Lectura subtilis ⁊ aurea dñi Alberici de rosate Pergamẽsis iuris vtriusq̃ monarche clarissimi: in praxi dietim ꝯtingẽs: super secunda parte. ff. noui: cum additionibus: numeris summarijs: ante legũ et. §§. capita effigiatis: necnõ reptorio alphabetico Johannis thierry Lingonensis iuris vtriusq̃ interpretis: primum suum in auras elucidat fetum: in qua perlegenda ad dedaleam praxim anhelantes multum frugis excerpere poterunt.

PRECIVM·NŌ·VILE·LABORV̄

·VIRTVS·BEATOS·
EFFICIT

Cum priuilegio.

Sequuntur rubrice huius voluminis.

¶ Finis tabule.

⁋ Incipit titulus de verborum obligationibus.ff. per dñm
Albericum de rosate Pergamensem compilatus: cũ addi-
tionibus summarijs: numeris: concordantijs: ac alphabeti-
co repertorio dñi Jo. thierry lingoñ. iuris vtriusq; doct.

⁋ De verborum obligationibus. Rubrica.

⸢ Ista rubri-
ca continet
summariũ
totius tituli
quare eã nõ
summo.

a ⁋ Quoniã
Adde ꝑ ma-
teria Rub.
ea q̃ dixi in
apostillis ad
Jo. de imo.
hic et plene
p Alex. hic
And. siccu.
i. l. j. s. si cer.
pe. i apostil.
Abbas con-
si. xvij. incip.
in p̃senti cã
⁊ cõsi. lxxxiij
j. volu. bal.
cõsi. cclxxvij
Old. consil.
ccxxj. Bal.
consi. iiij. et
xliij.

Quoniam. a Titulus
famosus vtilis ⁊ continuus
est. et multi licz nõ seriatim
scripserũt super eo. excepto
laudabili viro dño segnorol
lo de homodeis de mediola
no actu legẽte bononie qui
diffuse scripsit. et ordinate
magnam partem dictorum
eius trahẽdo a doctorib⁹ vl
tramõtanis. et maxime a do
mino Petro de bella ptica qui super hoc titulo etiam multa
scripsit. Ideo primo aliqua ponã per moduz summe. deinde
cuiq; legi assignabo qđ suum erit ex dictis omniũ quos habe
re potui. ⁊ licet in lecturis qñq; recitem opiniones doctoruz
Nihilominus ad glos. pro eax clarificatione ponã postillas
ipsorum prout iacent. Et primo circa cõtinuationez rubrice
se multum extendit idẽ d. segno. recitando continuationẽ ru
brice quã facit Azo in summa ea. s. C. de contrahen. et cõ. sti-
pulatione. et cõtinuant que hic fit in glo. ⁊ subtiliter contra
ipsas cõtinuationes opponendo ⁊ declarando que tñ q2 ma
gis videntur subtilia q̃ vtilia omitto. et si quis velit ea vi-
dere ad eius opus recurrat. ⁊ vide etiã in summa insti. eo. tit.
⁋ Quare in stipulatione interrogatio debeat p̃cedere respõ
sionem. vide. j. eo. ti. l. j. vltra prin. vtrũ genus debeat denomi
nari a digniori vide. j. e. l. j. in pri. v. ⁊ sic no. hic gl. vtrũ infans
possit stipulari. et in eum cadat voluntas vel discretio. vide
ibidem. v. item op. cõtra v. si quis igitur. ⁊ de veritate et fictio
ne. ibidem etiã habetur quid sit stipulatio bene dicat̃ que sit
eius diuisio quibus verbis fiat que actio nascat̃ ex ea ⁊ q̃ sit
eius causa efficiẽs materialis ⁊ formal'. ⁋ Et pulchra de re
leuatione ꝓcuratorum que cõtinue fit in instrumentis absen
te aduersario an valeat. ⁋ Et an p iudicem vel tabellionem
tanq̃ publicã p personã acquirat̃ actio etiã abñti. ⁋ Et an
per scripturam ꝓpriam possit releuari procura. ⁊ an differãt
ista promitto iudicatum solui. vel solui iudicatũ vt sic verba
transposita idem significẽt. an stipulatio facta posthumo nõ
dum nato valeat. dic q̃ sic. vt. s. de ope. lib. l. si quis operas.
et no. de leg. ij. l. peto. §. fratre. sup verbo vlterior ex familia
supersit. Que dicat̃ fieri incõtinenti ⁊ que ex interuallo vide
j. eo. l. j. §. qui presens. ⁊ ibidẽ vide pulchra de significato di-
ctionum mox ⁊ postea. ⁋ Qđ ex inutili contractu nõ oriatur
obligatio etiã naturalis. vide. j. e. §. si quis ita sz ibi plene sol
uitur brocardicum si nõ valet q̃ ago valet vt valere potest ⁊
econtra ⁊ plene de negatiuis qñ faciant affirmationem ⁊ qñ
negationem etiam vtrũ accusatus teneat̃ respondere p̃cise
vtrum fecerit maleficium de quo accusat̃ an sufficiat dicere
se non esse culpabilem. ⁊ an ⁊ quõ rñsio referatur ad interro
gationem ⁊ limitetur ⁊ declaret̃. Si actor faciat positiõts de
debito puro ⁊ reus respondeat de cõditionali cui incumbat
onus ꝓbandi. ⁊ si quis vno cõtextu confiteatur plura vtruz
aduersari⁹ teneat̃ totã confessionẽ recipere vl' totã repudia
re vide. j. eo. §. si qs simpliciter de diuersitate rñsiõis in quã-
titatibus ⁊ speciebus qñ vitient stipulationem ⁊ qñ non ple
ne. vide. j. e. §. si. ⁊. §. cum addici. ibi etiã habens vtrum dicat̃
nouũ statutũ cui illđ adit̃ vel detrahit̃. an dicat̃ vetus decla
ratum. ⁋ An in oratione negatiua in maiori sunt insit mi-
nor vt si pono te debere. xx. cũ debeas tm̃. x. ⁊ tu negas debe-
re. xx. an sis piurus habet̃ bene. j. §. stipulanti mihi. ⁊ ibidem
habes plene de arbitris ⁊ testibus ꝓnunciantibus vel testifi
cantib⁹ aliqbus in maiori summa alijs in minori an ꝓnũcia-
mento vel dicto stetur an vtile p inutile vitiet̃ plenissime. j. e.
l. §. sed si mihi. an diuersitas lingue vitiet stipulationẽ ⁊ que
difformitates vitient stipula. vide ea. l. §. si. ⁊ dixi etiã. s. §. cũ
addicit. ⁊ an sacerdos theutonicus possit audire confes. per
interpretem. ⁊ an dicto vnius credat̃ de stipulatione que est
in dando ⁊ q̃ est i faciendo ⁊ quõ recipiat diuisionẽ ⁊ quõ nõ
vide. j. e. l. ij. plene ⁊ an solui possit pars vel aliud ꝓ alio cre-
ditori inuito. ⁊ qd veniat in obligatione gñis. ⁊ ex glo. no. qđ
sub simplicibus continetur mixta qđ facit ad questionẽ quã
ibi notaui de statuto quo imponunt̃ diuerse pene occidenti
cum telo ⁊ cũ veneno. quid si cũ vtroq; occidat. an ex ꝑsona
heredis mutet̃ cõditio obligatõis. vide plene. j. e. l. ij. §. ex his
et ibi etiam habes an stetur maiori pti. ⁊ an difficultas p̃sta-
tionis excuset quẽ a mora vel a piurio. ⁊ an vno ex heredibus
emphiteote non soluente tota res aperiat̃ ⁊ si vasallus plu-
res relinquat heredes an oẽs teneant̃ iurare fidelitatem et
econtra. ⁊ distinctio qualiter teneant̃ heredes. qñ factũ est in
obligatione vtrũ petat̃ factũ vel interesse: ⁊ an factũ preci-
se sit in obligatione. ⁊ an factũ vnius coheredis noceat alijs
et in penis consideret̃ an intersit: vide. j. e. l. ij. §. item si in fa-
cto qñ pena addicit̃ fctõ diuiduo. ⁊ qñ indiuiduo vtrũ cõmit
tatur insolidũ vel pro parte cõtra heredes ꝓmissoris plenis-
sime dixi. j. e. eadẽ. l. §. cato. ⁊ ibi circa diuidua ⁊ indiuidua
sunt plures qõnes ⁊ distinctiones. ⁊. §. vlti. quid sit stipula-
tio pretoria. ⁊ qd iudicialis. vide. j. eo. l. j. ⁊ quid sit satisdatio
quid satis acceptio. et pulchra de hoc vide. j. e. l. §. satis acce
ptio. an prodigo sit interdicta administratio a iure an opus
est q̃ interdicat̃ a iudice ⁊ quid iur; qñ quis est notorie pro-
digus. ⁊ quid si interdictũ est vt prodigo ei qui vere non erat
prodigus an valeat dic plene vt. j. e. l. cui bonis de impossibi
li conditione qñ vitiet ⁊ qñ non vide plene. j. e. l. impossibilis
Si in stipulatione sit apposita conditio ⁊ dies an aduenĩete
cõditione debeat expectari dies vide plene. j. e. l. in illa stipu
latione de ꝑplexitate qñ vitiet ⁊ qñ non ⁊ qñ sit melior occu-
pantis conditio ⁊ qñ dicat̃ quis occupare ⁊ qñ locus sit gra
tificationi vel non vide plene. j. e. l. si titius. qui promittit ali
quid facere infra kal'. vel ante kalen. an possit facere die kal'.
vide. j. e. l. qui ante qui impeditus est aliquo tempore an de-
beat habere totum tempus integrũ vel solũ tp̃s quo impedi
tus est vide. j. e. l. si stipulatus. ⁊. l. ⁊ ideo an due lucratiue cau
se possint concurrere in eadem re vel diuersis vide. j. e. l. si sti
chum. ibidem etiã habes in obligatione specierũ vna ꝑempta
quid remaneat in obligatione. ⁋ Et an habens plura bene
ficia teneat̃ pluries dicere officium de stipulationibus ⁊ lega
tis annuis plene vide. j. e. l. §. stipulatio. an stipulatio vel ali⁹
contractus possit conferri in arbitriũ alicuius contrahentiũ
vide. j. eo. l. stipulatio nõ valet. si bis idẽ promittat̃ an valeat
secunda vel prima stipulatio ⁊ que vide. j. e. l. qui bis. ⁋ Et
ibidem habes si consuetudo ⁊ statutũ sint circa idez an subla
to vno tollat̃ aliud q̃ matrimonia debeant esse libera in con
trahendo retinendo ⁊ dissoluendo nec debeãt artari metu pe
ne sed contenti esse debeamus penis legalibus. vide bene. j.
e. l. si stipulatio. ⁊. l. si stipueltur q̃ stipulatio possit cõtrahi in
tempus quo debitũ est finitũ vide. j. e. l. huiusmodi q̃ falsa de
monstratio nõ vitiet stipulat̃. ⁊ liceat argui de legatis ad cõ-
ctus vide. j. e. l. si diuortio. q̃ error qualitatis nõ vitiet stipu-
lat̃. vide. j. e. l. si id qđ. qñ interitu speciei quis liberet̃. vide. j.
eo. l. si ex legati cã. ⁊ an teneat̃ debitor cedere creditori actio-
nẽ legis aquil. cõtra. occisionem ibi plene. an ⁊ quõ pupillus ⁊
adultus possit in mora constitui. vide. j. eo. sed ⁊ si ex stipula-
tione. ⁊ an factum tutor; sibi noceat ⁊ quotuplex sit interpel
latio quando prima stipulatio est inualida per except. an te-
neat secunda idem continens. vide. j. e. l. si dari. ⁊ an electio q̃
est inualida per except̃. impediat secundam ibidem. ⁊ de duo
bus rescriptis idem cõtingentibus q̃ valeat ibidem habe-
tur an valeat stipulatio pactum iuramentum societas man
datum rei turpis plene. j. e. l. generaliter ⁊ qđ dicatur contra
legem preter legem ſm legem. ⁊. j. e. l. stipulatio ista. §. alteri
quid contineat stipulatio rem tradi. quãdo dicantur plures
stipulationes vel vna. ⁊ quando vnum legatum vel plura. ⁊
quod vtilitas sit hoc scire. vide. j. e. l. scire debemus. et vtrum
qui iurauit pacez si sepius contra faciat sit sepius piurus ibi
habetur ⁊ an quis possit a fure stipulari rem furatam ⁊ qua-
liter vide. j. e. l. si a fure vtrum solennitas extrinseca vel intri
seca presumatur ⁊ quando ⁊ pulchras questiones circa hec
et vtrum presumatur mulier certiorata velleiano. ⁊ an possit
velleiano renunciare. ⁊ qñ an presumatur testes vel tabellio
rogati. ⁊ an presumatur sententia quo ad ordinez iudiciariũ
et an venditio presumatur solennis. ⁊ presumatur preciũ in-
tercessisse dato q̃ in instr̃o non dicatur vide plene. j. e. l. sciẽ-
dum. vtrum rem meã possim stipulari. ⁊ an possit mihi lega-
ri. vide. j. e. l. si rem meam. si ꝓpter delictum stipulator nõ est
capax stipulatio nõ tenet secus in promissore. vide. j. e. multũ
interest. qđ impossibile de iure ⁊ de natura equiparent̃. vide
j. e. l. si stipuler. ⁊ ibidem habes vtruz pena adiecta matrimo
nio valeat. ⁊ an ⁊ qñ in matrimonijs vel alijs liceat impune
penitere de hoc etiã dixi. s. e. l. si stipulatio de dolo dãte. cau-

sam contractui ⁊ incidente in contractū.⁊ quando dolus red
dat contractum nullum.⁊ an dolus tertij reddat ipm nullū
vide.j.e.l.si quis cum aliter.qđ interitus speciei liberet debi
torem.⁊ qñ nummi dicantur species.⁊ qñ quātitas vide.j.e.
l.si certo.qđ facit ad qōnem si testator legauit centum que in
archa habebat si nihil reperiatur vel pereat pecunia que in
archa erat an heres sit liberatus de natura ⁊ materia stipu-
lationum habere licere possidere licere tenere licere vtifrui
licere.⁊ dolum malum abesse.⁊ pro quoꝝ facto cōmittantur
ipe stipulationes vide.j.e.l.stipulatio ista habere licere.vsq3
ad.§.inter certā ibidem etiā habet̃ si quis ꝓmittat defende-
re de iure ⁊ de facto an valeat talis promissio.item qñ ex sti-
pulatione habere licere successores vniuersales vel singula
res cōprehendant̃ tam ex pte stipulatoris q̃ꝫ promissoris. et
si agatur per ꝓmissorem ex iure de nouo quesito an cōmittat̃
stipulatio ⁊ an idem sit in transactione.⁊ an petens rez rōne
dominij obtinere debeat si ꝓbat de vtili.⁊ an si ꝓbet̃ de pos-
sessione per rusticos intelligatur de possessione iurꝫ vł facti
an possit quis soluere ante diē vel conditionem inuito credi
tore vide.ea.l.stipulatio.ista.§.inter certam.⁊ ibidem etiā ha
bes qñ sacerdoti sint soluende decime.siue primitie agnoꝝ ⁊
aliorum animalium vtrum quis possit alteri stipulari. vide
e.l.§.alteri.⁊ ibidem habetur qñ quid dicatur ſm legem ꝯ le
gem.⁊ preter legem.⁊ an stipulatio penalis valeat licet non
valeat pricipalis ⁊ qñ valeat ipa stipulatio penalis ⁊ videas
ibi subtiles ⁊ vtiles oppositiones ⁊ maxime decimā vbi tra-
ctatur materia qñ pena addicitur dationi vel facto vel spe-
ciei.⁊.xiij.vbi tractatur an in penis cōsideretur interesse vel
non.⁊ vide etiā vtiles qōnes vtrum alteri possit quis quere
re actiones ꝑsonales sine cessione.⁊ idem in pretore stipuł.et
an ꝑ publicas personas ⁊ legitimas administrationes vt tu
tores ⁊ similes actio vtilis queratur sine cessione.⁊ an benefi
cium ecclesiasticum possit ꝑ alterum queri.⁊ an ex ꝓmissiōe
que fit sacerdoti ꝑ paternum in baptismo obligetur infans.
et an maritus iussit vxori stipulari.⁊ an cessio actionis possit
per alterum queri.⁊ vtilem distinctionē de quattuor formis
stipulandi alteri.qđ verba interpretent̃ contra stipulatorez
ea.l.§.in stipulationibus.⁊.§.seq.⁊.e.§.seq.⁊ vide si stipulor
mihi ⁊ titio.x.inquātū valeat talis stipulatio ⁊ quid in lega-
to sic relicto.⁊ quid in eadem quātitate eidem in diuersis vo
luntatibus relicta an intelligatur duplicata de obligationi
bus ⁊ stipulationibus ānuis vel singulis annis.an debeant̃
in princi.vel in fi. vide plene.j.e.l. qui hoc anno.an qñ aliqd
cōmittitur arbitratu alicuius recedatur a ꝑsona ⁊ recurrat̃
ad arbitrium boni viri.vide plene.j.eo.l. si quis arbitratu. ⁊
ibi plene de materia arbitratoruz. ¶ Et an possit compelli
inuiti arbitrari qñ constituti in aliena potestate stipulantur
vel contrahunt cui queratur act̃.j.e.l.quācunq3.in prin.⁊.§.
j.⁊ fi.de istis stipulationibus si voluero ⁊ cū voluero ⁊ de si-
gnificato ipsoꝝ ṽborum.vide plene.j.e.l.centesimis.§.fin.an
verba repetita debeant aliquid operari ⁊ interpretari res vt
magis valeat q̃ꝫ pereat vide bene.j.e.l.qui sic stipulatur ca-
sus qui alibi non reperitur ſm Dy.est.j.e.l.si.x.cum petiero.
quando mora patris nocet filio vel econtra ⁊ mora principa
lis noceat fideiussori vel econtra vide plene.j.e.l. cum filius
in prin.⁊.§.j.⁊ ibi habes pulchram qōnem si ex forma statuti
teneatur pater ex delicto filij an si filius fuerit contumax ci-
tatus pro delicto teneatur pater ex forma statuti. ibidez etiā
habes pulchras formas quo fideiussor possit accedere ī obli
gationibus faciendi seu que in facto consistunt quos possit
addi vel detrahi cōuentionalibus vel pretoꝛ.stipulationibꝫ
j.e.l.in cōuentionalibus qualiter diuisio fiat inter heredes
stipulatoris specieꝝ vel generum vel operarum.⁊ an pcij qs
compellatur ad factum vide.j.e.l.in stipulationibꝫ in prin.et
§.operarum.quare heredibus adiecti solui non possit.j.eo.l.
cum quis sibi.qꝫ liceat argui ex legatis ad stipulationes a pa
ri vide.j.e.l.eum qui ita in prin.⁊ ibi habes qꝫ copula ⁊ deno
tat diuisiones ꝑ partes ⁊ qualitatem vnius extremoꝝ attri-
buit alteri.⁊ de significato ipius copule ⁊ dixi in alphabeto
plene ⁊ faciunt p̃dicta ad qōnem notatā in ipsa.l. eum qui si
conueni dare.x.bonoñ.⁊ mutine.vtrum interpellatus bono
nie debeā dare tota.x.an solū quinq3.⁊ an in cōtractibus ha
beat locum ius accrescendi. ¶ Utrum specialis nominatio
vnius heredum aliqd operet̃ quo ad liberationē vel obliga-
tionem in ꝯtractibus vel vltimis volūtatibus.vide.j.e.eum qui
§.te ⁊ titiū qđ facit ad qōnē si testator tradēs vnū ex duobꝫ fi
lijs suis mortuū in legatis relictis in codicił. noīauit solum
alium filiū an solus noīatus teneat̃ ad solutionē ipoꝝ lega-
toruz.an ambo.vt ibi dixi.an filio adiecti ad obligationē que

rendam patri solui possit ipsius filij statu mutato.ea.l.§.qui
sibi aut filio.qđ facit ad qōnem ꝓcuratoris qui erat diligens
et factus est prodigus ⁊ negligens an tacite intelligat̃ reuo-
catus vt ibi dixi.⁊ de disiuncta qñ ponit̃ inter ꝑsonas an ha-
beatur pro cōiuncta de obligatione annua vel menstrua vel
quoad viuam qñ peti ⁊ exigi possit ead.l.§.qui stipulatur.x.
qđ paria sint stipulari ante kalen.vel kał.vide ea.l.§.qui ita
stipulatur ante kał.si quis hꝫ in re mea ius possum illud sti-
pulari.e.l.§.q ꝓprietatē qꝫ stipulatio ptis nō nocet stipulat̃.
totiꝫ.e.l.§.si a te.⁊ ibi plene de materia nouatiōis tā antiquo
⁊ de eadē materia in.§.se.⁊ in.l.q vsūfr.et ibi vtrū vsuf.sit ps
fundi ⁊ q̃lis ⁊ vsus ps vsuf.⁊ iter pars actꝫ cuiꝫ tpis debeat
fieri rei estimatio.⁊ vsq3 ad qđ tp̄s crescē possit ipa rei estima
tio.vide.j.e.l.quotiens.⁊ vtrum euentus cōditionis ꝯstituat
quē in mora ibidem.⁊ si pondus moneta vel mensura mutet̃
qualis debeat solui ibidem habet̃.⁊ vtrum repetita possit fie
ri condemnatio in estimatione ea.l.quotiens habet̃ de pacto
future successionis ⁊ pena eidem adiecta.j.e.l.stipu. hoc mo-
do.an beneficium cōferatur in inuitum.j.e.l.seruus vetāte qꝫ
in disiunctis sufficiat alteruz adimpleri in copulatiuis vtrū
q3.j.e.l.si ita quis.⁊ ibi qꝫ stipulatio semel cōmissa ampliꝫ nō
cōmittitur.⁊ qñ hoc est verum qꝫ effectus existentis cōditio-
nis retrotrahat̃ ad tempus interposite stipulationis. j.eo.l.
huiusmodi qꝫ supuacua vitient̃ ⁊ non vitient. ⁊ equipollētia
rei vel ꝑsone eundem ꝓducant effectum.j.e.l. qui extrinsecꝫ.
et q̃ sit difformitas in materia. ⁊ que in forma.⁊ que difformi
tas vitiet stipulationem eādē ⁊ ibidem etiā vtrum aliud pro
alio inuito creditori possit solui.⁊ an moneta mutata vel sub
rogata si est vilior possit solui qꝫ non possum ꝑ me facere non
possum ab alio stipulari.j.eo.l.si minor. Qui ꝓmittit curatu
rum dari liberatur reum locupletem dando.j.e.l.illa stipula
tio.§.j. Et de ꝑsonalitate ⁊ impꝑsonalitate an vitiet. qui stipu
latur pecuniam sibi credi incertum stipulat̃. Et ideo īteresse
venit.j.l.si penā ⁊ interesse sit in obligatione.⁊ an quis p̃cise
cogatur ad factum. Et qꝫ in obligatiōibus faciendi succedit
interesse.⁊ an pena adiecta facto respiciente quātitatē videa
tur adiecta in fraudē vsurarum. de stipulatione impossibili
Et an pena adiecta eidem valeat.j.e.l. si homo mortuus. de
stipulationibus diuiduis ⁊ indiuiduis vide plene.j.e. stipu-
lationes nō diuidunt̃.⁊ qđ rem tradi est factū ⁊ quid impor-
tent illa verba. Qꝫ horū diuisio corrūpit stipulationem. ⁊ qđ
stipulatio diuidatur ſm qualitatem rei cui addicit̃. ⁊ qꝫ fa-
cta sunt indiuisibilia.⁊ si non fiat succedit interesse. ⁊ an iter
esse sit in obligatiōe ⁊ petitiōe. Et qñ cedat dies quo ad obli
gationem ⁊ petitionē.si quis ꝓmittat facere ante kał. Et qđ
cedere diem sumit̃ tribus modis in rē tradi sit factum diuisi
bile vel indiuisibile.⁊ an plures obligati ad rem tradendam
teneantur insolidū vel pro pte.⁊ an stipulatio diiudicetur di
uisibilis vel indiuisibilis ſm qualitatē rei cui addicit̃ ⁊ qꝫ in
facto cōsistere sumitur tribus modis. Et an p̃cise quis cōpel
latur ad dandum faciendum tradenduz vel restituendum.
An ratione pticularis interesse committat̃ pena insoliduz.⁊
qñ siue sit in obligatione dari siue fieri. Que stipulatiōes di-
cantur indiuidue.⁊ que diuidue.⁊ quare stipulationes facti
⁊ tradi dicant̃ indiuisibiles.⁊ fundus dari diuisibilis. Pra-
ctica ⁊ materia interesse expeditur ea.l.ṽ.celsus.ibi venio ad
ver.celsus.primo querendo quō libellus formet̃. Et vtrum
factum ⁊ interesse sint in obligatione alternatiue copulatiue
vel absolute.vtrum interesse debeat poni certū ⁊ declaratuz
in libello ⁊ qualiter debeat ꝓbari. An iudex ꝓnunciet super
interesse si est in libello petitum. Et an qui ꝓmittit ante kał.
soluere videatur ꝓmittere in diem.an si fiat qꝫ fieri non de-
buit committatur stipulatio ad totale interesse vel pticulare
an si ꝓmissor operis fuit in mora inchoandi possit peti pticu
lare interesse.an ex obligatione in diē ante diem sit nata obli
gatio ⁊ actio.⁊ an vsufru.diuidatur inter heredes ꝓmissoris
Et quare seruitutes sint indiuidue. ¶ Et quando debeatur
debitum purum vel conditionale vel in diem stipulatio pu-
ra interdum capit dilationem.⁊ econtra conditionalis dila-
tionem non hꝫ.j.e.l.interdum.⁊ ibi habes de operibus certis
⁊ incertis.qđ ꝑ oblationem purgetur mora.⁊ quando ⁊ vsq3
ad qđ tempus possit mora purgari in iudiciuz vel extra eadē
l.§.stichi ꝓmissor.que stipulationes dicantur certe ⁊ que in-
certe.j.e.l.stipulationum plene habetur.⁊.l.se.vbi autem nō
apparet. Qꝫ certum sit quando habet relationem ad certuz
Et an interesse sit certum vel incertum. Et qua actione peta
tur habetur eadem.l.vbi autem non apparet.§.illud dubita
tionem. Qꝫ fideiussor videatur semp ꝓmittere certum ead.l.
§.qui vero a titio.qđ facit ad questionem statuti. de qua ibi
dicitur

dicit. ⁊ qñ aliqd refert ad aliud vt in eo repetitū illud ad qḋ
refert. qḋ facit ad aliā qōnē statuti ibi notatā q̄s videas sti-
pulationes in faciēdo vel nō faciēdo sunt incerte ea. l. §. q id
qḋ. Et que sit rō quare facta dicātur incerta ⁊ vtrum non fa
cere sit facere. ⁊ in quibus differant dari et fieri. ⁊ an ex incer
to contractu possit agi certi conditione. ¶ Quod stipulatio
alternatiua cōsistēs arbitrio debitoris sit incerta. et arbitrio
creditoris certa ea. l. §. q illud. ⁊ q̄ sit rō diuersitatis. ⁊ nūqd
altero mortuo solus supstes petat. Qr dare sit accipiētis fa-
cere ea. l. §. fi. ⁊ quo ad dandū p̄cise cōpellatur ꝓmissor libere
tur. et an p̄stando interesse. qḋ videant incerta q̄ explicat ꝑ
traditionem qḋ est factum. Quid sit in obligatione in stipul.
dandi. Et est rō diuersitatis. Qr ꝓmissor facti liberatur pre-
stando interesse ⁊ ꝓmissor dandi non. ꝙ ꝑsonalis electio trā
seat ad heredes. ī. e. l. si stipulatus. Qḋ verba presentis tem
poris non excedantur ad futurum eadē. l. §. non stipulamur
qḋ facit ad iurantē seruare statuta vt non intelligat de futu-
ris. Et ad clausulam si nō valet iur. testa. ⁊ glo. ꝙ intelligat
solum de vitijs ⁊ defectibus presentibus. ⁊ qḋ cedens oīa iu
ra que hꝫ in domo non referat ad iura postea quesita. Et ca-
sus cōtingens in ꝑsonam debitoris nō excuset a pena. ī. eo l.
ad diem plene no. ⁊ dixi. ⁊ an idem si cōtingat in ꝑsona credi
toris. ⁊ de mora in rem et in eius effectu. ¶ Qr tp̄s attendat
in cōtractibus ⁊ vltimis volūtatibus vltimo tp̄s cōtractus
vel testamenti. an existētis conditionis plene. ī. e. l. si filius. an
in stipulatione fundi veniant fructus ea. l. §. cum fundū. qḋ
dño presenti acquiratur vtilis actio ꝑ procura. sine cessione.
ī. eo. l. si procuratori p̄ntis. ꝙ in dubijs eligat illud quo ma
gis res valeat q̄ pereat. ī. e. quotiēs in stipu. Et ibi de fallacijs
equocatiōis āphibologie ⁊ cōpositiōis ⁊ diuisiōis. Qr in obli
gationibus facti succedat iteresse. ⁊ ꝙ interesse sit in obligatio
ne. ī. e. l. quotiens quis. ¶ Qḋ factum ꝓcuratoris referatur
in vtilitatem dñi etiā si non dicat ꝓcuratorio noīe ea. l. §. si ꝓ
cura. ꝙ nemo possit stipulari rem suā sibi dari. ī. e. l. nemo. ꝙ
mora ꝑ lit. contest. transferat periculū interitus in morosum
ea. l. §. si post moram. ¶ De ꝓmissione alieni facti. ⁊ ꝙ quoꝝ
facto teneatur qui ꝓmisit se curaturum vide. ī. e. l. inter stipu
lantem in prin. difformitas in interrogatiōe ⁊ rñsione stipu.
vitiat secus in iudic. ea. l. §. j. qui incipit si stichū. ⁊ an in iudi. ro
gant quis p̄cise vel causatiue. Et an in iudic. quis obligetur
naturaliter vel ciuiliter tm̄. ¶ Et si actum est rei ven. ⁊ reus
nō est interrogatus an possideat an debeat absolui. ꝙ diffor
mitas in qualitate vitiet stipu. ⁊ vtile ꝑ inutile non vitietur
ea. l. §. si stipulantem. ⁊ ibi de stipu. alternatiua ⁊ copulatiua
specierum ⁊ quātitatum. Et ꝙ maiori summe inest minor. et
an si stipulor. x. aut. v. sint quinꝗ precise in obligatione. quid
sit basilica ea. l. §. sacramenta. Et an mutatio status rerū vi
tiet vel non. et qḋ status muta equiparet cum interitu. et qḋ
tempus attendat in instr̄o. Et an qui promittit vnum ex fun
do promittat genus vel speciem. ⁊ ꝙ genus saluari potest in
vnico indiuiduo. Et vide plura notabilia collecta ex ipso. §.
quare liber homo possit vendi ⁊ non in stipu. deduci. Utrum
res sacra possit fieri ꝓphana. qḋ impossibile censet ꝙ ꝑ vnuꝫ
solum potest fieri. an ꝙ ab initio valet ex supueniente casu vi
tietur. et ꝙ impedit fiendum vitiet iam factuꝫ. An reuocata
vel recuperata quātitate primi status oīa reuocent in pristi-
num statum. an eadem causa pariat contrarios effectus. an
cessante cā impedimenti cesset impedimentum. seu cā cessan
te cesset effectus. si legatur vel promittitur vnum ex fundo. et
primo anno supplcatur. an ex sequentibus annis vel an ex
bursa heredis vel an attendatur casus vel aduersa fortuna
seu ꝙ euenire potest. Que sit ratio differentie inter domū re
solutam ⁊ nauem. et an postea refecte sint eedem. Et an laza
rus dū resurrexit recupauerit bona sua vel vxorē suā. Et nū
quid excommunicatis omnibus de vno collegio ⁊ eis mor-
tuis sint excommunicati successores. Et vtrum monasterio
vel hospitali destructo. ⁊ alio refecto sub eodem nomine gau
deat secūdum refectum priuilegijs primi destructi. et an pa-
tronus in eo habeat ius patronatus. Et an dñs post cessan-
te emphiteota ꝑ triennium recipiendo solutionem. sibi preiu
dicet circa expulsionem emphiteote. et an reficiente domum
ex toto destructam possit nunciari nouum opus. ¶ Qḋ due
lucratiue cause non possint in eadem re concurrere habetur
eadem. l. §. si rem. Et an qui soluit rem sub cōditione alij de-
bitam pendente conditione liberetur. ⁊ an statiꝫ agere possit
is cui soluta est. an expectetur conditionis euentus rem pem
ptam stipulari possum a fure. Et quilibet vitioso debitore ea
dem. l. §. stichum. vtrum ancilla pregnans sit preciosior eadē
l. §. si. pulchra ⁊ plene de purgatione more. ī. e. l. si insulam. et
quare mora possit purgari ante lit. contest. ⁊ non post. an ex
perte actoris dimittatur purgatio. et an per secundam noue
tur prima. et an beneficiū restitutionis in integ. concurrat cū
ista argumētatione. vtrum in delictis sit locus purgatiōi. an
in penalibus admittatur purgatum. et quando admittatur.
Et pulchras ⁊ subtiles opiniones in hoc. ⁊ pulchras distin-
ctiones ⁊ vtiles. Item alias qōnes alibi tm̄ notatas vt ibi pa
tet in fi. pro qua parte teneantur heredes ex obligatione de-
functi vide plene. ī. l. in executionibus. ¶ An solutio partis
liberet a pena. et si vnus de heredibus soluit partem fundi
promissi ꝑ defunctum. an possit alios compellare soluere ꝑ-
tes eoꝝ ne pena cōmittatur ead. l. §. si ita. qui curauit ne con-
ditio impleatur tenet ac si foret impleta nisi natura negocij
habeat ꝙ impedire possit ea. l. §. vlti. ꝙ ad pluralitatem re-
rum sequetur pluralitas stipulationum. ⁊ ad pluralitatem
delictorum pluralitas penarum. ⁊ ad pluralitatem cōmissio
num pluralitas ꝑpetuationis iurisditionis. ⁊ ad pluralita-
tem excōicationum pluralitas absolutionuꝫ. ī. e. l. qḋ dicitur
Et an vtens priuilegio vel iurisditione in vna re sibi conser-
uet in ceteris. An possit quis stipulari reꝫ cū sua futura erit
Et quō hec intelligi debeat pulchre ⁊ subtiliter. ī. eo. l. nemo
rem suam. an mora rei noceat fideiussori vel ecōtra. ī. e. l. mora
rei. ꝙ verba p̄sentis temporis non referant ad futuruꝫ. ī. e. l.
si a colono. Qui stipulatur penam in singulos menses vel an
nos videtur stipulari in fraudē vsuraꝝ secus si semel tantuꝫ
ī. e. l. cū stipulati. qḋ morosus teneat re ꝑempta. vel de obliga
tione subducta. ¶ Et an teneat de culpa que est in omitten
do siue negligendo. ī. e. l. si seruū. an heres ignorans possit ser
uum legatum manumittere ea. l. §. de illo. ⁊ ibi plene quādo
heres possit ꝓbabiliter ignorare factum defuncti. Qr re per
empta post morā debitoris peti possit ⁊ debeat ⁊ eidem obli-
gationi fideius. accedere ⁊ ipa nouari. Et an ꝑ talem nouatio
nem purgetur mora p̄cedens. et an eo casu in dubio nouatio
presumatur vide. ī. e. l. §. effectus. an stipulatio negatiua trā
seat ad heredes. ī. e. l. si ita stipuler. in alternatiuis cuius sit ele
ctio. ī. eo. si sic. qḋ tacite actum est habeatur pro exp̄sso. ī. e. tri
ticum. ⁊ ibideꝫ habes si quis tradat rē determinaturus post-
ea cām. ⁊ non determinet an transferatur dñium. Et si arbi-
ter cōmuni diuidundo reseruauit sibi post potestatem arbi-
trandi ⁊ non est arbitratus. vel iudex taxationem expensarū
et non taxauit an teneat ꝙ actum est ad hoc vt teneat stipula
tio insulā. Rñ. quattuor requiruntur que habētur. ī. e. l. insu
lam. an q promisit titiū non offendere sub certa pena si post-
ea ipe titius banniatur possit eum impune offendere. ī. eo. l. q
seruum. qui ꝓmisit curare ꝙ debitor solueret qñ teneatur ⁊
habeatur loco fideiussoris vide. ī. e. l. si ita stipulatus. §. pos-
sum stipulatio collecta in tempus matrimonij ex cā lucrati-
ua non valet eadem. l. §. fi. de brocardico illo quando res per
uenit ad eum casum a quo incipere non potest. an vitietur vel
non. Et de alio quod impedit faciendum an dirimat iam cō-
tractum vel econtra. vide. ī. e. l. existimo. in obscuris quomo-
do fiat interpretatio in contractibus iudicijs confessis vlti-
mis voluntatibus rescriptis vel delictis vide. ī. eo. l. quicqd
astringende. Et de verbo intra ead. l. §. j. ¶ Quando pube-
res vel impuberes obligent sine tutoribus ⁊ curatoribus vel
cum eis. vide. ī. eo. l. puberes. ¶ Quando venditor teneatur
emptori ad expensas litis vide plene. ī. e. l. venditores. ⁊ vide
duas pulchras questiones quas ibi notaui ad istam mate-
riam ⁊ maxime vltimam. vtrum aduocatus qui promisit sol
uere precium venditori quando obtineret in prima lite tenea
tur si obtinuit in lite mota iniusta per venditorem quod ho-
mo liber vel mortuus vel fundus hostiuꝫ non possit in stipu
latione deduci nec legari. ī. e. l. si liber homo. vtrum referat
per quem fiat dummodo fiat. ī. e. l. cum seruus plene. Et que
stionem brauij an dominus equi currentis qui proiecit scuti
ferum debeat habere. Et si sempronius erat captus ⁊ promi
si titio centum si procuraret eum relaxari. et sine eius procu-
ratiōe relaxatus est an teneat. Et similes questiones ibidem
vide. ⁊ an rescriptum ab excommunicato impetratū teneat.
¶ Utrum offerens vnuꝫ de alternatiuis si postea pereat sit
liberatus ipso iure vel per except. Et an idem in obligatiōe
generis. et quod verbum continuo ⁊ statim recipit interual-
lum ⁊ determinationem ⁊ limitationem. ī. e. stipulatus sum
Damā. Stipulatio incerti de certis tenet. Et an possit vi-
tiare vide. ī. e. qui ex pluribus. Quod pater in casu emanci-
pationis filij possit stipulari. ī. eo. l. vtrum. et an pater coga-
tur filium emancipare ibidem. Et an teneatur sibi dare par
tem. vbi eadem ratio idem ius. ī. e. l. a titio. ⁊ ibi an stipulatio
sub conditione valeat sine causa. an in arbitrium stipulato-

ris possit cõmitti stipulatio ea.l.§.fi.an in contractibus vlti-
mis voluntatibus feudis iure patronatus ⁊ emphiteosi sit
locus iuris accrescendi.ĩ.e.l.si mihi.⁊ titio.et qđ a verborum
significatione non receditur ꝑpter consuetudinem patrissa.
ea.l.§.j.qđ persona mariti ⁊ vxor reputatur eadem.et promis
sum vni transeat ad alium.ĩ.eo.l.si stipulatus fuero.⁊ ibi qđ
recipiens consanguineum in domo cõmuni inuito socio non
incidat pꝫ in penã statuti prohibentis ingredi in domo alte
rius eo inuito de futuro subiunctiui.⁊ eoꝝ significato taꝫ in
contractibus ꝙ in vltimis voluntatibus.ĩ.e.l.si quis stipu-
latus sit. ¶ Quid veniat in stipula. qua quis promisit sa-
tisdare si non faciat eadem.l.§.j.Utruꝫ existente debitore in
mora si prorogetur sibi terminus cõmittatur stipulatio pena
lis.ĩ.e.cum stipulatus.et ibi an debitor qui promisit soluere
in termino cum iuramento vel potestas qui ex forma statuti
iurati tenebatur suo tempore opus facere sint periuri si ter-
minus. si prorogetur sibi terminus per aliud statutum ab-
soluatur.Et an venditor compellatur reꝫ precise tradere ea
dem.l.§.j.de stipulatione penali ⁊ principali incipientibus
a precedenti conditione vel pactione que sunt in dando vel
non dando in faciendo vel non faciẽdo. Et si omissa sit dies
per creationem vel ex certa scientia quãdo cõmittatur ⁊ quã
tum exigatur.plene.ĩ.e.l.ita stipulatus.Et an idem in lega-
to.⁊ an sit speciale in legato peregrinis qñ cõmittatur pena
si nuda precessit cõuentio.Et quomodo debeat vbi nulla pe
titio nulla mora.⁊ an stipulatio penalis nouet primam.⁊ an
si secunda minus continet ꝙ prima fiat nouatio. ⁊ alia pul-
chra circa materiam nouationis. ¶ Item vbi precedit con-
uentio vestita an statim cõmittatur pena cum promissor po-
tuit dare vel facere ⁊ non fecit.an sit necessaria interpellatio
Item vbi precedit conuentio nuda super quo fiet'lit.contest.
que est necessaria ad cõmissionem pene. ¶ Item quando cõ
uentio vestita precessit stipula.penalem vel quãdo precessit
conditio quid sit in obligatione.item vbi stipulatio penalis
incepit a precedenti conditione vestita quid peti debeat ⁊ su
per quo lis contestari. ¶ Item vbi conuentio nuda preces-
sit quid sit in petitione.item quando quelibet stipulatio com
mittatur ⁊ ista questio ⁊ eius solutio ⁊ distinctio vtilis est ⁊
respicit materiam non solum huius.l.sed totius tituli.Item
an penali stipulatione commissa possit mora purgari vltimo
nunquid per penalem stipulationem commissam nouet pri-
ma.de verbo nisi an ponat vel excipiat vide.ĩ.e.l.x. ⁊ ibi ali-
qua de materia excussionis ⁊ an ⁊ quãdo fideiussor possit cõ
ueniri nõ excusso principali. ⁊ ꝙ libera actio ꝑsupponit obli
gationem precessisse.quod facit si dico te excommunicatum
et tu excipias te absolutum an per hoc videaris confiteri ex
communicationem .de stipulationibus liberi hominis bo-
na fide possess.ĩ.e.l.liber homo.Qꝫ dies adiecta gratia stipu-
lationis demonstrandi petitionem non differat ead.l.§.decẽ
hodie est casus qui alibi non reperitur ẜm Dy. ¶ Utrũ sti-
pulatio continens interesse sit certa vel certa eadem.l. §.fi-
na. Et an interesse peti possit certi cõditione ⁊ vtrum inter-
esse ex rem peti possit puta qr ꝑmisi alicui sub pena an clau-
sula generalis referatur ad specificata vel non ⁊ quãdo ple-
ne videas.ĩ.eod.l.doli capax.⁊ ibi vide pulchras questiones
elicitas ex hoc.s.an legatum speciale priuet legatarium a ge
nerali. ¶ Et an statuto speciali derogetur per generale si sti
pulor hanc summam centũ aureorũ ⁊ sic minus an valeat sti
pulatio.ĩ.e.si ita stipulatus fuero.⁊ vide ibi dicta.Ex stipul.
dolum malum abesse quid petatur.ĩ.e.ex ea pte in princi. Et
an interesse sit certum vel incertum. ⁊ an promittens facere
securum ad sensum sapientis teneatur dare fideiussoreꝫ. Et
quid operentur illa verba ad sensum sapientis.An stipula-
tio facta inter coniuges de non retinendo concubinam vel in
ter fratres de non ludendo teneatur eadem. l. §. mulier. an
mors ciuilis ⁊ naturalis equiparentur.Et an promittens ti
tio mortuo teneatur eo interfecto.plene eadem.l.§.in insulaꝫ
an debitor possit soluere creditori inuito ante terminum ple
ne.ĩ.e.l.qui rome.Et ibi pulchre questiones vsurarũ.an nun
cius vel collector missus ad exigendum decimas vel aliquid
prorogare aliud possit terminũ eadem.l.§.calimachus. quã
do possit mora purgari ex parte actoris ⁊ rei. et si manumit-
tendus non manumittatur.an cõmittatur pena vel succedit
constitutio ea.l.§.flauius.an prohibitus alienare extra fami
liam possit alienare si illi de familia emere nolunt . Et an
plures denunciationes requirantur vel sufficiat vna.Et an
sine denunciatione teneat alienatio.et non valeat pactuꝫ de
non alienando si non sit stipulatione vallatum eadem.l.§.co
heredes.Qꝫ fieri post mortem eadem.l.§.augerius ꝙ pendẽ
te appella.non currant vsure.si appellans succumbit ead. l.
§.seia.et an teneat appellatio si dicatur! appello ad iudicem
competentem.Et de forma sententie iudic.appellationis eo.
§.an in diuisione vel conuentione vel transactione generali
videatur remissum fideicõmissum futurum vide.ĩ.eo. §. duo
fratres.Et an sententia contra ius lata faciat penam cõmit-
ti.⁊ de virtute pacti ⁊ renũciationis super iure futuro. ¶ Et
quomodo fratres diuidentes hereditatem cõmunem habẽt
in qualibet re partem iure suo ⁊ partem iure fratris.⁊ an ne-
cesse 'agant de euictione ⁊ qualiter ⁊ inquãtum. ¶ Et ꝙ si-
cut vniuersalis affirmatiua omnia includit sic negatiua om
nia excludit. Et an in transactione debeatur euictio. Et an
habita re principali possit nihilominus peti pena quãdo di
ctum est rato manente pacto vel contractu.et an causa sit in
serenda in sententia ⁊ si emi rem sub conditione mihi legatã
postea existat conditio vtrũ petere possim.an emendo videar
remisisse fideicõmissuꝫ seu legatum si statuto caueatur ꝙ de
bitor debeat citari ⁊ cridari per duos nuncios.an sufficiat si
per vnum citetur ⁊ per alium cridetur.an per sententiã nul-
lam errore expresso peti possit pena ꝑmissa.et an frater sup-
stes possit petere ex fideicõmisso totam partem obuentã fra-
tri de fundo an solum dimidiam. et an sciens fideicõmissum
agat de euictione.de stipulatione facta turpiter vel de re tur
pi vel ob turpem causam ex parte vtriusqꝫ vel alterius tãtũ
an valeat vide.ĩ.e.l.si plagij si stipulatio cõtracta sit in diem
licet certum sit infra diem impleri non posse ꝙ nihilominus
expectetur dies vide.ĩ.e.l.insulam.Qꝫ verba presentis tem-
poris non trahantur ad futurum.ĩ.e.cum stipulamur ꝙ euẽ
tus conditionis retrotrahatur ad tempus stipulationis.ĩ.e.
l.si ita stipulatus.⁊ ibi de significato dictionis tũc ex hac die
et de significato dictionis dena.de vsufru. formali ⁊ causali
an sit pars rei.⁊ an eius solutio liberet in parte eadem. l.§.j.
qui incipit titius.et ibi de significato istorum verborum ple-
no iure.et an si vendo fundum in quo habeo decimã ipa deci
ma veniat in venditione si non dicatur expresse.vtruꝫ perso
na in stipula.subaudiatur vel intelligatur repetita ead.l.§.
grisogonus.et ibi cui queratur ex numeratione.⁊ an per libe
ram personam alij actio queratur.et an ⁊ quando impossibi
litas vitiet stipula.et quomodo intelligatur illud quod dicit
que in prefationibus dicuntur in subsequẽtibus repetita in
telliguntur.et an nascatur actio ex numeratione vel stipula.
Et quando dicatur quid fieri incontinenti.item si statuto ca
ueatur ꝙ instrumentum non valeat sine duobus notarijs vel
nisi sit registratum.an contenta in tali instrumento defecti-
uo possint probari per testes.Item si aliquis promisit me nõ
offendere sub certa pena an incidat in penam si offendat fru
ctum meum.et si statuto caueatur ꝙ titius sit de magnatibꝰ
an idem erit in filijs.licet statuto non exprimatur. et quid de
filijs naturalibus ⁊ quid de spurijs. qđ secunda stipulatio
inutilis non nouet primam vtilem.e.l.§.fi. an pupillus pos-
sit in mora constitui.ĩ.e.l.si pupillus.⁊ ibi an teneatur ciuili-
ter ⁊ naturaliter vel non.⁊ an pro eo possit accedere fideius-
sor ⁊ quomõ intelligatur vbi nulla petitio nulla est mora.Qꝫ
vbi non est obligatio non possit esse solutio.ĩ.e.l.si duo rei. et
ibi quid sit in obligatione generis ⁊ alternatiua. et quod ar-
gui potest de personis ad res ⁊ ad tempus.Quod copulati-
ua exigat concursum omnium copulatiuorum.⁊ in disiũctis
sufficit alterũ impleri.ĩ.e.l.si quis ita. ¶ Item an stipulatio
penalis adiecta disiunctio rerum cõmittatur si vna detur et
alia non.⁊ vide etiam pulchram' questionẽ de rectore ecclesie
qui primo debuit presentari ⁊ ad sacerdotium promoueri an
sufficiat alterum vt preferatur.Quod pater possit stipulari
filio ea que sunt iuris sed ea que sunt facti no. ĩ.e.l.quod dici
tur.⁊ ibi plene quando pater possit filio stipulari.⁊ quas res
Quod vnius heredis est nominatio vel inclusio alium nõ ex
cludat.⁊ an stipulatio includat heredes si non dicatur. ĩ.e.l.
iulia.Si res integre non soluatur vel deteriorata. an possit
iterum peti tota eadem.l.iul.§.j.Et adiectus teneatur man-
dati vel nego.gest.Quomodo intelligantur hec verba ꝑmit
to vt filium tractare vel obseruare. ĩ.e.l. quidam cum filium
et an valeat stipulatio si promitto non exheredare. ⁊ an inci-
dam in penam si eum merentem exheredo.⁊ an filius aliquo
casu possit inuitus mancipari . ⁊ an petens reduci ad arbi-
triuꝫ iniquum ad arbitrium boni viri cadat in pena compro
missi.Et an possit conueniri per pactum vel iuramentuꝫ vel
alio modo de non petendo reduci ibidem plenissime vide-
as. ¶ Et si comes promisit tractare burgensem sicut alios
ciues an eum delinquentem possit punire.Et si dominus ꝓ-
misit emphiteote eũ non expellere si cesset in solutione possit
expelli

expelli nō obstante petitiōe si subsequens actus non habeat consequentiam ad pennum non disponitur scdm tempus primi stipulatio super facto iterabili concepta totiens cōmittitur quotiens contra fit.j.e.l.si sic stipulatus. Et an stipulatio transeat ad heredem si eius mentio nō habita est. Quod matrimonia contracta ⁊ contrahenda debeant esse libera ab omni vinculo pene. ⁊ an pereuntes pro matrimonio possint filiorum se ad penam obligare.j.e.l.titia in princ. Et que sit ratio diuersitatis inter arras ⁊ penam ⁊ pulchra in ista materia. Qd in pfationibus dicta videantur in subsequentibus repetita ⁊ an sit econtra eadem.l.§.idem rn̄dit. plerūqȝ si vna dispositio referatur ad aliam omnia continet que continet illa ad quam refertur eadem.l.§.idem rn̄dit quotiens. Qr verba posita ad exactionē sortis vsurarum cursum non impediant j.e.l.si ita quis.quod vltima mora noceat ⁊ possit mora purgari si non intersit aduersarij eadem.l.§.seia.et de effectu pacti incontinenti appositi ⁊ de purgatione more satis ⁊ bene. an prohibitio alienationis inter viuos impediat dn̄ij translationem ea.l.§.ea.l. Et de prohibitione alienationis testatorꝫ. et an prohibitus alienare possit heredem instituere. et an in potentiorem possit alienari. qui promisit nō agere de officio potest agere de falso. et transactio restringitur ad causam actionis intentate eadem.l.§.si. difformitas in stipulationibus rerum si de corpore constet non vitiat.j.e.l. si liber. vna stipulatio non cōsummata euanescit cum peruenit ad eum casum a quo incipere non potest eadem.l.§.j.et an emptor possit agere ex stipulatione venditoris. ⁊ an si desinat interesse tollatur actio que competit. Quod responsio debeat continuari interrogatione. ⁊ quid dicatur continuuꝫ.j.eo.l. continuus. qd in incertis nō certis sit locus coniecturis eadem.l.§.cum ita.et qd iudex ducat bon⁹. ⁊ de felici duplositate. ⁊ dictis legalib⁹ Et qd ambasiatores ante terminum redeuntes teneantur restituere salarium residui temporis. Qr modus debeat seruari in obliga. faciendi eadem.l.§.qui insulam. ⁊ an pena committatur si opus nō inchoetur. ⁊ quando si nō pficiatur. ⁊ qr ex contrarijs euitatis sit optimum temperamentum. ¶ An difficultas vel impossibilitas vitiet stipula. eadem.l.§.illō inspiciendum plenissime. an vasallus vel alius obligatus ad factum possit seruire per substitutū.j.ea.l.§. si ab eo. stipulatio concepta sub conditione impossibili de iure vel de facto non tenet eadem.l.§.cum quis.et qd verba debent referri ad ius ⁊ non ad factum. qd facit ad pulchram questionem scholaris qui satisdedit iudicio sisti ⁊ de faciendo quicquid debebat an hoc referatur ad iudicatum soluendum ita qd de iudicato fideiussores teneātur. et an sufficiat aliquid fieri de fctō Quod in his que sunt in dando stipulator non potest prouidere vni ex heredibus tantum in his que sunt facti secus plene eadem.l.§.preterea.et que sit ratio diuersitatis inter dandum ⁊ faciendum. an quando quis promisit diebus nūdinarum teneatur prima die nundinarum vel vltima.j.e.l.cū qui certarum. ⁊ an in stipula. tacite actū habeatur pro expresso qr alternatiuā obliga. reus variare possit vsqȝ ad sententiam. ⁊ etiam in executore eadem.l.§. cum pure. Et quomodo fiat executio in alternatiua de electione alternantis. et plene de ipsa alternatiua obligatione. Et ibi plures pulchre ⁊ vtiles questiones in materia alternatiuarum. et an qui elegit officialem ita quod electio mero iure non tenuit possit iteruꝫ eligere. ⁊ si tenuit electio ⁊ electus repudiet an elector possit iterum eligere. et an in electionibus possit iterum variare. Qd defensio in causa euictionis sit indiuidua licꝫ prestatio sit diuidua.j.eo.l.cum ex causa. Quod tot sint stipulationes quot sunt res.j.e.l.pluribus. Et plures questiones ad ipsam materiam. de stipula. annua bima trima die. et eius materias eadem.l.§.j. ⁊ ibi de stipula. ⁊ legatis annuis. Et vtrum res ecclesie vel alie prohibite alienari possint ⁊ locari ad nouē annos ⁊ eis finitis ad alios nouem annos ⁊ sic successiue. vtruꝫ res vitietur si deueniat ad eum casum a quo incipere non potest. ⁊ econtra plene eadem.l.§. ⁊ si placeat. ⁊ ibi de constitutione seruitutum predialiuꝫ quod electio personalis nō egrediatur personam. Et officium executionis vltime volūtatis non transeat ad successorem.j.eodem.l.si seruus. Utrum autoritas patris sit necessaria tanquaꝫ legitime administrationis in obligatione filijfa. eadem.l.§.pupillus. ¶ Quod si persona adiecta non fuerit expressa in responsione non vitietur stipulatio eadem. l.§. si ita stipulatus. vtrum temporis angustia vitiet stipulationē vel legatum eadem.l.§.si inter eos. Et est casus qui alibi non reperitur. fm Dyn. Diuersitas rerum temporum qualitatē conditionum ad adiectionem extraneaꝫ fiendam non vitiat stipulationem principalem vtilem eadem.l.§.vltimo. Totus titu.iste.

1 ¶ Stipulatio ex personis inutilis redditur.
2 Interrogatio qualiter in stipulatione debet precedere.
3 Infans dicitur quasi non fans.
4 Stipulatio an contrahatur vtroqȝ loquente.
5 Mutus an stipulari possit.
6 Absens an possit stipulari.
7 Uoluntas an existat in infante.
8 Stipulatio quid sit.
9 Stipulatio multis modis diuiditur.
10 Actio ex contractu mutui acquiritur alteri per alterum.
11 Mor dictio denotat interuallum.
12 Uerba similia similis conditionis simul adiecta an inducāt oppositum.
13 Testis si addat vel detrahat aliquid dicto an sit falsus.
14 Stipulatio an valeat si interrogo de pluribus summis actu de vna tantum respondeas.
15 Minor summa inest in maiori.

¶ Stipulatio non potest.

Primo posset diuidi secundum diuisionem Az. in summa eodē. de contraben. ⁊ cō. stipula. vltra princi. vel aliter fm domi. Segnor. diuide in tres partes. In prima parte ponit que impediunt vel vitiant stipulationem In secunda ponitur stipulationum diuisio. In tertia quid sit stipulatio. De prima agitur per totam hanc.l. De secunda agitur in.l.ij. ⁊.ll. sequentibus vsqȝ ad.l.stipulationū alie in.§. stipulatio ibi est. Tertia pars. ⁊ ad has partes possent reduci omnes.l.huius tit. Prima pars de qua agitur in hac l.per totam.l. subdiuiditur. primo in tres. In prima parte ponit stipula. esse inutilem ratiōe defectus sensus corporei. In secunda ratione longi interualli. In tertia ratione dissonantie. secunda ibi qui presens. tertia ibi si quis ita. Iterum diuiditur in tres q̄ua. In prima parte ponit dictum. In secunda illatio ex dicto. In tertia ꝯ pmissa ponitur prouisio. secunda ibi. et ideo. tertia ibi si quis igitur. ille versicul. si quis igitur subdiuiditur: quia in prima prouidet quando precedentes psone tractant de acquirendo. In secunda parte quando de obligando. Secunda ibi. item si quis. qui presens. ista diuiditur in sex partes. In prima enim parte loquitur quando est dissonantia in materia stipulationis. vt quia vnus verbis interrogat. ⁊ alius non respondet sed hoc magis dici potest dissonantia in forma. in secūda parte erat dissonantia in qualitate. in tertia ponitur quedaꝫ regula que secundū quosdam respicit precedentia ⁊ sequentia. in quarta parte loquitur quando disonantia erat in quātitate. in quinta quādo in specie quo ad quid qr interrogo de vna specie ⁊ tu respōdes de duabus copulatiue. in vltima parte quando erat dissonātia in qualitate lingue. secunda ibi si quis simpliciter. tertia ibi cum addicitur. quarta ibi. sed stipulanti. quinta ibi. sed si mihi. sexta ibi ⁊ eadem. Et hec diuisio colligit ex scriptis. Jaco. de are. ⁊ aliorum visa diuisiōe dic. qd princi.l. hoc intēdit
1 in effectu stipulatio † inutilis reddit ex psonis. vl' sic vbi ad effectum negocij exigitur sensus corporeus eo deficiente vitiatur qd agitur ⁊ hoc in isto princip. In sequentibus agit r quomodo stipulatio vitietur ex defectu dissonantie materie seu forme vel qualitatis vel quātitatis vl' speciei signi ⁊ lingue vsqȝ ad fi.l. his expeditis ad euidentiam totius ti. quero qua
2 liter interrogatio † in stipulatione debet responsionem precedere. dic ad hoc vt certi simus de animo promittentis. nam vbi promissio fieret non precedente interrogatione, non essemus de animo bene certi promittentis qr plerūqȝ quis pollicetur alicui id quod si sciret acceptare non promitteret. ⁊ iō nihil interrogatione precedente stipulatio non contrahitur vt. C. de vsur.l.j. ⁊ hic in princi. Sed contra hec videtur.j.e.l. versicu. cum addicitur ibi nisi stipulatori ⁊c. Solutio ante precessit aliqua interrogatio ⁊ acceptatio postea secuta bene operat stipu. vt ibi aut nulla pcessit interrogatio ⁊ tūc acceptatio nō opatur stipul'. vt dixit Ja. de ra. Et facit ad questionem vltimam quam.j. notabo casus satis patet. Litteraꝫ sic exponas stipulatio. s. expressa. quia secus in ea que a iure presumitur. vt.ꝯ. de adopti.l.non aliter. ⁊.C. de rei vxo. act.l. vnica in princi. cum si. ⁊ dic stipulatio. i. contractus stipulationis qui habet producere in esse verborum obligationem Pe. ⁊ expositio glo. que expon it. i. verboruꝫ obligatio non est vera quia stipulatio ⁊ verborum obligatio differūt vt causa ⁊ effectus quia stipulatio est contractus. ⁊ sic facti vt.ꝯ. de cur. fur.l.⁊

¶ Materiaꝫ stipulationū qr eā discussi in lectura Jo. de imo. vid plene p Spec. i titu. de act. seu. peti. §. v. v. sequit.

filio ⁊ causat obligationem que est iuris vt insti.de obliga.in princi.expone ergo stipulatio vt dixi.i.contractus stipulationis vt.j.e.l.v.§.stipulatio.Ja.de ra.Ibi confici.i.sm suũ esse profectum fieri alias accipitur pro cõfirmatione vt.s̃.de iure codicil.l.conficiuntur.ibi nihil hec dictio ponit quia precedit oratio negatiua vt no.per Dy.ex̃ de regu.iur.c.peccati.li.vj. ⁊ dixi in alphabeto dictione nisi ⁊ vide.j.statim. versicu. item oppo.qr hic dicitur.ibi vtroqꝫ hec dictio simultatem significat.vt.s̃.de pact.l.rescriptum.§.si pacto.⁊.s̃.de rebus dub.l.si is qui ducenta.§.vtrum.⁊.C.de bo.que libe.l.fin.§.ipsum.ibi loquente ⁊ effectum sermonis intelligente vt sit bona illatio que sequitur de surdo qui bene loquitur sed nõ audit Jaco.de ra.⁊ Old.Ibi neqꝫ mutus qr non loquitur. Oldr. Ibi surdus qr non audit Old.Ibi infans qr non intelligit.Old.
3 et dic infans †.i.non fans quia minor est.vij.annis.vt.C.de iure delibe.l.si infanti vsqꝫ enim ad eam etatem dicitur balbucire ⁊ non loqui vt.C.de summa trini.l.liquet.ibi dissonat lingue balbucientes loqui.Jac.nec absens aliter accipitur absens in aut.de fideiusso.in prin.⁊ ibi in glo.⁊ dixi in alphabeto dictione absens.ibi exaudire dicitur vniformitas debet esse interrogatione ⁊ responsione ibi inuicem.i.vnus alteruꝫ qr hec est reciproca.vt.s̃.de heredi.institu.l.cum in testamento.§.hec verba.⁊ de vulg.⁊ pupil.substitu.l.qui plures ⁊.C.de tempo.⁊ alijs substi.l.j.ibi si quis igitur.q.d.cum precedẽtes persone nõ possint stipulari quid ergo erit de eis hic dat remedium contra premissa ibi actionem.s.directam: vt.s̃.de admini.tuto.l.quotiens in princi.ibi item si quis ex predictis preter infantem.Oldra.Ibi iubeat.s.seruo suo ꝙ promittat Old.Ibi iussu.i.ex stipualtu ꝙ iussu.Old.⁊ sic no.quod per me non possum interdum possuꝫ per alium de quo plene no.et dixi.j.de admistra.re.ad ciuita.ꝑti.l.ij.§.j.modo de aliquibus opponamus circa istud princi.et primo oppo.contra expositionem glo.que exponit stipulatio.i.verborum obligatio ⁊ solu.vt dixi in litera reprobando ipsam expositionem glos. ⁊ secunda expositio glo. verior est: stipulatio enĩ causat obligationem.vt.j.l.v.§.stipulatio.⁊ no.insti.de obli.§.fi.sꝫ contra hoc videtur.j.de verbo.sig.l.labeo.sed dic qd contractus accipitur multis modis vt ibi dixi in larga significatione accipitur stipulatio sub verbo contractus vt.C.qd met.cau.l.si donationis.⁊ dixi dicta.l.labeo.¶ Item opp.ad id qd dicit
4 qd stipulatio † contrahitur vtroqꝫ loquente. immo videt̃ sufficere solum interrogantem[a] cum stipulatio idem sit ꝙ interrogatio vt institu.quib.mod.tol.ob.§.non idem.Sol.dicit gl. verum est ꝙ stipulatio proprie loquendo idem est ꝙ interrogatio.licet interdum representet promissorem.vt.s̃.de conditi.indebi.l.si non sortem.§.si decem.⁊.j.de solu.l.in his.§.sed si forte vel dic vt.d.§.si decem.non hic ergo accipitur pro totali vt cõprehendatur interrogatio ⁊ rñsio.vt.j.e.l.v.§.stipulatio. ⁊ sic collige ꝙ interdum accipitur actiue ex ꝑte interrogantis interdum passiue ex parte interrogati ⁊ interduꝫ pro ipso totali ⁊ his duobus vltimis modis accipitur improprie primo vero modo accipitur ꝓprie ⁊ sic intelligatur.d.§.non idem iuris.⁊ in aut.de equalitate dotiũ.⁊.d.§.si decem. Et sic no.hic glo.ꝙ hic genus a digniori parte sui nomẽ sumit.s.ex parte eius cui obligatio queritur.i.ab ipso interrogante que est pars dignior sed contra hoc est ꝙ adoptio est genus arrogatio eius species ⁊ nobilior simplici adoptione.qr fit nobiliori autoritate.s.principis vt.s̃.de adopti.l.ij.⁊ pro hoc.j.de alb.scribẽ.l.ij.in fi.⁊ tamen ab ipa non denominatur genus: vt.d.l.ij.Sol.hec questio ꝑtinacibus relinquatur sm Tul. vt.C.de inge.ma.l.ad recognoscendos.⁊ not.in rubrica solu. matri.adhuc instatur.ꝓmissio enĩ est ex ꝑte eius qui vult dare:interrogatio ex parte eius qui vult accipere.sed nobilius ⁊ beatius est dare ꝙ̃ accipere vt no.s̃.cõmo.sup rubri.Solu. hic attenditur alia ratio.qr qui stipulatur se habet per modũ agentis qui ꝓmittit per modum patientis.⁊ agens nobilior est patiente vt.s̃.de serui.vrba.ꝑdio.l.j.⁊ de serui.rusti.ꝑdio. l.ij.⁊ hoc etiam in viris qui se habent agentis et mulieribus que per modum patientis ⁊ nobilior est vir muliere.s̃.ad sena to.l.j.sed adhuc contra premissa instatur presupponi eniꝫ videtur ꝙ hoc totale.s.stipulatio sit genus ad interrogationẽ et responsionem.sed genus est qd predicatur de quolibꝫ sub se contento.s̃.si cer.peta.l.j.ergo erit vera predicatio:interrogatio est stipulatio prout est genus.¶ Item promissio est stipulatio ⁊ sm hoc sufficeret alterum loqui quod est contra textum dicit ergo quod hic accipit̃ genus improprie ꝓ quodaꝫ tali integrali vt ⁊ alias.j.de verbo.significa.l.recte.¶ Item oppo.quia hic dicitur quod non potest concipi stipulatio nisi vtroqꝫ loquente.ergo vtroqꝫ loquente semper concipi poterie:cũ dictio nisi ponat vt dixi in expositione lr̃e qd falsum est vt.j.e.§.si quis simpliciter.⁊.§.seq. Sol. dic ꝙ dictio nisi ponit idem qd negabatur: negabatur potentia. vnde dictio nisi ponit potentiã.vtroqꝫ ergo loquente potest stipulatio cõfici sed non semper si aliud obstet impedimentum vel ratione rei vel ratione ꝑsonarum vel ratione deformitatis vt.d.§.vt j.e.l.inter stipulantem.§.sacram.¶ Item opp.hic dicitur ꝙ stipulatio debet fieri per verba immo videtur ꝙ fides verborum adminicula non desideret vt.C.si vt ab here.se absti.l.j. Solu.aut querimus de obligatione vitanda ⁊ non requiruntur verba vt in contrario.aut de ea inducenda ⁊ tũc sic vt hic et dic vt in contrario no.sed contra primum membrum opp. de.l.fi.C.de noua.sed dic aut tractamus de obligatione inducta extinguenda aut de ipsa a princi.excludenda.primo casu loquitur contrarium.secundo loquitur qd dixi vnde collige tres casus.Interdum tractamus de obligatione inducenda Interdum de inducta extinguenda interdum de ipsa a prin. excludenda.primo casu debent verba interuenire: vt hac.l. secundo idem vt dicta.l.fi.tertio casu secus: vt dicta.l.j.si vt ab here.se absti.Item op. qr hic dicitur nisi vtroqꝫ loquente postea infertur.⁊ ideo ⁊c.omnis enim bona illatio veterior dꝫ venire ex premissis vt not.s̃.de eo.l.j.in prin.⁊.s̃.si cer.peta.l. j.§.j.sed hoc non venit ex premissis qr si debet vterqꝫ loqui necessario nno sequit̃ qd dicit de surdo nec de absente qd nõ possint stipulari timore huius contrarij subaudiunt quidaꝫ vt dixi in expositione textus dum littera dicit loquente presente ⁊ intelligente ⁊ tũc illatio bona est redendo singula singulis sed ⁊ dici posset textum procedere sine subauditione et ista illatio quo ad parteꝫ immediate infertur ex dicto quo ad partem non immediate sed consecutiue.nam si debet vterqꝫ loqui cum hec dictio vterqꝫ denotet simultatem vt dixi sic exigitur simul loquela ergo ⁊ simul intelligẽtia ergo ⁊ simul auditus quod sic probo illud quod verbo exprimitur intellectu non potest capi nisi per auditum vt probatur.C.de testa.l. hac consultissima.⁊.l.heredes palam.s̃.eo.titu.ergo ⁊ simul presentia que habetur per auditum vt hic in textu.cum ergo dicit ꝙ stipulatio non potest confici nisi vtroqꝫ loquente bene infertur immedietate ergo mutus stipulari nõ potest. In alijs autem infertur consecutiue vt probaui.Item oppo. de l.cum quid.s̃.si certum peta. vbi tantũ immo plus operatur tacitum quam expressum.sed solu.dicit brocardicum de tacito ⁊ expresso non soluitur per glo.⁊ doctores per Azo.in brocardis de tacitis ⁊ expressis ⁊ in contrario no.⁊ per Dyn.et alios ex̃ de regu.iuris.c.qui tacet.⁊.c.is qui tacet.libro.vj.
5 ¶ Item oppo.ꝙ hic dicitur qd mutus † stipulari non potest contra vbi non cadit veritas non cadit fictio vt no.in.l.gallus.§.si eius.s̃.de libe.⁊ posthu.⁊.l.iij.pro soc.⁊.l.qui ad certum.s̃.locati.sed stipulatio ficta videtur cadere in mutum: vt.s̃.de iure dot.l.mutus ergo oportet concludere qd et vera possit cadere solu.ibi est ratio quia cum mutus possit contrahere matrimonium quod est principale.ergo potest ⁊ accessorium.i.obligari de dote ⁊ hanc cõsequentiam facit ibi textus sic ⁊ alias multa conceduntur ex consequentia que non principaliter.vt.s̃.de autori.toto.l.j.vel potest dici quod arg.contrarium de veritate ad fictionem procedit quãdo veritati repugnat natura si aũt nõ repugnat natura sed iuris dispositio que iuris dispositio ficte stipulationi non repugnat sed tantũ vere impedimentum prestat vt hic locuꝫ habet ꝙ hic dicitur vel ibi recontrahebatur obligatio.⁊ sic loquitur secũdũ ius vetus.vt.C.de rei vxo.act.l.j.Item oppo.ad id quod dicitur quod surdus stipulari non potest.nam videtur debere distingui.vt.s̃.titu.proximo.l.j.§.fi.Solu.hanc intellige sm illam Item oppo.quia videtur ꝙ infans possit stipulari vt.j.rem pu.sal.fore.l.seruum.Solutio glo.dicit quod ibi est speciale in illa stipula.quod patet in textu.ibi propter vtilitatem ⁊c. Et hec solu. videtur bona quia dicta.l.loqui videtur de eo qui loqui potest.⁊ sic de maiore infante.vt.C.de iure deliber. l.si infanti.⁊.s̃.de ventre inspiciendo.l.j.§.apud eum ⁊ hec solu.quod de maiore infante approbatur hic per Pet.et Ra. Sed contra hanc solutio.videtur quia ibi loquitur de eo qui non intelligit sed dic.s̃.ad plenum sed ad hoc instatur quia secundũ hoc nullum videretur ibi speciale quia maior infante ⁊ etiam infantie proximus regulariter potest stipulari vt dicto.§.pupillus. Solut.aut queritur vtrum dicta.l.seruum ponat speciale de vna specie stipulationis ad aliaꝫ ⁊ dico ꝙ non aut de stipulatione ad alios cõtractus ⁊ dico ꝙ sic naꝫ quod proximus infantie possit stipulari specialiter est introductum in eorum fauorem ⁊ vtilitatem vt.d.§.pupillus
6 et ita intelligatur.d.l.seruũ.¶ Item op.⁊ videt̃ ꝙ absens † possit

a ¶ Interrogantez. Adde hic Alexã.in rub.s̃.eo.doct.insti.eod.titu. Bal.in.l.j.C.de vsur.q dicũt ꝙ stipulatio fit ꝑ ꝓcedẽtẽ iterrogationeꝫ quẽ ego limitarẽ non obstãtibus quibuscũqꝫ dictis si fiat incõtinẽti Bal.in rub.C.de cõsti.pecu.i vltima col.itẽ nisi ꝑtes ꝓtestãtur qd volũt eã valere iure pacti nudi notatur i.l.iurisgentiũ.§.qd fere ⁊ ibi Ang.⁊ alexã.ff.de pac.

possit stipulari.vnde videtur obst.s.de dona.inter vir.⁊ vxo.
l.ea que.So.dic ꝙ ibi stipulatio fuit contracta inter presen
tes licet postmodū epistola narrans verba stipulationis fue
rit missa inter absentes.¶ Item op.ad idem de.l.labeo.s.de
pactis.So.ibi in pacto ꝙ potest fieri inter absentes: secus in
stip.vt hic q2 in ea debet esse verborum vniformitas,vt predi
xi: ⁊ ideo exigitur ꝙ se debeant audire.¶ Item op.ad idem
de.l.sufficit.s.de sponsal.So.ibi specialia fiebāt nudo pacto
⁊ ideo fieri possunt inter absentes vel ibi est speciale in spon
sal.⁊ vt not.in §.item verborum.insti.de inuti.stipu.¶ Item
op.quia hic accipitur presentia quando se possunt exaudire:
immo videtur ꝙ alio modo accipiatur. vt.s.de pcura.l.pre
sens.cum aliis 2cor.ibi notatis.sed dic ꝙ sm diuersitatē ma
teriarium diuersimode accipitur vt not.in text.⁊.j.in alpha
beto dictione absens.¶ Item op.contra ver.item si quis igi
7 tur ex his.qui videtur includere ꝙ volūtas † sit ī infante cō
tra qd est.C.de falsa mo.l.j.ī fi.Ad hoc dicunt ille ꝙ quidam
versi.refertur ad omnes precedentes preterꝙ ad infantes et
ista erat opinio.d.Old.vt in littera dixi.Sed hec solu.non vi
detur bene procedere q2 clausula generalis refertur ad om
nia precedentia.vt.s.de legatis.j.l.talis scriptura.in fi.⁊ ex.
de appel.c.ij.requiris ⁊ maxime: q2 hic est dictio his que est
precedentium demonstratiua.vt.s.de here.insti.l.hoc articu
lo.demonstrat ergo omnes precedentes.s.mutum surdum in
fantem ⁊ absentē quare alii dicunt ꝙ debet sic suppleri text.
si quis igitur vult subaudi aliquem: deinde redeas ad textū
ex his stipulari seruum ⁊c.⁊ sic hec voluntas erit in alio ter
tio qui vellet vnum ex his stipulari.Sed hec solu.non conso
nat littere a qua non est recedendum.s.de leg.iij.l.non aliter
Dic ergo ꝙ voluntas potest cadere in infante que nulli sub
iacet descriptioni ⁊ de tali loquitur iste textus.⁊ talis volun
tas cadere potest etiam ī brutis. vt.s.ad legem aquiliam.l.si
boues. ⁊ si quadrupes pauperiem fecisse dicatur.l.prima.§.
cum arietes.et melius.s.de edilitio edicto.l.bouem. et talis
defectus descriptionis interdum suppletur per autoritatem
tutoris.⁊ tunc de ea.l.curat ⁊ disponit. vt.s.de acquirenda
possessione.l.prima.§.adipiscimur.⁊.l.quāuis.§.infans. In
terdum per alium discretio non suppletur ⁊ tunc est conside
rare infantem ⁊ illum qui etatem infantilem excessit ⁊ est in
fantie proxim9.Primo casu non curat lex de ipsa.vt.j.ad le
gem cornel.de sicca.l.infans. ⁊ ad leg.aquil.l.si quecunqꝫ.§.
igitur.Secundo casu nota regulā ⁊ instātiā. regula est ꝙ lex
de ipsa non curat fallit in stipulando ꝙ est receptum in eorū
vtilitatem vt dicto.§.pupillus.institu.de inuti.stip.⁊ dicta.l.
seruum.j.rem pu.sal.fo.Nec ob.iste versi.si quis igitur: quia
infanti non ideo acquirit seruus q2 voluerit q2 etiam inuito
acquireretur.vt.j.e.l.seruus vetante. Vel dic ꝙ hic interue
nit tutor ⁊ sic eius volūtas est suppleta autoritate tutoris.vt
not.hic in glos.que incipit expone vt.s.Secundo casu prin
cipali.s.quando voluntas subiacet discretioni interdum sub
iacet imperfecte vt quando est impubes doli capax. vt.j.de
furt.l.impuberem.nam ex quo capax est malicie erit capax et
bonitatis vt.j.de regul.iur.l.eius.Interdum voluntas sub
iacet discretioni perfecte vt in persona puberis.vt insti. qui
bus nō est permis.face.test.§.j. Interdum subiacet perfecti9
vt in eo qui potest in iudicio postulare. vt.s.de postulā.l.j.§.
pueritiā. Interdū subiacet perfectissime vt in eo qui est.xxv.
annorum.vt.s.de mino.l.j.¶ Item op.ad eundem ver. quia
hic ꝙ non possum per me possum per alium. vnde videt ob.
s.de vsur.l.labeo.sz dic vt ibi plene dixi ⁊ not.⁊ dixi.j.de ad
mi.rerū ad ciui.perti.l.ij.§.j. ⁊ de acquir.heredi.l.antistius.
¶ Item op.ad eundem versi. prout refertur ad mutum qui
potest nutu ⁊ scriptura iubere ⁊ obligari qd iussu. Item put
refertur ad absentem qui potest iubere per epistolam. Item
prout refertur ad surdum qui potest verbo iubere.vt.s.ꝙ ius
su.l.j.ij.rñ.⁊ de lega.iij.l.nutu.⁊.C.qui testa.face.pos.l.discre
tis.nam quo ad istos iste textus plane procedit: sed prout re
fertur ad infantem videtur ob.s.ꝙ iussu.l.j.§.pupillus.So.
dicunt quidam ꝙ refertur ad omnes preter ad infantem. vt
s.dixi.sed hoc reproba vt dixi.s.in solutione alterius contra
rij.alij dicunt ⁊ hanc tenet Segnor.ꝙ hic interuenit tutoris
autoritas ⁊ sic eius defectus autoritate tuto.suppletur vt di
cta.l.quāuis.§.infans.s.de acqui.posses.⁊ de hoc vide quod
not.⁊ dixi.C.de acquir.pos.l.donatarum. ¶ Expeditis con
trarijs formemus aliquas questiones querendo quid sit sti
pulatio vnde dicatur que sit stipulationis diuisio quib9 ver
bis fiat que actio nascatur ex ea ⁊ que sit causa materialis ef
ficiens formalis ⁊ finalis eiusdem de primo dic. vt.j.e.l.v.§.
8 stipulatio.De secundo dic ꝙ stipulatio dicitur a stipulo † ꝙ
idem est qd firmum ꝙ sic declaratur cōsensus nudus non cō
stringit in effectu: sed quando in forma stipulationis forma
tus est tunc obligat cum effectu.vt.s.de pactis.l.iurisgentiū.
§.sed cum nulla.⁊ insti.eo.in prin.vel dicitur a stipulo qd da
batur in locum inuestiture.⁊ ibi queri posset an stipulatio si
ne causa valeat.de quo dic vt dixi.s.de doli exceptio.l.ij.§.
circa.⁊ not.per Cy.⁊ dixi.C.de non numera.pecu.l.generali
9 ter.Circa tertium dic ꝙ stipulatio † multis modis diuiditur
vt patet.j.e.l.ij.⁊.l.v.⁊ in pluribus.ll.huius titu.Circa quar
tum dic vt insti.eo.§.j.⁊.C.de contrahen.⁊ commit.stip.l.om
nes.⁊ ꝙ Az.tenet ꝙ si certum deducitur in stipula.datur cer
ti condictio si incertum tunc ex stipulatu. institu.eo.in princ.
¶ Sed contra hoc op.de.l.si quis certum.s.si certum peta.
So.aut loquimur de vera stipula.⁊ tunc habēt locum verba
Az.aut de ficta ⁊ tunc datur actio ex stipulatu cum certū de
ducatur in stipula.vel potes dicere ꝙ idem sit in ficta qd ī ve
ra.Circa qd dic aut in stipul.deducitur in veritate incertum
aut prima facie incertum sed veritate certum aut prima fa
cie ⁊ veritate certum.Primo casu datur ex stipulatu. Secū
do ⁊ tertio certi condictio. vt dicta.l.si quis certum.s. si cer
tum peta.⁊.eo.ti.l.certi condictio.Circa vltimū que sint cau
se stipulationis dic ꝙ causa efficiens sunt ipsi contrahētes.
vt.j.eo.l.in conuentionalibus. ⁊.s.deposi.l.j.§.si conueniat.
causa materialis sunt ipsa verba illud enim dicitur esse ma
teria ex quo aliquid fit.vt.s.de pign.act.l.si conuenit.§.si qs
cauerit.⁊ de lega.iij.l.lana.Item id super quo interponitur
stipulatio se habet per modum materie: vt probatur in solu
tione contra.s.de acceptil.l.an inutilis. ⁊.l.sed si acceptola
tum.⁊ quod not.in.l.si vnus.§.si acceptilatio.s.de pact.cau
sa formalis est ipsa verborum ordinatio.vt.j.eo.l.v.§.stipula
tio.in qua requiritur vniformitas.vt.j.eo.§.si quis simplici
ter.Item ꝙ interrogatio precedat responsionem nam si ecō
uerso stipulatio non teneret vt.s.ti.proxi.l.j.§.verbis.⁊.C.de
vsur.l.j.⁊ institu.eo.in princi.ratio quare interrogatio debet
precedere est illa quam dixi.s.eo.vltra prin.versi.his expedi
tis.causa vero finalis est: vt ꝙ sua interest quis consequatur
nam ad hunc finem sunt stipulationes inuente.vt.j.e.l.stipu
latio ista.§.alteri.¶ Expeditis questionibus collige ex isto
princi.argu.ad questionem talem reus constituit procura.vo
lens releuare pro..isit iudicatum solui iuxta.l.si ad defendē
dum.j.iudicatum solui.nunquid talis procurator sit legiti
me releuatus iste textus facit ꝙ non,cum absens stipulari nō
possit sed actor hic erat absens ergo ⁊c.Sol. dicunt quidam
vt Pe.aut constituit procura.coram eo qui est iudex actoris
et tunc sufficienter sit releuatus quia per ipsum acquiritur
actori.vt.j.rem pupil.sal.fo.l.ij.⁊ de magistra.conue.l.j.§.exi
gere.aut constituit procu.coram iudice qui non est iudex acto
ris puta quia actor est Pergamensis reus Mediola. et ipse
fecit coram iudice mediola.hoc casu dubium est an per talem
iudicem qui est priuatus quo ad actorem. vt.s.de offi.presi.l.
iij.acquiratur sibi actio.Pe.vero tenet ꝙ acquiratur ⁊ pro
bat sic actus voluntarius coram quocunqꝫ iudice potest fie
ri.vt.s.de manumis.vindi.l.etiam.§.fin.⁊.l.emancipari.s.de
adoptio.sed constituere procurato.est actus voluntarius er
go coram quocunqꝫ iudice potest expediri ⁊ per consequens
releuatio fieri ⁊ p talē iudicem queretur absenti ꝙ probatur
per tale simile ex contractu pignoris per se facto alteri per al
terum non acquiritur actio. vt.s.de pignor.act.l.solutum.§.
per liberam.¶ Item ex contractu mutui alteri per alterum
10 acquiritur actio †.vt.s.si certum petatur.l.certi condictio.§.
nummos. sed quando iuxta contractum mutui contrahitur
pignus tunc similiter alteri per alterum acquiritur actio. vt
l.ij.C.per quas personas nobis acquiritur.ita in proposito li
cet als stipulatio interposita per se coram iudice non suo nō
queretur actio. tamen quia constitutio procuratoris iuxta
quam ponitur hec releuatio q constituitur coram iudice quo
cunqꝫ potest fieri et ideo actori per ipsum debet actio queri:
argumentum dicte.l.ij.C.per quas personas nobis acquiri
tur.⁊ hoc sentit Guillermus de cunio.s.de adoptionibus.l.
non aliter.Cyn.tamen contra in aut.matri ⁊ auie.C.quando
mulier tutele officio fungi potest. latius per eum.C. de satis
dando.l.j.tu approba Petr.et approba sic quando reus sa
tisdedit coram iudice licet non sit iudex actoris inquantum
est reus est tamen iudex eius inquantum est actor. vt.C. de
iurisditiōe omnium iudicum.l.iuris ordinem.⁊ ideo sibi tan
ꝙ actori tāꝙ per iudicē cōpetentē actio acqreret.Preterea
ex parte rei non est idoneus procura.sine satisdatione iudica

tum solui.vt.s.de procur.l.qui proprio.§.alieno. Itē coram
iudice rei inuito actore potest ꝓcura.interuenire ex parte rei
vt.s.de solu.l.solutionem.famil.herc.l.plane.⁊ not.in.l.iulia
nus.s. quis autē cog.ex quo sic arguo ꝙ pōt fieri aliquo in-
uito ⁊ ipso absente.vt.j.de regu.iur.l.qui pōt.sed corā iudice
suo pōt reus inuito actore cōstituere ꝓcura.vt probatum est:
ergo ⁊ ipso absente ergo ꝯcludendū est ꝙ per iudicem ipi ab
senti actio queratur vtilis vt.j.rem pu.sal.fo.l.ij. preterea cū
reus promittit iudicatum solui ista promissio confectum in id
tempus quo actor in iudicio petierit. argu.s. de iurisditione
om.iudi.l.est receptū.ex quo concludendū est ꝓ hac parte im
mo forte non inepte dici posset ꝙ cū iudex sit publica ꝑsona
⁊ habeat magistratū ab imperio ⁊ tabellio tabellionatum ꝙ
ista actio vtilis per ipsos queratur tā subditis q̄ non subdi-
tis per iura predicta q̄ sunt voluntarie in his iurisditionib⁹
sic est ꝯstitutio ꝓcu.doc.s.de off.ꝓconsul.⁊ leg.l.ij.⁊ hec vera
qñ coram iudice est releuatus ꝓcura.si aūt extra iudiciū tūc
aut in manibus publice ꝑsone puta tabellionis: ⁊ tunc idem
qd.s.dixi.de iudic.vt.d.l.non aliter.s.de adopt.⁊ ar.de iusti.
⁊ iure.l.j.§.ius publi.hoc saluo ꝙ si creatus esset tabellio so-
lum ad certū territoriū vt qꝫ creans eū haberet iurisditionē
limitatā puta rex in regno suo ⁊ comes in comitatu tūc talis
tabellio extra tale territoriū alicui actionē querere nō posset
ar.s.de excu.tuto.l.non solū.§.⁊ qui testamēto.cum ibi not.et
l.illud.⁊.s.de bo.autori.iudi.possi.l.cum vnus.⁊ in hoc videt̄
distinct.inter tabellionem ⁊ iudicē qꝫ iurisditio iudicis cohe-
ret persone ⁊ personam concomitat̄.vt.s.de pecul.l.quis er-
go casus.tabellio non hꝫ solum officiū ꝙ est facti ⁊ non exten
ditur vltra q̄ sit limitatum. vt.s.de offic.consul.l.j. si autem
in manu persone priuate esset facta releuatio tunc non vale
ret.vt hac.l.in prin.⁊ insti.de inutili.stipu.§.item verborū.de
hac q̄stione not.per Cy. ⁊ dixi.C.de satisdā.l.j.⁊ plene dixi.j.
iudica.sol.l.si autem. iuxta hoc posset dubitari si feci cedulā
priuatam in qua releuaui ꝓcura.meum ⁊ ipsum dedi notario
cause vt poneret in actis ⁊ posuit: an intelligatur legitime re
leuatus.glos. videtur dicere in cor. aut.de litig.§.ad exclu-
dendas.⁊ que postea est.C.de episc.⁊ cleri.aut.generaliter.ꝙ
in his que ꝓmittuntur in litteris si interueniat stipulatio da
tur actio ex stipulatu.Si non interueniat habet locū officiuꝫ
iudicis.tu dic redeūdo ad questionem aut in ista cedula per-
mansi in finibus confessionis concepte super facto de preteri
to: qꝫ dixi sciant omnes ꝑ procuratore meo promisisse iudica
tū solui aut ī tali cedula sunt verba de nouo disponētia vt qꝫ
dixi sciant omnes quod ꝓcura.promitto iudicatū solui. Pri
mo casu posset dici aut aduersarius non erat p̄sens tempore
oblationis cedule aut erat presens: si non erat p̄sens talis ce
dula nec operatur.vt.s.de confess.l.certum.§.si quis absente
Secundo casu posset dici confessoriam dari actori.vt.s.ad le
gem aquil.l.proinde.⁊ de interrog.act.l.de etate.§.qui inter-
rogatus. vel aliter aut loquimur de his que sunt contēnose
iurisditionis ⁊ tunc proxima distinctio erat p̄sens vel absens
aut de his que sunt voluntarie iurisditionis vt videtur in ca
su nostro: qꝫ per procura.quis litigare regul'r non cōmpelli-
tur ⁊ sic nec satisdare ⁊ in his videtur iudex sustinere perso-
nam priuatā ⁊ perinde est ac si presens esset.ar.C.de euictio.
l.si ob causam.ꝓ declaratione predictorum autem que not.di
cto.§.ad excludendas. dici posset aut interuenit stipulatio
aut nudum pactum. Primo casu puto ex stipu.act.oriri. Se
cundo casu aut iudiciū non est terminatum ⁊ tūc officiū mer
cenarium posset locum habere et habet locū in multisque in
litē occurrunt vt.s.de edil.edic.l.ediles.§.item sciendū. ⁊ for
te posset dari conditio ex.l.vt statim dicam. Si vero iudicium
est terminatum tūc tale officium cessat vt.C.deposi.l.iiij. Pu
to tamen quod tale pactum sit lege coadiuuatum. vt.d.§.ad
excludendas.⁊ sic detur conditio ex lege.vt.s.de condi.ex le-
ge.l.j.simile in his que not.s.mand.l.salarium.⁊.C.de suffra.
l.vnica.⁊ sic intelligatur notata in ipso.§.ad excludendas.⁊
dicta aut.generaliter. ¶ Ultimo illud quod dixi.s.vltra p̄n
cip.ꝙ interrogatio debet precedere responsionem al's stipu-
latio non valet.facit ad questionem si releuaui procuratorem
meum hoc modo ꝓmitto solui iudicatum.vtrum perinde est
ac si dixissem iudicatū solui videtur ꝙ sic: quia verba trans
posita idem significant vt.s.de pecul.leg.l.quidam.⁊.C.de te
stamen.l.preposteri.vbi de hoc.⁊ not.eo.ti.l.ambiguitates.in
glo.in fi. In oppositum est qd.s.dixi de stipulatione. Item li
cet quo ad grammaticos videantur verba trāsposita idem si
gnificare non sic videtur quo ad legistas.vt patet in his ver-
bis bonorum possessio ⁊ possessio bonorum aliter ⁊ aliter si-
gnificant vt patꝫ.s.de offi.eius cui man.est iurisd.l.cognitio
§.vt possessio.vnde videtur dicendum in proposito ꝙ aliud
significet iudicatum solui qui continet tres clausulas vt.j.iu
dicatum solui.l.iudicatum solui. Solue iudicatū cōtinere vi
detur solum ꝙ verbum sonat. So.ꝭm Pe.dic ꝙ legitime est
releuatus ⁊ ꝙ transpositio verborum non vitiat vt.j.de pre-
to.stipula.l.ij.§.incertum. ¶ Item faciunt predicta ad que-
stionem: si titius volebat a me petere.x.⁊ ego libelli obligatio
nem feci scribi in actis ꝙ nihil sibi debeam de his que petere
volebat ⁊ postea dedit libellum.an per hoc sit facta lit. con-
testa.⁊ videtur ꝙ sic: quia de ordine non curatur vt.j.de solu
tio.l.nec enim.⁊ quia etiam si sine interrogatione respondea
tur valet responsio.vt.s.de interroga.actio.l.si sine. In con-
trarium est iste textus quia ordo peruerti non debet.⁊ de con
sti.pecu.l.j.§.eum qui.⁊ quia non debꝫ prius fieri substitutio
q̄ institutio.vt.s.de vulgari ⁊ pupilla.substi.l.ij.§.si prius.⁊
hanc tenet Guiller.de acu.C.de lit.contesta.l.j. Non ob.con-
traria quia in eis non requiratur tanta solennitas: ⁊ ideo de
ordine non curatur hic pro magna parte sunt elicita de ope-
re dñi Segnor. In glo.i.verborum obligatio.⁊ ꝭm hoc respi
cit promittentem sed hec expositio reprobatur vt.s.dixi.⁊ se-
quens approbatur ibi a digniori parte.i.ab interrogante cui
obligatio queritur que est dignior.vt.s.plene dixi. In glo.vt
institu.ibi.§.item verborum.⁊ contraria ibi signata recita et
sol.vt ibi.⁊.s.dixi. In fi.quia ibi epistola missa fuit non ad
nouam obligationem inducendam sed inductam ex promis-
sione precedente inter presentes agnoscendam ⁊ probādam.
Old.vt ⁊.s.dixi.⁊ eodem modo intellige.C.de contrahend.et
commit.stipu.l.j.vel vt ibi dixi. glo.expone vt.s.ibi solue hic
hanc.Dy.

Qui presens. Interuallum non modici tempo
ris interrogationem ⁊ responsio
nem stipula.vitiat secus in modico.hoc dicit. Et habet duas
partes. In prima parte discessit ⁊ nunq̄ reuersus fuit vel ex
interuallo. In secunda incontinenti.ibi quidni.i.cum non vt
s.de ali.lega.l.testem. ¶ Oppo.contra secundam partem ꝙ
idem sit quando intercessit magnū interuallum.vt.j.de duo
bus reis.l.duos. Sol.dicit glo.aut interuenit actus stipula-
lationi impertinēs ⁊ tunc stipulatio vitiatur.aut null⁹ actus
stipulationi impertinens ⁊ tunc non vitiatur vt hic. ¶ Sed
hec solu.non videtur precedere. Nam hic interuenit itinera-
tio qui est actus impertinens stipulationi.vt.j.e.l.continuus
in princip.ergo vitiatur solu. aut ipsa itineratio sit pro actu
pertinēti ad stip.vt qꝫ forte iuit pro q̄rendo notarium qui cō
ficeret instrumentum vel testes vel chartam vel simile quid ⁊
tunc non censetur esse actus impertinens.vt.s.de testamen.l.
heredes palam.⁊.C.de testamen.l.cum antiquitas.⁊.l.casus.
⁊ ideo non vitiat stipulatio vt hic. aut fit itineratio ob aliam
causam extraneam a stipula.⁊ tunc vitiat vt.j.eodem.l.con-
tinuus.in princ.vnde collige triplicem actū post īterrogatio
nē.s.actū discedēdi actū ⁊ itinerādi ⁊ actū reuertēdi si oēs isti
actus incontinenti interueniant non vitiat̄ stipulatio vt hoc
§.ij.respon. Si vero actus sunt ex interuallo tunc aut fit pro
pter necessitatem nature aut propter actum pertinentem ad
stipulatio.⁊ non vitiatur stipulatio.al's sic: vt dicta.l.conti-
nuus.⁊ alijs.ll.preallega.probatur. Uel dic aut post interro
gationem incontinenti interuenit responsio aut ex interual-
lo aut nunq̄ primo casu valet stipulatio nisi aliud sit impedi
mentum vt in.ij.responso huius.§. Secundo casu aut inter-
uenit propter necessitatem nature ⁊ non impeditur stipula-
tio.vt dicta.l.cum antiquitas.⁊.l.cum vnus. idem si fiat pro-
pter actum pertinentem stipulationi. Si vero nunq̄ reddit
nec interuenit responsio stipulatio vitiatur vt hoc.§.j.respō-
so.⁊.j.eodem.l.quinta.§.stipulatio.⁊ dicta.l.continuus.j.eo-
dem.in principio.⁊.l.duos reos. ¶ Item opponitur quia vi-
detur ꝙ ex quo reddit licet ex interuallo quod potius debe-
at stipulatio valere quasi magis deliberauit. vt.C.de repu-
diatione.l.dubium. ⁊ in aut. vt cum de appellatione cogno-
scitur.§.ij. Et dic quod in stipulatione eodem momento de-
bet vtriusqꝫ consensus concurrere.vt in principio huius le-
gis ꝙ non fit si ex interuallo quia potuisset interrogationem
obliuioni tradidisse. argumen.s. de conditionibus ⁊ demon
strationibus.l.iulianus noster. Jacob.de rauen. ¶ De hoc
verbo incontinenti ⁊ ex interuallo vide quod notaui.C.de er
rore vltimo.ex hac monosyllaba mox que est hic in littera col
ligunt hic Jacob.de rauen.et Cyn.post eum in repetione.l.j.
s.si certum peta.argu.ad talem questionem testes deposue-
runt testatorem ita dixisse instituo titium mihi heredē postea

sempronium

sempronium. an vnus videatur ex interuallo institutus post alium ⁊ sic dictio postea denotet iteruallū qꝛ hec dictio mox denotet interuallū. vt. ḋ. l. j. si certū peta. ⁊. C. de admi. tuto. l. tutores. vbi de hoc tetigi. ⁊ qꝛ dictio postea denotat actū perfectum ⁊ non pendentē. vt. s. de iureiur. l. nā postea. ⁊. s. de iudic. l. si quis postea. In contrariū est qꝛ dictio † mox[a] hic notat interuallū ⁊ in dubio est interpretādum ꝙ res magis valeat in persona instituti q̄ ꝙ pereat in vno. s. de rebus dub. l. quotiens. ⁊ hanc partē ipsi tenent. sed ar. de hac dictiōe mox non videtur bene facere ad p̄dicta: qꝛ testator non dixit mox: sed postea nō tn̄ diffiteor ꝙ dictio mox interdū accipiatur ꝓ incontinenti vt hic interdum pro interuallo vni⁹ mensis. vt s. solu. matrimo. l. fructus interdū pro spacio. x. dierum. s. de iudic. l. ad peremptorium. interdum ꝓ longo interuallo. vt. ḋ. l. j. s. si cer. peta. pro interuallo duorū dierum no. s. de app. rescin. l. j. ⁊ de hac dictione mox vide. j. alphabeto. dicimus ergo de dictione postea qua vsus fuit testator in questione ꝓposita q̄ interdum ponitur pro ꝯtinenti vt. s. de statu ho. l. aretusa. de here. insti. l. questione. §. si quis ita. ⁊ de reb. dub. l. si fuerit. §. si. interdum ꝓ interuallo vt. s. probatū est: et ꝓbatur. s. de contrah. empt. l. pacta. ⁊ de pact. l. iurisgentiū. §. quinimmo. ⁊ de eius significato vide in alphabeto dictione postea ex quibus dic vt loquimur in his q̄ habent connexitatem aut non. primo casu denotat interuallum ⁊ ita intelligat̄ preal. §. si qs ita. cū concor. Secūdo casu aut ꝓpter subiectam materiā potest apparere. vtrū denotet interuallū vel non: aut nō potest colligi primo casu intelligā ꝙ denotet: vel denotet interuallum vel non. sed subiectā materiam ⁊ ita possunt intelligi allegata pro ⁊ cōtra. ⁊. j. e. l. stipulatio. §. hi. ⁊ qd̄ ibi dixi. Secūdo casu itelligam vt denotet: vel denotet ita quod res magis valeat q̄ pereat vt dicta. l. quotiens. cum simi. Ibi anteq̄ responderetur ad interrogata. Ibi efficit dato ꝙ postea respōdeatur. Dy.

Si quis ita. Si dissonantia est materia stipulationis nō vꝫ iure stipulationis nec iure pacti. h. d. Vel aliter dubia responsio capit certitudinē a precedenti interrogatione ⁊ facit qd̄ dixi ad responsionem positionū vt dato ꝙ sint incerte si certificari possint ex interrogatione p̄cedente hoc fieri debeat. Ibi obligetur quasi magis affirmationē q̄ dubitationē predicta verba contineant. Dy. sol. contra. s. in facto ⁊ in iure quia non obligatur. Ibi ⁊ ideo qꝛ nullo modo est obligatus. Dy. prouidētia. §. est sciendum ꝙ p̄cedente interrogatione interdū sequitur responsio dubia verbis exp̄ssa ⁊ de hoc loquit̄ princi. huius interdū. §. nulla sequit̄ verbis exp̄ssa ⁊ loquitur scd̄a pars. §. interdum sequitur verbis exp̄ssa ⁊ interrogationi cū formis ⁊ tunc loqtur. j. e. l. quinta. §. stipulatio. ⁊. s. in prin. l. Scd̄o no. ꝙ vbi ex contractu non orit̄ etiam naturalis obligatio vt hic erat in fi. §. nec fideiussor pōt accedere vt hic: ⁊. j. eo. l. is cui sicut. ⁊ qn̄ obligatio est contra legē non oritur etiam naturalis: vt. C. de legib. l. non dubiū. ergo nec fideiussor accedit vt. j. de fideius. l. cum lex. Si vero nascatur naturalis etiam sola tunc bn̄ accedit fideiussor. vt. j. de fideiuss. l. j. ⁊. l. marcellus. ex inutili tamen ꝯctu bene transfertur dn̄ium ⁊ possessio. vt. C. si quis alteri vel sibi. l. multū. in fi. ⁊ que sit rō diuersitatis. Ibi in fi. no. ⁊ dixi ꝯtra primam partē huius. §. obijcitur de. l. quinta. §. stipulatio. j. eo. Sed dic ꝙ licet hic prima facie verba responsionis essent dubia tn̄ limitantur ab interrogatiōe ⁊ s̄m fines interrogationis ⁊ ideo dicitur certa vt hic. ⁊ insti. de inuti. stipula. §. preterea. Secundo obijcitur cōtra secundā partem q cum hic interuenerit tacitus consensus q percipi potuit per vibrationē capitis vel similem actū vel nutum de leg. ij. l. nutu. videtur ꝙ oriatur obligatio vt. j. de solu. l. stichum. §. naturalis. ⁊. s. de pact. l. labeo. ⁊ potissime naturalis q̄ orit̄ per cōsensum. vt. e. ti. de pactis. l. j. So. ibi in pacto. hic in stipulatione cuius forma est verborū ordinatio ⁊ ideo ea deficiente deficit stipulatio vt in prin. l. vnde s̄m Dy. hic agebatur inter cōtrahentes vt induceretur obligatio stipulatione vallata ⁊ sic ciuilis ⁊ naturalis vn̄ si non interuenit actus sufficiēs ad stipulationem inducendā ex qua obligetur ꝓmittens ciuiliter ⁊ naturaliter ergo nec naturalis inducetur: qꝛ illud nō agebatur ⁊ si non vꝫ ꝙ ago vt ago non vꝫ vt valere posset: vt. s. de consti. pecu. l. i. §. eum qui. al's si esset dubiū valeret vt nudum pactū s̄m Ja. de ra. arg. eius qd̄ not. s. de pact. l. iurisgētium. §. sed cū nulla. sed cōtra tex. ⁊ ꝯtra illud qd̄ dixi si nō vꝫ ꝙ ago ⁊c̄. est ꝯ̄ria pars brocardi ꝙ si non valet vt ago valere debeat vt valere pōt vt colligitur. s. de pact. l. si vnus. §. si acceptilatio. ⁊ ideo solu. brocardica. aut tractatur de liberādo ⁊ habent locū contraria aut de obligando ⁊ tunc hꝫ locum. §. iste ⁊ qd̄. s. dixi. ⁊ est ratio: qꝛ fauorabilior est liberatio q̄ obligatio vt. s. de act. ⁊ oblig. l. arrianus. Fallit in his que sui natura inducūt liberationem ⁊ obligationem vt. ḋ. l. j. §. eū qui. s. de consti. pecu. vbi etiā de hoc tāgitur in glo. aut agitur de iure in re ꝯstituendo ⁊ tunc valet vt valere pōt vt. s. de serui. l. si tam angusti. sed hec solu. quo ad primū membrum cū agitur de liberando videtur tolli. j. de acceptil. l. an inutilis. s̄m cōem litteram: sed rn̄deo vt ibi dicit littera. s. qꝛ non videtur habere consensum. si ergo non vꝫ iure pacti consensu deficiēte ergo nullo modo. preterea facilius datur exceptio q̄ actio vnde licet valet acceptilatio iure petenti ad exceptionem parandā non tn̄ contraheretur obligatio iure pacti vt videt̄ dici in. ḋ. §. eum qui. ⁊ hec oīa vera sunt in contractibus in iudicijs aut habet locū pars illa ꝙ valeat vt valere pōt. vt. s. de iureiuran. l. sed ⁊ si possessori. §. item si iurauero. qꝛ ibi nō licꝫ clare patet ꝙ in iudicio loquatur vel dato ꝙ loquatur in iudicio ibi per iuramentū non inducitur actio sed inducta per iuramentum declaratur ⁊ probationis locū obtinet vt. s. de iureiur. l. j. ⁊ depo si. l. publia. §. si. Bartho. sed certe imo ex iuramento vnde inducit̄ actio in factū. vt. C. de iureiur. l. actori ⁊ ibi no. ⁊ dixi: dic circa hoc vt. j. subijciam. Vel potes dicere breuius ad solutionem predictā contrarij. l. an inutilis cū tractatur de liberādo aut est defectus in materia ⁊ tunc valꝫ vt valere potest. arg. j. e. ti. l. si accepto. aut est vitium in forma ⁊ tunc loquatur contrarium ⁊ est ratio. qꝛ vitium forme maius est q̄ vitium materie qꝛ forma dat esse rei. vt. s. ad exhiben. l. sed iulia. §. sed ⁊ si quis. contra secundū membrū quando tractatur de obligando. videtur obst. ḋ. §. item si iurauero. versi. sed ⁊ si rerū. s. de iureiurā. sed Sol. vt. s. dixi. vel dic s̄m alios aut tractatur de obligatione contrahenda in personā ⁊ tunc habeat locū quod dixi aut in rem ⁊ tunc secus vt in cōtrario ⁊ potest esse ratio. qꝛ obligatus est in personā durius astringitur q̄ qui in rem cum obligatus in reali liberetur rē dimittendo. vt. s. si serui. vendi. l. ⁊ si forte. §. etiam. ⁊ de aqua plu. arcen. l. is cum quo. alij ad solutionē dicti⁹ brocardi ex dictis predictorum sic dicūt aut apparet vel apparere potest de voluntate contrahentiū ⁊ tunc valet vt agitur. vt. s. de iure codicil. l. j. aut non potest apparere ⁊ tunc aut agitur de liberatione inducenda aut de obligatione. ¶ Primo casu aut est defectus materie ⁊ tunc valet vt valere potest. vt. ḋ. l. si vnus. §. si acceptilatio. ⁊. ḋ. l. si accepto. aut est defectus forme ⁊ tūc nullo modo valet. vt. ḋ. l. an inutilis. s̄m vnam lecturam. Secundo vero casu principali cū agitur de obligatione tūc aut de obligatione inducta ꝓbanda aut de ipsa inducenda. ¶ Primo casu valet vt valere pōt. vt. ḋ. §. itē si iurauero. s̄m aliā solutionem. Secūdo casu aut agitur de obligatione contrahēda in personali aut in rem. ¶ Primo casu si non valet ꝙ ago vt ago nec valet vt valere pot vt hoc. §. ⁊ dicto. §. eum qui. Secundo casu aut de obligatione contrahenda rei ⁊ in rem aut persone sed in rem. ¶ Primo casu valet vt valere potest. vt dicta. l. si tam angusti. s. de seruitu. ⁊ de serui. rusti. predio. l. via. Secundo casu idem vt. ḋ. l. si iurauero. s̄m tertiam solutionē ⁊ de solutione huius brocardi satis no. per Cy. ⁊ dixi. C. de testamen. l. non codicillum. ⁊ de donatio. l. sancimus. ⁊ not. per Jac. de bel. de consti. pecu. l. eum qui. §. j. in solutione brocardorum non solutorum. ¶ Item oppo. de. l. j. eo. si stipulor. §. si in locando. dic s̄m Jacob. de are. aut contrahentes volunt inire merum contractum stipulationis ⁊ tunc obtinet ꝙ hic dicitur. vt. s. de constitu. pecu. l. j. §. ij. Aut alium contractum sed illum verbis formare volebant ⁊ tunc si non valet vt stipulatio valet tamen vt alius contractus ⁊ ita loquitur contrarium dicte. l. si stipuler. §. si. ¶ Item oppo. hic dicitur in littera nec ꝓ eo fideiussore quidem obligari ⁊ sic sunt due negationes. s. non ⁊ nec sic facere debent affirmationem; vt. j. de verbo. signi. l. duobus verbis negatiuis. dicit glo. ꝙ vna negatio abundat sic. s. de damno infecto. l. fluuium. §. j. ⁊. C. de seruis fugitiuis. l. i. vel dic s̄m Jaco. de are. ꝙ hic dr̄ in littera non obligari subaudi principalem ⁊ postea sequitur nec fideiussorē ⁊c̄. et sic nulla abundat et vide quod de hoc notaui dicta. l. duobus verbis negatiuis. ⁊ si vis scire vtrū duo ver-
12 ba similia † vel similis conditionis adiecta simul inducant oppositum. dic aut sunt affirmatiua ⁊ non inducunt oppositum sed propositum vt. j. eodem. l. qui his. s. de lega. j. l. plane. §. si eadem. ⁊. j. de fideiussoribus. l. heres. §. j. et est ratio: quia de natura affirmatiue est affirmare id cui addicitur argumē. istius. §. ⁊. j. §. cui addicitur. et. s. de interrogatoria actione. l. voluit. et ideo cum vna affirmatio addicitur alteri videtur perseueratio eodē super. vt. s. de q̄stionib⁹. l. j. §. questioni. ⁊. §. si quis vltro. aut sunt verba negatiua ⁊ tunc ꝓferūtur

a ¶ Mox. Addeō hac dictiōe mox glo. ⁊ doct. i l. tutore. C. ḋ admi. tutor. 11 Bald. i. l. tutor q repto riū. ff. de admi. tu. qn̄qꝫ tn̄ mox ponitur ꝓ decem dieb⁹. Spe. i ti. ḋ appel. §. j. post pri. l. ad peremptoriā. in fi. ⁊ ibi Ange. ff. ḋ iudi. qn̄qꝫ ꝓ eodem momēto. l. si pr̄ capt⁹. C. de vulga. et pupil. l. inopie. ff. loca. qn̄qꝫ ꝓ duobus mēsib⁹. l. a diuo pio de re iudic. §. in vēditione. qn̄qꝫ triēniū. l. si i ꝯditiōe. §. si seruus. ḋ here. insti. Alex. hic. §. q pn̄s ⁊ i. l. ipator. ḋ iur. fis. Et q̊t mōis ista dictio penali. not. in. l. j. ff. si cer. pet. glo. i. l. si pupilli. §. ideꝫ ait. ff. ḋ neg. gest. Dyn. ⁊ Bar. i. l. fruct⁹. ff. so. ma. Bar. i. l. momētanee. C. vn̄ vi. in. c. q̄ propt̄. ḋ electio. i. c. si in q̄libꝫ. ij. q. ij. in glo. Bal. i. l. gall⁹. §. ille casus. ḋ libe. ⁊ posth. ⁊. i. l. si qs heres istitut⁹. ḋ here. acq. ⁊ qd ipoꝛtat mox in snīa posita vide bar. i. l. si qs maior. C. de trāsac. ⁊ i. l. meuius. §. duob⁹. ff. de leg. ij. Ang. in aut. de incest. nupt. §. j. Spec. i tit. de allega. ⁊ disp. §. post hoc. ver. nota. ⁊ in aut. de nup. §. si vero.

numero dispari: puta qꝛ sunt tres negatiue aut pari primo casu ꝓpositio remanet negatiua.vt.j.de cadaueri.puni.l.j.ꝛ de heredi.insti.l.j.in fi. ꝛ est ratio: qꝛ pͥma negatio negat.secunda ipsam destruit ꝛ sic affirmat negatū.qꝛ prima est extincta per secundā ꝛ eius effectus ꝛ sic nihil operatᷣ ar.s.ad turpillia.l.j.§.fi.coniungēdo cum.l.j.nil no.ap.pen.ꝛ.j.de solu.l.qui res.§.areā.ꝛ si ex tribus negatiuis resultat remanet oratio negatiua vt pꝫ ex predictis ꝛ ꝓbatur in.l.nonnunꝗ.s.de colla.bono. Secūdo casu aut ꝓfertur a lege aut ab homine. Primo casu aut resultat absurdus ītellectus si duorum negatiuorum verboꝝ oppositum inferatur ꝛ tūc nō equipollet affirmationi vt.d.l.fluuium.s.de dam.infec. ꝛ de ser.fugi.l.j. aut absurdus intellectus non resultat ꝛ tunc aut veniunt ad terminationē diuersorum actuū ꝛ tunc non equipollēt affirmationi vt.s.de iuris.om.iudi.l.ꝛ quia.ꝛ.s.de oper.no.nun.l.pretoꝛ.§.hoc interdictū.aut veniunt ad terminationē eiusdē actus ꝛ tunc equipollent affirmationi.ratio est qꝛ de natura negationis est destruere quicquid inuenit vt probatᷣ ꝛ not.s.de probatio.l.in except.C.de non nu.pec.l.si ex cautione. ꝛ de iura.calum.l.ij.§.ꝙ obseruari.cū ergo negatio secunda reperiat aliam ipsam destruit ꝛ eius oppositum infert ar.eoꝝ que not.s.de in integ.resti.l.non videtur.ꝛ.l.hec verba.j.de verb.signi.ꝛ qd not.in.l.ita stipulatus.j.e.ꝛ.l.inter stipulantē.§.sacram.ꝛ ita intelligo.l.vlti.s.de iusti.ꝛ iure.ꝛ de serui.rusti.ꝓdio.l.tria.si vero ꝓferantur ab homine aut ex aliquibus coiecturis apparet quid senserit ꝛ illi stabo ar.s.de leg.j.l.si seruus plurium.aut non apparet ꝛ tunc aut vnū verbum negatiuum ꝯfestim ꝓfertur post aliud ꝛ tunc equipollent affirmationi.vt.d.l.duobus verbis negatiuis.ꝛ per rationē quam.s.dixi aut interpollatim.verbi gratia dico: ꝓmittis mihi quinꝗ tu dicis non non tūc puto ꝙ non resultet affirmatio sꝫ hoc sit expressum ad maiorē ꝛ pleniorem negationē.ar.C.de vete.iur.enucl.l.j.§.et ea.ꝛ ratio potest esse: qꝛ interpollatio est loco copule.vt.s.de ꝓcura.l.cū duobus.§.si in coeunda.ꝛ.j.de verb.sig.l.triplici.vnde est sensus ꝓmittis mihi.x. ꝛ tu respōdeas non non.i.non ꝓmitto ꝛ non promitto ꝛ non promitto ꝛ sic cum copula cadat iter diuersa saltem numero. vt.s.de acquir.poss.l.si me in vacuam.ꝛ qd no.super rubrica.s.de iur.ꝛ facti igno.restat ꝙ duo verba negatiua sic interpollata nō veniunt ad terminationem eiusdem actus saltē numero ꝛ sic non resultat firmatiua.vt.d.l.ꝛ quia.de iuris.om.iudi.ꝛ accedat qd not.in.l.si ventri.s.de priui.credi.ꝛ.l.si ꝯuenerit.s.de pign.act.l.si mulier.C.ad velleia.et hoc commenda memorie qꝛ alibi non reperies. Itē facit iste.§.ꝓ positione vltramōtanorum dicentiū ꝙ vbi vltima voluntas deficit ratione solennitatis non oritur naturalis obligatio qd approbant Rich.ꝛ Old.de quo per Cy.ꝛ dixi in.l.cum quis.C.de iur.ꝛ fac.igno. ꝛ not.in glo.s.de condi.inde.l.j.quam hic sequitur Segnoꝛ.

Questio autentica quā menti cōmenda.

Item facit in ar.ad questionē quam vidi de facto. aliquis accusatus erat de aliquo maleficio ipse rñdendo accusatiōi dicebat se non esse culpabilē de contentis in accusatione: iudex dicebat non sum contentus ista responsione: sed rñdeas vtrum cōmiseris maleficium an ne.hic est ar.ꝙ teneatur clare rñdere vtrū cōmiserit maleficiū vel nō: qꝛ rñsio refertᷣ ad accusationē sicut hic ad interrogationem: ꝛ ideo ei debet esse conformis.ꝛ ꝑ hoc insti.de inuti.stipu.§.preterea.vbi de hoc ꝛ videtur expressum.C.de accu.l.ij.ibi accusatoris intentiōibus responsurus.ꝛ ad hoc.s.de interrog.act.l.de etate.§.ꝙ autem.ꝛ.l.si defensoꝛ.§.illud. ꝛ qd not.per Ber.ex.de cōfess.c.statuimus. Inno.iij.ꝛ ꝑ Gof.in sum.de iudic.§.partibus.in iudicio ꝯstitutis.ꝛ ad hoc etiā bene facit de reb.dub.l.is q ducenta.§.vtrum.ver.ꝑinde. si quis interroget ꝛ qd dicitur iurari debere ſm ꝙ delatum est. vt.s.de iur.l.ij.§.vltimo.ꝛ.l.iiij.ꝛ.v.ꝛ de materia huius.§.vide qd not. optime ꝑ Car.ex.de regu.iur.c.plus.lib.vi. ꝛ ibi etiam per Dy.ad hoc etiā bene facit.C.de transact.l.vt responsum.xxxv.q.vlti.c.fraternitatis.ꝛ qd respōdere teneatur an fecerit maleficium vel nō videtur expressum ex.de testi.cogen.c.peruenit ad nos. quicquid tamen sit de iure cōsuetudo iudicioꝝ admittit talem responsionem non esse dicome culpabilē de contentis in accusatione vel inquisitione. Itē facit ad aliam questionem pone ꝙ aliquis qui volebat condere testamentū interrogatus fuit an vellet titium facere heredem ꝛ ipse respondit cur non vel quidni.nunquid sufficiat ꝛ videtur ꝙ sic per hunc.§.ꝛ.s.de alimen.lega.l.testamento.nam ista responsio licet de se sit dubia tamen determinatur ſm fines determinate interrogationis.vt.d.§.preterea.cum ibi notatis. et ad hoc facit quod not.ꝛ dixi de testamē.l.iubemus. Item facit ad aliā qstionem: pone ꝙ inter me ꝛ te conuenit ꝙ per.a.demonstretur et intelligatur ꝓmittis mihi pro.b.promitto.x.ego dico.a. ꝛ tu respondes.b.nunquid stipulatio sit contracta: ꝛ videtᷣ ꝙ nō. Archi.§.item qꝛ verba debent esse habilia. vt instit.e.§.j.vbi est glo.expressa de designantes scripturas vt.s.de bono.pos.l.si cum patrono.in fi.ꝛ.C.de vete.iur.enucle.l.ij.§.penul. In oppositum videtur per notata.s.de leg.j.l.iiij.ꝛ.j.e.l.q̃ extrinsecus. So.tene primam partem non obst.notata in.d.l.iiij.qꝛ loquuntur in legato qꝛ non sunt necessaria verba. vt.s.de lega.ij.l.nutu.non obst.notata in.d.l.que extrinsecus.j.e.quia dic vt ibi dicam.

Si quis simpliciter.

Diuersitas q̃ est in qualitate stipulationis vitiat stipulationē.h.d. Dy. Ibi versa vice.s.ad primum casum non ad primum. Et not.ex isto.§.ꝙ non sufficit factū nisi sit factum ꝛ qualitatiue factum. vt.s.de iureiurā.l.ij.§.iurari.ꝛ ad trebel.l.sed si ante.ꝛ ratio huius.§. potest eē quia de dicto ꝛ cōditione ei adiecta tanꝗ de vno disponitur ꝛ respondetur.l.forte tanꝗ de duobus mēbris sub connexis iuxta nota.s.de arbit.l.celsus.ꝛ ideo ex quo non est in totum vniformitas vitiatur stipulatio vt ar.s.de aqua quoti. ꝛ esti.l.j.§.itē queritur.vel posses dicere ꝙ responsio debet esse cōsonans interrogationi. vt.j.eo.l.v.§.stipulatio.ꝛ ideo ad alia videtur respondere vnde non tenet. Opp.de.§.prox.cum addicitur in fi.glos.dicit hunc intelligendū ſm illum: nisi diuersitas ilico placuerit ꝛ ſm hoc ille.§.loquitur. qñ deformitas erat in qualitate vt ibi dicā. Item op.de.§.stipulāti.j.e.So.ibi deformitas erat in quantitate ꝛ inutile ab inutili poterat separari vt.l.hactenus.s.de consti.pecu.hic aūt erat deformitas in qualitate: vnde tanꝗ de vno cōnexo ꝛ inseparabili disponitur vt.s.dixi. Itē op.de.§.sed si mihi.j.e.inducendo eum sic si interrogo te in.x.pure ꝛ tu respondes sub conditione. Duo videris facere.s.respondere ꝛ sub conditione respondere. vt.l.celsus.s.de arbitr.ergo primum vtile vitiare non debet. vt dicto.§.sed si mihi. So. contrarium loquitur in his que non habent connexitatem. vnde inutile non vitiat vtile vt.s.de vsur.l.pecunie.hic vero in his que sunt connexa de quibus tanꝗ de vno disponitur.nam si quis respondeat sub conditione non vt duo sed vt vnum censetur insti.e.§.loca. Item op.qꝛ hic dicitur ꝙ si interrogatus sub conditione respondeat pure non obligatur. vnde videtᷣ obstare §.preterea.in fi.institu.de inutili.stipula. So. aut ipse respōdit pure hoc expresso ꝛ sic loquitur hic aut simpliciter ꝛ tunc ſm ꝙ interrogatus est videtur respondisse. Et facit in ar.ad id de quo dubitatur si actoꝛ facit positionē ꝙ titius debet sibi.x.ꝛ reus rñdeat sub conditione se promisisse an actor debeat ꝓbare puritatem vel reus conditionem. Dñs Segnoꝛ. tenet hic ꝙ diiudicari debeat tanꝗ vna confessio: non tanꝗ due.et ideo actori incumbat onus ꝓbandi puritatem. de hoc no.ꝛ dixi.C.de except.l.siquidem. Idem potest dici si pono ꝙ reus debet mihi.x.annuatim ꝛ ipse confessus fuit se debere sꝫ ꝓ tali pos.quā sibi dimittere debebam possidendā.ꝙ actoꝛ teneatur totā confessionē recipere vel totā respuere.ꝛ ꝓ hoc facit qd not.in glo.ꝛ per Cy.C.de dona.ante nupt.l.ij.ꝛ pro hoc ꝙ totū debeat approbare vel improbare facit.s. de admi.tuto.l.cū queritur.s.de ope.liber.l.si ita stipuloꝛ.de ꝓcur.l.i cause ꝛ de mino.l.etiam.§.j.ꝛ hāc hic sequitᷣ Segno.ꝛ cōiter aliꝗ doct.qñ confessio est ꝯnexa ꝛ vno cōtexta facta.ꝛ de hoc plene dixi.d.l.si quidē.C.de except.ꝛ vide in alphabe.dictione argumentū connexis.

Questio de statuto vt reus teneatur simpliciter rñdere positionibus.

Cū addicit vel detrahit.

Scꝫ ꝓmissoꝛ. Dyn. Ibi obligationi.i.interrogatiōi ꝑcedenti obligationis cām. Dy. Et hoc breuiter intendit iste.§.diuersitas stipulationis vitiat nisi ea incōtinenti placuerit stipulatori ꝛ pōt intelligi iste.§.de diuersitate que cōsistit in qualitate quantitate et in specie ꝛ sic hꝫ se ad.§.ꝑcedentem ꝛ sequentē. Dy. Ibi alia q̃si talis videatur ꝑcessisse interrogatio qualis secuta est placita rñsio ꝛ sic alia respectu forme. Ja. Modo ꝓ intellectu huius.§.sciendū est ꝙ Jo.intellexit hunc.§.qñ diuersitas est in qualitate.ꝛ ſm hoc legitᷣ cū ꝑcedenti.§.ꝛ hoc approbat Pe. aliꝗ aūt hic intelligūt hunc.§.qñ est diuersitas in re: ꝛ hꝫ hoc legetur cum sequentibus ꝛ hoc videtᷣ sequi glos.j.de reg.iur.l.in eo ꝙ plus.in prin.tertiꝗ vt Az.in summa de inuti.stip.in vltima colum.ꝛ glos.in.§.preterea.institu.de inutili.stipula. ꝛ videtur hic etiam innuere glo.que incipit ꝛ generaliter. Et in glo.magna videntur intelligere siue diuersitas sit in qualitate siue in quantitate siue in specie: ꝛ secundum hoc iste.§. potest legi cum precedentibus et cum sequentibus: et hoc approbat Dy.ꝛ ꝙ dicit littera aliquid.s.ꝙ cōsistat in qualitate ſm

tate ẜm Ioh. ⁊ Pe. vel in re ẜm. H. vel in qualitate siue iure
ẜm glo. ⁊ Dy. ⁊ ꝙ sequitur alia stipulatio alterius forme sti-
pulatio contracta esse videtur videlicet vt forma interrogatio
nis videatur ita precessisse sicut secuta est responsio ex quo not.
Primo ꝙ si aliquid additur vel detrahitur dicitur effici no
uum. pro hoc. ff. de iusti. ⁊ iur. l. ius ciuile. quod facit ad statutum
emendatum vtrum dicatur nouum vel vetus: de quo dic vt dixi
13 C. de emendatio. iustinia. codi. §. j. ¶ Item facit ꝙ si testis † ali
quid addat vel detrahat dicto suo ꝙ totum dictum vitiatur pro
boc. iij. q. ix. c. pura ⁊ simpliciter. ⁊ ibi de hoc per Archi. ⁊ ple
ne dixi. C. de transac. l. si falsis. contra hunc. §. op. hic enim di
citur ꝙ si diuersitas ilico placuerit ꝙ tenet stipulatio sed cõ
tra videtur quia interrogatio debet precedere responsionem ⁊ non
sequi alioquin stipulatio non tenet vt. ff. ti. proxi. l. j. §. verbis
C. de vsur. l. j. ⁊ dixi. ff. in prin. huius. l. cum ergo hoc non prece-
dat sed sequatur ilico non valebit. So. dic hoc esse verum quando om
nino nulla interrogatio precessit sed hic vere precessit interroga
tio licet secuta fuerit responsio difformis. vnde si talis diffor
mitas ilico placet stipulatori valet. quia lex fingit talem inter-
rogationem precessisse qualis est responsio. Et sic collige tres casus
quia interdum nulla precedit interrogatio ⁊ nihil valet. vt in prin.
huius. l. concor. interdum precedit interrogatio ⁊ sequitur vni
formis responsio ⁊ valet stipulatio nisi aliud impediat. Inter-
dum interrogatio precedit sed non sequitur responsio vniformis: ⁊
tunc stipulatio non tenet nisi diuersitas ilico placuerit stipula
tori quo casu tam ratione preambule interrogationis quam subse
cuti consensus stipulatoris fingitur interrogatio precessisse sicut
secuta est responsio ⁊ sic intelligatur iste. §. modo pro declaratione
text. ⁊ glo. in quibus multe sunt opiniones. Quero qualiter
intelligatur. §. iste circa quod dic vt. ff. tetigi ꝙ Io. ⁊ Pe. intel-
ligunt istum. §. quando difformitas est in qualitate ⁊ sic legunt eum
cum precedentibus non tamen habet locum quando diuersitas in re ꝙ sic
probant pone interrogatio tu promittis mihi stichum ⁊ tu dicis
promitto pamphilum posito ꝙ diuersitas stipulatori ilico pla
cuerit non reformatur stipulatio cum super pamphilo nulla preces
sit interrogatio vt. ff. ti. pri. l. j. §. verbis. si enim nulla preces-
sit interrogatio planum esset stipu. non tenere. ergo sup pamphi
lo non tenebit cum super eo nulla precessit ar. sumpto ex. l. si duo
ff. de admi. tuto. ad idem etiam facit ratio quam dixi in princ. l. ꝙ
ideo interrogatio debet precedere vt sciamus de animo promit-
tentis si est in voluntate dandi quod promittit nam licet diuersitas
ilico placeat stipulatori non apparet. tunc de perseuerantia
voluntatis promissoris alij vt hic intelligunt istum. §. quando
diuersitas est in re ⁊ ẜm hoc legitur cum sequentibus ⁊ est ratio
quia que in primordijs dicuntur ⁊ conclusio. vt. j. e. l. titia. §. idem re-
spon. tertij vt Az. in summa de inutil. stipu. vlti. col. ⁊ glo. in-
stitu. e. §. preterea. tenent ꝙ iste. §. loquatur siue diuersitas sit
in qualitate siue in re ⁊ hanc sequitur Dy. vt omnium seruetur
opinio ⁊ sic potest legi cum precedentibus ⁊ sequentibus. et ꝙ
iste. §. loquatur etiam quando diuersitas est in re ⁊ sic non procedat
opinio Io. ⁊ Pe. sic probari potest. Primo enim hoc indicat di
ctio aliquid que est in textu que significat substantiam non quali
tatem. vt. ff. si cer. peta. l. certum. ⁊. j. e. l. stipulationum. Item hoc
probat dictio alia hoc modo dictio alia denotat diuersitatem
in substantia non in qualitate. vt. ff. de iudic. l. proponebatur. ⁊
de public. l. sunt ⁊ alie. ergo iste. §. non loquitur solum de di-
uersitate in qualitate sed etiam in re ⁊ hoc etiam hic appro-
bat Segno. cuius gratia sic distinguit ⁊ que verba sunt Az.
in summa dicto ti. de inuti. stipu. in glo. nam interdum est di-
uersitas in qualitate. interdum in rebus que continentur in
stipulatione. Primo casu stipulatio non tenet vt. ff. §. si quis
simpliciter. nisi diuersitas illa statim placuerit stipulatori vt
hoc. §. Secundo casu aut in stipu. est quantitas aut species.
Primo casu si responsio continet detractionem, valet indistin
cte in eo quod responsum est. Si vero continet adiectionem va
let in eo ꝙ consonat cum responsione in adiecto non nisi diuer
sitas ilico placuerit stipulatori vt hoc. §. ⁊. §. seq. ⁊ hoc vbi est
vna summa si vero plures summe alternatiue continentur in
interrogatione ⁊ respondeatur precise ad maiorem vel mino
rem valet stipulatio ẜm Az. ⁊ sic intelligit. j. e. inter stipulan
tem. §. si stipulante. quod intelligas ꝙ quando respondetur pre
cise ad maiorem ꝙ valet stipulatio in minori quantitate non
tamen in maiori. verbi gratia stipulor a te. x. aut. xv. tu pro-
mittis. xv. non valet nisi in. x. quia si interrogo te de. x. vel. xv.
videor interrogare de. x. tantum vt. d. §. si stipulante. ⁊. l. si sti-
pulatus fuero. j. eo. vnde cum tu postea respondes de. xv. valet
in. x. quia in eo concurrunt interrogatio ⁊ responsio non autem
in adiecto ⁊ sic intelligo Azo. licet alij dicant ꝙ si interrogo
de. x. vel. xv. ⁊ tu respondeas de. xv. quod non valeat stipulatio

Not. de te-
ste q addicit
vel detrahit
dicto suo.

cum deficiat ratio que sequitur in textu ⁊ in. d. §. si stipulante
in ver. diuersa. tenet tamen Segno. predictam opinionem Az.
⁊ pro hoc facit glo. que est in. d. §. si stipulante. que incip. ⁊ ap
paret ver. vel tertio. ⁊ vide Dy. ⁊ Card. extra. de reg. iur. c. plus
in se continet. Secundo casu quando est in stipulatione aut inter-
rogo de vna ⁊ tu respondes de alia aut interrogo de pluribus
et tu respondes de vna. Primo casu stipulatio non valet vt insti.
de inuti. stipu. §. si de alia. Secundo casu aut interrogo de plu
ribus copulatiue aut alternatiue. Primo casu valet in eo in
quo est responsum vt. d. §. si stipulante. in fi. ⁊. j. eo. §. sed si mihi. Secundo
casu in nullo tamen stipulatio vt. d. §. si stipulante. ⁊ hoc quando determi
nate respondit si vero simpliciter respondeat ad omnem respondisse vi
detur vt insti. de inuti. stip. §. preterea. Sed pro declaratione pre
dictorum videamus diuersitatem rationum inter casum ⁊ ca
sum dictum est ꝙ si interrogo de pluribus summis alterna-
14 tiue ⁊ tu respondeas de vna ꝙ valet stipulatio † secus in specie-
bus: sed que est ratio differentie potest assignari illa ratio que ha-
betur in textu in. d. §. si stipulante. licet glo. hic aliter dicat et
obscure videlicet quia in stipulationis speciebus tot sunt stipula-
tiones quot species sed in summis vna est quod declara vt hic
per Dy. ⁊ per eum extra. de reg. iur. c. plus in se continet. lib. vj.
quasi velit dicere glo. illa est ratio quia in summis pluribus al-
ternatiue promissis vna est stipulatio. s. in quantitate minori vt
j. e. l. si stipulatus fuero. x. ⁊ ideo si precedit interrogatio de duo
bus summis alternatiuis vna maiori ⁊ altera minori ⁊ respon
deatur ad minorem non videtur esse in quantitate vel qualita
te diuersitas ⁊ ideo stipulatio valet. Sed in speciebus alter-
natiuis interrogatus de qualibet videtur sub conditione inter
rogatus. s. si eam eligat vt. ff. de optio. leg. l. cum ita. in princip. ⁊
ideo si ad vnam respondeatur simpliciter videtur esse diffor
mitas in qualitate in stip. vitiat. vt in. §. precedenti. ⁊ hoc vo-
a luit dicere glo. ẜm Dy. ¶ Item querit[a] glo. stipulor a te omnes
seruos tuos ⁊ tu promittis mihi omnes preter vnum nunquid
stipulatio teneatur videtur ꝙ non: nam iste promissor non po-
tuit acceptare interrogationem in parte ⁊ in parte non vt di
citur in legato qui a differentia est inter legare omnes seruos
meos quo casu legatarius non potest quosdam approbare ⁊
quosdam non vt. ff. de legat. j. l. legatarius. an legem duos de
seruis meis quo casu possum vnum approbare ⁊ alium repro
bare. vt. ff. de lega. j. l. si duobus. So. dicit glo. ẜm Io. ꝙ talis
stipulatio non tenet nisi diuersitas ilico placuerit. Dy. vero
ita distinguit. aut acceptatus est incertus ⁊ tunc ratione incer
titudinis stipulatio non teneat vt. j. eo. l. vbi autem non appa
ret. ⁊. l. quicquid astringende. ⁊ sic intelligatur glos. aut exce-
ptatus est certus ⁊ tunc stipulatio tenet. arg. ff. de lega. iij. l. si
chorus. que lex facit in hunc modum: si enim ego stipulor a te
omnes seruos tuos videor singulos fore stipulatus. vnde si
respondes vno excepto ⁊ certificato in alijs valebit stipula-
tio cum illis sit interrogatio conformis responsioni. vt. d. §. si
stipulante. ⁊. j. e. §. sed si mihi. Sed tu dic ꝙ illa. l. si chorus. be
ne probat ꝙ omnes in stipu. deducantur tanquam si singuli essent
expressi sed quo ad pluralitatem interrogationum. s. ꝙ perin-
de sit ac si singuli essent singulariter expressi tunc secus vt ibi
not. ⁊ de legatis. ij. l. grege. ⁊. j. eo. l. scire. ⁊ So. melius dic ẜm
Pe. ꝙ si interrogatio contineat totum quantitatiuum ⁊ respon
sio contineat partem ꝙ quatenus concurrit interrogatio cum
responsione stipulatio tenet. vt. j. §. stipulanti. cum ergo ratio
diuersitatis reddi non possit dic idem in casu proposito vt va
leat quatenus concurrunt: et ideo tenebis Dy. in dicto. no.
per dictam. l. si chorus. sed rationem proxi. dictam ẜm Pet.
His expeditis est argumen. iste. §. ad id quod consueuit dici
statuta recipere interpretationem declaratiuam nunquid
dicatur declaratiua quando eis additur vel detrahitur ⁊ dicen-
dum ꝙ non quia vt. ff. dixi additio vel detractio constituit ali-
quid nouum: declaratio autem non sed antiquum detegit et
declarat vt. ff. de acquirend. rerum dot. l. adeo. §. cum quis. ⁊
de testamentis. l. heredes palam. ⁊ idem potest dici de iudice
et arbitro qui pronunciauit super certis petijs terre postea dicens
se velle declarare dicat quod non intellexit de omnibus: ꝙ
hoc facere non possit quare hic non sit declarare sed de nouo pro
nunciare ⁊ vide in alphabeto dictione declarare. In glo. cum
diuersitas: ibi ⁊ detrahitur per promissorem summe in stipu-
latione apposite. Dy. Ibi valet indistincte. pro hoc facit te-
xtus dum dicit tunc enim ⁊c. ⁊. j. §. ex contrario licet Dy. vi-
deatur sumpsisse contrarium in quadam sua interlineari et
pro eo facit institu. de inutilibus stipulationi. §. preterea. glo.
tamen ibi idem tenet ꝙ hic. Old. Ibi nisi diuersitas ⁊c. Iac.
de ra. ⁊ Pet. contra cum eadem sit ratio. vt. j. eo. a titio. Ibi
copulatiue. s. interrogo. Dy. Ibi. j. §. pri. sed si mihi. Sed certe

a ¶ Item querit.
Adde Io.
de imol. hic
qui tangit hanc
questionem.

possit scribi vt.d.l.j.§.itē queritur.⁊ de aqua quoti.⁊ estiua.
alij vt Pe.aliter distinguūt aut vtile potest ab inutili sine in
conuenientia separari aut non.Primo casu vtile non vitiatur
vt hic ⁊.s.e.§.stipulāti.⁊ de vsuris.l.pecunie.⁊.l.vsuras. Se
cundo casu aut vtrūqȝ est de iure cōi.s.vtile ⁊ inutile:⁊ tūc re
ferunt aut rō dictat qd vtile valeat ⁊ non vitiatur per inutile vt
s.de contrahen.emp.l.fundus cōia predio.l.proprium.⁊ de li
berali causa.l.liberis.§.si duo.aut ratio non dictat ꝙ vtile ⁊
tunc vitiatur per inutile vt.d.l.pedius.de arbitris.⁊.l.j.§.itē
queritur de aqua quoti.⁊ esti.aut vnum est de iure cōi alterū
de iure speciali ⁊ tūc refert aut illud qd est de iure speciali est
fauorabile aut odiosum.Primo casu vtile non vitiatur vt.s.
quidam vsufru.amit.l.si cōmunem.⁊ de dona.inter virum et
vxo.l.si seruitu.sponsus.§.generaliter. Secūdo casu vtile vi
tiatur alij vt Guil.de accu.latius distinguūt aut vnū est pri-
cipale ⁊ aliud accessorium ⁊ tunc aut principale efficitur inu-
tile ⁊ accessorium est vtile ⁊ tunc si ius quesitum est in accesso
rio ipsum vtile accessorium per inutile principale non vitiatur
vt.s.de pecu.leg.l.tunc inutile.⁊ de contra ta.l. post mortem.
§.fi.aut non est ius quesitum in accessorio et tunc aut agitur
de legādo aut de obligando.Primo casu licet non valeat prin
cipale non vitiatur accessorium vtile.vt.s. quib. mo. pignus
vel hypo.so.l.j.§.j.⁊ de leg.j.l.si cui.§.fi.⁊.l.se. Secundo casu
quando tractatur de obligando tunc si non valet principale
nec accessorium etiam:vt.s.de bo.auto.iudi.possi.l.cum vnus
et de seruitu.rusti.predio.l.iij.§.qui habet.aut econtra princi
pale est vtile ⁊ accessorium inutile ⁊ tunc non vitiatur princi
pale vtile vt.s.de his quib.vt indig.l.post legatum.§.q prin-
cipale.de vulg.⁊ pupil.substitu.l.ex pupillari. aut loquimur
in casu quo ambo sunt paria vt qr ambo principalia vel am-
bo accessoria ⁊ tunc aut loquimur inter personas ⁊ in actu in
separabili ⁊ tunc aut loquimur in actu qui consideratur scdm
strictam rationem vt quia est stricti iuris ⁊ tunc vtile p inuti
le vitiatur vt dicta.l.pedius.⁊ dicta.l.si cōmunē inducēdo eā
ex parte prescriptionis.aut in actu qui non consideratur scdm
strictam rationem vt in contractibus bonefidei ⁊ his que ha
bent naturam ipsorum vt.C.in quib.cau.in integ.restitu.non
est necessaria.l.in minorum.et tunc vtile per inutile non vitia
tur immo vtile trahit ad se inutile vt dicta.l.liberis.§.si duo.
s.de libe. cau.de libe.le.l.si is per duos.⁊.C.de ap.l. principiū
aut loquimur in actu separabili inter personas ⁊ tunc vtile
per inutile non vitiatur.§.ex imperfecto aut loquimur inter
res ⁊ tūc aut sunt separabiles aut inseparabiles. Primo ca
su aut est inutile propter vitium materie ⁊ tunc vtile per inu-
tile non vitiatur vt.C.de dona.l. scimus. aut propter vitium
forme ⁊ tunc vitiatur:vt dicta.l.grece.§.illud.j.de fideius. si
vero res sunt inseparabiles vtile per inutile vitiatur.l.j. §. itē
queritur de aqua quoti.et esti.de dam.infe.l.si finita.§.ex hoc
edicto modo ex predictis quilibet teneat ꝙ magis placet ⁊ de
materia ista vide plene per Dy. et alios extra de regulis iu-
ris.c.vtile.libro.vj.et extra de offi.delegati.c.cum super abba
tia.⁊.c.super questionum.§.si vero.iij.q.ix.pura ⁊ simpliciter
in glo.et per Archidia.vel dic adhuc latius scdm Jac. de bel.
qui hoc notat institu.de inuti.stipu.§.ꝙ si quis qd regula est
ꝙ vtile non vitietur per inutile ⁊ contraria sunt specialia et
hoc approbatur in glo.dicte.l.pedius.s.de arbitris.⁊ p Dy.
dicto.c.vtile vel dic quod vtile per inutile vitiatur vbi hoc in
iure inuenitur expressum alias non vt no.dicto.c.pura ⁊ sim
pliciter vel dic aut vtile ē separabile ab inutili aut nō. Primo
casu si potest commode separari ita ꝙ nullum resultet vitiū
tunc est regula infallibilis quod vtile nō vitiatur siue res sint
diuidua siue indiuidua que tamen diuisionem recipiat p esti
mationem vt dicta.l.sancimus.C.de dona.circa princip.⁊.§.
sin autem non in amore.et.§.sequen.⁊ de vsuris.l.placuit.Se
cundo casu quando est inseparabile.aut inseparabilitas con
tingit rōne solēnitatis.aut rōne rei.Primo casu qn̄ īseparabi
litas ꝯtingit rōne solēnitatis sȝ in pte est solēnitas adhibita
⁊ in pte omissa ⁊ sic est in pte vtile ⁊ in pte inutile regulariter
vtile vitiatur per inutile si solennitas omissa est vtilis ⁊ ne-
cessaria vt.s.de transact.l.cum hi.§.si preeor.de ventre inspi
cien.l.j.§.fi.⁊.C.de fide instru.⁊ iur.haste fiscalis.l.j.libro.x. ⁊
est ratio quia ibi est solennitas vna respectu idētitatis rei cir
ca quam exigitur licet consistat ex pluribus cōstitutionibus
vnum ⁊ sic verius potest dici quod ibi sit reperire solo modo
inutile quia nihil actum videtur ⁊c.vt.C.ad sille.l. cum fila-
manum in fi.fallit si interueniat persone extranee commixtio
vt.C.de predijs minorum.l.⁊ si is de fideicōmis.minorum.l.j.
et.ij.nisi in ea re versaretur delictum vt eodem titulo.l.ij.§.j.
tunc enim vtile per inutile vitiaretur:si vo inseparabile con
tingit ratione rei si quidem in ea re concurrit voluntas om-
nium quos res tangit regulare est ꝙ vtile per inutile non vi
tiatur.d.l.si sponsus.§.generaliter.de dona.inter vir.⁊ vxo.
⁊ de libera.cau.l.liberis.§.si duo.quib.mod.pign.vel ypoth.
sol.l.j.⁊ quib.ad liber.proclama.non licet.l.fi.⁊ est ratio equi-
tas naturalis.vt.s.d pac.l.j. in prin.Fallit si delicti origo vel sup
pletio immineat tunc vitiatur vtile per inutile licet omnium
voluntas concurrat vt.s.ad macedo.l.sed iulia.in prin.et.§.
j.et.§.non solum.Item fallit in fideiussione vt.j.de fideiusso.
l.grece.§.illud.Item fallit quando voluntas tendit ad hoc
vt res vitietur de leg.j.l.plane.in prin.⁊ institu.quibus mod.
testa.infir.§.posteriore.sed dic ꝙ in his duobus casibus secū
da voluntas fuit iuris solēnitate vallata ⁊ ideo potest dici ꝙ
vtile vitiatur per vtile.i.per solennem et vtilem voluntatem
quia ⁊ quandoqȝ nuda voluntas tollit primam vt.s.de adi-
men.leg.l.iij.§.fi.si autem in ea re non concurrit volūtas om
nium quos res tangit ⁊ inseparabile vitiatur vtile per inuti
le.s.cōmu.predio.l.proprium.de serui.rusti.pre.l.per fundū.
de arbi.l.pedius.de aqua quoti.⁊ esti.l.j.§.itē queritur. Fal-
lit quando alterum est principale ⁊ alterū accessorium quia
si principale est inutile ⁊ accessorium vtile vitiatur vtrumqȝ.
Si vero econtra principale est vtile ⁊ accessorium inutile nō
vitiatur vtile per inutile.vt.l.si sponsus.§.j.s.de dona. inter
vir.⁊ vxo.⁊ hoc not.quando accessorium est ratione persone
si vero ratione rei non vitiatur vtile per inutile si accessorium
est vtile: vt dicta.l.j.§.j.s.quibus mod.pign.vel ypothe.sol.
sed in casu non vitiatur vtile per inutile in acces. persone si
principale est vtile ⁊ accessorium inutile.s. de liber. lega.l. si
is qui duos.penulti.respon.in fi.⁊ est ratio ibi quia quo ad li
berantē ibi nullum versatur vitium.Item fallit.s.de contra
hen.empt.l.fundus.vbi est inseparabile: ⁊ tamen non vitia-
tur vtile per inutile ⁊ non interuenit titij voluntas et est ra-
tio que ibi not. Uel dic ꝙ ibi fuit vnus emptor qui emit sibi
et titio ⁊ sic voluntas emptoris et venditoris concordat ⁊ em
ptor insolidum est obligatus ⁊ insolidum habet act. vt.s.de
procura.l.qui absentem.de negocijs ge.l.si pupil.§.j.⁊ de ac-
quiren.posses.l.communis.§.j.Item fallit quando ex ea par-
te ex qua est vtile fauor versatur tunc enim vtile per inutile
non vitiatur. vt.s.quemad.seruitu.amit.l.si communem. in
princip.et not.C.si in communi eademqȝ causa in integrum
restitutio po.l.j.¶ Item fallit quando vtile iure speciali va
let et inutile iure communi non valet quia tunc non vitiatur
vtile.vt.C.familie herciscun.l.et de testamentis.l.hac consul
tissima.§.ex imperfecto.Item fallit etiam in illius casibus i
quibus si non valet ꝙ ago vt ago valet vt valere potest quia
non vitiatur vtile per inutile:de quo plene dixi.s. eodem.l.si
quis ita.⁊ adde quod not.per eundem.d.Jacob.in opere cō
trariorum non solutorum super vsibus feudo.de feud.guar-
die ⁊ gastal. Item vide etiam in brocardis de vitiatis:qnqȝ
etiam vtile dat robur inutili vt not.C.de rei vxo.act.l.vnica.
§.j.in glo.da exemplum.

Eadem an alia lingua.

Difformitas in lingua si
sit congruitas in intellectu non vitiat:hoc dicit.Et dic de lin
gua pulchra vt dixi in alphabeto dictiōe lingua. ¶ Item fa
cit ad questionem de qua fui interrogatus per magnum virū
2 nunquid interpretatiōibus † grecis[a] que sunt in multis par
a tibus digestorū sit adhibenda fides tanqȝ legibus de quo dic
vt dixi.C.de emen.co.iustinia.est vltra princ.ibi congruēter.i.
ad interrogata.Old.Ibi per contrarium.i.si fiat interroga-
tio greca lingua ⁊ responsio latina.Old.¶ Op.ꝙ stipulatio
fieri debeat lingua tm̄ latina: vt.s.de re iudica.l.decreta.dic
glo.ibi inter latinos ⁊ scdm hoc concluderetur ꝙ stipulatio fie
ri debet inter latinos tātum latina lingua qd falsum est ⁊ cō
tra hunc.§.Ideo dic scdm Jacob.de ra.⁊ Ray. ꝙ contrarium
loquitur in sentētia quo casu inter latinos lingua latina de-
bet fieri ex eo quia ille qui iudicat morem maiorum debet ser-
uare.vt.s.de iusti.⁊ iure.l.penulti.⁊ sic intelligitur.l.iudices
C.de senten.⁊ interlocu.om.iudi.hic vero in stipulatione que
potest fieri īter latinos etiam greca lingua dum tamen se in-
telligant per se vel verum interpretem vt hic in fi.vel aliter
scdm Pe.qui dicit ꝙ nescit qui sit ille mos maiorum ⁊ ꝙ ī par
tibus suis multotiens vidit sententiam ferri in galico ⁊ ali-
quādo in anglico:⁊ ideo dicit ꝙ lex contraria loquitur in de
cretis pretorum vt de promittendis rebus minorum alienari
vel non: quia talia debent interponi verbis latinis et est
ratio: quia decreta pretorum sunt generalia et omnes li-
gant

a ¶ Grecis. Adde ꝙ nō est eis fides adhibenda cum vbicūqȝ mēdaces censentur:nam nolūt subijci romane ecclesie ⁊ tn̄ eā sublimiorem fatentur.c. de ꝯstātinopolitana.xxij.dist.c. videtur de hereti.

gant:ꝛ ideo lex considerauit cõmunem sermonē ꝫ vt in ea decreta interponerētur.arg.ʒ.de institutio.l.ʒ ꝛ si pupillus.§.proscribere.sed stipulatio vel sentētia singulariter ligat partes:ꝛ ideo sufficit quibuscūqꜫ verbis fiant:dū tamē se intelligant.vt hic dicit̃.dū tamē verba sint habilia.vt nota.institu.§.j.ꝛ.ʒ.eo.§.si quis ita interroget.ꝛ ꝑ Azo.in summa de inuti.stipul.§.inspiciunt̃.ꝛ quia a.§.si quis simpliciter.hucusqꜫ tractatur de difformitate stipulationis:dic latius ꝙ glo.vel Azo in summa.q: aliquando est difformitas in lingua tm̃.et non nocet:vt hoc.§.aut est difformitas verboꝝ ꝛ intellectus ꝛ tunc aut in his que sunt impertinētia ad stipulationē:aut in his que sunt pertinētia.Primo casu difformitas non nocet.Uerbi gratia.Dico ꝓmittis mihi decem.ꝛ tu dicis ꝓmitto arma viruqꜫ cano.ff.j.eo.l.que extrinsecus.Secundo casu subdisting.Aut interrogatio ꝛ responsio continent eandem rem:sub diuersis tamē qualitatibus:aut interrogatio continet vnam:ꝛ responsio aliā.aut interrogatio continet rem ꝛ responsio partem illius:aut interrogatio ꝛ responsio continēt eandem rem:sed cum adiectione alterius.Primo casu principali non valet stipulatio:vt in.§.si quis simpliciter.nisi ilico diuersitas placuerit ꝛc.vt in.§.cum addicitur.Secūdo casu principali stipulatio nō tenet.vt insti.de inuti.stipu.§.si de alia.nec reformat̃ etiā ʒ si diuersitas ilico placuerit:ꝭm Pe.Sed tu dic melius reformari:vt plene dixi dicto.§.cū addicit.Tertio casu principali:aut interrogatio continet totum:qd̓ nō est ꝓprie totum:ꝛ responsio partē que non est proprie pars:aut interrogatio ꝯtinet ꝓprie totum:ꝛ responsio ꝓprie partem.Primo casu nō videtur stipulatio valere.vt.j.de acceptil.l.ꝛ per iusiurandū.§.illud.ʒ sit argu.ʒ.j.de fideiuſ.l.si reo.§.funde.Secundo casu aut interrogatio continet totum quantitatiuū si:ꝛ responsio eius partē.Aut interrogatio cōtinet totū vniuersale:aut interrogatio cōtinet totum integrale.Primo casu.verbi gratia.Dico ꝓmittis mihi decem.ꝛ tu respōdes ꝓmitto quinqꜫ.valet stipulatio in quinqꜫ.vt.ʒ.l.j.§.stipulanti.Idē si dico ꝓmittis mihi omnes seruos tuos:ꝛ tu dicis ꝓmitto:excepto vno.valet stipulatio ꝓpter idētitatem rationis.vt.j.eo.l.a titio.ʒ glo.aliter dicat dicto.§.stipulanti.de quo dic vt ibi dixi secūdo casu.verbi gratia.Dico ꝓmittis mihi homines.tu dicis ꝓmitto tibi stichū:h̓ difformitas totū vitiat.Ratio est:q: obligatio generis ꝛ alternatiua eq̄parant̃.vt.ʒ.de cōdi.inde.l.cum is.§.fi.sed si dico ꝓmittis mihi stichū aut pamphilum:tu dicis ꝓmitto stichum.stipulatio nō valet.vt.j.eo.l.inter stipulationē.§.si stipulante.ergo idē in ꝓposito.Tertio casu scʒ quādo interrogatio continet totū integrale subdisting.quoddā em̃ est totū integrale qd̓ cōstat vno spiritu:vt homo quoddā qd̓ cōstat ex partibus coherentibus:vt domus.quoddā ex partibus separatis.vt.ʒ.de vsucap.l.rerum mixtura.Primo casu nō vitiatur stipulatio.verbi gratia.Dico ꝓmittis mihi hominē stichum.tu dicis ꝓmitto partē illius:in parte valet stipulatio.sicut si dicerē:ꝓmittis mihi decem.ꝛ tu dicis:ꝓmitto quinqꜫ.vt in.§.stipulanti.ꝛ.§.si stipulante.Scd̓o casu quādo est totum integrale cōsistens ex partibus coherentibus.verbi gratia.Dico:ꝓmittis mihi nauem.ꝛ tu respondes ꝓmitto tabulam.ideʒ dico ꝙ in casu sequenti quādo consistit ex partibus separatis.vbi gratia.Dico:ꝓmittis mihi gregem.ꝛ tu dicis ꝓmitto ouem.his duobus casibus subdisting.aut responsio cōtinet partē sub noīe partis:aut sub nomine rei singularis.Primo casu valet stipulatio quo ad partē.vt dicto.§.stipulanti.ꝛ dicto.§.si stipulāte.Scd̓o casu talis difformitas īpedit stipulationē.vt in dicto exēplo.ꝓmittis mihi naueʒ.ꝛ tu respondes:ꝓmitto tabulā.etiā in tabula nō contrahitur stipulatio.qd̓ apparet:q: qui vendit nauem ꝓmittit de euictiōe.Item qui vēdit gregem ꝓmittit de euic.nec videt̃ de euictione ꝓmittere de qualibet tabula:nec ꝓ qualibet oue.vt.ʒ.de euic.l.naue.de rei vēdi.l.j.in fine.de acq.pos.l.qui vniuersas.in prin.ꝛ dicta.l.rex mixtura.de vsuca.Tertio casu principali.s.cuʒ interrogatio ꝛ responsio continēt eandē rē cū adiectione alterius:tūc aut illa adiectio est facta copulatiue aut disiunctiue.Primo casu valet in eo in quo concurrit non adiecto.vt in.§.ʒ si mihi.etiam si ilico diuersitas placuerit ꝛc.ꝭm Pe.Tu dic cōtra:vt plene dixi dicto.§.cū addicit.Si vō adiectio fiat disiunctiue:tūc aut illa disiunctio fit inter res diuersas:aut inter res quarū vna se habet ad aliā:sicut pars ad totū.Primo casu:verbi gratia.Dico:ꝓmittis mihi stichū.tu dicis:ꝓmitto stichū aut pamphilū:nō valet stipulatio.vt dicto.§.si stipulante.Etiā si diuersitas ilico placuerit ꝭm Pet.Tu dic ꝙ tunc valeret ꝛ reformaret̃:vt dixi.d.§.cū addicit.Scd̓o casu.s.qñ fit adiectio quoꝝ vna se hʒ ad aliā:sicut pars ad totum.verbi gratia.Dico ꝓmittis mihi decem.ꝛ tu dicis ꝓmitto decem ꝛ quinqꜫ.Uel dico:ꝓmittis mihi stichū.ꝛ tu dicis ꝓmitto stichuʒ ꝛ eius partē.hoc casu subdisting.Aut rñsio facta de sola parte vitiaret stipulationē.qd̓ apparet ex ꝓcedētib᷒.ꝛ tūc tota stipulatio vitiat̃.vt.d.§.si stipulante.Aut pars que adiungit̃ si sola esset in respōsione nō vitiaret stipulationē.qd̓ etiā apparet ex ꝓcedentib᷒:ꝛ tūc valebit stipulatio.vt.d.§.stipulāti.et d.§.si stipulante.¶Ultimo collige ꝙ presbyter theutonic᷒ possit audire lōbardū in ꝯfessione:mediāte vero interprete.Item facit ꝙ dicto vnius testis stet̃:sic hic statur dicto vnius interpretis.Ad hec.ʒ.de cōtrahē.emp.l.j.et̃ de ꝓcur.c.ex insinuatione.ꝛ not.in glo.xviij.dist.c.placuit.ꝛ plene dixi.C.de testi.l.iurisiurandi.vbi multi casus no.in quibus creditur dicto vnius.

1 ¶Stipulationū quedā sunt in dando ꝛ quedā in faciēdo.
2 Diuisio debet euacuare diuisum.
3 In obligatione generis quid fit.
4 Difficultas an excuset a mora.
5 Mutatio status nō mutat causam periculi.
6 Promissor in obligatione facti an cōpellatur ꝓcise ad factū.

¶ Uide h̓ bal dū.ꝛ Io.de Imo.

¶ Stipulationū. Quedam credebat̃ ꝙ sicut est vniformitas stipulationū in cōplexione seu ꝯceptiōe ita eēt ꝛ in interpretatiōe.vel solutiōis ꝛ liberatiōis effectu:qd̓ h̓ remouet ꝑ hāc diuisionē Iac.vel affir.ꝯtinua vt in glo.q̄ ꝯtinuatio eadē est in effectu cū ꝯtinuatione segnoꝝ.qui hunc ordinē seruat in lectura huius.l.Primo cōtinuat.Secūdo summariū intellectū ponit.Tertio diuidit.Quarto ad lr̃am exponit.Quinto ꝑ declatiōe ꝑn.ponit aliquas q̄stiōes Sexto multipli.oppo.Septimo q̄rit.Ultimo q̄rit in argu.ad questiones ad redeūdo.primū ꝯtinua:vt.ʒ.dixi.Circa scd̓m lʒ ꝓprie summari nō possit:sic summat.Stipulationū quedā sunt in dādo:q̄dā in faciēdo.ꝛ earū omniū q̄dā recipiūt diuisionē natura ꝛ effectu:q̄dā nō recipiūt natura nec effectu:q̄dā recipiūt ʒ nō effectu.ꝛ hoc vsqꜫ ad.§.ex his.Principium istud diuidit̃ ꝓncipaliter in duas partes:ꝭm qd̓ ponit duplicem diuisionē.Scd̓a ibi:ꝛ earū.Ille vꝰ.ꝛ earū subdiuidit̃:q: in ꝑma parte declarat mēbra diuisiōis in stipulatiōe q̄ ꝯsistit in dādo:ʒ glo.q̄ incipit q̄ viā.aliter innuat:ꝛ male:vt.j.dicā.In scd̓a parte declarat in stipulatiōe q̄ ꝯsistit in faciēdo.scd̓a ibi in ꝟ.atē si in facto.¶Iterū diuidit̃ in duas partes.in ꝑma parte ponit hāc diuisionē esse trimēbrē:ꝛ ei᷒ mēbra exēplificat.In scd̓a parte ex vltimo mēbro illationē ponit.ibi scd̓a ex his igit̃.Iteꝝ diuidit̃ in tres partes.q: ꝑmo ponit q̄ recipiūt diuisionē natura ꝛ effectu.scd̓o q̄ nō recipiūt natura nec effectu.in tertia q̄ recipiūt natura ʒ nō effectu.scd̓a ibi:q̄dā non recipiūt.tertia ibi:q̄dā partis.¶Iterū diuidit̃ ī duas.in prima ponit dictū.in scd̓a exēplificat.Scd̓a ibi:veluti.in ꝟ.q̄daʒ nō recipiūt.fil̓r subdiuidit̃ in duas.q: ꝑmo ponit dictū.secūdo exēplificat ibi scd̓a:veluti.in ꝟ.q̄dā partis.subdiuidit̃ ī tres partes.ꝑma ponit dictū.in scd̓a exēplificat in obligatiōe ḡnis.in tertia dicit eiusdē ꝯditiōis esse stipulationē alternatiuā.scd̓a ibi:veluti.tertia eiusdē ꝯditiōis litterā sic expone.ibi in dādo.expone vt in gl.ibi:earū oīm stipulationū:siue in dādo siue in faciēdo.Dy.ibi:recipiūt.s.natura ꝛ effectu q̄ ad liberationē.Dy.ꝛ sic sunt diuidue natura ꝛ effectu.ibi:nō recipiūt.s.partis ꝓstationē.s.natura sic effectu.i.quo ad liberationē ꝓstādā.ꝛ sic sunt indiuidua natura ꝛ effectu.ibi actū stipulamur.vel quodcūqꜫ aliud indiuiduū.Dy.ibi:vt in his scʒ stipulationib᷒.ibi:natura recipiūt.i.diuidua sunt.ꝭm naturā:ʒ nō q̄tū ad liberationē.ꝛ h̓ sequit̃ ʒ nisi ꝛc.ꝛ ista est diuidua.natura:ʒ nō effectu.Dy.ibi:generaliter.i.in ḡne.quo casu null᷒ hō est in obligatiōe:ʒ q̄libet homo mūdi est ī obliga.vt.ʒ.de leg.ij.l.meum᷒.§.duob᷒.ibi:aut lancē.s.in ḡne.ꝛ est disiunctio legis nō hōis.Iac.ꝛ idē dicas.vas.s.in genere.ibi in nulla parte.exponit glo.etiā in ea q̄ est soluta inspecto futuro quasi sec᷒ sit īspecto ꝑsenti tpe.qd̓ dr̃ etiā tenere magna te.Et segnoꝝ.approbat ꝛ allegat.j.de solu.l.si stipulatus.§.j.vel expone nata est vllo modo ꝭm quosdaʒ.vel incōmutabiliter ꝭm alios.Iaco.ibi:repeti pōt pars soluta ꝑ ꝯdictionem indebēdi.ibi:aut īpendēti.hec vltima pars est hui᷒ alternatiue vera ꝭm glo.ꝛ Pe.ibi:eiusdē cōditionis:qd̓ superior:prima stipulatio ꝯcta in genere.ꝛ dic quo ad h̓ vt recipiat diuisionē sui natura:ꝛ pariat liberationē quo ad quedā nō sunt eiusdē ꝯditionis.s.quo ad obligationē inducēdā.nā hoc casu vtrūqꜫ est in obligatiōe.vt.j.eo.si duo.§.j.ʒ in superiori sec᷒:

vt.s.de leg.j.l.cum incertus.al's si certus.Dy.¶Modo ꝑ
declaratione prin.huius.l.quero:hic dr ꝙ si ego stipulor de-
cem mihi dari.ista est diuisibilis natura ⁊ effectu:sed q̃ro de
rõne:dic q: verbũ dari significat dñm effici.vt.j.eo.l.vbi aũt
nõ apparet.§.fi.⁊ insti.de ac.§.sic itaq3.s3 dñs intelligit q ꝓ
parte est dñs.vt.s.ad fil'.l.j.§.dñi.⁊.l.pupillus.§.fi.j.de vb.
signi.⁊ sic inspecta significatione huius verbi hec stipulatio
recipit diuisionẽ.Item in eo ꝙ in stipulatione deducit:quã-
titas est diuisibilis numero.vt.l.nam ⁊ si fur.s.si certum pe-
ta.de solu.l.cum stichus.Item est diuisibilis effectu libera-
tionis.nam solutio siue acceptilatio facta super parte:in par
te liberationẽ inducit.vt.l.si stipulat⁹.§.j.de solu.⁊.j.de acce
ptil'.l.⁊ ꝑ iusiurandũ.§.j.Item est diuisibilis effectu distribu
tionis tam inter heredes promittentis q̃ stipulantis.vt.C.si
certum peta.l.j.de here.act.l.ij.bene ergo apparet ꝙ hec est
diuisibilis natura ⁊ effectu.¶Quero secũdo ꝑ declaratiõe
littere ꝙ si stipulor viã ista est indiuidua natura ⁊ effectu.q̃ro
que sit ratio.via em̃ habet certos limites siue metas:ex qb⁹
ei⁹ forma ꝯsistit.vt.s.de serui.rusti.predio.l.j.⁊.l.via3.⁊.l.qui
sella.§.j.sed forma dat esse rei.vt.s.ad exhiben.l.iulianus.§.
sed si quis.Item forma ex insinuatione consistit.vt.s.ad leg.
falc.l.si is quis.§.quedam:q̃diu ergo non erit via sic forma-
ta cum metis suis totum deficit:quia cum caret forma caret
toto.⁊ quia nõ videtur factũ nisi perfecte factũ.vt.C.ad sil'.l.
cũ silleianũ.in fi.⁊ sic nõ dicet via nisi ꝑfecte formata.¶Itẽ
est indiuidua effectu liberatiõis.nã nõ insurgit.l.sub actio.
nisi in totũ fiat.vt.j.de acceptil'.l.⁊ per iusiurandum.§.i.⁊.ij.
¶Item effectu distribucionis causa inter heredes stipula-
toris q̃ ꝓmissoris.vt.s.de seruitu.rustico.p̃dio.l.si vn⁹.fami.
her.l.heredes.§.auia.⁊.j.§.ex his.bene ergo apparet ꝙ hec
indiuidua natura ⁊ effectu.¶Quero tertio:hic dr ꝙ si stipu
lor hominẽ in genere vel stichũ aut pãphilum alternatiue ꝙ
ista est diuisibilis natura s3 nõ effectu.ratio est:q: qui hoĩem
in genere ꝓmittit:vnũ hoĩem integrũ ꝓmittere videt.nã hic
vtilitas ⁊ effectus hui⁹ stipulatiõis vt stipulator ꝯsequatur
vnũ hominẽ integrũ:⁊ sic oẽs partes hoĩs in eodẽ hoĩe ꝯcur
rẽtes.Similiter vbi qs stipulat stichum vel pamphilũ:vtili
tas huius stipulatiõis est vt vnum hominẽ integrũ cõsequa-
tur:⁊ sic oẽs partes hoĩs in eodem hoĩe ꝯcurrentes:ideo hec
indiuibilis effectu.nam si parte hoĩs soluta in partẽ sequere
tur liberatio.eodem modo alterius hoĩs parte soluta.⁊ sic cõ
sequeretur stipulator partes in diuersis hominibus:qđ esse
nõ debet.vt.j.eo.in executionibus.§.pro parte.Est tamen di-
uiduũ natura.primo ex eo quia dum est in obligatiõe.vt.s.di
xi.secundo,pro ea parte qua stipulor hominẽ in genere:vl' sti
chum vel pamphilũ alternatiue.nam quedã in boue ⁊ asino
possum habere partem:ita ⁊ in homine:qđ intelligas de par
te intellectuali non visibili.vt.j.de stipu.seruo.l.seruus cõis
sic.⁊ sic apparet ꝙ hec est indiuidua effectu:s3 nõ natura.qđ
tamẽ latius ꝑsequar.j.eo.stipulationes nõ diuidunt.sed hic
posset aliquis dicere eodem modo stipulatio vie est diuidua
natura:nam ⁊ ista consistit in dando.vt.j.dicam.⁊ sic respe-
ctu dari est diuidua.Item sicut dictum est in homine ꝙ pos-
sum habere partem intellectualem:ita ⁊ in via.¶Ite3 sicut
via habet certas metas ⁊ limites:ita ⁊ homo habet certã cõ
paginẽ membroꝝ.vt.s.de vsucap.l.rerum mixtura.s3 dic ꝙ
non ob.recte intelligenti.possum em̃ in hoĩem habere partẽ
dominij intellectuale3 remanente homine in specie perfecta
sed in via nõ remanente in specie perfecta.nam nõ possu3 ha
bere partem in via ea remanẽte in sua perfectione.apprehen
sio em̃ intellectus habet mutare natura3 ⁊ actum extrinsecũ:
vt.s.de acq.pos.l.iij.§.ecõtrario.S3 actualis diuisio vie cor-
rũpit stipulatione3:ergo ⁊ intellectualis.immo talis diuisio
corrũpit stipulationem.vt.j.eo.l.stipulationes nõ diuidunt.
ergo,⁊c.¶Modo veniamus ad oppositiões huius.l.Vide-
1 tur male dicere ꝙ stipulationum † quedã in dãdo quedã in
faciendo.nõ tamẽ per dare vel facere causatur obligatio.vñ
glo.exponit ⁊ bene in dando.i.ꝓmissione dandi.faciendo.i.ꝓ
missione faciendi.¶Secundo oppo.ꝓ hec diuisio nõ sit bo-
2 na.q: omnis diuisio † debet euacuare diuisum.vt.s.de pac.
l.tres fratres.⁊ de rerum diui.l.j.in prin.Sed quedã est stipu
latio que est mixta in dando ⁊ faciendo:puta in reductiõe ra
tionum.ꝓbatur.s.de statulibe.l.statulibera.§.fina.⁊ de con-
di.⁊ demõstra.l.cum seruus.So.dicit glo.illa mixta cõprehẽ
ditur sub duobus membris simplicibus.Nam pro ea parte q̃
est in dando comprehenditur sub illa que est in dando.⁊ pro
ea parte que est in faciendo:comprehenditur sub illa que est
in faciendo.⁊ est hoc bene notabile sm Dy.Similem glo.ha-
bes.j.de mune.⁊ hono.l.iij.⁊ insti.de actio.§.j.⁊ faciunt in ar.
ad questionẽ de qua.j.dicam.Tertio oppo.ꝙ nõ sit sufficiẽs
quia quedam est stipulatio que cõsistit in nõ faciendo.vt.j.e.
l.vbi autem non apparet.§.qui id qđ.So.dicit glo.ꝙ conti-
netur sub illa in faciendo:quia nõ facere est facere.vt institu.
de nup.§.si vxor.⁊.j.de regu.iur.l.qui nõ facit.¶Sed cõtra
hanc solutionẽ instatur:q: facere ⁊ non facere sunt cõtraria:
ergo vnũ nõ est aliud.vt.s.de re.dub.l.si is q' ducẽta.§.vtrũ.
⁊ seruitutũ ea est natura vt quis non faciat si patiatur.vt.s.
de serui.l.questiões.ex quo apparet ꝙ pati nõ est facere.So.
dic ꝙ accipiendo facere actiue:nõ est facere:sed passiue sic:⁊
sic intelligantur predicta.Vel dic ꝙ accipiẽdo facere largo
modo est non facere:s3 stricto modo nõ.¶Item oppo.ꝙ hec
diuisio nõ sit bona.nam illa sunt opposita inter que cadit di
uisio.vt.s.de rerum diui.l.ij.⁊ institu.e.in prin.sed hic nõ ca-
dit diuisio inter dare ⁊ facere ⁊ tamen vnu3 est aliud:q: dare
est accipientis facere.vt dicta.l.vbi autem non apparet.j.eo.
So.aut dare consideratur extrinsecus:⁊ sic quo ad ei⁹ essen-
tiã:⁊ tunc est aliud q̃ facere:⁊ ita ⁊ hic aut per respectu3 ad
actum extrinsecum quo mediante explicat datio q est act⁹ tra
ditionis.vt.C.de pactis.l.traditionibus:⁊ ita est facere.⁊ ita
intelligantur dicta.l.vbi aũt nõ apparet.§.qui id qđ in fi.§.
¶Quinto op.ꝙ adhuc diuisio sit insufficiẽs.nã interdũ sti-
pulor rẽ tradi:vt.j.e.l.si rẽ tradi.qđ n ꝯtinet sub aliq̊ mẽbro
diuisiõis.nã sub mẽbro dãdi nõ.vt dicto.§.q hic.ꝙ ꝓ h̊ facto
non competeret certi condictio.vt.s.si certam peta.l.si quis
certum.Sed tamẽ ꝓ hoc facto competit certi condictio.vt no.
in.l.certi ꝯdictio.in prin.s.si cer.peta.Sol.dicunt quidam ꝙ
illa glo.male dicit.alij vt Iaco.butri.saluant illã glo.dicẽdo
ꝙ interdũ considerat tradere mere ⁊ absolute.⁊ tunc ꝓ eo nõ
cõpeteret certi condictio.⁊ sic intelligat ꝯtrarium.q: tunc est
facere interdum per respectũ ad id cui inheret.⁊ tunc non est
simpliciter facere.⁊ tũc competit certi ꝯdictio.¶Sexto op.
ad scđam diuisionem que est in ver.vt earũ.nam stipulatiões
continentes factum:aut dicis eas esse diuiduas:⁊ hoc nõ est
bene dictũ.vt.j.eodem stipulationes nõ diuidunt.⁊.s.de op.
libert.l.libertus.aut dices esse indiuiduas.⁊ hoc similiter est
falsum.vt.j.eo.l.eadem.§.cato.⁊.l.in stipulationibus.§.ope-
rarum.s.de vsufruc.l.quinta.⁊.C.de oper.liber.l.si quando.
Solu.glo.hic est insufficiens.dicit em̃ ꝙ regulariter est verũ
ꝙ natura eorum que consistunt in faciendo est indiuidua:fal
lit in casibus allegatis in contrarium:⁊ ideo regulariter sti-
pulatio consistens in faciendo continetur sub secundo mem-
bro.alia vo facta diuisibilia continẽtur sub primo.⁊ sic appa
ret diuisionẽ sufficiẽtẽ.S3 examinem⁹ qđ dicit gl.ꝙ sit spãle
in.§.cato.qđ intellige in stipulatiõe rẽ ra.ha.⁊ ampli⁹ nõ agi.
⁊ ꝑ h.j.rẽ ra.ha.l.si ꝓcurator.⁊ in h̊ hñ.deinde dicit gl.ꝙ est
speciale.j.eo.in stipulationibus.§.operaꝝ.C.de oper.liber.l.
si quando.Sed ꝯtra hoc facit.l.stipulatiões.⁊ de oper.liber.
l.libertus.Solu.dicit glo.ꝓ parte nõ soluitur stipulatori in-
uito:sed volenti sic.hec solutio nihil valet.nam qui ꝓmittit
certam operam:⁊ sic factum cum certa forma:si nõ sit cũ suis
finibus:deficiente forma deficit esse.vt.s.ad leg.falc.l.si is q.
§.quedã.⁊ ideo ꝓ parte soluendo non prestat parte3 eius qđ
est in stipulatione deductum.cũ deficiente ꝯsummatiõe opis
deficiat.⁊ ideo siue stipulator sit volens siue inuitus opa est
indiuisibilis.vt dicta.l.stipulationes.ergo partem soluendo
penitus aliud soluit:cum deficiat forma ⁊ sic totum.vt.s.ad
exhibẽ.l.iulianus.§.sed ⁊ si quis.est ergo penit⁹ aliud qđ be
ne confiteor solui posse creditori volenti.vt.j.de solutioni.l.
si quis aliam.quare alij dicunt:aut stipulator est vnus:et
tunc est indiuidua.aut plures.⁊ tunc secus.Sed hoc repro-
batur dicta.l.libertus.¶Item contrarium notat.j.de duo-
bus reis.l.reos.§.cum in tabulis.⁊ ideo dicit melius q̃ in.§.
operarum.opera quo ad eius essentiam nõ diuiditur:s3 plu-
res opere bene possunt diuidi numero:⁊ ita ibi.¶Item non
ob.dicta.l.si quando.quia non debet intelligi ꝙ opera diui-
datur:sed diuiditur interesse quod succedit loco opere:si nõ
fiat.vt.l.stipulationes nõ diuidunt.v.celsus.j.eo.¶Subse-
quenter dicebat glo.ꝙ est speciale in vsufructu.⁊ sic presup-
ponit ꝙ stipulatio vsufructus in faciẽdo ꝯsistat:qđ non vide
tur.vt.s.de vsufruc.l.j.§.dare.Preterea qui stipulatur vsu
fructus:stipulatur ius.vt.s.de vsufru.l.j.ergo non consistit
in facto.vt.j.eo.qđ dicitur.Preterea quãdo filius vel seru⁹
stipulatur illud qđ ꝯsistit in faciẽdo:illud debet explicari in
personam ipsorum.vt nota.s.de his qui sunt sui vel alie.iur.
l.j.⁊ insti.de stipula.seruo.§.sed cum factum.sed quando ser
uus stipulat vsufruc.hoc refert ad ꝑsonã dñi.vt.j.de stipul.
seruo.l.si cõis seruus.So.dicunt quidã ꝙ gl.bene dicit:⁊ cũ
quis stipulatur vsufructus ꝓmissor non astringit nisi ad fa-
ctum.s.

ctum.§.ad patientiam.vt.§.de publicia.l.si ego.§.primo.sꝫ pati est facere.vt.j.eodem.l.vbi autẽ.§.qui id qđ.Tu dic vt nota.in simili in dicto.§.sed cum factum.et hoc tenent hic per Ray.Aut enim ego stipulor vtifrui:⁊ tũc comprehendat factum.aut stipulor vsufructuꝫ:⁊ consistat in dando.Eodem modo in via itinere ⁊ actu.lꝫ glo.que incipit qui viam aliter dicat ⁊ male.aut enim stipulor viam:⁊ tunc consistit in dando:cum via sit ius.vt.§.de seruitu.rustico.pdio.l.j.Et ꝑ hoc bene facit.j.eo.l.si stipulatus fuero.coniungendo cum dicto §.sed cum factum.Aut stipulor ire vel agere.⁊ tunc est factũ vt.j.hac eadem.l.§.item si in facto.No.rationẽ in contrariũ:quia quando stipulor vsumfructum:aut nos consideramus immediatum ⁊ intrinsecuꝫ in obligatione:⁊ tunc stipulatiõi deuenit ius ⁊ nõ factũ:aut actum extrinsecum:quod est pati ⁊ illud est facti:⁊ sic intelligitur simile quãdo stipulor stichũ dari.nam actus extrinsecus quo mere ista stipulatio explicatur est traditio:vt dicta.l.traditionibus.C.de pactis.⁊ illud est facere et ab isto non denoĩatur ab h̃ qđ immediate extrinsecus subijcit in stipu.⁊ sic dicim⁹ esse in dando ⁊ ſm h̃ dic ꝙ textus prosequitur exemplificando stipulatiões q̃ cõsistũt in dando vsqꝫ ad.§.item si in facto.de quo tamen plenius dicã dicta.l.vbi aũt nõ apparet.§.j.vt.j.e.¶ Septimo op.ꝙ h̃ dr ꝙ si stipulor.x.ꝙ h̃ recipit diuisionẽ.ꝯ.§.de ꝯdi.⁊ demõ.l.cui fundus.So.aut decẽ sunt in conditione aut in obligatione.primo casu loquitur contrarium:secundo lex ista.⁊ qđ no.§.de leg.j.l.legatarius.in pn.¶ Octauo oppo.ad idẽ q: particularis solutio multa habet incõmoda.§.fami.herc.l.plane.So.volẽti creditori põt pars solui:sed non inuito.¶ Cõtra hanc solutionẽ oppo.de.l.quidam estimauerunt.§.si cer.pe.Circa quod dic:aut est debitor ex pluribus causis ⁊ volens soluere ex vna auditur.vt.§.quibus modis pig.vel hypo.sol.l.si.aut ex vna causa.⁊ tunc aut debitum est liquidum ⁊ non potest partem soluere inuito creditori volenti sic.fallit.§.de statuliber.l.cum heres.§.penulti.⁊.l.placuit.C.de colla.fun.patrimo.lib.xj.Aut non est liquidum totum debitũ:sꝫ pars:⁊ tunc illa pars solui potest vt.l.quidã estimauerunt.¶ Nono oppo.hic dicit ꝙ parte stichi soluta in nulla parte cõtingit liberatio:sed est in pendenti.sed videtur ꝙ in pẽdenti nõ sit:sed aut ꝓ parte liberet aut in nihilum:sed insoliduꝫ remaneat obligatus.Solu.dicit glo.ꝙ pro ea parte nec est obligatus nec est liberatus.Sed contra fuit obligatus insolidum ⁊ in nihilum est liberatus:ergo insolidum remanet obligatus Solu.dicit glo.argumentũ procedit a partibus sufficienter enumeratis:sed inter obligationem ⁊ liberationẽ est dare medium.s.obligationis cessationem.vt.j.eo.l.inter stipulanteꝫ.§.sacram.quasi dicat glo.per talem solutionem partis non est obligatio extincta.Item nec est obligatio efficax:sed eius effectus cessat.Sed ⁊ h̃ glo.non videtur bene dicere si referatur ad obligationem generis:q: parte soluta nec cessat obligatio:nec eius impeditur effectus.vt.§.de condi.inde.l.si nõ sortem.§.si decem.Videtur ergo Dy.facere differentiam inter obligationem generis ⁊ alternatiuoꝝ:sed contra eum est iste tex.ibi:eiusdem cõditionis ⁊c.⁊.§.de ꝯdic.indebi.l.cũ is.§.fi.⁊ ideo dicit Pe.ꝙ inter casum ⁊ casum nõ est differẽtia.nam in obligatiõe generis ⁊ obligatione alternatiuoꝝ:parte soluta non permittit obligatio:nec eius impedit effect⁹.vt.j.de solu.l.si stipulat⁹.⁊ hac.l.nõ ob.dictus.§.si decem.vbi dicitur ꝙ si stipulor stichum aut decem.quinqꝫ solutis petã stichum aut qnqꝫ.Pe.enim intelligit illum.§.cõsiderato effectu.naꝫ ex quo qnqꝫ sunt soluta si postea alia qnqꝫ soluerent liberatio contingeret:sed tamen in libello nihilominus peti poterũt decẽ aut stichus:sed tu dic ſm Dy.aut loquimur de obligatione generis ⁊ alternatiuoꝝ quo ad obligationem:et tũc non sunt paria:q: in alternatiuis ambo sunt in obligatione.vt.j.eo.l.si duo.qđ nõ est in obligatiõe generis.Quid tamen sit.j.dicam per modũ questionis.vt.§.de legatis.j.l.cum incertus.Aut loquimur quo ad liberationem parte soluta ⁊ tunc sunt paria q: quedã in obligatione generis non ꝑmittitur obligatio:ita in obligatione alternatiuoꝝ:⁊ sic intelligit ista littera eiusdem cõditionis ⁊c.Aut quo ad impediẽdum effectum obligationis:⁊ tũc sunt disparia:nã in obligatione generis parte soluta:totũ petam secus in obligatiõe alternatiuoꝝ ſm Dy.⁊ bene.vt dicto.§.si decem.⁊ dicta.l.si stipulatus.aut loquimur quo ad electionem dandam.⁊ tunc quedã in alternatiuis est electio debitoris.vt.j.plerũqꝫ.de iure debet.ita in obligatione generis.vt.§.de contrahen.emp.l.cuꝫ venderes.⁊ dicta.l.cum is.§.finali.⁊ hec sunt vera in principali prouisione.In heredibus vͦo promissoris verum est qđ subijcitur in glo.videlicet quia aut in stipulatione deducitur

certa species aut genus.Primo casu vnusquisqꝫ hereduꝫ ꝓ parte soluendo liberatur:vt dicta.l.stipulatus.Secundo ꝓ parte soluendo non liberatur:per rationem quam.§.dixi:q: contingere posset ꝙ stipulator in diuersis hominibus partẽ consequeretur:quod esse non debet:vt dicta.l.in executionibus.§.pro parte.j.eo.¶ Primo oppo.pro parte ꝙ soluẽdo in obligatione alternatiuorum liberatio contingat.vt.j.de acceptil.l.qui hominem.So.aut consideras prestationis tempus:⁊ tunc in parte soluta contingit liberatio.vt in contrarijs:aut consideratum futurum:qđ possibile est ꝙ ali⁹ homo soluetur:⁊ ideo liberatio non cõtingit.⁊ ſm hoc intelligatur textus in nulla parte contingit liberatio.s.futuro inspecto:sꝫ tu dic ſm Pe.hoc nõ esse verum:nam considerato tempore presenti nulla liberatio contingit:quia nõ soluitur vt debet:vt dicto.§.si decem.⁊ dicto.§.pro parte.Unum etiam subijcit glo.in obligatione generis:ꝙ parte hominis soluta ꝑ vnũ de heredibus debitoris:si reliqua soluatur:liberatio contingit.si nõ:in precium hominis condemnabuntur.ille tamen q impediuit tenetur ceteris familie herciscũde iudicio.vt.§.famil.herciscun.l.heredes.§.si incerta.hic examinemus duo in obligatiõe generis:vnus de heredibus debitoris soluit partem stichi:alij reliquam partem stichi soluere nollunt:cum possent:quia forte stichus erat in hereditate:quero ad quid condemnetur.Glo.tenet ꝙ in precium:hoc nõ videt bene dictum:quia cum homo sit in libello:vt.j.de solu.l.si stipulat⁹.§.j.ergo et in sententia.vt.§.communi diuid.l.vt fundus.qđ confiteor.dic ergo melius ad contraria de dicta.l.qui hominem.ꝙ ibi est disiunctio legis nõ hominis.¶ Undecimo oppo.ꝙ in obligatione generis soluta parte contingit liberatio vt.j.eo.l.si tamen.Solu.dicit glo.ibi:volenti stipulatori inuito:vel ibi in specie hic in genere.vel ibi in eodem homine reliqua parte fuit soluta.vel dic ſm modernos ꝙ ibi fuit acceptilatio in parte.hic vͦo fuit solutio.Et est ratio differentie:quia si pro re soluta contingeret liberatio:eadem ratiõe parte soluta in alio homine cõtingeret liberatio:⁊ sic esset cõtra effectum stipulationis:⁊ contra intentionem stipulatoris:q̃ est vt hominem integrum consequatur:vt dicto.§.pro parte.Et ideo nulla parte liberatio contingit propter dictam absurditatem sui acceptilatione facta super parte hominis:in ea parte liberatio ꝯtingit:cũ hec absurditas cesset.¶ Duodecimo ⁊ vltimo oppo.ad idem:quia idem est de toto quo ad totum:⁊ de parte ad partem.vt.§.de rei vendi.l.que de tota.sed si totus homo esset solutus in totum esset liberatus:ergo ⁊ parte soluta debet liberatio pro parte contingere.Solu.verum est si solutio fiat eo modo quo debetur.nam qui hominẽ debet in genere:integras partes debet in eodem homine ⁊ si isto modo soluatur liberatur:al's secus.¶ Nunc veniam ad questiones:⁊ primo quia hic fit mentio de obligatione gene-
3 ris.Quero quid sit in obligatione † generis.Dicunt quidaꝫ ꝙ genus hominis:sed hoc est falsum:quia in eo non cadit cõmercium.vt institu.de inuti.stipulati.§.primo.domin⁹ Ray.dicit ꝙ quelibet species est in obligatione generis sub cõditione si soluatur.vt.§.qui ⁊ a quibus.l.iij.vbi dicit esse tertiũ ⁊ fuit opinio Jaco.de ra.⁊ probatur.§.de lega.secundo.l.meuius.§.duobus.vbi legatum generis sub compendio omnes homines comprehendit:sed contra hoc instatur.qđ si in obligatione generis est conditio:ergo aut conditionis euentum agi nõ potest.Solu.ista conditio dependet ex facto promissoris:⁊ ideo nõ impedior agere.vt.j.eo.l.in executionibus.in fine.sed contra hoc est qđ dicit Pe.Una sola species indeterminata est in obligatione determinanda per solutioneꝫ:quia dicit lex ꝙ si libero te per acceptilationeꝫ in sticho:obligatio generis est perempta.vt.j.de acceptilatio.l.⁊ per iusiurãdũ.⁊.§.de pactis.l.si vnus.§.si stipulatus.ergo obligatio generis concernit vnam speciem indeterminatam determinãdaꝫ per solutionem:⁊ sic non obstat dicta.l.meuius.§.duobus.⁊ l.iij.qui ⁊ a quib⁹.quia nõ est in obligatione quelibet species sed indeterminata est in qualibet specie:⁊ in qualibet potest determinari.Sed per Ray.est ꝙ quelibet sit in obligatione:generis:que equiparatur legato optionis.vt.§.de optio.leg.l.ij.sed in legato optionis quelibet species est in optiõe.vt dicta.l.iij.qui ⁊ a quibus.ergo ⁊c.Preterea si debes hominem in genere:⁊ stichus sit meus ⁊ desinat esse meus:potes mihi illum soluere:ergo in illa specie non fuit obligatio.q: in vna specie nõ consistunt due lucratiue cause:vt dicta.l.meui⁹.§.duobus.⁊ pro hac opinione facit.§.de optio.lega.l.homine legato.cum sua glosa.sed tene cum Pe.quia si essent plures species sub conditiõe.ergo plures ⁊ infinite essent stipulationes.vt.j.l.scire.§.j.¶ Item si in legato generis esset queli-

bet species sub conditione legatario decedente nō transmit/teretur:qđ est falsum.vt.l.meuius.§.duobus.de leg.iij.Pre terea si debes hominē in genere ⁊ offeras sticħū ⁊ ille perijt: perimitur tota obligatio generis.vt.ĵ.de solu.l.qui decem.et si certum peta.l.qđ te.vnde quo ad substantiā obligationis vnum est:sed quo ad effectum determinationis omnes sunt in obligatione.⁊ ꝑ hoc facit.ĵ.eo.l.vbi autem.⁊.l.ex pluribꝰ. deinde dic qđ glo.secūda facit in arg.ad questionem:statuto cauetur ꝗ qui occideret hominem cum telo condemnetur in quinquaginta:qui vo cum veneno in centum.Quidā cum te lo ⁊ veneno occidit aliū.est argumē.glo.ista ꝗ condēnari de/beat in quinquaginta:quia cum telo.⁊ in centū:q̄ꝛ cum vene no:sicut hic dicitur ꝗ sub membris diuisionis in faciendo et dando continet̄ illa que est,mixta in dando ⁊ faciendo.⁊ ꝑ h̄ s̄.de legatis.j.l.titie textores.⁊.s̄.de adulte.l.si adulteriū cuꝫ incestu.In oppositum facit.s̄.ad legem aquil.l.illud.§.fina. ⁊.C.de accusa.l.qui de crimine.vbi de hoc dixi.¶ Item facit argumen.ad aliam questionem quam dicit ideꝫ dñs seignor. disputasse que est talis.In portu venetorum est consuetudo ꝗ mercatores pannorum soluant quinqꝫ:⁊ mercatores lane decem:qđ quidam contingit ianuensis mercator lane vene/tias proficiscens in portu pisanoꝝ factus est mercator pāno/rum:⁊ venetias applicuit:dubium est qualiter debeat solue re.⁊ ista glo.est ar.ꝗ soluere debeat quindecim:quinqꝫ tanꝗ mercator pānoꝝ:⁊ decē tanꝗ mercator lane.de hoc remittit ad ipsam questionem disputatam.¶ Item facit ad aliā.sta/tuto vniuersitatis scholarium cauetur ꝗ scholares ꝑ introi tu soluant viginti.famuli vo nihil soluant.quidam erat fa/mulus ⁊ scholaris:queritur an soluere debeat.hic est arg.ꝗ sic.pro hoc.s̄.nau.cau.sta.l.debet.§.sꝫ ⁊ si qs.⁊ qđ not.ꝑ Dy. in simili questione.d.l.titie textores.in prin.de lega.j.in glo.j. in promissione dandi ibi:reddere ratione.vt.s̄.de condi.⁊ de/monstra.l.cum seruus.Dy.ibi:legislator.vt argu.s̄.de liber. ⁊ posthumis.l.gallus.§.fina.Ol.⁊ institu.de actio.§.omniū. ibi:similis diuisio ponitur:nec insufficiēs reputatur.vt.ĵ.de mune.⁊ bono.l.j.⁊ not.bonū verbum Dy.facit enim ad que/stiones quas.s̄.notaui ⁊ similes ibi:se abstinuerit.Nam posi ta doctrina de his que sunt in faciendo:ponitur de his que ⁊ nō in faciendo:cum ꝯtrarioꝝ eadē sit doctrina.Dy.in fi.scilꝫ que sequitur ⁊ harū ⁊c.Dy.in glo.⁊ earum.ibi:diuiduum di citur al's quia facta diuiduntur.Dy.ibi:vsufruc.Item ꝗ fa cto assimilatur ꝑpter prestationis patientiam.nā pati est fa/cere.vt.ĵ.eo.l.vbi autem.§.qui id qđ.⁊ no.statim in glo.q viā. ibi:ꝑ parte non soluitur.s.opera.Dy.ibi:si volenti sic.sꝫ hoc nihil est:quia si factū est indiuiduum sui natura nō potest di uidi in quantitate etiam stipulatore nollente.Dy.ibi:ꝑ par/te soluitur.vel dic et melius.vt no.ĵ.eo.in stipulationibus.§. operarum.Vel dic ꝗ in factis diuiduis idem ꝗ in quantita/tibus.vt dicto.§.cato.sed indiuiduis sui natura non pōt dici aliquo modo partem solui:quia diuisio totum corrumperet vt dicta.l.stipulationes nō diuiduntur.ibi:horum enim diui sio ⁊c.⁊.s̄.ad leg.falci.l.si is qui.§.quedam.tamē si non fiat in teresse prestari debet.vt.s̄.de re iudica.l.si quis ab alio.§.fi.⁊ illud cum consistat in quantitate bene diuidit̄.vt eadem.l.sti pulationes non diuiduntur.§.celsus.vbi textus aperte hāc contrarietatem soluit si bene inspiciat̄.⁊ argu.s̄.si serui.ven. l.loci corpus.§.j.⁊ ita debet intelligi dicta.l.in stipulationi/bus.§.operarum.ĵ.eo.⁊.s̄.de oper.lib.l.si quando.⁊ ibi nota. ⁊.ĵ.pri.respon.Dy.¶ In glo.j.vt quis.in fine.vt.ĵ.codē.l.in executionibus.§.prima species.Dy.vel dic ꝗ ostendit stipu lationem dandi differre a stipulatione faciendi:⁊ ꝑm hoc dic harum omnium alique recipiunt diuisionem:vt in dādo con sistens.veluti ⁊c.alie nō vt in faciē.veluti cum viam ⁊c.nam lꝫ aliqua in faciendo recipiat diuisionē.tamen non de natura faciendi hoc contingit.Jaco.In glo.prima vt si quinqꝫ in fi. vt.ĵ.de solu.l.si stipulatus.§.qui decem.al's si decem.Dy.in glo.qui viam.ibi:stipulatur factum.s.inspecto effectu ne ob/stent diffinitiones earū que hic innuunt̄ in iure consistere:vt in qualibet patet.Ol.Unde dic ꝗ qui stipulatur iter stipula tur ius ⁊ non factum.vt.ĵ.de stipulatio.seruo.l.si cōis seruus meus.⁊ colligitur.ĵ.eo.l.stipulationes nō diuidunt̄.j.⁊.ij.rñ. si autem stipulatur qs iter agere licere:tunc continet stipula tio factum ⁊ nō ius.vt institu.de stipula.seruo.§.sed cum fa/ctum.⁊ ibi de hoc.Jaco.de ra.⁊ sic concluditur ꝗ qui stipu/latur viam iter vel actum stipulatur id qđ consistit in dādo: quia lꝫ patientiam sit factum:nō tñ deducitur stipulatio con tinere factū:sed tunc quādo illud qđ deducitur in obligatio ne est factum:vt scribere librū.Alioquin qui promittit dare stichum videtur factum ꝑmittere:q̄ꝛ dare nō potest si nō tra dat:tradere autē factū.vt.C.de pact.l.traditionibus.⁊ istud sentit gl.ibi:item ecōtra ⁊c.Pe.⁊ Ol.ibi:de seruit.l.quotiēs. ⁊ de vsufruc.l.iij.§.dare.⁊ de serui.rustico.ꝑdio.l.j.§.fi.Dy. ibi:insolidum tenent̄.vt.ĵ.eo.l.in executionibꝰ.§.secūda spe/cies.In glo.ꝯdictiōe ob causam.in fi.quasi ob alienationem datum que secuta nō est.In glo.scꝫ homo vel reliqua.ibi.l.q res.§.arena.hoc dicere obligatio nō permittitur:sed eiꝰ effe/ctus impedit̄ in parte soluta.qđ est verum vbi soluitur de re bus duabus alternatiue debitis.vt dicta.l.si nō sortem.§.si decem.Et ita debet intelligi.ĵ.primo rñ.ibi:eiusdē conditio nis ⁊c.Sed vbi debetur in genere lꝫ pars soluta in vna spe/cie eiusdem generis nō impeditur effectus obligatiōis in ali quo:quia adhuc petitur genus:sicut peti poterat ante solu/tionē partis.vt.ĵ.de solu.l.si stipulatus.§.vlt.vbi deniqꝫ ho/mo ab eo adhuc peti pōt ⁊c.Et qđ dicit̄.ĵ.in pendenti est.dic scꝫ repetitio.⁊ hec vera in principali promissore.In heredi/bus aūt ꝑmissoris verū est sine dubio qđ in glo.subijcit̄.Dy. ibi:nō liberat̄.vt.ĵ.eo.l.in executionibus.§.ꝑ parte.Dy.⁊.§. pri.ex his.Sed que est ratio diuersitatis inter hec duo.dicit q̄ꝛ in primo casu quando teneor ad hominem certum ⁊ soluō partem:semp sum siue remaneo obligatus ab soluendū aliā partem in eodē:⁊ sic nō est inuenire illā absurditatē qđ in di/uersis hominibꝰ partes recte soluant̄:quam absurditatē in/uenies in scđo casu.Dy.ibi:vel numerus.hoc etiā approbat̄ per Dy.⁊ dicit fuisse opi.Placent.Dy.¶ Ex his igitur in obligationibus que diuisionem nō recipiunt ex persona he/redum nō mutat̄ conditio obligationis siue actiue siue passi ue.hoc dicit.arguitur de indiuisibilitate effectus liberatiōis ad indiuisibilitatē effectus distributionis.hoc modo q̄ꝛ per/sona principali soluente ꝑ parte liberatio non contingit:nec in persona heredum debet liberatio contingere.Ol.Et diui ditur in tres partes.Prima parte dicit obligationis condi/tionē passiue ex persona heredū nō mutari.In secūda parte idem dicit actiue.In tertia remouet dictuꝫ quorūdam qđ vi/debat̄ predictis aduersari.Scđa ibi:ex quo quid.Tertia ibi ꝑm quidam.¶ Iterum prima diuidit̄ in quattuor partes.in prima enī ponit ex dicto precedenti illationem.in scđa illatio nis rationē.in tertia ex dicta ratione infert aliā illationem.in quarta prouidet heredi insolidum obtēperanti.Scđa ibi:nō enī.tertia ibi:⁊ ideo.quarta ibi:sed quo casu.Litterā sic expo nas.ibi:in stipulationibus.in genere ⁊ alternatiue ꝯtractis. Dy.ibi:non enim.q.d.in obligationibꝰ generis ⁊ alternatiuo rum parte soluta nō cōtingit liberatio in parte.ergo idem in heredibus ꝑmissoris:cū ex ꝑsona heredū ⁊c.Et hoc est qđ se quitur ibi:cōditio.i.vtilitas sua:si ius ad quē stipulatio fuit inita.est autē illa vt rem habeam integram:⁊ ꝑm hoc cessant oppositiones Jaco.vel dic nō mutat̄ conditio obligationis: scilicet in preiudiciuꝫ stipulatoris ꝑm Pe.qđ foret si dando partē quilibet heredū liberet̄:nam in diuersis hominibꝰ par tē soluere possent:⁊ sic hominis partē nō ꝯsequeret̄ stipula/tor.vt.ĵ.eo.l.in executionibꝰ.§.ꝑ parte.ibi:⁊ ideo.s.q̄ꝛ ex ꝑso na heredū nō mutat̄ cōditio obligationis.ex hoc infert quod sequitur ⁊ trāsit ad indiuidua sui natura ⁊ effectu.Jac.in q/bus nō liberat̄ partē soluēdo.ibi:nō recipit.sui natura.Dy. ibi:veluti via.que pōt ꝑmitti etiā a nō habēte fundū.vt.s̄.fa mil.herc.l.heredes.§.an ea.Jaco.ibi:insolidū tenent̄.sicut ꝑ missor tenebat̄.Dy.ibi:sed quo casu.dic ꝗ loquat̄ in ea que diuisibilis est effectu.vt.ĵ.de preto.stipu.l.ꝑtorie.§.incertam. Jaco.ibi:ex quo.i.qua ratione.s.indiuiduitatis:quilibet he/res ꝑmissoris tenet̄ insolidum eadē ratione:⁊ quilibet stipu/latoris heres agit insolidū.Jaco.vt dicta.l.heredes.§.an ea. ⁊ sic facit cōtra opi.glo.que est.ĵ.eo.l.stipulatiōes nō diuidū tur.in prin.ibi:itineris.⁊ cuiuslibet alteriꝰ indiuidui.Dy.ibi sed quidā.Hec subdiuidit̄ in tres partes.in prima ponit di/ctū quorūdā:qđ predictis videt̄ aduersari.in secunda ponit rationem ipsoꝝ.in tertia hoc tollit.Scđa ibi:quia.tertia ibi: sed nō facit.ibi:extingui.i.nō transire ad heredes.Dy.ibi:ꝑ singulos acquiri:vt sicut al'.hec ratio q̄ꝛ per singulos ⁊c.fa/cit inutilē pluriū dominoꝝ singularē stipulationē:ita vitiet adiuncto pluribus heredibꝰ relictis vtiliter factam nō facit inutilem difficultas prestationis q̄ in omniū ꝑsona est facien da:lꝫ successiue.⁊ est difficultas eo ꝗ nō facile constituunt:⁊ sic loquit̄ ꝑstatiōe per quā acquirit̄ seruitus.Nam al's ꝑsta/tio facilis est.q̄ꝛ etiam vni soli fit:sꝫ nō est seruitus lꝫ ꝑhiberi nō possit.vt.s̄.de serui.rusti.ꝑdio.l.per fundū.Itē h̄ manēte cōione.nam si esset appropriata vni soli ꝯstitueret̄.vt.s̄.fam. her.l.in iudicio.sꝫ si diuisus est fundus inter heredes agunt singuli.arg.s̄.de serui.rusti.ꝑdio.l.via ꝯstitui.§.via quecūqꝫ. ibi:Jaco.nō pōt.s.de facili.Dy.ibi:sed nō facit.ad istius v̄bi. euidentiam

§ Ex his

euidentiã.premittas duplicem lecturam. Scđo premitte qđ
interdum cõstituitur seruitus de iure: interdum de facto. vt
s. dixi. ⁊ ꝓbatur dicta. l. ꝑ fundũ. de serui. rusti. predio. ⁊ sm pri
mam lecturã: ita pones. videtur ꝙ stipulatio de qua loquitur pre
cedens responsum nõ transeat ad heredes: q2 fundo cõmuni
nõ vni queritur seruitus: ergo opponerẽ ꝙ singulis heredib9
acquiratur. Sed hoc videtur esse difficile: hoc tamẽ tollit iuriscõ
sultus: q2 talis difficultas nõ impedit stipulationẽ: ⁊ sm istã
lecturã est difficile: vt idem pluribus solui possit: sꝫ tamen h
sustinetur: quia vni constituetur ⁊ vtetur seruitute: sed hoc posi
to nõ videtur posse stare: q2 tunc cõcluderetur ꝙ per vnum fun
do cõi acquireretur seruitus: qđ esse nõ potest. vt. s. de serui. rusti
co. ꝑdio. l. si vnus. quare dicũt alij: vt Jo. ꝙ iste. vs. sed nõ fa
cit. nõ refert se ad ꝓmũ dictũ. sed ad id qđ solet generaliter
dici: difficultas nõ impedit obligationẽ. Hinc est ꝙ si vel ha
bens mihi ꝓmittat centũ nõ vitiatur obligatio: ita in proposi
to quidã ꝓmisit mihi seruitutem: decedo pluribus heredib9
relictis: quilibet potest agere insolidũ. Et in hoc erit difficul
tas: vt in persona omniũ ꝯstituatur: qđ tamẽ fieri potest suc
cessiue. vt. s. cõia ꝑdio. l. fi. ⁊ sm hoc qui primo agit obtinet: sꝫ
non vtetur seruitute. Per hoc datur intelligi de prestatiõe ser
uitutis ex qua insurgit seruitutis acquisitio. Alioqñ vni soli
prestatio fieri posset: vt dicta. l. per fundum. s. de serui. rusti.
predio. vel dic clarius sm Jaco. de are. qđ tñ idem sonare vi
detur cũ opi. Jo. ꝙ stipulatio precedẽs nõ transeat ad heredes
stipulatoris: difficultas ꝑstationis siue acquisitionis videtur
impedire singularem stipulationẽ pluriũ dominoꝝ: ita a de
functo vtiliter cõstituta: ipso quoqꝫ decedente plurib9 here
dibus relictis debere vitiari: qđ tollit dicẽs ꝙ stipulationeꝫ
vtiliter factã a defuncto nõ facit inutile difficultas prestatio
nis que in omniũ persona lꝫ successiue est faciẽda. sꝫ ⁊ in hoc
est difficultas in eo qđ facile nõ consentiunt: ⁊ sm hoc loquitur
de prestatione ꝑ quam seruitus acquiritur. ¶ Modo opp. ad
hũc. §. hic dicitur ꝙ in obligatione generis siue alternatiuorũ:
si vnus heredum soluat ꝓ parte nõ liberatur. vnde videtur ob. in
stit. qui. modis tolli. obli. in princip. Solu. dicit glo. omnes he
redes sunt loco vnius. s. defuncti. vt in aut. de iureiurã. a mo
riẽ. prestito. in prin. ⁊ ideo quẽadmodũ defunct9 sit soluendo
nõ liberatur: ita nec eius heres. Sed cõtra hanc solutionẽ est
quia idem iuris est de toto ⁊ parte: sꝫ dic vt dixi in princ. hui9
legis. ¶ Secundo oppo. ad idem: ⁊ videtur ꝙ ex ꝑsona here
dum fiat mutatio. vt. C. de priuilegio dotis. l. prima. So. dicit
glo. hic. hinc nõ mutatur ꝯditio obligatiõis: ibi vo ꝯdemna
tio moderatur: vt insolidũ ꝯtra heredẽ mariti ⁊ cõtra maritum
inquãtũ facere põt. ꝓ h. s. de neg. gest. l. pap. vel sm Pe. hic nõ
mutatur ꝯditio in ꝑiudiciũ creditoris. ibi vo mutatur in ei9 cõmo
dũ. Vel sm Jaco. de are. ꝯditio obligatiõis. i. vtilitas ꝑ quaꝫ
stipulatio erat facta nõ mutatur: ⁊ sic cessat ꝯtrariũ. ¶ Ter
tio oppo. de. l. legatarius. s. de leg. j. Sol. dicit glo. hic nõ mu
tatur passiue. i. ex parte heredũ debitoris: ibi vo actiue ex parte
heredũ stipulatoris: sꝫ hec solu. tollitur in vs. ex quo dic: ergo
vt dixi sm Jaco. de are. cõditio. i. vtilitas vel sm Pe. ꝙ non
mutatur in preiudicium creditoris: ibi vo non agitur de preiu
dicio alterius: vel dic vt ibi notatur quia ibi loquitur de his
que recipiunt diuisionẽ natura ⁊ effectu. Sed adhuc contra
istam solutionẽ instatur: quia cum legatarius hoc non possit fa
cere: videlicꝫ agnoscere ⁊ pro parte repudiare: ergo nec eius
heredes. So. dic ꝙ alia ratio est in heredibus: nam in perso
na legatarij obligatio nõ est diuisa ex lege. xij. tabu. sed in per
sonis heredum sic. vt. C. si certum peta. l. j. ¶ Quarto oppo.
ad idem de. l. eadem. §. cato. ad finẽ. j. eodẽ. Sol. vt ibi dicam.
¶ Quinto oppo. ad idem de dicta. l. eadẽ. §. fina. Sol. ibi loq
tur in diuisibili natura ⁊ effectu: vt interesse: vt ibi dicã. Itẽ
opponit ꝙ ex persona heredis mutetur conditio obligatiõis
vt. s. rerũ amo. l. ⁊ ideo. §. si seruus: sed ibi nõ mutatur obliga
tio sꝫ actio: ⁊ ratio quare mutetur actio ibi patet. ¶ Alteri9
oppo. contra vs. sed quo casu. vbi dicitur q9 si vnus de here
dibus ꝓmissoris solidũ prestiterit ⁊c. Hoc nõ videtur bene di
ctum: cũ vnus ex dominis ꝑdio cõmuni seruituteꝫ imponere
nõ possit. vt. s. de serui. rusti. ꝑdio. l. si vnus. So. qđ dicitur h
nõ refertur ad ꝯstitutionẽ seruitutis: sed ad ꝓmissionem te
statoris: nam si promissor decesserit pluribus heredibus reli
ctis vnus ꝓ parte nõ põt prestare: sed iuxta promissionem de
bet insolidũ prestare: ⁊ si alij consentiant bene quidem: si vo
nõ consentiant ⁊ vnus fuerit condemnatus: habet actionẽ fa
milie herciscũde contra alios. vt. s. fa. her. l. heredes. §. an ea.
¶ Ultra oppo. contra vsic. ex quo vbi dicitur ꝙ vnusquisqꝫ
heredum stipulatoris habet actioneꝫ insolidum. vnde videtur
ob. dicta. l. heredes. §. an ea. s. famil. herc. Solu. ibi iam deuẽ
tum erat ad estimationẽ: quia nõ prestabatur seruitus. Item
oppo. in successore singulari ad quem non transit stipulatio:
hic vo in vniuersali ad quem transit. s. de vsufructu. l. sed ⁊ si
quis. §. operas. ⁊ accedit. j. eo. plurib9. §. fi. ⁊. l. estimo. ¶ Iteꝫ
oppo. de. l. j. s. de serui. rustico. predio. l. si vnus. So. vt ibi no.
¶ Ultimo oppo. q2 hic videtur dici ꝙ si vnus de heredibus
stipulatoris agat poterit obtinere: immo videtur ꝙ repelli
possit. vt. s. de seru. rusti. ꝑdio. l. itinere. So. aut aduersarius
sponte eum admisit: ⁊ tunc obtinere poterit: ⁊ si obtineatur vte
tur facultate eundi: nec aduersarius poterit eũ prohibere. vt
dicta. l. ꝑ fundum. s. de seruitu. rustico. ꝑdio. non tamen dico
ꝙ seruitus sit constituta: quia fundo cõi seruitus per vnum
non acquiritur: vt dicta. l. si vnus. aut aduersarius vult eum
repellere ⁊ potest nisi alij consentiant: vt in contrario. Pro
quorum declaratione dic: aut iste fundus cui debetur seruit9
est adiudicatus vni heredum aut est diuisus inter eos. Pri
mo casu ille solus petere poterit cui adiudicatus est. vt. l. in
iudicio. s. familie hercis. Secũdo casu singuli petere poterũt
vt. l. via. §. quecũqꝫ. s. de serui. rusti. ꝑdio. Tertio casu quãdo
nec est adiudicatus vno diuisus: si aduersarius patitur vnũ so
lum agere obtinebit. nõ tamen acquiretur seruitus: vt dicta
l. si vnus: sed vtetur facultate eundi auctoritate sententie in
qua obtinuit: nec aduersarius eũ poterit prohibere: vt ꝑdixi
⁊ potest etiam eum repellere nisi coheredes cõsentiant. vt di
cta. l. si vnus. in fine. ⁊ in hoc consensu est difficultas que vi
debatur vitiare stipulationem: sed non vitiat: vt hic patet: sꝫ
pone ꝙ aliqui consentiant ⁊ aliqui dissentiant: nunqd stabitur
maiori parti. glo. tenet ꝙ non: immo dissentientes tenebũtur
iudicio familie herciscunde alijs. vt. s. fami. hercis. l. heredes
§. si incerto. sed videtur ꝙ stetur maiori parti. vt not. j. eo. l. in
executionibus. §. penul. s. de pac. l. maiorem. ⁊ ad municipa.
l. ꝙ maior. Sol. dic ꝙ glo. q̃ est hic bene dicit. ⁊ glo. que est in
l. in executionibus male. non obstant in cõtrarium alle. quia
interdum aliquid est cõmune plurib9 non singulis: ⁊ tũc re
gulariter non statur maiori parti. vt dicta. l. fundũ. Fallit in
dicta. l. maiorem. ⁊ que sit ratio specialitatis: ibi vero non.
a ¶ Item quero an difficultas[a] excuset † a mora. Jac. de are.
4 hic dicit ꝙ sic. s. si certum peta. l. qđ te. no. ꝙ nõ ꝓ hoc. s. de le
ga. ij. l. si pecunia. Et ad hoc bene facit. s. de tritica. l. finali. et
quia angusta temporis non vitiat legatum. vt. s. de lega. j. l.
si mihi ⁊ tibi. §. j. sed argu. contra instit. de verbo. obli. §. loca.
sed dic vt dicto. §. not. sed certe illa lex qđ te innuit: ꝙ sic ibi:
non solum si impotentia ⁊c. ⁊ ꝓ hoc. s. de noxa. l. si seruus. de
re iudicata. l. debitoribus. s. de vsuris. l. sciendum. de collat.
bo. l. j. §. sed cum duobus. de fideicõmis. libert. l. thays. §. pri
mo. ⁊ de leg. j. l. cum res. §. j. cum enim sine mora cõtempt9 nõ
cõmittatur. vt. s. de vsur. l. mora. qs hunc incusabit si non fa
cit qđ ⁊ si facere vult impotentia obuiante nõ facit. vt. C. de
anna. exceptio. l. j. ad finem. ⁊. s. vt in poss. lega. l. is cui. ⁊. s. de
vsur. l. cum quidam. §. si pupillo. ⁊ de hoc plene dicetur. j. eo.
l. continuus. §. illud. ⁊ predicta etiam faciunt an difficultas
prestationis excuset a periurio: puta si ꝓmisi cum sacramẽto
aliquid dare vel facere certa die ⁊ non potui: an sim periur9.
iste em. §. est arg. ꝙ sic. In contrarium est quia nõ deierat qui
ex iusta causa deserit sacramentum. s. qui satisda. cog. l. fina.
⁊ videtur expressum. xxij. q. ij. c. beatus paulus. ⁊ ibi in glosa.
Aliud tamen est de iure ciuili: vt ibi dicit glo. ⁊ ad hoc extra
de iureiurando. c. breui. vbi tamen not. ꝙ licet excuset a per
5 iurio non excusat a pena conuentionali. ¶ Item mutatio †
status non mutat causam periculi. s. de institu. l. in eũ. §. si do
minus. Et quando difficultas prestationis excuset quẽ a pe
na. vide per Dy. extra de reg. iuris. c. peccatum. lib. vj. ⁊ vide
etiam qđ no. in glo. C. de vsufructu. l. vsufructus. ¶ Item fa
cit iste. §. ad questionem emphiteote q decessit pluribus here
dibus relictis quorum vnus cessauit in solutiõe canonis: alij
soluerunt nunquid tota res aperta ⁊ deuoluta sit in dominũ
an pro parte tm̃ non soluentis. ⁊ iste. §. est argu. ꝙ tota. ⁊ pro
hoc. j. de preto. stipula. l. ij. §. incertam. ⁊ de condi. ⁊ demonst.
l. cui fundus. de vsur. l. tutor. §. lucius. familie. herciscun. l. he
redes. §. an ea. ⁊ cõmuni diui. l. cõmuni diuidundo. ⁊ ibi de h
satis in glo. ⁊ videtur expressum. s. de contrahen. emp. l. fistu
las. §. qui fundum. In contrarium ꝙ pro parte tm̃ non sol
uentis. de pactis inter empto. ⁊ vend. l. cõmissiõe. si quis cau.
l. ij. ⁊ arg. de parte ad totum. s. de rei ven. l. que de tota. ⁊ q2 si
cut scinditur petitio sortis: ita ⁊ pene. s. de condi. ⁊ demonst.
l. plautius. Item bene facit. s. de vectiga. ⁊ cõmissis. l. frau
dati. ⁊ de vsufructu legata. l. sicut cui vsufruc. vbi de hoc di
xi. §. fina. ad solutionem huius questionis dixerunt quidam.
ꝙ solum pro parte cum pena sit legalis: ⁊ ita intelligunt ad

a ¶ Difficultas. Concordat Bar. in l. liber. in fi. ff. de iureiu. Bar. ⁊ bal. in. l. qđ te. ff. si cer. pe. gl. singlaris. xxij. q. ij. in ca. beat9. Bal. in. c. si d alie. feu. Alexã. post Bart. i l. qđ te. ff. si cer. pet. ⁊ in l. vinũ. eo. ti. ⁊ ꝙ difficultas excuset a pena. Vide bal. in. l. si pr̃ C. de collat. Dy. in. l. cõtinuus. §. cũ qs. j. eo. l. si vebeda. ad leg. rhod. de iactu. in. l. ij. ff. si qs cau. Bar. cõsilio ccxxxvj.

hoc allegata.⁊ aliud in penis conuentionalibus:q² tunc fie-
ret reuocatio in totum.⁊ ita intelligunt alia iura in contra-
rium allegata.Dynus tenet ꝙ tota res deuoluatur.vt.s.de
euictio.l.rem hereditariam.⁊ pro hoc de noxal.l.electio.§.si.
aliȷ̃ tamen soluentes agent contra non soluentem ꝓ damno
qđ sustinent ꝓpter eius culpam qui non soluit:⁊ agent fami.
herciscunde iudicio si non est intentatum.si autem esset inten
tatum:⁊ facta diuisio tunc ageretur cõi diuidũdo:in qua ve
niunt personales prestationes:vt.s.cõi diui.l.iȷ̃.lꝫ quidã di
xerunt agi actione in factum subsidiaria:quod nõ est verum:
quia illa cessat quando aliqua ordinaria competit:⁊ hic com
petit cõmuni diui.vt predixi.Dyn.Questio ꝑdicta fuit que-
stio sabbatina:⁊ de ea plene dixi.C.de iur.emphi.l.ii.v.ex hac
insurgit alia.si emphiteota decessit.⁊ ad hoc vide qđ subtili-
ter notaui ſm Cy.C.de ꝯdi.inser.l.si plures.v.⁊ pro hac qui-
dam magni doctores.Facit etiã iste.§.ad alias similes que-
stiones videlꝫ:si vasallus decedat relictis pluribus filiȷ̃s si-
bi heredibus:nunqd omnes teneantur prestare domino sa-
cramentum fidelitatis:de quo vide in vsibus feudorũ:si de
feu.controuer.fit.c.omnes filiȷ̃.vbi est gl.magna de hoc:⁊ ibi
determinatur ꝙ omnes iurare debeant:quia ius feudi est in
diuiduũ:sicut ius patronatus.vt no.per Goff.in summa.de
iure patro.¶ Item ad aliam que est ecõuerso si domin⁹ feu
di decedat relictis pluribus filiȷ̃s ⁊ heredibus:an vasall⁹ te-
neatur iurare fidelitatẽ omnibus vel vni tm̃:⁊ dicendum ꝙ
vni tm̃.ne in plures aduersarios ⁊c̃.vt.s.de exercito.l.ne in
plures ⁊ ꝓ hoc.s.de oper.no.nũ.l.de pupillo.§.si pluriũ.⁊ est
expressum in vsibus feudo.de ꝓhibi.alie.feud.per fredericũ.
l.imperialem.§.preterea ducatus.⁊ no.etiã in summa de feu.
succes.§.sed vbi dominus.¶ Ultimo vt ista materia.s.quali
ter teneant̃ heredes:plenius liqueat:distingue.aut heredes
conueniunt actione reali:aut personali.Primo casu quãdo
conueniuntur actione reali:aut ꝯueniunt̃ ante litem conte-
statam cõtra defunctum:tunc nõ consideratur ꝓ qua parte
sit heres.sed an possideat vti.s.de rei vendi.l.si fundi posses-
sor.al's si possessor fundi.ad exhi.l.de eo.§.fina.C.de here.act.
l.ii.⁊ de preto.stipul.l.ii.§.sed si vnus.Si vo post litẽ contest.
contra defunctum:tunc omnes tenentur ꝓ hereditariȷ̃s por
tionibus:non considerato quis possideat.vt.j.de preto.stip.
l.ii.⁊ ibi plene nota.¶ Si aũt heredes cõueniuntur actione
personali:subdistingue:q² aut conueniuntur ad factum aut
ad dationem:aut ad alicuius rei prestationem.Primo casu
quando cõueniuntur ad factũ:si quidem est indiuiduũ:oẽs
tenentur insolidum:si diuiduũ quilibet ꝓ parte.vt hoc.§.ex
his.v.⁊ ideo si diuisionem ⁊c̃.⁊.j.eo.l.eadem.§.cato.⁊.l.in exe
cutionibus.§.secunda species.de lega.iii.l.fideicommissa.§.
penulti.⁊ ad legem falcidiam.l.si is qui.§.quedã.⁊ hoc si cõ
ueniuntur ad factum precise:secus ad interesse:quia factum
non est.quia tunc quilibet pro parte.vt.j.eod.l.stipulationes
non diuiduntur.§.celsus.de re iudicata.l.si quis ab alio.§.
fina.Secundo casu quando conueniuntur ad dationem:aut
cõueniuntur ex obligatione simplici aut alternatiua.si ex al-
ternatiua:heredes tenentur in partem:sed non liberant̃ pre-
stando partem.vt hoc.§.ex his.j.responso.⁊.j.eo.l.in execu-
tionibus.§.pro parte.¶ Si vo ex simplici cõueniuntur.aut
conueniuntur ad dationẽ quantitatis:aut speciei:aut gene-
ris.Primo casu regulariter tenentur pro hereditariȷ̃s por-
tionibus:quia lex duodecim tabul.inter eos diuidit.C.si cer-
tum peta.l.prima.de pac.l.pacto successorum.de anno.⁊ tri-
bu.l.secunda.lib.x.⁊.j.eodem.l.in executionibus.§.prima spe
cies.Ad hoc vide quod dixi ſm Cy.dicta.l.si plures.C.de cõ
di.inser.ver.⁊ per hoc quidam magni doctores.Secũdo ca-
su quando conueniuntur ad dationem speciei:tunc aut debe
tur species incerta vel alternatiue:⁊ tunc non potest peti nisi
pro parte ab omnibus heredibus:sed tamẽ quilibet tenetur
soluere insolidum:ad hoc vt liberatio contingat:⁊ ita loquit̃
iste.§.ex his.⁊.j.eodem in executionibus.cum simi.Si autem
species certa debetur:tunc pro parte tm̃ possunt conueniri ⁊
soluendo ꝓ parte liberantur.vt.j.§.si tamen.Fallit in duo-
bus casibus vbi lꝫ species certa debeatur:tamen vnus here-
dum tenetur insolidum.Prim⁹ est.s.de alimẽ.⁊ ciba.lega.l.
iii.Secũdus est.s.de lega.ii.l.cum ab vno.¶ In tertio casu
quando conueniuntur ad dationem tunc pro parte tenentur
sed non liberantur prestando partẽ.vt hoc.§.ex his.⁊ in exe-
cutionibus.§.ꝓ parte.Si autem ad rei restitutionem conue-
niuntur heredes:tunc dico idem ꝙ in reali.s.ꝙ quilibet tene
tur pro parte hereditaria:condemnatur tamen insolidum si
totius rei habeat restituendi facultatem.Et ita loquitur.s.
cõmo.l.sed mihi videtur.§.heres depositi.l.si duo.⁊ de vi et
vi arma.l.si plures.cum si.Si tamen res non restituatur:con
demnatur pro ea parte pro qua heres est.vt dicta.l.si duo.in
fine.bene tamen posset res ei auferri manu militari.s.de rei
vendi.l.qui restituere.Dy.In glo.obiȷ̃citur in fine.Et ideo
seruatur in eis qđ seruaret̃ in vno.vt.s.de cõdi.⁊ demonstra.
l.cui fundus.⁊ hic Dy.quasi dicat non soluerunt vt debue-
runt.vt nota.s.in glo.magna.Jaco.de ra.in glo.vt.j.de pre-
to.stip.l.vnica.Dic ꝙ ex persona heredum non debet muta-
ri conditio obligationis in preiudiciũ aduersariȷ̃.vt hic.Qđ
heredes non habeant priuilegium magis est pro aduersario
ꝙ̃ contra pe.ibi condemnatio.moderatur hoc verbũ habes
in textu.s.de nego.gestis.l.põponius in negociȷ̃s.in fi.vel dic
ꝙ hic loquitur de heredibus promissoris.ibi:de heredibus
ipsius agentis.Contra hoc est.j.eo.l.in executionibus.§.pri
ma species.vbi idem est respectu stipulatoris ⁊ promissoris:
vt.s.de legatis ꝑmo.l.si tibi homo.§.cuꝫ fundum.Unde dic
ꝙ ibi nõ grauatur in aliquo conditio coheredis:sꝫ non effici
tur melior.Sed posset opponi quomodo hoc cum ipse legata
rius defunctus non poterat diuidere.vt.s.de lega.j.l.legata
rius.quia ibi petitio non erat scissa per ius:⁊ ideo per legata
rium scindi nõ debet.sed hic erat scissa per legem.xii.tabula.
vt.C.si certum peta.l.i.Dy.ibi:actiue.hoc est dicere:hic loq-
tur de heredibus promissoris siue actoris ibi:de heredibus
legatariȷ̃.Dy.vel dic ibi:vt no.Dy.ibi:sed ibi dices.quia lo-
quitur in ea que diuisibilis est effectu.id est quo ad partes ꝑ-
stationeꝫ ⁊ liberationem.vt.j.de preto.stipula.l.ii.§.incertã.
in aliȷ̃s secus.vt hic Jaco.In eadem glo.in fi.⁊ facit qđ nõt.
C.de liber.⁊ eorum libe.l.ii.in prima glo.⁊ dic ꝙ cõtradictio
vnius facit qđ solui non possit in eo qđ est cõmune pluribus
vt singulis.quia requiritur omniũ consensus ⁊ voluntas.vt
s.de aqua plu.arcẽ.l.in concedẽdo.⁊.l.si autem plures.⁊ de
serui.rustico.ꝑdiorum.l.per fundum:sed in eo qđ esset cõmu
ne pluribus vt vniuersis:sufficit consensus maioris partis.
vt.s.ad municipa.l.quod maior.⁊ de regu.iur.l.aliud.§.re-
fert.Dy.¶ In glo.contra.s.fami.hercis.ibi:ventum ad esti
mationem hanc.Dy.ibi.l.existimo.⁊ patet in dicto.§.an ea.
Dy.ibi:alienet.pro indiuiso autem ꝯstitutam seruitutem se-
cus si post.vt.s.de seruitu.rustico.ꝑdio.l.via constitui.§.que
cũqꝫ.Dy.ibi.l.ꝓ parte.⁊.j.eo.l.si sit vna.§.si quis viam.Dy.
¶ In glo.valet eñ stipulatio.ibi:⁊ vtitur seruitute.⁊ h̊ ve-
rum quando constitutio seruitus est in electiõe ꝓmissoris.vt
s.famil.hercis.l.heredes.§.an ea.Ol.ibi:sed Jo.cuius obti-
net quando seruitutis cõstitutio est in electione stipulatoris.
vt.s.de seruitu.rustico.predio.l.si vnus.§.fina.prout est ibi
in littera inutilis.⁊.s.fami.hercis.l.heredes.§.si incerto.⁊.s.
cõmunia predior.l.fina.in prin.Ol.ibi:tenetur.vt dicto.§.il
lud.Ol.ibi.l.receptum.vel dic:lꝫ adhuc nõ sit seruit⁹ prohi-
beri:tamen non potest si reus sponte eum dimisit ad agendũ
⁊ condemnatus est.vt.s.de serui.rustico.predio.l.per fundũ.
sed inuito reo vnus nõ potest agere sine aliȷ̃s:vt.s.de seruit.
rustico.predio.l.itinere.Dy.

Si eum hominem. Hic.§.loquitur cuꝫ stipulor hominẽ in Si tamen
specie certum non in genere.Dyn.⁊ ſm glo.h.d.in summa in
obligatione speciei pars soluta vere vel imaginarie:in partẽ
liberationẽ inducit in ceteris non remanet obligatio:vel ſm
modernos dic in obligatione generis si super parte lata est
sententia absolutoria vel interposita acceptilatio:in ceteris
remanet obligatio.Et diuiditur iste.§.in tres partes:ſm qđ
ponit tria dicta.Secũda ibi idemqꝫ est.Tertia in alio versic.
idemqꝫ est.ibi:supererit in petitione prout in genere ponis
vel etiam ꝓprie.arg.j.de accep.l.qui hominẽ.sed contra hũc
§.oppo.hic enim dicit̃ pars ꝙ dũtaxat ceterorum obligatio-
nis supererit.quasi dicat in alia ꝑ acceptilationem liberatio
contingit.vnde videtur ob.s.hac eadem.l.vltra principium.
vsi.veluti cum hominem.So.ſm glo.hic debebatur homo in
specie:ibi in genere.Uel dic qđ hic loquit̃ in obligatione ge-
neris.⁊ qđ dicit̃ in littera egero.subaudi.i.succubuero.vñ si
in obligatione generis vni de heredibus ꝓmissoris accepto-
latuꝫ fuerit:vel in fra vnũ dũtaxat egero ⁊ succubuero:pars
dũtaxat ceterorum supererit in obligatione:secus si pars eẽt
vere soluta:quia tunc in nulla parte liberatio cõtingit:vt in
contrario propter absurdum qđ sequeretur ꝙ in diuersis ho
minibus posset pars solui.vt.j.eo.l.in executionibus.§.pro
parte.que absurditas cesset in isto.§.¶ Secundo oppono ꝙ
si vni de heredibus acceptilatio sit lata:omnes liberẽtur.vt
j.de acceptil.l.si ex pluribus.j.responso.So.omissis aliȷ̃s so
lutionibus ibi erant duo rei debendi:quorum vna quodãmo
do videtur esse obligatio.vt.j.de duo.reis.l.iii.§.fina.h erãt
heredes

heredes inter quos est diuisa per legem.xij.tabu.vt.C.si certum peta.l.j. In glo.licet pars.ibi bm Placē.hāc tenet Dy. in fine.ꝛ istoꝛ opi.tenent Jaco.de ra.ꝛ Pe.ꝑpter hanc aduersatiuam:si tamē ꝛc. In glo.quo facto.in fi.sed prout in specie planū est.Dy.in glo.vt liberatio contingat.ibi:vel ibi erant hec verba bm Dy. In glo.j.vt ꝑmisso.ibi:accepto latuz ei vt libereť in parte acceptolata. Dy. Item si in facto in tres partes diuiditur. In prima ponit de hac stipulatione mihi ire agere licere. In secūda habere licere. In tertia dolū malum abesse. Secūda est in.l.idē iuris. Tertia in.l.eadē dicemus. Iterum diuiditur in tres:qꝛ in prima parte ponit qd iuris ex parte heredum ꝑmissoris. In secunda ex parte heredum stipulatoris in casu quo pena est adiecta vel nō adiecta. In tertia ponit rationē differentie inter casum ꝛ casum. Secunda ibi:contra autem. Tertia in.l.que sequiť.ṽ.sed hec differentia.ꝛ dicit iste.§.hic in summa.factuz vnius ex heredibꝰ ꝑmissoris:preiudicat ceteris coheredibus:lꝫ eis postea dampnum resartiatur familie herciscunde iudicio.sed factum vniꝰ ex heredibus stipulatoris non ꝓdest ceteris:nisi sit pena apposita:quo casu ꝓdest de rigore:sed nō de equitate.hoc dicit. lraꝫ sic exponas.ibi:itē si in facto indiuiduo.Dy.vt patet in exemplo qd̄ sequitur ꝛ sic cessant contraria.ibi:ex heredibus promissoris.Dy.ibi:tenentur quidē ꝛ coheredes eius nō distincto fuerit pena apposita isto casu vel nō:ꝛ in hoc differt a casu sequenti. Et qd̄ dicit tenentur.dic ad interesse.s.meum: ꝛ quilibet pro hereditaria portione.vt.j.eo.l.eadem.§.cato. Dy.ꝛ quod dicit coheredes etiam nō ꝓhibentes.ibi:ꝓhibeatur.subaudi si queratur ꝛ omissis duabus dictionibꝰ sequentibus:vsqꝫ ibi:nam si pena.postea resume ibi interesse ꝛc. Jaco.ibi:insolidum.i.omnibus heredibus stipulatoris:sꝫ tamē nō insolidum agetur:et hoc sequitur.Dy.ibi:submouebunť si petant penam.Dy.in fi.non pro parte aliorum qui nō sunt prohibiti.Dy. Modo oppo.hic dicitur ꝙ si vnus de heredibus contrafaciat ꝙ cōmittitur stipulatio:immo videtur ꝙ nō.vt.j.eo.l.ita stipulatus.So.dic vt ibi. Secundo oppo. dicitur hic ꝙ vno ꝓhibente ceteri heredes prohibentur.vnde videť obstare.j.eo.l.eadem.§.cato.So.ibi erat factum diuiduum:hic indiuiduum. Tertio oppo.hic dicitur ꝙ pena adiecta de equitate attenditur interesse.vnde videtur ob. j.eo.l.stipulatio ista.§.alteri.So.dic aut tractamus de pena iudiciali:ꝛ illa nunqꝫ imponiť nisi intersit:vt.s.si quis in ius voc.nō ierit.l.ij. Aut est pena cōuentionalis:ꝛ tūc aut succedit loco interesse:aut loco contemptus:aut in locū facti. Primo casu lꝫ ipso iure cōmittatur:tamen sapit naturam interesse.vnde nō petitur nisi intersit.vt hic. Secundo casu petere possum rem ꝛ penam.vt.s.de arbit.l.si quis rem.ꝛ in aut.de iudi.§.qꝛ vō. Tertio casu cum mera sit pena non considerať interesse.vt in.§.alteri.Dy.ꝛ Pe.ꝛ de hoc dicetur.j.in fi.§. ꝛ dicto.§.alteri.j.eo.stipulatio ista.ꝛ.l.eadem.§.cato.si vō ex parte heredum stipulatoris aut factum erat diuiduū aut indiuiduum:ꝛ aut pena adiecta aut non.ꝛ si non erat pena adiecta:aut de rigore aut de equitate:que omnia ꝓsequere vt in textu ꝛ glo. His expeditis iteremus glo.magnam per modum questionū. Primo querendo vtrū in isto.§.sit factuz in obligatione.glo.dicit ꝙ sic.vt.s.de aqua plu.arc.l.si tertius. §.officium.sed videtur ꝙ glo.non bene dicat:quia aut dices factum esse postqꝫ est factum:aut ante. Primo casu nō:quia qd̄ inducit liberationem nō debet inducere obligationem.vt s.de condic.indebi.l.cum is.ꝛ.j.de solu.l.qui hominē.§.fina. Secūdo casu nō:qꝛ anteqꝫ factum fit nihil est.vt.s.de oper.liberto.l.opere.ꝛ nil est qd̄ in obligatione deduciť.vt.j.e.l.si homo mortuus.ꝛ de contrahē.stipu.l.nō moriturum.So.dic ꝙ est in obligatione anteqꝫ fiat. Circa qd̄ scias ꝙ id nec est necesse.separatur deduci in obligationem nō potest.ꝛ ita loquūtur contraria:sꝫ id qd̄ nō est tamen esse speratur bene deducitur in obligationē.vt.j.eo.l.interdum.et.l.inter stipulantem. §.sacram. Sed adhuc contra verba gl.instatur. Tu dicis qd̄ factum est in obligatiōe.vt insti.de actionibus.§.huic autē. ꝛ.s.de pcura.l.licet.§.ea obligatio.sed interesse petitur.vt.l. quotiens.j.eo.ꝛ.j.rem ratam habe.l.cōmissa.ergo ꝛc. Solutio aut loquoꝛ ante moram aut post. Primo casu procedit dictum glo. Secundo casu contraria:quid enim mihi ꝓdesset si post moram faceres qd̄ mihi ꝑmisisti:certe ꝛ multis exemplis apparet ꝙ nihil prodesset:puta promisisti mihi cōmodare equum tuū habere ad tres dies:quia oportebat me presentare ad certū locum certa die ꝛ sub certa pena:nō cōmodasti mihi:ꝛ sic incidi in penam:nihil amodo mihi prodesset si cōmodares:ꝛ multa alia similia exēpla possent adduci. Sꝫ adhuc contra istud instatur:ꝛ videtur ꝙ etiam ante moram interesse sit in obligatione.quia cū quis promittit factū: lex loquitur supplendo hominis ministerium:videlicet.si non feceris promittis interesse.vt.j.eo.l.stipulationes non diuiduntur. §.celsus.igitur ꝛ ante moram dicemus esse duo.s.factuz ꝛ interesse in obligatione.vt.s.qñ dies lega.ce.l.cum sine prefinitione. Solu.dic ꝙ nō est in obligatione pure sed sub conditione:si non fiat qd̄ fieri debet.de hoc dicetur.j.eo.l.si ita stipulatus.pro quorum declaratione dic:si queratur quid sit in obligatione faciendi. Dic aut queritur ante moram aut post moram. Primo casu ipsum factuz est pure in obligatione:vt in glo:qd̄ sic ꝓbatur.illud qd̄ deducitur in stipulatione deducitur in obligatione.vt insti.de actio.§.fina.ꝛ patet in his q̄ no. s.de pac.l.j.sed factū deducitur in stipulationē vt in princi. huius.§.ꝛ.j.eo.l.vbi autem.§.qui id qd̄.ergo verum dicit glo. Item est etiam interesse nō pure:sed sub conditione:si nō fiat.vt dicto.§.celsus. Secūdo casu.s.post moram indubitanter est interesse in obligatione ꝛ pure:vt dicto.§.celsus.et de re iudi.l.si quis ab alio.vbi de hoc satis notaui ꝛ dixi:lꝫ glo. aliter ibi dicat ꝛ male accedat.l.ij.s.si quis in ius voca.non ierit.ꝛ.j.rem ra.habe.l.si cōmissa. Item est etiā factum bm cōmunē opinionem glo.formantium libelluz alternatiue.vt j.seqtur ꝛ nota.de actio.emp.l.j.pro glo.facit qꝛ mora non debet prodesse moroso.vt.j.eo.l.continuus.§.penul.ꝛ.s.de noxali.l.nō solum:cū ergo ante moram erat factum in obligatione:ergo ꝛ post moram. Item pro hoc facit tex.nihil subaudito.de doli excep.l.apud celsum.§.labeo.ꝛ arg.s.de pac.l.rescriptum.§.si pacto.sed si nō teneamus ꝙ in stipulatione penali etiā hodie nouetur qd̄ deductum est in principalem promissionē:vt dicit segnoꝛ.se tenuisse in repetitione.l.si ita stipulatus.j.eo.ꝛ in hoc dicit concordare Ray.ꝛ Guil.de acunio. per.l.si penū.s.quando dies leg.ced.ꝛ.s.de actio.ꝛ obliga.l. obligationum fere.§.fi.vbi de hoc dixi.ita recte dicemus in obligatione facta:cū in ipso lex suppleat ministerium hominis:vt nota.in dicto.§.celsus. Et sic potest argui quādocūqꝫ lex supplet ministerium hominis:perinde est ac si esset hominis ministerium.vt.C.si mancip.ita fuerit alie.l.si puellam.s. de in ius voc.l.sed si hac lege.ꝛ de condi.ꝛ demō.l.que sub cōditione.§.fi. Et bm hoc oportebit concludere ꝙ post morā factū nō sit in obligatione:sed tm̄ interesse:ꝛ sic hoc teneas.vt dixi.s.ꝙ mora nō debet prodesse moroso:quia hoc nō contingit ex mora:sed ex stipulatione hominis forma a lege subintellecta:ꝑpter morā tm̄: vt dicto.§.celsus.cum sua glo. Sup hoc tamen plenius videas.j.eo.stipulationes non diuiduntur. ꝛ in repetitione dicte.l.ita stipulatus.j.eo. Item quero an in obligatione facti ꝑmissoꝛ cōpellatur pcise ad factum.glo. hic tenet ꝙ nō:cū qua concoꝛ.s.de regu.iur.l.si quis ab alio. ꝛ.j.eo.l.quotiens.s.si quis in ius voca.nō ier.ꝛ.l.fina.ꝛ.C.de oper.liber.l.neqꝫ paternis. Alia glo.dicit ꝙ electio est stipulatoris cōpellere ꝑmissorem precise ad factuz si vult.vt nota. C.de senten.que ꝓ eo qd̄ interest ꝓfer.l.vnica.alibi aliter.vt l.heredit.s.de dona.sed male bm glo.ꝛ ideo tu dic ꝙ est notāda regula:ꝛ instantia a regula. Regula est ꝙ precise nō compellatur:vt dicto.§.celsus.ꝛ.l.quotiens cuꝫ si mi.j.eo. Fallit. s.de pcur.l.sed ꝛ hec.§.preter.qd̄ metus causa.l.si cum exceptione.§.sed ꝛ si quis.de oper.noui nūcia.l.stipulatio.§.fiue. de leg.ij.l.fideicōmissa.§.fi.ꝛ.j.de pollicita.l.imperatores.in prin. Item quero quomodo formeť libellus.glo.videť dicere ꝙ petať factum:lꝫ interdū actoꝛ cōsequetur interesse:ꝛ cum ista glo.videtur consonare glo.s.de ac.emp.l.j.s.qd̄ petatur factum.ꝛ tpe sententie ꝑmissoꝛ interrogabiť an facere velit:si dicat nō cōdemnabitur ad interesse:sꝫ hoc nō esset bene dictum:qꝛ sic sup alio formaret sentētia quā petitio cōtineat qd̄ esse nō dꝫ.vt.s.cōi diui.l.vt fundus. Posset tamē dici ꝙ hec glo.habuit aliū intellectū.s.quia petaꝫ factū ꝛ promissoꝛ poterit offere interesse ꝛ sentētia ferretur absolutoria cuꝫ interesse succedat in locū facti:ꝛ sic videť solutum esse qd̄ petebatur:cū omnia iudicia sint absolutoria.vt insti.de perpe.ꝛ tēpo.actio.§.fi. Sequiť tū in glo.vel formabo libellum alternatiue vt faciat:ꝛ si non fecerit peto interesse.similis forma est dicta.l.j.scꝫ de act.emp. Sed contra hoc videtur ꝙ libellus alternatiuus nō procedat.j.de iniur.l.pretoꝛ.§.qd̄ ait. Solu. aut ago ex simplici obligatione:aut alternatiua. Primo casu non admittit libellus alternatiuus:vt in contrario. Secūdo casu sic:ꝛ processus erit alternatiuus ꝛ sententia alternatiua.vt insti.de actio.§.cur arc.ꝛ.j.eo.l.qui certarum.ꝛ no.s. si pars here.pe.l.nō possumus.ꝛ bm hoc mora cōmissa factū ꝛ interesse erunt in obligatiōe alternatiue tamē:vt dixi in prima questione:sꝫ si teneret stipulatiōe ad interesse cōmissa:sicut in penali prima sit nouata:vt dixi in prima questione nō

formaretur libellus super facto:immo super interesse:qͦ puto tutius per.l.quotiens.ȷ̃.eo.⁊ dicto.§.celsus.⁊.l.cōmissa.ȷ̃.rem ratam haberi.⁊.l.fina.si quis in ius voc.nō ierit.⁊ ꝑ hoc reproba glo.que est.s̃.de re iudi.l.si quis ab alio.que tenet super interesse non posse formari libellum.per.l.ȷ̃.eodem.eum qui.§.finali.et.l.si seruum.et.§.effectus.et.s̃.de constitu.pecu.l.promissor.Sed illas leges intelligas quando dare est in obligatione:secus si facere:vt in questoine nostra.Cetera supple super ea que dicentur.ȷ̃.eodeꝫ.l.stipulationes nō diuiduntur.⁊.l.ita stipulatus.Concludas autem hec omnia in tribus verbis:scilʒ ꝙ factum qͦ nondū est factum futurum siue fiendum speratur ante moram:pure est in obligatione. Item interesse sub cōditione tm̄:post moram vͦo sm glo.⁊ earum cōmunem opinionē factum ⁊ interesse alternatiue dicūtur esse obligatione.Scdm vͦo dn̄m Cyn.⁊ do.Ray.⁊ Guil. de acunio ipsum interesse pure:qͦ venit ex stipulatione intellecta sub hac conditione.s.si nō fiat:⁊ ꝓpter moram nouāte stipulatione penali sm eosdem illud quod deductuʒ est in principali ꝓmissione precedente:dico contrarium iure ciuili ad factum vͦo nō compellit̃ qs precise.Regulariter fallit in quinqꝫ casibꝰ:libellus aūt formabitur sm glo.altero de duobus modis.Primo quia petam factum:⁊ tempore sententie interrogabitur ꝓmissor an velit facere ⁊ si dicat ꝙ nō condēnabitur ad interesse sm alios hoc non ꝓcedit:qꝛ sic sententia discordaret a petitione:qͦ esse non debet.vt.s̃.cōmuni diui.l.vt fundus.Secundo qꝛ alternatiue petitur factum vel interesse:cum sm eosdem factum ⁊ interesse sint alternatiue in obligatione:⁊ ꝓcessus erit alternatiuus ⁊ sententia alternatiua.vt insti.de actio.§.curare.⁊.ȷ̃.eo.l.cum qui.Sed sm modernos supradictos tenentes ꝙ interesse tm̄ sit in obligatiōe post moram.vt.s̃.dixi formabitur solum interesse petendo:et hoc est tutius sm segnoꝛ.¶ In glo.sequitur de his:scilʒ videre qualiter si ad penam agat̃ per heredes stipulatoris qualiter conueniant̃ promissoris heredes.ibi:argu.ꝙ factū.de h̃ dic;vt.s̃.dixi.ibi:precise ad factū.de hoc nota.⁊ dixi.s̃.de op.noui nūcia.l.stipulatio.§.siue.⁊ plene nota.per Dy.ȷ̃.eo.l.stipulationes nō diuiduntur.Do.auteʒ Ol.circa hoc sic distinguebat.Aut factum est in obligatione legali aut hoīs.Primo casu precise quis cōpellitur.vt.s̃.de procura.l.sed et hec.§.preter qͦ metus causa.l.si cum exceptione.§.si quis ꝑ vim.⁊ dicta.l.stipulatione.§.siue.Secundo casu quādo est in obligatione hominis:tūc autem illud factum recipit suuʒ esse ex numeratione ad tēpus aut non.Primo casu prestādo interesse liberatur.vt patet in operibꝰ que recipiunt suum esse ex cōnumeratione ad tēpus.Et ideo diurnum officiū:⁊ ita potest intelligi.C.de oper.liber.l.neqꝫ.⁊.ȷ̃.eo.l.in stipulationibꝰ.§.operarum.Si vͦo recipit suum esse ex cōnumeratione ad tēpus:precise cōpellitur.Et ita intelligitur qͦ nota.s̃.de re iudica.l.si quis ab alio.in fi.Ol.⁊ de hoc est vna glo.s̃.de dona.l.hereditat̃.que nō est vera:vt.s̃.⁊ ibi dixi.ibi:pͥmo casu.s.qn̄ factum est indiuiduum.Dy.ibi:omnes tenētur ⁊ pro portionibus hereditariꝭs non distincto fuerit pena apposita vł nō in obligationibus facti indiuidui:si vnus ex heredibus promissoris non obtemperat:cōmittitur ꝯtra oēs ꝑ hereditaria portione:sʒ in obligationibꝰ facti diuidui cōmittit̃ solū ꝯ nō obtēperantē.⁊ iͦ in facto indiuiduo aliud est:qꝛ lʒ vnus tm̄ faciat:ꝯ oēs ꝯfecisse vident̃:eo qꝛ nō pōt nisi insolidū ꝯfieri. Dy.In glo.vt ⁊.s̃.fa.her.in.ff.⁊ ex hoc no.ar.ꝙ si plures cuʒ aduersariꝭs suis pacē fecerūt:⁊ inuicē ꝓ seruāda pace pena fuit apposita in qua oēs sunt obligati:⁊ si ꝑ alicuiꝰ factū parrūpet̃ cōmittat̃ stipulatio ꝯ oēs:⁊ ꝙ q pacē rupit tenet̃ suis cōsociꝭs ad resarciendū omne dānū qͦ ꝓpt̃ ipsuʒ fuerint passi.⁊ ꝓ hoc.s̃.cōi diui.l.si is cū quo.so.ma.l.in his.⁊ in pͥn.⁊ loca.l.si merces.§.culpe.⁊ de h̃.ȷ̃.e.l.eadē.§.cato.vͦ.itē pōt adduci iste.§.Itē no.ꝙ si represalie ꝓpter factū vel culpā alicuius sint ꝯ ciuitatē vł hoīs ciuitat̃.⁊ ꝓpt̃ has rep̃salias vnus aliqd soluit qͦ pōt ꝯseq ab eo cuiꝰ culpa date fuerūt rep̃salie ⁊ h̃ ꝑ actionē in factū.s̃.de his q deie.vł effu.l.si vͦo.§.cū aūt.nau.cau.sta.l.licet.de nego.gest.l.nā ⁊ seruꝰ.ar.ꝯ.s̃.mā.l.iter causas.§.nō oīa.Ad h̃.facit qͦ dixi.s̃.de libe.cau.l.igit̃.§.fi.⁊ C.de act̃.⁊ obli.aut̃.⁊ oīmodo.vbi de ista materia rep̃saliarū satis dixi.Facit etiā ꝙ si vicinia vel cōmune ꝯdēnata fuit propter maleficiū alicuiꝰ:qꝛ eū nō ceperūt sm formā statuti:ꝙ vicinia ⁊ cōmune habeāt regressuʒ ꝯ malefactorē ⁊ eius bona. Iac.In gl.⁊ iͦ eoꝶ nō interest.Do.Bertollitiꝰ de pysis dixit ꝙ sicut ĩ facto indiuiduo vno ex heredibꝰ ꝓmissoris faciēte ꝯ ceteri etiā nō ꝓhibētes tenent̃ ad penā ꝓ portiōibꝰ hereditariꝭs.vt h̃.§.itē si in facto.ita eadē rōne pena cōmittat̃ cuilibet heredū stipulatoris ꝓ h̃editaria parte etiā vno solo ꝓhibito.arg.C.si cer.peta.l.ȷ̃.s̃.de pac.l.tutele.§.post diuisionē sʒ nō prohibitis ob.exceptio.vnde ꝓhibito solum ꝓ sua parte competit petitio pene:vt hic no.quia non plus sua interest ⁊ sic in pena considerare interesse:⁊ hoc verum in heredibus principalibus persone.Ipsa autem principalis persona:id est stipulator totam peteret:etiam si nihil interesset:⁊ hoc casu locum habet qͦ dicit̃ in penis nō inspici interesse.vt.ȷ̃.l.proxima.⁊.ȷ̃.eo.stipulatio ista.§.alteri.Bertol.sʒ Pe.dicit ꝙ in casu huius.§.nō daretur petitio pene:exceptione doli obstāte ipsi principali:si sua non interesset:cum hec pena loco interesse succedat:secꝰ autem si pena nō succederet loco interesse:sed loco alicuius facti cui apponeretur qͦ fieri nō interest stipulantis.Tunc em̄ quia pena non succedit loco interesse: habet locum.§.alteri.vt ibi dixi sm ipsum Pe.s̃.hoc eodem §.vͦsi.tertio op.Sed opinionem predictam domini Bertulucꝭ sequebat̃ Ray.⁊ dicebat ꝙ predicta distinctio Pe.succedat pena in locum facti vel interesse non bene procedebat:qꝛ vbi etiam stipulor alteri potest interesse mea:⁊ sic nō bene dicitur ꝙ succedat in locum facti.Item cum stipulor mihi partē nō fieri quominus ire agere liceat:vel domū mihi fieri potest esse qͦ mea non interest quare non agam ad penam sicut ⁊ quando stipulor aliꝭ.arg.ad hanc solu.ꝙ aliud sit in principali ꝓmissore.aliud in heredibꝰ:qꝛ potētiꝰ est illud ius qͦ habeo iure meo ꝙ̃ ex;successiōe.vt.s̃.de fideicōmis.liberta.l.si filius.§.erit.⁊ qͦ ibi nota.

Idem iuris. Scilʒ vt distinguas īter heredes stipulatoris et promissoris:⁊ vtrū fuerit adiecta pena vel nō.ibi: sed hec differentia inter heredes ꝓmissoris de quibus dixit.s̃.ꝓxi.§.in prin.⁊ heredes stipulatoris de quibꝰ h̃ dicit Iaco.ibi:coheres.s.nō ꝓhibitus.Dy.ibi:cuius.s.nō ꝓhibiti.Dy.ibi:nihil interest:nisi etiam coheredum noīe iuerit:nam tunc eo ꝓhibito omnes quorum noīe ibat vident̃ ꝓhibiti:⁊ ideo oēs agunt.vt.ȷ̃.eo.l.si stipulatꝰ fuero.⁊.s̃.de religio.l.ossa.in fine.Iaco.ibi:quia hic nō:vt liberatio contingat in parte:in qua interuenit acceptilatio.Dy.ibi:nō querimus.hoc verū vt non inquiratur intersit vel nō:quādo penalis stipulatio addicitur stipulationi principali:secus si pena addiciatur facto:etiam incōtinenti apposito:qꝛ tunc nō committit̃ nisi intersit paciscentis:saltem ratione affectionis.vt.s̃.de seruis expor.l.seruus ea lege.iꝭ.responso.⁊ no.in preal.leg.§.alteri.Ol.⁊ de hoc an ⁊ quādo in penis consideretur interesse vel non.dixi.s̃.ꝓxi.§.in fine.ibi:ꝓhiberi.s.stipulatorē. Dy.ibi:omnes tenentur heredes:siue pena fuerit adiecta siue non.Dy.ibi:interest enim ꝓhibiti.s.stipulantis qui prohibitus fuit.Dy.in fine.l.tantū facit sibi si prohibeatur ab vno quantum si ab omnibus:⁊ ideo in totum cōmittitur stipulatio contra omnes etiam non procūbentes.In glo.mirāda nouitas.quasi dicat difficile ⁊ subtile est scire quid cōtineat ista stipulatio habere licere.Dy.⁊ Ray.ibi:sed hec vera expone: hec est natura huius stipulationis habere licere expeditur in l.stipulatio ista.ȷ̃.alleg.nō autē intelligas ꝙ hec verba mirāda nouitas ⁊c.ibi exponātur.Ray.in glo.quo ad cōmittēdā.in fi.⁊ hic est rō q̃re cōmittit̃ in totū vbi est pena adiecta.Iac.

Eadem. Ibi abesse.scʒ in aduocanda re ꝙ̃ ponēdo.Iaco.ibi:et aut ꝓmissor quia si promissor decedat pluribus heredibus relictis:⁊ vnus faciat contra id qͦ deductū est in stipulatione:oēs tenentur pro portione hereditaria non distincto pena apposita fuerit vel nō.Sʒ si decedat stipulator pluribus relictis heredibus ⁊ vnus ꝓhibet̃ distinguit̃ fuerit adiecta pena:⁊ tunc cōmittitur omnibus etiam nō ꝓhibitis:qꝛ in cōmissione pene nō consideratur interesse:sed tamen non prohibitis ob.exceptio.vt.s̃.eo.l.iꝭ.§.item si in facto:sʒ si nulla fuit adiecta pena:tūc cōmittit̃ solū ꝓhibito ⁊ ꝓ portiōe hereditaria vt in fi.d.§.Itē qͦ dixi ꝙ mortuo cōpromissore relictis pluribꝰ heredibꝰ si vnꝰ facit ꝯ stipulationē cōmittit̃ aduersus oēs ꝓ portiōe hereditaria nō distincto fuerit pena adiecta vel nō:verū est qn̄ aliquid indiuiduū fuit deductum in stipulationē vel secꝰ:vt.ȷ̃.§.ꝓxi.cato.in fi.pe.⁊ si querit̃ vtrū in penis ꝯsiderect̃ interesse:dic vt dixi.d.§.itē si in facto.in fi. In glo.ȷ.in fi.vt distinguat̃ decedat ꝓmissor vel stipulator:et si stipulator an fuerit pena adiecta vel non.Dy.

1 ☞ Stipulatio ampliꝰ nō agi ⁊ rem ratā hr̃i sunt diuidue.
2 Facta regulariter sunt indiuidua.
3 Pena interdū succedit in locū interesse interdū in locū contemptus:⁊ interdū in locum facti.
4 Facere videtur facilius ꝙ̃ dare.

Agere

5 Agere quis non potest noie alterius nisi eo mandante.
6 Rerum quedam sunt corporales ⁊ quedã incorporales.
7 Res oẽs corporales diuidi possunt.
8 Actiones dicuntur diuidue ⁊ indiuidue.
9 Facta diuidua vel indiuidua quãdo dicuntur.
10 §.iste de qua defensione loquatur.

Diuisio. istius.§.qui est multum notabilis.

Cato. Primo diuidam.§.Scdo penaȝ summariũ in/
tellectũ ⁊ litterã exponã. Tertio aliqua ad eui/
dẽtiam premittam. Quarto opponã multis modis. Quinto
formabo duplicẽ questionẽ sub quib⁹ multe cõtinebunt. Ulti
mo inducam in ar.ad duas questiones redeundo ad primum
et diuiditur iste.§.in quattuor partes. In prima sub quadam
nube ponit thema ⁊ questio implicita. In secũda questionis
determinatio per modũ diuisiõis. In tertia ratio determina/
tionis seu distinctionis. In quarta in dubium reuocatio eius
ꝙ primo in determinando pro cõstanti posuerat ⁊ eius deter
minatio.secũda ibi ab omnib⁹.tertia ibi differẽtie hãc esse ra/
tionẽ.quarta ibi sed videamus pars secũda que est ibi ab oĩ/
bus subdiuiditur: q: primo ponitur qõnis determinatio ob/
scure ponendo duo membra. In secũda parte declarat vnum
membrum. In tertia aliud vt in littera patet. ¶ Iterum illa
pars que incipit in ver.differẽtie subdiuidit in tres. In pma
ponitur ratio differẽtie. In secũda rõnis probatio. In tertia
sil'is casus inductio.scda ibi:ꝙ nisi.tertia ibi:vt in illa recolli
gẽdo: ergo dic ꝙ ponit thema cuiusdam qõnis q̃ ex themate
oriri posset deinde solu.per modum diuisiõis ⁊ ad quodlibet
diuisionis membrũ exẽploꝝ posito deinde in trimembra diui
sionis differẽtie ratio: vnius exempli positi in dubiũ reuoca/
tio Ol.circa scdm dic ꝙ iste.§.hoc dicit in summa ex cõtractu
hereditario ⁊ penali si indiuiduũ est in obligatione vno de he
redibus pmissoris cõtrafaciẽte stipulatio penalis cõmittitur
aduersus oẽs secus si est diuiduum hoc dicit vel sic vbi plu/
res tenentur ad factũ ex cõtractu hereditario si est indiuiduũ
sufficit nõ pro parte fieri quin pena insolidum cõmittat in fa
cto diuiduo secus hoc dicit vel si plures sunt ad factũ ex con
tractu hereditario obligati ⁊ vn⁹ venit contra si factũ est in/
diuiduum pena cõmittit cõtra oẽs p hereditaria portione si
diuiduũ pena tũc cõmittitur cõtra eũ solũ ⁊ p portione sua. ⁊
oẽs casus ⁊ positiões ad eũdẽ effectũ tẽdũt lr̃am sic exponas.
Cato: hic est thema ⁊ qõ implicita. ⁊ ꝙ subijcit scribit.s.illud
qõ sequitur pena ⁊c. Dy.ibi: certe al's si nõ eẽt certa nõ valet
ar.s̃.de vsu.l.ꝙ in stipula.nã eadem solẽnitas debet adhibe/
ri circa penã que adhibet circa vsuras.vt.s̃.de vsu.exponit.l.
titius. Dy.ibi: pmissa.s.per vinculũ stipulationis q: si sine sti
pulatiõe nõ posset pena deberi.vt.s̃.de seruis expo.l.seruus.
ea.l. Dy.hoc est falsum vbi pena adiceret facto in quo stipula
toris interesset rõne affectionis saltẽ.vt.j.ea.l.ij.rñ.⁊ no.j.eo.
l.stipulatio ista.§.alteri. Old.⁊ hic indistincte loquit sȝ statim
distinguet ibi: cautum.i.cõtra id qõ in cautiõe seu stipulatiõe
deuenit. Dy.ibi: fecerit subaudi ⁊ dubitat vtrũ stipulatio pe
nalis sit cõmissa solum cõtrafacientẽ cõtra an vero aduersus
oẽs coheredes ad qõ respõdet.vt sequit aut ab oĩb⁹ ⁊ dic.aut
i.aliquando.⁊ est scda pars principalis ibi: p portiõe heredi/
taria etiã vno solo faciente cõtra pmissionẽ. Ol.⁊ si bñficium
diuisionis op.sm Ja.de are.tamẽ q contrafacit posset insoli/
dum conueniri.ar.s̃.cõmo.l.in cõmodato.sm Jaco.de ra. sed
Pe.ɔtra.⁊ ad.l.in cõmodato. Respõ.ꝙ loquit in ɔtractu bo
nefidei q maiorẽ excellentiã hȝ ꝙ̃ actio stricti iuris de qua hic
loquit Pe.ibi: aut ab vno faciente ɔtra id qõ in cautõe dedu
ctũ est. Dy.ibi: p parte sua.s.tãtum. Dy.ibi: ab oĩbus. hic qõ
dictũ erat.s.obscure. declarat ibi: de quo cautũ.s.in stipula/
tiõe. Dy.ibi: iter fieri.i.seruitutẽ itineris prestari.vel.i.iter fa/
bricari in fundo forte meo proprio certe forte latitudinis.⁊ sic
nõ loquit de seruitute itineris ⁊ subaudi ⁊ vnus de heredib⁹
interpellatus nõ fecerit.et pro hoc.s̃.ad leg.falci.l.si is qui.§.
quedã. Jaco.ibi: vel nõ fieri.s.iter in cõfinio tui fundi.vt.C.de
pactis inter empt.⁊ ven.l.fi.vel dic: vt ibi dicit glo.⁊ subaudi
et vnus de heredib⁹ cõtrafacit Jaco. ⁊ recita ⁊ expedias hic
super textu glo.hic signatã: vel expone nõ fieri.s.quominus.
mihi ire agere liceat p fundũ tuũ vel alienũ. Dy.ibi: q: ratio
predictoꝝ. Dy.ibi: factũ videt.i.cõtra stipulationẽ cõmissum
licet vnus tantũ cõtrafecerit. Dy.⁊ cõstrue sic q: factũ vnius
omissione vel vni⁹ operatiõe ꝙ factũ diuidi nõ põt in partes
ab omnib⁹ quodãmodo.i.p quadã iterpretationẽ factũ p suã
omissionẽ vel operationẽ videt.vt.j.v̇.differẽtie. Ja.ibi: si aũt
scȝ cõtra stipulationẽ ɔmissum sit. Dy.ibi: amplius nõ agi qõ
1 hic dõr ꝙ stipulatio † amplius nõ agi ⁊ rẽ ratã haberi sunt di/
uidue intelligas esse verũ qñ interponunt sup stipulatiõe in
qua cõtinet diuiduũ al's secus q: stipulatio dijudicatur diui
dua vel indiuidua habito respectu ad id qõ in stipulatiõe de/
ducitur.vt.s̃.e.l.ij.et.j.eo.l.stipulationes nõ diuidunt. in pn.
Dy.ibi: aduersus ea.s.q̃ in stipulationẽ deuenerant. Dy.ibi:
differẽtie tertia pars principalis.⁊ dic differentie.s.assignate
inter superiores casus.s.inter factũ diuiduum ⁊ indiuiduum.
Dy.ibi: priore casu.s.quando factum est indiuiduũ vt quãdo
stipulatus sum iter fieri vel nõ fieri. Dy.ibi: cõmisisse vident
ꝙ vnus solus cõmisit.q.di.pena debet tenere autores delicti
sed vno cõtrafaciente oẽs vidẽtur cõtrafecisse ergo ⁊c. Pro/
batio minoris statim sequitur ibi: qui.i.quia. Ibi: insolidum
omissione eius qõ fieri debuit vel cõmissione eius qõ fieri non
debuit insolidum cõmittitur stipulatio penalis. ⁊ sic quo ad
commissionẽ penalis stipulatiõis peccatũ ⁊ factũ vni⁹ omniũ
estimatur q: factũ est indiuiduũ.vt predictũ est Jaco.ibi: nõ
poterit forte: ideo q: pmissor in quolibet herede presentet.in
aut.iusiuran.ꝙ prestat a morien.in princi.et.s̃.de vsuca.l.he/
res.et ideo ꝙ vn⁹ facit vel omittit defunctus facere vel omit/
tere videtur.⁊ ideo quasi in preteritũ cõmissa stipulatio videt
vt in omnib⁹ cõditionalib⁹ videt.s̃.qui potio.in pig.ha.l.po/
tior.et ideo quilibet heredum tenetur p hereditaria portiõe.
Jaco.ibi: vt similitudinarie.i.sicut.ibi: sed videamus hec est
quarta pars principalis.⁊ dic: ne.i.an.et ꝙ subijcit idẽ sit hic
si habes infra litterã negatiuã. Respõ. non esse idem expone
non idem sit hic.s.cum stipulor iter fieri quod est cum stipulor
parte non fieri sed magis idem ⁊c. Si vero non habeas lr̃am
negatiuam sed affirmatiuam respondi idem esse expone non
idem sit hic cum stipulor amplius nõ agi qõ est in illa stipula
tione parte nõ fieri sed magis idem ⁊c. Dy.ibi: ratum habitu
rum que stipulatio est diuidua. Dy.ibi: sȝ magis idem.i.sil'is.
Dy.ibi: non esse idem.i.stipulor iter fieri non similis stipula/
tioni de rato quo ad qualitatẽ diuidui vel indiuidui.et ꝙ hoc
sit verum sequit ibi hac stipulatione.s.de rato. Et istam expo
sitionem teneas scdm litteram negatiuam. Si autem habeas
litteram affirmatiuam.s.idem.dic.i.stipulationẽ amplius nõ
agi est sil'is stipulationi de rato quia vtraqȝ est diuidua.⁊ hoc
sequitur ibi: ꝙ̃uis ipse.s.de rato promittens. Dy.ibi non põt
quin ex stipulatiõe partis insolidũ cõmittatur licet de eqtate
p parte qua est obtẽperatũ det exceptio. vt.s̃.eo.l.ij.§.si.et.s̃.
si qs cau.l.si seruus.§.si pluriũ.vel dic nõ põt vt ex facto alte
rius habeat actionẽ.vt.s̃.de admi.tu.l.cũ querit. ⁊.s̃.de pcu.
l.in canse.sm Pe.⁊ statim patebit in solutione ɔ̃trioꝝ. ¶ Ex/
posita lr̃a veniamus ad tertiũ ⁊ ad euidentiã dicendorum est
2 sciẽdũ ꝙ regulariter † oĩa facta sunt indiuidua.et hui⁹ rõ est
sm Dy.q: ei⁹ particularis executio nõ liberat ẽt in parte. vt
j.e.l.stipulatiões nõ diuidunt.iõ aũt nõ liberat q: factũ nõ vr̃
nisi forma ei attribuat q̃ ex cõsũmatiõe ɔtingit.vt.s̃.ad le.fal.
l.si is q.§.quedã enĩ deficiẽte forma deficit totũ vt.s̃.ad exhibẽ.
l.iulia.§.sȝ ⁊ si qs. ¶ Uel declara aliter sm Pet.facta aũt ꝙ̃
fiãt nõ possunt dici facta q: deficit cõsũmatio.et p ɔ̃ns forma
ergo nõ est in rerũ natura.vt.s̃.de ope.li.l.ope. sȝ nõ entis nõ
est dare partes.ar.s̃.si cer.pe.l.ei⁹ q in puinciã. ⁊ nõ habẽtis
partes nõ sit diuisio ar.l.nã ⁊ si.§.i.de iniusto test.pe.idẽ tñ est
in effectu cũ Dy.fallit in stipulatõe de rato. Itẽ in stipulatõe
nõ agi ampli⁹ q̃ ꝙ̃uis interponant sup facto tñ sunt diuidue.
⁊ solũ p parte ɔtrafaciẽtis cõmittunt.vt hic pȝ ꝙ itellige: vt
predixi in expositione textus sup verbo amplius nõ agi. scdo
dic aut addicitur pena facto indiuiduo.⁊ tunc propter factũ
vnius heredis stipulatio cõmittitur cõtra oẽs pro parte he/
reditaria.aut facto diuiduo ⁊ tunc solũ pro parte cõtrafaciẽ/
tis.deinde dic: ꝙ iste.§.loquitur de quattuor stipulatiõibus
quarũ due cõtinẽt indiuiduũ.s.iter fieri ⁊ per te nõ fieri.⁊ alie
due ɔtinẽt diuiduũ.s.amplius nõ agi ⁊ rẽ ratã haberi adhuc
premitte ꝙ interdũ p modum pene indiuiduũ addicit indiui
duo vt cum pmittis facere ⁊ si nõ feceris pmittis facere.⁊ de
hoc nihil est in isto.§.sȝ quid iuris sit.j.dicã interdũ p modũ
pene addicit diuiduũ diuiduo. et hoc agitur in scdo membro
diuisiõis hui⁹.§.interdũ diuiduũ indiuiduo.vt in primo mẽ/
bro diuisionis huius.§.interdũ indiuiduũ diuiduo.et de hoc
sil'r nihil in isto.§.sȝ qd iuris sit.j.subijciam. vltimo premitte
ꝙ iste.§.tractat de heredib⁹ tantũ pmissoris. ⁊ p hoc differt
a.l.ij.s̃.eo.⁊.j.patebit. ¶ Modo veniamus ad oppositiões.⁊
q: solu.qõnis istius.§.sunt duo mẽbra. ideo cõtra primũ pri/
mo opponã quinqȝ modis dictũ ɔtra scdm alijs quinqȝ ⁊ op.
⁊ so.sũt subtiles.⁊ pmo vr̃ ꝙ iste.§.distinguere debuerit vtrũ
pena fuerit adiecta vel nõ.vnde vr̃ ob.s̃.e.l.ij.§.si.solu.ibi lo/
quitur de heredib⁹ stipulatoris quo casu distinguit sit pena
adiecta vel nõ q: si adiecta est respectu oĩm cõmittit de rigore
secus de eqtate respectu eoꝝ qui non sunt phibiti q: ipsorum

nihil interest si vero pena non est adiecta cõmittitur tantum
respectu prohibiti hic vero loquitur de heredibus ꝓmissoris
quo casu interest stipulatoris a nemine ꝓhiberi. vt.s.l.proxi.
idem iuris.sed contra istam solu.videtur ꝙ sit idem in heredi
bus stipulatoris ⁊ promissoris.vt.s.eo.l.ij.§.ex his.v.ex quo.
So.aut loquimur quo ad id qd̄ deductum est in principalem
stipulationẽ aut de accessorio.i.de interesse vel pena. ¶ Pri
mo casu loquuntur cõtraria.Scd̄o casu loquitur ꝙ dicebam
adhuc instatur contra premissa dictum est:ꝙ adiecta stipula
tione penali ipsa cõmittitur respectu omniũ heredum stipu-
latoris de rigore etiam vno tantum prohibito:sed de equitate
que causatur ex eo quia non interest aliorum non prohibitoꝝ
contra nõ prohibitos datur exceptio: sed cõtra quia in stipu-
latione penali nõ attenditur an intersit. et ideo ob.videtur.j.
eo.stipulatio ista.§.alteri.Sol.dicunt quidam aut loquimur
de principali stipulatore:⁊ non attenditur interesse: vt in con
trario.aut de eius heredibus: ⁊ tunc sic.vt dixi.s.eo.l.ij.§.si.
sed contra istud videtur quia ex persona heredum non muta
tur cõditio obligationis.vt.s.eo.l.ij.§.ex his.Solutio.dic:ꝙ
obligationis nõ mutatur:sed effectus executionis variat̃ vel
aliter.vt ibi dixi sm̄.Iaco. de are.sed adhuc insta contra pre-
dictam sol.quia ex ea videtur innui ꝙ si stipulator alteri fieri
sub certa pena mihi danda: ⁊ decedo stipulatione commissa.
ꝙ heredes mei nõ possent agere ex illa stipulatione penali.ꝙ
nemo sani capitis diceret.vt institut̃.eo.§.ex cõditionali. per
quã rationem dñs meus in repetitione huius.§.recedit a pre
3 cedenti solutione.⁊ soluit sm̄ Pet.interdum pena † succedit
in locum interesse interdum in locum contẽptus interdum in
locum facti.vt plene dixi.s.l.ij.§.fina.ver.tertio opp.⁊ ipsius
in si.§.hanc tamen solutionẽ licet approbauerit in repetitiõe
tamen reprobauit in apostillis per.l.vlti.j.de pretor.stipula.
vbi dicitur ꝙ commodissimum est in stipulationibus addice-
re certam penam quia difficile est probari interesse.vnde in-
nuit lex illa ꝙ pena adiecta de interesse non curatur: sed tu
salua predictam distinctionem Pet.circa quod dic: ꝙ pena
non adiecta debeo probare interesse de equitate: sed propter
adiectionem pene releuor approbatiõe quantitatis interesse.
vnde si interesset de vno denario possem petere totalem pe-
nam. vt.s.si quis cautio.l.sed et si quis.§.finali. et.l.finali.de
preto.j.e.et.l.ij.§.si.si quis cau.si bene inspiciatur.vel melius
dic:an loquor quando stipulatio penalis alicui debet cõmitti
directo: et tunc non attenditur interesse. aut quando alicui
debet committi per obliquum:⁊ tunc attenditur interesse. vt
probatur.s.de arbitris.l.aduersus.et not.j.eo.titu.l.cũ pena.
et institut̃.de inuti.stipu.alteri. ¶ Sꝫ contra premissa adhuc
insta.plures heredes vnius stipulatoris.s.loco vnius haben
tur.vt.s.de conditione ⁊ demonstra.l.cui fundus. et.l.si fun-
dus.§.fina.et nota.j.eo.l.stipulationum.in fin.si ergo habent̃
loco vnius tantum debet insolidum pena committi posito ꝙ
vnus tantum sit prohibitus qd̄ dic:ꝙ habent̃ loco vnius per
respectum ad ipsum vniuersum per respectũ vero ad cuiusq̧
proprium et interesse separatum habentur vt plures. et ideo
vnõ prohibito pro parte non prohibiti committitur pena de
equitate.et ita intelligantur que dicebam. ¶ Scd̄o oppo.ad
idem de.l.de pupillo.§.si plurium.s.de ope.noui nun.qui.§.
loquit̃ in casu indiuidui.sol.aut pena descẽdit ex cõtractu he
reditario.aut non primo casu loquit̃.§.iste.⁊ est ratio q꜠ pena
commissa videtur cõmissa in preteritũ a tempore contractus
argu.s.de periculo ⁊ cõmo.rei ven.l.ꝙ si pẽdente.⁊ q portio.
in pig.ha.l.qui balneum. ⁊.l.potior. ⁊ ideo nõ est mirũ si sic cõ
missa trãsitum faciat in heredes pro potione hereditaria. vt
C.si certũ pe.l.j.scd̄m tamen ea que.j.dicã.in cõtrario vero ex
proprio facto insurgit pena ac si dicã. hic cõmittitur pena ex
cõtractu hereditario ꝓpter tamen factum vnius: ibi vero ex
facto vnius ꝓpter factũ illius. ¶ Tertio oppo.ad idem de.l.
j.§.si cũ duobus.s.de colla.bono.vbi distinguitur.aut in totũ
non est obtemperatum ꝓpter contumaciam. ⁊ tunc pro parte
Sol.dic eodem modo: vt dixi in proximo cõtrario precedenti.
¶ Quarto oppo.ad idem de.l.heredes.§.cõtra si promissor.
s.fami.herciscun.⁊.s.eo.l.ij.§.ex his.vbi videtur insolidũ cõ-
mitti non pro hereditaria portione. et tunc tota committitur
pena.Solu.dicunt quidam:aut pena non est adiecta promis-
sioni.⁊ tunc loquitur contrarium:aut est adiecta ⁊ habet locũ
ꝙ hic dicitur.hanc reprobat Iacob.de are.quia ex parte he-
redum promissoris non interest sit pena adiecta: vel nõ.vt.s.
eo.l.ij.§.item si in facto.quare dicit Iac.de are.ꝙ isti heredes
cõueniantur pro portione hereditaria opposito bñficio diui-
sionis ante vero ꝙ̃ esset oppositum tenerent̃ insolidum. vt in
cõtrario. ¶ Sꝫ cõtra hoc insta q꜠ beneficiũ diuisionis nunꝙ̃
habet locum nisi inter eos qui insolidũ tenent̃. vt.s.de admi.
tuto.l.si plures.⁊ de tute.et ra.distrahẽ.l.j.§.nũc tractemus.
sed contra istos heredes pena non cõmittitur propter vnius
factum nisi pro hereditaria portiõe.vt dicit littera ergo bene
ficiũ diuisionis cessare debet.Solu.confiteor oppositionem.⁊
dico qd̄ isti tenentur insolidum ante oppositum beneficiũ ⁊ ꝙ
hoc sit verum probat̃ quando ex facto vnius coheredis alter
coheres est cõuentus ⁊ ꝙ actus in casu.§.nostri.habet actio-
nem familie herciscunde.l.heredis.§.cõtra.et.l.inter cohere-
des.§.ꝙ si suo facto.et.s.eo.l.ij.§.ex his.et.§.item si in facto.
ergo apparet ꝙ per.l.nulla est diuisio alioquin diuisione fa-
cta a lege cessaret familie herciscunde. et daret̃ negociũ gest.
vt.s.de nego.gest.l.siue hereditaria.familie herci.heredes.§.
si vnius. et cõi diuidundo.l.si quis putans.§.siue.sed adhuc
cõtra istam solutionẽ instat.Dy.sm̄ hoc poterit pro parte ne-
gocium expediri.⁊ sic cessat familie herciscũde.vnde ob.vt.s.
fami.hercis.l.si heredes.§.si vnus. Solu.dicit ipse considera
ex quo prouenit illius pene prestatio prouenit eñ pro hoc in-
diuiduo in obligatione deducto.ideo debet separare eius na
turam.vnde originẽ trahit argu.s.vt in posses.leg.l.is cui.§.
si duobus cõiuncta cum dicta.l.heredis.§.si vnus.vel aliter
posses dicere ad principale cõtrarium sm̄ Dy.et hec placet:
aut ad id qd̄ est principaliter in obligatiõe deductum:aut ad
accessorium.s.interesse vel penã. ¶ Primo casu vnusquisq̧
heredum cõuenitur insolidum.⁊ ita loquũtur contraria.scd̄o
pro portione hereditaria:⁊ ita hic ⁊ accedat.s.si seruitus vẽ.
l.loci corpus.§.si fundus. et hanc solutionem sic fortifica.ista
pena erat quãtitas pecuniaria.vt.s.eo.l.ij.in princ. Item est
deducta in stipulatione.scd̄a que est separata a prima. Item
venit ex cõtractu hereditario sic ergo hodie cõmissa in prete-
ritum videtur cõmissa a tẽpore cõtractus.vt dicta.l ꝙ si pen
dente.et.l.potior.et.l.qui balneum.ergo in heredes facit tran
situm pro portione hereditaria.vt dicta.l.j.C.si certũ petat̃.et
scd̄m hoc non erit opus beneficio diuisionis.vt di.l.si plures.
et dicto.§.nunc tractemus.sed cõtra istam solu.adhuc instat.
Dy.stipulatio sapit naturã illius cui accedit. vt.j.eo.l.stipu-
lationũ.§.conuentionales.de act.empti.l.empto.§.qui autẽ.
et probatur.j.eodẽ.l.triticũ.cũ ergo addiciatur cõtractui cõ-
tinenti indiuiduum eius naturã sapere debet.et sic videretur
ꝙ heredes insolidũ tenerent̃.solu.ar.ꝓcedit si stipulatio esset
interposita super eodem sup quo interponit̃ prima: nũc vero
interponit̃ super diuersis.⁊ id̄ tene predictã solu. ¶ Quinto
oppo.ad idem de.l.in cõmodato.§.ij.s.cõmo. So.dicit Pe.⁊
eum sequitur dñs meus in repetitione ꝙ ibi est speciale in cõ
tractu bonefidei in quo est maior exuberantia:sed forte aliter
dici posset faciendo duplicẽ equiparantiã ista sunt paria vnũ
de heredibꝰ cõmodatarij habere rẽ vel facto ipsius ficti quo-
minus habeat. vt.s.de rei ven.l.ꝙ si dolo. rerũ amo.l.iij.§.si
filia.⁊ solu.ma.l.si vero.§.quicquid. Itẽ ista sunt paria face-
re.quominus desinat res esse in rerũ natura: vel mutare for-
mam rei.vt.s.ad exhibẽ.l.iulia.§.sed ⁊ si quis. sed quãdo vnꝰ
de heredibꝰ cõmodatarij habet rem penes se: potest cõueniri
insolidũ.vt.s.cõmo.l.iij.§.heres.⁊.j.de preto.stip.ergo ⁊ in.§.
ij.in.l.in cõmodato.q꜠ ex facto vnius heredis factũ erat quo-
minus res esset in rerũ natura vel ꝙ forma eius mutaret̃ ipse
solus debet insolidum cõueniri expeditis oppositionibꝰ tan-
gentibꝰ primũ membrũ. ¶ Venio ad opi.tangentes scd̄m vbi
d꜠ ꝙ cõmittat̃ tantũ ꝓ parte aduersus cõtrafacientẽ.vnde vꝫ
ob.l.cui fundus.s.de cõdi.⁊ demõ.inducendo causam in hũc
modum.illud qd̄ parit liberationẽ in cã liberatiõis inducẽda
dꝫ parere obligationẽ in cã obligatõis inducẽda.⁊ ecõtra qd̄
nõ parit liberationẽ nec obligationẽ.vt.s.si certũ pe.l.nõ oĩs.
§.si pupillus.⁊.l.si filius.sꝫ ita est ꝙ in.di.l.cui fũdus partis.
Sol.⁊ eius qd̄ dandũ vel faciẽdum erat causa cõditionis im-
plende in nihiluꝫ operat̃ tanꝙ̃ si nihil factũ esset ergo in casu
nostro in quo tractamꝰ de pena nõ cõmittẽda ⁊ sic quodãmõ
de liberatione ꝓ parte nõ debet operari quominus cõmittat̃
pena in totũ.Solu.dicũt quidã ibi erat factũ indiuiduũ.et id̄
implere cõditionẽ q̃ etiã cõsistat in quãtitate est factũ indiui-
duũ.nos aũt loqmur de facto diuiduo.hãc tollit.Ja.de are.⁊
Dy.q꜠ implere cõditionẽ q̃ cõsistat in quãtitate non est factũ
indiuiduũ qd̄ apparet q꜠ si esset apposita pluribꝰ si esset indi-
uiduũ vnus nõ posset implere ꝑ parte.vt.C.de condi.inserta.
l.si plures.⁊.s.de ma.test.l.si ita.§.j.at.l.dicit:ipsam ꝓ parte
posse ꝑ vnũ ipleri.vt.d.l.cui fundꝰ.ij.rñ.⁊.l.tales.§.d illo.i.e.
ti.quare dicũt ipsi ꝙ illa lex loqt̃ in ꝯditõe nos vo loqmur qñ
factũ diuiduũ deductũ ẽ in obligatõe ⁊ rñdẽt ad formã.ar.ꝙ
nõ semp sequit̃ ꝓpter fauorẽ liberatiõis. vt.l.arianꝰ.s.de ac.
⁊ ob.⁊ de pa.l.si vnꝰ.§.pactꝰ.Itẽ dic ꝙ nõ ca oĩa nec ea semp
sed si

sed si dicas ea demum &c. erit regula vera. vt. s. de leg. ii. l. debitor. §. finali. ¶ Secundo oppo. ad idem de. l. stipulationum. §. si sortem. j. eo. primo respon. in hunc modum ibi pena addiciebatur quantitati que est diuisibilis. vt. s. eodem. l. ii. in princi. et tamen dicitur ibi. quod si pro parte obtemperetur in totum committitur pena. Solutio. dicit glos. hic: aut pena addicitur dationi. et tunc loquitur contrarium aut facto. et tunc habet locum distinctio huius. §. et hoc est quod dicit Yr. per elegantia verba distinctio diuidui et indiuidui pertinet ad factum non ad datione sed que potuit esse ratio diuersitatis inter casum et casum. dicit glo. quia ab vno dandum facilius explicatur per alium quam ab vno faciendum. et ideo si pena dicitur dationi vnus de coheredibus facile potest adimplere dandum ab aliis facilius quam in facto. et ideo in totum committitur: sed contra glos. instat Petrus quia ista ratio procedit quando pena addicitur dationi quantitatis secus si dationi speciei vt quia testator promisit dare certam speciem sub certa pena. decedit pluribus heredibus relictis falsum est dicere hoc casu. quod vnus de heredibus possit implere pro parte alterius cum pro parte alterius non possit dominium transferre. vt. s. de acqui. rerum domi. l. traditio. dicit tamen quod glos. habuit bonum intellectum voluit enim dicere quod ab alio dandum facilius alter potest promittere quam ab alio faciendum cum alienum factum quis non possit promittere. vt. j. eo. l. inter stipulantem. in principio. sed rem alienam quam alius dare tenetur promittere potest dare. s. de contrahen. emptione. l. rem alienam. quod reprobat dominus noster in casu nostro et merito cum addiciebatur pena et addiciendo penam quis alienum factum bene promittit. vt. j. eo. l. stipulatio ista. in princip. vnde dicit ipse glos. debet intelligi simpliciter. vt iacet quia ea que sunt in faciendo non possunt per alium explicari quemadmodum ea que sunt in dando. vt s. de statuliber. l. stichum. §. fina. et de statu hominum. l. arbetusa. in fin. et si tu dicas licet vnus heres possit se obligare ad dandum quod alius dare debet non tamen est equum quod si non dat pro parte coheredis quod pena committatur contra ipsum in totum cum partem coheredis dare non possit. et sic videtur pena adiecta impossibili dationi. vt. j. eo. l. si homo mortuus. Rn. aut impeditur quis dare propter impedimentum rei et pena non committitur. vt ibi: aut propter impedimentum persone et pena committitur. vt hic que ratio sic probatur si stichum qui est rome tibi promitto hodie dare Bononie. non tenet promissio quia est impedimentum rei. vt institu. de verbo. oblig. §. loca. sed si aliquis promittat qui sit pauper dare mille tenet promissio quia ibi est impedimentum persone. vt. s. eo. l. ii. §. ex his. et. j. eo. l. continus. §. illud. vnde si coheres nollit vendere partem suam liberatur promissor estimationem iustam prestando. vt. s. de legatis. ii. l. non dubium. §. finali. ¶ Sed

4 contra hoc oppono. immo videtur facilius † facere[a] quam dare. vt. s. de operis liber. l. hec enim opere. in fine. et quod nota. C. de senten. que pro hoc quod interest profer. l. vnica. Solu. considera tua interdum considera dandum et faciendum: prout cadunt in iuris disputationem: interdum prout cadunt in hominis voluntatem: interdum secundum eorum essentiam. ¶ Primo casu explicatur facilius ab alio dandum quam faciendum. et ita intelligatur hec glo. ¶ Secundo casu facilius explicatur faciendum quam dandum. hinc est quod facilius tibi seruire de persona quam de rebus. vt dicta. l. hec enim opere. ¶ Tertio casu in sui esse et essentia fortius est facere quam dare. hinc est quod modica fustium illatio censetur maior pena quam quantumcunque pecuniaria datio. vt. j. de penis. l. in seruorum. §. fina. vel redde aliam rationem secundum Jaco. de are. si pro parte adimpletur quando factum consistit in stipulatione illud pro parte factum non potest repeti. vt. s. de prescriptis verbis. l. penulti. sed quando consistit in datione aut erat species et tunc illius speciei pars soluta retinere videtur donec tota pena erit soluta. si qua soluta postea repetetur. vt. s. de condic. indebiti. l. si non sortem. §. si centum. si vero erat quantitas illius quantitatis pars soluta compensabitur in penam. vt dicta. l. si non sortem. in princi. et nota. j. eo. l. stipulationum. §. finali. et sic apparet ratio differentie inter casum et casum. i. inter factum et datione. sed contra predicta adhuc instatur tu dicis quod pena adiecta dationi parte soluta nihilominus in totum committitur pena ergo stipulator habebit partem sortis et totam penam. vnde videtur obsta. j. eodem. l. ita stipulatus. in fine. et. s. de doli exceptio. l. apud celsum. §. labeo. Solu. aut est actum quod vtrunque consequatur stipulator. et consequetur vt. l. qui fidem. s. de transact. aut non et vnum tantum consequetur vt in contrariis. vnde aut illud quod erat solutum erat species et retinebitur donec tota pena soluatur. vt dixi: aut erat quantitas et tunc compensabitur in penam. vt dicta. l. si non sortem. in princi. et. §. si certum. et not. s. fami. herci. l. heredes. §. in illa. hanc tamen materiam plenius prosequere. vt dicta. l. ita stipulatus. j. eo. Adhuc contra predicta oppo. de. l. si creditores. C. de pactis. vbi videtur quod parte soluta et per creditorem recepta videatur tacite pactus de alia parte non petenda. Solu. dic illud verum secundum Jaco. de are. habito respectu ad sortem secus in pena. l. aliter. vt ibi not. Cy. ¶ Item op. quod recepta parte quod videatur a pena recessum. vt. s. si quis cau. l. ii. Solu. dicit Ja. de are. quod ar. procedit quando tota sors est recepta secus si tantum pars: vel dic: et melius. vt nota. s. de eo quod certo loco. l. fina. ¶ Tertio oppo. ad idem de. l. stipulationum. §. si sortem. in fi. j. eo. Solu. dicit ibi glo. speciale est in arbitris ne lites protelentur hanc solutionem tollit dominus noster. fortius enim committitur pena extra iudicium quam in iudiciis vel arbitris. vt. s. si quis cautio. l. et si post tres coniuncta. l. magnam. C. de contrahen. et commi. stipu. et pro hoc de arbitris. l. si cum dies. §. fin. et. ll. sequentibus. sed si vis tenere glo. fugiendo ab isto contrario dic quod ratio sua procedit in preparatoriis. vt. s. de arbitris. l. celsus. Solutio. tamen glo. videtur contra. l. s. de rebus du. l. si is qui ducenta. §. vtrum. vbi dicitur penam fortius committi extra iudicium quam in iudicio. quod si viliter posset tolli per ea que. s. dixi quia loquitur in preparatoriis. alii vt Pe. dicunt quod in compromisso habemus considerare personam actoris et rei si lata est sententia contra actorem: ipse videtur condemnatus non agere quod est factum diuiduum. et tunc haberet locum iste. §. aut lata est contra reum. et tunc aut condemnatus est ad faciendum. et habet locum distinctio huius §. aut ad dandum: et tunc pena dationi videtur adiecta. ideo vno contrafaciente committitur in totum. vt ibi: sed hoc non videtur hec tutum etiam posito: quod reus sit condemnatus ad dandum. litigatores enim qui promiserunt stare sententie arbitri: videntur promisisse factum sicut dicitur in stipulatione fundum tradi. vt. j. eo. l. stipulationes non diuiduntur. et quod sit factum expresse probatur. s. de arbitris. l. diem proferre. §. fi. et ideo considerandum quod illud quod deducitur in istam stipulationem considerari potest multis modis. vno modo immediate: vt ipsum est factum et intelligatur que dixi. alio modo mediate. et tunc procedit sententia Pe. quod sic declaro si litigatores promiserunt stare sententie arbiter et arbitri pronunciauit quod reus dare deberet aliqua ipsi actori illa danda videtur esse deducta mediate in ipsam stipulationem. argumen. s. de conditio. institu. l. illa institutio. quod cuiusque vniuersa. no. l. item eorum. §. si decuriones. et de lega. ii. l. vnum ex familia. §. si de falcidia. ¶ Item consideremus quid immediate est deductum in istam stipulationem. scilicet stare sententie quod nihil aliud est quam promittere obtemperare. argumentum. l. diem. §. stari. s. de arbitris. sed hoc consistit in facto vt. s. si quis ius dicendi non obtempera. l. i. §. obtemperare. et ideo dic cum Jaco. de are. aut est tale factum quod per vnum facientem nomine suo et aliorum insolidum potest adimpleri. et tunc loquitur contrarium: aut est tale factum quod per vnum facientem suo nomine et aliorum non potest insolidum adimpleri. et tunc loquitur iste. §. Verbi gratia. si reus fuit condemnatus sub pena compromissi ad dandum decem. et decedat duobus heredibus relictis vnus potest nomine suo et aliorum in solidum implere. vt. l. soluendos. s. de nego. gest. sed in. §. nostro. de rato vnius non potest ratificare nomine alterius nisi ipso volente. ¶ Item vnus non potest

5 agere † nomine alterius nisi ipso mandante. vt in. §. nostro. vnde vno contrafaciente committitur tantum pro parte illius. ¶ Quarto oppo. ad idem de. l. s. si quis cau. l. si seruus. §. plurium. vbi in facto diuiduo vt sistere duos seruos pena insolidum committitur si vnus non sistatur licet de equitate detur exceptio. Solutio. dicunt quidam vt. M. quod ista est regula quod in casu vbi in totum committitur in pena de equitate datur exceptio pro ea parte pro qua est obtemperatum: sed hoc videtur falsum. nam si pena est adiecta dationi pecunie parte soluta in totum committitur pena et cum effectu. vt latius dicam. j. eo. l. in executionibus. §. penultimo. et ideo dicit glo. aut loquimur in iudicio. et tunc si pena sit adiecta facto diuiduo insolidum committitur de equitate tamen datur exceptio pro ea parte pro qua est obtemperatum. vt in contrario aut loquimur extra iudicium et tunc pena adiecta facto diuiduo committitur tantum contra illum qui non obtemperauit. vt in. §. nostro. sed hanc solutionem reprobat Petrus et dominus noster: dicens quod per hec videtur innui quod fortius committatur stipulatio penalis in iudicio quam extra contra. l. Et si post tres. cum sua materia: et ea que. s. dixi: ideo dicunt alii vt Jacobus de aretio. quod in. l. contraria promissor facti diuidui ex suo facto conueniebatur. ¶ Et ideo pro parte obtemperando: et pro parte non

a ¶ Facere. Adde quod facere posse intelligitur deducto ere alieno ne ege at inspecta qualitate persone Bal. i. l. ii. C. quod cum eo et. l. facere. ff. solu. ma. hic est quod facere posse dicitur quod cum iusticia et honestate potest in ca. faciat. cum glos. xxi. questione. ii.

insolidum cadit in penam licet pro parte obtemperata detur
exceptio. et ita loquatur cōtrariū et iste. §. in fine. ibi quis ipse
etc. hic vero in secundo membro diuisionis loquatur in facto
diuiduo quod debetur a pluribus et quando vnus de heredibus
promissoris cōuenit propter factū suū. et iō tantū aduersus ipm
pro portione hereditaria cōmittitur pena. alij vt Pe. dicunt et
hoc sequi videtur Jacob. butri. in dicto contrario. vbi de hoc
dixi plene. quod ibi loquitur quādo pena addiciebatur plurib9
fiendis hic autē vnico fiendo: et est ratio inter casum: et casum
quia quando addicitur vnico tunc propositio sumitur ex sin
gulari. quādo vero addicit plurib9 tunc propositio sumitur ex
pluralitate tūc ergo insurgit regula si in vno falsa tota est fal
sa. vt. s. de condict. institut. l. si heredi. et dicto. §. vtrum in. l. si
is qui. C. de reb9 dub. sic erat in. l. in cōtrarium allegata pro
misi enim plures seruos sistere sub certa pena quosdam sisti
quosdam nō. vnde verum est oēs statos non esse. et ideo in to
tum cōmittitur pena de equitate tamen datur exceptio pro ea
parte qua stati sunt quia aduersarij non interest. vt dicto. §.
si plurium. et. l. qui duos. in ius vocari vt eant. ¶ Sed cōtra
predicta opp. s. de rebus du. l. si is qui. §. si qs aūt plura. So.
aut pena addicitur pluribus fiendis disiunctis et tunc suffi
cit in vno obtemperare. vt in contrario aut addicitur plurib9
fiendis copulatiuis. et tunc nō sufficit in vno obtemperari. et
ita intelligantur que dicta sunt: sed adhuc insta quod nō intersit
siue disiuncta siue copulata. vt dicta. l. si is. §. cum autem.
Solutio. aut incipitur a conditione in qua plura addiciūtur
sub certa pena. et tunc refert siue copulatiue siue disiunctiue
vt in contrario aut incipitur a precedenti dispositione in qua
plura addiciuntur sub certa pena. et tunc refert vtrum copu
latiue vel disiunctiue. vt predixi quinto et vltimo oppo. tu ha
bes hic quod ipse principalis promissor non potest pro parte ra
tum habere. vnde videtur obsta. s. rem ratam habe. l. sed pro
curator. et. l. si cū debitore. Solutio. dicit gl. dic vt ibi inter ce
teras solu. examinemus scdam et tertiam solutionē positas in
cōtrario dicūt enim quidam quod ista. l. debet intelligi in casu vbi
per principalem non pōt pro parte ratificari et pro parte repro
bari: sed per vnum de heredibus potest pro parte approbari:
et per alium pro parte reprobari. et sic intelligunt istum finem
scdm. l. legatarius. de lega. j. et hāc approbat Pe. sed tu insta.
de lega. ij. §. ex his. s. eo. quia ex persona heredum non mutat
conditio obligationis. Solu. illud procedit quando quid in
diuisibile natura et effectu vt in casu nostro. et not. in. l. legata
rius. alio modo soluunt glo. quod contrariū habet locū quando
pena non est adiecta. hic vero est pena adiecta. et ratio huius
solutionis esse potest quia stipulatio de rato committitur ad
interesse. vt. j. rem ratam haberi. l. ij. et. l. si cōmissa. si ergo pro
parte est ratificatum pro ea parte non interest aduersarij ergo
non agit quod stipulatio que debet committi quia interest si non
interest non committitur. vt. s. si quis in ius voca. non ierit. l.
secūda. in fi. quod vi aut clam. l. semper. §. fina. pro ea vero parte
pro qua non est ratificatum interest aduersarij. ideo pro illa
parte committitur. et ita loquūtur contraria hic vero erat pe
na adiecta. et ideo deberet in totum committi non tento vtrū
intersit. vt. j. eodem. l. stipulatio. §. alteri. et hanc quidam mo
derni approbant. sed ipsam reprobat Pet. nam hic loquitur
de pena que succedit in locum interesse. et sic debet intelligi
intersit necne. vt. s. eodem. l. ij. §. fina. et quod dixi in contrario
illius. §. ideo dicunt alij vt ipse Petrus quod tert9 noster debet
intelligi. vt dixi in expositione littere quod dominus non potest
pro parte ratum habere. scilicet negocium gestum per alium
vt ob hoc ipse consequatur actionem cū debeat vel in totum
approbare vel in totum reprobare. vt. s. de admistrat. tutor.
l. cum queritur. et de procurato. l. in cause. sed hanc reprobat
dominus noster quia scdm hoc finis istius. §. non loqueretur
de stipulatione pene. vnde licet hec solutio sit vera in se tamē
quo ad presentem. §. qui loquitur de cōmissione pene ex quo
non habet ratum: solutio Petri non est bona. vnde alij di
cunt: vt Jaco. de are. et hanc tene et est valde notabilis. quod in. l.
in contrarium allegata pena non erat adiecta hic vero sic. et
ideo si ex parte promissoris impleatur pro parte: et pro parte
non insolidum committetur pena: sed tamen quia aduersarij
non interest pro ea parte pro qua habitum est ratum pro illa
parte de equitate datur exceptio. et per hec solu. separatur a
scda. et ita ipse intelligit istum. §. argu. s. si quis cautio. l. si ser
uus. §. si plurium. et argu. l. ij. §. fin. s. eo. quē. §. induco in hāc
formam. queadmodum in pluribus personis pena commissa
quo ad omnes non mandatur executioni de equitate respe
ctu illius cuius non interest ita in vna persona pena insolidū
commissa dabitur exceptio de equitate pro ea parte pro qua
non interest. vt sic arguamus in eo quod nō interest in pluribus
personis ad vnam personam. argumen. s. si certū petat. l. sin
gularia. sed contra hoc instatur nō est dubium quod in quolibet
herede representatur persona defuncti. in aut. de iureiuran.
a mori. prestito. in princi. ergo si vnus de heredib9 promissoris
nō habet ratum deberet in totum cōmitti pena queadmodū
cōmittitur quando ipse principalis pro parte ratum non ha
bet cuius contrarium dicit. §. noster. Sol. dico quod ex persona
cuiusqz heredis per respectum ad eam partem pro qua est he
res representatur psona defuncti non pro respectū ad ipm vni
uersale. et ideo cum vnus de heredib9 principalis non habet
ratum pro ea parte cōmittitur stipulatio. pro ea vero parte pro
qua alius habet ratum non cōmittitur. et sic quo ad habēdū
ratum pro parte representatur defunctus in persona habētis:
et nō habentis ratum. scdo iō cū hec stipulatio sit diuisibilis
cōmittatur tantū pro parte hereditaria ad versus nō hñtē ratū.
¶ Expeditis cōtrarijs colligamus materiā plene si querat.
an non obstante implemento partis in totū cōmittatur. pena
necne aut in obligatione est dandum aut faciendum. de quo
not. per Azo. in summa. eo. §. si. et si dandum aut ab vno aut a
pluribus. Si ab vno tūc datio partis non sufficit quin stipu
latio penalis committatur in totum. vt. s. de actio. empt. l. lu
cius. et. j. eo. l. stipulationes non diuiduntur. et. j. l. prox. §. fin.
sed nunquid pars sortis cedet ad lucrum eius cui soluta est.
Respon. aut actum fuit quod solueret rem et penā et tunc retine
bit partem solutam et aget ad residuum et ad integram penā.
vt. s. de transactio. l. qui fidem. et. j. eo. l. si stipulatus. §. fin. aut
conuenit vt vtrumqz solueretur et tunc aut est pecunia que est
soluta et remanebit insolutum nomine pene. vt. s. de condict.
indebiti. l. si non sortem. in princi. aut est species et tunc debet
reddi pars soluta. vt dicta. l. si nō sortem. §. si centum. et. s. eo.
l. ij. §. quedam. ¶ Si vero est dandum a pluribus tunc aut ex
contractu proprio aut ex hereditario. si ex proprio aut sunt plu
res rei debendi aut non et tunc loco vnius habet. vt. j. de duo.
reis. l. ij. §. fin. et. s. de pact. l. si plures. quo casu factum vnius
nocebit alteri. argumen. j. de duobus reis. l. ij. et. l. penulti. sed
cōtra videt quod vnicuiqz. etc. vt. j. de regu. iuris. l. in condemna
tione. §. vnicuiqz. et de vsuris mora. §. fina. Respon. illud non
obstat quia obtinet in interitu speciei debite quo casu distin
guitur sint socij vel non at hic insolidum obligauerunt se ad
penā. ¶ Itē adhuc obstat quia cum venditor accipit partem
ab vno videtur fecisse tacitum pactū ab isto amplius non pe
tere. vt. C. de pactis. l. si creditores. et sic amodo nō debet tene
ri ad penam. vt. s. si quis cautio. l. ij. de arbitris. l. celsus. scdo
respon. et de eo quod certo loco. l. si. Respon. ille obtinent quādo
tota sors fuit soluta. hic autē non fuit soluta tota nec obstat
l. si creditores. quia videtur fecisse pactum de sorte non de
pena. ¶ Si vero non sunt plures rei debendi. tunc pro parte
tantum tenetur quilibet qui nō obtemperauit ad penam. ar.
j. de duob9 reis. l. reos. §. cū in tabulis. si vero plures debeāt
ex contractu hereditario. tunc ex cessatione vnius cōmittitur
cōtra oēs. vt. j. l. proxi. §. fina. et. j. eodē. l. in executionibus. §.
penul. et. s. familie hercīscū. l. heredes. §. idem iuris. ¶ Scdo
casu principali quando est faciendum in obligatione. tūc aut
est faciēdum ab vno aut a pluribus et si ab vno. tunc aut ad
dicitur pena vnico faciendo et diuiduo. et tunc insolidum pe
na committitur: sed quia pro ea parte pro qua est obtempe
ratum non interest aduersarij. et ideo pro illa parte datur ex
ceptio de equitate. vt in fine istius. §. et si quis cautio. l. si ser
uus. §. si plurium. sed queritur aliud est hic qd in specie quā
pro parte solui. Respondeo quia quod fecit non potest repe
tere. vt. s. de prescriptis verbis. l. naturalis facte enim cause
etc. vt. j. de captiuis. l. in bello. §. facte. si partem speciei quam
soluit potest repetere. vt. s. eodē. l. secunda. §. quedam partis.
et pro hoc. s. de rei vendicatione. l. sin autem. §. finali. et. l. se
quenti. ¶ Aut illud vnicum factum est indiuiduū. et tunc in
totum committitur. vt in isto. §. sed. j. §. finali. et. l. in executio
ne. §. secunda species. Jacobus. aut pena addicitur pluri
bus fiendis. et tunc aut incipitur a conditione aut incipitur
a precedenti dispositione. ¶ Primo casu non sufficit vnum
fieri quin in totum pena committatur. siue in conditiōe addi
ciuntur plura cōiuncta siue plura disiuncta. vt. s. de rebus
dubijs. l. si is. §. cum autem. si vero incipiatur a precedenti di
spositione. tunc aut illa plura apponuntur in dispositione
disiuncta. et tunc sufficit vnum impleri vt euitetur pena. vt
dicta. l. si is. §. si quis autem. aut sunt plura copulata. et tunc
aut sunt in propositione affirmatiua: et tunc in iudicio in
totum committitur pena de equitate tamen pro parte obtem
perata datur exceptio. vt di. l. si seruus. §. si plurium. et. l. qui

duos.extra iudicia non in totum committitur et cū effectu.et dicto.§.vtrum.aut in propositione negatiua et tunc neutrum secūdo vero casu quādo est a pluribus faciendum aut per vnum facientem suo noīe et aliorum potest satisfieri et tunc vno ꝯtra faciente in totum cōmittitur cum effectu.vt.j.eo.l.stipulationum.§.si forte.aut est tale factum ꝙ per vnum facientem suo nomine et aliorum non potest insolidum satisfieri et tūc aut tenentur ex proprio cōtractu quo casu dic aut sunt duo rei debendi et tunc ꝓpter factum vnius aduersus oēs cōmittitur. vt.j.de duobus reis.l.penul.aut non sunt duo rei debendi et tunc tenetur ille tantum qui nō obtēperauit. vt dicta.l.reos. §.cū in tabulis.j.de duobus reis.et.s.de operis noui nunciatione.l.de pupillo.§.si plurium. ¶ Aut tenentur ex cōtractu hereditario et tūc aut indiuiduum per modum pene addicitur indiuiduo. Verbi gratia.promisisti mihi viam prestare: et si non prestares promisisti iter.decedis pluribus heredibus relictis si vnus contra faciat insolidum est cōmissa pena verūtamē ꝙ vnus prestiterit ob factū alterius ab ipso recuperat familie herciscunde iudicio.vt.s.eo.l.ij.§.ex his.familie herci.l.coheredes.§.ꝙ si duo.et.j.eo.l.stipulationū.§.fina.aut diuiduum per modum pene addicitur diuiduo. Verbi gratia.ꝓmittis amplius nō agere sub certa pena pecuniaria tūc si per vnum de heredibus fiat cōtra tūc tantum aduersus illum pro portione hereditaria cōmittitur pena. vt hoc.§.in secūdo membro distinctiōis interdum indiuiduum per modum pene addicitur diuiduo. Verbi gratia.promittis speciem certam: vel certam quantitatē. et si non dederis promittis iter vel viam.decedis pluribus heredibus relictis si vnus de heredibus nō obtemperat promissioni in totū cōmittitur pena que est indiuidua verūtamen.fm Pe.q2 stipulatoris non interest pro ea parte pro qua est obtemperatum.ideo debebit esse cōtentus estimationis illorū q nō fecerunt cōtra.refundet stipulator.ar.s.de lega.ij.cū filius.ad legē falcidiā.l.j.§.si vsufructus. ¶ Expeditis pdictis veniamus ad questiones et queramus de duobus

6 principaliter.quia rerum quedam sunt corporales † quedā incorporales.vt institut.de rebus corpo.et incorpo.et quia de rebus corporalibus tractabitur plene.j.eo.stipulationes non diuiduntur.ideo hic omittatur.et solū de rebus corporalibus tractemus dicendo de diuiduitate et indiuiduitate rerum corporaliū.Item actionū deinde factorū et postea seruitutū et q2 §.noster.principaliter tractat de stipulationibus continentibus factū.ideo de talibus stipulationibus discutiamus.vtrū sint

7 diuidue vel indiuidue. ¶ Circa qd̄ est sciendum ꝙ oēs res † corporales diuidi possunt.sed eius naturā fm Pet.vt patet in hoie: boue et ceteris rebus corporalibus. Itē secūdū iuris dispositionē res corporales sunt diuisibiles.vt pꝫ et.ff.cōi.diui. fallit ꝓpter aliquod de quattuor. interdum ꝓpter diuisionē incōmodam vt apparet in seruo et equo similibus que cōmodā non recipiunt diuisionē.et ideo iudex totū vni adiudicat. et cū socio in parte estimationis cōdemnat.vt institu.de offi.iudi.§. cōmode.s.de leg.j.l.potest.interdum impedit diuisio iuris dispositione. vt in re cōi duorū pupillorū.vt.C.de pre.mino.l.inter oēs.et.s.de bonis eorū.l.si pupillorū. vel quādo diuisio est prohibita a testatore.vt.C.de rebus alie.nō alien.l.si.et de cōdi. ob cām.l.ea lege.cū ibi notatis q2 eius dispositio lex reputat in aut.de nup.§.disponat.interdum ꝓhibetur diuisio ꝓpter pscriptionē.vt.C.de annali except.l.j.§.ad hec.interdū ꝓpter pactū habentiū rem cōem.vt.s.de soc.l.idemq3.§.si.et cōi di. l.in hoc.in dicto.§.fin.hoc viso queramus quō sunt diuisibiles quo ad obligationē vel liberationē.Item quo ad pene cōmissionē redeo ad primū.et dic ꝙ interdum debetur quātitas vel species.et tunc stipulatio est diuisibilis quo ad obligationem.tam inter heredes stipulatoris ꝙ promissoris. Item est diuisibilis quo ad petitionē et quo ad liberationem.vt.s.eo.l. ij.in prin.et.j.eo.l.in executionibus.§.j.et de solu.l.si stipulatus. §.qui decē.interdum debet genus vel alternatiuū.et tunc fm Pe.stipulatio est diuisibilis quo ad petitionē et non diuisibilis quo ad liberationem et obligationem.tam inter heredes stipulatoris ꝙ ꝓmissoris.hoc probatur.s.eo.l.ij.j.eo.l.in executionibus.§.pro parte. et de condic.indebiti.l.si non sortem.§. si decē.tu addas vnū quia interdum loquimur de obligationis effectu secūdū ea que dicebam fm Dy.s.eo.l.ij.§.eiusdem. quo casu subdistinguas obligationē generis ab obligatione alternatiua. Primo casu obligationis effectus est indiuisibilis.j.vt de so.l.si stipulatus.§.si decem.licet glo.aliter dicat et male.s.eo.l.ij.in princi.secūdo vero casu obligationis effectus secūdū cōmunem diuiditur opi.citramontanorum.vt.s.de condictione indebiti.l.si non sortem.§.si decem.licet Petr.dicat vtrobiq3 idem.et quod dicitur ibi in textu petam stichum aut quinq3:subaudit ipse.s.cū effectu. Si vero queratur qualiter sit diuisibilis nec ne quo ad pene commissionem.tunc dicunt quidam vt Mar.ꝙ quando addicitur pena alicui corporali si pro parte obtemperatum est et pro parte non insolidum nō cōmittitur de rigore.vt.j.eo.l.prox.§.si forte.licet de equitate in parte detur exceptio.vt.s.si quis caut.l.si seruus.§.si plurium.vbi de hac materia satis not.et dixi cuius opinio cōmuniter reprobatur per.l.stipulationum.l.fina.in fin.j.eo. Item quia dicit lex pro parte soluta:perinde haberi ac si nihil esset solutum:sed si nihil esset solutum committeretur cuꝫ effectu. ideo cōtra Mar.facit.l.heredes.§.in illa.s.fami.herc.et.j.eo. l.in executionibus.§.penul. alij vero dicunt aut solutio partis pro parte affert commoditatem stipulatori. vt quia promisi fundum et soluo partem.et tunc cōmittitur insolidū sꝫ p parte obtemperata datur exceptio.et ita intelligatur opinio Mar. aut partis solutio nō affert cōmoditatem stipulatori.vt quia promisi liberare pignus a creditore et soluo partem crediti nihilominus remanet pignus obligatum.vt.C.de distract.pig. l.quādiu.et tūc īsolidū cōmittit cū effectu reproba primū mēbrum per ea que reprobasti. Mart. scꝫ per dictam.l.in executionibus.§.penulti.j.eodem.et ideo dicit Pe.aut pena addicitur vnico corporali aut pluribus.vt.s.dixi in distinctione vel dic aut species vna debetur sub pena et tunc insolidum et cuꝫ effectu committitur et exigitur.vt.j.l.proxi.§.si forte in executione.§.penul.et familie herciscū.l.heredes.§.idem iuris.aut plures species debentur sub pena.et tunc aut sub vna enunciatione sunt promisse vt quia promisit gregem sub pena.et tunc partis solu. non prodest quin pena insolidum committatur.argumentum.s.de legatis secūdo.l.neminem.et.l.grege. aut sub pluribus enunciationibus vt quia promisit stichum et pamphilum sub pena tunc si vna soluatur alia non pena insolidum committitur de rigore de equitate tamē promissori insoluta datur exceptio. vt dicta.l.si seruus.§.si plurium. s.si quis caut.iuxta hoc posset queri an actio sit diuidua vel

8 indiuidua.Circa quod sciendum ꝙ actiones † dicuntur diuidue vel indiuidue per respectum ad ea que competunt. si eīn competunt ad indiuidua censentur indiuidue esse.si ad diuidua diuidue:tam ex parte heredum stipulatoris ꝙ promissoris.vt.s.eo.l.ij.§.ex his.familie herciscū.l.heredes.§.an ea.si seruitus vendicetur.l.loci corpus.§.si fundus.C.si certū petatur.l.j.familie herciscun.l.ea que.et.j.de regulis iuris.l.ea que in partes.cū ibi notat. ¶ Nunc veniamus ad secūdam prin-

9 cipalem questionē quādo facta diuidua † dicantur vel indiuidua.Circa qd̄ sciendum aut loquimur secūdū eorū naturam aut secūdū iuris dispositionē secūdū naturam nullum factuꝫ est diuiduū anteꝙ fiat.quia non habet partes.vt in.l.opere.et.l. operas.s.de operis liberto. So.non potest diuidi.vt.s.de inusto testa.l.nā et si sub conditione.§.rūpendo.et latius dic:vt s.dixi in euidētalibus: aut loquimur secūdū iuris dispositionē. tunc fm Pe.aut loquimur quo ad obligationē petitionem et liberationē aut quo ad pene cōmissionē si quo ad obligationem petitionē et liberationē:tunc aut ex parte rei aut ex parte stipulatoris. Primo casu: aut est tale factum ꝙ si fuerit impletum ꝓ parte quo ad illam affert tantā vtilitatem stipulatori quantū affert totum si in totum esset impleta. et hoc casu factum est diuisibile quo ad obligationē petitionē et liberationem.et hoc cōtingit in ista stipulatione amplius non agere. et rem ratam haberi.et pro ea parte qua nō agit affert tanta vtilitas quo ad partem stipulatori quanta afferretur quo ad totum si in nihilum ageretur. Et ideo censetur diuisibilis secūdū iuris dispositionem et quo ad obligationem petitionem et liberationē.vt.j.§.nostro.et.j.rem ratam ha.l.cū debitore.et.l.si procurator.et ad le.fal.l.pe.§.iulia. aut est tale factum ꝙ pro parte adimpletum non affert tātam vtilitatem quo ad partē quātam afferret totum quo ad totum vt in stipulatione parte non fieri: vel iter fieri vel domū facere tūc ex parte rei ista facta sunt indiuisibilia: quo ad obligationē petitionē et liberationē.vt.s.e.l.ij.in prin.et.j.eo.l.stipulatiōes nō diuidunt. pmo rū.et in.§.nr̄o. et ad le.fal.l.is q quattuorcenta.§.quedā. ex parte vero stipulatoris aut ē tale factū ꝙ si vni fiat aliorū amplius nō interest.vt in isto facto domū destrui:nā si vni fiat destructio amplius nō interest aliorū et hoc casu factū ex parte stipulatoris est diuiduū.vt.j.de pto.stip.l.ij.et.j.e.l.§.si.aut est tale factū ꝙ si vni fiat nihilominus interē aliorū vt contingit cū ꝓmittis mihi opari quinq3 diebus quo casu lꝫ opis vni de heredibus mei stipulatoris nihilominus aliorū interest. et hoc factū dicit Pet.eē diuisibile ex parte stipulatoris q2 quilibet ꝓ parte sua pōt agere.vt.j.e.l.in stipulationibus.§.oparū.si vero loquor quo ad pene cōmissionē et tunc illud quod est diuisibile secūdū

iuris dispositionem erit diuisibile quo ad pene cōmissionem.
vt.ī.§.nostro.Ex his ergo concludef'm Pet.qđ vr̄ esse diffe/
rentia in facto diuisibili scđm iuris dispositionem inter here
des promissoris ⁊ heredes stipulatoris. ꝙ similiter ipse tenet
in.§.finali.ī.eodem.⁊ nota.in glosa.in.l.stipulationes non di/
uiduntur.ī.eodem. in fin.glo.magne.tu dic:ꝙ non debet esse
differentia scđm Dynum. ꝙ enim est indiuisibile inter here/
des promissoris est similiter indiuisibile inter heredes stipu/
latoris.vt.s̄.eodem.l.ij.§.ex his. ⁊.s̄.de seruitutib9.l.vie.⁊.l.
si vnus.de seruitu.rustico.prediorum.⁊.s̄.familie hercicun.l.
herede.§.contra si promissor.et.ī.eo.l.in executione.§.secūda
species.⁊ ibi in glo.⁊ plenius dicam.ī.l.stipulationes non di/
uiduntur.ī.eo.⁊ ideo dic melius f'm Dy. ꝙ omnis stipulatio
dicitur esse diuidua vel indiuidua per respectum ad id quod
deducitur in ipsa.vt.ī.eo.l.stipulationes nō diuiduntur.⁊.s̄.
eo.l.ij.⁊ ideo si stipulatio continet indiuiduum: dicetur indi/
uidua.si continet diuiduum:dicetur diuidua. ⁊ ideo stipula/
tio ista iter fieri:vel per te non fieri:quia continet indiuidua.
scʒ viam ⁊ iter.vt.s̄.de seruitu.l.vie.dicitur esse indiuidua.vt
in.§.nostro.⁊ hoc modo stipulatio amplius nō agi ⁊ ratū ha/
beri si essent interposite super indiuiduo similiter essent indi
uidue:sed quando interponuntur super diuiduo vt promitto
non agere amplius ad speciem:vel quantitatem tunc sunt di
uidue.vt in.§.nostro.adhuc quero pone ꝙ stipulatus sum fa
ctuʒ ꝙ ab initio intererat mea fieri postea desinit interesse.an
ex illa stipulatiōe agere possim.in hoc variant doctores.et gl.
sed distinguit plene f'm Pe.aut desijt mea interesse nūc fieri
non tamen desinit interesse tunc factum esse. Verbi gratia.
Promisisti sistere titium in iudicio qui mihi tenebatur redi/
bitoria non fecisti eum stare ⁊ lapsi sunt sex menses ita ꝙ non
desinit mea interesse quid si modo staret non habeo actionem
quia tempore perijt non tamen desinit mea interesse tunc sta
tum esse quia habebam actionem hoc casu non tollitur actio
licet desinat interesse ⁊ ita debet poni casus.s̄.si quis caut.l.
qui autem.§.fina.⁊ ad idem de re iudicata.l.si kalendis. ⁊ de
euictione.l.euicta.§.si seruus.et de edilitio edicto.l.iustine.§.
finali.⁊.ī.de iureiurando.l.iniuriarum. estimatio aūt desinit
mea interesse nunc fieri ⁊ tunc factum esse: et tunc subdistin/
gue:q2 aut obligatio contracta est quia factum est ꝙ fieri non
debuit ⁊ tunc aut desinit interesse propter factum meum:vel
factum eius cuius reputatur esse meum.Verbi gratia.surri/
puisti seruum meum et sic fecisti ꝙ non debebas deinde ma/
numitto eum ⁊ sic desinit mea interesse propter factum meū
hoc casu tollitur actio.vt.s̄.de condictio.furtiua.l.siue.§.fin.
et.l.si seruus.Sed contra hoc videtur.s̄.de seruo corrupto.l.
doli.§.penulti.vbi propter factum meum desinit mea inter/
esse.Solutio specialis in actiōe serui corrupti quia licet pro/
pter factum meum hoc contingat hoc tamen prouenit ꝓpter
delictum corrumpentis. ⁊ qđ dixi:ꝙ desinit interesse propter
factum meum idem dicas si propter voluntatem defuncti cui
successi cōsecutus est libertatem quia eius factum reputatur
meum.vt in aut.de iureiurando a moriente prestito. Et ideo
quia desinit interesse nunc ⁊ tunc tollitur actio. vt.ī.de furt.
l.si quis vxori.§.fina.aut non desinit mea interesse propter fa
ctum meum vel eius cuius factum reputatur meum sed pro/
pter factum alterius tunc aut obligatio qua fecisti ꝙ facere
non debebas est statim obligatoria. Verbi gratia. Debebas
mihi stichum aut moram:manumisisti ⁊ sic incepit mea inter/
esse:sed factum non est statim obligatoriū postea aut moram
statim est mortuus ⁊ sic desinit interesse tunc ⁊ nūc manumis/
sum non esse hoc casu desinit actio competere. vt.s̄.titu.j.l.is
qui.aut factum est statim obligatorium ⁊ tūc refert aut est cō/
mutabile aut incōmutabile. Si commutabile.Verbi gratia.
ego possidebam rem tuā agebas contra me alienani rē causa
mutandi iudicij ⁊ sic statim cepit interesse ⁊ factum statim est
obligatorium:sed non incōmutabiliter quia si volo iudicium
suscipere liberor.vt.s̄.de aliena.iudi.mutan.causa.l.iij.§.fin.
quia desinit interesse tunc ⁊ nunc alienatum non fuisse tollit̄
actio.vt.l.non solum.§.hec actio.e.titu.aut factum est statim
obligatorium ⁊ incommutabiliter. Verbi gratia. vulnerasti
seruum meum ⁊ sic fecisti ꝙ nō debebas statim es obligatus
et incommutabiliter postea mortuus est non ex vulnere : sed
morte naturali.⁊ sic mea desijt interesse eum vulneratum hoc
casu non desinit actio competere.vt.s̄.ad legē aquiliam.l.ita
vulneratus.⁊ argumē.s̄.ꝙ vi aut clam.l.si alius.§.est ⁊ alia.
ī.de furt.l.inter omnes.s̄.de vi ⁊ vi armata.l.j.§.rectissime.et
seruo corrupto.l.doli.§.finali.aut est cōtracta obligatio quia
non est factum ꝙ fieri debuit. et hoc casu quidam distinguūt
moram ⁊ culpam. Pet.autem dicit. aut obligatio contracta
est quia contenta est partis interpellatio ⁊ iudicis decretum.
et tunc licet mea desinat interesse non tamen desinit actio cō/
petere. et sic loquit̄.s̄.de eden.l.vbi.§.is autem.aut contra/
cta est quia contenta est tantum partis interpellatio. et tunc
si desinit interesse desinit actio competere siue contracta fuit
obligatio propter culpam. vt quia mandaui tibi : vt emeres
fundum non emisti:et ideo culpa tua contracta est obligatio
postea alius emit : et desijt mea interesse : et desijt actio com/
petere. vt.s̄.mandati.l.si procurator.§.mandati. ⁊ argumen/
tum.s̄.de impensis in res dotales factis.l.quarta.sed ibi non
erat interpellatio partis. sed legis preceptum. et sic equipa/
ratur hominis interpellatio. ⁊ legis preceptum. argumentū
ad hoc.C.de iure emphy.l.ij.⁊.s̄.de constitu.pecu.l.promissor
cum similib9.Si vero obligatio cōtracta fuit propter moram
et promisisti stichum sistere in iudicio nō fecisti. ⁊ ita cōtracta
est obligatio propter moram mortuus est desinit actio compe
tere.vt.s̄.si quis caut.l.eum qui.§.qui iniuriarum. ¶ Item
debebas mihi rem aliquā exhibere egi ꝯtra te ad rem fuisti in
mora postea desijt mea interesse eā exhiberi tollitur actio. vt
s̄.ad exhi.l.tigni.§.si.vn̄ quātū ad casum istū nō est dr̄ia inter
culpā ⁊ morā.sʒ tu aduerte vbi ꝯtracta ē obligatio q2 factū est
qđ fieri nō debuit ⁊ factū est obligatoriū statim ⁊ incōmutabi/
liter si desinit interesse nō desinit actio cōpetere. Verbi gr̄a.
si incēdium est ortū in ciuitate potes destruere domū vicini.vt
s̄.ad le.aquiliā.l.si quis fumo. sed si habes copiā magistrat9.
⁊ destruis domū vicini ⁊ statim est sine eius licētia incipit in/
teresse vicini.⁊ incōmutabiliter statim est obligatoriū postea
desijt interesse q2 incēdiū combussit etiam domos vlteriores.
certe an desijt actio cōpetere videt̄ ꝙ sic. vt dicto.§.est ⁊ alia
in.l.si alius.s̄.ꝙ vi aut clam.Pe.dicit:se multū musitasse ta
men respōdet. ꝙ ibi cepit interesse quia nō fecit quod facere
debebat hoc est omisit petere licentiā magistratus.et ideo re/
ducitur ad illud membrū.Pet.de hoc not.l.qui autē.§.si.s̄.si
quis caut.⁊ ad hoc facit qđ not.per Dy.vtrum casus super/
ueniens excuset a precedēti dolo vel culpa de impēsis in res
dotales factis.l.et in totum. et dixi.C.de sponsalib9.l.iij. et si
quis cautio.l.qui autē.§.j. Iuxta hoc queritur quid iuris de
ista stipulatione quidam promisit iudicatum solui sub certa
pena decessit pluribus relictis heredib9 vnus defendit alius
non.an aduersus omnes sit pena commissa. ⁊ primo videtur
ꝙ non : quia ista stipulatio videtur esse diuidua. vt.s̄.ad legē
falcidiam.l.penales.§.iulianus.⁊.ī.de preto.stipulatio.l.ij.§.
incertam.⁊ per istum.§.⁊ hoc tenet Iacobus de ra.Pe.vero
tenet contrarium : ꝙ non possit fieri pro parte defensio. vt.ī.
iudica.solu.l.iij.§.fina.et.l.ex clausula.Item quia vbi eadem
ratio ibi idem ius. sed ratio quare in totum committitur pe/
na quando adicitur dationi pecunie et per vnum de heredi/
bus fiat contra est quia ab alio coherede dandum poterat de
facili explicari. vt.ī.eodem.l.stipulationum.§.si forte.sed hoc
non habet locum isto casu.vt.ī.iudica.solui.l.si reus.et ꝑ hoc
apparet ꝙ nō ob.iste.§. In secūdo membro distinctionis q2
factum de quo ibi loquitur iste.§.licet sit diuiduum:tamē in/
heret persone.Hinc est ꝙ vnus pro alio sine mandato agere
non posset non obst.dicta.l.penultima.§.iulianus.et dicta.l.
secunda.§.incertam.quia ibi agebatur ad diuiduum.scilicet
ad interesse. ¶ Item querit Pet.de alia questione promitto
non excipere sub certa pena decedo pluribus heredibus re/
lictis vnus contra facit.Queritur an stipulatio sit commissa
aduersus omnes.Et primo videtur. ꝙ sic : quia ille qui pro/
mittit non excipere promittit non impedire.sed hec est indiui
dua. vt.s̄.eodem.l.secunda.§.item si in facto. ergo aduersus
omnes committitur.vt.ī.§.nostro.ipse tamen dicit contrariū
quia ille qui promittit non excipere promittit non agere cum
ille qui excipit agat.vt.s̄.de exceptionibus.l.prima. Sed ille
qui promittit non agere promittit factum diuiduum. vt in.§.
nostro. ergo non erit commissa aduersus omnes. Preterea
hoc factum pro parte adimpletum tantam vtilitatem affert
pro parte stipulatori sicut affert totum quo ad totum non ob.
l.ij.§.item si in facto.s̄.eodem.quia ibi erat tale factum quo si
pro parte fiat cōtra tāta inutilitas affertur stipulatori quāta
si in totum fieret contra.sed in vtraqʒ questione. dic f'm Dy.
considerari super quo iste stipulationes interponūtur. an sit
diuiduum : vel indiuiduum. et ab ipsis debent dici diuidue:
vel indiuidue.vt.s̄.eodem.l.ij.in principio.et.ī.eodem.l.stipu
lationes non diuiduntur. Hinc est ꝙ si promitto nō excipere
in causa in qua agis ad indiuiduum iudicabo ipsam esse indi
uiduam.⁊ ita intelligatur.l.ij.§.item si in facto.s̄.eodē.aut in
causa in qua agis ad diuiduū ⁊ tunc iudicabo eā eē diuiduā.
vt in.§.nostro. ¶ Itē pōt adduci iste.§.in argumentū pro et
cōtra

contra ad questionem de qua quesiui.s.eo.l.ij.§.fina. ecce q ego offendi aliquē in persona fere mihi pacem recipienti pro me & heredibus meis & promisit p se & heredibus suis heredem me non accusare nec offendere sub pena centum decessit pluribus relictis heredibus vnus ex his fecit contra pmissa quia offendit me, vel vulnerauit queritur an pena sit cōmissa contra oēs pro portionibus hereditarijs. an cōtra facientem tm̄ p parte sua. iste.§.potest adduci p & contra. nam q soluz contra illum qui cōtra fecit. & p parte sua videtur sicut hic dicitur in stipulatione de rato. ver. sed videamus. ibi: nā hac stipulatione: sed q insolidum sit cōmissa pena ita q quilibet teneatur p hereditaria parte vr̄ qz nō offendere nō accusare est factum indiuiduum. & sic si cōtra fiat per vnum ex heredibus pmissoris per oēs videtur fieri. vt hoc.§.versi. ab omnibus. ibi: q quia in partes diuidi non potest &c. & videtur exp̄ssum s.eo.l.ij.§.item si in facto. vbi de hoc tetigi & quia hic non pōt nisi insolidum peccari. & ideo cōtra oēs cōmittetur. vt hoc.§. ver. differentie. Preterea negligētia vnius facit alios teneri vt.j.e.l.stipulationū. ergo multomagis delictū. et p hac opi. bene facit.j.eo.l.in executionib9.§.q si stipulatus.j.de duo. reis.l.ex duobus. & s.in ius vocati vt eant.l.qui duos. In cōtrariū q committatur solum cōtra illum qui fecit cōtra facit s.de publicanis.l.fraudati.§.fi.de opis no.nun.l.de pupillo. §.si plurium. Item delictū fratris nocere nō debet.s.si quis aliquē testari phi.l.ij.§.fratris autē. pro hoc.s.de heredibus instituen.l.pater. & l.hoc articulo. de vsur.l.mora.§.fi. cōmodati.l.in commodato.§.ex facto. & de seruitu. rusti.predior.l. l.p fundum. & hanc multi & magni tenent per iura predicta. et per hunc.§.in fi. & per.l.que optime facit.s.ad fil.l.fi. Dy.aūt tenet hic primā opi.s.q contra omnes cōmittatur per iura.s. ad hoc allegata: sed tamē alij habebūt regressum cōtra illum qui fecit p actionē fami.hercicun. vt dicto.§. Item si in facto s.eo.l.ij. & fami.herci.l.heredes.§.cōtra si pmissor. & hunc.§. in fi. potest responderi quia hoc casu quando vnus heredum nō habet ratum nō cōmittitur pena nisi p parte nō habentis ratum quia nō interest amplius eius cōtra quē non habetur ratū nā quis heredum nō pōt habere ratum nisi p parte sua sed in qōne pposita interest eius qui offensam recipit ipsam nō recipere ab aliquo heredum. & ideo contra oēs debeat cōmitti. vt.s.l.pror.in fi. & quia offensa est factū indiuiduū. vnde §.nō facit p opinione predicta sed magis cōtra. vt.s.dixi. sed pro ista opi. melius facit dicta.l.vlt.s.ad fil. sed nūquid insolidum sit commissa vni ex pluribus heredibus stipulatoris puta si stipulator reliquerit plures heredes & factum est contra vnū tantū qz vnus tantū offensus est. dic q si in stipulatione facti indiuidui est apposita pena. vt in nostro casu insolidum cōmittitur de rigore: sed de equitate obstat exceptio ei qui nō est offensus si vero nō est apposita pena tunc stipulatio committitur tantū ad interesse offensi. vt.s.eo.l.ij.§.fi.ver. contra autē si stipulator. Dy.nūc circa seruitutes. & dicit Pet. q de ista materia operet inane loqui primo ergo quero an sint diuidue vel indiuidue. dic q scdm naturā omnes sunt indiuidue preter vsumfructū q patet qz sunt incorporales. vt insti tut. de rebus corpora. & incorporalibus & incorporalia nō habeāt partes naturales: ergo diuisionē nō recipiūt sui natura quia qd nō est diuidi nō potest. ar.s.de iniusto testa.l.nam & si sub cōditione.§.rūpendo. sed scdm accidens omnes sunt diuidue. q patet quia seruitutes sunt qualitates predior. vt.j.de ver.sig.l.quid aliud. vnde quotiens adherentes predijs patiuntur p accidens. nam si prediū diuidit ipse diuiduntur nō tanq̄ seruitus: sed tanq̄ qualitas predior. sic etiā nō vsucapiuntur per se: sed tanq̄ pars predior.s.de vsucapi.l.si alie na.§.penult. ¶ Itē scdm cōmoditatē sunt diuidue. nā si debes fundo meo seruitutē aquā ducendi potero ducere ex fundo tuo in meū vsq ad decē pedes: vel quā partē volem. vt.s. de seruitu rustico.predio.l.erge. si seruitus ven.l.loci corpus. et de.ver.ob.l.qui vsufructus. & sic sunt diuidue quātū ad cōmoditatē. ¶ Itē quero an sint diuidue quo ad obligationē petitionē & cōstitutionē. & respon. q oēs excepto vsufru. sunt indiuidue qz cōstitui nō possunt p parte. vt.s.de seruitut.l.p parte. & de vsu & habi.l.vsus pars. Item sunt indiuidue quo ad obligationē & petitionē ex parte heredum pmissoris & stipulatoris. vt.s.de seruit.l.vie.s.eo.l.ij.§.ex his.j.eo.l.stipulationes nō diuiduntur. primo respon. & s.si seruitu. ven.l.loci. §.si fundus. seruitus autē vsufructus est diuidua quo ad oia predicta. nā potest cōstitui p parte. Itē est diuiduus ex parte heredum pmissoris & stipulatoris. vt.s.de vsufru.l.v.in prin. §.reo.licet glo. cōtradicat & male.j.eo.stipulatiōes. primo rū. Quarto quero que est ratio q cetere seruitutes sunt indiuidue pter vsumfru. ad hoc rū. scdm P. si seruitus posset cōstitui p parte diuisa non posset dari pars aliqua certa in qua seruitutē habere. & sic nō posset accedere ad aliquā partē certam quin ad totam accederet. & sic vterer seruitute in parte nō seruienti ne ergo gaudeā cōmodo illius partis qua seruire nō debet sine cōstitutiōe q seruitus p parte diuisa nō posset cōstitui. Et qz absurdum esset q eadē res duplici iure censeret tanq̄ libera & tanq̄ serua. vt.s.de libera. cā.l.duob9.de vsuca.l.Leū quiedes. Quinto quero que est ratio q vsufructus ē seruitus diuidua. Respon. scdm Pe. qz vsufructus est seruitus certa & certos habet fines qz quicquid nascitur in fundo ad fructuariū spectat. & ideo tanq̄ certū potest diuisionē recipere sed seruitus vsus est incerta. nā ille qui habet vsum non debet habere quicquid nascit in fundo: sed solum quātū sibi expedit ad necessitatē. & iō tanq̄ seruitus incerta non pōt diuisionē recipe. Sexto quero an seruitus diuidua vt vsufruc. sit diuidua: vel indiuidua quo ad cōmissionē pene. Verbi grā. promisit quis mihi vsumfru. sub pena p parte cōstitui: & p parte nō. quero an pena sit cōmissa insolidū: vel p parte. dic: q insolidū quasi sit indiuiduū quo ad pene cōmissionē. & hui9 ratio est: qz obligatus ad vsumfructū: est obligatus ad dandū. vt.s.de vsuf.l. iij.§.dare. ergo nō sufficit p parte cōstitui quin pena insolidū cōmittat. ar.j.l.pri.§.si sorte. Septimo quero quidā stipulatus fuit vsum sibi & heredib9 suis decessit plurib9 heredibus relictis. Quero an vsus cuilibet insolidū debeat an p parte. Ja.de ra. tenet q p parte. & sic oēs id tātū habebūt qd fuerat necessariū vsui testatoris. ar. fami.herc.l.ea q in nomib9.C.cū si. & ad.l.ij.§.ex his.s.eo. & si'ia. respon. subtiliter. q ille.ll.loquunt in seruitute reali que debet predio scdm necessitatem & indigentiā ipsius predij. et nō est ob hoc maior indigentia si debeatur plurib9 q̄ si vni. & ideo cuilibet debetur insolidum. vt ibi: at hic loquimur de seruitute vsus que debetur persone scdm indigentiā persone. & ideo nō debet cuilibet insolidum: qz maior est indigētia pluriū q̄ vnius. vnde oēs id tantū percipiūt quātū fuerat necessariū vsui testatoris. Pe. contra: qz que dicta sunt: vera sunt quādo ex persona defuncti directo transeūt in heredes. s. vt cuilibet heredum cōpetat actio p hereditaria portione. vt dicta.l.ea que. quedā autē sunt que non transeūt in heredes nisi expressim dicat vt vsus & vsufructus vt.C.de vsufr.l.antiquitas. vnde si testator stipulatus est sibi et heredib9 suis eo mortuo vsus qui fuit suus extinctus est. et nō transit ad heredes: sed aliū habēt vsum ex ea parte stipulationis qua stipulatus fuit heredib9 suis sive si ipsimet stipulati fuissent. vt.j.e.l.quodcūq̄.§.si quis. & l.stipulatio ista.§.si quis ita. & ibi not. & dixi. & pro hoc.s.de pact.l. & heredi. in pn. ergo singulis insolidū debetur ac si stipulati fuissent: qz seruitus est indiuidua. argu.s.cōmo.l.si vt certo.§.si duob9.ad le. falci.l.si is qui.§.quedam. secus si seruitus esset diuidua. ar. s.de re iudi.l.paulus. et.j.de duob9 reis.l.reos.§.cū in tabulis. Et faciūt predicta ad similē questionē si monasterium pmisit molere granū ad molendinū suum titio & familie sue. et titius decessit relictis multis filijs & nepotibus vtrum teneat omnibus molere que questio fuit Pe.xlviij. qstiōe que incipit quidam paterfa. & in questionib9 Berto.hic.li. questione que similiter incipit quidam paterfa. & de qua questione not. C.de sacrosan.eccle.l.aut hoc ius porrectū. vbi aliā pulchram qōnē. In gl. vt si pena erat in.xx. ista gl. cōiter est male signata qz cōiter est signata sup verbo hereditaria. & debet esse signata sup vbo ab vno: vel sup verbo portione sua. Ol. ¶ In gl. etiā vno solo ista etiā glo. cōiter est male signata quia signata est super verbo pro portione hereditaria. Old.in glo.s.cū promissi. Ibi: q hic exigitur. s. iter nō fieri al's est q hic exprimit et melius. Jaco. ibi: generalis. quia comprehendit non solum impedimentū proueniēs ex facto pmissoris sz & aliud quodlibet. Dy.s.impedimētum cōtinet proueniēs sine facto aliquo promissoris & aduerte quia iste stipulationes iter fieri: vel nō fieri ire agere licere dicuntur indiuidue: quia respiciunt rem de sui natura indiuiduam puta seruitutem realem itineris: vel actus. & ideo caue tibi qz alie stipulatiōes de quib9 subijcitur scilicet amplius non agi. & rem ratam haberi. dicuntur diuidue q est verum quādo respiciunt rem diuiduam sui natura puta speciem vel quantitatem si non respiciant indiuiduum puta quia promitto sub certa pena non petere iter: vel actum: vel aliud indiuiduum sui natura: vel procurator hoc promitteret & promitteret dominum habere ratum sub pena tunc iste stipulationes censentur indiuidue quia non possent insolidū fieri cōtra vt dic hic littera in ver. differētie ratio &c. et iō dic: q facta regulariter sui natura sunt īdiuidua fallit si respiciāt diuiduū & ista fuit opi. Dy. vt.s.dixi circa tex. Ray.

In glo.sed ille ibi coheredibus.vt.s.eo.l.ij.§.item si in facto. Dyn. ¶ In glo.conditione certi que ad diuiduū cōpetebat. Dy.in glo.j.l.pro.ꝛ sic pro portionib⁹ hereditarijs ar̄s secus ꝛ ita innuit sequēs glo. In glo.j.l.pri.ibi per alium dari: sed certe hoc posset dici si quātitas debeatur: si vero species hereditaria nō videt̄ hoc bene dici: vel dic: ꝙ ꝛ ibi poterūt heredes partem coheredis soluere quasi ob hoc ꝛ ipe dānū passurus sit ꝛ q̄ꝛ partem coheredum potest heres soluere ar.s.mā.l.si procuratorē.§.si ignorantes.de nego.gest.l.diuortio.§.pe. et tenet̄ habere ratū quasi vtiliter gestum.vt de nego.gestis.l.pompo.scribit.Jaco. ¶ In eadem glo.in fin.vel dic: ꝙ ratio differentie est inter factū ꝛ dationē quia quando datur pars licet cōmittatur pena illa pars poterit repeti vel compensari in pena.vt.s.de cōditione indebiti.l.si non sortē.in princi.nisi actum esset ꝙ vtrūqꝫ deberetur.vt.s.de transact.l.qui fidem at facta non repetunt̄.vt.s.de prescript.ver.l.naturalis.§.ꝙ si faciē.Jaco.in fi.s.ꝙ cōuentum est cum sit indiuiduum. Ol. ¶ In glo.hāc scrupulosam ibi:nō sit indiuiduum.s.iter fieri. Olibi:vel dic econtra.hic.i.ꝙ dictio hic que est in textu non refertur ad iter fieri sicut in superiori expositione: sꝫ ad partē nō fieri.ꝛ sic est econtra. Old.ibi:ex stipulatōe aget a quo fuit petitum. Dy.in fi.sꝫ vbi indiuiduū differt.vt.s.l.ij.§.fi. Dy. si is qui duplam.diuide in tres partes. In prima ponit quadruplicē speciē stipulatiōis dicēs ꝙ vnusquisqꝫ de heredib⁹ stipulatoris pro portione sua habet actionē. In secūda parte operis restitutionē.ꝛ defensionē de quib⁹ dicit: non posse pro parte fieri. In tertia parte cōprehendit vtrūqꝫ factū ponens casum primi. Scda ibi:restitui tamē. Tertia ibi:hic vtilitatis Iterū prima potest diuidi in quattuor scdm ꝙ quattuor species stipulationis ponit partes per se patent.ꝛ in summa hoc dicit iste.§.operis restitutio vel defensio nō nisi ꝑ solido fieri potest:ad interesse vero ꝛ actio pro parte et eius prestatio pōt expediri.litteram sic expone si is.s.emptor. Dy.ibi: stipulat⁹ a venditore. Dy.ibi:ob euictionē.s.secutā.et sic agit̄ ad partē duple vel dic euictionē.s.imminētē.ꝛ sic petit defendi. Ja.ibi: fructuaria.s.de restituēda re finito vsufructu q̄ respicit quēlibet heredum ꝑ parte hereditaria.vt.C.de excep.l.j.ꝛ tamen q̄ꝛ non pōt restitutio nisi insolidū fieri. vt.s.depo.l.si duo. ꝑ restitutionē partis nō euitabitur cōmissio stipulatiōis ad interesse.nā aut restitutio fieri debet omnib⁹:aut interesse p̄stari.ar.s.de cōdit.ꝛ demon.l.cui fundus. Jaco.ibi:dāni infecti. que heredes stipulantis respicit pro hereditarijs partibus.ꝛ tamen si ad instantiā vnius heredꝫ stipulatoris restituatur seu destruat̄ ruinose aliqua portio:puta tertia vel alia quota que videt̄ cōcurrere portioni hereditarie stipulantis nō euitabitur etiā quo ad primū cōmissio stipulatōis secuto postea dāno ex portionib⁹ nō refectis. Jaco.ibi: ꝛ ex opis noui nunciatione. si agat̄ ad interesse quāti ea res erit secus si agat̄ ad opus destruendū. ꝛ hic sequit̄ Ja. ꝛ Ray.ibi:non pōt si agat̄ ad ipsum opus destruendū ꝙ fieri potest.vt.s.de ope.no.nū.l.stipulatio.§.siue. Ol. Dy.ꝛ Jaco.ibi: hic vtilitatis causa.i. interesse.vel dic:hoc.s.heredes stipulatoris agere possint pro rata sunt recepta causa vtilitatis.s.pecuniarie quā petunt.et que vtilitas diuisibilis est.vt.j.eo.stipula.nō diuidunt̄.§.celsus. Ibi:stipulator.s.interesse cōsequendū Old.reo cōuento ad destructionē. Dy.ibi:promissori cōuento ad destructionē. vel defensionē:vel etiā heredi eius ad ipsum factū conuento quin ipsa stipulatio cōmittat̄:sed post ꝯmissionē liberat̄ quilibet soluendo suā partē.vt.j.e.l.cū ex causa. ꝛ attende ꝙ lr̄a huius.§:pōt legi duob⁹ modis.primo vt loquat̄ de act.q̄ intēditur ob non factū ad penā vel interesse.ꝛ ꝙ dicit restitui cuꝫ opus ꝛc.subaudi si ad hoc agat̄.ꝛ ꝙ dicit. ꝛ ꝑ parte agāt stipulatoris heredes cā vtilitatis pecuniarie quā petūt recepta sunt.scdo pōt intelligi.vt dicat factor que in hoc.§.noiantur talem esse naturā ꝙ quātū ad ius petitiōis diuisim ꝑ hereditarijs partibus stipulatoris heredes respiciāt non cū possint fieri.vt ꝑ parte facta impediat̄ cōmissio stipulatiōis ad penā vel interesse cū alterū ꝯsequi debeant stipulatoris heredes.s. integrū factū vel penā vel interesse non aūt ꝑ parte factum ꝛ ꝑ parte interesse. ar.s.e.l.ij.§.quedā partis de solu.l.qui hominē.scdo respon.de leg.j.l.huiusmodi.§.fi.ꝛ de cōdi.ꝛ demō.l.cui fundus.ꝛ scdm hoc dic:ob euictionem.s.imminentē. Ja. ibi:neqꝫ defensio in causa euictionis. deinde not. ex hoc.§.ꝙ in stipulatione defendendo in causa euictionis si cōmissa est agitur ꝑ portione hereditaria. vt.j.eo.l.in executionibus.§. insolidum.scdo ꝙ in stipulatione fructuaria idem est: si agat̄ ea cōmissa ad interesse ꝙ potest. vt.s.vsufru.quēadmo.caue.l.j.§.penul. ¶ Idem in cau. dāni infecti.vt.s.de dānis infe.l.ex dāni.§.quotiēs.ꝛ in stipulatiōe de ope demoliendo. vt.s. de ope.no.nun.l.stipulatio.§.siue sed si agatur ad ipsuꝫ factū demolitionis vel defensionis ꝑ parte agi non potest cum sit indiuidua. vt.j.de pretor.stipu.l.ij.in princip. iudicatū solui. l.ex clausula.ꝛ dicto.§.insolidum.cōtra istū.§.opponit̄. et vr̄ ꝙ in stipulatiōe duple vnusquisqꝫ heredum teneat̄ insolidū. vt dicto.§.insolidum.in.l.in executionib⁹.et idem videtur in stipulatione fructuaria cū teneantur restituere finito vsufructu.vt.s.vsufru.quēadmodū ca.l.j.§.heres. ꝙ est indiuiduū. vt.j.eo.l.stipulatio.non diuiduntur.idem videtur in stipulatione de dāno infecto.vt.s.de dāno infect.l.in stipulatione.et in stipula.noui opis.vt dicta.l.ij.§.j.de pret.stipu. Solutio. ad oēs preterꝙ ad le.in stipulatione.ad quā.j.respōdebo q̄ꝛ aut agitur ad ipsum factū.et habēt locū cōtraria:aut ad interesse et habet locū.§.iste. ¶ Item op. ad fi.§.vbi videtur ꝙ stipulationes iste de quib⁹ loquitur ex parte actoris sint diuisibiles ꝛ ex parte rei indiuisibiles. nam videtur debere esse idem ex parte vtriusqꝫ.vt.s.eodē.l.ij.§.ex his. Solu.dicit Pe.confiteor ꝙ intellectus hui⁹.§.est ꝙ ex parte actoris sit diuidua: sed q̄ꝛ restitutio opis est quid indiuiduū.vt.j.de preto.stipu.l.ij.ideo nisi insolidum fiat nō videtur fieri actio tamē q̄ datur ad opus destruendum: vel vt defendatur diuidit̄ inter heredes stipulatoris: licet defensio ꝛ destructio sit indiuidua.vt s.de opis no.nun.l.stipulatio.§.quesitum.ꝛ idem tenet glo.j.eo.l.stipulationes non diuidunt̄.sed Dy.ibi.ꝛ Ray.ꝛ Glo.j.eo.l.in executiōib⁹.§.ij.species tenēt ꝙ si agat̄ ad destruendū vel defendendum ꝙ siue ex parte actoris siue ex parte rei stipulatio sit indiuidua.vt.s.eodē.l.ij.§.ex his.de seruitutib⁹.l.vie.familie herci.l.heredes.§.an ea.ꝛ not.in.l.ea que.j.de regulis iu. est ergo intellectus huius.§.assignare differentiam vtrū agatur ad ipsam vtilitatem pecuniariā vel ad ipsum factum reprobato intellectu Pet.ꝛ Glo.in di.l.stipulationes. vt et ibi dicā. Expeditis contrarijs intro glo.magnā. Primo querendo de qua restitutione loqͣt̄ textus ṗnci.glo.dicit ꝙ de illa restitutione que fit ꝑ nūciationē noui opis.vt.s.de operis noui nun.l.stipulatio.§.siue.sed an possit loqui de restitutione fructuarij.ꝛ sic capias fi.glo.que tenet ꝙ nō cū ipsa recipiat diuisionē. Jaco.de are.ꝯtra q̄ꝛ restitui vsufructus siue funditus est indiuidua vt.j.eo.l.stipulationes. Pe.idē ꝙ gl. vt.s.cōmo.l.ij.§.heres.sed.j.eo.l.stipulationes.dicit Jac.de ra.ꝙ ille.§.ponit casum specialem.ibidem Pe.ꝙ ibi agebat̄ ad interesse. vt tu dic Jaco.de are.benedicere ꝑ dictā.l.stipulatiōes.nō ob.dict⁹.§.heres.fm̄ Ray.q̄ꝛ ibi obligatio erat recōtracta in qua quis nō obligatur nisi quatenus de re ṗuenit vt.s.si certum petat̄.l.rogasti.§.si tibi. hic vero loquimur de obligatione verbis cōtracta.et scdm hoc cōcludes ꝙ restitutio ꝑ parte nō potest fieri siue loquaris in nūciatiōe noui operis siue in restitutione vsufructus. ¶ Item quero de qua de-
10 fensione † loqnatur iste.§.dicūt ꝙ de defensione que p̄statur noīe edium in causa dāni infecti quo casu aut insolidum est defendendum siue cauendū:aut fieret missio totalium edium vt.s.dā.infe.l.in stipulatiōe.sed cōtra eos facit.l.si cōmunes. s.de nego.gestis.et ideo dic clarius:aut edes sunt vnius ꝛ tūc insolidum competit defensio: aut duorum. ꝛ tunc si vnus satisdaret ꝑ parte sua fieret missio solum ꝑ parte alterius. ꝛ sic intelligatur dicta.l.in stipulatione.ꝛ dicta. l.si cōmunes.et.l. pretoris.§.si plures.vt.s.de dāno infect. Alij dicūt ꝙ loquit̄ de defensione quando quis ꝑmisit defendere. nam pro parte defendendo nō liberatur licet hec opinio sit vera in se.vt.j.iudicatū solui.l.ex clausula.tamen nō adaptatur huic.§.cuꝫ de ipsa in princi.huius.§.nō fiat mentio tu tene primā modificatam.vt.s.dixi:vel dic fm̄ Dy.ꝙ loquitur de defensiōe que fit in causa euictiōis.nam insolidum debet fieri.vt.l.cū ex causa. et.l.in executionibus.§.insolidum.j.eo.concludat ergo ex his glo.ꝙ heredes vēdentis in stipulatione de dupla ꝛ edificātis in stipulatione noui opis non possunt particulariter liberari nec a principali:nec a pena si ꝑmissa fuit:caue tamen ꝙ licet glos.equiparet heredes edificantis ꝛ vendentis. tamen inter eos est differentia quia mortuo venditore eius heredibus insolidum est denūciandum vt defendant ꝛ quilibet tenetur insolidum defendere alioquin cōmittitur stipulatio duple ipsa tamen commissa singuli tenentur pro portionibus hereditarijs.vt dicto.§.insolidum.sed in heredibus edificantis aliud est quia commissa stipulatio de opere demoliendo si agatur ad ipsius operis demolitionem aduersus vnūquēqꝫ agitur insolidum.vt.j.de preto.stipulatio.l.ij. Item caue ꝙ illud qꝺ subijcit.glo.ꝙ particulariter satisfaciendo liberatur non est verum in pena si fuerit promissa quin ipsa committatur insolidum:sed ea commissa singuli tenentur pro portionibus hereditarijs.vt.s.in.§.cata. Et sic iste.§.potest loqui in restitutione noui

tione noui operis et restitutione vsufruc. secundum Ja. de are. et in defensione in causa damni infec. modificando. vt. s. dixi. Item in defensione que promittitur per venditorem in causa euictionis. Item querit Ja. de are. quid si res cuius noie cautio est vni ex heredibus stipulatoris venit in partem quid erit dicit, quod in partes hereditarias cuiuslibet committitur stipulatio. sed illi quorum non interest cedent iura illi cui venit in partem. vt. s. cói diui. l. in hoc iudicio. Ja. ¶ In glo. stipulatio damni infecti ibi inter heredes stipulantis cum agitur ad interesse. Dy. in fin. si agatur ad destructionem. Ja. et dy. In glo. j. destructio noui operis ibi de dam. infec. l. in stipulat. hec opinio Jo. locum habet quando vnus est dominus in solidum. sed si duo essent domini et vnus satisdaret pro parte sua fieret missio solum in partem alterius in. l. si cões. que hic allegatur contra et sic non potest intelligi in pluribus heredibus sed melius est intelligere in defensione in causa euictionis. Dy. ibi vel tertio hec vera. Dyn. ibi particulariter satisfaciendo per partis demolitionem vel partis defensionem. Ja. ibi si fuerit promissa quin committatur sed post commissionem liberatur quilibet suam partem soluendo. vt. j. l. cum ex causa. et licet hic parificet glos. heredes vendentis et edificantis. differunt tamen quo ad quid. vt. s. dixi. Dynus.

1 ¶ Stipulationum species.
2 Stipulatio adiecta contractui assumit naturam illius.
3 Stipulatio rem pupilli saluam fore an sit cõis.
4 Satisfacere verbum interdum refertur ad soluere.

Stipulationum. Hic est alia diuisio stipulationũ. et in omnibus his speciebus stipulationum forma libellos si in speculo de pi. s. §. sequitur. et diuidit hec
1 l. in duas partes. in prima ponit species † stipulationum. in secunda singula membra declarat. secunda ibi iudiciales illa secunda subdiuiditur in quatuor. primo declarat que dicantur iudiciales. secundo que pretorie. tertio que conuentionales. quarto que communes partes per se patent. contra principium oppo. quod alie sint species stipulationum. vt. j. de preto. stipu. l. j. so. hic diuiditur stipulatio in genere. ibi tantum pretoria. et ideo alia diuisio hic et alia ibi. et vide qd no. s. de iurisdi. om. iudi. l. iubere. cauere litteram sic expone vsque ad. §. stipulatio. in ver. iudiciales. ibi mero iudicio. i. puro et dic aditi et cognoscentis de alia questione pricipaliter. Dy. et Ja. in ver. pretorie ibi a mero id est puro. Dy. ibi pretoris aditi priacipaliter vt iubeat cautionem interponi puta damni infecti. Dy. ibi pretoris hic adhuc magis clarificat pretorias. Dy. ibi. Dyn. exaudiri. id est intelligi. Dyn. ibi in his. s. stipulationibus pretorijs. Dyn. ibi a iurisditione pretoris scilicet mortui. Dyn. in versi. conuentionales ibi quarum. s. conuentionalium. Dy. ibi rerum. i. quot sunt res super quibus potest contrahi. Dy. ibi ex negocio cõtracto. vt. s. de vsur. l. si stipulatus. Ja. q. d. stipulatio sine causa nõ valet. vnde dic ex negocio contracto. i. causa preambula vt quando alijs contractibus accedunt vel in locũ aliorum contractuũ substituuntur. vt. d. l. si ita stipulatus vel pone exemplum fecisti mihi instrumentũ de mutuo spe future numerationis pẽdet stipulatio ex negocio contracto quia si numeratio sequatur valebit contractus alias non. Item si aliquis emit rem et stipulatur eã sibi tradi vel dari interim pendet stipulatio donec soluatur precium. vt. s. de act. emp. l. qui pendentem. Dy. Item pendet ex negocio contracto stipulatio que vires non habet vt impossibilis vel turpis. vt. j. e. l. impossibilis. et. l. generaliter. et. l. si pla-
2 gij. Gui. Itẽ allegatur littera ista quod stipulatio adiecta † contractui assumit naturam illius. vt et. s. vt. le. no. ca. l. j. §. si quis. de act. emp. l. emptor. §. qui aũt. et no. de euic. l. lucius. In versi. oẽs. pro quibus interponẽdis principaliter iudex adhibetur ibi. nam et pretor aditus ob hoc ipsum principaliter. Dy. ibi et interdum iudex. s. qñ nõ ad hoc principaliter sic ob aliã causam aditur. Ja. ibi nõ põt. vt. C. de tuto. et cura. qui nõ satisdedit pro totũ Ja. ibi a iudice vt qñ principaliter ob aliud aditur et secundario stipulatio interponi facit. vt si conueniatur emptor ad precium et excipiatur de cautione vitij vel morbi vel si agam vt tradatur. nã et vt caueatur per iudicẽ consequatur. vt. j. e. l. iul. et. de sol. l. etiã. Ja. ibi ab edil. edicto. i. pretore ob hoc ipsum adito cũ principaliter peto caueri est enim iudex nomẽ ministerij dũ sup aliquo negocio iudicat cuius cõtemplatiõe iubet caueri. pretor ẽ nomẽ dignitatis cũ etiã non iudicio dicatur si ista intelligas oĩa sunt plana. Ja. Op. genus pdicatur de qualibet specie de leg. iij. l. si quid earum. §. incertum. sed pretoria est genus ad iudicialẽ vt. j. de preto. stip. l. j. sed tunc contra qñ alique sunt spẽs opposi-

te vnum nõ predicatur de alio. vt no. s. de re. di. l. itẽ lapilli. sed pretorie et iudiciales ponuntur hic vt species opposite. ergo et c. Sol. dic quod equiuocatur de stipulatione pretoria et iudiciali. nã pretoria põt dici largo mõ pro oĩ stipulatione que ab inuito extorquetur siue sit inuẽta a pretore siue ab alio iurisconsulto. et sic intelligitur. l. j. j. de preto. stip. alio mõ dicitur pretoria stricto modo quando est inuenta a pretore mortuo non ab alio iurisconsulto. vt patet in cau. damni infecti. vt. s. de dam. infec. l. iiij. et. l. pretor. et. l. in edilicijs. vt. s. de edil. edic. l. j. §. cum aũt. qui ediles sunt pretores. vt insti. de iure natu. §. ptor. et hoc mõ accipitur hic. ¶ Itẽ iudiciales accipiuntur duobus modis. primo que interponuntur. vt iudicium. i. snĩa sit firma. et hoc modo accipitur. j. de preto. stip. l. j. §. iudiciales. scdõ que sunt inuente non a pretore sed ab alijs iuris prudentibus. et sic intelligatur hic vt in cautione de dolo. vt. s. de pig. act. l. creditor. de rei ven. l. si post acceptum. et so. ma. l. cum mulier. Item op. contra ver. conuentionales. vbi dicitur in quacumque re põt alius contractus celebrari valet stipulatio. vnde videtur obstare. s. de contraben. emp. l. et liberi. et. j. e. l. inter stipulantem. §. sacram. So. pro tanto dicitur hic in littera fere. nam licet liber homo possit deduci in contractum venditionis. non tñ deducitur in stipulatione. ratio est quia in venditione non tenetur constituere ius in re sed ad solam asininam possessionem tradendam tenetur. vt. s. de contraben. emp. l. rem alienam. et de act. emp. l. ex empto. sed per stipulationẽ pmittẽs tenetur facere dñium accipientis. vt. j. e. l. vbi aũt. in fi. Sed contra istam so. oppo. de. l. stipulatio ista. §. fi. j. e. so. aut est in stipulatione rẽ dare et obtinet qd dixi aut facere et tunc secus vt in contrario. Itẽ op. s. ver. cões. quia videtur quod etiam alie sint cões. vt. j. de pto. stip. l. j. §. cões. So. cões dicuntur duobus modis interdũ quia partim sapiunt naturam iudicialium quia interponuntur gratia iudicij vel instantie partim sapiunt naturã conuentionaliũ quia ob aliã iustam causam interponuntur et sic loquitur contrariũ. hic vero dicuntur cões. quia partim sapiunt naturã iudicialium partim naturam pretoriarũ. vt. j. declarabo. Itẽ op. hic dicitur quod sti-
3 pulatio † rem pupilli saluam fore est communis immo debet dici cautionalis. vt. j. de pto. stip. l. j. §. cautionales. quia so. diuersis respectibus dicitur cautionalis. et cõis dicitur enim cautionalis. quia non vt sit ratum iudicium sed ob aliam iustam causam extorquetur cum per eas est cautum stipulatori. vt in contrario cõis dicitur quia partim sumit naturã pretoriarum partim iudicialium. vt. j. dicam. et ita hic. Itẽ op. quod hic iurisconsultus fuerit insufficiens. nã debuit dicere quod quedam erant cautionales vt. d. §. so. dic quod cautionales continentur sub his mẽbris. Interdum sub cõibus. interdũ sub pretorijs. interdũ sub iudicialibus accipiendo cões pretorias et iudiciales. vt. s. dixi. et. j. declarabo. non tñ continentur sub conuẽtionalibus que ex conuentione procedunt cum cautionales habeant instar actiõis. vt sicut per actiones extorquemus ab inuitis ita et istas extorquemus ab inuitis. vt. d. §. cautionales. Expeditis contrarijs quero differentiam inter iudiciales pretorias et cões. et exẽpla de quacumque non dico de conditionalibus quia de ipsis ad alias apparet differentia in textu. ver. conuentionales. So. dicunt quidam iudicialis est illa que interponitur officio iudicis ob aliam causam principaliter aditi. vt. s. de pig. act. l. creditor. cum si. pretoria que interponitur officio pretoris ob eam causam principaliter aditi. vt patet in cautione damni infecti. s. de dam. infec. l. j. et. l. iiij. et. l. pretor. §. in eum. cões aũt sunt que interponuntur officio iudicis. aliquando ob hanc causam principaliter aditi. nam si tutor est legitimus principaliter aditur pretor vt iubeat eum cauere rem pupilli saluam fore. interdũ interponitur officio iudicis ob aliam causam principaliter aditi. nam cũ pupillus nõ habet testamentarium vel legitimũ tutor principaliter aditur vt tutor det secundario vt iubeat caueri rem pupilli saluã fore. et sic in alijs exẽplis sed hec non videntur bene dicta maxime in primo dicto. nã iudicialis interdum interponitur officio iudic. ob hanc causam principaliter aditi. vt. s. de iudi. l. in omnibus. quare dicũt alij quod pretoria dicitur que interponitur solum per iudicem ordinarium iudicialis que etiam per delegatum. Sed huic contradicit. s. de dam. infec. l. j. et. l. iiij. §. duas. alij dicunt et hoc videtur verum quod iudicialis dicitur illa que inuenta est non a pretore sed ab alijs iuris prudentibus. vt patet in cautione de dolo. dicta. l. creditor. de pig. act. et. l. si post acceptum. s. de iudi. et so. ma. l. cũ mulier. pretoria vero dicitur que est inuenta a pretore mortuo vt illa de damnis infectis. l. pretor. et. l. in edilicijs. vt. s. de edil. edic. l. j. §. cum aũt. cões aũt dicuntur que interdum sunt inuẽte a pretore. et in hoc sapiunt naturam pretoriarum interdũ ab alijs iuris prudentibus. et in hoc sapiunt naturam iudicialium vt est exemplum in cautione rem pupilli saluã fore que interdũ est inuentione pretoria. vt in titulo rem pupilli saluam fore in-

terdum inuentione iudicialis.qꝛ nõ a ꝑtore sed ab alijs iudici-
bus est inuenta.vt in casu.s̃.de admi.tuto.l.iij.§.ꝙ in tutoribꝫ.
Item hoc apparet in stipulatione de dupla.nam pro alijs re-
bus preciosis preter seruum ab alijs iuris prudentibus est in-
uenta.ideo sapit naturã iudicialis sed in seruo per edictũ ciui-
lium ⁊ sic sapit naturam pretorie.vt.s̃.de euic.l.emptoꝛ. Item
hoc apparere põt in cautione de rato que interdũ sapit natu-
ram pretorie qꝛ a pretore est inuenta vt qñ procurator actoris
cauet vt per totum ti.rem ra.ha. Interdũ sapit naturam iudi
cialis vt qñ ab alijs iuris prudentibus est inuenta vt in casibꝫ
in quibus procurator rei cauet de rato.vt.s̃.de pcu.l.non solũ.
§.si status.⁊.§.sequentibus.⁊.l.pomponius.§.sed ⁊ his.lȝ glo.
dicat ⁊ male cautionem de rato dici communem.vt no.insti.de
diui.stip.§.fi.⁊ sic intelligatur hec.l.sed in.l.j.de preto.stip.dici
tur iudicialis.qꝛ ipsam interpositam paretur sententie.vt ap-
paret in stip.iudicatuȝ solui ꝯm clausulam qđ sonat verbum ⁊
in cautione de opere demoliendo.vt.s̃.de ope.no.nun.l.stipu-
latio.§.habet.⁊.d.l.j.§.iudiciales.de preto.stip.cautionalis di
citur qꝛ ob aliam causam iustam non vt iudicium sit firmuȝ in
terponitur vt apparet in stipulatione legatorum que licet ibi
appelletur cautionalis.tamen in hac.l.continetur sub mẽbro
pretoriarum. Item in cautione de rato que licet ibi appelletur
cautionalis tamen hic continetur sub membro cõmuniũ. Iteȝ
in stipulatione rem pupilli saluam fore.que licet ibi appellet
cautionalis hic continetur sub membro communium. Itẽ cau
tio de damno infecto ibi appellatur cautionalis ⁊ hic continet
sub membro pretoriarum. Item dicitur ibi communis alio re-
spectu ꝙ̃ hic in illis que interponuntur partim gratia instãtie
vel iudicij.partim ob aliam causam vt apparet in cautione in
dicto sisti ⁊ defendendo.vt.d.l.j.§.communes.de preto. stipu.
¶ In glo.cum super aliqua.in fi.immo videtur ꝙ etiam si ꝑn
cipaliter pro cautione prestanda iudex adeatur qđ dicatur iu-
dicialis.vt.s̃.de iudic.l.in omnibus.ideo dic ꝙ iudicialis dicit
que interponitur ex mero iudic.officio.non per leges pretoris
sed aliorum iurisconsultorum.pretoria vero que interponitur
a mero pretoris officio ex sua lege pretoris tantum.vt ver.pre-
torie.communis dicitur illa que tam ex lege pretorum ꝙ̃ iuris-
consultorum.ideo dic in ver.communes ibi nam pretor iubet.s.
ex lege sua.⁊ interdum iudex.s.ex lege iurisconsultorum.iteȝ in
ver. ¶ Item duple ibi a iudice dic.s.ex lege iurisconsultorum.
⁊ ibi aut ab edil.edic.dic.s.ex lege pretorum.nam stipulatio du
ple que in seruo interponitur ab edicto edilium extenditur ad
omnes res preciosas ex lege iurisconsultoruȝ vt.s̃.de euic.l.em
ptoꝛ.pe.⁊ de hoc etiam satisdare.s̃.dixi.in glo.cum principali-
ter aditur si quo adit pretor mortuus vt caueat vel caueri fa-
ciat dicas non aditur directe sed eoipso qđ peto mihi caueri a
vicino secundum ꝙ debet de iure video pretorem mortuũ adi
re.nam scriptum est per pretorem mortuum ꝙ caueatur de dã
no infecto petenti ex iusta causa.vt.s̃.de damnis infectis.l.pre
tor ait.in prin.si vero non ex iusta causa tunc non caueat.tñ cũ
de plano res expediri non possit aditur iudex nimis ⁊ petit ab
eo cautionem interponi ⁊ tunc est stipulatio iudicialis.ar.eius
qđ sequitur in ver.communes.ibi si aliter expediri ⁊c. Dy. ibi
a iurisditione pretoris.s.mortui. Dy.ibi. ¶ Item differũt hec
vera ꝯm Pe.ibi etiam delegatum contra hoc est.s̃. de officio
eius cui mã.est iurisditio.l.a precio.§.vt possum. Ja.de are. et
s̃.de dam.infec.l.j.⁊.l.iiij.§.penul.pe.est ⁊ alia differentia que
no. instit.de diuisione stipulationum.§.pretorie. Dyn.in glo.
q.d.in fi. Item fallit propter defectum persone vt est videre in
mutuo qđ tenet ⁊ stipulatio non.vt.s̃.si certum pe.l.certi condi
tio .§.quoniam.⁊ in similibus. Dy. In glo.mortuus ibi nõ est
probatio vel dic ꝙ est probatio quare sint communes ⁊ litterã
exponas vt dixi.qđ enim subijcit.nam ⁊ pretor subaudi princi
paliter aditus.⁊ qđ dicit interduȝ iudex subaudi ob aliud adi
tus.nam ille sunt communes pro quibus interponendis.s̃.in-
dex potest adiri principaliter ⁊ secundario eodem modo expo
ne quod sequitur de stipulatione duple. Ja. Stipulatio ꝑmo
no.ꝙ stipulatio ꝯsistit in dãdo vel faciẽdo.vt.s̃.e.l.ij.in princi.
Itẽ no.ꝙ per respectũ ad id qđ in stipulatione deducitur in-
terrogatio ⁊ responsio debent esse conformes.vt.j.§.si de alia.
insti.de inuti.stip.⁊ probatur hic cum dicitur id quod ⁊c.⁊ pro
hoc datur intelligi quod relatiuum est añ late representatiuũ
vt probatur.s̃.de leg.j.l.talis scriptura.tuo no.ꝙ verba stipu
lationis extenduntur se ad futurum.vt hic no.in glo.⁊.C.de nõ
nu.pecu.l.in contractibus.in secunda glo.sed contra videtur
ꝙ stipulatio fieri possit super donatione.vt insti.de ver.ob.§.
pure.⁊ dic vt ibi no.in glo.⁊ dic diffinitioneȝ stipulationis. Itẽ
op.hic dicitur ꝙ stipulatio est verborum conceptio.nam ver-
borum conceptio est facti.vt.s̃.de cura.furio.l.consilio. sed ob-
ligatio est ius.vt insti.de ob.in prin.so.notanter dicit textus sti
pulatio prout est contractus ex qua oritur obligatio.non enim
dicit obligatio est verborum ⁊ sic stipulatio est contractus . vt
j.de ver.sig.l.labeo.vbi de hoc dixi. Item glo.prima que est hic
est vera.sed illa que est.s̃.e.l.j.in prin.est falsa.vt ibi dixi.secũdo
op.h dꝛ ꝙ verba stipulationis debẽt respicere in futurũ.vñ vi
detur ob.l.si ita quis.⁊.l.qꝛ.s̃.de euic. Solu.dicunt quidam ꝙ
ibi fallit vel dic alijs reiectis ꝙ ibi erant verba infinitiua quia
omne tempus respicere possunt.⁊ eodem modo dic in.l.tale.in
prin.s̃.de pactis.vbi de hoc no.⁊ dixi.⁊ eodem modo etiam sol
ue.j.e.l.quotiens. Item op.qꝛ hic dicitur ꝙ si aliquis interro-
getur dare vel facere ⁊ respondeat dare qđ est stipulatio sed ꝯ
j.e.l.inter stipulantem.§.stichum.so.ista verba id quod tollũt
contrarium qꝛ relatiuum qđ rem interrogatione positã.⁊ in re
sponsione representat. Item op.ad id quod dicit se.quia vide-
tur ꝙ etiam alium.vt.j.e.l.inter stipulantem.in prin.sed dic ꝙ
ibi non promittit alium daturum vel facturum.qꝛ tunc non te
netur.vt dicta.l.inter stipulantem.⁊.l.stipulatio ista.j.e. sed ꝓ
mittit se curaturum ⁊ sic de se promittit. Ultimo dic ꝙ interdũ
verba stip.quo ad significatum ⁊ mentem respiciunt presens
tempus.vt cum dico promitto quod do.⁊ tunc non valet. vt in
glos.hic interdum futurum quo ad significatum ⁊ mentem.vt
cum promitto daturum vel facturum .⁊ tunc valet vt hic nisi
aliud repugnet.interdum se habent ad presens secundum si-
gnificatum sed quo ad mentem respiciunt futurum ⁊ tunc te-
net.vt dicta.l.si ita quis.l.qꝛ.ex.l.quotiens.⁊.l.tale.⁊ hoc cũ di-
co promitto dare.nam verbum dare quo ad significatuȝ deno
tat presens cum dicunt grammatici verbum infinituȝ assumit
sibi illud significatum quod habet verbum cui adijcitur. vt et
hic probatur in glo.sed de mente contrahentium est quod re-
spiciat futurum ⁊ ideo tenet vt dixi in glo.ex qua oritur ibi que
verborum dicitur.vt insti.de ver.obli.in prin.s.a verborum con
ceptione qui est contractus.vt.j.de ver.signi.l.labeo.naȝ sicut
alias ex contractu oritur obligatio.vt.s̃.de procur.l.licet.§. ea
obligatio.ita ex conceptione verborum que stipulatio appella
tur oritur verborum obligatio. Dy. ¶ In glo.in futuruȝ ap-
positum vel intellectum ad determinationem verbi promitto.
in quo semper loquimur in presenti sed in adiecto loquimur in
futurum.⁊ de eo loquitur hic Ja. In eadem glo.ibi quotiens
quis.vel dic ꝙ in his lex interpretat tacitã stipulationẽ.q̃ de-
functo consistit. Old. In eadem glo.in fi.vel dic ꝙ est ibi ver-
bum infinitum videlicet teneri quod habet se etiam ad futurũ
vt.s̃.dictum est.⁊ sic idem est in stipulatiõe ⁊ pacto.vt.s̃.de pa
ctis.l.si quis in conscribendo.⁊.l.pacta nouissima. Ja. In glo.
secus si aliud in fi.vel dic vt in precedenti glo.dicitur. Dy. sa-
tisacceptio ex parte stipulatoris eodem modo intelligitur satis
acceptio quo ex parte promissoris satisfactio.vel aliter appel-
latione satisacceptionis ⁊ satisfactionis continetur acceptio et
fideiussorum datio.hoc dicit.⁊ diuiditur iste.§.in duas partes
secundum quod habet duo dicta secunda ibi satisaccipere ex
hoc.§.nota quid sit satisacceptio ⁊ quid satisfactio secũdo no.
ꝙ fideiussor obligatur verbis cuiusqꝫ contractui accedat. non
autem ea obligatione qua obligatur principalis.vt.s̃.de actio.
⁊ obliga.l.j.§.verbis.C.de fideiussoribus.l.blanditus.⁊ not.s̃.
mã.l.si vero nõ remunerandi.§.si post creditam.secundum pe
trum quero.pone ꝙ habeo debitorem cum quo conueni ꝙ de
beret mihi dare fideiussorem adduxit quendam qui mihi pro-
misit satisfacere nunquid fideiussio teneat ⁊ videtur ꝙ nõ per
istũ.§.quia satisfacere est dare pignora vel fideiussores. vt hic
⁊.s̃.quis autem cog.l.j.ergo plus continetur in fideiussoria ꝙ̃
principali. Item continetur aliud quia principalis est obliga-
tus ad dandum vel soluendum.hic autem ad prestandum pi-
gnora vel fidem.ergo non tenet fideiussio.vt.j.de fideiuss.l.gre
ce.§.illud.tu dic aut precessit interrogatio de soluendo . puta
quia dicit creditor promittis mihi soluere pro tali.⁊ ipse respõ
det promitto satisfacere tunc puto ꝙ teneat ⁊ est ratio qꝛ ver-
4 bum satisfacere † interdum refertur ad soluere.vt.l.satisdatio
nis.⁊.l.solutionis.j.de verbo.signi.l.huiusmodi.ergo respõsio
nem limitabo secundum precedentem interrogationem.vt in-
sti.de inuti.stip.§.preterea.⁊ est de diuersis prescrip.l.j. Itẽ vt
contra proferentem verba prolata interpretentur.s̃. de pact.
l.veteribus.⁊ vt res magis valeat ꝙ̃ pereat.vt.j.e.l.quotiens.
interdum precedit interrogatio de satisfaciendo ⁊ tũc puto ꝙ
procedant verba pe.interdum in instrumento simpliciter con
tinetur.talis promisit pro tali satisfacere vel etiam extra instru
mẽtum apparet aliquem promisisse satisfacere pro aliquo nõ.
tamen apparet forma interrogationis precedentis.⁊ tunc pre
sumo talem interrogationeȝ precessisse qualis est subsecuta re
sponsio.vt.j.e.l.sciendum.⁊ tunc dico ꝙ non tenent. nam pre-
sumitur

sumitur interrogatio facta hoc modo promittis satisfacere et sic cum plus vel aliud in obligatione accessoria quam in principali fideiussor non obligatur. vt. ff. de. l. grece. §. illud. et hoc est bene notandum. Item formo aliam questionem statuto vniuersitatis cauetur quod scholaris priuatus ad petitionem alterius non restituatur nisi satisfecerit similia etiam verba ponunt in auth. item nulla communitas. C. de episcopis et clericis. talis offert se daturum pignora vel fideiussores nunquid sufficiat circa quod distingue aut verbum satisfactionis profertur ab homine aut a lege primo casu aut precedit interrogatio de soluendo et tunc tenetur debitum soluere et ita intelligatur. C. de consti. pec. aut si quando aut precedit interrogatio de satisfaciendo et tunc sufficit datio fideiussorum vel pignorum. vt. ff. de re iudi. l. iiij. §. ait pretor. ff. de consti. pec. l. promissor. et qui satisf. cog. l. j. secundo casu cum profertur a lege aut pretoria aut ciuili. ¶ Primo casu prestatur fideiussor. vt. j. de preto. stip. l. pretorie. et si vellet prestare pignora audiretur. vt. ff. de colla. bono. l. j. §. iubet. et quorum le. l. ij. §. si legatarius. si vero profertur a lege ciuili tunc aut debitum liquidum allegatur aut non purum sed allegatur purum et liquidum. ¶ Primo casu debet prestare fideiussores vel pignora. vt. ff. so. ma. l. si constante. §. quotiens. et de iudi. l. in omnibus. prout no. in secunda glo. parua. et l. quod si in diem. ff. de peti. here di. secundo casu puto similiter sufficere si offerat se paratum prestare pignora. l. fideiussores. vt. ff. de statulibe. l. statuliber. tertio casu puto quod debeat soluere nisi aduersarius esset contentus pignoribus vel fideiussoribus. vt. ff. de pigno. l. grege. §. etiam. et l. satisfactio. de sol. et l. satisfactionis. de regu. iuris. et per hoc soluitur precedens questio posito quod in statuto dicatur nisi satisfecerit. quia in casu in quo debitum non est liquidum vel est liquidum sed non purum prestando pignora vel fideiussores plene satisfacit quod probo ille qui facit id ad quod tenetur plene dicitur satisfacere. vt. ff. de condi. ob causam. l. de die. in prin. et quod no. Cy. in. l. siue apud acta. C. de transac. et ff. de dona. inter virum et vxorem. l. si sponsus. §. si maritus. et in auth. de here. et fal. §. si quis vo. no. in plures. et ff. de arbi. l. litigatores. §. quod ait.

a ¶ Si forte. adde bart. hic quod dicit hunc §. esse de medullo. §. cato

Si forte. a iste. §. diuiditur in tres partes secundum quod hic tria dicta secunda ibi idque tertia ibi sed a coherede. et hoc dicit in sum. pena dationi vel compromisso adita inter heredes promissoris indiuidua iudicatur lesis tamen ex aliorum omissione vel facto aduersus eos pro identitate actio reseruatur hoc dicit de iure canonico secus videtur vt extra de penis. i summa. quod dic vt ibi no. per Ber. et alios litteram expone ibi penam que non excedebat quantitatem legitimam vsurarum alias in fraudem videretur esse aposita. vt. C. de vsuris. l. cum allegas Dy. ibi pro parte. s. hereditaria. alias est pro sorte. Ja. ibi idemque. ff. vt pena insolidum committatur sed a coherede qui non soluit vel non paruit repetatur. Dy. In fi. cum alterum integrum consequi debeat sortem. s. vel penam non partem vnius vel partem alterius. Dyn. Oppo. ad prin. §. de. l. si seruus. §. j. si quis cau. so. secundum Mar. iste. §. intelligitur secundum illum. quia in totum committitur pena sed de equitate datur exceptio pro parte. soluta. sed hanc reproba per ea que dixi in. §. cato. quare alij dicunt quod ibi pena erat adiecta facto hic dationi hac reproba per ver. idemque. vbi idem est. et tamen stare sententie arbitri est factum cum nihil aliud sit quam obtemperare. vt. ff. de arbit. l. diem proferre. §. stari. obtemperare autem videtur esse factum. vt. ff. si quis ius dicen. non obtem. l. vnica. §. j. et plene dixi. d. §. cato. iij. col. ver. tertio oppo. ad idem de. l. stipulationum. §. si forte. in fine. quare dicunt alij quod contrarium loquitur in iudic. hic vero in contractibus: sed hoc non videtur bonum quia in contrario erat factum diuiduum. vnde sic arguo in contractibus vbi est factum diuiduum si pro parte est obtemperatum et pro parte non. pro parte tantum committitur pena. vt dicto. §. cato. ergo multo fortius in iudic. in contractibus amplius et fortius committetur pena quam in iudic. vt. ff. si quis caut. l. et si post tres. coniungendo cum. l. traiectitie. §. de illo. de actio. et ob. et not. ff. de rebus dubijs. l. si is qui. §. vtrum. solue ergo istud contrarium vt dixi dicto. §. cato. ver. quarto opp. ad idem de. l. ff. si quis cau. l. si seruus. §. si plurium. et solue etiam contrarium de dicto. §. cato. ad istum. §. vt ibi dixi. Deinde op. contra. ver. idemque. nam stare sententie arbitri est factum diuiduum. et tamen si pro parte obtemperatur in totum committitur pena vt dicto. §. cato. so. dicit glo. hoc esse speciale ne lites multiplicentur. et vt metu pene sententie pereatur. sed hec non videtur bona quia secundum hoc fortius committeretur pena in iudicijs quam in contractibus quod est contra notata in dicto. §. vtrum et in dicta. l. et si post tres. coniuncta cum dicta. l. traiectitie. §. de illo. nisi saluando glo. diceretur quod illa loquuntur in preparatorijs iudiciorum sed in decisorijs fortius committetur pena in iudic. et arbitris. vt. ff. de arbitris. l. celsus. sed tu dic vt dixi secundum Jaco. de are. in dicto. §. cato. dicto ver. tertio op. ad idem de. l. stipulationum. §. si forte. in fine. expeditis contrarijs quero si pars tantum soluta est ita quod tota pena est commissa vt i isto. §. nunquid pars sortis soluta computatur in penam glo. dicit quod sic nisi adiecta sit rato manente et c. quod puto verum vt dixi dicto. §. ver. sed contra predicta adhuc instant tu dicis sed querit glo. que est ratio differentie quando pena adijcitur dationi. quia tunc non distinguitur inter diuiduum et indiuiduum. Sed quando adijcitur facto sic plene dixi dicto. §. cato. in distinct. Item quid si vnus partem soluat. glos. dicit quod pro rata sortis et pene videtur soluisse. sed hoc est falsum. et reprobatur. ff. de eo quod certo loco. l. fi. Item quero quid si duo ab vna parte et duo ab alia compromiserunt in arbitrum et sub certa pena promiserunt stare sententie arbitri pronunciauit quod duo darent decem alijs duobus sub pena compromissi vnus dedit quinque. alia quinque non fuerunt soluta nunquid in totum committitur pena in compromisso adiecta glo. hic videtur innuere quod sic que incipit compromittentium sed dic vt plene dixi in. §. cato. in distinctione quam ibi feci. et dicetur statim in suppletione dicte glo. In glo. insolidum. ibi quidam insolidum et male. vt no. §. cato. ibi si seruus. vel hic in tali facto quod potuit per vnum fieri. ibi non. Jac. ibi in iudicijs vt dixi vel ibi plures stipulationes hic non. quia hic promisit vnum dare ibi duos seruos sistere. ar. j. e. l. scire debemus. Pe. et Ja. bu. In eadem glo. in fi. ar. ff. ad trebel. l. seruo inuito. §. cum pretor. C. de condi. indebi. l. j. ff. man. l. si fideiussor. §. in omnibus. quod intellige verum quando sententia arbitri continet dationem. ar. huius principij sed si continetur factum haberet locum distinc. esset diuiduum vel indiuiduum ar. §. cato. secundum pe. et hoc ex parte et persona rei et ex parte actoris committitur pro parte. quia videtur promittere non agere que promissio est diuidua vt dicto. §. cato. ¶ In glo. compromittentium ibi ex vna parte intellige insolidum obligati alias quasi quilibet de suo tantum perderet et pro sua tantum parte committeretur in penam. ar. j. de duobus reis. l. reos. §. cum in tabulis. vel negocium erat indiuiduum et sic in pluribus compromittentibus intelligitur. §. iste. sed sequens opinio verior est. Jaco. In glo. vltima ibi computat in penam. ar. ff. de transac. l. et post rem. §. j. et pro soc. l. quod si ex stipulatu. Dyn. sed si plures essent solum eius estimatio computabitur. vt. ff. de condi. indebi. l. si non sortem. §. fi. ibi. sed hic vnde cum alterum integrum consequi debeat. vnde hic reprobatur. ff. de eo quod certo loco. l. fi. Ja.

¶ Conditionem meliorem facere potest is cui bonis est interdictum.

Is cui bonis. In stipulando potest is cui bonis † interdictum est meliorem conditionem facere non deteriorem. hoc dicit. et diuide in quatuor. In prima ponit dictum vnum. in secunda aliud. in tertia ex secundo dicto infert in quarta illationem probat per simile. secunda ibi tradere. tertia ibi et ideo. quarta ibi sicut et in summa. hoc dicit prodigus meliorem suam conditionem facere potest non deteriorem. et vbi non est principalis obligatio non potest esse fideiussoria litteram expone. interdictum est iudic. autoritate. Dyn. ibi tradere. i. tradendo dominium vel vsucapiendi conditionem transferre. Dyn. ibi obligari etiam naturaliter. vt declarant sequentia. Dy. ibi et ideo. quia etiam naturaliter non obligatur. Dy. sed quero quidam erat in veritate prodigus. tamen per iudicem non erat sibi interdictum bonis nunquid habet locum hec lex. videtur quod sic quia similis est furioso. vt. ff. de tuto. et curato. da. ab his. l. is qui. infra illud quod fit a lege quod expeditur mediante ministerio hominis. vt. ff. de ope. noui nunciatione. l. de pupillo. §. nunciationem. et ff. de condi. insti. l. que sub conditione. §. fi. sed. l. duodecim tabularum. interdicta est administratio vt. ff. de curat. furio. l. j. ergo et c. ¶ Sed tu dic quod glo. bene dicit. vt. ff. de cura. furio. l. iul. in princi. et cum hac glo. concor. ff. de rescrip. l. is cui. nec obstant iura in contrarium allegata per ea que nota. in dicta. l. j. et eandem opinionem tenet Azo in summa de cura. fur. §. et in furiosis. ex quo patet quod glo. que est insti. de cura. §. furiosi. male dicit. et ad hoc etiam vide quod no. per Inno. extra de sup. neg. prela. c. grandi. quod. c. est hodie li. vj. Sed quid si est notorie prodigus. dicunt quidam vt Pe. quod tunc ipso iure a lege est sibi interdicta administratio. vt. ff. pro empto. l. si quis cum sciret. vbi de hoc. et ar. ff. de act. emp. l. emptorem. in prin. et hanc etiam opinionem secutus videtur Jaco. de are. Ray. tenet contrarium

d.l.is cui.§.de testa.⁊ hoc etiam videt ibi innuere glo.nō ob.d.l.si quis cum sciret per Pe.alle.q2 dicit vt ibi no.in glo.que facit pro hac parte nō ob.d.l.emptor.immo facit pro qua.⁊ ibi est necessaria sentētia.vt ibi no.Item non ob.d.l.cum sciret.vt ibi no.que glo.facit pro hac parte.pro hoc etiam facit glo. que est §.de cura.bon.dando.l.ij.dñs autē Odof.in.d.l.si quis cū sciret.sic scribit.si vis scire vtrum secure emas a male gerentib⁹ negocia sua.dic aut emo ab eo cui nō est interdicta administratio a lege vel a iudice.⁊ tunc secure emo ⁊ si est dñs trāsfert dominium si non transfert causam vsucapiendi.vt in prin.d.l.si quis cum sciret.aut ab illo cui interdictū est bonis a lege vel a iudice.⁊ tunc nō tenet venditio.vt hic.⁊.ī.de fideiusso.l.cū lex.⁊.§.de vsuc.l.vbi lex.si vero nō est sibi interdicta administratio tñ notorie prodigus est.⁊ qui ignominiose viuit ⁊ dat scorto pecuniam.⁊ tunc aut est minor.xxv.an.⁊ nō transit dñium in emptorem.nec prestat eidem causam prescribendi.vt.§.de mino.l.qd si minor.§.restitutio.⁊ man.l.si vero.§.adolescens.vbi de hoc.si vero est maior est ei bonis interdictum a lege vel iudice non tenet.vt.d.l.si quis cum sciret.in fi.⁊ hic si non est interdicta tenet venditio.vt.§.de in rem verso.l.iij.§.non.nec fallit in lusoribus.vt in.l.greca.C.de relig.⁊ sumpsit funerum que incipit alearum ludus quo casu venditor etiam de euic.non tenet.vt.§.quarum rerum actio non datur.l.ij.§.j.Item querit glo.quid si interdicta est alicui administratio tanq̄ prodigo q vere prodigus non erat nunquid tenet sententia.dicit gl.quidā.ꝙ non alij contra ⁊ non firmat pedem.Primam partez tenet glo.C.de peti.here.l.iij.⁊.l.si putas.vbi de hoc dixi plene.⁊.C.de cura.furio.l.j.secundam partem tenet glo.§.de tuto.⁊ cura.datis ab his.l.seie egresse.⁊.§.de vsuc.l.si ab eo.⁊ insti.qui.non est per.fa.te.§.itez prodigus.⁊ hanc approbat Dy.si non fuit error expressus in datione.q2 factum est contra ius litigatoris per.l.j.§.j.ī.q̄ sñie sine appel.rescin.contrarium sentit glo. que est.C.quan.prouo.non est necesse.l.ij.Pe.vō tenet primaz.s.ꝙ datio non teneat cum quo tenet segnior.⁊ dicit ipse Pe.ꝙ interdum est dare sñiam ex qua id quod sequitur semp sequit vt qñ pronunciatur rem meam esse vel tuam interdū lz sequatur semel non semper sequitur.vt qñ per iudicem datur tutor pupillo vel curator prodigo.q2 non semp valet datio tutoris vsq3 ad pubertatem.ergo ⁊ postea.immo adueniente pubertate finitur.vt.§.de tuto.⁊ cura.da.ab his.l.impuberi.⁊ ex hoc infert talem rationem facilius impeditur fiendum q̄ tollatur iam factum.vt.§.vnde liberi.l.fi.⁊.§.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.patre furioso.cū ergo datio tutoris superueniente pubertate finiatur ⁊ datio curatoris superueniente sana mente.ergo multo fortius impediet ⁊ ipso iure non valebit.⁊ de hoc statim dicā in stipulatione glo.In glo.prima ibi statim a lege detur curator prodigo.Old.ibi proximi agnati.vt.d.l.j.§.de curato.furio.plene no.Dy.⁊ hoc verum nisi esset notorium eum fore prodigum.quo casu dic vt.§.dixi.ibi alij contra.⁊ hec secunda vera si in datione non fuit error expressus.vt no.d.l.seie.⁊.d.§.item prodigus.insti.quibus non est permissum fa.te.⁊.§.de vsuc.l.si ab eo.Dy.Ja.de are.tenet ꝙ siue expressus fuit error siue non qd non tenet datio.vt.§.de tuto.et cura.da.ab his.l.tutor si petitus.sed posses eos concor.dicēdo ꝙ medio tpe teneat donec de errore appareat.⁊ ita intelligatur Dyn.sed errore cōperto non teneat.⁊ ita intelligit Jaco.⁊ ita innuere videtur glo.d.l.si putas.C.de peti.here.Pe.vero dicit ꝙ nō tenet datio quia impossibilis de iure fuit vt nō prodigo īterdicatur administratio ⁊ impossibilia de iure ⁊ facto sunt paria.vt.d.l.j.q̄ sñie sine appel.rescin.⁊ eodem ti.l.paulus.vnde sicut ibi non tenet impossibile p̄ceptum ita nec hic datio tutoris.Pe.ibi similis pupillo.i.infanti quantum ad contrahendum vel quasi ⁊ quātuz ad se obligandum alteri.⁊ de hoc vide qd no.C.de in integ.resti.mino.l.si curatorem.sed non quantum ad delinquendū nec quantum ad obligandum alterum sibi vt hic.⁊.ī.e.l.mulier.in glo.immo videtur ibi.l.marcellus.alias incipit.si quis pro pupillo.Dy.

1 ☞ Conditio impossibilis naturaliter stipulationem vitiare dicitur.

Impossibilis. Lex ista breuiter hoc dicit conditio impossibilis de natura stipulationis vitiat † licet eius contraria stipul.reddat validam ⁊ puram.matrimoniū autem non vitiatur per impossibilem conditionem.vt extra de condi.appo.c.vlti.⁊ ibi no.⁊ diuiditur in duas partes.in prima parte quando apponitur impossibilis conditio.in secunda qñ apponitur eius contraria.secunda ibi aliter ⁊c.litteram expone ibi obstat.i.reddit stipulationes inutiles.hoc verum quando ex implemento conditionis debet nasci actio.secus si ex defectu conditionis puta dedi decem tibi vt stichū manumittas qui erat liber ⁊ sic conditio manumittendi est impossibilis certe non impedietur nec vitiatur conditio ob causam immo nascitur et sic soluit contrarium.C.de condit.ob causam.l.si militez.⁊.§.de condi.ob causam.l.iij.§.si liber homo.Ja.ibi si talis conditio.s.de natura impossibilis secus si de iure.vt.§.de pac.l.iurisgentium.§.si maleficium.Ol.In fi.ī.obligationem pecunie credite.i.debite.⁊ de presenti quasi dicat obligationez continet ⁊ inducit vt ex ea statim peti possit qd in eam deductum est.oppo.contra primum dictum istius.l.de.l.j.§.de condi.insti.⁊ insti.de here.insti.§.impossibilis.so.ibi impossibilis cōditio adijciebatur in legato hic in stip.⁊ rationem diuersitatis dic vt in contrarijs no.sed contra primum membrum distinctionis op.insti.de lega.§.fi.⁊.C.de his que pene nomine.l.j.so.dicunt glo.aut ꝯditio īpossibilis adijcit grauato.⁊ tunc vitiatur legatū vt in contrario aut honorato.⁊ tunc valet ⁊ sic intelligantur que dicebam.⁊ ad hoc ⁊ pro declaratione totius istius materie vide qd no.per Dy.Jo.an.⁊ Car.extra de reg.iu.c.nemo potest.li.vj.secundo op.contra secundum membrum.⁊ contra principium.l.de.l.cum militem.C.de condi.ob causam.sed so.vt solui secundum Jaco.de are.in expositione littere super verbo obstat.Item op.de prin.l.ad secundum responsum.solu.dic ꝙ in prima parte fuit conditio impossibilis in secundo eius contraria ⁊ sic presens ⁊ necessaria.⁊ ideo in secūda parte reddit obligatio presens ⁊ pura.Item oppono contra secunduz dictum vbi dicitur ꝙ obligatio est p̄sens.vnde videtur ob.ī.de noua.l.si pupillus.§.qui sub ꝯditione.so.hic conditio necessaria ⁊ de presenti cum eius contraria fuit impossibilis de natura.in contrario conditio fuit necessaria sed de futuro.⁊ ideo quod ibi dicit textus ꝙ ille qui stipulatur sub conditione que est penitus extitura pure videtur stipulari.i.non sub conditione.in diez tamen stipulatur.vt no.d.§.qui sub conditione.⁊.ī.e.l.stipulatio §.incertam.licet glo.hic exponat pure.i.non in diem.que expositio est falsa per predictam glo.Item oppo.ꝙ in secunda parte huius.l.stipulatio non producat effectum.in.l.iurisgentiuz.§.si ob maleficium.§.de pac.so.hic eius cōtraria conditio erat impossibilis de natura.vt in prin.huius.l.ibi eius contraria cōditio erat impossibilis de iure.vt.ī.e.l.si plagij.Sz ad hanc solutionem oppone de fine prime glo.vbi dicitur ꝙ hec.l.intelligitur siue conditio erat impossibilis de iure siue de natura.circa qd dic aut propositio sumitur affirmatiue.vt erat in princi.huius.l.aut negatiue vt in secundo responso primo casu idem est siue sit impossibilis de natura siue de iure.vt in prin.huius l.ad quod principium tantum debet referri glo.predicta.secūdo casu quando propositio sumitur negatiue.tunc aut eius cōtraria est impossibilis de natura.⁊ sic loquitur secūdum respōsum huius.l.aut de iure.⁊ tunc loquitur dictus.§.si ob maleficium.Ultimo distinguit q2 conditio alia est impossibilis de natura alia de iure alia de facultate.Item alia adijcitur stipulationi.alia legato.Item cum legato aut in personam honorati aut onerati.Item cum stipulatione.aut conditio concipitur in faciendo aut in non faciendo si impossibilis conditio sit apposita in personā heredis seu grauatoꝝ vitiat legatum.vt insti.de legat.in fin.apposita vero in personam legatarij non vitiat de hered.insti.in fi.impossibilis conditio de facultate nō vitiat stipul.ī.e.l.continuus.§.illud.§.l.ij.§.ex his.impossibilis conditio de natura faciendo concepta vitiat stipul.vt hac.l.vt.§.de act.⁊ ob.l.non solum.vbi de hoc in non faciendo adhibita non vitiat sed habetur pro non adiecta.vt hac.l.secundo rñ.⁊ insti.de inuti.stip.§.impossibilis.īpossibilis cōditio de iure.vt q̄ est ꝯtra bonos mores similiter vitiat stip.vt.ī.e.stip.hoc mō.Itez impossibilis conditio in datione nō vitiat dationez.vt.C.de cōdi.ob causam.l.si cum militem.Dy.⁊ de hoc vide plene qd no.in.d.c.nemo pōt.li.vj.In glo.affirmatiue.ibi.§.pe.⁊.§.de condi.insti.l.j.Dy.ibi.l.si plagij.hoc referas ad prin.l.non autem.in illis impossibilibus de iure intelligas ꝭm rñsum huius.l.vt §.de pac.l.iurisgentium.§.si ob maleficium.⁊ ibi no.Ja.in glo.⁊ sic in non faciendo ibi non in diem contrarium not.s.qd sit in diem in.l.hic alle.si pupillus.⁊.ī.e.l.stipulatio ista.§.inter certam.Jaco.

In illa stipulatione. Lex ista cum.l.hoc iure.h.d in stipulatione in qua est conditio que non remittitur a iure ⁊ dies solutionis differende gratia licet existat conditio necesse est diem expectari secus si cōditio remittat

remittatur a iure. Itē secus si dies est gratia stipulationis cōmittende. ⁊ hec. l. cum dicta. l. hoc iure diuiditur in tres partes In prima parte apponit dies gratia solutionis differende. et conditio non remittitur a iure. In secunda parte conditio remittitur a iure. In tertia parte dies apponitur gratia stipulationis committende. scda ibi sed cum eo. tertia in. l. hoc iure. et dic ꝙ principium huius. l. loquitur de stipulatione que incepit a precedenti conditione. ⁊ de ista similiter loquitur. j. e. l. hoc iure. que est huic contra. sed dic aut id qđ est appositum in conditione cōsistit in facto promissoris aut non. Primo casu locū habet. l. ista. scđo. l. illa hoc iure. ⁊ hec fuit Io. ⁊ bona sed adhuc est ꝯtra finis huius. l. illi. l. hoc iure. naz hic nunꝙ id quod est appositum in conditione est in facto promissoris. s. tangere celum digito vel non tangere. ⁊ tamen nunꝙ expectatur dies. sz dic ꝙ hic loquitur de conditione impossibili. ⁊ sic non est ꝯtra. litteram sic expone in illa stipulatione. s. que incepit a precedēti conditione vt sequitur si kalendis ⁊c. ibi spondes per hoc pz ꝙ id quod erat in conditione pēdebat a facto promissoris. dy. ibi mortuo. s. ante kalendas. Dy. ibi ⁊ licet respondet ad tacitū dubium. Dy. ibi in conditionē. i. conditionis euentum. Dy. ibi committi videatur ⁊ verum est ꝙ committatur quo ad obligationem pariendam ⁊ petitionē sed non cum effectu. ibi dies tamen superest. ⁊ ideo vsqz ad eius euentuz differtur petitio. dy. ⁊ per hanc litteram soluitur questio si promisi tibi facere domum certo loco hinc ad kalendas nouembris. ⁊ differam tanto tempore qđ certum sit domum fieri non posse qđ non potes agere ante terminum ⁊ nisi toto tempore elapso. ⁊ pro hoc. j. e. l. veluti. §. j. ⁊. l. quicquid. §. fi. ⁊. s. si quis cau. l. si eum. §. j. quod facit etiam ad materiam decretalis commissa. extra de elect. li. vj. cum ibi no. ibi sed cum eo hic incipiebat a conditione que remittitur a iure. Dy. ibi non tetigerit. ⁊ sic est talis conditio que se habet ad esse tantum ⁊ ad esse de presenti ita ꝙ nullo modo suspendit obligationem. vnde potest agi statim quasi non teneat appositio diei cum ipsa conditio teneat cui dies apponit. Dy. ibi protinus. i. statim non expectato die kalendarum. dy. deinde ad euidentiam premitte qđ interdum dies apponitur gratia solutionis differende. Interdum gratia limitande. interdum gratia committende que prosequere. vt dicam. j. e. l. ita stipulatus. Item est sciendum ꝙ dies interdum adijcitur conditioni. interdum dispositioni vt. j. dicam. Item est sciendūz ꝙ in hac. l. ⁊ in. l. illa. illud quod apponebatur in conditione erat dandum stipulatori in. l. hoc iure. aliquid extrinsecus erat appositum in conditione. s. non dandum nec faciendum stipulatori nec dependens ex facto promissoris contra hāc. l. oppone de. l. si quis heres. de acqui. here. que allegatur in. l. hoc iure. solu. ibi erat talis dispositio que non recipiebat diem certam. vt. s. de here. insti. l. hereditas. hic vero secus. secundo op. ad idez de prin. ad ver. sed cum eo. so. In prima parte conditio non remittitur a iure. in secunda parte sic. ⁊ ideo cum in ipsa conditione quare committitur a iure apponatur dies tanꝙ ipsius accessorius sublato principali remanet et accessorium. vt. j. de pec. le. l. j. ideo in secunda parte huius. l. non expectamus diez. tertio op. ad prin. ꝙ die adueniente non debet agi cum effectu immo debeat impediri actionis effectus. vt. j. e. l. euz qui. ita solu. hic adijciebatur dies gratia solutionis differende. ibi vero gratia stipulationis limitande. quarto op. contra ver. sed cum eo ⁊ videtur ꝙ licet reijciatur conditio. tamen expectare debeamus nisi sit dies mortis. vt. s. de condit. ⁊ demon. l. cum tale. §. meuie. so. interdum dies apponitur conditioni que remittitur a iure. verbi gratia. si intra kaleñ. digito celum non tetigeris cētum dabis. ⁊ tunc cum conditio apponatur tanꝙ principale. ⁊ dies tanꝙ accessorium ⁊ tunc diem non expectamus. vt hic. interdum adijcitur dies dispositioni. verbi gratia si digito celum non tetigeris dabis. x. intra kalēdas. tunc licet ꝯditio reijciatur diem tamen expectamus vt in cōtrario. ⁊ est ratio quia tunc adicitur dispositioni sed dispositio non tollitur immo remanet. ideo diem expectamus. Quinto op. contra. l. hoc iure. q: videtur ꝙ ibi etiam diem expectamus. vt. s. de condi. ⁊ demon. l. iiij. so. dictio tunc que erat in. l. contraria tollit cōtrariū l. hoc iure. ibi stipulatione. incipient a precedenti cōditione ibi acciderit. i. certum esse cepit eum venire non posse. op. contra e. l. hoc iure. de his que no. in. l. si ita legatur. s. de ꝯdi. ⁊ demon. ⁊ de notatis per Iac. bu. s. siqs cau. l. ⁊ si post tres. so. aut dies fuit appositus conditioni. verbi gratia si lucius ticius ante kaleñ. maij in italiam non venerit ⁊ tunc loquitur hec. l. hoc iure. aut adijcitur dispositioni. verbi gratia si lucius titius in italiā non venerit decem dare spondes intra kaleñ. maij. hoc casu forte expectatur tempus. Septimo op. ⁊ vr ꝙ agi non possit nisi postꝙ dies venerit. vt. j. e. l. veluti. §. fi. so. vt statim dicam. Octauo op. ad idem de. l. quicquid. §. fin. j. e. ⁊. l. si eum. §. j. s. si quis cau. so. vt statim similiter dicam. Nono op. ad idez de hac l. nulla. so. dicunt quidam vt Bul. ꝙ hec lex non contradicit illi. nam licet dicat illa. l. hoc iure aūt agi non posse quā exploratum sit titium in italiam venire non posse. nō tamen propterea l. dicit ꝙ possit statim agi cum certum est venire non posse sed dicam diem expectari. ⁊ sic determinatur per aliam solutionez hec solutio non videtur bona q: ar. a contrario sensu est validū in iure. vt. s. de offi. eius cui man. est iurisdi. l. j. §. huius rei. Itē q: intra tempus prohibitum post tempus videtur concessum. vt. s. de legi. l. cum lex. quare dicit Mar. ꝙ hec lex loquitur de rigore sed de equitate añ kaleñ. obstabit exceptio. ⁊ hec so. videtur habere colorem ẜm glo. que tenent qđ añ diem est nata actio sed impeditur actionis effectus. sed hec so. etiam non videtur tuta. q: verba debent intelligi cuz effectu. vt. s. de eo per quem factum est. l. fi. §. docere. Item verbum peti videtur considerare effectus actionis. vt. s. ad macedo. l. j. cum ibi notatis. cum ergo dicta. l. hoc iure. dicat non posse peti anteꝙ exploratum sit titium in italiam venire non posse. ergo postea peti poterit ⁊ cum effectu sumpto ar. a contrario sensu. quare dicunt alij omittendo tertiam solutionem ⁊ capiendo quartam ꝙ in l. hoc iure. dixit ante kaleñ. in hac. l. in illa. dixit kaleñ. ⁊ hāc reprobat Pe. sed reprobari videtur per. l. qui ante. j. eo. sed ipse respondet ꝙ paria sunt quo ad stipulatorem. non tamen sunt paria quo ad promissorem. quia quando ante kalendas stipulator non est in diem sed pura secus si kaleñ. vt probatur in. l. testamento. coniuncta cum. l. si ita. §. fi. s. de ma. testa. Itez probatur per rationem quando stipulatio est in diem certam adiecta fauore stipulatoris reus non potest ante soluere. vt. s. de legatis. ij. l. si ita relictum. §. pegasus. ⁊ de vsuris. l. iij. §. cū polidius. sed quando promittis intra kaleñ. non est dubiū ꝙ aut posses soluere. secus si in kalendis. tu dic ꝙ sunt paria per dictam. l. si ita. ⁊ per. l. s. de succes. edic. l. j. §. si intra. non ob. leges in contrarium alle. quia in eis speciale fauore libertatis. ⁊ dic vt dicam in repetitione. j. e. l. stipul. non diuiduntur quare dicunt alij ꝙ in. l. ista incipitur a precedenti pactione. ⁊ in. l. hoc iure. a precedenti conditione. hec so. falsa est vt apparet in tex. in hac. l. in illa. quare dicunt alij ꝙ in. l. hoc iure. inter ꝯtrahentes actum fuit vt sic ageretur. secus in hac. l. nulla. sed hec sol. est diuinare. ⁊ ideo capias tertiam solutionem Io. ⁊ ipsaz tenenam in hac. l. in illa. dies kaleñ. repetitur in dispositione. sed in l. hoc iure. non repetitur in dispositione. ⁊ est ratio differentie. quia in. l. illa. illud quod est in conditione dependebat ex facto promissoris. secus in. l. hoc iure. ratio rationis est. quia in. l. in illa datio illorum. x. facilius succedit in locuz illius quod erat appositum in conditione. ⁊ quod dependebat ex facto promissoris. ⁊ ideo dies adiecta in conditione videtur repetita in dispositione que succedit in locum illius. ⁊ ideo est sensus in hac. l. in illa. si kalendis stichum non dederis. x. dare spōdes. ⁊ ideo apparet diem appositā gratia solutionis differende. sed in. l. hoc iure. illud quod apponitur in conditione nō repetitur in dispositione. remanet ergo dies cum aditione gratia solutionis committende. Decimo op. contra has. l. de. l. si homo. j. e. so. hic incipitur a precedenti conditione ibi vero a precedenti dispositiōe ⁊ dic vt ibi dicam. Item op. ꝙ liberetur a tota obligatione per interitum speciei. sed dic ꝙ species non erat in obligatione. vt statim dicam in suppletione glosarum. vt ergo appareat materia harum legum si queratur cum stipulatio habet diem conditionem an post euentū conditionis expectent dies distinguit aut conditio remittitur a iure aut nō. primo casu aut dies adijcitur conditioni. ⁊ tunc cuz remittitur a iure conditio quod est principale videtur remitti dies tanꝙ accessorium. vt hac. l. in illa. cum his que hic no. aut adijcitur dispositioni verbi gratia si digito celum tetigeris. x. intra kaleñ. ⁊ tunc quia remanet dispositio quod est principale remanet etiam dies tanꝙ accessorium. ⁊ ideo diem expectamus. vt dicta. l. cum tale. §. meuie. de condi. ⁊ demon. secundo casu principali interdum dies apponitur gratia stipulationis limitande. primo casu vt agatur nō expectatur dies sed vt actionis effectus impediatur bene expectatur. vt. s. de dam. infec. l. damni. §. sabini. ⁊. j. e. l. eum qui ita. ⁊. s. de act. ⁊ obli. l. obligationum fere. §. placet. secūdo casu aut est talis dispositio quem nō recipit diem certam. aut secus. primo casu post euentum vel defectum conditionis dies non expectatur. vt dicta. l. si quis heres. de acquiren. heredi. secundo casu quando est talis que recipit certam diem tunc aut illud qđ apponitur in conditione erat dandum vel faciendum stipulatori. aut apponitur aliquod extrinsecus primo casu expectare

debemus.vt hac.l.in illa.secũdo casu aut illud extrinsecus de
pẽdet ex facto promissoris aut ex alterius facto.primo casu diẽ
expectare debemus.vt dicta.l.veluti.& dicta.l.quicquid.j.e.se/
cundo casu aut dies apponit̃ cõditioni & non apponitur articu
lus seu dictio tunc & nõ expectamus diem.vt.l.hoc iure.aut ap
ponitur tunc & expectamus diẽ.vt.s̃.de condi.& demõ.l.iiij.aut
dies apponitur dispositioni verbi gratia si lutius in italiã non
venit dabis.x.intra kalẽdas.quo casu expectatur dies.vt not.
Jaco.bu.in dicta.l.& si post tres.& facit.j.e.l.si ita.s̃.de condi.&
demon.& hanc materiaz plenius prosequar.j̃.e.l.ita stipulat⁹.
¶ In glo.cum certum sit in fi.melius staret stichum dari non
posse.quia nec vnq̃ species fuit agi posse ad stichum quia nõ
erat in obligatione sed in modum conditionis adiectus.vt.s̃.ti
tu.proximo.l.obligationum fere.§.fi.in principio.ad legem fal
cidiam.l.j.§.item si ita.in fi.& quando dies le.ce.l.cum sine pre/
finitione.§.quod si ita.&.l.si penũ.in fi.Dyn.¶ In glo.s.in ka
lendis.in fi.& hoc ideo quia dies apposita in cõditione videtur
repetita eo quod erat dandum in defectum conditionis q& con
ditio & prestatio pendebat ex facto promissoris al's cõtra. vt.j̃.
e.l.hoc iure.Dy.In glo.qui impedit.in fi.Item contra.j̃.e.l.si
ex legati causa.s̃.si quis cau.l.ij.sed ibi erat species in obliga/
tione cuius interitu liberatur.hic autem non erat in obligatio
ne q& ceperat obligatio a precedẽti conditione.vt no.j̃.e.l.si ho
mo.& per hoc videtur male dicere glo.que est.s̃.qui satis. cogã.
l.sed si decesserit.vbi de hoc satis dixi.Itez contra.s̃.de dam/
no infec.l.damni.§.sabini.so.aut dies exprimitur limitande ob
ligationis hoc est intra que stipulatio possit committi : & ex ea
agi.vt ibi & tunc dato damno.& sic stipulatio commissa potest
agi nec expectatur dies aut dies apponitur gratia differende
stipulationis.vt hac.l.& tunc stipulatio committatur a condi/
tione.dies tamen solutionis expectatur sic.j.e.l.insulam. Itez
contra.s̃.de acqui.here.l.si quis heres.ita scriptus fuerat. sed
ibi post defectum conditionis supererant tantummodo dies
certus qui in institutionibus habetur pro non adiecto.vt.s̃.de
here.insti.l.hereditas.& institu.de here.institu.l.heres.& simile
no.in.l.iiij.que incipit si quis ita.s̃.de conditio.institu.in secun
da glo.Dy.In glo.quia sublato.i.inutili existente a principio.
Dynus.

1 ☞ Occupare dicitur qui primo litem contestat̃.

I titius. Lex ista hoc. d.stipulatio eius/
dem rei ad nos in defectum cõ
tracta vicissim pertinet.primo litem contestari com
mittit cum effectu.& no.quod prodest occupare et
1 ille dicitur occupare † qui primo litem contestatur. vt.j̃.de
duobus reis.l.ex duobus.& de leg.j.l.si pluribus.literam expo
ne.ibi separatim.ideo dicit vt denotet dictam inter istos duos
reos stipulãdi in quibus secus est.vt.j̃.de duobus reis.l.ij.dy.
ibi si illi & sic incepit a precedenti conditione.Dy.ibi finem dã/
di.i.facultatem ex qua datione imponit̃ finis stipulationi.Dy.
ibi occupantis.i.eius qui primo litẽ contestat̃.¶ Op.hic dicit̃
q̃ vnus litem contestatur.sed videtur q̃ hoc esse non possit q&
in personam vtriusq̃.s.titij & seij fuit stipulatio conditionalis.
& sic ante conditionis euentum nec venit nec cessit dies.vt.j̃.de
ver.sig.l.cedere diem.ergo nullus potuit litem contestari cum
nemo sine actione experiatur.vt.s̃.de nego.gestis.l. si pupilli.
§.videamus.so.dicit glo.licet in ipso principio de facto agat ta
men in ipsa contestatione incipit de iure act.competere.vt in si
mili dicam in repetitione.l.ita stipulatus.dicit tamen Ray.q̃
hec contestatio non est efficax ad effectuz condemnationis sed
solum ad cõmissionem stipulationis.vt.s̃.de act.& obliga.l.obli
gationum fere.§.fi.quod mihi non placet.vt plene dixi in repe
titione dicte.l.ita stipulatus.¶ Secundo opponitur q̃ per li
tem contestatam factam per vnum in eius personam stipula/
tio non committatur.immo debet expectari quod desinat pos
se alteri dari.vt dicta.l.ita stipulatus.j̃.eodẽ.so.dicit gl.hic spe
ciale in perplexis.vbi fallunt regule legistarum.sed habet hãc
solutionem.oppo.si hic est perplexitas.ergo stipulatio nulla ẽ.
vt.l.si titius.s̃.de condi.insti.solu.si tu teneas primam solutio/
nem.quedam est perplexitas dissolubilis de facili per contesta
tionem lit.& de ista loquitur hec lex. quedam indissolubilis vt
in contrario.& faciunt ar.ad dissolubilia habens de quibus so
let dici in.l.si post mortem.s̃.de legatis.j.alij dant aliam solu/
tionem ad dictam.l.ita stipulatio ex quo vnus est hic lit.conte.
desinit ciuiliter alteri dari posse.vt apparet hic in textu ibi fi/
nem.i.terminum &c.secundum glo.vel finem.i.facultatem rem
dandi alteri ex qua datione finis stipulationi imponitur secun

dum Jaco.de are.& secundum hoc euentus conditionis ciuili/
ter purgabit stipulationem quod vtrum sit verum necne dic
vt dixi dicta.l.ita stipulatus.quare dicunt alij aut verba con/
feruntur in eadem persona.verbi gratia si mihi stichum nõ de
deris.x.mihi dabis.aut in diuersis primo casu loquuntur con
traria.secundo.l.ista.alij dicunt aut vna res deducitur in stipu
latione aut diuerse.primo casu loquitur hec lex.vtrum iste so/
lutiones procedant necne & qualiter soluantur contraria ple/
ne dic.vt dicta.l.stipulatus.¶ Tertio op.cõtra hãc.l.vbi dicit̃
q̃ prodest occupare immo videtur q̃ non prosit.vt.s̃.vt in pos
ses.le.l.is cui.§.qui prior.& de dam.infec.l.si finita.§.si plures.
so.aut iura sunt compassibilia.& tunc prodest occupare.vt hic
vel aliter regula est quod non prodest occupare si reparatur
contra est speciale.¶ Item oppo. quia videtur q̃ non occu/
pantis sed prohibentis.melior sit conditio.vt.s̃.communi diui
dundo.l.sabinus.solu. vt nota.per Dyn.extra de regu.iuris.
c.in re communi.li.vj.¶ Quinto op.q̃ per lit.cõtestationẽ nõ
fiat occupatio.sed per sententiam.vt.s̃.de pecul.l.si vero.& de
nox.l.si quis a multis.so.aut loquimur in iure efficaciter que
rẽdo aut ĩ iure quesito preferendo.primo casu sufficit contesta
re.secundo opus est ad sententiam peruenire.sed contra istam
solutionem est.j̃.de duobus reis.l.ex duobus.vbi tractatur de
iure iam quesito preferendo.& tamen dicitur occupare qui pri
mo litem contestatur.secundo cum tractatur de iure iam quesi
to preferendo aut plures pretendunt communem actionem iã
quesitam aut plures actiones iam quesitas.primo casu occu/
pare dicitur qui litem primo contestatur.vt dicta.l.ex duobus
secundo casu qui primo venit ad sententiam & sic intelligatur
quod dictum est.& ideo pro solutione brocardi vtrum dicatur
quis occupare per litem contesta.vel per sententiam posses di
cere.vt notat hic Ray.vel vt no.per Jaco.butrigarium.s̃. de
procura.l.pluribus.vel vt dicit Pe.s̃.de legatis.j.l.pluribus.
vel dic plenius capiendo etiam verba eorum.aut loquimur de
occupatione quo ad priuationẽ officij vel iurisditionis aut quo
ad commodum actionis.primo casu dicitur occupare qui pri/
mo litem contestatur.vt.s̃.de procurato.l.pluribus.& de iudic.
l.vbi.&.l.qui prior.secundo casu aut agitur contra aliquez tãq̃
non contra obligatum.vt contingit in actione reali.vt in.§.j.in
sti.de act.aut agitur contra aliquem tanq̃ contra obligatum.
primo casu dicitur occupare qui primo ad sententiam perue/
nit.vt.s̃.de rei vendi.l.is a quo.de nox. l.si quis a multis.&.l.
si vero.de pecul.secundo casu aut agimus de iure efficaciter q̃
rendo preferendo.aut de iure iam quesito. primo casu dicitur
occupare qui primo lit.contestatur.vt hac.l.&.l.si pluribus.de
legatis.j.secundo casu aut plures pretendunt communẽ actio
nem iam quesitam.aut plures actiones iam quesitas.primo ca
su dicitur occupare per contestationem. vt. l.ex duobus.j̃. de
duobus reis.secundo casu per sententiam.vt.l.inter eos.s̃.de
re iudi.& hec faciunt in ar.ad questionem inquisitionis secun/
dum Dyn.quidam hereticus de marchia stetit bonoñ. per.x.
annos inquisitor bonoñ.cepit inquirere & litem contestari.post
ea inquisitor marchie cepit inquirere ab eo accellerauit proces
sum quod tulit sententiam anteq̃ inquisitor bonoñ.& hoc fecit
propter bona dicas q̃ nihilominus ĩquisitor bonoñ.est potior
quia primo fuit lit.contestatus.vt hic.&.s̃.de offi.consu.l.j.Itẽ
quia inquisitor habetur loco accusatoris.vt.s̃.de custod. reo.l.
diuus.& quod ibi no.Jaco.de are.sed quando vnus accusauit
precluditur via alteri.vt.j̃.de accusat.l. hi tamen omnes.§.ab
alio.&.C.de accusa.l.qui de crimine.ergo & pendente questione
per officiuz alius debet repelli.& ratio est quia hic tractatur de
prelatione iurium que se non cõpatiuntur adinuicez.¶ Pre
terea quando secundum iudicium sic se habet ad primum q̃ la
ta sententia absolutoria.In primo opponitur exceptio rei iudi
ca.in secundo primo inchoato nõ potest aliter procedere. vt.s̃.
de exceptio.rei iudi.l.fundi.&.l.fundus.sed ita est in proposito.
ergo &c.nisi de preuaricatione diceretur.vt.j̃.de libero ho.exhi
ben.l.iij.§.si plures.& de preuaricato.l.preuaricatiõis.& de hac
questione notaui.s̃.de excu.tuto.l.iurisperitos.l.j.& faciunt p̃/
dicta ad aliam questionem quam notaui.j̃.de accusa.l. si plu/
res.¶ Sexto op.hic in fine dicitur q̃ ante litez contesta.est lo
cus gratificationi.sed videtur q̃ non si expedierit.§.j.solu.pro
declaratione istius brocardi dic aut vnus est creditor tñ incer/
tus propter nominis identitatẽ.& tũc anteq̃ probetur.de quo
sit cogitatum locus est gratificationi.vt.s̃.de leg.ij.l.si quis ser
uum.§.si inter.aut plures sunt creditores.& tunc aut omnis in
solidum aut pro parte.primo casu locus est gratificationi.vt.j̃.
de duobus reis.l.iij.& de relig.l.fi.nisi per vnum sit lis contest.
vt in casu huius.l.secundo casu aut omnes instant & non est lo
cus gratificationi

cus gratificationi.vt.d.l.si non expedierit aut non.et tunc sic. vt.e.l.si non expedierit.et que i frau.cre.l.pupillus. vltimo pro declaratione littere possemus querere de ratione istius legis q est causa q per lit.contesta.committatur stipulatio ratio est q nisi hoc diceremus oporteret nos expectare interitum rei vel quod res efficeretur sacra vel religiosa et sic expectaremus tempus stipulationis committende in casu in quo stipulatio iã commissa debet perire quod esse non debet.vt.s.de vsufruc.l.titio.et.j.e.l.inter stipulantem.§.sacramentum. ¶ In glo.j.terminũ. in fi.vel dic fine.i.facultatem dandi alteri ex qua datione finis stipulationi imponitur.et quod dicit fore.s.pmissor. Ja. ¶ In glo.saltem de facto ibi.C.e.s.de contraben.et cõ.stip.Old.ibi de condi.et demõ.l.si titius.immo videtur cõtra quia perplexitas prorsus vitiat institutionem.vt ibi.sed hic non prorsus stip.sed hic dissolutio pẽdet ex facto tertij.i.promissoris ex nullius. dy. vel dic q hic non est perplexitas.q potest esse q nulli dabit.et sic vtraq committetur stipulatio nec est inconueniens q eadẽ res insolidum debeatur.sed in contrario secus q impossibile ẽ q duo insolidum sint heredes.vt.j.de regul.l.quod contra.§. vni pro solido. Ja.et Pe.ibi vel fingit impossibile.hec vera sm Dy.vel dic q hic non loquitur in obligatione cõditionali duorum reorum stipulandi.quod etiam probatur.j.de duob. reis. l.ex duobus.et sic non ob.oppositio hic formata. Jac. de ra.ibi finem dandi etc.que littera innuit a parte q vno petente desinit posse alij dari.et ideo secundum regul.que traditur in.l.ita stipulatus.committitur stipulatio.nec est hic aliquid speciale ratione perplexitatis et hoc vult dicere hec secunda sol. huius glo.l3 alibi cõmuniter teneatur glo.qõ sit speciale in perplexis sed hec est veritas. Dy.in ea.glo.in fi.et hec videtur bona.nam si deberet expectari q illi non possit dari puta q res efficeretur sacra.iam mihi eadem ratione dari tunc non posset.et ideo per contesta.lit.promissor perdit facultatem dandi alteri. Ja. vel dic q lex illa ita stipulatus.j.e.concor.q lit.contest. incipit teneri cõtestanti.et sic videtur desinere alteri posse dari. ¶ In glo.qui prius.ibi lit.contestando.hec tamen contestatio de facto non est efficax ad effectum quo ad preuaricationẽ sed solũ ad commissionem stipulationis.ar.s.e.l.obligationum fere.§. fi.et quod ibi no. Ray.ibi.l.si vero.sed dic aut tractatur de iure alicui efficaciter q rẽdo et adiunendo in psonã alterius.et tũc ille est prior qui primo litem fuerit cõtestatus.et ita loquitur hec.l. et.s.de procura.l.si pluribus.et de leg.j.l.si pluribus.cum si.aut agitur de iure quesito preferendo.et tunc ille est potior qui primo ad sententiam peruenit.vt.d.l.si vero.de noxal.l. si quis a multis.et de re.iu.l.in tribus.cum si. Dy.et hoc casu ex diuersis procedunt obligationes.secus si ex eadem causa.q tũc melior est conditio eius qui lit.contestatur.vt.j.de duob.reis.l.ex duobus.et sic sustine opinionem Dy.que videtur destrui per.l.illã cui seruum.in fi.§.si inter duos. Dy.

a ¶ Hoc iure adde bal.i.l. si qdez.C.de exce.nuper. et Alex.reputat istũ text. sing.ad hoc qõ vbicunq deducit i iudicio aliquid cõditiõale vel tale quid sit fundamẽtu3 intẽtiõis nostre.illud cõditionale vel fundamẽtu3 d3 pri9 et ante.oia ligdari.

Hoc iure.[a] Hec.l.declarata fuit plene.s.e. l.in illa stipulatione.et quod dicit exploratum sit.i.certum a contrario sensu.bene potest agi ante kalẽ.sed ob. exceptio cu3 obligatio remanet in die.et sic non ob.l.in illa.et sic intelligit hanc.l. Jac. de ra.sed Pet.hoc reprobat. ¶ In glo.q nec debet.s. peti ante kalendas. Dyn. In glo.si ergo ibi non posse secundum Bul. hec solutio falsa est quia cum petitio denegatur ad tẽpus post tempus concedi videtur.et econtra.s.de leg.ij.l.statuliber.§.stichum. Dyn.ibi secundum Azonem.hanc opinionem videtur sequi Jaco.de ra.per.l.j.in fine.s.quando dies vsufruc.leg.ce. et.j.e.l.centesimis.in principio.ibi dare decem secundum Jo.et hoc videtur satis probabile.quia in primo videtur adiici dies non tantum causa conditionis sed etiam causa differende solutionis. In secundo causa conditionis tantum sicut et alias dicitur.s.de conditio.et demon.l.cum tale.§.meuie.que multũ corroborat Jo.opinio. Sed ei obstat eodem titulo. de conditio.et demonstra.l.iiij.§.j.sed ibi propter dictionem tunc vt ibi patet Item videtur obstare.s.de vsufruct.leg.l.vxori vsufruct.leg. sed respondeas eodem modo. Dyn.et sic secundum Jo. aut in conditione dicit habente vertitur factum promittentis.et tunc dies conditionis etiam solutioni videtur insertu3.vt in contrario.aut vertitur factum tertij et tunc non vt hic. Jaco.et dic circa hoc.et not. Azo in summa.C.§.vbi.ibi quod non placet.quia vtrobiq cepit a conditione.vt ex littera patet. Dy.in fine. vel dic q in.l.in illa.dies differt expressum.et sic tacitum in ista non differt expressum.et sic nec tacitum. Jaco.et Pet.vel dic quod in.l.in illa.in prima promissione dies fuit apposita bene. in secunda intelligitur repetita.hic autem non.et est eadem in effectu cum solutione. Jo.

Filius. In potestate patris ante captiuitatẽ cõstitutus simpliciter stipulationẽ patri acquirit.h.d.

Si ita. In alternatiua quantitatis aut temporis semper quod minimum est intelligit in stipulatione deductum.hoc dicit. Dy.et arguit iurisconsultus de quantitate ad tempus. sed Ja.de are.dicit in tempore quod est maius.vt hic patet in littera.sed tamen idem est cum eo quod dicit Dy. quia minus id est leuius est:quo ad promissorem maius.et longius tempus q breuius et diuiditur in duas partes.in prima ponit de alternatiua quãtitatis.in secũda temporis.sed quero si stipulatus sum decem.aut quinq nunquid quinq dicantur precise in obligatione an vtrũq alternatiue.et videtur q vtrũq.vt.s.de lega.ij.l.si ita.§.fi.et quod ibi no. In oppositum tenet hic glo.et.j. e.l.inter stipulantem.§.si stipulante.et hanc teneas.non ob.l.si ita.quia quod ibi dicitur in textu quod heredis esset potestas in eligendo illa verba procedunt considerata natura obligationis alternatiue secus si consideretur natura rei in obligatione deducte.et ideo dicimus esse differentiam in alternatione specierum et alternatione quantitatum.nam in alternatiua specierum si respondeatur ad vnum nihil valet stipulatio.vt d.s. e.stipulatio.l.j.§.cum adijcitur.et ibi no.et est ratio q in quantitatib9 nulla potest esse affectio seu interesse.vt quis magis possit affectare vnum nummum q alium eiusde3 valoris.vt.s.de in lit.iuran.l.nummis.et ad legem falcidiam.l.precia rerum. et ideo in quantitatibus pcise de minori quantitate vr responsu3 secus in speciebus quia aliquando interest soluere mea vnam maioris precij q aliam minoris ratione affectionis quam habeo ad viliorem.vt.s.de leg.ij.l.si cui fundus.et de leg.j.l.apud iul.§.scio. Dy.

1 ¶ Paria sunt stipulari kalendis et ante kalendas.

b ¶ Paria. adde pau.d cast.et Inno. hic q intelligunt qñ tps adijcitur ad solõnem gratia debitoris

b Eliante. Paria[b] sunt stipulari ante kalẽdas et kalendis.hoc dicit.et vide j.e.l.eum qui ita.§.qui ita.in fi.quantu3 ad tempus qd est añ kalendas.neutro enim casu agit ante kalendas.et vtroq si soluatur in termino solutum intelligitur.vt s.de succe.edic.l.j.§.si iuncta.in dubio ergo subaudi kalendas scilicet finitas.vt.j.e.stipulationes nõ diui.§.fi. Ja.vbi de hoc et adducitur in ar.ad questionem quod si iudex precepit aliquẽ comparere ante kalendas augusti quod possit comparere die kalendarum.de quo no.in glo.et per Jaco.de are.j.de verbo. significa.l.auũculus accedat.l.pater.ad.l.iul.de adulte.de dicta.l.j.§.si intra.de succe.edic.pro hoc extra de excep.c.pia.lib. vi.cum ibi notatis per omnes.et bene per Car.et ad hoc de manifesta.l.si libertas ita fuerit data.§.fi.de hoc etiam dicetur.j.c. l.liber homo.§.decem.et vide in alphabeto dictione ante et dictione ifra. Itẽ si aliquis promittit mihi dare.x.infra tempus mortis mee sub certa pena liberatur soluendo illa die qua morior.l.si quis sic dixerit.et ibi in glos. sed quid si promittas decem nomine dotis filie tue infra annum proximum nũquid annus incipiet a die stipulationis vel nuptiarum dic q a die nuptiarum.vt.s.de iure dotium.l.talis stipulatio. est tamen secũdum Odof.qui hoc no.in dicto.§.vlti.in.l.stipulationes.nõ diuidunt aliqua differẽtia inter stipulationes de quibus loquit l.ista.q si stipulor ante kalẽdas die kalẽdarũ petere potero sic non si stipulor in kalendis mihi dari q tunc non potero petere nisi elapsis kalendis.vt.j.codẽ.l.qui hoc anno. ¶ In glo.in vtroq ibi sed in die kalendarum.immo nec in die kalendaru3 vt ibi no.secundum Jo.cuius opinio vera est. Ja.

Si ita stipulatus. Hec lex diuiditur in tres partes. In prima parte ponit vnum dictum. in secunda parte aliud.in tertia infert.secunda ibi ne fideiussor.tertia ibi.l.et ideo.et hec.l.cum sequenti breuiter hoc dicit. in eo quod est faciendum tacite inest tempus quo fieri possit. Item casus superueniens non penitus excusat promissorẽ sed eatenus vt iterum tempus concedatur ibi edificari non adiecto tempore. Dy.ibi ex ea causa ad totum quod interest domũ non esse edificatam. Dy.et sic cessat contrarium. Dy. ibi edificari possit nec ob.l.ij.s.de annuis leg.q ibi agebatur ad factũ hic ob non factum. Ray. Oppo.et videtur q stipulatio de qua loquitur hec.l.non teneat.vt.j.e.l.qui insulam.et.s.de eo quod certo loco.l.ij.§.si ei quis.so.intellige hanc.l.secũdum illas q hic fuit adiectus certus locus alioquin non tenetur. Secundo op.hic dicitur q ante agi nõ potest q tempus preterierit quo

insula possit edificari. vnde videtur obstare. l. stipulationes. §.
plane. ĩ. e. so. aut agitur ad interesse ratione operis non inchoa
ti. ⁊ tunc loquitur contrarium aut ratione operis non perfecti
⁊ tunc loquitur. l. ista. Tertio opponitur ad idem de. l. ij. s̃. de
annuis le. so. ibi agitur propter factum hic vero propter omis-
sum inter que est differentia. vt. ĩ. e. l. cum filius. §. in hac. Op.
vltimo ad. l. ⁊ ideo ꝙ casus contingens sit periculo stipulato-
ris. vt. s̃. loca. l. martius. so. altero de tribus modis hic conue-
nit vt esset periculum promissoris vel operis vitio contingit si
ne eius culpa. ¶ In glo. prima in fine. ⁊ cũ adiectore certe for-
me alias derisoria esset stipulatio vel legatum. vt. s̃. de leg. j. l.
si domus. in prin. Oldr.

1 ☞ Impedito iuste tantum tempus datur quantum erat si-
bi datum ad aliquid agendum.

T ideo. Lex ista sepe allegatur ꝙ iuste im
pedito tantuz tempus datur quã
1 tum erat † primum sibi datum ad aliquid facien-
dum. hoc idem est in anno dato ad pluralem pro-
sequendam qꝛ ex iusta causa datur biennium. vt. C. de tempo.
ap. l. ei qui appellat. vbi de hoc. ⁊ pro hoc. C. si pẽ. app. mors in
teruenerit. l. vlti. que ad hoc bene facit. ⁊ ad hoc etiam facit qꝺ
no. s̃. de condi. ⁊ demon. l. si quis ita institutus. ⁊ ar. s̃. de statu-
lib. l. iij. §. si quis heredi. extra de elec. c. si electio. li. vj. ⁊. ĩ. de ver
bo. signi. l. iij. vbi de hoc. sed videtur ꝙ solum tempus impedi-
menti debeat restitui. vt. s̃. de mino. l. fi. ⁊ de condi. ⁊ demon. l. q
bus diebus. ex quibus causis maio. l. ab hostibus. §. sed qꝺ sim
pliciter. ⁊. C. de resti. mili. l. qꝺ tempore. vbi de hoc. ⁊ vide istam
materiam quod no. C. de temp. in integ. resti. auf. si minor. que
est signata super. l. ea que. circa fi. lecture ipsius auf.

1 ☞ Cause due onerose an possint simul concurrere.
2 Augmentum commodi debet sequi ad augmentum oneris.
3 Legatum annuum an extinguatur morte legatarij.

a ¶ Si vna res. ɔcordat hic bar. ⁊ dicit hãc. l. esse solẽnem.

I stichuz. In alternatiua obligatione.
a si vna res[a] est facta stipulato
ris alia remanet in obligatione. h. d. ibi debeas ⁊ ex
causa lucratiua vt aliqua sit dubitatio. Dyn. ibi ex
aliqua causa lucratiua vel nõ. Dy. op. ꝙ duplex causa locrati
ua in eadez re nõ possit ɔcurrere. insti. de lega. §. si res. so. dicũt
quidaz aut vna species est facta lucratiua mea ex causa lucra
tiua. ⁊ tunc obligatio remanet in reliqua. vt hic. aut ex causa lu
cratiua ⁊ tunc secus in contrario circa diuersas sic vt hic con-
tra predictam so. oppo. de. l. qui decem. §. stichum. secundo rñ.
ĩ. de sol. dic aut queriẗ vtrum concurrat circa eandem ⁊ in idẽ
tempus. ⁊ dic ꝙ non. ⁊ sic intelligatur qꝺ dictum aut in diuer
sum tempus. ⁊ tunc sic vt ibi. Item oppo. ad hanc. l. ꝙ preciuz
illius qui est effectus meus possit solui. vt. s̃. de leg. j. l. cum res.
§. si stichus. so. hanc intellige secundum illaz. l. ꝙ estimatio po
terit offerri. Sed contra hanc sol. opponitur ꝙ precium illius
rei solui non possit. vt. ĩ. de sol. l. stichum. ver. enimuero. sol. ibi
factum proprium debitori poterat imputari. Item oppo. de. l.
stichum. in fin. s̃. ad. l. aquil. so. vt ibi qꝛ ibi facto stipulatoris de
sijt esse in rerum natura. ideo delictum proprium debet sibi eẽ
damnosum. Op. ad idem ꝙ in reliquo nõ remaneat obligatio.
vt. ĩ. e. l. stipulatus sum damam. so. ibi desijt vnus esse in reruz
natura post moram stipulatoris. vnde ⁊ hec materia liqueat
quando vna specie de alternatiua perempta precium rei pem
pte possit dari sic dicit aut species perijt facto stipulatoris aut
facto promissoris aut a casu. primo casu dic vt in. l. stichũ. ⁊ qꝺ
ibi no. s̃. ad. l. aquil. secundo casu dic. vt. ĩ. de sol. l. stichum. §. ei
vero. tertio casu aut perijt post moram creditoris aut post mo
ram debitoris aut ante alicuius moram. primo casu debitor est
liberatus. vt. l. stipulatus sum damaz. ĩ. e. secundo casu non est
liberatus nec auditur volens prestare precium rei perempte.
vt hic in glo. ⁊ no. in. l. iij. §. qui stichuz. s̃. de eo qꝺ certo loco da
ri oportet. tertio casu aut erat electio debitoris aut creditoris.
Primo casu potest debitor se liberare prestando precium rei
perempte. vt. ĩ. de sol. l. stichum. vers. ꝙ si promissoris. ⁊. l. cum
res. ver. sed si stichus. e. ti. Secundo casu ille qui superest solus
petetur. vt. ĩ. de sol. l. stichum. in prin. Item expediendo glo. q-
re stipulor a te stichum aut pamphilum. pamphilus est effe-
ctus meus ex alia causa. postea desinit esse meus. nunquid mi
hi solui poterit. dicit glo. videẗ ꝙ non. vt. s̃. de leg. ij. l. meuius.
§. duorum. vel aliter dicit de rigore non potest. vt. d. §. duorũ.
sed de equitate sic. vt. ĩ. de sol. l. qui decem. §. stichum. tu dic ſm
Dy. aut loquimur in obligatione gñis aut in obligatione alter
natiuoꝝ. Primo casu idẽ solui pôt. vt. d. §. stichuz. ij. rñ. Scdo
casu secus: vt. e. §. j. rñ. non ob. dictus. §. duoruz. quia ibi in idẽ
tempus due cause lucratiue concurrebant circa eandem rem
quod apparet quia licet in obligatione generis sit species inde
terminata. vt dixi. s̃. e. l. ij. in prin. tamen certe speciei solutione
facta illa censetur fuisse in obligatione tempore fuit facta pro-
missio. ⁊ ideo vt plenius pateat hec materia. sic distingue. ⁊ per
hoc habebis qꝺ no. Pet. de leg. j. l. si mihi. ⁊ quod notat Ray.
in dicto. §. duorum. ⁊ plenius dic. ergo interdum queritur an
1 due cause onerose † possint simul concurrere. Interdum an
vna lucratiua ⁊ alia onerosa. interdum an due lucratiue. Pri
mo casu dic ꝙ sic. vt. s̃. de act. emp. l. non est nouum. Secundo
casu idem. vt. s̃. de act. ⁊ obli. l. si stipulatus. Tertio casu aut q-
ritur vtrum due lucratiue cause possint cõcurrere circa diuer
sas res aut circa eandem. Primo casu possunt vt hac. l. cũ sua
glo. ⁊. s̃. de leg. j. l. non quocũꝗ. §. fi. Secũdo casu aut queritur
nunquid in diuersum tempus aut in idem primo casu possunt
vt. ĩ. de sol. l. qui decem. §. stichum. secundo rñ. Secundo casu
aut queritur circa eandem personam ⁊ tũc dic aut est talis res
que potest ad oculum demonstrari ⁊ tunc due lucratiue cause
non concurrunt. vt. s̃. de act. ⁊ obli. l. omnes. ⁊. d. §. duoruz. aut
est talis res que non potest ad oculum demonstrari. ⁊ tunc aut
est certificata per certam demonstrationem: aut non. Pri-
mo casu similiter concurrere non possunt. vt dicto. §. duorum.
Secundo casu sic. vt eodem. §. aut queritur circa diuersas per
sonas. ⁊ tunc aut vtriusꝗ persone inde reducitur in vna. Pri
mo casu plures concurrere possunt. vt. s̃. de leg. j. l. si pluribus.
Secũdo casu aut sunt tales persone que a principio simul con
currentes per concursum si fecissent partes aut non fecissent
sibi partes. Primo casu habet locũ regl'a ꝙ nõ possunt simul
concurrere. vt. s̃. de leg. j. l. si mihi. in prin. Secũdo casu bñ pñt
concurrere nec hꝫ locum regula. vt. s̃. de leg. j. l. si seruus. §. j. de
act. ⁊ ob. si is qui ſm veram lecturam. lꝫ glo. aliter intelligat. l. il
lam. ⁊ faciunt predicta in ar. ſm Pe. qui hoc no. in. d. l. si mihi.
ꝙ si vnus habet tres prebendas debeat ter dicere horas cano
nicas hoc modo inducendo ille qui habet prebendas habet ex
causa lucratiua. alioquin esset symonia. vt. C. de epi. ⁊ cleri. l. si
quẽꝗ. ⁊ extra de symo. per totum. ⁊ ideo iste tres prebende in
pluribus distribute reperirentur si se haberent ꝙ quilibet te-
neretur horas dicere. ergo cohercere nate in personã vnius de
bent eũ artare ad dicendũ ter horas. Sed tu dic plenius. ⁊ vi-
detur ꝙ dictum Pet. sit verum. quia ad pluralitatem patri-
moniorum seqtur pluralitas bonorum. s̃. de excu. tuto. l. tria. ⁊
ad pluralitatez patrimonioꝝ hereditarioꝝ sequiẗ pluralitas
bonoꝝ. vt. C. de cadu. tol. l. vnica. §. in his. ⁊ ad pluralitatem le
gatorum sequitur pluralitas prescriptionum. vt. C. de prescri.
xxx. an. l. cum notissimi. §. fi. ⁊ ad pluralitatẽ operũ seqtur plu-
ralitas nunciationum. vt. s̃. de ope. no. nun. l. de pupillo. §. quo
tiens. ⁊ ex pluralitate patrimonioꝝ vnus hõ dꝛ esse plures. vt
s̃. de testa. mili. l. si certarum. §. j. Item onera que veniunt ex di
uersis patrimonijs nunꝗ confunduntur. vt. s̃. de compensa.
2 l. si cum militi. Itẽ ad augmentũ commodi † debet seq augmẽ
tum oneris. vt. s̃. de leg. iij. l. fi. ⁊ de vulg. ⁊ pupil. substi. l. ⁊ si cõ
tra. Itẽ qꝛ onus est impositum beneficio. vt. C. de epi. ⁊ cle. l. ge
neraliter. ergo vbicũꝗ habet beneficiũ teneẗ horas dicere nec
excusatur dicendo in vno loco. vt. ĩ. de censi. l. forma. §. si vero.
⁊. s̃. de publica. l. imperatores. ⁊ ad hoc facit. ĩ. ad municip. l. in
cola. ⁊. C. de municip. ⁊ origi. l. fi. ⁊ valde bene. s̃. de tributo. l. p-
curatoris. §. sed si duas. ⁊ ad fil. l. si quis in graui. §. si cum oẽs.
quid ergo dicemus dic ꝙ dicere horas sit onus personale. vt
l. j. §. illud. de mune. ⁊ hono. satis est ꝙ ĩ vno loco compellatur
vt. ĩ. ad municip. l. libertus. §. prescriptio. ⁊ diciẗ in. l. adopt. C.
de adop. ⁊ qꝺ no. C. de inco. l. ciues. li. x. onus vero reale videlꝫ
vt altaria habeãt paramẽta ⁊ alia necessaria pro cultu diuino
bene tenetur agnoscere clericus quocũꝗ loco. vt. d. l. forma. §.
si vero agruz. ⁊ ita intelligantur iura in ɔtrarium allegata. In
glo. nõ lucratiua. in fi. ⁊ hoc expresse habeẗ. s̃. de leg. j. l. nõ quo
cũꝗ. §. fi. Ja. In glo. vel saltẽ estimatio. in fin. vel ibi in obliga
tione gñis. hic alternatiua. ⁊ dic vt. d. §. stichum. Dyn. stipula
tio huiusmodi annos singulos simpliciter ɔcepta non adijciẽ-
do certũ tp̃s vel incertũ in fi. ipso iure morte stipulatoris. Jac.
⁊ diuiditur in duas partes ſm qꝺ ponit duo dicta. secunda ibi
quẽadmodũ. ⁊ breuiter. h. d. stipulatio annua iuris dispositiõe
ſm eius ɔceptionẽ est vna. legatũ vͦ annuũ iuris dispositione
ſm eius ɔceptionẽ est multiplex ⁊ morte legatarij finiẗ. ⁊. h. d. ſm
verã lecturam ibi vna qꝛ cõpetit actio p oibus annuis. Dy. ibi
incerta

incerta propter incertitudinem temporis quod in se habet.dy nus. Ibi perpetua quia transit ad heredes. Dy. ꝛ vide qđ no. ꝛ dixi de ãnuis leg.l.si in singulos opponitur nã.l.argumentatur de stipula.ad lega.vt.l.ita stipulatus.ɉ.eodez.sed hic.l.aliter disponit de vno ꝙ de alio.so.hoc contingit propter rationis disparitatem nam stipulatio ãnua est vna et quare sit vna dicunt quidam vt.M.vnicam conceptionem.hoc glo. reprobat quia idem est in legato sed Ray.ꝛ speculator titulo de reconuentione.§.videndum versi.secundum premissa approbat si bene intelligatur qꝛ stipulatio annua est vnica iuris dispositione propter vnicam conceptionem:legatum vero ãnuum est multiplex iuris dispositione dicũt tamẽ alij vt Io.quod ideo dicitur stipulatio vnica quia semel inspicitur conditio stipulationis ꝛ vna nascitur actio in legatis vero initio cuiusꝗ anni attenditur conditio legatarij ꝛ plures nascuntur actiões vt .s.de dona.causa mortis senatus.§.fi.ꝛ.ɉ.eodem.l.si filius ꝛ de ãnuis leg.l.si in singulos propter quã ratiõis disparitatem apparet aliud esse in stipulatione:aliud in legato:circa hoc tamẽ est sciendum quod ex quo stipulatio est vna ꝛ legatum est multiplex insurgunt alie differentie quia in stipulatione attendit vnum tempus in annuo legato principium cuiusꝗ anni:ꝛ ex hoc insurgit quod legatum primi anni est purum sequentium conditionale scilicet si legatarius viuit vel sit capax vt dicta.l.si in sigulos ꝛ ex hoc insurgit quod stipulatio annua est ppetua legatum morte legatarij finitur. Itez quia stipulatio ergo nascitur vna actio ꝛ quia legatum est multiplex ideo nascitur multiplex actio.vt.C.de prescriptio.triginta annorum.l.cum notissimi.§.fi. ¶ Item op.contra hanc legem hic dicitur quod stipulatio est vna contrariũ videtur.ɉ.eadem.l.pluribꝰ in principio.so.ibi contingit propter expressarum specierum prefationem. ¶ Tertio op.ad idem de .d.l.pluribus secũdo respõ.so.ibi species erant expresse quod non erat hic vel dic vt ibi ꝛ eodem modo intellige ꝭm Dynũ illud quod notat glo.s.de legatis primo.l.si ex toto. ¶ Quarto oppo.ad idem de.l.sticbꝰ.C.de dona.so.vt no.s.de dona.causa mortis.l.senatus. ¶ Quinto op.fortiter ad idem de.l.seruus communis meuij.§.fin.ꝛ de stipu.seruorum vbi stipulatio erat annua ꝛ tamen non videtur vna stipulatio sed actio so.ꝭm Jacobum de ra.quod dicitur in textu.l.contrarie secundum que non transit ad alterum stipu.dic quod in veritate transit cum oĩum annorum sit vna ꝛ predixi sed fingitur nõ transire sed acquisita a principio fingitur pro tempore quo finitus est vsufr.ꝛ sic intelligitur lex ꝯtraria ꝭm Jac.de ra.vel dic vt ibi ꝭm Jac.de are. ¶ Sexto op.qđ dr qđ ẽ incerta nã textꝰ videtur sibi ꝯtrarius cũ postea sequatur quod est perpetua so.dicit glo.in princip.huius legis stipulatꝰ ego fui.x.singulis annis quoad viuam vnde quia tempus quo ad viuam est incertuz vt.s.de conditio.ꝛ demonstra.l.j.ideo dicitur incerta quod intelligas sane effectu considerato sed considerata eius substantia est perpetua ꝛ hoc est quod sequitur ratio quia tempus non est modus obligationis tollende vt.s.de act.ꝛ obli.l.obligationum fere.§.placet:vnde ista qualitas perpetua respicit eius substantiam. ¶ Septimo op.ad idem nam si stipulor decem singulis annis quoad viuam dicitur ꝙ est incerta:nam certa est quando quid quale quantuz deducit in stipulatione vt.s.si certum peta.l.certum ꝛ.ɉ.eadem.l.stipulationum.so.hic dicitur incerta alio respectu per respectuz ad tempus q̃ ad viuã vt.s.dixi. ¶ Octauo op.hic dicitur qđ stipulatio est perpetua:vnde videtur ob.l.eum qui.§.qui ita.ɉ.e.so.est perpetua quo ad eius substantiam quo vero ad eius effectum est temporalis hinc est quod si ego stipulor decem quoad viuam etiam post mortem meam durat obligatio cum hoc nõ impediat tempus vt dicto.§.placet:nec ratio transmissiõis vt instit.e.§.ex conditionali.impeditur tamen eius effectus adeo quod si heres meꝰ petere vellet obstaret exceptio vt dicto.§.q ita. ¶ Nono op.contra secundum dictum ꝛ videtur quod quẽadmodum stipulatio non finitur tempore sic nec legatum vt dicto.§.placet.so.confiteor quod quo ad finiendum vtrumꝗ per euentum diei pariter disponitur de stipula.ꝛ de legato:qꝛ quẽadmodum stipulatio non tollitur tempore sic nec legatum sed in lege nostra est alia ratio hoc est impedimentum transmissionis quod sic declaro si enim mibi ex annua sunt legata post primum sequentium annorum legatum est cõditionale.s.si in princip.cuiusꝗ anni viuam vt dicta.l.si in singulos:si ergo decedo legatum conditionale ad heredes non trãsmitto vt.C.de caducis tollen.l.vnica.§.sinautem ꝛ ista est ratio q̃re legatum morte legatarij finitur quia ratio non est in stipulatione vt dicto.§.ex conditionali sed contra hanc solutionem opponitur ꝛ videtur quod legatũ tempore finiatur vt.C.de lega.l.si.so.cõmoduz qđ percipit legatarius ex legato tẽpore finitur ꝭm qđ testatori placuit:sz qđ obligatio legati finiatur nisi tẽpore a lege statuto nõ potest facere testator vt.s.de lega.primo.l.nemo ꝛ sic intelligatur quod dixi. ¶ Decimo op.quod legatum morte legatarij non finiatur vt.s.quando dies leg.cedat.l.si post diem so.aut ante mortem legatarij dies legati cessit ꝛ tunc morte non finit vt ibi aut non cessit ꝛ tunc finitur vt hic nam pro annis sequentibus est conditionale vt predixi:ideo dies nõ cessit vt dicto.§.sinautem ꝛ.ɉ.de verbo.signi.l.cedere. ¶ Undecimo op.quod legatũ annuum morte non finiatur vt.s.de annuis leg.l.ãnua §.fi.ꝛ.l.penultima.Sol.ibi supererat legatarius principalis qꝛ fuerat relictũ dignitati vel ecclesie ꝛ illa superest. ¶ Duodecimo oppo.ad idem de lege defuncta.s.de vsufru.so.illa cõcor. ¶ Decimotertio oppo. quod legatũ † annuum non extinguatur morte legatarij sed transmittatur ad heredes vt.C.de lega.l.in ãnalibus.So.ibi fuit facta mẽtio heredum ideo trãsit ad heredes:hic vero secus expeditis contrarijs.s.dixi qđ hic stipulatus fuit decez singulis annis quoad viuam.Sed quid si simpliciter stipulor singulis annis omittendo quoad viuam:nunquid sit idem glo.tenet hic quod sic per dictã.l.in annalibus tu dic contra.ꝭm Dy.Primo per istam.l.ibi cum dicitur perpetua.Item dicta.l.in ãnalibus loquitur in legatis vbi est ratio impedimentum transmissionis ꝛ ideo si decem ãnua legẽtur titio licet non dicatur quoad viuet qꝛ sequentium annoruz legatuz est conditionale ideo mortuo legatario impeditur trãsmissio que ratio cessat in stipu.vt.§.ex conditionali institu.eo. Secundo quero dixi quod:si stipulor decẽ ãnua siue dicat quo ad viuamꝰ ista est perpetua quare non ita si decem annua legẽtur siue dicatur quoad viuam siue non nõ est perpetuũ Solu. dicit glo.vltima voluntas est validior ꝙ voluntas contrahentium quia recta via facit transire dominiũ in legatariũ vt.ɉ.de furt.l.a titio ꝛ iđ legatario,mortuo ipso iure ãplius non debet legatũ sed hoc nõ placuit dy.cũ quo ad finiẽdũ legatũ per euẽtum diei pariter disponat de stipula.ꝛ legato vt.d.§.placet.est ergo ratio differentie qꝛ in legato est impedimẽtũ trãsmissiõis qđ non est in stip.vt.s.dixi.vt ergo hec materia clareat:dic interdũ stipulor.x.singulis annis mihi dari vel legat mihi.x.singulis ꝛ q̃rit differentia inter ipsos casus interdũ vtrũꝗ disponitur sub tempore incerto quia stipulor quoad viuam ꝛ legat quoad viuam ꝛ similiter q̃rit differentia inter hos casus:interdum vtrum disponitur sub tempore certo quia legatur mihi vsꝗ ad decem annos ꝛ similiter stipulor vsꝗ ad decem annos. ¶ Et queritur similiter differentia inter hos casus redeo ad primum casum principalem ꝛ dico quod est magna differentia qꝛ legatũ multiplex stipulatio vna ꝛ ex hac differẽtia insurgũt alie de quibus.s.mẽtionẽ feci. ¶ Ad secundũ casum principalẽ dico qđ est eadẽ differẽtia qꝛ legatũ multiplex ꝛ stipulatio vna.Itẽ stipulatio in sui substãtia ppetua quo ad effectuz tẽporalẽ sed legatuz in substantia ꝛ effectu est tpale.vt hac.l. ¶ Circa tertiũ casum principalẽ collige quattuor casus cum enim.x.stipulor quoad.x.annos aut loquimur:ãte mortez ꝛ ante.x.annos ꝛ tũc est differẽtia qꝛ legatũ per mortẽ finitur in substãtia ꝛ effectu vt hic.stipulatio vo in substãtia ꝛ effectu durabit in psonaz heredũ vsꝗ ad.x.annos vt.d.§.q ita ꝛ.d.§.ex cõditiõali aut q̃rit post.x.ãnos ante tñ mortẽ tã stipulatoris ꝙ legatarij ꝛ tũc vtrũꝗ remanet in substãtia nullũ tñ remanet in effectu vt.d.§.plz ꝛ.s.dixi qđ quo ad finiẽdũ vtrũꝗ p euentuz diei pariter disponit de lega.ꝛ stipu.interdũ loqmur post.x.annos ꝛ post mortẽ vtriusꝗ ꝛ tũc legatũ annuũ extinguit i substãtia ꝛ effectu vt hac.l.stipu.vo durat in substãtia:nã p euẽtum diei nõ tollit vt.d.§.placet.Itẽ p mortẽ stipulatoris nõ tollit vt d.§.ex ꝯditiõali cũ ergo nec aduẽtꝰ diei:nec mors stipulatoris ipsam stipulationẽ extinguãt ꝗ remanet i sui substãtia impeditur tñ eiꝰ effectꝰ ꝑpter euẽtũ diei vt.d.§.q ita.in gl.pmittis vbi est incerta:imo est incerta etiã si nõ subaudiat quoad viuã sed cõcipiat simpl'r in annos singulos.dy.ꝛ statim subijciã ibi non fuit dictũ in legãdo.dy.ibi.l.in ãnalibꝰ illud verũ est in legatis annuis simpl'r relictis qꝛ morte legatarij finiunt ipso iure vt.s.de ãnuis leg.l.in singulos sed in stipulationibꝰ nõ intelligit si nõ exprimat ꝛ hic est casus istiꝰ.§.nec opus aliqd subaudiri ad textũ rõ aũt q̃re finiat legatũ ꝛ nõ stipulatio ptz qꝛ annuũ simpliciter relictũ psequẽtibꝰ ãnuis excepto pꝛio ẽ ꝯditiõale vt.d.l.si i singlos sz stip.ꝯcepta simpl'r sup ãnuo nõ pt p sequẽti tpe iudicari ꝯditionales sed in diẽ ꝛ iđ nõ mirũ si nõ finit morte stipulatoris sz vbi stipulor quoad viuam nõ simpl'r annis singlis finit me mortuo ope exceptiõis sz legatũ eo mõ relictũ finit ipso iure ꝛ ita loquitur institu.eodem.§.ac si ita.ꝛ.ɉ.eadem.l.eum qui.§.qui ita ꝛ hoc prosequitur glo.huius.§.ratio autem est

quia ꝛ si stipulatio hoc modo concepta conditionalis sit pro sequenti tempore sicut legatum tamen nihilominus ad heredez transit: ad heredem licet ob.exceptio qua spes cōditionalis stipulationis transit ad heredem ꝛ non spes conditionalis legati vt.j.de regulis iuris.l.que legata ꝛ institu.e.§.ex conditionali ꝛ ratio diuersitatis est que in glo.redditur ibi caue ab ista additione Dy.que facit differentiam inter stipulationē simpliciter super anno conceptam ꝛ stipulationē quoad viuam nā primam dicit esse in diem secundam conditionalem nam salua eius pace vtraqꝫ est pura vt.s.de dona.causa mortis.l.senatus.§.finali.ꝛ hoc.§.sed cum adijcitur quoad viuam videtur pactum appositum quod post mortem non petatur: ꝛ ideo heres exceptiōe repellitur si enim esset conditionalis in conditionis defectum sequeretur argu.a contrario sensu qd non est verum vt plene notaui.s.de officio eius cui man.est iurisditio.l.prima.§.sexto opp.versicu.sed adhuc instatur sed inter promissum singulis annis vsqꝫ ad certum diem ꝛ legatum eodem modo relictum nulla est differentia quātum ad finiendū per euentū diei quia vtrumqꝫ ope excep.non ipso iure finitur vt.s.titu.primo l.obligationum fere.§.placet.Dynus Ibi propter vnam conceptionem.sm Azo.stipulatio est vna q̄tum ad vnam exceptionem q̄tum ad vnam obligationem q̄tum ad vnam stipulantis persone considerationem ꝛ q̄tum ad heredes faciendā transmissionem quorum nullum est in legato annuo.Old.Ibi de furt.a titio hic potest esse qualisqualis ratio quando dixit lego donec viues non qñ simpliciter sed in vtroqꝫ die vt.s.dixi quia non plus operatur volūtas vltima in obligatione tollenda per certi temporis lapsum q̄ pactum vt.s.de lega.primo.l.nemo potest ꝛ dicto.§.placet.Dynus ibidem.Item quia legata annua preter primum sunt conditionalia ꝛ ideo non transmittuntur vt.s.de ānuis lega.l.iiij.ꝛ.C.de cadu.tollen.l.vnica.§.siue aūt.Jaco.Ibi.l.penul.sed nullus extare videt iuris fictione persona legatarij ad relictū fuerat dignitati vel ecclesie que non moritur argu.s.de iudi.proponebatur ꝛ extra de officio delegati.c.quoniam abbas ꝛ de rescrip.c.si grose libro sexto ꝛ ideo legatum non finitur sed perpetuo durat.Dyn.in fi.illa concordat Dynus.

Stipulatio. Non valet quotiens stipulatiōis seu obligatiōis substantia in arbitriū eius confertur qui debet esse obligatus non valet hoc dicit Dynus vel quod est idē dic conditio collata in meram voluntatem promissoris stipul. vitiat hoc dicit ꝛ qd subijcit arbitrium dic.i.meram volūtatē Ja.op.qd stipulatio teneat vt.j.e.l.centesimis.§.fi.so.dicit glo.hic facta fuit stip.p hec v̄ba si volā vel si volueris sec9 si dicat volueris tunc tenet sed hec gl.non est vera cum hic si volueris sit non teneat vt nota.s.de contrahend.empt.l.hec venditio ꝛ nota.dicta.l.centesimis ꝛ ibi dicam dic ergo quod siue dicat si volam siue si voluero non tenet secus si dicatur cum volueris ꝛ ita loquitur contrarium.¶ Secundo op.s.de leg.primo.l.si ita.§.illi si volet.so.aut stipulatio confertur in voluntatem stipulatoris ꝛ tenet vt in contrario licet glo.aliter dicat ꝛ male.j.l.a titio vt ibi dicam: si vero conferatur in voluntatez promissoris non tenet ꝛ ita hic.Sed contra hanc solutionem op.de.l.quod sepe.§.primo.s.de contrahen.empt.sol.ibi in contractu vbi vltro citroqꝫ nascitur obligatio in quo non potest committi in voluntate alterius contrahentiuz saluo eo quod dicaz in.l.in personam.j.de regulis iuris.hic vero secus expeditis cōtrarijs quero sm Jacobum de aretio si promitto tibi decem si arbitratus fuero nunquid ista promissio teneat ꝛ videtur quod sic vt.s.de operis libertorum.l.si libertus de lega.tertio.l.fideicommissa.§.si sic et.§.q̄q̄.ꝛ de legatis secundo.l.j.tamen ipse tenet contrarium.argumen.huius littere.ꝛ.j.de regul.iuris.l.in personam.§.primo questionem sic inducas in bone fidei iudic.videtur insertum arbitrium boni viri: ergo sumpto argumen.a contrario sensu secus in stricti iuris et accedat.j.eadem.l.si quis arbitratu non ob.dicta.l.si libertus quia ibi conferebatur in arbitrium stipulatoris non ob.l.fideicommissa.§.si sic ꝛ.§.q̄q̄ qui ibi in his que sapiunt naturam bone fidei argu.C.in quibus causis in inte.restitutio non est necessaria.l.in minorum et ideo pro declaratione distingue aut contractus confertur in meram voluntatem alicuius contrahentiū aut in voluntatem velatam quasi in arbitrium boni viri.Primo casu aut loquimur de contractu vltro citroqꝫ nascitur obligatio et tunc in voluntate conferri non potest alicuius contrahētium vt dicta.l.quod sepe.§.in vendentis.s.de contrahē.emp.saluo quod dicam.j.de regulis iuris.l.in personam.§.primo.aut ab vna parte tantum nascitur obligatio: et tunc aut ponitur in meram voluntatem promissoris ꝛ non tenet vt.s.d act.ꝛ ob.l.sub hac.saluo eo quod dicam in.l.centesimis.§.finali.j.eodem aut confertur in meram voluntatem creditoris et tunc tenet vt dicta lege si ita.§.illi si volet.s.de legatis primo.ꝛ.l.si ita expressim de conditio.ꝛ demonstratio.licet glo.aliter dicat ꝛ male.j.eadem.l.a titio vt ibi dicam quia quis non est sic auidus in acquirendo quod non habet quemadmodum in retinendo quod habet vt.s.de legatis primo.l.senatus.§.legatum ꝛ not.C.de iureiuran.l.in bone fidei.¶ Secundo casu principali.scz quando confertur velut in arbitrium boni viri tunc aut in bone fidei contractibus aut stricti iuris.Primo casu tenet vt dicta.l.in personam.§.primo.j.de regulis iuris.ꝛ.s.loca.l.si in lege in princip.de contrahend.empt.l.hec vēditio saluo eo quod dicam dicta.l.in personam.¶ Secundo casu aut loquimur de stricti iuris que sapiunt naturam bone fidei,ꝛ tenet vt.s.de legatis primo.l.si sic in princip.et de legatis tertio.l.fideicommissa.§.si sic ꝛ de legatis secundo.l.prima aut de his que non sapiunt naturam bone fidei et tunc aut confertur in arbitrium stipulatoris et tenet vt dicta.l.si libertus de operis libertoruz aut promissoris ꝛ non tenet vt hac.l.sm Jacobum de aretio in glo.siue dicam ego promissor.Oldra.Ibi centesimis in fi.verbum enim volo vel volam in personam rei tractum non habet secundum R.vt.s.de legatis primo.l.huiusmodi.§.stichus et de lega.ij.l.statuliberuz.Dy.

a

Ubi bis. [a] Hec.l.breuiter hoc dicit promissio iterata circa idem non producit iteratum effectum ibi idem ex eadē causa lucratiua vel pluribus lucratiuis.Dynus in fi.ꝛ sic ex prima nisi animus nouandi fuerit Jaco.ꝛ dic non tenetur considerato effectu exactionis secundum glo.vel non tenetur ipso iure ex secunda secundum Jacobum contra istam.l.oppo.ꝛ videtur qd si circa eadem rem multiplicetur promissio quod non debeat cum effectu vna solutione liberari.¶ Unde videtur obstare.s.de actio.empt.l.non est nouum ꝛ de act.ꝛ ob.l.stipulationes so.aut multiplex pmissio procedit ex diuersis causis aut ex eadem causa.Primo casu loquitur contraria.Secundo loquit hec lex.¶ Scdo oppo.contra primum membrum de lege meuius.§.duobus.s.de lega.secundo ꝛ de actio.ꝛ obliga.l.omnes So.aut sunt plures lucratiue cause ꝛ tunc non concurrunt in contrario: aut plures onerose vel vna lucratiua ꝛ alia onerosa ꝛ tunc secus et ita intelligatur quod dixi quod plenius prosequere vt dixi.s.eadem.l.so.si stichum.¶ Tertio op.contra hanc legem de.l.si dari stipulor ea.solutio ibi prima erat inutilis ꝛ id secunda sortitur effectum hic.Prima est vtilis vnde creditoris non interest.Sed contra hanc solutionez op.immo interest saltem ratione prescriptionis quia citius prescriberetur prime q̄ secunde vt.l.sicut.C.de prescript.triginta annorum ꝛ.l.prima de annali exceptione.So.dicit glo.tale interest e hic nō cōsideratur si enim hoc considerasset sequeretur quod ex parte p̄scribentis lex consideraret lucrum futurum cuz alterius iactura quod esse debet.j.de fur.l.si quis vxori.§.penultimo ꝛ.l.si is ¶ Item op.contra hanc legem quod vtraqꝫ valeat vt.j.eo.de fideiusso.l.heres.§.non est nouum ꝛ.l.generaliter.eodē tit.So.dicit glo.dico quod vtrumqꝫ valet sed ex vno tantum fiet exactio vt.j.de regulis iuris.l.bona fides et intelligant ista iura vel aliter secundum Jacobum de aretio confiteor secundū non tenere,ꝛ ita intelligo hanc legem argu.j.eadem.l.si diuortio et.l.si creditori de lega.primo non ob.contraria quia ibi secunda erat plenior prima quod non est hic vtrum hec verba sint vera statim.j.subijciam.¶ Sexto oppo.quod tātū secunda teneat et non prima vt.l.si mandato.§.finali.s.man.ꝛ.j.de noua.l.prima so.aut secunda venit ad nouandum primam: et tunc valet secunda et non prima vt in contratio aut non venit ad nouandum primam ꝛ tunc valet vtraqꝫ in sui substantia licet ex vna tantum fiat exactio vt hac.l.sm gl.¶ Septimo op.qd in substantia non teneat secunda vt.s.de pcur.l.licet.§.ea obligatio.so.aut in secunda apud verbū quod director ꝛ immediate non concernit obliga.vt in hoc verbo mando vt.s.man.l.ij.ꝛ si renumerandi.§.si tibi mandauero ꝛ tunc loquitur contrarium aut apponit verbum quod directe ꝛ immediate cōcernit obliga.vt est promitto et tunc secunda bene inducit obligationem ꝛ ita intelligatur quod dixi ratio differentie quia cū secundo ego mando postq̄ contrahentes sciunt se esse cum effectu obligatos ex primo mandato non est verisimile quod ex secundo mādato velit se obligare vt no.in.d.§.ea obligatio in penul.gl.qd sane intelligas nisi secūdum mādatum esset plenius vt.s.manda.l.si mandauero.§.interdum.si vero apponatur verbum promitto quod immediate ꝛ directe respicit obligationem vt

a ¶ Quibis.ad qd q̄ista lex facit ad arg.qd infamat9 nō potest amplius infamari nec excommunicat9 excōmūicari i l.ij.C.vt infra cer.tēp9 cri.tamen contrariam opinionez tenēt canoniste in ca.ita quorū d iudeis vbi dicūt qd excōmunicat9 pōt iterū excommunicari ꝛ sic absolut9 a prima nō erit a secūda nec obstat iste text.qui loquit i vinculo stipul.

nem vt institu.eodem.§.primo tunc cum certum sit quod se ve
lit obligare non est locus coniecturis vt.s.de lega.tertio.l.ille.
aut ille.§.cum in verbis.⁋ Octauo op.hic dicitur quod am/
plius ꝙ semel non debetur vnde videtur ob.s.de vsur.l.si sti/
pulatus ⁊ de act.empt.l.ratio.§.primo.solu.vt soluisti contra/
rium de.l.heres.§.non est nouum.j.de fideiusso.vel aliter ibi p̄
cedebat contractus bone fidei postea ibi sequitur stipulatio:
vnde ibi promissiones sunt diuersarum specierū hic vero erāt
eiusdem speciei.⁋ Nono op.quod secunda in substantia non
teneat vt.s.de rescinden.ven.l.si id quod.solu.ibi dic quod pri
ma erat pura:secunda conditionalis vnde ibi annus plena ꝙ
non tenet hic autem vtraq; erat pura pro quorum declara/
tione anteꝙ distinguamus formo talem questionem an in ca/
su istius.l.valeat vtraq; in substantia an dicamus secundam
nullam glo.tenet quod vtraq; teneat in substantia ⁊ ita tenet
glo.in.l.qui vsufru.j.eodem Jaco.de aretio tenet secundaʒ esse
nullam ⁊ hoc sonat glo.in.l.scire.j.eodem ⁊ argu.l.si diuortio.j.
eodem ⁊ de legatis primo.l.si creditori ⁊ pro ipso adduco dictā
legem licet.§.ea obligatio.s.de procurato.tu tene glo.ar.l.si sti
pulatio.j.eodem ⁊.s.de actio.et oblig.l.quotiens non ob.l.si di
uortio.j.eodem quia quod ibi dicitur centum in obliga. tantuʒ
venire intelligas considerato effectu sed etiam quod ibi notat
idem Jacobus de aretio reddit ibi rationeʒ quare ibi secunda
tenet in centuʒ quia precedebat prima bonefidei deinde seque
bat stipulatio vt.s.de vsuris.l.si stipulatus.⁋ Itē ibi secun/
da est aliqualiter plenior ꝙ prima quia prima habet dilationē
a lege vt.C.de rei vxo.act.l.vnica.§.exactio:secunda non et ita
loquit dicta.l.si diuortio sm Jaco.predictum non ob.l.si credi
tori quia aliud in legato:⁊ aliud in stip.⁊ ē ratio quia legāt sem
per est titulus lucratiuus vt.s.man.hereditate al's si de here/
ditate ⁊ de lega.secundo.l.meuius.§.duobus sed nulluʒ lucrū
⁊ nullam vtilitatem mihi afferet si nec plus mihi legares ꝙ de
bes ⁊ ideo non tenet sed stipulatio potest esse titulus onerosus
⁋ Preterea legatum est diminutio hereditatis vt.s.de legat.
primo.l.legatum sed si tu legas mihi non plus ꝙ debeas pro/
pter tale legatum in nihilo diminuitur hereditas quero cessat
in stipula.non ob.l.licet.§.ea obligatio quia ibi in secunda ap/
ponebatur verbum quod immediate et directe obliga. concer
nit ⁊ que sit ratio dic vt dixi.s.septima oppositione his visis di
stingue cum circa idē iteratur promissio siue dispositio: dic sic
aut fit iteratio ex diuersis causis ⁊ tūc ambe lucratiue aut am/
be onerose:aut vna lucratiua alia onerosa ⁊ de omnibus dic vt
dixi in.l.si stichum.s.eodem aut ex eadem causa: ⁊ tunc pri/
ma est inutilis ratione except.que potest opponi aut est vtilis
Primo casu tenet secunda et producit effectum vt.j.eadem.l.
si dari stipulor.⁋ Secundo casu aut secunda fit ad nouan/
dum primam: ⁊ hoc constat aut non fit ad nouandum et
hoc constat aut dubitatur. Primo casu prima non valet: se/
cunda sic producit effectum vt.s.man.l.si mandato.§.fin.⁊.j.
de nouatio.l.prima. Secundo casu idem tertio quia hoc casu
etiam de iure veteri non fit nouatio vt hac.l.et.l.scire debem⁹
in princip.j.eadē ⁊ plene dicam in.l.ita stipulatus.j.eadem dic
sic aut secunda est conditionalis ⁊ prima pura aut vtraq; pu/
ra. Primo casu non tenet secunda vt.l.si id quod.s.de rescin/
den. vēdi.Secundo casu aut secunda est plenior ꝙ prima aut
non:primo casu tenet vtraq; in substantia sed quatenus con/
currunt ex vna tantum fit exactio vt.s.manda.l.si mandauero
§.interdum ⁊.j.de fideiusso.l.heres.§.non est nouum. Secun/
do casu aut diuersarum specierum vt quia precessit conuen/
tio bone fidei et secuta est conuentio stricti iuris et tunc vtraq;
tenet in substantia vt.s.de vsur.l.si stipulatus ⁊ de act. empt.l.
ratio.§.primo aut sunt eiusdem speciei et tunc sm Jacobuʒ de
aretio.Secunda non tenet in sui substantia vt hac.l.sed tu dic
tenendo gl.aut secunda dispositio est legatum et nō tenet vt.s.
de legatis primo.l.si creditori. et que sit ratio dic vt dixi.s.secū
do casu aut in secunda est tale verbum quod immediate et di/
recto nō concernit obligationē ⁊ tunc secūda non tenet vt.s.de
procura.l.licet.§.ea obligatio ⁊ que sit ratio.s. dixi aut est tale
verbum quod immediate ⁊ directo concernit obligationem:et
tunc puto vtrāq; valere ex vna tamen tantum fiet exactio ⁊ ita
intelligo hanc legem secundum glo.argu.j.l.proxi.⁊.s.de act.
⁊ obligatio.l.quotiēs. ⁋ Ultimo istam glo.reduco in argu.ad
questionem consuetudo erat in aliqua ciuitate quod instrumē
tuʒ debiti deberet habere quattuor testes super hoc:postea est
cum dictum statutum idem disponens:deinde dominus ciuita
tis habens potestatem super hoc fecit vnam legem dicendo
quod illud statutum locum non haberet nunquid per hoc sit
sublata consuetudo ⁊ primo videtur quod sic vt hac.l.e.ne lex

videatur interposita verbis contra.l.C.communia de legati.l.
omne verbum. Preterea dispositio debet aliquid operari siue
loquamur in contractu vt.s.de vsur.l.si stipulatus:siue in vlti
ma voluntate vt.s.de legatis primo.l.si quando.siue in priui/
legijs vt.j.ad municip.l.prima.sed si ita esset consuetudo rema
neret lex reuocatoria statuti nullum haberet effectum. Pre/
terea cum plura veniunt ex eadem stirpe equum est quod vna
lex tollatur vt.C.de nup.l.libertam sed ita est in proposito ad h̄
facit quod nota.extra de constitu. c.iij.⁊ eodem titulo.c.primo.
libro sexto in oppositum videtur quod remaneat consuetudo.
Primo per hanc glo.nam hic prima et secunda ꝓmissio dispo
nunt circa idem ⁊ licet tollatur prima mediante.l.dispositione
prescript.non tamen tollitur secunda ad idem faciunt notata ī
preallegata.l.si mandauero.§.interdum.s.man. Preterea li/
cet statutum ⁊ consuetudo disponant circa idem ambe sunt cō
passibiles vt.s.de act.⁊ ob.l.quotiens. Item sicut separate er/
go de vna ad aliā nō infertur vt supra de minor.l.pap.ex nulli
⁊ de calū.l.finali. Preterea licet de duobus vinculis aliquod
sit mihi astrictum non sequitur vno sublato quod remoueatur
aliud vt.j.de solu.l.stichum.§.naturalis ⁊.s.de pactis.l.si vn⁹
§.pactus ⁊ ad hoc.s.de seruitu.rusti.prediorū.l.si domus.pre/
terea licet plura auxilia concurrant circa idē non sequitur si
excludor ab vno quod excludar ab alio vt.s.de edili. edicto.l.si
tamen.§.primo ⁊ de constitu.pec.l.iteʒ illa.§.primo. Preterea
reformatio in vno nō inducit nouitatē in alio vt.l.tale.s.de fun
do instructo ⁊.l.si stipulatus in fi.s.de vsuris ⁊ de liberis ⁊ po.
l.commodissime.licet ergo lex reformet statutum cum de con/
suetudine non faciat mentionem non trahetur ad consuetudi/
nem vt.C.de testamentis.l.sancim⁹. Preterea optime facit qn̄
due vel plures cause concurrunt circa idem licet vna sit subla
ta non sequitur quod alie posito quod sint eiusdem speciei qō
plus est vt.s.de lega.secundo.l.si titio et.l.si duobus ⁊ de lega.
primo.l.si mihi in princip.et tunc potest induci quod nota.in.l.
si stipula.s.de dona.⁊ hanc partem puto veriorem allegatis in
contrarium non respondeo nisi notatis.j.C. de constitut. libro
sexto circa quod debes scire aut dominus ciuitatis remouēdo
statutum fecit contrariam dispositionem vlterius proceden/
do et dicendo remouemus tale statutum quod sic incipit ⁊ sta
tuim⁹ quod instrumentis debitorum sufficiant duo testes tunc
quia ista dispositio est magis noua et cōtraria tenori statuti et
consuetudinis puto vtrumq; remoueri vt.s.de leg.l.nō est no/
uum ⁊ ita intelligantur notata in dicto ca.primo sed si solū su/
stulit statutum non disponendo vltra contrariū tunc puto qō
remaneat consuetudo per superius allegata Jaco.de are.cir/
ca hanc legem breuius distinguit cuius distinctionis effect⁹.s.
tactus est dicit enim aut prima stipulatio est efficax ⁊ tunc aut
per secundam fit nouatio aut non si fit nouatio prima transfun
ditur in secundam et agitur ex secunda.j.de noua.l.j.si non fit
nouatio tunc secunda non valet vt hac lege vt.j.lege si diuor/
tio nisi secunda esset plenior ꝙ prima quia tunc vtraq; rema/
net vt.s.manda.l.si mandauero.§.interdum ⁊.j.de fideiusso.l.
heres.§.primo ⁊ argu.s.de lega.primo.l.si creditori sed ex vna
tantum fit exactio vt hic:si autem prima est inefficax tūc agitur
ex secunda non ex prima vt.j.eadem.l.si dari Jaco.in glo. Ibi
heres a debitore.§.primo sed in illis.l.plenior erat obligatio:se
cunda priore argu.s.de lega.primo.l.si creditori Jacobus Ibi
creditoris interest quia prima obligatio est inutilis except.ob/
stant.Dy.vel dic quod nō ob.quia ⁊ hic vtraq; stipulatio te/
net sed non fit exactio nisi ex vna argu.j.de regulis iuris.l.bo/
na fides.Ja.Ibi interesse scilicet vt per hoc habeat effectum
secunda sola nam valet vtraq; tamen est interruptio cōtra pri
mam vt.C.de noua.l.fi.Item contra hanc.l.j.de preto. stipul.
l.penultima sed solue vt ibi Dynus.⁋ Item vide quod nota
ui.j.e.l.si sic.

I stipulatio. Quis nō debet astrin
gi metu pene conuen/
a tionalis non dinumero matrimonium[a] nisi illa pe/
na fuerit lege comprehensa hoc dicit ibi culpa tua
o marite qō est sine causa eā repudiet vel causaʒ aliquā diuor/
tij prestet Jaco. Ibi cōtentus.s.in puniēda dissolutione matri
monij nec intelligas hanc.l.generaliter sed in hoc casu specia/
li nam in contrahendo:retinendo ⁊ dissoluendo libera debent
esse matrimonia autoritate pene vt.C.de inutili stipu.l. libera
al's pena promissa de non offendendo aliquē nō valeret quod
esset absurdum Jaco.sic ⁊ al's dicit qō quis dʒ esse contēt⁹ le/
gis benficio vt.C. de operis liberto.l.liberte tuc.Ol. Ibi tamē
habeat pene improprie loquimur qr noīe pene ꝓmitti nō pōt
Dy.vel dic.i.eadē pena ⁊ qō subijcit ꝙtū.i.que Ja.in fi.hoc est

a ⁋ Matri/
moniū.adde
tñ hodie esse
secus nā nō
ꝓmittitur di
uortiū nisi in
casu ꝯsangui
nitatis vbi
nullū decla/
rat gl.in.l.cō
sensu.C.ō ra
pto.glo. in.l.
diuortio.s.ō
neg.gest.i.c.
ij.de trāslat.
prela.

eadem deducat in stipulatiõe que debentur ex lege Jac.op.ad hanc.l.quod stipulatio teneat vt.l.ea que de donat.inter viruȝ ⁊ vxorem so.ibi non est proprie pena cum pecunia processerat a stipulatore. ¶Secundo oppo. ad idem de.l.fin.C.de repud. So.aut est adiecta stipulatio sub pena.i. non cauta ⁊ nõ tenet vt hic cum penis legum comprehensis ⁊c. aut super pena a lege comprehensa ⁊ tunc tenet ⁊ secundum hoc est argumen. quod secunda dispositio continens idem quod prima teneat õ quo plene dixi.s̃.l.proxi.qui his. Tertio op.ad idem de.l.titio. C.s̃.de conditio.⁊ demon. So.ibi est diuersus casus nam aliud est metu pene eligendi matrimonij libertateȝ auferre ⁊ ipsi matrimonio contracto dirimendi facultatem auferre metu pene cõuentionalis quibus casibus stipulatio non tenet aliud ad testamentum vel aliam dispositionem certa lege inuitari qd̃ tenet vt in contrario. ¶Quarto oppo.ad idem de lege.fi.C. de sponsal'. vbi de hac materia plene dixi. Solu.dicit glo.hodie ẽ speciale in arris vt pena possit apponi vsq̃ ad quadruplum secundum istam solutio.instant canoniste extra de sponsa.c.gẽma.vbi de hoc nota.quia iura ciuilia videntur ponere legẽ verbis ⁊ non rebus concedendo penam arrarum.so.secundum doctores iuris ciuilis stipulatio penalis que consistit in verbis ꝓcedit de facili cum omnes sint largi de verbis ⁊ ideo promittũt magnas penas ȝ arrarum datio consistit in datiõe pecunie de quo homines sunt multi auari argu.s̃.ad velleia.l.si ego ⁊ ideo non procedunt nisi de modico cuius respectu non est verisimile impediri libertatẽ matrimonij. ¶Itẽ hec verba intelligas secundum frequenter contingens alioquin si nos poneremus pauperem hominem dedisse magnas arras ita quod esset verisimile impediri libertatem matrimonij per paritatem rationis forte idem esset quod in pena ẽm Jacobum de ra.⁊ Pet. de quo vide quod latius nota.per Cy.dicta.l.fina.in sexta questione ⁊ ibi de hoc plene dixi.

Huiusmodi. Stipulatio recte cõtrahitur in tempus quo est debitum finitum quo ad eius effectum secundũ vnã lecturam vel finitur ipso iure secundum aliam hoc dicit ⁊ est sciendum pro euidentia quod hec verba cum debitor esse desierit duobus modis possunt intelligi.vno modo ipso iure et sic videtur loqui prima glo. Alio modo per exceptionem quia debitor est factus que soluendi ⁊ secundum hoc vltima loquitur glo. ¶Item est sciendum quod quidã habent in textu quod mihi titius debet:alij habent quod tibi titius debet ⁊ secundum hanc lecturam quidam legunt quod sit vna stipulatio ⁊ tunc in principio huius legis accipitur plurale pro singulari:alij legunt proprie et fuerunt due stipulationes scilicet stipulor quod tibi titius debet ecce prima. Item cum debitor esse desierit:ecce secunda ex his patet casus positio sed contra hãc legem oppo.que videtur dicere quod possis mihi promittere in tempus quo titius debitor meus esse desierit ⁊ sic videtur ꝙ in plus possit teneri fideiussor ꝙ̃ principalis:vnde videtur ob. vt.j̃.de fideiusso.l.si quis postꝙ̃ ⁊.l.grece.§.illud dicit glo. hec stipulatio ex presenti sumit vires ⁊ ideo valet vt.j̃.eodem.l.filiꝰ sed hec solutio non tollit contrarium quare dic clarius quod intelligere possumus hanc.l.quod mihi titius debet cum debitor esse desierit dare spondes non tãꝙ̃ fideiussor sed tãꝙ̃ principale et secundum hoc habes primam lecturam quod tanꝙ̃ secundus debitor principalis mihi dare promisisti quod titius debet cum debitor esse desierit et expone desierit ipso iure ẽm Jacobum de aretio potest etiam intelligi quod promisisti tãꝙ̃ fideiussor et per hoc habes secundam lecturam quod desijt ꝑ inopiam ⁊ quod sic debeat intelligi sic probatur verba debent intelligi secundum subiectam materiam vt.s̃. de dãno infect. l.dãni in princip.et locati.l.si vno sed hic loquimur de obligatione fideiussoris qui solet accipi propter inopiaȝ principalis vt institu.de replica.in fi.ideo bene exponit desierit per inopiã sed contra hanc lecturaȝ oppo.quia qui est debitor nõ desinit esse debitor per inopiaȝ vt.C.qui bonis cedere pos.l.cũ filij ⁊.s̃. qui.bonis cedere po.l.is qui.⁊.C.si cer.pe.l.incẽdiũ.so.confiteor qd̃ nõ desinit eẽ ipo iure desinit tñ ꝑ exceptionẽ.i.effectu ꝯfiderato:vt.s̃.de dolo.l.naȝ is aut ergo hac.l.ꝓmisisti tãꝙ̃ pricipalis aut tanꝙ̃ fideiussor. Primo casu verbuȝ desierit accipitur ipso iure. Secundo casu quo ad effectum.i.propter inopiam sed textus hanc expositionem non patitur ẽm Dynum nã dic cum debitor esse desierit nam licet non sit soluendo non desinit esse debitor vt predixi:dicit ergo quod hec stipulatio pẽdet donec soluatur per titium vel accepti.liberetur vel potes saluare glo.vt dixi:quia licet remaneat debitor non tamen effectualiter quia habeo propter inopiam exigi non potest. Dynus.ȝ videtur quod intelligendo vt dicit Dynus. Primo modo qd̃ stipulatio argumen.C.de donat.ante nupt.l.quod sponse.sed dic quod promisit vt principalis non vt fideiussor ẽm Jaco.de ra. Jacobus autem de aretio intelligit vt predixi quod ꝓmisit vt fideiussor ⁊ in casum inopie ⁊ secundum eum non procedit questio glo.quid si soluat tunc enim non teneretur cum conditio deficiat sub qua promisit ⁊ pro hoc quod nota.j̃.eadem.l.nemo ad fi. Jaco.ibi quasi expressiuum veritatis vel similitudinarie quasi expositio.i.sicut in glo.alle.mihi ibi.l.si filius ⁊.j̃.de stipula.seruorum.l.vsufr. Jacobus ibi pro vna stipulatione vel dic quod hec stipulatio est principalis sub conditione concepta non fideiussoria siue habeas mihi siue tibi. Dy.in gl.precedet ergo in fi.rñ.vt patere potest per ea que modo notaui. Dy. vel dic vt.j̃.titu.j̃.l.nemo.⁊ intellige hanc pure vt est in littera mihi. Jaco.

1 ¶Falsa demonstratio an vitiet stipulationem.
2 Mulier si habeat centum in dotem et stipulet.cc.ꝙ tãtũ veniant centum in stipulatione.

Si diuortio. Falsa demonstratio seu causa non vitiat stipu. si adsunt substantialia contractus sicut nec legatũ hoc dicit et concor.C.si certum peta.l.si ex precio.qd̃ verũ est nisi ex falsa demonstratione dependeat aut sub alia cõtractus vt.s̃.de contrahend.empt.l.si quis fundum Jacob. Et diuiditur in duas partes:in prima parte ponit duplicem questionem super contractu stipu. In secunda probat per similem allegationem secunda ibi sicuti. Iterum diuiditur in qtuor. In prima format vnam questionem. In secunda aliã. In tertia soluit secundã. In quarta primam. secunda ibi vel q.tertia ibi proculus ibi dicendum vero quod hic arguitur de legato ad stipulationem quod argu. quando procedatur dixi.C.de latina libertate tol.l.vnica ⁊ de ver.signi.l.cum quidam.§.vlt. litteram expone ibi stipuletur a marito sciente se non teneri et simpliciter non animo nouandi ibi sine dubio hic respondet secunde questioni ibi venire considerato effectu ibi dicẽdũ itaq̃ hic respondet prime questioni. Dynus Ibi actione.de dote:ȝ nunquid ex stipulatione noua agi poterit argu.quod not.vt.s̃. eodem.l.qui his.argu.contra.s̃.e.l.si ita stipulatus quod credo cum prima sit bone fidei secunda stricti iuris argumẽ.s̃. de vsur.l.si stipulatus. ¶Item in prima habet dilationem a iure hic non. Jaco.de aretio.j̃.de fideiusso.l.heres a debitore.§. primo et ratio quia hic non fit nouatio colligitur.j̃.eadem.l.scire debemus versiculo secundum quod euenit quod intellige sane secundum quod ibi dicitur in textu. Op.contra hanc legem quod stipulatio non teneat vt.s̃.solu.matri.l.penulti.§.muliere.so.ibi errando siue facta promissio hic ex certa summa ⁊ ideo dic aut promissio est facta per errorem ⁊ hoc constat ⁊ tunc loqtur dictus.§.mulier.aut ex certa summa ⁊ hoc constat ⁊ tunc loquitur ista.l.aut dubitatur ⁊ tunc ẽm Jacobum butriga.presumitur facta per arrationem vt.s̃.de probatio.l.cum de indebito. Secundo oppo.⁊ videtur quod prima stipulatio non teneat vt.C.dot.caut.non numerata.l.quod de suo.solu.dicit gl. aut ꝓmissio est fctã dissoluto matrimonio ⁊ tũc valet ita hic aut eo constante ⁊ loquitur contrarium: sed contra hanc solutionem videtur quod idem fit in vtroq̃ quia paria sunt aliquid fieri tempore concesso vel tempore prohibito si tamen conferatur in tempus concessum vt.s̃.de dona.inter virum ⁊ vxorẽ l.sed interim ⁊ de hered institué.l.in tempus.so.glo.cõcedit oppositionem sed contrariuȝ tenet.s̃.si certum peta.l.secunda.§. appellata sed hec glo.non placet Jaco.de aretio nec Ray.ꝙ tum ad casum istius.l.cum per diuortiũ fuerit solutum matrimonium sic non afferatur donatio vt.l.prima.C.de dona.ante nupt.si vero per mortem donatoris dissolueretur matrimonium tunc glo.que est hic posset procedere vel dic melius secũdum Jacobum butrigarium in dicto.§.appellata.interdum consideratur tempus matrimonij quo stat et tunc promissio non tenet sed separatur confirmari ⁊ sic loquitur glosa in dicto.§.appellata. ¶Interdum consideratur tempus matrimonij soluti:⁊ tunc aut dissoluitur per diuortium ⁊ non confirmatur aut per mortem donatarie ⁊ similiter non confirmatur vt.C.de donatio.ante nupt.l.prima aut per mortem donatoris : et tunc confirmatur et hoc modo potest procedere glo.in fine. Sed contra premissa oppo.quod non confirmetur donatio que remansit in finibus promissoris alias promissionis

promissionis vt.s̄.de dona.inter virum ⁊ vxorem.l.pap̄.sꝫ ẜm Jaco.butriga.quod est valde notandum aut donatio fit per stipu.tantum aut per cōfessionem aut post stipulationē sequit̃ traditio. Primo casu non confirmatur vt dicta.l.pap̄. Secundo casu confirmatur quia confessio succedit loco traditionis argumen.C.de non numerata pecunia.l.generaliter ⁊.s̄.depositi.l.publia.⁊ sic intelligitur dicta.l.secunda.C.de dote cau.nō numerata. Tertio casu confirmatur vt.s̄.de dona.inter virum ⁊ vxorē.l.cum hic status.§.primo. ¶ Sed contra premissa op. de.l.fi.⁊ aut.ibi posita.C.de dote caut.non numerata.solu.ẜm Jaco.de aretio aut dotis confessio fit spe future numeratiōis: aut non. Primo casu habent locum iura contraria. Secundo casu loquuntur que dicebam. Ultimo op.contra hanc legem ⁊ videtur quod falsa demonstratio habeat vitiare contractū vt.s̄.de contrahen.empt.l.si quis fundus. So.aut interueniēte falsa causa deficiunt substātialia ⁊ tunc contractus falsa cā vitiat contractum vt in contrario: aut non ⁊ tunc secus vt hic

2 ¶ Item op.ad hanc.l.quod si mulier habeat centū in dote et stipuletur.cc.quod centum tantum veniunt in stipula.vnde videtur ob.quod dicebam.s̄.ea.l.qui bis.solu.vt ibi plene dixi. ¶ Item op.vt in vltima gl.de.l.iij.C.de falsa causa adi.legato ⁊.s̄.de lega.j.l.si sit.§.primo. So.hec intelligit̃ ẜm illas.s.quod certum corpus vel certa ꝙtitas erat demonstrata quo casu falsa demonstratio non vitiat stipulatum nec legatum.expeditis contrarijs pro declaratione textus ⁊ secunde glo.dicitur hic quod mulier nihil in dote habet. ¶ Quero qualiter hec verba intelligantur dicit glo.quia nihil dedit in dotem ⁊ hec est valde tuta sequitur in glo.vel quia dedit sed propter necessarias impensas est exusta hoc tamen modifica per legem quod dicitur de impensis in res dotales factis.sequitur in glo.vel vtrum liberauit per acceptilationem dic hoc esse verum si liberatio facta est matrimonio soluto si vero constante dic vt.s̄.solu.mat.l.si cum dotem.§.si mulier ⁊.C.si constante matrimonio dos soluta fuerit. ¶ Ultimo collige tria tempora. Interdum marit⁹ qui nil percepit de dote se obligat ad certam ꝙtitatem dandā mulieri solu.matrimonio: interdum autē matrimoniū contractum: interdū constante matrimonio. Primo casu aut ꝓmissio fit ex certa scientia ⁊ tunc tenet vt hac.l.⁊ dicto.§.appellata in l.ij.s̄.si certuꝫ peta.secundum vnā lecturam: interdū fit per errorem ⁊ hoc constat ⁊ tunc datur doli exceptio contra agenteꝫ vt.s̄.solu.matri.l.in his.§.si mulier ⁊.s̄.de doli excep.l.ij.§.circa ⁊ ibi nota.aut dubitatur ⁊ tunc ẜm Jaco.butri.presumitur promissio facta per errorem cum non sit verisimile quod donare noluerit vt.s̄.de proba.l.cum indebito secūdo tēpore.s.ante matrimonium contractum tunc quia promissio dotis confert̃ in tempus matrimonij cum non sit dos sine matrimonio vt.C.de dona.autē nup.l.fina.hoc casu idem dicetur quod dicit̃ de tertio scilicet tempore constante matrimonio vt.C.de dona.ante nup.l.quod sponso.⁊.l.prima secundum veram lecturaꝫ gl.quam etiam sequuntur vltramontani lꝫ Odo.contra. ¶ Capiamus ergo tertium tempus scilicet quando fit promissio cōstante matrimonio quo casu dic aut fit spe future numerationis aut non. Primo casu serua.l.vltimam ⁊ aut.hic positaꝫ.C.de dote cau.non numerata. Secūdo casu aut non fit animo donandi sed potius ex quadam necessitate quod sepe cotingit qñ mulier est nobilis et al's non contraheret matrimonium cum marito nisi sibi constitueret dotem hoc casu quia fit ex quadaꝫ necessitate permittit̃ vt mulier stipuletur a marito vt.j.ea.l.si ita stipulatus fuero.§.fi.aut fit animo donandi: ⁊ tunc aut cōsideratur tempus matrimonij constantis ⁊ tunc non valet licet in futuruꝫ speretur confirmari ⁊ ita intelligatur quod not.in dicta.l.secunda.§.fina.s̄.si certuꝫ peta.aut tēp⁹ matrimonij dissoluti ⁊ tunc aut dissoluitur per diuortium aut per mortem Primo casu non confirmatur vt.C.de dona.ante nup.l.j.secūdum vnam lecturam ⁊ in hoc non reprehenditur ista prima gl.ẜm Jaco.de aretio.⁊ Ray. Secundo casu aut dissoluitur per mortem donantis aut donatarie. Capias secundum membruꝫ ⁊ dic quod non confirmatur vt dicta.l.prima secundum aliam lecturam. Capias primum membrum et dic ẜm Jacobum butrigarium quod est notabile vt dixi aut est tantum stipulatio ⁊ tunc per mortem non confirmatur et dicta.l.pap̄.s̄.de donat.inter virum ⁊ vxorem: aut est confessio quia maritus fuit confessus se recepisse centum nomine dotis non spe future numerationis quam reddere promittit et tunc per mortem donatarie confirmatur quia hec confessio succedit in locum receptionis presumpte argumen.eorum que not.in dicta.l.generaliter C.de non numerata pecunia.⁊.s̄.depositi.l.publica.§.finali et hoc modo ipse intelligit.C.de dote caut.l.quod de suo.in glo. prima in fi.sic ergo prima verior quia si fieret constante matrimonio reuocari videretur per sequens diuortium vt in prealle gata.l.⁊ argumen.s̄.de auro et argento leg.l.secunda ⁊ tertia. secus si premoriatur maritus vt dicta lege quod de suo ⁊ quod ibi nota.distingue circa hoc vt predixi ⁊ nota.per Dynum.s̄.solu.matri.l.penultima.§.mulier vel secundum Jacob.de bel. Ibi est donatio causa mortis que facilius reuocatur hic inter viuos. ¶ In glo.vel quia nihil in fi.scilicet iam facto diuortio Item secus si matrimonio constante vt.C.si constante matrimonio dos soluta fuerit.l.prima. ¶ In glo.vt vxor in fin.sed de iure lombardo.per qualecūqꝫ ingenium non potest marit⁹ aliquid vxori dare vel relinquere ꝙ in die votorum dederit vt in lombarda de his que a viro in vxorem dantur vel relinquūtur.l.secunda.

1 ☞ Error qualitatis an vitiet stipulationem.

Si id quod aurum. Error q̄litatis nō vitiat stipulationem si in corpore consentiant hoc dicit Dynus. Ibi stipulatus ex causa onerosa puta quia pro te romam iui: al's secus vt.s̄.de edili.edicto.l.ad res donatas. Jacobus. Ibi heredis nomine vt tradas. Jaco.op.de.l.in venditionibus.§.finali.s̄.de contrahen.empt.et eadem.l.qui tamen ⁊.l.cum ab eo.§.fina.eodem titulo Solu.dicit glo.ibi loquit̃ in contractu bone fidei hic in stricti iuris et potest esse ratio quia magis interest stipulantis in casu huius.l.stipulationem valere in ere ꝙ in nihilum valere: sed in contractu venditionis non interest emptoris valere in ere cum ipse putet comparare aurum. Sed contra istā solutio.gl.insta.quia idem videtur esse in contractibus stricti iuris quod in venditione quid enim si promitto pro te ire romam vt mihi des quod puto aurum cum sit es: nam si valet hoc casu in ere grauor ergo idem dici debet et: ideo dic latius ꝙ glo.aut loquimur in contractu venditionis aut stricti iuris. Primo casu aut venditor erat ignorans et tunc in fauorem decepti emptoris dicimus tenere vel non tenere ipsam venditionem vt si emptor vult quod valeat in ere possit agere ꝙti moris esset ēpturus.s̄.de act.empti.l.si sterilis.§.ꝙuis ⁊ nota.in.l.labeo ait.nolle quod valeat in ere ⁊ agere ad tantum aurum in genere vt nota.in.l.quid tamen ⁊.l.cum ab eo.§.finali.s̄.de contrahen.emptio.aut venditor erat sciēs et tūc aut fuit interposita clausula de dolo non committēdo aut non. Primo casu agetur ex stipulatione. Secundo casu agetur de dolo ⁊ consequetur emptor omne damnum suum vt dicta.l.labeo ait vestimenta.s̄.de contrahen.emptio. Secundo casu principali scilicet cum agitur de contractu stricti iuris: aut stipulatio fuit interposita ex causa onerosa aut ex causa lucratiua. Primo dic idem quod in contractu venditionis. Secūdo casu aut promissor fuit ignorans aut sciens. Primo casu tenet in ere ⁊ in plus non habet stipulator potestatem agendi aduersus promissorem vt dicta l.ad res donatas.s̄.de edili.edicto et hac.l. Secundo casu aut interposita fuit clausula doli et agetur ex stipula.aut nō ⁊ agetur de dolo vt.s̄.de dolo.l.⁊ eleganter.§.non solum. ¶ In gl.si fuit interposita ibi non teneret idem esset in contractu stricti iuris venditioni simili puta do vt des quia eadem ratio.s̄.de prescriptis verbis.l.naturale quia si ibi teneret contract⁹ grauaretur aliter contrahentiuꝫ hic non: quia interest stipulātis potius habere es ꝙ nihil Jacob.de ra.et Pe.in alle.exemplo.s.si ignorauit. Dy.

1 ☞ Debitor speciei eius interitu liberatur.
2 Debitor generis an per interitū liberet̃.

Si ex legati causa. Hec.l.cuꝫ sequēti breuiter hoc dicit.debitor † speciei eius interitu libera
1 tur nisi mora vel culpa precesserit. Dynus. Ibi teneberis scilicet ad rem sed si ab alio sit occisus teneberis mihi cedere actionem legis aquilie.vt nota supra de dolo lege arbitrio.§.finali. Jacob.de hoc tamen latius infra dicam in.l.sed si ex stipulatu versiculo. Item quero. Ibi interpellatus cum te.iam dare oporteret non dedisti sed sine causa occidisti. Hoc enim casu fingitur te occidisse vt cum dare non possis

Iacobus et distinguit tres casus vt.s.si certum peta.l.quod te et in vltimo quando in specie sic distinguit: aut repromissa post moram est interempta aut non ⁊ si est aut culpa promissoris aut non: aut est dubium: ⁊ si culpa: aut est in faciendo: aut in non faciendo: ⁊ si in faciendo: aut iusta causa dedit causam interemptioni: aut iniusta: non tantum in hac distinctione permittas: aut est insertus dies: aut non: si est appositus: aut nõ: est ante diem interpellatus ⁊ perijt ante diem: ⁊ non tenetur de interitu vt.j.eadē.l.cum filius.§.fina. Dynus. contra hãc legem op.quod interitu non liberetur debitor vt.C.si certũ pe.l.incendiũ vt.s.ad legem fal.l.in ratione.s.incerte. Solu. interdum est quis debitor q̃titatis ⁊ habet locum.l.incendium interdũ generis ⁊ habet locum.§.incerte interdum speciei ⁊ tunc locum habet hic lex. Sed contra primum membrum op.quod debitor q̃titatis interitu liberetur vt.s.de noxa.l.si libertatem ⁊ loca.l.in naue saufelli. Solu. dic quod quandoq; est quis simpliciter debitor q̃titatis: interdum q̃titatis respectu certe speciei. ¶ Primo casu loquantur que dixi. ¶ Secundo casu loquuntur contraria. Adhuc op.contra predictum membrum q̃ videtur quod saltem per exceptionem sit debitor liberatus vt j.de solu.l.qui.x.in princip. So. aut certa q̃titas per debitorem oblata ⁊ creditore non accipiente perijt: aut nulla facta fuit oblatio. Primo casu per excep.liberatur debitor ⁊ ita loquit̃ contrarium quod intelligas sane quando congruo loco ⁊ tempore facta fuit oblatio vt.j.de solu.l.si creditor in princip. ¶ Secundo casu loquuntur que dicebam colligas ergo in hoc primo membro sic si queratur an per interitum debitor liberetur aut est debitor q̃titatis respectu certe speciei aut simpliciter. Primo casu per interitum liberatur vt dicta.l.si libertate vt dicta l.in naue saufelli. Secundo casu aut oblata pecunia congruo loco ⁊ tẽpore perijt ⁊ liberatur debitor per except. vt dicta.l.q decẽ. aut nulla est facta oblatio ⁊ nõ liberat̃ vt.d.l.incẽdiũ ⁊ h̃ si fuit q recipere potuisset al's excusat̃ vt.j.d lege cor.a.l.dubitat capias secũdũ mẽbrũ dicebat̃ q̃ debitor gñis p interitũ nõ liberatur videtur ob.l.si opera.s.de doli except. ar.j.ea.l.interdum.§.fi.⁊ de solu.l.si soluturus. So. aut species sub genere promisso contenta oblata perijt: aut nulla est facta oblatio. Primo casu liberatur debitor per excep.vt in contrarijs. Secundo casu loquitur que dixi. Secundo oppo.contra dictum membrum ⁊ videtur quod debitor generis per interitum liberetur vt.s.ad.l.fal.l.in ratione.§.incerte.secũdo respon.so.aut debetur incertum de incertis aut incertum de certis. Primo casu loquũtur que dixi secundo.cõtrarium colligas ergo in isto

2 membro an debitor † generis per interitum liberetur: aut species sub genere debito contenta oblata creditore non accipiente perijt: aut nulla oblatio facta est. ¶ Primo casu per excep. debitor liberat̃ argumen.dicta.l.si opera ⁊.l.interdum.§.fina. ¶ Secundo casu aut debetur incertum de incertis: et tunc genus perire non potest: aut incertum de certis: ⁊ tunc secus vt dicto.§.incerte capias tertium membrum dicebatur quod debitor speciei per interitum liberatur: vnde op.de.l.secũda.§.q stichum.s.de eo quod certo loco. So. aut quis est debitor speciei alternatiue aut speciei simpliciter. Primo casu loquit̃ contrarium scd̃o.l.ista. Sed opi.contra dictum membrum de.l.si vehenda.s.ad legem rho.de iactu. So.ibi fuit commissa culpa quo casu distinguas vt ibi hic autem loquitur quando nulla culpa commissa fuit. ¶ Sed contra istam distinctionem instatur si ibi in nulla fuit culpa ⁊ in fine istius.l.similiter fuit culpa: ergo finis istius.l.deberet distingui s̃m illam. Solu.ibi fuit culpa in omittendo hic vero,in faciendo simile dicebatur.s.e.l.si ita stipulatus vel aliter hic fuit culpa dolo admixta ibi vero secus. Colligas ergo hoc tertiũ membrum sic: aut q̃s est debitor speciei aut specierum. ¶ Primo casu vt potest imputari culpa vel mora promissori ⁊ tunc per interitum nõ liberatur vt.s.depositi.l.si plures.⁊.l.si in asia.§.fi. ¶ Secũdũ tamen ea que inferius latius dicam: aut non potest imputari culpa vel mora et tunc liberatur vt in princip.huius.l. Secũdo casu aut est debitor specierũ aut copulatiue ⁊ tunc idem q̃d in debitore speciei aut alternatiue ⁊ tunc licet vna species pereat non liberatur vt s.de contrahen.emptio.l.si in emptione ⁊ de conditio.inde.l.cum is.in princip. ¶ Secundo oppo.hic dicitur quod per debitorem videtur fieri quando est interpellatus. Immo videtur quod alia sint necessaria vt nota.s.si certum petat.l.quod te sed hanc intellige secundũ ibi notata ⁊ accedat quando dies leg.ce.l.si penũ.ad legem fal.l.j.§.si ita ⁊ de colla.bonorum.l.si quis filium.§.stipulatio. ¶ Item op.hic dicitur quod debitore interpellato per interitum non liberatur: vnde ob.j.eodem l.cum fili⁹.§.finali. So.ibi erat adiecta dies ⁊ intra diem fuit facta interpellatio ⁊ sic tẽpore non debito hic vero dies nõ fuit adiecta. ¶ Quarto op.quia videtur quod debitor seruum occidendo liberetur vt.s.de legatis primo.l.quid ergo.§.heres. So. aut debitor occidit seruũ ex iusta causa puta propter adulterium et tunc habet locum contrarium: aut ex non iusta causa et tunc habet locum quod dixi que verba sunt arg. ad questionem nam adulterium est grauis iniuria alioquin si esset leuis: propter hoc seruus non posset occidi vt.l.seruũ.s.de pign. tutius et gaius fecerunt pacem adinuicem promiserunt se non offendere sub certa pena vnus adulterauit vxo.alterius nunquid cadet in penam Gui.de suzato.quod non per.l.verum.j.de furt.tu dic quod cum hec sit offensa et grauis colligitur vt dicto.§.si heres et in auten.vt cum de ap.cog.§.causas ⁊ in vsibus feud.quibus modis feud.amit.c.vno quod ipse debet cadere in penam cum ipse faciat contra premissa colligas ergo in materia nostra plenius cũ querit̃ an debitor per interitum liberetur aut est debitor q̃titatis: aut generis.aut speciei: de quibus primis duobus dic vt.s.dixi primo et secundo membro: de tertio dic latius aut quis est debitor specierum aut spẽi. Primo casu aut alternatiue: aut copulatiue: si copulatiue dic vt dicam in debitore speciei. Si alternatiue aut vnica species perijt et tunc aut potest imputari mora creditori et dic vt.j.eodem.l.stipulatus sum damã.aut potest creditori imputari culpa: ⁊ tũc dic vt.s.ad legem aquil.l.stichum.aut non potest imputari creditori mora vel culpa ⁊ tunc remanet obligatio in specie super existenti vt.j.de eo quod certo loco.l.secunda.§.qui stichũ. et de condi.indebiti.l.cum is aut vtraq; species perijt et tunc in casu quo debitor vnius speciei tantum liberaretur vt.j.dicam liberabitur et in casu quod debitor vnius speciei non liberaretur non liberabitur ipse vt.s.de contrahen.empt.l.si tamen emptione.§.penulti. ¶ Tertio casu quãdo est debitor aut species perijt facto creditoris aut facto debitoris aut a casu. Primo casu dic vt.s.ad legem aquil.l.legis. ¶ Secundo casu dic vt in fi.huius.l.⁊.j.e.l.si seruum. ¶ Tertio casu quando a casu perijt: aut iste casus contingit post moram creditoris: aut post moram debitoris: aut ante moram alicui⁹: aut post moram vtriusq;. Primo casu debitor est liberatus vt.s.de iure dot.l.si rem estimatam. Secundo casu non est liberatus vt hac.l.et s.si certum petat.l.quod te. Tertio casu aut culpa potuit imputari debitori aut non. Primo casu aut culpa non commissa res non fuisset peritura et debitor non liberatur. Aut eodem modo esset peritura ⁊ tunc liberatur vt.s.ad legem rho.de iactu.l.si vehẽda.si vero nec mora nec culpa potest imputari debitori: tunc per interitu liberatur vt hac.l.⁊.s.de legatis primo.l.ticie textores.§.fi.in dubio autẽ presumitur culpa debitoris abesse vt.s.de legatis secundo.l.cum ita legatur.§.species. Dy. ¶ Quarto casu principali quando vterq; fuit in mora: tunc vltima mora nocet hinc est quod si creditor fuit in vltima mora liberatur debitor: si vero econtra non liberatur vt.s.de periculo ⁊ cõmo.rei vendi.l.illud.solu.ma.l.semel ⁊ de operis noui nunciatione l.pretor.§.si aliquando in glo.s.pure ibi sec⁹ si prius scilicet interpellatus non dederit. Si autem occiderit etiam prius teneretur vt.j.eadem.l.si seruum in princip. Dynus in fine et.C.de contrahen.et committẽ.stipul.l.magnam. Dynus.

¶ Interpellatio quottuplex sit.

SEd si ex stipulatu. Idem si ex alia causa. Dynus. Ibi deserat ciuiliter et naturaliter. Dynus Ibi mora fieri q̃tuncunq; interpelletur. Dynus. Op.quod pupillus constituatur in mora.s.de euict.l.si dictum.§.finali. Solu.ibi pupillũ interpellari magis interest ipsius q̃ non interpellari vt ibi no.hic vero secus. ¶ Item oppo.ad idem.s.de noui operis nunciatione.l.operis. Solu. ibi denunciatio afficiebat rem ⁊ ideo potest fieri cuilibet ⁊ ita ibi hic vero afficiebat personam: ideo distinguitur aut de interpellatione loquor q̃ rẽ respicit magis q̃ personam: aut de ea que magis respicit personam q̃ rem. ¶ Primo casu potest fieri pupillo vt.l.operis. ¶ Secundo casu aut pupilli interest.s.posse fieri aut non. Primo casu eidem fieri poterit vt dicta lege si dictum.§.finali. ¶ Secundo casu non nisi tutore auctore vt hac.l. ¶ Item op.q̃ hic videt̃ dici q̃d sol⁹ tutor possit interpellari ⁊ p hoc pupill⁹ cõstituat̃ in mora sed factũ tutoris nõ debet nocere pupillo vt.j.de regulis iur.l.neq; interdicto et

¶ Interpellatione. quia hic loquitur de interpellatione: ideo quero an interpellatio vnica constituat debitorem in mora doc. ⁊ Jo. de por. i. l. semel mora. s. solu. ma. ⁊ i. l. vnũ per gl. ff. si cer. peta. ⁊ in. l. j. §. nũciatio de ope. no. nun. ⁊ i. l. mora. et ibi Bar. ff. de vsufr. in. l. tertia. §. vsuras ⁊ ibi Bar. de leg. ij. ⁊ in. l. si qs mihi bõa §. sed ⁊ si quis mãdauit de acqrẽ. here. ⁊ in. l. q rome §. seia isto titulo dicũt q sic qd est verum si heredi debito. ostẽdat istrumẽtũ vel det co pia al's ignorare psumit Bar. in. l. qd te. ff. si cer. peta. Et etiam verũ nisi sit electa via iudicij q casu requirit litẽ contestari nec sufficit libellus. Et an interpellatõ extraiudicialis constituat possessorẽ in mala fide vide glo. in. l. litẽ si verberatum §. fi. de rei vẽ. ⁊ in. l. sinaũt §. si bõ ⁊ ibi pe. de suz. e. ti. Itẽ interpellatio post se brẽ dz cõgruũ temp9 arbitrio bõi viri. l. emili9 de minorib9 in. c. ad hec ⁊ ibi Bal. i titu. hic fi. lex. coricip. consue. regni in vsi. feu.

dicto et quando ex facto tuto. l. tertia. Solutio intelligo hanc l. quod pupillo noceat eatenus vt cedat actionem quaz habet aduersus tutorem non in plus vt. s. de administratione tutorum. l. fina. de tributoria. l. iij. in fina. ⁊ nota. dicta. l. interdicto. Expeditis contrarijs quia hec. l. ⁊ superior de interpellatiõe[a] loquuntur. ¶ Quero quottuplex sit interpellatio † dic quod duplex. s. per hominem ⁊ per euentũ diei per hominem fit interpellatio extra iudicium vel in iudicio si certum peta. vt. s. l. vinum ⁊. l. quod te. de eo quod certo loco dari oportet. l. fina. ⁊ qñ dies leg. cedat. l. si penum. ¶ Secundo casu scz qñ per euentũ diei hoc fit siue dies sit a lege intellecta vt. C. de iure emphi. l. ij. siue per hominem expressa vt. s. de act. ⁊ obliga. l. traiectitie. §. de illo ⁊. C. de contrahen. ⁊ cõ. stipula. l. magnã vbi de hoc not. ⁊ dixi. ¶ Item quero de questione tali quidam dz mihi stichũ alius eum occidit in casu quo mora vel culpa non potest debitori imputari an possim agere vt cedat mihi actionem. l. aquil. quã habet contra occisorez an sit ex toto liberatus glo. variãt ⁊ moderni nam in. l. arbitrio. §. fi. s. de dolo tenet gl. quod cedere teneatur ⁊ hanc tenent Jac. de aretio ⁊ Jaco. de ra. s. l. proxi. contrarium tenet glo. s. de lege acquil. l. huic scripture ⁊. l. puid. in princip. ⁊ hanc approbat Pe. propria opi. facit quia nõ debet locupletari cum aliena iactura vt. s. de condi. inde. l. naz natura ergo cedere tenetur act. legis aquil. quã hz contra occisorem vt dicta. l. huic scripture. Preterea quod superest ex re mea dari mihi debet vt. s. de condi. furt. l. si seruus. §. bone ⁊ de rei vendi. l. solum pro hac opi. facit text9 in dicta. l. prouide ad legem aquil. ⁊ de contrahen. empt. l. quod sepe. §. si res ex quibus videtur concludi propria opi. ⁊ ad hoc facit quod notaui C. de contrahen. stipu. l. non moriturũ. in oppositum facit dicta l. huic scripture ⁊ hec. l. que dicit indistincte per interitum liberari quando non potest imputari culpa vel mora: ergo generaliter est intelligendum vt. l. §. ⁊ generaliter. s. de lega. prestã. cõtracta bonorum posses. petita. ¶ Preterea. l. dicit quod duplex est liberatio naturalis. ¶ Una que contingit ex numeratione vel traditione rei debite. ¶ Secunda que contingit per interitum rei debite vt. j. de solu. l. verborum. Preterea in casu questionis nostre lex dicit creditorẽ habere act. de dolo aduersus occisorem vt dicta. l. arbitrio. §. fina. s. de dolo. ergo nullam habet actionẽ aduersus debitorẽ vt sibi cedatur actio legis aqui. vt. s. de dolo. l. secunda cum se. ⁊ si tu dicas vt dicit glo. in dicta l. arbitrio. §. fi. quod he competunt ad diuersa. s. actio de dolo ad cetera dãna. aquil. autem cessa ad estimationem serui occisi hoc est falsum cum aquil. non solum prosequatur estimationez serui sed etiam cetera dãna vt. s. ad. legem aquiliam. l. ait lex. ⁊ l. inde nerati9 ex istis ergo videtur concludi pro secunda parte quã reputo verã non ob. contraria ⁊ primo. l. nã natura vel qr consultum est creditori aduersus occisorem per act. de dolo: et sic non remansit in iactura vel hoc casu et melius denegabitur aquil. vt habes textum dicta. l. arbitrio. §. finali si tu opponas de lege legis ⁊. l. huic scripture ad legem aquil. quibus dicit qd debitor habet aquil. non obstant quia in. l. legis debitor occiderat ⁊ sic est prorsus diuersus casus sm q ibi nota. in. l. huic scripture seruus fuit occisus anteq esset debitus ⁊ fuit occisus nõdum adita hereditate non obstan. alia ratio. de. l. non solum cũ similibus. s. de rei vendicatio. quia illud procedit quando aliquid superest ex re mea secus ex re mihi debita: vt. s. de lega. secundo. l. mortuo boue in princi. vel aliter ⁊ melius. l. aquil. nõ superest ipsi debitori vt. s. dixi non ob. l. prouide ad legem aql. vt ibi nota. glo. quia ibi debitor iam erat in mora non ob. quod sepe. §. si res quia ibi fuit interitus. Immo fuga vel furtum rei vendite inter que est differentia quia fuga non liberat debitorem vt. s. de lega. primo. l. cum seruus ⁊. l. cum res. §. itaq ⁊ de lega. secundo. l. si quis seruum in princi. interitus vero liberat vt hac. l. ⁊ dicta. l. verborum. j. de solu. ¶ Ultimo quero nũqd idem sit in adulto. So. dicit glo. aut adultus habet curatorem ⁊ tunc idem quod in pupillo ⁊. C. de i inte. restitu. l. si curatorem aut non habet curatorem ⁊ tunc adultus interpellatus potest constitui in mora glo. alibi videtur indistincte tenere qd adultus potest in mora constitui vt. s. de vsur. l. mora tu dic sm Jaco. de aretio aut habet curatorem aut nõ. ¶ Primo casu dic vt hic in gl. ¶ Scdo casu aut tenet ad talẽ rẽ quaz põt soluere: et tunc potest constitui in mora vt. d. l. i mora cuz ibi notatis. s. de vsur. aut tenetur ad talem rem quã non potest soluere qr erat res non tempore peritura, nec superuacua ⁊ tunc si vellet soluere non posset: ⁊ ideo non potest in mora constitui vt. s. vt in posses. lega. l. is. §. cessatum. et argumen. s. de vsur. l. cum quidam. §. si pupillo. in glo. Immo ibi Solu. vt ibi qua denunciari ei permittitur in eius fauorem non in dãnum vt hic et ibi nota. ⁊ eodem titulo. l. si ideo. Jaco. de aretio. Ibi. l. si curatorez secus ergo si curatorem non habet vel dic eo casu aut interpellatur super aliquo quod potest sine curatore expediri ⁊ tunc mora committatur vel non puta si debuit aliquid dare quod seruando seruari non potest et pro hoc. s. vt in posses. leg. l. is cui. §. cessatum ⁊ de vsur. l. cum quidam. §. si pupillo. Jaco.

I dari. Si prima stipulatio per excep. est inualida secunda continens idez quod prima sortitur effectum hoc dicit Ibi cuius stipulationis scz prime. Dynus ibi exceptione pacti forte de non petendo. Dynus Ibi obligabitur scilicet cum effectu et hic respõdet. Dynus Ibi quia superior. i. prima. Dynus. Et potest ponere exemplum in filiofa. qui promisit ex causa mutui factus paterfa. iterum promisit primo obstabat exceptio macedoñ. l. sed iul. §. fina. ⁊. l. se. ¶ Item si feci pactũ de non petendo: postea non obstat exceptio pacti in secunda. Dynus op. contra hanc. l. de. l. qui bis. s. eodem. ⁊ so. vt ibi dixi Secũdo op. hic dicitur quod prima tollitur exceptio. Immo videtur quod ipso iure vt. s. de pactis. l. si vnus. §. pactus. Sol. dicit glo. illud habet locuz cum agitur vt tollatur prima ipso iure al's secus vt hic vel melius secundum Jacob. de aretio hic non dicit primam per secundam elidi et non tolli sed dic secũdam per primam non impediri quod videbatur per. l. qui bis s. eodem et adducitur hec lex in argumen. quod si prima electio non teneat iure exceptio. non impeditur secunda de quo dic vt nota. per Dynum. s. de lega. primo. l. serui electione: et extra de electione. ca. auditis per Ber. Innocẽ. Compostel. et alios. ¶ Item facit ad questionẽ si papa concessit alicui ius visitandi ex rescripto. Deinde iterum ex alio rescripto concedat idem vtrum possit visitator hoc facere proprio rescripto: vel secundo an ex nullo quod ex primo ⁊ non ex secundo facit. s. de legatis secundo. l. meuius. de lega. primo. l. si cui. §. si a filio ⁊. s. eodem. l. qui bis cum ibi notatis tu dic aut in secundo plus continetur q in primo et tunc ex secũdo vt hac. l. si autez continent idem per omnia adhuc dico quod valet secundum saltem ratione prescriptionis: naz decimo potest prescribi cõtra rescriptum vt. j. de nundinis. l. prima. quod tamen intellige vt ibi nota. et dixi: nam citius inchoatur prescriptio contra primum q contra secundum de prescrip. triginta annorũ l. cum notissimi. §. sed et si quis. Dynus. ¶ Item quero si vendidisti mihi rẽ pro decẽ et ego promisi soluere pciuz agis ex stipula. ad. x. an possim opponere. Primo quod tradas rẽ sicut opponere poteram si ex vendito ageres: vt. s. de acti. empt. l. iul. §. offerri videtur quod sic quia omnia que obstant prime actioni videntur obstare debere secunde que successit in locuz prime. s. si quis caut. l. si eum. §. qui iniuriarum si quis testamento liber esse iussus fuerit. l. prima. §. hec actio de conditio. ⁊ demonstratio. l. filie. §. ⁊. C. de non numerata pecunia. l. cum vltra in contrario facit. s. de adimẽ. leg. l. cum seruus ⁊ hic ⁊. j. de nouat. l. doli. s. de peculio. l. sed si dãnum. §. fine. ⁊ de petitio. here. l. item veniunt. §. cum prediximus ⁊ quidam dicunt non posse opponi in hac secũda per. l. istam sed h distinguit: aut hic secunda accessit et tunc obstat aut vt principalis et non obstat: sed alij aliter distinguunt: aut intercessit nouatio: ⁊ tunc nõ obstat aut intercessit et tunc obstat argumen. s. de re iudicata. l. quarta. §. si ex conuentione et. C. de except. rei iudicate. l. si tamen benedictus sed quid de except. vell. si mulier tuta excep. velleia. promittat dic vt. C. ad velleia. l. similiter. ¶ Item quid in except. macedoñ. si filiusfamilias ea tutus soluat vel promittat et quid si tutus aliquis excep. pacti transact. iureiuran. vel rei iudica. dic vt. s. de condi. indebi. l. si nõ sortẽ. §. tertio. ⁊. l. qui excep. ⁊. C. ad legem falcidiam. l. finali. Gui. de suzar. in glo. sz op. §. pactus vbi dicit vnam stipulationem tolli per alteram. Jacobus Ibi al's secus vt hic hoc est dicere ibi agebatur vbi fieret nouatio hic non vel so. et melius vt. s. dixi.

☞ Stipulatio super re turpi ipso iure est nulla.

Generaliter. Stipulatio † supre turpi interposita vel turpitudinem continens ipso iure non valet hoc dicit cũ lege sequenti. Opponit quod stipulatio teneat sed detur excep. vt. C. de inutili stipulatione. l. dolo. Solutio. stipulatio turpitudinẽ cõtinens nulla est ipso iure vt hic sed si ẽ turpiter facta ipso iure sz dat excep. vt in contrario colligas q materiam huius. l. aut stipu. continet turpe ⁊ non valet vt hic aut est

facta ex turpi cā ⁊ tunc aut turpitudo est ab vtraqꝫ parte aut ex parte stipulatoris tantum aut ex parte promissoris tantū Primo casu nullius est momenti vt.l.si plagi.j.eodem ⁊ quod ibi dicam et quod nota. in lege iuregentium.§.sed cum nulla. s.de pactis.Secundo casu quando est turpitudo ex parte stipulatoris tantum glo. tenet quod ipso iure valeat sed detur exceptio vt dicto.§.sed cum nulla.pro glo.facit.s.de conditio. ob turpem causam.l.penulti.in princip.vbi dicit exceptionem dari.Jaco.de are.tenet quod ipso iure sit nulla per dictum.§. sed cum nulla.⁊.§.si ob maleficium ad.l.contrariam respōdet qđ loquitur de excep.facti siue intentiōis nō de excep.iuris.tertio casu quando est turpitudo tantum promissoris: tunc dicit Jac.de are.eam valere sed excep.dari vt.C.de inutili stipula.l. dolo.⁊.l.j.cum ibi notatis.C.de condit.ob turpem causam vt s.de condi.ob causam.l.secunda⁊ de condi.ob turpez causam l.idem.§.sed quod meretrici.Tertio casu principali quando ē turpiter facta tenent omnes ipso iure tenere sed dari excep.vt dicta.l.de dolo.C.de inuti.stipula.⁊ de hoc dixi.eodem titu.l.ex eo bis cessantibus aut stipulatio est secundum legem aut contra legem:aut preter legem vt hic tangitur in glo.Jac. Juramentum etiam prestitum contra bonos mores non valet extra de iureiuran.c.quemadmodum de reg.c.in malis prouisis.li. sexto vbi de hoc per Dy.Et alios ⁊.c.non est obligatoriū.Jtē mandatuz rei turpis non valet vt.s.man.l.si renumerandi.§. rei turpis vbi de hoc nec societas vt.s.pro soc.l.nec pretermittendum.¶ Jn glo.turpitudinem continentes ibi.§.alteri.immo stipulatio de qua legit.§.alteri non est preter legem:immo videt contra legem cum expresse per legem prohibeatur vt ibi patet sed dic quod vnde est preter legem illa stipulatio quia pter legem potest dici omnis stipulatio que non prohibet a lege ratione odij vel turpitudinis quam in se contineat sed non assistit ei lex quia ratio que inducitur per legem quare fiat stipulatio et valeat que est vt stipulemur quod nostra interest non assistit illi stipulationi quia alteri dari non interest communiter nostra ⁊ ideo in tali stipulatione cessat ratio predicta vt patet dicto.§.alteri ⁊ sic illa stipulatio vere dicitur preter legem licet quidaz dixerint quod omnis stipulatio dicitur preter legē cui lex non assistit nec resistit sed dic contra quia illa dicitur secundum legem vt.s.de proba.l.ab ea parte ⁊ ex quib⁹ maior.l.nec non.§.sed quod eis secundum legem est omnis stipulatio q̃ nō inuenitur expresse vel tacite prohibita a lege vt dictis.ll.Dyñ. ⁊ de hoc dixi.C.de legibus.l.non dubium ⁊ dicto.§.alteri.

Eluti. Jbi s3 officio scilicet ō seruiēte actiōi Jac.de ra.hoc dicit si stipulat⁹ dies adiectus stipulationi impedit autez agi vel sic in cōditione dependente ex facto promissoris diem expectare debem⁹ et hoc est quod dicitur q autē diē agit male agit s.quando dies vsufruc.legati.ce.l.j.in fi.⁊ dic quod ista materia vt plene dixi.s.e.l.in illa ⁊.l.hoc iure.

J rem tradi. Qui tenetur rem tradere non tenetur accipientis facere hoc dicit.Jtem no.quod tradi ē qd facti vt ⁊.s.de curato.furio.l.consilio.§.fi.Jtē not. qđ traditio ad nudā posse.refertur vt.s.de act.emp.l.j.⁊.l.ex ēpto contra hanc.l.op.de.l.conuētionalibus.§.fina.j.eodem. Solu.vt ibi.

a **Cire debemus.** [a] Plurium quantitatum vel specierum expressio stipulationum pluralitatem inducit illud vero tacita comprehensio non cōstituit hoc dicit vel sic secundum dy.aut stipulor plures res copulatiue et tunc tot sunt stipulationes quot sunt res:aut stipulor plures res sub vno nomine et tunc licet plures sint res vl' corpora sub vno nomine cōprehensa vna tamen est stipulatio hoc dicit vsqꝫ ad.§.si a fure.Dy.Jbi quotiens sume discrete vel etiam incerte vt cum ex causa prime stipulationis vltra debitum stipulor vt.s.e.l.si diuortio ⁊.j.patet.Jac.Jbi euenit.s.quia tot sunt stipulationes quot sunt res in stipu.deducte.Dy.Jbi nō fiat nouatio no.quod nouatio olim non fiebat nisi plus esset in secunda q̃ in prima ⁊ ita nisi aliquid addatur prime hoc tamen non inuenitur alibi.Dy.Sed ad hoc facit.s.e.l.si diuortio.Jaco. sed si promittis mihi.Primo vnam speciem.Scđo copulatiue causa:et aliam non additur prime obligatiōi: sed due sunt obligationes separate:⁊ideo nō nouatur prima obligatio quia nihil additur ei vel diminuitur sed secunda adiungitur.Dy. Jbi duas esse stipulationes.s.antiquam non nouatam ⁊ inducit aliam super nouare nouiter quesitam.Jaco.Jbi q̃uis aūt nunc modificat qđ.s.dixi adducens nouos casus.Jaco.in v̄ si. stipulationem quoqꝫ legatorum siue nūeratorum rerū legatarum.Dy.Jbi plura legata non tamen in stipu.numerata.dy. ¶ Cōtra primū dictum istius.l.oppo.de.l.cum eiusdem.s.de edili.edicto ⁊ de euict.l.cum plures:vbi plures sint res:tamen dicitur vna emptio.So.illud contingit propter vnitatem precij.Secundo op.contra secunduz versiculum quia videtur q secunda nouet primam vt.C.de noua.l.fina.So.dic vt gl.Tertio op.ad eundē ver.dicitur quod in ista vna specie vel summa efficientur due stipula.immo videtur quod tres nam si primo stipulor stichum ecce vna si primo ea stipulor stichum ⁊ pamphiluz ecce due quia quot sunt res tot sunt stipulationes vt in princip.huius.l.ergo sunt tres.Solu.aut referes te ad causam specierum et tunc in substantia sunt tres vt nota.in.l.qui bis. s.eo.aut ad effectum ⁊ tunc sunt due vna stichi:alia pamphili aut referes te ad stipulationem quantitatum quia primo stipulor.x.secundo.x.⁊ sex.⁊ tunc in substantia sunt tres vna tamē ē quo ad effectum vt.j.l.qui vsumfructum.Quarto oppo.ad eūdem versi.quod in ista vna specie vel q̃titate efficiūtur due stipulationes:ergo a contrario sensu si est vnica species vel q̃titas dicetur tantum vna vtroqꝫ de notatis.s.e.l.qui bis.So.dicit glo.quando secunda stipulatio idem continet et sic non miscetur noua species vel quantitas:secunda est nulla quod intelligas sane quo ad effectum:est tamē aliqua vt dixi.d.l.q bis ⁊ nō.d.l.q vsuf.j.e.Quinto op.cōtra.ver.q̃uis cui videtur cōtrarium in princip.huius.l.So.aut plures res deducuntur in stipu.sub vna verborum appellatione et tunc vna vt isto ver. q̃uis.aut sub diuersis appellationib⁹ et tunc est multiplex vt in princip.l. Sexto op.ad idem dicitur quod si stipulor aceruū pecunie in conspectu constituente stipulatio est vna:immo videtur quod sit multiplex:demonstratio enim habetur vice pprij nominis vt.s.si certum petatur.l.certum ⁊ de conditio.et demonstra.l.noīatim sed si singuli denarij demonstrati essent in stipu.expressi stipulatio esset multiplex vt in princi.l. Solu. dic quod demonstratio habetur vice proprij nominis quo ad hoc vt omnes possint peti sed non quo ad inducendum multiplicem stipulationem vt.s.de lega.tertio.l.si chorus in princi. vel potes dicere quod hoc dictum non est generaliter verū in stipulatione vt.s.l.prima.§.si quis ita interroget.vij.op.cōtra. ver.stipulationum vbi dicitur quod sunt plura legata:Jmmo videtur quod sit vnicum vt.s.de lega.j.l.si ex toto.§.penul.sol'. ibi plura legabantur sub vna appellatione hic vero sub pluribus. ¶ Octauo op.dicitur hic quod si stipulor omnes seruos quod vna stipulatio est:immo videtur absurdum quia singuli possunt peti ex stip.ergo pro vnaquaqꝫ videtur stipulatio ar. l.si chorus de lega.tertio.So.dicit glo.non est absurdum quādo ego stipulor omnes seruos vel totam familiam si vnusqsqꝫ potest peti act.ex stipulatu vnusquisqꝫ non sit deduct⁹ in stipulationem vt videmus in tigno domus vendite quod potest peti act.ex eo contractu et tamen illud non censetur venditum vt s.de vsuc.l.eum qui edes quia dicit glo.quo ad substantiā omnes videntur deducti in stipu.quia omnes ex stipulatione posse peti secus vero q̃ ad multiplicationē ipsius stipul'. ¶ Nono op.contra versicu.at si quis de.l.illud.s.de lega.secundo ⁊ q̃n dies leg.ce.l.illud.Scđo aut plura sunt expressa copulata: et tūc plures sunt stipulatiōes aut hic aut sunt expressa disiūcta ⁊ tūc vnicum vt in contrario.sed decimo contra premissum in fta.⁊ videt quod sunt plures stipulatiōes si sunt plura expressa disiuncta vt.s.de lega.primo si ex toto.C.finali.secundū vnā lecturam et.l.plane.§.fina.⁊ de constitu.pec.l.illud.So.dic qđ dicitur vna per respectum ad vnicam solutionez:per respectū vero ad plures appellationes et verborum conceptiones dic multiplex vt in contrarijs ⁊ quod nota.in dicta.l.si ex toto.§.fi. ¶ Vltimo op.ad versi.q̃uis vbi dicitur quod si ego stipulor aceruum pecunie quod vnica est stipulatio:vnde videtur.l.titia.§.finali.j.eadem solu.illud contingit speciale propter appellationem cuiusqꝫ rei factam in facto preambulo vt ibi apparet ibi in textu et distinguo aut loquor in cōtractu ēptiōis aut stipulationis.Primo casu vtrum sit vna vel plures dic vt dicta.l.cum eiusdem de edili.edicto.et de euict.l.cum plures.Secundo casu aut in stipulatione deducitur vna res puta vna species vel quantitas et ex vna causa et tunc certum est stipulatio quia ad vnitatē rei sequitur vnitas stipulationis vt hac l.probatur si vero ex duabus causis:tunc due sunt stipulationes sed solui non debet nisi ex vna causa si stipulantis nō interfit vt nota.s.eodem.l.qui bis.si vero sunt plures q̃titates vel species:tunc aut ex vna causa et ex vna conceptione aut pluribus causis ⁊ pluribus conceptionibus.Primo casu est vna stipulatio q̃uis sint plura corpora vt hac.l.versiculo stipulationem quo legatorum ⁊.s.de lega.primo.l.si ex toto.§.finali.Secundo casu tot sunt stipulationes quot sunt cause ⁊ cōceptiones

a ¶ Scire.ad de qđ cōmuniter doc.in.c.intelligant hūc tex.quē ad hoc reputant notabilē q tot sunt stipulatiōes quot sūt res l3 sit vna verboruz conceptio.

ceptiones. vt in princi. l. nec fit nouatio vt ibi dicitur. Si vero stipulor plures species vel quantitates ex vna causa tūc aut copulatiue aut disiunctiue. ¶Primo casu plures sunt stipulationes vt hac. l. vñ. at si quis. ⁊. j. e. l. titia. §. fi. ⁊. l. qđ dicitur hic illo argumento q2 si quis stipulatur singulis annis certū qd vna ē stipulatio vt. s. e. l. si stichū. §. stipulatio huiusmodi. sed qñ annua bima trima die plures sunt stipulationes propter plures enunciationes. vt. j. l. si pluribus. §. j. Secūdo casu qñ enumerantur disiunctiue vnica est per respectū ad vnicam solutionem vt. s. de lega. ij. l. si illud. ⁊ qñ dies leg. ced. l. als si cum illud. cū fi. est vero multiplex per respectū ad multiplicem verborum prolationē: q2 si plures sunt res que enumerantur vt. s. de leg. j. l. si ex toto. ⁊. l. plane. §. fi. Si aūt stipulor vniuersitatē vel genus qđ sui natura plura comprehēdit tunc vna stipulatio q2 vnum totale est ꝙ stipulor quāuis ex multis coheredibus vel distantibus cōstet vt hac. l. ver. quāuis autē. ⁊ ver. sed ⁊ familie. ⁊ ver. sequenti. Dy. Et vide hic questionē quā not. j. de stipu. seruo. l. si seruus cōis. et. l. iij. §. fi. in fi. Sed quero que sit vtilitas vtrum sit vna vel plures: glo. rñdet in legato. Itē in cōtractu venditionis ⁊ in his dic vt in glo. In stipu. vero non respōdet: sed tu respōde ƒm Ja. de are. ꝙ vbi est debitū liquidū debitor soluere non pōt partem creditore inuito vt. s. de vsur. l. tutor. §. lucius. Sed si plura sunt debita pōt vnum soluere licet aliud non soluat. vt. s. quibus mod. ypoth. soluitur. l. fi. ⁊ faciūt predicta si aliquis iurauit pacem ⁊ pluries venit cōtra an sit pluries periurus de quibus vide qđ not. per Arch. ex. de re iudica. c. ad aplice lib. vj. ij. colum. ¶In glo. j. addita. ibi prime addatur vel persona ad quam transiret prima omissa vt qualitas cōditio vel dies vel si de stipulatione transiretur in satis acceptionē als in acceptilationem vt exponitur. s. eo. stipulationum. §. j. vel econtra detrahetur fideiussor vt insti. quibus modis tollitur obliga. §. preterea. ibi sed si eadem ⁊c. Jac. ¶In glo. in vno legato. ⁊ glo. sequenti. hec glo. intendunt in effectu aut plura corpora legantur per expressionem vniuersitatis multa corpora in se comprehendentis aut per expressionem certi numeri vt. x. homines ⁊ semper est vnum legatum ⁊ vna stipulatio aut per enunciationem rerum ⁊ sunt plura. Old. ¶In glo. vt cum legauerat ibi cum seruus eiusdem sed illud in contractu emptionis ⁊ dic vt. s. de euict. l. qđ dicitur. vel dic ī hoc esse vtilitatem vt vbi est vna non possit solui pars stipulatore inuito. vt. s. de vsur. l. tutor. §. lucius. ⁊ ar. s. de leg. j. l. si ex toto. §. fi. Sed vbi plures sunt tunc potest vna de rebus solui cum non pars sed totum soluat vt. s. quib. mod. pig. vel ypo. sol. l. si inuito. ideo dixi quia volēti potest nam stipulatus familiam vnum de familia persequi potest. vt. s. de lega. iij. l. si chorus. in prin. Ja. ꝙ forte verum est vbi super pluribus legatis vna stipulatio est concepta tunc enim etiam vnum solui posset stipulatori inuito originali causa inspecta. arg. s. de dona. l. qui id qđ. ⁊. j. de fideiuss. l. tutor. Item ⁊ in alio potest verti vtilitas quia vbi vna est stipulatio non potest stipulator ad alterum agere ⁊ sic ad partem stipulationis implendā sed vbi sunt plures secus arg. s. cōmoda. l. in commodato. §. duobus. Item ⁊ in alio quia vbi vna est stipulatio si de vna re tantum feratur sententia ⁊ sic de parte ipso iure non tenet secus vbi plures. vt. s. de arbit. l. qualem. §. j. ⁊. C. si aduersus rem iudi. l. j. ⁊ ibi not. ⁊ dixi. Item in alio quia legata electione nominum alicui vt eligere possit vnum ex debitis testatoris qđ voluerit poterit legatarius hanc stipulationem plurium rerum pro vno nomine eligere vbi est vna stipulatio secus si plures. vt. s. de leg. iij. l. nomen. §. j. Ibi ex causa legati ⁊ recte vt. s. de lega. iij. l. si chorus. in prin. ⁊ de act. empt. l. et si vno. Jacob. In fi. hoc casu dic ꝙ quantum ad petitionem ex causa legati habentur perinde ac si singuli essent legati vt. s. de legatis. iij. l. si chorus. Dy. In glo. aliud quere quid si sub disiunctiōe. Old. In fi. tunc enim verum est vnam esse ꝓpter vnam prestationem ex qua contingit liberatio secus propter res enumeratas quia hic respectu habito sunt plures. vt s. de leg. j. l. plane. §. fi. ⁊. l. si ex toto. §. vlti. ⁊ ibi not. ⁊ de lega. ij. l. si quis seruum. §. j. nam nisi ita subaudias ista glos. falsa esset. Dy.

Si a fure. Breuiter hoc dicit. promissio furis domino facta continens dationem nulla est ad debitum vero ex causa furtiua relata valida iudicatur perimenda si rei interitus absqꝫ mora noua postea subsequatur. Ibi mouet questionem. s. ad dicēdum ꝙ non valeat. Dy. Ibi stipulationem valere quia hic stipulor restitutionem rei mei in casu sequenti secus ar. s. de conditio. furti. l. iure. ⁊. j. e. l. nemo. Ray. Et ibi nullius esse momenti ratio differentie est quia in primo casu non exprimitur *illa ratio* specialis quia fur tenetur ad dandum domino rem suam. s. causa furti. in cōtrario que sit ratio probatur institu. de actio. §. sic itaqꝫ. Jac. ⁊ Pe. Ibi sine mora. s. noua post stipulationem interuenientem commissa nam fur semper est in mora. Dy. Ibi conditione. s. furtiua. Dy. Ibi decessisse proponatur ante moram nouam. Dy. In fi. ⁊ stipulatio per interitū ante moram secutam Jac. ⁊ Dy. ¶Oppo. ⁊ videtur probari ꝙ non sit idem iudicium de equipollentibus. vnde videtur obsta. s. manda. l. fin. glos. non soluit. Sed tu dic ꝙ non sunt equipollentia in hoc: nam aliud est cum dominus stipulatur a fure rem suam sibi dari quo casu non tenet ⁊ est ratio: quia rem dare est accipientis facere vt. j. eo. l. vbi autem. in fi. sed qui est dominus ante furtum remanet dominus post furtum. vt. j. de regu. iur. l. id quod nostrum. ergo qui dominus est amplius dominus effici non potest. vt. s. de vsucapio. l. sequitur. §. lana. ⁊ ideo nō tenet aliud est cum stipulor a fure illud qđ dare facere oportet ex causa furtiua quia hic non habetur respectus ad ipsam rē sed magis ad ipsum debitum hinc est ꝙ dicimus esse speciale ī fure ꝙ dominus possit intentare ipsum dare oportere vt s. vsufruc. quēad. ca. l. fi. ⁊ institu. de act. §. sic itaqꝫ. si ergo potest intentare aduersus eum ꝙ ipsum dare facere oportet: ergo ⁊ in stipul. deducere. vt hoc. §. Secundo op. ꝯ fi. per locū a diuisione hic dicitur ꝙ seruo viuente condici potest eo mortuo cessat cōditio aut enim stipulatio de qua loquitur hec lex fuit interposita animo nouandi conditionem furtiuam aut non. ¶Primo casu non potest loqui iste. §. quia si stipulatio esset interposita animo nouandi etiam seruo viuente non posset condici. vt. s. de condi. furti. l. parui. cuius contrarium dicit hic. §. Secundo casu similiter loqui non potest quia si cōditio non est nouata poterit intentari etiam seruo mortuo. vt s. de conditio. furti. l. qui. cuius ꝯrium sit'r dicit iste. §. dic ꝙ vtroqꝫ casu loqui potest iste. §. si enim dicas ꝙ stipulatio fuit interposita non animo nouandi dic ꝙ seruus tempore stipulationis erat presens ideo ipso perempto tollitur conditio vt j. de solu. l. qui. x. §. idem respon. Si dicas ꝙ fuit interposita animo nouandi dic ꝙ tunc iste. §. loquitur de conditione certi cum conditio furtiua ƒm istam lecturam sit nouata: et ideo cum fur certi cōdictiōe teneatur que insurgit ex stipula. interposita seruo viuente agetur ad ipsum ipso mortuo liberatur debitor interitu speciei si noua mora non fuerit subsecuta. ¶In glo. ꝙ stipulatus in fi. ⁊ sic stipulatio valuit ⁊ per eam nouatio fieri potuit nam si stipulatio non valet vt quando stipularetur hominem non fieret nouatio per stipula. que non valet. vt. j. de nouatio. l. nouatio non potest. Oldr. ¶In glo. hic intelligunt quidam ibi si viuat cōdicetur si prius seruus non erat. vt. j. de solutio. l. qui. x. §. idem respondit. Jac. Ibi ex stipulatu agetur hoc improbatur in dicto. §. idem respondit. nam conditio furtiua demum tollitur stipulatione facta non nouādi animo si presens seruus fuit tamen postea decessit. Jacob. Ibi ex stipulatu agetur hoc improbatur. s. eo. l. si ex legati causa ⁊ dicta. l. parui. de conditio. furti. Jaco. In fi. ⁊ tunc dic conditio furtiua per stipula. ⁊ stipulatio per rei verum interitum euanescit noua mora non precedente. Itē prima potest tolerari si ponas rem furtiuam fuisse presentē tempore stipulatio. contracte non animo nouandi vt dicta. l. qui decem. §. idem respondit. de solutionibus. et notat. dicta. l. parui. Dyn.

1 ☞ Solennitas intrinseca presumitur si non exprimatur.
2 Solennitas dicitur esse duplex.
3 Solennitas per quam speciem probationis ꝓbari debeat.
4 Mulier an possit renunciare velleiano.
5 Renunciatio velleiani an teneat de iure.
6 Instrumentum sententie si appareat an presumetur datus libellus.

Ciendum. Primo ponā casum. Secundo aliquid premittam ad euidentiam. Tertio colligam aliqua notabilia. Quarto opponam ad legem. Quinto queraꝫ plures questiones materiam declarātes que est vtilis ⁊ multum ruminatur in practica. Vltimo distinguam redeūdo ad
1 primum. Hec. l. breuiter hoc dicit: solennitas † intrinseca presumitur etiam si non exprimatur. h. d. ƒm Dy. Vel aliter solennitas intrinseca que in conceptione verborum continetur a iure presumitur. hoc dicit. Vel aliter solennitas materie coherēs presumitur et si non exprimatur vel aliter posito sine

modus formalis per quem peruenitur ad finem fingitur a iu-
re omnes tamen isti casus summari ad eundem finem conclu-
dunt. Circa secundum est sciendum ꝙ fideiussio continet sti-
pula. vt.ȷ̃.eo.stipulationum.§.satis acceptio.⁊.C.de fideius-
so.l.blanditus.⁊ not.ȷ̃.mandati.l.si vero non remunerandi.
§.si post creditam.⁊ stipulatio continet interrogationem ⁊ re-
sponsionem vt.ȷ̃.e.l.stipulationum.§.stipulatio. Itē est sciē-
dum ꝙ hoc verbum fideiussisse interdum reperitur in instru-
mento publico vt insti.de fideiusso.§.fina. Interdum ī instru-
mento priuato vt in litteris mercatorum ⁊ ita potest intelligi
hec.l.⁊ quod not.Cy.C.eo.l.j.⁊.ĩ.eo.titia.§.penul.⁊ in instru-
mento debiti principalis precedente vel sequente dummodo
pro debitore obligato vel obligando cum causa precedere et
sequi potest fideiussoris obligatio.vt.ĩ.de fideiussor.l.si stipu-
latus.§.adhiberi. Interdum profertur a testibus ⁊ tunc lo-
quitur ꝙ not.C.de vsur.l.j.saluo quod dicit.ĩ. ¶ Item no-
2 tandum ꝙ duplex est solennitas † quedam intrinseca quedā
extrinseca vt not.institu.de inuti.stipulatio.§.si scriptum est.
ȷ̃.de publicia.l.quecunqȝ.⁊ latius.ĩ.subĳciam. ¶ Circa ter-
tium vero quod omnia presumūtur solenniter acta.⁊ ad hoc
allegatur hec.l.⁊ dict.§.si scriptum.⁊ de fideiussoribus.§.fi.
¶ Oppo.ad legem istam hic dicitur ꝙ ex quo reperitur ali-
que fideiussisse omnia presumuntur solenniter acta.immo vi-
detur talis fideiussio non teneat tanꝙ indiscreta ⁊ sine causa
vt.ȷ̃.de probatio.l.cum de indebito.§.fi.So.dicit glos.ista fi-
deiussio reperiebatur scripta in instrumento principalis de-
biti ⁊ ideo non videtur indiscreta al's confiteor oppositionē
hec solu.reprobatur quia fideiussio potest fieri ante ⁊ post de-
bitum contractum vt.ȷ̃.dixi per.l.si stipulatus.§.adhiberi.ĩ.
de fideiussoribus. Item cum fideiussio contineat stipulatio-
nem ⁊ stipulatio est causa per se.vt.ȷ̃.de actio.⁊ obliga.l.obli-
gationū.§.verbis.ergo non potuit esse indiscreta: sed tu dic
quod posito ꝙ stipulatio sit causa per se de quo dixi.ȷ̃.de do-
li exceptio.l.ĳ.§.circa tamen.glos.habuit bonum respectum
quasi voluerit dicere ꝙ non est dare fideiussoriam sine princi-
pali.vt.ĩ.de fideiussoribus.l.fideiussor.in princip.⁊ ad princi-
palem ipsa habet respectum.vt.ĩ.de fideiuss.l.grece.§.illud.
⁊ ideo vt valeat fideiussoria obligatio debet apparere debi-
tum principale ad quod refertur al's non valet ⁊ hoc voluit
dicere glo. ¶ Secundo op.hic dicitur ꝙ omnia presumūtur
solenniter acta immo acta non presumuntur immo apparere
debent.vt.C.de appel.l.ne causas.⁊.l.precipimus.⁊ ex.de ꝓ-
batio.c.quoniam.contra falsam solu.cōtraria loquuntur de
actis cause de quibus loquitur.l.acta.ȷ̃.de re iudica. hic ve-
ro loquitur de solennitate intrinseca que ꝑsumitur circa acta
extraiudicialia vt.ĩ.clarius dicetur. ¶ Item op.ꝙ acta non
presumantur vt.ĩ.de capti.l.in bello.§.facte.So.confiteor in
his que sunt facti hic autem loquimur de intrinseca solenni-
tate que est iuris licet sit super facto. ¶ Item oppo.ꝙ solen-
nitas non presumatur nisi probetur dicta.l.quecunqȝ.§.si.ȷ̃.
de publicia.So.dicunt glo.aut loquimur de solennitate ex-
trinseca ⁊ illa non presumitur vt in contrario aut de intrinse-
ca ⁊ illa presumitᵣ vt hic. ¶ Sed contra ista membra solutio-
nis oppone primo videtur ꝙ extrinseca presumatur. Unde
oppo.de notatis.ĩ.rem ratam habe.l.actor.vbi dicit glos.de-
cretum presumi in actore dato ab vniuersitate. sed dic ꝙ illa
glo.communiter reprobatur vt ibi dicam per dictam.l.que-
cunqȝ.§.si.de publicia.vel dic illa gl.ꝓcedit vt euitetur onus
cautionis experiri tamen non poterit nisi probato decreto et
sic non contradicit. ¶ Secūdo contra predictum membrum
oppo.de notatis in aut.de tabel.§.vbi dicit glos.ꝙ tabellio
presumitur esse rogatus licet hoc non dicatur in instrumen-
to.Sol.sed Spec.illa glo.male dicit ꝑ dictā.l.quecunqȝ.§.si.
vt not.in Spec.de testibus.ver.quid ergo.vel si velis defen-
dere glo.dic illud procedere propter autoritatem ⁊ magnam
peritiam tabellionis qui debet esse iurisperitus vt nota.C.de
tabel.l.generali.lib.x.immo cum non possit conficere instru-
menta nisi rogatus vt dicto.§.j.non presumitur cum sit iure
peritus in hoc errare. vt.ȷ̃.de probationibus.l.cum de inde-
bito maxime in officio in quo versatur.vt.ȷ̃.de origine iur.l.
ĳ.§.seruus autem supplicius.⁊ de officio prefec.pretor.l.j.de
hoc dixi.C.de testibus.aut.rogati. ¶ Item oppo.contra di-
ctum membrum de his que not.ȷ̃.de priuilegĳs creditorum.
l.imperatores.vbi postꝙ decreto iudic.est facta venditio pre-
sumuntur omnia solenniter acta. So.si vis tenere glos.illud
contingit propter autoritatem decreti.vt not.in Spec.de em-
ptio.⁊ venditio.§.nunc dicendum.versicu.⁊ breuiter.⁊ est ra-
tio ne decreta pretorum sint illusoria.vt.ȷ̃.de iudicĳs.l.si pre-
tor.autoritas enim iudicis multum operatur.vt.ȷ̃.ad trebel-
lianum.l.seruo inuito.§.cum pretor.licet aliqui dicāt contra
quod ex quo loquitur de solennitate extrinseca ꝙ non presu-
matur per dictam.l.quecunqȝ.⁊.ĩ.dicam. ¶ Quarto oppo.
contra dictum mēbrum de notatis in.l.j.C.de fide instrumen.
⁊ iure haste fisc.l.j.lib.x.So.aut solennitas extrinseca reperi-
tur scripta in instrumento publico aut non. Primo casu pre-
sumitur esse verum ꝙ in instrumento continetur vt.C.de pro-
batio.l.cum precibus. Secundo non ⁊ ita intelligantur que
dixi. ¶ Unum est tamen circa hoc valde notandum quod da-
to ꝙ in instrumento contineatur sicut sepe vidi contineri ta-
lis electio vel contractus vel actus fuerunt solenniter cele-
brati vel debita solennitate seruata ⁊ non specificentur in in-
strumento solennitates debite ⁊ necessarie ꝙ per tale instru-
mentum non probatur solennitas: quia instrumentum nō de-
a bet continere verba iuris sȝ facti[a] vt not.Inno.ex.de proba.
quoniam contra falsam.super verbo instrumentorum.et per
Hostien.de verborum significatio.c.nihil.sicut etiam dicit
idem Inno.in instrumento decreti electionis ꝙ omnes solen-
nitates expresse esse debent vt not.per eum ex.de electio.inno-
tuit.⁊ si in instrumento contineatur ꝙ sit legitime appella-
tur non sequitur ꝙ infra decem dies: vt not.per Compostel.
de electio.cum dilectus.in fi.⁊ per modernos eo.titu.vt circa
libr.vj.⁊ ad hanc materiam vide Innocen.de eo qui furtiue
ordi.suscep.c.innotuit.⁊ in alphabeto littera.s. ¶ Quinto
oppo.contra predictum membrum de notatis.C.de iuris et
facti ignoran.l.si post diuisionem.So.vt dixi in precedenti ꝑ-
xi.contrario quia ibi solennitas extrinseca erat scripta in in-
strumento. ¶ Sed contra istam solutionem insta de.l.iĳ.de
edicto diui adriani tollē.So.aut instrumentum in nulla sui
parte prima facie apparet vitiatum: ⁊ loquūtur que dixi aut
est vitiatum ⁊ habet locum contrarium. ¶ Item oppo.con-
tra dictum membrum nam in adoptione ⁊ emancipatione re-
quiritur solennitas extrinseca.vt.l.emancipari.⁊.l.adoptio.
ȷ̃.de adoptio.et tamen dicit.l.ꝙ emancipatio presumitur so-
lenniter facta ⁊ asserēti contrarium incumbit onus proban-
di.vt.l.ab ea parte.ȷ̃.de proba.So.vt dixi in precedenti con-
trario ꝙ de solennitate apparebat ex instrumento veruntamen
men allegatur ꝙ emancipans erat inhabilis ad emancipan-
dum actiue ⁊ emancipatus inhabilis passiue vnde cum om-
nia liceant nisi contrarium probetur.vt.ȷ̃.ex quibus cau.ma-
iores.l.necnon.§.j.ideo asserēti contrarium incumbit onus ꝓ-
bandi vt in contrarĳs. ¶ Nunc capias secūdum membrum
dicebatur ꝙ solennitas intrinseca presumitur.videtur obst.
ꝙ not.in.l.j.C.de vsur.Solu.dicit glo.ibi aut loquimur in in-
strumento aut in testibus. Primo casu locum habet lex.Se-
cundo contrarium et est ratio differentie ꝑm q̃ not.in dicto
§.si scriptum.institu.de inutil.stipulatio.⁊ dicta.l.j.quia scri-
ptuȝ fuerit a peritis ⁊ ideo est verisimile ꝙ cum scriptura re-
peritur hoc verbum promittere siue promisit ꝙ omnia fue-
runt solenniter acta testes vero communiter sunt imperiti vn-
de sepe loquentes de nuda pollicitatione dicunt talis promi-
sit ⁊ ideo aliud est in scriptura aliud in testibus et quod dixi
de scriptura intelligo non solum publica sed etiam priuata.
vt.ȷ̃.eodem.l.j.⁊ sic intellige hanc legem. ¶ Sed contra hāc
solutionem insta de.l.exercendis ⁊ fide instrumento. C.Hu-
go.⁊ Pe.concedunt idem esse in instrumento ⁊ testibus ⁊ gl.
predictas reprobant per illam.l.in exercendis.Sed si vis sal-
uare glo.considera duos casus quia aut loquimur quo ad ꝓ-
bationem faciendam aut quo ad solennitatem presumendā.
Primo casu loquitur.l.in exercendis. Secundo casu habe-
ant locum dicte glo.⁊ potest esse ratio differentie quia proba-
tio sumitur ex fide.vt.l.eos.ȷ̃.de testib.que potest esse in impe-
rito quēadmodū in perito sȝ solennitas intrinseca que est iu-
ris ⁊ que venit ex iuris dispositiōe.ipsa lex facilius presumit
in his que fiunt cum peritia argu.eorum que notantur.ȷ̃.de
his qui notantur infamia.l.quid ergo.§.quantum. Contra
predicta adhuc insta esto ꝙ testis sit iurisperitus quia etiam
iursiperiti possunt esse testes cum edictum de testi.sit prohibi-
torium videretur tunc propter paritatem rationis idem esse
in testibus qd̄ in instrumentis argu.ĩ.eodem.l.a titio. Sed si
vis adhuc defendere glo.dic ꝙ lex considerauit ꝙ frequēter
contingit vt.l.nam ad ea.ȷ̃.de legibus.⁊ frequentius contin-
git ꝙ testes sint imperiti ꝙ periti. dominus tamen Marti-
nus de fano.cuius opinio mihi placet.⁊ de ea facit mentionē
Cy.in.l.j.ȷ̃.eodem.dicit sic cum testis deposuit dicēdo talem
et tale promisisse aut ipse fuit interrogatus quomodo scis
tu aut non. Primo casu dicere rationem dicti sui quia audi-
ui talem interrogare ⁊ sic ipsum respondere alioquin non te-
net.vt.l.solam.C.de testibus. Secundo casu quando nō fuit
interrogatus

a ¶ Sȝ facti. Uide in sili qd̄ no. Bal. i.l.ĳ.ff.de te sta.⁊ Ang.i l.penul.ff.d cōdi.insti.

interrogatus tunc aut est imperitus aut peritus. Primo casu loquantur glo. predicte vt non intelligamus verbum pro misisse prolatum a testibus quod stipula. representet quia nō probat hoc esse ꝙ ab hoc contingit abesse ⁊ testis debet necessario ꝯcludere in his ī quibus necessaria pōt haberi ꝓbatio. vt. l. neqꝫ approbatiōe. ⁊. l. neqꝫ natales. ⁊. l. non nudis. ⁊. l. nō epl'is. C. de proba. Secundo casu dicā idem ꝙ in instrō propter paritatem rationis ⁊ sic ex istis capitur media via inter opinionem Hugo. ⁊ glos. ¶ Expeditis contrariis venio ad questiones primo querendo que solennitas dicatur intrinseca ⁊ que extrinseca. dicunt quidam vt Pe. illa dicitur intrinseca que concluditur intra formam rei ⁊ intra absolutum esse illius de quo agitur vt videmus in fideiussione in qua concluditur stipulatio ⁊ sic interrogatio ⁊ responsio. vt. s. eodem l. v. §. satis acceptio. illa autem dicitur extrinseca que non concluditur intra formam rei nec ītra esse absolutum de quo agitur vt contingit cum pupillus vendit de esse absoluto venditionis nō est autoritatem tutoris interuenire: ideo dicitur ista extrinseca vt dicta. l. quecunqꝫ. §. fi. Alii vt Ja. de are. dicunt si queris an posito fine presumatur medium siue gradus per quem peruenitur ad finem aut modus ille extrinsecus venit ⁊ tunc non presumitur. vt dicta. l. quecunqꝫ. §. fi. aut intrinsecus venit ⁊ tunc interdum est modus siue gradus materialis vt in stipula. vbi sunt materialia verba interrogationis ⁊ responsionis: vt dicta. l. v. §. stipulatio. s. eodem. ⁊ in emptione consensus ⁊ ipsa res ⁊ precium. vt. s. de contrahen. emptio. l. j. §. finali. ⁊. l. ij. ⁊ hoc presumitur quia sine his nec stipulatio nec emptio etiam de facto esset. vt. s. de contrahen. emptio. l. nec emptio. ⁊ ita intelligatur. §. si scriptum. ⁊. C. de contrahēda ⁊ committē. stipulatio. l. j. Interdum gradus siue modus formalis qui prebet rei effectū ⁊ sic rem esse de iure ⁊ iste aut est materie herens vt in fideiussione ad quam perueniri potest duplici. s. nudo pacto ⁊ tunc inefficaciter: tunc dic ꝙ presumitur intercessisse gradus formalis solennis. s. stipulatio que solennizat ipsam fideiussionem ⁊ in substantiam deducit vt hic. ⁊ institu. de fideiusso. §. fina. aut extrinsecus prouenit ⁊ tunc non vt in. l. quecunqꝫ. de publicia. §. fina. sic etiam dicimus in pact. quia quedam substantialia vt ea que interponūtur super his que substantiant contractum quedam naturalia illa vt que interponuntur super his que sunt de natura contractus iam substantiati ꝙ anteꝙ deducatur in esse non potest dici habere naturam. accidentalia vt alia que interponuntur super his que extrinsecus accidunt contractui. vt. s. de contrahen. emptio. l. pacta. ⁊ ibi not. Jaco. ⁊ Ol. et sm hoc dices probari defectum solennitatis hoc ipso ꝙ contrarium non probatur. vt. C. de fide instrumentorum ⁊ iure haste fisca. l. j. lib. x. ⁊ si quis ignorans rem minoris emerit. l. ij. solennitas presumitur que in significatione expressim implicatur Jaco. alii vt Dy. latius ⁊ clarius dicunt ꝙ solennitas intrinseca est quam verborum prolatorum significatio includit vel est apta includere includit dico vt in verbo fideiussisse ꝙ semper includit stipulationē ⁊ per consequens interrogationem ⁊ responsionem. vt. s. eo. stipulationum. §. satis acceptio. ⁊. C. de fideiuss. l. blandit⁹. ⁊ no. s. manda. l. si vero non remunerandi. §. si post creditam. quam glo. bene notes. ⁊ ideo si scriptum reperiatur fideiussisse presumuntur omnia solenniter acta vt hic. ⁊ institu. de fideiusso. §. fina. ⁊ pro hoc quia interrogatio presumitur precessisse confessionem. vt. s. de interroga. actio. l. si fine. Item dicebam ꝙ intrinseca est illa quam verborum significatio apta est includere vt in verbo promitto qđ est equiuocum ad pollicitationem nudam pactionem ⁊ stipulationē vt. s. de edili. edic. l. sciendum. §. dictum. nam assumit illam significationem que rem de qua agitur efficacem reddit. vt institu. de inuti. stipula. §. si scriptum. s. de pactis. l. iurisgentiū. §. ꝙ fere. ⁊. j. de regulis iur. l. quotiens. et ideo cum in instrumento reperitur hoc verbum promisit intelligitur de stipulatione vt dicto. §. si scriptum. ⁊ ita intelligantur que not. in. l. j. vt. s. de pac. ¶ Extrinseca est quam nec includit nec apta est includere de propria absoluta significatione verborum vt minorem iurasse mulierem renunciasse velleiano vt not. s. ad vel leia. l. fi. §. penult. decretum pretoris vel autoritatem tutoris interuenisse vt dicta. l. quecunqꝫ. §. fi. s. de publicia. vel si fisc⁹ vendat subhastationē precessisse ⁊ similia vt not. C. de fide instrumen. ⁊ iure haste fisca. l. j. lib. x. ¶ Quare autem non presumatur extrinseca sed intrinseca sic ratio est quia extrinseca in facto consistit ⁊ ad positionem vnius facti non sequitur positio alterius ꝙ est possibile separatum esse vt. l. fi. s. de calū. de acquirend. possess. l. naturaliter. §. nihil. C. vnde legitimi. l. non hoc. ⁊ de proba. l. neqꝫ natales. Sed ad positionem et ad probationem facti bene sequitur ⁊ presumitur solēnitas que circa factum requiritur ⁊ facto inheret si abesse nō probetur. s. de proba. l. ab ea parte. ⁊ ideo posito facto circa ꝙ ius versatur. vt. s. ad legem aqui. l. si ex plagiis. §. ī cliuo. presumitur ius ꝙ circa tale factum versatur. Sed videtur ꝙ etiam itrinseca presumatur. vt dicta. l. j. C. de fide instrumen. ⁊ iure haste fisca. li. x. dic vt dixi. s. in solutione contrariorum quia ibi extrinseca erat expressa in instrumento pro quo presumitur: vt C. de proba. l. cum precibus. ⁊ de hac materia tangitur etiam C. de contrahen. ⁊ committen. stipula. l. j. ¶ Sed cum supra dictum sit ꝙ solennitas intrinseca presumitur nunquid possit probari contrarium. So. dicit glos. licet quidam dicant ꝙ non tu dic ꝙ sic. vt. s. de pact. l. iurisgentium. §. ꝙ fere. et hoc placet Pe. ⁊ Ray. Jaco. de are. tenet contra quasi ista nō sit iuris presumptio sed fictio vt probatur dicto. §. si scriptum. institu. de inutili. stipulatio. cuius verba latius sic declaro in ipso. §. dicitur quod si scriptum reperitur titiū promisisse perinde est ac si interrogatio precessisset sed verbum perinde videtur esse nota fictionis vt. j. de regulis iur. l. iure ciuili. et de conditio. ⁊ demonstra. l. iure ciuili. ⁊ si certum peta. l. singularia. cum ibi nota. Item quia ille. §. videtur expresse concludere illud qđ non fuit perinde haberi ac si fuerit ergo est fictio: vt. C. de rei vxor. act. l. vnica. ⁊ de adop. l. his verbis. restat ad huc rn̄dere ad. §. ꝙ fere. Si teneas opi. Jaco. dicas aut quis negat intercessisse vel promisisse ⁊ tunc admittit probatio in contrarium vt dicto. §. ꝙ fere. aut confitetur fideiussisse vel ꝓmisisse sed minus solenniter tunc locum habeat opi. Jac. Sꝫ tu insta contra verba Jaco. dictum est ꝙ presupposito facto presumitur solennitas intrinseca que est circa factum nisi cōtrarium probetur ergo apparet ꝙ recipitur probatio in ꝯtrarium. ¶ Unde oppo. de. l. ab ea parte. in prin. s. de probatio. Sed si vis tenere Jacob. opi. potes dicere aut tractamus de potestate faciendi iuris dispositione concessa subiecto aut de solennitate intrinseca iuris dispositione herente facto. Primo casu loquitur contrarium vt. l. necnon. §. j. s. ex quib. causis maio. Secundo casu loquitur opi. Ja co. ⁊ materia sua cōmuniter tamen approbatur opi. glo. Tertio iurta premissa si teneas ꝙ in contrarium admittatur probatio. ¶ Quero per
3 quam speciem † probationis probetur contra: ⁊ primo videtur ꝙ per instrumenta. vt. C. de non numera. pecu. l. generaliter. in oppositum ꝙ etiam per testes nota. in dicto. §. ꝙ fere. So. dicunt quidam aut diffiteor instrumentum aut confiteor Primo casu possum probare contra per testes. vt. C. de proba. l. cum precibus. ⁊ quod sufficiāt. dic vt ibi plene dixi ⁊ tradi consuetum per doctores. C. de fide instrumen. l. in exercendis. Secundo casu cum confiteor aut confiteor simpliciter sicut iacet aut cōfiteor instrumentum factum sed ob aliam causam. Primo casu planum est qđ debeo ꝯdemnari vt. s. de iudic. l. si debitori. ⁊ d̄ re iudi. l. debitorib⁹. Secōdo casu aut volo probare ꝯ illud ꝙ presumitur ex tenore instrī ⁊ tunc possum per testes ⁊ ita intelligatur dictus. §. ꝙ fere. aut volo probare contra tenorem instrumenti. Tūc dicunt vltramōtani aut volo probare contra scripturam priuatam et debeo probare per aliam scripturam. vt dicta. l. generaliter. de non numera. pecu. aut contra tenorem instrumenti publici ⁊ tunc non possum. vt. C. arbitrium tutele. l. fi. ⁊ ad velleia. l. antiqua. Sed si hoc teneas expresse concluditur ꝙ si instrumentum est publicum ⁊ ꝯfiteor fuisse ipꝫ factū sed dico ob aliam causam factū vt fit in contractibus vsurariis qui fiūt in facie venditionis cum tam re vera sint pignus nunꝙ tale vitium simulationis posset probari per testes quod est expresse cōtra. l. ij. s. valere plus ꝙ agitur. nisi eam intelligas vt ipi dicunt in scriptura priuata ⁊ non in publico ꝙ tamen placet cum. l. illa indistincte loquatur: ⁊ consuetudo etiam approbat ⁊ ideo non mutādum. vt. s. de legib. l. minime. dicas ergo si confiteor instrumētum sed dico ob aliam causam factum aut pretextu falsitatis alia de causa aut pretextu simulationis. Primo casu loquitur. l. optimam licet glo. ibi videatur aliter intelligere. Secūdo casu admittit probatio in contrarium etiam per testes: vt dicta. l. ij. plus valere ꝙ agitur. ⁊ hoc video seruari de fa
4 cto. ¶ Deinde quero glos. dicit ꝙ si reperiatur mulierem † fideiussisse non presumitur renunciasse velleiano ⁊ sic datur intelligi ꝙ mulier possit renunciare velleia. ⁊ ita no. C. ad vel
5 leianum. l. fi. §. penul. ¶ Quare quero an renunciatio † velleiani teneat de iure. Dy. tenet ꝙ non: per. l. doli. §. diuersum j. de nouatio. tu dic quicquid seruetur de facto comprehēdas verba Ja. de are. super aut. si qua mulier. C. ad velleia. ⁊ verba Pet. s. ad velle. l. fi. ⁊ verba Ray. hic: quia aut loquimur de casu necessario aut voluntario. Primo casu renunciatio

tenet: vt.C.qñ mulier tute.offi.fungi potest.auẽ.matri ⁊ auie. Secundo casu aut intercedit pro marito ⁊ non tenet renũciatio qꝛ ratio que ꝓhibet donationẽ.s.ne mutuo amore se spoli et probibet ⁊ renunciationẽ ⁊ intelliguntur que not. per Ja. dicta auẽ.si qua mulier.aut intercedit ꝓ extraneo ⁊ tũc aut in bis casibus in quibus non babet locum velleianum quia efficaciter obligatur aut extra illos casus.¶Primo casu renũciatio nibil operatur vt.d.l.fi.cum ibi notatis. C.ad velleia. Scḋo casu aut intercessit non in instrō publico trino teste notato ⁊ tũc ipso iure tuta est ⁊ sic renũciatio nõ tꝫ qꝛ sibi nõ cõpetebat.vt.C.ad velle.l.antiq̃.§.fi.aut ĩtercessit in istrō publico trino teste notato ⁊ sic vbi al's ꝯpeteret velleia. et tũc aut incontinenti post intercessionẽ renunciauit velleiano et tunc non tenet cum per consequens sue fragilitatis in hanc posset cadere iacturam ⁊ ideo ratio que probibet intercessionem ꝓ rebus ⁊ renunciationem.vt.s.ad velleia.l.j.⁊.ij.§.j. Item ne velleianus circunscribit vt.s.de transact.l.cum bij.§.sed cũ lis.⁊ ita intelligatur opi.Dy.⁊.d.l.doli.§.diuersum.j.de nouatio.aut ex interuallo renunciauit ⁊ tũc dicimus tenere ar. C.ad velleia.si qua mulier. Quinto quero bic dicitur ꝙ non presumitur mulier que renunciauit certiorata de viribus velleiani.⁊ idem tenet glo.s.ad velleia.l.fi.§.penul.aut sit necesse ꝙ certioretur dic ẽm Ray.qui boc notat.s.de acqui. bereditа.l.in repudianda.aut volo renunciare qḋ consistit in iure aut ĩ facto.¶Primo casu aut est talis persona ꝙ verisimile est scire iura vt est regulariter quilibet.vt.C.de legib.l.leges sacratissime.⁊ tunc cum scire presumatur certiorari non debet. vt.s.de act.empt.l.j.aut est persona quã verisimiliter est ignorare vt mulier rusticus miles impubes. vt.C.de iuris ⁊ facti igno.l.fi.⁊.s.de iur.⁊ fac.igno.l.regula.⁊ tunc isti debent certiorari quia qua ratione debet certiorari mulier eadẽ ratiõe ⁊ ipsi.vt dicta.l.fi.§.penul.s.ad velleia.Secundo casu quando in facto aut consistit in facto suo aut in facto alieno. ¶Primo casu cum scit verisimile ꝙ sciat vt.s.ad velle.l.quãꝗ non est necessaria certioratio.arg.d.l.j.s.de act.empt.Secũdo casu aut quis se vult abdicare per pactum aut per transactionem aut per simplicem renunciationem. ¶Primo casu certioratio non est necessaria.arg.d.l.j.s.de act.empt.Secundo casu est necessaria certioratio.vt.s.de transact.cum aquiliana. ⁊.l.qui cum tutoribus.Tertio casu idem.vt.d.l.in repudianda.s.de acquir.bere.¶Item quero nunquid in testamentis ⁊ alijs casibus vbi exigitur testes esse rogatos si non appareat ex instrumento quod fuerint rogati nunquid presumantur rogati: ⁊ videtur ꝙ nõ.quia ista solennitas est extrinseca que non presumitur vt.s.dictum est per.l.quecunꝗ.§.fi.s.de publicia. In contrarium multum facit qḋ not.ĩ auẽ.de tabel. §.nos autem.vbi dicitur ꝙ tabellio videẽ esse rogatus a partibus seu ei mandatum de conficiendo instrumento ergo pari ratione idẽ in testibus. Spec.tenet primam opi.de testib.§. j.ver.quid ergo.de boc plene dixi.C.de testib.auẽ.rogati. ⁊ q̃ sit ratio ꝙ notarius presumatur rogatus.dic vt.s.dixi in oppositionibus licet Specul.in tabellione etiam teneat qḋ non presumatur rogatus.titu.de instrumen.edict.§.j.ver.⁊ nota.

6 ¶Item quero si appareat instrumentum† sententie: nunquid presumetur datus libellus ⁊ ordo iudiciarius obseruatus licet boc non appareat ex actis.Specu.videtur sentire ꝙ sic: vt ipse not.de instru.editio.§.restat.ver.autem penult. et boc forte propter autoritatem iudiciorũ. vt.s.ad trebel.l.seruo inuito.§.pretor. quia rei iudicate standum est nisi contrarium appareat.s.de re iudi.l.cum prolatis.⁊.C.de re iudi.l.j. Inno.vero eẽ.de proba.c.quoniam contra falsam. videẽ sentire cõtrarium: ⁊ eum videntur sequi canoniste nisi appareat ex actis: immo ꝙ plus est videntur sentire quod dato ꝙ tabellio in instrumento sententie faciat mentionem de libelli oblatione lit.contest.iuramento calum.⁊ alijs ad ordinem iudiciorum pertinentibus ꝙ tale instrumentum predicta non ꝓbet cum sint verba narratoria ⁊ tabellio ipse sit adbibitus solum ad sententiam non ad predicta narrata ⁊ scriptura tabellionis fidem nõ faciat nisi sup bis: sup quibus principaliter adbibetur et ei mandatur vt in auẽ.de tabel.§.j.not. ⁊ de eden. l.pretor.§.j.ex quo sic arguo limitata causa producitur limitatum effectum.vt.s.solu.ma.l.etiam.§.j.⁊.s.ex quib. cau.in possess.eatur.l.fulcinius.§.quid ergo.⁊.§.qḋ si aduersus.cuꝫ ergo mandatur sibi ꝙ scribat sententiam licet ex incidenti faciat mentionem de libello ⁊ alijs supradictis que illo loco et die et presentibus testibus non fuerunt agitata nõ faciet de bis fidem instrumentum sententie licet boc dicere sit durum per.l.optimam.§.de contraben.⁊ commit.stipula. ⁊ per notata in.l.j.C.de fide instru.⁊ iure baste fisca.li.x.⁊.l.cum aliquis de iure deliberã.⁊ per notata de leg.iij.l.prediis.§.titio.⁊ predicta vera sunt anteꝗ sententia transeat in rem iudicatam postea vero presumitur pro sententia ex ordine ⁊ ex causa si lata est presentibus partibus ⁊ eis non reclamantibus nec opponentibus de vitio processus vt not.per dictum Inno.d.c. quoniam contra falsam.⁊ plenius eẽ.de offic.deleg.c.cum in iure peritus.⁊ ꝑ boc.C.de app.l.bi qui ad ciuilia. vbi de boc dixi.⁊ latius.C.de eden.auẽ.si quis in aliquo documento.vẽ. sed quid si in sententia iudi.⁊ ad predicta etiam faciunt notata per Compost.eẽ.de elec.c.bone memorie maguntinẽ.in gl. immo non presumitur.⁊ per Inno.de cleric.per sal.promo.c. innotuit.vbi notãt ꝙ gesta extra iudicium per eum ad cuius officium pertinet presumuntur rite ⁊ solenniter acta.in iudicio vero non: nisi probenẽ. ¶Itẽ q̃ro pone ꝙ pupillus vendidit rem suam ⁊ apparet.ex instrumẽto decreti interposito nunquid presumentur omnia solenniter acta videtur dicendum ꝙ sic ne decreta sint elusoria ⁊ ita tenet Specu.de emp. ⁊ vendi.§.nunc dicendum.ver.⁊ breuiter boc idem in simili videtur tenere glo.s.de priuileg.credi.l.imperatores.¶Itẽ quero pone ꝙ in instrumento non est appositum precium nũquid omnia presumenẽ solenniter acta ita ꝙ venditio teneat ⁊ videtur per ea que dicta sunt.s.ẽm ¶Pe.ꝙ solennitas ĩtrinseca dicitur que continetur intra formam rei ⁊ intra esse absolutum eius de quo agitur ꝙ venditio teneat quia precium est buiusmodi sine quo non valet venditio. vt.s.de contraben. empt.l.fine precio.ergo precium presumetur ĩteruenisse cum sit de solẽnitate intrinseca.¶Pe.dicit se dubitare de bac questione ⁊ ratio dubij est ⁊ per quod videtur bec.l.nibil facere: quia lex ista loquitur quando illud ꝙ presumitur est vniforme nam vniformiter ⁊ semper est ꝙ interrogatio debeat precedere responsionem.vt.s.de act.⁊ obli.l.j.§.verbis. sed precium non est vniforme immo interdum maius.interdum minus ⁊ in bis verbis residet bic ¶Pe.⁊ Cy.C.de contrabẽ.⁊ cõmitten.stip.l.j.tu posses forte sic dicere ꝙ presumatur preciũ iustum ẽm valorem rei vendite propter predictam rationem ¶Petri. Item per verba predicta Ja.de are.ꝙ interdum modus intrinsecus est materialis vt in emptione cõsensus ⁊ precium ergo ⁊c̃. Item per verba Dy.qui dicit ꝙ solennitas intrinseca est illa quam verborum prolatorum significatio denotat ⁊ includit sed verbum venditionis denotat precium vt dicta.l.fine precio.s.de contraben.empt.ergo presumitur precium ⁊ presumitur iustum vt dixi ẽm qualitatem rei vendite ar.s.de leg.j.l.⁊ si fideiussor.§.meminisse.⁊.l.⁊ si equo precio. Jacob.de ra.tenet contrarium vt presumptio fraudis cesset: arg.C.manda.l.penul.¶Expeditis questionibus distingue cum querĩẽ an presumũtur omnia solenniter acta aut loquimur de solẽnitate intrinseca aut extrinseca.¶Primo casu aut reperitur scriptum in instrō et tunc oĩa ꝑsumunẽ solenniter acta.vt bac.l.⁊ insti.de inuti.stipu.§.si scriptum.⁊ de fideius. §.fi.aut dictum profertur a testibus ⁊ tunc ẽm.D.⁊ ¶Pe.Itẽ ẽm glo.secus vt not.d.§.si scriptum.⁊.C.de vsuris.l.j.sed ẽm Mar.de fano.dic aut testis est interrogatus de dicto suo aut non.¶Primo casu nisi reddat sufficientem rationem de solennitate adbibita non creditur dicto suo vt.C.de testib.l.solam. Secũdo casu aut testis est imperitus ⁊ tunc idem ꝙ glo. aut peritus ⁊ tunc propter puritatem dictorum testium ad instrumenta dic idem ꝙ instrumentis ẽm Hug.⁊ ¶Pe.Secundo casu principali quando solennitas est extrinseca aut est scripta in instrumento publico prima facie non vitiato nec cancellato ⁊ tunc talis solennitas presumitur vt no.C.de fide instru.⁊ iure baste fisc.l.j.lib.x.quia instrumento publico statur.vt.C. de proba.l.cum precibus.aut est prima facie vitiatum vel cancellatum ⁊ tunc fidem non facit.vt.C.de edict.diui adria.tol. l.vlti.aut in instrumento publico de ista solennitate extrinseca non sit mentio ⁊ tunc regulariter non presumitur vt.l.quecunꝗ.§.fi.vt.s.de publicia.licꝫ innuaẽ contrarium.ĩ.rem ra. baberi.l.actor.fallit in casu ẽm glo.in auẽ.de tabel.§.j.al's.§. nos autẽ.col.iiij.⁊ que sit ratio si tu teneas glo.dic vt dixi.licꝫ Spec.teneat contra vt.s.dixi.fallit etiam in notatis.s.de priuileg.credi.l.imperatores.⁊ que sit ratio dic vt.s.dixi.⁊ ꝯcor. in Spec.de empt.⁊ ven.§.nunc dicendum.ver.⁊ breuiter. In glo.ibi secutam esse ⁊ inter presentes nisi contra probeẽ. Dy. Ibi boc scripsit.i.quando scribitur fideiussio sola cum ipso contractu verbi gratia talis fideiussit apud talẽ nec scribitur causa: fideiussio non valet boc intendit ista glo.quidã vt Ja. de ra.ꝯtradicit enim qḋ fideiussio ipsa est causa propter quã tenetur ꝙ non sit in ꝓmissione vt ipsa ꝓmissio sit causa et sic intelligitur.l.cũ de indebito.§.fi.ẽm eũ ibi probatio in ꝯtrium vt qḋ sine interrogatione rñdit.Jac.Ibi.§.ꝙ fere.cõtra credo per

do per dictū.§.ſi ſcriptum.⁊ ſic fictio eſt. Ja. Vel ſm̄ Pe. dic ꝙ admittitur ꝓbatio in contrarium etiam per teſtes vbi non conſtat ſcriptum de eius voluntate arg. C. de fideiuſſ. l. ī exercendis. al's non niſi per inſtrumenta. vt. C. de non nume. pec. l. generaliter. Pe. Vel ibi vult probare contra tenorē inſtrumenti hic contra ſolennitatem de hoc dixi. ſ. in queſtionibus in fi. ⁊ ad id qđ hic not. poſſet reſpōderi ꝙ hic dicitur locum habet cum agitur de beneficio ſpeciali vt matrimonij ⁊ ſi. vt hic in glo. videtur innuere. Dy. ⁊ ad hanc materiam vide gl. C. de bo. poſſeſſio. ſm̄ tabul. in. l. ſi etiam. ⁊ dixi. ſ. in expoſitione littere. ¶ Xi. op. ad eundē ver. ⁊ videtur ꝙ pro iure ſeruitutis non cōmittatur vt. ſ. de euict. l. qđ ad ſeruitutes. So. dicit glo. ibi in ſtipu. duple que non cōmittitur ꝓ ſeruitute reali. ſecus in ſtipu. habere licere vt in. §. noſtro: ꝓ quorum declaratione collige ſm̄ Pet. aut querit̄ de act. deſcendente ex eo contractu aut de act. ex ſtipulatu. Primo caſu tenet̄ ſiue res ſit euicta in totū ſiue in parte ſiue ſit euictum vere ſiue interpretatiue. vt. ſ. de act. empt. l. venditor. ⁊ de euict. l. ſi vendiderit. Secundo caſu aut loquimur de ſtipulatiōe duple aut de ſtipu. habere licere. Primo caſu ipſa demum cōmittitur qñ tota res vel pars rei vera vel repreſentatiua eſt per ſentētiā euicta vt. ſ. de euict. l. j. ⁊ l. euicta. §. j. nō autem ſi ius aliquod eſt euictum. vt. ſ. de euict. l. qđ ad ſeruitutes. ⁊ l. vacce. Secundo caſu loquitur iſte. §. ſiue verſi. ¶ Xij. op. ꝯ verſi. queſitum ⁊ capias princip. ⁊ ſi. glo. magne hic videtur dicere textus ꝙ ex controuerſia demum que ſit de iure cōmittatur hec ſtipulatio. Sed ſi hoc verum concludetur nullo tēpore poſſe committi qꝛ aut mouetur controuerſia pro re aliena ⁊ tunc nō poteſt cōmitti vt in textu aut ꝓ re mea quam promiſi habere licere: ⁊ tunc mihi litigant ob. exceptio nullo modo debet poſſe committi vt hoc ver. So. dicit glo. quidam dicūt ꝙ hec ſtipulatio licet ſit iure nihilominus tamen ꝓpter factum cōmittitur vt. j. eo. ver. hi qui. vel melius quando non litigo de iure ⁊ iuſte iſta ſtipul. nō pōt cōmitti vt ī hoc ver. ſꝫ ſi litigo de iure licet non iuſte tunc pōt committi ꝙ apparet pene ꝙ rē meam poſſideas ꝓmitto tibi habere licere nihilominus remaneo dominus vt. C. de tranſact. l. ſiue apud acta. ⁊ ideo intentādo rei ven. contra poſſidentē de iure ago qꝛ vendicatio mihi competit ſed non iuſte ago: qꝛ mihi obſt. exceptio ſtipulationis interpoſite ⁊ ſic in caſu q̊ de iure ago ſꝫ non iuſte iſta ſtipulatio cōmittit̄. ¶ Xiij. op. ꝓſequendo ordinē gl. magne hic dr̄ ꝙ ꝓ re aliena hec ſtipulatio non cōmittit̄. vnde vr̄ ob. l. ſi pro fundo. C. de trāſac. So. aliđ eſt ī trāſactiōe ⁊ aliđ ī hac ſtip. rō diuerſitatis apparet qꝛ tranſact. poteſt fieri ſuper re aliena hec autem ſtipulatio nō poteſt interponi ſuper re prorſus aliena vt ſ. dixi. Item tranſactio interponitur ſuper re dubia propter litē. vt. ſ. de tranſact. l. j. hec vero ſtipulatio ex omni cauſa poteſt interponi. Itē hec ſtipulatio pōt interponi ex cā liberalitatis tranſactio vero fieri non poteſt niſi aliquo dato vel retēto. vt. C. de tranſact. l. tranſactio. apparet ergo differentia inter tranſact. ⁊ hanc ſtip. ⁊ vide. j. eo. verſi. expeditis queſtionibus. ¶ Xiiij. opp. ꝯ dictum ver. dicitur ꝙ ꝓ re aliena hec ſtipulatio non cōmittitur ꝙ hoc ſit falſum probat̄ per locū ad miſſione pone ꝙ ego ꝓmiſi tibi rem alienā habere licere ago contra te ⁊ vinco vel propter iudicis imprudentiā vel ꝓpter falſos teſtes vel alia de cā ſubſequenter tu potes agere ꝯtra me ex iſta ſtipu. ꝙ ſic probo. aut ego qui obtinui confiteor hāc rem eſſe meam ⁊ tunc indubitanter eſt verū me de iure cōtrouerſiam mouiſſe aut dico non eſſe meam ſed per iniuriā pronunciatum ⁊ hoc non poſſum vt. ſ. de leg. j. l. ſi ſeruus. §. j. ergo apparet in omnē euentum hanc ſtipulationē eſſe commiſſam qꝛ non poſſum dicere ſententiā ꝓ me latam: latam ꝑ iniuriam. q. d. gloſ. ſi queratur ꝓ re aliena hec ſtipulatio cōmittat̄ aut loquor ante ſententiā aut poſt. Primo caſu qꝛ non de iure moueo controuerſiam ſtipulatio non cōmittitur. Secūdo caſu aut ſententia fuit lata contra me ⁊ tūc ſimiliter apparet me de iure controuerſiam non mouiſſe aut fuit lata pro me ⁊ tunc qꝛ res iudicata pro veritate habetur. vt. j. de regu. iur. l. res iudicata. ⁊ qꝛ dicere non poſſum ſententiam ꝓ me latam fore latam per iniuriam. vt. d. l. ſi ſeruus. §. j. verum eſt hāc ſtipula. commiſſam ⁊ hoc ꝓbatur hic in textu ⁊ in gl. ¶ Xv. op. contra premiſſa: tu dicis ꝙ ſi ego ꝓmitto tibi rem habere licere ⁊ ego euinco ꝙ hec ſtipulatio cōmittitur ſed certum eſt qđ damnum ꝙ quis ſua culpa ſentit ſibi habet imputare vt. j. de regul. iur. l. damnum qđ quis. ſed tu damnum ſenſiſti culpa tua quia cum agebatur contra te tu potuiſti me excep. repellere vel ſi oppoſuiſti ⁊ iudex non admiſit de iudice conqueri debes. vt. ſ. de euict. l. ſi per imprudentiam. falſum eſt ergo dicere ſtipu. aduerſus me fore commiſſam. So. dicit glo. ꝙ nihilominus committitur poſito ꝙ ex negligentia omiſeris ꝓponere excep. vt. ſ. de euict. l. vendicātem. q. d. glo. culpā obijcere non poſſum ex qua lucrum ſentio. vt not. ſ. de iure do. l. cū in fundo. ⁊ patet in materia preſcriptionis preſcripſi rē tuam agis contra me contra te poſſum obijcere de tua negligentia licet ex hoc lucrū ſenſerim vt patet per totum ti. de preſcript. longi tempo. ⁊ de preſcrip. xxx. anno. So. aut excipiendo obijcio tibi culpam cōmiſſam in negligendo excipere. Primo caſu loquitur materia preſcriptionis. Secundo caſu loquit̄ materia noſtra qđ declaro ſi culpa eſt commiſſa in negligēdo debet ille qui neglexit excipere affici damno. ¶ Circa aliud remedium actionis ſeparatum ⁊ eidem competens per. d. l. vēdicantem. ratio quia quatenus eſt culpa eatenus debet eē pena. vt. ſ. de offi. prefec. vrb. l. j. §. cum patronus. ⁊ de his quibꝰ vt indig. l. reſcriptum. quare diſtinguit. ¶ Interdū obijcio culpam ex qua lucrum ſentio agendo interdum excipiendo. Primo caſu non poſſet: vt. d. l. cum in fundo. Secundo caſu aut obijcio culpam commiſſam in negligēdo agere aut in negligendo excipere. Primo caſu poſſum vt in materia preſcriptionis ⁊ qđ not. d. l. cum in fundo. Secundo caſu culpā commiſſam in negligēdo excipere non poſſum obijcere vt ab alio remedio actionis ſeparatim competenti excludaris. vt. d. l. vendicantem. ⁊ in materia noſtra ⁊ ſecūdū hoc concludimus ſm̄ glo. que approbatur per Dy. aut pro re ꝓrſus aliena hec ſtipulatio non committatur ſm̄ formam iſtius. §. ſed ſm̄ Pe. etiam pro re prorſus aliena cōmittitur ⁊ ſm̄ eum ceſſarent oppoſitiones predicte. ſed contra Pe. facit iſte textus quo cauetur ꝙ ſi res perſeueratꝰ aliena ꝙ ſtipulatio non committitur ſed ipſe dicit non committitur. ſ. propter factum extranei niſi ſit pena adiecta propter factum autem ꝓmiſſoris vel eius ſucceſſorū: vnde committitur dato quod de facto fiat controuerſia vt patet in iſto verſi. Ibi cum neqꝫ per eum ⁊c. ſumpto argu. a contrario ſenſu vt in littera dixi. ſed adhuc cōtra ipm̄ Pe. inſtatur de ver. hi qui. j. e. vbi dicitur ꝙ non factum ſed ius in hac ſtipulatione vertitur ſed ipſe dicit ꝙ ad hoc vt hec ſtipulatio cōmittatur non eſt neceſſe de iure controuerſiā moueri. ſed intellige ꝙ de natura huius ſtipulationis ſit ꝙ ius queratur ſtipulanti in re ꝙ quia ſeruus facere non poteſt. dubitabatur in ipſo verſi. an ſeruo interponēte hanc ſtipulationem poſſet committi vt in expoſitione littere dixi. ⁊ ſm̄ hoc cōcludes ꝙ ſi ex facto promiſſoris vel eius heredis mouet̄ controuerſia ſiue de iure ſiue de facto hec ſtipulatio cōmittatur: ſed ſi per extraneum moueatur aut eſt pena adiecta aut non. Primo caſu poterit cōmitti ad penam. Secundo non cōmittitur ⁊ ita intelligit Pe. hunc ver. queſitum. ¶ Xvj. op. contra dictum verſi. de. §. precedenti. vbi videtur ꝙ pro re aliena ſtipulatio committatur. So. vt ibi dixi. ¶ Xvij. op. ad eundē ver. ⁊ videtur ꝙ propter factum alienum cōmittatur. vt. j. e. l. inter ſtipulantem. ij. reſpon. So. vt dixi in prin. ⁊ eodem modo reſponde ad. l. emptorē. §. qui autem. ſ. de act. empt. Sed contra ea que dixi oppono dicebam ꝙ quando ſtipulatio eſt interpoſita ſuper contractu ex cuius natura debetur euictio extraneo euincente vt in contractu venditionis ꝙ pro facto extranei ſtipulatio cōmittebatur. Unde videtur ob. precedēs ver. ſi quis forte. vbi loquitur de ꝯctu vēditionis ⁊ tamen cōſideratis precedentibus ⁊ ſequentibus propter factū extranei hec ſtipulatio non committitur. So. dic vt dicebam ibi in expoſitione littere quia qđ ibi in littera dicitur ꝙ diſtractum eſt intelligas non a promiſſore ſed ab alio ſm̄ ꝙ plene notat glo. in dicto. §. qui autem. in. l. emptorem. ¶ Xviij. op. contra dictum verſi. tenendo opi. glo. ⁊ Dy. ſi de facto mouetur controuerſia non cōmittitur ſtipulatio. Sed contra hoc videtur iſte verſi. cum dicitur niſi pena adiecta ex quo datur intelligi ꝙ ſi ſtipulatio eſt interpoſita ſuper re aliena ꝙ hec ſtipulatio penalis poſſit committi ⁊ tamen ſuper re prorſus aliena non poſſum litigare niſi de facto. Sol. dicit gloſ. qđ dicit littera ꝙ quando pena eſt adiecta ſtipulatio committitur intelligas non cum mouetur controuerſia per ipſum promiſſorem: ſed quando mouetur per extraneos ad quos de iure res pertineret vel aliquod ius in ea. ⁊ ſm̄ hoc ponebam caſum vt apparet in litteralibus ſm̄ gloſ. ⁊ Dy. ꝙ ſi ego promitto rem alienam tibi habere licere ⁊ hec res perſeueret aliena non committitur ſtipulatio propter factum meum vel meorū cum nō poſſimus litigare niſi de facto. Item propter factum extranei nō cōmittitur ſtipulatio niſi pena ſit adiecta ⁊ hoc dicit textus ſm̄ glo. ⁊ Dy. Sed contra hoc inſta tu dicis ꝙ ſi promitto rem prorſus alienā habere licere ꝙ propter factum meum vel ſucceſſorum meorum ſtipulatio non committitur. vnde videtur obſt. in magna glo. circa medium dic vt ibi dixi. quis

aut anteꝙ peruenerit ad sententiam hec stipulatio non committitur vt hoc ver.sed postꝙ peruentū est ad sententiam in qua obtinui apparet autoritatem sententie de qua conqueri non possum cum sit lata pro me.vt.s̄.de lega.j.l.si seruus.§.j. quod de iure moui controuersiam ⁊ per consequens stipulatio committatur. ¶ Uigesimo oppo.contra istum versi.sicut autem.vbi dicitur ꝙ nihil interest vtrum stipuler mihi habere licere an simpliciter habere licere immo videtur ꝙ referat vt.s̄.de pact.l.iurisgentium.§.pactorum.⁊.l.qui in futurum. quia si aditio verbum mihi videtur stipulatio personalis si non aditio videtur in rem vt dictis.ll. So.dicit ꝑPet.aut dictio mihi ponitur verbo dispositiuo dicendo promittis mihi habere licere ⁊ tunc transit ad heredes vt hoc versi. ac si mihi non esset adiecta aut apponitur verbo executiuo.verbi gratia:ꝓmittis mihi habere licere ⁊ tunc datur intelligi personalitas de quo dicam.j.e.l.si sic. ¶ Uigesimoprimo op.ↄtra versicu.hi qui. vbi dicitur ꝙ sic seruus stipuletur habere licere aut per se non fieri quo minus habere liceat ꝙ in hac stipulatione non vertitur factum sed ius ⁊ ꝙ in princi.ipsius versic. dicitur de seruo in fi.videtur dici idem in filiofamil. Sed tūc oppo.nam si filiusfamil.habens rem ⁊ stipuletur ab aliquo habere licere in ista stipulatione versatur ius cum iste filius possit in ius vocari pro illa re.vt.s̄ de peti.hered.l.si a patre. §.j.ergo versatur ius s̄m expositionem Ja.de are.quam dedi super textu dicens ꝙ in ista stipu.non versatur factum.s̄.adeptionis fiende extra iudicium puta per manum violentā sed ius.i.quando mouetur cōtrouersia in iudicio.vel si teneas expositionem quam dedi s̄m glo.vel quam dedi s̄m ꝑPe.oppositio non procedit:sed si teneas expositionem Jac.de are. dic s̄m ipsum ꝙ hic est duplex forma stipu.quando seruus stipulatur habere licere vel quando filiusfamil.stipulatur ⁊ tunc non est idem vtrobiqꝫ cū a seruo in iudicio res non possit auocari ab ipso filio sic:vt dicta.l.si a patre.§.j. ⁊ ita loquūtur cōtraria.⁊ est secunda forma stipulationis quando seruus promittit per se non fieri quominus habere liceat. ¶ Item quādo filius eodem modo ꝓmittit quo casu est actio patris ⁊ non filij vt.s̄.de pac.l.contra iura.§.si filius.⁊ hoc casu equiparatur quia queadmodum seruus qui ꝓmisit per se non fieri:nō potest auocare de iure.i.in iudicio ita nec filius cum actio sit patris vt dixi. ¶ Item alia cōueniunt i forma stipulationis quia in isto versi.interponitur vt in ista stipu.possidere licere cum neuter habeat posses.iuris.vt.s̄.de acquir.poss.l.possessio. ¶ Uigesimosecūdo op.contra ver.si quis ita stipulatus. vbi dicitur ꝙ stipulatio non transit ad heredes nisi heredū sit facta mentio.vnde videtur obst.s̄.eo.ver.sicut autem.⁊ de vsufr.l.sed si quis.§.siue pars.So.aut in stipula.sunt deducta personalia ⁊ tunc queadmodum illa de se non transeunt ad heredes nec similiter hec stipulatio et hoc est quod dixi ꝙ stipulatio assumit naturam eorum que ipsam deducunt: vt s̄.e.l.ij.in prin.⁊.l.eadem.§.cato. ¶ Uigesimotertio cōtra dictum versi.vbi dicitur ꝙ non refert vtrum stipuler vtifrui licere adijciēdo mihi siue non.immo dicitur ꝙ impersonalitas vitiat stipu.vt.C.de cōsti.pecu.auf.si quando.So.aut impersonalitas est ex parte ꝓmissoris ⁊ illa vitiant.in cōtrario aut est ex parte stipulatoris ⁊ tunc secus ⁊ hoc ver. ⁊.s̄.ver.sicut autem.⁊.j.si ita stipulatus.§.grisogonus.⁊hoc est quod dicit Dyn.ꝙ lex magis fauet proprie promissioni ꝙ obligationis extensioni.vt.s̄.de act.⁊ obli.l.arrianus. et de ꝓbatio.l.cū de indebito.Sed contra dictam solutionem insta:tu dicis ꝙ impersonalitas ex parte promissoris vitiat.Unde opp.de.l.illa j.e.⁊.s̄.si cer.peta.l.si ego.§.fi. Sol.ibi erat impersonalitas ex parte promissoris circa verbum executiuum.secus si esset circa verbum dispositiuum vt dixi.s̄.ex.oppositiōe vnde distinguit.Interdum est impersonalitas ex parte stipulatoris ⁊ nō vitiat vt hoc.§.Interdum ex parte promissoris ⁊ tunc aut est impersonalitas circa verbum dispositiuum.i.obligationem inducens aut circa verbum executiuum.i.denotans obligationis executionem.ꝑPrimo casu stipulatio impeditur vt dicta aut.si quando.Secundo vt not.dicta.l.illa.§.fi.si certum peta. ¶ Uigesimoquarto op.contra istum versi.in fi. vbi dicitur ꝙ si ego mihi stipulor:mihi herediqꝫ meo vtifrui ꝙ diuersi sunt vsufructus.immo nō per locum admissiōis insta: nam in stipulatore inerat vsufr.formalis in herede aut formalis falsa causalis non quia causalis igitur ille qui est seruitus.vt.s̄.de vsufr.l.id qđ nostrum.ergo est formalis: si formalis ergo idem.So.dicit glo.ꝙ in herede est diuersus quia in stipulatore fuit formalis in eius hered.erit causalis: sꝫ per hoc non respondetur oppositioni. Item aperte facit contra glo.C.de vsufr.l.antiquitas.ꝟbi expresse colligitur ꝙ formalis est in herede:dic ergo ꝙ vtrobiqꝫ est formalis sed diuersus numero ⁊ hoc est ꝙ voluit dicere glo.que incipit quo ad hoc qđ sic declaro vsusfruc.qui est in persona stipulatoris est quodam ius personale ⁊ sic cum eius persona extinguitur cui inheret.vt insti.de vsufr.§.finitur. ⁊.s̄.quib.mod.vsufr.amit.l. sicut.§.morte.⁊ ideo in persona heredis est alius arg.s̄.quib. mod.vsufruc.amit.l.repeti.Sed contra premissa insta de isto textu dicit enim hic iurisconsultus idem probamus in ista stipul.vtifrui licere sibi herediqꝫ suo ⁊ in ista ire agere sibi herediqꝫ suo sed non est dubium ꝙ illa transit ad heredes ⁊ est eadem seruitus in stipulatore ⁊ eius herede.vt.s̄.de serui.rusti co.predio.l.pecoris.⁊.l.via.§.j.Sol.dicit glo.idem in vna ꝙ in alia quantum ad hoc vt transeat ad heredes quando heredis est facta mētio ⁊ ita intelligitur iste textus quo ad alia tamen est diuersitas nam stipulatio vtifrui licere ad heredem non transit nisi de herede dicatur vt dicto.§.finitur. stipulatio ire agere licere bene transit.vt dicta.l.pecoris. Item prima non transit ad heredem heredis.vt dicta.l.antiquitas. secunda sic. Item in prima vsusfru.est diuersus in persona stipulatoris ⁊ heredis quod non est in secunda: ⁊ ita intelligitur iste.§. ¶ Uigesimoquinto op.contra ver.si quis dolum. vbi dicitur ꝙ si quis promittat simpliciter dolū malum abesse de facto alterius non tenetur.Unde op.de.l.inter stipulantem.ij.rn̄.j.e.So.dicit gl.dic vt ibi.⁊ latiꝰ dic vt dixi in prin.l. ¶ Uigesimosexto op.ↄ̄ fi.vbi dr̄ ꝙ ꝑsona heredis adiūgi potest stipulationi.Item persona patris adoptiui contra primum insta quia viuens nō habet heredem vt.s̄.de hered.vel act.ven.l.j.So.dicit glo.hic ꝙ persona heredis futuri nō presentis et hoc est verum tam stipulatoris ꝙ promissoris. vt.s̄. eo.§.sicut autem. ¶ Uigesimoseptimo op.ↄ̄ secundū dictum de persona patris adoptiui:si ergo persona patris adoptiui potest adiungi ergo filius potest deteriorē ↄditionem p̄ris facere ꝙ est contra.l.filius.C.de pac.⁊.s̄.de pact.l.contra iuris §.si filius.So.dicunt quidam ꝙ persona patris adoptiui potest adiungi i stipulatione ex parte stipulantis quia filius potest stipulari sibi ⁊ patri adoptiuo. vt in.§.alteri.j.e. ex parte vero ꝓmittentis non potest ⁊ ita loquitur contrarium. Sed hec solutio non videtur bona:qꝛ s̄m hoc sequeretur ꝙ ex contractu filij adoptiui futurus pater adoptiuus possit conueniri contra.l.in arrogatorem.s̄.de pecul. ⁊ insti.de acqui. per arrogationem.§.fi.⁊ ideo dic ⁊ melius ꝙ ex persona stipulātis persona patris adoptiui potest adiungi vt.s̄.dixi. ⁊ ita intelligatur iste textus cum filius cōditionem patris meliorem facere possit vt.s̄.de iureiuran.l.quanto.ex persona vero promittentis non cum filius non possit patrem obligare siue loquamur in.§.nostro:de patre adoptiuo futuro qui ex contractu filij.celebrato autem adoptiuo non potest cōueniri etiam de peculio vt dicta.l.in arrogatorem.siue loquamur de patre adoptiuo presenti qui ex contractu filij celebrato post adoptionem non potest conueniri nisi de peculio. vt dicta.l.in arrogatorem.⁊ dicto.§.finali.institu.de acquisitio.per arrogationem.

I rem meam.

Quo ad effectū quo stipulationes sunt re perte attenditur tempus euentus cōditionis. h.d. Et dic ꝙ in stipulatione considerantur.s.ꝑsone congruitas. vt.j.de stipul. seruo.l.vsumfructū. rei habilitas j.e.l.inter stipulantem.§.sacram.⁊.l.si stipuler.⁊.l. cōtinuus. §.penul.Item stipulationis vtilitas siue finis ⁊ i hoc obtinet hec.l.Item ex stipula.cui queratur cōmoditas ⁊ tunc obtinet l.si filius.j.eo.Ja. ¶ Op.hic dicitur ꝙ stipulari possum rem meam sub conditione si tempore conditionis non sit mea ⁊ valet stipulatio sed contra hoc quia dicit lex ꝙ de contractu cōditionali conditione purificata dispositionis tanꝙ si tempore contractus princip͂ij foret.vt.s̄.de peri.⁊ commo.rei vend. l.qđ si pendente.⁊ qui potio.in pign.hab.l.potior.⁊.l.qui balneum.So.dic ꝙ illud ꝓcedit quantū ad hoc vt res debeatur sꝫ non quātū ad alia extrīseca vel aliter h̄r perinde ac si esset existēte re i ea q̄litate i q̄ nūc reperit̄ qꝛ tp̄e euētꝰ ↄditōis reperit̄ aliena vel latius aut loquimur ad finē propter quā sunt stipulationes inuente aut per respectū ad acquisitum alteri per alterum fiēdum aut per respectum ad ꝓlationem de vno ad alium inducendum. ꝑPrimo casu loquitur hec.l. Secūdo casu aut in stipula.loquimur et tunc proinde habetur acꝰ si a principio foret pura. vt.j.l.si filius.aut in legato ⁊ tunc nō habetur ac si a principio fuisset pura. vt.j.de regul.iur.l que legata.Tertio casu principali aut conditio pendet ex potestate debitoris ⁊ tunc perinde non habetur ac si a principio foret purus contractus: si vero ab eius potestate non pendeat tunc perinde

tunc perinde habetur ac si a principio esset purus hec probantur.s. que res pign. oblig. poss. l. titius. et d. l. potior. et l. g balneum. qui potio. in pig. hab. ¶ Secundo op. de. l. si filius. j. e. dic clarius quod glos. ibi loquitur quo ad acquisitionem alteri per alterum fiendam hic quo ad utilitatem siue finem propter quem sunt stipulationes inuente. ¶ Tertio oppo. de. l. vsufruct. j. de stip. seruo. So. ibi erat defectus persone vel clarius ibi loquitur quo ad cōmoditatē persone hic quo ad utilitatem propter quam sunt stipulationes inuente. ¶ Quarto op. de. l. inter stipulantem. §. sacram. j. e. So. ibi quo ad habilitatem rei in stipulatiōe deducte hic vero persona erat de se congrua ad stip. Item res erat habilis ī stipulatione deduci deficiebat tamen finis propter quem sunt stipulationes inuente. Unde collige quatuor casus secundum Ja. de are. quos dixi in princip. et ad quos referuntur dicta quatuor contraria. ¶ Quinto op. etiam rem meam possim simpliciter stipulari: vt dicit. l. quod stipulatio sortitur effectum super aliqua re in casu quo res est mea futura. vt. s. de act. et obli. l. si is. et l. stipulatione. sed nil refert vtrum aliquid fiat in tempore vel conferatur in tempus. vt. s. de heredi. insti. l. in tempus. So. dic vt dicit glo. in fi. pro quorum declaratione distingue. aut queritur nunquid possim stipulari rem meam aut alienam. Primo casu aut simpliciter stipulor et non tenet. vt. j. eo. l. nemo. aut sub conditione intrinseca. s. si desijt esse mea et tunc secundum omnes tenet. vt not. de stipu. seruo. l. vsufruc. Secundo casu principali aut stipulor rem alienam dari et tunc tenet nisi aliud accidat impedimentum vt per totum istum ti. aut sub conditione et tunc aut intrinseca si erit mea et non valet. vt insti. de inuti. stipula. §. versa vice. aut sub extrinseca. s. si nauis ex asia venerit et tunc aut tēpore extantis conditionis non reperitur mea et valet. vt. j. de verb. signi. l. cedere. aut reperitur mea et tunc aut ex causa lucratiua aut onerosa. Primo casu stipulatio non sortitur vires. vt. s. de act. et oblig. l. omnes. Secundo casu sic per respectum ad estimationem ipsius rei. vt. d. l. si is. et d. l. si stipulatus. et plene dixi in. l. si stichum. s. eo. In glo. j. dari puta ibi de lega. j. l. cetera. §. si sub conditione. et de regu. catonia. l. j. in fi. Old. Ibi. l. vsufruc. sed ibi erat defectus persone in qua inspicitur tempus cōtractus. vt. s. de seruis expor. l. si minor. et de minori. l. ij. §. j. hic non vel dic vt ibi not. Ibi §. sacram. dic quod ibi impeditur stipulatio propter impedimentum contractus hic non: sed propter impedimentum translationis dominij. Pe. quod in idem recidit quod clarius dic quia ibi erat impedimentum contractus propter commercium denegatum et sic cum ibi contractus ab initio sit nullus ex postfacto non confirmatur hic autem non est impedimentum propter contractum prohibitum sed propter dominium transmittendum quare contractus ab initio non impeditur sed est in suspenso q. d. ibi lex prohibi contractum hic super re propria non prohibetur contractum sed tantū id quod sequitur ex eo. s. translationem dominij ibi versa vice. et. j. eodem. l. nemo rem suam. Dynus.

Si in nomine. Ibi fuisset per vtrūque cōtrahentiū. Dy. et breuiter hoc dicit. error nominis non vitiat stipulationem si de corpore constet. ¶ Opp. glo. de l. inter stipulantem. §. si stichum. j. e. Sol. textus hic tollit contradictionem.

¶ Interitus rei contingens ante diem liberat debitorem.

Si stichus certo die. Interitus rei contingens ante diem liberat debitorem. h. d. ¶ In glos. vlti. ibi nulla mora alioquin sit a 2rio sensu huius littere. et. s. de lega. j. l. cum res. §. cū res. Dy. et pro hoc. s. si cer. peta. l. lecta. Oldra.

Multum. Et breuiter hoc dicit si propter delictum persone stipulator nō est capax rei in stipulatione deducte impeditur stipulatio secus in promissore. Oppositiones glos. sunt clare et ideo latius quam glo. dicat. colligas sic aut rei in stip. deducte non est commercium in cōmuni aut non est per respectum ad aliquem de contrahentibus. Primo casu aut nō est commercium propter sui considerationem: et tunc non tenet nec per respectum ad rem nec per respectū ad estimationem vt. j. e. l. inter stipulantem. §. sacram. de lega. j. l. apud iul. §. fi. aut non est cōmercium propter vnitatem quam habet cū aliena re et tunc licet non teneat quo ad rem tenet tamen quo ad estimationem. vt no. s. de lega. j. l. cetera. in prin. et §. duobus. et. l. si quis inquilinus. licet gl. dicat aliter et male in. l. qui dotem. s. solu. matri. Secundo casu principali aut non est commercium per respectum ad rem, aut per respectum ad stipulatorem. Primo casu tenet vt hac. l. in fi. et legata similiter tenent licz heres capax non esset propter delictum vel propter secte diuersitatem et tunc non tenet vt in princip. huius. l. aut propter morbum corporis et tunc tenet secundum ea que habes. s. de lega. j. l. filius. §. si quid. et de leg. iij. l. fideicommiss. §. si seruo. Segno. ¶ In gl. rem. s. ibi apud iul. §. fi. vbi de hoc. Ol. Ibi §. labeo. ij. respon. Dy. Ibi et debetur ei estimatio si promissor fuit sciens delictum secus si ignorans. Pe. Ibi. §. si quid alicui. et de legat. iij. l. fideicommis. §. si seruo. et de leg. j. l. sed si res. et ibi plene not. Dy. In eadem glo. in fi. vel dic aliud in legato quod habet naturam bone fidei quam hic. cum ibi latior fiat interpretatio. vt. j. de regul. iur. l. in testamentis. Dy. vel dic quod idem in legato et stipul. vnde vera est illa que sequitur in fi. et hec est veritas. Dyn. In glo. aliter in legato ibi secundum Yr. et hec vera vt dicta. l. in testamentis. Dy.

Si stipuler. Impossibile[a] de natura et de iure equiparātur et vtrūque impedit stipu. h. d. Secundo no. quod operatur causa prohibitionis temporalis quo ad illud tempus et ad hec duo allegatur hec. l. Et in prima loquitur quando stipulor impossibile de natura. In secunda quando stipulor impossibile de iure et habet perpetuā prohibitionis causam. In tertia quando stipulor impossibile de iure sed non habet perpetuam causam prohibitionis. Dy. dic ergo si stipulor. s. ab aliquo ex certa scientia. Ibi non concedat de ere vel de stagno argentum vel de lapidibus panem vel cocaturum se quod titius iam mortuus scribet mihi codicem facit enim litteram comparationem eorum que natura fieri non cōcedit ad ea que natura dari non possunt attribuit his que natura fieri non concedit. Jaco. In ver. item quod leges nunc tractat de his que sunt contra legem. Dy. Ibi seruaturum. i. si perpetuo sit prohibitum et nullo casu concessum. Dy. Ibi si sororem. s. naturalem vt differat a casu sequenti. Dy. Ibi quia statim. i. ī spe cto initio stipulationis concepte quod considerari debet vt. s. de ritu nupt. l. si quis tutor. §. penulti. Oldr. ¶ Opp. quod hic dicitur quod quis non potest stipulari sororem vxorē futuram ergo videtur innuere quod ius commune sit in cōtrarium et sic aliam mulierem possim stipulari in vxo. ¶ Unde op. de. l. titia. j. e. So. dicit glo. pro tanto hic dicitur de sorore quia in ista et similibus personis non tenet ipso iure. in extraneis vero daretur exceptio tu dic et melius secundum Ja. de are. quod in sorore non tenet aliquo modo nec iure sponsaliorum quia non potest esse verum matrimonium nec etiam sponsalia. vt. s. de sponsa. l. oratio. et de ritu nuptia. l. si quis tutor. Circa hoc quero stipulor mulierem in vxorem ipsam postea penitet nunquid agere possum ad interesse meum. glos. ista dicit quod non: immo daretur exceptio. contrarium tenet. s. de sponsa. l. ij. et. j. eo. l. titia. Jaco. et Pe. approbant hanc glo. Dy. volens glo. concordare distinguit aut volo agere ratione damni mihi cōtingentis tunc enim non continet penam quo ad me: immo rei persecutionem et tunc possum et quia cum promittit factum promittit et sic succedit interesse. vt. s. de re iudica. l. si quis ab alio. aut volo agere ratione lucri cōtingentis quod separabam quia mulier erat diues et tunc non possum quia esset quodāmodo species pene ar. j. de furt. l. si quis vxori. §. penult. et l. si is. et. s. de dam. infect. l. proculus. Sed tu dic etiam ratione damni non posse agi quod probo quia lex facit differentiam cum mulier promittit aliud factum licitum quo casu tenet an promittat nubere quo casu dicit lex non tenere vt dicta. l. titia. in princ. j. eo. sz si verba Dy. essent vera non esset differentia inter alia facta et factum nubere cum etiam in alijs factis non agatur nisi ratione damni. vt. j. e. l. si filius. §. fi. et l. si fundum. et. s. ad leg. rho. de iactu. l. ij. §. portio. Preterea lex permittit sponsalia renunciare. vt. C. de sponsa. l. j. ergo impune poterit renunciare et sine prestatione interesse quia interesse prestatio esset pena respectu mulieris cum nil sibi affuerit. vt insti. de actio. §. sequens. et sic legitime factum etc. vt. C. de adulte. l. gracchus. Preterea contrahentium simplex promissio debet limitari secundum limitatum. vt. s. locati. l. quero. §. inter locatorem. cum ergo lex det potestatem renunciandi sponsalibus ista potestas intelligetur in promissione quasi dicat mulier cum contrahit sponsalia videtur promittere contrahere matrimonium nisi ipsa peniteat. Preterea quantumcunque factum promittatur si lex dat potestatem mutandi consilium non tenetur mutās ad interesse quia mutatur ex potestate a lege concessa. vt. s. pro socio. l. si socius. et mādati. l. si mandauero. §. sicut. et l. si quis

a ¶ Impossibile. De materia ī possibilitatis. vide per Spec. in tit. de aduo. §. iij. vsic. ad euidentiā. et per Bal. i. l. j. C. de his qui pe. no. et in. l. ab administratiōe. C. de lega. Et quādruplex sit impossibilitas vide per Bal. i l. eā quaz. C. de fideicom. Bar. i. l. j. ff. de 2di. insti.

mandauerit.§.ij.⁊ de condi.ob causam.l.si pecuniam.⁊.l.iij.§.sed si tibi.⁊ optime facit.s.de preca.l.cum precario.⁊ quod no.C.de episco.audi.l.si qui ex consensu. In contrariũ tamen facit quod no.Pe.in.l.si quis stipulatus.j.e.⁊ quod no.in.l.edita.C.de eden. Circa qđ dic aut cum vario cum legis potestate ⁊ aduersarius meus sentit damnum aut illud insurgit ex actu necessario quo ad ipsum ⁊ tunc loquuntur in.l.edita.notata.nam reus necessario ⁊ inuitus compellitur iudicium suscipere vt.j.eo.l.inter stipulanté.§.j. Si vero illud insurgat ex actu voluntario tunc cum ad illud non compelletur illud non consequitur ex quo vario ex legis potestate,vt.s.allegatis. Teneas ergo ꝙ etiam ratione damni non potest agi nisi dicas ꝙ illud damnum fuerit sponsa consecuta quia tunc esset rei persecutoria ab vtraq parte ⁊ ex parte sponse ⁊ ex parte spõsi.vt dicto.§.sequens.cum ibi notatis insti.de actio.de hoc vide quod nota.C.de sponsa.l.vlt.versi.sed adhuc. Quero pulchram questionem ⁊ predicta sunt arg.ad questionem si duo litigatores promiserunt litigare coram certo iudice ante lit.contesta.lex dat potestatem variandi ẜm.l.si conuenerit.s.de iurisdi.omnium iudi.vnus ex his vult vti potestate a lege concessa nunquid alteri teneatur ad interesse quidam dicunt ꝙ sic nam ipse pmisit factum ex quo debet succedere interesse si non fiat.vt dicta.l.si quis ab alio.s.de re iudic.ſ3 tu dic secure cõtra per ea que.s.dixi. ¶ In glo.sed an valet.ibi l.ij.vbi not.contrarium eius qđ hic no.⁊.j.e.l.titia.sed dic vt dicta.l.titia.not.Dy.vel forte qđ hic not.verius est quia matrimonia debẽt esse libera.vt.C.de sponsa.l.fi.Rich.⁊ vide ꝙ ibi not.⁊ dixi. Ibi sed obstat exceptio.vel dic ꝙ in aliis valet iure sponsaliorum hic autem nec eo modo valet ar.s.de ritu nupt.l.si quis tutor.§.quãuis.Ja. Si in locando vel emendo ⁊ hoc agebatur vt emptio ⁊ venditio fieret secus si ageretur vt fieret stipulatio.vt.s.eo.l.j.§.si quis ita.Jac. Et breuiter hoc dicit in contractibus qui consensũ perficiuntur si ad interrogata non respondeatur nihilominus valet qđ est actũ.vel dic vbi contractus consensu perficiẜ verbis non est opus Ibi responderit.s.per verba expressa.sed sine verborum expressione consenserit puta nutu vel alio modo vel responderit ex interuallo vt.j.sequitur.Dy. Ibi consentiatur per contrahentes. Ibi ꝙ actum est ex interuallo.Dy. Ibi nõ tamen verbis.i.non verbis sed magis consensu.Dy.

SI quis cum aliter. Diuide in duas partes. In prima parte veniebat dolus ex proposito stipulatoris. In secunda re ipsa. Secũda ibi idem est ⁊ breuiter hoc dicit dolus ex proposito stipulatoris vel re ipsa stipulationẽ nõ vitiat ipso iure de equitate tamen obstat doli exceptio.Dy. Ibi per machinationem.i.dolum stipulatoris incidentem in contractu.Dy. Ibi obligatus est.s.aliter quam debeat.Dy. Ibi idem est al's idemq est.scilicet vt habeat locum doli exceptio.Dy.⁊ est ar.ꝙ saltem ope exceptionis non valeat trãsactio in qua qs decipiẜ multũ diuiduam re ipsa:sed dic contra.vt.s.ad trebellianum.l.lucius.§.fina.⁊ ibi not.Dy. Ibi dolum habet.i.deceptionem quãdam que parit doli exceptionem.Dy. Ad euidẽtiam dic ꝙ interdum dolus venit ex proposito interdum re ipsa. Primo casu interdum in contractibus bone fidei ⁊ dat causam cõtractui ⁊ iste dolus interdum est apertus ⁊ de tali loquitur.l.eleganter in prin.s.de dolo. Interdum est velatus ⁊ de tali loquitur.s.ꝙ metus causa.l.metum.§.volenti. Interdum est incidens ⁊ de tali loquitur.s.de act.empt.l.iulianus.§.si venditor. Interdum venit ex proposito in cõtractibus stricti iuris ⁊ dat causam contractui celebrando vel contractui sic celebrato et sic potest intelligi princip.huius.l.secundum varias lecturas.⁊ C.de inutili.stipu.l.dolo. Interdum est incidens ⁊ de tali loquitur.l.eleganter.dicebam secundo ꝙ interdum inerat dolus re ipsa qui affert modicum damnum ⁊ in tali nec maiori nec minori subuenitur vt.s.de in integrum restitutione.l.scio aut non affert leue damnũ ⁊ tunc subuenitur minori ⁊ maiori non vt per totum titu.de minoribus.et not.in.l.in cause.§.idem pompo.eodem titu. Interdum affert enorme damnum quod contingit quando deceptio est re ipsa vltra dimidiam iusti precij ⁊ hoc interdum in contractibus bone fidei ⁊ de tali loquitur.C.de rescindenda venditio.l.ij. Interdum in contractibus stricti iuris ⁊ de tali loquitur hec.l.secundo respõso. Item sciendum ꝙ in prima parte huius legis. In secunda glo.ponuntur quatuor exempla. In secunda parte in penulti.glos.ponuntur similiter tria vel quatuor. Primo ergo pone casum secundum primum ⁊ secundum exemplum que tendunt ad idem ⁊ sic cum inter me ⁊ te conuenisset vt obligareris ad fundum detracto vsufruct.per dolum te induxi vt promitteres cum vsufru.vel cum ageretur quod promitteres fundum retenta tibi in eo seruitute itineris per dolum te induxi vt liberum ab itinere promitteres si ex tali stipulatione agatur obstat doli exceptio vt in prima parte huius legis ⁊ hec exempla tene in hac.l.⁊ secundum hec duo exempla dolus dedit causam contractui non simpliciter sed contractui celebrato: sic alij ponunt exemplum. Tu non proposueras mihi obligari ad fundum induxi te dolo ad ipsum promittendum si ex tali stipulatione agatur obstat doli exceptio. Sed licet ista lectura sit vera in se vt dicta.l.dolo.C.de inutilibus stipulatio.tamen non placet glo.quia secundum hunc casuʒ deceptio contingit in substantia ⁊ non in qualitate quasi dicat glo.hic dolus dat causam contractui celebrando.lex autem nostra videtur loqui non dat simpliciter causam contractui sic celebrato.i.eius qualitati vt apparet in textu ibi cum dicitur aliter conuenisset.⁊ ibi aliter per machinationem ⁊c. vnde non in ipso obligari fuit machinatio sed in ipsa obligationis qualitate vt euidenter apparet in textu quare ponunt alij aliud exemplum quod mihi vendidisti aliquam rem ⁊ super tali cõtractu bone fidei interposita fuit stipulatio per dolum si ex tali stipulatione agatur obstat exceptio doli. Sed hec lectura non videtur bona quando enim vnus cõtractus adijcitur alteri sapit eius naturam.vt.j.eodẽ.stipulatio ista.⁊.l.triticum.sed ita est ꝙ in contractu bone fidei si dolus dat causam contractui contractus est ipso iure nullus ergo ⁊ stipulatio ipsi contractui adiecta ⁊ hoc est quod voluit dicere glo.in fi.dum dicit nos i stricti iuris ⁊c. Vel si velles dictam lecturam sustinere dicas ꝙ verum est ꝙ in contractibus bone fidei dolus dans causam contractui reddit contractum ipso iure nullum sed in contractu stricti iuris secus licet ille contractus adijciatur contractui bone fidei ⁊ est ratio: quia bona fides est de essentia contractus bone fidei sed non est de essentia stricti iuris licet requiratur ad eius effectum vt not. C.de act.⁊ obligatio.l.bonam fidem. Non obstat quod dicebatur contractus alteri adiectus eius sapit naturam quia hoc est verum quo ad quedam sed nõ quo ad omnia ⁊ maxime in casu nostro.vt probatur supra.de actionibus empti.l.ratio.§.j.⁊ de vsuris.l.si stipulatus. ¶ Expedita prima parte venio ad secundam ⁊ in ea pone exemplum,sic.stipulatus fui a te fundum sine causa secũdum primum exemplum:vel parte fundi sine causa ẜm secundum exemplum si ex tali stipulatione agatur obstat doli exceptio vt.s.de doli exceptione.l.ij.§.circa.alij ponunt ego emi rem minus dimidia iusti precij:deinde stipulatus fui istam rem si agam ex tali stipulatione obstabit exceptio doli. Sed contra hanc lecturam instatur ⁊ videtur quod alio modo succurratur decepto.vt.C.de rescindenda venditione.l.ij. So.ibi in contractu bone fidei ⁊ processum erat ad traditionem hic in stricti iuris ⁊ non erat ad traditionem processum.posses etiam ad istam lecturam eodem modo opponere ⁊ soluere.vt.s.dixi in lectura prime partis.in vltima lectura.alij quarto modo ponunt exemplum per.l.s.de doli exceptione.l.apud celsum.§.labeo. Tu ponas clarius exemplum habebam quandam rem quam putabam valere quattuor que valebat decem volens tibi donare talem rem tibi pmisi si ex tali stipulatiõe agatur obstabit exceptio doli. ¶ Expeditis lecturis collige ex prima parte ꝙ in contractu stricti iuris dolus dans causam contractui ipso iure non reddit contractum nullum.ex secunda parte ꝙ si in contractu stricti iuris re ipsa venit dolus subuenitur decepto exceptio doli. ¶ Contra primam partem opponitur ⁊ videtur ꝙ contractus sit ipso iure nullus vt.s.de minoribus.l.in cause.§.j.⁊ de dolo.l.eleganter.in princip.dic ꝙ contraria loquũtur in contractibus bone fidei hic autem loquitur in contractibus stricti iuris. Sed contra hoc instatur de.l.iulianus.§.si venditor.s.de actionibus empti ⁊ ven. Solutio.ibi dolus erat incidens non autem dans causam contractui bone fidei. ¶ Secundo opponitur ⁊ videtur ꝙ quantumcunq dolus det causam contractui quod contractus teneat ipso iure.vt.s.quod metus causa.l.metum.§.volenti. Solu.vt nota.in dicta.l.dolo.C.de inutilibus stipulationibus.⁊.s.quod metus.l.mulier.§.si dos. Est tamen sciendum ꝙ secundum vltramontanos ꝙ quando dolus dat causam contractui bone fidei quod ipso iure contractus est per dictum.§.volenti.quod etiam probant sic quotiens contractus ẜm sui formam hʒ sua essentialia ipso iure tenet nec ex causa extrinseca anullaẜ.vt supra.de pactis.l.iurisgentium.§.si ob maleficium.et dixi

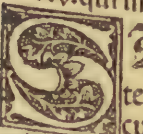
s.eo.l.

§.eo.l.generaliter.sed tu tene glo.per.l.in cause.§.de mino.⁊ per.l.eleganter de dolo.⁊.l.iij.§.fi.§.pro soc. Item probatur ratione dolus est contra ius bonefidei. sed ad positionē vnius contrariorum sequitur alterius remotio vt.§.de insti.l.pupillus.§.si institoria.remouetur ergo bona fides quā essentialiter debent habere contractus bonefidei vt.§.depo.l. bona fides. ¶ Item op.ad hanc.l.hic dicitur qđ decepto datur exceptio doli immo videtur qđ detur actio de dolo. vt dicta.l. eleganter.§.de dolo.§.non solum.solu.vt no.dicta.l. dolo tu tene qđ in casu vbi datur actio de dolo bene competit exceptio doli: vt no.§. de dolo.l.j.§.ait pretor. ¶ Expeditis oppositionibus prime partis venio ad secundam opp. q̃r.l. cauetur ꝙ licitum est contrahentibus adinuicem se decipere vt dicta.l.in cause.§.idem pomp.de mino.solu. aut deceptio est enormis.⁊ tunc non est licitum ita ⁊ hic: aut non: et tunc aut est maior vel minor vt in euidentialibus.§.dixi. ¶ Expeditis ꝯrijs q̃ro nunqd dolus tertij noceat ꝯhentibꝰ breuiter dic ꝙ nō in.l.qui cū tutoribus.§.qui p fallaciā.§. de trāsact. et no.in.l.elegāter in prin.§.de dolo.⁊ pbatur.j. de prosone.l.ij. Scđo quero: in ꝯtu stricti iuris qñ inest dolus re ipsa vltra dimidiam iusti precij: anteq̃ sit processum ad traditionem decepto subuenitur doli exceptione vt hic sed si est processum ad traditionem nunquid aliquo remedio subueniatur videtur qđ non.C.ex quib.cau.maio.l.in contractibus.q̃ loquitur in contractibus bonefidei ex qua sic arguit̃ vnius inclusio est alterius exclusio.vt.§.de fundo instru.l. cum de lanionis.§.cui fundus. In oppositum vbicunq̃ equitas suadet actionem dari si alia nominato actio non reperitur datur actio in factum.vt.l.quotiens.§.de prescrip. verb. qđ tenet Pe.⁊ Iaco.de ra.est tamen sciendum quod aliter subuenitur in contractu bonefidei videlicet officio mercenario inherenti actioni ex eo contractu vt not.in dicta.l.in contractibus.et sic debet intelligi quod no.C.de rescin.vendi.l.ij. ⁊ est ratio quia in contractibus bonefidei veniunt ea que sunt extra formam contractus.⁊ de quibus non est cogitatum equū est tamen vt veniant.vt.§.de actio.empti.l.j.⁊.l.ex empto. et l.fi.de conditione ob turpem causam. In contractibus vero stricti iuris hec ratio cessat: sed q̃r equum est actionē dari decurremus ad act.in factum qđ etiam videtur tenere Cy.d.l.ij.C.de rescin.vendi.

a ¶ Si certos. Adđ đ hoc.§.in.l.si stipuler isto titu.

Si certos. a Interitꝰ speciei sine culpa debitoris cōtingens liberat ipsum.hoc dicit. ¶ Opp.de.l.incendium.C.si certum peta. Sol.ibi debebantur nummi vt quantitas hic vt species.⁊ dic vt plene dixi.§.e.l.si ex legati causa ¶ Item oppone q̃r hic dicitur ꝙ si stipulor nūmos q̃r in archa sunt reputantur vt species: vnde videtur ob.§.de leg.j.l.quidam testamento.⁊.l.paulo.§.iul.de leg.iij. Solu. ⁊ tenementi.interdum hec verba designantia locum videlicet qui in archa sunt adijciūtur verbo dispositiuo vt promitto centū qui in archa sunt interdum adijciuntur verbo executiuo vt promitto centum quos volo prestari ex his que in archa habeo. Primo casu censentur vt species vt hac.l.⁊.§.de leg.j.l.si certos. Secundo casu censentur vt quātitas vt in contrarijs. Et faciunt predicta ad questionē si testator reliquit pecuniam fratribus minoribus quam habebat penes talē nūmularium conuertendam in fabricam ecclesie ⁊ si heres non solueret dictam pecuniam ꝙ hereditas deberet applicari templarijs pecunia illa expensa est per heredes petunt templarij hereditatem cum amplius pecunia illa solui non possit dicunt heredes qđ sunt parati soluere tantūdem.determinatum fuit per hanc.l.quod hereditas applicari deberet tēplarijs cū ista pecunia fuerit vt spēs relicta. ⁊ sic interēpta per consumptionem amplius illa solui non possit. et ad hoc faciunt.ll.hic in glo.allegate. Uber.et pro hoc de leg.j.l.si seruus.§.qui in archa alias qui quinq̃.⁊. l.cum res.§.j.Dy.

Stipulatio ista. Habere licere. In hac.l.vsq̃ ad.§.inter certam. Primo diuidam ⁊ subdiuidam. Secundo ponam casum summarium ⁊ postea in terminis. Tertio premittam aliqua ad euidētiam. Quarto per particulas expediam litteram. Quinto colligam aliqua notabilia. Sexto opponam multis modis. Septimo formabo aliquas questiones. Octauo inducam in argum̄. ad aliquas questiones. Ultimo distinguam. ¶ Redeundo ad primā.lex ista principaliter diuiditur in quinq̃ partes vsq̃ ad dictum §.inter certam. In prima ponitur quid iuris de stipula. habere licere. In secunda de stipula.possidere licere. In tertia de stipula.tenere licere. In quarta de stipula.frui licere ⁊ ire agere licere. In quinta dolum malum abesse. secūda ibi hec quoq̃ stipulatio.tertia ibi plane si tenere. quarta ibi si quis ita stipulatus.quinta ibi si quis dolum. ¶ Iterum diuide in duas: quia. In prima parte ponitur propter cuius factū hec stipulatio cōmittitur. In secunda quis possit etiam interponere et dubitatur de seruo licet respondeatur de filio ⁊ seruo.secunda ibi hi qui sunt iterum secundum Dyn. diuiditur in quattuor partes. In prima parte ponit per cuius factum stipulatio committatur. In secūda pro cuius iuris euictione committatur vel dic melius pro cuius iuris controuersia. Tertia pro qua re committatur quarto contra quos committatur ⁊ quibus proficiat.secunda ibi si quis forte. tertia ibi quesitum.quarta ibi sicut autem. Iterum secūdum eūdem Dy.secunda pars diuiditur in quattuor prout est in littera sed se obligat quia. In prima ponit de stipulatione indeterminate concepta. ¶ In secunda determinate concepta specialiter super facto promissoris. Tertio de stipula. concepta vniuersaliter ⁊ generaliter. Quarto ponitur declaratio prime vel determinatio generalis ad omnes precedētes partes. Secunda ibi sed si se. Tertia ibi sed si quis. Quarta ibi sed quatenus.et secundum hoc erunt tres casus quorum omnium idem est effectus nisi pena fuerit adiecta.in tertio alias deest sed et tunc erunt solūmodo duo casus.s. quando promisit simpliciter. Item quando per se ⁊ etiam per extraneos alij vt Pe.aliter diuidūt quia. In prima parte ponit cuius facto committatur. In secunda quid videatur esse promissa in hac stipulatiōe. In tertia qualiter hec stipulatio potest habere locum. In quarta aduersus quos committatur ⁊ quibus proficiat. secunda ibi sed quatenus. tertia ibi sed quesitum.quarta ibi sicut autem. Alij subdiuidunt primā in quinq̃ vt. Primo ponatur dictum indeterminate stipulationis habere licere quid contineat. Secundo opponit repetendo dictum ibi que res facit ⁊c. Tertio determinant dictum ibi sꝫ si se obligat. Quarto ponit determinate stipulatiōis habere licere et consilium subiungit. Quinto quando intelligatur completa stipulatio habere licere indeterminate accepta Oldrad.secunda ibi que res.tertia ibi sed se.quarta ibi sed si quis.quinta ibi sed quatenus vel secundum Iacob. de aret. diuiditur in quinq̃: ⁊ est quasi eadem cum proxima diuisiōe. quia in prima parte ponit hanc stipulationem habere licere omnes comprehendere quo ad verbi infiniti significationem. In secunda ponit comprehendere factum promissoris eiusq̃ successorum quo ad stipulationis efficaciam. In tertia ponit de stipulatione determinata. In quarta parte dat consilium. In quinta ponit quando stipulatio habere licere indefinite concepta videatur impleri.secunda ibi sed si se.tertia ibi sed si quis.quarta ibi at si quis. quinta ibi sed quatenus. Iaco. ¶ Redeundo ad secundum dic quod breuiter.l. ista hoc dicit in stipulatione habere licere pro quocunq̃ iure fiat controuersia secus si res sit prorsus aliena ex facto promissoris vel eius successorum committitur stipulatio secus si facto extranei: nisi pena sit adiecta.et hec verba habere licere. Item possidere licere et tenere licere qualia sunt subiecta talia representāt. Item talis censetur esse stipulationis natura qualis est eorum que in ipsam sunt deducta. Item in stipulatione dolum malum abesse indeterminate non continetur factum extranei nisi pena sit adiecta.hoc dicit.vel dic breuius secundum Dynum.aut promittitur pena et tenetur promissor ex facto cuiuslibet etiam extranei aut non et tunc non tenetur nisi pro facto suo et successorum suorum etiam singularium. In secunda que est ibi si quis forte dicitur quod siue de proprietate siue de alio iure controuersia moueatur committitur stipulatio habere licere. In tertia que est ibi quesitum dicitur quod si promitto rem alienam habere licere aut penam adijcio et valet stipulatio aut non et non valet nisi ex tempore quo ceperit esse promissor in mora.et potest in principio sic poni casus secundum Dynum. Quidam rusticus emit fundum a titio et per traditionem accepit timens sibi cōtrouersiam moueri ab aliquo milite qui habebat forte ius in eo accessit ad eum et data certa pecunia ille miles sibi conuenit fundum illuꝫ habere licere accidit quod alius extraneus huic rustico fundum euicit: vult stichus agere contra dictuꝫ militem ex dicta stipulatione habere licere: querit̃ an possit respondet iurisconsultus subdistinguendo tres modos concipiendi stipu.habere licere vt in littera ptꝫ. ¶ Redeo ad tertium ⁊ dico ꝙ interdū hec stipulatio habere licere iterponit̃ super cōtractu de eius natura debetur euictio etiā extraneo euincente vt sup contractu emptionis vt.§.de act.emp.l. emptorem.§.qui autem interdum interponit̃ sup contractu de

cuius natura non debetur euictio extraneo emente vt super
contractu donationis suscipiat a precedenti traditione ⁊ do
nator nõ sit in dolo vt. s. de edi. edic. l. ad res donatas. ⁊ ĩ do
natione. l. aristo. §. fi. interdum interponitur nullo preceden-
te contractu qđ contingit quando possides rẽ in qua habeo
ius ⁊ promitto tibi habere licere. ⁊ hoc modo pone casum in
princ. huius. l. sꝫ in stipu. interposita non precedente contra-
ctu de cuius natura debeatur euictio extraneo euincente: qꝛ
tunc stipulatio non committitur propter factum extranei ni-
si sit pena apposita ⁊ de facto extranei promissum. primo au
tem casu scilꝫ quando apponitur contractui emptionis pro
tanto committitur etiam facto extranei qꝛ licet hoc nõ de sui
natura contingat tamen de natura emptionis cuius naturã
imitatur hec stipulatio argu. s. eo. stipulationum. §. conuen-
tionales. ⁊ qꝛ ista stipulatio intelligi debet sm naturam con-
tractus cui apponitur arg. s. locati. l. si vno. §. sed si vbo do-
nationis. ⁊ no. s. de euic. l. lucius. ⁊ idem dicas de secundo. s.
cõtractu donationis in qua nõ tenet donator ex natura ꝯct⁹
extraneo euincere quia ipsa stipulatio sequitur naturã ipsi⁹
contractus donationis vt dictum est in princip. ergo hec. l.
ponitur propter cuius factum stipulatio comitatur: aduer-
tendum est etiam qđ de ista stipula. habere licere dicit glo. s.
ea. l. iij. que incipit idem iuris mirãda nouitas subtilis subti
litas. q. d. hec stipulatio habere licere noua est ⁊ mirabilis et
subtile fuit eam inuenire. sed licet hoc dicat placẽ. cuius fuit
dicta glo. tamen si recte intelligantur que subijciam facilis
videbitur ⁊ clara no. ergo ꝙ si promitto habere licere per fa-
ctum prorsus extranei talis stipulatio non valet qꝛ hoc est ꝓ
mittere factum alienũ nisi pena adijciatur si autẽ adijciatur
pena valet vt. j. e. hac. l. sed si promitto me curaturum ⁊ factu
rum ꝙ extraneus te non impediet tunc non promitto factum
alienum sed meum. ⁊ ideo valet. vt. j. eo. l. quotiens quis. et. j.
eo. l. inter stipulantem. in prin. est ⁊ alia subtilitas in hac sti-
pulatione. nam in cõtractu in quo venit euictio ex natura cõ
tractus est differentia promittat quis de euictione. ⁊ tunc cõ
mittitur stipulatio damnato emptore si autem promittat ha
bere licere non cõmittitur stipulatio quãuis emptor damne
tur nisi res euincatur. vt. s. de euic. l. euicta. §. j. ⁊ l. habere. et
no. in summa de euic. §. cõmittitur. ⁊ hoc vbi ab alio mouetur
controuersia vt in. l. habere secus si a promissore qꝛ tunc com
mittitur mota controuersia litteram sic exponas stipulatio
ista. s. interposita non precedente aliquo cõtractu inter stipu
latorem ⁊ promissorem de cuius natura euictio prestetur ex-
traneo euincente. Dy. Ibi habere licere. s. me. Dyn. Ibi hoc
continet inspecta significatione verborũ sm Dy. vel sm Ja.
de aretio. quod in idem recidit infiniti verbi inspecta signifi-
catione ibi vt ecce primus effectus ibi nec per quẽqꝫ est effe-
ctus. ibi que res. i. effectus ex dicta verborum significatione
procedẽs nam repetit superiora vt opponat ⁊ declaret. Dy.
Ibi per omnes etiam extraneos. Dy. Ibi vr igit quãtũ ad
rigorem verborum ⁊ hoc est verum si tamẽ de facto extranei
non tenetur ⁊ sequitur Jaco. ⁊ Pe. Ibi ⁊ ita vtimur ⁊ sic nõ
tenetur ex facto alterius. et ideo subiungit determinationem
primi dicti. Jaco. Et sic no. quod qui promittit alienuꝫ factũ
non obligatur immo talis promissio dicitur impossibilis: vt
C. de edil. act. l. si apud. ⁊ vide quod ibi notaui. ⁊ not. etiam in
glos. ⁊ ibi expone impossibile. i. difficile ⁊ continue in instru-
mentis renunciatur huic exceptioni. s. ꝙ nõ possit dicere nec
allegare se alienum factum promisisse vel pro alieno facto
obligatos fore si autem promittat se curaturum ⁊ facturum
alienum factum bene valet promissio vt. s. si certum petatur
l. vltima. ⁊ vide qđ no. per Archid. lxiij. distin. c. tibi domino
nonagesimaprima eleutarius in rosario. Et glo. ibi sed si se-
obligat quidam habent in littera sed se obligat. ⁊ tunc nõ po
nit nouum casum nec est hic versic. sed determinat superiora
hocqꝫ modo licet quo ad indefinitam vocabulorum stipulatio
omnes comprehendere videatur vt dictum est tamen quo ad
effectum stipulationis se obligat ⁊c. sed prout est sed si se po-
nit nonum casum quando promittit habere licere per se ⁊ de
bet esse versicu. Dy. Et in princi. erat posita stipulatio inde-
terminata ⁊ generalis hic determinata ⁊ specialis. Dy. Ibi
successorum singularium vel vniuersalium quasi quod ipsi
faciant ipse facere videatur argumen. j. eod. l. si seruum. §. ij.
Jac. Ibi sed si quis hic ponitur stipulatio determinata. Ja.
Ibi per alium extraneum qui prohibere non potest. Dy. ibi
heredem vel alium successorem. Dyn. Ibi at si quis hic dat
consilium. Jaco. et hec secunda pars sm Pe. vbi dicitur qđ
videatur esse promissum in precedenti stipulatione et durat
vsqꝫ ad versi. quesitum sm eum. et hec sunt vera siue quis fa
ciat controuersiam de proprietate siue de possessione nuda si
ue de alio iure serui vel Jaco. hic ponitur quando videatur
impleri determinata stipulatio habere licere. Jaco. Ibi vel
sm Dy. hic ponitur determinatio generalis ad omnẽs prece
dentes. ⁊ in idem recedit cum Jaco. Ibi videbitur vt stipul.
interposita sine pene additione non committatur. sed stipula
tioni satisfactum videatur. Jaco. ⁊ Old. ibi si nemo subaudi
eatenus si necesse ⁊c. ibi successores a contrario ergo si ipse
vel eius heres faciat controuersiam committitur stipulatio
Dy. in versicu. si quis forte sm Pe. hic non est. §. nec versic.
sm Dy. ⁊ Jaco. debet esse. §. vel saltem vsic. ⁊ ponitur tertia
pars vbi dicitur pro cuius iuris controuersia stipulatio cõ-
mittatur ⁊ dicitur quod de quocunqꝫ iuris controuersia cõ-
mittitur stipulatio habere licere. ⁊ hoc breuiter intendit iste
versi. Dy. Ibi non de proprietate. s. rei pro qua promissuꝫ est
habere licere. Dy. Ibi controuersiam fecerit licet non per-
uenerit ad sententiam sm ea que not. s. de euic. habere licere
ibi aliquo alio iure puta pro seruitute rei. Dy. et erat ipsius
euincentis licet res sua non esset. Dy. Ibi distractum est sub
audi ab alio non a me promissore. nam si a promissore tenere-
tur etiam extraneo euincente vt. s. de actio. emptio. l. empto-
rem. §. fin. et ibi no. ibi committi palam est ⁊ sic sensus huius
stipulationis iure non aduocari rem vel ius in ea per iudicij
modum ibi aliquid minuitur no. argu. pro eo cui aliqua con-
cessa sunt facere ꝙ si ei diminuatur ex iure ꝙ ei⁹ concessuꝫ est
quod agere possit. ⁊ pro hoc. s. de euic. l. ab emptore. ⁊. j. de so
lu. l. etiam. vbi in versi. quesitum hic sm Pe. ponitur quali-
ter hec stipulatio possit locum habere vt ipsa non committa-
tur propter factum extranei vel sm Dy. ponitur pro qua re
committi possit stipulatio ibi possit habere licere subaudi nõ
precedente contractu ex cuius natura teneatur de euictione
extraneo euincente. ibi que res. i. stipulatio habere licere su-
per re aliena interposita. Dy. Ibi effectum habebit indubi-
tanter sm Pet. vel vt committatur sm glo. et Dyn. Ibi esse
cepit vel ius aliquod in ea quesierit. Jaco. Ibi perseuerauer-
rit aliena omni tempore post promissionẽ ⁊ prorsus ita quod
nullum ius queratur in ea. Jaco. Ibi non committi propter
factum extranei sm Pet. Vel etiam si proprie promissor de
facto moueat controuersiam sm Dy. Ibi neqꝫ per eum neqꝫ
per successores ergo sumpto argu. a contrario sensu propter
factum promissoris ⁊ successorum mouentium controuersiã
de facto etiam super re aliena prorsus committitur stipula-
tio sm Pet. ⁊. §. hi qui expone vt ibi ipse notat ibi quicquam
factum sit de iure de facto enim potuit fieri nec propter hoc
committitur stipulatio sm glo. ⁊ Dy. ⁊ quod dixi per eum et
successores subaudi non committitur stipulatio per factum
vero extranei committitur si pena est adiecta ⁊ hoc sequitur
Dy. in versicu. sicut autem hic ponitur aduersus quos com-
mittatur hec stipulatio ⁊ quibus perficiat ibi successores vni
uersales quia contra singulares non transit stipulatio sed ꝓ
pter factum ipsorum singularium successorum conueniť pro
missor vt. s. de seruis expor. l. si titius. et non ordinarie ⁊ extra
ordinarie. s. de damno infecto. l. fluuium. §. addicitur. Dyn.
Ibi tenetur etiam propter factum singularium successorum
vt ex facto eorum stipulatio committatur contra promissorẽ
et eius heredes. Dynus. Ibi ceterisqꝫ. i. occasione ceterorum
Dy. Ibi quicũqꝫ ei succedunt vniuersaliter. ⁊ tunc eis cõmit
titur qꝛ ad eos vniuersalis stipulatio transit ipso iure et ita
loquitur prima opinio glo. vel dic etiam in rem ⁊ tunc nõ cõ-
mittitur stipulatio ipsi successori singulari in rem quia ad eũ
stipulatio non transit vt. s. vsufruc. quemadmodum cauea. l.
omnes. §. fina. sed committitur stipulatori cuius interest con
trouersiam non moueri. vt. s. de euict. l. si pro te. §. fina. et ita
debet intelligi secunda opinio glos. ⁊ hoc probatur per id qđ
dicitur. s. de damno infecto. l. damni. §. emptor. ⁊ not. eodem
titu. l. fluuium. §. addicitur. Dy. Ibi licuerit vel cui non ad-
uocari interest stipulantis. Jacob. quid ergo si alij donauit
cui de euict. non tenetur nunquid committetur hec stipula-
tio si ei habere non liceat respon. non vt. j. eodem. l. iulia. §. j.
de stipulatione seruorum. l. quod seruus. ⁊ l. si seruum cuius
et. l. vlti. s. de euictio. ⁊ de edilicio edicto. l. si hominem. Jaco.
Ibi ceterum si alij non habuit causam a stipulatore. Dy. vel
eius heredibus vniuersalibus vel singularibus. Dy. ibi cer
to certius vide istud verbuꝫ in alphabeto littera. C. ibi nõ cõ
mitti stipu. quia stipulantis non interest. Ja. ibi habere lice-
re simpliciter an eo mõ qui sequitur. nam vtroqꝫ casu cõmit
titur stipulatio siue mihi siue successoribus vniuersalib⁹ vel
singularibus controuersia moueať. Dy. in v. hi qui vt filij vel
serui et iste versiculus hoc dicit talia sunt predicta qualia
subiecta

subiecta permittunt vel sic sermones sunt intelligendi scdm naturam rei de qua agitur hoc dicit fm. ¶Pet. Ibi hi' ꝛ dñijs Dy. Ibi non enim factum sed ius.q.d.ista stipulatio cõmitti tur quando mouetur controuersia iuris in iudicio non quan do extra iudicium per manũ violentã auferentur fm Jacob. de are.ꝙ non placet ¶Pe.quia magis committi deberet con tra eum qui manu violenta ꝙ̃ contra eum qui in iudicio con trouersiam fecit quare expone fm eum non enim factum sed ius.q.d.de natura huius stipula.est vt per eam ius in re stipu lanti queratur qd seruus facere non potest qꝛ seruus non po test alijs constituere vel acquirere ius in re qd tamen per hãc stipulationem volebat facere.et ideo stipulatio videbat̃ non valere quia ea que sunt iuris non cadunt in seruo: tamen cõ tra naturam eius interpretatur vt seruus factum habeat nõ ergo fm eum voluit hec littera dicere qd ↄtrouersia iurꝫ mo ueri debeat ad hoc vt ista stipulatio cõmittatur.ꝛ sic non ob. hec littera intellectui ipsius per quẽ posuit.s.in versi. quesi tum. ¶Pe.vel expone hanc litteram fm glo.qd dicat ꝙ hic sti pulatio committitur quando de iure in iudicio controuersia mouetur.i.iuste non autem quando de facto id est iniusteꝛ in nuit glo.in dicto vſi.quesitum.ibi cum vero rñdet obiectiõi que fieri posset de hoc casu contra predicta. Jaco. ꝛ quod di cit non ius dic exercendum in iudicio. Jaco. ꝛ quod subijcit sed factum.s.quod cadere potest in personam serui. Et ideo stipulatio valet. Jac. Ibi sed factum versatur in seruo satis euidens ratio quia in iudicio esse nõ potest vt actor nec reus vt.C.de iudic.l.seruus.et ideo credendum est eam stipulatio nem interpositam in aduocatione facti que in eius persona adaptari potest vt sic valeat eo casu quo valere potest: vt.ꝭ. eo.l.quotiens.sed in filio fallit cum possit ei per iudicium res auferri vt.s.de peti.heredi.l.si a patre.§.sed a filio videt̃ mi rum quare hic comparetur seruo. sed dic equiparari in casu in quo promittitur per se non fieri cum patris: et non filij sit actio vt.s.de pactis.l.contra iuris.§.si filius.sed non vbi sti pulatus esset filius.vt.s.de pactis.l.acquirent.§.j.ꝛ.l.ꝛ here di.§.j.in iure autem possessionis equiparantur cum venter possideat vt.s.de acquiren.pos.l.possessio quoqꝫ.§.j. Ja. Ibi sed videtur: modificat quod dixerat in.§.si seruus. ꝛ refert se ad priorem stipula.habere licere non ad proximam. Dyn. Ibi iuris verba non vitanda in iudicio. Jaco. Ibi de posses sione retinenda quando filius vel seruus ab alio rem habere licere.ꝛ dic retinenda.s.per ipsos ita quod non auferatur fi lio in iudicio ꝛ seruo de facto. Jaco. Ibi aut non auferenda cum promittunt alij filius vel seruus habere licere.ꝛ dic au ferenda. Jaco. Ibi vires habeat hec stipulatio inspecta po tius ratione facti ꝙ̃ iuris ꝛ ipsa stipula.relata ad controuer siam que de facto potest moueri nõ ad eam que de iure. quia de iure nulla potest moueri. Dy.in vſic.hec quoqꝫ stipulatio hic potes colligere ar.ꝙ si concessio est facta alicui ꝙ intelli gatur facta secundum conditionem eius cui fit. ꝛ ad hoc fa cit quod no.per Dy.s.de iniusto rup.testa.l.si quis exhereda to.§.irritum.§.nisi forte. Dy. Ibi vtilem.s.in personam libe ri.sed an in personam sequitur. Dy. Ibi possessionem natu ralem.i.detentationem quãdam que cadit in personam cu iusqꝫ. Jaco. Ibi hoc.i.stipulatio ista. Dy. Ibi ꝛ ideo qꝛ illa naturalis cadit etiam in seruum. Jaco. Ibi vtile esse stipula tionem etiam facta relatione ad ius. Dy.in versi.habere du pliciter applica.hoc modo cum seruus tenere possit vt dictũ est per consequens ꝛ habere vt habere pro tenere accipiatur et hoc subijcit in hunc modum diceret enim aliquis licꝫ pos sessio cadat in seruum per modum naturalem qui est deten tatio non tamen propterea habere cadit in seruo.respon.im mo quia habere dupliciter accipitur vt sequitur. Jaco. Ibi qui rei dñs est ꝛ hoc inspecto non cadit in seruum. Old. Ibi sed si tenet.s.de facto licet ciuiliter non possideat ꝛ hoc cadit in seruum. Dy. Ibi solemus dicere licet non habemus domi nium nec possessionem vt.s.depo.l.licet.§.rei. Dy.in ṽ.si qs ita hic ponit aliam formam stipulationis.ibi non addiderit sed simpliciter stipulatus vtifrui licere. Dy. Ibi diuersi sint fructus cum heres ex promissione facta de eo magis ꝙ̃ facta de definito vsufru.videar habere arg.contra facit quod not. s.de pactis.l.si tibi.x.§.si pactus. ¶Pet.quod facit ad qõnem quam notaui.s.e.l.eadem.§.cato.ṽ.septimo.quero quidam stipulatus fuit vsum de hoc: vide.ꝭ.extranei oppositione in versicu.si quis dolum.ibi stipulatu pena non adiecta. Dyn. Ibi necessarium esse addici.s.stipulationem penalẽ per ista verba que. Dy.in versicu.sue persone.s.stipulantis vel pro mittentis dolũ malũ abesse ꝛ sic refertur ad proximũ casum vel potest referri ad omnes casus quos habuimus a prin.l.

huiusqꝫ. Dy. Ibi adiungere vt promissor de eorum facto te neatur vel propter ipsorum heredũ factum stipulatio cõmit tatur. Dy.nunc redeo ad quintum et notabilia potes collige re per te in quolibet versi.redeo ad sextum. ¶Et primo op. de princi.vbi dicit ꝙ hec stipulatio continet per neminẽ fie ri quominus tibi ꝛc.cuius contrarium dicit in versi. sed qua tenus. Sol.dicit glo.secunda qd dicitur in princi.ponitur in quirendo.sed in vſi.quatenus determinando vel prin. corri gitur per dictum versi.vel melius factum omnium compre henditur quo ad verboꝝ prolationem. ꝛ ita loquitur princi. secus quo ad stipula.efficaciam seu effectum vt in contrario ¶Secundo op.de littera ibi per omnes futurum ad versic. nemo autem qui sequitur. Sol.dicit glo.quod dicitur videri promisisse per omnes futurum ꝛc.hoc est verum prima facie Item hoc est verum quo ad verbi indefiniti significationem secus quo ad stipula.effectum. ¶Tertio opp.de.l.quotiens quis alium sisti.ꝭ.eo.vbi dicitur quod quis promittendo alie num factum promittere non potest fallit in stipulatione ha bere licere vt in prin.huius.l.quod dictum gl.intelligas esse verum quo ad verborum significationem secus quo ad stipu lationis effectum vt hic,apparet in textu. Item fallit in sti pulatione iudicio sisti vt dicta.l.quotiens.ꝭ.eo.sed posses di cere qd ibi non fallit.quia.l. interpretatur proprium factum promittere.vnde fallit in eo quod ibi interpretatur non in eo qd factum alienum promittat. Item fallit in stipula.rem ra tam haberi.l.in stipula.ꝛ in stipu.rem pu.sal.fo. in qua exigũ tur fideiussores vt.ꝭ.de preto.stipula.l.pretorie.qui promittit pupillum rem saluam habere vt per totum ti.rem pu.sal.fo. proprius tamen: vt.s.proxime dixi.ꝛ stipula.in iudicio sisti. ¶Item fallit.s.de euict.l.si ita quis et si velis dilatare ma teriam posses opponere de istis.ll.ad prin.huius.l. ¶Quar to oppo.et videtur quod de facto alieno promissor teneatur vt.ꝭ.eodem.l.inter stipulantem.ij.Respon. vbi dicitur quod in stipula.dolum malum abesse et habere licere quis nõ pro mittit simpliciter abnutuunt quasi dicat nõ videtur promit tere de se ꝛ suis heredibus tantum sed etiam curaturum qd alij non facient. Sol.dicit glo.dic vt ibi.ꝛ tencas vltimam so lu.vel primam vel secundam. ¶Quinto oppo.ad idem de.l. emptor al's exempto.§. qui autem.s.de acti.empti.solu.codẽ modo.vt proximum contrarium vel melius omnes tres solu tiones potes coniungere interdum quis promittit se curatu rum ꝙ alij sinent te habere licere ꝛ ita loquitur dicta.l.inter stipulantem.ij.respon.fm vltimam solu.interdum quis pro mittit habere licere simpliciter.ꝛ tunc aut precedente cõtra ctu de cuius natura debetur euictio extraneo euincẽte. ꝛ tũc etiam de facto extranei tenetur promittens: vt dicta.l. inter stipulantem.ij.Respon.fm primam sol. ꝛ dicto.§.qui autem. et est ratio qꝛ stipulatio assumit sibi naturam cõtractus cui adijcitur vt.s.dixi vel potest esse alia ratio fm ¶Pe.quia ser mones sunt intelligendi fm naturam rei de qua agitur vt.s. loca.l.si vno.ṽ.sed si donationis.cum ergo stipulatio interpo nitur super contractu venditionis intelligemus secũdũ sub iectam materiam aut talis contractus precedit de cuius na tura non debetur euictio extraneo euincẽte.ꝛ tunc aut inter uenit factum illius quem prohibere possum.ꝛ tunc commit titur vt dicta.l.inter stipulantem.ij.rñ.fm secundam Solu. ar.s.de dam.infec.l. fluuium.§.quãꝙ̃.ꝛ.s.loca.l.si fundũ.§. si.aut non interuenit factum tale.ꝛ tunc non committitur sti pulatio propter factum extranei vt hac.l. ¶Sexto opp.con tra versi.at si quis vbi dicitur ꝙ si quis velit alienum factũ promittere addiciat penam vel quãti sua interest inquãtum esse non dꝫ excedere duplum quãtitatis in prioris stipu. taci te cõprehense vt.C.de sent.que pro eo qd interest pfe.l. vnica Sol.dicit glo.ꝛ hec glo.nõ dꝫ esse hic sed in.§.alteri. vbi quo ad quid est fil'is glo.dicit glo.fm quosdã hanc.l.intelligo fm illam.ꝛ sic attendimus quãtitatẽ pene vt nõ excedat duplũ et que sit cõditio stipu.vtrũ honesta vel inhonesta.sꝫ dic ꝙ hꝫ glo.falsa est cũ hic sit pena ↄuẽtionalis q̃ duplũ põt excedere vt.s.de euic.l.si dictũ in pri.nõ ob.ↄriũ de quo dic vt ibi no.ꝛ dixi ꝛ dicet̃.ꝭ.e.§.alteri. ¶Septimo op.ad id qd seqtur i tex. vel quãtitati ea res est.nã in qualibet ꝑmissiõe facti si nõ fiat venit quãti ea res est vt.s.de re iudi.l.si quis ab alio.§.si.ꝛ.ꝭ. ea.l.stipulationes non di.§. celsus. ergo dicemus qd simplr alienum factũ ꝑmittendo debeat quisquis teneri saltẽ quãti ea res est sol.dic ꝙ ratio nõ ꝓcedit qꝛ ↄria loquũtur in factis que possunt deduci in promissiõe fm iuris dispositionem hic vero secus.vñ cũ nõ valeat expssum nec tacitũ vt.s.de dona. inter virum ꝛ vxo.l.si sponsus.§.j.et de seruitu. rusticorum predi.l.iij.§.si.et ideo simpliciter promittendo factũ alienum

non valet. sed si adijcio penam si non fiat licet ex prima non agatur tamen metu pene paretur prime: vt infra.§. alteri simile est in snia arbitri qui sine sacramento cognoscit. subijcit glo. vel qui a iudice non est datus ex cuius sententia non oritur actio sed metu pene ei paretur vt.C.de arbi.l.j. et qd dicit glo. de arbitro qui a iudice non est datus q2 si a iudice eet datus tunc secus sed ille non potest dici proprie arbiter sed magis iudex delegatus ex cuius sententia oritur actio vt.s.de iu dic.l.ij. ¶ Octauo op. contra ver. sed quatenus vbi dicit qd ille qui promittit habere licere videtur promittere qd nec ipse nec eius successor facit. sed cum appel. successorum contineatur successores in rem vt.s.de dam.infec.l.fluuium.§.adijcitur de iureiur.l.ait pretor. ergo hec stipulatio videtur ligare successores singulares. Unde op.de.l.j.§.si heres.s.ad treb. et de contrahenda emptio.l.fin. Sol. dic q singularis successor bene continetur non q ipse ex stipula. conueniatur s3 propter eius factum conuenitur promissor vel promissoris vniuersalis successor cum factum illius representet factu istius vt.j.e.l.si seruum.§.j. et no. in dicto.§.adijcitur vt.s.dixi in expositione littere. ¶ Nono opp. contra v.si quis forte dicitur q stipulatio habere licere comittitur si quis fecerit cotrouersiam immo videtur q non comittatur nisi res sit adducta p sententiam vt habere licere.s.de euict.so. aut querit nuquid comittatur totale interesse et dico q non vt ibi aut salte quo ad impensas et dico q sic ar.l.si fine.§.si. cum autem.j.re3 ra. hab. et ita no. in glo. circa medium magne glos. vel aliter hec lex intelligitur fm leges in contrarium alleg. et qd dicitur in textu fecerit controuersiam subau. vel tertio dic vt in contrario aut enim promissor qui promittit habere licere venit contra et tunc committitur stipulatio etiam ante lit. conte. vt hac l. aut est alius. et tunc demum committitur quado res est euicta per sententiam vt in contrario. et hoc in stipula. habere licere. stipulatio vero de euictione no comittitur nisi re euicta per sententiam siue promissor veniat contra siue alius. vt.s. de euict.l.euicta.§.j. et l.vendicantem vel aliter fm Jaco. de are. aut interposita fuit stipulatio super contractu venditionis: aut extra primo casu videtur assumere naturam stipula. de euictione. et ideo tunc demum committitur quando res est euicta per sententiam siue sit promissor qui veniat contra siue alius vt dicta.l.euicta.§.j. et l.vendicantem. et hoc duplici ratione. Primo q2 eius naturam videtur assumere. Secundo q2 in contractu venditionis ille qui promittit habere licere grauatur in vno q2 propter factum extranei tenetur vt dicta.l.emptores.§.qui autem.s.de act.emp. ergo releuetur in alio.s. vt non teneatur nisi demum re euicta ar.s. de iureiur. l.eum qui. Si vero est interposita extra contractum venditionis aut ille qui promisit mihi habere licere de iure litigat aut contra ius: aut dubitatur primo casu comittitur ad totale interesse ar.j.rem ra.hab.l.procura. secundo casu committitur quo ad expensas vt.j.rem ra.ha.l.si fine.§.cum autem. tertio casu expectabitur sententia et per eam apparebit vtru3 de iure litigauerit et committetur ad totale interesse: aut non obtinuit et non comittetur ar.s.de testa.tute.l.iure nostro. sed predicta sententia dni Jac. In vno verbo non videtur bene tuta.s. qn interposita super contractu emptionis quo casu dicit assumere eius naturam hoc enim videtur contra.l. qd ad seruitutes.s.de euic. et statim dicetur in alijs contrarijs. et id tenerem glo. in dicta.l.habere licere. Segno. sed pro ipso Jaco. multum facit qd no. de euic.l.lucius. et ad.l. qd ad seruitutes posset responderi qd ibi loquitur in tacitis hic aute3 erat expressum in stipula. tacita enim non veniunt nisi exprimantur vt ibi. sed expressa in 9tractu sequuntur natura 9ctus vt predictis fm Jac. et de hoc vide.j.v.xj.op. ¶ Decimo op. contra predictum v. vbi dicitur q si de aliquo iure mouetur controuersia vt de vsufru. vel vsu comittitur stipulatio cu enim vsumfruc. habeat esse iure alieno vt.s.si vsufruc.pe.l.vtifrui et pro aliena re non comittatur hec stipulatio ideo videt non comitti. Unde op.de.§.quesitu3. qui sequitur. So. aut res est prorsus aliena et tunc pro ipsa non comittitur vt in contrario sed si in ipsa alius h3 ius pro ipso iure bene comittitur q2 qs non videtur habere rem ex quo habet aliquo iure diminuta3 vt.j.de solu. ¶ Expeditis contrarijs venio ad qones tange do in glo. notata magna que est in v. sed quatenus quero ergo pone q pmisit tibi habere licere postea superuenit mihi ius nouum nunquid ratione illius iuris de nouo quesiti possum agere 9tra: te ita q hec stipulatio non comittat dicit gl. q no. istius stipulationis enim est sensus cu promitto tibi habere licere rone iuris presentis et futuri qd facit ar. ad qonem qua3 j. subijciam. Item quero aliam qonem pone q quida vendidit fundum et conuenit defendere et manutenere emptori a quacunq3 persona ecclesiastica vel seculari in iudicio et extra et de iure et de facto siue auferatur ei siue turbetur in ea de iure vel de facto iste emptor violenter spoliatus est possessione huius fundi et per talem personam qd vèditor resistere et defendere non poterat querit an venditor teneatur et videtur qd non q2 generale est qd quis pmittendo factum alienum non obligatur vt hac.l.et.j.e.inter stipulantem. et de fide iusso. sicut cum reus. cum ergo iste venditor factum alienu3 promisit inutilis est stipulatio. preterea cum quis pmittit factum lex interpretatur q promittat factum suum et successorum suorum. et aliorum quos de iure vel de facto. potest phibere non autem extraneorum quos prohibere non potest vt hac.l. stipulatio.v.sed quatenus. et v.sicut autem. et.s.de dam. infe. l.fluuiu3.§.qua q.si ergo emptori oblata fuerit possessio per extraneum cui p venditorem non potest resisti non videt stipulatio comitti: preterea rem auferi violentia tertij cui no potest resisti et perire paria sunt: vt.s.de act.emp.l.si ea res loca. l.sed si damno como.l.in rebus. et.l.ad eos.j.de admi.re. ad ciuita. pertinen.l.ij.§.si eo tpe. sed simplex factum circa oe periculum suscipiendum appositum non extendatur ad casum sine culpa contingentem. nec ad factum persone que phiberi non potest. vt.s.loca.l.si fundus. et.l.hec distinctio. et.l.opus ergo in casu nostro promissio non extendetur ad factum persone que prohiberi non potest. Dy. de hoc vide qd dixi.C.de acti.emp.l.j. et.j.iudi.solui.l.nouissima.

Sicut. Hic dicitur qd tam ex parte stipulantis qua ex parte promittentis continentur heredes et successores quero ergo latius qua glos. querat que incipit in vniuersum quid de singulari successore ex pte promittentis et stipulatis. et dic q hic ex parte promittentis singularis successor cotinetur non vt ipse teneatur. sed ex eius facto teneatur promissor vel eius heredes vniuersales. vt nota.s.de damno infecto.l.fluuium.§.addicitur. et dixi.s.in oppositionibus. et littere expositione et est ratio quia factu ipsius videtur esse factum promissoris. vt.j.ead.l.si seruum.§.j. et de.l.si quis inquilinos.§.j.an autem. ex parte stipulantis contineatur singularis successor glos. ponit duplicem opinio. vna est qd contineatur alia q non. sed solum vniuersalis tu dic fm Dy. qd vniuersalis continetur vt ipso iure ad ipsum trasfeat stipulatio singularis etiam successor continetur quo ad hoc vt si ipsi fiat controuersia stipulatio committatur. sed non sibi sed stipulanti vel heredi vniuersali. vt.s.de euic.l.si pro te §.j.quarto. quero in.§.hic quoq3 stipulatio dicitur qd ciuilis possessio non cadit in seruo quotuplex dicatur possessio ciuilis. So. dicit glo. q illa dicitur ciuilis que cadit in personis liberis vt hic secundo illa que animo habetur vt.s.de acqui. pos.l.iij. in princi. tertio illa que est iusta vt.s.vti possidetis.l. si duo. in prin. ¶ Expeditis questionibus.l. nostra inducitur in argumentum ad talem qonem.s.in prima parte dixi quod quado promitto habere licere si ratione iuris futuri de nouo quesiti moueo controuersiam comittitur stipulatio vt in glo. in dicto v.sed quatenus. et in textu in.§. quesitu3 pone super certa re ego plene transegi et tandem conuenimus qd aliquo mihi dato non mouerem controuersiam ratione illius rei nuquid ratione iuris post transact. quesiti possum mouere controuersiam iste textus facit qd non et no. glo. in.l.si decreta.C. de transact. sed tu dic contra secundum modernos argume. s.de exceptio. rei iudicate.l.si mater.§.eandem. nec obst. iste textus. quia aliud in ista stipulatione aliud in transactione et rationes diuersitatis tetigi.s.decimatertia oppositioe. vel est ratio differentie secundum Jacobum de raue. quia transactio fit super re presenti hec autem stipulatio super iure futuro potest fieri hanc reprobat Petrus per.l.C.de transactioni.l.de fideicommisso. sed inmerito quia licet ibi fideicommissum esset futurum tame lis poterat esse de presenti et sine lite interponitur transactio vel dic vt ibi not. in glo. quare dicit Pe. alia est ratio differentie nam ille qui interposuit ista stipulatione habere licere no potest expiri quin comittatur stipulatio quatuncuq3 experiat rone iur3 de nouo quesiti q2 quem de euictione tenet actio &c. vt.s.de euictio.l.vendicantem et qui debet defendere non potest impugnare vt extra de natis ex libero ventre. ca. vnico. et ideo si vendo tibi rem alienam et trado post modum illius rei efficiar dominus si ratione iuris de nouo quesiti velim agere repelles me per dictam legem vendicantem. Et ita ipse intelligit hunc versiculum quesitum. sed si ego vendo tibi rem meam et trado: si postea ex noua causa efficiatur mea: et ago ratione iuris de nouo quesiti non repellis me. ¶ Et licet ad hoc nihil

allegat

alleget tamen tu proba qꝛ si vendidi tibi rem meam ⁊ tradidi si postea est effecta mea ex alia causa igitur desinit esse tua vt s̄.cōmo.l.si vt certo.§.si duobus ergo mendiante facto tuo vt j̄.de regu.iur.l.qđ vestitum.sed de facto tuo post venditionē contracto ego venditoꝛ non teneoꝛ.vt.s̄.de euict.l.lucius.⁊.l. hoc iure.⁊.l.si mancipium tu dic melius ꝙ. licet ꝑe. bene dicat in dicto tamen quo ad.l. non bene dicit. qꝛ ista stipulatio habere licere non fuit interposita super cōtractu venditiōis vt expresse apparet in oppositionibus respicientibus princi. legis.⁊ ideo dic aliam esse rōnem diuersitatis inter hanc stipulationem ⁊ transact.⁊ hic potuit esse intellectus Jaco. de ra.transactio nunꝙ capit nisi ea de quibus cogitatur vt.s̄.de transact.l.qui cum tutoꝛibus.§.si.qꝛ non est verisimile de iure futuro cogitari vt.s̄.de contrahen.empt.l. in lege ideo ratione postea quesiti non obstante transact.potero experiri vt predictum est sed stipulatio siue pactum simpliciter interpositum generaliter capit quatenus verba possunt extendi: vt s̄.de pact.l.emptoꝛ.§.lucius.cum ibi notatis denno.§. hi qui inducitur ad qōnē que est q̄stio ciuilis dn̄i Accur.q allegat hunc.§.s̄.de iureiu.l.sed ⁊ si possessoꝛi.§. item si iurauero quidam foꝛmauit libellum petens rem ratione dn̄ij vel quasi in processu cause de q̄ querit̄ dn̄iū nihil probauit. s; ꝓbaui de vtili.s̄.se foꝛe emphiteo.nunquid sn̄ia debeat proferri ꝓ ipso an debeat absolui reus quasi non probauerit ꝙ intēdit ⁊ videtur qđ sequi debeat absolutio appellatiōe enim dn̄ij ⁊ directo intelligere debemus vt.s̄.si ager vectig.l.j.§.j. ⁊ no.in gl. s̄.de euict.l.minoꝛē.§.j.sed tu dic contra s̄m prefatum Guil. in dicto.§.nam verba debent intelligi scđm sui subiecta et si directo non possunt operari debent operari per obliquū vt magis consideret̄ effectus verboꝛum quā ipsa verba vt.d.§. item si iurauero ⁊ hoc.§.patet qꝛ cū seruus stipulatur habere licere intelligimus prout in eum cadere potest ergo eodē modo in qōne pꝛoposita intelligere debemus dn̄ium ꝓut cadit in emphiteota ad hoc accedat.s̄.de condi.⁊ demon.l. quibus diebus.§.dn̄s ⁊ qꝛ in libellum videntur omnia deducta que claudi possunt sub verbis.vt.s̄.de iudi.l. solem⁹.⁊ debēt verba libelli interpꝛetari scđm mentem actoꝛis vt eo.titu.l.si quis intentione.⁊ ex his concludit sententiam ferri debere ꝓ actoꝛe qđ etiam tenet.Dy.s̄.de excep.rei iudi.l.si mater.§.eādem.Ibi nam qualecūꝙ ⁊ vndecūꝙ dominiū ⁊c. licet gl. ibi aliter exponat ⁊ male s̄m Dy.⁊ hoc etiam tenet Jaco.bu. vt audiui ego Segno.existēs eius scholaris ⁊ dicit se obtinuisse de facto.item ver.hec quoꝙ stipulatio facit in ar.s̄m glos.ad questionem ꝙ si rusticus producitur in testē ⁊ deponit de possessione debet intelligi de detentatione facti non de possessione iuris cum ipse nesciat quid sit possessio.q.d.cū ipse nesciat nec intelligat quid sit iure possessio dictum suum debet intelligi de detentatione facti non iuris qꝛ dictum suum esset temerarium qꝛ deposuisset de eo qđ ignoꝛat ⁊ dici.posset falsus vt s̄.de act.emp.l.iul.§.j.⁊ de episco.⁊ cle.auten.sed iudex.ꝑe. tamen dicit ⁊ ipsum sequitur Ray. qđ hoc non est verū quia sic sequeretur ꝙ si esset causa super interdicto vti possidetis vt probarem per testes vel alios ignaros quid sit iuris possessio cum de hoc inter peritissimos ⁊ Jo.⁊ Azo.fuerit controuersia ⁊ opinionē nō posse per tales testes probari qꝛ s̄m hāc glos. dictum eoꝛum intelligeretur de detentatione sed detentatio non est sufficiens ad obtinendum interdicto vti possidetis vt.s̄.vti posside.l.si duo.§.creditoꝛes.⁊ ideo ipsi dicūt qđ siue rusticus siue alius deponat aliquā possidere si scim⁹ in casu vbi detentato sufficiat de detētatione intelligatur vt hac glo.si vero exigitur possessio que est iuris tunc de ipsa intelligemus vt probatio non pereat vt argu.j̄.e.l.quotiens. ⁊ s̄.de testi.l.curent.⁊ vt ab hoc non recedatur vt.s̄. de leg.iij. l.non aliter.⁊ vt intelligamus ea que nature rei sunt aptioꝛa vt.s̄.de testi.l.ob carmen.§.testes.⁊ in hoc consonat Jaco. butri.interrogatus vt dicit dn̄s Segnoꝛ.Expeditis argumētis distingue aut stipulatio ista habere licere interponitur super contractu de cuius natura debetur euictio etiam extraneo euincente:aut super eo de cuius natura non debetur euictio aut nullo contractu pꝛecedente.ꝑrimo casu dic. vt.j̄.e. l.inter stipulantem.secundo respon.s̄m vnam lecturam et.s̄. de act.emptio.l.emptoꝛe.§.qui autem. Secundo ⁊ tertio casu aut interponitur super re que erat ꝓmissoꝛis aut super re aliena si super re ꝓmissoꝛis aut pꝛomisit se curaturum qđ alij sinerent habere licere ⁊ tunc propter factum alienum tenebitur vt dicta.l.inter stipulantem.secundo respon. secundum aliam lecturam aut pꝛomisit simpliciter habere licere.⁊ tunc aut ipse pꝛomissoꝛ mouet controuersiam vel eius heres.in casu quo de iure mouere potest licet non iuste ⁊ stipulatio committitur vt hac.l.in princip.⁊ in ver. sed quatenus aut mouet controuersiā alius ab istis ⁊ tunc aut est talis quē pꝛomissoꝛ poterat pꝛohibere tunc aut pena est adiecta ⁊ propter factum talis cōmittitur stipulatio penalis aut nō est adiecta ⁊ tunc non committitur vt in prin.huius.l.⁊ versi.sed ⁊ si quis ⁊ in ver.at si quis.Secundo casu pꝛincipali.s. quando est interposita super re aliena:aut sup re nō pꝛoꝛsus aliena:aut pꝛoꝛsus aliena.ꝑrimo casu si pꝛomissoꝛ experiretur ratione iuris ꝙ habet in re committatur stipulatio vt hac. l. versi.si quis forte.Secundo casu s̄m ꝑe.propter factū ipsius pꝛomissoꝛis ⁊ eius successoꝛum committitur stipulatio licet controuersia fiat de facto propter factum vero extranei non committitur nisi sit pena adiecta ⁊ ita intelligit hanc.l.versi. quesitum tu dic melius s̄m glo.⁊ Dyn.aut res aliena remanet aliena:aut est facta pꝛomissoꝛis.ꝑrimo casu propter factum pꝛomissoꝛis vel eius heredis non committitur stipulatio cum tantum de facto fiat controuersia propter factum vo extranei si de iure potest moueri controuersia licet non iuste stipulatio committitur.hec omnia probantur in v̄si.quesitum.⁊ ver.sed quatenus vel dic s̄m Jaco.de are. aut hec stipulatio subijcitur contractui ex quo debetur euictio aut pꝛincipaliter propter rem aliquam quam possideo. pꝛimo casu similis est stipulationi de euictione.vt sicut quolibet euincēte agitur de euict.vt.C.de euict.l.non dubitatur cum si.ita quolibet faciente quominus liceat habere committitur stipulatio contra pꝛomittentem vt.j̄.e.inter stipulantem ⁊.s̄. de act. empt.l.exempto.§.emptoꝛē.⁊.§.qui autem.si vero principaliter interponatur tunc habet locum ꝙ hic dicitur ⁊ ipse propter ius pꝛomittere videtur.i.quod aliquo iure rem non aduocabit vt.j̄.eadem.l.v̄si.sed si seruus.⁊ hoc casu ipso pꝛomissoꝛe vel eius successoꝛe controuersiam mouente committitur stipulatio incontinenti vt.j̄.e.rem ra.ha.l.si siue.§.cum autē. si vero dubitatur vtrum iure vel non iure controuersia moueatur expectabitur sententia ⁊ si apparebit iure mouisse cōmittetur ad totum interesse vel ad expensas tantum per pꝛeallega.iura argumen.s̄.de testamen. tute.l. iure.§. finali. sed vbi subijcitur cōtractui ex quo debetur euictio committitur demum re euicta ⁊ abducta vt.s̄.de euict.l.habere licere.Jaco.¶In glo.etiam per extraneum ibi omnium factum scilicet continet.Dyn.¶In glo.vt factum alienum in fin.Et ex hoc erit nouus casus sed determinatio pꝛecedentis.Dynus ¶In glo.id est pꝛesumitur ibi habere licere ⁊ potest intelligi.j̄.eodem.l.inter stipulantem in princip. et argumentū.s̄.si certum petatur.l.si.§.finali.Jacob.Ibi.§.quesitum.nisi appareat actum vt curent.Jaco.¶In glo.id est iuris oneratio vel etiam titulo singulari vt.j̄.eadem.l.sicut autem.Dy. Et dixi in expositione littere in versic.sed si quis.¶In glo. alias id est si simpliciter in fin. quia ibi pꝛecessit contractus de cuius natura tenebatur extraneo euincente.Dy.versicu. at si quis.¶In glo.penali cum non inspicitur interesse scilicet stipulantis. Dyn. Ibi sed opponitur ad dictum glos. Dyn.Ibi cum subaudi hoc casu.Dyn.Ibi in pꝛioꝛe stipulatione in qua venit factum.Dyn.argumen.C.de sentent. que pꝛo eo quod interest.l.vnica.sed non obst. quia hec loquitur in pena conuentionali ibi non secundum ꝑet.Ibi tacite cōprehense que tacita quantitas interesse vocatur.Dyn. Ibi secundum quosdam nam factum stipulando tacite videoꝛ stipulari quod interest vt.j̄.eodem.l.stipulationes non diuidūtur.§.celsus.sic ergo concludunt et dicunt quod idem est si adijciatur pena facto sicut si quantitati per id quod in hac glo.non possent reuocari in dubium omnes glos. de hoc tractantes que dicunt quod si facto apponatur pena non inspicitur que sit quantitas pene vt nota. in.l. cum allegas. C. de vsur.et nunquam alibi in dubium reuocatur in dubium per glo.nisi hic. Dyn.de hoc dixi dicta.l. cum allegas ibi secundum eos tu dic et melius vt nota.et dixi dicta.l.vnica.§.finali.C.de sententijs que pꝛo eo quod interest proferū.Dy. Ibi penalis causa hec vera secundum Dynum. Ibi pꝛecedente stipulatione super facto alieno interposita.Dynus.Ibi cogitur quod in pꝛecedenti stipulatione deuenerat adimplere.Dynus.Ibi vel a iudice sed tunc non esset arbiter sed iudex delegatus ex cuius sententia actio datur vt.s̄.de iudic.l. ij.vel ibi loquitur in iudice hic vero in mero arbitrio.ꝑetr⁹ in fi.vt.C.de arbitris.l.pꝛima.Dynus.In versiculo.sed quatenus.¶In glos. sed nonne. ibi litigat et tamen stipulatio committitur.Dyn.Ibi quia vel pꝛo etiam.Dyn.Ibi.l. siue apud tu dic quod hec oppositio non obstat vt euincatur res de iure et si non iuste.et ita hic contingit nō autē vt iuste euincatur secundū ꝑet.et.§. quesitum.⁊.§. hi qui expone vt ibi

dixi s̄m eum. Pe. ibi idem continere quā transactio. s3 transactio potest fieri super re aliena vt. C. de transact. l. si profundo quare idem videtur in hac stipulatione. ⁊ sic oppositio gl. est perfecta sed responde vt sequitur q2 ista stipulatio ⁊ transactio sunt diuersa. Pe. Ibi interponi potest. ¶ Item transactio nullo dato ⁊c. vt. C. de transact. l. transactio hec autem stipulatio nullo dato vel promisso ⁊ hoc voluit dicere glo. ex liberalitate mera. Dy. Ibi eius stipulationis ex hac causa facte. Dy. Ibi si aliquod istorum definitur. s. quia non habeo ius in presenti nec in futurum acquiro. Dy. Ibi non cōmittitur ⁊ sic sensus huius stipulationis est rem iure non aduocari nec aliquod ius in ea vendicari. q. d. non vendicari rem vel ius in ea per iudicij modum. Jaco. Ibi nec est contra tertia oppositio glo. Dy. Ibi ⁊ ideo. s. quia ius continet hec stipulatio. Dy. Ibi iniuste aduocas puta per iniuriam iudicis vel per falsas pbationes. Dy. Ibi si seruus plurium. §. j. ibi nec enim tam improbe causari ⁊c. ⁊ sic videtur q etiā3 pro re aliena vbi promissor per eam euincat ista stipulatio sit cōmissa. sed ante sentētiam non cōmittatur pro re aliena. Pe. dicit quod vbi promittit quis rem alienam habere licere q tenet ex stipulatione si ipse vel eius heres cōtrouersiam faciat etiā de facto. sed de facto extranei non tenetur non precedente cōtractu ex cuius natura non teneatur de euict. extraneo euincente nisi sit pena adiecta ⁊ ita intelligit hunc. §. seu versicu. argu. s̄. de contrahen. empt. l. rem alienam. ⁊ de actio. empt. l. ex empto. in princ. vbi enim quis vendit rem alienam de natura illius contractus tenetur etiam de facto extranei vbi vero nullo precedente tali contractu solum promittit rem alienā3 habere licere tenetur solum de facto suo ⁊ successorum suo2 sed pro facto extranei non si moueat controuersiā3 de iure nisi penalis stipulatio sit subiecta. sed vbi rem suam quis promittit habere licere tunc non est dubium qd pro facto extranei non committitur stipulatio cum non possit de iure cōtrouersiam facere ⁊ ita intelligitur hec lex. ⁊ exponit. j. in. §. quesitum. que res ita effectum habuit. s. indubitanter. ⁊ nō ob. §. hi qui. q2 expone vt ibi exponit sumendo arg. a contrario sensu. Pe. Ibi nisi ad expēsas forte de hoc dic vt no. s̄. de euict. l. habere licere vel s̄m Jaco. de aret. dic quod vbi promissor mouet controuersiam aut credo cum iure mouisse ⁊ statim in totum cōmittitur vt. j. rem ra. ha. l. cum procura. §. j. aut non iure ⁊ tunc ad expensas vt eo. ti. l. si fine. §. cum autem aut dubito ⁊ tunc sentētiā expecto que declarabit iure vel non iure mouerit. s̄. ar. de testa. tute. l. iure nostro. sic no. s̄. de iureiu. l. iusiurandum. §. si. ⁊ l. se. sed si in contractu venditionis est interposita obtinet dicta. l. habere licere. ⁊ ita aliam naturam habet ibi q̄ hic eo qd ibi succedit in locū stipulationis de euictione. ⁊ sic habet naturam eius vt re abducta per sententiā committitur vt ibi siue ab extraneo siue a venditore mota sit questio vt eo. titu. l. vendicantem. ⁊ l. euicta. §. j. Item cum inducatur contra venditorem ex indeterminata promissiōe de facto extranei teneatur vt. j. e. l. inter stipulantem. §. j. et. s̄. de acti. emp. l. ex empto al's emptorē. §. qui autem. non est miru3 si pro eo inducatur vt demum re abducta per sententiā teneatur vt. s̄. de iureiuran. l. cum qui. Jaco. et ista additio eque bene potest poni in versi. proxi. In glo. cum ibi. j. §. proxi. et dic vt ibi. Dy. Ibi nonne repellam agentem quia nō exequit ar gumen. s̄. de condi. indeb. l. si in arca. Dy. Item quia ratione rei ad sua nō interest. ⁊ hec stipulatio ad interesse datur. Dy. Ibi. l. vendicantem. item quia non possum ei obijcere culpa3 ex qua lucrum sentio. vt. s̄. de iure do. l. cum in fundo. §. si mulier. Dy. ibi vel dic hec vera. Dy. in fi. ibi diximus. s̄. in princ. huius glo. ¶ Item opp. q2 si verum est alieni facti promissorem tenere vbicunq3 promittitur interesse vt in versi. at si qs ergo cum semper videatur interesse promitti tacite si nō fiat qd conuenit vt. j. e. stipulationes non diuiduntur. §. j. sequitur q semp alieni facti pmissio teneat. Rñ. ve2 est q īteresse vr̄ promitti tacite vbi pmissio facti est vtilis s3 vbi est inutilis sicut quando factum alienum promittitur quia esse nō valet in expresso eodem non potest effectus eius extendi ad tacitum. i. ad interesse ar. s̄. de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. si sponsus. §. j. de serui. rusti. predio. l. iij. §. qui habet delibera. legata. l. petitor. Dyn. in ver. si quis foret. in glo. cum effectu ibi nomine sumptuum op. de. l. habere licere. s̄. de euic. dic vt dixi. s̄. pri. versi. s̄m Jac. de are. per promissorem in fi. immo dico p aliū et intelligit gl. hunc. §. s̄. de act. emp. l. emptorem. §. fi. nisi poneres hic casum nouum a precedenti themate innouatū Cy. in glo. his ergo casibus ibi cōmittuntur q2 vsufru. ⁊ vsus tm̄ in re aliena sistunt vt. s̄. si vsufru. peta. l. vtifrui. Dy. ⁊ Oldr. In glo. aliud in stipu. ibi euicta q2 non est pars rei. sed secu in personali seruitute vt vsufr. q2 pars ēst rei vt ibi no. Dyn. in versi. quesitum. ¶ In glo. j. stipulatio. s. habere licere sup re aliena interposita. Dy. In glos. q hic dicitur ibi qd euicit vel dic de quo controuersiam mouet. Dy. ibi prorsus aliena i. quātum ad omne ius. Dy. ibi sed solutio vt ibi in prima solutione. Dyn. ibi in conditione. i. stipulatione interposita occasione venditionis. Dy. Ibi aliter stipulatione interposita nō pcedente ↄtu de cuius natura nō debet euictio extraneo euincēte. Dy. in glo. ita. s. si cum per extraneos ibi nullu3 ius habet secus si ad sententiā perueniret ⁊ de facto euinceret ⁊ intelligitur qd no. s̄. in ver. sed quatenus. sed si haberet ius etiam lite tm̄ contestata cōmittitur vt. s̄. de euic. l. habere licere. Dy. in versi. sicut autem in glo. in vniuersum ius ibi tantū transit. s. ipso iure. Dy. Ibi idem videtur s̄m. M. s. vt cōmittatur stipulatio mota ↄtrouersia singulari successori. Dy. ibi interest stipulantis. s. vt cōmittatur stipulatio ipsi stipulatori ⁊ eius heredi vniuersali. Jaco. in fi. ⁊ s̄m hoc dic si ei habere non licet ceterisq3 ⁊c. i. occasione ceterorum qui causa3 ⁊c. et intellige cōmmitti stipulationem stipulatori vel vniuersali non singulari successori. Ja. ¶ In gl. non adiecto mihi ibi et facit. s. ad sequentem. §. non ad istum. Old. ⁊ Dy. In v̄si. hi qui. ¶ In glo. de rigore in fi. sed de equitate sic vt. s̄. proxi. §. ver. sed videtur mihi. Dy. In glo. i. naturali detentatione ibi l. qui heredi in prin. Dyn. in glo. alij. s. quando pmittunt alij habere licere. Dy. in ver. hec quoq3 stipulatio ibi ad psonas ciuilium actuum capaces. Dy. ibi possideat vt hic cum dicit quāuis iure ciuili seruus non possideat. Dy. ibi animo solo vt. s̄. de acqui. pos. l. j. §. manutenēda. Dy. in fi. vt. s̄. vti possidetis. l. si duo. ⁊ de precario. l. duo. Dy. In glo. et etiā ad questiones que facti est vt. s̄. de condi. ⁊ demon. l. quibus diebus §. dñs. ⁊ de pecu. le. l. nec seruus que tm̄ diffinitur in glo. s̄. de acquiren. pos. l. j. ⁊ posses ponere exemplum aliquis vult pbare prescriptionem ⁊ inducit aliquos testes rusticos q deponunt eū tenuisse ⁊ possedisse ⁊ si peteret ab eis de qua possessione dicant ⁊ quid sit possessio nescirent respondere intelligitur ergo dictum eorum de possessione facti vt sic valeat eorum testimonium ⁊ hoc vult dicere ista glo. sed istud non videtur bonum exemplum q2 ad prescriptionem nō sufficit. sola naturalis possessio vt de facta vt no. C. de ser. fugiti. l. j. in fi. glo. magne ⁊ per Dyn. s̄. de acquiren. pos. l. acquiri. §. fina. Sume ergo aliter exemplu3 vbi requiratur possessio facti tātum vt tunc dictum rusticorum intelligatur de pos. facti non iuris. Dy. vel dic s̄m Pe. q ista gl. non est per omīa vera q2 iam sequeretur qd vbi agens interdicto vti possidetis pduceret rusticos ad pbandum q ipse possideret q dato qd per rusticos pbaret se possidere q nihilominus succūberet vt. s̄. vti posside. l. si duo. §. creditores. quare dic quod tunc dictū eorum referatur ad posses. iur3 vt. s̄. de testib. l. ob carmē. §. si testes. ⁊ de leg. iij. l. non aliter non ob. iste. §. quia sicut fit īterpretatio vt res valeat sic ⁊ ibi fiat contraria vt res valeat ar. j. e. l. quotiens. Pe. ⁊ vt probo sit salua. s̄. de testi. l. current. ⁊ dixi de hoc. s̄. versi. item versic. hec quoq3 stipulatio. In v̄si. habere dupliciter in gl. idē si possidet i fi. ⁊. s̄. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. quod autem. ⁊ idem dic de verbo pertinere vt. j. de verbo. signi. l. verbum pertinere. ⁊ dic vt dixi. s̄. de acqui. re. do. l. re3 in bonis ⁊ ad hoc etiam facit q aliud sit habere aliud tenere et aliud possidere. s̄. de restitu. l. officium cum ibi notatis. In versi. si quis ita in glo. non refert in fi. sed lex magis fauet ppie promissioni vt hic quam indefinite obligatiōis ⁊ extēsionis vt in contrario. Dyn. vel ibi impersonalis locutio ex pte promissoris hic ex parte stipulatoris vel hic in vsufru. q morte finitur ibi in alio casu. ⁊ de hoc vide qd dixi. s̄. in oppositionibus. xxiij. oppositione in glo. j. vsufr. q2 vsuf. q defuncto cōpetebat in personam est extinctus. vt insti. de vsufr. §. finit. et sic in personā heredis incipit alius vsufr. nouus ex spāli promissione defuncti. ⁊ hanc approbāt Pe. ⁊ Dy. sequēs expositio nō est bona. q2 ⁊ heres h3 formalē sicut ⁊ defunctus vt. C. de vsufru. l. antiquitas. Pe. in glo. quo ad hoc ibi hec transit immo nec hec transit nisi hoc actum sit vt in. l. hic allegata et sic he differentie pcedunt. Old. in fi. vel aliud in stipu. vie vt. s̄. e. l. ij. §. ⁊ ideo. ⁊ aliud in licere ire arg. s̄. e. l. §. cum vero et institu. de stipula. seruorum. §. sed cum factum ⁊ sic factum heredis non continetur si sibi ire licere stipuletur. ⁊ id in. l. ij. de heredibus stipulatoris mentio habetur. ⁊. j. e. l. qd dicitur patrem. ⁊ qd ibi no. Jaco. in v̄. si quis dolum in glo. quia non sufficit ibi omne sc3 dolum vel omnium. ⁊ melius ⁊ dic omnium. s. extraneo2. Dy. Ibi ex ea pte. s. vltima. Dy. in eade3 glo. in fi. in prima solutione. Dyn. in versi. sue persone in glo. stipulantis in fi. vel ire agere. Jac. In glo. futuri ibi vel post

et tunc

et tunc valet. Dy. Ibi tūc sic. s. de peculio. Dy. Ibi. §. si. et dic vt ibi. Dy.

Incertam. Iste. §. hab3 duo membra ⁊ breuiter dicit ꝙ soluendo quis ante diem certam liberatur ante conditionem non cum non sit obligatus ibi cum id factum fuerit. ⁊ sic in diem incertam. an ⁊ quando secus si incerta tm̄. an ⁊ sic nō ob. ꝙ posset opponi de. l. si pupillus. §. qui sub conditione. Pe. ibi dum statim poterit et si obtulerit consignauerit ⁊ deposuerit liberatur vt. C. de solu. l. obsignatione. ⁊ de vsur. l. acceptam secus in sequenti. et qđ ibi dicit dederit expone. i. dare voluerit offerēdo sic. j. e. l. stipulatus sum damā. Ja. Ibi totū enim mediū no. pro terminis qui dantur in causis ꝙ tota vltima dies termini sit eius cui datur pro hoc. j. e. l. qui kalendis in fi. de solu. l. ꝙ in diem s. si quis cau. l. j. ⁊. C. de dila. l. siue pars. vbi ibi nō videbitur et ideo non liberatur quia nec erat obligatus ante conditionis euentū vt. s. de act. ⁊ obli. l. is qui. Dyn. Ibi ꝙ promisit ita quod obliga. extinguat. Jaco. in glo. non ea oppo. contra primum ⁊ videtur qđ ante diem non possit solui vt. s. de leg. ij. l. si ita relictum. §. pegasius. Solu. vt in glos. ¶ Secundo oppo. de. l. eum. s. de annuis leg. sol. vt precedens contrarium et sic collige aut addicitur tempus gratia stipulatoris ⁊ hoc constat aut gratia promissoris ⁊ hoc constat. aut dubitatur. Primo casu aut tempus solui non potest inuito creditore qr cum sit inductum fauore debitoris fauori suo potest renunciare vt hoc. §. tertio casu cum dubitatur cuius fauore sit introductum videtur adiectum fauore debitoris. ⁊ ideo an̄ soluendo liberatur vt. j. de regu. iur. l. cum tempus. ⁊ ibi in glo. et. j. de solu. l. qđ in diem. ⁊. j. e. eum qui kalendis. §. quotiens Dy. ¶ Tertio opp. ad idem de. l. sed si ante. s. ad trebel. So. ſm Rav. Ibi erat debitum sub conditione. ⁊ ideo ante solui non potest hic secus quam sol. tu reproba per. l. post mortem s. de fideicōmis. intelligendo ſm primam ⁊ ibi plene dixi glo. que est ibi reprobata glo. magna. ⁊ ideo dic melius aut debitum est in diem. ⁊ tunc loquitur iste. §. in prima parte aut sub conditione ⁊ tunc aut queritur vtrum ante euentum conditionis soluendo quis liberetur. ⁊ dic ꝙ non vt hoc. §. ⁊ ratio est quia non est debitum vt. s. de act. ⁊ ob. l. is cui. ⁊. j. de verb. signi. l. cedere diem. ⁊ non potest liberatio vbi non est obligatio vt. j. e. l. decem. aut querit̄ nunquid soluendo ante euentū conditionis re soluta ex noua voluntate soluentis sit penes recipientem ⁊ tunc aut per errorem. ⁊ dico qđ no. vt. j. de reg. iur. l. cuius per errore3. aut ex certa scientia. ⁊ tunc sic vt probatur. s. de hered. insti. l. iij. §. qui fideicōmissariam. ⁊ ideo in l. sed si autē ad trebel. l. cum heres restituit hereditatem ante conditionis euentum actiones non transeunt tamen ex noua voluntate heredis restituentis transeunt si hoc facit ex certa scientia vt dicto. §. qui fideicōmissariam. ¶ Item op. contra scđm dictum vbi dicitur ꝙ soluendo ante ꝯditionis euentu3 quis non liberatur. vnde opp. de. l. si pupillus. §. j. de nouat. Sol. dicit glo. ibi conditio erat penitus extitura. ⁊ ideo quodam modo videtur esse in diem licet glos. aliter notet ⁊ male s. e. villa. §. fin. Item oppo. ad idem ille qui soluit ante conditionem plus soluit. sed ille qui soluit plus bene soluit qđ debet vt. s. de in litē iuran. l. cum furti. sed solutione eius qđ debetur omnis tollitur obligatio. vt institu. quibus modis tollitur obligatio in prin. Sol. dic ꝙ non soluit plus quam debeat cum nil debeat ante conditionis euentum. ¶ Ultimo opp. ad idem illud ꝙ tollit qđ est in spe multo fortius vt. s. de vsufru. l. sempronius. Si ergo so. tolleretur debitum purum ergo debet posse tollere quod est in spe. s. conditionale. Sol. illud procedit quando illud ꝙ fit debite fit sed ista solu. debiti conditionalis fit indebite vt hic patet vt. s. de condi. inde. l. sub conditione vel aliter quando illud ꝙ fit pariter se habet ad tollendum qđ est in se. ⁊ in spe ⁊ ita loquitur dicta. l. sempronius. sed in. l. nostra. non est sic quia solu. fit ad tollendum obligationem vt institu. quibus modis tollitur obliga. in princip. sed ante euentum conditionis non est quis obligatus vt dicta. l. is cui. s. de act. ⁊ obli. ⁊. l. cedere diem. j. de verbo. signi. ergo ⁊c. Expeditis contrarijs dic qđ. l. ista ⁊ predicta faciunt ad questionem talem ecce ꝙ quidam tenebat̄ dare oī anno in certo termino sextarij. x. frumenti iste vult soluere pro omnibus. x. annis. ⁊ se liberare querit̄. an possit ⁊ videtur quod sic argumen. huius. l. sed potes soluere vt predixi quia aut istud tempus fuit terminus appositus est in fauorē creditoris cui debitoris aut dubitatur vt predixi ⁊ idem potest dici in emphiteota volente se liberare pro multis annis ne incurrat periculum quod propter occasionem solutionis canonis aperiatur res in dominum de quo dixi. C. de iur. emphiteo. l. ij. sed quid si emphiteotā dubitans facit etiam ad similem questionem si testator legauit vxori. x. ānua donec thorum custodierit honeste ⁊ priuauit herede3 hereditate si non solueret ⁊ heres timore pene velit statim soluere de dece3 annis. ⁊ mulier nolit recipere annuatim nunquid possit heres eam cogere recipere ⁊ videtur ꝙ sic quasi illa dilatio qđ possit annuatim soluere sit fauore heredis ⁊ ratio ei potest renūciare vt predixi ⁊ videtur casus. s. de statulibe. §. stichus annua econtra videtur ꝙ tale legatum est sub conditione. vt. s. de annuis lega. l. si in singulos ⁊ sic heres ante soluendo non liberatur vt hoc. §. secus autē cum esset legatum annuum et in certam diem collatum vt in princi. l. ⁊ in. ll. s. allegatis ꝑ prima parte facit. s. quando dies leg. ce. l. cum sub conditione. Dy. ¶ In glo. nō ea que si pupillus. §. i. Dy. Ibi pura. i. in diem non ob. quod no. s. e. l. in illa. quia hic conditio se habet licet non de presenti ibi non adesse tantum ⁊ de presenti Jaco. Ibi in primitijs agrorum ista glo. ſm Jac. de are. communiter est corrupta ⁊ deberet dicere in primitijs agnorum et tunc superuacuum est illud quod sequitur ⁊ fuit additio dum dicit apud matrem. i. spicam sicut dixi non loquitur de fructibus agrorum sed agnorum qui stati3 quando nati sunt si darentur sacerdoti essent inutiles ⁊ morerentur. ⁊ ideo debent stare nouem diebus apud matrem. s. ouem in contrariū facere extra de decimis. c. cum hoīes. ⁊ ibi de hoc ⁊ quādo soluende iste decime animalium plene dixi. C. loca. l. eodem vsic. quo tempore sint soluende decime animalium in fi. ⁊ ideo eo inuito ante solui non potest vt predictum est. ¶ In glos. licet non peti ibi apud marcellum immo. §. diuus. dic vt ibi. Dy. Ibi eum qui sol. vt ibi no. vel vt solui. In glo. precedenti. Dy. Ibi. §. largius. hoc non est contra quia ideo liberatur a legatario quia soluit fideicommissario siue executori pure ad distribuendum electo. Dy. In fi. ibi erat debitor sub conditione. ⁊ ideo non discordat sed concordat cum secundo respon. huius. §. ⁊ dic vt ibi ⁊ cum illa glos. coniunge glos. que est. C. de fideicommis. l. post mortem vel ſm Jaco. de bel. solue. vt. j. de solu. l. quod in diem vel distingue inter diem ⁊ conditionem ⁊ in die dic aut est apposita fauore legatarij aut heredis vt ibi dicitur ⁊ not. ⁊ dicta. l. post mortem Jaco. vel dic vt dixi. s. in oppositionibus tertia oppositione. ¶ In gl. hic ratio in fi. sed ibi non gratia differende obligationis dies apponatur. Dy. ¶ In glo. alia differentia ibi potest repeti nec videtur donare etiam si scienter soluat argu. j. de solu. l. si cū aurum. ⁊. l. sub conditione nec ob. j. de regulis iuris. l. cuius per errorem quia ibi non erat spes quid soluere deberem hic sic. Pe. In glo. tantum quia plus immo nullo modo facit ꝙ promisit cum soluit indebitum ⁊ sic non ob. s. de in litem iuran. l. cum furti. Pet. Ibi non desijt quia nondum ceperat Dy. In fin. verum est quando solueret per errorem sed si scienter adueniente conditione cedit in solutum. vt. j. de solu. l. sub conditione. ⁊ dic vt ibi. Dy.

1 ☞ Actio an aliquando per alterum acquiratur.
2 Beneficium ecclesiasticum an possit per alium acquiri.

Alteri. ¶ Primo diuidam. ¶ Secundo ponā summarium intellectu3. ¶ Tertio aliqua ad euidentiam. ¶ Quarto ponam casum in terminis et littera3 exponam. ¶ Quinto colligam notabilia. ¶ Sexto opponam ¶ Septimo formabo duplicem questionem sub qua multiplices continentur. ¶ Ultimo distinguam. ¶ Redeo ad primum ⁊ iste. §. diuiditur in quinq3 partes. Primo ponitur regula. Secundo exceptio regule. Tertio ratio regule. Quarto consilium contra regulam. Quinto consilij declaratio. secunda ibi preter. tertia ibi inuente. quarta ibi plane. quinta ibi penam enim. Et breuiter hoc dicit. alteri stipulari nō potest, nisi addijciat̄ pena in cuius pene adiecte cōmissione non attenditur interesse stipulātis. hoc dicit. ad euidentiam premitte quod interdū stipulatio prohibetur a lege ratione odij vel turpitudinis vel vitij vt dixi. s. eadem. l. generaliter. et. l. veluti. et. l. si stipulatio. ¶ Interdum ratione defectus cause finalis propter quam adinuente sunt stipulationes. ⁊ hoc modo loquitur hic. Item premitte quod interdum verba stipulationis ⁊ contractus et dationis conferuntur in personam alterius interdum verba in personā stipulātis datio tm̄ in personā alterius ⁊ istis duobus casibus potest ꝓcedere regula huius. §. interdū verba ꝯtus ⁊ datiōis cōferunt̄ in ꝑsonam stipulantis ⁊ dico stipulātis rōne alterius. ⁊ tūc cōcedimus regulam an alteri per alterum acquirat̄ actio vt institu.

de inutili stipula. §. alij. que licet videatur eadem regula cū
ista tamen nō est vt. j. patebit tertio premitte ꝙ interdum in
pene impositione habetur cōsideratio interesse vt. s. e. l. ij. §.
si interdum non vt hoc. §. ¶ Casum pone hoc modo promit
tis mihi ꝙ dabis illi ⁊ eodem modo penaꝫ aut ꝓmittis illi ꝙ
dabis ei ⁊ eodem modo penā ⁊ istis duobus modis nō valet
nisi in casibus quibus queritur vtilis vt dicit glo. institu. de
inutili stipu. §. si quis alij. litteraꝫ expone alteri hic ponitur
regula ⁊ est prima pars ibi stipulari cuius non interest. et sic
non ob. j. e. §. si stipuler ibi preterꝙ̄ exceptio a regula. ⁊ est se-
cunda pars. Dyn. Ibi inuente ratio regule. ⁊ est tertia pars
Dy. Ibi alij detur subaudi quā ei cuius intersit. Dyn. Ibi
plane si velim cōsilium contra regulaꝫ ⁊ est quarta pars in
qua docet quomodo quis possit alij stipulari. Dyn. Ibi hoc
facere. i. alij stipulari. Dyn. Ibi stipulari. s. mihi stipulatori.
Dy. Ibi cōprehensum est. s. in prima stipulatiōe inutilis. Dy.
ibi etiam ei. i. stipulatori. Dy. ibi penā enim declaratio consi-
lij. ⁊ est quinta pars. ⁊ dic penam. s. dandam mihi stipulatori
vt predixi ibi que sit quātitas. i. que sit pena vt tota exigatur
Dy. Ibi queꝙ̄ cōditio quid si talis fuit cōditio si luseris ad
taxillos vel iueris ad tabernam rū. credo honestam et ex ea
agi posse ar. j. e. l. ex ea parte. §. j. Jac. ⁊ Cy. notabilia collige
per te. ¶ Deinde op. contra regulam de. §. si stipuler. j. e. dic
qꝺ ibi intererat mea stipulari hic secus vt in expositiōe litte
re dixi. ¶ Scḋo op. ad idem de. l. si res. s. ad exhibē. de pigno.
l. cum venderet depositi. l. publia in prin. ⁊ C. de pac. conuen.
l. pater. Solu. hec est regula ibi sunt casus speciales vt no. in
dicto. §. si quis alij institu. de inutili stipulati. ¶ Tertio op.
ad idem. s. de dam. infec. l. damni infecti stipulatio. §. si. solu.
dicunt quidaꝫ ꝙ illa loquitur in pretorijs vbi alter alteri po
test stipulari hic vero secus sed contra istam so. facit ꝙ no. j.
de stipula. seruo. l. j. ⁊ ideo dic vt ibi no. in prin. glo. ⁊ dicam. j.
in qōnibus. v. iuxta hoc quero. ⁊ vide etiam ad hanc materiā
quod notaui. s. de in ius vocan. l. eum pro quo. ⁊ plene de pro
cura. l. qꝺ procurator ex re dn̄ij. qꝛ aut queritur an alter alte-
ri possit stipulari aut querit̄ aut alteri ꝑ alterum possit actio
acquiri. primo casu loquitur ista regula. secundo casu locum
habet secunda regula ꝙ alteri per alteruꝫ bene potest actio
acquiri vt in contrario. sed contra sol. istam instatur per. l. s.
de pign. act. l. solutum. §. per liberam. ⁊ C. ꝑ quas perso. nob.
acquiri. l. j. vbi de hoc satis dixi. ⁊ ad hoc etiam de consti. pe
cu. l. ⁊ licet quod vi aut clam. l. iij. in prin. ⁊ de bonis auto. iu.
possiden. l. cum vnus. Solu. ille. l. ponunt regulam quod al-
teri per alterum non acquiratur actio. sed speciale est de pre-
torijs vt. j. de preto. stipula. l. in omnibus. ⁊ dic vt ibi not. per
Dy. ⁊ dicta. l. damni. §. si. s. de dam. infec. ⁊. j. eo. l. si procura-
tor vtrum tamen sit regula hec vel non. j. subijciam in modū
questionis. ¶ Item opp. de. l. huiusmodi. de leg. j. solu. vt ibi
not. in glos. quam glo. bene not. in secunda solutione vbi di-
citur qꝺ qui stipulatur nomine alterius tenetur sibi cedere
actiones ⁊ hoc modo potest fieri fraus isti. §. sed de hoc dic vt
C. per quas perso. no. acqueri. l. j. ⁊. iij. l. huiusmodi. intererat
heredis qꝺ voluntas testatoris impleretur. ⁊ ideo valꝫ stipu
latio vt ibi no. ꝑ Dy. quarto oppo. contra except. regule exce
ptiones enim firmant regulam in non exceptatis vt. s. de fun
do instru. l. quesitum. §. idem respondit ⁊ dicetur. j. de reg. iu.
l. j. sed hic excipitur de seruo stipulante dn̄o ⁊ filio patri vnde
qꝛ de. l. dn̄s. j. e. ⁊ institu. de inutili stipulatione. §. ei vero. vbi
est casus conuersus ⁊ tamen nihilominus est idem. Solu. dic
ꝙ illud contingit propter paritatem rationis que est vtrobi-
ꝙ̄ qꝛ vox serui vox dn̄i ⁊ vox filij vox patris. vt dicto. §. et. s.
de opt. le. l. si pāphilo de dam. infe. l. si seruꝰ cōmunis de libe
ris ⁊ posthumis. l. suis. ⁊. C. de impube. ⁊ alijs substitu. l. fin.
¶ Quinto op. ad idem. ⁊ vr̄ ꝙ ista exceptio sit insufficiens
vnde opp. de. l. ij. ⁊. iij. j. rem pu. sal. fore. ⁊. s. de magistra. cō
uen. l. j. §. exigere. sol. leges ille loquuntur in persona publi-
ca que potest alij stipulari. hic in priuata ⁊ distigue quattuor
modos stipulandi qui no. in glo. in dicto. §. alteri insti. de inu
tili stipulatione ⁊ coniunge cum illa aliam glo. que est eo. tit.
§. si quis alij. ⁊ habebis plene hanc materiam ⁊ ibi numeran
tur multi casus speciales contra regulam huius. §. est ⁊ aliꝰ
s. qui poti. in pig. ha. l. si prior. §. si titius. ¶ Sexto op. ad idē
qꝺ exceptio sit insufficiens vt. s. de cōsti. l. cum quis. §. si acto
ri so. ibi loquitur de legitimo administratore qui potest stipu
lari ei cuius est administrator. ¶ Septimo opp. contra id qꝺ
dicitur quod in penis non inspicitur an intersit vnde dici-
tur ob. s. de seruis expo. l. seruus ea lege. Solu. aut loquimur
de interesse quod consistit in cōmodo pecuniario ⁊ habet lo-
cum iste. §. aut de interesse quod respicit affectionem seu co-
gnationē quā natura constituit inter hoīem ⁊ hominē: vt. s.
de iusti. ⁊ iure. l. vt vim ⁊ de illo interesse loquitur lex contra
ria ⁊. j. de ap. l. non tm̄. ¶ Octauo op. ꝙ semꝑ videatur mea
interesse alteri stipulari quia saltem voluntas mea adimple
tur. vt. s. de condi. ob causam. l. penul. vt. j. de furt. l. si pigno-
re. §. j. Sol. ibi loquitur de interesse ꝙ consistit circa imple-
mentum voluntatis hic secus vnde colligi potest triplex in-
teresse. s. qꝺ consistit in cōmodo pecuniario de quo loquitur
hic. ¶ Item quod consistit in affectione seu cognatione de
quo loquitur. l. seruus ea lege ⁊ quod consistit in implemen-
to voluntatis de quo loquuntur contraria. ¶ Nono op. cō
tra consilium datuꝫ in textu de pena adijcienda si quis vult
alteri stipulari nam cū non valeat principalis non debet va
lere penalis. vt. j. e. l. stipulatio. ⁊. s. ad le. falci. l. quod de bo-
nis. solu. dicit glo. ibi prima erat contra legem hic vero preter
legem quare collige tres casus qꝛ interdum prima est ſm le-
gem ⁊ valet prima ⁊ penalis. ⁊ vt. j. e. l. stipulatus. ⁊. s. e. l. nul
la. interdum est contra legem vt quando est a lege expresse ꝓ
hibita nam si non esset prohibita vel reprobata videretur cō
cessa vt. s. de proba. l. ab ea parte ⁊ tunc non valet principa-
lis nec penalis vt in contrarijs interdum est preter legem. et
tunc licet non valeat principalis valeat tamē penalis vt hoc
§. et no. dicta. l. quod de bonis. §. j. ⁊. C. de pac. l. pacta que cō
tra legem. sed contra istam solu. instatur quia non videt̄ hic
ꝙ esset contra legem vt. s. de pact. l. pacisci. ⁊. C. de sacrosan.
eccle. aut. qui res. iam dicta sol. dic̄ quod esse preter legem su
mitur tribus modis. ¶ Primo quando deficit cā finalis pro-
pter quam legis dispositio est reperta ⁊ ita hic: Secūdo quā
do est beneficiū legis non tamen a lege reprobata: vt dicta. l.
pacisci. Tertio quando est defectus solennitatis necessarie
super re de qua agitur vt dicta aut. qui res. ⁊ de hoc dixi. s. e.
l. generaliter. Decimo oppo. hic dicitur quod quando pena
est adiecta non inspicitur aut intersit vnde videtur obstare
dicta. l. seruus ea lege. s. de seruis expo. Sol. aut pena venit
in stipulationē aut in pactionem. ¶ Primo casu non attendi-
tur interesse ⁊ ita hic. Secundo casu attenditur vt in contra
rio. ſm istam solu. insta ſm Jaco. de are. de. l. j. mentio. C. ꝺ pa
ctis inter empto. ⁊ vendito. ⁊. s. de vsur. l. cum quidam. §. ex
conducto hoc modo vsura est pena vt. s. de vsur. l. seia. ⁊ ꝺ ne
go. gest. l. qui fine. ⁊ de conditione indebiti. l. pene. ⁊ tamen ve
nit in conuentionem appositam iuxta cōtrarium vt dictis. ll.
vnde dicit ipse aut pena venit in conuentionem aut in stipu.
¶ Primo casu aut pena apponitur ad seuitiam exercendā aut
non. ¶ Primo casu attenditur interesse vt dicta. l. seruus. Se-
cundo casu aut loquimur in contractibus stricti iuris. ⁊ tūc
nullo modo venit quēadmoduꝫ nec vsura que potest dici pe
na vt dictis. ll. ⁊. C. de vsur. l. quāuis. aut in contractibus bo-
nefidei. ⁊ tunc venit vsꝙ̄ ad legitimum modum vsurarum vt
s. de act. emp. l. iulia. §. ibidem tu dic quod distinctio dn̄i Ja
co. de aret. vitio scriptoris fuit defectiua vel ipse defecit. et
ideo latius dic. s. quando pena venit in conuentionem qꝛ aut
pena addicitur quātitati aut addicitur facto siue datiōi spe
ciei. ¶ Primo casu aut in contractibus stricti iuris ⁊ non debe
tur vt dicta. l. quāuis. aut bonefidei ⁊ tunc debeatur vsꝙ̄ ad
legitimum modum vsurarum vt dicto. §. ibidem. Secūdo ca
su quādo addicitur facto vel dationi speciei tunc puto debe
ri siue loquamur in contractibus bonefidei vt dicta. l. seruus
secundo respon. de seruis exponitur siue stricti iuris qꝛ cum
non reperiam prohibitum nec istum casum reperiaꝫ excepta
tum stabo regule ꝙ pacta incontinenti apposita videantur
inesse ⁊ actionem producant vt. s. si certum peta. l. lecta ⁊ pro
hoc facit. s. si quis caut. l. sed si quis. §. si. quidam tamē distin
guūt vtrum addiciatur per verba respectiua. ⁊ tunc non ex-
cedat quadruplex alias sic vt no. C. de sentent. que pro eo qꝺ
interesse profe. l. vnica. ꝙ non placet vltramontanis vt. j. di-
cam. secundo vero casu principali. quando pena est deducta
in stipula. tunc aut addicitur quātitati ⁊ non valet vltra le-
gitimum modum vsurarum vt dicto. §. ibideꝫ. aut addicitur
facto siue dationi speciei. ⁊ tunc aut pena est adiecta conside
ratione interesse ⁊ habet locum eadem. l. §. ij. fin. aut siue in-
teresse consideratione. ⁊ tunc loquatur hec lex vel posses di-
stinguere aliter hoc membrum videlicet quando addicit̄ fa-
cto siue dationi speciei. ⁊ tunc aut per obliquum dꝫ pena cō-
mitti ⁊ tunc attenditur interesse vt dicta. l. j. §. si. ⁊ no. in. §. al
teri institu. de inutili stipulatione. aut loquimur de pena di
recto committenda. ⁊ tunc non attenditur interesse ⁊ ipa cō-
mittitur tam in contractibus bonefidei. vt. s. de act. emp. l. lu
cius. quam stricti iuris vt. s. l. eadem. §. cato. ⁊ in isto. §. sed li
cet glo. teneant qꝺ idem sit quando addicitur facto ⁊ datiōi
speciei

speciei aliȷ̄ tamē subdistinguūt: q: aut est tale factū qđ adijcit̃ gratia quātitatis ⁊ tunc idem in facto qđ in quātitate vt vbi gratia accepi a te mutuo centū ⁊ ꝓmitto tibi suscipere ꝑceptū a iudice de soluēdo infra vnū mensem sub pena librarū ducētarum non valet talis appositio pene vltra legitimū modum vsurarum ar.ſ.de ꝯditio.⁊ demon.l.cum seruus ⁊.l.quāuis q bus legibus dicitur ꝙ reddere rōnes ē facti mixti tamē cū ratione.s.reliquarū redditione ⁊ ideo nō vt de simplici iudicat̃. ſ.ꝯ hoc expresse facit.ſ.de ma.testō.l.si ita fuerit.§.questio aut factum est sīle speciei vt edificare domum ⁊ tunc idem in facto qđ in specie vt glo.dicūt licet hoc casu etiā reuocet̃ in dubium per quādam glo.que est.ſ.hac eadem.l.vltra ꝑnci.v.at si quis que incipit in penalis sed nusꝗ alibi in dubium reuocat̃.Dy.

¶ Faciunt etiam ꝑdicta ad qōnem in qua consuluit.Ja.but. Si aliquis mutuauit alicui pecuniam ⁊ debitor cōuenit si nō solueret ad terminū tradere creditori tot pignora sunt qbus posset pecuniā debitā a mutuo accipere ⁊ si nō faceret ꝓmisit magnam penam vtrum valeat talis pene ꝓmissio si excedat legitimū modum vsurarum de quo dic vt dixi dicta.l.cū allegas.C.de vsur.⁊ facit ꝙ notaui.ſ.si plus ꝗ per.l.fal.l.secūda.

¶ Undecimo opp. ad idem ⁊ videtur ꝙ attēdatur interesse. vt.ſ.si quis in ius vocat non ierit.l.ij.so.ibi de pena legali.hic de conuētionali.¶ Duodecimo opp.ad idem de.l.aduersus. ſ.de arbitris so.aut loquimur de pena directo cōmittenda.et tunc loquitur iste.§.aut mediāte persona alterius ⁊ tūc consideratur interesse vt in contrarijs ⁊ hanc puto fore bonā solutionem ad.l.ij.§.fi.ſ.eodē ⁊ ipsam ponit glo.in.§.alteri insti.ď inutili stipulatione vel posses dicere ꝙ ibi pena succedit in locum interesse qđ est quando in ea stip.est tale quid ꝙ de sui natura cōmittitur ad interesse ⁊ que est vtilis: ⁊ tūc inspicitur an intersit vt in cōtrario vbi autem penalis non succedit in locum interesse ꝙ est vbi precedit conuentio que inutilis est ⁊ cōmitti non pōt non inspicitur an intersit fieri qđ conuenit: ſ; solum an sit factum vel non factum qđ conuenit vt hic ⁊.ĩ.e.quidam cum filiū.Sed ista so.videtur tolli per.l.ſ.de arbitris.l. cum pena sed dic ꝙ hic cōmittitur stipulanti cui fides rumpitur: ibi autem non rumpitur fides stipulanti qui ibi pena succedit loco contēptus arbitri non loco interesse stipulātis.Dy.

¶ Decimotertio opp.tu dicis ꝙ si stipulator alteri fieri ⁊ nō fiat stipulor penam ꝙ stipulatio penalis potest committi siue intersit siue nō.ꝯtra: nec stipulatio penalis videtur cōmittenda ꝑpter moram vt.ſ.si certum pet.l.lecta.v.cū ⁊ sortis ⁊ not. in.l.nuda.C.e.ſ.de contraben.⁊ cō.stipu.Sed vbi non est petitio ibi non potest esse mora.vt.ĩ.e.l.si pupillus ⁊ dicta.l.lecta. sed hic non est petitio super eo ꝙ est ductum in prima stipulatione cū tantum obligatio naturalis ex prima stipu.sit quesita vt dicit glo.Itē agere non possum ex ipsa penali cum sit conditionalis vt.ĩ.de verb.signi.l.cedere diem so.dicit glo.dic ꝙ de facto litē contestabor super ipsa principali ⁊ cōmittetur penalis quasi dicat glo.petetur ꝙ est deductum. In primā non autem consequar: sed vt per id pena cōmittat̃ sequitur in glo. simile contingit cum stipulor dari.x.cum petiero ⁊ si stipulor mihi dari si nauis ex asia venerit ⁊ me litē contestante cōditio euenerit vt.l.nuda.C.e.meo iudicio glos.habuit malū intellectum.Primo innuit ꝙ in.l.nuda debeat fieri cōtestatio sup eo qđ est deductū. In primam ꝯtra.l.si pacto quo ponam.ſ.de pactis immo debet fieri ꝯtestatio super penali ſm opi.Azōis q̃ cōiter approbatur vt dixi plene in repetitione.l.ita stipulatus.ĩ.e.Itē innuit glo.ꝙ si ego mihi dari aliqđ cū petiero ꝙ ħ obligatio non sit efficax ad agendum qđ nō est bene dictū q: hec vba cū petiero nō sunt ꝑ modū cōditionis: sed magis per modū admonitionis vt.ĩ.e.l.si decē cū petiero: ⁊ ideo dic ꝙ ħ fit ꝯtestatio de facto sup ipsa penali ⁊ in ipso exercitio cōmittetur stipu.penalis scđm ꝙ dixi in dicta.l.ita stipulatus.¶ Decimoquarto oppo.declarationem consilij dicitur ꝙ hic inspicitur que sit quātitas.Primo videtur ꝙ indistincte quelibet quātitas nomine pene adiecta possit peti vt in ꝑn.huius.l.in v.at si qs.Itē ille qui ꝓmisit debitū eē moderator ⁊ arbiter in re sua: ⁊ sic debuit posse ꝓmittere penam quātumcūꝗ vult vt C.man.l.in re man.so.dicūt qdam ille.ll.debent intelligi secūdum istam ⁊ attendetur que sit quantitas vt non excedat duplum quātitatis. In prima stipulatione tacite comprehense vt.C.de sniis que ꝓ eo ꝙ interest ꝓfe.l.vnica.Sed so.reproba. q: primo illa.l.loquit̃ de interesse singulari nos vō de pena cōditionali: ⁊ sic nihil facit.Preterea expsse reprobat̃ p.l.si dictū ſ.de euic.quare dicūt alij ꝙ debet attendi que quātitas sit vt nō excedat legitimū modum vsurarum vt.C.de vsuris.l.cum allegas ħ so.est vera quādo pena adijcitur quātitati vt.ſ.de act.empt.l.iul.§.ibidem sed qñ adijcit̃ facto vel dationi speciei est falsa vt.ſ.de act.empt.l.lutius.⁊ dicta.l.si dictum de euict. quare dicit glo.dic vt no.dicta.l.vnica.C.de sententijs que ꝓ eo ꝙ interest ꝓfe.vbi sic dicitur ista dictio que est designatiua substantie.vt.ĩ.e.l.vbi aūt non apparet.⁊.ſ.si certū pet.l.certum nō est designatiua quātitatis ⁊ ideo est sensus q̃ quātitas id est illa quātitas q̃ conuenit inter paciscētes ⁊ sic ꝯcor. cum iuribus in ꝯriū allegatis ⁊ ꝑ hec reproba.glo.q̃ est in ꝑn.huiꝰ l.v.at si quis vt ibi dixi: sed ꝯ istam sol.insta de.§.oēs instit.de act.so.dicit ibi glo.aut loquor in pena legali ⁊ illa non excedit quadruplum rō est pena nō excedit vltra id ꝙ deductum est in obligatiōe scđm formā.l.cū ergo lex non deducat nisi quadruplum ergo ⁊c.Si vō est ꝯuentionalis tūc secus: ⁊ ita intelligatur ꝙ dicebā ⁊ est rō: q: conuētionalis formam recipit ab ipis ꝯhētibus vt.ſ.depo.l.j.§.si cōueniat: ⁊ ideo illa pena debebitur q̃ erit deducta in conuētionē paciscētiū vel aliter posses subdistinguere in pena ꝯuentionali vt no.in dicta.l.vnica C.de sentētijs que ꝓ eo qđ interest aut pena est apposita per vba respectiua.vt simplum: duplū: triplū aut per vba absoluta.Primo casu nō excedit quadruplū vt dicto.§.oēs.Scđo casu debet̃ quātacūꝗ sit apposita vt hoc.§.⁊ insti.de inutili stipulatione.§.alteri.hāc tñ distinctionē reprobāt vltramontani dicentes ꝙ per hoc imponit̃ vbis ⁊ non rebus ꝯ.l.C.cōia delegati.l.omne vbū.Sed si tibi placet eam tenere dic ꝙ imponit̃ rebus: nā leges valde odiunt penas vt.ĩ.de penis.l.interptatione: ⁊ ideo qñ pena adijcitur facto vel dationi speciei per vba respectiua.Prima facie apparet an sit valde magna pena necne vnde cū excedit quadruplū dicēdo de quintuplo vel sextuplo sumus in casu certi de magno excessu quē habet pena qđ lex abhorret.¶ Sed qñ apponit̃ per verba absoluta tunc hoc ꝑma facie non apparet ita de magno excessu quē habeat pena: q: de eo certi nō sumus ꝑma facie: ⁊ ideo quātacūꝗ sit debebitur vt in.§.nr̃o.¶ Decimoquinto ⁊ vltimo op.ħ dr̃ quecꝗ ꝯditio vnde videt̃ ob.insti.de here.insti.§.impossibilis so.ibi loqtur in vltima volūtate de qua dic vt.ſ.de cōdi.in sti.l.j.hic vō loquimur in stip.vbi debet attēdi vtrū sit possibilis vel impossibilis ⁊ vtrū turpis vel honesta vt.ĩ.e.l.si plagij. ⁊.ſ.e.l.impossibilis ⁊ hoc.§.expediti de oppositionibus modo veniamus ad qōnes.¶ Et primo quero an aliqñ per alterū acquratur actio † an hoc sit regulare vel si hoc reperiat̃ an sint casus speciales circa qđ est sciendū ꝙ mar.dicebat hoc eē regulare qđ alteri per alterum acqritur actio vtilis et ꝙ hoc sit verum ꝓbant illi casus exceptati qui not.in.§.si quis alij sti. de inutili.sti.gl.quodāmodo vbiꝗ tenet ꝯ per.l.solutum.§.ꝑ liberam.ſ.de pig.act.⁊.C.per quas perso.not.acqritur.l.j.vbi de hoc no.⁊ dixi.⁊ reprobant opi.M.quia cum ⁊ directa sunt eadē in substātia vt.ſ.de neg.gest.l.actio si nō acquiritur directa nec vtilis dñs Ray.ĩ.de stip.seruo.l.j.in ꝑn.dicit opi.M. fore veram ⁊ ꝓbat sic circuitus est infandus vt.l.dñs testamēto.ſ.de condi.indebiti dicendum ergo ꝙ sine cessione dñs habeat vtilē actionē.Preterea vbi eadē ratio idem ius vt.ĩ.e.l. a titio sed rō est que est in ypothecaria in.l.vlti.C.per quas ꝑ so.no.acqritur quā quidā hñt ꝑ.l.ij.vendicat sibi locum in q̃libet alia actione.ꝗ ⁊c.Preterea si id de quo minus videt̃ inesse inest ergo id de magis.vt.C.de neg.gest.l.j.sed minus videtur inesse ꝙ iura realia ipso iure acqrantur que plus iur̃ tribuūt ꝗ personalia ⁊ tñ acquirūtur ergo ⁊c.⁊ hoc videtur tenere glo.ſ.de act.⁊ obligationibus.l.quecūꝗ.j.ex quibus oībus ipse concludit qđ sine cessione vtilis queratur ⁊ regulariter: ſ; tu dic opi.cōmunem glo.esse veram ꝙ ꝓbo.cūm tractamꝰ de liberatione in subsidium alteri per alterum acqritur vtilis pacti exceptio vt.ſ.de pactis.l.rescriptum.§.fi.cū illud sit in casu liberationis trahere ad casum non esset bene dictum vt.ſ. de act.⁊ obli.l.arrianus ⁊ probatur etiā rōne licet vtilis actio nascatur ex materia ꝑexistenti tamē ꝓpter equitatem subsistētem cōcedit̃ vt.ſ.de aqua plu.arcen.l.ij.§.Item varus ⁊.C.de pactis.quē tam super dote.l.pater que equitas viget qñ tractamus deliberando secus si de obligando vt.ĩ.de regu.iur.l. fauorabiliores.Preterea qñ aliquid est speciale eius ꝯriū est ius cōe vt.ĩ.ad municip.l.j.sed spāle est in certi ꝯdictiōe q̃ dat̃ pro mutuo ꝓpter eius frequētiā vt.ſ.si certum pet.l.certi condictio.§.si nūmos ꝗ ⁊c.Preterea cū regulariter hoc sit verum qꝰ vtilis ⁊ directa sint eiusdem effectus licet interdum aliter cōtingere possit vt.d.l.si duo in ꝑnci.ĩ.de so.⁊ ibi ⁊ de leg.j.l.si mihi in ꝑnc.ex ħ expsse ꝯcludit̃ opi.cōem eē verā.Itē dicit lex qđ aliqs tanꝗ meꝰ ꝓcur.ꝯrit ⁊ ex hoc act.q̃siuit ꝙ agere possum ꝯ ipm vt ipm debitorē mihi deleget vt.ſ.mā.l.idemꝗ.§. si cui sed cū in delegatiōe sit necessaria stipulatio vt.C.de nouat.l.j: ⁊ cōiter vtilis ⁊ directa sint eiusdē effectus vt.ſ.dixi ex tali delegatiōe nullā vtilitatē consequar qđ est ꝯ hūc.§.q: stiee

pulationes inuēte sunt vt vnicuiqꝫ acquirant qḋ sua interest
vt hic patet. Preterea ex ipositiōe vniuersali negatiua totū
vniuersaliter negat̃ vt.s̃.de reb⁹ dub.l.si is qui ducēta.§.vtrū
⁊.C.de ferijs.l.a nullo cū ergo dicat.l.qḋ excepta causa posses-
sionis nihil pōt ꝑ liberam ꝑsonā acquiri vt.d.l.j.C.ꝑ quas ꝑ-
so.no.acquirit̃ satis expͣsse dat̃ intelligi qḋ nec directa nec vti-
lis nō ob.allegata ꝑ do.Ray.⁊ pͥmo non ob.l.dn̄s q̃ scire de-
bes ꝙ interdū equitas suadet circuitū nō admitti ⁊ ita intelli
gatur.l.dn̄s.nā ille qui dederat pecuniā ꝑ seruo vt ꝯsequeret̃
libertatē.quare ꝯ̃rit indebite soluēdo.¶ Itē eius ꝓpositi fuit
ꝙ pecunia non remaneret penes dn̄m vel eius heredē:⁊ ideo
directa via ei cōsulit̃ vt ipse repetat in casu vero nostro.dn̄s.
nec contraxit immo vere eius ꝓcura.ꝯ̃rit vel quasi ⁊ q̃ ꝯ̃ctus
sunt facti vt.s̃.de cura.furio.l.ꝯsilio circa qḋ factū fictio cessat
vt.j̃.de capti.l.in bello.§.facte iḋ ex tali ꝯ̃ctu nunꝙ̃ dat̃ actio
dn̄o si q̃ in ꝓcura.repn̄tat̃ persona dn̄i vt.s̃.de dāno infect.l.
qui bona.§.qui in alieno ⁊ q̃ qui pōt facere vt possit iam posse
facere videt̃ vt.j̃.de reg.iur.l.qui pōt ideo ex illo ꝯ̃ctu pōt dici
fore ꝯsultum dn̄o q̃ cū ipse habeat actionē ꝑ quā pōt cōpelle
re ꝓcura.ad sibi cedēdum iura vt.s̃.de acqr.possessiōes.l.pos-
sessio.§.j.ideo posse facere vr̃ interduꝫ equitas bene admittit
circuitum ⁊ illo casu bn̄ admittemus vt.s̃.de minor.l.in cause
§.fi.⁊.l.se.nō ob.dicta.l.vlti.al's.ij.C.ꝑ quas ꝑso.no.acquir.im
mo magis facit ꝯ̃ si bene inspiciat̃:nā illa.l.ꝯcludit qḋ cū a pͥn
ci.necessitas imponebat̃ ꝓcuratori vt cederet ⁊ hoc erat in ꝑso
nali idē debebat esse in ypothecaria vn̄ ꝯfiteor qḋ vbicūqꝫ sūt
illa duo videlicet in casu quo ꝓcura.cōpelleret̃ cedere ⁊ in ca-
su quo sine cessione actio pͥncipalis debiti esset q̃sita tūc si mu
lier eius accessoria similē assumit naturā vno ĝ deficiēte defi-
cit illa lex.vt.s̃.de aqua quoti.⁊ esti.l.j.§.ꝑmittit̃ ⁊ fi.c.l.illa ma
gis facit ꝯ̃ ꝙ̃ pro nō.ob.alia rō qḋ iurare alia ⁊c.q̃ hoc est fal-
sum.Imo personalia magis inherēt ossibus vt.s̃.de peculio.
l.qs ergo casus ⁊ ideo nō maiori difficultate transitus inest qḋ
notat glo.d.l.j.C.ꝑ quas perso.no.acqr.non ob.qḋ no.in dicta
l.quecūqꝫ.s̃.de act.⁊ obli.q̃ illam glo.restringā ad casus spe-
ciales notatos in.d.§.si quis alij insti.de inuti.stipu.alioquin
ipsam gn̄aliter intelligēdo falsa est iuxta hoc q̃ro qd iur̃ de ꝑ̃
to.stipu.an sine cessione alteri ꝑ alterū acqratur actio quidaꝫ
dicūt aut interponunt̃ in iudicio aut extra.Primo casu indi-
stincte alteri ꝑ alterū acquirat̃ actio vt.s̃.l.si quis cau.l.penu.
Scḋo casu dicūt alteri ꝑ alterum acqri cum cause cognitione
que v̇sabitur in hoc an ꝓcurat.qui eā interposuit sit ꝑ̃sens vt
possit ꝯueniri ad cedēdum:⁊ tunc sine cessione nō q̃ritur an sit
absens ita qḋ ad cedēdum ꝯueniri possit ⁊ tūc acquirit̃ queād
modum dicimus in insti.vt.j̃.de ꝑ̃to.stip.l.in oībus in pͥn.⁊.§.
j.tu dic aliter ꝟm Dy.vt dixi.s̃.de dam.infec.l.dāni.§.fi.qḋ in
pretor.alteri ꝑ alterum regulariter acquirit̃ actio ⁊ cause co-
gnitio nō habetur in hoc vtrū ꝓcura.possit ꝯueniri ad ceden
dum necne.¶ Sed versabitur circa ꝯceptionē v̇boꝝ vt.j̃.de
stipu.seruoꝝ.l.j.in pͥnc.⁊.j̃.dicam iuxta hoc quere de alia q̄ōne
quidā sine mandato noīe tamē meo stipulatus fuit in casu sti-
pu.pretorie postmodū ergo ratū habeo nūquid mihi acquira
tur vtilis ex dicta.l.stip.⁊ primo vr̃ ꝙ non cōsiderato tp̄e stip.
interposite qḋ vr̃ debere attēdi vt.j̃.de stip.seruoꝝ.l.vsufr.tūc
dic ꝯtra ꝟm Jac.de are.vt.j̃.iudicatū solui.l.iij.§.j.⁊ tenet do.
Ray.dicta.l.in oībus.j̃.de ꝑ̃to.stip.non ob.d.l.vsufr.vt dixi.s̃.
⁊.l.si reꝫ meā.his dictis distinguit aut quero an ꝑ publicā ꝑso
nam actio q̃ratur an ꝑ pͥuatam:primo casu vt.j̃.rē pupil.sal.
fore.l.iij.⁊.iiij.⁊.s̃.de magr̃a.ꝯue.l.j.§.exigere ⁊ circa hūc arti-
culum si velles materiā dilatare q̃re:vt querit Guil.de cunio
s̃.de adop.l.his v̇bis ⁊ plene.d.l.iij.cū sequētibus.j̃.rē pupil.
sal.fo.Scḋo casu aut illa priuata ꝑsona est legitimus admini-
strator aut nō.Primo casu acqrit̃ vtilis vt.s̃.de ꝯsti.pec.l.eū
qui.§.si actori ⁊ de admi.tutor.l.quotiēs.Scḋo casu aut inter
uenit tanꝙ̃ ꝓsus extraneus aut tanꝙ̃ ꝓcurat.Primo casu
alteri ꝑ alterū nō acqrit̃ actio regulariter vt.s̃.de pig.act.l.so
lutū.§.ꝑ liberā.Scḋo casu aut dn̄s est pn̄s ⁊ ꝑ̃sentiā intelligo
ita ꝙ v̇ba ꝯ̃ctus potuerat audire vt.s̃.e.l.j.in pͥn.aut ē absens
Prio casu vtilis acqrit̃ dn̄o.vt.j̃.e.l.si ꝓcuratori.Scḋo casu
aut ꝯ̃ctus interponit̃ sup̄ re dn̄i q̃ ꝓcur.rē dn̄i vēdit aut non
q̃ fuit interpositus sup̄ aliquo acquirēdo.Prio casu variāt
glo.q̄dā dicūt ꝙ dn̄o acquiritur actio in subsidiū ad silr̃itudi-
nē institoris vt no.in.l.iul.§.si ꝓcur.s̃.de act.empt.⁊ illā appro
bat franc.ac.vt refert Cy.in.l.multū.C.si qs alteri vel sibi alia
glo.dicit indistincte vtilē actionē dari dn̄o.vt no.insti.de inut.
stipu.§.si quis alij ⁊ hāc approbat Pe.ꝑ.l.qḋ ꝓcura.s̃.de ꝓ-
cura.Scḋo casu aut loqmur in ꝑ̃torio aut in alijs.Prio casu
acqr.vtil.dn̄o vt.d.l.dāni.§.fi.s̃.de dam.infec.⁊.l.in oībus de
preto.stipu.Scḋo casu aut loquimur in iudicijs aut ex.Prio

casu regulariter acquirit̃ vt.s̃.si quis caut.l.penul.⁊ de ꝓcur.
aut ꝓcura.nō est pn̄s qui possit ꝯueniri ad cedēdum aut sec⁹.
Primo casu vtilis acquirit̃ vt.s̃.de institor.l.j.⁊.ij.Scḋo casu
aut loqmur in ꝯ̃ctu mutui vel eius accessorio aut in alio ꝯ̃ctu.
Primo casu acquirit̃ vt.s̃.si certū pet.l.certi ꝯdictio.§.si nū-
mos.Scḋo casu idem vt.d.l.vlti.al's est scḋa.C.ꝑ quas ꝑso.no
bis acqritur.Tertio casu sine cessiōe non q̃rit̃ actio dn̄o.pōt
tn̄ agere ꝯtra ꝓcur.vt cedat vt.s̃.de acquir.pos.l.possessio q̄ꝫ
§.j.⁊ mā.l.idemqꝫ.§.si cui ⁊ h̄ de pͥma q̄ōne pͥncipali nūc trās-
eamus ad scḋaꝫ:q̃ iste.§.tradit regulā qḋ alter alteri stipula
ri nō pōt nūquid alter alteri possit stipulari in casib⁹ in quib⁹
querit̃ vtilis dn̄o sine cessiōe circa qḋ est sciēdum ꝙ glo.⁊ mo-
derni variāt glo em̄.j̃.e.§.si quis insulā dicit ꝙ tutor curator ⁊
actor vniuersitatis possunt referre v̇ba ꝯtractus ad pupillū
adultū ⁊ ciuitatē vt.s̃.de ꝯstit.pec.l.eū q.§.si actori ⁊ hoc ideꝫ
tenet glo.C.si quis alteri vel sibi.l.multum in alijs casibus in
quibus vtilis querit̃ sine cessione v̇ba ꝯtractus nō possunt re
ferri ad ip̄m dn̄m cū alteri stipulari nemo possit vt no.in glo.j̃.
de stip.seruoꝝ.l.j.⁊.l.quecūqꝫ.s̃.de act.⁊ obli.⁊.l.dāni.§.fi.s̃.d
dam.infec.in pͥn.glo.magne ⁊ has glo.approbat Dy.alie glo.
dicūt ꝙ queādmodū in tutore ⁊ curatore nō refert qualiter v̇-
ba ꝯtractus ꝯcipiātur eodē modo in his casibus in q̄bus sine
cessione acquirit̃ vtilis vt no.in glo.in.l.in oībus.j̃.de ꝑ̃to.stip.
⁊ in.§.alteri.in insti.de inuti.stip.⁊ hāc approbāt Pe.⁊ Ray.
in.l.si ꝓcuratori.j̃.e.alie glo.dicūt ꝙ in illis casibus in q̄b⁹ vti
lis sine cessiōe acquirit̃ saltē v̇ba ꝯ̃ctus debēt referri ad ipsuꝫ
dn̄m:vt not.glo.j̃.e.l.si ꝓcuratori tu quid dices forte posset di
ci vt colligamus tres casus:pͥmo qn̄ ꝓcura.ꝯformat v̇ba ꝯtra
ctus ⁊ dationis in sui ꝑsonā quo casu planū ꝙ in casibus in q
bus vtilis sine cessiōe acqrit̃ vtilis acqretur in illis v̇o in q̄b⁹
nō acquiritur sit necessaria cessio vt.d.l.dāni.§.fi.s̃.de dāno
infec.de acquir.pos.l.possessio.§.j.⁊ qḋ no.in.l.j.j̃.de stipu.ser-
uoꝝ interdū v̇ba ꝯtractus ⁊ v̇ba dationis referunt̃ ad ꝑsonaꝫ
dn̄i ⁊ hoc casu aut dn̄s est pn̄s aut absens.Primo casu puta
rem directā eē quesitā dn̄o vt.s̃.de ꝯsti.pec.l.qui aūt.§.fi.⁊ de
l.sequēti.qḋ pꝫ q̃ iste q interuenit ꝯferēdo v̇ba dationis ⁊ cō
tractus in ꝑsonā dn̄i interuenire videtur quasi mutuis vt.d.l.
multum.C.si qs alteri vel sibi ergo directa acqritur dn̄o vt di
cta.l.⁊.s̃.qḋ iussu.l.fi.⁊ depo.l.j.§.si te rogauero.Scḋo casu.s.
quādo dn̄s est absens tūc putarē stipu.nō tenere q̃ posito ꝙ
interueniat tutor siue curator siue procurator non veniunt in
forma sua immo forma nūcij vt.d.l.multum ⁊ sic insurgit regu
la qḋ stipulatio inter absentes ꝑ nūciū cōfici nō pōt vt insti.de
inuti.stipu.§.itē v̇boꝝ ⁊.l.vt inter absentes in pͥnc.C.de inutili
stipulatione ⁊.s̃.l.j.in pͥnc.Interdū v̇ba ꝯtractus referuntur
ad stipulantē ⁊ v̇ba dationis referūtur ad dn̄m:⁊ tūc aut dn̄s
est pn̄s aut absens.Primo casu puto vtile acquiri regl'ariter
vt.j̃.e.l.si ꝓcuratori in textu ⁊ glo.Scḋo casu.s.qn̄ dn̄s est ab-
sens tūc in ꝑ̃torijs ⁊ in illis casibus in q̄bus sine cessiōe acqrit̃
putarem vtilē actionē eē quesitā dn̄o:nā hoc casu stipulatiōe
valida q̃ inter ꝑ̃sentes cū v̇ba ꝯtractus relata sint ad ip̄m ꝓ-
curatorem ꝑ̃sentē ⁊ ideo directa sibi acquirit̃ v̇ba vero datio-
nis relata sunt ad dn̄m hoc nō obstāte putare vtilē acquiri ip̄i
dn̄o vt.d.l.eum qui.§.si actori.s̃.de ꝯsti.pec.Si bene intelligat̃
⁊ in hoc casu bene dicat dicta.l.in oībus.j̃.de ꝑ̃to.stip.⁊ dicto
§.alteri insti.de inuti.stip.pro quoꝝ declaratiōe distinguit ple
nius ꝙ̃ dicant glo.aut v̇ba ꝯtractus ⁊ dationis tam in prima
stipu.ꝙ̃ in scḋa penali ꝯferunt in ꝑsonā dn̄i ⁊ tunc regulariter
talis stipulatio nō tenet vt in isto.§.fallit in q̄busdā causis ꝟm
quasdā glo.in aliquib⁹ alijs scḋm alias de q̄bus.s̃.feci mētio-
nem vel potes dicere in his casibus vt.s̃.dixi.Interdū verba
ꝯtractus tam prime stipulationis ꝙ̃ secunde penalis referun
tur ad personam stipulātis verba v̇o dationis:in prima ⁊ in se
cunda referūtur ad ꝑsonā dn̄i ⁊ hoc silr̃ regulariter nō tenēt
vt isto.§.scḋm aliquas glo.⁊ in aliquib⁹ alijs scḋm alias vt.s̃.
dixi vel dic in ipsis vt.s̃.dixi.Interdū v̇ba cōtractus ⁊ datio-
nis vel saltē dationis prime stipulationis cōferūtur in perso-
nam alterius verba v̇o contractus ⁊ dationis vel saltē datio-
nis scḋe stipulationis penalis ꝯferūtur in ꝑsonā ipsius stipu-
lantis ⁊ tunc lꝫ:prima sit ꝑ̃ter legem tamē scḋa penalis est va
lida vt in isto.§.⁊ dicto.§.alteri insti.de inuti.stipu.interdū ver
ba ꝯtractus ⁊ dationis tam prime stipulationis ꝙ̃ scḋe pena-
lis ꝯferūtur in ꝑsonam ipsius stipulātis noīe alieno quo casu
est planū ꝙ in casibus in q̄bus acquirit̃ vtilis sine cessione ip̄a
acquiretur.in alijs vero casibus cessio erit necessaria vt dicta
l.possessio.§.j.⁊ de acquir.possessione.l.idemqꝫ.§.si cui.s̃.mā.
et.l.dāni.§.fi.s̃.de dāno infec.⁊ no.in.l.huiusmodi.s̃.de lega.j.
et.l.quecunqꝫ.s̃.de actionibus ⁊ obliga.⁊.l.j.in princi.j̃.de sti-
pul.seruorum his expeditis que pro maiori parte fuerunt do-
mini

mini Segno.quid ſi tempoꝛe quo ſtipulatus fui alteri dari nõ
intererat mea ſed poſtea cepit intereſſe puta:qꝛ ſciſſi illi:qꝛ ſti
pulatus eram. ¶ Nũquid recõualeſcit dic ꝙ ſic ſm Guil.vt
dixi.C.de pactis.l.j.vbi de iſta materia no.⁊ dixi adhuc aliqua
adijcio. Primo qꝛ.ſ.dixi per perſonas publicas põt actio ac
quiri alteri inter ipſas perſonas publicas dic eſſe epm ⁊ eius
vicarium vel officialẽ ⁊ ſacerdotẽ parrochianũ vt ex̄ de vſur.
c.quãꝗ lib.vj.cũ ibi notatis ⁊ maxime per cardi.ſed quo ad ſa
cerdotem poſſet dici caſus ſpecialis in illo.c.quãꝗ in alijs foꝛ
te caſibus nõ poſſet ſacerdos ꝗrere vt notaui.C.de tranſac.l.
tranſigere.v.¶ Item ꝯſueuit queri vide ad hãc materiã no-
tata per Garſiam ⁊ alios dicto.c.quãꝗ ⁊ Jo.an.qui ponit bo
nam diſtinctionẽ Garſie ⁊ per Az.in ſumma de inuti.ſtip.§.
item eſt nulla rõne ꝑſone ⁊ ꝑ quas perſo.no.acquiritur.§.fin.
iure aũt canonico quis põt alteri ſtipulari vt.j.q.vij.quotiẽs.
2 ⁊ ibi in glo.ſed nũquid beneficium † eccleſiaſticũ vel pꝛebẽda
poſſit ꝑ alium acquiri puta ſi aliquis de eis inueſtiaꝛ noĩe al-
terius dic ꝙ ſic vt ꝓbatur ex̄ de ꝑben.c.accedens cũ ibi nota-
tis ⁊ eo.tit.c.ſi tibi abſenti.lib.vj.vbi de hoc per Archi.ſed cũ
hic dicaꝛ qꝺ regulariter alter alteri nõ querit actionẽ nũquid
except.querere poterit quidam ꝙ ſic:qꝛ fauoꝛabilioꝛ eſt exce-
ptio ꝗ actio ⁊ ita no.in bꝛocardis Azonis cõia actionẽ ⁊ exce-
ptionẽ rubꝛicella ex pacto vnius:ſꝫ dic de hoc plenius vt no.
ſ.de pactis.l.idem in duobus in vltima gloſ.quã videas:et in
ſumma Azonis.d.titu.de pact.§.iij.ſed nũquid ex ꝓmiſſione
quã facit paternus ſacerdoti ꝓ paruulo in baptiſmo obligeꝛ
ipſe paruulus vide de ꝯſecrati.di.iiij.c.pꝛimo in gl.⁊ ꝑ Arch.
ſed an maritus põt ſtipulari vxoꝛi dic ꝙ nõ vt no.ex̄ de ꝓcur.
c.ꝯſtitutis.vbi de hoc dixi.C.per quas perſo.no.acquir.l.j.cir
ca fi.Itẽ nũquid ceſſio actionis põt alteri per alterũ acqri dic
ꝙ ſic vt not.ſ.de ꝓcura.l.in cauſe.§.ſi ex parte in fin.vlti.glo.
Ultimo licꝫ materia huius.§.ſatis ſit enucleata tñ adhuc ſm
Dy.dic clarius qꝺ quattuoꝛ ſunt modi ſtipulãdi q colligi poſ
ſunt inſti.e.§.alteri in glo.nã aut ſtipulatioꝛ ſo.ꝯcipiꝛ in perſo
nam alterius vt ꝓmittẽs illi qꝺ dabis ei aut ſtipulatio ꝯcipiꝛ
in ꝑſonã alterius.⁊ ſo.in ꝑſonam meã vt ꝓmittis illi qꝺ dabis
mihi aut ſtipulatio ꝯferꝛ in ꝑſonã meã ſed noĩe alterius vt ꝓ-
mittis mihi dare vel facere noĩe titij.Primo caſu vbi ſtipula-
tio ⁊ ſolutio ꝯferꝛ in ꝑſonã alterius tũc regulariter nõ valet ta
lis ſtipu.ſiue interſit mea illi dari ſiue nõ vt hoc.§.⁊.ſ.de act.
⁊ obli.l.ꝗcunqꝫ gerimus:nã mihi nõ põt cõmitti ſtipulatio:qꝛ
ego non volui:qꝛ dixi ꝓmittis illi:⁊ illi non põt cõmitti:qꝛ ius
reſiſtit ꝙ alteri non poſſit ſtipulari vt hoc.§.fallit hec regula
in ſeruo qui ꝑdicto mõ põt dño ſtipulari vt fructuario vel bo
ne fidei poſſeſſoꝛi vt.j.de ſtip.ſeruoꝝ.l.j.⁊ inſti.ꝑ quas ꝑſo.no-
bis acquir.§.item ſerui ⁊.§.de his.⁊.§.idem placet ⁊ eſt rõ qꝛ
cenſeꝛ eadẽ perſona cum eis vt.ſ.de optio.leg.l.ſi pamphilo.
¶ Itẽ fallit.j.e.dñs ſeruo. ¶ Itẽ fallit in filio vt hoc.§.⁊ in-
ſti.ꝑ quas ꝑſo.no.acqr.§.j.eadem rõ eſt.qꝛ patris ⁊ filij cenſeꝛ
eadẽ perſona vt.C.de impuberũ ⁊ alijs ſubſti.l.fi.⁊ his caſibꝰ
filius patri ⁊ ſeruus dño acquirũt actionẽ directam. ¶ Iteꝫ
fallit in monacho qui ſtipulãdo abbati vel monaſterio acqrit
directam in autꝭ.de monac.§.illud. ¶ Item fallit in tutoꝛe cu
ratoꝛe municipũ ⁊ alijs legitimis adminiſtratoꝛibus qui etiaꝫ
ꝑdicta foꝛma ſtipulãdo acquirit illis quoꝝ adminiſtrãt gerũt
vtilẽ act.vt.ſ.de ꝯſti.pec.l.eũ qui.§.ſi actoꝛi.In ſcꝺo caſu quã
do ſtipulatio accipiꝛ in ꝑſonã alterius ⁊ ſolutio in ꝑſonã meã
vt cũ dico ꝓmittis illi ꝙ dabis mihi eodẽ mõ non valet ſtipu-
latio vt.d.l.ꝗcunqꝫ gerimus.ſ.ti.pxi. ¶ In tertio caſu vbi ſti
pulatio ꝯcipiꝛ in ꝑſonã meã ⁊ ſol.in ꝑſonã alterius vt cũ dico
ꝓmittis mihi ꝙ dabis illi regulariter nõ valet ſtipulatio vt h̄
§.niſi quãdo ĩtereſt mea illi dari quo caſu valet vt h̄ ⁊.j.eadẽ
hac.l.§.ſi ſtipuloꝛ ⁊.§.ſi quis inſulã nõ tamẽ põt ille cui ſtipu-
latus ſum ex ea agere vt.C.de dona.l.cum res:ſed ego agã ad
intereſſe meũ ſi illi nõ deꝛ ꝙ eſt mirabile vt ex ſtipulatiõe que
ꝯſiſtit in dãdo agaꝛ ad intereſſe vt.j.e.l.liber homo.§.vltimo
fallit tamẽ hec regula in caſibus vbi qui ſtipulaꝛ alteri acqui
rit ei vtilẽ act.qui no.in.§.ſi quis alij.inſti.de inuti.ſtip.In ꝗr-
to caſu vbi ſtipulatio ⁊ ſolutio ꝯfertur in perſonam meã nomi
ne alterius vt cũ dico pꝛomittis mihi recipiẽti noĩe illius hoc
caſu patet qꝺ talis ſtipulatio valet:quia non alij:ſed mihi ſti-
puloꝛ ⁊ regulariter actionem mihi ex ſtipulatu acquiro:et illi
nullam acquiro:nec vtilem:nec directam:qꝛ licet per liberam
perſonam acquiratur dominiũ ⁊ poſſeſſio non tamẽ acquiriꝛ
actio perſonalis vt.C.de acquir.poſſeſ.l.j.⁊ per quas perſo.no
bis acquir.l.j.vbi de hoc no.⁊ ſatis dixi:ſed hoc caſu cõueniar
ab illo cuius noĩe ſum ſtipulatus actionẽ mã.vel nego.geſt.vt
ei act.cedam vt.ſ.de acquir.poſ.l.poſſeſſio quoqꝫ.§.⁊ ſi poſ-
ſeſſio:ſed hec regula fallit in publicis perſonis vt tabellione
magiſtratu ⁊ ſimilibus qꝛ ex eoꝝ ſtip.vtilis ꝗritur ſine ceſſiõe
vt.j.rem pupil.ſal.fo.l.ij.⁊.iij.⁊.ſ.de adopt.l.his v̾bis. ¶ Itẽ
fallit vbi qs ſtipulatur noĩe meo me ꝑſente qꝛ pꝛopter ꝑſentiã
meã acquiriꝛ vtilis ſine ceſſiõe vt.j.e.l.ſi ꝓcura.ꝑſentis ⁊ de h̄
vide qꝺ no.ꝑ Jo.an.⁊ Garſiam dicto.c.quãꝗ ex̄ de vſur.lib.
vj. ¶ Itẽ fallit in ꝑtoꝛijs ⁊ iudicialibus in qbus ꝑ pꝛocur.dño
queriꝛ ſine ceſſione vt.ſ.de dãno infec.l.dãni.§.vlti.vbi de h̄
de ꝓcurat.l.in cauſe.§.fi.⁊ de ꝑto.ſtip.l.in oĩbus. ¶ Itẽ fallit
qñ nõ poſſum cõpellere pꝛocur.vel geſtoꝛẽ ad ceſſionem mihi
faciendã vt qꝛ eſt abſens vel ꝯtumax vel non ſoluẽdo qꝛ tunc
in ſubſidiũ daꝛ mihi vtilis ſine ceſſiõe vt.ſ.de inſti.l.j.in fi.⁊.l.
ij.In glo.qñ pꝛima expone quãdo.i.quo caſu. Old.ibi pꝛeter
legẽ qꝛ lex ei expꝛeſſe non reſiſtit.ibi qñ.i.quo caſu.Dy.ibi pa-
cto etiam coherẽtia ꝯtractus veſtito.Dy.in fi.ſed illud ẽ ſpe-
ciale ſicut ⁊ al̾s.C.de vſur.l.iij.regulariter ſecus vt.C.de pact.
inter empto.⁊ ven.l.in initio.pe.vel dic ſm Ja.de are.aut con
uentiõe ſola ſeu pacto apponiꝛ pena aut ſtipulatiõe.Primo
caſu aut ſubijciꝛ ad ſeuitiã exercẽdam ⁊ tũc obtinet oppoſitio
de.l.ſeruus.ea.lege.ſ.de ſeruis expoꝛ.aut non ⁊ tũc aut in cõ-
tractu bone fidei ⁊ petiꝛ ad inſtar vſure aut in cõtractu ſtricti
iuris ⁊ tũc non cũ nec vſura citra vinculũ ſtipulationis in eis
petaꝛ vt.ſ.de vſuris.l.cũ quidã.§.ex locato.C.de pactis inter
empto.⁊ ven.l.in initio.de vſuris.l.quãuis ⁊.ſ.de ꝑſcrip.ver-
bis.l.fi.⁊.l.titiꝰ.nã ⁊ pena diciꝛ vſura vt.ſ.de vſuris.l.ſeia ⁊ ſi
certũ pet.l.lecta.Scꝺo caſu quãdo apponiꝛ pena ꝑ ſtipu.aut
ponitur ſine intereſſe ꝯſideratione:aut ꝯſideratione intereſſe
Primo caſu obtinet iſte.§.⁊.ſ.de receptato.l.cũ pena cũ con-
coꝛ.Scꝺo caſu lꝫ pena cõmittaꝛ etiã ſi nõ interſit tamẽ ad eaꝫ
agenti ſi eius nemo intereſt obſtat exceptio vt.ſ.e.l.ij.§.fi.Ja.
ſed ſicut.ſ.dixi iſta diſtinctio do.Jac.ante fuit defectiua aut
vitio ſcriptoꝛis coꝛrupta:⁊ ideo latius dic vt dixi.ſ.ver.deci-
mo opp.⁊ v̾.ſe.In glo.ſtipulãtis in fi.⁊.ſ.l.ſi titius.⁊.j.e.l.fi.x.
vel dic elapſa die in ſtip.deducta ſeu appoſita ꝙ ſi dies appo
ſita nõ ſit agetur ad penã cuius petitio in ipſa ꝯteſtatiõe ple-
num robur habere incipit vt.d.l.fi.x.cum petiero.j.e.nam et
queuis ꝯditio exiſtẽs in cõteſtatione vtile et efficax facit iudi-
ciũ.ar.ſ.ꝺ ſta.ho.l.aretuſa ſecꝰ ſi poſt ꝯteſtationẽ extaret vt.ſ.
de iudicio.l.non põt.Jaco.vel ꝙ per interpellationẽ ſolã cõ-
mittitur cum incepit a ꝑcedenti pactiõe vt.j.e.l.ita ſtipulatus
ver.ſabini vbi de hoc not.⁊ dicam ⁊ de hoc etiã dixi.ſ.v̾.deci-
motertio op.In glo.vt non in modica ibi de vſur.l.cũ pꝛopo-
nas immo cum allegas.Oldr.Ibi.§.ibidem:ſed ibi obligatio
erat in dando hic in faciẽdo vt.e.tit.de act.empt.l.lutius ⁊ ſic
non ob.ſm Pe.⁊ vt plene habeas materiã huius glo.vide qꝺ
no.⁊ dixi dicta.l.cũ allegas ⁊ qꝺ no.dicto.§.ibidem in glo.⁊.d.
l.vnica.C.de ſentẽtijs que pꝛo eo qꝺ intereſt ꝓferũ.⁊ ꝙ dixi.ſ.
e.v̾.decimo opp.in ſtipu.ibi actũ ſit ſubaudi ⁊ ſtip.valere po-
teſt ſcꝺm intellectũ pꝛomiſſoꝛis ⁊ ſtipulatoꝛis.Old.Ibi v̾ba.ſ.
dubia ꝗ trahi poſſunt ad varios intellectus.Dy.et dic ꝙ iſte
§.legiꝛ duobus modis.vno modo ꝙ non ſit.§.ibi eũ qui ⁊ tũc
diuides iſtũ.§.qꝛ pꝛimo ponit dictũ in genere.In ſcꝺa parte
que incipit ibi eum q exẽplificat qꝺ dixerat.ſecũdo v̾o legitur
vt ſit ibi.§.eũ qui ⁊ ita legatur vt melius explicenꝛ gl.⁊ iſte.§.
ſe ſũmat op.de.l.in pꝛetoꝛijs.j.de pꝛeto.ſtip.ſo.vt in glo.Scꝺo
opp.de leg.inter ſtipulantem.§.ſi ſtichum.j.eo.⁊ ſol.vt in glo.
¶ Ultimo ex dictis ꝯtrarijs ſic collige aut dubietas oꝛitur in
ſtip.ꝑto.aut ꝯuentionalibus.Primo caſu recurriꝛ ad interꝑ
tationẽ pꝛetoꝛis vt.d.l.in ꝑtoꝛijs.Secundo caſu aut apparet
ſtipulatoꝛeꝫ fuiſſe de vno ⁊ reũ de alio aut nõ apparet.Pꝛĩo
caſu nõ tenet vt.d.§.ſi ſtichũ.Scꝺo caſu aut in altero tm̃ põt
valere ſtipulatio aut in vtroqꝫ.Primo caſu tenet in eo in q̊ va
lere põt vt.j.e.l.quotiẽs.Secũdo caſu tenet in eo de quo ſen-
ſit ꝓmiſſoꝛ vt hoc.§.⁊ ſi hunc.§.velles dilatare poſſes addu-
cere ꝗ no.per Dy.ex̄ de reg.iur.c.in obſcuris ⁊ ꝙ no.ſ.de pa-
ctis.l.veteribus.⁊ ꝑ eũdem Dy.de reg.iur.c.ꝯtra eũ.li.vj.Eũ
qui iſte.§.bꝛeuiter hec dicit qꝛ v̾ba interꝑtãtur ſcꝺm ꝑferentẽ
ideo oĩo copulata nihil addit ibi credẽduꝫ eſt ⁊ ideo valet ſti-
pulo in qnqꝫ in alijs v̾o quinqꝫ adiectis in ꝑſonã titij inutilis
eſt ſtipu.vt.j.e.l.eum q ita ⁊ inſtit.de inuti.ſtip.§.ꝙ ſi qs.Dy.
ꝯ iſtũ.§.op.de.l.meuius in ꝑn.ſ.de leg.ij.ſo.illud ibi ꝯtingit vt
legatũ teneat multis em̃ volũtatibꝰ plenioꝛ fit interꝑtatio vt
j.de reg.iur.l.in teſtis. ¶ Pꝛo expeditione glo.ꝗro ſi ſtipuloꝛ
mihi.x.⁊ titio.x.cũ in ꝑſona titij nõ valeat ſtip.vt.ſ.e.§.alteri i
mei ꝑſona valeat in.x.an in qnqꝫ tm̃ ſo.tenet qꝺ in qnqꝫ tantũ
tu dic ſm Pe.Ray.⁊ Old.qꝺ quãdo fuiſſet vna v̾boꝝ cõce-
ptio qꝛ ſic dixiſſet ꝓmittis mihi ⁊ titio.x.tũc bene diceret gloſ.
vt.j.e.l.eum qui in ꝑn.cũ in ꝯtractibus regulariter nõ habeat
locũ ius accreſcendi vt.j.e.l.ſi mihi:ſꝫ quãdo ſunt due v̾boruꝫ
ꝯceptiones qꝛ ſtipuloꝛ mihi.x.⁊ titio.x.⁊ tũc in mei ꝑſona vale-

bit in .x. q̄r nō accrescit: sꝫ nō decrescit ar. C. de cad. toll. l. vnica. §. vbi aūt legatarij. ꝭ. de stip. seruo. l. sꝫ si sibi. ⁊ l. si seruus cōis sibi ⁊ ar. l. ꝓprium. ꝟ. cōia ꝑdioꝝ ⁊ de ꝯben. empt. l. fundus ad hoc etiā allegat Ray. qd̄ no. in aut. hoc ita. C. de duobus reis ad hoc etiā facit: q̄r hic sunt due stipulationes vna vtilis alia inutilis vnde vtilis ꝑ inutilē non vitiat̄ vt. ꝟ. e. l. §. si stipulanti cū ibi notatis. ⁊ ꝓ hac opi. etiā bene facit vt. ꝟ. de leg. j. l. si duobus. §. heres: sed ex glo. q̄ro si lego titio .x. ⁊ lego sempronio .x. an de eisdē .x. sit intelligendū vt hic dr̄ in stip. dic aut fuit vna v̄boꝝ ꝯceptio ⁊ tūc de eisdē .x. intelligitur vt. ꝟ. de leg. j. l. si q̄s testō aut fuerūt plures v̄boꝝ ꝯceptiones ⁊ tūc de diuersis est intelligēdum vt legata amplient̄ ar. dicte. l. in testamētis. ꝭ. de reg. iur. ⁊ ita tenuit Ray. in repetitiōe. l. re ꝯiūcti de leg. iij. sed q̄d si eidē in diuersis volūtatib⁹ relicta ē eadē quātitas puta ī testō dixit. lego titio .x. ¶ Itē in codicil. dixi lego .x. nūquid erit duplicatū legatū an nō de hoc dic vt. ꝟ. de probat. l. quinquaginta. In glo. an ergo in fi. ibi erat diuersitas ꝑsonaꝝ hic idētitas. Preterea si de eadē ꝑsona ⁊ rē. intelligeretur legatum redderet inutile vel s̄m Ja. de bel. ꝙ in idē recidit hic fuit vn⁹ ꝓmissor ibi duo testatores ⁊ ibi ex vnius testō eadē res sic hic eadē .x. duob⁹ relictis esse vidētur ⁊ scd̄m hoc ꝯcor. sed ex alterius testō non intelligi eadē portio repetita ⁊ in hoc est ali⁹ casus ⁊ dic vt ibi Jaco. de bel.

Si stipuler. Breuiter hoc dicit vsq̄ ad. §. si q̄s ita alteri stipulari quis pōt si ei⁹ interest ⁊ hanc materiā expediui in. §. alteri. ⁊ ideo hic nō insisto ibi administrare ceperat idē si nō cepisset vt. C. de diuidendo tu. l. fi. Dy. Ibi stip. valere ⁊ quo ad pupillū ⁊ quo ad tutorē. Dy. ¶ Si q̄s insulam ibi stipulatori postq̄ꝫ eidē ꝓmiserat insulam facere. Dy. Ibi stipulatus sit subaudi valet stipulatio. Ja. Ibi qd̄ ipē ꝯduxit. ⁊ stipulatus fuerit fieri dn̄o Dyn. Ibi ex locato actionē. i. ex stip. ꝓ opere locato. Dy. Ibi si q̄s ergo. i. q̄r in oībus istis casib⁹ valet stipulatio q̄r stipulātis interesse ergo ⁊c. ⁊ sic hic soluit qd̄ in ꝑn. q̄siuit Dy. ⁊ Ja. Ibi vt valeat stipulatio quātū ad hoc vt ea stipulator possit petere interesse nō aūt ille cui est stipulatus vt. ꝭ. e. l. liber ho. §. fi. ⁊ C. de dona. l. cū res. Dy. Ibi vnde. i. q̄r valet stipulatio q̄n interest ei dari cui stipulat̄ ⁊ est primū exēplū. Dy. Ibi ꝓcura. meo dari. s. pecuniam in rē meā v̄sam vel vertēdam vel dic ꝓcuratori. s. tan q̄ꝫ ꝓcuratori ⁊ sic illud veniat restituēdū ꝑ pactū mādati vt. ꝭ. e. l. iul. §. j. Old. ⁊ idē ecōtra vt. ꝭ. e. l. si ꝓcuratori p̄ntis ⁊ ibi no. Jaco. Ibi ⁊ si creditori meo. s. dari stipulatus sum stipulatio vires habebit ⁊ est scd̄m exēplū. Dy. Ibi ne vel pena sub qua obligatus erā creditori meo. Dy. in fi. repete stipulatio vires habebit. Dy. ¶ In glo. ꝑ hec v̄ba s̄m Az. ⁊ h. vt. ꝟ. ti. proxi. l. quecūq̄ꝫ gerimus lꝫ ibi notet̄ ꝯtrium: sed hoc verius est ꝑ textū huius. l. ibi mihi queri. ⁊ hic quattuor modos stipulādi alteri vt no. insti. de inutili stipulatione. §. alteri ⁊ plene dixi. ꝟ. e. §. alteri ibi in casibus tn̄ sed ibi verba ꝯstituti ad tutorē lꝫ solutio ad pupillū referebat̄. ¶ Itē illud in ꝯstituta: sed in stip. ꝯtra dicit̄. ꝟ. de ad. tuto. l. quotiēs. j. rn̄. Jaco.

Si quis ita. Iste. §. satis ptꝫ: sed opp. q̄r videt̄ alienū factū ꝓmittere ⁊ sic obstat ꝑn. huius. l. dic vt plene no. insti. de inutili stipulatione. §. si q̄s aliū ⁊. ꝭ. e. l. quotiēs. ⁊ in ꝯtrio dixi. Eūdem sacrā. factū ꝙ nō potest deduci in stipulatione nō videt̄ posse deduci in ꝯtrium locationis hoc dicit op. insti. de inutilis stipulatiōe in ꝑnci. gl. cōsentit oppositioni ⁊ dicit ꝙ textus nō bene arguit de ꝯtractu locationis ad ꝯtractum stipulationis tu dic ꝙ textus bene arguit q̄r ꝯtrariū loq̄tur in donatiōe hic aūt factū in stipulatiōe deuenit ⁊ alia est rō dādi qd̄ est impossibile: ⁊ alia faciēdi qd̄ ē possibile ⁊ religiōi ꝯuenit ⁊ ad huius ꝯfirmationē accedit qd̄ no. ꝟ. de ꝯtrahen. empt. l. ⁊ liberi. Dy. ⁊ Jaco.

a ¶ Dn̄s. Vide no. Pau. de castr. post Bar.

a **Dominus [a] seruo.** Vox dn̄i serui patris ⁊ filij eadem reputat̄ hoc dicit cū. l. se. ⁊ dic de materia huius. l. ꝭ. e. l. qd̄ dr̄ ibi pater filio. s. stipulādo. sibi acq̄rit ibi scd̄ꝫ qd̄. i. q̄r vel s̄m qd̄. i. eo casu q̄ cōmodū stipulationis pōt patri acquiri vt. ꝭ. e. l. qd̄ dr̄. Dy. ¶ In glo. si ea q̄ ibi stipulatus fuerit vt dari: nā recte aget pater vel dn̄s sibi dari oporꝫ tere. Ja. Ibi q̄ facti sunt ex quo facto nō possit acquiri patri. Dy. Ibi nō ita. s. aget vt ecce stipulatus est seru⁹ sibi licere ire non aūt ne ipse. s. pater vel dn̄s impediat̄ vt institu. de stipulatione seruoꝝ. §. sed cū factū ⁊. ꝟ. l. ꝓxi. §. hi qui v̄. sed mihi videt̄ vel dic stipulatus est dn̄s seruo vel pater filio ire licere nō eñ agit vt sibi ire liceat: sed si filius vel seruus impediatur. Jaco. Ibi stipulatio fiat per filium et⁹ sic non refert se ad casum textus: sed ad aliū videlicet quando filius stipulatur licet quasi omnes leges allegantur. In glo. loquentur quādo pater stipulatur vel paciscetur filio. Dy. Ibi cum oportet in prin. hec expositio non est bona: q̄r non est verisimile ꝙ hec lex diuinauerit de illa ar. C. de testamētis. l. iubemus. Pe. ⁊ dic ꝙ materia huius. l. dicetur. ꝭ. e. l. quodcūq̄ꝫ simpliciter ad ꝑmam.

s **Si filius.** In potestate ꝯstitutus. Dy.

Eum qui kalendis. Stipulatio in diē ꝯcepta simpliciter ad primā diē sequentē in dubio refertur hoc dicit vsq̄ ad. §. quotiēs ibi easq̄ꝫ. s. kalendas de q̄bus actum est. Dy. ¶ In glo. nisi natura ibi bonos. §. j. ⁊. ꝟ. de iure dot. l. dotis ꝓmissio de alim̄. leg. l. mella. §. j. ⁊ ex de ꝓben. non pōt. §. j. lib. vj. nam totiens fauendū est reo quotiēs ex fauore nō periret stipulatio ar. ꝟ. de lega. j. l. cū res. §. sed si stichus. Ja. ⁊ sumitur ⁊ ꝓbatur hec ratio glo. sup vino tritico ⁊ oleo leg. l. ex vsu ⁊. l. se. ⁊ ex eo qd̄ no. ibidē. In eadē gl. in fi. idem si ꝓmisisset in annis vel post annos: q̄r de biēnio intelligit̄ vt. ꝟ. de manumis. testō. l. libertas. §. fi. Pet. ⁊ Oldr. in ver. plane ibi qui seq̄mini hoc quibus kalendis[b] ꝓmissor tenebitur. Dy. In glo. q̄r qd̄ minimum est sequendum vel dic hoc ideo q̄r dixi kal̄. adiectio aliquid dꝫ operari: nā quotiēs ⁊c. vt ꝭ. §. ꝓxi. si ergo de eisdē in quibus stipulatio ꝯcepta est intelligeret̄ nihil operaret̄ diei adiectio cū ⁊ sine tali adiectione presenti die deberet̄ ⁊ ad hoc seq̄tur ꝓx. §. vel dic ꝙ ideo est quia interpretatio est ꝓ reo. Jaco. ¶ Quotiēs si in stipulatiōe nō est adiectū aliquid de cuius natura insurgat dilatio p̄nti die debet. Itē in dubio dies in stip. adiecta videt̄ adiecta in fauorem debitoris hoc dicit. Ibi p̄nti die debet̄ non tn̄ agitur nisi lapso spacio quo potuerit numerari pecunia vt inst. de inutili stipulatione. §. fi. Ja. Ibi illo. i. ad illū locū solutionis ⁊ est aduerbiū loci non ꝓnomē ⁊ debet proferri accētu ꝓducto. Old. de leg. ij. l. si domus. §. si in pecunia ibi ex quo. i. q̄r pecunia peti non pōt ante diem. Dy. in fi. vt si promittis dare in paschate. vel die dominica intelligatur de ꝑma. ¶ In glo. ꝟ. de ꝯstit. pec. Ibi. l. ꝓmissor. §. j. Dy. Ibi so. vt ibi. Immo ibi loq̄tur de die realis exactionis hic de die obligationis nō venisse aliud humanitatis gr̄a ad soluēdum tēpus indulgeri vt. ꝟ. de ꝯpensatiōe. l. si cū militi in fi. Et si q̄ratur q̄n debitū purū peti possit quicq̄d dicant glo. lex videtur dicere ꝙ statim peti possit vt ꝟ. de leg. j. l. si domus. §. qui cōfitet̄ dūmō scd̄m naturā tēpore preterierit quo dari vel fieri potuerit vt. ꝟ. de neg. gest. l. diuortio ⁊ dixi. ꝭ. de sol. l. qd̄ dicim⁹ ⁊. ꝟ. e. l. si ita stipulatus essem abs te ⁊ circa hoc vide qd̄ no. ⁊ dixi. ꝭ. de v̄b. signi. l. cedere diem ⁊ ꝙ plene dicetur. ꝭ. e. l. ita stipulatus al̄s stipulationes nō diuidūtur ⁊ ꝓ declaratione huius. §. vide qd̄ not. ꝭ. de reg. iur. l. in oībus ⁊ qd̄ no. insti. de inuti. stipulatione. §. fi. ⁊ so. ma. l. si filiusf. et an tp̄s videat̄ appositum fauore debitoris vel creditoris vide ꝙ dixi. ꝟ. e. stipulatio ista. ꝟ. inter certam ⁊ qd̄ no. ꝭ. de regu. iuris. l. cum tempus.

b ¶ Kalēdis. Adde quare dicte sint kalēde et quot sint in singulis mēsibus glos. in dicti. vj. lib. et in. l. cū bisext⁹ ff. de v̄b. signi.

Vbi hoc anno. Annua si debes tūc īspicias caput āni āno si debes in fine teneberis anni. h̄ dicit opp. de. l. liber homo. §. si decē. ꝭ. e. so. ibi tp̄s erat adiectū gr̄a stipulationis demōstrande hic v̄o gr̄a solutionis differēde. Secundo opp. de. l. j. C. q̄n dies. leg. cedat. so. dicit glo. in. §. at si ita institu. c. aut q̄s stipulatur annū aut singulis annis. Primo casu debet̄ in ꝑnci. anni vt in ꝯtrio. Scd̄o casu in fi. vt hac. l. hanc reproba. per. l. nec semel. §. nouissime. ꝟ. quādo dies leg. cedat vnde dicit glo. in. d. l. nec semel. ⁊ dicta. l. j. q̄n dies. leg. ce. aut loquimur in legato aut in stipu. Primo casu loquat̄ ꝯtrium scd̄o hic lex ⁊ pōt esse rō ꝑ. l. in testamētis. ꝭ. de reg. iur. sed vtrunq̄ꝫ mēbrū reproba. nā ꝑmo de legatis quo dr̄ loq̄ ꝯtrium ⁊ sic īspicitur ꝑncipiū est falsum ꝑ. l. si in annos. Sꝫ de ꝯditi. ⁊ demon. scd̄m mēbrū ꝙ hic. l. loquat̄ in stipu. ⁊ sic finis inspiciat̄ sil̄r est falsum ꝑ. l. eum q. §. q ita. ꝭ. e. ⁊ iō dic s̄m hic dicit glo. nā aut legat̄ hoc anno ⁊ sic est vna ꝑstatio: ⁊ tūc loq̄tur hic. l. q̄r fieri dꝫ in fi. anni ⁊ ꝓ hoc. ꝟ. l. ꝓxi. §. quotiēs. ⁊ insti. de inuti. stipu. §. penult. ⁊ est rō q̄r tp̄s videt̄ adijci in fauorē rei gr̄a differēde petitionis vt. ꝭ. de reg. iur. l. cū tp̄s si aūt plures sunt faciēde prestatiōes ꝑ diuersa tp̄a pōt peti in ꝑn. cui⁹ ibi tp̄s ⁊ sic loq̄t ꝯtriū q̄r tp̄s vr̄ adiectū nō gr̄a differēde petitiōis: sꝫ diuidēde ꝑstationis ⁊ vt summe multiplicēt̄ ⁊ sic in fauorē stipulatoris ꝙ pꝫ q̄r tp̄e nō adiecto sufficeret semel soluere vt. ꝟ. l. q bis ⁊ ꝓ h̄. ꝟ. q̄n dies leg. ce. l. nec semel in ꝑn. ⁊. §. j. ⁊. ꝟ. nouissime. ⁊ not. ꝭ. e. l. eū q ita. §. q ita nō obstāte quadā falsa glo. q̄ est insti. eo. ti. §. si ita. q̄ distiguit inter ꝓmissū ānuū ⁊ ꝓmissū singulis ānis nec refert sit debitū ex ꝯtctu vel ex vltia volūtate vt dictis. ll. ⁊. d. §. at si ita vbi dr̄ ꝙ est pura ꝓ ꝑmo āno ⁊. ꝭ. e. l. eū q. §. q ita et de stip. seruo. l. si seruus cōis meuij. §. cū seruus. Dy. sꝫ hāc distictionem

etionē vř tollere lex.š.de leg.j.l.si cui legeř vbi legatuʒ relictū annua bima trima dic pstař in fi.cuiuslibet tpis ⁊ tñ sunt plures pstationes:⁊ ideo dic q̄ vbi sunt plures pstationes faciende aut est ipsa obligatio sup pluribꝰ summis in ipsa obligationis origine sepatis ⁊ distinctis tūc ⁊ ꝯ in pn. cuiuslibet tpis est prestatio faciēda:⁊ ita intelligat.d.l.j.C.qñ dies leg.ce.⁊ qđ.š. dixi aut est obligatio sup vna summa ꝯcta ⁊ sola pstatio est diuisa ⁊ tūc in fine cuiuslibet tpis vt.d.l.si cui de leg.j.⁊ est rō:qꝛ ista diuisio prestatiōis sapit naturā pme obligationis cui adijcitur de natura aūt illius erat in fi.tpis pstari cum esset vnica summa ꝗ ⁊c.⁊ sic diuisio q̄ fit in pstatiōe nō reddit legatū purum ꝯditionale:sed illa q̄ fit in ipsa legati ascriptione vt.š.qñ dies leg.ce.l. si cū pfinitiōe.⁊.l.firmio.§.vlt.⁊.C.qñ dies leg.ce. Lex bis.⁊ ibi no.Old. Itē ꝯ pdictā pmā distinctionē.Dy.adhuc instař de.l.lecta.š.si cer.pet.vbi sunt plures prestationes qđ ptʒ:qꝛ dicit mēstruo⁊ tñ prestař in fi.so.altero de duobus modis.Primo qđ ibi in scđa ꝗuetiōe erat ista dictio tūc q̄ denotat tpis extremitatē vt.š.de ꝯditio.⁊ demō.l.iiij.⁊ ideo cum sortꝭ solutio differř dʒ differri vsurarū cursus q pter moraʒ cōmittiř vel aliter ⁊ melius ibi fuit facta tpo⁊ gr̄a exonerandi debitorē.¶Videlʒ vt p varia tpa sortē pstaret ergo non dʒ reuerti in eius odiū ⁊ p ꝯns soluere debuit in fine cuiuscꝫ termini vel dic de hoc vt plene dixi dicta.l.j.C.qñ dies leg.ce.Itē ꝯtra pdictā distinctionē op.de.l.si ita fuerit.š.de ma. testō sol. aliud in libertate:aliud in legato.⁊ ita tenet glos.d.l. si in annos.š.de ꝯdi.⁊ demō.⁊ eā approbat Pe.tu dic melius vt no. dicta.l.si cui de leg.j.⁊ eā approbat Jac.de are.in.d.l.si ita.q̄ magna est differētia vtrū legeř vel pmittař hoc anno an āno decimo.rō qꝛ q dicit hoc anno nisi debeř in fi.hoc tps nullam vtilitatem afferet debitori qđ est ꝯtra mētē stipulātiū vt.š.l. pri.in fi.q̄ rō cessat qñ pmittitur anno decimo:ʒ ꝯtra hāc so. oppo.⁊ vř q̄ qñ legař in annū decimū q̄ debeař in fi.vt.d.l.si in annos.so.casus sunt diuersi ⁊ nō aduersi ⁊ rō differētie ē qꝛ prepositio in:qñ ꝯiungiř ablatiuo denotet rē in termino:si vo ꝯiūgiř ablatiuo denotat rē extra terminū:vnde dicūt grāmatici in cāpo curro:si sis bene dicis in illo:si sis exterius in cāpū sit tibi cursus.p quo⁊ oīm declaratiōe ita distinguit aut circa tps appo.vna pstatio aut plures.Primo casu aut pmittitur anno decimo.⁊ tūc in pn.vt.d.l.si ita.aut in annū decimū ⁊ tūc in fi.debeř vt.d.l.si in annos aut cū puenerit ad annū decimū ⁊ tūc silr in fi.vt.e.ti.de ꝯdi.⁊ demō.l.nō putabā aut cū erit.x. anno⁊.⁊ tūc silr vt.d.l.si cui de leg.j.aut hoc anno:⁊ tunc silr in fi.vt hac.l.⁊ insti.de inuti.stipulatiōe.§.qui hoc anno.⁊ que fit ho⁊ rō dic vt.š.dixi.Scđo casu qñ sunt plures pstationes aut fit ipso⁊ diuisio gr̄a multiplicādi summas ⁊ hoc ꝯstat aut gr̄a exonerandi debitorē ⁊ hoc ꝯstat aut dubitař.Primo casu debeř in pnc.tpis vt.d.l.j.C.qñ dies leg.ce.cū si.Scđo casu debeř in fi.vt.d.l.lecta.⁊ dicta.l.si cui.Tertio casu aut iuxta tēporis diuisionē nō est apposita tpis pfinitio vbi gr̄a pmittꝫ.x. annua aut est apposita tpis pfinitio.pmittis.x.vscꝫ ad.x.annos vel promittis.x.ānua vscꝫ ad.x.annos.Primo casu vř adiecta tēpo⁊ diuisio gr̄a multiplicandi summas:⁊ ideo debeř in pn.vt.š.qñ dies leg.ce.l.nec semel.§.j.Scđo casu aut in causa alimēto⁊ vt in alia cā si in causa alimēto⁊ idē.s. vt debeatur i pn.vt.š.qñ dies leg.ce.l.si cū pfinitione. Scđo casu vř eē vnicum legatuʒ ⁊ diuisionē tempo⁊ fore adiectā gr̄a exonerandi debitorē vt.d.l.si cū prefinitiōe.ij.rñ.⁊.l.firmio.§.f.e.ti.⁊ iđ debetur in fi.eodē mō debeř in fi.lʒ sint plures pstationes qñ sup vna summa est ꝯcta obligatio ⁊ sola pstatio est diuisa vt.d.l.si cui de leg.j.si aūt obligatio esset sup pluribus summis in ipsa obligatiōis origine separatis ⁊ distinctis ꝯtracta tūc in pn.debetur vt.d.l.j.vt.C.qñ dies leg.ce.⁊ q̄ sit rō differētie inter hos vltimos casus.š.dixi:iuxta ħ q̄ro.pmisi tibi.x.vscꝫ ad.xx.ānos nūquid singulis annis videor pmisisse.x.vscꝫ ad.xx.annos an vero semel.x.in fin.xx.anno⁊ ⁊ vř q̄ singulis annis.x.vscꝫ ad xx.annos p.l.legatū ⁊.l.vlti.š.de ānuis leg.⁊ p.l.sicut in pn.š. quibus modis vsufr.amit.Pe.tenet qđ tñ semel debeanř qꝛ interpretatio dʒ fieri ꝯtra stipulatorē vt.š.e.l.stipulatio.ista.§. in stipulationibus.⁊.š.l.proxi.§.fi.nō ob.iura in ꝯtrariū allegata:qꝛ loquūtur in legatis vbi fit plenior interpretatio q̄ in stipulationibus vt.j.de reg.iur.l.in testamētis.¶Itē quero quid in alio ꝯtractu puta vēdidisti mihi fundū ⁊ ego ꝯueni sol uere pcium vscꝫ ad annū a quo tpe cōputabitur annus vtrū a die ꝯtractus celebrati:an a die pfecti p traditionē:⁊ dic q̄ a die pfecti vt.l.thais.de iure dot.⁊ pro hoc etiā de act.empti.l. iul.§.offerri nec qñ appel.sit.l.j.§.biduū.qꝛ ibi speciale fauore sentētie:scđo quere an indebito in diē et ante diē sit orta actio de quo dicetur plene.j.e.stipulatiōes nō diuidūtur.⁊ not.plene per Cy.⁊ dixi.C.vt actiones ab heredibus ⁊ cōtra heredes incipiant.l.j.⁊ dixi etiā.š.ex quibus causis in pos.eatur.l.fulcinius.§.si in diem.Ibi nō recte exponit Pet.ipso iure.¶In glo.not.tres casus ibi annū vel singulis annis.Dy.Ibi.l.j.et š.qñ dies leg.ce.l.nec semel in pn.⁊.§.sed si quot annis:dicas tamē qđ inter relictū annū ⁊ singulis annis nō est differētia vt dicta.l.nec semel.§.nouissime ⁊.§.proinde.Dy.⁊ rō predicto⁊ est.qꝛ in pmo casu tps est appositū fauore debitoris vt.š.l.proxi.§.fi.In scđo gr̄a creditoris:qꝛ si non esset facta mētio annui vel singulo⁊ anno⁊ semel tm̄ vna quātitas deberet:⁊ ideo in eiꝰ lesionem ⁊c.vt.C.de legibus.l.qđ fauore nec ob.l.lecta.š.si certum pet.qꝛ ibi tps fuit appositum gratia debitoris vnde in eius fauorem sit interpretatio vt dicta.l.quod fauore Pet.de hoc tamen plenius.š.dixi.

1 ¶Compromitti in episcopū an possit super re sua.

a Si quis arbitratu.[a] Hec.l.cū sequenti ħ dicit nō receditur a persona cuius arbitriū est in stipulatiōe insertū ⁊ si nō arbitretur stipulatio nihil valet.Ibi arbitreř impedimētū prestando quominꝰ arbitreř ⁊ interim perꝫt res.Ja.Ibi non tenetur qd ergo si steterit p promissorem nūquid cōmitteř pena ꝯtra eum dic q̄ sic vt š.de arbitris.l.diem proferre.§.si quis litigato⁊.Jaco.de hoc tamē dic vt.j.indistin.Ibi qꝛ arbiter debuit morā fecerit sub audi nūquid agetur vt boni viri arbitrio restituař.Dy.⁊ Ja. in fi.⁊ sic arbitriū alicuius boni viri exquirēdū non est ⁊ iđ pena nō cōmittiř ⁊ sequitur Dy.¶Et sic allegatur sepe hec.l. qđ vbi industria psone electa est ab ea nō receditur ad hoc cō co⁊.C.de ꝯtrab.empt.l.vlt.vbi de hoc no.⁊ plene dixi ⁊.j.de so. l.inter artifices ⁊ eo.ti.l.in vēdentis ⁊ ꝯco⁊.etiā eř de offi.⁊ po. iudic.de leg.c.qñ apostolica cū ibi notatis p oēs ⁊.e.ti.c.is cui ab apostolica lib.vj.cū ibi notatis.⁊ maxime in his q̄ ꝯsistunt in facto:qꝛ nō pōt alij cōmittere:sed p se explicare dʒ vt eo.ti. sup qđnum.§.nos aūt de ap.nouit ⁊ de pcur.c.vlti.lib.vj.⁊ de hoc an possit qs sibi cōmissum p aliū expedire not.⁊ dixi.j.de admi.re⁊ ad ciuitatē pti.l.ij.§.fi.¶Redeo ad materiā huiꝰ.l. ¶Et pmo opp.q̄ mora rei sibi nō noceat vt.š.de periculo et cōmo.rei ven.l.illud.so.vt in glo.¶Scđo op.hic dř q̄ a psona nō recediř ꝯtra.š.p soc.l.societatē.so.vt ibi.¶Tertio op. ad idem de.l.fi.§.j.C.cōia de leg.rñ.vt in gl.¶Quarto ad idē oppo.š.de operis libe.l.si libertus.ita iurauerit solu.vt in glo. ¶Quinto opp.de.l.hec vēditio.š.de ꝯtrab.emp.so.dicit glo. ibi fuit male arbitratus:⁊ ideo receditur a persona hic secus innuit:ergo ista glo.qđ.d.l.hec venditio loquatur in casu quo fuit arbitratus:sed male sed tu dic q̄ etiā in casu in quo non esset arbitratus loqtur.l.illa vt not.glo.et melius.d.l.vlti.C.de ꝯtrab.empt.dic ergo q̄ arbitriū cōferebař in volūtatē alterius ꝯtrahētū hic vo alterius tertij.¶Sexto ad idē opp.eř apparatū de.l.iij.C.de dot.promissione so.dic q̄ ibi est speciale vt no.d.l.vlti.C.de ꝯtrab.empt.⁊ dic vt in ꝯtrario no.⁊ dixi ¶Septimo opp.q̄ etiā in arbitrio recedamꝰ a psona vt.š.de op.lib.l.illud.⁊.l.si stipulatus fuerim ⁊ de leg.j.l.si sic.§.fi.sol. ibi iure suo pprio cōpetebat arbitriū hic vo iure alieno.p quorū declaratiōe sic plene distinguit:aut arbitriū cōpetit alicui iure suo vt lego stichū aut pāphilū quē elegeris ⁊ tunc si non fuerit arbitratus trāsit ad heredē vt.d.l.illud.š.de opt.cū si. aut alieno vt tācꝫ arbitratori in re aliena vt hac.l.⁊ tunc aut loquimur in vltima volūtate aut in ꝯtractu.Primo casu aut tractamꝰ de fauore:et tunc recedemus a psona vt.d.l.fi.§.j.C. cōia de lega.aut tractamus de odio:⁊ tūc a persona non recedimus vt.š.de ꝯditio.et demō.l.multa in pn.Secundo casu qñ loqmur in ꝯtractibꝰ aut loqmur de arbitrio alterius ꝯtrahentiū aut de arbitrio tertij.Primo casu semp recurriř ad arbitriū boni viri dicta.l.hec vēditio.š.de ꝯtrab.empt.Scđo casu qñ loqmur de arbitrio tertij aut arbitrař aut nō.Primo casu recurrimꝰ ad aliū siue in ꝯtractibꝰ bone fidei vt.l.si societa.§.arbito⁊.š.p soc.vbi.p hoc siue in ꝯtractibꝰ stricti iuris vt.d. l.si libertus iurauerit.š.de opis liberto⁊ ⁊.l.in pposita.š.pro socio.Scđo casu qñ nō arbitrař aut stipulator impedit ⁊ tunc nō recurriř ad aliū vt in pn.huiꝰ.l.aut reus impedit ⁊ tunc sic vt.š.de arbitris.l.diē proferre.§.litigato⁊ aut nullus īpedit ⁊ tūc ad alium non recurriř vt in fi.huius.l.⁊.š.p soc.l.si coita ⁊ in isto vltio mēbro qñ nō est arbitratus credit Segnor.indistincte non esse ad alium recurrendum siue impediatur per stipulatorem siue per promissorem siue per casuʒ fortuitum siue qꝛ nolit arbitrari:et ita intelligit hanc.l.⁊ dicta.l.si coita et.l. in compromissis.š.de arbitris nec ob.dicta.l.dieʒ proferre.§. si quis litigatorum.š.allegata:qꝛ ibi non dicitur q̄ ad alium

a ¶Si qs arbitratu. Ad de q̄ docto. hic cōiter intelligūt istuʒ tex.⁊ dicūt q̄ si arbitrator fuit assūptꝰ sup cōtractu pficiēdo nisi sequař arbitramētū contractꝰ nō pficiř nec a psona eius arbitratoris receditur.

recurratur:sed dicit penā cōpromissi cōmitti si qs litigatorū abfuerit ⁊ ita loqtur in quolibet litigatore absente fallit.C.de dot.ꝓmissi.l.iij.fauore dot.sed que est rō ꝙ in legatis recedit a ꝑsona in ꝯctibus nō so.vt no.per Dy.ſ.de leg.ij.l.j.q2 testator post mortē suā non pōt sibi prouidere.vt.C.de sacrosan.ec.l.j.⁊ ideo vt volūtates vltimo executiōi mandētur vt.l.vel negare.ſ.quēad.testā ap.lex ꝓuide vt ad aliū possit decurri:sed ꝯtrahentes bene possunt sibi prouidere ⁊ iō lex non prouidet.

¶ Scdo quere q2 supra dictū est ꝙ qn̄ lutius titius esset arbitratus posset recurri ad arbitrium boni viri vt in qua sn̄ia de equitate reducatur:q̄ro de qua iniquitate intelligi debeat dicunt qdam vt placet aut arbiter ē in dolo aut em̄ re ipsa inest iniqtas.¶ Primo casu eo casu quo non pōt agi ꝯ ꝯtrahē.qd est qn̄ iniquitas non excedit dimidiā iusti p̄cij vel qn̄ ꝯtrahēs nō participauit dolū agit̄ de dolo ꝯtra arbitratorē vt.ſ.de dolo.l.elegāter.§.nō solū.si vo re ipsa iniqtas est aut excedit dimidiā iusti p̄cij:⁊ tūc pōt peti qd reducat̄ ad arbitrium boni viri quēadmodū si ipse ꝯtraxisset ⁊ taliter esset deceptꝰ possū petere rescindi ꝯtractū vt.C.de rescin.ven.l.ij.si vo iniqtas est intra dimidiā iusti p̄cij tūc secus.vt.ſ.de mino.l.in cause.§.penulti. In glo.tn̄ videtur innuere ꝙ quecūqȝ sit iniquitas siue inter dimidiā iusti p̄cij siue vltra possit decurri ad arbitriū boni viri vt no.d.l.fi.C.de ꝯhen.empt.qd tenēt Pe.⁊ Jac.de ra.p.l.vnde ⁊ si verne.ſ.ꝓ socio q̄ loquitur indistincte ḡ intelligi debet indistincte vt.ſ.de public.l.de p̄cio.Sed certe.l.illa nō ita loquitur indistincte immo dicit.vt manifesta iniqtas ⁊c.vnde posset adduci ꝓ opi.gl.vt ꝙ ibi dr̄ manifesta intelligat̄ si excedat dimidiā iusti precij tn̄ credo verā opi.Pet.⁊ Ja.vt etiā si sit infra dimidiā dūmodo manifesta locū habeant predicta.

¶ Tertio quere quo iure peteṫ ista reductio fieri dic ƀm Ja.but.ꝙ peteṫ officio mercēnario inherēti actioni descēdenti ex ꝯtractu super quo est ⁊ in qd arbitriū vt.d.l.vn̄ ⁊ si verne⁊ accedit qd not.C.ex quibus causis maio.l.ex ꝯtractibus ⁊.l.ij.C.de rei ven.⁊ arbitris.c.ij.⁊.c.exponi ⁊ no.speculator de arbitro §.fi.v̄.sed quo iure vel dic ꝑ act.ex eo ꝯctu vt expresse dicit dicta.l.vnde ⁊ si verne dū dicit ꝑ iudiciū bone fidei. ¶ Itē q̄ro ad qd tp̄s pōt peti fieri hec reductio qdam ꝙ infra.x.dies ad instar ap.vt.C.de ap.l.eos.§.vlti.⁊ aut.ibi posita ista em̄ reductio equipollet appellatōi:nā oīs actus ꝑ quē petitur aliquid retractari equipollet appellationi vt.ſ.de arbitris.l.nō distiguemus.§.cū quidā ergo interponi debet eo tp̄e quo appellatu dic ꝙ peti potest vsqȝ ad illud tēpus quo durat actio ex eo ꝯctu sup quo arbitratū est vt patȝ expresse.d.l.vnde⁊ si verne dū dicit per iudiciū bone fidei ⁊ pro hoc etiā facit.C.de p̄cibus imperatori offer.aut.que supplicatio vbi ō hoc dixi⁊ hāc opi.tenebant do.Ric.⁊ Oldr.⁊ etia Guil.de suȝ.qui de hoc notat C.de arbitris.l.penult.vbi dicit ꝙ ex sn̄ia arbitratoris oritur actio ex eo ꝯtractu sup quo arbitratū est:si aūt non arbitratū est nō sup contractū:sed extra ꝯtractū puta sup dānū ⁊ iniurijs tūc aūt cōpromissum est cū stipulatione.⁊ agit̄ ex stipu.vt insti.de v̄b.obli.in p̄n.⁊.j.e.l.vbi aūt nō apparet aut sine stip.⁊ tūc neutra partiū stare tenet̄ vt.d.l.penul.§.altera aūt.C.de arbitris lȝ speculator videat̄ sentire ꝯtrariū de arbitro.§.fi.v̄.sed quo iure petit̄ reductio ⁊ v̄.se.nec ob.in clementis de elect.causam que q2 loqtur in casu spāli ⁊ qui celeritatem desiderat vt ex̄ de app.c.oblate. ¶ Itē quero an tales arbitratores possit cogi arbitrari glo.in.l.fi.C.de ꝯtrah.empt.distinguit aut est assumptus cū pena ⁊ cōpellit̄ aut sine pena⁊ nō cōpellitur ad similitudineȝ arbitri vt.ſ.de arbitris.l.litigatores.§.j.de hoc tn̄ vide qd dixi.d.l.vlti.alibi dicit glo.in materia vltime volūtatis nō memini me legisse:vt no.in.l.j.Pe.et Ja.de ra.aliter dicūt q2 aut arbitrator ꝯsensit assumptus ⁊ tūc cōpelli possit: et nihil ad hoc allegant:sed allegari pōt.ſ.de arbitris.l.iij.§.j.et.C.de act.⁊ obli.l.siue ⁊ ad hoc facit qd no.in speculo de arbitro.§.vlti.v̄.Sed nūquid arbitrator seu amicabilis cōpositor.Dy.in dicta.l.j.de leg.ij.dicit ꝙ arbitrator non pōt precise cōpelli arbitrari.causatiue vo videlȝ vt priuetur his que ob hoc consequeretur cōtrahētibus vel testatore ex vltima volūtate hoc modo causatiue bene pōt cōpelli vt in aut.de ecclesiastic.ti.§.si autē.⁊.ſ.de vētre inspiciē.l.j.§.apd eū ⁊ qd no.in.l.huiusmodi in princ.ſ.de leg.j.⁊.C.de epis ⁊ cle.l.nulli vbi de hoc dixi v̄.sed nunquid possint compelli ⁊ pro hoc.ſ.de excu.tuto.l.nesēnius.⁊ ad hoc optime facit.ſ.de regio.⁊ sumpti.fu.l.si qs sepulchrum.§.sumus.et ꝙ precise non cōpellatur facit.ſ.de conditio.⁊ demonstra.l.multa in princip.locati.l.si merces in princi.⁊ dicta.l.fi.C.de ꝯtrahen.empt.⁊ hoc videtur esse verū et per hoc reprobat̄ distinctio vltramontanorum licet quidā dicāt quod arbitrator assumitur super ꝯtractu arbiter super litigio tamen etiā arbitrator super litigio sepe assumitur vt.ſ.de arbitris.l.sed ⁊ in seruum.§.j.⁊.ſ.de operis no.nunc.l.j.§.⁊ post operis scdm lecturā glo.siue ergo assumatur sine cōtractu siue super litigio dato qd ꝯsentiat assumptioni de se facte non possit precise cōpelli ⁊ capias primo super contractu aut ipse cōpelleretur iure actionis:sed iure actionis non quia ista actio non haberet materiam preexistētem cum iste arbitrator nullū inuenerit ꝯctum vel quasi vel delictū vel quasi. Item cū super contractu dicamus vēdo tibi si talis arbitratus fuerit posito ꝙ nullus ille consentiat non debet cōpelli per.l.ad hoc optime facientem.ſ.de ꝯtrahē.empt.l.cum ab eo. ¶ Itē officio iudic.cōpelli non pōt:nā officium debet habere matrē equitatem vt.ſ.de annuis leg.l.quintus.§.pomp.sed que equitas pōt esse vt cōpellatur super cōtractu arbitrari non video nisi vnam videlicet vt quis faciat ꝙ alij prodest ⁊ sibi nō nocet vt.ſ.de euict.l.in creditore:sed hec equitas locum non habet nisi in casibus specialibus qui non sunt trahendi ad cōsequentiā vt probatur ⁊ dixi.ſ.de aqua plu.arcen.l.ij.§.item varus si capias qn̄ sumitur sup litigio aut dices eum cōpelli aliqua actione⁊ hoc esse non pōt vt.ſ.dixi in alio mēbro aut officio iudicis ⁊ tale officiū debet equitatem vt predixi:sed non video q̄ equitas possit locū habere nisi vna vt finis imponatur litigio ⁊ vt partes perueniāt ad arma ⁊ rixas vt.C.de transact.l.fratris.ſ.de vsufr.l.si cuius.§.ij.⁊ de officio presidis.l.congruit⁊.ſ.de operis noui nunc.l.j.§.et post operis:sed hoc dici non pōt:q2 similis equitas est quādo arbiter assumptus est sine pena: et tamen nō pōt cōpelli vt dicta.l.litigatores.§.j.ſ.de arbitris ḡ idem erit in arbitatore.s.vt ꝓpter talem equitatem cōpelli nō possit inuitus:nam quēadmodū adimplere voluntatē suam lȝ aliud lucrū cōsequatur dicitur quodāmodo lucrum vt no.ſ.de ꝯdi.ob causam.l.penul.in fi.ita cogi aliquid facere inuitꝰ licet id facere aliter sibi nō noceat tamē eo ipso ꝙ cogitur inuitus videtur dānum sentire per locū ab oppositis ex quo concludo qd arbitrator etiam si electioni de se facte consenserit cogi non possit inuitus arbitrari ⁊ istam esse verissimam oppositionem Segnoro. ¶ Item q̄ro an in episcopum possit cōpromitti † tanq̄ in arbitratorem super re sua vel ecclesie sue⁊ videtur ꝙ non q2 arbitro sunt redacta ad similitudinē iudicioꝝ vt.ſ.de arbitris.l.j.vnde qui non pōt esse iudex nec arbiter vt.ſ.de arbitris.l.cum lege:sed in re ꝓpria quis iudex esse nō potest vt.C.ne quis in sua causa iudicet in rubro ⁊ nigro vbi de h̄ plene dixi ergo ⁊c.¶ Preterea vr̄ casus.ſ.de arbitris.l.penult. in cōtrarium est veritas:q2 scdm cōmunem oppositioneȝ ep̄s est iudex in causa ecclesie sue qd est notādum ar.ſ.de his que ī testō delen.l.proxime.xxiij.q.iiij.Guil.lisarius.vij.q.j.sicut cōsultius ⁊ no.ex̄ de iudic.cū venisset ⁊ plene per Innocē.ex̄ de v̄bo.signifi.veniēs.¶ Preterea iura.ſ.in ꝯtrarium allegata loquūtur in vero arbitro nos aūt loquimur de arbitratore qui eligitur quasi vir bonus⁊ cuius iniquitas corrigi pōt vt predictum est:sicut dicimus ꝙ legās non pōt conferri in meram voluntatē heredis vt.ſ.de lega.j.l.senatus.§.legatū et tamen in eius voluntate vt boni viri pōt vt.e.ti.l.si sic in p̄nc.⁊ de lega.iij.l.fideicōmissa.§.quāq̄ ⁊ est ꝓpe casus in qōne nostra ex̄ de iureiur.c.quintauallis vbi de ista materia arbitratorū plene no.per Innoc.⁊ no.d.l.penult.ſ.de arbitris. ¶ Item quero nūquid renūciari possit per pactū vel iuramētuȝ reductionis ad arbitriū boni viri ⁊ breuiter vr̄ dicendum ꝙ non quasi tale pactū sit turpe ⁊ inducat ad delinquēdum ꝯ.l.conuenire.ſ.de pact.dot.et pro hoc.ſ.de pact.l.si vnus.§.illud vbi de hoc dixi et vbi dolus esset in arbitratore planū esset ꝙ non obstaret pactum vt.C.de arbitris.l.arbitratoꝝ idē vr̄ si re ipsa dolꝰ insit vt q2 in modice condēnauit vt dicta.l.vnde⁊ si nerue.ſ.ꝓ socio.⁊.ſ.e.l.si quis cū aliter ⁊ ad hoc bene facit.C.de arbitris l.cum antea.§.sancimus ibi post q̄ diffinitio processerit ⁊c.Et ibi tāgitur in glo.et dixi idem videtur dicendum de iuramēto ꝙ non obstet hoc em̄ factū est separando arbitratorē iuste arbitraturum non auteȝ q2 velit in modice obligari vt.ſ.de operis libertoꝝ.l.si libertus iurauerit si igitur verisimiliter hoc:si non fuit in mēte iurantis ergo nec sub iuramēto venit vt.ſ.de transact.l.cum aquil.⁊.l.qui cum tutoribus.§.vlti.de pign.l.et obligatione ⁊ iste vr̄ casus ex̄ de iureiur.c.veniens ⁊ in p̄al.c.quintauallis.e.tit.et ex̄ de arbitris.c.ij.⁊ vide ibi notata per Hosti.de ista materia.Itē iuramentū non auget obligationē sed ei intra suos limites manētes addit religionis vinculū ar.ff.ad trebel.l.titius pacto igitur seu renūciatione existētibꝰ inualidis.vt predictū est iuramētum illud non confirmat et pro hoc.C.de legibus.l.non dubium non ob.qd expresse iurauerit non petere ruditionē:q2 inest huic iuramento condictio si ille ad quē vt ad bonū virū recurrebatur legem boni viri seruaret non si manifeste transgrederetur ar.ſ.locati.l.quero.§.inter locatorem

ter locatorē ⁊.j.l.qdā cū filiū ⁊ ad h facit qͦ no.ex̄ de iureiur.c.
quēadmodū.⁊ de adm.tuto.l.qdā decedēs ⁊ qꝛ iuramentū nō
fuit institutū vt eēt vinculū iniqtatis vt ex̄ de iureiur.c.quāto
⁊ ad hoc bene facit ꝙ not.per Dy.ex̄ de reg.iur.c.scienti li.vj.
et.c.non est obligatoriū.⁊ quod notaui.C.de arbitris.sup rubri
ca.⁊ speculo de arbitro.§.j.v̄.sed pone ꝙ cōpromittens ⁊.§.fi.
ver.Itē quid si cōpromissum est tanꝙ in arbitrium:sed ꝯtra
predicta multum videtur facere ex̄ de iureiur.c.debitores vbi
iuramentum prestitum ꝯtra ius ⁊ bonos mores.s. super soluē
dis vsuris seruatur:sed responderi posset qͦ ibi sunt prodita
duo iuramenta remedia.s.ꝙ solutas vsuras potest repetere ⁊
a superiore impetrare remissionem vt ibi no.si autem quis ex
cluderetur a petitione reducendi ad arbitrium boni viri nul-
lum sibi esset paratum remedium:sed certe immo paratuꝫ:qꝛ
potest petere remissionem iuramenti a superiore de iureiur.c.
si vero vel agere ꝯtra aduersarium vt sibi remittat iuramen-
tum indebitum vt dicto.c.debitores ⁊.e.ti.c.j.⁊ de vsur.c.tuas
qͦ puto cautius ⁊ tutius ꝙ venire autoritate ꝓpria contra iu
ramentum ⁊ pro hoc dictum.c.quintauallis ⁊.c.veniens de iu
reiur.nouissime dn̄s Io.an.in additionibus super speculo de
arbitro dicto v̄.Item quid si compromissum.sic scripsit super
verbo dic non valere hoc plus placet Alb.galeoto.e.ti.v̄.sed
pone ꝙ duo ibi si in lege in p̄nci. Dy.In regula scienti lib.vj.
tractat plene aut pena peti possit ab illo que sub pena promi
serat ⁊ petijt reduci iniquū arbitramentum ad arbitrium bo-
ni viri ⁊ tenet ꝙ non per rationes hic ⁊ ibi inductas quas re-
petit ibi Io.an.sed eas omitto ipse tamē Dy.in quadā causa
senensi suo consilio.xxiij.consilium ꝙ licet talis petendo redu
ci ad arbitrium boni viri non incidant in penā si tamen succū
bat ⁊ appareat arbitrium iustū tunc pena cōmittitur cū effe-
ctu nihil allegat tenet etiam ꝙ dicens laude iniquum hobet
ꝓbare ar.C.de fide instru.⁊ iure haste fisca.l.j.lib.x.⁊ de ꝓba.
l.ab ea parte.maxime cū intrīseca solēnitas presumatur insti.
de fideiusso.§.fi.vtrūqꝫ tamen ꝓbant ex̄ de renūci.super hoc
cū vterqꝫ dicat.ff.de ꝓba.l.ei qui tenet etiam ibi ꝙ valet oblig.
penalis ꝙ duo extra compromittentes sibi inuicē faciunt vt si
ego tibi promitto ꝙ vnus ex cōpromittentibus seruabit lau-
dem ⁊ tu idem mihi promittis de alio cōpromittente etiā si no
stra non intersit laudum seruari:quia prius non inspicimus
an intersit.ff.de verb.ob.l.quidam cum filium.vbi de hoc.⁊.l.
stipulatio ista.§.alteri v̄.at si qs.⁊ v̄.at si quis dolū iudi.solui.
l.nouissima ⁊ de verb.signi.l.hec verba.⁊ si ille de quo ꝓmisi
sti nō seruat laudē pena cōmittitur cum effectu siue laudē de
iure sorciatur effectuꝫ siue non scd̄m eum ⁊ pro hoc consilium
multum frequētatur in tuscia iste modus cōpromittēdi redeo
ad primū dictum huius consilij qͦ s̄m Gui.de suza.procedit
qn̄ petens non habuit ꝓbabilem causaꝫ id dicendi allegat de
re iudica.l.fi.de ap.l.negocioꝝ ⁊ de vsur.tutor.j.rn̄. Si v̄o ha-
buit ꝓbabilem causam petendi reduci ⁊ iuste credere potuit
iniquū solum tūc non incidit in penā per.l.si quis fortis.ff.de
penis ⁊ de peti.heredi.l.si debitor hoc notauit in summa sua
ti.de arbitris v̄.si nunquid is qui ꝯuenit materiā cōdēnatio-
num expēsarum eius q victus est in lite notaui.de dolo ⁊ ꝯtu.
c.finē.Ibi quidam alij vt Gui.de suz.in summa de arbitris.
ver.sed quero an partes ⁊ in.l.si qui ex cōsensu.C.de ep̄ali au-
di.⁊ inducit ratiōes.s̄.primas.Ibi pōt pacto ꝙ fortius est ꝙ
renūciatio:qꝛ duorum fulcitur cōsensu vt scripsi de testamen
tis.Ray.nūcius super.iij.glo.ad fi.ꝓ istoꝝ dicto facit de libe.
leg.l.nō solū ad fi.⁊.l.si qs rōnes ⁊ de pact.l.si vnꝰ.§.illud ⁊ de
hoc Cy.C.de arbitris.l.cū antea in penulti.qōne.Ibi ad arbi
trium boni viri clarius sic formať hec clausula qͦ partes per
pactū renūciet reductiōi boni viri ⁊ actioni ⁊ exceptioni ꝓ illo
petendo cōpetiture quātuncūqꝫ inique arbitratū sit ⁊ quātū-
cunqꝫ enorme iudiciū per illud alicui partium inferať hic fuit
disputando terminatū ꝙ hoc casu sit expresso quātūcūqꝫ dā
num vel lesionem re ipsa laude cōtineat non erit locus redu-
ctioni his rōnibus qꝛ lꝫ potestas arbitratorum ex presumpta
mente cōpromittētium contineat tacitam cōditionem equita
tis leges multas scripsi.s̄.§.j.super verbo arbitrator sufficiat
nunc.l.si libertus de operis libertoruꝫ ibi ⁊ fere ea mens ⁊c.et
de iureiur.c.veniens apparet modo mens ꝯtraria qꝛ ꝯtrariū
expresse paciscūtur cessat ergo illa p̄sumptio:qꝛ in incertis nō
certis ⁊c.vt.ff.de verb.oblig.l.ꝯtinuus.§.j.in fi.⁊ qꝛ ꝑ exp̄ssum
tolliť tacitū.ff.de verb.ob.l.doli clausula ⁊ de reg.iur.expressa
⁊ facit de re iudica.l.si cōuenerit ⁊ de v̄bo.ob.l.quidam cum fi
lium.v̄.quare de lesione re ipsa ideo dixi:quia si ex proposito
dolo suo vel partis corrūpētis siue odio siue ex gratia iniqua
laudat esse non teneret ex tacita conditione si dolus absit qui
nunc apparet adfuisse per.l.arbitrorum.C.de arbitris et.ff.c.

l.ita demū ⁊.l.non distinguit.§.cū quidam ⁊ de iudic.l.si filius
et.l.cum pretor.§.marcellus de casu sic expresso ideo dixi qui
si foret generalis renunciatio ⁊ lesio re ipsa esset enormis non
impediret ruductionem ex tacita conditione nisi enormis le-
sio inferatur.ff.de vsur.l.si stipulatus de dāno infect.l.iij.§.
hoc aūt ⁊ de verbo.ob.l.v.§.cōuentionalis ꝯuincta cum.l.de-
finere ⁊.l.se.ff.pro soc.al's si enormis non esset tenebit renūcia
tio cum nō offendatur aliqua predictarum ꝯditionū tacite in
tellectarū ⁊ sic intelligatur qͦ no.ff.de arbitris.l.si de meis.§.
recepisse ꝓ distinct.allegat.ff.de mino.l.si ex causa in p̄nci.C.si
aduersus ven.pig.l.j.⁊ ex̄ de in integ.resti.c.j.cū si.adoptiuus
meus hanc qōnem lega.istarū quo ad vinculuꝫ iuramenti de
quo per eos tractatum nō erat reassumpsit ⁊ valde plene tra
ctauit iste fuit dn̄s Io.calderinus ⁊ ante omnia dicit ꝙ arbi-
tramentum cuius obseruantia inducit peccatum vel mitteret
non obligat iurātem vnde nec periurus esset petens illud re-
duci allegat.xxij.q.iiij.si aliquid.j.et.ij.⁊.c.si quis preuentus.
et hoc voluit Hosti.vt scripsi in.c.quintauallis in glo.magna
versi.quid si partes ⁊ hic nullum dubiū in arbitramento autē
al's iniquo concor.ad id ꝙ dixi.s̄.de membro.i.de laudo ꝙ so-
lum de re ipsa erat iniquū dicens reductioneꝫ impediri ꝑ tale
sicut expressum iuramētum ⁊ ꝙ hoc petens est periurus cum
solum de suo preiudicio hic agatur inducit ꝙ dicit Hosti.vbi
s̄.allegat de iureiur.si v̄o ⁊.c.contingit ⁊ de consti.cōuenissent
⁊ de pactis.c.quāuis lib.vj.subdit tamē idē Hosti.qͦ forte ꝙ
iudex de equitate deberet occurrere iniquitati si circunstantie
suaderent vt ibi scripsi ⁊ facit de iureiur.ad nostrā.ij.Si vero
laudum est iniquū vt dixi.s̄.scd̄o membro v̄.de lesiōe ꝯcordās
his que ibi dixi tenet iuramētum nō obstare ⁊ petentē nō esse
ꝑiurum ꝓbat a diuisione:qꝛ aut casus dolosi arbitrij non in-
cludebať in pacto ⁊ iuramēto aut includebať.¶ Primo casu
planū est induci de iureiur.penult.c.de eccle.edifiō.c.fi.⁊ iura
que scripsi de eo qui duxit in matrimoniū cū haberet sup glo.
iuramentū.¶ Scd̄o casu cum dicis includi idem qꝛ hoc taci-
te inclusum nō pōt plus operari ꝙ expressum:sed si expresse
iurasset de huiusmodi dolo futuro non esset iuramētum obli-
gatoriū:qꝛ ꝯtra bonū publicū iustitie ⁊ contra bonos mores ⁊
honestatē fuisset prestitū extra de reg.iur.c.nō est obligatoriū
lib.vj.cū sine peccato taliter ꝓnūciari non possit.xj.q.ij.qui re
cte.c.quattuor ⁊.c.se.⁊ de iudi.c.j.lib.vj.⁊ si ipse iurans ex p̄nc.
termini se inuoluit ꝑ ꝙ vtriusqꝫ turpitudinē cōtinere videtur
et sic facit dictū Hosti.in decre.vlti.de pact.vbi scripsi in vlti.
glo.inducit etiā ꝙ de excep.nō numerate pec.scripsi post Ho
sti.de sol.c.fi.fortius etiā hoc ꝓcedit qn̄ cōpromissum est vt in
bonū virum debuit em̄ arbitrari vt bono viro congruebat.ff.
loca.l.si in lege.j.rn̄.Math.xij.luce.vj.bonus hō ꝓfert bona.
¶ Rn̄det demū ad decre.debitores de iureiur.quantū videť
vltimo mēbro esse ꝯ̄ria vltimo sciēdum ꝙ circa tertiū qͦ dixe-
ram.s̄.v̄.de casu Hosti.bene placet vbi.s̄.qͦ gn̄ale iuramētū
de stando dicto arbitratoris de nō petēdo reduci ad arbitriū
boni viri nō impedit reductū circa hoc vide qͦ post eū scripsi
eo.ti.ꝑ tuas in glo.no.ergo ⁊.c.ij.sup vltima glo.p̄dicta etiam
faciūt ad qōneꝫ quā hic format Dy.existēte qōne inter duos
de diuisione cuiusdam fundi cōpromiserunt in titium tanꝙ in
arbitratorem super diuisione eiusdem iste titius arbitratꝰ fuit
adiudicādo fundū vni ⁊ de estimatione alteri danda sibi reser
uauit potestatē arbitrādi:postea iste titius decessit anteꝙ ar-
bitrareť sup estimatione danda alteri.q̄ritur an illa adiudica
tio quā fecit de re valeat.⁊ p̄io vr̄ ꝙ sic lꝫ nō erit ō estimatiōe
alteri dāda:nam nō videť necesse vt.s̄.de lega.ij.l.cōpater.§.
vlti.⁊.C.de instit.⁊ substi.l.penul.in ꝯ̄rium vr̄ ꝙ non teneat vt
s̄.de hered.insti.l.quotiēs.v̄.tantūdē ⁊ de vsufr.l.si plures.et
hec est vera:qꝛ hec adiudicatio vicē obtinet emptionis.C.vtri
usqꝫ iudicij.l.j.⁊ emptio esse non pōt nec valet sine p̄cij taxatio
ne vt.s̄.de ꝯ̄hen.empt.l.ij.§.j.sꝫ hic nō fuit p̄cium taxatū.ergo
nō valet nec pōt reduci ad arbitriū alterius q possit p̄ciū sta-
tuere cū iste decesserit ⁊ nihil de p̄cio arbitratꝰ fuerit quo casu
a ꝑsona nō recediť vt ꝓ hac.l.⁊ ꝓ ista so.bene facit.d.l.vlti.C.
de ꝯ̄hen.empt.⁊ de hac qōne fuit qdā interrogatꝰ in examina
tione p̄uata q male rn̄dit Dy.⁊ de ista materia arbitratoꝝ vi
de qͦ no.d.l.si societatē.§.arbitroꝝ cū.ll.sequētibꝰ.s̄.ꝓ socio ⁊
illa glo.q̄ est ibi ꝯtinet veritatē illa aūt q̄ est in.d.l.in vendētis
est pessima.Dy.Et vide etiā alia pulchra in ista materia q̄ no
taui.d.l.in vendētis ⁊.l.fi.C.de ꝯ̄hen.empt.⁊.j.e.l.cētesimis.§.
fi.⁊ vide etiā glos.q̄ est in cor.aut.vt differ.iudices.§.si v̄o ꝯti-
gerit est etiā notandum ꝙ aliud est cōmittere aliquid arbitrio
alicuius quo casu videtur electus tanꝙ bonus vir ⁊ aliud cō-
mittere volūtati alicuius quo casu ꝓpriam volūtatē ⁊ ꝓpriuꝫ
motum sequi pōt vt.s̄.de here.insti.l.si quis semproniū de leg.

§.l.j.⁊ ad trebel.qꝛ poterat ⁊ hoc per cardi.extra de sepulturis c.super cathadrã in clemẽtinis q̃ fuit bonifacij.viij.faciũt pre dicta ad arbitriũ ꝙ sepe ꝯcedif potestatibus ꝙ restringatur ad ius ⁊ equitatẽ de quo dixi.s̃.de bo.auf.iudic.pos.l.in vẽdi tione.§.de tpe. In glo.vtr.s̃.de arbitris ibi so.vt ibi immo dic vt in iposita.e.tit.no.qꝛ non refert sit ꝯctus bone fidei vel stri cti iuris:se refert arbitratus fuerit necne vt qñ arbitraf iniq̃ reducitur ad arbitriũ boni viri ⁊ sic ibi:sed qñ nullo modo ar bitratur:tũc habet locũ.l.ista quãꝙ glo.in.l.in vendentis.C.de ꝯben.empt.dicat circa hoc aliud ⁊ male:⁊ vide qd plene no.j. de reg.iur.l.in psonã.§.generaliter.Dy.In fi.immo ⁊ ibi nul lo modo fuit arbitratus q̃ritur so.ꝙ ibi fuit cõmissuꝫ arbitrio vnius ꝯbentiũ hic in arbitriũ extranei Pe.vel ibi in acciden talibus vt dicit glo.C.de ꝯben.empt.l.in vẽdentis:sed ꝯtra h̃ est lex.ista dic ergo ſm Ja.de are.qui in hoc ꝯcor.cũ Pet.aut cõmittif arbitrio tertij:⁊ tũc eo nõ arbitrãte ꝯctus est infectꝰ aut arbitrio vnius ꝯtrahẽtium tũc si stat p eũ habef p ipleta. vt.j.e.l.in executiõe.§.vlti.de reg.iur.l.iure ciuili.Jac.

Et ideo. Ibi omnino non arbitretur etiaꝫ casu impeditus. Dy.In fi.nisi p missor impedierit arbitrari vt.s̃.de arbitris.l.dieꝫ §.si quis litigatorꝝ.§.penult.Jac.vt dixi scdm eũ s̃.l.pxi.circa pn.⁊ Ray.ꝯcor.cũ eo ⁊ p.s̃.l.pxi.ibi pmissor qua si moram fecerit sed Segnor.est in ꝯtraria opi.etiam quando pmissor impedit vt dixi.s̃.l.proxima.

Quodcunqꝫ. Subiectus alterius pote stati sibi vel impsonaliter stipulãdo ei acquirit hoc dicit istud prin.cum.§.vlt. ibi pro eo habef quo ad vinculũ obligationis patri dño ve q̃rendum. Jac.Ibi stipulatus esset hoc cũ dari stipu latus filius vel seruus.sed si fieri stipulatus esset patri dño ve tunc idem vt.s̃.e.l.stipulatio ista.§.hi qui aut sibi:⁊ tunc licet queratur obligatio patri dño ve nõ tñ agit vt sibi:sed vt filio seruo ve fiat vt insti.de stip.seruorꝝ.§.sed cum factũ interdum tñ stipulatio serui inutilis reddif p adiectionẽ sue persone que sue ea vtilis esset vt.j.de stip.seruorꝝ.l.ij.§.antepenul.Jaco.in glo.pater vel dñs.In fin.qd verũ est qñ filius stipulatus sibi ipsi vel simpliciter vt.j.e.l.§.fi.aliud qñ patri stipulatur etiaꝫ ex aduentitia causa:qꝛ tũc patri totũ q̃ritur sicut ⁊ olim et ita videtur loqui.s̃.e.l.stipulatio ista.§.hi qui in pnc.Ibi ea rõne qua cetera quoqꝫ ⁊.§.alteri in pnci.Dy.¶ In glos.ipsi vel in quorꝝ potestate sunt ⁊ est rõ dubitationis:qꝛ collata videtur in id tẽpus quo stipulantes in potestate futuri nõ sunt.Ol.Ibi inspicimus.ar.s̃.de leg.j.l.si a pluribus.§.j.Jaco.

Si ita quis. Al's incipit si quis ita ⁊ breuiter h̃ dicit ex stipulatiõe patris facta fi lio vtilis actio filio acquirif.Ibi post mortẽ meam verba sunt stipulãtis.Dy.Ibi filie vt filie nõ vt heredi.Dyn.qd ea q̃ no. s̃.de pact.l.si tibi.§.si pactus.Ibi vtilis actio ex patris stipu latione descẽdens.Dy.Ibi nõ existat in quo casu ergo heres esset datur directa ⁊ nõ vtilis,⁊ sic dictio lꝫ aduersatur quali tati actionis:sed non actioni ſm Guil.vel ſm Ja.de are.dato etiã ꝙ sit heres datur vtilis nec ob.l.auus.s̃.de pactis.qꝛ ibi loquitur in his in quo filius tenebaf hereditario iure hic secꝰ: ⁊ idem tenet Pe.cũ pater stipulatur filie:vt filie non vt here di ⁊ hoc tenet glo.s̃.de operis libertorꝝ.l.cum patronus.§.j.ex peditis glo.ex glo.op.de.l.si genero.C.de iure dot.so.dicunt q dam aut pater stipulaf filio emãcipato aut in potestate.Prio casu nulla q̃ritur vt in ꝯrio.Scdo casu loqtur iste.§.sed cõtra istam so.insta de.l.patri.C.de pactis ꝯuen.tam sup dote sol.s. tenes ista so.dic ꝙ ibi q̃rebaf nepotibꝰ ex filio quẽ habebat in ptãte nõ nepotibus natis ex filia ad idẽ opp.de.l.pact.e.ti.dic ꝙ ibi loqtur de stipulatiõe matris hic vero de stipulatiõe pa tris.¶ Sed ꝯtra istã so.insta.de.l.gaius.s̃.so.ma.so.dic ꝙ ibi est spãle pp̃ter rõnes q̃ ibi subijciũtur in fi.l.vel potes dicere ad pmum ꝯriũ de.l.genero ꝙ p patrẽ filio emãcipato directa acqritur vt ibi acqritur tñ vtilis ⁊ sic cõcor.cũ isto.§.⁊ cũ.d.l. pater.C.de pactis ꝯuẽ.tam sup dote ⁊ dic vt dixi.d.l.pater vbi de hoc plene distinxi vel dic latius ꝙ interdũ q̃ritur an filius stipulando acqrat matri.Primo casu aut loquor in his q̃ sũt facti quo casu dic aut filius stipulaf patri:⁊ tũc sibi acqrit.vt s̃.e.l.stipulatio ista.§.alteri ⁊.§.hi qui ⁊.j.l.qd dr̃ aut stipulaf sibi ⁊ tũc lꝫ actio patri acquirif ipse pater tamẽ aget nõ vt sibi fiat:sed vt factũ explicet in filij psona vt instit.de stipulatione seruorum.§.sed cum factum aut stipulatur ea que sunt iurꝫ ⁊ tunc siue stipuletur patri siue sibi siue ipsonaliter acqrit pa tri vt in pn.huius.l.⁊.d.l.stipulatio.§.alteri.s̃.e.qd sane intelli gas in filio existẽte in potestate secus in emancipato cũ p ipm non queraf patri vt insti.per quas personas no.acquirif.§.j.

Item intelligas sane scdm hec iura scdm vo iura noua aut fi lij stipulatio interponif sup pfectitio:⁊ tũc idem qd.s̃.dixi aut sup aduẽtitio:⁊ tũc si sibi stipulaf acquirit sibi pprietatẽ.patri vo vsũfr.vt.C.de bonis q̃ libe.l.cũ oportet si aũt stipuletur ipi patri tũc q̃rit ipi patri quo ad totum vt.d.l.stipulatio ista.§.hi qui ⁊ dixi.s̃.in pn.huius.l. Scdo casu principali qñ queritur vtrũ ex stipu.filij acquiraf matri dic ꝙ nõ vt.s̃.ad trebel.l.de bitor.§.fi.Tertio casu pncipali cum q̃ritur an ex stipu.matris queraf filio dic aut pater stipulaf filio nascituro aut iã nato. ¶ Primo casu obtinet si qs opas.s̃.de operis libertorꝝ. Se cundo casu aut filio emãcipato aut in ptãte existente. Primo casu ſm opi.quorũdã non q̃ritur filio directa:nec vtilis vt.C.de iure dot.l.si genero ſm opi.aliorꝝ lꝫ non q̃ratur directa q̃ritur tñ vtilis vt dixi.s̃.in oppositionibus. Scdo casu aut stipulaf simpliciter filio aut post mortẽ suã si simpl'r aut est tale qd ꝙ sibi põt acquiri ⁊ tũc sibi acquirit ipse pater vt librũ tradi do mum edificari ⁊ similia vt.s̃.e.l.dñs.j.e.l.qd dicif.j.rñ.⁊.j.eo.l. eũ qui ita.§.qui sibi aut est tale quid ꝙ sibi acquiri vt qꝛ stipu latur nõ impediri certo loco stare vel cappã suã portare ⁊ tũc stipulatio est inutilis vt.j.e.l.qd dicitur v̉.alioquin.Scdo casu qñ post mortẽ filio stipulaf distingue vt no.s̃.de pac.l.si tibi.x. §.si pactus.qꝛ aut stipulaf filio vt filio ⁊ vtilis sibi acquiratur vt hoc.§.posito etiã ꝙ postea filius sit heres ſm Ja.de are.et Pe.⁊ ita intelligũt istum.§.qd puto verũ per.l.cũ patronus. §.j.s̃.de operis libertorꝝ lꝫ hic glo.aliter inuat ⁊ male aut stipu latus filio fuit vt heredi ⁊ tũc directa q̃ritur vt.s̃.de pactis.l. auus aut stipulatur filio vt extraneo tũc nec directa nec vtilis acquirif vt.d.l.si tibi.x.§.si pactus.s̃.de pactis cũ ibi notatis: aut dubitatur qualiter fuerit stipulatus:⁊ tũc dic ꝙ in casu q̃ postea filius reperif heres tanꝙ heredi videf stipulatꝰ vt.s̃. de proba.l.si pactũ ⁊.l.si necessarias.§.fi.s̃.de pig.act.ibi dari ⁊ sic erat ꝯditio intrinseca quo ad patriã potestatẽ ⁊ sic nõ ob. j.e.l.si filius ⁊ hoc faciebat dubitationem.In glo.ex interpta tione ibi so.vt ibi.qꝛ ibi pater ꝯcepit v̉ba in psonã suã hic in p sonam filie.Jac.Ibi vt filio vel ibi quo ad directã pacti exce ptionẽ.Ja.⁊ dic plene vt ibi no.Dy.In glo.vr̃ g̃ ibi.l.non du bius ⁊.s̃.de liberis ⁊ po.l.titius.§.fi.Jac.sed Jac.de ra.ꝯdicit eñ idem esse lꝫ sit heres quantũ ad act.⁊ quãtum ad forum et hoc pbat qñ heres hꝫ illaꝫ directam quã habuit defunctus: sed hic nullo modo q̃sita fuit patri vñ sicut extraneus nõ ha beret actionẽ ita nec filius ex psona defuncti:sꝫ ex sua hꝫ vtilẽ sꝫ vr̃ ꝙ habeat directã:qꝛ in stipulatione spectamꝰ initiũ:naꝫ filie stipulando sibiipsi stipulari vr̃ vt.s̃.e.l.dñs vnde cũ filia esset in potestate tpe stipul.vr̃ ꝙ actio directa q̃ratur mihi et postea filie heredi vt.j.e.l.si filius ⁊.j.de reg.iur.l.nihil.sꝫ Jac. dicit ꝙ aliud est in illa stipulatiõe aliud in ista in quo nulla ac quirif cũ referaf ad tps mortis stipulatio ⁊ sic in casu ecõuer so.Sibi acquirere nõ põt vt.j.de stipulatiõe seruorꝝ.l.fi.Jac. de ra.Ibi no.ergo aduersaf.s.v̉bum licet ꝙ est in textu ⁊ ad h̃ adducitur p cõcor.d.l.non dubium ⁊.l.titius.§.fi.de liberis et posthumis.In eadẽ glo.in fi.immo.l.si quis vina ⁊ no.in.l.j.in pnci.eo.ti.In glo.magna.vt.C.de neg.gest.l.si ab eo vel dic nõ ob.l.auus qꝛ ibi pactum super eo in quo filius tenebatur here ditario iure hic secus:nã hic pater nihil sibi stipulatus est:et ideo filie hereditario iure nihil queritur nisi vt heredi esset sti pulatus vt.j.e.l.cum qui.§.j.Jaco.

Non solum. Inter si:et cũ nõ est differẽtia hoc dicit iste.§.⁊ vide in alphabeto di ctiõe si ⁊ dictiõe cũ de significato istarꝝ dictionũ:sꝫ vr̃ interesse inter istas stipulatiões de qbꝰ loqf iste.§.qꝛ pma stipulatio fit sup certo:scda sup incerto vñ dic ꝙ in hoc vñ differũt:sed in cõmittẽdo vel mõ cõmittẽdi nõ qꝛ quocũqꝫ mõ veneris vel qñ cunqꝫ cõmittif ⁊ in hoc eqparaf siue p cũ siue p si stipulatio sit ꝯcepta:tã in pmo casu:ꝙ in scdo Dy.Itẽ opp.de.l.cẽtesimis §.fi.j.e.p cuius solutione dic ſm Guil.de acunio q hoc notat s̃.de ꝯdi.inde.l.q pmisit.cum q̃rif an inter si ⁊ cũ sit differẽtia dic aut adijcif ei qd tacite in est:aut nõ.Prio casu nõ est dr̃ia inter si:⁊ cũ nec conditionẽ faciunt vt.s̃.de tutel.l.muto.§.hãc aũt ⁊ lib.j.l.j.Secũdo casu aut adijciuntur ad substantiã obli gationis aut ad qualitatem extrinsecam aut ad executionem. Primo casu differẽtia est inter si et cum quia si respicit intrin secus substantiam obligationis cum vero magis dilationem solutionis vt.s̃.de ꝯditio.⁊ demon.l.si quis legata qñ dies le ga.ce.l.si titio in princi.⁊ sic loqtur lex centesimis.§.fi.j.e. Se cũdo casu inter si ⁊ cũ nõ est differẽtia:qꝛ vtrũqꝫ facit cõditio nem vt hic et dicta.l.qui promisit. Tertio casu est differentia quia si denotat conditionẽ.cum vero denotat admonitionem vt.j.eo.l.si decem cum petiero cum ibi notatis.et.s̃.de conditi. et demonstra.l.titia.Guil.vel dic ſm Oldrad.Si hec dictio cum appo.

tum apponat in medio rex vel psonarũ et inducit cõiunctionē vt.j.de verb.signi.l.triplici.et.s.de vsufruc.accre.l.si qs titio.de le.j.l.titie textores.§.penul.τ de vsufr.le.l.illi cũ illo.τ.l.si ancilla cũ liberis.de le.j. ¶ Si addicit vo actui alicui vbi ɔditionez inducit vt hic τ.d.l.q pmisit.de cõdi.inde.est tñ differētia aliqñ inter si τ cũ ꝗtũ ad effectũ ɔditionis inducte vt.j.l.pri.§.pen. τ fi. Dl.ibi.aut si veneris:q: vtrobiqꝫ est cõditio ĩ fi.q: vtrobiqꝫ in diem est τ nõ conditionalis stipulatio.Jac. ¶ Filius in glo. ibi in princip.huius.l.τ.s.eo.l.si filius.Dl.

¶ Adde ad hanc.l.bart. τ pau.d cas.

Centesimis. Effectus obligatiõis in diē est purus:effectus aũt petitiõis ƀm glo.suspendit.h.d.princi.huius.l.vsqꝫ ad.§. id aũt.ibi pri⁹ pura τ de pñti ɔcta vt insti.e.§.id autē.ꝙ τ.j.de verb.sig.l.cedere diē.Dy.τ plene.Dy.τ bñ explicabit hec materia.j.e.l.stipulationes.nõ diuidũtur.al's ita stipulatus.

Id aũt. In tps mortis ɔferri nõ pmittit factũ nõ explicabile p heredem.h.d.vsqꝫ ad.§.si ita.τ qd dicit in facto dic in quo cogitat de actu psone pmittētis vel ꝙ nõ põt p aliũ explicari:secus si posset p aliũ explicari vt in glo. not.qd facit si aliqs pmisit facere pacē cũ inimicis suis ꝙ heres ei⁹ teneat iplē de ista materia plene dixi i.§.ne aũt.h ĩ gl.alle.

Si ita stipulatus. Tps obligatiõis in voluntate rei ɔferri pmittit ei⁹ substātia phibet.h.d.ibi aũt τ male vt seqtur Dy.ibi verũ est ergo si aũt mortē cõstituas vtilis est a ɔrio sensu.Dy.ibi esse ɔstat oĩm tpe.Dy.ɔtra istũ.§.op.de pñ.ad fi.So.casus diuersi sunt nõ aduersi τ est rõ differētie ille em q pmittit si voluerit.x.dare ɔfert in ei⁹ volũtatē τ iõ nõ tenet.vt.l.stipulatio. s.e.si vo dicas cũ voluerit tũc dare nõ ɔfert in eius arbitriũ:ſꝫ tps dandi.τ iõ valet ſꝫ op.ꝙ siue dicat si noluerit siue cũ voluerit nõ teneat vt.d.l.stipulatio.s.e.τ de act.τ obli.l.sub hac.τ.C. de ɔtrahē.emp.l.in vēdentis vbi de hoc no.τ dixi.So.ƀm glo. collige qnqꝫ casus aut pmitto si volã aut si voluero aut promitto cũ volã aut pmitto si volo:τ istis quattuor casib⁹ stipulatio nõ tꝫ aut pmitto cũ voluero τ ista tꝫ si ante mortē ɔstituam me velle vt hac.l.simile.no.s.de ɔhē.emp.l.hec vēditio ɔtrariũ no. in ista stipulatione si voluero in.d.l.in vēdentis.C.de cõtrahē. emp.vbi dicit ꝙ ista si voluero tꝫ sed male vñ tene hanc gl.τ ꝙ not.d.l.vēditio.τ est rõ differentie vni⁹ casus ad alterũ:q: si pmitto si volo ista ē plana ꝙ nõ tꝫ vt.l.stipulatio.s.e.cũ substātia obligatiõis ɔferat ĩ volũtate rei eodē mõ si dico si volã.vt.s.de act.et act.l.sub hac.vbi de h vñ no.ĩ gl.eodē mõ si dicã si voluero τ ē rõ q: monosillaba si respicit itrinsec⁹ substātiã obligationis ꝙ nõ est in ista monosillaba cum vt dicebã.s.eo.l.qd cũqꝫ.§. non solũ.τ ideo obligationis substātia adhuc in volũtate rei vr esse collecta.τ iõ nõ tenet vt.s.de le.j.l.senatus.§ legatũ.idē ẽt in ista pmitto cũ vollã τ ē rõ q: lꝫ ista monosillaba cũ magis respiciat extrinsec⁹ dilectionē ꝙ obligatiõis substantiã vt dixi in d.§.nõ solũ.tñ verbũ volã est verbũ futuri tpis qd habet tractum vñ adhuc põt reus penitere.vt.j.e.l.si qs stipulat⁹ in pñ. sed si ego dico cũ voluero ista bene tenet q: monosillaba cũ magis denotat dilationē extrinsecus ꝙ respiciat obligatiõis substantiã vt dixi.d.§.nõ solũ. ¶ Itē vbũ voluero est futurũ subiunctiuũ qd format a pterito indicatiui sed preteritũ est certũ τ iõ si dico pmitto cuꝫ voluero denotat de pterito me voluisse obligari τ ipꝫ dare vel ipa obligatio nõ sit collata in meã volũtatē sed quo tpe soluere debeã vt.d.l.hec vēditio cũ ibi notatis s.de cõtrahen.emp.Itē opp.s.de testa.tute.l.tutor.ita recte et dic vt ibi not.τ dixi.Itē op.cõtra istũ.§.τ vr ꝙ nõ sit differētia inter si τ cũ vñ vr ob.d.l.qd cũqꝫ.§.nõ solũ.s.e.Sol.vt ibi dixi Ultimo adducit iste.§.in ar.ad qstionē talem pone ꝙ iudex cõmisit alicui vices suas donec eas duxerit reuocãdas vel deportãdas aliquē q usqꝫ sniam deportatiõis duceret reuocãdã mõ qritur nunqd moriendo videatur reuocare et pmo videt ꝙ sic. vt.s.de le.iij.l.fideicõmissaria.§.si sic.ƀm vnã lecturã.τ.l.vxor. §.sceuola.τ.s.locati.l.iiij.In cõtrarium vr per hãc.l.τ.s.l.si qs arbitratur.C.de contrahē.emp.l.fi.vbi de istis qstionibus dixi vbi di.Cyn.ƀm Pet.τ.C.cõia delegat.l.fin.§.j.ꝙ aut verba apponunt p modũ ɔditiõis aut p modũ admonitiõis seu taxationis verbi gratia q: dixit quousqꝫ vl' donec τ tũc aut ista vba apponunt circa ea q̃ habēt certos fines a natura vt reuocare pcuriũ vel nõ reuocare vel reuocare iurisditionē mãdatã vel nõ reuocare τ tunc moriendo videt reuocari τ arbitrari vt.d.l.iiij.s. locati.si vo nõ hꝫ certos fines a natura puta vt cõstituat pcuriñ arbitrio titij tũc moriẽdo nõ vr arbitrari vt.d.l.si qs arbitratu. τ.l.vlti.C.de ɔhē.emp.sed in vtroqꝫ mẽbro hãc distictionē reproba dictũ est em ꝙ si vba apponant in modũ cõditiõis moriẽdo vr arbitrari vñ ob.d.l.fideicõmissa.§.si sic.τ.l.vxor.§.sceuola.de le.iij.s.de ma.testa.l.seruos:scõo dicebat ꝙ qñ per mo

¶ Nota de dictione nolo: quia raro tactũ inuenies

dum taxatiõis circa ea q̃ habēt certos fines a natura moriẽdo vr reuocare vñ obstat extra de rescrip.c.si gratiose lib.vj.ar.s. de ãnuis le.ãnua.§.j.τ ꝙ no.s.de iu.om.iudi.l.τ q:.τ de pact.l. tale pactũ.§.si pater.τ iõ dic latius τ melius qñ hec verba apponũtur p modũ ɔditionis aut in cõtractu aut in vltima volũtate.Pmo casu moriẽdo nõ vr arbitrari vt.s.de ɔdi.τ demon. l.in lecta.in prin.Scõo casu sic vt.d.l.fideicõmissa.§.si sic.et.l. vxor.§.sceuola.de le.iij.τ.l.si seruos.de ma.testa.Qd intelligo qñ hoc arbitrari ponitur circa qd certum secus si circa incertũ certificãdũ tñ per arbitriũ q: tũc ad aliũ transiret electio ipso moriente non arbitrante.vt.C.cõia delega.l.j.§.j.vbi de hoc dixi.Si vo verba apponũtur p modũ taxatiõis siue admonitiõis tunc aut apponũtur circa ea q̃ nõ habēt certos fines a natura et tũc dic vt.s.dicebã scõm Pe.aut circa ea q̃ habēt certos fines:τ tũc aut verba pferuntur ad voluntatē dignitatis aut ad volũtatem pprie psone.Pmo casu moriẽdo non arbitratur verbi gr̃a mãdat ppria aliquid ad beneplacitum vel arbitriũ sedis aplice eo mortuo nõ est reuocatũ:sed remanet in arbitrio successoris vt.d.c.si gratiose.extra de rescrip.lib.vj.vt.d.l.ãnua §.j.de annuis le.cũ si.Scõo casu qñ ad voluntatē pprie psone tunc moriẽdo arbitratur.vt.d.c.si gratiose.τ.d.l.iiij.s.locati de ppria qstione quando iudex cõmisit vices suas donec duceret reuocandas vide extra de officio delegati.c.si delegatus.li.vj. et de vtraqꝫ qstione vide qd notaui.d.l.vlt.C.de cõtrahē.emp. In glo.pmitto ibi hui⁹.§.Pe.assignat aliã rõnē.q: pmo casu cũ fert voluntatem pmissoris expressaꝫ.In scõo tacitam quasi videatur pmittere cum aduenerit ipe quo tpe voluerit q̃ ratio pbatur.s.de here.insti.l.captatorias.τ.l.si qs semproniũ.et de condi.τ demon.l.nonnũqꝫ.Pe.ibi expressa est ɔditio:sed certe τ in pmo est cõditio vt ibi patet:τ iõ dic vt.s.pri.dixi ƀm Pet. ibi adiũgitur pterito subiũctiui:immo futuro.s.voluero.vt no. j.e.l.si quis stipulatus sit stichũ.sed formatur a preterito ĩdicatiui:τ sic debuit dicere glos.ibi.§.sic fidei.sed vnũ intellectũ vel dic in stipulatiõe obtinet hec lex vt si nũqꝫ noluerit nunqꝫ petatur ab eo vel herede ei⁹ in legato refert aut dixit si voluerit heres τ tũc ex prima voluntate debet τ si nũqꝫ noluerit sed semp voluerit nõ debetur aut dixit cum voluerit et tũc tps post mortem heredis exigitur vt ibi τ.e.ti.l.vxor.§.sceuola.nec inqritur voluerit heres vel nõ τ est ratio.vt.j.de reg.iur.l.in testamētis τ hoc ƀm vnũ intellectum Jac.sed q̃ est ratio diuersitatis inter illas si volã τ cũ volam ex parte vna τ illas si voluero et cũ voluero ex parte altera dic τ.d.l.si qs stipulatus sit stichũ.j.e.vel dic cũ pmitto cũ volã vel si volã pmitto cũ actui vel si actui dãdi volũtas adfuerit vt sic sit sensus si cũ volũtari⁹ vel cũ volũtari⁹ dabo sic.s.de re.di.l.fi.ibi transcẽdere voluerit.i.volũtari⁹ transcenderit.τ.C.finium regundo.l.si constiterit est enim verbum volã futurum habet tñ aliquã naturã preteriti q: format a preterito indicatiui vt pdixi et iõ nõ intelligit:tũc cũ apponit verbũ voluero ꝙ actui dãdi adsit volũtas sed ꝙ pcesserit aliqñ ideoqꝫ sufficit semel voluisse:sed q̃ est differētia inter si voluero τ cũ voluero rñ.vt dixi verbũ voluero sapit naturã pteriti τ futuri et dictio si est cõditionalis τ oĩs ɔditio est de futuro vt.s.si cer.pe.l.itaqꝫ.τ.j.e.l.cõditio in pteritũ iuēta & ɔditiōe si vbo voluero trahit vbũ voluero ad sui naturã τ significat futurũ. ¶ Et iõ idem est ac si dixisset volam sed dictio cum põt esse temporalis τ accipiatur pro quando τ conditionalis τ si conditionale accipiatur inutilis est stipulatio vñ faciẽda est interpretatio vt valeat si possit.vt.j.e.l.quotiens.τ ideo accipiatur tēporaliter τ nõ cõditionaliter vt sit dies τ nõ ɔditio videat inserta:sed quare nõ ita differt inter illã si veneris τ illã cũ veneris sicut inter illã si voluero τ cũ voluero:rñ.q: venire nihil hꝫ cõe cum cã datiõis τ iõ ɔcurrentē cũ datiõe volũtatē significare põt et precedentē ƀm ꝙ senserũt stipulãtes.Jac.τ de significato istoꝝ vboꝝ volã τ voluero vide in alphabeto dictiõe volo volã voluero.τ de here.insti.l.ille aũt institutiões.In.e.gl.in fi. sed dicas ꝙ nõ differũt ꝗtũ ad inducendã ɔditionē vt in ɔrijs sed ꝗtũ ad differētiã ɔditiõis inducte sic vt hic q: cũ designat tps si nõ.vt.s.dictũ est τ vide qd dixi.s.q fine ma.ad lib.peruenit.l.fi.vel dic hꝫ Ja.de bel.in ɔrijs ē hic regulare hic causale τ distingue h cui vbo adiũgat vel dic ꝗtũ ad inducendã cõditionem nõ est differētia vt hic q̃libet so.bona.Jac.de bel.

☞ Dies prime obligationis tacite videtur in secunda obligatione repetitus.

Cũ sic. Dies pme obligationis † tacite videtur in secunda obligatiõe repetit⁹.h.d. dicit:vel sic verba dubia cõtra stipulatorem interpretãt Dy.τ no.nihil hic verba operari.In gl.ani

mo nouandi vel dic simpliciter et ex ea causa quia ante stipulationē deberetur nec obst.s.e.l.qui his.Jacob.⁊ vide qđ ibi plene notaui in eadem glos.in fi.Sol.illud ne priuilegiū oīno reddatur inutile.⁊ not.de repetitione scđm qđ gl.dicit circa qđ dic ſm Jac.de bel.qui hoc not.s.pro socio.l.sed si addiciaẗ aut qđ agitur in vltima voluntate pōt valere ſm intellectū ꝓferentis vel in cōtractibus ſm intellectū vtriusq̄ꝫ etiā si verbū additum esset omissum ⁊ tūc verbū additū nihil opatur sꝫ abūdat.vt.s.de cōdi.insti.l.verba.al's secus vt ibi:vel dic aut agitur de fauore vt in legatis ⁊ priuilegijs:⁊ tunc auget ⁊ debet aliquid operari vt dicta.l.j.ad municip.vel de lega.j.l.si quando.et extra de priuil.c.in his.aut agiẗ de odio ⁊ tūc si scđm intellectū vtriusq̄ꝫ verbū additū aliqd opari operatur qđ pōt.vt.s.de vsur.l.si stipulatus.al's in dubio nihil operatur.vt.d.l.sed si addiciatur.⁊ s.e.l.stipulatio ista.§.eum qui.⁊ hac.l.⁊.s.de pac.dot.l.cum pater.vel dic aut certa est dispositio hominis vel volūtas cōtrahentiū aut ē dubia.Prīo casu si tendit ad hoc vt aliqd opereẗ tūc opaẗ si vō vt non opetur tūc nō opaẗ.Scđo casu opaẗ si pōt opari ⁊ nemini fit ꝑiudiciū vt.d.l.si qñ cū si.secꝰ qñ nō pōt opari q: tunc verbū abūdat vel est inculcatio verboꝝ.Idē si alicui fieret preiudiciū vt hac.l.et.d.l.sed si addiciatur.vel dic ꝙ aut verbū additū est cōtra ius et tunc nō auget.vt.C.de pact.pig.l.j.aut est scđm.l.⁊ tūc dic vt.s.⁊ hic si descēdit illud generale in dubio dꝫ res accipi vt non pereat vt.s.de rebus du.l.quotiēs.et accipe responsionē ex predictis.Jac.de bel.

Casus singularis ⁊ facit ad hāc.l.qd dicit bar.in.l.a testatore.ff.de ꝯdi.⁊ demō.⁊ i.l.diem ꝓferre.§.j.ff.ō arb.

Si decem cum petiero.

Iste casus nō repitur alibi scđm Dy.et breuiter.h.d.hec verba cū petiero nō faciūt cōditionē:sed magis quādā denotant admonitionem.de hoc.s.de tute.l.muto.§.sub cōditione.⁊ hanc.l.declara vt dicetur.j.e.l.si stipulatus.⁊ tenet hic Od.ꝙ si stipulatus sum.x.cū petiero ⁊ singulis diebus dari certas vsuras ꝙ vsure currēt incipiūt a die īterposite stipulatiōis nō tm̄ a die petitiōis q: stipulatio ē pura vt hic patet ⁊ ꝓ hoc.j.e.l.si ita quis ꝓmiserit.ibi quo prout.Ol.ibi stipulatio ⁊ sic non est ꝯditionalis per qđ pꝫ ꝙ ante lit conte.peti potest ⁊ nata est hec actio ⁊ sic male dicit gl.que intelligit ꝙ ante lit.cōte.nō cōpetebat actio ⁊ sic nō pōt agere de iure sed de facto agit in cusu huiꝰ.l.⁊ sic no.gl.s.e.l.si titius.et.C.de cōtrahē.⁊ cōmit.stipu.l.nuda.vbi de hoc satis dixi sed vt salues glo.potes dicere ꝙ nō cōtrahitur hic obligatio anq̄ꝫ moriar quasi an videaẗ habere in se dieꝫ incertū.s.cū petiero.ergo si in diē planū est ꝙ nō pōt peti ⁊ sic possent gl.bene dicere in fi.s.in ꝑsona heredis:sed si ꝓ conditione habereẗ:tunc q: factū certe ꝑsone demōstratur ar.tñ ꝯtra.j.e.l.si stipulatus fuerim in prin.sed h in vi cōditionis ⁊ sic nō ob.vt insti.e.§.ex cōditiōali.Jac.in gl.j.ibi sic ecōtra.s.pura quo ad v̄ba et cōditionalis quo ad mētē.Dy.ibi conditionalis erit ⁊ in cōtestatione ꝯmittitur vt in.l.statim alleg.si titius.s.e.in ea.gl.in fi.quasi plus suspendit substātiā obligatiōis hec dictio si.q̄ꝫ cū vt.s.e.l.centesimis.§.fi.Dy.sed regula generalis est ꝙ expressio ꝯditionū que insunt nihil opatur vt.s.de leg.j.l.iij.Cyn.in glo.vlt.ibi non deficit hic iō q: ista verba in sui ꝯceptiōe exactionem ꝯtinent ⁊ iō nō cōditionē sed admonitionē inducūt.ar.s.de cōdi.⁊ demō.l.titia.Pe.ibi ⁊ facit.sed ad hoc ꝙ verba ꝯditionalia cōditionaliter nō ponātur.Ol.in fi.hoc magis vr̄ cōtra:⁊ ideo solue vt ibi dixi.Dy.

Cum filiusfa.

Prīo diuide i duas partes:in pria loquitur in stilatiōe dandi in scđa de stipulatione faciendi:scđa ibi si stipulatus.Prima subdiuiditur in duas in prima ponit de filio ⁊ patre ab vna pte:in scđa ponit de reo ⁊ fideiussore ex aletra scđa ibi q̄ oīa.Iteꝝ prima in duas ſm ꝙ hꝫ duo dicta:in prima ponit qñ filius est in mora.in scđa qñ pater solꝰ scđa ibi at si pater ⁊ breuiter hoc intendit vsq̄ꝫ ad.§.in hac obligatione dandi mora rei vel filij nocet fideiussori et patri mora not.fideiussoris ⁊ patris ipsi tm̄ nocet:secus in obligatione faciendi.h.d.ibi at si pr̄ solus ita ꝙ non filius.Dy.ne ob.l.iij.§.si filius.s.ꝙ q̄sq̄ꝫ iuris vt no.ibi Ray.ibi in mora fuerit ⁊ postea stichꝰ decessit.Dy.ibi vtilis actio ex stipulatu de peculio.Dy.ibi dicitur.s.ꝙ mora principalis noceat fideiussori nō tñ econtra.Dy.ꝯ hāc.l.op.hic dr̄ ꝙ si pater solus est in mora vel etiā solus fideiussor ꝙ vtilis actio daẗ ꝯtra ipsuꝫ ī mo vr̄ ꝙ directa vt.j.e.l.mora.So.ibi reus principalis erat in mora:hic aūt solꝰ pr̄ vel solus fideiussor.scđo ad idem op.⁊ vr̄ ꝙ detur de dolo vt s.de dolo.l.si fideiussor.Sol.per factū fideiussoris stichus promissus perijt nullius mora precedente:et ideo interitu speciei reus principalis liberatus est et per consequēs eius fideiussor vt.j.de regu.iur.l.cum principalis.ne tamen vllus fideiussoris noceat creditori eidem ꝯsulitur per actionem de dolo ⁊ ita ibi h

vero precessit mora fideiussoris siue patris:sed cōtra istam solutionem insta.Nam fideiussor credēdo semper videtur esse in mora vt.j.eodem.l.si seruum.solu.illud in reo principali:secus in fideiussore not.dicta.l.si fideiussor.⁊ ideo sic distingue quando per factum fideiussoris siue patris vt in casu huius.l.stichꝰ promissus perijt aut mora precedente:aut non si nō fideiussor teneẗ de dolo vt dicta.l.si fideiussor.si mora precedēte aut mora rei tantum:aut mora rei ⁊ fideiussoris aut mora fideiussoris tantum primis duobus casibus cum interitu reus principalis non sit liberatus vt.s.e.l.si ex legati causa nō liberatur fideiussor ⁊ per consequēs tenetur directa.vt.j.e.l.mora.Tertio casu interitu rei liberatur reus principalis ⁊ per cōsequens fideiussor a directa:sed quia ipse fideiussor fuit in mora contra ipsum datur vtilis vt hac.l.⁊.s.de vsur.l.mora.§.fi.Ulterius op.hic textus equiparat patrem ⁊ filium ab vna parte ⁊ reum ⁊ fideiussorem ex altera videtur ꝙ equiparatio non sit bona vñ opp.de.l.deniq̄ꝫ.§.sed an hoc.s.de mino.sol.ibi speciale ⁊ ratio specialitatis ibi not.vlterius ad idem op.de.l.seruus.s.de his.qui not.infa.hoc modo ibi videtur in vi equiparando dominū ⁊ seruum ab vna parte ⁊ patrem ⁊ filium ex alia ꝙ si seruꝰ succedat domino vel filius patri quod nō extinguatur obligatio qua tenebatur dominus vel pater sed secus est in fideiussore:nā si reꝰ principalis succedit fideiussori extīguiẗ fideiussoria ergo si multitudo quem hic in textu non est bona vnde obstat.l.generaliter.j.de fideiusso.sol.illud quod est in dicta.l.seruus.contingit eo ꝙ principalis non erat efficax ad agendum:ideo per ipsam non tollitur accessoria efficax.vt.j.de fideiusso.l.heres debitore §.ꝙ si seruꝰ.Item opp.quia pater tenetur duntaxat de peculio vt per totum titulum de peculio quod non est in fideiussore:⁊ ideo equiparatio non est bona.so.dic ꝙ non est in hoc similitudo.vt no.j.ad municip.l.ij.Item op.scđm Pe.liberato reo principali liberatur fideiussor.vt.j.de regu.iur.l.cum principalis.s.de pact.l.fi.⁊ dicta.l.si fideiussor.s.de dolo.sed ego video quod licet tollatur obligatio in personam filij:quia ipse moriatur per mortem eius obligatio sua est penitus extrinseca vt.s.ad mace.l.creditorem.et tamen tenetur pater de peculio infra annū vt per totum titu.s.quāndo actio de peculio est annalis ipse Pe.asserit se ⁊ quēdā alium doctorem multum dubitasse super ista oppositione:sed pro eius solu.potes dicere vt not.in glo.j.de castrensi peculio.l.pater.vbi dicit glo.quod de rigore videtur pater liberari:sed de equitate intra annuꝫ tenetur vel aliter scđm ipsum Pet.aut principalis tollitur in seipsa aut ꝑ defectum persone cui inest.Primo casu quod contingit.vt.j.de solu.l.vt verborum.vno liberato liberatur ⁊ alter vt in cōtrarijs.Secundo casu quando est propter defectū persone cui inest:tunc non liberatur pater vt in casu nostro nec etiam liberaretur fideiussor quod declaro reus principalis decessit sine herede nihilominus fideiussor potest conueniri vt.s.de administratio.tuto.l.sine herede.in princip.⁊.j.de solu.l.stichum.§.sane.Item oppo.hic dicit ꝙ mora filij nocet patri vnde oppo.de.l.iij.§.si filius.s.quod quisq̄ꝫ iuris.Sol.vt ibi:q: illud quando pater experitur hic quando conuenitur Ray.Item oppo.ad idem.s.de in litem iuran.l.prima scđm vnam lecturam.So.aut tractaẗ de obligatiōe ampliāda siue īducēda aut īducta ꝑpetuanda.Primo casu loquiẗ cōtrarium scđo.l.ista.Item oppo.ad id de.l.fideiussores.in princip.⁊.l.fina.j.de fideiusso.sol.vt dixi in precedenti contrario.Ultimo dic quod principiuꝫ huius.l.inducitur in argu.ad questionem talem statuto caueẗ quod pro delicto filij teneatur pater vel pater teneaẗ assignare tertiam partem bonorum suoruꝫ.Item alio statuto cauetur ꝙ contumax habeatur pro cōfesso filius de aliquo delicto fuit cōtumax modo petitur pena ab ipso patre vel ꝙ assignet parteꝫ eidem filio respondet pater non teneor nisi ante constat de delicto.ex aduerso dicitur quod contumacia sine mora filij debet nocere patri.per.l.istam.et equiparationem quam facit et.j.ad municip.l.ij.equiparantur enim pater et filius ab vna parte et reus principalis ⁊ fideiussor ex alia.Sed sententia lata contra reū ꝑncipaleꝫ pōt executioni mandari vt no.et dixi.C.de vsur.rei iudic.l.fina.ergo ⁊c.Dyn.tñ his non obstantibus tenet contrarium et Ray.cum per.l.j.s.quando ex facto tutor ⁊.C.de iure fisci.l.fi.lib.decio.scđm scđam legē et ad hoc facit dicta.l.prima.s.de in litem iuran.et.l.fideiussores.in princip.et.l.vlti.j.de fideiussore.⁊.l.ex persona.⁊ iuribus in contrarium allegatis potest responderi quia in questiōe nostra tractatur de obligatione inducenda:contraria vero loquūtur de obligatione iam inducta perpetuanda vel executioni mandanda et an valeant ꝑdicta duo statuta dic vt dixi.C.ne filius pro patre sup rub.in gl.j.cum esset in mora ꝑ interpellationē vel diei apposite lapsum.Dy.in glo.j.quia ⁊ hec est melior expositio q̄ꝫ seqns Dy.in gl.

directa

directa ibi filio principalis. Dy. in fi. nã ibi nec principalis nec fideiussor sunt in mora q: si vterq; fuisset in mora daretur prĩa actio directa vt ibi plene not. et dicetur. Dy. in gl. s. dicta de patre videlicet q mora filij noceat patri. vt in primo casu. Jac. ibi et filio. s. q pater teneatur ex ppria mora filio liberato est etiã in fideiussore: vt ipse teneaẽ ex sua mora reo liberato. Jac. ibi et facit. s. ad hoc q mora transferat periculũ in morosum. Ja. ibi de operis liberto. hoc facit qd mora principalis noceat fideiussori. Jac. ibi. §. an pater. et l. si seruũ. §. an filius. Jac. ibi. §. sed an h. sed ibi est rõ q pater soluẽs p filio nõ habet regressum ɔtra filium: sed fideiussor sic cõtra principalẽ. Pe. in ea. glo. in fi. arg. q si fili9 succedit patri nõ extinguitur paterna obligatio vt solet extingui fideiussoria cũ principalis fideiussori succedit. ar. s. de pecu. l. quesitum. §. fi. Jac. s3 ibi est rõ: quia principalis non erat efficax ad agendũ al's secus vt esset. j. de fideiussor. l. generaliter. et l. heres a debitore. ver. q si hic seruus. Pe. vel dic vt not. d. l. seruus. in glo. alleg.

1 Fideiussor qualiter accedat in obligatione faciendi.
2 Fideiussor pmittens interesse ad illud tenetur.

Si stipulatus. Sũmatus fuit. s. in princi. huius. l. op. hic dr q si fideiussor phibeat q neuter teneatur vñ ob. s. de act. emp. l. q pendentẽ. et si serui. ven. l. si qs diuturno. Sol. vt in glo. ad idẽ op. q ex sua mora teneaẽ fideiussor vt in prin. hui9. l. So. dicit gl. hic in obligationib9 faciendi vbi fideiussor de facto rei pmisit: cũ g re9 nõ faciat ɔtra neuter tenetur: sed cõtra hãc sol. op. ergo fideiussor alienũ factũ pmisit cõtra. l. s. e. stipulatio ista. in prin. solu. dicit glo. spãle est in fideiussore. Sed hanc sol. reproba p. l. j. de fideiusso. l. si cũ reus. quare dicit glo. vel potes dicere q hic fideiussor pmisit se curaturũ q nõ faceret sed cõtra hoc insta. ergo in aliud tenetur fideiussor: in aliud re9 ɔtra. l. grece. §. si qs stichũ. j. de fideius. Solu. dicit glo. q non est penitus aliud: q: pmissio vertitur circa idẽ circa qd versaẽ pmissio principalis vñ l3 sint in se diuersa tñ illa duo circa idẽ vsanẽ: qd tñ lati9 inferi9 declarabo vel aliter dicit glo. §. si quis stichum. loqtur in obligatiõe dandi nos vo loqmur in obligatione faciẽdi vel subijcit glos. vt ois tollaẽ ɔtrarietas hic simpl'r pmisit dicẽdo p tali fideiubeo. Expedita glo. vt Jac. q: nihil habemus de materia hui9. §. iõ p declaratiõe eius materie prĩo quero qualiter in obligatiõe
1 faciendi accedat fideiussor † circa qd dic q glo. dant quadruplicem formã in. l. si qs p reo. in prin. j. de fideius. et primã reprobat: alias tres approbat: sed cõtra quartã ibi approbatam op. de. l. si ita. et q ibi not. j. de fideius. sol. dicit aut loqmur in obligatione dandi aut faciẽdi. Prĩo casu q no. in. d. l. si ita q declaro pmitto dare rẽ: et fideiussor pmittit dare estimationẽ nõ teneẽ rõ: q: in obligatiõe dãdi nõ succedit interesse. vt. j. e. vbi aut nõ appet ergo q fideiussor aliud pmisit q̃ re9 pncipalis ergo non tenetur vt. d. §. si qs stichum. sed in obligatiõe faciẽdi si pmitto facere et fideiussor pmittit interesse si nõ fecero ista bene tenet et est rõ: q: in obligatiõe faciendi interesse succedit. vt. j. e. l. stipulatiões nõ diui. §. celsus. et iõ in alio nõ vr eẽ obligatus. Itẽ si reus pncipalis teneretur alternatiue ad duo et fideiussor vnũ de illis pmittat fideiussor teneẽ. vt. l. hi qui. j. de fideius. ita et in pposito: cũ reus teneatur alternatiue facere vel si nõ faciat ad
2 interesse vt. s. de re iud. l. si quis ab alio. Jõ fideiussor † q pmittit iteresse teneẽ et ita itellige q no. d. l. si qs p reo. j. de fideiu. et vide casus ibi no. p te. alij vt Ja. õ ar. sic distiguũt aut loqmur in obligatiõe dãdi: aut ĩ obligatiõe faciẽdi. Prĩo casu planũ ẽ adeo q fideiussor in obligatiõe dãdi d3 pmittẽdo in sua psona loq vt. l. sicut. et l. si fideiussor. §. fi. j. de fideius. Scõo casu aut est tale factũ q s3 ei9 naturã põt p aliũ explicari aut nõ. Prĩo casu vt puta: q: re9 pncipalis pmittit fundũ tradi. vt no. gl. d. l. sicut. vel qñ reus pncipalis esset eiusdẽ pitie. vt. j. de duobus reis. l. nemo. dic q fideiussor põt factũ pmittere. ar. d. l. nemo. et j. eo. l. cõtinuus. §. si ab eo. scõo casu qñ factũ nõ põt sui natura per aliũ explicari. tunc fideiussor debebit interesse pmittere et valebit cũ interesse in obligatione faciendi sit successiuũ. vt. d. l. stipulationes nõ diui. §. celsus. j. eo. Item ad similitudinẽ obligationis alternatiue. vt. d. l. hi qui. j. de fideius. vel potes dicere latius scõm Pet. et anteq̃ ad eius verba veniã vide rationem dubitandi in obligatiõe faciendi qualiter fideiussor accedat: q: aut fideiussor promittet q reus faciet et ista non tenet q: pmittit factum alienum vt dicta. l. sicut. j. de fideiusso. et dicta. l. stipulatio ista. s. eo. aut ipse promittet factum suũ et tunc cum factũ rei principalis et suum sint diuersa vt. j. de sol. l. inter artifices. et. s. de cõdi. inde. l. si non sorte. §. libertus. ergo in alio erit obligatio fideiussoria et in alio principali contra dictũ. §. si quis stichũ. So. collige quinq; casus in quibus obligatio fideiussoria est valida in obligatiõe faciendi pone q reus principalis pmisit librũ scribere et fideiussor pmittit sil'r scribere librũ ista tenet si sunt eiusdem pitie ppter oĩmodam similitudinẽ vidẽtur idẽ pmisisse. vt. d. l. nemo. j. de duob9 reis. ergo idẽ dicemus in reo et fideiussore: sed si sunt diuerse peritie videnẽ diuersa pmittere vt. d. l. inter artifices. et sic non tenet vt. d. §. si quis stichum. scõo põt valere obligatio fideiussoria hoc mõ: reus pmisit scribere librum: fideiussor pmisit interesse ista tenet sm glo. vt not. in. l. si qs pro reo. j. de fideius. et scõm Jac. de are. et Pe. vt. s. dixi. Tertio pone: reus pncipalis pmittit scribere librũ fideiussor pmittit se curaturũ et facturũ interpretaẽ qd pmittat interesse. vt. j. e. l. quotiens. sed si fideiussor pmisisset interesse ista teneret. vt dixi in scõa forma: ergo et hec tertia tenebit. Quarto pone reus pncipalis promisit scribere librũ: fideiussor simpl'r pmisit dicẽdo fideiubeo pro ipso hic sil'r tenet sm glos. vt hic et scõm Pet. et est rõ: q: cũ fideiussor dixit simpl'r fideiubeo, vr fideiussisse in casu quo sua fideiussio põt adaptari. vt. s. locati. l. quero. in prin. j. de iur. fi. l. luti9. §. fi. et sic videẽ pmisisse vel ipm librum scribere si est eiusde3 pitie quo casu valet vt dixi in prĩa forma vel si essent diuerse peritie videẽ pmisisse interesse qd valet vt dixi in scõa forma vel videẽ pmisisse se curaturũ vt in tertia forma. Quinto valet fideiussoria obligatio qñ pmittitur factum impsonale: vt q: reus pmittit iudicatũ solui siue se defendi et fideiussor impsonaliter pmittit reũ defendi quo casu tenet arg. j. iudi. sol. l. si reus. et l. iã tñ. §. nũc videamus. et sic pt3 in aliquibus casibus obligatio fideiussoria in obligatiõe faciendi est valida: sed adhuc q̃ro p declaratione tex. et glo. an hoc sit verũ in quolibet facto q mora fideiussori non noceat q̃dã gl. in. l. si libertus. s. de ope. lib. vr distinguere: aut sunt pmisse ope incerte et tunc mora fideiussoris nõ noceat et est rõ q: pncipalis nõ tenetur anteq̃ sint indicte. vt. l. quotiẽs. e. ti. de oper. liber. et iõ an hoc mora fideiussoris nemini nocet aut ope sunt certe: et tunc q: de ipsis disponim9 tanq̃ de pecunia. vt. s. de ope. libe. l. ex duobus mora fideiussoris sibi nocet vt in prin. hui9. l. sed hec distinctio reprobaẽ prĩo per text. nrm. scõo p. l. inter. artifices. in fi. j. de so. Quare alij dicũt q in quolibet facto hic ɔtingit. s. q mora fideiussoris nemini noceat vt hac. l. vt. d. l. iter artifices in fi. j. de sol. sed hoc reprobat Pe. nam pone pmisi in iudicio sistere huic obligationi accessit fideiussor. hic eñ licet reus nõ sit in mora fideiussor potuit in mora constitui. vt. l. si reus. j. iudicatũ sol. et ideo latius dic sm ipsum Pe. aut fideiussor pmittit ipsum facere in casu quo valet. s. quãdo est eiusdem peritie: vt dixi in prĩa forma et tũc q: ipse fideiussor puer teneẽ si ipse fuit interpellatus mora sua bene nocet. argu. sibi. j. de duobus reis. l. nemo. et. l. mora cum ibi notatis. s. de vsur. aut nõ pmittit facere ipsum et tunc aut fideiussor pmittit interesse et hoc casu mora sua sibi nõ nocet. vt hac. l. et est ratio quia fideiussor ad interesse ante teneri non potest. Quod ad illud teneatur reus principalis vt. j. de fideiusso. l. grece. §. illud. et. §. si quis. sed reus ad interesse non tenetur nisi postq̃ fuit iterpellatus vt faciat et nõ fecit vt. j. e. l. stipulatiões nõ di. §. celsus. g si ante iterpellatiões rei iterpelletur fideiussor vr quodãmõ interpellari sup obligatione conditionali. s. si reus interpellat9 nõ fecerit quo casu nulla est petitio. vt. j. de verb. sig. l. cedere diẽ. ergo nulla. vt. j. eo. l. si pupillus. bene ergo est verum. q hoc casu interpellatio fideiussoris nemini nocet aut fideiussor pmisit se curaturum vt dicebam in tertia forma: et tunc cum lex interpretetur q interesse promittat vt dicta. l. quotiẽs. j. eo. idẽ erit q dixi in mẽbro proximo precedenti vt interpellatio sibi facta nulli noceat aut fideiussor fideiussit simpliciter dicendo fideiubeo et tunc eo casu vr fideiussisse quo valere põt. vt. d. l. potest. et. d. l. q̃ro. et ideo si est eiusdem peritie videtur promisisse ipsum facere et interpellatio sibi facta ei noceat vt dixi in pmo casu: aut nõ est eiusdem peritie et videtur pmittere interesse vel se curaturum quibus casibus interpellatio sibi facta nemini nocet vt dixi in scõo et tertio casu: et hec sunt vera qñ in principali obligatiõe deductũ est factũ circa qd exigiẽ certe psone industria si vero industria certe persone nõ exigiẽ qd est qñ pmittitur factũ impsonale: vt quia reus pmittit se defendi et huic obligatiõi accessit fideiussor aut eñ fideiussor pmiñt ipsum defendi: et tunc fideiussoria obligatio t3 et interpellatio facta fideiussoris sibi preiudicat. ar. dicta l. mora cũ ibi notatis. s. de vsur. aut iste fideiussor fideiussit simpliciter dicendo fideiubeo pro illo. et tunc vr fideiubere in casu quo põt per. d. l. quero sed ipe fideiussor potuit pmittere factũ impsonale vt dixi in alio mẽbro g hic vr pmisisse simpl'r fideiubẽdo cũ h possit facere vt. d. l. si reus. et p ɔñs interpellatio sibi facta sibi nocebit ar. dicte. l. mora. aut iste fideiussor promisit interesse vel se curaturũ q tantũdẽ prestat et his casibus inter-

pellatio sibi facta nemini nocet p ea que .s. dixi in scdo et tertio mẽbro pncipali cõcludas ergo p hoc intellectũ huius .§. qñ in terpellatio fideiussori fctã possit sibi nocere ⁊ qñ nemini noceat per h intelligas .d. l. si libert⁹. cũ ibi notatis de ope. lib. qñ mora patris noceat filio vel econtra et quando principalis noceat fideiussori vel econtra vide plene .j. eodem. l. cum filius. in pnc. et §. j. ⁊ ibi habes pulchraz qstionẽ si ex forma statuti teneat pr ex delicto filij an ꝯtumacia filij noceat pri ita q teneatur ibidem etiaz habes pulchras formas quõ fideiussor possit accedere in obligationibus faciẽdi. Itẽ allegatur iste .§. ad qstionẽ si aliqs fecit pacẽ cũ aliquo ⁊ dedit fideiussorẽ de pace seruãda sub certa pena q si fideiussor rũpat pacẽ stipulatio nõ cõmittat. Dy. In glo. ex ea stipulatione ibi speciale in fideiussore qd est falsuz vt .j. de fideiusso. l. sicut reus. Dy. ⁊ de hoc vide q ibi no. ibi idẽtitatẽ .i. interesse ⁊ sic idẽ principalis pmisisse vr arg. .j. e. l. stipulationes nõ diuidũtur .§. celsus. vel valet etiã si pmitteret idem factũ si ipse fideiussor ⁊ principalis essent eiusdẽ peritie. vt .j. de duobus reis. l. nemo. Pe. hoc tñ .s. latius declaraui ibi vel dic scdm Jo. verius. Ol. ibi ⁊ sic refert: hoc referas ad precedẽtem sol. non ad primã. Ol. in fi. ⁊ tunc valet. ⁊ de hoc dic vt not. .j. de fideius. l. si qs p reo. in prin. Dy. vel dic refert an in principali pmissione vertat dari ⁊ tunc certũ est fideiussorẽ recte accipi et de pmittẽdo debet loqui vt .d. l. sicut reus .j. de fideiusso. et. l. fideiussor obligari .§. fi. secus si alius pmitteret qr tũc nõ teneret vt .j. de fideius. l. grece .§. si qs stichum aut fieri ⁊ tunc aut ex rei natura põt tale factũ per aliũ explicari vt in opis ⁊ fundi traditione: ⁊ tunc idẽ quod .s. vt .j. de duobus reis. l. nemo .j. e. l. continu⁹ .§. penul. ⁊ .d. l. sicut re⁹ .j. de fideius. aut tale factũ cresceret persone ⁊ p aliuz adipleri nõ põt qr solus rei principalis factũ in pmissione: ⁊ tũc fideiussor tenet in solo iteresse vt hic et .s. e. l. si ita stipulat⁹ essem illõ fideiubẽdo vr pmittere vel penã si fuerit adiecta vt dictis. ll. ⁊ sic in vno de tacite alternatis: alternãtis obligat. vt .j. de fideius. l. hi. et de sol. l. iter artifices. vbi de h illud aũt ꝯstat iteresse esse in obligatiõe in qualibet obligatiõe faciendi. vt .j. e. l. quotiens. ⁊ l. stipulatiões non diui. §. celsus. et de re iudi. l. si qs ab alio. in fi. concor. Ja. in hac qñ stipulatio cõmittit: ppter fieri cõmittitur p heredẽ cõtra facientẽ etiã ignorantẽ nisi sit pupillus. h. d. vel aliter q in idẽ recidit heres: licz ignoret cõtractum a defuncto si ꝯueniat incidit in penã nisi sit pupillus. Dy. et diuidit in pma de herede maiore dicit in scda de pupillo. Scda ibi nõ vr et facit cõtra heredẽ emphiteote de quo dic vt not. C. de iu. emphi. l. ij. in fi. ⁊ ibi dixi v s. itẽ qrit glo. si heres ignorat p h .j. qñ ap. sit. l. j. §. penul. Dy. ⁊ sic videt q heres succedat in sciẽtia defuncti q est notandũ qd est verũ de rigore secus de equitate. Dyn. ⁊ de hoc statim .j. dicetur: ⁊ potes etiã ponere casum p. l. pri. q incipit in illa stipulatione in princ. put ẽ ibi in littera possis ⁊ tũc expone p heredẽ fieri vr etiam si alius me phibeat vt qd seqtur: ⁊ iõ non facit .s. cuz nõ phibeat impedimentũ etiaz per alium fieri ⁊ qd subiicit qd fieri .i. ad qd tenet ex stipulatu ⁊ q seqtur in fi. heres erit supple ⁊ nõ habuerit impedimentũ p aliũ. Jac. ibi ⁊ iõ nõ facit .i. nõ seruat abstinẽdo. Jac. q fieri .i. seruari .i. a quo abstinere. Jac. ibi stetisse quominus erat. Ja. ibi heres erit et impedierit. Jac. op. primo q si ꝯtra fiat per heredẽ nõ ꝯmittatur stipulatio: qr pbabiliter põt ignorare ex quo succedit in locũ alterius. vt .j. de re. iur. l. q in alteri⁹. So. dicit gl. cõfiteor q incidit in penã: tñ datur restitutio ex clausula generali vt .s. ex qui. cau. maio. l. j. §. fi. sed contra istã sol. insta. de. l. cum heres .s. de diuer. ⁊ temp. prescri. So. vt no. Dy. extra de reg. iur. c. ignorãtia. l. vj. et. c. si qs vnus succedit ⁊ plenius p Cy. C. de sacrosan. ec. aut. quas actiões ⁊ ibi dixi: vel posset dici q in casu huius .§. nõ sit tolerabilis ignorãtia q videtur innuere .d. l. q in alterius. dicit an id quod petit ⁊c. quasi aliud si heredes agãt vt hic: ⁊ iõ format glo. male dicit dum dicit ipsos restituendos ppter tolerabilem ignorãtiã vel posses saluare glo. hoc modo: qr .§. iste loqtur qñ testator pmisit neqz per se neqz p heredẽ suũ fieri quominus ire agere liceret p propriũ fundũ siue testatoris: ⁊ sic hoc casu est tolerabilis ignorãtia ⁊ restituitur heres vt glo. dicit Dy. Scdo op. hic dr qd non videtur ꝯtra fieri si pupillus est heres: immo vr vt qualiscũqz sit successor obligatio descendẽs ex cõtractu predecessoris committatur. vt. C. si aduers. vendi. pig. l. ij. ⁊ de resti. militum. l. qui a patre. ⁊ .s. de mino. l. emilius. sol. dicit gl. aut stipulatio debet committi propter fieri: et loquitur iste .§. aut propter non fieri: et tunc loquantur contraria et accedat .s. ex quibus cau. in possessionem erant. l. apud iul. ⁊ est ratio differentie inter fieri ⁊ nõ fieri est non ens. et sic non potest concernere personam pupilli: et ideo siue pupillus siue nullus sit heres cum effectu cõmittitur stipulatio. vt .j. e. l. ad diem. et .s. de nautico fe. l. fin. sed fieri est ens quod potest concernere personã pupilli: et ideo quatenus eius personam concernit sibi subuenitur ⁊ ita hic que faciunt ad predictam questionem emphiteote cuius heres ignorans cessauit in solutiõe. vt de equitate nõ incidat in penã et si incidat restituatur et ita tenet glos. ⁊ Dy. in dicta. l. ij. C. de iure emphiteo. et ibi dixi: ⁊ ita notat ipse Dy. i dicto. c. si quis in ius succedit extra de reg. iuris. lib. sexto. ⁊ Guil. .s. de arbitris. l. celsus. Pet. ⁊ Ray. post ipsum tenent contrarium per hanc glo. ⁊ dictam. l. ij. C. si aduersus vendit. pig. et ea que ibi no. ⁊ .j. eod. l. ad diem. ⁊ per dictam. l. iul. de nautico. fenore. Alterius opp. q factum pupilli puniatur vt .s. ne fiat ei. l. j. §. hoc edicto. So. scdm Jac. de aret. intellige hunc .§. de facto pupilli quod non reputatur a lege factum vt quia est infans. vt .s. de rei ven. l. q infans. et de ad. tutor. l. fi. vel si erat proximus pubertati dolo non fecit contra sed ignorans: et ideo duplici fauore concurrẽte: scilicet etatis ⁊ ignorantie sibi subuenitur et ita intelligatur iste .§. item op. ad idem: quia ex persona heredis conditio obligationis mutari non debet. e. l. ij. §. ex his. vbi de hoc: sed dic q in stipulatione versantur duo: scilicet exactio eius quod deductum est in stipulatione et ipsius stipulationis ꝯmissio quantũ ad primum conditio obligationis ex persona heredis mutari non põt ⁊ ita loquitur ꝯtrium sed qtũ ad stipulatiõis cõmissionem sic vt hic p quorum oĩum contrariorũ declaratione ⁊ materie huius .§. distingue aut obligatio descẽdẽs ex ꝯctu defuncti ꝯtinet dari aut fieri. Primo casu ex persona heredis mutari nõ põt vt .d. §. ex his .j. e. l. ad diem. ⁊ .s. eo. l. stipulationũ. alie §. fi. Scdo casu qñ vsat fieri aut venit ꝯmittẽda ppter nõ fieri aut ppter fieri. Primo casu qcunqz sit heres cõmittit si nõ facit quod facere debet. vt .d. l. emilius. .s. de mino. ⁊ est rõ qr noie existente herede cõmitteret. vt .d. l. ad diẽ .j. e. ⁊ .s. de nautico fe. l. fi. ergo multo fortius ꝯtra aut ppter fieri ⁊ tunc aut heres est maior aut minor. Primo casu cõmittit sed ex iusta ignorantia ex clausula generali dat restitutio vt hic in glo. Scdo casu aut est pupillus et tũc aut infans aut infantie proximus: ⁊ tunc ipso iure est tutus. vt .d. l. q infans .s. de rei ven. ⁊ hic in fi. scdm vnaz lecturaz: aut est pximus pubertati ⁊ tũc aut dolo fecit et tenet vt .d. l. j. §. hoc edicto .s. ne vis fiat ei q i possessionẽ missus ẽ aut ignorantia ductus ⁊ tũc aut sine tutoris autoritate: aut cũ tutoris autoritate. ¶ Primo casu similiter ipso iure tutus est duplici fauore cõcurrente etatis et ignorantie: et hoc modo intelligit finis huius .§. scdm Ja. de are. ⁊ ar. .s. e. l. sed si ex stipulatu ¶ Scdo casu qñ cũ tutore ipso iure tenetur põt tñ dari sibi restitutio nisi dolus itrauerit. vt. C. si tutor vel curator interuenerit. l. etiam et de mino. l. si ex causa .§. nunc videndum aut est adultus ⁊ tunc aut habet curatorẽ ⁊ tunc idẽ qd in pupillo vt C. de in integ. restitu. mino. l. si curatorem. aut non habet curatorem ⁊ tunc stipulatio committitur: potest tamen ei dari restitutio nisi dolus iteruenerit vt dicta. l. si curatorẽ. ij. rñso ⁊ dicto §. nunc videndum. In glo. hic videtur ꝯtra in fin. ideo qr nihil facit sz a solutiõe abstinet Cy. Si pmissor hois certi et breuiter hoc dicit vbi nulla petitio nulla potest esse mora ibi interpellatus q fieri non debet vt .s. de dona. quidã in iure .§. j. Jaco. ibi decesserit post illam interpellationem sed ante diem solutionis faciẽde. Ja. ⁊ facit .s. e. l. si ita stipulatus essem abs te in fi. i. non videtur in mora fuisse ⁊ iõ per eius interitum liberat vt .s. e. l. si ex legati causa. Dy. ⁊ facit iste .§. scdm Jac. de are. et. l. si stich⁹. .s. eo. argu. q si falso rumore prolato: eps alicuius ciuitatis dicatur mortuus et propter litteras suas mãdauit ad canonicos illius ciuitatis quod ad electionem non procedant: quia episcopatum ipsum ad sedem suam reseruauerat et episcop⁹ post litteras representatas decessit ⁊ lre fuerunt presentate ante mortem: an talis episcopatus videatur reseruatus an possint canonici ad electionẽ pcedere. Ja. de ar. tz q eligẽ possint nõ obstãtibus ipsis litteris quasi nulli⁹ momenti fuerint cũ nõ fuerint presentate tempore oportuno: sed añ mortem hic dicit de interpellatione non oportuno tempore facta p hoc .s. de here. insti. l. fi. C. de testa. mili. l. si cũ vel in vtero. et qui ad bonorum posses. l. fi. et extra de sponsali. c. cũ apostolica. Jacob. et pro hoc extra de electione. C. si eo tempore. lib. sexto. ⁊ de rescript. eam te. quibus dicitur datam litterarum attendi. Item facit q citatio facta die feriato nõ teneat tanq facta tempore non oportuno de quo tetigi .s. de ope. no. nunc. l. item nunciatio. et plenissime dixi. C. de fer. l. dies festos.

☞ Abstinere a malo nõ sufficit nisi fiat bonum.

n illa stipulatione. Qui promittit non facere pmittit ⁊ facere hoc dicit istõ principium vel aliter non sufficit abstinere a malo † nisi fiat quod bonum

bonum est hoc dicit. Oldra. et no. Joan. xxij. q. vltima ⁊ forma quod oē sacramentū negatiuū ⁊ ꝓmissio negatiua interpretationē recipiunt hic. l. Ol. ibi. non hic. s. tantū. Dy. ibi sed curaturum per omnes quos prohibere potest. Dy. ibi possim al's possis prout habes possis: dic te promisisse nō facere quominꝰ eam et te non facturum quominus facere: ne impediar possis ꝯtra qd facis alienando fundū ꝑ quem ire debeo. Jac. ⁊ sic est sensus qd curabis rei facultatē habere ꝑ quā ire debeo. Jac. si non habes vt sic per aliū ꝓhiberi non possim et sic collige ꝙ illa necessitas est inexcusabilis cuius principium fuit voluntas prout habes possim. dic ꝙ fuit actū. vt not. s. e. l. stipulatio ista in princip. et quod dicit littera significatur: dic. s. ex mente contrahentium que fuit talis. In gl. al's possim in fi. So. alia est stipulatio hic ꝙ ibi: vel so. vt ibi quia factuȝ ꝓmisisse: ⁊ ita demū alio impediente tenet̃ si eū poterat ꝓhibere al's non. vt. s. l. crati. l. si fundus. et. s. de dam. infec. l. fluuium. §. penul. ⁊ dic vt plene not. j. eo. l. inter stipulantem. ¶ Itē in stipulatiōe ex stipulatione futurus obligatus tenet̃ de eo qd ad ipsum ꝑuenit vel dolo malo fecit quominus ꝑueniret. h. d. ibi ad te. s. venditorē: ibi qm̄ teneat̃. s. ille ꝓmissor qui vendidit. Dy. In glo. vlti. in fi. sed ibi non q̄rendo nō tenetur: sed hic iam q̄sierat ⁊ dolo desijt possidere: vel dic aut p̄cessit ꝯtractus vel quasi obligās aliquē ad ipsum querendū cuius acquisitionem dolo impediuit vt ꝑ hoc melius soluat: ⁊ tūc eo ipso ꝙ nō q̄rit dr̄ esse in dolo vt hac. l. cū cōcor. hic allegatis: aut nō ꝓcedit aliqs talis ꝯtctus vel quasi ⁊ tūc nō dr̄ qs esse in dolo si nō acquirit. vt. d. l. ꝯtria. q aūt. Dy. et hoc verū nisi rōne incūbentis officij teneat̃ qs ad q̄rendum: q: tūc semꝑ tenet̃ si nō q̄rit cū pōt: ⁊ hoc ip̄o ꝙ nō q̄rit si pōt vr̄ eē in dolo. vt. C. arbitriū tutele. l. qcqd vbi de hoc. s. de bo. auto. iudi. pos. l. p̄torijs in eū. s. man. l. si ꝓcurator. §. si ignorātes. ⁊. j. de reg. iur. l. nō fraudant̃. in prin. vel sol. istud cōtrariū in gl. signatum vt no. j. de ver. sig. l. alienatiōis. ⁊ de reg. iur. l. nō fraudant̃. vel ſm Pe. dic in ꝯtrario: ꝓmissor tenebāt̃ nō alienare in fraudē creditoꝝ. hi v̄o nedū nō alienare: sed ēt acq̄rere tenebat̃. vel dic vt in ꝯtrario no. vel dic ꝙ istud est brocardicū qd non repit̃ cōiter solutū: sed dic vt dixi. s. de tab. exhibē. l. j. in princi.

Is qui alienū.

Manumissio ſʒ ꝓmissi ꝯtingens sine culpa ꝓmissoris ip̄m ꝓmissorē liberat. h. d. ibi ad libertatē sine mora vel facto ꝓmissoris. Dy. et pōt hoc ꝯtingere q: ꝓmisi stichum seruū meū heres q hoc ꝓbabiliter ignorabat ip̄ȝ manumisit ⁊ sic ꝓcedit: sine culpa eiꝰ. vt. j. de reg. iur. l. q in alteriꝰ. ⁊ id liberat̃ in gl. max. in fi. euenire tamē posset. vt. s. ad fil. l. si qs in graui. §. si ex stipulatione. et meliꝰ legit̃ nō subaudiendo maxīe Jac. in glo. q̄ ⁊ in alieno ibi. §. si vxori. immo. §. res legata. Jaco. et facit. j. e. si seruum. ⁊ quod ibi no.

In cōuentionalibus.

Stipulatiōes cōuentiōales ex ꝯuētiōe ꝯhentiū aditionē ⁊ detractionē ⁊ immutationē recipiūt: in p̄torijs secus. h. d. i p̄n. huiꝰ. l. ⁊ dic ꝯuētionalibꝰ. i. q̄ voluntate ⁊ ꝯuentiōe cōtrahentiū fuerit ibi ꝯhētes dāt: et id qd sit actū q̄rit̃ in sermone ambiguo ⁊ eoꝝ mēs seruat̃ vt. s. e. l. eū qui kalendis. in p̄nc. ⁊. j. de reg. iur. l. semꝑ in stipulationibꝰ. Jac. ibi p̄torie large accipe ꝓ omni stipulatiōe q̄ ab inuito exigit̃. vt. j. de preto. stipu. l. j. Dy. ibi. legeȝ i. formā. Dyn. ibi ex mēte p̄toris. ⁊ id eiꝰ mēs in ambiguo seruat̃ Jaco. ibi deniqȝ pretorijs qd. s. dixit in genere nūc dicit in spē. Dy. ibi neqȝ addere ꝑ interp̄tationē v̄bi ambigui eiꝰ em̄ interpretatio pēdet ex mēte p̄toris. vt. j. de p̄to. stip. l. antepenul. Ol. vel dic addere ita ꝙ post mutationē siue aditionē remaneat in spē pretorie: sed trāsibit in speciē ꝯuētionalis: et ꝓ declaratiōe p̄sentis materie dic si q̄rat̃ an aliqd addi vel detrahi possit p̄torie stipulationi aut q̄rit̃ nunqd a partibus: aut nunqd a p̄tore. Primo casu siue stipulatio sit interposita siue non interposita ꝑ partes pōt addi vel detrahi vt. j. de preto. stipu. l. j. §. fi. cum ibi notatis: lȝ postq̄ est interposita glo. hic. in. ij. so. videatur tenere ꝯtrium ⁊ male ⁊ qd dixi posse addi vel detrahi intelligas sane nō ꝙ remaneat in forma p̄torie. vt hac. l. sed trāsit in speciē cōuētionalis. vt. j. d p̄to. stip. l. j. §. stipulatio. ⁊. s. de euict. l. si dictū in prin. ⁊ qd hoc sit verū ꝓbo cū aliqd immutat̃ in forma p̄torie deficit eiꝰ forma ⁊ ꝑ ꝯn̄s eiꝰ esse. vt. s. ad exhibē. l. iul. §. sed et si quis. Itē qn̄ aliqd addimus vel detrahimus efficit̃ ius nouuȝ vt. s. e. l. j. §. cū addicit. ⁊ de iusti. ⁊ iur. l. ius ciuile aliquo addito vel detracto trāsit de esse p̄torie ad ꝯuētionalē. Scōo casu aut q̄ro postq̄ est interposita an p̄tor possit addere vel detrahere aut anteq̄ sit interposita. Primo casu nō pōt nisi hoc fiat de cōsensu partiū vt no. j. de p̄to. stip. l. j. §. fi. lȝ gl. aliter innuat ⁊ male in. l. valerianus. eo. ti. ⁊. l. si opus. ⁊ ꝙ ibi dixi. s. de ope. no. nū. scōm Jac. de are. Scōo casu potest addere vel detrahere dum tn̄ nō immutet in aliam formā: q: cū ministerio loquit̃ textus in l. j. §. fi. de preto. stipula. et dic vt ibi not. in glo. damni infecti ibi rem pupi. sal. fo. immo est hic comunis. vt. s. eo. l. v. §. cōmunes. nisi large accipias pretorias. vt. j. de preto. stip. l. j. in prin. Jac. in glo. nisi ipsi pretori ibi. sol. licet hanc. Dy. q: pretoriarum natura est vt ab inuitis extorqueātur: sed vbi est eis aliquid additum vel detractum voluntate partium non interponuntur ab inuitis sed demum a volētibus vnde perdūt naturā pretorie ⁊ naturā cōuentionalis assumunt: cōuentiōalis em̄ ab inuito nō exigit̃: sed ex cōuentione tantum interponit̃. Pe. ibi a p̄tore datam hec falsa. vt. j. de preto. stipu. l. j. §. vlt. et ibi no. Ol.

Si quis vacuam.

In stipulationē vacuaȝ possessionē tradi ꝯtinet̃ causa bonoꝝ. h. d. ibi sed causam. s. cōsecutiuā traditiōis que ē dn̄ium si tradens erit dn̄s ⁊ hanc expositionē innuit opi. Az. in glo. posita. Ol. vel expone hec verba. vt. j. dicā op. de. l. si rē tradi. s. e. sol. vt in glo. ⁊ tene penul. sol. aut stipulatio interponitur ex cā ex qua al's tradēdo transfert̃ dn̄iū. hic tn̄ nō est ex natura cōtractus: sed ex ꝯseq̄ntia traditionis. vt. s. de acq. re. do. l. traditio. ⁊ de act. emp. l. exempto. in princi. Si v̄o nō est dn̄s parat vsuc. cōditionē. vt. s. de contrahen. emp. l. clauibus. Scōo casu loqtur ꝯtriū: ⁊ ſm hoc stipulatio ꝯtinebit cām bonoꝝ. i. ꝓprietatē: q: successit stipulatio cause ex qua al's dn̄iū transfertur vel aliter dicit glo. in fi. gl. hic stipulatus fut vacuā possessionē tradi: in ꝯtriū solū rē tradi: sed hec so. nō placet ꝑ. l. rō. §. j. s. de act. emp. Vel dic tertio vt in p̄nc. gl. ꝙ hec stipulatio vacuā possessionē tradi nō ꝯtinet ꝓprietatē vt ī ꝯtrio ſʒ cām bonoꝝ. i. vtilitatē vel īteresse vt si res deteriorata tradat̃ ⁊ fructꝰ ⁊ ita ītelligat̃ iste. §. ⁊ scōm hoc cā bonorū ꝓprie accipitur ꝓ cā causata. vt. s. de vsur. l. ij. ⁊ si certum petatur. l. cū fundus. sed ꝯtra istā sol. insta. tu dicis ꝙ ista stipulatio cōtinet cām bonorū. i. īteresse ⁊ fructus. cōtra primū op. de. l. vbi aūt. §. fi. j. eo. ⁊. l. si seruum. §. effectus. sol. aut loqmur in stipulatione rē dari: ⁊ tūc cōfiteor ꝙ in locum huius non succedit interesse: ⁊ ita ibi at in stip. rem tradi qd est factū succedit interesse vt. j. eo. stipulatiōes nō diuidūtur. §. celsus. sed contra hoc adhuc insta: q: vr̄ ꝙ vbi est dari veniat interesse. vt. s. si cer. peta. l. vinum cuȝ sua materia. So. dico ꝙ nō venit interesse ꝙ in locū rei principalis succedit deducte in ꝯtractu: et ideo suꝑ interesse nō formatur petitio venit tn̄ per modū accessiōis officio mercenario ad ipsam rē ex tꝑe more: ⁊ ita ibi cōtra scōm dictū op. tu dicis ꝙ fructus veniūt cum sint causa rei. vt. s. de rei ven. l. preterea. sed cōtra vr̄ dicta. l. rō. §. j. s. de act. emp. sol. ꝯfiteor. ꝙ nō veniūt vt fructus: sed veniūt vt interesse per consequentiam a tempore more. vel lit. contest. sed contra h̄ op. s. de vsuc. l. videamus. §. si actionē. Solu. confiteor ꝙ qn̄ peto extra cōtractū stricti iuris quod nec est nec fuit meū fructus vt fructus veniūt a tꝑe lit. ꝯte. vt in contrario: sed fructus tanq̄ interesse veniūt ex tꝑe more: et ita ītelligatur hic glo. ⁊ dic vt not. d. §. si actionē. sed ꝯtra hoc insta. ergo imponit̃ l. verbis ⁊ nō rebꝰ. circa qd est sciendū ꝙ qn̄ fructus veniūt: vt fructꝰ estimant̃ ꝓut sunt seꝑati a fundo vt dicta. l. videamꝰ. s. de vsur. nec petā in libello fructꝰ sed officio fructus post lit. cōte. ꝑcepti restituūtur. vt. d. l. videamus. §. si actionē. et. l. partuȝ et de edi. edicto. l. ediles. §. item sciendū. sed qn̄ fructus veniūt: vt interesse tunc non estimātur ꝑ se sed ꝓut sunt vniti fundo et sic vt pars fundi. vt. s. de rei ven. l. fructus pendētes ⁊ de vsufr. l. si pendentes. in princi. ⁊ sic accipiuntur in ista stipulatiōe rem tradi ⁊ adhuc hoc latius declaro ꝑ quod apparebit differentia inter casum ⁊ casum assumamus duplicem formam stipulationis videlȝ. rem dari ⁊ rem tradi circa primam pone ꝙ tu es mihi obligatus dare fundum titianum qui est vacuus interpello te nō das ⁊ sic es ī mora. vt. s. eo. l. si ex legati causa in kalendis augusti iste fundus est plenus fructibꝰ. ⁊ ꝑ hoc pluris valet vt. s. solut. matrimonio. l. diuortio. et. l. fructus. tu colligis fructus subsequentur in kalendis septembris fundo vacuo litem tecū contestor hoc casu fructus vt fructus post litem contestatam nulli sunt quia fundus est vacuus: et ideo fructus venire non possunt: sed quia tempore more iste fundus plus valuit: scilicet tempore quo erat plenus fructibus: ideo fructus veniunt non vt fructus nec estimantur vt fructꝰ. Immo vt pars rei ⁊ sic tūc temporis fundo debito meliore existente ideo formabo libelluȝ non ad fructus sed petam ipsum fundū q̄ti plurimi fuit a tempore more vt dicta. l. vinum cum ibi notatis. s. si certum petatur. ⁊ de triticaria. l. in hac cū ibi notatis capias aliam formam stipulationis videlicet rem tradi in ista stipulatione cum rē tradi si factum succedit interesse si nō tradatur. vt. j. e. l. stipulationes non diuiduntur. §. celsus. ⁊ id petā interesse ⁊ ꝯsequar q̄ti mea pluris interfuit ex tempore more. vt. j. eo. l. si fundum. et ꝙ non in dicta. l. videamus. §. si actionem. s. de vsuris. ex quibus

apparet ꝙ lex nõ imponitur verbis sed rebus. Alterius op.cõtra premissa de.l.si stipulatus.š.de vsur. vbi etiam ante lit.cõte. veniunt fructus: vt fructus.sol.ibi hec duo erant.s.rem dari ⁊ vacuã possessionem tradi. ⁊ si que non prosunt singula multa iuuant vt de testi.l.iij.§.eius.hic vo vnum tantum. Ultimo sic distingue aut loquimur de causa bonorum.i.de proprietate vel dño: aut de vtilitate siue interesse. Primo casu aut est interposita ex tali causa ex qua dominium transfertur sit tradens dñs aut non: primo casu hec stipulatio rem tradi cãm bonorum cõtinet vt hoc.§.scdm vnam lecturam. Scdo casu secus.vt.š.eo.l.si rẽ tradi: scdo casu principali aut interuenerunt hec duo rẽ dari et vacuam possessionem tradi: ⁊ tunc etiam ante lit.cõte. veniunt fructus vt fructus.vt dicta.l.si stipulatus.š.de vsur. aut tantũ rem dari: ⁊ tunc in cõtractu stricti iuris.cuz peto qd nec est nec fuit meũ.fructus vt fruct⁹: ⁊ sic prout sunt separati a fundo veniunt a tempore lit.contes.vt dicta.l.videamus.§.si actio.š.de vsur.et de acti.empt.l.ratio.§.j.sed vt interesse: prout extimantur vt pars fundi.per.l.fructus.š.de rei ven.tũc a tempore more consequar q̃ti plurimi fuit fundus.vt dicta.l.vinum.si cert.peta.et.l.in hac de triticaria. Si vero est tantum rem tradi tũc tunc fructus vt fruetus non veniunt nisi a tempore lit.cont.vt dicto.§.si actio.sed quia in ista stipulatione venit factum in cuius locũ ĩteresse succedit.vt dicto.§.celsus.in.l.stipulatiões nõ diui.j.e.iõ interesse meũ petere possum vt sic tanq̃ interesse veniat a tempe more.vt hoc.§.scdm vnaz lecturam.j.e.l.si fundũ. ⁊ nota.dicto.§.si actionem.in.l.videamus.de vsur.scdm Jaco.de are.ꝙ quasi in idem recidit cum emptor a venditore stipulatur rem emptaz et q̃rit ad qd teneatur venditor refert aut q̃rit de acti.ex empto: aut de actiõe ex stipulatu. Prĩo casu si nouata nõ est cum sequitur rẽ tradi per qd efficit dñs si vẽditor tradens erat dñs.vt.š.de acti.emp.l.ex ẽpto.in prin.de cõhẽ.emp.l.cum manusata.§.fi.et ar.š.de acqui.re.do.l.traditio. Itẽ cõseqtur fruct⁹.vt.š.de here.ven.l.vẽditor ex hereditate ibi quẽadmodũ ⁊c. ⁊ C.de act.emp.l.fructus.. Scdo casu aut stipulatus est alterũ tm̃.s.vt rẽ tradi vel vacuã possessionẽ dari: ⁊ tũc venditor tenet tradere.vt.š.de vsuc.l.si stipulatus.ex qua traditione fiet dñs emptor si tradens fuit dñs vt.d.l.traditio.alʼs non ⁊ liberat tradendo rẽ cuius dñium nõ habet cum ad dñiũ non esset obligatus licet per cõsequẽtiã transeat si est suũ.vt.š.eo.l.si rem. ⁊ scdm hoc vno mõ intellige hãc lr̃am vt causam bonorũ.i.dñium ꝓsequentiam traditiõis cõtineat si penes ꝓmittentẽ et tradentẽ est. Item ad interesse tenebitur si non tradat.vt.j.e.l.si fundum.fructus aũt nõ veniũt in hac actiõe.vt.š.de act.emp.l.ratio.§.j.sed officio iudicis veniũt post lit.cõte.vt.š.de vsur.l.videamus.§.si actionez.aut stipulatur vtrũq̃.s.rem tradi ⁊ vacuã possessionẽ dari ⁊ tunc veniunt fructus vt dicta l.si stipulatus.š.de vsu. Ja.in glo.j.solam ibi dr̃ nuda.vt.š.e.l.stipulatio ista.§.si quis forte. Old.ibi a tpe more ⁊ tunc sub nomine fructuũ: sed sub nomine interesse. ⁊ sic nõ ob.§.si actionẽ.in.l.videamus. Ol.ibi sed contra.s.ad dictũ glo.ꝙ fructus venient. Ol.in fi.vel hic erat dñs ꝓmissor idẽq̃ venditor: sed volebat tradere rẽ toto dñio qd nõ põt: si tñ hꝫ dñium nõ est obligatus ad tradendum et ita loquuntur contraria. Jac.in glos.vlti.in fi.s.cum stipulatur. Dy.

Concordat principio huius.l. Bart.hic.

Stipulatiões cõmodissimũ. Clausula generalis refertur ad ea de quib⁹ nõ est specialiter ꝓmissũ ⁊ de ista materia plene dicã j.e.l.doli clausula. ⁊ si velles eam ampliare ea que no.š.si quis cau.l.sed ⁊ si quis.§.quesitũ. Segnor ibi cõtineat ⁊ generalis: postea subijciatur clau. Dy.ibi doli aũt.i.stipulatio doli q̃ indefinite fit nõ decreto dolo. Dy.ibi ad ĩcertos.i.ad ĩfinitos. Alʒ.s.quib⁹ dolus põt cõmitti. Ol.ibi ꝑtinet.s.ex cõsensu partiũ et iõ omissa casuum declaratio nihil obest. Ol.et dic ꝙ facit differẽtiam vtrũ certum quid in specie stipulari quis velit et tunc oĩa iudicia ꝑ que certificetur res debẽt exprimi ne reo asentiat: qr de alia simili sensisset.vt.j.e.l.quicqd.et.l.qui ex plurib⁹.aut in genere sicut cũ quis stipulatur dolũ abesse absuturũ esse vel nil aliud ẽ necesse exprimi ⁊ ꝓmissor in omnẽ casum cõmissi doli se obliget in scda ꝑte.l.et ar.š.de contra hẽ.emp.l.fistulas.§.fi. ⁊ locati.l.si quis fundũ.in prin.scdo põt loqui vt cõsulat stipulanti vt q̃tũcũq̃ põt exprimere stipulationẽ exprimat: non cõfidens de stipulatiõe doli nõ cõmittẽdi: qr illa refertur ad eos qui exprimi non potuerũt: ꝗ qui potuerunt exprimi habent ꝓ omissis interdũ tñ necessaria est ꝑm Jo.vt.š.si qs cau.l.sed ⁊ si quis.§.q̃situm. Jac.vel dic ꝑm Odo.q hoc not.in lectura sua.C.de non nu.pec.l.si ex cautione.vt ibi dixi circa mediuz ꝙ hec.l.intelligit ꝙ si qs velit caute stipulationẽ cõcipere faciat promissorẽ renũciare aliquibus exceptiõib⁹ deinde in fi.exceptionem doli q̃ se extẽdit ad incertos casus nõ specificatos: et ita intelligit et exemplificat hãc.l. ⁊ exponit cõmodissimũ.i.vtile cõcipi.i.ad incertos exprimere casus.i.nõ exꝑssos et huic applaudet cõsueto que hodie seruatur in iscriptis in quibus renunciatur exceptio nõ numerate pecunie cõditioni sine causa: et ex iniusta causa ⁊ doli ⁊ in factum ⁊ omni alij iuri.

In stipulationibus. In stipulationib⁹ spẽrũ ꝑ partes corpoꝝ fit diuisio in obligatiõibus vo geneꝝ: fit diuisio numero.h.d.hec lex in sui prin. ⁊ ad eius euidẽtiã no.qd spẽꝝ natura est vt sint diuersi valoris ⁊ diuerse bõitatis ⁊ cõformitatis. Nã nulla spẽs repit q̃ oĩno alteri spẽi cõueniat in valore bonitate ⁊ cõformitate: qr in vna plus vel minus semꝑ est q̃ in alia: ⁊ iõ dr ꝙ plures stipulationes vel plures heredes stipulantiũ equalis distributio nũero spẽrum fieri non põt: vt vnus habeat vnã spẽm ⁊ alter alterã: qr si hoc fieret de necessitate vn⁹ cõsequeret plus vel minus altero ⁊ ita inequalis esset diuisio. ⁊ ꝓpter hoc vt null⁹ decept⁹ repiat statuitur ꝙ qlibet hẽat ꝑtes equales in ipsis spẽbus: sed in gñib⁹ dico cõtrariũ eius ꝙ in spẽb⁹ dixi. Nã genera de sui natura ꝑ minorem põdus vel mensurã diuidunt vt ptꝫ in q̃titatib⁹ ꝓmissis in genere vel alternatiue: ⁊ iõ statuit in his ꝙ qlibet stipulãtiũ capiat partẽ numero: ⁊ hoc ꝓbat ꝑ hãc.l. ⁊.j.e.l.si cẽtum. ⁊.l.in executiõib⁹.et.l.stipulatiões nõ diui.j.de sol.cũ stichus.in fi.et š.si cer.pe.l.ij.§.mutui. ⁊.§.appellata.ꝓsequere hanc.l.ꝑm ꝑdictas rõnes. Dy.ibi ĩter heredes stipulatoris. Dy.ibi corpoꝝ.i.spẽꝝ siue reꝝ in stipulatiõe deductaꝝ. Dyn.ibi genera.i.plura corꝑa incerta sub eodẽ genere cõstituta. Dy.in gl.ꝙ aliter ibi genera nõ ita: sed sunt paris estimatiõis qd ptꝫ: qr in gñibus admittit cõpẽsatio hincinde.vt ꝓbatur.š.si pars here.peta.l.ij.§.itẽ si cũ me. ⁊ de cõpensa.l.ob negociũ. ⁊ ibi no. ⁊ de here institu.l.q̃ non militabat. ⁊ ibi etiã not. Ol.ibi sol.vt ibi vel scdm Dy.dic ꝙ concor.est casus ibi ⁊ hic Dy. ¶ Opaꝝ.stipulatio opaꝝ per ꝑtes nõ scindit sed nũero diuidit opaꝝ nõ estimatio ꝑ ꝑtes nõ scindit ⁊ loco fieri succedit estimatio.h.d.ibi similẽ quo ad hꝰ vt diuisio numero fiat nõ q̃tũ ad casuz eius. Dy.ibi ꝑtẽ ope iã ꝑterite.vt.š.de ope.lib.l.iiij. ⁊.l.si qñ. Jac. ⁊ dicit partẽ ope.i.ei⁹ partis estimationẽ ibi: sed in numeꝝ cedit hoc qñ oẽs ope sunt eiusdẽ generis: qr oĩs pictorie scdm Pe.idẽ videt si diuersi: vt tñ inter opas eiusdẽ generis semꝑ numero fiat diuisio inter heredes: ⁊ hoc semꝑ intellige qñ plures ope essent eiusdẽ generis ibi malit libert⁹ offerre cui⁹ quota ꝓ rata dñij singulis soluet. ⁊ licet dicat offerre idẽ si non offerat si iã sit ꝑterita cũ tũc operã dare non possit ⁊ sic ad estimationẽ habeãt condẽnari.vt.š.de ope.liber.l.si qñ. ⁊ C.de ope.liber.l.nec patronus. Ja.vbi de hꝰ bene dixi ibi ope edãtur qd cõtingit qñ cõsentiẽt qd sibi cõiter opentur.vt.š.de ope.liber.l.hec enim puta in fundo vel alia re Ol.vel.š.de ope.liberto.l.duoruꝫ ⁊ pro declaratiõe principij.l.et hui⁹.§.sic distingue si q̃ratur qualiter stipulatio fiat diuisio dic aut in stipulatione versant plures species: aut plura genera: aut plures ope aut vna opa. Primo casu ꝑ partes corporũ fit diuisio nõ numero ⁊ est rõ quã predixi qr fere nõ põt inueniri quin vna species sit preciosior altera: ⁊ iõ cũ stipulator decedit plurib⁹ relictis heredib⁹ cõmodũ stipulatiõis si sunt equaliter instituti dꝫ eos equaliter respicere.vt.š.d here.insti.l.quotiens.§.heredes.q̃ equalitas fere esse non posset si numero fieret diuisio: ⁊ iõ si per partes corporũ vt in princi.hui⁹.l.scdo casu qñ sunt plura genera tunc aut sunt diuerse speciei: vt qr promisisti in genere hoĩem ⁊ asinũ: ⁊ tunc eodẽ modo non fit diuisio numero ꝓpter eandem rationẽ inequalitatis: sꝫ per partes corporun fit diuisio vt in precedenti casu aut sunt eiusdem speciei: ⁊ tũc numero fit diuisio vt.e.l.et est rõ qr in obligatione generis qñ illa plura cõtẽta sub genere sunt eiusdẽ speciei põt reperiri ꝙ vnus erit ita bon⁹ vt alter: ⁊ iõ qr equalitas potest esse inter heredes stipulatoris fit inter eos diuisio nũero non per partes corpoꝝ.põt esse ⁊ alia ratio qr si per partes fieri diuisio contingere posset qd stipulatoris heredes diuersas partes hominum cõsequerent ⁊ nõ hoĩes integros verbi gr̃a stipulatus sum duos homines in genere decedo duobus relictis heredibus: pone ꝙ promissor habeat quattuor hoĩes. Primuz scdm tertiũ ⁊ quartũ si per ꝑtes fieret diuisio vni⁹ de heredib⁹ in eis posset partẽ vni⁹ petere ⁊ partẽ alterius. Itẽ ali⁹ heres eadez ratione posset petere ꝑtẽ tertij ⁊ ꝑtẽ quarti: ⁊ sic contingeret ꝙ non sequerentur duos hoĩes integros qd fuit ꝓpositi hui⁹ stipulatoris.arg.j.e.l.in executionib⁹.§.ꝓ parte. Tertio casu principali.s.qñ stipulor plures operas: tunc aũt sunt diuerse qualitatis aut eiusdẽ.si diuerse: vt qr stipulor vnam operam pictoriam et aliam scriptoriam nõ fiet diuisio numero ꝓpter inequalitatem per ea que.š.dicta sunt: sed ꝑm Pe.ex parte heredum stipulatoris

stipulatoris per partes est diuisibilis: ex parte vero heredum promissoris est indiuisibilis vt hac. l. et. ff. eo. l. eadem. §. fi. tu dic ꝙ est indiuisibilis ex vtraqʒ parte. vt. ff. de ope. liber. l. libertus. ⁊. ff. e. l. ij. §. ex his. ⁊. j. e. stipulatiões nõ diui. aut sunt eiusdẽ qlitatis: ⁊ tunc aut seruata equalitate ⁊ vtilitate põt fieri diuisio: ⁊ tũc numero fiet. vt hac. l. aut nõ seruata equalitate ⁊ vtilitate ⁊ tunc ꝓpter inequalitatẽ numero nõ fiet diuisio ꝑ supradicta quarto vo casu pricipali qñ stipulor vnã operã tm̃: tũc aut est tale factũ qd̃ si vni fiat oĩbus ꝓdest vt opus destrui aut nõ. primo casu ab vtraqʒ parte est indiuisibilis. vt. j. de pto. stipul. l. ij. in pn. ⁊. ff. de ope. no. nũ. l. stipulatio. §. penul. scd̃o casu fm̃ Pe. ex pte heredũ stipulatoris est diuisibilis: ex pte vo ꝓmissoris indiuisibilis. vt hac. l. ⁊. l. si qñ. ff. de ope. libert. ⁊. l. eadẽ. §. fi. ff. eo. ⁊ no. j. e. l. stipulatiões nõ diuidũtur. sed tu dic fm̃ Dy. ab vtraqʒ parte est indiuisibilis. vt. d. l. stipulationes non diuidunt. ff. de ope. liber. l. libertus. et de serui. l. vie. ⁊. ff. eod. l. vie. ⁊. ff. e. l. ij. §. ex his signore. et hic format Dy. qstionẽ. q no. in glo. ff. de ope. no. nunc. l. stipulatio. §. siue. s. vtruʒ scriptor precise compelli possit scribere qd̃ ꝓmisit etiã ponẽdo eũ in ꝯpedibus ⁊ de hoc ibi plene not. ⁊ dixi: sed hic vr̃ expressum ꝙ ꝑcise cogi non possit si velit interesse p̃stare et p̃stãdo liberat̃: vt qꝛ loco facti succedit interesse. vt. j. e. l. stipulatiões non diuidũtur. §. celsus. vt. ff. de re iudi. l. si quis ab alio. §. fi. nõ ob. d. §. siue in. l. stipulatio. ff. d̃ ope. no. nun. qui vel ibi speciale ꝓpter cõtemptũ p̃toris vel licet dicatur ibi ꝙ edificator ꝯpellitur opus destruere nõ dicit ꝙ precise ꝓprijs manibus ꝯpellat̃ posset eniʒ destruere ꝑ alios ⁊ gl. q̃ est ibi q̃ dicit scriptorẽ posse poni ĩ ꝯpedibus falsuʒ dicit: eẽt em̃ spẽs seruitutis. vt. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ. l. titio. §. titio. et de libe. ho. exhibẽ. l. ij. qd̃ eẽt ꝯ legẽ. C. de act. ⁊ obli. l. obes. vel dic ꝙ ibi loquitur ex pte ꝓmissoris: hic ex pte heredũ stipulatoris. Nam quilibet ptem sed cuilibet oportet solui totũ cũ nõ recipiat diuisionẽ. ar. j. e. l. in executionibus. §. ꝑ parte. et sic intelligit Pe. finem huiꝰ. §. vel dic fm̃ Dy. ꝙ hic vna opa tm̃ fuit ꝓmissa que ꝓmitti nõ potuit nisi in specie: sed qꝛ singulare in se pluralitatẽ vel genus nõ ꝯtinet: nam fm̃ Aristo. ⁊ porphiriũ genꝰ est qd̃ predicatur de pluribus differẽtibus spẽ: sed ibi plures ope ẽt in genere ꝓmisse fuerunt: vnde ibi obseruat̃ qd̃ al's dr̃ in stipulatiõe generis. s. vt stipulãtibꝰ cedãt partes per numerũ et nõ per partes corporum. vt hac. l. vsi. quotiens. Dyn.

Cum quis sibi. Heredibꝰ adiectis solui non põt. h. d. Et est ratio: qꝛ id qd̃ est iuris nõ refertur ad personam adiecti: sed id qd̃ simpliciter est factũ: ⁊ id̃ cuʒ in hoc fctõ ꝑsona ipsiꝰ adiecti sit demõstrata non transit ad heredẽ. vt. ff. de cõdi. ⁊ demon. l. qui heredi. ⁊ hoc fm̃ Pe. facit in ar. ad questionẽ ꝙ si mulier ita dicat marito non consentiã alienatiõi rei mee nisi tm̃ dederis qd̃ in ꝑsonam heredis mulieris hoc explicari non poterit. vt. ff. de condi. ⁊ demon. l. cum ita.

1 ☞ Pluralitas ꝑsonarum in obligatione coniunctarum nõ inducit pluralitatem summarum.
2 Interpretatio tacita pro obligatione inducenda nõ recipitur.
3 Argumentum de legatis ad ꝯtum stipulatiõis est validũ.

1 Cum qui ita. Pluralitas † ꝑsonaruʒ in obligatiõe cõiũctarum nõ inducit pluralitatẽ summaꝝ. h. d. vel clarius qui sibi ⁊ titio. x. dari stipulat̃ de eisdem. x. debet intelligi quẽ
2 admodũ in legatis et ꝑ hoc not. ꝙ tacita interpretatio † ꝓ obligatiõe inducẽda nõ recipit̃ et diuidit̃ in duas partes in prima ponit dictũ: in scd̃a illud ꝓbat ꝑ simile de legato ibi mihi ⁊ titio in cuiꝰ ptãte nõ erat stipulator. vt. j. e. l. si mihi et titio. O. l. ibi verisimilius ⁊ id̃ sequẽdum. vt. j. de regu. iur. l. semꝑ in obscuris. ⁊ extra. e. ti. c. si obscurius. li. vj. sed si appareat aliud actum hoc seqmur. j. de reg. iu. l. semꝑ in stipulationibꝰ. ⁊. ff. e. l. eũ qui kalẽdis: ⁊. l. in cõuentionalibꝰ. Jac. ibi ꝯmittere: sed in qnqʒ vtiliter stipulat̃: qꝛ alteri stipulari ⁊c. vt not. ff. e. l. stipulatio ista. §. eum qui. vbi ideʒ ponit casus Dy. a ibi plene dixi: Collige primo ex h̃
3 prin. ꝙ licet arguere de legatis ad ꝯtractũ stipulatiõis de quo vt not. ff. de pact. l. pactum. et plene ꝑ Dy. de leg. j. l. seruuʒ filij. ⁊ dixi. C. de lege fusia canina tol. l. vnica. de ver. sig. l. cuʒ qdã. §. vlti. Deinde oppo. ꝯtra hanc. l. de. l. qui duos. §. fin. ff. de leg. ij. Sol. ibi legabat̃ duobus et vnicuiqʒ insoliduʒ: hic vero duobꝰ cõiunctis ⁊ copulatis: ⁊ ideo vnusqsqʒ admittitur ad partem. vt. ff. de leg. j. l. si duobus. ⁊. l. duobꝰ. ⁊ ꝑ hoc colliges ꝙ monosillaba ⁊ denotat diuisiões ꝑ partes vt. C. de ꝯsti. pe. aut. si qñ. qd̃ facit ar. ad questionẽ si tu ꝓmittis mihi soluere. x. bonon̄. ⁊ mutine quoquo loco te interpellauero: si te interpellaui bononie ⁊ mutine qd̃ partem debeas soluere in vno loco ⁊ partẽ in alio. vt. ff. de eo ꝙ certo loco. l. ij. §. si quis. sed si te interpellassem tm̃ Bononie tunc ibi tenearis soluere totũ. ratio est: qꝛ illa verba interpellauero in fi. posita referunt̃ ad vtrũqʒ casuʒ precedẽtẽ vt. ff. de leg. j. l. talis scriptura. in fi. Item copule est qualitatem vnius extranei alteri attribuere. vt. ff. de fundo instru. l. seie. §. gaio. ⁊ id̃ est sensus ꝙ tu videris mihi ꝓmittere soluere bonon̄. si te ibi ĩterpellauero sed te bononie tm̃ ĩterpellaui ⁊ nõ mutine deficit qualitas illius extremi: ⁊ id̃ tũc illud extremũ ꝑinde habetur acsi adiectũ nõ esset. ar. j. de fideius. l. fideiussor. §. fi. et de condi. ⁊ demon. l. legata sub cõditione. ⁊ ideo bononie totuʒ soluere debet. Ultimo allegatur istud principiũ qd̃ in cõtractibꝰ non est locus iuris accrescendi de quo not. C. qñ nõ peten. partes. l. vnica. ꝓ hoc. j. e. l. si mihi ⁊ titio. qd̃ patet: qꝛ in quinqʒ titij stipulatio est inutilis et ita valet tantũ in quinqʒ: de quo tamẽ dic vt plene dixi. d. l. stipulatio ista. §. eum qui. In glo. sed sola ibi. l. si mihi: ratio quia in stipulatiõe non habet locũ ius accrescendi vt predixi et plene dicã dicta. l. si mihi. saluo eo quod notaui in dicta. l. stipulatio. §. eũ qui scd̃m Pe. ⁊ Ray. sed quo ad casum huius. l. verum est qd̃ hic ⁊ ibi dicit gl. in fi. Immo est in titulo de inutili stipulatione. ⁊ facit de leg. j. l. si quis testõ.

Te et titium. Unius heredis obligatio in cõtractu liberatiõis effectũ ad alios nõ extendit. h. d. vel sic expressio futuri heredis nihil operat̃ sed ꝑinde est ac si expressus nõ esset Dy. ⁊ diuiditur in duas partes in prima parte ponit dictum qd̃ ꝓbat esse verum per locũ admissiõis. ĩ scd̃a remouet dubitationẽ ibi scd̃a ⁊ q̃uis ⁊c. ibi ꝯprehensa ꝙ hoc sit verũ ꝓbat iuris cõsultus ⁊ hoc seqtur. ibi heredem futurũ. Dy. ibi spondes tu solus non aũt titius futurꝰ heres aliqd ꝓmisit. Dy. ibi quo ceteri coheredes. i. ꝑ partibꝰ hereditarijs. dy. ibi ⁊ q̃uis. hic remouet quãdã dubitationẽ. q. d. ex quo ꝑsona titij ẽ adiecta vr̃ tacite fieri pactũ qd̃ alij heredes nõ teneant̃ qd̃ remouet ibi cõuenisse videat̃. ff. prima facie. Ja. ibi pactum ꝯuentum quo ad hoc qꝛ tenebũtur nihilominus coheredes. Dy. inutilis erit. ergo hec allegatio pacti cũ nullũ pactum factum sit: demõstrationis em̃ causa solum titius fuit insertus vel si fuit insertus discreti nedũ ꝙ solus nõ teneretur ex stipulatione et sic nõ valet exp̃ssum nec tacitum. vt. ff. de bo. au. iudi. possi. l. cũ vnus. Jac. ibi coheredibus eiꝰ. s. titij qꝛ alios nõ exemit ab obligatiõe expresse: vñ tacita interpretatio ꝙ vnꝰ solus teneatur ⁊ alij nõ: ĩ dubio nõ recipitur vt hic qꝛ ꝯtinet odiũ sed si vere exprimeret̃ ꝙ vnus solus teneretur ⁊ alter nõ: tunc tenebitur ille solus. vt. ff. de leg. ij. l. cũ ab vno. Itẽ si expresse in contrahẽda obligatiõe eximat vnũ solũ: alij tenebũtur ⁊ nõ ille exemptus. vt. ff. de pac. l. auus. ⁊ de leg. j. ab oĩbus in prin. ⁊. l. si fundum. §. si libertus. Dy. et dic aut nomẽ vnius heredis in cõtractu ponit̃ demonstratiue aut discretiue. Primo casu nihil operat̃ vt hic scd̃m vnũ intellectũ. ff. de pact. l. tale pactuʒ. §. fi. et ar. j. eo. l. iul. in princ. et. ff. de an. legatis. l. annua. §. a titia. Secũdo casu aut addicitur ad liberationẽ ei parandã et ei parat̃ exceptio vt. ff. de pact. l. auus ⁊ eo casu cum obligatio efficaciter non cadit in eum exceptione munituʒ cadet tota in alium. arg. ff. cõmo. l. iij. §. heres. et de vi ⁊ vi armata. l. si plures. de lega. ij. l. si cum ab vno. et. l. si ab omnibus. in princip. aut ad eum obligandum: et tunc nihil operatur vt hic scd̃m alium intellectum arg. ff. titu. proxi. l. arrianus. ⁊ qꝛ non valet expressum. s. obligatio facta denominato nec factum. s. exceptio de alijs facta. ar. ff. de bonis auto. iudi. possi. l. cum vnius. de seruitu. rusti. predio. l. si sic al's. item sic. §. qui habet et. j. de accept. l. et per iusiurandum. §. si stichus. aut ad obligationem ei querendam ⁊ obtinet j. eodẽ. l. cõtinuus. §. fi. vbi de hoc dixi. op. hic dicitur ꝙ defunctus non potest vnuʒ de heredibus suis grauare vnde videtur ob. ff. de pactis. l. auus. So. dicit glo. ibi nominatim erat actum ꝙ vni cum prouideretur hic non licet promissor adiecerit titiũ heredẽ futurum tamẽ propterea alios futuros heredes nõ exclusit sed hec sol. non videtur bona qꝛ videtur contra istũ textũ in vers. q̃uis. Item quia vnius inclusio est aliorum exclusio. vt ff. de iudic. l. cum pretor. et de fundo instru. l. cum delanionis. §. cui fundus. quare dicunt alij: et est tertia solu. glo. dic vt in contrario no. ibi autem non aut defunctus putabat vnum solum sibi successurum: et tunc non possit illum solum grauare. ratio quia quando aliquid est factum qd̃ non fuisset factum si foret ꝑcogitatum illud non tenet. vt. ff. de pact. l. tale pactum. §. pater. sed si defunctus cogitasset plures sibi successores futuros non verisimile ꝙ vnum solum grauasset. et ideo nõ tenet vt hic: aut putabat plures successores futuros: et tũc bene potest vni soli prouidere et etiã vnuʒ grauere sicut sibi placet vt in contrarijs: sʒ nec ista sol. vr̃ bõa qꝛ posito ꝙ hic defunctꝰ putasset plures futuros successores vnũ grauare nõ posset. ratio q̃ est: tractamꝰ de obligatiõe initiãda in ꝑsonã defuncti q̃ ẽ trãsitura ad

heredes ex.l.xij.ta.ꝓ portiõibus hereditarijs.vt.C.si certũ pe.
l.j.non ergo potest vnuȝ grauare.vt.s̃.de lega.j.l.seruo legato.
§.si testator.quare dicunt alij:et est secunda sol.glo.hic tracta
tur de obligando in contrarijs deliberãdo.et est ratio.vt.s̃.de
acti.et oblig.l.arrianus.Sed cõtra istã solutionẽ extra appatũ
oppono de.l.cum ab vno.s̃.de leg.ij.vt tractatur de obligando
⁊ tñ testator vnum de heredibus grauat insolidum.Sol.aut lo
quimur de obligatiõe initianda in heredis ꝑsonã:et tũc loquiť
cõtrarium ⁊ scðm hoc.l.illã intelligas in actionibus descẽdenti
bus ex testõ.aut tractamꝰ de obligatiõe initiãda in personam
defuncti:et tunc habet locuȝ.l.ista.vel aliter dic vt cõtrario no.
ad idem oppo.de.l.cum ab omnibus.de lega.j. Sol.eodem mo
do vt dixi in precedenti contrario.Item op.contra istũ textum
de.l.continuus.§.fi.j.e.redeundo ad glo.dic.ꝙ hic loquitur ex
parte promissoris:ibi vero ex parte stipulatoris qui stipulaba
tur id quod cõsistebat in facto:⁊ bene dico in facto qr multũ re
fertur vtrum stipulator stipuletur nolens sibi prouidere et vni
de heredibus id quod in dando consistit quo casu omnibus ꝓ-
uidet de rigore:licet illi quibus ꝓuidere voluit per exceptiõem
repellantur an ꝙ in faciendo cõsistit quo casu et de rigore ⁊ de
equitate vni potest prouidere ⁊ que sit ratio differẽtie dic vt no
ta.dicto.§.fi.Sed istam so.extra apparatũ opp.de.l.j.C.de ex-
cept.vbi de eo qð consistit in dando potest stipulator vni de he
redibus ꝓuidere.So.ibi tractamus de obligatiõe iam ꝯtracta
si vero loquimur de obligatione ꝯtrahenda locũ hȝ qð dicebã
ꝓ quoꝝ declaratiõe distinguẽda:si queratur an testator possit
vnum de heredibꝰ grauare aut vni ꝓuidere.dic aut tractatur
de obligatione iam ꝯtracta aut ꝯtrahẽda.¶ Primo casu aut
ex parte stipulatoris aut ex parte promissoris:primo casu põt
testator vni de heredibus prouidere vt.l.j.C.de excep.Scðo ca
su aut loqmur de pacto liberatorio aut de obligatorio.Primo
casu põt vni ꝓuidere.vt.s̃.de pac.l.auus.scðo casu nõ põt vnũ
grauare ꝙ obligatio transeat in ipsuȝ ⁊ coheredẽ pro portioni
bus hereditarijs habebunt:tamen ceteri cõtra grauatũ ꝑ de-
functum si quid soluat actionẽ fa.herciscun.vt.s̃.de leg.j.l.ser-
uo legato.§.si testator.⁊ fã.herc.l.filia.§.pap̃.Scðo casu princi
pali.s.qñ tractamus de obligatiõe ꝯtrahenda:aut ex parte sti
pulatoris aut ex parte ꝓmissoris.primo casu aut in stipulatum
deducitur ꝙ in dando ꝯsistit:⁊ tunc vni prouidere nõ põt quin
omnibus ꝓuideat ⁊ hoc de rigore.ceteri tñ exceptiõe repellun-
tur de equitate et de rigore prouidere.vt.j.e.l.continuus.§.fin.
⁊ dic vt ibi scðo casu aut tractamus de obligatione initiãda in
personam defuncti:aut initiãda in ꝑsonam heredis:primo ca-
su loquitur iste text.scðo aut in dispositiõeȝ venit pecunia he-
reditaria aut species non hereditaria aut species hereditaria.
Prio casu põt vnꝰ de hẽdibꝰ grauari ⁊ insolidũ.vt.s̃.de le.j.ab
omnibus.in princip.Secũdo casu idem.vt.l.si tibi homo.§.j.s̃.
de le.j.Tertio casu põt vnus grauari:sed ad grauamen nõ te-
nebitur vltra suam portionem hereditariã.vt.s̃.de le.j.l.si fun-
dũ.§.si libertus.Ultimo Dy.inducit hũc.§.in ar.ad talem q̃-
stionẽ:quidam habens duos filios:vnus iuerat vltra mare et
credebatur mortuus etiam alius credebatur viuere pater isto-
rum legata reliquit in codicil.expresso noĩe illius tm̃ qui viuere
credebatur:deinde alius filius reuersus est patre mortuo:que
riť an solus filius in codicil.noĩatus ⁊ qui viuere credebatur te
nebatur soluere legata ĩsolidũ ⁊ primo videť ꝙ ambo teneanť
soluere ꝓ hereditarijs portionibꝰ.vt hoc.§.h em̃ credebat vnũ
futurum solũ heredẽ et tñ plures fuerunt et oẽs tenentur ⁊ ad
hoc.s̃.de pact.l.tale.in princ.vt.j.e.l.iul.in cõtrariũ est ꝙ solus
nominatus.s̃.de leg.iij.l.post emancipatũ.tu dic ꝙ noĩatus in
codicil.ꝑstabit legata ꝓ parte hereditaria ꝓ qua est heres aliꝰ
qui viuere nõ credebať ꝓ sua parte nihil prestabit.ꝑ.l.cũ pater
s̃.de lega.ij.§.cũ estimaret.Dyn.in glo.quem ibi cuȝ estimaret
illa est ꝯtra sȝ loquitur in legato in quo dic aut grauat heredẽ
vt nõ heredẽ:⁊ obtinet.s̃.de leg.j.l.si duobus.§.heres.aut vnũ
ex heredibꝰ:⁊ tũc aut ex certa scientia ⁊ solidũ debet.vt.s̃.de le.
iij.l.post emancipationem.aut per errorẽ ⁊ tunc obtinet dictus
§.cum estimaret.Jaco.In glo.immo vtile ibi hic secus.hoc ap
probatur ꝑ Dy.sed sequẽs approbať in.l.ꝯtraria.vel distigue
ꝺm ipsum Dy.aut ꝓmissor expresse agit ꝙ vnus solus de bere
dibus teneať et alij eximanť:et põt hoc facere et valet et ita lo-
quiť.l.cũ ab vno.s̃.de leg.ij.aut agiť expresse ꝙ alij teneantur ⁊
vnus solus eximať et hoc etiaȝ facere põt.⁊ ita intelligatur.d.
l.auus.s̃.de pact.cũ ibi notatis.⁊ de pact.do.l.auus.aut est du
biũ vtrũ voluerit vnum solum de heredibus suis teneri qr hoc
expresse agit nec tacite:⁊ tũc habet locũ iste.§.et ista distinctio
finaliter magis placet Dy.ꝙ̃ opiniones glo.Dy.in ea.glo.ibi
hic ad obligandũ ꝯ hãc so.est.s̃.de le.ij.l.cũ ab vno.so.hic obli-
gatio fuerat initiata in personã defuncti vnde exꝰ natura est ꝙ

detur ꝯtra heredes oẽs pro hereditaria portiõe:⁊ ideo expssio
vniꝰ nihil operať.vt hic ibi vero obligatio nõ fuerat initiata in
personam defuncti:sed initiatur in personam hereduȝ quo ad
actionem ex testamẽto de qua ibi loqtur ⁊ ideo expressio vnius
opatur ꝙ ille solus teneatur:⁊ hec sol.optime probatur ꝑ.l.ser
uo alieno.§.si testator.de leg.j.ꝺm Pe.in glo.ead.ibi in facto ⁊
q̃ sit ratio differentie dic vt dicta.l.continuus.§.fi.j.eo.

Qui sibi aut filio. Adiecto filio ad obliga-
tionẽ pr̃i q̃rẽdã solui põt
etiã facto sui iuris:secꝰ si in obligatiõe eiꝰ ꝑsona inserať.h.d.et
diuiduntur in tres ꝑtes:in prima ponit dictũ:in scða dictũ ap
probat:in tertia dubitationem remouet:secũda ibi nec interest
tertia ibi neqȝ ad rem ꝑtinet ibi qs stipuletur:qr semꝑ ꝓmissor
soluendo adiecto liberať ibi sua persona vt fuit in prĩo casu ibi
nec ad rẽ ꝑtinet rñ.tacite obiectioni quare filiꝰ magis videatur
adiectꝰ ad obligationẽ querẽdã ꝙ̃ ad solutionẽ:⁊ iõ ei solui nõ
possit.vt.j.ꝓxi.⁊.j.e.l.si duo.qð remanet hic Dy.et Ja.ibi obli
gationi magis.s.patri per eum q̃rende.Ol.que quidẽ nõ ei sed
patri in profectitio quare Jac.ibi dari ꝓprie vt ei q̃rať obliga
tio ⁊ ꝑ cõsequẽs patri.Dy.ibi applicat.i.applicata videť.Dy.
op.hic dr ꝙ si filiusfa.est adiectus põt sibi solui siue remaneat
in ꝑtãte siue emancipeť.Immo vr̃ ꝙ mutata ꝯditiõe ꝑsone si-
bi non possit solui.vt.j.de sol.l.cũ qs.Sol.aut mutať status in
melius et ei solui põt ⁊ ita hic aut in deterius ⁊ tunc secus nec in
cõtrario qð facit ad questionẽ dñi Dy.ꝑ euȝ notatã.s̃.de ann.
le.l.liberto.§.largius.Pone ꝙ cõstituo te ꝓcuratorẽ ad debi-
ta mea recipiẽda ⁊ eo tpe eras diligens ⁊ circũspectꝰ demũ mu
tasti mores ⁊ factus es prodigus ⁊ indiscretus an videať tacite
reuocatũ mandatũ vr̃ ꝙ sic per.d.l.cũ quis.⁊.l.si cũ cornelius.
eo.ti.de sol.⁊.s̃.de cõfir.tut.l.vtilitatem.Dy.scðo op.⁊ videtur
ꝙ in primo casu huius.§.filio non possit solui:qr cũ pater stipu
latur sibi:acqrit sibi.Iteȝ cũ stipulatur filio similiter sibi patri
acquirit.vt.l.dñs.s̃.e.ergo superuacuo videť adiecta ꝑsona fi
lij.⁊ iõ vr̃ ob.j.de stipu.seruo.l.sed sibi in princ.So.hic dicit gl.
filius ꝓ adiecto hr̃ vel dic clarius ꝺm Dy.aut ille qui stipulať
est talis cui ex sua stipulatiõe põt acquiri:⁊ tunc loqtur ista lex.
aut est talis cui ex sua stipulatiõe nõ põt acquiri:vt qr seruꝰ:et
tũc secꝰ vt in cõtrarijs.Tertio op.hic dr ꝙ qñ ꝑsona filij ẽ adie-
cta ad obligationẽ qð sibi solui non põt vñ videtur ob.l.gaius.
s̃.sol.ma.aut loquimur in casu quo filio ad obligationẽ adiecto
põt obligatio q̃ri aut nõ ꝓmo casu loqtur ꝯriũ ⁊ ẽ ratio spãlita
tis ⁊ ibi ꝑtȝ in fi.Scðo casu loqtur iste.§.Quarto.op.ad idẽ de
ea.l.ꝑ aliuȝ modũ hic dr ꝙ qñ pater stipulať sibi aut filiõ filius
est adiectus tm̃ ad solutionẽ nõ ad obligationẽ:vñ videtur ob-
stare.d.l.gaius.vbi dr ꝙ si auus maternus stipulatus fuit ne-
poti aut sibi eius ꝑsona addiciť ad obligationẽ.Solu.illud con
tingit ex eo ꝙ auus poterat sibimet stipulari:sed qñ ego stipu-
lor mihi aut regula est qlij ꝙ nẽo põt alteri stipulari.vt.s̃.e.l.sti
pulatio ista.§.alteri.⁊ iõ nõ possumus qð de iure fieri nõ põt vt
no.s̃.de leg.j.l.talis.⁊.s̃.loca.l.qui ad certũ nõ videť.ergo ꝑsona
tertij adiecta ad obligationẽ qð fieri nõ põt sed potius ad solu.
qð fieri põt vt in isto.§.Quinto op.⁊ vr̃ ꝙ nullꝰ dicať adiectꝰ.
nam qñ disiunctio cadit inter personas resoluiť in copulatiuã.
vt.C.de vb.sig.l.cuȝ quidã.⁊ dixi.j.de vb.sig.l.sepe.So.aut dis
iunctio poniť inter ꝑsonas inter quas si caderet copula q̃rereť
vtriqȝ si copula caderet et tunc secus vt hic.Sed contra primũ
membrum distinctiõis.j.de stipula.seruo.l.si seruus.in fi.⁊.l.se.
So.dicit Pe.ꝙ ille.ll.corriguntť vel aliter ibi in stipulatiõe:se-
cus esset in vltima volũtate.vt.d.l.cum quidam.sed ꝯ dictã so.
facit eadem.l.cum quidam.in fi.nisi dicas ꝙ ibi vltimus ver.re
fertur tantum ad ꝓrimũ qð satis placet Pet.Item cõtra se-
cundum membrum distinctionis.op.s̃.de lega.j.si ex toto.Sol.
vt ibi no.⁊ dic de hac materia.vt ibi no.per Pe.⁊ recitat.Cy.⁊
plene dixi.d.l.cũ quidã.vltimo adducit Dy.hunc.§.ad talẽ q̃-
stionẽ quidã maritauit filiã ⁊ pactꝰ est cũ genero ꝙ soluto ma-
trimonio dos sibi reddereť si viueret ⁊ si nõ viueret filie:d cessit
postea solutũ est matrimoniũ ⁊ filia patris nõ est heres.queriť
quis dotẽ repetat.⁊ ꝓmo vr̃ ꝙ heredes patris.ꝑ.l.quotiens.s̃.
sol.ma.in ꝯtrariũ ꝙ filia repetat facit sol.ma.l.gaius.⁊ de le.iij.
l.vxorẽ.§.felicissimo.ipse aũt determinat ꝙ ita demũ filia repe
tat si sit heres pr̃is et nõ al's:quia persona filie videtur esse ad-
iecta solũ vt ꝑ ipsam obligatio patri queratur ⁊ non filio.⁊ hoc
§.patet quando enim petit dotem pro filia et stipulať sibi red-
di soli acquiritur actio et per consequens idem stipulatur sibi
aut filie.vt dicta.l.quotiens.solu.matrimonio.et.l.penulti.§.fi-
lia.Dy.¶ In glos.aliud in extraneo ibi vel dic et melius.quia
hic mutauit statum in melius ibi in deterius.ar.eius quod not.
j.de verbo.signifi.l.notionẽ.§.vltimo.in fi.glo.magne.Dy.In
glos.vt.j.de solu.in fi.vel clarius ꝺm Dy.hic stipulãti ex ꝑsona
sua poterat

sua poterat obligatio queri. vñ verisimilius est q sibi q alijs voluerit acquirere in cõtrarijs vero secus: q2 ex persona sua sibi querere nõ poterat. Dy. ⁊ Pe. in glo. vt. j. eo. l. si duobus immo. l. si duo. Ibi. l. gaius. que videt in duob⁹ obst. ¶ Primo q2 ibi addicitur ad obligationẽ querendam tantũ: ⁊ tamẽ potest ei solui. vt hic in fi. huius. §. Preterea ibi addicitur ad solutionẽ. ⁊ tamen nihilominus videtur addici ad obligationem. ⁊ sic est vt precedens respõsum: sꝫ dicas q ibi addicitur ad obligationem querẽdam ipsi stipulatori. ⁊ iõ non potest ei solui. ad scdam dicas q ibi magis verba sonant qd videatur addici ad obligationẽ q ad solutionẽ: q2 precedit ibi expssio nois adiecti. Dy. Itẽ cõtra. s. de pact. dot. l. inter socerũ. §. fi. lia. sꝫ ibi erat adiecta mater ad solutionẽ. vt ibi ptꝫ.

Qui ita stipulatur decem.

Stipulatio cõtracta in diem adiectã gratia stipulationis limitande statim cõmittitur ⁊ est perpetua de rigore licet post tẽpus de eqtate det exceptio. hoc dicit: vel ẽm Dyn. obligatio sui natura perpetua ope exceptionis de equitate redditur temporalis. ⁊ de hoc subijcit tria exẽpla. Dy. ⁊ diuidit in tres partes. In prima parte ponit duo dicta. in scda vnuꝫ simile. in tertia aliud. scda ibi: queadmodum. tertia ibi: nam ⁊ heres. Prima subdiuidit in duas scdm qd ponit duo dicta. scda ibi: sꝫ heres eius litterã expone ibi: cõfestim. i. in principio anni nõ expectato fine. Dy. ibi: ne heres ei⁹ peteret p tpe qd est post mortẽ. Jac. ibi: nam ⁊ heres. pro hoc q sequitur probat obligationem sui natura perpetua ope exceptionis fieri temporalem. Dy. ibi: predij bene. dicit predij: q2 secus esset si esset seruitus personalis. Dy. ibi: submouebitur. s. heres. Dy. ¶ Op. hic dicitur q si stipulor mẽstrua vel annua quoad viuã ꝯfestim agere possum contra pmissorem. immo videtur: q in continenti agere non possim. vt. s. eo. l. qui hoc anno. Sol. ibi tempus addiciebatur gratia solutionis differende: hic vero gratia diuisiõis temporis. i. gratia multiplicande prestationis per diuersa tẽpora adiecta tamen limitatione quoad viuam subijcit glo. sic in. l. liber homo. §. decẽ. j. eo. sed dic q ibi tẽpus nõ erat adiectum gratia diuisionis: nec gratia stipulationis limitande: sꝫ magis gratia stipulatiõis demõstrãde. vñ collige tres casus nam in. l. qui hoc anno addiciebat tẽpus grã solutionis differende. in. l. nostra gratia stipulationis limitande. ⁊ diuidende in. §. decẽ gratia stipulationis demõstrande. de quo plene dicam in repetitione. l. ita stipulatus. j. eo. ¶ Secũdo op. q confestim agere nõ possim. vt institut. de inutil. stipula. §. fi. Sol. vt ibi: vel vt dixi in. l. eum qui kalendis. §. quoties. ⁊ plenius in repetitione di. l. ita stipulatus. ¶ Item opp. et videt q in cõtinenti agere nõ possim. vt. s. si certũ pe. l. lecta. solu. vt dixi dicta. l. qui hoc anno. ⁊ dicam. j. suppletõe glo. ¶ Item opp. hic dicitur q heres meus agendo exceptiõe repellit. vnde vr obst. l. si mandato. §. paulus respon. dic adiecto. s. man. Sol. vt ibi not. q2 tempus erat ibi adiectum gratia solu. differende hic vero gratia limitande stipulationis. vt. s. titu. pri. l. obligationum fere. §. placet. ⁊ collige ex isto. §. expresse cõtra opi. illorũ qui dicũt qd quãdo prestatio est annua in legatis debet in princi. in stipulatione debet in fi. q nõ est verum. vt hoc. §. et dixi dicta. l. qui hoc anno. s. eo. Ultimo distingue aut dies addicitur gratia differentie petitionis siue solutiõis. vt cum stipulor decẽ dari kalendis Martij vel vsq ad pascha. ⁊ hoc casu licet aut illum diẽ peti nõ possit. vt di. l. obligationũ fere. §. j. institut. de ver. obli. §. in diẽ. et. j. eo. stipulatiões nõ diuiduntur. §. j. tamẽ post tẽpus petere potero. vt dicta. l. si mandato. §. paulus. ⁊. §. ille illi soluũt. nam ridiculum esset dicere sicut quidã dicere voluerũt p hanc litterã. ⁊ di. l. obligationũ fere. §. placet. q ante tps petere nõ possim q2 nõ venit dies. et post tps petere nõ possim: q2 obstet exceptio qd est falsum cuꝫ adiecta est dies gratia differẽde solutiõis tantũ. ⁊ videt pprie gratia differẽde solu. addici qñ vnica tantũ faciẽda est solu. vt. d. ll. aut dies addicitur gratia limitãde stipulatiõis. vt est cũ stipulor decẽ dari quolibet anno vel mense vsq ad decem annos vel quoad viuã. vt hic fuit ⁊ tũc habet locũ qd hic dr. s. in inito cuiuslibet tẽporis petere possim ⁊ nõ obstet exceptio. vt. s. qñ dies le. ce. l. nec semel. ij. rñ. ⁊. §. nouissime ⁊ qñ dies le. ce. l. j. sed finito tẽpore. vel post mortẽ meã si petatur obstet exceptio. vt hic. ⁊ dicta. l. obligationum fere. §. placet. institu. de ver. oblig. §. at si ita stipuleris. q2 dies fuit apposita grã limitande stipulationis vel solutionis ⁊ facilius potest perpendi quãdo tẽpus sit adiecta grã limitande stipulationis vel solutionis vbi plures sunt prestationes. Dy. in glo. menstrua vel annua. vt. s. d annuis le. l. legatũ. in pn. Ol. in gl. nõ eñ ponit tps in fi. sꝫ cõtra istũ. §. vbi dr cõfestim peti posse. fortiter obst. s. si cer. pe. l. lecta. ibi igit finito ⁊c. vbi dr q nisi in fi. cuiuslibet tpis peti nõ põt: sed dicas q ibi nõ petit in fi. cuiuslibet mẽsis q2 illud vltimũ pactũ de soluendo trecentis successit in locuꝫ prime stipulationis q̃ erat in tota sors solui deberet in kalendis futuris seruari ergo debet in isto vltimo pacto q seruatũ fuisset in primo. vt. s. si qs cau. si eũ. §. qui iniuriarũ: sed p primam stipulationẽ nõ tenebat reddere statim: sꝫ post tps istra futuris kalendis aduenientib⁹ ergo nec p vltimũ pactũ tenebitur nisi primo mense elapso p primis ⁊ pro alijs: scdo mẽse elapso. Preterea illud vltimũ pactũ fuit inductũ fauore debitoris. vnde in eius lesionẽ retorqueri nõ debet. vt. C. de legi. l. q fauore. qd fieret si soluere teneret in principio cuiuslibet mensis cum per primã solutionẽ sors statim peti non posset. vt predictum est. Dy.

Qui ita stipulatur ante kalẽ.

Iste. §. breuiter hoc dicit paria sunt pmittere ante kal. ⁊ kalendis. sed hoc videt falsum cũ illo q pmittit ante kalenđ. die kal. possit cõueniri: sed qui pmittit kal. die kalen. cõueniri nõ potest. vt. s. eo. l. qui hoc anno. Sol. dicũt quidã q sunt paria ante tps kalen. sꝫ die kal. sunt disparia: q2 ille q pmittit ante kal. vr pmittere añ kal. finitas. vt. j. dicã. ⁊ iõ die kalen. cõueniri nõ poterit. vt. j. de ver. sig. l. cedere diẽ. quare dicũt alij. vt Jo. aut quis pmisit ante kalendas incohoatas. et tũc ista duo sunt paria ante tps kalendarũ: sꝫ in die kalendarũ secus aut quis pmittit ante kalendas finitas. et tunc hec sunt paria: et ante tps kalendarũ ⁊ in die kalendarũ. ⁊ hec verba Jo. sunt vera: sed sunt imperfecta quid eñ si simpliciter stipulor ante kalendas. vt in casu nostri. §. de hoc nihil dixit Jo. sed statim dicã quare dicũt alij ⁊ Azo. q tps kalendarũ hꝫ hoc speciale videlicet q p oĩa sunt paria promittere ante kalen. ⁊ promittere kalendis secus autẽ esset in alio tpe. nam non paria sunt pmittere ante diem iouis ⁊ die iouis. ista solu. nõ est bona: q2 cũ ratio diuersitatis nõ possit reddi inter casum ⁊ casum dicã idem de alio tpe. vt. j. e. l. a titio. quare dicũt alij: q p oĩa sunt paria ⁊ de proximis kalendis intelligimus. vt. s. eo. l. qui kalendis. tu dic opi. Jo. esse veram: ⁊ ipsam suppleas et pficias per verba Ja. de are. aut eñ stipulor: ãte kalẽdas incohoatas aut ante kalendas finitas: aut simpliciter: ante kalendas nõ adiecto incohoatas vel finitas. ¶ Primo casu paria sũt ante tẽpus kalendarũ: sed in ipso die kalendarũ nõ. Secũdo casu per oĩa sunt paria. ⁊ fuit solu. Jo. Tertio casu qñ simpliciter ante kalen. debet intelligi. s. finitas q2 in tẽpore in dubio debemus interpretari de longiori tempore fauore rei q2 in stipulationibus in dubio semp debet intelligi qd minimũ est in obligatione deductum ⁊ q verba in dubio debẽt interpretari cõtra stipulatorẽ. vt. s. eo. l. si ita stipulatus fuero decẽ aut qnq et. j. si ita stipalatus fuero decẽ aut quindecim. ⁊. s. stipu. ista. §. in stipulationib⁹. ⁊ de regu. iu. l. semp in obscuris. ⁊ extra. c. ca. in obscuris. li. vj. ⁊ ibi per Dy. ⁊ alios. et ita debet intelligi iste. §. ẽm Jaco. de are. ⁊. s. eo. l. qui ante. ⁊ de successo. edicto. l. j. §. si intra. et. j. eo. l. eũ q certarũ. ¶ In glo. dic nihil interest ibi: vel dic ẽm Jo. ⁊ verius Jaco. ibi: sed eñ. sed hec opi. nulla videtur q2 rationẽ sponsalitatis nõ video. Dy. qui pprietatẽ ius qd quis hꝫ in re mea possum stipulari. hoc dicit ibi: si habere põt hoc faciebat dubiũ: q2 ad se poterat ⁊ debeat reuerti sui natura ⁊ cõsolidari proprietati que erat stipulatoris: sed stipulabatur simpliciter ⁊ nõ in casum cõsolidatiõis. vt. j. eo. l. nemo rem suam. Jaco. op. hic in fi. dicit: q qñ in stipulatiõe deducitur q habere possum valet stipulatio sumpto: ergo ar. a cõtrario si deducit in stipulatiõe q habere nõ possum non debet tenere stipulatio de. l. filius. §. si quid. s. de leg. j. et de. l. fideicõmissa. §. si seruo. de leg. iij. Sol. dic: vt dicebã in. l. multum. s. e. deinde quero pone q ego habeo pprietatẽ ⁊ tu vsufructu. stipulor a te ipsam rem an valeat stipulatio. ⁊ capiam ius qd a me aberat. i. vsufructus. puto q sic. vt. s. de leg. j. senatus. §. fi. et. l. si dom⁹. §. fi. de cõtrahẽ. empt. l. qui tabernas. ¶ vltimo potes inducere hũc. §. in ar. ad qõnem talem clericus nõ põt habere duo beneficia. vt extra de preben. c. de multa. ⁊ de rescriptis. c. si gratiose. li. vj. Pone q ego habeo prebẽdã curatã: postea in petro in ecclia in qua sunt tantũ bñficia curata. iste textus est ar. q impetratio nõ teneat cũ nõ possim habere scdam: primã retinẽdo. de hoc vide eodẽ titu. de preben. ca. licet episcopus. li. vj. ¶ Questio notabilis.

Si a te stipulatus.

Partis nõ noceat stipulatio totius hoc dicit. Dy. vel sic stipulatio. vnde pprietatis sequẽs stipulationẽ plene pprietatis nõ nouat nec p eius solutionẽ perimit ex cã vero lucratiua toto soluto partis. Sol. ex cã fili remouet. hoc

dicit.& diuiditur.§.in tres partes.In prima ponit dictū.In secūda ratio dicti.In tertia ponit aliud dictū.secunda ibi:q: nec soluēdo.tertia ibi:qd ergo ibi stipulat⁹ fuero ex causa lucratiua.Dy.ibi:sempronianū.pleno iure q plus est.Jac.ibi: ab alia stipulor sil'r ex causa lucratiua q minus est.Jaco.ibi: nō nouabit nisi hoc casu appareat expsse.vt.j.eo.l.q vsufructus.nā sicut talis partis.solu.in illa parte obligatio tollitur ita tali stipulatiōe vt tollat actū nō credit.vt.j.eo.l.si stipulatus fuero.§.j.Ja.& ita tollit ↄ̃rium.In gl.signatū ibi:q: ratio predictor & simul modus arguendi.j.eo.l.inter stipulantē.§.si rem quā.§.penul.Respō.D.l.ibi:liberaberis tu pmissor primus qui fundum pmiseras pleno iure.Dy.ibi:recte subaudi propter Ja.ibi:petere.s.fundū.Jaco.ibi:qd ergo.i.qs effect⁹ predictarū pmissionū.Dy.ibi:fundum dederis pleno iure tu primus pmissor.Dy.cōtra istū.§.op.intrādo glo.magnā hic dr.q fundo soluto detracto vsufructu petat vsufructus imo videt q petat fundus q: quotiēs res ē soluta deficiēte aliquo iure ppter ius qd deficit adhuc tota res petit.vt.j.e.l.iul.§.j. et de solu.l.etiā.So.glo.cōfitet oppositionē & dicit litterā sic debere exponi:vsufructus petere possum.i.petendo fundum cōsequar vsumfru.& ita etiā sentit Jaco.de aret.vt dixi scdm eū in expositione text.& p hoc.j.e.l.si ita stipulatus.§.j.tu dic ſm Dy.& Pe.et Ray.q: hoc casu nō petat fundum sz vsufr. et hoc idem tenet glo.s.de leg.ij.l.cū filius.§.dñs.& de vsufru.l.iiij.ex quo sic arguo quotiensc̄ūq pars rei tota deficit non petitur:sz illa pars que deficit.vt.j.de sol.l.si stipulatus.§.j. et.s.de dolo.l.elegāter.§.nō solum.sz ita est in pposito:ergo &c.nō obst.l.iulia.et.l.etiā.q: ibi nō deficiebat ius qd sit pars rei:sz illud ius respiciebat totā rem.& ideo rem peto hic vero vsufru.est pars rei.vt predixi nō ob.l.si ita stipula.§.j.q: dic vt ibi:vel aliter ſm Dy.ibi dicit:q in nihilum ↄtingit liberatio nō tamen ppterea dicitur qd totū petatur immo petetur solum illud qd deest.sic.s.de cōdi.indebi.l.si non sortem.§.si decem.& q dicebā.s.eo.l.ij.in prin.& dicā.j.in suppletiōe glo.

¶Secūdo oppo.qd hic dr.q secūda non nouat primā.immo videt q prima nouet quocunq: id qd est deductū.In prima deducit.In secūdam iure veteri nouatio fieri videt.institut. quib⁹ modis tollit obli.§.preterea.& C.de noua.l.fina.vbi de hoc plene dixi.sed ita est in pposito qd sic declaro fundū constituit nuda pprietas & vsufru.vt.s.de vsufr.l.inde neratius. in princ.& de vsufr.lega.l.si alȝ.cū ergo in primā stipulatione deductus erat fundus pleno iure.& in secōdam detracto vsuf. saltē quo ad nudam pprietatē:scda nouat primā.Solu.dicit glo.hic fictitie loquit iuriscōsultus.Hinc est q fundo soluto detracto vsufru.adhuc fundus petit:ergo apparet nō esse solutum illum fundū qui erat deductus in primā stipulationē. quasi dicā defectus vsufru.facit videri illum fundū esse.So. ista venit ex errore posito in prin.glo.et iō vno inconuenienti posito aliud sequit.vt.C.de rescin.vē.l.ratas.ideo melius ſm Dy.q iure veteri qñ minus deducit in scdam q in primā nō nouat prima p secūdam.vt hac.l.vt.j.eo.l.qui vsufructus.sed cōtra istā solu.insta.adhuc de.l.fi.C.de nouat.ibi:siue addat: siue detrahat.& di.§.preterea.quib.mo.tol.obli.So.vt asserit Cy.dixisse.Pe.in.d.l.fi.aut in secūdam deducit q est minus oī consideratiōe.s.re & affectione qd cōtingit:q: primo stipulabar decē postea quinq.& tunc prima per scdam non nouat: q: nō est verisimile:q ppter minus quis a pluri recedere velit.ar.s.de pbat.l.cū indebito.aut in secūda deductū est min⁹ re plus vero affectione vt cōtingit in specieb⁹.vt.s.de leg.j.l. apud iulia.§.scio.& tunc p secūdā nouabit prima.& ita intelligitur dicta.l.fi.sz cōtra adhuc insta.de eo.textu.ibi:cū dicitur minorē quātitatē &c.Sol.dicit Cy.Imperator hoc voluit in di.l.fi.cū em̄ addebat stipulationi de iure veteri nouabat grā huius imperatoris.late loquit dicendo siue addat siue diminuatur hodie nō fiat nouatio nisi expsse fit actū ista so.nō placet dicebat q si in scda venit minus re q tñ posset plus affectiōe de iure veteri fiebat nouatio.vt.d.l.fi.cōtra hoc facit expresse.l.qui vsufru.j.eo.& iō Pe.& Ray.di.l.qui vsufr.sic dicūt.aut in scda fit prime cōmemoratio.& tunc scda licet minus cōtineat nouabat primā.& ita intelligunt di.§.preterea.& d.l. fi.aut in scda nō fit prime cōmemoratio.& tūc iure veteri scda nō nouabat primā.vt hoc.§.& di.l.qui vsufr.j.eo.sz cōtra hoc fortiter op.ipsi dicūt q qñ in scda fit cōmemoratio pme:q de iure veteri tollebat prima.& hoc hodie corrigit nō ē dubiū qd facilius dz tolli qd inducit odiū q qd inducit fauorē.vt.s.de libe.& posthu.l.cū quidā.& not.s.de pact.l.si vn⁹.§.pactus.sz ita est q in legatis versat fauor in stipulationib⁹ odiū.vt.j.de reg.iu.l.in testamētis.& s.ti.pr.l.arrianus.& tñ adhuc hodie video q si in secūdo legato fiat cōmemoratio primi:q primū tollit:ergo fortius debet esse in stipulatione qd nō esset scdm prefactā solutionē.vnde vr obst.l.sicut de adoptiōe legatorū. §.j.potes soluere per ea q not.Dy.in sili quo ad quid.vt.j.de cōdi.& demō.l.quib⁹ dieb⁹.manifestū est em̄ qd facilius tollit q est in fieri q in facto eē.vt.s.de serui.l.p parte.& s.de acqr. here.l.si seruū.§.pe.& iō cū viuente testatore semp legatum sit in fieri:iō facilius adimitur q stipulatio que est in esse pfecto vel aliter in legato hoc ↄtingit q: nō est verisimile q circa idē duplici honore velit grauare heredē suū.vt.s.de leg.ij.l.titia. §.qui inuicta.& s.de dote pleg.l.qui dotem.adhuc insta contra dictā solu.Dy.d.§.preterea in hunc modū.vbi interuenit noua psona de iure veteri fiebat nouatio.hoc idē tenēt Pe.& Ray.qui di.l.qui vsufru.diceres q siue addatur siue detrahatur siue noua psona interueniat fit nouatio.sz in.§.nostro. noua interueniebat persona.vnde ex his verbis reperio dñm Ray.sup isto.§.recitādo verba Dy.& recitando verba Pet. sup.l.qui vsufru.esse ↄ̃rium solu.tenēdo op.Dy.qñ noua psona interuenit.aut tantūdem vel plus deducit in scdam.& tūc iure veteri fiebat nouatio.vt di.§.preterea.aut minus deducitur in scdam.& tunc nō fiebat nouatio posito q noua psona interueniat.& ita intelligo istū.§.ex quibus omnibus sic concludas.Aut noua interuenit:aut nō.Primo casu:aut in secūdam stipulationē est idem deductū vel plus.& tūc iure veteri fiebat nouatio.vt in isto.§.Scdo casu:aut aliud deducit in scdam.aut idē primo casu nō fiebat nouatio.vt.j.de nouat. l.fundū cornelianū.Scdo casu:aut tantūdem & tūc fiebat nouatio.vt.s.eo.l.qui bis aut plus.& tunc fiebat nouatio vt.s.e. l.scire.in prin.sumpto.ar.a ↄ̃rio sensu aut minus.et tūc aut in scda nō fit prime cōmemoratio.& tūc etiā iure veteri:scda non nouat primā.vt.j.eo.l.q vsufruc.aut fit cōmemoratio prime. tunc aut loquor in legatis aut in stipulatiōe.pmo scdm tollit pmū etiā hodie.vt.l.sicut.s.de adim.leg.& s.dixi.Scdo casu: de iure veteri pma nouabat p scdam.hodie vero secus.vt di. §.preterea.vel si velles posses te expedire vno verbo per ea q solent dici per do.Ray.j.de nouat.l.quotiēs.vident tñ fuisse verba Pe.p ea q nota.Cy.d.l.fi.C.de nouat.dicit em̄ aut loquimur de antiquissima iuris prudentia.aut de antiqua:aut de noua.Primo casu erāt quidā modi ex quibus de facili sumebat nouatiōis cōiectura & illi modi sunt correcti & alios reperit impator.d.l.fi.de antiqua vero prudētia iuris scdz quā loquit.§.nr.& j.eo.l.q vsufr.nō fiebat nouatio nisi ageret.vt d.l.quotiēs.sz cōtra istā so.opp.q: scdm hr antiqua iuris prudentia correxit illos modos introductos ex antiqssima iuris prudentia quib⁹ mediantib⁹ fiebat nouatio.sed si hoc est quō iustinianus sibi attribuit in di.l.fi.& di.§.preterea.So.hoc potuit esse q: cōfirmādo antiquā iuris prudentiā ipse vr facere: oia em̄ nostra facim⁹ &c.vt.C.de vete.iu.enuc.l.j.§.merito.vl' posses dicere q quodāmodo censent paria nō esse dictū:vel minus clare dictū.vel.s.de institu.l.sed & pupillus.§.pscribere.& s.de interrogatio.act.l.de etate.§.q pretor.scdm ergo antiquā iuris prudentiā hoc erat cautū.sz minus clare impator vero hoc clare valde dicit.d.§.preterea.& di.l.fin.& de ista materia.vt.d.l.ita stipulatus.j.e.Segno.in glo.i.petēdo fundum.ibi:de solu.l.etiā.vel ppter fundi vsufr.detractū peterē fundū.vt.j.eo.l.si ita stipulatus fuero.§.j.q incipit titius.Ja. imo pprie dicas q: sicut soluta pte rei reliqua tātū pars petit vt.j.de so.l.si stipulatus.§.j.sic & soluta pprietate siue vsufru. tantū q potior rei putat.vt.s.de le.j.l.nō quocūq.§.fundus. et de leg.ij.l.meuius.§.fundo.& ibi no.nec ob.pdicte.ll.j.eo.l. iul.§.j.& de so.etiā q: in illis nō restabat ad soluēdū pars:vel q habeat partis loco sed ius quoddā cautiōis q totā rē vniuersaliter spectabat & ex quo firmitas totius rei solute pēdebat.et iō tota res petit vt in sili.l.meuius.§.fundo.de le.ij.et de so.l.si rē.sz valde magis ob.d.l.j.eo.si ita stipulatus fuero. §.titius.sz ibi nō dicit totū peti licet dicat in nulla parte liberari.vnde petet solū q nō est licet insolidū sit obligatus sicut dr in sili.s.de cōdi.indeb.l.si nō sortē.§.si decē.& s.eo.l.ij.& ibi not.Dy.et ad predicta etiā facit qd dicit q soluta vni⁹ rei de duab⁹ subalternatiue debitis nō perimit obligatio.sz tamē impedit effectus eius p parte soluta ita q integre res alternatiue peti nō pñt.vt.j.de accepti.l.q hoiem.sz petit solo mō qd nō est solutū sic in.§.titius.petit ibi solūmodo fundus siue vsuf.sz in.§.titius.dr q nō liberat nisi soluat fundū pleno iure.Preterea gl.dicit ibi:q qui soluit vsufru.nō soluit partē rei debite immo soluit vsufr.formalē q nō erat in obligatiōe. vnde petet fundus plene & in totū:vel format dictū est q ibi: loquit in casu cōuerso.s.qñ primo soluit vsuf.hic autē pprietatē ratio est q: qui pprietatē soluit eo modo quo dz.sz ibi nō soluit eo mō quo dz vsuf.q: soluit formalē vbi soluere debeat causalem

causalem vt subtiliter intuenti patere pōt. Ibi sunt partes. de quo dic: vt. j. de ver. sig. l. recte. Ibi: fiat nouatio cũ ab alio stipulat. vt institut. qui. mo. tol. obli. §. preterea. Ia. ibi totũ. i. quoddã totũ. Dy. ibi: qui vsufructus hoc est falsũ q: ẽt iure veteri stipulando scdo partẽ eius. q primo stipulatus erã nõ fiebat nouatio nisi hoc expresse ageret. vt. d. l. q vsufructus. in fin. j. eo. Dy. ibi: fictitie dici. s. aliud pmitti scdo q̃ primo. Dy. ibi: soluto fundo siue vsufru. Dy. ibi: qui deest quasi defectus vsufruc. faciat hunc fundum nõ esse eũ qui primo pmittit. nã de nouatione dicit glo. que cõtingit vbi quis scdo stipulat. q primũ ab altero fuit stipulatus. Jac. ibi: soluto fundo. i. nuda pprietate fundi. Jac. in fi. planius dic: q etiã iure veteri. vbi stipulor pmo totũ et postea partẽ nõ fit nouatio: nisi hoc agat expresse. vt not. j. eo. l. qui vsufructus. in penul. glos. q̃ incipit nõ ergo mirũ si nõ fit in casu huius. §. Dy.

1 ¶ Promissio conditionalis secundi non nouat puram stipulationem primi.

a ¶ Si hoiẽ3 Adde hic Bart. q dic hunc. §. esse horribilem scholarib9.

a 1 **Si hominem.** [a] Promissio † cõditionalis scdi nõ nouat purã stipulationem primi. hoc dicit vel sm Pet. sic pmissio cõditionalis secundi aĩo nouãdi facta non statim purgat morã primi: vel sic cõditionalis stipulatio aĩo nouandi interposita re absente statim prioris obligatiõis morã nõ purgat: nec cõmittit in cõditiõis euẽtũ si autẽ species debita perimat secus si p acceptilationẽ prior obligatio dissoluat. et dic: q ponit duos casus diuersos et rationẽ diuersitatis ponit inter eos. et dic: q diuidit in tres partes. In prima ponit vnũ dictũ. In scda ponit aliud verũ: q: diuersum rñdet in vno: et alio ponit tertiã partẽ in qua reddit diuersitatis rõnẽ. scda ibi: at si titio. tertia ibi: idcirco. litteram expone ibi promiserit scdo et aĩo nouandi et absente hoĩe. sm Pe. et Ray. et sm Glos. q̃ est. j. de nouatio. l. quotiẽs. v. vñ marcellus. Ibi: post morã titij. pmissoris primi: et ante morã secũdi. Ibi: cõfestim cũ titio pmissore primo. et dic ante hoc stipulatio facta fuit nouandi aĩo: aut non primo casu: aut fuit actũ morã nõ purgari: et tũc est certũ tenere primã stipulationẽ: et estimo primũ pmissorẽ teneri. vt hic sm Rog. et ar. s. eo. l. in cõuẽtionalib9. in prin. aut nõ fuit actum: et tunc aut mora precessit hãc stipulationẽ scdam. et tũc bene purgata est: et nõ tenet ex ea pmissor primus. vt. j. de so. l. q decẽ. §. q stichũ. et de nouat. l. quotiẽs. aut facta ẽ post stipulationẽ scdam. et tũc aut p interpellatõe3 et nõ tenet cũ pẽdente cõditione interpellari nõ possit. ar. s. si cer. pe. l. pecuniã. et. s. e. l. cũ filius. §. fi. aut facta p occisionẽ serui pmissi a primo pmissore: et tũc tenet pm9 vt hic scdm aliũ intellectũ. et. j. de so. l. stichũ. in princi. circa fi. ipsius prin. et. l. cũ qs. §. si qs pro reo. et. j. e. l. si qs seruũ. in pnc. Secũdo casu cũ nõ fuit facta secũda pmissio aĩo nouãdi certum ẽ primã morã nõ purgari. ar. j. de nouat. l. oẽs. et hic scdm aliũ intellectũ Jaco. ibi: agere potero. s3 si viueret hõ ille non possem interim titiũ cõuenire p. l. pecuniã. s. si cer. pe. Ibi: nec seius. secũdus pmissor. Dy. ibi: obligatur. existẽte cõditione. Dy. ibi: idcirco. ratio differẽtie superior q. i. q: hoĩe mortuo. vt fuit in primo casu nõ inuenit res in qua possit cõmitti obligatio in secũdo sic obligatiõe titij acceptilatione pempta. et iõ in primo existẽte cõditione cõueniri nõ pōt in scdo sic exposita lr̃a anteq̃ veniam9 ad declarationẽ glo. collige quinq3. Primo pmissionẽ titij purã. Scdo eius interpellatiõem. et p cõñs morã. Tertio pmissionẽ seij cõditionalẽ. Quarto interitũ rei debite. Quinto euentũ cõditionis. secũde stipulatiõis. in scdo dicto no. alia quinq3. Primo pmissionẽ titij purã. Scdo eius morã. Tertio pmissionẽ seij cõditionalẽ. Quarto acceptilationẽ factã sup primã. Quinto cõditionis euentũ. ¶ Modo op. ad istũ. §. sm Glo. dicit lex. q si ego aliquid pure debeam deinde id pmittã sub cõditione aĩo nouãdi: q prima quo ad effectũ reddit cõditionalis. vt di. l. pecuniã. s. si certũ pe. et ita erat in isto. §. ex q̊ sic arguo: vbi nulla petitio: ibi nulla mora. vt. j. e. l. si pupillus. cũ ergo pma reddat cõditionalis quo ad effectũ: ergo nõ potuit esse mora. vt. l. cũ fili9. §. fi. s. eo. et tñ iste §. dicit titiũ fuisse in mora: q̃ etc. Sol. mora de qua loqt iste. §. nõ fuit post scdam stipulationẽ: s3 ante. Sed cõ istã solu. insta. q: si cõmissa fuit mora ante scda3 pmissionẽ debebat purgari per ipsa3 scdam pmissionẽ mora titij. vt. j. de nouat. l. quotiẽs. §. vñ marcellus. et. j. de so. l. q decẽ. §. cũ mihi. So. dicit glo. ibi: scdõs pmissor tanq̃ fideiussor interuenit. hic vero p se: et tanq̃ principalis. Ista solu. nõ vr̃ bona q: nõ tollit cõtrariũ de di. §. cũ mihi. Itẽ est quoddã diuinare. Itẽ est absurdum dicere. cũ in l. cõtraria facta fuerit pmissio aĩo nouandi: q ibi tanq̃ fideiussor interuenerit quare dicũt alij. et est tertia so. q hic seius pmi sit nõ aĩo nouãdi. Ibi secus hãc solu. reprobat Dy. sumpto ar. a cõtrario sensu hui9. §. dr̃ eñ q mortuo hoĩe cõfestim cũ titio agi pōt: ergo dat intelligi sumpto ar. a cõtrario sensu q hoĩe viuente agi nõ possit cõfestim cũ ipso titio. q tñ esset falsum si ponam9 scdam stipulationẽ nõ esse factã aĩo nouãdi cum prima fuerit pura: ergo cõfestim ex ea agi posset. vt. s. e. l. eũ q kalendis. §. quotiẽs. quare dicũt alij et merito. q hic scda bene venit ad nouandũ primã. actũ tñ erat qõ mora cõmissa in pma nõ purgaretur. et iõ nõ purgat. in cõtrarijs vero hoc actũ nõ erat istã so. reprobat Dy. dicẽs: q est quoddã diuinare. quare dicũt alij. et est scda sol. gl. et recedũt ab ista lectura. et dicũt qõ mora in isto §. non fuit cõmissa ante scdam pmissionẽ seij. immo post eius pmissionẽ. et iõ eius pmissio facta aĩo nouãdi nõ potuit purgare morã cũ nulla pcessisset. et scdo3 hãc lecturã intelligemus hũc. §. q post scda3 pmissionẽ seij: titius prim9 pmissor fuerit in mora. S3 cõ istã so. de. d. l. pecuniã. s. si cer. pe. q: interposita scda pmissiõe seij sub cõditiõe et aĩo nouandi prima in effectu reddit cõditionalis: ergo falsum eẽt dicere: q titius potuerit in mora cõstitui. vt. d. l. cũ fili9. §. fi. s. e. et. j. de v. si. l. cedere diẽ. So. dicũt tenẽtes hãc lecturã q mora cõtingit duob9 modis. vno p interpellationẽ. et hoc mora nõ potuit in mora cõstitui. et ita intelligant cõtraria alio mõ p occisionẽ hoĩs pmissi. vt q: titius eũ occidit. vt. j. eo. l. si seruũ. et hoc modo potuit cõmitti. et ita intelligit iste. §. S3 cõ hãc sol. insta p hãc lr̃am: q: si ita eẽt q titius diceret in mora p occisionẽ tũc falsum esset dicere: q post morã decessit iste hõ debitus. sicut h̃ dicit lr̃a: nõ eñ post morã decessisset. immo in ipsa mora: et pPter morã: et non post morã. So. dicit glo. si vis hoc euitare dicas: q iste titius post promissionẽ seij letaliter vulnerauit hoĩem debitũ: et post tp̃s decessit. vnde in letali vulneratione titius fuit constitutus in mora: postea decessit ille homo. et sic verificat lr̃a post mortem decesserit. S3 hec sol. nõ vr̃ bene tuta: q: casus mortis: postea cõtingẽs refert ad tp̃s vulneris illati. vt. s. ad le. aql. l. ait lex. et de dã. infec. l. dãni. §. sabini. et p cõñs restat q ipsa so. adhuc est cõ istũ text. et iõ dic aliter sm Pe. et Ray. et no. glo. d. l. quotiẽs. v. vñ marcellus. j. de noua. et dixi in expositiõe lr̃e: q hic scda pmissio seij fuit interposita aĩo nouãdi primam absente hoĩe debito. si vero hõ debitus fuisset prius mora in prima cõmissa purgata fuisset. vt in cõtrarijs et p cõñs debitor interitu spẽi liberatus fuisset. vt. s. e. l. scire. §. fi. et. l. si ex legati cã. S3 cõ istã sol. insta tu dicis: q refert vtrũ homo debitus sit prius vl' nõ. vnde op. de. l. parui. s. de cõdi. fur. So. qñ scda interponit aĩo nouãdi primã. aut est pura aut cõditionalis. Primo casu: nõ refert sit res prius vel nõ. vt. d. l. parui. Scdo casu secus. et ita intelligat qõ dixi: posses etiã distinguere vt. s. dixi: circa expositionẽ tex. sup v̊bo cõfestim agere sm Ja. de are. s3 tñ lectura Petri et Ray. vr̃ tutior et clarior et magis expedita: cõcludas ergo sic si in prima stipulatiõe ẽ mora cõmissa. deinde scda veniat aĩo nouandi primã. an purget mora precedẽs: vel nõ dic aut scda stipulatio fuit pura: aut cõditionalis. Primo casu: morã purgat: siue res sit p̃sens: siue nõ. vt di. l. parui. Secũdo casu: aut res erat p̃sens. et tũc mora purgat. vt di. l. quotiẽs. §. cũ mihi. Scdo casu: mora nõ purgat. vt in isto. §. et di. l. q decẽ. §. idẽ responsum. j. de sol. de hoc etiã satis dixi. j. de nouat. l. si rẽ. ¶ Ultimo op. hic dr̃: q cũ titio cõfestim agi pōt. vñ adhuc vr̃ obst. di. l. pecuniã. s. si cer. pe. omissis sol. glo. dic: q aut res extat in rerũ natura. et tunc loquit cõtrariũ: aut res debita perijt. et loquat iste. §. et est rõ q: scda q̃ fuit ĩterposita aĩo nouãdi primo erat cõditionalis. vnde nouat primã nisi in cõditiõis euẽtum. vt di. l. quotiẽs de nouati. hõ debitus decessit ante cõditionis euentũ. scda nõ pōt cõmitti: q: nõ supest res: sup qua possit cõmitti. vt hic in tex. et iõ cõfestim agi potest cũ titio: nec expectam9 cõditionis euentũ q: nihil opat. vt. s. ad velleia. l. si qñ et de here. instit. l. si qs ita. Segno. ¶ In gl. s. nouãdi aĩo hoc tñ acto q mora titij nõ purgaret p pmissionẽ seij. Dy. In glo. nõ expectato ibi. Sol. hec bona. Ol. ibi: pro stipulatore. i. cõtẽplatione stipulatoris. Ol. ibi: non p titio. i. nõ p cõtẽplatione titij pmissoris primi ab obligatiõe aliqualiter eximẽdi. Ol. Ibi: tertij. hec vera. Ol. Ibi: quarti. hanc tenet Dy. dicit tñ qõ et prima vera est. et scda bona: s3 ẽ diuinare. Dy. s3 certe quarta est diuinatio. tertia silr nõ est bona: q: est contra textũ qui innuit q si viueret stichus nõ posset statim agi titiũ: ergo ipsius obligatio fuit nouata. vt. s. si certũ pe. l. si pecuniã. Ibi nõ fuit actũ. dic sm Pe. aut scda obligatio statim nouat primã et statim mora precedens purgat. vt. s. eo. l. scire debemus in fi. et de cõdi. furti. l. parui. aut nõ statim nouat: vt q: scda est cõditionalis vt. j. de nouat. l. quotiẽs. et tũc aut res erat p̃sens tpe stipulatiõis scde. et mora purgat vt debitor de interitu nõ teneat. vt. d. l. q decẽ. §. cũ mihi stichũ. de solu. aut res erat ab-

sens tpe scđe stipulatõis ⁊ tũc mora nõ purgaꝛ statim.vt.s.§.cũ mihi stichũ.al's si cũ mihi. ⁊ hoc mõ intelligit ipe Pe.hũc §.Ibi:idem ipse pmissor.vel alius cõtemplatione debitoris. Ibi:si rem tibi.vbi de hoc plene dixi fm Dy.ibi:pro debitore et sic non aio nouandi.sed hec solu.nõ est bona q: hic stipulatio scđa facta fuit aio nouandi primã.vt.s.dixi: ergo lex pecuniam.s.si cer.pe.debet locũ hic habere. vnde solue vt sequit q: hic loquit de mora q̃ precessit.⁊ sic purgaꝛ post morã oblatus:q: scđa pmissio vicem oblationis obtinet.vt.s.§.cum stichum.Ol.In glo.cum vtraq; in fi.cum vtroq; casu principalis obligatio videatur.

1 Obligatio conditionalis transmittit in heredes si pendente conditione moriatur promissor.

1 Si quis si titius. Obligatio cõditionalis † si pendente cõditione moriaꝛ pmissor transmittit in heredes.hoc dicit in fi.i.obligãdũ in cõditionis euẽtum.nam ea pendente non re:sed spe est obligatus.vt institu.eo.§.ex dictionali.Dy.

Si vsumfructum. Stipulatio scđa ɔtiens totũ sequens primam cõtinentẽ partẽ valet quo ad cõmodum.e cõuerso vero secus hoc dicit.⁊ not.fm Dy.q; si primo stipulor totũ postea partẽ: vel econuerso.q; nõ fit nouatio etiã iure veteri nisi h expsse actũ sit.et de ista materia nouationis plene dixi.s.eo.l.cũ qui ita.§.pe.⁊ fi.Ibi:partẽ.s.quartã puta tertiã qđ facit ad qõnẽ si cõcessi alicui castrũ in feudũ in quo hẽbã iurisditionẽ.an videar iurisditionẽ ɔcessisse vr̃ em̃ q; sic p litterã istã q: iurisditio inest castro sicut pars in toto ergo castro tradito ⁊ ea tradita intelligit ar.s.de excep.rei iudi.l.si quis cũ totũ. ⁊ dixi.C.de iu.oi.iudi.l.fi.est etiã ar.ad decimã quã habebã in fundo vendito: vel in feudum cõcesso.Ja.de hoc plene dixi.C.de vsuf.l.inter antiquã.⁊ facit qđ ibi sup rubrica not. Ibi:q: fundus.s.tot⁹.Dy.ibi:si vsufru.qui est pars fundi.vt.s.de vsufr.l.iiij.⁊.j.de verb.sig.l.recte.Dy.ibi:trahit sicut.nec dareꝛ.s.pars aliqua fundi detraheretur.⁊ sic vtrobiq; tenet stipulatio secunda in eo q; plus cõtinet q̃ prima.Ja.ibi:⁊ ecõtrario in facto nõ iure.Dy.ibi:qui fundum totũ.Dyn.ibi:deinde partẽ.⁊ iđ scđa stipulatio nõ affert vtilitatẽ.Dy.ibi:iter.ab eodem ⁊ ex eadẽ causa.Dy.ibi:nihil agit.quo ad vtilitatẽ stipulationis eo qđ sua nihil interest.nã nec vsus est integralis p vsumfr.Jac.et Dy.ibi:tunc em̃ priore non al's ⁊ nisi intersit.vt nota.s.eo.l.si dari.⁊ probaꝛ.s.eo.l.si diuortio.⁊ sic loquit.s.e.l.qui bis.Ja.ibi:expirante.s.iure nouatiõis.Dy.ibi:ex scđa.s.tantũ.Dyn.ibi:causa.iter.vt in casu.vſ.si qui factũ.Dy.ibi:q; vsus.vt in casu.ver.itẽ si quis.Dy.ibi:nec nõ quinq;.s.tantũ vt in casu.ver.sicuti.Dy.opp.ad hanc.l.hic dr̃ q; si stipulor vsumfructũ deinde stipulor fundum perinde est ac si primo partẽ postea totũ cum fundus nõ intelligaꝛ si vsufru.detrahatur.vnde vr̃ obstare.j.de fideiusso.l.si a reo.§.si reo.So.vt in glo.Scđo oppo.cõtra ver. sed qui actũ.vbi vide innuere q; aliud sit ibi aliud in precedenti respon.pter dictionẽ:sed que est aduersatiua.vt.s.de vulga.⁊ pu.substitu.l.patris ⁊ filij.sed hoc nõ videtur verũ q: quẽadmodum ɔtinet vsufru.ita actũ cõtinet iter.Sol.altero de duob⁹ modis.vt dicit glo.primo qđ ille ṽ.sed qui actũ aduersatur ad.pri.dictũ quo ad quid:sed nõ per oĩa quo ad quid:q: vsufru.est pars fundi.sed iter nõ est pars actus dicebã q; nõ per oĩa:q: idem iuris est in ipso ver.⁊ precedenti.sed hec sol.nõ placet.q: iter põt dici pars actus quo ad cõmoditatẽ.vt.j.dicã.quare scđo dicit glo.q; versi.sed qui aduersatur ad.l.princi.non ad precedentẽ respon. Tertio opp.extra apparatũ dicit hic:q; ille qui stipulaꝛ primo vsũfr.postea fundum filiis est illi si stipulaꝛ primo partẽ deinde totũ cõtra qđ est simile non est idẽ.vt.s.depos.l.q; nerua.sed ille q stipulatur vsumfr.cũ vsufructus sit pars fundi.vt.s.de vsuf.l.iiij.debet dici vere stipulatus partẽ ⁊ nõ esse similis illi ⁊c̃.So.fateor q; vsufru.est pars integralis q: ex nuda ꝓprietate et vsufructu cõstituit fundus.⁊.s.de vsufru.leg.l.si alij.et de vsufru.accrescen.l.inde neratius.§.de vsufructu earũ rerum que vsu cõsu.l.si tibi.⁊ not.s.eo.l.cũ qui ita.§.penul.⁊ nota.j.de ver.sig.l.recte.non tamen est pars distributiua siue quota. Quarto oppo.⁊ videꝛ q; vsufructus nullo modo dicatur pars.vt.j.de accepti.l.⁊ p iusiurãdũ.§.illud.Sol.nõ est pars subiectiua siue pdicatiua scđm logicos ẽ tñ pars integralis.vt not.di.l.recte.j.de ver.si.vnde collige q; esse pars alicuius pluribus modis dici interdũ pars subiectiua.vt homo est aial vel arrogo est adoptio ⁊ similia.⁊ dicitur subiectiua q: totum de ipsa predicaꝛ.vt no.d.l.recte.est etiã pars quota vt cũ domus diuidit p partes ⁊ his modis vsufru.pars.vt.d.l.et per iusiurandũ.§.illud.est etiã pars integralis.⁊ isto modo vsufru.ẽ pars fundi sicut ⁊ paries est pars domus.vt.s.de vsu.l.cũ qui edes. Quinto op.hic dicit q; ille qui stipulaꝛ decẽ primo ea quinq; vel primo fundum deinde vsufru.vel primo actũ deinde iter:vel primo vsumfru.deinde vsum. q; scđa nõ nouat primã nisi specialiter fit actũ.vnde vr̃ obst.C.de nouat.l.fi.⁊ instituꝛ.quib⁹ modis tol.obl.§.preterea.Solu.dicit glo.illud procedit qñ in scđa veniret plus: vel idem ille em̃ leges nõ procedunt qñ primo stipulaꝛ totũ:deinde partẽ: quia hoc casu iure veteri nõ fiebat nouatio.vt hac.l.de quo plene dic:vt dixi.s.eo.l.qui ita.§.si a te.vel dic breuiter:aut qđ mihi debetur ab vno stipulor ab alio et presumebatur nouatio. vt.§.preterea.aut ab codẽ ⁊ tunc si nihil addebaꝛ vel detrahebaꝛ.⁊ tunc aut fiebat cõmemoratio prioris debiti ⁊ presumebatur nouatio.vt ibi:aut nõ fiebat cõmemoratio:⁊ nõ fiebat nouatio nisi agereꝛ expresse.vt hic ⁊ pro hac distinctione facit.s.de cõditio.⁊ demõ.l.nã ad ea.Pe. Ultimo quero q: dictũ est q; quinq; sunt pars de decẽ.⁊ vsufructus pars fundi hec ꝓcedant eodem modo. Itẽ vnũ quid sit idem in actu ⁊ itinere qđ iter sit pars actus.Itẽ q; vsus sit pars vsufructus.So.dicit glo.q; quinq; sunt pars de decẽ vere vsus est fundi interpretatiue iter vsus non pars sunt actus vel vsufructus vere vel interpretatiue.tu dic:⁊ melius fm Pet.q; si nos accipiamus vsufru.vsum ⁊ actũ prout sunt seruitutes separate vna nõ est pars alterius.vt.s.de seruit.rusti.pre.l.j.§.j.s3 si accipiamus quo ad cõmoditatẽ queadmodũ vsufr. est pars fundi ita iter est pars actus ⁊ vsus est pars vsufructus. Segno.In glo.ab eodem in fi.quantũ ad vtilitatẽ licet in se valeat.vt.j.dicetur.Dy.In glo.aduersari. vr̃.Ibi: pars sit actus.s.integralis.s.subiectiua pars bene est.vt not.s.de excep.rei.iudi.l.si mater.§.si quis iter.Dy.ibi:fm Hug.⁊ ita subaudias in textu.et vt dicat:sed ⁊ qui actũ ⁊c̃.vel dicas aduersarij q: ibi demũ expeditis.vr̃ inutilis vbi totũ.primo postea partẽ integralem vel quotam totius stipulaꝛ secus ergo si non totũ vel partẽ integralem.scđo stipulaꝛ cui nõ aduersaꝛ.nam dicit idem si partem subiectiuã stipuletur:q: primo stipulatus totũ fuerat.vt est cũ quis pmo stipulaꝛ actũ deinde iter.Ja. Ibi:valet scđa.quo ad vtilitatem.Dy.Ibi:in prima.q: in ea quo ad vtilitatẽ nõ valet.Dy.In glo.nõ ergo ibi partẽ stipulor ratio est quia nõ est verisimile qđ creditor velit iactare suu3 remittẽdo residuum.vt.s.de ꝓbatio.l.cum de indebito.Jaco.⁊ Pe.ibi.s.l.pri.immo.l.cũ qui.In glos.distinguit.ibi:interpretatiue.que verba intellige scđm qđ not.j.de verb.sig.l.recte.dicimus fm opi.Placẽ. ibi positam que in se cõtinet veritatem. Ol.Ibi:nec interpretatiue.hoc est verũ si vsus ⁊ iter pro disiũcta specie seruitutis sumantur.sed si pro cõmoditate vtendi ⁊ eundi vsus est pars subiectiua ad vsumfru.quia qui habet vsumfr.habet cõmoditatem vsus.vt.s.de vsu ⁊ ha.l.per seruum.§.j.Itẽ iter est pars subiectiua ad actum q: qui habet actum habet cõmoditatẽ vsufru.itineris. vt.s.de seruit.rusti.pre.l.j.§.actus.⁊ ita debet intelligi qđ nota.s.de excep.rei iudi.l.si mater.§.si quis iter.Dy.in fi.⁊ hoc est veritas.Dy.

1 Estimatio illius temporis est facienda quo dies obligationis expressus vel a lege subintellectus venit.

2 Estimatio ex quo tempore crescere incipit.

1 Quotiens in diem. Illius tẽporis est faciẽda estimatio † quo dies obligationis expressus vel a lege subintellectus venit.hoc dicit cũ.l.seq.⁊ caute dicit iuriscõsultus quo dies nõ dixit quo cõditiõis euẽtus nãq; cõditionis nõ cõstituit aliquẽ in mora q: euẽtus cõditionis tm̃ obligationẽ purificat. vt.s.de peri.et cõmo.rei vẽ.necessario.ver.q; si pẽdente.⁊ ad.l.istam q̃ prima facie nisi subtiliter aduertaꝛ videꝛ innuere q; euentus conditionis cõstituat quẽ in mora dic:q; necessaria erit interpellatio ⁊ illius tpis.s.more fiet estimatio.Pe.vero distinguit:aut cõditio app.p cũ.⁊ tũc eius euẽtus ɔstituit in mora.⁊ ita posset intelligi hec lex. q: l3 cũ faciat conditionẽ h3 tñ tpis demonstrationẽ. vt.s.de cõdi.⁊ demõ.l.si quis legata.⁊ qñ dies leg.ce.l.si titio.in prin.Aut appo.per si ⁊ tunc nõ inducit morã in di.ṽ.q; si pẽdente.Pe.contra tñ hãc distinctionẽ facit.s.de.leg.j.l.talis scriptura.⁊ ibi Pet.tenet ɔtrium.⁊ de hoc.j.plenius dicã.ṽ.tertio quero.Ibi:eo tpe.i.ex eo tpe.nõ aũt anterioris tpis.Jac.Ibi:venit.q.d.nõ ante ⁊ subaudi vt aliqua sit dubitatio.Licet tpe stipulationis

lationis fuerit maioris estimationis q̄ nūc. Ibi:alioquin.i.si
aliud tp̄s inspicereť mora precedens : et quo maioris estima-
tionis fuit. Iaco.sed op.hic dicitur : ꝙ attendiť tp̄s quo dies
obligationis venit.immo videt ob.l.hoīem.scđo respō.ṡ.mā.
vbi diciť illius tpis debere fieri estimationē quo agiť.Sol.hic
obligatio habebat diē ibi vero secus. et ideo ibi attendiť tēp⁹
agitur. sed cōtra istam solu.insta. Immo tunc debet attendi
tp̄s more.Solu.aut anteq̄ agať debitor est in mora. et loquiť
ꝯtrium aut nō est in mora ⁊ loquiť qđ dicebā.❡Secūdo opp.
de.d.l.hoīez.j.respon.vbi diciť attendi tp̄s obligationis ꝯcte.
So.aut loquimur de estimatione que venit scđm naturā obli
gationis.⁊ sic iure actiōis:aut de ea q̄ venit ꝓpter morā. ⁊ sic
officio iudicis.Primo casu loquiť ꝯtrium.Scđo casu:hui⁹.l.
❡Tertio ad idem opp.de.l.fundū cornelianū.j.de nouat. et
eodem modo solue.❡Quarto op.de.l.cū quis de actiōe.ṡ.⁊
ob.vbi fit estimatio illius tpis quo satis accepit. et sic dať in-
telligi ꝙ inspiciať tp̄s ꝯtractus.So.dicit glo.ibi post moram
principalis accessit fideiussor ratio hui⁹ sol. est si hoc tpe quo
fideiussor accessit reus in mora ad augmentū : post morā ipse
incepit teneri.⁊ ideo fideiussor simpliciter fideiubens videtur
oīa imputare ad q̄ teneť reus quoquo modo:siue iure actiōis
siue officio iudicis.vt not.ṡ.de eo ꝙ certo loco.l.centū capue.
vel aliter solue hic cōueniebať reus principalis ibi vero fide-
iussor ratio pōt esse huius solu.q: si ante moram rei fideiussor
promisit ⁊ postmodum reus sit in mora : licet aduersus reum
crescat estimatio nō tamē aduersus fideiussorē ꝯueniet: ergo
fideiussor cōsiderato tpe quo ipse ꝓmisit. vt.ṡ.de in litē iurā.
l.j.⁊ not.d.l.centū.⁊.ṡ.locati.l.quero.vel aliter solu.vt in con
trario no.nam cū diciť illius ibi fiet estimatio quo satis acce-
pit subaudit glo.vt soluať.⁊ sic illa cōcor.cū ista.⁊ istam tene.
❡Quinto opp.ꝯtra hanc.l.⁊ vř qđ scđm tp̄s cōtractus fieri
debeat estimatio.vt.ṡ.de cōdi.empt.l.ratio.§.si ꝑ venditores.
So.dic: vt ibi not.in.l.vinū.ṡ.si cer.pe.vel melius. vt no.di.l.
fundum cornelianū.j.de nouat.⁊ sic qđ dicitur in di.§.si ꝑ vē
ditorem illius tpis fiet estimatio quo vinum venit.i.vēditum
tradi debet.⁊ sic cōcor.cum ista silis expositio.di.l.cū qs.ṡ.de
act.⁊ obl.❡Expeditis ꝯtrijs primo quero ex quo tpe incipiat
2 estimatio † crescere tā i bonefidei q̄ stricti iuris.⁊ dic ẜm Io.
Aut loqmur de estimatione q̄ venit scđm naturā obligatiōis
⁊ tūc attēdiť tp̄s obligationis ꝯcte.vt.ṡ.mā.l.hoīem.ij.rñ.⁊.j.
de nouat.l.fundum cornel'.Aut loqmur de estimatione q̄ ve-
nit officio iudicis ꝓpter moram.et tūc ex die more incipit esti-
matio crescere : sed si ante lit.cōtest.reus nō est in mora ex die
lit.cōtest.vt.l.vinū.si certū pe.et de triticaria.l.in hac.⁊.l.fi.et
l.iij.§.in hanc.⁊.d.l.hominē.ij.respon.❡Secūdo quero vsq̃
ad quā diem crescat.So.dicit Az.aut loquimur in bonefidei
iudicio.⁊ tunc vsq̃ ad sniam aut in stricti iuris.⁊ tūc aut agiť
ꝓpter culpam.⁊ tunc crescit vsq̃ ad litē cōtest.aut ꝓpter do-
lum.et tunc vsq̃ ad sniam. vt.ṡ.de rei ven.l.iulia.§.j.⁊ ita in-
telligit Az.dictū.§.in hac.in.l.iij.ṡ.cōmo.sed eius opi.nō vi-
detur vera q: nemo litē cōtestando facit suā causam deterio-
rem.vt.j.de reg.iu.l.nemo.⁊ ideo si estimatio crescit q̄ñ agitur
ꝓpter culpā vsq̃ ad lit.cōtest.debebit post silr crescere.Pre-
terea cū hic estimatio veniat officio iudicis. vt not.in.l.vinū.
si cer.pe.⁊ officiū iudi.vigeat post lit.cōtest.vt.ṡ.de edil.edi.l.
ediles.§.itē sciendū.ergo multo fortius post lit.cōtest.cresce-
re deberet. Item deberet crescere etiā post sniam q: condem-
nato nō solet snia condemnatoria ꝓficere. vt.ṡ.de except.rei
iudi.l.euidenter.quare dicunt alij vt Io.qđ siue loquimur in
bonefidei : siue in stricti iuris semper estimatio crescet vsq̃ ad
sententiā.ꝑ.l.vbi.§.j.ṡ.de edendo.⁊ qđ no.dicta.l.in hac.ṡ.de
triticaria.Sed hec solu.nō placet Pet. nec Iaco.de ra.quia
snia nō debet prodesse cōdemnato.vt dictū ē:⁊ ad hoc facit.ṡ.
de vsur.l.in fideicōmissi.in princ.⁊ ad.l.vbi.§.j.Respōdet qđ
ibi loquiť de estimatione que fit ratione rei in obligatione nō
deducte ꝙ apparet q: ibi peto rōes mihi exhiberi. ⁊ hoc peto
iudicis officio.⁊ sic nō est in obligatione deductū.vt.ṡ.de an-
nuis leg.l.quintus.§.pōponio.hic vero loquiť q̄ñ res erat in
obligatione deducta.⁊ est ratio differētie q: quodāmodo nos
videmus ꝙ q̄ñ debetur aliquid officio vilius hinc est qđ in-
terpellatio facta.extra iudiciū nō constituit debitorē in mora.
vt.ṡ.de dam.infect.l.cū postulassem. ꝙ non est q̄ñ debeť iure
actionis.vt.ṡ.si ex legati causa.⁊ iđ q̄ñ res debeť iure actiōis
fortius currit estimatio etiā post sniam q̄ q̄ñ debet officio alij
vt Mar.de fano.dicūt cū Io. qđ satis est ꝙ post sniam reus
elapso tpe quadrimestri cōueniť ad vsuras cētesimas. vt.C.
de execu.rei iudic.l.fi.tu tene Io.ꝑ not.in.l.iulia.ṡ.de rei ven.
Soluit em̄ dicere Io.ex officio iudicis.principaliter de cā co
gnoscentis inest: ꝙ tantū vsu curet de estimatione nō post tm̄.

q: per sniam eius officium expirat.vt.C.de fructi.⁊ lit expē.l.
terminato.tamē q: futuri tpis tractus ad iudicē nō pertinet.
vt.ṡ.de vsur.l.j.in prin. ⁊ iđ iudex estimabit tantū ex die more
quāti res plurimi fuit vsq̃ ad sniam:post sniam vero etiam si
res plurimi esset id attenderet nō ex officio iudicis cognoscen
tis de cā pncipali : sed ex officio iudicis aditi sup executione.
vt di.l.in fideicōmissi.ṡ.de vsur.⁊ qđ not.dicta.l.iul'.⁊ hoc mō
saluanť glo.vt vltramōtani.❡Tertio quero:an quēadmo-
dum euētus diei cōstituit quē in mora eodem modo et euētus
cōditionis.⁊ vř qđ sic ꝑ hāc.l.⁊.ṡ.de vsur.l.euictis.siue indu-
cendo ablatiui absoluti resoluunť in conditionem.vt.ṡ.de fi-
deicō.libe.l.rax.ancilla.§.libertate.⁊ de condi.⁊ demō.l.a te-
statore.in oppositū videť euentus conditionis hꝫ ipsam obli-
gationē purificare.vt.l.necessario.§.ꝙ si pendente.ṡ.de peri.
⁊ cōmo.rei ven.⁊ de condit.institu.l.si pupillus.Solu.in hac
q̄ōne Pe.variauit.nam sup.l.ista distinguit. vt dixi.ṡ.in pn.
l.vtrum cōditio apponať ꝑ cū an per si vt primo casu inducā
morā.scđo nō nisi interueniant illa que sunt necessaria ad mo
ram inducendam.que nota.ṡ.si quis caut.l.⁊ si post tres.⁊ de
vsur.l.mora.in.l.talis scriptura de leg.j.innuiť ꝙ siue condi-
tio fiat per cū siue per si ꝙ euētus cōditiōis morā nō cōstituit
ꝙ videť verius ꝑ vltimo allegata nō ob.ꝙ cū habeat denota
re tpis demōstrationē:q: ibi inest tp̄s ad obligationē suspen-
dendam nō ad solutionē differēdam.⁊ iđ eius euentus solum
purificat nō in mora cōstituit nō obst.l.euictis.q: ibi forte erat
dies.vt videť ibi glo.innuere. vel ibi illud cōtingit q: emptor
teneť fructus restituere aduersario. et iđ vsuras precij a ven-
ditore habere debebit nō ob.l.ista.q: licet princ. ⁊ in q̄ōne po-
nat de die ⁊ cōditione tamē in responsione caute nihil de con
ditione repetiť.sꝫ tantū de die.vt in prin.huius.l.dixi videtur
ergo intentio iuriscōsulti fuisse cōcludendo de die excludere
de cōditione.vt ar.ṡ.de iudi.l.cū pretor. ⁊ de fundo instructo.
l.cū delanionis.§.cui fundus.Sed cōtra istā sol. insta.de.l.j.
C.de diuersis rescript.vbi respōsio referť ad oīa interrogata:
q: illud facit ratio pietatis que nō est hic immo diuersa. nam
dies habet interpellare pro hoīe:sed euētus conditionis non
interpellat:sꝫ solū purificat.vt dicto.§.ꝙ si pendente.et iđ nō
sequiť obligatio est purificata : ergo debitor est in mora. vt.ṡ.
de colla.bono.l.si quis.§.stipulatio.⁊ ad le.falc.l.j.§.itē si ita.
Segno.sed adhuc mirū videť qđ diciť.in.l.ista.nā vinū ⁊ oleū
erat in obligatione:ergo ꝓmissor nō debuit condēnari ad esti
mationē q: fatuus est iudex qui repetita condēnat in estima-
tione.vt.C.de fideicōmis.libe.l.vlti.Respō.si rem peto ⁊ extat
tpe cōdēnationis.iudex dꝫ ad rē cōdēnare nō ad estimationē.
vt in ꝯtrio.⁊.ṡ.de iudi.l.de qua re.etiā si res illa extet deterio-
facta ⁊ illius deteriorationis:iudex in snia ex officio suo debꝫ
habere considerationē sicut de fructib⁹ ⁊ expensis.ar.dicte.l.
ediles.§.itē sciendū.de edili. edi.sicut etiā habet rōnem more
si reus fuit in mora dandi ⁊ actoris interest.vt.j.eo.l.si fundū.
Immo plus dico si iudex nō habuit rōnem deteriorationis ⁊
res deterior facta datur dolo vel culpa ꝓmissoris nō videtur
data.vt.ṡ.cōmo.l.iij.§.j.depos.l.j.§.si res de dolo.l.elegāter.
de so.l.etiā.et.j.eo.l.iul'.§.j.si autē tpe snie res non extat vel si
extat dari nō pōt:sꝫ reus iustā causam habet:quare dare vel
restituere non pōt.tūc licet res sit petita, iudex tamē pōt ferre
sniam sup estimatione.vt.ṡ.de auro ⁊ argen.lega.l.titie.quia
preciū succedit loco rei.vt.ṡ.de petitio.heredi.l.si ⁊ rem ⁊ pre-
cium.⁊ de vsufru.l.q: qui precio.⁊ de lega.ij.l.fi.nam q debet
rem si dare nō pōt liberať prestando estimationē.vt.ṡ.de leg.
j.l.si domus.§.qui confiteť.⁊ de le.iij.l.nō dubiū.⁊.l.qui cōcu-
binam.§.si edes.instituť.de lega.§.non solū. de leg.ij.mortuo
boue.§.labeo.⁊ de dolo.l.arbitrio.§.i.nā vbi post morā perīt
res nedum rem ipsam possum petere:sꝫ etiā estimationē.vt.j.
eo.l.inter stipulantē.§.penulti.C.ꝙ metus causa.l.j.⁊ de cōdi
tione furtiua.l.in re furtiua. sꝫ vbi rem tradi est in obligatiōe
siue possit tradi: siue non iudex nō condemnat precise ad rem
tradendam sed ad interesse.vt.C.de acti.empt.l.si traditio.de
quo tamē dic:vt ibi plene dixi.et ad hoc.ṡ.de act.empt.l.j.cuꝫ
ibi nota.sed eo casu quo dixi iudicem condemnare debere ad
estimationē cuius tpis estimatio venire debeat in ꝯdēnationē
dic: vt.ṡ.plene dixi.❡Ultimo inducit Dy.hanc.l.in arg.ad
questionē si mutata est moneta vel pondus vel mensura. cui⁹ ❡Questio notabilis.
tpis solui debeat vtrū illa que currebat tpe cōtractus. an illa
que currit tēpore quo fieri debꝫ si certo die debebat solui hic
est argu.ꝙ dies solutionis debeat attēdi arg.est.l.ista.⁊ dicta
l.vinum.ṡ.si certum petatur.de lega.j.l.si res.de re iudica.l.si
kalendis.de prescript.ver.l.fi.in contrarium videtur ꝙ inspi
ci debeat tempus contractus de lega.iij.l.vxori.§.j.l.nomen.
§.filio.⁊.l.vxorem.§.testamento pueros.de liberis lega.l.fi.

in fine.z.s.si certũ pe.l.cũ quid. Solu.dic: q inspici debet moneta z mensura que erat tempore cõtractus: qz cũ sit mutata moneta vel mensura.videtur mutata forma.z per cõsequens substantia rei: z sic videt̃ alia res.vt.s.ad exhibẽ.l.iulia.§.sed z si quis.z iõ aliam rem soluendo nõ liberatur.z ad hoc bene facit dicta.l.cum quid.cũ ibi nota. et ibi plene dicam. z nota. etiam.C.de iure emphi.l.ij.versi.deinde quero quid si emphiteota promisit. Ad hãc.l.z alias cõtrarias potest responderi q loquuntur de bonitate extrinseca quo casu seruatur qd in eis dicitur: cum autẽ agitur de bonitate intrinseca seruat̃ qd dixit Dy. z vide.j.l.que extrinsecus.circa fi. In glo.vt z.s.ibi nõ erat dies appositus: nec precesserat interpellatio lit.cõte. vt ibi patet Dy.vel ibi loquit̃ in fideiussore qui non solum ad hoiem: sed ad estimationẽ obligatus erat.z ideo nõ inspicitur mora sm Pe.ibi: sol.hec vera.Dy.in fin. Itẽ contra.j.de nouati.l.fundum cornelia.sed ibi petitur estimatio iure actionis vnde inspicitur tempus quo estimatio in obligatiõe deducit̃. vt di.l.si hoiem.sed illud est tẽpus cõtractus.vt ibi patet: hic autẽ officio iudicis. ¶ Circa qd distingue addiciat̃ dies vel non.et si non addiciat̃ an mora precedat lit.contest. vel nõ.vt dicta.l.vinum.de triticaria.l.si res.z cõmo.l.iij.§.in hac.Dy. Preterea ibi stipulatur quãti fundus est.vnde videt̃ certam pecuniã stipulari.z ideo tp̃s stipulationis inspicit̃.vt ibi.

Idem erit. Ibi eius temporis.s.demum. Jaco.et cõcor.s.eo.l.cum qui kalendis.§.quotiens.Jaco.

¶ Vide ad hãc.l.Bar. hic qui tractat an valeat donatio oim bonorũ pñtiũ z futurorum. z addo glo.in.c.j.in pn.in v.quicũqz.in tit.d subla.cle.lit. in prag. sanctionẽ. et p intellectu eiusdẽ.l.vide Bart.cõsilio.lxxi.incipiẽte ex facto pponit.

Stipulatio hoc modo. Sicut stipulatio de futura successione non valet ita nec pena super ea apposita. hoc dicit: secus si incerti hominis fiat pactum de futura successione: qz tũc valet.vt.s. de acti.empt.l.si quis seruũ pro socio.l.iij.§.j.z de bonis liber. l.vlti.et de hac materia plene dixi.C.de pact.l.vlti.sed que est ratio huius.l.dic: vt stilus vltime voluntatis sit liber.z.C.de sacrosan.eccle.l.j.qd nõ esset si metu pene teneret̃ te instituere sed an hec stipulatio sit ipso iure nulla an per exceptionẽ glo. videtur tenere q quãdo stipulatio est ob turpem causam facta et turpitudo hincinde versatur qd est ipso iure nulla. vt not.in.l.iure gentiũ.§.ob maleficium.s.de pact.l.z hoc idem. in.l.si plagij.j.eo.et Jaco.de are.s.eo.l.generaliter. Pe.autẽ dicit: aut turpe venit in obligatione: aut in cõditione. Primo casu nõ tenet ipso iure scdo tenet.sed datur exceptio. vt dicta l.generaliter.z hoc modo intelligatur hec lex scdm eũ.de quo plene dicam.j.eo.l.si plagij.Segnorolus.

Seruus vetante. Beneficiũ q nõ est priuilegiũ per interpositã psonam inuito cõfertur hoc dicit vel sic ius latius dic: beneficiũ qd tribuit cõmodum conferenti neqz est priuilegiũ per interpositã personã etiã inuito cõfertur. ¶ Oppo.z de.l.hoc iure.§.nõ põt.s.de donat.solu. vt in glos.vel melius.vt in cõtrario nota.z in.l.soluendo.s.de nego.gest.z.j.de solu.l.solutionẽ. ¶ Secũdo oppo. de.l.inuito.j.de regu.iur.z solu.vt ibi. ¶ Tertio oppo.de.c.vnico.in vsibus feudorũ.c.quid sit feudum. Solu. vt in precedenti cõtrario z distingue si queratur an inuito beneficiũ feratur aut per beneficiũ in aliũ collatum cferens similiter sentit beneficium aut nõ. Primo casu inuito cõfertur.vt.s.de libe.causa. l.j.et.ij.z.j.de appel.l.non tantũ. Secũdo casu: aut loquimur de beneficio qd est priuilegiũ qd est cõtra formam iuris cõis. Primo casu inuito nõ confertur.vt.d.l. Scdo casu: aut cfert̃ directe z immediate: aut per obliquũ z mediate. Primo casu inuito non confertur.vt di.l.hoc iure.§.nõ põt. Secũdo casu sic vt hac.l.z.l.etiã.s.de acqui.re do. z dicta.l.soluendo.

Si ita quis. Ex duabus disiunctis cõditionib9 sufficit alteram extare: sed si vna deficiat alterius expectatur euentus z in ipsius euentu stipulatio cõmittit̃. hoc dicit vel sic ad veritatẽ disiunctiue sufficit alteram esse veram. Dy. Ibi: sed em̃.aduersatur hoc modo licet existentia vnius cõditionis impediat ex alterius existẽtia stipulationẽ cõmitti cũ de effectu vnius cõditionis non impedit ex altera cõmitti. Jaco. Ibi extiterit.post defectũ alterius in fi.i.cõmitti faciat Dy.opp.hic dicitur qd attendit̃ illa conditio que primo euenerit z per illam committitur stipulatio. Immo videt̃ qd debeat attẽdi illa conditio que vltimo scripta est.vt.s.de cõdi.z demon.l.sub diuersis. Solu.ibi: plures cõditiones erant apposite in diuersis partib9 instrumenti siue testamenti. hic vo in eadem parte: sed contra predicta z contra textũ oppo.de.l. si heredi institu. Sol.ibi erãt plures conditiones copulatiue. et ideo oportet oẽs verificari.vt.s.de reb9.l.si is qui ducenta. §.vtrũ z si quis ita.j.eo.hic vero erat disiunctiue. z iõ sufficit alteram adimpleri.vt di.l.si is.§.si quis alteri. z de cõditio.z demon.l.cum pupillus.§.disiuncto.collige ergo cum plures sunt apposite: aut in diuersis partibus instrumenti vel testamenti aut in eadem. Primo casu: aut loquimur in legato pecuniario aut libertatis. Primo casu attenditur vltimo scripta.vt dicta.l.sub diuersis. Secũdo casu: aut loquimur in libertatib9 fideicõmis.z tunc eodem modo aut in directis.z tũc leuissima.vt.s.de ma.test.l.in libertatibus.z.l.q vulgo. Secundo casu principali: aut sunt copulatiue: aut disiunctiue. Primo casu oẽs debent adimpleri.vt di.l.si heredi. Secũdo casu vnã sufficit adimpleri.vt hac.l. ¶ Alterius cõtra hanc l.oppo.hic dicit̃: q stipulatio semel cõmissa amplius non cõmittitur.vnde videt̃ ob.l.si sic.j.eo. So.aut sup re vel summa vna principaliter in obligatione deducta stipulatio est commissa.z tunc amplius non cõmittit̃.vt hac.l. Aut super facto iterabili semel est cõmissa. z tunc iterato põt cõmitti cum tũc cõmittat̃ ad plures quãtitates ex quo sepius interest. ¶ Itẽ oppo.ad idem de.l.nõ quasi.§.si.j.rem pu.sal.fo. et rẽ ra.ha. l.si procura. So.vt precedens cõtrariũ ad idem. ¶ Op.de.l. oẽs.§.j.s.vsufru.queadmo.cã.et si cui plus q per leg.falci.l. iij.§.quesitum. So.eodem modo.vt.s.proxi.sz cõtra istã solu. insta.z videtur qd etiã ad interesse non cõmittat̃ amplius q semel.vt.j.rem ra.ha.l.amplius.§.si. Solu. aut stipulatio est cõmissa ad totale interesse.z tunc amplius non cõmittitur.vt ibi.ar.j.de regu.iur.l.bona fides.aut est cõmissa ad particulare z tunc secus z ita intelligantur que dicebã.sed adhuc ctra istam solu.insta.z videt̃ qd amplius nunq cõmittat̃ q semel. vt.s.de arbitris.l.si duo. Sol.ibi loquitur in pena cõuentionali: nos vero loquimur in interesse qd est succedaneum a lege pro quorũ declaratione est ita distinguẽ.si queratur an stipulatio semel cõmissa amplius cõmittatur dic: aut loquimur aut super vna re: vel summa in obligatione principaliter deducta est cõmissa stipulatio: aut cũ super accessorio: vt super interesse vel pena. Primo casu amplius q semel nõ committitur nisi in contractu fuerit actum.vt.s.de arbitris.l.si duo. Secundo casu: aut interesse succedit in locum facta iterabile: aut non. Primo casu sepius committitur.vt.l.si sic. Secundo casu: aut est cõmissa ad interesse totale: aut particulare. Primo casu amplius q semel non cõmittitur. scdo sic.vt dicta.l.amplius.z dicta.l.si procura.Segno. ¶ In gl.postq semel ibi interesse.z in factis que iterationem recipiũt hic cõmissa est in eo quod principaliter in stipulationẽ deuenerat. Dy.in fi.vbi disiuncta pro cõiuncta accipitur.

Huiusmodi. Effectus existentis conditionis retrotrahit̃ ad tp̃s interposite stipulationis. hoc dicit. Ibi ante hui9 tẽporis.s.medij qd erat in stipulatiõis et cõditionis euentum.Dy.ibi: vtilem esse contra videbatur quia scdm positionẽ verborũ stipulatiõis. Primo debebat prestari per aduentum termini q conditio extaret. et sic prepostera erat stipulatio.Dy. Jaco.vt instit.de inutil.stipulatio.§.si quis. Ol.ibi: vt in ea.s.commissa. Jac. ibi: vt sñia eius.i.effectus eius. Jaco.in fi.z sic post cõditionẽ existentem totius tẽporis preteriti fit petitio.vt.s.de leg.j.l.si cui.§.j.Jaco.sed pone qd ego stipulor in hac forma si titius consul factus fuerit in annos singulos dena mihi dari. et sic omittatur hec clausula ex hac die nunquid idem erit puto q sic quia euentus conditionis retro trahitur ad tp̃s cõtractus. vt.l.necessario.§.q si pẽdente.s.de periculo z cõmo.rei vendi.sed retento eodem themate quid si adijciam articulum tunc sic dicendo si titius cõsul factus erit tunc in annos singulos dena dare pmittis et omittãtur hec verba ex hac die puto dicẽdum cuium.s.q tãtum prestatio fiat ex die euentus cõditionis.vt.s.de cõditio.z demon.l.iiij.et.j.eo.l.stipulationes nõ diuidunt̃.§.si quis ita. Segno. ¶ In glo.vt.j.eo.in fin.sed vsqz ad modum legitimũ quare nõ veniant per hanc.l.nõ est ratio.z ideo nõ placet hec solu.sed dic: q in preterito minores non curabant. vnde odio vsurarum nõ trahitur retro promissio illa. z sic non potest negari quin sit speciale. Jaco.

Que extrinsecus. Extranea in stipulatione adiecta ipsam non vitiant.hoc dicit.vel sic superuacua verborum adiectio vitiatur z non vitiat. In versi. sed z si in rei.dicitur qd equipollentia rei vel persone eũdem producit effectũ. z diuiditur ipse ver. in tres partes. In prima ponit dictum. In secũda declarat super re. In tertia sup persona.scda ibi: nam stipulanti.tertia ibi: z seruo.litteram expone.

expone. Ibi: adieceris. tu promissor respondens. Dy. ibi: placet huc usq; est bimembre dictũ. Et subsequenter ponit exemplum de re. ⁊ ibi: de seruo. Ponit exemplũ de ꝑsona ꝓ declaratione. l. ⁊ glos. ¶ Quero exemplũ quando est variatio sup rei appellatione. ⁊ gl. ponit tria exempla. Primũ est tale bos erat in presentia contrahentiũ ⁊ ita dictũ siue promittis mihi hunc equũ. ⁊ ipse respondet promitto: sed ꝯ hoc exẽplũ insta. de. l. iiij. ṡ. de lega. j. Sol. aut certi sumus per demonstrationẽ que vice ꝓprij nõis fungit. vt. ṡ. si cer. pet. l. iiij. Et tũc obtinet ista glo. aut nõ. Et tũc loquit contrariũ: sed cõtra hoc adhuc insta. de his que notãtur. in. §. institu. eo. Solu. per illa posses dicere istã glo. nõ bene dicere: vel aliter. ⁊ melius aut tota stipulatio ꝑ signa demonstrant: non ꝑ verba habilia. ⁊ tunc stipulatio non tenet. ⁊ sicut di. glo. si inter me ⁊ te agat: ꝙ per a. intelligat ꝓmittis. ⁊ ꝑ b. intelligatur ꝓmitto. et dicã a. et tu b. stipulatio nõ tenet: q2 in stipulatione debet esse interrogatio ⁊ responsio ꝑ verba habilia. vt. ṡ. eo. l. v. §. stipulatio. ⁊ de act. ⁊ obli. l. j. §. verbis. ⁊. ṡ. ea. l. §. si quis. Aut tantũ res in stipulatione deducta ꝑ demonstrationẽ significat: ⁊ tunc tenet stipulatio. vt hac glos. vel potes. Secũdo ponere exemplũ stipulor a te denarios: in quib9 est es: ⁊ aurũ. ⁊ tu ꝓmittis mihi denarios: tantũ aureos eiusdem tñ quãtitatis. sꝫ hoc exemplũ nõ placet Pe. nã hic est diuersitas in materia ⁊ talis diuersitas facit aliud videri. vt. ṡ. e. l. si id qđ aurũ. ⁊. ṡ. de cõtrahẽ. empt. l. quid tamen. ⁊. l. j. ⁊ de pigno. act. ⁊ ideo cũ interrogatio sit de vno: ⁊ responsio de alio stipulatio nõ tenet. vt. j. eo. l. inter stipulantẽ. §. si stichum. ⁊. l. cõtinuus. §. j. nisi velles saluare glo. per ea que not. j. de solu. l. paulus. In tertia solu. quã approbant Dy. ⁊ Iaco. de ra. ⁊ sic dices. interdum diuersitas pecunie inducit diuersitatẽ in vtilitatẽ ⁊ affectionem. ⁊ tunc aliud esse videt aut nõ: ⁊ tũc secus. ⁊ ita intelligat hec glo. ⁊ qđ not. in dicta. l. paulus. et qđ notat Cy. in repetitione. l. ij. §. mutui. ṡ. si certũ pe. Sed contra istam solu. aperte facit qđ not. l. cum quid. eo. titu. Et ideo hoc casu potes dicere. vt dicit hic Pet. addendo illa que no. in. l. si quis argentũ. C. de dona. sed ꝯtra verba Pe. sic insta. de. l. j. in fi. ⁊. l. cum aurum. ṡ. de auro ⁊ argento leg. ⁊ inducas in hanc formã dicitur ibi: ꝙ si legat certum pondus argenti. So. potest fieri in pecunia numerata. et tamen in pecuniã inest es. vt. ṡ. de cõtrahen. empti. l. j. ⁊ sic est difformitas in materia. ⁊ tamẽ nõ videtur aliud. nam si aliud videret inuito creditori solui nõ posset. vt. ṡ. si certũ pe. l. ij. §. mutui. So. interdum dicũt glo. ꝙ ibi est speciale in vltima voluntate: sed ꝯ hoc insta. de preal. l. si quis argentum. in princi. vbi idem dicitur in donatiõe. Sol. ibi: similiter est speciale fauore exercẽtis liberalitatẽ. vt. ṡ. de re iudi. l. ne liberalitate. sꝫ contra istã solu. insta. sequit ex his ꝙ si testator mihi stichũ legasset ꝙ heres me inuito posset soluere estimationẽ ꝙ est falsum nisi in casu quãdo stichũ prestare non posset. vt. ṡ. de leg. iij. l. fideicõmis. §. seruo. ⁊. l. non dubiũ. in fi. Item si esset fauor vltime volũtatis magis deberet ampliari ꝓ legatorio ꝙ pro herede. vt. j. de regu. iur. l. in testamẽtis. Itẽ falsum est dicere ꝙ sit speciale in donatione. vt institu. de donat. §. ꝑficiuntur. quare glo. in dicta. l. ij. §. mutui. si certũ pe. dicit ꝙ cũ legatur certum pondus argenti pecunia potest solui non ere cõtaminata: vt q2 pecunia erat tota argentea. et ratio huius est: quia pecunia argentea de facili potest reduci ad massam. et iđ non videtur esse aliud. vt. ṡ. de lega. iij. l. quesitũ. §. illud. ⁊ per hoc apparet ꝙ in. l. cõtrarijs nõ erat difformitas materia: sed tm̃ in forma. vel aliter dic ad predictũ contrarium. vt not. Pe. ṡ. de lega. j. l. nõ amplius. §. fi. dicit em̃ ꝙ cũ debetur genus: aut solũ id qđ recipit finitionẽ in suo genere: aut nõ. Primo casu propter omnimodam similitudinẽ non videt esse aliud. vt di. §. mutui. ⁊. j. de duobus reis. l. nemo. Secũdo casu: aut nõ est repositum in certa specie: ⁊ tunc aliud videt posse. vt di. l. j. et dicta. l. cum aurum. aut genus est in certa specie collocatũ et tunc aliud pro alio. ¶ Nõ potest solui. vnde si debes mihi decem libras turoñ. nõ posses in florenis qđ intellige nisi cõsuetudo hoc admittat ad qđ accedit dicta. l. si quis argẽtũ. C. de donat. Uel pone tertiũ exemplũ stipulor a te decẽ in florenis tu ꝓmittis in ducatis eiusdem tñ quãtitatis. hic materia est eadem: q2 vtraq; moneta totaliter est aurea: licet forma sit diuersa. vnde propter idẽtitatẽ materie nõ videtur esse aliud. Et in hoc exemplũ in hac. l. est magis tutum ratio q2 cum florenus sit totus aureus ⁊ ducatus similiter faciliter põt deduci ducatus ad massam ⁊ de massa ad floreñ. ⁊ sic magis patet ĩpedire difformitas materie ꝙ̃ forme ꝓpter facile reductionẽ vtriusq; ad eãdẽ formã. ar. l. quesitũ. §. illud. de le. iij. Posses etiã ponere exẽplũ vbi est diuersitas in sola appellatione: vt quia stipulor tres solidos: ⁊ tu ꝓmittis trigintasex denarios.

¶ Ex quib9 oĩb9 sic posses cõcludere qñ aliqđ debet in genere: vel qñ te interrogo. an aliquid qđ consistit in genere velis promittere: ⁊ tu vis soluere tale debitũ: vel interroganti rñdere: vt sic vtriq; casus capiatur. ¶ Dic aut est omnimoda vniformitas: aut est difformitas in forma tantũ: aut in materia tãtũ: aut in materia ⁊ forma. ¶ Primo casu ꝓpter oĩmodam similitudinem. idem esse vr: vt dicto. §. mutui. l. ij. vt. ṡ. si certũ pe. ⁊. l. nemo. j. de duo. reis. ¶ Scđo casu: aut est qualitas extrinseca: aut intrinseca. Primo casu propter hoc videt esse aliud solutum cũ conditione quãti plurimi ⁊c. vt. ṡ. si cer. petat. l. vinũ. Scđo casu videt esse. vt eo. titu. si certũ pe. l. cuꝫ quid. cum ibi notatis. ¶ Tertio casu principali. s. quando est diuersitas tantũ in forma ꝓpter facilem reductionẽ nõ videt esse aliud: vt hac. l. in exemplo. ⁊ ar. dicti. §. illud. in. l. quesitũ. de leg. iij. ¶ Quarto casu principali qñ est difformitas in forma ⁊ in materia. dic idem quod dixi in precedenti membro fm Pe. propter diuersitatẽ materie. ⁊ hoc similiter vr sentire gl. in dicta. l. si quis argẽtũ. C. de dona. nisi in cõtrariũ sit ꝯsuetudo. vt ibi not. licet glos. hic videatur aliter in scđo exemplo. et in. l. paulus. in tertia solutione. vt. j. de solu. nisi forte velles dicere. in quarto membro secus: ꝙ in pecunia nõ attendat bonitas circa materiã: sed circa vsum. nã sunt quedã res in quib9 attendit bonitas intrinseca circa vsum: vt vinũ bladũ ⁊ silia. vt dicta. l. cum quid. vt. ṡ. si certũ pe. quedaꝫ sunt res in quib9 attenditur bonitas circa vsum: vt pecunia. vt. j. de verbo. sig. l. labeo. ⁊ sic diuersitas materie nõ attendit nõ tamen sit vna ita expẽdibilis vt alia pro quo facit qđ not. Cy. in repetitiõe di. l. cũ quid. ṡ. si certũ peta. ⁊ ad hoc optime facit. xxxij. q. iiij. quis ignoret. vbi dicit: ꝙ ex quo pecunia expendit autoritate publica ꝙ liberat debitorẽ si de stricto iure. videt verius qđ ṡ. dixi. ⁊ qđ etiam nota. ṡ. eo. l. quotiens. versi. vltime inducit Dy. de hoc not. extra de censi. c. olim. in qõnibus. Py. xxxv. qõne. que incipit creditor in speculo de solu. §. nunc aliqua in fi. et. C. de iur. dot. l. si inter vicũ. vbi de hoc tetigi. In glos. j. in fine. vbi scđa stipulatio nõ nouat primã. Iaco. ¶ In glo. veluti si sic dicam ibi: ⁊ sit bos. ⁊ hoc bonũ exemplum. Dy. propter demonstrationẽ que vice nõis fungitur. vt. ṡ. si certũ pe. l. certum al's stipulatio nõ valet: q2 esset error in noĩe appellatiuo. vt. ṡ. de leg. j. l. iiij. Iaco.

1 ☞ Stipulari ab alio nõ possum qđ ꝑ me facere nõ possum.
2 A verbis recedendum non est.

SI minor. Qđ non possum per me facere non possum ab alio stipula
1 ri † vt fiat hoc dicit ⁊ collige qđ a verbis † non est
2 recedendum ꝙ facit ad qõnes statutorum in fin. s. eliescentia vt institu. ex quibus cau. ma. non licet. §. eadem.

IN illa stipulatione. Exposita in fideiussore tutoris. s. opp. q2 videtur alienum factum promittere. ⁊ iđ videtur ob. ṡ. eo. l. stipulatio ista. in pn. Solu. vt ibi dixi ⁊ nota. institut. de inutil. stipu. §. si quis aliũ. ¶ Eum qui decẽ. qui ꝓmittit curaturũ ꝙ alius dabit dando reum locupletem liberat hoc dicit. Ibi: nõ posse decẽ. s. ꝑcise. Dy. ¶ Op. ꝙ dando reũ locupletẽ nõ liberet. vt. ṡ. de leg. j. l. heres. So. vt in glo. l. vt in cõtrario not. ¶ Scđo opp. hic vr esse impersonalitas ex parte ꝓmissoris iuxta verbũ dari que habet vitiare stipulationẽ. vt. C. de cõsti. pecu. aut. si qñ. Sol. iuxta verbũ dispositiuũ erat hic personalitas que non habet vitiare in cõtrario vero secus. de quo plene dixi. ṡ. eo. l. stipulatio ista. §. si quis. ¶ Item opp. ꝙ dando reum locupletem non liberet. vt. ṡ. de constit. pecu. l. promissor. §. finã. Solu. ibi ꝓmissor promisit dare hic vero dari curare: sꝫ cõtra istam sol. insta ꝙ idem sit. nam ille qui dare promittit posito ꝙ nõ addiciatur curare subintelligit. vt. ṡ. si certũ petatur. l. fi. §. fi. ergo expressio huius verbi curare nihil operatur. vt. ṡ. de lega. j. l. hec verba. Solu. dico qđ per verbum curari aliter nõ disponitur: sed quia adiectum est verbum dari: ⁊ non verbum dare ratio: quia si ego promitto dare hic est personalitas ad vtrũq; verbum: q2 videor promittere per me dare: sed promitto dari tunc ex verbo dari resultat impersonalitas: quia non dico a quo. ⁊ ideo subintelligitur curare: ⁊ per cõsequẽs dando reũ locupletem liberor. vt hac. l. ¶ In glos. j. promittis ibi dabit. vel melius ꝙ dabuntur mihi decem simpliciter non de persona certa. Iacobus ibi intelligatur cum addicitur infinituꝫ passiui indetermitate. Iacobus. In glosa. vt. ṡ. de legatis primo. Ibi: vt fiat. vel dic: vt. ibi: sed hec verior. Dynus. et Oldradus.

SI penam. Qui stipulatur pecuniam sibi credi incertum hoc est interesse in stipulatione deducit nisi penam adŷciat: quia tunc certum. hoc dicit ibi certa est. scꝫ in quantitate. Dy. ibi: vtilis in effectu. Dy. ibi: ꝙ si ita stipulatus. nõ adŷciendo penam. Dy. ibi: te mihi. vel gratiã faciẽte vel promittente. Dy. ibi: incerta est. caute loquitur non enim dicit: ꝙ cõtrahat̃ stipulatio ad incertum. Jaco. ibi: in stipulatione. i. exactione per stipulationẽ. Jaco. oppo. hic dicit̃: ꝙ si stipulor te pecuniã crediturũ, ista est incerta. hoc videt̃ falsum: quia credere cõtinet mutuũ. vt. s. si cer. peta. l. ŷ. §. appellata mutuũ autẽ dare cõtinet. vt dicta. l. ŷ. sed stipulatio cõtinens dare est certa. vt. j. e. l. vbi autẽ nõ app. l. fi. ⁊c. Solu. dicit glo. aut ego stipulor te crediturum. et loquit̃. l. ista cum credendo alienã pecuniam dicaris credere quia nomẽ crediti generale est. vt dicto. §. appellata aut stipulor te daturum: vel curaturum. ⁊ tunc vt in contrarŷs. hec solu. non placet Jaco. de are. in secũdo membro. nam si stipulor te mutuaturũ videor stipulari te inire cõtractum mutui: ⁊ per cõsequens cõtinet factũ. vt. s. de cura. furiosi. l. cũ filio. ideo dicit ipse: ꝙ si ego stipulor te mutuaturum vel te numerare vel te dare mutuo. videor stipulari te in iure cõtractum mutui ⁊ sic factum. vt dicta. l. consilio. Sed contra verba. Jaco. sic insta. tenendo opi. glo. ꝙ stipulatio nõ sit causa per se. vt not. s. de doli except. l. ŷ. §. circa dicit Jaco. ꝙ si stipulor te mutuo dare ista stipulatio cõtinet factum per hoc cõcludo ꝙ oĩs stipulatio de mundo si est valida continet factũ: ꝙ sic probo cum ego stipulor aliquid mihi dari: aut nõ adŷcio causam: aut adŷcio. Primo casu nõ esset valida ſm opi. glo. in dicto. §. circa. Secũdo casu videor stipulari te inire talem contractũ: qualis causa est adiecta ⁊ sic factum. vt dicta. l. cõsilio. Solu. si tu teneas opi. glo et opi. Jac. de are. oportebit te sic dicere qd̃ aut ego stipulor aliquid dari ratione cõtractus fiendi: aut ratione ꝯtractus iam facti. Primo casu oppositio. Secũdo casu non videor stipulari te inire contractum cũ iam sit factus. ⁊ sic hoc casu stipulatio nõ cõtinebit factum: sed rẽ dari vel aliter posses dicere ꝙ dꝫ attẽdi illud qd̃ immediate adŷcitur in obligatione nõ in cõsequentiam. et ideo cum dari veniat immediate ⁊ cõtractum fieri veniat mediate attẽdemus primũ. ¶ Secũdo opp. hic dicitur: ꝙ si stipulor te crediturum ista stipulatio incertum cõtinet: qr continet interesse: ergo videtur dicere ꝙ interesse sit incertũ: ergo nõ poterit peti per certi cõdictionẽ. vt. l. si quis. s. si cer. petatur. sed hoc est falsum. vt. j. eo. l. certi cõdictio in princi. cõiungendo cum. l. ait lex. s. ad le. aquil. Solu. dico ꝙ est incertum prima facie: sed in se est certum. nam presentia scd̃m rerũ naturam sunt certa. vt. s. si certũ peta. l. respiciendũ. sꝫ ita ẽ in proposito: ergo ⁊c. ¶ Tertio oppo. hic dicitur: ꝙ si stipulor te crediturũ si non obtẽperes ꝓmissioni possum petere interesse meum. immo videtur ꝙ nullum possit esse interesse. posito enim qd̃ mihi credidisses in cõtinenti posses reuocare: ergo nõ videtur interesse. vt. s. de acquir. posses. l. non videt̃. Solu. dicit glo. forte ego stipulabar te crediturũ vt heredem pecuniã quã incõtinẽti soluissem creditori meo cui tenebar sub pena vel forte ne pignora mea distrahat. vt. s. e. l. stipulatio ista. §. si quis sortem. ⁊ de eo quod certo loco dari oportet. l. ŷ. §. de officio. ⁊ de in litẽ iurã. l. minus. ¶ Expeditis ꝯtrarŷs ista. l. inducitur. in ar. ꝙ in obligatione faciendi quis precise nõ cõpellitur. vt. j. eo. l. stipulationes nõ diuiduntur. §. celsus. et ex hoc insurgit aliud qd̃ in obligatione faciendi si nõ fiat succedit interesse licet glo. aliter dicat ⁊ male. s. de re iudica. l. si qs ab alio. Jtẽ facit in arg. ad aliud qñ pena adŷcit̃ facto adiecto gratia quãtitatis pena nõ videat̃ esse adiecta in fraudem vsurarũ. ⁊ per hoc terminat̃ questio talis vsurarŷ huius ciuitatis caute volentes sibi ꝓuidere faciunt ꝙ creditores in instrumẽto debiti promittunt ad eoꝝ voluntatem representare tot pignora que equiualeat credito sub certa pena dubitatur an talis pena videat̃ adiecta in fraudem vsurarũ. Dyn. tenet ꝙ sic. quia qñ factum est propter dationem debet attendi ipsa datio. vt. C. de testa. ma. l. cũ testamento. ⁊. s. de ma. testa. l. si ita fuerit. §. questio. ⁊. s. de cõdi. ⁊ demon. l. ꝗuis. ⁊. l. iulia. ⁊. j. de solu. l. qui res. §. mihi. Jn oppositum cõsuluit Jaco. butri. de facto consultus per. l. sed et si quis. §. fina. cum ibi notatis. s. si quis caut. et pro eo facit. l. ista. et alie rationes quas ibi dixi scd̃m eum. C. de vsuris. l. cum allegas. et de hoc etiam dixi. s. eo. l. stipulatio ista. §. alteri. ver. decimo oppo: ⁊ ver. sequenti. ¶ Jn glo. quia continet ibi. l. j. ⁊. l. ŷ. §. appellata. Dy. ibi: cõdictione incerti. si sine stipulatio debetur sed si ex stipulatione agitur ex stipulatu. vt nota. institut. eo. in princi. ⁊. s. de cõdic. indebiti. l. sed ⁊ si me putem. §. cum iter. Dy. Jn eadem glos. in fine. vel dic aliud cum promittitur simpliciter dare ⁊ obtinet. j. eo. vbi ante non apparet. §. fin. ⁊ aliud cum promittitur numerare. s. de cura. furiosi. l. consilio. §. fi. Jaco. de hoc plenius. s. dixi vel dic: ꝙ ꝗꝗ sit incertum ꝙ ad cõtrahentes vel litigantes in se tamen est certum. nam si stipulor vinũ qd̃ est in dolŷs licet sit incertuꝫ quãtum sit quo ad nos est tamẽ certũ re vera. ar. optimũ. j. eo. vbi ante non apparet. §. qui vinum. ⁊ §. ꝗuis iste species. Dy. Jn glos. apparet ibi agitur ad penã. Dy. ibi in fine. et ideo non ex stipulatione: sed certi condictione petitur. Dynus.

SI homo mortuus. Sicut stipulatio rei impossibilis nõ tenet ita nec pena adiecta. h. d. ¶ Oppo. de. l. s. eo. stipulatio ista. §. alteri. ⁊ Sol. vt in glos. ¶ Jtem oppo. de. l. impossibilis. ŷ. respon. s. eo. dic cum pena adŷcitur: aut incepit a precedenti conditione: aut precedenti dispositiõe. Primo casu: aut est impossibilis: aut possibilis. Primo casu: aut sumpta propositione negatiua: aut affirmatiua de quib⁹ omnib⁹ dic: vt dixi dicta. l. impossibilis. s. eo. et. l. in illa. §. fi. s. e. si vero est possibilis licet postea efficiatur impossibilis. dic: vt dicta. l. in illa. s. eod. Scd̃o vero casu principali. s. quãdo incipit a precedenti dispositione: tũc aut deducitur a principio impossibile: aut deducitur cõsiderato principio possibile: licet postea efficiat̃ impossibile. Primo casu: nec tenet principalis: nec tenet penalis: siue loquamur in iudicio: siue in cõtractibus. vt hac. l. Secũdo casu: aut id qd̃ a principio est possibile est factuꝫ impossibile ante morã promissoris. ⁊ tunc eodem modo: vt in precedenti dico siue loquamur in cõtractibus siue in iudicio. vt hac glos. reprobata glos. que est in. l. si decesserit. s. qui satisdare cogantur. aut est factum impossibile post moram promissoris. et tunc propter eius moram nec liberatur a principali nec a penali. ar. s. de cõstitu. pecu. l. qui autẽ. §. ŷ. ⁊ accedat. l. si vehendas. s. ad legem rho. de ia. Et faciũt predicta si stipulor a te stichũ in paschate dandum sub certa pena. ⁊ tunc tẽporis stichus viuebat deinde ante pascha decessit. ⁊ sic ante morã rei quare nũquid eueniente paschate cõmittat̃ stipulatio penalis quidã dicũt: aut loquimur in iudicŷs: aut in cõtractibus. Primo casu non committatur. vt dicta. l. si decesserit. qui satisda. cogant̃. Scd̃o sic: vt. l. in illa. s. eo. ⁊ hoc approbat gl. dicta. l. si decesserit. alŷ dicunt indistincte ꝙ debitor per interitum speciei ante moram liberatur ⁊ a principali ⁊ ab accessoria. vt. s. si ex legati causa. et. j. de regu. iuris. l. cum principalis. ⁊ hac. l. ⁊ hoc hic approbat glos. et est verum non obst. dicta. l. in illa. s. eo. quia ibi stichus nõ venit in stipulatione: sꝫ in conditionẽ videlicet si stichum non dederis tantũ mihi dabis. Segno. ¶ Jn glos. tpe promissionis ibi. l. j. et. s. qui satisd. cog. l. si decesserit. Ol. Jbi: decedat. vt. s. eo. l. in illa. Dy. Jn fi. ⁊ pro Jo. ꝯtra distinctionem glo. facit. s. si quis cau. l. si eum. §. homo. nec obst. l. in illa. quia ibi stichus nõ erat in obligatiõe: sed in simplici solutiõe. Dy. ⁊ de hoc etiam not. per ipsum Dy. extra de regu. iuris. c. nemo potest ad impossibile. lib. vj. ¶ Jn glos. j. promissionis ibi: quia impossibilis. scilicet promissio principalis. Dyn. Jn glo. de faciendo in fi. vel verius de dando ad faciendum. Ja. Jn glo. hic ⁊ pena in fi. et. s. eo. l. si stipuler in prin. Jaco.

MUlier. Qui infantem adhibet ad stipulandum nihil agit. hoc dicitur et declara hanc. l. per ea que dixi. s. eodem. l. j. in principio. ¶ Jn glos. vlti. ibi. §. quin. sed quare non tollitur mulieri actio licet stipulatio infantis effectum non habeat. vt institut̃. quibus mo. tolli. oblig. §. preterea. Respon. quia nec etiam naturaliter tenebat stipulatio hec infantis: quia caret consensu ibi vero saltem naturaliter tenebat. vt. j. de nouati. l. j. Dy. et hec responsio optime probatur ex eo ꝙ de seruo dicitur in dicto. §. preterea. Old.

CUm quid. Si fieri ius dicas non fieri: et econuerso hoc et quere et solue. vt in glo. ibi penam. i. stipulationem penalẽ. Dy. ibi: sic. s. stipulationẽ penalem cõcipiem⁹. Ol.

STipulationes non diuiduntur. Dñs Segno. hanc. l. solenniter repetŷt. vt seq̃. ⁊ de ista materia tetigi. s. e. l. eadẽ. §. cato. ⁊ maxime de materia ſuitutũ quare oẽs sint ĩdiuidue p̃ter vsumf. ⁊ q̃ est ratio specialitatis in vsufr. Primo omissa cõtinuatiõe rubrice qr facta fuit in prin. ti. l. diuisit p partes. Scd̃o posuit summariũ intellectũ. Tertio aliqua premisit ad euidentiam. Quarto posuit casum in terminis et lr̃am exposuit. Quinto collegit quedã notabilia. Sexto ꝑ declaratiõe text⁹ formauit

Jsta lex hs materiã difficilem scd̃m docto. hic.

duas

duas qões. Septimo multipliciter posuit 3 hãc.l. Octauo multas alias questiones formauit circa materiã huius leg. Redeũdo ad primũ hec lex diuidit in tres partes. In prima docet iuriscõsultus: presupposito q sunt quedã stipulatiões que diuidunt. quedã que nõ diuidunt. Que sunt stipulationes q nõ diuidunt docet iuriscõsult9 qñ stipulatio adiecta cõmittat ad penã in defectu3 facti. In tertia docet qñ cõmittat stipulatio ad particulare interesse ratione operis noui incepti. Secũda ibi: si qs ita. Tertia ibi: plane 7c. ¶ Iterũ diuidit in quattuor: q2 in pma ponit dictu3. in scda exéplificat. in tertia reddit rõnẽ. in quarta determinat pcedẽtia. Scda ibi: veluti 7c. Tertia ibi: hoz em. quarta ibi: celsus tñ. Item. §. si quis ita. diuidit in duas partes. In pma ponit dictũ. in scda reddit rõ dicti fm diuersum modũ legẽdi: q ratio est bona cũ subauditione: aliogn melius sequeret ecõuerso. vt. j. dicetur. scda ibi: q2 nec 3ueniri. vel aliter põt diuidi fm diuersu3 modum legẽdi: videl3 vt in pma ponat dictũ. in scda ponit aliu3 casum p quẽ infert ad precedẽs dictũ: scda ibi: q2 nec cõueniri 7c. Itẽ. §. plane diuidit in duas partes. In pma parte stipulatus fuit quis opus refici. in secunda de nouo fabricari. scda ibi: nec si insulam. Redeũdo ad scdm dic q hec. l. tota in summa h dicit. Indiuisibilis est stipulatio rei idiuisibili subiecta in defectũ facti succedit interesse qd est diuisibile consistens in pecuniaria estimatiõe opis nõ facti anteq dies adiecta aduenerit ad penã nõ põt agi. Ratione vo opis nõ coacti ad interesse particulare põt agi: cũ p pmissore3 facta est mora opis incboationi. h. d. Vel dic breui9 fm Dy. Stipulatio que cõtinet indiuiduũ d: indiuidua: hoc si agat ad ipsum indiuiduũ: sec9 si ad interesse. h. d. Redeo ad tertiũ 7 ad euidentiam scire debes q hec lex nõ cõtinuat stilũ de eadẽ materia: sed principaliter tractat de triplici materia. Primo de indiuisibilitate stipulationis 7 durat vsq ad. §. si quis ita. Secũdo de commissione pene expresse succedẽtis in defectũ facti: 7 durat vsq ad. §. plane. Tertio de cõmissione interesse succedentis in defectũ opis nõ incboati: 7 durat vsq ad fi. l. 7 pro repetitione sufficeret quelibet pars p se: sed placuit scholaribus: vt totã simul expedirẽ. Redeo ad quartũ: 7 casum in terminis sic pono. Quesitũ fuit ab vlpiano legis 3ditore: vtrum stipulationes essent diuisibiles vel indiuisibiles 7 que: 7 ipse respondet q stipulationes q rei indiuisibili sunt subiecte nõ diuidunt: qd apparet exépli gratia. in stipul. vie itineris act9 7 aqueduct9 ceterarũq seruitutũ: 7 vbi qs stipulat fundum tradi: foueam fodi: insulã fabricari: opas fieri: vel qd aliud simile: 7 q h sit. pbat sic. stipulatio interposita sup his rebus quarũ diuisio stipulationẽ corrũpit est indiuisibilis: s3 ita est in extraneis supra positis: ergo 7c. S3 iterũ qrit a iuriscõsulto: nũqd pdicta sint vera sine aliq determinatiõe vl diffinitione: 7 respondet: ea q dicta sunt locum habẽt si agat ad ipsum factũ. si vo agat ad interesse. ad qd põt agi: iuxta estimatione3 facti: eo qd videor dispositionẽ iuris in defectum facti stipulari interesse: cum illud cõsistat in pecuniariã estimatiõe: hoc casu in genere suo bene diuidit stipulatio. 7 hoc dicit vsq ad. §. si quis ita litterã expones stipulationes. hic ponit dictum vsq ibi: veluti. nõ diuidunt nec ex parte heredum stipulatoris nec ex parte heredũ pmissoris. Dy. ibi: veluti. Hic iurisconsultus exemplificat superius dictu3. ibi: idẽ. q stipulatio fit indiuidua ibi: faciendũ aliquid indiuiduũ. Dy. vel etiam diuiduũ. ibi: certarũq seruitutũ preter vsufruc. vt in pñ. glo. magne. ibi: fundũ tradi certe longitudinis 7 latitudinis. Ja. aliogn stipulatio nõ teneret. vt. s. de iu. do. l. cũ post. §. gener. Dy. ¶ Item aduerte q2 dicit tradi nõ dari. vt. j. dica. Itẽ nota q tradi est factũ. vt. j. eo. vbi aũt nõ apparet. §. q id qd. §. si fundũ. 7 p hoc reprobat quedã glo. q est. s. si cer. pet. l. certi cõdictio. in. pñ. q incipit: quid sit. ibi: fossam fodi certe pfunditatis latitudinis 7 longitudinis. Dy. ibi: insulã certe forme. Jaco. 7 hoc ideo q2 pars insule nõ affert vtilitatẽ: q2 pars dom9 nõ defendit a tẽpestate vel pluuia: fm Spe. ibi: vel opas subaudi plures. Dy. ibi: aliquid simile. puta ire romam. Dy. ibi: hoz enim. i. harũ rerum in stipulatione deductarũ. Ol. ibi: diuisio. i. particularis pstatio corrũpit. i. nõ implet in aliquo stipulationẽ: sec9 si in dãdo. vt. j. de solu. l. stipulat9. §. i. nã in factis forma rei dat esse rei. vt. s. ad exhi. l. iulianus. §. ij. 7 ad le. fal. l. si is q quadraginta. §. quedã. s3 forma nõ est nisi sit pfecta 7 3summata: vt dicto. §. quedã. Jac. ibi: corrũpit. i. ab initio valere impedit fm primũ 7 tertiũ exéplum glo. vel corrũpit. i. recte 3ctã inutilem reddit: vt in scdo 7 quarto exéplo gl. vel aliter. hoz diuisio corrũpit stipulatio. i. stipulatiõis cõmodum diminuit fm Spe. in vsi. celsus. hic iuriscõsult9 declarat vel determinat pcedẽtia. Dy. ibi: estimasse. et bene. Dy. ibi: si nõ fuerit factum. 7 pmittens sit in mora. ibi: pecuniam dari. i. interesse q in pecunia 3sistit. Dy. Et dic tacite videri stipulari: vt no. glo. ibi: ideoq. al's idẽq: 7 subaudi celsus. refert labeone3 estimasse: in hoc genere. i. in petitione pecunie p interesse. Jac. ibi: diuidi inter heredes stipulatoris 7 promissoris. Dy. ibi: facti. i. eius qd faciendũ erat. vel dic facti: sc3 operis. Ray. ibi: petitionẽ. s. ad interesse. al's nõ petitum nõ venit: vt no. in Spe. de fructibus 7 interesse. §. comẽ. v. i. Et sic patet expresse p litterã istam q interesse est in obligatiõe. p hoc. s. de dona. cau. mor. l. si filio. l3 quãdo nõ cõtrariũ: vt. s. eo. l. ij. 7 de re iudi. l. si qs ab alio. §. vlti.

1 ¶ Obligatio facti an sit diuisibilis vel non.
2 Stipulatio an sit factum.
3 Factorum estimatio bene recipit diuisionem.
4 Libellus qualiter formari debeat.
5 Interesse qualiter petatur.
6 Interesse in iudicio deductum qualiter probetur.
7 Iudex an pnunciet super interesse si in libello nõ sit petitũ.
8 Diffinitio debet cõuerti cum suo diffinito.
9 Actiones personales differunt a realibus.
10 Voluntas testatoris est seruanda.

Si quis ita. Scire debes q iste. §. per illã litterã: q2 nec conueniri. legitur duob9 modis. Primo sic ponas casum. locaui titio op9 fiendũ: deinde talẽ stipulationẽ subieci si ante kalendas martias primas opus pfectum nõ erit: tunc qti illud opus erit: tantam pecuniã dari stipulor. Modo querebat qñ cedit dies pmissionis 7 cum effectu possit agi. Ad qd respondet q nõ cedit ex quo op9 locatum est: s3 post dictas kalendas martias: q2 nec ante kalẽ. reus pmittẽdi posset cõueniri. h. d. vsq ad. §. plane. Et fm hunc modũ legẽdi vsi. q2 nec cõueniri nõ ponit nouum casum. scdo modo legit q ponat nouũ casum. Et pone sic. locaui titio opus fiendũ: deinde subieci stipulationẽ talẽ q si ante kalẽdas martias opus pfectum nõ erit: tunc quanti illud opus erit: tantã pecuniã dari stipulor. querebat quãdo cedit dies pmissionis: vt cũ effectu possit agi. Ad qd rñdet iuriscõsultus q dies pmissionis nõ excedit ex die locationis opis: s3 post kalẽdas martias: s3 q hoc sit verũ pbatur. Nam si stipulor opus fieri ante kalendas 7 sit opus: fieri est in stipula. nõ põt re9 pmittẽdi ante kalendas 3ueniri. Nec ergo in pcedẽti casu qñ op9 fieri nõ est in stipulatiõe s3 in 3ditiõe: hoc dicit vsq ad. §. plane. Et fm hũc modũ legẽdi vsi. q2 nec 3ueniri. ponit nouũ casum: litterã sic expone vsq ad. §. plane. ibi: stipulatus sit. incipiendo. s. a pcedẽti 3ditione. vt sequit ibi: primas. hoc est supfluum: q2 etiã sine hac adiectiõe de primis intelligeret. vt. s. eo. l. eum qui kalẽdis. ibi: opus. s. certe forme: sec9 si opus qualitatis indeterminate dependẽtis ex arbitrio stipulatoris. vt. s. de 3di. 7 demõ. l. multũ. Dy. ibi: tunc vo: cũ ministerio hanc dictionem tunc: que denotat extremitatem temporis. vt. s. de condi. 7 demõ. l. iiij. 7 de vulg. 7 pupil. substitu. l. in substitutione. Dy. ibi: cedere. vt possit agi cum effectu ibi: locatũm opus. Et per hoc apparet q opus fieri erat in locatione: 7 sic in obligatione: l3 hoc nõ sit deductum in stipulatione: sed tñ in conditione. vt. s. si quis omissa causa testamẽ. l. si quis sub conditione. ibi: q2 nec. Iste versiculus variatur duobus modis. vt. s. dixi in vsi. plane. Hic ponas casum vt littera stat. stipulatus fui a titio quandam insulã meã fulciri: querebatur nunqd ad hoc vt ex dicta stipulatione agi possit expectare debeamus: vt dicta insula ruat: 7 postea demum agatur. Ad qd respondet q nõ. 7 hoc primo. Scdo stipulatus fui insulam mihi fieri certo loco: querebatur quãdo dies huius stipulationis cederet vt ex dicta stipulatione agi possit cum effectu. Ad quod respondetur q quando promissor incepit moram facere insule fiende: nõ tñ expectandu3 est tantum tempus labi quantũ insula potuerit fabricari 7 perfici. hoc dicit vsq ad finem. litteram expone ibi: fulciri. 7 sic insulã fulciri erat in stipulatione ibi: agi possit: sed expectat termin9 infra quẽ fulcire potuit. vt. j. e. l. existimo. §. ex hac. Dy. 7 vt sequit in seq. rñ. qñ fieri est in stip. ibi: nec si supra stipulatus fuit domũ refici h de nouo fieri. ibi: faciende. i. incboande Dy. ibi: fieri. s. expectandũ. ibi: aget ad h vt fiat vel ad particulare interesse: ex eo qd incboata nõ est: nõ ad totale opis nõ perfecti. 7 sic cessant contraria. ¶ Venio ad qntũ 7 ex hac. l. no. q stipulatiões rei indiuisibili subiecte sunt indiuisibiles: 7 3cor. s. eo. l. ij. in pñ. 7. j. eo. l. in executionib9. §. scda spẽs. ex q no. scdm qlitas rei cui subijcit stipulatio attribuit stipulationi vt dicta. l. ij. in prin. 7. l. eadem. §. cato. 7. j. eo. l. vbi autẽ nõ appa

ret. Tertio no. ꝙ stipulatio seruitutū est indiuisibilis. vt. l. heredes. §. an ea. s. fa. herc. ⁊. d. l. ij. ⁊. d. l. in executiōibus. ⁊. s. de serui. l. vie. ¶ Quarto no. ꝙ facta sunt indiuisibilia. vt. s. de manu. testa. l. si ita fuerit. ⁊ ad legem fal. l. si is qui. §. quedā. ⁊ de leg. iij. l. fideicōmissa. §. penul. ¶ Quinto not. ꝙ in obligationib⁹ facti succedit interesse. vt. j. eo. l. quotiens. ⁊. s. si qs in ius voc. nō ierit. l. si. ⁊ de oper. liber. l. nec patronus. ⁊ de re iudi. l. si quis ab alio. ¶ Sexto no. ꝙ si nō fiat qd̄ est ꝑmissū interesse petitur in libello: de quo plenius dicā: ⁊ ꝓbatur in l. si insulam. j. eo. ¶ Septimo not. ꝙ dies obligationis nō cedit: vt ex ea agi possit: nisi preterita die in cōditione adiecta: cum quo cōcor. s. eo. l. in illa. ⁊. l. veluti. ¶ Octauo nota. ꝙ in obligationibus facti pōt agi ad particulare interesse: cū incipit mora fieri in incboatione. concor. l. continuus. §. itē qui in insulam. j. eo. ¶ Uenio ad sextum: ⁊ primo ꝓ declaratione textus quero quid velint importare hec verba. horum eñ diuisio ⁊c. So. dicit glo. magna circa mediū hec verba: sic declara: quid eñ si stipulor viam fundo meo ⁊ eius partē post alieno: certe corrumpitur stipulatio: vt. s. de seruit. l. pro parte. et idem potest adaptari in alijs stipulationibus indiuiduis. qd enim si vnus dominorū. stipulatur opus fieri in cōi fundo: vel quid si stipulor opus fieri in loco meo: postea partem alieno: certe corrumpit̄ stipulatio. Et hoc volūt dicere hec verba ſm glo. Sed cōtra duos vltimos casus instat̄ de. l. continuus. §. si. j. eo. Solu. dic ꝙ ibi loquit̄ in successoribus vniuersalibus ad quos transit stipulatio hic in singularibus in quibus secus est. vt. s. de vsufru. l. sed ⁊ si quis. §. si operas. ⁊ not. s. l. ij. §. ex his. vel clarius dic ſm do. Ray. ꝙ prout iste vˢ. si. horū ⁊c. refert ad seruitutes. diuisio eorū corrūpit stipulationē. i. obligationē in initio valere impedit qd̄ procedit in exemplo. glo. stipulatus fui viā fundo meo: postea partē fundi alieno certe corrumpitur stipulatio. vt dicta. l. ꝓ parte. de serui. vt. j. eo. l. si sub vna. §. i. Prout v̄o refertur ad alia facta dic ꝙ eorum diuisio stipulationē corrumpit. i. nullo modo implet particularis solutio: nā in imꝑfectis non est assignare partē illi⁹ operis qd̄ est in stipulatione deductū. vt. j. de preto. stipula. l. ij. in prin. ⁊ ad leg. falcidiam. l. si is qui quadraginta. §. quedam. ⁊ ideo nisi insolidū ⁊ totaliter fiat nil videtur factum. vt dicta l. in executionibus. §. scd̄a species. ⁊. C. ad sil. l. penul. vel potes dicere ſm Pe. ꝙ horum diuisio corrūpit. i. diminuit commodū stipulationis: qd̄ sic declaro. Si eñ stipulor a te librū scribi: ⁊ decedas duob⁹ heredibus relictis: si diceretur stipu. inter heredes ꝓmissoris diuidi: cōmodū stipulationis diminueretur: qd̄ apparet: quia possem consequi librum scriptū ꝓ parte manu vnius heredum: ⁊ pro manu alterius: quod est incōmodum. arg. j. de solu. l. inter artifices. ⁊. s. de condi. indebi. l. si nō sortem. §. libertus. habes ergo quid velint predicta verba horum eñ ⁊c. dicere. ¶ Secundo quero in. §. si qs dicit ꝙ dies obligationis nō cedit ante kalē. quid velint importare dicta verba. Solu. aut sumus ante kalēdas ⁊ distamus a kalendis qd̄ opus potuisset fieri: ⁊ tunc dico ꝙ dies ꝓmissionis. s. eo. l. nullo mō cedit rō: q2 h̄ ꝓuisio h3 diē ⁊ ꝯditionē. vt. s. e. l. i illa ⁊ dixi nullo mō. i. neq3 quo ad obligationē neq3 quo ad petitionē. vt. j. de verb. sig. l. cedere. Si v̄o sum⁹ ante kalendas: s3 ita parum distat ꝙ certum est intra kalēd. opus perfici nō posse: tunc ꝯditio nō superest: sed sola dies: vt. d. l. in illa. ⁊ tunc dies promissionis cedit quo ad obligationē: sed nō cum effectu vt agi possit. vt. d. l. cedere. Pro quorū declaratione est sciendum ꝙ hec ꝓpositio cedere diem potest accipi tribus modis. Primo vt respiciat actum transmittendi: vt in legatis. vt. C. de cadu. tol. §. j. ⁊ per totū. ⁊. C. ⁊. ff. qñ dies leg. ced. Scd̄o vt respiciat actū petitionis bene dicet̄ dies cedere qñ agi pōt cum effectu. vt. s. qñ dies leg. ced. l. ij. ⁊ ita potest accipi in isto. §. ⁊ in fi. istius. l. Istud tamē nō est ꝓprie diē cedere obligationis: sed magis diem obligationis venire. vt dicta. l. cedere diem. Tertio modo accipit̄ vt respiciat actum obligandi: ⁊ istud contingit qñ quis obligatur in diem: nam autē in diem dies cedit: sed nō venit. vt dicta. l. cedere. vbi de hoc. Unde interdū cedit dies ⁊ venit: vt in ꝯditionib⁹ puris interdum nec reddit: ⁊ nō venit vt in conditionalib⁹: interdū ⁊ non venit vt in obligationibus in diem. Hec oīa probantur dicta. l. cedere. ⁊. l. j. §. dies. quando dies vsusfruc. leg. ce. ⁊. s. si certum peta. l. certi condictio. cū ibi nota. ⁊. l. in omnibus. j. de regu. iu. dies tamen nunq̄ venit quin primo cedat qd̄ apparet: quia quedam petitio presupponit obligationem. vt. s. de procur. l. licet. §. ea obligatio ita diem venire presupponit diem cedere. ¶ Expeditis litteralibus venio ad septimū. sc3 ad oppositiones. Et primo opp. quia hic dicitur in pⁱma parte ꝙ stipulationes ceterarū seruitutū sunt indiuisibiles: sed verbum ceterarū est generale: vt. l. cetere. s. fami. herc. ⁊. C. de libe. preteri. aut. ex causa. ex quo sic arguo. Uerbū generale debet generaliter intelligi. vt. s. de dā. infec. l. si finita. §. si qd in ma. ⁊ de leg. pstā. l. j. §. ⁊ generaliter. s3 seruit⁹ vsufruc. est diuisibilis. vt. s. ad leg. fal. l. j. §. si vsufruct⁹. ergo ⁊c. Solu. dicit glo. expone ceterarū seruitutū preter vsūfruc. ⁊ sic ꝯcord. nec est nouū ꝙ lex generalis p speciale limitet̄. vt. s. de publici. l. de p̄cio. cū ibi nota. ⁊ hec natura est. So. alij dicūt aut loquimur quo ad heredes ꝓmissoris: ⁊ tūc stipulatio vsufruct⁹ nō recipit diuisionē vt alie seruitutes vt h̄. Aut de heredib⁹ stipulatoris ⁊ tūc diuisionē recipit: vt in ꝯrio: s3 hec so. nō precedit: qd̄ sic ꝓbo. Usufruct⁹ ē res diuisibilis: vt. d. §. si vsufruc. s3 si res ꝓmissa est diuisibilis inter heredes ꝓmissoris diuisionē recipit. vt. s. eo. l. ij. §. ex his. v. ex quo sumpto ar. a ꝯrio sensu. ⁊. C. si cer. peta. l. j. ⁊ de here. act. l. ij. Preterea est casus cōtra istos. s. de vsufruc. l. vsufruct⁹ ⁊ ab initio. §. reo. Dic ergo ꝙ est diuisibilis inter heredes ꝓmissoris ⁊ īter heredes stipulatoris pōt esse diuisibilis ꝓ fructib⁹ p̄teriti tpis: ꝓ futuri secus cū nō trāseat ad heredes nisi sit actū. vt. s. eo. l. stipulatio §. si quis ita. ¶ Secundo oppo. hic dr̄ ꝙ stipulatio interposita super factis est indiuisibilis. contra. s. eod. l. eadem. §. cato. So. aut factū est diuisibile: ⁊ tunc stipulatio interposita sup eo est diuisibilis: vt ibi. aut est indiuisibile: ⁊ tunc sec⁹. Et hoc est qd̄ dicebā in textu ꝙ stipulatio assumit qualitatē rei sup qua interponit̄. vt. s. l. v. §. cōuentionales. ⁊ de act. emp. l. emptorem. §. qui autē. ¶ Tertio op. hic dr̄ ꝙ stipulatio operarū est indiuisibilis. cōtra. s. eo. l. in stipulationib⁹. §. operarū. ⁊. s. de oper. liber. l. si qñ. So. aut cōsidero stipulationē operarū ⁊ illa est indiuisibilis vt h̄. Aut stip. ad interesse qd̄ succedit: si nō fiat qd̄ cōuenit: ⁊ illa est diuisibilis vt in cōtrarijs. ⁊. j. e. v̄si. celsus. ¶ Quarto op. de. l. eadē. §. si is qui. s. eo. Sol. ſm Dy. ⁊ Ray. aut agit̄ ad factū: ⁊ tūc est indiuisibilis. aut ad interesse ⁊ tūc est diuisibilis. Alij vt Pe. ⁊ Ja. de ra. ꝙ etiā vr̄ seq glo. magna h̄ in fi. dicūt ꝙ obligatio facti est indiuisibilis inter heredes ꝓmissoris. inter heredes v̄o stipulatoris est diuisibilis: ⁊ h̄ expsse vr̄ velle dict⁹. §. si is. ⁊ ita intelligūt. l. s. e. in stip. §. operarū. S3 huic sol. insta de. l. ij. in pn. j. de p̄to. stip̄. vbi est exp̄ssum ꝙ ex parte heredū stipulatio est indiuisibilis nisi sit tale factū ꝙ si fieret vni oīb⁹ ꝓdesset vt op⁹ destrui. tūc eñ nō diuidit̄ inter heredes stipulatoris vt in ꝯrio: ⁊ vt h̄ liqueat dic breuiter. si q̄rat̄ an obligatio † facti sit indiuisibilis vel nō: aut subijcit̄ facto diuiduo: ⁊ tūc est diuisibilis: vt. d. l. eadē. §. cato. s. eo. ⁊. j. rē ra. ha. l. si ꝓcurator. aut facto indiuiduo: ⁊ tūc stipulatio aut ꝯtinet vnū factū indiuiduū aut plura. Primo casu ex parte heredū ꝓmissoris est indiuidua. ex parte v̄o heredū stipulatoris est diuidua. vt. j. de p̄to. stip̄. l. ij. §. incertā. ⁊. d. l. eadē. §. si is q. s. eo. Scd̄o casu aut plura facta sunt diuersi generis: ⁊ tūc idē ac si stipulatio ꝯtineret vnū factū indiuiduū: ⁊ rō est: q2 ꝯsiderata vtilitate ⁊ q̄litate regulariter nō pñt ad numerū diuidi: qd̄ d3 attēdi vt innuit glo. d. l. in stipulationib⁹. s. e. q̄ incipit qd̄ aliter ⁊c. Aut plura sunt facta eiusdē generis: ⁊ tūc aut nō pñt diuidi ad numerū seruata vtilitate ⁊ qualitate: ⁊ tūc dic idē vt in p̄cedēti mēbro. Aut pñt diuidi ad numerū seruata q̄litate ⁊ vtilitate: ⁊ tūc stipulatio est diuisibilis: vt. d. §. operarū. ⁊. l. si qñ. ⁊. l. libert⁹. de op. liber. ſm Dy. ⁊ Ray. nō placet ꝙ stipulatio subijcit̄ facto diuiduo: ꝙ sit diuisibilis ex parte heredū stipulatoris. vt. s. e. l. ij. §. j. fa. herc. l. hēdes. §. an ea. ⁊ de ser. ru. p̄dio. l. si vn⁹. §. si. et no. j. eo. l. in executionibus. §. scd̄a species. in glo. q̄ incipit vbi neq3 ⁊c. Ad numerū v̄o pōt fieri diuisio vbi plura opa sunt ꝓmissa: vt. d. §. oparū. Tu modifica h̄ vltimū dictū eē verū si ad numerū pōt fieri diuisio seruata q̄litate ⁊ vtilitate. ⁊ ita intelligi dict⁹. §. operarū. ſm Pe. ꝙ silr̄ dicta glo. q̄ incipit qd̄ aliter ⁊c. d. l. in stipulationib⁹. s. eo. ¶ Quinto op. dr̄ h̄ ꝙ fundū tradi est indiuisibile. s. cōmo. l. iij. §. si heres. ꝯ so. ſm Jaco. de ra. qd̄ ibi est speciale. S3 h̄ nihil est: q2 rō specialitatis nō apparet: quare dicit Pe. ꝙ ibi agebat̄ ad interesse: imo melius dic ſm Ray. ꝙ ibi obligatio erat recōtracta: ⁊ nemo reobligatur vltra q̄ꝫ ad eū ꝓueniat. vt. s. si cer. pet. l. rogasti. §. si tibi. et de pac. l. si tibi. x. s3 in hēditate sunt res cōmodate. vt. s. de peti. here. l. ⁊ nō tm̄. ⁊ hereditas eq̄liter respicit hēdes. vt. s. de here. insti. l. quotiēs. §. hēdes. ⁊ iō in obligatiōe recōtracta tenent̄ heredes ꝓ hēditaria portiōe: nisi forte toti⁹ rei restituende facultatē habeat. vt. d. §. hēs. ⁊ de edē. l. si qs. §. j. ¶ Sexto op. ad idē de. l. rē mihi. §. in exercitu. e. ti. cōmo. So. dicūt glo. alicubi ꝙ iste tex. logt̄ qñ actū est ꝙ vnusqsq3 teneat̄ insolidū ⁊ iō fūdū tradi nō ē diuisibile. ⁊ ita no. s. ꝯmo. l. si vt certo. §. si duob⁹. ⁊ depo. l. j. §. si apd̄ duos. h̄ nō ē verū: q2 fūdū tradi ē diuisibile d̄ se. vt. j. dicā ī qōnib⁹. ex istis tñ gl. collige ꝙ plēs nō insolidum

insolidum etiã iure veteri nisi agat̃: ⁊ ꝑ hoc.ĩ.de duob.reis.l.reos.§.cũ ĩ tabulis.⁊ ibi no.⁊ no.etiã.C.loca.l.si diuisa.Pro quoꝝ declaratione dic ẽm Mar.sil.qñ plures sunt obligati ad restituendã vel tradendã: aut querit̃ de plurib⁹ ꝑncipalibus aut de heredib⁹ eoꝝ.Primo casu aut obligatio est verbis contracta: ⁊ tunc tenet̃ quilibet insolidũ: vt hic. Si võ sit contracta: aut agitur actiõe primitiua ad rẽ ⁊ tenent̃ ꝓ parte nisi actum sit ꝙ teneant̃ insolidum.vt.s̃.loca.l.itez querit̃.§.duo.⁊.l.cum apparebit.⁊.C.eo.ti.l.si diuisa.et.ĩ.de duo.re.l.eadem.in ꝑn.⁊ dicta.l.rem mihi.§.in exercitu.s̃.cõmod.Aut agitur actione secundaria contracta ratione doli vel culpe ⁊ tunc tenent̃ insolidum: nisi esset actio ꝙ ꝓ parte tenerent̃: vt dicta.l.si vt certo.§.si duobus.s̃.cõmo.⁊ deposi.l.j.§.si apud.Si võ de ipsoꝝ heredibus querit̃: aut agit̃ actione primitiua ad rem ⁊ tenentur ꝓ portione hereditaria.vt.d.l.iij.§.heres.s̃.cõmo.de edil.edic.l.qδ si nolit.§.si plures.Aut agitur ratione doli vel culpe: ⁊ tunc insolidum: s3 condẽnatio ꝓ parte modificatur ratione obligationis originalis.vt.s̃.deposi.l.si duo.in fi.¶ Septimo oppo.hic innuit tex.⁊ verũ est qδ subijcitur ꝙ stipulatio que subijcitur rei diuisibili sit diuisibilis: immo videtur ꝙ nulla stipulatio sit diuisibilis. Stipulatio enim est quid vniforme.vt.s̃.eo.l.ij.§.si quis.§.cum addicit.⁊ §.si stipulanti.⁊.l.v.§.stipulatio.⁊ insti.eo.in ꝑnc.s3 illud qδ est vniforme nõ recipit diuisionem: cu3 per diuisionẽ recipiat forma q̃ ex toti⁹ ꝯsummatiõe ꝯtingit.vt.s̃.ad leg.fal.l.si is q quadringenta.§.quedã.⁊ sic illius qδ est vniforme nõ põt dici pars cum nihil sit nisi sit ꝑfecte formatũ ⁊ ꝯsummatum: vt C.ad sil.l.penul.Itẽ nihil dr̃ nisi constet ex partib⁹ simul vnitis.vt.s̃.de origi.iur.l.j.So.dic ꝙ stipulatio ꝑ respectum ad sui ꝯceptionẽ est qd vniforme: ⁊ illo respectu est indiuisibilis immo diuisio eã corrumperet: ⁊ ita intelligantur cõtraria: s3 per respectũ ad rem cui subijcit̃ qñq3 dr̃ diuisibilis vt.ĩ.dicã.¶ Octauo op.stipulatio † est factũ vt.s̃.eo.l.v.§.stipulatio.⁊ de cura.furio.l.ꝯsilio.sed facta regulariter sunt indiuidua.vt hac.l.⁊.ĩ.eo.in executionibus.§.scδa species.Sol.dic ꝙ si cõsideret̃ stipulatio ꝓut est factũ: est quid formatũ: ⁊ per consequẽs nõ recipit diuisionẽ: s3 ipsam ꝯsiderando ꝓut subijcitur rei diuisibili est indiuisibilis.vt.ĩ.dicam clari⁹.¶ Nono op.ad idẽ: aut stipulatio diuidit̃ ꝓut est factũ: ⁊ hec nõ videt̃ regulariter facta sicut indiuidua.vt.s̃.dixi.¶ Itẽ ꝓut est factum: est qd vniforme.aut diuidet̃ ꝓut est ius: ⁊ hoc nõ videt̃ possibile: quia ius est incorporale: vt aliter de rebus corpo.⁊ incorp.⁊ incorporalium rerũ nõ fit diuisio.vt.s̃.cõi diui.l.per hoc.¶ Itez hoc sic fortifico.diuidere est factum ⁊ factũ subijcitur actui corporeo cui inest.vt insti.de stipul.seruo.§.si cum factũ.⁊ de ꝯdi.⁊ demõ.l.q heredi.ĩ.eo.qδ dr̃.⁊ de sol.l.si stipulatus.S3 ius est qd incorporale: ⁊ sic nõ subijcit̃ actui corporeo.vt.s̃.de acq.re.do.l.seruus.§.incorporales: immo subijcitur intellectui.vt.s̃.de peti.here.l.hereditas.ergo nõ est verũ ꝙ stipulatio nõ possit diuidi.So.dic ꝙ diuidit̃ vt ius: nõ ob.ꝙ corporalium rerũ fit diuisio: q2 ⁊ etiã incorporalium.vt.s̃.cõi diui.l.cõmuni diuidũdo.§.cũ de vsufructu.vel dic vt no.dicta.l.ꝑ hoc.eo.ti.¶ Itẽ nõ ob.ꝙ diuidere est factum: ergo subijcitur actui corporeo: cui ius nõ põt subijci: q2 dico ꝙ diuisio fit dupliciter.s.ministerio hoĩs ⁊ tũc subijcitur actui corporeo: vt in ꝯtrarijs.interdum fit ministerio iuris: ⁊ tunc nõ exigitur hoĩs factũ: s3 ipsam diuisionẽ ius cõstituit: ⁊ tunc non subijcitur actui corporeo.vt.C.si cer.petatur.l.j.⁊ de heredi.actio.l.ij.¶ Decimo oppo.ad idem.In omni diuisione sunt partes interdum numero: interdum corpore: vt.ĩ.de solutio.l.cum stichus.s̃.si cert.petat̃.l.nam ⁊ si fur.in fi.⁊.s̃.eo.l.in stipulationibus.§.operaꝝ.s3 stipulatio que est qd vnu3: primo non potest diuidi numero.vt.d.l.in stipulationibus.⁊.l.libertus.s̃.de ope.liber.nam duo ad minus faciunt numerum.vt s̃.de testi.l.vbi numerus.¶ Itẽ nõ potest diuidi corpore: q2 cum stipulatio diuidat̃ vt.s̃.dixi corpore caret.vt.s̃.de rerum diui.l.j.§.quedã.So.dic ꝙ stipulatio interdũ diuidit̃ numero: nõ per respectũ ad seipsam: sed per respectum ad pluralitatẽ que continetur in ipsa: vt dicto.§.operarũ.Itẽ interdũ diuiditur corpore nõ per respectũ ad res corpales in ipsa cõtentas.¶ Itẽ interdũ diuidit̃ intellectualiter dispositiõe legis absq3 hoĩs ministerio.vt.C.fam.her.l.ea q̃.¶ Undecimo op.ad idẽ.Iste tex.videt̃ velle ꝙ stipulatio dicat̃ indiuisibilis si subijciat̃ rei indiuisibili.ꝯ: nulla res d3 denoĩari a materia s3 forma.s̃.de rei vẽ.l.si frumẽtũ.§.idẽ scribit.⁊ de acq.re.do.l.s3 si ex meis.⁊ maxime h̃ apparet in verboꝝ obligatione q̃ denoĩat̃ magis a iure ciuili: ꝯsiderata forma q̃ materia.vt s̃.de iusti.⁊ iur.l.ex h̃ iure.cũ ibi no.⁊ ratio est: q2 vnũquodq3 d3 denoĩari a nobiliori.vt no.s̃.ea.l.in prin.De serui.vrb.ꝑd.l.j.⁊.s̃.de relig.l.cũ in diuersis.s3 forma stip.est ipsa cõceptio que est indiuisibilis.vt.s̃.dixi.aut stipulatiõis est ipa res sup qua subijcit̃: vt ꝓbatur.ĩ.de accep.l.an inutilis.ꝯiũcta cu3.l.si acceptolatum.eo.ti.⁊.l.si vnus.§.pe.s̃.de pac.ergo ⁊c̃.Fortificãdo nõ est verũ dicere ꝙ qualitas illius cui subijcitur stipulatio: attribuat̃ stipulatiõi.vt.s̃.de act.l.rõ.§.j.ad idem facit q2 stipulatio interdũ apponit̃ sup multiplicibus: et tñ nõ ipsa multiplicat̃.vt.s̃.eo.l.stichum.§.stipulatio.⁊ de do.cau.mor.l.senat⁹.¶ Itẽ ad idẽ originalis cã cuiusq3 d3 attẽdi: nõ qδ ex accidẽti ꝯtingit.vt.s̃.de peti.here.l.itẽ veniũt.§.cũ ꝑdiximus.⁊ de donatio.l.q id qδ.sed ex accidẽti est ꝙ stipulatio interponat̃ sup re diuisibili.ergo illud d3 nõ attẽdi.Solu.ad oĩa quo ad esse ꝑfectũ ipsi⁹ stipulatiõis nõ d3 fieri denoĩatio ab eo qδ ex accidẽti ꝯtingit: nec ab eo qδ se h3 ad modũ materie vt in ꝯtrarijs: s3 quo ad aliquas qualitates stipulatiões inherẽtes sec⁹: vt h̃.Nam stipulatio diuidit̃ indiuisibilis: si subijcitur rei indiuisibili: ⁊ diuisibilis si subijcit̃ rei ĩdiuisibili vt h̃ ¶ Item dr̃ certa si subijciat̃ rei certe: et incerta si rei incerte.vt.ĩ.eo.l.vbi autẽ nõ apparet.¶ Duodecimo opp.si stipulatio diuideret̃ interdũ sequeret̃ cum vno contracta in plures posset distringi qδ esse nõ d3.vt.s̃.de exercito.l.ne in plures.So.dic ꝙ si stipulatio est diuisibilis: diuidet̃ tã inter heredes stipulatoris q̃ ꝓmissoris.vt.ĩ.eo.l.in executionib⁹.§.j.nec est h̃ absurdum: q2 oẽs vt vna ꝑsona cẽsentur.vt.s̃.de ꝯdi.⁊ demõ.l.cui fundus.⁊ in aut̃.de iureiur.a mo.ꝑstito.¶ Tertiodecimo op.ad idem aut stipulatio ꝯsistit in facto.⁊ tunc regulariter est indiuisibilis: vt hac.l.Aut in dando: ⁊ tunc eodem modo ꝓba: q2 ea que ꝯsistunt in dando dicunt̃ cõsistere in facto.vt.s̃.de ꝯdi.⁊ demõ.l.in facto.So.dic ꝙ in facto cõsistere accipit̃ trib⁹ modis.Interdum large: ⁊ ita cõtinet dandũ: vt in cõtrarijs.Interdum largissime: ⁊ tunc capit etiã nõ facere.vt.ĩ.eo.l.vbi aũt.§.qui id quod.⁊ no.s̃.eo.l.ij.⁊.ĩ.eo.l.in stipulantẽ.§.sacram.Interdum strictissime: ⁊ tunc nõ capit nõ facere nec dare.vt.s̃.de serui.l.quotiẽs.in fi.¶ Quartodecimo op.ad idẽ.si stipulatio diuideret̃: seq̃ret̃ ꝙ minutatim posset distringi ⁊ sic per ꝯñs cõfundi qδ esse nõ d3.vt s̃.de ali.et ciba.leg.l.iij.in prin.cõi diui.l.cõi diuidundo.in ꝑn.⁊ fa.herc.l.plane.So.dic ꝙ diuisio nõ d3 fieri ꝑ qδ ius inter alios confundat̃.⁊ ita loquit̃.d.l.iij.de ali.⁊ ciba.leg.⁊ dicta.l.cõmuni diuidũdo.Sed inter diuidẽtes sec⁹: vbi hoc contingat legis dispositione: vt ꝯtingit in viribus tã actiue q̃ passiue q̃ diuidunt̃ ꝓ portionib⁹ hereditarijs vt.d.l.C.si cer.peta.¶ Quintodecimo op.ꝙ iste oppositiões sunt econuerso ad oppositiones.s̃.prime factas: ⁊ vr̃ ꝙ oĩs stipulatio sit diuisibilis: q2 q̃litas effect⁹ attribuit̃ cause.vt.s̃.de aq̃ plu.arc.l.si naũt.in fi.de penu leg.l.q penũ.§.j.de flu.l.quomin⁹.s3 stipulatiões finaliter sunt ad hunc effectũ in mente: vt vnusq̃sq3 acq̃rat qδ sua interest.vt.s̃.eo.l.stipulatio ista.§.alteri.⁊ interesse est diuisibile: vt hac.l.v̈.celsus.⁊ s̃.de re iudi.l.si quis ab alio.ergo dicem⁹ hanc qualitatẽ diuisibilitatis que inest in interesse debere tribui stipulationi.So.ꝯsiderãda sunt duo.s.vnũ mediatũ ⁊ aliud immediatũ: stipulatio ĩmediate interponit̃ sup dãdo.vt.s̃.eo.l.ij.in ꝑn.interdũ mere sup facto: vt.d.l.ij.et tunc mediate: ⁊ in subsidiũ capit interesse.vt hac.l.v̈.celsus.ex qb⁹ verbis infert̃ so.q2 qñ duo ꝯcurrũt: vnũ mediatũ aliud ĩmediatũ: magis ꝯsideramus immediatũ: vt pt3 in his q̃ no.s̃.de dolo.l.si mulier.in ꝑn.reꝝ amotarũ.Attẽdimus ergo id sup quo ĩmediate stipulatio interponit̃: ⁊ si id est indiuisibile: stipulatio indiuisibilis ⁊ ecõuerso.¶ Sextodecimo op.ad idẽ.stipulatiões faciẽdi ꝑñt ꝯuerti in dãdo: vt hac.l.v̈.celsus.sed stipulatiões dãdi sunt diuidue.vt.ĩ.eo.l.in executionib⁹.§.j.ergo oĩs stipulatio q̃ ꝯsistit in facto poterit dici diuidua.arg.C.de ꝯsti.pec.l.ij.So.dico ꝙ stipulatio dicitur diuidua vl' indiuidua ꝑ respectu3 sup quo ad id interponitur ꝑncipaliter ⁊ immediate: non per respectum ad id in quod tandẽ ꝯuertitur.¶ Decimoseptimo op.ad idẽ.in stipulatiõe insurgit verboꝝ obligatio.vt insti.eo.in ꝑn.⁊.s̃.eo.l.v.§.stipulatio.s3 stipulatio diuidit̃ ꝑ.l.xij.tabu.vt.d.l.j.C.si cer.petatur.ergo ⁊c̃.So.dic ꝙ nõ est verũ ꝙ oĩs verboꝝ obligatio ꝑ.l.xij.tabu.diuidat̃: s3 illa demũ q̃ cõpetit ad diuidua.si nõ ad indiuidua: vt.s̃.famil.herci.l.heredes.§.an ea.⁊ si serui.vẽ.l.leti.§.si fundus.¶ Decimooctauo ad idem oppo.omne em̃ cõpositum recipit diuisionem.vt.s̃.de rei vend.l.iij.⁊.l.seq.⁊.l.in rem.§.item quecunq3.sed stipulatio est quid compositum ex verbis ⁊ ex consensu.vt.s̃.de pactis.l.j.§.adeo.ergo ⁊c̃.Solutio.dic ꝙ hoc respectu attento: stipulatio nõ dicitur esse diuisibilis vel indiuisibilis: sed ꝑ respectũ ad rem cui supponitur: que si est diuisibilis stipulatio dicit̃ diuisibilis: si indiuisibilis stipulatio dicit̃ esse indiuisibilis.¶ Decimonono oppo.ad idẽ

omnis stipulatio ꝯsistit aut in dādo: ⁊ sic diuisibilis. vt dicta
l. in executionibus. §. secūda species. ī. eo. aut in faciēdo ⁊ tūc
similiter videt̃ diuisibilis: qđ ꝓbo quādo sunt duo: quorum
vnū ꝓpter aliud habet esse: illud tm̄ est attendendū propter
qđ aliud habet esse. vt. s̃. de penu leg. l. nam qđ liquide. de pe
cu. lega. l. j. ⁊ de ꝯditio. ⁊ demō. l. iulianus. sed ita est ꝙ obliga
tiones facti habēt esse ꝓpter interesse. vt. ī. eo. l. qui insulā. et
l. si ita stipulatus fuero te sisti. §. j. ergo illud tm̄ attendimus:
⁊ sic dicemus quālibet stipulationē esse diuisibilē. So. dic ꝙ
quando vnū h3 se ꝓpter aliud attenditur quo ad substātiaȝ
dispositionis vt in ꝯtrariis: non quo ad qualitates extrinse-
cas: vt hac. l. ¶ Uigesimo oppo. hic dr̃ ꝙ si stipulor fundum
tradi ꝙ hec indiuisibilis: immo videt̃ ꝙ nullius sit momenti:
per. l. cū post. §. gener. s̃. de iure dotiū. ⁊ qđ nullū est nō pōt di
ci diuisibile vel indiuisibile. qꝛ quod est nullum: non recipit
qualitatē. vt. s̃. de actio. emp. l. si seruum. §. j. ⁊ si certum peta.
l. eius qui in ꝓuinciam. in fi. So. dic vt dicebam exponēdo lit
teram ꝙ stipulatus fui fundū tradi: cum certis confinibus ⁊
sic cessat contrarium. ¶ Uigesimoprimo oppo. hic dicitur ꝙ
diuisio corrūpit stipulationē: imo videt̃ ꝙ per diuisionē res
conseruet̃: vt in prima cōstitu. C. § quibus. Sol. casus est di-
uersus nō aduersus. illud enim ꝓcedit in iuribus que vident̃
contraria que debent aliqua diuisione adiuuari ⁊ sustineri:
circa qđ scire debes ꝙ effectus diuisionis interdū est in adiu
uando: vt dicto. §. quibus. interdum in clarificando: vnde vi
detur ꝙ res per diuisionē melius elucescit. s̃. de doli excepti.
l. j. insti. de lega. §. s3 nō vsqꝫ. interdum est in reducendo ad ꝓ
priū esse qđ erat in esse cōmuni: vt per totū titu. cōmuni diui.
Nunc transeamus ad ṽsi. celsus. ¶ Et oppo. vigesimosecun
do: hic dicit̃ ꝙ si nō fiat qđ est in stipulatione deductū ꝙ suc-
cedit interesse. Hoc nō videt̃ verum: immo videt̃ cōpelli pre
cise ad factū. vt. s̃. de aqua plu. arcē. l. si tertius. §. officiū. So.
no. regulam ⁊ instantiā. Regula est ꝙ in obligatione facien-
da succedit interesse vt hic. fallit in quibusdā casibus de qui
bus est vnus in contrario. ¶ Uigesimotertio oppo. ad idem
si enim diceremus interesse succedere in locū facti in stipula.
deducti: sequeret̃ ꝙ aliud ꝓ alio posset solui: contra regulaȝ
iuris si cer. peta. l. ij. §. j. Item consequerer id qđ nō fuit in sti
pulationē deductū. ꝯ. l. in executionibus. §. ꝓ parte. ī. eo. So.
dic ꝙ dispositiōe iuris aliđ ꝓ alio nō vr̃ solui: nec aliud ꝯseq
ꝗ̄ qđ in stipulatione deductū est: qꝛ lex hoc fingit: ꝙ si nō fiat
qđ fieri debuit: videatur stipulator interesse stipulari: vt hic
in glo. que incipit. i. interesse. ¶ Uigesimoquarto ad idē op.
Presuppono ꝙ in obligationibus facti est factum in obliga
tione: vt ꝓbatur. ī. eo. l. insulam. ⁊ s̃. eođ. l. ij. §. item si in facto.
Item presuppono ꝙ factum regulariter est indiuiduū ⁊ in-
teresse diuiduū. vt hac. l. ex quo arguo sic. Contrarie qualita
tes nō possunt esse in eodē subiecto. vt. ī. de verbo. sig. l. h̄ ver
ba. ergo interesse non succedit in obligatione facti: qꝛ tūc eēt
dare contrarias qualitates. s. diuisibile ⁊ indiuisibile in eodē
subiecto. Solu. dico ꝙ nō sunt in subiecto numero eodē: quia
hic est dare duplicem stipulationē: vnā ministerio hoīs inter
positā: ⁊ illa capit factū: aliam dispositionē legis tacite subin
intellectā: ⁊ illa capit interesse vt hic euidenter apparet. vel
potes dicere ꝙ factū ⁊ interesse l3 in aliquo habeant diuer-
sas qualitates: tamē in sui substantia non sunt contraria: sed
magis diuersa: inter que ratione diuersitatis subijcitur diui
sio. vt. s̃. eo. l. ij. in prin. ¶ Uigesimoquinto oppo. ad idem in
contractibꝰ stricti iuris nō venit id de quo nō est actum: ⁊ per
hoc differūt a ꝯtractibus bonefidei. vt. s̃. de eo qđ cer. loco. l.
in bonefidei. S3 cōtrahētes in stipulatione facti nō videntur
cogitare de interesse: qꝛ nō videt̃ mēte agitato. qđ verbo nō ē
expͣssum. vt. s̃. de sup. leg. l. labeo. ⁊ maxime in stipulationibꝰ
que desiderant verborꝝ expͣssionē. vt. ī. eo. l. quicqd. ⁊ s̃. ea. l. in
prin. So. ꝯfiteor oppositionē nisi fictione iuris aliud cōstitua
tur vel aliter disponat̃. nā nō est absurdū ꝙ lex fingat stipula
tionē vbi nō est. vt. C. de rei vxo. ac. l. vnica. in pͥn. ⁊ de adop. l.
bis verbis. s̃. Ita in ꝓposito vigore stipulatiōis expͣsse super
facto fingit lex in defectū facti aliā stipulationē sup interesse
⁊ hec fictio surgit vt puto ne libertas hoīs sit inutilis. arg. eo
rū que no. s̃. de vsufruc. l. iij. §. pe. ⁊ C. de vsufruc. l. antiqtas.
¶ Uigesimosexto opp. ad idē: si em̄ in obligatione facti suc
cederet interesse: tunc qs ꝓmittere posset alienū factū: qđ sic
ꝓbo. qs ꝓmittēdo alienū factū se obligat ad interesse: si non
fiat astringit̃ ⁊ obligat̃. vt. s̃. eo. l. stipulatio. in pͥn. ⁊ § si qs do
lū. qđ est ꝯ. d. l. stipulatio. ⁊ ꝯ. l. inter stip. in pͥn. ī. e. So. aut est
tale factū qđ ꝓmittit̃ ꝙ in obligatione pōt deduci: ⁊ sic succe
dit interesse: vt hac. l. Aut est tale factū qđ nō pōt ī obligatio-
nem deduci: vt factū alienū: ⁊ tūc nō succedit interesse. Et rō

huius est: qꝛ si nō valet expͣssum nec tacitū. vt. s̃. de bo. auc. iu-
di. pos. l. cū vnus. ¶ Uigesimoseptimo op. ad idē. si em̄ inter-
esse succederet in locū facti sequeret̃ ꝙ saperet eiꝰ naturā: qꝛ
surrogatū sapit naturā eiꝰ in cuiꝰ locū surrogat̃. vt. s̃. đ iudi.
l. mortuo. ⁊ sic seqret̃ ꝙ īteresse qđ succedit in locū facti sape-
ret naturā facti ⁊ sic eēt indiuisibilis vt sunt regularit̃ facta.
qđ nō est verū. vt. l. si qs ab alio. s̃. de re iud. qꝛ cū interesse suc
cedat in pecuniaria ꝗ̄titate ꝗ̄ est diuisibile. vt pt3. d. l. si qs ab
alio. So. dico ꝙ interesse succedit in locū facti q̊ ad esse obli-
gatiōis vt ipm̄ in obligatiōe interesse deducat̃: s3 nō ꝑ respe-
ctū ad oēs q̄litates extrinsecas: nā factū est incertū. vt. ī. eo. l.
vbi aūt. §. q id qđ. nō tū̄ sequit̃ ꝙ interesse sit incertum. vt. s̃. si
cer. pe. l. certi ꝯdictio. cū ibi no. Itē factū est indiuisibile regu
lariter. nō tū̄ sequit̃ ꝙ interesse sit īdiuisibile. vt hac. l. ¶ Ui-
gesimooctauo op. ad idē si ī obligatiōe facti postꝗ̄ factū nō ē
succedit interesse: iā seqret̃ ꝙ melioris ꝯditiōis eēt morosus
ꝗ̄ nō morosus: ꝯ. l. ꝯtinuꝰ. §. si. qđ vi aut clam. l. seruꝰ. ⁊ de no
xa. l. nō solū. ⁊ ꝙ h̄ sequeret̃ sic ꝓbo: ꝓmittēs factū anteꝗ̄ sit
in mora tenet̃ ad ipsum factum. vt. ī. eo. l. insulam. si ergo post
morā interesse succedit tenebit̃ alternatiue ad factū vel ad in
teresse: ⁊ sic cū in alternatiuis sit electio debitoris. vt. s̃. de iu.
do. l. plerūqꝫ. erit effecta melior ꝯditio morosi. Sol. dico ꝙ in
hac alternatiua quā facit lex substituēdo vnū in locū alteriꝰ:
nō electio debitoris s3 stipulatoris. Ad qđ pōt induci qđ no.
C. de pac. l. cū ꝓponas. Itē pōt dici ꝙ h̄ obligatio q̄ fieret ad
interesse nō h3 ortū ex mora: vt īueniebat p̄cedēs ar. īmo ex le
gis mēte ⁊ tacita stipulatiōe ab initio subintellecta si nō fiat
qđ cōuenit vt in p̄alleg. gl. q̄ incipit. i. interesse. ¶ Uigesimo-
nono op. ad idē ꝙ si interesse succederet seqret̃ ꝙ dispositiōe
legis īsurgeret tacita stipulatio: ⁊ sic obligatio ampliaret̃: qđ
tacite ꝑ. l. fieri nō d3. vt. s̃. eo. l. eū q. in pͥn. ⁊ l. stipulatio ista. §.
eū q. So. dico ꝙ h̄ ꝯtingit ꝓpter materiā expͣssi: qđ est factuȝ
in cuiꝰ locū nolluit lex succedere interesse: ne p̄cise cōpelli pos
set homo ad factū: qͣsi tūc infringeret̃ eiꝰ libertas. ar. l. ij. s̃. de
lib. ho. exh. ⁊ de ꝯdi. ⁊ dem̄. l. titio. §. titio. ¶ Trigesimo ad idē
op. si em̄ succederet interesse tunc ex mora aduersarij mei q̄li-
tas obligationis mee eēt mutata: qꝛ pͥma erat ad factum ⁊ sic
erat indiuisibilis: nūc scđa est ad interesse: ⁊ sic diuisibilis: qđ
eē nō d3. vt. s̃. eo. l. ij. ⁊ qđ vi aut clam. l. ne in ꝑtāte. So. dico ꝙ
pͥma obligatio nō immutat̃: s3 scđa supaddit̃. arg. l. si eū. s̃. de
exercito. vt h̄. ꝫm cōem opi. Si ṽo velles tenere ꝙ obligatio
facti sit nouata ꝑ existētiā obligatiōis cōmisse ad interesse. vt
s̃. de ac. ⁊ ob. l. obligationū fere. tūc dic ꝙ h̄ nō ꝯtingit ex mo-
ra aduersarij: s3 ex tacita dispositiōe. l. a pͥnc. subintellecta. vt
s̃. dixi. ¶ Trigesimopͥmo ad idē opp. ⁊ nō vr̃ vex ꝙ interesse
succedat ī locū facti: īmo magis d3 eē ecōuerso. nā lex dicit ꝙ
q nō pōt in pecunia satisfacere punit̃ in corpe. vt. s̃. de iu. om.
iud. l. si qs. §. in seruos. ⁊ C. de ser. fu. l. qcūqꝫ. s3 pati est facere
vt insti. de nup. §. si vxor. ⁊. ī. eo. l. vbi aūt. §. q id qđ. ⁊ not. s̃. e. l.
ij. in pͥn. ⁊ sic appet ꝙ factū succedit in locuȝ datiōis pecunie.
So. dic ꝙ illud h3 locū in delictis nō in ciuilibꝰ. vt. s̃. q bo. ce.
pos. l. j. ¶ Trigesimoscđo op. de. l. ī. e. vbi autē nō appet. §. si.
So. aut dari est ī obligatiōe: ⁊ tūc interesse nō succedit. aut fie
ri: ⁊ tūc secꝰ vt hac. l. S3 ꝯ istā so. insta ꝙ vbi est dari succedit
interesse. vt. C. de re. ꝑmu. l. j. ⁊ l. rebꝰ. ⁊. s̃. de re. ꝑmu. in fi. ⁊ de
p̄scrip. l. naturalis. §. j. So. aut dari est in ꝯctibus innoīatis ⁊
tūc succedit interesse vt in ꝯꝑijs. aut noīatis: ⁊ tūc nō. vt p̄dixi
Et est rō: qꝛ cū ꝯctꝰ innoīati sint debiles in obligatiōe ꝓducē
da: ita ī exequēda. ar. eorꝝ q̄ no. s̃. de ꝯdi. ob cau. l. si pecuniam
ꝓ quorꝝ declaratōe si q̄rat̃ an interesse succedat in oblgatiōe
aut ī obligatiōe est dari: aut tradi: aut p̄stari: aut restitui: aut
fieri. Primo casu loquimur in ꝯctibꝰ innoīatis: ⁊ tūc bū̄ suc-
cedit interesse. vt. d. l. naturalis. §. j. ⁊ de p̄scrip. ṽb. cū si. circa
qđ tū̄ scias ꝙ agi pōt altero de tribꝰ modis. Primo ad resol
uēdū ꝯctū vt q̄ data sunt reddant̃. vt. s̃. de ꝯdi. ob cau. l. iij. §.
si tibi. ⁊ l. si qs accepto. Scđo vt adimpleat̃ ꝯctꝰ: ⁊ tūc altero
de duobꝰ modis. vel vt agat̃ ad rē q̄ ex parte alteriꝰ in pactio
nē deuenerat vel qđ agat̃ ad interesse vt bū̄ ꝓbat̃. C. de re. ꝑ. l.
cū p̄cibꝰ. ⁊ l. qm̄ asseueras. ⁊ l. fi. ⁊. s̃. de re. ꝑmut. l. j. in fi. ⁊. d. l.
naturał. §. j. ⁊ l. ob eā cām. de p̄scri. ṽb. Si ṽo dari ē in ꝯctibꝰ
noīatis: tūc aut res extat ⁊ ꝓmissor h3 ꝑtātē dādi. aut res nō
extat. Primo casu dari ē ī obligatiōe ⁊ ꝯdēnatiōe: ⁊ ad illud
p̄cise cōpellit̃ aduersariꝰ. vt. d. l. vbi aūt nō apparet. §. fi. ⁊ in-
sti. de acti. §. sic itaqꝫ. Scđo casu p̄cise nō cōpellit̃: immo suffi
cit si det iustā estimationē rei ꝓmisse. vt. s̃. de leg. iij. l. q ꝯcubi
nā. §. heres. ⁊ de fideicōmis. §. si seruo. ⁊ l. nō dubiū. §. fi. de le.
j. l. si cui. ad le. fal. l. alienus. ⁊ de aur. ⁊ arg. leg. l. titia. Tertio
casu qñ res nō extat aut nō extabat tpe ꝓmissiōis aut extabat
s3 postea extare desijt. pͥmo casu aut nō extat: nec spat̃ extare ī
obligatione

obligatione nō poterit deduci.vt.C.de ɔtrahē.ꝛ cōmit.stipu la.l.nō moriturum.ꝛ.l.si stipuler.ꝛ.l.si homo.ſ.eo.aut nō ex tabat ſ; ſperabať extare.ꝛ tūc in obligatione bene deducitur ſed anteꝗ̄ in rerū natura ſit ꝑducta dies obligationis cū ef fectu nō cedit.vt.ĵ.l.interdū.ꝛ.l.inter ſtipulantē.§.ſacram.ſi vo ꝓmiſſionis tpe res extabat:ſ; deſijt extare:tunc aut ante moram vel culpam promiſſoris ꝛ liberatur ꝓmiſſoꝛ: vt.ſ.eo. l.ſi ex legati cauſa.Aut poſt culpā ꝓmiſſoris:ꝛ tunc aut cul pa eſt in faciēdo vel negligendo:ꝛ dic vt.ĵ.eo.l.ſi ſeruū.in ꝑn. Aut poſt moram debitoris deſijt eſſe res ꝓmiſſa in rerū na tura:ꝛ tunc adhuc res eſt in obligatione ꝛ condēnatione:ſed qꝛ res preſtari nō poteſt:executio fiet in vera eſtimatione.hec ꝓbantur.ĵ.eo.l.nemo.§.ſi.ꝛ.l.inter ſtipulantē.§.ſi ſtichum.ꝛ l.ſi ſeruū.§.effectus.ꝛ.ſ.de conſtitu.pecu.l.ꝓmiſſoꝛ.❡Secū do caſu principali cum eſt tradi vel preſtari ſup hoc variant glo.nam.ſ.de actio.emp.l.j.tenet ꝙ ſiue ꝓmiſſoꝛ habeat pote ſtatem rem tradendi ſiue nō:nō cōpellatur preciſe ad traden dum:per.l.ſi traditio.C.de act.emp.vbi de hoc plene dixi.in. ſti.de contrahē.emp.§.preciū.tenet glo.ꝙ ſi venditoꝛ habeat poteſtatē rei tradēde preciſe,teneať al's nō.Que glo.appro bat opi.Mar.ꝛ illam glo.approbat Dy.vt dixi dicta.l.ſi tra ditio.ꝛ Ray.hic per talem rationē contractus donationis ꝛ emptionis purificantur:ergo ꝛ in venditione.ꝛ hec vera:ſiue in obligatione ſit rem tradi ſiue preſtari.vt.ĵ.eo.l.ſi fundum. ❡Tertio caſu principali quando eſt in obligatione rem re ſtitui:tunc aut habet facultatē reſtituendi ꝛ preciſe cōpellit. vt.ſ.de rei vendi.l.qui reſtituere.aut nō habet facultatem:ꝛ tunc pōt peti eſtimatio.vt.ſ.de cōdic.furti.l.in re furtiua.ra tio eſt:quia rem reſtituere eſt factum ꝛ in locu; facti ſuccedit eſtimatio:vt hac.l.❡Quarto caſu principali quādo fieri eſt in obligatione notanda eſt regula ꝛ inſtantia regule.Regu la eſt ꝙ ſuccedit intereſſe loco facti:vt hic.ꝛ.ĵ.eo.l. quotiens. C.de oper.liber.l.nec pactionis.ꝛ.ſ.de re iudica.l.ſi quis ab alio.fallit in pluribus caſib⁹.ſ.in.l.ſtipulatio.§.ſiue.ſ.de op. noui nūcia.de aqua plu.arcen.l.ſi tertius.§.officiū.de ꝓcur. l.ſed ꝛ hę.§.preter.qđ metus cauſa.l.ſi cum except.§.ſi quis. ꝛ.C.de fideicōmiſ.liber.l.ſi.nunc veniamus ad.§.ſi quis ita. ꝛ ad ipſum.❡Trigeſimotertio oppo.quia ibi dicit ꝙ dies obligationis nō cedit ante kalendas:qꝛ ante kalendas con ueniri ꝓmiſſoꝛ nō pōt.Iſta nō videť bona ratio:nā ſepe dies obligationis cedit:ꝛ tñ ꝓmiſſoꝛ conueniri nō pōt.vt.ĵ.de vb. ſig.l.cedere diem.So.dicit glo.ꝓfiteoꝛ ꝙ ecōuerſo ratio eſſet melioꝛ:nam bene ſequiť.nō poteſt quis cōueniri:qꝛ dies obli gationis nō ceſſit.Vel pōt dici ꝙ verſiculus qꝛ nec conueni ri:ponit alium caſum ad ꝓbandū precedens dictum.vel dixi in expoſitione littere vel potes dicere ꝙ debet intelligi dies ꝓmiſſionis nō cedit ante kalendas cum effectu:ꝛ tunc bene ſequitur:qꝛ nec conueniri ꝛc.❡Trigeſimoquarto opp.ꝛ vi detur ꝙ ante kalendas poſſit cōmitti:ſaltem ad particulare intereſſe:ratione operis nō inchoati.Nam ſi intereſſe nō eēt ꝓmiſſum ratione particularis offenſe cōmitteret ſtipulatio particulariter.vt.ĵ.eo.verſi.plane ergo.ꝛ nūc qꝛ expreſſio eo rum que tacite inſunt nihil operať.vt.ſ.de lega.j.hec verba. So.dic ꝙ hec dictio tunc:que denotat extremitatē tempoꝛis tollit ɔtrarium.vt.l.iiij.ſ.de cōdi.ꝛ demōſtra.ꝛ dixi circa ex poſitionem littere.❡Trigeſimoquinto oppo.ꝛ videť ꝙ ra tione particularis offenſe cōmittať etiam ante kalē.tota pe na.vt.ĵ.eo.l.cum ſtipulatus ſim.So.vt precedens cōtrarium Vel clarius ꝓ declaratione huius materie:aut fieri eſt in cō ditione aut in obligatione.Primo caſu aut affirmatiue:et tunc attenditur tempus quo fieri pōt.vt.ſ.de cōdi.ꝛ demon ſtra.l.hec conditio.aut negatiue:ꝛ tunc aut in cōditione non eſt dies ꝛ attendiť cū deſijt poſſe facere.vt.ĵ.eo.l.ita ſtipula tus.Aut in cōditione eſt dies:ꝛ tūc aut eſt repetita in diſpoſi tione ꝛ expectať dies.vt.ſ.eo.l.in illa.ꝛ.l.veluti.Aut non eſt repetita dies in diſpoſitione:ꝛ tunc cōmittitur ſtipulatio:cū certū eſt ad diem fieri nō poſſe:nec die; expectamus.vt.ſ.eo. l.hoc iure.So.caſu principali:dic aut obligatio habet diem ꝛ penam:aut diem tm̄:aut penā tm̄.aut nec diem nec penam. Primo caſu aut loco pene addicitur intereſſe:ꝛ tunc cu; in tereſſe tacite inſit talis adiectio:nihil videť operari per dictā l.hec verba.ſ.de leg.j.ꝛ ſic ratione particularis offenſe debe ret particulariter cōmitti ſtipulatio.vt.ĵ.v.plane.ꝛ hoc eſt ve ru;,niſi adijciatur dictio tunc:que denotat extremitatē tem poꝛis:vt predixi.ꝛ ita loquitur iſte.§.ſi quis ita.nam ab iſto §.opus fieri erat in obligatione:qꝛ erat in locatione:ſ; in ſti pulatione fuerit adiectū in ɔditione aut addiciť illa certa pe na:ꝛ tūc dic ꝙ ꝓpter particularē offenſam inſolidū cōmittiť ſtipulatio penalis:etiā ante tēpus:vt.ĵ.eo.l.cū ſtipulat⁹ ſum

mihi:ꝛ ratio eſt qꝛ ex quo q's nō inchoat cū inchoare pōt:eſt in mora nō inchoandi:cum nō mediat cum mediare pōt eſt in mora nō mediandi:ꝛ ſic particulariter intereſt.ratione cuius particularis intereſſe pinguius ꝙ̄ intereſt cōmittiť pena:vt ſ.eo.l.ſtipulationū.§.ſi forte.ꝛ.ĵ.de ꝓto.ſtipu.l.fina.ꝛ ne quis eum qui in ius voca.l.ſi ꝑ alium.§.ſi.ꝛ ideo inſolidū cōmittiť pena.ſ; ante diem nō exigatur.ꝛ ita intelligať dicta.l.cu; ita ſtipulatus.Secūdo caſu cū ſtipulatio habet diem tm̄.loquiť l.inſulā.ĵ.eo.Tertio caſu habet penā tm̄ loquiť.l.ita ſtipula tus.ĵ.eo.Quarto caſu qñ non habet diem nec penā:tunc cu; eſt in mora nō inchoandi ꝛ ſic in offenſa particulari ageť ad particulare intereſſe.ꝛ ita loquitur.ĵ.eo.vſi.plane.ꝛ tunc nō poſſum niſi qū tēpus eſt elapſum:intra qđ potuit perfici.vt ſ.eo.l.ſi ita ſtipulatus.ꝛ.ĵ.eo.l.ſi inſulam.ꝛ.l.non exiſtimo.§. fina.nunc tranſeam⁹ ad.§.ſiue.vſi.plane.❡Opponēdo tri geſimoſexto:ibi enim dꝛ ꝙ ſi ſtipulatus ſum inſulam fulciri cōmittitur ſtipulatio:cū incipit mora fieri.contra hoc videť ĵ.eo.l.non exiſtimo.§.fina.Solu.dicunt quidā ꝙ nō eſt ɔtra: qꝛ hic nō aperit textus quādo cōmittať:ſed dicit non eſſe ex pectandū ꝙ inſula ruat.ꝛ ſic concoꝛ.cum.l.contraria.hec ſo. non ꝓcedit:quia cum dictum precedit inter que eſt eadem ra tio ſubſequens reſponſio relata ad ad vnū iuris diſpoſitiōe capit vtrūqꝫ.vt.C.de diuer.reſcrip.l.j.ꝛ.ſ.ad leg.aquil.l.que dam.§.ſi.Sed ita erat in ꝓpoſito vt apparet e.ſi.huius legꝫ ergo ꝛc.Alij dicunt ꝙ hic fuit appoſitū tempus:ibi nō.hoc nō placet:qꝛ hoc nō dicit textus.Preterea poſito ꝙ dies nō ſit appoſita locū habet qđ hic dꝛ.vt.ĵ.eo.l.continuus.§.item qui inſulam.Alij dicunt ꝙ ibi pena:hic non.quid iuris.De hac ſolutione dicam in oppoſitiōe illa:quare dic ꝛ hec eſt ve ra quo ad totale intereſſe:nō poteſt agi anteꝗ̄ tantū tempus tranſeat quo potuerit perfici:vt in contrarijs:ſed ad particu lare intereſſe ſic:cum eſt in moꝛa inchoandi:vt hic.❡Trige ſimoſeptimo oppo.ad verſi.inſulam.nec vbi dicitur ꝙ ſi op⁹ fieri eſt in obligatione ꝙ poteſt agi cum incipit mora fieri in ſule fiende.contra hoc opponiť de.l.ſi ita ſtipulat⁹.ſ.eo.et.ĵ. eo.l.ſi inſulam.Solu.dicunt quidā ibi:ſtipulatus fuit inſulā fieri ſine pena.hic cū pena.Sed hec ſolutio nō videtur bona: quia hic nil de pena dꝛ:ni dicas ꝙ ꝓpter breuitatē ſcripture de.§.pri.ſi quis.iſta ſolu.eſt vera.argu.ſ.de teſtamē.l.here des palā.§.ſed ſi notā.ꝛ eſt vera quo ad quid:ſed nō quo ad ſolutionē ɔtrarij.nam vbi pena eſt adiecta ratione particula ris offenſe cōmittiť inſolidū ſtipulatio penalis.vt.ĵ.eo.l.cum ita ſtipulatus ſim.ꝛ.ſ.dixi.ſed vbi nō eſt pena adiecta ratio ne particularis offenſe nō cōmittitur ſtipulatio ad totale in tereſſe:ſed ſolum ad particulare:vt hic.Sed ꝓ ſolutione con trarij non eſt bona:qꝛ etiam vbi pena non eſt adiecta h; locū qđ hic dꝛ.vt.ĵ.eo.l.continuus.§.item.vnde quia dicūt alij ꝙ lex contraria dicit id qđ hec lex.ꝛ tunc in contrarijs edificari id eſt inchoari ad edificandū.Hec nō eſt bona:qꝛ ſi verba poſ ſunt intelligi ꝓprie nō debent accipi improprie.vt.ſ.de vul. ꝛ pupil.l.verbis.ꝛ.l.in pupillari.ꝛ.l.centurio.ſ; verba legu; in cōtrariū allega.poſſunt ꝓprie intelligi:vt.ĵ.dicā.ergo ꝛc. ❡Itē qꝛ nō licet offendere verba legis.vt.ſ.qui ꝛ a qui.l.ꝑ ſperit.Unde dicūt alij ꝙ ibi ante tempus nō fuit in moꝛa.h ſecus.Hec nō videť bona:qꝛ pſupponit ꝙ quis ante tempus poſſit eſſe in moꝛa.qđ nō videť verū:ꝑ.l.cū fili⁹.§.fina.ſ.eo.qꝛ vbi nulla petitio nulla moꝛa.vt.ĵ.eo.l.ſi pupillus.ſ; dicit ꝙ poteſt ſaluari hoc modo in ɔ̄rijs ante tempus ſubaudi perfi ciendi operis nō eſt in moꝛa:ꝛ ideo eſt dare particularē offen ſam.Alij dicūt ꝙ hic agiť ad factū qđ poteſt:ibi agiť ad pe nam ad quā non pōt:niſi demū die ꝑterita.ꝛ ſic vtrobiqꝫ fuit adiecta pena.Hec ſo.in ſe eſt vera:qꝛ ad penā adiecta nō agiť niſi die ꝑterita.vt.ſ.eo.l.in illa.ꝛ.ĵ.eo.cu; ſtipulat⁹ ſum:ſ; ad ſolutionē ɔtrarij nō eſt bona:qꝛ in.l.ɔ̄ria non apparet ꝙ pe na eēt adiecta:nec h niſi ꝓpter vicinitatē ſcripture.vt.ſ.dixi Uñ meli⁹ dic vt in ſcđa ſo.hui⁹ gl.qꝛ aut nollo agere ad tota le intereſſe rōne opis nō pfecti.ꝛ loquiť.l.ɔ̄ria.ꝛ vba h poſita accipiunť ꝓprie.Aut volo agere ad particulare itereſſe:rō ne opis nō inchoati:ꝛ tūc loquiť h.❡Trigeſimooctauo op. hic dꝛ ꝙ ꝓpter particularē offenſam cōmittiť ſtipulatio par ticulariter ɔtra.ĵ.iud.ſol.l.iam tñ.§.in hac.ꝛ.l.querebať.vbi ꝓpter particularē offenſam cōmittiť inſolidū.So.aut loqui mur in iudicio:ꝛ habent loca contraria:aut extra iudicium ꝛ tunc loquitur hic:ꝛ propter h:quia in iudicio grauatur ꝓ miſſoꝛ inſolidū:ratione particularis offenſe in alio releuatur ꝙ poſt lit.ɔteſt.pōt moꝛā purgare.vt.ĵ.iudica.ſol.l.iij.§.fina. ꝛ.l.ſeq.❡Trigeſimonono op.ad idē ꝙ ꝓpter particularem offenſam ſtipulatio inſolidum cōmittať.vt.ſ.eod.l.eadem.§. cato.ꝛ.l.v.§.fina.ꝛ.ĵ.l.cum ſtipulatus ſum.ꝛ.l.heredes.§.idē

iuris.§.famil.bercis.So.aut stipulatio est simplex ⁊ habet lo
cum qđ hic dicitur: ⁊ ratione particularis offense cõmittit sti
pulatio insolidum cũ modificatione quã.j.subiiciã.¶ Qua
dragsimo opp.ad idem de.l.si is qui ducenta.§.cum ita.⁊.§.
vtrum.So.ibi dispositio erat penalis ⁊ subiecta pluribꝰ fa
ciendis.hic secus.Pro quorũ declaratione clarius dic.aut
dispositio ẽ simplex sine pena:aut penalis.Primo casu aut
loquimur in iudicio: ⁊ tunc per particularem offensam in
solidum vt dicta.l.iam tamen.§.in hac.⁊.l.cum querebatur.
iudicatum solui.aut in cõtractibus: ⁊ tũc ꝓpter particularez
offensam cõmittit particulariter vt hic.⁊.l.continuus.§.itez
qui.j.eo.Secũdo casu.s.cum pena est adiecta:tunc dic aut pe
na adiicitur pluribus fiendis aut vnico fiendo vel non fien
do.Primo casu aut loquimur in iudiciis: ⁊ tunc ꝓpter par
ticularẽ offensam cõmittit insolidũ de rigore sed de eqtate ꝓ
parte dat exceptio.vt.§.si qs cau.l.si seruꝰ.§.si pluriũ aut ex
tra iudicia ⁊ tunc dic aut dispositio incipit a precedenti cõ
uentione:aut a precedenti conditione.Primo casu aut con
uentio precedẽs est alternatiua ⁊ tunc sufficit alterũ fieri:vt
euitetur pena.vt dicta.l.si is qui ducenta.§.si quis de rebus
dub.aut est copulatiua ⁊ tunc aut est concepta negatiue ⁊ re
quirit vtrũqꝫ nõ fieri alioquin pena cõmittitur:aut est conce
pta affirmatiue: ⁊ tunc similiter requirit vtrũqꝫ fieri:als con
mittitur pena.vt dicta.l.si is qui ducenta.§.vtrum. Secũdo
casu quando incipit a precedenti conditione:tunc siue cõdi
tio sit copulatiua siue alternatiua requiritur vtrũqꝫ vt pena
euitetur.vt dicta.l.si is qui.§.cum ita.Secũdo casu quando
pena addicit vnico trandendo vel dando:tunc aut particu
laris offensa per respectum ad id qđ deductũ est in obligatio
ne:aut per respectũ ad personas.¶ Primo casu aut in obli
gatione est deductum dari: ⁊ tunc ꝓpter particularem offen
sam insolidũ cõmittitur pena.vt.j.eo.l.in executionibꝰ.§. itẽ
si ita.Aut in obligatione est deductũ fieri: ⁊ tũc aut est indiui
duũ ⁊ ꝓpter particularẽ offensam cõmittit insolidũ: ⁊ ita in
telligat.j.eo.l.cum stipulatus sum.Aut est diuiduum ⁊ pro
pter particularẽ offensam particulariter cõmittit. vt.j.rem
ra.habe.l.si ꝓcurator.Secundo casu quãdo est particularis
offensa per respectũ ad personas:tunc loquor de ꝑsonis acti
ue aut passiue:si actiue.i.ex parte illorũ a quibꝰ fieri dꝫ.tunc
dic ꝙ vno cõtrafaciente.Aut ẽ in obligatiõe dari ⁊ particu
larem offensam insolidũ cõmittitur.vt.§.eo.l.v.§.si sortem.et
fami.herc.l.heredes.§.idem iurꝫ.aut fieri aut est diuiduuz: ⁊
particularem offensam particulariter cõmittit.vt.§.eo.l.ea
dem.§.cato.v.at.Aut si est indiuiduũ: ⁊ tũc loquimur de ꝑso
nis actiue aut passiue.si actiue.i.ex parte illorum qui debent
facere vno contrafaciente: ⁊ sic in veritate per respectum ad
personas est particularis offensa:insolidũ tamen cõmittitur
pena:qr ex quo indiuiduũ est in obligatione.¶ Quodãmo
do vno cõtrafaciẽte ab omnibus factũ videt: ⁊ per hoc insoli
dum pena cõmittit: ⁊ sic insolidum pena commissa aduersus
vnũquẽqꝫ agitur ꝓ parte hereditaria:vt dicto.§.cato.Secũ
do casu quando loquimur de personis passiue.i.ex parte il
lorum quibus debet fieri:tunc dic ꝙ si vni est factum contra
⁊ sic particularis offensa.de rigore tñ cõmittitur:sed de eqta
te remanet cõmissa cũ effectu ꝓ parte illius cui contrafactuz
est.Pro partibꝰ vo aliorũ quibus nõ est factũ contra:secꝰ qr
ipsorũ nihil interest.vt.§.eo.l.ii.§.fina.¶ Expediti de opposi
tionibus veniamus ad questiones.Et primo querit quomo
do stipulatione interposita sup his de quibus fit mentio:hic
sit indiuisibilis.Pro quorũ declaratione sciendũ ẽm Dy.ꝙ
quedã stipulatiões sunt diuidue natura ⁊ effectu:qdã idiui
due natura ⁊ effectu:qdã idiuidue effectu.Diuidue vo natu
ra ⁊ effectu sunt stipulatiões q cõtinent dari certã qtitatẽ:vl
speciẽ certã.vt.§.eo.l.j.ii.rsi.vt.§.si cũ hominẽ.j.de sol.l.si sti
pulatus.§.i.§.eo.l.in stipulationibus.⁊.j.eo.l.in executioni
bus.§.secunda species.⁊ dicuntur sui natura diuidue:qr cuz
dari significat dominũ effici.vt.j.eo.l.vbi autem nõ apparet.
§.fina.⁊ insti.de acti.§.sic itaqꝫ.dominus aũt intelligi ⁊ qui
ꝓ parte dñs est.vt.§.ad fil.l.j.§.deinde.de lega.j.l.ẽm electe.
§.si.⁊ de verbo.signi.l.pupillus.§.verbum.⁊ de legatis.iii.l.
suos.merito inspecta significatione verbi dare stipulatio reci
pit diuisionem.¶ Item illud dari idem operat in parte da
ta respectu partis qđ operatur in toto respectu totius in do
minii translatione.¶ Item in eo ꝙ in stipulatiõe deducitur
quantitas vel species certa sui natura est diuisibilis.s. nume
ro vel quantitate:numero cũ quantitas deducitur in stipula
tionẽ.§.si cer.peta.l.si fur.⁊.j.de solu.cum stichus.in quotita
te cum species deducitur in stipulationẽ.vt dicta.l.cũ stichꝰ.
⁊ quotitas refertur ad partem pro indiuiso.vt.j.de verb.sig.

Finiuntur quadragita oppositiões ad istum.§.

l.recte effectu.Aut est diuidua.s.effectu liberationis que so
lutione ⁊ acceptilatione partis ꝓ parte liberat debitorem.vt
j.de acceptila.l.pars.⁊ de solut.l.si stipulatus.§.j.Intellige
tamen sponte accipienti.nam creditor nõ compellit particu
larem solutionẽ recipere.vt.§.de vsur.l.tutor.§.lucius.⁊ no.
in.l.quidã estimauerũt.§.si certum peta.¶ Item effectu di
stributionis est diuisibilis:qr diuiditur inter heredes stipula
toris ⁊ ꝓmissoris:pro hereditariis portionibꝰ.vt.C.si certum
petatur.l.j.⁊ de here.actio.l.ii.¶ Item si plures promittunt
ꝓ partibus tenentur:nisi actũ sit ꝙ sint duo rei debẽdi.vt.j.
de duo.reis.l.reos.§.cum in tabu.¶ Indiuidue natura ⁊ ef
fectu sunt stipulationes interposite super facto regulariter:
vt hic.⁊.§.l.ii.§.j.⁊.j.eo.l.in executionibus.§. secũda species.
Et ꝙ natura stipulationis facti sit indiuidua apparet:factũ
eñi qđ in stipulatione deducitur habet certos limites sui me
tas:ex quibus ex eius forma consistit:vt patet in via:actu:et
itinere.vt.§.de serui.rusti.pdio.l.j.§.ita.⁊ in.l.qui sella.§.j.et
l.via.⁊.l.vie.Apparet etiam in domo.vt.§.de vsucap.l. eum
qui edes.sed forma dat esse rei.vt.§.ad exhibẽ.l.iulia.§.sed ⁊
si quis.⁊ de auro ⁊ argẽ.legat.l.seia.ꝙdiu ergo forma que ex
cõsummatione cõtingit deficit:non est opus de quo est actuz.
vt.§.ad leg.falci.l.si is qui quadraginta.§.quedam.⁊ sic non
est illud nisi perfectum sit:dico eadem ratione cum fossa cer
te latitudinis ⁊ profunditatis in stipulatione deducitur:non
est fossa de qua cõuenit si caret illa forma: ⁊ sic dicitur nõ illa
nisi recte formata:cum nil sit actum de eo qđ conuenit nisi sit
perfectũ.vt.C.ad fil.l.penul.⁊.j.de preto.stipu.l.ii.⁊ de lega.
iii.l.fideicõmissa.§.penul.sed dices quare fundum tradi non
recipit diuisionẽ:sicut fundum dari.Respõdeo:qr qui stipu
latur fundum tradi:stipulatur certorum finiũ tradi:als inu
tilis esset.vt.j.eo.l.ita stipulatus.⁊.§.de iure do.l.cum post.§.
gener.ex quibus finibus limitatur per longitudinẽ ⁊ latitu
dinem.Si ergo fiat traditio partis aut partis diuise: ⁊ q suos
primos fines habes: ⁊ tũc nõ dicetur pars sed quoddam to
tum per se diuisum ⁊ diuersum ab eo de quo conuenit cũ non
sit eiusdem forme.vt.j.de verbo.sig.l.recte.⁊.l.item.j.respon.
Aut partis indiuise: ⁊ tũc cum pars ꝓ indiuiso subiiciat in
tellectui:sed non subiiciatur sensui corporeo.vt.§.de leg.ii.l.
meuius.§.duobus.constat ꝙ in ea non potest dici traditio:in
qua nõ interuenit actus corporeus.vt.§.de acquirẽ.rerũ do.
l.seruus.§.incorporales.⁊ sic nõ potest tradi nisi totus: ⁊ ideo
dicitur nõ recipere diuisionem:sꝫ vbi dari fundum est in obli
gatiõe:pars indiuisa potest dari:nõ ꝙ ipsa sola tradatur:sꝫ
totus traditur: ⁊ pars dominii transfert.vt.§.de acqui.rerũ
do.l.traditio.effectu sunt indiuidue:qr nõ põt liberatio fieri
nisi in totũ.vñ aut in totũ fiet aut in nihilũ : vt.j.de accep.l.j.
⁊ ꝑ iusiurandũ.§.j.⁊.ii.¶ Itẽ nõ diuidit inter hẽdes ꝓmisso
ris ⁊ stipulatoris:nã qlibet heredũ ꝓmissoris tenet insolidũ
⁊ qlibet heredũ stipulatoris agit insolidũ.vt.§.e.l.ii.§.ex his.
v.⁊ ideo.⁊.j.eo.l.in executionibꝰ.§.secunda species.⁊ de ser
ui.rusti.predio.l.si vnus.fami.herci.l.heredes.§.an ea.⁊.j.de
preto.stipu.l.ii.in principio.diuisionem numero possunt reci
pere:vt patet in operis.§.eodem.l.in stipulationibus.§.ope
rarum.⁊ de oper.liberto.l.libertus. ¶ Item factorum esti
3 matio † bene recipit diuisionẽ:vt.j.v.si.celsus.⁊ dicto.§.ope
rarum.⁊ de oper.liber.l.si quando.Diuidue natura sed non
effectu sunt stipulationes continentes aliquid dari in genere
vel alternatiue.vt.§.eo.l.ii.§.quedam.⁊.l.in executionibꝰ.§.
ꝓ parte.ratio:qr cõditio.i.vtilitas siue finis ad quẽ stipula
tio est cõcepta infringetur : cum iam in aduersis hominibus
partes solui debent: ⁊ sic nõ sequeretur hominẽ stipulantem
vt dicto.§.quedam.⁊ de leg.l.si ex toto.§.fina.Effectu autem
particularis obseruatiõis:cõmissionis ⁊ distributiõis:diui
due:sꝫ nõ natura cõi eorũ que in facto cõsistunt.Naꝫ inspecta
natura sua ꝓpria diuisionẽ recipiũt:vt stipulatio amplius nõ
peti ⁊ rem ratam haberi.l.vt dicta.l.eadem.§.cato.§. eodem.
⁊.j.rem ratam haberi.si ꝓcurator.illud tamen certum est ꝙ
si agat ad factũ: ⁊ nõ est factũ qđ debuit:vel factũ est qđ non
debuit:illud est diuiduuz quo ad interesse:vt dicto.§.cellus.
§.famil.bercis.l.heredes.§.an ⁊.si serui.ven.l.loci corpus.§.
si fundus.¶ Item illud certum est ꝙ vsufructus est diuisibi
lis tam ratione heredum stipulatoris ꝙ promissoris inter qs
diuiditur ꝙ ratiõe rei in qua cõstituitur pro parte pro diuiso
et pro indiuiso.vt.§.de vsufructu.l.vsufructus ⁊ ab initio.et
ad legem falci.l.j.§.si vsufructus.Et hoc de prima questiõe.
¶ Venio ad v.si.celsus.vbi sup cõpẽdio expedietur practica
sup interesse.de qua plenissime dixi.C.de sententiis que pro
eo qđ interest profer.¶ Et ideo formo secũdã qstionẽ in obli
4 gatiõibꝰ facti succedit interesse.Qualiter debeat formari †
libellus

a ¶ Libell⁹. Adde q̄ libell⁹ est breuis mēbrana actoꝝ petitionē ⁊ ei⁹ cām ⁊ actionē complectēs. Spec. i ti. de libe. cō. §. j. in pn. no. in. c. fi. de libel. oblati. ⁊ in. l. edita. C. de edē. Hostieñ. in summa de libel. cōcep. Rofred. in summa in pnci. Cardi. in clemē. sepe. Et que ⁊ qō debeat cōtinere in libello vide p hos vsus. Quis quid: coram quo: quo iure pstat sed a quo. Recte cōposit⁹ quisq̧ libellus habet.

a libellus ⁊ triplex modus formādi. Uno modo qō petā fieri ⁊ tūc sentētie interrogabitur promissor an velit facere: et si dicat non: condēnabitur ad interesse. Secūdo modo q̄ petam fieri: ⁊ si non fiat peto interesse: est iste modus tutior ꝑm glo. q̄ videtur hoc pbare. s̄. eo. l. ij. §. item si in facto. Terti⁹ modus est q̄ petam ipsum interesse: ⁊ isti tres modi tanguntur in gl. s̄. de actio. emp. l. j. videam⁹ an isti modi sint vtiles. ¶ Et primo videtur q̄ primus modus nō procedat: q: fatuus est iudex: quia in alium condemnat q̄ petitum est. vt. C. de fideicō. mis. liber. l. fi. quia sentētia debet esse petitioni conformis. vt s̄. cōmuni diui. l. vt fundus. ⁊ C. de sentē. ex peric. reci. l. ij. ecōtra videt̄ q̄ procedat: quia interdū iudex condemnat in alio q̄ sit petitum. vt. s̄. si certum peta. l. vinum. cum sua materia. Sed certe materia. l. vinum. parum facit: q: ibi estimatio venit iudicis officio. q: ea que accidūt post litē contestatā valde spectant ad officium iudicātis. vt. s̄. de edil. edict. l. ediles. §. item sciendū. hic vō interesse est in obligatione ⁊ petitione: vt hic ⁊. j. eo. l. si insulam. ⁊. l. quotiens. ¶ In hac questione videtur dicendū ꝑm Pe. Aut peto factū ab eo a quo est impossibile fieri: q: peto librum scribi ab eo qui nō habet manus: ⁊ tunc potest iudex condemnare ad interesse: ⁊ pcedunt ea que dicta sunt. ar. s̄. de confes. l. iulianus. de dolo. l. arbitrio. §. ne tamē. ⁊ de cōsti. pecu. l. promissor. Aut est possibile fieri ab eo qui pmisit: ⁊ tunc fatuus esset iudex. vt. s̄. dixi. ⁊ hoc intelligo quando reus negat se teneri ad factum ⁊ ad interesse: vt quia negat factum esse contractuȝ: sed si reus diceret nollo facere: quia nollo interesse prestare. quasi ipe nō teneatur precise ad factum: vt. s̄. dixi. Et quia omnia iudicia sunt absolutoria. vt insti. de ppe. ⁊ tempo. acti. in fi. tunc cū offerat soluere qō debet: absolui debet per iura preallegata. ¶ Secūdus modus similiter non videtur pcedere: quia libell⁹ debet formari sup eo qō est in obligatione. vt insti. de actio. §. hinc autē. ⁊. j. eo. l. in executionibus. §. pro parte. sed factum ⁊ interesse non sunt in obligatione: vt pbabo: ergo ⁊c. Qr nō sint in obligationibus patet. Nā aut copulatiue aut disiunctiue. copulatiue nō quia tunc vtrūq̧ peti posset. quod esse nō debet. vt. j. de regu. iur. l. bona fides. ⁊ de doli excep. l. apud celsuȝ. §. labeo. alternatiue non. quia certum est q̄ factum ante moram est in obligatione. vt. j. eo. l. si insulam. ¶ Itē quia factuȝ deducitur in stipulationē. vt. s̄. eo. l. ij. §. item si in facto. ergo est in obligatione: vt dicto. §. p parte. j. eo. l. in execut. ⁊ quod nota. s̄. eo. l. stipulationū. §. stipulatio. ⁊ si post moram tenetur ad factum vel ad interesse: melior esset sua conditio ppter moram: qō eē nō debet. vt. j. eo. l. continuus. §. fina. ⁊ qō vi aut clam. l. seru⁹. Et q̄ melior esset conditio apparet: quia in alternatiuis est electio debitoris. vt. s̄. de iure do. l. plerūq̧. ⁊ sic post moram esset sua electio: qō non erat ante moram: cum tunc factuȝ solum esset in obligatione. Et si tu dicas q̄ post moram lex surrogat interesse in obligatione alternatiue. Dico q̄ hoc nō videtur esse posse: quia magna sequeretur absurditas. Pone petit actio alternatiue factum vel interesse: eodem modo facienda est condēnatio. instit. de actio. §. curare. ¶ Item cum postea iudex vellet sequi: pmissor dicet: volo soluere interesse iudex nollet seq interesse re⁹ variabit ⁊ dicet volo soluere factū: ⁊ sic in fictum posset variari in tali ɔdēnatione alternatiua. vt. j. eo. l. cum qui certarum. nō est dare remedium ꝑm Jo. nisi vnum q̄ interitus actus exactionis estimetur: ⁊ in tanta quātitate fiat executio. Cum ergo hic sit laboriosa executio ⁊ quasi sit inutilis sentētia nō est verisimile q̄ lex noluerit hāc alternationē inducere ⁊ subintelligere ex qua causa laboriosus exitus sequatur: cum nihil sit tam pprium legum q̄ claritas. vt in aut. de testamētis imperfe. Concluditur q̄ h̄ duo non sunt copulatiue: ⁊ per consequens talis libelli formatio non procedit. timore cuius dicit Pe. ⁊ Jaco. de ra. q̄ talis libellus nō pcedit asserentes factum ⁊ interesse nō esse in obligatione nec alternatiue: nec copulatiue. nam copulatiua fit per et: vel quia: vel quoq̧. alternatiua per siue: vel vel: aut: vt. j. de verbo. signi. l. sepe. ⁊. l. triplici. Sed dicebant esse absolute. ⁊ q̄ super vno debet formari libellus: quia quando duo auxilia absolute competunt: vnum debet eligi. vt. l. rescriptū §. si pacto. s̄. de pactis. ¶ Item dicunt ipsi: casus est vbi dare ⁊ facere absolute sunt in obligatiōe ⁊ tñ sufficit vnū petere ⁊ aliud probare. vt dicta. l. sepe. versi. cum vō. de vbo. signifi. Dominus meus ipsos redarguit merito. nam dicit nō sintelligunt naturaȝ absolute: nam absoluta semper hȝ effectū vel alternatiuum vel copulatiuū: qō apparet: quia aut apparet de mente proferentis: ⁊ tunc ꝑm eius mentem habet effectuȝ copulatiue vel disiunctiue: vt. j. de verbo. signi. l. alienatiōis verbo. §. fina. Aut non apparet de eius mente: ⁊ tunc aut ca dit inter personas ⁊ habet effectum copulatiue. vt not. dicta l. alienationis. Aut inter res ⁊ habet effectum disiunctiue vt j. de regu. iur. l. in eo. §. penulti. ⁊ pro hoc apparet q̄ ipsi reducuntur ad id qō volebat euitare. non ob. dicta. l. sepe. vsi. cum vero. quia illud qō ibi contingit q̄ ad vnū agat̄ non est de natura absolute. sed est ideo quotienscunq̧ aliquis refertur ad aliud: intelligitur ꝑm illud. vt. j. eodem. l. vbi autē. §. sed si vinum. ⁊. s̄. de re iudi. l. ait pretor. §. si iudex. ⁊. l. in summa. ⁊ de heredi. institué. l. asse. vnde in vsi. cum vō. omnino absoluta referebatur ad aliam obligationem: et ideo ꝑm illam intelligi. Dicitur enim ibi q̄ te mihi dare, facere oportere pmittis. dicis promitto. si enim reus tenebatur ad dandum: sic tenebit̄. si vō ad factum: similiter agam. et sic nō ex virtute absolute: sed quia habetur respectus ad obligationē precedētem. Dic ergo ꝑm dominum meum: libelluȝ posse saluari. nec ob. quod dicitur q̄ morosus erit melioris conditionis: quia hoc nō est verum. Tu dicis q̄ post moram ista alternatio dabit electionem reo ꝑm naturam alternatiue. Dico q̄ hoc nō est simpliciter verum: quia est quedam alternatiua quā lex inducit in defectum alterius: ⁊ in hac actoris est electio. Et hoc pōt probari arg. eorum que no. C. de pac. l. cū proponas: lȝ ibi posset assignari alia ratio: aut vna nō succedit in defectum alterius: et tunc ꝑm naturam alternatiuoꝝ fiet electio debentis. ¶ Iteȝ sciendum q̄ quando vna alternatiuarū succedit in defectū: aut succedit puisione legis: ⁊ tunc in petendo electoris est electio in purgando moram ante litem cōtestatā est rei. vt. j. eo. l. si insulam. si vō puisione hominis tunc in petēdo ⁊ nō in purgando sit potestas actoris. ⁊ ita potest intelligi. s̄. de doli exceptio. l. apud celsum. §. labeo. ⁊ ratio huius est. quia cuȝ homo sibi prouidet: lex pinguius ⁊ facilius sibi consulit. argu. eorū que not. C. de condic. inser. l. si vxor. patet ergo ex predictis q̄ actor potest agere ad id qō vult. reus vō potest purgare vsq̧ ad litem contestatā. Uel melius ⁊ breui⁹. non distinguit̄ prouisio legis a puisione hominis. Sed dic q̄ vna stipulatio succedit in defectū alterius in eligendo electio est stipulatoris: sȝ reo datur facultas purgandi vsq̧ ad lit. contestat. Non obst. alia ratio q̄ executionis effectus esset laboriosus: quia debet imputari stipulāti: qui viam alternatiuā eligit: cū posset vnū de alternatiuis eligere: sicut dicimus de esse qui potest implorare officiū iudicis: ⁊ agi actione in factū descendente ex snia vt solet dici in. l. miles. §. iudicati. s̄. de re iudi. ⁊ qō imputari debeat eligenti laboriosam viam pro expedita facit. C. de iur. delibe. l. fi. §. finaūt. Quid ergo dicemus de predicto libello: videt̄ q̄ nō valeat alia ratione: quia cum sit electio stipulatoris debet vnum eligere. arg. j. eo. l. si qs stipulatus sit. So. dicit dñs meus q̄ reus pōt dicere actori p dictaȝ. l. fi. aut reus hoc nō dicat libellus alternatiuus pcedat: ⁊ sic intelligatur glo. ⁊ pcessus alternatiuus ⁊ snia: vt dicto. §. curare. ⁊ in executione reus poterit variare: vt. s̄. dixi ⁊ sibi imputet p viam alternatiuam eligit: cū vnū poterat eligere. ¶ Nūc veniam⁹ ad tertiā formā libelli q̄ ego petam interesse q̄ forma de plano pcedit: ⁊ pbat̄ hac. l. ⁊. j. eo. l. quotiens. ⁊ rem ra. ha. l. ij. l. si cōmissa. ⁊. l. si pcurator. ⁊. s̄. si quis in ius voc. nō ier. l. fina. verūtamē si liceret dici opinionē cōmunē pbabilem: dici posset q̄ postq̄ interesse in obligatione succesit nullo modo ad factum posset formari libellus: sȝ tantum ad interesse: ⁊ per cōsequens tm̄ vltima forma pcederet. ⁊ q̄ hoc sit verū pbatur sic. Presuppono q̄ ministerium hominis ⁊ ministeriū legis supplēs ministeriū hoīs equiparētur. vt. s̄. de manu. l. cām. §. j. ⁊. §. si mā. ita fuerit alie. vt ma. l. fi. s̄. de neg. ge. l. pōponi⁹. j. ⁊ de ɔdi. insti. l. si ita heres. Ad ppositū si homo loq̄ret̄: pmitto domū facere: ⁊ si nō fecero pmitto centū noīe pene. cū erit in mora nō faciēdi succedit pena que nouat obligationē facti vt. s̄. de ac. ⁊ ob. l. obligationū fere. §. fi. ⁊ sic pmā obligationē extinguit. vt. j. de noua. l. j. Ad factū ergo nō poterit agi. Ita in pposito cū ego pmitto simpliciter facere domū ministerio legis subaudit̄: qō si nō facio pmitto interesse: vt no. i gl. ⁊ hī. Preterea cū est in mora faciēdi dicit̄ subrogari interesse: sed subrogatio est in locū prioris submissio. Hec oīa pbantur. s̄. quando dies lega. ced. l. si cum presumptione. ⁊ de penu leg. l. si penum. Preterea sic est in legato. si lego penū: si penū nō dederit lego decē nomine pene: cū potuit dare penū ⁊ nō dedit: legatum penoris confundit̄. Hinc est q̄ penus tantū est in solutione. vt. s̄. de penu lega. l. j. ⁊ no. glo. s̄. ad leg. fal. l. j. §. item si ita. Item cum promitto facere domum ⁊ non facio: in locum facti subrogatur interesse: ergo dicemus factum non esse in petitione: per ea que supra dixi: ⁊ multofortius debet dici in stipulatione q̄ in legato. argumentuȝ. j. de regulis iuris. l. in testamentis. si velles tū tenere q̄ hec argumenta non

procedãt:posses respõdere ad.l.obligationu3 fere.§.fi.qḋ ibi
nõ est ꝓprie nouatio:ſ3 quasi.vt ibi apparet in textu:vel pos/
ses dicere ꝙ ibi agebatur ꝙ fieret nouatio in materia nostra
non agitur tacite:ergo etiã de iure veteri nõ fit nouatio.vt.l.
quotiẽs.j.de nouatio.Uel dic ꝙ illa hodie corrigit̃ p.l.vl.C.
de nouatio.De quo tamẽ plene dicam.j.eo.l.si stipulat⁹.non
ob.l.si penũ.ꝛ.l.j.de penu leg.ꝛ ad legem falci.l.j.§.ite3 si.ita
qḋ ibi dicitur ꝙ penus tm̃ est in stipulatione:exponit Dy.ex
eo qḋ non est in petitione precisa:ſ3 bene est in petitiõe vt pe/
nus vel pena soluat̃ ꝛ intelligat̃ illa materia.Et hec de secũ/
5 da questione.¶ Tertio quero qualiter † interesse[a] petetur
a id est an certum ponetur in libello an sufficiat incertum pete
re ꝛ videtur ꝙ incertum possit peti dicẽdo:peto interesse.qḋ
tamẽ in ꝓcessu cause certificetur.vt insti.de ac.§. curare.ꝛ.s̃.
eo.l.si penã.ꝛ.j.eo.l.liber homo.§.fi.ꝛ.C.de sen.que ꝓ eo qḋ in
terest ꝓfe.l.vnica.Quid plus.glo.videt̃ hoc tenere.C.que si/
ne certa quantitate ꝛ si quis in ius voc.nõ ier.l.fi.ꝛ.s̃.si certũ
peta.l.certi cõdictio.ꝛ.l.si quis certũ.ꝛ ad ide3 veniat.l. vinũ.
eo.ti.cũ sua materia.In oppositum videt̃ nam interesse dici/
tur estimatio pecuniaria.vt.j.§. nostro modo.sic vnusquisq̧
qui petit certã pecuniã petere debet.vt.s̃.de rei vẽdi.l.si rem.
sed ita est in ꝓposito:ergo ꝛc̃. Preterea sententia debet esse
cõformis libello.vt.s̃.cõi diui.l.vt fundus.ꝛ.C.de sentẽ.ex pe
ricu.reci.l.ij.sed pecunia numerata erit in sentẽtia.vt.s̃.de re
iudi.l.si quis ab alio.ꝛ.j.de fur.l.in actione.Item vt re⁹ pos/
sit deliberare:vt.s̃.de eodem.l.j.in prin.Solu.dic ſm moder/
nos ꝛ bene:ꝙ aut est interesse de preterito.ꝛ tunc quia certu3
est:ꝙ ea que de preterito sunt certa.vt.j.eo.l.ꝯditio.ꝛ.s̃.de in
iusto testa.l.cum in secũdo.tunc debet poni certũ in libello:vt
in argumẽtis vltimo factis:ꝛ formabit̃ sic. Promisisti mihi
facere insulam cum talibus finib⁹ ꝛ metis ꝛ nõ fecisti ꝛ tantũ
tempus preterijt ꝙ ꝑficere potuisses:ex quo interest mea in
decẽ:ꝛ ideo decẽ a te peto.Si vͦ interest de futuro:tũc q: ea
que sunt de futuro natura sunt incerta.vt.s̃.si cer.pet.l.respi
ciendũ.hoc casu loquit̃.§.curare.ꝛ in hoc glo.bene dicunt ꝙ
suꝑ interesse admittit̃ petitio incerta. Uerbi gratia.Mutua
ui tibi vinum:nõ reddidisti ad terminũ:peto te cõdẽnari ad
vinũ:ꝛ q̃ti plurimi fuit a tꝑe more:qḋ dico esse quinq̧:ꝛ q̃ti
plurimi erit in futurũ vsq̧ ad sentẽtiam:istud qḋ est de futu/
ro nõ potest certum cõprehendi in libello:ꝛ ideo quo ad hoc
admittit̃ incerta petitio.arg.s̃.si pars hered. peta.l.i.§.fi.ꝛ.l.
nõ possumus.ꝛ de rei vẽdi.l.que de tota.ꝛ ita intelligat̃ mate
ria.l.vinum.ꝛ hec.l.ꝛ alie de materia tractantes.¶ Quarto
6 quero qualiter interesse † in iudiciũ deductũ debeat ꝓbari:
ꝛ circa hoc variat glo.ꝛ doctores in.l.ij.ꝛ.l.nũmus.de in litẽ
iurã.ꝛ.s̃.qḋ vi aut clam.l.semꝑ.§.in hoc.ꝛ dicta.l.vnica.C.de
sen.q̃ ꝓ eo qḋ interest ꝓfer̃.vbi de hoc plene dixi.vͦ.sequit̃ vi/
dere qualiter interesse ꝓbet̃.Unde dicunt aliqui aut interes
se petit̃ ex actionib⁹ ex quib⁹ iuratur in litem:ꝛ tunc aut con
uentus est in culpa ꝛ non iuratur in litem:immo interesse d3
ꝓbari per testes.vt.s̃.de in lit.iurã.l.ij.Aut est in dolo:ꝛ tũc
aut cõstat iudici de affectiõe petẽtis ex natura rei de qua agi
tur ꝛ tunc iuratur in litem:ꝛ p sacramentũ in litem ꝓbat̃ in/
teresse.vt.s̃.de in litem iurã.l.ij.ꝛ.l.in actionibus an nõ.ꝛ tũc
ꝓbatur nõ per sacramentũ in litẽ:ſ3 per sacramẽtũ de verita
te sic.vt.l.nũmis.s̃.de in lit.iur.tunc aut interesse venit ex de/
licto vt ꝓbatur p sacramẽtũ.vt.C.vñ vi.l.si quando.ꝛ de in
litem iurã.l.cum furti.ꝛ qḋ vi aut clam.l.semper.§.in hoc in/
terdicto.aut venit ex cõtractu:ꝛ tũc aut petit̃ interesse rei ex/
tantis:ꝛ tunc ꝓbat̃ p testes.vt.j.de p̃to.stipul.l.fi.ꝛ not.dicta
l.vnica.C.de sentẽ.que ꝓ eo qḋ interest ꝓfer.aut rei nõ extan
tis:ſ3 perempte.ꝛ tũc aut rei perempte aliqua estimatio esse
potest:ꝛ per testes debet ꝓbari interesse.vt dicta.l.fi.j.de pre
to.stip.ꝛ insti.eo.§.fi.aut rei perempte nulla estimatio esse po
test:ꝛ tunc verũ interesse ꝓbatur per sacramentũ:nõ dico in
litem:ſ3 de veritate.vt dicta.l.in actionib⁹.§.fi.de in litẽ iur.
Alij dicunt breuius:aut debet̃ interesse q: factu3 est qḋ fieri
nõ debuit:ꝛ tunc ꝓbatur per sacramentũ.vt dicta.l.si quan/
do.C.vnde vi.ꝛ dicto.§.in hoc interdicto.ꝛ dicta.l.cum furti.
Aut venit interesse:quia est dolus cõmissus:ꝛ tũc in arbitra
rijs ꝛ bone fidei ꝓbatur interesse per sacramentũ in litẽ.vt.l.
ij.ꝛ.l.in actionibus.de in litẽ iurã.In alijs vͦ per sacramẽtũ
veritatis.vt dicta.l.in actionib⁹.ꝛ dicta.l.finali.ꝛ.l.nũmis.de
in litem iurando.Si vͦ est culpa cõmissa ꝛ tunc per testes.vt
l.fina.j.de preto.stipula.ꝛ qḋ nota.dicta.l.vnica.C.de senten.
que pro eo qḋ inter.Alij dicunt aut agitur actione bone fidei
vel alia super qua iuratur in litem aut non.Primo casu: aut
agitur ad speciem aut ad quantitatẽ:si ad speciẽ propter do
lum probatur interesse per sacramentum in litem ꝓpter cul/
pam per testes.vt.l.ij.cum ibi notatis.s̃.de in litem iuran.Si
ad quãtitatem ꝓ culpa interesse probatur per testes.vt dicta
l.fina.de preto.stipula.per dolum ꝓbatur per sacramentũ de
veritate:vt dicta.l.nũmis.¶ Secundo casu principali inter
esse ꝓbatur per dolum per sacramentu3 de veritate.vt dicta
l.in actionib⁹.§.fina.ꝛ dicta.l.cum furti.per culpam ꝓbatur
per testes:vt dicta.l.fina.j.de preto.stipul.¶ Quinto quero
7 nunquid iudex † super interesse ꝓnunciet si in libello peti/
tum nõ est breuiter:dic aut est interesse contingens ante litem
contest.ꝛ tunc iudex super eo pronunciare non potest:nisi sit
petitum.arg.huius.l.vͦ.celsus.ꝛ.s̃.de vsur.l.partũ.aut est in/
teresse contingens post litem contestatam:ꝛ tunc q: officium
iudicis valde viget post litem contestatã:vt.s̃.de edi.edict.l.
ediles.§.item sciendum.potest ex officio suo cõdemnare l3 nõ
sit petitum.de quo vide qḋ no.in Spec.de fructibus ꝛ inter/
esse.§.cõmune.vͦsi.j.¶ Sexto quero:hic dicit̃ ꝙ in obligatio
nibus facti si nõ fiat iuris dispositione videt̃ tacite promitti
interesse.nunqd admittatur.probo in cõtrariũ.Dic ꝙ nõ:q:
est quedam fictio contra quam nõ admittitur:probo vt.s̃.de
in integ.resti.l.j.Dy.qḋ metus causa.l.fi.ꝛ.C.ad velleia.l.an/
tiqua.¶ Septimo quero.§.si quis ita.an si quis ꝓmittat an/
te kalendas soluere videatur in diem ꝓmisisse.Et primo vi/
detur ꝙ sic:q: paria sunt ꝓmittere ante kalendas ꝛ ꝓmitte/
re kalẽ.vt.l.qui ante.s̃.eo.ꝛ.l.qui.§.qui ita.Sed si promittas
kalen.hoc est in diem.vt.s̃.eo.l.in illa ꝛ.l.q hoc anno.ergo ꝛc.
Pe.interdum sic dixit.qui promittit ante kal̃.soluere nõ ꝓ/
mittit in diem.est differentia si quis ꝓmittat kal̃.ꝛ ante kal̃.
vt ꝓbatur.s̃.eo.l.nulla.ꝛ.l.hoc iure.ꝛ ꝓbatur etia3 alia rõne
si libertas est relicta in diem nõ competit nisi adueniente die:
vt.s̃.de manu.testa.l.sed si quis ꝓmittat libertatẽ ante annũ
statim est dicendum ipsum esse liberum.vt.s̃. de manu.testa.
l.si ita.§.fi.ergo apparet ꝙ nõ est in diem:nec ob.l.qui ante.ꝛ
l.eum qui.§.qui ita.s̃.eo.quia ex parte ꝓmissoris ea fit ratio:
vt ante cõpelli nõ possit:ſ3 ex parte stipulatoris secus:qḋ de
claro.nam si quis ꝓmittat kal̃.soluere apparet ꝙ dies est ad
iecta gratia stipulatoris:ꝛ ideo ante soluere non posset.vt.l.
eum.s̃.de annuis leg.ꝛ de lega.ij.l.si ita relictum.§.pegasus.
sed si ꝓmittat ante kalẽdas bene potest soluere ante kalẽdas
ꝛ hoc apparet ex forma verboꝝ in stipula.positoꝝ.Et Pet.
intelligit prefatam materiã alibi tamẽ.s.in.l. cum stipulatus
sum mihi.ꝛ.l.in insulam.j.eo.Dic sic.aut illud qḋ ꝓmittitur
habet diem a se:vt facere domum:ꝛ similia:ꝛ tunc stipulatio
ista est in diem:quia stipulatio de se habet diem:ꝛ videt̃ con/
sensu partium dilatata:ꝛ ita intelligatur.j.eo.l.interdũ.aut
illud qḋ ꝓmittitur nõ habet diem de se:ꝛ tunc hec stipulatio
ante kalẽdas nõ est in diem.ꝛ ita intelligat̃.l.hoc iure.s̃.codẽ.
Dico ego ſm cõmunem opinionẽ ꝙ hec stipulatio ante kal̃.
habet diem.vt dicta.l.qui ante.ꝛ.l.eum qui ita.s̃.eodem.non
ob.l.in illa.coniungendo cũ.l.hoc iure.quia dic vt ibi ſm ter
tiam solutionẽ.nõ ob.l.si ita.§.finali.de manumis.testa.quia
ibi est speciale fauore libertatis per.l.j.§.si intra.de successo.
edicto.¶ Octauo quero super.§.plane.quid si est factu3 qḋ
fieri nõ debuit:an cõmittat̃ stipulatio ad interesse totale:an
ad particulare.dominus meus dicit ꝙ ad totale:per.l.si in
lege.§.colonus.s̃.locati.ꝛ de annuis lega.l.ij.Ratio est:quia
differentia est inter fieri qḋ nõ debet:ꝛ nõ fieri qḋ debet:quia
fieri qḋ non debet est grauius.vt.s̃.eo.l.cũ filius.§. in hac.et
solu.ma.l.si mora.ꝛ.l.si constante.§.si maritus.Tu dic aut fa
ctum est iterabile:ꝛ tunc si fit quod fieri nõ debet cõmittitur
quãti interest tunc non fieri ꝛ sic particulare.vt.j.eoḋ.l.si sic.
vsufruc.quẽad.ca.l.j.§.hic ante.al̃s.§.habet autẽ.aut factu3
non est iterabile:ꝛ tunc puto semel cõmitti ad totale interesse
vt dicto.§.colonus.ꝛ dicta.l.ij.ꝛ arg.s̃.de manumis.testa.l.si
ita.¶ Nono quero pone ꝙ quis fuit in mora non incboandi.
formo libellum contra ipsum:ꝛ peto particulare interesse:q:
non incboauit:nunquid libellus ꝓcedat.Uidetur ꝙ nõ per
l.si ex toto.§.fina.s̃.de lega.j.Dic ſm Jaco.de ra.ꝙ hoc casu
debeo agere ad factum sub ea estimatione que esset si tũc op⁹
fuisset incboatum ꝛ non perfecte.argu.l.vinum.cum sua ma
teria.s̃.si certum petatur.Pe.dicit ꝙ possunt indistincte sic
agere.vt.s̃.de acti.emp.l.predia.ꝓ socio.l.si quis a socio.que
leges sic faciunt ꝓ eo:quia hic cum non incboauit statim fuit
in mora nõ incboãdi:ꝛ sic statim incipit interesse:postea plus
est in facto q̃ in ipso particulari interesse.ergo vtrunq̧ pote/
rit peti:sicut dictis legibus dicitur de pena ꝛ interesse.Scḋ3
ergo eum poterit vtrunq̧ peti:nec ob.l.si ex toto.quia loqui/
tur in alternatiua:nos vͦ loquimur in absoluta.Hec opinio
trahit ad errorem a dictis superioribus:quia dictus Petr⁹
tenebat ꝙ in obligatione facti quis precise tenebatur:quod
similiter

a ¶ Interes/
se.adde ꝙ i/
teresse d: eẽ
triplex.s.cõ
mune:parti
culare:ꝛ sin
gulare.gl.et
Bart.C.de
sen.q̃ pro eo
qḋ inter.ꝓ/
fe.Inno.i.c.
cũ eccl̃iasti/
ce.de excep.
Spec.in tit.
de fruc.ꝛ in/
teresse.§.iij
ꝛ qḋ interes
se aliud ẽ ꝓ
babile ꝛ aliḋ
nõ.vide bal.
post gl.in.l.
manifestissi/
mi.C.de fur.

similiter est falsum vt hac.l.⁊.l.si quis ab alio.s̃.de re iudic.⁊.s̃
dixi dic ergo quod libellus talis procedit qḋ sic declaro ꝺm do
minum meũ cum peto interesse particulare rõne operis nõ in
choati. Aut non interest nunc fieri sed tunc sic ⁊ tunc prestãdo
particulare interesse liberatur cũ non intersit nũc fieri ⁊ sic ad
factum sublata est obligatio vt.ĩ.e.l.qui insulã aut interest nũc
fieri ⁊ tunc si nollet non facere prestabit interesse etiaꝫ operis
non consummati ar.l.si ita stipulatus sum abs te.s̃.e.⁊ tunc si
in illo interesse quod venit ratione interesse potest aliud parti-
culare comprehẽdi non soluet vtrũqꝫ al's si excedit poterit pe-
tere quod excedit vt.d.l.predia ⁊.d.l.si quis a socio:si vero nol
let factum prestare ante litẽ ꝯtest.cum possit moram purgare
ante lit.contest super interesse vt hic faciendo purgabit morã
etiam super particulari interesse nisi plus sit interesse ꝙ ipsuꝫ
factum ⁊.ĩ.e.l.si ita quis.§.seia. ¶ Qualiter ergo respondebi-
mus ad legẽ si ex toto de lega.j.dic quod ibi volebaꝫ partẽ vniꝰ
alternatiuorũ ⁊ partẽ alterius habere ꝙ non possim:hic vero
volebam consequi totum ꝙ in obligatione venit vnũ respectu
⁊ illud plus qḋ accedebat alio respectu quasi totũ vnũ qḋ pos
sum ⁊ ita intelligantur predicta iura nõ ob.materia.l.vinũ quia
illud locũ habet vbi quid venit officio iudicis qḋ non est in q̃-
stione nr̃a. ¶ Decimo quero an in obligatiõe in dieꝫ aut ante
nascatur actio in q̃stione glo.⁊ q̃si oẽs moderni doctores tenẽt
qḋ ante diẽ sit nata obligatio ⁊ actio sed nõ cũ effectu qḋ si an-
te diem agat ob.excep.sed Pe.de bel.⁊ quidã alij vltramõta-
ni post eum tenẽt qḋ sit nata obligatio sed nõ actio ante diem ⁊
hoc etiam videtur sentire glo.C.vt act.ab hered.⁊ cõtra.here.l.
vnica vbi de hoc satis dixi hãc q̃stionẽ disputauit dñs de pyt.
⁊ q: argumẽta vltramontanoꝝ nõ vidit iḋ eis nõ respondit in
questione predicta allegemus itaqꝫ pro vtraqꝫ parte et qḋ com
munis opinio ⁊ modernorũ sit vera ꝓbatur. ¶ Primo q: oliꝫ
actio de dote habebat sua tẽpora.s.ãnua bima trina die vt.C.
de rei vxo.act.l.vnica.§.exactio.sed lex dicit qḋ scḋm pactuꝫ fa
ctum fuit in specie actiõis de dote vt.s̃.de pactis.l.si vnꝰ.§.qḋ
in specie:ergo patet qḋ ante diem erat actio idem patet ex fi.il-
lius.§ qḋ in specie vbi dᷓ qḋ actio de dote redit ad suam natu
rã:ergo ante diem erat actio sed eius nature erat detractum p
primũ pactũ. ¶ Itẽ dicitur i.l.qḋ cũ plegatur in diẽ qḋ inerat
actioni de dote ⁊c.ergo patet qḋ ante diẽ erat nata actio:nam
si non esset nata non diceref inesse actioni de dote vt.s̃.de do-
te prelegata.l.j.§.adeo ⁊ qḋ sit nata certum est so.matrimonio
statim vt not.de dote prele.l.pater ⁊ institut.de lega.§.sed ⁊ si
vxor. ¶ Quarto dᷓ quod rei vxo.actio.ex act.polliceť annua:
bima:trima die:ergo iam erat quia eiꝰ qḋ non ẽ exactio pollice
ri non potest. ¶ Quinto si debitor in dieꝫ legat creditori valet
legatio propter representationẽ nõ dicit act. Nam si velles di-
cere eã non natã esset etiã vtile ꝑpter naturam actionis vt in-
stitut.de lega.§.si in diẽ. ¶ Sexto probatur q: in.l.diciť hij er
go quibus intra tempꝰ agere volentibus obstat exceptio:si añ
diẽ agenti ob.exceptio ptꝫ ꝙ añ diẽ nata erat actio cũ exceptio
sit actiõis exclusio vt.s̃.de exce.l.j.qḋ ptꝫ insti.de excep.§.tpales
⁊ in.l.lecta.s̃.si certũ pet.vbi dicitur in mora debitor ⁊c. ¶ Se-
ptimo probo per eundẽ.§.temporales vbi dicit differri actionẽ
ergo patet qḋ erat nata al's non differreť q: non differť qḋ nõ
est sicut remittitur qḋ non est vt.s̃.de in ius vocã.l.ꝙuis nec li
beratur qui non est obligatus vt.ĩ.l.proxi.sicut non rumpitur
qḋ non est.s̃.de iniusto testamẽ.l.nã ⁊ si sub conditione.§.rum
pendo. ¶ Octauo probatur per eundem.§.in v̇.hodie dum di
cit ne inducias q̃s ipse actor inducit vel quas actiones ⁊c.nota
actiõis. ¶ Nono probať quia qui ante diem agit p̃mature agit
ergo actio cõpetit licet p̃mature agat vt.ĩ.eo.l.liber homo ⁊.s̃.
qñ dies vsufr.leg.ce.l.j.in fi. ¶ Decimo dᷓ in.l.iustas actiones
que non sunt suis tẽporibus intẽtate iussimꝰ concremari ergo
patet quod sunt ante diẽ cũ non possit tolli ante diem quod nõ
est vt dictũ est sicut nec admitti vt.s̃.quibꝰ modis vsufr.amit-
tatur.l.j.§.sed ita demũ ad idem q: textus dicit qḋ ante negať
ergo est sed eius exercitiũ denegať vt.s̃.qui satisda.cog.l.si de
cesserit. ¶ Undecimo ꝓbatur ex imparitate q̃ est inter obliga
tionem in diẽ ⁊ conditionalẽ:nam in legatis cõditionalibus nõ
fit trãsmissio sꝫ in legatis in diẽ sic vt.C.de ca.tol.l.vnica.§.cũ
igiť ⁊.§.sed ⁊ siquidẽ. ¶ Itẽ differũt ꝙtũ ad fal.vt.s̃.ad.l.falc.
l.j.vt.l.fal.⁊.l.in ꝙtitate.§.in diem. ¶ Itẽ ꝙtum ad repetitio-
nem soluti vt.s̃.de condi.indeb.l.in diem.⁊.l.sub conditione:er
go imparitas est in obligatione ꝯditionali ⁊ in diem quia in cõ
ditionali non oritur obligatio nec actio in ea que est in diem sic.
¶ Duodecimo probatur omnes consentiunt quod sit nata ob
ligatio sed obligatio est mater actionis vt.s̃.de procurato.l.li-
cet.§.ea obligatio:vnde sicut mater nõ potest esse sine filia ita
nec obligatio sine actione. ¶ Tertiodecimo probatur quia lex

reuocat in dubium:aut ante diem posset peti vt institu.e.§.id
autem si actio non esset nata in dubium non reuocaretur cũ nẽ
mo sine actione experiatur vt.s̃.de nego.gest.l.si pupilli.§.fi.⁊
l.debet referri ad casum dubium vt.s̃.de carbo.l.quod labeo.
¶ Quartodecimo videtur casus in.l.obligationuꝫ fere.§.j.vt
s̃.ti.proxi.vbi dᷓ natura hoc est vt ante diem nõ exigať quasi di
cat subest actio licet nõ exactio maxi.quia in.§.placet sequitur
obligationẽ nõ ꝯstitui. ¶ Quintodecimo vr̃ casus in.l.j.in fi.s̃.
qñ dies lega.ce.vbi videtur qḋ actio ꝑ vsufr.non est ante diem
postea duꝫ dicit ꝙuis al's excipit ab eo qḋ dixerat de act.quia
exceptio debet differre ab eo a quo excipiť vt.s̃.de lega.j.l.titie
textores.§.j.⁊ de eo qḋ certo loco dari oportet.l.ij.§.si quis ita
ibi dum dicit ꝑpter eram. ¶ Sextodecimo similiter videť ca-
sus.ĩ.de verbo.signi.l.cedere diẽ vbi diciť vbi quis pure stipu
latur cedit ⁊ venit dies ⁊ intellige cedit quo ad omnia.i.quo de
act.⁊ quo ad obligationẽ venit intelligas q̊ ad petitionẽ postea
sequitur vbi obligatio est in diem cessit sed non venit ⁊ intellige
cessit quo ad omnia.s.oblig.⁊ act.vt.s̃.proxi.sed non venit ꝙtũ
ad petitionem nam sequentia declarantur ex precedentibꝰ vt
s̃.de lega.j.l.si seruus plurium.§.fi.⁊ de testamẽtis.l.heredes.
§.primo ⁊ i hac opinione resident glo.communiter ⁊ moderni.
Pe.vero ⁊ sequaces dicunt qḋ nata est obligatio sed nõ actio
ante diem de obligatione dicunt ipsi patet in dicta.l.cedere vt
s̃.e.l.in centensimis sed qḋ non sit nata actio sic probãt ⁊ addi
ciam aliqua que non allegãt ad hoc enim facit.s̃.e.l.eum q ha-
len.§.quotiens ibi verum dies adiectus deficit ne presenti die
pecunia debeať si non debeť ergo non est actio. ¶ Item pro h̃
s̃.ea.l.si ita stipulatus essem abs te ibi celso placet non autem
agi posse ex ea causa ꝙ tẽpus prestitisset ⁊ sequiť in fi.nec fide-
iussores ante tenebuntur si non teneneť ergo non est nata actio.
¶ Item probatur per.l.existimo.ĩ.e. ¶ Itẽ per.l.liber hõ.ĩ.e.
ibi peti non debẽt ⁊c. ¶ Et instant.e.§.in diem.s̃.de operis li-
bertorum.l.quotiens ⁊.ĩ.e.l.interdũ ibi tunc enim incipit actio
cum per rerum naturã ⁊c. ¶ Item.s̃.mandati.l.si mandauero
in princip.et.l.fideiussor ꝙuis ⁊.s̃.si quis caut.l.si eum.§.si ho-
mo sisti vbi si promitto hominem sistere certa die ⁊ ante diem
moretur dolo meo licet ante contracta sit obligatio tamẽ expe-
ctatur dies ⁊ ante eã agi non potest tota enim stipulatio in diẽ
collata videtur si tota stipulatio ergo natiuitas actionis que ẽ
pars stipulationis ⁊ quidem maxima ad idem.s̃.eadem.l.in il-
la ⁊ qḋ maxima pars stipula.sit dies probatur.s̃.de eden.l.pri-
ma. ¶ Item quia magna similitudo est inter stipulantẽ in diẽ
⁊ conditionalem nã stipulatio quocũqꝫ facta demũ valet cum
dies vel conditio extiterit vt.ĩ.de acceptila.l.qḋ in diẽ. ¶ Itẽ
similitudo est in repudiatione vt.s̃.de lega.secundo.l.si ita scri
ptum.§.si sub conditione. ¶ Item ⁊ circa cõpensa.vt.s̃.de cõ
pensa.l.qḋ in diem:sed in conditionali non est nata actio ante
conditionem:ergo nec ante diem. ¶ Item probatur.s̃.si certũ
peta.l.cum conditione. ¶ Item dicũt qḋ est casus licet prefa-
tus.d.Bar. ¶ Primo allegauerit in.l.fulciniꝰ.§.si in diem.s̃.
ex quibus causis in posses.eatur.l.vbi de hoc dixi q: duꝫ loqui
tur debitore in diem ⁊ conditionali quid interest debitor q̃s nõ
sit an nondum conueniri possit:postea sequiť idem erit dicen-
dum si quis habet act.sed act.sed talẽ que per excep.repellitur
ergo videtur innuere qḋ primo non erat actio. ¶ Item ꝓbať
quia vbi est actio ibi est replicatio sed iure veteri dos solui de-
bebat annua bima trina die:sed si quis paciscatur vt anteriori
die soluatur replicatio pati non iuuat act.ratio est ne ex pacto
actio oriať ergo non erat nata actio hoc probatur in.l.iuregen
8 tium.§.quinimmo.s̃.de pactis. ¶ Item omnis diffinitio † dꝫ
conuerti cũ suo diffinito vt.ĩ.de verbo.signi.l.nihil aliud est he
reditas nisi ius persequendi ⁊c.ergo vbi non est ius persequẽ
di non est actio ⁊ istud est magis argu.a contrario sensu ita dᷓ
institu.de act.in princip.sed scḋm omnes ante diẽ non ius pse-
quendi ergo ante diem non est actio. ¶ Iteꝫ personales actio
9 nes † differunt a realibus q: personales competunt cum po-
test intendi aliquid dari oportere:ergo vbi non potest intendi
non competit vt.ĩ.e.l.si stipulatus.§.cum stipulamur queritur
⁊c. ¶ Itẽ dicunt ad istud non posse respõderi omnis actio ni-
titur equitate vt.s̃.de doli excep.l.quia equitate sed si promisi
dare in pascha etiaꝫ si queratur ab aliquo laico nõ est equitas
qḋ ante pascha nascať actio:ergo non erit nata. ¶ Scio dicit
Pe.quod vos creditis quod male dicaꝫ cum dixi omnis actio
nititur equitate: nam falsum videtur si enim induxi te dolo
ad promittendum vel metu hic non est equitas act.dari et ta-
men datur.C.de inutili stipu.l.si dolo.⁊.s̃.e.l.si quis aliter.pre-
terea si vendidi tibi librum et nõ soluisti precium non est equi-
tas quod habeas act.⁊ tamen nata est licet ob.except.vt.s̃.de
act.empt.l.iui.§.offerri sed ipse dicit ⁊ ista sunt notabilia secũ-

dam eum in qualibet obligatione est reperire triplicem gradũ
sc3 contractum obligationis ⁊ act. vt insti. de obligatione in fi.
⁊.s. de procur.l.licet.§.ea obligatio si formam precedentem cõ
sideres nunꝗ̃ oritur actio que non habeat equitatem nõ attẽ
ta qualitate extrinseca ecce promitto tibi dolo vel metu consi
derata sola forma.s.promissione equitas dictat act.dari: quia
hec promissio habet omnia sua essentialia habet enim interro
gationem precedentem ⁊ responsionem subsequentez. ¶ Itẽ
rem sup qua stipulatio interuenit ⁊ ideo hac sola substãtiali cõ
siderata equitas suadet dari excep. ⁊ ita intelligatur.l.si dolo
cum concor. ¶ Idem vbi vendo precio non soluto forma sub
stantiali considerata equitas suadet act.dari: fuit enim cõtra
ctus perfectus quia interuenit consensus res ⁊ preciu3: ⁊ ideo
equitas suadet act.dari. ¶ Sed qr emptor non implet qd im
plere debet equitas considerata hac qualitate extrinseca sua
det dari except. vt.j.§.offerri sed si forma considerata est inue
nire in substantialibus defectũ equitas suadet act.nõ dari vt
s.e.l.j.in princi.ita in proposito si stipulatio fuit ad diem forma
contractus est ad diem quia dies est pars stipulationis vt di
ctum est.s.ante diem: ergo forma substantialis non est cõpleta
ergo ante die3 equitas nõ suadet actio.dari sicut nec ex alio cõ
tractu imperfecto ⁊ sic ante diem actio non est nata ⁊ qd forma
contractus ⁊ non extrinsecus accidentia debeat cõsiderari p
bat tali ratione aliquid reputatur iniquum vna consideratiõe
quod alia consideratione reputatur equũ hoc probat.C.de p
cur.l.exigendi sicut ⁊ in ppósito vbi inducor dolo vel metu ad
promittendu3 equitas considerata forma contractus suadet
act.dari sed cõsiderata qualitate extrinseca reputatur iniquũ:
⁊ ideo datur exceptio hoc etiam approbat ipse ¶ Pe. p magis si
mile quo ad proportionem predictam.s. quia materia inducit
obligationem ⁊ liberationem ipso iure sed respiciunt effectum
sm formam pactum nudũ interpositum a maiore tantum im
portat ꝙ̃tum vestitũ stipulatione a pupillo: nam pactũ nudũ
maioris naturalem obliga.inducit vt.s.de pac.l.prima.simili
ter stipulatio pupilli solam naturalẽ inducit vt.j.de noua.l.j.
pone ergo debes mihi decem ego maior facio pactũ nudu3 de
non petendo hoc pactũ qd tantum h3 vinculũ naturale nõ tol
lit ipso iure priorem obligationem vt.s.de pact.l.si vnus.§.pa
ctus sed pone debes mihi decẽ quidã pupillus p stipulationẽ
promittit mihi ipsa decẽ. ¶ Prima est ipso iure per noua.subla
ta ꝙ̃tũcunq3 secunda non habeat vinculũ naturale ⁊ sic tãtu3
effectum sicut pactũ nudũ vt insti.quibus modis tollit obliga
tio.§.preterea: ⁊ est ratio quia pactũ nudũ non habet formam
sufficientem ad tollendũ ipso iure ⁊ hec est illa equitas que re
spicit formam sed equitas que effectũ respicit extrinsecu3 indu
cit excep. ⁊ sic liberatur in effectu. ¶ Itẽ probatur per.l.cede
re diẽ quã sic inducũt: nã ibi exponũt non cessit quo ad obliga
tionem ⁊ non venit quo ad actionem. Itẽ videtur casus in.d.l.
vnica.C.vt ab here. ⁊ cõtra heredes act.incipiant quia certum
est quod si promitto sub conditione que est omnino extitura il
la dicitur esse in diem ⁊ non cõditionalis vt.j.de nouat.l.si pu
pillus.§.qui sub ꝯditione sed si dico promitto cũ moriar vel cũ
morieris obligatio nõ est nata añ mortem sed incipit ab here
de ⁊ cõtra heredes: ergo ante nata nõ ẽ ⁊ tñ est in diẽ. Ipse pe.
ad aliqua argumẽta cõtraria respondet ⁊ pauca: sed Cy. in di
cta.l.vnica.C.de act.ab herede ⁊ cõtra heredẽ respõdet ad pri
ma duo qr.§.ille qd si in specie in.l.si vnus de pact.non meruit
allegari. ¶ Nam propter pactum quod actiõis tẽpore factu3
fuit actio dotis fuit nata.sol.matrimo.ex contractu do vt des
dicit ipse vt.s.dixi ⁊ illa verba recitabo.j. ⁊ ideo ⁊c. ¶ Et quod
incipit redire ad ius suum respicit effectum actionis quia pa
ctũ sed nõ põt facere quin agatur ex obligatiõe que fuit plena
⁊ perfecta.so.matrimo. ⁊ habuit filia3 act.ista sunt verba gre
ca ⁊ procedũt ex malo intellectu illius.§. ⁊ videbitis.j.vbi dicã
de.§.quinimo sed vos possetis aliter respondere ad alias quia
obligatio de dote non est in diem.solu.matrimo.statim nasci
tur vt dicta.l.vero.pater de dote prele.sed per legem datur di
latio debitori ob reuerentiã precedentis matrimonij: ⁊ ideo nõ
faciunt ad propositũ aliud est enim diem obligationis non ve
nisse aliud humanitatis causa tp̃s indulgeri solutionis vt.s.de
compensat.l.si cum militi.§.j.eode3 modo potest respõderi ad
tertium. ¶ Ad quartũ dicit quod facit pro eo quia dicit qr au
nua bima trima die.l.pollicet act. ⁊ non ante hec est falsa quia
non dicit textus quod polliceatur actio sed differt exactionem
ergo eius quod iam est sed potest responderi vt.s.qd actio est
nata.sol.matri.tanꝗ̃ ex obligatione pura ⁊ purificata. ¶ Ad
quintum autẽ respondet est vtilis pars actionis ex testamento
quo representatur effectus actionis competituro in euentum
temporis obscure locutus et dicere voluit quod est vtilis ppter

commodum representationis que representari facit statim na
sci actionem ex testamento quod poterat prima actio in euentũ
dici. ¶ Ad sextum posset responderi licet ipsi non respõdeãt
qd ibi loquitur de except.intentionis. ¶ Ad septimũ vt Cy. re
citat ipse respondet quod ibi obligatio a principio erat pura s3
postea fuit factum pactum ad tempus hoc ergo casu est actio:
sed obstat exceptio secus si ab initio ad diem promisisset hec re
sponsio non placet quia ille.§.de vtraq3 loquitur.s. ⁊ cum ab
initio fuit pura ⁊ postea per pactum data dilatio. ¶ Item et
quãdo ab initio dies fuit apposita in.§.hodie ibi qui ante tem
pus pactionis. Ecce ꝙ̃tum ad obligationem puram ⁊ quod
sequitur vt obligationis ꝙ̃tum ad obligationem in diem et in
princi.§.ibi ergo hi quibus ⁊c. Et ibi ante alia similis ⁊c. Nam
intelligitur vbi obligatio habebat diem ab initio: vnde posses
aliter respondere si velles exponendo ibi differt scilicet natiui
tate actionis. ¶ Ad octauum dicã scilicet iã nascituře. ¶ Ad
nonum quia ante natiuitatem actionis agit premature agi di
citur quia certum est diem venturum. Et sic eum hiturũ actio
nem sed quia ante natiuitatem agit dicitur agere premature.
¶ Ad decimum dic quod ibi ponitur improprie cum cremari
id est eius natiuitatem impediri: sic exponitur liberari.i.in obli
gatione non incidere vt.j.eadem.l.x. ¶ Ad vndecimu3 dic nõ
sequitur quia est imparitas in quibusdam inter obligationem
in diem et conditionalem ergo in omnibus. ¶ Item non sequi
tur: ergo erit imparitas inter obligationem conditionalem ⁊ in
diem: immo magis debet concludi contrariũ est paritas in qui
busdam ergo in alijs imparitas argu.s.de iudi.l.cum pretor.
¶ Item lex ponit eas vt pares ⁊.s.eadem.l.quotiens in diem
⁊.l.si ita scriptum.§.si sub conditione de lega.secũdo licet in ve
ritate conditionalis ⁊ in diem habeant se vt diuersa quia in cõ
ditionali non est species firma debitum iri sed in diem sic ⁊ ista
ratione diuersificantur in predictis casibus. ¶ Item in diem
⁊ pura sunt diuersa vt patet dicta.l.cedere q̃re argu.non con
cludit non ob.xij.quia sm Cy.illud habet locum vbi obligatio
est plena ⁊ perfecta quia ciuilis ⁊ naturalis est obligatio nõ ta
men est actio vt.l.in princi. ⁊ ibi no.s.de penu leg.l.si ita. ¶ Vn
de posses respondere non sequitur est obligatio ergo est nata
actio cum multis casibus contra reperiatur vt.l.tuto. qui tu
telam.s.de admini.tuto. ⁊.d.l.de penu lega. ⁊ ad.l.fal.l.prima.
§.si ita. ⁊ cum dicis non est mater sine filia.rñ.quod ego dico cõ
tra matrẽ nõ esse actionẽ ex quo nata nõ est. ¶ Vnde dicas eã
futurã matrẽ non esse matrẽ vel dicatur mater quia considera
to cursu nature futura est mater. ¶ Vnde specie infallibili in
uenietur mater cũ omnino sit futura nisi extrinsecus aliqd con
tingat. ¶ Ad tertiũdecimũ potest responderi qd lex reuocat
in dubium istam considerationem quia cum sit contracta obli
gatio statim vt ibi ⁊.l.centesimis.s.e.videbatur quod esset na
ta ⁊ actio ⁊ petitio. ¶ Vnde quod ibi dicit peti intelligit iure
actionis que nata videbatur qd ibi negabatur. ¶ Ad quartũ
decimum quia ibi si ex die dum dicit non exigatur: intelligo qr
actio nõ est nata quod loquitur in.§.placet loquitur de act.fi
nienda post diem non incboanda ex die. ¶ Ad quintũdecimũ
de.l.prima quando dies vsufr.le.ce.dicit ¶ Pe.qd ibi dicit male
agit.i.nullo modo agit: nam.i.illa sola dicit qd ante diem male
agit ⁊ plures alie leges dicũt qd ante diẽ non agit vt.s.dixi ⁊
hoc al's sic exponit certum est enim quod in conditionali nullo
modo agitur vt.s.de edili.edicto.l.bouem.§.si sub conditione ⁊
exponitur male agitur.i.nullo modo agitur.vt.j. ¶ Ite3 quia
conuentiones.s.de pactis.l.grege.§.si sub conditione: ergo et
ibi sic exponam sed tu dices non respondes ad forma3 quia ibi
excip.ab vsufru.vbi nullo modo agitur ⁊ sequitur quod in alijs
obligationibus in diẽ manere agit: ergo patet qd in alijs nõ d3
exponi.i.nullo modo sed aduertatis ad hoc dicũt ¶ Pe. ⁊ Iac.
in vsufr.legato in diem non est obligatio nec actio qd sic pro
batur: tunc ex aliquo contractu oritur obligatio quãdo est spe
cies infallibilis debitum iri: vt.j.de noua.l.si pupillus.§.si sub
conditione: sed vbi est conditio que se habet ad esse ⁊ non esse ⁊
non species infallibilis ⁊ ideo non contrahitur obligatio con
ditione pendente vt dicta.l.cedere diem cum similibus: sed in
alijs obligationibus in diem certũ species ẽ firmissima debitũ
iri quia certum diem venturum: ⁊ ideo si morit creditor vel de
bitor ⁊ transit ad heredes vt institu.e.§.ex conditionalibus sed
vbi debetur vsuf.in diem non est infallibilis debitum iri quia si
moriatur vsufructuarius ante diem cedentem expirat vsufr.
vt.s.quando dies vsufruc.leg.ce.l.iiij. ⁊ expresse.eo.titu.l. post
diem in fi.sed in alijs obligationibus in diem non est obligatio
ante diem vt.l.centesimis.vnde in vsufr.nullo mõ agit hito re
spectu ad obliga.q̃ nullo mõ est nata ⁊ ad actionẽ similiter. In
alijs obligationib9 in diẽ qr est nata ⁊ statim obligatio isto tali
respectu

respectu videtur quod aliqualiter posset agi sed q2 non est na
ta actio male agit quia nemo sine act. experit. Unde habito re-
spectu. ad act. in omnib9 nullo modo agit sed habito respectu
ad oblig. in vsufru. nullo mō agit q2 nec est obligatio: nec actio
sed in alijs obligationib9 in diem dicit agi respectu obligatio-
nis iam nate sed male respectu obligationis nondum nate. vn
de si male referantur ad actionem exponitur. i. nullo modo fa-
cit in vsufru. quia in alijs saltem est obligatio τ in hoc text9 vo
luit ponere differentiam. ¶ Ad vltimū de. l. cedere diem. rñ.
exponendo vt. s. scdm Pe. in allegationib9 suis: quid ergo di-
cemus oppositio cōis antiquorū τ modernorū τ gl. videt tutior
ad eius corroborationē adhuc pōt sic argui certum est qd obli
gatio annua est proprio anno pura ꝓsequentibus in diem τ cō
muniter dici solet in. l. stichum. §. stipulatio τ ibi per Dynum, τ
q2 certum est qd ꝓ sequentibus annis statim agi non potest ꝓ
pter hoc non est pura. ¶ Itē non est cōditionalis q2 tunc non
differt a legatis qd tamen vt ibi not. τ tamē statim nata ē actio
vt. l. senatus. §. vlt. s. de dona. causa mortis τ pro omnibus an
nis τ. s. e. l. si stichum. §. stipulatio τ q2 pro sequentib9 potest pre
scribi vt. C. de prescrip. xxx. anno. l. cum notissimi. §. illud: ergo ē
nata arg. l. j. in fi. C. de anna. except. τ tñ ꝓ alijs annis est obliga
tio in diem ergo τc. Et si respondeas illud est q2 ab initio nata
fuit saltē per primum annū: sic ergo debet intelligi in sequēti-
bus dico qd hoc non ꝓcedit q2 sic esset in legatis in quibus pro
primo anno nata est τ tamen non pro sequentibus sed illud iō
quia legatū annuū ꝓsequentibus est conditionale sed in stipu.
pro sequentibus annis est in diē: ergo manifeste probat quod
in obligationibus in diem nascitur actio. ¶ Itē videtur casus
coniungendo princip. cum. fi. C. de dona. que sub modo. l. iij. nā
hic fuit donatum alicui vt post tēpus restitueret sorori τ sic so-
rori debebat in diē q2 tamen soror mortua fuit ante diē τ tamē
dicitur hic quod sorori competebat actio ante diē. ¶ Itē vide
tur casus manifestus. s. māda. l. qui mandatuꝫ suscepit sed ad
istam respondet Cy. duobus modis. vno mō vt agat actio mā
dati vt cedat ius agendi in futurum. s. vt agat cum nata erit
actio τ hec responsio non videtur bona q2 textus expresse dicit
qd actio cedat non autē dicit qd ius futurū agendi cedat: pre
terea textus dicit qd cedatur actio cū dilatione tēporis τ sic ex-
presse innuit act. esse in presenti sed habet dilationē q2 est in diē
vel aliter dicit ipse non esse peccatū mortale si diceremus cedi
obliga. immo esset iustū q2 ego presumo dicit ipse obliga. dari
ex contractu cessionis vt. C. de act. τ obliga. l. j. τ tali oblig. cessa
τ data contra legē cū dilatione tpis cedit cum actionibus com
petituris sed credo qd τ hec secunda responsio sit friuola quia
textus illius. l. qui mandatū non loquit de cessione alicui9 obli
gationis sed actionis qd intelligo cōpetenti τ sic probo verba
presentis tēporis referuntur ad p̄sens vt. s. de leg. tertio. l. vxor
§. testamēto. j. e. l. si stipulatus. §. cū stipulamur τ. l. si a colono.
¶ Itē si intelligeretur de cōpetituris frustra diceret cū tē pis
dilatione nā actio que non est non dicitur dilationem hre sed
eius natiuitas diceretur differri. ¶ Item si actio mandati nō
esset non posset principaliter cedi nisi diceret actionē competi
turam vt not. C. de heredi. vel actione ven. l. fi. sed in. l. prealeg.
ceditur cum sua cā. i. cū dilatione sua que est in ipsa act. iā na-
tura ergo patet qd actio est. ¶ Itē hoc iudicat verbū suis qd
denotat p̄sens tps vt. s. de auro τ argē. lega. l. si ita τ. l. si medi-
co: ergo patet qd de presenti actio competit cū meū τ suū nō di
catur qd in presenti non est vt dictis. ll. ¶ Item ad confirmā-
dum hanc opi. τ infirmandū contraria induco vnū dictuꝫ dicti
Petri qd consueuit dicere videlicet qd in omni obligatiōe est
reperire duo verba. s. verbum obligationis τ verbū executio-
nis: verbum obligationis est verbū promitto: verbum execu-
tionis illius verbi promitto: est dare nam istud est dare illud
quod promittitur τ qd dicitur exequi illā obligationē que ē ad
dandū ex quo concludo qd si ꝓmitto dare vsqꝫ ad pascha dies
non est apposita ad obligationē hoc est ad verbū ꝓmitto sꝫ ad
executioneꝫ. s. dare q̄re promissio τ obligatio est pura: ergo sta-
tim cedit dies quo ad obligationē τ act. sicut in penitētiarijs vt
d. l. cedere diem. de verb. signi. sed q2 dilatio apposita est ad da
tionē. i. eius executionē ope. ex differentia ista ratio apparēter
concludit sed videt falsa q2 ita esset in cōditionali promitto. x.
dare si nauis ex asia venerit τ tamen obligatio non est pura sꝫ
cōditionalis sed sustineri posset dicendo qd ad verbum execu-
tiuū fuit tale quid appositū qd verbū obligationis hꝫ suspen-
dere cum sit dubia spes executionis reducit etiā in dubiū spes
obligationis sed in obligatione in diem non quia suspensio ver
bi executiui nō inducit dubiū in executiōe: ergo nec in obliga-
tione tñ in hac rōne me nō firmo restat mō respōdere ad alleg.
pro petro. ¶ Ad primū: scdm: tertiū: q̄rtū: quītū: τ sextū: breui

ter rñdeo qd iura ibi semp cōsiderāt effectū exactiōis vñ nō ꝑt
peti vel agi añ diē. s. cū effectu q2 obstat exceptio τ ita pōt rñde
ri. ¶ Ad septimū ꝓut volo intelligere qd illa obliga. sit sed in
diē incertā: sꝫ ꝓut alij itelligūt q2 sit ꝯditiōalis vt q2 dies icer
ta vt. s. de ꝯdi. τ demō. l. dies incert9 est rñsio q2 in cōditionalib9
nō orit obliga. nec actio añ ꝯditiōis euētū nō ob. ¶ Octauo q2
ibi ꝯsiderauit effectū. ¶ Nec nonū eode mō q2 ibi dr tota stipu
latio collata in diē vr̄. s. cōsiderato effectu. ¶ Nec decimū q2 lꝫ
in quibusdā fuit familia nō sequit qd in oībus imo magis con
cludit qd in alijs sit diuersum maxime q2 inter alias obligatio
nes reperit diuersitas vt. s. dixi. ¶ Nec vndecimū q2 vt ibi no
ta. in gl. ¶ Nec duodecimum Cy. allega. pro casu τ dñs Bar.
respondet qd non refert q̄tū ad missionē: sꝫ bñ refert q̄tū ad
natiuitatē actiōis τ ver. idē dicemus refert ad ṽ. Nā τ si nō ad
proximū superiorē sed hoc non videt q2 tūc ver. nō adderet. cre
do Barto. bñ intellexisse τ qd addat: nā. §. ille vr̄ ponere tres
casus. Prim9 in debitore ꝯditionali q nullo mō est debitor añ
conditionē. Scōs in debitore in diē qui est debitor: sed ob. ei ex
cep. tpalis τ inter istos duos ponit cōueniētia ibi q2 non refert
an sit debitor conditionalis qui nullo mō dꝫ an debitor in dieꝫ
qui nullo ꝯueniri pōt excep. tpali obstāte. Sequit terti9 casus
idē si qs actiōeꝫ ad differētiā ei9 qd dixit siue sit debitor sꝫ sit ta
lis debitor qui sit tutus excep. perpetua: τ de hoc dixit in ꝯtra-
rio. s. in. §. si in diem in. l. fulcinius ex quib9 causis in pos. eat nō
ob. ¶ Tertiodecimo q2 dicit ne ex pacto actio oriat τc. Nō di-
cit de act. de dote q2 illa statim nata fuit. sol. matri. vt. j. de bo.
dā. l. fi. si alia sed quia incōtinenti iuxta natiuitatem actiōis pa
ctū nudū non fuit appositū non pōt dici ex pacto oriri act. nam
al's p̄scrip. verbis solet oriri vt. C. de pact. inter empto. τ ven. l.
ij. τ de dona. l. legē τ ita rñdet. d. Bar. sed Cy. reprehendit eum
τ dicit qd ante scdm intellectum Joā. τ tunc op. Jo. non est ve
ra q2 natiuitas actionis de dote non est cōstāte matri. vt. s. de
dote prele. l. patere τ ibi no. τ instit. de act. §. fuerat: cuꝫ ergo nō
sit actio pactū nō potuit eā informare sed scdm intellectū mar.
etiā non est vera q2 ibi dicit ea pacta insunt que in ingressu cō-
tractus τc. q2 ille. §. intelligit in pacto qd refertur ad ꝯtractuꝫ
dotis ṽ. gratia promitto tibi. x. in dotē τ volo qd soluas statim
post diuortiū h̄ pactū informat veterē si quā inueniat informā
dam sed in casu nullā informat q2 nullā inuenit informādaꝫ sꝫ
noua parit act. prescrip. ṽ. hic est ꝯtractus do vt des do tibi do
tem vt reddas statim post diuortiū sꝫ sequēs ex interuallo post
ꝓmissionē dotis nullā informaret q2 nullā inuenit informādaꝫ
τ ita intelligit de pactis conuen. l. de die in prin. nec parit actio
nem q2 nudū τ ꝓpterea dicit textus ne ex pacto nudo act. na-
scat τ sic. §. ille facit pro opi. Pe. vt. s. dixi τ hoc subintelligere
credo qd sit inutile qd frangit de leui q̄tū ad ꝓpositum τ ista
subtilitas ꝓcedit ex subtilitatibus Pe. τ Jaco. circa illum. §. q
presens negotiū nō tangit: nā posito qd si teneremus opi. mar. re
prehensio nō concludit ꝯtra. d. Barto. qd siue incontinēti tē-
pore contract9 nō informat aliquā q2 nullā inuenit q2 non orit
nisi so. matri. sed datur ꝓscrip. ṽbis siue ex interuallo nulla
informat nec dat ne ex pacto τc. q ꝑ h̄ verba si vera essent nō cō
cludit qd actio añ diē q est legalis dilatio non est nata de quo
querim9 de presenti sed concludnut quod actio non erat nata
tēpore pacti τ iō non informat aliqua q2 nulla subest sed datur
noua p̄scrip. ṽ. al's nō. tñ tollit quin nascat. so. matri. añ dieꝫ. d.
Barto. non curauit de opi. Jo. vel Mar. q2 eos reprobat i. d.
§. quinimo τ ponit pactū in continenti. s. tpe diuortij τ sic tēpo
re natiuitatis actionis actio vetus informat τ vet9 datur scdm
cōmunē opi. gl. sꝫ si post diuortiū ex iteruallo non informat: q2
iā dudum nata erat τ nulla noua p̄scrip. ṽ. nascit ex pacto fa
cto ex interuallo non ait intelligit nulla nascit de dote q2 iam
illa nata est tpe diuortij τ ita dꝫ determinari qd ipse dixit in re
sponsione primi. τ scdi ar. hui9 partis non ob. ¶ Quartodeci-
mo q2 ꝓpositio vera sed assumptio falsa nam in assumptiōe di
cebat sed ante diē nō est ius petēdi hoc est falsum vt. s. ꝓbatuꝫ
est q2 ante diē vnde est ius petēdi sed nō cū effectu nō ob. exce.
nō ob. ¶ Quintodecimo q2 ibi cōsiderauit effectū vt in primis
dixi vel aliter. §. ille videt differētiā facere qd personales actio
nes sunt ille que competunt contra obligatum sed reales actio
nes obligatum non requirunt: non tamen habuit respectū ad
illud quod allegatur non ob. ¶ Sextodecimo quia lex allega
ta non dicit quod omnis actio nitatur equitate sed de except.
dicit et istud est verum quod exceptio super equitate fit τ fun-
datur institu. de except. §. primo sed actio quandoqꝫ cum iniq̄-
tate vt dicta. l. dolo. C. de inutil. stipulatio. vnde istud: vnde ve-
rum est quod omnis actio nititur equitate quo ad exercitium
et effectum non quo ad natiuitatem vt statim declarabo: sed
prima facie possum allegare. l. quotiens. s. de prescript. verbis

et ſi certum peta.l.ſi me ⁊ titium ſed non faciunt quia bene di-
co ꝙ vbi equitas ſuadet actio dari:nõ tñ ſequitur vbi eſt actio
eſt equitas quia etiã vbi eſt iniquũ daẜ actio vt dictis.ll.ad il-
lud qđ allegatur de equitate que eſt in forma ⁊ q̃ ſunt pulchra
verba vt mulcent aures ſubtiliũ que tñ vera non credo poteſt
dici quod forma non concernit veritatẽ ſed ſolum predictã ri-
goroſitatẽ vel rigiditatem in qua non poteſt cõcerni actio nec
equitas dicas enim pauper hõ habẽs decẽ in bonis facit teſta
mentum corã duobus teſtibus fidedignis teſtamentũ iſtud nõ
valet ⁊ tñ venditio de mille libris ⁊ vltra valet facta corã duo-
bus hoc probaẜ.C.de teſtamẽtis.l.hac conſultiſſima ⁊.ſ.de te
ſti.l.vbi numerus q̃ equitas potuit eſſe in forma illa teſtamen-
ti vt in tam modica ſumma non valeat ⁊ q᷑ nõ valeat corã ſex
teſtibus ⁊ quare non requirantur octo vel decem hic nulla po
teſt dici equitas in hac forma apparet tamen quod eſt equitas
in forma iſta qđ non detur actio ſicut datur vbi eſt ſtipulatio
maxime cum conſenſus operetur ⁊ ſic neceſſarius ad ciuilẽ in-
ducendã vt.ſ.titu.proxi.l.non figura vbi enim ita apparet de
voluntate in vno ſicut quaſi plus vnum inducit actionem q̃
reliquum hoc non eſt ratione equitatis que ſit vel deſideretur
in forma ſed de iuris rigore ⁊ diſpoſitione.¶ Itez quia nõ ita
in ſtipu.eſt ãnuendo capite ſicut verbis.¶ Itẽ q᷑ non ſit ꝑ epi
ſtolam iſta forma nulla nititur equitate maxime ceteris parib⁹
vbi in vtroq; eſt par conſenſus vt.ſ.e.l.j.in princi.¶ Itẽ cete-
ris paribus quia ordo prepoſterus in iſtis non ita vitiatur vt.l.
ij.§.prius.ſ.de vulg.⁊ pupil.ſubſtit.ſicut in exheredatione ita
voluit quij in forma conſtituit ius non propter equitatẽ ſed pro
pter rigoroſitatẽ iuris tu dices dicta iura procedunt in ipſa cõ
ſtitutione forme et inuentione ſed ex quo conſtituta et inuenta
eſt equitas dictat illam formam act.inducere ſed adhuc nõ vi-
deo rationez q̃re forma in productione ineſſe non habeat equi-
tatem ſed ſicut de rigore iuris ⁊ voluntate diſponẽtiũ ſtatutuz
eſt eadem voluntate ⁊ rigoroſitate fulciatur ⁊ ſuſtineaẜ: reſpõ
deo ⁊ dico qđ nõ oĩs actio nititur equitate ſed dic quod omnis
actio ſuſtinetur equitate.Nã ex quo deficit equitas actio defi-
cit ⁊ hoc eſt quod dicit textus quia vinculũ equitatis quo ſolo
ſuſtinebatur ⁊c.Non dicit quo ſolo inducebatur quia aliter in
ducitur actio etiam vbi iniquuz eſt ſed quo ſuſtinebatur ita pa
tet in.l.ſtichum aut pamphilũ.§.naturalis.j.de ſolu.non ob.l.
illa exigendi.C.de procu.q᷑ vis eſt ponere rationem ſeparataz
vbi eſt equum.ita quod non iniquũ ⁊ rationem ſeparatam vbi
iniquum ita qđ non eſt equum ſed vbi promiſi tibi dolo vł me-
tu hic non eſt ponere aliquam rationem ſeparatã vbi ſit equũ
ita ꝙ non ſit iniquũ quomodo in hac ſtipulatione poteris po
nere quin ibi ſit iniquũ admixtũ non video q᷑ in ipſa ꝓductio
ne forme ineſſe fuit dolus vel metus vel alicuius alterius tem
poris fuit initiũ nec ſeparate loqui potes de forma quin loqua
ris de iniquo conſiderata veritate ipſius obligationis: vñ lex
illa nihil ad preſentem materiam non ob.ꝙ de nouatione diciẜ
quia illud non eſt ideo quod magis conſideremus formam q̃
effectum:ſed ideo quia pactũ inducit obliga.de iuregentiũ ſti-
pulatio de iure ciuili ⁊ ideo ſtipulatio ſtipulationem tollit quia
vtrũq; de iure ciuili ſed per pactũ non tollitur ſtipulatio quia
non eſt de iure ciuili quia materia ciuilis ⁊c.Et q᷑ nil tam natu
rale ⁊c.Pone qđ verum eſſet hoc eſſe ratione forme ⁊ qđ for-
ma magis attendatur q̃ effectus non tamen ſe quiẜ qđ hoc ſit
ratione equitatis que ſit in forma ſed ratione iuris ſic rigoroſe
diſponentis que quidem diſpoſitio non eſt ratione equitatis:
ſed quia ſic diſpoſitum eſt nam in.l.dolo ⁊ ſimilibus bene con-
fiteor quod ratione forme perfecte actio datur quia ibi eſt in-
terrogatio et reſponſio ⁊ rei commertium cum illa forma non
eſt equitas ſed ei iniquitas admixta ⁊ licet forma in ſe nõ ſit ini
qua tamen forma in tali caſu iniqua eſt tamen quia iuris rigor
ſic diſponit datur actio ſed quia equitas deficit ⁊ actio deficit
obſtante exceptione: vnde non confiteor quod omnis actio ni-
tatur equitate:nec hoc probaẜ plus dico ſi equitas eſſet in for-
ma vbi non eſſet forma perfecta deficeret equitas ⁊ per conſe-
quens actio vnde equitate deficiente deberet deficere obliga-
tio cum eadem equitate debeat fulciri cum vtrumq; iure ex eo-
dem fonte equitatis procedunt ſed ipſi confitentur quod in ob
ligatione in diem eſt nata obligatio: ergo idem debet confiteri
de act.⁊ ſi non eſt actio propter defectum equitatis eadem ra-
tione nec obligatio non ob.¶ Septimodecimo quia intelligo
l.illã vt.ſ.dixi.¶ Nec vltimum quia ibi voluit teſtator ſeu con
trahens vt contra heredes et ab heredibus inciperet obliga-
tio ⁊ vt ipſe nullo mõ tenereẜ ſed heres ſuus ⁊ ecõuerſo vt ipſe
non ageret ſed heres eius ⁊ ita prout voluit debet ſeruari quia
cõtractus ex conuentione legẽ accipiũt vt.ſ.de poſiti.l.prima.
§.ſi conueniat et.j.de regulis iuris.l.contractus.¶ Itẽ quia

10 voluntas † teſtatoris ſeruanda eſt vt.ſ.de ꝯdi.⁊ demõ.l.pater
ſeuerinam.§.conditionũ vt maxime q᷑ liber debet eſſe ſtilus ⁊c.
vt.C.de ſacroſanc.eccle.l.j.hic autem querimus.vbi de expreſ-
ſa voluntate non apparet ſed quid ſit in dubio in obligatiõe in
diem concepta ⁊ ſufficiant que ſunt Segno.pro magna parte
in dicta repetitiõe ⁊ multa ex eis tracta ex repetitiõe dñs and.
zaffi.de piſis in.l.inſulaz.j.e.vbi hec queſtio habetur vt dixi.ſ.
in effectu ⁊ licet hec vltima queſtio magis ſit ſubtilis q̃ vtilis
tamen quia recitata hic per eum ⁊ per Cy.d.l.vnica.C.vt act.
ab herede ⁊ contra heredem.Inno.⁊ tacta per ꝑdictos alios
doctores eã ꝑtermittere volui.Si quis tamen breuius ſecũdũ
Iaco.de are.⁊ Dy.velit effectum huius.l.compleri dicat ꝙ in
prima parte vſq; ad.§.celſus dicit non poſſe diuidi ſtipu.ſuꝑ
indiuiduo interpoſitam ⁊ rationem aſſignat ibi horum em̃ ⁊c.
¶ In ſecunda parte determinat illud verum eſſe ſi agaẜ ad
ipſum indiuiduũ ſecus ſi ad intereſſe poſt moram ⁊ pone exẽ-
plum in prima ⁊ ſcđa parte in heredibus ſtipulatoris vel ĩ he
redibus promiſſoris non refert tamen circa operas dic quod ſi
plures opere in ſtipulatione deducuntur numero fiet earũ di-
uiſio inter heredes ſtipulatoris ⁊ promiſſoris vt.ſ.eadem.l.in
ſtipulationibus ſed vbi vna tantum opera poteſt habere locũ
quod hic dicitur vt dicta.l.in ſtipulationibus.§.operarum: et
poſtea queriẜ qualiter ſeruitutes non diuidantur de quo plene
dixi.ſ.e.l.eadem.§.cato verſi.nunc circa ſeruitutes ⁊ ver.ſeq̃n
tibus.¶ Item qualiter facta non diuidantur de quo.ſ.plene
dixi ⁊ dicto.§.cato ver.⁊ quia.§.noſter principaliter ⁊ qualiter
predictorum diuiſio ſtipu.corrumpat ⁊ omnia dic et in glo.ma
gna huius.l.⁊.ſ.dixi.¶ Item op.vt gl.ſentit quod quedaz ſer
uitutes diuidantur vt.ſ.ad legem fal.l.j.§.ſi vſuf.⁊ propterea
videtur textus falſum dicere dum dicit ceterarumq; ſeruitutũ
ſed glo.dicit ⁊ bene quod eſt ſpeciale in vſufru.vt in contrarijs
ſed cetere nõ vt hic ⁊.ſ.de ſeruitu.lega.l.fi.ſed non tangit glo.
que ſit ratio ſed dic quod quelibet ſeruitus iudicatur diuidua
⁊ indiuidua cuius vſus eſt diuiduus vel indiuiduus vt.ſ.de ſer
uitu.l.vie.ſed vſufru.eſt diuiduus:ergo iudicatur ſeruitus di-
uidua ceterarum autẽ ſeruitutum vſus eſt indiuidu⁹:ergo ipe
indiuidue iudicantur vt in preallega.l.vie.⁊ dicta.l.j.§.ſi vſuf.
ad legem falc.⁊ no.e.titu.l.ſi fundus mihi ⁊ de hoc plenius dixi
dicto.§.cato ver.nunc circa ſeruitutes ⁊ ver.ſequẽtib⁹.¶ Itẽ
op.qđ ſtipulatio operarum diuidatur vt.ſ.e.l.in ſtipulationi-
bus.§.operarũ ſed ſo.vt ibi no.⁊ dixi ⁊ ſic concor.¶ Item op.
ad v.celſus quod eſtimatio facti non ſit in obligatiõe ſed ipſuz
factũ vt.j.e.l.ſi ſeruũ.§.fi.ſed ibi erat in obligatiõe rẽ dari hic
fieri ꝯtra hoc inſta.q᷑ ibi in obligatiõe rẽ dari petitur intereſſe
vt.ſ.de rerũ ꝑmu.l.j.⁊.C.de rerũ permu.l.rebus ſed illud in cõ
tractib⁹ innoĩatis q᷑ ſicut ſunt debiles in obligatione contra-
henda ita in contracta exequẽda ar.ſ.de ꝯdi.ob cauſam.l.ſi pe
cuniam:⁊ ideo circa hoc diſtingue ⁊ oẽs tex.⁊ glo.circa hoc va-
riantes ad concordiã redeũtes aut in obligatione mere qđ fie-
ri aut rẽ tradi vel ꝑſtari:aut rẽ reſtitui:aut rẽ dari quã diſtin-
ctionẽ proſequere vt dixi.ſ.¶ Uigeſimoſcđo op.⁊ fuit diſtin-
ctio dñi Dy.⁊ de vltimo membro vbi eſt in obligatione rẽ dari
no.j.e.l.autẽ.non apparet.§.fin.⁊ vide etiam qđ.ſ.ſexto venio
ad ver.celſus ⁊ verſi.ſequentibus vbi de iſta materia intereſſe
tractaui.C.de act.empt.l.ſi traditio.⁊ de operis libert.l.nec pa
trõis ⁊ pleniſſime.C.de ſentẽtijs q̃ ꝓ eo qđ intereſt ꝓfe.l.vnica
¶ Itẽ q̃rit ipſe Dy.an vſuf.diuidaẜ inter heredes ꝓmiſſoris ⁊
glo.magna huius.l.dicit qđ non in princi.⁊ fi.ſed nihil allegat
ſed allegari poſſet pro ea qđ hic dicit littera ceterarumq; ſerui
tutum ⁊c.Et pro hoc.ſ.fa.herciſ.l.heredes.§.contra.ſi ꝓmiſ-
ſor in contrarium eſt quia ſeruit.vſufr.ſui natura diuidua eſt
vt dictũ eſt.ſ.et probaẜ dicta.l.prima.§.ſi vſufr.ad.l.fal.⁊ ſi ſer
uitus ven.l.⁊ ſi forte.§.ſi edes ſi eſt diuidua heredes promiſſo
ris pro hereditaria ꝑte tantũ debent teneri vt.ſ.ea.l.eadem.§.
cato.¶ Item contra glo.eſt.ſ.e.l.ij.verſi.⁊ ideo argu.ſumpto
a contrario ſenſu.Preterea qđ eſt diuiduum inter heredes
ſtipulatoris eſt diuiduũ inter heredes promiſſoris vt.ſ.de vſu
fructu.l.v.§.reo quoq;.Dy.¶ Item quere circa.§.ſi quis ita
quando poſſit peti debitum pure ⁊ circa hoc glo.variant: ſed
illa videtur veritas vt diſtinguamus vt no.inſti.de inutili ſtip.
§.fi.inter debitum ſpeciei ⁊ q̃titatis ſed quicquid ꝑ glo.diſtin
guatur lex videẜ indiſtincte ꝯcedere pure ſtatim actionẽ vt pa
tet in.l.ſi dñs.§.qui confitetur de lega.j.vel diſtingue plenius
circa hunc.§.vt certus ſis qñ id quod venit in ſtipu.poſſit pe-
ti quia aut ſtipulationi dies adijcitur ⁊ conditio aut conditio
⁊ non dies:aut dies fuit appoſitus grã differende ſolutionis:
⁊ tunc nõ petiẜ niſi venerit dies vt.ſ.e.l.in illa aut fuit adiect⁹
gratia obligationis ꝯtrahende:⁊ tũc ſi extat conditio nõ expe-
ctatur dies.¶ Scđo caſu aut conditio fuit adiecta in preteri-
tũ tẽpus

tũ tẽp⁹ vel pñs ⁊ tũc snĩa ẽ statim peti põt si nõ est natura sta/tim vitiatur stipulatio: vt.ĩ.e.l.conditio in preteritũ ⁊.s̃.si cer/peta.l.cum ad presens. aut addicitur conditio in tempus fu/turum ⁊ tunc venit nec cedit dies ante conditionis euentũ vt.ĩ.de verbo.signi.l.cedere diem vbi de ista materia no.⁊ dixi ⁊.s̃.de cõditio.⁊ demon.l.qui heredi.§.fi. ¶ Tertio casu aut adij/citur tempus presens ⁊ statim peti põt vt.ĩ.e.liber homo.§.de/cem aut adijcitur dies futura ⁊ tunc aut fuit certa ⁊ tũc cessit dies sed non venit vt.s̃.l.centesimis in princip.⁊.d.l.cedere diẽ aut dies incerta ⁊ tunc dic vt dicitur.ĩ.de regulis iuris.l.in om/nib⁹ qꝛ nõ cessit nec venit. ¶ Quarto casu aut ꝺ̃ sui natura nõ põt statiʒ pstari ⁊ expectaꝛ q̃ possit pstari fieri vt.s̃.e.eũ q̃ kalẽ.§.quotiens ⁊.ĩ.e.l.cõtinuus.§.cũ ita ⁊.§.itẽ.⁊.§.qui insulã ⁊.s̃.e.l.si ita stipulatus essem abs te.⁊.ĩ.e.l.interdum si autem põt incontinenti prestari dic quod statim prestatur sed datur tem/pus arbitrio iudicis.ĩ.quod fiat.So.argu.s̃.de leg.primo.l.si domus.§.qui confitetur ⁊.ĩ.de solu.l.quod dicimus ⁊ ita nota.dicto.§.fi.institu.de inutili stipu. Dy.in glo.prima que incipit preter vsumfru.ibi.§.quedam ⁊.l.sequenti in princi.ibi non re/cipit diuisionem scd̃m quosdam sed hoc est falsuʒ quia bene re cipit diuisionem ex parte heredum promissoris vt.s̃.de vsufr.l.quinta.§.reo quoqꝫ ⁊ dixi plene.s̃.x. ¶ Item querit ipse dy.ibi non valet stipulatio vt.s̃.de seruitu.rusti.pred.l.si vnus in princip. Dy. Ibi alij fundo.s.non valet ꝓmissio vt.s̃.de serui.rusti.predio.l.vnus ex socijs de seruitu.l.pro parte ⁊.ĩ.e.l.si sub vna.§.j. Dy. Ibi postea partem.s.pro indiuiso. Dyñ. Ibi alie net ante constitutioneʒ seruitutis. Dy. Ibi.l.pro parte al's in/cipit si iter legatum.§.j.⁊ hoc est verum vbi non erat seruitus constituta al's secus vt ibi nota.⁊ dixi.s̃.e.l.ij. Dy. Ibi.l.conti/nuus in fi.l.sed non est contra.quia ibi loquitur in successioni/bus vniuersalibus ad quos stipulatio transit vt.s̃.de vsufruc.l.adhuc.§.si operas. Dy.⁊ no.s̃.e.l.ij.§.ex quo ⁊ dic vt dicta.l.continuus no.ibi tertia vel quarta vt.s̃.ad.l.fal.l.si is qui q̃dra ginta.§.quedam. Dy.⁊ sic ipsorum factorum executio non reci pit diuisionem. Dy. Ibi inter heredes promissoris hoc est fal/sum vt.s̃.dixi in princip.glo.⁊ dixi.s̃.ver. item querit ipse Dy.⁊ pro opi. Dy.contra glo.facit.s̃.de leg.primo.l.fideicõ.⁊ de re/gulis iuris.l.ea que in partes: dic ergo prout ponitur exemplũ ĩ.e.in executionibus.§.scd̃a species Jaco.in glo.j.si aliquid ꝓ parte stipulor vt.s̃.de seruitu.l.iij. Jac.in glo.j.interesse in fi.et s̃.e.l.si penam ⁊.ĩ.e.l.si quis stipulatus sit stichum.§.primo et no.ĩ.de so.l.inter artifices ⁊.C.de operis liberto.l.nec patronis ⁊ pro hoc.ĩ.e.l.quotiens.§.primo ⁊ repete dãdaʒ esse petitionẽ quod est.ĩ. Jac.in.§.si quis ita in gl.qꝺ̃ ei locauerat in fi.s.sic cõ cepta stipu.vt dicit textus quia incepit a ꝓcedenti conditione non tamen notatur quin opus sit in stipu.deduci Jaco.in glo.s̃.e.ibi ex superiori littera hi.§.vbi fuit adiecta pena vt ꝓsumaꝛ etiam hic adiecta ⁊ hoc sumpto ar.ex vicinitate scripture arg.s̃.de lega.j.l.si seruus pluriũ.§.fi. Dy. Ibi vel hic agit ad id ħ verior. Dy.s̃.cõtra hoc op.ĩ.iudica.solui.l.cuʒ querebatur ⁊.s̃.si quis caut.l.si duo in quibus diciꝛ quod agiꝛ ad totum so.ibi erat factum,in iudicio explicandũ.sed tunc op.s̃.locati.l.si in.l.§.colonus.solu.ibi fit quod fieri non debuit vnde cũ queriꝛ qñ cõmittatur stipulatio ad totale interesse refertur quia aut agi/tur ad interesse quia fit quod non debuit fieri ⁊ hic subdistin/guit aut in iudicio: aut extra iudicium ratio inter fieri ⁊ non fie ri est quia magis delinquit qui facit q̃ qui non facit vt.s̃.de im pensis in reb⁹ dota.factis.l.⁊ in totum ⁊ inter factum in iudicio ⁊ extra iudicium quia in iudicio non posset taxari exitus sicut in factis extra iudicium scd̃m ꝑPe.⁊ nota.per eum.ĩ.e.l.si insu lam ⁊ de hoc dixi in oppositionibus in repetitione Segnoro.s̃.ibi non esse factum.i.ad interesse non facte dom⁹ Jaco.ibi non esse inceptam.i.ad id quod interest non esse inceptam Jaco.ibi §.item qui ⁊ hec verba secundum quod ibi nota.per Dynum extra ordinem prout dicis fulciri ⁊ fabricari idem esse nõ tamẽ sunt idem sed diuersa Oldr.ibi vel expone quod ibi scilicet in dicta.l.si ita stipulatus. Jacobus. Ibi non fuit in mora scilicet per interpellationem ibi vel vtrobiqꝫ.i.hic ⁊ in.l.contraria.dy.ibi ⁊ ideo dic et bene Oldra. Ibi quod in fieri vt vtrobi ex quo mora facta est agatur ⁊ secundum hoc est contra dicta lex existi mo.§.fi. Jacobus Ibi non ⁊ hoc patet etiam in littera firmiori ibi si ante kalen.⁊c. Dynus Ibi secundum Joã.vt.ĩ.eadem.l.continuus.§.item qui insulam ⁊ hanc etiam approbat Dyn⁹ in fi.⁊.s̃.de operis libertorum.l.iij.⁊.l.libertus qui post inditio/nem.§.ideo Jaco.

☞ Defectus persone stipulationi adiectus facit stipulatio/nem capere dilationem.

Interdum. Res locus factuʒ incertum persone defectus † stipula/tioni adiectus faciunt stipulationem capere dilatio/nem hoc dicit ⁊ ideo dicit interduʒ quasi dicat regu lariter contra.non quia semper agitur incontinẽti quando de/betur vt.s̃.e.l.eum qui kalen.§.quotiens ⁊ dixi.s̃.l.proxi.circa finem ver.item quere circa.§.⁊ pro hoc.ĩ.de regu.iuris.l.in om nibus. Dy. Ibi ex re ipsa.i.ex natura rei in stipulatione dedu/cte. Dy. Ibi prestari possunt vt cum in natura rerum venerit partus vel fructus vel domus potuit incohari edificari. Dy.⁊ quod predixit tunc enim incipit actio exponit glo.s.cum effectu ante ꝑPe.exponit.i.oritur pro pe.aut facit gl.que est.s̃.de pac.l.item quia conuentiones in glo.magna.ibi dies aũt ⁊c. De ista questione latissime dixi.s̃.l.proxi.ver. Decimo quero.ibi ope/ras fabriles certas vel incertas vt.s̃.de oper.liber.l.quotiens tamen iste.§.loquitur de incertis quia dixit tunc eas cedere cũ fuerint indicte. Dy.de hoc tamen statim dicam op.cõtra hanc legem quia illa dispositio est pura vbi non est adiecta dies vel conditio vt.s̃.de lega.scd̃o.l.omnia ⁊.s̃.e.l.eum qui kalẽ.§.quo tiens at hic diciꝛ ꝯtra.ergo ⁊c. So.contraria ponunt regulam: hic est speciale ⁊ ideo dicit littera interdum vt.s̃.dixi ⁊ ad hoc s̃.de condi.indebi.l.interdum sic ergo stipulatio pura quo ad verba habet dilationem vt hic interdum conditionalis quo ad verba dilationem non habet vt.ĩ.de noua.l.si pupillus.§.j.⁊.s̃ eodem.l.decem cum petiero. ¶ Scd̃o op.ad id quod diciꝛ ope ras non cedere nisi quãdo sunt indicte de.l.ħ em̃ opere.⁊.l.quo tiens.s̃.de operis liberto.so.dicit glo.ibi loquitur de operibus certis hic de incertis hoc reprobat Dy.per dictas.ll. Sed qꝺ̃ hic loquatur de incertis apparet dum dicit indicte fuerint qꝺ̃ est necesse in operibus incertis non certis sed quo ad dilationẽ non est aliud sed idem in vtrisqꝫ quia sicut in incertis opus est dies indictiõis vt promissor constituatur in mora ita in operis certis puta aratorijs opus est quod labatur tempus sufficiẽs ad eas prestandas in hoc tamen potest dici aliud qꝛ maior dila tio requiritur in incertis q̃ certis quia incertis ãteq̃ sint certe statim cedit sed nõ venit quia differtur petitio vsqꝫ quo presta ri possint vt dicta.l.quotiens ⁊ hunc respectum habuit glo.et ita debet intelligi ⁊ saluari. Dy.est ⁊ alia differentia inter cer/tas ⁊ incertas quia qui stipulatur incertas si ante inditionem earũ moritur non transmittit obligationẽ ad heredeʒ: in certis vero secus scd̃m ꝑPe.⁊ pro hoc.s̃.de operis libertoruʒ.l.a duo bus.§.fi.⁊ ibi no.⁊ dicunt quidam quod in his exemplis cõtra hitur obligatio sub conditione vt quando stipulor partum are tuse vel fructus nascituros in fundo vel operas hereditarias ⁊ in seruo hereditario ⁊ captiui stipulante. His enim casib⁹ an te conditionem non nascitur actio ipso iure quandoqꝫ in diem vt quando stipulor domum edificari vel alio loco quo casu di/cunt quod ante diem bene nascitur actio sed non cum effectu: sed certe vbi stipulor fructus ex fundo videor stipulari in dieʒ tantum non sub conditione vt patet.ĩ.e.l.inter stipulantem.§.sacram ⁊ dic secundum ꝑPe.vt dixi quod in omnibus exẽplis huius.l.non actio nascitur ante diem vel conditionem ipso iu/re ⁊ ad hoc allegat hanc legem pro confirmatione opiniõis sue vel posses dicere in his exemplis quod vbi stipulor domũ edi ficari inest dies vt.s̃.e.l.si ita stipulatus essem abs te:eodẽ mo/do si sum carthagine ⁊ promitto rome vt.s̃.eodem.l.eũ q̃ kalẽ.§.quotiẽs sed qñ stipulor partũ arethuse vel fructus futuros dic inesse diem incertam quia nõ sumus certi debitũ iri ⁊ iõ di/sponenduʒ est tãq̃ de conditionali ⁊ per consequens nec cessit nec venit dies vt not.in glo.ĩ.de reg.iur.l.in omnib⁹ ⁊ plene di/cam.ĩ.e.l.ita stipulat⁹ non ob.§.sacram qꝛ ibi vinũ fuit natum ⁊ iõ cessit ⁊ venit dies sed postea fuit culpa promissoris cõsum ptum ⁊ iõ nec est obligatio efficax nec penitus extincta sed ca/pit medium quia cessat simile.s̃.in.l.secunda in glo.magna ⁊ iõ ante q̃ vnũ esset natũ in dicto.§.sacram crederẽ nec cessisse nec venisse diẽ per notata in.d.l.in oĩbus de regulis iuris.

Item si seruus. Ibi stipulat⁹ sit futuro here di.x.dari vel simpliciter ⁊ he reditate iacente ⁊ est aliud exemplum ad princi.l. Jaco.⁊ Dy.ibi conditionem hʒ.s.si hereditas adeatur Jac. Ibi idẽ est.s.qꝺ̃ stipulatio habeat tacitã ꝯditionẽ si dñs redeat ⁊ qꝺ̃ subijcit in seruo dic stipulãte noĩatim dño suo capto. Dy. Stichi ꝓmissor per obligationẽ sequentẽ purgaꝛ mora precedens hoc dicit et ad hoc allegatur vel breuius vltima mora nocet.⁊ diuiditur in duas partes. ¶ In prima loquitur de debitore speciei. ¶ In secunda debitore q̃titatis. Secũda ibi certe post morã ⁊ inte/ritu speciei libereꝛ etiã si lis erat cõtestata sup sticho vt.s̃.man.l.hominem nec ob.l.si insulam.s̃.e.quia ibi super interesse seu estimatione operis erat facta contestatio ⁊ de hac materia dic

vt plene no.s.si quis caut.l.z si post tres ibi noluit subaudi et pecunia oblata perijt z hoc intelligas nisi iusta causa interuenerit respuendi vt hic in glo. ℭ Op.ad princip.ad fi.huius.§. z dic quod casus diuersi non aduersi qr in princip.erat debitor speciei in fi.q̃titatis z ratio differentie est quia si species oblata pereat debitor ipso iure liberatur interitu qr perijt illud qd erat in obligatione vt.s.e.l.si ex legati causa sed in q̃titate licet q̃titas pereat non liberatur debitor ipso iure quia non perijt illud quod erat in obligatione quia in obligatione non erat certa z determinata q̃titas sed in genere z genus perire non põt vt.s.si certũ peta.l.incendiũ z.s.ad.l.fal.l.in ratiõe.§.incerte propter moram tamen creditoris oblatam recipe recusantis sine iusta causa de equitate datur exceptio vt hac.l.in fi. ℭ Secundo op.hic dicit qd mora purgat ɔtra.j.e.si ita quis.§.seya.so.intellige hanc litterã scdm illam. ℭ Jtẽ ad idẽ op.de.l.traiectitie.s.ti.proxi.sz ibi erat adiecta hic non sed contra hec insta de dicta.l.et si post tres z de arbitris.l.si cũ dies in fi.solu.vt in glo.z plenius dicta.l.z si post tres. ℭ Jtẽ contra premissa op.secundum Pe.qd etiã post litẽ contest.possit mora purgari p hunc.§.qui indistincte loquitur falsum:ergo videtur qd predixi qd iste.§.debeat intelligi scdm legẽ si ita quis.§.seia.j.eo.vbi videtur quod solum vsq; ad litẽ contesta.possit purgari vnde Pe.dicit hanc glo.male dicere z sic distingue si queraf an mora possit purgari aut super aliquo nouo nascif obligatio puta super interesse vel super pena adiecta:z tunc aut loquimur in iudicio:aut in contractibus:aut pena est adiecta:aut non. ℭ Primo casu non purgatur vt dictã.l.traiectitie. ℭ Secundo casu ita demum purgatur si illa tria concurrant que no.in dicto.§.seya.s.quod lis non sit contest.z magnum tẽpus nõ sit lapsum z non intersit aduersarij. ℭ Secũdo casu quando in iudicijs vel arbitrijs dic vt not.dicta.l.z si post tres z dicta.l.si cum dies in fi. ℭ Secundo casu principali qñ super alio nõ nascitur noua obligatio:tunc dic posse purgari indistincte etiam post litẽ ɔtesta.vt hoc.§.qui loquif indistincte z qr iudicia sunt absolutoria vt institu.de perpet.z tẽpora.act.§.fi.an hoc tamẽ sit verũ plene dicetur.j.e.l.si insulaz.sed Ray.dicit glo.bene dicere z dicit aut loquif de purgatione more quo ad euitandum periculũ interitus z tunc hec glo.bene dicit z pro ipsa facit.s.de ɔsti.pec.l.sed si alia.aut quo ad iudicium excludendũ z tũc procedant verba petri qr vt promissor consequeretur absolutionem iudicij sui sentẽtiã absolutoriã sufficit offerre quacunq; parte iudicij vt.s.de procur.l.si reus z dicto.§.fi.insti.de ppet.z tpa.act.de hoc etiã notaui.C.de contrahẽ.z cõ.stip.l.magnã.

ℭ Stipulatio dicitur esse certa in qua apparet quid quale z q̃tum ex prolatione verborum.

Stipulationum. Stipulatio† dicitur esse certa ĩ qua appareat quid:quale z q̃tum ex prolatiõe verborum si vero vnum ex his deficiat dicitur incerta esse hoc dicit z ponitur hec diuisio quo ad diuersitatem actionum ex stipu.pponendarum vt instit.e.in princip.Jaco.z diuiditur in tres partes cum princip.l.sequentis que continuatur. ℭ Jn prima parte ponit quandã diuisionem stipulationum. ℭ Jn secunda declarat z exemplificat vnum membrũ. ℭ Jn tertia aliud secũda ibi vt ecce.tertia in.l.sequenti vbi autẽ z illa pars subdiuidif in tres:quia in prima parte ponitur qualiter cognoscatur stipulatio incerta. ℭ Jn secunda parte exemplificat plura ponendo. ℭ Jn tertia parte reddit rationez diuersitatis de vno dicto ad aliud que videantur repugnantia ibi scdo a:ergo si quis fundũ ibi tertia qr bono ibi quedam certe.i.super certo concepte vt super actione certe speciei vel q̃titatis promisse. Dy. Jbi pronunciatione.i.verbis in stipulatione prolatis expresse vel tacite vt no.j.l.proxi.in glo.q̃ incipit no.ergo ibi aurei.x.ecce quid z quale z hoc intellige vt.j.l.pxi.in glo.magna in fi. Dy. Jbi fundus tusculanus quale z q̃tum. Jac. ibi homo stichus ecce qualis z q̃tus. Jaco.contra hãc.l.op.q nullius sit vtilitatis ista diuisio sed dic vt in princi.dixi qd ideo hoc expedit scire vt sciamus vtrum def certi conditio que daf ex stipulatione certa vt.s.si certum peta.l.certi conditio z.l.si quis certum an actio ex stipulatu que datur pro incerta vt institu.e.in princip. ℭ Secundo op.hic dicitur quod illa dicitur esse certa in qua ex pronunciatione apparet quid quale zc.vñ ob.lex se.§.sed qui vinum z.§.qui nõ a titio.so.licet ibi nõ appareat q̃tum ex verborum pronunciatione expressa apparet tñ tacite per relationem ad id ad qd refertur. ℭ Tertio.op.quod si stipulor aureos decem quod hic est certa hoc non videf quia hic non est quale vnde non videtur vt dicitur in.l.se. Si stipulor decem corbes vini quia deficit quale est stipulatio incerta.so.licet non appareat quale ex verborum prolatione expressa apparet tamen tacite quia videmur intelligere de illo quali seu illis aureis qui in regione frequentantur vt.j.de regulis iuris l.semper. Sed cõtra hoc insta.quid sint aurei diuerse forme q ĩ regione frequentantur adhuc potest dubitari super quali.sol.forte vna sola forma versabatur in regione vel forte due sed vna maior altera:z ideo quale est certum qui minimum videt in stipulatione deductum:vt de legatis tertio.l.nummus z dicta lege semper.sed adhuc insta.quid si due forme eiusdem valoris adhuc quale est incertum et per consequens stipulatio incerta.so.hoc casu confiteor stipu.esse incertam pro quorum declaratione distingue cum stipulor decem aureos aut ex regione non apparet de qualitate quod potest contingere duobus modis vel quia nulla pecunia aurea versatur vel quia plures forme eiusdem valoris z istis casibus stipulatio est incerta quia non apparet quale vt hac.l.z se.aut ex regione hoc apparet quod similiter contingit duobus modis vel quia vna tãtũ pecunia aurea in regione frequentatur vel plures sed vna est maior altera z tunc quale est certum vt dicta.l.semper z.l.nummis z ideo stipulatio est certa vt hac.l. ℭ Quarto oppo.hic dicitur quod si stipulor fundum tusculanũ quod est certi hoc nõ videtur quia hic deficit q̃tum z idem videtur in sequenti exẽplo quando stipulor hominem stichum:vnde vtroq; casu stipulatio videtur incerta vt.l.sequenti.so.ista dictio q̃tum non debet referri ad species sed solum quid z quale.ad q̃titates vero debet referri quid quale z q̃tum simile nota.s.si certum peta.l.certum vel dic fm Pe.hic apparet q̃tum tacite quod ostendo pone quod stipulor fundum tusculanum ad hoc quod valeat tusculanum oportet certe longitudinis z latitudinis demõstratus vt.l.cum post.§.gener.s.de iure dot.ergo apparebit q̃tum idem si stipulor hominem stichum quia apparet per longitudinem a pedibus vsq; ad caput:nam homo certa specie cõtinetur vt.s.de vsuca.l.rerum mixtura vt.j.eadem.l.inter stipulantem.§.sacram. ℭ Quinto oppo.hic dicitur quod si stipulor tritici africi optimi modios centum vel vini optimi amphoras centum quod ista stipulatio est certa.immo videtur impossibile nam si stipulor vinum optimum videor stipulari melius quod sit in mũdo sed hoc videtur reperire impossibile ergo nõ tenet vt.j.de regulis iuris.l.impossibilium.dic quod non est impossibile q difficile et difficultas non vitiat vt.j.eadem.l.continuus.§.illud vel aliter videor stipulatus vinũ qd excedit in bonitate secundum vulgi opinionẽ attenderetur:ergo vulgi opinio vt.s.de fundo instruc.l.cum delanionis.§.asinam z eodem modo videtur dicendum quando stipulor hominem optimum vt intelligatur de excedente alios in bonitate secundum vulgi opinionem:et intelligo de opinione vulgi regionis vbi stipulatio est contracta vt dicta.l.nũmis.de legatis tertio.z.l.semper de regulis iuris. Si enim de meliori totius mundi intelligeremus tunc vitiaretur stipulatio vt dictuz est vel dic vt.j.l.proxi.dicam. ℭ Ultimo quero quid si stipulatus sum decem corbes vini vel frumenti simpliciter qua actiõe agam z videtur quod actione ex stipulatu quasi ista stipulatio sit incerta cum non sit adiectum optimi:nam tunc esset certa et ageretur certi condictione generali vt instit.eodem in princi.vt.s.si certum peta.l.certi conditio.z.j.l.proxi.tertio rñso.ibi at cum optimum:vnde dic aut precessit puta mutui quia mutuaui tibi decez corbes vini et stipulatus sum mihi reddi:z tũc stipulatio est certa z agetur certa conditione licet non sit adiectum optimi quia hoc casu certi est stipulatio quia habetur respectus ad cõtractum q precessit et eiusdez bonitatis et qualitatis reddatur vt.s.si certum peta.l.cum quid.z.j.e.l.triticum si act.non precessit cõtractus sed simpliciter sum stipulatus decem corbes vini mihi dari:tunc stipulatio est incerta quia bono melius reperitur vt.j.l.proxi.in princip.z ideo tunc agetur act.ex stipulatu vt instit.e.ĩ princip. Dy.

Ubi autem nõ apparet. Jbi in stipulatione.s.q̃titatis vel generis z dic si aliquod predictorũ deficiat. Dy. z q̃titatis:ideo dixi quia in q̃titatibus ex pronunciatione verborum debet apparere quid quale z q̃tum vt dicatur stipulatio certa z idẽ in his que constant pondere numero vel mensura z d hoc cũ simpliciter stipulor secus si mutuo dedi vt hic in glo.magna que incipit non ergo z dixi.s.l.proxi.nam ista.s.quid q̃tum z quale naturaliter insunt ipsis generibus sed in speciebꝰ sufficit qd z quale nec est opus q̃tuz vt.s.dixi.l.proxi. Dy. Jbi sine qualitate.s.nõ expssa nec tacite intellecta:vñ dic q si stipulor frumẽtum in genere q̃titate tamen expressa videor stipulari certum quia videor

quia videor stipulari iustissimum vt.s.mā.l.fideiussorem:ergo
certum sicut in eo qui stipulatur optimuz vt.j.pri.idē est in pe
cunia eadem ratione vt.s.de lega.tertio.l.nummis:z.j.de re/
gulis iuris.l.semper in stipulatiōe non ob.in proxi.quia ibi sti/
pulatus fuit bonū z sic nec optimū nec infimum pe.vel dic qd
tunc stipulatio dicitur incerta sicut vbi stipulor hoīez in gene/
re vt hic nisi respōdeas q in frumēto:iō certa est qr vr̄ pmitti
vilissimū z sic certū in hoīe iō sec9 qr vr̄ promitti mediocre z sic
incertū vel dic quod dicte dipulationes sunt incerte quia non
apparet certitudo ex prolatiōe verborum quod est opus vt.s.
l.proxi.sed z ad illam posset responderi quod sufficit si certitu/
do appareat expressa vel tacite subintellecta ibi deducit.i.de/
ducere intendit si in ipso nihil tale sit z dic deducit in proximis
duobus articulis non in primo vbi fundum in genere stipulat̄
vel dic.i.deducere intendit.Sed in primo nihil in alijs sic.Ja.
ibi significatiua quia deficit qualitas Dy.Ibi at cū optimum
considerata vulgi opinione vt.s.de fundo instruc.l.cū delanio
nis.§.asinam.al's sequeret̄ qd si stipulor frumentū optimū de
toto mundo quod stipulatio sit certa quod falsum est sm Jac.
vt dixi.s.l.proxi.vel dic qd z tunc erit stipulatio certa cum cer/
tum esset in rerum natura.vt.j.§.illud nec est impossibilitas sz
difficultas que stipulatio non vitiat vt.j.e.l.continuus.§.illud
sed hoc non tangit legē istā quia hic est qualitas tm̄ expressa.s.
affrici.Pe.Ibi que res.i.significatio quorum predictorū.dy.
z posses tangere clarius predicta per modum oppositionū op
ponendo quod ista stipulatio stipulor decem corbes frumenti
non sit incerta vt hic dicitur sed certa quia videor stipulari vi/
lissimum vt dicta.l.fideiussorem.s.man.so.dic quod verbuz bo
ni quod est in textu tollit contrarium quia bono melius reperi
tur sed contra istam solu.insta.quia si stipulor hominem in ge/
nere dicitur incerta.so.dic quod sunt quedam res que prestite
in suo vilissimo statu nullam afferunt vtilitatem vt in homine
quid enim si seruus sit vilissimus vitiosus z nihil facere sciēs:
interest magis non habere q̄ habere vt.s.de edi.edicto.l.si qd
venditor z ideo si stipulor hominem in genere ne stipulatio sit
inutilis per.l.cum post.§.gener.s.de iure dot.intelligit̄ de me/
diocri vt.s.de condi.indebi.l.cum.§.fi.z de legatis primo.l.le/
gato sed quia mediocres possunt esse plures:ideo hec stipula/
tio dicitur incerta z per consequens pro homine in genere pro
misso non competit certi conditio vt.s.si certum peta.l.certuz.
quedam vero sunt res que prestite in suo vilissimo esse afferūt
vtilitatem vt contingit in frumento vino z similibus:quia licet
sint vilissima sunt tamen vtilia quo ad aliquid faciēdū.¶Itē
op.hic dicitur quod stipulatio boni vini vel boni frumenti est
incerta:ergo pro bono vino non dabitur certi conditio vnde vi
detur ob.s.si certum peta.l.cum quid.so.aut per respectuz ad
aliud ad quod refertur apparet de qua bonitate actum ē aut
non.¶Primo casu stipulatio est certa z competit certi condi
tio:si enim mutuo tibi bonum vinum z promittis reddere hic
apparet quod eque bonum reddere debes vt dicta.l.cuz quis
z notatur dicta.l.certum.¶Secundo casu stipulatio est incer
ta nec competit certi conditio vt hic.¶Item quero si stipulor
a te decem corbes vini optimi vel hominem optimum quomo/
do fiet.so.dic quod potest fieri in illo vino z in illo homine qd se
cundū vulgi opinionem reputatur esse in summo gradu boni/
tatis z licet forte aliud sit melius adhuc solui poterit propter
tria z nota.Old.l.secunda.§.mutui.s.si certum peta.quia for/
te creditor nollet recipere illud de quo vulgus opiniatur licet
aliud in rei veritate sit melius z aliud pro alio volenti creditori
potest solui vt.s.de consti.pec.l.prima.§.an debitum.¶Item
non videtur aliud ex quo in genere suo recipit finitionem vt di
cto.§.mutui z quod habeatur pro optimo ex quo est vulgi opi/
nio licet aliud sit melius in veritate facit quod nota.s.locati.l.
ex conducto.§.si qua vitia:idem potest dici in homine promis/
so vt soluatur ille qui optimus reputatur secundum vulgi opi
nionem:nec videtur aliud pro alio solui propter duo quia cre/
ditor forte nollet vt dixi secundo propter vulgi opinionem re/
putatur optimum argu.z dicti.§.asinam in.l.cum delanionis:
sed si hoc promissor soluere non potest fiet executio in estimatio
ne vt.s.si certuz peta.l.vinum cum ibi notatis in glo.hec nulla
scilicet stipulatio fundi sine propria appellatione:z hoc ideo qr
eius q̄titas non videtur per rerum naturam determinata sed
per hominem determinanda sed secus in homine.Pe.in gl.cū
q̄titate in fi.al's non valet vt.j.eadem.l.ita stipulatus z.l.triti
cum.Jaco.in glo.hic quolibet dando liberatur sed vbi homo
est in genere promissus debetur mediocris et ratio differentie
est quia homo vilissimus est inutilis:sed vinum z frumentum
etiam vilissimum est vtile vt.s.dixi z not.s.de legatis primo.l.
legato vt dicta.l.fideiussorem.s.man.in gl.non ergo ibi mutua
tus est quis quod est falsum vt.s.si certum pet.l.certi conditio
in princip.z.s.dixi ibi creditio vel solutio cum de natura con/
tractus appareat quid quale z q̄tum vt.s.si certum peta.l.cū
quid ibi vt hic dicit quod dic vt nota.in summa si certum pe/
ta.§.vbi autem ibi illud autem nomē quod refertur ad species
Immo ad hoc vt stipulatio sit certa semper oportet quod ista
tria etiam in speciebus appareant:vnde si promitto fundū tu
sculanum vel hominem certum apparet quid quale z q̄tuz vt
a capite vsq ad pedes vt.s.dixi.Pe.in fi.in stipulationibus z
si plures frequentantur videor stipulari minimum z sic semp
stipulatio est certa vt dicta lege semper in stipulationibus.

Fundi. Oppo.de.l.tribus.vt.s.de vsufruct.earum re
rum que vsu consu.sed dic quod ibi in vsufru.
pecunie que non est proprie vsufru.hic vero in vsufruct.fundi
et est ratio differentie quia in vsufru.pecunie agitur de domi/
nio transferendo vt eadem.l.fi.z.l.hoc senatus.§.primo z sic cer
tum continet vt.j.hac eadem.l.§.finali.quod non contingit in
vsufru.fundi sed ius fruendi prestare debet vt.s.de vsufruc.l.
quarta.§.dare z si vsufru.petatur.l.vti frui z istam solu.tene:
alijs omissis vel soluo vt soluitur sequens contrariū.¶Item
oppo.de.l.prima.§.penultimo.s.de triticaria z solu.vt glo.se/
cundum vltimam solutionem.

a **Illud.** [a] Dubitationem ita sed ipsa natura penes quā
omnia futura sunt incerta vt.s.de iudic.l.sed z
si restituatur.§.fina.Pe.z si certum peta.l.respiciendū ibi hāc
stipulationem quia sumus incerti qui z quot nascantur z ideo
agitur incerti conditione vel ex stipulatu quia z apud contra/
hentes z in se incertum est quod in stipu.deducitur.Nam pre
terita z presentia sunt certa in rerum natura vt instit.e.§.con/
ditiones.Dynus.sed Jacobus de aretio dicit quod cum ex ta
li stipulatione certum condicatur vt.s.e.l.interdum in princip.
z.j.e.l.inter stipulantem.§.sacraz.quod certi conditio propone
tur vt.s.si certum peta.l.certi conditio in princip.ibi siue ex in/
certo zc.Jaco.z dicam.j.§.proxi.in versi.sed qui vinum ibi in
horreo est z sic certum est de presenti in se licet apud contrahē
tes incertū sed in casu precedenti nullo modo de presenti erat
certū op.z solue vt in glo.z collige ex isto ver.quod illud quod
est incertum prima facie si relationem habeat ad certuz debet
dici certum z pro hoc.s.de contrahen.empt.l.hec venditio.§.
fi.z.s.de re iudi.l.in summa z.l.ait pretor.§.primo que videtur
contra sed dic vt nota.dicto.§.j.z dicam.j.§.proxi.ibi intelligi/
tur scilicet ab ipso exordio constat enim quid scilicet vinū qua/
le z q̄tum per id quod est in horreo vt species enim deducitur
in stipulatione vt.s.e.l.si certos.Jaco.in gl.vero non refert in
fi.hoc non placet quia sic idem esset in superiori proxi.casu:z iō
dic quod licet sit contrahentibus incertum de se presens est et
certa stipulatio ar.s.si certum peta.l.cū ad presens.Preterea
hic vt species deducitur in stipu.z constat quid quātum z qua
le vt.s.dixi Jaco.z sic quod in se certum est certū dicitur quā/
uis contrahentes hoc ignorent qd facit pro opi.gl.qd interesse
sit certum z peti possit certi conditione cum interesse q̄ in se
certum sit licet contrahentes eius certitudinez ignorēt.Dy.de
qua no.in glo.s.si certum peta.l.certi cōditio in princip.si quis
in ius vocatus non ierit.l.fi.z.j.e.l.liber hō.§.fi.z ibi etiam per
Dy.qui hic sic nota.videamus an interesse sit certū z certe in/
certum est sed glo.dicunt q est certum qd videtur si respicia/
mus tempus sententie qua certificat̄.rn̄.non est verum quod
debeamus inspicere tempus sentētie:immo debemus inspice/
re tēpus p̄sens vt ratione p̄sentis status dicatur incertum:nā
videtur quod ratione presentis status stipulatio dicatur certa
vel incerta vt in isto.§.z p̄cedēti:nā si stipulor vsumfr.certi fun
di incertum videor stipulari qr incertū est nunc quot fructus z
quot sim percepturus certificabitur tn̄ tempore quo eos perci
piam.¶Itē cum stipulor illud quod ex arethusa nascetur vel
cum stipulor dari fruct9 qui in fundo tusculano nati erūt:īcer
tum videor stipulari qr nunc incertū est quid z quale nasci de/
beat ex arethusa z incertū qui z quales fruct9 nasci debeāt in
fundo tusculano licet ex postfacto certificet̄.s.tēpore p̄ceptiōis
fructuū vel natiuitatis partus ita ergo dicetur in interesse sc3
qd sit incertū licet certificet̄ tpe snie:tu aūt dicas qd īterec̄ pe/
titur conditione certi z est certum non ob.predicta cōtraria qr
licet interesse nō sit certū q̄tū ad petētē z q̄tū ad ꝯuētū:tn̄ cer
tum est in se z de tempore presenti quod non erat in contrarijs
superius assignatis quia ibi nunq̄ poterat esse certum de pre/
senti tempore nam fructus futuri vel partus non poterant di/
ci certum anteq̄ nascerentur sed interesse certum est de presen
ti etiam ante sententiam:sed in sententia declaratur quātum

a ¶Illud.ad
de ad hūc.§.
alerā.inq̄tū
tangit an sit
necesse cau/
sas grauam
nis sigillati
exprimere i
appellatiōe
ab interloc
toria z vide
Bal.cōsili
cclij.j.volu

sit illud quod nunc interest quod quātū sit ex nunc in se certū. ¶Preterea declaratio interesse pendet ex psona stipulātis ⁊ iō debet dici certū sicut ⁊ cū aliqs stipulatur .x. vel hominē quod sibi placuerit: naꝫ hoc casu certa stipulatio quia declaratio ei⁹ qđ debeatur pendet ex psona stipulatoris ⁊ si ei⁹ dclaratio nō penderet ex psona stipulatoris incerta esset vt. j. ea. l. qui illud. aut illud. ¶Item si oppo. qñ quis stipulatur factum interesse est in obligatione vt. s. e. l. stipu. non diuidūt. §. celsus ⁊. s. e. si pena. §. fi. ergo interesse est icertū: qꝛ cū stipulor factū stipulor incertū: vt. j. e. l. §. qui id qđ ergo interesse qđ succedit loco facti ē incertū. rñ. cū stipulor factū dicit incerta executio facti siue dicitur incerta stipulatio rōne executionis eius. s. facti ꝙ in stipulatiōe ꝯtinet nō aūt dr incerta rōne interesse qꝛ iteresse nō facit stipu. incertā. Dy. predicta puto vera in interesse pterito si autem esset futurū puta qđ puenit aliter cōtestatiōe vsqꝫ ad sententiā illud eīn incertū est sed certificabit in sentētia officio iudicis vt. s. de edili. edicto. l. ediles. §. item sciendū qđ ista materia interesse satis dixi dicto. v. celsus in. l. stipulatiōes non diuiduntur ⁊. l. C. de sentētijs q̄ p eo quod interest profe.

Qui vero a titio.

Diuide in tres ptes. ¶In pma ponit dictū. ¶In secunda argu. vnū per quod corrigitur dictū scdm verā lecturā. ¶In tertia ponit aliud dictū scdā ibi q̄uis tertia ibi ⁊ adhuc occurrit ibi dare spōdes cū seius certū deberet. Dy. Ibi dare spōdet cū ex tcstō certū debeat. dy. ibi certū dbeat ita dicūt q dā ⁊ male: ⁊ iō statim i seq. corrigit. dy. ibi vix separari pñt expone vix. i. nullo mō ſꝫ dy. qꝛ. s. certū ē qd. h aūt icertū ē qd. nā ex vbis qd nō apparet ſm Bul. ſꝫ licet ſm ipm bul. sit incerta tñ cū ex ea certū petat ageī certi ꝯditiōe: vt. s. si cer. pet. l. certi cōditio in princip. ibi siue ex incerto ⁊c. ꝯtractu ⁊c. Et dixi. s. pri. §. Iaco. Ibi adhuc occurrit arg. ad pbandū qđ iste casus non differat a casu. Dy. Op. ad princi. §. de ver. quāuis. ⁊ de v. adhuc occurrit. so. dicit Bul. q tenet ꝙ princi. §. nō corrigat qđ casus sunt diuersi nō aduersi ⁊ est rō differētie qꝛ qñ stipulor vinum aut oleū qđ est in horreo: ibi est certū quid qđ nō est in pricip. huius. §. ¶Preterea qñ fideiussor fide sua pmittit qđ reus principalis dꝫ ea que deducta erāt in obligatione principali videntur noīatim repetita in obligatione fideiussoria argu. l. sciēdum. s. e. ⁊. j. e. l. titia. §. idē respōdet. concludes ergo ſm hoc qđ princip. §. nō corrigat sed hec lectura nō est vera qꝛ qñ habet respectus ad certū illud qđ prima facie apparet incertū debet dici certū vt dixi. s. §. pri. ⁊ probat. C. de snia que sine certi q̄ti. l. hec snia ⁊ scdꝫ hoc dices ⁊ melius ſm Io. prin. hui⁹. §. corrigi per ver. quāuis ⁊ v. adhuc occurrit: ⁊ secundū hoc posset poni casus in. d. l. certi cōditio cū dr ibi ex incerto cōtractu ⁊ exponatur ex incerto ꝯtractu. s. prima facie. ¶Scdō op. ⁊ vr qđ stipulatio de qua loquit iste. §. nō teneat vt. s. de vsur. l. qđ in stipu. so. ſm Ray. illud cōtingit ibi odio vsurarū vel posses dicere ꝙ ibi non referebatur ad certū hic secus q de futuris agebatur. ¶Tertio op. de. l. ita fidei. j. de iure fi. so. illud iō qꝛ legat nō capaci ⁊ iō fraudis est presumptio vt. e. ti. l. iij. in princi. vel ibi nō expresserat certū fundū. ¶Quarto op. de. l. penales. §. iul. s. ad. l. fal. so. nō est contra. immo est casus diuersus. ¶Itē op. j. de preto. stipu. l. ij. §. incertā sed dic qđ incertū cōtinere dicitur princip. vt ibi: certū vero inspecta declaratione sequēti vt hic Dy. ¶Ultimo inducit iste. §. in ar. ad questionē statuto cauet qđ debitores ⁊ fideiussores cuiusqꝫ certe quātitatis ⁊ rerū mobilium personaliter detineantur cum quidam mercator detineretur pro multis debitis titius fideiussit simpliciter p eo in omni eo quod eū dare vel facere oporteret postea mercator fugit creditores fecerūt fideiussorē capere anteq̄ aliquid pbaret de iure suo fideiussor petebat se releuari allegans de debito certo nō apparere an audiendus sit ⁊ videtur qđ sic qꝛ videtur fideiussor certe vt. s. de conditio. ⁊ demō. l. j. ⁊. l. dies incertus: ⁊ ille dicitur debitor a quo inuito exigi potest vt. j. de vbo. signifi. l. debitor sed p hāc litterā dic ꝙ nō audiatur qꝛ fideiussor semp vr certū pmittere vt hic patet quia habetur respectus ad cōtractū qui precessit ⁊ in quo est certū deductū vt. s. si certum peta. l. cum quid ⁊. j. e. l. triticum. ⁊. s. dixi. ⁊. s. §. proxi. sicut al's habetur respectus ad penā certam licet principale sit incertū vt. s. se. l. si penam. Dy. ¶Itē facit ad aliā q̄stionē si statuto caueatur qđ in instrumento excedēte q̄titatē centuꝫ librar adsint. v. testes vt ego feceram cedulam priuatam titio de ducentis libris: postea facimus confici instrumētū quo promitto sibi soluere illud quod continetur in cedula predicta quod in hoc instrumento debeant adesse quinqꝫ testes secundum formam statuti quia in isto instrumento quasi repetita videantur ducenta in cedula contenta: ⁊ pro hoc. s. de manu. testamento. l. no

Questio notabilis.

minatim de heredi. instituī. l. asse. ⁊ de legatis tertio. l. his verbis ⁊ de re iudica. l. ait pretor. §. si iudex. ⁊. C. de sententia que sine certa quātitate. l. tertia.

Qui id quod in faciendo.

Stipulatio cōtinens factum dicitur esse incerta hoc dicit. Op. hic dicitur qđ stipulatio que est in faciendo vel non faciendo est incerta ⁊ sic innuit textus quod illa que est in faciendo non sit in non faciendo: vnde videtur ob. s. e. l. secunda in princip. ⁊ quod solet dici qđ non facere est facere vt. j. de reg. iuris. l. qui non facit et s. solu. ma. l. si mora. so. accipiendo facere largo modo nō facere est facere vt in contrarijs accipiendo stricto modo: tunc secus vt hic ⁊. s. de seruitu. l. quotiēs. j. ¶Itē op. quod quedam facta sicut certa: nā leges distinguūt operas certas ab incertis: vt. s. de operis libertorū. l. quotiens. ⁊ dixi. s. e. l. interdum v. si operas: sed so. vt no. C. de operis libertorū. l. j. ¶Itē op. hic dr qđ si stipulor domū edificari qđ ista stipulatio est incerta nā illud dicitur certū vbi apparet quid quale ⁊ quātū ⁊ vt. s. l. proxi. ⁊ si certū peta. l. certum sed quando stipulor edificari domū certe forme ⁊ certo loco cū ex eius conceptione appareat quid quale ⁊ q̄tū in stipu. deductū videtur esse certa. so. illud hꝫ locū vbi est in obligatione istud qñ fieri sed qꝛ secus in hoc q̄ in illo rñ. in dari postq̄ est certitudo iure promissa: est etiā certitudo in effectu exactionis rebus sic se habētibus cū dare precise cōpellatur ⁊ ad illud cōdēnari debet vt. j. e. l. §. fi. secus si in rerū natura desinat esse species pmissa qꝛ tunc vt. j. e. l. si seruuꝫ §. fi. at in fieri nō est certitudo etiā respectu snie vel cōdēnationis etiā rebus sic se habentib⁹ nā si dicat se nolle facere condēnabitur ad interesse nec cōpellitur precise ad factū vt. j. e. cum stipulatus. §. fi. ⁊. s. e. l. si penam. §. fin. ⁊ argu. ad hoc. j. §. proxi. Iac. ⁊ dixi. s. e. stipu. non diui. §. celsus. ¶Itē op. hic dicitur ꝙ si stipulor vacuā possef. tradi qđ istud est facti ⁊ stipulatio ē incerta: immo videtur certa qꝛ illa dicitur certa ex qua competit certi cōditio vt. s. si certū peta. l. si quis si certū no. sed ita est in hoc casu vt eo. ti. l. certi ꝯditio in princi. ergo ⁊c. so. propter hāc oppositionē dicūt vltramōtani illā glo. que est in. l. certū male dicere p istū. §. ⁊. s. e. l. si rē tradi ⁊. l. stipulationes non diuiduntur in princi. tu salua glo. scdm Iaco. but. ⁊ dic aut cōsideratur restitui absolute: aut put inheret certe rei. ¶Primo casu debet dici incerta. ¶Scdō casu pōt cōpetere certi cōditio vt in dicta glo. pōt esse huius rō qꝛ sicut dicim⁹ stipu. recipere qualitatē ab ea re cui inheret vt. s. e. l. ij. in princip. ⁊ dixi in. §. cato. et s. e. l. stipulatiōes nō diuidunt ita ⁊ in pposito vltimo pro declaratione. §. quero que est rō qđ oīa facta dicunt incerta. solu. dicit Iac. de are. quia in eis non est species nō q̄titas certa q̄ faciat stipulationē certā vt. s. si cer. peta. l. certi cōditio. ⁊. l. certū: alij dicūt aliter ſꝫ qđ facti stipulatio in sui ꝯceptione certū sentētie per librā iustitie seu iuris nō habet: est eīn incertū vtrū promissor prestet factū an interesse nam in eius electione videt vt. s. de re iudica. l. si quis ab alio. §. fi. ⁊ qꝛ quatenus cuiusqꝫ ⁊c. vt. j. de regu. iuris. l. quatenus sed hoc nō videt bene tutū quia scdm hoc in factis vbi quis precise cōpellitur dicerem⁹ stipu. facti esse certā qđ quidā cōcedūt: ⁊ ideo antiqui doctores dixerūt opas certas posse peti certi cōditiōe vt. s. de ope. liber. l. a duobus ⁊ tāgit. C. de ope. liber. l. j. sed qđ pri⁹ dixi tuti⁹ est. Iac. alij vt Ol. dicunt quod ideo facta dicunt incerta quia oīa sunt de futuro vt. s. de operis liber. l. opere sed futura inq̄tum sunt futura incerta sunt vt. s. eadem. l. §. illud ⁊ ibi dixi ⁊. j. eadem. l. §. qui sortem ⁊. s. de vsur. l. quod in stipulatione: vnde nihil est de presenti quod in obligatione deducatur in datione vero est dominiū de presenti et illud in obligatione deducitur licet modus exequendi obligationem sit de futuro puta traditio. Old. vel ſm ipsum Ol. rō est quia licet appareat quid debeatur nō tñ apparet quale. nullus enim sciret diuinare qualem foueam sis mihi facturus ⁊ idem si stipulor quod consistit in non faciendo: nam hec stipulatio similiter est incerta quia licet appareat quid debeatur non tamen quale quia videor stipulari quoddam ius incorporale in quo non cadit proprie qualitas sed q̄si qualitas sicut nec natura traditio sed quasi vt. s. de acquiren. rerum do. l. seruus. §. incorporales. ¶Item est incertum an me impedies vel non vt. j. eadem. l. si sic secūdo vel dic secundū ¶Pe. quod ideo facta dicuntur incerta pter varietatē q̄ occurrit circa ipsa pter varietatē tēporū ⁊ hominum faciētū ipsa facta vt. s. de ꝯdi. indebi. l. si nō sorte. §. libert⁹. ſꝫ hoc nō placet quia vacuam possef. restitui p tpa nō variatur: ⁊ tamen incerta est vt hic dicitur. Ray. approbat illam rationem Old. quia facta sunt de futuro ⁊ secundum Oldr. vt intelligas precedentia ⁊ sequentia dic aliquando stipulatio est certa pronunciatione et effectu

ne ⁊ effectu seu exitu aliquando incerta pronunciatione ⁊ effe/ctu. ¶ Primo casu est certa cum apparet quale quid quantũ in stipulatione deducitur. vt stipulor decem aureos. hec enim certa est pronunciatione. quia apparet quid quale ⁊ quantum ⁊ exitu. quia tu teneris velis nollis. ⁊ idem in alijs exemplis po sitis. s. proxi. si certum petatur. l. certum. j. eodem. §. finali. ⁊ in/sti. de actio. §. sic itaqꝫ. ¶ Secundo casu est incerta pronuncia tione sed certa exitu. vt cum stipulor a seio quod debet mihi ti/tius. vt. s. proximo. §. secundum vnam lecturam. s. Jo. ⁊ vetañ. ¶ Tertio casu est incerta pronunciatione ⁊ exitu vt cuꝫ stipu lor hominem in genere. nam licet appareat quid debeatur sci/licet homo non apparet quale vel quantum. vt in principio hu ius. ⁊ ibi dixi idem si stipulor quod consistit in faciendo vel non faciendo. vt hoc. §. ⁊ sic trimembris est ista distinctio sed potest ne inueniri quarta species seu quartum membruꝫ. i. stipulatio que sit certa pronunciatione. et incerta exitu. Jo. dicit ꝙ non meminit se legisse sed certe potest inueniri. vt cum stipulor sti/chum aut pamphilum quia hec est certa pronunciatione. quia apparet quid quale ⁊ quantum sed incerta est exitu quia est in electione promissoris quem soluat. vt. j. §. proximo. nisi stipula tus essem quem velim. quia tunc est certa pronunciatione ⁊ exi tu cum eligere possim velim. Dof. vt. j. §. proxi.

Qui illud. Stipulatio continens alternationeꝫ cõ sistentem arbitrio debitoris est incerta si in arbitrio creditoris est certa. hoc dicit. ibi queritur ⁊ vide/tur certum deduci. nam ⁊ res ⁊c. Dyn. ibi prestanda sit cum ꝓ missor sui natura habeat electionem. vt. s. de iure dotium. l. ple rũqꝫ. ⁊ ex hoc videtur incerta. Dyn. ibi non constituit quo casu promissor habet electiomem sui natura vt predixi. Dy. oppo. de principio. §. ad finem. dic ꝙ sunt casus diuersi non aduersi. vt ex littera patet. ⁊ est ratio differentie quia si stipulor stichuꝫ aut decem. ⁊ electio est debitoris incertum est quid consequar cum habeam libellum alternatiue[a] formare vt insti. de actio. §. curare. ⁊ processus erit alternatiuus ⁊ sententia alternatiua. ¶ Qualiter autem mandetur executioni dicam. j. e. l. euꝫ qui certarum. si vero stipulor stichum aut decem ita ꝙ mea sit ele/ctio possum vnum tantum quod volo vt hic patet. ⁊ pro tanto stipulatio dicitur certa. ¶ Sꝫ quero eo casu quo est electio de bitoris an possit competere certi cõdictio ⁊ videtur ꝙ non per hunc. §. ⁊. s. si certum petatur. l. si quis certum. Jn oppositum puto quia quemadmodum certi condictio competit tantuꝫ ad certa. ita ⁊ conditio indebiti. vt. s. de conditione indebiti. l. sed ⁊ si me putem. ⁊. l. qui excep. §. si pars. eodem titu. sed in casu vbi est electio debitoris restituere vnum de alternatiuis indebite solutis cõpetit conditio indebiti. vt. s. de conditione indebiti. l. plane. ergo ita in proposito. ¶ Preterea hoc probat. l. certi cõ dictio. in principio. s. si certum petatur. ibi siue ex incerto ꝯtra/ctu. ⁊ secundum hoc per principium huius. §. posses ibi pone/re casum non ob. iste. §. quia quod hic dicitur quod est incerta subauditio cõsiderato effectu exactionis quia incerti sum⁹ qd consequar sed obligationis substantia. videtur esse certa quia in alternatiuis ambo sunt pure in obligatione. vt. j. eo. l. si duo. ¶ Jtem hic erat certe quid quale ⁊ quãtum simile. si esto sti/pulor factum ⁊ si non fiat videor stipulari interesse. vt. s. e. l. sti/pulationes non diuiduntur. §. celsus. ad interesse possum age re certi condictione. vt dixi. s. e. l. si penam. ⁊ tamen adhuc sum incertus quid ego consequar quia si promissor vellet facere ipe liberaretur a prestatione interesse ⁊ in quacunqꝫ parte iudicij ad hoc potest se offerre cum omnia iudicia sint absolutoria. vt dixi in. l. interdum. §. stichũ. s. e. ⁊ dicta. l. si penam. ¶ Jtẽ que/ro cuꝫ altero mortuo solus superstes sit in obligatione. vt. s. de contrahen. emp. l. si in emptione. §. penul. nunquid illud solum petet. r̃n. non cum possit prestari mortui precium. vt. j. de sol. l. stichum. in prin. de lega. j. l. cum res. §. sed si stichus. ⁊ not. s. eo. l. si stichum. Ja. ¶ Sed contra est. d. l. stichum. in prin. j. de so. ⁊. s. de act. ⁊ obli. l. obligationum fere. §. modus. quia ad hoc cõ dẽnatur. licet se nolle vel nõ posse dicat iusto impedimento ces sante secus in facto. vt. j. e. l. cum stipulatus. i fi. ⁊. s. de act. emp. l. j. Ja. Jn glo. idem videtur in fi. ⁊ ad hoc quod ibi no. ⁊ dixi. et pro hoc. s. de contrahen. emp. l. si ita distrahaẗ. ⁊. l. si in emptio ne. §. pe. Ja. allegatur etiam iste. §. contra libelluꝫ alternatiuũ qđ non admittaẗ qđ verũ est nisi obligatio sit alternatiuuꝫ. de quo vt. d. l. pretor. §. qđ ait pretor.

Qui sortem. Ad euidentiam huius. §. est sciẽdũ ꝙ duplex est lectura propter dictio nẽ quascũqꝫ. Primo ꝙ ipsa dictio quascũqꝫ fuerit verbũ stipu latoris. sed hec lectura non procedit qꝛ stipulatio vsurarũ nul/lius esset momenti. vt. s. de vsur. l. tutor. §. fi. ⁊. l. qđ in stipulatio ne. ⁊ de re iudica. l. in suam. §. qui sortez. ⁊ tamen littera dicit ꝙ sunt due stipulationes vna sortis ⁊ alia vsuraruꝫ. At illud qđ nullum est non recipit qualitateꝫ. vt. j. de fur. l. si quis vxori. §. neqꝫ verbo. ⁊. s. si cer. pe. l. eius qui in prouinciam. ⁊ de ac. emp. l. si quis seruum. ⁊ hic dicit textus ꝙ stipulatio vsurarum est in certa ⁊ sic recipit qualitatem. ⁊ ideo dic ꝙ hec dictio quascũqꝫ est verbum legis. ⁊ dicit quascũqꝫ puta trientes vel quadran/tes. ¶ Sed contra hoc op. si enim stipulatus sum sortez ⁊ triẽ tes vsuras. ista stipulatio vsurarum est certa. vt. l. precedenti. sed textus dicit eam incertam. so. dico ꝙ dicitur esse incerta ha bito respectu ad futurum. quia nescimus quot annis vel quot mensibus differat solutionem sortis. pro tempore vero preteri to secundum Ja. de are. bene ageretur pro ipsis vsuris prete/ritis certi conditione cum pro ipso tempore preterito certuꝫ sit quid debeat de vsuris. vt. s. si cer. peta. l. certi condictio. in prin cipio. ibi ex incerto contractu. ⁊ ꝑ hoc posses ibi ponere casum sicut etiã dixi in stipulatione alternatiue concepta ꝙ vno mor tuo qui superest prestatur. vt. s. de eo qđ certo loco. l. ij. ⁊ dixi. s. §. proximo. in glo. fine quantitate. in fi. pro hoc. s. e. l. si stichum. §. stipulatio. Jn glo. sors ⁊ vsura. in fi. contra hoc est dictus. §. stipulatio. sed dic hoc verum si stipulor nominatim ⁊ expresse per diuersa tempora. vt. j. e. l. penul. §. j. Si autem dicerem pro mittis quolibet anno non specificando tempora diuersa sepa/ratim tunc vna esset stipulatio ꝓ oĩbus annis. vt. d. §. stipula/tio. s. e. l. si stichum. Dy.

1 ¶ Dare est accipientis facere.
2 Jn stipulatione dandi quid sit in obligatione.

Hec stipulatio. Dare [b] est accipiẽtis † facere hoc dicit vel aliter stipulatio rem dari certa est ⁊ cõtinet dñiũ tradi ⁊ diuidiẗ i duas partes. in prima ponit qualitateꝫ stipulationis fundũ tusculanũ dari. in scđa ponit eius effectũ. scđa ibi cõtinet q̃ ibi oĩmodo efficiaẗ. ⁊ ad hoc condemnatur. licet se nolle vel non posse dicat nature impedimento cessante. nam tũc secus hoc probatur. s. de leg. ij. l. si pecunia legata. ⁊. j. e. l. si seruum. §. si secus in facto. vt. j. e. l. si stipulatus. in fi. ⁊. s. de act. emp. l. j. Ja. in fi. i. siue istud faciat stipulator per se siue per alium. Dy. ¶ Op. ad prin. huius. §. vbi dicitur ꝙ stipulatio est certa immo videtur incerta. qꝛ da/re est accipientis facere. vt insti. de act. §. sic itaqꝫ. ad omne fa/cere est incertum. vt. s. e. l. qui id quod. sol. aut in stipulationib⁹ dandi consideratur actus extrinsecus per queꝫ huiusmodi sti pulationes explicantur qđ est tradere. vt. C. de pac. l. traditio/nibus. ⁊ hoc respectu dicitur incerta. vt in. §. qui id quod. Sed attento intrinseco effectu qui denotat dominij translationem non continet facere ⁊ hoc respectu diciẗ certa. circa qđ est sciẽ/dũ ꝙ lꝫ in factis interdũ sequaẗ iuris effectus. nõ tñ ex ipsa me ra factione sed iuris ministerio qđ secus est in dari qđ sic decla ro. si eñ stipulor domũ fieri ꝯsiderata ipsa factione nihil iuris mihi acqriẗ. sed cõsiderato iuris ministerio sic. vt. s. de acq. re. do. l. adeo. §. ex diuerso. Jtẽ si stipulor rem tradi ꝯsiderata me/ra traditione nõ insurgit iuris effectus nec aliqđ iuris mihi ac quiriẗ. lꝫ interdũ acquiraẗ ex iuris ministerio. vt. s. de act. emp. l. ex empto. ¶ Jtẽ si ego duco aquã ꝑ fundũ tuũ ꝯsiderata ipa mera patientia mihi ius nõ q̃riẗ. lꝫ ministerio interduꝫ acqraẗ ex volũtate ꝑsumpta insurgẽte ex dicta patiẽtia. vt. j. de ver. si gni. l. alienatiõis. vñ qñ te patiẽte duco aquã ꝑ fundũ tuũ ista patiẽtia mere ꝯsiderata nõ magis in me influis ꝙ si tu dormi/res mere ꝯsiderata ipsa dormitione secus i dari. qꝛ ꝓm eius na turã ⁊ verbi significationẽ denotaẗ iuris effectus. s. vt mihi ali quid acquiraẗ ⁊ hoc effectu intrinseco attẽto. qui tñ effectus ꝑ actũ extrinsecũ corporeũ q est tradere expediẗ. vt. d. l. traditio/nibus. ⁊. s. de acq. re. do. l. seruus. §. incorporales. Scđo op. ad idẽ prin. si stipulor fundũ tusculanũ mihi dari. i. ꝙ ꝓmissor fa/ciat meũ videor stipulari id qđ est de futuro. ergo stipulatio est incerta. vt. s. e. q id qđ. ⁊ qđ ibi dixi. so. illud ꝯtingit actu extrin/seco ꝯsiderato. sed ꝯsiderato iuris effectu stipulor id qđ est de ꝓñti. i. dñium vel aliter istud dari inheret rei certe. ergo dꝫ dici certa. vt dixi. d. §. q id qđ. ⁊ no. in. l. certi ꝯdictio. in prin. s. si cer. pe. Tertio op. ꝯtra scđm dictũ huius. §. vbi diciẗ ꝙ cõpelliẗ ꝓ cise ꝓmissor facere dñm stipulatorẽ. imo vr̃ ꝙ sufficiat ꝑstare interesse. vt. s. e. l. stipulationes nõ diuiduñẗ. §. celsus. vbi hoc apparet in fieri idem apparet in prestari. vt. j. e. l. fundum. ⁊ in restitui. vt. s. de rei vẽ. l. q restituere. solu. omnia loquuntur qñ factum est in obligatione hic vero loquitur qñ dari vel secũdũ alios actor si vellet bene posset agere ad ipsuꝫ interesse. vt in cõ trarijs. vt. s. de oper. no. nuncia. l. stipulatio. §. siue. sed hoc non

[a] ¶ Libelluꝫ alternatiue. adde bar. h. ⁊ no. in. §. cu rare. insti. de acti. §. ptor. isti. de iniur.

[b] ¶ Dare. ad de de hac di ctione docto res in. l. cla/uibus. ff. de ꝯtrah. emp. l. si a substi/tuto. §. j. ⁊ ibi bar. de leg. j. spe. in tit. de locato. §. vi. ver. viij. ⁊ in ti. de furt. v. de primo. et qđ dare i so lutum sit sol uere. Vide bal. in. l. fi. C. ad. l. fal. i fi. ⁊ i. l. libera. C. de feu.

est verum ꝛ ille.§.siue ponit specialem ꝛ que sit ratio speciali/tatis ibi no.in dari aūt solum ipsa res petitur.vt.j.e.l.si seruū.§.effectus.ꝛ hoc etiam innuit hoc verbum omnino quod deno tat hoc procedere sine distinctione.vt.s.ꝙ metus causa.l.si cū exceptione.§.quatenus.¶Quarto oppon.ꝙ in dari prestā/do interesse liberetur.vt.s.de reruꝫ permu.l.j.§.finali.solu.ibi in contractu nominato hic vero innominato.ꝛ que sit ratio di/uersitatis plene dixi.s.eodeꝫ.l.stipulationes non diuiduntur.¶Quinto op.ad idem de.l.in re furtiua.s.de condit.furtiua.so.dic vt ibi no.vel melius ibi in obligatione erat restitui.hic ve ro dari.¶Sexto oppo.ad idem de.l.iul.s.de confes.de dolo.l.arbitrio.ꝛ de lega.iij.l.fideicommissaria.§.si seruo.so.aut ꝓmis sor potest rem dare ꝛ precise compellitur ad ipsam dandam vt hic aut impossibile est ipsam dari qꝛ desijt esse in rerum natu/ra post moram vel propter eius culpam.ꝛ tunc liberatur esti/mationem prestādo.vt in.ll.contrarijs.¶Septimo ad id op.de.l.titia seio tereram.de leg.ij.so.dic vt ibi no.per Dy.ibi fieri deductum erat in obligatione hic dari.¶Octauo op.de.l.in summa.§.in frumēto.s.de condi.indebi.solu.illud procedit ex quadam naturali.nam conditio indebiti non prosequitur nisi quatenus aduersarius est locupletatus.vt.s.de condi.indebi.l.si non sortem.§.libertus.si ergo apparet eum locupletatum ī estimatione conuenietur vt dicto.§.in frumēto.¶Nono op.s.de leg.iij.l.non dubium.§.fi.so.ibi reus prestare non poterat.et ideo deuenitur ad estimationem.¶Decimo oppo.de.l.si vsu fruct.mihi intra biennium.s.de vsufruc.le.so.secundum quos/dam ibi erat in obligatione fieri scilicet pati vti frui.ꝛ ideo non est mirum si petatur vsufruc.estimatio.vt dicta.l.stipulatiōes non diuiduntur.§.celsus.s.e.ꝛ ita intelligatur de vsufruc.l.q̄/situm.vel dic melius ꝙ multum refert vtrum stipuler vti frui ꝛ tunc factum deducitur in obligatione.vt.s.e.§.qui id quod.an stipuler vsufruc.quia tunc dari est in obligatione.simile no.insti.de stip.seruo.§.sed cum factum.ꝛ dixi secundum Petrū Ray.ꝛ Dy.s.e.l.ij.in prin.ꝛ pro hoc optime facit.s.de vsufru.l.iij.§.dare.ad hoc etiam facit dicta.l.quesitum.non cauillādo textum vbi dicitur ꝙ peto vsufruc.non ob.dicta.l.si vsufruct.de vsufruc.le.quia ibi non ponitur talis casus legatus fuit in/tra biennium vsufruct.heres non fuit passus legatarium vti frui intra biennium biennio elapso non petet vsufruc.sed esti/matio est faciēda ꝛ non sine ministerio dicitur estimatio facien da non dicit petēda.ꝛ ideo quod ibi dicitur vsufruc.non posse peti dic scilicet cum effectu.erit tamen in libello ꝛ in sentētia.sꝫ qꝛ prestari non potest qꝛ biennium preteritū est deuenietur ad estimationem.vt.l.iul.s.de confes.ꝛ de dolo.l.arbitrio.quod sic declaro.si ītra biennium est mihi legatus vsufruc.ꝛ heres non patiatur me vti frui ꝛ lapsum est biennium non potest mihi ꝓ/stari vsufruc.propter biennium transactum ꝛ si vellet prestare pro futuro biennio hoc non posset qꝛ ille legatus nō est ꝛ sic nō aliud pro alio solueret.vt.d.l.si vsufr.petat̄ ergo vsufr.biennij transacti ꝛ heres ꝯdemnabitur in vsufr.sed qꝛ in vsufr.nō pōt fieri executio.ideo deuenietur ad estimationem vt dixi.¶Ex

2 peditis contrarijs quero in stipulatione dandi quid sit in ob ligatione.so.dicit Pe.istud totum reꝫ dari.vt hic quod sic for tifica illud videtur deductum in obligatione quod est deductū in contractu.vt no.insti.de obligatione.§.finali.ꝛ no.s.de pac.l.j.ꝛ ar.s.de legatis.j.l.non quocūqꝫ.§.si fundus.sed rem dari deducitur in stipulatione.ergo ꝛc.¶Preterea illud quod ve nit in actione ducitur in obligatione.insti.de actio.§.huic aūt.ꝛ.s.de procurato.l.licet.§.ea obligatio.sed hoc totum rem da/ri venit in actionem.vt insti.de act.§.j.ꝛ.s.e.§.qui illud in fi.in oppositum videtur velle glo.videlicet ꝙ ipsa res sit deducta in obligatione vt no.s.de consti.pec.l.promissor.pro qua glo.fa cit.j.e.l.§.effectus.ꝛ.s.e.l.eum qui.§.finali.ꝛ optime facit ꝑ gl.s.e.l.scire debemus.secundum quod puto concordando Pe.ꝛ glo.ꝙ iste sit intellectus vtriusqꝫ ꝙ ipsa res sit in obligatione prout sibi inhereret hoc scilicet dari.¶Secundo quero quia dictuꝫ est ꝙ in obligatione dandi promissor precise compellit̄ in obligatione faciendi non:sed liberatur prestando interesse que est ratio diuersitatis.Pe.dicit rationem necessariam he/ne reddi.sed aliqualis potest esse ratio: quia quod mihi detur semper interest mea:licet plus intersit vno tempore ꝙ alio.sed in facto interdum interest vno tempore fieri ꝛ alio non.ista ra/tio non valet quia idem potest esse in dando.quia forte interest mea hodie habere seruum ꝛ non cras.quia contingere poterit ꝙ cras erit effectus ita vitiosus vel debilitatus.quod magis interest non habere ꝙ habere.vt no.s.de legatis primo.l.lega to.quare ipse reddit aliā rationem quia facta variantur secun dum varietatem temporum.vt dicto.§.libertus.de condi.inde

bi.l.si non sortem.qd̄ non est in dari sed ꝛ hanc reproba qꝛ hoc factum prestari non variatur tempore.vnde ipse dicit aliaꝫ qꝛ facta habent maioreꝫ dilationem ꝙ dari qd̄ vno momento ex plicatur vnde si promissor compelleretur precise ad factum pos/set amittere alia facta sua que essent sibi valde damnosa ꝛ pe/riculosa sed nec ista est bona qꝛ istud factum rem tradi potest explicari vno momento:posses tamen vnāquāqꝫ saluare consi derata frequentia.vt.s.de legi.l.nam ad ea.vel dic ꝛ melius ꝙ ad factum quis precise compellitur ne infringatur libertas ho minis ad quod accedit quod no.in.l.iij.§.dare.s.de vsufruc.et C.de vsufr.l.antiquitas.sed nec hec videtur bona qꝛ eodē mo/do infringi potest si precise compellatur ad datione qꝛ ad hoc compelletur remedijs iuris inter que remedia est capere per/sonam.vt.j.ad.l.iul.pec.l.sacrilegij capite.§.fi.ꝛ ideo dic vt di/xi rationem sufficientem reddi nō posse.ꝛ qꝛ circa huius.§.ma teriam glo.variare videntur in modo procedendi ꝛ minus pe/riti de facili possent errare.ideo fac ꝫm Dyn.trimembrem di/stin.nam aut aliquis stipulatur simpliciter rem sibi dari nullo alio precedente contractu sed forte donationis.ꝛ tunc tenetur facere rem accipientis.qꝛ hoc ipsum verbuꝫ sonare videtur.vt hic.ꝛ insti.de act.§.sic itaqꝫ.ꝛ precise ad hoc agitur.vt hic reie cta alia opinione que vera non est.si vero contractu alio prece dente puta venditionis vel simili tunc si fiat precedente tali cō tractu stipulatio rem dari venit estimatio non interesse secus si rem tradi.qꝛ tunc venit interesse sed si stipulatur tradi ꝛ da/ri tunc etiam venit interesse.ꝛ est ratio qꝛ adiectio tradi debet aliquid operari vt coniuncta faciat qd̄ vnuꝫ tantum non face ret.vt.s.de vsur.l.si stipulatus.ꝛ de leg.j.l.si qn.ꝛ de leg.iij.l.eo tamen.ꝛ cuꝫ hac determinatione intelligas qd̄ dicitur hic.ꝛ.j.e.l.si fundus certo.ꝛ.l.si filius.§.fi.ꝛ no.s.de vsur.l.iiij.§.fi.ꝛ.l.videamus.§.si actionem.cum ibi no.ꝛ no.etiam.C.de iure dot.l.j.In scd̄a glo.ꝛ sic que prima facie videntur dissona cōcorda hūt.ꝛ de ista materia huius.§.no.per And.de pisis in repeti.l.si insulam.j.ver.quinto.qꝛ multotiens.ꝛ ver.seq.ꝛ vide qd̄ no ta.s.de dona.cau.mor.l.si filio.in fi.In glo.cum stipulor.al's si stipulor.ibi venit interesse in condemnatione si facere nolit re⁹ Ja.ibi fuit mea.i.deducitur in condemnationem.Jaco.ibi de act.emp.l.j.ꝛ dic vt ibi.Dyn.ibi.§.siue aūt.ꝛ dic plenissime vt no.per Dy.ꝛ dixi.s.e.l.stipulationes non diuiduntur.Dy.ibi §.sic itaqꝫ.hoc satis videtur in verbo dari idem in verbo resti/tui.vt ꝑcise teneatur restituere domino.vt dicta.l.qui restitue/re.vt.s.de dona.cau.mor.l.si filio.non enim equum ꝛc.vt.s.re/rum amo.l.non enim.ꝛ so.ma.l.si filio.§.ij.si vero tradi sufficit interesse prestari.Ja.idem ꝛ si restituere non duo ibi vsucapio ne.pone exemplum.j.de so.l.is qui alienum.ꝛ.s.de euic.l.g rez alienam.in prin.Old.ibi consumptione.i.extinctione.de so.l.si hominem.in fi.Old.ꝛ quidā non habent in glo.vsucapione.sꝫ habent vsufruc.extinctione.ibi ꝫm Jo.ar.j.de so.l.cuꝫ quis.§.qui hominem.Dy.in eadem glo.in fi.hoc verum si dari potest.al's liberatur iustam extinctionem prestando.vt.s.de leg.iij.l.non dubium.§.fi.ꝛ.l.qui concubinam.§.si edes.ꝛ ad.l.falci.l.si alienus.Dy.

Si stipulatus.

Personalis electio in heredes transit.h.d.ibi personalis est in vita debētis eligere sed eo mor tuo per cōcomitātiā obligationis que transit in he redeꝫ transit electio.vt.j.sequitur.sed in vita secus.ꝛ ideo licet patri vel domino sit quesita obligatio per seruum vel filium.non tamen habet electionem viuente filio vel seruo.Jacob.ibi talis electio vt licet stipulatio alij queratur non tamen queri/tur coherens electio cum sit personalis.vt predixi.Jaco.ibi in heredes tamen que eadeꝫ persona cum defuncto reputantur.Pet.ibi mortuo stipulatore sic ꝛ alias per mortem alterius in alium transit electio.vt.C.communia de leg.l.finali.Jaco.opp.quia illa que sunt facti non transeunt in heredes.vt.s.eodem.l.cum quis.ꝛ de conditio.ꝛ demonstratio.l.qui heredi.in prin/cipio.Solutio.dic quod hoc contingit ex eo quod electio inhe/ret obligationi.ꝛ obligatio transmittitur ad heredes.ꝛ per con sequens ꝛ electio.vt.l.illud.s.de opti.legata.Sed adhuc op/ponitur quod non transeat moriente stipulatore anteꝙ consti tuat quod velit.vt.s.eodem.l.centesimis.§.penultimo.respō.ibi obligatio erat conditionalis per verbum cum.vt.s.l.quod cunqꝫ.§.non solum.ꝛ.s.de conditione indebi.l.qui promisit cu ius conditionis euentus mortuo promissore aut quod se vel/le constituat desinit posse extare.ꝛ ideo stipulatio ibi redditur inutilis.hic auteꝫ obligatio erat pura.ꝛ incontinenti potest ex alternatiua agi et vtraqꝫ res dicit̄ esse in obligatione.vt.j.e.l.si duo ꝙ in

duo.ꝙ in conditionali non est quia cũ nulla orta sit obligatio. vt.j.de verbo. significatio.l.cedere diem nulla res põt dici esse in obligatione.hic ergo nata erat obligatio sed superat quodam factum qđ circa electionez versatur cuius faciendi facultas ad heredem transmittitur.vt hic.⁊.C.de iur.delibe.l.antiquioribus.⁊ dicta.l.illud.aut illud.š.de opt.le.sed contra hoc est quod dici consueuit ꝙ alternatiua conditionalis.rñ.alternatiue obligationis substãtia pura est.nec enim sub aliqua cõditione suspensa est eius natiuitas.sed neutra reruz in alternatiuam obligationem deductarum dici potest pure in obligationem ducta.sed vnam sub conditione alterius.⁊ ita debet intelligi ⁊ dici ꝙ alternatiua est conditionalis.vt.š.qui ⁊ a qui.ma.libe.non fiant.l.iij.Old.Sed quero si talis electio de qua loquit̃ hic alteri cederetur an ius eligendi competeret si cui crederet̃.dic ꝙ sic vt.š.de leg.j.l.si sic.§.vlti.in prin.Old.In glo.vt.j.e.in fi.glo.⁊ sic non transit ad alium iure residente in alterius ꝑsona.⁊ ita hic.sed ad quem transit ius transit electio.⁊ ita hic.⁊ sic per omnia concor.hec cum illa.nam est ⁊ sic electio personalis tamen transit ad heredem ⁊ eaz cedet legatario quod fieri potest vt ibi.vt.C.de here.vel act.ven.l.postq̃,eo decursum.Dy.⁊ Old.

1 Verba presentis temporis non extenduntur ad futuruz debitum.

1 **Cum stipulamur.** Verba presentis † temporis non extenduntur ad futurum debitum.h.d.ibi etiam futurum.i.in diem vel sub conditione debitum.Dy.ibi.⁊ ideo.s.vt comprehendatur omne debitum etiam futurum.Dyn.ibi ideo hoc fit.⁊ ideo adijcit̃ verbum futuri temporis.Dy.ibi ꝙ si totam.i.presentialiter et in futurum debitam.Dy.ita.i.adiecto verbo futuri temporis.Dy.in fi.s.debitum videtur in stip.deductum.Dy.op.de.l.eũ debere.š.de ser.vrba.predi.so.vt ibi.ibi collige arg.ꝙ si rector alicuius ciuitatis iurauit seruare statuta ⁊ lapsu temporis fiat nouum statutum qđ non teneatur illud seruare quasi iurauerit seruare presentia tantum non futura.⁊ pro hoc.j.e.l.si a colono.⁊.l.cum stipulamur.⁊ de leg.ij.l.si ita scripsisset.⁊ de ver.sig.l.verbum oportere.cum ibi no.⁊.l.verbum oportebit.nam verba simpliciter prolata ad presens tantum tempus restringitur.vt.š.de aur.⁊ arg.le.l.j.in fi.In contrarium est.d.l.cũ debere.⁊.e.ti.l.si seruitus.de libe.⁊ posthu.l.cum postea.⁊.l.intestata.⁊ de penu le.l.ei quoqꝫ.so.aut iurauit simpliciter statuta seruare ⁊ habent locum primo allegata vt futura seruare non teneatur aut si iurauit per hec verba iura me seruaturum.tũc etiã ad futura tenet̃ ⁊ habẽt locum.scđo ⁊.d.l.si colono.in fi.et d.l.si seruitus.ij.rñ.Sed de iure canonico indistincte videt̃ nõ teneri ad futura seruãda.vt extra deiureiur.c.pe.cum ibi not.nec extenditur tale iuramentum etiã ad presentia illicita ĩpossibilia vel ꝯtra libertatem ecclesie.vt.e.ti.de iureiur.c.j.lib.vj.vbi de hoc.

Questio.

Item faciunt predicta ad questionẽ si testator dixit in testamento suo si non valet iure testamẽti valeat iure codicilloꝝ.qđ talis ecclesia extendatur solum ad vitam ⁊ effect⁹.tunc presentia non aũt si testamẽtum vitiaretur ex postfacto.puta agnatione posthumi vel aliter ⁊ h̃ ꝓpter verbũ valet qđ est pñtis tpis sec⁹ si dixisset valebit.qꝛ tũc etiã ⁊ vitiaꝛ defect⁹ futuros posset extẽdi.de hoc plene dixi.C.de lib. ꝑte.⁊ exhere.aut̃.cã.vbi de virtute ⁊ effectu huius clausule plenissime dixi.

Qđ practicabilis.

Itẽ faciũt ad aliã qõnẽ.si locaui titio domũ meã vsqꝫ ad annũ postea post annũ eãdẽ locaui sempronio ꝯductor post annũ in ꝯductione remãsit qđ scđs ꝯductor nõ possit agere ꝯtra euz virtute dicte cessionis quasi ipsa cessio referatur solum ad iura tunc cõpetẽtia nõ ad futura.Dy.Itẽ ꝯtra.l.istã ⁊ predicta oĩa multum facit.C.que res ob.po.l.fi.sed dic vt ibi no.⁊ dixi que videas.qꝛ pulchra ⁊ vtilia sunt in ista materia.In gl.hic est ꝯtra.in fi.⁊ in alijs casibus qui no.ꝑ Azo.in summa ad exhiben.in prin.ij.col.⁊ in glo.š.si ser.ven.legi.⁊ plenius.d.l.nõ potest.š.de iudi.⁊ no.per Cy.C.de alijs iudi.mut.cã.l.j.⁊ dixi plene.C.de iudi.l.j.⁊ plenissime.š.de excep.rei iudi.l.⁊ an eandez.§.actiones.

1 Casus contingens in persona debitoris nõ excusat quin pena committatur.
2 Impedimentum contingens in persona rei an ipsum excuset a pena.
3 Difficultas an excuset.

1 **Ad diem.** Casus contingẽs † in persona debitoris non excusat quin pena cõmittatur.h.d.potest tñ peti in ĩteg.restitutio ex clausula generali.vt.j.de reg.iur.l.qui in alterius.⁊ ibi no.⁊.š.eo.l.cum filius.§.in hac.Dy.vel dic aliter ⁊ idẽ est effectus adeo cõmittit̃ mora in re.qđ casus mortis vel hereditatis nõ adite nõ excusat a pena.h.d.ibi mortuo promissore etiam si pupillus heres existat.⁊ hoc ideo quia hic committitur.ideo qꝛ in dando secus si committi deberet qꝛ fieret qđ non deberet qꝛ tunc factuz pupilli qđ nõ facto haberetur.⁊ ita loquitur.š.e.l.cuz filius.§.in hac.⁊ ibi in glo.Ja.ibi pena si non soluatur intra diem stipulationi adiectum.Old.op.de.l.pecunie.š.de vsur.l.cum quidã.§.si pupillo.e.ti.so.ibi erat impedimentum ex parte creditoris.hic vero ex parte debitoris.⁊ est ratio qꝛ casus contingens in ꝑsona creditoris non potest extendere obligationem debitoris.ar.j.de reg.iur.l.nonnunq̃.ex casu vero contingente in personam debitoris non variatur conditio obligationis.vt.š.eo.l.ij.§.ex his.⁊ accedat quod no.per Dy.⁊ alios extra de reg.iur.cũ quis in ius succedit. li.vj.⁊ vide ibi no.Secundo op.⁊ videtur qđ detur restitutio.vt.j.de reg.iur.l.qui in alterius.⁊ ibi not.et C.de iur.emphi.l.ij.vbi de hoc no.⁊ dixi.ver.item querit glo.si heres ignorauit.secundo Dy.confitetur hoc esse verum.vt dixi.š.e.l.hac le.in principio.⁊ no.dicto.c.cum quis.⁊ hic etiam tenet Ja.de are.ideo ꝺm ipsos distingue aut quis agit aut conuenitur.Primo casu aut est pupillus heres aut maior si pupillus non tenetur si maior tunc tenetur nec datur restitutio.vt.d.l.cum filius.§.in hac.š.e.l.licet glo.ibi dicat restitutionez dari quod reprobat Dyn.dicto.c.cum quis.aut conuenitur ⁊ tunc licet committatur pena heredi ignoranti ex clausula generali datur restitutio vt dixi ⁊ not.dicto.c.cum quis.⁊ que sit ratio diuersitatis inter agere ⁊ conueniri colligitur dicta.l.qui in alterius.j.de regulis iuris.Pe.tantum dicit non dandam restitutionem in casu huius.l.j.vt dixi dicto.§.in hac.⁊ no.Cy.et dixi dicta.l.ij.de iur.emphi.⁊ plenius.C.de sac.eccle.aut̃.quas actiones.Item opp.ꝙ pena non committatur.vt dicto.§.in hac.circa finem.solu.ibi pena debebat committi propter facere hic propter non facere.⁊ est ratio differẽtie quia facere respicit personam sed factum pupilli carẽtis intellectu habetur pro non facto.vt.š.de rei ven.l.quod infans.sed non facere pariter respicit res mobiles ⁊ immobiles.⁊ ideo iacente hereditate pena committitur.vt hic.Quarto oppo.videtur ꝙ impedi-
2 mentum contingens † in persona rei ipsum excuset a pena.vt š.si quis cau.l.ij.§.si quis.so.dicit ibi glo.speciale in iudi.secus in contractibus.sed contra istam solutionem ⁊ contra hanc.l.insta de.l.finali.š.ad.l.rho.de iactu.sol.dicit ibi glo.esse speciale ꝙ difficultas ⁊ casus contingens ex parte debitoris ipsuz excuset regulariter contra.vt.j.e.l.continuus.§.qui illud.vel aliter vt no.Dy.extra de reg.iur.c.peccant.lib.vj.vbi dicitur aut
a datio est in obligatione aut factũ.Primo casu difficultas[a]
3 non excusat †.vt dicto.§.illud.Secũdo casu secus.vt dicta l.ij.§.si quis.⁊ dicta.l.finali.⁊ faciunt in argumento ad questionem ꝙ si vsurarius propter inopiam non possit restituere vsuras quod sufficiat eius voluntas cum teneatur ad factum scilicet ad restituendum quod est facere.vt.š.eodem.l.vbi autem non apparet.§.finali dixi.Item opponitur ad idem de.l.sciendum.cum duabus legibus sequẽtibus.š.de vsuris.quas sic inducas secundum Petrum.vsura est pena.vt.š.de vsuris.l.seia.sed debitor qui tenetur ad sortem sub vsuris si coact⁹ est abesse reipublice cã a ꝓstatiõe vsurarũ excusat̃ ⁊ sic excusat̃ qui abest ex causa probabili ⁊ necessaria.⁊ quis est magis necessarius casus q̃ casus mortis:certe nullus.vt.š.de legatis primo.l.si post mortem.§.finali.Solutio.dicit ipse timore illarum legum.⁊ dicte.ll.vlti.ad legem rho.de iactu.intelligo hanc legẽ ꝙ culpa poterat imputari debitori decedenti ex quo egrotabat non disposuit per aliquem fieri debere solutionem pecunie.vnde sic distinguit aut culpa potest imputari debitori vel heredi ⁊ committitur pena.vt hac.l.aut nõ excusatur.vt in cõtrarijs.sed hec verba mihi non placent.Primo enim equiparat casum mortis ⁊ casum absentie rei publice.sed posito ꝙ similitudo ista ꝓcedat adhuc eius distinctio potest destrui hoc modo quando aliquis abest reipublice causa non distinguit̃.vtrum circa sua poterat prouidere vel non dimittẽdo procuratorẽ vel nõ.vt.š.ex quib.cau.ma.l.sed ⁊ si per pretorẽ.§.inquit ergo ita dicam qñ contingit casus mortis qui est fortior ⁊ qñqꝫ subiecto contingit ita ꝙ prouideri nõ potest.Preterea dicta similitudo vr̃ tolli per.l.iiij.§.abesse.š.de dam.infec.coniũgendo cum.l.eorum.⁊ per.l.si quis instituatur.š.de here.insti.⁊ per dictam.l.sed si reipublice.ver.aliquando.š.de vsur.q̃ cõti-

a Difficultas.adde qđ difficl'tas excusat a ꝑiurio sic̃ a mora.bar.i.l.labeo in fi.ff.d iureiur.bar.⁊ bal.in.l.qđ te.ff.si certũ pe.glo.sing.in.c.beatus.xxij.q.ij.bal.l.c.fi.de alie.feu.⁊ an excuset a mora vide Alexã.post bart.in d.l.qđ te.

nuatur cum dicta.l.sciendum.dic ergo ꝙ dicta.l.sciendum cũ lego se adest persona vera circa quam occurrit impedimentũ hic vero nulla vera persona superest sed representata.vt.s̃.de acqui.re.do.l.hereditas.⁊ circa ipsam nullum est impedimẽtũ cum datio possit per alium explicari.vt.s̃.de sta.lib.l.aretusa. vel posito ꝙ sit impedimẽtum tale impedimẽtum non excusat a commissione pene qñ datio est in obligatione.vt.d.l.ↄtinuus §.illud.j.e.⁊ qđ no.Dy.d.c.peccatum.saluo tñ eo qđ dicetur ĩ d.§.illud.¶ In glo.eo die.in prin.ad hanc glo.adde no.p dy. d.c.eum qui in ius succedit.ibi quominus soluisset.idcirco ĩ penam cõmittere non videbatur.ar.s̃.de condi.insti.l.que sub cõditione.§.quotiens.in fi.Dyn.ibi.l.fi.⁊.l.ab eo.⁊.e.l.cum filius. §.pe.vbi de hoc dixi.ibi in contrario casu.s.qñ decessit creditor veruntñ hoc casu posset dici ꝙ deƺ restitutio ex clausula generali.vt.s̃.dixi.⁊ est ratio diuersitatis inter casum contingentez in personam creditoris ⁊ personam debitoris.vt.s̃.dixi.q̃ casus contingens in personam creditoris non põt extendere obligationem debitoris.vt.l.nunꝙ̃.j.de regu.iur.⁊ contingens in personam debitoris non variat cõditionem obligationis.vt.s̃. e.l.ij.in glo.q̃ mora in rem est ⁊ de effectu talis more in rem vide quod no.s̃.de vsur.l.mora.in fi.glo.magne.⁊ fit hoc casu.vt s̃.e.l.sed si rei.§.fi.Ja.

Si filiusfamilias. Quo ad quisitionem fiendaz alteri per alterum attenditur tempus cõtractus.h.d.ibi sub conditione extrinseca non ob.l.quidam cuz filiuz.s̃.de here.insti.secus si esset intrinseca.q̃ tunc distinguit ⁊ no.j.de stip.ser.l.fi.ibi deinde extitit post emancipationez.dy. ibi in stipulationibus.i.acquisitionibus ex stipulationibus fiẽdis.⁊ sic cessat contrarium.Dy.op.de.l.que legata.j.de reg.iuris.vt.s̃.de pig.l.si legati.so.illa in legatis hic in stip.⁊ est ratio differentie secundum quosdam quia in contractibus a principio est liberum contrahere ex postfacto.secus vt.C.de actio.et obligatio.l.sicut in vltima voluntate semper licet penitere.vt s̃.de dona.inter vi.⁊ vxorez.l.cuz hic status.§.oratio.hec ratio non valet q̃ post mortem in legatis non licet penitere.vt.C.de sac.eccle.l.j.⁊ ideo dic vt dicit glo.in.l.si vxor.C.de condi.inser. quia in stipu.interuenit factum filij ⁊ serui.vnde videtur referri ad vtilitatem patris ⁊ domini.sed in legato non interuenit factum legatarij.vt.s̃.de legatis.ij.l.cum pater.§.surdo.⁊ ideo in eis non spectatur tempus facti: sed euentus conditionis.⁊ per hoc apparet q̃ legata cõditionalia non transmittũtur ad heredes.vt.C.de cadu.tol.l.vnica.§.sinautem.cõditionalis sic vt insti.e.§.ex conditionali.nam cum interueniat factum stipulantis videtur velle prouidere sibi ⁊ heredibus suis.vt.s̃.de p ba.l.si pactum.Secundo op.si debitori.§.si filius.j.de fideius. l.clarius.quã dicat glo.aut post existentiam sue potestatis interuenit talis actus non interuenit ⁊ acqui.patri vt hac.l.Tertio op.ad idem de.l.quidam cum filium.j.e.⁊ sol.vt precedens contrarium.Quarto op.de.l.si vero non remunerandi.§.si filius.s̃.man.⁊ so.eodem modo.Quinto de.l.quidam cum filiũ. s̃.de here.insti.so.ibi conditio erat intrinseca si filius emanciparetur hic extrinseca puta si nauis ex asia venerit vel similis vt in expositione littere dixi.Sexto op.de.l.si rem.s̃.e.so.ibi loquitur quo ad finem propter quem stipulationes sunt inuẽte qui est vt stipulatio vtilitatẽ afferat.vt.s̃.e.stipulatio ista.§.athletas.hic vo quo ad quisitionẽ alteri per alterũ vt plenius fiẽdã dixi.d.l.si rem.pro declaratione tñ tex.⁊ glo.sic ↄclude si queratur an attẽdatur tempus contractus vel dispositionis an euẽtus conditionis dic aut loquimur ĩ legatis aut in stip.¶ Primo casu attenditur euentus conditionis.vt.d.l.que le.j.de regu.iur.⁊ que sit ratio dixi in primo contrario.¶ Secundo casu aut conditio intrinseca ⁊ attenditur euentus conditionis vt dicta.l.quidam cum filium.de here.insti.aut extrinseca ⁊ tunc aut post existentiam sui iuris interuenit talis actus qui solus sufficeret ad prestandum ius agendi aut non.Primo casu attenditur euentus conditionis.vt dicta.l.quidam cum filium.j.e.⁊ dicta.l.si vero.non re.§.si filio.Secundo casu attenditur tẽpus conditionis.vt hac.l.⁊.l.fi.j.de stip.seruo.in glos.secus in legatis ibi.l.vxor.⁊ que sit ratio diuersitatis dic vt ibi not.⁊.s̃. dixi ibi profectitia.§.pe.⁊.s̃.ad macedo.l.iij.§.fi.⁊.l.contra. vel so.vt sequens contrarium.⁊ ita solue omnia contraria ibi.solu. vt ibi vel clarius solue cum filij contractus tempore patrie potestatis ĩuitus post existentiam sui iuris recipit implementum refert aut est tale ꝙ per se non precedente tali conuentione induceret ius agendi vt est actus numerationis.⁊ tunc agit fili9. vt in contrarijs.⁊ ar.ad hoc.s̃.ad macedo.l.si filius.§.si cum legibus.so.aut est tale ꝙ per se non induceret ius agendi ⁊ tunc inspicitur tempus stipulationis.vt hic concor.

Cum fundum. In stipu.rez dari non veniũt fructus qui sunt tempore cõtractus.hoc dicit.oppo.de.l.si fundum.so.dicunt quidam aut queritur nunquid possit peti interesse ⁊ dic ꝙ sic vt in contrario aut nunquid petantur fructus tanꝙ̃ fructus ⁊ sic tanꝙ̃ lucrum ⁊ dic ꝙ non.vt hac.l.hec solutio non placet.quia hic stipulatus fuit fundum dari vbi non petitur interesse sub nomine interesse.vt.s̃.eo.l.vbi autem.§.finali.⁊ ibi dixi non nego tamen quin peti possit quantiplurimi res fuit ex tempore more. vt.s̃.de triticaria.l.in hac.⁊ si certuz petatur.l.vinum.dic ergo melius ꝙ ibi erat in stipulatione fundum tradi quod est factũ vt.s̃.e.l.stipulationes non diuiduntur.in principio.⁊.l.vbi autem.§.qui id quod ⁊ ideo non est mirum si succedat interesse vt dicta.l.stipulatio.§.celsus.⁊.s̃.eodem.l.si penam.hic vero erat in stipulatione rem dari vbi non petitur interesse sub nomine interesse.vt dicta.l.vbi.§.fina.Item nec fructus vt fructus veniunt nisi a tempore lit.contesta.quod sane intellige quãdo peto id quod nunꝙ̃ fuit inuẽtum.vt.s̃.de vsur.l.videamus.§.si actionem.Secundo oppo.de.l.iul.§.si fructibus.sed de actio. empt.solu.dicit glo.ibi in contractibus bone fidei.hic in stricti iuris vel aliter vt no.dicto.§.si actionem.vbi dicitur aut stipulor rem dari aut tradi vel prestari.¶ Primo casu non veniũt fructus vt hic vt fructus nisi a tempore lit.contesta.vt dicto §.si actionem.in principio.¶ Secũdo casu aut agitur ad ipm factum.id est vt res tradatur vel prestetur ⁊ non veniunt fructus.vt.s̃.de actio.empt.l.rem.§.j.aut ad interesse si non fiat ⁊ tunc veniunt fructus tanꝙ̃ interesse post moram.⁊ sic quanti plurimi fuit a tempore more.vt dicta.l.si fundum certa die.j. eodem.⁊.s̃.eodem.l.in conuentionalibus.§.finali.ita no.dicto §.si act.vel secundum Pet.ibi non erat causa lucratiua.erat enim contractus venditionis vbi fructus veniunt ex tempore contractus.vt.C.de act.emp.l.curabit.⁊.l.fructus.⁊ no.e.l.iul. §.ex vendito.de act.empt.¶ Tertio opponitur ꝙ fructus pẽdentes veniant quia sunt pars fundi.vt.s̃.de rei vendi.l.fructus.sed quando stipulor fundum stipulari videor quamlibet eius partem.vt.s̃.de except.rei iudi.l.si quis.cum totum.ergo fructus pendentes.solu.aut tractatur de dominio aut de obligatione.¶ Primo casu fructus pendentes sunt pars fundi. vt dicta.l.fructus.¶ Secundo casu secus vt hac.l.sed contra istam solutionem insta de.l.finali.§.vt fructus.s̃.que in fraud. credito.hac forma dicitur ibi ꝙ si alienatur fundus ꝙ etiã fructus pendentes videntur alienari.cum ergo alienatio sit omnis actus per quem dominium transfertur.vt.C.de fundo dotium.l.j.⁊ ex contractu stipulationum interdum transeat dominium dicendum quod etiam fructus pendentes in ipsaz veniant.solu.secundum Petrum.aut tractatur de alienatione que est ipsa transactio dominij aut de illa que non est proprie transactio dominij sed magis causa habilis propter quam dominium transferatur.Primo casu loquitur contrarium.Secundo hec lex.¶ Conclude ergo si queratur an fructus pendentes censeantur pars fundi aut loquimur de dominio aut de obligatione.¶ Primo casu loquitur.l.fructus.¶ Secundo iste.§.⁊ sunt hec verba in argumento ad duplicem questionem.pone ꝙ consuetudo sit in loco ꝙ qui alienauerit rem censualem consensu domini priuetur iure suo.quidam vendidit sz non tradidit.nunquid incidit in consuetudinem ⁊ loquendo proprie de alienatione non videtur per ea que dicta sunt.⁊ argumentum.j.de verborum significatio.l.alienatum.in principio. ¶ Item facit ad aliam questionem consuetudo scripta est pergami ꝙ si alienetur res immobilis extra agnationem quod proximior agnatus possit eam recuperare infra annum refundendo precium emptori.quidam vendidit in kaleñ.augusti.postea tradidit in kaleñ.decembris a quo tempore computabitur annus videtur ꝙ per predicta non a tempore contractu sed traditionis.⁊ pro hoc dicta.l.alienatum.¶ In contrarium argui potest de.l.si sub ↄditione.j.de solu.¶ Item traditio que fit videtur habere necessariam consequentiam ad contractum.vt s̃.de actio.empti.l.prima.⁊.l.ex empto.in principio.⁊ ideo videtur computari debere a tempore contractus quasi extunc fictione iuris videatur dominium trãslatum.argumentum.s̃.q potior.in pigno.habeã.l.potior.⁊.l.qui balneum.⁊ ad hoc vide quod nota.in Speculo de locato.§.nunc aliqua.versicu.xcv. queritur.⁊ vide etiam qđ notaui.s̃.de pactis.l.iurisgentium.§. adeo.In glo.nisi lit.contesta.ibi non vt fructus iure obligationis quasi in obligatione deducti.sed officio iudicis quasi interesse.Oldr.ibi secundum Joan.quia hic in causa lucratiua ibi nõ lucratiua quasi dicat cum quis alienat fundum trãsferẽdo

dñium

¶ Bar.hic dicit hũc.§.eẽ difficilẽ.

dominium habet locum quod ibi dicitur sed hic promittendo non dominium transferendo licet hec causa fiat ex titulo habili ad dominium transferendū. Pe. ibi vel ibi dicunt pars fundus. Dy. ī fi. ⁊ ad hoc. s. q̄ ī frau. cre. l. fi. §. vt fructus. ar. s. ad. l. fal. l. in falcidia. placuit Ja.

Si procuratori. Presentis subaudi ⁊ intelligentis vt s. e. l. j. in prin. ⁊. C. de erro. aduo. l. ea que. Ja. ⁊ p̄ declaratione huius. l. dic vt plene dixi. s. e. l. stipulatio ista. §. alteri ibi cautum sit stipulatione cōuentionali vel pretoria. Old. ibi cōpetere sine aliqua cessione. in gl. hoc in pretorijs ibi ſm quosdam ⁊ male. Ol. ibi vel dic hanc. Dy. ibi vel etiam stipulatione tantum. s. in personam procuratoris stipulantis collata cū in personā dñi datio conferatur. Old. ⁊ sic per istam glo. refert in modo formande stipulationis que ab alio interponitur etiam tunc cum vtilis actio queritur sine cessione in quibusdam aūt casibus vtilis queritur ⁊ non refert quibus verbis stipulatio fiat vt no. in istis de inuti. stip. §. alteri. ī pretorijs videtur. l. generaliter dicere. j. de preto. stip. l. in oībus. ſm dy. immo quidam dicunt q̄ hic non fert in cuius verba concipiantur ex quo dñs erat presens ⁊ sibi queritur vtilis. vt. s. de consti. pec. l. eum qui. §. si actori. ⁊ no. j. de stip. ser. l. j. in prin. ⁊ ita tenet glo. d. l. in omnibus. sed quid de gestore sine mandato secuta ratihabitione dñi. dic vt dixi. j. iudi. sol. l. iij. §. j.

Quotiens. In stipulationibus in dubio eligis illud quo magis res valeat q̄ pereat. h. d. ⁊ potest poni exēplum in fallacia equiuocationis vt in glos. vel pōt poni stipulor a te stichū. ⁊ cu haberes seruum noīe stichū ⁊ ego. similiter dubiū est vtrum de meo vel de tuo actū sit. q̄ꝛ in meo non teneret stipulatio. vt. j. e. l. nemo. ideo vt stipulatio teneat videtur in dubio actum de tuto. vel aliter vna est bonoñ. vltra montes in picardia iuxta mare anglicanū. alia citra existens mutine que distat a bonoñ. citra montes vnica dieta stipulor a te hodie dari centum bonoñ. intelligendum est de bonoñ. citra montes. Secūdo potest poni casus in fallacia amphibologie stipulor te nō offensurum me pōt intelligi offendes vel stipulor a te codicem iustiniani qd̄ pōt intelligi de codice proprio ratione dñij iustiniani non valet. ¶ Item oportet intelligi de composito eius mandato ⁊ ista valet. ⁊ ideo de hac intelligi possunt etiā poni alia exempla de amphibologia per. l. j. de noua. l. in diem. de acceptil. l. si sub cōditione. ⁊ qd̄ ibi no. de fideicō. lib. l. generaliter. §. ij. de leg. iij. l. librorꝫ. ver. q̄ igitur. ⁊ dixi etiam. C. de iudeis. l. quinta. ⁊ de inoffi. testa. l. cū filium. ¶ Item pōt poni exemplū in fallacia cōpositionis ⁊ diuisionis si stipulor a te mihi cum sticho dari fundum. nam istud cum sticho pōt determinare verbum mihi. ¶ Itē pōt determinare verbū fundū. vt ponit̄ iste casus. s. de reb. dub. l. si is qui ducenta. §. j. ⁊ de ista fallacia habetur in specu. de dispu. ⁊ alleg. §. post hec. ver. in summa. ⁊ de istis fallacijs vide in alphabeto dictione fallacia. Itē pōt esse ambiguitas in stipulatione ꝓpter verborꝫ inordinationem. de quo dicit̄. s. e. l. hmōi. de alternatione. pone exēplum. s. de eo q̄ certo loco. l. non vtiq̄ꝫ. §. j. Op. ad hanc. l. de. l. iiij. s. de leg. j. Secundo op. ad idem de. l. j. e. inter stipulantem. §. si stichum. ⁊ so. vt in glo. Tertio opp. ad. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. s. e. ⁊ so. vt hic ⁊ ibi. Quarto op. de. l. si mihi. §. fi. j. e. so. hic ē res magis dubia ibi vero aperta est verbi significatio. Quinto op. de. l. in ambiguis. j. de reg. iur. so. ibi pars stipulatoris erat magis fauorabilis q̄ alia. Ultimo op. de. l. semper in stipulationibus. j. de reg. iur. so. ibi vnius intellectus erat verisimilior altero pro quorꝫ declaratione distingue aut est certum stipulantē ⁊ promittētem in vnū ꝯsentire aut est certum q̄ vnus sensit de vno alius de altero qd̄ pōt contingere q̄ꝛ stipulator fuit ꝓtestatus si contingat me stipulari stichum intelligo de sticho albo ⁊ reus fuit ꝓtestatus se intelligere de nigro. ar. eorꝫ que not. s. ex qb. cau. in pos. eat̄. l. fulcinius. §. qd̄ sit latitare. ⁊ de acqui. l. qui in aliena. §. fi. aut dubitatur vtrū vnus sensit de vno alter de altero. ¶ Primo casu valet in eo de quo sensum est. vt. s. e. l. in conuentionalibus. ¶ Scd̄o casu in reliquo non tenet. vt. j. e. l. inter stipulantem. §. stichum. ¶ Tertio casu aut stipulatio tenet ſm vnū intellectū ⁊ ſm aliū. nō aūt tenet ſm vtrūq̄ꝫ. Primo casu loquit̄ hec lex. Scd̄o casu aut apta est verborꝫ significatio aut ambigua. Primo casu statur significato verborū. vt j. e. l. si mihi. §. fi. Scd̄o aut pars stipulātis est fauorabilior alteri aut non. Primo casu ei stat̄. vt. l. in ambiguis. j. de regu. iur. Scd̄o casu aut vnus intellectus verisimilior altero aut nō. primo casu ei statur. vt. j. de reg. iur. l. semp. cū ibi no. scd̄o casu stat̄ intellectui ꝓmissoris. vt. s. e. l. stipulatio. §. in stipulationibus. ⁊ hoc in contractibus in iud. aut statur intellectui actoris. vt. s. d

iudi. l. si quis intētione. cū ibi no. ⁊. d. §. si stichū. ⁊ plene no. per Dy. ⁊ alios extra de reg. iur. c. in obscuris. ⁊. c. inspicimus. li. vj. In glo. vel ꝓpter equiuocationē in fi. de hoc no. in glo. j. de sol. l. vbi fideiussor. ⁊ de ꝯdi. insti. l. ij. Dy. In glo. si in vno ibi. l. cū queritur. hec natura nisi intellectus vnius sit verisimilior intellectu alterius. q̄ꝛ tunc ſm verisimiliorem intellectū valebit. vt s. de reb. dub. l. j. ⁊. l. vtrū. §. fi. ⁊ de transac. l. cum hi. §. modus. ¶ Itē fallit vbi verbi significatio est ꝓ actore. vt. j. e. l. si mihi. §. j. Item vbi in eo genere cōmissa interpretatio reo posset reddere stipulationē inutilē. vt. s. e. l. cū qui kaleñ. qui satisda. cog. l. de die. ⁊ de eo qd̄ certo loco. l. non vtiq̄ꝫ. primo rñ. Itē in ꝓtorijs. vt. s. e. l. in conuentionalibus. ij. rñ. ⁊. j. de preto. stip. l. in ꝓtorijs. Ja. ⁊ plene dixi. s. in dist.

Quotiens quis. In stipulatiōe hominem sisti deduci tur interesse si nō sistatur. h. d. ⁊ dic q̄ qñ stipulatio potest habere effectū sine obligatione interesse nō obligatur ad interesse al's obligatur. ⁊ ita intelligitur hec. l. ſm quosdam ibi aut cōmittat̄ stipulatio subaudi ⁊ videt̄ q̄ nō quia non videtur ad quid committatur. Dy. ibi ⁊ verum est responsio superiorum. Dynus. ibi hoc promittit. id est promittere videt̄ in dubio. Dy. op. de. l. quotiens. s. si quis cau. Et so. vt glo. que incipit quibus casibus vel aliter ſm Ja. de are. ꝓmissum fuit seruū iudicio sisti cā veritatis eruēde per tormēta. vt C. de qōnibus. l. interrogari. vt. s. de ꝓba. l. cū ꝓbatio. scd̄o op. hic dr̄ hāc stipulationē ꝯtinere quāti interest sisti. vñ videt̄ ob. l. vbi aūt nō apparet. §. fi. s. eo. so. ibi dari est in obligatione hic v̄o fieri. ⁊ ꝓ hoc pōt intelligi q̄ in obligationibus faciēdi interesse est in obligatione ⁊ peti pōt in libello. vt plene dixi. s. e. l. stipu. non diuiduntur. §. celsus. reprobata glo. que est. s. de re iu. l. si quis ab alio. §. fi. tertio op. q̄ꝛ hic alienū factū ꝓmittēdo tut. vnde vr̄ ob. s. e. stipulatio ista. §. j. ⁊. §. q̄situ. so. spāle est in hac stipulatione ⁊ alijs ꝓtorijs. vbi lex interp̄tatur ꝓmissorē ꝓmittere se curaturū. vt no. insti. de inuti. stip. l. si quis aliū. vel aliter ſm Pe. interdum quis ꝓmittit factū alienum impsonaliter et tunc videt̄ ꝓmittere se curaturū vt hic ⁊. j. iudi. sol. l. reus. ⁊. s. e. l. in illa. §. j. aut psonaliter ⁊ tunc ꝓmissio nō tenet. vt. j. de fideiusso. l. sicut reus. ⁊. j. e. l. inter stipulantē. in prin. ⁊ cū hoc cōcor. opi. Mar. ibidē. sed ꝯtra istā so. multū facit. d. l. stipulatio ista. in prin. s. e. vbi etiā de hoc dixi in glo. qbus casibus ibi vt ī criminalibus. vt. j. de accu. l. hos accusare. §. oībus. Dy. ibi in possessione mometaria. sed ibi nō pōt esse in iudicio nisi tanq̄ actor nō tanq̄ reus. vt. C. si ꝑ vim vel alio mō. l. j. ⁊. C. qui legiti. pso. l. mometarie. ⁊ iō hoc nō est bonū exēplū. q̄ꝛ actor nō ꝓmittit̄ sisti sed reus. dy. ibi seruus cesar̄is. vt. C. vbi cau. fis. l. pe. dy. In glo. colligi ergo in fi. ⁊ dic vt no. insti. de inuti. stip. §. si quis aliū. ⁊ dixi. d. l. stip. nō diuidunt̄. §. celsus. Si ꝓcurator stip. ꝓcuratoris refert ad interesse ⁊ psonā dñi nō ad suā. h. d. ⁊ est nota. ⁊ sepe allegaui in cāis q̄ lꝫ nō dicat̄ in ꝓcessu qd̄ agat ꝓcuratorio noīe. tñ hoc psumit̄ ex quo est ꝓcurator ⁊ cā spectat ad dñū vt hic pꝫ ꝓ hoc. s. de ꝓcu. l. in cāe. §. fi. ⁊. l. se. ibi idq̄ꝫ. s. q̄ veniat interesse dñi ⁊ nō ꝓcuratoris. dy. op. q̄ nō referat ad psonā dñi. vt. s. de acq. pos. l. si me inuacuā. no. ⁊ de ꝯtrah. emp. l. ī hmōi. so. ibi certū est q̄ ꝓcurator fecit tāq̄ ipse hic fecit tāq̄ ꝓcurator. ⁊ sic repñtat psona dñi. vt. s. de dā. infec. l. q bona. §. q alieno. ⁊ iō ad eius psonā fit relatio vt hic ⁊. s. si qs caut. l. pen. vbi de hoc no. ⁊ dixi ⁊ de in lit. iurā. l. videamus. ꝓ quorꝫ declaratiōe vt appareat an qs videat̄ facere suo noīe aut alieno dic aut certū est qd̄ faciat tanq̄ ipse. aut certū est qd̄ facit tanq̄ ꝓcurator. aut dubitat̄. Primo casu fit relatio ad eius psonā. vt d. l. in hmōi. ⁊ si me in vacuā. Scd̄o casu fit relatio ad psonam dñi vt hic. ⁊. d. l. pe. si quis cau. Tertio casu aut ꝓcedit mandatum aut non. ¶ Primo casu ille qui facit in dubio facere videtur contemplatione mandati ⁊ sic nomine domini ⁊ sic poni debet casus secundum veram lecturam. s. solu. matri. l. si cum dotem. Quarto aut illud quod fit potest operari suo nomine et alieno ⁊ vtroq̄ꝫ mō simul: aut non vtroq̄ꝫ modo simul sed vno vel altero tantū. ¶ Primo casu operatur vtroq̄ꝫ modo ⁊ suo ⁊ alieno. vt. s. de operis noui nunciatione. l. stipulatio. §. finali. ¶ Secundo casu operatur noīe suo tantum in dubio. vt. s. de ī rē. verso. l. si filius. ⁊. j. de sol. l. ⁊ magis. ⁊. l. papinianus. s. mā. ¶ Tertio casu quando potest operari nomine alieno tantū. tunc illo nomine fecisse videtur. vt. l. pro hereō. in princ. ⁊ quod ibi no. ⁊ in. §. papinianus. s. de acqui. here. aut suo nomine tantum potest operari. ⁊ tunc illo nomine videatur fecisse. vt. s. de acquiren. heredi. l. iul. al's si pupillus. ¶ Itē vt res magis valeat q̄ pereat. vt. l. quotiens. s. e. ⁊ vide quod not. s. de administratio. tutorum. l. prima. §. sufficit. ¶ Item quia extrinseca persona nō intelligitur. vt. j. e. l. si ita stipulatus. §. grisogon⁹.

Nemo rem suam. Datio rei proprie non venit in stipulatione eius vero restitutio sic.h.d.ibi stipulatur sibi dari. Dy.ibi inutiliter repete stipulatur. Opp. de.l.si rem.s.e.z dic vt in glo.z plene dixi.d.l.si rem.sed quid si simpliciter stipuletur rem suã videtur q non valeat stipulatio quasi stipuletur eam sibi dari.ar.s.de contrahẽ.emp.l.si ita.§.fi.Sed dic q tenet in dubio.ar.s.e.l.quotiens.in stipulationibus Pet.

¶ Mora post litem contestatam ɔtingens obligat promissorem ad interitum rei.

Si post moram. Mora † per lit.contest.contingens obligat promissorem ad interitum rei.h.d.Dy.ibi proinde.no.qd dicit proinde z sic homine post moram mortuo non petam estimationem.sed hominem licet in estimatione condemnetur.qz homo non põt prestari ar.tamen contra.s.de vsufruc.le.l.si vsufructus.de h no.s.de condi.fur.l.in re furtiua.circa prin.z de hoc vide qd dixi.s.e.l.vbi aũt non apparet.§.fi.ibi litigare.per hoc innuit qd lis erat contestata.Dy.op.de.l.si duo.s.de consti.pec.so.dicũt quidam aut res eodem modo erat peritura penes stipulatorẽ z tunc periculum interitus non spectet ad debitorem.vt in contrario.aut non erat eodem modo peritura.z tũc obtinet iste.§. Jo.aũt tenet indistincte si eẽt eodem modo peritura vel nõ periculuz spectaret ad morosum.z hoc tene.illa enim distinctio procedit quando debitor est in culpa.vt.s.ad.l.rho.de iactu.l.si vehendi. ¶ Item procedit in realibus cum nidificatione eorum que no.s.de rei ven.l.item si verberatum.§.fi.vbi de hoc plene no.Itez procedit ipsa distinctio in casu speciali.s.q metus causa.l.si cum except.§.quatenus.remanet ergo regula in personalibus.vt indistincte post moram periculum specet ad morosum.vt.s.depo.l.j.§.si plures.de condi.ob causam.l.si pecuniam.§.pe.z fi.z qd no.s.si cer.pe.l.q te.z de leg.j.l.cum res.§.fi.Scdo op.de.l.interdum.§.stichi.s.e.so.ibi erat mora purgata hic non.Tertio op.ad fi.vbi dicitur q videtur in mora per alium litigare.vnde op.de.l.illud.in prin.s.de peti.here.so.ibi habebat iustam causam litigandi hic non.Ultimo opp.q alio modo constituatur in mora quando litigando.s.per interpellationem extraiudicialez.vt.d.l.q te.z.s.e.l.si ex legati causa.sol.dic q hoc z illo modo constituitur.vt plene nota.s.de vsuris.l.mora.

Inter stipulantem. Prouisio expssa alieni facti non tenet secus si expresse vel tacite promittat se curaturum.h.d.z diuiditur istud principium in quatuor partes put habet quatuor dicta primũ vsqz ad v.z qui spondet.secundum vsqz ad ver.idemqz.tertium vsqz ad ver.item neqz ibi.quartum vsqz ad.§.item si stichum.litteram expone ibi negocium contrahitur.i.obligatio.vt.s.de dona.l.aristo.Old.vel dic negocium quod consistit in dando vel faciẽdo contrahitur.i.refertur ad personam stipulantis z promittẽtis.q.d.negocium stipulationis.i.obligationis.que ex stipulatione contrahitur inter stipulantem z promittentez.vt promittens obligetur stipulanti vel dic negociuz de quo agitur vt stipulatio fiat vel dare vel facere contrahitur.i.colligitur verbis inter stipulantem z promittentem.q.d.in personis stipulantis z promittentis refertur hoc negocium.s.dare vel facere.Jac.ibi.z qui spondet.i.spõdere vult ẽm Pe.ibi dolum abesse etiã extranei ẽm Pe.precedente contractu ex cuius natura debet euictio extraneo euincente ẽm communem intellectum.Rayn.ibi absfuturumqz esse.s.obligatur sine pene additione.Dy.ibi simpliciter abnutiuum spondet.i.spondere debet ẽm Pe.vel dic non simpliciter abnegatiuum doli etiam a quocũqz extraneo committendi.Dy.als est in littera animi vitiuz.z tunc dic non solum enim sui vitiuz.i.doluz promittit ab esse.sed omniũ causam ab eo habentium z contra nos prohibere potest.vt.s.de dam.infec.l.fluminum.§.q.q.z locati.l.si fundum.z.l.se.ol.ibi dolus malus absit tam a seipso q omnibus habẽtibus causam ab eo.vt predixi.z dic q in isto ver.z qui spondet.respondet tacite obiectioni; que fieri posset de hac stipulatiõe.de qua loquitur q in distinctis verbis valet.sed iuriscõsultus dicit valere eã ẽm regulã in prin.l.positã.vel dic q addit casus indistinctos de quibus poterat dubitari dicẽdo eos intelligendos ẽm regulã in prin.l.positã.z hec satis in idẽ recidit cuz prima in v.idẽqz in illis.p hãc litterã voluerũt dicere quidã q cõtractus rescindit etiã ex dolo tertij.z ad hoc facit.j.iudi.sol.l.nouissima sed tñ ɔtrarũ est veri⁹.vt.s.so.ma.l.etiam.in fi.primi responsi.

z ex qb.cau.in pos.eat.l.fulcinius.in fi.prime col.Dy.de hoc dixi.j.de psenetis.l.j.ibi quominus fiat.nã hic etiã videt pmittere se curaturũ quominus fiat.Dyn.z dic quominus fiat a me puta iter vel actus.i.quominus eã vel agã.vt.s.e.l.in illa stipulatione.p te z dic fiat.s.a me hoc est quominus agã vel eaz vbi tenet si per aliquẽ heredũ vel successor etiam singulariũ fiat quominus agã vel eã.vt preal.l.in illa stipulatione.vel dic etiã si per extraneũ fiat si modo hoc actũ erat vt curaret factuz extraneor cessare z sic negatiua resoluitur in affirmatiuã vt sensus per te.z heredẽ tuum fieri vt nõ fiat etiã per extraneũ quominus eam z agã.Ja.Op.tenendo ordinẽ glo.magne de.l.stipulatio ista.in prin.z.§.quesitum.s.e.so.quidã dicunt q hic in ver.z qui spondet.precessit ɔtractus de cuius natura debebat euictio extraneo euincente.vt in expositione littere dixi.z ideo de facto alterius tenet.vt.s.de act.emp.l.emptor.§.qui aũt.et ẽm hoc colliges q stipulatio sup contractu aliquo interposita eius naturã assumit.vt.d.§.z.j.e.l.triticũ.z no.s.de euict.l.lucius.Pe.hãc so.nõ approbat lz sit cõis z in se vera.qz si ita intelligeret hec.l.nõ haberet locũ interpretatio quã videt hec.l.velle.qz hoc esset ex natura ɔtractus.alij dicũt aut interuenit factũ illius quẽ phibere possum.z tũc teneor.vt hac.l.z.d.l.fluminum.§.q.q.s.de dã.infec.cũ si.aut factũ talis psone non interuenit z tũc teneo.vt in ɔtrario hec so.lz in se sit vera tñ quo ad hanc.l.est diuinare.quare dicũt alij vt Mar.aut promitto habere licere impersonaliter.Primo casu loquit ista.l.Scdo ɔtrarium.z p hac so.facit qd no.p Pe.s.e.l.quotiẽs quis.z.j.iudi.so.l.si reus.sed ɔtra hãc multũ facit.d.l.stipulatio ista.in prin.s.e.quare dicũt alij.vt Jo.q hec.l.non ɔtradicit pdictis ibi em dicit q qui promittit habere licere de facto alterius nõ tenet.hec.l.nõ ɔtradicit.qz si per aliũ fiat nõ tenet ex illius facto.sed ex pprio qz nõ curauit nõ fieri vt tenebat quare dicũt alij q iste ver.idẽqz refert ad prin.l.qd nõ videt bene dictuz qz ad proxima est faciẽda relatio.vt.s.de postu.l.j.§.deinde.quare dicunt alij q hic ɔstabat q pmiserat se curaturũ habere licere rem.z in hanc so.inclinare videntur Pe.z aliqualiter Jaco.de are.z ideo ẽm Pe.in ver.z qui spondet sic dz poni casus dictum est q quis promittendo alienum factum non obligat.pone ergo q aliquis spondere volebat dolum maluz extranei abesse absfuturum esse qualiter hoc dz fieri respondet iurisconsultus q nõ debet spondere simpliciter abnutiuum.i.dolũ malum a se solo abesse vel etiã simpliciter.sed se curaturum q dolus malus absit idem in stipulatione habere licere.z per te heredẽqz tuum zc.prima tñ z scda so.cõiter approbat p glo.z Dy.z Ray.z ideo pro declaratione z ad oĩa contraria tollenda distingue.z si vis scire plene naturam istarum stipulationum infinite prolatarum.vt dolum malum abesse habere licere.z per te heredemqz tuum zc.aut apparet actum z sensum inter contrahentes tacite vel expresse.vt promissor curare etiam debeat alterius dolum z impedimentum cessare.z tunc certum est eũ teneri etiam de aliena dolo vel facto seu impedimẽto vel qd verius est de proprio.s.qz non curauit qd promisit z sic põt intelligi hec littera ẽm vltimam so.z lecturam Pe.z.s.e.l.in illa stipulatione per te.z ar.s.e.l.in conuentionalibus.z.l.eu3 qui.aut hoc non constat:z tunc aut contractus cui est subiecta stipulatio est talis q sui natura obligat promissorez ad factum alienũ z tunc tenetur.vt.d.l.emptor.§.cum aũt.cũ si.z ita etiaz potest intelligi hec.l.ẽm primam z cõem so.z his duobus modis in dicto ver.z qui spondet tacite obiectioni aut non subest talis contractus.z tunc tenetur ex facto etiam singularium successor z eor prohibere põt quasi eor factum sit istius non aũt tenetur ex facto prorsus extraneor quos phibere nõ põt.z isto etiã mõ põt itelligi littera ista.z.j.iudi.sol.l.nouissima.z hoc modo hec littera est exẽplificatiua superior.z de hoc etiã dixi.d.l.stipulatio.in prin.z.§.quesitum.z.§.si quis dolũ.et glo.vr ɔtra ibi so.hec natura.Dy.ibi vel hic verior.Oldr.ibi vel hic.pmisit non dicatis expresse.sed sub illis verbis que sunt in textu sed inter partes fuit sic actum z sensum.vt.s.e.l.in conuentionalibus.z l.eũ q kalẽ.z sic sub tali formata fuit stipulatio habere licere.vt no.s.e.l.stipulatio ista.Ja.

Si stichum. Ibi sñiam z hoc ɔstat.Dy.ɔstare aũt poterit per predictã ptestationẽ corã aliqbus tpe stipulationis.vt.s.de acq.here.l.q aliena.§.fi.de ɔcubi.l.in ɔcubinatu.z de reli.l.at si qs.§.pleriqz.ɔcor.Ja.z in sum.h.d.difformitas in interrogatione z rñsione stip.vitiat secus in iudicijs ibi q in iudicijs.s.q dissensus iudiciuz inutile reddat sicut stip.Dy.vt si actor de vno senserit in petitione z reus de alio in sua respõsione nihil valeat iudiciũ quãdo hoc ɔstaret bene dixit aristo.vt pz in fin.§.sed in dubio is petitus videtur de quo actor sensit licet reus de alio sensisse dicat

super quo etiam poterat constare iudicium vt differat a stipulationibus. Dy. ibi sed hic. s. cum dubium est de quo reus ꝛ de quo actor senserit ibi nam stipulatio. ratio differentie ibi extrinsecus que ꝯsensu valet verbo declarabo. vt. s. e. l. j. in prin. ꝛ iõ si dissenserint inutilis redditur. Dy. ibi in inuituꝫ redditur saltem causatiue. vt. s. de rei ven. l. fi. de procu. l. si reus. de leg. j. l. si domus. §. qui confitentur. ad. l. aquil. l. proinde. in fi. Jac. ibi actori potius dicenti litigant esse de tali seruo. Ja. ibi alioquin id est si dissensus impediret iudicium. Dynꝰ. ibi ꝯsensisse. i. de eodem cum actore sensisse. vt per hoc iudicium vitiaretur qđ esset absurdum. Dy. Op. ꝙ si vnus sentiat de vno alter de altero qđ stipulatio teneat. vt. s. de contrahen. emp. l. si in emptione. in prin. so. vt in glo. Scđo op. hic dicitur ꝙ in iudicijs creditur actori contra. s. de rei ven. l. si stramētum. §. fi. sol. aut actor viuit ꝛ ei statur. vt hic. ꝛ. s. de iudi. l. si quis intentione. vbi de hꝰ aut non viuit vel non vult eligere. ꝛ tunc loquitur contrariuꝫ. ℭ Sed contra istam so. insta. contra secundum dictum qñ nõ viuit qꝛ videtur ꝙ heres possit interpretari. vt. s. de lega. j. l. si quis a filio. §. pen. so. dic de cessisse sine herede vel cum herede eligere tamē volēte. ꝛ sic cessat contrarium. ℭ Item op. ꝙ idē sit in iudic. ꝛ in stipulationibus. nam si constat me formasse libellum in sticho albo ꝛ reum negasse de sticho nigro falsum dicere lit. contesta. fore factam. vt. C. de lit. cōtest. l. vnica. ꝛ sic redditur iudicium nullum. vt. C. de sen. l. prolatam. timore huius contrarij puto ꝙ facta relatione ad principium. §. aristo. bene dixerit ꝛ qđ subijcitur. sed hoc magis non aduersetur ad casuꝫ proximum. sed ad casum subauditum hoc modo solet dici ꝙ in contractibus in dubijs stamus reo. sed aliud in iudic. vnde ille ver. sed magis in dubio casu loquitur. vt in expositione littere dixi. ℭ Item op. ꝙ iudicium non reddatur in vitium. vt. s. de iudi. l. ij. in prin. so. ibi erat incompetens iudex. ꝛ ideo coram eo litigare non tenetur. vt. C. si a nõ compe. iudi. per totū. ℭ Itē op. de. l. interdum. s. ꝙ falso tuto. auto. so. ibi persona aduersarij erat incompetens cum quo litigare non cogitur. vt. s. de col lusi. deteg. l. cum non iusto. ℭ Itē Ja. de are. hic tenet ꝙ iudicium redditur in mutuum non precise sed causatiue ꝛ cum sequtur Ray. ꝛ glo. que est. C. quõ ꝛ qñ iud. auf. qui semel. ipse tamē Jaco. de are. in. l. j. §. ex rescripto. s. de ventre inspiciē. tenet ꝙ melius ꝛ reus compellatur precise iudicium suscipere remedijs iuris. ꝛ pro hoc. s. de pecul. l. summa. in fin. ꝛ de aqua plu. arcen. l. is cum quo. et dixi. C. de lit. contesta. l. vnica. ꝛ hoc puto verius. fallit de rei ven. l. fi. ℭ Item quando actor esset contentus sola missione in posses. qꝛ ista sunt paria reuꝫ esse absentem vel esse presentem ꝛ non facere qđ debet. vt. s. de execu. tut. l. scire oportet. §. consequens. ꝛ de fideicõ. lib. l. non tantum. §. fine. ℭ Item adducitur iste. §. in ar. ꝙ in iudic. quis nõ obligetur naturaliter que obligatio nascitur ex consensu. vt. l. stichū. §. naturalis. j. de sol. ꝛ. s. de pac. l. j. ꝛ aliquem compelli est contrarium voluntati. vt. l. j. s. ꝙ metus causa. Jn contrariū multum facit. s. de pecul. l. iij. §. si filius. circa finē. ꝛ de tute. ꝛ rati. distra. l. defensor. de hoc solet tractari per doc. s. de condi. inde. l. iul. ℭ Itē allegaꝛ iste. §. ꝙ si egi contra aliquē rei ven. ꝛ nõ interrogaui anꝰ possideret ꝛ processit iudicium sine tali interrogatione vsqꝫ ad tempus sñie. vtrū reus debeat cõdemnari ꝛ videtur ꝙ sic. ar. huius. §. in fi. ꝛ pro hoc bene. s. de pꝫti. here. l. q se obtulit. ꝛ de rei ven. l. is qui se obtulit. vbi de hoc in glo. in contrarium est eo. ti. l. q petitorio. ꝛ hanc tenet Dy. ꝙ reus debeat absolui ꝛ ad contraria rñdet qđ loquitur in eo qui sponte se obtulit liti cum alias ipse nõ vocareꝛ ad iudicium quo casu videꝛ tacite confiteri se possidere ex quo liti se offert. Dy. Jn glos. vt j. e. l. continuus. in fi. ꝛ stipulationibus. ꝛ contrariū solue. vt ibi no. Dy. Jn ea. glo. ibi. vel hic ꝯstabat hec natura. Dy.

1 ℭ Difformitas in qualitate vitiat stipulationem.

1 **Si stipulante.** Difformitas † in qualitate vitiat stipulationē ꝛ vtile ꝑ inutile non vitiaꝛ. h. d. ꝛ pro declaratione huius. §. vide qđ no. s. e. l. j. §. cum adijcit. ꝛ. l. si ita stipulatus fuero. x. ꝛ diuide. §. in tres partes ẜm qđ hꝫ tria dicta. primū durat ad ꝟ. diuersa. ibi scđa q̃ durat vsqꝫ ad ver. item si ego. ibi tertia vsqꝫ ad. §. sacrā. ꝛ potest intelligi iste. §. hoc modo stipulabar a te alternatiue stichū aut pamphilum tu neqꝫ de sticho neqꝫ de pamphilo respondisti. sed simpliciter appellatiuo vel generali nomine respondisti vnum promitto non noïando specialiter quē de duobus diciꝛ ꝙ talis responsio non valet ratio est qꝛ non magis stichus q̃ pamphilus demonstratur. sed si plures res copulatiue stipulor. puta stichum ꝛ pamphilū. ꝛ tu generali verbo respondeas promitto vnum valet stipulatio. ratio est qꝛ hic sunt due stipulationes vna stichij altera pamphili quarum alteri consentire possum. Sed non sic in alternatiue promissis sic ꝙ semper inspicitur qđ minimum est. ꝛ ratio est. qꝛ ipsum minimū est in ipa maiori quantitate promissa. nam qđ plus est vtiqꝫ tanti est. vt s. de in lit. iuran. l. cum furti. vel hoc est fauore rei qui fauorabilior est. vt. j. de reg. iur. l. fauorabiliores. Dy. litterā expone. ibi stipulante. i. stipulari volente. Dy. ibi responsum est quid si simul. x. ꝛ. xx. rñsio non valet hoc casu qꝛ diuersitas est in qualitate. Dy. ibi responderi videtur etiam simpliciter respondendo. Dy. ꝛ sic licet respondeatur simpliciter nõ alternatiua sed simplex consurgit obligatio. sed in speciebus nõ simplex sed alternatiua ex simplici responsione oritur obligatio. vt. s. ti. proxi. l. obligationum fere. §. modus. j. e. l. si duo. s. de consti. pec. l. illud ꝛ. s. e. l. si ita i stipulationibus. itaqꝫ cõgruere dꝫ stipulatio ꝛ rñsio ꝛ interrogatio. vt. j. e. l. que extrinsecus. in fi. ℭ Itē in rebꝰ. vt. s. e. l. j. §. j. ꝛ. §. si stipulāti. ℭ Itē in qualitate stipulatiōis vt d. l. si qs simplex. ℭ Itē ī mõ vt hic sed rñsione simplici cur secus in speciebus q̃ in summis. rñ. qꝛ obscura ꝛc. vt. j. de reg. iu. l. in obscuris. ꝛ ex. e. c. in obscuris. li. vj. ꝑ Dy. ꝛ alios. sed in summis apparet liqdo qđ minus est. sed nõ in speciebus. Ja. ibi responderi videtur etiam si simpliciter respondeatur. vt. s. e. l. si ita stipulatus fuero. x. ꝛ de leg. ij. l. si ita relictum. §. fi. cū ergo cū plus operetur indeterminata responsio q̃ terminata merito ꝛ terminata valebit. Ja. modo per viam contrariorum ꝛ questionum. Primo op. de. l. qui lancē. de auro ꝛ argen. le. ꝛ so. vt ī gl. Secundo op. de prin. §. ad fi. so. casus sunt diuersi non aduersi ꝛ est ratio differentie. qꝛ si ego stipulor stichum aut pamphilū. ꝛ tu respondeas de vno difformitas est in qualitate. nam stipulando alternatiue stipulatio est vna. vt no. ꝛ dixi. s. e. l. scire debemus in prin. sed si stipulor copulatiue stichum ꝛ pamphiluꝫ ꝛ tu respondeas de vno in illo valet stipulatio qꝛ tot sunt stipulationes quot sunt res. vt. d. l. scire. ꝛ sic vna vtilis alia inutilis. que non vitiat vtilem. vt. s. e. l. j. §. sed si mihi. Tertio op. de pri. ad ver. diuersa causa. so. casus sunt diuersi non aduersi. ꝛ ratio diuersitatis apparet in textu. nam si stipulor. x. aut. xx. mihi dari ꝛ tu respondeas in. x. ad interrogata est responsum. nam omni consideratione. x. sunt minus q̃. xx. sed in speciebus si stipulor stichum aut pamphilum ꝛ tu respondeas in vno non tenet qꝛ vna species in alia non continetur. ℭ Itē licet vna species in veritate maior ꝛ melior altera cum vilior potest eē charior affectione. vt. s. de leg. j. l. apud iul. §. j. ꝛ dixi dicta. l. s. e. l. si ita stipulatus fuero. x. ꝛ. §. cum adijcit. ℭ Iteꝫ op. ꝙ in stipulatione summarum non videatur cõtineri quod est minus. vt. j. de sol. l. qui res. §. qui stipulatur. dic vt ibi. qꝛ hic vnice persone erat facienda. so. ibi pluribus nunc quero si promittis mihi. x. aut. xx. an precise videaris promittere tantum. x. an dicamus ꝙ maior quantitas eligiꝛ possit per debitorem. vt. s. de iur. dot. l. plerūqꝫ in fine. ꝛ de legatis. ij. l. si ita. §. finali. Jn oppositū facit iste tex. ꝛ dicta. l. si ita stipulatus fuero decem. cum ibi notatis. Solut. aut loquimur in alternatione specierum aut quantitatum. ℭ Primo casu quod potest debitor eligere quod sibi placet licet vna sit maior altera propter affectionem. vt. s. dixi. ℭ Secundo casu quia minor est vna quantitas q̃ altera omni consideratione vt dixi minor quantitas videtur deducta in stipulatione nec potest maior eligi vt hic. ꝛ dicta. l. si ita stipulatus fuero. s. e. non ob. dicta. l. de legatis. ij. l. si ita. §. finali. quia ille text. debet intelligi considerata natura obligationis alternatiue. in genere secus considerato casu textus. ℭ Item quero in casu in quo stipulor decem aut quinqꝫ videntur quinqꝫ precise deducta in obligatione. vt dixi. ꝛ quia non est verisimile quod debitor eligeret maiorem summam. vt. s. de proba. l. cum de indebito. quid si ego stipulatus decem aut viginti vtrum velim an hoc casu precise tantum maior summa videatur deducta in stipulatione an vtraqꝫ dic quod vtraqꝫ. argumentum. j. eodeꝫ. l. si duo. ꝛ de legatis primo. l. plane. §. penultimo. non obstat iste §. cum simi. quia hic erat electio promissoris. ꝛ ratio differentie est qꝛ lex non coniecturatur ꝙ creditor velit acquirere sicut qđ debitor velit obligationem euitate. vt patet. s. de leg. j. l. senatꝰ. §. legatū. et. l. si ita legatū. §. illi. ꝛ. s. de condi. ꝛ demõ. l. si ita expressim. ꝛ ita notaui per Petrum dicta. l. si ita stipulatus fuero decem. s. eodem. in glo. ꝛ apparet ibi verbis scilicet in summis qđ sit minus. Ja. ibi at ibi. s. in speciebus. Dy. ibi ꝑ sunt vacuo habeꝛ. s. adiectio. di. xx. Ja.

1 ℭ Basilica quid dicatur.

2 Nauis et domus qualiter differant.
3 Expectari dz qd euenire potest.
4 Lazarus post resurrectionem an potuit recuperare bona sua ab heredibus.
5 Collegium si est excommunicatum et omnes de collegio sunt mortui an successores erunt excōicati.

Iste.§.ſm bar.hic est ō difficilioribꝰ huius tituli.

Sacram. Iste.§.cōiter repeti consueuit pro cuius declaratione. Primo diuidam ſm Jac. de are.Dy.et Old. Scōo ponatꝰ summarius intellectus. Tertio aliqua ad euidentiam premittantur. Quarto ponatꝰ casus particulariter per partes. Quinto ponatur casus in toto.§.et littera exponatur et aliqua notabilia colligantur. Sexto opponatur multis modis et distinguatur. Ultimo inducatur in ar. ad plures questiones. redeundo ad primum diuide ſm Ja.de are.in nouez partes. In prima ponit dictum. In scōa ratio dicti dicendo qꝫ res non pōt incipere a casu extinguibili et qualiter extinguatur ostendit. In tertia dicit qꝫ res exempta a stipulatione per mutationē status siue conditionis recuperato primo statu non recidit in obligationē. In quarta subiungitur ratio confirmans predicta. qz cā liberandi.s.mutatio status in cōtrarium assumpta per cōtrariam mutationē esset causa liberādi et obligandi qd esset absurdū cū ratione prime fingatur nulla precessisse stipulatio. Itē iaz non esset liberatio fauorabilior in obligatione. In quinta arguit dupliciter contra predicta p duo argumēta similia. Primo de naui restituta. Scōo de stipulatione vini. In sexta tollit argumēta ostēsa de similitudine inter hoīem liberum et rem sacram ex vna parte.et casum vini ex alia parte. In septima parte respondet oppositioni que fieri posset contra premissa ostendendo dissimilitudinem ibi vini aūt. vsqꝫ ibi et nauis. In octaua rñdet argumēto nauis ostēdēdo ibi et a quo casu verum sit de naui est dictum qd probat per similitudinem tigni remoti nō qd sic fit edificio destructo et refecto vel qd in idez recidit dic qꝫ ponit dissimilitudinē inter rē sacram et liberum hoīem ex vna parte et casum nauis ex altera qd probat per simile de domo. In nona et vltima voluntate huius inquisitionis seu tractatus ostendit posse etiam dici qꝫ ver. quoniā quidam arguat cōtra ea que dixerat et ponatur qm̄ p q̄uis.et illud postea probat argumentis nauis et vini. Scōa ibi nā et cum quis. Tertia ibi nec reuocatꝰ. Quarta ibi qm̄ quidem Quinta ibi nam et si nauem. Sexta ibi sed hec dissimilia. Septima ibi vini aūt. Octaua ibi et nauis. Nona ibi hic tractatꝰ. Ja.vel clarius diuide ſm dy.in sex partes. In prima ponitur questio quedam et eius determinatio et determinationis ratio. siue probatio. In secūda ponitur alia qd que depēdet ex rōne determinationis prime et eius determinatio. In tertia contra determinationē scōe questionis ponitur ratio et illius rationis pbatio per duo similia argumenta. In quarta remotio probationis inducte et dissimilitudinis triplex ratio. In quinta ponitur alia dissimilitudo et eius pbatio p simile. In sexta effectus seu vtilitas inquisitionis pmisse. scōa ibi nec reuocatur. tertia ibi qm̄ quidez. quarta ibi. sed hec dissimilia. quinta ibi et nauis. sexta ibi hic tractatus.etc. Dy. sed tenēdo diuisionē. Dy. subdiuide qz in prima parte ponitur qd et eius determinatio. In secunda determinationis ratio. ibi scōa. nam et cum quis. Item ver. qm̄ quidez. subdiuidit in tres. In prima contra pmissa ponitur rē. In scōa rationis pbatio inducēdo simile de naue. In tertia inducēdo simile de vino. scōa ibi. nā et si nauē. tertia ibi p quo et illud. iterū ver. sed hec dissimilia subdiuidit in quatuor. In prima parte pbo ius premisse ponitur remotio ponendo dissimilitudinē inter vinum ex vna parte hominem liberum et rem sacram. ex altera. In secunda parte ponitur dissimilitudinis vna ratio. In tertia ponitur alia ratio. In quarta alia. scōa ibi qz nec presentis. tertia ibi vini aūt. quarta ibi et nauis et illum.v.et nauis subdiuide in duas. In prima ponit duo dicta circa casum nauis. In scōa probat per simile de domo quo ad quid licet non per oīa simile ibi scōa sicuti de eo ibi iterum in duas. qz in prima hac intētione fuit nauis resoluta. vt in aliū vsum tabule destinaretꝰ. in secūda secus. scōa ibi. sed si reficiendam de. vel ſm Old. diuide in septem partes. In prima ponit cuiusdam questionis solutionem. et remouet quandam dubitationē In secunda inducit determinationis violentam rationez. In quinta illā rationē q̄ꝫ remotam probat esse veram per duo similia. In sexta respondet ad illa similia et inter casum propositum et illa similia ostendit triplicē dissimilitudinē et prime dissimilitudinis duas rationes annectit et ad vltimam similitudinez adducit simile de domo. In septima et vltima ostendit que sit vtilitas illius similis de domo inducti. prima vsqꝫ ibi. nā cū quis. scōa vsqꝫ ibi sed hec dissimilia. sexta vsqꝫ ibi hic tractatꝰ ibi septima vsqꝫ ad finem.§.et quelibet diuisio bona est et oēs q̄ si ad eundem tendant effectum. Redeo ad secunduz.s.ad summarium casum qui est talis exemptio a cōi cōmercio stipulationem puram et conditionalē impedit contrahendam et vitiat iaz contractam nec impedimento cessante postea suscitatur rei vero dissolutio non nocebit si ad esse primum ex iuris dispositiōe facto hominis reducatur. hoc dicit in summa vsqꝫ ad.§.si rem. Redeo ad tertium et ad euidentiam est sciendum qꝫ si queratur qꝫ tempus debeat attendi in stipulatione. interdum loquimur quo ad finem ad quem stipulatio est inuenta et tunc hz locum.l.si rem meam.s.e. Interdum quo ad questionem alteri per alterum faciendam et habet locum.l.si filius. in prin.s.e. interdum quo ad congruitatem persone. et habet locuz.l.vsufru. Interdum quo ad habilitatē rei in stipulatione deducte. et tūc habet locum iste.§. secundo est sciendum qꝫ per vbertatem sacrum religiosum destinationem vsibus publicis res subducitꝰ a cōmercio hominum. insti. de inuti. stipu.§.j.s. de contrahen. emp.l.si emptione.§.j. de leg.j.apud iul.§.fi.et in isto.§. item est sciendum qꝫ quemadmodum si res desinit vere esse in rerū natura debitor speciei eius interitu liberatur si nihil potest ei imputari. vt.s.e.l.si ex legati causa ita si desinat esse in communi cōmercio hominum. vt.j. de sol.l.si mihi alienum. et in isto.§.v. vini aūt. Redeo ad quartum et quintū et casum pone per te particulariter et in toto.§. qd colligere satis potes ex diuisionibus factis. litteram expone. Sacrā ſm Ja.de are. hic ponitur dictum ſm Dy. questio et questionis determinatio ibi in perpetuum secus si ad tempus. vt insti. de inuti. stip. in prin. no. Dy.
a ibi basilicam[a].i. domum regiam† in qua barones conueniunt
1 basilios enim grece latine. dicitur domus regis. vt no.s. de au. et argē. le.l. pecul.§. idem cum queritur. et pro hoc. C. de ope. publi.l. basilicam. et vide.j. de ver. sig.l. pe. alijs etiam modis sumitur basilica. vt dixi.j. in alphabeto dictione basilica. ibi inutiliter stipulor etiam conditionaliter. Dy. ibi q̄uis hic dubitationem quandam remouet. Old. ibi seruos fieri etiam conditione pendente. Dy. et ideo videbatur stipulatio valere. Dy. ibi naz et cum quis ratio determinationis questionis vel dic qꝫ fortificat quod dixerat per quendam casum arguendo a maiori hoc modo illud quod tollit factum multofortius impedit faciendū sed si essem stipulatus rem prophanam et postea efficeretur sacra. vel seruum et efficeretur liber extingueretur stipulatio. ergo fortius impeditur fienda cum incipiat a casu extinguibili. et pro hoc.s. de vsufruct.l. titio cum moreretur ibi dare promisit etiam sub conditione. Dy. ibi liberatur etiam si conditionalis sit promissio. et quod.j. dicit ceperit etiam pendente conditione et dic liberatur.s. per excep. Ja. vel per exemptionem reruz in stipulatione deductarum a cōi hoīm cōmertio ibi peruenerit. ergo arguendo a maiori multo minus a principio stipulari nō possum. vt dixi. Dy. ibi nec reuocantur in obligationē.s. res p misse cū obligatio sit extincta. Ja. et dic qꝫ hic rñdet ad qddā tacitum dubium qd videbatur Old. stare solutioni proximi dicti et est secūda pars. Dy. vel dic qꝫ ex ratione precedentis determinationis ponitur noua questio et eius determinatione ibi lege aliqua a papa vel imperatore promulgata vel forte per incursionē hostium efficitur prophana. vt.s. de relig.l. cum loca. sed certe tunc non est subijcibilis dñio nostro. Jac. ibi effectus sit etiam ante q̄ extaret conditio stipulationis. Ja. ibi quoniaz quidem. hec est tertia pars et est prima ratio contra determinationē questionis et illius rationez pbo per duo similia. Dynꝰ. et dic videbatur contra.s. qꝫ res predicte reuocentur in pristinū statum et restitueretur obligatio. et dic qꝫ iste vers. legitur tribꝰ modis. Primo qꝫ sit ratio confirmans precedentia et leges sic mutatio per quam seruus efficitur liber et res prophana sacra est causa liberandi debitorez eo qꝫ res dari non potest: mutatio in contrariuz assumpta si esset causa obligandi eo qꝫ res dari potest insurgeret iuri contrarium. s. eo ipso qꝫ res mutaretur caderet in obligationē nulla obligatione precedēte cū hoc casu fingatꝰ obligatio nō precessisse propter primā mutationē. et secūdū hoc expones eadē causa. i. mutatio status rei in cōtrariū assumpta. Secundo modo legitur qꝫ ista dictio quoniā sit ratio remotiua precedētis dicti et huius ponatur probatio per duo argumenta similia que sequūtur in ver. nam et si nauem. et in ver. pro quo. et tunc sic leges mutatio de seruo in liberuz vel de prophano in sacrum est causa liberādi. qz res dari nō potest. ergo ipsa causa cessans quod erit si homo efficiatur seruus. et res sacra prophana debebit esse obligandi: qz res dari potest quasi arguat iurisconsultus cessante causa impedimēti debet cessare impedimentuz. et tunc expones eadem causa.s. cessans. et statim hec ratio probatur esse vera inducendo simile de naui et simile de domo et hoc est quod sequitur in ver. nam et si nauez et in ver.

a Basilicā. adde qd basilica d' ecclia nō ɔsecrata. Jo. an. in c. nobis. de iurepa. tñ gaudet priuilegijs ecclesie quo ad idulgētias et ɔfessiones. Car. in cle.j.§.fi.ō reliq. et vere. sancto. et qd sit basilica vide per tex. in l. basilicā. C. de ope. pub. et in.l. pedicu lis.§. idē que rit cū glo. de au. et ar. le. in c. oēs basilice. xvj. q. vij.

et in versi. pro quo. ¶ Tertio potest legi ꝙ ista sit ratio dire-
cta ad subintellectum ⁊ tunc contra premissa arguit iuriscō
sultus triplici ratione. prima vsqꝫ ad ꝟ. nam ⁊ si nauem. secū
da vsqꝫ ad ꝟ. pro quo. tertia vsqꝫ ad ꝟ. sed hec dissimilia. ⁊ tūc
sic legas dictum est. s. ꝙ si res prophana est deducta in stipu
lationem deinde efficitur sacra extinguit̃ obligatio si postea
efficiatur adhuc prophana in obligatione nō reuocatur idē
in seruo si efficiatur liber ⁊ postea seruus subaudi: immo vi-
detur ꝙ hec res reuocētur in obligationē qꝛ mutatio status
que fuit causa liberandi qꝛ res dari non potest dꝫ esse causa
in obligationem reducendi eo qđ dari potest ergo iste reuoca
buntur in obligationē. Preterea hoc idē est in naue ⁊ in vi-
no ex quibus tribus videtur concludi ꝙ res reuocent̃ in obli
gationem. ⁊ tunc exponcs vna atqꝫ eadē causa. i. rei mutatio
eadē genere non tñ eadē numero vt patebit in oppositionibꝰ
et quilibet intellectus bonus ⁊ ad idem tēdit in effectu ibi da
ri non possit re promissa effecta sacra ⁊ seruo promisso effecto
libero ⁊ ꝓpterea liberatur promissor. Dy. in ꝟ. nam ⁊ si nauē
hic probat res reuocari in obligationem per simile de naue.
Dy. Ibi inciperet obligari subaudi. ⁊ ideo idem videtur in
casu nostro sed non est. Dy. pro quo hic ꝓbat per simile de vi
no qđ reducat̃ in obligationē cessante causa que obligatio-
nem extinxit. Dy. et dic pro quo ⁊ illud. i. vt effectus seruꝰ re
ducatur in obligationem si stipulationis tp̃e liber erat ⁊ pen
dente conditione sit seruus effectus spectandū non est ad re-
ducendum eum in obligationē cum exponis ſm glos. vel ad
ducendum cum dicis liberum hoīem sub cōditione ꝓmissū
et ea pendente seruum effectum vt exposui. ī. pri. ꝟ. sup ver-
bo liber homo. Ja. Ibi cessaturam cū non nascitur ⁊ sic da-
ri non possit. Dy. et no. qđ dicit cessaturā qꝛ obligatio estꝰ or
ta sed executio impeditur. ⁊ ideo dicit̃ cessare non extinctam
fore vt. s. e. l. ij. in prin. ⁊ ibi no. ⁊ dic cessaturā ad tempus do-
nec vinum iterū nascatur ⁊ nauis perficiatur. Dyn. Ibi aut
valituram. s. qñ nascitur vel nauis reficiatur et prestari pōt
in ꝟ. sed hec dissimilia hic est quarta pars vbi remouet arg.
vini ⁊ nauis ⁊ primo vini probans ea esse dissimilia. Dy. tri-
plici rōne ibi ideo eum. s. sunt dissimilia. Dy. Ibi liber homo
potes dicere proprie ſm Ja. de are. ꝙ liber homo fuit promis
sus sub cōditione ⁊ pendente cōditione fuit effectus seruꝰ vl'
improprie vt exponit glo. ibi seruitutis superuenientis. Dy.
Ibi spectandum non est ad reducendum ip̃m in obligationē
ſm expositionē glo. vel ad ip̃m inducendum ſm expositionē
Jac. de are. ibi illum aūt sed liberum hominem. Dy. ibi reci-
pere potest. s. liber homo vel res sacra. Dy. Ibi qꝛ nec ꝑsona.
ratio dissimilitudinis ibi possibilia sunt. s. subijci dñio nostro
que possibilitas nō cadit in homine libero nec in re sacra sed
vinum bene subijcibile est dñio nostro. Dy. Ibi ꝟ. vini aut se
cunda dissimilitudo vel ſm Jac. de are. hic rñdet tacite obie-
ctioni que posset insurgere ex ꝓmissis: hoc modo dictū est. s.
qđ ea q̃ sui natura possibilia sunt subijci dñio nostro in obli-
gatione deducūtur hoc nō videt̃ bene dictum qꝛ vinum futu
rum qđ non est nō potest subijci dñio nostro ergo non deduci
tur in obligatione hoc tollit iurisconsultus qꝛ hoc non cōtin
git qꝛ sit ꝓhibitum subijci dñio nostro sed qꝛ nōdum est hinc
est cum stipulamus speciem futurā in suo genere sed homo li
ber qui est ⁊ certa specie cōtinetur ꝓhibetur subijci dominio
nostro. et ideo in obligatione nō deducitur diceret aliqs licet
non deducatur tunc saltem deberet deduci in casum quo fie-
ret seruus hoc remouet iuriscōsultus qꝛ casum aduersū for
tunāqꝫ ⁊c. dicere est ergo qđ in re sacra vel libero hoīe que nō
posset subijci dñio nostro recte non gerit negocium. i. non cō-
trahitur obligatio. ⁊ hoc dicit vsqꝫ ad ꝟ. ⁊ nauis ſm Jac. de
are. vel aliter dic ſm Dy. ꝙ in isto ꝟ. est secūda ratio dissimi-
litudinis ⁊ sic probat iuriscōsultus cū stipulamur vinū cen-
tum amphorarum ex tali fundo si est cōsumptum sine culpa
promissoris non extinguit̃ obligatio qꝛ talis stipulatio est sti
pulatio generis ⁊ genus perire non pōt vt. C. si cer. pe. l. incē-
dium secus in homine qui certa specie continet̃ qui si de ser-
uo efficiatur liber cū manumissio equiparet̃ morti vt. ī. de so
lu. l. si mihi alienum ideo rōne talis mutationis debitor erit
liberatus ibi nam spēm prima rō dissimilitudinis vino ꝑem-
pto superest siue in suo genere. Dy. Ibi sed genus. i. spēm in
suo genere sicuti Jac. ⁊ Old. est enī genus vinū sed vinū qđ in
fundo nascit̃ est spēs. nā genus est qđ predicat̃ de ꝑlibus hu
iusmodi aūt non est vinū qđ nascet̃ in fundo hinc est qđ obli-
gatio non cōtrahit̃ re sine effectu lꝫ cōtrahat̃ spē: nisi cū vinū
et sic spēs sit in rerū natura sup qua obligatio possit ꝯsistere
vt hic ꝑtꝫ sed si hoc esset profutura spēs videat̃ ꝓmissa ergo
spē iam existēte ꝑ natiuitatē vini de ꝑsenti est ꝯ obligatio. ad
certam speciē. s. ad id tempus vini qđ natum est ⁊ per conse-
quens pereunte illo vino videt̃ liberari ꝓmissor per interitū
speciei vt. s. e. l. si ex legati causa. qđ tñ hic negatur. ⁊ ideo dic
litteram ꝓprie loqui vt vini nō species sed genus videat̃ in
stipulatione deductum. ⁊ ideo pereunte vino iā nato adhuc
spectatur sequens natiuitas vt hic qꝛ genus perire non pōt
vt. s. ad. l. falc. l. in rōne. §. incerte. nec ob. qđ vino nato obliga
tus est ꝓmissor ad illud ⁊ sic ad certum corpus ergo ad spēm
qꝛ illud vinum nō est in obligatione ꝑ se sed qꝛ ꝑ genus suum
in quo cōsistit obligatio non hꝫ aliqđ indiuiduū sub se in quo
possit fieri obligationis executio. ⁊ si dicas ergo nō est genus
cum non ꝑdicetur de pluribus non sequit̃ qꝛ etiā in vnico ge
nus indiuiduo saluat̃ vt de fenice aue dicit̃ qđ nunq̄ est nisi
vna sit ⁊ collegium saluatur in vno vt. s. qđ cuiusqꝫ vniuersi.
l. sicut. §. si. vnde fenice ꝓmisso in genere lꝫ vnicum habeat in
diuiduum in quo possit solutio fieri illo tñ pereunte spectabi
tur sequens natiuitas vt hic ꝑtꝫ predicta dubitatio de plano
procedit si tantū vinum nascatur quātum ꝓmissum est et nō
vltra alias si. x. amphoris ꝓmissis nascantur. xx. vel. xxx. non
est obligatio cōtracta ad certum corpus cū nunc sintꝰ sub ge
nere indiuidua in quibus pōt obligationis executio fieri. ⁊ iđ
pereuntibus. x. amphoris nihilominus fiet executio in alijs
et sic ꝓprie genus dicitur vt littera dicit. ⁊ hoc est pulchrū et
subtile ibi tēpus continet̃. s. cum nascitur ergo si exprimatur
tenet cum in sit etiā non expressum ar. s. de leg. j. l. iij. de cōdi.
et demon. l. cōditionibus. ⁊ l. si in diem. §. j. ⁊ scđm hoc poterit
esse secunda ratio differentie ſm glo. que incipit supra dicto
Old. Ibi certe specie tunc ante sed nō subijcibili dñio nostro
et dic certa. i. certos fines antea limitatos habente. Old. Ibi
continetur. ⁊ ideo ꝑ manumissionē que habetur pro interitu
quātum ad liberandum liberatur ꝓmissor vt. ī. de solu. l. is q
alienum. Jac. vel subaudi ⁊ tp̃is dilationem non hꝫ cum erit
seruus. Ol. Ibi ⁊ casum. tertia ratio dissimilitudinis ſm gl.
et Dy. ⁊ sic arguit iuriscōsultus si stipulor vinum centū am-
phorarum ex illo fundo si vinum natū est ⁊ sine culpa debito
ris cōsumptum expectare debemus donec iterum nascat̃ qđ
non cōtingit in homine si efficiatur liber nec in re: si efficiat̃
sacra qꝛ qđ mittet̃ status de libero in seruū vel de sacro in ꝓ-
phanū expectari nō dꝫ qꝛ casū aduersāqꝫ fortunā ⁊c. ⁊ solet
sepe allegari ꝙ non inspicit̃ qđ euenire potest ⁊ qꝛ circa istud
brocardum multe leges adducūtur pro ⁊ ꝯtra vt plene scias
distingue aut istud futurum de quo spectando tractat̃ est ſm
naturam vt mors ⁊ spectatur vt in aut. de hered. et fal. §. his
omnibus. si vero non est ſm naturam aut est ſm. l. aut nō si ſꝫ
legem bene spectamus. vñ dicit lex qđ imputatur ei qui non
cogitauit de ferijs solennibus futuris que inducte sunt ſm
legem vt. s. ex quib. cau. maio. l. sed ⁊ si ꝑ pretorem. §. si ferie si
non est ſm legem tunc aut presens status illud futurū indi-
cat ⁊ spectamus sicut in caut. damni infecti cū domus minat̃
ruinam vt. s. de dam. infec. l. qui bona. §. si inter meas. si non
est ſm naturam nec ſm legē nec presens status indicat futu-
rum nō debemus expectare vt patet in ferijs repētinis. d. §.
si ferie. Dy. ad hoc. s. qui ⁊ a qui. l. iul. vbi đ hoc dixi. ⁊ pleniꝰ
de iurisdi. om. iudi. l. si idem cū eodem ibi naturale est subau
di fructus aūt non casu aduerso cōtingente sed ex natura ꝓ-
spere producente nascuntur. ⁊ ideo in eum casum pōt stipu-
latio conferri. Ol. Ibi nam de his rebus dic nam pro qꝛ ⁊ est
ratio rōnis premisse. Dy. Ibi gerimus respectu etiā futuri
tēporis. Dy. Ibi statim de natura sui. Dy. sꝫ hoc nō cadit in
re sacra vel libero hoīe in ꝟ. ⁊ nauis hic quinta pars ⁊ est ter
tia dissimilitudo superior inter nauem ex vna parte ⁊ hoīē
liberum ⁊ rem sacrā ex altera ⁊ hoc probat ꝑ simile de domo
et dic nauis ꝓmissa per aliquē non dñm Dy. ⁊ Old. ibi reso-
luta a vero dño ibi sed reficiendū. quarta dissimilitudo. Dy.
Ibi esse incipit. ⁊ ideo obligatio in ea cōtracta vires reassu-
mit ⁊ tenetur ꝓmissor vt. s. ꝟ. nam ⁊ si nauē qđ non est in ma-
numissione que non fit animo immediate reuocationis in ser
uitute ar. ī. de sol. l. si sic ibi sicuti hic probat per simile de edi
bus ad nauem lꝫ non per omnia simile. Dy. vt sequitur. Dy.
Ibi deposita sint etiam eo animo vt reponantur in domo et
in hoc differt domus a naui. Dy. ibi restituatur. s. tota domꝰ
etiam proposito reficiendi precedente que distinctio. In pri-
mo ⁊ secundo casu huius. §. non cadit. Dy. et que sit rō diffe-
2 rentie † inter nauem[a] ⁊ domum dic vt no. s. de vsufruc. l. qui
a vsumfru. in prin. quibus modis vsufru. amit. l. quid tamē. §.
si. ⁊ de le. j. l. si ita legatum. §. si. in ꝟ. hic tractatus vltima pars
in qua ponitur vtilitas inquisitionis seu estimationis ꝑdi-
cte an sit eadem res vel alia permutationem status ne quis
putaret huiusmodi inquisitionem inutilem fore. Dy. modo

a ¶ Nauem. Adde ꝙ na
uis equipa-
ratur ꝑdio
vrbano ar.
l. j. §. si qs đ
naui. ff. đ vi
⁊ vi ar. bal.
in. l. certi. C.
loca.

ex isto.§.colligamus.aliqua notabilia. ¶Primo ꝙ res sacra vel religiosa vel vsibus publicis destinata vł liber homo nõ possunt in stipulatione deduci. ⁊ pro hoc institu.de inutili stipulatione.§.j.item ꝙ res non potest incipere a casu extinguibili vt.s̃.de vsufru.l.titio. ⁊ qñ res peruenit ad eum casum a quo incipere non potest vitiat̃ vt.l.q.s̃.ad.l.aquil. Item qd a princi.legitime factum ex supuenienti causa non vitiat̃: vt j.de fideiusso.l.vranius.§.sedcũ duo. Item pariter hic tollit̃ factum ⁊ faciendum vt.s̃.de iudic.l.si a me.⁊.l.iul. ¶Itẽ no. ex versi.nec reuocant̃ reuocata prima cõditione non restituũtur in pristinum statum vt.s̃.de statu ho.l.homo liber. ¶Itẽ no.ex.v̇.qm̃ quidem ſm vnum modum legendi ꝙ cessante cã que obligationem extinxit deberet obligatio resuscitari. Secundum aliam lecturã cessante causa que obligationẽ extinxit non resuscitatur obligatio:tũ q rei mutatio non est causa deducendi rem in obligationẽ tũ q liberatio est fauorabilior quã obligatio vt.l.arrianus.s̃.ti.proxi. ¶Item no.ex v̇. pro quo qd qui stipulatur vinũ ex fundo hꝫ expectare donec nascatur vt.s̃.qñ dies leg.ce.l.firmio ⁊ ex eodem v̇.ibi cessaturã vero qd obligatio nata est sed executio differtur de quo dic vt dixi.s̃.e.l.interdum. ¶Item no.ex v̇.sed hec dissimilia ꝙ illa demum possunt in stipulatione deduci que sunt subijcibilia dñio nostro. ⁊ ex v̇si. vini ꝙ si res desijt esse in cõmertio
cõmuni siue facto debitoris qd liberatur. ¶Item ex v̇. ⁊ ca-
5 sum not. qd debeat expectari † qd euenire põt vt dixi in ex-
positione littere ⁊ dixi etiam.s̃. qui ⁊ a qui.l. iul. ¶Item ex versi.⁊ nauis no.qd refert qua mente dissoluatur nauis.s̃. quibus mod.vsufr.amit.l.quid tñ.§.in nauis. ¶Item no. ex v̇. sicuti ꝙ si domus est deposita vsq ad aream ⁊ alia restituat̃ non videtur esse eadem domus que fuerat prima vt.l.si ita.§.fi.s̃.de leg.j.ita qd mutatione status alia res esse incipit vt.j. de sol.l.qui res.§.aream iura em̃ extincta nõ resuscitãtur vt ibi ⁊ de pactis.l.si vnus.§.pactus. ¶Redeo ad sextum ⁊ opponitur s̃ prin.§.naꝫ quecũq res possunt deduci in ꝯtractũ venditionis possunt deduci in stipulatione vt.s̃.e.l.v.§.ꝯuẽtionales sed liber homo põt deduci in venditionem. vt.s̃. de contrahen.empt.l.⁊ liber ergo ⁊ in stipulatione cuius ꝯrium dicit iste.§.So.dic ꝙ in.§.cõuentionales est dictio pene que ibi ponitur q illa regula fallit in casu huius.§.⁊ est rõ differentie.q in cõtractu venditionis tenetur vẽditor solũ posses. tradere non aũt cõstituere ius in re vt.s̃.de act.emp.l.j.⁊.l.excepto.⁊ dixi.s̃.e.l.vbi aũt non apparet.§.fi. sed in stipulatiõe tenetur dare qd est accipientis facere vt institu.de acti. §.sic itaq.⁊ dixi.d.§.fi.qd in libero hoĩe esse non põt q nõ est eius cõmertiũ nec subijcibilis est dñio nostro. ¶Secundo op.ad idem.s̃.e.l.stipulatio ista.§.fi. sꝫ ibi factio deducitur in stipu. hic vero datio. ¶Tertio op.qd impossibile sit rem sacrã fieri prophanam vt ex̃ de reg.iur.l.qd semel deo.li.vj. ¶Solu. aut considero iuris dispositionẽ aut ptãtem principis vel papę. ¶Primo casu loquit̃ contrariũ illa em̃ cẽsentur impossibilia que p vnum solum possunt fieri.vt.s̃.de le.j.l.apud iul. §.fi. Secundo de ptãte principis vel pape fieri potest ⁊ ita intelligatur.j.e.l.cõtinuus.§.penul. ¶Quarto op.cõtra v̇.nã cum quis vbi dicit̃ si stipulor seruum ⁊ efficiat̃ liber ꝙ stipulatio vitiatur qd ab initio legitime factũ est non dꝫ ex supuenienti casu vitiari. vt.C.de admi. tuto.l. scimus. ⁊ ex̃ de reg. iur.c.factum legitime.lib.vj.vbi de hoc p Dy.⁊ alios.sol.aut casus supueniẽs facit rem exire de cõmercio cõi aut nõ. ¶Primo casu extinguitur vt hic ⁊ est ratio q rem exire de cõmertio cõi ⁊ interire paria sunt vt.j.de sol.l. si mihi alienum sꝫ interitu speciei cõtingẽte sine facto debitoris extinguitur obligatio vt.s̃.e.l.si ex legati causa ergo ⁊ in ꝓposito. Secũdo casu loquuntur cõtraria.sed cõtra hoc scdm membrũ insta.s̃. de pro non scrip.l.si in metallũ in fi. de seruitu.l.pro parte.⁊.j.l. existimo.⁊.l.si sub vna.§.j.⁊ ideo ꝓ solutione brocardi latius quã dicat.Dy.c.dic aut casus superueniens fecit rem exire de cõmertio communi aut non.primo casu loquatur hic.secũdo casu res est in esse pfecto aut in fieri. ¶Prĩo casu non vitiat̃ vt.d.l.sancimus.⁊.j.e.l.pluribꝰ. Secũdo casu aut casus supueniẽs tendit ad nullitatem aut ad confirmationem. ¶Primo casu vitiatur vt.d.l.si in metallum.⁊.d.l.pro parte.cum si.Secundo casu licet a princi.non sint compassibilia ex postfacto tamen se compatiuntur vt.s̃.ad.l.falci.l.verbis.§.fi. vt insti. de lega.§.ecõtrario. ¶Quinto op.ad eundem v̇.vbi colligi. qd impedit fiendum vitiat iam factum. vnde ob.s̃. de testa.l. is cui.⁊.l.qui in potestate ⁊ de bono.posses.ſm tab.l.j. §. si qs. Solu.aut vitia sunt accidentia circa personas aut circa res ¶Primo casu loquuntur contraria.Secũdo.§.iste. ⁊ est ratio quã.s̃.dixi quid mutatione res que desijt esse in cõmertio vel plenius vt statim dicam in alio contrario. ¶Item op.hic dicitur ꝙ res a princi.valida si perueniat ad casum a quo incipere non potest vitiatur. vnde videtur obst.l. patre furioso. vbi de hoc satis dixi de sponsa.l.furor.⁊ de ritu nup.l.orõne. Sol.ibi insurgit defectus ex pte efficientis hic vero ex parte cause materialis vel ibi circa personas hic circa res.⁊ ideo ꝓ solutione brocardi dic interdum insurgit defectus ex pte cause interdum propter aliquod accidens cõtingens circa id qd principaliter agitur. ¶Primo casu aut est defectus ex pte cause impulsiue:aut efficientis:aut materialis:aut formalis:aut finalis. ¶Primo casu defectus nihil operatur vt.s̃.de postul. l.j.§.sexum.⁊ de dona.l.ij.§.fi.⁊ ibi no. Secundo casu aut res est in fieri ⁊ sic hꝫ dependentiam ad cãm suam aut est in facto et sic nullam hꝫ dependẽtiam. ¶Primo casu si est defectus ex parte cause efficientis tollitur effectus vt.s̃.de adopt.l.in oĩ. Secundo non tollitur effectus vt.d.l.patre furioso. ⁊ tũc verificatuꝫ impeditur fiendum ⁊ non tollit̃ iam factum. ¶Et distinctio istorum duoꝝ membrorum probatur.s̃.de pecu. le. l.tũc inutilis. Tertio casu qñ est defectus ex parte cause materialis aut potest imputari debitori culpa vel mora:⁊ tũc defectus talis cause nõ tollit iam factum vt.j.e.l.si seruum.v̇.sꝫ si sic.⁊.s̃.depo.l.si plures.aut non põt imputari. ⁊ tunc impeditur fiendum vt hoc.§.in prin.⁊.l.eum qui.§.fi.s̃.e.⁊.C.de cõtrahen.⁊ cõ.stipu.l.non moriturum tollitur etiã iam factũ vt in hoc v̇.nam ⁊ cum quis. Quarto casu qñ est defectus ex pte cause formalis tunc impeditur fiendum ⁊ tollitur iam factũ q cum deficit forma deficit esse rei vt.s̃.ad exhiben.l.iul.§. sꝫ et si quis. Quinto casu qñ est defectus ex parte cause finalis impeditur fiendum ⁊ tollitur iam factum vt.C.de epi. ⁊ cle.l. generaliter.vbi de istis causis plene dixi.⁊ pro hoc.s̃.de re militã.l.milites agrum.j.de fideius.l.vrãnius.§.sed cũ duo.⁊.s̃. vt in pos.leg.l.si pecunie. Sexto casu principali aut impedimentum qd contingit propter illud accidens contingens est apte natum respicere fiendum et factum : aut fiendum sed non factum:aut factũ sed nõ fiendũ:aut nec factũ nec fiendũ. ¶Primo casu impedit̃ fiendum ⁊ tollitur factũ vt.s̃.de iudi.l. si a me.⁊.l.iul. Secundo casu impeditur fiendũ sed non tollit̃ factum vt.s̃.de excu.tuto.l.non tantum.§.vacare.⁊.l.si tutor petitus in prin. Tertio casu tollitur iam factum.sed nõ impeditur fiendum vt.s̃.de arbit.l. non distinguemus.§.sacerdotio.⁊ de excu.tuto.l.spadonem.§.j. Quarto casu nec impeditur fiendum nec tollitur factum vt.s̃.de iudic.l.cuꝫ furiosus de hoc no. licet non sic plene per Dy.ex̃ de re.iur.c.ij.li.vj.v̇. Secundo opponitur.⁊ dicto.c.factũ legitime. ¶Sexto oppo.contra eundem v̇.qd debitor non liberetur licet seruꝰ efficiatur liber ⁊ res prophana sacra vt.d.l.si seruum.v̇.sed si sic j.e.solu.ista dictio sine facto eius que est hic in textu tollit cõtrarium ⁊ large accipitur vt comprehendat culpam ⁊ morã vnde aut debitor est in culpa vel mora. ⁊ loquitur contrariũ aut non ⁊ loquitur hic. ¶Septimo op.contra v̇. nec reuocatur vbi dicitur ꝙ si postea res sacra efficiatur prophana ⁊ liber homo seruus non reuocantur in obligatione. vnde videtur ob.s̃.de leg.iij.l.si chorus in fi. Sol.dicunt quidã ibi fuit culpa heredis manumittentis. ⁊ ideo qd dicit̃ ibi qd seruus petitur.i.estimatio serui hic vero sine culpa vel mora debitoris ista solu.est falsa dupliciter. ¶Primo q ibi heres non manumisit immo adhuc testator viuebat vt expresse apparet ex versi.precedenti area legata ⁊c.coniũgendo cum.l.si seruum §.aree.de leg.j. ¶Item est falsa in eo qd dicitur ꝙ estimatio petitur q immo seruus petitur vt.s̃.e.l.nemo.§.j.⁊.j.e.l.si seruum.§. effectus.quare alij dicunt ꝙ hic loquitur in stipu.ibi in legato hoc similiter non valet q regulariter pariter disponitur de vtroq.s.legato ⁊ stipula.vt.s̃.e.l.si diuortio.⁊.j.eo.l. ita stipula.⁊.s̃.de lega.j.l.seruum filij.§.eum qui. ¶Item q regulariter iura extincta non resuscitantur.⁊.j.de solu.l.qui res.§.aream.⁊ ideo dic melius vt in contrario no.q ibi interuenit noua voluntas hic autem non interuenit noua obligatio. ¶Octauo oppo.ad eundem v̇si.vbi dicitur qd reuocata prima qualitate primi status omnia non reuocantur in pristinum statum.vnde videtur ob.s̃.de religi. l.cum loca.⁊ de rerum di.l.intantum. Solu.aut primus status cessauit. et tunc omnia reuocantur in pristinum statum.vt.s̃.de pac.l.si vnus §.pactus.⁊ hoc.§.versi.pro quo.aut penitus est extinctus.et tunc secus vt hoc.§.sed contra istam solutionẽ insta in secundo membro.de leg.ij.§.fi.s̃.si ex no.causa agatur. ⁊.j.de sol.l. pupilli. Sol.aut subest equitas que dictat restitui in pristinũ statum.et tunc omnia restituuntur vt in contrarijs alś secus vt hoc.§.adhuc contra dictum membrum insta.de dicta.l.cũ loca.vbi primus status erat extinctus ⁊.j.de furt.l.si qs cum in hostium

in hoſtium ſolu.aut primus ſtatus eſt extinctus penitus re ⁊
ſpe ⁊ tunc loquuntur que dicebam.aut re ſed non ſpe. et tūc
ſecus vt in contrarijs.⁊ ad hoc.ſ̃.de bo.liberto.l.ſi neceſſe.vl'
poſſes dicere aut interueniunt re poſſibilia in priſtinū ſtatuꝫ
⁊ ſit repoſitio in priſtinuꝫ ſtatum vt in contrarijs aut interue
niunt diſpoſitiua nouiſtatus. ⁊ tunc non ſit repoſitio in an-
tiquum vt hoc.§.⁊.ſ̃.titu.proxi.l.ſeruus.⁊ de ſtatu ho.l.liber
homo.¶Pro quorū declaratione diſtingue ſi queratur an re-
nouata qualitate primi ſtatus oīa in ſtatum priſtinum reuo-
centur aut primus ſtatus ceſſauit.aut penitus eſt extinctus.
¶Primo caſu reuocant' omnia vt.d.§.pactus.⁊ hic in v̇ſi.quo
Secundo caſu aut equitas ſubeſt que dictat oīa in priſtinum
ſtatum reſtitui aut nō. ¶Primo caſu reſtituuntur :vt.dicta.l.
ij.§.ſi.ſi ex no.cauſa agatur.⁊.ſ̃.de mino.l.ꝙ ſi minor.§. reſti
tutio.Secundo caſu aut ſtatus primus eſt extinctus re ſꝫ nō
ſpe:aut re ⁊ ſpe.¶Primo caſu oīa reducuntur in antiquū ſta-
tum vt.ĩ.de capti.l.poſtliminium.Secundo caſu ſecus vt in
contrarijs:aut penitus eſt extinctus re ⁊ ſpe.⁊ tunc aut inter
ueniunt reponibilia in antiquū ſtatum ⁊ oīa reponuntur: vt
dicta.l.intantum.aut interueniunt diſpoſitiua noui ſtatus.
et tunc non ſit repoſitio antiqui ſed cōſtitutio noui. vt hoc.§.
et.ĩ.de ſolu.l.qui res.§.aream.⁊ de adimē.le.l.ſeruus.¶No
no op.contra v̇.qm̄ quidem vbi dicitur ꝙ eadē eſt cauſa obli
gandi ⁊ liberandi hoc videtur eſſe falſum ꝙ eadem cauſa di
uerſos pariat effectus vt.ĩ.de ſol.l.qui hominem.§.ſi.vt.ſ̃. ꝺ
condi.inde.l.cum is.ſol.hic dicitur argumentando nō aſſerē
do vel aliter vna ⁊ eadem cauſa id eſt mutatio in contrarium
aſſumpta vel eadem ceſſans. ⁊ ſic eſt eadem genere. ſed non
numero. ¶Decimo opp. ad eundem v̇.qꝛ videtur ꝙ ſi liber
ſeruus efficiatur vel res ſacra prophana incipiat obligatio
quia ceſſante cauſa impedimenti dꝫ ceſſare impedimentum:
vt.ſ̃.de vſuca.l.vbi lex.⁊.l.ſi ob turpem.ſ̃.de condi. ob turpē
cau.Sol.aut ſuperuenit firmans aut nō.¶Primo caſu loquū
tur contraria.Secundo caſu loquitur iſte v̇.pro quoꝝ decla
ratione plenius quā notet Dy.in.c.non firmatur de reg. iu.
lib.vj.ſic dic:aut primus ſtatus ceſſauit:aut eſt extinct⁹.¶Pri
mo caſu remota cauſa impedimenti primus ſtatus redditur
efficax vt in v̇. pro quo. ⁊.d.§.pactus in.l. ſi vnus de pactis.
Secundo caſu aut poſt remotam cauſam impedimenti nō ſu
peruenit confirmans aut ſupuenit.¶Primo caſu nō adeo tol
litur impedimentum vt prima ſuſcitetur vt hic.Secundo ca
ſu qn̄ ſuperuenit confirmas tunc diſpoſitio redditur efficax:
vt.ſ̃.de lega.iij.l.j.§. ſi quis.de arbitris.l. ſed ſi in ſeruum in
princi.⁊.l.ſi chorus in ſi.de leg.iij.vel dic latius ſm Iaco. de
bel.cum querit' an ceſſante cauſa ceſſet effectus dic aut cau-
ſa continetur in lege aut exprimitur ab homīe. ¶Primo caſu
aut eſt impulſiua:aut finalis:aut eſt dubium ſi eſt impulſiua
ea ceſſante non ceſſat effectus.vt.ſ̃.de poſtulan.l.j.§. ſexuꝫ ſi
vero eſt finalis ſiue ceſſat culpa eius cui propter cām compe
tit beneficium ſiue culpa incerca ceſſante cā ceſſat effectus :
vt.C.de epi.⁊ cle.l.generaliter.vbi de hoc plene dixi.⁊ p hoc
ſ̃.de pact.l. qꝺ dictum. de iure patro.l. adigere.§. quāuis ſi
autē ceſſat culpa eius a quo deſcendit beneficiū in alium au-
toritate legis tunc ceſſante cā non ceſſat effectus: vt.ſ̃. de ſe-
nato.l.filiam vel dic ſcꝺm Dy.aut cauſa ſublata remanēt ali
que reliquie precedentis cauſe aut oēs tolluntur.¶Primo ca
ſu durat effectus.ĩ.de qōnibus.l.vnus.§. ſeruus. de decu.l.
ſi.⁊ rerum amo.l.ij.⁊.iij.Scꝺo caſu ſublata cā tollitur in to-
tum effectus.ſ̃.de leg.ij.l.titia.§.vſuras.de inoffi.teſta.l.pa-
pi.§.ſed nec impuberis de vulga. ſubſtitu.l. in ſubſtitutione
et.l.ex duobus.§.ſi.ſi aūt eſt dubium in dubio preſumitur fi-
nalis ſi cā eſt generalis ⁊ neceſſaria ſecus ſi eſſet ſpecialis vt
ĩ.§.ſexu.⁊.d.l.adigere.§. quāuis.⁊.l. qꝺ dictum. alij dicunt
aut cauſa eſt odioſa ⁊ contra ius.⁊ tunc ceſſante cā ceſſat effe
ctus aut eſt fauorabilis ⁊ ſcꝺm ius ⁊ tunc ceſſante cauſa non
ceſſat effectus vt.ſ̃.de libe.⁊ poſthu.l.cum quidam.⁊ de offi-
cio eius cui manda.eſt iuriſ.l.j.§.huius rei.alij dicunt aut eſt
cauſa ſpālis.⁊ tunc ceſſante cauſa nō ceſſat effectus vt.ĩ.§.ſe
xum.aut eſt generalis.⁊ tunc ceſſante cā ceſſat effectus. vt.d.
l.generaliter.ſi vero cauſa exprimatur ab hoīe:aut eſt impul
ſiua:aut finalis ⁊ eſt certum:aut eſt dubium ſi eſt impulſiua
cauſa ceſſante nō ceſſat effectus vt.ſ̃.de condi.ob cau.l.dedi
§.quāq̄ꝫ. de cōdi..inde.l.damus.⁊.l.in ſumma.§.id qꝺ ſi eſt fi
nalis ea ceſſante ceſſat effectus ſiue cauſa ſit expreſſa ſiue in
eſt tacite vt.ſ̃.de condi.ob cau.l.j.§.j.vbi de hoc in dubio ſm
glo.preſumitur finalis vt.ſ̃.de dona.l.ij.§.ſi.⁊.l. ſe. ⁊ facit.ſ̃.
de condi.ob cau.per totum ⁊ maxime in.l.damus.vbi de hoc
no.per Dy.ex de regu.iur.c.decet.⁊ ibi per Io. and. ⁊ in no-
uella.⁊ dixi.ĩ.de regu.iur.dicto.c.lib.vj.⁊ de hoc etiam nota-
ui.C.de rerum permuta.l.ſi.de teſti.l.iuriſiurandi in qōne Ia
co.bu.ibi poſita vtrum bannitus cancellatus poſſit teſtifica
ri in ſecundis allegationibus ⁊ per Arch.in decretis.lxj. di.
§.his omnibus.⁊ vtrum iſta dictio vt inducat cauſam impul
ſiuam vel finaleꝫ vt dixi.C.de iure dot.l.ſimiliter doteꝫ alias
etiam remiſſiones ⁊ pulchra de iſtis dixi.d.l.generaliter.C.ꝺ
epiſco.⁊ cle.¶Undecimo op.contra v̇.pro quo vbi dicit' qꝺ
ſi ſiat ſtipulatio ex vino debetur etiā de eo qꝺ naſcetur in ſe-
quentibus annis.vn̄ videtur obſtare.ſ̃. de contrahen.empt.
l.ſi debitor.§.veriſimile de vino triti.⁊ oleo leg.l.cum certus
Sol.dicit glo.aut verba apponuntur per modum cōditiōis
videlicet qꝺ natum erit vel qꝺ naſcetur que verba faciūt cō-
ditionem vt.ſ̃.de leg.iij.l.nuper.⁊ de lega.j.l.ſtichum. ⁊ tunc
ex ſequentium annoꝝ fructibus non ſit ſuppletio vt in cōtra
rijs aut non per modum conditionis.⁊ tunc ſecus vt hoc v̇ſi.
ſed contra primum membrum inſta de.l.ex eo.ſ̃.de vino tri.⁊
oleo leg.ſol.aut legatur annum aut non.¶Primo caſu loquit'
contrarium.Secundo que dicebā.Item op.contra ſcꝺm mē
brum qn̄ non per modum conditionis apponuntur verba qꝛ
non videtur fructus ſequentium annoꝝ expectari ſed ſtatuꝫ
de burſa heredis ſuppleri vt.ſ̃.de ali.⁊ ci.leg.l.lucius in p̄n.
et de leg.j.l.quidam teſtō in prin.Sol.ibi erat adiectus locus
gratia demonſtrationis ſiue deſignationis ſi vero eſt adiect⁹
gratia taxationis tunc loquūtur que dicebā pro quoꝝ decla
ratione plene diſtingue ſi queratur ſi aliquid legatur vel p-
mittatur ex illo fundo an debeat fieri ſuppletio vel non et ſi
ſiat an ex burſa heredis ſtatim an ex fructibus ſequentiū an
norum. diſtingue:aut fundus eſt adiectus per modū aſſigna
tionis ſiue demonſtrationis ⁊ hoc conſtat aut per modum ta
xationis ⁊ hoc conſtat aut dubitatur.¶Primo caſu ſtatiꝫ ſup
pletio ſit ex burſa heredis vt dicta.l.lucius.⁊ dicta.l. quidaꝫ
Secundo caſu aut verba ponuntur per modum conditiōis
aut ſimpliciter.¶Primo caſu vt ſi dicatur qꝺ naſcetur vel na
tum erit tunc aut legatur vel promittitur annum.⁊ tūc ex fru
ctibus ſequentium annorum completur vt dicta.l.ex eo ꝺ vi
no tritico ⁊ oleo lega.aut ſimpliciter non annum. ⁊ tunc non
ſit ſuppletio nec ex burſa heredis nec ex fructibus ſequentiū
annorum vt dicto.§.veriſimile.⁊ dicta.l.cum certus. Secun
do caſu quando verba non proferuntur per modum cōditio
nis tunc ex fructibus ſequentium annoruꝫ ſuppletur vt hoc
verſi.⁊.ſ̃.qn̄ dies leg.ce.l.firmio.Tertio caſu principali.ſ.qn̄
dubitatur aut locus addicitur verbo diſpoſitiuo.Verbi gra
tia lego centum marchas que ſunt in tali loco. ⁊ tunc ſi non
eſſent niſi quinquaginta non ſit ſuppletio.ſed illa tantum q̄
reperiuntur debentur vt.ſ̃.de lega.j.l.ſi certos.⁊.l.ſi ſeruus.
§.qui quinq̄ꝫ in archa aut locus addicitur verbo executiuo
vt lego.x. marchas quas preſtari volo ex tali marcha vel.x.
corbes vini quas preſtari volo ex tali vinea tūc ſit ſuppletio
de burſa heredis ⁊ magis videtur locus adiectus gratia de
monſtrationis quā taxationis vt dicta.l.quidam teſtamento
de leg.j.¶Duodecimo opp.ad ſi.eiuſdem v̇. qn̄ vinum fuit
natum obligatio fuit efficax:ſi poſtea eſt conſumptuꝫ arguā
ſic aut obligatio durauit aut eſt extincta quid dicas dicis cō
tra hanc litteram ibi aut ceſſaturam ⁊c.So.arguis a ptibus
inſufficienter enumeratis qꝛ intereſſe obligationem efficacē
⁊ eſſe extinctam eſt dare medium.ſ.ceſſare qꝺ contingit quā-
do ſtipulatio eſt preſens ceſſat tamen executio. ⁊ ita hic ⁊ qꝺ
no.ſ̃.e.l.ij.in princi.¶Tertiodecimo op.ad eundem v̇ſi.⁊ vi
detur ꝙ ſi vinum eſt conſumptum ſine facto debitoris obli-
gatio ſit penitus extincta vt.ſ̃.e.l.ſi ex legati cauſa ⁊ qꝺ ibi di
xi ſolu.ibi erat debitor ſpeciei hic vero generis qꝺ apparet in
verſi.vini autem.¶Quartodecimo opp.contra v̇ſi.⁊ caſum
Videtur em̄ quod attendi debeat qꝺ euenire poteſt : vt.ſ̃.de
ſeruitu.ruſti.predio.l.qui ſella.⁊ de iuriſdi.om.iudi.l.ſi idem
§.ſi.ſol.aut qꝺ euenire poteſt cedit ad aduerſam fortunā aut
non.¶Primo caſu non attenditur vt hic.Scꝺo ſec⁹ vt in con-
trarijs.¶Quintodecimo oppo.contra textum ⁊ cōtra ſolu-
tionem qꝺ etiam aduerſa fortuna attendatur vt.ſ̃.de fideicō
miſ.libertati.l.generaliter.§.ſi homo. ſolu. aut ſpectatur ad
eius cōmodum ⁊ attenditur vt ibi aut incōmodum ⁊ non at-
tenditur vt hic.¶Sextodecimo opp. ad idem de.l. diuortio
ſ̃.de nego.geſt.Sol.aut interuenit delictum perſone ⁊ atten
ditur vt in contrario aut non.⁊ tunc aduerſa fortuna nō attē
ditur vt hic.Sed contra iſtam ſolutionem op.de.l.j.ſ̃.de inli
tē iuran.vbi interuenit delictum perſone ⁊ tamen non atten-
ditur qꝺ euenire pōt.ſol.aut loquimur de preiudicio delin-
quentis.aut tertij non delinquentis. ¶Primo caſu attēditur
qꝺ euenire poteſt ⁊ ita intelligantur que dicebam.Secundo
caſu non attenditur vt.d.l.j.¶Septimodecimo op.ad idem

de. l. qui bona. §. cum inter. s. de dam. infec. ⁊ qd not. in. l. ij. in princi. s. so. mat. sol. aut status presens est ordinatus ad aduersam fortunam ⁊ illa attenditur vt in cõtrario aut non. et tunc secus vt hoc v. ¶Pro quorum declaratione distingue scdm Guil. de acu. vt. d. l. j. de in litem iuran. aut agimus de re scdm statum de psenti. ⁊ tunc non attenditur qd euenire potest. vt s. de iurisdi. om. iudi. l. cum quidam. §. fi. ⁊ qui satis. cog. l. sciendum. §. fi. aut agimus de re scdm statum de futuro tunc aut sine casu aduerso aut cum casu aduerso. ¶Primo casu attenditur qd euenire pot vt. l. si idem. §. fi. de iurisdi. om. iudi. Secundo casu aut casus aduersus est necessarius aut cõtingẽs ¶Primo casu attenditur vt. s. loca. l. si quis domũ. §. j. Secũdo casu secus vt hoc v. vel scdm Jac. bu. in. d. l. idem aut agim⁹ de re ordinata ad disponendũ de presenti aut de futuro. ¶Primo casu aut illud qd euenire pot rationabiliter pot cõtingere ratione iuris de presenti. ⁊ tunc illud dz attendi: vt. d. l. si idem aut casualiter cõtingeret ⁊ tunc non dz attendi vt. d. l. cum quedam. ⁊ dicta. l. sciendum. Secundo casu aut illud ꝙ contingere potest non tendit ad casum aduersum. ⁊ tunc tenditur qd euenire potest vt. s. si cer. pe. l. proinde. ⁊. j. de vb. sig. l. cedere diem. aut tendit ad casum aduersum. ⁊ tunc aut ad eius cõmodum aut incõmodum primo attendit vt. l. generaliter. §. si homini de fideicõmis. lib. Secũdo casu secus vt hoc v. ⁊. s. qui ⁊ a qui. ma. libe. non fi. l. iul. vel dic scdm Ray. qui hoc notat. s. de aqua plu. arcen. l. in diez. vbi de hoc dixi satis plene. ⁊ C. cõia de leg. l. fi. §. sin autẽ. aut agimus quo ad obligationem: aut quo ad caut.: aut quo ad rez gerendã. ¶Primo casu principali aut loquimur de obligatione facienda. et tunc futurum non dz attendi. vt. s. de iudic. l. quemadmodum aut de obligatione excludenda. ⁊ tunc futurum attenditur vt dicta. l. si quis domum. §. j. s. locati. Secundo casu principali cum agitur quo ad cautionem aut de statu presenti est ordinatus ad futurum. ⁊ tunc futurum attenditur aut non. ⁊ tũc secus vt. s. de priuile. credi. l. creditores. ⁊. s. de iudi. l. in oĩb⁹. Tertio casu principali cum agitur de re gerẽda aut illud qd contingere pot non cõtingeret probabiliter aut sic. primo nõ attenditur qd euenire potest. vt. s. de pecu. l. eo tpe. Secundo casu aut illud ꝯtingeret faciliter aut cũ difficultate. ¶Primo casu attendit qd euenire potest vt. d. l. in diez. s. de aqua plu. arcen. Scdo casu aut interuenit delictũ certe psone aut non primo casu attẽdit qd euenire pot in ꝑiudiciũ delinquẽtis nõ ꝑiudiciũ tertij vt. s. de neg. ge. l. diuortio. ⁊ de in litẽ iuran. l. j. Secundo casu aut agimus de fauore aut de odio. ¶Primo casu attenditur qd euenire potest. vt. l. generaliter. §. si homini de fideicõmis. lib. Secundo casu secus vt hac. l. tu dic ⁊ clari⁹ aut illud qd euenire potest tendit ad aduersam fortunaz aut non. ¶Primo casu aut spectat ad eius cõmodum aut ad eius incõmodum si ad eius cõmodũ attenditur vt. d. §. si homini si ad eius incõmodum aut est necessarium aut ꝯtingẽs. ¶Primo casu attenditur qd euenire potest vt. d. l. si quis domum. s. locati. Secundo casu aut status presens est ordinat⁹ ad futuram aduersam fortunam aut non. ¶Primo casu attenditur vt dicta. l. qui bona. §. cum inter. s. de dam. infec. ⁊ qd no. s. solu. matri. l. ij. in princi. Secundo casu aut interuenit delictuz persone aut non. ¶Primo casu in preiudicium delinquentis attenditur non in preiudicium tertij non delinquentis vt dicta. l. diuortio. s. de nego. gest. ⁊. l. j. de in litẽ iuran. ⁊. j. de fideiusso. l. fideiussores. ⁊. l. fi. Secundo casu fortuna aduersa nõ attenditur vt hic de dicta. l. iul. s. qui ⁊ a qui. Secundo casu principali aut illud qd contingere potest rationabiliter aut casualiter. ¶Primo casu attendimus qd euenire potest vt dicta. l. si idem. de iurisdi. om. iudi. Secundo casu illud cõtingit contra ius aut preter. ¶Primo casu non attenditur vt dicta. l. eo tempore de peculio. Secundo casu aut agimus de re ordinata ad disponendum de presenti aut ad disponendũ de futuro. ¶Primo casu non attenditur qd euenire potest: vt dicta. l. cum quedam. de iurisdi. om. iud. ⁊. l. sciendũ qui satisda. cog. Secundo casu secus vt dicta. l. proinde si certuz petat. ⁊. l. cedere diem de verbo. sig. ¶Decimooctauo oppo. contra v. et nauis de versic. sed si reficiende. Sol. casus sunt diuersi non aduersi vt apparet in textu ⁊ est ratio differẽtie quia in his que assumunt certos fines ex destinatione patrissa. eius debet attendi. vt. j. de verbo. signi. l. locus. ⁊. l. qd in rerum. §. fi. s. de lega. j. et in naue attendimus destinationem patrissa. ¶Decimonono oppo. de v. sicuti in fi. sol. sunt diuersi non aduersi quia ibi loquitur in domo nos vero in naue. ⁊ est ratio diuersitatis quia vsque ad aream destructa nullus est artifex ita subtilis qui lapides ⁊ cemẽta sciret reponere in eodem loco sed secus in tabulis nauis de quo dic vt. s. de vsufr. l. qui vsumfructuz concor. ¶Uigesimo oppo. qd idem sit in naue ⁊ homine vt. j. de solu. l. qui res. §. aream. solu. non ob. quia dissolutio nauis potest fieri animo immediate reductionis ⁊ mediate in pristinum statum vt hoc. §. sed manumissio si debet tenere non potest fieri animo immediate reductionis in seruitutẽ argu. j. de solu. l. si sic. ¶Uigesimoprimo oppo. quod domus resoluta vsque ad aream eadem sit domus vt. s. de seruitu. vrb. predio. l. si sublate. §. seruitutes. ⁊ si serui. ven. l. si forent. §. etiam. sol. vere est alia domus vt hic tamen vtilitate vt propter seruitutes reales dicitur eadem vt in contrarijs. et ideo distingue aut loquimur de domo aut de naue. ¶Primo casu aut ꝑ partes est refecta ⁊ censetur eadem domus aut in totum resoluta vsque ad aream. ⁊ tunc quo ad veritatem est alia quo ad vtilitatem seruitutũ realiũ est eadem hoc probatur in hoc vsi. sicuti. de leg. j. l. si ita. §. fi. et dicta. l. qui vsumfru. ⁊ dicto. §. seruitutes. Secundo casu principali de naue aut nauis est resoluta per partes aut in totum. ¶Primo casu eadem censetur. Secundo casu aut est resoluta ea mente vt reponantur tabule in aliũ vsum. ⁊ tunc videtur esse alia aut ex hisdem tabulis reponatur. ⁊ tunc videtur eadem ⁊ hec omnia probantur in isto v. ⁊ nauis. ⁊. j. de solu. l. qui res. §. aream. s. quib. mod. vsufru. amittatur. l. quid tamen. §. nauis. ⁊ de iudic. l. proponebatur nunc. ¶Pro declaratione textus quero in v. quoniam quidem cum alie due rationes ponantur in v. sed hec dissimilia qualiter tolletur que colligitur ex isto v. sol. ratio liberatiõis est fauorabilior ꝙ ratio obligationis vt. s. titu. proxi. l. arrianus. et ideo licet prima mutatio sit causa liberandi secũda tamen non est causa obligandi. ¶Preterea eo ipso quod res dari potest non debet reduci in obligationem nulla precedente obligatione que nulla fingitur precedere ratione prime mutationis. Scdo quero in v. ⁊ nauis que sit ro drie inter ipz v. ⁊ v. sz si reficiẽde. so. vt dixi in oppositiõib⁹. xix. xx. ⁊. xxj. ¶Itẽ quere que sit ratio differentie inter nauem ⁊ domum. et dic vt dixi in oppositione. xix. ¶Expeditis oppositionibus et alijs circa declarationem textus ⁊ pluribus brocardis venio ad vltimum ⁊ iste. §. inducitur in ar. ad plures questiones. ⁊ primo ad questionem lazari de qua nunquam lucraberis vnum de-
4 narium videlicet nunquid † lazarus[a] qui resurrexit potesta-
a te diuina post resurrectionem potuerit recupere bona sua ab heredibus suis glos. s. de legibus. l. ex his tenet ꝙ sic. ⁊. s. de actio. ⁊ obliga. l. seruus effectus. ⁊ de hoc satis. s. de acqui. re. domi. l. adeo. in princi. et no. etiam in glo. j. de regu. iuris. l. ea que raro ⁊ pro glo. arguitur sic non videtur mortuus qui taz cito resurrexit. s. de repudi. l. j. ⁊. ij. de heredi. vel act. ven. l. ij. §. peruenisse. et de ritu nup. l. plerique. ⁊ quia resurgens quodammodo videtur hodie nasci. vnde sicut possimus rumperet testamentum institu. de exhereda. liberorum in princip. et de posthumis heredi. institu. per totum idem tenet Jaco. bu. per talem rationem restitutio dei non debet minus operari quã principis: vt. C. de here. l. manicheos ⁊ anatagazaros sz restituit bona vt. l. j. ⁊ fi. C. de senten. pas. ergo ⁊c. hoc idem tenet Guil. de acu. per rationem predictam ⁊ per aliam que sequitur captiuitas que est quedam seruitus debet morti equiparari. vt. j. de regu. iuris. l. seruitut. sed ille qui redit ab hostibus omnia recuperat vt. j. de furt. l. si quis. cum in hostium et de capti. l. postliminium. in princi. ergo ⁊c. ad hoc inducũt alij aliam rationem donatio causa mortis per reconualescentiam reuocatur vt. s. de dona. cau. mor. l. ij. ⁊. l. senatus. ergo ita erit in proposito hoc etiam probari potest alijs rationib⁹ illud non debet dici tenere ꝙ si fuisset precogitatum non fuisset factum vt. s. de pactis. l. tale pactum. §. si pater. ⁊. C. de fideicommis. l. cum acutissimi. sed si de resurrectione esset cogitatum testamentum non foret factum nec bona ad heredes translata vt. s. de dona. cau. mort. l. j. ergo translatio dominij non est facta argu. j. de solu. l. si sic. ¶Preterea supplere spẽm in aliquem est modus restituendi vt no. s. ex quib. causis maiores. l. ab hostibus. §. sed simpliciter sed christus in lazarum spiritum suppleuit ergo fuit restitutio si restitutio ergo oĩm perditorum recuperatio vt. s. de mino. l. ꝙ si minor. §. restitutio. preterea reuocato primo statu omnia debent reuocari in pristinum statum. vt. s. de rerum diuisione. l. in tantum de religio. l. cum loca. ¶Item medium tempus debet intelligi secundum extrema. vt. j. de captiuis. l. in bello. §. medio tẽpore et. §. codicilli. ⁊ no. s. si quis ius dicen. non obtemp. l. j. cum ergo lazarus fuerit primo viuus medio tempore mortuus deinde reductus ad vitam disponi debet ac si semper vixisset: ⁊ sic ipsius nulla est hereditas vt. s. de here. vel acti. vendi. l. j. preterea quando secundum habet cõsequentiam ad primum subducto primo de medio subducitur ⁊ secundum de liberis ⁊ posthumis

a ¶Lazar⁹. Adde Alin. ge. i. l. si marito. ff. solu. mat. vbi tz ꝙ non recuperauit bona sz glo. tz ꝯtriũ in. l. ex his ⁊ ibi bar to. ⁊ Bal. d. legi. et in. l. seru⁹ effect⁹ de act. ⁊ obli. Bar. i. l. nã ad ea de legi. Joan. de imo. ⁊ alex. i d. l. si marito Jo. an. in c. fraternitatis de frigi. ⁊ malefi.

et posthumis.l.iij.§.fi.ꝛ ibi no.ꝛ de iure codicillorum.l.si qs §.fi.sed ita est in proposito q2 ad consequentiam mortis secuta fuit bonorum perditio in auth.de nup.§.deinceps.subducta ergo morte per resurrectionem debet deduci bonorũ perditio que verba sic possunt exemplo declarari habeo te obligatum subsequenter habeo pignora a te vel fideiussores libero te ꝛ per consequens liberantur fideiussores ꝛ pignora ad quos per consequentiam dicta liberatio fuit extensa vt.ff.qd me.cau.l.metum.§.fi.cum.ll.sequentibus.ꝛ pro hac parte facit dicta.l.seruitutes.§.si sublatum de seruit.vrba.predi.de pigno.l.fi.ꝛ faciunt etiam argu.glo.pro vna parte in qõne arboris que no.ff.de act.ꝛ obli.l.obligationum fere.§.placet ex quibus concludi videtur opi.glo.fore veram in oppositũ tenet Pe.per hunc.§.hoc modo iste lazarus qui resurrexit videtur esse alius homo ergo tanꝙ alius non aduocabit bona argu.ff.de adimẽ.le.l.seruus.vt.C.ad exhib.l.iiij.ꝛ hoc videtur tenuisse quidam magister in theologia de ordine heremitarum in quadam disputatione de quolibet pro opi.facit q2 iura extincta amplius nõ resurgunt.j.de sol.l.qui res.§.areã cum ergo per mortem in personam lazari omnia fuerint extincta vt.d.§.deinceps.in auth.de nupt.ergo ꝛc.Item vbi nõ reperitur casus exceptus a regula statur regule vt.ff.de dam.infec.l.si finita.§.si quis in via.ꝛ.C.de dona.l.lata.sed cũ non reperiatur iure caut.qd mortuus recuperet iura ergo standum est regule id qd vestrum est sine facto nostro a nobis nõ recedit vt.j.de reg.iur.l.id qd nostrum sed bona sunt facta heredi ergo ab ipsis sine eorum facto non recedent. ¶ Item resurrectio lazari magis videtur debere referri ad indulgentiam quã ad restitu.cum dixit sibi christus lazare surge veni foras ergo non debet extendi ad bona vt.C.de senten.pas.l.generalis.ꝛ.l.cum ex indulgentia.¶ Item q2 qd legitime perfectum est ex alio euentu non debet resuscitari.vt.ff.dictum est ꝛ.C.de admi.tu.l.sancimus.sed in proposito testamentum fuit non solum perfecte cõsummatum immo etiam executum per mortem ꝛ aditionem vt.C.qui testa.face.pos.l.omnium.ꝛ ff.de here.insti.l.si alienum.§.in extraneis.Item dato ꝙ esset restitutio non posset extendi ad bona qñ res non est integ.vt ff.de mino.l.ꝙ si minor.§.sceuola.ꝛ.C.si repu.here.l.fi.ꝛ optime facit qd no.ff.de libe.ꝛ posthu.l.qd dicitur v.quid si tãtũ nam resurrectio lazari siue magnum prodigiũ.vnde non debet rumpere testamentum vt dicta glos.ꝛ legibus in ea allegatis.Preterea maior est differentia inter vitam ꝛ mortem quã inter libertatem ꝛ seruitutẽ ꝙ apparet q2 inter vitam et mortem est tanta distantia ꝙta interesse ꝛ nõ esse sꝫ omne ius qd inter seruitutẽ ꝛ libertatem est distantia tantum scdm ius ciuile vt probatur.j.de reg.iur.l.seruitutẽ.ꝛ.l.qd attinet sꝫ liber effectus seruus ꝛ postea effectus liber non recuperat antiqua bona nec reducitur in antiquas obligationes vt dicta l.seruus.ff.titu.pri.ꝛ de sta.ho.l.liber homo ergo multo minus lazarus per resurrectionem:preterea illud qd ex dispensatione contra ius cõe ꝛ sic quodãmodo ex miraculo de perdito recuperatur illud nunꝙ extenditur vt.ff.de condit.ꝛ demon.l.multi.Sed ita est in lazaro qui resurrexit contra naturam vt.C.de contrahen.ꝛ cõ.stipu.l.non moriturum ergo extensio fieri nõ debet ad bona.Preterea si promitto dare fructum arboris ꝛ illa succisa renascatur non teneor ad fructus renascentis vt no.in glo.ff.de dam.infe.l.damni.§.si is.Preterea lꝫ vltra mortem fictam quis possit reuocare voluntatẽ vt.ff.de le.ij.l.cum pater.§.voluntatẽ.vltra mortem tñ verã non potest vt.C.de sacrosan.eccle.l.j.ergo lazarus non potest velle reuocare bona.Item sequeretur absurdum qd omnes in generali resurrectione recuperemus bona que habuimus in vita presenti ex quibus omnibus concludit Segnor.ꝛ tenet cum Pe.qd lazarus non recuperauerit bona non ob.prima ꝛ secunda ratio in contrarium q2 videtur esse alius homo non ob.ratio de restitutione principis q2 non est restitutio sed resurrectio ad vitam presentem que magis equiparat indulgentie vt.ff.dixi non ob.qd supplere speciem fit restitutio q2 ibi expresse apparebat ꝙ restituebat vel posses soluere ꝑ notata in.l.gallus.§.quid si tantum que glos.bene facit pro ista determinatione.¶ Non ob.ratio de captiuo q2 ibi primus status licet per captiuitatem sit re extinctus non tamen spe:vt ff.de bo.lib.l.si necem ratione cuius spei surgerit equitas omnia in pristinum statum restitui.sed status lazari re ꝛ spe totaliter erat extinctus non ob.ratio de dona.cã mortis.q2 talis donatio nunꝙ fuit in esse perfecto sed testm̃ lazari ꝛ acquisitio bonorum heredibus per additionem fuerunt in esse perfecte:vnde facilius reuocatur donatio que nõ fuit perfecta ꝙ testamenti redditio non ob.ratio qñ scdm habꝫ cõsequẽtiam ad primum q2 tunc procedit qd remoto primo remouetur secundum si habet dependentiã ad primũ secus si iam assumpsit esse perfectum vt.l.tunc inutile.ff.de pecu.le.et arg.ff.de senato.l.filiam.ꝛ de pact.l.fi.non ob.§.si sublatum q2 sol.per ea que no.hic in glo.que incipit aliaꝫ dissimilitudinẽ.ad alia est facilis respõsio.¶ Expeditis etiã potest solui questio an ipse lazarus recuperauerit vxorẽ suam de quo no.in glo.et p Archi.xxxij.q.ij.c.licite.ꝛ de vtraqꝫ qõne satis tangitur in questionibus disputatis per Bartho.hixi.l.v.q.que incipit esto qd aliquis sit resuscitatus.hodie in lectura sua tenet primaꝫ opi.in.l.iura.ff.de legibus ꝛ allegat solũ.l.j.ꝛ.ij.de repudi.et qd hereditas non est viuentis vt.l.j.de heredi.vel act.vendi.et licet predicte qões sint parum vtiles quo ad bursaꝫ sunt tamen subtiles ꝛ argu.subtilia ꝛ que possunt adduci ad alia multa.¶ Item adducitur iste.§.per Dy.in argu.ad aliam
5 questionem ecce quoddam collegium monachorum vel clericorum fuit excõmunicatum omnes sunt mortui ꝛ in locum eorum alij successerũt queritur an isti successores sunt excõmunicati textus istius.§.potest adduci pro ꝛ contra in vũ.ꝛ nauis facit ꝙ sint excõmunicati q2 nauis refecta est eadẽ ad idẽ ff.de iudic.l.proponebatur.ff.quib.mod.vsufru.amit.l.quid tamen.§.quadrige.de leg.j.l.grege.ꝛ de seruitu.vr.predio.l.seruitutes.§.si sublatum.ꝛ si quis cauf.l.si euꝫ.§.qui iniuriarum.vbi de hoc satis dixi.In contrarium facit princi.§.ꝛ qd dicitur de domo ꝛ naue dissoluta nõ eo proposito vt reficeret et.ff.de vsufru.l.qui vsufru.quib.mod.vsufru.amit.l.repeti.de vsuca.l.rerum mixtura determinando dicit ꝙ si primi expressis noĩbus fuerũt excõicati successores non sint excõicati per dictã.l.rerum mixtura sed si non nominatim sint excõmunicati sub nomine collegij tunc etiam successores sint excõicati si vnus moriatur ꝛ alter recipiatur ꝛ sic successiue q2 idem censetur collegium per iura ad hoc adducta.¶ Si vero oẽs mortui fuissent ꝛ omnibus mortuis institutum ꝛ subrogatũ foret nouum collegium tunc non esset excõmunicatum dictũ collegium tale vt.ff.quib.mo.vsufru.amitta.l.quid tamen.§.nauis quoqꝫ.ꝛ dicta.l.proponebatur.ff.de iudi.idemqꝫ de lega.j.l.si ita.§.fi.ꝛ.d.l.rerum mixtura.Dyn.sed qd indistincte teneantur successores ex delicto predecessorum ꝛ q2 non purgauerunt vitium eoꝝ facit qd no.ex de immunitate ecclesiaꝝ c.aduersus.iure tñ nouo predicta questio non procederet q2 sententia excõicationis nõ fertur nec ferri potest in vniuersitatẽ vel collegium vt ex de senten.excõmuni.c.romana.§.in vniuersitate.lib.vj.sed procedere in snĩa interdicti que bene fertur in ciuitatem ꝛ vniuersitatem vt eo.ti.c.si ciuitas.ꝛ.c.si sententia lib.vj.¶ Item sm Pet.iste.§.inducitur ad aliam qõnem ecce quoddã monasteriũ vel hospitale habebat multa priuilegia destructum est ꝛ aliud edificatum sub noĩe eiusdem sancti ꝛ in solo eiusdem hospitalis dubitatur an habeat eadem priuilegia ar.est hic ꝙ nõ quasi sit prorsus aliud a primo ꝛ pro hoc.ff.ad exhib.l.iul.§.sed et si quis.ꝛ pro hoc.j.de solu.§.res ꝛ.§.areã.Itẽ q2 de presenti monasterio vel hospitali non videt cogitatum vt.l.si seruitus.de serui.vr.predio.ꝛ p hac opi.facit de pigno.l.fideiussor.§.lucius in contrarium est sed de serui.vrba.pre.l.seruitutes.§.si sublatum si seruitus vẽ l.et si forte.§.etiam de pigno.l.fi.ꝛ.l.paulus.§.domo.Itẽ propter idẽtitatem noĩs videtur idẽ vt.ff.de condi.ꝛ demon.l.filie.§.j.ꝛ subrogatum sapere dꝫ naturam eius cui subrogatur ff.de iudic.l.mortuo.ꝛ de dona.inter vir.ꝛ vxo.l.si donare.§.sponsus.¶ Item pro hoc q2 in hoc beneficio videt cogitatũ de posteris vt.ff.de libe.ꝛ posthu.l.placet.ꝛ priuilegium datũ loco ad posteros extenditur.j.de censib.l.forma.§.quãꝙ et recuperato primo statu oĩa debent in pristinum statum restitui vt.l.cum loca.ff.de relig.ꝛ de rerum di.l.in tantum.primam tenent Segno.ꝛ Pe.ꝛ tandem ipse Segno.remittit ad notata per Dy.de leg.iij.l.pater.§.tusculanus.¶ Iteꝫ vide qd no.ꝛ dixi.ff.qd cuiusqꝫ vniuer.l.sicut municipium.§.si qd et plene no.per Innc.de ope.no.nunci.c.ex iniuncto.¶ Itẽ faciunt predicta sed ecclesia minabatur ruinam ꝛ consensu parrochianorũ fuit destructa ꝛ edificata fuit in alio solo eiusdem ecclesie an patroni prime ecclesie sint patroni huius secũde adduci possunt pro ꝛ contra.ff.allegata de quo etiam no.per Ber.ex de iure patro.c.quoniam in quibusdam.¶ Iteꝫ collige ex.ij.respon.huius.§.ibi si sine facto eius arg.ꝙ si emphiteota cessauit in solutione per triennium ita qd ceciderat a iure suo ꝛ dominus recipit pensionem qd iuri suo renunciasse videtur eo ꝙ non possit eo pretextu emphiteotam replere.ꝛ dic aut dominus hoc sciebat ꝛ non possit explere ar.huius.§.ꝛ.j.de solu.l.qui res.§.aream.in princi.ꝛ de leg.ij.l.meuius.§.debitor.in fi.de quo plene no.ꝛ dixi.C.de iur.emphi.

l.ij.vel si vis breuius huius.§.materiā tradere ꝟm Dy. diuide vt.s.diuisi scđm eum deinde op.qđ saltē estimatio debeatur vt.s.de lega.j.l.filiusfa.§.si quid alicui.⁊ de leg.iij.l.fideicōmissa.§.si seruo.⁊ de leg.ij.l.mortuo boue.§.labeo.solu. vt plene no.⁊ dixi.s.e.l.multum. Secundo op.ꝙ cōsideret̄ euētus conditionis vt.j.e.existimo.⁊.s.e.l.si rem.⁊ ideo sub cōditione valeat stipulatio sed illud in re in qua potest cōmertiū et obligatio cōsistere de presenti sui natura hic non vt patet in ℣.sed hec dissimilia. Tertio opp.qđ considerari debeat qđ euenire potest.vt.C.cōia de leg.l.fi.§.sin autem. ⁊ ideo habito respectu ad illud valeat stipulatio de hoc dic vt in contrario dixi.⁊.s.℣. ¶ Quartodecimo op.⁊ tribus ℣.se.Dy.hic dicit qꝛ inspicitur qđ euenire potest ꝟm naturam nō contra vel cōtrarium loquitur qñ separatur futurus euentus rōne p̄sentis status rei qui ad illud tendit vt.s.de dam. infec.l.qui bona.§.cum inter.institu.de rerum di.§.illud vel illud dic aut contingens de futuro est ꝟm naturam ⁊ consideratur vt.s.de condi.⁊ demon.l.heres meus.⁊ qñ dies leg.ce.l.iij.⁊ idem qñ est scđm legē.vt.s.ex qui.cau.maio.l.sed ⁊ si per p̄tores.§.si ferie aut preter naturam ⁊ preter legem ⁊ tunc aut presens status rei minatur ⁊ indicat futurum ⁊ attenditur vt.d.§.cū inter aut non ⁊ tunc non cōsideratur vt hic. Itē op. ad ratiōis euen.qꝛ non tollunt iam facta que impediunt facienda vt.s.de testa.l.is cui.⁊ de bono.pos.ꝟm tab.l.j.§.si quis aūt rñ.accidentia circa rem que impediunt facienda tollunt iā facta vt hic sed accidentia circa personam sine debito persone non tollunt iam facta lꝫ impediat facienda vt ibi. Item opp.ꝙ teneat stipulatio que continet impossibile in modum cōditiōis vt.s.e.l.nulla stipulatio si kal.in fi.⁊.l.si homo.dic aut continet impossibile in modum cōuentionis.⁊ non valet. vt. d.l.si homo.aut in modum conditionis ⁊ tunc aut affirmatiue ⁊ nō valet aut negatiue ⁊ valet vt pura ⁊ ratio patet.d.l.in illa.et l.impossibilis.s.e. ¶ Sexto op.qđ seruo facto libero ⁊ postea in seruitutē redacto resuscitetur obligatio: vt.s. de le.l.si chorus.§.fi.⁊ dic vt ibi no. ¶ Septimo oppo.ꝙ vna res non possit esse causa duorum cōtrariorum effectuum vt.j.de sol.l.qui hominem.§.fi.verum est currentium sed hic statim secuto secundo remouetur primum. ¶ Preterea hic est vna causa in genere.s.mutatio rei non specie vel nūero qꝛ mutatio est in diuerso statu prima in statu libertatis secunda in eius cōtrarium.l.seruitutis.sed cōtraria loquuntur de eadē causa numero et specie. ¶ Octauo op.de illo generali cessante cā cessat effectus ergo cessante causa liberationis cessare dꝫ liberatio sed hic effectus cause primo extinxit qđ inuenit arg.s. de acti.⁊ obli.l.seruus.de adimen.le.l.seruus.⁊ de lega.j.l.si ita §.fi.secus si solum elisit vel inutilem reddit vt ar.s.de pact.l.si vnus.§.pactus ne peteret.⁊ de libe.⁊ posthu.l.si posthumꝰ et.l.si filius.vel dic aut loquimur de causa impediente principium siue exordium ⁊ tunc cessante causa impedimenti nō ꝓpterea cessat impedimentum nec res conualescit. vt.d.l.si filius.de libe.⁊ posthu.⁊ institu.quib.mod.testa.infir.in princ. aut loquimur de causa impediente progressum.⁊ tunc habet locum distinctio.Dy.aut totaliter extinguit.⁊ tunc cessante causa non cessat impedimentum nec resuscitatur iā extinctū vt hic.⁊.s.de pact.l.si vnus.§.sed si pactum.⁊ de re milita. l. milites.§.fi.aut non radicaliter extinguit sed tantum inutile reddit tūc cessante causa illud resurgit ⁊ vires reassumit vt s.de iniusto testa.l.posthumus.sed contra hoc.s. est de bono.pos.ꝟm tab.l.liber.§.vlti.nec ob.l.posthumus.qꝛ illud nō euenit ex cessatione cause sed ex tacita voluntate testatoris que presumitur ex eo qđ superueniens testm̄ non mutauit alias enim secus vt.s.de iniusto testa.l.qui vxorē.⁊.C.de posthu.heredi.insti.l.ij.Old.de hoc latius dixi.s.in prima lectura.℣si.octauo.⁊ ℣.x. ¶ Nono op.ꝙ illud solum vinum debeatur ꝙ eo anno nascitur.vt.s.de contrahen.empt.l.si debitor.§.verisimile.⁊ de vino triti.⁊ oleo leg.l.cum certus.⁊ sol. vt no.d.l.cum certus.⁊ plenius dixi.s.℣.xj.op. ¶ Decimo oppo.qđ casus liberi hominis spectetur vt.s.de fideicōmis.lib.l.generaliter.§.si homini.sed illud cum de fauore eius agitur secus si de odio eius vel alterius.vt.s.qui ⁊ aqui.l.iul.⁊ hic. ¶ Undecimo opp.ꝙ aduersa fortuna liberi hominis spectetur. vt s.de nego.ge.l.diuortio.sed ibi ratione precedentis culpe vt ibi no. ¶ Duodecimo op.ꝙ nō sit bonum simile de domo ad nauem.sed dic simile ⁊ dissimile ⁊ quere rationem dissimilitudinis nam sicut constructio singularium partiū nauis cōsistit in mente tantum ⁊ ius idētitatis omnium eius partiū in sola animi dispositione retinetur qđ secus est in domo vt patere potest. ¶ Item op.qđ eadē sit domus ⁊ si vsq; ad aream destruatur.vt.s.de serui.vrb.pre.l.seruitutes.§.si sublatum et sol.vt hic in glo. ¶ Xiiij.op.qđ idem fit per omnia in naui et in homine vt.j.de sol.l.qui res.§.areā.sed dic qđ manumissio non procedit cū animo immediate reductionis in seruitutē ar.j.de sol.l.qui sic sed dissolutio nauis cū animo immediate refectionis bene procedit vt hic.Dy.In glo. vere predicte in fi.⁊ si iam cōstitutam tollunt multo fortius contrahendā impediunt vt.j.e.l.§.stichum.Old.In glo.vt ⁊.j. de sol.in fi. vel dic melius vt in cōtrario no.Dy.In gl.cōtra videbatur ibi.s.omnino.q.d.nō est causa faciens obliga.cessare sed omnino liberatur.Dy.Ibi ⁊ sic in reductione rei sacre ad ꝓphanam vel hominis liberi ad seruitutē.Ol.⁊ Jac.Ibi transiri s.si deberet res in obligatione reuerti. Ol.Ibi de non esse.i.de non existentia obligationis qui per talem mutationem totaliter perierat ⁊ non esse desierat.Ol.Ibi adesse.i.ad existētiam obligationis qđ est iuri in contrarium qꝛ non est regressus de priuatione ad habitum vt.j.de sol.l.qui res.§.aream.et.s.de leg.ij.l.meuius.§.duobus nisi contractus iterum innouetur.Old.ibi ad plus esse.i.de non plena existentia obligationis ad plenam existentiam non em̄ est ibi dare tp̄s quo obligatio eē desierit immo naue rescissa ⁊ viuo animoso obligatio semper est licet eius executio differatur ⁊ ea refecta ⁊ vino adhuc nato maius est et plenior est qꝛ nō cessat executio ⁊ sic transit de esse ad magis esse qꝛ licet obligatio esset non dabatur petitio vt dixi nunc aūt datur vtrūq;.Oldr. Ibi bona ratio.s.homine libero facto seruo.Old.Ibi ⁊ sic in reductiōe rei sacre ad prophanam ⁊ hominis liberi ad seruitutē.Jaco.in eadem glo.in fi.⁊ dic non reuocabitur lꝫ videatur reuocari hac ratione qm̄ ⁊c.et sequenti ⁊ tertia pro quo ⁊c.nam ⁊c. vel dic qđ est ratio directa ad subauditum videlicet vt subaudias.sed videt̄ reuocari his rationibus qm̄ ⁊c. et sic incipiūt oppositiones ad ea que sunt.s.proxi.dicta et huic oppositioni non rñdet in textu sed dic qđ non est eadem ratio obligādi et liberandi vt.s.proxi.ti.l.arrianus.qꝛ obligatio semel extincta ⁊c.et sic tres erunt oppositiones nam statim alie due sequuntur vel dic vt dicit gl.et tunc ibi nam ⁊ si subaudi qđ.s.dixi subaudiendum ibi incipient oppositiones.⁊ erunt tantū due et illis duabus bene respondetur in littera vt.j.patet et secundum qđ subauditur ante litteram.nam ⁊ si nauē ⁊c. potes subaudire sed videtur reuocari hac ratione.nam ⁊ si nauem ⁊ sic ℣.qm̄ est ratio confirmans predicta ⁊ dic quoniam mutatio status per quā seruus liber efficitur ⁊ res prophana sacra esset causa liberandi qđ satis cōgruit rōni eo ꝙ res habetur extincta ⁊ eadem.s.mutatio status.s.de libertate in seruitutē ⁊ de sacro in prophanum esset causa obligādi eo ꝙ dari posset qđ est iuri contrarium vt eo ipso quis liberet̄ ꝙ res dari potest non precedente obligatione que hic fingitur non precessisse cuꝫ sint extincta ⁊ sic inueniretur obligatio sine cōtractu ⁊ obligatio sine matre. Item esset alia absurditas seu iuris cōtrarietas qꝛ de priuatione ad habitū esset regressus. ¶ Item tertio qꝛ inueniretur oppositio in adiecto siue obiecto. Item ⁊ quarto qꝛ in obligatione ⁊ liberatione reperiret̄ par fauor subsequenter ad hoc opponitur in littera.immo videtur teneri.nam ⁊ si nauem ⁊c.et istud nam ⁊ si pone ꝑ quāuis.Jac.in glo.i.contraria.⁊.l.sic qm̄ esset vna causa liberandi imperpetuū.s.in princi.⁊ eadem in contrarium assumpta postea obligandi subaudi qđ est esset absurdum esset em̄ oppositio in adiecto: nam si liberatꝰ sum imperpetuū ergo postea non obligor ad eam causam alioquin nō diceret liberatus imperpetuum.⁊ ad hoc voluit forte prima expositio glo.⁊ lege vt dixi qm̄ esset vna cā liberandi ⁊ eadem in ꝯtrium assumpta esset cā obligandi.Jac.vel dic.i.mutatio status siue qualitatis rei ⁊ sic eadē est in genere lꝫ non specie vel numero et hanc tꝫ Dy. ¶ In glo.⁊ sic liberet̄ ⁊ sic est cā liberandi.Jac. ¶ In glo.⁊ sic tenet̄ in fi.⁊ sic est cā obligandi.Ja. ¶ In gl. eo ꝓposito in fi.ex eisdem tabulis.Dy. ¶ In glo.vt.j.eo.§.⁊ nauis in fi.a fili ergo seruus liber factus postea in seruitutē redactꝰ reducitur in obligationē ⁊ liber tp̄e ꝓmissiōis postea seruus factus si mulier in obligationē deducitur ⁊ qđ dicit inciperet subaudi existente cōditione sub qua stipulatio fctā erat.Ja. ¶ In gl.nō adiiciendo ibi natū erit.s.tali anno.Ja. ibi que sunt cōtra vel ibi legatū est vel venditū de eo vino qđ eo anno nascet̄ hic vero ꝓmissum de eo qđ quecūq; nascetur Jac.vel dic vt no.d.l.certus.Dy.⁊ plenius dixi.s.in solu. cōtrarior ℣.Xj.opp.in prima lectura. ¶ In gl.i.seruꝰ qui effectus est liber immo ꝓprie.Ja. ¶ In gl.s.dicto casu ibi ꝓducto ad libertatē que morti similis est vt.s.e. l. is qui alienū et de sol.l.si mihi alienū.⁊ iđ merito liberat̄ ꝓmissor speciei.Dy. ¶ In glo.hec est scđa rō ibi vel aliā hanc.Ol.in fi. vel dic ꝙ hic rñdet qōni seu oppositiōi que ꝯ ꝓmissa fieri pōt videlꝫ dixi demum

ri demum subijcibilia dño nostro non posse in stipula. deduci sed hoc non videt verum nam vinū nondum natum nō est subijcibile dño nostro cum nondū sit in rerū natura ⁊ tñ deducitur in stipula. ergo ⁊ liber homo eadem rōne similitudinis sed non est bona siliitudo seu oppositio. nam vinū non iō non est subijcibile q₂ prohibitū sit eius cōmertium s₃ q₂ nō est in rerum natura ⁊ hoc sequitur vinum aut ⁊c. ¶ In gl. quādoq₃ cōtra ibi. §. si homini sed illud cū de fauore eius agit̃ secus si odio vt hic ⁊. s̄. qui ⁊ aqui. l. iul. In glo. ideoq₃ ⁊ pmissor in fi. nec reuocatur in obligationem. vt. d. l. qui res. §. areā vt. j. de solu. et sic est idem φ in hoīe manumissio vt ibi patet Dy. In glo. vt. s̄. de ɔben. emp. immo de acti. empt. Old. In glo. hoc in domo in fi. dicas ergo φ sic cōstitutio singulariu₃ partium nauis consistit in mēte tm̄ ita ⁊ ius idētitatis oīum eius partium in sola dispositione animi retinet̃ ⁊ dic vt not. s̄. de vsufru. l. qui vsumfru. Dy. et dic φ hec littera determinat id de quo consueuit dubitari. s. si domus mea est dirupta vsq₃ ad aream ⁊ eā volo in pristinum statū reedificare nūqd possit mihi nunciari nouū opus no. quasi sit refectio. vt. s̄. de ope. no. nunc. l. j. §. si quis edificium ɔrium est p hanc littera₃ Nam videor nouam facere domū. ⁊ ideo tenet nūciatio: vt. d. l. j. §. j. Ja. ⁊ dixi. d. §. edificium. ⁊ vide qō no. ⁊ dixi. j. de leg. j. l. qō in rerum. §. fin. in glo. pprietario ibi repeti. §. fi. ⁊ ẜm hoc dices de re restituēda. i. prestanda scðm alium proprie. Dy. ⁊ hoc magis conuenit textui licet vtraq₃ vera.

Si rem quā. Due cause lucratiue nō possunt cadere in eādē rem que possit ad oculum demōstrari. h. d. ibi natus fuero a vero dño. Dy. Ibi euanescit stipulatio a quodam non dño ex cā lucratiua. Dy. Ibi extitero dñs cuius hereditas est soluēdo al's secus vt. s̄. de leg. j. l. si seruus legatus. §. stichum in fi. Dy. Ibi debitor heres a vō dño rei institutus. Dy. op. additio hēditatis magis sonat in titulum non lucratium φ lucratiuū vt. s̄. man. l. hereditate. sed stipulatio non euanescit si concurrat cum causa onerosa. vnde videt̃ ob. sed de act. ⁊ obli. l. si is. ⁊. l. stipulatione. Sol. dic φ hic hereditas erat locuples ⁊ soluendo ⁊ sic vtraq₃ erat lucratiua s₃ oppositio adde. d. l. si seruus legatū. §. stichum. ⁊ sol. eodem modo. ¶ Tertio op. hic dr̃ φ si debitor rem mihi pmissam eādēq₃ legatam per veru₃ dñm alteri sub conditione pendēte conditione nisi soluat non liberatur immo videt̃ φ sic q₂ solutione eius qō debet̃ oīs tollit̃ obligatio vt institu. quib. mod. tollitur obligatio in princi. sed pmissor pendente legati ɔditione est dñs vt. s̄. de statulibe. l. statu liberos. ergo si illo tpe soluit cū sit dñs implet qō pmisit. Solu. dic φ non sufficit simpliciter dare nisi detur irreuocabiliter vt. s̄. de leg. j. l. non quocūq₃. in prin. ⁊ no. s̄. e. l. vbi aūt non apparet. §. fi. ¶ Ultimo quero si pendēte ɔditione mihi creditori res sit soluta an statim agere possint glo. hic tenet φ sic per. l. cum quis. §. qui hoīem. j. de sol. tu dic ⁊ melius vt no. in dicta. l. neratius. s̄. de condi. inde. in glo. vt possit agi ex stipulatu. s. existente conditione ⁊ non ante ⁊. s̄. de legatis. j. l. non quocunq₃. tertio rñ. Ol. ¶ In glo. merito in fi. sile ar. s̄. e. l. eū qui ita. §. si a te stipulatus. Dy. In glo. q₂ existente in fi. ɔcor. j. de reg. iur. l. oēs. §. j. hec nō pl₃ immo expectabit̃ cōditionis euentus vt. d. l. neratius. s̄. de condi. inde. ⁊. d. l. non quocūq₃. tertio rñ. de leg. j. non ob. §. qui hoīem q₂ ibi erat homo debitus in genere. Dy. et Oldra. vel dic vt not. per Pet. dicta. l. neratius.

Stichum. Rem mihi debitam ⁊ peremptā stipulari possim a fure ⁊ alio debitore vitio so. h. d. ibi liberaret̃ qō ergo tollit ɔctam impedit ɔhendā: vt et. s̄. in. §. sacram opp. φ non teneat stipulatio vt. C. de ɔhen. stipu. l. non moriturū. vt. s̄. e. l. si homo mortuus. sol. hic cōtingit rōne more pcedentis al's secus vt ⁊ hic in v̄. si vero ⁊ in cōtrarijs. ¶ Itē op. de. l. scire debemus. §. fi. s̄. e. sol. ibi stipulatus fui dari hic vero tradi. ¶ Tertio op. ad idē φ hic dr̄ etiā mortuum eū dici posse q₂ immo videt̃ φ estimatio cōdicat̃ vt s̄. de ɔdi. furt. l. in re furtiua. sol. vt ibi no. in glo. que gl. vr̄ pbari p hunc tex. sed si velles eā reprobare vt reprobāt moderni vt dixi. s̄. e. l. vbi aūt. §. j. dices φ hic restitui est in ipā obligatione ⁊ sic factū ⁊ ita agi poterit ad eius estimationē vel ad ipm stichum restitui. ¶ Ultimo collige ar. ex v̄. si vero φ res non incipit a casu extinguibili a quo dixi. s̄. e. l. §. sacram. In glo. tradi non dari immo dic etiam dari nam lic₃ fuerit meus tamen per mortē desijt esse meus ⁊ cuiusq₃ alterius. nā mors oīa soluit vt in auf. de nup. §. deinceps. sec' si viueret vt. d. l. scire. §. fi. Ja. ¶ In glo. q₂ semper ibi periculū. i. facit. periculum esse morosi. Dy. ibi ante nouationē hoc dicit q₂ nauatio purgat morā vt. s̄. de cōdi. furti. l. parui. j. de sol. l. qui. x. §. j. de nouat. l. quotiens. §. vnde marcellus. ⁊. s̄. e. l. scire. §. fi. Oldr. In glo. seruum in fi. vt. j. de noua. l. si rem. ij. rñ. Old.

Si quis ancillam. In eade₃ causa videtur sisti si psecutio nō efficiatur deterior. h. d. hic videtur innui qō ancilla pignās non sit preciosior. ⁊ ideo ob. s̄. de leg. ij. l. non quoq₃. §. si fund' sol. dic qō preciosior est vt in contrarijs cum in eadem causa si sti videtur vt hic quia persecutio non fit deterior. immo melior: vt. s̄. si ex noxali causa agatur. l. j. ⁊ si quis quā φ si quis cautionibus.

1 Agi potest in stipulatione facti ad ipsum factum.
2 Interesse quod commissum est ex mora non faciendi est purgabile.
3 Purgatio quare admittitur ante litem contestatam.
4 Purgatio an admittatur ante litem contestatam.
5 Restitutio in integrum est beneficium procedens de equitate contra rigorem iuris.
6 Purgatio vnde cauetur.
7 Mora extra iudicium an purgetur.

In insulam. Lex ista cui' materia vtilis est primo fuit solenniter repetita p do. And. zasum doctorem pisanu₃ postea per dñm Segnor. ⁊ ipsa₃ lectura vtilia et subtilia non omitto. Primo ergo diuidam. Secundo pona₃ summarium intellectum. Tertio pona₃ aliqua ad euidentiā. Quarto ponam casum in terminis et littere expositionem. Quinto formabo vnā qōnem. Pro declaratione tex. Sexto formabo oppositiones tangentes primam partem deinde tāgentes secundam duas tangentes totam legem. Ultimo formabo qōnes per quas plene tradam materiam purgationis more propter quā lex ista reputatur solennis et ad ipsam sepe recurritur ⁊ de ea no. per Cy. C. de pactis. l. si pacto et ego scripsi de contrahen. ⁊ cōmit. stipulatio. l. nuda. ⁊. l. magnam. — Pro materia huius. l. enodāda vide q̄ dixi h in additione ad Jo. d̄ imo. vbi allegaui eundē ɔs. clviij ⁊ cōs. cxlix. ẜm Andre. barba.

¶ Redeundo ad primum lex ista diuiditur in duas partes In prima ponit moram purgari lite non contestata. In secūda purgationem impediri per contestatione₃. secunda ibi φ si litem. — Diuisio legis.

¶ Redeundo ad secundū lex ista summarie hoc intēdit in stipulatione in qua non adijcitur dies nec pena mora potest purgari vsq₃ ad litē contest. Dy. vel sic in stipu. ad interesse ante lit. contest. mora purgat̃ secus autem vel aliter secundum dictum Andr. in stipu. facti conceptam simpliciter venit interesse post moram purgabile vsq₃ ad litē cōtesta. omnes tendunt ad idem. ¶ Redeo ad tertium ⁊ ad euidētiā est sciendum qō interdum in stipulationibus facti addicitur dies ⁊ pena ab homine vt. l. cum stipulatus sim. j. e. interdu₃ adijcitur dies ⁊ non pena vt. j. e. l. in insulā. interdum adijcit̃ pena ⁊ non dies. vt. j. e. l. ita stipulatus. interdu₃ nec dies nec pena ⁊ tunc loquitur ista lex interdum queritur quando stipulatio cōmittatur interdum ipsa commissa quid petatur et de vtraq₃ plene dicam. j. e. l. ita stipulatus. sed q₂ interdu₃ cōmissa purgatur de hoc tractat. l. ista. vt. j. apparebit ⁊ ratio huius materie difficilis est vt predixi. ¶ Redeundo ad quartum casus in terminis sic poni potest. promisi tibi facere insulam certo loco ⁊ q₂ tempus transiuit quo facere potuisse₃ incepisti agere contra me: vnde volo facere insulam. querit̃ nūquid possim ⁊ respondetur φ sic vsq₃ ad litem contest. litterā expone ibi stipulatus essem certo loco non adiecta pena nec die. Dy. Ibi quo potueris facere ⁊ sic cōmissa est stipulatio ad totum interesse vt. s̄. e. l. si stipulatus essem abs te. Ol. Ibi contestatus nō sim super estimatione operis seu interesse qō fieri debuit vt. s̄. e. l. stipulationes non diuiduntur. §. celsus. Jaco. ¶ Redeundo ad quintum ex hac. l. primo no. qō in sti- — Casus positio.
1 pulatione facti † potest agi ad ipsum factum. ⁊ hoc pbat hec lex sic inducendo eam qñ lapsum est tantum tempus qō insula potuit fieri videtur cōmissa mora ergo datur intelligi posse agi ad factum alioquin vbi nulla petitio nulla posset esse mora vt. j. e. l. si pupillus. ⁊. s̄. si cer. peta. l. lecta. de quo dixi. s̄. e. l. ij. §. si in facto. ⁊. s̄. e. l. stipulationes non diuiduntur. ⁊. j. e. l. ita stipulatus. secundo no. qō in obligatione facti si nō fiat potest fieri petitio super interesse. vt. s̄. e. l. stipulationes non diuiduntur. §. celsus. qō similiter probat hec lex sic eam inducendo aut litis contestatio de qua loquitur. l. ista fiebat super facto aut super interesse aut super alio fieri non poterat. sed sup facto hic non fiebat contestatio q₂ tunc ante litē contest. non tantum sed etiam postea vsq₃ ad sententiam volens facere audiretur ⁊ liberetur vt institu. de perpetu. ⁊ tpa. act. §. fi. ⁊ s̄. de procura. l. si reus hic aūt presupponit̃ post contesta. non

posse moram purgari ergo loquitur de cõtestatione super in
teresse.tertio no.qđ in obligatione faciendi cõmittitur inter-
esse qñ tantum tempus transiuit qđ facere potuit ad hoc.s̃.e.
si ita stipulatus essem.¶ Quarto no.qđ interesse † qđ com-
2 missum est ex mora non faciendi est purgabile vsq; ad litẽ cõ
testa.si fiat qđ cõuenit post litẽ contesta.secus ad hoc.s̃.de ar
bit.l.si cum dies.§.si.⁊.l.se.de cõsti.pecu.l.sʒ si alia de penu
leg.l.j.⁊.l.si penum qñ dies leg.ce.l.si cum prefinitione.⁊.j̃.e.
l.qui rome.§.flauius.et no.s̃.si quis cauti.l.⁊ si post tres vbi
de ista materia satis no.in glo.⁊ dixi plene.¶ Redeo ad se-
xtum ⁊ pro declaratiõe textus quero que est ratio qđ ãte lit.
3 contesta.admittitur purgatio † ⁊ non post.ratio est:mora fuit
cõmissa primo per interpellationem vt.s̃.e.l.si ex legati cau-
sa ⁊ qđ not.in.l.mora.s̃.de vsur.cum ergo postea lis cõtesta-
tur inest duplex contumacia que debet plus operari quã vna
vt in aut.de litig.§.omnem.⁊.j̃.de ap.l.creditor.⁊ qđ solet di
ci crescente contumacia debet crescere pena vt.j̃.de penis.l.
relegati.⁊ ideo post lit.contest.magis denegatur purgatio ꝙ̃
ante.¶ Venio ad septimum et contra primum dictum opp.
4 hic qđ purgatio † more admittitur ante lit.contest.vnde vide
tur.l.si ita quis.§.seia.j̃.e.sol.hec.l.debet intelligi scđm illam
qđ purgatio admittatur si aduersarij non interest in plus ꝙ̃
in vera estimatione facti verbi gratia stipulor fieri domũ sub
certis finibus que domus fit facta valet cõmuni estimatione
centum si vltra istam estimationem interesset mei stipulato-
ris domum fore factam puta qr incidi in penam alicui face-
re promissam vel solui magnam pensionẽ pro alia domo pur
gatio impeditur vt in cõtrario.⁊ ideo ad hoc qđ purgatio ad
mittatur expedit qđ lis non sit contest.vt hac.l.⁊ ꝙ non fit la
psum magnum tempus ⁊ qđ vltra verã estimationem rei nõ
intersit aduersarij vt dicto.§.seia.et no.s̃.si quis cautio.l.et si
post tres.¶ Secundo op.ad idem ⁊ videtur ꝙ purgatio nõ
admittatur vt.s̃.de fideicõmis.liberta.l.thays.§.intra.Sol.
aut queritur an purgatio admittatur ex parte actoris et nõ
admittitur vt in contrario an ex parte rei ⁊ admittitur vt hic
sed contra primum membrum huius distinctionis insta de di
cto.§.seia.vbi admittitur ex parte actoris solu.aut tractatur
de actione querenda aut de quesita conseruanda.¶ Primo ca
su loquũtur que dicebam.Secundo casu loquitur dictus.§.
seia.sed ad hec insta contra primum membrum de.l.celsus.s̃.
de arbitris.sol.aut tractatur de act.querenda super princi-
pali aut super accessorio.¶ Primo casu loquuntur que dice-
bam.Secundo casu loquatur dicta.l.celsus.¶ Pro quorũ de-
claratione distingue aut loquimur de mora purganda ex pte
rei aut ex parte actoris.¶ Primo casu loquitur hec lex cũ sua
materia.Secundo casu aut loquimur de act.querenda.⁊ tũc
aut de querenda super principali aut super accessorio.¶ Pri-
mo casu purgatio non admittitur vt dicto.§.intra.Secun-
do casu admittitur.vt dicto.§.celsus in fi.aut tractamus de
quesita conseruanda.et tunc purgatio admittitur predictis
tribus concurrentibus vt dicto.§.seia.¶ Tertio op.ad idẽ
et videtur qđ cõmissa secunda stipula.non sit locus purgatio
ni qr secunda cõmissa prima videtur nouari vt.s̃.de actio.et
obli.l.obligationum fere.§.fi.si ergo prima est nouata est ipo
iure sublata vt.j̃.de noua.l.j.si est sublata falsum videtur di-
cere qđ pro eo super quo est cõmissa secũda possit solui id qđ
deductum erat in prima ex quo prima est sublata quasi dicaʒ
aliud pro alio solui non potest inuito creditore vt.s̃.si cer.pe.
l.ij.§.mutui.¶ Item lex que dicit primam per secundam no
uari si locus esset purgationi esset imposita verbis ⁊ non re-
bus contra.l.omne verbum.C.cõmu.de lega.sol.dicit Cy.d.l.
nuda.C.de contrahẽ.⁊.cõmit.stipu.circa fi.verum est qđ posi
to qđ prima nouetur per secundam nihilominus purgationi
est locus ⁊ pro tanto dicit textus in dicta.l.obligationum fe-
re quasi nouari ⁊ non vere nouari eoipso ꝙ purgatiõi locus
est sed propter hoc non respondetur argumentis contrarijs
et ideo dicunt alij vt Guil.de acu.in dicta.l.et si post tres.et
ipsum sequi videtur Jaco.bu.ibidem ꝙ si post moram succe
dat noua obligatio nouans primam mora nõ purgatur ⁊ ita
intelligantur argu.contraria secus si succedat noua obliga-
tio primam non nouans sed contra hec verba insta de.l.qui
rome.§.flauius.j̃.e.sed si vis hoc tenere dic qđ ibi est speciale
fauore libertatis.Item ad idem opp.de.l.j.s̃.de penu le.⁊ qñ
dies leg.ce.l.si cum prefinitione.hoc modo ibi primum legatũ
videatur transfundi in secundum vt eo.titu.l.si penum et sic
nouari cum nouatio non sit nisi trãsfusio iuris vt.j̃.de noua.
l.j.et ideo ibi primum per secundum nouabatur ⁊ tamen dici
tur moram purgari vsq; ad litẽ contesta.sol.si vis tenere istã
partem dic qđ aliud est in legatis aliud in contractibus ⁊ est

De materia interesse vide qđ dixi.s̃.i addi.ad Joã.de imo.

ratio quia testator legando liberalitatem exercet;: vt.s̃.de le-
ga.ij.l.legatum.⁊ vna cum herede censetur eadeʒ persona vt
in aut.de iureiuran.a moriente prest.et ideo non ita probe et
non ita a matre proceditur contra heredem sicut procederet
contra debitorẽ ex contractu si autem vis tenere aliam opi.
s.dato ꝙ nouetur qđ nihilominus sit locus purgationi q̃ vi-
detur esse magis tuta maxime per dictam.l.de penu lega.ad
contraria potes respondere ꝙ aliud pro alio soluatur proce
dit ex legis potestate concedentis purgationem sic ⁊ alias ex
potestate.l.hoc procedit.s̃.de re iudi.l.miles.§.x.⁊.l.si pacto.
C.de pactis.⁊ qđ ibi similiter no.per Cy.⁊.C.de transact.l.si-
ue apud acta.¶ Item per hoc non imponitur lex verbis qr
cum prima est nouata per secundam si cessat vnum de tribus
que sunt necessaria vt purgatio admittatur: vt not.dicto.§.
seia remanebit prima nouata irreuocabiliter ⁊ regressus da-
bitur etiam considerato effectu tantum ex secunda nouatiõe
¶ Quarto oppo.ad idem ⁊ videtur qđ nouatio nõ fiat vt.s̃.
eo.l.cum filius.§.in hac sed dices ille.§.nihil dicit de purga-
tione.et ideo non ob.Sed certe immo dicit ƀm Andr.inducẽ
do sic glo.ibi tenet ꝙ heres faciens contra stipula.probabili-
ter ignorans factum defuncti per.l.qui in alterius.j̃.de regu.
iur.ex clausula generali potest petere restitutionem in integ.
ex hoc ergo datur intelligi ꝙ locus non est purgationi qr cũ
haberet aliud remedium cessaret restitutio in integrum vt.s̃.
de mino.l.in cause.sol.aut stipulatio est cõmissa propter fieri
ꝙ non debet aut propter non fieri qđ debet.¶ Primo aut ad-
mittitur purgatio vt in contrarijs.Secundo casu loquitur
materia nostra sed posito ꝙ in casu dicti.§.in hac cum gl.sua
admittatur adhuc verba predicti Andr.non videntur proce
dere.¶ Nam primo ponit ꝙ quando stipulatio est commissa
propter fieri qđ non debet non admittatur purgatio qr est cõ
tra.l.s̃.locati.l.si in lege.§.colonus.¶ Item inductio quam
ipse facit non videtur bene tuta purgatio enim est quoddam
beneficium procedens contra iuris rigorem de quadaʒ equi
tate.vt.j̃.e.l.si seruum.§.sequitur.¶ Item restitutio in inte-
5 grum † est beneficium procedens similiter de equitate cõtra
iuris rigorem vt.s̃.de mino.l.j.sed duo beneficia de equitate p
cedentia sunt compassibilia interdum in natiuitate tantuʒ si
ad idem competant interdum in natiuitate ⁊ concursu si ad
diuersa: vt.s̃.de damno infecto.l.qui bona.§.si quis.⁊ ad.l.
aquil.l.quemadmodum.§.magistratus.⁊ no.per Dy.et dixi
s̃.de ope.no.nun.l.in puinciali in magna distinctione ex qui-
bus videtur predicta verba Andre.non procedere sed si tu
vis tenere ꝙ qñ stipulatio cõmittitur qr fit ꝙ non debet non
purgetur est argu.j̃.de furt.l.qui ea mente.⁊ quia durius est
delictum facere ꝙ̃ non facere vt.s̃.de act.empt.l.iul.in princ.
et ibi no.et solu.ma.l.si mora.⁊.l.si constante.§.si maritus tũc
potes hoc membrum subdistinguere aut enim loquimur in
contractibus bonefidei.⁊ tunc etiam propter fieri admittat
purgatio vt.d.§.si colonus.aut stricti iuris.⁊ tunc secus ⁊ ita
intelligatur dictus.§.in hac.si teneas ibi purgationem non
admitti non põt esse ratio qr cum purgatio pcedat de equita
te vt dicto.§.sequitur.j̃.e.l.si seruum maior equitas versatur
in contractibus bonefidei quã stricti iuris vt.s̃.depositi.l.bo
na fides.⁊.C.de act.⁊ obli.l.bonam fidem vel forte per preall.
§.si colonus non est male dictum purgationem admitti in di-
cto.§.in hac.⁊ in alijs contractibus stricti iuris.¶ Quinto
opp.ad idem ⁊ videtur ꝙ purgatio non admittatur vt dicta
l.q ea mente.j̃.de furt.so.aut loquimur de obligatione noua
introducta ex delicto vel quasi ex contractu vel quasi.¶ Pri-
mo casu loquitur contrarium.Secundo.l.ista.vtrum homo
sit verum vel nõ.j̃.subijciam in oppositionibus secunde par-
tis.¶ Sexto op.ad idem de.l.magnam.C.de cõtrahen.⁊ cõ.
stipula.vbi de hoc dixi.⁊.s̃.de act.⁊ obl.l.traiecticie.§.de illo
sol.dicit gl.in.d.l.⁊ si post tres.si quis caut.aut pena est adie-
cta aut nõ.¶ Primo casu purgatio non admittit vt in ɔtrarijs
Secundo casu sic vt hac.l.sed hec sol.videtur falsa per.l.qui
rome.§.flauius.j̃.e.⁊.d.l.j.s̃.de pe.leg.⁊ iđ dicunt alij vt Dy.
aut est adiecta dies ⁊ pena aut nõ.¶ Primo casu purgatio nõ
admittitur vt in contrarijs.Secũdo casu loquatur hec.l.quã
distinctionẽ Dy.sicut ipe distinguit plenius.j̃.subijciã sʒ ꝙ̃tuʒ
ad pñs spectat.Ja.de ra.¶ Pe.d bel.pdictus And.pisa.Ray.
et in repetitiõe.l.ita stipulatus.j̃.e.redarguit Dy.vt.j̃.dicam
et respondent.¶ Primo ad.l.magnaʒ ꝙ illa lex si bñ inspiciat
non inhibet purgationẽ ad.§.de illo rñdent ibi loquit de tali
pena que poterat peti ⁊ exigi cum principali vt contingat in
vsur.vt.l.cum stipulati.j̃.eo.C.de iudic.l.j.⁊.s̃.de eo ꝙ certo
loco.l.centum capue.et de vsur.per totum quasi sic dicant:
aut loquimur de pena que succedit in locum rei principalis
in obligatione

in obligatione deducte ⁊ tunc purgatio admittitur vt in materia nr̃a: aut loquimur de pena q̃ venit per modũ accessorij que venit cum ipsa sorte ⁊ tunc prestando sortem non liberatur a pena cum vtrumq̃ debeatur copulatiue. ⁊ ita intelligitur dictus.§.de illo. sed quando pena succedit in locum rei tunc vtrumq̃ non debetur alternatiue sed alterum tantum: vt.s̃.de doli exceptio.l.apud celsum.§.labeo.⁊ plene dixi.j.e.l.ita stipulatus. ¶ Septimo op.ad idem ꝙ purgatio non admittatur. vnde videtur obst.C.de iure emphiteo.l.ij. Sol.hic post moram contracta erat obligatio super eo ꝙ succedit in locum rei principalis in obligatione deducte: ibi vero secus immo magis succedere videtur in locum contemptus et sic purgatio non admittitur vt.s̃.eo.stipulatio ista.§.alteri.⁊.j.dicam. ¶ Octauo op.ad idem de.l.celsus.in prin.s̃.de arbi. Sol.ibi erat pena adiecta ab homine. Item dies ab homine ministro legis ⁊ ideo durius ibi agitur hic aũt secus. ¶ Expeditis contrarijs tangentibus primam partem. Opponamus ad secundã vbi dicitur ꝙ purgatio non admittitur post lit.contesta.vnde videtur ob.s̃.de public.l.hoc edicto.in princip.So.dicit glo.ibi est specialis ratio specialitatis ſm Pe. ⁊ dictum Andr.est quia ibi agitur ad meram penam ⁊ sic ibi tractatur de lucro.hic vero agitur ad iteresse ⁊ sic tractatur de damno inter que non est pena. vt.C.de iure deliberan.l.fi. §.licentia.⁊ vide qđ in contrario not. Sed contra hec verba insta ſm prefatum And.cum hic tractetur de interesse ⁊ interesse cõsistat in lucro.vt.C.de senten.que pro eo qđ interest p̃fe.l.vnica.ergo ⁊ hic agitur de lucro.So.in iure veteri.ff.interesse non consistebat in lucro regulariter. vt.s̃.de damno infecto.l.proculus. Sed tunc dices cum hodie versetur in lucro ergo hodie admittetur purgatio. So.dic ꝙ licet possit versari lucrum tamen hoc frequenter non contingit et ad ea que frequenter contingunt ⁊c̃.vt.s̃.de legib.l.nam ad ea. vel aliter ⁊ melius posito quod versetur lucrum tamen stipulator cum priuatur illo lucro quasi debito videtur priuari quasi dicam in materia nostra lucrum erat euentitium: sed in.l. hoc edicto.tractatur de mera pena ⁊ quam publicanus non erat accepturus seu habiturus.q.d.ibi al's erat lucrum non euenturum ⁊ sic tanq̃ debito non priuatur.Sed adhuc contra dictam solu.insta ſm ipsum And.tu dicis ꝙ in.l. hoc edicto admittitur purgatio. vnde videtur obst. dictam.l.qui ea mente.j.de furtis.So.dicit ipse speciale est in dicta.l.hoc edicto.nam regula est ꝙ in delictis nõ admittitur purgatio. Sꝫ contra hoc insta si speciale est in.l.hoc edicto.ergo eius cõtrarium erit ius cõmune vt.s̃.de legib.l.ius singulare.Sed tunc insta de.l.si cum except.§.satis clementer.s.ꝙ metus causa.⁊ §.hec actio.So.dicunt quidam ꝙ quando ex delicto vel quasi descendit actio arbitraria tunc admittitur purgatio vt dictis.ll.al's secus ⁊ ſm hoc concludes ꝙ actio que insurgit ex edicto de publicanis est arbitraria qđ tenet gl.insti.de act.§. propterea.Dy.tamen tenet contra in dicto.§.⁊ ideo dic melius ſm Ja.butrig.aut nascitur post moram noua obligatio ex contractu vel quasi aut ex delicto vel quasi. Primo casu loquitur materia nostra.Secundo casu aut nascitur ex delicto vel quasi mediante mora aut simpliciter.Primo casu admittitur purgatio ſm formam.d.l.hoc edicto.§.satis clementer.⁊.§.hec actio.Secundo casu non admittitur purgatio vt dicta.l.qui ea mente.⁊ de edili.edict.l.quis sit fugitiuus. nisi ſm ea que not.⁊ plene dixi.C.de episco.⁊ cleri.l.si quis non dicam. ¶ Secundo op.ad idem ⁊ videtur ꝙ post lit.contest.admittatur purgatio.vnde videtur obstare.s̃.de doli excep.l.si fideiussor.vbi dicitur ꝙ fideiussor qui promisit de euictione si re euicta ex stipu.conueniatur et sit conuictus per emptorem qđ potest ei auferre rem cum interesse ⁊ liberatur ⁊ mere purgatur.So.dicit Guil.de acu.quando noua obligatio est nata eo ipso ꝙ non est factum aut est tale factum ꝙ post lit.contest.posset purgari vno momento ⁊ tũc admittitur purgatio etiam post lit.contest.vt in contrario.aut non vno momento vt in.l.ista insulam facere ⁊ tunc secus vt hac.l.Sed primum membrum huius distinctionis non videtur bene tutum per l.si in.l.§.colonus.s̃.locati.quare alij dicunt vt Pe.⁊ Jaco. butrig.in dicta.l.⁊ si post tres.⁊ Cy.in.d.l.magnam. aut noua obligatio est commissa propter moram aut propter culpã Primo casu loquitur hec.l.cum sua materia.Secundo casu loquitur.d.l.fideiussor.⁊ que sit ratio differẽtie inter moram ⁊ culpam dicũt aliqui fideiussor laborat alieno morbo ⁊ ideo venia dignus est.vt.C.de natura.lib.l.legem.⁊ ita intelligatur.d.l.fideiussor.sed tunc instabis posito ꝙ venditor alienã rem vendendo culpam cõmittat non propterea ꝙ fideiussor sequitur cõmittat culpam.So.factum vnius representatur factum alterius.vt.s̃.e.l.cum filius.⁊.j.e.l.mora.Sed adhuc precedens ratio non videtur vera quia ex illa ratione datur intelligi ꝙ in casu dicte.l.fideiussor.eodem modo vẽditor purgare non posset qđ est contra notata in.l.emptori.s̃.de euicti. ideo alij reddunt aliam rationem quia culpa non habet in se dolum sed mora sic accedat qđ no.s̃.de rei vend.l.item si verberatum.§.fi.hinc est ꝙ morosus magis grauatur q̃ ille qui est in culpa.vt.s̃.ad leg.rhod.de iactu.l.si vehendi.Sed An. non placet ꝙ dicta.l.fideiussor. inducatur pro contraria ad materiam nostrã ⁊ ad h' assignat tres rõnes. Prima est ꝙ fideiussor alieno morbo laborat vt dictum est.sed ista ratio non tenet vt.s̃.dixi. Secunda est quia in dicta.l.fideiussor: non fit contra naturam obligationis hic vero secus.ꝙ sic declarat cum re vendita fideiussor de euictione promisit ⁊ res illa est per extraneum euicta ab emptore ⁊ postmodum fideiussor ex stipula.conuentus ⁊ conuictus si faciat res cum interesse remaneat penes dictũ emptorẽ non est factũ contra naturã stipulationis qđ apparet quia cum venditor promisit de euictione ⁊ fideiussor accessit videntur ne in effectu res euincantur quominus ipse emptor habeat rem sed contra hoc non est factum ex quo fideiussor facit vt res cum interesse sit penes emptorem.Sed hec ratio non placet quia contra naturam stipula.de euictione fit quando res est euicta licet non sit abducta licet secus sit ſm glos.in stipula.habere licere vt probatur.s̃.de euictio.l.habere licere.⁊.l.euictis.⁊.l.emptori. Tertia ratio est quia in dicta fideiussor faciebat ꝙ res remanebat penes emptorem cum interesse ⁊ ideo non est mirum si quandocunq̃ admittatur purgatio.Nam ⁊ idem eẽt hic si offerretur res cum interesse ⁊ ita debet intelligi.l.j.eodem.si ita.§.seia.⁊ hanc puto esse veram ⁊ tenet glo.vt.s̃.de arbitris.l.si cũ dies §.fi.⁊.l.seq.⁊ videtur etiam innuere in dicta.l.emptori.de euictio.Soluas ergo contrarium breuiter sic quia in ipsa.l.fideiussor offerebatur res cum totali interesse.hic vero secus.

¶ Tertio oppo.ad idem quia etiam post lit. contesta. possit purgatio fieri.vnde videtur obstare institu.de perpe. ⁊ tempo.actio.§.fi.⁊.s̃.de procurato.l.si reus.So.dicunt Jaco.de ra.Pe.⁊ Andr.aut post moram non nascitur noua obligatio aut nascitur ad interesse vel ad penam conuentam. Primo casu quandocunq̃ admittitur purgatio si offeratur debitum vt in contrarijs. Secundo casu loquitur.l.nostra. Sed contra primum membrum distinctionis insta de.l.interdum. §.stichi promissor.s̃.eo.vbi erat dare in obligatione ⁊ sic post moram nulla insurgit obligatio. vt.s̃.eo.l.vbi autem.§.fina. ⁊ tñ nõ admittit̃ ibi purgatio post lit.ↄtest. vt ibi not. So.ipsi dicũt gl.ibi male dicẽ.Sꝫ tu dic illo casu gl.bñ dicere p.l.sꝫ si alia.s̃.de constitu.pecu.⁊ ideo ſm Ray.Dy. aut post moram noua insurgit obligatio aut non.Primo casu loquitur materia nostra.Secũdo casu aut volo purgare moram quo ad periculum interitus aut quo ad iudicium excludendum.Primo casu purgatio admittitur tantum vsq̃ ad lit.contest.⁊ ita interrogatur glo.que est dicta.l.interdum.§.stichi.Secundo casu quandocunq̃ potest purgari.vt.d.§.fi.insti.de perpe.et temp.act.⁊ sic intelligat̃.d.Pe.⁊ sequacium. ¶ Quarto op. ad idem ꝙ etiam post lit.contest.purgatio admittatur. vnde videtur ob.j.iudica.sol.l.iij.§.fi.⁊.l.seq.⁊ ista dura ⁊ difficilis oppositio.So.dicit Pe.⁊ Cy.notat in.d.l.magnã.⁊ Ray.in l.ita stipula.j.eo.⁊ dictus Andr.hic ꝙ ibi est spãle in iudicio ratio specialitatis ſm Cy.in dicta.l.magnam.est quia illud ꝙ citius committitur diutius purgatur seu quod pinguius committitur longius purgatur iuxta regulam qui ĩ vno grauatur in alio releuatur. vt.s̃.de iureiurand.l.eum qui.sed ita est ꝙ in iudicio ex particulari contumacia pinguis committitur stipulatio.s.ad totale interesse.vt.j.iudicatum sol.l.iam tamen in hac.⁊.l.cum querebatur. In cõtractibus autem ex particulari contumacia non cõmittitur ad totale interesse.sꝫ tantũ ad particulare operis non inchoati.vt.s̃.e.l.stipulationes.ver.plane.ergo in iudicijs longius admittit̃ purgatio et si obijcias de.l.⁊ si post tres.q̃ dicit ĩfra paucos dies purgari dic ꝙ ibi certum tp̃s erat adiectũ quo sistere debebat in predicta.l.nullum erat tp̃s adiectũ ⁊ sic sunt diuersi non aduersi: struã adhuc restat questio q̃ est ratio rationis videlicet ꝙ ĩ iudicijs ex particulari contumacia committitur ad totale interesse in contractibus tantum ad particulare ratio est quia compromittis mihi facere domum subtiles artifices bene scient taxare intra quantum tempus potuit domus fieri et ideo ex particulari contumacia in tempore stipulatio committitur ad particulare interesse quia certum est intra quod tempus potuerit fieri intra quod si non est factum sumus

certi de totali interesse. vt hac.l.vt.§. eodem.l.si ita stipula⸗
tus essem.sed in iudicio nullus potest esse ita subtilis artifex
qui possit taxare seu mensurare intra quantum tēpus possit
finiri iudicium non dico de tēpore instantie ꝗ illud est limita
tum in.l.properandū.C.de iudic. Sed dico de tēpore iudicij:
nam videmus ꝙ interdum finitur breui tēpore interdum lō⸗
go ⁊ ideo ꝗ non sumus certi de tēpore quo debet stipulatio
committi ad totale interesse ideo voluit lex ne forte expecta⸗
remus imperpetuū ꝙ ex particulari contumacia in iudicio
committatur ad totale interesse.sed licet ratio:et ratio rōnis
sint colorate.in prima ratio nō placet Segnor.vbi dicebatur
ꝙ in iudi.pinguis stipulatio cōmittitur ⁊c.contra ipsam ra⸗
tionē insta sic stipulatio que debet cōmitti ex particulari con
tumacia in tēpore cōmittitur ad totum tēpus vt.§.de annuis
lega.l.ij.⁊.§.loca.l.si in lege.§.colonus.ergo per paritatē ra⸗
tionis deberet in lōgius tēpus hoc casu purgatio admitti qđ
est expresse contra.d.§.si colonus. vbi dicitur ꝙ tantū intra
paucos dies admittitur ⁊ ideo tu dic ꝙ inter cōtractus ⁊ iu⸗
dicia est alia ratio differētie purgatio causatur ex equitate vt
j.eo.l.seruum.Sed maior equitas versatur ī iudicijs ꝙ̄ in cō
tractibus.vt.§.de rebus dub.l.si is ducēta.§.vtrū.et ibi not.
coniungendo cum.l.si seruus.§.j.§.si quis cau.si ergo maior
equitas versatur ⁊ equitas causat purgationē certum est ꝙ
purgatio in iudic.debet fortius vigere.q.d.vbi est fortior cā
est fortior effectus vt.§.de leg.iij.l.re coniunctim.¶ Quinto
opp.ad idem ⁊ vr̄ ꝙ in longius tēpus admittatur purgatio.
vt.C.de fideiusso.l.sancimus.So.ibi loquitur ī iudi.⁊ in fide
iussore.nec ob.l.⁊ si post tres.si quis cau.ꝗ qui alieno morbo
laborat venia dignus est vt predixi ⁊ ꝓbatur.d.l.legem.C.de
natura.libe.vel dic melius vt dixi.d.l.contraria.⁊.l.et si post
tres.¶ Sexto opp.ad idem ꝙ quandocunqꝫ admittatur pre
miū siue purgatio vt.j.eo.l.cū qui.sic inducendo eam si stipu
lor insulam fieri ⁊ non fiat succedit interesse ⁊ sic videtur esse
alternatio.vt.§.eo.l.stipulationes.§.celsus.sed in alternatio
ne semper admittitur variatio ⁊ purgatio vt.d.l.eum qui cer
tarum.j.eo.So.aut loquimur in alternatiua vbi vnum sub⸗
rogatur in locum alterius ⁊ habet locum hec.l.⁊ sua materia
aut in vere alternatiua vbi ambo principaliter sunt in obli⸗
gatione alternatiue ⁊ habet locum.l.cōtraria. ¶ Expeditis
contrarijs secūde partis ꝯtra totam.l.oppone ⁊ videt̄ ꝙ sti⸗
pulatio istius.l.non teneat vt.j.e.l.qui insulam.So.hec intel
ligitur fm illā ꝗ similiter erat locus hic adiectus vt dixi in
oppositione casus.¶ Secūdo op.de.l.stipulationes. versic.
plane.§.eo.In hac forma ibi dicitur ꝙ stipulatio cōmittitur
elapso tēpore tanto intra qđ potuit tp̄s inchoari hic exigitur
tp̄s intra quod potuit perfici.Sol.ibi loquitur de particula
ri interesse hic de totali vt ibi dixi. ¶ Expeditis omnib⁹ op⸗
positionibus intro materiā purgationis more. Primo que⸗
6 rendo vnde causetur purgatio † ⁊ dic ꝙ ex equitate vt predi
xi: voluit enim.l.ex quo non facio qđ ꝓmisi et lapsum est tan⸗
tum tēpus intra quod potui facere ꝙ ex quo non sum in lon⸗
ga mora ⁊ sic intra paucos dies. ¶ Item postꝙ̄ non sum in
contumacia duplicata ⁊ sic ante lit.contest.⁊ ex quo vltra ve
rā estimationem facti non interest aduersarij ex dicta equita
te adhuc facere possim ⁊ sic moram purgare: vt.d.l.si seruum
§.sequitur.j.eo.Secundo quero qn̄ admittatur purgatio cir
ca quod varie sunt oppositiones antiquoꝝ et modernorum.
Nam quidā vt Mar.ꝙ siue stipulatio sit penalis siue non si
ue in iudicio siue non semper admittitur purgatio predictis
tribus concurrentibus qđ non sit lis contest. qđ sit inter pau
cos dies ⁊ qđ non intersit aduersarij hec ꝓbātur hac.l.⁊.d.l.
et si post tres.⁊.d.§.seia.Sed oppositio ista falsa est īquantū
dicit ꝙ stipulatio penalis purgatur: nā est contra.l.magnā.
C.de contrahen.⁊ cōmit.stipu.⁊.§.de act.⁊ oblig.l.traiectitie.
§.de illo.Item inquantū dicit siue in iudicio siue extra: ꝯtra
ipsum facit.§.de arbitr.l.celsus.in prin.Item inquantū dicit
j.paucos dies.facit contra ipsum.j.iudica.sol.l.iij.§.fi.Item
inquantū dicit ante lit.contesta.contra ipsum.l.fideiussor.§.
de doli excep.Quare dicunt alij vt Bul.Joh.⁊ Az.⁊ hoc te
net glo.dicta.l.⁊ si post tres.aut stipulatio est simplex aut pe
nalis. Primo casu vera est oppositio.M. Secundo casu in
contractibus non purgat̄ in iudicijs sic vt.d.l.⁊ si post.et de
arbitr.l.si cum dies.fallit.j.l.celsus.eo.ti.vbi dies erat adie⸗
cta a ministro.l.cum quo durius agitur.vt ibi not.hec oppo⸗
sitio non videt̄ ꝓcedere dicunt enim ꝙ qn̄ stipulatio est sim⸗
plex.vera est oppositio Mar.reproba hoc membrū per.l.per
quas reprobasti.Mar. ¶ Itē dicunt secundo ꝙ sic est pena
lis extra iudiciū vel arbitriū non purgatur contra ipsos fa⸗
cit.l.qui rome.§.flauius.j.eo.⁊.§.de penu lega.l.j.Quare di
cunt alij aut incipitur a ꝑcedenti ꝯditione potestatiua ⁊ tunc
est vera opinio Mar.admittētis purgationē indistincte tri⸗
bus ꝯcurrentibus: aut incipit a ꝑcedenti conditione casuali
et non sit vera opinio Bul.indistincte purgationē nō admit
tentis: sed hec distinctio nō ꝓcedit.primo ꝗ erubescimus cū
quid sine.l.dicimus in aut̄.de trien.⁊ semis.§.consideremus.
vnde cū ista distinctio.l.non ꝯfirmet nec nos dicere debemus
vt.§.solu.matri.l.si vero.§.de viro. Preterea dicendū vide⸗
tur econuerso de natura ꝯditionis casualis est ꝙ titius pos⸗
sit cōmitti ꝙ̄ potestatiua.vt.§.de condi.⁊ demon.l.ij.cum ibi
nota.ergo magis ⁊ in longius tp̄s deberet purgatio admitti
iuxta regulam.l.eum qui.§.de iureiurand.⁊.§.dixi.de hoc ta
men posses dicere vt dixi.d.l.⁊ si post tres. Ideo dicunt alij
vt Jac.de ra.aut post moram nulla insurgit obligatio noua
aut insurgit. Primo casu quandocunqꝫ purgant: ꝗ omnia
iudicia sunt absolutoria.vt insti.de perpe.⁊ tempo.act.§.fin.
Secundo casu aut pena inest ex legis dispositione aut ex ho⸗
minis conuentione. Primo casu admittitur purgatio predi
ctis tribus concurrentibus vt hac.l.⁊.d.§.seia. Secundo ca
su aut in iudicio aut in ꝯctib⁹: ī ꝯctib⁹ purgatio nō admitti⸗
tur.vt.d.l.magnam.in iudicio sic vt.d.l.⁊ si post tres.⁊.l.si cū
dies.§.fina.fallit in.d.l.celsus.⁊ que sit ratio dic vt ibi.hec di
stinctio non ꝓcedit dicit enim primo ipse Ja.ꝙ quando post
moram noua non nascitur obligatio ꝙ purgatio admittitur
quandocunqꝫ hoc non est bene dictum in casu.l.interdum.§.
fina.§.eo.⁊ de constitu.pecu.l.sed si alia.Item aliud dictum
Jac.non tenet dicit enim an pena apponitur ex legis dispo⸗
sitione aut ex hominis conuentione.q.d.ꝙ mitius agit̄ cum
l.ꝙ̄ cum homine qđ est verum si homo est.l.ministerio.secus
si non est.l.ministerium ꝗ tunc mitius agitur cum homine ꝙ̄
cum.l.vt.§.de iure patro.l.si libertus.¶ Item contra ipsum
facit.j.e.l.qui rome.§.flauius.⁊.l.j.§.de penu leg.Quare di⸗
cunt alij vt Pe.aut post primam obligationē nulla noua in
surgit aut noua insurgit. Primo casu potest quandocunqꝫ
mora purgari etiā quo ad periculum interitus.vt.j.e.l.si ser⸗
uum.§.sequitur.⁊.§.e.l.īterdum.§.stichi.aut post moram no⸗
ua nascitur obligatio ⁊ tunc aut ꝓpter moram aut ꝓpter cul
pam. Primo casu purgatio admittitur post lit.contest.⁊ post
sententiam vt.l.fideiussor.§.de doli excep.Secunda casu aut
noua contrahitur obligatio ⁊ pōt peti cū principali ⁊ nō ad⸗
mittitur purgatio vt.§.de actio.⁊ obliga.l.traiectitie.§.de il⸗
lo.aut non potest peti cum principali vt est interesse vel pena
que succedit in locum rei.vt.§.de doli exceptione.l.apud cel
sum.§.labeo.⁊ tunc purgatio admittitur predictis tribus cō
currentibus vt hac.l.⁊.j.eodem.l.si ita.§.seia.Fallit in.l.cel⸗
sus.§.de arbit.quia durius agitur cum homine ministro le.
Item fallit.j.iudicatum solui.l.iij.§.fi.ratio ꝗ qđ pinguius
committitur latius debet purgari iuxta regulam.l.eum qui.
de iureiurando.Sed contra primum dictum Petri quando
dicit ꝙ si post primam nulla noua obligatio nascitur quādo⸗
qꝫ potest purgari etiam quo ad periculum interitus facit qđ
not.dicta.l.interdum.§.fi.§.eodem.⁊.l.sed si alia.de constitu.
pecu.¶ Item ipe dicit ꝙ quando noua obligatio inducitur
propter culpam purgatio admittitur etiam post sententiam
vt dicta.l.de doli exceptione.dic ⁊ melius ꝙ illud non cōtin⸗
git eo ꝙ noua obligatio sit introducta propter culpam. sed
quia conferebatur res cum totali interesse nam idem esset
quando noua obligatio nasceretur propter moram si res cū
totali interesse offerretur vt not.§.de arbitris.l.vtiqꝫ.⁊ acce⸗
dat.l.iij.§.fina.de aliena.iudic.mutan.causa facta. ⁊ sic intel
ligatur dictus.§.seia. ¶ Item dicit ipse ꝙ quando est talis
pena que non potest peti cum principali purgatur tribus cō
currentibus contra ipsum facit quia si pena est maior ꝙ̄ vera
estimatio rei non deberet posse purgari: vt dicto.§. seia. nisi
velles dicere quod.§.seia. loquatur quando in plus quam
est vera estimatio rei interest quod interesse versatur in dam
no.et sic lucri ad damnum non est par ratio. vt.C.de iure de⸗
liberandi.l.fina.§.licentia. Preterea quid enim si stipulor al
teri fieri sub pena mihi applicanda et lapsum est tantum tem
pus intra quod potuit fieri nunquid faciendo illi purgabit
penam commissam mihi: et videtur quod non.quia ex stipu⸗
latione principali nec illi nec mihi fuit aliquid quesitum.
¶ Item ex stipulatione penali illi non est quesitum: illi mi
hi sit non ratione interesse quia mea non interest alteri fieri si
propter meam prouisionem appositionis pene: vnde si fie⸗
ree illi absurdum videretur quod mihi auferetur ius pe⸗
nalis obligationis mihi quesitum. ¶ Item quia talis pe⸗
nalis stipulatio non confirmat principalem sed metus illius
paretur prime vt in sententia arbitri vt not.§.eo.l.stipulatio
ista.in prin.

ista in prin. ꝛ sic pena videtur magis succedere in locum contemptus. vt. s. de arbitr. l. si quis rem. ꝛ ideo absurdum videt ꝙ ex ea qꝺ fiat non contēpto ꝛ illi cui non est obligatio quesita tollatur pena cōmissa contēpto illi cui per suā ꝓuisionem est ius quesitū quare dicunt alij vt prefatus Andr. aut obligatio cōmittitur propter fieri aut propter nō fieri. Primo casu non purgatur vt. s. eo. l. cum filius. §. in hac inducendo eū. vt. s. dixi in oppositionibus quarta oppositiōe prime partis. ꝛ. j. de furt. l. qui ea mente fallit. s. de public. l. hoc edicto. Secundo casu aut noua obligatio non nascitur post primā aut nascitur. Primo casu quandocūqꝫ purgatio admittit̃: vt. d. §. fi. institu. de perpe. ꝛ tempo. act. Secundo casu aut natura obligationis desiderat qñcunqꝫ moram purgari ꝛ tunc purgatur. vt. s. de doli excep. l. fideiussor. aut natura obligatiōis hoc non desiderat ꝛ tūc aut succedit in locū contemptus aut non. Primo casu purgatio non admittitur. vt. s. e. stipulatio ista. alteri per rationes quas. s. proxi. dixi. Secundo casu aut est talis pena que pōt peti cum principali ꝛ tunc nunqꝫ purgatur vt. s. de act. ꝛ oblig. l. traiectitie. §. de illo. aut est talis ꝙ non potest peti cum principali: et tunc aut pena est maior ꝙ vera rei estimatio aut minor vel equalis. Primo casu nō admittitur purgatio. vt. j. e. l. si ita. §. scia. Secūdo casu admittit̃ tibi concurrentibus vt hac. l. ꝛ. d. §. scia. fallit in. l. celsus. s. de arbitr. ꝛ. j. iudica. sol. l. iij. §. fi. sed nec ista distinctio videt̃ procedere. Primo in eo qꝺ dicit ꝙ propter fieri non purgatur contra eū facit. l. si in lege. §. colonus. s. loca. in eo qꝺ dicit speciale in. l. hoc edicto. contra eū facit. l. si cum excep. §. satis clementer. ꝛ. §. hec actio. s. ꝙ metus cau. ꝛ. C. de pena iudic. qui male iudi. auꝫ. nouo iure. ꝛ. j. de iure fis. l. edicto. Item qñ dicit ꝙ qñ natura obligationis desiderat admitti purgationē tunc admittitur. d. l. fideiussor. dic ꝛ melius ꝙ hoc ester natura obligationis vt. l. euictis. s. de euict. ꝛ dixi. s. in oppositionibus secūde partis in. ij. oppositione. sed est qꝛ offertur in res cum totali interesse. Item in eo ꝙ dicit penalē si est minor vel equalis purgari tribus ꝯcurrentibus: cōtra eum facit. l. magnam. C. de ꝯtraben. ꝛ cōmit. stip. quare dicunt alij vt Iacob. butri. in. d. l. ꝛ si post tres ꝛ sequaces. aut queritur de mora purganda seu preiudicio qꝺ venit ꝓpter morā ex cōtractu seu vltima voluntate aut que venit ex lege ꝓpter delictū simpliciter vel ꝓpter delictū mediāte mora. Primo casu aut moram nihil sequitur ꝛ tunc ex parte rei purgatur qñcunqꝫ: vt. s. de pericu. ꝛ cōmo. rei vend. l. illud. ꝛ. j. e. l. si seruum. §. sequitur. ex parte actoris purgatur. j. paucos dies vt. j. e. l. si ita quis. §. scia. ꝛ est ratio fauor rei et odium actoris immo qꝛ sic actori ius post moram sequitur sic exceptio ꝛ ideo ꝓprie hoc membrū non deberet hic poni sub membro qñ nihil sequitur nisi dicas non sequitur post morā. s. actio aut sequitur actio ꝛ obligatio ꝛ tunc aut fit nouatio prime ꝛ non purgat̃. vt. s. de act. ꝛ oblig. l. obligationū fere. §. fi. aut non fit nouatio prime ꝛ tunc dic aut sequitur pena certa ex hoīs dispositiōe aut incerta vt interesse ex legis dispositione tamen non ꝓducitur ex lege sed ex ꝯctu mediante lege. Primo casu si haberet diē in iudicijs purgaretur pena cōmissa circa preparatoria i dictorū vt. s. si quis cau. l. ꝛ si post tres. non circa decisoria vt. l. celsus. s. de arbi. in contractibus non purgatur. vt. d. l. traiectitie. §. de illo. s. de act. ꝛ obli. l. magnam. C. de ꝯhen. ꝛ cōmit. stipula. aut pena tantū ꝛ purgatur vsqꝫ ad lit. cōtest. vt. s. de penu leg. l. j. ꝛ qñ dies leg. ced. l. si cum prefinitione. aut legalis ꝛ indeterminata ex hoīs dispositione ꝛ tunc siue sit dies siue non purgat̃ predictis tribus concurrentibus vt hac. l. ꝛ. d. l. si ita quis. §. scia. j. eo. aut sequitur obligatio ex lege propter delictum ꝛ tūc aut mediante mora ꝛ dicit Guil. de acu. i act. arbitrarijs purgari vsqꝫ ad sñiam ferendam super pena: vt. s. ꝙ metus cau. l. si cū except. §. satis clementer. ꝛ. §. hec actio. ꝛ de publi. l. hoc edicto. sed si non sunt arbitrarie tunc secus: vt. l. qui ea mēte. j. de furtis. Sed hoc non placet per. d. l. qui ea mente qꝛ ibi venit pena ex delicto simpliciter preter morā: ꝛ ideo dic si vis in arbitrarijs purgari vsqꝫ ad sñiam per. d. l. si cum exceptione. in alijs per. d. l. hoc edicto. fm vnā lecturā put loquitur in non arbitrarijs. Sed si ponas illam arbitrariam potes dicere illā non purgari. ar. C. de rei vxo. act. l. vnica. §. exactio. si autē ex delicto simpliciter regulariter nō purgatur nisi lex expresse permittat. vt. d. l. qui ea mente. j. de furtis. ꝛ. d. auꝫ. nouo iure. C. de pena iudi. qui male iudica. ꝛ ideo tutius esset dicere in penis huiusmodi legalibus que ex delicto veniunt non habere locum purgationem regulariter fallit vbi expresse concedit vt. d. auꝫ. nouo iure. ꝛ. d. l. si cum exceptione. ꝛ. d. l. hoc edicto. Sed per suprascripta in pluribꝰ mēbris opponere potes predictam distinctionem. ꝛ ideo dicunt alij vt Guil. de acu. aut loquimur in casu in quo ꝓpter morā non succedit noua obligatio vel persecutio vel non est a lege introducta: et tunc queritur an possit purgari quo ad rei interitum presentem ꝛ dico ꝛ sic quandocūqꝫ vt. l. illud. s. de pericu. ꝛ cōmo. rei ven. ꝛ. j. e. l. si seruum. §. sequitur. ꝛ solu. matri. l. semel. aut quo ad alterius iuris retentionem ꝛ tunc aut loquimur de persona actoris ꝛ dic ꝙ mora pōt purgari intra modicū tempus arbitrio iudicantis vt. l. si ita quis. §. scia. j. e. l. vnde illum tertum intelligit ex parte actoris aut loquimur ex parte rei ꝛ tunc dic quo ad hoc ꝙ remaneat ius suū nō obstante mora pōt purgare post lit. contest. ꝛ post sñiam dum tamen tempora que sunt statuta ad executionem faciendam nō sint lapsa vt. j. eo. l. qui certarum. §. j. ꝛ. s. de petitio. heredi. l. item veniunt. §. idem recte. aut loquitur in casu in quo ꝓpter legem noua est itroducta actio obligatio seu persecutio ꝛ tūc aut contrahitur per modum accessorij qꝺ potest peti cum debito principali ꝛ eo casu mora semel cōmissa purgari non potest vt. C. de iudi. l. j. ꝛ. j. e. l. cum stipulanti. aut ista actio aut obligatio est per modum principalis ꝛ tunc instituitur ꝓpter moram noua obligatio. s. ad penam: ꝛ tunc illa cōmittitur ineuitabiliter nec potest purgari vt. C. de contrahen. ꝛ committen. stipula. l. magnam. ꝛ. s. de act. ꝛ obli. l. traiectitie. §. de illo. aut ista mora contingit per interpellationem ꝛ tūc aut ex ista mora succedit obligatio per nouationē ꝛ tunc ineuitabiliter committitur vt. s. de act. ꝛ oblig. l. obligationum fere. §. fi. aut non succedit per nouationē ꝛ tunc cōmittitur: sed potest purgari ante lit. contesta. prestando illud qꝺ deductum esset in prima obliga. vestitam vt. s. quando dies leg. ced. l. si cum prefinitione. aut succedit noua obligatio per. l. vt si promisi me facturū domum ꝛ est lapsum tantum tēpus quo perfici potuit ꝛ tunc aut loquimur in arbitrarijs ꝛ quandocunqꝫ ante sententiam potest purgari vt dicta. l. si cum exceptione. ꝙ metus causa. ꝛ dicta. l. hoc edicto. de publi. aut loquimur in penis non arbitrarijs ꝛ tunc pena cōmissa nō potest purgari. vt. l. si seruus. j. vi bono. rapto. ꝛ. j. de furtis. l. qui ea mente. aut ista obligatio que succedit non est introducta ad penam sed ad interesse ꝛ tunc aut illud qꝺ erat faciendum erat momentaneum ꝛ tūc potest illud fieri etiam post sententiam dum tamen tempora statuta ad executionem nō sint lapsa ꝛ ita intelligatur. l. fideiussor. s. de doli exceptio. aut illud non potest momēto impleri vt facere domum ꝛ tunc ante litem contesta. potest purgari post vero non: vt hac. l. Sed contra istam distinctionē multipliciter potest opponi per istam: quare alij vt Dy. dicunt si queratur qualiter mora purgetur aut adiecta est dies ꝛ pena aut dies tantum ꝛ non pena aut pena tantum ꝛ non dies aut nec dies nec pena. Primo casu aut loquimur in cōtractibus ꝛ non purgatur. ꝛ. C. de contrahen. stipula. l. magnam. ꝛ. s. de actio. ꝛ oblig. l. traiectitie. §. de illo. aut in iudicijs ꝛ tunc aut dies a lege aut ab homine. Primo casu admittitur purgatio vt. s. de arbitris. l. si cum dies. §. finali. aut ab homine et tunc aut circa decisoria aut circa preparatoria. Primo casu purgatio non admittitur vt. s. de arbitris. l. celsus. Secundo casu admittitur. vt. s. si quis cau. l. ꝛ si post tres. Secundo casu principali quando dies ꝛ non pena admittitur purgatio vsqꝫ ad lit. contest. vt dicta. l. si ita quis. §. scia. j. e. l. qui ratione. §. flauius. ꝛ hoc quando fuit dies expressa idem ꝛ si tacite intelligatur. vt. s. codē. l. si stipulatus essem abs te. ꝛ hic. ꝛ. j. eodem. l. continuus. §. item qui insulam. ¶ Tertio casu quando tantum pena committitur penā tamen interpellat vs solūit ꝛ purgatio admittitur vsqꝫ ad litem contestatam. vt. s. de penu leg. l. j. in princip. ꝛ quando dies leg. ced. l. si penum. ꝛ. l. si cum prefinitione. ¶ Quarto casu quando nec dies nec pena admittitur predictis tribus concurrentibꝰ vsqꝫ ad lit. contesta. vt hac. l. Sed ꝙ vsqꝫ ad sententiam admittat̃ sentit gl. C. de transact. l. si vt apud acta. vbi de hoc tetigi ꝙ forte verū est si paratus est rem prestare cum totali interesse. vt. s. dixi ꝛ equitate istarum legum ꝛ ita videtur sentire glo. s. de arbitr. l. si cum dies. §. fi. Sed predictam distinctionem Dyn. reprobant Pe. ꝛ Andr. hic: ꝛ Ray. in repetitione. l. ita stipulatus j. eo. dicentes quod in eo ꝙ dicit Dy. ꝙ quando est dies ꝛ pena extra iudicia purgatio non admittit̃ nō bñ dicit p. l. j. s. de penu leg. vbi dr̃ esse casus ꝯ ipm per hāc. l. inducēdo sic de die tacita ꝛ expssa pariter dꝫ disponi vt. s. e. l. quotiēs. ꝛ. j. e. l. ꝯtinuus. §. q insulā. sꝫ in casu huiꝰ. l. dies inest tacite vt hic apparet. ꝛ. l. si ita stipulatꝰ essem. s. e. ꝓterea ea q̄ tacite isunt si exprimant̃ nihil opant̃ vt. s. de leg. j. l. hec vba sꝫ i stip. d q̄ logt̃ hec l. iest tacite si nō fiat vt ꝓstet̃ iteresse vt. s. e. l. stiplatiōes. ꝟ. celsus. qre nō vr̃ Dy. bñ dicere i h mēbro. itē erubescimꝰ cū gd si ne lege dicimꝰ vt i auꝫ. de triē. ꝛ semis. §. ꝯsiderēmꝰ. Sꝫ Dy. nō

habet legē que hoc dicat. Nam.l.magnā quā allegat non ha
bet purgationem vt ibi euidenter apparet.§.de illo.quā alle
gat nihil facit q2 ibi loquitur de pena que veniebat per mo-
dum accessorij ⁊ sic poterat peti cū principali. Item Dy.di-
stinguit contractus a iudicijs cōtra.l.iij.§.idem.ff.de pecul.
vbi dicitur ꝙ in iudicijs quasi cōtrahitur.⁊ optime de tutel.
⁊ ra.distrah.l.defensor. Item queadmodum difficultas excu
sat in iudicio.vt.ff.si quis cau.l.ij.§.si quis ita.⁊ in contracti-
bus vt.ff.ad leg.rho.de iactu.l.si vehēda. ¶ Item in quarto
membro dicunt enim non bene dicere per.l.iij.§.fi. iudica.sol
ui. Sed tu salua. Dy. Non ob.l.j.de penu.leg. q2 ibi casus in
quo admittitur purgatio non habet diem sed tantū penam:
⁊ ideo casus purgationis refertur ad casum primum ⁊ ime-
diatum non ad remotū in prin.l.positum ad illud qđ diceba-
tur ꝙ pariter debꝫ operari dies tacita ⁊ expressa: dic ꝙ illud
est verū quo ad obligationē cum effectu cōmittendam ⁊ quo
ad moram inducendā.vt.d.l.quotiens.⁊.C.de iure emph.l.ij.
sed quo ad morā purgandam secus est quādo ab homine ex-
primitur vel quando a lege subintelligitur ratio q2 prouisio
hominis fortior est ꝙ legis.vt.ff.de fideicōmis.liber.l.filius.⁊
j.ad leg.corne.de fal.l.si quis legatū.§.fi.⁊ qđ not.C.si aduer.
ven.l.ij.⁊ qui potio.in pign.hab.l.assiduis.⁊ ideo qñ homo si
bi prouidet ista prouisio est fortior ⁊ fortiorē pducit effectū vt
purgatio nō admittatur ⁊ per hoc apparet solu.ad secundā
rationem qua dicebatur ꝙ in hac.l.inerat pena tacite ergo ex-
pressio nihil operatur q2 illud est verū si expressio fiat eo mo-
do quo inest.vt.ff.de here.insti.l.si quis semproniū.sed quan-
do ab hoīe exprimitur ideo exprimitur vt fortiorē habeat effe
ctum.q2 prouisio hoīs fortior est vt dixi. Non ob.tertia ratio
qua dicebatur ꝙ.l.magnam per Dy.allega.non inhibet pur
gationem q2 immo subtiliter intelligenti inhibet. in textu em̄
dicitur ꝙ in stipu.penali fiet obnoxius qđ nō sine ministerio
dicitur quasi excludit purgationē ⁊ penitētiam vt.ff.de edil.
edicto.l.quis sit fugi. nec enim ppie diceret obnoxius pene
si in eius potestate esset purgare ⁊ penā euitare vt.j.de regu.
iur.l.qui pōt.ff.si omis.cau.testa.l.j.§.qui in potestate.ff.de ac
quir.posses.l.non videtur.⁊.ff.de in integ.rest.l.nemo. Nō ob.
alia ratio qua dicebatur ꝙ in iudicijs quasi contrahitur et
ideo debꝫ esse idem in iudicijs ⁊ in ꝯtractibus quasi dicas ꝙ
purgatio admittitur ex equitate vt.ff.dixi: sed maior equitas
est in iudicijs ꝙ in contractibus vt.ff.dixi.⁊ ideo vnde distin-
xit Dy.inter iudicia ⁊ contractus. Non obst.vltima ratio de
leg.iij.§.fi.j.iudica.sol.q2 confiteor ibi esse speciale vt.ff.dixi ⁊
j.dicam ⁊ sic apparet distinct. Dy.fore veram in quolibet ei9
membro ⁊ perfici pōt in alijs etiam membris sic distinguēdo
cum queritur an admittaṫ more purgatio: dic aut obligatio
nascitur ex delicto vel quasi aut ex contractu vel quasi vel ex
vltima voluntate. Primo casu aut nasciṫ ex delicto vel qua
si simpliciter ⁊ tunc regulariter non admittitur purgatio: vt
j.de furt.l.qui ea mente.⁊.ff.de edil.edic.l.quis sit fugitiuus.
aut nascitur ex delicto vel ppter quasi morā ⁊ tunc purgatio
admittitur vt.ff.de public.l.hoc edicto.⁊ ꝙ metus cau.l.si cū
except.§.satis clementer.⁊.§.hec actio. Si vero descendit ex
contractu vel quasi vel ex vltima voluntate tunc aut loqui-
mur ex parte actoris ⁊ tūc aut loquimur de act.querēda aut
de acquisita conseruanda. Primo casu aut de actione ꝗren-
da super principali ⁊ tunc non admittitur purgatio: vt.ff.de
fideicōmis.liber.l.thays ancilla.§.intra.aut super accessorio
⁊ tunc admittitur purgatio tribus ꝯcurrentibus.vt.j.eo.l.si
ita quis.§.seia.cum ibi nota.aut loquimur de purgatione ex
parte rei ⁊ tunc aut post moram nō nasciṫ noua obligatio vel
actio vel persecutio aut noua nascitur. Primo casu aut loq-
mur quo ad periculum interitus ⁊ tunc puto purgationē ad
mitti vsꝫ ad lit.contest.⁊ in hoc cor. glo.ff.e.l.interdum.§.fi.
⁊ Ray.licet Pe. Ja.de ra. Andr.de pisis. Guil.de acu. Ja.
butrig.videātur dicere contrariū.sed forte male per.l. sed si
alia.ff.de ꝯsti.pecu.aut loquimur de purgatione quo ad iudi
cium excludendū ⁊ in hoc ꝯcor.omnes ꝙ purgatio qñcunꝫ
admittatur.vt.ff.de pcura.l.si reus.⁊ instit.de perpe.⁊ tēpo-
ra.act.§.fi. Secundo casu qñ noua nascitur tunc aut propter
fieri aut ppter non fieri. Primo casu dicunt Ray.⁊ Andr.
purgationē non admitti.vt.ff.eo.l.cum filius.§.in hac. indu-
cendo eā vt.ff.dixi.sed tu distingue aut loquimur in ꝯtracti-
bus bone fidei aut stricti iuris. Primo casu purgatio admit
titur intra paucos dies.vt.ff.loca.l.si i lege.§.colonus. Scđo
casu secus ⁊ ita intelligātur verba ipsoꝝ vel aliter ⁊ forte me
lius aut res est itegra ⁊ tūc purgatio admittiṫ trib9 ꝯcurrēti
bus aut non est integra ⁊ tūc nō admittatur vt.d.§.colonus.
vel posses istas duas coniūgere ⁊ dicere aut i ꝯtctibus stricti
iuris ⁊ non admittiṫ purgatio aut bone fidei ⁊ tūc aut res est
integra aut non ⁊ q̄ sit ratio differētie inter casum ⁊ casum.ff.
dixi. Secundo casu quando nascitur propter non fieri tu dic
aut id super quo cōmittitur secūda potest peti cū re principa
li aut non. Primo casu purgatio non admittitur vt.l.vnica.
§.exactio.C.de rei vxo.act.ff.de act.⁊ obli.l.traiectitie.§.de il
lo.⁊.j.eo.l.cum stipulati.⁊.C.de iudic.l.j. Secūdo casu aut id
super quo est cōmissa secūda offertur cū re principali aut nō.
Primo casu qñcunꝫ admittitur purgatio ⁊ intelligaṫ.ff.de
doli excep.l.fideiussor.⁊ quod not.in.l.vtiꝫ.ff.de arbitr. Se-
cundo casu aut super quo est cōmissa noua succedit in locum
contēptus aut non. Primo casu purgatio non admittiṫ vt.ff.
eo.l.stipulatio ista.§.alteri. Secūdo casu aut est adiecta dies
⁊ pena aut pena tantū aut dies tantū aut nec pena nec dies.
Primo casu aut loquimur in ꝯtctibus aut in iudicijs ⁊ ante-
ꝙ procedam est ratio inter membrū ⁊ mēbrum q2 purgatio p
cedat ex equitate ⁊ maior equitas sit in iudicio merito vnū ab
alio distinguitur vt.ff.dixi. ¶ Primo ergo casu.s.extra iudi
7 cium † non purgaṫ pena.vt.C.de cōtrahen.stip.l.magnam in
ducendo eam.vt.ff.dixi. Scđo casu aut loquimur circa ppa-
ratoria aut circa decisoria. Primo casu purgatio admittiṫ.si
quis caut.l.⁊ si post tres. Secundo casu secus: vt.l.celsus.ff.
de arbitr.⁊ est rō differentie inter casum ⁊ casum q2 circa de-
cisoria inest maior deliberatio: ideo succedit effectus magis
irreuocabilis.vt.ff.de re iudi.l.qđ iussit.⁊ hec pcedunt quan
do dies ⁊ pena sunt adiecta ab hoīe: secus si inessent a lege vt
hac.l.ratio quia puisio hoīs est fortior puisione legis vt.ff.de
fideicō.liber.l.si filius. Scđo casu videlicet qñ pena tantum
est adiecta ab hoīe tunc purgatio tribus concurrētibus siue
loquamur in ꝯtctibus.vt.j.eo.l.qui rome.§.flauius.siue in vl
tima volūtate.vt.ff.de penu leg.l.j.⁊ qñ dies leg.ced.l.si cum
prefinitione.siue loquamur in iudicijs.vt.ff.de arbit.l.si cum
dies.§.fi.⁊ est ratio differētie ab alio pcedenti membro q2 for
tior est puisio que pcedit in duobus.s. pena et die ꝙ i vno.s.
pena tm̄.vt.ff.de lega.iij.l.re ꝯiuncti.funiculus enim duplex
difficilius rumpiṫ vt in aut.de ꝯsangui.⁊ vteri.fratri.⁊ ex.de
treuga ⁊ pace.c.j. Tertio vero casu qñ adijcitur tantum dies
tunc purgatio admittiṫ tribus ꝯcurrentibus vt.j.eođ.l.si ita
quis.§.seia.⁊ est ratio differētie de isto membro ad primū: vt
dixi.ff.pxi.membro. ¶ Quarto casu qñ non adijciṫ dies nec
pena in contractibus admittitur purgatio ẜm formam hu-
ius.l.dic vt.j.iudica.sol.l.iij.§.fi.de ista purgatione more vi-
de qđ not.in glo.⁊ per Archi.xviij.dist.c.ppter.⁊ de concess.
preben.c.nulla.vbi videtur ꝙ iure canonico non possit mora
purgari.de hoc etiam vide qđ not.C.de pactis.l.si pacto.⁊ ibi
per Cy.⁊ Ni.de matarellis. indecisa que oīa in effectu tradi-
ta sunt hic. In glo.simul interesset mea.s.vltra estimationem
rei in obligatione deducte. Dyn.puta quia incidi in penam
alij pmissam facere et sic intelligiṫ interesse etiam extra rem.
Ja. In fi.⁊ hec vera nec hic nec ibi fuit pena apposita. Dyn.
In glo.ad hoc ibi prestatione interesse.s.estimatiōis domus.
Dyn. In fi.sed ibi specialiter permittit etiā post lit.contesta.
purgari ideo forte q2 hic interesse peto ⁊ opus vis facere ⁊ sic
aliud soluere vis ꝙ peto satis enim ꝙ hoc permittiṫ tibi vsꝫ
ad cōtest.secus in stip.que sit in dando q2 ibi semper peto qđ
dare pmisisti: ⁊ ideo etiā post lit.ꝯtest.dando q2 facis qđ sem
per intendo purgas moram.vt.ff.manda.l.hominem. ibi iam
aut solutum fuisse quid mea intersit: tunc enim et intantum
prestaretur.argumen.ff.de arbitris.l.si cum dies.§.fi.de con-
stitu.pecu.l.sed si alia.j.eodem.l.si ita quis.§.seia. Jac.⁊ hoc
crederem sufficere quo ad declarationem huius legis ⁊ eius
materie ipse tamen Andr.in sua repetitione amplius se extē
dit ad alia que non respiciunt directo presentem materiā di-
cens ꝙ lex ista loquitur de tribus scilicet de obligatione fa-
cti: de petitione interesse: ⁊ de more purgatiōe.de quibus tri-
bus vltra predicta querit si ex mora noua successit obligatio
ad iteresse ⁊ postea desinat iteresse an stipulator agere possit
ad interesse non obstante ꝙ interesse desierit. de ista questio-
ne nota.ff.si quis cautio.l.qui autem.§.j.⁊ facit quod not.per
Dy.vtrum superueniens excuset a pena precedentis culpe:
ff.de impensis in reb9 dotali. factis.l.et in totum.⁊ dixi.C. de
postulando.l.quarta.⁊ totum quod hic recitat ipse Andr.in
questione predicta posui.ff.eodem.l.eadem.§.cato.versiculo.
adhuc quero vbi expediui ipsam questionem. Item querit
an factum sit in obligatiōe et an precise compellatur ad ipm
factum de istis questionibus dic vt dixi.ff.eodem.l.ij.§.item
si in facto.⁊.l.stipulationes non diuiduntur.§.celsus. Item
querit quando in obligationibus faciendi est ꝯtra obligatio
nē cū effectu vt agi possit.de hoc dixi.d.l.stipulatiōes nō di.
versi.plane

ver. plane. ⁊ l. vbi autem. §. qui id qd. Itē q̄rit quid sit ī obligatione dandi: de hoc dixi ea. l. vbi aūt non apparet. §. fi. Itē querit quid sit in petione in abligationibus facti. de hoc plene dixi dicta. l. stipulationes non diuidūtur. §. celsus. Item querit aut ī obligatiōe in diem sit nata actio: de qua dixi totum quod ponit hic in dicta. l. stipulatio. non diui. in vltima questione.

Vide hic Jo. de imol. et ante eum Bar.

In executione. Hec. l. est diuisoria ⁊ partium indiuisarum. ⁊ ideo summari non pōt ſm Ja. butri. qui dicebat ꝙ siue lex diffiniat siue diuidat siue regulaȝ tradat summari non pōt quia qdcunqȝ horum triū lex faciat necessaria sunt oīa verba que in ipsa. l. ponunť: ⁊ ideo nō pōt detrahendo verba magis in summa verborū reduci in executionibus. Breuiter collige ex hac. l. ꝙ aut in obligatione est quātitas aut spēs certa aut factum indiuiduū aut res gn̄aliter aut alternatiue ꝓmissa aut prestatio euictiōis. In primo casu loquitur. §. prima species. In secundo versiculus: scd̄a ad opus. In tertio ꝑ parte ⁊ ver. idem iuris. In quarto insolidum ver. Dy. vel diuide primo in tres partes. In prima ponit quadruplicē esse formam petendi ⁊ exigendi. In secunda declarat mēbra. In tertia exēplificat. Ibi secūda nam interdum. Tertia ibi prima spēs. Iterum subdiuidiť ī sex. In prima ponit qn̄ petitio ⁊ solutio est hincinde diuisibilis. In secunda qn̄ hincinde indiuisibilis. In tertia qn̄ petitio est diuisibilis: sed partis solutio non affert liberationem. In quarta qn̄ petitio. i. denūciatio est indiuisibilis: ſȝ tātum prestatio est diuisibilis. In quinta parte ponitur casus qui tendit ad tertiā speciē. In vltima poniť non⁹ casus. Scd̄a ibi scd̄a est op⁹ Tertia ibi ꝑ parte. Quarta ibi īsolidū. Quinta ibi itē si ita. Sexta ibi qcunqȝ. Litterā expone vsqȝ ad. §. si ita. Ibi ī excusationibus. i. in excusatione faciēda ex obligatione ꝯ heredē promissoris. Dy. Ibi possimus ⁊ ꝑ parte petere nocere habemus. Dy. vt patebit in. §. prima spēs vbi de hoc habes exempla: ⁊ ꝑ hoc. C. si cer. peta. l. j. Dyn. Ibi necesse est a quolibet heredū promissoris. Dy. Ibi non possit ita ꝙ liberatio ꝯtingat in parte soluta qꝛ in veritate non contingit ⁊ de hoc sunt exempla in versi. secunda ad opus. Dy. Ibi admittat sectionem. i. diuisionē: ⁊ dic. i. licet quilibet heredū soluendo partē opere except. liberetur. Old. In ver. prima species q̄ est diuisibilis quantum ad petitionē ⁊ solutionem. Dy. Ibi ⁊ solutio ⁊ liberatio in parte soluta siue sit quātitas siue certa species. vt. s̄. eo. l. ij. j. respon. ⁊ ver. si tamen hoiem. ⁊. j. de solu. l. si stipulatus. §. qui decē. Ol. Ibi ad portiones hereditarias diuisas vel indiuisas. Old. Ibi secunda que est indiuisibilis quantum ad petitionē solutionem ⁊ liberationem. Old. Ibi quia operis effectus terminati ex certo fine. et dic effectus. i. executio ⁊ ideo quilibet heredum tenetur insolidū ⁊ nō liberatur soluendo partem vt. s̄. e. l. ij. §. ⁊ ideo. ⁊ ad leg. falcid. l. si is quadraginta. §. quedam. Dyn. ⁊ Old. Ibi scindi non pōt: quia certam formam habet que excusatione contigit: vt. d. §. quedam. Ol. Ibi omnes teneri ad penam ꝑ hereditaria parte. vt. s̄. e. l. §. cato. Dy. Ibi de ista materia plene dixi ⁊ sic hene aduersatur vel dic insolidū sed pro parte fit executio ⁊ ita est exemplū ad quartam speciē vbi ago insolidum ⁊ ꝑ parte tantum consequor. Old. Ibi ꝓhibeor ad hoc. s̄. e. l. idem iuris ad fi. Oldr. Ibi sarciet dānum coheres cuius prohibitio fuit causa stipu. cōmittende contra certos coheredes. vt. s̄. eo. l. ij. §. item si in facto. ⁊. §. ex his. ⁊ ibi not. Old. In versi. ꝑ parte transit ad tertiam speciē que est diuisibilis quo ad petitionē sed indiuisibilis quo ad solutionē ⁊ liberationem. Oldr. Ibi non pōt vt pro parte liberatio contingat sed pendet. vt. s̄. e. l. ij. Ja. Ibi hominē incertum. i. in genere. Dy. Ibi nisi insolidum vt liberatio contingat pro parte soluta. Dyn. Ibi alioquin. i. si partis solutio partis liberationē induceret ⁊ sic probat per modū reducendi ad inconueniens. Dy. In ver. insolidum. hic transit ad quartam speciē que est īdiuisibilis quo ad petitionem ⁊ diuisibilis quo ad solutionē ⁊ liberationem. Old. Ibi assistere. i. defensionem rei subire. Old. Ibi fugiente ita ꝙ portio non sit defensa. Dy. Ibi omnes tenebuntur ꝑ parte illa que a nemine est defensa. Old. Breuiter ergo colligeꝗꝛ aut in obligatiōe est quantitas aut species certa aut factum indiuiduum aut res generaliter vel alternatiue promissa aut prestatio euictiōis. Primo casu loquitur. §. prima species: vbi dicitur ꝙ petitio debet fieri ꝑ portionibus hereditariis. vnde videtur obst. l. si possessor. s̄. de rei vendi. So. aut loquimur in reali aut in personali. Primo casu loquitur cōtrarium. Secundo hec lex. ¶ Secundo opp. contra premissa de. l. ij. §. si heres. s̄. cōmoda. ⁊. j. de preto. stipul. l. ij. §. fi. Sol. ibi tenebantur ad rei restitutionem hic vero ad dationem. ¶ Tertio op. contra. §. secunda. et videtur ꝙ ista stipulatio operis non sit īdiuisibilis. vt. s̄. eo. l. in stipulationibus. §. operarum. Sol. vt ibi dixi in. l. stipulationes non diuiduntur. s̄. eo. ⁊ scias ꝙ glo. que est hic que incipit vbi neqȝ petitio que tenet ꝙ ex parte stipulatoris ⁊ ꝓmissoris stipulatio operis est indiuisibilis vera est licet aliter ⁊ male dicat glo. in. d. l. stipulationes non diui. in fi. glo. magne. ⁊ dic vt ibi dixi. vt ergo tollantur contraria ita distinguit vt sciatur: ꝓ qua parte heredes tenentur actione que contra defunctum competebat. dic aut conueniuntur actione reali aut personali. Primo casu aut fuit lis ꝯtesta. cum defuncto ⁊ tunc quilibet heredū tenetur pro hereditaria portione etiam si vnus rem petitam insolidum possideat. vt. j. de preto. stipu. l. ij. in fi. aut non fuit contestata ⁊ tunc tenetur quilibet pro parte quam possidet vt. s̄. de rei ven. l. si possessor fundi. si autem personali conueniuntur tūc aut ad dationem aut ad rei restitutionem. Primo casu habet locum hec. l. §. prima species. si speciei aut simplicis obligationis aut alternatiue si simplicis quilibet tenetur ꝑ parte hereditaria. vt. s̄. de leg. ij. l. si tibi homo. §. si fundus. si alternatiue tunc idem ꝙ in obliga. generis quia quilibet tenetur pro parte tamen prestando partem non contingit liberatio si hec debet res a ceteris heredibus non fuerint solute. vt hac. l. ver. idem iuris. vt. s̄. l. ij. §. ex his. ⁊ de conditio. indebi. l. si non sortē. §. fi. Si generis quilibet tenetur pro parte tamen soluendo partem non contingit liberatio. vt hac. l. §. pro parte. ⁊ dicta. l. ij. §. ex his. s̄. eo. Secundo casu quando rei restitutio est in obligatione idem dicendum est ꝙ in reali dictū est in preall'. l. ij. j. de preto. stipu. ⁊ dicto. §. si heres. ⁊. s̄. de vi ⁊ vi arma. l. si plures. cum si. ¶ Tertio quando ad factum aut diuiduum ⁊ tunc idē ꝙ in dando vt. s̄. eo. l. eadem. §. cato. ver si. at si de eo. si indiuiduum quilibet tenetur ad ipsum factum vt hac. l. §. secunda. ⁊ dicta. l. ij. §. ex his. s̄. e. tamen ad penam vel interesse si non fiat qd̄ in stipulatione deductū est quilibȝ tenetur pro hereditaria parte etiam si ab vno solo herede nō fiat vt dicto. §. cato. ver. ab omnibus. de quo dic vt ibi plene dixi. ⁊. s̄. e. l. stipulationes non diuiduntur. Dy. In glo. idem in certa specie in fi. vt. j. de solu. l. idem si stipulatus sum mihi aut titio. §. si lancem. ij. respon. ⁊ arg. s̄. de leg. j. l. si tibi homo. §. si fundus. ⁊ est casus. s̄. e. l. ij. §. fina. tamen hominem quod intellige verum esse nisi dationi quantitatis vel certe speciei fuerit adiecta pena quia tunc speciei vel quantitatis parte soluta nihilominus insolidum pena committitur. vt. s̄. eo. l. v. §. si sortem. al's incipit si tu sortē. ⁊. j. hac eadem. l. §. item si ita. et dic vt ibi. Old. In glo. ꝙ si pro sed: ibi sed ad primum membrum. vel dic vt. s̄. proxi. dictum est quando agitur ad ipsum factum cuius effectus non diuiditur ⁊ tunc insolidum ⁊ ſm hoc pertinet ad secundam speciem secus quando agitur ad pecuniam debitam ratione pene vel interesse quia non est factum vel quia contra factum est quia tunc agitur pro parte ⁊ hoc sequitur ⁊ ſm hoc pertinet ad primam speciem ⁊ pro hoc. s̄. si seruitus vendi. l. loci corpus. §. si fundus. Ja. vel dic ꝙ mixtim tractat de vtroqȝ ⁊ sic tam ad primam q̄ ad secundam potest referri. Dy. In glo. vt liberetur in fi. vel dic vt ibi not. Oldr. In glo. nam solutis in fi. adde hic. §. j. eodem. item si ita. nā ille. §. sapit naturā alternatiue obligationis: nam ⁊ ibi vel totum fundum vel totam penam sequi debeo. Ja.

Item si ita. Stipulatio facta sit si incipiendo a precedenti stipulatione hoc modo fundum titianum dare ꝓmittis ⁊ si non dederis centum ⁊ secundum hoc fundus erat in promissione. Dyn. ¶ Opponitur quia videtur ꝙ recipiendo partem fundi sibi preiudicauerit in commissione pene pro parte soluta. vnde videtur obstare. s̄. de lege commissoria. l. de lege. ⁊. l. post diem. ⁊. C. de pactis inter emptorē ⁊ vendito. l. commissione. ⁊ argu. s̄. si quis cau. l. ij. in princip. ⁊ de eo ꝙ certo loco. l. fina. Sol. dicit glos. aut volenti creditori fuit facta ptis solutio ⁊ tūc loquunť contraria aut ignoranti ⁊ decepto. ⁊ tunc secus vt hac lege: argumen. l. si quasi. s̄. de pignor. actio. Tu dic secundum Ray. ꝙ sibi non preiudicauerit in aliquo: ⁊ hoc etiam videtur tenere glos. s̄. familie herciscunde. l. heredes. §. in illa. ⁊ communi diuidundo. l. communi diuidundo. ⁊ Jaco. de are. s̄. eodem. l. eadem. §. cato. vbi ipse respondet ad. l. ij. s̄. si quis cautio. quia ibi in totum erat facta solutio hic vero pro parte ⁊ hoc etiam tene cum iste textus loquatur indistincte ⁊ accedat dictus. §. in illa. et hoc probat similitudo que hic fit in versiculo quemadmodum. Non obstant contraria quia in. l. post diem. et. l. de lege. commissorie dies venerat: sed hic eo tempore quo soluitur pars fundi pena nou est commissa: et ideo

iuri de futuro non potuit renunciari. Preterea.l.si ita.de lega.ij.⁊ si quis caut.l.ij.⁊.l.vlti.de eo ꝙ certo loc. loquūtur in penis iudicialibꝰ ⁊ arbitrarijs non in ꝯuentionalibus vt no. dicta.l.vlt.de eo ꝙ cer.loco.⁊ puto ꝙ predicta distinctio glo. quam predixi traxerit originem ex his que not.s̃.de tritica.l. in hac.contra q̃ not.⁊ melius.s̃.de dolo.l.eleganter.§.non solum.⁊ approbatur ibi illa glo.per Gui.⁊ Jac.butri.in.d.l.in hac. ¶ Secundo op.hic dicitur ꝙ recepta parte fundi pena committit̃ isolidum.vnde videtur ob.s̃.de doli excep.l.apud celsum.§.labeo.⁊ arg.j̃.de reg.iur.l.bona fides non patitur. So.dicit glos.ꝙ iste creditor partẽ fundi receptam vel eius estimationem cõputare in sortẽ accedit qđ notat̃.d.§.in illa.⁊.s̃.eo.l.v.§.si sortẽ.hec solu.simpliciter non placet Pe. nec Ray.qꝛ multum refert vtrum illud qđ est pro parte cõsistat in specie vel quantitate.Nã primo casu non retinebitur per creditorẽ donec insolidum fuerit pena soluta: vt.j̃.de solu.l. si cum aurum.⁊.l.si non sortẽ.§.si centum.s̃.de condi.indebi. non dico ꝙ admittatur cõpensatio speciei ad quantitatẽ qꝛ hoc non est verum vt.s̃.de pign.act.l.si conuenerit.Secundo casu cõpensaretur in penam vt not.d.§.si sortẽ.⁊ ita intelligatur hec glo. ¶ Tertio op.hic dicitur ꝙ si est facta partis solu.in nihilum ꝓdest:immo videtur ꝙ sic.qꝛ fundus est diuisibilis ⁊ ideo parte soluta deberet pro parte obligatio extigui vt.j̃.de solu.l.si ita stipu.§.j.Sol.⁊ per hanc solu.apparet in isto.§.duplex lectura aut ponis ꝙ fundus erat promissus et tunc partis solu.nihil prodest quominus pena cõmittatur ⁊ ita intelligatur iste.§.licet partis solu. pro parte extinguat primam principalem obligationẽ vt in contrario.Vel dic secundo ꝙ hic erat fundus in obligatione sed tantũ in ꝯditione:⁊ ideo partis solu.nihil ꝓdest nec quo ad ipsum fundũ qꝛ non est in obligatione ⁊ ideo non põt in parte contingere liberatio vt.j̃.eo.l.decem.nec quo ad ipsam penam quominus in solidum cõmittatur vt in isto.§. ¶ Itẽ op.ad fi.huius.§.de l.vlti.s̃.quib.mod.pig.vel ypo.sol.⁊ Sol.vt ibi not. ¶ Alterius quere ꝑ expeditione glo.de tali q̃stione aliquis promisit fundum dare sub certa pena decessit pluribus heredibus relictis vnus heredum dedit partẽ nunquid possit aliũ cõpellere vt reliquam partem prestet.So.dicit glo.puto ꝙ sic vel per iudicem vel per iudicium sortis vel quia scribitur maiori parti.vt.C.cõia de lega.l.fi.de lega.j.l.huiusmodi.§.fi. ⁊.s̃.de pact.l.maiorem.contrariũ not.s̃.e.l.ij.§.ex his.⁊ probatur.s̃. famil.hercis.l.herede.§.in illa.⁊.§.si incerto.vnde vnus compellit alium ad confirmationem huius accedit.s̃.de serui.rusti.predi.l.per fundum. Item qꝛ quando cõmune est aliquid aliquibus vt singulis concedens non cõpellit prohibentem: vt.s̃.cõmu.diui.l.sabinus.ergo ita in ꝓposito non ob.ꝑsona legata per glos.ꝙ alter cõpellatur per iudicium sortis: quia illud est verum qñ tractatur de electione pluribus concessa in qua tertij non versetur preiudicium vt.d.l.fi.cõmu.de leg. Non ob.ꝭm dictum glo.ꝙ per iudicem compellatur qꝛ illud habet locum qñ tractatur de electione pluribus cõmissa ⁊ in qua versatur tertij preiudiciũ vt not.insti.de satisdat.tuto.§. si autem.ꝙ hic nõ est ob.tertium dictum ꝙ stetur maiori parti qꝛ illud locum habet quando est cõmune pluribus vt vniuersis vt.l.qđ maior.ad municip.non vt singulis qꝛ tunc notanda est regula.⁊ instantia regula est quod non statur maiori parti immo quilibet rõe iuris sui põt ꝯdicere vt.d.l.ꝑ fundum.⁊ quod not.d.l.ij.§.ex his.s̃.eo. fallit in.d.l.maiorem.s̃. de pact.⁊ rõ specialitatis ibi not.⁊ inducitur iste.§.in arg.ad questionẽ emphiteote qui decessit pluribus heredibꝰ relictis ꝙ vno solo cessante aperiatur res tota ad idem.d.l.heredes. §.in illa.s̃.fami.herc.licet illa loquatur in pena ꝯuentionali ⁊ de hoc not.s̃.cõi diui.l.cõmuni diuidundo. ⁊ dixi.C.de iure emphi.l.ij. ¶ In glo.huiusmodi in fi.⁊.l.eadem.§.cato. ⁊ ibi ponit̃ ratio.Dy. In glo.qui dari in fi.sed in modũ ꝯditionis adiectus.sed prima verior quantũ ad tex.qđ patet:dum dicit in fi.fundus ⁊c̃.virtute enim copulatiue ostenditur ꝙ alia ꝑtiua et: sed solũ si fundus ⁊ tũc vltima verior videretur. In glo.quin pena ibi cõmittitur pro parte:de hoc dic vt dixi.s̃.in solutione primi ꝯtrij.vel posset intelligi Jo.opinio quando solu.partis foret facta iam commissa pena qꝛ si autẽ per partis solutionem non euitaret̃ pena cum iuri futuro renunciari nõ posset nisi per pactum: vt.s̃.de lega.ij.l.si ita scriptum.§.fi.et not.C.de pact.l.j.Dyn. Ibi.§.si pacto.alij magis probant ꝙ insolidum cõmittatur pena:⁊ si pecunie fuit pars soluta cõputetur.vt.s̃.de condi.indebi.l.si non sortẽ.in princip.si species tũc soluta pena illa pars speciei cum dicatur. vt eadem l.si non sortẽ.§.fi. Jaco.de hoc dixi.s̃.eo.l.in secunda oppositione.⁊ no.s̃.eo.l.v.§.fi.⁊.l.eadem.§.cato.⁊.s̃.fami.herci.l.heredes.§.si incerto.⁊ not.s̃.e.l.ij.§.ex his.⁊ dixi.s̃.in q̃stione.

Quicunq;. Qui curauit ne conditio impleretur perinde tenetur ac si foret ipleta.h.d. Glo.hoc fallit ibi quando licet ipedire hoc est quando de natura negocij est vt pro posse impediã exercendo vires meas sicut in q̃stione glos.qñ promisi penam si viceris me iacendo iaculum tacite enim hoc casu agitur de natura negocij plus iaciendo ꝙ hoc faciam ⁊ ideo pro expresso habendum est: vt s̃.si certum petatur.l.cum quid. In eadem glo.in fi.et dic vt ibi.Dynus.

☞ Pluralitas stipulationum insurgit ad pluralitatẽ rerum specialiter expensarum.

Quod dicitur. Ad pluralitatem rerũ † specialiter expensarum insurgit pluralitas stipulationũ.h.d. Quero primo quid si fui stipulatus a te rem istam ⁊ illã non facta noiatione rerum sed per demõstrationẽ fuerũt certificate nunquid erunt plures stipulationes: dic ꝙ sic. ⁊ hoc videtur sentire glo.⁊ hoc tenet Pe.per.l.certum.s̃.si cer.peta.⁊ de materia ista no.⁊ dixi.s̃.e.l.scire debemus. Item inducit Dy.hanc.l.ad questionẽ si quis vno impetu intulit plura vulnera puta cum furca an pluries puniatur vel semel tantum hic est ar.qđ pluries de hoc plene dixi.j̃.de priua.delict. l.nunq̃.⁊ de iiur.l.pretor.§.si mihi plures. Item Ja.de are. inducit in ar.ad aliam q̃stionem ꝙ si plures cause alicui sint cõmisse seu siquidem separatim singulis enumeratis qđ tot sint necesse ꝑpetuationes iurisditionis quot sunt cãe nec sufficiat vna perpetuatio pro omnibus ꝑ hoc.j̃.ad turpil.l.j.§.si plura.de oper.no.nun.l.de pupillo.§.si in pluribus.secꝰ vbi sub vno vniuerso puta cõmittitur cognitio causarum matrimonialium que vertunt̃ in tali loco:tũc enim sufficit vna perpetuatio in vna dictaꝝ causarũ pro omnibus. de hoc vide in Spec.de iudi.de lega.§.restat videre.ver.quid si.super duobus articulis faciũt etiam ꝑdicta ꝙ si quis fuerit excõicatus pluribus excõicationibus qđ plures requirantur absolutiones de quo dixi in.d.§.si in pluribus.⁊.d.§.si plura.⁊.j̃.de appel.l.scio. ¶ Itẽ facit si monasteriũ habebat priuilegium in possessionibus alicuius loci vel territorij si monasterium sit vsum iurisditiõe in qbusdam possessionibꝰ sʒ non in oĩbus vtrum impediat̃ prescriptio quo ad illas in quibꝰ nõ est vsus ⁊ conseruetur priuilegiũ etiam in illis ⁊ per hanc.l.videt̃ posse distingui vtrũ nominatim sit datũ priuilegiũ super singulis possessionibus ⁊ tũc non impediat̃ prescriptio in illis quibus vsus non est an in vniuerso ⁊ tunc vtẽdo in vna sufficiat pro oĩbus ad hoc accedat.s̃.de dam.ĩfect.l.damni.§.si is. de serui.rusti.predio.l.vna.quemad.serui.amit.l.si stillicidium. ⁊ quod dixi in.l.j.§.finali.s̃.de aqua pluuia arcenda.et quod not.per Cy. ⁊ dixi.C.de excusa.tuto.l.volũtarie.ver.ad idem facit.⁊ idem posset dici in iurisditione ꝙ vtens iurisditiõe in vno loco sibi reseruat in alijs.⁊ ad hoc ex̃.de offi.archid.c.dilecto.⁊ dixi.C.de iurisdi.om.iud.sup rubrica.v̾si.an archidiaconus.⁊ an non vtẽdo perdat̃ priuilegiũ.vide ꝙ not.per Inno.ex̃.de consti.c.cum accessissent.

Nemo rem suam. Stipulatio nõ valet si icipere debeat a casu extinguibili.h.d. Ibi futuram incõmutabiliter ⁊ non ꝑcedente contractu vel quasi: ⁊ ꝭm hoc non ob.§.si quis sub conditione.qꝛ licet sit mihi legata tñ põt nõ esse mea si repudiauero legatũ ⁊ ꝭʒ hoc nõ est necessaria. Prima expositio gl.nec scđa ꝓcedit qꝛ põt tꝑe extãtis ꝯditionis nõ esse mea.vt.s̃.e.l.si rem meã.dic ergo casum ꝭm opi.Mar.notatã in glo.in ver. vel dic vt si stipuler. Dy. ⁊ Pe.vel ponas casũ in nube. Ibi stipulat̃.i.stipulãdo cõmodum cõsequit̃.Dy. ¶ Op.ꝙ hec.l.distiguere debuerit vtrũ sit futura mea ex cã lucratiua ⁊ nõ teneat an ex onerosa ⁊ tũc teneat.⁊ ideo ob.vr̃.s̃.de act.⁊ obli.l.si is.⁊.l.seq.So.glo.confitetur oppositionẽ ⁊ hec.l.intelligat̃ ꝭm illas:sed hanc solu. destrue sic:ista sunt paria fieri ĩ tẽpore ⁊ ꝯferri ĩ tꝑs. vt.C.de dona.ante nupt.l.qđ sponse.⁊.s̃.de hered.insti.l.in tꝑs.sed si res de ꝑsenti esset mea ex cã onerosa ipsã stipulari nõ possem vt.s̃.e.l.si rẽ.⁊.l.nemo.ergo eodẽ modo stipulatio non tenebit collata in tꝑs quo mea futura est ex cã onerosa.nõ ob.l.in cõtrariũ allega.qꝛ debẽt ĩtelligi qñ dies obligatiõis vtiliter cessisset ⁊ sic eo tꝑe q̃ res nõ est mea adhuc sʒ hic dies obligationis iutil'r cederet si stip.valeret qꝛ cederet eo tꝑe q̊ res ẽ mea ex h ergo ꝯcludo ꝙ ꝑma lectu.nõ ꝓcedit ⁊ alia rõne ꝭm glo. dicebatur

Textꝰ iste est singularis ꝭm Dy. et Alex. hic ad hoc ꝙ lʒ mora principalis debitoris noceat fideiussori tñ est intelligẽdũ eẽ verũ nisi creditor prius fuisset cõstitutus ĩ mora a debitore ꝭm Bolog.ĩ addi.⁊ hʒ tres lecturas ꝭm Jo.de imo.hic.

dicebatur enim ꝙ si stipulor rem in casu quo est mea futura ex causa lucratiua ꝙ stipulatio non tenet hoc sīr est falsum: vt leg. nomine ca.l.j.§.si quis sub conditione.⁊ ideo glo. recedit a prima lectura ⁊ est dicendum stip. tenere. Non ob.ista.l. quia debet intelligi ꝙ non vtiliter stipulatur quo ad vtilitatem.vt in fi.exposui in sui tñ substantia stipulatio bene tenet: vt.d.§.si quis sub ꝯditione.simile.s.e.l.qui bis.⁊.l.qui vsum fruc.sed ⁊ hec lectura videtur falsa. Nam intellectus istius.l. est queadmodum quis stipulari non pōt rem suam de presenti:vt.d.l.nemo.s.e.ita non possit stipulari meū casum quo est sua futura.vt.d.l.qđ sponse.C.de dona.ante nup.⁊.l.in tempus.de heredi.insti. ⁊ ad.§.si quis sub conditione. Rñde ꝫm Pe.ꝙ ibi allegabatur res aliena q̄ non erat testatoris vel posito ꝙ esset testatoris non erat infallibiliter ex prima cā futura legatarij:qꝛ posset esse ꝙ ante conditionē decederet vel ꝙ legatum repudiaret vt pdixi. Si vero stipulor in eum casum in quo infallibiliter res est futura mea tunc stipulatio non tenet vt hac.l. Sed si teneas ꝙ in.§.si quis sub ꝯditione.res esset testatoris ⁊ stipulatus fui rem illā in eadem cōditione in qua erat legatum mirabile videtur qualiter agere potero ex ipsa stipulatione qꝛ adueniente conditione res transit in dominiū legatarij.vt.C.cōia de leg.l.j.quomodo ergo ad ipsam agi poterit actione personali ex stipu. So. dicit glo.insti.de legatis.§.j.qđ agitur ad ipsam possessionē. vt.s.de triticarijs. l.j.§.fi. Alij dicunt ꝙ est speciale hoc casu sicut dicimus ī fure.vt.s.vsufru.quemadmo.ca.l.fi.alij dicunt vt Ja.de are.ꝙ legatarius habeat ad ipsam rem rei vēdi.⁊ personalem actionem est,introductū in fauorē ipsius ⁊ ideo si ipse velit rē petere tanꝙ suam intentando rei vendi. videtur nolle petere tanꝙ sibi debitā preiudicat sibi in personali qđ potuit qꝛ fauori suo potuit renunciare. Item petendo personali tanꝙ debitā videtur renunciare rei ven.qđ potuit vt prediri.⁊ per hoc cōcludes ꝙ siue agatur personali ex testamento siue ex stipulatione vt.l.non quocūq;.§.verbis.⁊.l.si seruus.§.si tibi.⁊.l.huiusmodi.§.qui seruum.de leg.j.non poterit agi rei ven.alij dicunt. Tertio ꝙ in.l.ista sic ponitur casus:heres stipulatꝰ fuit partum ancille pgnantis alteri legate sub ꝯditione in casum ꝙ dicti legati conditio deficiat et sic videtur stipulatus fuit partum ancille in casu quo ancilla remanebit sua ⁊ sic nō valet quia partus sequitur ventrem.vt.C.de rei vendi.l.partū. et.l.voce ancillam. Ista lectura non placet:qꝛ hoc casu cōtingere poterit ꝙ illo tēpore quo deficiet ꝯditio legati ista ancilla reperietur alienata ⁊ sic non videretur stipulatus rē in casum quo sua futura esset hoc ergo casu quia in defectum conditionis legati non est infallibiliter partus futurus stipulatoris attēto qđ euenire posset stipulatio teneret.vt.s.e.l.si rē. cum ibi nota.quare dicunt alij vt hic colligitur ex vltima gl. parua ꝙ stipulatus fui sub cōditione intrinseca. His verbis expressis in eum casum quo res mea futura est: ⁊ hāc approbant ⁊ eam etiam videtur approbare Ja.de are.vnde distinguit aut stipulor rem sub conditione intrinseca. His verbis expressis in eū casum quo res mea futura est aut sub alia ꝯditiōe extrinseca vcȝ si nauis ex asia venerit vel simili. Primo casu stipulatio non tenet vt hac.l. Secundo casu aut sub illa conditione nō erat res mea futura aut sic. Primo casu stipulatio tenet.vt.s.e.l.si rem.cū ibi not. Secūdo casu aut est mea futura infallibiliter aut non. Primo casu non possum stipulari siue sit mea futura ex cā lucratiua siue onerosa.vt.d.l.qđ sponse.C.de dona.ante nupt.⁊.s.de here.insti.l.in tēpus. Secundo casu stipulatio pcedit:vt.d.l.j.§.si quis sub ꝯditione. vt leg.no.ca.vel dic ꝫm Ja.de are.aut stipulatio fit sub conditione expssa si stipulātis facta fuerit ⁊ non vȝ vt hic.⁊.s.e.l.si rem.nam tps explete cōditionis attenditur aut conditio sub qua futura erat stipulātis solū exprimitur ⁊ tūc vtriusq; aut eandē cām vt in cautione legati ⁊ eo casu refert aut stipulatꝰ sum pstari ⁊ hec est vtilis: vt.s.e.l.nemo.aut dari ⁊ eo casu si eligo eam vt debitā recte etiā ex stip.peto dari sicut ⁊ ex testamento actione vt.s.de leg.ij.l.si cum filius.§.varijs.⁊ de leg. j.l.huiusmodi.§.fi.aut eligo vt meā ⁊ tunc cū mea sit vt dictis ll.⁊.s.si cer.peta.l.proinde.male intendo mihi dari cū āplius mea fieri non possit.vt insti.de act.§.sic itaq;.⁊ de lega.l.si rē. nam legata mihi re ppria testatoris ad eā habeo duplicē viā vel personalem ⁊ tunc vt debitam vel per realem ⁊ tūc vt ad meam. Nam qđ habeam rei ven.mei fauore est cui possum renunciare vt.C.de pact.l.si quis in conscribendo.aut vtriusq; est causa diuersa ⁊ tunc si vtraq; est lucratiua idem vt.s.ti.j. l.omnes.si non lucratiua est vtraq; sed neutra vel altera tantum tunc lȝ habuerim dñium ex vna ex alia agere possum:vt .s.titu.j.l.is qui.et.l.ex promissione. Vel dic etiam in hoc casu

diem inutiliter cedere cum tēpore existentis conditionis sit mea secus aut si ante cessisset vtiliter ⁊ postea ex alia tā fieret quia tunc obtineret.l.si is.⁊ ad hoc facit.j.e.l.existimo.versi. aut si hoc intelligamus ꝙ ibi stipulatio facta fuerit ex cā non lucratiua qđ fieri pōt cum infinite loquatur licet cōmuniter intelligatur ille versi.ꝙ stipulatio facta fuerit ex causa lucratiua inspicitur ergo tps existentis cōditionis. vt.s.e.l.si rem. ⁊.j.de nouatio.l.quotiens. ⁊ ꝫm hoc intelligenda est hec lex. Jaco. ¶ In glo.ex causa lucratiua.ibi.§.si quis sub cōditione.sed eo casu pōt legatarius omittere vt suam ⁊ habere vt sibi debitam vt pȝ.s.de leg.ij.l.cum filius. ⁊ varijs. ⁊ de lega.j. l.huiusmodi.§.fi.⁊ si eligat habere vt debitam aget ex stip. si vt suam inutiliter stipulatur dari secus si pstari. vt.s.co.l.nemo.⁊.l.scire.in fi. Ja. Ibi vel dic hunc casum posuit Dy.⁊ in solutione ꝯrij de.§.si quis sub conditione distinxit:aut qs stipulatur rem q̄ futura erat sua sine aliquo contractu vel quasi. Primo casu loquitur lex ista. Secundo lex contraria. Dy. Vel plenius aut stipulor rem meā expresse ī eum casum quo mea futura est hoc exprimendo ⁊ dicendo stipulor talem rem cum mea erit ⁊ tunc non valet stipulatio.⁊ ita loquit̄ ista lex aut stipulor tacite in eum casum quo mea futura est vt est cuȝ stipulor hoc modo pmittis talē rem sub conditione si nauis ex asia venerit qua adueniente res debeat esse mea per pmissionem alterius ⁊ tūc aut stipulor ex tali cā ex qua primo fueram stipulatus aut ex alia si ex eadem aut stipulor rem tradi vel prestari tunc valet aut rem dari ⁊ tunc aut mihi debitam ⁊ valet vt meam ⁊ non valet.si aūt ex alia causa tunc aut ambe lucratiue aut vna lucratiua altera non vt not.s.e.l.si rem meam sub conditione. Dy.

Mora. Mora rei principalis nocet fideiussori ⁊ econuerso secus.h.d. Et dic mora inducēdo ⁊ concor.ad hanc.l.C.de vsur. rei iudi.l.fi.§.fi.⁊ de his qui ad eccle.confu.l.presenti.§.penult. Ibi seruūm.s.promissum.⁊ hic secundus casus alibi non inuenit̄ ꝫm Dyn. Ibi moram fecerit ante obligationem a fideiussore factam vel etiā post obligationem. Dy.⁊ Ja.lȝ Pet.⁊ Ray. teneant ꝯrium. Ibi mortuo sticho sine dolo ⁊ culpa fideiussoris. Dy. Ibi occiderit post moram suā ⁊ ante moram rei principalis. Dy. Ibi ex stipu.s.ex equitate vtili. Dyn. ¶ Contra primam partem op.de.l.j.s.de in lit.iuran.⁊ de.l.fi.j.de fideiusso. So.ibi tractatur de obligatione augmentanda quo casu mora rei fideiussori non nocet hic vero de iam inducta per petuanda vel per interitū non extinguenda. ¶ Secūdo op. contra versi.sed si fideiussor.vbi dicitur ꝙ si fideiussor obtulit ⁊ reus moram fecerit ꝙ fideiussori succurritur cōtra quia vltima mora nocet vt.s.de peri.⁊ cōmo.rei ven.l.illud. Cum ergo vltimo reus fuerit in mora per ꝯsequens ⁊ fideiussor vt in prin.huius.l.⁊.s.e.l.cum filiꝰ.vbi de ista materia dixi. So. dicit glo.hic fideiussor obtulit post moram rei ⁊ si non est ī vltima mora immo creditor ⁊ hoc approbāt Pe.⁊ Ray. alij dicunt ꝙ posito qđ ante morā rei iste fideiussor obtulisset nihilominus succurritur fideiussori:⁊ hoc approbat Jac.de are. Nec ob.ꝯria:quia cum fideiussor obtulit ⁊ creditor recusauit moram fecit.vt.d.l.illud.⁊ de act.emp.l.si per emptorē.⁊ hoc semper perseuerat nisi purget vt.s.de leg.ij.l.titia seio.§.vsuras.ꝙ vi aut clam.l.iij.§.j.⁊.l.j.§.vlti.sed in purgatione oīm interuenire actuȝ contrarium cōmissionis more ⁊ sic oportet fideiussorem cui facta fuit mora per creditorem nolentem ab eo offerente recipere interpellari.vt.s.de vsur.l.debitor.⁊ sic cum interpellatus sit non sed reus fideiussor est extra moram licet reus sit in mora ⁊ ita succurritur ei saltem ope except.vt hic vel ipso iure cum perseueret mora creditoris quo ad ipm fideiussorē. distingue ergo ꝫm ipsum Ja.aut reus est in mora ⁊ fideiussor extra moram propter suam pendentem obligationem ⁊ tunc re intereunte solus reus tenetur vt hic in versicu. sed si fideiussor.aut reus est ī mora ⁊ fideiussor preter moram quia non fuit interpellatus ⁊ sic non est in mora nec est extra morā qꝛ vere non obtulit ⁊ tunc obtinet prin.huius.l.cū ꝯcordan.aut econtra fideiussor est in mora ⁊ principalis extra moram vel preter moram ⁊ tunc solus fideiussor tenetur vt in fi. ⁊.s.de vsur.l.mora.§.fi.⁊ de regu.iur.l.in condemnatione.§. vnicuiq;.⁊ ideo opinio Hugo. qui dicit moram principalem postea subsecutam ad fideiussorem extendi non procedit. Ja. ¶ Item oppo.de.l.si fideiussor.s.de dolo.vbi dicitur ꝙ datur actio de dolo hic vero dicitur ꝙ datur vtilis ex stipu. So. vt in glos. et tene vltimam solutionem: et dic vt dixi dicta.l. cum filius.s.eodem. ¶ In glos.prima ibi augeatur in interesse ꝙ venit in arbitrarijs actionibus cum non sit in obligatione sed veniant per officium iudicis aliud in vsuris: vt.s.

de eo q certo loco.l.centum capue.Dy.Sed certe in vsuris debitis ex officio tenetur fideiussor ex mora rei.vt.s.locati.l.quero.sed dic vt.d.l.centum.not.Oldra.In glo.ante moram ibi vt innuit ex ordine littere et hec est veritas vt aliqua sit dubitatio huius versi.nam si post moram rei nulla esset dubitatio vt.j.eo.l.si seruum.§.sequitur.quia tunc nec ipse reus teneretur vt ibi patet.Dy.Ibi purgauit sed certe et tunc reus liberatur qd hic non vult qd patere pot ex aduersatiua sed si et ideo hec non valet.Jac.Ibi alij vt.H.et hec vera sm Pe.alia vltima mora rei noceret fideiussori.vt.d.l.illud.s.de periculo.et cômo.rei ven.et hanc etiam sequitur Ray.in fi.prima verior.Dy.In glo.vlti.vbi.§.nunc videamus.vel melius quia vnicuiq sua mora nocet vt.j.de regul.iur.l.in condênatione.§.vnicuiq.Jaco.ratio enim glo.ibi vel hic post suam moram et ante moram rei.Old.et hec vera sm Ray.Ibi autem.s.omnem moram principalis et suam.Ol.Ibi vt ibi not.vel dic q ibi erat obligatio in diem et ante diem occidit.arg.s.eo.l.cum filius.§.fi.et ideo ibi agitur de dolo hic pure debebat et sic cu moram faciat occidendo tenetur ex stipulatione vtili.Jaco.Dy.et Oldra.

Verba presenti temporis non disponunt in futurum.

De materia huius.l. vide p Job. de imo.hic: et i.l.si stipulatus.§.j.s.eo.

Ja colono. Verba presentis temporis non disponût in futurum. verba autem futuri temporis referuntur etiam ad debitû contractum in diê.h.d.Et vide de ista materia qd not.s.e.l.si stipulatus fuerim.§.j.et.j.de verb.signi.l.verbum oportebit.et de iure codicil.l.placentina.et allegatur.l.ista q si papa vel imperator concessit alicui priuilegium cum clausula.non obstante aliquo statuto vel côsuetudine an extendatur ad postea facta.hic est arg.q ad presentia tantum de hoc dic vt no.in simili.d.l.si stipulatus.§.j.cautum tñ est q adijciatur in rescripto non obstantibus statutis vel consuetudinibus edictis vel edendis.

Petitio sortis non impedit cursum vsurarû medij temporis.

Um stipulati. Petitio sortis non impedit cursum vsurarum medij temporis.h.d.Uel sic q in idem recidit lit.contesta.super sorte non impedit cursum vsurarum in stipulatione deductarû vel pene nomine vsurarû in stipulatione deducte.et vide qd not.et dixi.C.de iudi.l.j.et per hanc.l.colligit Ja.de are.q vbi contractui adijcitur pena distributiua puta per singulos menses vel annos indubitanter presumitur côtractus vsurarius et pena adiecta in fraudem vsurarum al's si vna tantum pena adijcitur secus quia non potest nisi semel cômitti.vt.s.de arbitr.l.si duo.§.fi.dicunt quidam si in contractu mutui presumitur vsurarius qd Gof.non approbat in summa de vsur.vltra prin.versi.pena vera.et latius in summa de penis.versi.quid de pena conuentionali.et de hoc satis dixi.C.de vsuris.l.cum allegas.vel dic considerandum côsueuerit fenerare vel non vt not.s.de actio.empti.l.iulianus.§.ibidem.Ja.et de pign.c.illo nos.in fi.et.s.de vsuris.l.qui semisses.In glo.j.in fi.sed quid differt vsura a pena nihil vt.s.de neg.gest.l.qui sine vsuris.in fi.nisi q plerûq apponitur vsura per taxationem anni vel mensis vt hac.l.Item vsura semper in pecunia pena autem plerumq in facto.Jac.sed hoc videtur reprobari per.l.rogasti.§.fi.tibi.s.si certum peta.

a Si seruû Adde alex.hic.j.§.de illo qritur.q dicit hûc textû nô alibi reperiri de quo late vid. per eû et per Bart.hic.

Si seruum[a]. Non morosus tenetur de culpa,re perêpta vel obligatione subducta.h.d.et dic q ista lex principaliter diuiditur in quatuor partes. In prima parte ponitur quando re perempta vel exempta liberetur debitor vel non.In secunda ponitur constitutio veterum qua cauetur culpa debitoris obligationem perpetuari.In tertia parte ponit que persone perpetuent et ad quas porrigatur. In quarta ponitur constitutionis effectus.Secûda ibi sequitur Tertia ibi nunc videamus.Quarta ibi effectus.Iterum prima subdiuiditur in tres.In prima ponit quando res est perempta.In secunda quando est ab obligatione exempta. In tertia ponit de vtroq.Ibi secunda sed si fit.Tertia ibi de illo queritur.Iterum subdiuidit in duas.In prima parte ponitur qñ est in culpa faciendo.In secunda qñ est in omittendo.Secunda ibi si autem negligat.Iterum illa pars s3 si fit subdiuiditur in duas.In prima parte res est exempta ex causa non precedente pmissione.In secunda parte ex cã precedente.Ibi secunda itê si homo.Iterum subdiuiditur in quatuor.In prima parte qñ eximitur facto debitoris.In secûda qñ facto extranei.In quarta excipit a primo dicto.Secûda ibi idemq.Tertia ibi alienus.Quarta ibi nisi si postea.litteram expone vsq ad.§.de illo.Ibi si seruum.s.certum.Oldr.Ibi an teneri debeat promissor qui tenetur de culpa sm naturam contractus.Pe.Ibi considerandum est et videtur q sic per ea que sequuntur.Oldr.Ibi qui dare promiserit.s.teneatur pmissor si negligat.Old.Ibi in non faciendo de qua non tenetur sm secundã lecturam glo.magne.Ol.Ibi quod magis.s.qd culpa sit in faciendo et non faciendo vt teneat pmissor.non obstâte ratione que sequitur sm Dy.et sic soluit qstionem et legitur cum primo dicto sm secûdã lecturam que est vera.Ibi q qui dari subaudi.licet aliquis posset dubitare qd non teneatur promissor de culpa cômissa in non faciendo q q dari etc.Dy.In ver.sed si sit ibi culpa.s.faciens pmissorem teneri l3 desierit posse dari.Old.In ver.ideq fiat arg.ad questionê que est in glo.s.de alie.iudi.mutan.cau.fac.l.ij.§.opus.Jac.In qua qstiôe dicit Pe.q refert an fuerit personalis qventio et tûc non egreditur personam vt.d.§.opus.et.s.de pact.l.qui in futurum.§.fi.aut realis que afficiebat rê et tunc pena cômittitur per factum successoris vt hic.et.s.de seruis expor.l.titius.de contrahen.empt.l.vlti.§.fi.de rei vê.l.iulianus.cû ibi not.de vsufru.l.si pendentes.§.fi.et de dam.infec.l.fluuium.§.addicitur.vbi de hoc dixi.et de ope.no.nû.l.fi.Ibi et si per alium a pmissore causam habente.Oldr.Ibi alienus fuerit.s.tempore pmissionis et omni tempore post pmissionem.Ibi acciderit sine culpa pmissoris.Ol.Ibi ex precedenti causa.s.pmissionis.Oldr.Ibi q statuliber fuerit.pone exemplum in aditiôe.vel dic q successi titio qui seruo suo sticho libertatem relinquit postea hunc tibi promisi et añ moram extitit conditio libertatis non teneor.Jac.Op.primo hic dicitur q si pmissor occidit seruum nulla mora pcedente ipse tenetur:immo videtur q qñ nulla mora precedit non teneat.vt.s.si cer.peta.l.qd te.So.immo côcord.quia licet ante occisionem non fuerit in mora tñ occidêdo moram committit vt.j.§.sequitur.et not.in.l.cum.§.fi.s.eo.Secundo op.dicitur q possessor ex culpa cômissa in negligendo tenetur.vnde videtur ob.s.de peti.heredi.l.si quid possessor.§.sicut.Solu.aut loquimur de bone fidei possessore aut de male fidei.Primo casu aut culpam cômisit lit.non contest.et tunc non tenetur.vt.d.§.sicut.aut lite contestata et tunc aut tenetur quia lit.contest.omnes possessores pares sunt.vt.C.de rei vêdi.l.certum.et.s.de rei vend.l.si homo.et.l.a bone fidei.et.l.qui petitorio.et hoc casu potest loqui iste textus.Secundo casu videlicet qñ possessor est malefidei eodê modo tenetur et sic possessor itelligit iste tex.Tertio op.per locum admissione ex culpa commissa in negligendo dices pmissorem teneri.Primo casu non potes dicere per similitudinem que fit hic in textu:ideo possessor tenetur quia nulla obligatione tenetur.vt insti.de act.§.j.quanto magis ratione culpe cômisse in negligendo debet teneri ille q:aliqua obligatione erat astrictus et ad hoc accedat.s.de edi.edict.l.qd si nolit.§.si mancipiû.et.l.ediles.§.pedius.§.cum aût.§.fi.et de lega.j.l.cum res.§.fi.de peti.heredi.l.ei qui.§.cum predia.et ad silleia.l.ij.§.ij.Secûdo modo non potes dicere quia tunc diceres contra istum textum versi.quia quedam.et contra.l.venditor.§.quemadmodum.s.de here.vel act.ven.timore.Istarum oppositionû hic sunt due lecture quia quidam tenent q culpe commisse in negligendo iste promissor non teneatur et sic confitentur vltimo allegata et sm hoc versi.quia quedam erit ratio determinationis restat tamen respondere ad primo allegata non ob.similitudo textus quia ponitur gratia augmêtandi non gratia determinandi.non ob.ratio illa qua dicebatur possessor nomine culpe conuenitur et tamen nulla obligatione est astrictus:quia in casu nostro alia ratio reformat quia qui dare pmisit non tenetur ad factum vt in littera patet.Non ob.d.§.si mancipium.cum si.quia ibi erat contractus gratia vtriusq celebratus et sic ex contractu vterq sentiebat commoditatem hic vero secus.Non obst.dicta.l.cum res.de leg.j.quia illud contingit quia heres sentiebat commoditatem a defuncto.Non obstat dicta.l.ij.§.ij.ad silleianum.quia illud contingit ex eo quod seruus salutem domini sui debet preponere sue saluti.vt eodem ti.l.j.§.eodem autem tecto.secundum hoc ergo concludе q nomine culpe commisse in negligendo promissor nô teneatur.alij dicunt et hanc sequuntur Dy.Pe.et Ray.et cômuniter q pmissor debeat teneri per iura superius allegata contra primam lecturam.Non ob.iura que allegabantur pro ipsa prima

ipsa prima lectura et primo non obstat iste textus in versiculo. quia qui dari. quia scdm hanc lecturam ibi non ponnitur ratio determinationis sed magis dubitationis: quasi. d. merito dubitatur an ꝓmissor teneatur de culpa cōmissa in nō faciendo ⁊ bene dico ꝙ merito dubitatur: qꝛ ille qui ꝓmisit dare tenetur ad dandum ⁊ nō ad faciendū non ob. dictus. §. quēadmodum in. l. venditor. de here. vel act. ven. qꝛ nihil poterat imputari vēditori: hic vero potest imputari culpa creditori in negligendo ⁊ scdm hoc concludes ꝙ promissor nomine culpe in negligendo cōmisse tenet̃ aliter tñ audiui dñm Ray. distinguentē: aut iste promissor erat diligens in suis et tunc illius culpe nomē teneatur aut non erat diligens in suis ⁊ tunc non teneat̃ ar. ff. so. ma. l. si constante. §. si maritus. ista opinio nō placet ⁊ insurgit ex q̃dam opinione communiter reprobata in dicto. §. si maritus circa quod est sciendū ꝙ illud qd ibi dicitur in textu ꝙ maritꝰ debet prestare in dotalibus quod prestat in suis est veruʒ quo ad bonum. i. quo ad diligētiam nō ꝙ ad malum. i. quo ad negligētiam: dicunt tamen quidam idem esse in negligentia dummodo cadat in latam culpam et scdm concludunt qd negligentia que hʒ leuē culpaʒ ꝯmissam in dotalibus non magis cohercea tur q̃ si esset commissa in suis apparet ibi in fi. gl. magne adeo ꝙ si maritus esset negligens in suis et esset negligens in dotalibus que negligentia haberet leuem culpaʒ bene teneretur vt ff. de iur. dot. l. in rebus. ⁊ ita debet intelligi dictus. §. si maritus ⁊ per hoc apparet ꝙ dato qd debitor sit negligens: si est negligens in his que debet nō excusatur: ⁊ ideo tene scdam lecturaʒ sed si velles niti concordare opiniones posses ita distinguere: commissa negligentia si seruus ꝓmissus decessit: aut eo modo quo decessit penes debitorem decessisset penes creditorem: qꝛ ⁊ ipse erat solitꝰ negligere suos suos egros. aut eodē mō nō decessisset penes creditorē: qꝛ solitꝰ erat curarare suos egros: primo casu iste ꝓmissor non tenet̃ et si loquitur pria opin. Secundo casu tenetur ⁊ sic loquitur secunda opinio. hoc probatur. ff. ad le. rho. de iactu. l. vehēda. vl' aliter posses distinguē si velles Primo assumendo vnuʒ dictum quod stipulatio assumit qualitatem illius contractus cui addicitur vt. j. eo. l. si triticum. vnde distinguit aut est interposita ex causa que affert vtilitatem vtriqʒ aut alteri tātū et hoc proferre. vt. ff. commo. l. si vt certo. §. nunc videndum. ⁊. j. de regu. iur. l. contractus. ⁊. ff. de lega. j. l. si seruus. §. cum quid. ¶ Ultimo quero si iste ꝓmissor curauit seruū promissum an possit petere expensas a stipulatore. Jac. de ra. ꝙ sic vt. ff. de actione empti. l. iul. §. ex vendito. Pe. contra et in. §. ex vendito. est ratio qꝛ fructus rei vendite ex tempore contractus pertinent ad emptorē. vt. C. de acti. empt. l. curabit. et. l. fructus. ideo non est mirum si impensa facta pertineat ad ipsum. vt. ff. de vsufru. l. vsufructu legato: sed in homine ꝓmisso debentur opere stipulatori a tēpore more vel melius a tēpore lit. conte. vt. ff. de vsur. l. videamus. §. si actionē. ⁊ ideo cuʒ autem hoc tempus remaneant penes debitorē ad ipsuʒ debēt pertinere sumptus vt. ff. de rei ven. l. sumptus. et. j. de regu. iur. l. scdm naturam: sed hec verba Pe. non vident̃ ꝓcedere qꝛ tales impense nō fiunt circa fructus: immo fiunt necessario ad ꝑpetuitatem rei ergo debent posse repeti licet opere serui ꝓmissi ad ipsum pertinerent. vt. ff. de impensis in res dotales factis l. ij. ⁊ ideo puto dicendum scdm qd dicit Jac. de are. in solutione dicte. l. ij. de impēsis in res dotales factis ad. l. diuor. §. impēdia. solu. matri. aut talis impensa est magna et tunc repetatur ⁊ sit vera opinio Jac. per dictam. l. ij. aut est parua: ⁊ tunc cum operibus serui promissi compensentur. vt dicto. §. impēdia nisi excederent. operas vel fructus. ar. ff. de rei ven. l. sumptus. et hoc modo loquatur opinio Pe. ⁊ si ambo reducuntur ad concordiam nunc veniamus. Et primo op. cōtra hunc versi. de. l. interpellantem. §. sacrā. ff. eo. sol. hic seruus erit ipsius promissoris vnde eius facto venit ad libertatē: secus si esset alienus. vt in contrario et hic in versicu. si autē alienus si potest imputari aliquid debitori non liberatus si non potest imputari vtrobiqʒ est liberatus vt dicto. §. sacram. et. ff. eo. l. is qui alienum. et ff. de lega. j. l. cum res. §. sed si alienus. So. iurisconsultus considerauit frequentiā vel frequentus contingit ꝙ seruus sit promissoris et ad libertatem ꝑuenire nō possit: quin possit sibi aliquid imputari: licet interdū possit ⁊ nihil sibi imputabitur vt ꝑ totū ti. C. de seruis qui pro premio libertatē acci. in alienis vero frequenter ꝯtingit ꝙ ad libertatem possint ꝑduci ⁊ nihil imputabitur debitori et iura adaptantur ad ea q̃ frequēter accidūt vt. ff. de legibus. l. nā ad ea circa. vers. si homo reproba lecturaʒ glo. qꝛ nō cōuenit huic lr̃e ex precedenti cā. et iō melius pone ꝙ aliqs me heredē instituit ⁊ seruo suo sub conditiōe libertatē legauit ego heres illum seruū tibi postea ꝓmisi deinde extitit cōditio libertatis ī testō relicte ⁊ sic ꝑ libertatē eximit̃ de ꝯmertio quare debitor teneat̃: deinde op. de. l. cū quis. §. qui hiem. j. de solu. Solu. ibi liberatur homo in genere: hic vero in specie: ideo distingue aut debetur homo in genere et habet locum contrarium aut in specie et tūc aut peruenit ad libertatem facto debitoris ⁊ nō liberat̃ aut sine facto eius ⁊ liberat̃ vt hic. ⁊. j. de so. l. si mihi. ⁊ accedant not. ff. de condi. indebi. l. neratius. in glo. j. in fi. nisi ipsum merentē occideret qꝛ tunc non tenetur. vt. ff. de le. j. l. quid ergo. §. si heres. ⁊. j. e. l. qui seruū. Ol. in glos. puta in nō curando ibi vel dic scdm Jo. hic maior. Jac. Dy. Ol. ⁊ Pet. in fi. ⁊ scdm vers. quia: qui dare lege ante litteram aut in faciendo ⁊c. Quidam tamen magis approbant primaʒ prout littera directo iacet scdm hoc no. ꝙ ad primum non ad proximum fit relatio. sic. ff. e. l. inter stipulātem. §. penul. j. rñ. Jac. in glo. per eū qui repromisit et hoc ideo vt differat a casu sequēti. Ja. in glo. scʒ vt teneatur etiam per alium. Ol. in fi. ⁊ de seruis exponitur l. si titio. ⁊ facit ad questionem quam notaui. ff. in expositiōe littere ⁊ que no. ff. de alieno iudic. mutan. causa facta. l. iij. §. opus quoqʒ. In gl. vt manumissus ibi. §. si sacram. ver. nam ⁊ qui rē. Oldra. ibi. vt hic subijcit ⁊ hoc modifica per glos. que sequitur in glo. ff. de dolo. ibi ꝓxi. §. ⁊ est casus. ff. ad sill'. l. si quis in graui §. si ex stipulatu. Old. in glo. exemplum in fi. vel dic ꝙ successi titio qui seruo sticho reliquerat libertatem sub conditione existēte conditione libertatis non teneor vt. ff. dixi Jaco. ¶ De illo ꝙ iul'. s. ꝙ teneatur Ol. s. in illo contractu de cuiꝰ natura est ꝙ veniat dolus. ⁊ lata ⁊ leuis culpa: ⁊ sic in faciendo etiam de leuissima culpa tenetur et hic dicitur ꝙ si heres ignorās manumisit qd ipse tenetur ⁊ sic videtur ꝙ manumissio tenuerit siue pure siue sub conditione seruus sit relictus vnde vr̃ obst. ff. qui ⁊ a quibus. l. generaliter. §. j. Sol. ibi seruus erat ꝓprius testatoris hic heredis et ideo tenet manumissio vt. ff. de le. j. l. si quis inquilinos. §. j. sed cōtra istam sol. insta. de. l. heres. e. ti. qui et a q. vbi dicit̃ ꝙ manumissio ꝓprij serui heredis et legati non tenet. So. non tenet quin heres teneatur ad estimationem qꝛ ad ipsam tenet̃: tenet tamen manumissio. vt. ff. dixi. ¶ Sed adhuc contra sol. op. ⁊ videtur ꝙ est seruus hereditariꝰ qd teneat vt ff. ad trebel. l. quidā testō. §. fi. sol. ibi erat vniuersale fideicōmissum. hic vero erat singulare. Sed ꝯtra primū membrū huiꝰ distinctiōis insta. de. l. fi. §. ⁊ qꝛ. C. cōia de leg. So. aut restitutio debebat pure fieri sub certa die: ⁊ tunc nō tenet vt in cōtrario aut debebat fieri sub cōditiōe siue sub die incerta: ⁊ tunc tʒ ⁊ ita loquantur que dicebā: ⁊ ideo distingue ꝑ ceteroꝝ declaratiōe vt not. scdm Jac. de are. ff. de manumissio. l. seruum. Scdo op. ⁊ videtur ꝙ ignorās nō teneat̃ vt. ff. de condi. inde. l. in summa. §. si seruum. So. ibi loquit̃ in conditiōe indebiti cuius natura est vt nō teneat̃ in plus q̃ sit locupletatus vt. e. ti. l. si nō sortē. §. libertus. ¶ Item op. ꝙ seruitus morti equiparatur. vt. j. de sol. l. si mihi alienū: sed morte liberat̃ ꝓmissor añ morā vt. ff. e. si ex legati cā ergo ⁊ heres manumittendo rñ. veꝝ ꝙ qs liberatur interitu rei naturalis vel ciuilis si sine culpa contingit: sed hic fuit heres in culpa ⁊ si ignorauit debuit inqrere ꝙ ex voluntate defuncti teneretur. vt. ff. de le. j. l. cū res. §. fi. Tertio op. scdm Pe. ⁊ vr̃ ꝙ iste heres ignorans nō teneatur: qꝛ factū defuncti potuit ꝓbabiliter ignorare. vt. j. de reg. iur. l. qui in alterius. ⁊ ideo cū nihil sibi possit imputari non deberet vt hac. l. ⁊. ff. e. l. is qui. so. dicit aut seruus est debitus ex vltima voluntate: et tunc heres debuit inuestigare ⁊ si non facit negligentia sibi ascribitur de q̃ tenetur vt. ff. de leg. j. l. cum res. §. fi. si vero est debitus ex ꝯtractu inter viuos: tunc si est contractus vbi veniat lata culpa ⁊ leuis: de leuissima non tenetur ⁊ ꝑ tanto dicit Pe. ꝙ hic Jul'. nō fuit ausus respondere in pͥmo casu istiꝰ. §. sed ꝯtra verba Pe. tu opp. primo contra primum dictum: quia ipse non soluit. d. l. qui in alteriꝰ. ¶ So. aut loquimur de his que sunt gesta inter viuos ⁊ tunc heres pōt factum defuncti ꝓbababiliter ignorare vt dicta. l. qui in alterius: aut in vltima voluntate ⁊ debet scire et ita loquūtur dicta Pet. ratio quia cum heres et defunctꝰ censeātur eadem ꝑsona ꝙ sit defunctꝰ debet scire heres vt no. glo. dicto. §. si seruum. ⁊. ff. ad trebel. l. quidam testō. §. fi. sed contra hec verba op. de. l. heres. ⁊ quod ibi not. ff. de libe. lega. et iō plene dicit aut illud quod scit defunctus si heres ignoret ꝓbabiliter erret: dic aut loquimur in his que sunt agitata inter viuos: aut in vltima voluntate. Primo casu ꝓbabiliter errat vt dicta. l. qui in alterius et qd no. j. de noua. l. si quis delegauerit. Scdo casu aut hereditas est adita ⁊ tunc tenetur scire ⁊ ita intelligatur dicta. l. quidam testō. §. fi. arg. ff. de le. j. l. si seruum. §. si pocula. aut non est adita hereditas: ⁊ tunc non tenetur scire vt no. dicta. l. heres. de libera. lega. ¶ Redeo ad secūdum dictum Pet. qui dicebat quod hic Jul. non fuit ausus respondere: qꝛ in cōtractu inter viuos vbi venit lata culpa ⁊ leuis heres non prestabit leuissimam hoc est falsum si leuissima est in faciē

do commissa vt not.in.l.si mora.§.mā.et probatur.§.ad legem aquiliam.l.in.l.aquilia.et.l.si dominus. quod sic declaro aut heres debitoris seruum promissum merito occidit et non tenetur.ĵ.eodem.l.qui seruum.aut immerenter:et tunc est si potest aliquid sibi imputari etiam leuissima culpa de ipsa in faciendo cōmissa tenetur vt.d.l.si mora.ꝛ dicta.l.in lege ergo apparet ꝙ in vtroqꝫ casu huius.§.heres.tenetur et puto esse intellectum istius tex. quicquid dicat Segnorol. In glo.hoīem in fi.s.in.d.l.in summa de ꝯditione indebiti ꝛ alio modo soluitur ibi:ꝛ alio modo institu.de lega.§.ꝛ res.ver.si vero heredis si res.Dy.

Sequitur.

Culpa ꝑpetuat obligationẽ vt in interitu non liberetur ꝓmissor ꝛ vltima mora nocet ꝛ in pari causa potior est cōditio possidentis seu cōuenti hoc dicit iste.§.ꝛ ad hoc sepe allegatur et de hoc vide qđ no.per Dy.quod no.extra de,reg.iur.c.in pari.li.vj.per Dyn. ꝛ alios:ꝛ hic est secūda pars principalis huius.l.in qua ponit cōstitutio veterum ibi ꝑpetuari obligationem.i.rei interitu inextinguibilem fieri.Dy.ibi hesitatur.i.dubitatur.Dy.ibi post ea offerendo.s.rem ipsam debitam sed an offerendo estimationem.ĵ.subijciam opp.hic dicitur ꝙ culpa debitoris perpetuat obligationem hoc non videtur bene dictum.Nam quidaʒ sunt modi quibꝰ perpetuatur obligatio.vt.C.de prescrip.xxx.anno.l.cum notissimi.§.immo et illud.sed iste non est de illis ergo ꝛc. So.dicit glo.que incipit quantum ad hoc.Scđo opp.hic dicit ꝙ obligatio postea facta per debitorem ipsum liberat ab interitu vnde videtur ob.§.de condi.furti.l.fi.Sol.vt in gl. Tertio opp.ꝛ videtur ꝙ quādo primus est in mora nō possit purgatio fieri vt.§.de actio.et oblig.l.obligationum fere.§.fi.sol.vt plene dixi.§.e.l.si insulam.vers.tertio op. Sed cōtra ea instatur de.l.si is cui.§.de le.ij.So.aut translatio est facta vnius obligatiōis in aliam obligationem ꝛ tunc locus est purgationi vt plene dixi dicta.l.si insulam.aut est facta translatio dn̄ij in penaʒ ꝛ tūc non est licitum variare vt dicta.l.si is.¶ Sed quero si debitor est in mora stichum non dedit postea eius offert estimationem nunquid moram.Et primo videtur ꝙ non q: creditor inuitus non tenetur vt.§.de leg.iij.l.fideicōmissa.§.fi.de leg.j.l.si domꝰ §.cum alicui.ĵ.de mune.ꝛ bono.l.estimationeʒ.ꝛ.C.de excusati.mune.l.illud.lib.x.¶ In oppositū videtur.§.de leg.iij.l.nō dubium.§.fi.ꝛ.l.qui ꝯcubinam.§.fi.ꝛ.§.ad le.fal.l.alienus.in fi.qđ potest esse verum si non habeat facultatē prestande rei al's secus vt in primo allegatis.Itē ꝙ si facta est trāslatio obligationis an sit locus purgationi videtur ꝙ nō q: penalis nō purgaretur.vt.§.ti.l.traiectitie:tñ dico ꝙ facta trāslatione obligationis prime in obligationē penalem locus est purgationi more ꝑ oblationem vsqꝫ ad lit.cōte.si dies non fuerit adiectus vt.§.qñ dies leg.ce.l.si penū.et.l.si cum prefinitione.ꝛ de penu le.l.j.sed facta translatione dn̄ij in penum tunc non est locus purgationi per oblationem.ar.§.de le.ij.l.si is cui.Dy.ꝛ.§.dixi et de ista purgatiōe more latissime dixi.d.l.si insulam.iste.§.inducitur in ar.ad questionē tali feci te citari coram iudice comparuisti me nō inuento:recessisti.demū iudice sedēte ꝓ tribunali venio ad iudicē tu non cōpares nunquid debeas cōtumax iudicari certe sic:q: vltima mora nocet ad hoc.§.de excu.tuto.l.scire.§.sufficit.Item inducitur ad aliam.tu ꝛ ego inuicē ꝓmisimus nō offendere sub certa pena ego primo te offendi:tu postea me scđo. nunquid possum agere contra te.iste tex.est ar.ꝙ si quasi vltima offensa noceat:nos tamen cōtradicimus per.l.ij.§.si quis nemine.§.ne quid in loco publico.ꝛ.§.ꝙ vi aut clam.l.si alius.§.bellissime.ꝛ ar.§.de ope.noui.nun.l.j.§.sed si is.ĵ.de regu.iu.l.cum par.§.illi.ꝛ.C.de pact.l.cum proponas.scđo: predicta dicit.d.Gui.de su.ꝙ si quis parat primo ꝛ scđo mandato iudicis qđ pōt vi locari licet ar.contra sit.§.de condi.furti.l.fi.Guill. in glo.non stricti iuris in fi.secus si de equitate vt sequitur q̄ est cum nihil mea intersit si ergo interesset mea in aliquo nō esset liberari nisi soluat interesse. Jac.in gl.i.similis.in fi.et est causa par:q: si debitor est in mora semper est morosus.arg.§.de edil.edicto.l.quis sit fugitiuus.in prin.ꝛ cum postea offert non tam dr̄ suā morā purgare ꝙ creditorē in mora ꝯstituere et sic ambo sunt in pari delicto ꝛ ita hic intelligitur.Jac.

Nūc videamus.

Mora vel culpa principalis ꝑiudicat fideiussori ꝛ accessorijs ꝛ eoꝝ heredibus:ipsorum vero vꝫ culpa eis duntarat nocet.h.d.ꝛ vide qđ dixi.§.e.l.mora.ꝛ hic est tertia pars principalis huius.l.vbi ponit ad q̄s personas extēdatur ꝑpetuatio ꝛ ꝯtra quas ibi q̄ ꝑsone in mora vel culpa cōstitute ob.ibi ꝑducant ibi ꝑimendo rē ꝓmissam.Dy.ibi ꝑpetuari placet aliud in testatore vt.§.de cōdi.ꝛ demon.l.que ꝯditio.Ray.ibi quare em̄ fcō suo.i.sua occasiōe ſm gl.Az.Sed tūc vr̄ ob.§.de dolo.l.si fideiussor.in ꝑnc.dic ꝙ hic erat actio ꝑpetuata ꝑ interpellatiōe,

fideiussoris:sed ꝯtra hoc instat.§.de vsur.l.mora in fi.nā ibi dr̄ ꝙ obligatio extinguitur et datur vtilis actio:aut ergo si ponis datiuā cum natura sit,extincta interitu rei liberato principali reo ꝛ sic extinguitur nō ꝑpetuatur nisi dicas ꝑpetuari:q: directa trāsit in vtilē potestatē legis ꝙ al's nō esset ꝛ hic opat mora preābula:sed vbi nō esset mora non trāsiret directa in vtilē: sed daretur de dolo cū actio ꝑma non assumpsisset pleniorē natura ꝑ interpellationē.O.l.ibi cuius sentētia vt nō tollat obligationē.Dy.ibi spoponderūt.i.spopōdisse videtur se simplr̄ obligando:ꝛ sic no.ꝙ fideiussor.in oēm cām videtur accidere.vt.§.locati.l.q̄ro.vbi de hoc in ver.an filius.ibi occidendo seruū ꝓmissuʒ.O.l.ibi patris obligatiōe adeo interitu speciei pater nō liberetur.Dy.ibi eū.s.patrē.O.l.sed in isto vsi.an filius.q̄ro an pater;possit ꝯueniri añꝙ sit excussus filius.Jac.de are.dicit h ꝙ sic quasi sit ꝑncipalis.vt.§.ꝙ iussu.l.j.in princ.ꝛ ita tꝫ glo.§.de excu.tut.l.tria onera.ibidē tñ ipe Jac.vr̄ tenere ꝯtrariū ꝑ.l.libertꝰ.§.j.ꝛ qđ ibi no.ĵ.de mune.ꝛ ho.ꝛ.C.de decu.l.j.li.x.circa qđ posset sic dici an filiꝰ est debitor ꝑuati et habeat locū opinio ipsius Jac.hic posita ratio q: qui releuatur in vno:grauatur in alio.vt.l.eū qui.§.de iureiu.sed filio cōtrahēte cū priuato patre sciente.Pet.nō tenetur insolidū sed de peculio tm̄.vt.§.de tributo.l.j.§.sciam.ꝛ no.in.l.j.C.de filijsfamili.ꝛ queādmodum patres lib.x.ergo grauetur in alio.s.ꝙ ꝯueniatur etiā filio non excusso:aut est debitor publicus ꝛ tunc aut ex cā publica autoritate et vtilitate:aut autoritate publica: sed vtilitate priuata primo casu nō cōueniatur pater nisi prius excusso filio vt.d.l.j.C.de decur.ꝛ.d.l.libertus.per eādē rōnem:q: hic pater grauatur in vno:q: eius scia ipsum astringit ꝓ filio insolidū vt.ĵ.ad municip.l.ij.ergo ꝛc.Scđo casu añꝙ filiꝰ sit excussus pater potest conueniri.vt no.d.l.tria.ꝛ est ratio quā dixi in debitore priuati.vt.§.de tute.l.cū filiꝰ.lꝫ aliter ꝛ male ibi dicit glos.nec ob.§.de fideius.tuto.l.cum ostendimus.§.fideiussores.quia ibi est prorsus diuersus casus.In gl.que de perpetuanda hoc est vt amodo non liberetur interitu debitor.Jacob.in glos.hos articulos ibi et heredes eorum vt hic.et.ĵ.de fideiussori.l.si a colono.Dy.in fi.et adde qđ not.Az.in summa ad.l.aquil.§.fina ūt animal.In gl.j.mandatorē in fi.hinc est ꝙ dr̄ vt fideiussor.vt §.e.l.cū filius.nō tñ credo dari patri beneficium vt primo conueniatur filius ꝙ ipse qđ beneficiū datur vero fideiussori quia iste pr̄ quodāmodo est principaliter obligatus.vt.§.quod iussu.l.j.Jac.de hoc tamen latius.§.dixi.

Effectus.

Post moraʒ vel culpā adhuc peti potest res ꝑempta ꝛ sup ea acceptilatio: fideiussoris datio fieri.Iteʒ nouatio pōt interuenire.h.d.ꝛ vide quod no.§.de dona.cau.mor.l.si filio.ꝛ gl.refert hunc.§.ad ꝑmū dictum.§.qñ filius occidit seruuʒ quē ꝓmiserat iussu patris ꝛ ita istum.§.ꝑsequitur vsqꝫ ad fi.ego aūt credo ꝙ iste.§.referat ad §.sequitur.§.eo.et iđ hunc.§.sic exponas effectꝰ huius cōstitutionis hoc expone vt exponit glo.ꝛ ꝙ sequitur homo peti possit scꝫ mortuus.s.a promissore post morā a quocūqꝫ vel etiam mortuꝰ naturaliter ꝛ sic intellige ꝙ generaliter loquatur iste.§.vt prediri.Dyn.licet em̄ intellectus glo.in se verus sit qđ referri posset ad.§.primū.tñ nō est verū ꝙ restringatur iste.§.solum ad aliū casum:Immo ad.§.sequit ꝛ generaliter ad alios.§.huius.l.in quolibet debitore morā faciente:pōt ꝗ homo peti q: viuere presumitur quo ad hoc vt peti possit:sed estimatio in condēnationē deducitur vt not.l.vinū.§.si cer.pet. Ibi hec obligatio perpetuata ꝑpter morā debitoris.Dy.ibi pecuniaʒ.i.hoīs estimationem.Dy.ꝛ aliter in fideiussore seruatur.vt.§.mā.l.hominem.ꝛ ibi no.Ray.ibi.sed acceptum ei.s.debitori cuicūqꝫ moroso.Dy.ibi obligationis nomine qua tenetur ꝓmissor re perempta post morā.Dy.ibi hec obligatio ꝑpetuata ꝑpter moraʒ.Dy.ibi pecuniā.i.hominis estimationē.Dy.op.hic dr̄ ꝙ homo peti pōt.Immo vr̄ ꝙ agat ad īteresse.vt.§.e.l.stipulatiōes nō diuiduntur.§.celsus.Sol.ibi factum erat in obligatione hic vero dari.Scđo op.de.l.ꝓmissor.§.de consti.pecu.Sol.vt in glo. ¶ Tertio op.ꝙ hominem mortuum non possit stipulari.vt.§.eo.l.si homo mortuus sol.homo qui est vere mortuus ꝛ ꝓ mortuo habetur in stipulatione nō deducit vt in cōtrario:sed si habeatur pro viuente rōne precedentis more tunc secus vt hac.l.ꝛ.§.eo.l.inter stipulantem.§.stichuꝫ.Sed quero nunqd secūda stipulatio interposita aīo nouādi ꝑmā moram in ꝑmaꝓmissa sit purgata sic amodo nouatiōe facta ꝛ mora purgata nō teneatur ex quo res non extat:ꝛ primo videtur ꝙ sic vt.§.e.l.scire debemus.§.fi.ꝛ de condi.furti.l.parui.ꝛ.ĵ.de noua.l.quotiens.§.vnde marcellus.tu dic contra scđm Dy.per.l.si rem.ij.respon.ĵ.de noua.ꝛ ad contraria respon.aut nouatio fit re extante aut re perempta post moram si re extante mora precedens et eius effectus purgatur:ꝛ si res postea pereat sine mora promissoris

liberatur

liberatur ꝓmiſſor ⁊ ita loquūtur cōtraria cū ſi. ſi aūt re iā ꝑempta tūc mora precedens et eius effectus nō tollitur nec purgatur: nec quo ad hoc nouatio facta vr̄: ſed id qđ ex precedēti mora debebat̄ vr̄ deductū in ſtipulatiōe aīo nouandi factā vt. ḋ. l. ſi rem ſcđo reſpō. ⁊ ita intelligatur hic ⁊ eſt ratio inter ṗdictos caſus quia ꝑ nouationē ſicut per oblationē mora purgatur vt ī. de ſol. l. qui. x. §. cū mihi. ⁊ l. ſe. ſed vbi res eſt perempta obligatio fieri non pōt: ğ tūc nouatio nō oꝑatur qđ operaret̄ oblatio ſi fieri poſſet. Dy. Itē quero ſi debebas mihi ſtichū ⁊ poſt moram tuā deceſſit deinde ſtipulor eundē mihi dari vel eſtimationem nunquid hoc iure veteri in dubio videatur interpoſita ſtipulatio aīo nouandi: primā dic ꝙ nō vt hic apparet in textu ⁊ eſt ratio q̄ nec plus nec minus deducitur in ſcđam ſtipulationem q̄ erat in prima vnde etiā iure veteri non fit nouatio vt. ſ. e. l. qui bis. vbi de hoc dixi idem quando ſtipulor eſtimationem q̄ qui aliud ſtipulatur: ſcđo q̄ debebatur. Prīo non fit nouatio niſi agatur expreſſe. vt. ī. de noua. l. fundum cornelianū. In glo. poſt morā filij mortuus. Immo dic hunc. §. loqui general̄r in quolibet debitore morā faciente vt predixi. Dy. in glo. pater ꝓpter factū filij vel cuilibet debitori moroſo. Dy. in glo. precedente nouatiōe in fi. hoc ſi fiat patri acceptū qui non verbis videtur obligatus ceterū obligatio filij que eſt verbis contracta etiā circa nouationē poſſet accepto ferri. Ia. in gl. ꝙ iuſſu imo dic obligatiōis perpetuate ꝑ ꝑeremptionē hoīs debiti. Dy. In gl. ſ. intereſſe in fi. qđ vex eſt in obligatiōe dandi vt hic ſecus in obligatione faciēdi. vt. ſ. e. l. ſtipulationes nō diuiduntur. §. celſus. ⁊ l. quotiens quis. vbi dr̄ peti intereſſe contrariū tamē no. ī. e. l. cum ſtipulatus. §. fi. Iac. in glo. vt nouetur in fi. ⁊ an ꝑ iſtā nouationē tollatur effectus precedētis more dic vt. ſ. dixi. Dy.

[S]I ita ſtipuler. Si ſtipulatio eſt interpoſita ſuper facto iterabili ea cōmiſſa ſtipulatori nihilominus ꝯmittitur ei⁹ heredi. h. d. Sed pone ꝙ ſum ꝓhibitus tollē vindemiā ⁊ ſic ſtipulatio eſt mihi ꝯmiſſa ſi heres meus prohibeat̄ nunqđ ſibi cōmittetur dic ꝙ ſic cū ſit factū iterabile ⁊ ꝓ hoc. ī. eo. l. ſi ſic. ⁊ dixi. ſ. e. l. ſi ita quis. ſed quid ſum ſtipul. omiſſuȝ fuit hoc verbū herediq; meo nunquid cōmittet̄ heredi ꝓhibito dic glo. ꝙ ſic. vt. l. ſi pactū. ſ. de ꝓba. ⁊ de pig. act. l. ſi neceſſarias. §. de vendendo. vltimo. l. iſta. eſt arg. ad notata in. l. cum quid. ſ. ſi cer. pe. ⁊ ar. ſumitur ex iſta littera vindemiā tollere. In gl. ſi fuerit in fi. Sed cōtra hic fuit ſtipulatio negatiue cōcepta que nō cōpeteret̄ heredi vt. ſ. de pact. l. qui in futurū. §. fi. ſol. dic ꝙ hic non afferebat vtilitatem in perſonā ſtipulatoris et ideo heredi profuit vt ibi ſic.

[S]I ſic. Si v̄ba denotantia executionem referantur ad ſtipulatorem eius eſt electio hoc dicit. ⁊ dic aut apparet ꝙ verbū executiuū refertur ad perſonam legatarij aut debitoris ſiue heredis aut dubitatur. Primo caſu electio eſt creditoris in contractu vt hac vbi verbum ſumma quod eſt executiuum referebatur ad ipſius creditoris perſonam ⁊ idem in legatario. vt. ſ. de lega. j. l. plene. §. penul. Scđo caſu erit electio debitoris ⁊ heredis in vltima voluntate. vt. ſ. de leg. ij. l. ſi ita. §. fi. Tertio caſu aut loquimur in contractu: aut in vltima voluntate. Primo caſu electio eſt debitoris vt. l. plerunq;. de iure dotali. Secūdo caſu legatarij vt. l. lutio cum ibi notatis de leg. ij. opp. de. l. ſtipulatio iſta. §. in eum. ſ. e. So. ibi erant verba dubia hic clara accedat. l. ſi mihi. §. fi. ī. e. Vltimo quere ⁊ ſolue vt in gl. ⁊ vide quod not. per Dy. et alios extra de regu. iu. c. in altenatiuis. lib. vj. et in alphabeto dictione: aut. in gl. ibi in ambiguis. Immo dic ꝙ videbatur pertinere electio ad promiſſorem. vt. ſ. de iure dot. l. plerūq;. in fi. ſed dic ꝙ verbum ſumma hic poſitum dat electionem ſtipulatori ⁊ adde hic qđ not. ſ. de le. ij. l. lutio. Pet. in fin. ⁊ inſtitu. de lega. §. optionis. Dy.

☞ Stipulatio ſi eſt interpoſita ſuper contractu re celebrato eius aſſumit naturam.

Vide ad hanc. l. q̄ no. hic Ioā. de pla.

[T]Riticum. Si ſtipulatio † eſt interpoſita ſuper cōtractu re celebrato ei⁹ aſſumit naturā. Hoc dicit et diuidit in duas partes in prima ponit queſtionem in nube: in ſecunda per modum illationis queſtionem declarat: ſcđa ibi igitur illa ſecūda ſubdiuiditur in duas. In pͥma declarat in caſu in quo agebatur de certo tritico. In ſecunda quando hoc non agebatur. Secunda ibi alioquin ibi facti queſtio tūc dicitur facti queſtio quando ſolum facti eſt dubium. vt. C. de tranſac. l. vt reſponſuȝ C. de impube. et alijs ſubſtitu. l. precibus ⁊ de ſtatu homi. l. aretuſa ibi tritico debito ex aliquo contractu precedente vt mutui Dy. ibi cogitauerit. i. cogitaſſe certū ſit per verboruȝ expreſſionem vt. ī. e. l. quicquid. vel per contractum precedentem vt dixi ⁊. ſ. ſi cer. peta. l. cum quid. ibi deſtinare. i. exprimere. Dy. ibi modū. i. q̄titatem frumenti. Dy. ibi ⁊ genus. i. qualitatē. Dyn. op. hic dicitur ꝙ tacite actuȝ habetur pro expreſſo: immo videtur ꝙ habeatur pro omiſſo. vt. ī. e. l. quicquid. ſol. dic vt dicam in lectura. ī. e. l. ita ſtipulatus. Secūdo op. hic dicitur ꝙ ſi quis ſtipulatus ſit triticuȝ deſignatur: poſtea genus ⁊ modū ſi poſtmodum hoc non fecerit ſtipulatio non tenet vnde vr̄ ob. l. cum pater. §. vicis. ſ. de le. ij. ⁊. C. de inſti. ⁊ ſubſti. l. penul. ſol. hic erāt omiſſa eſſentialia et neceſſaria ad ſtipulationis perfectionem. ibi vero ſecus accedat. l. titia. in princip. ſ. de leg. ij. vnde dic ꝓ declaratione huius. l. aut ſtipulatiōi adijcitur qualitas ⁊ q̄titas ⁊ quid: ⁊ tunc valet vt. ſ. e. l. ſtipulationum quedam. ⁊. l. ſe. aut q̄titas ⁊ non qualitas: ⁊ tunc ſimiliter valet ſed promiſſor liberatur dando viliſſimum. vt. ſ. mā. l. fideiuſſoreȝ. aut neutrū ⁊ tunc nullo modo valet vt hic. Dy. querit glo. ſi quid tradidi tibi rem poſtea determinatur⁹ cauſaȝ ex qua tradebam poſtea non determinaui añ tranſlatum ſit dñium ⁊ non videtur ꝑ hāc. l. in fi. ¶ Itē ex quo cauſa non eſt deſignata appet traditionē fuiſſe nudam ⁊ ſic dñium non fuiſſe tranſlatum. vt. ſ. de acqui. re. do. l. nunq̄ nuda. ⁊ hoc tenet glo. ſed contra gl. arguunt Iacob. de ra. ⁊ Pet. de. l. dotis. §. fi. et. l. ſeq. ſ. de iure do. ¶ Solu. dicit Pe. aut quis tradit rem ex cauſa que ſequetur in animo gerens quod non ante tranſeat dominium q̄ ſubſequatur cā aut in animo gerit quod etiā transferatur aut dubitatur. Primo caſu iſta glo. ſecundo caſu tranſfert̄ dñium. ¶ Item ⁊ tertio caſu. ſ. quando eſt dubium. vt. ḋ. l. dotis. §. fi. ⁊. l. ſe. ⁊. ī. de ſo. l. ſub cōditione. ſed ſi decedā anteq̄ declarem heres meus repetere poterit vt dictis. ll. vel dic clarius. ¶ Interdū deſignatio cauſe eſt de futuro: interdum eſt de preſenti et eius euētus eſt de futuro. Primo caſu loquitur hec gl. ſcđo caſu ſubdiſtingue. vt. ſ. ſcđm Pet. vnde gloſ. in ſuis terminis eſt vera. Vltimo inducitur ſcđm Dy. in ar. ad queſtionem ſi arbiter dat⁹ ſuper iudicio cōi di. vni adiudicet rem totalem quia non erat cōmode diuidua ⁊ de precio alteri dando nil dixit ſed reſeruauit ſibi pātē arbitrādi vel dixit ꝙ daret tm̄ ꝓ ṗcio q̄tū arbitraret̄ poſtea moriat̄ añq̄ arbitret̄ ḋ ṗcio an teneat talis adiudicatio ⁊ ꝑrīo vr̄ ꝙ ſic. ſ. de le. ij. l. cū pr̄. §. vicos. et dicta. l. penul. C. de inſti. ⁊ ſubſtitu. in ꝯrium eſt veritas vt hic ⁊. ſ. de vſufr. le. l. qui plures. ⁊ de here. inſti. l. quotiens. §. tantundem. Preterea ad alium non poteſt recurri vt arbitretur q̄ a perſona recedi non debet vt. ſ. eod. l. ſi quis arbitratu. vbi de hoc dixi licet glo. que eſt. C. de contrahen. empti. l. in vendentis. dicat contrarium et ad contraria poſſet reſponderi quod ſpeciale fauore vltime voluntatis ne pereat. Item eſt ar. ꝙ ſi iudex cōdēnauit victū victori in expenſis reſeruata ſibi taxatione ſicut fit continue ꝙ ſi decedat anteq̄ taxet ꝙ talis condēnatio non valet cum ſit q̄titas incerta. vt. C. de ſenten. que ſine certa q̄titate: per totū. verius puto ꝙ taxatio tranſeat ad ſucceſſorem cū idem iudex reputetur vt. ſ. de iudicijs. l. mortuo. ⁊. C. de iudi. properandum. §. ſin autem in medio. In glo. ſtipulator ibi informiter. i. nō adiecta q̄titate nec bonitate tritici reddēdi. Dy. ibi. de e. i. de ſimili in eodem genere. Dy.

[V]Ti inſulam. Stipulatio inſule fiende ita demū valet ſi addiciatur locus ⁊ in eo loco fieri ſtipulatoris interſit: hoc dicit addas et tertium quod ſit lapſum tantū tempus infra quod potuerit inſula fieri vt. ſ. e. l. ſi ita ſtipulatus eſſem abs te ⁊. l. ſi inſulam. ¶ Item quartum. ſ. ꝙ exprimatur forma latitudinis ⁊ longitudinis ⁊ altitudinis al̄s eſſet deriſorium ſicut dr̄ de fundo. ſ. de iur. do. l. cū poſt. §. gener. ⁊ dixi. ſ. e. l. ſtipulationū. ⁊ qđ dixi de lapſu temporis verū eſt ſi agatur ad totale intereſſe ſecus ſi ad particulare quia tunc ſufficit ſi tantum tempus tranſiuit intra qđ cōmode potuerit inchoari vt. ſ. eod. l. ſtipulationes non diuiduntur. ver. plane ſed quero que ſit ratio huius. l. dic q̄ ſtipulatiōes inuente ſunt vt quis ſtipuletur quod ſua intereſt. vt. ſ. eo. ſtipulutio iſta. §. alteri: ⁊ ideo neceſſe eſt quod addiciatur locus quia poſſibile eſſet ꝙ ſtipulator eligeret locum in quo non intereſſet ſua edificari et ſic ſtipulatio non teneret. Sed certe hoc dixi vel nunq̄ contingere poſſet ꝙ eius non intereſſet quia ſaltem edificatam videre poſſet.

Nota hāc q̄ſtionē quā alle. bar. hic fuiſſe diſputatā ꝑ Ol. ⁊ Io. an. in addi. ad ſpe. in titu. de treu. ⁊ pa. plene ꝑ Io. de imo. hic ⁊ ꝑ ange.

[Q]Vi ſeruum. Debitor ſerui occidens illum merito non punitur Hoc dicit ⁊ facit ad queſtionem diſputataȝ ſtatuto cauetur quod bānitus impune poſſit offendi feci pacem de te non offendendo ſub certa pena tempore procedente bannitus es ⁊ ego te bannitum offendo: querit̄ an inciderim in penam promiſſam: determinatum fuit Padue ꝙ non ꝑ banc

l.⁊.§.de leg.j.quid ergo.§.si heres.⁊ de pigno.in contrarium dicitur fuisse determinatum Bononie:⁊ respondetur ad istas leges.q non loquuntur in casu quando qs esset astrictus ex sua promissione non offendere:tunc enim offendere non debet propter vinculum sue promissionis que quantum ad hoc fortius: cum obligat qr illud quod est ex legis dispositione arg.§.de fideicō.libertate.l.si filius.j.ad.l.corneliam de fal.l.si quis legatum.§.fi.⁊ nota.C.si aduersus vend.l.j.⁊ qui potio.in pig.ha.l. assiduis dicitur fuisse tertio disputata Vercellis et determinatum scōm primam partem in quā inclinat Segnorol.per.l.qro.§.inter locatorem.§.locati.⁊.j.eodem.l.quidam cum filium. vers.quid ergo que optime facit:dominus Jac.de bel.hanc qstionez disputauit ⁊ subdistincte soluit vt dixi.C.de transactio. l.si quis maior.

1 ☞ Conditio impossibilis vitiatur sed non vitiat.

1 Si ita stipulatus. Impossibilis conditio † vitiatur sed non vitiat:⁊ inutilis stipulatio nō vitiat vtilem.h.d. In glos.pro non adiecto ibi non vitiat: immo videtur esse ratio qr vbicunq factum promittitur si certa et vera pena non adiicitur agitur ad interesse vt.§.e.l.quoties quis.⁊ qui satisda.cog.l.ij.§.fi.cum ergo hic pena inutiliter adiecta fuerit agitur ad interesse vt hic Ja.⁊ dic vt not.per Dy.j.e.l.ita stipulatus.

Possum. Qui curare promittit q alius soluat ita demū tenetur si ille soluendo non sit pro quo promisit:hoc dicit.Sed glo.vel pone casum scōm Dy.qd assignetur differentia inter illam stipulationem promittis te soluturum nisi titius soluat ⁊ illaz promittis te daturum ⁊ est ratio differentie qr in primo continetur factum ⁊ promittitur ad interesse:videtur autem interesse cum titius incipit esse non soluendo:sed quando promittis te daturum tunc possum agere non inspecto intersit mea vel non et tunc punctuabis post dictionē illi et casus qui ponitur in glos.non videtur posse stare cum in vtroq teneatur si mea intersit vt.j.e.l.liber homo.§.fi.et sic nō est differētia inter vnā ⁊ reliquā quā differētiā intendit facere iste.§.Dy.vel dic q est differentia in forma conceptionis.Naz altero casu est apte concepta.s.quando promittit se curaturuz altero.inepte.s.quando promisit se illi daturum.vt.§.e.l.in illa. §.j.⁊.l.stipulatio ista.§.alteri. ¶ Itez in prima.s.te curaturum versatur tantum vtilitas titij ab obligatione eximendi per tuā solutionē.s.nomen debitoris tui q̄tum deest vt institu.quibus alie.licet.§.nunc admonendi.ver.at ex contrario. ¶ In secunda autē versatur vtilitas.s.mei tm̄.vt.§.eo.l.stipulatio ista.§.si quis insulam.⁊ sic potest glo.saluari.Ol.ibi neq enim scōm intellectum glo. sic expone neq enim hoc simile est.i.ista stipulatio proxi.posita.§.non est similis stipulationi illi te daturum et scōm hoc debes punctare ante dictionem illi:sed scōm Dyn. expone neq enī hoc ē simile ē stipulatiōi.§.proxi.posita non similis illi.s.te daturum.q.d.stipulatio.§.posita nō est similis stipulationi cum stipulor te daturum.s.mihi:et tunc debes punctare post dictionem illi.Dy.ibi.Sed ex ea stipulatione.s.priate titij nomine soluturum spondes quāuis vtiliter sit concepta Jac.modo pro declaratione textus quero que fuerit ratio dubitandi in isto.§.Sol.quemadmodum non stipulari te daturū illi nisi mea intersit.arg.§.e.l.stipulatio ista.§.alteri.ita videbatur q non posset stipulari te soluturū nomine alterius qui mihi debet ⁊ hoc remouetur in.§.isto.qr quando stipulor te soluturum nomine illius qui mihi debet non promittis factum alienum sed tuum.s.te soluturum nec ego stipulor alteri sed mihi:⁊ ideo valet op.de.l.iure nostro.⁊.l.non recte.C.de fideiusso.So. vt in gl.vel aliter scōm Pet.⁊ est valde notabile quando reus principalis tenetur dare et alius promittit se soluturū videtur promittere factum vt.§.de curatore furiosi.l.consilio.§.fi.⁊ hoc indicat littera istius.§.ibi quid enim ⁊c. Sed tunc esset difformitas in eo quod est deductum in stipulatione inter obligationē rei principalis ⁊ fideiussoris q esse non dz vt.j.de fideiusso. l.grece.§.j.accedant ea que dixi in.l.stipulationum.§.satis acceptio.§.eod.⁊.l.in illa.§.nam fideiussor.de promittere dare sicut reus vt.j.de fideiu.l.sicut reus.scōo op. ¶ Hic dicitur q si titius est locuples ex hac stipulatione nihil consequi possum:qr in ea non interest vnde videtur ob.l.iij.§.fi.§.de liber.lega.vbi dicitur q mea interest habere plures debitores:so.non interest considerato tempore presenti:sed considerato tempore futuro quia posset effici non soluendo poterit interesse vt in contrario:sed quid si titius pro quo promissuz est licet sit locuples tamen non est idoneus facilitatem conueniendi:puta quia in longinquis partibus est absens vel est rixosus et malus homo ita q periculum est litigare cum eo nunquid ex hac stipulatione agi poterit dic q sic vt.§.qui sat.cogātur.l.ij.in princip.⁊.l.si fideiussor.In glo.si non curaueris vt per hoc intelligatur quod sit stipulatio principalis ⁊ non accessoria quia si esset accessoria de iure isto posset conueniri vt.C.de fideius.l.non recte.sed ista est diuinatio ⁊ contra textum.Preterea ⁊ tunc esset obligatio fideiussoria:⁊ ideo alij vt Pe.intelligūt hic vt littera patet nihil subaudiendo ⁊ ad.l.non recte respondet q hic non est fideiussor:sed principalis promissor ⁊ hoc probatur quia fideiussor promittit id quod principalis.vt.§.e.l.vbi autem non apparet vt.j.de fideiusso.l.grece.§.si quis.sed h̄ promittit aliud.s.factum solutionis ⁊ in obligatione factorum non agitur nisi intersit vt §.eod.l.qui insulam.⁊ propterea non agitur nisi interest.Pe.⁊ de hoc.§.dixi in glo.⁊ per omnia in fi.et.j.e.l.si quis stipulatus. §.fi.Dy. Preterea cū titius nō est idoneus agitur sed inopia et absentia equiparantur vt in aut.de fideiusso.§.j.ergo ⁊c.in glo.nec minus ex illa in fi.et sic viderentur he due stipulatiōes de quibus fit mentio in isto.§.et ideo.puncta post dictionem illi:et dic q non est similis illi:scilicet stipulationi te daturum.s. mihi scōm Dy.et Oldra.vt dixi in expositione litttere.

a Si tibi nupsero. [a] Stipulatio ex cā lucratiua facta collata in tēpus matrimonij nullius est momenti:hoc dicit ibi causa cognita:id est bonis moribus quasi dicat approbata bonis morib⁹ qui matrimonia venalia esse non sinaūt.§.de dona.inter virum ⁊ vxorem.l.iij.in princip.Jaco.non autem dicas causa cognita.i.per iudicem cognoscenda.Old.pro declaratione quero que fuit ratio huius.§.dicunt quidam quia quemadmodum non possuz stipulari te nupturam mihi quia matrimonia debent esse libera vt.C.de inuti.stipulatione.l.ij.⁊.j.l.titia.ita nec apponi in cōditionē alterius stipulationis ⁊ hoc videtur sentire glo.pro qua facit.§.e.l.si ita stipulor.sed hec ratio nō est bona.Naz si stipulor decem a te si tibi nupsero per hec verba si tibi nupsero non aufertur libertas matrimonij cōtrahendi qr conditio nō disponit vt.§.si quis omissa causa testamenti.l.si quis.vbi no auferē libertas sed magis certa lege inuitatur ad matrimoniū cōtrahendū qd non est prohibitum vt.§.de cōdi.⁊ demon.l.titio.§.j. non ob.l.si ita stipulatio.qr ibi apponebāt diuortio alia pena q̄ nō est a lege ordinata:⁊ iō nō valet qr penis legalib⁹ ⁊c.dic ḡ q melior est rō qr ista sunt paria aliquid ꝯferri in tps mr̄imonij ⁊ illud tpe fieri mr̄imonij vt.C.de do.ante nup.l.q spōse.⁊.§.de here.institu.l.q sponse.sed si cōtracto matrimonij vir promitteret vxori vel econtra stipulatio nō teneret vt.§.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.pap.ergo ita est in proposito ⁊ ista fuit ratio hui⁹.§. sed contra hunc.§.oppone:qr videtur quod stipulatio collata in tempus matrimonij teneat.vt.j.e.l.ex ea parte.§.j.C.de spōsa.l.mulier.⁊ de dona.ante nup.l.si constante.So.dicit glo.confiteor istis casib⁹ tenere et ideo dicit textus propter istos casus causa cognita actionē denegandā. ¶ Item propter hos casus dicit nec raro probabilis causa ⁊c.alij dicunt vt Jo.q nec istis casibus tenet si incipiat a precedenti cōditione ⁊ qd dicit text⁹. nec raro exponit.i.nunq̄ tu dic melius stipulatio est collata in tempus matrimonij ex causa lucratiua ⁊ tunc non tenet aut ex causa onerosa ⁊ tunc tenet ⁊ pro tanto dicitur in textu causa cognita denegandam actionē in quā cognitionem veniat ex qua causa fuerit stipulatio interposita ⁊ accedat qd not.Ja.de are. et dixi.C.de dote cau.nō numerata.l.ij.et qd dixi.l.si diuortio. §.e.In gl.si habes ibi ex causa dotis cuz vir stipulatur vt in fi. §.ibi propter nuptias fiat scilicet cum mulier stipulatur vt in princip.§. Oldra.ibi vbi enim ista non est bona ratio.Nam ⁊ si non compellatur contrahere matrimonium tn̄ eo cōtracto dz teneri sicut in euentum alterius cōditionis dic ergo q ratio est quia inter coniuges stipulatio contracta gratuito non tenet ex quo vnus efficitur pauperior vt.§.de dona.inter virum ⁊ vxo semper totuz sic nec talis stipulatio cuius effectus tempore cōiugij debet expectari vt dicta.l.q sponse.Oldrad.ibi.l.mulier. ¶ Sz ibi valet in reddēdis acceptis et pena dupli:si accipiēs recusauerit matrimonium contrahere.Ol.ibi ex ea.§.j. ¶ Sz ibi alia est conditio.Jacobus ibi:id est nunq̄ contra hanc opinionem ⁊ expositionem Jo.est sequen.versicu.item si vir ibi comodo non in dotem ⁊c.Nam vere tz in dote ⁊ donatiōe propter nuptias ⁊ similibus vt in superiori parte gl.not.Dy.

a ¶ Si tibi nupsero.adde q iste.§. reputatur singularis per scribentes & ad h qd pactū appositū p mulierē cū lucrando aliquid nisi cōtraheret matrimoniū cū bertha.non valet ⁊ istud sane ē intelligēdū vt adhibeatur causa se cognitio.

b Existimo. [b] Et bene Oldra.⁊ breuiter.hoc dicit qui nō est causa peremptionis stipulationis non est causa prohibitionis primordialis valoris.Hoc dicit vel sic:stipulatio sub conditione concepta nō vitiatur licet pendente conditiōe pueniat ad eum casum a quo incipere non posset:hoc dicit.secus autez impure

b ¶ Existimo Adde bart sibi cōtrariū in.l.si quis et eo de fideiu Joā.de imola hic.

impure ꝯcepta ⁊ eſt rõ qꝛ pure cõcepta pariebat obligationez
⁊ ſic erat qð poterat vitiari:ſed qñ ſub ꝯditiõe nõ obligat̃ de p̃
ſenti ⁊ qð non eſt nõ põt vitiari dic ergo ante ꝯct⁹ celebꝛatur
pure ⁊ tunc inſpicietur ſemper tempus contractus vt.s̃.e.l.ne
mo.⁊.j̃.de ſtipulatione ſeruoꝛum.l.vſufruc.aut celebꝛatur ſub
conditione:⁊ tunc aut deficit ratione perſone ⁊ inſpicitur ratio
ne contractus vt dicta.l.vſufru.aut deficit ratione rei vt quia
ſacra vel religioſa ⁊ tunc ſimiliter inſpicitur tempus contract⁹
vt.j̃.e.l.inter ſtipulantem.§.ſacram.⁊ inſtitu.de inutili ſtipula/
tione.in pꝛincip.aut mixta ratione rei ⁊ perſone:⁊ tunc inſpicit̃
exiſtentia conditionis vt hac.l.⁊.s̃.e.l.ſi rem meam.Dy.⁊.C.de
leg.l.ſeruus.⁊ qð no.de regula cato.l.j.ſtipulari.vt.s̃.a ſui pꝛin
cip.ſtipulatio non dicatur inualida ſed ſit in pendenti vt ſi tẽ/
poꝛe exiſtentis conditionis reperiatur aliena habeat effectum:
al's non ⁊ hic iunge.verſi.aut ſi hoc.Dy.ibi aut ſi hoc hic pꝛo/
bant pꝛincip.l.eſſe verum ⁊ argumentatur ſic illud quod non
eſt cauſa peremptionis ſtipulationis non debet eſſe cauſa pꝛi/
moꝛdialis valoꝛis ſed ita eſt ꝙ ſi ſtipuloꝛ fundum alienum ſub
conditione et pendente conditione et efficiatur meus non per/
mittitur obligatio ergo a pꝛinci.ſi fundus eſt meus ⁊ ipſum ſti/
puloꝛ ſub conditione:ſtipulatio nõ debet impediri et hoc ſequi
tur ibi ad fundum poſſe ſub conditione:nam verbum item re/
petit pꝛedicta.vt.s̃.de leg.iij.l.in repetendis.Ja.ibi interim ibi
pendente conditione.Oldr.ibi nõ ſit meus et ſi conditione exi/
ſtente ſit meus valet al's ſecus vt.s̃.communia pꝛedioꝛum.l.j.
Jac.ibi alienum hoc reſpicit pꝛincipium.l.Ol.⁊ Dy.ibi hoc ve
rum non eſt.ſ.ꝙ vbi impedimentum communiter pꝛouenit ex
perſona ⁊ re magis cõſideretur tempus extantis cõditionis q̃
cepte ſtipulationis.Old.ibi ſtipulatus fuero.ſ.ex cauſa lucra/
tiua ⁊ non dñõ.Dy.⁊ Oldra.ibi eſſe ceperit conditiõe pendẽ/
te ibi cõfeſtim.i.etiam conditione pendente et ſic anteq̃ pꝛima
obligatio ſit cõtracta.Old.ibi ⁊ ſi fundi licet ſtipulatio ſub ꝯdi/
tione pẽdente ꝯcepta videat̃ redire ad eũ caſuz a quo incipere
nõ põt non ꝑpterea vitiatur ⁊ hoc dicit Dy.⁊ ſcðm reſpõſum
reſpicit ⁊ ꝓbat illud qð dr̃ ꝑ ver.itẽ viam ꝑ reductionẽ ad incõ
ueniẽs et ſic dicerem⁹ in ver.itẽ viã ſtipulatiõis nõ tenere ſeq̃/
ret̃ ꝙ ſi ego ſtipuloꝛ viam ad fundũ meũ ſub cõditiõe ⁊ pẽdẽte
ꝯditiõe alienaui fundũ ꝙ ſtipulatio euaneſceret maxie ſm di/
ctũ illoꝛum qui dicũt ꝙ qñ ſtipulatio peruenit ad euz caſum a
quo incipere nõ põt non valet ⁊ hoc ſequitur ibi ſtatim fundo
alienato.ſ.pendẽte conditione ſtipulatiõis.Dy.ibi conſtiterit
a pꝛincipio.Oldra.ibi putant ⁊ male.Oldra.ibi in eum caſum
hoc cum nulla ſit ſtipulatio conditione pendente:licet in eum
caſum aduenerit a quo incipere nõ poteſt nõ vitiatur de iniu/
ſto teſtamento.l.nam ⁊ ſic.ver.poſt defectuz.⁊ de edil.edicto.l.
bouem.§.ſub conditione.⁊ ratio eſt quia obligatio eſt nulla pẽ
dente conditione ⁊ ſi nulla non vitiatur ſed in illa obligatione
que eſt a pꝛincipio vt eſt pura et deuenit in eum caſum ⁊c.ha/
bet locum alia pars bꝛocardi.Dy.ibi nõ potuerunt ſed cum in
pꝛedictis caſibus nõ perimatur ſtipulatio ꝑpter alienationem
vel acquiſitionem ſuperueniẽtem pendẽte cõditione ergo hic
a pꝛinci.exiſtẽtia nõ impediuit ſtipulationẽ huius argumẽti ra
tio eſt talis omnis cauſa peremptiõis ſtipulationis vtiliter cõ/
ſtitute eſt cauſa ꝓhibitiõis eius valoꝛis ꝑmoꝛdialis.vt.s̃.e.l.in/
ter ſtipulantem.§.ſacrã.⁊.§.penul.ergo ⁊ ecõtra ꝙ nõ eſt cau/
ſa perẽptiõis nõ eſt cauſa ꝓhibitionis cum ꝯtrarioꝛum eadem
ſit doctrina:ſed acquiſitio dñij rei cõditionaliter in ſtipulatiõe
deducte ⁊ vtiliter ſi ꝯtingat ſtipulãti pendẽte cõditiõe nõ per/
mittit ſtipulationẽ vtiliter cõſtitutã:imo effectũ ſoꝛtitur ſi tp̃e
exiſtẽtis ꝯditiõis ſit aliena merito dñiũ ſtipulatoꝛis tp̃e ſtipula
tiõis ei inherẽs nõ vitiat ſtipulationẽ cõditionalẽ de ea factã ⁊
ſimilis ſit argumẽtatio in ſequenti.Jtez alius modus habetur
hic argumentandi omnis cauſa que ꝓhibet vtiliter ſtipulatio
nẽ interponi ſuperueniẽs ꝓhibet manere vtilitatez factam ſed
hoc fallit.vt.j̃.not.Jac.not.ergo cum ſtipulatio deuenit ad euz
caſum a quo incipere non poteſt vitiatur vt hic.⁊.j̃.eodem.l.ſi
ſub vna.§.pꝛimo.⁊.s̃.de ſeruitu.l.pꝛo parte contra caſum ſum
marum hui⁹.l.op.ꝙ ſub conditione non poſſum ſtipulari fun/
dum meum:immo attendi debeat tempus ſtipulationis vt di/
cta.l.vſufruc.j̃.de ſtipulatione ſeruoꝛum.Solu.vt pꝛedixi quia
ibi quo ad congruitatem perſone hic quo ad habilitatẽ rei vel
aliter vt plenius dixi.s̃.eodem.l.ſi rem.Secundo oppo.ad ſe/
cundũ v̓.quod ſtipulatio vie non teneat vt.s̃.cõmunia pꝛedio.
l.pꝛima.⁊ l.ſi quis binas.§.pꝛimo.ſol.vt dixi.s̃.nõ tenet ex nũc
ſed adueniente conditione ſi fundus ſit effectus ſtipulatoꝛis.
¶ Tertio oppoñ.contra ſi.et videtur quod licet res deueniat
ad eum caſum a quo incipere non poſſet quod non vitietur vt
j̃.eodem.l.ſi pluribus.§.Sol.vt in glo.vel plenius ſolue vt no.
per Dy.extra de regu.iur.c.actum legitime.lib.vj.⁊ vide q̃ſtio
nem ibi notatam ⁊ qð notaui de hoc.s̃.eodem.l.inter ſtipulan/
tem.§.ſacram.in quarta oppoſitione.Jte opp.ꝙ argumnenta
tio quã facit.l.iſta non pꝛocedat:arguit enim ꝙ ſi fundus duz
eſſet meus: vt in pꝛimo caſu vel alienus vt in ſecundo impedi/
ret ſtipulationẽ ab initio contrahi ſequeretur ꝙ talis caſus ſu
perueniens dirimeret iam cõtractam:ſed hec argumẽtatio re/
pꝛobatur.s̃.de his qui ſunt ſui vel alieni iuris vel patre furio/
ſo quidam reſpondentes ad cõtrarium ſic defendunt argumẽ
tũ quod facit.l.iſta deducẽdo ad incõueniens certũ eſt ꝙ illud
qð eſt cauſa perẽptionis ſtipulatiõis vtiliter iã cõtracte eſt cã
impedimẽti eius cõtrahende vt.s̃.e.l.inter ſtipulantẽ.§.ſacrã.
ij.rñ.⁊.§.ſtichũ.g̊ ecõtra regula vera ẽ vt illð qð ſtipulatio a ꝑn
cip.impedit contrahi dirimat iam ꝯtractam cum contrarioꝛuz
edem ſit diſciplina:ſed certe iſta non ſunt cõtraria:ſed econtra
ria at ſcða regula.ſ.vt quod ipedit contrahendã dirimat iam
cõtractam ſcðm quam argumentatur.l.iſta vera eſt in caſu hu
ius.l.quia licet pꝛeceſſerit verboꝛum cõceptio non tamen effica
citer eſt contracta obligatio ante conditionis exiſtentiam:et iõ
dici poteſt contrahenda ⁊ ideo non mirum ſi quod impedit ſti
pul.ab initio contrahi nulla pꝛecedente verboꝛũ cõceptiõe im/
pediat eã contrahi in qua pꝛeceſſerat aliqua verboꝝ cõceptio
non tñ efficaciter erat cõtracta cũ eadẽ ſit ratio in vtraq; ⁊ non
differant niſi in verboꝝ conceptione pꝛeambula.Dy.⁊ Oldr.
Ultimo quero ſi ſtipuloꝛ fundum meum mihi dari ſub cõditio
ne extrinſeca:puta ſi nauis ex aſia venerit an teneat ſtipulatio
glo.j.hic tenet ꝙ ſic ⁊ idem tenet.s̃.e.l.ſi rem.licet alia cauſa te/
neat ꝯrium ⁊ male in dicta.l.vſufruc.de ſtipulatione ſeruoꝛum
dic vt dixi dicta.l.ſi rem.Jn glo.j.ibi ex aſia venerit:ſubaudi et
tunc non ſit mea.Dy.in gl.qꝛ poteſt fieri meus:ſed hoc non ꝓ
cedit vt.s̃.e.l.inter ſtipulantẽ.§.ſacrã.dic ergo ꝙ nõ deficiebat
ratione rei tantũ nec perſone tm̃:ſed quadam mixta ratiõe rei
et perſone quia ad fundum alienum non poſſum ſtipulari ſer/
uitutem ⁊ ideo inſpicitur conditionis euentus ⁊ ſi nõ teneat ab
initio vt.s̃.eodem.l.ſi rem meam.Dy.in gloſ.ꝙ falſum eſt in fi.
vel dic ꝙ falſuz eſt vitiari p̃dictas ſtipulatiões.Ja.¶ Ex hac
ſtipulatione ponit tempus ꝙ non eſt neceſſe expectari ⁊ tp̃s qð
eſt neceſſe expectari.Old.vel dic in eo ꝙ refici ꝓmittitur tan/
tum temp⁹ ineſt tacite quo refici potuerit ⁊ quod ſubijcit actio
dic.ſ.cum effectum ⁊ ſic nõ facit pꝛo opinione vltramontanoꝝ
in queſtione:an in obligatiõe in diem ſtatim naſcatur actio de
qua dixi pleniſſime.s̃.eodem.l.ſtipulationes non diuiduntur
in vltima queſtione ibi fulciri.i.remediuz adhiberi ne ruat.Ol.
ibi expectandum ad hoc vt agatur ex hac ſtipulatione.Jac.ibi
nihil.i.aliquid.Old.⁊ Jac.ibi redẽptoꝛ.l.artifex qui fulcire de
bebat vt.s̃.de rei vendi.l.redẽptoꝛes.Dy.op.de.l.s̃.eo.l.ſtipu/
lationes nõ diuiduntur.§.plane dic vt in glo.⁊ plenius in con
trario not.⁊ dixi in glo.al's nihil ibi poſtea ruente quia ſtipula
tioni ſatiſfactum.Oldra.ibi ⁊ ea non fulta quia poſt ruinam ſti
pulatio facta eſſet impoſſibilis ad implẽdum qm̃ fulcire eſt rei
minant ruinam remedium adhibere vt dixi ⁊ pꝛobatur.s̃.eo.l.
ſtipul.nõ diui.§.plane.de ope.noui nun.l.j.§.ſi quis edificium.
quod poſt ruinam eſſe nõ poteſt ⁊ ſic ſtipulatio committetur ea
fulta vel non fulta.Oldr.

a Quicquid. [a] Si omnimodo obſcuꝝ dedu
ctum eſt in ſtipulatione ſtipu
latio nõ valet:ſi vero nõ penit⁹ obſcurũ ſtamus in/
terpꝛetationi rei ſi eſt penitus clarum ſtamus ſigni
ficationi verboꝛum.hoc dicit.Et dic ꝙ ſcðm glo.que incipit h̃
in eo caſu hec lex legitur duobus modis.Pꝛima lectura colli/
gitur ibi vel dic ſecundo ſcðm quam.Pꝛimo ponit dictuz.Se
cundo dicte coꝛrectionem.Tertio dicte coꝛrectionis determi/
nationem.Secunda ibi:aut certe.Tertia ibi:nec rurſus.⁊ ſcðz
hanc lecturam pones ſic.ſtipulatus fui ſtichũ cum plures ſti/
chos haberes v̓bis claris non fuit exp̃ſſum de quo ſticho intel
ligeretur ⁊ ſic habetur ꝓ omiſſo:et ideo ſtipulatio non tenet vt
in pꝛimo dicto:ſed hoc dictum coꝛrigitur quia ſtatur dicto pꝛo
miſſoꝛis:quia verba debent interpꝛetari contra ipſum ſtipula
toꝛem pꝛoferentez ⁊ hoc ſecundo.¶ Tertio dicitur quod ipſe
reus dicat de vno ſenſiſſe et velit variare non eſt audiendus
et hoc dicit iſtud pꝛincipium ſcðm iſtam lecturam.Sed oppo
nitur ꝙ poſſit variare.vt.j̃.eodem.l.qui ex pluribus.⁊.l.eũ qui
certarum.§.pꝛimo.Solu.ibi pꝛomiſſoꝛ habebat electionem ex
vi ipſoꝛum verboꝛuz vel ex natura obligationis alternatiue qð
hic non eſt quaſi dicaz ibi electio hic pꝛopꝛie interpꝛetatio:ſed
hec lectura non placet Dy.G.quod pꝛincipiuz colligatur per
ſecundum reſponſuz ⁊ ideo ſcðm eum aliter dicas et dic ꝙ pla
ne poteſt intelligi ſi diuidatur pꝛincip.vſq; ad.§.ſi ſtipulatus.
Jn tres partes diuide.Jn pꝛima qñ eſt omnino obſcurũ quod
incipit deducitur:pone ꝙ ſtipuloꝛ fundum non adiecto nomi/

a ¶ Quicqd
Adde ꝙ ſcri
bẽtes hic re
putãt hunc
tex.ſingula/
rem ſm vnã
lecturam in
ver.nec rur/
ſus ad hoc
ꝙ habes po
teſtatem in/
terpꝛetandi
nõ põt inter
ꝑtari niſi ſe/
mel tantum.

ne vel stipulor frumentũ non adiecta quantitate vel qualitate
Nam non valet stipulatio ratione obscuritatis vt.s.de iure do
ti.l.cum post.§.gener.⁊.j.eodem.l.si ita stipulatus.⁊.s.eodez.l.
triticum:in secunda quando verba sunt equiuoca ⁊ obscura:sz
non omnino vt.s.⁊ pariter trahi possunt ad intellectum stipu
latoris ⁊ promissoris ⁊ scdm vtriusq̧ intellectum valere potest
stipulatio vt si dicat promissor se sensisse de sticho albo:⁊ stipu
lator de nigro:nam cum in vtroq̧ valere possit stipulatio fiet in
terpretatio scdm promissorem vt.s.eodem.l.stipulatio ista.§.in
stipulationibus:in tertia quando verborum significatio est cer
ta ⁊ est pro stipulatore contra promissorem vt si stipulatus suz
omnia vasa tua ⁊ tu dicas te sumpsisse de vitris tãtũ vł si stipu
latus sum oẽs seruos tuos:⁊ tu dicas te sensisse de certis tan-
tum:his enim casibus fiet interpretatio contra promissorem vt
j.e.l.si mihi.§.j.Secũda pars incipit ibi aut certe scdm ꝓmisso
rẽ.Tertia nec rursus ⁊c.potes etiã ponere casum in pria pte p
ꝑmã ptẽ glo.versi.liber.vel clarius per scdam inversi.vel fun-
dũ:in scda pone per princ.tertie glo.in tertia per princ.quarte
glo.⁊ scdm hoc op.ad primam partem de le.vbi autẽ nõ appa
ret.s.eo.sed dic vt ibi et.j.e.l.ita stipulatus.Item op.de.l.cum
quid.s.si certum petatur.⁊ sol.vt.s.e.l.triticũ.e.l.vbi aũt.ad se
cundam partem op.de.l.j.e.si mihi.§.si ita stipulatus.et sol.vt
hic in gl.Item op.de.l.de die.s.qui satisda.cogan.so.vt ibi no.
ad tertiam op.j.e.l.qui ex pluribus.et.l.eum qui certe.§.j.⁊ di-
cas ꝙ hec stipulatio comprehẽdit omnes vniuersaliter qui in
l.ex pluribus.generaliter incertum vnũ ex pluribus certis:itẽ
in.l.eum qui certarum.j.e.comprehendit vnum tantum ex na-
tura stipulationis alternatiue.Dy.Item potes opponere ad
primam partem de.l.ita stipulatus.ver.ꝙ si ab initio.j.e.⁊ dic
vt ibi plene dixi.ad scdm dictuz opp.de.l.inter stipulantem.§.
stichum.s.eo.in primo respõ.Sol.ibi cõstabat ꝙ stipulator de
vno senserat et promissor de alio:hic vero hoc non apparebat
de quo plene dixi in.l.stipulatio ista.§.in stipulationibus.s.eo.
⁊ in.l.quotiens.in stipulatione.s.e.Item op.adhuc de dicto.§.
stichum.ver.ꝙ in iudicijs.So.ille textus tollit contrariũ:quia
aliud in iudicijs.Item op.contra rationẽ scdi dicti dũ dicitur
verba interpretari contra proferentem vnde videtur obstare
j.de verbo.sig.l.nepos proculo.Sol.vt ibi not.⁊ dic de hoc ple
ne vt not.per Dy.extra de regu.iur.c.contra eum.li.vj.litteraz
expone ibi astringende.i.efficaciter cõtrahende.Old.vel dic.i.
declarande siue intra fines seu terminos certos constringende
Jac.ibi dictũ est obscuruz omnino scdm Dy.ibi palam.i.clare
Dy.ibi verbis intelligibilibus ⁊ apertis.Jac.vel dic.i.manife
ste per verba habilia ad exprimendũ mentis cõceptũ et rem de
qua agitur in stipulatione deducere.vt.s.de leg.j.l.iiij.et de re.
dub.l.in ambiguo.Ol.ibi intelligẽdum est siue verbũ nullo mõ
possit intelligi ita ꝙ non apparet quid senserit contrahentes.
vt arg.s.de his que pro non scrip.ha.l.ij.et.s.de interro.actio
ne.l.de eta.§.nihil.sicut ⁊ de lege que nullum habet intellectuz
dicitur.C.de emen.iustini.C.§.s.dictis siue verbuz nullo modo
congrũat ei quod agebatur.vt.s.de lega.primo.l.si quis in fun
di.⁊ de supplẽ.lega.l.labeo.licet ipsum verbum bene intelliga-
tur ꝙ sonet:ibi aut certe.i.si verba non sunt omnino obscura:
sed trahi possunt ad intellectum vtriusq̧.i.stipulatoris et pro-
missoris.Dy.⁊ sic intelligitur iste vers.quando verba possunt
interpretari:quia significatio verbi non repugnat:licet sit equi
uocatio:fit enim pro reo interpretatio vt hic dicitur.Jacob.ibi
interpretamur.s.si verba sunt equiuoca.Dyn.ibi nec rursus.i.
si verba sunt clara et certa:et eorum significatio facit pro stipu
latore contra promissorem.Dy.ibi aut hominibus actuz ꝙ̃ de
adiectis in stipulationibꝰ.Jac.quia omnia vasa promiserit vel
omnes homines et sic omnia sunt clara pro stipulatore.Dyn.
In glo.dic quicquid ibi:vel dic aliter et verius.Oldra.ibi ob-
scurum ita quod ex verborum prolatione nõ apparet quid sen
serint contrahentes.Dy.in eadem glo.in fin.immo videtur in
dubio promissore interpretandum.vt.s.eodem.l.stipulatio ista
§.in stipulationibus.vbi de hoc dixi vnde circa hoc distingue:
aut ambiguitas est circa cõtractus:aut circa iudicia aut circa
vltimas voluntates:aut circa rescripta:aut circa leges.Pri-
mo casu quando oritur dubitatio circa contractus aut bone fi-
dei aut stricti iuris.Si bone fidei tunc scdm veram opi.Jo.ver
ba interpretantur cõtra eum qui apposuit vel protulit vel qui
habetur pro apponẽte pro proferẽte siue sit actor siue reus.vt
s.de pact.l.de veteribus.⁊ de cõtrahenda emptio.l.labeo ⁊ ha
betur pro ꝓferẽte ille in cuius fauorem verba apponunt etiam
si aduersarius verba proferret vt not.in.e.ti.de contrahẽ.emp.
l.cum manusata.⁊ qui portior.in pig.ha.l.insulam.licet Az.di-
xerit ꝙ in principali fit interpretatio cõtra actorẽ in accessorijs
contra reum siue promissorem vt not.dicta.l.veteribus.et.l.la-

beo.cuius opinio reprobatur.eo.titu.de cõtrahen.empt.l.cum
in lege.si vero circa contractus stricti iuris oritur dubitatio vt
circa stipulationes:tunc aut circa pretorias aut circa cõuentio
nales:circa pretorias ad pretorem recurritur ⁊ eius est ĩterpre
tatio vt.j.de pretorijs stipulatiõibus.l.in pretorijs.in cõuentio
nalibus habet locum ꝙ hic notatur ⁊.s.e.l.quotiens.Naz aut
potest valere scdm interpretationem alterius tantũ ⁊ illam se-
quimur.vt.s.e.l.quotiẽs in stipulatione.de pig.l.qui tabernam
⁊ de regu.iur.l.in obscuris:aut potest valere scdm intellectum
vtriusq̧:⁊ tunc aut certum est omnes in idem consensisse et in-
dubitanter valet aut est certum eos dissensisse ⁊ tunc nõ valet
vt.s.e.l.inter stipulantem.§.j.⁊ dicta.l.quotiens in stipulatiõe
s.e.aut est dubiuz quid senserint:⁊ tunc si vnus dicat aliter sen
sisse ꝙ̃ alter recurritur ad cõis verbi intelligentiã.vt.j.de reg.
iur.l.quotiens.idem sermo.⁊.s.de leg.iij.l.nõ aliter.Si vero cõ
munis intelligentia ad vtrumq̧ se habeat:tunc ꝓ ꝓmissore fit
interpretatio.vt hac.l.ij.rñ.Si vero circa iudicia oritur dubita
tio aut circa initia iudiciorum aut circa ꝯfessiões:aut circa sen
tentiam:si circa initia iudiciorũ tunc pro eo qui verba protulit
siue sit actor siue reus fit interpretatio.s.de iudi.l.si quis intẽ-
tione.⁊.l.solemus.et.s.eo.l.interpellantem.§.j.in fi.Si vero ap
parere non põt quia forte mortuus est vel ꝑsona procuratoris
est mutata:tunc non est facienda cõdemnatio.vt.C.de rei ven.
l.fi.Si vero circa cõfessiones tunc recurritur ad illum qui con-
fessus est ⁊ cogitur certum dicere vt.s.de confes.l.certũ.in prin.
⁊.§.j.ꝙ si nolit certum confiteri tunc contra eũ fit interpretatio
vt.s.de interro.act.l.de etate.§.q tacuit.Si vero circa senten-
tias tunc aut sunt maiores iudices:⁊ ipsi idem interpretantur.
vt.j.de ap.l.ab excusatore.⁊ ibi not.aut sũt simplices magistra
tus ⁊ nõ possunt interpretari quia semel functi sunt officio suo
vt.s.de re iudica.l.iudex.in fi.eadem circa accessoria.vt.s.codẽ
ti.l.paulus.⁊.j.de reg.iur.l.in ambiguis.aut sunt iudices dele-
gati:⁊ tunc delegans et interpretatur vt.C.de iudic.l.si et dicta
l.ab excusatore.⁊ ibi not.si vero vltimas voluntates tunc testa
toris est interpretatio qui non solum potest interpretari:sed et
mutare vt.s.de testamentis.l.heredes palam.§.sed si quid.et
§.sed si notam.et dicta.l.in ambiguis.j.de regu.iuris.Sed si te
stator non est interpretatus aut potest valere scdm intellectum
heredis et legatarij:aut scdm alterius tantuz:si scdm alterius
tantum eiꝰ solius interpretationem sequimur.vt.s.de lega.iij.l.
qui cirographũ.de leg.j.l.apud iul.§.si titius.⁊ de re.dub.l.vbi
⁊.l.quotiens.sed si scdm interpretationẽ põt valere:veriorez in
terpretationẽ sequimur si aliud non appareat vt.s.de lega.j.l.
apõ iul.§.seio.de le.iij.l.verius ⁊.j.de reg.iur.l.semp.⁊ hec vera
sunt nisi aliter appareat testatoris voluntas ex consuetudine
regionis vel sua vt.s.de lega.j.l.si seruus plurium.§.fin.si vero
ambiguitas sit circa rescripta seu priuilegia tunc ad conceden
tem recurritur vt.j.de reg.iur.l.neratius.⁊.s.de vulga.⁊ pupil
lari substitutione.l.ex facto.in princ.si vero circa leges aut ver-
bum a lege prolatum principis solius est interpretatio genera
lis ⁊ talis oẽs astringit.vt.C.de legibus.l.si imperialis.⁊.e.ti.l.
j.vbi de ista materia satis notaui ⁊ de ista materia vide plene p
Dy.⁊ alios extra de reg.iur.c.in obscuris.vbi etiã habetur qñ
est obscuritas in delictis et.e.ti.c.in penis.⁊.c.inspiciemus.et.c.
cotra eum.lib.vj.et in glo.⁊ per archiõ.xxiij.distin.habuisse.et
c.precedenti et dixi etiam.C.de verbo.signi.l.cuz quidam.in fi.
In glo.j.dicendum ibi in hoc comprehendi istud posset esse bo
num exemplum ad scdm responsum non ad primũ quia in pri
mo nullo modo valet stipulatio hic sic saltem quo ad brocardi
ca in eadem glo.in fi.omnia ista sunt bona exempla quo ad pri-
mũ responsum vbi nullo modo valet stipulatio.Dy in glo.hoc
in eo ibi vtraq̧ ał's vtroq̧ si modo.Old.ibi valere stipulatio q̃
significatio verbi non repugnat licet sit equiuocatio Jacob.ibi
omnia vasa sua sed certa hic nulla est obscuritas cum omnia
complectatur.¶ Item si promisit lancem dãdo quãlibet libe-
ratur.arg.s.de leg.iij.l.minus.et de lega.j.l.apud iul.§.seio.cõ-
cor.non ob.de auro ⁊ argen.leg.l.qui lancem.⁊ ibi not.Jaco.ibi
omnes seruos ꝓmiserit sed certe hoc est.Primus ergo intel-
lectus est bonus.Jac.vel dic scdo hic incipit tertius casus ſm
glo.Dy.ibi immo ideo hec vera.Dyn.ibi.§.si stichum.vt.s.de
iudi.l.si quis intentione.Old.ibi de verb.signi.l.nepos.que est
contra ad rationem secundi dicti:sed solus.vt ibi in glos.Dyn.
¶ Stipulatus hec dictio intra tempus intra se cõprehensum
completuz significat hoc dicit ⁊ de materia huius.§.vt dixi.s.
eodem.l.in illa.⁊.l.hoc iure.vel dic breuiter aut affirmatiue ap
ponitur hec conditio et tunc statim vt potest debet adimpleri
vt.s.de conditione et demonstra.l.hec conditio.licet aliter note
tur.s.de here.institu.l.si quis instituatur.nisi certum tempus
esset adiectum:quia tunc per totum tempus posset adimpleri
aut negatiue

aut negatiue et tunc si terminus est transactus committitur vt hic ꝛ.s.eod.l.veluti.§.j.si non est adiectus.cum certum erit nō posse ascendere et non ascendit.

Conditio. Cōditio de pterito et de presenti. Hoc dicit ibi differt quādo est vera conditio op.ad id quod dicit permittit:quia illud quod non est non pōt perimi vt.s.de edil.edic. l.bouem.§.si sub conditione.ꝛ de iniusto testamento.l.nam et si sub cōdione.§.rumpendo.sed aliqua stipulatio nunꝙ fuit aliqua.sol.dicit glos.permittit.i.consistere non pmittit. In glo.secunda ibi.j.eodem.l.decem.immo ibi reprehēditur hec improprietas vt ibi patet in glo.

Liberes. Opp.ꝙ pubes sine curatore nō obligetur qꝛ equiparatur prodigo siue furioso vt.C.de in integ.resti.l.si curatorem. sed illi ex stipulatione non obligantur.vt.s.eod.l.is cui bonis.sol.dicit glo.aut habet curatorem ꝛ loquitur.l.cōtraria.aut non hꝫ ꝛ tūc obligaꝛ naturaliter ꝛ ciuiliter:sed si fit lesus restituiꝛ vt.d.l.ꝯria.i fi.ꝛ de h in.l.ꝯria satis dixi. Alij dicūt ꝙ naturaliter obligatur non ciuiliter:sed hoc non placet glos. quia tunc non ageretur restitutione cuius contrarium dicitur dicta.l.cōtraria.in fi. ¶ Examinemus ergo tria. Primo si pubes habet curatorem ꝛ sine ipso contrahit nunquid saltem naturaliter obligetur in quo casu contrahit cum extraneo et non est factus locupletior glo.communiter tenēt ꝙ naturaliter obligetur ꝛ idem in pupillo habente tutorē si sine ipso cōtrahat.vt j.de noua.l.j.ꝛ.j.de reg.iu.l.pupillus.nec velle vbi hoc no.et.e. ti.l.i negocijs in sua magna distictiōe quā facit de ista materia s.de autoritate tuto.ad quā recurras. Ja.de ra.in vtroqꝫ tenet contra. Primo in pupillo tenet contra per.l.j.C.de inuti.stipula.que lex loquitur indistincte.ꝛ instit.de auto.tuto.§.j.hoc idē tenet in adulto habente curatorem si sine ipso contrahit quia assimulatur furioso ꝛ prodigo vt dictum est ꝛ dicta.l.si curatorem. quasi per dationem curatoris sit sibi interdicta administratio vt prodigo:sed furiosus ꝛ prodigus naturalis non obligantur:quia tunc posset tali conditioni accedere fideiussor.vt.j.de fideiussoribus.l.j.ꝛ tamen non attendit vt dicta.l.is cui bonis. s.eodem.ꝛ dicta.l.in negocijs.j.de regu.iuris.communiter tamen glo.tenent primam opinionem. ¶ Secūdo examinemus secūdum dictuꝫ si pubes non habeat curatorem an obligetur ciuiliter ꝛ naturaliter dicit glo.ꝙ sic simile not.dicta.l.j.de noua.et dicta.l.pupillus.nec velle ꝙ est veruꝫ.vt.l.obligari.s.de actio.et obligatio.examinemus tertium dictum:scilicet quando pupillus vel adultꝰ est tm̄ naturalr obligatꝰ nunquid egeat in inter.restitutionem glo.tenet hic quod non simile nota.s.de procurato.l.minor.contrarium not.s.de neg.gest.l.iij.§.pupillus.vnde dic aut interest minoris non esse naturaliter obligatum puta quia patitur compensationem cum debito naturali vt.s.de compensatione.l.etiam.ꝙ natura vel solutum debitū naturale vult repetere ꝛ tunc restituit vt.s.de condi.indebi.l. interdum.ꝛ quod notatur dicta.l.pupillus.aut nō interest sua esse naturaliter obligatus ꝛ tunc restitutione non eget ꝛ ita intelligatur hec gl.cum similibus. In glo.licet inuenietur in fi.ꝛ hoc casu non curo licet habeant curatorem. Jac.

1 ☞ Stipulatio non committitur nisi super expresso vel tacito intellectu.

1 **Venditores.** Stipulatio † non cōmittitur nisi super expresso vel tacito intellectu.hoc dicit vel clarius si venditor promittat emptori sumptus qui fient in lite sibi mota videtur promittere eos qui fient in controuersia mota de proprietate non autem de precio. Dy.vel aliter stipulatio subiecta contractui scdm naturam illius contractus debet intelligi et.s.eodem.l.quinta.§.conuentionales.et de damno infecto l.damni infecti quidam.in princip.et.§.fi. Ray.ibi sua interesset hoc veniebat etiam citra promissionem.vt.C.de euictione.l. non dubitatur. Jaco.ibi mota de facto. Nam tunc cuꝫ emptor vincat non debentur sibi sumptus a venditore quia ipsos ipse emptor habere potest a victo cum victus victori ꝛc.vt nota.C. de euict.l.prima.sed in casu huius.l.cum est promissuꝫ etiam si emptor vicerit poterit pro eis contra ipsum venditorem agere qđ est notandum. Dy.ibi post mortem emptoris quoniam precium solueret vt in fine patet. Oldra.ꝛ pro declaratione textus ꝛ glo.quero.pone quod in casu huius.l.mouetur questio ppriatatis nunquid sumptus qui fient in lite peti poterūt ex ipsa stipulatione dic quod sic sumpto argumēto a contrario sensu huius.l.et hoc tenet glo.dicta.l.prima.C.de euictione.et accedit ꝙ nota.s.de lega.iij.l.tertia.§.si rem. ¶ Item quero si sumptus non sunt promissi et mouetur questio proprietatis nunquid peti poterunt sumptus ab ipso venditore. Dic aut emptor succubuit et tunc recuperabit vt.C.de euictione.l.super controuersia.ꝛ.l.si perempti.ꝛ recuperabit tanꝙ. Si vero obtinuit cum super pncipali non habeat regressum contra venditorem nec etiam habebit regressum ratione impensarum.vt.C.de euictione.l.si status.sed sibi consulitur contra mouentem controuersiam iniuste:quia victus victori ꝛc.vt.C.de iudic.l.properandum.§.si naūt alterutra.et sic intelligatur.s.de liberta.legata. l.si petitor.et similiter veteris nomine.l.prima.vltra principiū. et quod nota.C.de euictione.l.prima. Ultimo potest dici hec.l. mar.ad talem questionem duo milites habētes guerram fecerunt pacem et promiserunt pacem non rumpere sub certa pena ꝛ subrestituere ad inuicem omnia damna:vnus fregit pacem alteri agit contra eum propter pacem ruptam ad penam: ꝛ eam cōsecutus est sed in consequendo eā et litigando fecit expensas:quere an dictas expensas consequi debeat vel possit h est validū argu.quod nota. Dyn. Item facit ad aliam questionem. Quidam aduocatus nouus cum venisset ad patriam suā emit vnum podere habita sibi fide de precio cum hoc pacto quod in prima questione quam vinceret teneretur soluere ipsum precium:iste aduocatus longo tempore stitit quod nullam questionem obtinuit:vnde venditor nolens amplius expectare egit contra eum ad precium et quia patebat contra formam conuentionis succubuit modo iterato agit contra euꝫ dicens quod non extitit pacti conditio quia ipse aduocatus obtinuit in ipsa questione contra ipsum venditorem:quero nunquid modo ipse venditor agere possit ꝛ primo videtur quod sic quia conuentio fuit generalis in prima causa quā optineret vnde videtur etiam includi causa predicta in qua obtinuit cū emptore.vt.s.de conditione ꝛ demonstratiōe.l.qui heredi.§.plautius.et de pign.l.paulus.§.fina.in contrarium est quia videtur esse actum de victoria questionis de qua emptor percipiat commodum.vt.s.de actione empti.l.si mercedem.§.fina.ꝛ de questione quam emptor hebeat cum alio ꝙ cum venditore.vt.s.cōmunia prediorum.l.quicquid.quia in generali sermone non cōtinetur persona loquentis vt.s.locati.l.insulam.et.C.de soluti. l.inquisitio.quia venditor ex improbitate sua.i.ex improba lite mota non debet consequi actionem.vt.j.de furt.l.itaqꝫ fullo.et pro hac parte facit.s.de exceptione rei iudicate.l.euidenter iniquissimum.et hanc vltimam dicit Dy.esse veram per iura predicta. Dy.in glo.quia non fuit mota in fi.si ergo facti essent in lite de proprietate bene posset peti vt hic a contrario sensu patet ꝛ ita est casus huius.l.quod vbi sumptꝰ sunt promissi liceat obtineat emptor in causa euictionis nihilominus sunt prestandi.Sed ne maliciose emptor sibi moueri faceret controuersiam vt sumptus a venditore reciperet super hoc de calūnia seu malicia iurabit vt.C.de vsur.l.eos.ad fi. Ja.

1 ☞ Stipulatio liberi hominis vel mortui an teneat.
2 Liber homo an estimationem recipiat.
3 Liber homo in stipulatione an deduci possit.
4 Fundum hostium an stipulari possit.

1 **Liber homo.** Stipulatio † libi hois vel mortui vel fundi ostium non tenet:hoc dicit vel aliter stipulatio rei exempte a cōi cōmunitio non tenet.hoc dicit:vel aliter res ꝙ dño nostro subijci non potest impediēte natura vel iure nō pōt in stipulatiōe deduci ꝛ vide ꝙ no.ꝛ dixi.s.e.l.inter stipulantem §.sacrā.contra hanc.l.op.ꝙ liber homo † possit in stipulatiōe
2 deduci.vt.s.de contrahen empt.l.ꝛ liberi.Sol.ibi in contractu venditionis hic stipul.et que sit ratio diuersitatis dixi in dicto §.sacrā.Scdo op.ad id qđ h dicitur ꝙ liberis hominis estimatio prestari non potest:quia immo videtur ꝙ estimationem recipiat.vt.s.eo.l.si seruum.§.de illo.solu.dic ꝙ non recipit estimationem liber existens:sed cum seruus erit vt in contrario.
3 Tertio op.hic dicit quod homo mortuus † nō potest in stipulatione deduci vnde videtur obstare.s.eodem.l.inter stipulantem.§.stichum.ꝛ.l.si seruum.§.effectus.Solu.ibi habetur pro iuuente in preiudicium debitoris propter moram. Quarto op
4 po.hic quod fundū hostium † stipulari non possum vnde opp. de.l.ab ouibus.§.etiam.de lega.primo.So.dicit glo.ꝙ verū est quod in stipulatione deduci non potest:deducitur tamen in legatum ratio differentie est quia in stipualtione attenditur presens tempus vt.s.eodem.l.si filius.in legato tempus mortis vt s.quando dies lega.ce.l.si post diem.§.fina.et.l.si vsufruct.§.j. et hanc tenet Dy.de lega.j.l.id quod apud hostes.Sed hec so

lutio non placet Pe.quia sicut stipulatio non potest contrahi eius rei cuius non est commertium vt instituta de inutili stipulatio.in princip.ita nec legatum.vt.s.de lega.j.l.apud iulianuz §.fina.Preterea etiam in legato obstaret regula catoniana vt s.de lega.primo.l.cetera.§.tractari.Preterea idem videtur in legato et stipul.vt not.glo.s.de lega.j.l.id quod.⁊ ideo hec glo. falsa est non ob.dictis etiam quia debet intelligi de fundo nostro ab hostibus capto cuius potest esse commertium ratione speciei postliminij.arg.s.de bonis libertorum.l.si necesse. Itez oppo.ad idem.s.de actione empti.l.fi.Sol.vt ibi i dixi in precedenti contrario et eodem modo.solu.aliud contrarium de.l.ꝑpter speciem.s.fami.herciscun.Item oppo.de.l.generaliter.§.primo.s.de fideicõ.liberta.⁊ solu.vt ibi patet in glo.prima in fi. et ratio differentie est vt ibi not.et eodem titulo.⁊.l.liberi.⁊ dixi dicto.§.sacram.supra.e.inter stipulantem.j.in glo.in casibus. in fi.hominem mortuum quia sic non valet vt hic:sed stipulabatur stichum vt ibi patet.Jaco.vel habito respectu ad verũ hominem non potest vt hic:sed habito respectu ad hominem interpretatiuum sic vt ibi.in glo.qui dari ibi.§.etiã.⁊.l.id quod apud Oldr.ibi presens sed in legatis tempus mortis.Sed ista regula reprobatur vt dixi quia est contra regulam catonianaz qua cauetur quod vbi legant est inutile propter personam vel rem legatam non valet licet cessionis legati tẽpore causa impedimenti sit amota vt.s.de regula catoniana ⁊ sic inter stipulantem et legatum non est differentia et sic intelligitur.§.etiam et ad.ll.contrarias responde.vt.s.dixi:quia loquuntur in fundo nostro ab hostibus occupato quia legari potest vt ibi ⁊ in stipulatione deduci vt in fine huius glo.secus in fundo proprio hostium quia ille nec potest legari nec in stipulatione deduci ⁊ ita intelligatur hec.l.scdm Pet.⁊ Dy.¶ Jacob.tamen de rauana aliam reddit rationem quia stipulatio non tenet quantum ad rem ipsam nec quantum ad hoc vt ex ea agatur ad decipiẽdum quia in contractibus stricti iuris actione ex eo contractu non agitur ad decipendũ non sic in emptione quia licet non valeat quantum ad rem ipsam tamen agitur ex ea decipiendum. Jacob.de rauana.vt.C.de rescinden.venditione.l.ij.et dicta.l. et liberi.

1 ☞ Opera debentis non refert per quez fiat dummodo fiat.
2 Manumissio a quo fiat an referatur.

Cum seruus. Non refert per quem fiat dũmodo opera † de
1 bentis fiat.hoc dicit ad euidentiam premitte dupli
cem lecturam de quo mentionem facit prima glo.sz
contra.l.istam oppoñ.quia videtur quod nedum pecunia promissa non possit peti sed quod plus est si esset soluta quod debet repeti vt.l.iij.§.si liber.et.§.si quis.de condictione ob cãm. Solu.ibi erat vere liber hic vere seruus.Secundo opponitur
2 hic dicitur quod non refert a quo manumittat †:sed lex dicit
quando agitur de iure querendo a quo fiat vt.s.de conditione ⁊ demonstratione.l.ij.s.de procur.l.per procuratorem.⁊.C.per quas personas nobis acqui.l.prima. vbi de hoc dicit. Solu. dicit glo.non refert a quo manumittatur.Dum tamen manumittatur opera facere debẽtis ⁊ opera accipientis et scdm hoc hic non summaretur bene brocardicum non refert a quo fiat: sed tunc contra hoc oppo.⁊ videtur quod non refert a quo fiat dato quod non interueniat opera accipientis vt.s.quemadmodum seruitus amittatur.l.qui fundum.⁊ de aqua quoti.⁊ estiua.l.prima.§.quesitum.Sol.aut agitur de iure quesito retinẽdo:et tunc non refert a quo fiat aut de iure querendo:⁊ tunc secus vt hac.l.vlterius op.ꝙ indistincte dici debeat non referre a quo fiat vñ videt̃ ob.s.ꝙ metus causa.l.metum.§.sed quod animaduertendum quod vi aut clam.l.aut qui aliter.§.fi.solu. aut de persona faciente non curatur ⁊ tunc verum est quod refert a quo fiat aut de persona faciẽte curatur ⁊ tunc secus. Sz contra hoc insta.quia semper videtur curari de persona faciẽte.vt.C.de inofficio.testa.l.scimus.§.repletionẽ.Sol.potes dicere ꝙ ibi est spãle fauore filij ⁊ ꝙ ibi.l.curauit de persona facientis.Itẽ q2 ibi factũ a quacũq; ꝑsona eũdẽ nõ repñsentat effectũ.Itẽ op.ꝙ indistincte debeat dici refert a quo fiat vt.j.de sol.l.inter artifices.⁊.s.de ꝯdi.inde.l.si non sortẽ.§.libert⁹.So. vt dixi in ꝑcedenti ꝯrio in vltima sol.ꝑ quorũ declaratione distingue ꝑ Dy.ꝯqueritur an referat a quo fiat aut tractat̃ de iure q̃rendo aut q̃sito ꝯseruãdo:aut de pena.Prio casu verũ est a quo fiat dũ tñ fiat opera debẽtis:vt hac.l.vt.s.de condi. ⁊ demon.l.ij.vbi de hoc per Ja.de bel.⁊ non per eum ⁊ dixi in §.repletionem hic in glo.allegato:⁊ ita intelligitꝫ l.l.istam.⁊ ꝑ hoc posset ꝑpri⁹ dici ꝙ h̃ casu refert a quo fiat.Scdo casu cũ agitur de iure quesito conseruando non refert a quo fiat.vt.l. prima.§.quesitum.de aqua quotidiana ⁊ estiuali.⁊ quemadmodum seruitus amittatur.l.fundum.et de vsucap.l.naturaliter. ¶ Tertio casu de pene euitatiõe similiter nõ refert a quo fiat vt.C.si mancipium ita fuerit alie vt manumittatur.l.fina.vbi de hoc in auten. de here.et fal.§.his igitur.vbi de hoc Dyn. de hoc etiã not.⁊ dixi.C.de dona.ante nupt.l.ij.Alij dicũt plenius aut lex non curauit de ꝑsona facientis aut curauit.Prio casu non refert a quo fiat vt.d.l.aut qui aliter.§.fi.ꝙ vi aut clã l.metum.§.sed ꝙ animaduertẽdũ quod metus causa.Scdo casu aut factũ a quacũq; ꝑsona representat eũdẽ effectum et hoc est certum aut nõ representat eundem effectũ ⁊ hoc est certum aut dubitatur.Prio casu nõ refert a quo fiat vt.s.de peti.heredi.l.item veniunt.§.petitum.et quemadmodum testa.aperiãtur.l.si a duobus.§.prio.Secundo casu refert a quo fiat vt dicta.l.inter artifices.¶ Tertio casu aut tractamus de liberando et tunc non refert a quo fiat vt.j.de solutionibus.l.solutionẽ.et.s.de negocijs gestis.l.soluendo aut tractamus de iure q̃sito conseruando et tunc non refert a quo fiat vt dicta.l.prima §.quesitum.de aqua quotidiana ⁊ estiuali.et.l.qui fundũ.quẽadmodum seruitu. amittatur. aut de pena euitanda: et tunc idẽ vt.s.dixi aut de iure querẽdo et tunc aut ex rescripti timore aut ex alia dispositione.Primo casu non refert a quo fiat vt.C. de precibus imperatori offeren.l.vniuersis. Secũdo casu aut interuenit opera facere debentis aut non.Primo casu non refert a quo fiat vt hac.l.Secundo refert.v.s.de cõditione et demonstratio.Jacob de are.breui⁹ se expedit dicens:aut est actũ vt a certa persona fiat et tunc refert vt.l.scimus.§.in repletionem.C.de inofficioso testamento.⁊.s.de euictione.l.si rem.et l.si vendideris.si non est actuz non refert vt in alijs iuribus.s. allegatis et predicta faciunt ad questionẽ quando curritur ad brauium et scutifer de equo cecidit et equus vacuus fuit primus ad brauium quod dominus equi non debeat habere brauium et ita tenet Dy.s.de acquirenda possessione.l.j.§.ꝑ eũ vt ibi dixi:⁊ de hoc tangit̃ in.l.j.§.quesituz.s.de aqua quotidiana et estiuali scdm quod habere debeat facit.l.qui funduz quẽadmodum seruitus amittatur.et hanc tenent multi et magni adijcientes quod que tacite insunt pro expressis debent haberi.vt.s.si certum petatur.l.cum quid.Sed agi videtur vt de viribus equorum videatur vt qui fuerit velocior brauium consequatur ex lege ergo seu consuetudine ciuitatis dominus equi consequatur brauium ex velocitate et viribus equi:de quibus agitur.vt.s.de ꝑscriptis verbis.l.si rem.§.finali.et ex hoc apparet solu.ad rationem Dyni qui dicit quod cum equus careat intellectu.vt.l.prima in ꝑncipio.si quadrupes paupe.fe. dicat̃ per ipsum non potest nec debet acquiri vt dicta.l.prima §.per euz.et.§.furiosus.s.de acquiren.possessione.quia quemadmodum in qualibet alia conditione:puta si aliquid mihi debetur si nauis ex asia venerit naue veniente potero agere vt.l. si ita quis.s.eodem.et in hac cum velocior equus consequi debeat ipsum consequar et hoc tenent Cy.et vltramontani.s.de liberis et posthumis.l.gallus.§.si eius.⁊ ita vidi pluries de facto seruari. inducuntur etiaz predicta ad aliam questionem excõmunicatus impetrauit rescriptum:querit̃ an rescriptum teneat videt̃ ꝙ sic per dictam.l.vniuersis.C.de preci.impera.offeren.⁊ per alia iura.s.allegata quod non refert a quo fiat in oppositum videtur:quia factum in persona inhabili non tenet vt C.si a non competen.iudice per totum ⁊.s.de ope.noui nun.l.de pupillo.in princip.canoniste tenent ꝙ non valeat nisi in causa ap.vt extra de rescrip.c.j.libro sexto.ꝙ dicũt quidam esse verũ nisi propria sciuerit eum esse excommunicatuz quo casu rescribendo videtur excommunicationem remittere vt.C.de nupt.l. imperialis.s.de re iudica.l.quidam.⁊ de excuti.tuto.l.idem vlpinianus.Sed contra hoc est expresse in clementina de senten. excommunicationis.c.vltimo.Item faciunt predicta ad aliam questionem:sempronius fuit captus Titius promisit centum Gaio:si procuraret quod relaxaretur nõ interueniente aliqua sui procuratione Sempronius est relaxatus vel domus Titij minabatur ruinam vnde vicini promiserunt eidem centum si eam destueret postea vi ventorum destructa est isti petunt centum sibi promissa:querit̃ quid iuris ⁊ videtur quod petere possint.argu.huius in fine et predictorum iurium allegatorum et dicentium non refert a quo fiat:in contrariuz faciunt alia iura in contrarium allegata.et pro hoc.s.de bonorum possessione scdm tabul.l.prima.§.sufficit. de acquiren. hereditate.l.heres institu.⁊ quod dixi.s.in distinctione in membro quando agitur de iure querendo.Item facit ad questionem quaz notaui.C.de noua.l.tertia.Videlz si ille cõtra quem sunt cessa iura hoc sciat sui denunciamẽto cessionarij an sufficiat hic est arg.quod non

quasi lex

quasi lex eligerit personam cessionarij per quem denunciatio fieri debeat de hoc dic plene vt dixi dicta.l.iij. Item faciunt predicta ad plenas alias plures et similes questiones quas notaui in dicta.l.vltima.C. si mancipiuz ita fuerit alie.l. fin.in glo.opera accipientis in fi.solu.vt supra dixi et vt solui in contrario et no.etiam per Jacobum de bel.in dicta.l. secunda de conditio.et demonstra.

Stipulatus suz damam.

¶ In alternatiua obligatiõe interitus vnius speciei post moram creditoris liberat debitorem vel sic si promissor offert vnum de seruis alternatiue promissis et credere sine iusta causa recusante accipere pereat liberatur ipso iure interitu speciei.Dy.Ibi solueret: sed per creditorem qui me offerente noluit accipere et sic minus dicit plus intelligit. Jacob. Ibi continuo.s.mortuo postea homine et sic not. verbum precisum determinationem recipere vt.s.de arbitris l.licet.et vide in alphabeto dictione continuo et pro hoc.s. de acquiren.possess.l.iij.§. in amittenda et de ma.testamento.l.si ita fuerit.§.fi.si quis omissa causa testamenti.l.j.§. qui sunt in potestate pro derelicto.l.j.et.l. si id q.§.j. Jaco.ibi est verbuz statim quod recipit determinationem pro declaratiõe huius l.reuoco in dubium qđ Dy.posuit pro constanti in casu summario. ¶ Et quero vtrum hic debitor liberetur ipso iure an per exceptionem. Dyn.Et glos.quod ipso iure secus in obligatione generis vt.j.de sol.l.qui.x.in princ.vt.s.de doli excep. l.si opera.Jaco.de are.sentire videtur contrarium.s.q libere tur solum ope except.argu.s.e.l.secũda versi.eiusdem conditionis et.l.in executionib⁹.§.p parte ver.idẽ iuris: sed si velis primã partẽ tenere potes dicere q aliud in obligatiõe generꝫ aliud in obligatione alternatiuoꝝ. Nã in obligatione gñis si spẽs oblata perijt ideo non liberet ipo iure debitor: q: nullus homo determinatus est in obligatione vt.s.de lega.j.l.cum incertus et plene dixi.s.e.l.ij.in princi. vnde si species determinata perijt illud perijt q non est in stipula.deductum: et ideo de quadam equitate propter moram creditoris datur debitori exceptio qđ non est in obligatiõe alternatiuorum cũ vtrũq sit in obligatiõe: et ideo si vna species perijt illud perijt quod est in obligatione deductum et pro tanto debitor ipso iure liberatur interitu speciei: ꝛ ita videtur vera opin.Dy.sed si teneres opi.Jacob.de are. diceres q in alternatiuis vna species non est precise in obligatione cum debitor possit variare vt.j. e.l.eum qui certarum.§.j.ꝛ secũdum hoc non est bona similitudo inter debitorem vnius speciei qui ipso iure liberatur eius interitu vt.s.e.l. si ex legati ꝛ debitor alternatiuorum qui non liberatur vt.s.de eo qđ certo loco.l.ij.§. qui stichum. et ideo si creditor est in mora cui offert vnũ de alternatiuis debitor liberatur: sꝫ hoc nõ est tñ ex interitu. ¶ Sed pter morã quã interitus sequitur et ex hoc videtur causari equitas ex qua ex equitate datur exceptio ipsi debitori et sic saluando opi. Jac. colligas quam predixi quod verbum continuo quod est precisum debet intelligi cum limitatione.s.secuto interitu.Jn glos. electione tibi seruata hoc ideo vt habeat locum q hic non deliberatione ipso iure cũ iã non possint deberi vt.j.eo.l.eum qui certarum.§.fi.Jaco.in eadem glo.in fi.vt.s.de iure dot.l.plerunq.§.fi.et de condi.indebiti.l.penulti.sed certe hoc casu nõ est verum q dicitur ipso iure liberari arg.s.e.l.ij.§.eiusdẽ ꝛ.l. in executiõe.§.p parte ver.idem iuris sepe em̃ variare posset vt.j.e.l.eum qui certarum.§.j.dic ergo expresse.Jacobus.

Cui ex pluribus.

Promittens incertuz de certis electionem habet que tamen vsq ad solutionem potest variari.hoc dicit vel sic. stipulatio fundi incerti de certis valet ꝛ est promissoris electio et post electionẽ vsq ad solutionem potest variari.Ibi demõstrationis.i. discretio nis vnius ab altero.Ibi incertum de certis.Dy.Ibi in pendenti est.i.variari potest.Dy.op.de.l.cum post.§. gener.s. de iure dot.ꝛ.j.e.l.si ita stipulatus sol.ibi promittebatur penitus incertum hic incertum de certis. ¶ Item oppo. q sit electio stipulatoris vt.s.de leg.j.l.quid duos.sol.aut legatur penitus incertum q tamẽ habet certos fines designatos a natura vel quando promittitur ꝛ inter istos duos casus est differentia q: in legato est electio legatarij vt.s.fa.herc.l.heredes.§.si incerto et.s.de lega.j.l.legato cum ibi notatis in stipula. est electio promissoris.vt.s.de actio.empti.l.penulti.§.fi.et de contrahẽ. empti.l.cum venderes. ¶ Interdum legatur vel promittitur incertum de certis ꝛ tunc videtur esse electio debentis in stip. vt hic et idem in legato.vt.s.de leg.j.l.si quis a filio.§. si quis plures vbi de hoc ꝛ.l.si domus in princi. ¶ Ultimo quero an reus possit variare vno electo et videtur q non vt.s. de lega. ij.l.statuliberum.§.fi.in oppositum videtur.j.e.l.eum qui certarum.§.j.vbi de hoc et dicam.j.e.l. si quis stipulatus sit. Jn glo.no.quod in fi.solu.ibi est speciale fauore vltime voluntatis vt ibi not.Jaco.de bel.et in.e.titu.l.si quis a filio.§.si quis plures ꝛ de leg.ij.l.lutio. Dy.vel sol. vt no.s.fa.hercis.l.heredes. §.si incerto vel dic q ibi fuit vsus nomine generali hic speciali ꝛ rationem diuersitatis dic vt ibi Alber. ¶ Jn glo.vlt.in fi. et ratio diuersitatis no.j.e.l.si quis stipulatus sit.Dy. ¶ Itẽ non ob.s.e.l.quicquid astringende.quia ibi promisit in specie est tamen promissio ambigua hic aũt in genere vt ibi not. ꝛ ibi videtur de vna sentire hic aũt de omnibus.Pe.

1 Pater an possit cogere filium emancipare.

Utrum.

F Emancipationis gratia promissio facta patri est licita ꝛ honesta hoc dicit.Ibi adħt hereditatem patris naturalis Dy. pro expeditione glo. ¶ Quero an pater † cogi possit filium emancipare. ¶ Sol.dicit glo.iure actionis non potest officio iudic.sic vt.s.si tabu.te.nulle exta.l. filius vbi de hꝫ sed hoc est falsum simpliciter loquẽdo q sic probo causa emãcipationis honeste pater accipit vt hic ꝛ.s.de ꝯditio.ꝛ demõ.l. si cui ergo cogi non potest: quia si ad hoc teneretur promissio esset turpis vt.s.de condit.ob turpem causam.l. secunda.et si preterea non põt cogi nisi in casibus specialibus vt nota.in.l. nonnunq.s.de adoptio.sed an in casibus in quibus cogitur emancipare cogatur sibi partem dare dixi plene.C.de episcopali audien.l.si lenones.Jn glo.sponte ibi officio iudic. non in casu huius.l.sed causa cognita vt probant.ll.hic allegate in fi. alij habent sub titulo vnde liberi.Sed male dicit hec glo.quia pater in casu huius.l.non cogitur vllo modo emancipare nec iure actionis.nec officio iudicij vt patet in dicta.l.fili⁹.et.s.de adopt.l.non potest ꝛ ibi no.ꝛ institu.quibus modis ius patrie pote.sol.§.fi.Jn glos.magna nisi aliquid ipsi patri vt emanciparet esset relictum ꝛ illud agnouisset tunc enim bene compelleretur officio iudic.vt.s.ad trebel.l.cogi.l.si pater ꝛ.l.vbi parem. in princi.ꝛ de leg.j.l.filiussa.§. secũdum vulgarem et ita potest intelligi preal.l.si cui de conditio.ꝛ demonstra.ꝛ eodem modo non ob.preal.l.nonnunq vt et ibi patet. Dy.ꝛ Oldra. hoc idem sentit Jaco. de are.per hec verba hoc non credo vt dicta.l. filius ꝛ de opti. lega.l. non potest et.C.de emancipa.l. nec auus. si enim posset compelli iniuste pecuniam acciperet vt.s.de condit.ob turpem causam.l.fi.ꝛ no.in.l.diem.§.penu. in.e.titu.Sed dicet aliquid verum est quando iure actionis secus quando officio iudicis vt notatur.s. de officio presidis.l. congruit. ¶ Sed certe ibi cogitur a iudice. hic aut cogeretur a priuato: nam hic per iudic.officium compelleretur mihi beneficium emancipationis impartiri: ꝛ ideo non credo hic cogi eum nisi aliquid huiuscemodi vt notatur.d.l.si cui.Jaco.

F Uide p apparatu hui⁹ l.Jo. de imo. hic q ample tractat materiã hui⁹.l.

Titio.

a Stipulatio concepta sub conditione que pendet ex facto incerte psone valet ꝛ vbi eadem ratio idem ius ꝛ ad hoc sepe allegatur: ꝛ hoc dicit vsq ad.§.nulla. et de hoc vbi eadem ratio idem ius vide quod plene notaui.C.de interdicto mater.l.si quis tutoris. Ibi in ea causa est.i. nullum impedimentum est. Dy. Ibi nam cum conditio.s.impleta. Dy. Ibi facto.s.pendens.Dy.Ibi parere obligationem.i. purificare contractum.vt sic cõtractus obligationem inducat.Dy. opp.ad versi.nam cum conditio q conditio non possit parere obliga.vt.s.de iureiuran.l.si quis cum debitor.ꝛ si quis amissa causa testamenti.l.si quis. solui vt dicebam in expositione textus quod potest purificare contractum ex quo nascitur obligatio vt no.s.de pactis.l.j.et consueuit allegari.l.ista quod licet stipulatio pura non valeat sine causa vt.s.de probatio.l. cũ de indebito.§.fi.ꝛ de doli excepti.l. secunda.§. circa tamen stipulatio conditionalis valeat efficaciter sine causa quasi existens conditio pro causa habeatur et pro hoc.j.eodem.l.ab ea parte.§.primo.O do.alij dicunt conditionẽ nõ eẽ cãm: sꝫ purificationem precedẽtis contractus ꝛ hoc patet hic q: pcedebat causa dotis dum dicit dotis nomine.ꝛ vtuntur tali argumento donatio dicitur cum nulla causa interueniente donatur.vt

a ¶ A titio. Addõ ad hũc text.qui dicit Paulus castrẽsis hic se vidisse terminare florentie valere cõuẽtionẽ quã sepe florẽtini faciũt scꝫ promitto tibi.x.si impator morieꝛ si nõ morieꝛ promittꝫ mihi cẽtũ: nã si moriꝛ põt agi ad q sufficit ꝯditio p cã et allegat Alex.nota.p Hosti.in.c.gẽma de spõsa.

de dona.l.j.sed donatio etiam sub conditione fit vt.C.de dona. l.donatio ergo conditio non est causa: quia si esset iam donatio conditionalis non esset donatio et hoc intelligo verum esse nisi conditio ad effectum promittentis vel stipulantis spectaret vt promitto tibi.x.si inueneris bonum maritum filie mee: nam talem conditionem cum ad effectum ⁊ cōmodum meum spectet haberi pro causa.⁊ ita posset intelligi dicta.l.ex ea.§.j. de hoc no.in preal.l.j.s.de dona.in glos.cuius intuitu.Dyn.

¶ Item inducit Pe.banc.l.in argumento ad questionem talem de iure canonico causa non potest cōmitti nisi constitutis in dignitate vel personatu vel canonicis ecclesie cathedralis vt de rescript.ex.c.statutum lib.vj. Sed nunquid cōmitti poterit habentibus officium perpetuū in ecclesia cathedrali ar. est hic quod sic quia vbi eadem ratio ⁊ ius idem.sed ratio qua re cōmitti alijs est quia tales reputantur sufficientes: sed eadem ratio ⁊ presumptio est in dicto officiali tamen Jo.an. tenet contrarium dicto.c.statutum aditum tamē est dicto capi. qd̄ officiali p̄ncipali episcopi ⁊ religioso obtinenti cōuētualē prioratū cōmitti possit vt in clemētinis.e.ti.c.ij.vbi de hoc no. ⁊ predicta opinio Jo.an.pōt sic fortificari q̄cunq; aliquid disponitur respectu certe qualitatis illa qualitas debet verificari.s.de capit.di.l.tutelas ad sil.l.j.§.hoc autē ⁊ de conditio.⁊ demon.l.in diem sed dicta decretalis disponit respectu existētium in dignitate personatu vel canonicatu ergo vna ex istis qualitatibus debet verificari non op.ꝙ vbi eadem ratio idē ius: quia non est verum quod sit eadem ratio aliter em̄ preest canonicus ecclesie ⁊ aliter officialis. ¶ In glo.no.ꝙ in fi.⁊ ad fal.l.vlti.in contrarium est de col.bonorum.l.si quis filium.di. dic vt dixi.d.l.si quis tutoris.C.de interdicto matri. ¶ Nulla ibi ex voluntate expressa ⁊ libera.Dy.op.de.l.centesimis.§.fi. s.e.so.vt ibi. In glo.vel etiam stipulatus arg.C.de contrahen. empt.l.in vendentis.sed contra credo ad instar legatorum ar. s.de conditio.et demon.l.si ita expressim de leg.j.l.si ita legatū §.illi si nollet ⁊.l.senatus.§.legatum ⁊ ideo non potest cōferri vel consistere in arbitrio alterius contradicentium. Sed in stipulatione obligatur solus promissor.⁊ ideo in arbitrium stipulatoris conferri potest non promissoris ar.s.de proba.cum de indebito circa principium hanc eandem opi.tenet Ja.de are. et allegat notata.s.de dona.causa mortis.l.si cui.als incipit ei cui ⁊ hanc sequitur Pe.Ray.Segno. ⁊ Oldra.q̄ dicit hanc glos.vitio scriptoris fuisse corruptam ⁊ dicit ꝙ in antiquis libris ⁊ petijs est: sed stipulātis sit. Oldra.

Si ita stipulatus. In stipulationibus minimū et longius tēpus videtur esse deductum.hoc dicit materia dic vt dixi.s.e.l.si ita stipulatus fuero et.l. inter stipulantem.§.si stipulātem vel pone aliter casum summarium ẜm Dy.in stipulationibus alternatiue cōceptis temporum qualitatū vtero quantitatum semper ꝙ minus est inspicitur.Dy. ¶ In glo.vlti.ibi si ita sit debet dicere si ita relictum fuerit. Oldradus.

¶ Spiritualia dicuntur indiuidua.

Si mihi et titio. In contractibus non est locus iuri accrescendi.hoc dicit.⁊ ad hoc allegatur: sed ad h̄ opponitur.s.de contrahē.emp.l.fundus so. dicūt quidam ibi loquitur in bone fidei ɔtractib⁹ hic in stricti iuris et ratio potest esse quia in contractibus bone fidei interdū veniunt ea de quibus nō est actum nec cogitatum: ⁊ ideo magis dilatant̄ ꝙ̄ stricti iuris vt.s.de ɔditione ob turpē causam.l.fi. et de act.empti.l.j.§.j.cōiter tamen tenent ꝙ in contractibus bone fidei nō sit locus iuri accrescendi vt no.in.l.j.§.interdū. de vsufr.accrescē.dicūt ergo alij ꝓ solutiōe ɔtrarij ꝙ ibi obessent venditori nisi sup toto fundo valeret venditio: quia venditor gerebat de toto fundo vendendo ⁊ si valet in parte inuitus deduceretur in cōionem contra.l.si non sortem.§.si centū. s.de condi.indebiti.hic aūt qd̄ valeat vt in parte.ꝑdest debitori ⁊ cessat ista ratio ⁊ hec so.vera est alij vt Ray. dicunt ꝙ aut tractamus de iure accrescendi aut non de iure accrescendi. ¶ Primo casu nō habet locum in ɔtractibus ⁊ ita hic. Scōo casu secus vt in ɔtrarijs: sed hec solutio non videtur bona qd̄ lex fundus loquatur de iure non decrescendi ratio q̄ quandocunq; plures persone coniūcte respiciunt aliquem actum diuisibile et ille actus vnicam personam respicit pro parte misi agatur ꝙ insolidum infra de duobus reis.l.reos.§.in tabul. et ideo solet dici ꝙ copula inducit diuisionem inter extranea respectu actus qui determinat extranea vt.s.de eo qd̄ certo lo co.l.ij.§.si quis ⁊ dixi.s.e.l.cum qui in p̄nci. ¶ Secūdo op.de dicta.l.eum qui in p̄nc.⁊.l.stipulatio ista.§.in stipulationibus s.eo.so.ille intelliguntur secundum istam. ¶ Tertio oppo.ꝙ in contractibus locum habeat ius accrescendi. Nam licitū est arguere de vltima voluntate ad contractus vt.s.de leg.j.l.seruum filij.§.eum qui ⁊.s.e.l.si diuortio: sed in vltima voluntate habet locum ius accrescendi vt.s.de leg.iij.l.re coniūcti.et.C. quando non peten.partes.l.vnica vbi de ista materia satis dixi ergo ⁊c.so.aliud in vltima voluntate: ⁊ est ratio quia magis fauorabilis ꝙ̄ contractus vt.j.de regu.iur.l.in testamentis. ¶ Quarto op.ad idem de.d.l.j.§.interdū.s.de vsufr.accrescen. ¶ Sol.speciale est in vsufr.quia ibi facilius est ius cōiunctionis ꝙ̄ ip̄roprietatis vt.l.j.§.j.e.ti.coniungendo cum.l.proculo de lega.ij.ex quo iure coniunctionis causatur ius accrescendi vt dicta.l.re coniuncti ergo facilius debe esse ius accrescendi ꝙ̄ in proprietate. ¶ Quinto op.de.l.vnica.C.si socius imperialis liberalitatis lib.x.So.ibi loquitur in contractu donationis emanato a principe vbi est speciale ⁊ est ratio vt beneficium principis latius interpretetur. ¶ Sed contra solutionem oppo.in vsibus feud.de fratribus de nouo beneficio inuestitis.c.j.Solu.aut de natura rei deducte in contractum emanantem a principe est ꝙ non admittitur ius accrescendi: sed reuertatur ad dominum aut nō. ¶ Primo casu loquunt̄ contraria.naȝ ibi loquitur de feudo nouo de cuius natura est ꝙ non transeat ad trāsuersales vt de succe.c.j.iuxta fi. ¶ Secundo casu loquantur que dicebam. Sed cōtra istam so.insta quia videtur ꝙ feudo sit locus iuri accrescendi vt de vasallo decrepite etatis.c.vnico.so.aut loquimur de iure accrescendi aut de iure succedendi. ¶ Primo casu loquūtur que dicebā. ¶ Secundo casu ex iure succedendi bene transit feudum ad collaterales si est antiquum vt dicto.c.vnico. de fratribus de nouo beneficio inuestitis ⁊ vide ꝙ non plene per Jaco.de bel. in opere super vsibus feudo.titulo. §.q̄ in personis v̄.p̄mo est ar. ¶ Sexto op.ad idem.s.de libe.causa.l.liberis.§.si duo solutio scōm vnam lecturam que ponitur ibi non ob scōm aliā obstat: sed solutio vt dicam in seq̄nti contrario. ¶ Septimo oppon.ad idem de.l.fin.s. quibus ad libertatem proclamare non licet sol.ibi quilibet agebat de emendo insolidum: ⁊ ideo proprius ibi non habet locum ius accrescendi: sed non decrescendi. ¶ Octauo oppon.ad idem supra communia prediorum.l.proprium ⁊.j.de stipula.seruorum.l.si cōmunis seruus meus so.ibi indiuiduum deducebatur in contractū ideo vnūquēq; respicit insolidum vt.s.e.l.stipulationes nō diuiduntur ⁊ sic habet locū ius non decrescendi. ¶ Nono op.e.tit.de stip. seruorum.l.proinde.§.fi.cum.l.seq̄ntibus.sol. ꝙ ⁊ ibi si bene intelligatur magis habet locum ius decrescendi ꝙ̄ ius accrescendi ꝙ sic declaro quando seruus communis stipulatur sustinet: ⁊ representat personam duo⁊ vel plurium domino⁊ vt.e.ti.l.j.§.seruus cōis ⁊ sic vident̄ dn̄i idē stipulari et sic censent̄ duo rei stipulādi vt.e.ti.l.si seruus cōis sic si sunt duo rei apparet qd̄ obligatio vnūquēq; respiciūt isolidū vt.j.de duob⁹ reis.l.reos.§.cū i tabulis ⁊ si apparet nō h̄ȝ locū ius accrescendi: sed magis non decrescendi. ¶ Decimo op.ad idē de.l. vtrū.s.de assignandis libe.so.dicūt quidā vt Guil.de acunio s.de iureiur.l.si duo patroni.ꝙ contrariū loquitur in re indiuisibili vel posses dicere ꝙ sit spāle ⁊ erit ratio specialitat̄: q̄ cum patroni conferunt libertatem seruo cōferūt maximā reȝ cum libertas sit inestimabilis vt.j.de regu.iuris.l.libertas in fauorē ergo ipso⁊ beneficiū ɔferētium admittatur ius accrescēdi. ¶ Undecimo ad idē opp.de lege cōi liberto.s.de bonis liber.so.vt p̄cedēs ɔriuȝ. Sed ɔ dictā solutionē op.de.l.fi.duo patroni in p̄n.de iureiur.vbi nō h̄ȝ locum ius accrescendi aut vnus de patronis est ip̄o iure priuatus a iure patronatus aut per sn̄iam vel p iusiur.⁊ sic nō ip̄o iure ȝ ope exceptiōis. Primo casu habēt locū q̄ dicebā. Scōo casu loquitur contrariū. ¶ Duodecimo op.ad idē de leg.ij.§.ꝙ si in patris.s.sol.mat. vbi ius dotis de cōi eē p̄ris ⁊ filie trāsit: interdū in ius ꝓpriuȝ vni⁹ ⁊ sic illud ius qd̄ respiciebat duos v̄r accrescere ⁊ ɔsolidari in psonā vni⁹ so.dic ꝙ illud nō est p ius accrescēdi q̄ ius dotis a p̄n.respicit patrē ⁊ filiā insolidū vt notat̄ in.e.ti.so.mat.l. nō solū ꝓ quo⁊ declaratiōe distingue pleni⁹ ꝙ cōiter reperiat aut loqm̄ur de iure nō decrescēdi aut de iure accrescēdi. Primo casu h̄ȝ locū in vltima volūtate vt.l.ɔiūctim de leg.iij.⁊ de cadu.tol.l.vnica.§.si vo ⁊ in ɔctibus ⁊.l.fi.s.q̄bus ad libertatē proclamare nō l̄ȝ ⁊ de liberali cā.l.liberis.§.si duo. ¶ Secūdo casu aut loqm̄ur in his in q̄b⁹ plene acq̄sitio eē nō pōt ȝ semp acq̄sitio est in fieri vt in vsufr.vt nō.C.de vsufr.l.corruptionē ⁊ tunc habet locū ius accrescēdi tā in vltima volūtate ꝙ̄ inter viuos vt.d.l.j.§.interdū.s.de vsufru. accrescendi aut in his

in his in quibus esse potest plena acquisitio aut loquimur in iure patronatus: aut alio iure. Primo casu aut vnus de patronis vel heredibus patroni erat priuatus ipso iure patronatus iure ⁊ habet locum ius accrescendi ⁊.l.communi liberto.de bonis liber.⁊ de assignandis liber.l.vtrum aut erat priuatus iure except.⁊ tunc vt dicta.l.si duo patroni de iureiur. Secundo casu quando loquimur de alio iure ꝙ patronatus tunc aut acquisitio est iam facta aut non. Primo casu nō habet locum ius accrescendi nec in contractu nec in vltima volūtate vt not.dicta.l.j.§.interdum.s. de vsufr.accrescēdi.Scdo casu aut loquimur in vltima voluntate aut in contractibus. Primo casu aut in duobus heredibus aut in duobus legatarijs. Primo casu habet locum ius accrescendi posito ꝙ non sit ius coniunctionis ratione quis decedat pro parte testatus et pro parte intestatus vt.j.de regu.iur.l.ius nostrum⁊ ita intelligatur.l.vnica.C.quādo non peten.partes.Secundo casu aut adest ius coniunctionis ⁊ tūc potest habere locum ius accrescendi nisi in casu vbi non haberet locum ius non decrescēdi vt.s.de leg.iij.l.coniunctim ⁊.l.re coniunctim ⁊ de leg.j.l.iij. in princi.fallit.s.de vsufru.l.dominus.§.per fideicō.si vo non est ius coniunctionis tunc cessat ius accrescendi vt.s.de vsuf. accre.l.j.in princip.⁊.j.de verbo.sign.l.triplici.Secundo casu principali quando loquimur in contractibus aut in cōtractu emanato a principe aut a priuato. Secundo casu aut natura rei in contractum deducte non admittit ius accrescendi: vt quia feudum nouum aut iuri accrescendi nō repugnat. Primo casu non habet locum ius accrescendi vt dicto.c. de fratribus de nouo beneficio inuestitis licet interdum possit habere ius accrescendi vt.s.dixi vt quando feudum fuit maioris vt in vsibus feud. qui feudū dare possunt.c.j.§.cum vero corrad⁹ et de successione feudi.c.vnico ⁊ ita intelligatur ca.vnicum de vasallo decrepite etatis.Secundo casu habet locū ius accrescendi vt dicta.l.vnica.C.si socius imperialis liberalitatē sine herede decesserit lib.x.⁊ que sit ratio.s.dixi in oppositionibus si vero agatur de contractu emanato a priuato: tunc aut absurdum orietur nisi admitteret ius accrescendi aut non insurgit. Primo casu habet locum ius accrescendi vt dicta.l. fundus de contrahen.empt.Secundo casu non vt hac.l. ⁊ faciūt predicta ad terminationem questionis in qua Dy.variauit ꝙ si ecclesia dedit alicui in emphiteosim ⁊ filijs suis pacto apposito quod eis morientibus redeat ad ecclesiam ⁊ vnus ex filijs mortuus est vel si dedit duob⁹ in emphiteosim hoc acto quod post mortem ad ipsam redeat ⁊ vnus est mortuus. ¶ Nunquid sit locus iuri accrescendi inter eos an pars morientis redeat ad causam hic est arg.qd redeat ad ecclesiā ad idem.s.ad trebel.l.lutius.§.gaio.vbi videtur Dy. hanc opi. tenere vt.s.de acquir.re.do.l.per seruum.§.quod vnus vbi dicit esse casum vbi de hoc dixi in cōtrarium ꝙ sit locus iuri accrescendi inter eos facit.s.de rebus dub.l.si is qui ducenta.§. vtrum vbi cum proposito sumitur ex vniuerso omnia debentur in plurali cum ergo dixerit post mortem eorum expectari debet mors omniū anteꝙ reuertatur ad ecclesiam ⁊ pro hac opin.facit.C. de impuberū ⁊ alijs substit.l.penulti.s.de vulga.⁊ pupil.substitu.l. qui duas ad leg.fal.l.pater.§.fi.et hanc opini.videtur tenere ipse Dy.in.l.codicil.in princi.s.de vsufr.l.pater.sed ista.l.⁊ loquentes de vsufru.non videtur breue ad propositum accedere cum ibi non sit plena acquisitio vt.s.dixi.⁊ in his in quibus potest esse plena acquisitio in facto esse ⁊ non fieri non habet locum ius accrescendi vt no.in.l.j.§.interdum.s. de vsufr.accrescēdi.⁊ ideo si cerneremus fratrem superstitem debere habere rē insolidum oporteret dicere ꝙ partē haberet iure suo aliam partem iure successionis non per ius accrescendi: sed pro ista opi.facit quia quotiēs aliquid adijcitur pluraliter perinde est ac si esset expressum singulariter indiuisim vt.s.de conditio.⁊ demon.l.falsa.§.fi.⁊ de lega.iij.l.qui concubinā.§.vlti. vbi pluralitas resoluitur in singularitates ⁊ hanc opin. dicit Segnor.se tenuisse in simili questione consultus cum domino Paulo de eleazaris.speculator tenet contrariam opini.qd nisi omnibus mortuis non redeat ad ecclesiam vt not.per eum.§. de locato.§. nunc aliqua ver.lxix.vbi de hoc satis no.⁊ de dona.circa pn.⁊ de ista questione ⁊ ista materia iuris accrescēdi satis dixi dicta.l.vnica.C.qn non petunt partes. Pet.accres. faciunt etiam predicta ad aliā questionē feudalē disputatam per dnm Hug.de la fon.que talis est duo fratres de nouo beneficio indiuiduo inuestiti fuerunt vnus decessit sine descendentibus questio est inter dnm feudi ex parte vna ⁊ fratrē superstitem ex altera ad quē debeat ipsum feudū pertinere ⁊ in quātum ⁊ notabiliter dictum est de indiuiduo qr de indiuiduo nō esset questio qr illa materia plene discutitur in vsibus feudor qui feud. dare possunt.§.cū vero corradus.de succes.feudo.§.in alio feudo vero de beneficio fratris.c.vnico⁊ de feudo march.et duca.⁊ comita.c.si duo ⁊ questio ista tāgitur in quadam glo.que est de fratribus de nouo beneficio inuestitis.c.j. et incipit quid ergo si portio: ⁊ quia eam aliter terminare intēdimus: ideo eam proposuimus ⁊ quia quelibet res clarificat exēplo.xiij.di.c.verum circa prin.qd melius intelligimus ⁊c.⁊ j.q.vij.in fi.ibi ⁊ vt facilius pateat ⁊c.quia per hoc agnoscim⁹ causam finem ⁊ vtilitatem eius de quo agitur per quē deuenitur in perfectam cognitionē rei.s.de doli excep.l.j.ideo subijciamus exemplum scdm vtrūq ius ciuile ⁊ canonicum ⁊ quidem indiuidua dicūtur omnia que cōmodam diuisionem non recipiunt vt insti.de offic.iudic.§.ꝙ si cōmode sicut homo⁊ statua.vt.s.de vsuc.l.rerum mixtura in pric.⁊ de rei ven.l.in rem actio.§.ꝙ non idem ⁊ seruitutes seu iura incorporalia excepto vsufru.vt.s.ad leg.fal.l.j.§.si vsur.de seruitu.leg.l. si fundum meuio ⁊.l.fi.⁊ de serui.l.vt pomum.⁊.l.vie.⁊.l.viam de leg.iij.l. fidecō.§.penulti.⁊.s.de verb.oblig.l.ij.§.j.ij.⁊ vlti.⁊.l.seq.et.l. eadem.§.cato fa.herc.l.heredes.§.an ea ⁊.§.an illa ⁊.§.idem dicendum ⁊ de seruitu.vr.predio.l.binas: vnde in duobus cōsulibus iurisditio ꝑpter indiuiduitatem singulos eorum respicit.s.de offi.consul.l.vna nec ob.qd nomina que sunt iura veniunt in fa.herci.iudicium quia verum est ad iudicanda non diuidenda vt.C.fa.herci.l.ij.in fi.⁊.s.fal.herci.l.iij.⁊.l.heredes §.j.iure canonico omnia spiritualia † dicuntur indiuidua.vij. q.j.c.nihil circa medium.xxiiij.q.j.c.loquitur ⁊ hoc mistice datur intelligi de inconsutili tunica domini nostri Jesu xpi quam disuere cognātur heretici iudei de quo dixerunt non scindamus eā: sed sortiamur sicut legit in passione dni. Jus etiā patronatus in ecclesijs eadem ratione dicitur indiuiduum ⁊ dicitur esse penes quēlibet patroni quo ad omnes eius effectus preter sacerdotes presentationem que est apud omnes ita qd nullum.extra de iurepatro.c.j.⁊.ij.et ibi not.⁊ accedit.s. de bonis liberto.l.si libertus preterito in fi.⁊ de relig.l.si quis sepulchrum ⁊.ff.de vsu ⁊ ha.l.vsus pars: sed quāuis ad mere spiritualia questio nostra aptari nō possit presertim ad laicos qui talia tractare habere vel possidere non possunt extra de arbitris.c.cum contingit de iudic.c.decernimus.et.c.quanto.et de prescript.causam que tamen temporalia indiuidua ad spiritualia sunt annexa: nec ius patronatus ⁊ mortuum inferendi et his similia que spiritualibus dicuntur annexa questio nostra aptari potest de quibus not.extra de iurepatro.⁊ dicto.c. quāto ex de iudic.⁊ de gratia ipsis laicis talia permitti dicuntur.xvj.q.v.c.si quis episcoporum ⁊ extra de iurepatro.c.qm in quibusdam ius enim patronatus.interdum stat in suo nomine. interdū dicitur aduocatio seu aduocatiua ex de iurepatro.c.quoniā clerici.interdum appellatur vicedominatus custodia vel guardia ex de iurepatro.c.quoniā aduocati.quandoq ius frequentationis ⁊ processionis.xvj.q.vij.c.pie mētis. et.c.frigentius patet ergo ꝙ in eo scdm quālibet denominationem constare pōt feudum⁊ habetur etiam titulus specialis in vsibus feudorum de feud.guardie seruata tamen solennitate que requiritur in talium translatione de qua tangitur extra de iurepatro.c.cum seculum.questio ergo nostra scdm vtrūq ius vtilis est continua ⁊ disputabilis ad hoc.s.de libera.leg.l. legaui de diuersis⁊ temporalib⁹ pscript.l.j.in pn.⁊ de legibus l.nam ad ea ⁊ ne verbosa ⁊ inutilium verborum plena disputatio fiat insti.qd cum eum circa pnc.⁊ alibi nonnulla tps refutat in aut.de tpe nō solute pec.super dote in pn.col.vij.tēpore em indigemus vt aliquid maturius agamus.l.di.o.ponderet procedamus ad questionis nostre disputationem: ⁊ primo videtur ꝙ domino totum feudum cōpetat ⁊ apertum sit in eum quia feud.de quo agitur est quasi quedam species seruitutis: sed p hoc efficit allodium siue liberū vnde cū non possit eadē res indiuidua duplici iure sibi opposito censeri vt partim dicatur libera partim serua sicut de homine dicitur accipiemus partem benigniorē.s.vitio seruitutis care rem ad qd supra de liberali causa.l. duobus et.l.si pariter de re iudica.l.inter pares.C.de seruo cōmuni ma.l.j.⁊.j.de reg.iur.l.semp in dubijs. Preterea certū est qd ab initio nō pcessisset cōcessio talis indiuidui p parte vt dicta.l.vsus pars.s.de vsu⁊ ha.⁊ de serui. leg.l.fi.nō ergo perseueret in casu a quo incipere non poterat immo potius destituatur per talem cause euentum in auten. de nupt.§.si vero decretum vbi superueniens seruituti alteri iugalium destruit matrimonium sic et hic superueniens defectus vnius vasallorum destruat feudum et domino aperiat sic ⁊ alienatum per cōiugem superstitem nudum de lucris poris thori reuocat p supuenientes scdas nup. in aut. de nō elig. scdo nubēti.§.h aūt ⁊ de nup.§.si vo expectet⁊ ad h.s.ad leg.

aquil. l. huic scripture in fi. ⁊ l. sequen. que incipit quia in eum casum ⁊c. cum simili. ¶ Preterea propter alteratione superuenientem iure ratio alteratur supra ꝙ cum eo. l. si filius et si ex noxali causa agatur. l. penul. vnde dicimus ꝙ mutata forma rei mutatur substãtia ad exhibẽ. l. celsus. §. si quis rem forma autem originalis huius feudi fuit vt dominus duobus gauderet vasallis que originalis forma attenditur. C. cõmo. l. j. de pig. acti. l. nec creditores. ⁊ de dona. l. qui id ꝙ cum si. que forma mutata est vno vasallorum defuncto restat ergo qꝺ mittetur substãtia feudi ⁊ totum reuertatur ad primum suum esse ⁊ sic ad dominum arg. ad hoc. s. de pactis. l. si vnus ꝙ in spetie cum si. Item illud ꝙ agitur tacite inter cõtrahentes attẽditur licet non sit expressum. xviij. q. ij. eleuterius si seruitus ven. l. testatrix. §. si plures. ⁊ si certum peta. l. cum quid cum si. sed hic tacite actum videtur ꝙ feudum duret donec res in eodem statu. s. duorum vasallorum manserit arg. j. de sol. l. cum quis in prin. iudicatum solui. l. si tamen ⁊ l. cum querebatur et C. de fideiussoribus. l. si lisias cum si. ⁊ etiam multum attenditur in forma primordiali multiplicatio personarum. vt ꝙ dictum est de pluribus non redundet in vnum solum vel ad minorem munerum q̃ dictum sit a princ. nisi contrarium appareat vt probatur. s. de arb. l. pedius al's incipit parui refert. §. vlti. ⁊ l. seq. ⁊ ex. de officio deleg. c. cum super abbatia ⁊ sic forme fines non excedantur ex. de elect. cum dilectus. s. de exercito. l. j. §. si plures ⁊ ad municipa. l. constitutionibus ⁊ cessante causa finali inuestiture cesset effectus ⁊ sic totum feudum redibit ad dominum. ¶ Preterea debilitatio superueniens a parte vasalli aperit feudum domino vt not. in princi. glos. s. de legibus. C. de quibus ⁊ in vsibus feud. quibus modis feudũ amittatur. §. mutus ⁊ ibi no. sed non est dubium ꝙ si duo vasalli reducãtur ad vnum ꝙ feudum ⁊ vasallatum debilitatum. nam funiculus duplex difficilius rũpitur in aut. de ꝯsang. ⁊ vteri. fratribus. §. fi. so. per talem debilitationem feuduʒ reuertitur ad dñm: domino enĩ subueniri debet ꝓpter inopinatum emergens. s. de testa. tute. l. pater. §. j. de confir. tuto. cum duabus. l. sequentibus ⁊ totum illud generale que de nouo emergũt ⁊c. s. de ventre inspi. l. j. circa prin. nec ob. si forte diceretur ꝙ alienus defectus noceat superstiti quia sic accidit al's. s. de peculio. l. summa. §. si dolo. de tributo. l. iij. §. j. sol. mat. l. meuia. ⁊ C. ad leg. iul. maiestatis. l. quisquis cum si. nec ob. etiam ꝙ dominus nõ possit cõtra factum suum venire vt. s. de adopt. l. post mortem: qr hoc facit indulgentia a iure p̃sumpta vt prediximꝰ sic ⁊ al's. s. de ꝓcura. l. filiussa. §. fi. locati. l. ex conducto. §. cum quidam ⁊ de precario. l. cum precarium ⁊ maxime quia non venit cõtra directo: sed per obliquum ratione casus superueniẽtis simile no. j. de verbo. oblig. l. qui rome. §. vlti. vt sic ratione defuncti reuocet dominus a superstite qꝺ ex se non posset sic. ⁊ al's quis potest ex alterius persona qꝺ ex sua non posset. s. de in ius vocã. l. quesitũ. so. mat. l. ij. ⁊ de tempore in inte. resti. l. petende ⁊. s. que res pig. ob. po. l. aristo. ⁊ ad fortificationem predictorum dominus a princ. partem daturus non erat vt patʒ ergo nec parteʒ reuocabit: sed ratione partis totum ad quod optime in decretis de consecratiõe. di. j. c. cõperimus. s. de mino. l. tutor. §. curator. de cõtrab. emp. l. si duos quis. de in diem adiecti. l. ꝙ si vno ⁊ de edil. edict. l. cum eiusdem ⁊ man. l. ita. vt omnes summe nõ ob. si dicatur ꝙ generalitas verborum inuestiture porrigatur ad singulos vasallos per se q̃si pluralis sermo geminet significationem sui singularis vt. s. de cõditio. et demonstra. l. falsa. §. fi. quia hoc non fuit cogitatum vt. s. probatum est ⁊ sermo generalis restringitur solum ad cogitata. s. de transact. l. qui cum tutoribus ⁊ l. cum aquiliana al's etiam sub nomine partis totum debet. s. de vsufr. earum rerum. l. cũ pecunie ⁊ pars vitiosa trahit ad se nõ vitiosam. s. de act. emp. l. iul. ⁊. s. de damno infect. l. si finita. §. ex hoc edicto ⁊ preualet qꝺ nocet vt. s. ad macedoñ. l. sed iul. §. non solum ⁊ l. sed si pater. §. fi. ⁊ ad sil. l. si quis in graui. §. fi. sic ergo preualeat ꝙ nocet vasallo superstiti ⁊ domino totuʒ nocet ad hoc. s. de aqua plu. arcen. l. sed interdum ⁊ ꝙ vi aut clam. l. nam origo. et pro hac parte terminari videtur in dicta glo. ⁊ ibi per Jac. de bel. in opere suo de fratribus de nouo beneficio inuestitis. s. ꝙ dominus totum habeat soluendo vasallo superstiti estimationẽ sue partis inducendo dictam. l. C. de seruo cõmuni ma. l. j. ⁊ de regu. iur. l. ea que in partes que etiam fecit ꝓ parte contraria vt. j. dicetur verba enim sua defendunt vasallum superstitem cui ex originali contractu inuestiture est ius quesitum vt insolidum ei debeatur ꝙ in partẽ scindi non potest ⁊ pro hac parte bene facit. s. que in frau. cre. l. j. §. quãuis in contrarium qꝺ totum vasallo superstiti accrescat contra dominuʒ enim facit ꝙ non potest a contractu recedere. C. de act. ⁊ oblig. l. sicut nec autoritate contractus cum vtile vt. C. de fideicõmissis. l. quotiens nec contra proprium factum venire. l. post mortem. s. de adopt. max. quia beneficium dicitur beniuola actio: ergo fraudis consilio reuocari non debet vt. s. de edilio edicto. l. ad res donatas etiã si causam repetendi in aĩo habeat quã tñ ore nõ exprimat vt. s. de conditiõe ob cãm. l. si repetẽdi ⁊ de ꝯdi. indebiti. l. qꝺ qs sciens debuit enĩ sibi ꝓuidere hunc casum euenire posse vt. s. locati. l. si qs domũ ⁊ cũ sic omissus ꝓ omisso debet haberi sol. mat. l. si cum dotem. Item certi sunt casus quibus feuꝺ. amittitur in vsibus feuꝺ. quibus modis feuꝺ. amittit̃ de quibus non est iste ergo ⁊c. vt. s. de act. ⁊ oblig. l. obligationuʒ fere. §. placet. Item non debet huic superstiti factum alienuʒ preiudicare quod esset si suo iure priuaret̃ vt. s. de operis no. nunci. l. de pupillo. §. si plurium cum simili. sicut nec alterius collusio. s. de liberali causa. l. si pariter ⁊ ad hoc. j. de regu. iur. l. non debet ⁊ alteri ⁊ extra. e. c. non debet lib. vj. Item certum est inuestituram ab initio tenuisse: ergo ex superuenienti casu vnius vasallorũ irritari non debet. j. de iti. actuq꜄ priuato. l. j. in fi. ⁊ l. ij. ⁊ l. iij. etiam perueniendo ad eum casum a quo incipere potuit de sponsali. l. furor vt. j. eo. l. pluribus. §. fi. cum si. sic ergo non obstante deficientis defectu perseuerabit insolidum penes superstitem. ¶ Item oportet quia pro hoc aliqd vel ex toto fieri vel ex toto remanere feuꝺ. ergo ꝙ ex toto reuocari non potest vt probauimus ex toto remaneat apud superstitem ad qꝺ optime. s. de admi. tuto. l. cũ queritur si ex noxali causa agatur. l. si cum vno de arbitris. l. si cum dies. §. penult. et. l. item si vnus. §. si plures ⁊ l. sicuti cum si. ¶ Preterea salteʒ ratione diuidui erit ius accrescendi inter istos vasallos: sicut inter coheredes collegatarios ⁊ fructuarios. C. de caduc. tollen. l. vnica. §. his ita de iure deliberã. l. quidam elogior quãdo nõ peterimꝰ partes peten. accrescant ⁊. s. de vsufru. accre. l. j. §. j. ⁊ per totum sicut etiam contingit in iurepatrona. inter plures patronos vel eorum liberos insti. de assigna. liber. circa princ. s. de bonis libertorum. l. cõmuni liberto de assignan. liberti. l. si ex duobus ⁊ l. sub conditione. §. si vni. ⁊ qꝺ not. ibi vt sic superstes capax ratione sue capacitatis capiat partem deficientem ad quod. s. ad trebel. l. ex asse ⁊ de bono. pos. secũduʒ tabul. l. si ita scriptum ⁊ de leg. ij. l. si duobus ⁊ l. nemo in ꝑnci. quasi inuestitura actum videatur vt residuum deficit ꝑ vnuʒ sequatur alterum vt residui commemoratio totũ admittat. C. de here. insti. l. ij. de opti. lega. l. cũ optio. ⁊. j. de fideiusso. l. amissi in princi. ⁊ hoc saltem ratione cõnexitatis per quam multa al'a non concedenda conceduntur. s. de neg. gest. l. cum pater. et. l. cum actum ⁊ de iudic. proponebatur: nam et connexitas facit ꝙ sententia lata pro consorte prosit consorti non noceat extra de simo. ⁊ dilectus ⁊ ibi not. et. j. de adult. l. denunciasse. ¶ Preterea multum mouere nos debet vt faueamus iuri accrescendi fauore superstitis: quia cum sine illo feudum destituat̃ in totum merito sibi videatur concessum illud sine quo habere non potest ad quod. s. de relig. l. si venditor. si vsufru. petatur. l. j. et de seruitu. l. seruitutes. §. j. et communia predio. l. refectionis in inuestitura ergo videtur dominus concessisse ius accrescendi sine quo feudum destitueretur secũdum allegata partis aduerse ad hoc accedit. s. de seruit. rusti. predio. l. iij. §. qui habet de contrahen. empti. l. si aqueductus cum duabus ll. seq. ⁊ l. si scholas in princi. de leg. j. l. si fundum. §. qui fundũ de procurato. l. ad rem et. l. ad legatum. quia per hoc res valet ⁊ non perijt. s. e. l. quotiẽs. ¶ Item ad hoc facit qꝺ dicitur de pluribus tutoribus testamentarijs ꝙ si vnus superest cessat datiua vt. s. de legiti. tuto. l. tutela legitima. §. si duo pluresve sic ⁊ quãdiu superest vnus de vasallis cessat dominus. Nam et al's ratiõe partis superstitis totum perseuerat de cõtrahen. empt. l. domum de periculo et commo. rei vendi. l. ꝙ si pendente de vsufru. l. si cui insule et de lega. j. l. si grege et hoc saltẽ faciat impersonalitatis ratio. s. de donat. inter virum et vxorem. l. si sponsus. §. generaliter de admini. tuto. l. tres tutores de his quibꝰ vt indignis. l. post legatum. §. qui principale ⁊ de aqua quoti. et esti. l. j. §. item queritur. ¶ Preterea remanet saltẽ in partẽ qꝺ a principio nõ ꝓcedit in partẽ. s. de inofficio. testamento. l. cum in duobus de seruitu. l. vt penum. de seruitu. leg. l. si fundum meuio. ⁊ l. vltima et non videatur ineptum si arguimus de dominis et vasallis ad patronos: et libertos: qr hoc nos docet glos. s. qui et ac qui. l. hac le. §. quotiens que incipit immo videtur in fin. glo. et accessit in vsibus feudorũ de milite vasallo qui contumax est. §. si vero vasallus et ibi not. solutio. saluo consilio sanius sentientis. ¶ Dico subtiliter considerandum esse quale sit feudum[a] vtrum tale quod singulis insolidum competierit: vt patronatus: sicut in pluribus magistratibus in voluntaria iurisditione. vt. s. de

a ¶ Quale si[t] feudũ. Vid[e] que dixi in c[om]prehensorio feudale.

vt.s.de officio consul.l.vna et tunc deficientis soliditas pereat et superstitis soliditas incolumis perseueret: et tunc denominatio partis improprie sumitur et illud quod defunctus perijt ad dominum reuersum est qui illo vtetur iure allodij. vasallus autem superstes suo iure feudi et hoc per.l.qui.modis seruitus amittatur.l.aquam in fi.si vero esset tale feudum quod non procedit nisi ius omnium in vnum redundet vel nisi omnes vasalli communiter vtantur sicut iurisditio contentiosa apud plures consistens vt.j.ad municipa.l. magistratus et ibi no.et sic seruitus ad eundem effectum concessa pluribus tunc dico vasallum superstitem nunc debere totum data parte et facta estimatione domino quia pro parte non valet ademptio quod probatur subtiliter s.de adime.leg.l. legata inutiliter de conditio.et demonstra.l. cui fundus de lega.ij.l.cum filius in prin.C.de conditio insertis.l.penulti.de leg.j.non amplius circa fi.et.s.de fideico.libertate.l.si legatario.§.j.et alia iura.s.pro hac parte allegata ad arg.contraria rn.breuiter: primum per quod arguitur de libertate hominis et seruitutis non ob. quia multa spiritualia sunt fauore libertatis hominis a iure inducta.vt.s. de fideicom.libertati.l.generaliter.§. si quis seruo.et instit.de dona.§.fin.et ideo arg.non procedit vt.s. de legibus.l.ius singulare in feudo auten. ex qua causa commissa per vasallum priuatur feudo ex eadem per dominum commissa priuatur iure suo in vsibus feudo. qualiter dominus feudo per proprietatem priuatur.c.vnico similiter etiam carnalia et specialia sunt que continentur in scdo et tertio arg.et eius opposita regularia non ob. Quartum quia non colligitur quod actum fuerit vt ibi narratur. Immo oppositum actum fuisse credendum est vnde iura illa magis faciunt pro parte ista quam contra quando autem et inquantum ad presens attendenda sit pluralitas personarum.s.in solutione dixi. Sextum de debilitatione non ob.quia verum est quod propria debilitas nocet alicui vt ibi probatur: sed non aliena vt.s.probatum est quia iam sequeretur absurdum quod alterius renunciatio vel felonie contra dominum commissio insontem suo iure priuaret quod autem postea subijciuntur quod alienus defectus alium ledat vel quod veniat quis contra factum suum partim procedunt causaliter partim propter culpam vel defectum eius contra quem venitur qui defectus hic non est in superstite fratre. Ad septimum quod quis trahit ad se totum et subnominatione partis declaratur totum dic quod faciunt pro hac parte quod frater superstes ratione sue partis gaudeat totum cum determinatione tamen quam dixi.s.in solutione non ob.etiam lex que plus videbatur ob.si qd in frau. pa.l.j.§.quamuis quia ille possessor a quo patronus reuocat nunquam habuit voluntatem vel concessionem patroni sed hic frater superstes ab initio habuit voluntatem domini reuocare volentis et inter hos qui habuerunt et non habuerunt et de dona.inter virum et vxorem.l.si donate. Hugolinus de la funtane. ¶ In glo not.de extraneo.s. quod extraneus est omnis qui non est in potestate vt in princ.l.patet. Ja.et.C.de rei vxo. act.l.vnica.§.extraneum. In glo.sed nec minuat ibi sol.vt ibi quia ista determinant illas. Dy.in fi.arg.contra.C.si socius imperialis liberalitatis sine herede decesserit.l.j.libro.x.Sed ibi speciale quia beneficia principum latissime sunt interpretanda vt.s.de consti.princ.l.fi. Pet.

Si stipulatus fuero.

In stipulationibus propria verborum significatio attenditur nec ex consuetudine debitoris variatur hoc dicit. Ibi quod in ea re sit.i.quod appellatione mulieris continetur. Dy. Ibi estimari debeat not.a significatione non est recedendum.s.de leg.iij.l. non aliter.et.s.e.l. si a colono. ¶ Item no.quia supra dixit quecunque et sic vniuersale fuit et vniuersaliter accipi debet vt.s.de serui.vr.pre.l.si seruitus. Jac. op.quod verba stipulationis referantur ad mentem promissoris vt.s.e.l.quecunque.ij.rn.so.ibi erant obscura licet non penitus hic penitus clara: et ideo hic statur verbis. Scdo op.de.l.stipulatio ista.§.in stipulationibus.s.eodem so.eodem modo. ¶ Item opp.de.l.s.de auro et argento leg.l.inter vestem. Solutio dicit glo.aliud in legato est aliud in stipu. et est ratio quia legata dependent regulariter ex voluntate legantis vt.s.de conditio.et demonstra.l.in conditionibus in princ.et ex consuetudine viuentis coniecturatur voluntas morientis vt.s.de leg.iij.l.nomen. §.filio et de vsufr.lega.l.damas esto: sed contractus pendet ex voluntate vtriusque contrahentium vt.s.de pactis.l.j.et ideo si verba sunt clara illis statur nec ab eis receditur ex consuetudine vnius vt hic: sed contra hoc insta.quod etiam in contractibus inspiciatur consuetudo patrissa.vt.s.de pig.act.l.vel vniuersorum cum concor.ibi allegatis in glo.sed dic quod ibi consuetudo non erat contra significatum eius de quo agitur sed pro significato. In glo.nisi eam ibi voluntas legantis etiam si sit contraria significationi verborum: sed in contractibus non inspicitur volutas alterius contrahentium si sit significationi verborum contraria quod intellige vt no.s.de supel.lega.l.labeo vnde in legatis. Primo considerantur verba si illa sint obscura recurritur ad coniecturas qui vt sciri possint recitantur ad vsum et consuetudinem testatoris si hoc sciri non potest tunc quod minimum est si non potest accipi minimum tunc non valet vt.s.de testa.tute.l. duo sunt titij: sed in stipulationibus consideramus verba nec recurrimus ad coniecturas: sed proceditur secundum quod dicitur.s.e.l. quoties in stipu.et.l.quicquid et hec vna differentia inter stip.et legata et vide Dy.de reg.iur.c.in obscuris lib.vj.

Si stipulatus fuero pte.

Cum plures persone sint in vsu promiscuo si vna prohibetur alia videtur prohiberi. Hoc dicit. vel sic vsus domus marito promissus promittitur vxori. Idem econtra vel sic stipulatio vnius ad personam representatam extenditur. Ray.et concor.s.quibus mod.vsufr.amittatur.l.si multi ibi vti liceat hec verba cum ministerio ponuntur: quia secus si stipulatus essem ire agere et sic factum vt insti.de stip.seruorum.§.sed cum factum secundum Pe.et sic facit pro opi.quod qui stipulatur iter actum vel vsufr.non videatur stipulari immediate fieri seu factum de quo dixi.s.e.l.ij.in prin.et pleni.l.vbi aut non apparet.§.fi.et est huius l.ratio secundum eum quia maritus et vxor sunt duo in carne vna ex de bigamis.c.debitum et vnum corpus et vna caro ex de conuersione coniugatorum.c. apostolicam et pro hoc.C.de crimine expilate hereditis.l.aduersus. Item addicitur hec.l.ad questionem talem statuto ciuitatis cauetur quod nullus ingrediatur domum alterius sine eius voluntate sub pena.x.librarum duo possidebant domum consanguineus vnius eorum venit ad eum altero prohibente ne domum ingrederetur dubitatur an inciderit in penam.rn.licet de iure communi potior sit conditio prohibentis vt.s.com di.l.sabinus tamen domus videtur deputata ad hunc vsum.s.ad habitandum vnde socius non potest socium prohibere vt.s.communi di.l.si edes et de vsufru.l.arboribus.§.nauis vnde si prohibeat consanguineum ipsum quodammodo prohibere videtur quia solus habitare non potest ar.huius.l.cum concor.hic positis.et ita dicit Dy. dominum accursium de facto consuluisse in questione predicta et maxime quia in penis mitior interpretatio facienda vt.j. de penis.l. interpretatione. Dy. Ibi stipulatam.i.prohibente non fieri quominus domo illa vti liceat. Dy. Ibi et latius: latius exordietur antequam respondeat. Dy.in fi. quia ipsum quodammodo videtur prohibere vt.s.de reg.l.ossa.ob. ¶ In glo.vt committatur in fi.hoc facit contra: et ideo allega.in eadem.l.§.quod seruus. Dy.

1 ¶ Stipulator varians an teneatur promissori ad expensas factas in prima lite.

2 Eligens semel si electio non tenuit an poterit iterum eligere.

Si quis stipulatus sit.

Futurum subiunctiui non habet tractum: sed futurum indicatiui sic ad hoc allegatur. Ray. Ibi quem hic respondet. Dy. Ibi petet.q.d.non vtrum alternatiue. Dy. Ibi in obligatione facta electione: sed ante electionem vterque vt.j.e.l. si duo in fi. vel posset dici quod ideo hic contingit quia stipulator habet electionem vt in.l.contraria no.secus si esset electio promissoris: quia tunc vtrumque alternatiue peteret vt institu.de act.§.preterea. Dy.et Oldra.si promitto penam rato manente contractu an pena semel exacta remaneat promissio pene no.C.de iure emphi.l.ij. Dy. Ibi si vero tractum ista est ratio differentie inter hos casus. Dy. Ibi potestatem habebit: iudex tamen pot prefingere certum tempus ad eligendum post quod non poterit variari arg.C.de inge.ma.l.diffamari et de

1 optio.lega.l.mancipiorum. ¶ Item nunquid stipulator † varians tenebitur promissori ad expensas factas. In prima lite dic quod sic dicitur in simili de actore qui mutat vel corrigat libellum vt.C.de ede.l.edita et quia priuilegium simpliciter concessum intelligi debet sine alterius iniuria vt.s.ne qd in loco publico.l.ij.§.merito. ¶ Item nunquid est correctum per aut.qui semel. dic quod non quia illa obuiat frustratoribus qui quandoque vere ante se ad effectum non posse venire desistebant quam frustratio cessat in isto ante lit.cont.variante ex natura stipulationis et per hec ratio in aut.de litig.§.omnem pe.modo pro declaratione glo. magne quero que sit ratio diuersitatis inter istos duos casus dicunt quidam quia greci vtebantur quodam verbo infinito et secundum eos poterat vitiari in cuius locum successit hoc verbum nollam: et ideo variare potest: sed hoc est diuinare quod non licet vt.l.si putator. Sed ad.l.aquil.alij vt Azo.dicunt: quia verbum noluero est futurum subiunctiui et formatur a preterito indicatiui sed preterita sunt certa in rerum natura vt.s.si certum pet.l. cum

ad presens ꝛ si stipulor cum voluero datur intelligi de preterito iam semel me voluisse: ꝛ ideo si semel volui amplius mutare non possum: sed verbum nollam est futurum indicatiui qđ formatur a presenti quod est medium inter preteritum ꝛ futurum. ꝛ ideo capitur media via vt ratione futuri possit variari vsq; ad lit. contesta. ꝛ ratione preteriti non possit variari post lit. ꝯte. vt hac. l. ¶ Itē op. ꝙ nō possit variare vt. s. de leg. j. l. hmōi. §. stichū de lega. ij. l. statuliberū. §. fi. ꝛ de op. leg. l. apud aufidiū. ¶ So. dicit glo. aliud in legato aliud in stipulatiōe et rō differentie est scōm glo. quia cum heres semel voluit dominium statim effectum est legatarij vt. j. de furt. l. a titio secus in contractu vt. C. de pact. l. traditionibus hec ratio non placet Dy. Petr. nec Ray. quid enim si res heredis esset legata vel res aliena dominium non transiret nisi facta traditione vt. s. de lega. j. si tibi homo. §. si fundus. ꝛ de serui. l. papi. Et ideo rede aliam questionem: quia vltime voluntates non possunt sic diu esse in suspenso sicut contractus vt. s. cōmunia predio. l. si. et ratio rationis est: quia reipublice interest vltimas voluntates effectum habere vt. s. queadmodum testamēta aper. l. vel legare. ¶ Item opp. ad idem de. l. si is qui. s. de procu. so. dicit ꝙ illa lex secūdū illam lecturam secundum quā videtur obstare debet intelligi secūdum hanc. l. scꝫ vsq; ad lit. contest. possit variare ꝛ non post. ¶ Item oppo. ꝙ etiam post lit. contest. possit variare vt. j. e. l. qui certarum. §. j. sol. ibi erat rei electio hic vo actoris ꝛ est ratio quia electio que ibi competit reo competit scōm ius cōmune concesse potest variare vsq; ad solutionem hic vero electio actori non competebat a iure sed ex conuentione apposita: ꝛ ideo restringi vt. s. de act. ꝛ oblig. l. in honorarijs. §. sed cū rescissa. ¶ Ultimo collige arg. ꝙ si quis semel eligēs † ꝛ electio non tenuit an possit iterum eligere hec lex posset adduci pro ꝛ contra: sed ꝙ non possit facit. s. de leg. j. l. serui electione vbi de hoc satis per Dyn. ꝛ de opti. lega. l. apud aufidium. Dy. ¶ In glo. quare magis ibi. Jo. ꝛ adhuc sub iudice lis est ibi statim dominiuꝫ est legatarij hec ratio nō est bona vt. s. dixi ibi oblig. morantur vt. s. e. l. conditio. ꝛ si certum peta. l. cum ad presens. Dyn. Ibi statuliberum in fin. vbi de hoc Dy.

† Nota hunc passum p electorib⁹ quia ē cauillosus.

Si quis ita stipulatus.

In satisdationis stipulatione interdum venit totale interesse: interdum particulare: interdum nihil. Hoc dicit ibi satisdabis. i. reum principalem ꝛ fideiussorem dabis. Dy. Ibi qđ interesset. i. interesse veniret Oldrad. Ibi tota sors hoc est dicere quod aliquando iste qui tenetur ad interesse tenetur ad totam sortem. scꝫ quando non idonee ex toto tenebatur ad sortem. Dy. Ibi nisi hoc verbum nisi accipe determinatiue ꝛ correctiue. Dy. Ibi ꝙ fide no. qđ boni mores plus valent ꝙ diuitie. vnde versus. Nobilitas morum plus confert ꝙ genitorum. pro hoc. s. ad exhi. l. nec ei. §. ꝛ primum. nobilitas sola est hominem que moribus ornat. Dy. ad euidentiam. §. pone duplicem lecturam vt ex glos. colligitur: prima est. s. ꝙ duo promiserit. s. dare reum ꝛ fideiussorem. Secunda est quod promiserit dare solum fideiussorem: et tūc expone reum. i. fideiussorē. Scōm ꝙ prima proprie ponitur: et prima magis conuenit littere scōm quam collige qđ qui ꝑmittit duo ꝛ facit vnum tantum non implet promissum vt ꝛ. s. de conditio. institu. l. si heredi ꝛ. s. e. l. in executione. §. item si ita. ¶ Item opp. de. l. qui satisdare. s. de fideiussoribus ꝛ solue vt in glo. que solu. vera est ꝛ probatur. s. mand. l. inter causas. §. abesse licet aliter no. ꝛ male in dicta. l. qui satisdare. In glo. ꝑmisit in fi. sed secūdum hunc vltimum intellectum si nihil habes qui promittit committit stipul. vt. s. de dolo. l. nam is. rn̄. quia habere poteris vt. j. de mune. ꝛ ho. l. circa ꝛ de conditiōe indebiti. l. nam ꝛ si maritus: sed nonne tunc cōueniam te ex ꝑcedenti contractu et consequar debitum. rn̄. interest mea interim habere fideiussorem idoneum a quo exegissem ꝛ sic damna vitassem in quo incidi vt no. C. de sentētijs que pro eo quod interest. l. vnica. Jaco.

a ¶ Cū stipulatus. Adde Alex. hic qui dicit hūc tex. esse singularē ꝛ mirabilē ad hoc ꝙ ꝑrogatio termini si facta sit anteꝙ cōmissa sit pena facit ꝙ pena nō cōmittit licet i pmo termino opus ꝑmissum non fiat.

Um stipulatus.

a Termini ꝓrogatio āte moraꝫ penalis stipulatiōis cōmissionē pene impedit. posteriorvero non excludit. hoc dicit. nec in hac pena locum habet distinctio Roge. cum succedat loco contemptus vt. s. de arbi. l. si quis rem. Ray. ꝛ dic ꝙ diuiditur in quinq; ꝑtes. In prima ponitur thema de q̄stione. In secunda distinctio proculi. In tertia cuiusdam tacite obiectionis remotio. In quarta dicte remotionis ratio. In quinta ꝛ vltima questionis sol. Secunda Ibi proculus. Tertia ibi nec ad rem. Quarta ibi aut si hoc. Quinta ibi ꝛ prope modum. et in hac. l. quidam ponunt sic casum. stipulatus fui a proculo domuꝫ fieri ante kalen. Junij sub certa pena: proculus venit ad me ꝛ rogauit qđ ꝓrogarem sibi terminum: et ego ꝓrogaui vsq; ad kal. Augusti. proculus non fecit domum ante kalen. Junij querit an stipulatio penalis sit cōmissa respondetur ꝙ si eo tempore quo ꝓrogaui sibi terminum supererat tantum de tempore ꝙ proculus potuisset facere domuꝫ ad kal. Junij tunc stipulatio penalis ipso iure non cōmittitur licet domum non fecerit ad kal. Junij. Si autē quando sibi ꝓrogaui non supererat tantum de tempore qđ potuisset domum facere ad kal. Junij tunc cōmittitur pena non obstante ꝓrogatione: sed ita positio casus non placet Dy. Immo scōm eum debet incipere stipulatio a precedenti conditione sicut littera dicit. scꝫ si opus factum non fuerit ante kal. Junij penam promittis sic etiam incipiebat stipulatio a precedenti conditione. s. eo. l. in illa stip. si stichum. litteram expone. Ibi cum stipulatus. i. stip. incipiente a precedenti conditione. Dy. Ibi opus. s. certe forte secus: si opus qualitatis indeterminate dependentis ex arbitrio stipulatoris vt. s. de conditio. ꝛ demon. l. multa. §. j. Ol. Ibi effectum non esse vt per hoc non possim petere penaꝫ ibi cum ipse subaudi ꝛ videtur ꝙ non cum ipe ꝛc. Oldra. Ibi penam cōmissam eē de stricto iure vt cum effectu peti possit. dy. de equitate tamen ob. exceptio. Ibi nec ad rem pertinet. i. ad pene cōmissionem impediendam. Jaco. ꝛ hec ratio quare non videbatur cōmitti pena: sed eam hic remouet Jaco. ꝛ erat tacita obiectio que fieri poterat contra dictum proculi. Ibi quo stipulator vel is cui mandauit vel cuius petitionem ratam habuit vt. s. de procurat. l. si is qui ꝛ. j. rem ra. ha. l. cum debitore ad fi. Jaco. Ibi vt fieret. s. ante kalē. Junij sed post et expone qđ. i. quia ꝛ dic vere nihil ad rem si non est arbitratus opus fieri qđ. i. quia fieri non poterat dato qđ fuisset arbitratus eam diem fieri velle. Oldra. Ibi aut si probat ꝙ dixit per modum reducendi ad inconueniēs. Dy. Ibi falsum est. s. ꝙ non arbitrari intra kal. Junij opus fieri nō impediat pene cōmissionē Oldra. quasi. d. si impeditur pene cōmissio. quia non arbitratus opus fieri intra kal. Junij appositas in stipulatione: sed angusti eueniet ꝙ sequitur etiam si stipulator ꝛc. Quod est absurdum verbum ergo arbitratu quod est in stipu. appositum nō ad terminum declaratum in stipu. refertur: sed ad alium quē arbitraretur si contingat eum arbitrari. Jaco. Ibi mortuus esset opere nō facto. Dy. Et dic non ꝓrogata. Dy. Ibi pena cōmissa termini ꝓrogatione non facta. Dy. Ibi nō potuisset id desiderare vt opus fiat si vnius nō petijt fieri. Ja. Ibi aliquod tempus non sufficiēs ad perfectionem operis. Dy. Ibi prope modū. i. ꝑpe rōnē siue rōnabile ꝛ conueniēs est sic exponitur. j. de sol. l. stichū. §. penu. ꝛ ad velle. l. tutor. §. qd ergo. Ib futurum eē cepit. i. ceperit esse certū. Dy. Ibi cōmissa est. q. d. cessit dies: sed nō venit Jaco. vel dic in idem recidit cōmissa ē cum effectu ita peti poterit post kal. Augusti. nō obstante ꝓrogatione per stipulatorem facta. Dy. ¶ Modo pro declaratione dic ꝙ duo opponebātur contra petitionem pene. s. dici ꝓrogatio ꝛ operis electio seu arbitramētum primum opponitur circa duo aut enim opponitur ad impediendam pene cōmissionem ꝛ de hoc loquitur textus in princi. et glos. aut ad differendam petitionem vsq; ad euentum diei et de hoc loquitur ver. ille qui est in glos. que incipit de rigore ibi plus etiam dico secūdum autem. i. operis electio opponitur solum ad ꝑmendum pene petitionem de hoc loquitur versi. sed tamen in eadem glo. ꝛ opinio Rogerij. Oldra. deinde quero que sit ratio primi membri distinctionis proculi so. quando ꝓrogatus est terminus eo tempore quo certum est opus fieri posse intra kalenō. Junij promissor non est in mora quia vbi nulla petitio nulla mora vt. j. e. l. si pupillus si non est mora nō potest cōmitti stipulatio penalis propter moram vt. s. si certum petatur. l. lecta. §. cum ꝛ fortius ꝛ. s. ꝑ socio. l. duo. ¶ Item quero de ratione secundi membri dic cum terminus est ꝓgatus eo tempore quo certum est opus nō posse fieri ad kal. Junij tūc ꝑmissor nō fuit in mora: ꝛ ideo stipulatio penalis ꝑpter moram potest cōmitti vt. j. latius declarabo ꝯtra ꝑmum mēbrum distinctiōis op. de. l. emilius de timore so. ibi terminus ꝓgat⁹ erat elapsus: ꝛ ideo opus est restitutione in integrum hic vero non erat elapsus vel dic aliter vt ibi no. Scōo opp. ꝯtra hanc. l. ex glo. ḃm Ja. de are. hic dr̄ ꝙ pena cōmittit q̄n termin⁹ est ꝓgatus eo tpe quo certū est intra kal. opus fieri nō posse vn̄ vr̄ ob. s. de ꝯditio. ꝛ demō. l. muleta. ij. rn̄. so. dic ꝙ hic stipulatus certe fore opus fieri ita tamen ꝙ arbitrium meum mutare liceat et sic non forma: sed mutatio forme vel termini arbitrio mei stipulatoris fuit commissa quod si non facio durare presumitur et sic aliter me non arbitrante pena committitur in contrario vero forma operis fuit cōmissa alieno arbitrio qui si non arbitraretur

non arbitraretur pena non cõmittitur circa qd est aduertendū quod ista verba hic in textu apposita arbitratu meo sunt intelligenda vel quo ad mutationem forme vel quo ad mutationem termini non quo ad ipsam formam voluit itaq̃ hec lex exponere quid in hac stipula. importent illa verba: q̃ possent exponi arbitratu meo. i. si arbitrabor vel desiderabo ⁊ petam opus fieri intra kal̃. iunij. ¶ Item possunt intelligi solūmodo que ad forme vel termini mutationem. Primus quidē intellectus per hanc. l. respuitur. Secundus aūt recipitur cum diuisione temporis quo fit prorogatio vtrū posset fieri opus ad primum terminum vel non. Item possunt intelligi illa verba i. scdm ꝙ sum arbitratus in expressione forme operis in conuētione de opere faciendo ⁊ hic intellectus ꝑ stipulatore. ¶ Itē possunt exponi si arbitrabor vel requiesiero opus fieri et hec expositio est pro promissore et cum hic intellectus horum verborum pro reo reijcitur ⁊ contra eum interpretatur ⁊ sic ob. s̃. eo. l. quicquid. scdo rñso. et. l. qui ex pluribus ⁊. l. stipulatio ista §. in stipulationibus: sed hoc contingit vt appositio kal̃. iunij sit superflua ⁊ inutilis. Iaco. ¶ Item opp. ad scdm membrū quia immo videtur ꝙ eo casu videatur penali stipulationi renunciatum vt. s̃. si quis caut. l. ij. in princ. solu. dicunt aliqui ꝙ est cõmissa de rigore: sed de equitate sibi preiudicauit terminum prorogando vt in contrario vel melius quo ad illam. l. ibi loquitur qui de solutione facta de principali. i. d forte hic solū de termini prorogatione. ¶ Quarto oppo. ꝙ pena non sit cõmissa immo debemus diem expectare vt. s̃. e. l. in illa sol. hec. l. intelligitur secundum illam quia pena est commissa: sed nõ cū effectu nisi adueniente die vel melius dic vel in sequenti contrario ideo. ¶ Quinto oppo. hec stipulatio penalis precedenti stipulatione vestita debet committi propter moram vt. C. de contrahen. ⁊ cõ. stipu. l. nuda. ⁊ dixi in. l. ita stipulatus. j̃. eo. sed ante diem non videtur esse in mora. vt. s̃. e. l. quotiens et. s̃. e. l. qui hoc anno. sol. confiteor ꝙ non est in mora perficiendi est tamen in mora inchoādi vel non mediandi propter quod particulariter est commissa pena et cum effectu vt. s̃. e. l. stipulationes non diuiduntur. §. plane et ibi plene dixi. Sed contra istā solu. oppo. et videtur pro particulari interesse cõmittatur pena in totum vt. s̃. eo. l. ij. §. fin. et. l. eadem. §. cato. et. l. stipulatio ista. §. alteri nec est absurdum ꝙ pro particulari interesse pignus committatur pena vt. s̃. si quis caut. l. sed et si quis. §. fi. et ita intelligatur. l. fi. j̃. de preto. stipu. concludendo ergo ꝙ h̄ non est in mora perficiendi donec terminus erit elapsus est tamen in mora non inchoādi vel non mediandi propter qd pena in totum est commissa: et cum effectu si tu opponeres de. l. in illa. s̃. e. casus est diuersus: quia ibi incepit a precedenti conditione que habet diem. Et ideo si ante diem est certum conditionem impleri non possit dies cessit: sed non venit stipulatio penalis. Et ideo diem ibi expectamus hic vero incepit a precedenti dispositione seu que est conuentione in faciendo. Et ideo licet diem expectare debeamus: si diceremus stipulationem penalem esse commissam ꝑpter moram non faciendi: sed hic est commissa propter moram non inchoandi vel non mediandi vt. s̃. dixi. sed hec solu. est contra intellectum do. Dyn. qui intelligit ꝙ hic stipulatio incepit a precedenti conditione vt dixi. s̃. in princi. in positione casus et expositione littere ⁊ h̄ indicat manifeste hic littera dum dicit si opus ⁊c. vnde forte tutior so. est ꝙ ⁊ hic dies expectetur. ¶ Item oppon. ad idem qd pena non sit cõmissa vt. j̃. e. l. insulam so. dicunt quidam ꝙ et hic et ibi est commissa: sed non cum effectu vel melius et in glo. hic erat pena que committitur propter moram nõ inchoādi et insolidius vt. s̃. dixi ibi non erat adiecta pena: et ideo cõmitti debet ad interesse ad quod particulare cõmittitur tanto tempore elapso intra quod potuit inchoare ad totale nõ tanto tempore elapso quāto potuit perficere vt. j̃. e. l. si ita stipulatus essem abs te: sed non cuꝫ effectu nisi dies venerit vt dicta l. insulam. vel forte non committitur nisi forte tempore adiecto elapso de quo tamen plenius dixi. s̃. e. l. stipulationes non diuiduntur. §. si quis ita. vlterius oppo. ꝙ pena non sit cõmissa cum effectu. Nam quando pena succedit in locum eius ꝙ ꝓncipaliter est deductum in stipulatione altero debeo esse contētus vt. s̃. de doli exceptione. l. apud celsum. §. labeo et. s̃. de pactis. l. rescriptum. §. si pacto: sed hic per termini prorogationē videtur eligere opus fieri: ergo agere non poterit ad penam solu. pro tanto dixit Rogeri⁹ ꝙ iste. §. debet intelligi qñ fui stipulatus opus fieri et nihilominus penā prestari rato manēte al's si hoc non esset adiectum si stipulator eligat opus fieri sibi preiudicat quo ad penam secundum ea que dixi in. l. ita stipulatus. j̃. eo. non quia pena non sit commissa: sed quia alterutro debet esse contētus vt dictis. ll. Item facit ista. l. optime ad ea que notata sunt per Innocen. ex̃ de appella. c. preterea. ¶ Item argumentuꝫ ad questionem si iuraui aliquid facere intra certum diem: et tu prorogasti mihi terminum nunquid sim periurus et videtur ꝙ non argu. s̃. de publicanis. l. vlt. §. si quis professus. s̃. locati. l. cum in plures. §. j. et. C. si seruus expor. venerit. l. secunda. in contrarium videtur ꝙ sit periurus: sed tamen contra periurum dispensetur arg. s̃. qui satis. cogan. l. fin. ⁊. j̃. ad municip. l. imperatores alij dicunt ꝙ sit distinguendum secundum formam huius. l. Dyn. de hoc dixi. C. de testamentis. auten. hoc inter liberos. Item est arg. ꝙ si potestas ex forma statuti quod iurauit teneatur facere aliquod opus tempore suo deinde cū esset in fi. regiminis ita ꝙ certuꝫ opus erat fieri non posse fuit absolutus per aliud statutum ꝙ nihilominus sit periurus pro hoc. s̃. de magistra. conueni. l. j. §. sciendum. et de damno infect. l. damni. §. sabini. Iac. ¶ In glo. tam in qualitate operis demum facti non fiendi: quia tūc nunq̃ promissor esset in mora nisi demum arbitratu precedēte vt. s̃. de conditio. ⁊ demonstra. l. multa. Dy. vel dic vt dixi ſm Iaco. de are. s̃. in oppositionibus soluendo contrarium dicte. l. multa. In glos. j. cessatio vt. s̃. de fideicommis. liber. l. si pregnans et. l. si vero. §. cum quidam. Oldra. ¶ In glos. quo casu ibi. sed arg. contra ad sequens responsum. Oldra. Ibi. l. emilius. sed sol. vt ibi no. vel dic vt in glo. que sequitur. s. de rigore ⁊c. Dyñ. ¶ In glo. s. eum non debere predicere. in fi. vel dic ꝙ non arbitrari intra kalen. fieri velle non impedit commissionem pene. Oldra. ¶ In glo. de rigore ibi dilata videtur cum conditio pendeat ex facto promissoris. Dy. Ibi dicit protulit ⁊ sic opus eligit Oldra. Ibi sed pro eis. s. qui dicunt penam non cõmitti ante diem appositā licet incipiat certum esse ante diem fieri non posse. Oldra. Ibi hac distinctione. s. tradita hac. l. s. vtrum stipulator proroget terminum eo tēpore quo potuisset ante kalen. Iunias opus perfici vel eo tempore quo non potuisset perfici vt hic in littera dicitur. Dy. Et sic vtruꝫ ante cõmissionem stipulationis penalis vel post Oldra. Ibi al's. i. si non conuenit qd ratus esset contractus soluta pena. Dy. Ibi elidetur excepit immo hoc casu pena erit cuꝫ effectu commissa. non ob. l. allegata per glo. quia loquitur vbi quis satisfactionem recipit de principali vbi videtur penam remittere hic autem si profero diem satisfactionem de principali non recipio: et ideo penam non remitto arg. l. centum capue. s̃. de eo qd certo loco. Pet. Ibi quod verū puto ⁊ ſm Roge. dic cõmissa est: sed non cum effectu vt possit exigi. Dy.

Um venderet. In obligationibus facti succedit interesse si non fiat. hoc dicit ibi promisit. s. per stip. vt. j̃. patet sed secundum vltimam glos. dic ꝓmisit. s. nudo pacto incontinenti apposito. Dy. Ibi in mora est. s. venditor liberandi. Dy. Ibi quid iuris. i. inquātum debeat venditor condemnari. Dy. pro declaratione quero nunquid venditor precise teneatur tradere rem emptori videtur ꝙ non vt. s̃. de actio. empti. l. j. cum ibi notatis et. C. de act. empt. l. curabit in contrarium videtur: quia donator precise cogitur vt institu. de dona. §. perficiuntur ergo in venditore idem circa hoc docto. ⁊ glo. variant cõmuniter tenent quod ꝑcise non compellatur vt not. dicta. l. j. et dicto. §. perficiuntur alie glo. tenent ꝙ si potest tradere precise compellatur al's nõ vt insti. de contrahen. empt. §. precium et hanc tenent Ray. ⁊ Dy. de hoc plenissime dixi. C. de actio. emptio. l. si traditio. In glo. parua que est super verbo fideiussor. que dicit pro euictione quos al's dare non tenebatur venditor nisi hoc esset specialiter actum vt. s̃. de euictione. l. illud querit̃ in princi. vel nisi in limine contractus numeret̃ euictio vt. C. de euict. l. si post perfectam ⁊ nisi in alio casu qui est in aut̃. de fideiussor. §. qd autē decetero col. vnica. Oldra. In glo. siue hoc tenetur. s. ad rem traditam liberandam. Dy. ¶ In glo. in condēnatione in fin. immo etiam in obligatione post moram vt. s̃. e. l. si penam et. l. stipulationes non diuiduntur. §. celsus vbi de hoc plene. Dy.

SI fundum. Hoc idem dicit ꝙ superior §. quod qui tenetur rem prestare mora facta tenetur ad interesse oppo. de leg. videamus. §. si actionem solu. vt ibi. ¶ Item ad idem de. l. si filius. s̃. e. solu. vt ibi tertio de le. l. si stipulatus s̃. de vsur. solu. vt. s̃. eo. l. in conuētionalibus. §. fi. ¶ Item op. de. l. ratio. §. fi. s̃. de actio. empti. solu. vt dicto. §. si actionem et de hac materia plene dicta. l. in conuentionalibus. §. fin. et. l. si filius. §. fi. In glo. acti. prescriptis versi. vel ex empto. Immo ex stipulatu: quia stipulatio interuenit. Iacobus cum ad hoc possit adaptari verbum promisit vt. s̃. de edilitio edicto. l. sciēdum. §. dictum a compromisso. Dyñ. ¶ In glo. ergo fructus

¶ Ista stipulatus. Adde Angel. ⁊ ale. h̄ q reputant hūc tex. singularē ad h̄ vꝫ ꝙ si stipulatio penalis ē apposita iuxta p̄ncipalē stipulationeꝫ cum pacto ꝙ pena cōmissa ipsa sola debeꝫ tñ poterit solui id qđ deuenit in p̄ncipali stipulatione.

non vt fructus: sed vt interesse. Dy.

ITa stipulatus. [a] Quia dñs Ray. hanc.l. solemniter repetijt eiusdē repetitiōi deferēs ip̄aꝫ subijcio aliqbus forte additis ⁊ lex ista ⁊ eiꝰ materia p̄funda est ⁊ subtilis in q̄ hūc ordinē obseruauit omissa ꝯtinuatiōe r̄ñsiōe diuisit.l. dupliciter. ⁊ aliam ponam ⁊ aliqua eiusdem nec alia premittam que non premisit. ¶ Scđo casu posuit casum summariū. ¶ Tertio casuꝫ ī terminis ⁊ litterā exposuit. ¶ Quarto notabilia colligit. ¶ Quinto multipliciter opposuit. ¶ Ultimo quesiuit ⁊ p̄ q̄ōnes ⁊ distinctiones materiam declarauit. ¶ Redeundo ad primū hec.l. s̄ꝫ Dy. diuidit̄ principaliter in duas partes: in p̄ma tractat qñ penalis stipulatio cōmittat̄: ī scđa quid ea cōmissa exigat̄: scđa ibi ꝙ sine dubio. ¶ Itē prima subdiuidit̄ in quinqꝫ. quia in p̄ma tractat de quadā stipu. pretoria q̄ incepit a p̄cedenti ꝯuētione seu pactione q̄ est in faciendo. ¶ In scđa de ꝯuētionali q̄ incepit a precedenti cōditione in non faciēdo. ¶ In tertia de ꝯuētionali q̄ incepit cōditione in nō dando. ¶ In quarta de illa que incepit a precedēti conuentiōe que est in nō dando. ⁊ ponitur sententia pegasij. ¶ In quinta per modū illationis distinctio papiniani legis conditoris inter sabinum ⁊ pegasum qui sibi ꝯdicere videbantur eos ad concordiā reducētes. Scđa ibi. sed si ita stipulatꝰ. ¶ Tertia ibi. itē si qs. Quarta ibi. sabinus autē. Quinta ibi. itaqꝫ pōt hec diuisio. Dy. Scđo modo diuidit̄ s̄m Jac. de ra. et Ja. de are. in duas partes. Quia in p̄ma tractat de stipul. penali que incipit a ꝯditione in nō faciēdo: ⁊ de illa ponit duo exēpla. In scđa tractat de stipulatiōe penali que incipit a cōditione in non dādo secunda. Item si quis ⁊c. ⁊ hec diuisio redarguitur per Ray. ex duobus. Primo q̄ in p̄nci. huius.l. stipulatio penalis nō a conditione: sed a conuentione incipit. ¶ Secundo q̄ in v̄. sabinus stipulatio penalis similiter nō a conditione: sed a conuētione incipit: ⁊ ideo diuisionē Dy. tutius est tenere. Sed si velles defendere diuisionem Jac. dic ꝙ ipse non dicit ꝙ stipulatio inceperit a precedēti conditione: sꝫ dicit ꝙ hꝫ ꝯditionē que in nō faciendo ꝯsistit que v̄ba sunt vera siue prima conuentio sit de faciendo q̄ de necessitate sequitur stipulatio penalis si non fiat siue prima ꝯsistat in nō faciēdo similiter habet conditionem que est in non faciendo: ⁊ ideo forte immerito redarguitur Jaco. sed non inepte dici pōt oēs predictas diuisiōes fore imperfectas. quia illa diuisio non est bona que totum diuisum non euacuat ⁊ comprehēdit vt.ff. de rerum di.l.j. ⁊ insti. de act. §.j. Sed prima pars huius.l. principaliter tractat de viribus cuiusdam stipulationis in qua fuit diei certitudinis omissio vtrum valeat necne ⁊ de hoc non fit mentio in aliqua prefatarum diuisionum: sed certe immo in diuisione dñi Dy. licet obscure ⁊ succincte posset igitur clariꝰ diuidi. Primo in tres partes p̄ncipales. In prima tractat de viribus stipulationis in qua sit diei vel certitudinis omissio. vtrum valeat. In scđa parte qñ stipulatio penalis valida cōmittatur. In tertia ea. cōmissa quid petatur scđa ibi sed si ita. Tertia ibi ꝙ sine dubio. iterum diuiditur in duas: in prima dicit ratione omissiōis dici stipulationem esse imperfectam. In scđa ponendo tria exēpla. hoc p̄bat esse verū per locū a pari. Secūda ibi non secus: illa nō secus subdiuiditur in tres scđm ꝙ ponuntur tria exempla. Scđa ibi insulā. Tertia ibi vel fundum. Item v̄. ꝙ si ab initio subdiuiditur in duas partes. In prima dicit stipu. tenere. In secūda ex quadā consequētia insurgente p̄ respectum ad illud ꝙ inferius intēdit tractare ponit quando cōmittatur ibi scđa nec autē. Item v̄. sed si ita vbi est secūda pars principalis subdiuiditur in quattuor partes. In prima parte quādo stipulatio penalis incipit a precedēti conditione que est in nō faciendo: ⁊ ponuntur duo exēpla. In secūda qñ incepit a precedēti conditione que est in non dādo. et ponit dictum sabini certantis defendere dictum suū arguēdo de vltima voluntate ad cōtractus. In quarta ponitur sententia iurisconsulti reducētis ad concordiā sabinū ⁊ pegasum quorum sn̄ie videbantur contrarie. Secunda ibi. item si quis. Tertia ibi sabinus aūt. Quarta ibi itaqꝫ. Itē v̄. ꝙ sine dubio vbi est tertia pars principalis subdiuiditur in tres. In prima ponit quid petatur qñ est actum qđ vtrūqꝫ. In scđa qñ ē actū vt sola pena petatur. In tertia quando simpliciter nihil acto conuentione precedente de dādo sequitur stipulatio penalis. Scđa ibi: sed si ita ibi est tertia expedita diuisione ad euidentiam dic vt hac.l. non variatur lectura nisi in ver. ꝙ si ab initio qui legitur duobus modis vt.j. patebit. ¶ Item variatur in ver. sabinus iuxta fin. qui multipliciter legitur vt.j. dicam. Item notādum ꝙ interdum agitur de die instrumēti de quo loquitur in aut. vt preponatur nomen imperatoris in p̄n. Interdum de die ꝯtractus ⁊ iste est multiplex. Nam interdū apponitur gratia stipulationis cōmittende vt.s̄.e.l. hoc iure interdum gratia stipulationis limitande: quia licet nō limitetur de rigore quo ad eius substantiam limitatur tamen de equitate vt detur exceptio vt.s̄.e.l. eum qui ita ⁊.s̄.e.l. obligationum fere. §.j. interdum apponitur gratia stipu. demonstrāde vt.j.e.l. liber homo. §.x. interdum gratia solutionis differēde vt.s̄.e. illa: ⁊ in illa. ⁊.j. de v̄b. signi.l. cedere diem. Interdū in stipu. apponit̄ dies: interdū cōmittitur: interdū per errorē: interdū ex certa scientia. ¶ Item interdū stipulatio penalis incipit a precedenti ꝯditione que est in nō faciendo: interduꝫ que est in non dando. ¶ Interdum a precedēti conuentione que in dādo. Interdum penalis stip. cōmissa agitur ꝙ vtrūqꝫ petatur. ¶ Interdum vnum tantum: interdum nihil agitur et de his omnibus infra videbimus. ¶ Redeo ad scđm ⁊ hec.l. hoc dicit in summa stipulatio penalis ratione incertitudinis ⁊ perfectionis vitiatur que valida est si a precedenti ꝯditiōe incipiat ⁊ tunc cōmittatur cum desijt posse dari vel fieri. Si vero a p̄cedenti conuētione statim cōmittitur cum potuit dari vel fieri ⁊ est cessatum ⁊ ea cōmissa alterum solūmodo peti debet nisi expresse actum sit ꝙ debeat vtrunqꝫ vel breuius stipulatio penalis ratione imperfectionis vel incertitudinis vitiatur et quo casu est valida quādo cōmittitur ⁊ ea cōmissa quid petatur dicit lex. ¶ Redeo ad tertium ⁊ licet ip̄e Ray. circa casus positionem dixerit non instandum tamen instandum puto vñ pone sic casum s̄m Dy. fui stipulatus a te vt sisteres in certo loco ⁊ forma stipulatiōis fuit talis ⁊ si in tali loco in iudicio nō sisteris quinquaginta aureos dare spōdes ⁊ fuit actum ⁊ certa die sisteres: sed per errorem omissum diem exprimere dicitur ꝙ stipulatio non valet: alia que sequūtur prosequere scđꝫ litteram: ⁊ ita incipit hic stipulatio a precedenti conditione et per hoc non obstant sequentia responsa: sed glo. intelligit istō principium quando incepit a precedenti conuentione seu pactione: ⁊ tunc obstabunt sequentia r̄ñsa: sed solue scđm ꝙ glo. soluit ⁊ secundūm primam positionem ita expone litteram ita stipulatus sum te sisti iudicio ī certo loco subaudi per ista verba que sequūtur siue per talem expressionem verborū.l. si non steteris ⁊c. Et scđm istam expositionem vsqꝫ illuc si non steteris ⁊c. non fuerunt de verbis stipulationis: sed verba stipulationis incipiunt ibi si non steteris ⁊c. Sed scđm positionē glo. in princi.l. vsqꝫ illuc si dies in stipulatione ⁊c. sunt verba stipulationis. nam s̄m intellectum glo. incepit stipulatio a precedēti conuentione seu pactione hoc modo promittis mihi sistere in iudicio. Et si non steteris promittis quinquaginta aureos. Dy. Item secundū eundem Ray. aduertēduꝫ est qđ lectura huius.l. non variatur nisi duobus. s. in ver. ꝙ si ab initio queꝫ quidam intelligunt quod stipulatio prima fuit sine concepta et ex certa scientia ⁊ sic fuit inualida: et remansit sola penalis alij quod fuit dies apposita et conuenta qua debet sistere promissor: sed per errorem omissa: et sic valuit prima et secunda principalis et hoc videtur verius s̄m Jaco. de are. vt patebit ex infra dicendis. Secundo variatur in vers. idemqꝫ defendi quia illum ver. intelligunt Petr. Jaco. de are. et Guillermꝰ de acunio quod pena incepit a precedenti legato et sic concor. cum precedenti. ver. sabinus alij vt Dyn. intelligunt quando penale legatum incepit a precedenti conditione que in facto heredis consistit ⁊ in omni re legata non solum in penu vt qđ de penu dicitur exempli gratia dicatur et secundum hoc differt a stipulatione vt patet in ver. sed si ita et ver. item si quis et erit secundum eum speciale solum fauore vltime voluntatis glosatores et communiter doctores intelligunt ꝙ pena incepit a precedenti conditione et sic speciale duplici ratione vna fauore vltime voluntatis. alia fauore legati quod in alimentis consistit: et secundum hoc secus esset in legato alterius rei ꝙ̄ penoris et hoc videtur innuere textus. ibi ob defuncti voluntatem ipsiusqꝫ rei naturam ⁊c. et hoc videtur verius vt in solutione cōtrariorum patebit litteram expone. Ita stipulatus incipiendo a precedenti conditione que est in faciendo s̄m Dy. et tunc verba stipulationis incipiunt ibi si non steteris ⁊c. vel a precedenti conuentione secundum glo. et alios et tunc verba stipulationis incipiunt hic in princip.l. ibi te sisti quidam habent in textu in iudicio: et tunc loquitur de pretoria tantum iudicio sisti quidam non habent et tunc loquitur de conuentionali vel etiam tunc posset loqui de pretoria et conuentionali: sicut dicit glo. et communiter non habetur in textu in iudicio: nec glos. habuit: sed solum certo loco et subandi non adiecto. Dy. Ibi dare spondes subaudi nomine pene ⁊ dubitatur an valeat stipulatio quia dies non sit adiectus ⁊ si valeat quādo cōmittitur. Dy. quid autē veniat in hac stip. si pena nō fuerit adiecta

adiecta. vide. s. e. l. quotiēs quis. ⁊ qui satisda. cog. l. ij. §. fi. ibi per errorē mentis: vel obliuionis. ⁊ sic fuit error facti secus si iuris. vt. s. de dam. infec. l. si finita. ij. respon. Ibi: cum id ageretur. sc3 inter partes cum de stipulatione facienda inter eos tractaretur. Jaco. ibi: certo die. i. certificando verbis stipulatoris non autē dicas certo. vt kalen. Januarij vel Februarij. ⁊ sic non fuit actum de aliqua certa die. Jaco. et licet sic actū fuerit non tamen dies aliqua fuit expressa in ipsa stipulatiōe nec ante. vnde nō constabat actum inter partes de aliqua certa die: tunc enim haberetur pro expressa. vt in cōtrarijs hic in glo. signatis. Dy. ⁊ Ol. ibi: imperfecta erit stipulatio vtraq3. sc3 principalis ⁊ penalis. Dy. ibi: nō secus. i. non aliter. sed ꝓinde. ⁊ idem Jaco. ibi: stipulatus essem. quo casu nō valet stipulatio. Jaco. ibi: nō adiecto nomine. vel aliqua demonstratione que vice nōis fungatur. vt de cōdi. et demon. l. nōiatim. Dy. In ver. ꝙ si ab initio. i. dudum interponenda stipulatiōe agebatur vel dum interponebatur. Dyn. ibi: id agebatur ab vtroq3. Dy. ibi: sisteres. ⁊ sic omittebatur dies ex certa sciētia et nō per errorem. Dyn. ⁊ ꝙ dicit quacunq3 die. s. qua placeret promissori scdm intellectum cōmuniter approbatur Ray. et sic fuit dies inserta in stipulatione licet incerta. et ideo valet vtraq3. scil3 principalis ⁊ penalis. et sic est diuersus casus a primo alij dicūt qd in casu precedenti loquitur videlicet. vt s. dixerit principalem stipulationem non valere ꝓpter diem omissam. ¶ Sed penalis valebit scdm formā hic traditam. Jaco. ibi: quelibet stipulatio. s. penalis. vel dic. s. principalis. Dy. ibi: sub conditiōe cōcepta. ⁊ vere fuit sub conditione concepta cum non tenuerit prima cōuentio scdm primum intellectum glo. vel dic: ꝙ tenet prima. vt predixi. Jac. Ibi: nec ante cōmitteretur. s. stipulatio penalis. Dy. in ver. sed si ita stipulatus fuero. Incipiendo a precedenti cōditione que est in non faciendo. vt sequitur Dy. ⁊ est secūda pars prime partis principalis. Ibi: nō ieris. disiunctiue lege ⁊ sic sunt duo exempla. Jaco. ibi: dare spondes. nōie pene. Jaco. ⁊ dic: ꝙ non fuit designatum aliquod tempus: quia tunc statim elapso tempore designato cōmitteret stipulatio. vt. s. eo. l. quicquid. Dy. In ver. item si quis. hic incipit scda pars fm Jac. de are. et tertia fm Dy. et hic incipit stipulatio a precedenti cōditione qd est in nō dando. vt subijcit Dy. ibi: ex sententia. eam in dubio cōiecturas. Oldr. ibi: potuisset dari. scdm possibilitatem nature non dico diuitiarum. vt. j. eo. l. cōtinuus. §. illud. ⁊ dic de quo dando cōuenerat ⁊ sic inceperat a precedenti cōuentione siue promissore. Dy. ⁊ fm hoc sabinus non reprehendit pegasum fm Dyn. ibi: confestim agendum ad penam facta interpellatione de pena soluendo. Dy. Ray. ⁊ Jaco. butri. scdm primā opi. glo. licet aliter ipsa glo. et male in secūda opi. que incipit non ergo. Ibi idq3. s. ꝙ pena cōmittat cum hominem dare potuit ⁊ nō dedit. vt dixit sabinus ⁊ sunt hec verba papi. huius legis cōditoris. Jaco. ibi: penū legatā. Jaco. ibi: cōfestim facta interpellatione vt penum det al's non. vt. s. qñ dies le. ce. l. penū. Dy. Ol. ibi scripsit ⁊ bene. Jaco. ibi: idq3. s. ꝙ dixit sabinus in penore. Dy. ibi: vtilitatis causa. i. velocioris exitus ⁊ effectus vltime voluntatis ꝙ est publice vtile. vt. s. queād. test. ape. l. vel negare. Ibi: ipsius rei naturam. vt quia penus in alimentis consistit. vt. s. de penu. le. l. iij. et his cōtinue indigemus. vt. s. de cessione bono. l. is qui bonis. vel dic cum pendeat ex facto heredis. si ex facto legatarij: tunc incōtinēti consequeretur prestita mutiana cautione. vt. s. de condi. ⁊ demō. l. mutiane. Jaco. vel dic ipsius rei naturam: precesserat nāq3 dispositio dande penus: ⁊ sic potest fieri mora cum sit ꝙ debeatur et ex hoc optime infert itaq3 potest sabini sententia ⁊c. Ol. ibi: verum erit. facias hoc vnum deinde capias. ver. vt si homo. ⁊ facias vnum h. et legas vsq3 ad ver. sed si ita deinde reddeas. s. ad ver. cum id actum. ¶ Sed glo. Dy. ⁊ Ray. ibi: itaq3 potest. hic est vltima ⁊ al's quarta pars prime partis in qua tollit pegasi et sabini discordiam determinando qōnem premissam. Dy. ibi: non a conditione s3 a pactione. vt. j. subijcit ibi: sed si ita ⁊c. Dy. ¶ Sed ibi: si ita concepta sit stipulatio. s. a precedenti conuentione seu promissione. Dy. sed certe immo nō videtur stipulatio penalis incipere a precedenti cōuentione. Sed sequi vt patet in littera. vnde dic: ꝙ stipulatio penalis incipit a precedenti cōditione quādoq3 habet cōuentionem precedentem: vel dic ꝙ potest dici ꝙ stipulatio penalis a conuentione eam precedente. Ibi: pāphilū. spōdes quo casu cōmittit cū dare potuit ⁊ nō dat fm Sabinū. Ibi: ꝙ sine dubio. hic est secūda pars principalis huius. l. in qua determinatur quid exigat ex predicta stipulatione cōmissa. Dy. et hanc approbat Pet. vt recitat Cy. C. de pact. l. si pacto. Ibi: probat. presumptiue fm Dy. ⁊ glos. eoipso qd cōtrarium nō probatur. Ibi: ⁊ homo. s. in stipulatiōe deductus. Ol. ibi: ⁊ pecuniam nōie pene promissa. Dy. ibi: sed si ita cautū sit. incipiendo a precedenti conuentione. Dy. ibi: defendendum erit. s. vt sola pecunia tunc debeat. Dy. ibi: non soluto hōie debeatur. ꝙ semper est in dubio. Dy. ibi: probat. eoipso ꝙ cōtrariū non probatur. vt. s. titu. pri. l. obligationū fere. §. placet. Dy. in fi. circa hoc dic: ꝙ prima stipulatio incipit a precedente cōditiōe sola pena est in obligatione post euentū conditionis: ante euētum conditionis nihil est in obligatione vt. s. qñ dies lega. ce. l. cum sine prefinitiōe. ⁊ l. si penum. si vero a pactione sola datio vel factum super quo precedit cōuentio est in obligatione et stipulatione ante moram: sed nō in petitione: sed post morā sola pena. vt dicta. l. si penū. ⁊ probat aperte. s. de act. ⁊ oblig. l. obligationū fere. §. fi. j. ⁊ ij. respon. ⁊ dictis. ll. sine prefinitiōe. ⁊ l. si penū. ad leg. falci. l. j. §. item si ita. ⁊ not. s. eo. l. stipulatio ista. in glo. que incipit in penali em ⁊c. Sed contra videtur. s. de pac. l. rescriptum. §. si pacto. vbi est electio stipulatoris: sed ibi pactum erat liberatoriū. ⁊ ideo nō nouatur per sequentem stipulationē penalem secus si obligatoriū. vt dicta. l. obligationum fere. in fin. ¶ Item videt cōtra. l. si quis a socio. cum. l. sequē. s. ꝓ socio. l. fi. nihil ad rem quia ibi nō dicit ꝙ possit agi actione ꝓ socio si tantū sit in pena quātum eius interfuit: sed ad aliud qd plus est. s. interesse in stipulatiōe penali sic s3 negari nō potest ibi nouatam nō esse pro socio actionem q2 tunc in toto tolleret. ¶ Itē ⁊ si ibi diceret posse agi ꝓ socio ad illō qd in stipulatione deuenit ideo est. quia ibi penalis stipulatio nō fuit concepta sub cōditione si interesse nō prestet: sed sub conditione si dolus cōmittatur. ¶ Item oppo. de. l. predia. s. de act. empt. l. ad illam nō potest cōmode responderi. ⁊ ideo dicendum videt transferri primā in secūdam si eligat stipulator agere ex secūda potius ꝙ ex prima. nā agere potest ex qua vult. vt dicta. l. predia. ⁊ hoc si secunda non fuit concepta aio nouandi: quia tūc ageretur ex secūda tantum. ⁊ ita debet intelligi. j. eo. qui rome. §. flauius. Dyn. de hoc dixi. j. in oppositionibus: ⁊ in qōnibus tertia ⁊ quarta questione. Ibi: defendēdum erit. vt sola pecunia debeat. Dy. in ver. ꝙ sine dubio. iste versi. inducitur ad probationem dicti sabini. ⁊ hoc innuit dicto qd que ꝓrime facit relationem. nam si est actū vt homo et pena debeatur tūc nō est dubium ꝙ cōmittitur incōtinenti cū potuit dari: ⁊ non est datus alioquin si deberet expectari quoad desijsset posse dari quia vt esset mortuus vel liber factus iam esset concepta in casu extinguibili ⁊ ita non valet. vt s. eo. l. si homo. ⁊ l. nemo. ⁊ de vsufru. l. titio. si est actum vt vinum tantū debeatur ⁊ vera stipulatio restituta al's vestita est adhuc idem vt cōmittatur incōtinenti cum potuit dari ⁊ non est datus alioquin si deberet expectari quoad desineret posse dari: vt quia esset mortuus: vel liber factus iam esset in casu extinguibili. vt. s. dixi. sed si est actum vt vnū tantum debeat et vtraq3 stipulatio restituta adhuc idem vt cōmittatur incōtinenti cum potuit dari. vt in ver. s3 si ita. s3 nō intelligas hūc ver. vt tertium addat casum vt intelligere videt gl. tunc verba illa. cum id actum probatur legas post ver. si homo datus. et qd dicitur in ver. sed si ita. idem defendendum erit ⁊c. subaudi. s. vnū tantum debeatur scdm qd est dictum in ver. itaq3 ⁊c. Jaco. ¶ Et primo no. ꝙ queādmodum incertitudo circa rem deductam in stipulatione ipsam vitiat. vt. s. de iure dot. l. cum post. §. gener. omissio loci cum aliquid fieri ꝓmittitur vitiat. vt. l. ij. §. fi. quis. s. de eo ꝙ certo loco ita. per errorem dici omissio vitiat. vt in princi. huius. l. nam de ipsis pariter disponitur. vt. s. de testa. mili. l. miles ita. et. j. eo. l. continuus. §. cum ita. ⁊. s. de edendo. l. j. §. diem. Itē collige qd ar. a pari est validum in iure. vt. s. de dam. infec. l. ꝗuis. in fi. de nego. gest. l. pompo. ⁊ de iureiurando. l. nam postea. §. si minor. et dixi in alphabeto dictione argu. a pari. ¶ Item nota. ꝙ stipulatio penalis facilius cōmittitur quādo incipit a precedenti conuentione ꝙ quādo a precedenti conditione ad quod facit. s. si quis cautio. l. ⁊ si post tres. ⁊ qd not. C. de cōtrahen. ⁊ cō. stipu. l. nuda. ¶ Itē not. ꝙ hic sabinus arguit de vltima voluntate ad cōtract⁹. vt. C. de lege fusia ca. tol. l. vnica. vbi de hoc dixi. ⁊ pro hoc. s. de cōdi. et demon. l. iure ciuili. et plene not. p Dy. de lega. j. l. seruum filij. §. eum qui. ⁊ dixi. C. de verb. sig. l. cum quidam. §. fi. ¶ Item not. ꝙ ꝓmitti esse debemus cōcordare opiniones que videntur contrarie pro hoc. s. de dam. infecto. l. si finita. §. illud. de acquir. re. do. l. adeo. §. cum quis. ¶ Vltimo not. ꝙ in stipulatione penali interdum agitur qd vtrūq3 petatur interdū qd vnū tantū, iterdū de hoc nihil agit. vt hac l. in fi. et. s. de transacti. l. qui fidem. et de pactis. l. rescriptum. §. si pacto. ¶ Redeo ad quintum et super qualibet particula formabo contraria seriatim ad primam partem huius. l.

opponitur.Nam hic dicitur q si agatur de die interponēda τ dies est omissa q imperfecta est stipulatio.contra:qr qđ tacite agitur ꝓ expssō habetur.vt.s.si certum peta.l.cum quid.et s.eo.l.triticum.So.dicit glo.aut de die agitur ab vtroq:aut ab vno tm̄.Primo casu loquitur cōtrariū.Secundo casu h lex.Et ꝑ hac distinctione facit.C.de cōdi.ob causaz.l.si respectu di.ff.eo.l.j.§.fi.τ ibi no.τ de condi.indebi.l.qđ quis.Hec solu.non videtur tuta:presupponit em̄ q in stip.si agatur ab vtroq ꝓ expsso habetur.Nam in quibuscunq negocijs in qbus nō est opus sermone sufficit consensus:τ ex hoc infertur q mutus possit contrahere.sumpto argumē.a cōtrario sensu vbi sermone est opus debent esse τ verba:τ ꝑ consequens infertur q tunc mutus nō possit ꝯtrahere.hoc ꝓbant.s.de ac.τ oblig.l.in quibuscūq.vt.s.eo.l.j.in prin.τ.l.v.§.stipulatio. Quare scđo dicit glo.q hic non agitur de aliqua certa die. Sed de die incerta certificanda per stipulatorem:vt quia ꝓmisit se sistere illa die qua diceret stipulator qđ faceret ꝑ errorem omisit:stipulatio est imperfecta.q.d.aut agitur de aliquo certo:τ tunc habetur ꝓ expresso:aut de aliquo incerto certificando:τ tunc secus.ꝓ qua solutione facit qđ no.j.eo.l.cū qui certarum.cuius distinctionis membrū primū tutum nō videtur per ea que dixi in alia solu.quare glo.in dicta.l.cuz quid. dat aliam solutionē.Aut loquimur in obligatione verborum vel litterarum aut in obligatione re vel consensu.Primis duobus casibus nō habetur ꝓ expresso:alijs vo duobus sic: vt dicta.l.cum quid.quā distinctionē reprobat Jaco.de are. per.l.triticū.s.eo.τ.j.de regu.iur.l.semper in stipulatione.vn̄ dicit ipse aut omittitur substantiale aut accidentale.Primo casu habetur ꝓ omisso.vt.s.eo.l.quicqđ.τ in prin.huius.l.secundo casu secus:vt dicta.l.triticum.τ.l.semper.¶ Sed τ h distinctio videtur posse impugnari ꝑ ea que no.in.l.eum qui. j.eo.quare dicunt alij vt Mar.fil.q due solu.gl.sunt vere:si ex ipsis fiat vna τ dicat.Aut agitur ab vno tm̄ aut ab vtroq. Primo casu nō habet pro expresso vt dicta.l.si repetēdi.Secundo casu distinguantur cōtractus re vel verbis.vt.s.dixi. ¶ Sed hec solutio videtur eodem vitio laborare quo τ solu. glo.vt dicta.l.triticum.sed Jaco.butri.saluare nititur dicēs. Aut loquimur in contractu re tm̄:aut verbis tm̄:aut verbis subrogato in loco contractus re.Primo casu habetur ꝓ expresso.vt dicta.l.cum quid.Secundo casu habet pro omisso. Tertio casu habetur ꝓ expresso.vt dicta.l.triticū.τ est ratio: quia cū ꝯtract⁹ verbis subrogetur loco contractus re.per.l. cum em̄.j.de noua.vel cum accumulat.vt not.s.eo.l.stipulatio ista.eius sapit naturam.vt.s.si quis caut.l.si eū.§.qui iniuriarum.τ de act.emp.l.ex empto.§.fi.Sed hec so.videt impugnari in secundo membro per dictā.l.semper.τ per not.in l.eū q.j.eo.τ per.l.s.de iure do.l.ꝓmittendo.τ per istum text. versi.sabinus.ibi:contrahentiū.Quare dicunt alij vt Odof. Aut loquimur in contractu innominato aut noīato.Primo casu ꝓ expresso nō habetur.vt dicta.l.si repetendi. Secundo casu aut est cōtractus re vel consensu celebratus:τ tūc habetur ꝓ expresso.vt dicta.l.cum quid.Aut verbis et litteris:et tunc habetur ꝓ omisso:vt dicta.l.quicquid.cuius distinctio in multis potest redargui.Dicit em̄ q in cōtractu innominato habetur ꝓ omisso.Contra qđ est.s.de condi.ob causam.l.j. §.fi.τ de condi.indebi.l.in summa.§.sed si aget.Item dicit in contractu litteris vel verbis haberi pro omisso cōtra.l.triticum.s.eod.τ.l.semper.de regu.iur.quare dicunt alij vt Ray. Aut penitus est obscurum quid sit actum:aut apparet qđ est actum.Primo casu habetur ꝓ omisso:vt dicta.l.quicquid. Secundo secus:vt dicta.l.triticum.Sed quia τ hec solu.videtur imperfecta:vt in sequentibus apparebit:ideo supplēda verba Jaco.butriga.ex quibusdam verbis Jaco.de are. Pe.τ Jaco.de ra.distinguit:aut penitus non apparet quid sit actum:aut apparet:sz nō sit verbuz expressum.Primo casu habetur ꝓ omisso in quacūq dispositione.vt dicta.l.quicquid.s.eo.de testa.tute.l.duo sunt titij.τ de vsufruct.lega.l.si alij.Scđo casu aut loquimur in his que pendēt ex voluntate vnius tm̄:vt est vltima voluntas.vt.s.de condic.τ demō.l.in conditionibus.Aut in his que pendent ex voluntate duorū: vt contractus.vt.s.de pac.l.j.Primo casu habetur ꝓ expresso.vt.s.de adimen.leg.l.iij.§.conditio.τ de vsufruc.lega.l.dānas.Secundo casu aut agitur ab vno tm̄ aut ab vtroq.Primo casu aut natura contractus suggerit haberi pro expresso τ tunc ꝓ expsso habet:sz ab vno tm̄ agat:τ ita intelligatur dicta.l.cum quid.aut natura cōtract⁹ hoc non postulat:τ tunc habetur pro omisso:vt dicta.l.si repetendi.Secundo casu aut loquimur in contractu re vel consensu tantum:aut verbis vel litteris tantum:aut verbis subrogato vel cumulato contractui re vel consensu.Primo casu habetur ꝓ expresso. vt.s.de iure do.l.res.Secūdo casu aut verbis nō exprimitur substantiale aut accidentale.Primo casu habet ꝓ omisso.vt dicta.l.in quibuscūq.sumpto argu.a contrario sensu τ dicta l.v.§.stipulatio.s.eo.l.z repugnet.qđ no.j.eo.l.eum qui.quam glo.nō puto veram:τ ideo loquitur sub dubio forte.Aut cōmittitur accidentale τ tunc habetur pro expresso:vt dicta.l. semp.Tertio casu habetur pro expresso:vt dicta.l.triticum. Sic ergo in prin.huius.l.penitus erat incertum.τ hoc videt tenere secunda glo.τ Dy.τ Ray.τ intelligatur vbi est tm̄ cōtractus verbis τ omittebat substantiale.s.dies:que est pars stipulationis.Sed cōtra predicta insta q in principio hui⁹.l. stipulatio tenere debeat.de lega.ij.l.cū pr.§.vicos.τ.C.de insti.τ substi.l.penul.So.ibi:omissa fuit qualitas.ibi:substātia vt.s.de edē.l.j.§.diem.Et qđ no.per Dy.dicto.§.vicos.Alij dicūt q contraria locum habet in obligatione que contrahit re.hic in obligatione que ꝯtrahit verbis.arg.s.eo.l.quicquid astringendū.que sol.nō placet Jaco.de ra.nec mihi per.l.triticum.s.eo.τ.j.de reg.iuris semp in stipula.¶ Secūdo opp. de.l.si finita.in pn̄.s.de dā.infec.vbi recurrit ad diem q inest consuetudini.Solu.tribus modis.sed prima τ tertia solutio nihil est:secunda est vera.Uel aliter ſm Jaco.de ra.ibi dies fuit omissa per errorem:hic per obliuionez mentis.τ est ratio qr obligatio non est ꝯcta:vt hic agebatur ibi:sic.ꝑ hoc.s.eo. l.j.§.si quis ita.τ.§.si quis simpliciter.τ.§.cum adijcit.cū ibi notatis.¶ Tertio op.de.l.de die.in prin.qui satisda.cogan. So.vt ibi no.τ dixi.Uel aliter ſm Jaco.de ra.ibi loquitur de die vsq quo hic de die in qua.arg.dicte.l.j.§.diem.s.de eden. ibi:vel de cautione iudicio sisti que est pretoria.hic de cautione sisti in alio loco que est ꝯuentionalis.vnde ibi iudex se interponit hic nō.arg.s.eo.l.in cōuentionalibus.Est τ alia ratio qr qui ꝓmittit iudicio sisti vsq ad finem cause ꝓmisisse videtur.vt.j.de fideiuss.l.grece.§.τ post litē.vnde iudex potest ibi diem statuere vsq ad quam sisti teneatur:cū alique cause citius q̄ alie finiantur.Sed hec solu.nō ꝓcederet si in littera hic habeatur sisti in iudicio:sicut quidam habēt:sz cōiter nō habetur:sz solum certo loco.Uel aliter.dic q hic ꝯstabat de errore:ibi nō.vnde in dubio nō presumitur error:vt dicto.§. post litem.τ hanc tene coniungendo eā cuz solutione glo.ibi: posita.s.q hic error.ibi:discordia inter partes.τ sic hic iudex se non interponit:ibi sic.arg.ibi:de bo.aucto.iudi.pos.l.in vēditione.§.fi.τ.C.de iudi.l.fi.prima so.τ ista vltima procedunt etiam si hec lex intelligatur in stipulatione iudicio sisti.precedens sol.nō glo.intelligunt pn̄.hui⁹.l.large in stipulatiōe iudicio sisti que est pretoria.τ in stipula.sisti in alio loco que est cōuentionalis.Dy.intelligit solum in stip.iudicio sisti que est pretoria.vt.s.patet in diuisione sua:τ ſm omnes intellectus collige responsionem ad cōtrarium ex predictis.¶ Quarto oppo.ad vsū.vel fundū.de.l.qui ex pluribus.s.eo.So.ibi stipulatio continet incertum de certis:hic incertuz de incertis. Ad qđ.s.de leg.j.l.generaliter.τ qđ ibi no.¶ Quinto op.de l.ij.s.de op.leg.So.vt in glo.τ dicta.l.legato.τ per Dyn.c.in obscuris.de reg.iur.lib.vj.¶ Sexto.oppo.de.l.si dom⁹.in pn̄cipio.s.de leg.j.Sol.glo.hic τ dicta.l.legato.τ.d.l.si domus. fortiter impugnat:qr cum domus ex duobus vel tribus constet.vt.s.de rei vendi.l.solum.τ de vsucap.l.eū qui edes.obligatus ad domū in genere poterit facere modicā domū in qua nō poterit caput ponere creditor:τ sic illa obligatio erit ridiculosa:sicut obligatio fundi in genere.Et ideo Pe.in dicta l.legato.τ.l.si domus.scribit q idem est in legato τ promissione fundi τ domus in genere:quia aut promissor vel legās habet in patrimonio fundos vel domos:τ valebit promissio et legatum fundi vel domos in genere:qr de suis ꝓmisisse τ legasse videbitur.aut nō habet in patrimonio fundos vel domos:τ tunc nō valebit talis ꝓmissio vel legatū in fundo vel in domo ꝓpter identitatem rationis:vt dicta.l.si domus.qđ forte dicere non est absurdum.τ ꝑ hoc.s.de leg.j.apud iulia. §.scio.Quare sequendo Pe.responde ad contraria q ibi testator habebat domos in patrimonio:hic non habebat fundos.Alij dicunt aut legatur siue ꝓmittit incertū de incertis aut simpliciter.Primo casu distinguit ſm.l.si dom⁹.tam in domo q̄ in fundo.Secundo aut loquimur in ꝓmissione aut in legato.si in promissione non teneat:si loquamur in domo siue in fundo:quia in re in genere promissa ꝓmissoris est electio.vt.s.de contrahen.emp.l.cum expressim.τ sic posset fieri elusoria.Si vo in legato:tunc aut testator habuit domos et fundos in patrimonio aut non.Primo casu ſm naturam legati relicti in genere legatarij est electio.vt.s.famil.her.l.heredes.§.si in certo.ideo legatarius eliget fines qui erant tem

pore

p ore testamenti.vt.s̃.de lega.iij.l.vxorẽ.§.testamento.de vino
triti.⁊ oleo lega.l.j.⁊ de auro ⁊ argẽ.leg.l.si ita.Si vo nõ ha-
bet in patrimonio ſm naturam legati in genere heredis ẽ ele
ctio.vt.s̃.de vino tritico ⁊ oleo leg.l.iij.⁊ no.de leg.j.l.legato.
⁊ ideo q̃ heres posset emere minusculam domum vel fundũ:
ideo hoc casu sit elusoriũ.vt.l.cum post.§.gener.s̃.de iure do
tium.¶ Septimo op.de.l.vbi autẽ nõ apparet.So.⁊ illã de
termina ſm istam:q̃ ⁊ ibi expressa fuerunt pondus:numer⁹:
vel mensura:vt ibi nota.ita q̃ ibi quãtitas erat certa:lz qua
litas esset incerta:que incertitudo non vitiat.¶ Octauo op.
ad versi.qd̃ si ab initio.de.l.quicquid astringende.s̃.eo.in pñ.
Sol.duobus modis.vno modo q̃ dies habeẗ pro omissa quo
ad actionem pariendam:nõ quo ad stipulationẽ vitiandam:
quasi dicat hic stipulatio principalis sine die concepta habe
tur p nõ facta.vñ remanet stipulatio penalis:que tũc demũ
cõmittitur ⁊ actionẽ parit:cum desijt posse sistere:sicut si nul
la conuentio precessisset:vt statim dicam.Sed tunc oppo.q̃
ſm hoc nulla est differentia inter primũ casum ⁊ hunc secun-
dum:cuius cõtrarium expresse innuit lex.Respõdeo ĩmo erit
q̃ in primo casu non tenet principalis nec penalis:cum dies
fuerit per errorem omissus.at in hoc versiculo cũ dies ex cer
ta scientia sit omissus nõ tenebit principalis:sz sola penalis.
Sed contra hoc insta q̃ hic principalis teneat sine die expres
sa:cum habeat diem tacitã.vt.j.de fideiusso.l.grece.§.⁊ post
litem.⁊.C.eo.ti.l.sancimus.Sed respondere potes q̃ in se te-
net qñ sola principalis fuit interposita absq̃ penali subiecta
vt ibi:sed habetur pro nõ facta quo ad stipulationem penalẽ
cõmittendam tpe regulari aliarum que a precedenti conuen
tione incipiunt:⁊ ita etiã hic stipulatio penalis fuit interposi
ta:ibi nõ.sed h̃ nõ videtur valere:q̃ cum stipulatio penalis
fiat vt obtemperetur:primo nõ debet eam vitiare.vt.s̃.de cõ
di.⁊ demonstra.l.cũ tale.⁊ de leg.j.l.legata.Alij dicunt q̃ h̃
dies nõ fuit omissa:sz fuit apposita illa dies qua placeret si-
stere pmissori:⁊ ſm hoc vtraq̃ stipulatio tenebit.s.principa-
lis ⁊ penalis.⁊ hoc tenet Jaco.de are.Et p hoc.s̃.eo.l.cente-
simis.§.si.que solu.posset defendi si apponaẗ futurum subiũ
ctiui.s.quacũq̃ die placuerit pmissori:secus si futurum indi
catiui.s.placebit.vt no.s̃.de contrahẽ.emp.l.hec venditio.et
dicta.l.centesimis.§.fina.lz contrarium notetur et male.j.de
regu.iur.l.in personam.§.generaliter.C.de contrahẽ.emp.l.
vendentis.Et ibi ratio diuersitatis assignatur per Jaco.de
are.s.quia futurum indicatiui habet tractum:⁊ ideo cũ semel
elegerit:poterit postea variare:⁊ sic in infinitum:secus in fu-
turo subiunctiui.vt.j.eo.l.eum qui certarũ.§.si.⁊.s̃.eo.l.si qs
stipulatus.⁊ ibi no.⁊ dixi.¶ Nono oppo.q̃ cum hic cõuẽtio
vestita precesserit penalis stipulatio citius cõmittatur:vt in
vsi.sabinus.⁊ in vsi.so.quidaz dicunt h̃ corrigi.hoc reproba:
quia legũ correctio est euitanda.in auẗ.qui.mo.natura.effici.
sui.§.tribus.Alij dicunt speciale in stipula.iudicio sisti.Sed
certe hoc est periculosum dicere:tuz quia nimium arctarem⁹
principium huius legis:q̃ generaliter loquitur:⁊ ideo gene
raliter intelligendũ.vt.s̃.de publicia.l.de precio.tuz quia ra
tionem specialitatis est difficile assignare.Quare dic q̃ aut
tenemus primam solu.ad.l.quicquid astringẽde.q̃ in hoc v.
dies ex certa scientia fuit omissa.⁊ tunc q̃ hec stipulatio pñ-
cipalis habetur p nõ facta:⁊ ideo stipulatio penalis cõmitti
tur demũ:cum desijt posse sistere:sicut si nulla conuentio pre
cessisset:⁊ ita hic.ibi vo conuentio precedens penale oĩno in-
ualida reputaẗ.Uel si teneas secundã solutionẽ ad.l.quicqd
astringende.Respondeas q̃ hic ideo tarde penalis stipula-
tio cõmittatur:q̃ libera facultas pmissori quocũq̃ die vellet
posset sistere fuit concessa:⁊ ibi nõ tanta dilatio pmissori fuit
concessa.⁊ ideo de dando vel faciendo q̃ primum posset actũ
videẗ:que solu.satis veritati consonare videtur.¶ Itez op-
po.si instrumentum omittitur ⁊ per cõsequens omittitur qli-
bet eius pars.arg.s̃.de execu.rei iudic.l.si quis cum totum.⁊
sic dies que est pars instrumenti:vt.C.de tabu.l.generali.lib.
x.Sed omissio instrumenti nõ vitiat id quod agitur.vt.s̃.de
pigno.l.contrahitur.ergo nec omissio diei.Sol.hic loquiẗ de
die stipulationis.in contrarijs de instrumento ⁊ die instrumẽ
ti:quare cessat contrarium:⁊ per hoc reproba glo.que est.s̃.
de eden.l.j.§.diem.qui dicit q̃ dies est pars stipulatiõis.i.in-
strumenti:immo legas pprie vt sonat littera:vt ibi tenet Ja.
butrig.¶ Item oppo.q̃ lz hic non teneat stipulatio desisten
do in qua dies est omissa:saltem teneat penalis.vt.s̃.eo.l.sti-
pulatio ista.§.alteri.Sol.ibi erat defectus in materia:hic in
forma:quia non sic concepta vt agebatur:qd̃ denotat formã:
vt dicta.l.pedius.s̃.de arbi.al's incipit parui.⁊ peccatum in
forma maius est q̃ in materia.vt.s̃.ad exhiben.l.iulianus.§.

sed ⁊ si quis.¶ Item oppo.ad vsi.⁊ insulam.locus ⁊ dies iu
dicantur vt paria.vt.s̃.si cer.peta.l.vinum.⁊ de eo qd̃ cer.lo-
co.l.si.sed si stipulor domum nõ edificari:nõ adiecto die stipu
latio tenet.vt.s̃.eo.l.stipulationes nõ diuiduntur.§.si.⁊.l.nõ
existimo.§.si.ergo ita debet esse de loco.So.aliud hic:⁊ aliud
ibi.ratio:quia ibi dies inest a lege:vt faciat cũ facere potest.
arg.s̃.eo.l.eum qui kalẽ.§.quotiens.hic autez locus nõ inest
tacite.Ratio rationis est:quia cum stipulationes sint reperte
vt vnusquisq̃ acquirat sibi qd̃ sua interest:vt dicto.§.alteri.
stipulatoris semper interest fieri q̃ citius fieri potest:sed in lo
co non est sic:quia interdum interesset fieri vno loco ⁊ alio et
interdum interesset plurib⁹ locis fieri.vt.s̃.de eo qd̃ certo lo.
l.ij.§.si quis.¶ Item oppo.q̃ ratione incertitudinis non vi
tietur legatum.vnde op.s̃.de leg.ij.l.quidam.So.ibi specia-
le:⁊ que sit ratio specialitatis apparet ibi in textu:vel potes
dicere q̃ lz ibi prima facie sit incertum:habet tamẽ relationẽ
ad certuz.s.ad sumptus quos contingit fieri in tali via.vt ibi
patet.¶ Item oppo.de.l.cũ alimenta in prin.de alimẽ.⁊ cib.
leg.Solu.ibi:speciale fauore alimentorum.ad qd̃ de leg.iij.l.
si titius.¶ Ex solutionibus predictorum contrariorũ sic col *Colligit su pradicta.*
lige.interdum in stipulatione de qua loquitur prin.l.apponi
tur dies.interdum omittitur.Primo casu aut apponitur cer
ta:⁊ tunc indubitanter tenet:vt dicta.l.de die.aut incerta ad
arbitrium ipsius rei:aut per verbum futuri temporis subiũ-
ctiui:⁊ tunc tenet principalis ⁊ penalis:vt vsi.qd̃ si ab initio.
ſm vnam lecturã:aut per verbũ futuri indicatiui:et tunc nõ
tenet.vt.l.si sub hac.s̃.ti.pri.⁊ argu.l.si quis.s̃.eo. Secundo
vo casu aut omittitur ex certa scientia:⁊ hoc constat:aut p er
rorem ⁊ hoc constat aut est dubiũ.Primo casu nõ valet prin
cipalis:sed tenet penalis:ſm vnam lecturam gl.sed dicit me
lius q̃ valet principalis ⁊ penalis:⁊ dies inest.l.dispositiõe.
vt dicto.§.⁊ post litez.Secundo casu aut omittitur per erro-
rem iuris.⁊ tunc loquitur.l.si finita de damno infec.aut p er-
rorem facti:⁊ tunc loquitur principiuz hui⁹.l.Tertio casu in
dubio nõ presumitur error:sz ex certa scientia omissus.⁊ ideo
valet cũ dies insit.l.dispositione.vt dicta.l.de die.et dicto.§.
⁊ post litem.Segnorolus.¶ Expeditis ɔtrarijs prime par-
tis ad contraria secunde partis veniamus.Et primo opp.de
vsi.sabinus.So.patet in vsi.itaq̃.q̃ hic conditio:ibi vo p̃ces
sit conuentio.Et est ratio diuersitatis:quia vbi precedit con-
uentio quis est obligatus ad id qd̃ in cõuentione deuenit.vbi
vo precedit conditio in eo qd̃ in conditione deuenit ponitur:
nulla intercedit obligatio:⁊ facilius debet penam incurrere
qui nõ facit ad id qd̃ est obligatus q̃ qui nõ est obligatus.ar.
s̃.si quis omissa causa testamẽ.l.si quis sub conditione.⁊ not.
de iureiuran.l.si quis cum debitore.ſm Jacob.de ra.⁊ Pe.
¶ Secundo oppo.de vsi.idẽq̃ defendi.Sol.ſm eosdem hic
conditio precessit penam:ibi vo legatũ.argu.quando dies le
ga.ce.l.cum sui prefinitione.Hec solu.videtur ɔtra textũ ibi:
idq̃ vtilitatis causa ⁊c.vbi videẗ notare aliquid quo ad con
stituẽda plura legata vel vnũ:aut nõ negat quin statim post
moram heredis contra ipsum cõmittatur.Alij dicũt q̃ ibi ⁊
hic precessit conditio:sz hic in contractu in quo tardius com-
mittitur in vltima voluntate:ibi in qua citius committitur.
Nam vltima voluntas nõ debet pendere vt.l.receptum.s̃.cõ
munia predio.Et p hoc.s̃.de condi.⁊ demõ.l.hec conditio.et
hoc intelligunt moderni per modum conditionis precedente
legatum penale:dummodo conditio ex facto heredis depen
deat.Et qd̃ dicitur hic de penu exempli gratia dicunt poni:⁊
sic in alijs similibus obtinebit.vt.s̃.de vi et vi arma.l.j.§.qd̃
vulgo.de damno infe.l.damni infecti stipulatio pertinet:⁊ h̃
opinio approbatur in glo.s̃.si quis cau.l.⁊ si post tres.ad le.
fal.l.j.§.item si ita.⁊ huic opinioni Dy.videtur inherere.Sz
huic opinioni isto de dicta littera idq̃ vtilitatis causa ⁊c.vbi
videẗ assignare duas rationes specialitatis.s.de sumente vo
luntatem ⁊ legati naturam.Sed super vltimo verbo ipsi⁹ rei
naturam subaudiũt maxime vt sic prima ratio sit necessaria:
secunda superuacua ppter verbum maxime.per ea que not.
s̃.per le.aquil'.l.illud.Sed certe hec solu.non videtur bona:
quia est contra mentem textus a cuius verbis recedere non
debemus.vt.s̃.de exercito.l.si is qui nauez.Quare dicũt alij
⁊ hoc ego tenerez q̃ in dicto v.idq̃ ⁊c.sit duplex ratio specia
litatis.prima fauor vltime volũtatis:q̃ reipublice interest vo
luntates defunctorum habere exitum ⁊ effectum.vt.s̃.queãd
mo.testa.ape.l.vel negare.secũdo fauor alimentorũ q̃ loquiẗ
de penu legato:qd̃ in alimentis consistit.vt.s̃.de penu lega.l.
j.ij.⁊.iij.quibus fauor maximus debetur.vt.s̃.de transac.l.cũ
hi.⁊ de condi.⁊ demõ.l.si cui.in pñ.⁊.C.de fideicõ.l.j.⁊ ibi no.
⁊ tũc saluaẗ littera nullo vsi.idq̃ que copulatiue loquiẗ in si.

illius ṽsi.⁊ sic duos fauores in esse veritatis requirit.vt.s.eo.l.si quis stipulatus.⁊ de rebus dub.l.si is qui ducēta.§.vtrū.⁊ ſm hoc ille ṽsi.idq̧.procedit solum in casu speciali.s.alimēto ⁊ vltime voluntatis:etiam si penale legatum a precedenti conditione cepisset:cuius est duplex ratio:vt predixi ad.l.cū sine prefinitione.⁊ ad.l.si penū.quando dies lega.ced.de penu leg.l.j.⁊ ad leg.fal.l.j.§.item si ita.respōdeas vt ꝑxi.ibi dixi. ¶ Tertio op.de.l.fideiussor obligari.§.fi.j.de fideiussori.So.ſm glo.ibi:ꝑcessit pactio cum reo que in ꝑsona fideiussoris intelligitur repetita.preterea ibi reus erat in mora:cuius mora fideiussori nocet.vt.s.eo.l.mora.⁊.l.si seruū.§.sequitur.⁊.§.nunc videamus.Vel dic ꝙ ibi loquitur in cōditione tali que in personā fideiussoris tacite inerat.vt insti.de fideiusso.in prin.⁊ de replica.§.fi.⁊ sic habetur pro non apposita.vt.C.de fideiusso.l.nō recte.s.de leg.j.l.hec verba.⁊ de condi.⁊ demonstra.l.si in diē.§.seruo.⁊ sic remanet fideiussor obligatus absq̧ aliqua conditione. ¶ Quarto oppo.de.l.si titius.s.eo.So.ſm glo.istud est regulare:illud speciale in ꝑplexis in quibus fallunt omnes regule legistarum:⁊ etiam logicorū:vt h̄ no.alij ꝙ ibi in vna re:hic in diuersis.alij ꝙ ibi in diuersis ꝑsonis hic in vna.alij ꝙ illa cōcor.cum ista:q2 ⁊ ibi lite cōtestata per vnum desinit posse dari alij ⁊ hoc est ꝙ ibi dicit textus finem dandi alteri fore ⁊c.⁊ hanc tenet Dy.⁊ vera videtur:sed contra eam insta:q2 tunc ꝑpter ciuiliter contingens purificaretur conditio:⁊ videtur ꝙ debeat expectari naturaliter contingens.vt.j.eo.l.ex ea parte.§.in insulam.⁊ de cōdi.⁊ demonst.l.fideicō.Sol.dic ꝙ illud contingit ratione absurditatis vitande.quando enim contingit absurditas:nō debet expectari ꝙ desinat naturaliter posse dari vel fieri vt dicta.l.titius.Alioquin secus:vt in isto ṽsic.qđ declaro in.l.si titius.ita fuit stipulatus titius:si seio nō dederis pamphilum.Itē secus fuit ita stipulatus si titio nō dederis pamphilum.Nā si diceremus vnius vel alterius stipulationē cōmitti:quādo reus naturaliter desineret posse dare pamphilum:non esset nisi expectare interitum rei quo casu cū res nō subesset absurdum stipulationē cōmitti vt.s.eo.l.si eum.§.fi.⁊.l.si homo.et C.de contrahen.stipul.l.non moriturum.Idem dic ſm Jac.butriga.vt ipse notat in.l.⁊ si post tres.s.si quis caut.qđ est speciale vt dicit glo.in.l.si titius.Ratio specialitatis est:quia reus desinit ciuiliter alteri dare posse:vt in alia solu.glo.⁊ ꝙ sufficiat ciuiliter desinere posse dare:est ratio absurditatis vitande ſm Guil.de acunio.⁊ vide qđ plene dixi.d.l.⁊ si post tres.Alij vt Jaco.de ra.⁊ Pe.respondent ꝙ hic precessit cōditio:ibi non.Nam illam legem intelligunt in duobus reis:quorum obligatio simul debet incontinenti contrahi.vt.j.de duobus reis.l.duos.§.fi.⁊.l.ex duobus.Et sic lex presumit ꝙ vnius obligatio cū obligatione alterius ꝯtrahat simul:⁊ sic ibi non a cōditione sed a conuētione obligatio incipit.vn̄ qui primo litem contestatus est debet preferri:vt dicta.l.ex duobus.j.de duobus reis.⁊ quicquid dicatur ista videt vera sol.ꝙ ibi in duabus ꝑsonis quarū vnaqueq̧ certat de iure querendo ⁊ alieni preferendo.vnde ibi facilius commissio debet fieri q̄ hic:q2 penarum commissio est vitanda.vt.s.de ser.expor.l.si venditor.⁊.l.seruus ea lege.j.de penis.l.interpretatione.⁊ de regu.iur.c.odia.lib.vj.ex.⁊.c.in penis.lib.vj.vnde potius est diuersum q̄ aduersum:⁊ sic nō debuit signari ꝑ contrario. ¶ Quinto oppo.de.l.libertas.§.j.de manu.testa.Solu.ſm glo.hic ⁊ in.l.⁊ post tres.s.si quis caut.qđ ibi speciale fauore libertatis.Tu dic ſm Jac.de ra.Pe.G.⁊ Lamb.ꝙ aut vitiaretur ꝙ in ꝑncipali conuentione deuenit si expectaret ꝙ desinat posse dari vel fieri ⁊ nō expectat aut nō vitiaretur per talem dilationē:⁊ tūc expectatur vt hic. ¶ Septimo oppo.de.l.mutiane.s.de ꝯdi.⁊ demōst.So.dicunt glo.ibi:in vltima volūtate:hic in contractibus.⁊ est ratio:q2 magis periculosa est dilatio in vltima voluntate q̄ in contractib9 propter transmissionē.vt insti.de verbo.oblig.§.ex conditionali.⁊ qđ ibi nota.⁊.C.de cadu.tol.§.sin autem.Preterea cōditio relata est in factū creditoris.i.legatarij.hic ex facto debitoris pendet. ¶ Circa tertiam partē oppo.primo de ṽ.ꝙ si ab ini/tio.sed dic vt ibi plene dixi. ¶ Secundo oppo.de.l.nuda.C.de contrahē.⁊ cōmit.stipu.So.dicit glo.ꝙ ibi ꝑcessit cōuētio nuda.vnde litem contestatus expectatur:⁊ per eam pena cō/mittitur:hic ṽo precessit vestita vnde citius cōmittitur.s.cū per interpellationem habens dandi facultatem fuit in mora constitutus:⁊ ita hic.Et hanc tenent cōmuniter glo.⁊ doctores antiqui ⁊ moderni ⁊ Guil.de acunio:ratio:quia titi9 de/bet in mora constitui:⁊ facilius qui ex conuentione vestita est obligatus efficaciter q̄ qui ex conuentione nuda minus effi/caciter.arg.s.si cer.pet.l.lecta.⁊.j.eo.l.si pupillus.Sed huic

solutioni instatur:nudum pactū nō parit actionē:vt dicta.l.nuda.s.de pac.l.iurisgentium.§.sed cum nulla.ergo nec petitionem:q2 nemo sine actione experitur.vt.s.de nego.gest.l.si pupilli.§.fi.⁊ de admi.tuto.l.quotiens.§.item si temporali.⁊ sic nulla mora.quare in.l.nuda.nō debet pena cōmitti.vt dicta.l.lecta.⁊.l.si pupillus.⁊.j.de regu.iur.l.nulla mora.Ad h̄ rn̄det Jaco.de ra.vbi nulla petitio ibi nulla mora.hoc verū est quo ad debitum principale qđ peti nō pōt.et ita ibi secus quo ad accessorium vt penale:⁊ ita hic hanc solu.Pe.impugnat ⁊ merito:quia vbi nulla petitio nulla mora:etiam quo ad accessorium.vt dicta.l.lecta.ṽsi.s3 cū sortis.Alij dicunt ꝙ vbi nulla petitio nulla mora quo ad interitum:vt in contrarijs:secus quo ad penam cōmittendam.vt.l.nuda.s3 hec sol.laborat eodem vitio quo ⁊ precedens:ideo falsa.Alij dicunt ꝙ in.l.nuda cōmittitur penalis.nō ꝑpter moram:s3 ꝑpter cōditionem stipulationis penalis que extitit per ꝯtestationem litis:⁊ hoc tenet glo.in dicta.l.nuda.vbi de hoc dixi.Et tenet Dy.extra de reg.iur.c.nō est in mora.lib.vj.⁊ hoc tenet Pet.⁊ ꝓbatur in textu dicta.l.nuda.ibi illius etiam stipulationis post litem moram extitisse conditione ⁊c.⁊ ad contrarium respondet ꝙ loquitur vbi conuentio vestita precessit:⁊ ideo cū possit fieri petitio de iure nō sufficit fieri de facto:immo ꝑ solam moram pena cōmittit:nō sine ea.at hic conuentio nuda precessit:⁊ ideo cum nō precedat petitio de iure nec mora possit cōmitti sufficit fieri petitionē de facto:per quam conditio penalis stipulationis existet ⁊ pena cōmittetur.vt ibi.Sic et al's in.l.si titius.s.eo.⁊ de cōdi.institu.l.mulier.§.penulti.⁊ h̄ est qđ dicit Guil.de acunio.s.ꝙ illud procedit ratione absurditatis vitande.s.ne penalis stipulatio reddatur inutilis.ar.s.eo.l.quotiens.in stipu. ¶ Item hoc est qđ dicit Dy.in.c.nō est in mora.ꝙ ibi lex dispensatiue de facto agere permittit ne stipulatio penalis reddatur inutilis.Sed ꝯtra hanc sol.fortiter instatur:vsura ⁊ pena equiparant.s.de neg.gest.l.q fine.s.eo.l.cum stipulati sumus.sed vsura nō cōmittitur sine mora:vt dicta.l.lecta.ergo nec pena.Ad hoc respondet Pe.ꝙ aliud in pena ⁊ aliud in vsura quo ad cōmissionem:q2 vsura solum ꝑpter moram nō soluentium infligitur.vt.s.de vsur.l.cum quidam.§.si pupillo.ergo ſm hoc differentia est vtrum cōuentio nuda precedat stipulationē penalem:an ṽo vestita.vt patet ex ꝑmissis hec differentia ꝑmo non placuit Jaco.de ra.⁊ de are.immo dicit ꝙ vbi precedit conuentio nuda ad penam cōmittendā sufficit interpellatio extra iudiciū congruo loco ⁊ tempore:sicut ⁊ vbi precedit vestita ⁊ ꝓbat primo per l.fideiussor obligari.§.fi.j.de fideiusso.sed certe lex illa nihil facit nisi intelligas in seruo ꝓmissore:qui naturaliter obligatur.Secūdo ꝓbat sic.vbi quis ꝓmittit mihi dare nuda ꝯuentione vel vestita.videt ꝓmittere sub cōditione tacita.s.cū petiero.arg.j.eo.l.titia.§.idem rn̄.ergo per interpellationem factam extra iudiciū vbi precedit nuda cōuentio penalis stipulatio cōmittet.arg.ꝓ hoc.s.quādo dies leg.ce.l.si penū.Pe.⁊ eius discipulus idem tenent ⁊ hoc rationibus antedictis et etiam alijs.Prima q2 precedente cōuentione nuda penalis stipulatio cōmitti debet ꝑpter conditionis euentum vt predixi:ergo sufficit conditionē impleri de facto ⁊ extra iudicium.vt.j.eo.l.quidā cum filium.⁊.s.de cōdi.⁊ demō.l.meuius.⁊ de conditio.insti.l.mulier.§.penul.Alia ratiōe ꝓbat sic.vbicūq̧ voluntas ꝯtrahentiū vnū gerit qđ fieri nō possit ſm verba:receditur a verbis ⁊ voluntatem seruamus.s.ad treb.l.ex facto.§.fi.vbi appellatio heredis restringit ad filios vt fideicōmissum teneat cōtra verbi significationem.vt.j.de verbo.sig.l.sciendum.modo ita est ꝙ qui apponit conditionem videtur velle eam impleri.vt.s.de manu.testa.l.si quis locuples.⁊ vt leg.no.ca.l.h̄ stipulatio.§.j.ergo cū penalis stipulatio ꝑcedēte cōuentione nuda cōmittatur per conditionis euentū.s.per petitionē:sufficit petitio extra iudicium.vt ipsa valeat ⁊ non pereat.arg.s.de rebus dub.l.quotiens.ad.l.nuda.respondet ꝙ per litem cōtestatam adimpletur conditio:si aūt per interpellationem extraiudicialem cōmissa non est:al's contestatio non est necessaria.simile.s.si certum peta.l.vinum.de tritica.l.in hac.cōmo.l.iij.§.in hac.Vel aliter per interpellationem extraiudicialem pena cōmittitur:sed purgabiliter.⁊ ita hic.sed ꝑ litem contesta.impurgabiliter:⁊ ita ibi.Sic et al's dicit pena cōmitti solum vbi purgari non potest.vt.j.iudi.sol.l.cū querebatur.ṽsic.proinde quid dicemus.teneo cum glo.vt in conuentione nuda contestatio requiratur.per.l.nuda.a cui9 verbis non recedo.vt.s.de exercito.l.si is qui nauem.Itē ꝑ.l.C.de pac.l.si pacto quo penā.vbi de hoc not.in glo.per Cy.et ibi dixi:vbi dicit ex stipulatu agēs ⁊c.Itē q2 si dicam9 interpellationē extraiudicialem sufficere ampliamus odia.i.commissionem

missionẽ penarũ ꝯtra.l.cum quidam.ff.de liberis ⁊ posthu.⁊ C.odia.de regu.iur.lib.vj. ¶ Item quia cum iste promissor in vno grauetur: q̄r conuenitur ex cõuentione nuda vel ex penali nondũ cõmissa: vt.j.dicam releuetur in alio.s.vt demum per lit.cõtesta.pena contra eum cõmittat̃.arg.ff.de iureiurã.l.eum qui. ¶ Item q̄r ꝓmissio cõmissionis in casu lit.contest. est ceterorũ casuum prohibitio.argu.ff.de iudic.l.cum pretor. ¶ Item quia interpellatio demũ prodest: vbi quis est debitor cum effectu: vt.ff.si cer.peta.l.qđ te.de vsur.l.mora.in p̄n.no.sed iste.s.obligatus ex nuda conuentione nõ est debitor cũ effectu.ergo interpellatio ipsi nõ nocebit. ¶ Item vt.ff.dixi hic dispensatiue ⁊ contra iuris cõmunis regulas pena cõtra ipsum cõmittitur: ergo hanc cõmissionem ad casum aliũ non trahemus.arg.ff.de legi.l.qđ contra rationem.⁊ de reg.iur.l.que ꝓpter necessitatem.sic ⁊ al's plus operat̃ litis cõtestatio ꝙ̃ sola denunciatio siue interpellatio.arg.ff.eo.l.si titius.⁊.j.de solu.l.vero ꝓcuratori.⁊.l.si quis stipulatus fuerit decem in melle. Ad rationes Iaco.de ra.⁊ Pe.respondeo vno verbo: quia odĳ restrictio est vnius casus expressio: ⁊ sic aliorum ꝓhibitio.vt.ff.solu.ma.l.si cum dotẽ.in p̄n.⁊ de lib.⁊ posthu.l.cõmodissime.faciunt cessare rationes eorum que cõcludũt vbi esset dispositio que omnem casum comprehendit.vt.ff.de relig.l.at si quis.§.labeo.⁊ no.ff.de succe.edic.l.j.§.quibus.⁊ §.sed videndum.⁊ si dicas immo iurꝫ specialis dispositio trahitur ad casum similem rationẽ habentem: vt no.in dicta.l.q̄ ꝓpter necessitatẽ.j.de regu.iur.⁊ per Dy.eo.ti.c.iuramentũ.lib.vj. Dico ꝙ isti casus sunt dissimiles q̄r post litem cõtestatam maior est contumacia ꝙ̃ ante.in aut.de litig.§.omnem.⁊ §.si vo initium.colla.viĳ. ¶ Ad quintam partez oppo.de.l.predia.ff.de actio.emp.⁊ ꝓ socio.l.si quis a socio.⁊.l.duo societatem.ſm Guil.de acunio.ibi p̄cessit contractus iuris gentium: hic iuris ciuilis qui facilius nouat̃ ꝙ̃ primus.arg.j.de accep.l.an inutilis.⁊ eodẽ modo sol.l.j.§.itẽ si ita.ff.ad le.fal.quãdo dies leg.ced.l.cũ fine prefinitiõe.⁊.l.si penum.⁊ de penu lega.l.j. Nam actio ex testamento est de iure ciuili.vt.ff.de actio.⁊ oblig.l.obligationũ fere.§.fi.⁊ sic cõcor.cum ista. Alĳ dicunt aut penalis stipulatio cõcipitur in prime defectũ.verbi gratia. Promittis aliquid dare vel facere ⁊ si nõ dederis vel feceris ꝓmittis penam: ⁊ hoc casu fit nouatio.vt hic.⁊.d.l.obligationum fere.§.fi.aut cõcipitur simpliciter nõ in defectum prime. Verbi gratia. Si dolum vel culpã cõmiseris penam cõmittis.⁊ hoc casu nõ fit nouatio.vt dicta.l.si quis a socio.cum.l.sequẽ.non enim pena ibi ꝓmissa si interesse nõ prestetur: sꝫ si dolus vel culpa cõmittatur.que glo.videt̃ reprobari in glo.rescriptũ.§.si pacto.ff.de pactis. Preterea in secundo membro stipulatio penalis a precedenti cõditione incepit: ⁊ ideo nõ mirũ si nõ fit nouatio: cũ in euentũ conditiõis pena solũmodo cõmittat̃: vt dicta.l.obligationum fere.§.fi.⁊ dicto.§.item si ita.⁊.l.cum fine prefinitione.⁊.l.si penuꝫ. Alĳ vt Iaco.de ra.dicunt ꝙ hic stipulatio penalis minus ꝯtinet ꝙ̃ principalis: ⁊ ideo non fit nouatio: hic tantũdem ⁊ ideo fit. Pe.reprobat per.l.duo.ff.pro socio. Alĳ vt Dy.hic ⁊ glo.in quadã opi.dicte.l.rescriptum.§.si pacto.ff.de pac.qđ hic ſm illas.s.ꝙ actor possit petere qđ vult.s.vel sortem vel penam: ⁊ si eligat penam nihilominus poterit agere ad id qđ pl' est in prima vt ibi. Sed hec solutio est contra finem huius legis.⁊ dicta.l.duo.fi.rñ. Alĳ vt Francis.acc.Pe.⁊ Dy.j.eo.l.qui rome.§.duo fratres.⁊ Iaco.de Are.⁊ Guil.de acunio.ꝙ ibi precessit stipulationẽ penalem ꝯtractus bonefidei: hic stricti iuris. Que solu.est vera ⁊ ꝓbatur aperte in dicta.l.si duo societatem.j.⁊.ĳ.rñ.sꝫ hoc videtur falsum per dictã.l.si quis a socio.vbi precessit contractus bonefidei: ⁊ tamen tollitur per stipulationem penalem. So.illud contingit nõ iure nouationis: sꝫ iure exactionis ꝑ regulã bona fides nõ patit̃. ¶ Item videtur falsa in secundo dicto per.l.si pacto quo penam.vbi precessit cõuentio stricti iuris.⁊ tamen nõ fit nouatio. So.dico ꝙ ibi penali stipulatione cõmissa nouatur cõuẽtio prima: tñ q̄r penalis stipulatio põt purgari dãdo qđ in primam conuentionez deuenit: pene cõmissionẽ in effectu euitat: ⁊ ita ibi: lꝫ Guil.de acunio ibi dicat: ꝙ prima conuentio nouata per stipulationem penalem ipsa pena purgari non possit.qđ est falsum ⁊ cõtra.l.expresse.ff.đ penu lega.l.j.nõ ob.l.obligationum fere.§.fi.q̄r illa purgationẽ nõ ꝓhibet. ¶ Item opp.de.l.apud celsum.§.labeo.ff.de doli excep. So.vt ibi: vel verius penali stipulatione cõmissa ipso iure nõ fit nouatio: nisi actor eligat penam: quo casu prima nouatur: ⁊ illa debet esse cõtẽtus: vt hic at si vtrũqꝫ peteret nõ fieret nouatio: sed exceptio doli obstaret vt ibi. ¶ Itẽ op.de.l.j.§.fi.j.de sti.ser. So.ibi in diuersis personis hic in vna.⁊ que sit ratio ibi in tex.probat̃.

¶ Quarto op.de.l.ff.eo.qui vsufru. So.ibi secũda minus cõtinet ꝙ̃ prima.vñ nõ est verisimile ꝙ qs a maiori velit recedere ꝓpter min'.hic autẽ tãtũ ꝯtinet secũda ꝙ̃tũ prima ⁊ precedit conuentio stricti iuris ſm Pe.vel ibi vtraqꝫ petitio p̄ncipalis: hic scđa penalis ⁊ in defectũ prime: ⁊ ideo videt̃ ⁊ verius ꝙ pena cõmissa si actor penã eligat etiã minorẽ sortez ꝙ prima tollatur etiam maior: q̄r mala electio est in culpa.vt.ff.de tribu.l.qđ in heredẽ.§.eligere.⁊ loca.l.cũ in plures.§.messem. ¶ Quinto oppo.de dicta.l.rescriptum.§.si pacto.ff.de pac. So.ſm Pe.⁊ Fran.ac.hic precessit conuentio obligatoria: ibi liberatoria.ar.eo.ti.l.si vnus.§.pactus.⁊.ff.ti.ꝓxi.l.arrianus. ¶ Sexto oppo.contra p̄missa ⁊ videt̃ ꝙ pena cõmissa precedens conuentio stricti iuris statim fit nouata: ⁊ ex ea agi nõ possit: quia trãsfunditur in penale: vt dicta.l.j.§.si ita.ad leg.fal.ergo per eam nouetur: q̄r nouatio est vnius obligationis in aliam transfusio.vt.j.de noua.l.j.⁊.l.quotiens. Itez quia prima videt̃ sub conditione adempta.s.si cõmittit̃ pena ergo pena cõmissa deficiet cõditio prime: q̄r sub conditiõe ademptum videtur sub contraria ꝯditione datũ vt hꝫ etiã ꝓbãtur.d.l.si cũ p̄finitione.⁊.l.si penũ.qñ dies lega.ce.⁊ de adim.leg.l.legatum sub cõditione. Ad hec contraria quidã nesciũt respondere: sꝫ ego rñdeo ꝙ promptũ est leges legib' concordare.vt.C.de inoffici.do.l.vnica.vñ qđ dicitur in.l.j.§.si ita.ꝙ legatũ primũ transfunditur in penale: subaudio non vere sꝫ quasi ꝓut est in textu in.l.obligationũ fere.§.fi.qđ diminutionẽ notat.⁊ sic ista quasi nouatio siue quasi nõ cõtinget nisi electa pena: vt statim dicam ad.l.si penũ. Rñ.ꝙ primũ legatum ꝑ cõmissionem pene videtur ademptum nõ vere: sꝫ quasi: vel subaudio si pena eligat̃ vt sic concordetur illa cũ iuribus antedictis. ¶ Septimo op.de.l.fi.C.de noua. So.ſm gl.Pe.Iac.de ra.⁊ Frã.acc.hec.l.in fi.hodie corrigit̃: ⁊ sic hodie penalis nõ nouat primã: nisi exp̄sse agatur vt ibi. Alĳ vt Dy.dicunt ꝙ hec nõ corrigit̃ per illã: q̄r illa locuꝫ habet vbi vtraqꝫ stipulatio simpliciter est ꝯcepta: at hic p̄ma cõcipitur pure: scđa ꝯditionaliter vt in penã defectus prime.vñ pena cõmissa nõ cogitur ꝓmissor p̄stare qđ in primã deuenit: q̄r tacite actum videt̃ ꝙ sit electio ꝓmissoris p̄stare rem vel penã.arg.ff.de leg.j.l.si qñ.§.heres.de penu lega.l.j.ad leg.falc.l.j.§.si ita.⁊ qñ dies leg.ce.l.si cũ prefininitiõe.⁊.l.si penũ.de act.⁊ obliga.l.obligationũ fere.§.fi. Sed huic solutioni insta: ergo ſm hoc effect' istius obligationis esset alternatiuus: ⁊ sic ꝓmissor qñcunqꝫ etiam post sententiã debet posse variare et moram purgare.vt.j.eo.l.eũ qui certarũ.§.fi.qđ est falsum.q̄r solũ vsqꝫ ad litẽ ꝯte.mora purgat̃.vt.ff.eo.si insulam.⁊.l.j.de penu lega.ergo solu.Dy.falsa videt̃. Ad hoc dicunt Iac.de ra.⁊ Pe.ꝙ illud in obligatione alternatiua: hic in soluta.sꝫ hec responsio nõ ꝓcedit: quia lꝫ oratio soluta sit species orationis distincta ab alternatiua ⁊ copulatiua: tñ effectũ vniformẽ hꝫ cũ alternatiua vel cũ copulatiua.vt no.plene.j.de vb.sig.l.sciendũ.⁊ eo.ti.l.alienatiõis.§.fi.de reg.iur.l.in eo.§.vbi verba.⁊ plene ꝑ Dy.e.ti.c.in alternatiuis.lib.vj. Quare dic ꝙ ille leges loquunt̃ in obligatione vere alternatiua quo ad conceptionẽ verboꝝ ⁊ quo ad effectũ: at hic in duob' obligationibus.prima pura ⁊ simplici: scđa ꝯditionali ⁊ in penã defectus prime: vt ꝓbat̃ dicta.l.si qñ.§.heres.de lega.j. Alĳ vt Iaco.de are.rñdent ad dictã.l.vl.C.de noua.ꝙ ibi loquit̃ in vera nouatiõe.hic in quasi nouatione que differunt inter se.⁊ sic hec lex nõ corrigit̃ ꝑ illam: qđ videtur verũ: q̄r debemus correctionẽ legũ vitare.vt.C.đ testa.l.sancim'. Idẽ dicit.G.de acunio ⁊ addit ꝙ vbi precedit cõuentio bonefidei cõmissa pena nõ nouat̃ obligatio p̄ma: sꝫ actor altera debet esse ꝯtentus: vt dictis.ll.si quis a socio.⁊.l.duo societatẽ.ff.ꝓ socio.et l.p̄dia.de act.emp.qđ est exp̄sse cõtra illas.ll.si bene ꝯsideret. ¶ Item dicit ꝙ si precedit conuentio stricti iuris pena commissa prima quasi iuris nouationis tollit̃ ꝑ secundã adeo ꝙ ex prima agi nõ potest: vt hac.l.in fi.⁊ dicta.l.obligationũ fere.§.fi.nec corrigit̃ per.l.fi.C.de noua.q̄r in vera nouatione loquit̃: qđ reproba per.l.apud celsum.§.labeo.ff.de doli excep.vbi pena cõmissa agit̃ ex p̄ma.sꝫ ob.exceptio: ergo non est facta quasi nouatio ꝑ solam cõmissionem pene. ¶ Oppositionib' expeditis ad questiones veniam'. Et p̄mo quero ad declarationem tex.vbi p̄cedit cõuentio vestita nunqd pena cõmittit̃ statim cũ ꝓmissor potuit dare vel facere qđ promisit ⁊ non fecit: an opus sit ꝙ interpellet̃ congruo tp̄e: ita ꝙ per interpellationẽ cõstituatur in mora. Glo.hic que incipit nõ expectandũ.videt̃ tenere ꝙ interpellatio non sit necessaria quasi pena cõmittat̃ nõ ex mora sꝫ ex cõditionis euentu: et alleg.l.nuda. Tu dic ꝙ interpellatio est necessaria: q̄r est casus in l.si penũ.ff.qñ dies leg.ce.⁊ hoc tenet glo.in.l.⁊ si post tres.si

quis cau.vbi respondet ad hanc.l.q: ꝟ nõ dicit ideo vt statim per istam facultatem pena cõmittatur: ſ; ideo q: aut pena nõ poteſt cõmitti: ſ; tamen requiritur mora per interpellationẽ vt dixi ad.l.nuda. Reſpondet ꝙ ibi preceſſit conuentio nuda q̃re cũ poſſit mora interuenire ꝑpter regulã iur; nulla mora ſufficit ꝯditionis euentus: ne al's ſtipulatio reddaꝛ inutilis: vt in contrarijs.ſ.dixi: at hic preceſſit cõuentio veſtita: quare cum poſſit de iure mora cõmitti ſine ipſa mora: pena nõ committeꝛ vt dixi. Idem tenet Pe.in cõuentione veſtita ⁊ nuda. Et Jaco.de ra.Dy.⁊ glo.hoc ſolum tenent in cõuentione veſtita: vt in ſolutione cõtrarioꝝ.ſ.dixi.quare diſting.ſm Dy. tres vel quattuoꝛ caſus: q: aut in cõuentiõe ineſt dies tacita a lege ⁊ non eſt neceſſaria interpellatio.vt.l.ij.C.de iure emphi.idem ſi ineſt tacite ex natura rei in obligationẽ deducte: vt.ſ.de penu leg.l.j.ibi: niſi forte aliud tẽpus ⁊c. Aut exp̃mit a contrahentibus dies certa.⁊ tunc idē: vt.ſ.de le.occiſoꝛ.l.ſi fundus.§.eleganter.de ac.⁊ oblig.l.traiecticie.§.de illo.C.de contrahẽ.ſtipu.l.magnã.ſed vbi nulla ineſt tacite vel exp̃ſſe: tunc eſt neceſſaria interpellatio: ⁊ quo ad cõmiſſionẽ pene.vt dicta.l.ſi penũ.⁊ de col.bo.l.ſi quis filiu;.§.ſtipulatio.⁊ q̃ ad transferendũ interitũ.vt.l.titie textores.in ſi.de lega.j.⁊.ſ.eo.l.ſi ex legati cauſa.⁊ ſi certũ peta.l.qõ te.⁊ no.ſ.de vſur.l.mora.in prin.in aliquibus ſcriptis Dy.inueni ſic foꝛe ſcriptũ in alio anno qñ legi.l.iſtam ita diſtinxi: ad transferendum rei interitum in debitoꝛe ſemp eſt neceſſaria interpellatio.vt.ſ.eo.l.ſi ſeruu;.§.de illo.⁊ dicta.l.ſi ex legati cauſa.⁊ dicta.l.qõ te.ſ.ſi cer.peta. ¶ Itẽ quo ad transferendã penã que procedit ex facto ſiue ex diſpoſitione alterius ſimiliter eſt neceſſaria interpellatio.vt.ſ.qñ di.lega.ce.l.cum ſine pꝛefinitione.⁊ l.penum.ſ; ad cõmittendã penã que ꝑcedit ex facto meo pꝛopꝛio: tũc poſſet hẽre locũ qõ hic dicit in glo.ſ.ꝙ non ſit neceſſaria interpellatio: ſ; cũ teneoꝛ ex facto meo ꝑpꝛio: ⁊ teneoꝛ ſine pena: tunc neceſſaria eſt interpellatio: vt ob hoc conſtituatur in mora: vt dicta.l.ſi quis filium.§.ſtipulatio.ſ.de collaꝛ.bono.Dy. ¶ Scdo quero.ſ.dixi ⁊ tenui ꝙ vbi ꝑceſſit cõuentio nuda neceſſaria eſt lit.ꝯteſt.ad cõmiſſionẽ pene: ſed ſuper quo fiet ꝯteſtatio iſta ⁊ in hoc fuerunt ⁊ ſunt opiniones inter antiquos ⁊ modernos. Jo.dicebat ꝙ ſuper cõuentione nudam ſup penali nõ: cũ nondũ ſit cõmiſſa: ⁊ ſic ex ea nõ põt agi ante conditionis euentũ.vt.j.de verbo.ſig.l.cedere diem.ſed huic oppoſitioni obſta: q: nudum pactum nõ parit actionem vt dicta.l.nuda.⁊ nemo ſine actiõe experiꝛ.vt.ſ.de neg.geſt.l.ſi pupilli.§.ſi.ad hoc reſpondet ꝙ hic de facto agitur: ſ; vnde hoc.reſpondet Dy.in.c.nõ eſt in mora.de reg.iur.lib.vj.ꝙ lex hic diſpenſatiue agere permittit ex nudo pacto ꝯtra regulas iuris cõmunis: ne ſtipulatio penalis reddaꝛ inutilis: ſic ⁊ al's quis h; p aliũ qõ per ſe habere nõ poteſt.ſ.que res pig.obli.poſ.l.ariſto. Azo tenet ꝙ agatur ex penali nondũ cõmiſſa: ſ; eidem ob.dicta.l.cedere diẽ: ſ; ipſe reſpondet ꝙ aut agẽdo ex obligatione nondũ cõmiſſa quis nõ conſequitur actionẽ: ⁊ tũc nõ admittiꝛ: vt ibi.aut ꝯſequitur actionẽ ⁊ auditur: vt hic.⁊.ſ.p ſocio.l. in prin.⁊.j.rem ratam ha.l.ſi indebitũ Pe.⁊ Jaco.de ra.⁊ de are.non patiunꝛ ſic regulas iuris infringi.⁊ ideo nec Jo.nec Azo.opi.admittunt: ſ; dicunt ꝙ debitoꝛ interpellari debet extra iudicium: per quã interpellationẽ ꝯſtitueꝛ in mora: ⁊ penalis ſtipulatio cõmittetur qua cõmiſſa poterit agi cũ effectu: ⁊ lit.ꝯteſta.ſuper ea fieri: ⁊ ita intelligunt legem nuda. Sed ſalua opinione tantoꝝ ipſi ſibi cõtradicũt: q:.ſ.nõ negant quin in.l.nuda per lit.ꝯteſt.pena cõmittaꝛ: ſ; dicũt ꝙ etiã per interpellationẽ extraiudicialem vt in contrarijs.ſ.dixi: quare videnꝛ minus bene loqui. Guil.de acunio dicit ꝙ ex duobus malis minus eſt eligendu;.vt.l.quotiens nihil ſine captione.j.de regu.iur.⁊ ideo nuda pena lis ſtipulatio pꝛecedat in agẽdo duo ſunt mala: q: ſi agatur pꝛima nuda malum eſt ꝯtra.l.iuriſgentium.§.ſed cum nulla.ſ.de pac.ſiue ex penali nondũ cõmiſſa: malũ eſt contra legem cedere diem.j.de verb.ſig.ſed hoc vltimum minus malũ eſt: qõ ꝓbaꝛ ex eo q: ex nudo pacto nec actionẽ h; nec habere poteſt: ⁊ ideo facili⁹ ex ea d; ad agendũ admitti.arg.ſ.quib⁹ ad libertatem ꝓcla.nõ;lic.l.licini⁹.que lex facit hoc modo.q: ibi potentia conſequendi libertatẽ id operatur ꝙ libertas cõpetẽs de pꝛenti ſit: ⁊ hic in exercitio actiõis idẽ dicam⁹: ſic ⁊ al's go in dubio tantoꝝ dicemus puto repꝛobãdos Pe.⁊ Ja.de ra.vt in contrarijs.ſ.dixi tenere cũ Azone ⁊.G.de acunio.et ꝑ hoc facit ter.C.de pac.l.ſi pacto.ibi: ex ſtipulatu agens ⁊c. per quã legẽ põt cõpꝛehẽdi opi.Joã.⁊ Dy. ¶ Tertio quero qñ ꝑceſſit cõuentio veſtita ſtipu.penalẽ qd ſit in obligatione: ⁊ qd etiã qñ ꝑceſſit ꝯditio. Rñdet Dy.ꝙ vbi ꝑceſſit ꝯditio ꝙ ante eius aduentũ nihil eſt in obligatione: poſt ꝯditiõis euentũ ſola pena eſt in obligatiõe.vt.ſ.qñ dies leg.ce.l.cũ ſine pꝛefinitiõe.⁊.l.ſi penũ.vbi aũt ꝑceſſit ſola veſtita cõuentio ſola datio vel factũ qõ in conuẽtione deducitur eſt in obligatiõe aut morã: poſtea võ eſt in obligatiõe ſola pena vt ꝓbaꝛ dictis.ll.⁊ de penu leg.l.j.⁊ ad leg.fal.l.j.§.item ſi titia.⁊ no.ſ.eo.l.ſtipulatio iſta.in glo.q̃ incip. in penali: ⁊ vtrũq; membrũ aperte appꝛobaꝛ dicta.l.obligationũ fere.§.ſi.j.⁊.ij.rñ. ¶ Quarto quero vbi penalis ſtipulatio incepit a pꝛecedenti conuẽtione veſtita qd debeat peti: ⁊ ſup quo debeat lis ꝯteſtari.in hoc Jaco.⁊ Pe.diſtinguũt iura vetera a nouis. Dicunt enim ꝙ ſm iura vetera lis d; ꝯteſtari ⁊ petitio formari ſuper pena: ⁊ moueꝛ tali ratione.iura volunt litem conteſtari ſup eo ſuper quo nõ poteſt ad ſententiã peruenire: ſ; ſi litis ꝯteſtatio fieret ſup obligationẽ p̃ncipali ex ea nõ poſſet ad ſententiam peruenire.vt.ſ.de iudi.l.de qua re: ſed q: lite conteſtata ſup pꝛima cõmittitur ſtatim ſtipulationis pena: ⁊ p̃ma iuris quaſi nouationis tollereꝛ: ⁊ ex p̃ma nõ poſſet ad ſentẽtiã peruenire.vt.ſ.ti.pꝛi.l.obligationũ fere.§.ſi.ergo ſup p̃ma nõ erit cõteſtatio facienda: ſed fiet ſup penali: nec in hoc grauabiꝛ reus: q: vſq; ad litem ꝯte.ſup pena offerendo qõ in pꝛimã conuentionẽ deuenit moram purgabit: ⁊ penã euitabit.vt.ſ.de penu leg.l.j. Sed cũ hodie nõ fiat nouatio pꝛioris niſi agaꝛ exp̃ſſe: vt.C.de nouaꝛ.l.ſi.poterit actoꝛ petere id qõ volet: dũ tamẽ altero ſit contentus: ⁊ dicunt finem huius legis coꝛrigi ꝑ dictam.l.vl.C.de noua. Aliȷ̃ vt Ol.dicit Pe.eius ꝙ in cõuentione veſtitam deuenit tribus modis põt cõſiderari: vno modo quo ad exactionẽ conſequẽdã: ⁊ hoc reſpectu illud nõ eſt in petitiõe.vt.l.j.de penu lega.⁊ ſic intelligaꝛ qõ no.ſ.ad.l.fal.l.j.§.item ſi ita. Scdo modo põt eſſe in petitione quo ad transfuſionem ſiue quaſi noua.inducendã. Tertio modo ad purgationẽ impediendã: ⁊ his duobus caſibus bene eſt in petitiõe ſiue quo ad iſtos duos effectus.vt dicta.l.cũ ſine pꝛefinitione.et dicta l.ſi penum. Et ſic intelligaꝛ qõ no.in.l.obligationum fere.§.ſina.ſ.ti.pꝛi.⁊ hoc modo reducit ad cõcoꝛdiam glo.in dicto.§.item ſi ita.in.l.j.ad leg.fal.⁊ illam poſitam in dicta.l.obligationũ fere.§.ſi.ſ; quo ad pꝛimos duos effectus nõ videꝛ bene loqui eũ ꝑ ſolã cõmiſſionẽ pene non fiat transfuſio ſiue quaſi nouatio pꝛioris: vt.ſ.dixi ſm Dy.⁊ Jac.de are. Unde ipſe Jaco.dicit ꝙ penali ſtipulatione cõmiſſa etiam olim pꝛimũ erat in petitiõe quo ad exactionẽ ꝯſequendã.vt.l.obligationũ fere §.ſi.⁊ hãc.l.cũ ſini.intelligit vbi actoꝛ eligit penã petere: cui Dy.concoꝛ.vt.ſ.dixi.⁊.j.dicam. Quid ergo dicemus in tãtorũ diſſentione: dico ꝙ opi.Pe.⁊ Jac.de ra.nõ placet.pꝛimo in eo qõ dicunt hanc.l.coꝛrigi ꝑ.l.vlti.de nouaꝛ. In eo võ qõ dicunt penã ex ſtip.petendã: dico ꝙ aut mora nõ interuenit ⁊ ſic penalis ſtipulatio nõ eſt cõmiſſa.⁊ tunc dico non poſſe agi ex ſtipulatione penali nondũ cõmiſſa: vt.l.cedere diem.ſ; agetur ad id qõ in pꝛincipali conuẽtione deuenit: nõ ad exactionẽ conſequendã: ſ; quo ad transfuſione;: ſiue quaſi nouaꝛ.et purgationẽ impediendã ſm Ol. Et ſic intelligaꝛ qõ not.d.§.item ſi ita.in.l.j.ad leg.fal. S; ſm Jaco.de are.⁊ Dy.hoc nõ ꝑcedit: q: cum poſt morã: ⁊ ſic pena; cõmiſſam ſit in arbitrio ſtipulatoꝛis quid petere velit: ſ; rei quid velit ſoluere ſm eos expedit ſic dici: ꝙ etiã pꝛimũ qõ in ꝯuentionem veſtitam deuenit ſit in petiõe etiã quo ad exactionem ante moram ⁊ poſt ſi actoꝛ hoc eligat ⁊ reus taceat. Uerũtamẽ dico ꝙ reus poteſt penam eligere: ⁊ hoc modo foꝛtis petitionẽ excludere qõ ſi nõ facit optime ꝑcedit ꝑ ꝯdẽnatiõe foꝛtis ⁊ eius exactio.⁊ ſic loquaꝛ.l.j.de penu lega.⁊ qõ no.dicto.§.ſi ita.⁊ dicta.l.obligationũ fere.§.ſi.⁊ ideo qõ diciꝛ.d.l.j.de penu lega.⁊ qõ no.in dicto.§.item ſi ita.pꝛimũ ꝙ in diſpoſitione venit peti non poſſe ſubaudiendũ pꝛeciſe: ſ; cauſatiue ſic.ſ.ſi reus penã nõ p̃ſtet: ⁊ hoc modo opi.pꝛedicte ad concoꝛdia; reducunꝛ. ¶ Quinto quero vbi conuentio nuda pꝛeceſſit quid ſit in petitione. Reſpondeo aut lit.conteſta.ipſa pena quo ad actionem non quo ad exactionem conſequendam: quia per lit.conteſta.extat conditio penalis ſtipulationis: ⁊ tunc conſequoꝛ actionẽ: ⁊ ſic videtur ꝙ ſuper actione de nouo queſita teneaꝛ libellum offerre vel iuris videtur in pꝛima petitione cauſa vitandi circuitus.vt.ſ.de conditio.indebi.l.dominus teſtamento.et ſic litis conteſtatio operabitur exiſtentiam conditionis ſtipulationis penalis: ⁊ ſic ipſius cõmiſſionem quo ad actionem cõſequendam: ⁊ exactionem fiendam.⁊.ſ.dixi ſm Azo.⁊ Guil.de acunio. Uerũtamẽ aut lit.conteſta.reus poterit offerre qõ in nudam conuentionem deuenit: ⁊ hoc modo moram purgare ⁊ penam euitare ⁊ ita intelligitur.l.ſi pacto quo penam.C.de pactis.poſt lit.conteſta.võ nõ.vt.ſ.dixi ſm Pe. ¶ Sexto quero quando quelibet ſtipulatio cõmittatur ⁊ in hac q̃ſtiõe glo.

glo. recitat tres opi. s. si qs cau. l. ⁊ si post tres. ¶Pe. redarguit tertiam opinionem glo. in tribus. ¶Primo inq̄tum glo. facit differentiam vtrum precedat conuentio nuda vel vestita. sed in h̄ male: vt. s. dixi. Secūdo inq̄tum excepit quattuor casus in quibus stipulatio penalis incepit a precedenti conditione ⁊ tamen in eis citius pena cōmittitur ꝯtra huius. l. dispositionem. Tertio qꝛ circa cōmissionem simplicis stipulationis imperfecte loquitur ⁊ in his duobꝰ bene: quare in hac questiōe sic oportet distingui s̄m Jaco. de ra. ⁊ ¶Pe. plenius tamen q̄ ipsi cum queritur quando stipulatio committatur: sic dicas. aut queritur de stipulatione simplici aut nō simplici: sed penali. ¶Primo casu aut stipulatio est pura: ⁊ statim cōmittatur ⁊ nascitur obligatio ⁊ actio ex ea: ⁊ statim ex ea potest agi elapso tamen modico spacio iudicis arbitrio statuēdo: vt. s. eo. l. eum qui kalē. §. quotiēs. ⁊. j. de solu. l. ratum. ⁊. l. addicemꝰ. nisi res ꝑmissa ex natura sui dilationē reciperet. vt. s. eo. l. interdum. ⁊ de conditio. ⁊ demōstra. l. j. §. fi. aut est stipulatio in diē ⁊ tunc refert: aut est dies certa aut incerta. si certa aut apponitur gratia diuidēde prestationis: aut gratia differende petitionis. ¶Primo casu statim potest agi ad primam prestationem ad sequentes s̄m formam conuētionis: sꝫ post agit̄ etiaꝫ de rigore: sꝫ ob exceptionē de equitate. vt. s. eo. l. eū qui ita. §. qui ita. ⁊ de actio. ⁊ oblig. l. obligationum fere. §. placet. Aut gratia differende petitionis: ⁊ tūc in euentuꝫ diei cōmittitur stipulatio ⁊ ex ea agitur. vt. s. eo. l. qui hoc anno. ⁊ insti eo. §. in diem. Si vͦo dies incerta: tunc aut incerta omni incertitudine. s. an ⁊ quādo: vt ꝑmitto in diem nuptiarū: ⁊ tūc idem per oīa: qꝛ in vera conditione seruatur. vt. s. de condi. ⁊ demōstra. l. dies incertus. de leg. j. l. talis scriptura. ⁊. s. eod. l. stipulatio ista. §. inter certam. Aut nō est incerta omni incertitudine: sꝫ est certa an: sed incerta quando. vt qꝛ ꝑmitto in diem mortis: ⁊ tunc statim contrahitur obligatio: ⁊ sola differtur petitio in euentum diei in contractibus inter viuos. vt. s. de cōdi. indebi. l. qd̄ si ea. ⁊. l. nam ⁊ si moriar. ⁊. C. vt act̄. ab heredibꝰ ⁊ contra heredes. l. j. in vltima volūtate secus. vt. s. de condi. ⁊ demonstra. l. heres meus. ⁊ qn̄ dies leg. ce. l. si cum heres. aut stipulatio est concepta sub conditione: et tunc aut conditio est certa aut impossibilis aut contingēs: qꝛ habet se ad esse ⁊ nō esse. ¶Primo casu aut est cōcepta conditionaliter: vt qꝛ ꝑmitto si sol cras orietur: ⁊ habetur ꝓ pura: vt. s. eo. l. in illa stipulatione si kal. ⁊. j. de noua. l. si pupillus. §. qui sub conditione. Aut est concepta tp̄aliter: vt quia promitto cras quando sol orietur: ⁊ tunc est obligatio pura: sed exactio differt̄ in cōuentum conditionis. vt. s. de condi. ⁊ demō. l. si quis legata. ⁊ qn̄ dies leg. ced. l. si titio. in princ. Si vͦo conditio est impossibilis stipulatio est inutilis. vt. s. eo. l. impossibilis. ⁊ instit. de inuti. stipu. §. si impossibilis. lꝫ in legatis sit secus. vt. s. de condi. institu. l. j. ⁊ que sit ratio dic vt ibi. Et de ista conditione impossibili vide qd̄ no. per Dy. ⁊ alios extra de regu. iur. c. nō potest ad impossibile. lib. vj. Si vͦo conditio est contingens ⁊ dubia: tunc differtur actio et obligatio in conditionis euentum. vt. j. de verbo. sig. l. cedere diem. de conditio. ⁊ demōstr. l. legata. ⁊. l. qui heredi. §. fina. aut concepta in diem ⁊ sub conditione: ⁊ tunc in euentum cōditionis cōmittitur: sed nō agitur ante diem. vt. s. eo. l. illa stipulatio si kalē. ⁊. s. si quis cau. l. si eum. §. si homo. al's homo sisti. Si vͦo stipulatio nō est simplex sꝫ penalis subdistinguit: qꝛ aut cepit a precedenti cōuentione aut a precedenti conditione. si a precedenti cōuentione: aut negatiue de non dando vel faciendo: ⁊ tunc cōmittitur etiam contra cōuentionē fuerit factum vel datum. vt. s. eo. l. ij. §. fina. et l. seq. aut de dando vel faciendo. ⁊ tunc s̄m glo. refert ⁊ bene. aut precessit conuentio nuda: ⁊ tunc penalis demū lit. contesta. cōmittitur. vt. l. nuda. C. de contrahē. ⁊ cōmit. stipula. aut precessit conuentio vestita: ⁊ tunc penalis cōmittitur cuꝫ potuit dari vel fieri ⁊ est cessatum interpellatiōe facta legitime: vt hac. l. vͦsi. sabinus. vt. s. dixi. ⁊ lꝫ ¶Pe. nō faciat differentiaꝫ inter stipulationē nudam ⁊ vestitam: sed vtrāq; dicit per interpellationē cōmitti: sed male. vt. s. dixi. Si vͦo incepit a precedenti conditione ⁊ tunc refert: aut habet diē ⁊ conditionē: ⁊ tunc lꝫ conditio extiterit dies tamen expectat̄. vt. s. eod. l. in illa stipulatione si kal. Aut habet simplicem conditionem: et tunc aut si expectetur vere conditionem impleri: vitiaretur quod in conditionem deuenit: ⁊ tunc statim cōmittitur cū potuit facere ⁊ non fecit. vt. l. libertas. §. j. s. de manumis. testamen. si vͦo nō vitiaretur qd̄ in conditionem deuenit: ⁊ tunc solum cōmittitur quando desijt posse dare vel facere: vt hac. l. ⁊ hoc in contractibus. In legatis autē prestatur cautio mutiana. vt. s. de conditio. ⁊ demō. l. mutiane. ⁊ hoc s̄m ¶Pe. licet Guil. de acunio in. l. ⁊ si post tres. aliter distinguat: que distinctio posset a multis redargui: ⁊ ideo eā causa breuitatis omitto. Hec tn̄ distinctio: lꝫ Ray. ⁊ predictis vltramontanis ascribat: tracta fuit ꝑ eos ex quadam distinctione Dy. hic posita: que talis est: vt scias qn̄ quelibet stipulatio committat̄: dic q̄ stipulationuꝫ alia simplex alia penalis. i. duplex. ⁊ si simplex subdistinguit: qꝛ vt non est dies nec conditio: aut est dies ⁊ nō conditio: aut est conditio ⁊ nō dies. si nō est dies nec conditio ⁊ sic est pura: tunc regulariter cōmittitur incontinenti ⁊ ideo dicitur statim cedere dies. vt. j. de verbo. sig. l. cedere diem. et s. eo. l. eum qui kalē. §. fina. non tamen debet venire creditor incontinenti cū sacco paratus: sed tantisper expectare q̄ traditio fieri possit. vt insti. de verbo. oblig. §. cōmunis. ⁊ de inuti. stipula. §. vlti. ⁊ si queratur qd̄ sit istud modicum tempꝰ: respondent quidam decem dierū: ad instar constitute pecunie. vt. ff. de consti. pecu. l. ꝑmissor stichi. §. j. Alij dicunt arbitrio iudicis: cum non sit determinatū a lege. vt. s. de iure delibe. l. j. in fi. Tu dic aut ego stipulor speciem aut q̄titatē: si speciem tunc arbitrio iudicis statuere: si quātitatem tunc dabit deceꝫ dierum spacium ad instar cōstitute pecunie: vt dictum est. argu. ad hoc insti. de offi. iudi. ⁊ s̄m hanc determinationē ꝯsueuit intelligi. j. de solu. l. ratum. ⁊. l. qd̄ dicimus. qd̄ tamē dictū est stipulationē puram incōtinenti cōmitti: fallit in quattuor casibus primis ⁊ in cōstituta pecunia: vbi inest tempus decē dierum. vt dicta. l. ꝑmissor stichi. §. j. Secundus est si ratione loci differat̄. vt institu. de verbo. obliga. §. loca. Tertiꝰ est ratione rei que nondū sit in rerum natura vbi est dilatio. vt insti. de excep. §. antepenul. Quartus est si ratione loci vel temporis similiter differatur. vt. s. de cōdi. ⁊ demonstra. l. j. ⁊. s. e. l. interdum. ⁊. j. eo. l. continuus. Nam in his quattuor casibus vltimis statuetur tempus a bono viro. i. iudice. vt dicta. l. cōtinuus. §. cum ita. Si autem in stipulatiōe est dies ⁊ conditio tunc licet ex euentu ꝯditionis videatur cōmitti ante diem: tamen expectandus est dies: ⁊ in diem videt̄ tota obligatio collata. vt. s. eo. l. in illa stipulatione si kalē. ⁊ ideo si ante diē petatur ob. exceptio. si autē sit in stipulatione dies ⁊ non conditio: tunc aut dies indiffinite est adiectꝰ aut diffinite. Et si diffinite: aut est certa dies aut incerta. si indefinite: vt quia dixi kalē. dare spondes: ⁊ non dixi quibus: tunc ad ꝑximas kalē. facienda est relatio. vt. s. eo. l. eum qui kalen. si vͦo diffinite et est certa: vt qꝛ dixi kalen. martij: tunc oportet totam diem kalē. preterire: alioquin nō erit verum: ipsum nō dedisse vel nō fecisse qd̄ dare vel facere cōuenit: cum totus is dies arbitrio soluentis tributus sit. vt insti. de verbo. oblig. §. in diem. ⁊. j. e. l. eum qui certarum. hoc verꝫ nisi hodierna dies esset adiecta. quia tunc etiam hodie recte peteretur: nō em̄ dies causa differende actionis videtur inserta: sed vt prius videatur esse obligatio. vt. j. eo. l. liber homo. §. decem. Nam hoc casu pura est obligatio. ⁊ si dicat aliquis si est pura: ergo ante decem dies peti nō potest. falsum est: quia illud obtinet in illis in quibus nulla erat expressa dies. hic auteꝫ fuit expressa: que expressio debet aliquid operari. vt. s. de leg. j. l. si quando. Iterū subdiuido in ea que est certa: quia aut tm̄ semel potuit cōmitti aut pluries. ⁊ si semel tantū: vt quia stipulatus sum hoc anno vel hoc mense: tunc habent locū superiora: qꝛ nō nisi omnibꝰ partibus anni vel mensis preteritis stipulatio cōmittit̄. vt instit. de inuti. stipu. §. qui hoc anno. ⁊. s. eo. l. qui hoc anno. Si pluries vt qꝛ stipulatus sum aliquid annuatim vel singulis annis: tunc cōmittit̄ in initio cuiusq; anni. vt. C. qn̄ dies lega. ce. l. j. ⁊. ff. quādo di. leg. ce. l. nec semel. ⁊ idem in lega. vt. s. de annuis leg. l. cū in singulos. ⁊ quādo dies le. ce. l. cum in annos. Unde versus. Annua si debes tunc inspicias caput anni. Annuo si debes fine teneberis anni. Et dico q̄ hoc casu ꝑmi anni stipulatio est pura sequentium in diem. nec obst. lex que dicit indistincte esse puram. vt insti. de verb. obli. §. at si ita. qꝛ illud intelligo per abnegationem. i. non conditionalis. ⁊ hos duos casus siue quis stipuletur annuum quid siue singulis annis dico esse plures. per. l. nec semel. s. quādo dies lega. ce. in prin. ⁊. §. nouissime. ⁊ hoc idem sentit glo. C. quādo dies le. ce. l. j. lꝫ videatur sentire contrarium. insti. de verbo. oblig. §. at si ita. sed illud reproba. Si autem sit incerta dies tunc ideꝫ serua qd̄ in conditione. vt. j. subijcietur: nec distinguo fuerit incerta per an. ⁊ quādo an. per an fuerit certa: lꝫ incerta per quādo. vt. s. de condi. indebi. l. nam si cum moriar. cum lex indistincte dicat q̄ dies incertus conditionem facit. vt. s. de cōdi. ⁊ demonstra. l. j. ⁊. l. dies. incertus. ⁊ de leg. j. l. talis scriptura reprobata. glo. que dicit fore differētiam inter predicta. insti. de verbo. obliga. §. sub conditione: sed idem qd̄ dixi. sentit alia glo. que est. j. de regu. iur. l. in omnibus. Et illam approbat do. Frācis. acc. vbi autē est cōditio ⁊ non dies: tūc aut est

de presenti vel preterito vel futuro: si de presenti vel preteri-
to non suspenditur obligatio: quia aut vera est: ⁊ valet incō-
tinenti pure. aut nō est vera: ⁊ tunc nō contrahitur obligatio
cum falsa demonstratione sint impossibilia. vt institu. de ver
bo. oblig. §. conditiones. s. si certum peta. l. cum ad presens. ⁊
l. respiciendum. ⁊. s. eo. l. conditio in preteritū. ⁊. l. si ita stipu-
latus sit de futuro. Aut habet se ad esse ⁊ nō esse: aut ad vnū
tm̄: vt quia dependet ex facto vnius ꝯtrahentium: ⁊ tūc aut
possibilis aut impossibilis: ⁊ si impossibilis: aut in dādo aut
in faciendo. aut in nō dando vel nō faciendo si habeat se ad
esse ⁊ nō esse: nec cessit nec venit eius: ⁊ ideo nō est contracta
obligatio nec potest agi nisi existente cōditione: ⁊ tunc demū
cōmittitur. vt. j. de verbo. sig. l. cedere. Si vero habeat se ad vlti
mum casum. i. ad esse tm̄: vt quia omnino est extitura: vtputa
si sol orietur: vel pone exemplum. ff. de verbo. obliga. l. in illa
stipulatione si kalen. in fi. vel aut christus nascetur: et sic est
possibilis ⁊ habetur ꝓ pura. vt. j. de noua. l. si pupillus. §. qui
sub conditione. Si vero sit impossibilis ⁊ affirmatiua in dādo
vel faciendo: ⁊ impossibilis vel de natura vt si digito celum
tetigero. vel de facto vt si aureum montem dedero: tunc vitia
tur incontinenti stipulatio. vt. s. eo. l. impossibilis. ⁊ institu. de
inuti. stip. §. ⁊ si impossibilis. ⁊ de statuliber. l. cum heres. §. j.
de act. ⁊ oblig. l. nō solum. ⁊. j. de regu. iur. l. impossibiliū. ⁊ de
hoc per eundē Dy. eo. ti. de regu. iur. c. nemo potest ad impos
sibile. lib. vj. Hoc tamen casu in vltimis voluntatibus distin
guerem: quia aut ista impossibilis conditio que adiecta est le
gato vel fideicōmisso addicit ei a quo relinquitur: ⁊ tunc idē
ꝙ in cōtractibus: q2 cōditio vitiat ⁊ non vitiatur. vt. s. de his
que pene noīe. l. j. Aut addicit ei cui relinquitur ⁊ tūc ꝓ non
scripta habet: nec vitiat sz vitiatur. vt insti. de heredi. insti. §.
impossibilis. ⁊ de condi. ⁊ demō. l. obtinuit: ⁊ h̄ tam varie in-
ter vltimas voluntates ⁊ ꝯtract⁹ facit fauor vltimarū volū-
tatū: si vero ꝯditio esset impossibilis ratione perplexitatis aut
stipulatione: ⁊ ꝓpter hoc nō vitiat stipulatio: vt. s. eo. l. si titi⁹
Aut in vltima voluntate ⁊ vitiatur vltima volūtas. vt. s. de
condi. institu. l. si titius. Et si querat que sit ratio diuersitatis
respondeo: q2 in stipulationibus est inuenire tertiam perso-
nam in cuius potestate est dissoluere perplexitatem: qd sec⁹
est in vltima voluntate: vt euidēter apparet ex textu dictarū
legum. Si autem sit impossibilis negatiua in nō dādo vel nō
faciendo: ⁊ si celum digito nō tetigero: vel montem aureū nō
dedero: tunc statim valet stipulatio ⁊ habetur pro pura: tali
conditione habita ꝓ non adiecta: quia cum sua contraria sit:
si celum tetigero vel montem aureum dedero sit impossibilis
relinquitur necessario ꝙ hec sit vera: adeo vt si etiā dies esset
appositus nō expectaretur dies vt dicto. §. ⁊ impossibilis. in
sti. de inuti. stipula. ⁊. s. eo. l. impossibilis. nec ob. qd consueuit
dies expectari. vt. s. eo. l. in illa stipulatione. q2 illud verū est
quando tenuit ab initio conditio. lz postea defecerit: sz hic ab
initio nō tenuit conditio. nunc sequit videre de penali stipu-
latione que dicit duplex: ⁊ in hac cōsueuit distingui: quia aut
incepi a precedenti pactione vestita aut a precedenti pactiōe
nuda: aut a precedenti conditione: ⁊ hos casus prosequaris
vt in glo. s. si quis caut. l. ⁊ post tres. et tangitur per Azo. in
summa de pac. super cōiuncto. l. si pacto quo penaz. ⁊ pleni⁹
in summa de cōtrahē. ⁊ cōmit. stipu. penul. colū. vnum tamen
adijcio qd est notādū. s. ꝙ omnis penalis stipulatio vera est
sub conditione concepta: ⁊ ideo nunꝙ̄ nouare pōt preceden
tem pactionem nisi cōmittat. i. nisi existat conditio. vt institu.
quibus mo. tollit obliga. §. preterea. Et hoc prodest scire. in
illa. l. si pacto. C. de pac. vtrum super naturali obligatiōe que
precesserat stipulationē penalem potuerit lis contestari cum
nondum fuerit nouata: quia stipulatio penalis nondū fuerit
cōmissa: que demū cōmittit lit. contesta. hoc etiam ꝓdest scire
in. l. iulian⁹. ff. de ꝯdi. indebi. circa mediū. l. Dy. ¶ Septimo
quero nunqd penalis stip. cōmissa possit mora purgari. in h̄
glo. posuerunt tres oppositiones. Prima fuit. M. ⁊ illa non
ꝓcedit per. l. traiecticie. §. de illo vbi ꝓhibet moram purgari.
Scda fuit Azo. ⁊ Bul. ⁊ illa similiter nō procedit q2 simplex
posset purgari quādocūqz. vt. s. eo. l. interdū. §. fi. ⁊ institu. de
perpe. ⁊ tēpo. act. §. fi. Itē q2 penalis purgat etiā in ꝯctib⁹ vt
j. e. l. q rome. §. flaui⁹. Tertia opi. q̄ ibi no. sit'r nō ꝓcedit: q2 le
ge nō ꝓbat: ergo ⁊c. in aut. de triē. ⁊ se. §. ꝯsiderem⁹. Quarta
fuit opi. Dy. sic dicentis. Aut in stip. adijcit pena: ⁊ tunc aut
in ꝯctibus mora nō purgat. vt. C. de ꝯhē. ⁊ cōmit. sti. l. magnā
⁊. s. ti. ꝓxi. l. traiecticie. §. de illo. aut in iudicijs siue arbitris:
⁊ tūc aut a lege ⁊ mora purgat. vt. s. de arbi. l. si cuz dies. §. fi.
Aut ab hoīe. ⁊ tūc aut circa initia siue prepatoria ⁊ mora pur
tur. ff qs cau. l. ⁊ si post tres. Aut circa diffinitiuā sniam ⁊ nō

purgat mora. vt. s. de arb. l. celsus. aut apponit dies ⁊ nō pe
na: ⁊ vsqz ad litē cōtest. purgat. vt. j. eo. l. q rome. §. flauius. et
l. si ita qs. §. seia. siue dies fuerit expressa siue tacita. vt. j. eo. l.
continuus. §. itē qui insulā. aut apponitur pena ⁊ nō dies: et
tūc per interpellationē hoīs pena cōmittit: sz vsqz ad lit. ꝯte.
potest mora purgari. vt. s. de penu leg. l. j. quādo dies leg. ce.
l. cū sine prefinitione. ⁊. l. si penū. Aut nec dies nec pena: ⁊ tūc
aut interesse cuius estimatio ꝓpter moram in obligatiōe suc-
cedit excedit estimationem rei in obligationē deducte aut nō
excedit: si nō excedit vsqz ad lit. ꝯtest. pōt mora purgari: vt. s.
eo. l. si insulam. si autem excedit tūc nō pōt mora purgari: vt
eadē. l. vbi de hoc satis dixi. ⁊. j. eo. l. si ita quis. §. seia. Distin-
ctio Dy. reprobat per Jaco. de ra. primo in primo mēbro: nā
idem videt esse in die tacita ⁊ expressa. vt. s. eo. l. cū qui kalen.
§. quotiens. ⁊. l. interdū. sed in die tacita mora purgat. vt di-
cta. l. continuus. §. item qui insulam. ergo in expressa. Itez q2
distinguit vtrum apponatur pena vel nō: qd non videtur bn̄
dictum: q2 cum pena adiecta succedit loco interesse: idem de-
bet qd interesse seruari. vt. s. eo. l. ij. §. fi. sz vbi nō apponit pe-
na sed petitur interesse pōt ſm eum mora purgari. vt. s. vidi-
sti: ergo vbi idem apponit pena: nec ob. s. eo. l. stipulatio ista.
§. alteri. q2 ibi pena nō succedit loco interesse: sz loco contem-
ptus. quia adijcitur tali facto: qd nō cōsueuit ad interesse cō
mitti: vt ibi dixi ſm Dy. ⁊ Pe. non ob. l. traiecticie. §. de illo.
q2 ibi loquitur de tali accessorio: qd pōt peti cum debito prin
cipali: ergo ⁊c. vt. l. qui rome. in prin. j. e. al's secus. vt. l. apud
celsum. §. labeo. Item nō ob. l. magnā. quia illa purgationez
non ꝓhibet si bene consideretur. vt. j. dicā. Item in eo ꝙ ipse
Dy. distinguit iudicia a cōtractibus nō videtur bene dictū:
quia iudicio quasi contrahitur. vt. s. de pecu. l. iij. §. idem scri
bit: ⁊ sic idem iuris debet esse in iudicio ⁊ contractibus. vt. s.
si quis caut. l. ij. ad leg. rhod. de iactu. l. fi. §. idem iuris. Item
quartum membrū si mulier procedere nō potest: quia quan-
doqz etiam post litem cōtestatam mora purgatur. vt. j. iudica
tum solui. l. iij. §. fina. quinimmo etiā post sententiam. vt. s. de
doli excep. l. si fideiussor. ⁊ ideo ipse Jaco. distinguit: aut non
oritur noua obligatio ꝓpter moram: ⁊ tunc quādocunqz mo
ra purgatur: quia omnia iudicia sunt absolutoria. vt insti. de
perpe. ⁊ tēpo. act. §. fina. Aut oritur noua obligatio propter
moram: ⁊ tunc aut ex lege ⁊ tribus concurrentibus purgat:
vt dicta. l. si insulam. Aut ex partium conuentione: ⁊ tunc in
contractibus non purgatur. vt. s. titu. ꝓxi. l. traiecticie. §. de
illo. in iudic. ⁊ arbitrijs. sic vt. d. l. si cum dies. §. fi. ⁊. l. seq. Ra
tio diuersitatis inter legem ⁊ partium cōuentionem est: quia
mitius agitur cum lege ꝙ̄ cum homine: vt. s. de arb. l. celsus.
Hec distinctio impugnatur p Pe. quia vbi obligatio noua
est mora oritur etiam post sentētiam mora purgatur. vt dicta
l. si fideiussor. s. de doli exceptio. Secūdo q2 facit differentiaz
inter iudicia ⁊ contractus cōtra. l. iij. §. idem scribit. s. de pe-
cu. Tertio q2 ratio est falsa: nam mitius agitur cū homine nō
ministro legis ꝙ̄ cum lege. vt. s. de iure patrona. l. si libertus.
lz duri⁹ cū hoīe ministro legis. vt. d. l. celsus. quare ipse Pe.
sic distinguit. Aut ex mora noua obligatio nō succedit: ⁊ tūc
qn̄cūqz mora purgat. vt. s. dixi. aut noua obligatio succedit ⁊
tūc aut culpa ꝓmissoris: ⁊ tūc qn̄cūqz mora purgat. vt. d. l. si-
deiussor. de doli excep. Aut ex mora: ⁊ tūc aut illud in q̊ succe
dit obligatio peti pōt: cū p̄ncipali debito. vbi gr̄a. Fenerauit
aliqs pecuniā: stipulat q̊libet mēse. x. noīe vsurarū: si debitor
est in mora nō pōt eā purgare: vt. d. l. traiecticie. §. de illo. Ra
tio quia creditor non cogitur sortez recipere sine vsuris. vt. j.
eo. l. qui rome. in principio. ⁊ de vsuris. l. tutor. §. lucius. Aut
non potest peti illud cum debito p̄ncipali: vt interesse vel pe
na loco eius succedēs. vt. s. de doli excep. l. apud celsuz. §. la-
beo. ⁊ tunc tribus concurrentibus. vt. l. si insulam. et. l. si ita
quis. §. seia. ⁊ in iudicijs. vt. l. ⁊ si post tres. ⁊. C. de fideiussori-
bus. l. sancimus. ⁊ dicta. l. qui ratione. §. flauius. Fallit in di
cta. l. celsus. de arbitris. Ratio: quia mitius agitur cum lege
ꝙ̄ cum ministro. ¶ Item in alio. j. iudicatum solui. l. iij. §. fi-
nali. ⁊ est ibi ratio: quia citius ibi committitur vt ꝓpter con-
tumaciam solam: ergo durius purgetur: quia qui in vno gra
uatur ⁊c. vt. l. eum. s. de iureiurando: vel quia ibi: propter
moram particularē cōmittatur ad interesse totale: cum in cō
tractibus committatur solum ad particulare. vt. s. eodem. l.
stipulationes non diuiduntur. §. celsus. Ratio differentie in
ter culpam ⁊ moram est: quia mora causatur a dolo que pre-
ponderat culpe. vt. s. ad legem aquil. l. item si obstiterit. ⁊ fa-
cit qd nota. s. ad le. rho. de iac. l. fi. §. idē iuris. Hec distinctio
Pe. in vno vr̄ posse redargui: videlz in eo qd dicit vbi noua
obligatio succedit ꝓpt culpā: qd pōt mora purgari. nā h̄ vr̄
falsum

falsum.vt.s.eodē.l.cū filius.§.in hac vbi not. ꝙ heredi datur restitutio ergo de iure cōi non potest mora purgari al's restitutio cessaret.vt di.l.in cause.s.de mino.ipse Pe.videt idem sequi in.l.hec conditio.s.de condi.ꝛ demon. ¶ Quare sic distingue ꝛ latius aut obligatio est cōmissa : quia factum est qđ fieri non debuit.ꝛ tunc nō potest mora purgari in cōtractib⁹. vt in.§.in hac nec in delictis vt.j.de furt.l.qui ea mente.fallit in.l.hoc edicto.s.de publicanis.ꝛ est ratio q2 ibi ad merā penam hic ad interesse ꝛ sic ibi de lucro hic de dāno certat actor vt ibi per Dy.not.vel quia mitius agit illo edicto.vt eo.titu. l.j.§.dixerit aliquis vl' q2 nulla actio est arbitraria ſm Guil. de acunio ꝙ est falsum vt ibi not. de institu.et act.§.preterea. aut quia nō est factum ꝙ fieri debuit ꝛ tunc aut non succedit noua obligatio propter moram ꝛ semꝑ purgat aut noua obligatio succedit et tūc aut natura obligationis purgationē inducit.ꝛ tunc etiam post sniam mora purgatur.vt dicta.l.fideiussor.de doli exce. Nam ibi fideiussor ꝓmisit si res euincatur emptori.licet emptor sit condēnatus si fideiussor offert sibi rē cum tolli interesse res emptori nō euincitur cum effectu. ꝛ sic fideiussor ad penam scđm naturā obligatiōis nō debet teneri aut natura obligationis hoc nō inducit.ꝛ tūc aut vtrūqꝫ peti pōt ꝛ non purgatur. vt.l.traiectitie.§.de illo quia ratio tunc estimatio in qua succedit obligatio ꝑpter moram excedere videtur estimationē rei in obligatione deducte ꝛ sic more purgatio debet impediri per.l.si insula.ꝛ per.§.seia.et.s.p Dy.not. aut vnū tantū.ꝛ tunc aut pena est maior ꝙ̄ debitū principale et mora nō purgatur sicut nec interesse.ar.dicte.l.si insulam. et dicto.§.seia.equiparando penam ꝛ interesse.vt.s.probaui. aut minor vel equalis.ꝛ tunc aut nō succedit in locū interesse sed loco cōtemptus partis ꝛ nō purgat.vt in.§.alteri.vt.s.e. l.stipulatio.sicut nec qñ succedit in locum contēptus arbitri. l.si quis rem.aut succedit loco interesse. ꝛ tunc cum interesse purgatur ergo ꝛ pena que loco eius succedit.ar.j.si quis testō liber esse iussus fuerit.l.j.§.hec actio. vt.s.dixi nec obst.l.magnam.C.de ꝯtrahē.stipu.quia licet dicat per interpellationē diei siue hoīs interpellatione penā committi nō tamē ꝓhibet moram purgari purgabit ergo trib⁹ cōcurrentib⁹ vt predixi. Primū ꝙ lis nō sit cōtestata.scđm qđ ius actoris nō sit factū deterius ꝑpter moram.tertiū qđ mora purget infra modicū tēpus arbitrio iudicis statuendum.vt hec ꝓbant dicta.l.et si post tres.dicta.l.si ꝛ dicto.§.seia.fallit hoc in duob⁹ casibus. Primo in dicta.l.celsus.s.de arbitris.Secūdo in dicta.l.ij. §.fin.j.iudica.sol.ꝛ que sit ratio.s.dixi.si queras que sit ratio differētie inter factū ꝛ nō factū.Respon.q2 grauius est facere ꝙ̄ nō facere.vt.s.eo.l.si seruū.§.sequit.sol.ma.l.si cōstante.§. si maritus.de impensis in res dotales fac.l.ꝛ in totum.de act. empti.l.iulia.in princi.et.l.si steriles.§.cū per venditorē.et ibi not.ꝛ si queras que est ratio ꝙ ante lit.cōtest.mora purgatur postea nō.Respon.q2 post lit.cōtest.maior cōtumacia.in aut. de litigi.§.si vero initium.ꝛ crescente contumacia crescere dꝫ pena.vt.j.de interdi.ꝛ releg.l.relegati. ¶ Sed oppo.contra predicta.ꝛ videt ꝙ nō debeat fieri distinctio vtrū pena succedat loco contēptus vel interesse sic em̄ actor potēs penā adiectam facto q2 sua fieri interesset cogeretur probare interesse cōtra.l.vlt.j.de preto.stipu.ꝛ institut.de verb.obli.§.penult. Respon.interesse cogitur ꝓbare per.l.ij.§.fi.s.co.sed eo ꝓbato etiam si modicū sit penā etiā si excedat interesse nō autē cogitur ostēdere interesse suū esse tantū quātum est pena immo in totū pena petet ꝛ si interesse excedat. vt ibi ſm Dy.et Pe. Guil.de acu.aliter distinguit circa hāc materiā.in.l.et si post tres.que distinctio in multis potest redargui.ꝛ iō non meruit recitari ſm Pet.ꝛ de ista materia ꝛ qōne sequēti.satis dixi in di.l.si insulam. que potuissem abbreuiare hic vel ibi nisi volens deferre autoritati repententiū hanc ꝛ illam ꝛ eoꝝ ordinē nō mutare. ¶ Nono ꝛ vltimo quero nūquid per penalem stipulationē cōmissam nouet prima ꝛ in ista questione variauerunt antiqui ꝛ moderni glo. dicunt em̄ ꝙ pōt agi ex vtraqꝫ et si actum est vna potest agi alia ad id qđ plus est. vt di.l.ꝑdia. de acti.empti.ꝛ pro socio.l.si quis a socio.ꝛ.l.duo alibi. videt dicere ꝙ olim fiebat nouatio hodie nō.vt.s.de pactis.l.rescriptum.§.si pacto.vbi de hoc dixi.ꝛ.s.titu.proxi.l.obligationū fere.§.fina.Jaco.de ra.sic dicit aut stipulatio penalis que sequitur conuentionem principalem tantum continet quātum cōuentio principalis.ꝛ tunc eam nouat vt hac.l.in fi.ꝛ.s.titu. proxi.l.obligationū substantia.aut continet minus ꝛ tunc nō nouat principalis.vt.s.eo.l.qui vsufru.Pe.hanc distinctionem non approbat per preallega.l.duo.s.pro socio.vbi dicit ꝙ per penalem stipulationē non nouatur principalis nisi in penali repetantur que in principali dicta fuerunt. vnde ipse sic distinguit:aut precedit conuentio liberatoria:aut obligatoria.Primo casu nō nouatur prima per penalem nisi expresse agatur.vt.s.de pactis.l.si vnus.§.pactus.et.l.rescriptum.§. si pacto.Secūdo casu:aut stipulatio penalis minus continet ꝙ̄ principalis omni consideratione.ꝛ tunc nouatur quia non est verisimile ꝙ quis velit a maiori recedere ꝑpter minus. vt dicta.l.qui vsumfructū.ꝙ falsum videtur vt in contrarijs.s. dixi.et.j.dicam cum vero stipulatio penalis tantum continet quātum principalis.tunc refert aut ambe conuentiones sunt concepte super eadem re.Verbi gratia.promittis domum ex venditione.ꝛ si nō dares promittis eandem domum nomine pene in casu isto fit nouatio ipso iure.vt.j.de nouatio.l.j.s.eo. stipulationum.§.cōuentionales.ꝛ de transact.l.cū aquiliana aut sunt concepte super diuersis rebus.ꝛ tūc aut contractus est bonefidei ꝛ non fit nouatio.vt.l.predia.de actione empti.l. duo.s.pro socio.nec obst.l.si quis a socio. ¶ Quia illud nō vi exactionis cōtingit.vt.s.dixi.aut cōtractus precedēs est stricti iuris.ꝛ tunc aut ambe ꝯuentiones sunt concepte in diuersis personis.ꝛ tunc prima non nouatur per secūdam nisi expresse agatur.vt.j.de stipu.seruo.l.j.§.fin.quia cū sit dissimilitudo in duobus.s.in re.ꝛ in persona difficilius est transactio vt.j.de accepti.l.an inutilis.§.acceptam. aut cōcipiuntur in eadem persona.ꝛ tunc iure isto presumitur nouatio. vt hac.l. in fi. et.s.titu.proxi.l.obligationum fere.§.fina.hodie non.vt C.de nouatio.l.fin. nec ob.l.si pacto quo penam.C.de pactis. vt.s.dixi.ſm Pe.sed hec distinctio reprehēditur in duobus. Primo qđ vbi dicit ꝙ vbi penalis minus continet ꝙ̄ prima ꝙ non fit nouatio quod verū puto nisi stipulator elegit penā. vt.s.dixi.in solutione contrarij de quibus vsufru.s.eo.Itē in alio dicit hanc.l.esse correctam per.l.vlti.C.de nouatio.quod nō puto verum.vt statim dicā.Alij vt Fran.accur.et sequaces sic dicunt:aut pena apponitur iuxta contractum bonefidei ꝛ non fit nouatio.vt.l.predia.ꝛ.l.duo.aut iuxta contractū stricti iuris. et tunc aut conuentio est liberatoria.et tunc iure veteri tacite fiebat nouatio quia vna stipulatio per aliam de facili tollitur.vt.s.de pact.l.si vnus.§.pactus.scđm iura noua secus.vt dicta.l.finali.C.de nouatio.et Dyn.idem secutus est in.l.prouinciali.§.j.s.de operis noui nun.et.j.eodem.l.qui rome.§.flauius.Postea vero aliud dixit in hac.l.in fi.scilicet ꝙ prima ipso iure non transfunditur in secundam nisi ex secunda eligat agere stipulator potest enim agere ex qua vult nisi actum sit expresse ꝙ prima per secundam nouetur. et ita intelligit hāc.l.in fi.ꝛ.s.titu.proxi.l.obligationum fere.§.fin. Jaco.vo de are.facit distinctionem inter veram nouationem que est vnius obligationis in aliam transfusio atqꝫ translatio.j.de nouat.l.j.et.l.quotiens.et tunc tenet ꝙ non.C.de nouatio.l.fina.et.j.de preto.stipu.l.penult.et quasi nouationem que est vnius per aliam impedita petitio vel exactio. et tunc loquitur.l.ista.et.l.obligationum fere.§.fin.et ideo ibi dicitur quasi nouatio qđ diminutionem notat ꝛ differentiam a vera nouatione vel aliter ſm Guiller.de acunio. aut cōuentio secunda aliud continet ꝙ̄ prima.ꝛ tunc etiam iure veteri nō fiebat nouatio.vt.s.eodem.l.si seruum.§.fina.et.j.de nouatio.l. fundum cornelianum.aut idem ꝛ tunc aut minus.ꝛ tunc similiter tacita nouatio non contingit.vt dicta.l.qui vsumfructū. et.j.de nouatio.l.si pupillus.§.fina.aut tantum continet scđa quātum prima.et tunc non interuenit secunda persona etiam iure veteri non fiebat nouatio.vt.s.eodem.l.scire debemus.in principio.aut inuenerit noua ꝑsona:et tunc aut agitur et sint duo rei debendi et non fiebat nouatio. vt.j.de duobus reis.l. ij.aut non agitur ꝙ sint duo rei.et tunc iure veteri fiebat nouatio hodie secus.vt instit.quibus modis tollitur obligatio. §.preterea.ꝛ.C.de nouatio.l.finali.aut in secūda erat plus ꝙ̄ in prima.et tunc aut loquimur in stipulatione pretoria. ¶ Et tunc quia non interponitur ex mero consensu partium prima non tollitur per secūdam ipso iure sed ope exceptionis.argu. j.de preto.stipula.l.penul.aut loquimur in stipulatiōe cōuentionali.ꝛ tūc olim tacite fiebat nouatio hodie nō nisi expresse agatur.vt dicta.l.qui vsumfructum.s.eodē.et.l.fina.C.de nouatio. et instituт. quibus mo.tollitur obli.§.preterea. postea Pe.mutauit distinctionem et dixit aut interuenit noua persona et tacite fiebat nouatio. vt.j.§.preterea.aut non: et tunc aut secunda tantū continet ꝙ̄tū prima ꝛ non fiebat. vt.s.eo.l. qui bis.aut plus vel minus.ꝛ tunc aut in secūda obligatione non fiebat commemoratio prime: ꝛ non fiebat nouatio tacite: nisi ageretur expresse.vt.s.eo.l.qui vsumfructum.aut in scđa fiebat commemoratio prime:ꝛ tunc tacite olim fiebat nouatio hodie secus.vt dicto.§.preterea.ꝛ dicta.l.si.argumen. ad hoc s.de conditio.et demon.l.nam ad ea: aut tractamus de quasi

nouatione que est per vnius cõsecutionē alterius exclusio vt contingit in penalibus stipulationibꝰ. ⁊ tunc aut est actum ꝙ vtrūqꝫ debeatur ⁊ hoc cõstat ⁊ tunc nouatio nõ fit. vt hac. l. in fi. vt. ṡ. de transact. l. qui fidem. aut est actum ꝙ sola pena debeatur. ⁊ tūc fit nouatio ⁊ sola pena debeť. vt hac. l. ver. sed si ita. in fi. l. aut nihil est actum de nouando vel non nouando et tunc refert aut precedit ꝯtractus stricti iuris ⁊ tūc stipulator altero debet esse contentus. vt vel agat ad debitū principale ex prima: vel ad penā ex scđa. vt dicta. l. rescriptū. §. si pacto. ⁊ ṡ. de doli excepti. l. apud celsum. §. labeo. ⁊ isto casu si agit ad penam diciť fieri quasi nouatio. vt di. l. obligationū fere. §. fi. nec ob. ṡ. ad le. falci. l. j. §. itē si ita. ⁊ qñ dies le. ce. l. cū sine prefinitione. ⁊ l. si penū. vt. ṡ. respõdi aut precedit cõuentio bonefidei. ⁊ tunc similiter potest agere ex qua vult verūtamē si eligat agere ex scđa nõ fit quasi nouatio prime sed nihilominus põt agere ex prima quatenus plus ꝯtinet ꝙ scđa ꝙ̄ nõ posset si precessisset cõtractus stricti iuris. ⁊ in hoc differt cõuentio stricti iuris a bonefidei. vt. di. l. ꝓdia. ⁊ l. duo. ⁊ hoc teneo quia per hoc iurium correctio euitatur. ⁊ l. ad cõcordantiā reducūtur. vt predixi. Guil. de acu. aliter distinguit ꝙ non valet vnā muscam. vt in contrarijs. ṡ. dixi. vnde omitto alia multa dici possent sed hec sunt sub alia. vnde his cõtentus ex isto. Ray. aliquibꝰ additis. ⁊ de ista materia dixi. d. l. si insulam. ṡ. eo. ṡm An. Pisanū ⁊ Cy. satis not. ⁊ ego dixi dicta. l. vlt. C. de noua. Segno. etiā hāc. l. solēniter repetit si quis eam videre voluit. sed si quis vellet breuius cõprehendere substantiā huiꝰ. l. ṡm Ol. diuidet scđm diuisionē. Dy. deinde pone casum summarium in terminis. ⁊ expone litterā. vt. ṡ. postea opp. ad singulas partes. vt. ṡ. ¶ Itē opp. de le. si finita. ṡ. de dā. infec. ⁊ dic qđ ibi agebať ꝙ ꝓmissor in ꝑpetuū obligareť. vñ nõ fuit dies ꝑ errorē omissus. vt in v. ꝙ si ab initio. sꝫ illa interꝑtatio fit in fauorē ꝓmissoris nē fit ꝑpetuo obligatꝰ. ¶ Op. ꝙ ꝑncipiū sit ꝯtriū distinctiõi q̄ fit in v. itaqꝫ dic ꝙ licet hic ꝑcedat cõuētio tñ erat inutilis quo ad pariēdam actionem qꝛ actum erat qđ quacunqꝫ die sisteret. vnde perinde est ac si nulla precederet. ¶ Itē op. de optio. leg. l. ij. ⁊ quere rationē diuersitatis inter hominē legatum ⁊ fundum. ¶ Itē oppo. de. l. vbi autem non apparet. ṡ. eo. vbi videtur parificari stipulatio hoīs in genere ⁊ fundi sine ꝓpria demõstratione: sed dic qđ sunt paria quia vtrūqꝫ incertū: sed nõ sunt paria quo ad stipulatiõis inutilis reddende vitiū. quere an necessaria sit interpellatio. ¶ Item an eo casu quo incepit a ꝯuentiõe possit agi ad id qđ a cõuentione deuenit. ¶ Itē an possit mora purgari ⁊ an fiat nouatio prime stipulationis per penalem quid sit in obligatione in qualibet stipulatione de qua loquiť hec lex. ⁊ an ante trāsfusionē prime stipulationis in penalē possit peti qđ in ꝯuentiõe deuenit. ⁊ tene glo. que est in. l. j. §. itē si ita. ad le. falci. licet contrariū not. in. l. obligationū fere. §. fi. ṡ. tit. ꝓxi. Ol. ¶ In glo. prima circa fi. ibi pena statim cõmittiť. hoc est dicere qui promittit penā cõuentiõe precedente est obligatus ad id qđ in cõuētione deuenit. vbi vero stipulatio incipit a precedenti cõditione promissor nõ est obligatus ad id qđ in ꝯditione deuenit siue poniť. et facilius debet penā incurrere qui nõ facit id ad qđ est obligatus. Iac. ¶ In glo. in iudicio. ⁊ scđm hoc loquiť in stipulatiõe pretoria scđm sequentē in cõuentionali vel põt loqui generaliter de vtraqꝫ. ¶ In glos. opp. ergo ibi nõ valet stipulatio vt hic. ⁊ dic ꝙ agebatur ab vtroqꝫ vt sisteres certa die dies tamē certa nõ fuit ꝑ errorē expressa nec in ipsa stipu. nec ante. Dy. vñ nõ cõstabat ꝙ agereť de die certa ab vtroqꝫ tunc eñ bene habereť ꝓ expressa. vt in cõtrarijs. Ia. qꝛ ita cõuenerat inter nos ꝙ nisi sisteres ea die qua cõueniremꝰ caderes in penam. postea in stipulatiõe per errorē dies nõ fuit expressa: aliud dicūt qđ ille locū habēt in obligatiõe que cõtrahitur nõ de his que cõtrahitur verbis. ⁊ ꝑ eis. ṡ. eo. l. quicqd astringende. sed hoc nõ est verū. vt patet di. l. triticum. ⁊. j. de regu. iu. l. semꝑ. ¶ Itē dicunt qđ nõ habet locū in cõtractibꝰ innoīatis. vt. C. de cõdi. ob causam. l. si repetendi. ⁊ l. j. §. si parendi. ṡ. eo. ti. ⁊ qđ ibi not. sed stipulatio non põt cõtrahi inter tacentes. vt. d. l. quicquid. Ibi vel ibi. hanc Dyn. vel dic: aut error inomissiõis causa ⁊ habet locū. l. si finita. aut inomissio transferendi ⁊ ipsum corpus ꝙ transferť. ṡ. de acquir. l. cū in corpus. Old. vel solu. vt. ṡ. dixi. Ibi ab vtraqꝫ. vel verius ibi dixi. ⁊ hic est ratio qꝛ obligatio nõ fuit ita cõtracta vt agebať tisdatione iudicio hic de cautione sisti ⁊ alio loco ⁊ est ratio qꝛ qui ꝓmittit iudicio sisti videť promittere vsqꝫ ad fi. vt. j. de fideiusso. l. grece. §. ⁊ post litē. vnde iudex põt statuere diē vsqꝫ

ad quā sistere teneať cū alique cause tutius finianť ꝙ̄ alie. vel si hic loquať de cautione iudicio sisti. dic ꝙ illa loquiť in dubio. vnde nõ presumiť error. vt. d. §. et post litē hic autē cõstabat de scientia de errore. vel dic: ꝙ ibi loquitur de die vsqꝫ ad quā sistere debet hic de die qua. Ia. ratio primi dicti qꝛ hic loquitur de satisdatione conuētionali que formā recipit a contrahentibꝰ ibi de pretoria que formā recipit a pretore. vt. ṡ. eo. l. in cõuentionalibꝰ. Iaco. ⁊ de hoc dixi. ṡ. in solutiõe cõtrarij dicte. l. de die in oppositionibꝰ. In glo. nihil valet alia incipit nec hec valet ibi. §. gener. ⁊ dic: vt ibi no. Dy. ibi: nullo modo. et sic stipulatus est incertum de certis. ibi incertū de incertis. ⁊ sic nihil valet. Dy. quia incertum omnino. Ibi ꝙ in rerū. §. penul. ⁊ fi. glo. multū obscure soluit predictū contrariū de di. l. ij. de optio. leg. sed intendit hoc dicere homo habet certos fines a natura designatos. ⁊ ideo valet in eo legatū in genere. vt dicta. l. ij. de opti. leg. ⁊ ad hoc inducit. §. sacrā. vbi dicitur homo certa specie ita qđ inducit illum. §. ad probādum ꝙ homo habeat certos fines a natura designatos: sed fundus non habet certos fines a natura designatos: sed cõstituiť destinatione hoīs. ⁊ ideo nõ valet stipulatio fundi in genere nõ adiectis finibꝰ vel demõstratione. vt. ṡ. e. l. in prin. ⁊ l. illa. ⁊ di. l. ꝙ in rerū. §. penul. ibi locus. §. fi. So. vt ibi not. Dy. vel ṡm Ia. de bel. dic ꝙ licet fundus habeat suos fines. vt ibi non tamen per fines cognosciť fundus: sed ꝑ nomē. vt hic vel dic: ꝙ ꝑ fines perueniť ad terminos ⁊ ad quātitatē: sed ꝑ nomē ad fundum. vt hic et ibi vel dic: ꝙ licet fundus habet suos fines. vt ibi si nõ demõstrenť illi fines: vel nomē fundi nõ exꝑmať fundus est incertus. ⁊ ideo non valet stipulatio vt hic ⁊ quelibet solu. est bona. Iaco. de bel. ⁊ de hoc vide qđ not. ṡ. de lega. j. l. legato generaliter. Dy. In glo. nõ ergo palam ibi ad actionē parēdam ex prima stipulatione. Ol. in euentum diei cū nulla dies fuerit adiecta. Ol. Ibi vitiande stipulationē penalem in qua diei adiectio non erat necessaria. Dy. ⁊ hec gl. hoc intendit hic fuerunt due cõuentiones vna vt sisteres alia si nõ sisteres penam prestares omissio diei vitiat stipu. s. primā sed non scđam quia pena fuit promissa. vnde cum precedens ꝯuentio habeať ꝓ non facta penalis stipulatio tunc cõmittiť cū certū est eum sistere non posse sicut si nulla conuentio precessisset ⁊ scđm hoc nõ ob. j. ꝓxi. qꝛ hic stipulatio penalis videť incipere a precedenti cõditione. vt probat textus tu dic ꝙ tenet prima non obsta. j. proxi. quia qđ fuit hic actum vt promissor sisteret quādocūqꝫ velit. vnde poterat differre quātūcunqꝫ nolebat. vt. ṡ. eo. l. centesimis. ibi vero promissioni nõ erat adiecta hec dilatio. vnde de dando statim actū videť. Ia. ¶ Itē alia conditio ⁊ nulla precessit pactio. Iac. ibi pactio vestita. sed inutilis ṡm quosdam Iaco. ibi alij dicūt hec vera Dy. ⁊ Ia. immo videť falsa: qꝛ sicut tota stipulatio nõ põt cõmitti in arbitriū promissoris. vt. ṡ. e. l. stipulatio nõ valet ita nec eius pars. ar. ṡ. de rei ven. l. que de tota. sed dies est pars stipulatiõis ⁊ magna. vt. ṡ. de eden. l. j. §. diem. ergo ⁊c. B. In glo. vel morte intercedente. Dy. ibi erat intentanda. vel qꝛ causa erat ꝑ sniam determinata. vt nõ obstet. j. de fideiusso. l. grece. §. ⁊ post litē. Ray. ibi scđm quosdam et bene Dyn. sed si ponas hic primo casu ꝯditionē nihil est speciale in stipulatiõe iudicio sisti. Ibi neqꝫ idem. quidam habēt cancellata ista verba: sed nõ debēt esse cancellata. ⁊ est glo. plana sine subauditione. Ibi in solutione. qꝛ alterū tantū. Dy. ibi in obligatione. qꝛ vtrūqꝫ. vt. j. e. l. si duo. Dy. in glo. cõtradicens pegaso ibi ad exemplum noxalis circa quā duo tēpora reperiuntur in iure de vno habeť ṡ. de petit. heredita. l. itē veniunt. §. cū prediximus. de alio. ṡ. de noxa. l. ij. §. j. Ol. in eadē glo. in fi. vt nõ ante cõmittatur ꝙ̄ postꝙ̄ desijt dari vel fieri ꝙ in conditione apponiťur. Dy. in eadem glo. in fi. hec glo. licet obscure tangiť in stipulationibꝰ de quibꝰ loquitur hec lex quid sit in obligatione ⁊ quid in solutione. et ideo forma causam in modū questionis querēdo si stipulatio incipit a precedenti ꝯuentione. an vtrūqꝫ sit in obligatione vel alterū tantū. ⁊ primo videť ꝙ vtrūqꝫ qꝛ finis huiꝰ l. videť eā assimulare alternatiue: ⁊ in alternatiua vtrūqꝫ est in obligatione. vt. j. eo. l. si duo. ergo ⁊ hic in cõtrariū ꝙ alterū tantū. s. pena vt in noxali. vt. ṡ. de re iudica. l. miles. §. decē. de resciden. ven. l. ij. ⁊ de penu leg. l. j. ij. respõ. sed dic: aut stipulatio incepit a precedēti cõditione. ⁊ tunc sola pena est in obligatiõe post euentū cõditionis ante euentū cõditiõis nihil est in obligatione. vt. l. si penum. in fi. ⁊ l. cum sine prefinitione. ij. respon. ṡ. quando dies leg. ce. ⁊. ṡ. titu. ꝓxi. l. obligationū fere. §. fi. si autē incepit a pactione sola datio vel factū super quo precedit conuentio est in obligatione ⁊ in solutione ante morā sꝫ nõ in petitione sed post morā sola pena est in obligatione ⁊ petitione. vt. ṡ. de penu lega. l. j. ad legem falcidiā. l. j. §. si ita. ⁊ dicta. l.

dicta.l.cum ſine prefinitione.⁊.l.ſi penū qñ dies leg.ce.⁊ probaṫ aperte.ſ.eo.ti.l.obligationū fere.§.ſi.j.et.ij.reſpō.⁊ not.ſ.eo.ſtipulatio iſta.circa prin. in gl.que incipit in penali.eñ ⁊c. Sed cōtra predictā diſtinctionē videṫ.ſ.de pact.l.reſcriptū.§.ſi pacto.vbi eſt electio ſtipulatoris:ſʒ ibi pactū erat liberatorium.⁊ ideo nō vitiatur per ſtipulationē penalē ſequentem ſecus ſi obligatoriū.vt.l.obligationū fere.in ſi.¶ Item videṫ cōtra.ſ.pro ſocio.l.ſi qs a ſocio.cū.l.ſe.ſed nihil ad rem. qꝛ ibi nō dicit ꝙ poſſit agi acti.ꝓ ſocio ad id qđ deuenit in ſtipulatiōe penali.immo ſolum ad id qđ plus eſt ad intereſſe ꝙ̄ in ſtipulatione penali.ſed negari nō poteſt ibi nō eſſe nouatā acti.ꝓ ſocio.cum ibi dicat poſſe agi ꝓ ſocio ad illud qđ in ſtipulatiōe deuenit.ideo eſt qꝛ ibi penalis ſtipulatio nō fuit cōcepta ſub cōditione ſi intereſſe nō preſteṫ:ſed ſub ꝯditione ſi dolus vel culpa in ſocietate cōmittaṫ.¶ Itē ob.l.predia de actione empti.⁊ ad illā non pōt cōmode reſpōderi.⁊ ideo dicendū videt transfundi primā in ſcđam ſi eligat ſtipulator agere ex ſecūda potius ꝙ̄ ex prima.agere eñ poteſt ex qua vult.vt.l.predia.⁊ hoc ſi ſcđa nō fuit cōcepta aīo nouandi: qꝛ tūc ageretur in ſcđa tantū.⁊ ita debet intelligi.j.e.l.q rōne.§.flauius. Dy. In glo.que eſt vt ſtatim poſt morā.i.cum potuit dari.Dy.In glo.nec ſit datus mora interueniente.Ol.¶ In gloſ.nō ergo expectandum.queriṫ in iſta gloſ. de ſtipulatione in qua pena apponiṫ que incipit a precedenti cōditione.an pena cōmittaṫ ſtatim dare:vel facere potuit ⁊ non dedit;vel nō fecit ſine aliqua interpellatione ita ꝙ requiraṫ interpellatio ad cōſtituēdum eum in mora.circa hoc dic:ꝙ qñ cōuenitur ex ꝓprio facto.⁊ habet tacitā dilationē a lege ex natura rei.vt qꝛ ꝓmittis domum facere:vel romā ire.vbi ineſt tēpus tacite a lege quo poſſit ire vel facere.⁊ tunc videṫ ꝙ non ſit neceſſaria interpellatio:ſed expectetur donec commode facere poſſit: vel ire.⁊ ſi nō faciat vel vadat infra illud tēpus pena cōmittiṫ ſine alia interpellatione ſicut cōmittitur cū dies certus expreſſe adijcitur. vt.ſ.titu.pri.l.traiectitie. nam.l.equiparat illos duos caſus.ſi diē tacitam ⁊ expreſſam.vt.ſ.de ope.libe.l.quotiens. et ad hoc qđ ſine interpellatione cōſtituatur in mora qñ ineſt dies tacita a lege facit.C.de iure emphi.l.ij.qñ autē dies non ineſt tacita de natura rei tunc eſt neceſſaria interpellatio. vt ſ.de colla.bono.l.ſi quis filium.§.ſtipulatio.⁊ de vſu.l.mora alia ſi diceremus.non requiri interpellationē tota diſiunctio que ſit de mora vitiareṫ. ⁊ de hoc etiā ſtatim dicā ſm Dy.j.in suppletione huius gloſ.ꝙ quaſi eſt idem in effectu: ſed volui ponere verba ſua.¶ Item quero aliā queſtionē pone qđ ſtipulatus fui a te aliquid dari vel fieri ſub certa pena rato manente pacto non dediſti vel feciſti ſʒ fuiſti in mora.⁊ ita incidiſti in penā ſi primo egi ad penā ⁊ eam exegi non eſt dubiū qđ poſſim agere ꝯ te.vt des vel facias ſi fuit dictū rato manente pacto:ſed ſi egi ad id qđ dare vel facere ꝓmiſiſti nūqd poſſim agere ad penā.⁊ vṙ ꝙ nō.Nā primo agēdo ad rē videor renūciare pene.vt.ſ.de le.cō.l.poſt diē.tu dic ꝯ.vt.ſ.de eo ꝙ certo loco.l.cētū capue.¶ Itē quero ſi ꝓmiſiſti mihi aliqd dare vł facere:⁊ ſi nō dares vel faceres ꝓmiſiſti penā.an āteꝙ̄ ꝯſtituaris ī mora ⁊ anteꝙ̄ in penā incidas poſſim agere ꝙ des:vel facias qđ cōueniſti.Et primo vṙ ꝙ ſic:qꝛ ad illud agere poſſum ꝙ eſt in vera ⁊ ciuili obligatione.vt dixi.ſ.in glo.cōtradicēs. et facit ad hoc.ſ.tit.j.l.obligationū fere.§.ſi.⁊ qđ ibi not.⁊ ar. quaſi expreſſum.j.eo.l.qui rome.§.flauius.tu vero dic ꝙ hoc bene verū eſt tamē ad illud agere poſſum ſemꝑ.nam nō ſemꝑ agiṫ ad id qđ venit in purā obligationē ſi in modū ꝯditōis pena poſtea adijciaṫ.vt.ſ.de penu le.l.j.ij.rñ.Dy.et ita videtur ſentire glo.ſ.ad le.falci.l.j.§.itē ſi ita ꝗ verior.⁊ ad.§.flauius. dic ꝙ eſt fauor libertatis. vt not.di.l.obligationū fere.in fine. ¶ In eadē glo. ibi de mora diximus hec vera argu.dicte.l.ſi penum.non ob.hec littera:qꝛ qđ dicit cōmittiṫ ſi non dedit cū dare potuit.nō ideo dicit qꝛ tunc ſtatim cōmittatur pena: ſed ideo qꝛ ante cōmitti nō poteſt.⁊ hoc innuit textus ⁊ nota.glo. in.l.⁊ poſt tres.ſ.ſi quis cau. Jaco.ibi ſcđa ſtipulatio.ſ.penalis.cōtrariū huius no.ſ.ſi quis caut.l.⁊ ſi poſt tres. ſed dicas quattuor eſſe caſus:qꝛ aut obligatio habet diē ex poteſtate legis.⁊ tunc nō requiritur interpellatio ad hoc vt quis conſtituatur in mora.vt.C.de iure emphi.l.ij.idem in dote reddenda ſub certa pena.ſo.ma.nā dos tacite habet infixum diem.ſ. annua bima trima die olim ⁊ hodie annuū ⁊ ſine aliqua interpellatione mora et pena committitur. vt.C.de rei vxo.actio.l. vnica.§.exacto.aut voluntate partiū apponitur dies. et tunc idem qđ in ſuperiori ꝙ nō requiratur interpellatio.vt.ſ.titu. ꝓxi.l.traiectitie.et.C.de cōtrahē.⁊ cō.ſtip.l.magnā.aut habet diē de natura rei ⁊ ſiṫr interpellatio nō eſt neceſſaria. vt.ſ.de penu.leg.l.j.ibi dum dicit niſi forte aliud tp̄s vel mēte vel verbis teſtator preſtituit: de quo eſt exemplum.ſ.qñ dies le.ce.l. nec ſemel.§.j.aut nō diem a lege tacite nec expreſſe a cōtrahētibus.⁊ tunc neceſſaria eſt interpellatio.vt.d.l.ſi quis filiū.§. ſtipulatio.⁊ hoc caſu poſſit loqui dicta gl.ꝗ eſt ī lege.et ſi poſt tres ſicut etiā neceſſaria ē ad trāſferēdum rei interitū vt.ſ.de leg.j.l.titie textores.in ſi.⁊.ſ.eo.l.ſi ex legati cauſa.⁊ ſi certum peta.l.qđ te.Dy.ibi.⁊.j.e.l.ſi pupillus illa loquiṫ vbi pupillus interpellatus fuit vt ſic illa interpellatio cōmittat ſtipulationē cōtra fideiuſſorē etiā extra iudicū.idem dicit Jaco.de ra.l.pri.allegata.vt etiā interpellatio extra iudiciū facta cōmittat ſtipulationē penalem que nudo pacto ſubiecta fuit ad idem adducit.j.de fideiuſſo.l.fideiuſſor.§.ſi.Ja.de ra.Ibi de acti.empt.l.j.in ſi.cōtra hoc eſt.l.ſi penū.ſ.qñ dies leg.ce.vbi requiriṫ interpellatio:ſed ibi nō debeat ex ſua ꝓmiſſione: ſed ex diſpoſitione defuncti qua poteſt probabiliter ignorare:ſed ſuā non.Itē cōtra hoc.ſ.de col.bo.l.ſi qs filiū.§.ſtipulatio.ſʒ ibi nō erat penalis īmo ſimplex. Itē ꝯ hoc qđ no.in.l.⁊ ſi poſt tres.ſ.ſi qs cau.ſʒ ibi nō dicit gl.ꝙ ſit neceſſaria interpellatio ſʒ ꝙ ſit in mora.⁊ intelligat ſe debere ī mora autē ē cū dare vł facere potuit:⁊ nō fecit etiā ſine interpellatione. vt hac gl.dr: ſed circa hoc dici poſſet qđ vbi ineſt dies certa a lege nō ſit neceſſaria interpellatio:ad hoc vt pena cōmittatur.vt.C.de iur. emphi.l.ij.Idem ſi certa exprimaṫ a contrahētibꝫ. vt.ſ.titu. ꝓxi.l.traiectitie.et.C.de cōtrahen.ſtipul.l.magna.⁊ de lege cōmiſſione.l.ſi fundus.§.eleganter. Idem credo ſi dies ineſt ex natura rei in obligatione deducte.vt.ſ.de penu le.l.j.§.j.Ibi niſi forte aliud tp̄s ⁊c. Sed vbi nulla eſt dies expreſſe vel tacite requiritur interpellatio ad pene cōmiſſionē. vt dicta .l.ſi quis filium.§.ſtipulatio.ſicut neceſſaria eſt ad transferēdum interitum.vt.ſ.de leg.j.l.titie textores. ⁊.ſ.eo.l.ſi ex legati cā. et ſi cer.peta.l.qđ te.Dyn.hec additio in effectu.idem eſt cum proxi.ſ.ſed tamē ita eſt in ſcriptis. Dy.¶ In glo.pendet eñ conditio ibi.x.tibi lego.⁊ ſic negatiua cōcepta ſicut ⁊ hic erat. Old.ibi.l.mutiane.ſed illa habet locū ſolū in vltimis volūtatibꝫ nō in ꝯctibꝫ rō eſt:qꝛ nō eſt ita periculoſa dilatio in ꝯctibꝫ ſicut in vltimis volūtatibꝫ.vt.C.de cadu.tol.l.vnica.§.ſin aūt ſub cōditione.⁊ inſtituṫ.de verb.obl.§.ex cōditionali.Jaco.⁊ facit.ſ.de ma.teſta.l.ſtichus.j.⁊ cōia predio.l.recept.vbi diciṫ voluntates nō debere eſſe in pendenti.In eadem gl.ibi verū puto.immo idem eſſet in oībus conditionibꝫ que reſpicerent factū heredis nō legatarij.vt ꝙ Sabinꝫ dixit de penu exēpli grā dictū ſit.vt.ſ.de dā.infec.l.dāni infecti ſtipulatio ꝑtinet. nam ⁊ alˀs aliter accipiṫ conditio in ꝯctu ⁊ aliter in vltima voluntate.vt.ſ.de condi.⁊ demon.l.hec cōditio.⁊ cōia predio.l. recept.Immo ſpeciale eſt in penu ꝓpter rationes que hic ponuntur ratio ꝗ ſequi nō eſt bona qꝛ quo ad hoc qđ hic dicitur non refert vtrū legatū incipiat a precedenti diſpoſitione.an a precedenti cōditione ꝗ in facto heredis cōſiſtat:ſʒ bene refert quo ad hoc vt ſciatur vnū legatū vel plura.vt.ſ.qñ dies leg. ce.l.ſi penū.Ja.⁊ ratio eſt quā predixi qꝛ in vltimis voluntatibus magis eſt periculoſa.⁊ hec opi.approbatur in gloſ.in.l. et ſi poſt tres.per.l.j.§.item ſi ita.ad leg.falci.Ray.⁊ ſi hoc eſt verum.idem eſt in alia re legata qꝛ eadem eſt ratio.vt.ſ.eo.l.a titio.ſed quidam dicūt qđ in penu eſt ſpeciale nō fauore vltime voluntatis ſi fauore alimentorū. Sed primū verius. vt in l.ſi penū.vbi loquitur in fundo.Ol.In glo.apparet ex predictis ibi.l.nuda.⁊ etiā facta extra iudiciū.vt hic ſic et alˀs.ſ.qñ dies le.ce.l.ſi penū.⁊ ſiet lit.cōteſt.ſuꝑ pena nō ſuꝑ principali. vt.ſ.ad le.falc.l.j.§.itē ſi ita.⁊ eſt caſus in.l.ſi pacto quo penā C.de pact.licet ꝯrium not.d.l.nuda.⁊.ſ.titu.j.l.obligationum fere.§.ſi.nec grauaṫ debitor:qꝛ pōt euitare penā ſoluēdo ante lit.cōteſta.ꝙ in cōuentione deuenit.vt di.l.ſi penū. Ja. ſʒ hoc non placet quibuſdam:qꝛ cū nulla ſit petitio de eo ꝙ ex nuda conuentione debetur non poteſt fieri interpellatio extra iudicium.vt colligitur ex notatis in.l.mora.de vſuris.Ibi cum fideiuſſore facta.videtur ar.ſ.titu.proxi.l.j.§.verbis. ⁊ ad vel. aliquādo ibi.¶ Itē oppo.ſ.eo.ſi titius.melius ſolue iſtud cōtrariū.vt ibi in ſecūda ſolutione. vel pone caſum vt ibi poſui ſm Jaco.et non obſtabit. Ibi:vel negatio vera.ꝓbatur.ſ.eo. l.inter ſtipulantem.§.ſacram.ver.nec reuocaṫ.Dy. Ibi:quia peieraui.ſi iuro me deieraturū vtrū verū vel falſum iuraueri. quare ſi dicas iuraui verū falſum eſt quia iuraui periuriū qđ eſt alienū a veritate ſi dicas iuraui falſum hoc verū nō eſt:qꝛ iuraui qđ deierarē.⁊ bene ſeruaui iuramētū: qꝛ deieraui. Ja. ibi:dico falſum quaſi dicat dicit verū.⁊ ipſe dicit ſe dicere falſum:ergo falſum eſt.In eadē glo. ibi ſolu.ibi ſpeciale forte fauore libertatis. vt ſic idē in terminis nō autē ſit fauor vltime volūtatis.⁊ ſcđm dicas ꝙ argu.hec gl.de vltima volūtate ad ꝯctus ꝙ ar.qñ ꝓcedat ſcripſit Dy.ſ.de lega.j.l.ſeruū filij.§.

eum qui. qđ autem sic debeat intelligi ista. l. probat ex casibus exceptatis in. l. ꝛ si. post tres. ¶ In glo. presumit: ergo ibi nõ ꝓbatur cõtra. ꝛ hoc apparet ex ipsis verbis stipulatiõis. In eadem glo. in fi. innuit expresse ista glo. ꝙ hodie cū fiat nouatio possit agi ꝛ ad rem ꝛ ad penam etiã si expresse non agat̃ ꝙ vtrũqꝫ debeat̃: sed tamẽ hoc nõ credo hoc casu etiã hodie. nã dico ꝙ vbicũqꝫ ꝓma ꝛ scđa stipulatio cõtrahit̃ simplex habet locũ ius nouum: sed vbi concipitur prima pure ꝛ scđa sub conditione ꝛ in penã defectus. prime vt in casu huius. l. cõmissa scđa non cogitur promissor prestare ꝙ in primã deuenit. ar. ś. de lega. j. l. si qñ. §. heres. ꝛ sic videt̃ in penu lagata. ś. titu. j. l. obligationũ fere. §. fi. vbi de hoc ꝛ de penu le. l. j. istã hoc casu videt̃ agi inter cõtrahẽtes ꝙ sit in electione ꝓmissoris ꝓstare rem vel penã. ar. predictarũ legũ. ꝛ. ś. qñ dies le. ce. l. si penũ. ꝛ l. cũ sine prefinitione. Dy. sed Jaco. de are. dicit ꝙ hodie iure C. in casu huius. l. vtrũqꝫ debet̃: sed nõ vtrũqꝫ petit̃: sed actor altero debet esse cõtentus. vt. ś. de pact. l. rescriptũ. §. si pacto et de doli except. l. apud celsum. §. labeo. ꝛ. ś. eo. l. qui his. vel dic hic nõ fieri verã nouationem: sed quasi nouationem. nam vera nouatio est prime obligationis in scđam transfusio. vt. j. de nouati. l. j. ꝛ hoc cõtingit cõmissiõe scđe. vt. eo. ti. l. quoties. quasi nouatio est vnius consecutionis ab alterius exactione exclusio. ꝛ ita cõtingit in penalib⁹ stipulationib⁹. vt. ś. de doli except. l. apud celsum. §. labeo. nõ autẽ cõmissione pene trãsfunditur principalis in penalẽ cũ iam perempta esset prima et ex ea agi nõ posset ꝙ est falsum. vt. ś. ꝓ socio. l. duo. ꝛ. l. si qs a socio. ꝛ de actio. empt. l. predia. ꝛ ideo dic: aut fuit actum vt vtrũqꝫ debeatur. ꝛ tũc cõstat nouationẽ nõ fieri vt ibi: aut nõ fuit actũ: sed pena simpliciter est ꝓmissa. ꝛ tunc aut est ꝯtus stricti iuris: ꝛ actor debet esse altero contentus. vt hic ꝛ di. §. labeo. ꝛ di. §. si pacto. ꝛ tũc dicit̃ fieri quasi nouatio si actor eligat penã. vt. d. l. obligationũ fere. in fi. aut cõtractui bonefidei subdito est penalis stipulatio. ꝛ tunc obtinui. ś. pro socio. l. si quis a socio. ꝛ dicta. l. predia videlicet vt agere possit in eo qđ plus est in vna ꝙ̃ in altera. ꝛ ideo hoc nõ puto ꝓ iura. C. immutatũ. vt. j. de so. l. id qđ pene noĩe. vbi de hoc not. ꝛ ꝓbat̃ hec distinctio. ś. ꝓ socio. l. duo. Jaco. sed an exacta forte possit pena peti si dictũ sit ꝙ possit peti. rato manente pacto. ś. dixi. ꝛ not. per Dy. j. eo. l. qui rome. §. flauius. In glo. vt sola ibi adiũgit̃ qm̃ ꝛc. ꝛ sic hoc referas ad dictũ sabini ꝛ scđm hanc scđam dic qm̃ voluntas fuisse probat̃. i. approbat̃ iuris presumptiõe cũ homo soluat̃ deductus in cõuentionẽ dandi soluat̃ sine mora scꝫ cũ potuerit. aut si tũc nõ soluat̃ pecunia pene noĩe ꝓmissa petatur. Jaco. in glo. qm̃ solutione est ꝛ in obligatione ciuili: ꝛ naturali: sꝫ nõ in petitione ꝛ no. ar. ś. de penu le. l. j. ꝗ. rñ.

Vide hic plene Joã. de imo.

DEcem. Liberatio presupponit obligationẽ hoc primo. scđo dicit: ꝙ quilibet in subsidium cõueniri nõ ante cõuenit̃ ꝙ̃ primus sit excussus. ꝛ primo dicit an teneat ꝓmissio meuij. secũdo dicit quis sit effectus obligatiõis ipsi⁹. Dy. ibi: meuius scđs ꝓmissor. Dy. ibi: eiusdem obligationis. q: tunc tenerent̃ ambo eodem tp̃e. ꝛ insolidum. vt. j. de duob⁹ reis. l. ij. ꝛ petẽdo ab vno alter liberaret̃. vt ibi patet Dy. ibi igit̃. s. q: sub cõditione est obligatus nõ pure. Dy. Item collige ex hac. l. ibi nisi iudicatũ ꝛc. ꝙ dictio nisi ponit. vnde videt̃ obst. l. titia. §. fi. ś. de manumisso test. Sol. Dy. dicit extra de reg. iu. ca. peccatũ. li. vj. aut dictũ nisi precedit oratio negatiua aut sequit̃ ꝛ dicto nisi precedit. Primo casu ponit vt hac. l. et. ś. de ferijs. l. si feriatis. ꝛ. C. de transac. l. j. Scđo casu nõ vt in cõtrarijs. sꝫ ꝯtra istã so. facit. l. ij. j. de accep. ꝛ iđ dic ꝓm Pe. ꝙ dictio nisi ponit qđ negat̃: ꝛ si negat̃ act⁹ dictio nisi ipm̃ ponit. si negat̃ potẽtia nisi ponit potentiã. ꝛ ita erat in di. §. fi. in. l. titia onesifore. nisi rõnes reddideris liber ne esto. i. liber esse nõ possis rationib⁹ redditis liber nõ erit: sed esse poterit. ¶ Itẽ op. ꝙ dictio nisi non ponit. j. de regu. iur. l. quo tutela. in prin. Solu. aut ponit̃ iuxta orationẽ negatiuã. ꝛ tunc ponit vt hic aut iuxta affirmatiuã. ꝛ tunc priuat ꝛ negat vt ibi. ¶ Ulterius oppo. cõtra. l. ꝛ cõtra scđm membrũ huius distinctiõis de. l. nemo ex his. j. de regu. iur. Solu. dic: ꝙ ibi nõ erat ꝓprie negatiua que ꝓcedat immo magis habebat naturã affirmatiue. ꝛ ideo dictio nisi q sequit̃ nõ ponit: sed remouet. ¶ Itẽ opp. ꝙ dictio nisi nõ ponat vbi equipollet si nõ. vt. ś. de senato. l. femine. ꝛ. C. si manci. ita fuerit alienatũ ne prostituat̃. l. ij. sed de natura nisi non est ponere: sed destruere accedat qđ nota. ś. de probat. l. in exceptionib⁹. So. per se sumpta includit negationẽ. ꝛ ita loquant̃ cõtraria sed cũ oratione adiuncta. interdum precedens ponit interdum destruit pro quoꝝ declaratione. dic ꝓm Pe. si queratur an dicto nisi vel preter ponat: vel nõ aut apponit̃ iuxta orationem negatiuã aut affirmatiuam. Primo casu ponit vt

hac. l. cum suis si. Scđo casu: aut refertur ad verbũ ꝙ cõtinebatur sub generali ꝓpositione: ꝛ tũc excepit. vt. ś. de penu le. l. nam ꝙ aliquid. §. fi. aut nõ continet̃. ꝛ tunc aut ꝓfertur a lege: aut ab hoĩe. Primo casu ponit. vt. ś. de pigno. acti. l. j. ꝛ de ꝓcura. l. sed ꝛ hec. §. preter. Secũdo casu non ponit quare cõtra stipulatorem est facienda interpretatio. vt. ś. eo. stipulatio ista. §. in stipulationibus. ¶ Sed cõtra vltima verba oppo. ꝛ videtur ꝙ si ꝓferatur ab hoĩe in casu quo refert̃ ad membrũ ꝙ non cõtinetur sub precedentib⁹ habeat ponere. vt. ś. de an. lega. l. seio. §. vxoris. si velis fugere hanc oppositionẽ posses dicere. aut loquimur in vltima voluntate: ꝛ tũc includat ꝛ sit ratio per. l. in testamẽtis. j. de regu. iur. aut in cõtractib⁹ ꝛ tũc nõ includit. ꝛ in hoc etiã videt̃ cõsonare Pe. ex quo dicit: ꝙ cõtra stipulatorem est facienda interpretatio. ¶ Sed contra verba Pe. adhuc opp. ꝛ videt̃ ꝙ in cõtractib⁹ sit idem. ꝛ not. glo. dicta. l. j. de pigno. actione. Solu. dico Pe male dicere. ꝛ gl. bene per talem rationẽ qñ dictio nisi refertur ad verbũ qđ non cõtinetur sub precedentib⁹ nõ põt excipere q: de natura exceptionis est ꝙ sit de verbis regule qđ esse põt ꝙ nõ continetur sub ea. vt. j. de reg. iur. l. j. cũ ergo excipere non potest vt verba aliquid operent̃. vt. l. si quãdo. de lega. j. dicã ponere. et ideo tu dic latius ꝙ̃ Pet. si querit̃ an dictio nisi ponit actũ si negatur potentia ponit potentiã. et idem in dictione preter ꝓ hoc. ś. de ma. testa. l. titia. §. fi. C. de sacrosan. eccle. l. placet. de transactionib⁹. l. actione. vbi de hoc satis dixi. et. ś. de ferijs. l. si feriatis. ꝛ hac. l. aut ponit̃ iuxta orationẽ affirmatiuã. et tũc aut refert̃ ad verbũ qđ nõ continetur sub precedẽtib⁹: aut qđ cõtinetur. Primo casu dictio nisi ponit siue exprimat̃ a lege. vt. l. j. ś. de pigno. act. ꝛ de ꝓcu. l. sed ꝛ hoc. §. preter siue ab homine in vltima voluntate. vt. l. seie. §. vxori. de annuis le. siue in cõtractib⁹. vt not. d. l. ś. de pigno. acti. ꝛ per rationẽ quã. ś. dixi. Scđo casu: aut illud ad qđ refert̃ continet̃ sub precedentibus tanꝙ̃ species: aut tanꝙ̃ indiuiduũ. Primo casu nõ ponit: sed excipit. vt. j. de reg. iur. l. quo tutela. in prin. ꝛ. ś. de fundo instru. l. quesitũ. §. deniqꝫ. ꝛ de penu leg. l. nam qđ aliquid. §. fi. Scđo casu restringit genus ꝛ sic regulã precedentẽ declarat. vt di. l. nam qđ aliquid. de penu leg. ꝛ de ista dictione nisi vide. j. in alpha. dictione nisi. ¶ Ultimo oppo. hic dicit̃ ꝙ nõ possum agere cõtra meuiũ nisi titio excusso. vnde videt̃ ob. ś. si cer. petat̃. l. si. in prin. So. aut certũ est quãtum titius facere potest. ꝛ tunc in residuũ meuius põt cõueniri. vt in cõtrarijs aut dubitat̃ ꝛ tunc habet locũ hec lex. ꝛ predicta faciũt in ar. ad qõnem hodie fideiussor nõ põt conueniri nisi excusso principali. in auꝫ. de fideiusso. §. j. pone ꝙ certũ est quantum reus facere possit nũquid in residuũ potest cõueniri fideiussor alia excussione nõ facta hec verba faciunt qđ sic. ꝛ idem si notoriũ est principalẽ ex toto esse nõ soluendo. vt dixi. C. de fideiussor. auꝫ. presente. ¶ Ulterius q: ista lex loquit̃ de excussiõe nũquid intelligat̃ illud qđ solet dici ꝙ fideiussor nõ debet cõueniri ante reum. i. ꝙ de reus debet excuti. dic Ja. de are. ꝙ sic ꝛ probat̃. j. ad muni. l. libertis. §. j. cõiungendo cũ. l. j. C. de decu. ¶ Scđo quero nũquid hec excussio fiet ꝑ modum iudicialis ordinis. dicit Jac. de are. ꝙ sic. ar. de actio. ꝛ obli. l. negantes. ¶ Itẽ cũ reus primo debet excuti ꝙ̃ fideiussor si qua alienauit reus in fraudem creditoꝝ nũquid prius agat̃ reuocatoria ꝙ̃ agat̃ cõtra fideiussores. dicit Ja. ꝙ sic. arg. l. j. C. de his que in fraudem credi. ¶ Item pone ꝙ cõtra reũ principalem nõ possit snia ferri q: forte est absens lite non cõtestata nunquid fideiussor poterit cõueniri dic ꝙ sic. vt dicta auꝫ. de fideiusso. et ar. l. ij. ś. de admi. tuto. ¶ Ultimo hec lex inducit̃ in arg. ad qõnem talem dicit̃ hic: ꝙ liberatio presupponit obligationẽ pene: asserebã te excõicatum: tu fuisti cõfessus te absolutum. nũquid videaris cõfiteri de excõicatione. Adeo ꝙ nisi probes absolutionẽ tanꝙ̃ excõmunicatus repellaris iuxta. l. j. C. de proba. Et primo videt̃ ꝙ ipse videat̃ cõfiteri se fuisse excõicatum. vt hac. l. et. l. remittit. ś. de iureiuran. ꝛ. l. si concubina. ś. rerũ amo. in cõtrariũ videt̃ ar. ś. de ope. noui nun. l. j. in princ. vbi de hoc videas. v. vltimo. ex. ij. rñ. ꝛ. l. nõ vtiqꝫ. ś. de except. ¶ Item q: qđ fit ad vnũ nõ debet eius cõtrariũ opari. vt. ś. de le. j. l. legata inutiliter. ꝛ de cõdi. ꝛ demon. l. cũ tale. §. fi. sed exceptio fit ad excludẽdam intentionẽ actoris. vt. ś. de excep. l. ij. in princi. falsum est ergo ꝙ per ipsam videat̃ excipiens cõfiteri. Solu. decretiste tenẽt hanc vltimã preallega. legiste tenent primã partẽ per primo allegata. ꝛ tu hoc idẽ tene. ¶ Nõ ob. dicta. l. j. in princi. ś. de ope. noui nun. q: dic vt ibi et de remissio. l. j. non ob. l. non vtiqꝫ. q: dic vt ibi nõ ob. alia ratio sup qua maxime decretiste se fundant quia verum est ꝙ exceptio fit ad excludendum actionis effectum. ꝛ ideo actionis effectũ non ponit. nam si tu dicis me excõmunicatum. et ego dico me absolutum

absolutum.liceat videat confiteri me fuisse excōicatum: tamē ex quo dico nunc me absolutū tollo effectū excōmunicatiōis. et sic tue intentionis; ⁊ nihil interest ⁊c. vt.j.de regu.iuris.l. nihil interest. ¶ Unde cōcludas opi.legistarum esse veram. Segno.de hoc vide qd not.per Dy.⁊ alios.extra de reg.iur. c.exceptionē obijciēs.li.vj.⁊ qd not.C.de excep.l.si quid.⁊ qd notaui.C.de re iudica.l.ad solutionem.⁊ pro hoc bene.s.de fideicōmis.libe.l.si debitor.vbi videt cōfiteri voluntatē defuncti qui excipit. In glo.si dubitetur.in fin.not. hanc glo.ad ea que.s.dixi.⁊ multū allegatur in practica ⁊ facit quod cū fideiussores accipiuntur vt magis sit cautū si a reo nō posset consequi.vt institut.de replica.§.fi.ꝙ dicitur prius cōueniēdum reum ꝙ fideiussorē intelligendum est per modū excussionis. nam excutere et cōueniri idem sonat vt colligit ex duabus.ll. cōiunctis.j.ad munipa.l.libertus.§.j.⁊.C.de decuri.l.j.⁊ hac l.fit autē excussio per modum ordinarij iudicij et snīe ferende cōtra ipsum debitorē.C.de acti.⁊ obli.l.negantes adeo. vt nō ad fideiussorem ante veniat ꝙ sit actum reuocatoria ꝯtra eos quibus in fraudem creditoris alienauit debitor.vt.C.de reuocatis his q̄ in frau.credi.l.j.ſʒ qd si nō potest ferri snīa ꝯtra debitorē.vt quia est absens lite nō cōtestata: vel absens semper fuit certe tunc credo posse veniri ad fideiussorem sine alia excussione.vt institut.de fideiusso.§.j.s.de excu.tuto.l.heres de magistra.cōue.l.j.§.si inter.⁊ de admi.tuto.l.ij.§.j.Jac.et de ista materia not.C.de act.et obl.aut.sed hodie.

Si centum. In obligatiōe gnīs nūero fit diuisio secꝰ in obligatōe speciei.h.d.in fi.quia tunc fieret obligatio p singula eo ꝙ per electionē ceperunt singula corpora in obligatione esse.Dy.In glo.j.in fi.vt.s.e.l.in stipulationibꝰ. §.operarū.Dy.In glo.hic proportione ibi electi serui per solam emi electionē nō transfertur dñium cum ex contractu debeatur:licet in legato secus.vt nota.s.eo.l.si quis stipulatus. In glos.magna ibi:sed cōtra.⁊ ar.s.titu.pri.l.obligationum substantia. Dyn.⁊ de materia huius.l.dixi.s.eo.l.in stipulationibus.⁊.l.stipulationes nō diuiduntur.

Liber homo. Ex ea causa ex qua liber homo possessus: vel seruus alienus: vel vsufructuarius seruꝰ ab alijs stipulādo acquirit dño siue possessori ex illa causa stipulando ab ipso possessore stipulatio non tenet.hoc di.⁊ diuiditur hec lex in duas partes. In prima parte ponit quādo liber homo bonafide possessus ex re possessoris promittit ipsi possessori. In scda parte quādo seruus fructuarius: vel seruus alienus bonafide possessus pmittit. ¶ Iterū diuiditur in tres partes. ¶ In prima parte loquit quando liber homo bonafide possessus promittit ipsi possessori. ¶ In scda parte quādo stipulat ab ipso. ¶ In tertia parte per modū illatiōis dicit precedentē casum equipari seruo fructuario: vel seruo alieno bonafide possesso.scda ibi: nec tñ. tertia ibi: hoc itaqꝫ. Ibi:quid aliud.q.d.nō potest dici contrariū. Dy.Ibi:nec tñ ideo.i.licet obligetur promittendo. Dy.ibi: vel alieno seruo. Dy.ibi ipsius.s.serui.Dy.ibi:dabitur actio qñ promisit ex cā donationis.Dy.ibi: cōparabit.quibus si promittat fructuarius vel bonefidei possessor ex re sua nō obligabit. Ja.Ibi:in dñm proprietatis ⁊ dñm verū ⁊ est alienus bonafide seruiēs. Ja.contra istā.l.opponit hic dicit ꝙ stipulatio de qua loquit principiū huius.l.proprie est.vt sit vtilis ⁊ sic dictio prope videtur esse diminutiua.vr obsta.s.cōmo.l.si is.§.si libero hoī. Solu.prope est philosophicū tēperatum ⁊ pro tanto dicitur prope qꝛ quantū ad effectum nō videt vtilis nisi cū appareat ipsum esse liberū. ¶ Scdo oppo.cōtra hanc.l.qꝛ videtur sibi cōtraria.nam in versi.hoc itaqꝫ seruū fructuariū ⁊ alienū bonafide possessum ⁊ liberum hoiem bonafide possessum in ver. seruus autē dicit cōtra.⁊ ideo opp.de vno ver.ad aliū.Solu. habemus colligere plura. Primo quādo iste ex re possessoris pmittit ipsi possessori. ¶ Itē quando isti stipulant ex re possessionis ab extraneo. ¶ Itē quādo ex re possessoris stipulantur ab ipso possessore. Primo casu est differentia inter liberū bonafide possessum ex vna parte qui si promittat possessori ex re ipsius possessoris tenetur ei ⁊ seruum fructuariū ⁊ seruum alienum bonafide possessum qui si promittat ex re ipsius fructuario vel bonefidei possessori pprietariū siue dñm nō obligant de peculio.⁊ ita intelligat princ.⁊ ver.seruus autē alijs vero duobꝰ casibus. ¶ Uidelicet qñ stipularent ab extraneo vel ab ipso possessore in hoc equiparant in v.hoc itaqꝫ.⁊ in v. necnō tamē. ¶ Tertio opp.hic dr ꝙ si seruꝰ bonafide possessus pmittit possessori ex re ipsius nō obligat dñm de peculio. vnde videt ob.s.de pecu.l.creditor.§.fin. So.ibi in alio ꝯctu hic in stipulatione vel melius nō obligat dñs de peculio nisi facta deductiōe peculij ꝙ est penes bonefidei possessorē.⁊ ita intelligat.l.illa ⁊ hic. ¶ Ultimo quere de qōne tali dr ꝙ interdū homo bonafide possessus ex re ipsius possessoris bonefidei pmittit ipsi possessori.quero qñ sit hoc.Solu.dicit glo.qñ pmitteret pensionē domus illius.⁊ cū ista glo. cōcordat.s.de vsufru.l.ſʒ ⁊ si quis.§.est tamē qōnis ⁊ qd no.in.l.ꝙ pcura.s. de pcu.sed tu dic melius ꝙ interdum querit de eo ꝙ est ex re interdum de eo ꝙ venit ob rem ex re nō venit pensio:sed sunt fructus qui immediate deducunt de fundo:ſʒ ob rem bene dr venire pēsio:qꝛ dr venire extra corpus rei hec pbant.s.de rei ven.l.si nauis.In glo.in hoc cōueniūt ibi pmittēs dño.i.bonefidei possessori.Ol.In glo.j.nullo mō in fi.nā quodāmodo mihiipsi dicere obligat ꝙ esse nō pt.vt.j.de furt.l.ne cū filio. ⁊.s.de le.j.l.cū filio.Jaco.In glo.in hoc cōueniūt in fi.vel dic idem in oībus vcꝫ vt etiā liber homo mihi pmittēs ⁊ mecum cōtrahēs nō obliget. ⁊ iste v.seruꝰ autē corriget qd.s.dixit.et hoc quidā magis approbāt illud ꝯstat extra ꝯctū puta delinquendo vel negocia gerendo liberū hoiem mihi bonafide seruientē mihi obligari.vt.s.de acquir.re.do.l.liber homo.et de neg.ge.l.at q natura.§.si liber.⁊ cōmo.l.si is.§.si liber hō.Ja.

¶ Dies adiecta gra stipulationis demōstrāde petitionem non differt.

Decem hodie. Dies adiecta † gra stipulationis demōstrande petitionē nō differt.h.d.⁊ iste casus alibi nō reperit fm Dy.ibi ſʒ quo put Ol. ¶ Op.de.l.q hoc anno.s.eo.So.ibi tps erat adiectū gra stipulatiōis differēde hic gra stipulatōis demōstrāde. ¶ Secūdo op.ꝙ hec stipulatio dicat hre diē.vt.s.de le.j.l.talis scriptura.So.cōsiderato actu extrinseco hoc est vt tale legatū nō proget dies inesse vr vt ibi:ſʒ quo ad substātiā stipulatiōis ⁊ eiꝰ effectū differēdū nō dr esse dies vt hic. ¶ Tertio op.qꝛ hic dr statim peti posse.vñ vr ob.j.de so.l.ꝙ dicimꝰ.So.hec scdm illā:qꝛ licet statim peti possit tamē quo ad exactionē nō debet venire cum sacco paratus.⁊.l.si insulam.

Decem mihi. Ibi dare spondes et dubitatur vtrum ista stipulatio contineat certū vl incertū.Dy.⁊ dic ꝙ est certū aliqñ est certū aliqñ incertū vt subijcit.nā respectu mei ꝯtinet dationē respectu titij ad me cōtinet factū licet titio dari debeat Pet.⁊ not.ꝙ in stipulatiōe q̄ in dādo agit ad interesse.Dy.in fi.subaudi h casu si nō pstat pecunia mea interest ⁊ sic ē in electiōe mea quā viā eligere velim.Dy.⁊ Alber. ¶ Op.ad hāc.l.ꝙ psona titij nō videat adiecta ad obligatiōeꝫ ſʒ solū ad solu.vt.s.e.l.eū q.§.q sibi.So.p tāto intelligas hāc.l.ꝙ hic fuerūt due stipulatōes qꝛ stipulatꝰ fui mihi.x.dari deinde fui stipulatꝰ eadē.x.dari titio.vñ in psona mei vnica est stipulatio ⁊ certa.illa vo q̄ respicit titiū in psona mea ē incerta ⁊ ita hic.ſʒ ꝯ hoc instat. ⁊ vr ꝙ illa q̄ respicit psonā titij sit certa:qꝛ est certū.vt.s.e.l.vbi autē nō apparet.So.cū stipulor.x.dari titio in psonā titij nō tenet respectu psone mee tenet si mea interest:ſʒ qꝛ īteresse ē īcertū. ideo dr incerta accedat.l.stipulatio ista.§.si stipulor.s.e.⁊.l.si pena. ¶ Quarto opp.⁊ vr ꝙ ex quo cōtinet interesse sit certa cū p hoc cōpetat certi cōdictio.vt.s.si cer.pet.l.certi cōdictio. in prin. Sol.licet incertū sit pma facie tñ in se est certū:qꝛ ē de pñti ⁊ illa in rerū natura sūt certa.vt.s.e.l.cōditio.⁊ si cer.pe. l.respiciendū. ¶ Quinto oppo.hic dicit ꝙ si penā titio pmisissem ꝙ penā hāc ꝯsequar a pmissore. ¶ Immo vr ꝙ ppter nō fieri tale interesse extrinsecū nō veniat.vt.s.de act.empt.l. si sterilis.§.cū p vēditorē.So.dic Pe.intelligo hāc.l.ꝙ in stipulatiōe fuit facta mētio de psona ⁊ sic fuit īteresse declaratū hoc mō pmittis mihi.x.dare:aut pmittis illa.x.dare titio: qꝛ teneor in tātūdē sub tali pena.vel dic: vt.j.in stip.gl. ¶ Ultimo quero nūqd ista.l.itelligat siue pena pmissa fuerit titio añ stipulat.siue post.dic fm Pe.⁊ Ray.eē pmissam āte:secus si post.ar.l.si ita.de le.ij.ꝙ et seqt Ja.de ra.in gl.vlti.in fi.ꝯ.s.e. l.vbi autē nō apparet.§.q illud aut illud.vbi dicit stipulatio cōtinere certū eo casu quo stipulatoris ē electio sic hic erat: ſʒ illud qñ in vtraqꝫ pte stipulatōis alternatiue certū ꝯtinet hic aut ī vna certū in altera īcertū.⁊ iō si eligat eā partē q̄ cōtinet certū stipu.iudicabit cōtinere certū si illā q̄ ꝯtinet īcertū iudicabit cōtinere incertū.vt hic Dy.in gl.j.cōdictio certi.hec gl. nō bene adaptat ad tex.qꝛ tex. nō querit q̄ actiōe agat ſʒ vtrū sit certa vl nō stip.⁊ rñ.ꝙ est īcerta.Dy.tñ.⁊ Ja.de are.h tractāt qōnē gl.s.an ad īteresse possit agi ꝯdictiōe certi quā qōnē tractaui.s.e.l.nisi āt nō appet.§.illō dubitatiōnē.et Ja.d are. h.d.sic alij dicūt īteresse nō peti p certi cōdictionē:qꝛ quātenꝰ

cuiusq3 intersit ⁊c. vt. ĩ. de reg. iur. l. quatenus. Nam id demũ certum est ⁊c. vt. s. si cer. peta. l. certum. Non ob. l. certi condictio. vt. s. si cer. petaꝛ. que dicit competere ad incerta quia intellige in sui princi. sed postea fuerit certa. ⁊ hoc innuit ibi littera dummodo certum petatur ⁊c. Veluti si promittis mihi duo alternatiue. nam hec est incerta. vt. s. eo. l. vbi autem non apparet. §. qui illud. sed si vnũ desijt esse in rerum natura qđ superest petam certi cõdictione cum hoc sit certũ. vt. s. de contrahen. empt. l. si in emptione. §. penulti. vel si stipulatus sum partũ aretuse hodie est incerta. vt. s. eo. l. vbi aũt nõ apparet. §. illud dubitationem. sed nato partu iam est certa ⁊ certi cõdictione peti poterit qđ est natum vbi petitur interesse potest dici agi cõdictione incerti. vt sic sit propriũ nomẽ actionis de qua ponitur. s. si in ius vocatus non ierit. l. si. et argu. dicti. §. pe. due cõdictiões indebiti. l. sed si me putem. §. j. de condicti. furti. l. ⁊ ideo. ad fi. ⁊ de lega. j. l. denios. alij dicũt: aut petitur interesse sub noĩe certe quãtitatis puta peto interesse meum ꝙ facio decẽ scđm qđ cõmuniter petitur. et tunc agitur certi cõdictione. vt d. l. certi conditio. aut indeterminate petitur: ⁊ tunc agiꝛ incerti de qua. ĩ. habeꝛ etiã de nouat. l. si quis delegauerit. ⁊. s. de doli except. l. ij. §. cum vero. Jac. ¶ In glos. si post stipulationẽ. in fi. ¶ Sed oppo. hic: videtur haberi ratio interesse extrinseci. i. pene alteri debite. ⁊ sic est ꝯtra. s. de act. empt. l. si sterilis. §. cum per venditorẽ. Solu. dicendum est qđ hic ideo de pena dicit. vt ostẽdat interesse ita ꝙ stipulatio sit vtilis. nam alteri stipulari ⁊c. vt. l. stipulatio. §. alteri. s. e. vel dicendum qđ hic creditor stipulatus fuit sibi: aut titio cui tenebatur dare preciũ rei vendite: ⁊ venit interesse. ⁊ sic taxatũ non: vt extrinsecum. Ol. vel dic: vt. s. dixi ſm Pe. ꝙ hic in stipulatione fuit facta expressa mentio pene titio debite al's in interesse istius pene non habereꝛ ratio: q2 istud esset interesse extra rem vt in cõtrario. s. in. §. eũ per venditorem ⁊ facit ꝙ si debes mihi pecuniã ⁊ ego eã accipio sub vsuris. ¶ Et denũcio debitori meo ꝙ istud sit interesse ⁊ petere possum, qđ forte non est verũ cum vsure sint indebite ⁊ exigi non possint. Sed melius esset forte exemplum si tenebaris mihi ad fenum ⁊ denunciaui tibi ꝙ nisi solueres ꝙ bestie mee moriebantur fame. ꝙ tale interesse peti possit. ad hoc vide qđ notaui. C. de senten. que pro eo qđ interest. l. vnica.

1 ☞ Generi per speciem derogatur.

¶ Cõcordãt huic princi. Bart. ⁊ Jo. de imo. hic.

¶ Oli clausula. Gñalis clausula non refertur ad specificatam. h. d. et ad hoc sepe allegaꝛ. ⁊ vide quod de hac materia nota. s. eo. l. stipulationes cõmodissimum. ¶ Sed videꝛ ob. l. si seruus seruũ. Solu. dicit. glo. ꝙ ibi gñalis clausula fiebat tantum ꝓ specificatis. hic vero secus. q. di. Aut generalis clausula põt operari circa alia specificata. et tunc operatur ⁊ ad illa tantũ referꝛ vt hic. aut alia circa operari nõ potest ⁊ tunc secus. vt in cõtrario: vel illa scđm istam intelligi. ⁊ cum ibi dicitur in fi. §. quo specialia complectatur subaudi. s. specialiter nõ noĩata. ⁊ sic concor. cũ ista. et cũ concordan. in glos. allegatis Ol. vel dic: ꝙ ibi oĩa specialia noĩata fuerunt: hic autẽ quedam non. Ray. ¶ Secũdo oppo. hic
1 colligi ꝙ generi † per speciem derogaꝛ. immo videꝛ qđ sit dicendum cõtra. vt. s. de alimen. ⁊ ciba. le. l. legatis. al's libertis. in princ. Solu. ibi legatum speciale ⁊ generale erat ob eãdem causam in diuersis voluntatibꝰ ne obstet. eo. titu. l. alimenta. §. basilice. ⁊. l. stichus nutricis. in prin. et ideo succedit regula ꝙ prime derogatur ꝑ scđam. vt. l. si mihi. §. in legatis. s. de le. ij. vel ſm Jaco. de bel. ibi est eadem causa spẽi ⁊ generis. ⁊ ibi recessum videꝛ a specie cõiecturate voluntatis ⁊ iuris p̃sumptione: ⁊ ibi non. hic autẽ generalis clausula ꝓ alijs tantum que nõ sunt specificata. Jaco. hic autẽ ad diuersa interponebatur stipulatio. vnde dic: aut generale ⁊ speciale simpliciter proferunꝛ: aut ob eandem causam ⁊ si ob eandem causam: aut precedit speciale: ⁊ sequitur generale: aut ecõtra. de quo vide quod plene not. per Dy. ⁊ alios. extra de reg. iur. ca. generi. li. vi. vel dic ſm Pet. ꝙ in. l. litis clausula. generalis referꝛ ad casus exp̃ssos: q2 testator hoc voluit al's secus vt hic. ¶ Tertio opp. ⁊ videꝛ ꝙ generalis clausula etiã capiat specificata. vt. s. de annuis lega. l. titia. §. qui marco. dicunt quidã qđ hic generalis clausula precedebat ⁊ specialia sequebanꝛ. ⁊ iđ generalis clausula cõprehẽdit etiã specificata hic ecõuerso. ⁊ q̃ sit ratio statim dicã in sequenti cõtrario: vel aliter. hic gñalis clausula ad specificata relata esset supuacua hic vero secus. ¶ Quarto oppo. de. l. si seruus cõis. sic. ĩ. de stipu. seruo. So. dicit Pe. ibi generalis clausula p̃cedebat hic vero specialis. et hic est ratio inter casum ⁊ casum. nã quando generalis precedit nullũ obstaculũ reperit quin ipa verba generalia: gñaliter cõprehendanꝛ. vt. s. de lega. prestan. l. j. §. et generaliter. sed quãdo ꝓcedit specialis. ⁊ postea generalis sequiꝛ reperit ꝓmissionẽ sup speciali iã factam. et ideo restringi iuxta illud dictum facilius impediꝛ qđ fit q̃ qđ iam est factuʒ. vt. l. patre furioso. de his q sunt sui vel alieni iuris. s. ¶ Quinto opp. et videꝛ ꝙ hec lex nõ bene dicat. immo generalis clausula nihil opereꝛ. vt. l. sed si qs. §. quesituʒ. s. si quis caut. So. aut loquimur in his de quibꝰ prouidere nõ potest. et tunc clausula generalis ad illa nõ extẽditur. nisi scđm ea que not. d. §. quesitũ. aut de his de quibus potest ꝓuideri. ⁊ tunc loquitur hec lex. ¶ Sexto oppo. ꝙ licet specialiter sit ꝓmissum nihilominus locũ habeat prouisio generalis. vt. s. de publi. l. j. §. vnde queritur. ⁊ nau. cau. sta. l. iij. §. ex hoc edicto. ⁊. ĩ. de accusa. l. senatus. Solu. aut generalis clausula relata ad specificata nihil operatur. ⁊ tunc ad ipsa nõ refertur. vt hac. l. aut operatur. et tunc etiam specialia capit. vt in cõtrarijs. ¶ Sed cõtra scđm membrum distinctionis insta. de. l. sanctio legum. ĩ. de pe. So. aut eadem. l. ponit penam super ca. generali. et super speciali ca. ⁊ tunc pena sup ca. generali non cõprehendit casum specialiter in quo est ꝓuisum: aut sunt diuerse leges: ⁊ tũc secus. et ita intelliganꝛ que dicebã pro quoꝝ declaratione plenius q̃ Dy. et Pe. dic: si queratur an generalis clausula cõprehẽdat specificata necne: aut circa alia operari nõ potest: aut potest. Primo casu ad tantũ specificata. vt. l. si seruus seruũ. §. inquit lex. s. ad le. aqui. Secũdo casu: aut clausula generalis et specialis refertur ad res: aut ad penas: aut ad ea que constituũt in facto: siue nõ facto: aut ad legata. Primo casu dic: vt not. in. c. generi. extra de regu. iur. li. vj. ⁊ l. quesitum. §. si. de fundo instruc. ⁊ de supel. legata. l. legata. in princ. Scđo casu: aut in eadem. l. ponitur pena specialis ⁊ generalis. ⁊ tunc generi per speciẽ derogatur. vt di. l. sanctio legũ. ĩ. de penis. aut imponiꝛ ex diuersis. l. et tunc generi per speciẽ derogaꝛ. vt. d. l. §. vnde queritur. s. de publica. ⁊ dicto. §. ex hoc edicto nau. cau. sta. l. iij. et. l. senatus. de accusatio. ⁊ qđ nota. s. de calũ. l. si quis. ⁊ de act. ⁊ obli. l. quotiens. que verba anteq̃ vlterius ꝓcedam faciunt in ar. ad questionẽ talem statuto vniuersitatis scholariũ caueꝛ vt si quis fecerit iniuriã vniuersitatis officiali scholariũ nõ possit restitui nisi ꝑ vniuersitatẽ ⁊ nisi soluerit libras. x. alio statuto caueꝛ ꝙ si qs declinauerit iurisditionem rectoris: sit priuatus a qua priuatione tamẽ eximaꝛ si. xx. soluerit cõtingit ꝙ quidam declinauit iurisditionẽ rectoris. ⁊ sic rector sibi reputauit iniuriã vt. ĩ. de iniu. l. iniuriarũ. §. penul. et ar. s. de act. empt. l. qui pendentem. ⁊. l. litigatores. in princ. s. de arbitris. hoc posito pro constanti dicebã hoc anno ꝙ poterat eligi via alterius statuti loquẽtis iniuria generaliter facta officiali: licet hoc casu specialiter esset ꝓuisum per aliud statutũ spãle loquens de declinatione iurisditionis rectoris Segno. ad hoc facit qđ not. per Cy. C. de legibꝰ. l. nõ dubiũ. in fin. et de sepul. viola. l. qui sepulchra. Tertio casu principali: aut generalis clausula ⁊ specialis subijciunꝛ circa ea de qbꝰ non põt ꝓuideri: aut secus. Primo casu loquiꝛ di. §. quesitũ. Scđo loqꝛ hec lex. ⁊. s. e. stipulationes cõmodissimũ. Quarto casu principali: aut generalis ⁊ specialis fuerit ob eandẽ cãm in diuersis voluntatibꝰ: aut in eadem volũtate. Primo casu vltimũ derogat primo vt allegatis. l. legatis. in princi. al's libertis de ali. ⁊ ciba. leg. Scđo casu: aut generalis clausula et spãlis fuerit ob diuersas causas: aut ob eandẽ. Primo casu generi ꝑ speciẽ derogaꝛ. vt. s. de annu. lega. l. titia. §. q marco. Scđo casu: aut causa nõ est iterabilis ꝑ eodẽ tpe vt est causa alimentoꝝ. vt. s. de vsuf. l. dñs. §. j. aut secus. Primo casu generi ꝑ speciẽ derogaꝛ. vt. ĩ. de alimen. leg. l. alimẽta. §. basilice. Scđo casu: aut clausula gñalis p̃cedit. ⁊ sequiꝛ specialis: aut ecõuerso. Primo casu generi ꝑ spẽm nõ derogaꝛ. vt. ĩ. de stip. seruo. l. si seruus cõis. sic. Scđo casu derogaꝛ. vt. s. de vulg. et pupil. substi. l. coheredi. §. q patrẽ. q̃ verba faciũt ad qõnem quã hic querit Dy. testator decessit ⁊ reliqt bona sua in vsus pios ꝑ executores suos ⁊ fratribꝰ p̃dicatoribꝰ reliquit centũ ⁊ fratribꝰ minoribꝰ totidem isti executores volũt de residuo in vsus pios derogãdo adhuc distribuere fratribꝰ p̃dicatoribꝰ ⁊ minoribꝰ qbꝰ fuit special'r relictũ. ¶ Queriꝛ an possint vl' pone in filibꝰ terminis testator legauit cõuẽtui p̃dicatoꝝ libras cẽtũ ꝓ cappa vna emẽda cuilibet fratri vni ex fratribꝰ ipsius cõuentꝰ special'r legauit. x. nunqd ille frater admitteꝛ ad legatũ cappe hic ẽ ar. in vtraq3 qõe ꝙ qbus sit special'r relictũ nõ admittanꝛ gñale nec sub eo includaꝛ in ꝯriũ sũt ea q̃. s. dixi q2 gñalis clausula p̃cessit. vt. d. l. si seruꝰ cõis sic. ĩ. de stipu. ser. ⁊ q2 gñalis ⁊ spãlis sunt ob diuersas cãs. vt. d. l. titia. §. q marco

de annuis

de annuis lega. & ibi in glo. & de ali. & ci. leg. l. pecunie sortem. in fi. ea. l. seque. in fi. & hanc vltimā tenet Dy. de hoc dixi, C. de lega. l. cum questio. in fi. j.

☞ Verba presentis temporis nō inducūt conditionem.

Si ita stipulatus fuero.

Verba presentis tpis † nō inducūt conditionem. hoc dicit. vel sic numerus cum demonstratiōe inducit taxationem et posset intelligi hec lex: qñ vt speciem stipulor hanc summā centum aureo𝔷. & tunc ratio que sequitur qm̄ &c. sit ratio ad casum subauditum. s. stipulatio esset conditionalis. & illud qd̄ sequit̄ nec placuit &c. sit ratio ad hunc casum & in fi. subaudi valet stipulatio. & si cōtrahētes &c. & scd̄m hoc nullum ob. cōtrariū. Dy. ❡ Oppo. hic dicit̄ qd̄ si non sit summa cētū aureo𝔷 ꝙ stipulatio est nulla. immo vr̄ ꝙ valeat in his que reperiunt̄. vt. s̄. de lega. j. l. si seruus. §. qui quinqꝫ. So. hic intellectus cōtrahentiū erat talis vt nisi centū essent nō teneret & talis intellectus pōt intelligi ex hac dictione habeat non numerus ɔiunctus cū hac dictione habeat inducit taxationem. vbi nō fuit noīatum aurū. licet traderet̄: vel numerus. hic apparet voluntas cōtrahentiū talis fuisse vt non valeat nisi sint centū alȷ̄. ❡ Secūdo opp. de. l. si ꝙ aurū. s̄. eo. So. dicūt quidam hoc intelligit̄ scd̄m illam. & sic etiā nō obst. d. §. q qnqꝫ. ❡ Et si opp. de ista lr̄a ibi stipulatio nulla est dic qd̄ sic dꝫ intelligi ꝙ si cētū nō sint stipulatio est nulla. si dicas hec v̄ba cōditionalr̄ intelligi. vn̄ si cōditionalr̄ acciperent̄ cū cōditio sit de p̄nti si esset falsa: eēt impossibilis. vt. l. cū tale. §. falsam. s̄. de condi. & demon. vel dic: vt dixi fm̄ Pet. ꝙ dictio habeat que est in textu inducit conditionē que dictio nō erat in di. §. qui quinqꝫ. sed ibi erat dictio que ex qua inducit̄ solū demonstratio, nō conditio. & ideo valet. licet nō sint centum. & ita intelligatur dictus qui quinqꝫ. s̄. ❡ Item faciūt predicta ad questionē statuto cauet̄ ꝙ bannitus de robaria non possit exire de banno etiā si habuerit pacē: deinde factum est aliud statutū ꝙ bannitus quilibet possit exire de banno si habuerit pacē & soluerit cōi centum nūquid per hoc statutū poterūt bāniti de robaria exire de banno. dicit Dyn. qd̄ quia nō statuūt scd̄m nō extendit̄ ad bānitos de robaria de quib⁹ specialiter est p̄missum. vt hac. l. & di. l. stichus nutricis. de ali. lega. circa prin. & ita tenet. s̄. de leg. j. l. talis scriptura. alias siles qōnes notaui. C. de legib⁹. l. leges & cōstitutiones. & de hoc per Dy. dicta talis scriptura de leg. j.

Ex ea parte.

Ibi incerti. i. actione ex stipulatu que datur ad incertum: est ergo questio ad quid agat̄. & qua actiōe ex forma hui⁹ stipulationis. vel dic in stipulatiōe dolum malū abesse succedit interesse ꝙ prima est incertum. h. d. et dicit ꝙ princi. huius. l. legitur duob⁹ modis. prout hec dictio interponen. de legit̄ duob⁹ modis. s. p̄prie vel improprie. vt in glo. not. & qd̄ dicit vtiliter dic. i. vt stipulatio sit inutilis et habeat effectū. & not. glo. vlt. que multū allegat̄ in practica de eo qui p̄misit facere securū ad sensum sapientis quid importent ista verba & quid possit addere sapiēs. de hoc dixi. C. de inoffi. testa. auf. nouissima. in fi. questionis dn̄i Richar. ibi posite. & in speculo de emptio. et vendi. scd̄a colūna. ver. sꝫ qd si instrumento. sed an possit ipse sapiens arbitrari ꝙ p̄missor teneat̄ dare fideiussorē. Odo. & Ay. de mate. in decisa sua sup C. in. l. j. C. de pcura. dicūt qd̄ aut est talis cōtractus qui sui natura nō exigit fideiussorē vt venditio. vt. s̄. de euictio. l. ȷ̄. et. l. illud. tunc nō possit sapiens arbitrari de fideiussore si autem sui natura exigit fideiussores vt stipulatiōes pretorie. vt. j̄. de preto. stipul. l. pretorie. tūc possit arbitrari de fideiussorib⁹ dādis: quia ipse sapiens arbitrari debet arbitrio boni viri. & sic scd̄m formā iuris & naturam cōtractus. vt. j̄. eo. l. cōtinuus. §. cū ita. & predicta vera sunt nisi expresse actum esset ꝙ faceret eum securum cū fideiussore vel pigno. vt. s̄. de cōstitu. pecu. l. promissor stichi. & de colla. bono. l. j. §. iubet. quia ɔtractus ex cōuentione legē accipiūt. vt. s̄. depos. l. j. §. si cōueniat. vel nisi adȷ̄ceret̄ verbū idonee dicendo facies me idonee securū tunc ꝑpter v̄bū idonee teneret̄ dare fideiussores vl̄ pignora. vt. s̄. mandati. & l. si mandato titȷ̄. in fi. vbi de hoc in glo. & de here. institu. l. illa institutio. de fideicō. libe. l. iiȷ̄. §. adȷ̄ci. & tetigi. d. l. j. C. de pcur. & latius. C. de ver. sig. l. sancimus. & de hoc vide qd̄ dixi fm̄ Ja. de are. j̄. de preto. stipula. l. j. ver. cōmunes. do. autē Ric. in casu predicto dicebat ꝙ qui p̄mittit facere securum tenet̄ dare fideiussorē: qꝛ securuꝫ dr̄ quis facere datis fideiussorib⁹. vt. s̄. q satisd. cogā. l. j. in fi. de vsufru. l. si cui⁹. & s̄.

de ope. no. nun. l. j. §. hoc interdictū. dicūt etiam quidā & forte nō male ꝙ nisi specificet̄ sapiēs cuius arbitrio debeat fieri: sꝫ simplr̄ dicat̄ arbitrio sapiētis ꝙ nō tenet p̄pter īcertitudinē.

Mulier.

Stipulatio inter cōiuges ex causa honesta valet. hoc di. Ibi: consuetudinē repetisset ꝙ maxime castas exasperat. vt in auf. de nupt. §. mitiores. et facit qd̄ valeat stipulatio qua quis p̄mittit penā si luserit ad taxillos. & no. ex verbis illis ex bonis morib⁹. a cōtrario sensu ꝙ cōtra bonos mores est retinere vxorē & cōcubinam. de hoc s̄. de cōcubinis. l. in cōcubinatu. dixi. ❡ Sed opp. ad hunc. §. ꝙ stipulatio facta inter ɔiuges nō valeat. vt. s̄. de dona. inter virū & vxo. l. papinia. Sol. aut stipulatio est interposita. inter cōiuges ex causa lucratiua: aut nō. Primo casu loquitur cōtrariū. Scd̄o hec lex. de quo dic: vt dixi. s̄. e. l. si ita stipulatus fuero te sisti. §. fin. ibi nihil cause esse simile. s̄. eo. l. a titio. Dy. in glo. & s̄. eo. l. si stipulatio facta fuerit. immo videt̄ contra: sed ibi ex alia causa interponebat̄ ex alia hic. & sic nō ē cōtra Dy. et vide ad huius. l. materiā qd̄ nota. C. de sponsa. l. iiȷ̄. in fi.

☞ Mors ciuilis & naturalis non equiparantur.

In insulam deportato.

Et sic ciuiliter mortuo. vt. s̄. de bono. posses. cōtra tabu. l. j. §. penul. Dy. Itē allegat̄ sepe. §. iste ꝙ mors naturalis & ciuilis † nō sunt paria cōcor. sunt in glo. & licet glo. alleget p̄ concordan. in auf. de nupti. §. occasionem. tamē est cōtra alia etiam. ar. cōtraria sunt in glo. ad quo𝔷 solutionē. dic: aut mors naturalis & ciuilis representant eundem effectū. & tunc loquunt̄ contraria. nam in. §. publicatione quēadmoduꝫ per mortē naturalem dissoluit̄ ita p̄ ciuile. cū per ipsam bona estimantur de citatione. Itē quemadmodum per mortē quis inhabilis efficitur ad succedēdum ita & per traditionē. vt. s̄. de lib. & posth. l. gallus. §. qui si tamē hic vero nō representabat̄ idem effectus accedat. vt. s̄. de leg. ȷ̄. l. cū pater. §. hereditate. vel aliter fm̄ Pet. ꝙ tamē in idem recidit aut post ciuiliter cōtingens non expectat̄ naturaliter fieri. & tunc app. mortis cōtinetur & ciuilis. nam per ingressuꝫ monasterȷ̄ dissoluitur matrimoniū ꝙ sic dissolutum nō expectatur dissolui per mortē naturalē. & ideo tūc app. mortis cōtinetur ciuilis. vt. C. de epis. & cle. l. deo nobis. vbi de hoc not. et dixi: aut ciuiliter cōtingens expectatur naturaliter fieri. et tunc app. mortis non continet̄ naturalis. vt hac. l. vel dic: fm̄ Jaco. de bel. ꝙ in. §. publicatiōe. habetur pro mortuo: sed qd̄ quia amittit bona & non potest operari in societate sed al's nō habetur pro mortuo. vt hic & s̄. de conditio. & demon. l. intercidit. & ad. l. j. §. fi. de bono𝔷 possessione cōtra ta. respon. vt no. dicta. l. incidit. Joan. tenet ꝙ nunꝙ mors ciuilis equipolleat naturali nisi vbi hoc reperitur expressum in iure. vt nota. per eum. xvj. q. j. c. placuit. ❡ Secūdo & de hoc etiā not. p̄ Archi. Joan. an. extra de rescripti. c. susceptū. & per Archi. in lectura. vȷ̄. q. j. c. in apibus. §. ecce. & de hoc etiam not. in brocardis rubrica ꝙ sacramētum calūnie prestetur in criminalibus rubricella per mortē intelligimus naturalem. & rubricella precedenti. & ad hoc facit extra de supplen. negli. prela. ca. scd̄i eps. li. vj. et ibi de hoc satis not. per Cardi. & ad predicta etiā facit qd̄ not. & dixi. C. de his qui veniā etatis impe. l. fi. & qd̄ nota. in glo. j̄. de iur. fisci. l. statuis. §. cornelio. & institu. de inutil. stipu. §. post mortē. & sol. ma. l. si quis sic stipulet̄. & faciunt predicta pro decisione questionis quam hic format Odof. si promisisti mihi dare cētum cum titius morietur. si titius interfectus sit an petere possim. & ista fuit questio Py. in questionibus suis. iȷ̄. qōne que incipit ego stipulatus sum a meuio. et tenet ꝙ sic per. l. si mater. C. de institut̄. ex substitu. & ipsa questione multa iura allegant̄ pro & contra ad dictā materiā facientia. & de hoc dixi. s̄. de libe. & posthu. l. gallus. §. fi. & quid si tamē.

Ex facto.

Ex stipulatione doli heredes continent̄ sicut ex alȷ̄s cōtractibus defuncti. h. di. ❡ Op. de. l. vnica. C. ex delict. defuncto. sed illa in delictis loquitur vbi secus est. vt ibi plene not. & dixi. et not. etiam. in. l. si hominē. §. datur. s̄. deposi. hic in glo. allegata.

☞ Promittēs certo loco soluere alio loco inuito creditore soluere non potest.

Qui rome.

Qui p̄misit † certo loco soluere alio loco inuito creditore soluere nō pōt. h. d. vl̄ sic oblatio facta nō ɔgruo loco & tpe nō liberat debitorē. h. di. vel sic. si dies apponit̄ in ɔctu gr̄a debitoris & creditoris non pōt debitor soluere ante diē in ɔctu adiectam nisi offerat commodum medȷ̄ tpis

hoc dicit. Dy. ibi: dixit ⁊ re ipsa obtulit. vt. j. patet. ibi: obtulerit ⁊c. al's hec sola verba oblationẽ nõ inducũt. vt. s. de ꝯstit. pecu. l. ꝓmissor stichi. §. ꝯstituto. de re iudic. l. iiij. §. ait ꝑtor. et est expressum ex̄ de eo q mit. in pos. causa rei seruande. c. j. Ol. ⁊ sic vbi opus est facto verba nõ sufficiũt: vt ꝓbant iura ꝑdicta ibi obligat⁹ nomine sortis ⁊ vsurarum preteritarum. Ol. ibi: obtulerit. Et vt aliqua sit dubitatio: dic eam postea perditam ꝓpter qđ videbaẗ debitor liberatus. vt. j. de solut. l. q decem. ⁊. s. de doli excep. l. q opera. sed cõtrarium est vt subijcit Jaco. Oppo. de eo qđ cer. loco. l. is qui. So. hic actum erat de soluendo in loginqua ꝓuincia: ⁊ ideo in illo loco soluere debet cũ ille locus magis dicaẗ locus ꝯtract⁹. vt. s. de acẗ. ⁊ ob. l. cõtraxisse. ℂ Scđo op. de. l. s. eo. stipulatio ista. §. inter certam. So. hic tẽpus erat adiectum etiam gratia creditoris: vt medij temporis cõmoditatem consequeretur. i. vsuras. vt. s. mã. l. ij. ℂ Tertio oppo. de his q̃ not. s. si cer. pet. l. si pecunie. So. ibi offerebaẗ oportuno loco. hic secus. Uel hic offerebaẗ cõmoditas medij tẽporis ꝑ expeditione glo. magne. ℂ Quero quid si mutuaui pecuniã sub vsuris ⁊ vsq; biennium nihil soluaẗ ante biennium debitor vult soluere. nunqd possit. glo. tenet ꝙ nõ nisi mediũ temporis ꝑstet vsuras. sed tunc potest arg. s. de statuliber. l. statuliberos. §. stichus. ℂ Item quero ꝙ si debitor dedit pignus vt loco vsurarum creditor recipiat fructus eo pacto vt nõ liceat luere illo anno. nunqd ante luere poterit. So. dicit glo. eodẽ modo vt in precedẽti questione. saluo tamẽ ꝙ pactum de nõ luendo vsq; ad certum tẽpus tenet: sed non de luendo in perpetuũ nõ teneret ꝓpter legẽ cõmissoriam que in pignoribus reprobaẗ. vt. s. de mino. l. emilius. ⁊ plene no. C. de pac. pigno. l. fi. ℂ Tertio quero mutuaui pecuniam sub vsuris vsq; ad annum: an ante annũ soluere posses: ⁊ videtur ꝙ sic. vt. s. eo. l. stipulatio ista. §. incertuȝ. j. de reg. iur. l. cum in tempus. ⁊. s. eo. l. eũ qui kal'. §. quotiens. In oppositum est q: creditor medij tẽporis debet percipere vsuras ⁊ sic videtur tẽpus adiectũ in eius fauorem. vt. s. mã. l. ij. cui factum creditoris preiudicare non debet. vt. C. de pig. l. debitorem. So. dicit glo. aut debitor medij temporis offerebat vsuras aut nõ. Primo casu põt cum nõ sit creditoris expectare tẽpus. Secundo casu aut creditor põt eque bene alijs fenerare: ⁊ tunc idem ꝙ in precedẽti casu. al's secus: ⁊ ita intelligantur hec iura ⁊ ratio põt esse huius distinctionis posꝫ sit eque bene alijs fenerare vel nõ. per. l. diem functo. s. de offi. assesso. ℂ Item de pariter bono pariter debet disponi. vt s. de constitu. pecu. l. qui autem. §. ij. qđ metus causa. l. illud. ⁊. s. de arbi. l. si arbiter. Cum ergo creditor potest eque bene fenerare: nihil interest sua. vt. l. qui potest. j. de reg. iur. cuȝ sibi nõ noceat ⁊ alteri ꝓsit habenti causam ab eo ad hoc debet cõpelli. vt. s. de euic. l. in creditore. Pro quoꝝ omniũ declaratione vide qđ notaui. C. de fideicõ. l. post mortem: ⁊ ita distinguiẗ ẜm Dy. Aut tẽpus aponiẗ a contrahẽtibus a testatore: lege: vel a iudice. Et tunc aut gratia debitoris tm̃: aut gratia creditoris tm̃: aut gratia vtriusq;: ⁊ hoc ꝯstat aut dubitaẗ si gratia debitoris potest soluere ante tẽpus si vult: nõ tamen cogitur cum sui fauore sit inductũ. vt. s. eo. l. eum q kalẽ. in fi. s. ti. j. l. qđ qs. ⁊ ibi no. ⁊ arg. s. de statulibe. l. statuliberos. §. stichus annua. ⁊ ad idem expresse. s. eo. l. stipulatio ista. §. inter certam. vbi de hoc etiã late dixi. ⁊ de solu. l. qđ in diem. si gratia creditoris tantũ nõ põt soluere ante tempus nisi paratus sit soluere interusurium medij tp̄is. arg. C. de acẗ. ⁊ oblig. l. sicut. de annuis leg. l. eum. al's incipit Jabolenus. de vsuris. l. in fideicõmissi. §. cum pollidius. ⁊ de leg. ij. l. si ita relictum. §. pegasus. ⁊ no. in. d. §. inter certam. si gratia vtriusq; non põt ante tempus soluere vt laberet: nisi paratus esset soluere totũ interusuriũ medij temporis: vt h' in textu ⁊ in glo. ⁊ ad hoc facit qđ no. in. l. qui pecuniã. s. si certũ peta. Quarto casu qñ est dubiũ presumitur tempus appositũ gratia debitoris: nisi contrarium ꝓbaretur: vt dicto. §. in certam. de regu. iur. l. cuȝ tempus. ⁊ dicta. l. qđ in diem. ⁊ no. dicta. l. eum. al's incipit iabolenus. de annuis lega. Dy. Alij tamẽ dicunt eo casu quo tempus est appositum gratia vtriusq;: aut põt creditor eque bene fenerare: ⁊ tunc secus: vt. s. dixi. In glo. nec prestet. ibi: accipies mutuum: supple ⁊ creditor ꝑ pactũ agat ⁊c. Dy. ibi: fuerit id pactũ. vt hic. Dy. ibi: duorũ mensium. ⁊ accepit mutuo tm̃ ⁊ duos mẽses. Dy. ibi: intersit creditoris. arg. s. de statulibe. l. iij. §. stichus annua. ⁊ idem in emphiteota volẽte soluere pensionẽ plurium annorum. arg. dicti. §. Dy. vbi de hoc dixi. lȝ Cy. sentiat contrariũ. C. de iure emphi. l. ij. vbi de hoc dixi v̊si. sed quid si emphiteota dubitans. ⁊ ibi in additionib⁹ Od. super summa Azo. eo. ti. ⁊ per Cardi. de regu. iur. c. in alternatiuis. lib. vj. ibi: quia non valet. i. tale pactum in pignore reprobatum. vt. C. de pac. pigñ. l. j. ij. ⁊ fi. Dy. in glo. q: ante tempus. in fi. Item particularis solutio ꝙ creditor nõ cogiẗ recipere nisi conuenisset. vt. s. de vsur. l. tutor. §. lucius. Jaco.

1 ☞ Nuncius missus ad solutionẽ recipiendaȝ nõ potest dare debitori terminum ad soluendum.

1 **Calimachus.** Nuncius † missus ad solutionẽ recipiendam nõ potest dare debitori terminum ad soluendum. h. d. ẜm Jaco. de are. Uel sic: casus post moram debitoris contingẽs ad debitorẽ pertinet. hoc dicit ẜm Dy. Uel sic. seruus nõ potest tollere obligationem dño questitam nisi sup hoc habeat speciale mandatũ. h. d. Dy. Uel sic. pecunie nautice casus post morã debitoris cõtingens sibi nõ ꝓdest ad liberationẽ lȝ ꝑ nuncium missum ad solutionẽ recipiendam ipsi debitori fuerit terminus ꝓrogat⁹ hoc dicit. ⁊ quilibet casus bonus ⁊ sunt eiusdem effectus. Et diuiditur in quinq; partes. In ṗma ponitur thema ⁊ forma cautionis. In secũda qualiter factum ꝓcessit. In tertia forma cautionis. In quarta parte ponitur questionis breuis solutio sceuole. In quinta parte poniẗ alia questio cõueniens precedenti: ⁊ ipsius determinatio: secunda ibi: sed cum autẽ. tertia ibi: quesitum. quarta ibi: respondi. quinta ibi: quero. ℂ Iterum subdiuiditur in tres. In prima ponit formã ṗme pactionis. In scđa poniẗ forma secũde pactionis incõtinenti apposite restringentis primam. In tertia parte poniẗ forma stipulationis cõprehendẽtis omnia que deuenerãt in pactionem. scđa ibi: conuenitq; inter eos. tertia ibi: eaq; recte posito casu ⁊ exposita littera glo. sunt expedite ibi: nauticam que periculo creditoris trahitur. vt. s. de nauti. feñ. l. periculi. Jaco. ibi: sub pignoribus ⁊ hipothecis. i. sub noĩe pignoruȝ ⁊ hipothecarum ibi: ydus septẽbris. De isto ydus vide plene ꝑ Jo. and. in fi. lib. vj. super data ibi: nauigauit post terminũ positũ in contractu. qui tamen terminus erat sibi prorogatus ꝑ istũ errorem ibi: semel acquisitam. ꝑ aduentum diei in quem erat facienda. So. Dy. ibi: adimere potuerit. saltẽ ope exceptiõis: lȝ non potuerit adimere ip̄o iure. vt. s. ⁊ sic addit ibi: quocũq; tp̄e scȝ ipse heres vellet. Et sic collige ex isto. §. ꝙ collectores decime qui mittunẗ per ꝓpriam ad exigendum decimas non possunt tempus solutionis ꝓrogare: ⁊ idem potest dici in collectorib⁹ pedagiorum vel exactorib⁹ pecunie cõmunis in litteris ꝓprie quando mittuntur tales collectores cõsueuit apponi ꝙ infra tot dies a die presentationis litterarum debitores soluere teneantur: vñ illi collectores (qui cõiter sunt baratores) aliqua pecunia accepta differunt ipsas litteras debitoribus presentare: ⁊ sic faciũt fraudem huic. §. ℂ In gl. j. aberiteñ. in fi. ⁊ ẜm hec pũcta post verbũ vide: vel pũcta post verbum peruenisset. ⁊ tunc vide. j. aberitensio ꝓficiscetur qđ est. j. Jaco. Item facit si papa cõmisit alicui ꝙ excõicatũ absoluat infra terminũ viginti dierum: qđ si nõ fecerit mandat alij: nunquid etiam voluntate partium possit ipsum absoluere ante terminũ ordinatũ primo absoluenduȝ. De quo dic vt plene nota. ꝑ cõpostel. ex̄ de rescrip. c. ab excõicato. In gl. nauigare. in fi. Uel dic ꝙ hec verba eo tempore veniunt ad terminationẽ verbi perferendã: qđ est. j. Jaco.

a **Flauius hermes.** [a] Ex cõuentione pura libertatis penali stipulatione subiecta licite agi potest vsq; ad lit. cõtest. mora purganda seruo etiam ex ea petitione in subsidium concedenda. h. d. Et dic ꝙ primo ponit thema. Scđo tres questiones per ordinem. Uel dic ꝙ diuidiẗ in tres partes. In prima parte poniẗ thema ⁊ questio ⁊ questionis determinatio. In secunda alia questio ⁊ eius determinatio. In tertia alia questio ⁊ eius determinatio. scđa ibi: item quero an flauius. tertia ibi: itẽ quero si flauius. ℂ Iterum prima subdiuitur in tres. In prima ponitur thema. In secunda questio. In tertia determinatio. scđa ibi: quero. tertia ibi: respondi. Et intelligatur iste. §. tribus modis. Uno modo ẜm Joã. vt adiectio heredis denotet ministerium iuris: qđ quibusdã nõ placet. vt. s. eo. l. eum qui. §. j. Secundo modo quando apposita fuit pena ⁊ dies. ⁊ tunc ad solutionem contrariorum necessario habes dicere ꝙ h' sit speciale fauore libertatis. Tertio modo vt sit apposita pena ⁊ nõ dies: ⁊ sic nõ erit aliquid speciale. secundo modo intellexit Jac. de ra. tertio modo Dy. ibi: quero an flauius. Dubiũ erat quia cum stipulatio cepit a precedenti ꝯditione videbaẗ non cõmitti nec agi ex ea: nisi cum desierit seruum manumitti posse. vt. s. eo. l. ita stipulatus. Sed hoc est speciale fauore libertatis: vt hic no. in gl. Alber. ⁊ ibi dixi ibi: de libertate. i. vt ipsum stichum manumittat. Dy. ibi: respondi posse. scȝ ante litem

a ℂ Flauius hermes. ad de ad huc. §. Jo. de imol. consi. ix. vbi cõsuluit cõtra doctrinã Bar. l. §. flaui⁹. per. l. fi. ff. de pac.

lit.contest.in pena. Dynus. libertatem prestare ⁊ penam euitare ibi flauij heres qui penitere nõ potest licet flauius heres potuisset. vt. C. si man. ita fuerit alie. vt ma. l. j. ⁊ ideo hic notabiliter ponit de here. Jaco. op. ad. §. in prima questione. qꝛ videtur ꝙ agi non possit qꝛ illa que veniunt in conditionẽ non disponunt sed libertatem dare venit in conditionem. vt ptꝫ in littera ibi si homo stichus ⁊c. vnde videtur ob. s. si quis omissa causa testamenti. l. si quis. solu. dic ꝙ hic ante deuenerat in pactionem qꝛ conuenerat ꝙ stichus perduceretur ad libertatem qd̃ si non fieret incideret in penaꝫ. secundo op. contra determinationem secunde questionis qꝛ dato ꝙ heres flauij sit paratus prestare libertatem non videt ꝙ moram possit purgare vt s. de fideicom. liber. l. thays ancilla. §. itra. so. ibi ex parte actoris ⁊ quo ad actionem de nouo querendam super principali. hic vero quo ad penam euitandam. Item op. ad idem qꝛ pena commissa conuentio prima videtur esse nouata. ⁊ per ꝯsequẽs purgationem non admitti. vt. s. proxi. l. obligationum fere. §. fina. so. dicunt quidaꝫ hoc speciale fauore libertatis. ⁊ hanc opi. tenent illi qui dicunt ꝙ si secunda penalis nouet primaꝫ quod non est locus purgationi. de quo plene dixi. s. e. l. si insulam. ⁊ l. ita stipulatus. hec so. non videtur bene tuta. per. l. j. s. de penu le. ideo dicunt alij vt Jo. ꝙ hic pena non erat commissa. ⁊ ideo prima nõ erat nouata. sed cõtra Jo. expresse facit tex. ibi vt pena liberetur. nã si a pena debet liberari oportet ꝙ sit cõmissa. vt. s. e. l. decẽ. sed ipse respondet ꝙ illa verba vt pena liberetur ponuntur improprie. i. in penam non incidat. sed dic melius ꝙ licet prima sit noua: locus est purgationi ex legis potestate q̃ hoc disponit ⁊ accedat quod no. Cy. in. l. nuda. C. de contrahẽ. stip. ⁊ Dy. in. l. si seruum. §. sequitur. s. e. ⁊ plene dixi. d. l. si insulam. s. e. ⁊ l. ita stipulatus. s. e. Item op. ad idem de. l. magnaꝫ. C. de contrahen. ⁊ cõ. stip. ⁊ s. ti. proxi. l. traiectitie. §. de illo. sol. vt plene dixi. d. l. si insulam. ⁊ l. ita stipulatus. s. e. ⁊ ꝓm Dy. dic ꝙ glo. dicunt ⁊ male ꝙ penalis stipulatio nõ purgatur ex quo semel cõmissa est. vt no. in. l. ⁊ post tres. s. si qs cau. ⁊ ad. §. istuꝫ respondent vt dixi. qꝛ exponuntur vt pena liberet̃. i. nõ incidat in penam. vt hic no. Et propterea dicas ꝙ. ll. contrarie loquũtur qñ stipulatio penalis habet diem sed hic non habet diem. Et propterea potest purgari vsqꝫ ad litem contesta. vt. s. quãdo dies le. ce. l. si penum. ⁊ ad. l. fal. l. j. §. item si ita. ⁊ de penu le. l. ij. ⁊ hic Dy. ¶ Item op. contra determinationem scđe questionis ⁊ tertie. ⁊ videtur ꝙ iste stichus ex constitutione siue hominis ministerio sit liber effectus. vt. C. si mancipium ita fuerit alie. l. si is. ⁊ l. fin. so. dicit glo. hic actum fuit. vt certo loco fieret manumissio. s. vindicta secus si simpliciter debuisset manumissio fieri hinc est quod dicũt quidaꝫ qñ fit vindicta manumissionis tunc manumissus efficitur ciuis romanus qñ aũt succedit constitutio tunc secus sed qñ efficiuntur latini qñqꝫ dedititij ꝫ hec. l. non probatur. ⁊ ideo non valet vt in auf. de trien. ⁊ se. §. ꝯsideremus. ⁊ ideo dic ad so. contrarij melius ꝙ hic non fuit in mora manumittendi cuꝫ ipse claudus vel eius heres debebat manumittere. vt hic in littera dicitur ibi a te heredeqꝫ tuo. qd̃ accipitur disiũctiue. vt. j. de ver. sig. l. coniunctionem. in cõtrario vero fuerat in mora manumittendi: ⁊ eodem modo soluit aliud contrarium. s. qui sine ma. ad lib. perue. l. fi. Sed contra hãc so. op. quia vbi mora precessit non competit libertas ꝫ agitur vt manumittatur. vt. s. de condi. ob cau. l. ij. §. sed si tibi. solu. ibi non dedit seruum sed precium vbi distinguitur aut data fuit pecunia vt precium aut non. vt. s. de libe. cau. l. paulus. ꝑ quoꝝ declaratione plenius q̃ glo. dicant ita distingue si queratur cuꝫ libertas debet seruo prestari si non prestetur an succedat constitutio aut libertas debet prestari seruo tertij aut seruo tradentis ipsum seruum aut seruo aliquid accipientis pro libertate ipsi prestanda primo casu constitutio nõ succedit nec constitutio iniuriarũ illi tertio. vt. C. vnde vi. l. meminerint. ⁊ s. ne quid in loco publico. l. ij. §. merito. secundo casu cum seruus est tradentis aut talis est seruus qui ad libertatem peruenire non potest. ⁊ tunc constitutio non succedit. vt. s. de manumis. l. seruus. aut est talis qui potest peruenire. ⁊ tunc aut fuit in mora manumittendi aut non. Primo casu succedit constitutio. vt C. si man. ita fuerit alie. l. si is. ⁊ l. fi. ⁊ s. de condi. ob cau. l. si pecuniam. §. si seruum. ⁊ §. se. aut non fuit mora manumittendi ⁊ tunc constitutio non succedit. vt in isto. §. Tertio casu quando est seruus accipientis aliquid. vt manumittat aut illud qd̃ datur nomine precij datur aut non. Primo casu succedit constitutio. qꝛ breui manu ab accipiente videtur seruus traditus tradenti illam pecuniam. ⁊ subsequenter videtur retraditus ipsi accipienti pecuniam. vnde constitutio succedit. Secundo casu non succedit. vt hic probantur in. l. ij. C. si manci. ita fuerit alie. ⁊ s. de condi. ob cau. l. ij. §. sed si decem. ⁊ de prescrip. ver. l. naturalis. §. at cum do. In glo. vt vindicta. ibi non loquitur. i. nõ ꝯdicit. Dy. in glo. i. vel in fi. ⁊ e. ti. l. coniunctionem. Dy. In gl. tunc intererat in fin. sed istud non probatur aliqua lege. ⁊ ideo dic secunduꝫ qd̃ dicitur in glo. que incipit contra ad superius responsum. sed vindicta. ideo dicitur qꝛ per hoc qd̃ dictuꝫ fuit ꝙ deberet manumittere ⁊ tali modo fit vindicta. si eniꝫ hoc dictum non esset tunc esset in mora manumittendi ⁊ succederet constitutio ⁊ faceret ipsum liberum. In glo. contra ad superiꝰ responsum. ibi so. vt ibi qꝛ ibi fuit dies adiecta hic non. Dy. et qd̃ dicit glo. ad superius ibi dicere ad inferius: vel dic ibi non purgari morã vt volẽs purgare agat se vt impugnet vel actionem consequatur. sed vt se defendat vel penã euitet sed excep. consequatur sic vt hic. ⁊ hoc est quod dicitur ex parte actoris non purgatur mora. vt ibi. ⁊ C. de pac. inter empto. ⁊ vendi. l. si a te. sed ex parte rei sic. vt hic. ⁊ sic põt intelligi qd̃ no. extra de elec. §. fi. In vlti. glo. Ja. sed ad hoc primum dictum quod dicitur ex parte actoris moram non purgari videtur contra. j. e. l. si ita quis. §. seia. so. vt ibi dicam ꝓm Ja. de are. sed contra dictum Ja. multum ob. s. de arbi. l. celsus. §. fi. ⁊ l. se. Ray. de ista purgatione more vide qd̃ plene no. s. e. l. si insulam. ⁊ l. si ita stipulatus. In eadem glo. in fine. Itẽ obijcitur quomodo agitur vt manumittatur nonne est facta nouatio per stipulationẽ penalem. vt ti. px. l. obligationum fere. §. fi. dic hic speciale fauore libertatis. vel dic ꝙ per penalem stipulationem non fit nouatio sed quasi nouatio. vt dixi. s. e. l. ita stipulatus. in fi. Jaco. ibi vel heres eius. ibi vo de herede nihil dictum fuit. Dy. In glo. fauor libertatis ibi improprie dicit liberetur. i. non obliget̃ seu non incidat in obligationem. similis expositio fit de verbo solutus. s. e. l. decem. ⁊ j. de solu. l. dispensatorem. vel dic pena liberetur. i. a spe obligationis pene. nã qui sub conditione futurus est obligatus spes est vt obliget̃ ibi tale desinit. i. sic improprie positum. Dy. ibi. Item tale tollit. s. improprie positum. Dyn. ibi. l. magnam. vel dic melius ꝙ licet hic fuerit adiecta pena nõ tamen fuit adiecta dies. ⁊ ideo etiaꝫ commissa pena potest purgari mora vsqꝫ ad litem contestatã. ⁊ euitari prestari prestatio pene. vt. s. de penu le. l. j. ⁊ hic Dy. in fi. vel hic certam formam dedit manumissioni circa quam ad libertatem non potest seruus peruenire. vt no. s. e. in alia glo. in. l. contraria non fuit data forma. ⁊ ideo post duos menses ex constitutione fit liber. Ja. Iteꝫ potest dici ꝙ hic sola pena fuit adiecta ab homine. ꝫ etiã dies subsit a lege illa latius. ⁊ ideo purgatur secus si dies ⁊ pena ab homine. vt. l. traiectitie. Ja.

a Coheredes. a Prohibitio alienationis in extraneuꝫ sub pena contemplationis cõsortis a iure remittitur ipso emere recusante. hoc dicit. ⁊ sic colligitur hic euidẽs ar. ꝙ prohibitus alienare extra familiã possit extraneo vẽdere si illi de familia emere recusent qd̃ alibi nõ inuenitur ita bene. Dy. sed ꝯtra istum. §. opp. ⁊ videt̃ ꝙ pactio de qua loquit̃ non teneat. vt. s. de pac. l. nemo. ⁊ de distra. pig. l. si creditor. §. fi. so. dicit gl. hic fuit adiecta pena propter quod tenet vel aliter ⁊ melius ibi fuit actum ꝙ non venderet ⁊ sic paciscentis ibi non interest hic non fuit actum ꝙ nulli alij venderet nisi sibi vnde paciscentis interest. ⁊ ideo tenet vt hic. ¶ Itẽ q̃ro hic dicit̃ in littera ꝙ mulieris tutores sepius testato ꝯuenere presentibus testibus interpellauit extra iudicium. ⁊ ibi ꝯuẽtio in quã vos o iudei. ⁊ s. d ꝯdi. sine cau. l. j. hoc vbũ ꝯuenit nõ semper denotat cõuẽtionẽ denotat in iudicio an sit necessaria multiplex denunciatio an sufficiat vna. so. hic Ja. de are. videtur sentire ꝙ multiplex ad hoc. vt ille cui denunciatur constituatur in mora. vt ar. j. de libel. dimis. l. j. de ventre in spicien. l. j. circa prin. extra de renun. c. quidam cõiter tenetur ꝙ vna sufficiat per. l. mora. cum ibi no. s. de vsur. ⁊ ad hunc. §. respondet̃ qd̃ dicit sepius denotare accidentiam facti non ministeriũ iuris. sed ꝯtra hoc adhuc instatur de. l. si conuenerit. s. de pig. ac. sed ibi agebatur de re aliena vẽdenda hic de sua ꝓpria ꝓm qd̃ requirat̃ sepius denunciari videt̃ per. c. ab eo. extra de appel. li. vj. cum ibi no. per Arch. ⁊ Jo. an. ⁊ per eundẽ Arch. ij. q. vj. c. post appel. sed ibi erat verbũ instanter. Itẽ hodie etiaꝫ eo casu terminatum est qd̃ sufficiat semel vt in cle. e. ti. de ap. c. ij. vbi de hoc. sed quid si ista mulier nulla denunciatione facta vendidisset nunquid teneret venditio quidam ꝙ nõ qꝛ est ꝯtra legẽ eo ipso ꝙ est ꝯtra voluntatẽ testatoris vel contrahentium. vt C. de reb. ali. non ali. l. si. vbi de hoc not. ⁊ dixi. s. hoc non credit dñs meus. immo dicit valere ⁊ mulierẽ in penã incidere. ⁊ pro hoc qd̃ valeat. s. de act. emp. l. si sterilis. §. si tibi. ar. tñ contra. s. de pactis. l. nemo. ⁊ de hoc no. ⁊ dixi. C. de condi. ob causam. l. ea lege. ⁊ de pac. inter emp. ⁊ ven. l. fi. ¶ Item iste. §. loquitur quãdo interuenit pactum ⁊ stipulatio. sed quid si interueniat tãtũ pactum sine stipulatione. nunquid valebit videtur ꝙ non per

a ¶ Coheredes. adde ꝓ Dy. ⁊ Alex. q̃ dicũt hũc tex. esse sing. ad hoc ꝙ ille q̃ ꝓmisit alteri vẽdere sub pena habita ꝑs requisitione si alteri vẽdat nõ incurrit penam.

prealleg.l.nemo.sed dic contra.qꝛ in diuisione fuit appositum pactum ⁊ sic vestitum coherentia contractus.Nam diuisio vicem obtinet emptionis.vt.C.cõia vtriusq; iudi.l.ij.⁊ pmutationis.vt.C.fa.hercis.l.si filie.sed si esset appositum in mutatione vel venditione teneret.vt.s.de pac.l.diuisionis.⁊.l.traditionibus.ergo ⁊c.sed quid si non denũciasset tutoribus sed ipsis pupillis tantum.nunquid sufficeret videtur ꝙ sic.ar.s.de euic.l.si dictum.§.fi.sed dic ꝯtra qꝛ ipse pupillus nõ posset licentiam vendendi concedere pro hoc.s.vt in pos.le.l.si cui.§.sex mẽsiũ.nam non dicitur pupillus in mora cõstitui.vt.j.e.l.si pupillus.⁊.s.e.l.sed ⁊ si ex stipulatu.vbi de hoc dixi nõ ob.l.si dictum.§.fi.qꝛ illud est fauore pupilli ꝙ ibi sibi possit denũciari alb.papi.in glo.nam ipso iure ibi hic ad penam.q.d.non aũt per pactum res afficitur.Ja.vel ibi quis promisit nulli alienare q̃ cõuentio non tenet.qꝛ non interest paciscẽtis.hic aũt ꝙ nulli alienaret nisi paciscenti.vnde tenet conuentio.qꝛ paciscẽtis interest.Pe.⁊ pro hoc.s.de act.emp.l.si sterilis.§.si tibi.

a ¶Augeri⁹ adde alex.h qui reputat istũ tex.sing.ad h ꝙ mortuus nõ dicitur debere sed debuisse

a **Augerius.** [a]Declarationem in vitam faciendaz non sufficit adimplere post mortez.h.d.vel sic post mortem debitoris non potest constare eum debere sed debuisse.h.d.ibi eius.s.patris.Dy.ibi debito constitisset scilz post mortem.⁊ dic constitisset.s.per sententiam diffinitiuã sic enim constare potest cum sententia pro veritate accipiatur.vt.j.de reg.iur.l.res iudicata.Ja.idem puto si per testes vel instrumenta vel cõfessionem vel quolibet alio legitimo modo ibi si.i.quia.Dy.quero que sit ratio huius.§.dicũt quidam.quia ex quo tempore stipulationis non ꝯstabat quid deberet in preteritum conditionalis stipulatio defecit.⁊ sic ex quo de p̃terito ⁊ falsa censetur impossibilis.vt.s.de cõdi.⁊ demõ.l.cuz tale.§.falsam.et tunc inheremus verbo textus qui dicit constitisset.alij dicunt ꝙ non põt post mortem constare ipsum debere sed debuisse.⁊ sic apparet ꝙ in vita debeat impleri.⁊ hanc approbat Dy.⁊ Pe.sed contra hoc videtur qꝛ hic est verbum debere qd̃ est infinitum qd̃ ad omne tempus aptatur.vt.s.e.l.stipulationum.§.stipulatio.⁊ ibi dixi quare dicunt ꝙ hoc ideo est qꝛ cõditio erat implenda in vita in persona patris ⁊ sic nõ potest impleri post mortem in persona filij.vt.s.de condi.⁊ demon.l.qui heredi.⁊.l.cum ita.⁊.j.e.l.si pupillus.⁊ tetigi.s.e.l.cum qs.

b ¶Seia.ad de alex.hic q d̃t hunc tex.esse sing.ad hoc ꝙ si nõ stat p debito rẽ quomin⁹ si soluat creditori suo sz stat p creditorẽ non currunt ꝯtra eũ vsure.

b **Seia.** [b]Quod per me non stat mihi non debet imputari.h.d.vel sic mora quo ad cursum vsurarũ nõ inducitur contra victorem victo appellante ⁊ contrariam sententiam reportante.ibi transactione in qua heres tutoris pecuniam dare promisit ⁊ heres pupille pacto actionẽ remisit.Ja.ibi residuam cauerit subaudi inter certum tempus.⁊ nisi inter illud solueret promisit vsuras.⁊ hoc quidam in tex.habẽt.Ja.ibi sed illicito.i.recepta parte pecunie ibi ad competentem iudicem.hic videtur expressum ꝙ teneat talis forma appellationis appello ad iudicem competentem.⁊ ita dicit Ray.se consuluisse per hunc.§.⁊ pro hoc.j.de appel.l.j.§.si quis.⁊ meli⁹.C.de bo.auto.iudi.possi.l.cum proponas.⁊ ibi in glo.⁊ ad hoc in spec.de appel.§.nunc tractemus.ver.sed quid si quis.⁊ ver.se.ibi pronunciata est a principe.⁊ interim terminus venit soluende pecunie ex transactione.Et no.ex hac littera qualiter iudex appel.debet formare sententiaz suam.C.de appel.l.eos.vbi de hoc dixi.⁊ de admi.tuto.l.cirographis.⁊ de re iudi.l.negocioꝝ.sed quid si reus absolutus ab actore ⁊ actor appellat: ⁊ iudex vult ferre sententiaz pro actore nunquid sufficit pronunciare eo modo quo hic dicitur.s.iuste esse appellatum videtur ꝙ nõ.immo ꝙ iudex appel.in sua sententia debeat condemnare reũ qui fuit absolutus in prima.vt.j.iudicatum solui.l.cum appel.⁊ ar.C.de iureiur.l.generaliter.§.finaũt.vel dic ꝙ sufficiet pronunciare iuste appellatum ⁊ male iudicatum quasi per hoc videatur reum tacite condemnare ad quod intendebat actor appellãs.⁊ p hoc.s.de edil.edic.l.quero.de iud.l.si p̃tor.C.de his qui not.infa.l.si te.⁊ no.C.de sen.⁊ interlo.om.iudi.l.presens.et de hoc etiam no.s.de re iudi.l.in summa.⁊ hanc tenet Galeotus in margarita.de appel.ver.sed pone questionem de facto.⁊ vide in spe.de appel.§.de officio.ver.potest aũt.⁊ plene dixi d.l.eos.ver.item querit glo.ibi pecuniam offerre qd̃ esset si constitueretur in vltima mora.Old.ibi vsuras promissas nisi inter certum tempus soluissem pecuniam que restabat ex trãsactione.⁊ eam bene infra tempus obtulit.Jaco.In glo.s.exceptiõis in fi.cuz stipulatio sit contractus stricti iuris.vt.C.de vsuris.l.iij.s.de prescrip.verbis.l.titius.secus cum actione tutele cũ sit bonefidei si hic non interuenisset transactio.Dy.vel dic etiaz ipso iure cum sola oblatio sufficiat contra cursuz futurarũ vsurarum.vt.C.de vsur.l.q̃uis.⁊.l.si parte.Ja.

1 ☞ Euictio an debeatur in transactione.

Duo fratres. Vbicũq; stipulatio penalis incipit a precedenti conuentione licz actum sit ad principale potest nihilominus pena peti.h.d.dy.vel sic.Clausula gñalis in stipulatione per verba de futuro deducta extẽdit ad ius futurũ de quo erat inter ꝯtrahentes scia.Dy.vel sic sententia contra ius lata facit penam committi per stipulationem promissam.h.d.secundum Ray.⁊ hoc secundũ opi.ꝙ hic fuit male iudicatum vel aliter sententia pro parte iusta ⁊ pro parte iniusta penam committit aduersus eum qui cõuẽtionẽ offendere fuerit declaratus.h.d.ſm eos qui dicũt hic pro parte bene iudicatum ⁊ pro parte male.vel aliter nõ vi diuisionis sed vi conuentionis generalis in diuisionem adhibite futurum fideicommissarium videtur esse remissum ⁊ per consequens pena committitur aduersus eum qui conuentionẽ offendere fuerit declaratus.h.d.ſm eos qui dicunt hic bene fuisse iudicatum.⁊ qꝛ iste.§.consueuit communiter repeti repetere volens posset hunc ordinem obseruare.Primo ponere casuz summarium vt premissi.Secũdo.§.diuidere.Tertio ꝙ euidentia diuersarum lecturarum aliqua ponere.Quarto ponere casum in terminis ⁊ litteram exponere.Quinto ex.§.colligere aliqua notabilia.Sexto contra vnũquodq; notabile separatim opponere ⁊ in solutionibus contrariorum distinguere.Septimo formare duplicem questionem.Vltimo adducere.§.in ar.ad duas questiones redeundo.ergo ordinate.§.iste diuiditur ĩ quatuor partes.In prima ponitur diuisio ⁊ conuentionis forma in diuisione adhibita.Secũdo poniť facti accidentia.Tertio questio.Quarto questionis determinatio.secunda ibi post mortem.tertia ibi quesitum.quarta ibi respondi.¶Redeo ad tertium ⁊ ad euidentiam premitto ꝙ licet timore contrarij de l.qui cum tutoribus.s.de transac.vario modo varietur intellectus huius.§.tamen omnes intellectus tendunt vel ꝙ hic fuerit male iudicatum vel ꝙ hic bene fuerit iudicatum vel in parte bene iudicatum ⁊ in parte male.⁊ ad euidentiaz opinionis illorum qui tenent hic fuisse in totum male iudicatuz est sciendũ ꝙ interdum conuentio fit super iura de futuro q̃ꝙ per modũ pacti.⁊ tunc tenet nisi aliud impediat.vt.C.de pactis.l.j.⁊.l.et heredi.§.filia.s.de pactis.interdum per modum renunciationis ⁊ tunc non tenet.vt.s.de leg.ij.l.si ita.§.sub conditione.⁊ de acqui.here.l.is qui.§.j.s.de acqui.here.l.nisi fuerit ĩ iudicio facta.vt no.in.l.illud.s.de acqui.here.⁊.s.de cura.bo.dãdo.l.j.⁊ dixi de hoc.d.l.j.C.de pac.Interdum procedit conuẽtio super iure de presenti ⁊ cõi.⁊ tunc non porrigitur ad futurum.⁊ ideo proprium.⁊.d.l.qui cum tutoribus.j.rñ.Interdum procedit super iure de presenti ⁊ communi ⁊ tunc non porrigitur ad futurum ⁊ proprium.⁊ ita erat in.§.nostro.nam fit super iure p̃senti ⁊ cõi.⁊.s.cõi diuidũ.l.iij.⁊.iiij.⁊.l.officium.⁊.C.e.l.familie.⁊.C.cõia vtriusq; iudi.per totũ.fideicõmissariũ vero erat hic futurum tp̃e diuisionis.Itẽ ius fideicõmissarij erat ꝓpriũ cuiusq; ideo ad illud non porrigitur.vt.s.e.l.si a colono.⁊ ideo fideicõmissariũ hic non fuit remissum ⁊ per consequens in totum male fuit iudicatum ad euidentiã vero alioꝝ qui tenet hic in totuz fuisse bene iudicatum est sciendum ꝙ interdum est transactio.interdum simplex conuentio.interdum est simplex diuisio.interdum est diuisio ⁊ super ea generalis ꝯuentio.si est trãsactio tunc non porrigitur ad futuruz cum transactio fiat super lite.vt.s.de transac.l.j.¶Item transactio restringitur ad petita.vt.C.de transac.l.si de certa.sed lis ⁊ petitio non solẽt esse de futuris.vt.s.de iudi.l.non quemadmodum.⁊.j.de ver.sig.l.cedere.⁊ hoc modo loquitur.l.qui cum tutoribus.Interdum procedit simpliciter conuentio.⁊ tunc oĩa capit que sub verbis possunt comprehendi siue ratione iuris de presenti siue in futurũ quesiti.vt.l.emptor.§.fi.s.de pac.⁊ ibi in glo.⁊.s.e.l.stipulatio ista.§.quatenus.interdum procedit simpliciter diuisio.⁊ tunc per ipsam non preiudicatur circa fideicommissarium futurũ.vt.s.de leg.ij.l.pater.§.hereditatem.¶Itẽ qꝛ diuisio fit super de presenti ⁊ cõi.vt.s.dixi.ergo non disponit circa fideicommissariũ futurum ⁊ proprium.interdum procedit diuisio.⁊ super ea generalis conuentio.⁊ tunc non vi diuisionis sed vi generalis conuentionis super ea adhibite fideicommissariũ futurum videtur esse pacto remissum.vt.d.§.quatenus.⁊ sic intelligitur iste.§.⁊ secundum hoc hic fuit in totum bene iudicatum.Ad euidẽtiam vero eorum qui tenent ꝙ hic in parte bene fuit iudicatum ⁊ in parte male.sciendũ est ꝙ si tu ⁊ ego heredes habemus predia hereditaria communia tã vltra renũ q̃ꝙ citra in quolibet puncto terre habeo partez pro indiuiso ⁊ tu similiter vt.s.quibus modis pignus vel ypo.sol.l.⁊ si cõsenserit.§.fi.⁊ si pars here.pe.l.j.§.ij.adeo ꝙ si nos veniam⁹ ad diuisionẽ hoc pacto ꝙ tu habeas vltra ⁊ ego citra renum de his que tu habes vltra renuz partum habebis iure tuo ⁊ pro ea parte si tibi

euincat

euincatur de euictione non teneor partem habes iure meo. & pro ea parte de euictione teneor. vt. C. fa. hercis. l. si familie. cum ibi no. de leg. ij. l. cum pater. in prin. & ad trebel. l. deductam. §. nummis. adeo quod si hanc partem peteres diceres quem qui de euictione tenet actio &c. & s. de euic. l. vendicantem. & ideo pro hac parte ego fratrer superstes petens fideicommissarium debeo succumbere. & ideo pro hac parte bene fuit iudicatum pro alia parte cessat precedens ratio. & ideo pro illa parte male fuit iudicatum. & sic intelligitur. §. noster. ¶ Item ad euidentiam est sciendum quod secundum primam & secundam solutionem contrarij de d. l. qui cum tutoribus. hic in glo. magna & secundum primam & tertiam & l. qui cum tutoribus. in totum fuit male iudicatum secundum tertiam hic & secundum quintam & sextam in. d. l. qui cum tutoribus. in parte fuit hic bene iudicatum in parte male. His positis ad euidentiam casum pone per te litteram expone. ibi cauerint scientes se inuicem onere fideicommissarij a patre grauatos. Dy. ibi alterius. s. qui decessit sine liberis & sic est locus restitutioni fideicommissarij. qui. s. frater. Dy. ibi superuixit. s. fratri ibi a coheredibus eius. s. fratris premortui. Dy. ibi pronunciatum est et in fauorem heredis. & bene. Dy. ibi quasi expressiuum veritatis. & hec fuit causa pronunciamenti non eo quod de euictione teneretur. vt in glo. not. O l. ibi de hoc quoque. s. fideicommissario post mortem debito. Dy. ibi transactum fuisset. i. generali pacto remissum sic. s. de his qui no. infa. l. quid ergo. §. pena grauior. Dy. & sic iudex huic rationi inuisus fuit non motus ex obligatione diuisionis sed obligatione pacti & sic hic non fuit transactio & ideo reproba opi. que est in glo. ibi vel quarto ibi commissam sed contra fratrem superstitem qui in fideicommissarij petitione succubuit. & dic commissam heredibus fratris premortui et notanter dicit commissam non exigendam. vt. j. apparebit. Ex isto. §. no. quod contra fratrem superstitem petentem fideicommissarium quasi fideicommissarium fuerit remissum fuit renunciatum. Secundo no. quod licet conuentus vsus fuerit exceptione pacti nihilominus pena adiecta committitur. Tertio no. quod in sententia absolutoria fuit causa apposita. ¶ Expeditis de litteralibus venio ad apparatum glo. quas sic intro. quia glo. magna principaliter diuiditur in quatuor partes. in prima parte glo. elicit duo notabilia. in secunda parte multipliciter opponitur contra primum. in tertia parte obijcit contra secundum. in quarta elicit tertium notabile. ibi secunda. sed contra ibi tertia ad secundum ibi quarta. ¶ Item ex eo secunda sed contra subdiuiditur in tres partes secundum quod contra primum notabile tripliciter opponit ibi secunda. Item contra. s. de pac. tertia ibi. Item contra. s. de leg. iij. iterum diuiditur in tres. quia primo obijcit contra primum notabile & quadrupliciter soluit in secunda parte ex omnibus solutionibus glo. concludit in tertia parte ex solutione glo. infec. solutionem alterius questionis ibi secunda secundum primas ibi tertia. Item patet ex predictis posset iterum diuidi in quatuor secundum quod contra primum contrarium quatuor ponuntur oppositiones partes patent ex se. Item debes scire quod in ver. sed contra glo. minus bene induxit. l. qui cum tutoribus. ipsam intelligendo quod partem fratris premortui frater superstes habuerit per fideicommissarium. & glo. ibi notat contrarium & melius. vt. j. dicam. ¶ Opponas ergo sic dicitur hic quod cum fratres diuiserunt communem hereditatem si frater superstes petat fideicommissarium aduersus ipsum fuit pronunciatum per quod datur intelligi quod fideicommissarium futurum fuerit remissum & sic pretextu iuris superuenientis de futuro iste fratrer superstes in sui petitione succumbet contradicitur. d. l. qui cum tutoribus. so. secundum sextam so. ibi positam ibi frater fuit heres directo dicit enim textus cui heres extiterat & sic apparet quod directo vt notatur in. l. centurio. s. de vulg. & pupil. substi. & C. de impub. & alijs substi. l. precibus. & per hoc apparet quod glo. hic intelligendo. l. illam quod fideicommissarius non bene dicit nisi velles sustinere quod heres est considerato effectu. vt. s. quod cum eo. l. si filius. sed quia a verbis non est recedendum. vt. s. de leg. iij. l. non aliter. tutius puto quod ibi directo esset heres hic per fideicommissarium. & est ratio inter casum & casum quia in. l. qui cum tutoribus tempore conuentionis ius non erat quesitum cum alter frater viuebat. & ideo nec preiudicauit nec preiudicare potuit. vt. C. de cap. & postli. reuer. l. nec eos. & s. de acqui. here. l. qui superstitis. hic vero tempore conuentionis erat ius quesitum saltem sub conditione. & ideo potuit sibi preiudicare per pactum super toto & super parte. & C. de pactis. l. j. & de transac. l. fideicommissario. licet hec so. sit in se vera. non tamen mihi videtur tuta ad. d. l. qui cum tutoribus. quia posito quod tempore transactionis fratri superstiti esset plenius ius quesitum circa portionem alterius quia decessisset & eius hereditas esset adhibita adhuc haberet locum. d. l. qui cum tutoribus. ratio ibi frater superstes de sola portione administrate tutele egit & transegit aut enim transegit specialiter iuxta petitionem & planum est quod non porrigitur ad portionem fratris. vt. s. de pac. l. si vnus. §. ante omnia. aut transegit generaliter & tunc ad specialiter petita restringi. vt. C. de transac. l. si de certa. & per consequens circa aliam portionem fratris nihil preiudicabit. & per hoc satis apparet quod. d. l. qui cum tutoribus. non meruit signari per contraria. ¶ In his tamen collige sic aut frater alteri successit directo aut per fideicommissarium. Primo casu tempore conuentionis frater viuebat & tunc in eius bonis pacisci non potuit. vt. d. l. nec nos. C. de cap. & d. l. qui superstitis. aut mortuus erat & hereditas eius adita. & tunc superstes potuit sibi preiudicare. vt. C. de transact. l. sub pretextu. & d. l. qui cum tutoribus. si vero per fideicommissarium tunc aut dies fideicommissarij nondum cesserat. & tunc per pactum expressum contra illud potuit sibi preiudicare. vt. C. de pac. l. j. & l. cum proponas non per renunciationem. vt. d. l. si ita. §. sub conditione. de lega. ij. ¶ Item nec diuidendo. vt in. §. nemo. cum diuisi procedam super iure communi & de presenti vt. s. dixi. ergo non trahitur ad id quod est de futuro. vt. s. de leg. ij. l. si ita scripsisset. nec ad id quod est proprium. vt. s. communi di. l. iij. & iiij. aut dies fideicommissarij cesserat & tunc aut generalis fuit petitio & generalis transactio. & in omnibus preiudicabit. vt. C. de transact. l. sub pretextu. aut specialis petitio et transactio generalis. & tunc restringitur ad petita. & in alijs non preiudicat. vt. C. de transac. l. si de certa. & d. l. qui cum tutoribus. aut generalis fuit petitio & specialis transactio. & tunc in alijs non preiudicat. vt. C. de transac. l. age. aut vtrumque est speciale. & tunc in alijs non preiudicat. vt. d. l. qui cum tutoribus. ¶ Vel aliter dicit glo. ad contrarium de. d. l. qui cum tutoribus. Et redeo ad hanc glo. quod hic in totum fuit male iudicatum. & secundum hoc frater superstes petens fideicommissarium debuit audiri & sic concor. cum. d. l. qui cum tutoribus. vel aliter hic frater superstes non opposuit replicationem. nam cum frater superstes petebat fideicommissarium heredes fratris premortui opposuerunt exceptionem conuentionis iste frater superstes non replicauit videlicet quod in conuentione non agebatur de fideicommissario retinendo quam replicationem omisit. vnde iudex pronunciauit & male contra ius litigatoris. & ita concor. cum. d. l. qui cum tutoribus. vt puto. hoc differt ab alia quo ad quid. sed in effectu in idem tendunt. & hoc est quod subijcit glo. quod in idem recidit bene dico quod differunt quo ad quid. quia in precedenti so. male fuerit iudicatum considerato iure litigatoris & consideratis allegatis. quia frater superstes petijt fideicommissarium heredes premortui vsi fuerunt exceptione conuentionis & frater superstes replicauit quod in conuentione non agebatur de fideicommissario remittendo hoc non attento. iudex pronunciauit contra fratrem superstitem & male fecit tam consideratis allegatis hoc est replicatione proposita quam iure actoris. vt. d. l. qui cum tutoribus. sed in hac sol. male fuit pronunciatum considerato tamen iure litigatoris non consideratis allegatis quia superstes frater allegationem se replicationem opponere omisit. secundum ergo opi. istorum concludemus quod hic in totum male iudicatum. & sic concor. d. l. qui cum tutoribus. & hoc tenent Pe. & Ja. but. vt dixi. d. l. qui cum tutoribus. quod sic fortificant hic tractatur de diuisione. diuisio autem super presenti & communi. vt. d. l. iij. et iiij. s. communi di. nihil ergo disponet circa fideicommissarium futurum. ergo non obstante diuisione potuit peti & si contra petentem est pronunciatum apparet male iudicatum. ¶ Sed contra opi. istorum instatur de. l. titius. in prin. s. qui. mo. pig. vel ypo. sol. so. ibi tractatur de pignore remittendo hic de dominio. & est ratio quia quod facilius constituitur facilius tollitur vt. s. de nora. l. si noxale. & ibi not. sed pignus facilius constituitur quia solo consensu quam dominium acquiratur. vt. s. de pig. l. j. & C. de pac. l. traditionibus. ergo &c. Preterea acquisitio recte dominij opponitur pignori. vt. j. de reg. iur. l. neque pignus. quod sic non est in diuisione que habet fieri super de presenti & communi sic nil disponit circa fideicommissarium proprium & futurum. ¶ Alterius op. circa dictam opi. de. l. seruo inuito. §. cum pretor. s. ad trebel. so. confiteor non esse in dubio verisimile iudicem male pronunciare secundum tamen proposita possumus dicere ipsum male iudicasse. & ita hic. Tertio op. ad idem si verum est iudicem male pronunciasse. ergo est verum fratrem superstitem non fecisse contra conuentionem & si verum est contra conuentionem non fecisse pena non debuit committi. vt. s. e. l. ij. §. item si in facto. & l. eadem. §. cato. & l. nulla. so. confiteor oppositionem attenta veritate sed quia hoc casu ita pronunciatum fuit aliqua pronunciatione non extitit appellatum. ideo inter partes pro veritate habetur. vt. j. de reg. iur. l. res iudicata. & ideo quo ad partes inter quas pronunciatum talis sententia preiudicauit. ¶ Alterius opponitur & videtur quod opinio predictorum non teneat. Nam quandocunque pactio interponitur super aliqua re. de ipsa non petenda ipsa res peti non potest etiam ratione iuris superuenientis. vt. s. e. l. stipulatio ista. §. quatenus. cum ergo hic ponatur conuentio generalis ibi nihil se contra &c. ergo ratione iuris de futuro contingentis videtur petitio sublata. & per conse

quens purificato fideicōmissario ipsius denegabitur petitio ⁊
per hoc apparet ꝙ aduersus fratrem superstitē fideicōmissa-
rium petentem rōne iuris de futuro hoc est purificata condi-
tione fideicōmissarij bene fuit pronunciatum. Unde Roge. ab
opi. precedentium recedit dicens ꝙ hic frater superstes caue-
rat nihil se petituruʒ nec hereditario nomine nec fideicommis.
ibi naʒ hoc est in. d. l. qui cū tutoribus. sed ibi simpliciter caue-
rat. Sed hec so. non videt̄ bona qꝛ cōtinet diuinationē quo ad
istum tex. Quare subijcit ꝙ lʒ hoc specialiter non exprimatur
ꝙ frater superstes non aget proprio noīe vel fideicommissario
tñ satis colligitur ex verbo nihil. nam isti fratres cauerunt ni-
hil se ⁊c. ⁊ sic cum hec dictio nihil sit vniuersalis satis datur in
telligi ꝙ cauerunt non venire contra neq̄ proprio neq̄ fidei-
commissario noīe qđ sic fortifico vniuersalis negatiua oīa ha-
bet excludere. vt. l. nihil. j. de regu. iur. C. de fer. l. a nullo. ⁊. s̄. de
reb. dub. l. si is qui ducenta. §. vtrum. quēadmodum vniuersa
lis affirmatiua oīa includit ita vniuersalis negatiua oīa debet
excludere per locum a contrarijs. C. man. l. a procuratore. vnū
tñ subijcit Roge. ꝙ in. d. l. qui cū tutoribus frater supstes sim-
pliciter cauit. lʒ enim so. Rog. quo ad hunc. §. contineat verita
tem. tñ quo ad illam. l. qui cum tutoribus volens diuersificare
l. illam ad istā eoipso qꝛ ibi simpliciter cauit sic absolute intelli-
gere non esset bene tutum, qꝛ posito ꝙ ibi in trāsactione appo-
sita frater superstes vsus eēt hoc verbo nihil. nihilominus ha
beret locū illa lex. qꝛ ibi fuit specialis petitio. vt apparet in tex.
⁊ ideo transactio quandocūq̄ generalis restringit ad petita ni
si velis saluare Roge. ꝙ ibi simpliciter cauit. non tamen ver-
bis transactionis attentis q̄ attenta iuris dispositione ꝑ quā
verba trāsactionis quantūcūq̄ generalia trahuntur ad ipsa
petita tanq̄ si simpliciter super ipsis petitis esset interposita
transactio. si ergo secundū Rogerium. concludamus ꝙ vi con
uentionis generaliter apposite in ipsa diuisione videatur fidei
commissarium remissum. ⁊ ideo contra fratrem superstitem pe
tentem fideicommissarium bene fuit pronunciatum. ⁊ hanc te-
net Dy. Ja. de are. Ja. de ra. ⁊ Guil. de acun. ¶ Sed contra
predictam opi. instatur diuisio habet disponere super iure p̄-
senti ⁊ cōi. vt dictum est. ergo nihil hʒ disponere super fideicō
missario futuro. vt. d. l. iij. ⁊. iiij. cōi diui. ⁊. l. familie. cōia vtriusq̄
iudi. non est ergo verum fideicommissarium esse remissum. ⁊ ꝑ
hoc optime facit. s̄. de leg. ij. l. cum pater. §. heredita. ⁊ per cō-
sequens patet hic fuisse male iudicatum. so. aut queritur nun-
quid in diuisione videatur fideicommissarium remissum. aut
nunquid in generali conuentione in ea apposita. alij dicunt ꝓ
solutione dicti contrarij de dicta. l. qui cum tutoribus. ⁊ est qn
ta so. ibi ꝙ ibi agatur de alia re q̄ de ea super quaʒ transactio
fuit interposita. ⁊ ideo transactio in ipsa non preiudicat. hic ve
ro idem petitur lʒ ex causa de nouo superuenienti. ⁊ ideo hic p̄
iudicat. vt. d. l. stipulatio ista. §. quatenus. §. e. ⁊ qđ ibi dixi in re
citatione materie. l. si decreta. C. de transact. ⁊ hanc tenet Ray.
⁊ in idem recidit cum precedenti. qꝛ tam in precedenti opi. q̄ in
ista vi pactionis generaliter apposite in ipsa diuisione fideicō-
missarium videtur remissum. ⁊ s̄m ambas hic in totum fuit bñ
iudicatuʒ. ¶ Sed ꝯtra predictam opi. īstatur de. l. si mater. §.
eandem. s̄. de excep. rei iudi. vbi non obstante precedenti snia
ex iure de nouo superuenienti agi potest so. ibi in snia q̄ restrin
gitur ad deducta in iudicium. vt. l. ⁊ an eadeʒ. §. actiones. ⁊. l. si
ex testamēto. ⁊. l. si cum argentum. e. ti. de excep. rei iudi. hic ve-
ro in pactione que oīa comprehendit que sub generalitate ver
boꝝ possit includi. ⁊. l. emptor. §. fi. s̄. de pact. cum ibi no. alij vt
Az. in so. dicti contrarij de. d. l. qui cuʒ tutoribus. dicunt ꝙ ibi
in transac. hic in diuisione. ⁊ est ratio qꝛ in transactione non de
betur euictio. vt. C. de transac. l. si pro fundo. in fi. hoc nō est ve
rum indistincte. vt ibi no. sed in diuisione secus. vt. l. j. de re. per
muta. ⁊ cōia vtriusq̄ iudi. l. j. ¶ Sed ꝯtra hec verba op. de isto
textu qui dicit de eo quoq̄ transactum ⁊c. ergo apparet ꝙ iste
§. similiter loquatur in transactione. sol. vt dixi in expositione
littere. nam debet exponi transactū. i. pactio remissum. ¶ Ul-
terius op. ad idem tu dicis in transactione non debet̄ † euictio
vnde videt̄ ob. s̄. de rei vē. l. ex diuerso. §. fi. so. ibi fuit estimatio
⁊ estimationis prestatio que inuicem emptionis obtinet repro
bata glo. que est. s̄. ex quib. cau. in pos. eatur. l. fi. ¶ In his di-
cebam ꝙ fuit transactio. i. a lite discessum. vnde cuʒ nō agebat̄
nisi de recedendo a lite frustra debet̄ euictio. vnde videt̄ ob. s̄.
de leg. ij. l. cum pater. §. euictis. so. dicunt glo. aut diuisio est fa-
cta a iudice vel a partibus. ⁊ tunc debet̄ euictio aut a testatore
⁊ tunc secus ⁊ sic intelligitur contrarium. ⁊. C. fa. herc. l. si cogi-
tatione. vbi de hoc satis dixi. ⁊ hoc similiter tenet Dy. ratio qꝛ
diuisio facta a testatore vicem representat legati relicti in spe-
cie ꝓ quo non debet̄ euictio. vt. l. si legati. ⁊. l. si a substituto. §. j.

s̄. de leg. j. Ja. tñ de are. tenet etiā in diuisione facta a testatorē
debeatur euictio cum negari nō possit ꝙ ibi sint mutue presta
tiones. ⁊ sic permutatio agitur ergo de euictione. vt de re. per-
muta. l. j. accedat ad hoc. l. si pater familias. C. fami. her. ¶ Ul
terius op. cōtra dicta verba Azo. tu dicis ꝙ ibi loquitur in di-
uisione vbi debet̄ euictio. videtur ꝙ hoc nō sit ex toto bene di-
ctum ⁊ subijcio rem oculis. ego ⁊ tu diuisimus predia heredita
ria hoc pacto ꝙ tu haberes vltra renum ⁊ ego citra si cōtingat
ꝙ illa que tu habes ab extraneo euincat̄ nō teneor tibi de eui-
ctione nisi ꝓ parte dimidia. nā partē dimidiam habes iure tuo
⁊ ꝓ ea tibi non teneor de euictione aliā dimidiam habes a me ⁊
iure meo. ⁊ pro ea tibi teneor de euictione confiteor ꝙ ego fra-
ter superstes non possum agere pro parte quam habuit frater
premortuus meo sed ꝓ ea quam habuit iure suo. ⁊ sic ꝓ parte
qua non teneor de euictione ego frater supstes debui posse pe-
tere cuʒ nō mihi regula quē de euictione tenet actio ⁊c. so. dicit
Az. ego confiteor oppositionē tuam. qꝛ hic fuit pro parte bene
iudicatum ⁊ pro parte male qđ sic declarare. si frater premor-
tuus habuit partē vltra renum dimidiam habuit iure suo. ⁊ ꝓ
ea non teneor de euictione. ¶ Itē de sua parte restituēda exti
tit grauatus. ⁊ ideo pro ea parte fratris superstitis petitio de-
buit admitti. pro alia vero parte quam ipse habuit a me ⁊ iure
meo ego frater superstes nō debeo admitti ad petendū dupli-
ci rōne. tum qꝛ de ipsa ego teneor de euictione ⁊ quē de euictio-
ne tenet actio ⁊c. vt. d. l. vendicantē. s̄. de euic. cum ⁊ iam. qꝛ fra
ter premortuus videtur rogatus de parte quam habuit iure
suo non de ea quā habuit de iure meo. vt. s̄. de leg. iij. l. pater. §.
xv. ⁊ ex his concludit Az. ꝙ pro ea parte pro qua frater super
stes petere non potuit bene fuit iudicatum pro ea ꝓ qua pete-
re potuit male fuit iudicatum vtrum hec sint vera statim subij
ciam. sed contra Azo. adhuc opponitur ⁊ videt̄ ꝙ euictio non
debeat̄ fratri premortuo siue eius heredibus. cum ipsi fratres
sciebant se adinuicem grauatos onere fideicōmissarij. ergo nō
debet̄ euictio. vt. C. de euict. l. si fundum sciens. sol. dixit Az. ꝙ
hic frater premortuus fuerat ignorans vel si fuit sciēs de euic.
fuit stipulatus. vt. C. cōia vtriusq̄ iud. l. si fratris. vtrū hec sint
vera statim expediam. ¶ Ulterius op. contra dicta Azon. tu
dicis ꝙ si fratri premortuo veniunt predia que sunt vltra renū
⁊ fratri superstiti veniūt ea que sunt citra ꝙ frater premortuꝰ
hʒ partē que sunt de his renū. iure suo ⁊ ea veniūt in fideicom
missario. ⁊ ꝓ ea parte petitio supstitis admittit̄ ꝓ alia parte hʒ
iure fratris supstitis ⁊ ꝓ ea parte petitio ipsius nō admittitur
tū qꝛ ꝓ ipsa debet̄ euictio tum qꝛ de ipsa restituenda nō est gra
uatus. ergo in summa reperiemus ꝙ in fideicōmissario nō ve-
nit nisi quarta totius heredis que est pars partis qđ est cōtra
voluntatē testatoris qui filios equaliter instituit ipsosq̄ roga-
uit ꝙ si quis eoꝝ sine liberis decederet summa partē restitue-
re deberet ⁊c. so. dicit Az. ꝯfiteor ꝙ de his q̄ sunt vltra renum
frater supstes nō habebit nisi partē sed de his q̄ sunt citra re-
num frater supstes hʒ partē suo iure ⁊ partē hʒ iure fratris p̄-
mortui ex cā diuisionis incipit habere ex cā fideicōmissarij sup
ueniente ꝯditione fideicōmissarij. vñ quodāmodo hec pars vi
det̄ euinci. vt. s̄. de euic. l. ⁊ si vēditoris. ⁊. l. nō tñ. ⁊ sic ꝓ ipsa esti
matio partis quāmodo vr̄ euinci. ⁊ iō frater supstes hʒ actionē
p̄scri. v̄. ⁊ s̄m hoc frater supstes purificato fideicōmissario par
tem eoꝝ q̄ habuit frater p̄mortuus vltra renuʒ iure suo frater
supstes petet ex testō estimationē partis eoruʒ q̄ habuit frater
supstes citra renū iure fratris p̄mortui petet actionē p̄scrip. v̄.
quasi illa pars videat̄ euinci. ⁊ s̄m hoc ꝯcludit Az. ꝙ in. §. no-
stro ꝓ parte bñ fuit iudicatū ꝓ parte male. ⁊ sic s̄m primā ⁊ se-
cūdā lecturā que ad idē tēdunt in. §. isto fuit in totū male iudi-
catum. s̄m tertiā in totū bñ fuit iudicatū. s̄m hanc quartā fuit
bñ iudicatū in parte ⁊ in parte male. primū qđ dicebat Az. est
ꝙ ꝓ parte p̄dioꝝ que sunt vltra renū ⁊ q̄ in partē obuenerunt
fratri p̄mortuo ego teneor de euictione. ⁊ ꝑ ꝯsequēs ꝓ ea parte
petēs fideicōmissariū nō sum audiēdus. hoc nō est bñ dictum.
qꝛ hec euictio insurgit ex facto predecessoris seu testatoris. ⁊ iō
licet al's extraneo euincēte tenear de euictione. hoc est verū ni
si euictio insurgat ex cā supueniēte post ꝯtractū. vt. j. de euic. l.
lucius. vel ex ꝑsona illius a quo euincit̄ vel ex ꝑsona p̄decesso-
ris dico ex ꝑsona illius a quo euincit̄. vt. s̄. de euict. l. si fundum
meū. ⁊. l. si mancipiū. al's si seruuʒ. dico ex ꝑsona p̄decessoris. vt
s̄. ad. l. fal. l. si auie. ad trebel. l. patroni. §. quid ergo. ⁊ de leg. j. l.
apud iul. §. si titius. in fi. §. cū ergo huius. §. ego supstes petam
fideicōmissariū ex facto p̄decessoris fratris p̄mortui ⁊ sic quo-
dammodo quasi ex facto eius. vt ī aut. de iureiurā. amor p̄stiti.
§. j. ergo hic dʒ cessare euictio. ¶ Itē non hʒ locum euictio q̄n
onus est appositum ꝑ testatorē. vt. j. de leg. j. l. ab oībus. ⁊ fami.
her. si vni. ⁊ ita erat hic ⁊ sic in hac parte nō bñ dixit Azo. Di-
cit scđo

cit scđo ꝙ ꝓ ea parte quã frater premortuus habet in prediis vltra renũ iure mei superstitis ego frater superstes agere non possum cũ de eo ꝙ habet iure meo nõ videat̃ esse rogatus vt dicto.§.quindecim. In hoc similiter male dicit imo de toto ꝙ habuit videt̃ rogatus. Ponamus enĩ ꝙ ego ⁊ tu sumus heredes instituti ⁊ ego fui rogatus partẽ meaꝫ restituere titio sub certa cõditione demũ tu ⁊ ego diuisimꝰ hereditatẽ vnde ego habui vltra renũ et tu citra renũ adueniẽte cõditione fideicõ. Ego q sum grauatus illud qđ habui vltra renũ in fideicõ. cadit vt.s̃. ad trebel.l.debitor.§.fi. huius ratio est ratio inuicẽ permutati dñij.vt.s̃.de le.ij.l.imperator.§.fi.⁊.l.se.ratione cuius ꝑmutationis in vniuersalibus in locuꝫ eius ꝙ ego frater superstes in casu.§.nostri.habui vltra renuꝫ iure fratris premortui subrogatur pars illa quã habuit frater premortuus vltra renũ iure mei superstitis. Nã licet al's in singularibꝰ preciũ nõ succedat loco rei.tñ in vniuersalibus secus vt.s̃.de peti.heredi.l.si rẽ et ꝑciũ ⁊.l.sed ⁊ si lege.§.cõsiliũ. ¶ Itẽ si ego ⁊ tu sumus heredes instituti ⁊ vnus ex nobis grauatꝰ sit sub certa cõditiõe restituere portionẽ suã ⁊ bona diuisimus ita ꝙ vnus habet citra renũ et alter vltra renũ adueniẽte cõditione fideicõ.illud totũ ꝙ habuit grauatus venit in fideicõ. Alioquin si diceremus venire tantũ partẽ partis ⁊ ꝑ cõsequẽs partẽ partis auferri ab alio nõ grauato infringeret̃ ius diuisionis qđ esse nõ debet ꝙ probo queadmodũ res que subiacẽt restitutioni prohibent̃ alienari multomagis res litigiosa:sed ꝓpter vitiũ litigiosi nõ infringitur ipsa diuisio vt.C.de litig.l.fi.ergo nõ ĩfringit̃ ꝓpter onus restitutionis subiacẽtis. Tertio dicebat Azo.⁊ male ꝙ pro ea parte quam frater premortuus habuit iure meo sibi teneor de euictione si fuerit ignorãs nõ si sciẽs nisi stipulatus essem vt dicta.l.si fratres C.cõmunia vtriusqꝫ iudicij. ¶ Primo verisimile est fratres eẽ sciẽtes.lꝫ enĩ ille qui succedit in locum alterius iustã causam ignorãtie habeat vt.ĩ.de reg.iur.l.qui in alteriꝰ. tñ in his que insurgũt ex testamẽto verisimile est heredẽ scire vt no.s̃.ad treb.l.quidã in fi.⁊ de lib.le.l.cuꝫ heres ergo verisimile est heredes fuisse scientes onere fideicom. Et maxime filios tã proxime cõiunctos vt.C.de in integ.resti.l.de tutela ⁊ vñ legiti.l.etiã. Preterea dicebat Azo ꝙ in casu quo sciens esset frater premortuus non debetur euictio nisi stipulatus esset in hoc similiter male dicit vt.C.cõia de lega.l.fi.§.fi.⁊ ꝙ ibi melius no. Nã si ego tibi rẽ multũ refert vtrũ sit aliena ⁊ scis eam esse alienã quo ꝓcedũt verba Azo.⁊ sic intelligit̃ dicta.l.si fundum sciens.C.de euictione.aut in veritate mei est vẽdẽtis.licet sub cõditione subiaceat restitutioni ⁊ hoc casu scis tu emptor. propter scientiã nõ impedit̃ quin de euictione agat̃ ⁊ sic loquit̃ l.vlti.§.vlti.C.cõia de lega.⁊ que sit rõ dic vt ibi not. ¶ Quarto dicebat Azo.ꝙ ego frater superstes qui habui predia citra renũ in his partem iure meo ⁊ partẽ iure fratris premortui ex causa diuisionis ⁊ illã partẽ quã ego habeo ex persona fratris premortui ex causa diuisionis adueniẽte cõditione fideicõ. ipo iure icipio habere ex causa fideicõ.⁊.l.fundo.s̃.ad.l.fal.⁊ de heredi.instit.l.seruus.§.qui fideicõ.⁊ in hoc videt̃ male dicere. licet enĩ in singularibus ipso iure relictis trãseat dñium in legatarium vt.ĩ.de fur.l.a titio tñ in vniuersalibus nõ sic nisi restitutione facta vt.s̃.ad trebel.l.restituta ⁊.l.facta Sol. si velis ab hac opinione defendere Azo. hoc est verum qñ res põt restitui sed qñ restitutio nõ potest fieri tunc ipso iure dñium trãsit in legatariũ vt not. d.l.fi.§.si aũt.C.cõia de lega.⁊.s̃.ad trebel. l.marcellus.§.res que ita erat hic.nã cuꝫ ego habebã partẽ in prediis citra renũ iure fratris premortui in ipsa ãmodo cessat restitutio. ¶ Ulterius op.ꝯ Azo.ꝙ dictũ suũ nõ sit verũ in eo qđ dixit ꝙ ĩ locũ partis predioꝝ que ego superstes habeo citra renũ.dico partis quã habeo iure fratris premortui succedit illa pars quã habuit frater premortuus vltra renũ iure meo et sic totũ illud venit restituendum ⁊ hoc operatur ratio permutati dñij ⁊ dicta.l.imperator.cũ.l.se.de leg.ij.⁊ hoc plene dixi in redargutionibus scđm dictũ Azo.si hoc est veruꝫ sequit̃ male dixisse dicẽtẽ me fratrẽ superstitẽ cõsequi posse estimationem partis eoꝝ que habuit citra renũ quasi re euicta.qꝛ tũc sequit̃ ꝙ fideicõmissariꝰ veniret vltra volũtatẽ testatoris veniret eniꝫ tota dimidia quã frater premortuus habuit vltra renũ ⁊ postmodũ adhuc frater superstes cõsequeret̃ estimationẽ partis eoꝝ que habuit citra renũ. Itẽ illa pars quã ego frater superstes habeo citra renũ iure fratris premortui succedit in locum ipsius quaꝫ frater premortuus habuit vltra renũ iure meo vt plene.s̃.dixi. Itẽ cõtra opi. Azo.qꝛ si esset verũ ꝙ in diuisione remitteret̃ fideicõmissariũ.iã cogerent̃ fratres semper stare in cõmunione si nollent remittere fideicõmissariũ ꝙ est absurdũ vt.ĩ.cõmuni di.l.in hoc iudiciũ.§.si conueniat de cõdi.indebi. l.si nõ sortẽ.§.si centũ.⁊ qꝛ cõmunio ꝯsueuit parere discordias

vt de le.ij.l.cũ pater.§.dulcissimus.⁊ ẽ casus ꝙ nõ remittatur fidecõmissa. per diuisionẽ in dicta.l.cũ pater.§.heredi. Scđo ⁊ pro hoc de le.iij.l.paulo calimacho.§.pompo. cõcludo ergo Azo.male dixisse in dictis per eũ ⁊ eius opi.sustineri nõ posse. Scđo op.adhuc cõtra primũ notabile de.l.tres fratres.s̃.de pactis.vbi facta diuisione sup pecunia que de nouo apparuit admittit̃ iudicium siue petitio hic aũt super iure superuenienti hoc est super fidecommissario denegat̃ petitio ꝙ apparet qꝛ cõtra petentẽ fuit ꝓnunciatũ. So.dicit glo. dic vt in primo cõtrario verba glose nõ possunt sustineri referẽdo nos ad quartam solutionẽ primi cõtrarij qꝛ queadmodũ hic loquit̃ de diuisione ita ibi eodẽ modo si referat̃ ad tertiã qꝛ queadmoduꝫ hic super diuisione fuit cõuentio generalis ita ⁊ ibi sed ad primã ⁊ scđam possent verba adaptari si teneas opi.illoꝝ q dicũt fuisse male iudicatũ tu dic aliter vt no.in cõtrario qꝛ ibi ignorabat̃ de pecunia subrepta hic fratres sciebãt se onere fidecõmissarij inuicẽ astrictos. ¶ Tertio op.cõtra dictuꝫ notabile de.l.paulo.§.põpeius.s̃.de le.iij.vbi generalis ademptio testatoris nõ preiudicat circa ea que filia debet cõsequi post mortẽ. hic vero generalis cõuentio videt̃ ꝑiudicare circa fideicõmissariũ ꝙ debetur post mortẽ fratris vnde dico ꝙ videt̃ preiudicare ꝙ apparet ex eo qꝛ cõtra petentẽ illud fuit pronunciatũ. Solu.dicit glo.dic vt ibi ꝙ illa loquit̃ de equitate hic de rigore. hoc nihil valet qꝛ tũc illa corrigeret istã.vt.C.de iudi.l.placuit ꝯtra.l.nõ est nouum.s̃.de legi.quare subijcit glo. illa inter filios hic inter fratres.sed nec hec so.videt̃ vera.qꝛ queadmodũ inter filios respectu patris ita inter fratres respectu sui. quare dic. Tertio ꝙ ibi ademptio facta per patreꝫ videt̃ esse facta in fauorẽ filij superstitis.vt de leg.ij.l.peto.in prin.ademit ergo filie ea q̃ fuerat ꝯsecuta in fratris vita non post mortẽ vt limitata cã ademptionis effectum limitatum producat. ¶ Ex his ergo collige circa primũ notabile ⁊ oppositionẽ ad ipsuꝫ interdũ testatoris est adẽptio.⁊ querit̃ nunqd fideicõmissariũ futurũ videat̃ adẽptum.⁊ tunc dic vt.d.§.pompeius. Interdum est trãsactio et querit̃ nunquid fideicõmissarium futurũ videat̃ adẽptum ⁊ dico ꝙ non.vt.d.l.qui cũ tutoribꝰ.ꝭm vnã lecturam.⁊ ratio est qꝛ transactio est sup lite ⁊ lis non solet esse de futuris.vt.s̃.dixi.interdũ est ꝯuentio ⁊ tunc si verba patiuntur comprehendit̃ ius superueniens.vt.d.§.quatenus.s̃.e.l.stipulatio ista. Interduꝫ est sola diuisio ⁊ tunc non impedit̃ fideicommissariũ futurũ.vt l.cũ pater.§.heredit̃.de leg.ij. Interdũ est diuisio ⁊ sup ea generalis.⁊ tunc aut paciscẽtes ignorabãt fideicommissarium. ⁊ hoc est certum aut sciebant.⁊ hoc est certũ aut dubitabat̃.primo casu circa ius qđ ignorabant nõ vident̃ sibi preiudicare.vt d.l.tres fratres.⁊ de inoffi.testa.l.nihil.⁊.l.mater.scđo casu sibi preiudicant ⁊ sic intelligo.§.istum.⁊ per hoc apparet hic fuisse bñ iudicatum.⁊ hanc opi.credo veraꝫ.ar.d.§.quatenus.tertio casu ex quo hereditas ẽ adiecta.ꝑ̃sumptio est ꝙ heredes sciãt ea que in testamẽto relicta sunt.vt.d.l.quidã.⁊.l.cũ heres. Uenio ad scđm notabile hic apparet ꝙ conuentus fuerit except. conuentionis ⁊ nihilominus pena cõmittitur. Unde videt̃ ob. s̃.de pac.l.rescriptum.§.si pacto.so.dicit glo.hic actuꝫ fuit manente pacto.vt.s̃.de transac.l.qui fidem.hec sol.non procedit. qꝛ est diuinare.alij dicunt ꝙ hic in contractu ibi in sententia istud est nihil qꝛ pena fuit adiecta in pactione posita in ipsa diuisione que est permutatio.quare dicunt alij ⁊ ista est vera qđ pena est commissa.non tñ exigitur immo petenti ob.excep.doli.vt.s̃.de doli excep.l.apud celsum.§.labeo. ¶ Sed ꝯtra hoc oppo.extra apparatum ⁊ videt̃ ꝙ licet quis ꝯsequatur principale nihil ⁊ penam petere possit.vt.s̃.de ꝯdi.furti.l.si pro fure. so.ibi loquitur in pena legali nos võ in conuentionali. Sed ad hec mẽbra distincte op.primo ꝯtra mẽbrum de legali.nam interesse est pena legalis in preiudicium illius qui nõ implet qđ ꝓmittit.⁊ tñ si ego sum ꝯsecutus ipsum principale non petam interesse.vt.s̃.e.l.si insulã.so.aut pena legalis est mera pena.⁊ tunc loquũtur que dicebã aut non est mera.⁊ tunc loquit̃ ꝯtrarium. ¶ Itẽ op.ad aliud mẽbrum de pena ꝯuẽtionali vr̃ obstare si quis de arbi.sol.ibi succedit in locuꝫ ꝯtẽptus arbitrij si non succedat in locũ rei locũ habẽt que dicebã. ¶ Itẽ op.naꝫ vsura est pena.vt.s̃.de neg.gest.l.qui sine.⁊ tñ exacta sorte petitur vsura.vt.C.de iudi.l.j.so. Interdũ pena conuentionalis succedit in locũ rei totius interduꝫ partis rei vt vsura.nã etiaꝫ plus dicitur tꝑe ⁊ vsura venit propter moram.primo casu loquuntur que dicebam.scđo contrarium.pro quoꝝ declaratione ita distingue.aut loquimur đ pena iudiciali siue arbitraria. aut de pena legali aut de pena ꝯuentionali.primo casu exactio sortis impedit exactionẽ pene.sed non econtrario.vt.s̃.si quis cau.l.ij.in princi.l.si duo.§.j.scđo casu aut est mere legalis aut non.primo casu exactio principalis eius petitionẽ nõ impedit.

vt.d.l.qui ꝓ fure.scḋo casu secus.vt.d.l.si insulam.tertio casu principali aut pena succedit in locū cōtēptus aut in locū rei. Primo casu exacto principali non tollit̄ pena.vt.s̄.de arb.l.si quis nimirū.q̄ veniūt ex diuersis ⁊ principijs.Scḋo casu aut succedit in locū totius rei aut partis vt est vsura.Primo casu exactio principalis tollit penā nisi actum fuerit manēte pacto. vt.s̄.de transac.l.qui fidem.⁊.s̄.e.ti.l.ita stipulatus.in fin.⁊ qḋ ibi dixi.Scḋo casu aut talis vsura venit ex officio aut ꝑ stipu. primo casu exactio sortis ī pedit petitionē vsurarū.vt.s̄.depo. l.iiij.⁊ idē ecōtrario.vt.l.qui in futuruz.s̄.de pac.secundo casu exactio sortis non impedit petitionē vsurarū.nec ecōtrario. vt l.cū stipulati.s̄.e.⁊.C.de iudi.l.j. ¶ Alterius op.ꝯtra dictū secundū notabile.⁊ videt̄ ꝙ ex conuentione pene nouata sit precedens conuentio ⁊ per ꝯsequēs excep.ex ea insurgentis heredes fratris premortui vti non possunt.vt.s̄.de act.⁊ obli.l.obligationum fere.§.fi.so.ibi precedebat pactū obligatorium hic liberatoriū.de quo plene dic vt dixi.d.l.ita stipulat⁹.s̄.e. ¶ Alterius op.si vera esset opi.illoꝝ qḋ hic esset male ꝓnunciātū verum esset dicere fratrē superstitē petentē fideicōmissariū nō facere contra ꝯuentionē.⁊ per ꝯsequēs non caderet in penaz. vt s̄.e.l.ij.§.itē si in facto.⁊.e.l.§.cato.so.dic verum est considerato eo qḋ debuit fieri.sed considerato eo qḋ factuz est.q̄ sn̄ia est lata que inter partes pro veritate habet̄.⁊ cui statur ex quo nō est appellatum.secus est.vt.j.de reg.iur.l.res iudicata.nūc venio ad tertium notabile hic dicitur ꝙ in sn̄ia fuit apposita causa.immo videt̄ ꝙ in sn̄ia non sit necesse causam apponi.vt.j.ḋ re mili.l.milites.§.missionū.⁊ de his qui no.infa.l.ij.§.ignominie.⁊ qḋ ibi no.so.dicūt quidam vt Dy.ꝙ duplex est sn̄ia.s.cōdemnatoria.⁊ in ea non est necesse cām inseri cum satis appareat ex actis.vt.d.ll.⁊ de suspec.tuto.l.hec enim.aut est absolutoria.⁊ tunc est causa inserenda vt saluuz sit ius actori.vt.s̄.de excep.rei iudi.l.si rem.⁊.l.si quis ad exhibendū.ꝯtra hoc tñ tenet glo.ꝙ in sn̄ia absolutoria non sit inserenda cā.vt no.d.l.si quis ad exhibendū.Itē etiā q̄ de cā pōt ex actis apparere.vt s̄.de re iudi.l.ait pretor.Quare dicūt alij ꝙ in sn̄ia non est necesse cām exprimi nisi in criminali.vt.j.de pe.l.si penses.⁊ in cā ap.vt sciatur ꝑ quā causam ꝯfirmetur vel infirmet̄ prima sententia.sed cū sn̄ia semꝑ habeat relationez ad acta.vt.C.de sen.ex periculo recitan.⁊.d.l.hoc em̄ nō video.Quare his casibus sit necessarium inseri cām.Alij dicūt aut est sn̄ia absolutoria ab obseruatione iudicij.⁊ tūc dꝫ inseri cā.vt.l.j.s̄.si mē.fal.mo.dixe.si vero est lata suꝑ meritis cause tunc non sit necesse causam inseri.Iac.vero de are.tenet ꝙ cum sn̄ia semꝑ habeat relationē ad acta non sit necesse cām inseri.aut querit̄ nunquid cā sit inserenda in sn̄ia adeo vt sine ipsa sn̄ia non teneat.aut nunquid expediat ipsam inseri ꝓpter aliquid extrinsecum.primo casu dic ꝙ non est necesse cām inseri siue sit ꝯdēnatoria.vt d.§.missionum.⁊.d.§.ignominie.siue sit absolutoria.vt no.d.l.si quis ad exhibenduz.scḋo casu dic ꝙ expedit cām inseri propter multa.interdū ꝓpter ius patronatus conseruandū.vt.s̄.de fideic.lib.l.si legatarij.in fi.īterdū ꝓpter dolū tutoris puniēdū.vt.d.l.he em̄.s̄.de suspec.tuto.interdū ꝓpter infamiā rogādā.vt.d.§.ignominie.⁊.d.§.missionū.interdū ꝓpter violētiam puniendā.vt.d.l.si pn̄s.vt.j.de penis.interdū ꝓpter penā īponēdā aduocatis.vt.C.de iudi.ꝓperādū.§.illo ꝓculdubio.vbi de hoc dixi.īterdū ꝓpter penā delatoris.vt.j.de iur.fis.l.ij.§.in senatus.interdū ꝓpter ius ꝯseruandū actori.vt.l.j.s̄.si mē.fal.mo.di.⁊.d.l.si rem.⁊.l.si qs ad exhibēdū.de excep.rei iu. ¶ Expeditis contrarijs quero hic extra apparatum ego ⁊ tu frater meus adinuicē scientes nos esse grauatos onere fideicōmissarij diuisimus hereditatē paternā.nunqd ex hoc videt̄ fideicōmissariū remissum.⁊ videt̄ ꝙ sic ꝑ.l.titius.s̄.q.mo.pig.vel hypo.sol.⁊ ꝑ.l.nihil.§.ab oībus.⁊.l.si fundus.de leg.j.⁊ de leg.ij.l.codicil.§.j.⁊.C.de fideicō.l.quotiēs.In oppositū videt̄ ꝑ.l.cū pater.§.hereditat̄.de leg.ij.⁊ ꝑ no.de leg.j.l.si a substituto.in pn̄.⁊ hāc partē tenet Ja.de are.nō ob.d.l.titius.vt.s̄.dixi in oppositionibus nō ob.alie.ll.q̄ loquunt̄ qñ fideicōmissarius ꝯsensit alienationi fiende in alium.sed in qōne nostra ꝑmutationi seu diuisioni facte inter eos.modo quero de qōne glos.posito ꝙ in casu huius.§.male fuerit iudicatum ⁊ actum sit manēte pacto nunquid pena poterit peti glo.rn̄dent ꝙ sic.q̄ eo errore qui ꝑ iudicatur in principali ⁊ in accessorijs.⁊.s̄.de rei ven.l.ex diuer so.§.vbi.Expeditis questionibus ex quarta so.Azo.ad primū ꝯtrarium glo.infert sol.ad qōnem pone ꝙ res sit mihi legata sub ꝯditione eā rem emo.deinde euenit ꝯditio fideicōmissarij. nunquid incipiā habere ipsam rem ex cā fideicōmissarij dicit glo.ꝙ sic.vt.l.fundo.s̄.ad.l.fal.tu dic plenius aut emi ab extraneo aut ab herede.Primo casu agā ex testō ꝯtra heredē ⁊ cōsequar quatenus absfui mihi.vt.s̄.de leg.j.l.plane.§.ꝙ si rem.

Scḋo casu aut preciū non solui nec rem habeo.⁊ tunc ad rem agā ex testō ex ēpto agā vt liberer a ꝑcio:aut ꝑciuz solui ⁊ rem habui ⁊ tunc ad rē agam ex testō quasi nō videar habere rē ex quo tantundē absfuit ad preciuz agā ex empto quasi re euicta aut precium solui ⁊ rem non habui ⁊ precium petā ex testō ⁊ rē ex ēpto quasi re euicta.aut rem habeo sed precium non solui.⁊ tunc agā vt liberer a ꝓmissone precij.hec oīa probant̄.s̄.de le.j.l.hmōi.§.qui seruum.vt.l.apud iul.§.titius.ad.l.fal.l.fundo.⁊.s̄.de act.empti.l.cui res. ¶ Itez induco in ar.ad qōnē quam habui de facto statuto huius ciuitatis cauet̄ ꝙ debitor debeat citari per duos nūcios ad hoc vt tenuta data ex primo decreto teneat ꝯtingit ꝙ debitor fuit citatus per vnū ⁊ cridat̄ ꝑ alterū nunqd sit satisfactū statuto licꝫ multa allegata fuerint.tñ dicebam ꝙ non.ista em̄ oratio passiua citari ⁊ cridari ꝑ duos resoluitur in actiuā.s.duo citent ⁊ crident.nā oratio passiua resoluitur in actiuā ḃm grāmaticos.⁊ ꝓbat̄.s̄.e.l.in illa.sed si statutū diceret duo citēt ⁊ duo crident planū esset ꝙ duo deberent ꝑcipere in actu citandi ⁊ cridandi.vt ꝓbat̄ in.§.nostro.cū dicitur duo fratres diuiserunt ⁊ cauerunt ⁊c.⁊.l.tres fratres.s̄.de pactis.⁊ de statulib.l.si quis ita.§.si duo.Itē cum ista monosyllaba ⁊ cadit inter verbū ⁊ verbū vt ꝯgrua sit oratio suꝑ scḋo verbo repetitur noīatiuus.ar.s̄.precedens de fundo instru.l.seie.§.gaio.⁊ sic est sensus.duo citēt ⁊ crident.i.duo citent ⁊ duo crident ⁊ ita denoīatum fuit cetera dic vt statim in suppletiōe.in glo.duo dicit ibi quasi hoc.s.fideicōmissariū.Ol.ibi.l.titius.secundo al's incipit lucius.Ol.ibi hꝫ per fideicōmissarium.ergo nec vidētur hic partē fratris remisisse ex fideicōmissario.postea sibi obueniēte.sed certe ibi in.l.qui cum tutoribus.in littera de fideicōmissario dicit immo iure directo successerat.⁊ ideo ḋ illa ad hanc obijciendum est aliter videlicꝫ in eo qḋ ibi dicit̄ de transactione generalibus verbis facta dū ibi dicitur trāsactio quecūqꝫ fit ⁊c.sic ⁊ videt̄ ꝙ transactio non debeat extēdi ad fideicōmissariū.vt in.e.tit.l.cū aquiliana.cū si.⁊ solue.vt ibi no. Ja.ibi so.hic fuit male iudicatum hec verba ḃm Pe.⁊ verissima ḃm Ray.sed ḃm Dy.non est vera ⁊ qḋ hic male fuerit iudicatum sentit glo.s̄.de pac.l.tres fratres.q̄ paciscens non debet astringi nisi ad id de quo actum est.vt no.d.l.qui cū tutoribus.§.j.sic ⁊ al's simplex diuisio non tollit fideicōmissariū futurum.vt.l.cum pater.§.hereditat̄.de lega.ij.ibi vel dic scḋo nec hec est vera.Old.ibi vn̄.s.fuit iudicatū.Old.ibi facilius ꝯtrahitur.s.ius pignoris.Old.ibi dn̄o.s.pn̄te.vt.s̄.de fideiusso.l.fideiussor.§.pater.Dy.ibi vel dic.tertio scḋm rn̄.q solus veritatem intellexit ḃm Dy.⁊ hāc etiā approbāt Ja.de are.⁊ de ra. ibi ex ipso rn̄.hoc verbū quo ad casum nostrū non quo ad ꝯtrarium q̄ non est ꝯtra Dy.ibi sumitur.s.ꝙ remiserit oē ius competens tā iure fideicōmissarij ꝙ hereditarij.Dyn.ibi dicit nihil.⁊ sic ḃm hunc intellectū obstante simplici diuisione ⁊ pacto iuxta eū apposito de non ꝯtraueniendo non pōt peti fideicommissarium futurū.Sed hec so.non est bona q̄ cū diuisio de sui natura futurū fideicōmissario non tollat.vt.d.l.cū pater.§.hereditat̄.de leg.ij.ergo sequēs ꝯuentio qua ꝓmiserunt se nihil ꝯ diuisionē facturos sil'r illud nō tollet q̄ lꝫ sit larga tñ debet restringi ad illud tm̄ qḋ cōprehendit diuisio de sui natura.ar.s̄.de vsur.l.si stipulatus.vt le.no.ca.l.j.§.si qs sub ꝯditione delegāt.l.j.si legati serui.⁊ de leg.iij.l.paulo calimacho.§.pompei⁹ qui.j.allegat̄ in glo.Quare dicas ꝙ prima opi.est vera ⁊ tunc bene ꝓcedit dubitatio huius.§.an pena esset cōmissa cū male iudicatū fuisset.nā si diceremus bn̄ iudicatū nullū foret dubiū huius.§.qn pena debuisset cōmitti.⁊ sic iste.§.non esset fundatus suꝑ dubio.⁊ talis intellectus non dꝫ amplecti q̄ lex prodi dꝫ ī casu dubio.vt.s̄.ad carbo.l.ꝙ labeo.⁊ ḃm hunc intellectū non ob.l.qui cum tutoribus.⁊.l.tres fratres.⁊.l.paulo calimacho.§.j.sed potius ꝯcor.Pe.Sed ꝯtra istū intellectū pe.multuꝫ videt̄ ob.q̄ hic fuisset error expssus in sn̄ia cū dicat littera quasi de hoc quoqꝫ transactū fuisset q̄ verba apposita fuerūt in sn̄ia qḋ ergo ex tali sn̄ia q̄ est nulla ipo iure.vt.j.q̄ sen.si.ap. rescin.l.j.tā ꝙ lata etiā ex falsa cā in ea inserta.vt.s̄.de excu.tuto.l.qui testō potuit pena cōmitti.rn̄.bn̄ q̄ nō ex ea sn̄ia sed ꝓpter eā pena cōmittit̄ ex stipulatione seu ꝯuētione vtili.⁊ hoc quidem ꝯcessum.vt.C.si seruus extero.l.j.vel collige so.ex hac glo.magna.⁊ ḃm hunc intellectum pena cōmittit̄.sed non cuꝫ effectu.⁊ facit qḋ no.s̄.de arbi.l.ita demum.in fine glo.magne. Ray.In ea.glo.ibi nō simpl'r.s.fuit transactuz non aūt fuit ꝓmissum nullo iure venire.vt hic fuit.vn̄ ⁊ si hic simplex ꝓmissio facta fuisset vel simplex diuisio lex illa de ra.ibi de trāsac.l.j.⁊ ꝯ bona ḃm Ja.de are.⁊ Ja.ḋ ra.⁊ dy.vel dic vt ibi no.vel so.ꝙ in.l.ꝯtria non videor remisisse id qḋ transactionis tpe mihi non competebat hic vō tpe diuisionis competebat ius succedendi ex fideicommissario.vn̄ possum illud remittere.vt.C.de pac.l.j.

Dy.ibi

Dy.ibi vel quarto hanc videtur approbare glo.in.l.ꝯtraria.ꝛ
no.optimã parte glo.ad quã tota die recurrit.Old.sed dic ꝙ
ista quarta so.non ꝓcedit q2 enim istud factum.s.non venire ꝯ
diuisionẽ sit diuiduũ pena non posset cõmitti insolidũ.vt hic
dicit sed ꝓ ea tm̃ parte in qua agẽs teneret de euictione ꝛ ius
non haberet agẽdi.vt.s̃.e.l.eadẽ.§.cato.Pe.ibi heredes.§.pe
nul.q.d.iudicatum fuisse ex vi diuisionis q̃ reprobat ex lr̃a ibi
quasi de hoc quoqꝫ transactũ ꝛc.ꝛ sic hic ex vi transactionis iu
dicatum fuit.vt pꝫ ex motu iudicis.Ja.sed ad hoc posset rñde
ri exponẽdo transactum.i.pacto remissuꝫ.vt in lr̃a exposui ibi
in ea parte.l.dimidia dimidie quã habuit a fratre ꝛ sic quartã
totius hereditatis hoc casu.Dy.ibi in alia aũt.ꝛ ſm hãc quar
tam opi.innuit ꝙ non fuerit remissuꝫ fideicõmissariũ ꝑ diuisio
nem factã vt lr̃a innuit.Dy.ibi.ꝑ parte mee partis tm̃.de hoc
ple.no.C.fa.herc.l.si familie.ibi citra renũ.quidam hñt in glo.
circa rem meã ꝛ male.Oldr.ibi coheredis mei.ꝛ hoc iõ euenit
ꝙ facta diuisiõe videar habere partẽ ex parte coheredis mei.
q2 añꝙ fieret diuisio eram dñs partis dimidie pro indiuiso ita
ꝙ nullius particule habebã dñium insolidũ.vt pbat ꝑ duas
ll.s̃.de leg.ij.l.meuius.§.duobus.v.neqꝫ eñ plures ꝛc.ꝛ.j.ti.j.
l.seruus cõis.ergo facta diuisione necessario seqtur ꝙ partem
habeã ex ꝑsona mea ꝛ partẽ ex ꝑsona coheredis mei cũ i quali
bet parte quã nũc habeo ꝑ diuiso sit semp inuenire partem co
heredis mei quã aũt diuisionẽ habebat.ꝛ econtra sic sit neces
sario inuenire in coherede meo.Dy.ibi nihil ei obstat.ꝛ sic ſm
hunc intellectũ non obstante simplici diuisione nec pacto ſm
eam apposito de nõ ꝯtraueniendo põt peti fideicõmissariũ fu
turum nõ ob.ratio.s̃.posita in glo.quẽ de euictione tenet actio
ꝛ quo q2 nec possidet bona restituẽda extraneus heres fratris
premortui.ꝛ sic viuus cui dꝫ restitutio fieri de euictione extra
neo euincente.non tenet quasi ipsi fratri potius euinci.vt pos
set adesse liti nec colludat.vt.s̃.de inoffi.l.si suspecta.ꝛ.C.de li
tig.aut.nunc si heres.aut ea bona possidet aliquis extraneus
qui hꝫ tñ a fratre ꝑmortuo vel ab herede eius extraneo.ꝛ hoc
casu planum est ꝙ frater viuus sibi de euictione non tenet.nã
dñium illoꝝ bonoꝝ ipso iure sine aliqua restitutione trãslatũ
est in ipsum fratrẽ viuũ vt no.C.cõia de le.l.fi.ꝛ ad trebel.l.mar
cellus.§.res.ꝛ sic vtroqꝫ casu euꝫ extitit ꝯditio fideicõmissarij
cã diuisionis rediit ad non causam.vñ non hꝫ locuꝫ portionis
ꝑstatio.ar.s̃.de ꝯdi.sine cã.l.j.ibi petere non põt.immo de eui
ctione non tenet etiã ꝓ ista particula cum ex iure superueniẽti
ꝛ ex ꝓcedẽti cã fuerit euicta.vt.s̃.de euic.l.lucius.ꝛ q2 recipiẽs
eam sciebat fideicom.vt prediri.Pe.ibi non sum rogatus.sed
de mea tm̃.Dyn.ibi nisi fuerim socius.s.in alio casu ꝙ in casu
huius.§.cũ emo a non dño sciens.nã in casu huius.§.non pos
set ꝓcedere q2 etiã ageret vt a parte pꝫ.ꝛ est casus.C.cõia de le.
l.fi.§.emptor.ꝛ ibi no.Dy.idẽ sentit Jac.de are.q dicit hic hoc
reprobat.C.cõia de le.l.fi.§.pe.Ja.Pe.vo dicit hanc glo.bene
dicere ꝛ.d.l.vlti.§.pe.C.cõia de le.alio casu loquit Pe.sed cer
te non idẽ sit in isto casu ꝛ illo.ꝛ ideo opi.Dy.ꝛ Ja.magis pla
cet ibi modo enim.i.fideicommissario incipiente habere vires.
Old.ibi ꝛ.l.nõ tñ.sed certe etiã ſm hoc nõ videt ꝙ ꝓ illa par
ticula q2 cũ eã recipit sciebat se posse deuenire ad eum casuꝫ in
quo eã sibi poterat euincere.ergo nõ agit.vt.C.de euic.l.si fun
dum sciens.sed põt dici ꝙ iuxta diuisionẽ pactus ẽ de euictio
ne eius particule.vñ bñ agit.vt.d.l.si fundũ.ꝛ cõia vtriusqꝫ iu
di.l.si fratres.vel dic ꝙ bñ agit etiã si nõ sit pactus q2 graua
men a ꝯditione pendens etiam scienti illud non ob.quominus
agat de euictione.vt.C.cõia de le.l.fi.§.pe.sed quicquid ego di
xerim ꝙ frater supstes non possit iure fideicõ.petere nisi dimi
diam portionis quã dimidiã a fratre premortuo intelligit acce
pisse videat sibi ipsi euicisse.ꝛ ideo estimationẽ eius petã actio
ne ꝑscrip.verbis que oĩa glo.innuit hic vna esse credo ꝛ nullo
modo vera.sed dico totam portionẽ quam frater ꝑmortuus in
diuisione fuit assecutus venire in fideicõ.ꝛ eam totam iure fi
re fideicõmissarij restitui debere nisi in fideicõmissario de diui
sione fuisset transactum ꝙ quidẽ fuit hic ſm opi Ro.quaꝫ pu
to bonam.ꝛ hoc sic ꝓbo pone ꝙ qdam instituit duos heredes
ꝛ grauauit vnum vt cum moreretur restitueret hereditatẽ cui
dam tertio deinde heredes inter se diuidunt hereditateꝫ post
ea grauatus morit nonne ista pars quã in diuisione est assecu
tus dꝫ restituere certe sic.vt.s̃.ad trebel.l.debitor.nam ista por
tio diuisa succedit in locũ portionis quam ꝓ indiuiso habebat
s̃.de leg.ij.l.sed ꝙ ꝓinde.de peti.here.l.si ꝛ rem.ꝛ.l.sed ꝛ si lege.
§.ꝯsuluit.ꝛ nunquid hoc casu heres tenet in aliquo de euictio
ne heredi grauati certe non.nam huius euictionis grauamen
ab ipso testatore ꝓuenit qui rei sue legem quã voluit dicere po
tuit.vt.s̃.de pac.d.l.ob res.§.j.sic ergo vbi duo inuicem sunt
grauati sibi restituere ꝛ diuidũt portionẽ quam qlibet nunc hꝫ

ꝑ diuiso succedit loco eius quam habebat ꝑ diuiso.vt.s̃.dixi.ꝛ
ꝑ hoc bñ facit.s̃.de leg.ij.l.cum pater.§.hereditat.põt ꝛ totaꝫ
iure fideicõmissarij petere ꝛ absit ꝙ superstes iõ ꝙ ꝑ fideicom
missariũ petat in aliquo teneat de euictione.vt.s̃.ondi.ꝛ ꝑ hoc
ar.s̃.ad.l.fal.l.si a me tibi.ad trebel.l.patroni.§.quid ergo.Ja.
ibi bñ in parte.ꝑ qua tenebat de euictione.Dy.ibi ꝛ male i alia
parte ꝑ qua non tenebat de euictione.ꝛ sic male habito respe
ctu ad ius litigatoris.sed bñ inspecta forma petitionis q̃ quan
tum ad illam partẽ erat inepte ꝯcepta.debuerat eñ agi quasi
fuerit euicta ꝛ actum fuit quasi fuerit debita ex cã fideicõmissa
rij.Dy.immo apta sed quantũ ad partẽ quã in sua parte ha
buit a ꝑcedente ꝛ que nunc sibi videt euicta alio iure supuenie
te bñ erat petitio inepte ꝯcepta.Old.sed ſm Pe.ista opi.glo.
non ꝓcedit q2 tunc non in totũ.sed ꝑ parte fuisset pena cõmis
sa cũ istud factuꝫ sit diuiduũ ꝑ.§.cato.vt.s̃.dixi.ꝛ ideo ipse pe.
tenet ꝙ in totum fuerit male iudicatum.si eñ fuisset bñ iudica
tum nulla dubitatio esset quin pena fuerit cõmissa.ꝛ sic iste.§.
loqret de casu indubitabili qđ esse nõ dꝫ.vt.l.ꝙ labeo.ad car
bo.ꝛ.s̃.dixi.Pe.ibi pꝫ ex ꝑmissis hoc eẽ verũ vbi simplex fuis
set diuisio ꝑ quam fideicõmissario non videret remitti.vt ar.s̃.
de leg.ij.l.cũ pater.§.heredit.sed in casu huius.§.ꝓcessuꝫ fuit
ad qđ fideicõmissariũ vr̃ remitti inter scientes vt ex littera pꝫ.
ꝛ iõ dicas in totũ hic fuisse bñ iudicatũ sed hec dicta.s̃.in glos.
non videntur ꝓcedere.q2.ꝑ diuisione nõ agitur de euictione vt
d.l.cũ pater.§.euictis.de leg.ij.sed dicas aut diuisio ꝑ testato
rem.ꝛ tunc non agitur.vt ibi testator obtinet vicem legati reli
cti in specie ꝑ quo de euictione non agit.vt.s̃.de leg.j.l.si a sub
stituto.§.j.ꝛ de euic.l.si is qui.sꝫ fiat a partibus vel a iudice bñ
agit.vt.C.cõia vtriusqꝫ iu.l.si fratres.ꝛ.d.l.heredes.§.pe.s̃.fa.
herc.ꝛ tunc agit eo modo quo.s̃.tradit in glo.Dy.de hoc teti
gi ꝛ plene dixi.C.fa.her.l.si cogitatione.In ea.glo.ibidẽ ꝛ ex ꝑ
dictis pꝫ ꝑ diuisionẽ factam inter fratres etiã cũ pacto de non
veniendo ꝯtra non tolli petitionẽ iniũcti fideicommissarij.nisi
appareat eos vice mutua fideicõ.remisisse ꝙ ꝯstat eos facere
potuisse.vt.C.de pac.l.j.ꝛ.l.cuꝫ ꝓponas.ꝛ de transac.l.de fidei
cõmissario.lꝫ ſm hanc vltimam sniam agi debeat ꝑ supstitem
ex fideicõmissario.ꝛ ad eã dimidiam quã in parte diuisa ꝑmor
tuus habuit suo iure ꝛ ad estimationẽ dimidie quaꝫ superstes
in parte diuisa sibi obtingentẽ habuit a predefuncto.ꝛ hãc esti
mationẽ ex stip.euictionis petet vel ea cessante prescrip.ver.si
ignorauit onus fideicõmissarij.vt.C.fa.herc.l.si familie.ꝛ cõia
vtriusqꝫ iudi.l.si fratres.vel secundum sniam aget ꝑscrip.ver.
cum per sententiam non sit euicta.vt.s̃.de euictione.l.si vendi
deris.ꝛ.l.non tamen.sed cum ꝑ diuisionem non tollat petitio si
deicõmissarij videt venire totã partẽ quam premoriẽs habuit
tam iure suo ꝙ a fratre supstite hoc habitũ a superstite fratre
successerit loco partis quã superstiti in diuisione dedit.ꝛ ideo
venit in hoc vniuersale fideicõmissariũ.vt.s̃.de leg.ij.l.impera
tor.§.fi.ꝛ.l.se.ꝛ.l.cũ pater.§.hereditatẽ.post mortem vbi est ca
sus ſm vnam lecturam.vt ibi dixi.ad trebel.l.debitor.§.fi.ꝛ ar.
s̃.de peti.here.l.si ꝛ rem.ꝛ.l.sed ꝛ si lege cor.§.ꝯsiliuꝫ.non ob.ꝙ
de euictione dr̃ q2 cum ex onere ꝑ testatorẽ imposito in supstitẽ
transire debeat nõ est ꝑstandã euictio sicut nec ꝑstaret si extra
neo suam partẽ grauatus esset restituere.ar.ad hoc.s̃.ad.l.fal.
l.si a me tibi.de euic.l.fundũ meũ.de edil.edic.l.cũ mihi.ꝛ de do
te ple.l.licet suo eñ facto non meo cadit sua portio in fideicom
missariuꝫ.ꝛ ideo ei nullaꝫ euictionẽ ꝑstare debeo.vt ꝑdictis.ll.
ꝯuincitur.ꝛ ad hoc.s̃.de leg.j.l.apud iul.§.si titius.Jac.ibi ha
beat locũ in ea fideicõ.ꝛ vtiqꝫ habebit.Ja.sed circa hoc vr̃ qđ
tollatur fideicõmissarij petitio si ille cui res est ex cã fideicõmis
sarij restituẽda eam emit.ar.huius.§.ꝛ.s̃.qui.mo.pig.vel ypo.
sol.l.titius scdo.al's incipit lucius.de act.emp.l.cui res.ꝛ de le.
j.l.hmõi.§.qui seruum.sumpto ar.a ꝯtrario sensu istarũ duaꝝ
legũ vltimo allegatarũ.vñ ad so.ꝗnis sic est distinguendum
q2 aut fideicõmissarius aut legatarius emit rem ex legato vel
fideicõmissario sibi debitam ab alio aut ab eo a quo est sibi re
stitutio faciẽda si ab alio non est questio q2 nihilominus agit vt
insti.de leg.§.si res.ꝛ.s̃.de leg.i.l.plane.§.ꝙ si rem emissem si ab
eo qui mihi dꝫ dubium est per.d.ll.sed distingue.q2 aut res est
pure relicta aut sub ꝯditione si sub ꝯditione non vr̃ renuncia
re iuri suo nec sibi ꝑiudicare.ꝛ ita loquit.l.fundo.ad.l.fal.ꝛ alie
hic in glo.alle.si pure aut sciens fideicom.ꝛ tunc emendo vr̃ re
nunciare iuri suo ꝛ sibi preiudicat ar.titius.q.mo.pig.vel ypo.
so.ꝛ de ac.emp.l.cui res.aut ignorans ꝛ tunc sibi non ꝑiudicat
vt.s̃.de leg.j.l.hmõi.§.q seruũ.ꝛ agit ꝯtra heredẽ.ſm ꝙ ibi di
citur.Dy.ibi ad.l.fal.l.fundo.hoc si ignorauit indubitãter est
verũ ꝛ ꝯditione existẽte.cũ facta sit sua ex testõ cũ non videat
sua ex testõ nisi pecunia reddat.vt.s̃.de act.empt.l.cui res.de
le.j.l.si a substituto.ꝛ ibi in glo.ꝛ.l.hmõi.§.q seruũ.ꝛ.d.l.fundo.

ad.l.fal.qd si sciuit ꝯtra vr̄ nisi dixerit saluo iure suo.s̄.de leg.ij.l.codicillis.§.ꝯtra.de leg.j.l.si fundū ꝑ fideicōmissariū.⁊.l.nihil.§.oībus.nā hocipso ius qđ habes videoꝛ repudiare. vt.d.ll.⁊.C.de fideicō.l.quotiens.sed tu dic ideꝫ ac si ignoꝛas.sed vt no.d.l.si a substituto.vt subaudit maxīe quā subauditionē credo bonā esse.nec em̄ ꝙ a ꝯditione pendebat pōt dici repudiasse cū id repudiare nō potuisset.vt.s̄.de le.ij.l.si ita.§.si sub ꝯditione.bn̄ facit.C.de leg.l.pe.vbi emptoꝛ rei quā scit sub ꝯditiōe legatā hꝫ regressum ꝯtra venditoꝛē quasi rem venditoꝛis emerit.Ja.ibi solue vt pꝛimū ꝯtrariū vel melius.so.vt ibi no.in pꝛima so.qꝛ hic sciebat ꝯtra fideicōmissariū futurū ibi ignoꝛabat de pecunia subtracta solui em̄ nō pōt ꝓut quarto.nō soluitur pꝛimū qꝛ ibi de diuisione agit sicut hic.Dy.vel dic ꝙ nullo ob.sm pꝛimā so.que est vera.Pe.⁊ Ray.ibi.so.vt ibi.immo ꝯcoꝛ.sm pꝛimā so.que est vera sm Pe.ibi.vt.s̄.ita stipulatus.in fi.facit ista glo.ad q̄ōnē quā q̄rit Dyn.quidā ꝓmisit mihi facere domū hinc ad talē diē ⁊ si non fecerit ꝓmisit centuꝫ noīe pene rato manēte ꝯtractu non fecit in termino.⁊ ita pena commissa fuit post penā cōmissam egi ad pꝛincipale.i.ad domū fiendam nunqd videoꝛ renunciasse petitioni pene istiꝰ glo.est ar.ꝙ non ad idē.s̄.de eo qđ certo loco.l.cētū capue.ij.rn̄.nec ob.si qs cau.l.ij.qꝛ ibi non est actū ꝙ debeat vtrūqꝫ.⁊ eo mō pōt rn̄deri ad l.post diē.s̄.de.l.co.⁊.C.de pac.inter emp.⁊ ven.l.cōmissoꝛie.et de arbi.l.celsus.Itē in illis succedit pena in locū rei.⁊ iō repetita ob.exceptio in pena sed in q̄ōne nr̄a pena moꝛe vel ꝯtumacie soluit.Dy.ibi hic in sn̄ia.immo hic ⁊ ibi in ꝯtractu.Dy.In ea.glo.in fin.in hoc dicas ꝙ in sn̄ia absolutoꝛia dꝫ inseri cā.vt sit saluū ius in iudiciū vel perimat qđ deductum fuit.vt.d.§.illo ꝓculdubio.in.l.ꝑperandū.vt hic.j.de iure fi.l.ij.§.in senatꝰ.⁊ ar.s̄.de fideicō.lib.l.si legatario.§.fi.de pac.do.l.bebius.cuꝫ si.sed in condemnatoꝛia nō vr̄ necessarium cām inseri lꝫ honestū sit eā expꝛimere.vt.s̄.de suspec.tuto.l.hec em̄.v.quid ergo.de his qui no.infa.l.ij.§.ignominie.⁊.j.de pen.l.si pn̄s.⁊ est rō qꝛ in ꝯdēnatoꝛia hr̄ respectus ad cām que in petitione ꝓcessit.vt.d.l.si pn̄s.Dy.de die.vt.s̄.dixi in lectura huius.§.⁊ plenissime.d.§.illo ꝓculdubio.⁊ no.etiā extra de re iudi.c.sicut.⁊.c.cuꝫ bertoldus.

I plagij. Stipulatio facta ob turpē causam siue ꝑteritā siue futurā nulla est ipso iure sm Dy.vel inefficax est quo ad effectum sm Pe.vn̄ Dy.⁊ glo.exponūt ab initio.i.ipo iure.⁊ hāc seqtur Ja.de are.s̄.e.l.gn̄aliter.vbi de hoc ⁊ de hac materia satis dixi.C.de inuti.stipu.l.ex eo.Pe.aūt exponit ab initio.i.cū effectu posito casu in nube.vt iacet lr̄a.queras an stipulatio loquit hec lex sit nulla ipso iure circa qđ sciendū est ꝙ Pe.dicit aliquā esse sed tn̄ inefficacē ex eo qꝛ nō apparet vtrū turpe esset deductū in stipulatione.⁊ hoc mō intelligit.l.s̄.e.stipulatio hoc modo ⁊ accedat.l.ij.§.circa.s̄.de doli excep.nec obstat iste tex.ab initio ⁊c.qꝛ exponit.i.in effectu glo.tn̄.s̄.de pac.l.iurisgentiū.§.si ob maleficium.⁊ Dy.hic.⁊.Ja.de are.l.ij.l.generaliter.s̄.tenēt ꝙ ipsa sit nulla qđ puto verū per istum text.qui dicit ab initio.¶ Itē si ꝓmitto tibi decem si plagium feceris ista aditio est turpis ⁊ per ꝯsequens impossibilis de iure vt s̄.de ꝯdi.insti.l.ꝯditiones.⁊.l.si filius.ergo ipso iure non tenet.vt.s̄.e.l.impossibilis.Preterea dicitur ꝯtra bonos moꝛes stipulatio ꝯcepta.vt.l.stipulatio hoc modo.s̄.e.ergo ipso iure nō tenet.vt.C.de le.l.non dubium.scđo quero qꝛ hec lex hꝫ duo dicta.s.plagij faciendi causa vel facti.¶ Quero de exēplo pꝛimi dicti dic vt in pꝛin.glo.videlꝫ ꝓmitto tibi centum si feceris plagium hec est turpis cā ex parte vtriusqꝫ ergo non tenet ipso iure sm Dy.glo.⁊ Ja.de are.lꝫ Pe.dicat tenere ipso iure inefficacem tn̄ esse.vt.s̄.dixi in alia questione.Tertio quero de exemplo scđi dicti.s.plagij.iam facti.so.dicit glo.ꝓmitto tibi centuꝫ qꝛ plagiū fecisti.⁊ hec est magis dubitabilis ꝙ̄ pꝛima rō est qꝛ in pꝛima inuitantur hoīes ad delinquēdum hic nō.sic vt.s̄.de pac.do.l.conuenire.⁊.s̄.de pac.l.si vnus.§.illud.⁊.§.pacta.nō tn̄ valet vt hac.l.ratioꝰ pōt esse.qꝛ nemo ex delicto dꝫ lucrari vt s̄.de neg.gest.l.siue hereditaria.⁊ de interdi.⁊ releg.l.relegatorum.§.fin.nam hic relictum videretur esse causa acquisitionis qđ esse non dꝫ per iura predicta.¶ Sed contra predictum exēplum ⁊ glo.sic instatur tam de preterito in dubio videtur esse impulsiua.vt.s̄.de condi.inde.l.domus.⁊ de dona.l.ij.§.fin.sic ergo lꝫ pꝛomittaꝫ qꝛ fecisti plagium al's videoꝛ daturus fuisse posito ꝙ non fecisses ⁊ sic cum al's fuissem daturus ⁊ ex voluntate mea pꝛomitto debet tenere pꝛomissio ⁊ cadet in specieꝫ donationis.vt.s̄.de dona.l.si patronus.sol.secundum Ja.de ra.aut alias pꝛomissurus tibi pꝛomisi qꝛ plagium fecisti.⁊ tunc ꝓtendit oppositio aut alias pꝛomissurus non eram nisi plagiuꝫ fecisses.⁊ tunc stipulatio non tenet.vt hac.l.modificabis.ergo dictum glo.pꝛomitto tibi qꝛ plagium fecisti ⁊ alias pꝛomissurꝰ non eram ita ꝙ delictum tuum est causa finalis huius stipulationis.⁊ ideo non tenet.vt hac.l.vel potes secundo ponere exēplum ad eandem particulam qn̄ est turpis causa ex parte stipulatoꝛis hoc modo filium meuꝫ plagio adduxisti pꝛomitto tibi centum vt filium meum reddas hec est turpis causa ex parte stipulantis qꝛ ad hoc gratis tenet.vt.s̄.de condi.ob turpem causam.l.fi.⁊ sm istam lecturam colliges ꝙ stipulatio facta ob turpem causam stipulatoꝛis tm̄ ab initio nō tenet ipso iure.vt s̄.de pac.l.iurisgentiū.§.si ob maleficium.⁊ no.Ja.de are.s̄.e.l.generaliter.lꝫ glo.aliter dicat in.d.§.si ob maleficium.⁊ ꝑ Ja.facit optime iste tex.ponēdo vltimū exēplum gl.⁊.d.§.si ob maleficium.⁊ ꝓbo per rationē qꝛ turpe est impossibile de iure.vt d.l.ꝯditiones.⁊.l.si filius.de ꝯdi.insti.sed impossibilis cōditio adiecta stipulationi facit stipulationē nullaꝫ.vt.d.l.impossibilis.s̄.e.sed tunc ꝯtra faciet.s̄.de ꝯdi.ob tur.cau.l.pe.in pꝛin.so.sm predictum Ja.loquit de excep.intentionis non iuris concludes ergo sm Ja.ipso iure non tenere.sed si teneas gl.ad istū tex.qđ ab initio accipitur diuersimode.nam pꝛout refertur ad pꝛimum dictū dic ꝙ ab initio.i.ipso iure pꝛout ad scđm dic ab initio.i.in effectu sic ⁊ al's eodē dicto diuersimode accipitur.s̄.de offi.pꝛocon.⁊ le.l.ij.⁊ si cer.pe.l.certi cōdictio.non ob.d.§.si ob maleficiuꝫ qꝛ dic vt ibi no.in glo.⁊ sic sm glo.concludes vbi est turpitudo ex parte stipulantis tm̄ stip.valere ipso iure dat tamen exceptio.⁊ pꝛo hoc facit.d.l.pe.s̄.de condi.ob turpē causam.¶ Iuxta hoc quero de tertio pone ꝙ ego ꝓmisi tibi cētū si titius plagium fecit nunquid stipulatio teneat.glo.dicit stip.tenere.pꝛimo qꝛ turpe non est deductū in stipulatione.¶ Iteꝫ qꝛ turpis causa non est ex parte pꝛomittentis vel stipulantis.Ja.de are.dicit non tenere quasi sit contra bonos moꝛes ex eo qꝛ stipulatoꝛ poterit inuitare illum titium ad delinquendū.vt d.l.conuenire.s̄.de pac.do.qđ putat Pe.esse verū si ille titius sit persona subiecta stipulatoꝛi ita ꝙ sit verisimile ipsum titiū velle acquirere ipsi stipulatoꝛi in cuius est potestate.Alioquin tenet vt dicit glo.⁊ hanc etiam opi.sequitur Old.⁊ al's.s̄.de cōdi.⁊ demon.l.heres meus.§.vlti.Sed arguas contra istam rationem non est verisimile fieri qđ de iure non pōt fieri.vt.s̄.de condi.inde.l.si pꝛocuratoꝛ.⁊ de pecul.l.si eo tp̄e.in pꝛinci.sed in atrocioꝛibus non extinguitur extraneus a persona subiecta.vt.s̄.de actio.⁊ oblig.l.seruus.⁊ no.ad.l.aquil.l.liber homo.

¶ Item illa ratio pꝛocedit quando lucrum erat obuenturum illi qui debet delinquere.vt in pꝛimo dicto istius.l.⁊ in pꝛimo exemplo glos.Si tamen velis tenere stipulationem non tenere reddas istam rationem.quia est impossibilis de iure si titius fecerit plagium ergo stipulationem vitiat.vt dicta.l.impossibilis.s̄.eodem.pꝛo quoꝛum declaratione ita distingue.Interdū stipuloꝛ turpe.interdum honestum deducitur in stipulatione.

¶ Primo casu ipso iure non tenet.⁊ in hoc concoꝛdāt omnes vt.s̄.eodem.l.generaliter.⁊.j.de regulis iuris.l.impossibiliuꝫ.

¶ Secundo casu aut honestum deducitur in stipulatione ob honestam causam aut ob turpem.¶ Primo aut honeste.⁊ sic concurrunt tria scilicet honestum esse deductum in stipulatione id est ob honestam causam ⁊ honeste.⁊ tunc stipulatio valet per totum hunc tituluꝫ.aut turpiter ⁊ sic concurrunt tantum pꝛima duo quod contingit quando dolus est.quia tunc honestum poterit deduci in stipulatione.¶ Item ob honestaꝫ causam sed turpiter fiet.quia non bona fide sed dolo.⁊ tunc stipulatio est aliqua secundum omnes datur tamen exceptio.vt.s̄.eodem.l.si quis cum aliter.⁊.C.de inutili stipulatione.l.dolo.et quod no.s̄.de dolo.l.eleganter.in pꝛincipio.¶ Secundo casu quando fit ob turpem causam aut de preterito aut de futuro.Primo casu non tenet ipso iure.vt in secundo dicto huius.l.secundum pꝛimum exemplum glo.posituꝫ super illo dicto vel secundum Jaco.de ra.aut alias pꝛomissurus non eram.⁊ tūc valeat.vt.s̄.de donatio.l.si patronus.Secundo casu aut fit ob turpem causam ex parte vtriusqꝫ aut ex parte stipulantis tantum aut ex parte pꝛomittentis tantum.Primo casu secunduꝫ Jaco.de are.glo.⁊ Dyn.non tenet ipso iure.vt in hac.l.⁊ quod nota.in.l.iurisgentium.§.si ob maleficium.s̄.de pactis.l.econtra.vt.s̄.dixi.Secundo casu stipulatio ipso iure non tenet secundum Jacobum de are.vt hac.l.ponendo vltimum exemplum glo.⁊ per dictum.§.si ob maleficium.licet glo.ibi teneat contrarium.⁊ dic vt.s̄.dixi.¶ Tertio casu stipulatio valet licet detur exceptio itaꝰ intelligatur.l.idem.§.sed quod meretrici.cum ibi notatis.s̄.de conditione ob turpem causam.⁊.l.j.cum ibi notatis.s̄.de conditione ob causam.⁊.C.de conditione ob causam.l.pꝛima.In glo.ibi magis dubitabilis in qua dic si pꝛomitto alias donaturus valet pꝛomissio ex mera voluntate.vt.s̄.de donatio.l.si patronus.velꝰnon.Jacobus de ra.ibi si

titius

titius fecerit plagium valet. scilicet in preteritum sed in futurum secus quia turpitudinẽ quodãmodo cõtineret. Dy. idem sentit Jaco. de arena. vel imiteris ad inducendũ titiũ ad delinquendũ vt. ṡ. de pac. dota. l. conuenire. Jac. qd intelligũt Pe. ⁊ Old. verũ esse qñ Titius erat talis cui impare poterit ille cui fiebat promissio ita qd verisimile eũ lucrari qꝛ tũc nõ pcederet dictũ gl. vt. ṡ. de conditio. ⁊ demon. l. heres me⁹. §. fi. sec⁹ si esset prorsus extraneus qꝛ tunc pcederet dictũ glo. Jtẽ glo bene dicit si promissio fieret p modũ pene. Jac. in fi. glo. ⁊ hoc prout refertur ad verbum facti quod est in textu sed prout ad verbum faciendi: tunc pone quod volebas facere plagium promisi tibi ne faceres non valet vt. ṡ. de pac. l. iuregentiũ. §. si ob maleficiũ vbi de hoc nota. Jaco.

¶ Uide h̃ materiã hui⁹. l. per Joan. d̃ ano.

Jnsulam. Si in stipulatione ponit̃ cõditio ⁊ dies licet venerit conditio debet dies expectari hoc dicit vel sic promissio facta in diem propter morã promissoris cũ effectu nõ cõmittitur ad totale interesse. hoc dicit. vel qd in idez recidit stipulatio in diem nõ cõmittitur ad totale interesse hoc dicit vel qd in idem recidit stipulatio in diem nõ cõmittitur ante diem licet certũ sit ante diẽ fieri nõ posse id de quo faciendo cõuenit ⁊ facit ad materiam. c. cõmissa extra de elect. li. vj. ⁊ vide ibi notata per omnes ⁊ diuidit̃ hec lex in duas ptes. Jn prima loquitur in iudicio. Jn scda enim iudiciũ: scda ibi idemq̧ litteram expone ibi cõmittetur. s. q̃tum ad effectũ exigendi: cessat eñ dies sed non venit ⁊ sic non ob. ṡ. e. l. cum stipulatus sum mihi a proculo Jaco. vel dic non cõmittit̃ ⁊ tunc dic qd non fuit hic pena apposita. Jstã vtrãq̧ lecturã dñs Dy. approbauit legẽdo. op. de lega. ij. §. si quis insulam. ṡ. de eo qd certo loco. ⁊. l. qui insulam. ṡ. e. so. dic vt in prima glo. ⁊ textus etiã tollit cõtrariũ. Secundo op. ⁊ videtur quod diem non debeamus expectare vt. l. hoc iure. ṡ. e. so. vt ibi. Tertio oppo. ad idem de. l. stipulationes non diuiduntur. §. plane. ṡ. e. so. vt hic in glo. ⁊ ibi. Quarto op. ad idem de. l. cum stipulat⁹ sum. so. vt ibi vel aliter vt dixi super textu nõ cõmittitur cũ effectu qꝛ dies non venit: est tñ cõmissa qꝛ dies cessat vt. l. nulla. ṡ. e. ⁊. j̃. de verbo. signi. l. cedere in gl. siquidẽ hic adiecit tempus ibi nõ hoc valet ad litterã illam que precedit illum versiculum plane Jaco. ⁊ vide qd notaui. ṡ. qui satis. cog. l. si decesserit.

Cum stipulamur. Dispositio presentis tẽporis non trahitur ad futurum hoc dicit ⁊ allegat̃ ⁊ pro hoc de lega. ij. l. si ita scripsisset de auro ⁊ argẽ. lega. l. si ita ⁊ in concor. hic in glo. allega. sed cõtra hoc op. de. l. fi. C. q̃ res pig. obl. possunt sed so. vt ibi no. ⁊ plene etiã dixi. ṡ. eo. l. si a colono ibi debetur ⁊ cum effectu in fi. quod est concepta p verba presentis temporis.

Si ita stipulatus. Effectus euẽtus conditionis retrotrahitur ad tẽpus stipulatiõis hoc dicit ⁊ pro declaratione huius princi. quere an hec verba tunc ex hac die in littera ponant̃ cũ ministerio vel non ⁊ dic vt dixi. ṡ. e. l. huiusmodi deinde opponit̃ dicitur qd hic triginta peti possunt: immo videtur qd sexaginta qꝛ hic stipulatus fuit dena ⁊ dena. sunt. x. ⁊. x. ⁊ sic. xx. pro quolibet anno vt. ṡ. de leg. primo. l. si quis testamẽto cũ ergo triẽniũ elapsum esset vt in littera dicit ⁊ sic ter. xx. cõsistunt p trib⁹ sexaginta. so. dicit glo. qd hic verbũ dena improprie accipit̃ p. x. ⁊ dixi. j̃. in alphabeto dictione dena. ¶ Secũdo op. qꝛ videt̃ quod p tpe preterito nõ debeat hec prestatio fieri: vt. ṡ. de vsuris. l. cum quidã in princip. so. dicit glo. vt nota. ṡ. si cer. peta. l. lecta ⁊ dixi. ṡ. e. l. huiusmodi titius obligatio plene proprietatis per solutionẽ vsufru. in nulla pte perimitur secus si nuda pprietas ⁊ vsufructus formalis per se principaliter pmittantur hoc dicit ⁊ dic qd iste. §. diuiditur in duas ptes. Jn prima ponit dictũ. Jn scda declarat pone differentiã inter casum ⁊ casuz: scda ibi deniq̧. litteraz expone ibi due sunt stipulationes. i. duarũ rerũ cum enim cõstet fund⁹ ex proprietate ⁊ vsufru. crederet forte quis qd essem stipulatus vnã rẽ ex istis duab⁹ stipulationib⁹. Jac. Jbi in eo vsufr. s. formali. Dy. Jbi q̃ in eo. s. causali. q. d. secus est in precedenti quã qñ stipulor fundum pleno iure ibi nõ idem contingit. s. qd liberetur dãdo primo solũ vsumfr. ibi. s. deniq̧ si ille. s. promissor: vnde proprietatis ⁊ vsufru. Dy. Jbi siue vsufru. etiã pdito vsufr. a stipulatore. dy. ibi exonerat̃ ob. videt̃. ṡ. e. l. cum qui ita. §. si a te. rñ. non sequit̃ petit qd superest ad soluẽdũ: g̃ in pte soluta ẽ liberat⁹ vt. ṡ. e. l. ij. ⁊. l. i executiõib⁹. §. pro pte ibi pleno iure. i. q̃tũ ad pprietatẽ ⁊ vsumfru. al's intelliguntur hec verba quãtũ ad tẽporalia ⁊ spiritualia simile verbũ. ṡ. de ãnuis lega. l. titia q ⁊ a quib⁹. l. generaliter. §. j. ⁊ de statuliber. l. si heres. Jac. ⁊ de significato horũ verborũ pleno iure vide in alphabeto dictione pleno iure p declaratiõe isti⁹. §. q̃ro de rõne primi casus stipulor fundũ a te detracto vsufru. deinde stipulor vsumfru. plures stipulatiões sunt qꝛ vsufr. formalis est quoddã ius separatũ a pprietate ⁊ sic isurgit regl'a tot sunt stipulatiões quot res separate i ea deducunt̃ vt. ṡ. e. l. scire ⁊ h̃ casu si pmissor mihi soluat vsumfruct. ⁊ ipsum asserit nõ vtẽdo: deinde tradit̃ nuda pprietas pmissor ẽ liberat⁹ rõ qꝛ prestãdo vsumf. formalẽ licet postea stipulator asserit nihilominus promissor adimpleuit scdz qd erat in stipula. deductũ: ergo amplius ex eo cõtractu nõ tenet̃ vt. ṡ. de cõtrahen. empt. l. si cũ vẽditores q̃ ratio cessat in secundo casu ⁊ faciũt hec in ar. ad questionẽ cõpromissi sub pena arbiter pnũciauit vt librũ meũ tibi restituerẽ tibi restitui deinde liber ad me puenit sed nolo restituere nũquid cadã in penã pro qua questione facit. l. inter castellanũ. ṡ. de arbitris ⁊ notata p Cy. in. l. si quis. C. de insti. ⁊ substi. facit etiã iste. §. ad questionez si vendidi fundũ in quo habebã decimã ⁊ vẽdidi cũ omni iure ⁊ accessione mihi pertinẽte vtrũ decima veniat in tali venditione hic est arg. qd nõ quasi decima sit resp se separata a proprietate sicut hic dicitur de vsufru. formali. dñs Uber. de bobio distinguit aut est decima cõuentionalis que debet̃ rõne fundi ex conuentione ⁊ tunc includat̃ in venditione: si vero non sit decima spiritualis que debetur ex feudo vel iure habito ab ecclesia sicut multi nobiles ⁊ laici habẽt ab ecclesijs in feudũ nõ includatur nec veniat in tali vẽditione vt predictũ est de hoc latius dixi. C. de vsufruc. l. inter antiquã ⁊. ṡ. e. l. qui vsufruc. ¶ Jtem op. cõtra finẽ huius. §. hic dicit̃ qd si stipulor fundũ pleno iure ⁊ soluat̃ vsufr. formalis qd in nulla pte contingit liberatio contra. qꝛ vsufru. est pars rei vt. ṡ. de lega. ij. l. cuz filius. §. domin⁹ ergo in pte soluta deberet liberari vt. j̃. de sol. l. si stipulat⁹. §. j. so. dicit glo. vsumfruct. causalis non est ps rei: innuit g̃ qd formalis sit ps ⁊ non causalis sed certe immo magis causalis videtur esse pars rei q̃ est cõmoditas rei q̃ alia seruit⁹ vt. j̃. de verbo. signi. l. recte sed dic vt ibi qꝛ ibi est pars integralis nõ distributiua sine quota. ¶ Jtẽ subijcit gl. nõ soluit id qd debet quia dz fundũ ⁊ sic proprietatẽ ⁊ vsumfru. causalẽ ⁊ ipse soluit formalẽ: vnde pro declaratione huius. §. ⁊ expeditione glo. quero debes mihi fundũ soluisti vsumfru. nũquid petere possum fundum an demũ petã nudã proprietatẽ iste textus dicit quod petã fundũ ⁊ pro hoc. ṡ. de lega. j. l. non quocũq̧. §. si fund⁹ ⁊ insti. de lega. §. si cui tu dic qd nuda pprietas petet̃ vt. ṡ. de lega. ij. l. meuius. §. fundo ⁊ plene dixi. ṡ. e. l. eum qui. §. si a te non ob. iste text. qꝛ dic vt ibi dixi fm Dy. nõ ob. dict⁹. §. si cui. ⁊. §. si fundus quia ibi vsufr. puenit ad me ex alia causa q̃ ex ea ex qua nunc ago vt ibi apparet. ¶ Ultimo hec verba pleno iure denotant ius ⁊ cõmoditatẽ rei de quo. ṡ. dixi in gl. qui promisit ibi non est pars vt. j̃. de acceptil. l. ⁊ p iusiurãdũ in fi. Dy. in ea. gl. in fi. de hoc dic vt. j̃. de v̓bo. signi. l. recte dicim⁹ ⁊ qd nota. ⁊ dixi. ṡ. eo. l. eum qui. §. si a te. Dy.

Chrisogonus. Stipulatio sortis inutilis personaliter facta patrono ex numeratiõe vtiliter facta suo noĩe per libertũ sibi q̃ri nõ impedit actionẽ. in stipulatiõe vero vsurax impsonaliter ɔcepta patroni psona nõ intelligit̃ repetita sz ex ea actiõe liberatio est q̃sita hoc dicit. vel aliter p liberã psonã nobis actio q̃ri nõ põt nisi i mutuo Jtẽ psona extnea adiecta in stipu. sortis. i stip. vsurarũ impsonaliter ɔcepta nõ intelligit̃ repetita. Ray. vel sic p liberã psonam regulariter nõ q̃rit̃ nobis actio hoc primo stipu. inutilis non vitiat nũerationẽ vtilẽ hoc scdo. impsonalitas ex pte ill⁹ cui obligatio q̃rit̃ obligationẽ nõ impedit: hoc tertio. ⁊ dic qd. §. iste diuidit̃ in tres ptes. Jn pria ponit thema ex q̊ themate insurgit vna q̃stio ⁊ ei⁹ ponit̃ determinatio. Jn scda pte ponit̃ alia q̃stio ⁊ eius determinatio. Jn tertia pte alia scda ibi supest: tertia ibi sequẽs stipu. prima iterũ diuidit̃ in duas. Jn pma ponit̃ pma q̃stio. Jn scda ei⁹ determinatio: scda ibi rñdi iterũ in duas ptes Jn pria ponit̃ forma stipulatiõis sortis. Jn scda forma stipul. vsurax ibi scda sub die suprascripta vel dic qd prio ponit̃ forma ɔuẽtiõis vsq̧ ibi rñdi ibi. so. pme q̃stionis vsq̧ ibi plane ⁊c. ibi determinãt an ex nũeratiõe q̃sita sit actio pr̃ono ⁊ an sit sublata p sti. ĩutilẽ ita qd actio ex nũeratiõe det̃ liberto nũerãt vsq̧ ibi seq̃ns stip. ibi psecutio tertie q̃stiõis vsq̧ ad fi. §. ⁊ itelligas qd in toto isto. §. libert⁹ nũerauit noĩe suo vt dicit in v̊. supest in se in v̊. plane vbi nũerauit noĩe pr̃oni vl' dic q̃ in toto. §. nũerauit noĩe pr̃oni ⁊ i v̊. supest expõe q̃ ɔtraxit. s. pr̃on⁹ nã ɔtraxit p libertũ suũ nũerãtẽ Jac. vel dic vt. j̃. dicã ⁊ ẽ ar. qd si pcura. stipulet̃ dño aliquid dari vel fieri ⁊ si non fuerit datũ vel factũ stipulatur penã simpliciter quod valeat stipulatio penalis q̃si pcuratori nõ dño stipulari videat̃ simpl'r stipulãdo. dy. litterã expone ibi actor. i. gastaldio ibi absentis secus si presens esset vt

s.e.l.si procuratori presentis ibi dare Quintiliano nõ dicas q̄
nomine Quintiliani numerauit ꝛ ideo.j.in versi.supest querit
an libertus habeat actionem ex numeratione ꝛ pro hoc facit lit
tera.j.que dicit rē agens ꝛc.aliter tñ hic glo.exponit Jac.Ibi
ad ea res pertinebit ꝛ per hoc apparet qđ personaliter in pso
na alterius fuit stipulatio cõcepta ibi dñs meus hucusqȝ de sti
pulatione sortis personaliter concepta dixit nunc de stipulatio
ne vsurarum impersonaliter concepta ꝛ hoc sequitur ibi psta-
ri non dic cui ꝛ sic fuit impersonaliter concepta ꝛ hoc sequitur
ibi dñs meus scripsit hucusqȝ thema ex quo insurgit questio ta
lis.s.an ex stipulatione sortis facta per libertū patrono si actio
quesita ad quam statim sequitur responsio ibi respondi ꝛc.vbi
est so.dicte prime questionis ibi vel nostram cuius administra
tionem habuit al's non vt.s.si certum peta.l.penul.nisi ratiha
bitio vel consumptio sequat̃ Jaco.Ibi sed qđ patrono libert⁹
non noīe patroni numerās ꝛ dic qđ aduersat̃ ei quod dixerat
per liberam personā iuri nostro non subiectā acquiri ꝛ sic cre-
detur quis per libertū non subiectū iuri patroni acquiri qđ re
mouet ꝛ dicit licet libera persona iuri nostro subiecta acquirat
cum quod libertus ꝛc.vel refertur ad versiculū proximum pla
ne hoc modo vbi numerauit nomine patroni actio ei est quesi-
ta sed si non nomine patroni licet ei stipulatus est qđ patrono
ꝛc.Si vero intelligas in hoc ver.ꝛ in toto.§.qđ nomine patro-
ni numerauit tunc aduersatur ad ver.respondi quasi dicat li-
cet per subiectā personā iure nostro querat̃ vt ibi innuitur et li
bertus in aliquo subiect⁹ iuri patroni non tamen est adeo sub-
iectus vt patrono proficiat.s.ex vi stipulationis ꝛ ex vi nume-
rationis sic ꝛ quod sequit̃ in ver.supest ip se qui contraxit dic.s.
patronus qui per mediū libertū numeratione contraxit Jac.
Ibi querebat̃.i.queri intendebatur.Dy.superest cū ex stipu-
latione liberti patrono actio quesita non sit superest ꝛc.Ibi ipe
qui contraxit.i.patronus.Jac.Ibi pecuniā creditā.i.mutua-
tā per libertū numerantē noīe suo Jac.Ibi stipulatio inutilis
sicut erat in questione pposita.Dy.Ibi recessum per stipula-
tionē inutilē.Dy.Ibi annali obligatione.i.ciuili ꝛ naturali q̄
ex numeratione descendit:que ideo dicitur naturalis quia con
trahitur interueniente actu naturali.i.ipsa numeratiōe vt.j.de
solu.l.solutionis verbū.Dy.vel expone.i.ab obligatione q̄ in-
ducit̃ per numeratione.i.contractū mutui qui contract⁹ est na
turalis.i.de iure gentiū vt.s.de iusti.ꝛ iure.l.ex hoc iure.Jaco.
aut ergo stipulatio interposita iuxta cõtractum mutui est vti-
lis aut inutilis.Primo casu in dubio presumitur esse facta no
uatio ꝛ agitur ex stipulatione non ex numeratione vt.j.de no-
ua.l.vij.§.j.ꝛ.l.cum enim ꝛ nota.ꝛ in hoc ver.nam ꝛc.Scđo ca-
su agitur ex numeratione cum non possit nouari prima p secū-
dam inutilē vt in hoc v.plane.Dy.ꝛ de hoc.j.statim latius di-
cetur in ver.sequens ibi laborat.i.non est inutilis.Dy.Ibi cui
ꝛ sorte.s.stipulatus fuit ibi in liberti personā simpliciter stipu-
lantis mō pro cõclusione.§.dic quod glo.istū.§.intelligit q̄ so
sias libertus mutuauit nomine patroni sui Julij quintiliani ꝛ
si hoc tenes in v.supest formabis questionem expones an ipse
qui cõtraxit p libertū eius nomine numerantē licet glo.aliter
exponat cuius expositio non bene adaptatur ad id qđ sequitur
vel posses dicere ſm Jaco.de arctio vt.s.dixi qđ iste libert⁹ nu
merauit nomine suo nec ob.textus qui dicit agente rē Quinti-
liani quod intelligas.i.gastaldio erat ipsius Quintiliani ꝛ ſm
hoc in ver.superest formabis questionem ꝛ expones an ipse q
contraxit.i.ipse libert⁹ vel tertio posses dicere qđ a princi.vsqȝ
ad ver.sed qđ patrono loquitur qñ iste libertus numerauit no
mine patroni ꝛ abinde.j.numerauit noīe suo.¶ Itez quero p
declaratione textus dū dicit Quintiliani absentis nūquid idē
si fuisset presens dic qđ non qꝛ si esset presens quereret̃ sibi ob-
ligatio per liberā personā vt.s.e.l.si procuratori p̄sentis ꝛ dixi
in expositione littere op.ad.§.hic dicitur qđ per liberam perso
nam non queritur alteri actio:vnde videt̃.s.de vsuris.l.si quis
solutioni.§.fi.so.dic qđ ibi actio non querit̃ sed acquisita cõser-
uatur simile.s.quod vi aut clā.l.iij.ꝛ de pcura.l.per pcur.Se-
cundo op.ad idem de.l.ꝛ generaliter.§.illud.sol.ibi acquiritur
actio alteri ex alterius delicto:vñ nō est cõtra.Tertio ad idez
op.de.l.fi.C.de iure dotat̃.so.ibi est speciale fauore dotis quod
fingatur ipsa cõtraxisse:vt.C.de rei vxo.act.l.vnica.§.accedit
ex quo cõtractu ficto sibi datur actio.Quarto op.ꝯtra ver.su-
perest qui videtur sibi ad inuicē contradicere.Nam in v.fi.nam
quotiens videtur dici qđ ex stipulatione actio ꝛ non estimatiōe
in fi.eiusdē v.videtur dicere contra.so.dic qđ ver.nam quotiēs
loquitur cum stipulatio est valida quo casu ex ipsa stipulatiōe
orit̃ actio in fi.loquitur qñ fuit inualida ꝛ ideo ex numeratione
remanet actio qꝛ stipu.inutilis nūqȝ nō tollit nec nouat actio-
nē natā siue nasciturā ex numeratiōe vt.s.si certum petat̃.l.cer.

ti ꝯditio.§.quoniā ꝛ dixi.s.in expositiōe littere:vnde distinguit
aut stipulatio est vtilis aut inutilis ꝛ si vtilis aut vnius nomi-
ne numero ꝛ alterius stipulor:aut eiusdem nomine numero ꝛ
stipulor aut ꝛ tūc est actū qđ ex numeratione actio nascat̃ aut
qđ nascat̃ ꝛ nouetur aut qđ nascat̃ ꝛ non nouet̃ aut est dubiū
ꝛ tunc aut pcedit numeratio stipu.aut stipulatio numerationē
vt hic in glo.ꝛ.j.de stipulatione seruorū.l.si cōis seruus ꝛ no.di
cta.l.cum enim de noua.sed dicta.l.cum enim expresse videt̃ cō
tradicere distinctioni predicte:ibi enim dicit̃ cum enim datam
pecuniā stipulamur ꝛ si apparet qđ ibi numeratio precedebat
nisi exponas datā.i.dandā vel nisi exponas vt ibi exponit glo.
quā tamen expositionē non patitur text⁹ qui videtur loqui ibi
in casu dubio:vñ so.dictā legē si cōmunis qđ ibi loquit̃ in casu
prorsus diuerso ꝛ ibi erat vnic⁹ act⁹ tm̃:hic aūt duo actus.s.nu
merādi ꝛ stipulādi ꝛ de hoc lati⁹ dicā.j.p modū q̄stionis sȝ cō-
tra istam sol.op.si interueniūt plures actus quilibet dȝ suū p-
ducere effectū qꝛ quelibet cā suū producit effectū vt.j.de pua.
delict.l.nunqȝ plura ꝛ.s.ad.l.aquiliā.l.si seruus seruū in prin.
so.illud pcedit qñ sunt plures act⁹ ordinati vt disponat sȝ hic
actus numerationis incontinēti interposit⁹ nō est ordinat⁹ vt
disponat sed vt stipulationē adimpleat vt.d.l.cū em̄ ergo non
dȝ disponere si certū peta.l.non omnis in princi.¶ Itē op.ad
idem de.l.j.§.j.j.de stipulatione seruo.so.ibi noīe vnius nume
rabat et noīe alterius stipulabat̃ cui poterat stipulari:si vero
noīe meo numero ꝛ noīe meo stipulor tm̄ ex stipulatione oritur
actio vt hic.Alteri⁹ op.ad v.sequēs vbi dr̄ sine adiectiōe noīs
nō vr̄ qđ impsonalitas vitiet obligationē vt.C.de ꝯsti.pec.autē.
si qñ.so.ibi ē impsonalitas ex pte obligatiōis h̄ ex pte ei⁹ cui fit
obligatio ꝛ rō est qꝛ non est verisimile q̄ impersonaliter pmit-
tens velit obligari vt.s.de proba.l.cum de indebito:nec ob.ad
predictū dictū de impersonalitate obligandi.s.e.l.illa stipula-
tio.§.eum ꝛ si certū peta.l.si.qꝛ ibi erat psonalitas q̄tū ad ver-
bū promissionis licet esset impersonalitas quo ad v̄ba executio
nis siue exactionis qꝛ dixi pmitto qđ decem dabuntur ꝛ sic p-
missio continet personalitatē licet exactio nō.ꝛ de ista imperso
nalitate qñ vitiet vel nō dixi dicta.l.illa stipulatio.§.eum ꝛ ple-
ne dicta autē.si qñ.Alterius op.ad v.sequēs stipu.in fi.vbi di
citur quod psona nūqȝ subintelligit̃ nisi sit expressa ꝛ ad hoc se
pe allegat̃ finis huius.§.nā videt̃ qđ persona patroni videat̃
subintelligi qꝛ que in pfationibus dicunt̃ ꝛc.vt.j.e.l.titia.§.idē
respōdit vt.s.de leg.primo.l.talis scriptura.so.aut repetitio vi
tiat id qđ agit̃ ꝛ illa non fit vt dicta.l.titia.§.idē respōdit aut nō
vitiat ꝛ tunc secus vel dic quod illam regulā que in prefationi-
bus ꝛc.tollit longū interuallū diuersitas rei numeratio ex pre
cedentibus inducta vt hic ꝛ cōtraria volūtas loquētis ex con-
iecturis percepta.¶ Itē op.ad idē qđ psona subintelligat̃ vt
s.e.l.stipulatio ista.§.sicut ꝛ.§.si quis erat.j.de stipulatione ser
uorū.l.j.primo rñ.ꝛ.l.siue mihi ꝛ dic qđ psona extranei nō sub
intelligit̃ vt hic sȝ psona stipulātis sic vt in cōtrarijs nisi ꝛ ipsi⁹
stipulātis intellecta psona inutilis redderet stipulationē:vt.j.
de stipulatione seruorū.l.si seruus cōmunis meuij.§.si seruus
titij.Old.ad idē op.de.l.j.s.de hered.insti.ꝛ sol.codē modo vt
ibi in vltima volūtate.¶ Itē ad idē op.de.l.labeo.s.de statu
liber.so.ibi non intelligit̃ psona extranei sed heredis q cēsetur
eadem cū defuncto.¶ Vltimo op.ad idem de.l.pater dotē.s.
so.ma.secundum tertiā lecturā.so.illud contingit pter prece-
dens mandatū emanatū a filia:vnde pater simpliciter stipulā
do videt̃ stipulat⁹ sibi noīe filie ꝛ scđm istā limitationē ipsa ter
tia lectura intellecta est vera.expeditis contrarijs quero qd si
adest numeratio ꝛ stipu.ex q̄ nascet̃ actio in hoc glo.variant in
vno mēbro vȝ in casu dubio:in casu em̄ certo vȝ qñ apparet
actū esse qđ ex stipu.nascat̃ ex ea nascet̃ vt.s.si certū peta.l.nō
omnis in dubio quid iuris sit gl.q̄ est hic tenet qđ agat̃ ex pri-
mo qđ reproba vt.s.dixi.¶ Itē glo.magna hic videt̃ tenere q̄
agatur ꝛ actio nascatur ex stipulatione ꝛ idē videt̃ tenere gl.s.
si cer.pe.l.ij.§.vbis alia q̄ ē eo.ti.l.certi ꝯditio.§.si nūmos aliter
dicit aut stipulatio ē vtilis aut inutilis.Prio casu nascit̃ ex nu
meratiōe:vt.e.l.§.qm̄.Scđo casu aut noīe vni⁹ nūero ꝛ noīe alte
rius stipulor ꝛ tūc agitur ex numeratiōe cū effectu vt.j.de stip.
seruo.l.j.§.j.aut noīe illius est stipulatū cui⁹ noīe est nūeratuȝ
tunc ex numeratiōe nascit̃ sed qꝛ icōtinēti sequit̃ stipulatio fin
gi nō nata ꝛ scđm hoc colligemus qđ si numeratiōe incōtinē-
ti sequit̃ stipulatio ex numerāde nascit̃ actio non tamē fingi na
ta:vt.j.de dona.l.euȝ sed hoc est expresse ꝯtra istū textū in ver.
superest vbi dr̄ qđ vna tm̄ v̄borum nascit̃ nisi velles soluere ſm
Jac.butr.aut loquimur quo ad v̄itatē aut q̄ ad fictionē.Primo
casu nascitur ex numeratione et ita intelligatur glo.Secundo
casu quia actio ex numeratione non fingitur nata dicemus
vnam tantum verborum nasci vt hic in ver.superest glo.tamē
in dicta

in dicta.l.cum enim aliter dicit.j.de noua. aut enim stipulatio precedit numerationē ꝛ tunc ex numeratione nulla nascitur q2 tunc numeratio interuenit gratia stipulationis implende non vt disponat ex ea ergo non oritur actio vt dicta.l.non omnis in princip.sed si certum peta. ¶ Itē quia ex implemento non oritur actio sed ꝓpter implementum vt.C.per rerū muta.l.ex placito:aut numeratio precedit ꝛ incontinenti sequitur stipulatio ꝛ tunc ex numeratiōe nascitur sed fingitur nō nata propter stipulationē incōtinēti subsecutā ratio potest esse hui⁹ distinctionis q2 qñ stipulatio ꝑcedit de facili potest impedire actionē nascituram ex numeratione ꝛ vere impedit ex eo quia numeratio fit gratia stipulationis implende vt dicta.l.cum enim in fi. sed quando precedit numeratio tūc nō reperit stipu.ideo nascitur actio sed quia postea incontinenti subsequitur stipulatio fingi non nata quasi dicam quādo numeratio precedit videt̄ esse in esse perfecto anteq̄ sequatur stipulatio sed quando stipulatio precedit nunq̄ numeratio fuit quin inueniret̄ stipulatio iuxta numerationē ꝛ facilius impeditur fiendū q̄ iam factum vt.s. de his qui sunt sui vel alieni iuris.l.patre furioso sed ɔtra opi. glo.sic op.glo.cōmuniter tenent qō qñ numeratio precedit ꝛ incontinenti sequit̄ stipulatio qō ex numeratione oritur sed fingi non nata hoc non videtur bene dictū q2 incontinēti dicit̄ anteq̄ contractus sit absolut⁹ a partibus vt.C.de fide instru.l.cōtractus ꝛ nota.Cy.C.de iure dot.l.auia.sed anteq̄ contractus sit absolutus actū non producit vt dicta.l.contractus:ergo falsum est dicere ex numeratione actionem nasci. Preterea est cōtra istum textū in ver.superest nisi salues vt dixi scdm Jacobū butriga.so.dic ꝙ incontinenti potest accipi duob⁹ modis. Primo vt accipit glo.s.de pactis.l.iurisgentiū.§.quinimo.f.cōtractu absoluto aut quā contrahentes diuine ad extraneos actus ꝛ hoc modo accipitur.C.de contrahen.empt.l.nō idcirco ꝛ hoc modo accipiendo possunt saluari glo.que dicunt ex numeratione actionem nasci qñq̄ accipitur incontinenti anteq̄ cōtract⁹ sit absolutus ꝛ tunc ex numeratione non nascitur actio vt.d.l. contractus pro quorum declaratione plene distinguit:interdū numero meo nomine ꝛ noīe meo stipulor:aut numero nomine alterius ꝛ eiusdē noīe stipulor:aut numero nomine alterius et meo nomine stipulor. ¶ Primo casu aut stipulatio est inualida aut valida:si valida agitur ex numeratione:vt.s.si certum peta.l.certi conditio.§.quoniam.si est valida aut interuallum est inter numerationem ꝛ stipulationem:ꝛ tūc due oriunt̄ actiones:vna ex numeratione:alia ex stipulatione:ꝛ ex vtraq̄ agit̄: vt.j.e.l.quidā ꝛ.s.ad macedo.l.cōtra.ꝛ maxime secūdū iura noua ſm q̄ nō ꝑsumitur nouatio vt.C.de noua.l.fi.ꝛ ex hoc colligit Pe.quod si aliquis ita formet libellū peto.decem que mutuaui ꝛ que mihi reddere promisisti quod non procedat libellus cū videatur intētare duas actiones ad idē.j.de regulis iuris.l.nemo ex his.§.quotiens debet ergo dicere peto.x.que mutuaui ꝛ que incontinenti mihi reddere promisisti quia hoc casu nō proponit nisi vnam actionem.s.ex stipulatione vt ex premissis patet aut incontinēti ꝛ tunc aut stipulatio ꝑcedit ꝛ sequitur numeratio aut econuerso. ¶ Primo casu ex numeratiōe nascit̄ vt dicta.l.cum enim in fi.ꝛ ibi nota.j.de noua. ¶ Scdo casu aut accipitur incōtinēti.i.anteq̄ contractus a partibus sit absolutus ꝛ tunc ex numeratione nulla nascitur ꝛ ita potest intelligi ver.superest ꝛ preallega.l.contractus.C.de fide instru.aut accipitur incontinenti absoluto contractu a partibus sed anteq̄ diuertatur ad extraneos actus:ꝛ tunc aut loquimur quo ad veritatem:aut quo ad fictionem. Primo casu vere nascit̄ ꝛ ita loquitur dictus.§.si nūmos in.l.certi cōditio si certū peta. Scdo casu vna tantū verborum nata fingitur vt hoc.j.ver.superest. Secundo casu principali aut ille alter erat talis cui poterat stipulari puta pater vel dñs vel filius ꝛ in his in quibus potest patri stipulari:ꝛ tunc dic vt.s.dixi in alio mēbro:vt.j.e.l.quod dicitur ꝛ.s.e.l.dominus.ꝛ.l.quodcūq̄. Tertio casu principali cū effectu agitur ex numeratiōe vt.l.j.§.j.j.de stipu.seruo. Ultimo casu videt̄ dicere glo.d.§.si nummos qō numero nomine vni⁹ ꝛ mihi stipulor in cōtinēti actionē natā ex numeratione nō possum per meā stipulationem adimere vt.l.procur.s.de procur. sed tu dic aut actio incontinenti absoluto contractu anteq̄ contrahentes ad extraneos actus recedant ꝛ tunc confiteor gl. ꝓ qua facit.s.solu.ma.l.quotiens.aut accipio anteq̄ contractus fuerit absolutus ꝛ sic in casu vbi ex numeratione nulla fuerit orta actio vt dicta.l.contractus cum dicerem contra.cum tūc nō tractemus de adoptione actionis cum ex numeratiōe nulla sit nata vt.s.dixi. Ultimo no.qō iste.§.inducitur in arg.ad plura. Primo enim in ṽ.superest inducit̄ in arg.qō si statuto caueat̄ qō instrumentū nō valeat si excedat certā summā nisi sit registratū in memoriali cōis vl' nisi adfuerit duo notarij qō dato ꝙ instrumentū patiat̄ dictos defectus ꝛ sic sit inualidū nihilominus possit ipsa obligatio probari per testes ꝛ ex tali ꝓbatione agi. ¶ Item inducitur finis huius.§.per Dy.ad aliā q̄stionē si promisisti me nō offendere sub certa pena ꝛ offendas fratrē meū nūquid stipulatio committatur ꝛ pena peti possit ꝛ iste.§. nisi est ar.qō nō q2 est alia ꝑsona que non subintelligitur in stipulatione ꝛ pro hoc.s.e.l.quicquid ꝛ de rebus dubijs.l.cū queritur. ¶ Itē quia de fratre non videtur cogitatū vt.s.de trāsact.l.cū aquiliana.ꝛ.l.qui cū tutoribus. ¶ Itē quia factū pactum cū vna persona ꝛc.vt.s.de pactis.l.si vnus.§.ante omnia ꝛ pro hoc.s.e.l.stipulatio ista.§.sicut in contrarium est quia in materia facta fratri meo mihi facta videtur vt.s.de liber.cau. l.ij.iij.ꝛ.iiij. ¶ Itē q2 permittitur parētibus ꝛ ɔsanguineis interficere raptores mulierū vt.C.de rapto.vir.l.vnica.ergo multo fortius pro tali iniuria agi ꝛ pro hoc.s.de legatis primo.l.cū seruus ꝛ.l.si domus.§.qui confitet̄. Dy.primam veriorē credo qō pro valde bene in vsibus feudorum de eo qui interfecit fratrem domini sui.c.vnico nam certum est quod vasallus si offendat dominum amittit feudū sed si occidat fratrem domini non perdit vt ibi. ¶ Itē vide hanc questionē disputatā per Joan. an.in nouella de regulis iuris.c.frustra.libro sexto.qō posui.j. de regulis iuris eo.c.frustra.ꝛ in questionibus.Barto.brixien. xlvij.questione que incipit Pe.ꝛ.M. Item facit idem finis huius.§.ad aliam questionem statuto cauere quod petrus intelligatur de magnatibus ciuitatibus Florētie qui ibi quo ad multa deterioris sunt conditionis q̄ non magnates ꝛ nihil dictum est de filijs eius nunquid filij intelliguntur de magnatibus hic est argu.qō non quia persona non subintelligitur nisi expressa ꝛ pro hoc optime extra de officio delega.c.penul.ꝛ fi.statutū enim stricti iuris ꝛ stipulatio:ꝛ ideo omissū in eo haberi debet pro omisso vt dicta.l.quicquid.s.e.sed si diceret̄ de filijs nunquid intelliget̄ de spurijs dic quod non ar.C.de naturalib⁹ liber.in aut.licet in fi.sed quid in naturalibus videtur qō contineantur argu.de lega.secundo.l.lucius.§.fi.econtra.qō nō sed solum de legitimis argu.ff.de his qui sunt sui vel alie.iuris.l.filium sed solue per.l.ex facto.§.si quis ꝛ quod ibi nota.s.ad trebel.ꝛ.C.de insti.ꝛ substi.l.generaliter.§.cum autē.vbi de hoc dixi ꝛ latius. C.ad.l.iuliam maiesta.l.quisquis in glo.j.numerante nomine patroni in fi.sed certe tunc patrono ex numeratione actio quereretur vt.s.si certum peta.l.certi conditio.§.si nūmos qō.j.negatur ꝛ iō dic numerauit noīe suo nō patroni vel simpliciter numerauit noīe suo quo casu numerari videtur nomine numerantis vt.s.e.l.stipulatio ista.§.sicut ꝛ in fin.hui⁹.§. Old.in glo.ergo nec hic in fi.immo ibi fuit stipulata Jacob.in gl.vltima in fi.ꝛ.s.de euic.l.qui aliena.§.j.ij.rñ.ol.si ista stipulatio.scda inutilis nō tollit nec nouat primā vtilē hoc dicit ꝛ ratio est quia vtile per inutile non vitiatur de quo plene dixi.s.e.l.j. §.sed si mihi ꝛ simile habes.s.e.l.si ita stipulatus fuero ibi detracta.i.habita pro non apposita in fi.simpliciter:ꝛ iō si nō fistat agitur ad interesse vt.s.e.l.si ita stipulat⁹ fuero ꝛ ibi no.ol.

¶ Obligatio naturalis quo ad interitum ad morā nō sufficit.

I pupillus. Obligatio † naturalis quo ad interitū ad morā non sufficit sed ei cum effectu fideiussor accedere potest hoc dicit ꝛ dic sic pupillus pubertati proximus secus si esset infans vel' prim⁹ infantie:vt.s.l.j.l.pupillo ꝛ.l.ꝙ pupill⁹.s.de condi.indebi.ꝛ dic vt ibi not.ibi ꝓmittat cuidā extraneo nō tutori. Dy. Ibi post morā.i.post interpellationē pupillo factā que al's solet morā inducere ex ea tñ nō constituitur pupillus in mora vt sequitur:vt.s.de vsu.l.mora. Dy. vel dic interpellationē factā soli pupillo:vel etiā cū tutore cū nulla esset petitio vt sequit̄ ibi nec fideiussor quasi dicat nedū pupill⁹ ꝛ sic habes quod ista dictio nec est inclusiua vt.C.emā. l.nec auus ibi ꝓpter pupilli morā.i.interpellationē q̄ videbat̄ inducere morā s3 nō inducit ꝛ sequit̄ ꝛ.s.dixi ibi nulla petitio ē s3 nulla petitio ē ɔtra pupillū ex sola oblig.vt.s.ti.pri.l.naturales.ꝛ.j.de fideiuss.l.fideiussor obligari.§.ꝙ ꝛc. Old.op.hic innuit qō pupillus sit naturaliter obligat⁹ qō apparet q2 ciuilit̄ ꝛ naturaliter:tūc esset petitio. Itē si nec ciuil'r nec natural'r nō potuisset accedere fideiussor vt.s.e.l.is cui. ¶ Itē ciuiliter tm̄ q2 nō interuenit solēnitas necessaria a iure ciuili vel tutoris autoritas vt.s.de aucto.ꝑstā.l.impuberes.ergo op3 ɔcludere ꝙ naturaliter tm̄ imo vr̄ ꝙ sit obligat⁹ ciuil'r ꝛ natural'r vt.s.l.iij.i princi.so.aut pupill⁹ est fact⁹ locupletior ꝛ tūc est obligat⁹ ciuiliter ꝛ naturaliter vt in ɔtrario aut nō est fact⁹ locupletior ꝛ tūc naturaliter tantum secundum ea que.s.dixi. ¶ Itē op.quia videtur quod nullo modo sit obligatus:vt.s.tit.pro xi.l.pupil-

lus ꝛ de conditione indebiti.l.qd̄ pupillus.sol.aut est proxim⁹
infantie ꝛ tunc loquūtur cōtraria aut est proximus pubertati ꝛ
tunc hec lex vt dixi.s̄.in expositione littere.¶Itē ad idem op.
de.l.obligari.s̄.de autoritate prestanda.so.ibi obligabatur tu
tori hic extraneo de qua materia dic vt plene notaᷓ ꝛ dixi.j̄.de
noua.l.j.de regu.iuris.l.pupillum ꝛ.l.pupillus.C.de inutili sti
pulatione.l.j.ꝛ aliquid notaui ꝛ dixi.s̄.e.l.puberes ꝛ latissime
per.Dy.s̄.de auto.tu.in sua magna distinctione.¶Itez op.
ad hanc legē cū dicit vbi nulla petitio:nulla mora:vnde videᷓ
ob.C.de contrahen.ꝛ cōmitten.stipulatio.l.nuda.so.dicunt q̄
dam speciale est in pupillo qd̄ vbi nulla est petitio nulla mora
in alio secus vt in cōtrario sed hec solutio est falsa q꞉ regulare
est qd̄ vbi petitio nulla mora vt.j̄.de regulis iuris.l.nulla qua-
re dicunt alij vt Iaco.de rauani.quod so.glo.pōt saluari: nec
est simplex intelligendum dictum glo.quia aut consideramus
quoad esse intrinsecum:aut quoad esse extrīsecum.i.quo ad pe
riculum interitus vel commissionem pene.Primo casu est re-
gula iuris quod ibi nulla petitio nulla mora.Secūdo casu vbi
nō est petitio pōt eē mora.d.l.nuda ꝫ est speciale in pupillo ita
hic sed hanc solutionē reprobat Petrus q꞉ etiā quoad esse ex-
trinsecum.i.quo ad effectū vsurarū vbi nulla petitio nulla mo
ra vt.l.lecta.s̄.si certum peta.ꝛ dixi in repetitiōe.l.si ita stipula
tus.s̄.e.quare dicunt alij ꝛ redeo ad glo.qd̄ q̄tum ad interituz
hoc est verum quod vbi nulla petitio nulla mora: secus vero
quo ad stipulationē penalē cōmittēdā vt in contrario hec solu
tio reprobaᷓ ꝛ probatur in textu ꝛ no.s̄.e.l.ita stipulatus.nam
in.l.nuda nō cōmittitur stipulatio ꝑter moraz sed propter cō
ditionis euentū superuacuum est:ergo querere quo ad casum
illius.l.nuda vtrum vbi nulla petitio nulla sit mora ꝛ hāc solu.
reprobant Pet.ꝛ Iacobus.de arena.ꝛ Raynerius sed con
tra dictam solutionem oppone vsura ē quedam pena vt.s̄.de
vsur.l.seia.ꝛ d̄ neg.gest.l.quod sine.sed stipulatio vsurarū si dз
cōmitti est necessaria mora vt dicta.l.lecta cū ergo vsura sit pe
na vt dictū est dicemus quod in casu dicte.l.nuda in pena com
mittēda sit necessaria mora.solu.dicit Petrus aliud in vsura:
aliud in alia pena ratio q꞉ vsura non venit propter lucrū petē
tiū sed propter morā non soluentiū vt.s̄.de vsur.l.cum quidā
§.si pupillo de hoc satis notatur per dy.ꝛ alios extra de regu.
iuris.c.non est in mora li.sexto.¶Itē opponit ad finez huius
legis vbi innuitur ꝙ obligationi naturali pupilli accesserit fi-
deiussor qui ciuiliter ꝛ naturaliter obligatur vnde videtur ob.
l.grece.§.illud.j̄.de fideiussoribus ꝛ insti.de fideiusso.§.fideiuſ-
sores vbi diciᷓ qd̄ fideiussor nō potest in plus obligari ꝙ reus
principalis.so.dic quod in plus obligari dicit quattuor modis
videlicet re:tempore:loco:ꝛ causa vt insti.de act.§.plus.hic er
go fideiussor in plus nō obligatur aliquo de ipsis quattuor mo
dis sed efficacius obligatur quia naturaliter ꝛ ciuiliter vbi pu
pillus naturaliter tantum.¶Item oppo.ꝛ videtur quod fi-
deiussor nullo modo teneatur vt.j̄.de fideiussoribus.l.marcel
lus.dic quod scōm vnam lecturā illa concor.sed melius op.de
l.is cui bonis.s̄.e.scōm tamen aliam lecturā dicta.l.marcel-
lus est contra so.ad vtrāq꞉ ibi erat furiosus qui nō potest etiā
cum curatore ciuiliter vel naturaliter secus in pupillo qui sine
tutore naturaliter sed ea que.s̄.dixi accedat ad hoc.j̄.de regu-
lis iuris.l.in neg.vt.s̄.ad trebel.l.si eius ꝛ.l.cum illud quando
dies lega.cedit.¶Ultimo nota.ex hac.l.quandocunq꞉ per ꝑ-
sonam immediatam debet aliquid transferri in personā me-
diatā si impedimētū est in persona in media impeditur trāsit⁹
ad personam mediatam pro hoc.s̄.de bonis aucto.iudic.possi.
l.cum vnus.de bonis libert.l.ꝛ si ex modica.ꝛ de seruitu.rusti.
prediorum.l.iij.§.fi.in glo.op.C.ibi naturaliter obligato vt ibi
naз naturaliter bene potest debitor in debito naturali restitui ī
mora vt teneatur ad aliud puta si penalis stipulatio intercessit
non autem vt teneatur ad ipsum debitum naturale quia vbi
nulla mora vt hic.Preterea in pupillo est defectus persone ꝛ
obligationis.in contrario autem erat defectus obligationis tā
tum ꝛ non ꝑsone.Dy.Sed hec solutio secundum Petrū non
procedit quia regula iuris est in contrarium.j̄.de regulis iuris
l.nulla q̄ loquiᷓ gn̄aliter tā ī minorib⁹ ꝙ in maiorib⁹.pe.ibi esse
autem diceret aliquis:quid ergo prodest a pupillo fideiussorē
accipere.rn̄.esse autem ꝛc.Iaco.Ibi quātum ad interituz.i.pi-
culum interitus infligendum pupillo vel fideiussori.Iacob⁹
Ibi committitur sic vt ibi vel dic quod ibi non fuit contracta
mora:nam vt penalis stipulatio committatur non semper re-
quiritur mora vt patet.s̄.eadē.l.in illa stipulatione ꝛ.l.ad diez
ꝛ.l.ita stipulatus ad legem aquil.l.proinde ꝛ notatur qui satiſ.
cogā.l.si decesserit.vnde licet ibi per contestationem commit-
tatur penalis stipulatio non tamen dicit quod ibi sit in mora:
quare dic quod ibi non fuit contracta mora:sed ideo ibi com-

mittitur pena quia extitit sub qua pena ibi fuit commissa vt ibi
patet in littera in.l.nuda dum dicit post moram litem extitisse
conditionem ꝛc.Iacobus de aretio.ꝛ Pe.nec ob.ad hanc so-
lutionem dicta.l.lecta quia ibi loquitur in vsuris que non pos-
sunt deberi sine mora:vt.s̄.de vsuris.l.cum quidam.§.si pupil
lo ꝛ.s̄.dixi clarius in eadem glo.ibidem quia mora non prodest
ad faciendum efficax debitum naturale tantum vt hic sed ad
faciēdum committi stipulationem penalē si pena fuit adiecta
sic vt in contrario.Dy.Iaco.de are.dicit vbi nulla petitio nul
la mora quo ad debitum sed quo ad aliud sic vt in.l.nuda fallit
hic fauore pupilli:hec tamen so.Dy.ꝛ Iac.videtur reprobari
per.l.lectam si certum peta.ꝛ.l.nulla.j̄.de regulis iuris vt.s̄.di
xi ibi ꝛ.l.se.illa tamen loquitur qn̄ promisit pupillus cū auctori
tate tutoris.Dy.Ibi vel causa vnde non est plus obligatus ꝫ
efficacius.Dy.ꝛ Ol.in eadem glo.in fi.ꝛ dic vt ibi ꝛ dicto capi
tulo non est in mora.e.tit.libro sexto in glo.que non est in fi.ex-
pone ergo post morā.i.interpellationē de pupillo factam vt in
littera dixi in glo.quia ipse fuit interpellatus ibi in.l.marcell⁹
sed certe illa concor.vnde allega.pro contra.j̄.de fideiusso.l.si a
reo.§.si a furioso ꝛ in.l.marcellus secundum vnum intellectuз
ꝛ.s̄.eo.l.is cui bonis.Iaco.ꝛ tunc procedit solu.glo.Oldrad⁹.

1 Obligatio vbi nō consistit de qua principaliter agitur so-
lutio remouetur.

2 Argumentum de personis ad res est validum.

1 **Si duo rei.** Ibi obligatio † nō cōsistit de qua principaliter agiᷓ.so.re-
mouetur hoc dicit vel sic quod in idez recidit in ei⁹
persona non consistit obligatio nec solutio cōsistere
potest cum ad obligationem adijciatur hoc primo secundo in
alternatiuis electio est debentis hoc dicit vel sic siue loqua-
mur de cōtrahentiū personis siue de rebus super quibus obli
gatio cōtrahitur id quod non est in obligatione nō est in solu-
tione hoc dicit Old.Ibi inutiliter puta vnus interrogat.x.ꝓ-
mittis alter eadem.x.si digito celū tetigero dare spōdes respō
deo vt sic duo rei vt instit.de duobus reis in princi.Iaco.Ibi
eadem ratione.s.q꞉ in quo non consistit obligatio nec solutio cū
ad obligationē adijciatur Ol.dic qd̄ lex ista diuiditur in duas
partes.In prima ponitur vnū dictū circa personas.In secū-
da aliud circa res scōa ibi eadez ratione op.hic diciᷓ quod si sti
pulor stichum aut pamphilū ꝛ stichus sit me⁹ licet desierit esse
meus altero Iac.mortuo ꝛ sic tēpore quo iā obligatio erat sub
lata ꝛ non recte soluitur vt ħ aut desinit esse meus eo tēpore q̄
alter viuebat ꝛ tunc secus vt ibi sed hec solu.expresse falsa est ꝛ
contra dictū.§.si stichū.j.rn̄.ꝛ ideo de primo rn̄.ad hanc legez
non debes opponere quia concor.sed opponas de secundo rn̄.
sed dic quod casus sunt diuersi non aduersi nam in secūdo rn̄.
loquitur in obligatione generis vbi nulla species determinata
est in obligatione vt.s̄.de legatis primo.l.cum incertus ꝛ de le
gatis secundo.l.meuius.§.duobus ꝛ dixi.s̄.e.l.secunda in prin
cip.hic autem loquitur in obligatione alternatiua vbi vtraq꞉
res adijcitur ad obligationem:vt.s̄.de consti.pec.l.illud ꝛ ideo
insurgit illud quod dicebam in summario intellectu quod quā
docunq꞉ aliquid adijcitur in stipulationibus si in eo non potest
obligatio consistere nec so.ꝛ pro hoc.s̄.e.l.si ita.§.grisogonus.
2 ¶Ultimo collige hic quod argui potest de personis † ad res
sic hic arguit iurisconsultus sic ꝛ al's de personis ad tēpus vt
s̄.de vulga.ꝛ pupil.substi.l.qui plures liberos ꝛ al's de rebus
ad tempus vt.s̄.de militari te.l.miles ita ꝛ al's de tempore ad
locū:vt.j̄.e.l.continuus.§.cū ita ꝛ.l.vinum.s̄.si certum petatur
ꝛ.s̄.de triticaria.l.fi.ꝛ.s̄.e.l.quotiēs in glo.altero iam mortuo in
fi.vel dic vt ibi nota.per Dy.vel vt.s̄.dixi:vel vt in contrario
no.secundum opi.Azo.Ol.in glo.bona ratio ibi.l.illud de hoc
dic vt dixi per Petrū.s̄.eadem.l.si ita stipulatus fuero decez
aut quindecim.

Si quis ita. Ad veritatez copulatiue requiritur vtrumq꞉ ad ve
ritatem disiunctiue sufficit alterum hoc dicit fallit
tamen hoc in rescriptis vt not.per compost.extra
de rescrip.c.ij.ꝛ lex ista vsq꞉ ad ver.ac si sic loquiᷓ quando due
conditiones ponuntur coniunctiue abinde vsq꞉ ad finē loqui-
tur quando ponuntur disiunctiue vel dic quod hec lex diuidi-
tur in quattuor partes.In prima parte fuit oratio copulatiua
affirmatiue ꝯcepta.In scōa fuit oratio copulatiua negatiue cō
cepta.In tertia pte fuit oratio disiūctiua affirmatiue ꝯcepta.
In q̄rta pte fuit disiūctiua negatiue ꝯcepta.scōa ibi idē in cō-
tractu.tertia ibi at si sic.q̄rta ibi ꝛ ꝯtra al's ecōtrario lr̄az.expo
ne ibi decē aureos dabis sub duab⁹ cōditionib⁹ affirmatiue ꝛ
copulatiue

copulatiue cõpositis vt statim sequit. Dy. idẽ in contrariũ .s.
si ponãt negatiue vt sequitur ibi factus est subaudi dare spon
des ⁊ sic hoc casu precessit cõditio sed in pcedẽti stipulatio. dy.
ibi neutrũ factũ sit huic est cõtra. s. e. l. qui rome. §. flauius. sed
copulatiua ibi accipitur pro disiũctiua a mente loquẽtis sic et
econtra. j. de noua. l. si is ⁊. l. a te. Jac. ibi huic simul videt idem
dicere hic ꝙ quod. s. dixit. sed dic quod. s. dixit quando sti-
pulatio in forma verborũ pcessit conditionem hic vero qñ sub-
secuta fuit vel dic qd. s. locutus est in cõditione de presenti hic
in conditione de futuro vel ecõuerso put habes litterã in textu
vel dic idem siue habeas in littera neqꝫ siue nec Jaco. in ver. at
si sic stipulatus fuerit aliquis. Dy. Ibi dabis affirmatiue con-
cepta stipulatione. Dy. Ibi ⁊ contra dabis. s. negatiue ⁊ disiũ-
ctiue cõcepta stipulatione. Dy. op. de ver. idem in contrarium
ad §. huic similis vbi est ibi ⁊ cũ textus dicit simile ⁊ qd est simi
le vt. s. depo. l. qd nerua ⁊ de duobus reis. l. iij. §. fi. so. dic quod
simile sed nõ est idem ⁊ dico non idẽ quia in ver. idem in cõtra-
riũ erat verbũ fuit qd est preteriti tẽporis in §. huic similis est
verbum presentis tẽporis. Preterea posset dici ꝙ in ver. idez
in contrariũ incipiebat a pcedẽti dispositione in §. huic similis
a precedenti conditione. ¶ Jtẽ op. contra fi. l. de. l. generaliter
C. de insti. ⁊ substit. so. ibi disiũcta accipit p copulatiua accedat
l. lucius. s. de hered. insti. ⁊ de verborum signifi. l. sepe. ¶ Ulti-
mo scias qd si incipiat a pluribus cõditionib⁹ siue copulatiuis
siue disiunctiuis dic vt in. l. si is. §. cum aũt. s. de rebus dubi. si
vero a precedenti dispositione continente plura aut disiũctiue
⁊ dic vt. l. si is. §. si quis aũt. e. ti. si vero copulatiue siue proposi
tio sit affirmatiue cõcepta siue negatiue dic vt eadem. l. §. vtrũ
de quo dixi etiã. s. e. stipulationes non diuiduntur ⁊. l. ita stipu
latus ⁊ no. per Dy. ⁊ alios extra de regulis iuris. c. in alternati
uis libro. vj. seb quid si penalis stipulatio apponit circa disiun
ctionem rerum si vna detur ⁊ alia nõ an pena cõmittat distin-
gue aut penalis stipulatio incipit a precedenti cõuẽtione disiũ
cta ⁊ hoc casu alterũ dãdo pena cõmittit ⁊ rõ non est q᷑ ista pe
nalis stipulatio assumit sibi naturã precedẽtis cõuẽtiõis vt. s.
de act. empt. l. emptor. §. fi. ⁊ qd not. s. e. l. stipulatio ista. ⁊. l. iter
stipulantẽ in princip. aut a pcedẽti ꝯditione ⁊ tunc licet alterũ
detur: alterum pena non cõmittitur quia verũ est alterum non
esse datum ar. huius. l. in fi. ⁊ dicte. l. l. si in qui ducenta. §. vtrum
de rebus dubijs pe. ¶ Jtẽ allegatur princip. huius. l. ad talez
questionẽ cõsuetudo erat in quadam ecclesia qd parrochiani
vnum rectorẽ presentarent ⁊ patroni aliũ tantũ quod ille q pri
mo presentaretur ⁊ ad ordinẽ sacerdotij promoueret confirma
ri deberet contigit quod parrochiani primo presentauerunt
deinde patroni suum presentauerũt ⁊ ad sacerdotium primo
promoueri fecerũt queritur quis debeat cõfirmari ⁊ videt per
hanc legem ꝙ nullus q᷑ consuetudo copulatiue requirit quod
confirmandus debeat primo presentari ⁊ ad sacerdotiũ pmo-
ueri: vnde hec copulatiua videt primã conditionẽ repetere et
ista duo simul requirere. s. presentationem ⁊ promotionẽ ad sa
cerdotium ad hoc vt debeat confirmari qd plene nõ est in per
sona alicuius pdictorũ q᷑ primus fuit solũ primo presentat⁹ et
non ad sacerdotiũ primo promotus scds fuit primo ad sacer-
dotiũ promotus sed non primo: sed vltimo presentatus ⁊ pro
hoc. s. de condi. insti. l. si heredi plures. qd primo presentat⁹ de-
beat confirmari. s. de statuliber. l. cum heres. §. stichus vbi de
hoc dixi tu determina p. l. j. C. de consul. li. xij. Dy. in glo. vt ⁊. j.
de fideiusso. ibi quattuor diuersas stipulationes: in prima due
conditiones copulatiue ⁊ affirmatiue: in secũda due negatiue
⁊ copulatiue ⁊ idẽ in tertio respon. sed ibi precessit conditio ⁊ se
cuta fuit stipulatio. Jn tertia due conditiones disiunctiue ⁊ af
firmatiue. Jn quarta negatiue ⁊ disiunctiue. Dyñ. in glo. dare
spondes in fi. ⁊ sic hoc casu precessit conditio sed in pẽdenti p-
cessit stipulatio ⁊ in hoc differunt.

Quod dicitur.

Jd quod est iuris pa-
tri filio licite stipulat
non autẽ factũ a filio fiendũ licet fiendũ a patre ei-
dem possit filius licite stipulari hoc dicit. ibi vtiliter
id est cum effectu directo: tamen Jaco. Jbi que iuris sunt. i. in
quibus non versatur filij factum. Dyñ. Jbi patri possunt vt
sunt profectitia immo videt ꝙ etiã aduẽtitia in totũ queratur
quia sibi videtur stipulari quia quando filius stipulatur totũ
patri acquiritur vt eadẽ. l. quodcũqꝫ vel dic quod dicto quasi
hic in littera posita diminutionis est nota ibi si factum. s. per fi
lium exequendũ. Dy. Jbi inutilis erit stipulatio intellige put
iacet vel dic inutilis ea forma qua est stipulatio de dando in q
pater agit sibi dari sed in stipulatione fieri si interest ei⁹ filio fie
ri aget vt filio fiat si non interest: tunc nulla patri queritur sed
vtilis filio vt. s. e. l. quodcũqꝫ. §. si ita quis de pactis dota. l. si cõ
uenerit de iure dot. l. genero ⁊. C. de pactis conuen. l. pater. al's
si pater. Jac. ⁊ Pe. de hoc not. s. ea. l. dñs ⁊ facit. s. e. l. stipula-
tio ista. §. hi ⁊ insti. de stipulatiõe seruo᷑. §. sed cũ factũ ibi con
ferre non potest. s. filius. dy. ⁊ pro declaratione diuide. l. in duas
partes. Jn prima loquitur quãdo pater stipulatur filio. Jn se
cunda quando filius patri. secunda ibi contra autẽ deniqꝫ que
re rationem prime partis vbi dicitur quod si pater filio stipu-
latur ea que sunt iuris vtilis est stipulatio si vero factum inuti
lis est dic quod ratio est quia in his que sunt iuris patri p filiũ
acquiritur vt. s. de acquiren. here. l. placet ⁊ ideo pater stipulã
do filio videtur sibi stipulari: et ideo stipulatio est vtilis vt
in princi. huius. l. ⁊. s. eadem. l. dñs ⁊. l. quodcunqꝫ sed factum
ita concernit psonam illius p quẽ fiendum est quod ipsam non
deserit ⁊ iõ in his q sunt facti faciendi per filium ipsum factum
non acquiritur patri vt dicto. §. sed cum factum institu. de sti-
pulatione seruo᷑ ⁊ notat in. l. in princi. s. de his qui sunt sui vl'
alieni iuris: q᷑ ergo pater per filiuz non queritur stipulatio est
inutilis. ¶ Secundo quero que est ratio differẽtie inter primã
partem ⁊ secundã. nam in prima parte sed pater stipulatur fa
ctum in persona filij intilis est stipulatio vt dictũ est si vero ecõ
tra ẽ vtilis vt in secũda parte. so. ratio est patria potestas quã
habet pater in filium ⁊ non econuerso ⁊ ideo filius conferendo
factũ in personã patris patri acquirit qd nõ ecõuerso. ¶ Ter
tio quero pone pater stipulatur fundum tradi filio ⁊ sic factũ
vt. s. e. l. stipulationes non diuiduntur ⁊. l. vbi aũt. §. qui id qd
l. stipulat domum fieri filio nũquid ista stipulatio teneat. so. di
cit gl. dic quod tenet q᷑ his casib⁹ patri p filiuz acquirit: vñ aut
pater stipulatur factum fiendum a filio ⁊ tunc nõ tenet vt hac
l. aut factum fiendum ab extraneo filio ⁊ tunc stipulatio tenet
quia patri per filium potest acquiri queadmodũ si pater stipu
latus esset dari filio vt in predictis exemplis sed hoc videtur re
probare. Jacob. de are. per istum textum veluti vt teneri ei ⁊c.
vbi habes qd pater stipulatus fuit filio licere ire agere sed qui
stipulatur filio ire agere videtur stipulatus per aduersarium
fieri quominus filius eat vel agat ⁊ sic videtur factum alterius
fiendum videlicet ipsum pati vt. e. stipulatio ista in prnc. ⁊. l. in-
ter stipulantẽ in princip. ⁊ ideo ipse intelligit istum textuz inuti
lis erit stipulatio ea forma qua est stipulatio dandi non simpli-
citer inutilis quod declaro quando pater stipulatur dari filio
potest formare libellum ⁊ petere quod sibi vt. l. quodcunqꝫ. s.
eo. ⁊ probatur in princip. huius. l. sed quando factum confer-
tur in personam filij: aut interest patris fieri ⁊ tunc pater age-
re potest non vt sibi fiat sed vt fiat filio: aut patris non interest
⁊ tunc filio datur vtilis actio arg. l. pater. C. de pacti conuentis
⁊. s. e. quodcũqꝫ. §. j. ⁊ dixi. s. in expositione littere sed si intelle-
ctus Jacob. non videtur bene tutus per litteram que sequitur
contra autem filius vbi videtur expressum quod quando pa-
tri stipulatur filius tunc patri acquirit: ergo quando pa-
ter stipulatur factum in personam filij nihil debet acquirere p
dictionem contra. quia si oppositum in opposito et ĩ proposi
tum in proposito vt. s. de acquiren. posses. l. queadmodũ ⁊ not.
s. loca. l. si merces. §. vis maior: et ideo intelligas hanc litteram
inutilis erit prout iacet non ob. quod dicebatur qd in hoc exem
plo videtur stipulatus factum fiendum ab alio filio: nam dico
quod hic sunt duo. s. factum fiendum a filio ⁊ pro tanto stipula
tio est inutilis quod factum fiendum a filio scilicet ire agere ex-
plicatur per factum fiendum ab extraneo filio per ipsum pati
⁊ ita intelligo que allegant per Jaco. ¶ Ulterius quero an in
omnibus que cõsistunt in dando teneat stipulatio si pater sti-
puletur filio. so. dicit glo. aut consistunt ex causa profectitia et
tunc stipulatio est vtilis aut ex aduentitia ⁊ tunc solum quo ad
vsufruc. hodie vt. C. de bonis que liber. l. cum oportet: aut ex cã
castrensis peculij vel q̃si ⁊ quia hec per filiuz non acquiruntur
patri vt dicta. l. cuz oportet. §. primo. ideo non tenet stipulatio.
simile notatur. s. e. l. dominus. sed hoc examinem⁹ ⁊ primũ di-
ctũ cõfiteor de plano verũ esse vt insti. p q̃s pso. nobis acquiri
tur in princi. de secũdo scꝫ qñ ex causa aduẽtitia dicũt quidaz
glo. non bene dicere: vnde dicunt quod si pater stipulat ex cã
aduentitia totũ querit ipsi patri ex eo quia ei⁹ opa interuenit
sed si velis saluare glo. istam ⁊ illam que est dicta. l. domin⁹ ad
l. profectitia. Respõde quod ibi dicit qd qcquid facto patris si
ue opera queritur dicitur esse pfectitiũ verũ est nisi hoc sit ex
aduentitio scdm formam predictarũ glo. ¶ Circa tertium vi-
delicet ex causa castrensi vel quasi dicunt vt Jaco. de aretio. ⁊
cum sequitur Ray. que stipulatio est vtilis vt filio detur actio
vtilis non directa quasi dicant aut pater stipulatur filio id qd
patri per filium potest acquiri et tunc actio directa datur fi-
lio ⁊ per filiuz patri vt. s. e. l. dominus ⁊. l. quodcũqꝫ nec ob. prin.
huius. l. vbi dicit quia expone. i. efficaciter vt in littera a exposui

aut stipulatur pater id quod sibi ꝑ filiū nō potest acquiri vt ex
causa castrensi vt in questione nostra ⁊ tūc nō tenet vt directa
queratur filio datur vtilis: vt.C.de iure dotium.l.si genero ⁊.l.
pater.C.de pac.ꝯuen.⁊ dic quod hec opinio dependet ad aliaꝫ
opinionē an pater stipulādo filio emācipato ⁊ sic vbi patri per
filiū non queritur vtilis deꝛ ipsi filio ꝓpter cōnexitatē perso-
narū vt.s.so.ma.l.gaius ⁊ dicta.l.si genero ⁊.d.l.pater vbi de hoc
dixi de qua questione variāt glo.⁊ moderni si teneas vtileꝫ q̄ri
filio emācipato: tunc teneas esse verū qd̄ in causa castrensi vel
quasi ex stipulatione patris acquiraꝛ vtilis filio si teneas aliaꝫ
opinionē dic qd̄ nulla acquiratur ⁊ sit speciale in dicta.l. gaiꝰ
per ea que ponuntur in fi.illius.l.⁊ ita intelligaꝛ hec glo.⁊ aliā
que est ea.l.dn̄s in glo.puta aliquid dari qd̄ est iuris sed qui te
netur tradere non teneꝛ ius in proprietate cōstituere: sed vnde
tradere ibi quod hoc factū sed rem tradi.Dyn̄.Ibi vt subijcit
exemplum: innuit ergo hec gl.quod aliud sit si tu promittis nō
impedire filiū ire agere promittere intelligaris non impedire
filium ire agere ⁊ sic notat factū eius qui ꝓmittit.s.qd̄ nō ꝓhi-
bebit hunc tenere habere vel ire vt.s.e.l.stipulatio ista.in prin
cip.⁊ econtra.e.l.inter stipulantē circa princip.⁊ ideo hāc diffe
rentiā non approbo ⁊ ideo hoc casu puto stipulationem valere
⁊ qd̄ dr̄ hic in littera inutilis erit expone vt ibi exposui Iac.ibi
respōdit idem.s.qd̄ valeat.Dy.ibi propter rōnē ibi positā.s.s.
in ista glo.dy.ibi ab alio ⁊ tūc valet.dy.in fi.⁊ cū ista coniūge ꝙ
notaꝛ.s.de pact.l.si tibi.x.§.si pactus ⁊.j.e.l.continuꝰ.§.fiet vt
plenā notitiā habeas huius materie dic aut pater stipulaꝛ fi-
lio emācipato: aut in eius potestate ꝯstituto.Primo casu filio
querit vtilē: vt.s.so.ma.l.gaius.C.de pact.ꝯuen.l.pactū.⁊.l.pa
ter ⁊ ibi nota.⁊ dixi.non aūt ecōtra sic filius emācipatus querit
patri vt.s.ad trebel.l.j.§.fi.cuius rō est q2 nō sic spectat ad of-
ficium filij prouidere patri sicut ecōuerso.Secūdo casu aut ali
quid dari: aut factū si dari: aut cōfert pater stipu.in tēpore exi
stētie sui iuris: ⁊ tūc querit filio vtilē vt.§.ea.l.quodcūqꝫ.§.j.aut
simpliciter ⁊ tunc sibiipsi querit vt hic ⁊.s.e.l.dn̄s seruo si fieri
aut factū non est ꝑ filiū sed per aliū exequendū ⁊ tūc sibi acq̄rit
vt hic not.aut est tale quod cōferꝛ in personam filij: ⁊ tunc aut
patris interest aut non interest aut pecuniariter ⁊ tunc agit vt
filio fiat: vt.s.e.l.stipulatio ista.§.alteri: aut rōne affectionis et
tunc queriꝛ filio vtilis: vt.s.ō operis liber.l.si quis operas.⁊.l.
cum patronꝰ.§.j.Item ⁊ sibiipsi patri act.querit vt.j.e.l.qui-
dam cū filiū: ⁊ ita videtur ibi notari in glo.hoc patet lupis si ni
hil intersit stipulatio nihil valet vt hic: sed quidā dicūt qd̄ etiā
tūc stipulatio valet ⁊ qd̄ dicitur hic inutilis erit exponunt quo
ad hoc vt pater agere possit sed vt fiat filio bene pōt ⁊ sic nō fa
ciunt differentiā inter stipulationē in qua cōtinetur datio ⁊ il-
lam qua continetur factū quo ad efficaciā siue valorem stipu.sꝫ
quo ad commodū agēdi p̄dicta nata sunt qn̄ pater stipulatur
dari vel fieri in vita si autē post mortē tūc habet locum distin-
ctio glo.s.de pactis.l.si tibi.x.§.pactus vbi de hoc dixi.¶ Iteꝫ
si stipuletur filio qui non est in potestate nec emācipatus sꝫ spe
ratur esse in potestate vt filio bene nascituro valet ⁊ acquiritur
patri vt.s.de bonis liber.l.si quis operas.Dy.vel dic breuius
s̄m Iac.de arctio vbi pater stipulatur filio tale quid qd̄ patri
per filium que queraꝛ directa filio queriꝛ in casu istor ꝑ ꝯseq̄ns
patri ⁊ sic intellige princip.huius.l.⁊.s.e.l.dn̄s ⁊ insti.de inutili
stipu.⁊ qd̄ dicit lr̄a vtiliter, expone.i.cum effectu aut tale quid
stipulatur ꝙ non pōt patri queri puta ex castrensi peculio vel
quasi ⁊ isto casu non queritur filio directa ar.C.de iure dot.l.si
genero ⁊.s.de pactis dot.l.cuꝫ dos sed de eq̄tate propter cōiū-
ctionē ꝑsonarū indistincte queriꝛ vtilis filio etiā emācipato ar.
C.de pact.cōuē.l.pater.s.e. qd̄cūqꝫ.§.ij.vt.s.so.ma.l.gaiꝰ Ia-
co.⁊ Pe.in gl.veluti in fi.vt.j.de stipu.seruorū.l.propriū.§.fi.
⁊.l.si.communis notaꝛ.Dy.

Titianus. Unius heredis inclusio non est alteriꝰ exclusio hoc dicit ibi
titiū expresse in stipulatione noīatuꝫ ⁊ quē solū sibi
heredē sperabat Iac.ibi si ꝓhibeat ire.dy.ibi cohe-
redes.s.nō ꝓhibētes teneri ꝓpter ꝓhibitionem ipsius titij vel
dic coheredes prohibētes scd̄m gl.⁊ vtraqꝫ bona.dy.⁊ sic prin
cip.huius.l.pōt dupliciter intelligi.Primo qd̄ ex facto titij nō
solū ipse sꝫ etiā coheredes teneanꝛ.Scd̄o qd̄ nō solū ꝑ istū titiū
in stipu.noīatuꝫ cōmittaꝛ stipulatio si cōtrafaciat sed etiā per
coheredes cōtrafacientes et in hoc differt a prima lectura quia
in prima coheredes ꝓpter titij factum tenenꝛ: in secūda ꝓpter
factū propriū ⁊ vide de ista materia qd̄ dixi.s.e.l.eū qui.§.te et
titiū in glo.sed fa.hercis.in fi.vel dic nō solū titius qui solus di-
cebatur futurus heres: ⁊ ideo demōstrādi cā videtur adiectus
tenetur si prohibeat se ⁊ coheredes eius si prohibeāt Iac.⁊ vi
de quod notaui.j.e.l.si sic stipulatus.

a Qui fundum. a Rem solutaꝫ adiecta cautiōis prestād.gratia potest petere sti-
pulator nisi vt donatariꝰ sit: hoc dicit.vel sic si aliquid iuris est
in re soluta ratione illius iuris potest adhuc peti hoc dicit dy.
ibi aut Titio presenti tp̄e stipulationis.Pe.Ibi petere fundū
pōt ⁊ cōsequetur ⁊c.vt sequiꝛ Iac.⁊ rō huius est q2 cautio eui-
ctionis non debetur principaliter iure actionis sed per officiū
iudicis vnde ipsa principaliter non potest peti sed secundario
in cōdēnationē deducitur.Pe.Ibi interest eius scꝫ stipulato-
ris.Dy.Ibi Titiū interposuit non vt reciperet de manu sua.
Dy.⁊ dic ꝙ.§.diuidiꝛ in duas ꝑtes.In prima qn̄ Titius erat
adiectus nō donationis cā.In secunda qn̄ ex causa donatiōis
scd̄a ibi sed si donationis.¶ Quero que sit ratio huius.§.dic
ꝙ illam quā.s.dixi in expositione littere.s.q2 cautio euictionis
non pōt peti iure actionis q2 ea dūtaxat iure actionis petūtur
que veniūt in cōtractu vt insti.de act.§.huic aūt.sed venit iudi
cis officio inherenti actioni ⁊ sine qua esse non pōt vt.C.depo.
l.iiij.⁊ ideo iura fingūt ꝓpter cautionē que abest fundū non eē
traditū ⁊ actionem non esse peremptaꝫ circa quaꝫ exercebitur
officiū petā ergo fundum ⁊ cōsequar cautionē ⁊ sic aliud peto
in libello ⁊ aliud consequor in effectū cōtra hāc.l.op.habēti rē
nō datur actio ad illā petēdā vt.s.vti possidetis.l.j.§.hoc iter-
dictū ⁊ instit.de act.§.sed eque.so.confiteor qd̄ habēti rē nō da
tur actio ad illā petēdā vt illā consequar: sed ob aliud cōsequē
dū tunc secus vt hac.l.vel aliter habēti rē vere ⁊ quē fingimus
habere nō datur actio ad illā cōsequēdā sed vere habenti rem
quē tamē iura fingunt non habere bene datur actio vt hac.l.⁊
accedit.j.de so.l.si rem.⁊.l.etiam.Sed contra istā solu.op.de.l.
si domus.§.de euictione de lega.j.so.scd̄m Pe.interdū soluiꝛ
res creditori ⁊ interdū eius procuratori.Primo casu re soluta
nulla superest actio vt.d.§.de euictione cū ibi notatis.Secun-
do cāsu aut creditor mādauit procuratori recipias talem rem
etiā sine cautione ⁊ tūc idem vt.j.de solu.l.vero in princip.aut
simpliciter mandauit nihil dicēdo de cautione ⁊ tūc re recepta
sine cautione agi pōt scd̄m formam huius.§.sed hec solꝛ.fal.est
per dictā.l.etiam.j.de so.⁊ ideo dic melius vt not.ꝑ Dy.dicto
§.de euictione ⁊ glo.illa que incipit nec eniꝫ potest est falsa: in-
telligas ergo.§.scd̄m istum.¶ Scd̄o op.quia videtur qd̄ pristi
na actione nō sit agendū: immo qd̄ detur de dolo: vt.s.de dolo
l.eleganter.§.non solū.so.ibi reddebaꝛ res deteriorata: hic ve-
ro nō deteriorata sed nō cū omni iure ꝙ restat faciēdū circa rē
⁊ potest esse rō differētie inter casum ⁊ casum q2 in petēdo cau
tionē officiū versaꝛ a prin.circa actionē sed in habendo deterio
rationē rei nō sic versatur ab ipso princi.Sed cōtra istā so.op.
quia videꝛ qd̄ qn̄ res deteriorata nō agaꝛ de dolo sed actione
in factū vt.C.ad exhibendū.l.exhibitiōis.so.aut deteriorata est
dolo aduersarij ⁊ tunc hꝫ locū de dolo aut culpa: ⁊ tunc habet
locum in factū ⁊ est ratio q2 cū in contractibus stricti iuris non
ita exuberet officiuꝫ vt in bonefidei: ideo deterioratio ipsiꝰ rei
non venit officio nisi secundū ea que.j.dicam sed quia equum
est qd̄ propter tuum factum non consequar deteriorationem vt
in regula iuris alteri per alteruꝫ: ideo si in dolo fuisti datur de
dolo vt dicto.§.non solum si in culpa datur in factum vt di-
cta.l.exhibitionis ⁊.s.de prescrip.ver.l.quotiens sed adhuc cō
tra istam solutionem instatur ⁊ videtur qd̄ agatur prima actio
ne ⁊ non istis vt.s.ad exhibendum.l.iulꝛ.§.se ⁊.l.sid.quis.solu.
aut res est deteriorata tali deterioratiōe per quaꝫ forma rei est
mutata et tunc agitur prima ratio quia mutatione forme alia
res esse videtur vt.s.de auro ⁊ argento.l.seia ⁊ sic alia res vide
tur soluta q̄ꝑ ea que debebatur ⁊ per consequens adhuc ago
p̄mitiua sed quādo est talis deterioratio per quā forma nō est
mutata tunc habent locum que dicebam.Ulterius contra di-
ctam solutionem op.de legatis tertio in princip.s.eo.⁊ depo-
siti.l.prima.§.si res.solutio.aut loquor in contractibus bonefi
dei et tunc pro quacunqꝫ deterioratione agitur primitiua ratio
quia deterioratio venit officio vt.s.dixi sed exuberantius viget
officium in contractibus bonefidei ⁊ ita loquitur contraria aut
loquimur in stricti iuris ⁊ tunc loquitur que dicebam: sed con
tra hoc videtur adhuc quod in stricti iuris pro quacunqꝫ de
terioratione possit agi primitiua vt.s.de legatis primo.l.hu-
iusmodi.§.edes.solu.ibi ea que erant stricti iuris que sapiunt
naturam bonefidei vt.C.in quibus causis in inte.restitutio.nō
est ne.l.in minorum: si vero non saperent naturam bonefi-
dei locum habent que dicebam.¶ Ulterius oppo.ad idem
s.de rei vendica.l.non solum.solutio.aut peto mihi debitum:
aut peto meum.¶ Primo casu loquantur que dicebam.
¶ Secundo contrarium oppo.ad idem.j.de solutio.l.qui si-
bi aut Titio.solu.vt ibi vel aliter secundum Petrum aut
deterioratio est facta aute litem contesta.aut post.Primo casu
loquuntur

a ¶ Qui fu[ndum]
dū.adde [...]
cto.hic q[...]
putant h[...]
tex.singu[...]
hoc qd̄ fu[...]
didi tibi [...]
quā tu ep[...]
donasti [...]
si ab eo eu[...]
catur nō [...]
obligatus [...]
euictione.

loquuntur que dicebā scđo pro qualibet deterioratione etiam
in cōtractibus stricti iuris poterit agi primitiua vt.d.l.q sibi et
est rō vt no.d.l.exhibitiōis quia talis deterioratio equiparatur
fructibus sed in stricti iuris iudicijs qñ peto mihi debitū circa
fructus non viget secus post litem cōtestatā vt.s̄.de vsuris.l.
videamus.§.si actio.sed hoc non videtur bene dictū qꝛ primo
equiparatio est falsa ex eo qꝛ circa deteriorationē ante litē cōte
sta.a tēpore more bene viget officiū vt.s̄.si certū pet.l.vinum ⁊
de triticaria.l.in hac sed aliter posses dicere lite contesta . exu-
berātium viget officiū ꝙ ante vt.s̄.de edili.edic.l.ediles.§.itē
sciendū ⁊ de vsuris.l.partum nō ergo mireris si deterioratio ve
nit officio qđ officiū exuberātius viget lite cōtest.ꝙ ante si ali-
ter disponit in vno casu ⁊ aliter in alio pro quorū declaratione
ita distiguit ẜm dy.interdū res nō est soluta interdū pro pte so
luta interdū in totū soluta.Primo casu aut res extat ⁊ ad illā
prestādā agitur nisi aliud impediat vt per totū istū titu.⁊.s̄.de
act.empt.l.j.⁊ insti.de act.§.oīm aut desijt extare:⁊ tunc ante
culpā vel morā:aut post culpā tm̄:aut post morā tm̄ q̄ oīa pse
quere vt dixi.s̄.e.l.si ex legati cā.Scđo casu pncipali siue sit ps
distributiua siue tota illa q̄ est soluta ageť ad ptē nō solutā siue
sit pars non quota sed integralis.vt.j.de so.l.si stipu.§.j.⁊ de
lega.ij.l.qđ vero ⁊.l.meuius.§.titius.¶ Tertio casu principa
li vc3 quando tota est soluta:aut est soluta deteriorata aut non
Primo casu aut tali deterioratione per quā forma est mutata
⁊ tunc indistincte tā ex cōtractu bone fidei ꝙ stricti iuris agiť
primitiua vt.l.iul.§.sed ⁊ si quis.s̄.ad exhibē.aut forma nō est
mutata ⁊ tūc distinguit aut lomurq in cōtractibꝰ bone fidei aut
stricti iuris:primo casu agēdū est primitiua.vt.s̄.cōmo.l.iij.§.
j.⁊ depo.l.j.§.si res.Scđo casu aut talia iudicia stricti iuris ha
bēt naturā bone fidei aut nō.Primo casu agiť primitiua vt.j.
de solu.l.qui sibi.Scđo casu aut peto meū aut mihi debitū:pri
mo casu idem vt.s̄.de rei ven.l.nō solū:scđo casu deficit primi-
tiua ꝓpter officiū qđ exuberātius non viget in stricti iuris:sed
quia alteri per alterū nō d3 iniqua afferri ꝯditio:ideo si dete-
rioratio facta ⁊ dolo agiť de dolo:vt.§.de dolo.l.eleganter.§.
non solum si culpa agitur in factū vt.d.l.exhibitiōis ⁊ đ p̄scrip.
ver.l.quotiēs.Scđo casu principali qñ est tota reddita ⁊ nō de
teriorata:aut nō est reddita cū omni suo iure qđ restat faciēdū
circa eā:aut sic.Primo casu primitiua est agendū vt hac.l.⁊.j.
de so.l.etiā.Secundo casu aut sic est soluta auelli nō pōt ⁊ tunc
tollitur oīs actio qꝛ solutione eius qđ debeť ⁊c.vt insti.quibus
modis tollitur ob.in princip.aut auelli pōt ⁊ tūc agitur primiti
ua quasi non videatur soluta vt.s̄.de leg.j.l.nō quocūq3 in pri
cip.⁊ nota.s̄.e.l.vbi aūt nō apparet.§.fi.⁊.j.de solu.l.si rē.⁊ vi-
de etiā qđ no.p eūdē Dy.j.de verbo.signi.l.mulieris.§.abesse.
¶ Ulterius op.hic diciť qđ titius adiectus est mādatariꝰ ⁊ mā
dati act.teneť vñ videť ob.j.de so.l.vero.so.dicit glo. hic titius
erat al's procurator vel posses dicere qđ hic glo.titius presens
vt dixi in expositione littere ad idē op.de.l.qui res.§.qui stipu-
latur.j.de so.⁊ eodē modo solue:vnde sic collige aut ego stipu-
lor mihi aut titio dari aut titius adijcitur donationis cā ⁊ hoc
constat aut vt meum negotiū gerat ⁊ hoc constat aut dubitať.
Primo casu nullā habeo ꝯtra ipsum act.ar.huius.§.in.fi. Se
cundo casu aut al's ꝓcurator aut nō.Primo casu contra ipm
adiectū habeo actionē mādati vt hic scđm vnam solutionem.
Secundo casu aut adiectꝰ erat presens ⁊ habeo act.mādati vt
hic aut absens ⁊ habeo act.neg.gest.vt.j.de so.l.vero . Tertio
casu non videť in dubio adiectus cā donationis vt.s̄.de dona-
tione.l.cum de indebito ⁊ accedāt notata.s̄.so.ma.l.que dotis:
⁊ de lega.iiij.l.cum quis.§.nuptā.¶ Ulterius op.ad fin.§.vbi
videtur innui qđ ex cā donationis nō agať de euictiōe:vñ vide
tur ob.C.de euict.l.ij.so.ibi de euictione erat promissum alioqn
secus vt hic.¶ Itē op.ad idē vt.s̄.de edi.edicto.l.ad res dona
tas.so.ibi de euictiōe nō agiť sed de dolo ꝓpter dolū i donatio
ne cōmissum:⁊ iō distinguit aut donatio de euictiōe ꝓmittit aut
nō.Prio casu tenetur vt.d.l.ij.C.de euic.Secūdo casu aut in-
cepit a precedenti promissione:aut a traditiōe.Primo casu vi
dentur gl.tenere qđ agať argu.C.de iure dotiū.l.j.qđ intellige
scđm notata dicta.l.si domus.§.de euictione de legatis primo.
Secundo casu aut donator fuit in dolo aut non . Primo casu
agitur de dolo vt dicta.l.ad res donatas ⁊.s̄.de dona.l.aristo.
§.finali ⁊ quod ibi not.Secundo non agitur ⁊ ita hic ⁊ dicta.l.
aristo.§.fi.¶ Ultimo scđm Jaco.de are.iste.§.in fin.inducitur
in argu.qđ si aliquis vendidit mihi rem:⁊ de euictiōe promisit
deinde ego dono alteri rem ipsam et ab ipso res euincatur qđ
ipse non habeat regressum de euictione contra datorem seu vē
ditorem meum quod est valde notandum secundum eum.Ja-
co.quod putat Ray.esse verum nisi animo sit remunerādi do
natum sit vt.s̄.man.l.id quod.§.fi.⁊.l.se.Ray.in glo.ecce ergo

ibi caueri debet vt contractus permutationis ⁊ erit simile.s̄.đ
vsur.l.si stipulatus.Pe.Ibi.§.non solum sed de hoc dicvt.s̄.
plene dixi in distinctione ⁊ not.insti.de lega.§.vltimo.Oldra.in
glo.suo formet circa hoc dicvt.s̄.in distinctiōe dixi quia aut ad-
iectus erat presens tempore stipulationis ⁊ habet locum man-
dati actio ⁊ sic loquitur iste.§.⁊.§.qui stipulatur ⁊ est natura.
opinio Marcelli aut erat absens ⁊ tunc habet locum neg.gest.
⁊ sic intelligať.l.vero.§.interdum ⁊ qđ ibi not.Dy.⁊ vide quod
nota.insti.de inutili stipu.§.si quis alij.Jaco.in glo.ex donatio
ne ibi sciens promisit:immo dic donauit:vel dic vt in distinct.
dixi aut donatio incepit a datione aut a conuentione ⁊ de hoc
nota.s̄.de donatione.l.aristo.Dy.Ibi vel pacto vt quia đ eui
ctione promisit in fi.nisi aliud appareat ex indicijs precedenti-
bus vt.s̄.man.l.si vero non remunerandi.§.idem pap.⁊ quod
ibi nota.⁊.s̄.so.mat.l.que dotis.

1 ☞ Exheredatio an teneat etiam in extraneo.

Quidam cum filium.

Si sti-
pulatio
penalis negatiue ꝯcepta ꝯcipiat a p̄cedēti pactiōe
committitur cum contrasit hoc dicit ⁊ dic quod ista
lex diuiditur in septem partes in prima parte ponit thema i se
cūda ex illo themate insurgit vna questio. In tertia parte alia
questio.In quarta ponit nouum thema ex quo alia questio in
surgit.In quinta ponit quedam circūferentia ⁊ solutionē que
stionum obscurā ⁊ valde generaliter.In sexta reassumit tertiā
questionem ⁊ eius ponitur clara determinatio.In septima re-
assumit primam questionem ⁊ eius ponitur determinatio scđa
ibi quero:tertia ibi ⁊ quid intersit:q̄rta ibi ꝓpterea q̄ro:quinta
ibi respondi stipulatio.Sexta ibi videamꝰ ibi.Septima ⁊ vlti-
ma in ipso versi.sed videamus illa3 subdiuidiť in duas.In pri
ma dicit propter emācipationē vel exheredationē stipu.nō cō
mitti.In secunda dat consiliū patri naturali qñ ꝓpter hoc sti-
pulatio cōmittitur ibi scđa quare sic debuit vel scđm Dy. di-
uiditur in quinq3 tantū.In prima em̄ poniť thema ⁊ due q̄stio
nes ex ipso themate vsq3 ad v̄.preterea.¶ Quero ibi secūdu3
thema ex eo.Tertia questio vsq3 ibi respondi ⁊c.ibi q̄dā.so.ge-
neralis ad q̄stiones p̄dictas per quā colligiť determinatio me
die questionis vsq3 ibi:sed videamus ibi specialis determina-
tio tertie questionis per modū diuisionis vsq3 ibi in eo aūt ibi
specialis determinatio prime questionis ⁊ sic in quinq3 partes
⁊ ambe diuisiones eiusdem sunt effectus litterā expone quidā
hic thema ibi suscipiet nō ad optādū sed forte ad seruiendū ad
hoc vt differat a ver.preterea . Dynus.pupulerit.i.expulerit.
Dynus Ibi vel moriens sed ille qui suscepit.Dynus ibi aut
stipulatio.s.penalis.dy.ibi committatur ⁊ certe cōmittiť si eu3
domo expulit quia parētes non solent filios a domo repellere
sed eos in domo tenent ⁊ alūt vt.s̄.de liberis agnoscē.l.si quis
a liberis in princi.⁊.C.de infan.expo.l.ij.idē qñ moriēs nihil re
liquit eū pretereūdo:vt.j.in v̄.in eo autē.Jaco.de are.parētes
enim tenentur filios instituere vel exheredare vt.s̄.de liberis ⁊
posthumis.l.gallus.§.in omnibus ibi ⁊ quid intersit ibi agen-
tis fuerit ⁊ certe nihil interest cum in istis personis ratione effe
ctionis intersit qđ interesse considerať vt.s̄.man.l.cum seruus
⁊ de lega.primo.l.si domus.§.cum alicui scđm glo.vel dic scđm
dy.qđ non est opus attendere interesse cum pena sit adiecta vt
s̄.e.l.stipulatio ista.§.alteri in v̄.preterea ibi an stipulatio com
mittatur non considerato sit filius vel alius ibi in vtroq3 casu
⁊ quando traditus est ad seruiendum et quando in adop.datꝰ
Dy.Ibi factum fuerit ⁊ sit cum eu3 de domo expulit.¶ Item
cum eum non susceptū in adop.preterijt vt.j.apparet nec re-
fert quis fuerit appellator vt.s̄.e.l.stipulatio ista.§.alteri.Jac.
ibi committetur stipulatio a quocunq3 interposita non consi-
derato sit filius vel alius ⁊ sic soluitur questio facta in versicu.
⁊ quid intersit.Jaco.ibi sed videamus hic clare soluitur tertia
questio.Dy.Ibi possit committi sc3 stipulatio penalis.Dyñ.
Ibi exheredauerit iniuste secus in v̄.quare ibi emancipauerit
⁊ certe committi non potest:hoc em̄ ⁊c.ibi obseruauit al's obser
uabit remaneret ergo quod stipulatio non committitur.Jaco.
quia non fit contra sed posset dubitari quale remedium dabi-
tur exheredato ⁊ hoc sequitur Dy.Ibi ergo quia non cōmit-
titur stipulatio.Jacobus Ibi de inofficio agat adoptiuus qui
si est pubes vel maior bene habet querelam vt institu.de inof-
ficio testamento.§.cum autem secus si impubes:vt.s̄.de inof-
ficio testamento.l.pap̄.§.si quis impubes.Jac.ibi meruit exhe
redari vel emācipari:innuit ergo lr̄a ista apte qđ filius etiam
inuitus ex causa pōt emancipari seu a patria potestate dimitti
pro hoc insti.de adop.§.j.et.s̄.si in frau.patro.l.fi.et ideo male

dicit glo. que est de emãci. l. nec auus que dicit ꝯtrariũ ⁊ no. et institu. quibus modis ius pa. po. so. §. fi. ⁊ in aut. quib⁹ modis natu. effi. sui. §. ⁊ generaliter sed obijcitur nonne emãcipari est bonor emãcipato certe sic vt. C. de officio pretorũ. l. j. ⁊ qꝛ per h̃ filius efficitur integer homo vt. C. de bonis que liber. l. fi. sed inuito beneficium non confertur ⁊. ff. de regu. iuris. l. inuito ⁊. s. de dona. l. hoc iure. §. non põt ad hoc rñ. si intelligas de adoptio. indubitanter est pena vt. s. de apot. l. in omni. si dicas quomodo ergo filius adoptiu⁹ anhelabat ad emãcipationẽ. s. e. l. vtrum rñ. ita sibi placebat ad penã suã anhelabat: ideo aũt ⁊ si sibi pena erat emancipari tñ eo non emancipato paternã hereditatẽ amittere maior sibi pena erat ⁊ quotiẽs sine cautione ⁊c. vt. ff. de regulis iuris. l. quotiẽs: in legitimo vero ⁊ naturali sine dubio ĩ aliquo est honor: videlicet quia amodo vt paterfa. oĩa faciet nec que faciet retractabunt̃ naz retractare mea facta iniuria mihi est vt. C. de summa trini. l. nemo: ⁊ in h̃ est honor vt. s. vt leg. no. ca. l. filior si a parente quis fuerit ma. l. j. sed quia agnationem amittit preter ꝙ ad fratres vt. C. de legi. tute. l. iij. ⁊ instit. de legiti. agnat. succe. §. fi. hinc est qd capite minutus dr vt. s. ad macedo. l. filius pena est ei. Jac. in ver. quare. i. quia non cõmittit̃ stipulatio penalis per exheredationẽ ⁊ hic dat iurecõsultus cõsiliũ quomodo debeat stipulatio concipi ad hoc vt per exheredationẽ vel emãcipationẽ cõmittatur ibi cõmissa stipulatio est quia alterũ eorũ fecit nã exheredauit vel emãcipauit. Dy. Ibi an exheredato iniuste. Jac. Ibi heres extitisset ⁊ certe poterit Dy. Ibi an victo. s. filio ⁊ dic victo ꝓpter non ingratitudinem suam sed propter defectũ probationis vel imprudentiam iudicis vel ineptam libelli conceptionẽ vel similẽ causam ⁊ sic non ob. s. de pact. dot. l. cõuenire fm Pe. Dy. Old. ⁊ Ray. ⁊ vnaz opinionẽ Jac. de are. dic etiã ꝓpter ingratitudinẽ suaz qꝛ alio modo patria potestas lesa poterit vindicari vt. C. de patria potestate. l. iij. scdm aliã opi. eiusdẽ Jac. de aretio ibi non dubiuz denegari. s. petitio pene. Dy. inuicto filio quidaz sic habent in littera ⁊ dic inuicto. i. nõ victo sed obtinẽte ĩ querela alij habẽt inuito filio ⁊ tũc expone vt. s. ibi pecunie exactio quia nũc agit ex alia causa ⁊ sic non ob. excep. rei iudi. vt de except. rei iudi. l. cũ querit̃. Pe. in eo aũt hic trãsmittit primã questionez ⁊ Dy. soluit ibi hec conceptio. s. si em̃ ⁊c. vt sequitur ibi an hic. i. in casu vbi non fuit adoptio ⁊ nil fuit relictũ in testamẽto vt in pma questione ibi exigun⁹ ad euitandã penã id qd reliquit qd enim exheredauerit vel vnius emãcipauerit licet conueniat soli patri in filiũ ⁊ sit res inepta in extraneo. Jaco. Ibi emancipationẽ. s. vt stipulatio cõmittat̃ ad penã ⁊ vr̃ qd non qꝛ hic inepta sunt in extraneo ⁊ hoc est qd sequit̃ ibi res ineptas qꝛ de facto heredari vel emãcipari debuit ne stipulatio cõmittat̃ ad penã Dy. Ibi contra v̓ba stipulationis quia promisit vt filiũ obseruare. Dy. Ibi patrio iure exheredãdo vel emãcipãdo qd solitũ est fieri p patres. Dy. Ibi in eo q secũdũ Azo. dic in eo non adoptãte ⁊ ꝑmittẽte vt. s. ⁊ nil reliquit vt. s. promisit. Jac. Ibi hoc nõ fecit. i. nõ exheredauit vt pr̃ si necesse hz instituere vel exheredare emãcipatum licet hic nõ adoptãs supuacuo emãcipet vel exheredet qꝛ hec sunt ꝓpria pr̃is ad filiũ vt ꝑmisit di ci tñ poterit ⁊c. Jac. ibi hoc nõ fecit. i. vbi in adopt. dat⁹ si exheredet vel emãcipet stipulatio cõmittit̃ licet supuacuo. i. licet detur exceptio scdm primam lecturaz vel dic nõ fecit. i. q nõ est in adop. datus si est exheredat⁹ vel emãcipat⁹ licet supuacuo: qꝛ in extraneo hec sunt inepta cõmittit̃ stipul. ⁊ hoc est qd sequit̃ scdm secũdã lecturã: vel dic nõ fecit. i. nõ est in adop. ⁊ dat⁹ fm tertiã lecturã ꝙ sequit̃: tñ dici poterit subaudi an ⁊ lege interrogatiue ⁊ subaudi ⁊ rñ. ꝙ nõ ⁊ hoc sequit̃ fm tertiã lecturam vel dic nõ fecit. i. nõ exheredauit vel emãcipauerit fm quintã lecturã ⁊ sic totũ v̓. leges in filio in adopt. dato fm quintã lecturã vel dic nõ fecit. i. non exheredauit vel emãcipauit licet sit extraneus ⁊ sic capio casum vbi filius in adop. nõ est dat⁹ cõmittitur secũdũ quartã lecturã azo. q̃ est vera fm dy. expone licet supuacuo. i. licet emancipatio ⁊ exheredatio nulli⁹ sit effect⁹ qꝛ res inepta est inter extraneos vt dixi. s. dy. ibi cõmissam stipulationẽ si preterea vel de domo expellat qꝛ saltẽ de facto exheredare vel emãcipare debuit stipulatio ne cõmittat̃ ad penam dy. sed hoc videt̃ falsum qꝛ stipulatio videt̃ cõtinere impossibile de iure sꝫ dic vt. j. dicã. dy. posito casu summario ⁊ facta diuisione ⁊ exposita littera collige notabilia p te ⁊ op. primo qd stipulatio non cõmittat̃ qꝛ mea nõ interest. rñ. qd non inspicit̃ interesse ex q̃ pena est adiecta vt. s. e. l. stipula. ista. §. alteri. ¶ Secũdo op. ad v̓. videam⁹ ꝙ fili⁹ adoptiuus nõ agat q̃rela vt. s. de inof. l. pap. §. si qs impubes. so. ibi impubes argut⁹ erat hic pubes siue maior fm Jaco. de are. ¶ Itẽ op. ad idẽ. C. de adopt. l. cũ in adoptiuis. ⁊ so. vt in gl. qꝛ hãc intellige scdm illã. ¶ Itez op. qd q succeßit tradẽdicũ habeat aliud auxiliũ ñ vr̃ hr̃e q̃relã vt insti. de inof. test. §. cã autẽ. sꝫ dic vt in gl. q stipulat⁹ ⁊c. Dy.

¶ Quarto op. ad qd nõ valeat stipu. q̃ promittis nõ exheredare cũ p hoc inuitet̃ fili⁹ ad ingratitudinẽ ⁊ sic ad delinquendũ: ⁊ iõ nõ tz vt. s. de pact. dota. l. ꝯuenire sed dic vt in gl. q̃ incipit hoc nõ ad proximum que dicit quod iste versicu. quare. nõ refert ad primum vcz qñ filius meruerat exheredari: sꝫ ad remotũ qñ non meruerat exheredari. q. d. qd stipulatio cõmittit̃ eo casu quo nõ meruerat exheredari sed casu vbi mereret̃ põt impune exheredari ⁊ nõ cõmittit̃ stipulatio ⁊ hec v̓ba faciũt in ar. ad q̃stiões vt. j. dicã sed ꝯtra so. gl. op. de v̓. ⁊ an victo vbi dr qd filio victo in q̃rela dat̃ petitio pene ⁊ si victus fuit apparet p sñiam qd meruerat exheredari sed dic qd ob aliã causaz succubuit nõ ꝓpter ingratitudinẽ puta p̄scriptiõe quinquẽnij vt C. de apostatis. l. ij. vel nuptã ꝯcept. libelli vel imperitiã iudicãtis vt dixi in expositiõe littere ⁊ hãc opi. vident̃ sequi Pe. ray. ⁊ aliqui alij moderni ⁊ secũdũ hoc colliges ꝙ in iustitia sup pricipali non trahit̃ ad accessoriũ eius ꝯtrariũ notari vr̃. s. e. l. qui rome. §. duo fratres. dy. tñ adherebat textui ⁊ dicebat gl. male dicere. alij vt Jac. de are. dicũt qd posito ꝙ ꝓpter suã ingratitudinẽ succubuisset: nihilominus stipu. cõmittitur ꝓpter istuz textũ qui indistincte loquit̃ ⁊ scdm hoc stipula. cõmittet̃ siue filius meruerat exheredari siue non: restat tñ respõdere ad legẽ ꝯuenire de pact. dota. ⁊ dicẽdũ est scdm ipsum Jaco. ꝙ ꝓpter hoc nõ inuitat̃ filius ad delinquẽdũ qꝛ patria potestas lesa nihilomin⁹ alio mõ poterit vindicari vt. C. de patria pote. l. iij. et dixi. s. in exposi. littere secũdũ eũdẽ Jaco. ¶ Itẽ op. hic dr qd filius euictus in q̃rela nõ ob. sñia põt agere ad penã iure hereditario si tu teneas gl. oportebit te ꝯcludere filiũ immerito exheredatũ: sꝫ hoc nõ vr̃ posse fieri vt disputatũ ĩ vno iudicio veniat disputandũ in alio vt. s. de iureiur. l. duab⁹. §. exceptior. §. si colon⁹ sed ita esset in ꝓposito ergo ⁊c. so. si teneas gl. qñ fili⁹ egit q̃rela p̄secut⁹ vnã causam ꝓpter quã dicebat se ĩmerito exheredatũ sꝫ qñ petit penã allegat aliã causaz ⁊ iõ cessat rei iudicate exceptio: vt. s. de excep. rei iudi. l. cũ q̃rit̃ ⁊ dixi ĩ expositiõe lr̃e secũdũ pe. Itẽ op. ad v̓. qd g̃ vbi innuit̃ qd filius meruerat emãcipari ⁊ sic possit emãcipari inuitus vñ vr̃ ob. in autẽ. quib⁹ modis natura. effi. sui. §. ⁊ gñaliter ⁊ qd no. instit. quib⁹ modis ius pa. po. sol. §. fi. ⁊. C. de emãcipacipatiõe. l. nec auus. ⁊. s. de hijs qui sunt sui vel alieni iuris. l. fi. so. aut subest iusta cã emãcipationis ⁊ tunc inuitus põt emãcipari ⁊ ita intelligat̃ iste versiculus quid ergo aut nõ subest ⁊ tũc secus vt in cõtrarijs ⁊ p cõsequẽs nõ est vera gl. q̃ est in. d. l. nec auus que vr̃ tenere ꝙ etiaz si subsistit iusta cã nõ possit inuitus emãcipari qꝛ est expresse cõtra litterã istã pro ipsa tñ ꝯtra gl. ⁊ istum textũ posset argui qd emãcipatio est honor ⁊ beneficiũ: ⁊ iõ nõ cõfert̃ inuitum sꝫ dic de hoc vt dixi scdm Jac. de are. s. in expositiõe textus dicto v̓. quid ergo sup verbo exheredari vel emãcipari. ¶ Itẽ op. qd stipulatio de qua loquit̃ hec. l. s. ꝑmittere penã si exheredauero filiũ meũ nõ valeat cũ sit turpis ⁊ cõtra bonos mores equipollet em̃ illi promittis me instituere quam certum est non valere vt. s. eadem. l. stipulatio hoc modo ⁊ videtur pactum de futura successione quod similiter non valet vt. C. de pactis. l. fi. sed dic qd forte p obliquũ cõcedit̃ qd directo negat̃ vt. s. de actiõe empt. l. si quis seruũ qd est ꝯtra regulã traditã. s. de tuto. ⁊ cura. datis ab his. l. scire. §. opz vel dic ꝙ nõ equipollet sꝫ differt vt quilibet põt ꝓpẽdere nã ex illa ꝑmittis me instituere aufert̃ liber stilus ⁊ libertas vltimi iudicij qd esse nõ dz vt ibi ⁊. s. pro soc. l. cũ duos. §. inter fratres: ex secũda. s. promittit me exheredare talis libertas nõ aufert̃ qꝛ p hoc non tenet̃ me instituere: sed põt me preterire ⁊ tacere ⁊ iõ prima nõ valet secũda sic sed contra hoc videt̃ qꝛ etiam si preterea cõmittit̃ stipulatio vt in fi. huius. l. sed dic qd verũ ꝙ cõmittitur ex illa pte ⁊ illis verbis stipulationis quilibet ꝑmisit vt filiũ obseruare vt ibi nõ ex eo quod promittat eum nõ exheredare vel emãcipare vt predixi.

¶ Itẽ op. ad idẽ qd stipulatio penalis nõ ꝯfirmet impossibilia vt. s. e. l. si hõ mortuus ⁊ dicta. l. stipulatio: sed impossibile ẽ extraneum de iure exheredari ergo ⁊c. sed dic quod que daz de facto ⁊ sui natura impossibilia sunt ⁊ illa si dari vel fieri conueniat non firmãt̃ per adiectionem pene vt. d. l. si hõ: sꝫ si ĩ moduz conditionis adijciantur distinguit negatiue vel affirmatiue vt dicta. l. si homo mortuus. ⁊. l. inter stipulantem. §. sacram quedam de facto ⁊ de sui natura sunt possibilia sed de iure impossibilia quia contra bonos mores et in illis non committitur pena vt. s. eadem. l. si plagij et generaliter quia ius interpretatur ea non posse fieri que salua honestate fieri non possunt vt. s. de condit. instit. l. filius. quedam possibilia sunt de facto ⁊ non honesta. sed de quadam subtilitate iuris impossibilia vt manumittere seruum non proprium exheredare filium non suum ⁊ in his si non fiat non committitur pena quia salua honestate et verecundia

te ⁊ verecundia facientiū fieri possunt licet nullum iuris sor/tiant̄ effectū vt hic.⁊ ar.ff.de condi.insti.l.mulier.§.penul. et de condi.⁊ demō.l.meuius. ¶ Itē op. ꝙ valeat exheredatio etiā in extraneo:nā ī extraneo tenet exheredatio.vt.ff.de ioff. test.l.si ꝓponas.⁊ datur ei q̄rela puta filio emancipato q ex/traneus dr̄.vt.C.de rei vx.act.l.vnica.§.extraneū.sȝ dic ꝙ tri bus modis dr̄ extraneus.:vt not.C.de impo.lucr.hic pȝ ꝯrie/tatis solu. ¶ Itē op.ad idem ꝙ exheredatio † teneat etiam ī extraneo.vt.ff.de here.insti.l.pater duos.de mili.test.l.si cer/tarū.§.ī eodē.vt.ff.ad leg.fal.l.seius.So.aut extraneus est in stitutus ⁊ tūc potest exheredari vt in ꝯtrarijs aut non est in/stitutus ⁊ tūc in eo est res iepta ⁊ ita hic. ¶ Itē op.ad idē hic dr̄ ꝙ est res inepta ī extraneo ⁊ tñ in fi.l.ꝑm lecturā Az.dr̄ ꝙ in casu q̄ dedi filiū nō in adopt.vt in.j.q̄stione ꝙ dȝ fieri exhe redatio vel emācipatio vt euitet̄ cōmissio stip.penalis sȝ si est res inepta quō fieri debebit.vt.ff.de leg.j.l.seruo.§.fi.So.ine ptum ꝙ venit ī dispositionē non dȝ ipleri vt in ꝯrio ꝑm ꝙ ve nit in ꝯditionē sic vt euitet̄ penalis stip.vt hic.⁊ ꝓ hoc.de cō/di.⁊ demon.l.meuius.Sed ꝯ hāc solutionē qꝺ videt̄ etiā ine/ptum adiectū in modū ꝯditionis nō debeat ipleri ar.ff.de cō di.insti.l.penul.So.aut ineptū est ꝯ humanā naturā aut nō. ¶ Primo casu loqt̄ ꝯriū.Secūdo q̄ dicebā ⁊ de hoc clarius di xi.ff.versi. ¶ Itē op.ad idē.ꝙ stipulatio penalis nō cōfirmet. ¶ Itē opp.adhuc ad fi.l.vbi dicit̄ ꝙ sufficit de facto exhere dari vel emācipari vt euitet̄ pena.immo vr̄ ꝙ de iure debeat impleri vt.ff.de ꝯdi.⁊ demon.l.hec ꝯditio.So.aut loqmur in his q̄ de iure possunt ipleri ⁊ tūc implemētū de facto nō suffi cit vt in ꝯrio.aut in his q̄ de iure nō possunt ipleri ⁊ tūc suffi cit iplementū de facto ⁊ ita hic ⁊.d.l.meuius.⁊.l.mulier.§.pe nul.de ꝯdi.insti.⁊.l.sticbus.de statulibe. ¶ Vltimo op.hic dr̄ licet supuacuo ⁊c̄.sȝ supuacua non debēt interponi. vt.ff.vt leg.no.ca.l.hec stipulatio.§.dr̄.cū si.Sol.supuacua nō debēt īterponi p modū dispositiōis sȝ p modū ipedimēti ꝯditiōis q̄ de iure nō pn̄t ipleri sic vt h.⁊.d.l.meui⁹. ¶ Expeditis oppo sitiōib⁹ hec.l.facit in ar.ad q̄stionē quā not.ff.e.l.qui seruum.

¶ Nota hanc q̄stionem lu crosaȝ q̄ die tim in prari accidit.

¶ Itē adducit Dy.in ar.ad aliā questionē ꝙ si cōpromisi in arbitriū ⁊ arbitrat⁹ est inique ⁊ ego petā reduci arbitriū ini/quum ad arbitriū boni viri ꝙ solet in arbitrijs cōiter fieri nō incidam in penā:r per hoc facit.ff.loca.l.quero.§.inter locato rem.Dy.de hoc latius dixi.C.de arbit.super rubrica. et tāgit̄ ff.pro soc.l.societatē.cum.ll.seq.sed nunqd p pactū possit ꝯue niri ꝙ arbitriū iniquū nō reducat̄ ad arbitiū boni viri.⁊ vide tur ꝙ sic:sicut hic vȝ pactū ne liceat exheredare ad idē.ff.de pact.l.iurisgentiū.§.sȝ ⁊ si qs.⁊.l.si vnus.§.illud.⁊.C.de rep. ap.l.vlti.ecōtra ꝙ non per.l.cōuenire.ff.de pact.dot.de hoc plene not.per Dy.ex̄.de reg.iur.c.scienti.lib.vj.⁊ dixi sup ru brica.dicto ti.C.de arbi. ¶ Circa hoc sic dixit Guid.de suza. aut cōpromittētes simpl'r renunciauerūt nō petere reduci ad arbitriū boni viri aut pacti sunt ꝙ hoc eis nō liceat. ¶ Primo casu nō tenet renūciatio q: iuri futuro non pōt renunciari vt ff.de lega.ij.l.si ita.§.penul.Scđo casu pactū tenet q: per pa/ctum iuri futuro bene pōt renunciari.vt.ff.de pac.l.⁊ heredi. §.si filia.de mino.l.ij.§.si quid.⁊.C.de pactis.l.j.⁊ ibi no.⁊ di xi.⁊.ff.e.l.qui rome.§.duo fr̄es.Item q: hec reductio est sp̄es appel.vt.ff.de arbit.l.non distinguemus.§.cū quidā.Sȝ si li tigantes paciscant̄ de non appellando pactū tenet.vt.l.ij.§. fi.C.de tēpo.appel.ergo ⁊ in ꝓposito maxime si cōpromitten tes renūciēt legib⁹ quibus mediātibus fit reductio: vt dicta l.si societatē.cum.ll.seq.ff.pro soc.⁊ de oper.liber.l.si libert⁹. Sed hec sn̄ia non videt̄ tuta q: illud pactū non tenet qꝺ est ꝯ bonos mores ⁊ per qꝺ iuitant̄ hoīes ad delinquendū.vt.d.l. conuenire.de pact.dot. Sȝ per hoc inuitat̄ arbiter ad inique pronunciandū ergo ⁊c̄. ¶ Preterea videt̄ expresse ꝯtra hanc.l. hoc modo cū compromittētes paciscerētur de non petēdo re duci intelligi debȝ in casu in quo nō meruit reduci in casu er go quo meruit reduci videtur esse secus:sic hic dicit̄ in versi. quid ergo dicemus de filio q meruerat exheredari vel emāci pari quedā glo.noua est.C.de transact.l.si quis maior. que in nuit ꝙ petendo reduci ad arbitriū boni viri non incidā ī pe/nam sȝ debeo petere licentiā petendi reduci.Sȝ illa glo.forte dȝ intelligi eo casu quo cōpromittētes nullū fecerāt pactum de non petēdo reduci.Nam qn̄ pactum factū esset certo est ꝙ petendo reduci directo fit cōtra pactū ⁊ quid iuris sit hoc ca su.illa glo.non dicit quare alij vt Dy.d.c.scienti tenet ꝙ re/ductio possit peti tali pacto.nō obstante qꝺ ibi probat p pul/chras ⁊ subtiles rationes.alij vt Ja.butrig.dicūt aut dolus vel iniquitas venit ex animo arbitratorū ⁊ tūc non obstante pacto peti pōt fieri reductio aut iniqtas est re ipsa:⁊ tunc ob stante petitio peti non poterit.ar.eorum que not.C.de rescin. vendi.l.ij.⁊ ibi per Rof.in libello suo.⁊.ff.de act.empt.l.tene tur.§.fi. ¶ Probo primum membrū de arbitro mero.l.dicit de/bere stari eius sn̄ie siue sit equa siue iniqua. vt.ff.de arbitr.l. diem ꝓferre.§.stari.⁊ tñ si dolus vel iniquitas veniat expost to arbitri ille dolus purgat̄ per exceptionē doli vt.ff.de arbi. l.ita demū.⁊.C.eo.l.arbitrorū.⁊ per hoc apparet cum.l.loqui tur siue sit equa siue iniqua tñ accipitur qn̄ iniquitas non est exposita ita ergo dicam in proposito ꝙ qn̄ cōpromittentes paciscuntur de non petendo reduci itelligatur qn̄ iniquitas non venit ex ꝓposito si autē ex ꝓposito veniat ille casus itel/ligatur exceptus.Sed contra ꝓdicta sic instatur tu dicis ꝙ si dolus est ex animo arbitratoris ꝙ tunc locus est reductioni contra q: tale laudum est quedam transactio seu cōpositio vt in auт.vt differentes iudices.in prin.⁊ ibi in glo.⁊ ex̄.de arbi tris.c.quintauallis.⁊ ibi per Inno.laudo enim facto pōt di/ci quedā cōpositio conditionalis sic dicit̄ in simili vēditio cō ditionalis.C.de contrah.emp.l.fi.sed si transactio est facta p dolum nihilominus tenet.vt.C.de transactio.l.sub pretextu. ergo ita in ꝓposito.So.dic aut loquimur de cōpositione que fit nullo tertio mediante qualis est transactio aut de ea que fit aliquo tertio mediante qualis est arbitralis compositio. ¶ Primo casu loquitur contrariū.Secūdo q̄ dicebam ⁊ est ra tio:q: in primo casu cōponentes super iure suo cōponuntur in quo possit moderari si eis placet.vt.C.manda.l.in re man/data.In secundo casu mediator seu arbitrator componit su/per iure aliorū ⁊ ideo eius arbitrium debet esse tale quale bo no viro conuenit.vt.ff.loca.l.si in lege.in princ.vel aliter licet trāsactio teneat.vt.d.l.sub pretextu.tamen dolus purgatur per replicationem doli vel per act.de dolo vt ibi apparet et ita in ꝓposito arbitrium ipso iure tenet licet per except.doli purgetur vt.j.ita demum.ff.de arbitris.hoc est per reductio/nem ad arbitrium boni viri.vt.ff.pro soc.l.et si nerue.Contra predicta adhuc instatur dolus tertij alij preiudicant qꝺ esse non debet.vt.j.de reg.iur.l.alteri per alterū.Item nec in cō/tractibus bone fidei nec in ꝯtractibus stricti iuris dolus ter/tij nocet contrahentibus vt not.ff.de dolo.l.eleganter.in pn̄. ⁊ not.in transact.ff.de transact.l.qui cum tutoribus.cum er/go laudum seu arbitriū sit quedam transactio ergo ⁊c̄.Sol. hoc potest esse ideo q: arbitrator videtur partē representare vt in simili dicitur vt.C.de euict.l.si ob causam.vel meli⁹ hoc contingit ex eo q: ministerio arbitrorū vtuntur cōponentes: ergo dolus illius illis preiudicare debet.vt.ff.de acquir.pos ses.l.pomp.§.cum quis.⁊ de doli except.l.apud celsum.§.de autoris. ¶ Sed iuxta hoc q̄ro quid si vltra pactū est apposi/tum iuramentū de non petendo reduci.So.eodēmodo qꝺ nō obstante sacramēto possit peti reductio vt.l.si libert⁹.de ope. liber.q: sacramentum debet intelligi eo casu quo non sit ma/nifesta iusta causa reducēdi arg.huius.l.⁊.ff.qui satisda.cog. l.fi.C.de non nume.pec.l.vlti.⁊.j.ad municip.l.imperatores. ⁊ ita tenet Inn.d.c.quintaua llis.ex̄.de iureiu.c.iij.⁊ ad hoc faciunt notata per Dy.⁊ alios ex̄.de reg.iur.c.non est obliga torium.lib.vj.Sed quid in q̄stione in qua dicit Segno.se con suluisse socio tamen cōtradicente ecce cōpromittentes pacti fuerunt de non reducendo etiā si foret iniquū arbitriū.Item ꝙ non vtentur aliqua actione nec aliquo iudicis officio nec aliqua exceptione nec aliquo alio remedio vel iuuamine quo mediante reductio fieri vel peti possit:sed ipsis omnib⁹ renū/ciauerunt nunqd his non obstātibus poterit peti ⁊ fieri redu ctio: ⁊ videtur ꝙ non.nā appellatio continet querelā iniqui tatis sn̄ie:vt.ff.de minor.l.prefati.sȝ si partes renuncient ap/pellationi ⁊ per ꝯsequēs ꝙ non mouebūt q̄relam iniquitatis sentētie hoc pactū tenet vt.j.quib.appel.nō licet.l.j.§.penul. nec per hoc iudex dicit̄ inuitari ad delinquendū.vt.C.de tem po.appel.l.ij.§.fi.ergo ita dicam in ꝓposito ⁊ per hoc remo/uetur vna ex rōnibus Dy.d.c.scienti.Itē per hoc non videt̄ induci arbiter ad delinquēdo cum alio remedio arbitratorū iniquitas ꝯteratur.arg.j.de ꝑseneticis.l.ij.⁊.C.de pactis.l.si quis in ꝯscribendo.in fi.⁊ cū alio remedio eius iniqtati occur ratur non dȝ dici inuitari ad delinquendū sicut hic dr̄ in vsi. quare ꝑm Ja.de are.ꝙ patria potestas lesa aliter pōt vendi/cari vt ibi dixi in ver.an vico.Itē p hoc optime facit qꝺ not. ff.e.l.si plagij.si ꝓmitto tibi.x.si titius fecerit plagiū tenet ta/lis ꝓmissio vt ibi nō.sed an hoc ver sit ibi dixi sed si tenet per hoc datur intelligi non inuitari titiū ad delinquendū ita ⁊ in proposito si cū aduersario paciscatur de non reducēdo ad ar bitriū boni viri non p hoc sequitur arbitratorē iuitari ad de linquēdū. ¶ Preterea illud qꝺ potest.l.dȝ posse homo vt.ff.de ope.no.nun.l.non solū.§.fi.⁊ de pact.l.non ipossibile.⁊ no.C. de decre.decu.sup rubrica.⁊ in hoc ī his q̄ pertinēt principa/

liter ad priuatā vtilitatē vt est reductio ad arbitriū boni viri que est spēs appellationis.vt.d.§.cum quidā.quēadmodum pactum de non appellando non videt̄ esse remotū a iure cōi nec contra.l.sed preter.l.nec aduersus publicā vtilitatem ita in questione nr̄a ⁊ per hoc tollunt̄ plures ex rationibus Dy. dicto.c.scienti.Preterea hic plus q̄ in questione Dy.q: pacti fuerūt qd̄ non poterant reduci dato q̄ sit iniquū ⁊ per hoc tollitur ratio q̄ insurgebat ex.l.quero.§.inter locatorē.s̄.locati.⁊ ex isto ver.quero tenendo glo.⁊ p hoc etiam tollitur ex rationib⁹ Dy.q: hic fuit exp̄ssum q̄ ꝯpromittētes nō petent reduci etiā eo casu quo est iniquū ⁊ meruit reduci:posset tn̄ aliquis dicere q̄ tale pactum nihil operaretur q: per hoc renūciatur dolo futuro ⁊ expresse qd̄ fieri non pōt.vt.s̄.cōmoda.l. in cōmodato.in prin.⁊ de pact.l.si vnus.§.illud.circa qd̄ sciēdum est q̄ est duplex iiquitas vna que venit ex animo ipsius arbitratoris vt.d.l.ita demum.s̄.de arbitr.sicut de iudice dr̄ qn̄ ob sordes tulit sn̄iam.vt.C.qn̄ prouo.non est neces.l.venales.⁊.s̄.ad trebell.l.seruo inuito.§.cum pretor.⁊ qn̄ sententia est contra ius litigatoris.vt.s̄.de minori.l.prefati.simile dicimus in ꝯtibus qn̄ dolus venit ex ꝓposito interdum dol⁹ vel iniquitas prouenit re ipsa.vt.s̄.de mino.l.in cause.§.penul.⁊ s̄.e.l.si quis cū aliter.sicut in ꝓposito qn̄ pactum est ne reducatur etiā si iniquum non intelligat̄ de iniquitate q̄ veniat ex animo arbitratoris sed solū re ipsa:⁊ hoc ꝯcor.cum opi.Jac. butrig.⁊ hoc non est ꝓhibitum per.d.§.illud.de pact.cū concord.⁊ ad hoc bene facit.l.legata per ipm̄ Ja.C.de rescin.vendi.l.ij.per hoc etiā apparet qd̄ not.per Innoc.in.d.c.quintauallis.non faciūt ad hunc casum q: ibi non tangit Inno.casum istū.Preterea ille q̄ est exclusus a preambulis d3 esse exclusus ab eo cui⁹ illa sunt ꝑambula.vt.j.de vaca.mune.l.ad decurionatum.⁊.C.de inof.test.l.sancim⁹.§.si.⁊ not.per Dy. ex̄.de reg.iur.c.indultum.lib.vj.sed siue dicas reducit fieri p pactum qd̄ verum est per.d.l.vnde ⁊ si nerue.s̄.pro soc.siue p officiū pactum excludit a tali petitione ⁊ a tali remedio ergo per ꝯsequens ab ipsa reductione per preal.iura ꝓbatio minoris q̄ quis sibi possit ꝑiudicare per pactum in actione sibi cōpetitura probat̄ in.l.heredi.§.si filia.s̄.de pact.⁊.C.de pact.l. j.dato ergo sine preiudicio q̄ pactū super reductione appositum non teneret s̄m Dy.d.§.scienti.tn̄ non video quare non teneat super actione vel iure sine remedijs quib⁹ mediantib⁹ peti pōt reductio per p̄alleg.iura sic ⁊ al's sequitur aliqd̄ mediate qd̄ non immediate.vt.s̄.de auto.tuto.l.j.§.j.quib⁹ rationibus motus Segno.p̄dictus dicit se consuluisse ꝯcordādo etiam cū Jaco.butrig.q̄ si dolus veniret ex aīo arbitratoris peti posset reductio non obstātibus scriptis si re ipā peti non posset per rōnes ⁊ iura predicta ⁊ p hoc etiam facit q: remittentibus actiones suas non est amplius dandus regressus: vt.C.de reb.credi.l.si quis iurandū.⁊.s̄.de edil.edicto.l.queritur.s3 dici pōt q̄ ista actio qua petitur reduci non competebat renunciationi:et ideo ei renūciari non potuit vt dictum est.s̄.s3 quō apparebit q̄ iniquitas venerit ex animo arbitratoris hoc videt̄ impossibile ꝓbare q: solus deus scrutator est

Questio notabilis.

dolo.l.dolum.cū ibi nota.¶ Item inducitur in ar.ad q̄stionem si comes ꝓmisit cuidā burgensi qui iuit ad habitandum in comitatu suo q̄ cū manuteneret sicut quemlibet aliū de comitatu suo modo ille burgensis delinqt certe puniri poterit sicut alius ciuis pacto non obstante.Itē facit q̄ si q̄s promisit facere aliū obligari qd̄ sufficiat si faciat alium obligari de facto licet obligatio non teneat vt hac.l.in fi.⁊ predicta.l.mulier.§.penul.de cōdi.insti.⁊ de condi.⁊ demon.l.meuius.ar.ꝯ j.de solu.l.si seruus.s̄.qui satisd.cog.l.quotiēs.⁊.j.de fideiusso.l.qui satisdare.Dy.Itē allegatur q̄ si promisi emphiteote meo sub pena cum non expellere q̄ si cesset in solutione p trienniū possim eum expellere sine pena cū expelli meruerit ⁊ hic de filio dr̄ ⁊ p hoc.d.l.quero.§.inter locatorē.s̄.loca.nisi actū esset q̄ nō posset expelli etiā si in solutiōe cessaret.Dyn. de hoc not.⁊ dixi.C.de iure emphi.l.ij.ver.itē querit glos.In glo.ponit tres q̄ones duas primas ex primo themate.tertia ex scd̄o themate eliciendo.Dy.In glo.s3 non adoptādo.in fi. vt differat a tertia q̄one que est in ver.p̄terea.Dyn.In glo.j. questio ex p̄mo themate.Old.In glo.ij.q̄stio ex primo themate.Old.In glo.ij.q̄stio ⁊ scd̄m thema.Old.In glo.j.cū expulit.in fi.q̄ hic dr̄ de exheredatione vel emācipatione s̄m opi. Az.que est vera vt ibi no.Dy.Vel dic s3 Ja.de are.q̄ refert exheredatū eum ⁊ tūc pena non cōmittit̄ s3 si p̄tereat sic vt h. ⁊ ibi Ja.In glos.recordor.s̄.me scripsisse lupis hoc p3 lupis j.male ⁊ nō clare itelligētibus s̄m Pet.lippitudo em̄ est q̄dā passio oculoꝝ q̄ nō permittit clare videre ibi.per hāc em̄ rn̄sionē.s.ḡnalē q̄ fit i hoc ver.rn̄di.Old.In eadē gl.in fi.immo

non est opus attēdere interesse.cū pena fuerit adiecta vt.s̄.e. l.stipulatio ista.§.alteri.Dy.s3 qn̄ ageretur ad interesse ⁊ pena nō esset apposita tūc haberetur rō interesse affectiōis: vt d.l.cum seruus.Dy.In glo.j.non solū ibi stipulatio q: istud non apparet in lectura vnde videat̄ interesse tn̄ est circa ipm̄ si erat ꝓmissum tūc pena nō cōmittit̄ in fi.d3 dicere si a parēte fuerit ma.Dy.s3 quō datur q̄rela inofficiosi ꝯ.l.s̄.de inoff. testa.l.papi.§.si q̄s ipuberes.s3 ibi i ipubere arrogato cui ex cōstitutione subuenitur q̄ subuētio locū non h3 in alio ⁊ ideo subsidiariū cōpetit auxiliū.vt insti.de inof.test.§.cū aut.Ja. In glo.hoc non ad proxi.in fi.hoc videtur reprobari etiā victo in q̄rela ⁊ sic iuste eo exheredato pena cōmittit̄ ⁊ exigitur Nec ob.l.cōuenire.q: hic alio modo pietas lesa pōt vindicari patris.vt.C.de patr.pote.l.iij.Vel dic q̄ ibi iniuste succubuit ⁊ sic i iusticia principalis nō ꝑiudicat seu non trahit̄ ad accessoriū licet ꝯtrariū sit notatū.s̄.eo.l.qui rome.§.si.circa fi.glo. magne.Ja.In eadē glo.ibidem s3 hoc videtur ꝯ istū tex.nam j.dicit q̄ licet filius succubuerit in q̄rela tn̄ pōt petere penā vt.j.in versicul.sed si ei.vnde dicit si stipulor penam si talem exheredares ⁊ coheredes eū merentem q: igratitudinis causam cōmittat q̄ nihilominus cōmittit̄ pena ⁊ ita loquit̄ ver. sed si ei.si aūt ita stipuler ꝓmittis si talē exheredaueris etiā merentē.tūc stipulatio pene non v3 cū per hoc exp̄sse q̄s inuitetur ad delinquendū sic ⁊ al's distinguit̄ vtrū dolus remittatur tacite vt.s̄.de pactis.l.iurisgentium.§.sed si quis paciscatur.⁊.l.si vnus.§.illud.Vel si velles sustinere glo.dic q̄ i ver si.sed si ei non succubuit agens in q̄rela q: iuste exheredatus nam tūc nō v3 stipulatio pene s̄m glo.s3 succubuit q: lapsum erat quinqueniū infra qd̄ ꝓponi debebat q̄rela inofficiosi testamēti vel ex inepta petitiōe vel per ipruđentiā iudicis.primum tn̄ magis placet Dy.In glo.cū ageret de inofficioso in fi.⁊ dic victo non q: merēter fuerit exheredatus s3 ꝓpter prescriptionē vel ineptā petitionem vel sil'em cām vt.s̄.pr.dixi. Dy.In glo.stipulatione p̄ris:ibi stipulatio penalis.Dy.in fi.s3 si obtinuisset siquidē in totū heres esset certū est p ꝯfusionem extinctā act.ex stipulatu s3 si ꝓ parte tunc non extingueretur ꝓ parte coheredū.vt.C.de neg.gest.l.si ab eo.Ja.In gl. qui stipulatus:ibi alio iure.i.ex stipulatione penali.Oldra. Ibi q: illā.i.ex stip.ad penā.Old.Ibi patris naturalis.Dy. In fi.preterea per actionē ex stipulatu non h3 hereditatē nec quartā eius qd̄ exigit.d.§.iam autē.Ol.In glo.R.⁊.M.ibi preterea t.immo non d3 dicere p̄tereat s3 emancipet Jac.Ibi cōmissam stipu.etiā si extraneus vtat̄ patrio iure ⁊ sic non exheredet vel emācipet.Dy.Ibi vel verius hāc approbat Dy. ⁊ s̄m eam exposuit litterā.Ibi ⁊ s̄m hoc dicimus cōiter cum effectu.Dy.Ibi s̄m hoc.i.s̄m hunc intellectū.Dy.Ibi q: cōtra bonos mores equalet enim illi ꝓmittis instituere quam certū est non valere vt.s̄.e.l.stipulatio hoc modo.Itē videtur pactum de futura successione q̄ fil'r non v3 sed forte per obliquum ꝯceditur q̄ directo denegatur vt.s̄.de act.emp.l.si q̄s seruum.qd̄ est ꝯtra regulā.l.scire oportet.§.j.s̄.de tuto.⁊ curato.dat.ab his.vel dic q̄ non eq̄pollet q: pōt preteriri sed tūc videtur cōmitti stipulatio vt in fi.l.s3 dic q̄ verum est ex illa parte q̄ ꝓmisit vt filiū obseruare non ex illa qua ꝓmisit non exheredare vel emācipare ꝓcedit ergo oppositio qn̄ vtrumq̄ promisit.Dyn.Ibi vel si exheredes s3 certe non equipollent. Nam in p̄mo casu es obligatus ad factū.i.ad disponendū de bonis tuis in certā personā instituendā ⁊ per ꝯn̄s aufertur tibi libera testamenti factio cū de necessitate euitet penā tenet̄ eum instituere.In scd̄o casu vbi stipulor ne talē exheredes testamēti libera factio non aufert̄.ꝓmissori nā non cogit̄ eū exheredare s3 poterit tacere ⁊ eū preterire vt euitet penam.Dy.⁊ Pe.Ibi s̄m quosdā vt.R.⁊ Mar.Dy.Ibi s3 Az.⁊.M.Ibi s̄m alios.s.tertios.Old.Vel sic collige opiniones p̄dictas s3 R.⁊.M.q non arrogant̄ etiā si exheredet vel emācipet cadit in penam siue verba illa cum vtitur patrio iure referantur ad p̄cedētia siue ad sequētia s̄m Az.si exheredat vel emancipat in penā non cadit ⁊ cū opinione Az.cū ꝯcor.opinio eoꝝ q in interrogatiue legunt nisi dicas eoꝝ opi.fuisse vt siue exheredet siue non siue emācipet siue non semp non cōmittatur stipulatio sed sit inutilis s3 hoc dicere nō placet cū in princi.dictū sit stipulationem esse inutilem.Ja.

Filiusfa. Si subsequēs actus nō h3 ꝯn̄am ad p̄mū non attendit̄ tp̄s primi.h.d.Ibi credidero s.ego fili⁹.Dy.Ibi credidit.s.ipsi titio.Dy.Ibi ei.s.p̄ri.Dy. Collige ḡ qd̄ dixi i casu sūmario q̄ si sequēs act⁹ nō h3 ꝯn̄am ad p̄mū nō disponit̄ de eo s3 tp̄s p̄mi ad qd̄ ꝯcor.s̄.vt res obl. po.l.si.¶ S3 op.ad hūc.§.de.l.si fili⁹.s̄.e.vt ibi no.⁊ dixi.In glo.ibi si filius.§.si.⁊ dic vt ibi.

Si sic.

SI sic. Stipulatio cōcepta super facto ꝙ ite-ratione recipit simplr̄ in dubio totiēs cōmittit̄ ad īteresse q̄tiens ꝯ fit nisi a ꝯtrahentibus ꝯtrium spāliter caueat̄.h.d.ꝛ diuidit̄ in duas partes. In prima dicit stip.de q̄ loquit̄ hec.l.sepi⁹ cōmitti. In secūda dicit semel tm̄ cōmitti si hoc est actū spāl'r. Scōa ibi aut si sic:ꝛ ẜm hanc diuisionē in.d.versi.aut si,sic volumus.s.nos cōtrahentes ꝛ ẜm hanc diuisionē ꝓsequere glo.magnā a pn̄. vsq̧ ad vsi.poterit autē. Vel scōo diuidit̄ hec.l.vt in pma pte ponat q̄stionē cū determinatiōe ꝛ determinationis rōnē. In scōa ꝓbat ea q̄ dixit eē vera p reductionē ad incōueniēs. Ibi scōa aut si sic ꝛ ẜm hanc diuisionē in ver.volumus.dic.s.nos iurisconsulti ꝛ ẜm hoc ꝓsequere dictā glo.adiecto.ver.poterit vsq̧ ad ver.ad id autē. Iterū subdiuiditur in tres. In prima parte ponit dictū. In scōa rationē dicti. In tertia parte eorū q̄ supra sunt posita.s.in p̄dicta rōe. Scōa ibi nā ex ipsi⁹. Tertia ibi nā sicut. Litterā expone. Ibi vim fecerꝫ ꝛ per hoc cōmissa est stipulatio ad īteresse meū. Dy. Ibi factū heredis. not.ex hac adiectione.heredis innuit stipulator qd̄ non tēporaliter sꝫ perpetuo voluit cessare violentiā ꝛ ideo etiā ab eadem p̄sona sepius facta violētia stipulatio cōmittet̄. Ja. Ibi cōmitti stipulatio etiā iam semel ex pma vi cōmissa. Dy. Ibi pertinet.s.coherentiā. Jac. Ibi capit.i.exprimit:ꝛ subaudi.i.factū. Si vō habeas in lr̄a caput vt qdā habēt nil subaudias ꝛ hoc verbū actiue ponet̄ ꝓut ad verbū capit refert̄ sꝫ ꝛ passiue ꝓut ad illud qd̄ sequit̄ ita ipsius ꝛc̄. vel dic ꝙ etiā passiue prout refert̄ ad verbū caput. Ja. Ibi vel sepius facta.s.violētia ꝛ hoc ex adiectione heredis vt.s̄.dixi. Ja. Ibi cōplectitur stipulatio.vt cōmittat̄ ad interesse al's p primā violentiā stipulatio finiret̄ siue ꝯsumeret̄ ꝛ non īperpetuū a violentia abstineret̄ qd̄ tn̄ ꝯhentes senserūt. Old. Ibi quāti interest p q̄libet violētia. Dy. Ibi si sic volumus.s.intelligi nos iuriscōsulti vel dic veri⁹ nos.s.ꝯhentes. Pe. Ibi stipulationē.s.hāc ne ꝓ parte ꝛc̄. Dy.ꝛ pōt dici ꝙ iste ver.aut si sic ponat rōnē per quā ad incōueniēs reducit̄ si hic stipulatio intelligeret̄ pertinere ad vnā vim tantū.vel dic ꝙ addit casum qn̄ h̄ ꝯuenit inter ꝯhentes. Ja. Ibi ptineat.l.si dicam⁹ ꝙ semel tm̄ cōmittat̄ Old. Ibi si vim fecerit.s.ꝓmissor ꝛ p hoc cōmissa est semel stipulatio. Ibi ergo si actū sit expone si.i.quāuis ꝛ qd̄ dicit actū fit.i.ex hac stip.ꝯ ꝓmissorē ex sua violētia subaudi ꝯtingeret vt ex ipsi⁹ stipulatoris violētia tota stipulatio sit q̄si ꝯsumpta qd̄ non est verū:immo ex facto heredis agi poterit.vt.s̄.hac eadem.l.ꝛ ideo hic dicit q̄si q: negari nō pōt quin quātū ad verba debeat ex facto heredis cōmitti ꝛ illud q̄si sit expssiuū veritatis sꝫ effectu ex ei⁹ facto nō cōmittit̄ sꝫ falsum imo efficaciter facto heredis cōmittit̄ vt in pn̄c.l. Ja. Vel expone actū fit inter partes qd̄ semel tm̄ cōmittat̄. Dy. Ibi ex ipsi⁹ stipulatoris. Dy.ꝯsumpta qn̄ est actū. In fi.s.al's qn̄ non est actū ꝙ finiat̄ stipulatio sꝫ simplr̄ stipulatio est iterposita.q.d.i dubio non itelligit̄ de pma vi tm̄ actū vel subaudi tūc solū ad illam vim pertinebit ꝛ nō ad alias exposita. ¶ Op.ad.l.istā per ordinē vt in glo. primo hic dr̄ ꝙ stipulatio sepi⁹ cōmittit̄.vnde videt̄ ob.s̄.de here.vel act.ven.l.vēditor. So.ibi preciū succedit loco rei ꝛ ideo ad idē sepius nō cōmittit̄ q: ex pma violentia cōmittit̄ ad particulare iteresse ex scōa ad aliō particulare ꝛ sic successiue. ¶ Scōo op.ad idē de.l.si duo.s̄.de arbitr. So.ibi ad penā totalē erat stipulatio cōmissa hic vō sepi⁹ cōmittit̄ ad diuersuꝫ numero vt.s̄.dixi. ¶ Tertio ad idē op.de.l.si ita qs.s̄.e. So.ibi erat cōmissa totaliter ad id qd̄ in stipulatione erat deductū ideo ad idē sepi⁹ nō cōmittit̄ hic vero sepi⁹ cōmittit̄ ad idē numero lꝫ idē specie. ¶ Quarto opp.de.l.si ita.s̄.de ma.testa. Sol.ibi stipulatio erat iterposita sup facto non iterabili:hic vero sup facto iterabili ꝓ quoꝝ declaratiōe per alia v̄ba q̄ dixi.l.si ita qs. Sic dicas:plures stip.sunt interposite sup diuersis factis q: vna sup vno alia sup alio aut vna stipu.sup vno facto. Primo casu sepi⁹ fit cōmissio.vt.s̄.de euict.l.q: dr̄.ꝛ ō edil.edic.l.ꝙ si nolit.§.si qs.ꝛ.l.iustissime §.fi. Scōo casu aut stipulatio est cōmissa ad penā aut totalr̄ ad id qd̄ pncipalr̄ est deductū in stip.aut ad iteresse succedēs loco facti. Primo casu ampli⁹ q̄ semel nō cōmittit̄ nisi actuꝫ sit in ꝯtrium vt.l.si duo.s̄.de arbi. Scōo casu silr̄ non cōmittit̄ nisi semel vt.d.l.si ita qs.s̄.e. Tertio casu aut factū nō est iterabile aut est iterabile. Primo casu āplius q̄ semel nō cōmittitur vt.d.l.si ita.s̄.de ma.testa. Scōo casu aut nunqd q̄rit̄ sepius cōmittat̄ ad idē specie lꝫ diuersum numero. Primo casu sepius nō cōmittit̄ vt.j.iudica.sol.l.cū q̄rebat̄.ꝛ.l.vēditor.s̄.de here.vel act.ven.ꝛ.l.bona fides.j.de reg.iur. Scōo casu sepius cōmittit̄ vt hac.l.ꝛ.j.rē ra.habe.l.si pcurator.cū simi. ¶ Sꝫ ꝓ expeditione glos.ꝛ declaratione tex.q̄ro stipulatus sum per te violentiā nō fieri ꝛ nihil dixi de herede tuo sꝫ omisi nūqd in tali stipulatione includit̄ p̄sona heredis tui. So.dicit glo.ꝙ sic sil'r not.s̄.e.l.si ita stipu.ꝛ.l.iulia.in pn̄. Pe.vero cōtra tꝫ per.l.s̄.de pact.l.qui in futurū.§.j. Sꝫ ꝯ Pe.vr̄ exp̄sse.s̄.de pig.act.l.si necessarias.§.de vēdēdo.ꝛ de ꝓba.l.si pactum. So.aut pactū est affirmatiue ꝯceptū tūc includit̄ p̄sona heredis vt in ꝯtrīis:aut negatiue ꝛ tūc non includit̄ p̄sona heredis:ꝛ ita itelligat̄.d.l.q in futurū. ¶ Sꝫ ꝯ pmū mēbrum op.de.l.stipulatio ista.§.si qs ita.s̄.e. So.aut pactū affirmatiue ꝯceptū interponit̄ sup eo qd̄ est trāsibille ad heredes ꝛ tūc ꝯtinet̄ p̄sona heredis.vt.s̄.de serui.rust.p̄d.l.vie.§.aut super eo⁹ ꝙ nō est trāsibile ad heredes ꝛ tūc secus vt in ꝯtrīo. ¶ Op. ad secūdū mēbrū ꝙ vbi est eadē rō ibi idē ius.vt.s̄.e.l.a titio. sed hic nō vr̄ posse rō diuersitatis inter illā q̄ est ꝯcepta affirmatiue ꝛ illā q̄ est ꝯcepta negatiue q̄ ꝛc̄. So.dicit Pe. immo reddit̄ rō diuersitatis q: in pacto affirmatiue ꝯcepto nisi includeret̄ p̄sona heredis nullā vtilitatē afferet.nā si stipulor.x.mihi dari ꝛ decedo ātequā.x.sint data nisi includeret̄ p̄sona heredis nullā hꝫ vtilitatē qd̄ eē nō dꝫ:vt.s̄.de vsur.l.si stipulat⁹.ꝛ de leg.j.l.si qn̄.sꝫ qn̄ est negatiue ꝯcepta q: stipulor p te nō fieri te viuēte ꝯsequor vtilitatē: q: nō facis mihi vim vl' si facis incidis in penā:ideo supuacuo itelligi p̄sona heredis sꝫ vr̄ ꝙ pactū negatiue ꝯceptū eodē mō nō afferat vtilitatē.s̄.e.l.si stipuler. So.dicit ꝙ spāle est i illo casu ꝛ ideo glo.q̄ est ibi bn̄ dicit. ¶ Alterius ꝯ v̄ba Pe.opp.de.l.emptorē.§.q aūt.de act.empt. So.ibi pactū negatiue ꝯceptū erat appositū iuxta contractū de cuius natura est ad heredes trāsire. ꝓ quoꝝ declaratione si teneas verba Pe.ita ꝯcludes aut stipulatio seu pactū sunt affirmatiue cōcepta aut negatiue. Primo casu aut sunt iterposita sup re trāsibili ad heredes ꝛ tūc heredes cōtinent̄ vt.l.si necessarias.§.de vēdendo.s̄.de pig.act.ꝛ de ꝓba.l.si pactū.quā.l.intelligit Pe.i pacto negatiue ꝯcepto lꝫ aliter glo.innuat aut iterposita sunt sup nō trāsibili ad heredes ꝛ tūc nō trāseunt. vt.d.l.stipulatio ista.§.si qs ita.s̄.eo. Scōo casu aut est iterposita sup ꝯctu de cuius natura est trāsire ad heredes aut non. Primo casu ꝯtinet̄ p̄sona heredis. vt.s̄.de act.emp.l.emptor.§.q autē. Scōo casu aut nō includēdo p̄sonaꝫ heredis nullā afferret vtilitatē aut affert. Primo casu p̄sona heredis ꝯtinet̄.vt.l.stipuler.s̄.e. Scōo casu p̄sona heredis nō ꝯtinet̄ nisi spāl'r exp̄mat̄ vt hic.ꝛ.s̄.eo.l.iul'.ꝛ.l.ij.§.itē si in facto. Sꝫ Rav.vr̄ tenere ꝙ etiā in pacto negatiue conceptoꝯtineat̄ heredis p̄sona lꝫ ipa nō sit exp̄sse reprobata Pe. op.p.l.stipulatio. i pn̄.s̄.e.ꝛ de libe.leg.l.ij.ꝛ hec est cōis opi. glo.ꝛ cōiter tenet̄ nō ob.d.l.q in futur.s̄.de pactis.p Pe.allegata:q: sol.p.l.iurisgētiū.§.pactoꝝ. Segn. In glo.sꝫ ad plures.s.istius ꝛ heredis ei⁹. Ja.in fi.reprobat̄ p v̄ba stipulationis ꝙ sepi⁹ violētia cōmissa sepius cōmittat̄ stipulatio cū enī adiecta fuit p̄sona heredis apparet qd̄ ꝑpetuo voluerunt eē heredes i stip. Nā qua rōne ꝓ vi heredis pncipalis cōmittit̄ eadē rōne etiā ꝓ hina vi heredis vel pncipalis cōmittet̄. Ja. In glo.als incipit in fi. Pe.ꝯ arg.s̄.de pac.l.q in futurū.§.j. ꝛ.l.iurisgentiū.§.pactoꝝ.ꝛ ad.l.si pactū r̄ndet:q: logt̄ i obligatione p̄sonali affirmatiue ꝯcepta.lꝫ glo.ibi itelligat de negatiua.sꝫ posset intelligi vt hic not.p Pe.ꝛ tūc optime ꝯcor. s̄.de pig.act.l.si necessarias.§.penul.ꝛ de ope.liber.l.a duobus.ꝛ.l.cū p̄onus.§.j.in p̄sonali negatiue ꝯcepta in q̄ nō intelligit̄ p̄sona heredis nisi exp̄ssa sit vt hic.ꝛ.s̄.e.l.iul.in pn̄.nisi in duob⁹ casib⁹. Primo qn̄ stipulatio p̄sonalis nō pōt afferre vtilitatē stipulatori nisi trāsiret ad heredē ꝓmissoris vt pꝫ exēplū.s̄.e.l.si stipuler. Scōs est vbi stipulatio seq̄ret̄ ꝯtractū de cui⁹ natura est heredē teneri.vt.s̄.de act.emp.l.emptorē.§.q aūt.ꝛ ō vsur.l.si stipulat⁹. Pe.ego teneo cū gl.ar.d.§. pactoꝝ.ꝛ ar.e.ti.l.si tibi.§.pactū.ꝛ de libe.lega.l.nō solū.ij.§. tale. Rav. In glo.i.ꝯprehēdit̄ in fi.hic ꝓut habes.s̄.quāti interest p q̄libet violētia. Ja. In glo.q: hec stipulatio ibi ptinebit vel repete amplius ꝛc̄.ꝛ ẜm Ja.lecturā post nomē ꝯsumpta repete ampli⁹ ex heredis facto ꝛc̄. et qd̄ dicit actū dic.s.p pactū.ꝛ qd̄ dicit ꝙ nō est veꝝ al's.s.incessante hoc exprimi vl' agi. Ja. Ibi ptineat tūc subaudi ꝯtinget nec q̄si ꝛc̄. Jac. Ibi cōsumpta sit ꝛ ẜm hoc v̄ba illa qd̄ nō est veꝝ in fi.posita ponunt correctiue ẜm alios ponit̄ suppletiue vel determinatiue. Dy. Ibi expone vt ibi q: stipulatio semel cōmissa ampli⁹ nō cōmittit̄ ad idē nūero ꝛ ita sꝫ ad aliud vt hic sic ꝛ eodē mō solue sequētes Pe.in fi.ꝛ adde qd̄ ibi not.per Dy.

1 ¶ Matrimonia ꝯcta ꝛ ꝯhēda debent esse libera.
2 Pignus pro m̄rimonio ꝯhendo an dari possit.
3 Cōditio apposita instituto an videat̄ repetita i substituto.
4 Repetitio an habeat locum in statutis.

Matrimonia. Concordat tex. in c. requisiuit. ex. de spõsal. et ibi dñs Cardi. zaba.

a Itia. Matrimonia[a] † ɔtracta ꝛ ɔ̄hẽda debẽt esse libera ob oĩ vinculo pene. h. d. Uel sic in mr̃imonio ꝓ filijs ɔ̄hẽdo parẽtes se ad penã non possunt astringere. h. d. Jac. Ibi habẽte filiã in ptãte ne obstet ꝙ sic notat̃. Jac. Inter priuignos em̃ põt esse matrimoniũ. vt. s̃. de ritu nupt. l. gñali. §. penul. Ibi cõpromiserint. i. sibi inuicẽ ꝓmiserunt al's est in lr̃a ɔsenserũt Ja. Ibi ex stipulatu ad penã. Dy. Ibi iterposita al's interrogata. Dy. Ibi except. doli. s. intẽtionis nec em̃ credo penã ee cõmissam. vt. C. de pact. l. pacta. que ɔ̄ bonos mores ꝛ de tali intẽtione not. in glo. s̃. de ɔdi. ob cau. l. q se debere. Ja. ¶ Cõtra istud prin. op. ꝙ nulla exceptio debeat obstare. vt. s̃. de cõditio. ꝛ demõst. l. titio. §. titio. So. hic vinculo pene auferebat̃ libertas matrimonij ɔ̄hendi: ibi certa lege ꝛ certo mõ inuitatur ad ɔ̄hendũ vt ibi pʒ. ¶ Jtẽ opp. de. l. fi. §. fi. C. de sponsa. Sol. dic ꝙ hic dr̃ fallit in arris spõsalitijs ꝛ q̃ sit rõ dic vt ibi not. ꝛ plene dixi de ista materia. ꝛ. s̃. e. l. stipulatio facta fuerit ꝛ per Rof. in libello iuris canonici rubrica sup sponsal. de iure lombardo videt̃ tenere pene ꝓmissio vt in lõbarda de spõsal. l. j. ¶ Et ꝓ expeditione huius materie primo q̃ro q̃ est rõ ꝙ stipulatio penalis hic nõ tenet. So. dicit gl. forte ideo quia pecuniariter nõ interest. sed hec rõ non tollit̃. s̃. e. l. stipulatio ista alteri. est ergo rõ q̃ subijcit̃ i tex. q: est ɔtra bonos mores. ¶ Secundo q̃ro an hec libertas debeat esse inter extraneos. verbi grã: ꝓmittis mihi. x. si illa illi nupserit vel repudiauerit. So. dicit glo. q̃ sit vt. s̃. de ɔdi. ꝛ demõst. l. cũ ita. ꝛ. l. titio. §. titio. Sed hoc examinemus dicebã ꝓmittis mihi. x. si illa illi nupserit hoc est primũ exemplũ: sʒ hoc casu non tñ tenet ista promissio inter extraneos sʒ etiã inter ɔiuges. vnde si dico ꝓmitto tibi. x. si mihi ꝓmiseris hec ꝓmissio tenet dum tñ nõ sit facta ex cã donationis vt. s̃. e. l. si ita stipulatus. §. fi. ꝛ ibi dixi secundũ exẽplũ est ꝓmittis. x. si illa illi non nupserit vel etiã repudiauerit ꝛ hec bene vʒ si ista duo exempla opp. de. l. ista: q: in casu istius. l. stipulatio penalis non fuit apposita iter cõiuges de quoꝝ matrimonio tractabat̃ hoc est inter filiũ titie ꝛ filiam gaij. sʒ apposita fuit inter titiã ꝛ gaiũ. So. aũt apponitur inter ꝑsonas extraneas ꝛ tũc loquit̃ glo. aut inter ꝑsonas coniũctas puta parẽtes eoꝝ inter quos mr̃imoniũ ɔ̄hi debebat ꝛ tũc stipu. non tʒ vt hac. l. ꝛ est rõ q: verisimile esse posset ꝙ filius titie ꝛ filia gaij prius ɔtraherẽt matrimoniũ ꝙ̃ promitterẽt parẽtes in penã incidere. vt. s̃. de in ius voc. vt eant. l. j. cum. fi. Et ideo sic collige ẽm Ja. de are. queãdmodũ cõditio ꝓhibens matrimoniũ adiecta in personã vni⁹ non tenet: vt. s̃. de ɔdi. ꝛ demõ. l. cũ tale. §. meme. ꝛ. l. mulieri. ita adiecta in ꝑsonã parẽtis vel maxime ɔiuncte ꝑsone filr̃ nõ tʒ. vt. s̃. de cõditio. ꝛ demõst. l. heres. §. fi. sʒ adiecta in ꝑsonã ꝓrsus extranei bene tenet vt. d. l. mulieri. ꝛ ita hic pena adiecta inter ɔiuges vel ꝑsonas ɔiunctas vt hic non tʒ secus in ꝓrsus extra-

2 neis vt in glo. ¶ Tertio q̃ro an pignus † ꝓ mr̃imonio ɔ̄hendo dari possit. dicit glo. ꝙ non ꝓ pena sʒ ꝓ arris sponsalitijs sic nõ est q: q̃n dat̃ ꝓ pena cũ ipm̃ ꝑncipale. s. pena nõ teneat non debet tenere accessoriũ. s. pignus: vt. j. de regu. iur. l. cum principalis. sʒ q̃n dat̃ ꝓ arra tũc est ipm̃ ꝑncipale nec proprie pignus dr̃ q: cũ dat̃ aĩo vt remaneat penes accipientẽ nisi ꝑficiatur matrimoniũ apparet nõ esse pignus vt ꝑ totũ tit. de pact. pignus circa qd̃ tñ dicit Ja. de are. ꝛ hoc recitat Jo. an. in. c. gẽma. ex. de spõsal. vbi de hoc not. per oẽs: aut incipitur a ꝑcedẽti traditione ꝛ tũc tʒ: aut a ꝑcedẽti ɔuentione ꝛ tũc nõ tenet: accedat si rector puin. l. vnica. ꝛ ita intelligat̃ qd̃ ħ not. ¶ Ulterius q̃ro q̃d si filr̃ mihi despõsata sponsalis renunciauit ꝛ est diues nunq̃d ad interesse possum agere ex ipa stipul. glo. tʒ ꝙ sic. ꝛ in. l. ij. s̃. de spõsa. ɔ̄riũ tʒ i. l. si stipuler. s̃. e. ꝛ plene dic vt ibi dixi. ꝛ. d. l. vlti. C. de spõsa. In glo. ɔ̄henda ibi nõ interest pecuniariter. Ibi pecuniariter immo q: libera debẽt esse mr̃imonia. vt. C. de inuti. stipu. l. libera. ꝛ q: inhonestũ est ꝛc. vt hic. Jac. ¶ Exceptis arris ꝛ est rõ differẽtie inter arras ꝛ penã q: facilius ꝓmittit̃ ꝙ̃ detur vt. s̃. de pecul. l. peculium. ꝛ ad velleia. l. sʒ si ego. Ja. ꝛ alij dicũt aliã rõnem q: grauius esset ꝓmittere penã ipsam ꝛ soluere ꝙ̃ non repetere arras q̃s dedit arg. s̃. e. l. centesimis. §. fi. ꝛ. l. a titio. §. fi. ꝛ ideo ꝙ quis astringat ad mr̃imoniũ per pene ꝓmissionẽ plus est ꝙ̃ per arras ꝛ ideo non tenet pene ꝓmissio sʒ bene tenet arrarũ datio. Sed ista rõ non vʒ ꝛ est ɔtra tex. l. statim allegate. C. de sponsa. l. fi. que non solũ impedit repetitionẽ arrarũ sed etiaʒ dat repetitionẽ in q̃druplum: quare prima ratio bona est ꝛ cõsiderata eius mente dic ꝙ vbi arre essent magne ita ꝙ verisimile esset qd̃ metu arrarum quis mr̃imonium ɔtraheret non teneret arrarũ datio qua rõne nec pene ꝓmissio. Sed si essent parue ita ꝙ verisimile est qd̃ metu earum q̃s non ɔ̄heret matrimonium tenet arrarũ datio. vt. d. l. fi. C. de sponsa. Cõsiderauit enim illa. l. illud qd̃ sepe contingit. s. arras paruas dari arrenis qd̃ not. s̃. e. l. si seruum. ꝗ. rñ. Pe. Sed certe istud non videtur multũ ꝓbabile: q: nec apparet arras paruas cõiter dari: nec illa. l. distinguit inter paruas et magnas ibi. l. titio. §. j. ꝛ melius facit. C. de indic. vidui. l. j. vbi si relinquat̃ extraneo si mulier non nupserit non hʒ legatũ muliere nubente: ꝛ ꝓ hoc de ɔditio. ꝛ demon. l. mulieri. sʒ si relinquatur pri mulieris sub predicta ɔditione capit legatũ ꝛ mulier nubit vt. s̃. de condi. ꝛ demon. l. heres meus. §. fi. sicut ergo mulieri ꝛ eius coniũctio adiecta ɔditio ad impedimentũ nuptiaꝝ nulla habetur: sʒ adiecta extraneo tolerat̃ sicut a simili adiecta pena seu cõditio mulieri seu eius ɔiunctio ad matrimoniũ ɔtrahẽdum nulla habet̃ sed i extraneo tolerat̃. arg. C. de pred. mino. l. si is. ad fi. Jac. Pe. etiã ꝛ Ja. de ra. intelligunt hanc glo. veram esse si ille extraneus illi q mr̃imoniũ dʒ contrahere non erat prima cognatione ɔiunctus arg. d. l. cum ita. sed si esset prima cognatione cõiunctus stipulatio penalis non vʒ vt. s̃. de cõdi. ꝛ demon. d. l. heres meus. §. fi. ratio est q: per hoc iste metu pene induceret̃ ad matrimoniũ contrahendũ potius ꝙ̃ vellet sibi ɔiunctum i penã incidere ar. s̃. in ius voc. vt eant. l. j. ꝛ. ij. Ja. de ra. ꝛ Pe. Ibi. l. fi. i fi. not. ꝛ per hoc facit qd̃ no. s̃. e. l. si stipuler. §. j. In glo. sed an valeat ꝛ hec verior est. Ibi accessorium. Jac. de are. videtur sentire ꝙ si pignus incipiat a precedẽti pactione non valeat q̃si tunc succedat loco pene si autẽ a datiõe sic quasi tũc succedat loco arre de hoc satis no. ex. de sponsa. c. gẽma. per Her. ꝛ Inno. ꝛ dixi. d. l. fi. C. de spõsal. In eadẽ glo. in fi. ɔtrarium not. s̃. e. l. si stipuler. ꝛ ideo dicas ꝙ si mea interest in eo ꝙ mihi abest possum agere q: non est pena respectu mei sed rei persecutio ꝛ ita itelligatur glo. ista ꝛ illa q̃ est in preal leg. l. ij. s̃. de sponsa. sʒ si mea interest ratione lucri qd̃ mihi ad futurũ erat matrimonio contracto qd̃ nunc non adest non possum agere q: hoc esset spẽs pene. vt. j. de furt. l. si is cui. in fi. ꝛ. s̃. de dam. infec. l. pculus. Dy. Ja. de are. hic dicit nõ credo agi ex hac stipulatione si enim agi posset iã metu huius ꝑstationis interesse in vita mulier haberet aliũ maritũ quẽ vellet ꝛ derogaretur eius libero arbitrio in matrimonio ɔ̄hendo qd̃ esset contra hãc. l. ꝛ. C. de inuti. stip. l. libera. cum ɔcor. Sʒ quare pena arrarum magis admittat̃ ꝙ̃ pena verbalis. Rñdeo q: facilius ꝓmittitur ꝙ̃ detur, vt. s̃. ad velleia. l. si ego. ꝛ de pecul. l. peculiũ. est non id ibi re enim ꝛc. ꝛ de dona. inter vir. ꝛ vxor. l. ea que. ꝛ de donatio. l. ex hac scritura. Jacob.

Idem respondit.

Precedentia in sequẽtibus repetita intelliguntur. h. d. Et ad hoc sepe allegatur ꝛ ɔcor. de leg. j. l. talis scriptura. ꝛ. l. licet imperator. vbi de hoc dixi. ꝛ ꝓ declaratiõe huius. §. ꝛ eius materie vide qd̃ not. j. vi bono. rapt. l. pretor. §. si quis aduentu. s̃. de hered. insti. l. fi. ꝛ hec regula que hic ponit̃ que i prefationib⁹ ꝛc. vitiatur ꝑpter quatuor. Primo ꝑpter longum interuallũ vt. C. de vsur. l. per retentionẽ. Secũdo q̃n precedentia ꝛ sequẽtia nulla serie cõtiguationis se ɔtingunt vt. s̃. si cui plus per leg. fal. l. nisi. §. item si ipsi. Tertio si repetitio vitiaret vt hic. ꝛ. s̃. eo. l. ita stipulatus. §. grisogonus. vbi de hoc dixi versi. Ulterius oppo. ad ver. sequẽs stipulatio et pro hoc de leg. j. l. si quis a filio i prin. ꝛ. l. seruo alieno. §. si ab impubere. Quarto ɔtraria volũtas loquẽtis ex ɔiecturis ꝑcepta. vt. s̃. de leg. j. l. licet. Dy. ¶ Item vitiat eã variatio personarum vt. j. de reg. iur. l. non dʒ alteri. ¶ Jtẽ variatio rerũ nam diuersis rebus intelligitur facta repetitio nisi essent accessorie. vt. d. l. per retentionẽ. Ibi in prefationibus ꝑcedentibus stipulationẽ. Ja. concipiunt̃ ministratio ex q̃ creditur sic conuenisse vt scriptura cõmemorat. vt. C. de arbi. l. ne in arbitrijs. Ja. Ibi in stipulationibus postea simplr̃ ɔceptis. Dy. Ibi sic tamen si repetita intelligunt̃. Ja. ꝛ not. ꝙ tacitus itellectus qui vitiat non subauditur. ꝓ hoc. C. de condi. inser. l. cũ patrem. ¶ Contra hanc. l. op. glo. de. l. qui per retentionẽ. C. de. vsur. So. dicit glo. aut sequẽtia incõtinẽti sequũtur aut ex interuallo. Primo casu loquit̃ hec. l. Scd̃o ɔ̄rium. ¶ Secundo op. ad idẽ extra apparatũ de. l. ꝛ qui data. ꝗ. rñso. s̃. ex quibus cau. maio. So. textus tollit contrariũ q: ibi prauus ꝛ vitiosus intellectus subaudiebatur. ¶ Tertio op. ad idẽ de. l. cum filiũ. s̃. q̃n dies lega. ced. So. dicit ibi glo. aut q̃ritur nunquid ꝑcedentia repetant̃ in sequentibus ꝛ hʒ locum. §. noster aut econtra ꝛ tũc loquit̃ ɔ̄riũ. s̃. ¶ Cõtra hanc solu. opp. ꝛ videtur ꝙ sequẽtia intelligant̃ repetita in ꝑcedentibus vt. s̃. de leg. iij. l. qui concubinã. §. cũ testamento. So. dicit Ray. aut ꝑcedẽtia nõ tenerẽt nisi ad alia sequẽtia traherent̃ ꝛ tũc sequẽtia repetunt̃ in ꝑcedentib⁹. vt. d. §. cũ testamẽto. aut al's tenerent dato

rent dato ꝙ repetitio non fieret ⁊ tunc secus ⁊ ita intelligant notata. d. l. cum filiũ. ⁊ dic plene aut queritur nunqd precedẽtia repetant in sequẽtibus aut econtra. Primo casu aut precedentia habent respectum ⁊ relationẽ ad sequẽtia aut econuerso aut simplr̃ proferunt precedẽtia ⁊ sequẽtia siue verbis denotantibus relationẽ vel repetitionẽ. Primo casu precedentia repetunt in sequẽtibus ⁊ econuerso qñ adinuicẽ relationẽ faciunt. vt. d. l. talis scriptura. s. de leg. j. de postulã. l. j. §. proinde. de leg. iij. l. in repetendis. ⁊. j. e. l. pluribus. in prin. Secũdo casu aut querit nunquid ꝑcedentia in sequentibꝰ repetant aut econuerso. Primo casu aut sequẽtia exprimũtur ex interuallo aut incõtinenti. Primo casu cessat repetitio: vt d. l. per retentionẽ. C. de vsur. ⁊ ar. s. de pact. l. iurisgẽtium. §. quinimmo. Scḋo casu aut odiũ ampliaretur aut alio mõ prauus intellectus isurgeret aut hec cessant. Primo casu cessat repetitio. vt. d. l. per retentionẽ. ẜm vnã aliam solu. Scḋo casu aut eodẽ modo cessat vt hoc. §. ⁊. s. de leg. j. l. si quis a filio. in prin. ⁊. l. seruo. §. fin. Tertio casu fit repetitio vt hic. ⁊. s. ad leg. aquil. l. quemadmodũ. §. fi. ⁊ de pact. l. itẽ quia. Secundo casu principali aut ex repetitione sequẽtium in ꝑcedentibus insurgit repugnãtia vel prauus intellectus aut hec cessant. Primo casu quatenus isurgit repugnãtia eatenus cessat repetitio. vt. s. de iurisd. om. iudi. l. si idẽ cum eodẽ. §. fi. Secũdo casu etiã cessat vt. d. l. ⁊ qui data. ij. rñ. s. ex quib. cau. maio. et si serui. vendi. l. ⁊ si forte. §. hoc aũt. ⁊ ibi not. Tertio casu aut si sequentia nõ traherent ad ꝑcedentia: ꝑcedentia nõ tenerẽt aut nihilominus tenerẽt. Primo casu sequentia trahunt ad precedẽtia. vt. d. l. qui cõcubinam. §. cũ testamento. de leg. iij. Secũdo casu non vt. d. l. cũ filiũ. cũ ibi not. s. qñ dies leg. ced. ¶ Item faciunt ꝑdicta ad q̃stionem qua queritur vtrum cõ-
3 ditio † apposita istituto videat repetita in substituto. de quo plene not. C. de impuber. ⁊ alijs substi. l. precibus. §. nũc quia testatores. versi. quero etiã aliam questionẽ testator post multa legata. ⁊ vide Dy. ex̃. de reg. iur. c. rationi non ꝯgruit. li. vj. ⁊ de here. insti. l. sub ꝯditione. Vel dic ẜm Jac. de bel. qui hoc not. insti. ad leg. aquil. §. hoc aũt capite. aut inter actũ secũdũ ⁊ primũ longa est mora aut breuis vel nulla. Primo casu dicta in prefationibus nõ intelligunt in sequentibꝰ repetita vt hic ⁊. C. de vsur. l. per retentionẽ. ⁊ est arg. ꝓ glo. s. de condi. ⁊ demonstr. l. nam ea. C. ad vellr̃. l. si mulier. Sed hoc nõ placet: quia etiã in longa mora interueniat repetitio intelligit. vt. s. de pact. dot. l. inter socerũ. §. cum inter. in fi. §. ⁊ ibi notat. ⁊. C. de iure dot. l. etiã si non. in fi. ⁊ de dona. ante nup. l. si ꝯstante. §. pactis. Preterea oẽs. ll. de hac materia loquẽtes loquunt gñaliter ⁊ indistincte ergo ⁊c̃. vt. s. de public. l. de ꝑcio. ⁊ de lega. prestan. l. j. §. ⁊ gñaliter. Scḋo casu si est vtilis subintelligunt repetita vt. d. §. ex hoc aũt capite si iutilis ⁊ vitiaret tũc non vt ibi tu dic aut actus secundus ꝯtinet verba sc̃: natura repetitionẽ inducentia aut non. Primo casu dicta in ꝑfationibus repetita intelligunt vt. d. l. in repetendis. de leg. iij. de condi. ⁊ demonst. l. a uia. ⁊ de fund. instruc. l. seie. §. gaio. cũ si. Secũdo casu si qdẽ mens testatoris vel ꝯtrahentiũ se habet ad inducẽdam repetitionẽ tũc repetita intelligunt. vt. l. cum seruus. de ꝯditio. insti. vbi de hoc. de pact. dota. l. cũ pater. de pact. l. labeo. §. fi. ⁊ hic si vero mens se habet econtra tunc nõ intelligunt repetita. vt. s. de act. empt. l. si venditor. vbi de h. ⁊. d. l. seie. §. penult. locum qñ certũ est ex ꝑcedentibus vel sequentibꝰ si aũt dubium est siquidẽ in actu. Secũdo adhibita est spãlis ꝓmissio vel spãle grauamen tunc dicta in ꝑfationibus non intelligunt repetita. vt. s. de here. insti. l. sub ꝯditione vbi de hoc. ⁊ ar. s. e. l. doli culpa. de leg. iij. l. vxore. §. felicissimo. ⁊ de precar. l. ⁊ habet. §. cum qs. si vero non est adhibita aliqua spãlis si qd dicta prius ꝯtinent odiũ non intelligũtur repetita vt. d. l. per retẽtionẽ. C. de vsur. si ꝯtinent fauorẽ si fauor est spãlis pro aliquo itelligunt repetita ꝓ alio vt. s. loca. l. ea lege. in ꝑn. ⁊ de ꝯdi. ⁊ demõ. l. legatũ sub ꝯditione. si vero non est spãlis si põt repetitio esse vtilis ⁊ fructuosa tunc itelligunt repetita: vt. d. §. hoc aũt. ⁊ hic. ⁊ institu. ꝓ soc. §. illud. cum si. si põt esse inutilis vel nociua q: rẽ vitiaret vel alio mõ tũc non debẽt intelligi repetita. vt. s. de fideicõ. libert. l. fi. §. j. cũ si. ⁊ hoc. §. in fi. cũ ꝯcord. ⁊. s. de adimẽ. leg. l. si tibi rẽ. ⁊ not. d. l. cũ seruus. de ꝯdi. insti. ⁊ videas in brocard. Dy. xviij. cartha. Ja. de bel. ¶ Ultimo dic ꝙ ad istã. l. ꝯcor. s. de pac. l. idẽ iul. insti. de inuti. stipu. §. preterea. in fi. ex̃. de ap. c. scḋo regris de ꝯdi. ⁊ demõ. l. a uia. de ꝯdi. ⁊ demõ. l. legatũ. ⁊. l. libertis omnibus. ⁊. C. de diuer. rescrip. l. j. vbi etiã de ista materia plene dixi ⁊ not. etiã de ista materia isti. ad leg. aquil. §. hoc tñ capite. ⁊. xxxij. q. ij. c. apostolus. C. de cadu. tol. l. vnica. §. ꝓ scḋo. in glo. vt. ff. de vsufr. ⁊ ex̃. de reg. iur. c. ratiõi arguit. li. vj. ꝑ Dy.

et de ista repetitione etiã tetigi. s. de leg. j. l. licet iperator. ⁊. s. de impub. ⁊ alijs substi. l. j. ⁊ de vulg. ⁊ pupil. sub. l. si plures. ⁊ faciunt oĩa predicta ad q̃stionẽ quã habui de facto creditor petebat a debitore plures quãtitates ⁊ ex pluribꝰ causis iudex condẽnauit eum ꝓpria quãtitate videlicet in libris. c. dãdis creditori ad vnum annũ deinde ꝯdemnauit debitorem in alijs quãtitatibꝰ sine alicuius termini additiõe querebatur an terminus dicti anni videat repetitus in illis quãtitatibꝰ quibus terminus non est ꝑfixus ⁊ iste. §. cũ ꝯcor. est ar. ꝙ sic ⁊ quia dies appositus princip. scripture videt in sequentibus repetitus vt. s. de eden. l. si quis ex argẽtarijs. §. si initiũ tabularum ⁊ q: sequẽtia determinãt precedẽtia. vt. s. de lega. j. l. si seruus pluriũ. ⁊ ꝓ hac parte subtiliter ⁊ bene facit. s. de pact. dota. l. cum pater. C. de ope. liber. l. titius. ex̃. de appel. c. j. vbi vnus casus expressus ad oẽs refert in ꝯrium est. s. de ꝯtrahẽ. empt. l. qui fundus. vbi tp̃s non repetitur vt ibi ⁊. s. eo. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. Itẽ q: tot sunt cõdẽnationes quot sunt sñie. vt. s. eo. l. scire debemus. ⁊ not. s. de mino. l. etiam. §. ex cã. Item ex quo iudex alijs quãtitatibus nõ apposuit diẽ soluendi subsequit terminus ⁊ tp̃s legale qḋ datur ꝯdemnatis supra q̃drimestre. vt. s. de re iudi. l. iij. §. si qs ꝯdẽnatus. C. de vsur. rei iudi. l. fi. ⁊ in hac parte fuit determinatũ per iura predicta. in glo. veluti in fi. ⁊ ꝓ hoc de fideicõ. liber. l. fi. vbi de hoc dixi an repetitio locũ habeat in ꝯctibus vt ꝯditio apposita in vno ꝯctu videatur in alio repetita dic ꝙ nõ nisi exꝑmat vt. j. eo. l. fi. §. j. ⁊ qḋ ibi not. an hẽat locũ repetitio in adiecto: dic ꝙ sic vt. ea. l. §. fi. an ꝯditio apposita in ꝑsona principalis videat repetita in ꝑsona fideiussoris: dic ꝙ sic. j. de fideiussor. l. si vt ꝓponis. an dies apposita in ꝯditione videat repetita i dispositione: dic vt. s. e. l. hoc iure. ⁊. l. nulla. ¶ Itẽ nunqd habeat locũ repetitio † in legibꝰ vel statutis vt dictũ in vno vi- 4
deat repetitũ in alio videt ꝙ sic vt insti. ad leg. aquil. §. tertio capite. de hoc dic vt dixi. s. ẜm Ja. de bel. ¶ Itẽ nunquid repetitio habeat locũ in rescriptis vt dictum in vno ex supplicantibus locum habeat in alijs simul supplicantibus: dic ꝙ sic per preallega. l. j. C. de diuersis rescriptis. vbi de hoc dixi ⁊ facit quod not. s. de curator. furio. l. consilio. §. quesitum. ¶ Idem rñdit conseptitius oĩa presumunt solenniter acta. h. d. vel sic interrogatio ꝑsumitur ꝑcedere rñsionem sequentem ꝓ hoc. s. e. l. sciẽdũ. ⁊ ibi plene dixi. Ibi si inter ꝑsentes. i. presens erat lucius titius ꝯseptitius sic scripsit ꝙ forte presumit ar. eoꝝ que not. j. e. ti. l. his verbis. ⁊ de ꝯhen. ⁊ cõmit. stip. l. j. Item not. ꝙ scriptũ presumit actum vt. C. de ꝯhen. ⁊ commit. stipu. l. optimã. Ibi lucij titij creditoris. Dy. In glo. j. interrogationis ibi presumit factum hoc in ꝑiudicium faciẽtis ⁊ scribentis. Ja. Idem rñd. quotiẽs si vna dispositio habeat relationẽ ad aliã videtur oĩa cõtinere que continet prima ad quã habet respectus. h. d. pro hoc. s. e. l. vbi aũt non apparet. §. qui vero. de re iudic. l. in summa. ⁊. C. de senten. que sine certa quãti. l. hec sententia. Ibi pactis nudis. Dy. Ibi omnibꝰ i. ad omniũ cõfirmationẽ. Dy. In glos. de facto in fi. sed i quo differt iste. §. a lege pluribus. j. e. Rñd. q: ibi que deducta nõ fuerunt primo in stipu. fuerũt primo i pacto hic secus vel hic inutile fuit primũ pactum ibi vtile vel ille est alius casus ab isto: q: ibi in pluribus spẽbus hic in pluribus pactis vel non est absurdũ vt plures. ll. eiusdem intellectus in eodẽ titu. ponant. Ja. In vltima glo. in fi. ꝙ verũ videt si in ista vnica stipulatione facta fuit mentio de quolibet pacto singlr̃ ⁊ spãlr̃ per. d. l. qḋ dicitur sʒ si non facta mentio spãlis. sed oĩa pacta gñaliter de nullo faciẽdo spãlem mẽtionẽ puta: q: dixit quecunqʒ mihi pacta ꝓmisisti stipulatione ꝓmittis ⁊ rñdit ꝓmitto tunc vr̃ esse vna stipulatio tantũ per. d. l. qḋ dr̃ sumpto ar. a ꝯrio sensu littere. ⁊. s. e. l. scire debemus in ver. quãuis. ⁊ vsi. stip. quoqʒ. ⁊ ver. sʒ ⁊ familie ⁊c. Vel dic ⁊ melius ꝙ quocũqʒ modo stip. ꝯcipiat sunt plures stip. vt. j. e. l. pluribꝰ. Nec ob. ar. sumptũ de. l. qḋ dicit. q: ⁊ in ista stipulatione quocũqʒ mõ fiat oĩa vident spãlr̃ fore expressa cum in ꝑfatione sint expressa. ar. s. e. l. §. idem rñdit. plerũqʒ ⁊ si patet rñsio ad ver. quãuis. ⁊ ad versi. stipulationẽ quoqʒ. ⁊ ad ver. sʒ si familie. q: in nullo illoꝝ casuũ aliq̃ ꝑcesserat pactio vel ꝑfatio ex cuiꝰ virtute aliqd posset itelligi repetitũ at h ꝑcesserat vt. s. dixi. Ol.

Si ita quis. Verba que respiciũt exactionem sortis vsurarum petitionẽ non differũt. h. d. Et diuidit pric. huius l. in duas partes. Scḋa ibi itẽ quesitũ. Ibi i dies xxx. q. d. quolibet mẽse. Ja. Ibi. deberi. s. in dubio. Dy. Ibi nisi aliud actum. s. ꝙ ex die petitionis sortis. Dy. Ibi initiũ cape. i. diẽ obligationis cedere. ar. j. de verb. sig. l. cedere diem ⁊ diem petitionis. vt. s. eodẽ. l. si. x. cum petiero. ⁊. l. liber homo.

§.decem.Ja.& Old.Sed ꝑ declaratione quero q̃ fuit rõ du/bitationis dic q: dictū erat qua die petieris videbaṫ vsuras currere demū a die petitionis & non stipulationis īterposite ꝙ hic remouet q: hec verba non apponunṫ gratia differēde aditionis ſ3 cuiuſdam admonitionis vt citius ſoluaṫ: vt.d.l. ſi.x.cū petiero.ſ.e.¶ S3 op.ꝙ ſtipulatio vſuraꝝ non teneat vt.ſ.de vſur.l.tutor.§.fi.&.l.qd in ſtipulatione.So.hic fuit ſti pulatus certas vſuras: vt p3 in tex.Ibi vero certas accedat ad hoc.ſ.e.l.triticum.&.l.ita ſtipulatus.¶ Scdo op.ꝙ ex die ſtipu.non currāt vſure.vt.ſ.ſi cer.pe.l.lecta.So.ibi ſunt ver/ba dilationē denotantia & ideo tūc currunt ex mora hic autē ſolā admonitionē denotāt vt predixi.¶ Sed ꝯ primū mem/brum op.de.l.huiuſmodi.&.l.ſi ita ſtipulatus fuero.in princ. ſ.eo.So.dicit glo.illud qd eſt dictū eſt verum vc3 ꝙ ex mora currunt &c.vt.d.l.lecta.niſi noiatim eſſet actū ꝙ ex nunc pſtē tur.Sed itellectus glo.non videṫ mihi tutus vt hec exceptio poſita in gloſ.niſi noiatim &c.ſit bona op3 concludere ꝙ in.l. huiuſmodi tractetur de mora qd non eſt verū cum ibi tracte/tur de ꝯditionis euentu qui non h3 conſtituere in mora.vt.l. quotiēs.ſ.e.¶ Item in.d.l.huiuſmodi.poſito ꝙ eſſent omiſ/ſa hec verba ex hac die dū tñ nō eſſet omiſſus articulus tunc putarē ꝙ ex tēpore ſtipulatiōis currerēt vſure ratio eſt q: pu rificata obligatione cōditionali eius effectus retrotrahitur ad tempus ſtipulationis interpoſite.vt.ſ.de pericul.& com/modo rei vendi.l.neceſſario.§.ꝙ ſi pēdente.& dixi dicta.l.hu iuſmodi.

1 ☞ Mora vltima dicitur nocere.
2 Purgatio more an admittatur.

a ¶ Ultima mora. Add ad h Jo. de imo. i. l. q ro me. §. ſeia. ſ. eod.

1 a Seia. Ultima † mora[a] nocet.h.d.Uel ſic mora poteſt purgari ſi non intereſt ſtipulantis.h.d.Uel ſic ſtipulatione ſimplici in diē ſine pena ꝯcepta infra morā pōt purgari.i.modicū tps: ſi vltra eſtimationē rei in obligatione deducte actoris non intereſt ꝑpter morā.h.d.Uel ſic qui te/neṫ ad diē non ſub pena pōt purgare morā vſq3 ad litē ꝯteſta tam ſup intereſſe niſi aduerſarij intereſt.Old.& oēs poſitio nes tendūt ad eundē effectū & dic ꝙ hic fuit apposita dies et non pena in.l.cū in ſtipulatione.ſ.e.erat dies & pena in.l.hoc iure.& in.l.in illa ſtipulatiōe.dies & pena tñ preceſſit conditio non cōuentio quo caſu diſtinguit vtrumq3 ꝯditio pendeat ex facto ꝑmiſſoris vel non vt ibi not.& de hoc not.ſ.e.l.ſi inſulā. Dy.Et diuidiṫ.§.in tres partes.In prima ponit thema.In ſecunda q̃ſtio.In tertia q̃ſtiōis determinatio.Scda ibi que/ritur.Tertia ibi reſpōdi.& intellige ꝙ primū pactū ſtip.val/latum fuit appoſitū gr̃a vtriuſq3.ſ.mādatoris lucij titij & ſeie mandatarie.ſ.vt ipſe reciperet ortos et ſeia ꝑciūm cū vſuris alioquin ſi non eſſet appoſitū gratia mādantis ſicut mādata rie non poſſet ꝑcedere ꝙ lucius titius haberet act.ex ſtip.in/formatam.Nā ad hoc vt nudū pactū incōtinenti appoſitum pariat actionē preſcriptis verbis vel veterem informet opor tet vt primū veſtitum ſit interpoſitū in fauorē eius cui fauo/re interponiṫ vide vt not.C.de pact.l.petens.Dy.Litterā ex pone.Ibi ſeia cauit.i.cauendo ꝑmiſit.Dy.& Ja.Ibi recepiſ ſet.i.in futurū reciperet & ſic verbū preteritū pluſq̃ pfectum reſpicit futurū de hoc not.ſ.ſi inge.eſſe dica.l.ij.Ibi cōuenit vt intra kal.ex hoc not.ꝙ ſtipulatio iſta fuit facta ſub modo. Nam ſi ſub ꝯditione facta fuiſſet vt q: ꝑmiſiſſet ortos trade/re ſi intra kal.preciū numeraſſet & intra kal.non numeraret non poſſet mora purgari & eſt veritas vt pt3.ſ.de fideicō.lib. l.thays.§.intra.licet al'r hic ſoluaṫ & male.Ja.Ibi hodiernū diē a die oblatiōis.Old.Ibi rñdi poſſe etiā poſt litē ꝯteſta.l3 glo.& male diſtinguat vtrū eſſet lis ꝯteſt.vel non.Ibi itereſ/ſet vltra id ſeu eſtimationē rei q̃ incipit de nouatio.Dy.l3 q̃/dam glo.q̃ eſt hic dicat tria debere interuenire.ſ.ꝙ ſeie nō in terſit & ꝙ poſt magnū tps obtulerit.& ꝙ lis non ſit cōteſtata. S3 iſtud vltimū vr̃ ſupuacuū ad qd enī lis ꝯteſtareṫ cū offe/rat ſe paratū ſoluere preciū.Ja.& de hoc dixi.ſ.e.l.ſi inſulam Ibi ꝑpter eā morā.i.tēporis iteruallū.Dy.Ibi qd oē.i.tēpo ris interuallū & an iterſit ſeie donatarie & not.ꝙ recurriṫ ad iudi.qñ id de quo agiṫ nō eſt limitatū a iure tā in ciuilibus q̃ in criminalibus de ciuilibus ꝑbatur hic.&.ſ.de iure deliber. l.j.in fi.de criminali.j.de penis.l.hodie.& de effract.l.j.§.expi latores.Expone ergo ad cognitionē.i.ad officiū.Dy.¶ Op. ad iſtū.§.hec ſeia mādataria cauit ꝑprietatē ortoꝝ trāſlatu/ram in titiū: immo videṫ ꝙ ſine aliq̃ trāſlatiōe ꝑprietas ſit lu cij titij vt.ſ.de nouat.l.q mihi donatū.cū ſi.Sol.aut vēditor & iſta ſeia emptrix hoc geſtiuit in aīo vt dñiū q̃retur lucio vel alter tantū & tunc loquiṫ ꝯtriū.&.ſ.de acq.rer.do.l.procura

tor.aut neuter geſtiuit & tūc ſec⁹ vt hac.l.& de acq.re.do.l.res ex mādato.&.l.feliciſſimā.& qd ibi no.de his q a non dño ma. & de acqr.poſ.l.j.§.per pcura.¶ Scdo op.hic hr̃ ꝙ in cōtra ctibus ſtricti iuris pacta icōtinēti appoſita nouā act.pariūt & veterē informāt.vñ vr̃ ob.not.C.de pact.l.petēs.So.aut ꝯ/ctus ſit gr̃a vnius tñ aut vtriuſq3.Primo caſu aut ꝑ pactū incōtinēti appoſitū aliqd d3 adeſſe ſtipulatori vel illi ob cui⁹ gr̃a tñ ꝯctus ſit aut d3 adeſſe debitori.Primo caſu parit no uam actionē & veterē informat q: tūc ex pte ſtipulatoris aliqd eſt ꝑpter qd efficacia daṫ dicto pacto.Scdo ſecus q: tunc ex parte debitoris nihil iteruenit propter qd dictū pactū vires debeat aſſumere & ita intelliganṫ nota.d.l.petēs.&.ſ.de pac. l.iuriſgentiū.§.qnimmo.ſ3 hic mādatū erat gr̃a vtriuſq3 vt i lr̃a dixi & ideo ex pte vtriuſq3 pactū icōtinēti appoſitū ſumit effectū.¶ Itē op.ad fi.huius.§.vbi dr̃ ꝙ ſi nō multopoſt ob tulit luci⁹ titius nec ꝑpter eā morā vltra verā eſtimationē in terſit mulieris qd admittiṫ more purgatio: imo vr̃ ꝙ ſit neceſ ſariū & tertiū.ſ.ꝙ lis nō ſit ꝯteſtata vt.ſ.e.l.ſi inſulā.So.glo. cōfiteṫ oppoſitionē & ſic ꝯcludit tria eē neceſſaria: duo q̃ ſūt in tex.tertiū eſt in glo.ſ.de lit.ꝯteſt.hoc reprobāt Jac.de are. Pe.& Ray.aut enī loqmur de ꝯteſt.lit.q̃ fieret ꝑ ſeiā a lucio titio ſup petitiōe pcij & tūc nō eſt dubiū ꝙ poſt lit.ꝯteſtatam titi⁹ offerēs preciū eſſet audiēdus cū oīa iudicia ſint abſolu/toria.inſti.de ppe.& tēpo.act.§.fi.Preterea qd opus eēt ꝯte ſtatiōe ſi lucius pciū offerret aut loqmur de ꝯteſta.litis q̃ fie/ret ꝑ luciū titiū ſeie ſup petitiōe ortoꝝ & illa nō d3 ſibi ꝑiudi/care nec ipm i alia mora ꝯſtituere: imo ꝯditionē eius d3 red/dere meliorē.vt.j.de nouat.l.aliā.& de reg.iur.l.nō ſolet.hoc ergo tertiū de ꝯteſtatione litis additū ꝑ glo.nō pōt ſtare & ad l.inſulā.dic ꝙ ibi non petebaṫ factū q: tūc etiā lit.ꝯteſta.ſup facto ꝑmiſſor offerēs ſeparatū facere eſſet audiendus cū oīa iudicia ſint abſolutoria vt pdixi.S3 ibi loquiṫ de litis ꝯteſta
2 tione ſup intereſſe vt ibi dixi.¶ Ulterius op.ꝙ purgatio † more nō admittaṫ vt.ſ.ſi qs cau.l.& ſi poſt tres.So.ibi i pena li.hic vero in ſimplici habēte tñ diē & ne huic ſolutioni ob.ſ. eo.l.q rome.§.flaui⁹.de penu leg.l.j.& de arbi.l.ſi cū dies.§.fi. dic vt plene dixi.d.l.ſi inſulā.ſ.e.¶ Ulterius op.& vr̃ ꝙ iſte lucius titi⁹ volēs morā purgare nō audiaṫ.vñ vr̃ ob.ſ.de fi/deicō.liber.l.thays ācilla.§.intra.So.ſm Jac.de arc.iterdū loquiṫ de eo q tñ eſt debitor.Interdū de eo q tñ eſt creditor. Interdū de eo q eſt debitor & creditor.Primo caſu aut ſtipu latio eſt ſimplex aut penalis ſi ſimplex admittiṫ trib⁹ ꝯcurrē tib⁹.vt.d.l.ſi inſulā.ſ.e.ſi penalis aut h3 diē ab hoīe aut non: Primo caſu purgatio nō admittiṫ.vt.ſ.tit.pri.l.traiectitie. §.de illo.&.C.de ꝯhē.& cō.ſtip.l.magnā.Scdo caſu admittiṫ purgatio vt.ſ.e.l.q rome.§.flaui⁹.& d penu leg.l.j.Scdo caſu pncipali qñ ē creditor tñ nō admittiṫ purgatio.vt.d.§.itra.i l.thays.Tertio caſu pncipali qñ eſt debitor & creditor vt erat in iſto.§.iſte luci⁹ titius reſpectu pcij erat debitor reſpectu or toꝝ erat creditor accipiēda eſt ei benignior via.vt.j.de iur.fi/ſci.l.nō intelligiṫ.§.ſi qs palā.& ideo dicēdū eſt morā poſſe pur gari ꝯſiderato magis qd eſt debitor ꝙ creditor.Preterea cū ab ipſo lucio titio inuito poſſit pciū extorqri q̃re ipe auferen/do preciū nō ſit audiēd⁹ nō video.Preterea huiuſmodi cau/tiones de qb⁹ loqṫ iſte.§.trahūt originē a ꝯctu bone fidei in q̃ maxime eqtas exuberat.vt.ſ.depoſi.l.bona fides.ſed purga/tio ſit de quadā eqtate vt.ſ.e.l.ſi ſeruū.§.ſeqṫ.ergo &c.S3 hec non placet Ray.dicēti ꝙ ſi in iſto.§.iſte lucius eſt debitor et creditor dicam⁹ purgationē admitti magis attēto ꝙ eſt debi tor q̃ creditor q: tūc deberem⁹ tractare de excep.dāda.ff.ſed hic tractaṫ de actione vt hic apparet in lr̃a dū dr̃ ex ſtipula/tione agere poſſit.& ideo aliter dic ſm Pe.in.§.intra.erat cō ditio hic erat mod⁹ vt apparet & dixi i expoſitiōe lr̃e ibi vt in tra kal.&c.& rō eſt q: ante ꝯditionē non eſt orta actio.vt.j.de ver.ſigni.l.cedere.& ſic cum ante aduentū ꝯditionis nō ſit pe titio non potuit eē mora.vt.ſ.e.l.ſi pupillus.& ſi non eſt i mo/ra fruſtra tractaṫ de eius purgatiōe ſiēda vt.ſ.de iureiurā.l. remittit.& ita loquiṫ.d.§.itra.vbi gr̃a.iubeo ſeruū eē liber ſi decē heredi dederit intra paſcha anteq̃ nō ipleat ꝯditionem non h3 actionē elapſo paſchate ſi vult offerre pecuniā et pe/tere libertatē nō pōt & ita nec ibi tractaṫ de mora cū ea q̃ ap/ponunṫ in ꝯditiōe nō diſponāt nec ad ea ſit petitio.vt.ſ.ſi qs omiſ.cā teſt.l.ſi qs ſub ꝯditiōe.& ideo ꝑ oblationē ibi de nouo volebat ꝯſeq act.ꝙ nō ꝯcediṫ.Hic autē erat modus vt dixi i expoſitiōe lr̃e: circa qd eſt ſciēdū ꝙ āte iplemētū modi ſubeſt actio.vt.ſ.de leg.iij.l.ſi tibi.& ideo cū ſit petitio potuit eē mo/ra & ideo elapſo tpe appoſito luci⁹ titi⁹ offerendo pecuniā d3 audiri ſm formā iſti⁹.§.q: nō tractaṫ de act.de nouo q̃rēda ſ3 de q̃ſita ꝯſeruāda & facili⁹ eſt iā q̃ſitū ꝯſeruare q̃ de nouo q̃/rere.vt.C.

rere. vt. C. de iure delib. l. fi. §. sz cū legatarij. ꝛ de codicil. l. fi. ꝛ probatur. ṡ. de acquir. pos. l. quēadmodū. ꝯiungēdo cū. l. licz. C. de acqr. pos. ꝛ de hac materia recurre ad ea q̄ plene no. d. l. si insulā. ṡ. e. In glo. ꝛ ideo in fi. hoc ideo q꞉ istud pactū stipu. vallatū fuit appositū grā vtriusqꝫ. ꝛ sic nō ob. C. de pact. l. petens. cū ibi not. Dy. In glo. erat eñ in fi. sibi restituēdū ꝙ de suo ꝓprio dederat. Dy. emit eñ suo noīe lz mandato lucij et ideo agere pōt ad hortos in se trāsferēdos. Ja. ꝛ de hoc dicvt not. ṡ. de acqr. pos. l. j. §. per ꝓcura. ꝛ. l. cōis. §. ꝓcurator. de do nat. l. q mihi. ꝛ. C. de his q a non dn̄o ma. l. ij. In glos. arbitrio iudicis vt in fi. §. Dy. In glo. vt ꝛ. ṡ. si qs in ius voc. Ibi litis contest. facta esset sz certe hoc tertiū de lit. ꝯtest. hic nō approbo. Nā in casu huius. §. etiā lit. ꝯtesta. non ipediret purgatio nem: nā si mulier ageret ꝯ luciū ageret ꝯria mādati ad pciū qñcunqꝫ ergo dādo pciū etiā post lit. ꝯtest. dūmodo non multum post offeraꝛ nec intersit mulieris liberaꝛ. vt. ṡ. mād. l. hominē. sz quātū ad id qd dr̄. ṡ. e. l. si insulā. hn̄ fateor ꝙ lit. ꝯtesta. sup interesse nō purgareꝛ nisi agēs purgationi ꝯsentiret vt. C. de pact. l. si pacto. vt qd ibi dicit de alterutro ꝯsequēdo intelligaꝛ volēte autore ex q̄ est lis ꝯtestata sz si vellet omnino bene audireꝛ ꝛ ita itelligit ibi Jo. ꝛ Az. Si vero dicerem⁹ ꝙ hic lucius titius ageret ꝯ mulierē agēdo ꝛ lit. ꝯtest. nō faceret suā ꝯditionē deteriorē vt in regula iuris nō solet ꝛ ideo q̄ ad hunc. §. nō est tractandū de lit. ꝯtesta. Ja. Old. ꝛ Pe. Ibi in pura. i. simplici. Oldr. Ibi penali cū die apposita ab hoīe. Ol. in fi. ꝛ ad idē qd not. ṡ. e. l. interdū. §. fi. sz quomō pōt tps offerre ꝯtra. l. ṡ. de fideicō. liber. l. thays. §. intra. ꝛ. C. de pact. inter empt. ꝛ vēdi. l. si a te. r̄ndeo refert in purgatione sit creditor q velit post tps facere id qd faciēdo ifra tps debuit pos se agere ꝛ tūc certū est ꝓprie morā non dici nec ei ad id iplende ꝯditiōis cā dāde est ꝯpetit actio. vt. ṡ. si qs omiss. l. si quis sub ꝯditione. ꝛ ideo nō pōt dici more purgator ꝛ sic nō potest post tps offerēdo agere vt in ꝯrijs ꝛ fm̄ hoc pōt intelligi. C. de transact. l. si sup possessiōe. aut est debitor q vult purgare moram ꝛ tunc aut fuit simplex stipulatio ꝛ obtinet: vt. ṡ. eodē. l. interdū. §. fi. ꝛ. l. si seruū. §. sequiꝛ. ꝛ. l. si insulā. ꝛ de ꝯsti. pecu. l. sz si alia. aut penalis. ꝛ tūc aut dies ꝛ pena et nō purgaꝛ: vt ṡ. tit. pri. l. traiectitie. §. de illo. ꝛ. C. de ꝯhē. ꝛ cō. stip. l. magnā. fallit. ṡ. si qs caut. l. ꝛ si post tres. ꝛ. C. de fideiuss. sancim⁹. aut pena tm̄ ꝛ tūc lz sit dies a lege pōt purgari ante lit. ꝯtest. ṡ. de arbit. l. si cū dies. §. fi. ꝛ. ṡ. e. l. q rome. §. flauius. ꝛ de penu leg. l. j. aut est debitor ꝛ creditor vt in hoc. §. ꝛ tūc purgat fm̄ hunc §. nā absurdū esset nō licere hunc soluere ꝙ ab eo innito seia poterat petere ꝛ sic liberabiꝛ a ꝯria mādati ꝛ aget ex sua stip. Itē hec stipulatio radicaꝛ a ꝯctu bone fidei vbi potissime exuberat rō equitatis q̄ ꝯsideraꝛ in purgatiōe morevt. ṡ. e. l. si seruum. §. seqꝛ. ¶ Sz op. quomodo hic lucius aliquomodo post diē audiꝛ ad morā purgandā tñ ex parte actoris mora nō purgeꝛ vt dixi. ṡ. e. l. q rome. §. flauius. ad hoc r̄ndeo q꞉ ibi est creditor merus q quidē aliquo ifra certum tps adimpleto agere pōt sed vt id faciat ꝯtra eū agi nō pōt ꝛ de tali loquiꝛ. ṡ. si qs omissa causa testamen. l. si qs sub conditione. ꝛ iste talis post moram ꝛ post lapsum diei in quem facere debuit nō auditur nec in eo esse mora ꝓprie dici pōt eū vt. ṡ. dixi ad id cōpelli nō possit ꝛ mora ibi fit vbi ꝛ petitio. vt. ṡ. e. l. si pupillus. si cer. peta. l. lecta. ꝛ. ṡ. e. l. nemo. §. j. ꝛ ita intelligaꝛ qd not. ṡ. si qs cau. l. ꝛ si post tres. est ꝛ iustus creditor ꝛ debitor vt est hic. nam lucius titi⁹ directa mādati agere poterat ꝯ seiā ꝛ i hoc est creditor q꞉ ꝯria mādati ab ea poterat ꝯueniri ꝛ in h̄ erat reus quātū g̃ ad purgādū morā poti⁹ attēdim⁹ cum vt reum ꝙ vt actorem ꝛ ita quod mitius est attendimus ꝑ h̄. j. de iur. fisl. l. nō intelligiꝛ. §. si qs palā. purgaꝛ g̃ fm̄ formā h̄ traditā. Preterea hic agiꝛ de ꝯctu bone fidei i quo eqtas exuberat vt ꝑdixi. Ja. Sz hec solu. Ray. ꝛ qbusdā alijs nō placet q꞉ ea attenta non deberet lucius ꝯseq act. qd facit sed solā exceptionē fm̄ eum.

1 ¶ Prohibitio alienationis facta per pactum inter viuos non impedit dominij translationem.
2 Heredis institutio an ꝓhibeatur prohibita alienatione.

1 **Ea lege.** Prohibitio † alienatiōis facta per pactū inter viuos non ipedit dn̄ij trāslationē sed agiꝛ ad interesse. h. d. Dy. ꝛ de hoc vide qd plenissime dixi. C. de ꝯdi. ob cau. l. ea lege. ꝛ dic ea lege. j. eo pacto. vt. C. de pact. l. legē. Ibi vt ne ad fratrē iste tex. est expsse ꝯ glo. q̄ est. ṡ. de acquir. posses. l. q absenti. §. j. Ibi ꝑueniret vbi ꝓhibita est alienatio non videꝛ ꝓhibita heredis institutio. vt. ṡ. de lega. ij. l. q solidū. §. ꝑdiū. ꝛ de ali. mutā. iu. cau. fac. l. ex hoc edicto. §. sz si secus. si est dictū ne ꝑueniat q꞉ tūc etiā heredis istitutio ꝓhibita videꝛ vt hic Gui. de suz. ibi scripsit si titius donatarius de quo sequiꝛ ꝛ dic manu sua ꝛ sic sibi ꝑiudicat. vt. ṡ. e. l. titia. §. ij. Ja. Ibi stipulāte seia donatrice. Dy. Ibi seijqꝫ ꝛ fratrē in hoc ꝙ instituit fratrē ꝯ ꝓhibitionē. Ibi qd eius interesse pōt aut seie iteresse quia cū ipsa ab alio hūc seruū q̄ sunt ꝓmisit penā si iste seruus perueniret ad fratrē titij cui ipa donauit ꝛ sic est cōmissa pena ꝛ hac rōne pōt iteresse. Ja. ex isto. §. no. ꝙ si i ꝓhibitiōe alienationis ꝑsona veniēs ab intestato est spālr̄ ꝓhibita i ipsam res cuius alienatio est ꝓhibita iure hereditario ex testamēto vel ab itestato venire nō poterit ad qd ꝯcor. ṡ. d leg. ij. l. codicillis. §. mr̄e. Scdo no. ꝙ ꝓhibita alienatio ꝓhibeꝛ hēdis istitutio vt. ṡ. de leg. ij. l. peto. §. frē. ꝙ forte intelligas vt. ṡ. dixi fm̄ Guid. de suz. Tertio not. ꝙ dixi in summario intellectu ꝙ ꝓhibita alienatione inter viuos non impediꝛ dn̄ij trāslatio vt. d. l. ea lege. C. de ꝯditio. ob causam. ¶ Contra primū op. de his q̄ not. d. §. sz dic aut alienatio est simplr̄ ꝓhibita in qua de veniētibus ab intestato nō est facta spālis mentio ꝛ tūc nō impediunꝛ veniētes ab intestato ꝛ ita intelliguntꝛ notata in. d. §. fratre. ꝛ accedat. l. cū pater. §. cū inter. de leg. ij. ꝛ de leg. iij. l. pater. §. iulius agrippa. aut venientes ab intestato sunt spāliter ꝓhibiti ꝛ tunc secus vt hoc. §. et accedat. d. l. codicillis. §. matre. de leg. ij. ꝛ hoc casu teneꝛ iste titius non solū qd non faciat peruenire i prohibitos sz etiam ne curare ꝑueniat. ¶ Secūdo ꝯ hunc. §. opp. ꝛ vr̄ ꝙ ꝓhibita
2 alienatione non ꝓhibeat heredis istitutio † vt. ṡ. de acq. rerū do. l. quedā. ꝛ de fund. dot. l. j. So. qdā vt Guid. de suz. dicūt aut est ꝓhibitus alienare aut ne faciat ꝑuenire vt dixi i expositione lr̄e. Sz ꝯ hoc facit. d. §. fratre. quare dicunt alij vt Jaco. de are. Interdū qs est astrictus nō alienare ꝛ tūc heredis institutio nō est alienatio ꝛ ita loquiꝛ. ṡ. alie. iudi. mutā. cau. l. ex hoc edicto. §. alienare. de act. empt. l. si sterilis. §. si tibi. de acqui. re. do. l. quedā. ꝛ. ṡ. e. q ratione. §. coheredes. licet forte dici posset aliud dn̄ium ꝛ sic forte seruus nō debes pati alienā seruitutē posset petere libertatē vt. ṡ. de fideicō. liber. l. rogo. ꝛ. l. imperator. ꝛ. l. cū fidei heredis. Itē vbi in non alienare impliceꝛ ad nullū peruenire vt q꞉ incerta persona venire debeat. C. de secūd. nup. l. si qs prior. §. certū. Interdū caueꝛ vt res maneat penes eū. ꝛ tūc etiā si non maneat ꝑ istitutionem de alio factā vl̄ nō curaꝛ ꝙ maneat exalienatio. ꝛ ita loqꝛ de leg. ij. l. peto. §. fratre. Interdū caueꝛ ne ad aliū perueniat et tūc idē vt hic ex quibus apparet glo. male dicere i arg. ꝙ hic formāt alij sic dicūt primis duobus mēbris aut ꝓpter certas personas ꝓhibuit alienat ꝛ tūc obtinet. §. fratre. ꝛ oēs. ll. que ṡ. excipiunꝛ in primo mēbro aut ꝓpter alienare ꝓuidet certis personis ꝛ tūc obtinet primū membrū. Ja. ꝛ alij dicunt ꝙ ꝓhibita alienatione ꝓhibētur oēs spēs alienationis q꞉ remoto genere remoueꝛ q̄libet eius spēs vt de trāsac. l. cum ex causa. ꝛ ad macedo. l. si tamen. in pn̄. cum ergo remoueaꝛ alienatio ꝛ heredis institutio q̄ est alienationis species nam alienatio est omnis actus per quē trāsit dn̄ium vt. C. de fund. dot. l. j. Sed per heredis istitutionē trāsit dn̄ium. vt. ṡ. de rei ven. l. si aget ꝛ de acqr. posses. l. cū heredes. ergo ꝛc. quare dic ꝙ in. d. l. quedam. ꝛ. d. l. j. ꝓhibitio erat facta a lege hic vero ab homine. vel aliter dic ꝙ illi sunt casus speciales qd denotat illa dictio q̄dam que hz denotare regulā in ꝯrium vt not. ṡ. de iure codi. l. quedā. vel dic plenius vt dici consueuit. d. §. fratre. ¶ Ulterius op. de. l. ex hoc edicto. §. si heredi. ṡ. de ali. iud. mutā. cau. So. dic ꝙ ibi simplr̄ non ꝓhibetur alienatio: sz alienatio dolosa vt apparet eo. ti. l. j. ꝛ ideo non vr̄ ꝓhibita heredis istitutio. ¶ Ulterius op. hic dr̄ ꝙ non ipeditur dn̄ij trāslatio. vnde videꝛ ob. d. §. fratre. i. l. peto. de leg. ij. So. ibi ꝓhibitio erat facta a testatore hic inter viuos ꝛ est ratio q꞉ quēadmodū voluntas testatoris est efficax in transferēdo dn̄ium vt. ṡ. de rei ven. l. si aget. ita in ipsius trāslatione impediēda rei ꝓhibite alienari vt. d. l. ea lege. ꝛ de leg. ij. l. peto. §. fi. ꝛ. l. cū pater. §. libertis. de leg. iij. ꝛ. l. pater filiā. sed volūtas ꝯhentium non est huiusmodi. vt. C. de pact. l. traditionibus. non est ergo mirum sed non opereꝛ eius oppositū. s. impedimētū trāslatiōis dn̄ij. ¶ Expeditis ꝯrijs ista. l. facit ad duo in ꝯtractu emphiteoti co ꝓmittitur non alienari in ꝑsonam potētiorē persona potētior siue veniat ex testamēto siue ab intestato ꝓhibeꝛ vt hac. l. Sz hoc themate retēto ꝓhibitus alienare in nō potentiorem poterit alienare i ecclesiā faciēdo eam heredē. glo. tenet ꝙ sic quasi ecclesia sit de suis ꝛ legitimis. §. sz hoc ꝑsenti. de sanctissimis epis. ꝛ q̄si videaꝛ eadē ꝑsona cū defuncto in auc. de iureiur. amo. ꝑsti. in prin. Tu dic fm̄ Ja. de are. ꝙ factū est ꝯtra ꝓhibitionem cū ecclesia sit potētior ꝛ q꞉ iura que dicūt ecclesiam esse de suis loquunꝛ in egrediente non instituente vt melius nota. ꝛ dixi in aut. nisi rogatus. C. ad trebell. ꝛ auc. si qua

mulier.de sacrosan.eccle.sed vnū non omitto si facta est alienatio ↄ formā huius.§.nunqd seia ꝓpria autoritate ingredi poterit posses.rei alienate ↄ pactū dic ꝙ non vt.C.de iudeis.l.nullus.licet glo.aliter dicat ⁊ male in aut. vt decetero non fiant cōmu.re.eccle.§.j.⁊ ad hunc.§.adduci notata per Dy.⁊ alios.d.§.fratre.⁊ qđ plene dixi.d.ea lege.C.de ꝯdi.ob cau.⁊ qđ not.per Dy.de acqr.pos.l.qui absenti.§.si quis. In glo.ergo ex huiusmodi stipulatione ibi curare debuit.ar.s̄.e.l.in illa stipulatione parte.⁊ loca.l.in lege. Dy. Ibi succedat cōmittitur vt.s̄.de leg.ij.l.codicillis.§.mr̄e. hoc em̄ ipso ꝙ non curauit ne veniret videt̄ ↄfacere vt.j.de reg.iur.l.q nō facit. ¶ Item qꝛ eoipso ꝙ intestato succedit quodāmodo videtur eum instituere ⁊ ex tacita volūtate succedere.vt.s̄.de iure codicil.l.cōficiuntur.in p̄n.⁊.l.si qs eum.§.j.⁊ de leg.j.l.ab exheredati. Ia.⁊ hoc etiā ideo ꝯtingit qꝛ noīati erat ꝓhibitus legitim⁹ heres al's liceret trāsferri rē alienari ꝓhibitā ī hēdē legitimū.vt.s̄.đ leg.ij.l.cū p̄r.§.cū īter.⁊ đ leg.iij.l.p̄r.§.iuli⁹. Dy. Ibi lꝫ ī suis vt ī eccl'ia nā īstitutio sui heredis nō est alienatio vt.d.l.peto.§.fratre.de leg.ij.⁊.l.pater.§.iuli⁹.de leg.iij. Dy. hoc tñ credo verum si monasteriū vel ecclesiā ingrediat̄ si autē monasteriū vel ecclesiā simpl'r instituat non ingressus non credo ꝙ ecclesia sit suus heres.vt in aut.nisi rogati.C.ad trebell'. Dy. Ja.de are.tenet ꝙ incidat in penā ecclesiā instituēdo quasi sit eccl'ia potentior ꝓpter eius p̄uilegia ⁊ in ecclesia non sint rōnes q̄ in filio.nam de ꝓhibitiōe filij nō vr̄ cogitatū sed de eccl'ia sic cū timeāt hoīes habere facere cum ecclesijs propter earū priuilegia vt predixi. ¶ Preterea in filiū non dicitur ꝓprie trāsire dn̄ium sed ꝯtinuari vt.s̄.de liber.⁊ posthu.l.in suis.qđ secus est in eccl'ia. Ibi modus in rebus credo ꝙ glo.voluerit allegare in aut.de non alie.aut permutā.reb.ecclesiast.vbi dr̄ ꝙ in ecclesijs optima mēsura est donatarū rerum īmensitas vel.s̄.de serui.l.sicut.⁊ de dam.infec.l.ex damni.vbi videt̄ honestus modus seruādus ⁊c̄. Old.⁊.j.e.l.cōtinuus.§.item q insulā.vel forte illud poeticū Est mod⁹ in rebus sunt certi deniq3 fines Ultra quos citraq3 neqt ꝯsistere rectū. Ibi.§.sed heredē. So.vt ibi qꝛ illud quo ad hoc vt cesset illud edictū. Dy. In fi.dic vt ibi ⁊ de hoc dic vt dixi.d.l.si quis prioris.§.j.C.de secun.nup.filia qui ꝓmisit nō agere de inofficio nihilominus potest agere de filio.hoc dicit Dyn. et facit.⁊.C.de inofficioso testamen.l.eum qui. cū ibi notatis. et facit iste.§.ↄ glo.que est.C.de transac.l.si de certa.vꝫ ꝙ trāsactio restringat̄ ad cām actiōis intētate ⁊ sic ex alia cā possit ad idē aliā actionē ꝓponere quasi non videat̄ remissum nisi quatenus videt̄ cogitatū.vt.s̄.de trāsact.l.qui cū tutoribus.§.fi.lꝫ sit secus in pacto vt.s̄.de pact.l.emptor.§.fin.⁊ de hoc dixi.d.l.si de certa.⁊.s̄.eo.l.stipulatio ista.§.quatenus.in fi.⁊ iđ ex stip.nō poterit cōueniri q̄si de falso nō sit trāsactū. Jac.

I sub vna. Si difformitas est ī rerum appellationib⁹ in corpore tñ est vniformitas stipulatio non vitiat̄.h.d.⁊ vide qđ de hoc plene dixi in.l.que extrinsecus.s̄.eo.

Si quis viā stipulatio non ꝯsummata vitiat̄ ⁊ perimit̄ si ad eum casum pueniat a quo īcipere non posset ⁊ vide Dyn.de regu.iur.c.actū legitime.lib.vj. Ibi fuerit pure nō sub conditione ⁊ sic nō ob.l.ex stipu.s̄.e.⁊ ratio est in p̄mo casu qñ alieno totum qꝛ deuenit ad eū casum a quo nō incipere qꝛ seruitutē ad fūdū alienū stipulari nō possū vt.s̄.cōia p̄d.l.j. Itē ad scđꝫ ē rō qꝛ s̄uitutes ad ptē fūdi ꝑ īdiuiso stipulari nō possuꝫ ⁊ iđ si stip.īterposita ptē corrūpit stipulatio vt.s̄.de serui.l.ꝑ parte.⁊.j.e.l.plurib⁹.§.⁊ si placeat. Dy. ¶ Opp.⁊ vr̄ ꝙ posito ꝙ alienā partē fundi nō euanescat stipulatio nec dicat̄ venire ad eū casum a quo nō possit incipere.vnde videt̄ ob.s̄.de seruitu.l.ad certā. So.aut loquor de parte ꝑ indiuiso ⁊ hꝫ locum iste.§.aut de parte ꝑ diuiso ⁊ tunc secus ⁊ tūc accedat.l.recte.circa fi.de verb.sign.⁊ ita loquūt̄ ꝯtraria. ¶ Scđo op.contra hāc.l.de.l.vt pomū.s̄.de serui.⁊.l.via.de serui.rustico.pred. So.aut seruitus erat iam ꝯstituta aut non. Primo casu loquitur ꝯtrariū. Secūdo casu loquit̄ hec.l.istam facilius impeditur illud ꝙ est constitutū q̄ illud quod nō est ꝯstitutū ⁊ inesse perfectum.vt.j.e.l.pluribus.in fi.⁊.l.pluribus.§.fi.⁊.l.si vnus.in fi.de serui.rusti.pred. ¶ Tertio op.de.d.l.sed ⁊ si quis.§.si operas.⁊.l.iij.§.fi.de vsufruc.in singulari successore ad quē nō trāsit stipulatio.vt.s̄.de vsufruc.quēad.ca. So.aliud ⁊ ita hic aliud in vniuersali ad quē transit ad qđ accedat notata.s̄.e.l.stipulationes non diuidūtur.⁊ facit s̄m glo.in arg.ad q̄stionem: si emi domū a primo qui stipulatus erat a vicino suo ne ꝓhiberet aquā eius venire iuxta domū ꝙ ex tali stipulatione emptor agere non possit per iura preallegata: scđo qualiter eidē dicit glo.ꝙ faciet sibi cedi act.ex stipulatiōe ab ipso primo venditore. Sed iste.§.videtur expresse ↄ determinationem glo.qꝛ ī isto.§.per alienationē fundi stipulatio euanescit. Sol. Interdū fit stipulatio persone rerū tñ gratia vꝫ animo ꝯstituendi seruitutē. Interdū nōn gratia rerū sed personarum tantū ⁊ non animo ꝯstituendi seruitutē. Primo casu loquitur hec.l.⁊ est ratio qꝛ anteq̄ res sit ꝯsummata peruenit ad casum a quo incipere non posset qꝛ fundo non p̄ōt queri seruitus vt.s̄.dixi.⁊ ideo euanescit. Scđo casu secus qꝛ cessat predicta ratio. Sed contra glo.instatur q̄ dicit ꝙ cedi faciam a vēditore actionē hoc non est bene dictū qꝛ cum venditoris non ītersit ⁊ ꝓpter interesse sint stipulatiōes reperte vt s̄.e.l.stipulatio ista.§.alteri. videtur stipulatio euanuisse et ꝑ consequēs cedi non posse. So.a prin.ipsius venditoris interfuit lꝫ postea desinat in sui persona interesse non desinit tñ in persona emptoris q censetur in eadē persona cum ipso venditore.vt.C.de here.vel act.ven.l.emptor.ēt.s̄.e.l.si seruum.§.j. Item non sequit̄ desinit interesse ergo desinit actio iam nata vt.s̄.e.ti.pri.l.quecunq3.⁊ accedat qđ not.⁊ solet dici.s̄.si qs cau.l.qui autem.§.fi.⁊ not.per Dy.s̄.de impen.in res dotal.fact.l.⁊ in totum.⁊ dixi.s̄.e.l.eadem.§.cato.versi. adhuc quero.⁊ s̄m hec actio que est inutilis venditori cedenti erit vtilis cessionario sil'e.C.de iure do.l.fi.de fideiussori.j.l.fi. de solu.l.modestinus. Sed adhuc instatur ꝯtra glo.nam erubescimus quid sine lege dicim⁹ in aut.de trien.⁊ semis.§. consideremus.sed qđ cedere teneat̄.l.non cauetur. So.dicunt quidā immo cauetur.s̄.de euic.l.si ꝑ re pupilli.in fi.⁊.ll.sequentib⁹. Sed illa nō videt̄ quicq̄ facere.istā ibi datoris mei intererat me nō vēdidisse cū ipe de euictione teneret̄. Sꝫ hic mei vēditoris nihil interest ꝙ aqua veniat iuxta domum qꝛ hocius non est vēditum ⁊ ideo allegat aliā.l.s̄m Pe.l.in creditore.e.ti.de euictia.istā creditoris non interest nō euinci cum ipse de euictione non teneatur.vt.s̄.manda.l.mandato.§.paulus.⁊ per totum tit.C.creditorē euict.pign.nō debere.⁊ tñ tenetur cedere act.quā hꝫ emptor. Uber. allegat ꝙ cedere teneatur.s̄.de dam.infec.l.damni.§.emptor.de euict.l.si res.de ↄhen.empt.l.qđ sepe.§.si res.ꝙ videtur verū si post vēditionem ante traditionem sint acquisita ⁊ ita videntur loqui aliqua ex legib⁹ preallegatis secus si ante.vt.s̄.ꝙ vi aut clam.l.is qui in puteum.§.si postea. Uber. In glo.secus si post.vt de serui.rusti.predio.l.via.§.quecunq3.⁊.j.e.l.pluribus.§.⁊ si placeat. ī fi. Dy. In glo.secus si stipulator.ibi.l. pluribus in fi.⁊.s̄.eo.l.ij.§.ex quo quidem. Dy. In eadem glo.in fi.⁊ necesse habet cedere vt.s̄.de contrahen.empt.l.quod sepe.§.si res.⁊ not.s̄.de dam.infec.l.damni.§.emptor predij. Dyn. Ibidem ad quod facit.s̄.de dam.infect.l.damni.§.emptor.⁊.l.fluuium.§.additur.⁊ de aqua plu.arcend.l.si titius.§.penul.⁊ sic actio inutilis cedenti erit vtilis ei cui ceditur.vt.j.de fideiussor.l.cum is cuius.de solu.l.modestinus.⁊.C.de iure do.l.fi. Alij dicūt ꝙ nec cessio locum habeat cum stipula.inuente sunt propter stipulantis interesse vt.s̄.e.stipulatio ista.§.alteri. Sꝫ alienata domo cū stipulantis desierit interesse euanescit incōtinenti stipulatio vt not.C.de pactis.l.ex cōuentione.ergo eam amplius non debet posse cedere.arg.s̄.de euict.l.seruum cuius.⁊.l.fi.⁊.s̄.e.l.iulianus.ad fi.secus si vendidisset domum cum illo iure ꝙ aq̄ non deberet decurrere qꝛ tunc ea rōne qua emptori est obligatus ad hoc ⁊ per hoc sua ītere∫set maneret firma stipulatio ⁊ eam cedere posset ⁊ deberet argu.dicte.l.si requam a titio.s̄.de euictio.simile tangitur.s̄.de alie.iudi.mutan.cau.fac.l.iij.§.opus. Ja.⁊ vide qđ dixi.s̄.de oper.no.nū.l.non solum.§.morem.

1 ☞ Ubi aliquid committitur arbitrio boni viri intelligitur de iudice.
2 Iudex tanq̄ bonus diffinire debet.

Ontinuis. Responsio debet statim interrogationem sequi al's stipulatio vitiatur.hoc dicit.⁊ quid dicatur continuum vide per Archidiaco.xxij.distinct.c.sacrosancta.⁊ in alphabeto dictione continuo quod facit pro testibus qui dicunt aliquem continue possedisse de quo vide quod ibi dixi. Ibi nominatum quo cogitari possit super responsione. Jaco. Ibi ⁊ quominus expone ⁊ pro.i.⁊ quominus.i.statim et exponit verbum continuus. Jacob.alijs modis exponitur dictio ista quominus vt.j.ī alphabeto dictione. Ibi aliud accipit al's agere ceperit. Jaco. In glo.sed nunquid valebit saltem ꝯtra pactum in quo non requirit̄ verboꝝ solēnitas dic ꝙ non vt.s̄.e.l.j.§.ꝯtra si sine verbis.qꝛ cū tractat̄ de aliq̊ obligando si non valet ꝙ ago vt ago nec valet vt valere potest quia

quia inutilis est ratione conceptionis vt.C.e.l.j.§.si quis ita vbi de hoc dixi.

Si hominem. Si inter stipulantem et respondentem est diuersitas in re stipulatio vitiatur.h.d.ibi tu de alio et hoc constat.Dy.Ibi pficitur et alterius consensu deficiente non valet.Dy.

Cum ita. In incertis nõ certis locus est coniecturis.h.d.Et ad hoc cõtinue allegaẽ cõcoꝛ.ŝ.de ritu nup.l.adoptiuus.§.seruiles.et eẽ de homi.c.ad audientiam.et qd dicit pro certis non est recedendũ a certis.xxx.q.vlti.c.iudicanté.§.ex premissis:vñ dicit tene certum et dimitte incertum de penité.di.vij.c.vlti.et qd dicit qd demonstrata non sunt demõstranda.ŝ.de dot.prele.l.j.in fin.vl sic obligato soluere certo loco scdm cõditioné tpis et psone statuit tps itineris arbitrio iudicantis quo elapso statim poterit conueniri idem si prius ad locum destinatũ puenerit.h.d.¶ Item
1 no.qd vbi aliquid † cõmittitur arbitrio boni viri intelligitur de iudice vt hic et ad hoc sepe allegaẽ et pro hoc.ŝ.pro soc.l.si societatem.§.arbitroꝛ locati.l.in lege.et de oper.liberto.l.si libertus.j.de iniur.l.sed si vnius.§.ait ptoꝛ.ŝ.fami.hercis.l.cedere.§.j.iudex enim dz esse bonus de rei ven.l.in fundo et dicit religio iudicantis.C.de non nume.pecu.l.gñaliter.et de testi.l.eos de epali audi.l.iubemus.et iudex dz esse pacificus abstinens a turpibus et nõ crudelis in lõbarda de aduocatis et vi
2 cednis.le.vt epi.¶ Itez iudex † dz diffinire tanq bonus nõ tanq infestus.de leg.iij.l.fideicõmis.§.proinde.et ideo ea que non sunt a iure determinata eius cõmittunt arbitrio de effracto.l.j.§.expilatores.de penis.l.hodie.et de iure delib.l.j.in fi.et eẽ de offi.deleg.c.de causis cũ ibi notatis p oẽs.et ideo psumitur semp bonum ad arbitriũ iudi.ŝ.de coll.bono.l.ij.§.de illis.et quas circũstantias debeat habere iudex vide.iij.q.vij.c.iudicet.Pe.litterã expone ibi inest tpus quo possit pueniri ad dictum locũ vt.ŝ.e.l.quotiens.Dy.Ibi qd autẽ.i.quãtuz Old.Ibi ad iudicem qui de cã cognoscit vt no.Innoc.eẽ de rescript.c.psenti ibi pmiserit vt transacto illo tpe detur actio et subaudi ita et expone neq put nõ.Ja.ibi duplomate.i.duplicata festinatione.Nam duploma duplomatis dicit duplicata maturitas vel festinatio siue celeritas in eundo et sic duplomate.i.duplicata festinatione itineris.Ja.et vide hoc verbum et eius expositionem.j.de falsis.l.eos qui diuersa.§.fin.ibi diebus põt dici q hec verba exponũt precedẽs verbũ duplomate.Ja.ibi tpis quo destinato loco dare potuit.Ja.Ibi valitudinis.s.erit cõputatio facienda tpis quo destinato loco dare potuit.Ja.ibi cũ hic agatur.i.agere debeat pmissoꝛ et iudex in hac examinatione seu estimatione tpis.Ja.ibi vel qz subaudi hac rõne vel qz zc.Ja.ibi possit soluere nec tñ soluit Jac.Ibi ex quo fiunt certum est eũ puenisse ad locũ destinatum.Dy.et ex hoc ṽ.determinaẽ quo si ãbasiatoꝛes redierunt ante terminum eis statutũ q nõ possint retinere salariũ eius tẽporis quo ante terminũ redierunt sed teneanẽ ipsi residui tẽporis salariuz restituere.Gui.pro hoc de leg.ij.l.lucius.§.a te peto.et ibi dixi et vide in qõnibus statutorum pte vltima.¶ Opp.ad hunc.§.q non sit recurrendũ ad arbitriũ iudic.cum sit tps lege determinatũ.vt.ŝ.si quis cauti.l.j.et ex quib causis maio.l.si cui.§.fi.et in decretis.viij.q.j.§.ité non allegabit solu.dicit glo.aut loquimur circa iudicia aut circa zctus.Primo casu loquiẽ zrium.Scdo hec lex vel aliter illa determinatur p istã.Nam lz ibi taxentur.xx.miliaria pro singulis diebus tñ nihilominus puto circa hanc taxationé versari arbitrium iudi.ex valitudine etatis zc.vt dicit iste.§.sic et alias licet lex taxet certã penã tñ in ea imponenda versaẽ arbitriũ iudic.cum cause cognitione vt.ŝ.de his qui no.infa.l.quid ergo.§.pena grauioꝛ alij vt Pet.dicũt zria loqui in illis locis vbi apparent miliaria limitata et taxata vt vbi.xx.dantur p qualibet dieta vt in picardia vbi sunt magna miliaria hic auté in locis vbi miliaria non sunt determinata.et de ista limitatione et de istis dictis vide qd no.p oẽs eẽ de rescrip.c.statutum.§.cũ aũt actoꝛ li.vi.¶ Scdo op.ad hũc.§.vbi dicit qd q promisit ephesi dare et p ipm factum est quomin daret vbiq soluere potest vñ vr ob.ŝ.de eo qd certo loco.l.is q.So.dicit glo.iste tex.intelligiẽ nollente stipulatoꝛe vel aliter hic locus erat adiectus in fauoꝛé promissoꝛis.et iõ fauoꝛi suo põt renũciare et vbiq soluere vt.C.d legib.l.qd fauoꝛe hãc puto verã per ṽ.nã et qd q statim sequiẽ quasi arguat iurisc̃sult de tpe ad locũ sz ita est q qñ tps est adiectũ grã pmissoꝛis ante post solueret vt.ŝ.e.l.stipulatio ista.§.inter certã.ergo idé et in loco.¶ Tertio op.z hãc.l.hic dr q si est debitũ in die ante dié solui põt vñ vr ob.ŝ.ad treb.l.sz si aũt.sol.dicit gl.ibi sec in trebellianica restitutioẽ.q.d.glo.si añ restitutio est,fctã actiones non transeunt lz ex noua voluntate heredis tradentis possit transire dñium non aũt vigoꝛe trebelliani vt.ŝ.de here.instit.l.seruus.§.penul.lz secus sit in alio legato vt.ŝ.de lega.ij.l.si ita relictum.§.pegasus.sed dic nõ esse secus quãtum ad hoc vtrum ex noua volũtate heredis ius trãseat de hoc tñ pleni dic vt dixi.d.§.inter certã.¶ Ulterius op.dr hic qd in incertis nõ certis locus est ziecturis vnde vr ob.l.j.in pn.C.de rei vxo.act.so.dic qd ibi nõ erat ziectura immo fictio inter quas est dria qz ziectura est de dub.vt hac.l.et de lega.iij.l.ille aut ille.§.cũ in verbis fictio est circa certũ vt no.d.l.vnica.§.accedit.et de in integ.resti.l.diuus.¶ Ultio qre pmisi tibi dare.x.parrhisius sub pena et nõ est dies adiect ego n õ veni nec solui tñ nunq fui interpellatus nunqd pena est cõmissa vr qd sic qz tacite inest dies vt hoc.§.et tacitum tps interpellat sicut expressum vt.ŝ.e.l.insulã.sol.ma.l.si moꝛa.et.C.de iur.emphi.l.ij.sol.dicũt quidã vt Ja.de are.et bene aut veni parrhisius infra tps tacite mihi zcessum p hũc.§.et hoc casu nõ est cõmissa pena:lz nõ soluerim qz tps vr mihi datũ adueniendũ non ad soluendũ et sic pdicta nõ obstãt aut nõ veni vt psupposui in qõne et tũc est pena cõmissa p iura pallegata.¶ In gl.vt et ŝ.e.interdũ in fi.et.ŝ.e.l.si ita qs.§.scia in fi.Ja.¶ In glo.j.in duplo ibi duplicato itinere puta eũdo die et nocte.Ja.¶ In glo.a simili ibi sed si aũt.sed dic vt ibi no.Dyn.vel dic qd ibi non põt fieri restitutio ante dié vt statim trãseant fideicõmis.actiones.et ita ibi sed tñ ante dié restitués liberaẽ et ita hic et dic de hoc vt no.d.§.pegasus.Pe.et plene dixi.ŝ.e.l.stipulatio ista.§.inter certã.¶ In gl.alias nullus ibi.l.tres ptes nõ est prin.l.p se sed est sub.l.cũ querebaẽ et quidã hũc volumẽ p se et incipit tres ptes et ita cõiter est in libris antiquis in nouis est totũ continuatum in vno volumine.

Item qui insulam. Obligatus ad factũ modũ probabilez in faciendo seruare teneẽ et sicut in obligationib dandi purgatio moꝛe admittiẽ ita et in obligationib faciendi.h.d.ibi nec rursus.i.ecõtra.Old.Ibi aut altero.i.vno.Old.ibi et tẽpoꝛũ s.rõ habẽda est vel repete et scdm rõnez tẽpoꝛ vt trãsacto spacio quo facere potuit ad estimationẽ nõ facti opis teneaẽ.Ja.ibi si nõ inuoceẽ opus infra tps ifra qd incohoari debuit.Ol.ibi effici possit et sic hẽbiẽ rõ interesse pticularis rõne opis nõ incohoati ibi si postea edificeẽ ante li.zte.sup interesse.i.ãteq interfit aduersarij vltra verã rei estimationẽ scdm ea q notaui.ŝ.e.l.si insulã.ibi tradidit.i.dedit post terminũ ante lit.zt.super interesse vero ex isto.§.qd ex duobus zrijs euitatis efficitur optimũ tẽperamentũ zcoꝛ.sunt in glo.et no.ŝ.de liber.et posthu.l.gallus.§.ille casus.scdo no.modũ debere seruari vt ŝ.de vsufr.l.sed si qd.§.mancipioꝛ.et dixi.ŝ.eo.l.si ita qs.§.ea lege circa fi.Tertio no.hic argui obligatiõe faciẽdi ad oblig.dãdi et eas eqparari vt hic.et.ŝ.e.l.si hõ moꝛtu sic difficultas in faciẽdo eqparaẽ ei q est in dãdo vt neutra impediat vigoꝛẽ stipu.vt in.§.sequẽti.et.§.si ab eo.Ja.op.de.l.si insulã.ŝ.e.sed dic qd ibi erat dies adiecta hic nõ ité z.ŝ.e.l.si ita stipulatus essem abs te.et.l.cristimo.§.fi.sol.vt in qlibet eaꝛ dixi.¶ Qre ille scdm istã qz si volo agere ad pticulare interesse quatenus mea interest incohoatũ esse possum vt hic sed si ad totale interesse quaten interest domũ esse pfectã nõ possum nisi elapso tpe quo pfici potuit vt ibi et ad hoc vide qd dixi.ŝ.e.l.stipula.non diuidunẽ ṽ.plane.et.l.cũ stipulat sum mihi a pculo.sed tunc qro si pena est apposita et nõ dies an elapso tpe.j.qd potuit incohoari et incohoata nõ est possit peti intereẽ particulare q vr ppter electionẽ q stipulatoꝛi vr cõcedi.vt.ŝ.de pac.l.rescriptũ.§.si pacto et de ac.emp.l.pdicta tñ dic q nõ qz effect stipulatiõis comittẽde ad interesse.videtur sublatus sub cõditiõe si penalis stipulatio comittaẽ.vt.ŝ.qñ dies.leg.ce.l.cũ sine pfinitiõe.et.l.si penũ et nota i.l.j.§.ité si ita.ŝ.ad leg.fal.z pẽdéte illa cõditiõe.nõ põt ex ea agi.vt.ŝ.si certũ petaẽ.l.pecuniã.¶ Ité qz pendẽte cõditione stipulatiõis nouantis nõ põt agi ex prima nouãda vt dicta.l.pecuniã in fi.et de iure dot.l.si debitoꝛ.et.l.antepenul.Dy.¶ Ité opponiẽ ad fi.§.vbi.dr simpliciter moꝛe purgationẽ admitti.vñ videẽ obstare.ŝ.e.l.si ita quis.§.scia.so.dico purgationẽ admitti cõcurrentibus illis que ibi no.et dixi et plenius.ŝ.dixi.d.l.si insulam.ŝ.ead.¶ In glo.si stipulatoꝛis non interfuit vltra id quod in pactum deuenit.Dy.Ibi nisi lis contesta sit super interesse.nã lite super facto contestata bene potest moꝛa purgari quia oĩa iudicia sunt absolutoꝛia vt institu.de ppe.et tpa.act.§.fi.Pe.et dixi.d.§.scia.ŝ.e.l.si ita quis.

1 ¶ Difficultas pmissoꝛis ab initio stipulationẽ non vitiaẽ.
2 Difficultas an excuset.

1 **Illud inspiciendum.** Difficultas † promissoris ab initio stipu. nõ vitiat secus si impossibilitas interueniat. h.d. Et hoc probat aperte ibi alioquin ⁊c. ponendo qd̃ duo inconuenientia sequerent̃ si difficultas prestatiõis vitiaret stipul'. et hic casus non inuenit̃ alibi fm̃ Dy. Et diuide in tres ptes Prima vsq̃ ad v̓. sed hec recedunt. Scd̃a vsq̃ ad v̓. ⁊ generaliter. Tertia ibi vsq̃ ad fi. §. In prima pte ponit̃ quedã q̃stio super qua disputat̃ quid iuris sit ⁊ allegat̃ primo p vna pte ibi quid ergo. In scd̃a pte rñdet̃ allegationi p̃misse ⁊ allegat̃ pro alia pte ⁊ determinat̃ vsq̃ ibi alioquin ⁊c. ibi p duo arg. probat determinationem esse verã primũ alioquin ibi ⁊c. secundum ibi aut non multũ ⁊c. et pcedit hec determinatio seu probatio p modũ cuiusdã incõuenientie que sequeret̃ si hec determinatio vera non esset ⁊ subijcit̃ ratio immediate ibi nã hoc quoq̃ ⁊c. In tertia ⁊ vltima pte concludit ex premissis referẽdo in genere qd̃. s̃. dixerat in specie ⁊ iterũ p aliquid argumentum ⁊ p eundẽ modũ reducendi ad incõueniens pbat dictam determinationẽ esse verã ibi ne incipiat dici ⁊c. ⁊ in hoc concluditur effectus huius. §. Dy. alij diuidunt in octo ptes In prima ponit̃ questio. In scd̃a allegatio p vna pte. In tertia pro alia. In quarta ponit solutionẽ. In quinta pbat ea q̃ dicta sunt esse vera p argumentũ reducendi ad incõueniens In sexta rñdet tacite obiectiõi. In septima ex p̃missis infert̃ in genere qd̃ erat dictum in specie. In octaua ponit aliud ar. per modum reducendi ad incõueniens. Scd̃a ibi quid ergo. Tertia ibi sed hic recedunt. Quarta ibi est autẽ. Quinta ibi alioquin. Sexta ibi nã hoc quoq̃. Septima ibi ⁊ generaliter Octaua ibi ne incipiat diuisiones ambe ad effectũ eundẽ tendunt. Et no. circa istũ. §. qd̃ in quolibet actu est ꝯsiderare tria s. substantiã solennitatẽ ⁊ eius executionẽ circa primũ inspicitur tp̃s celebrati cõtractus vt hic circa scd̃m idẽ vt. C. de testa. l. iubemus circa fi. circa tertiũ inspicit̃ tp̃s p̃sens: vt. C. de vsur. l. de vsuris de testi. l. testiũ. ⁊ de fide instr̃o. l. ꝯtractus. ⁊ facit ea que notaui fm̃ Ja. de are. C. de legi. l. leges. ⁊ ꝯstitutiones litterã expone ibi illud inspiciẽdũ caue q̃ iste. §. loquit̃ de casu q̃ erat tpe ꝯtractus. s; leges quas allegat gl. loquunt̃ de casu supueniente post ꝯtractum quare nõ sunt contra fm̃ Pet. ibi cõfestim. i. in ipso momẽto rñsionis venerit ⁊ cesserit dies obligationis ita qd̃ statim peti possit. Ol. ibi teneat̃. i. sit obligatus. Oldra. Ibi ꝯferre possit. i. ꝯgregare. s. naturali possibilitate inspecta. ⁊ dic vtiq̃ vt insti. de inuti. stipu. §. fi. ⁊. s̃. e. l. inter stipulantem. §. sacrã. v̓. pro quo. Jac. sed alia est lectura glo. Old. vel subaudi fm̃ Dy. ⁊ vr̃ q̃ cesset p id qd̃ sequitur ⁊ ita hucusq̃ est qd̃ ⁊ sequitur alleg. pro vna pte. Dy. Ibi creditorem subaudi vr̃ q̃ ⁊ hic vt. s̃. cesset obligatio. Jac. ibi sed hec recedunt hic allegat in ꝯtrariũ pro alia pte ⁊ rñdet allegationi premisse. Dy. Ibi impedimẽto naturali quo assistente cessat obligatio vt p̃misit. Ja. Ibi est autẽ mõ soluit. Dy. Ibi psone cõmodũ assistens. Ja. ibi incõmodũ psone assistens a ꝯtrario est difficultas ibi non rerũ. s. impossibilitas. Ja. ibi que pmittuntur subaudi est difficultas. Jaco. ibi alioquin hic pbat iuriscõsultus q̃ dicta sunt vera esse p modũ reducendi ad incõueniens. Dy. Ibi stichũ seruũ pprium. Ja. Ibi dare spoponderit ⁊ querat̃ an ꝯfestim sit obligatus postq̃ p rerũ naturã posset dari si p̃sens esset. Jac. ibi vbi stichus sit. s. difficultas inspiciat̃. Jac. ibi dare spõdeat inter quas tñ pmissiones est differentia q̃ in prima inest dilatio ⁊ tp̃s a lege vt. s̃. pri. §. in scd̃a petitio non differt̃ immo pmissor ꝯfestim est obligat⁹. et cum effectu. Ja. nã primo casu est dilatio q̃ est ĩpossibilitas in psona ⁊ rõne psone. in scd̃o nõ q̃ quo ad psonã nulla ẽ difficultas. sed solũ quo ad res ⁊ stipulatio cũ sit psonalis cum cernit psonã nõ rẽ. ⁊ vide. j. e. l. fi. §. si inter. ⁊ institu. e. §. loca. Pe. Ibi nã hic quoq̃ hic iurisconsultus rñdet cuidã tacite obiectioni diceret em̃ aliq̃s hic casus nõ est sil'is casui debitoris inopis. q̃ hic dñium rei soluende habet ibi v̓o promissor pecuniã non habebat remouet. ⁊ ad hoc rñdet iuriscõsultus q̃ hic tractatus p̃sentie vel absentie serui pmissi ptinet ad facultatem ⁊ difficultatẽ dandi. Ja. ibi p̃senti neq̃ alterutro casu natura rei impedimẽto est ⁊ sic vtrobiq̃ ꝯfestim ꝯbit̃ obligatio. Old. ibi dare non põt. ⁊ id̃ qua rõne ille q̃ promisit stichum q̃ est ephesi ꝯfestim est obligatus ⁊ cũ effectu cadem ratione ille qui pmisit centũ ille l; non habeat facultatẽ dandi confestim est obligatus. Old. in v̓. ⁊ gñaliter ꝯcludit ex p̃missis dicendo in genere qd̃ dictũ erat in spẽ. Dy. Ibi stipulatoris ptinet sic ergo no. q̃ẽ tractat̃ hic de vigore stipulatiõis an valeat vel non: vñ nihil facit ad id qd̃ no. s̃. si cer. peta. l. qd̃ te vbi queritur q̃ difficultas impediat more cõmissionem. Dy. Ibi ne incipiat hic ponit aliud ar. per qd̃ probat̃ ea que dicta sunt vera esse p ar. reducendi ad inconueniens. ¶ Opp. primo contra v̓. alioquin vbi dicit̃ qd̃ inter hec est differentia si promitto tibi me daturum ephesi q̃ dies inest an pmitto stichum qui est ephesi vbi cõfestim sum obligatus immo vr̃ qd̃ tp̃s insit vt. s̃. de edẽ. l. p̃tor. §. fi. ⁊ insti. de offi. iudi. §. j. ⁊ de leg. j. l. si domus. §. qui ꝯfitetur. sol. aut querit̃ vtrũ tp̃s insit quo ad differendam petitionẽ ⁊ dic q̃ non ⁊ in hoc differũt an intersit quo ad differendã prestationẽ ⁊ tunc sic ⁊ ita loquũt̃ cõtraria. ⁊ in hoc videtur ꝯuenire quo ad quid q̃ tp̃s inest quo ad quid tñ differunt q̃ in primo inest tp̃s a lege in scd̃o petit̃ a iudice fm̃ Dy. ¶ Secundo op. q̃ videt̃ qd̃ difficultas excuset debitorem vnde videt̃ ob. s̃. ad. l. rodiã. de iactu. l. fi. §. pe. Sol. dicit glo. ibi est sp̃ale. sed hec sol. tollitur p. l. insulã. s̃. locati. ⁊ ideo alij dicũt vt. j. subijciã. ¶ Tertio opp. de. l. ij. §. si quis. s̃. si quis cout. ibi de hoc dixi. sol. dicit glo. ibi est sp̃ale in iudicijs in q̃bus multa alia sunt sp̃alia sed hic sil'r tollit̃ p. d. l. insulam. §. j. ideo dic vt. j. subijciã vel aliter potes dicere vt alibi notat glo. in. l. qd̃ te. s̃. si cer. pe. ⁊ clarius quã ipsa dicat aut tractamus de obligatione ꝯhenda siue contracta ꝯseruãda aut de effectu obligationis iã contracte p morã cõmittende. Primo casu difficultas non liberat debitorẽ. Scd̃o casu excusat a mora vt in cõtrarijs. ⁊ hanc sol. sequit̃ Frãc. accur. Ja. bu. Cy. tñ in repetitiõe. d. l. qd̃ te. si cer. pe. vr̃ eã destruere dicens qd̃ videret̃ tolli beneficiũ cessionis verbi gratia tu nihil habes pmittis mihi centũ ago contra te tu cõdẽnaris iudex tibi assignat tp̃s intra qd̃ soluas vt insti. de offi. iudic. §. j. vel inest a lege vt. C. de vsur. rei iudica. l. fin. aut debes cedere bonis aut debes carcerari vt. C. qui bo. ce. pos. l. fi. ⁊ sic pt; qd̃ difficultas nõ excusat a ꝯtumacia quare dicit ipse aut impedimentum est tpe obligationis. ⁊ tunc non excusat ab obligatione nec etiã a mora vt hoc. §. ⁊ p ea que. s̃. dixi aut postea superuenit ⁊ tunc aut interuenit ppter factũ vitiosum vl' post moram ⁊ tunc difficultas nõ excusat vt. d. l. qd̃ te. aut nullum ex his interuenit ⁊ tunc difficultas excusat vt. s̃. de ꝯhẽ. emp. l. qd̃ sepe. §. si res. sed contra primum membrũ sue distinctionis insta dicit enim q̃ quando impedimentum est tẽpore obligationis debitor non excusatur a mora hoc non videtur verũ quia mora habet contẽptum vt not. s̃. de vsuris. l. mora. s; nõ potest dici contẽptus vbi quis si vellet facere non potest: vt s̃. de re iudi. l. contumacia. §. j. coniungendo cũ. l. fi. C. de anna. excep. et de vsur. l. cum quidam. §. si pupillo nisi velles dicere qd̃ ex quo impedimentum erat tpe obligationis imputetur debitori qui hoc promisit ar. s̃. de dam. infe. l. qui bona. §. de illo contra vltimum membrum sue distinctionis facit. s̃. e. l. ad diem. ⁊ de nauti. fe. l. fi. ⁊. s̃. e. l. in illa. quare dicunt alij vt Jaco. de are. aut difficultas allegatur contra vigorẽ stipulationis ⁊ tunc non excusat debitorem vt hic aut euitandam more cõmissionem ⁊ tunc secus vt in contrarijs sed hec distinctio l; sit per alia verba tñ cõcor. cum distinctione gl. que est in dicta. l. quod te. ¶ Utrum tamen hec procedant latius. j. distinguam. Quare ad cõtraria dicunt alij vt Pe. vt in. l. in contrarium allegatis impedimẽtum superuenit post obligationem iam contractã hic v̓o inerat tpe obligationis ꝯtracte ideo ille. l. nihil faciũt ⁊ ratio est q̃ magis habetur ratio illi⁹ qd̃ superuenit quã illius qd̃ iam supuenerat vt. j. de vaca. mune. l. penul. §. fi. ⁊ de inter. act. l. de etate. §. ex cã. ¶ Ulterius op. qd̃ difficultas impediat vt. s̃. de statulib. l. cum heres. §. j. Sol. ibi speciale fauore libertatis. ¶ Ulteri⁹ op. qd̃ difficul-
2 tas † excuset vt. s̃. e. l. si homo mortuus cum ibi notatis solu. ibi impedimentũ interuenit circa rẽ ex quo impedimẽto vr̃ interuenire impossibilitas rei in ob. deducte id̃ ibi debitor excusatur hic secus pro quorũ declaratiõe vt hec materia pateat q̃ro q̃n difficultas debitorẽ excuset circa qd̃ varij varia dixerunt primo em̃ glo. hic ⁊. d. l. fi. C. ad. l. rodiã de iactu. ⁊ si certum petatur. l. qd̃ te de hoc tractant scd̃o audiuisti opi. Cy. in repetitione. d. l. quod te alij vt Dy. dicunt aut in obligatione est factum psone aut datio rei. Primo casu difficultas excusare videtur vt. d. l. fi. ad. l. rod. de iactu. ⁊ si quis caut. l. ij. §. si quis. Secundo casu aut difficultas venit circa rem ⁊ tunc excusat debitorem vt. d. l. si homo. s̃. e. aut circa personam ⁊ tũc non excusat vt hac. l. ⁊. l. ad diem. s̃. e. ⁊ est ratio fm̃ Dy. q̃ in vltimo casu est difficultas persone que pertinet ad eius commodum non ad incommodum stipulatoris: vt hac. l. Sed in alijs duobus primis casibus ex difficultate videtur interuenire impossibilitas naturalis rei in obligatione deducte: sed contra verba. Dy. opp. sicut tu dicis q̃ si datio est in obligatione ⁊ difficultas veniat circa rem qd̃ debitor excusatur: vnde videtur ob. l. nulla. s̃. e. sol. aut impedimentum venit circa rem in obligatiõe deducta ⁊ tũc loquũt̃ verba. Dy. aut circa

non in obligatione deductam sed in conditione appositaʒ:et
tunc loquit᷑.d.l.in illa adhuc contra verba Dyn.instatur tu
dicis qđ in duobus primis casibus vr̃ interuenire impossibi
litas rei in obligatione deducte ideo debitor excusatur. ꝯtra.
pone qđ promitto tibi stichũ dare hodie in ephesinā hic inest
impossibilitas qꝛ impossibile me posse dare stichũ hodie.⁊ tñ
confestim sum obligatus vt in isto.§.sol. si impossibilitas hic
in stipu.exprimit᷑ qꝛ dico ꝓmitto tibi hodie dare stichũ qui est
ephesi tunc non valet vt.j.e.l.fi.§.si inter.⁊ instit.§. loca. aut
hec impossibilitas non exprimit᷑.⁊ tunc secus vt hic vl'alter
aut impossibilitas est ꝑpetua ⁊ tunc facit obliga.cessare ⁊ ita
intelliguntur que dicebā:aut est tp̄alis qꝛ lʒ hodie sit impossi
bile tñ cras vel alia die poterit esse possibile. ⁊ sic intelligat᷑
iste.§.alij dicũt vt Pe.aut impedimentũ interuenit post obli
gationem ꝯctam aut tp̄e obligationis ꝯcte inerat.Primo ca
su aut non pōt imputari mora vel culpa.⁊ tunc debitorem ex
cusat vt.s̃.de ꝯhen.emp.l.qđ sepe.§.si res.de leg.j.l.cũ res.§.
itaqʒ.aut culpa vel mora interuenit. ⁊ tunc impedimentũ nō
excusat vt.d.l.cũ res.§.j.de leg.j.si certũ petat᷑.l.qđ te.⁊.s̃.e.l.
si seruum.§.sequit᷑.Scđo casu aut tale impedimentũ cadit in
difficultatem aut in impossibilitatē.Primo casu nō hʒ excu-
sare vt hic.Scđo casu aut impossibilitas est tp̄alis.⁊ tũc non
excusat vt hic in v̓.alioquin.aut est ꝑpetua ⁊ tunc excusat:vt
s̃.eo.l.si homo.cũ ibi notatis.sed qñ impossibilitas est tp̄alis
an exactio differat᷑ dicit idem Pe.aut ex forma stipu. appa-
ret tp̄s in esse qꝛ ꝓmisi me daturum ephesi: ⁊ tunc inest tp̄s ꝓ
pter qđ differt᷑ exactio vt.s̃.e.l.quotiens.⁊.l.interdum.aut ex
forma non apparet qꝛ dixi ꝓmitto dare stichũ qui tñ stichus
erat rome.⁊ tunc non differt᷑ vt.d.v̓.alioquin.qđ modifico qđ
non differtur.s.petitio differt᷑ tñ ipsa p̄statio qꝛ a iudice assi-
gnabitur tp̄s intra qđ stichum prestet vt insti.de offi.iudic.§.
j.⁊ de eden.l.p̄tor.§.fi.alij vt Ja.de are.dicũt interdũ allegat᷑
difficultas contra vigorē stipu.interdum allegat᷑ ad more cō
missionem euitandā ēt ad pene cōmissionē euitādā.Prīo ca
su difficultas non excusat vt hoc.§.et.s̃.e.l.ij.§. ex his. Scđo
casu difficultas excusat vt.s̃.de vsur.l. sciendum.⁊.l. se. ⁊ de
leg.j.l.cũ res.in prin.et de re iud.l.debitorib⁹.⁊.l.qđ te si certũ
petatur.et est rō qꝛ mora non cōmittitur sine cōtēptu vt no.s̃.
de vsur.l.mora sed cōtēptus nō vr̃ vbi si quis si vellet nō pos
set facere vt.s̃.dixi.Tertio casu.aut pena apponit᷑ in locũ rei
vt si stichum non dederis.x.dabis aut pena apponit᷑ ad pu-
niendā cessationē videlʒ ꝓmisisti dare stichum ⁊ si cessauer̃
promitis.x.Primo casu non excusat vt.s̃.e.l.in illa ad.l. aql.
l.promit.et.j.de furt.l.inficiēdo.§.j.Scđo casu difficultas ex
cusat vt.s̃.si quis cau.l.ij.§.si qs de arbi.l.si cũ dies.§.si quis
a litigatoribus.⁊ ad.l.rodiā de iactu.l.fi.ratio est qꝛ deficit ces
satio vbi non est ꝯtumacia vt.s̃.vt in pos.leg.l.is cui.§. cessā-
tum.sed ꝯtumacia non vr̃ cum facere non possit vt.s̃.de re iu
dica.l.ꝯtumacia.Sed ꝯ vltimum membrũ posses opponere
de.l.ad diē.s̃.et de nauti.feno.l.fi.nisi dicas qđ ibi detur in in
tegrum resti.vt ibi notatur.Dy.⁊ Jac. ⁊ ibi dixi alij vt Ray.
aut difficultas respicit rem aut ꝑsonā.Primo casu debitorē
non excusat vt hoc.§.Scđo casu aut impedimentũ venit pro
pter casum fortuitum aut ꝓpter casum ꝑsone.Primo casu
debitor excusat᷑ vt.s̃.ad.l.rodiā.de ia.l.fi.⁊ si quis cau.l.ij.§.si
quis.Scđo casu aut ꝓpter factum ꝑsone publice. ⁊ tunc dic
aut non interuenit culpa debitoris.⁊ tunc debitor excusatur
vt.s̃.si quis cau.l.ij.§.fi.aut interuenit culpa debitoris causa
tur circa difficultatem aut causat᷑ aliunde.Primo casu de-
bitor non excusat᷑ vt.d.§.fi.Scđo casu aut culpā p̄cessit obla
tio aut secuta est.Primo casu excusat᷑ vt.s̃.si quis cau.l.sed ⁊
si quis.§.rei.⁊.l.ij.§.fi.j.de custo.reo.Scđo casu non excusat᷑
vt.d.l.sed ⁊ si quis.§.illud aut illud impedimentũ interuenit
propter factũ priuate ꝑsone.⁊ tunc aut illa priuata ꝑsona est
soluendo aut non.Primo casu debitor non excusat᷑ sʒ regres
sum hʒ contra illā personā vt.s̃.si quis caut.l.ij.§.fi.⁊ de eo ꝑ
quem factum est.l.j.§.si reus.Scđo casu in subsidium excusa
tur vt.l.fi.in prin.de eo per quē factum est alij vt Segnor.ca-
piendo in aliquo verba predictorũ dic aut tractat᷑ de imple-
mento conditionis apposite aut de onere non subeundo aut
ab obligatione vel eius effectu debitorem eximendo.Primo
casu dic vt.s̃.de condi.⁊ demon.super rubrica.⁊.l.in testō: vt
C.de insti.⁊ substi.l.j.⁊ qđ no.Dy.in.c.imputari de reg.iur.li.
vj.Secũdo casu dic qđ difficultas excusat siue minus sit pri
uatum autoritate ⁊ vtilitate vt.j.de mune.⁊ one.l.cura.§.j.se
cundum tñ distinctionem.j.de vaca.mune.l.plures.§.fi. siue
publicum autoritate sed vtilitate priuata vt.s̃.de execu. tut.
l.non solum.§.fi.⁊.l.se.⁊.l.paupertas.Tertio casu aut impe-
dimentum est tp̄e obligationis contracte aut postea.Primo
casu superuenit difficultas non excusat vt hic.⁊.s̃.e.l.ij.§. ex
his ⁊ de act.emp.l.fi.Secũdo casu aut mora vel culpa potest
imputari debitori aut sibi nihil potest imputari. Primo ca-
su non excusat. vt.s̃.e.l.si seruum.§.j.si certũ petat᷑.l.qđ te. et
de here.vel act.vendi.l.venditor ex hereditate.§. penul. Se-
cundo casu qñ culpa vel mora nō interuenit aut querit᷑ nun-
quid debitor excuset᷑ ab eo qđ est principaliter in obligatione
deductum aut ab effectu obligationis iā cōtracte cōmittēdo.
Primo casu excusatur vt.s̃.de ꝯhen.emp.l.qđ sepe.§.si res.
Secundo casu aut loquimur de effectu cōmittendo quo ad
periculum interitus.⁊ tunc excusat᷑ vt.l.qđ te.s̃.si cer. pe. aut
quo ad obligationē inducendā.⁊ tunc aut non mediāte mora
et tunc debitor excusat᷑ vt.s̃.e.l.in illa aut mediāte mora ⁊ tũc
aut dare est in obligatione aut facere.Primo casu aut impe
dimentum venit circa ꝑsonam ⁊ tunc non excusat᷑ vt.s̃.e.l.ad
diem.⁊ de nauti.feno.l.fi.vel vt dixi.d.l.ad diem hic si circa ꝑ
sonam debitoris vt.s̃.de vsur.l.pecunie.aut interuenit circa
rem.⁊ tunc debitor excusat᷑ vt no.s̃.e.l.si homo si v̓o factũ ho-
minis est in obligatione tunc aut impedimentũ interuenit ꝓ
pter casum fortuitũ aut ꝓpter factum certe ꝑsone que oīa ꝓ
sequere vt.s̃.dixi in distin.dñi Ray. ¶ In glos.j. cōgregare
soluere vel.i.mutuare si eā secũ haberet qđ videt᷑ vt.s̃.e.l. in-
terdum.⁊ ar.j.de reg.iur.l.nulla.⁊ insti.de inu.stipu.§.fi. Ja.
¶ In glo.est em̃ impedimentum ibi hypocentaurũ dari quo
naturali impedimento existente obligatio cessat vt.s̃.eo.l.in-
terdum.Ol. ¶ In gl.habendi in fi. supple dicit᷑ difficultas
Ja. ¶ In glo.si ita impediebat ibi vt impossibilitas.s.reruʒ
et iure. ¶ In glo.scđm eoꝝ sententiā vt si erat sibi p̄sens tũc
statim sit obligatus al's non.Ja. ¶ In glo. simpliciter inter
que constat esse differentiā.Jac.vt in expositione littere dixi
¶ In gl.difficultate in fi.et male. Dy. ibi sʒ falsum ē qđ ītel
ligo veꝝ q̄tũ ad differēdũ petitiōeʒ: sʒ q̄tũ ad differēdũ p̄sta
tionē credo eos ꝯuenire ar.īsti.de offi.iu.in p̄n.⁊.§.j.de edē.l.
p̄tor.§.fi.⁊.l. se.de leg.j.l.si mihi ⁊ tibi.§.si quis seruos. ⁊. l. si
domus.§.in pecunia vnus ergo hʒ dilationem alter habʒ po
stulare a iudice.Dy.In eadem glo.in fi.vel dic de hoc qꝛ īter
dum difficultas non dico impossibilitas de natura vel de iu
re allegatur stipu.vigoris seu alterius negocij. ⁊ eo casu ob-
tinet iste.§.videlʒ qꝛ difficultas non vitiat.⁊ pro hoc.s̃.e.l. ij.
§.ex his ad fi.ibi sed non facit.⁊c. fallit in casu.s̃. de statuli.l.
cum heres.§.j.vbi difficultas accipit᷑ pro impossibilitate in-
terdum allegatur ad euitandũ more cōmissionem.⁊ tunc aut
pena ponebatur in locum rei aut ponebat᷑ ad puniendũ ces-
sationem si in locum rei succedat puta si non dederis stichuʒ
dabis.x.tunc difficultas p̄stationis stichij puta qꝛ non possis
eum redimere cũ non habeas tm̃ in bonis quātum valet vel
quia dñs eum vendere non vult vt.s̃.de legatis.j.l.si domus
§.qui confitetur.⁊ de leg.iij.l.non dubiũ.⁊ hic in fin.huius.§.
non impedit pene cōmissionem in.x.vt.s̃.ad.l.aquil.l.ꝓpriuʒ
in prin.⁊.s̃.e.l.nulla stipulatione si kal'.et.j.de furt.l.infician
do.§.j.si vero ad cessationem puniendam puta si cessaueris
mihi dare stichum dabis.x.tunc difficultas supueniens per-
ficit contra pene exactionē pro hoc.s̃.de arbi.l.si cum dies.§.
si quis ex litigatoribus.⁊.l.celsus.§.idem ait qui satisd. cog.
l.si decesserit ad.l.rodiam de iac.l.fi.§.penul. si quis cauti. l.
ij.§.ij.de col'.bo.l.ij.§.si cum duobus.nam verbuʒ cessare cō
tumaciam denotat.vt.s̃.vt in pos.leg.l.is cui.§.cessatuʒ.Ja.
vel s̃m Dy.dic circa hoc qꝛ si factum promissoris est in obli-
gatione in diem sub certa pena casus contingens in personā
promissoris.j.diem excusat eum a pena vt.d.l.fi.s̃.ad.l.rodiā
de iactu si quis caut.l.ij.de doli except.l.apud celsum.§. si in
arbitrum. ¶ Item si est in obligatione datio casus cōtingit
in re danda liberat eum a pena vt.s̃.e.l.inter stichũ.§.penul.
et no.s̃.e.l.si homo.sed si cōtingat in persona promissoris nō
excusat vt hoc.§.⁊.s̃.e.l.ad diem.⁊ de nauti. fe.l.fi. ⁊ est ratio
qꝛ hoc casu difficultas est persone seu p̄stationis in alijs duo
bus videtur supuenire impossibilitas naturalis in rebus in
obligatione deductis.⁊ ideo liberat᷑ vt.s̃.e.l. in stipulantē.§.
sacrā.⁊.l.si seruuʒ.Dy.vel dic s̃m Pe.aut est impossibilitas
nature vt qꝛ seruum qui est ratione ꝓmitto hodie dare hic qđ
esse non pōt ⁊ hʒ locum dictũ.Dy.aut est difficultas reruʒ ⁊
habet locũ.s̃.de ꝯhen.emp.l.qđ sepe.§.si res aut in ꝑsonā ꝓ-
missoris.⁊ hʒ locum distinctio.Dy.⁊ tunc aut casus erat tp̄e
cōtractus.⁊ tũc ꝓpter difficultatē ꝑsone obligatio nō impe-
ditur aut ꝓpter impossibilitatē.⁊ tũc aut est īpossibilitas na
ture ⁊ nō tʒ obligatio vt.j.§.sacrā.cũ si. aut est īpossibilitas
rerũ.⁊ tũc subdistinguit aut illa impossibilitas exprimit᷑ in sti
pula.vt qꝛ rē que est in francia stipulor hodie bononie.et tũc
obligatio vitiat᷑ vt insti.e.§.loca.aut nō exprimit᷑ vt qꝛ stichũ

qui est in francia stipulor mihi dari.⁊ tunc obligatio nõ impeditur vt hic ꝑ Pe.vel dic breuiter ꝺm Old.in stipulatione reqritur obligationis capacitas actiue.i.ex ꝑte stipulatoris vt.s.ea.l.j.in prin.⁊.l.multum.Itez passiue ex ꝑte ꝓmissoris vt.s.eo.l.is cui bonis.cum.fi.Item tertiũ.s.rei deducte in stipu.habilitas vt.s.e.l.inter stipulantẽ.§.sacrã. Itẽ quartũ.s.sup hꝫ toto solennis verborũ exceptio vt.s.e.l.v.§.stipulatio quibus interueniẽtibꝰ si casus ꝯtingat q reddat difficilẽ hmõi stipu.executionem vt est difficultas de qua loquit̃ iste.§.non vitiat̃ stipulatio secus si redderet impossibilẽ vt q: res in stipulatione deducta esse desijt nã tunc excusat a pena etiaz vbi succedat in locũ rei vt.d.l.in stipulatiõe.§.penul.⁊ no.in.l.si homo.s.e.Ol.¶ In gl.aliud ostendit ibi accidere.s.si dicat̃ difficultatem vitiare ad instar impossibilitatis.Ja.et hoc quidaz in glo.sed cõmuniter non habetur.

1 ☞ Obligatus ad factum per alium adimplere potest.

1 **Si ab eo.** Obligatus † ad factuz põt ꝑ aliũ adimplere.h.d.Et no.ar.ꝙ hic colligit gl.qꝺ quis possit seruire ꝑ substitutuz de quo no.⁊ plene dixi.C.de episco.⁊ cle.l.quisqs censibus.⁊.l.ad similitudinẽ.pro hoc.C.de ꝯben.⁊ cõ.stipu.l.veteris.s.de sta.ho.l.aretusa.in fin.si de feudo ꝯtrouersia fuerit.c.si decesserit ar.ꝯ.C.de decu.l.nullꝰ lib.x.de agẽ.in rebus.l.hac saluberrima.li.xij.¶ Itẽ q: rõne facimus die datũ fuit feudũ vt.j.ꝺ var.et extraor.cog.l.j.§.in honorarijs.ergo ea extincta ⁊ feudũ extinguet̃.j.de reg.iur.l.priuilegia.⁊ de censi.l.etate.⁊.j.de sol.l.inter artifices.vbi de hoc Ja.de are.hanc vltimã tz ꝑ Pe.q: ꝑsone industria est electa.vñ ꝑ aliũ seruire non põt vt.d.l.inter artifices.⁊.C.de cadu.tol.l.vnica.§.ne aũt.non ob.l.quisqs censibus q: ibi spãle fauore ecclesie non ob.alia iura in ꝯtrariũ allegata q: loquunt̃ vbi industria ꝑsone nõ erat electa ꝑ Pe. Dy.hic dicit aut factum fuit tale qꝺ põt expediri ꝑ aliũ aut nõ.¶ Itẽ aut cõuenit expresse vel tacite ꝙ ꝑ seipm faceret aut non alij dicũt aut industria ꝑsone est electa aut non põt ꝑ alium expediri si est electa aut ille qui dz facere põt adimplere.⁊ tunc nõ recedit̃ a persona vt.d.§.ne aũt.de leg.iij.l.fideicõmis.§.fi.⁊.d.l.iter artifices.aut non põt adimplere.⁊ tunc sibi dz imputare quare se posuit in hanc necessitatẽ.⁊ pro tãto hec obligatio nõ dr̃ impossibilis immo valida vt hoc.§.sed in vasallo est expssum qꝺ põt ꝑ substitutũ seruire.d.c.si quis decesserit.cũ ibi notatis si de feudo ꝯtrouersia fuerit.⁊ ibi bene ꝑ Ja.de bel.⁊ de ꝓhibita alie.feu.ꝑ Frede.§.firmiter duz tñ substitutus sit dño acceptabilis.⁊ ĩtellige acceptabilẽ.i.eque bonũ vt de.l.corradi.c.ij.§.j.et accedat.s.qꝺ me.cau.l.illud.⁊ de consti.pecu.l.qui autem.§.penul.

1 ☞ Stipulatio concepta sub conditione impossibili de iure vel de facto est nulla.

1 **Cum quis.** Stipulatio concepta † sub conditione impossibili de iure vel de fctõ nõ tenet.h.d.Dy.Ibi stipulatus sit non curo a quo.Ja.Ibi destinate sunt vt vie publice.Ja.Ibi nec ad rẽ ꝑtinet rñdet tacite obiectioni q: non vr̃ ꝙ impossibilia de iure recte equipa rentur impossibilibus de natura cum ꝑ ꝯtrarium ius ꝯstituit̃ a principe ⁊ eius ꝑmissione possit fieri possibile sed certe hꝫ non attenditur.⁊ pro hoc.s.de leg.j.l.apud iul.§.fi.nã multũ difficilium ⁊ impossibilium idẽ est iudicium vt.s.de sta.libe.l.cuz heres.§.j.Old.nã ⁊ impossibilia deo ꝑmittente cuius vices imperator gerit in terris possent fieri possibilia tñ hoc nõ attenditur.nã solã impossibilitatẽ nostrã attẽdamus vt.s.ꝺ iudic.l.sed ⁊ si.§.fi.Ja.Ibi impossibile de iure.Dy.Ibi postea i.iure mutato.Dy.in fi.s.vtrũ valeat vel nõ Dy.et no.ex isto §.cõsiderari initium stipulationis de quo.s.e.l.si rẽ scꝺo not.ꝙ illud dicit̃ esse impossibile ꝙ ꝑ vnicum solũ puta ꝑ principem potest fieri vt hic in glo.no.⁊ no.etiã ꝑ Dy.ex̃ de reg.iu.c.semel deo dedicatum lib.vj.⁊ dixi.s.in expositione littere.¶ Tertio no.qꝺ verba ꝓlata debent intelligi scꝺm iuris ministerium seu scꝺm iuris efficaciã vt hic ptz.nam si dico si vẽdideris rem sacrã intelligit̃ de vẽditione q̃ de iure fit non q̃ de facto accedat.s.ad exhi.l.ad exhibendũ.de ꝯdi.⁊ demõ.l.hec ꝯditio.⁊.s.de iudi.l.eũ qui circa.qꝺ dic cũ factũ subijcit̃ stipulationi penali in modũ ꝯditionis veluti si ita feceris vel non feceris dabis tm̃ noĩe pene aut est tale factũ qꝺ est a iure incognitum ⁊ a boni iur efficacia alienũ veluti si matrimonij tpe ꝯcubinã habueris vel si hoĩem interfeceris dabis mihi.x.noĩe pene tũc sufficit de facto fieri lz nõ fiat de iure ad hꝫ vt stipulatio cõmittatur vt.s.e.l.ex ea parte.§.j.⁊ de seruis expor.l.si venditor.ij.rñ.aut est tale factum qꝺ est a iure cognitum.⁊ de iure sumit effectum vt puta si vendideris vel filia et tunc aut est cogitatũ de iure tm̃.⁊ non sufficit de facto fieri vt stipulatio cõmittat̃.⁊ in dubio ꝑsumitur de iure cogitatuz vt hic.⁊.d.l.si venditor.j.rñ.⁊ vt le.no.caue.l.lz.⁊.C.si mã.ita fuerit alie.ne ma.l.ea quidem.vbi de hoc no.⁊ dixi aut etiam de facto cogitatũ fuit puta q: dixi si ꝯ feceris de facto vel de iure dabis tm̃ noĩe pene tunc sufficit de facto fieri ad hoc vt cõmittatur stipulatio ⁊ ita põt intelligi.C.de trãsac.l.vbi pactum Ja.⁊ Old.Ultimo facit iste.§.ꝺm Dy.ad talẽ qõnem qdam scholaris ꝯuentus bononie cũ nõ possideret immobilia satisdedit iudicio sisti q fideiussor ꝓmisit scholarẽ sisti ⁊ facere alia que essent facienda in iudicio.⁊ ita est scripta forma satisdationis in actis postea scholaris absentauit se ⁊ condẽnatus est actori actor vult ꝯuenire fideiussorẽ vt soluat iudicatum.Ex forma satisdationis ꝓpter illa verba apposita in satisdatione facere que essent facienda in iudicio quasi importent ꝙ soluent iudicatũ.Quare nunqd possit ⁊ hoc est expeditum ꝙ fideiussor iudicio sisti non tenet̃ post ꝯdẽnationẽ:immo expirat ip̃a satisdatio vt.j.ꝺ fideius.l.grece.§.j.v.an ergo cum ergo scholaris videat̃ satisdedisse scꝺm iuris formam vt hoc.§.vr̃ fideiussores non teneri ecõtra ꝙ fideiussores teneãtur soluere iudicatũ ex forma ⁊ scꝺm v̊ba satisdationis ar.j.ꝺ verbo.sig.l.verbũ facere cũ si.sed põt esse ꝙ illa v̊ba fideiussionis simpliciter ꝓlata referunt̃ ad ius in dubio vt ptz in hꝫ §.sed scholaris non tenebat̃ satisdare de iudicato soluẽdo q: suo noĩe ꝯuẽtus siue reali siue ꝑsonali nõ satisdat hodie vt in stitu.de satisda.§.j.⁊.§.sed hodie.ergo fideiussor non tenebit̃ de tali condẽnatione soluenda ex forma illorũ verborũ in satisdatione simpliciter prolatorũ cũ scholaris non teneret̃ talem satisdationem iudicatũ solui ꝑstare.⁊ ita hanc qõnem determinauit.Dy.⁊ alij tñ distinguũt an ꝑstiterit satisda.ꝑ errorẽ aut ex certa sciẽtia vt.s.si qs caut.l.sed ⁊ si quis.§.itẽ querit̃ In glo.de iure in fi.immo ab alio si prelatus venderet.Old.

Si vt aliquid. Si tu fieri vis ꝯcipiat̃ stipulatio penalis ꝑ nõ fieri si vis nõ fieri concipi dz negatiue ⁊ affirmatiue ⁊ concor.s.e.l.cum qd h.d.ibi vsitatius no.qꝺ attendit̃ illud qꝺ vsitatius est.vt.s.si cer.pet.l.certi ꝯditio.§.si ꝑ hoc nũmos ibi cũ quotidie ⁊c.ibi comprehendendũ in stipulatione penali.Dy.op.de.l.si is q ducenta.§.vtrũ.s.de re.du.Sol.ꝯfiteor oppositionẽ ꝙ dato qꝺ hec forma sit cõmissa nihilominꝰ tenet stipulatio vt ibi sz hec forma est ꝯgruẽs ⁊ vsitata.⁊ sic iste.§.ꝯsiderauit ꝯgruentiã ⁊ vsum nõ efficaciã.ꝑterea in his q̃ sunt in dando stipulator vni ex heredibꝰ ꝓuidere nõ põt secus in his q̃ sunt ĩ faciẽdo.hoc dicit ibi stipulamur.s.nobis secꝰ si stipulat̃ tm̃ heredi et ita obligatio in eius ꝑsona dz inchoari vt.C.vt act.ab hẽde et ꝯtra hẽdes.l.vnica.ꝑ Pe.Ibi oĩbꝰ acqri de rigore sz de eqtate ob.exceptio ei q ꝯ volũtatẽ defuncti petit vt in glo.ibi at cũ qd fieri vt rẽ tradi vt.s.e.l.stipulationes nõ diuidunt̃ vel ꝑstaui siue restitui vt.s.e.l.si rẽ.⁊.l.si fundũ.Ja.ibi vniꝰ ꝑsona ⁊ ei soli acqri de rigore si eiꝰ solius interest ⁊ nõ alias.Dy.sz q̃ est rõ ꝙ aliud est in facere q̃ in dare rñ.q: querit̃ ꝯsistũt in dãdo ipso iure ꝑ.l.xij.ta.sunt diuisa ĩter hẽdes vt.C.ꝺ pac.l.pacto successorũ.⁊ si certũ petatur.l.j.ea autez que sunt in faciendo transeunt insolidum ad heredes.⁊ sic adiectio vnius heredis operatur solum qꝺ alij excludant̃.Jaco.op.qꝫ creditor possit prouidere vni de heredibus tantum vt.C.de exceptio.l.j.So.aut loquimur in stipulatione interponenda aut interposita ꝑleganda.ꝑ Primo casu loquit̃ iste.§.Scꝺo casu ꝯtrarium vel ibi quo ad emolumentũ actionis hic quo ad transmissionem ar.s.de leg.ij.l.cũ ab vno.⁊ qꝺ ibi no.ꝑ Pe.⁊ vide ꝙ in ꝯtrarium no.⁊ dixi.¶ Scꝺo op.ad idẽ de.l.auus.s.de pac.so.ibi in eo pacto ꝙ fit ad except.hic in eo qꝺ fit ad actionem vel dic vt in ꝯtrario no.⁊ dixi vel meliꝰ idẽ de pacto qꝺ fit de except.et de eo qꝺ fit ad actionem q: verũ est ꝙ mero iure pactuz qꝺ fit ad actionẽ nõ ꝓdest etiã alijs coheredibus lz de equitate alijs detur exceptio vel quatenꝰ sunt in ꝯsequenti repetet̃ ꝑ illum heredẽ cuiꝰ ꝑsona extitit inserca ꝑ act.fami.herc.quasi sit ꝑcipuũ ar.C.fa.herc.l.filie de quo tñ pleniꝰ dic vt dixi.s.e.l.eum qui.§.te et titium.et dic ꝺm Jaco.de are.aut vult quis vni ex heredibus prouidere prelegando et constat posse vt dicta.l.j.C.de excepti.fami.herciscun.l.si is.et.s.de heredibus instituen.s.l.ex facto.cum concord.aut donando.et tunc aut causa mortis.et tunc idem cum similis sit legato.vt.C.de donatione causa mortis.l.finali aut inter viuos.et tunc idem:vt.s.de lege falcidia.l.cum quo.§.finali.et his casibus habet vt legatarius vel donatarius non vt heres. Sed sciendum est

dum est donationem perfici traditione vel actionis acqsitio/
ne contra donantē vt qꝛ stipulatione ꝓmisit vel hodie solo pa
cto donare cōuenit vt.C.de dona.l.si quis argentū vel cōtra
alium vt si noīe illius mutuasset vt.ṡ.de dona.l.si pr̄ in prin.
et.l.fi.§.fi.non autē fit donatio ob id qđ cū alio paciscoꝛ q̄ īpe
det alij etiā futuro heredi cum non sit aliquis de p̄dictis mo
dis ꝛ probant.C.de act.ꝛ ob.l.si quidē de lega.ij.l.cū pater.§.
meuio.et.ṡ.de dona.l.fi.in prin.et sic in p̄senti.§.nec fuit prele
gatio nec donatio cā mortis nec inter viuos ꝛ cum p pactum
q̄ non cadit in nomen donationis vni heredū vult ꝓuidere
aut est pactū liberatoriū obligationis hereditarie.ꝛ tūc etiaꝫ
vni soli potest ꝓuidere vt.l.auus.ṡ.de pac.aut obligationis
iure hereditario acqrende.ꝛ tunc aut est talis obligatio que
ipso iure diuisa est inter heredes vt que ꝯtinet dari.ꝛ tūc non
potest vni soli de pluribus heredibus vltra portionē heredi
tariam acquiri ꝛ sic oībus acquirit̄ lꝫ pro hereditaria vt hic
ne contra propositum ꝯhentis ꝓmissoꝛ pro alioꝝ heredū por
tionibus liberatus inueniat̄ si alijs non diceret̄ obligatio eē
quesita ꝛ ei eius nomen expressum est non poterit iure heredi
tario queri vltra portionē suā arg.ī.de stipu.seruo.l.j.§.cōis
aut est talis que sui natura cui ius heređ.pōt acquiri vt cum
in faciendo consistit vt.ṡ.e.l.ij.ꝛ tunc adiecto heredi ꝛ soli q̄ri
tur nam p inclusionem vnius alij ex stipu.sunt exclusi ꝛ sic ꝓ
ficit promissori vnius heredis exp̄ssio in hoc casu vt agere nō
possint alij ac si hoc remisisset sed solꝰ exp̄ssus ꝛ sic tenenda ē
Jo.snīa ꝛ non glo.vt ptꝫ ex p̄dictis.Ja. ❡ Tertio op.cōtra
scđm dictum de prin.huius.§.sol.casus sunt diuersi non ad/
uersi qꝛ in prin.stipula.ꝯsistebat in dando in.ij.rn̄.in faciēdo
et est rō dr̄ie quā dixi in expositione tex.in vltimis v̄bis qꝛ q̄
detur oīm interest.ꝛ ideo lꝫ p̄sona vnius sit cōprehensa nihi/
lominus de rigore oībus acquirit̄ qꝛ cuiusq̧ hēdis īterest q̄
eis detur sed qn̄ est in faciendo secus possuꝫ eñ stipulari do
mum fieri in certo loco q̄ solum postea p̄lego vni ex heredibꝰ
vnde ibi fieri alioꝝ non interest.ꝛ ideo etiā de rigore alijs nō
acquirit̄ ꝛ scđm hoc ꝯclude qn̄ oīm interesset idem fit q̄ in dā
do. ❡ Alterius op.ꝛ videt̄ q̄ qn̄ stipulatoꝛ stipulat̄ sibi ꝛ vni
de heredibus fieri q̄ stipulatio nō teneat vt.ṡ.e.l.qđ dr̄ in fi.
Sol.ibi pater stipulatus fuit vt filio hic vero vt heredi vl' ibi
stipulatus fuit fieri a filio alteri hic vero ab alio fieri vni đ he
redibus de quo plene dic vt ibi dixi in gl.immo in dando ibi
sol.vt ibi in glo.ꝛ ibi dixi.ꝛ.ṡ.etiā dixi.ibi alicui heredum.et
ita ad obligationem querendā.Jac. Ibi.ṡ.e.a titio.sed certe
immo pōt reddi ẜm Ja.de are.vt si oībus quereret̄ exceptio
pacti postea creditoꝛ contra intentionē suā que fuit vniꝰ he/
redum personaꝝ eximere solā obligationē petitione sibi de/
biti priuaret̄ ꝛ a nullo herede possꝫ petere q̄ a nullo paciscē
tium sensum fuit sed si obligatio dandi oībus heredibus sti/
pulatoris querat̄ nō preiudicat̄ promissori cuius nō interest
debeat vni vel pluribus q̄ defuncto promiserat Jac.ꝛ ideo
sol.Jo.est melioꝛ ẜm eum alij dicunt qđ ibi loquit̄ in factis.s.
in non petendo qđ est factū sed non plꝫ qꝛ non petere est dare
i.remittere alij Pe.dicunt qđ ibi loquit̄ in re nō transibili.i.
in pacto de nō petēdo vt eo.ti.l.qui in futurū.§.j.hic in trāsi/
bili sui natura sed tūc ob.ṡ.e.l.iul.sed tūc rn̄dent q̄ in.l.auus
nō est nomē appellatiuū.sꝫ in.l.iul.sic ibi.l.cū qdā.ꝛ dic vt ibi
Old.ibi fami.hercis.pcipiet.s.cessiōe facta a coheredibꝰ ꝛ sic
isti erit vtilis actio q̄ coheredibꝰ fuit inutilis.Ja. In glo.he
redis ꝛ est rō ibi ẜm Jo.ꝯsiderata ergo mēte siue rōne huius
§.dicas qđ vbi ille locus vel fundus nō eēt spālīter alicui p̄/
legatus q̄ idē esset in obligationibꝰ faciendi qđ in obligatio
nibus dādi qꝛ ita de sui natura est trāsibilis ad heredes obli
gatio faciendi sicut obligatio dādi vt.C.de ꝯhē.ꝛ cō.stip.l.fi.
Pe.in fi.p̄terea hic ꝯfert̄ post mortē.ꝛ ideo valet etiaꝫ si filio
stipuletur vt.ṡ.e.l.quodcunq̧.§.si ita quis.Dy.

ᵃ❡ Euz qui a certaꝝ. Ad de ꝑ hac. l. quo dic An ge. in consi. cxciij.

Am qui certarum. ᵃ Debitū i actu cer
to tpe limitato eo demū finito exigit̄ cū effectu. h.
d.Et accedat.l.qui hoc āno.ṡ.e.in fi.s.vt ꝯueniat̄
vltima die nundinaꝝ.Ja.op.de.l.cū qd.ṡ.si cer.pe.inducen/
do sic hic erat actū solui diebꝰ ꝛ sic vr̄ tacite agi q̄ in p̄n.vt ex
illa pecunia possit mercari in nūdinis ergo dꝫ haberi ꝓ exp̄s
so p.d.l.cū qd.sol.hic hoc nō agebat̄ q̄ nō sufficit.vt.C.de cō
di.cā da.l.si repetēdi vel si agebat̄ p vtrūq̧ nō apparet p ali/
quas ꝯiecturas ꝛ ista sunt paria nō eē vel esse ꝛ nō apparere
vt.ṡ.quēad.testa.ape.l.fi.ex duobꝰ.§.j.đ his q̄ in testō delent̄
l.j.§.j.et de ꝯhē.emp.l.in lege.sꝫ iuxta hoc quero pone q̄ vter
q̧ hoc gerat ꝛ hoc appareat p aliquas ꝯiecturas qꝛ stipula/
toꝛ erat mercatoꝛ.ꝛ ego sciebā eū mercatorē.ar.ṡ.đ vsu ꝛ ha.
l.plenum.§.equit ij.nunqd habeat̄ ꝓ expresso glo.dicit puto
qđ forte q̄ sic per.d.l.cum quid.Dy.ꝛ Pe.dicunt hoc esse ve
rum indubitanter.Dy.allegat.ṡ.e.l.eum qui kal'.ij.rn̄.Pe.
allegat.ṡ.e.l.triticū.ꝛ.ī.de regu.iur.l.semp in stipu.sed ꝯ eos
et glo.facit qđ no.d.l.cum quid vbi no.qđ regula illiꝰ.l.locuꝫ
non hꝫ in ꝯctu verboꝝ pro hoc.ṡ.e.l.quicqd astringēde p̄ter/
ea dies solutionis est pars stipulationis vt.ṡ.de edē.l.j.§.edi
tiones cū ergo dies solutionis v̄bis omittit̄ vr̄ omitti etiā qđ
est de substātialibus stipulationis.sed ad hoc posset dici q̄ h̄
non erat ex toto omissa dies sed exp̄ssa.s.diebus nundinaruꝫ
sed dubitabat̄ vtrū prima die vel vltima esset intelligendum
est hoc dubiū tollit̄ ex eo q̄ actū fuit tacite inter ꝯhentes ꝛ ꝓ
batur ex ꝯiecturis.sed ꝯ hoc insta.istā stipulatio est v̄borum
obligatio.ꝛ sic ꝯctus verbis ꝯceptus vt.ṡ.e.l.v.§.stipulatio
non vr̄ sufficere tacite agi nisi v̄bis exprīmat̄ hic est qđ mutꝰ
qꝛ potest tacite agere non pōt stipu.ꝯhere.vt.ṡ.đ act.ꝛ ob.l.j.
§.fi.et.ṡ.e.l.j.in prin.de hoc tn̄ vide qđ dixi.ṡ.e.l.ita stipulatꝰ
❡ Sed qd si dicat̄ promittis vsq̧ ad nūdinas glo.tꝫ qđ p̄mo
die ꝛ sic vr̄ seq opi.sabini vt no.insti.de inu.stip.§.pe.q īcipit
q hoc anno.ꝛ sic vr̄ illa gl.male dicere ꝛ ꝯ istā.l.nisi eā intelli/
gas qn̄ vterq̧ hoc sensit ꝛ probatur ex coniecturis vt dixi.

1 ☞ Debitoꝛ in alternatiua obligatione vsq̧ ad traditionē
variare potest.
2 Obligatio alternatiua qualiter possit executioni mandari.
3 Papa si mandat capitulo q̄ conferat vacanteꝫ in eccl'ia sua
si due vacent cuius erit electio.
4 Electores facta electione an possint variare.

1 Cum pure. In alternatiua obligatiōe †đ ptāte
debitoris est vsq̧ ad traditionem va
riare.h.d.Et ad fi.huius.§.bene ꝯcoꝛ.ṡ.de le.j.l.si ita legatuꝫ
§.j.ꝛ vide qđ notaui eo.ti.l.si qn̄.§.j.et iste.§.aureꝰ reputat̄ in
practica ꝛ cōtinue allegat̄ p aduocatos reoꝝ ꝓpter variatio
nem quā eis ꝯcedit.ꝛ ideo eius materiā plene declaremꝰ ibi
voluntatis que nō semp mutat̄ Ja.ꝛ dic volūtatis.i.electio/
nis que est exp̄sse stipulatori collata ꝛ eius q̄ inest.i.q̄ promis
sori tacite datur a lege.Jac.ꝛ Pe.et sic no.qđ maioris auto/
ritatis ꝛ effectus est electio que tacite inest ex legis ptāte quā
electionis expresse ab hoīe qꝛ tacita est extensiua etiā post sen
tentiam in alternatiua latam vt possit variare vt hic no.et h̄
in contractibus.sed in vltima voluntate non admittit̄ varia
tio post vnā rem electā vt.ṡ.de opti.leg.l.aufidiū.ꝛ hic et ibi
redditur ratio diuersitatis.ꝛ de hoc no.ṡ.de iu.do.l.plerūq̧
in fi.ꝛ est pulchra gl.de leg.j.l.hmōi.§.stichū cōtra istū.§.op.
hic dicit̄ q̄ qn̄cunq̧ vult reus pōt variare ergo nunq̄ ista sti
pulatio habebit exitū nec executionē q̄ si vnus petat̄ dicet se
velle aliū dare ꝛ sic ecōuerso. ❡ Itē post snīam alternatiue
latam vt institu.de acti.§.curare.si executio fiet in vno eliget
aliud dare ꝛ sic ecōuerso.So.dicit glo.dic q̄ hꝫ exitum qꝛ esti
mabitur quanti valere pōt hec stipulatio seu snīa.vt.ṡ.ad.l.
falci.l.q̄rebat̄.v.tres ptes q̄ qdā hn̄t volumē ꝛ in tātā quāti
tatē captis pignoribꝰ fiet executio vt.ṡ.de re iudi.l.a diuo pio
§.si pignora quot modis aūt alternatiua obligatio possit exe
cutioni mādari.ī.dicā. ❡ Scđo op.ex quo pōt reꝰ variare er
go ꝯcludes q̄ snīa erit alternatiua ꝛ nō tm̄ sup vno lata sꝫ ꝯ
istud op.oē alternatiuū est incertū vt.ṡ.e.l.vbi aūt non appa
ret.§.q illud sꝫ snīa nō dꝫ eē incerta vt.C.de sent.q̄ sine certa
quātitate p totū.So.dic q̄ est spāle in alternatiua qꝛ ampliꝰ
certificari nō pōt.ꝛ ita dꝫ intelligi.d.§.curare.insti.de act.cū
ibi notatis ꝛ est rō qꝛ libellꝰ dꝫ eē alternatiuꝰ vt insti.de act.§.
hic aūt.ergo ꝛ ꝓcessus ꝛ snīa q̄ debēt ꝯformari libello vt.C.đ
sen.ex peri.reci.l.ij.ꝛ.ṡ.cōi di.l.vt fundꝰ. ❡ Itē op.q̄ varia/
ri nō possit vltra litē ꝯte.vt.ṡ.e.l.si qs stipulatꝰ sit in p̄n.dicūt
qdā aut loqmur in stipulatore ꝛ hꝫ locū ꝯriū aut in reo.ꝛ tūc
aut in electiōe tacita q̄ inest a lege aut i exp̄ssa.Prīo casu lo
quit̄ iste.§.Scđo casu aut reꝰ dixit dabo illud aut illđ q̄ volā
aut qđ voluero si qđ volā poterit variare vsq̧ ad lit.ꝯte.si qđ
voluero postq̄ elegit variare nō vt in stipulatore vt.d.l.si qs
stipulatꝰ rō dr̄ie iter volā ꝛ voluero no.i.l.ꝯria.sꝫ h̄ so.nō vr̄
bōa qꝛ siue dicat reꝰ qđ voluero siue qđ volā dꝫ posse variare
p hāc.l.rō qꝛ ea q̄ tacite insunt nihil opant̄ si exprimant̄ vt.ṡ.
de le.j.l.h̄ v̄ba.ꝛ.C.de fideicō.l.nō recte.vn̄ dicūt alij q̄.l.ꝯria
loquit̄ in stipulatore lex nr̄a i reo q̄ distinguit̄ iter tacitā ele/
ctionē ꝛ exp̄ssaꝫ vt in tacita hēat locū iste.§.in exp̄ssa subdisti
guat̄ qꝛ aut ꝓmisi illud aut illđ qđ volā.ꝛ tūc qn̄cūq̧ potero
variare si dicā qđ voluero nō possum variare ꝛ ista parū dif
fert a p̄cedēti ꝛ eodē vitio laborat subijcit tn̄ gl.nō mireris si
inter tacitā ꝛ exp̄ssam electionē sit dr̄ia sicut ꝛ alias differt
inter exp̄ssum ꝛ tacitū mandatū ꝛ exemplifica melius q̄ glo.

❡ Iste.§.est subtilis ẜm Bar.hic.

ſtipulatus ſum.x.mihi dari aut titio ſolue non tñ intelligas
qḋ oriatur actio mandati niſi ſcḋm qḋ dixi.ſ.e.l.iul.vel pone
ego mandaui tibi ꝙ poſſis exigere a debitore meo ⁊ ſic eſt ex-
preſſum mandatum.¶Primo caſu ⁊ ſic in caſu vbi erat tacitū
mandatum me inuito poterit ſolui adiecto. Secūdo caſu vbi
eſt expreſſum me inuito non poterit ſolui mādatario. vt.j. de
ſol.l.vero.ergo apparet differentia inter expſſum et tacitum
¶Preterea vbi ſum ſtipulatus.x.mihi dari aut titio ſi expreſſe
volo reuocare ne titio ſoluat nō poſſum vt.d.l.vero. Item ſi
ſtipulatus ſum.x.mihi aut titio ⁊ ſum litē cōteſtatus tacite vi
deor adimere ptātem ſoluendi illi adiecto vt.j.de ſolu.l.ſi qs
ſtipulatus fuerit.x.in melle ex quo apparet drīam inter taci-
tum ⁊ expſſum ſemel in die ſeu tpe ꝙ ſi ineſt a lege ꝑmittitur
more purgatio.ſed ſi ineſt ab hoīe impedit vt.ſ.de arbi.l.ſi cū
dies.§.fi.⁊.l.celſus.in prin.apparet ergo drīam inter tacitū
et expreſſum ad ꝯrium ergo dic melius qḋ.l.ꝯria loquit in ſti
pulatore hic in reo ⁊ eſt rō differentie q2 reo cōpetit electio ex
iuris diſpoſitione ꝯſiderata obligatiōis natura vt.ſ. de iur.
dot.l.plerūqꝫ in fi.ſed ſtipulatori in.d.l.ꝯria competit electio
cōtra naturā alternatiue obligationis.⁊ iō dꝫ reſtringi vt.ſ.
de act.⁊ ob.⁊ in honorarijs.§.ſꝫ cū reſciſſa de iſta alternatiua
vide qḋ bene dixi in alphabeto dictione aut.¶Deinde que
2 ro quōmō poteſt executioni mādari obligatio alternatiua †
glo.dicit hic vnum modū ꝙ eſtimetur obligatio qḋ ꝑdixi ſed
Ja.de are.et ¶Pe.aliter dicūt ꝙ iudex ꝑfiniat tpſ iſti reo ītra
qḋ variet quātum ſibi plꝫ ⁊ poſtmodum non audiat.vt.ſ.de
opti.leg.l.mancipioꝝ.de acq.here.l.quādiu.⁊.C.de inge.ma.
l.diffamari dñs Ray.dicit poſſe dari tertium remediū ꝑ ea q̄
no.ſ.de leg.j.l.ſi qñ in fi.lꝫ gl.ibi illud remediū reprobet hec
pro maiori pte ſunt Segno.circa hunc.§.ſed latius aperiam⁹
et de iſta materia vide qḋ no.⁊ dixi in.d.l.ſi quis ſtipulat⁹ ſit
et plene ⁊ ſubtiliter vide notata ꝑ Roſ.de ſenatuſcōſul.orfi-
ciano.§.penul.⁊ fi.⁊ ꝑ Az.in ſumma de ꝯhen.⁊ cō.ſtipula.§.
item rñſio fieri dꝫ preciſe ⁊ vide etiā notata ꝑ Cardi.ex de ꝑ-
ben.c.ſi tibi abſenti.lib.vj.et latius ꝑ Archi.ex de reſcript.c.
gratia li.vj.huius aūt.§.ratio eſſe pōt q2 in alternatiuis vtrū
qꝫ eſt in obligatione lꝫ alterum tm̄ ſit in ſolutione vt.ſ.eo.l.ſi
duo rei in fi.⁊ no.bene in glo.ſ.de conſti.pecu.l.illud aut illḋ.
¶Sed contra iſtū.§.facit ex de reg.iu.c.qḋ ſemel placuit.et
c.mutare lib.vj.in qbus non lꝫ variare ſol.hoc ꝯtingit ꝓpter
diuerſitatem rerum in obligatione in alternatiua deductaꝝ
vt dixi vt no.ꝑ Dy.d.c.mutare.⁊ vide ibidē Jo.an.⁊ Cardi.
et.d.c.qḋ ſemel.⁊ qḋ no.d.c.publicato ꝑ oēs ⁊ pleniſſime per
Hoſti.in ſumma de elec.§.vtrum mutari.⁊ ꝑ Goſ.eo.ti.§.ab
electione.aut electores reſilire nō poſſunt ꝑ Archi.xij.q.j.c.
certe.¶Et vide etiā ad hanc materiā notata ꝑ Dy.⁊ alios
de reg.iur.c.in alternatiuis li.vj.⁊ qḋ no.ꝑ Cardi.de reſcrip.
c.cū in multis vltra prin.¶In glo.ex quo videt ⁊ qḋ notaui
C.de verbo.ſigni.l.cum quidā.v.vltimo pro declaratione de
tranſact.vbi pactū.c.ſ.e.l.ſi ſic ſtipulatus fuero.⁊ ꝑ declara
tione huius.§.diſtinguit ſm Dy.aut quis vult variare circa
contractus aut circa vltimas volūtates. Si circa ꝯtus aut
noīatos aut innoīatos ſi circa innoīatos tunc lꝫ variare re in
tegra vt.ſ.de ꝯdi.ob cau.l.ſi pecuniā in prin.⁊.l.dedi in prin.
ſi circa noīatos tunc nō lꝫ vt.C.de act.⁊ ob.l.ſicut niſi de hoc
dixi niſi in quattuor caſibus in depoſito vt.ſ.depoſiti.l.j.§.fi.
in mandato.ſ.mā.l.ſi mādauero.§.ſicut aūt in ſocietate.ſ.ꝓ
ſoc.l.ſꝫ ⁊ ſoci⁹.§.renūciare.⁊ in ꝑcario.ſ.de ꝑcario.l.cū ꝑcario
aut volo diſcidere que deuenit in ꝯtum tunc ſerua qḋ dicit
hic aut circa vltimas volūtates.⁊ tunc aut circa diſpoſitiōeꝫ
vel repudiationem ⁊ nō poſſum ſi vbis affirmatiuis ⁊ aptis
vſus ſum vt.C.de acqui.here.l.ſicut maior ſi vero vel nolam
tunc lꝫ variare vt hic no.ſi circa electionē rerum relictarū in
teſtō nō lꝫ vt.ſ.de opti.le.l.apud aufidium.⁊ rō ibi no.⁊ hoc
eſt verū ſiue habeat electionē a lege ſiue a teſtatore ſi circa ꝑ-
ſonas qbus reſtituēda ē hēditas tūc aut pure ⁊ nō lꝫ aut ſub
conditione vel in diē incertā vt mortis ⁊ vnum in vita eligo
tunc lꝫ variare vt.ſ.de leg.ij.l.vnū ex familia in ꝓn.⁊ melius
eo.ti.cū pr.§.a filia.Dy.et de hoc notaui.C.de fideicō.l.poſt
mortem.Archi.aūt breuiter dicit aut electio datur alicui ab
hoīe aut a lege ſi ab hoīe non pōt variare ſi a lege tunc ſic vt
hoc.§.⁊ ita no.ꝑ eum ex de elect.c.ſi ꝓmiſſari⁹ lib.vj.⁊ de iſta
varietate no.ſ.de ꝓcura.l.in cauſe.⁊ ꝑ Jo.an.de reſcrip.c.ij.
in vltima glo.⁊ dixi.C.de furt.l.manifeſtiſſimi in ſuppletione

¶ Qō practicabilis.

¶Sed quero qōnem quā habui de facto ⁊ que multū facit
ad clarificationē huius.§.aliqs fuit condēnatus in hypothe
caria iſta forma ꝙ aut dimitteret ⁊ reſtitueret infra.x.dies rē
petitam aut daret ⁊ ſolueret infra.xxx.dies centū pro quibus
ipſa res erat obligata iſte infra.x.dies nō reſtituit rē vñ actor
petebat executionem in centum iſte volebat variare ⁊ eligere
rei reſtitutionem querebat an poſſet ⁊ dicebat ꝙ ſic ꝑ iſtū.§.
vbi conceditur variatio in alternatiuis etiā poſt ſnīam vt hic dr
ſed determinatum fuit ꝯtra q2 iſte.§.locum hꝫ vbi quis ſim-
pliciter cōdēnatus eſt alternatiue non ꝑfixa aliqua die in ſen
tentia ſi eñ dies eſt ꝑfixa in ſnīa vt in qōne ꝓpoſita non audi
tur poſt diē nollens variare vt.ſ.de arbi.l.celſus.⁊ ibi in glo.
ſed cum a lege detur tpſ quadrimeſtre condēnatis: vt.C.de
vſur.rei iudica.l.vltima vr qḋ poſt tale tpſ non liceat varia-
re ⁊ ꝑ ꝯſequens elapſo quadrimeſtri tpe poſſit fieri executio
in eo in quo actor petierit quaſi eum conuertat electio ex quo
reus infra ipm quadrimeſtre tpſ non eligit ⁊ ꝙ non poſſit va
riare poſt quadrimeſtre tpſ bene facit.ſ.de peti.here.l.itē ve
niunt.§.idem ait ſi noxali alſ incipit idem recte ait ⁊ ibi in gl.
ſed ibi non erat obligatio nec ꝯdēnatio alternatiua.ſꝫ erat ſo
lum quoddā legis beneficium.ſ.ꝙ poterat ſe liberare dando
ſeruum pro noxa.⁊ ideo nimirū ſi ibi nō poterat variare.⁊ ad
hoc facit.ſ.de re iudi.l.miles.§.x.⁊ qḋ ibi no.⁊ dixi ꝙ videas
iſte.§.loquit in ꝯdemnatione alternatiua vbi erat electio de-
bitoris etiā poſt ſnīam ⁊ poſt quadrimeſtre tpſ ꝙ ſoluere vel
let vt hic ptꝫ in tex.⁊ glo.qḋ in qōne propoſita variare nō poſ
ſit bñ facit inſti.de offi.iud.§.j.⁊ gl.ibi poſita no.qḋ in actiōe
in rem ⁊ q2 ex quo nō eligit reſtituere infra.x.dies trāſfundit
in ſecundā de ſoluendo infra.xxx.nec pōt morā purgare pro
ſ.e.l.ita ſtipulatus in fi.⁊ de penu leg.l.j.et ad.l.falci.l.j.§.itē
ſi ita.⁊ de act.⁊ ob.l.obligationum fere.§.fi.in fi.et qḋ electio
conuertatur ad actorem reo nō eligente infra tpſ ſtatutū fa-
cit.ſ.de opti.leg.l.cū optio.⁊.l.ſi tibi.¶In glo.etiā poſt ſen
tentiam ibi in ipſa executione ſed hinc qḋ dicit hec glo.videt
valde obſtare littera huius.§.ibi in eo ꝙ ꝑſtaturus ſit.⁊ not.
hanc glo que notabiliter eſt bona ſicut mulier mala.Dy.ibi
fiet executio captis pignoribus hoc eſt verū vbi ſtaret ꝑ reuꝫ
ꝙ executio non fieret ⁊ ita etiā intelligit inſtitu.de offi.iudic.
in prin.at hic non videt ſtare ꝑ eum cum iuris autoritate va
riet ar.C.de adulte.l.gracchus.quare dicūt Ja.de are.⁊ ¶Pe.
ꝙ iudex poterit prefigere certum tpūs ad eligendū poſt ꝙ nō
poterit variare vt.ſ.de opti.le.l.mancipioꝝ.C.de inge.ma.l.
diffamari.⁊ de remiſ.pigno.l.ſi eo tpe cum fi.dicit tñ ipſe Ja.
de are.ſed timeo nec ex hoc fiat iniuſticia ꝓmiſſori.Ja.¶In
glo.in ſtipulatore ibi ſed in promiſſore ꝯtra oēs opiniones q̄
ſequuntur op.q2 expſſio eoꝝ que inſunt nihil operat vt.ſ.de
leg.j.l.iij.C.de fideiuſſo.l.nō recte.⁊ propterea iſte ſequentes
opiniones nihil valent dicas ergo ꝙ hic vult dicere ꝙ ſtipu-
lator non hꝫ electionem niſi expſſe dicat:ſed reus hꝫ tacite et
diuerſa cā eſt et ⁊c.vt.j.de reg.iur.l.fauorabiliores.Old.Ibi
poſt ſnīam.ſed nūquid debitor habens expſſam electionē al
ternatiuorum puta q promiſit ſtichū vel pamphilū queꝫ ipe
volet compellet eligere vt iudex interroget eum quē dare ve
lit videt ꝙ ſic q2 quotiens eqtas ſuadet ⁊c.vt.ſ.de interrog.
act.l.ſi.tu tñ dicas contra ꝙ etiā ſi expſſe detur ꝓmiſſori ele-
ctio nihilomin⁹ poterit variare ſicut ſi expſſum nō eſſet.Naꝫ
expreſſio eoꝝ que tacite inſunt nullū nouū inducūt effectum
vt.ſ.de leg.j.l.iij.⁊ ꝙ hic de electiōe expſſa ad ſtipulatorē tm̄
refertur de quo dic vt.ſ.e.l.ſi qs ſtipulatus ſit ſtichū.¶Pe.ad
hoc etiā ꝯcor.hic Ja.de are.et adducit aliā rōneꝫ qua ꝑdicta
ſtipulatio qua reus ꝓmiſit ſtichū aut pāphilū quē volet ꝯdi
tionalis vr ar.ſ.de le.j.l.ſtichū q meus erit de leg.iij.l.impe-
rator.de ꝯhen.emp.l.cū ab eo.nā quotiens relatiuū adiūgit
verbo futuri tpis facit ꝯditionē.ſ.de leg.j.l.v.de aur.⁊ argē.
l.quintus mutius ſcribit.§.fi.⁊ de leg.iij.l.nuper.⁊ quis non
compellitur implere conditionem vt.d.l.cum ab eo de cōtra-
hen.empti.Item ante electionem non agitur vt.j.e.l.fi.ij.rñ.
alij dicunt ꝙ cauſatiue cōpellitur q2 niſi eligat petet vtrūqꝫ
ar.ſ.de leg.ij.l.ſi titio aut ſeio.⁊.l.quidam ita.⁊.l.vnum ex fa
milia.§.rogo quaſi ſibi non ſit cōmiſſum dare vt.ſ.de rebus
dub.l.vtrum.§.penul.Ja.Ibi etiam me inuito.vt.j.de ſol.l.
vltima.Jac.Ibi denunciauero vt non ſoluatur q2 fuit facta
ſtipulatio de preſenti ne ſit contra glo.que eſt.ſ.e.l.iul.§.qui
fundū.et inſti.de inuti.ſtipu.§.ſi quis alij.⁊.j.de ſo.l.vo.§.in-
terdū.⁊ dic vt no.d.§.ſi qs alij.Dy.ibi.l.aliud incōpetenter
exēplificat vt ibi ptꝫ.ſed dꝫ poni exēplū vt ſi mandē tibi titio
ſoluere.x.⁊ nō ſoluis ſciēs mutatā volūtatē meā vt.j.de ſo.l.
vo.§.ſꝫ ⁊ ſi qs ſec⁹ in tacito cū ſtipulor mihi aut titio vt ibi pꝫ
Ja.Itē ꝙ hic dr eſt verꝫ ſi denūcio tacite litē conte.ſed ſi de-
nuncio expſſe ne ſoluat litē non conteſtando etiam me inuito
ſoluere poterit vt patet in preal.l.aliud.de ſolu.et eo.tit.l.vo
procuratori.§.interdum.iij.rñ.Dy.Ibi non eſt vis voles vel
nolueris nec inter expſſam ⁊ tacitā.Old.in fi.⁊ rō ibi patet ⁊
no.ſ.e.l.ſi quis ſtipulatus.ſ.q2 in legato dñium trāſfert.Dy.

Sed cert

Sed certe ista ratio non est generalis. nam per hoc eet aliud in rebus aliis legatis dicas aliud in cõtractibus aliud in vltimis volũtatibus eorum fauore vt citius habeant effectum vt ar. j. de reg. iur. l. in testamẽtis. vt. s. cõia predi. l. fi. Ol. In gl. tacite ex legis ptãte. Dy. ¶ Expedito. §. isto quo ad tex. et gl. et eius materiam principalem qz hic de obligatione alternatiuorum tractaе aliqua vtilia subiiciamus. et vide qd no. per Hosti. in summa de pscrip. §. qd cui piudicet v. si vero disiunctiuis et v. sequentibus. et qd no. p Az. in summa de ɔsti. pecu. §. item fit cõstitutum vbis et C. e. ti. autẽ. si qñ qd est satis notãdum ad istam materiã. et vide etiã pulchram qõnem quã notaui. C. de rei vxo. act. §. exactio que vtilis est in ista materia alternatiuorum et notabilis. Primo quero si aliqs stipulatus est dari sibi aut titio vtrum pmissor possit eligere cui soluat dic q sic. s. nota. et dixi. sed si pmissor elegit soluere adiecto et dedit sibi pignus de soluendo nunqd poterit variare et soluere stipulatori dic q sic et recuperare pignus ab adiecto tñ repetere non posset solutũ adiecto dato q peniteret hec pbantur s. de pig. l. is qui promisit. sed mortuo vno teneе pcise soluere viuenti vt. s. e. l. cũ quis. et ar. s. d leg. l. si legatũ. §. fi. ¶ Quid si testator dixit si heres meũ penũ nõ dederit titio det ei cẽtum nũquid heres poterit expectare et variare vsqz ad sñiam dic q non immo si non statim dat penũ cum põt precise teneе ad c. vt. s. ad. l. falci. l. j. §. si ita. et ibi in glo. et ar. s. de ma. testa. l. libertas. §. j. et de hoc dixi. s. e. l. cũ stipulatus. ¶ Quid si pmissor stichi aut pamphili elegit soluere stichum nunqd mortuo ipso sticho post elecе. liberaе dic q sic vt. s. de leg. j. l. hmõi. §.
3 si stichum. ¶ Quid si papa † scribat caplo qd ɔferat vacãtẽ in ecclesia sua et due vacẽt cuius erit electio dic qd capli nisi papa proprio motu litteras ɔcessisset qz tũc imperator haberet electionem vt ex de preben. c. si pluribus. li. vj. ¶ Quid si promisi dare stichum ad certũ tps aut centũ nomie pene et stichus infra tps sit mortuus nunqd ero liberatus dic vt. s. qui satisda. cog. l. sed et si decesserit cũ ibi notatis. et. l. sed et si quis rei capitalis. Item qd si promisi stichum aut pãphilũ stichus qui erat magni precii mortuus est: pmissor vult soluere eius estimationem nunqd possit glo. vr sentire q non sed q supest solum remaneat in obligatione vt no. institu. de act. §. hũc autem et vr expssum. s. de eo qd certo loco. l. nõ vtiqz. §. j. sed glo. ibi tenet oppositũ p. l. de leg. j. l. cũ res. §. sed et si stichus. et hãc opi. lz sub dubio forte sensit Az. i summa vbi ɔueniat q certo loco dare pmisit. §. penul. et eã approbat dñs Rich. dicens p mortui estimatio nõ est in obligatiõe lz de eqtate fit in solu. et ideo in. l. illa cũ res. §. sed et si stichus diciе fortassis vl mortui precium qd est notãdũ. ¶ Quid si pmisi dare. x. sub certa pena nunqd vtrũqz est in obligatione dic vt no. p Rof. in libel. de actione ex stipulatu. v. fol. Quid si aliqs iurauit accipere vnam de filialibus titii in suam vxorem postea carnaliter cognouit vnã ex illis nunqd cũ nõ possit aliã habere in vxorẽ ex ipsis sororib teneе pcise accipe illã quã cognouit dic q sic vt plene no. in qõibus Barth. brix. xxx. q. q incipit quidã pro pter pacẽ. ¶ Item no. singularẽ et notabilẽ casum ad istã materiam si testator legauit mihi aut titio. x. an heres vellet et ipe heres nõ eligat aliquẽ dare vn solus ipso legatũ petere ac si essent duo rei vt. s. de leg. ii. l. si titio aut seio: ibi in gl. ẽt notãdum q si in rescriptis duo copulatiue mãdanе quorũ vnum proficit intentionẽ mãdantis sufficit alterũ impleri vt no. ex de rescrip. c. ii. in gl. et p Cõpost. ¶ Itẽ licz in alternatiuis fit electio rei vt. hic in iudiciis tñ vr esse actoris vt no. c. ne filius p prie auе. habitã. in puilegiis aũt actio est in alternatiuis cius an ɔcediе priuilegium vt. s. de ɔsti. princi. l. fi. cũ ibi notatis. ¶ Ultimo. §. iste põt induci ad qõnẽ antiquã et p multos relatam si aliqs habuit ptãtem vel forte eligẽdi aliquẽ officialem et elegit aliquẽ quẽ de iure eligere nõ poterat vtrũ possit iterato eligere hic est ar. q sic et vr expssum. s. de opti. le. l. ii. et ibi in glo. j. de elecе. nõ ɔsumi p electionẽ q nõ valuit sz nulla fuit secus si electio tenuisset vt eo. ti. l. apud aufidiũ in fi. et in ista opposi. multi ɔcordant. et p hoc ex de censi. c. auditis. vbi de h satis no. in gl. et p Dy. de le. j. l. serui electiõe plene et dixi si quis in ius voc. nõ ierit. l. j. et q non possit amplius eligere faciũt infra scripta qz fũctus est officio suo siue bene siue male s. de re iudi. l. iudex. ¶ Itẽ qz sufficit semel puenisse lz nõ durẽt qd me. cã. l. videamus. et qz de vnica tm electione vr actũ vt j. de ver. sig. l. boues. §. hoc sermone. et de le. iii. fideicõ. §. si qs alicui et si semel paritura ẽ ɔditioni amplius pareri nõ pt. s. de mili. testa. l. si ita fuerit. §. j. et qz sufficit qd filius de facto vt. s. e. l. qdã cũ filiũ. vbi de hoc dixi nã et manumissio facta de fctõ implet ɔditionẽ et de condi. insti. l. mulier. §. penul. in ɔriũ est qz non vr elegisse ex quo electio nõ durauit vt. s. de in rẽ vso l. si pro patre. §. versum. et bene facit. s. ad tertu. l. ii. §. nõ solũ. et qz non vr factũ qd est vitiose factũ qui satisda. cog. l. quotiens. et petitio facta de facto nõ facit cõmitti stipu. habere licere vt. s. e. l. stipulatio ista. §. ii. et §. hi q ergo nec electio facta de facto cõsumet ius eligendi et pro hoc. C. si mã. ita fu. alie. l. ea quidẽ. et de cõdit. et demon. l. hec ɔditio et ɔcto matrimonio de facto non vr impleta cõditio. s. qñ dies le. ce. l. qd pupille et qz nõ prestat impedimentũ cũ quidẽ de iure non sortiе effectum ex de reg. iur. c. non pstat lib. vj. cũ ibi notatis p Dy. et alios anteqz veniã ad solutionẽ forme aliã qõnem huic similem et magis dubiũ aliquis heres forte eligendi elegit amicũ suum ille se excusauit vel officium repudiauit vel alicui compromissario data est ptãs eligẽdi in aliqua ecclesia elegit: electus cõsentire non vult nunqd iterato poterit iste eligere p et cõtra faciũt iura pdicta ista qd disputata est p Rof. in qõibus suis. j. q. vbi videas et p Bartho. brixiẽ. in suis qõnibus lxxix. q. que incipit quõdam dederunt ptãtẽ cuidam eligendi vbi ipse tenet q amplius eligere non possit et ita dicit seruari in ciuitatib italie hãc etiã qõnẽ disputauit. d. M. fil. in scholis suis idem tz. B. ex de censi. c. cãm que et de ɔcessio. prebẽ. vel ecclesie non vacantis. c. ɔstitutus qd predicta quãtum tãgit membrũ cõpromissum cui est ɔcessa potestas eligendi hec est decissa ex de elec. c. si cõpromissarius lib. vj. cũ ibi notatis per Archi. et alios in aliis articulis. videlz qñ elector eligit illum qui eligi non potuit vel alias electio nõ valuit vel qñ valuit sed electus repudiauit dicũt doctores qñ aliquis eligit illum qui de iure eligi non põt aut electus sciebat eum inhabilem aut ignorabat. primo casu sibi piudicare vr et non põt aliũ eligere sicut sibi piudicat q scienter accepit fideiussores non idoneos vt. s. de fideiusso. l. iii. et qui satisda. cog. l. si arbitror. et vr expssum in auе. de san. epi. §. si quis aũt vbi eligens scienter indignum priuaе ptãte eligendi et trãsit ad supiorem et ex tñ in ɔditio. c. bone. et c. innocuit de elecе. ¶ Si aũt ignoranter eligit talẽ tunc possit eligere vt. d. l. ii. de op. le. et q hoc C. quõ et qñ iudex. l. si ipsos. et de accusaе. l. iiii. ¶ Si autẽ electio tenuit et electus repudiauit tũc puto qd eligere pt p iura s. ad hoc adducta sed ɔ hoc vr facere. j. de vaca. mune. l. ii. §. minus audiens. v. quõ ita seruio ibi ad alium exstituat sz ibi erat datum ius eligendi elige aliud qñ erat inhabilis. Et vide ad hãc qõnem Iaco. de are. q incipit statutũ est in ciuitate post librũ deinde Ol. qz querit si ex forma statuti bãnitus nõ poterat esse consul. et tpe electionis erat bãnitus sz fecit se eximi de banno anteqz iuraret officium vex addicaе et dato qd repellatur vtrum electum possit alium eligere. et est. c. cclxxi.
4 ¶ An aũt electores † seu elector possit variare facta electione vide ex de elec. c. publicato. cũ ibi notatis p oẽs et latissime per Host. in summa de electione. §. virũ imitari quasi p totum §. p Dy. et alios de reg. iur. c. qd semel placuit. et c. mutare. qd possit variari facit. C. d op. le. l. si qs libellis q est canonica. ii. q. vj. ex de elec. in causis de iur. patro. c. cum aũt qd. c. põt ad dici pro et ɔ de offi. et po. iudi. de leg. c. quãuis. lib. vj. et de procura. quãuis quasi variari non possit facit. xxii. q. j. oriundus de iure iur. c. queadmodum. de rescrip. c. ii. e. ti. c. gratia lib. vj. vbi de hoc p Archi. et p Cardi. de prebẽdis si tibi li. vj. et ad h vide. xii. q. j. certe in glo. et per Archid. ex de censi. c. nosti. et in libello Rof. iur. canonici de iure patronatus. et de ista variatione dicta. l. huiusmodi. §. stichum de lega. j. an si forte venit alicui de aliquo officio et illud obtinere non possit deleaе socio obtinere valenti vide. s. de fideicõmis. lib. l. si legatarie. §. a duobus.

Casus singularis.

Questio antiqua.

¶ Defensio in causa euictionis est indiuidua.

Cum ex causa. Defensio † in cã euictõis est indiuidua qd quo ad obligationẽ inter hẽdes vẽditõis sz quo ad pstationẽ est diuidua. h. d. Et q sit indiuidua ɔcor. s. e. l. eadẽ. §. si is q duplam qd pstatio seu executio fiat p portionibus hẽditariis pbatur. s. e. l. iii. executionib. §. insolidũ et dic vt ibi intendimus puta vt defendam a creditore hypothecaria agente pro suis ptibus liberare vt. s. de euict. l. rem hereditariam vel cum agẽte iure dñii p suis ptibus remitti qstionẽ facere vt. s. de rescin. vẽ. l. fi. §. j. Dy. ibi nihil prodest quin et ɔ subsistentes cõmittaе stipulatio p pte non defensa Ia. ibi defuisse videanе. s. quãtum ad vim cõmittẽde stipulationis. Ia. In gl. vlt. ibi nõ insolidũ. Ia. in fi. vel dic exiguntur pro pte eius qd pstandum est singuli tñ insolidum teneнe defendere vt. s. e. l. in executionibus. §. insolidum. Ia. et p hoc facit. d. l. rẽ hẽditariã. s. de euict. et fm illã pone hũc casum. Ol.

1 ¶ Expressio plurium specierum vel temporum pluralitatem stipulationem constituit.
2 ¶ Papa si mandat in vno rescriptio plura debere fieri an sint plura mandata.

1 **Pluribus.** Expressio † plurium specierum vel temporum pluralitatem stipulationum constituit.h.d.ibi quot res sunt nec ob.de noua.l.fi.§.fina.vt ibi not.Oldr.no.ergo qd dicebam in casu summario ad qd concor.sed ea.l.scire debemus cũ ibi notatis.ꝛ.l.qd dicitur.ꝛ.l.titia.§.fi.ꝛ de euict.l.q: dicitur.Sed opp.de.l.senatus.§.fi.s.de dona.cau.mor.solu. hic nominate fuerunt res in stipula.expresse ꝙ non facit ibi et pro hoc dicta.l.titia.§.idẽ rñ.ꝛ.§.fi.s.e.in glos.j.ꝛ sic no.est contra.ad sequentem.§.cui melius significat sic contra in fi. est ꝛ alia ratio vt ibi no.Dy.mõ vltra glo.ex isto possunt plura vtilia colligare sic dicẽs:dicit ꝙ tot sunt stipulatões quot sunt res ita tot sunt iniurie quot sunt psone iniuriate ꝛ iniuriãtes vt.j.de iniur.l.si plures.de iurisdi.om.iud.l.si familia vbi de hoc sed ꝙ si aliquis sit tutor triũ fratrũ pupillorꝫ nunquid dicet habere tres tutelas in vnã tñ videtur ꝙ tres.arg. huius.l.sed dic cõtra qd vnã tñ ex quo est tantũ vnius patrimonij non est numerus pupillorꝫ sed separatio patrimoniorꝫ facit plures esse tutelas vt.s.de excusati.tuto.l.si is.ꝛ no.in
2 stitu.de excu.tuto.§.item facit.Quid si mãdat papa † in vno rescripto plura debere fieri nunquid dicentur esse plura mãdata vel vnum tantũ dic pro ꝛ contra vt no.ex de rescript.c. constitutus in glo.que incipit hic duo mãdantur quid si plu ries contractauit rem meã me inuito nunquid pluries cõmittit furtum dic qd non sed semel tantuꝫ vt.j.de furt.l.ei qui.et de pluralitate actuum an inducãt plura delicta.vide ibi ꝛ de pena.delic.l.nunꝙ plura.ꝛ dixi.C.de ser.fugi.l.quicunqꝫ qd si aliquis promisit ꝛ iurauit seruare pactũ nõ seruauit ꝫ pluries contra fecit nunquid pluries dicet piurus dic de hoc vt no.per Archid.ex de senten.ꝛ re iudi.c.ad apostolice.lib.vj. secunda colũna.itẽ tot sunt sñie quot sunt capla in sñia.s.de mino.l.etiã.§.ex cã.ꝛ ibi in glo.ꝛ.ij.q.vj.§.si quis ex his ꝛ ibi in glo.de annuis pstationibus ꝛ legatis dicam.j.§.proxi.ꝛ vide ad hanc materiam.C.de transact.l.si ex falsis.ꝛ quod ibi not.et dixi.

De hac stipulatione. Annua bima trima die hec verba expone vt.s.de pig.act.l.si necessarias.§.si annua.ibi de argentum ꝛ eius generis argẽtũ puta.x.pondorꝫ.Ja.Ibi variatum siue.vtrũ stipulatio vna vel plures.Dy.Ibi ꝛ hoc tres q.d.non solum in prin.l.ꝛ ista verba ꝛ hec denotant bonaꝫ eẽ solutionem q̃ est hic in glo.ibi vel distingue veniẽtes quẽ ꝛc. vt idem sit in annorꝫ distributione qd est in rerũ dinumeratione Ja.op.ad istũ.§.hic dicit ꝙ sunt tres stipulatiões si stipulor argentũ annua bima trima die vnde videt ob.s.e.l.ita stipulatus.ꝛ de iure dot.l.cũ post.§.gener.sol.dic glo.hic certũ pondus argenti fui stipulatus secus si simpliciter argentum non adiecto pondere vt in ꝯrijs. ¶ Item op.ꝛ videt ꝙ sit tñ vna stipulatio.vt.s.de dona.cau.mor.l.senatus.§.fi.ꝛ.s.e.l.si stichum.§.j.so.alijs reiectis hic spẽs temporũ erant expresse ibi simpliciter fui stipulatus singulis annis de quo dic vt dixi in.d.l.si stichũ.ꝛ in istis stipulationibus seu pstatiõibus annuis differt legata a stipulationibus q: legata cẽsent plura stipulatio vna de quo dic vt no.ꝛ dixi.C.de prescrip.trigin. anno.l.cum notissimi.§.in his.Itẽ quero qd pdest scire vtrũ stipulatio sit vna vel plures.sol.dicit glo.de iure veteri cum additur vel detrahit sit notatio vt insti.qui.mo.tol.ob.§.preterea.sed vna re in stipu.deducta deinde ipsa ꝛ alia noiatim in stipula.deducant etiã iure veteri nõ fiebat notatio q: nihil additur nec detrahit prime stipulatiõi primo fiunt plures stipulationes q: ples sunt res vt hic.ꝛ.s.e.l.scire aliã ẽt rõnem reddit glo.d.l.scire.ꝛ dic vt ibi no.ꝛ dixi. ¶ Itẽ vide ad istuꝫ §.s.de serui.l.iiij.ꝛ.l.se.et qd ibi no.sed q̃ro pmisisti mihi dare.x.p tres terminos seu annua bima trima die nũqd elapso primo termino potero petere tertiã partẽ vr ꝙ sic ar.hoc.§.ꝛ s.e.l.scire debem.sed dic ꝯ q: nihil põt peti nisi elapsis oibꝫ terminis vt pbatur.d.l.de pig.act.l.si necessarias.§.si annua qd est multũ notandũ secus autem si sic dicerẽ promitto tibi dare.x.in tribus terminis ꝛ si nõ soluã primo termino possis petere pecuniã tũc em primo termino elapso poterit peti tertia pars ipsiꝰ pecunie pmisse vt pbat.d.§.si annua.ꝛ.§.seq.q̃ multũ declarãt istũ.§.ꝫ qd dices cepisti gerere negocia mea et hodie vnum gessisti cras aliud ꝛ sic p interuallo dierꝫ nũqd oriũtur plures actiões nego.gest.an vna tñ vr ꝙ plures per istum.§.ꝛ prin.huius.l.ꝫ dic cõtra q: est vnus tñ quasi ꝯtractus lꝫ negocia sint plura ꝛ hoc verũ nisi primo ceperis vnum negociũ ꝛ eo penitus finito ꝛ ipa negociatiõe incipias postea de nouo gerere aliud tũc em sunt plures gestiones ꝛ plura negocia ꝛ plures oriũtur actiones vt probat.s.de nego.l.cũ aliquis ꝛ dic vt ibi no.Item no.qd idẽ est legare alicui singulis annis ꝛ in annos singulos vt.s.quib.mo.vsufruc.amit.l.ij.et ibi de hoc in gl. ¶ Itẽ si testator relinquat mulieri donec nubat vr reliquisse singulis annis donec nubet vt.s.de vsuf.le. l.legatum est ita titie. ¶ In glos.forte male ibi vel distingue hãc approbãt.Ja.de are.ꝛ Dy.et ex ista so.seu distin.noient anni vel non dicũt Dy.ꝛ Old.qd aduocati adinuenerũt hãc cautelã seu maliciã q: cũ res est phibita alienari ꝛ p ꝯsequẽs in emphiteosim dari vt.C.de reb.ali.non ali.l.fi.vt est res feudalis vt in vsib.feud.de phibita feu.ali.vel res dotalis vt.C. de fun.dot.l.j.et de rei ven.l.vnica.§.ꝛ aut lex vel res eccliastica vt ex de rebus ecc.nõ alieñ.c.dudũ.ꝛ.c.hoc cõsultissimo lib.vj.faciũt qd locant ad modicũ tps enumeratis ãnis ꝛ modicum tps ẽm verã opi.est nouẽ annorꝫ ꝛ longũ.x.annorꝫ ꝛ sic dicũt loco tibi hunc fundũ vsqꝫ ad nouẽ annos deinde finita illa locatione ad alios nouẽ annos ꝛ sic successiue vsqꝫ ad infinitum ꝛ sic faciendo numeratiõẽ de diuisiõe tpis seu ãnorꝫ fraudant.ll.pdictas.ꝛ decretales q: vident plures locatiões per hanc glo.q̃ locatio nouẽ annorꝫ nõ prohibet cũ p cãm nõ transferat dñiuꝫ vt.s.locati ꝛ cõducti.l.nõ solet ipi tñ Dy.et Old.dicũt talẽ ꝯtum nõ valere ꝛ ꝙ nõ valeat pbant p idem qd habet in cor.auten.de non alie.aut pmutan.c.rebus neqꝫ illud qd hactenus ꝛc.col.ij.Dy.ꝛ Ol.in eadẽ glo.in fi.vel dic plures quo ad pstationes vt hic.ꝛ.s.de act.empt.l.si sterilis §.fi.sed quo ad ius actionis ꝛ inspiciendum stipulationis cõditionem est vna vt in contrarijs.Jaco.

Et si placeat. Quandoqꝫ obligatio nõ vitiat si deueniat ad eũ casuꝫ a quo incipere non põt.h.d.Dy.vel aliter si stipulatio deducatur ad eum casum quo icipere nõ põt vitiat hoc verꝫ si deducat in casuꝫ annullationis secus si in casu trãslationis in aliũ statũ nã status supueniens tendens ad eũ effectũ quẽ inuenit se cõpatit ꝫ annullatio cũ sit prorsus ꝯriꝰ actus tollit ꝙ iuenit ꝛ ita loqtur ꝯriũ insti.de leg.§.ex diuerso.Dy.ꝛ hãc distin.Dy.facit optime.s.de bo.pos.ex testa.vult.l.j.in fi.ꝯiũcta cũ.l.rũpit de testõ milita.ꝛ qd no.j.de acceptila.l.an inutilis.§.filius ibi dꝛ ꝙ res nõ extinguit q: in aliuꝫ statũ sufferat.Ray.vel dic aliter summariũ casum alienatio pticularis titulo singulari vl vniuersali seruitute iã ꝯstituta obliga.ipsiꝰ nõ extinguit hoc dicit vel dic Ja.de are.vnica stipulatio seruitutis dãde fundo pluriũ nullius est momẽti si cã vnica sit stipulatio dande seruitutis fundo pprio stipulatoris ꝛ sic est valida ꝛ fundus fiat plenũ heredis stipulatoris defuncti robur obtinet nec vitiat lꝫ ad talẽ casuꝫ puenerit i quo stipulatio nũc nõ valeret secꝰ si fieret pluriũ pticularũ singulare vt.s.e.l.si qs vna.§.si quis viã Ja.ꝛ diuide.§.in tres ptes.In pmo põit regulaꝫ.in scda ostẽdit regulã fallere.In tertia exẽplificat in scda ibi nõ tñ tertia ibi ecce illa tertia q̃ est in v.ecce subdiuidit si velis tenere glo.in tres ptes.In prima ponit vnũ exẽplũ qñ seruitute iã ꝯstituta ps fundi dominantis vel seruiẽtis in extraneũ alienatur in tertia ponit aliud exẽplũ qñ seruitute iã ꝯstituta pars pdij suiẽtis est alienata dño pdij dñantis vel ecõtra scda ibi ꝛ p pte duorꝫ tertia ibi ꝛ ptẽ dñij vl alio mõ potes diuidere ẽm Ja.de are.tenẽdo ꝙ ponant tria exẽpla.In pma ponit vnũ exẽplũ.In scda aliud in quo suitute iã ꝯstituta ps pdij seruiẽtis fuit alienata dño pdij dñantis.In tertia parte ponit aliud exẽplũ qñ ps pdij dñantis fuit alienata dño pdij seruiẽtis ibi scda vel p pte ibi tertia vl cui vel aliter potes dicere ꝫ eũdẽ Ja.ꝛ Pe.ꝙ hic ponũt duo exẽpla ꝛ tũc dic ꝙ diuidit in duas ptes.in pma ponit vnũ exẽplũ.in scda põit aliũ casum in q̃ dicit regulã fallere.scda ibi ꝛ p pte duorꝫ iterꝫ illa subdiuidit in duas.nã in pma dicit h casu fallẽ regulã.in secũda declarat scda ibi ꝛ p pte dñij lraꝫ expone ibi plꝫ.s.regulariter.Dy.ibi inciderit añꝙ res eẽt in oẽ pfecto ibi cõeꝫ.s.p indiuiso alias pprie nõ dꝛ cõis.Dy.ibi p pte.s.indiuisa.Dy. ibi duorꝫ pdij suiẽtis al's dñantis.ꝛ sic põit h duos casus.Dy. vel dic ꝙ h ponit dictũ cuiꝰ dicti ponit exẽplificatio in v.ꝛ p pte dñij ꝛ hui hic nõ ponunt nisi duo exẽpla in qbꝰ fallit regula ꝫ Ja.ꝛ Pe.ibi ꝯseruat al's ꝯfirmat quãtũcũqꝫ ps pdij p indiuiso fuerit aliẽata in extneũ vt differat a ꝯsequẽti ꝛ sic sũt tria exẽpla ꝫ gl.ibi ꝛ p pte hic ẽ certũ exẽplũ ꝫ gl.ibi ꝛ p pte h certũ tertiũ exẽplũ ꝫ gl.ꝛ dic qd dñs pdij dñantis suitute iã ꝯstituta ptẽ p indiuiso vẽdidit dño pdij suiẽtis vel ecõuerso ẽm gl.ibi h euenit.s.qd ad qñta retineat.Dy.vel dic vt pro parte

pro parte teneat ꝓ tota summa. Ja. Ibi seruiētis hic est vnꝰ casus ibi vel cui in casu in quo ponis ꝙ sint tria exēpla ⁊ tres casus in qbꝰ fallit regula h̄ est scđs casus: nā a v.ꝓ partē dñi hucusqꝫ ponit vnū exēplū vcꝫ qñ dñs pdij seruiētis ꝓ parte ꝓ indiuiso alienauit dño pdij dñantis hic ponit casus ecōuer so. Old. Ibi alteriꝰ hoc pdiū seruiēs ꝓ parte indiuisa factū ē dñi predij dominātis vel eꝫ. Jac. Ibi eē cepit. nā vtroqꝫ casu seruitus durat lꝫ ꝑuenerit ad eū casuꝫ a quo incipe nō pōt ⁊ se quit parte alienata: sicut retentā vt. s. de serui. rusti. pre. l. via ꝯstitui. §. qcūqꝫ. Dy. viso summario intellectu diuisiōe ⁊ litte re expositiōe no. qđ regulr̄ qñ res ꝑuenit ad casū a quo incipe nō pōt viciat̄ vt ⁊. s. e. l. si sub vna. §. j. scđo. no. casus in qbꝰ fal lit hec regula. tertio no. qđ facilius impedit̄ ꝯstitui ꝙ destruat̄ iā ꝯstitutū vt. j. de duobꝰ reis. l. eadē. s. si qs ꝯtra p̄n. h. §. opi. de. l. paulꝰ. s. de statu ho. so. dic ꝙ ibi est casus ꝯuersus h̄ eī dr̄ ꝙ illud qđ a p̄n. tenet si ꝑueniat ad casuꝫ a quo incipe nō pos set viciat̄ ibi dr̄ ꝙ illud qđ a p̄n. nō tenet si ꝑueniat ad casum a quo incipe posset nō recōualescit vt. d. l. paulus in tex. inter dū tñ ꝯualescit vt ibi in glo. ⁊ iō qꝛ ista duo dicta sunt brocar dica. quātū ad brocardicū istiꝰ. §. dic vt no. Dy. eꝫ de reg. iur. c. actū legitime al's factū legitime lib. vj. ⁊ vide ibi notata. per alios ⁊ dixi. s. e. l. stipulātem. §. sacrā in quarta oppositiōe. ⁊. l. extimo quātū ad aliud brocardicū. l. paulus dic vt no. ꝑ eūdē Dy. eꝫ de reg. iur. c. nō firmat̄ lib. vj. ⁊ vide ibi notata ꝑ alios ⁊ qđ dixi. d. §. sacrā. Scđo op. ꝯ p̄mū exēplū huius. §. dr̄ hic ꝙ si stipulatus sum viā ad fundū ⁊ decedo pluribꝰ relictis here dibꝰ ꝙ hoc casu stipulatio nō extinguit̄ ⁊ h̄ casu fallit regula posita in p̄n. §. sed h̄ nō videt̄ bn̄ dictū regula em̄ dicit ꝙ res dꝫ vitiari qñ ꝑuenit ad casum a quo incipe nō pōt: ſꝫ h̄ nō ꝑ uenitur ad illū casum qđ heredes mei stipulari possent viā ad fundū vt. s. cōia pdi. l. fi. sol. dicit glo. hoc exēplū dꝫ intelligi sa ne qđ res ꝑuenit ad casum a quo nō possit incohoare subaudi ꝑ vnicā stip. i. ꝑ stip. vnius: qꝛ vnus de heredibꝰ ad fundū he reditariū viā nō posset stipulari. vt. s. de seruitu. rusti. pre. l. si vnꝰ hoc mō intelligēdo exēplū est bonū. ¶ Tertio op. casus nō exceptatus relinqt̄ sub regula vt. s. de fundo instru. l. qsitū §. id rñ. ſꝫ h̄ ⁊ in. l. nr̄a exceptant̄ aliq casus ꝗ ceteri erunt sub regula: ſꝫ tunc op. de. §. ex ꝯrio insti. de lega. vbi hec regula nō hꝫ locū ⁊ tñ nō est de casibꝰ hic exceptatis so. dicit glo. ⁊ ibi si militer fallit vel meliꝰ interdū casus suꝑueniēs tēdit ad anul latiōnē. Primo casu res viciat̄ vt. d. §. ex ꝯrio. Tertio casu ēt nō viciat̄ vt. s. de bono. pos. ex testō milit. l. vnica ꝯiūgendo cū l. ex eo cū ibi notatis de militari testō. ⁊. j. de acceptil. l. an inuti lis ⁊ accedant notata ꝑ Dy. d. c. actū legitime ⁊ q̄ dixi. d. §. sa cram. ¶ Quarto opp. ad idē ⁊ ꝑ eandē formā vt in p̄ri. ꝯrio d l. vbis in fi. s. ad leg. fal. ⁊ so. vt in ꝑcedēti ꝯrio. ¶ Quinto op. ad v. ⁊ ꝑ parte duoꝝ de leg. si sub vna. §. j. s. e. ⁊. s. d serui. l. pro parte so. ibi serui. erat in fi. vñ ꝑ parte pdij acgri nō pōt h̄ vo erat ⁊ iā facto eē: ⁊ iō multa ip̄ediunt faciēda q̄ nō tollūt iā fa cta vt. s. de his q̄ sunt sui vel alieni iur. l. patre furioso. ¶ Sed contra primum membrum huius distinctionis oppo. de. l. ad certā. s. de serui. dic ꝙ ad certā partē ꝑ diuiso bn̄ pōt cōstitui seruitus a p̄n. ⁊ ita loqtur ꝯrio ꝑ indiuiso vo secus ⁊ ita intelli gant̄ q̄ dicebā ⁊ id distingue cū pars pdij dominātis vel fuiē tis trāsfert̄ in illū ad quē iure hereditario trāsit stip. aut non. Primo casu dic ꝙ nō extinguit̄ stipul. vt hic in v. ecce. ⁊. s. de serui. rusti. pre. l. si vnus ⁊ ꝙ no. s. e. l. stipulatiōes ⁊. l. si sub vna §. j. Scđo casu aut alienatur ꝑ diuiso aut ꝑ indiuiso. Prio ca su nō extinguit̄ stipulatio cū illo casu possit incipere vt. d. l. ad certā. s. de fui. Scđo casu extinguit̄ vt. d. l. ꝑ parte ⁊. d. l. si sub vna. §. j. ⁊ in p̄n. huiꝰ. §. ¶ Sexto op. inter magnā glo. ⁊ videt̄ ꝙ hec exēpla exceptata nō bn̄ ponant̄: nā oīs exceptio dꝫ esse de vbis regl'. vt. j. de reg. iur. l. j. ſꝫ regula ponit̄ in obligatione vt pꝫ in p̄n. §. ⁊ exceptio sit in fuitute ꝗ exceptio vr̄ incōpetēs so. dicit gl. iuriscōsultꝰ i exēplis nō tm̄ habuit respectū ad p̄n. §. ſꝫ ad illud ꝙ gn̄alr̄ solet dici ꝙ qñ res ꝑuenit ad eū casuꝫ a quo incipe nō pōt ꝙ viciat̄ ⁊ ab isto dicto cōpetētis excipit̄ de seruitutibꝰ cū rei vbū sit gn̄ale ⁊ cōphēdat corporalia ⁊ incor poralia vt insti. de rebꝰ cor. ⁊ incor. ⁊. s. si certū pet. l. j. in fi. vel alicui ⁊ subtiliꝰ dicit glo. cū seruitꝰ sit res incorpalis ꝑ ipa nō pōt esse vera traditio vt. s. de acq. re. do. l. seruꝰ. §. incorpales. ⁊ iō posito qđ ꝯstituet̄ inter seruitu. lꝫ nōdū impedicte possuꝫ cras ip̄edire iō interponit̄ cautio de nō impediēdo vt. s. d act. emp. l. iō. §. si itē ⁊ si seruitꝰ ven. l. hac ⁊. l. egi. ⁊ iō qꝛ nō ē vera traditio nō sum pfecte liberatꝰ vt. C. d vsuf. l. corruptionē. ⁊ iō exēplificādo de seruitutibꝰ vbi remanet obligatꝰ vt. s. dixi cō petenter exēplificat̄ ⁊ hoc mō vba casuꝫ exceptatoꝝ cōgruūt vbis regule vnū subijt gl. ad pdictoꝝ cōprobationē ꝑ exēpto tenet̄ q̄ seruit vt in vendēdo retinuit si illa tpe sit amissa vt. s. de ꝯhen. empt. l. in vēdēdo: ſꝫ hec vba nihil faciunt ad pdicta. ſm Ja. de are. nisi forte velles dicē ꝙ ego emptor agā ex ēpto ꝯ meū vēditorē vt ip̄e mihi cedat act. quā hꝫ aduersus datorē ⁊ ꝯstitutorē illiꝰ seruitutis q̄ inerat fundo qsi ille nō fuerit ple ne liberatꝰ. ſꝫ iste casus nō est in. d. l. in vēdēdo. l. cōpetenter ꝗ allegat̄ ꝙ falsuꝫ eēt dicē posse agi ꝯ vēditorē vt ipse cedat ad uersus suū datorē seu ꝯstitutorē fuitutꝫ eo casu q̄ ponimꝰ fui tutē tpe amissaꝫ: qꝛ lꝫ ex ꝯstitutiōe fuitutis ille nō fuerit plene liberatus tñ queadmodū tpe tollit̄ seruitꝰ ita ⁊ actio ꝑ ipsa cō petēs vt no. d. l. corruptionē. C. de vsufr. nō debuerūt ergo hec vba in glo. poni nec aliqd faciūt ad cōprobatiōeꝫ ſm ip̄m Ja. de are. in glo. veluti sticho mortuo ibi p̄mus erat vt. s. e. l. inter stipulātē. §. stichū q̄ decessit. Dy. ibi sine facto suo. s. p̄missoris Dy. ibi not. gn̄ale de quo dic vt plene no. ꝑ Dy. eꝫ de reg. iur. c. actū legitime lib. vj. ibi. l. si in metalū hoc si deducat̄ in casuꝫ annullatiōis. secus si in casum trāslatiōis in aliū statū nō no uus status suꝑueniēs aliū tendēte ad eūdē effectū quē inueīt secum ꝯuenire patit̄: ſꝫ annullatiōis casus cū sit ꝑsus ꝯrius tolit ꝙ inuenit vt hic ⁊ ita tollit̄ ꝯriū insti. de leg. §. ex ꝯrio ⁊ no. s. ad leg. fal. l. vbis. Dy. Ibi sit ecōtra. i. qđ non valet ab initio lꝫ deueniat in eū casum a quo incipe pōt non ꝯfirmat̄ vt. s. de scđis tabulis. l. j. §. exigit de offi. ꝯsul. l. obseruare. §. fi. de here. insti. si alienū in p̄n. de regl'a catho. l. j. ⁊ insti. de legat. §. an fuo ⁊ hoc vni si nō interueniat nouus actus post eū casum q̄ ꝑce dētis actus inutilis ꝯfirmatiōeꝫ inducat al's secus vt. s. de le. iij. l. si filiꝰ de ritu nup. l. eos q̄ resti. de nupt. §. fi. Dy. ⁊ de hoc brocardico dic vt no. ꝑ Dy. eꝫ de reg. iur. c. nō firmātur lib. vj. et. s. de serui. rusti. pre. l. ꝑ fundū. ¶ In glos. ponit tria exēpla immo duo tm̄ iā vltimū est exēplū scđi dicti vel tertiū eē ibi vr̄ cui seruitur. Ja. ¶ In glo. ꝯueniēs ibi. nā vnicuiqꝫ subdistig. qꝛ aut erat pfecta aut imꝑfecta. Prio casu dic vt in. l. ꝯtrarijs Scđo casu dic vt in. l. ꝑ parte. s. de serui. ⁊. s. e. l. si sub vna. §. si qs viā. Dy. in eadē glo. in fi. ſꝫ dic ⁊ solue vt no. ꝑ Dy. d. c. actū legitime de reg. iur. lib. vj. ⁊. s. dixi in glos. j. si cā remanet ibi. l. ꝑ parte ⁊. l. vt pomū. §. j. ⁊ de serui. v. pre. l. si qs edes. §. j. Ja. ibi. l. in vendēdo. ſꝫ h̄ ad hoc nihil facit nisi intelligas ꝙ teneat̄ mihi ad pstandū actiōeꝫ psonalē quasi ad huc durāte q̄ ꝑ pre statiōnē seruitutis sibi facta nō fuit extincta illa. l. h̄ nō dicit ꝑ terea lꝫ traditiōe sibi facta nō sit extincta tñ pscriptiōe ē amis sa sicut ⁊ ipsa seruitus. vt. C. de vsuf. l. corruptionē ⁊ ibi no. vñ hoc non approbo. Jaco.

1 ☞ Electio personalis personam illius in quē expresse con fertur non egreditur.

1 I seruus. Electio † psonalis illius pso nā nō egredit̄ in quē expsse cō fert̄. hoc dicit ⁊ ꝯcor. s. e. l. si qs arbitratu: sed cū p̄ria parte op. de le. si stipulatus fuero in p̄n. s. e. so. dic vt ibi dixi. scđo cōtra scđam partem op. de le. si sic. s. de leg. j. ⁊ de optione legata. l. illud so. ibi potestas eligēdi ꝯpetebat iure ꝑ p̄rio hic nō in scđa parte cōpetebat iure alieno. Tertio op. ad idē ꝙ ⁊ vr̄ ꝙ lꝫ electio cōpetetat iure alieno nihilominus egre diat̄ psonā vt. C. cōia de legat. l. fi. §. j. sol. ibi in vltima volūtate hic vo in ꝯctibꝰ ⁊ est rō ꝑ. l. in testis. j. de reg. iur. ⁊. C. de sacros. eccle. l. j. ⁊ vide qđ plene no. s. de leg. ij. l. j. ſꝫ ꝯ hāc so. opp. de. l. multa. s. de ꝯditio. ⁊ demō. solutio ibi tractat̄ de odio secus cū tractat̄ de fauore ⁊ plene dic vt dixi. s. e. l. si qs arbitratu vlti mo op. de. l. iul. s. de leg. j. so. ibi in legato hic in stipulatione vel melius h̄ intelligit̄ scđm illā vt ibi no. Itē ſm Ja. de are. hec. l. p̄mo fa. in ar. ꝙ si aliqd cōmittat̄ alicui tanꝙ executori vltime volūtatis puta alicui p̄ori vel guardiano ꝙ nō egrediat̄ pso nā nec trāseat ad successorē ⁊ ꝑ h. s. de mino. l. denīqꝫ. §. penl'. et. s. e. l. si qs arbitratu ⁊ ꝙ notat glo. s. de tutel. l. tutela. Sꝫ ꝯ hec op. s. de ali. ⁊ ci. lega. l. a filio ⁊. l. alimēto in p̄n. so. aut qs est merus executor ⁊ nō sentiēs cōmodū: ⁊ tūc est verū ar. Ja. ⁊ ꝙ p̄mo dixi aut sentit cōmodū: ⁊ tūc secus vt in ꝯrio de h̄ an offi ciū executoris trāseat ad heredē dixi. s. d epis ⁊ clericis. l. nulli in materia executoꝝ qđ tñ dixi de priore ⁊ guardiano rōne di gnitatē ⁊ officij videt̄ aliter dicēdū ꝙ aut fuit datus executor expresso noīe ꝑp̄rio puta dicēdo talis frater sit meus execu tor: ⁊ tunc non transeat ad successorē aut expresso noīe dignita tis vel officij: ⁊ tunc transit per ea que no. eꝫ de officio delega ti. c. qm̄ abbas ⁊ dixi. C. de sacros. l. j. v. ſꝫ an relictū. ¶ Sed in isto talis q̄ debebat arbitrari poterit ad hoc cogi. Jac. de are. hic videt̄ sentire ꝙ sic si partes eū elegerūt et in arbitratu sta re p̄miserunt cum pena vt. C. de ꝯtrahē. empt. l. fi. §. j. ⁊. s. e. l. si quis arbitratu ⁊ dic vt ibi plene dixi in glo. nā hic psonalis ibi l. iul. in p̄ma charta vel so. vt ibi in vltima so. Dy.

Pupillus. Autoritas operaī ad obligādū pupillū patria vo ptās ad corrigēdū nō ad obligādum est rep. h. d. Ibi stipulari pōt. i. ex stipulatiōe obligari cū autoritate tutoris vt bona sit aduersaī sequēs. Ja. ibi in ptāte minor. iiij. ānor. Dy. Ibi obligaī. s. ciuiliter ꝫ naturaliter tm̄. Dy. pōt diuidi in tres partes scꝫ ꝙ ponit tria dictā scōa ibi pubes vo. Tertia ibi ꝙ aūt ⁊ no. qō dicebā in casu sūmario qō patria ptās nō est inuēta ad autorizādū filio in obligatiōe: ꝫ ad corrigēdum vt instit. de inutili stipu. §. pupillus. ¶ Oppo. ad hūc. §. hic dr̄ pupillus dato ꝙ sit in pr̄is ptāte īmo ꝓprie dr̄ pupillus ille q̄ nō est in pr̄is ptāte vt. j. de v. sig. l. pupil⁹. l. so. dic ꝙ hic accipiī ip̄ropie pupill⁹. i. impubes sicut als. s. de peculio ⁊. s. quā tuberōis. §. pupillū. ⁊. C. d iure deliberādi. l. si infanti. ¶ Scōo op. h̄ dr̄ ꝙ pupillus aucte paīis nō pōt obligari vn̄ vr̄ obstare. s. de auto. tuto. l. impuberes so. ibi loquiī in tutore h̄ vo in patre ⁊ est rō: qꝛ tutor est in autorizādo pater in corrigēdo vt pdixi ꝓbaī in. d. §. si pupillus hec tn̄ rō nō placet Ja. de ra. vt in fi. dicā. ¶ Tertio immo vr̄ ꝙ autoritas patris multū opaī ī obligādo filiū vt. d. l. si īfanti. §. fi. C. d iure deliberādi. so. ibi est spāle in aditiōe hēditatꝭ. ¶ Quarto op. ꝙ autoritas pr̄is ita sit necessaria sicut autoritas tutoris: nā cū rō diuersitatꝭ reddi nō possit dꝫ eē idē ius vt. s. e. l. actio ꝫ pater est legitim⁹ administrator sicut ⁊ tutor vt. C. de bonis maternis. l. j. ⁊ d iureiur. calūnio. l. ij. §. ꝓ obseruari cū ibi notatis ergo ⁊c. so. ꝯfiteor ꝙ in casu in q̄ hodie vsuf. acq̄situs patri ipse pr̄ est legitimus administrator ⁊ tāꝙ legitimi administratoris ei⁹ autoritas ē necessaria ⁊ ꝫm hoc corrigiī ista. l. ¶ Quito op. ad idē de. l. fi. in fi. C. de bonis q̄ liberis so. dicunt q̄dā qō iste. §. loqꝛ in ꝯtractib⁹ illa vo in iudicijs ibi pr̄is autoritas est necessaria: ꝫ h̄ nō vr̄ bn̄ dictū vt. s. de iudicijs. l. tn̄ ex ꝯctibus ⁊ de act. ⁊ oblig. l. filiusfa. C. de colla. aut. ꝙ locū ⁊. s. de mino. l. iij. §. ꝫ vtrū so. si tenes h̄ ad. l. filiusfa. ⁊. l. tā ex ꝯtractib⁹ dicas eas corrigi p. d. l. vlti. C. de bonis q̄ liberis auten. qō locū ⁊. §. ꝫ vtrū dicas vt no. d. l. fi. vel potes dicere ꝙ iste. §. corrigiī per d. l. vlti. vel aliter posses dicē tenēdo opi. papi. q̄ est in gl. magna. d. l. vlti. quā vidētur seq vltramōtani ⁊ etiā q̄dā magni citramōtani vt ibi dixi aut loqmur in casu vbi patri nō pōt q̄ri vsuf. ⁊ tūc pr̄is autoritas nō est necessaria. j. de castrēsi pecu. lio. l. iiij. aut loqmur ī casu vbi vsuf. pr̄i pōt acq̄ri: ⁊ tūc dic aut est q̄situs aut nō vult sibi q̄ri. Pr̄io casu pr̄ est tāꝙ legitimus admistrator ⁊ loqꝛ. l. j. C. de bonis maternis. Scōo casu ī signū repudiatiōis vsuf. iste dꝫ ꝯsentire ⁊ ita loquiī. d. l. vlt. C. de bonis q̄ liberis vel aliter posses dicere ꝫ Ja. de are. aut fili⁹ ꝯuenitur ex ꝯtractu suo aut ex ꝯtractu defuncti. Pr̄io casu ē necessaria patris autoritas: ⁊ ita intelligātur. l. ex ꝯctib⁹. ⁊. l. filiusfa. si vo ex ꝯtractu defuncti tūc in signū repudiatiōis vsuf. dꝫ ꝯsentire vt. d. l. sepe vo tenet ꝙ filius etiā impubes aduēticijs in q̄b⁹ pr̄i q̄riī vsuf. cū autoritate pr̄is possit obligari p pdicta l. lege. C. de bōis maternis. ⁊ qꝛ tūc ē eadē rō ī pro ⁊ tutore vt. s. dixi. ¶ Sexto op. hic dr̄ ꝙ pubes q̄ est in ptāte ita obligaī vt paterfami. vn̄ vr̄ op. j. de policita. l. si qs rē. §. nota. ⁊ ad macedoñ. ꝑ totū so. spāle est in illis duob⁹ casib⁹. s. notor mutuor rō spālitatis in macedoñ. tolliī. s. ad macedo. l. j. in noto est rō: qꝛ mitius agiī cū deo ꝙ̄ cū hoīe vt. C. de reb⁹ creditis de iureiur. l. ij. In glo. si impubes ibi. §. pupillū ⁊ scōm h̄ nō intelligas de quocūꝙ pupillo: ꝫ de primo infantie ꝫm tn̄. Ol. Ibi rō aūt ē hoc ver iure isto quo inspecto fili⁹ nō hēbat ꝓpriū: ꝫ cū hodie possit hr̄e ꝓprietatē aduētitior ⁊ pr̄ sit tanꝙ legitim⁹ administrator possꝫ ipē fili⁹ ī aduēticijs obligari cū autoritate pr̄is ar. C. de bonis maternis. l. j. ⁊ qꝛ eadē est rō que in tutore ergo idē ius vt. s. ad aql. vt. l. illō. pe. Ibi eo autore obligeī siue pficiaī vt. s. de acq. pos. l. quāuis. §. infans. Ja. Ibi vt tutor hāc materiā approbet. Dy. Ibi nec tn̄ egit: ꝫ cur nō illo tpe operaī autoritas pr̄is cū nullus ali⁹ sit administrator. ita bon⁹ vide sup h̄ Dy. Ibi lꝫ male gerat. C. de bonis q̄ liberis. l. cū oꝫ. §. nō aūt in aditiōe vo hēditas est spāle qō fili⁹ etiā impubes cū autoritate patris obligeī vt. d. l. si infanti. C. de iure deliberādi. Ja. ī eadē gl. in fi. scōm positionē positā in pn̄. glo. ꝫ qō. s. dixi ꝙ pr̄ ma ptās nō est inducta cā administratōis seu ad autorizādū ꝫ tutela sic nō placet Ja. de ra. qꝛ ver est ꝙ pr̄ nō est legitim⁹ administrator de patria ptāte: ꝫ a lege q̄ facit eū legitimū administratorē filij ⁊ in duob⁹ est ista legitima admistratio in psona patris vt. d. l. j. C. de bonis maternis vnde ipē dicit ꝙ in bonis q̄ sunt patrie admistratiōis sicut sunt aduētitia: fili⁹ obligatur autoritate patris sicut pupillus autoritate tutoris: et etiam sequitur Pe. vt supra dixi.

Si ita stipulatus fuero. ¶ Si psona adiecti nō fuerit expssa in rn̄siōe ꝫ interrogatōe ꝫ tn̄. ꝓpter hoc nō vitiatur stipulatio. h. d. ꝯtra istū. §. op. de. l. inter stipulantē. §. si stipulātē. s. e. so. ibi alternatio erat inter res hic vo int̄ psonas s. inter stipulātē ⁊ adiectū ⁊ est rō differētie: qꝛ in obligatiōe alternatiua vtraꝙ res adijciī ad oblig. vt. s. e. l. si duo rei in fi. et iō si in vna rn̄deī in alia nō est difformitas q̄litatis inter interrogatiōeꝫ rn̄siōnē de quo dixi. s. e. l. j. §. cū adijciī: ꝫ q̄n cadit inter psonas vtraꝙ psona nō adijciī ad obligatiōeꝫ: ꝫ vna ad oblig. altera ad stipulatiōeꝫ vt h̄ ⁊. s. e. l. cū q. §. q sibi. ꝫ p declaratiōe hui⁹. §. q̄ro de q̄one tali stipl'aī⁹ fui. x. dari mihi aut titio cōmisisti psone titij nunq̄d nihilomin⁹ poteris ipsi titio soluē glo. nō firmat pedē: ꝫ dic ꝙ nō ⁊ sic pma opinio glo. est va rō est ꝙ ꝑ tāto pōt solui adiecto: qꝛ hec stipulatio certā formā et certā ꝯditionē accepit vt ꝓbaī. j. de solu. l. vero. ꝫ si in rn̄sione omissa sit psona titij adiecti stipulatio ñ accepit istā formā nec cōditionē: qꝛ vn⁹ ex ꝯhētib⁹ sine alio nō pōt dare formā ꝯctui seu ꝯditionē vt. s. e. l. in ꝯuētionalib⁹ ⁊ depositi. l. j. §. si ꝯueniat ergo si in rn̄sione rei omissa sit adiecti psona lꝫ nō viciaī ⁊ hec stipulatio vt h̄ cū ipi titio cū nō sit adiect⁹: ꝫ omissus solui nō poterit: ꝫ ꝙ possit ei solui fac lr̄a hui⁹. §. q̄ dic cū ad iterrogationē rn̄disse ipse aūt interrogat⁹ fuit adiecta psona titij: ꝫ rn̄deri posset qō videaī ad interrogatū rn̄disse quo ad substātiā ⁊ effectū obligatiōis nō quo ad psonā titij de quo nō rn̄dit: ꝫ omisit. ¶ In glo. ⁊ sic ad totā: ꝫ hoc nō dr̄ in. §. si ego īmo ibi dr̄ ꝯtrariū: ꝫ dic ꝙ dr̄ in. §. si stipulāte in pn̄. Dy. refert ꝗ̄ iter res ⁊ psonas. Dy. In glo. si in rn̄sione in fi. prima verior. Dy.

¶ Distantia tēporis vel loci vitiat stipulationē.

a **Si inter eos.** [a] Tēporis angustia seu loci distātia † stip. vitiat nisi pcurator pn̄tia suppleat absentiā duor. h. d. ⁊ no. casum quē alibi nō inuenies: ꝫ vid quo tpe videaī facta stipulatio. Dy. Ibi stipulatori aūt suo. s. dispēsatori mādasset ob. scio ex isto. §. illud ꝙ dicebā in casu summario ⁊ ꝯcor. insti. de inutil. stipul. §. loca. sed no. qō pn̄tia pcurator seu dispēsator supplet absentiā duor accedāt notata. j. de duob⁹ reis. l. eadē. §. fi. ꝫ ꝯtra istū. §. op. d l. si mihi ⁊ tibi. §. si qs seruos. s. de leg. j. so. dicit glo. verū est ꝙ tpis angustia non vitiat legatū in ꝯtractu vo secus: ꝫ ista so. simpl'r sumpta est falsa p. l. insulā. §. j. s. locati scōm vnā lecturam ideo dic vt ibi no. ibi enim not. qō ibi nō est angustia h̄ sic ꝙ declara. ibi testator manumisit intra triduū a tpe mortꝭ sue ꝫ nos patriā gradimur vn̄ ibi poterit tn̄ vincē testator ꝙ illo tpe cōputato inter duo ꝯputato serui potuissent duci ad locū ductū in testō ꝫ hec so. falsa est p regulā cathonianā q̄ disponit ꝙ si legatū nō tenet posito ꝙ incōtinenti decedat testator non assumit vires ꝙ diutius possit innuere. vt. s. de reg'la cathō. l. j. iō dicūt alij vt Mar. silli. aut loqmur in ludicris ⁊ hō locū. l. ij. §. j. ⁊. ij. s. si qs caut. aut in vlt. volūtate: ⁊ tunc angustia tpis non nocet vt. d. §. si qs seruos aut loqmur in ꝯtractib⁹: et tūc aūt in ꝯtractib⁹ bone fidei aut stricti iur. Primo casu angustia non nocet vt. d. l. insulā. §. j. Scōo casu nocet vt isto. §. ⁊ sic apparet qō rariter disponiī de ꝯtractib⁹ bone fidei ⁊ vltia volūtate vt. C. in q̄bus causis in inte. restitu. non ē necessaria. l. in minor tu dic latius ꝙ tria sunt q̄ habem⁹ impossibilitatē difficultatē ⁊ āgustiā tpis. de pmo loqtur. l. si stipuler ⁊. l. si hō et. l. inter stipulātē. §. sacrā ⁊. l. ꝯtinuis. §. cū qs. s. e. ⁊ d reg. iur. l. impossibiliū de difficultate plene dixi in. d. l. ꝯtinuus. §. illud s. e. de tpis angustia ꝓprie loqtur iste. §. vbi dic aut tractam⁹ de dāno vitando aut de ꝯmodo subeūdo aut de oblig. vitāda. Primo casu angustia ꝓdest vt. l. hoc ampli⁹ in pn̄. s. de dāno infec. ⁊. l. ab hostib⁹. §. fi. ad. l. se. s. ex q. causis maio. Scōo casu aut de cōmodo captādo ī pIudiciū tertij aut sine alicui⁹ pIudicio. Primo casu non ꝓdest vt. s. de ꝯsti. pec. l. j. illa va. Scōo casu ꝓdest vt. j. de iur. fisci. l. edicto. §. diui. Tertio vo casu q̄n tractamus de obligatione non subeūda. ⁊ tūc dic an angustia post ꝯtractū supuenit aut inerat tpe cōtractus. Primo casu vr̄ angustia excusari ⁊ ꝓdest vt. l. ij. §. si qs ⁊. §. qō diximus. s. si quis caut. Scōo casu loqmur in ꝯtractib⁹ aut ī vltima volūtate. Pr̄io casu aut in ꝯtractib⁹ stricti iuris: ⁊ tūc aut ꝑ pn̄tiā pcurator duor absēntia suppleī: ⁊ tūc angustia nō vitiat idē ꝙ agitur vt hoc. §. aut nō suppleī: ⁊ tūc vitia vt hoc. §. ⁊ insti. de inutil. stip. §. loca. aut in ꝯtractibus bone fidei: ⁊ tūc angustia nō vitiat vt. d. l. insulam. §. j. s. locati. Scōo casu quādo in vltima volūtate ⁊ idem in. d. l. si mihi. §. si quis seruos de leg. j. et ar. d. l. in minor. C. in quib. causis ⁊ interdū restitutio nō est necessaria. ¶ In gl. facit in insti. in fi. vel ibi ab initio fuit possibile vel dic vt ibi. Dy. qꝛ vbi a pn̄c. esset impossibile qō ꝯferī in personā heredis vitiaret legatum: lꝫ secus esset si ꝯferatur in personam legatarij: qꝛ non vitiat vt. s. de conditio institu. l. eccle. ⁊ ideo

[a] ¶ Si inter eos. Adde scribētes hic q̄ dicunt hūc tex. eē singularē ad h̄ qō impossibile simpliciter pōt deduci sub obligatione si habes pmissiōe deduciī ad possibilitatē.

ecce.⁊ ideo ꝙ hic dicitur nõ põt ꝓcedere ꝫm Dy. Sed salua pace dñi Dy.glo.non dicit ꝙ impossibilitas nõ viciet legatũ est contra casuꝫ insti.de lega.§.fi.⁊ propterea non est credendum glo.illud intellexisse.Oldra.

Cum mihi. Diuersitas tpis rex qualitatẽ ⁊ ꝯditionẽ ad adiectionẽ ex me fiendaꝫ in stip.vtili nõ vitiat:nec ob talẽ defectũ stipulatio valida impedit.h.d.vel dic an diuersitas est circa res aut circa tpa aut circa qualitatẽ:⁊ sic in tres partes diuidit totus.§.Dyn.vel dic vitiat adiecto:si ob aliquẽ casum inutilis reddit ṗncip.stipu. Old.vel ꝫm Ja.de are.diuidit in quattuor partes.Pria loqtur de diuersitate rerũ vsq ibi tpa non. Scda de diuersitate tpis vsq ibi rursus ⁊c. Tertia de diuersitate qualitatis vsq ex hoc apparet ibi q̃rta ⁊ vltima q̃ loquit ꝺ diuersitate ꝯditionum vsq in fi.Ja.vel scdꝫ alios diuidit in qnq. In pria erat diuersitas rerũ.In scda diuersitas tpꝫ.In tertia diuersitas qualitatuꝫ.In q̃rta diuersitas ꝯditionũ.In qnta ex p̃missis infert.Scda ibi tpa vo. Tertia ibi sꝫ rursus. Quarta ibi ex h apparet al's ex qb' apparet.Quinta ex his oib'.litterã expone.Ibi eũ mihi hic erat diuersitas in ꝑsona stipulãtis ⁊ ꝑsona adiecti.Ibi non posse in ꝑsonã stipulatoris ⁊ adiecti.Dy.Ibi tpa vo hic erat diuersitas tpm in personã stipulatoris ⁊ adiecti.Dy.Ibi nihil põt valere.Et sic no.ꝙ non põt eẽ qualitas sine subiecto cui adhereat vt.j.ꝺ v.sig.l.qd g̃ ⁊.s̃.cõia p̃dior.l.j.ibi ex h apparet hic erat aduersitas ꝯditionũ. Ibi extiterit ꝯditio dato qꝺ extiterit ꝯditio in ꝑsonã adiecti apposita.Ol. Ibi hẽbit ⁊ iõ ꝓmissor soluẽdo non liberat.Dy.Ibi ex his oĩbus ⁊c.vltima pars ꝯclusiua ex p̃missis nõ ergo ꝙ dixi in casu sũmario.Itẽ ꝙ dixi in expositiõe littere de qualitate ⁊ subiecto.Itẽ ꝙ ꝑsona tertij inutiliter adiecti non vitiat stip.inutiliter factã in ꝑsonã stipulatoris ⁊ sic vtile ꝑ inutile non vitiat ꝺ quo plene dixi.s̃.e.l.j.§.ꝙ si mihi.Op.ꝯtra p̃n.hui'.§.h dr̃ ꝙ si stipulatus sum mihi decẽ aut titio hoĩem ꝙ si hõ solut' fuerit titio ꝓmissor est liberatus ꝑ excep.immo vr̃ ipo iure vt insti.qui.modis tollitur ablig.in p̃n.q2 ipo tollit oblig.siue res eas solam sine alia volẽte tñ creditore vt ibi.sol.dicit glo.illud est verũ qñ soluit creditori:secus si soluat alij.Sꝫ ꝯ istã so.op.paria sunt siue soluat mihi siue alij voluntate mea vt.l.solutã j.de solu.so.dicit glo.lꝫ sit paritas q̊ ad qd nõ tñ ꝑ oĩa paritas sic ⁊ alias ratihabitio eqparat mãdato ⁊ tñ nõ agit mandati sed neg.gest.vt.s̃.de neg.gest.l.si pupilli.§.idẽ ait sic ⁊ al's qui dolo desijt possidere hꝫ ꝓ possessore:sꝫ non ꝑ oĩa:q2 non tenet dilecto: sꝫ vtiliter vt.s̃. de noxa.l.electio.§.sꝫ si is vl' al'r dic ꝙ si alij soluũt de volũtate mea ꝑinde est tãq̃ si mihi qñ soluitur res debita hic vo diuersa soluit ar.l.ij.§.idẽ iul.de eo ꝙ certo loco vel dic tertio ꝫm Ja.de ra.ꝙ hic non soluit vna res ꝑ aliã sed soluit res adiecta ad ꝑsonã adiecti ar.j.de sol.l.q res.§.mihi.¶ Itẽ op.ꝙ nulla liberatio ꝯtingat ex solutione facta alij vt.s̃.de opis libertor.l.nihil.⁊.l.q2 so.dic ꝙ ibi spãle in operis In glo.vt ipo iure.sꝫ ope excep.liberat vt.j.in textu.Old. In glo al's ipso iure ibi:sed nõ sic q alij ista solutio nõ est bona vt j.de solu.l.vero ⁊.l.solutã dic ergo ꝙ h nõ soluit hõ ꝑ.x.sed vt euitet ꝯdẽnatio in.x.vt ptꝫ.j.de solu.l.q res.§.mihi sec' ergo si aliud ꝓ debito vt in ꝯrio.Pe.Ibi sꝫ neg.gest.vt.s̃.de neg.ge.l.si pupilli.§.itẽ ait.Dy. Ibi sꝫ vtiliter tenetur vt.s̃.de nox.l.electio.§.si is.Dy.in fi.s.incertis.Dy.⁊ secundum hoc intellige.j.de solu.l.qui hominem.Jaco.

a ¶ Rub.de duob'.Addõ ad hãc rubr.ꝓ declaratione toti' tituli Bar.in ꝯsil.incipiente factũ tale est

¶ De duobus[a] reis constituendis stipulandi et promittendi. Rubrica.

Super rubrica. De materia hui' ti.viꝺ ꝙ no.ꝑ Az.in summa.e.⁊ in summa autẽticor ⁊ ꝑ galiotũ in margarita.e.ti. ⁊ plenissime dixi. C.e.s̃.rubrica:si vn' conreorũ petat an teneat cauere aliũ ratũ hitur vide.j.e.l.ij. ⁊ ibidẽ an sñia lata ꝑ vno ꝓsit alteri:⁊ an factũ vni' ꝓsit alteri.⁊ mihi duo rei ex interuallo ꝯstitui possint ⁊.j.e.l.duos ⁊ l.si ex duob'.an duo rei possint siml' insolidũ ꝯueniri ⁊ an vno ꝯuẽto possit trãsiri ad aliũ pẽdente iudicio possit reintegrari petitio insolidũ dixi.j.e.l.iij.⁊.l.reos an ⁊ qñ imparitas vitiet ꝯstitutiõeꝫ duor reor dixi.l.ex duob' reis ꝓmittẽdi in quo sit correctũ ius antiquũ ꝑ ius antiquor vide plene.C.e.s̃.rubrica In scda qõne quã ibi notaui ⁊ ꝙ tetigi.j.e.l.eandẽ ⁊.l.reos.§.cũ in tabulis q̃ imparitas vitiet ꝯstitutionẽ duor reor dixi.j.e.l.ex duob'.⁊.l.si ex duob'.an duo rei ꝯstitui possit ꝓ dote reddenda vide.j.e.l.si id ꝙ an cõrei videant inuicẽ fide iubẽ viꝺ j.e.l.reos de bñficio diuisionis inter cõreos vide.e.l.§.cũ ita bulis ⁊ vide vtilẽ distin.ibi positã ⁊ ista materia an qꝺ exigit cũ reus stipulãdi teneat cõicare cõreo vide.e.l.ex duob' reis stipulãdi an ꝑ deportationẽ tollat actio ciuilis ⁊ natural' vide.j.e.l.fi.⁊ de istis deportatis vide qꝺ plene dixi.C.de here. insti.l.j.an ĩtestati possint ꝯstitui duo rei credẽdi vr̃ ꝙ nõ:q2 legatuꝫ dꝫ ꝯtinere vtilitatẽ vt.s̃.mã.l.si hereditatẽ. Sꝫ certũ est ꝙ aliter istor reor nõ ꝯseq̃retur vtilitatẽ ex testõ:q2 vno agẽte vel facta solutiõe vni alteri via p̃cluditur vt.j.e.l.iij.⁊.l.penul.nec posset petere legatũ cõicari vt plene dixi.C.eo.s̃.rubrica.ergo ꝯstitui nõ posset in testõ nõ ob.de leg.j.l.si ex toto.§.j.⁊.j.e.l.si ue a certis:q2 loquũtur in reis debẽdi an qõ q̃rit ꝺ reis credẽdi.Cõtra reũ tenent doct.ꝑ.l.fi.§.fi.de leg.j.⁊ de leg.ij.l.si titi' ij.rñ.q2 legatũ valet vbi est dubiũ an legatarius vtilitatẽ ꝯsequat vel nõ ⁊ ꝑ h ptꝫ rñsio ad dictã.l.si hereditatẽ:q2 sufficit qꝺ legatarius ꝯsequatur vtilitatẽ talẽ spe ambo legatarij consequũtur vt.d.l.iij.j.e.⁊.l.ex duob' in fi.ergo ⁊c.⁊ hoc tene cordi:quia non inueni per alios tactum.

Qui stipulatur. In gl.arre q̃ in stip.deducit h approbat in tex.ex̃ de v.sig.c.forus.§.reus.Old.⁊ no.ꝑ Az.in summa h ti.ibi.i.ciuitateꝫ sic exponit res ꝓ v̇itate ꝯ ad leg.cor.de falsis.l.j.Ibi i ꝯctu sic ⁊ al's accipit res ꝓ ꝯctu siue cã.C.de ꝓba.l.cũ res ⁊.s̃.de.ope.no.nũc.l.de pupillo.§.j.in fi.alio mõ dr̃ reus q vocat ad iudiciũ.s̃.de iuriur.l. in p̃n.⁊ sic hoc nõ resumitur diuersimode secũdum diuersas materias et vide in alphabeto.

☞ Duo rei stipulandi ⁊ promittendi qualiter fiant.

Cum duo. ¶ Ponit quõ fiãt duo rei stipulãdi ⁊ ꝓmittẽdi ⁊ de eorũ effectu.Dy.Ibi ꝓmiserũt hoc actu vt sint duo rei debẽdi ⁊ ꝙ senserint stipulati sunt dic eodẽ mõ hoc acto ꝙ sint duo rei stipulãdi ⁊ ꝓmittẽdi vt.j.e.l.reos.§.cũ i tabulis.Dy.Ibi singulis cum sunt rei stipulãdi.Dy.Ibi singuli.s.rei debẽdi.Dy.Ibi petitione.i.vno reor stipulãdi petẽte et sic actiue.¶ Vel vno reor debẽdi ꝯuento ⁊ sic passiue.Dy.Et sic no.qꝺ vnus reor stipulãdi agit insolidũ nũquid tenet cauere alterũ cõreũ ratum habiturũ.⁊ videt ꝙ sic vt.s̃.de ꝓcura.l.non solũ.§.si de dote so.ma.l.ij.§.penul. sꝫ dic ꝯ vt no.i preal.l.ij.§.penul.so.ma.Et ad ꝯtraria dicas ꝙ iõ in illis causis cauere tenet: q2 erat vna actio cõis.s.p̃ri ⁊ filie.ac vbi vn' ex reis agit cuilibet est actio ex sua ꝑsona q̃sita vnde cũ ꝓpria actione sibi cõpetẽte agat nõ tenet cauere.Dy.Et ꝺ hoc.C.e.sup rubrica.v.quid si vnus ex reis ⁊ v.p̃cedẽti.Ibi acceptilatione ⁊ vno reor stipulãdi accepto ferẽte: ⁊ sic actiue vel vno reor debẽdi acceptilatione liberato:⁊ sic passiue.Dy.In gl.cum hoc actũ est in fi.q2 non sufficit.i.hodie agi vt sint duo rei nisi per actũ spãle adijciat ꝙ insolidũ teneat ꝑ iura aut qꝺ est notãdum.Ja.de hoc tñ an duo rei possint tacite ꝯstitui et an ius antiquũ sit immutatũ per ius autẽticor:⁊ in quo plene dixi.C.e.super rubrica p̃ma ⁊ scda qõne.In glo.accipe hec duo s.v̇ba in textu posita.s.petitionẽ ⁊ acceptilitateꝫ vt exposui.s̃.ipsa verba in tex.Old.In glo.actiue.ꝑ vt referitur ad reos stipulãdi.Dy.Ibi passiue prout refertur ad reos debendi.Dy.Ibi siue vnus eor stipulãdi.Dy.Ibi.l.ex duob'.sꝫ hic loquitur de duob' reis stipulãdi ⁊ ita loquit de casu ꝯuerso.Ja.ibi vel hic cũ effectu.s.q2 ꝯuentus soluit ⁊ ꝯsecutus fuit debitũ et hec vera ⁊ seq̃ũs ꝫm Ja.de ra.¶ Vel dic ꝙ ꝯuẽt' absolut' fuit q̃si solutũ fuerit vt.s̃.de iureiurã.l.fi.§.fi.⁊ hec bona.sꝫ qd si petij ab vno de reis debẽdi ⁊ est absolutus nũqd debẽdi ꝓderit alteri.¶ Rñ.refert aut fuit absolut' respectu ꝑsone sue tm̃ quasi ipse nõ fuerit in ꝯtractũ vel non fuerit si non poterit obligari ⁊ tũc nõ ꝓficit alij vt.s̃.de iureiur.l.duob'.§.j.⁊.d.l.fi.§.fi.e.ti.aut obtentu cause vt q2 tota pecunia sit soluta vel inutilis ꝯtract':⁊ tũc si sunt socij ꝓdest al's non q2 q nũc ꝯuenerit ab alio absoluto nihil posset repetere si solueret vt.j.rẽ ra.ha.l.j.vbi de hoc ⁊.l.si vnus.s̃.de arbi.l.si duo.⁊.l.aduersus si quis cau.l.si duo.⁊ de in rẽ v̇so.l.si ꝓ patre.§.fi.¶ Vel dic melius indistincte h casu ꝓficit sñia alteri ẽt si lata sit ꝓ eo ad quẽ pecunia ñ ꝑuenit a quo alter ad quẽ ꝑuenit nihil petẽ posset si soluet i.d.l.ꝺ iureiur.l.fi.§.fi.⁊ ꝫm h põt intelligi.j.de fideius.l.clarissimi.§.fi.⁊ ar.s̃.ꝺ trãsac.l.⁊ post.§.j.Ja.⁊ ad h vide qꝺ dixi.C.e.s̃.rubrica in vltĩa qõne ⁊.j.ꝓxi.stati in eadẽ gl.Ibi si is q rõne al's non preiudicat sibi nisi lite pẽdẽte insolidũ ꝯtra vnũ ar.s̃.de peculio.l.quotiens.§.creditor no.in summa.⁊ in glo.in aut.de duobus reis in fi.vel lata sñia absolutoria ꝓ vno que alteri prodest si socij sunt vt.s̃.de arbitris.l.si duo.⁊.d.l.super imprudẽtia.¶ Itẽ pẽdente appellatione ab vno interposita

alter cōueniri pōt vt.s.mā.l.creditor.j.rñ. Dy. Ibi de dona.l. si rē.§.si duo ibi loqtur in reo stipulādi eū noīe eius liberatuz susceptū est iudiciū vt.j.de solu. Ja. Ibi si p patre.ij.rñ.s3 certe illud h3 locū q noīe debitoris suscipit iudiciū vt.j. de solu. l.solutione.r ita ibi an vnus de cōreis suo noīe suscipiet nō alterius media ergo bona est ibidē pactis.l.si vnus in pn.prout vba petitione r acceptilatiōe q̄ sunt hic in tex.ponūtur actiue. Jac. Ibi hic socij ibi nō sed hoc est exp̄sse ꝯ litterā illius.l. Ol. Et ideo dic q l.illa loqtur in simplici pacto hic i acceptilatione que est maioris autoritatis cū sit imaginaria sol.vt insti.q. modis tollit obl.in pnc.sed ista so.nō est gñalis ad id q hic dr de petitione: s3 certe imo est si bñ inspicias solutiōes pmissas Ibi q2 in re vbi rōne pluriū locor plures sunt remissiones necessarie vt hic rōne pluriū psonar nō sunt plures acceptilationes necessarie: s3 sufficit vna r vnus Jac.ƒm so.vt ibi no.p Dy.q2 ibi plures sunt nūciatiōes respectu diuersor operum hic aūt sunt plures obligationes respectu vnius r eiusdē rei. ¶ S3 huic solutioni vr obstare.j.de acceptil.l.plurib9. ¶ Et ideo dic q si hoc agit vt sub vno vbor cōpēdio plures tollant nūciationes q semp agivr nisi aliud appareat vt.d.l.plurib9 q sufficit vna remissio vt.d.l.plurib9.r hic secus si aliud appareat vt in ꝯrio. Dyñ. Ibi de hoc dixi in fi.l.de pupillo. Ibi itē facit.j.vt ex persona vnius rei debendi alter beneficiū sortiatur. Ja.in fi.r est ratio vt ibi patet.

In duobus. ¶ Ibi innuitur nouatio i.ne noueť prima stipulatio p quā vnus pmisit primo p aliā p quā scōus pmisit. Ol. Ibi r si.i.ꝯrius. Jac. Ibi ex interuallo nō magno nec extraneo vt.j.e.l.duos.§.fi. Jac. Dy. dicit q si nō simul interrogent: s3 separatim tūc nō curat sit magnū vel modicū interuallū: s3 si simł interrogant r vnus statim rñdet alter ex interuallo. tūc distinguit sit magnū vel puum interuallū r ita intelligit.d.l.duos.§.fi.j.e.r ita soluūtur ꝯria l3 glo. alter soluat r de hoc no.p ipm Dy.dicto.§.fi.r.j.e.l.si ex duobus. ¶ Sed ꝯ eum exp̄sse facit insti.r in pmo.sed ipse dicebat illud loqui in reis stipulādi in reis debēdi locū hñt q̄ dicta sūt Oldr.de hoc latius dixi.C.de fideius.auť.pñte crica medium. Ibi ꝯcipiať stipulatio vel rñsio. Ja. Ibi simul vno cōtex. seu ꝯuēto. Old.ibi neq put no. Dy. In glo. ꝯtra in fi.r ibi soluit istud contrarium et plene dic vt ibi Oldra.

1 ¶ Duo rei inuicem videntur fideiubere.
2 Conrei an possint insolidum simul conueniri.

a ¶ Ubi duo. Addo ad hūc tex. Pau.de cast.r Frāci. areti. q allegāt hūc text. esse singularē ad hoc q̄d creditor pōt petere partē debiti a debitore r partez etiā a suo fideiussore.

Ubi duo.[a] Rei debendir dic si vnius rei ꝯteplatione p plures fiat stipulatio vnius solutōe tota tollitur obligatio.h.d. Dy. Ibi posset q2 ab alterutro peti.i.a quo velit stipulator. Dy.nec implorabūt hoc iure beneficium diuisiōis ex epl'a di.adriani vt.s.locati.l.cū apparebit r.C.locati.l.si diuisa.r.j.e.l.reos.§.fi. ¶ Hodie p ius autēticorum ꝯ q2 ipso iure hñt beneficiū diuisionis in auť.de duobus reis nisi sit renūciatū tali hñficio ar.C.de pactis.l.penul. Jac. Et in qbus sit correctū ius antiquū p ius autēticor plene dixi C.e.sup rubrica.v.scōo q̄ro. ¶ Collige ꝯ Jo.opi. q̄d duo rei 1 videant inuicē fideiubere:r dic vt in glo.r pleni9.ff.de adul.l. vir vxori.r plenissime dixi.C.e.sup rubrica.v. Itē q̄rit pdictus Jaco.de bel.r dixi.j.e.l.reis. ¶ Deinde ob.j.iudica.solui r an facti.§.penul.r solue vt.j.soluā in suppletiōe gl. ¶ Itē op.q due sunt obligatiōes r dic vt in glo. ¶ Itē op.de.l.q seruū de interrog.act.circa pn.r so.vt ibi. Old. ¶ Deinde q̄re nūquid 2 conrei possint simul insolidū ꝯueniri eodē libello non dico a quolibet insolidū exigere hoc em̄ ꝯstat me facere nō posse vt h pt3 r.s.ois tollať dubitatio ptestādo me velle vnū tm̄ solidu3 ꝯsequi. ¶ Et vr q non vt.C.de fideius.tuto.l.j.s.de peculio.l. et ancillarū.§.fi.s3 in ꝯriū vr.C.si plures vna snia fuerit cōdēnati.l.j.vbi manifeste colligit q iudex quālibet insolidū potuit condēnare q nō potuisset nisi qlibet insolidū ꝯuētus foret cū ex libello sit formāda snia vt.C.de sentētijs ex piculo recitā.l.j. r cōi diuidūdo.l.vt fundus r p hac opiniōe facit.s.de ad.tut. l.tutores qui post.§.in eū.r.l.si plures.r.C.e.auť.hoc ita vbi est casus r in cor.vnde seqtur.§.finaūt hisdē. ¶ Sed si simpliciter ꝯdēneť in ptes ꝯdēnati videnť vt.d.l.j.r.ij.C.si plures vna snia fuerūt cōdēnati. ¶ Nō ob.ll.in ꝯriū allegate q2 nō possū vt a quolibet solidū ꝯsequať r hoc etiā ibi tenet simon vincentius r in tit.C.de fideius.l.fuit liberū al's liberū fuit dū dicit: si mihi ceteros nūmos dones r c.tāgitur.j.e.l.reos p hoc soluiť scōa rō q̄ q̄rit an vno insolidū ꝯuēto possum pēdente iudicio ad alterū transire r vtiq possum vt.s.mā.l.creditor q lex ad

h ppriē facit iūcta.l.ita demū.C.de pcur.nō em̄ electiōe r c.vt s.depositi.l.j.§.si apud duos nec ob.s.de peculio.l.quotiēs.§. si creditor q2 illud obtinet in act.de peculio eo q est talis nature vt vno electo alter incōtinēti mero iure libereť l3 de eqtate si nō sim solus ꝯsecutus mihi restituať no.e.tit.l.si ex duobus. ¶ S3 in duobus reis vno electo alter nō liberať vt.C.de fideiusso.l.r.d.§.si apud duos. ¶ Itē nō ob.s.si certū pet.l.si.§.si cū seio q̄ vr scōm vnā lecturā obstare: q2 ibi seius deinde titi9 in subsidiū fuit acceptus vt r.s.de re iudica.l.si qs ab alio r.s. ti.pr.l.decē at ex duob9 reis qlibet pncipal'r obligať vt in pn. hui9.l. ¶ S3 qd si petij partē a quolibet conreor nūqd pēdēte iudicio possim reintegrare petitionē meā aduersus quēl3 vel vnū insolidū.rñ.nō manēte eodē iudicio s3 postea i defectū vni9 possēt h ē cas9.C.d fideius.d.l.liber siue al's fuit liber r.l. reos.r.d.l.q̄tiēs.§.si creditor.s.de peculio Ja.in v.quēadmodū petē possum vt.C.de fideius.tut.l.j.nō aūt a singulis solidū ꝯsequi possum r hoc subijcit vtiq r c. Ja. ¶ Itē ĩ v.quēad modū hodie corrigit q2 pmo in totū ꝯueniēdus est reus q̄ fideiussor.vt in auť.de fideiusso.§.s3 neq nisi renunciatū eēt illi ꝯstitutioni ar.C.de pact.l.penul.q2 tūc credo q hic dr etiā hodie obtinere. Jac. Ibi vna sit obligatio: q2 vna est res q̄ debeť ab vtroq r q subijcit vna r summa est.i.quātitas debita. Ja. Ibi r siue vnus subaudi euenit vt siue vnus r c. Ja. In gl.sic s.de leg.j.in fi. S3 hic loquiť de diuisiōe actiōis q̄ fit actore volēte ibi de defensiōis diuisiōe q̄ non fit actore volēte: q2 ibi interest actoris defensiōem nō diuidi ne i plures aduersarios r vt.s.de exercito.l.ne in plures hic aūt nō interest debitor partibus ꝯueniri immo eis vtilitati est. Dy.r Ol.in glo.audi. Jo. ibi sil'e vt r.C.d veteri iure.enu.l.ij.circa pn.ibi neq id neq sil'e et.s.depo.l.q̄d nerua. Ja. In gl.immo plures ibi essentia r c. quo ad vitatē sed solu.tolluntur vt sequitur Jaco.

Coreī. Si ꝯiūctī iterrogati rñdeāt ꝯiūctī vel diuisī siue diuisim interrogati rñdeāt ꝯiūctī tāq̄ duo rei pos.obligari.h.d.ibi spōdeo r sic qlibet separati. Ibi spōdemus r sic ꝯiūcti. Dy.ēptio operarū cū effectu fideiussor accedit: r i eis actiue et passiue possunt ꝯstitui duo rei.h.d.l3 glos.alter dicat dic q pnc.loqtur in gñe r illud gñale pbat p positionē exēplor. Et pmo ponit exēplū de fideiussore. ¶ Scōo q ꝯstitutione duorū reor debēdi r stipulandi quos eiusdē opis reos dicit posse ꝯstitui partes petēs. ¶ Et dubiū hoc.l.fuit q2 ad hoc vt duo rei promittēdi ꝯstituant d3 eē idē q ab vtroq pmittiť al's nō dicerent duo rei vt.j.e.l.eadē r.l.si id q cū si. S3 i casu hui9.l. nō videbant habēde ope vnius r alterius: r sic videbat q nō possent ꝯstitui duo rei in opis q remouet hec lex. Dy. ¶ Et q dicit alienas operas dic.i.ab alio debitas r promissas. Dy. vel.i.eas opas quas alius ꝯsueuit facere vt scribere vel pingere in eā formā quā talis facē non ꝯsueuit pmittere vo alienas opas.i.aliu3 opaturū qs nō posset vt.s.ti.pri.l.stipulatio ista in pn.nec curo sciat pmissor h facē vel nō vt.s.ti.j.l.ꝯtinuus.§. si ab eo r.§.illud. ¶ Et q dicit eiusde3 peritie subaudi maxīe voluit em̄ iurisconsultus indubitabil'r pcedere r ƒm hoc cessāt oia ꝯria. Ja. Ibi in cā obligatōis.s.operar ar.eo pncipali promissarū. Dy. Ibi ꝯstitui in easdē operas. Dy. Ibi sciēti exemplū de duob9 reis stipulādi r subseqūēter de duobus reis promittendi. Dy. Ibi eiusdē peritie subaudi maxime vt pdixi sibi enim imputet q pmisit q facere nescit vt.d.l. continuus.§.si ab eo.s.tit.prox.voluit em̄ hic iurisconsultus ponere casum indubitabilē: r iō dixi eiusdem peritie idē cū et si nō sit eiusdem peritie. Jac.in fi.ita q vno soluente liberať vterq vt.e.l.in fi. Ol. In glo.j.opere ibi q2 in sticho a duob9 pmisso.old. Ibi de suo autez intelligit: s3 iuris hoc ꝯ q̄ dixi in pn.s.q iste opere dicant eedem insti.quantū ad obligationē ad q rñdet: sed fictio r c. Ja. Ibi s3 fictio operať tu dic q quātum ad obligationem opere essentialiter dicunť hec de etiā diuersor. Ja. Ibi h de videanť ar.s.si certū pet.l.ij.§.j. Dy. Ibi de suo actu.i.de sua operatiōe.old. Ibi.vtrūq liberat etiā si non sit eiusdē peritie. Old. Ibi saltē tacite vt ar.j.e.l.si id q.§.fi.r.j.de nouationib9 l.si stichū.§.vlt. Ol. In eadē glo.in fi.immo dic vt in pn.l.dixi vel ƒm Ja.p primo loqtur in simplici pmissore vnico. ¶ Scō. dicit fideiussorē accedere posse. ¶ Tertio ex duob9 predictis infert casum de duob9 reis q ad titulū facit. Ja. In glo.no.q dicat ibi.l.grece.§.si qs stichū. S3 certe r h nō fideiussio facta valeret vt.j.de fideius.l.sicut reus.nā vbi vnū propter alterū ibi vtrobiq vnum vt.s.si quis caut.l.si eū.§. qui iniuriaru3 r hoc ar.approbatur.j.de accepti.l.si acceptolatu.r ideo in hoc dic et melius vt no.s.ti.j.l.cum filius.§.j. Pet.r Oldr. ¶ In glo.eadem ibi sol.vt ibi: q2 ibi loquitur in satisffactione at in pmissione potest esse eadem materia r forma vt.s.dixi. Ja.in fi.

Uel dic

¶ Uel dic de hoc plenius vt no. ĩ. de fideiuſ. l. ſi quis pro eo in
p̄n. Dy. ⁊ Ol. ¶ In gl. ſed quō ibi poſſit eſſe eadē immo ſemꝑ
ſunt hec quātum ad ꝓmiſſionē vt ex ea ꝓmiſſor obligetur et
fiāt duo rei debēdi nō em̄ ꝓmittit rē impoſſibilē: ſꝫ poti⁹ diffi-
cilē vt. d. l. ꝯtinuus. §. ſi ab eo. Ja. ¶ Itē opp. de. l. ſurde ꝙ in
p̄n. ĩ. e. ⁊ collige ꝑ ea q̄ ibi ſcripſi. Ibi alter liberat̄: q̄ꝛ hoc age-
bat̄. Dy. Ibi in. l. ꝯtrarijs. ſ. in. §. libertus ⁊ in. l. ſi operas. Dy.
¶ Ultimo dicit Ja. de ra. ꝙ ꝑ hāc. l. tradunt doctores modū
probādi ſinguli intereſſe cū em̄ ꝯſiſtat in affectione teſtes non
poſſunt deponere de affectiōe actoris: q̄ꝛ ſic deponerēt de cō-
ſciētia aliena ſꝫ debēt deponere de affectōe ſua referēdo ſe ad
affectionē actoris dicēdo iuramus ꝙ ſi hēremus librū ita no-
tū. ⁊ ita affectionē ſtudēdi vt hꝫ actor nolemus libro carere ꝓ
tāto ⁊ ſic de affectione actoris vidētur deponere ſicut duo fa-
bri q ſunt eiuſdeꝫ ꝑitie eaſdē oꝑas vident̄ promittere vt hic in
fi. Ja. de ra. de hoc plene dixi. C. de ſentētijs q̄ ꝓ eo ꝙ intereſt
ꝓferunt̄. l. vnica. ṽ. ſꝫ qn̄ expedit probare ꝑ teſtes per rn̄ſiōem
vtrāqꝫ. Itē ꝑ rn̄ſionē vtriqꝫ factaꝫ poſſunt ꝯſtitui duo rei pro
mittēdi vel ſtipulādi ſec⁹ ſi ꝑ vnū vel vni fuerit fctā. h. d. vſqꝫ
ad. §. primū.

¶ Relicta hic fuit notabilis. l. nemo eſt quam vide per Bar.
hic vbi reputat illum tex. ſingularem.

Uos reos. ¶ Op. qō nō obligat̄ cuꝫ
ꝯtractus nōdum erat ꝑfe-
ctus vt. C. de fide. inſtr. l. ꝯ̄ctus ꝙ vbi vnus ꝯ̄ctus
hic diuerſi. Ja. ꝯtra ti. prox. l. inter ſtipulātem. §. ſi
ſtipulāte: ſꝫ ibi in alternatiua rerū in qua vr̄ varietas in quali
tate ſtipulatōis hic aūt copulatiue oēs interrogant̄ ⁊ rn̄dētes
oēs tenent̄ inſolidū: ſꝫ ⁊ ſi vnus tm̄ rn̄deat ipſe ſolus tenet̄ vt
hic. Dy. Ibi interrogatio vterqꝫ rn̄derit ſm̄. l. ſ̃. e. duo rei. Ja.
Ibi obligari. ſ. inſolidū ex quo agebat̄ ꝙ ſi duo rei ꝓmittendi
vt. ĩ. e. l. his v̂bis. Dy. In ṽ. duob⁹ aut reis debēdi. In gl. qui
rn̄dit in fi. ibi ſi rn̄dēdi ex qb⁹ collige tacitā ꝯditionē nō ſubin
telligi. Ja. ⁊ de dāno īfe. l. iiij. §. h̊ iudiciū ex qbus collige ꝯ̄riū.
Ja. Sꝫ ibi tacita ꝯditio intelligit̄ ex mente ꝯtrahētiū: q̄ꝛ aliud
tp̄s cōmiſſionis nō hꝫ annexū hic v̂o ex mente ꝓpoſitū ꝯtra-
hentium tacita conditio diceret̄ intelligi. Dy. vel ſolue aliter
vt in contrario notaui ſm̄ Jaco. de bel.

Duo rei. ¶ Modicū interuallum interueniēs vel
actus nō ꝯ̄rius obligatiōi duoꝝ reoꝝ ipaꝫ
nō impedit. h. d. ⁊ dic ſi ſtipulādi ⁊ h̊ prout eſt in lr̄a vtriqꝫ rn̄
deatur: ſꝫ prout eſt rn̄deat dic duo rei. ſ. promittēdi. Dy. Ibi
vtriqꝫ rn̄deat̄, ⁊ ab vtroqꝫ prout refert̄ ad reos ꝓmittēdi ꝓut
refert̄ ad reos ſtipulādi proprie ſtat lr̄a vtriqꝫ rn̄deat̄. ⁊ Dy.
habuit in littera vtriqꝫ reſpōdeat̄ ⁊ dic eodē tp̄e interrogāti-
bus ſcōm eū. ¶ Et de hoc an duo rei ꝯſtitui poſſint ex īterual
lo dixi. ſ̃. e. l. ij. ⁊ dicet̄. ĩ. e. l. ex duob⁹. Ibi fideiuſſor interrogat⁹
mō ponit exēplū de actu v̂o ꝯtrario ſtipulationi q nō impedit
ꝯſtitutionē duoꝝ reoꝝ ⁊ dic fideiuſſor pro vno reoꝝ vel ꝓ vtro
qꝫ accedēs. Dy. Ibi nec is actus. i. fideiuſſoris acceptio. Dy.
In gl. lꝫ aūt tp̄s in fi. ſ. ꝙ ⁊ ibi modicū īteruallū interuenerit:
⁊ ſic vident̄ iſte glo. dicere ꝙ lōgi tp̄is interuallū īpedit duoꝝ
reoꝝ cōſtitutionē ꝙ falſum eſt: nā etiā lōgiſſimi tp̄is interual
lū duoꝝ reoꝝ cōſtitu. nō impedit. ⁊ iſte eſt caſus. ſ̃. e. l. iij. vbi ō
hoc dixi omiſſo intellectu quē dat ibi glo. ¶ Et qn̄ interuenit
lōgiſſimi tp̄is interuallū ſic pone exēplū ſtipulatus ſuꝫ a titio
cētū poſtea āno vel biēnio elapſo ſtipulor a meuio oē cum hoc
acto ꝙ ſint duo rei titius ⁊ meuius al's non ꝓcederet vt. ĩ. e. l.
reos. §. cū in tabulis. ¶ Et ad. §. iſtū ⁊ inſti. ⁊ in p̄n. ꝙ multuꝫ
ꝯtradicere videt̄ rn̄. ꝙ hic ⁊ ibi vna tm̄ interſit ſtipulatio ⁊ in-
terrogatio ſimul facta ꝓ ambobus reis vn̄ oꝫ ꝙ ſequat̄ rn̄ſio
vtriuſqꝫ ꝙ ſine magno tp̄is īteruallo alia ſtipl'atio nō valeret
vt. ſ̃. ti. pr. l. ꝯtinuus in p̄n. ſecus aūt vbi due fuerūt ſtipulatio
nes ⁊ interrogatiōes ſeꝑatim vna in qua vnuꝫ oblig. Primo
alia in q̄ aliō oblig. Scdō q̄ꝛ tūc bn̄ valet duoꝝ reorū ꝯſtitutio
etiā ſi vna poſt aliā fiat poſt lōgū tp̄s vt p̄dixi. Dy. In glo. ac
cipe in fi. vt. C. de iudeis. l. celicolarū vbi de hoc not. ⁊ dixi: vel
dic oēm actū ꝯtrariū q nō eſt acceſſorius vel ꝓbatori⁹ obliga-
tionis ex hac lr̄a. ⁊. ſ̃. pr. glo. ptꝫ. Old. nā bn̄ pōt interuenire
actus nature neceſſarius. vt. C. de teſtis. l. cū antiqtas ⁊ alius
actus anteq̄ ꝯ̄ctus habeat̄ ꝑ abſoluto vt pactum incontinen
ti ſuper alio appoſitum vt. C. de pactis. l. in bone fidei ⁊ de hoc
notaui. ſ̃. de v̂b. obli. l. j. §. qui preſens.

[a] ¶ Ex duo-
bus. Adde
ad hūc text.
Bar. ī repe
ti. autē. h̊ ita
ō duo. reis ī
xij. queſtiōe.

☞ Diſparitas in q̄litate ꝯſtitutionē duoꝝ reorū nō īpedit.

Ex duobus. [a] In fi. diſparitas † in qua-
litate ꝯſtitutionē duorū reo-
rū nō impedit. ſ. inſolidū etiā ꝯditiōe pēdēte iure ve
teri tn̄ nō hēant beneficiū diuiſiōis ⁊ ita intellige cū no. ĩ. de fi.
deiuſſo. l. ſi plures in p̄n. ¶ Sed hodie cū habeāt beneficium
diuiſionis ꝑ aut̄. de duob⁹ reis dicaꝫ pure obligatū ꝯueniri ꝓ
parte tm̄ pendēte ꝯditōe alterius ar. p̄al. l. ſi plures. j. rn̄. ⁊ ita
pōt ſolui qō q̄ no. C. e. aut̄. hoc ita dixi. ¶ Et pro declaratione
huius. l. dic cuꝫ q̄rit̄ an imparitas q̄ eſt inter duos reos viciet
vel impediat ꝯſtitutionē duorū reorū ita ꝙ nō habeātur duo
rei. ¶ Dic aut eſt imparitas in quātitate ſiue re que deducit̄
in obligationē: ⁊ tūc vitiat̄ ⁊ nō ꝯſtituunt̄ duo rei. vt. ĩ. e. l. ſi idē
qō. §. fi. aut eſt diſparitas circa ſubſtātiā obligatiōis: ⁊ tūc nō
vitiatur obligatio. vt. ĩ. eo. l. ſi ex duob⁹. §. ſi a titio. ¶ Aut eſt
diſparitas circa qualitatē obligatiōis vt q̄ꝛ vnus pure alius
ſub cōditione vel in diē vt nō vitiat̄ vt hac. l. Sed Ja. de ra. te
net ꝙ etiā hodie cōditione pēdēte vel die vnius alter poſſit q
pure promiſit inſolidū ꝯueniri: q̄ꝛ autētica de duob⁹ reis locū
hꝫ qn̄ vterqꝫ pōt eodē tp̄e efficaciter ꝯueniri ꝙ nō eſt in ꝓpo-
ſito. Ja. de ra. ¶ Aut eſt diſparitas in eo ꝙ habet̄ loco rei vl'
qualitatis puta ꝙ vnus tenet̄ de leui culpa in depoſito alter
nō ⁊c. vitiatur vt. ĩ. e. l. eandē. §. Dy. ⁊ eſt ratio q̄ꝛ diſſormitas
vel diſparitas pōt ad paritatē reduci ꝙ ſecus eſt in culpe di-
ſparitate. Ja. ¶ Uel dic breuius ſm̄ Ja. de ra. lꝫ ad eūdē ten
dat effectū aut eſt imparitas qualitatis ⁊ h̊ nō viciat vt hic ⁊
inſti. eo. §. fi. alia firmitatis ⁊ hoc non viciat vt. ĩ. e. l. ſi ex duo-
bus. §. fi. ¶ Alia quātitatis ⁊ h̊ vitiat vt. ĩ. e. l. eādē. §. ſꝫ ſi qs
et. l. ſi idē qō. Ja. In glo. ſupple ⁊ alius pure ſi nō habet̄ ī tex.
ſicut habet̄ cōiter. Dy. Ibi culpe diſparitatis h̊ veritas. Dy.
Ibi dici vel ꝯditiōis q̄ in fideiuſſore vitiat̄: q̄ꝛ nō pōt eſſe plus
in fideiuſſoria q̄ in p̄ncipali vt. ĩ. de fideiuſ. l. grece. §. illō. Ja.

His verbis. ¶ Expone ⁊ ſi dubitetur
de effectu ⁊ ſignificatione
horꝝ verboꝝ vtrū p̄ntem obliget inſolidū an in ꝑtē
intereſſe qdem inter ꝯ̄hētes ⁊c. Dy. h. d. Ibi facti
ſunt. i. ſi agebat̄ ⁊ ꝯuenit vt duo rei fierēt. Dy. ⁊ Ja. ibi p̄ſente
aut īſolidū nec hꝫ beneficiū diuiſiōis etiā iure autēticoꝝ ar. ĩ.
e. l. ſi ex duob⁹. §. ſi a titio ⁊ de fideiuſſor. l. ſi titius ⁊ ſei⁹. j. rn̄ſo.
Dy. ficatio in fi. vel pone cōgruētius: q̄ꝛ cū vnus ſe abſentare
vellet cōmiſit alteri vt faceret ꝓ ambobus qd eēt faciēdum ⁊
ſic p̄ns facta permiſſione fecit etiā ſuā cedulaꝫ in quā ſcripſit
vtrūqꝫ promiſiſſe ⁊ dic abſent. ſ. corpore: ſꝫ ſcōm alios mēte ⁊
eſt plana. ¶ Et dic ꝙ ep'la erat cōmemoratiua promiſſionis
emiſſe ab oīb⁹ illi creditori vnus quoꝝ in abſentia promiſerat
alter inter p̄ntes: ⁊ nūc ꝓficiebat̄ ſe ſeruaturos q̄ ep'la probat
ꝑmiſſionē ſtipulatiōis ſi ꝯtineat vt. ſ̃. de dona. inter virū ⁊ vx.
l. ea que ⁊. C. de contrahen. ⁊ cō. ſtip. l. j. Ja.

Eandem. ¶ In quolibet contractu īter
viuos ⁊ vltima voluntate p̄nt
conſtitui duo rei. h. d. Dy. Ibi cōmodā. ſ. vtriuſqꝫ
fidē inſolidū ſecutus. vt. ſ̃. Dy. ⁊ dic hoc exprimē-
do. Ja. qō qualitas fiat dic vt no. C. ſi cer. peta. l. ſi non ſinguli.
Dy. ibi ⁊ meuius ſi ponas ⁊ pro vel nō obſtabit. l. ſiue in gloſ.
allegata. In glo. j. que incipit large accipe ibi: ſed hodie ſecus
iure nō ſecus hodie: ſꝫ idē vnde dicas aut cū plurib⁹ ꝯtrahēs
oīm fidē inſolidū ſeqt̄: aut nō: aut exp̄ſſe agit̄ ꝙ vnuſqſqꝫ inſo
lidū teneat̄. ¶ Primo caſu obtinet ꝙ hic dr̄ ⁊ hoc innuitur
in lr̄a ibi vtriuſqꝫ fidē inſolidū ſecutus. ¶ Scdō caſu obtinet
ꝙ dr̄ in aut̄. de duob⁹ reis. j. rn̄. ¶ Tertio caſu obtinet ꝙ dr̄
ĩ. e. l. reos. §. cū in tabulis. Dy. ¶ Dn̄s Ja. de are. lr̄a. h. d. di
ligēter attēde qualitatē iſtud ſecus intelligas: nā etiā ſcōꝫ hec
pura nō aliter fiūt duo rei q̄ ſi hoc actū ſit vt. ſ̃. l. pr. ⁊. l. ī duo
bus in fi. p̄mi rn̄ſi. ⁊. ĩ. e. l. reos. §. cū in tabulis. Sꝫ tu dices īmo
⁊ ſi hoc nō agat̄. nā ad reſtitutionē tenet̄: ſꝫ reſtituere eſt facti
vt. ſ̃. eo. ti. l. nemo. ⁊. l. ſtipulatiōes nō diuidunt̄ ḡ qlibet inſoli-
dū eſt obligatus etiā ſi hoc nō ſit actū vt qlibet teneat̄ īſolidū
ſꝫ ſunt duo rei debēdi vt. ſ̃. ti. e. l. ſtipulatōes nō diuidunt̄ in. l.
in executiōe. §. ſcōa. ⁊ pro hoc. ſ̃. depoſiti. l. j. §. ſi apud duos et
l. ſi duo. ¶ Sꝫ ego rn̄deo lꝫ inſolidū qlibet ſic obligat̄ nō ſeqt̄
ꝙ ſint duo rei ſi q̄ras prodeſt ſint duo rei vel nō. rn̄. conuētū
ad obligationē reſtitutiōis nihil ſꝫ ſi denoīatur ad rei eſtima-
tionē tenebit̄ inſolidū ſcōm hec iura ꝙ tn̄ immutatū eſt ꝑ aut̄.
de duob⁹ reis ⁊ in hoc eſt ſecus niſi illi ꝯſtitutiōi renunciatum
eſſet: q̄ꝛ tūc obtinet qō ſupra dixi: ſꝫ vbi nō ſint duo rei etiā ſꝫ
hec iura in eſtimatiōe pro parte tenet̄ vt. d. l. ſtipulatiōes non
diuidunt̄. §. celſus. ſ̃. ti. pr. Ja. de hoc vide qō notaui. C. e. ſuꝑ
rubrica ṽ. Scdō quero circa fi. In gl. ⁊ mādato ibi. §. duobus
ſed dic vt ibi no. Dy. Et de hoc etiā no. cōmo. l. ſiue certo. §. fi.
in fi. ⁊ facit ad hoc. ſ̃. de leg. j. l. ſi ex toto. §. j. Oldr. Sed ſi quis
imparitas culpe ſiue diſparitas que intercedit ſiue interuēit
in obligatione contrahēda impedit conſtitutionē duoꝝ reorū
non aūt illa incōparitas que interuenit poſt obligationē con-

tractam hoc dicit iste.§.Dy.¶ Et no.tria ex isto.§.qđ in edificatio añ ꝯtractuȝ imposita impedit q̄ post ꝯtractum addita nõ corrũpit ⁊ sic idẽ nõ operat̃ aliqđ supueniesqđ operaretur ab initio ꝓhẽde obligatiõis subsistens ⁊ ꝑ hoc.s̃.de iure dot.l.iul.¶ Ex quo collige scđm ꝙ nõ viciat̃ ꝯtractus etiã si perueniat ad casum a quo incipere nõ põt ꝑ hoc.s̃.ti.pr.l.pluribus §.fi.⁊.s̃.đ ser.legata.l.fundũ.Itẽ ⁊ tertiũ ꝙ pactũ cq̃le ex post facto nõ efficit̃ inequale vt.C.de pactis.l.j.⁊.s̃.ꝑ socio.l.socius qui pro filia.Ja.ibi p̄stareturꝫ teneret̃ tm̃ scđm naturã ꝯctus Dy.Ibi nõ idẽ.rõ est qꝛ initiũ ꝯctus spectatur cũ de obligationis substãtia agit̃ vt no.s̃.ti.pr.l.si filius.Dy.Ibi mutare vt no.s̃.ti.j.l.insulã ⁊.j̃.de sol.l.vero ꝓcuratori.Ray.§.penul.Ray.Ibi quare.i.qꝛ nihilomin⁹ remanẽt duo rei qñ vni factũ est pactũ nõ obstãte inequalitate supueniẽte.Dy.⁊ Old.Ibi si socij sint qꝛ ꝯuenit inter eos ⁊ oẽ cõmodũ ⁊ incõmodũ ex illo ꝯtractu pueniẽs esset cõe.Ja.ar.s̃.ꝑ soc.l.si vnus.¶ In glo.pua ibi null⁹ extrane⁹ actus.i.ex̃ naturã ꝯctus.Dy.Ibi hoc fit.i.pactũ de culpa p̄standa opponit̃.Old.in fi.§.j.⁊ de ista ĩparitate dic vt dixi.s̃.eo.l.ex duobus.¶ In glo.facit.s̃.ibi.§.nũc de effectu ⁊ dic vt ibi no.Dy.cũ duos disparitas locoꝝ ⁊ tpꝝ reoꝝ ꝯstitutionẽ ñ vitiat.h.d.Ibi suscipiũt.i.suscipere dꝫ ex natura reoꝝ duoꝝ.Dy.in fi.⁊ ideo ꝓpria singuloꝝ erit dilatio.Dy.¶ In glo.isti facti sunt ibi.§.cũ igit̃ quicqđ dicit h̃ glo.trufa est.¶ Et dic de hoc vt no.j̃.e.l.si ex duobus in p̃nc.in glo.iđ qꝛ nõ statim al's non posset bñ ꝓcedere iste.§.Dy.in eadẽ glo.in fi.vel dic ꝙ oẽs p̃ñtes erãt in eodẽ loco qñ talis stipulatio facta fuit.¶ Et dic ꝙ ꝯuenit inter eos ⁊ vn⁹ deberet moueri de bonoñ.alter đ mutina ad eũdũ capuã ⁊ ibidẽ soluere intellectus aut glo.nõ procedit p̃mo qꝛ hic nil de seruo dicit̃ in lr̃a.Scđo si stipulator de vno loco iret ad aliũ.⁊ ibi interrogaret̃ re⁹ cũ multa ex̃nea acciderĩt in itinere q̃ sunt oĩno stipulationi ꝯria:stipulatio scđa diceret̃ fieri post p̃mã ꝑ longũ interuallũ ⁊ sic vitiaret̃ ꝯstitutio duoꝝ reoꝝ.Dy.Itẽ ꝙ dicit gl.de me ⁊ seruo meo nihil dr̃ in tex.sꝫ si ita fuisset qs dubitat qđ essent duo rei.⁊ ꝙ valeret stipulatio vt.s̃.tit.pxi.l.fi.§.si inter eos.⁊.j̃.e.l.si ex duob⁹ in p̃n.sed lr̃a hoc nõ innuit.Dy.vel dic ꝙ oẽs erant p̃ñtes in eodẽ loco qñ facta fuit talis stipulatio ⁊ ꝙ dicit lr̃a ex persona qnqꝫ expone.i.habita ꝯsideratiõe etatis sexus ⁊ valitudinis ꝓmittẽtiũ vt.s̃.ti.pr.l.ꝯtinuus.§.cũ ita nec ob.ꝙ dicit lr̃a ex diuersis locis:qꝛ dic ꝙ tp̃e promissionis erãt in eodẽ loco diuerso tñ a capua.Ja.de are.vel dic ꝙ rei ꝓmittendi erãt in diuersis locis tp̃e stipulationis ⁊ sic interrogatiões diuersis tp̃ibus facte fuerũt:sꝫ statim post interrogationes fuit rñsum vñ istud longũ tp̃s siue interuallũ ꝙ interuenit inter obligationẽ vnius ⁊ obligationẽ alterius nõ vitiat ꝯstitutionẽ duoꝝ reoꝝ qñ separatim interrogant̃ vt.s̃.e.l.iij.in p̃n.⁊ ibi dixi.Et ad.l.duos.qꝛ nõ statim Ja.de ra.⁊ hũc intellectũ dicit Ray.fore verũ.¶ In glo.quo potuerit in fi.⁊ sic imparitas ad paritatem reducitur.Dy.

I duo rei.

¶ Potestas cõpẽsandi vni de cõreis nõ socijs cõpetẽs ñ prodest alteri.h.d.Ibi socij nõ sint:qꝛ nõ conuenit inter eos vt lucrũ ⁊ dãnũ esset cõe ꝙ ꝓueniebat ex ꝯctu ꝙ sic sit intelligẽdũ ꝓbat̃.s̃.de soc.l.si vn⁹ ex socijs.Jac.

1 ☞ Disparitas habet locũ inter cõfideiussores.
2 Rei duo in eodẽ libello an possint conueniri.

a

Reos.

a ¶ Duo conrei possunt inuicẽ fideiubere actiõis diuisionẽ creditoris arbitrio cõcedẽdo.h.d.Ibi cõuenit hec si expresse agat̃ ꝙ inuicẽ fideiubeat ẽm.Dy.¶ Ad intelligentiaꝫ
1 huius.l.no.qđ inter cõfideiussores † locũ hꝫ diuisio.Itẽ inter fideiussorẽ vnũ ⁊ sui ⁊ ꝯfideiussoris fideiussorẽ sed inter reũ et fideiussorẽ ⁊ suũ fideiussorem no.vt.j̃.đ fideius.l.si plures.§.fi.¶ Et scđm p̄dicta hic forma casuꝫ.s.an reus stipulãdi cogat̃ diuidere inuitus actus inter reos ꝓmittẽdi.Ja.⁊ deinde colli ge ar.ꝑ opi.in ꝯ opi.Jo.vtrũ duo rei videãtur inuicẽ fideiubere ⁊ allegat pr ꝯ ⁊ dic vt no.in.l.vir vxori.s̃.ad velle.ꝑ Jo.ẽ.s̃.l.eadẽ.§.j.⁊.l.si ex duob⁹.§.si a titio.j̃.e.ꝑ mar.j̃.e.l.penul.⁊.C.e.l.fi.postea rñde ad oĩa argumẽta.Jo.⁊.M.vt ibi scripsi.Et distingue ẽm ac.aut diuisa fuit pecunia aut in vsus cões ꝯuersa aut ꝑuenit ad vnũ tm̃.Dy.de ista qõne si vis hr̃e plenissime vide qđ notaui.C.e.sup rubrica.v̄.Itẽ q̃rit p̄dictus Ja.de bel.et ex p̄dictis etiã põt colligi solo alterius qõnis.s.vtrũ in ꝯrijs sit fiẽda cessio actiõis insolidũ vel ꝑ parte de quo vide qđ notaui.C.e.s̃.rubrica.v̄.Itẽ q̃rit̃ vtruꝫ cedẽdi sit insolidũ.Item op.ꝙ hẽat necesse diuidere ꝑ aut.de duob⁹ reis:sꝫ illud ius nouũ ꝙ intelligas ẽm opi.Az.Itẽ op.ꝙ si vnus est fideiussor alterius q̃ semꝑ vn⁹ natural'r ꝯueniet̃ vt in aut.de fideiusso.⁊ sic erit ꝑplexitas ⁊ rõne ꝑplexitatis inutilis oblig.obligato ar.s̃.de ꝯditio.instit.l.si titius sꝫ tollis ꝑplexitatẽ sequẽdo opi.Az.¶ Vel alter põt ad hoc rñderi ꝙ illud bñficiũ qđ hñt fideiussores ꝑ aut.de fideius.s.ꝙ p̃mo ꝯueniat̃ p̃ncipalis locuꝫ hꝫ in exp̃ssa fideiussiõe nõ in tacita sicut est h̃ ⁊ ita no.in gl.in aut.e.ti.v̄.⁊ si h̃ ita in gl.sꝫ cũ inuicẽ.¶ Itẽ op.ꝙ fideiussoria in p̃ncipali nõ ꝯpatiunt̃ se in ꝑsonã eiusdẽ ⁊ hoc solum sil'r sequẽdo opi.Az.¶ Et scđm alios qꝛ veꝝ est ꝙ non ꝯpatiunt̃ se ita ꝙ aliqs ꝑ seipso sit obligat⁹ tãq̃ p̃ncipalis ⁊ tãq̃ fideiussor:sꝫ pro se p̃ncipal'r ⁊ pro cõreo vt fideiussor nõ est ꝓhibitũ.Itẽ op.ꝙ vnũ nõ possit ꝯuenire insolidũ actionẽ diuisa.vt.C.de fideiussor.l.liberũ al's siue liberũ.¶ Sꝫ ibi diuisit vt plures h̃ in ꝑsonã vni⁹ p̄terea ibi diuisa re integrare volebat.¶ Quere si p̃mo ab initio diuisit ⁊ alter veniat̃ postea nõ soluẽdo an possit reddere ad p̃mũ ar.ꝙ nõ.d.l.liberis.C.de fideiussorib⁹ ⁊ de pactis.l.si creditores.¶ Econtra ⁊ sic de fideiusso.l.reos ⁊ s̃.de leg.j.l.si ex toto.§.j.Sꝫ dic vt.j̃.de fideius.l.inter fideiussores ⁊.l.inter eos.§.cũ inter.Quid si ĩchoata lite insolidũ ꝯ.p̃ñtẽ absens reddat an fiet diuisio lite pẽdẽte ar.qđ no.s̃.e.l.eandẽ.§.j.ij.rñ.¶ Sꝫ dic ꝯtra ar.s̃.vt in pos.leg.l.si pecunie.§.fi.⁊ qꝛ illud qđ impedit ab initio supueniẽs ĩpedit ex p̄fato vt.s̃.de dã.infec.l.h̃ ampli⁹ in p̃n.⁊ qꝛ ista exceptio vr̃ incipe ⁊ petere post lit.ꝯt.ad qđ facit ꝙ no.s̃.de ꝓcur.l.põpo.§.rati.Ray.
2 ¶ Quere an duos reos † possim in eodẽ libello ꝯuenire ar.ꝙ no.C.cõi diuidũ.l.ad officiũ vbi de h̃ dixi ⁊.j̃.đ sol.s.si duo.Ecõtra ꝙ sic si pl'es vna sñia fuerint ꝯdẽnati rubrica.⁊.l.j.s̃.de re iudic.l.paulus.j̃.de app.l.si qs sepatiꝫ.§.quotiens si ps here.petat̃.l.j.§.qnĩmo.de accusa.l.hos accusare.§.j.iul.⁊.C.q acc.nõ pos.l.cũ rõnib⁹ de adult.l.q pupillã.§.j.⁊.l.vim passã.§.in cõsti.⁊.C.si reus vel accusator mor.fue.l.j.glo.tñ harũ triũ legũ sunt ꝯtra.Tu dic ꝙ possum ꝑ aut.de duob⁹ reis.§.sinautem hisdẽ possunt tñ qlibet suis defensionib⁹ vti qꝛ diuerse sunt defensiões vt ibi dr̃ i.d.l.si duo.⁊ vide de h̃ in summa de ordine iudic.§.sinaũt vn⁹ ⁊ de h̃ dixi.s̃.e.l.in duob⁹.§.vbi duo alias qões ad hãc materiã ꝑtinẽtes notaui.s̃.e.l.iij.⁊ vide qđ dixi.C.e.sup rubrica.v̄.tertio q̃rit̃ ⁊ v̄.seq.Ibi vice mutua.i.vt reus ⁊ vt fideiussor.Ja.ibi accipi ꝯuenit si h̃ actũ est aliter nõ.Ja.ibi poterit itaqꝫ ꝙ habet̃ vt reus ⁊ vt fideiussor nõ aũt vt duo fideiussores merito inter duos reos nõ ꝯpetit̃ diuidere act.p̄t tñ si vult ⁊ hoc subijcit.Ja.ibi agẽdus est.s.vt ꝑ dimidia ꝯueniat vnũ tãq̃ p̃ncipalẽ aliũ vt fideiussorẽ cũ nõ sint fideiussores:sꝫ re⁹ ⁊ fideiussor inter q̊s inuitus actor nõ diuidit vt p̄dictũ ẽ ⁊ ꝓbat.d.l.si plures.§.fi.j̃.de fideius.Ja.in gl.j.ꝯtra diuisos al's est in lr̃a diuisis ⁊ tunc non hꝫ locum glo.ista Dy.

Cum in tabulis.

Plures rei ꝓmittẽdi ⁊ stipulãdi ꝯstituunt̃ si h̃ agatur exp̃sse.h.d.Dy.vel sic ĩter ꝯtrahẽtes actiue ⁊ passiue diuidit̃ obligatio pro pte virili nisi exp̃sse vel tacite cõtrariũ agat̃.qđ pone vt in glo.¶ Itẽ q̃re an ĩ iure aut.locũ hẽat diuisio si indiuiduũ promittat̃ ⁊ dic vt statim supplebit̃ cũ gl.¶ Item qđ si qdã nõ dic vt in cor.e.§.j.⁊.s̃.de tutel.⁊ ra.distrah.l.j.§.nunc tractem⁹.¶ Quid si vn⁹ de reis ĩpetret p̃uilegiũ ne teneat̃ creditori an alter ꝑdit p̃uilegiũ vr̃ ꝙ nõ vt.j̃.de fideius.l.si titi⁹.ij.rñ.vbi de h̃ dixi ⁊ dixi.C.e.s̃.rubrica.v̄.Itẽ q̃rit̃ si vn⁹ ex duob⁹ reis ĩpetrat p̃uilegiũ.Ibi ita vt duo rei idẽ iure isto ⁊ sic h̃ solũ dicebat̃ ꝙ eẽnt duo rei h̃ ip̃o insolidũ tenebãt̃.Sꝫ iure autẽticoꝝ op⁹ ẽ exp̃sse dici ꝙ insolidũ teneant̃ vt in aut.e.circa p̃n.vt in h̃ addit ius autẽticoꝝ.Itẽ in alio vt hic ĩ gl.no.Dy.de q̊ plene vide ꝙ dixi.C.e.sup rubrica.v̄.q.cđo q̃ro ibi virilẽ ptẽ intellige in his q̃ diuisiõem recipiũt al's secus:qꝛ si sil' eẽnt stipulati qlibet solidũ videret̃ stipulat⁹ nõ tm̃ seqt̃ ꝙ sint duo rei vt no.s̃.e.l.eadẽ.Ja.In glo.nisi alijs iudicijs in fi.sic q̃ sup̃ instr̃m probari põt.⁊ illud probabit̃ cõi probatiõe.l.duoꝝ testm̃ nõ probet̃ ꝑ h̃ ꝯtra instr̃m tũc em̃ opuseẽt probari ꝯtrario ꝑ aliã scripturã vt.C.de non nu.pec.l.gñal'r.Jac.de h̃ dic vt dixi.C.de proba.l.cũ p̄cib⁹ ⁊.s̃.ti.prox.l.sciẽdũ dixi.In glo.hoc veꝝ in diuiduis in fi.Sꝫ certe h̃ falsuꝫ ẽ qꝛ ⁊ vbi lex.xij.tabulaꝝ ip̃o iure diuidit obligationẽ ĩter hẽdes debitoris nihilomin⁹ in diuiduis vnusqsqꝫ tenet̃ ĩsolidũ vt.s̃.ti.proxi.l.ij.v̄.⁊ iđ ⁊.l.in executionib⁹.§.ij.spes ⁊.j̃.de reg.iur.l.ea q̃ in ptes q̃ idẽ in duob⁹ reis vbi diuidit̃ ꝑ bñficiũ ꝯstitutiõis de duob⁹ reis ⁊ ita vr̃ determĩari ꝑ Az.in sum.aut.de duob⁹ reis ⁊ h̃ si petat̃ ip̃m indiuiduũ:sꝫ si ei⁹ estimatio fit diuisio vt.s̃.ti.prox.l.stipulatiões nõ diuidunt̃.§.celsus.de hoc plene dixi.C.e.sup rubri.v̄.sꝫ q̃rit nũqđ p̄dicta locũ habeãt In glos.exp̃sse ibi ⁊ sic addit aut.de duob⁹ reis:sꝫ h̃ nõ valet qꝛ hic dicit text⁹ neqꝫ adiectũ ⁊c.vñ dic ꝙ ius autẽticoꝝ addit ad qđ seqt̃ ĩ gl.Dy.in qb⁹ addit ius aut.iuri antiquo plene dixi.C.e.sup rub.v̄.scđo q̃ro.ibi

sed in

¶ Reos. Adde Bar. in.l.heres.§. si seruo de fideius.⁊ in aut. hoc ita.C.eo. titu.

¶ Vide materiã hui⁹.§.ꝑ Bart.in.l.ij. s̃.eo.

ſed in partes ꝯueniunt dic ꝙ addit ⁊ aliud q: iure iſto ſi h ſo-
lū dicebat ꝙ eēnt duo rei ipo iure ī ſolidū tenebāt. ſʒ iure aut.
opus exꝑſſe dici ꝙ inſolidū teneantur vt ptʒ in aut. C. in ꝑnc.
Ja. Ibi eos ſic obligatos ꝑſumit ſecus in fideiuſſoribꝰ q qdē
ſunt inſolidū obligati vt inſti. de fideicō. §. ſi plꝛes ⁊ ē rō: q: obli
gatio acceſſoria ſp ſeqt ⁊ dʒ cōgruere obligatiōi ꝑncipali vt. j.
de fideiuſ. l. grece. §. illud. ſʒ reus ē inſolidū obligatꝰ g ⁊ fideiuſ
ſores ꝙ in ꝑncipalibꝰ nō repit vt h no. ⁊ C. loca. l. ſi diuiſa ⁊. d.
§. ſi plꝛes. Quid ſi qdā ſūt ſoluēdo qdā nō dic vt in ꝯtutoribꝰ.
s. de tutel. ⁊ ra. diſtra. l. j. §. nūc tractemꝰ. et ꝑ declaratiōe huiꝰ
materie fac q̄ttuor mēbra ꝑmū qñ dicātur duo obligari tanꝙ
rei debēdi ſm quē cognoſcat aliq̄s eē reos ſtipulādi. ¶ Ter
tiū qñ dicamꝰ aliquos eē reos obligatos inſolidū vel pro pte.
¶ Quartū in pluribꝰ recipiētibꝰ oblig. an inſolidū vel ꝑ pte
Primo caſu dic ꝙ nō ꝯſtituunt duo rei debēdi niſi h actū ſit
vt h. §. ⁊ ꝓbat ꝑ rōnē: q: an nō eſt actū qlibet tenet ꝓ virili vt
s. mā. l. creditor. §. duobꝰ depoſiti. l. j. §. ſi apō. ⁊ h. §. ſʒ natura
reoꝝ ē vt qlibet teneat inſolidū vt. s. e. l. j. ⁊. l. i duobꝰ. §. ſcōo ca
ſu eodē mō opʒ ꝙ ſic ꝙ ſint duo rei credēdi vt hoc. §. Tertio
caſu an ſint obligati inſolidūʒ vel ꝓ pte an ſunt obligati v̄bis
aut re. Prīo caſu aut diſiūctiue ⁊ qlibet tenet inſolidū vt. s. e.
l. eādē in ꝑn. ⁊ de leg. j. l. ſi ex toto an copulatiue: ⁊ tūc aut dare
eſt in oblig. ⁊ tūc vnuſqſqʒ tenet pro pte niſi in ꝯriū ſit actū vt
iſto. §. an facere: ⁊ tunc aut diuiduū aut indiuiduū. Prīo caſu
idē ꝙ in datiōe vt. s. e. l. nemo. Scōo caſu qlibet tenet inſolidū
vt. s. de v. ob. l. ij. §. itē ſi in facto ⁊. l. ſtipulatiōes nō diuidunt ⁊
l. in execu. §. ꝓ pte ⁊ dixi plene in. §. cato. Scōo caſu qñ re ꝯhi-
tur obligatio aut ſunt adminiſtratores aut alio mō ꝯhentes.
Prīo caſu aut admīſtratio eſt publica autoritate ⁊ vtilitate ⁊
tūc qlibet tenet inſolidū vt. j. ad municip. l. īperatores aut pu
blica autoritate ⁊ vtilitate ꝑuata vt tutela: ⁊ tūc qlʒ tenet īſo-
lidū vt. s. de ad. tuto. l. ſi plꝛes ⁊. l. decreto aut ſunt ꝑuati ꝯhen
tes: ⁊ tūc aut ſine mādato aut cū mādato. Prīo caſu tenētur
ꝓ parte vt. s. de neg. geſt. l. cū alr ſub caſu ſilr niſi ſit actū ꝙ ī-
ſolidū vt. s. de ꝓcur. ⁊. d. l. creditor. §. duobꝰ. s. mā. Scōo caſu
qñ ſunt alio mō ꝯhētes ꝙ ex admīſtratōe aut loqmur de ipis
ꝑncipalr ꝯtrahētes aut de eoꝝ hēdibꝰ. Prīo caſu aut ō obli
gatione ꝑncipalr ꝯtracta ad rē. ⁊ tūc qlibet ꝓ parte niſi actio
ſit ꝙ inſolidū vt. d. l. j. §. ſi apud. s. depoſiti. ⁊. C. locati. l. ſi diui
ſa. §. cū apparebit aut loqmur de obligatōe ꝯcta. rōne doli vl
culpe ⁊ tūc qlibet inſolidū ⁊ ita intelligit ſm verā lecturā. s. cō
mo. l. ſiue certo. §. fi. ſi aūt loqmur de heredibꝰ tūc ſi loqmur ō
obligatiōe ꝯtracta ad rē teneret ſm formā. l. iij. §. heres. s. cō-
mo. de edil. edicto ꝙ ſi nolit. §. ſi plꝛes aut rōne doli vel culpe: ⁊
tūc qlibet inſolidū ꝯdēnatio tñ modificat vt. s. depo. l. ſi duo ī
fi. ¶ Quarto caſu ꝑncipali. ſ. ī reis credēdi aut re ꝯhit ob. aut
v̄bis. Prīo caſu vnicuiqʒ ꝓ parte niſi ꝯtrariū ſit actū vt hoc
§. ⁊. d. l. ſi ex toto de leg. j. Scōo caſu cuilibet inſolidū ar. eoꝝ q̄
no. C. e. aut. hoc ita ⁊. j. ti. pri. l. ſi ſeruꝰ cōis ſic ⁊ inſti. e. in ꝑnc. ⁊
de hoc plenius dixi. C. e. ſup rubrica.

Si ex duobus. Ibi cū actor. i. ſtipula
tor. Dy. In glo. iō q:
nō ſtatim. Ibi rñderit: ſʒ ille qui rñdit. Eadem die
ſine interuallo tenet inſolidū vt. s. e. l. is v̄bis ⁊. j. §.
pri. ⁊. j. de fideiuſ. l. ſi titius. Dy. Ibi. l. eādē in fi. vbi eſt caſus
⁊ nō ob. l. allegate pro glo. vt ſtatim ſubījciā h ſatis veꝝ credo
ſi extneo actu nō interpoſito ad h ſp ꝓperaui. Jac. ibi ⁊. s. e.
duos in fi. ꝑma verior eſt: ⁊ iſte due leges intelligunt qñ ſimul
interrogati fuert ⁊ ſeꝑatim diuerſis tēporibꝰ ⁊ interueniētibꝰ
extneis actibꝰ rñderint vt pʒ in tex. ⁊ in ꝑn. huiꝰ gl. ⁊ in ꝑma gl.
huius. l. ſecus vbi diuerſis tpibꝰ interrogat ⁊ īmediate ſeu ⁊ ī
cōtinēti poſt interrogationē rñdēt qlibet poſt ſuā interroga-
tionē hoc acto vt ſint duo rei ⁊ īſolidū teneātur vt. d. l. iij. ij. rñ.
s. e. ⁊. l. eādē in fi. vbi eſt caſus. ⁊ ibi in glo. nā ⁊ ꝯfideiuſſores di
cunt etiā ſi diuerſis tꝑibus intercedāt ꝓ eodē vt. j. de fideiuſ.
l. ſi titius ⁊ ſeia in fi. g ⁊ cōrei arg. dicte. l. ſi titius ⁊ ſeia. iij. rñ. lʒ
ꝯriū no. e. ti. l. ſi actio. Dy. ⁊ hāc approbāt Ja. de ra. ⁊ Ray. s.
e. l. iij. vbi de h dixi ⁊. l. eādē. §. fi. Sʒ qd in duobꝰ reis ſtipulāti
bus diuerſis tpibꝰ vr ſecꝰ vt īſtat. e. §. j. ⁊. s. eo. l. duos. ⁊. l. duo
vel dic ꝙ ibi nō agebat exꝑſſe ꝙ eēnt duo rei ſtipulādi: ſʒ taci
te ꝙ eſt eoipſo qō inde inſolidū ſtipulat illā g tacita ꝯſtitutiōe
impedit interuallū vt ibi nō exꝑſſā vt. s. dixi ⁊. l. ſi duo. s. e. dy.
Ibi ſʒ an vt fideiuſſor. ſ. obligat ſcōs dato ꝙ nō obliget vt cō
reus. Ibi. l. multū ⁊ ar. s. de ꝯſti. pec. l. j. §. eū q hoc caſu glo. cō
tradicit glo. q̄ eſt in aut. de fideiuſ. §. j. quare dic ꝙ nec iſta nec
illa v̄a eſt: nā vterqʒ vt ꝑncipalis tenet ⁊ vt cōreus vt. d. l. iij.
s. e. ⁊. l. duos ⁊. s. dixi. Ja. de ra. ⁊ fac ad qōnē quā notaui in fi. i
qōne. j. e. ſi id ꝙ in gl. puta duo in eadē glo. in fi. ſ. ꝙ nō dicunt
eē duo rei vel q ad hoc vt ꝑ ſolutionē vnꝰ liberet alter ipo iure
liberat cū ope exceptiōis ſicut ibi qñ diſparitas eſt in re inter
reos ſtipulādi lʒ nō ꝓpe ſint rei ſtipulādi cū ꝑ ſolutiōeʒ vni fa
ctā liberat ꝓmiſſor ēt ab altero ñ ipe iure ſʒ ꝑ excep. vt ibi no.

a **Si a titio.** [a] Diſparitas q̄ ē in ſubſtātia obligatio
ne vel executiōe nō īpedit ꝯſtitutioneʒ
duoꝝ reoꝝ. h. d. Dy. ¶ Et q̄ diſparitas vitiet ⁊ q̄ nō dixi. s. e.
l. ex duobꝰ. ⁊ dic ſi actio. ſ. q poterat effectualiter obligari. Ibi
vl ꝯſeruo repetit titio. Ja. Ibi titiū ſolū. ſ. naturalr ⁊ ciuiliter
⁊ cū effectu. Dy. in fi. ⁊ ſic dʒ teneri dñs ō peculio ſicut ſi liber
eēt inſolidū. Dy. In gl. nō gerēte negociū peculij alij hñt ꝑn-
cipali ⁊ male. Dy. in fi. nā in his duobꝰ caſibꝰ vr ꝓ alio inter-
uenire ⁊ ſic nullo mō teneret vt. j. ti. ij. l. ſʒ ſi ſeruus. Ja. In gl.
vt inſolidū ibi diſpar obligatio. nā ob hoc vnꝰ nō tenet ī plus
ꝙ alius lʒ effectarius ad ꝙ facit qō no. s. ti. j. l. ꝙ ſi pupillus ⁊
j. de fideiuſſoribus. l. marcellus per Dy.

Si reus. Obligationis paris potētie cō-
fuſio nō extinguit: acceſſoria no.
ꝑimit interuētꝰ ꝑncipalis. h. d. Ibi ꝯſumari. i. ꝯſu-
mit ⁊ iō vtraqʒ manet. Ja. In gl. q: pōt ſolidū in fi.
vna tm̄ ex actione debet eſſe ꝯtentus vt ſuperiori glo. Dy.

Stipulationum. ¶ In glo. de-
bendi v̄o ſtipu-
lādi in fi. idē puto ꝙ in reis ſtipulādi ſūmo eādē rē
vterqʒ ſtipularet inſolidū vt in dupla euictōis quā
qlibet emptor ſtipulat inſolidū ar. s. e. l. eādē in ꝑn. Ja. ibideʒ
q̄ſi dicat glo. iſta ꝯſtitutio duoꝝ cōreoꝝ nō ꝑt fieri ſup eo ꝙ in
ꝑſona cuiuſqʒ aſſumit ꝓpriū eē vt. j. e. l. ſi id qō. ſʒ eā ſtipulatio
ꝑtoria det ad intereſſe vt. j. rē ra. ha. l. ſi ꝓcur. ⁊ in ꝑma cuiuſqʒ
aſſumat intereſſe proprium ergo ⁊c. in ſtipulatione duple vi-
detur ꝯtra ſm Ja. de are. vt. s. proxi. in additione.

b **Si id quod[b] in eo.** ¶ Inſepara-
bile a perſona
alicui: nō poſſint duo rei ſtipulādi ꝯſtitui. h. d. vſqʒ
ad. §. idē ait. Dy. vel dr diſparitas circa rē īpedit
ꝯſtitutionē duoꝝ reoꝝ ⁊ vnica ſolutio tollit vtriuſqʒ oblig. de
equitate ⁊ dic aut res q̄ in ſtipu. deducit eſt talis ꝙ ſalua eius
ſubſtātia ab interitu ad aliū trāſire nō pōt vt vſuf. ſi trāſferat
ad aliū extinguat in ꝑſonā ꝑmi ⁊ alius nouis cōſtituit ī ꝑſonā
ſcōi in quē trāſfert: ⁊ tūc nō pñt ꝯſtitui duo rei ſup ea. aut eſt
talis q ſine eius corruptiōe eſt poſſibile ad aliū trāſire vt dñm
nō ſi ad aliū trāſferat idē numero manet: ⁊ tunc pñt ſup ea re
ꝯſtitui. ¶ Eſt ⁊ alia rō in vſuf. q: ꝯſtitutio duoꝝ reoꝝ fieri nō
pōt niſi ſup ea re in qua pōt eē cōio qō ex eo patʒ q: dat cōreo
ꝯtra aliū exigentē actio. neg. ge. vel ꝙ ſocio qñ ſunt ſocij ad cōi
candū ꝙ exactū eſt vt. s. de ꝯdi. indebiti. l. frater a fratre ⁊. j. de
ſolutiōe. l. q hoīem. §. j. Preterea vſuf. ex coherētia ꝑſone cui
adheret ꝓpriū eē aſſumit ⁊ diſtinguit ſm ſpālitatē ꝑſonaꝝ q-
bus adheret hinc ē ꝙ in ꝑſona hēdis nō cēſetur idem vſuf. cū
eo q erat ī ꝑſona defuncti lʒ ſingātur eedē ꝑſone vt. s. titu. pr.
l. ſtipulatio iſta. §. ſi qs ita ⁊ multomagis in diuerſis oīno ſic g
relinqtur ꝙ ſi pluribꝰ ꝓmittat nō plibꝰ dʒ ſʒ ſingulis ꝓprius
⁊ ſeꝑatus: ſʒ ſi diuerſitas reoꝝ īpedit ꝯſtitu. duoꝝ reoꝝ vt. s. e.
l. ij. in ꝑn. ⁊. l. iij. in fi. ⁊ inſti. e. §. penul. g ⁊c. qō g hic dr propriū
expone ꝓprium ſicut dicunt artiſte. ſ. ꝙ queratur vni ſoli ⁊ eſt
exemplum de conſtitutione ſtipulationis dotis. ¶ Item ſcōo
modo. ſ. ꝙ ex ꝑſona cui adheret ꝓprium eē aſſumit ad h exē-
plū ē in vſuf. Old. ad h dicta facit. j. ti. pr. l. ſi cū duoꝝ ⁊ ꝙ ibi
notat Ray. ⁊ no. ex hac lr̄a nō poſſe ꝯſtitui duos reos ſtipulā
di in dote dāda: ſʒ duo rei ꝓmittēdi bñ pñt cōſtitui q: cuilibet
ꝓmiſſū ē dotē ꝓ muliere ꝓmittere vt. s. ti. pri. l. actio: ſʒ nūqd
pñt ꝯſtitui duo rei ꝓmittēdi īſolidū in dote reddēda vr ꝙ ſic
vt. C. de dot. cauta nō nūera. l. fi. vbi de h tetigi ⁊ ne fideiuſſor.
dot. dent. l. ij. vbi de h dixi. ¶ Ecōtra vr ꝙ nō. C. de dot. caut.
l. j. ⁊ hoc ēt ꝑ litterā iſtā q̄ di: duos reos nō poſſe ſibi ſtipulari
ſi g nō pñt duo ſtipulari ſibi dari ergo duo inſolidū nō pñt re
ciꝑe g mulier nō pōt īſolidū ſibi reddi petē q̄ſi duobꝰ reis pro
mittēdi cū vnicuiqʒ nūerare ñ potuit īſolidū ⁊ ipa demū dotē
petit ſi ꝓbat ſe nūeraſſe vt. d. l. j. C. de dote caut. Fallit in filio
et pr̄e q pñt ſe ꝯſtituē duos reos in dote reddēda ꝑ mr̄imonio
ꝯcto cū filio vt. s. ſo. ma. l. ſi cū dotē. §. trāſgrediamur. ¶ Et ē
rō q: vterqʒ nomē ſuū aſſumit ex ꝯctu ipo q: pr vocat ſocer ⁊
filiꝰ vocat maritꝰ. Itē ⁊ alia fortior rō q: pr hʒ vſuf. dotꝭ filiꝰ
ꝓprietatē ⁊ ſecꝰ eēt in alijs reis ⁊ ī hoc inclinauit do. Ja. ō ar.
¶ Sed tm̄ exꝑſſe vr ꝯtra. d. l. vlt. C. de dote cauta nō nūerata
Ibi intelligat. i. vna ſoli ꝯueniat prout ponis exēplū de dote
vel ex ꝑſona eiꝰ cui adheret propriū eē aſſumit prout pōis exē
plū ō vſuf. Dy. Ibi ſtiplemur. i. mulier q̄ futura ē vxor alteriꝰ
noſtrū Dy. ⁊ dic nō poterimꝰ duo rei ꝯſtitui ī gl. puta duo ibi
ſʒ Jo. ⁊ ꝑmo vr ꝙ nō: q: ſi nō valet vt agit nec valē dʒ vt valē

a ¶ Si a titio. Addō ad hūc §. Bar. in repe. aut. h ita C. eo. in. xij. q. quā ſuperiꝰ allegaui.

b ¶ Si id qō. Adde ꝙ hic eſt emporiuʒ totius iſtius materie vcʒ qualiter poſ ſint conſtitui duo rei.

pōt vt.C.si qs alteri vel sibi ī leg.multū de ꝯstituta pecunia.l.j.§.cū q ⁊.s̃.ti.j.l.j.§.si qs ita cū ibi notatꝫ ꝑ Dy.Ecōtra ꝙ sic ar.s̃.de serui.l.si tā angusti ⁊ de iureiur.l.sꝫ ⁊ si possessori.§.itē si iurauero.Dy.in fi.sꝫ certe idē vr̃ in q̃lꝫ re q̃ nō pōt eē duorū insolidū vt.s̃.cōmo.l.sine certo.§.si duob⁹ vehiculū.⁊.j̃.de ea.pec.l.hereditatē.§.pr̃ ꝙ nec pōt deberi duob⁹ insolidū ⁊ sic in illa nō pñt duo rei ꝯstitui ꝙ falsuꝫ ē:sꝫ tñ pōt eē rō q₂ vsuf.ꝑsone coheret ⁊ ē inseparabilis a ꝑsona ⁊ cū ꝑsona extinguit̃ sicut matrimoniū vt.s̃.so.ma.l.vsuf.nō sic in alijs reb⁹ q̃rū dñiuꝫ trāsire pōt de vno ad aliū ⁊ dicet̃ idē dñiū lꝫ nō idē dñs Dy. et Ol.dicit ꝙ ꝓ parte vt acq̄rat̃ cū in ipso non sit cōio vt.j̃.tit.pr.l.fi.cū duoꝝ adeo qḋ ex ꝑsona cuiusqꝫ cui adheret ꝓpriū esse assumit vt.s̃.de v̇.ob.l.stipulatio ista.§.si quis ita.

Idem ait. Ibi eo ꝑtinet.i.cui sn̄ie hic est effectus.Dy.Ibi stichū.s.soluit̃.Dy.Ibi sꝫ dicēdū est.s.de equitate.Dy.Ibi ab altero:⁊ sic ab vtroqꝫ.Dy.In glos.⁊ sic propriū ibi dum durat peculium.q.d.ibi non est imparitas respectu obligationis:sed respectu tm̄ exactionis Old.⁊ de ista imparitate dixi.s̃.e.l.ex duobus.

Bar.hic facit magnum appatū quē vide ꝑ intellectu hui⁹.l.

Ex duobus. In preiudiciū ei⁹ q lit.ꝯte.ē nā nihilomin⁹ ei ꝯdēnabit̃ Dy.insolidū nec est correctuꝫ rei stipulādi plures aūt:sꝫ solū in reis ꝓmittēdi vt no.in aut.e.de duobus reis.Ja.ḋ ra.sꝫ an qḋ iste exiget tenebit̃ cōicare cōreo dic ꝙ sicut reus ꝓmittēdi id ꝙ soluit ꝑ parte recupat a cōreo ꝓpter cōitatē obligatiōis sic reus stipulādi id ꝙ ꝯseq̄tur ex cōi obligatiōe tenet̃ cōicare cōreo ar.s̃.de noxal̃.si rē cōem ⁊.C.e.l.j.Ja.de ra.posset ꝯ̃dici ꝙ reus ꝓmittēdi q soluit liberat esse reū at reus stipulādi q totū exigit ꝑ conreo nihil agit ⁊ h̄ iure fuisse opi.Pe.vt notaui.C.e.sup rub.v̇.qd si vn⁹ ex reis stipulādi.¶ In glo.i.q̃ incipit lite ꝯtestādo.hac.l.⁊ gl.vr̃ distrahere distinctiōes.Dy.quā facit.s̃.ti.j.l.si titius vbi dixi ꝙ q̄n tractaui de obligatiōe q̄sita p̄ferēda ille est potior q ad sn̄iaꝫ ꝑuenit hic aūt dr̃ ꝯtrariū nō tractamur de obligatiōe q̄sita p̄ferēda ⁊ tñ qui p̄mo lit.ꝯtest.prefert̃ alteri.¶ Sꝫ dic ꝙ est ideo h̄ ꝯtingit:q₂ iste due obligatiōes ꝓcedūt ex eadē cā vñ ꝓpter factū vni⁹ de facili parat̃ p̄iudiciū alteri q̄si vna sola sit obligatio vt.s̃.e.l.iij.§.fi.at in lege allegata in ꝯ̃riū actiōes ꝓcedebāt ex diuersis causis vñ propter factū vni⁹ nō ita de facili parat̃ alteri p̄iudiciū nisi p̄mo ad sn̄iaꝫ sit ꝑuētū.Ibi vt ī ar.ꝯtrario .s.ad.l.duobus.Ja.ibi erāt forte socij.s.in.l.si vnus.Ja.Ibi vl̃ scḋo.s.intellige.l.istā nō dicit scḋo respectu solutionis date ad l.si vnus.Ja.in fi.prima verior.Dy.

Sine acertis. ¶ Heredes appellātis noībus copulatiue ad idē dānati ꝓportiōib⁹ hēditarijs tenētur.h.d. Et pone exēplū ne decipiarꝫ in hac.l.testator instituit plures hēdes puta q̄ttuor ex disparibus partibus:p̄mo Petrū.scḋo Jo.tertio Titiū.quarto Martiū.deinde ita legauit dāno siue volo primū scḋm ⁊ tertiū heredem p̄stare tale legatū excepto q̄rto herede:⁊ sic nō exp̄ssit in legato ꝓp̄a noīa heredū:sꝫ appellatiua q̃ fingunt̃ vice ꝓprioꝝ.In scḋo casu h̄ istius dixit ab oīb⁹ heredib⁹ meis lego talē rē excepto a quarto ⁊ vtroqꝫ casu huius.l.hēdes tenent̃ ad totū legatū ꝑ portionib⁹ hēditarijs nō viriliter.Dy.et ꝑ h̄.s̃.de leg.j.l.si heredes noīati:⁊ vide ad hāc materiā.C.de impuberū ⁊ alijs substi.l.j.cū ibi notatis.In glo.prout ad p̄mū ibi s̄m Jac.⁊ tūc ꝙ legādo a scḋo hēde exp̄sse dixit ꝙ eādē dotē legabat vel videret̃ multiplicasse legatū ⁊ alia decē legasse vt.s̃.de leg.ij.l.si pluribus.§.j.ol.ibi vel dic hanc approbat.Dy.Ibi copulatiue ad hoc.s̃.e.l.eandem in princi.Dy.

Ex duobus reis. In glo.ibi vt de īterpellatiōe dic vni cōreoꝝ facta ⁊ sic sūt ī mora ibi nō faciēdo.ol.ī fi.j.v̇a dy.

Cum duo. Liberatio vni⁹ ꝯreoꝝ fctā ī rē alteri ꝓdest secus si facta ē in ꝑsonā.h.d.Ibi capitis diminutiōe maxia media vl̃ minima.Dy.ibi manēs obligatione dicūt quidā.s.ꝯrei.¶ Vel dic in ip̄o deportato.manet em̄ in eo obligatio:q₂ trāffert̃ in fiscū.s.de fictōe iuris nō vere nā obligatio vni q̄sita vere in aliū trāsmitti nō pōt vt.j̃.ti.pr.l.si s̄u⁹ cōis meuij.§.fi.Ja.de ra.vel dic manēte ī deportato.s.obligatiōe naturali:sꝫ siue effectu q̃ in fiscū trāslata nō est vt.s̃.dixi.Dy.ibi dat⁹ fideiubēs ꝓ eo qḋ ex tali ꝯ̃ctu debet̃ sec⁹ si exp̄mat ꝙ a tali debet̃ ex ꝯ̃ctu vt.j̃.l.ꝯ̃ria.Ja.In gl.ꝑ deportatiōe in fi.ꝓprio facit q₂ sn̄ia deportatiōis ē act⁹ ciuil̃.vñ nō dꝫ posse colere obligatōeꝫ naturalē q̃ ē de iuregē.sicut ne dñm vt.s̃.de ꝯdi.indebiti.l.iul.⁊ hec ē cōis opi.¶ Cōtrariū est verū.s.ꝙ ꝑ sn̄iam deportationis tollit̃ vtraqꝫ oblig.ciuil̃ ⁊ natural̃ ⁊ trāffert̃ in fiscū vt.j̃.de fideius.l.si debitori.Nō ob.l.iul.q₂ tūc tractat̃ de sn̄ia penali q̃ est maior effect⁹ q̄ꝫ sn̄ia simplex cū p̄ria auferat ꝯdēnato dñiū bonoꝝ vt.j̃.de penis.l.q vlti.⁊.l.qḋ ad statū scḋa nō.vt.d.l.iul.Ja.de ra.hoc vr̃ s̄m vt no.ꝑ Dy.j̃.de iur.fis.l.in p̄re q̄re p̄mū vr̃ verius ꝙ tollat̃ sola ciuil̃ ⁊ remanet natural̃.vt.j̃.de penis l.qdā sunt s̄ui pene ī fi.sꝫ sine effectu aliq̊ ⁊ sic nō ob.l.si debitori.j̃.de fideiussorib⁹.⁊.e.ti.l.vbicūqꝫ.Ray.⁊ no.ꝑ gl.j̃.de noua.l.quotiēs in fi.gl.ꝓ altero cōreo in fi.⁊ illa minor ar.s̃.mād.l.si mādauero.§.is cui⁹.Ja.ḋ are.Vel dic fideiussor ab eo datus s.añ deportatiōeꝫ tenet̃ postea.l.post deportationē vt.C.de fideius.l.j.¶ Si aūt post deportatiōeꝫ fideiussor adhibē obligatiōi añ deportationē ꝯ̃cte hoc nō possit:q₂ oīs sublata est obligatio:⁊ iō nō supest cui accedat vt.j̃.l.ꝯ̃ria.Ol.Vel h̄ loq̄t̃ in deportato pro q̊ pōt accipi fideiussor ꝑ debito post deportationē ꝯ̃cto.⁊ ita loquit̃ h̄ ar.dicte.l.si mādauero.§.si is cui⁹ sꝫ pro debitorū deportatione ꝯ̃cto nō vt in ꝯ̃rio.Ja.de ra.Vel ibi fideiusserat ꝓ eo ꝙ debebat̃ ex cōtractu ꝯ deportato celebrato et sic in rem ar.s̃.de iureiur.l.fi.⁊ sic hic etiā loquitur de debito ante deportationem contracto.Ja.de are.

¶ De stipulatione seruorum. Rubrica.

Super rubrica. ¶ An ꝑ ꝓcuratorē querat̃ actio duo vide.j̃.e.l.in p̄nc.an qs possit gerere vicē vel officiū duoꝝ.j̃.e.l.j.§.cōis s̄u⁹ null⁹ p̄t sibijp̄i tradi.j̃.l.s̄uus cōis spāl̃r noīatus includit̃ sub gñali ꝓmissiōe vñ si legatū ē ꝯuētū frꝫ ⁊ vni spāl̃r ille hꝫ ꝑtē in legato ꝯuētus.j̃.e.si s̄u⁹ cōis de ꝯiūctꝫ ibidē vide pulchrā q̄ōnē molēdini ꝑ pl̃es locati vide.j̃.e.l.proinde.¶ Qꝫ testm̄ ꝯfirmet̃ aditione hēditatis vide.j̃.e.si s̄uus cōis meuij al̃s me⁹ ⁊ eius de difficili ⁊ subtili materia stipulatiōis s̄ui fructuarij ꝓ merce opaꝝ singulis annis ꝓmissa vide d.l.§.fi.⁊ de natura stipl̃atiōis q̃ qs stipl̃at̃ singulis ānis vtrū sic vna vel pl̃es an suus sit ipso iure hēs.j̃.e.l.liber hō.§.j.quō act⁹ viuētiū ⁊ nō morīētiū p̄edere dicant̃.j̃.e.vsufructus.

Cum seruus. Respectu acq̄sitiōis dño hēde nō refert̃ stipuletur seru⁹ ꝑsonal̃r an īꝑsonal̃r.h.d.In gl.ꝓpri⁹ in fi.vel hic non refert̃ quātū ad hoc ꝙ h̄ dr̃ lꝫ intereē possit quātū ad subiectū.i.ad stip.materiā ex q̃ fit stipl̃o.¶ Vel si exprimeret̃ ꝓpriū nomē.Ja.In gl.s.regul̃r ibi ī stipl̃atōe opaꝝ incertaꝝ.Ja.ibi nisi sua intersit:sꝫ certe sꝑ hac rōne ꝯsiderata tenebit stip.q̊ ad ꝓcur.cū sꝑ īterfit ꝓcura.q̄rere dño ꝓpter mādatū ꝙ de stipulādo suscepit ar.s̃.mā.l.si ꝓcur.§.fi.⁊.C.arbitriū tutele.l.q eadē.⁊ no.s̃.ti.ij.l.q̃cūqꝫ.Quare dicas ⁊ meli⁹ ꝙ ēt si sua īterfit hꝫ stipl̃atōis v̇ba in suā ꝑsonā ꝯferre vt no.s̃.ti.pr.l.si stipul̃o ista.§.si qs insulā.Ja.de ra.⁊ dy.⁊ de hoc q̃liter ꝯcipe debeat v̇ba ꝓcur.⁊ nūci⁹ plene dixi.C.si qs alteri vl̃ sibi.l.multū ibi stipl̃ent̃ alij vt.s̃.de v̇.ob.l.stipl̃o ista.§.si qs insulā ⁊ plene de ista materia.e.l.§.alteri:sꝫ in h̄ pūcto no.ꝯ̃riū.j̃.de p̄to.stip.l.in oīb⁹.§.h̄ v̇ior.ol.Sꝫ marit⁹ dixit in oīb⁹ q̄ri vtilē dño vt.s̃.de acq.pos.l.possessio q̊ꝫ.§.fi.Melius tñ dic dari vtilē dño siue cessiōe cā vitādi circuit⁹ ar.s̃.de ꝯdi.īdebi.l.dñs testō.¶ Itē q₂ rō q̄ritur ypothecaria ꝑ ꝓcura.q̃ est.C.per q̄s ꝑ.nob.acq̄rit̃.l.fi.vbi de hoc dixi ē ⁊ in alijs casib⁹ ꝙ idē ius vt s̃.ad leg.aql.l.illud ar.s̃.de acq.pos.l.qḋ meo.§.ꝓcur.⁊ glo.vr̃ hoc dicere.d.l.q̃cūqꝫ de act.⁊ oblig.¶ Itē cū realis acq̄rat̃ q̃ plus iurꝫ tribuit q̄ꝫ ꝑsonal̃ ꝙ multo forti⁹ ꝑsonalis ar.s̃.de iureiur.l.quāto magis.¶ Gl.vr̃ distinguē insti.de inuti.stip.§.alteri tñ eo.ti.§.ei q tenet ꝯ̃riū ⁊ cōiter oēs glo.sunt in fi.sꝫ ibi ꝯcipit̃ ꝯstitutū in ꝑsona tutoris curatoris ⁊ actoris sꝫ noīe pupilli vel ad vltimū vel municipiū.Old.sed seruus tuus stipulatio inutilis ipso iure vel in effectu mutuū p̄cedens inualidū non confirmat ⁊ validū non infirmat hoc dicit.

Si seruus. ¶ In glo.nec est mutuū ibi noīs cōsuetis q no.s̃.si cer.pet.l.ij.§.appellata.In glo.q₂ nō ex re mea hic talis qui ex stipulatione nō potuit querere bone fidei possessori q₂ ex̄ rem vel operam.Dyn.In glo.rei non in fi.ibi immo ego cuius noīe mutuata est.Dy.hoc verum si est consumpta bona fide secus si mala:nā ꝯsumptio mala fide facta non recōciliat mutuū ⁊ ita potest intelligi hec littera ibi immo ergo hec vera.

Si seruus cōis. ¶ Si noīe vn⁹ dñoꝝ nūeratur noīe alterius stipulat̃ q̃ ad effectū ei q̄rit̃ actio cui⁹ noīe nūerat̃.h.d.Dy.In gl.nobis ibi nūerabat subaudi ⁊ suo noīe in eadē glo.ī fi.⁊ not.p̄ferri eū cui⁹ res ē vt.s̃.ḋpo.l.bona fides.Ja.ibidē vñ ibi actionē sibi q̄sitā ꝑ sequētē stip.vtilē tollē p̄t h̄ v̇o actionē alteri duoꝝ q̄sitā nō p̄t tollere cū dñi ꝯditionē deteriorē ꝯstituere ñ possit in q̄sitis vt

tis vt.C.de pac.l.seru⁹.in fi.ꝟ.ꝟb.obl.qui rõne.§.calimach⁹.Ol.

Cõis seruus. Cũ seru⁹ meus dño tm̃ ⁊ cũ seruo seruus licite stipulat̃.h.d.ibi altera qñ seru⁹ me⁹ seruo meo stipulat̃ ibi.altera qñ seru⁹ me⁹ tuo ꝟuo stip.ibi nullius eẽ momẽti ar.š.de do.exce.l.ij.⁊.š.de ꝟ.obl.si mihi ⁊ titio.Ja.in gl.q̃ ad qd.in fi.¶Circa hoc distigue aut sunt officia repugnãtia et tũc nõ põt vn⁹ gerẽ vicẽ seu officiuꝫ pluriũ vt.C.de postu.l.quis cũ si.aut nõ sunt repugnãtia:⁊ tũc sic.vt.š.de adoptio.l.iij.vbi plenissime dixi.Et ad.l.si plures potest responderi ꝙ illud cõtingit vbi plures habeantur loco vni⁹ q̃ꝛ ibi vnũ tm̃ est debitũ vt ibi pꝫ.Dy.⁊ vide ꝙ de hoc plene dixi in pma ꝯstitutõe.C.§.iõ q.⁊ ad hoc etiam no.⁊ dixi.š.de manumis.vin.l.j.Alternatio iter psonas capaces vitiat obligatiõe:aliq̃n nec obligatio nec adiectio vitiatur.h.d.

Si fructuarius. In glo.post in certitudinẽ ibi.§.si seru⁹ lr̃a affirmatiua ꝯuenit p̃ie expositiõi gl.lr̃a negatiua ꝯuenit scḋe expositiõi Ol.ibi.⁊ in totũ tꝫ ꝯ̃riũ no.⁊ meli⁹.j.e.l.si ex re.⁊ fi.hui⁹.§.nihil facit.nã nõ seq̃tur soluẽdo fructuario liberat̃ ergo si fructuario q̃sita est stipulatio vt pꝫ in adiecto.j.de sol.l.ꝟo ꝓcuratori.§.interdum.in.fi.⁊ sic in solutione dubietatis habebat pingui⁹ ius ⁊ potẽtius fructuari⁹:in cõtrario ꝟo oĩno par.Old.in glo.al.est nõ potuisset ⁊ tũc est plura ꝑm eos q dicũt inutile ex persona fructuarij ⁊ dic nõ potuisset.s.ex vi ꝑdicte stip.cũ ex alternatiua nõ vtriqꝫ sed vni tm̃ querat̃ Jac.ibi ꝓprietari⁹ peteret que esset:q̃ꝛ esset capax huius obligatiõs.Jac.in glo.ꝙ nõ eẽt in fi.⁊ esset extra operã suã.Dy.in glo.si qḋ aliũde in fi.q̃ falsum ẽ quia cũ vtriqꝫ potuit q̃rere ex re fructuarij.vt.j.e.l.seruũ fructuariũ seq̃tur ꝙ rõne icertitudinis nulla q̃siuit ar.j.e.l.si si bi.⁊.l.nam cum vterqꝫ.Dy.⁊ Jac.de ra.cum seruus obligatio sortis ⁊ pene in personas diuersorũ dño⁊um põt a seruo cõi cõferri:sed cõmissa scḋa pma p excep.eliditur.hoc dicit.

Cũ seruus cõis. Ibi titio vni dño⁊.Dy.ibi meuio alteri dño.Dy.ibi cõmissa qḋ ẽ eoipso ꝙ titio i lıa˜.x.non dant̃ sed in gl.sed q̃re not.gl.nõ mihi nec tibi.sed diuidat̃ ⁊ fuerũt ꝟba vni⁹ mulierũ de q̃b⁹ h̃r ex̃ ꝺ ꝑsump.c.afferte gladiũ.de qua historia dat̃ ꝟsus cõtinẽs petitionẽ ⁊ cõtestatiõẽ mulie⁊ ⁊ sñiaꝫ salomõis q̃ talis ẽ Diuide seruet̃ sic nõ puer hic tibi datur.Est tñ falsuꝫ ꝙ h̃ gl.dicit ꝙ diuidat̃ sed titius in totũ repellit̃ vt statim sequit̃ ⁊ ali⁹ agit insolidum ⁊ hic de eq̃tate loq̃tur ⁊ hoc apte dicit tex.Dy.Uel ꝑm Jac.de are.dic melius ꝙ pmus ex pma stipulatiõe:secũdus ex scḋa agit ⁊ neutra cõicatur.Ja.in gl.nõ aũt ipo iure ibi in psonam duo⁊ũ:hec nõ est bona rõ:nã multo magis ꝑm h̃ iura interuẽtu noĩe psone dꝫ fieri nouatio.vt insti.qui.mo.tolli.obligatio.§.p̃terea.nec etiã so.q̃ seq̃tur in glo.est bona.q̃ꝛ ea cõsiderata titi⁹ dꝫ posse agere cũ effectu ⁊ q̃ꝛ ve⁊ est ꝙ seru⁹ non põt cõditionẽ dñi facere deteriorẽ post obligatiõnẽ dño q̃sitaꝫ vt.š.de pact.l.sinaũt.⁊ de do.excep.l.apud celsum.§.in hac.q̃ꝛ dic ꝙ hic loq̃tur de excep.intẽtiõis nõ iuris.Ja.de ra.Uel dic ꝙ illa.l.nõ ob.⁊ eã intelligeꝫ vt no.p Ja.š.ꝺ ꝟ.obl.l.ita stipulat⁹ in fi.Ja.aũt de ar.hic siti dicit.Sed certe hic fit deterior dñ in stip.ob.excep.doli.¶Sed dic qcqd facit seruus ꝯctus tpe põt dño p̃iudicare vt.š.de pac.l.in psonã.⁊ de manumis.l.iiij.§.nihil ⁊ iõ si p pene adiectionẽ nouaret̃ ⁊ hic nouatũ esset:sed non nouatur p adiectionẽ pene i ꝯctu sed quasi nouatur vt no.š.in l.ita stipulatus.ad fi.sed q̃ꝛ vtrũqꝫ nõ dꝫ exigi sed alterũ tantũ doli paratur excep.vt.š.de do.exce.l.apud celsum.§.labeo.Sꝫ q̃ꝛ op.potius excep.pmo q̃ scḋo rñ.q̃ꝛ tacite agit̃ vt in ꝯmissiõe scḋe stipulationis soli scḋo debeatur vt ar.j.de preto.stip.l.valerianus:secus si actũ esset expresse vt dicta.l.ita stipulatus.in fi.š.titu.ij.Jac.de are.

Seruus cõis. Ipse se.i.suijpsius ptẽ quã ꝓmittẽs i eo habebat ꝑm gl.Ol.ibi dño.i.alteri pti quã in eo alter dñs obtinebat.q.d.vna ps alteri non cõiũgitur q̃ꝛ tũc videretur partẽ suijpsi⁹ sibijpsi stipulat⁹ ꝑm gl.Ol.in fi.subaudi directe ⁊ imediate sine adiũctiõe vni⁹ ptis ad alterã ꝑꝫ gl.Ol.in gl.dicẽdo ibi ⁊ imũgit.s.postea q̃ residebat aliquo tpe penes seruum ⁊ sic altero dño q̃rat̃ Dy.ibi pte ꝓmittẽtis nõ est verũ q̃ꝛ pars acq̃rat:scḋm ꝓpter partẽ acq̃ritur.Ol.in glo.alteri.s.altero ibi nõ est dñs:ꝫ sibijpsi nullo mõ quis tradi põt ꝯ naturã qui ꝓpe ẽ et eũdẽ esse cui tradit̃ ⁊ rẽ traditã vt ar.š.de re.pmu.l.j.⁊ de vsuc.l.cũ q edes.⁊ sic in pmã stipulationẽ deducitur impossibile vel in emptũ ꝑm formã ⁊ tenorẽ stip.qḋ in scḋa pꝫ eẽ diuersum et hoc est ratio differentie inter casus huius.l.Old.

Si seruus cõis. Ibi per hoc verbum personã vtriusqꝫ dñi cõplectitur ⁊ dic vbi precedit ꝓuisio generis et sequitur spãlis in generali ꝓmissiõe ille icluditur de quo spãliter postea est ꝓmissum.h.d.Ray.ꝙ facit ꝓ q̃stione:si testator legauit ꝯuentũ predicato⁊ centũ postea vni ex fratrib⁹ dicti ꝯuẽtus legauit stipulatus.x.ꝙ iste nihilominus amittatur legatũ de cẽtũ factũ ꝯuentui de quo dixi.C.de legã.cũ questi.in fi.⁊ de reg.iur.l.in toto ibi dodrãs.i.in tres partes rei in stip.deducte Dy.ibi meuio nõ noĩato.Oldr.ibi quadrans.i.quarta ps rei in stipulationẽ deducte.Dy.in glo.al's.deest titio ibi.§.cõis.in fi.illa nõ est ꝯ Ja.ꝺ ra.In ea.gl.i fi.vel dic aut vniformiter expressit semp ⁊ obtinet.l.ꝯtraria.aut disformiter vt patet hic:q̃ꝛ primo appellatiuũ:scḋo ꝓpriũ nomẽ expressit ⁊ tũc obtinet hec lex ⁊ ar.š.de pecu.le.l.dñs seruũ.§.dñs.Ja.de ra.vel dic ꝙ ibi testator legauit titio primo:scḋo eidẽ titio copulatiue:tertio meuio:inde titius fuit copulatus.s.ipsi:licet plures noĩati non habeant nisi vnã partẽ.hic aũt seruus fuit stipulatus titio ⁊ meuio ꝯiũcti pmo:scḋo eidẽ titio copulatiue vnde titi⁹ nõ vr̃ sibiipsi copulatus sed meuio:⁊ iõ titius habet dimidiã ⁊ quartam meuius vero solũ aliã quartã ⁊ hec locũ h̃ñt cũ stipulatiõibus ⁊ legatis.¶Et ad vtrãqꝫ rõ est q̃ꝛ diuersi copulatiue cõiuncto loco vnius numerãtur ⁊ nõ habẽt nisi vnicaꝫ portiõnẽ vt.š.de here.insti.Itẽ ꝙ sabin⁹ multo ergo magis titi⁹ sibijpsi copulatus ad vnã tantũ portiõnẽ debet admitti vt dicta.l.cũ q̃stio.in fi.at in scḋo casu dũ ꝓmittit̃ vel legatur titio ⁊ postea eidẽ titio ⁊ meuio ꝯiunctim titius debet habere dimidiã ꝓ se et inq̃tum ꝯiũctus fuit meuio cũ ambo loco vnius copulent̃ dimidiã alterius dimidie ⁊ sic dimidiã et quartã:meuius vero solam aliam quartam vt predixi.Jac.de ra.

Seruus cõis. Aut stipl'at̃ simpliciter aut noĩatim ⁊ sic simpliciter aut precedẽte iussu aut nõ p̃cedẽte.Dy.⁊ dic ꝓ seruũ cõem oĩbus dñis queritur ꝓ partibus dñicis nisi aliqui fuerint noĩati vel iubẽtes q̃ꝛ ipsis tm̃mõ q̃reret̃ ẽt si ab altero dño fiat stip.h.d.vsqꝫ ad.§.iterdũ.q est in.l.pinde.ibi q̃ corpe.i.q̃ facta demõstratiõe ad oculũ alicuius ptis corpis.Dy.⁊ est simile.š.de leg.ij.l.meui⁹.§.duob⁹.ibi neqꝫ plures ⁊c.Dy.⁊ ob hoc etiã.j.de sol.l.ratũ.⁊.l.qḋ ibi dicim⁹ ibi stipulatur simpliciter vl' sibi non noĩando aliquẽ de dñis nec alicui⁹ iussu stipulãdo.Dy.ibi actu ꝟ.Pe.i.querere ibi soli.s.nominato.Dy.in glo.sed ibi vnus.opinio Azo.est vera.

Si filius. Ibi ꝯmodãdo noĩe alteri⁹ dño⁊.q.d.nõ solũ põt obligatio q̃ ꝯ̃hit̃ ꝟbis dño querere sed etiam ea que consensu.Dy.

Proinde. Ibi eis.s.dñis iubẽtib⁹ vel dic oĩb⁹ dñis p seruũ simpl'r stipulantẽ ⁊ ꝑm hoc aptatur qḋ gl.ad lr̃am.Ol.ibidẽ puto.s.vt acq̃ratur ꝓ dñicis ptib⁹ solum noĩatis.Dy.Jac.ibi ⁊ si noĩatim exprimẽdo noĩa appellatiua vel exp̃mẽdo ꝓpria:sed appellatiua p̃cedũt puta dicendo dñis meis titio ⁊ meuio.Ja.in gl.vt ⁊.š.ibi tres esse dños serui sibi vel simpl'r stipulãtis nõ aliquo⁊ iussum.Old.ibi si totũ qḋ acq̃ritur ar.š.e.l.j.§.cõis.in fi.nã totũ acquirit̃ hoc casu istis dñis lꝫ nõ sit eorũ totus cuꝫ alijs nõ possit q̃rere ar.d.§.cõis.in fi.⁊.j.eod.si seru⁹ cõmunis meuij in prĩn.¶Et hoc facit ar.ad q̃õnem:duo locauerũt molẽdinũ nõ in totũ sed vnus tertiã alius quartã an debeat̃ eis portio ꝓ toto molẽdino dicem⁹ ꝙ sic ar.hui⁹.gl.q̃ꝛ qs põt locare rẽ alienã sic ⁊ vẽdere.Jac.de ra.sed Ray.tꝫ totũ nõ q̃ri in q̃õne quã facit gl.p.l.j.e.si seruus cõis meuij.§.j.nõ ob.§.cõis.q̃ꝛ ibi nõ extabat spes acq̃sitionis in aliũ sociũ.Ray.in eadem gl.in fi.sed qd erit de parte vacante dic ꝙ q̃ritur h̃ẽditati iacenti vñ hereditas iacens facit ptẽ vt argu.j.e.l.si seru⁹ cõis meuij in p̃n.⁊.l.seru⁹ h̃ẽditari⁹.De hĩto ꝓ orelicto dic vt.j.e.l.ꝙ seru⁹.⁊ ibi no.Ol.in gl.i.quota ibi aliud.i legato ⁊ ẽ rõ differẽtie:q̃ꝛ i legato iteruenit factũ ꝑui ⁊ iõ facili⁹ acq̃r i̇̃ i stip.sec⁹.

a **Si seruus cõis.** [a] Ibi debetur ⁊ isolidũ.Ol.⁊ Ray.in glo.i.quota ibi referatur hoc est eadẽ in effectu cũ expositiõe Jo.nam vera relatio fieri non põt q̃ꝛ non est inuenire certam partem:in seruo cõi ad oculum demonstrabilem que possit dici promissoris vt.š.eodem.l.seruus cõmunis.et per consequens nõ erit inuenire in re que in stip.deducit̃ ⁊ iõ relatiuũ qua nõ refert̃ ad certã ⁊ determinatam substantiã sed magis facit simplicẽ relationẽ vt in genere mulieruꝫ partium habeat eam partem ex qua ⁊c.sicut in genere mulierum dicitur mulier damnauit que saluauit.Old.et de ista simplici ratione habetur.C.de fideiusso.l.eam quam.Oldr.ibi item si seruus.ij.responso.dic vt.š.quia illõ hꝫ locum cum stipulatur ab extraneo hic quando ab altero domino⁊um quo casu vtriqꝫ põt queri cum retentio sit loco acquisitionis vt statim in gl.subijcitur.Ja.de ra.ibi ꝓ parte ꝓmittẽtis hoc est illud locũ habet qñ ytiliter stipulat̃:secus vbi inutiliter vt est

a ¶Si seru⁹ cõis.Adde ange.⁊ Inn.i.l.coheredi.§.si is qui.ꝺ vulg.⁊ pup.et in.l.doli clausula de ver.obli.per Bar.in.l.re cõiũcti ad fi.ff.de leg.iij.

hic ꝑ rata ꝓmittẽtis ⁊ hec est bona. Jac.in fi.vel ibi in vltimis voluntatibus hic in cõtractibus vbi nõ est locus iuri accrescẽ. vt.s̃.de ver.obl.l.si mihi ⁊ titio. Jac.de ra. Sed ista rõ nõ videtur bona.ar.s̃.e.l.j.§.cõis collige ergo ex.l.in testis.j̃.de reg.iu. nec distinguo vtrũ hec stipulatio fuerit interposita ex cã libera litatis vel nõ: vel dic aliã rõnem diuersitatis inter stip.⁊ legatum vt statim dicetur.j̃.proxi.§.

Interdum. Regula est ꝙ simpl'r stipulãdo q̃rit oĩbus pro dñicis portionibꝰ vt.s̃.e.l.seruus.fallit vt seqtur Dy.in fi.⁊ in totũ Ray. In glo.immo nulli ibi legari vel acqri et est rõ qꝛ in cõtractibꝰ inspicimus initium: sed in legatis tp̃s mortis.vt.j̃.e.l.vsufructus. Jac.de ra. ¶ Vel dic aliã rõnem ꝙ in cõtractibus siue in stipulationibꝰ interuenit actꝰ serui q̃ reputatur actus dñi.vt.s̃.de opt.lega.l.si pãphilo.in legato v̓o nullus est actus eius an legatur et iõ stipulatio facilius acqritur. Simile est videre in stipulatione a filio cõcepta ⁊ legato eidẽ relicto.nã facilius q̃ritur patri ex stipulatione ꝙ legato rõne p̃dicta vt.j̃.de reg.iur.l.q̃ legata.⁊.C.de condi.inser.l.si vxoꝛ.in fi.⁊ ibi no.Dy.

Item si seruus. Ibi stipulatus fuerit si ab extraneo q̊ casu põt alteri acqri ar.s̃.e.l.j.§.cõis.sed si rem suã stipl'aretur ab vno ex dñis nõ q̃rereť alteri totũ.nã promissoꝛ retinetur ꝓ pte sua.vt.s̃.e.l.ꝓinde.§.si seruus.cũ ibi not. Jac.de ra.ibi totũ.i.totã obligationis sõam vt.s̃.de acti.et obli.l.obligationũ fere. Ja.ibi.illi aut illi eandẽ rem vt differat a seq̃nti. Ol.opp.ꝙ hodie teneat talis stip.quasi ista alternatiua posita inter p̃dictas ꝑsonas habeať ꝑ ꝯiuncta etiã in ꝯtibꝰ vt.C.de v̓.sig.l.cũ qdã. Sol.qdã dicũt hãc corrigi ꝑ illã vel dic ꝙ illa lex locũ hꝫ inter ipsos ꝯtrahẽtes.nã si duo interrogãt alternatiue ⁊ ꝓmissoꝛ eis alternatiue respõdet dicẽdo ꝓmitto tibi aut illi tũc disiũcta poniť ꝑ cõiũcta ⁊ vtraqꝫ ꝑ pte obligatur q̃ritur q̃si sint duo rei stipulandi ar.s̃.de v̓.obl.l.si titiꝰ.⁊.j̃.eo.l.si ex re hic aũt loquiť in seruo alternatiue dñis stipulante quo casu alternatiua poniť ꝓpꝛie⁊ sic stipulatio nulla: sꝫ hec so.nõ ẽ bona: nã idẽ dꝫ statui in seruo stipulante dñis ꝙ esset si ipsi stipularentur qꝛ vox serui vox dñi.vt insti.de inuti.stipula.§.ei q Quare si diceres hãc.l.corrigi ꝑ illã.l.cũ qdã nõ male diceres ⁊ caute no.ꝙ hoc locũ hꝫ vbi alternatio ad ꝓmissionẽ refertur vbi nõ ad ꝓmissionẽ sꝫ ad dationẽ: v̓bi grã.qꝛ Fuꝰ sic diceret ꝓmittis dare illi aut illi dñis meis stipulatio bñ valet vt.l.sed si ibi ⁊ sit a simili si dico ꝓmittis mihi stichũ aut pãphilũ referẽdo altarnationẽ ad ꝓmissionẽ stip.nõ valet qꝛ ĩcertũ ẽ qd sit ꝓmissum ⁊ sup quo obligatio ꝯhibitur lꝫ in ꝑsonis hoc sit correctũ vt dixi in rebus aũt nõ: vbi no.alternatio nõ ad ꝓmissionẽ sed ad dationẽ refertur vt qꝛ ꝓmittis mihi dare stichũ aut pãphillum hoc casum bñ valet stipulatio ⁊ vtrũqꝫ est in obligatiõe lꝫ alteriꝰ tantũ in sol. Jac.de ra.vt extra de reg.iur.c.j.in alternatiuis li.vj.vbi de ista materia no.ꝑ Dy.et alios in gl.vel sibi ibi de alijs em̃ stipulantibꝰ not. Oldr.ibi alias.i.si ab vno ex dñis Ol.in glos.vt⁊.s̃.e.in fi.vel ibi stipulatus fui ab altero dñorum hic ab extraneo not.s̃.eod.l.j.§.cõis.in glo.oĩno ibi.l.j.§.pe.ibi ⁊ si ꝓmissoꝛ ⁊c.et dic FM intellectũ Ja.ibi cui adheret.i.que nõ patitur alterum cui pꝛincipal'r q̃sita nõ est accessoꝛie obligationis esse capacez vt ibi in lr̃a ⁊.s̃.de pigno.l.is qui: ideo magis concordat cum ista que contradicat. Old.

Sed et si ita. Supra qñ eadẽ res hic sequiť qñ diuersa. Ol.in glo. nõ rõne incertitudinis in fi.sed certe ille.ll.penitus ꝯcordãt qꝛ ⁊ si ibi nõ appeat de quo sensit testatoꝛ neutrũ valet ⁊ neutrũ q̃riť: et illa v̓ba nõ deficit ius sꝫ ꝓbatio ex pone nõ deficit ius scriptũ sꝫ ius obligatiõis in vtraqꝫ persona bñ deficit si tñ heres vni vellet soluere bñ põt vt.d.l.si qs seruum.§.si ĩter. Ja.de ra. Vel dic FM Ja.de ra.ar.ꝙ lex ista duo sũt titij bñ adduciť cũ tutela certe debeat ꝓcedere iudicio et iõ nulla ẽ ⁊ idẽ ĩ.l.cũ ex pluribꝰ sed ĩ legato bñ põt aliõ dici vt no.dicta.l.si quis seruũ.§.si inter. Jac. Vel dic ꝙ in omnibus effectum non habet propter defectum pꝛobationis. Dy.

Sed si sibi. Ibi adiectio.s.dñorũ. Old.ibi stipulationẽ factã ꝑ illa v̓ba an pꝛio aut scđo nõ ꝑ illud v̓bũ sibi. Jac.ibi additionẽ pꝛimi: aut serui. Jac.ibi tota stip.ẽt in ꝑsona serui collata. Ol.ibi solã inutilẽ quo ad querẽdã obligationẽ: nã ꝑ illa noĩa alternatiue posita nulla eius obligatio q̃riť sed ꝑ illud v̓bũ mihi oibꝰ dñis est obligatio q̃sita sed quo ad solutionẽ faciẽdã adiectio est vtilis vt statim seqť Ja.de ra.ibi ceterorũ.i.dñoꝝ noĩatoꝝ. Ja.ibi. locũ habet exceptio ex vi p̃dicte aditionis. Jaco.ibi solui eis nõ ergo in totũ adiectio inutilis est. Jaco.in glo.vtile per inutile in fi. Sol.not.dicta.l.ꝑui.⁊ dixi.C.de dona.l.scimus.⁊.s̃.de aqua quoti.et esti.l.j.§.itẽ queritur.⁊ per Dy.extra de reg.iu.c.vtile.lib.vj.⁊ dixi etiam plene.s̃.de verb.ob.l.j.§.penult.

Nam cũ vterqꝫ. Capax.i.vterqꝫ posset acqri ꝙ in stipulatione deduciť si separatim stipulareť. Ja.in fi.sed in alio casu qñ stipulatus fuit sibi aut dño p̃sumiť ꝑsonã suã deduxisse in stipulationẽ ꝙtũ ad obligationẽ sibi q̃rẽdã qꝛ oꝛdinata charitas incipit a seipso vt.C.de serui.⁊ aqua.l.pꝛeses. Jac.de ra.in glo.vlti.in fi.obligari in pꝛin. Old.

Cum enim. Bene dixi quãdo vterqꝫ est obligatiõis capax secus qñ alter tm̃: puta qꝛ vnus est extraneus cui q̃ri nõ põt ⁊ hic subijcit eũ em̃ ⁊c. Ol.ibi ⁊ in ex̃nei.s.ꝑsona Ja.

Seruus meus. Stipulatio ꝑsonaliter ꝯcepta in malefidei possessoꝛe vitiatur oĩno: impersonaliter v̓o ad cõmodũ dñi ꝑtinet.h.d.ibi dari stipulatus est ẽt ex re furis. Ja.de ra.quo tñ casu lꝫ fur contra dñm serui ad rẽ nec actionẽ nec excep.poterit retinere ar.s̃.de dona.inter vi.⁊ vx.l.si vxoꝛ.in fi. Jac.de ra.ibi nõ seruiret.s.actual'r. Ol.ibi nec mãdati de ista forte iõ dubitabať ꝙ res ista empta fuerat ab isto seruo mãdato furis. Ol.in gl.FM hũc oꝛdinẽ qdã hñt hec v̓ba: que sunt in tex.qꝛ eo tp̃e ⁊c.in fi.versi.sꝫ hec ego.⁊ sic habuit gl. ¶ Et dic ꝙ gl.antiqua incipiebat ibi.q.d.et alia gl.incipiebat ibi alij hñt ⁊ dꝫ esse signata sup verbo ei qd̃ ꝓcedit illa v̓ba nõ Fuiret ⁊ sic habuit gl.⁊ iõ signauit: hic alij hñt ⁊c. Sꝫ cõiter est in lr̃a mihi ⁊ nõ ei ⁊ sic fuerũt tres glos.simul in vna iniũcte q̃s diuide vt facilius intelligas ⁊ ita põt ꝑpendi ex libꝛis antiquis Ol.ibi nõ esse.s.mihi dño acquisitũ. Ol.ibi.l.seruus alienꝰ. Et FM hoc dic.negat dñm nõ obligari hac rõne qꝛ eo tp̃e et q̃ videbatur ꝯtra suadere. Ja.ibi sit bona rõ.i.ꝓbabilis vel apparẽs Oldr.ibi cui seruo: ⁊ sic ratio est bona si mihi eo tempe nõ seruiret: nam stipulando eo tempoꝛe quo mihi seruiret mihi acquireret. Et ideo gl.ponit hoc exemplum: quia si stipulatus licet eo tempoꝛe mihi non seruiret mihi acquireret ⁊ sic rõ qꝛ eo tempoꝛe rõ non esset bona. Sed scđm exemplum gl.est bona: qꝛ stipulať ei cui Fuit si seruiret mihi: mihi acqreretur: sed qꝛ nũc nõ seruit: sed furi: nec furi nec mihi q̃ratur. Jaco.de ra.ibi.§.sed ꝑ eum ⁊ scđm dictio qꝛ respicit pꝛoximum nõ superiꝰ dictũ. Vel dic maxime subaudi re ⁊ recte ⁊ simpliciter legas vt iacet. Vel dic ꝙ seruiret.i.seruit hoc est quasi seruus acqrere nõ ꝓponeť simile.j̃.e.l.si alienꝰ. Ja.ibi ex quo videbatur. Et dic qꝛ.i.ꝙuis. Jac.ibi rõ remotiua pꝛedicta locuz habẽt pꝛout post versiculũ qꝛ eo tempoꝛe ⁊c.sequitur v̓s.sed nec ego ⁊c.⁊ p̃cedit in quibusdam libꝛis.ver.qꝛ eo tp̃e ⁊c.⁊ tunc nõ sunt necessarie iste expositiones: sed ꝓut iacet rõ qꝛ ⁊c.sic tenenda est: ⁊ hoc scđo ⁊ est affirmatiua nõ remotiua qd̃ hic tangit addicis Jac.ibi eadem cũ p̓ma ⁊ exponiť ꝙ ꝑ ꝙuis ⁊ sic istud ar.respicit pꝛimũ respõsum legis et sic ipsa dictio qꝛ: potest respicere pꝛimuz ⁊ scđm rñsum legis. Jac.in glo.peculio ibi ex re furis et eius mandato vt habeat locum mandati. Ol.ibi fructuario vt.j̃.e.l.penul. Ol.in fi.glo. Item op.hoc ipso qd̃ addijcitur.nam alterius non acquiritur dño vt.j̃.e.l.seruus alienus.al's incipit si alienus ⁊ ista est ratio magis affirmatiua qꝛ addicit nomẽ furis sed Dy.hoc v̓bum si ponas hec verba qꝛ eo tp̃e ⁊c.post versiculũ.sed nec ego vnde siue ita stipuletur seruus ꝓmittis cui ego seruio non queritur mihi dño: qꝛ tunc mihi non seruit siue stipuletur noĩatim ei non queritur mihi qꝛ extraneo stipulando nõ queritur mihi nec extraneo vt.d.l.seruus alienus.j̃.eo.si aũt ponas ista verba quia eo tempoꝛe post pꝛimum responsum huius.l.tũc est ratio remotiua.s.vt non dicatur acquirere furi non seruit illi dño et sic non acquirit ⁊ qꝛ nõ querit furi est ratio confirmãs illa que ponitur in glo.s.quia est malefidei possessoꝛ. Ol.in fi.⁊ arg.s̃.de dona.inter virum ⁊ vxoꝛ.l.vxoꝛ filio.

Seruus hereditarius. Ibi noĩatim.i.expꝛesso noĩe futuri heredis. Jaco.in glo.ibi ex re al's incepit si seruus meus. Oldr.

Si cõis seruus meus. Ibi soli mihi.q.d.nõ tibi. Ol.ibi seruitus.i.obligatio seruitutis. Jac. ¶ Op.ad hãc.l.isti.e.§.sed cũ factũ. So.ibi stipulatus fuit factũ hic ius arg.s̃.de ver.obl.l.qd̃ dr̃.⁊ dic vt in cõtrario. Jac.⁊ dic vt in cõtrario no.in glo.al's mihi.ibi.l.et si maxie. Et est ratio diuersitatis quam dixi.s̃.e.l.pꝛoinde.

Si seruꝰ cõis meuij. Pꝛopť defũctũ vnius dñorũ seruus cõis stipulando alteri acquirit actionẽ in solidũ.h.d.⁊ dic seruus cõis ꝙ non potest omnibus

oībus querere vni ex his solidū querit.h.d.ibi īstitutus a milite filiofa. Ja.ibi stipuletur sibi vel simpl'r ibi qs solus ⁊ tñ non insolidū. Jac.ibi aditione fuerit confirmatū no.testm̄ aditione ꝯfirmari de hoc.s.ad trebel.l.si p̄roni filius.§.fi.ꝙ ergo al's dicitur morte confirmari veruꝫ est vt amplius mutari non possit vt.C.de satisda.et.l.j. Uel confirmat̄ morte vt immo sit possibile adimpleri ea q̄ ex eo pendēt vt.s.de acqui.here.l.quesitū vel qꝛ ad tp̄s mortis oīa trahūtur vt.j.de reg.iur.l.oīs hereditas.⁊.l.omnia fere.⁊ de acq.here.l.qñcunqꝫ.Jaco.al's habetur qñcunqꝫ.Jac.al's habes qñcūqꝫ in glo.i.interim ibi pēdere nō dꝫ Sed hec ꝯditiōalis quātū ad quisitionē.Jac.ibi.i.in eo que est ꝯtra:sed so.qꝛ ibi seruus solus filijfa.militis erat vñ eū nulli poterat īteri q̄ri stipulatio est in pēdēti:hic aūt cōis erat ipsius et alteriꝰ vñ stipulatio nō est in pendēti īmo totū querit alteri cui pōt Ja.ibi vicē obtinet dñi vt.s.de acq.re.do.l.hereditas.⁊ insti.de here.insti.§.finis alienus.ob.in fi.vt.j.e.l.si ex re.in fi.Ol. ⁊ dic aut ex re cōi stipulatur hic seruus.⁊ verū est ꝙ hic.no.aut non ex re cōi sed ex cā extrinseca:⁊ tūc socio nihil reddit̄ vt.s.d op.lega.l.si heres ꝓ socio.l.vei ū.§.si seruo.⁊.s.e.l.j.§.cōis.et.l.itē si seruus.in prin.⁊ ita no.in princ.al.l.in.eo.Jac.in gl.an ꝯditione ibi p̄mo hereditas:sed cū hodie istud peculiū semꝑ sit futurū hereditas siue institutus adeat siue non vt in autenti.de here.ab intesti.n prin.videt̄ ꝙ ex hac stipulatiōe huic socio suꝑsit nō insolidū sed ꝓ ꝑte q̄ratur ⁊ sic hoc p̄nc.sit correctū.Jac.de ra.Uel dic ꝙ non corrigitur.quasi attente loquitur de eo q testm̄ non fecit sed ab intestato decessit ꝙ nihil est.Jac.

Si seruus titij.

Seruus cōis ab vno ex dñis ꝑtem sui sibi stipulari nō pōt simpliciter v̄o secus.h.d.ibi dare spondes tu meū vel extraneꝰ Jac.ibi ꝓprie ē.rōnabile est vt.s.de ver.obl.l.cū stipulatꝰ sum mihi aut ꝓculo.Jac.in gl.s.titij.in fi.al's nisi adiecto v̄bi mihi vitiaret stipulationē ītelligeret̄ i stipulatiōe simpl'r excepta vt s.de v̄.obl.l.ita stipulatꝰ.§.grisogonꝰ.ī vlti.v̄.Ol.Seruo capto stipulatio ꝑ filiū ⁊ seruum captum ꝑsonalis valet īdistincte de iure in eiꝰ v̄o ꝑsona collata exp̄ssa demū tꝫ ipso redeūte.h.d.

Seruus capto.

Ibi aliꝰ q̄ sit subaudi q̄uis. Jac.ibi i ꝑsonā filij dic simpliciter stipulātis q sibi q̄rit. Jac.et nō trāsit ad hēdes patris ⁊ ad hoc subijcitur rō qꝛ ⁊c.ibi seruꝰ filio stipulāti patri captiuo noīatū. Ja.in glo.q fingitur in fi.ꝓ hac rōne.s.pro soc.l.socius q ⁊ qd̄ no.s.de test.l.si testamētū.⁊ de leg.iij.l.j.§.si qs. Et dic ꝙ hec rō hic obscura hoc intendit.s.qꝛ vbi filius captus simpliciter stipulat̄ ⁊ pater penes hostes moratur cū fingat̄ mortuus p̄ma hora captiuitatis filius v̄r fuisse sui iuris ⁊ iō sibi nō heredi q̄rit. At seruꝰ dño mortuo penes hostes cū videat̄ prima hora captiuitatꝫ mortuꝰ fingit̄ retro heredis fuisse ⁊ iō nō ē mirū si q̄rit hēdi. Jac.de ra.Uel dic ꝙ fictio nō opat̄ plus sed diuersum:⁊ qꝛ diuersuꝫ pꝫ:iō in lr̄a ibi quia nec tūc fuit ⁊c. Ol.

[E]um seruus.

Fructuarius obligatiōe ex opa sua fructuario q̄rit eiꝰ vsuf.durāte ꝓ residuo vero tp̄e q̄rit̄ ꝓprietario iure suo tanq̄ ex re sua.h.d.seruus fructuarius iste.§.tractat de materia difficili:⁊ iō cum sic ꝓsequaris.Nā p̄mo iuriscōsultus ponit dictū seu quādā sñiam iuliani. Scd̄o illud ꝓbat ꝑ fortissimā rōnem repetēdo factū ⁊ rōneꝫ subijciendo ex quibus cōcludit verā esse sñiam iuliani. Tertio ꝓbat ꝑ simile vbi est eadē rō. ¶ Casus sic ponit̄.habebā seruū in quo titiꝰ hēbat vsuf.⁊ stabat in s'uitio ipsiꝰ vsufructuarij:et cū esset bonꝰ artifex locauit quidā operas suas vsqꝫ ad quiquenniū et stipulatus fuit q̄nquaginta noīe mercedis singulis annis quo facto fructuariꝰ vixit tribꝰ annis ⁊ mortuus est q̄ritur qd erit de stip.p̄dicta ꝓ sequētibꝰ duobꝰ annis iul.determinat qōneꝫ dicēs ꝙ ꝓ residuo tp̄e qd̄ seqtur finito vsuf.dño ꝓprietatis acquirit̄ stip.opaꝝ ⁊ ista sñia in.l.mutata ē rōne firmissima.nā cū vsuf.duret in vita fructuarij ⁊ īcertū sit q̄tū viuere possit.acq'rit̄ eiusqꝫ anni actio fructuario ꝓsequentibꝰ pēdet vt si nō viuat acq'ratur ꝓprietario qꝛ vnusquisqꝫ tm̄ acquirit q̄tū rō iuris ꝑmittit licet rō iuris sit vt ex opa sua acq'ratur fructuario: sed finito vsuf.finit̄ opa in ꝑsona eius ⁊ sic finitur eius acq'sitio ⁊ acq'ritur ꝓprietario tanq̄ ex re sua ⁊ hoc ꝓbatur cū idē sit in tp̄e. Ja.de ra.ꝙ in re:nā cū seruus fructuarius stipulatur ab aliquo hoc mō ꝓmittis mihi dare quātā pecuniā tibi numerauero ⁊ ille ꝓmittit ista stipulatio pendet vt si numerata sit pecunia vsufru.actio fit sua si ꝓprietarij actio est in opera.vt pro eo tp̄e quo opa ꝑtinet ad ꝓprietariū sic actio sua ꝙ ē post mortem fructuarij cū tūc ꝯsolidetur vsuf.ꝓprietati.⁊ sic not.ꝙ ista stipulatio mercedis opaꝝ ꝓ eo tp̄e quo durat vsuf.l.si opas secūdo no.ꝙ actio q̄ritur in p̄n.cuiuslibet anni. Tertio no.ꝙ seruo vsufructuario stipulante pecuniā quā numeratus est stip. pendet ad qd̄ concor.s.de vsuf.l.sed ⁊ si qs §.interdū. ¶ Op. ad hūc.§.hic dr̄ ꝙ post mortē fructuarij acq'ritur actio ꝓprietario ⁊ sic videtur ꝙ acquirat̄ sibi actio nūq̄ quesita:sed ꝯtra qꝛ immo nō acquirit̄:sed iaꝫ q̄sita transit:aliud est acq'ri ⁊ aliud trāsire.nā illud trāsit qd̄ iā est alij acq'sitū:⁊ illud acq'rit̄ qd̄ nō est alij delatū vt.s.de acq.re.do.l.i eo.⁊ sic ob.s.de vsuf.l.sed ⁊ si qs.§.si opas so.dixit.M.ꝙ trāsit actio i gñe ⁊ ista placet Jac.de are.⁊ esset bona so.si veꝝ esset qd̄ esset actio i gñe sed nō eēt veꝝ:īmo plura sunt genera actiōis nō aūt ē repire ꝙ actio sit i genere sed sp̄e.vt no.ꝑ eū.C.de act.⁊ ob.l.j.et iō hec sol.s'm euꝫ nō ē bōa. Alij vt Jo.dicūt ꝙ trāsit q̊ ad ꝯmodū nō quo ad ius sic dicimꝰ de fortuna q̄ transit in ludo aleaꝝ de vno ad aliū quo ad ꝯmodū nō aūt trāsit ipsa fortuna. Uel pōt dici ꝙ hic acq'ritur iam acq'sita actio sic dicimꝰ in herede.naꝫ lꝫ hēdē transeat eadē actio fictiōis iuris tñ in v̄itate extincta sint mortuo defuncto qꝛ mors oīa soluit ⁊ sic ī v̄itate acq'rit̄ d fictiōe i eadē trāsit sic in casu nr̄o cū vsuf.nō sit trāsibil' in hēdē ⁊ stip.acq'rit̄ rōne opaꝝ ꝑtinētiū ad fructuariū ⁊ āpliꝰ eo mortuo ad cū nō ꝑtinet trāsit stipulatio in ꝓprietariū ī quē ope trāsierūt ip̄o iure ita ꝙ h casu ꝓprietariꝰ eq'parat̄ hēdi vt vr̄ ī inuē p̄al.l.sed ⁊ si qs.§.si opas. Sed tūc op.qd̄ dr̄ ꝙ qñ decedit vsufructuariꝰ in medio anni ꝙ restituit ꝑ cōditionē sine cā ⁊ nō actio vt hic vr̄ ī gl.pōt dici ꝙ ibi erat rō reddita cā in parte rōne sui⁊ iā ipleta erat cā in ꝑte rōne sui iuris opaꝝ ⁊ iō hoc casu trāsmittit in heredes sꝫ huiꝰ rei positiōi ob.d.l.sed et si qs.§.interdū.vt ꝓ ꝑte acq'rit̄ et pendet ⁊ sic hoc dꝫ esse rōne tp̄is cū de re ad tp̄s arguimꝰ vt.s.de test.mili.l.miles.§.j.nisi subterfugiendo dicamꝰ ꝙ ibi ab ip̄o initio actio q̄libet q̄rit̄ hic ius actiōis est quesitū qd̄ est indiuisibile sed nō est verū qꝛ immo ab initio seruꝰ stipulat̄ ⁊ actio pēdet qꝛ cōi seruat̄ rei sed hic tp̄a. Sed tūc ob.l.miles.§.j.sed dic aliā rōnē quā supra dixi qꝛ hic iā cepit opa ꝑtinere ad ipsum sꝫ certe dicēdo ꝙ vna sit actio ꝓ oībꝰ annis hoc nō pōt substineri ⁊ iō habes necesse dicere ꝙ plures sunt actiōes vt p̄terea integris annis acq'rant̄ ꝓprietario suo in re ꝓ nō integro anno fructuario interim ⁊ rōne p̄dicta suo heredi tñ fiet restitutio ꝑ ꝯditionē sine cā vt dic not.in gl.j.s.de vsuf.l.si opas. ¶ Scd̄o op.ꝙ sit vna actio ⁊ ꝑpetua vt.s.de dona.cā mor.l.senatus.§.fi.de ver.ob.l.si stichū.§.stipulatio.⁊.l.eū q.§.si qs ita.istud est difficile ꝯtrariū dicūt quidā ꝙ hic nō pōt radicari stip.tota vel ius stipulatiōis ī ꝑsonā fructuarij ⁊ iō plures sunt stip.ne ꝯtingat absurdū videlꝫ ꝙ ius vnicū incorꝑale diuidat̄ ⁊ ꝑ tp̄a qꝛ sic nō pōt in se diuidi re ꝓpria ita nec tp̄e ⁊ iō dicimꝰ in casu isto plura esse iura ⁊ initio cuiuslibet anni incipiat̄ vt quot sunt anni et tot iura ⁊ pēdat stipulatio ꝓ seq̄ntibꝰ annis sicut pēdet cū expectat̄ nūeratio vt hic ⁊.d.§.interdū. ¶ Tertio ꝯ h op.ꝙ nō sūt plures stipulatiōes īmo vna vt in locatiōe fundi facta vsqꝫ ad q̄nquēniū ⁊ stipulatiōe subsecuta singulis ānis vt.j.de fideius.l.si a colono.in p̄n.sol.dicit Ja.de are.ꝙ ibi ē vna qꝛ vnico momento ꝯtingit impletio.s.vna traditione fundi vnde dicit ipse cū queritur vtrū vna sit stipulatio vel plures an simpl'r sine cā extrinseca alterius cōtractus interponit̄ sup cā alienus cōtractus ⁊ tūc aut est cā momētanea aut successiua. Si momētanea i.q̄ vno momēto impletur est vna.vt.d.l.si a colono.⁊ iste.§.vltimo rñ. Si est successiua q̄ singulis tp̄ibus est īplēda:tūc sunt plures vt hic ⁊ ꝯpetit actio in ītio cuiuslibet āni vt hic ⁊ si ista ē rō nō ē sp̄ale ī casu isto ꝓpter ꝑsonā in qua nō pōt radicari plenū ius sed ꝓpter factū successiuū ex quo dꝫ īpleri ꝯctꝰ ⁊ sic idē esset in quolibet ꝯctu q hꝫ īpleri in cām successiuā. Sed ista nō vr̄ bona rō qꝛ si loco tibi fundū vsqꝫ ad q̄nqꝫ annos ego teneor ad patiētiam per tantū tp̄s q̄tum durat locatio et lꝫ tradiderim tibi fundū non tñ per totū tp̄s ꝯductionis cōpleta est cā et sic deberēt esse plures stipulationes ꝑ istā rōnem ar.C.de trāsacti.l.siue apud acta:ergo oportet dicere ꝙ sint plures successiue hic ꝓpter ꝑsonā inhabilē ad ius stip.querendū vt ꝓpterea pendeat stip.in opis sicut in re vt hic ⁊.d.§.interdū. ¶ Quarto op.ꝙ stipulatio no pēdeat vt.j.e.l.si seruꝰ cōis. So.dicit Ja.ꝙ nullo indiget stipulatio ibi ex ꝑte stipulatiōis hic sic vel dicamus ꝙ ibi non pēdet cū acquisitio nō possit pēdere rōne rei que sit alterius ꝙ in idē recidit his expeditis q̄ro qñ petet̄ p̄cium ꝓ opera in casu huiꝰ.§.⁊ vr̄ ꝙ initio cuiuslibet āni pecunia ⁊c. Et hoc tenet gl.C.locati ⁊ cōducti.l.in his contra.s.ꝙ nō initio cuiuslibet temporis qꝛ ex nullo cōtractu agitur eum effectu nisi impleta cā vt.s.de act.emp.l.si pendente.⁊ de doli excepti.l.ij.§.si quis sine cā.et de pactis.l.iurisgentium.in princip. vnde licet in princ.cui nascatur actio cū ob.excep.vt dixi.C.loca.l.edem et hoc tenet Jacob.de ra.et Pet.non obstat littera hoc.§.qꝛ debet ex pecunia.i.actio quā competit ad pecuniaꝫ ⁊ sic colligit̄ scd̄m Ja.de are.ꝙ si ticius mihi debet.x.⁊ dono vel lego tibi ꝙ titiꝰ mihi dꝫ ꝙ videor donare actionē qd̄ est notabi

le ibi et ei noie.i.nomine operarum.Ol.ibi acquiri.s.suo iure vt j.declarat:non vo dicit trasferri actionē siue stipulationē nūq̄ alteri q̄sitam.Ja.ibi.q̄m rō Dy.ibi duratur⁹ sit ,ppter q̄ certitudine vite fructuarij.vt.s.ad.l.fal.l.titio in annos.ꝛ.l.hereditatū.Jaco.ibi fructuario q̄retur.s.pseueranti ergo a ꝯtrario si non sit fructuari⁹ illi⁹ anni:imo ,ppietario eius āni querit̄ nō aūt trāsit ex hoc subijcit scōm q̄ ꝛc.Ja.Sed cōtra hoc vr̄ q̄ et si decedat in medio anno debeant habere vsuf.,p parte vt.s.de vsuf.l.defuncta fructuaria.sed illa loquit̄ de fructibus vsuf.h̄ de stip.serui.ibi quē.i.ex q̄ quisq̄ annus inspicitur.patet q̄ nō transit de vno ad aliū sed vniciuq̄ ,p suo tempore suo iure acquiritur.Dy.ibi ad alterū stipulatione q̄sita alteri per diei cessionē.q.d.ius ex stipulatione alterius q̄situm non trāsit in alterum:nec a fructuario in eū trāsit ꝛ ideo si partē de pecunia fructuarij.Primo ꝛ partē de pecūia dn̄i nūerasset postea vtriq̄ ,p modo sue pecunie quereretur cū sit idē de parte ad partem qd̄ de toto ad totū vt.s.de vsufr.l.sed ꝛ si quis.§.j.ibi q̄ si ex re vtriusq̄.ꝛ.§.si ita.ꝛ in opa vt pro opera āni perseuerātis vsuf. actio sit fructuarij pro opera anni fluentis perdito vsufr.actio sit ,ppietarij quasi ex re eius sit facta stipulatio ꝛ iplenda.Et cōtinua hoc modo ergo stipulatio ,p annis nondū ceptis pendet cū sit incertum cuius opa sit vtrū vsufructuarij vel ,ppietarij sic ꝛ ibi.nam ꝛ cum idē ꝛc.Jac.in glo.ibi actio de petenda pecunia.Sic ergo not.q̄ si dono tibi.x.que mihi dꝫ titi⁹ videor tibi donare actionē ad illa.x.que mihi dꝫ simile.j.de reg.iur.l.q actione et qd̄ ibi not.Jac.ibi sic tot stipulationes nō est hoc vn̄ vt.s.de dona.cā mor.l.senatus.§.vlti.ꝛ de v̄bo.obli.l.stichum. §.j.sed debet dicere q̄ tot sunt acquisitiones quot sunt anni et prestatiōes.Ol.vel dic vt.j.in fi.dicetur fm̄ Ja.de are.ibi scōm Jo.ꝛ bene Ja.Et dicas ad ꝯtrariū qd̄ est considerare substantiam obligationis ꝛ hoc nō transit q̄ a toto principio psone cuiusq̄ coheret scōm tempus durationis ꝛ finiti vsuf.¶Itē est cōsiderare facultatē ,ppponende petitiōis ꝛ hoc transit q̄ vsuf. durante habet fructuarius facultatem agendi ex stipulatione Ol.ibi.sed scōꝫ mar.hec etiā bona scōm Ja.de arc.Uel dic q̄ obligatio vni q̄sita vere non trāsit ad aliū vt hic ꝫ ,ppter legis fictionē sic vt in cōtrario.Jac.d̄ ra.ibi nō in specie simile est.C. de condi.ob cām.l.j.in gl.tandiu.ibi istius anni in cuius p̄n.durabit vsuf.Jac.in fi.ꝛ sic nō pendēt obligatiōes sed dubie sunt ex eis acquisitiōes immo verius acquisitionū durationes.Old. Uel dic q̄ hic dr̄ pendere de p̄nti ,ppter futurū euentū sic ad macedo.l.j.§.si pēdeat Jac.de ra.Uel sic bene dico q̄ nō trāsit stipulatio de vno ad aliū qd̄ videbatur sed vniciuq̄ ꝛc.nam et al's simile est:nā cū idem ꝛc.Et qd̄ dicit q̄tū rō iuris hoc est vt quaten⁹ est opa fructuarij rōne vsuf.perseuerātis eatenus stipulatio ad opas facta ei q̄ratur vbi autē desijt opa eius esse ,p amissione vsuf.sic cepit ad ,ppietariū ptinere ,p ea opera nihil fructuario q̄ri possit cū ex re ,ppietarij nihil fructuario possit queri vt.j.e.l.seruū ꝛ pbat̄ hic i lr̄a.nā et cū idē ꝛc.Sꝫ fm̄ hoc nō cuiuslibet anni initiū dꝫ inspici sed p̄stitā operā ꝛ sic nō ob. p̄teritā stipulatiōeꝫ ꝯmitti si sit cōtra ,p̄xi.vbi hoc nūerata tm̄ non aūt ob numerandā ꝯmittit̄ stipulatio rn̄.hec stip.cōmensuratur tpi ꝛ ideo in p̄in.tpis cedit dies sed.j.pr.ꝯmēsuratur q̄titati p̄stande sic.s.ti.ij.l.quidā.§.fi.ꝛ.j.ti.j.l.si ita stipulatus. sed nōne stipulatio āñua est vna ꝛ semel inspici dꝫ tp̄s cōtracte stipulationis.vt.s.de do.cā mor.l.senatus.§.fi.ꝛ.s.ti.ij.l.stich⁹ §.ij.¶Sed dic aut stipulatio nullo indiget incremēto seu implemēto ex parte stipulatoris faciēdo:ꝛ tūc aut ꝯmēsurat̄ q̄titati ꝛ tunc pendet vt ex numeratione ipleatur ꝛ trahitur stipulatio ad nūeratione vt in fi.hui⁹.l.ꝛ.j.ti.pr.l.si debitori.§.fi.Si aūt ꝯmensurat̄ tpe vt hec stipulatio p opas ꝛ singulos annos x.dari tūc cedit in p̄in.cuiuslibet āni vt h̄ ꝛ ar.C.d̄ aduo.diuer. iudicū.l.post duos.¶Sed quid si ,p qualibet opa certū qd ,p missum esset rn̄.tunc stipulatio cōmēsuratur rei p̄stāde ꝛ obtinet vt ex p̄stacione impleat̄ ꝛ crederet dies vt in fi.hui⁹.l.Itē ꝯtra.j.e.l.si seruus cōis.sed ibi nullo indiget implemēto vt.j.e. l.vsuf.ꝛ iō ibi non pēdet hic secus Jaco.in glo.s.queritur actio nec a ,ppietario in eū transire dꝫ stipulatio nec a fructuario in cum trāsit ꝛ si partē de pecunia fructuarij.primo ꝛ partem de pecunia ,ppietarij p̄terea nūerasset vtriq̄ q̄reretur ,p mō sue pecunie cū sit idē de pte q̄ ad partē ꝛc.vt.s.de vsuf.l.ꝫ ꝛ si qs §.j.ibi q̄ si cū vtriusq̄ ꝛc.ita et in opa.vt.s.dixi Jac.ꝛ iste.§.vr̄ innuere q̄ stipulatio singulis ānis facta nō sit vna sed plures. Unde de hoc vt habes materiā hui⁹ stipulationis singulis annis facte.dic cum qs stipulatur sibi dari an singulis annis aut simpliciter stipulatur q̄ aliqd facere dꝫ.si stipulat̄ simpl'r vna dicitur stipulatio.vt.s.de ver.obli.l.ꝛ iō.§.fi.¶Si vero stipulat̄ q̄ aliqd facere dr̄ singulis anni tpibus puta singulis annis vt opas tunc dicūtur plures stip.vt hic et titio cuiuslibet anni cōmittit̄ stipulatio q̄libet ita ꝛ ,p toto anno trāsmittit stipulator stip.ad heredē si ꝯtingat ipm̄ decedere in p̄n.anni:ꝛ iō dicim⁹ q̄ doctores qui vsq̄ ad certos annos ad salariū vocātur vt singulis annis certā mercedē habeāt si decedāt in p̄inc.scōi vel tertij āni hēdes ei⁹ totū salariū illi⁹ anni pcipere debēt ar.hui⁹ ibi nā si in annos ꝛc.et ad hoc ēt facit.C.de aduoca.diuer.iudi. l.post duos.vbi de hoc dixi.Aut facere dꝫ vno momento puta numerare pecuniam vel aliqd aliud facere ꝛ tūc siue pure siue singulis annis stipulet̄ vna dr̄ stipulatio.vt in isto.§.nā ꝛ cum idē ꝛc.nisi stipulet̄ annua bima trima.dic q̄ tūc plures.vt.s.d̄ v̄.obl.l.plurib⁹.§.j.ꝛ vide qd̄ not.s.de v̄.obl.l.scire debemus.

Si alienus. Seru⁹ alienus bona fide possessus ex re sua q̄rit insolidū cuilibet possessori.hoc dicit ibi acquiri sequitur ratio q̄ non potest acquiri q̄ non fieri Ja.in glo.q.d.ibi scōm in hoc qd̄ dicit in littera siue ei soli.Ol.

Liber homo. Liber hō bona fide possessus ex re ipsius acqrit possessori re vo possessoris pōt sibijpsi acqrere.h.d. re cōi simpl'r stipulādo oib⁹ acqrit ptib⁹ diuitis.h.d. ibi ex re mea lꝫ glo.aliter exponat:dic.i.ex pecunia q̄ ,puenit ex re mea vel ei⁹ opa q̄ dr̄ res mea vt.s.de acqui.re.do.l.qui bona et no.s.e.l.j.§.penul.Ja.ibi q̄ ꝛ si seruus.q.d.quo casu seruus meus mihi acqreret vndecunq̄ eodē casu liber homo bona fide possessus mihi acquirat ex re opa sed seruus me⁹ stipulādo stichū nō meū similitudo inter seruū meū ꝛ liberū hoīem bona fide possessū vt dicam⁹ stipulationē liberi hoīs stipulāt̄ꝫ stichū ex re mea ꝛ opa inutilē sic dicerē si seruus me⁹ stipularet̄ rē aliquā quā in peculio hēret ꝛ h̄ subijcit nec em̄ illud ꝛc.Ol.in gl. vt ꝛ.s.ibi liber hō q̄ plus valet q̄ in veritate est q̄ꝫ q̄ in estimatione vt.l.si seru⁹.§.cū.d.l.q bona.§.gn̄al'r.ꝛ hic expone vt ibi no.Jac.i.glo.ille liber hō.in fi.argu.de verbo.obliga.l.liber homo.in fi.Jaco.in glo..j.in p̄r̄imonio ibi fm̄ Azo.et hoc verbum illud repn̄tat ꝯriū verbū qd̄ remouet̄ i v̄bo magis ꝛ qd̄ dicit q̄si est exp̄ssum veritatis.i.q̄ ꝛ qd̄ dicit ille sꝫ stichus.Jaco.

¶Filius suus est ipso iure p̄r̄is heres.

Apud labeonē. Seruus cōis ab altero duorū iussu insolidū bona fide possessus iussu q̄si dn̄i in tutoris ex re cōi simpl'r stipulādo oib⁹ acqrit,p ptib⁹ dn̄icis.h.d.Ex h̄.§.q̄ pbāt qdā moderni doc.q̄ filius † suus ē ipso iure heres p̄r̄is nisi abstineat bn̄ficio p̄toris ꝛ hoc hꝫ ,pbare q̄ itētio aduersarij pbata est de iure cōi p hūc §.gl.tn̄ dicit ꝯriū.s.sol.ma.l.si cū dotē.§.transgrediamur.s.q̄ onus pbādi incūbit actori q dicit filiū heredē pōt dici q̄ hic filia postea sciēs sibi delatā hereditatē agnouit ꝛ tunc repetet p ꝯdi.sine cā.vt sic cōsideretur effect⁹ vtrū aūt suus sit heres.et qual'r plene dixi.C.siue ab here.se absti.l.j.et ibi in gl.p̄dicta tn̄ rn̄.q̄ postea sciēs agnouerit diuinatio ē q̄ de hoc nihil i lr̄a dꝫ ¶Et iō dic q̄ filia etiā si nō imisceat sit heres quo ad ꝯmodū et ita hic:sed nō quo ad icōmodū vt in ꝯrijs ar.s.de vul.ꝛ pup. substi.l.fili⁹ q p̄r̄i.ꝛ de hoc etiā not.s.de acq.here.l.necessarijs. Ray.ibi vēdiderūt.s.hereditatē detracto seruo.Ja.ibi q̄ta pecunia.i.substātia.Old.vel subaudi ,p:vel dic preciū de q̄ta pecunia.i.substātia.Uel dic.i.quāte res hēditatꝫ puenisset ad eū emptor subaudi ,p tātis reb⁹ stipulat⁹ est preciū.ꝛ dic puenisset s.cū effectu sic.s.de here.vel act.ven.l.ij.s.illud tenendū.nā sola dimidia cū effectu puenit ꝛ tn̄ excedens formā iussus totum stipulatus est ꝛ ita intellexit Joā.in glo.nō dicas ꝛ hucusq̄ est thema mō seqtur qd̄ ibi ex ea stipulatiōe ꝛc.ibi ne.i.an qd.i.aliqd ibi:sed si.i.q̄.Ol.in gl.cōi isti⁹ puelle.cui⁹ respectu seru⁹ dr̄ auitus pueniēs ex successiōe aui.Jac.ꝛ Old.in fi.cui⁹ respectu seruus dr̄ nō auit⁹:sed p̄r̄nus.i.pcedēs ex successiōe p̄r̄na.Ol. in glo.nō dicas ibi.§.q tutelā.vel dic ille.ll.locū hn̄t vbi stipulat̄ ex re iubētis vel ex cā extrinseca vbi vero seruus cōis iussu vnius dn̄oꝝ stipulatur ex re cōi non queritur totū iubenti:sed vtriq̄ pro parte et ita loquitur hic Jac.de ra.

¶Stipulatio propter incertitudinem non valet.

Si seruus cōis. Propter icertitudinē stipulatio † nō valet:q̄ icertū est cui obligatio sit q̄sita.h.d.Jac.vel sic altenatio psonarū pariter obligationis capaciū stipulationem vitiat ipso iure.h.d.ibi iul.scribit.secus in legato vt.s.de.l.si seruus.§.huiusmodi.ꝛ.l.si fundū.§.ex his verbis.ꝛ q̄ sit rō differētie colligitur.j.eodem.l.vsuf.Ray.ibi impendenti esse stipulatio quantum ad acquisitionē ꝛ sui subsistētiam licet quantum ad vnū

ad vnū agēdi sic. Ja. Uel dic ꝙ in idē recidit qualiter ad acq̄si tionē: qꝛ ⁊ si cōditionalis sit ex ipsa ꝯctꝰ vtilis vel inutilis ⁊ cui q̄rat̃ iudicatur lꝫ eius petitio pēdeat. vt. ĩ. e. l. vsuf. ꝯcoꝛ. ad ꝯꝛia in glo. signata. dic ꝙ ibi indigebat ĩplemento ex parte stipulã tis ⁊ iõ pendet ibi: hic nõ pōt pendere. Jac. ⁊ dic vt scripsi in di cto contrario. s̃. e. l. si seruus cōis. meuij. §. fi.

a ❡ Si seruꝰ. adde ꝓ limi tatiõe huiꝰ. l not. ꝑ Bar. in. l. j. §. j. s̃. d vsuca.

Si seruus[a] hereditarius.

Nō possenti agere nõ currit ꝑscriptio. h. d. ⁊ ꝯcoꝛ. C. de ãnali ex. l. j. vel sic in ꝑiudiciū hẽditatis iacẽtis vel ca ptiui ꝓhibet̃ ꝑscriptio incboari ibi stipulatus fuerit ab aliquo hoc mõ ei qui futurꝰ est heres ꝓmittis vel simpl'r noĩe appella tiuoꝛ sic quodã mõ est ꝯditionalis vt ita demū: ⁊ tūc demū va leat ⁊ actio nascatur si aliq̄s heres erit. ⁊. s̃. de ver. ob. l. iterdū §. penul. ⁊ sic cessant ꝯtraria. Jac. ibi fideiussoꝛes accepit eius dē obligatiõis noĩe ⁊ dubitat̃ vtrū ex die adite hereditatis isto casu vel ex die quo dñs reuertit̃ ab hostibꝰ in sequẽti casu. Dy. ibi apõ hostes sit subaudi stipulat̃ captiuo et fideiussoꝛe ⁊c. ibi ꝯputandū nec ob. l. ea q̄. C. de tem. in integ. rest. qꝛ dic vt ibi no. ꝭm Ja. butri. in gl. adiectione excludẽda ibi in spãle in stip. iu dicio sisti. sed hoc nõ est verū: qꝛ. l. illa nõ innuit ꝙ de illa stip. lo quatur ibi. s̃. de fideius. l. penul. vel ibi in nõ odiosa hic odiosa. Jac. ibi vel sol. vt ibi. vel dic ꝙ hic seruus stipulatꝰ fuit heredi futuro ⁊ sic quodã mõ ẽ cōditiõalis vt dixi in expositiõe tex. ꝭm Jac. de are. vel dic qõ ibi seruus hereditate iacẽte fideiussoꝛ ac cepit noĩe obligationis in vita dñi cõtracte at hic vtraq̄ꝫ. s. ꝓn cipalis ⁊ fideiussoꝛia cõtracta sint hẽditati iacẽti: vñ nulla cur rit ꝑscript. añꝙ hẽditas adeat̃ ad qõ. s̃. de vsuf. l. ceptã. Jaco.

Usufructuarius.

Stipulatio pura vel cõdi tionalis ab initio inutilis ex persone defectu ꝓhibe tur postea cõfirmat secus in legato ĩpedimẽto sub lato die eius cedẽte ibi nõ pōt quo ad vigoꝛẽ. Jaco. ibi suspen di nõ pōt ad hoc cõtra. s̃. de acq. re. do. l. in eo. Solu. ibi tpe sti pulatiõis nõ erat persona vera nec repñsentata. ar. s̃. e. l. si seruꝰ cõis meuij in ꝓn. hic aūt erat ꝑsona repñtata ꝑ hereditatẽ cuiꝰ rõne. s. qꝛ ficta ẽ ⁊ nõ vera stip. statim est nulla vñ non pōt post ea cõualescere ar. ĩ. de reg. iur. ꝙ ab initio. Jaco. de ra. ibi vires accipit. i. accipere dꝫ q̄tū ad ꝑsonã eiꝰ cui debetur vsufr. Dy. in glo. ꝭm hẽditatẽ in fi. vel dic actꝰ viuẽtiū suspẽdi vt ex cõtra ctu alieno confirmẽtur ⁊ ĩpleãtur: sed nõ sit actus moꝛiẽtiū: qꝛ ꝑ se dñt esse firmi ⁊ nõ ex alieno depẽdere arbitrio vt. s̃. de her. insti. l. illa ĩstituit in pꝛinc. Jac. Est ergo duplex suspẽsio vna q̄ fit: iõ qꝛ facta applicatione cõtractꝰ ad rẽ in ipsum deductã tm̃ vel ad ꝑsonã cõtrahẽte cõtractus cẽsetur inutilis de pꝛesenti ⁊ ideo suspẽsio fieri intẽditur vel facta allegat̃: ⁊ hoc esse nõ pōt vt hic alia q̄ fit nõ: qꝛ cõtractꝰ sit ĩutilis rõne rei vel rõne ꝑsone sed qꝛ solus ille cõtrahẽs hoc facere nõ pōt vt ptꝫ in ꝯcessione sed in totū ⁊ hoc cadit in cõtractibꝰ: sed non in vltimis volunta tibus ⁊ est rõ vt. s̃. Old. de hoc no. in. d. l. fi. cõia ꝑdioꝝ. ⁊ dixi. C. de dona. cã moꝛ. l. ij. in fi. ꝭm Dy. in gl. facit. s̃. q̄ ibi stipulatio va lere. q. d. glo. impossibile est tp̄s aliquod esse inter impletionem cū ⁊ valoꝛū stipulatiões sed in extrĩseca ẽ secus qꝛ ĩpossibile est titiū consulẽ esse ⁊ tñ rem stipulatoꝛis remanere ⁊ sic existentia cõditiõis nõ seq̄tur immediate valoꝛẽ stipulatiõis sic et al's ĩter istas cõditiones distinguitur. s̃. de lib. ⁊ posth. l. cū sub cõditiõe ⁊. l. posthuma. Old. Uel dic veriꝰ illa loq̄tur in stipulatiõis fine seu in vtilitate hic in ꝑsone habilitate ⁊ iõ hic pñs tp̄s attendit̃ ꝭm qõ ibi no. Ja. ibi nõ valet: h̃ sol. nihil valet qꝛ ⁊ ibi de ꝯditiõe extrinseca intelligit̃ vt ibi no. ⁊. e. ti. l. estĩatio. ❡ Et ꝓpterea di stingue: qꝛ glo. non soluit bñ istud ꝯꝛiū aut est defectus circa ꝑ sonã stipulãtis aut circa rẽ in stipulationẽ deductã: aut est de fectus iuxta rõnẽ rei ⁊ ꝑsone. Pꝛĩo casu nihil ĩterest inter stip. ꝯditionalẽ ⁊ purã vt h̃ qꝛ sẽꝑ nõ valet cū ĩspiciat̃ tp̄s ꝯctꝰ vt. s̃. de ser. expoꝛ. l. si minoꝛ. Scdõ ẽt casu nihil interest ĩter stip. ꝯdi tionalẽ ⁊ purã vt. s̃. de v̇. obl. l. inter stipulantem. §. sacrã in ꝓn. ⁊ v̇. sed hic dissimilia. Tertio casu qñ iuxta cõsideratiõnẽ ẽ de fectus interest ĩter stipulationẽ purã ⁊ ꝯditionalẽ vt. s̃. de v̇b. obl. l. estiatio. ⁊. l. si rẽ meã. ⁊ q̄re dr̃ defectus iuxta rõnẽ non est defectus circa rẽ qꝛ bñ pōt in stip. deduci neq̄ꝫ circa ꝑsonaꝫ qꝛ bene pōt stipulari sed ꝯiūgẽdo ꝑsonã cū re nõ pōt stipulari rẽ suã pure sed sub cõditione ⁊ tūc inspicit̃ ꝯditiõe existẽte valeat vel nõ ⁊ ita intelligit̃. l. illa si rẽ. Pꝛĩo ꝯiūgẽdo rẽ cū ꝑsona non valet stipu. pura vt puta stipulãs seruitutẽ ad fundū alienum sed sub conditione valet ⁊ existẽte cõditiõe inspicitur an valeat vel nõ. hic nõ est defectꝰ circa rẽ qꝛ bñ pōt seruitꝰ in stip. dedu ci: nec circa ꝑsonã qꝛ ꝑsona pōt stipulari sꝫ ꝯiūgendo rẽ cū ꝑso na nõ. ⁊ ita ĩtelligit̃. l. existĩatio. s̃. de v̇. obl. Dy. i fi. qꝛ ibi nõ pen det stip. sꝫ rõne futuri ẽ dubiū cui fiet rei deducte in stipulatiõe acq̄sitio vel ibi stipulatio desiderabat ĩplemẽtū ex ꝑte stipula toꝛis vt ⁊. s̃. e. l. si seruus cõis meuij. §. fi. hic oĩno nullū. Ol. vel dic q̄tū ad vim agẽdi potest pẽdere vt hic nõ q̊ ad obligatiõis sbam vt dixi ꝭm Ja. de are. s̃. e. l. si seruꝰ cõis ita stipulet̃. Ray.

Seruus cõis.

Siue emat in fi. vbi non vtriq̄ꝫ fructuario sed al teri tm̃ vel ꝭm alios vni ex cuiꝰ re ꝓcessit ꝑ pte: dño ꝓ alia pte q̄ritur Jac. in glo. si plures ibi in duobus fructuarijs non referẽdo ad ꝓpꝛietariū. Uel expone lr̃am ꝭm stipulãtꝫ simpl'r ex re furctuarij qꝛ ei soli q̄rit inspecto exitu. se cus si ꝓpꝛietario stipuletur. Jac. de ra. Certe immo ad id q̊ ad effectū ⁊ si noĩatiꝫ ꝓpꝛietario stipulet̃ ex re fructuarij: qꝛ lꝫ sibi q̄rat̃ tm̃ restituẽ fructuario tenet̃ vt. ĩ. e. l. pe. ⁊ not. d. §. si duos.

Si ex re.

In glo. j. in fin. non valet: qꝛ hoc ca su nulla est incertitudo cū ex re dñi nõ possit alij acq̄ri q̄ ipsi dño vt not. in glo. seq̄nti q̄ incipit qꝛ valet ⁊ iõ ista glos. male dicit ⁊ fuit additio ⁊ ꝓ hoc. s̃. e. l. seruum fructuariū que de sol. l. qui res. §. si seruꝰ. et. s̃. eo. l. j. §. penul. ⁊ qõ ibi no. Dy.

Si seruus cõis.

Ibi stipl'atꝰ erit simpl'r Ja. ibi idẽq̄ꝫ dicendū vt de par te recuperãda agat qꝛ reliquū cui acquisitū est actiõe ꝓ soc. vel cõi diuidũdo. Jac. vel alter vt in glo. Ol. in glo. ei si stipulando ibi sol. ibi nõ ex re hec bona ꝭm Jaco. de are. ibi cõditiõe sine cã hoc qñ ex re vniꝰ alteri noĩatim stipulat̃. Jac. qñ ergo ex re non noĩatim stipulat̃: stipulatus totū reddit ꝑ ꝯdi. vt. ĩ. e. l. penu. in cõi diuidundo hoc quando ex re cõi. Ja. vt. ĩ. e. l. si cum.

Si ipsi dñi.

Ibi stipulati hoc acto vt sunt duo rei Dy. credendi. vt. s̃. de duobus reis. l. reos. §. cū in tabulis ibi stipulari possit ⁊ cū stipulatur seruo sti pulari sibi vr̃. Old. in gl. idẽ ⁊ si bis in fi. sed certe illa loq̄tur in reis ꝓmittẽdi ⁊ institu. de duobus reis vr̃ apte innuere ꝙ vni tantum debeat rñderi satis credo verū qõ hic not. Jac.

Illud quesitum.

Ibi posse nomine appel latiuo nõ ꝓpꝛio. Ol. in gl. vlti. ibi lugubꝛis[b] familia. s. defuncti ⁊ hec vera ⁊ tūc bene pꝛo bat pꝛimū dictum. s. ꝙ seruus hereditarius stipulando heredi futuro querat sibi postea adeunti. Jac.

b ❡ Lugubꝛꝫ Adde hic ca suꝫ iūcta gl. ꝙ tã famuli defuncti q̄ heredes de bẽt poꝛtare vestes lugu bꝛes qõ ser uatur ĩ moꝛ te viroꝝ illu striū et vxoꝛi defuncti he redes debẽt emere vestes lugubꝛes. vi d bar. ⁊ ang. in. l. vsūfru ctū. §. dos le gata ad. l. fal ci. doct. in. §. fuerat insti. de actio.

Si seruus cõis.

Si stipulatus sit co pulatiue nõ disiūcti ue. Ol. in fi. si actū fuit exꝑsse al's non. vt. s̃. de duobꝰ reis. l. reos. §. cum in tabulis licꝫ gl. que est. C. de duo. reis. aut hoc ita dicat ꝙ si duo stipulantur vel ꝓmittunt ean dem rem ꝙ tacite agi vr̃ ꝙ sint duo rei stipulandi ⁊ ꝓmitten di quod falsum est. Jac.

Si vsufructuarij.

Id est seruus ĩ quo hꝫ aliquis vsuf. vel quẽ possidet bona fide ibi stipulatur imꝑso naliter vel sibi ⁊ hoc ꝓut est in lr̃a fructuarij: si aūt est in lr̃a fru ctuario dic sub noĩe appellatiuo. secus si ꝓpꝛio vt in fi. pꝛimuꝫ melius. Jac. ibi his fructuario ⁊ bone fidei possessoꝛi. Dy. ipso rum vsufructuarij ⁊ bone fidei possessoꝛis. Ol.

Si cū duoꝛū.

Ex re cõmuni per seruum solidum q̄ritur fructuario noĩato sed vtili iudicio diuisoꝛio socio pars ꝑstatur h. d. ibi. soli noĩato ibi nulla et videbat̃ inter eos cõi diuidundo nõ dari: qꝛ inter eos nulla est cõio vt. s̃. cõi diuidū. l. arboꝛ. §. si per eundẽ. Sed verius est ⁊c. Jac. in glo. q̄d si non noĩatim ibi hic vtriusq̄ꝫ ⁊ iõ si nõ noĩatim facta esset sed simpl'r vtriq̄ꝫ ꝓ rata vsuf. q̄reretur hic tñ casus nõ ẽ hic nisi a ꝯtrario sensu ⁊ iõ ille. §. nõ ꝯtradixit sed in pte cõcoꝛdat et in pte diuer sum casuꝫ ponit vt ibi patet. Jac. ibi. s̃. e. l. si alienus. Qꝛ ibi ex re ꝓpꝛia vniꝰ: hic ex cõi q̄ cuiusq̄ꝫ ꝓpꝛia ĩtelligit̃. vt. s̃. si ex nox. cã agatur. l. iij. Jac. in glo. j. ꝙ de iure cõi ibi vel ꝭm Joã. an. te neas Ray. et appꝛobatur in. l. si id ꝙ. s̃. de duobꝰ reis. ibi hunc cõem: sed vtilitas ꝑcipiendoꝛū bonoꝛū est cõis. Ja. ibi in ꝑsona alteriꝰ ad h̃ facit. s̃. de duo. l. si id qõ. ⁊ qõ ibi scripsi in fi. tu dic posse ex re cõi vni tm̃ fructuario q̄ri qꝛ tota sua vr̃ qꝛ qõ cõe est meum est. vt. d. l. iij. s̃. si ex noxali cã agatur. ⁊. ĩ. de verb. sig. pu pillus. §. fi. ⁊ ita no. ĩ. e. l. si cõis nec em̃. h. d. ꝙ ex re ꝓpꝛia vnius fructuarij possit alij queri per hunc seruum: qꝛ hoc est falsum vt. s̃. e. l. seruus siue. in fine ⁊ not. d. l. ĩ. e. si cõis ita seruus hic er go ex comuni. Nec ob. s̃. eodem. l. liber homo. §. pꝛĩo quia ibi nõ noĩatim fuit puelle stipulatus. Ja. de are. ⁊ ideo tota obligatio erat noĩatim vt ibi not.

Si liber homo.

Ibi quod ius: scꝫ acq̄ sitionis fiende per ser uum. Ol. Uel dic ius dominice potestatis ex cuius vi goꝛe per seruum dño acquiritur licet sit penes aliū vt. ĩ. de v̇b.

signi.l.potestatis.Iac in glo.extranei ibi nominato queri et sic iubēti vt sit similis nominate Ia.ibi ex re nominati vel iubētis Iac.ibi vel alterius possidentis hoc non credo vt.s.eo.l.si alienus.Iac.ibi.s.l.proxi.in fi.immo est contra sed illa de equitate in glo.simpliciter in fi.ex his manifeste colligitur ꝙ maioris efficacie est nominatio ꝙ̄ iussus.Old.

Si seruus. Manumissus ibi ignoraret sic.s.si certum peta.l.eiꝰ qui In gl.spectatur ergo in fi.§.si venditorez ⁊ melius e.tit.l.j.in prin.in glo.que incipit secus si alius.Ia.

Quod seruus. Seruꝰ q̄rit dn̄o vero vł ficto al's nulli querit.h.dicit.ibi quo iure ⁊ tunc habeas.j.volui al's nullo iure:⁊ tunc habeas.j.noluit.Ja.ibi stipulationē quesitā seu interposita post apprehensionē.Ol.ibi inter hereditarium et respondet obiectioni que fieri posset:quare iudicat̃ nulla stipulatio serui habiti ꝓ derelicto cū hereditarij serui stipulatio valida censeat̃.Ol.ibi q2 alter si seruus hereditariꝰ.Old. in glo.anteq̄ incipiat egere ibi.§.multo.⁊ dic plene vt ibi.Old. in fi.cum habetur:vel dic ꝙ illa nullius momenti sit vt in princip.nec postea isti qui eum apprehēdit dic ergo stipulatorē qui exposuit:vel dic ꝙ prima vera.vel dic ꝙ si est paruulus efficitur liber.vt.C.de infantibus expositis.l.fi.si vero maior tūc aut languescebat et efficitur liber vt.C.de lati.liber.tollen.l.vnica.§.scimus.si non tunc languescebat tunc non vt hic.In glo.inter quam interposuit in fin.cum nec sibi:quia seruus nec domino potest querere:quia non habet aliquem ⁊ hoc dicit quia ꝓ derelicto ⁊c.Iac.

Si cōis seruus. Expressionē appellatiuorũ in stipulatione serui cōis vocat dn̄os ad partes diuitiarū:propriorum vero ad vti ad viriles idem si propria precedant appellatiua:hoc dicit.ibi qui sunt domini hec non sunt verba stipulantis sed iurisconsulti.Iacob.ibi si vero ita dominis meis sine aditione propriorum noīm ibi si vero ita lucio domino vocabulo pretermisso.Ol.ibi.pro virili.Alij quasi ꝓpria nomina principalia videantur.⁊ sic not.arg.pro eo ꝙ viriliter dicitur vt primo nominatus in contractu principali habetur. Itē not.preualere qđ est principale vt.j.de iniur.l.eum qui.§.si mihi.⁊.s.de edē.l.argentarius.in fi.primi responsi.Iac.in gl. idem dico ibi.l.ij.in fi.⁊.s.de testa.tut.l.si quis filijs.scđo respōso de lega.j.l.qui filiabus.§.j.de leg.ij.si pluribus.et de leg.iij.si plures gradus.Ia.ibi.l.sed si ita.sed ibi alternatiue hic indiffinite.Dyn.vel ibi est incertitudo hic nō quia hic omnibus acquiritur Iac.de bel.ibi.item facit ꝙ precedentia restringāt sequentia.Iac.in glo.istud ponitur in fi.ar.cōtra.C.de iur.delib.l.cum aliquis.Iac.in glo.si vero pn̄s ibi qđ.s.in pluribus dn̄is vt sic:ibi q̄rit ꝓ dn̄is sic hic qlibet q̄rat ꝓ rata vsumfru.quā in seruo obtinet Iacob.ibi vnus tamen nominatur in acquisitione ex opa Ja.ibi tunc noīato scđm Io.vel dic aut stipulari iussus a dn̄o sibi simpliciter aut personaliter stipulatur vt.C.per quas perso.nobis acqui.l.si duo.Iac.ibi.j.e.l.penul.idē dico ⁊ si ex cōi re stipuletur.Iac.ibi sui nomine vel sibi.s.seruo.Ja.ibi expone vt ibi vel ibi in cōi re loqtur nō autem in propria vnius ⁊ hoc est verius.Iac.ibi ei videtur nominari ꝯtrariū.s.ꝙ ex re vnius alteri nominatim supplēdo q̄rat sed non cū effectu. Et est rō q2 ibi forte cōsiderauit effectum hic cōtractū vel ibi qn̄ ex re que ad vtrosq; pertinet stipulatur ⁊ querit:alij etiā partē alterius licet per iudicium cōi diuidūdo restituere cōpellatur et sic loqtur illa glo.in casu illius.l.al's esset cōtraria isti rei ꝙ no.s.e.l.si alienus.Item op.ad hanc.l.C.de iustinia.codi.cōfirmādo.§.sed cum sit noīatum.v̄.ad istū enim laborem.⁊ solu.vt ibi notaui in glo.argumentādo dicit immo decidendo.Ol.in gl.demonstrat.ibi nec eum.So.vt ibi Dy.

Si seruus meus. Stipulatio ope icerte in serui ꝑsona facta nō tenet aliter facta valet.h.d.in glos.et s.ibi nō est patronꝰ.⁊ ꝓ hoc.s.de ope.liber.l.vt iurisiurandi.in prin.⁊.j.ti.px.l.fideiussor.obligari.Iac.

c **Tam seruus.** In glo.⁊ certi ꝯditione siue nō in fi.vt in fi.no.

Quicq̄d ꝯtraxit seruus. Ibi potestas eius.i.que est in eo inspecto iure nature quo libi habent̃.Iac.ibi nostra fuit de iure ciuili.Iac.in glo.j.in fraudē ibi.l.promisi sed certe ⁊ ibi obligatur.dic ergo casum vt.s.de pact.l.⁊ sine herede.§.sed si quis.Iac.

De fideiussoribus. Rubrica.

Super rubrica. Vide qđ notaui super rubrica ⁊ in margarita geloti.C.e.ti.in sūma Gof.et Host.⁊ in stipulatiōe ⁊ cōtinua rubricaʒ ad superiora hoc modo dictū est.s.de ver.obli.in q̄bus principaliter obligamur nūc qualiter accessorie siue alieno noīe obligamur.vel.s.de verb.obl.qualiter obligamur verbis:⁊ q2 fideiussor obligatur verbis.vt.C.e.l.blādicijs ideo videndū est de fideiussore.Sed hec cōtinuatio non valet q2 non est cōis ad mandatores qui solo consensu possunt obligari vt insti.de obligationibus que ex cōsensu nascunt̃.vel forte ratione similitudinis subijcit de mandatoribꝰ de quibus dic in quo conueniant ⁊ in quo differant.vt not.in aut.e.§.j.s.mā.l.si vo non remunerādi.§.fi.⁊.§.si post creditā.¶ Et conueniunt in hoc maxime quia in quocunq; contractu potest accedere fideiussor ⁊ mādator vt.s.mā.l.si hereditati.§.⁊ in summa In glo.rubrice ibi fideiussor sequitur hoc est falsum:q2 etiā p̄cedere pōt.vt.j.e.stipulatus.§.fi.⁊.l.penul.⁊ no.in aut.fideiussor in p̄n.nisi dicas ꝙ hic cōsiderauit effectū hoc est dicere ꝙ ꝯueniri nō pōt fideiussor an̄q̄ p̄ncipalis vt.j.eo.l.fideiussor an̄q̄. Dy.de idoneita.fideiusso.et an si desinat esse soluendo debeāt renouari.vide.j.eo.qui satisda.si fideiussor succedat debitori et adeat hereditatē cū beneficio inuentarij an ꝯfundatur eiꝰ obligatio.vide.j.e.l.generaliter.Qn̄ plures actiōes cōpetūt an tollantur electiōe.vide.j.eo.l.si reus pulchrū et vtilem casum vsq; quo teneatur fideiussor iudicio sisti vel totiꝰ litis vide.j.e.l.grece.§.e.post lit.de significato dictiōis cause vide.e.l.§.illud.⁊ an fideiussor qui promisit.xx.cū reus principalis promisit tantum x.teneatur saltē in.x.ibidē videas de beneficio ep̄le diui adriani vide.e.l.si dubitet.⁊ ibi etiā habes an ꝑ ꝓcuratorē possit fieri actōis cessio.An filius possit fideiubere ꝓprie vide.e.l.§.filiꝰ ⁊ facit ad materiā.l.frater a fratre.s.de ꝯdi.inde.An fideiussor possit esse testis in causa principalis q sit soluēdo.j.e.si stipulatus ⁊ ibi an possim vt bn̄ficio dilationis aduersario meo ꝯcesso non obstāte ꝙ eidē remaneat.An cessa actione ꝯ principalem videat̃ cessa cōtra fideiussorem ⁊ an cessa ꝑsonali videat̃ cessa hipothecaria vide.j.e.l.si fideiussor obligari ⁊ an pena ꝯmittat̃ ꝓmissore mortuo.e.l.§.cū fideius.de cessione fienda de fideiussoribus ⁊ an insolidū vide plene.j.e.l.fin.de fideiussoribus vtruʒ tollatur accessoria:⁊ pro successione vide.j.e.heres.§.seruo.Qr vniuersitas:ciuitas:curia:societas:vnā personā representent ⁊ sic vna ꝑsona puniūt̃ vn̄.j.e.mortuo.De fideiussore pupilli furiosi ⁊ ꝓdigi vide plene.j.e.l.marcellus.de bn̄ficio diuisionis ꝑ epistolam vide.j.e.l.si plures.vtrum tutus prescriptione si soluet repetat.vide.j.e.l.si quis post q̄.Item no.pulcherrimū casum ⁊ singularem ꝯtra mutuantes.vt detur eis bladum ⁊ vinū ⁊ accipiētes suꝑ hoc fideiussores qđ nō valeat.j.e.l.si ita fideiussorē accepero ibi etiā habes pulchrā q̄stionē de statuto quo cauetur ꝙ in ꝯtractu excedente lib.x.debeāt subscribere duo notarij an hoc extendatur ad cōtractū ꝑmutatiōis rerū vel spē. An in cā iudicati admittatur defensor sine mandato vide.j.e.l.fideiussor ꝓ venditore.an in ꝯtractu celebrato cōtra legē possit accedere fideiussor vide.j.e.cuʒ lex.An subducto vno ex obligatis alter remaneat insolidū obligatus.vide.j.e.l.si titius ⁊ seia. vtrum indebitum solutum per errorem repeti possit. vide.j.e. inter eos.§.j.vtrum fideiussores dati iudicio sisti bannito principali sint liberati.e.l.inter eos.§.fi.⁊.l.captis.et ibidē habes ēt qn̄ exceptio rei cōpetens eiꝰ statu mutato ꝯpetat fideiussori ⁊ si ex p̄cepto ptātis meliꝰ debeat loqui in filio sub certa pena ⁊ vnū locutus est alter eum accusauit an accusator q2 locutus est incidat penam de infinitate vitanda.vel nō.j.e.si ita stipulatus.an sn̄ia lata ꝯ principalē mandet̃ executiōi ꝯtra fideiussorē ⁊ an fideiussor datus ꝓ muliere teneat̃ ꝓ morte secuta vide.j.e.si qs ꝓ eo.§.si nūmos.si fideiussor det pignora vł ꝓmittat penā ⁊ p̄ncipał nō an videat̃ in duriorē cām acceptꝰ.j.e.rn̄.paulꝰ.⁊ ibidē etiā ꝙ si dato insolutū est facta creditori nō seruata solēnitate ꝙ nō lucretur fructꝰ sed ꝯputet in creditū:vtrū liberato reo p̄ncipali.i.an illi obligatiōe tn̄ liberet̃ fideiussor vide.j.e.ibi cūq; ⁊ ibidē habes an īpetratio rei p̄ncipał ꝙ nō teneat̃ ꝓsit fideiussori.Si mādatū est ꝯbi vel delictū fieri quo loco videat̃ factū ⁊ puniri debeat.j.e.si vt ꝓponit̃.si fideiussor denunciet creditori numeret pecuniam p̄ncipali an tale denūciamentum sibi ꝓsit j.e.l.si fideiussor creditor.an fideiussor petens penaʒ quā nō ꝓmisit principalis teneatur.j.e.sit reus.¶ An iniuria vni facta per iudicem preiudicet alteri.vide.j.e.excep.an fideiussores teneantur ad penā vel multā principali irrogatā.j.e.l.fideiussores magistratuū:⁊ ibi etiaʒ habes an nepos intelligatur filius fratris et an statutū loq̄ns de filijs fratribꝰ ⁊ nepotibꝰ extēdat̃ ad spurios. Vtrū fideiussor teneat̃ pena corꝑali quā sustinere debebat

Ista rubri. summat to tum titulum

debebat ille ꝓ quo fideiussit vide.j.eo.si a reo.§.ꝙ vulgo.⁊ ibi de dño q ꝓmisit famulo eũti de nocte in prauitatẽ an teneatur. ¶ An supueniente legitimo accusatore cessare debeat iudicis inqsitio inchoata. Et an supueniente banno impediat̃ bannitꝰ ꝓsequi accusationẽ inchoatã vide.j.e.l.vranius.⁊ ibidẽ an duo rei videãtur inuicẽ fideiubere. ¶ An reo ꝑncipali ꝯdẽnato ex ꝯfessiõe facta in tormẽtis teneat̃ eius fideiussor vide.j.eo.l.si.⁊ ibi etiã habes si ꝓmisi tibi reficere litis expensas ⁊ tu aliquas fecisti culpa tua ꝙ nõ tenear. pulchram q̃stionẽ in ista materia notaui.s.de verb.obli.l.ibi aut nõ apparet.§.qui vo.actio.

OMni obligationi. Id ẽ ex qua cũq₃ cã ꝯcti vel dic cã obligatiõi de qua dr̃.j.e.l.stipulatus.§.fi.⁊.l.grece.§.ꝑterea.⁊.§.sequẽti. Jac.in glo.ibi siue ex malesicio.vt.j.e.l.grece.§.sed ⁊ si ex delicto.⁊.l.si a reo.§.ꝙ vulgo. Jac.ibi ciuili tpe hoc ĩtellige eo casu quo ciuilis ẽ efficax ad agẽdũ vt ẽ ciuilis q̃ oriat̃ ex snĩa al's secus: nã absolutũ ex ciuili obligatõe tm̃ possit repeti vt.s.de ꝯdi.inde.l.si nõ sorte.§.adeo ⁊.§.indebitũ seqtur ꝙ huic obligatiõi nõ possit fideiussor accedere vt.j.e.l.ꝙ em̃ vel posset intelligi de ea ciuili q̃ nõ sit efficax nã illi ciuili põt fideiussor accedere l₃ habeat excepti.vt.C.de nõ nume.pec.l.si cui vbi de hoc Dy.ibi nõ dubiũ: sed ibi nõ est obligatio aliqua cui accedat vt ibi patet: hic aũt textꝰ dicit obligator vnde nõ obstat. Jac.⁊ Dy.

ET cõmodati. Ibi tenet̃.i.efficaciter obligat̃. Dy.vt sit bona limitatio q̃ seqtur ĩ fi.legis ibi fecerint.i.circa rẽ cõmodatã aut depositã male v̓sati fuerint. Dy.vel culpa ꝑdiderint ⁊ dic in deposito facto gr̃a deponẽtis tm̃. Ol.in.si.vt.s.de pecu.l.nõ solũ.§.fi. Ol.in glo.q.d.in fi.si ꝯtrahitur ab eo q obligari põt naturał'r ⁊ ciuiliter. S₃ qd si apud eũ qui tm̃ naturał'r obligat̃ seqtur etiã si apud ⁊c. Dy.in gl.doli capaci ibi.l.j.§.an in pupillũ.⁊ est dolus siue studiose corrũpat rẽ siue domũ h₃ nõ vult restituẽ vt.s.mã.l.dolo.⁊.l.dolus. Ja.⁊ de po.l.j.§.fi.ibi vel si est locupletior: ⁊ locupletior dr̃ si rẽ h₃ vt.s.de pecu.l.deposui.in ꝑn.vel etiã si re perdita est cã locupletior ⁊ ĩtellige hos casus ẽt nullo dolo ĩteruenĩete. Ja.ibi in fi.ex dolo nisi in his casibꝰ in qbꝰ culpa venit ẽt in deposito: de qbꝰ dr̃ s.depositi.l.j.§.sepe.⁊.§.si q̃stionẽ.⁊ si cer.pet.l.si qs.nã ibi maior ciuiliter ⁊ naturał'r obligat̃ ibi pupillus naturał'r obligatur vt.j.de noua.l.j. Ja.in glo.hoc nõ ad depositũ in fi.innuit ꝙ ꝓ lata culpa q̃ dolo equiparatur. vt.s.depositi.l.ꝙ necessarius teneatur naturaliter totum. Dy.

QUi satisdare. Quo ad implemẽtũ ꝓmissiõis paria sunt fideiussorez non dare vel inhabilem nisi acceptori possit scientia ĩputari.h.d.ibi qui admisit sciẽs eum nõ idoneũ: alter si ignorauit non imputat̃ sibi vt.s.de iur.do.l.ꝓmittẽdo.§.si debitore.⁊ no.s.mã.l.inter cãs.§.abesse. ¶ Aut ergo idoneitas nõ cõsistit in fideiussore q̊ ad obligationẽ suscipiẽdã. Aut quo ad facultatẽ ꝯueniẽdi ⁊ vtrobiq₃ nõ ẽ ĩpleta ꝓmissio satisda.vt hac.l.in prin. Aut nõ ꝯsistit quo ad facultates ⁊ tũc gl.q̃ est hic sup v̓bo cũ ꝓbaui vr̃ dicere ꝙ siue sciẽs siue ignorãs eũ idoneũ nõ eẽ sibi d₃ ĩputari q accepit q2 vr̃ ꝯprobrare ⁊ sic vr̃ satisfactũ ⁊ hoc innuit gl.dũ dicit maxiẽ si sciuit tale q̃si innuat idẽ si ignorãs: s₃ dic ꝯ vt.s.dixi ⁊ statim dicã in stipulatiõe eiusdẽ glo. Sed qd si fideiussores huiꝰ datiõis erãt idonei facultatibꝰ postea facti sunt nõ soluẽdo nũqd possũ cogi alios dare disting.aut desierũt eẽ soluẽdo añq̃ possint ꝯueniri ⁊ tũc cogit̃ alios dare vel nõ cũ fuerit in negligẽtia cur statim eos nõ ꝯuenit ar.s.q sa.co.l.si ab abitro.in fi.de sol.l.pupilli.de ꝑto.stipul.l.ꝑtorie stipulatiões.de magistra.ꝯueni.l.j.§.si ingr̃atꝰ.vt in possess.le.l.si is a quo.§.si semel.et ibi in glo.de ad.tu.l.emilius.⁊.C.de ꝓba.l.ex ꝑsona. Dy.ibi vr̃.s.q̃tũ ad fideiussores pignora tñ si vellet dare posset dare vt.s.de cõsti.pecu.l.ꝓmissor.§.fi. Dy.in glo.seruꝰ ex fideiussiõe ibi de peculio.l.q̃sitũ: sed quare nõ ẽ satisfactũ hoc casu stipulatori vt ĩ fi.huiꝰ.l.cũ hoc casu sit obligatꝰ vt.s.de act.⁊ obli.l.filiusfa.rñ.q2 nõ ẽ ꝑsona habilis ad sibi q̃rendũ: ⁊ iõ nõ ẽ spes ꝙ possit esse soluẽdo cũ pr̃i totũ q̃rat qui eius vtit̃ certa ꝑtãte.vt.s.tit.j.l.fi.sed inops põt sibi q̃rẽ et effici diues l₃ hodie nõ sit vt.C.arbi.tuto.l.si defunctus. Ja.in fi.rõ diuersitatis esse põt q2 in filio eo casu quo nõ valet. Item in ꝑuo ⁊ muliere ius offẽdit̃ ⁊ postea ꝯmoditas litigatoris ius aũt remitti vel tolli pactis ꝑuatoꝝ nõ põt vt de pact.l.ius publicũ: s₃ in minus idoneo nõ repugnat ius nec offendit̃ sed solum cõmoditas litigatoris quã suo pacto põt remittere vt hic ⁊ in.§.abesse.⁊.l.si qs in cõscribendo. Alij dicũt ꝙ vbi accipio fideiussorẽ minꝰ idoneũ q̃tũ ad facultates fideiussoris obligari eũ naturał'r et est spes ꝙ aliqñ fiat soluẽdo ar.C.arbi.tute.l.

si defunctus sed in casu cũ est minus idoneꝰ quo ad facultatẽ ꝯueniẽdã nec ciuił'r nec naturał'r obligat̃ nec est spes ꝙ mutet̃ forũ in glo.hoc nõ tenet̃ cũ effectu ꝑ velleianũ.ĩmo vr̃ ipso iure nõ teneri.vt.C.de repu.q̃ fuit in iudicio in integ.rest.l.j.sed hoc est falsu₃: q2 tenet̃ naturał'r ⁊ ciuił'r: l₃ hẽat excep.vt.s.ad vell.l.si mulier.in iure ⁊ no.ĩsti.de ob.in ꝑn.⁊.s.ad vellei.l.j.⁊ est tex.j.de sol.l.stichũ aut pãphilũ.§.aliqñ. Dy.in gl.sic.s.q sa.co.in fi.s₃ ibi erat talis ꝯditio q̃ nõ poterat de iure ĩpleri: vñ sufficit si impleat̃ eo mõ quo põt vt.s.de ꝯdi.⁊ demon.l.hec cõditio.⁊ de ꝯdi.ĩsti.l.mulier.§.pe.⁊ de hoc ꝑ Dy.s.de v̓b.obli.l.qdã cũ filiũ Dy.vł' ibi sic placuit testatori ⁊ idẽ ẽt ꝓuaret̃ hic si placeret stipulatori. Ja.de bel.in gl.maxiẽ si talẽ.si istud maxiẽ deficiat gl.bñ dicit sed cũ isto v̓bo maxiẽ male dicit: q2 includit ꝙ idẽ sit si ignorauit qđ falsum ẽ vt no.ĩ.§.abesse statim.j.alle.⁊.§.fi.l.si is a quo.⁊ ẽ ẽt exꝓssu₃.s.de v̓.ob.l.si qs stipulatꝰ sit.§.j.⁊ de iu.do.l.ꝓmittẽdo.§.si a debitore nullo mõ sustineri potest.gl.cum isto verbo maxime. Dy.ibi in rem sua₃ fideiubere cũ hoc asserit vt s.ad velleia.l.mulier.de iur.do.

POtest. Ibi actiõis vel mãdati ⁊c.qđ ẽ.j. Dy.⁊ vide.j.e.si ita.⁊ dic ꝙ dicebat fideiussor debitoris: volo ꝙ tu des mihi aliũ fideiussorẽ de ꝯseruando me indẽnem in actis mãdati vel neg.ges.quẽ habiturus sum cõtra te si cõtingat me soluere bene potest hoc desiderare ⁊ hoc dicit Dy.

GEneraliter. Id est regulł'r ⁊ dic si due obligatões eiusdẽ potẽtie ꝯcurrãt in eadẽ ꝑsona vna nõ ꝯsumit aliã: vna v̓o intentata bñ ꝯsumit̃ alia: secꝰ si sũt diuerse potẽtie.h.d. Et facit hec.l.differẽtiã ĩter fideiussorẽ ⁊ aliũ accessiõis loco intercedẽte ex vna ꝑte ⁊ duos reos debẽdi ex altera: nã si fideiussor succedat ꝑncipali extĩguit̃ accessoria ⁊ remanet ꝑncipał' hẽditaria: s₃ in reo succedẽte alti cũ reo remanet ꝓpria. Dy.et facit hec.l.ij.rñ.ꝙ si fideiussor debitori succedat ⁊ adeat hẽditatẽ cũ bñficio ĩuẽtarij ꝙ eiꝰ obligatio nõ cõfundat̃ nec extinguit̃ quo ad effectũ ita ꝙ si bõa ꝑncipalis nõ sufficiãt nihilominus valeat ꝯueniri vt ar.j.e.l.heres.§.ꝙ si hic seruꝰ vbi de hoc ⁊ vr̃ q̃si casus.s.de sepa.l.debitor.vbi de hoc dixi ⁊ hoc est verꝫ. Dy.⁊ de hoc not.C.de pact.l.si debitori ibi obligationũ: q2 vna principalis alia accessoria. Old.ibi.due obligatiões passiue. Old.

SI reus. Ibi obligatiõis actiue.s.ꝓprie ⁊ hereditarie ⁊ vtrãq₃ ꝑncipalẽ: ⁊ iõ cu₃ sint pares vna tollit̃ ꝑ successionẽ. Dy.ibi egerit insolidũ. Dy.ibi vtrãq₃ ꝯsumit.s.eo casu qñ cã duaꝝ obligationu₃ erat eadẽ: q2 tũc ob.excep.rei iudi.⁊ vtraq₃ secꝰ si diuersa.vt.j.de sol.l.si duo.circa ꝑn. Dy.ĩ gl.ar.ꝯ ibi.l.itẽ illa.in fi.s₃ hic erãt pariter ꝑncipales ⁊ hec de eadẽ cã ⁊ ꝯ eũdem in ꝯtrario nõ ⁊ si forte ꝯ eũdẽ nõ tñ erãt patẽter ꝑncipales hic vna erat ꝑncipalis altera accessoria. Dy.ibi si mãdato meo dic vt ibi dixi. Dy.ibi si is q stichũ. Solu.ibi erãt pariter ꝑncipales tñ ꝯ diuersos ⁊ ex diuersis cãis ⁊ iõ nõ mirũ si nõ tollũt̃ sola electiõe ⁊ ex eadẽ cã bñ tñ ꝯ diuersos nõ tollunt̃ electione vt.s.depositi.l.j.§.si apđ duos.de his q deiecerũt vel effuderũt.l.ꝑceptiõe.⁊ de ad.tu.l.q negociationẽ.§.ex duobꝰ. Dy.vñ dic ꝙ vbi vnꝰ ẽ ꝯctus vna obligatio: s₃ plures agẽdi formule tollũtur electiõe.vt.s.de tribu.l.ꝙ in hẽde.§.eligẽ.vbi aũt vnꝰ ꝯctꝰ et diuerse obligationes tũc aũt ꝯcurrũt ad eãdẽ ꝑsonã actiue ⁊ passiue ⁊ idẽ vt electiõe tollãt̃ vt hic si ĩ eadẽ ꝑsona ꝯcurrũt actiue tm̃: s₃ in diuersis passiue h₃ locũ.s.depositi.l.j.§.si apđ duos.cũ si. Si aũt passiue tm̃ h₃ locũ.s.de duo.re.l.ij.vbi aũt sũt plures ꝯctus ⁊ ꝑ cõsequẽs pl'res obligatiões: tũc refert an eadẽ cã lucratiua an nõ vt.l.si is q stichũ cũ si. Nec interest aduersus vnũ vel plures cõpetãt ⁊ vbi pariter ꝑncipales aliqñ locũ h₃.l.si mãdato.e.l.itẽ illa.§.fi. Ol.vel soluẽdo ꝓm Ja.de bel.ad oĩa ꝯria dic ꝙ hic casuale in cõtrarijs regulare vel hic ex eadẽ causa ibi ex diuersis obligationes omnes ⁊ hoc placet Jac.de bel.

STipulatꝰ sum. Accepti ab ĩitio.dy.ibi an sub ꝯditõe.nã vtrobiq₃ valet vt ibi pure statĩ vbi ĩ diẽ vel sub ꝯditiõe aduenĩete die vel ꝯditiõe. Dy.ad hiberi ibi future.i.nũdũ ꝯcte.dy.ĩ ꝑcedẽti.i.iã ꝯcte.dy.ibi obligatio.s.ꝑncipł'r

QUod enĩ. In gl.cũ effectu ibi obstare excẽpt.sed male vt no.s.de v̓.ob.sc₃ si pupillus ⁊ ĩsti.de fideiuss.§.fideiussor. S₃ nõne fideiussor vr̃ ĩ plus accedẽ.sed dic vt.d.l.si pupillus.⁊ adde qđ not.per Dy.j.e.l.marcellus. Dy.in fi.si tamẽ a princ.esset fidedeiussor obligatꝰ pro eo q ciuiliter et naturaliter tenebat̃ si tolleret̃ ciuilis ⁊ remaneret naturalis vt q2 reus ꝑncipalis eẽt per snĩa₃ absolutꝰ tũc libaret̃ fideiussor vt.s.de excep.l.exceptiões §.rei.⁊.j.e.l.vbicũq₃.hec ḡ.l.cũ si.ĩtelligat̃ qñ fideiu.accedit tm̃

naturali obligationi que ab initio ſola erat vñ obligat̃ inſolidũ ⁊ cũ effectu arg.ſ̃.de cõpenſa.l.etiam.Dy.

1 ☞ Difformitas lingue nõ impedit fideiuſſoris obligationẽ.
2 Grecis verbis an quis poſſit baptizari.

GRece. Difformitas lingue non impedit fideiuſſoris obligationẽ difformitas † autem per quã in deteriorẽ cõditionẽ fideiuſſor videatur accept⁹ impedit ⁊ vitiat.h.d. Utruʒ qs grecis †
2 verbis poſſit baptizari no.p archi.de cõſecratiõe di.iij.c.multi vtrũ legibus grecis ſeu interpretationibus grecoꝝ que habẽtur in corpore iuris hic ⁊ in multis partib⁹ ſit ſtandũ ⁊ ſint p legibus habẽde vide qd̃ dixi.C.de emen.iuſtini.codi.§.his igitur

Et poſt lit.conteſt. Scʒ quia debitore vti poſſit.ſ. fideiuſſor pro reo intercedens poſt lit.iam cõteſt.Dy.ibi nõ liberatur ſubaudi:⁊ id̃ de except.fuit querendũ.Dy.ibi iudicate actiõis.i.noĩe actiõis deſcendẽtis ex re iudicata ⁊ facit qd̃ actio iudicati ſit p priũ nomẽ actiõis de quo dixi.ſ̃.de re iudic.l.miles.§.iudicati. Ibi exceptiõe.ſ.intentiõis qd̃ verũ eſt etiam ſi fuerit appellatũ vt in aut.de his q ingredi.ad appel.in princ.Ja.⁊ facit hec lr̃a q fideiuſſor iudicio ſiſti teneat̃ vſq; ad ſentẽtiã.vt dixi.j̃.de cuſto.reorũ.l.ſi quis reũ.ſed vr̃ q vſq; ad duos mẽſes vt.C.de fideiuſſo.l.penul.gl.ibi ſoluit:ſed nõ bñ: q̃re dic' q illa loquit̃ qñ actor eſt cõtumax in agẽdo.⁊ reo ibi not.quare tũc fideiuſſor iudicio ſiſti nõ tenet̃ niſi vſq; ad duos mẽſes in cã publica vel in ſcriptis.hic aũt actor nõ fuit cõtumax et id̃ fideiuſſor hic tenet̃ vſq; ad ſentẽtiã.⁊ p hoc inſti.de ſa.§.ſed hoc lʒ.⁊ glo.ibi maledicat et ibi Pe.ponit iſta. ¶ Et rõ:quia in.l.ↄ̃ria nõ tenet̃ fideiuſſor niſi.ſ̃.colligi põt.ſ.de lit.cõteſt.añ libellũ vnde ſi negligit ↄteſtari vſq; ad illd̃ tp̃s merito fideiuſſor vlteri⁹ nõ tenet̃ de h̃ etiã tãgit̃ in gl.ſ̃.q ſatiſda.co.l.ij.§.ſi.Uel dic alit̃ vt in ↄ̃rio no. ibi toti⁹ cãe.ſ.noĩe q: ibi pmiſit iudicatũ ſolui vel interceſſit p debitore ſimpl'r vel dic p debito de quo erat cã ſine lite. Et ſic q ſnĩa nõ nouat obligationẽ de quo no.⁊ dixi.C.d̃ vſu.rei iudi. l.ſi.ſed pone q ſcholaris ↄtraxit debitũ cẽtũ ⁊ dedit:fideiuſſor poſtea dedit creditori fructus p̃bẽde ſue inſolutũ crediti nũqd erunt fideiuſſores liberati ar.q nõ hic de re iudi.l.iiij.§.ſi ex cõuentiõe.in cõtrariũ eſt qd̃ ſaltẽ except.liberatur.vt.j̃.de noua. l.ij.⁊.C.d̃ noua.l.iij.ſol.p.l.ſ̃.q.mo.pig.vel ypo.ſol.l.itẽ liberat̃. in prin.nã p talẽ dationẽ in ſolutiõe ſublata eſt obligatio:ſicut per verã ſolutionẽ.⁊.d.l.⁊ de pig.act.l.ſi rem.§.ſatiſfactũ.Dy. et pro hoc.C.de ſent.l.liberi.cũ ibi no.⁊.j̃.de ſol.l.ſi qs aliã in gl. q: tp̃s in ſi.ſʒ qualiter hec lr̃a ad hoc facit dic ſic q: p nouatio. liberantur fideiuſſores vt.C.de fideiuſſo.l.nouatiõe.ſed p ſnĩaʒ nõ liberant̃ fideiuſſores vt hic g̃ nõ ſit nouatio p ſentẽtiã Dy.

A tutore. In gl.cũ ſciret ibi q fili⁹ nõ dʒ immo melius dic q fieri nõ ẽ neceſſe.Jac.⁊ vt ſcias cũ aliqd phibetur a lege fieri an factuʒ valeat.Dic an phibet̃ ſimpl'r ⁊ nõ vltra pcedit et nõ valet ipſo iure vt.C.de legi.l.nõ dubiũ aut vltra pcedit annullãdo nõ tñ ponẽdo modũ annullatiõis.⁊ tũc ſimpl'r ip̃o iure nõ valet.vt.ſ̃.de tutel.l.mucro ſub ↄditiõe.an ponẽdo modũ annullãdi:⁊ tũc p̃ma facie valet ſed infirmat̃ eo modo quo lex tradit vt per excepti.doli vel metus macedo.vel velleia.vt p totũ ti.de dolo q metus cã ad maced̃. ⁊ ad velleia.cũ ſi.Si vero vltra pcedit ↄfirmãdo tʒ vt hic ↄcordat Dy.de hoc no.vt dixi plene.d.l.nõ dubiũ.⁊ p Dy.extra de regu.iur.que contra ius libr.vj.⁊ in ſpeculo de diſputa.⁊ lega. §.poſt h̃.ver.vel illud ius.

Illud cõe. In glo.al's duriorẽ in ſi.nec ob.ſ̃.p ſoc.l.verũ nõ.ibi nõ obligat̃ in plus lʒ obligetur firmius:nã ibi ſolũ eſt plus in exactiõe nõ aũt in obligatione.Jaco.in gl.i.in nihilũ ſic exponit̃ verbũ oĩno.i.rẽ pupilli ſaluã fore.l.nõ q̃ri.§.j.⁊.ſ̃.de adm̃.tuto.l.ij.§.j.ad ſi. Jac.⁊ hãc opi.Jo.q in nihilũ teneãt̃ approbat hic Dy.p iſtũ.§.⁊ arg.j̃.e. l.fideiuſſor.ĩ ſtipulatõe ibi nõ obligat̃ ⁊c.⁊ h̃ Jo.opi.approbat̃ mã.l.rogatus.⁊ de hoc dixi.C.de fideiuſſo.l.ſi vltra.⁊ q: hic per xx.pmittat an teneatur fideiuſſor ſaltem in dotẽ que in vtraq; obligatione cõcurrũt ⁊ argumẽta illoꝝ qui dicũt q ſic ita pcedũt oẽs accedẽtes aliene obligatiõi parificari videtur.vt.ſ̃.eo. l.gñaliter.ſʒ q maiorẽ q̃titatẽ quã debeatur ↄſtitui tenetur de conſtituta hactenus q̃tenus debitũ erat vt.ſ̃.de ↄſti.pe.l.hac ten⁹.§.ſi.⁊.l.ſeq.ergo ⁊ q in maiore q̃titate fideiubet.⁊ tenetur ſaltẽ catenus q̃tenus cũ ea principalis cõcurrit. ¶ Itẽ p hoc ſ̃.mã.l.rogat⁹.cõiungẽdo.l.ſed ⁊ ſi ſerui dñs.j̃.e.q: ſi nullo mõ tenuerũt:inteceſſio nullo modo ageretur mãdati:ergo ſeqtur q interceſſio teneat.Itẽ pro hoc gñale vtile p inutile ⁊c. Item p hoc.j̃.e.ſi a reo.ij.rñ. Jo.ↄtra ⁊ p eo q: vl'is affirmatiua precedẽs ↄiũcta v̑bo negatiuo eqpollet vniuerſali negatiue.vt.ſ̃. de legiti.tuto.l.legitimos.§.in legitimis.et ibi no.ſi ergo hic dicit oĩno nõ obligari pinde eſt ac ſi diceret nullo mõ obligari vl' in nihilo obligari. ¶ Itẽ per Jo.q: durior obligatio dr̃ reſpectu quantitatis ⁊ rei ſic ⁊ tp̃is vt inſti.de act.§.plus.⁊.ſ̃.que in frau.credi.l.ait p̃tor.§.ſi in diẽ.⁊ not.hic.⁊.ſ̃.de ver.obli.l.ſi pupillus.ſed cõſtat fideiuſſo.nullo mõ obligari vbi plus eſt tẽpe in ſua obligatiõe q̃ in principali.vt.j̃.e.l.fideiuſſor.obligari.§. qui certo loco.ergo nullo mõ obligatur vbi plus eſt re. ¶ Preterea.l.parificat fideiuſſores duob⁹ reis ⁊ ecõtra.vt.ſ̃.de duo. reis.l.ij.§.ſi.⁊.l.nemo.q: ergo rõne imparitas rei ĩpedit cõſtitutionẽ duoꝝ reoꝝ vt.ſ̃.de duo.reis.l.eãdẽ.§.ſʒ ſi qs.⁊ ibi no.eadẽ ratione impediet obligationẽ fideiuſſoris.ad oppoſita ptʒ rñ. nam non pcedit parificatio conſtitutoris et fideiuſſoris q dic vt not.ſ̃.mã.l.ſi vero nõ remu.§.ſi poſt creditã. ¶ Itẽ in.l.rogatus.nõ ſequitur agit mandati:ergo eſt obligatus vel nullo mõ obſtat ſi bene intelligatur vt ibi not.⁊ hic ⁊ ibi reſpondetur per glo. ¶ Itẽ in gl.ſi a reo.cũ pendente cõditione nulla ſic nõ põt durior iudicari:remanet ergo ſolum illud ↄriũ vtile p inutile.⁊c.niſi dicas q hic ↄſideratur obligatio que eſt res incorporalis ⁊ per conſequens indiuidua.vt.ſ̃.ad.l.fal.l.j.§.ſi vſufruc. ⁊ ſic vtile per inutile vitiatur.Dy.hoc patet expreſſius quia cũ iſta obligatio ſit indiuidua quo ad tẽpus in fideiuſſore ſe in duriorem cauſam obligante.ergo idem debet eſſe in re argu.ſ̃.de teſtamẽ.militari.l.miles.ita.§.⁊ quia diximus eaꝝ.ibi.ij.reſpõſo.Sed reſpondeat vt ibi not.⁊ hic approbatur in dicta.l.rogatus.ſ̃.man.⁊ de vſur.l.pecunie fenebris.Oldr.

Si quis ſtichũ. In gl.q: illud ibi forte: gnq; forte tm̃ nec põt dici durior eius ↄditio ſit in primo:q: hoc caſu nõ põt debitor p̃ncipalis liberari interitu rei pmiſſe in decẽ cũ ſit in genere debita:⁊ gen⁹ perire nõ poteſt.vt.ſ̃.ad.l.fal.l.in ratione.§.incerte et p hoc.C. ſi certum peta.l.incendiũ.Ol.

SI dubitet. Al's ſi dubitetur per creditorẽ ⁊ dic ſi dubitetur de virib⁹ facultatũ fideiuſſor põt habere locũ bñficiũ epl'e diui adriani p̃ſtita cautiõe de quo hic loqtur q beneficiũ deficiẽtib⁹ denegat̃.h.d. Et vt plenã habes noticiã de beneficio epl'e diui adriani qñ locũ hʒ inter fideiuſſores ⁊ qñ peti poſſit vel dic not.vt actio diuidat̃ ĩter fideiuſſores mãdatores vel plures ſic diſtingue.Añ petitur q fiat diuiſio qñ eſt ſolutũ ⁊ tũc nõ põt fieri diuiſio vt.j̃.e.l.ſi ex teſtõ.§.j.in ſi.§.in verſi.ſed verior ⁊c.aut petitur diuiſio fieri aut ſolutionẽ.⁊ tunc añ lit.cõteſt.⁊ añ ſnĩam:aut poſt lit.cõteſt.⁊ añ ſnĩam.Aut poſt lit.ↄte. ⁊ poſt ſnĩam:qñ poſt lit.cõte.⁊ añ ſnĩam:tũc põt implorari beneficiũ diuiſionis;vt.C.eo.l.ſi fideiuſſor.al's incip.fideiuſſor.vbi de hoc not.⁊ ſicut dixi qñ.ſ.oẽs ſunt ſoluẽdo aut poſt ſnĩam et tũc variãt glo.vt not.d.l.fideiuſſor.C.e. Sed vltimo vbi not.q nõ poſſit implorari vt diuiſio fiat poſt ſnĩam qd̃ credo verum. Sed ibi recitat̃ q iſta exceptio diuiſiõis eſt anormala ⁊ ſic poſt ſnĩam põt apponi ſm̃ vnam oppoſitionem ad hoc inſti.eod.§. ſi plures.et ibi no.⁊ de hoc dixi.j̃.eo.ſi teſtõ.§.j.Sed ſi añ lit.cõteſt.vel poſt.ſed añ ſnĩam petatur vt fiat diuiſio:tũc ſubdiſtingue:q: aut oẽs ſunt idonei ⁊ ſoluendo ⁊ hoc ↄſtat. Aut quidaʒ ſic ⁊ quidam non ⁊ hoc patet aut eſt dubiũ ſic ſoluendo vel nõ. ¶ Primo caſu qñ ↄſtat oẽs eſſe ſoluendo bñficiũ epl'e:vt fiat diuiſio locũ hʒ vt.j̃.e.l.ſi plures.⁊ inſtitu.e.§.ſi plures.Fallit in quattuor caſib⁹.prĩo qñ negant ſe fideiuſſores vt hac.l.ſi ita de mũ.ſcd̃o qñ vn⁹ p altero fideiuſſit.vt.j̃.e.l.ſi plures.§.ſi.Tertio in fideiuſſore tutoꝝ.vt.j̃.rẽ pupilli ſal.fore.⁊ de tute.⁊ ra.diſtra. l.j.§.nũc tractemur.Quarto qñ diuerſis leg.in eadẽ q̃titate vt j̃.e.l.ſi a titio.l.inter eos.§.j.So.caſu qñ qdã ſunt ſoluẽdo qdã nõ ⁊ hoc pacto non habet locum beneficiũ epl'e vt.j̃.eod.l.fideiuſſores.In tertio caſu qñ eſt dubium habet locum.l.iſta.ſi dubitetur vt ſi vnus obligatur a creditore ⁊ ipſe ſit pater q cõueniat alios ſuo periculo quod audiatur vt hic Dy.de hoc in ſpeculo de renunciatione et concluſione.§.primo.verſi.in primis. ⁊ verſic.ſequentibus.vbi de iſta epl'a diui adriani plene tractatur ⁊ de hoc etiam dixi.C.de fideiuſſo.l.iij.et de conſtitu.pecu.l. ſi.⁊ vide circa hoc etiam pulchrã queſtionem.j̃.eo.l.ſi a duo.rei. Itẽ not.q ſufficiat ſi creditor dubitet fideiuſſores eſſe idoneos vel non.vt hic ⁊ argu.ſ̃.de condi.indebi.l.ſufficit.ſ̃.ſi qui plus q̃ per.l.falci.l.prima.§.primo.et de dolo.l.eleganter ſi non ſolũ forte tamẽ ſi petatur ſacramẽto calũnie hoc declarabit iurãdo q nõ aĩo calũniandi hoc facit ar.ſ̃.de ope.no.nun.l.de pupillo.§.qui opus.ibi ſi ſatiſd.offerat.ſ.diſſoluẽdo ſolidũ ſi appeat alios fideiuſſores ſoluẽdo nõ eſſe.Ol.ibi p̃ſto ſic.i.pñtes.Ol.ibi

num eratio

numeratio.i.solutio. Dy.in expedito.i.cũ sorte nõ hãc pecuniam palam.vnde soluere possit. Dy.in gl.si eñ cõstaret in fi.⁊ dic vt ibi no. In glo.bene dixi in fi.hec expositio est ad id qđ lr̃a dicit cũ nũeratio ⁊c̃.⁊ nõ mutat̃ expositio p̃ma in eo qđ đr lr̃a nec eñ ⁊c̃.prima tñ etiã quo ad tex.illũ cũ nũeratio ⁊c̃.verior est ꝓpter v̂bũ totius debiti qđ est in tex.Ol. ¶ Itẽ not.ꝙ ver.nec eñ facit ad qõnẽ.an cessio cautiõis possit fieri ꝑ ꝓcuratorẽ.⁊ vr̃.ꝙ sic q: cessio est quedã nõis emptio vt hic.⁊.j.e.l.fideiussorẽ.sꝫ emptio ⁊ venditio põt fieri ꝑ ꝓcuratorẽ.vt.s̃.de cõtrahẽ.emp.l.ꝙ sepe.§.si qs.⁊ de insti.l.si qs mãcipiꝭs.ergo ⁊ actiõis cessio.⁊ ꝓ hoc bene facit.s̃.ad trebell̃.l.restituta. In ꝯtrariũ vr̃ q: cedere act.est facere ꝓcura.in rẽ suã.vt.s̃.de in rẽ v̂.l.iij.§.idẽ habeo.sꝫ ꝓcu.aliũ facere nõ põt nisi lit.cõte.vt.C.de ꝓc.l.neqꝫ ⁊.s̃.mã.l.si ꝓcurator.§.j.ǵ ⁊c̃.dic ꝙ bñ p̃t fieri cessio ꝓcur.ꝑ.d.l.restituta.⁊ tãgit̃.s̃.de ꝓcu.l.j.i gl.magna ibi đr: ꝙ possum facere ꝓcuratorẽ ad faciendũ aliũ ꝓcurat̃. Dy.ꝓ hoc s̃.de diuer.⁊ tp̃a.prescr.l.in vsuca.§.itẽ adijciẽdũ.vbi de hoc tetigi.⁊ ex̃ de ꝓcur.c.j.li.vj.cũ ibi no.⁊ dixi.C.de ꝓcu.l.qđ qs.

Filiusfa. Primo oppo.ꝙ hec fideiussio non teneat: q: pater ⁊ filius eadẽ ꝑsona censet̃.vt.C.de impube.et al̃.substi.l.fi.sꝫ dic ꝙ nõ est eadẽ vere sꝫ qñqꝫ fingit̃ eadẽ.vt ibi đr ⁊ iđ in tex.ibidẽ ponit̃ pone ĩtelligunt̃. ¶ Scđo oppo.ꝙ si filius soluat patri nõ teneat̃ q: ab initio nata fuit naturalis tãtũ q̃ tractu tp̃is nõ potuit ꝯfirmari.vt.s̃.de act.⁊ obli.l.obligatiões.que ꝓprijs virib⁹: sꝫ hic intercessit nouus actus puta so.facta pro patre q actus reddit naturalẽ efficacem.ar.ei⁹ qđ no.s̃.man.l.si vero nõ remunerãdi.§.si filiofa.⁊ facit ꝓ eo ꝙ si cõsueuit q̃ri in.l.frater a fratre.s̃.de cõdi.inde.s.an soluta p̃ria p̃tãte naturalis obligatio efficiat̃ efficax. vt teneat̃ etiã ciuilis.ꝙ videt̃ ꝑ hũc.§.sꝫ Frã.ac.ꝯ ꝑ.d.l.obligationes.vt hic interuenit nouus actus solu. vt dixi. ¶ Tertio opp.ꝙ si cũ extraneo ꝯhit in p̃tãte patris existẽs acquirit p̃ri ergo si cũ patre ꝯtrahit patria p̃tãte durãte nõ obligat̃ pater iuxta regulã.s̃.de v̂.obl.l.liber hõ.ij.rñ.⁊ de vsufr.l.sꝫ ⁊ si qs.§.regulariter al̃.incip.l.si seruo.§.⁊ regulariter. Solu.p̃tꝫ.s̃.de cõdi.inde.l.frater a fratre.§.quesitũ.⁊ ꝑ ea q̃ not.j.e.l.si qs ꝓ eo.§.j. ¶ Quarto op.ꝙ filius soluẽdo ꝓ patre videat̃ donare. vt.C.de neg.gest.l.si filius.Sꝫ ibi p̃tꝫ so.Dy.⁊ si vis intelligere hũc.§.de v̂.sꝫ an pater.⁊ intellige ꝙ animo nouãdi ⁊ trãsferendi in se paternã obligationẽ filius fideiussit.nã si intelligas fideiussisse nõ aĩo nouãdi ⁊ trãsferendi in se paternã obligationem ꝙ tunc in ꝑsonã p̃ris cõcurret accessoria.vt ꝙ iussu vel in reuerso ⁊c̃.ꝙ hic cõcurrũt respectu diuersoꝝ creditorũ nõ eiusdẽ. ¶ Vel verius hic nõ cõcurrũt nã dum non durat principalis ꝑ nouationẽ vel solutionẽ sublata accessoria vẽdicat sibi locũ vel dic ꝙ pater tantũ naturalis tenet̃. et iđ bene durat in eius ꝑsona ẽt accessoria. vt.j.eo.l.heres.§.ꝙ si hic. Jac.ibi teneri.i.cõdemnari vere eñ tenet̃ insolidũ.licet nõ insolidũ cõdemnet̃. vt.s̃. qđ cũ eo.l.pe. Dy.ibi referri.hoc verũ si fideiussit iubẽte patre vel p̃ñte ⁊ nõ dedicãte: sꝫ si ego ignorãte sequit̃ sꝫ si ⁊c̃. Jac. In gl.s.mãdati.in fi.sꝫ solu.vt ibi no.⁊ meli⁹.s̃.mã.l.si v̂o nõ remunerãdi.§.si filiofa. Dy.vl̃ ẜm Ja.de bel.dic ꝙ ibi loquit̃ in stipulatõe hic in obligatiõe ⁊ in obligatiõe cũ pater filio est obligatus vel obligandus nõ põt spectari in viciũ quo ad acquisitionẽ q: qñ obligatio ꝑuenit directo a patre in filiũ patri nõ acquirit.vt.s̃.de condi.inde.l.frater ⁊ fratre. circa prin.⁊.§.quesitũ.vbi de hoc. Jac.de bel.

Qui contra senatscõsultũ. Fideiussor non põt esse sine principali.hoc.d.Dy. ¶ Oppo.ꝙ pater videat̃ approbasse ꝯctũ dandi fideiussores.vt.s̃.ad macedo.l.sꝫ iul̃.§.fi.⁊.l.sꝫ si p̃r.in prin.et §.nõ solũ.v̂.sꝫ si nõ donãdi. ¶ Scđo ibi p̃r sciẽs ꝯctũ filij non valere dedit fideiussores hic ãt ignorãs. Dy.vel dic ꝙ verũ ẽ si dat sciẽter fideiussores viuẽte filio in antecedẽs ꝑsonã erat ꝯcta obligatio lꝫ ꝑ exceptionẽ macedoniani eẽt inefficax ⁊ sic precedit obligatio q̃ põt approbari ꝑ dationẽ fideiussoris. vt in ꝯtrarijs ⁊ eo mortuo nulla superest obligatio cui possit accedere fideiussor vel q̃ videat̃ approbari ꝑ dationẽ fideiussoris. vt hic in lr̃a đr.Sol.ergo Dy. vera est viuente filio eo mortuo secus vt dixi.Ol.⁊ Ray. ¶ Itẽ opp.ꝙ aliqua sit hereditaria actio.⁊ iđ possit accidere fideiussor sꝫ dic vt in gl.sꝫ potius ⁊c̃. ¶ Postea dic aut ꝯctus cũ filio celebrat⁹ ẽ licitus aut illicitus.Dy.ꝙ dicit in lr̃a na põt expone nisi peculiũ castrense filius reliquisset ꝙ pater occeperat iure peculij.nã vsqꝫ ad ei⁹ quãtitatẽ cessat macedoñ.vt.s̃.ad macedo.l.ij.§.fi.⁊.C.ad macedo.l.fi.§.fi.licet glo.vlt.hui⁹.l.innuat cõtrariũ. Jaco.

Plane. Hic trãsit ad licitũ ꝯctũ. Ja.in gl.in fi.sꝫ certe idẽ in mutuo q: vr̃ approbare ꝯctũ dando fideiussorẽ.vt.s̃.ad mace.l.sꝫ iulia.§.pe.et.l.sꝫ si pater.in princi.Dyn.ꝙ puto verũ viuente filio secus eo mortuo.vt dixi.s̃.l.proxi.Oldra.et Ray.

Si mandato. Si dispares sunt obligationes principalis et accessoria vna intẽtata alia nõ ꝯsumit̃.h.d. ¶ Op.ꝙ mãdator nõ possit ꝯueniri nisi rei principali excusso cũ actio mãdati detur ad interesse.vt.s̃.mã.l.si ꝓcura.§.mãdati. ¶ Scđo opp.ꝙ vnã eligẽdo videat̃ alteri renũciare. Ibi egeris lit.cõtest.nõ tñ exigeris. Dy.vt ⁊.s̃.in fi.sꝫ ibi erãt pariter principales.⁊ circa eundẽ que facili⁹ electiõe tollunt̃. Dy. ¶ Vel ibi duo iura eiusdẽ nature ⁊ ꝯ eundẽ vni cõpetebãt hic autẽ duo iura cõpetebãt eidẽ ꝯ diuersos ⁊ diuerse nature q: ꝯtra vnũ tanq̃ ꝯ principalẽ ꝯtra aliũ tanq̃ ꝯ accessoriũ.⁊ iđ vna ꝑ aliã nõ tollit̃.vt.s̃.de v̂.ob.l.decẽ.⁊.l.si qs alicui mã.§.vlt.⁊.j.de.so.si duo.Ol.⁊ de hoc in cõtrario not.

Cum reus. Per ꝯfessionẽ tollit̃ accessoria ⁊ remanet p̃ncipalis cui exceptio fideiussori cõpetẽs nõ coheret.h.d. Inuito principali fideiussor vti põt exceptione.

a **Si stipulatus.** [a] Sibi cõpetẽti. h.di. Et facit ꝙ fideiussor non possit esse testis in cã principali siue principalis sit soluẽdo siue nõ.⁊ ꝓ hoc.s̃.de libe.le.l.si debitor.⁊ de le.j.l.si cui.in fi.ibi de hoc ⁊ no.in speculo de teste.§.j.v̂.qd đ fideiussore.de h̃ plene dixi.C.de test.l.oĩb⁹ in re ꝓp̃a.⁊ latius.C.de ꝓcu.l.fi.in fi. ¶ Item facit ꝙ si data est dilatio aduersario meo ⁊ ego velim vti bñficio ipsius dilationis ꝑ.l.petendũ.C.de ꝓcu.in inte.resti.et ipse renũciet dilatiõi ꝙ nihilomin⁹ ea vti possũ.⁊ ꝓ hoc.j.e.l.ex ꝑsona.s̃.de pac.l.fi.⁊ vbi exp̃ssuꝫ.s̃.de bo.pos.ꝯ ta.l.si post mortẽ.§.fi.⁊ dixi.d.l.petẽdũ.⁊ dic aut fideiussor intercedit aĩo donandi aut simpl̃r si donãdi aĩo. Aut creditor erat hitur⁹ regressũ aduersus aliũ aut nõ si simpl̃r aut exceptio reo cõpetẽs cohẽbat rei ꝑsone aut fideiussor ꝯuenit̃ vt fideiussor aut ꝯuenit̃ vt rei p̃ncipalis defẽsor.

a ¶ Si stipu. Adde ꝙ ad hãc.l.bñ facit tex.in.l.si cui. C.de nõ nu.pecu.

Si ex duobus. Ibi fideiusserãt diuersis tp̃ibus ẜm.M.⁊ Ac.Ol.q approbat.M.op.⁊ dic vno fideiussore ꝑ trãsactionẽ liberto ꝓ p̃te cũ fideiussores possunt a reo demũ cõueniri bñficio cessionis remisso tacite vl̃ exp̃sse sꝫ gl.vel nõ obstãte exceptõe trãsactiõis obstat tñ exceptio cessiõis scđm modernos.hoc.d.⁊ scđm hãc vltimã cessant ꝯtria ⁊ tota gl.ar.ꝙ creditor cõsentiẽdo venditioni pignoris nõ p̃iudicet sibi ꝯ fideiussorẽ. de quo dic: vt no.C.e.l.ij.Dy.ibi nec aliter.s.p̃me fideiussit. ⁊ dic nec ꝓ et no.ꝙ etiã dans vel ꝓmittens nõ liberat̃ apud eum ipso iure: sꝫ ope exceptiõis.vt in fi.§. ¶ Vel sic nec alter q scđo fideiussit cũ q̃ fecisti pactũ de nõ plus petẽdo liberat̃.s.a qnqꝫ ipo iure.sꝫ nõ ope exceptionis. sic vt in fi.Ol.ibi: ⁊ si altero q scđo fideiussit. Old. sꝫ vr̃ ꝙ.nõ possit petere.xv.cum actiõi cedere nõ possit. vt.j.de so.l.stichũ.§.si creditor.sꝫ dic ꝙ ibi eodẽ tp̃e fideiusserũt ⁊ ita vn⁹ respectu alteri⁹ at hic diuersis tp̃ib⁹.⁊ iđ vn⁹ nõ põt apponere bñficiũ cedendaꝝ actionũ q: prim⁹ nõ respectu scđi fideiussit.sꝫ ecõtra q scđo fideiussit bñ posset opponere cũ respectu p̃mi fideiubeat. Ja.hoc tñ postea vr̃ correxisse. Ja.j.e.l.si titius.ꝓpter notulã q̃ est ibi nulla ex cõpetẽte rõne pacti scđm verũ intellectũ. Ray.ibi ⁊ reliqui.s.ea q̃ cõtingere debebãt fideiussorẽ liberatũ cõsiderato bñficio diuisiõis. Dy.ibi a priore fideiussore liberato ꝑ pactũ. Dy.in gl.etiã q: nõ põt ibi §.si creditor.vel põt dici: ꝙ aut creditor nõ facit quomin⁹ nõ possit cedere actionẽ cũ fideiussore.vel alterũ puta qđ fuit renũciatũ bñficio cedendaꝝ actionũ vel alter fideiussor q sensit trãsactiõi ⁊ tũc nõ p̃t apponi actio excep̃.vt hic aut sua culpa fecit quomin⁹ possit cedere.⁊ tũc ei imputat̃. vt di.§.si creditor. Dy. ¶ Vel põt dici ꝙ v̂ba nulla exceptiõe referant̃ solũ ad exceptõem pacti de q̃ ꝓmisit vt illa huic alij fideiussori nõ ꝓsit illa nõ exceptio.s.ꝙ nõ p̃ñt sibi cedi actiões ꝯ fideiussorẽ liberatũ sibi proderit.vt in ꝯtrio.⁊ sic restringit̃ hoc signũ vniuersale nulla ad precedentẽ exceptionẽ pacti.et sil̃e ꝙ vi aut clam.l.j.in fi.⁊ qđ ibi no.G.de suza.⁊ Ja.de ra.ibi vel alter h̃ vera ẜm Dy.vel illa q̃ statim seq̃t.vel hic renũciauit. Dy.ibi scđm hoc expone priore fideiussore.i.q pri⁹ fideiusserat: sꝫ mõ cõuenit̃ ẜm Ja. vel dic.i.ab eo cũ quo potest vt fecisti de non plus petẽdo si daret ibi qnqꝫ.Ol. ¶ In gl.i.qnqꝫ dedit in fi.⁊ sic fuit trãsactio qnqꝫ datis vel ꝓmissis.vt.C.de trãsac.l.trãsactio.sꝫ fuit inutilis vtpote sup re nõ dubia vel incerta qđ ẽ necesse.vt.s̃.de trãsact.l.j.sꝫ inutilis trãsactio nõ obtinet vim ẽt nudi pacti.vt.C.đ repu.he.l.su⁹ heres.ergo neuter fideiussoꝝ a.xl.liberat̃.Ol. ¶ In gl.qnqꝫ q̃ dedit vel dic ꝙ loquit̃ de residuis qnqꝫ cũ dicat lr̃a de reliqua aũt ⁊c̃. In quib⁹ residuis

quincꝫ solū tenet facta diuisione ex ep̄la diui adriani si pactū de nō petēdo nō intercessisset nec alter soluisset. Dy. In gl. j. ab eodē q soluit in fi. solue eodē modo quo primū cōtrarium. Dy. vel sol. not. in cōtrario. not. in glo. ⁊ per Iaco. de bel. ⁊. s. proxi. glo. que incipit etiam quia.

1 ☞ Hypotecaria non potest cedi sine personali.

Fideiussor. Obligari. argu. est principium huius. l. et. j. §. fide-
1 iussor. et. j. si mihi an titio ꝙ hypotecaria † nō possit cedi sine personali: et quia cessa personali videatur cessare hypotecaria. ¶ Itē an valeat cedi actio cōtra fideiussorē sine cessione principalis actiōis. ⁊ ē hic ar. ꝙ nō. et j. de reg. iu. l. cū pncipalis. ⁊ facit. s. de pig. l. res hypotece. ⁊. j. e. si mihi an titio. ⁊ ꝓ hoc. C. de act. ⁊ ob. l. si insolutū. ⁊. l. seq. in ꝯriū est. C. man. l. ꝑ diuersas. ⁊ ibi dr expsse. ⁊ qr sublata pncipali remanet accessoria: ergo cedi pōt. vt. s. de except. rei iudi. l. si ex sextāte. §. latinus. ⁊ ꝓ hoc. s. ad trebel. l. debitor. et. C. de lui. pig. l. intellige. vbi de h dixi ⁊ no. ⁊ dixi. C. de he. vl' actiōe vē. l. fi. ⁊ ꝓ hoc ēt. C. de prescrip. xxx. an. l. cū notissimi. in pnc. ⁊ s. e. l. heres a debitore. in pn. ¶ Sʒ primū credo verius ꝙ nō possit cedi ad ꝯria rn̄de ꝙ ibi superat saltē naturalis lʒ ciuilis eēt sublata pscriptiōe hic vero nulla. Dy. ⁊ ꝓ declaratiōe huiꝰ. l. in hoc pn. potes videre ꝙ nō ꝑ Dy. s. e. grece. §. illud. ⁊ j. e. l. marcellus. ꝑ eundē Dy. in gl. j. in fi. ſʒ ibi erat naturalis obligatio cui fideiussor accedit. ⁊ iō ista nō ē bona except. Ia.

Qui certo loco. Ibi si pure. i. sine loci adiectōe. Dy. ibi cū aditione loci ar. ꝓ Io. in eo qd no. s. e. l. grece. §. illud cōe. Dy. ibi pure hoc expresse dicto alias intelligeret dies vel ꝯditio repetita. ar. s. de ver. obli. l. penul. §. fi. v. hec tamē. Ia. in gl. sine longiori ibi remotior immo vicinorū. Iaco. ¶ In glo. obstat cū ibi exceptio si qua cōpetebat reo nō al's. Ol.

Fideiussor. Ibi vel naturalis ꝑ se vel iuncta cum ciuili. Ia. ibi cui applicet. hoc facit ꝓ eo qd not. s. in pn. l. Dy. ⁊ est bonū ar. istud pn. huiꝰ. §. qd ꝓcurator releuatus per dn̄ium ab onere satisdandi ꝗuis non teneat satisdare teneat tn̄ ꝓmittere vel cauere nuda cautiōe nō eoipso ꝙ dn̄s eū releuauit ab onere satisdandi. vr ꝙ ipso fideiubere q̄ est obligatio accessoria q̄ nō pōt esse sine pncipali. vt hic. ⁊. s. in pnci. huiꝰ. l. s. de vsuf. ea. re. q̄ vsu cōsu. l. tribꝰ. §. illud. ⁊ vt le. no. ca. l. filio. ⁊. l. si qn̄. ⁊. l. postꝗ. i pn. Dy. de h dic vt no. ꝑ Dy. j. iudicatū solui sup rubrica. in ver. naturales. ibi noīe cōpetit ꝙ est qn̄ approbat a iure ciuili. vt qn̄ est pactū vestitū. Ia. ibi repeti. nō pōt licet ad id nō cōpetat actio vt ē qn̄ est pactū nudū. Ia. ibi naturales debitores ꝯ quos nō est act. Ia. In glo. innuit ꝙ in fi. hec gl. dicit ꝙ ex sola naturali qn̄cꝫ nascit actio ꝙ verū est. ⁊ gl. q̄ est institu. de obl. in pn. vr male dicere in eo qd sentit ꝙ ibi naturalis ⁊ ciuilis obligatio simul diffiniat ⁊ nō natural'r tantū nec ciuilit tātū. nā vbi in tex. vr diffiniri quecūcꝫ sit obligatio ex qua aliqs astringit ꝙ ē qn̄cꝫ ex sola naturali. vt hic not. ſʒ gl. illa ⁊ docto. antiqui cōsiderauerūt ꝙ frequēter accidit. vt. s. de legi. l. nā ad ea. ⁊ de h dictū fuit. s. de act. ⁊ obli. l. obligatiōes. Ibi de ſʒ certe. ibi est cōuētio q̄ est legitima. vt. s. de pac. l. legitima. ⁊ iō nō pōt dici ibi pactū nudū nec l'ra. vt innuit vt ex pacto nudo nascat actio. vn̄ expone vt exposui in l'ra. Ia. In gl. inspecto ꝓprio sensu in fi. ſʒ abusiue. vt hic ptʒ vel so. vt no. d. l. debitor. Dy. ¶ Vel ꝓm Ia. de bel. dic ꝙ nō est ꝯ: qr ibi cōprehēdit illud debitū ad qd cōpetit actio vel ꝓsecutio. ⁊ sic debitū cū effectu. Iaco.

Stipulationē. Ibi in diē in obligatiōe principalis adiectū. Dy. ibi: cōditio adiecta in obliga. fideiussoris. Dy. ibi nō obligat. ⁊ tamē certū est diē extiturā. ⁊ sic est ꝑ Io. in eo qd not. s. eo. l. grece. §. illud. ¶ Cū fideiussor ibi teneret. i. exigeret. ⁊ not. sequēdū qd est verisi'le. vt ⁊. j. de reg. iu. l. semꝑ in stip. de v. obl. l. eū q decē. ⁊ ad le. falc. l. in rōne. §. tāetsi ante. Ia. in gl. hoc iō in fi. vl' dic: ꝙ ista cōditio. vt instit. de fideiusso. in pnc. ⁊ de repli. §. fi. ⁊ vr tāgi hoc scdo. s. px. gl. Alber. vel melius scdo vt. d. l. ita stipulat. no. in gl. ſʒ nōne. ibi penā si nō soluet attēde ꝙ in qōne ista nō erat dies adiecta al's eēt ꝯ. s. de v. obl. l. ad diē. ⁊ de nau. fe. l. fi. Ol. in fi. vl' dic cōmitti etiā si sit heres interpellet nō opp. §. nō vtrū. qr ibi inerat dies ab arbitro vel a lege subintellecta. vt. e. tit. l. si cū dies. §. fi. ⁊. l. celsus. intra quā diē ēt mortuo reo pena nō cōmittit. ⁊ iō heres intra diē offerē do a pena liberatur hic nullis inest dies tacite vel expsse. ⁊ iō statim mortuo ꝓmissore cōmittit. vt hec l'ra dicit. Iac. vel dic ꝙ in casu huiꝰ §. dies non erat apposita. vnde sit testator debuit interpellari sic ⁊ heres. ⁊ sic intellige hunc. §. ⁊ hāc glo. vbi autē dies esset apposita tūc dies interpellaret in ꝑsonā heredis sic ⁊ in ꝑsonā defuncti vt. C. de cōtrahē. ⁊ cō. stip. l. magnā. ⁊ ita loquit. s. de v. obli. l. ita stipulatus. ⁊. l. ad diē. Dy. ꝙ intellige ꝓm Pe. ꝙ cōmittatur nō ex mora ſʒ ex cōditiōis existētia nō q ꝓmittit dare ⁊ si nō dederit ꝓmittit penā si interpellat. ⁊ non dat cōmittit penā. vt si qn̄ dies le. ce. l. si penum. ſʒ qn̄ moritur mors non inducit morā: sed cōditionis existentiā. ⁊ hoc ꝓbatur hic in fi. quia hoc quocꝫ casu ⁊c.

1 ☞ Cessio ꝯ fideiussorē an insolidū fieri debeat vel ꝑ parte.

Fideiussoribus. Securi solet per exceptionē si conueniant. vel ꝑ officiū post solutionē vel cōdēnationē. vt. s. de le. j. l. si res. ⁊. j. de iur. fis. l. in fraudē. §. q pro alio. ⁊ hic plene not. vtrū ꝓ parte an insolidū debeat fieri
1 cessio † ꝯtra fideiussorē. Ia. ⁊ no. etiā. j. de sol. l. modestinus. ⁊ dixi. C. de duo. re. sup rubrica. ⁊ de admi. tut. l. si plures. ⁊ solet esse qd si aliqs hʒ obligatū reū principalē ⁊ fideiussores ⁊ pignora ⁊ vnus ex fideiussoribus offert creditori debitū spōte ⁊ vult ꝙ creditor sibi cedat act. ꝯtra principalē. i. ꝯ fideiussor. ⁊ pignora vtrū creditor cōpellat inuitus hoc facere. ⁊ vr ꝙ nō. vt. C. de so. l. nulla. ⁊ de ꝯrio iudi. tute. l. j. ⁊ ꝑ h. C. de act. ⁊ obl. l. sicut. de ꝯtrahē. emp. l. inuitū. ⁊ de iure delibe. l. nec emere. ⁊ cessio nois est vēditio. vt. s. e. l. si dubitet. v. nec eē em̄. Ecōtra ꝙ sic. ⁊ de distra. pig. l. cū scdm. C. q po. in pig. ha. l. prior. ⁊ hoc puto verū ar. huiꝰ. l. ⁊. j. e. l. paulus rn̄. al's incipit fideiussorē. Itē ⁊ ꝑ aliā. l. q̄ dicit ꝙ debēt actiones trāsferri. C. de his q in priorū cre. lo. site. l. fi. Alij dicunt qd nō cogit precise ſʒ actiue. vt not. s. si cer. petat. l. quidam estimauerunt. sed verius est ꝙ precise compellatur. vt dixi.

Ad contraria. Respōde ad. l. nulla qd illa loquit in prorsus extneo hic in fideiussore ad. l. inuitū. de ꝯtrahē. emp. dic eā loq qn̄ alius ꝯctꝰ nō precessit: ſʒ qn̄ ꝓcessit secus est. vt hic sic ⁊ alias qs mater. l. ij. v. nec cogit. ¶ Sʒ quo iure cōpellit quis credere. dic ꝙ ꝑ officiū iudicis. vt. s. de leg. j. si res obligata. in fi. ⁊ de hoc dixi C. eo. alter. ⁊ de hac materia dicet. j. de so. l. modestinus. ⁊ vide etiā qd no. ⁊ dixi. C. de trāsac. l. ſʒ nūquid. fideiussores possunt renūciare huic bn̄ficio cedendarū actionū vr ꝙ nō quasi tale pactū eēt iniquū vt. s. de pac. do. l. cōuenire. ſʒ dic ꝙ sic qr ius fauore eorꝫ inductū est. vt. C. de pac. l. si qs in cōscribendo. vbi de hoc dixi. v. vtrū fideiussor. ⁊ ita tenet Od. C. eo. aut. ꝓsente. ¶ Sʒ pone quero ꝙ plures predones derobauerūt aliquem mercatorꝫ vnū ex eis cōpulsus fuit restituere estimationē mercatori nūqd ipse mercator tenet cedere iura soluēti ꝯ alios. et vr ꝙ nō: qr qn̄ qs ꝯuenit ex suo delicto vel cōtumacia nō pōt petere ꝙ sibi iura cedant. vt. s. de ad. tu. l. si plures. ij. ⁊ de tut. ⁊ ra. distra. l. j. §. nūc tractemꝰ. ꝓ hoc. s. de iu. om. iudi. l. si familia. vbi de hoc dixi ⁊ ad hoc etiā facit ꝙ dicet. j. de incen. rui. ⁊ naufra. l. ne qd. ⁊ ꝙ nō sint cedenda iura illi q ꝯuenit ex delicto suo tenet Gof. in summa de rebꝰ. ⁊ non alias. §. pe. ibi ei. s. fideiussori q cōdēnatus est insolidū. vt. j. e. l. si fideiussores. §. j. ꝓm Azo. ibi vēdere. i. ex cā vēditionis credere. Dyn. nā vtilis debēt esse in cessiōe al's nō valet. vt. C. mā. l. ꝑ diuersas. ⁊ dixi C. ne liceat potē. l. ij. Itē adducit hec lex ꝙ si extneus possidēs bona debitoris sine titulo offerat debitum agēti hypotecaria ꝙ possit rē retinere ꝑ. l. paulus. s. qbꝰ mo. pig. vel hypo. sol. et teneat creditor sibi iura cedere. ⁊ ꝓ hoc facit text. ⁊ gl. s. q po. in pig. ha. l. mulier. Ia. de ra. tenet ꝯriū ꝑ. d. l. nulla. C. de sol. ſʒ illa loqt qn̄ extneꝰ agit secꝰ si excipiat. vt. s. de rei vē. l. is q. ⁊. l. si cl'pa. alij distiguūt aut possessor ē dolosus aut nō ⁊ tūc secꝰ.

a Qui debitorē. [a] Ibi ei creditori delegati. Dy. ibi debet non cōsiderato sit soluendo delegatus vel nō. Ia. ibi. ⁊ iō qr delegatio sil'is est solutioni. Dy. in fi. ꝯtra reū principalē. Ia. in gl. vlt. ibi. §. q reprobos. Solu. no. ibi: qr ibi ignorāter recidit. recepit reprobari pecuniā. et iō sibi nō p̄iudicat hic autē sciēter. ⁊ iō nocet ⁊ preiudicat. ar. s. de iu. dot. l. ꝓmittēdo. §. si a debitore. Dy. ¶ Vel ibi erat pecunia reproba. hic vo nō delegati debitoris de iure reprobū non erat licet de facto soluēdo nō esset. ar. s. eo. l. iij. ¶ Preterea h admissa fuit delegatio ꝑ scientē delegatū nō esse soluendo. vnde bonū nomē facit. vt di. l. inter causas. §. abesse. ⁊ ibi not. Ol.

Seruus inscio. Ibi ex iūcta cā. i. ex pecunia. dn̄i Iac. ibi vēdicabat si extat: ꝯsumpta aūt cedet insolutū vt. s. si cer. pe. l. si. filiꝰ. ſʒ inde seruꝰ est factꝰ debitor Iac. In glo. vlt. ibi cū nulla ipso iure sit obligatio. vt. j. l. pri. ergo

a ¶ Qui debitorē. adde hic Paul. de cast. referēte se coluisse ꝙ si creditor cōfitet se recepisse debitū a fideiussore necō va solutiōe appareat ꝙ ista cōfessio sufficit fideiussori vt possit repetere a principali debitore licʒ Bar. teneat ꝯ in. l. a duobus. §. fideiussore. s. de iureiu. ⁊ vide Pau. cōsilio. cccxxi. et. cccxc.

ergo sine cā videt facta traditio. ꝛ sic nō trāsfert dñium. vt. ş. de acqui. re. do. l. nunꝗ nuda. Dy. ibi: contra iura. §. fi. Et sic cu3 soluit pecunia aliena: licet errauerit in causa nō trāstulit dñium. vt. ş. de condi. inde. l. indebiti. §. ſ3 si numi. Dy.

Sed et si serui. Fideiubētis ꝑ alio ex cām peculiarē. Ja. ibi: nec solutiōe noīe serui facta. Ja. in gl. immo vř in fi. immo ibi soluit noīe obligatōis qua principalis tenebat hic autē noīe obligatiōis q̄ credebat seruū teneri cū nulla teneret cū ergo solutio nihil opatur in expsso nihil opa bitur in eo ad qđ solutiōis effectus tacite extendebat. ar. ş. de libe. lega. l. petitor. de dona. inter vi. ꝛ vxo. l. si spōsus. §. j. ꝛ de ser. ru. pre. l. ij. §. j. Dy. idem Jac. de ra. hic in effectu allegat. ş. de ɔdi. inde. l. indebitā. Ja. In gl. nisi forte in fi. h̄ est falsu3 q̄ illud qđ de cōsumptiōe ď locū h3 q̄ñ dñium nō est trāslatū vt. ş. si cer. pe. l. si fili⁹ vt hic bene fuit trāsactū: l3 erratū fuerit in cā. vt instit. qb⁹ mo. recōtrah. obl. §. j. et. ş. de ɔdi. inde. l. in debiti. §. ſ3 si minori. al's ſ3 si aliū. ꝛ iō nec tūc liberat cū serui nō debitoris noīe fit soluta. ¶ Itē q̄ illud qđ cōsumptiōe ď locū h3 vbi eēt saltē obligatio naturalis psone eius cui⁹ noīe fiebat solutio. vt. ď. l. si filius. ş. si cer. pe. ꝛ eo. titu. l. nō oīs. §. si pupillus. Sed hic nulla erat. Ja. in glo. etiā naturaliter sub audi cū etiā in fideiubēdo liberalitas interueniat. vt. ş. q̄ res pigno. obli. possunt. l. j. §. j. q in seruo non cadit. argu. ş. de pa ctis. l. in personam. §. j. Jaco.

Heres. Al debitore institutus ꝛ de restituēdo grauatus. Dy. ꝛ dic in fideiussore da tum a debitore hēditario ante hereditatē restitutā ipsa restituta trāseat actiōes. h. d. Ibi cū heres in stitutus a pr̄e pretereūte filiū emācipatū cui datur ɔ ta. Dy. ibi accepit a debitore hēditario anteꝗ succūberet in cōtra ta. Dy. in gl. i. nō corrūpet ibi q̄ est ɔ illa in hypoteca: q̄ paliū q̄ ꝑ tutore queri nō pōt. vt. ş. ď pi. act. l. solutū. §. ꝑ liberā. ꝑpter metū pignoraticie. Ja. in fi. prima vera. vt statim ꝓbat in vlt. gl. Ray. ꝛ q̄ ista actio nō erat in hēditate: ſ3 est ꝑ beredē acq sita. vnde necessaria est cessio secus si eēt. in hēditate q̄ tūc nō eēt cessio nc̄ia. vt. ş. ad treb. l. j. in ꝑn. Dy. vř scōvt in ɔrio no.

Non est nouum. Ibi si in diē puta fideiusse rat: vt non teneat post pa scha. Ja. ibi idē erit. s. qđ ex vtraqꝫ fit obligatus. Ja. in glo. fa cit. ş. eo. ibi. ꝛ. l. lucius. hec lex inducit aliud mēbrū sine loquit in alio membre. s. cū debitor succedit mandatori vel fideiusso ri. vt ꝛ. ş. eo. l. generaliter. ꝛ. l. si cū reus. Jaco.

1 ¶ Creditor si mittatur in possessionē bonoꝝ rei ꝑncipalis nihilominus fideiussor conueniri potest.

Seruo tuo. Credidi. s. tpe seruitutis. Dyn. fide iussor accepit ꝛ dubitat vtrū teneat ex fideiussiōe vel nō. Dy. ibi nihil agat. l. fideiussio qđ teneat. Dy. ibi q si hic seruus rñdet tacite obiectioni que posset fieri q scđa fideiussio fit supuacua cū ex prima teneat insolidū ꝑt em̄ eē inutilis scđa: ꝑma sublata. ꝛ hoc sequit. Dy. alij tamē melius iudicio meo hñt hāc apostillā. j. in. §. cū ꝛ tu v̄. nec tm̄ ol. ibi mensurā. nō em̄ pōt dici q tollat fideiussoria q̄ est ciui lis ꝛ naturalis q̄ creditori remaneret sola ꝑncipalis ꝛ est tm̄ naturalis ꝛ sī inefficax ad agendū. ¶ Itē non pōt dici q tpe principalis q̄ est tātū naturalis tollat ꝛ sic remanet fideiusso ria sine principali qđ esse nō pōt. vt. ş. eo. l. fideiussor obligari in ꝑn. ꝛ sic oportet de necessitate dici q vtraqꝫ remanet Ray. ſ3 qd si fideiussor successit debitori principali adiuit tñ hēdita tem cū bñficio inuentarij. ꝛ ita nō tenet vltra vires heredita rias. vt. C. de iu. delibe. l. fi. §. j. ꝛ in hereditate non est tantū qđ insolidū satisfieri possit creditori nūqd poterit ex cā fideiusso ria insolidū cōueniri dic q sic quasi ipsa plenior sit ꝑ istū. §. ꝛ plene dixi de hoc. ş. eo. l. general'r. ibi q̄ tūc quando obligatio principalis erat efficax. Oldra. ibi obligatio ciuilis qua tene batur fideiussor. Jacobus. ibi esse nō potest vna principalis. ꝛ alia accessoria quarū vna nō sit plenior altera. et iō pōt dici q vtraqꝫ remaneat: q̄ sic esset reperire eūdem fideiussorē sui ipsius nec potest dici q remaneat fideiussoria sine principali opt3 ergo de necessitate dici q tollat fideiussoria ꝛ remaneat principalis. Dy. ibi retro quoqꝫ. i. ecōuerso. Ol. ¶ Et not. q quocūqꝫ interest creditore nō tolli accessoria rōne successiōis nō tollit. vt. j. ď so. l. stichū. §. qđ ꝛ ita. ꝛ arg. hc lr̄e q fideiussor succedat debitori ꝛ adeat cū bñficio inuētarij nihilom⁹ tenere ex cā fideiussoria cū sit efficacior. vt predixi Ja. ibi eadem. l. fi deiussoria. Dy. ibi: teneat ex psona eius cui successit. Old. ibi fideiubere possit q est verū ibi suo noīe ꝑncipaliter ꝛ accesso rie tenet q hic cessat. Dy. in v̄. qđ si idē stipulator ibi peremit

Vide ad intellectū huius. §. q̄ not. hic in addi. ad Bar.

adde qđ no. j. de castrē. pe. l. pater q castrēse. in prin. al's est. §. sub. l. dotē. ibi argumētū. s. q vna obligatio possit tolli in alte 1 ra supesse. Ol. ¶ Et not. expssam lr̄am q si creditor † mittat in possessionē bonoꝝ rei principalis nihilomin⁹ fideiussor cō ueniri pōt. Ja. in glo. acceptilatiōe hoc est falsum q̄ liberato fideiussore ꝑ acceptilatōe3 liberat ꝛ ꝑncipalis. vt. j. de accep. l. ꝛ ꝑ iusiurādū. §. si fideiussori. ꝛ iō tene scq̄ns exēplū. ¶ Vel dic pereat ꝑ ꝑuilegiū indultū a ꝑncipe. Ja. ſ3 nec hec vř bona q̄ princeps pemptoriā nō ɔcedit. vt. C. de precib⁹ impa. offe. l. quotiēs. ibi vel tpe ſ3 an interruptio facta ɔ principalē porri gatur ad fideiussorē. dic q sic vt no. ş. mā. l. si fideiussor. §. fi. ſ3 dic q ex certa sciētia ɔcessit dicēdo nō obstāte aliqua lege. vt ibi dixi i gl. vt sic extinguit al's estimat ꝑ cessionē bonoꝝ. de h̄ dic: vt. j. eo. l. vbicūqꝫ. immo vř vera remanere ꝛ solum excep. dari. vt. ş. q bo. ce. pos. l. qui bonis. ſ3 fideiussor pōt denūciare cedenti vt opponat eā. vt. ş. mā. l. iōqꝫ. §. general'r. Ja. In gl. an nō extinguit principalis nisi immo ꝛ si ɔdēnatus sit debi tor principalis ꝛ appellauit pōt fideiussor ɔueniri. vt. ş. man. l. creditor. in princ. qđ intellige si est renūciatū beneficio noue constitutionis de fideiussorib⁹ al's secus. Jaco.

Cum ꝛ tu. Ibi nec tñ rñdet tacite obiectiōi q̄ fieri posset q scđa fideiussio sit supernacua cū ex ꝑma teneat insolidū pōt ēt esse vtilis scđa: sublata ꝑma ꝛ hoc sequit nec tñ ꝛc. Dy. hāc apostillā hñt quidā. ş. e. l. huo. q si hic seruus sed iudicio meo hic esse d3 vt ibi dixi. Ibi futu ram fideiussionem scđam. Dy. ibi: si ei reo principali. Dy. ibi: posteriorē duratoriā in qua nō gaudet defensione ex persona eius qui succedit. vt. ş. eo. l. cū reus. vel in hac scđa interuene rat ꝑ eo alius fideiussor. iō. ş. eo. l. grece. §. fi. Jac. Dy.

Cum fideiussor. Ibi ex stipulatu qua tene bat debitor creditori. Dy. In gl. electiue ibi condēnatur. ꝛ sic sibi iā inceperat cōpetere actio mādati quā postea tali mō habere nō desinit. vt. ş. man. l. lucius. ꝛ. C. man. l. si pro ea. ꝛ. l. si fideiussor. et. j. eo. l. fideiussor pro vēditione. Ol. ꝛ dic vt not. in dicta. l.

a Mortuo. [a] Ibi q̄ hereditas ꝑ psona repūta ta pōt dari fideiussor. h. d. S3 vbi nō est hereditas secus. vt. ş. e. l. q ɔtra. ꝛ ad maceđ. l. creditorē. Ja. ¶ Et not. ex fi. hui⁹. l. vnū ad quod sepe allegat ꝛ qđ est valde memorie mandandū videl3 q vni uersitas municipiū cura ꝛ societas fingit vice vnius. pro hoc bene. j. ad munici. l. ingratus. ꝛ ꝓbat ex duab⁹. l. simul iūctis. ş. ex qb⁹ cau. ma. l. itē ait pretor in prin. ꝛ. l. ergo. in fi. ꝛ ꝑ hoc in aut. de al'. ꝛ emphiteosi. §. si v̄o contingit aliquē. col. ix. ꝛ. l. j. §. nūc ediles cōiūcto. §. illud sciendū. ea. l. ꝛ de dolo. ſ3 ex dolo. ꝛ ar. j. de v. sig. l. cū q vectigal. in fi. ꝛ. ş. ad mace. l. nihil. hic est q vniuersitas retinet ꝑ vnū. vt. ş. q cuiusqꝫ vniuer. l. sicut muni cipū. in fi. sic ecclīa habet loco vnius psone. vt. ş. de ɔuer. ɔiu. c. dudū. vltra prin. Ibi in psonā ecclīe. ꝛ ꝑ hoc q vniuersitas vice vnius psone satisfacit. ş. de le. iij. l. si thorus. ꝛ. l. grege. ad le. aquil. l. illud. de iu. om. iudi. si familia. de noxa. si cōis fami lia. ꝛ. j. si fami. fur. fecisse dicat. l. j. ş. q vi aut clā. l. semp. §. si. in sepulchro. vbi de hoc etiā satis dixi. ꝛ ad hoc. ş. de publi. l. si multi. ꝛ de h̄ ēt vide qđ no. ꝑ Inn. ex̄ de relig. do. c. cū venera bilis. ad h̄ facit q sindic⁹ ɔstitut⁹ a municipib⁹ vř ɔstitut⁹ ab vno: nō a plib⁹ vt. ş. q cuiusqꝫ vniuer. l. si municipes. ꝛ faciūt predicta ɔ ꝑla. q dixit oēs de vniuersitate debere iurare de calūnia. vt not. C. de iu. tal'. l. ij. §. q obseruari. ɔ qđ ē. ş. de ɔdi. ꝛ demon. l. municipib⁹. ¶ Itē facit q sub appellatione si qs vniuersitas ɔtineat. ꝛ ꝑ hoc. ď. l. ş. ex qui. cau. ma. l. itē ait ptor in prin. ɔuicta. l. ergo. §. fi. ꝛ. C. vt nemo ad suū patro. susci. co. vel rusti. l. vnica. li. xj. ꝛ not. ꝛ dixi. C. vnde vi. l. si qs in tantā. ꝛ ꝑ Archi. ex̄ de elect. c. vt circa. li. vj. scđa colūna etiā ꝑ hoc. ş. qđ met. cā. l. metū. §. aiaduertēdū. ꝛ iō si statuto caueat q si in villa aliqua aliqs cōmittat maleficiū q villa teneat qđ idem sit si aliqua vniuersitas ibi maleficiū faciūt. ¶ Itē faciūt ꝑdi cta q si vniuersitas ciuitas vř q municipium sunt supposita ecclīastico iterdicto q sufficiat vna generalis absolutio quo ad vniuersitatē ꝛ in psonā vni⁹ recipiētis noīe vniuersitatis nec sit opus singulariter singulos absolui: q̄ vniuersitas vt ꝓbatū est vice vnius psone fingit qđ est verū ꝑm Dyn. si vna est interdicta secus si plures: q̄ tunc plures essent necessarie absolutiōes. vt. ş. de ope. no. nū. l. de pupillo. §. si plures. ad h̄ vide ex̄ de sen. excō. c. si ciuitas. li. vj. cū ibi no. ¶ Itē eodē mō facit q si vniuersitas facit iniuriā vel maleficiū q nō teneat in plus q̄ si vn⁹ tm̄ fecisset. ꝛ ꝑ hoc. ş. ď nora. l. qđ ait. de quo dic: vt dixi di. §. si in sepulchro. in. l. semp. ş. qđ vi aut clā. Fal lit in albo corrupto vbi oēs tenent. vt. ş. de iu. om. iudi. l. si qd id qđ. Sed vř q pena debeat duplicari si vniuersitas delin

[a] ¶ Mortuo. Adde ad hūc text. l. si a te. ş. vt le. no. cauea. et vř hic ꝓbari q appella tione psone veniat vni uersitas ita tenet Bal. i l. metum. §. aiaduerten dū. ş. qđ me. cau. Bal. in l. quicūqꝫ. C. de ser. fugi.

quat vt soluat duplũ eius qđ solueret vnꝰ solus q deliquisset.
ar.C.de re mili.l.tã collatores.ij.colũ.vsi.ait aũt oĩfariã.li.xij.
¶ Sʒ ibi no.de pena delicti sʒ de sportulis soluẽdis ꝓ ea lo-
quit̃.¶ Sʒ vr̃ ꝙ in delictis alr̃ puniat̃ ciuitas.s.in cẽtũ libris
auri aliter oppidũ villa vel castrũ.s.in.xx.libris auri ⁊ aliter
singulares ꝑsone vt expresse habet̃ in vsibus feudoꝝ de pace
iuramẽto firmata.l.hac edictali.§.si qs vere. ¶ Sʒ forte illa
est spãlis dispositio quo ad illud crimẽ pacis violate. Faciũt
⁊ p̃dicta ꝙ si sũt.x.socij q habeãt cõem actionẽ ꝯ debitorẽ suũ
ꝙ hi nũerent̃ pro vno ⁊ possint agere ⁊ ꝯueniri ex illa clausu-
la.⁊ quidam alij vt nota.per Host.in summa de rescriptis.ꝙ
continetur ius cõmune.ver.quid si cõtra decem.

SI mihi. Mihi titio adiecto fideiussio non
dat̃.h.di. Ibi nõ põt ⁊ est rõ q̃ cui
nõ tenebat̃ reus nec obligari ītercessor põt rñ. vt.s̃.
eo.fideiussor.in p̃nci.¶ Et est arg.ꝙ cessio facta ꝯ fideiussorẽ
nisi sit facta etiã ꝯ principalẽ nõ teneat q̃ non põt eẽ accesso-
ria sine p̃ncipali.vt.d.l.fideiussor obligari.s̃.e.in p̃nc.vbi de h̃
dixi.⁊.§.fideiussor.Dy.in gl.in fi.⁊ de pig.l.is qui.Dy.

LUcius. Si reus debẽdi succedat mãdatori
ꝓ parte ꝓ ea parte tollit̃ actio man
dati.h.di.Dy.interuenire mãdando. vt sequit̃ Dy.
Ibi possit actionem mandati.Dy.

MArcellus. Fideiussori p̃ncipali natura
liter obligati non succurrit̃
q̃ pupilli non interest fideiussori furiosi vel ꝓdigi
succurrit̃ q̃ nõ ẽ opus. h.d.huiꝰ.l.nullꝰ vr̃ effectꝰ
ꝑ.l.ideoq̃.§.gñalr̃.s̃.mã.sʒ dicas illud verũ qđ ibi đr in.ij.rñ.
cũ fideiussor est hiturus regressuʒ ꝯ principale pactũ mãdati
vt ibi ptʒ hic vero nõ est habiturus regressum ꝯ principalem
actionẽ mãdati ex lr̃a ptʒ.⁊ hoc ꝓbatur ex eo q̃ bñficiũ ꝓuen
tionis ex ꝑsona rei p̃ncipalis ita dñiuʒ fideiussori prodesset si
īteresset principalis ⁊ nõ alr̃s.vt.s̃.de libe.le.l.si qs reũ.de pa.
l.qđ dictũ.⁊ ad mace.l.sʒ si pater.§.nõ solũ.¶ Itẽ si maior fa
ctus dedit fideiussorem in eo ꝯctu in quo tenebat̃ naturaliter
tantũ vr̃ approbare ꝯctum ⁊ iõ ex eo ꝯctu tenet̃ ciuiliter ⁊ na-
turaliter ⁊ tenet̃ fideiussoria actiõe mãdati.ar.s̃.ad mace.l.sʒ
iulia.§.fi. ⁊.ll.se.⁊.C.si maior fa.ra.ha.l.j.⁊.ij.Dy. ¶ Itẽ op.
ꝯtra silr̃itudinẽ pupilli ⁊ furiosi.ĩ.de re.iu.l.in negocijs.sʒ dic
ꝙ est silr̃itudo in hoc vt nõ subueniat fideiussori pupilli vel fu
riosi vt hic sʒ dissilr̃itudo est in rõne.nã rõ est q̃ nõ subueniant̃
ꝑ restitutionem in integrũ fideiussori ꝓ pupillo q̃ nõ interest
pupilli ꝙ fideiussori subueniant̃ q̃ nõ hʒ regressum ꝯ eũ per
actionẽ mãdati vt hic đr sʒ in furioso ⁊ ꝓdigo est illa rõ q̃ non
subueniat̃ eoꝝ fideiussori ꝑ restitu.ꝙ nõ est opus cũ ipso iure
nõ teneat̃ fideiussor vbi p̃ncipalis nõ tenet̃.vt.s̃.e.l.fideiussor
obligari.in prin.⁊.§.fideiussor.¶ Itẽ opp. ꝙ teneat̃ pupillꝰ
ciuiliter ⁊ naturalr̃.vt.s̃.de neg.ge.l.si pupilli.in p̃nci.⁊.C.de
vsuca.ꝓ empt.l.fi.⁊ iõ teneat̃ fideiussor ⁊ agere possit mãdati
sʒ dic ꝙ in illis.l.pupillus erat factꝰ locupletior.¶ Itẽ opp.
ꝙ pupillus nec ciuiliter nec naturalr̃ teneat̃.vt.s̃.de act.⁊ob.
l.pupillus.⁊ iõ nõ possit accedere fideiussor. ¶ Sed dic ꝙ in
duobꝰ casibꝰ nullo mõ tenet̃.s.qñ ẽ infans ⁊ qñ ꝯhit cũ tutore
ẽt si sit maior infante. vt hic no.in gl. ⁊ iõ tũc nõ põt accedere
fideiussor.ar.s̃.e.l.si mihi aut titio.⁊.s̃.de auto.tut.l.pupillꝰ.
¶ Itẽ oppo.circa fideiussorẽ furiosi ⁊ ꝓdigi de.l.is q.s̃.de v̇.
obl.So.tribꝰ vel quattuor modis.vt in gl.¶ Itẽ opp.ꝙ non
teneat̃ fideiussor anteq̃ debeat p̃ncipalis. vt.ĩ.eo.l.fideiussor
ante.⁊ debere ꝓprie dicit̃ is a quo inuito exigi põt q̃ tenet̃ ci-
uiliter ⁊ naturalr̃ ⁊ pure. vt.ĩ.de v̇.si.l.debitor.So.debere qs
đr ꝓprie ⁊ improprie:ꝓprie.i.efficacit̃.ita ꝙ ab eo peti possit.vt
di.l.debitor.improprie etiã is q ꝯueniri nõ põt.vt.s̃.eo.l.fide-
iussor obligari.§.fideiussor.¶ Itẽ opp.ꝙ huic.l. derogari vi
deat̃ iure aut̃.quo cauet̃ primo p̃ncipalẽ idoneũ ⁊ p̃ñtem cõ-
ueniri debere q̃ fideiussorẽ. vt.C.de fideiusso.aut̃.p̃ñte.q̃ su-
mit̃ ex aut̃.de fideiussor.§.j.So.idoneitas ꝯsiderat̃ nõ solum
circa facultates ⁊ cõueniẽdi facilitatẽ:sʒ etiã circa obligatio-
nis capacitatẽ.vt.s̃.e.l.q satisdare.sʒ hic nõ est ista idoneitas:
ergo nõ vẽdicat sibi locũ ius autenticoꝝ.¶ Itẽ oppo.ꝙ si fi-
deiussor tenet̃ naturaliter ⁊ ciuilr̃. ⁊ reus p̃ncipalis naturalr̃
tantũ:ergo fideiussor in plus tenet̃ ꝙ eẽ nõ dʒ. vt.s̃.e.l.grece.
§.illud.⁊.§.si qs sticħũ.Sʒ dic ꝙ plus ꝓprie đr quattuor mo-
dis.s.re:loco:tpe:⁊ cã.vt instit̃.de act.§.plus aũt quoꝝ nullũ
est hic:sʒ hic est plus in obligatiõis substãtia preterea hic te-
net̃ firmiꝰ ⁊ efficacius nõ aũt in plus.⁊ ita soluit̃.s̃.de v̇.ob.l.si
pupillus.¶ Itẽ opp.si reus principalis ꝯueniri nõ põt:sʒ fi-
deiussor tantũ.⁊ nõ hʒ regressum ꝯ p̃ncipalẽ:ergo in duriorẽ
casum vr̃ acceptus.⁊ iõ nõ vr̃ fideiussor teneri.vt.s̃.e.l.grece.
§.illud.⁊.§.si qs sticħũ.ĩ.eođ.l.hi q.sʒ durior vr̃ circa modũ ⁊

qualitatẽ obligatiõis ꝯtrahẽde nõ circa eius contracte q̃ nõ
in plus obligat̃ aliquo de p̃dictis quattuor modis. vt dixi in
solutiõe p̃cedentis ꝯrij. ⁊ ad quorũdã ꝯrioꝝ solutionẽ breui-
ter dic. Aut in obligatiõe principali fideiussoria est oĩo pari-
tas:aut disperitas. Si paritas q̃ vtraq̃ ciuilis ⁊ naturalis:
vel naturalis tantũ vel ciuilis tantũ.¶ Itẽ vtraq̃ pura vel
vtraq̃ in diẽ vel sub ꝯditiõe. Itẽ vtraq̃ ĩ eãdẽ rẽ vel in easdẽ
res tenet̃.⁊ tũc planũ est ꝙ valet fideiussio vt.s̃.e.l.j.⁊ quasi ꝑ
totũ hũc ti.sʒ si alternatiue.dic vt.ĩ.e.l.si sticħũ.Si disparitas
aut circa tp̃s obligationũ ꝯtrahẽdarũ.⁊ expeditũ est:q̃ valet
fideiussio:siue p̃cedat p̃ncipalis ⁊ sequat̃ fideiussoria:siue ecõ
tra.vt.s̃.e.l.stipulatus suʒ a reo.§.adhiberi.⁊.l.ij.⁊.l.grece.§.
j.aut est disparitas circa ꝯctus.⁊ tunc aut circa res: vel circa
quãtitates in obligatiõe deductas:aut circa substãtiã obliga
tionis:aut circa qualitatẽ.¶ Primo casu:aut fideiussor mi-
nor reus principalis maiorẽ ⁊ indistincte tenet. vt.e.l.grece.
§.illud.v̇.in fauore plane.⁊.ĩ.eo.l.hi q accessiõis.in fi.aut ecõ-
tra ⁊ in nihilũ tenet̃ ⁊ sic vitiat̃ vtile ꝑ inutile. vt.d.l.grece.§.
illud.⁊.§.si qs sticħũ.¶ Scđo casu si fideiussor ciuiliter ⁊ na-
turalr̃ ⁊ reus p̃ncipalis naturalr̃ tñ efficacit̃ valet fideiussio
vt.s̃.e.l.fideiussor obligari.§.fideiussor.⁊.l.qđ eñ.⁊.s̃.de ꝯdic.
inde.l.naturaliter si reus principalis ciuiliter tãtũ fideiussor
naturaliter ⁊ ciuiliter valet fideiussio:sed agenti obstat exce-
ptio.vt.C.nõ.nu.pe.l.si cui.¶ Rõ est q̃ facta solutione daret̃
repetitio.vt.s̃.de ꝯdi.indebi.l.si nõ sortẽ.§.indebitũ.⁊.§.adeo
secus si naturalr̃ q̃ non daret̃ repetitio. ¶ Tertio casu: aut
circa dies:aut circa cõditiones: aut circa dies ⁊ conditiones.
Primo casu:aut p̃ncipalis pure ⁊ fideiussor in diẽ ⁊ valet aut
eꝯ ⁊ nõ valet.vt.s̃.e.l.grece.§.illud.v̇.itẽ accepto.Scđo casu:
aut p̃ncipalis pure fideiussor sub cõditiõe ⁊ valet:aut eꝯ ⁊ nõ
valet.vt.d.l.grece.d.§.illud v̇o.nõ aũt fideiussor sub ꝯditione
principalis sub pluribꝰ ⁊ nõ valet: aut ecõtra p̃ncipalis sub
vna ⁊ fideiussor sub pluribꝰ copulatiue ꝯiunctis ⁊ valet.vt.ĩ.
eodem.l.si a reo.in princi.aut disiunctis et nõ valet. vt dicta
l.si a reo.§.j.Tertio casu: aut p̃ncipalis in diẽ fideiussor sub
cõditiõe:⁊ tũc nõ tenet̃ fideiussor existẽte ꝯditione ante diẽ: sʒ
si simul cũ die vel post ex isto tenet̃ ⁊ valet fideiussio.vt.s̃.e.d.
l.fideiussor obligari.§.stipulatiõe.aut ecõtra ⁊ nõ valet. Dy.
ibi:ꝓ pupillo pubertati proximo scđm vnũ casum:vel ꝓ īfante
scđm aliũ.Dy.Ibi qm̃ is mãdati.q.d.ea rõne q̃ non hʒ fide-
iussor actionẽ mãdati ea rõne nõ hʒ restitutionẽ. sʒ ideo nõ hʒ
actionem mãdati q̃ pupillus ciuiliter sine tutoris autoritate
nõ obligat̃:ergo eadẽ rõne nõ restituit̃: q̃ nec ip̃e pupillus re
stitui põt cũ sit tm̃ naturalr̃ obligatus.vt.s̃.de arbi.l.si pupil
lus.¶ Itẽ alia rõne pupillus restitui nõ põt q̃ lesus nõ est
vt.s̃.de mino.l.verũ.§.sciendũ.ꝙ autẽ nõ sit lesus apparet q̃
non est debitor cum is demũ dicat̃ debitor a quo inuito exigi
põt.vt.ĩ.de v̇.sig.l.debitor.⁊ ita erit directa rõ q̃ fideiussor nõ
hʒ restitutionẽ.¶ Vel ponit̃ qm̃ ꝓ quãuis ⁊ erit rõ remotiua
⁊ hoc si te referes ad pupillũ tm̃. Iaco. sʒ ꝓut refertis ad fu-
riosum vel ꝓdigũ.dic nõ subueniat̃ cũ nullo mõ teneat̃. Dy.
Vel dic vt statim dicã in suppletione glo.ꝭm Dy.in gl.natu-
raliter.s.tantũ.Dy.ibi.l.si pupilli.in p̃nc.⁊ melius ꝓbatur ꝙ
detur mãdati.s̃.de relig.⁊ sump.fu.l.ac si qs.§.q mãdato.v̇.si
autẽ pupillus.Ol.Ibi hoc ergo casu.s.huiꝰ.l.qñ intercedit ꝓ
pupillo naturalr̃ obligato.Ol.ibi:ꝙ ãt de furioso.scđa pars
glos.dicit. ibi male dicit.i.male dicere vr̃ Dy.ibi:q̃ nec tenet̃
hec vera.Ray.ibi recta rõ vel ẽt remotiua.immo scđm hoc vr̃
remotiua tãtũ ⁊ nõ recta q̃ si soluũt in predictas causas hñt
regressuʒ.vt.s̃.de neg.gest.l.iij.§.si furiosi.Dy.⁊ iõ dic ꝙ hec
nõ est bona q̃ cũ tũc fideiussor ageret mãdati nõ haberet locũ
finis huiꝰ.l.Ia.de ra.Ibi:alij dicũt. ⁊ hec bona ꝭm Ray. ĩ fi.
hec est diuinatio. Iac. ¶ Et predicta etiã locũ hñt ꝓut est in
lr̃a nõ subueniat̃.sʒ si nõ habes negatiuã dicas ꝙ fideiussor
ꝓ pupillo sine tutoris autoritate contrahẽte in illis casibꝰ in
quibꝰ nec ciuiliter nec naturalr̃ tenet̃. nã subuenitur mihi vt
ipso iure nõ teneat̃ qm̃ mãdati actio mihi nõ cõpetit idẽ si fi-
deiussi ꝓ furioso vel ꝓdigo q nullo modo obligãtur ⁊ scđm h̃
nihil obstat.⁊ dic lr̃a qm̃ ⁊c.erit rõ recta nõ remotiua: põt ẽt
esse remotiua si dicas magis est vt ei subueniatur nõ obstãte
hac rõne q̃ in ꝯriũ videbat̃ qm̃ ⁊c.¶ Vel dicas ꝙ fideiussi ꝓ
pupillo naturalr̃ ⁊ ciuiliter obligato. ⁊ tantũ subuenit̃ mihi
bñficio restitutiõis vel q̃ intercessit dolus creditoris.vt.s̃.de
excep.l.except̃.§.fi.vl q̃ creditor ẽ hiturus rgressũ aduersus
aliũ.vt.s̃.đ pc.l.minor.đ ad.tu.l.ij.⁊ đ acq.he.l.si pupillꝰ. Dy.

INter fideiussores. Ibi ip̃o iure
sʒ hoĩs facto
īteruenĩẽte ꝑ obiectũ exceptiõis.vt.ĩ.e.inter eos.§.
fi.⁊.l.si cõtẽdat. Vel dic vt in gl. Iac.ibi:⁊ iõ q̃ oẽs
tenent̃

tenent insolidū nec diuiditur inter eos obligatio ipso iure sed per exceptionē ep̄le diui adriani apposita. Dy. Ibi ante exactā a se partē ⁊ ante diuisionē factā secus si post. vt. j. e. l. inter eos. §. cū inter. Dy. ¶ In glo. ꝙ nō fieret ibi ipso iure diuisa. vt. C. de pac. l. pacto successoꝝ. ar. s. de le. ij. l. cū ita. §. idē rn̄. al's incipit legatoꝝ. Ol. ⁊. s. ad le. rhodiā. de iactu. l. ij. §. pe. q̄ ē ꝯ Dy. ⁊ vide qđ no. in. §. si plures. instit. e. hic ī gl. allegata.

SI plures. Inter plures fideiussores et eoꝝ heredes vel inter subfideiussores vnius eiusdēq; cū fideiussor hz locū beñficiū diuisionis inter reū vero p̄ncipalē ⁊ fideiussorem vl' fideiussorē ⁊ subfideiussorē cessat hoc bñficiū. h. d. Ibi fideiussores ab eodē dati simul vel diuersis tp̄ib⁹. Dy. ibi iterim. i. pēdente ꝯditiōe alterius. Dy. in glo. simul accepti in fi. vel melius dic vt ibi no. ⁊. j. e. l. si titius. quare dic ꝙ etiā si nō simul sz diuersis tp̄ib⁹ sint accepti dum ab eodē dati ꝙ cū fideiubere videant̄ ⁊ eis datur bñficiū diuisiōis ꝑ ep̄lam. vt. d. l. si titius. ij. rn̄. ⁊ hoc q₂ hec lex nō distiguit. ⁊. j. l. pr. ⁊. C. e. l. cū alter. ⁊ de ꝯsti. pecu. l. fi. nec ob. l. si a titio. j. e. hic allegata ꝑ gl. q₂ ibi nō solū diuersis tp̄ib⁹ fuerūt fideiussores dati: sz etiā diuersis ꝑsonis. vt ibi p₃. ⁊ iō nō mirū si fideiussores esse nō videāt̄ q₂ ius in eādē rē ⁊ sic fuerūt diuerse stipulatōes vt ibi p₃ in di. l. si titius. ꝑsona vni⁹ fideiussoris bñficio fuit subducta. Dy. ¶ In gl. ꝑ ep̄la₃. in fi. īmo idē hodie cū habeāt bñficiū diuisiōis sic in fideiussores. vt ibi no. ⁊ ꝓbat̄ in aut. de duo. reis. in prin. Dyn̄. In gl. ꝑ in integrū restitutionē. in fi. vel dic bñt exceptionē munitum. j. eo. l. inter eos. §. j. qui euanescit in tali articulo. ⁊ sic ope replicationis elidetur ⁊ qđ dicit restituendam dic. i. iterū instituendam. Jaco. et Ol.

PRETEREA. [a] Ibi ad eandē cām. s. vt hz locū bñficiū diuisionis. ⁊ hoc seq̄t̄ in quoꝝ ⁊c̄. Dy. In gl. al's est fideiussor ibi ꝯ fideiussorē q fuit fideiussor ⁊ illi⁹ ꝓ quo fideiussit. Ja. ¶ Preterea si querat̄ ibi principalis fideiussor. i. p̄mo datus. ⁊ ꝑ ꝯn̄s an habeat locū bñficiū diuisionis aduersus eū. Dy. quasi eo existēte soluendo vel nō. Dy.

[a] ¶ Preterea. Adde Bal. i. l. mulier. C. de iu. dot. ⁊ Alex. in. l. si ꝯstāte ff. so. ma. vbi reputat hūc tex. singularē ad hoc ꝙ si sint duo rei debēdi ⁊ vn⁹ ē inops ⁊ alter est diues ꝙ non possit agi ꝯ inopem.

SICUT ipsi. In glo. sic ibi. l. heredes. ⁊. j. eo. si testō. §. j. circa fi. ⁊. l. inter eos. §. fi. Dy. in fi. Oldr. ibi loquit̄ in bñficio ꝙ datur ratione ꝑsone vt ꝯueniat̄ in quātū facre pōt ꝙ heredē nō trāsit. vt. s. de re iud. l. sciēdū. hic aūt de bñficio diuisiōis ꝙ rei siue obligatiōi coheret magis q̄ ꝑsone de quo plene dic. vt not. ꝑ Dy. ⁊ extra de reg. iu. c. priuilegiū ꝑsonale. li. vj. ⁊. not. s. solu. ma. l. maritum.

SI fideiussor. Fuit principalis rei. s. vn⁹. Dy. ibi ⁊ fideiussor quidā alter ⁊ sic vnus ꝑ reo principali ⁊ alter ꝑ fideiussore rei p̄ncipalis. Dy. ibi: fideiussor scđs. Dy. ibi: ille em̄ p̄m⁹ fideiussor. Dy. ibi: loco rei quātū ad fideiussorē scđo ītercedēte. Dy. ibi ⁊ fideiussorē q nūc cōuenit̄. Dy. ibi: diuidat̄ obligatio postulāte fideiussore secundo dato. Dy.

SI contendat. Fideiussor a creditore insolidū electus ⁊ conuētus. Dy. ⁊ ꝙ subijcit si non sunt verba exceptiōis dicendo recte ageres si non ⁊c̄. Dy.

SI fideiussor. Ibi soluerit ex certa sciētia vel ꝑ ignorātiā iuris secus si ꝑ ignorātiā facti q₂ tūc statim repetet̄ a p̄ncipali. vt. s. man. l. fideiussor quāuis ⁊ ibi no. Dy. ⁊ l. si fideiussori. §. non male. ⁊. §. se. Dy.

EX persoua. Ibi: exceptio rei coherens. Dy. ī gl. vt mādatorib⁹. ibi: ₂t dat rn̄. Exemplū quidā habēt ꝑ Pla. ⁊ male Ol. ibi: ⁊ de cōpensa. vt. s. de cōpensa. l. si quid. Dy. in fi. et. j. eo. l. si testō. §. fi. Dy.

SI eum hominē. Ibi acceperā. i. ꝑ quo satisdatū fuerat iudicatū solui. Dy. ibi: reliquerit subaudi ⁊ dubiū ē vtrū cōmittat̄ stipulatio iudicatū solui ob rē nō defensam distinguēdū est q₂ aut re vera erat possessoris ⁊ hz locū qđ sequit̄ si qd ⁊c̄. Aut petitoris ⁊ hz locū. v. sin aūt me⁹. Dy. ibi fiūt in veritate nō aūt hic ꝯstat. Dy. ibi: trāsferri. vt. s. de his q no. infa. l. seruus. Jaco. ibi: id fieri subaudi neq; mihi obtēperat adeūdo vt meus q₂ ꝯtēdit se nō esse meū nā siue adiret iussu meo nō cōmitteret̄ stipulatio cū habeam qđ intendo. ⁊ sic pōt dici ꝙ ille ver. sin autē adierit referat̄ ad vtrūq; dictū: ⁊ qn̄ erat me⁹ ⁊ qn̄ nō erat reuera. Ja. ibi: adierit subaudi nec iudiciū pati velit defendendo. Ja. ibi: differā maliciose. Dy. ibi: arbitraret̄. s. eū subire debere iudiciū q cedit vt victus liti. arg. l. iudica. solui. l. vir bonus. et. l. ex iudicato. ¶ Uel dic arbitraret̄. s. ꝯmitti stipulatiōe₃ eo casu quo stipulator ꝓmissori succedit. Ol. ī gl. iudicio sisti. vbi instit̄. de satis. in p̄n. sic̄ no. j. iudi. sol. sup rubrica. ꝙ intellige verū si ageret̄ reali vt hic erat. ⁊. s. q satis. co. l. iul. ⁊ in ꝑa. ti. instit̄. de satisd. et. j. de preto. stipu. l. ij. ¶ Secus in ꝑsonalib⁹ q₂ etiā olim suo noīe ꝯuētus nō satisdabat iudicantē. vt. s. de noxa. l. si pluriū §. j. de ꝓcu. l. sz ⁊ hoc. §. defendere. ex qb⁹ cau. in pos. eat̄. l. hoc autē. ⁊ instit̄. de satisda. §. si v̄o in ꝑsonā. ⁊ si ex noxa. cā agat̄. l. si cū vno. Dy. ibi: in qua. s. satisdatiōe. Dy. ī gl. rei v̄e. inceptū in fi. no. glo. ꝙ instantiā cause transit ad heredē sic. s. de his q no. infa. l. seru⁹. C. si p̄e. app. mors interue. l. j. ⁊. l. iij. j. de iniu. l. sz si vn⁹. §. interdū. Sz ar. ꝯ. s. so. ma. l. si ꝯstāte. §. fi. ī. fi. ¶ Sz dic ꝙ fiscus nō ē vere heres: sz interpretatiue. vt no. j. de iur. fis. l. iij. §. cū ex cā. ⁊ ꝑ hoc facit ad qōnem vtrū mortuo ep̄o cū quo erat lis ꝯtest. trāseat instātia ad successorē. ⁊ v̄r qđ nō cū nō sit heres sz quasi heres. Alij dicūt id in fisco. ⁊ qđ ēr. d. §. fi. in. l. si ꝯstāte. ꝙ expirat iudiciū exponūt. s. quo ad mulierē non quo ad fiscū q ei successit in dote. Dy. ꝯ hoc vide qđ dixi. s. de iudi. l. tā ex ꝯctib⁹. ⁊. C. ex deli. defun. sup rubrica in fin. ⁊ facit optime ad hoc rn̄sum. d. l. seruus cui⁹ noīe. s. de his q no. infa. Dy. in glo. vt seruus. in fi. ⁊. C. de here. institu. l. cum ꝓponas. in fi. Dy. in gl. ⁊ hoc etiam fatetur ille ⁊ paratus sit iussu meo hereditatē adire. Dy.

SI qui accessionis loco. Fideiussor pōt interuenire in. l. morē cām nō in duriorē. hoc di. Ibi iul. aut q₂ v̄r debere plus cā ꝓpter electionē. ⁊ tn̄ nō est grauior obligatio eius: sz difficilior obligatiōis dissolutio. Dy. ibi: qđ certū est ꝯ hoc est: q₂ pōt eē qđ stichus pl⁹ valet q̄ pāphilus. ⁊ hac rōe v̄r in duriorē cām acceptus. sz dic: ꝙ illa rō nocet. ⁊ iō nō attēdit̄ rō vero text. ꝓdest. ⁊ iō attendit̄ ar. j. de iu. fi. l. iij. §. si qs palā. Ja. de ra. Sz huic so. v̄r ob. qđ not. s. eo. l. grece. §. illud. sz dic: ꝙ ibi cā erat ꝑ oīa eiusdē paritat₃. h̄ aut̄. cā. q̄ ꝓdest potētior ē ea q̄ nocet cū ipsa necessario ⁊ natural'r ꝯtigat. ⁊ sic p̄ualet Ray. In gl. vlt. q̄ incipit. vt ⁊. s. in fi. So. hic attendit̄ periculū ad qđ res necessario ⁊ natural'r occidit ꝑiculū mort₃ ī ꝯrio v̄o nō ⁊ sic cessat ibi rō. l. ꝓhibēt₃. vt. e. l. ī p̄n. Dy. vel dic ī hoīe q cito morit̄ ibi ī domo: vel hic pōt ꝓdesse fideiussori ibi noceret alimētario. Ja. ꝯ bel. Sol. dic ꝙ forte illud ideo q₂ trāsactio bonafide facta nō valere est ꝯtra ius cōe ⁊ nō artat̄. vt. s. de test. mili. l. ei⁹ militis. §. j. Ol. sed negari nō pōt qn videat̄ in aliā obligationē accept⁹ ⁊ iō nō v₂ teneri vt. s. e. l. grece. §. si qs stichū. sz certe īmo nō in alio q₂ vtrūq; ē ī obligatōe p̄ncipali. vt. s. ꝯ v. ob. l. si duo. Ol.

[Marginal note:] ¶ Uide āple materiā huius. l. ꝑ bar. hic.

CUm fideiubeat. Ibi de peculio i. vsq; ad quātitatē peculij ꝙ esse erat. Dy. in gl. nō actiōe de peculio. immo op. de. l. id qđ sub ꝯditione. de ꝯstitu. pecu. §. vlt. So. ibi erāt apposita verba ꝑ q̄ euidenter apparebat debere cōsiderari peculiū tp̄e obligationis ꝯtracte. ar. s. de ver. ob. l. si a colono. dic simpliciter fideiussit ꝓ dn̄o qui eū conuenit̄ de peculio attendit̄ tp̄s rei iudicate. vt. s. de pecu. l. quesitū ergo. ⁊ in hac accessoria. Dy.

CUm is qui. Fideiussore soluente ipso iure nō liberat̄ debitor: q₂ eius solutio v̄r eē p̄ciū cedendaꝝ actionū. h. d. Ibi actiōes ꝯ p̄ncipalē ⁊ ꝯ fideiussorē. Dy. ibi: iā. i. tp̄e quo cedunt̄. Dy. ibi: ꝑcepit. s. creditor. Dy. ibi: nomē debitoris. i. rei principalis ⁊ fideiussoris. Dy. ibi: vēdidit cū accepta pecunia cedit al's nō videt̄ vēdere cū sic haberet vtilē ex noīe emptionē etiā sine cessione. vt. C. de here. vel act. ven. l. ex noīe quā nō hz. vt. j. e. l. vt fideiussor. secus in tutorib⁹. vt. C. de ꝯrio iudi. tu. l. j. ⁊. ij. Ja. ibi actiōes pecunia sub pacto cedendi. Ja. ibi: ad hoc ip̄m. i. qua solutio nō est facta vt obligatiōes extinguant̄: sz est facta vt teneat̄ eas p̄stare siue cadere. Ja. in gl. s. creditor in fi. meli⁹ so. ꝑ ea que no. s. mā. l. pomp̄. Dy. in gl. hec est vera. ibi ꝙ habeat. i. hītur⁹. sit Dy. ibi: cui cedit̄ hoc etiā ꝓbat̄ ex duab⁹. ll. simul iūctis. s. ꝯ cōsti. pe. l. si post ꝯstitutā. ⁊ ad trebel. l. j. §. q̄ q̄. Ja. ibi. §. plane si mihi. ¶ Sz hec rō videt̄ falsa. vt patere p̄t in cessiōe facta ꝯ fideiussores aduersus q̊s nō dat̄ alia nisi cessa vt. j. e. l. vt fideiussor adhereas. ergo rōniter. Dy. ibi: possessio et forte bñ dic̄ forte q₂ repetitio nō fit ab eo q suū recepit. vt. s. ꝯ ꝯdi. īde. l. repetitio. Ibi: ⁊ de h̄ no. s. qđ qs pōt agere ex ꝑsona alterius: licet ip̄e agere nō posset. Dy. ¶ Itē ꝯtra. j. de so. l. stichū. §. si mandato. So. vt ibi.

SI quis. Postq̄ cautio nō debet interponi q̄ si interposita fuerit nō cōmittitur. h. d. Sed ꝯtra istā. l. opp. de. l. q erat. s. fa. her. s. vt ibi: vel dic: ꝙ ibi interposita fuit cautio super quo: ꝙ alio iure poterat peti hic vero secus ⁊ ratio distinguit.

aut cautio est interposita sup eo qd alio iure peti poterat: aut nõ. Primo casu: aut ẽ ordinaria ⁊ tũc cõmittit aduersus reũ principalẽ nõ ɔtra fideiussorẽ. vt.d.l.q erat. aut erat extraordinaria: ⁊ tũc interposita nõ cõmittit. vt.s.de dã.infe.l.si edibus.⁊.l.dãni.§.emptor.in fi.in casu eo.ti.l.dãni.§.cũ parietẽ. Scdo casu: aut est interposita ex certa sciẽtia: aut p errorem. Primo casu cõmittit. vt.s.si qs caut.l.ʒ ⁊ si qs.§.fi. Secũdo casu: aut p errorẽ facti: aut iuris. Primo casu nõ cõmittit vt hic. Scdo casu: aut nullo nõ erat debitũ: aut debitũ tantũ ciuiliter ⁊ indebitũ naturalr: ⁊ tũc nõ cõmittit. vt.s.de dona.l.si pionus. aut erat tantũ naturalr debitũ: vel vtroq; iure debitũ. ⁊ tũc ɔmittit aduersus ipsum reũ. vt.d.l.si patron⁹.§.de illo.ibi de hoc dixi nõ aduersus fideiussorẽ. vt.s.vt in pos.le.l.j.in prin.ibi de hoc no.⁊ dixi hec lex est bonũ ar. ꝓ opi.glo.q est.j.rẽ ra.ha.l.vlt.s.ꝙ si tutus prescriptiõe soluat ꝙ repetat quasi nulla supsit obligatio repetitionẽ impediens: qꝛ si aliq̃ superesset posset accedere fideiussor: ⁊ tñ nõ põt adhiberi vt hic sequit: ergo ꝙ nulla supsit q̃ repetitionẽ impediat ꝙ etiã sic ꝓbatur p prescriptionẽ sublata ẽ naturalis vel vulnerata. vt s.de admi.tuto.l.si pupillus.⁊ est auẽ.de tpe nõ so.pe.sup do.⁊ no.s.de neg.ge.l.at q natura. ğ nõ tenet fideiussio qꝛ ibi demũ tenet vbi solutũ nõ posset repeti. vt.s.e.l.ꝙ em̃ ɔtrũ tñ no. ꝙ nõ tollat ciuilis ipso iure ʒ p exceptionẽ.s.de act.et obli.l. obligationũ fere.§.placet.⁊ tũc qꝛ solu ʒ p errorẽ iuris non repeteret nec etiã p errorẽ facti nõ ꝓbabilẽ videret ꝙ fideiussor teneret de hoc etiã no.p Dy.j.de v.si.l.alienatiõis. ⁊ vide qd dixi.s.qd qsq; iu.l.ij.§.fi. ¶ Sʒ si ponas casuʒ in.l.ista ꝙ re⁹ principalis q ad centũ tenebat dixi se nolle teneri nisi vsq; ad annũ: ⁊ elapso ãno det fideiussorẽ. tũc nihil facit p gl.illã. Dy. ¶ Itẽ a ɔtrio sensu finis hui⁹.l.dic ꝙ si ex certa sciẽtia daret fideiussorẽ videret renũciasse iuri suo ⁊ teneret fideiussio. Ex quo no. ɔtra illos q ex forma statuti liberant decimo ꝙ si post demũ ex certa sciẽtia daret fideiussorẽ teneret. Ja. ꝙ ergo hic dicit fideiussorẽ dederit. dic. scilicet p errorem facti vel iuris ignorãs se liberatũ. Dy. In gl.s.facti vel etiuris. vt.l.cũ testm̃ j.allegata.⁊.s.vt in pos.leg.l.j.in pn. Dy.ibi.§.quedã.de hoc dic: vt plene no.p Dy.s.de dona.l.si pron⁹. Dy.ibi: plene dic vt ibi: vel.ibi: nec coheret exceptio act.ʒ psone tãtũ. Ja.⁊ Ol.

Si stichum. Si futurũ ẽ fideiussorẽ eẽ astrictũ in alia re ꝙ sit pncipalis obligatio fideiussoria non tenet.h.di. Ibi ita accipere subaudi quo ad hoc vt icõtinẽti obligatio fideiussori sit vtilis. ʒ ei⁹ vtilitas vel inutilitas pẽdebit ex euẽtu future electiõis fideiussoris ⁊ rei vt si nõ an eiusdem hõis electiõe ɔueniãt declaret inutilis. hoc ipso hui⁹.l.rõne sibi locũ vendicante si ɔcordent sit vtilis hui⁹.l.rõne cessante ar.s.de iure pro.l.adigere.§.quis. Ja.ibi: fideiussor valet.et est rõ qꝛ vr obligari fideiussor in aliud ꝙ pncipalis. nam ipso eligẽte videt ab ipso principio in obligatiõe fuisse ꝙ elegit. vt s.de v.ob.l.si ita stipulat⁹.in pn. Dy.ibi: aliũ velle a lege psumit vt obliga. euitet. vt hic ar.s.de iudi.l.soluẽs. quã psumptionẽ lex poneus ꝓ ɔstituti istud hic statuit nõ ꝓ eo dicit vt si fideiussor ⁊ reus ex postfacto in eiusdẽ hõis electõe ɔcordẽt qñ fideiussio teneat. ar.ei⁹ qd not.s.de le.ij.l.si ita relictũ.§.fi. et ptʒ in tex.s.de v.obl.l.si ita stipulatus fuero decẽ aut qnq;. Ja. In gl.⁊ ita nõ prioris ibi alia quedã obligatio secus ergo vbi in obligatiõe alternatiua expresse fideiussori nõ daret electio. ʒ tacite hʒ p legẽ qꝛ tũc eius obligatio esset accessoria pncipalis per ɔñs non posset eligere illud ꝙ principalis.⁊ iõ fideiussio teneret al's seq̃ret ꝙ i nulla obligatione alternatiua posset accedere fideiussor qd est falsuʒ vt.s.e.l.grece.§.si quis stichum. Jaco.de ra.

A titio. Si reus credendi succedit reo debendi tollit fideiussoria. hoc di. In gl.⁊ sic oĩs stipulatio ibi.§.qd si stipulator. ibi loquit in casu ɔuerso. Dy.

Et fideiussor. Solutione facta p vnũ ex fideiussorib⁹ actionibus nõ cessis nulla est actio aduersus creditorẽ vel cõfideiussorẽ.h.d. Dy.ibi alter q nihil soluet. Dy. ibi: a creditore qui sibi debitũ recepit. Dy.ibi: a cõfideiussore. qui nõ videt ei⁹ gessisse negociũ ʒ rei principalis. ¶ In glo. nõ ꝓcedit: qꝛ duo rei voluntarie se obligant ⁊ tñ vnus soluẽs regressum hʒ ɔtra aliũ actio.nego.gesto. nulla facta cessione. vt.C.de duo.reis.l.j.⁊ ibi no. qꝛ sequẽs ẽ bona. vt.d.l.ex facto. no.⁊ dixi.⁊.C.de trãsact.l.j. ¶ Vel dic alia rõe.s.qꝛ fideiussor p cõsequẽtiã cõfideiussores liberent. vnde illud nõ attẽditur ar.s.ne qd in loco publico.l.ij.§.idẽ ait. at tutor et magistrat⁹ soluens gerit negociũ principaliũ ⁊ collegarũ.s.tutorũ ⁊ magistratuũ cũ ⁊ ipsi pncipales existãt. Ja.de are.⁊ ʒ.d. Ja.sibi approprict solutionẽ predictã causam tñ traxit ex vltima solutione que not.in.d.l.ex facto.de neg.gest.s.in glo.allegata. ¶ In glo.liberatus in fi. vt.s.eo.l.cum is qui.ea.l.

¶ Ignorantia creditoris an preiudicet fideiussori accepto in subsidium.

Si fideiussores. Ignorãtia † creditoris nõ dʒ piudicare fideiussori accepto in subsidiũ.h.d. Ibi nõ temere ⁊ nõ siue cause cognitione vtpote qꝛ magno tpe post finitã curã fuit soluẽdo. nã hoc casu põt sibi imputari negligẽtia qꝛ nõ egit secus si paucis dieb⁹ fuisset ob. soluendo post impletã legitimã etatẽ. ar.s.de fundo dot.l.si fundum.in fi.et solu.mã.l.diuortio. Ol.

¶ Beneficium cessionis petit etiam post sententiam latã vsq; ad executionem.

Idem respon. Bñficiũ † cessionis petit etiã post sniam latã vsq; ad executionẽ. Ol.in glo.idẽ in fideiussorib⁹ ibi: vt ibi no. vel hic nõ fit mentio de aliqua exceptione: sed de bñficio cedendarum actionum. ⁊ iõ nõ ob.l.peremptorias.⁊ cõcor.cũ isto.§.C.de ɔtrio iu. tute.l.ij.⁊ ibi in glo. Ol.⁊ est ratio diuersitatis inter bñficium diuisionis ⁊ cessionis qꝛ bñficiũ diuisiõis reddit sniam iniquã saltẽ ꝓ parte: sed bñficiũ cessionis secus.

Si ita fideiussorẽ. Pro pecunia a reo debita fideiussor in mercẽ obligari nõ põt h vult dicere vel dic merces estimãt pecunia: nõ aũt pecunia mercibus. Dy. ¶ Et casus ẽ.l.ista ɔtra neapolitanos q mutuãt rusticis.⁊ etiã aliĩs ante tps messiũ decẽ vncias auri vel.x.libras pro decẽ plaustris vini greci ⁊ fideiussorẽ recipiunt. nã fideiussor nõ obligat vt hic expresse ptʒ.⁊ iõ eã bene habeas in mẽte. Dy.⁊ idẽ etiã faciũt multũ pgamẽses cõtumaces eodẽ mõ p vino ⁊ blado: ʒ in ɔtrũ fac qꝛ si mutuo vinũ ⁊ fideiussorẽ accipiã ⁊ sua die nõ soluat ⁊ plus valet fit cõdẽnatio contra fideiussorẽ in estimatiõe q̃ mutata est ʒ respõ.ibi estimatio est in condẽnatione licet nõ in obligatiõe: ʒ hic nec in obligatõe nec in condẽnatione est frumetũ. vt.s.de v.ob.l.si seruũ.§.fi.⁊ ideo ꝙ hic dr in aliã rẽ.i.spẽm obligatiõis ⁊ qd dicit obligari subaudi nec ɔdẽnari licet in estimatiõe interdũ cõdẽnent. vt dixi itẽ allegat hec lex si statuto caueat ꝙ ɔtractus excedens quãtitatẽ.x.librarũ habere debeat subscriptionẽ duoꝝ notarioꝝ nũquid ipsum statutũ locũ habeat in ɔctu pmutationis specierũ vel rerũ valentiũ vltra.x.librarum. ¶ Et vr ꝙ sic qꝛ ipse res p pecuniã estimari possunt vt hic ⁊ vr expressuʒ.C.de dona.l.scientia.§.finaũt nõ in auro.⁊.s.de iu.om.iudi.l.si idẽ cũ eodẽ.§.fi.ɔiũcto.§.⁊ iudicare.in auẽ.de defen.ci.C.de sp.l. in offerendis.j.de vb.sig.l.cũ stipulamur.⁊ de le.ij.l.qsqs.in ɔtrũ.facit.s.sol.ma.l.si vero.§.fi.⁊ qꝛ statutũ loquit de quãtitate ꝙ nõ põt referri ad spẽm. vt.s.ad macedo.l.ʒ iul.§.mutui. quidã dicũt inspiciẽda verba statuti. vt sic dic: aut ɔctus cõtinens.x.librarũ. tunc scdo allegata: qꝛ ɔctus vr ɔtinere ꝙ est in ipsum deductũ. vt.s.de v.obl.l.si a colono.⁊.l.in execut.§.p parte.⁊ instit.de act.§.huic aũt.⁊ aliud est pecunia aliud merces. vt.s.de rerũ pmu.l.j.ergo ⁊c.ibi ar.in aliã rõnẽ.i.speciem obligari nõ põt subaudi: nec cõdemnari: licet in estimatione interdum cõdemnetur. Jaco. ¶ In gl.qꝛ cũ merces.in fi.cõtrariũ hic no.j.eo.l.si qs ꝓ eo in fi.gl.magne. Ol.

Ja titio. Diuersitas psonarũ principalem obligationẽ sub mutuũ impedit, cõstitutionẽ cõfideiussorũ.h.d. Old. vel sic fideiussores ꝓ diuersis separati acceptum diuisionis bñficiũ nõ habuit: ʒ qd si debitor dedit vnũ fideiussorẽ i ɔctu aliũ in cõdemnatiõe eiusdẽ debiti vr primus liberat⁹ except. scdm quosdã. vt.j.de preto.sti.l.valeriã.ʒ ibi agebat a pore obligatiõe discedi ꝙ hic nõ presumo. ar.s.qb⁹ mo.pig. vel hy po.so.l.itẽ liberat.§.fi.⁊ sic magis dr additio ꝙ transactio. vt C.de noua.l.fi.⁊ de exercito.l.si eũ.§.j.dicã ergo cũ dr primus fideiussor de iudicato soluẽdo videat acceptus. ar.j.e.si quis ꝓ eo.§.si nũmos. ꝙ ptʒ qꝛ ɔ cũ fit executio.C.de his q ad hoc cõfugi.l.pñti.de vsu.rei iudi.l.si.⁊ sic cõtra eũ pdatur ꝓ iudicato soluẽdo. vt.j.iudi.sol.l.j.⁊.s.mã.l.si remunerãdi.§.paulus.cũ fideiussores actiõis dicunt ⁊ sic beneficiũ epl'e poterũt impetrare qꝛ post ɔdẽnatõeʒ pncipalẽ cõpetere incipit vt.j.e.l.fideiussor

l.fideiuſſor.⁊.ſ̃.de re iudica.l.iij.§.ex conuentiõe.licet hec lr̃a
arguat ɔ̃triũ ibi q̃ diuerſarũ ⁊c̃.ſed hic eiuſdẽ obligationis.ſ.
iudicati accipi vidẽtur. Jac. In glo.ergo non adiuuantur in
fi.vel dic in eadem.l.iij.reſpon. Dy.

a ¶ Stipulatus. Adde Bald.hic q reputat hũc text.ſingularẽ ad hoc ꝙ lꝫ fideiuſſor regulariter non poſſit obligari ad aliud ꝙ̃ ſit obligatꝰ debitor principalis quãdo obligatio ẽ in dari tamẽ ſecꝰ ẽ qñ factũ eſt ĩ obligatione.

Stipulatus. a Ex.l.non vr̃ factũ.h.di.
Et collige a parte ex hac
l.qõ ſi ſtipulor aliqd fieri a p̃ncipali ⁊ accipio fide-
iuſſorẽ in eo qõ mea intereſt vel etiam in quãtitate
certa ſi idẽ nõ fieret ꝑ principalẽ ꝙ valeat talis fideiuſſio pro
hoc.ſ̃.de v̇.obli.l.ſi penã.⁊.l.ſtipulatiões nõ diuidunt̃.§.cel-
ſus.⁊ not.j̃.e.l.ſi qs ꝓ eo.in ſi.j.glo.licet quidã dicãt qõ nõ: q̃
in alia cauſa ⁊c̃.vt.ſ̃.eo.l.grece.§.ſi ſtichũ.⁊ ita vr̃ not.ſ̃.eo.l.
ſi ita fideiuſſorẽ.in glo.q̃ cũ merces ⁊c̃.ſed dic vt ibi dixi.⁊ qõ
primo dixi verius eſt.Dy.ad hoc etiã facit qõ no.ſ̃.de duobꝰ
reis.l.nemo.⁊ de v̇.ob.l.cũ filius.§.j.¶ Itẽ allegat̃ hec lex ſi
vẽdidi alicui aduocato rẽ aliquã ⁊ de euictiõe ꝓmiſi ⁊ poſtea
moueat̃ aduocato ɔ̃trouerſia illius ⁊ ipſe idẽ fuit aduocatus
in ipſa cã non poſſet petere ſalariũ q dediſſet alteri aduocato
ſi ipſe aduocatus nõ fuiſſet. de hoc no.in ſpeculo de excep.§.
poſtremo.ver.qd ſi victor.⁊ v̇.ſe.Alber.⁊ Ray.ad hoc dixi.C.
de iudi.l.ꝓperandũ.§.ſin autẽ alterutra.v̇ſi.ſꝫ qd ſi victor.

Fideiuſſor. Pro vẽditore fideiuſſor cõ-
dẽnatus hꝫ regreſſum ɔ̃ p̃n-
cipalẽ ⁊ officio iudicis ɔ̃ſequet̃ qõ ab eo defendat̃
vel liberet̃.h.d.Ibi facere cõpellet̃.⁊ infra q̃ttuor
menſes.vt.ſ̃.de re.iudi.l.debitoribꝰ.⁊.C.de vſu.rei iudi.l.ij.ibi
quo ꝓut Ol.Ibi defenderet̃.ſ.in actiõe iudicati.Dy.¶ Sed
hic quero ecce qõ aliquis debitor eſt mihi cõdẽnatus in cauſa
iudicati aliquis noĩe eius accedit ad defenſionẽ nunquid eſt
admittẽdus.⁊ videt̃ ꝙ ſic:ar.ſ̃.de in ius vocã.l.neq̃ꝫ.de ꝓcu.
l.j.C.de ꝓcu.l.in pecuniarijs.⁊.l.de ꝓcu.l.ſeruũ quoq̃ꝫ.§.pu-
blico.¶ In ɔ̃trium vr̃ q̃ ɔ̃demnato fideiuſſore is ꝓ quo fide-
iuſſit ad defenſionẽ nõ admittatur.vt.j̃.iudi.ſolu.l.iam tamẽ.
in prin.⁊ q̃ ſñia nõ eſt ventilãda.ſꝫ executiõi mandanda.vt
ſ̃.de re iudi.l.iij.§.ſi ex cõuẽtiõe.⁊.l.diuo pio.⁊.l.preall'.cõtra
dicũt ꝓcuratorẽ admitti:loquũt̃ in cã p̃ncipali ante ſñiam nõ
in executiõe q̃ ſic nõ eẽt licitũ huis:q̃ adhuc lata ſñia ſup exe-
cutione alius defenſor veniret ꝙ eſt cõtra.l.C.de fructi.⁊ lit.
expẽ.l.terminato.⁊ de tranſact.l.fratris.ſꝫ dic:ꝙ defenſor eſt
admittẽdus ꝑ hãc.l.⁊ hoc verũ ſi velit facere ꝙ dñs faceret ⁊
ſatiſdare.vt.ſ̃.de ꝓcura.l.ſꝫ ⁊ hec.§.defendere.dñs autẽ ſol-
ueret an exceptiões legitimꝰ ꝓponeret q̃ annichilarẽt ſñiam
⁊ impedirẽt executionẽ puta ſi diceret̃ ꝙ petitor hꝫ rõnẽ quã
petit.vt.C.de re iudi.l.j.vel dicit ſñiaꝫ nullã.vt.ſ̃.de re iudi.l.
ſi cũ nulla.vel alias ſil'es exceptões q̃ executionẽ rei iudicate
impediũt ſi autẽ peteret litẽ cõteſt.ſuper executione vel alias
friuolas exceptões obijceret nõ audiret̃ Alber.⁊ And.in gl.
preſtãdum.ibi:ꝙ facere qõ põt.ſ.adijcere certã diẽ.Dy.

Cum lex. Vẽditionibus ibi occurrere vo-
luerit prohibendo contractũ vel
in priuilegiũ rei vendite puta ſacre vl' religioſe vel
in odiũ eius cui fideiuſſor dat q inutilit metum al's
dolum.vt hic colligit̃ ex legibꝰ allegatis in gl.q̃ incipit vt vẽ-
ditioni ſecus ſi in priuilegiũ ꝑſone vẽdentis vt in rõne mino-
ris ⁊ in fundo dotali.vt.C.de pre.mi.l.⁊ ſi is fideiuſſor minoꝝ
l.j.⁊.ij.⁊ hic in glo.dicit ergo hec lex ꝙ ɔ̃ctui venditiõis ꝓhi-
bito iuri cõi ꝓpter rei priuilegiũ vel accipientis odiũ ꝓhibet̃
accedere fideiuſſor ibi liberatur.i.ip̃o iure nõ tenet̃.vbi ɔ̃ctus
nullus eſt ſecus ſi ꝑ metũ inuitus: q̃ tũc ꝓprie tenet̃.vt.ſ̃.qõ
metus cã.l.ſi.cũ exceptiõe.§.labeo.Ol.in glo.vt venditiõi ibi
extorte.vt.d.l.ſi cũ exceptõe.§.labeo.ſ̃.ꝙ me.cã.Ol.In gl.qõ
eẽ nõ dꝫ ibi vẽditore ignoraſſe.⁊ emptorẽ ſolũ ſciuiſſe.Ol.ibi:
alias.i.ſi vẽditor ſciuit ⁊ emptor ignorauit.Old.ibi:teneat̃.vt
inſtit̃.de ɔ̃hẽ.emp.§.ſi.Ol.ibi:ſꝫ ꝓpter ſe: ſed nõ vr̃ curãdum
ſi fuerit vẽditor ſciens vel ignorãs.vt.ſ̃.de ɔ̃h.ẽp.l.liber.⁊ no.
in eo.ti.l.et liber.¶ Sꝫ rñ.nõ curat̃ quãtũ ad emptionẽ ɔ̃hẽ-
dam.⁊ ita ibi:ſꝫ quãtũ ad hoc vt ea ɔ̃cta teneat̃ vẽditor ad in-
tereſſe curatoꝝ.⁊ ita hic Dy.in ſi.vt teneat̃ fideiuſſor ſicut te-
net̃ fideiuſſor datus ꝓ predio minoris vẽdito.vt.C.de pre.mi.
l.⁊ ſi is.⁊.C.de fideiuſſo.mino.l.j.⁊.ij.Dy.q̃ vtrobiq̃ꝫ eadẽ rõ
locũ hꝫ.Dyñ.Et vt plene habeat̃ huius.l.materia dic:ꝙ aut
res eſt exẽpta a vẽditiõe.Aut ẽ exẽpta a datiõe: aut ẽ exẽpta
a dñij ꝑmutatione.Si exẽpta eſt a vẽditõe:q̃ lex dic̃ tales res
nõ alienẽt̃ tũc ſi vendant̃ nõ valet vẽditio:nec qcqd ſequit̃ ex
eo vel ob id.vt.C.de legi.⁊ cõſtit.l.nõ dubiũ.vbi de hoc plene
dixi.Si v̇o eſt exẽpta a datiõe ꝙ nõ eſt ſubicilis dñio nr̃o ſic ẽ
res ſacra liber hõ ⁊ ſil'es:tũc aut venditor ignorat ⁊ ẽptor ſcit.
Aut ecõtra ⁊ iſtis duobꝰ caſibꝰ tenet vẽditio q̊ ad obligationẽ
vt poſſit ignorãs agere ex eo ɔ̃ctu nõ aũt valet quo ad rẽ vt.d.
l.liberi.⁊.l.ſi in emptiõe.§.itẽ ſi emptor.ſ̃.de ɔ̃hẽ.empt.Si v̇o
eſt exẽpta a dñij ꝑmutatione:q̃ de vno in aliũ trãſire nõ p̃t ſic
eſt res eccl'ie ⁊ pupilli ⁊ ſil'es tũc quatenus cõtractus ɔ̃tingit
ꝑſonã eiꝰ a cuiꝰ dñio ſepari nõ põt ɔ̃ctus non valet ⁊ quicqd
ſequit̃ ex eo vel ob idẽ:ſꝫ quatenꝰ tãgit ꝑſonã extranei valet
quãtũ ad eius perſonã.vt hic: ⁊.C.de ſacroſ.eccl'.aut̃.que res
iã dictas.⁊ eo.titu.l.iubemꝰ.§.ſane.⁊.d.l.⁊ ſi his.C.de pre.mi.
¶ Et ex his ſoluta ẽ qõ ſi res dotalis alienet̃ an tenet aliena-
tio ⁊ fideiuſſores dati teneãt̃:q̃ ſi a marito vl' vxore alienet̃ nõ
valet ɔ̃ctus nec id qõ ſequit̃ ex eo vel ob id ſecus ſi ab ex̃neo
q̃ tũc oĩa valẽt.Ja.aliud tñ vr̃ ſentire gl.ſ̃.de teſt.mili.l.do-
talẽ.ſꝫ id reprobat.vt no.ꝑ Ja.de are.de h ẽt not.in gl.⁊ ꝑ Cy.
et dixi.C.de iu.dot.l.ſi prediũ.d rei vxo.act.l.vnica.§.⁊ tñ lex.
et in ſpeculo de empt̃.⁊ vẽ.§.iij.ver.ſꝫ pone.⁊ dic lacius ſcdm
eũdẽ Ja.de are.aut lex occurrit ɔ̃ctui deſtruẽdo ip̃m ɔ̃ctum
factũ interdũ fieri ꝓhibendo ſi deſtruendo:aut occurrit ꝑ viã
actiõis.vt in emptõe ꝑ metũ extorta.⁊ tũc reſciſſo ɔ̃ctu fideiuſ-
ſor liberat̃.vt.ſ̃.ꝙ me.cã.l.ſi cũ excep̃.§.labeo.aut ꝑ viã exce-
ptiõis.⁊ tũc fideiuſſor eadẽ exceptiõe liberat̃.vt.ſ̃.ad mace.l.
ſꝫ ſi pater.§.nõ ſolũ ⁊ ad vell'.l.ſi mulier.§.j.interdũ via extra
ordinaria ⁊ ſpãli ⁊ ꝑ bñficiũ reſtitutiõis in integrũ.⁊ tunc aut
interceſſit dolus aduerſarij minor ⁊ fideiuſſor eodẽ bñficio iu-
uat̃.vt.C.de fideiuſſo.mi.l.j.⁊.ij.⁊.ſ̃.de except.l.exceptiões.§.
ſi.aut nõ interceſſit dolus.⁊ tũc ẽt ſi minor reſtituat̃ fideiuſſor
nihilominꝰ remanet obligatus.vt.d.ll.⁊.ſ̃.de mino.l.ẽt cauſe
de ꝓcu.l.ſi minor.⁊ de admi.tu.l.j.Si v̇o occurrit ɔ̃ctum fieri
ꝓhibẽdo:aut occurrit rẽ a ɔ̃ctu ex nudo.vt.ſ̃.de ɔ̃h.emp.l.ꝙ
ſepe.§.veneri.⁊ ꝓ ſoc.l.nec pretermittẽduꝫ.⁊ tũc ẽt fideiuſſori
occurrit.vt hic ⁊.j̃.e.l.ſi a reo.§.ſi.⁊.C.d leg.l.nõ dubiũ.vbi de
iſta materia pleniſſime not.aut occurrit ꝑtãte adminiſtratori
adimẽdo.vt.ſ̃.de re.eoꝝ.l.j.⁊.C.de ſacroſ.ec.l.iubemus nulli.
⁊ tũc licet quo ad dñi p̃iudiciũ ſit inualidũ tñ quo ad p̃iudiciũ
adminiſtratoris ⁊ ſuoꝝ fideiuſſoꝝ tenet:vt.C.de ſacro.ec.aut̃.
q rẽ.de pre.mi.l.⁊ ſi is de boĩs maternis.l.j.aut occurrit ꝑtãti
datoris detrahẽdo.⁊ tũc aut fauore aut odio.ſi fauore:tũc aut
publico ⁊ nõ tenet quo ad dñꝫ:nec quo ad fideiuſſorẽ.vt.C.de
agrico.⁊ cẽſitis.l.quẽadmodũ.⁊ hic ante p̃uato ⁊ tũc aut pro-
prio.i.querẽtis.⁊ tũc idẽ:vt.ſ̃.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.ſi ſpõ-
ſus.§.ſi.⁊.l.ſeq.aut alieno ⁊ tũc aut illius cuius fauore ɔ̃ctus
erat vetitus ⁊ nil valet.vt.ſ̃.de iur.pr̃o.l.ſi libertus.⁊ ſi qd in
frau.pa.l.ij.Sꝫ quo ad preiudiciũ alienãtis tenet:vt.C.de iu.
dot.l.ſi res.C.de ſer.pig.dato ma.l.ſi creditoribꝰ.⁊ reuoca.do.
l.cũ p̃ficiaris.⁊ de trãſact.l.trãſactio finita.Si odio vt in apo-
ſtata ⁊ monacho:tũc tenet quo ad ip̃m:ſꝫ nõ quo ad catholicũ
ſucceſſorem qn recipet ſic ĩ liberto mõ dixi:vt.C.de apo.l.apo
ſtataꝝ.⁊ de hereti.l.manicheos.cũ vt occurrit lex.rõ a datore
eximendo:tunc aut ſit ɔ̃ctus de cuiꝰ natura eſt inducere obli-
gatiõem dñium trãſferẽdo vt ſtip̃.⁊ tũc nõ valet quo ad prin-
cipale:nec quo ad acceſſoriũ.vt inſtitut̃.de inutili ſtip̃.in p̃nc.
⁊.ſ̃.de v̇.ob.l.inter ſtipulantẽ.§.ſacrã.j̃.de reg.cũ principal'.⁊
hic.⁊.d.l.nõ dubiũ.aut ſit ɔ̃ctus q obligat ſolũ tradere nõ aũt
dñium transferre vt in vẽditiõe.vt.ſ̃.de ɔ̃hẽ.emp.l.ſi ita.§.j.⁊
l.rẽ alienã.⁊ tũc obtinet diuiſio q̃ habet̃.ſ̃.d ɔ̃h.emp.l.ſi ita.§.
j.⁊.l.rẽ alienã ⁊ tũc obtinet ⁊ liberi.⁊.l.ſi in ẽptiõe.§.liberũ.⁊
vbi nullꝰ eſt ɔ̃ctus nec fideiuſſio tenet: vt hic. Si v̇o occurrit
ꝑmutationi dñij ꝓhibite vt in fundo dotali: tũc quo ad vxo-
rẽ ⁊ virũ ⁊ fideiuſſores ab eis datos eſt nullũ.vt inſti.q.alie.lꝫ
in p̃nci.⁊ di.l.vnica.§.⁊ cũ lex.C.de rei vxo.acti.¶ Si autem
ex̃neꝰ vẽderet quo ad ip̃m ⁊ fideiuſſores ſuos tenet̃.vt.C.et.ff.
de euictio.ꝑ totũ.⁊ ar.d.l.⁊ ſi is.C.d pre.mi.⁊ de bo.ma.l.j.Ja.

Si debitori. Ar.eſt lex ad qõnẽ q̃ fuit
de facto Mutiñ.quidam
ciues ſatiſdederunt ſtare mãdatis ꝑtãtis poſtea
eũ interfecerũt querebat̃.an fideiuſſores tenerent̃
⁊ dic ꝙ dictũ fuit qõ nõ.q̃ bona ipſoꝝ p̃ncipaliũ fuerũt pu-
blicata fiſco ſic em̃ aditiõe hereditatis cõfunduntur actiões.
vt.C.de pa.l.ſi debitori ita ſuccedente fiſco cõfuſe ſunt actões
ſꝫ Alber.papi.⁊ ꝓ hoc.C.ad.le.iul'.de vi.l.tutoris.ibi irroga-
ta.⁊ ſic bona oĩa ad fiſcũ peruenerũt.vt.l.deportatoꝝ.⁊.l.de
portati.C.de pe.⁊ de bo.p̃ſcrip.Dy.ibi: q̃ tota.ſ.ciuilis ⁊ na-
turalis qua tenebat̃ ante deportationẽ.Dy.ibi:extĩcta ſit ⁊ ĩ
fiſcũ trãſlata.Dy.in gl.ſup ɔ̃ctu.ibi:vel vt ibi:vel ſcdo al'r di-
ſtinguendo: aut dixit ꝙ talis dꝫ tibi:dꝫ fide mea eſſe iubere.⁊
tũc obtinet lex iſta cũ ip̃e nihil debeat vtpote exẽptus ab obli-
gatiõe ꝑ deportationẽ:aut dixi in eo qõ debet̃ tibi ex tali ɔ̃ctu
iniquo cũ deportato.⁊ tũc obtinet.l.cũ id.Ja.ĩ ea.gl.ĩ ſi.⁊ ẽ rõ
ꝓpt̃ ſpẽ poſtliminij.vt.ſ̃.d bo.liberto.l.ſi vere.⁊ dic: vt ibi no.

Si filius. Si poſt ſui iuris exiſtẽtiam filius ineat
actum habilem ad actionẽ dandam ſibi

acquiri actio nō debet attento principio.h.d.

Si titius z seia. Et sic quilibet eorū teneť insolidū. Ibi: interesse poniť inuestigando. Ol.ibi: nō debuerit a seipso. Old.ibi: si postea post intercessionē maioris. Ol.ibi: intercesserit subaudi z p restitutionē subducatur quasi expresse dicat ēt si ex interuallo fideiubeat secūdus efficaciter ita q nullatenus ab obligatiōe subducatur nō honoratur prim⁹ insolidū debitū: z sic apparet fideiubētes p eodē ex interuallo cū fideiussores dici z bñficiū eple inter eos locū habere. Ja. z Ol. licet ɔ̃riū sensisse videať idē Ja.s.eo.l.si stipulat⁹ esses a me.§.si ex duob⁹. z hic creditor nō fuit in dolo i v.dolo.s.creditor nō fuit i dolo.nā sciebat minor al's nō: sz dubitabat. z sic q: sibi voluit puidere p minorē dať restitutio. z insolidū agit ɔtra aliū hic aūt nō q: dolo. Dy.ibi: nō magis. nā sic p nouationē interuētu minoris parata est liberatio antiquo debitori q̄ postea nō restituať ita p intercessionē minoris locupletis parata est exceptio alteri fideiussori epla diui adriani q̄ postea non auferet licet minor restituať. z sic videnť iubentes diuersis tpib⁹ esse cōfideiussores. z gaudere bñficio eple secus si p diuersis reis fideiubeant.vt.s.e.l.si a titio.nec ob.lra precedens q: ibi nō durat cōfideiussio hic aūt fingitur durare pter dolum creditoris. Ja.ibi: circūuēto dolo creditoris. Ol. ¶ In gl.j.q̄ incipit velleianū.in fi. z eodē modo oppone z sol.de.l.si minor.s.de acqr.hē. dicāt. Dy.in glo.etiā ex interuallo. z sic loquiť eodē casu quo supra: sz supra creditor nō fuit i dolo.hic sic. Dy. In gl.vestibat.ibi scdm hic. z posset esse rō diuersitatis inter hūc casum.z.s.pri.q:.s.erat error iuris.hic vo facti vtrū eēt minor vel nō q est magis tolerabilis. Ol. In gl.vt decē ibi impeterē debitorē.immo vr̄ qd etiā si in dolo nō fuisset nō tñ fieret restitutio i antiquū debitorē vt isti.gb⁹ mo.tol.ob.§.pterea.so.vt ibi no.z.d.§.sz si intercessor.Ol.

Si titius. Altero fideiussor ab initio vel postea ab obligatōe subducto alter insolidū remanet obligat⁹ si scientia vl' ignorātia supina potuit imputari nisi dolo creditoris vnus ex fideiussorib⁹ fuerit circūuētus.h.di. Et dic cū queriť an fideiussor minoris possit petere bñficiū eple cū sit minor et locuples z presens refertur: aut minor nō est restitutus: et sic durat cōfideiussor z tūc ex regula pōt eple bñficiū impetrari. vt.s.e.z.l.si cōtēdat.l.inter fideiussorē.z.l.se. z instiť.e.§.si plures. aut est restitutus z tūc aut p dolum creditoris z p idest ac si nō esset restitutus et locus eēt bñficio eple siue simul siue diuersis tpibus fideiussio facta fuerit.vt hac.l.v.qd si dolo.aut pter facultatē minoris: z tūc aut diuersis tpib⁹ facta fuit fideiussio z nō iuuabitur aut simul: z tūc aut sciuit cōfideiussor hūc minorē: z tūc nō iuuabiť ar.prealleg. aut ignorauit. z tūc iuuabiť bñficio eple.ar.a ɔ̃rio hec lex.v.sz ita demū. Et ex pdictis no.cōfideiussores dici q p eodē licet diuersis tpib⁹ cōfideiusserint. Jac.posses etiā gñalius dicere cū queriť an subducto vno ex fideiussorib⁹ ab obligatione alter possit vti bñficio eple.an ambo simul fideiusserūt aut separatim. Primo casu: aut alteri pōt imputari aut nihil. Primo casu nō hz locū bñficiū eple.vt hac.l.in prin. Scdo casu hz locū vt hac.l.in prin. a ɔ̃rio sensu scdo mēbro pncipali: aut ille q de obligať.subductus est dolo creditoris inductus fuerat ad se obligandū: aut sine ei⁹ dolo. Primo casu hz locū bñficiū eple.vt hac.l.in fin. Scdo casu nō.vt hac.l.ij.rñ. z hec sunt vera vno ab obligatōe subducto: sz si oēs remanēt in obligatiōe regulariter hz locū bñficiū eple p di.l.si dubitet cū cōcor. ¶ Itē facit hec.l.qd si vn⁹ de duob⁹ reis ex pñilegio ipetrato eximať ab obligatiōe q alter teneať in partē tm̄.z ita tenet Dy.s.de duo.re.l.reos.§.cū in tabulis.z facit qd no.C.ad le.fal.auť.sił' in ea re.lz gl. innuat ɔ̃riū z male.s.d pac.l.auus. Itē h vr̄ dici qd ius ignorātia nō excuset in dāno vitādo ɔ.l.iuris ignorātiā.z.s.de.iu.z fa.igno.dic q hic creditor certat de dāno vitādo: sz si vterqz certe de dāno vitādo: ḡ melior ē ɔditio quēti.vt.s.de v.ob.l.si seruū.§.seqť. Rñ.hic fuit in culpa fideiussor z nō creditor: q: creditor sciebat istū eē obligatū isolidū: q: quilibet fideiussor simplr accept⁹ teneť isolidū.licet possit peti bñficiū diuisiōis vt insti.e.§.si plures fideiussor aut fuit in culpa q cū munere itercessit. z iō rōe hui⁹ culpe iuris ignorātia sibi nō pdest i dāno vitādo. Ol. z Dy.ibi: ac restitutionis q̄ secuta sit si autē p pter dolū creditor hz locū bñficiū diuisiōis. z hoc sequiť Ol.

¶ Liberatio relicta debitori prodest fideiussori.

Si testo. Liberatio† relicta debitori pdest z fideiussori.h.d.Ol.ibi: omittat.i.nō vexet Ol.ibi fideiussor aūt.s.q intercessit simplr non aio nouādi.nā tunc secus eēt.vt.s.de liberatiōe leg.l.si quis reū.in princi.

Ex duob⁹. Indebitū solutū p.l.rij.ta.pt repeti: sz idebitū solutū p eplam diui adriani nō pt repeti.h.d.Dy. ¶ Et hic.§.z seqns nō inueniť alibi z not. est Dy.ibi: manere al' durare obligationē no.q vbi solutū pt repeti vel reditū retineri talis solo nō parit liberationē vt.s.de ɔd.ide.l.cū is q.§.j.z.l.si fideiussor.z.s.e.l.sz z si hui. Ja.ibi q creditor q recepit idebitū ab eo q scient idebitū soluit. Dy.ibi partē quā idebite recepit. Dy.ibi: hēbit ɔditionē ad repetēdū ab eo q reddidit.no.ḡ q si creditor cui ē solutū idebitum credat se obligatū ɔditiōe idebiti z ob h reddat q accepit idebite nō pt repetere qm̄ natura equū ē zc.vt.s.de ɔdi.ide.l.nā nā.z q: ēt pt ab alio cohēde repetē.sz h nō vr̄ pcedē q: soluēs indebitū scient vr̄ donare.vt.j.de re.iur.l.cui⁹ p errorē.z.s.de ɔdi.ide.l.j.sz dicas qd h soluit respectu alicui⁹ pcedētis.vt.j.d so.l.si cū aur.z iō ex isto.§.colligiť expositio dicte regule cui⁹ p errorē.dz em̄ exponi donatio ē.i.irreuocabilis datio nō em̄ iure actiōis reuocať sz si spōte reddať nō repetiť.vt hic Dy.z Ol. ¶ Sz ɔ pdicta vr̄ q nō respectu alicui⁹ pcedentis cause soluerit q: hic tex.nō loquiť in obligato: sz i eo q se obligat putat.vt lra dicit: z dic obligatū putat ignorantiā iuris.z sic loquiť i eo q nullo iure ē obligat⁹ q soluit z recep.ex cā nō vera donatiōe psumpta.licet iste creditor restituēs indebitū nō repetat tñ illud petit ab alio cohēde: z sic sibi nō nocet si repetitio ei deneğať.q̄ rō cessaret in alio q sciēter soluisset indebitū. in v.q si duo.dic: q si noie rei nō repetit.vt.j.l.inter eos.§.j.si simplr.idē vt hic in v.an z alia si noie pprio repetit.vt i ɔ̃rio z pbať.s.de ɔdi.ide.l.indebitā. Ja.ibi: an et alia qnqz.s.q̄ poterāt petere bñficio diuisiōis. Dy.ibi audiēdi sūt bñficiū eple implorātes. Ol.ibi: sz verior ptz: ḡ qd hic est casus qōnis quā gl.mouet instiť.§.si plures.in gl.q̄ icipit hec tñ epla.in fi.glo. ¶ Sed cū fauorabilis sit ista exceptio vr̄ solutū posse repeti. vnde vr̄ ob.s.de ɔdi.inde.l.q excep. ¶ Sz posses dicere q lz fauorabilis sit ista exceptio nō est tñ ppetua.z iō nō repetiť solutū.vt.d.l.q excep.pz. ¶ Sz h nihil ē dicere.nā lz nō sit ppetua.tñ dubiū est an possit fieri ppetua. z iō solutū deberet repeti.vt.l.sufficit.eo.ti.de ɔdi.inde. ¶ Sz de h: vt diri.s.e.l.si dubiteť.Dy.z.j.e.inter eos.§.fi. Ibi: q.s.qd nō debeat repeti Ol.ibi: exoluerat cū posset partē soluē bñficio eple.Dy.i gl. vt q: sciēs solut. z sic nō repetit q: donare vr̄.vt dicta regula iuris cui⁹ p errorē.Dy.i gl.reddiderat. ¶ Et dic q reddidit volūtarie.nā cōpelli nō poterat. Dy.i gl. h nō referť ibi: siue hēdes ei⁹ soluerūt ptē q̄ ptinebat ad fideiussorē supstitē.Dy.

Quesitū. Si fideiussor zc. certo loco.s.obligati ɔuenire nō pt fideiussor pusq ipe vl' re⁹ ad locū destinatū potuerit peruenire.h.d. Ibi: fideiussorē ēt alibi existētem.vt in pmo casu. Oldra.ibi: confestim teneri vt in proprio casu. Oldr.ibi: capue sit.vt in primo casu huius.§. Dyñ.ibi: nō exueniret licz hoc recipiať in quo inest pmissiōi locali nō tñ mora hec rō locū hz.vt.s.de v.obli.l.mora rei.z sit aliud in cessiōe pncipalis obligatiōis.vt h aliud i mora post ɔctā obligationē inducendā vt ibi. Ol.ibi: itaqz hic ex pmissis infert ibi ɔditionē.i.dilationē. Ol.in fi.z pterea ipo iure nō teneret in aliquo.vt.s.eo.l.hi q.z.l.j.§.illud. Ol.in glo.i.hac parte.in fi. media correpta. Ol.i gl.re vera.ibi: gñali ratiōi.i.regule. Ol.

Si debitori. Si creditor succedat debitori p parte pro ea parte tolliť obligatio pncipalis z p reliqua remanet hac z p ea parte qua succedit fideiussor tolliť fideiussoria z remanet pncipalis.h.d.et dic debitori soli existēti z sic cessant ɔ̃ria ibi ita scz. Ol.ibi: ad ipsi⁹.s.creditoris. Ol.ibi: obligatio.s.vtraqz pncipalis z accessoria. Ol.ibi: qm̄ maiorē.i.pncipalis. Ol.ibi: minorē.i.accessoriā.seu fideiussoriā. Ol.i gl.vt z.s.de lib.le. Ibi: idē i pacto si sūt socij subaudi. Ol.ibi: lz in h sit.ar.s.s.ad primū dictū gl.Dy.ibi.§.sz si qs.sz solutio pz q: pactū vni factū pdest aliū si sūt socij z tūc ɔcordat vl' ibi nō erāt socij.vt i fi.pz z dic de h vt ibi no.z.e.ti.l.si duo.Dy.i fi.q itellige.vt ibi no. ¶ Sz certe imo idē opať qd acceptilatio z cetera q̄ dicta sūt q: p ea parte qua succedit tolliť obligatio.vt h sic z in pacto z sil'ib⁹ q: p qua parte fieret pactū p ea toleret. Dy. ¶ Vel dic q nulla fingiť solutio.vbi fideiussor creditori vel econtra succedit.vt.s.e.l.heres a debitore.§.q si idē.z.§.fi. Ja.

Inter eos. Inter fideiussores acceptos insolidū z partes viriles copulatiue hz locū bñficiū diuisiōis sec⁹ si alternatiue.h.d. in.§.fideiussor.fideiussor soluēs partē virilē p alior ptib⁹ de eqtate bñficio diuisiōis nō teneť.h.d.z dic ptē.s.virilē vt diri ibi soluit simplr nō dicēdo soluo p pte mea opponēdo bñficiū diuisiōis tūc ei obtinet.l.ɔ̃rio.C.de pa.l.si creditores.z.j.d so.l.quotiēs. Ja.vbi gr̄a.duo erāt fideiussores i.xx.vn⁹ soluit.x.

erillis

ex illis.xx.simplr certe h casu d rigore iuris teneret adhuc ad medietaté aliox.x.7 h opponédo tm bñficiũ diuisiõis nã non opponédo teneret ad integra.x.residua 7 hoc vult dicere iste tex.Dy.ibi:recusare nõ dz de iure scripto.7 ita est 5.C.õ pac. vel est.j.in.§.cũ inter.l.si creditores.vbi videt fieri pactuz de nõ petẽdo parté accipiẽdo:sz dic q refert vtrũ fideiussor sol/uendo dicat:accipe parté meã talis debiti:7 hz locum.l.5ua an dicat simplr accipe istã pecuniã p tali debito:7 ita loquit hic Jac.ibi:lit.ctestatiõis tpe fuit:ergo diuisio ex debito:nã tẽpus lit.ctesta.attendit.vt.s.eo.l.si ctendat.7 de neg.gest.l. litis.Sec⁹ si ex voluntate esset diuisa:cũ nõ deberet diuidere vt qz nõ erat vn⁹ soluẽdo tpe litis ctest.nã tũc datur restitu/tio.vt.j.eo.l.amissi.§.j.¶ Item secus in electione.vt.C.eo.l. liberũ.Jac.in glo.maxime in fi.qd dic vt ibi no.7.s.dixi.Dy.

Duo rei. Fideiussores p diuersis sepatim accepti nõ habent beneficiũ diuisiõis nisi volũta te creditoris.h.d.ibi:nõ cogit:sz si simplr fideiussissent:habe/ret locũ diuisio:cũ p singlis fideiusserit:vt.s.õ ad.tu.l.si duo. Ja.¶ Itẽ qd dicit nõ cogit dic h verũ ẽ sisti fideiussores pe tãt fieri diuisionẽ p eplaz diui adriani:sz si petãt fieri diuisio nẽ ex psona rei p quo intercesserũt quã diuisionẽ petere pote rit ipse re⁹ aduersus cõreum:p aut.de duo.reis.nũqd audiẽ/tur:7 certe sine dubio audient:7 hoc ar.eius qd als video in fideiussore tutoris:nã si plures fideiussores dẽtur ab vno tu/tore:inter eos nõ fit diuisio.vt rẽ pup.sal.fo.l.fi.7 tñ si plures fideiussores dent a plurib⁹ tutorib⁹ inter eos diuidit actio ex psona tutoris p quib⁹ fideiusserũt:lz nõ ex psona sua.vt.s.de here.tuto.l.pupill⁹.7 de tute.7 ra.dist.l.cũ pupill⁹.Dy.ibi:q p singulis.Sz qd si simplr post pmissionẽ eox duo fideiusso/res fideiubeãt nõ exprimẽdo qs p quo fideiubeãt.Rñ.q fide iussores vident.vt.s.de admi.tu.l.si duo.Dy.7 Jac.ibi:cõue niret.i.cõuenire vellet.Dy.in glo.j.in.fi.§.j.Dy.

Creditor pignus. Sz an hodie h.§.sit cor rectus per aut.e.§.j.v. si vo.vbi dr q discutiẽda sunt pmo bona pncipalis q puene niant ad fideiussores.dic vt ibi no.in gl.q incipit qd si pign⁹. vel posset distingui:aut pign⁹ põt vẽdi sine magna difficul/tate:7 tũc iste.§.corrigat.aut nõ sine magna difficultate 7 tũc nõ corrigat:7 cũ hac determinatiõe intelligant glo.ille.Dy. Et de hoc in Specu.hoc eodẽ tit.v.qd si creditor.in glo.qz se cus ibi acceptus sit.f.fideiussor.Dy.

Cum inter fideiussores. Actiõe di uisa.et sic apparet oẽs singulariter p parte tm esse cuẽtos:als si vnus tm siue insolidũ siue p parte cõueniat:esset electio nõ diuisio. vt.C.eo.l.reos.7.l.liberũ.Dy.Electio aũt nõ piudicat in ali/quo creditori.vt.s.qd falso tuto.aucto.l.nouissime.§.vl.etiaz absolutiõe secuta.vt.j.l.pri.§.vl.Ol.ibi:post lit.ctest.nã tẽ/pus litis ctest.attẽdit.vt.s.eo.si ctẽdat.secus si ex voluntate esset diuisa:cũ nõ deberet diuidere:vt qz nõ essent oẽs soluẽ/do tpe litis cte.qz tũc dat restitutio.vt.j.l.pri.§.j.7 id sec⁹ in electiõe.vt.C.e.l.liberũ.ibi esse desierũt.sec⁹ si nõ.vt.j.§.pri. Dy.ibi:ea res.i.inopia quorũdã fideiussorũ.Ol.ibi:nõ perti/net de iure cõi nec etiã speciali:7 h sequit in glo.vt institu.de inu.stip.in fi.qz ibi elegit sed non diuisit.

a ¶ Bonis. adde Bal.i l.si vo p'con dẽnato.s.q latisda.cog.

Bonis. a Als cuz bonis dãnati ex aliq delicto ex q bona sunt cfiscata fideiussoris 7 ad fiscũ de uoluta.7 sic fisc⁹ tãq vn⁹ ex fideiussorib⁹ cuenicbat.vt.C.ad le.iul.de vi.l.tutoris.7.s.so.ma.l.si marito.7 h est vera expositio.Quidã tñ dicũt dãnati.f.ex cã fideiussoria creditori agẽti 5 eũ:7 fideiussor cõdẽnat⁹ appellauit:7 iõ fiscus q ei succedit bñficiũ eplẽ opponit in cã ap.7 ita exponit.§.iste in glo.C.e.l. fideiussor.7 h voluit dicere qdã breuis iterlinearis Ja.de ar. h posita q dicit dãnati in crimiali vel ex fideiussiõe bm alios. et bm hãc scdam expositionẽ.Est hic casus q bñficiũ diuisio nis post sñiaz opponi pt.Sz 5 est.d.l.fideiussor.als si fideius/sor.C.e.sz dic spãle puilegio fisci.Vñ qd illa.l.dicit ex ordine. dic.i.regulariter:sz fallit puilegio fisci vt h.Vel dic veri⁹ vt pmo dixi q bona cfiscata fuerũt ex delicto.Sz qd si qs dedit fideiussorẽ iudicio sisti q criminalit accusabat:7 qz citat⁹ ctu max fuit est bãnit⁹:nunqd ei⁹ fideiussores sunt liberati:an ni bilomin⁹ exhibere eũ tenent.dicũt qdã eos liberatos.ar.l.di cẽtis q si añ diẽ discẽdi re⁹ sit mortu⁹ vel deportat⁹:fideius/sores dati iudicio sisti liberant.s.q satis.co.l.sz 7 si decesserit. 7 si qs cau.l.sz 7 si qs.i pñ.Itẽ qz bãnito in ciuitate venire nõ põt.ar.s.de his q no.infa.l.ij.§.pe.7 de execu.tu.l.sz 7 milites. §.sz si ignominiã.q fideiussori ei⁹ ẽ succurrẽdus.vt.d.l.sz 7 si qs.ij.rñ.Sz 5riũ ẽ verũ:qz licet ei venire 7 purgare ctumaciã suã.vt.j.de req.re.l.j.7.l.autẽ.7 de qd.l.viuis.§.fi.nec sicut p deportatiõnẽ eximit ab oblig.dbitor.vt.s.e.l.si debitori igno

rata.in pñ.ita p diffidatiõnẽ siue bãnũ.Itẽ 5 nõ parentẽ seu obediẽtẽ bmõi bãnũ iposita fuit ctrua pena p ctumaciã ipo nẽdã:merito q accusatori obesse nõ dz.vt.j.e.l.capitis.¶ Sz qd si bm csuetudinẽ vl statutũ sit cdẽnat⁹ 7 bona publicata. Rñ.cõe est tunc loco hẽdis.vt.C.ad.l.iul.de vi.l.ij.s.p soc.l. actiõe.§.publicatiõe.7 iõ ei⁹ fideiusso.tũc nõ tenerẽt.vt.s.e. l.hẽs a debitore.§.q si stipulator.C.de sol.l.ij.7.j.de iu.fis.l.i fraudẽ.§.si pncipal.Jac.7 de h dixi.j.e.l.capit.ibi.vt.i.sicut. Ol.in glo.vl.in fi.q i vero hẽde eẽ nõ põt.vt.s.de acq.hẽ.l.q supstitis.7 itellige q hãc gl.dic eẽ verã si fideiussor restituat vt.C.de sen.pas.l.si debitor.als sec⁹:cũ oĩno aduersus eũ obli gatio sit extincta.vt.s.eo.l.si debitori irrogata sit deportatio. ¶ Itẽ ideo dicit vt heredis:qz nõ semp fiscus in totum here di equiparat vt colligit.vt pri.l.quotiens.7.l.nouatio.7 no. j.de iure fisci.l.ij.§.cũ ex causa.Dy.7 Jac.

¶ Fideiussores simplr pmittẽtes videt i oẽs cãs itercedẽ

Amissi. Casus fortuit⁹ in re i obligatiõe dedu cta ctigẽs ad dãnũ fideiussoris cedit: sic 7 rei pncipalis cseq poteris:q teneor i totũ si ni/hil cseq potes:vt h expsse colligit.Dy.inter fideiussores pu/pillaris debitoris.Dy.ibi:iplorabit.Sz op.q etiã precedẽti casu restitutio det:lz teneant tutores.vt.C.si tu.vel cu.inter. l.etiã.Sz dic q nõ restituitur:qz vsus est iure cõi.vt.C.de in integ.resti.l.nõ vr.Sz in isto scdo casu nõ est vsus iur.cõi.7 iõ restituit.Ol.in glo.a pncipio in fi.7 iõ poti⁹ h ex leuitate q ex debito fuit diuisa:7 iõ restitutio dat.Et iõ cũ demũ p restitu tionẽ subueniat:colligit q si maior eẽt 7 ex volũtate diuisisset nõ posset ampli⁹ reintegrare.7 p h.C.e.l.reos.Ja.Fideiusso res † simplr pmittentes vident in oẽm cãm intercedere.h.d. Ol.ibi:ob pecuniã.i.ob deterioratiõnẽ instrox pdiox.Ol.ibi cũ ea quoq.f.instra pdiox.Ol.ibi:astrinxerũt.vt.s.eo.l.si sti/pulat⁹ sim a reo.in pñ.7.§.adhiberi.Ol.In glo.q pdia.ibi:in pecunia csistẽtẽ.7 bm h erat dubitatio si marit⁹ pl⁹ curãs de ppriis q de dotalib⁹ videat tm ppriis fideiussorẽ accepisse: 5 est:nã 7 dotalia sua sunt.vt.C.de rei vẽ.l.doce.Itẽ eox fru ctus eius sunt.vt.C.de iure do.l.dotis fructus.Jaco.ibi:vel bm Spe.7 Jo.7 hec verior.Ol.

Plures. Uno mãdatox absoluto ceteri nõ liberan tur:sz vno soluente alij liberant.hoc dicit. Ol.quod dic vt dixi.s.de duo.reis.l.ij.

Capitis rei. Id est ei⁹ q postulat⁹ est ca/pitis re⁹.i.accusat⁹ de crimi ne capitali.Ol.ibi:ex 5ctu.i.q interuenerũt in 5ctu. sec⁹ si in iudicio.vt.s.q satisd.co.l.sz 7 si decesserit.7 si qs cau. l.sz 7 si qs.in pñ.de quo dic vt dixi.s.e.l.inter eos.§.fi.Et cõ/strue hãc lrãm sic.fideiussores ex 5ctu postulasti rei capitis. Ol.Et ẽ casus expssus.l.ista q õnis q fuit de facto mutine:q/dã fecerãt pacẽ cũ inimicis suis 7 fideiussores dederãt de pa ce seruanda sub certa pena si contrafacerẽt.Accidit q qdaz ex eis pacẽ fregit:7 bãnitus fuit:7 oĩa ei⁹ bona publicata.du bitabatur an fideiussores tenerentur.Dicendũ est q nihilo/minus tenentur per hãc.l.7.C.eo.l.j.Sed videt ctra.j.de iur. fi.l.in fraudẽ.§.si principalis.sz ibi obligati erãt fideiussores apud fiscũ seu rẽpublicã:7 ideo qz bona cfiscata erãt libera/ti sunt fideiussores.p h.s.vt in pos.le.l.postq.vbi de h tetigi 7.C.ad le.iul.de vi.l.tutoris.in fi.h aũt interuenerũt fideiusso res in 5ctu puati.7 iõ p publicatiõnẽ bonox pncipalis nõ li/berant.Aduocati ex pdictis qñq sumũt talẽ cautelã vt fide iussores liberent:qz curãt q pncipalis bãniat:7 dicunt q qz bãnit⁹ facto cõis venire nõ põt:q fideiussores sunt liberati: sz h nõ est vex:qz imo venire licet bãnito ad purgãdũ ctuma ciã p q bãnit⁹ est.vt.j.de req.re.l.ann⁹.7 dixi.s.e.l.inter eos. §.fi.nisi ex csuetudine vel statuto aliud eẽt:sz 7 tũc cauti iu dices adhibẽt remediũ:qz affidãt bãnitos vt cõpareãt ad se defendẽdũ:7 si nõ veniũt tũc pcedũt 5 eos 7 ctra eox fideius sores:7 de h facit de publi.iudi.l.is q re⁹.cũ ibi notatis.Dy. ¶ Allegat etiã h lex q si potestas pcepit in ccilio q nullus loqueret sub certa pena 7 quidã locut⁹ fuit:7 alter iuit 7 euz accusauit.dicit accusat⁹ q qz accusator similiter locut⁹ est eũ accusando q tenet ad penam:qd nõ tenetur:qz citra aliquaz penã potuit accusare:7 accusando fecit qd licitum fuit.ar.h lex 7 quia hoc fecit causa defendendi preceptũ potestatis:nõ causa cõtẽnendi.Pro hoc.s.qd quisq iur.in alte.statue.l.si. cũ ibi nota.In glo.qz videbat.in fi.sz illa loquit cũ stat⁹ psõ/ne nõ fuit mutat⁹:hic sic.7 vt no.C.eo.l.j.7.s.si qs cau.l.sz 7 si quis.circa prin.7 no.7 dixi.C.eo.l.penul.7 vide in Spe.tertia particula de accusa.§.sequit videre.vsi.item qrit.ecce pmi/sit.vl ibi de exceptiõe rei p socio.Dy.7 Ja.de bel.¶ Itẽ no. j.e.l.vbicũq.i fi.qz ibi obligatio trãsfert in aliũ iure nouatio/

nis: hic iure successionis in fiscū. Et est id: q2 scdo casu durat prima obligatio: primo vo tollit. Ray. ⁊ p solutiōe 2rio2 pōt distigui aut fideiussor iteruenit i 2ctu mihi i iudicio ō repsentandi pma si in 2ctu: aut exceptio icipit cōpetere reo ei⁹ statu mutato aut integro existēte. Si integro aut exceptio tolleret rei an psone: ⁊ si psone: aut in personā rei tollitur ciuilis ⁊ naturalis aut ciuilis tm̄ aut naturalis tm̄. de quo dic vt dicta. l. vbicūq3. j. eo. Ol.

Si in pignore. Ibi actione 2tra debitorē pignus obligantem ⁊ obligando decipientem. Ol. In gl. interest aūt. ibi: seruari p̄oterat: vt vsure pacto debite. vt. C. de vsur. l. per retentionem. Ol.

Si ita stipulatus. Verba extēsiua ⁊ ad infinitatē tm̄ se habentia infinitatē inducūt. h. d. Ol. Et facit hec. l. ad q̄stionez: si aliqs fecit pacē cū inimicis suis ⁊ dedit fideiussores de pace seruāda p se ⁊ heredes suos: ⁊ post multos annos petāt fideiussores se liberari: allegātes q diu steterūt: vt. s̄. mādati. l. luci⁹. q nō audiant cū in infinitū se obligauerunt. vt hac. l. dō. ⁊ p hoc. s̄. de dā. infec. l. si finita. in pn̄. ⁊ de infinitate vitanda vel nō: satis dixi eo. ti. qui bona. §. fi. ibi: q̄nq3. i. q̄ncunq3. Ol. ibi: sumās titio mutuatas. Ol. in gl. sic. s̄. de an. leg. ibi. §. si decē. So. vt no. fm Dy. d. l. qui bona. §. fi. s̄. de dā. infec. In ea. glo. in fi. So. h̄ verbo2 significatio est extēsiua: ⁊ se habent verba ad infinitatē: ⁊ h̄ actū esse videt: ⁊ ideo h̄ seruat: ibi nō. Ja. de bel. Vel dic q in idem recidit: in 2rio erāt verba equoca q̄ in dubio restringunt ne ad infinitatē extēdant: h̄ vo certa ⁊ infinitatē cōtinētia: ⁊ ideo ab eo2 significatione nō recedit. Dy.

Vide bart. hic q autētice loquitur.

Si quis pro eo. Facit pn̄. hui⁹. l. q si famulus iuret seruire p annū astringat p̄ tale iuramētū: ⁊ meli⁹ facit. l. vt iurisiurādū. de oper. liber. h̄ in glo. allega. Dy. in glo. defecit em̄ stipulatio ista. in pn̄. ⁊. l. sicut. j. eo. Ol. Ibi rn̄. de primo casu: q̄n pmittit q ille daret fm qd nō tenetur. Ol. ibi: scdo q̄n pmisit se prestaturū operarū illi⁹ ibi. tertio q̄n dicit tot opas dabo. Dy. ibi: opas illi⁹ p̄stare: ⁊ etiā pmittere: vt. s̄. de vbo. ob. l. cōtinuus. §. si ab eo. ⁊ de duo. reis. l. nemo. ⁊ dic vt ibi plene dixi per Jac. de are. in fi. l3 2riū ibi videat tenere in glo. ⁊. s̄. eo. l. si ita fideiussorē accepero. S3 in facto vbi interesse est in obligatiōe si nō fiat obtinet h̄ opinio. vt ⁊. s̄. de verbo. ob. l. si ita stipulat⁹ essem abs te: sec⁹ in dādo. vt in contrarijs Jac. ⁊. j. de fur. l. q vas. §. fi. vbi pecunia nō. Et de hac materia dixi. s̄. de verbo. oblig. l. cū filius. §. in hac.

Item si filius. In glo. nā filio. ibi: stipulante a dn̄o vtrūq3 p̄dicto2. falsū3 ē: q2 si fili⁹ in potestate p̄ris existēs stipulat a p̄re naturalis obligatio ex obligatiōe nata patri nō q̄rit. vt. s̄. de 2di. inde. l. frater a fratre. §. q̄situ. idē si seruus stipulat a dn̄o. vt eo. ti. l. si id qd. ⁊ no. s̄. de acq. here. dicāt. l. pe. S3 tn̄ stipulat a fideiussore patris illa ciuilis quo fideiussor teneret patri quereret si teneret: ⁊ pp̄terea fideiussor nō tenet: q2 nō pōt pō eodē ⁊c. vt in littera patet. Preterea p̄ncipalis obligatio non q̄rit patri nec dn̄o: q2 nō pōt fideiussor eis teneri: cū p̄ncipalis nō teneat. vt s̄. eo. l. fideiussor obligari. in pn̄. ⁊. l. si mihi aut titio. ⁊ q sibi acquirat naturalis nō p̄ri a quo stipulat: pōt sic pbari. de iure naturali filius nō est in potestate patris: q2 de iure ciuili patria potestas est introducta. vt insti. de patria potest. in pn̄. ergo eo iure pōt filius obligari patri ⁊ ecōtra. ⁊ facit ad rationē s̄. de condi. inde. l. si id qd. S3 rn̄. identitas personarū patris ⁊ filij: ⁊ dn̄i ⁊ serui tollit contrariū. nā eedem censent psone: vt insti. de insti. stip. §. ei qui. ⁊. s̄. de oper. leg. l. si pāphilo. nam talis identitas facit videri nō alteri principalē alteri accessorum esse quesitam: s3 eidem. Vel cōcede oppositionē ⁊ dic fideiussionē inutilem per rationē in 2trariū adductā: s3 littera debet intelligi p suppositionē cuiusdā incōuenientis ac si dicat dato q fideiussio nulla alia rōne vitiat: quereret obligatio patri: s3 hoc est falsū: q2 nō pōt ⁊c. ergo dicta fideiussio est exponi partē inutilis. ⁊ h̄ voluit dicere littera Dyn. ⁊ Ol. ⁊ idē Jac. de are. in hec verba reprehēdēs hāc glo. s3 certe h̄ nō est verū. nam naturaliter p̄r filio ⁊ dn̄s seruo obligat: nec patri vel dn̄o q̄rit illa obligatio. vt. s̄. de 2di. inde. l. frat a fratre. §. q̄situ. v. 2 si id qd sec⁹ in illa q ab extraneo in filiū vl' seruū descēdit: q2 illa incōtinēti patri querit ⁊ dn̄o: sic h̄ fideiussoriā. ⁊ ideo fideiussor nō tenet. Jac. ibi: ex aduēticia: ⁊ sic cessat rō hui⁹. §. Dy. ⁊ Ol. In eadē glo. ibi. insti. de inuti. stip. §. ei qui tuo. in v̄si. itē inutilis est stipulatio: s3 ibi quo ad vinculū ciuilis ⁊ ex pfecticia cā. arg. C. ad treb. l. iubem⁹. §. j. ⁊ not. C. de inof. testa. auf. vnde ⁊ si parēs. Jaco. in fi. v̄si nō est defectus ex parte subsistētis p̄ncipalis obligatiōis: s3 est defect⁹ in facultate acquisitionis: q2 non est cui querat seruata iuris dispositione illesa filio: nō q2 in potestate patris: nō q2 principalis nō est sibi quesita. ⁊ q2 p eodem ⁊c. Ol.

a **Si nūmos.** [a] Ibi in oēm cām. Hec littera est in ar. q s̄nīa lata 2 principalez possit executiōi mandari: cū fideiussor sine nouo iudicio. ⁊ facit hoc modo fideiussor simplr' acceptus videtur acceptus in omnez causam que oritur ex 2tractu: sed cā iudicio oritur ex contractu: nam ideo reus 2dēnatur q2 debebat: ⁊ ad hoc. s̄. de pecu. §. idem scribit. ⁊ sic quodāmodo in casu iudicati videtur acceptus: s3 contra acceptū in causam iudicati mandat executiōi sentētia lata 2tra principalē. vt. j. iudicatū solui. l. j. ergo p cōsequētiā s̄nīa lata 2tra p̄ncipalē debebat executioni mandari 2tra fideiussores acceptos in 2ctu quasi in cām iudicati videat acceptus. ⁊ de hoc no. ⁊ dixi. C. de vsur. rei iudi. l. fi. Jac. ⁊. j. eo. l. fi. Item est argu. q fideiussor datus p vulnere teneat de morte secuta ex vulnere. p hoc. s̄. quo2 leg. l. fi. in p̄nc. ⁊ de dā. infec. l. dānis. §. sabini. ⁊ ibi dixi. ⁊. j. eo. l. fideiussores magistratuū. In glo. no. in omnem causam. in fi. vel dic q fideiussor intercedit in omnem causam. in qua reus tenetur: sed ibi reus nō tenetur aduersus: ergo nec fideiussor.

a Si nummos. ad hoc ad hūc ter. not. p Bal. in. l. fi. C. ad mac.

Fideiussor. Ibi debeat naturaliter ⁊ ciuiliter: vel naturaliter saltez vt. s̄. eo. l. si stipulatus. §. adhiberi. Ol.

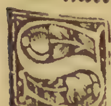
Ja colono. Ibi vna stipulatio ē. i. vna verbo2 conceptio similis plures pensiones in obligatiōe adducēs. Ol. ibi: ⁊ ideo. s. q2 vna stipulatio est. Jaco. ibi: tenet. s. statim l3 exactio differat in diē: secus si eēnt plures vna pura ⁊ alia cōditionalis: q2 tūc demū superueniēte die cuiusq3 obligationis ex qualibet causa. Jaco.

Paulus. Cessio pignoris a creditore vni ex fideiussoribus facta non videt vt emptio. h. d. ⁊ allegat hec. l. q si debitor dedit in solutū creditori de bonis suis nō seruata solēnitate iuris vel statuto2 q datio nō valeat ⁊ creditor fruct⁹ non lucret: s3 cōputare teneatur in creditū. ⁊ p h̄. s̄. de vsufru. le. l. vxori mee. l. si mādāt. ⁊. C. de dolo. l. j. in 2trariū est q2 pp̄ter bonā fidē videt q fruct⁹ lucret. S3 prima verior ibi: translata per creditorē. l. j. Et est arg. q si fideiussor dat pign⁹ principalis nō videatur in duriorē cām fideiubere: vt ⁊. j. de so. l. cū quis. §. fi. De pena dic vt no. j. e. l. sic. Ol. Sed quo iure aget contra pignora pcipientē. Rn̄. rei vendi. vt. C. de pig. l. si dn̄iū vel forte in factum: quia cū datum fuerit pign⁹ ex hoc conuenisse videtur ⁊ reddat ei cū est solitum ex quo pacto agitur in factum. vt. s̄. de pigno. act. l. si conuenerit. Jaco.

b **Vbicunq3.** [b] Sola ciuili obligatiōe sublata beneficio personali fideiussores nō liberat: secus si per nouatiōnē prior obligatio perimatur. hoc dicit. Et dic: interdum obligatio tollitur: interdum exceptione eliditur: interdū re⁹ personali defensione munit. Ol. Oppo. q etiā si tollat ciuilis ⁊ remaneat naturalis fideiussor nō teneatur vt patet in exceptione rei iudicate ⁊ prescriptionis. Secūdo oppo. q teneatur etiam vtraq3. s. ciuilis ⁊ naturalis sublata. vt. l. ea. ⁊ C. eo. l. j. Ol. Item dic q duo sunt dicta hui⁹. l. circa primū gratie de exemplis. ⁊ glo. exemplificat exceptione personali non reali: ⁊ de his ponit quinq3 exempla. Primum in deportato. Secundum in relegatō. Tertiū in capite minuto. Quartum in eum qui cessit bonis. Quintum in eo qui impetrauit ius iniquum. sed Dy. primā nō approbat: vt hic nota. per eū: sed sequebatur alia tria: sed certe illa non videntur bona exēpla: nam capite minutus tenetur ciuiliter ⁊ naturaliter ex restitutione edicti pretoris. Item cedens bonis tenet ciuiliter ⁊ naturaliter: sed datur sibi exceptio. vt. s̄. de cessio. bonorum. l. j. ⁊. C. eo. l. j. nisi dicas q agatur ex naturali sola pp̄ter tumultū qd tūc habuit a p̄ncipio. vt. s̄. de pactis. l. si vnus. §. pactus. Item in eo qui impetrat ius iniquum ne teneatur creditori suo non pcedit per. l. quotiens. C. de pci. impera. offeren. quare quidā moderni tenent exemplum in deportato ⁊ ponunt exemplum per. l. si ea. C. de fideiusso. minorum. et dicunt q hec lex loquitur de obligatione principali que remanet in rerum natura ⁊ non extinguitur: licet de medio tollatur persona: sicut in persona minoris idem dicunt de persona eius qui decessit sine herede. vt. s̄. de ad. tu. l. sine hēde. ⁊ de duo. re. l. fi. bis em̄ duob⁹ casib⁹ manet obligatio i re2 natura q̄ iter nos tollēdi obligatio. nō repit aliquis de predictis modis: manet ergo obligat⁹ ⁊ fideiussores tenentur

b Vbicūq3. Vide ad hāc. l. not. p Bar. in. l. ta mandatori. C. de nō nu. pecu.

res tenent: vt hic dr. lȝ em̄ fisc⁹ q̄ hȝ bona deportati teneat nō tn̄ est heres: sȝ eadē obligatiōe de iuris fictiōe tenet qua de- funct⁹ tenebat queadmodū heres obligat: vt ꝓbat so. ma. l. si cōstāte. §. si ꝯiūcta. l. sciendū. de ac. ⁊ ob. s. e. l. si cū hoiem. Circa scdm dictū h. l. loquit vtrū vtraqȝ pars sit vera: vel altera tm̄. ⁊ q̄ dicit gl. ꝙ pma est vera. ⁊ h seqt Dy. vt. C. e. l. nouatione. Tu dic ꝙ h est alternatiua artis q̄ deberet ꝑ vtraqȝ parte esse vera: al's esset ars incerta. qd nō est verū. vt. s. de aur. ⁊ arg. le. l. qntus. in fi. vn̄ dic ꝙ qn̄qȝ ipso iure recedere vī a prima obligatiōe: ⁊ tūc ipo iure liberat. vt. d. l. nouatiōe. qn̄qȝ recedit ope exceptiōis. vt. j. de pto. sti. l. valerian⁹: ⁊ tūc excep. liberat ab effectu pme obligatiōis: ⁊ ita intelligat finis hui⁹. l. Ol. ibi: a creditore bn̄ficio ꝑsonali intercedēte. in pn. pncipalis qd ad fideiussorē nō extēdit: vt q̄ cessit bonis. vt. s. e. l. hēs a debitore. §. ꝙ si stipulator. Dy. ⁊ sic cessant ꝯria ibi: debitū maneat ⁊ sola ciuilis tollat. Ol. ibi: teneri cū effectu. Ol. ita ⁊ exigi possit. Dy. ibi: trāseat. s. ciuilis ⁊ naturalis: ita ꝙ re⁹ liberat ab vtraqȝ. Dy. in glo. qd ergo. in pn. hui⁹ gl. miscet cās ex quib⁹ qs liberat a ciuili tm̄: ⁊ eas qb⁹ liberat a naturali tm̄ Vn̄ dic breuiter ꝙ aut exceptio est talis q̄ hȝ originē a ꝯsensu creditoris: vt ptȝ in pacto de nō petēdo: qd demū ꝯsentiente creditore fit. ⁊ tūc semꝑ tollit naturalis ⁊ remanet ciuilis elisa. vt. s. de pac. l. si vn⁹. §. pact⁹ ne peteret. Itē ptȝ in iureiurādo. vt. s. de iureiurā. l. fi. ⁊ de hac excep. nō est dubiū qn̄ prosit vt. d. l. si paterne pertinet aliqd ad pn. hui⁹. l. qd loquit qn̄ remanet naturalis ⁊ ꝑpetua. male facit pn. hui⁹ gl. ꝙ eas simul miscuit: aut exceptio est talis q̄ nō hȝ originē ex ꝯsensu creditoris: sȝ ex ptāte iuris inducit: tūc remanet naturalis ⁊ tollit ciuilis: vt ptȝ in sn̄ia absolutoria q̄ nō ꝓcedit de volūtate creditoris. vt. s. de ꝯdi. inde. l. iulian⁹. ⁊ ptȝ in ꝑscriptiōe. vt no. s. de admi. tut. l. si pupill⁹. Sȝ in h est ꝯ. s. e. l. si qs postq̄. vbi videt ꝙ ꝑscriptiōe tollat etiā naturalis: sȝ dic ꝙ ibi tpe liberatus erat nō ꝑscriptiōe. s. q̄ ad tp̄s tm̄ se obligauerat. Vel dic ꝙ nō ob. vt ptȝ ex hac distinctiōe Ol. ⁊ tūc aut coheret rei ⁊ ꝓdest fideiussori aut ꝑsone ⁊ nō ꝓdest: ⁊ ita dȝ intelligi pn. hui⁹ l. Dy. ibi: vel sn̄ia absolutoria: q̄ casu absoluto pncipali cōpetat etiā fideiussori rei iudicate exceptio ⁊ eꝯ. vt. s. de iureiurā. l. fi. in fi. Ol. ibi: vel iureiurādo. h positio nō procedit: q̄ exceptio iurisiurādi cōpetēs reo cōpetit etiaȝ fideiussori. vt. s. de iureiur. l. fi. Itē nec sequēs pacti: vt. s. de pacti. l. fi. nā iureiurādo etiā pacto tollit naturalis. vt. j. de sol. l. stichū. §. naturalis. ⁊. d. l. fi. de iureiur. ⁊ iō si istis duob⁹ casib⁹ fideiussori succurrat nō est ꝯ casum hui⁹. l. lȝ gl. in se verū dicat. Dy. ⁊ Ol. ibi exēplū in deportato. sȝ debitū nō est extinctū: sȝ fisc⁹ tenet nō aūt inheret debitori. Jac. ibi. vt plene dixi. sȝ h casu. s. qn̄ deportat ciuilis ⁊ naturalis trāsferat in fiscū. vt. s. e. l. si debitori. ⁊ tenetur fideiussor pro fisco sicut ꝑ debitore hi. vt. C. eo. l. j. ⁊. s. vt le. no. ca. l. si a te. vn̄ d h exēplū nō ꝓcederet sȝ tex. q loquit qn̄ debitor remanet naturalis tm̄. ¶ Itē in re legata simil'r nō ꝓcedit: q̄ remanet bona si nō adimerēt expsse: ⁊ remanet debitor ciuiliter ⁊ naturaliter. vt. j. de interdic. ⁊ rele. l. relegati. ⁊. l. relegatoꝝ. §. ad tp̄s. Dy. ibi: itē erit h exēplū. h exēplū ⁊ duo sequētia approbat Dy. j. tn̄ vī reprobare ibi. l. ij. §. hi q. Et tūc dic maneat. i. inhereat debitor. Jac. al's nō esset h bonū exēplū. nā ⁊ iste manet debitor naturaliter ⁊ ciuiliter vt ibi patet. Dy. insti. de replica. §. fi. h exēplū nō ꝓcedit eadē ratiōe: q̄ ⁊ iste remanet debitor naturaliter ⁊ ciuiliter. vt. C. de bo. aucto. iudi. pos. l. ex ꝯctu. Dy. ibi: itē in eo debitore. hāc vī finaliter approbare Dy. ⁊ glo. dicit ꝙ fideiussor nō vtit exceptiōe si re⁹ ꝓmittēdi ipetrauit ius iniquū: lȝ de h dubitet: vt no. s. qd qsqȝ iur. l. iij. §. si is ꝓ q̄ ibi fideiussisset dictuȝ ꝑterea ibi sublata est naturalis ex virtute pacti post tp̄s. vt. s. de verbo. ob. l. obligationū fere. §. placet. Dy. ⁊ Ol. i fi. l. h nō placet Jac. de are. q̄ verbū teneri dȝ accipi cuȝ effectu. vt. s. qd qsqȝ iur. l. j. §. h verba. ⁊ ne qs eū q in ius voca. vi eximat. l. sȝ ⁊ si ꝑ aliū. §. decē. Jaco. Posset etiā poni in seruo tot. s. e. l. si qs ꝓ eo. §. j. ij. rn̄. ⁊. j. eo. si a reo. § adeo. ⁊ dixi. C. de trāsac. l. interpositas. In glo. sȝ exceptionē hȝ. in fi. Hec gl. loquit ꝭm vltimū intellectum positū in ꝑcedenti glo. magna. Dy. in glo. huius alternatiue: vbi est vera. vt. C. de noua. l. nouat. Ol.

I vt pponitur. In fi. mandator illo loco videt ꝯhere quo mādatari⁹. h. d. M. ꝙ vbi mandator ꝯxit: ibi ⁊ mādatari⁹ ꝯxisse vī: a simil'i videt idē in delicto ꝙ vbi qs delinquit ibi quoqȝ intelligat deliqsse ꝑ delictū fieri mandatū. ar. a simil'i siue a pari. s. de iudi. l. oēm. ⁊. s. vt oēs obe. iudi. ꝓuin. §. ꝯsiderantes. colla. v. ⁊ ꝑ hoc vbi de cri. agi oporteat aut. qua in ꝓuīcia. Jac. in v. ⁊ pmo de q̄stiōe vbi plene dixi de hac questione in glo. ibi. l. iij. immo secunda. Ol. in fi. ⁊. s. de vi ⁊ vi arma. l. iij. §. cum ꝓcurator. Ol.

☞ Creditor denūciatiōeȝ fideiussoris impune ꝯtēnere pōt.

1 a 1 **Si fideiussor.** [a] denūciationē fideiussoris pōt creditor † impune ꝯtēnere. h. d. s. simpl'r accept⁹. Ol. ibi. pign⁹ sibi a debitore obligatū. ibi: submouere. s. reo. postea facto nō soluēdo. vt sit aliqua dubitatio ab eo in eadē ꝯditione manēte: videret corrigi ꝑ ius aut. in aut. e. §. j. Dy. qd dic vt ibi no. ⁊ dixi. s. eo. l. inter eos. §. creditor. in fi. Nō autē hui⁹. l. q̄ cū ꝭm hec iura creditor hȝ electionē ꝯuenire quē velit: non pōt sibi iputari si an̄ reū nō ꝯuenit: nec vī dolo facere cū suo iure vtit. Dy. in glo. in fi. fuisset. ibi. l. si cuȝ vēditor. So. vt ibi no. vel dic ꝙ ibi emptor sortiebat ius ex ꝑsona vēditoris: ⁊ iō sibi iputat si nō adimplet illud de quo venditor sibi denūciauit. hic aūt creditor sortit ius ex ꝑsona sua nō fideiussoris ⁊ iō nō imputat sibi si nō agat eo tpe q̄ sibi denūciat a fideiussore simpl'r accepto nisi ꝯstaret ꝙ in fraudē fideiussoris differret: vt statim in glo. subijcit. Dy. Vel dic ꝙ in. l. ꝯria si cū vēditor nō fiebat denūciatio super ꝯuentione. sȝ super ꝯuētiōis executione siue modo. Ol. ibi: q̄stio est sabbatiua in q̄stionib⁹ pylei. xxxj. q. ⁊ incipit luci⁹ titi⁹. ⁊ vī ꝙ nō audiat fideiussor q̄tūcūqȝ denūciet re integra. vt. s. de ꝓcu. l. titi⁹. l. pe. est vbi de h in glo. no. ⁊ tȝ ꝙ fideiussor denūciās audiat re integra: ⁊ ita tenent Dy. ⁊ Ol. ⁊ alij doc. cōiter. ⁊ vī casus. s. qd iussu. l. j. §. sȝ ego q̄ro. ⁊ qd ibi no. ⁊. §. seq. ⁊ arg. s. de v. ob. l. cū fili⁹. §. j. ⁊ de h no. C. d nō nu. pec. l. tā mādatori. Dy. ⁊ ꝑ h. s. mā. l. si hoieȝ. ⁊ dixi. C. de rei vē. l. si fundū. Jac. de are. adducit ar. ꝯriū. C. de ac. ⁊ ob. l. sicut. ⁊ cōmo. l. in cōmodato. §. sicut. sȝ pmū cōiter approbat Alber. in fi. qd in dubio: non vī dolus ꝑsumi. vt. s. de dā. infe. l. si fluminū. §. itē videam⁹. ⁊ ibi no. sȝ ꝯriū forte ē vbi denūciāt. vt. s. de leg. ꝑstā. l. viriles. §. sed si adierit. Ol.

a ¶ Si fideiussor. adde ad hāc legē Bar. i. l. nō solū. §. morte. ff. de no. ope. nūc. vbi tractat de ꝓtestatione inhibitoria.

Inter creditorē. Accepto fideiussore in eo qd ex vēditiōe pigno. seruari non posset tenetur fideiussor demum in residuo. h. d.

ꝩ **Fideiussor.** Qui minor: qui scilȝ erat creditor. Ol.

ꝩ **Sicut reus.** Fideiussor in obligationibus dādi se daturū i obligationib⁹ facti se facturū ꝓmittere dȝ. h. d. ibi: de sua ꝑsona. i. aliqd se daturū vl' factuꝝ. Ol. In gl. vt ⁊. s. de v. ob. ibi: ꝑstaturū fundū. i. fundū tradi: q̄ obligatio in facto ꝯsistit. vt. s. de vb. ob. l. fundū certo die. Ol. ⁊. l. stipulatiōes nō diuidunt in pn. ⁊. l. vbi aūt nō appet. §. q id qd. ⁊. l. si rē tradi. ⁊. l. in ꝯuētionib⁹. §. si qs vacuū. Alber. ibi. §. si qs aliū. h etiā approbat. s. de v. ob. l. cū fili⁹. §. in hac. lȝ gl. alit et male dicat. s. de duo. reis. l. nemo. vt ibi dixi. in fi. sȝ ista nō vȝ: q̄ si fideiussor ꝓmitteret penā ⁊ nō pncipalis: videret ꝙ missio fideiussoris in durioreȝ cām apponit ⁊ iō nō teneret. vt. s. eo. l. hi q. ⁊. l. grece. §. illd. §. si qs stichū. Dy. ⁊ iō vt salues gl. dic ꝙ minor erat pena ꝓmissa ꝑ fideiussore q̄ sit debitū pncipale: ⁊ ita cū fideiussor possit liberari a pncipali ꝑstādo. penā vt. s. ad. l. fal. l. si ita. i. l. morē. cāȝ acce. vī. Vel dic ex certa scia fideiussor posset se obligare ad penā ad quaȝ re⁹ nō tenet aio donādi si vellet al's nō. Dy. h verū vbi datio eēt in obligatione: sec⁹ si factū: q̄ tūc posset ꝓmittere penā ꝑ iteresse. vt. s. e. l. si stipulat⁹ es. Et dic de hoc vt no. dicta. l. cum filius. §. si stipulatus. s. de verbo. obliga. ⁊ adde huic glo. aliā glo. que est s. eo. l. si quis pro eo qui libertus. in prin.

ꝩ Vide i hac l. pau. de ca.

ꝩ Vide ad hāc. l. not. in addi. ad barto. hic ꝓ cōipari notariorum.

Exceptiōe. Iniuria vni facta ipsi⁹ culpa alteri nocere nō dȝ. h. d. sȝ ꝓueniente ex ꝑsona rei pncipalis: sec⁹ si ex ꝑsona fideiussoris. vt. s. mā. l. si fideiussor. §. fi. ad vell'. l. pe. ⁊ fi. §. simil'r ꝑ eo. Dy. ibi q̄ tibi. s. fideiussori ex ꝑsona debitoris. vt dixi. Jac. ibi: iniuria iudicis: quē aduersus te forte ꝓuocasti dicēdo ei vituperiū ⁊ iō mot⁹ fuit ad sn̄iaȝ ꝯ te dādā. ⁊ dic circa hāc. l. q̄ iterdū obijcitur culpa omisse defensiōis. ⁊ tūc obtinet. s. mā. l. si fideiussor. ⁊ qd ibi no. iterdū iudi. ꝯ se ꝓuoca. ⁊ tūc obtinet. l. ista. ⁊ ar. s. loc. l. si merces. §. culpe. so. ma. l. in his. in pn. ⁊ de aq̄ plu. arc. l. si colon⁹. Iterdū omisse appellatiōis ⁊ obtinet. s. mā. l. si ꝓcu. §. si ignorātes. ⁊ ꝙ h no. Jo. i gl. mag. ⁊c. iterdū oīs culpa cessat. ⁊ tūc agit lȝ iniuriā passus sit. ar. s. de hē. vē. l. ij. §. solet de neg. ge. l. nā ⁊ seruus. in pn. ⁊ qd ibi no. cōmo. l. ad eos. ⁊ de publicia. l. si qs ꝓhibuerit. vt. C. de ꝯrio iud. tu. l. iij. §. vsuras. ⁊ ibi in glo. ⁊ hic a ꝯtrario sensu. Et hec oīa locum habent in emptore volēte agere de euictiōe: lȝ in eū notet ꝯriū. s. de eui. l. si ꝑ iprudentiā. Ja. ⁊ qd dicit iniuria iudi. dic q te ꝓbāte nō admisit: vl' ꝓbata exceptōe te nihilomin⁹ ꝯdēnauit. Ol. Pre

dicta vera de iniuria lata p magistratū: si aūt illata p priua-tū aut circa res aut circa psonas. Primo casu daf exceptio. vt. s. loca. l. si fundus. i fi. r. d. l. ad eos. s. cōmo. Scdo casu aut est illata p aduersariū aut p aliū tertiū. Pmo casu daf exce. vt. s. d eo p quē fac. er. l. j. §. si re9. scdo nō. vt. s. si qs cau. l. ij. §. si qs tñ. r vide qd not. s. de le. j. l. si seru9 pluriū. §. j. ibi: iniuste dānatiōis. i. ꝯ ius litigatoris late. Dy. In glo. marie ibi: esses dānat9 siue fuit in culpa cum appellare omisit vel denūtiare dño q appellaret. ar. C. mā. l. si pea. de le. j. l. seru9 pluriū. §. j. vsi. qd ergo. r de bo. lib. l. q cū maior. §. si tñ. Dy. vñ do. Ja. de are. nō sic indistīcte intelligit pn. hui9 gl. sicut sonat: sꝫ qñ fuit in culpa vt pdixi rc. vt. s. distinctū est fm eū: cui9 opi. credo verā: qr vn9 eēt dur9 sermo hui9 gl. si indistīcte intelligeref. Gl. ibi: in culpa. s. post sniaꝫ. Gl. ibi. §. si ignorātes. sꝫ tūc nō pbet cām iniuste dānatiōis pferēde sꝫ nō reuocāde. Gl. ibi: vel ex-cep. nō opposuit añ sniam. Gl. sꝫ h est ꝯ lrām q dicit vsus rc. Gl. ibi: si p ea. §. fi. r h casu iniuriā nō patif vel patif fm electā iusticiā nō fm pbatā. Ja. ibi. l. ad eos. sꝫ i illis nō dr q iniuria mihi facta aliū mihi obliget r sic alij noceat. sꝫ dr q dat mihi exceptionē r liberationē: r iō nō ob. Dy. Uel ibi nō fuit in culpa ille cui iniuria facta est: hic sic fm La. vel ibi fm Jaco. de bel. extra iudiciuꝫ fuit facta iniuria h in iudicio: vel ibi casus contingit in re h extra rē. Jac. ibi: q snie si. ap. resci. l. j. in pn. Sꝫ h est ver vbi fuisset error expssus in snia: al's sec9 vt s. de re iudi. l. plures. r. l. cū platis. r ibi no. Dy. ibi: qd fuerit in culpa fm ac. s. litigans. r p ac. est. s. ad le. aql. l. si qs fumo. §. j. vbi psumif culpa. sꝫ ob. qr illa loquif in delictis. r iō Dy. approbat sequētē opi. ꝯriā. r p eo. s. de leg. ij. l. cū ita legaf. §. species. r qd no. s. de edē. l. si qs ex argētarijs. §. pe. Sꝫ Gl. tenebat opi. Az. qr semp p iudice r sniam psumit: vt. C. de ap. l. hi q ad ciuilia: vt cause post pubertatē adsit tutor. l. j. ex d ele. r bone memorie magutiñ. de re iudi. c. sicut vobis. de renūc. in pn. r. j. de iniu. l. iniuriar. §. j. r ibi de h no. r dixi r marie ppf iuramētū qd pstāt administratores r iudices: r in auf. iusiurandū qd pstaf ab his q admisf. fisco. in nigro r rubro. Gl. r in. l. si creditor. q allegaf in ꝯriū nō psumēdo dolū. in creditore nō incurrit mihi aliud vitiū: hic sic. s. presumptionē cōtra officialē r sententiam vt predixi. r de hac materia vide qd not. s. mā. l. si fideiussor. §. quedam. quā glo. iungas cum illa.

Si seruus. Ibi: r soluit nomine pncipalis debitoris. Gl.

1 Fideiussores dati an teneaf ad ꝯdēnatiōꝫ factā p morte
2 Spurij legitimi dici non possunt.

Fideiussores. Magistratuū vl' aliorꝫ officialiū intercedētes apud rēpublicā. Gl. r dic q in pn. hui9. l. fideiussor interuenerit in ꝯctu stricti iuris: r iō nō teneē ad accessiōes in. §. pri. interuenerūt in ꝯctu bonefidei sꝫ obligauerūt se in annua tm: r iō ad vsuras nō tenenf: sꝫ si simpl'r fideiuberēt bñ tenerenf. vt. j. de ad. re. ad ci. pti. l. ij. §. ꝯductore. et no. h r. l. qro. s. loca. r. l. cētū capue. de eo qd cer. lo. da. opꝫ. ibi multā ipositā rōne alicui9 delicti. Gl. Et talle. istud pncipiū ad talē. q. qdā accusauit titiū corā ptāte: iste cōpuit r dedit fideiussorē: dixit ptās fideiussori: si ꝯtigat eū ꝯdēnari r nō possit soluere vos soluetis. deinde ptās cū nō hēet plenas pbatiōes: sꝫ indicit de maleficio ꝯ istū fecit eū citari intēdēs eum torqre: iste sciuit r fugit: r ꝯtumax fuit: ptās ppf fugā eū ꝯdēnauit in cētū: r nō inuenit in bonis ei9 vñ satisfieri possit ꝯdēnatiōi: vñ ptās vult cogē fideiussores ad soluēdū: dicūt fideius. se nō teneri: qr ista ꝯdēnatio nō est facta ppf maleficiū: sꝫ ppf fugā r ꝯtumaciā: qrif qd iuris. Et pmo vi fideiussores teneri. s. locati. l. qro. s. e. l. si qs p eo. §. si nūmos. r. j. ad le. cor. de sic. l. nihil. Cōtrariū tꝫ acc. regi9 p. l. istā. r dic q vi casus. s. de in li. iurā. l. j. fm vnā lec. r p h etiā. s. e. l. si in pignore. r. j. e. l. vl ti. r ad munici. l. luci9. r hāc etiā sequebaf vber. de bobio. Sꝫ Jac. de are. distinguit vt fideiusserūt iudicio sisti: r tūc teneaf p. l. j. de cust. reo. l. si qs reū. aut iudicatū solui: r tūc tenenf demū ppf maleficiū nō ppf ꝯtumaciā. p. l. istā. r. j. ad munici. libert9. §. fi. Ja. qr psumif maleficiū nō cōmisisse. ar. s. d eui. l. si iō. r de of. te. l. q repudiātis. Itē faciūt pdicta ad duo q qtidie de facto occurrūt. qdā p quodā delicto dedit fideiussores cōdēnat9 est in cētū soluēdos infra. x. dies sub pena qrti: non
1 h q nō. Itē alle. scdo q fideiussores † dati p vulnē nō teneanf ad ꝯdēnationē factā p morte secuta: r p h. l. pri. r. s. d eo qd cer. lo. l. cētū capue. j. e. l. fi. r de peti. he. l. itervenūt. §. cū pdixim9. In ꝯriū est. s. ad. l. aql. l. huic scripture. s. de dā. iufe. l. dāni. §. sabini. vbi de h dixi. r. s. e. si qs p eo. §. si nūmos. r qr qd et primū est p facto hi. vt. s. de test. mi. l. ei9 militis. determinaf cōiter q si eo tpe appebat vuln9 mortale r tūc teneanf fideiussores. ar. s. q. le. l. si. Si vo nō teneanf: qr nō pncipalis tenef. vt. s. ad. l. aq. l. q cecidit. Dy. Ad istā et materiā bñ fac qd dā ꝯsil. do. Dy. cui9 vba sūt h. r diligēter ꝯsiderata forma ordinamēti r statuti sacrati cōis pistorꝫ: qd incidit vt lupi rapacitas r inspectata pmissiōe facta p h. muscā seruati. pcura. federici de canzeler. dici pōt q dñs lazarus dñi rustigelli r bonaf. suis: dñi fortibiaci fideiusso. cōpelli nō possint ad ꝯdēnationē lib. triū miliū factā de dicto frederico: qr certū est q fideiussores nō obligāf in maiori qtitate q eor pmissione ꝯtineaf. vt hac. e. l. §. j. l. fideiussores in parte. r no. s. loc. l. qro. itē fideiussores obliganf p stip. tm. vt. s. de acf. r ob. l. j. §. vbis. s. de vb. ob. l. stipulationū. §. satis acceptio. r no. s. mā. l. si vo nō remunerādi. §. si post creditā. effect9 aūt stipulatiōis nō extēdif vltra id qd ꝯtinef in vbis in stiplone expssis. s. de dā. ife. l. dāni. §. si is q. r de vb. ob. l. qcqd astringēde. sꝫ in pmissiōe pdictor fideiussor nō ꝯtinef q se obligauerint ad aliquā ꝯdēnationē soluēdā: sꝫ solū pmiserūt certa capl'a obseruare: r si illa nō obseruarēt certā penā: vñ pl9 q absurdū est dicere q ex quo certa pena est adiecta pmissiōi q extrinsec9 intelligaf facta pmissio ꝯdēnatiōis soluēde vltra eā nō dꝫ extēdi. vt. j. de vbo. sig. l. nepos pculo. v. pcul9. r. s. de vb. ob. l. si ita stipulat9 §. grisogon9. circa fi. r d ꝯb. ēp. l. i lege. vbi vba ꝯnalissima fuerūt: r tñ restringunf ad id qd actū est. ad idē. s. de pig. l. fideiussor. §. luci9. Itē pactū liberatoriū fauorabili9 r magis extēsiuū est q obligatoriū: vt colligif ex ꝗtiōe duar. ll. s. de pac. l. si vn9. §. pact9. j. d sol'. l. stichū. §. valet. r ibi no. s. de ac. r ob. l. arrian9. Sꝫ ꝯstat q pactū liberatoriū nō extēdif ad ea de qbus actū nō appet. vt. s. de pac. l. tres frēs. r de trāsac. l. cū aq liana. g multomin9 pactū obligatoriū. Itē vbi certa est pmissio fideiussoris nō extēdif vltra illud qd estimari pt a pnci. p fideiussorē pmissuꝫ lꝫ extēdaf r crescat obligatio pncipalis. vt. j. e. l. fi. r. s. de in lit. iurā. l. j. multo g min9 dꝫ vbi a pnci. certa qtitas expssa fuit r de ꝯdēnatiōe soluēda nihil expssuꝫ. Itē vi casus. q. pposite. j. ad municip. l. libert9. §. fi. r. C. de peri. eo. q p mag. iter. l. j. li. xj. Vñ ꝯsiliū meū Dy. ē q pdicti fideiussores nō teneanf ad ꝯdēnationē pdictā. Et qr de iure ciuili appellanf nepotes hi q descēdūt ex linea iferiori ex filio vel filia: nō aūt puenictes ex linea trāsuersali: vt ptꝫ. s. d gradi. l. j. §. scdo sūt gradu. r. l. iurisc̄osult9. §. scdo gradu. sꝫ frederici nō ꝯtingit ad pdictos dños chellim r symonē p lineā descēdētes: g nō pōt dici q obligati sint p delicto ipsi9 tanq p nepote. Preterea posito q sequanf sermonē vulgarē sꝫ quē nepotes cōiter appellanf descēdētes ex fratrib9 nō pterea cōpelli possent pdicti dñi ad pdictā ꝯdēnationē soluendā: qr certū est q licuit egredi formā statuti sacrati. ar. s. de trāsa. l. cū hi. §. si ptor. mā. l. si qs p eo. r. l. diligēter. r. l. creditor. §. fi. sꝫ in forma dicti statuti cauef q teneanf patrib9 filijs fratrib9 r nepotib9 tā legitimis q naturalib9 r de spurijs nihil dicit: q ergo in pmissiōe de spurijs adiecit formā statuti egressus est r iō qtū ad spurios nō vi tenere pmissio. Itē qd lex i vno cōcedit in ceteris phibet. C. de pcur. l. maritus. r. s. de iudi. l. cū ptor. ponēdo ergo de naturalibus in statuto de spurijs vi phibitū: r in ea pte pmissio est ꝯ legē r sic inutilis pncipalis r fideiussoria. vt. s. e. l. cū lex. r. C. de legi. l. nō dubiū. pmū arg. a ꝯrio sensu legis sumptū lex est. s. de testa. l. q testō. §. mulier. ergo lex ē q p his q nō sunt legitimi nec naturales nō teneā
2 tur. sꝫ ꝯstat q spurij † nō pñt dici legitimi vt in au. q. mo. na. ef. sui. §. vl. ergo nō pōt dici q p spurijs teneanf. Iteꝫ spuri9 nullā cognationē vel ꝯiunctionē hēe vi ex pte pris. vt. d. §. vl. r. s. vñ cog. l. si spuri9. r iō supuacuū vi qri an ꝯuicti p patreꝫ teneanf p eo. Predicta dico r ꝯsulo ego Dy. si pdicti fideiussores p spurijs pmiserūt p errorē facti vel iuris vl' etiā ex certa scia coacti: tñ adsit pmittēdū: sꝫ si ex certa scia r spōte pro spurijs pmisissent iputēt sibi: qr tūc tenerenf. vt. s. si qs cau. l. ꝯ r si qs. §. fi. vt in pos. leg. l. j. circa prin. Dy.

a **Pro aurelio.** a Fideiussores i forte noiati accepti in penā legalē vel iudicialeꝫ vel vsuras nō tenenf. h. d. cū pn. B. vl'. Speciale iure veteri i eo qui intercedit apud rēpublicā. s. vt fideiussores ꝯueniant demū reo principali excusso. vt hic. r. j. ad municip. l. libert9. §. j. r de admi. re. ad ciui. perti. l. iij. §. fi. Dy.

a Pro aurelio. Adde Bal. nota biliter in. l. fi. deiusso. C. eodem.

Tutor. Obligatione principali r durāte fideiussoria tempore sublata r in aliaꝫ actionem translata solutio fideiussoris debitorem liberat: r actionē mādati ꝯ ipsum parit. hoc dicit. Tutor dat9 eius filio scilꝫ creditoris: r sic videf hodie. l. istam esse

esse correctã p auĸ.minoris debitor.C.q dari tuto.pos.Ol.ibi itẽ heres ei⁹.s.fideiussoris tenebiṫ nõ obstãte lapsu tpis q: ꝛc. Jac.ibi: ꝛ ꝙuis nõ: vt fideiussor: q: tpe.l.legat⁹ est a sua obligatiõe.Dy.ibi: qñ tutor soluerit pupillo p se.Dy.ibi: nã ei⁹ pbatio supioris primi dicti.Dy.ibi: licet eñ.rñdet tacite obiectiõi.diceret eñ qs nõ vꝫ ꝙ tutor a se exige debeat: cũ se auctore soluere nõ possit: ꝛ si soluerit pderet pecuniã: cũ nõ posset a pncipali recupare.Rñ.dices lꝫ eñ ꝛc.Ja.ibi: ꝛ nõ titul⁹ actiõis.sepe alleg.iste tex.in practica.ꝛ vide.s.ŏ do.l.q id qđ. ꝛ qđ ibi no.ꝛ dixi ibi: pupillo ꝯsiderãs h: q: reo ꝛc.Ol.ibi qđ ibi seipsum liberare non soluendo.Ol.ꝛ h vera.Dyn.ꝛ tollit ꝯtrariũ ibi: ꝛ si: p q:.Ol.ibi: cũ debitore principali.Ol.in gl.facit s.ibi.§.sꝫ ꝛ culpa.imo.§.qđ aũt ait.Ja.in glo.q: ad tẽpus.in fi.ꝛ tps manẽte eo in tutela funct⁹ est.Jac.in glo.poris.s.obligatiõis: imo omisse exactionis.Jac.in glo.a fideiussore: si tpe solutiõis nõ tñ erat liberat⁹ tpe admistratiõis icboate.Dy.in glo.i.in illa.in fi.ꝛ dic heres creditori.q.d.siue vt fideiussor siue vt heres tutoris exigaṫ eiusdẽ debiti semp fit exactio.Jac.i gl.ibi: tutele.i.fi.sꝫ ibi: iõ ne maleficiũ remaneat ipunitũ. Uel subaudi tñ ꝛ sic ꝯcordat.vel ibi titul⁹ actiõis accedit: ꝛ cumulaṫ: h succedit.Uel dic aut inspecta origine valere pŏt res de q agiṫ: sꝫ nõ inspecto exitu: ꝛ tũc inspicere debem⁹ originẽ vt ibi.Aut ecõtra valere pŏt tñ inspecto exitu: sꝫ nõ cõsiderata origine: tũc inspicim⁹ exitũ: vt in ꝯtrãjs.ar.j.de re.du. quotiẽs.Jac.de bel.in glo.s.al's qñ debitũ in fi.vꝫ ibi soluit in pupilli negocio ꝯuertẽdo: h se auctore pupillo numerando. Jac.Uel dic ꝛ meli⁹ vt no.d.l.fi.de auc.tu.ꝛ hac.l.ibi: qđ sua auctoritate ꝛ in littera expone vt.s.exposui.In glo.titiũ.ibi: tpe liberatus.al's secus siipse esset tempore liberatus.Dy.

Si reo. Ibi eas ꝯiungã in fideiussoris pmissione: q: fideiussoris cõditio est melior: ꝛ h pbat sequẽs lra.Dy.in fi.ꝛ q: tũc necesse est existere vtrãqꝫ.vt h ꝛ.s.de vb.ob.l.si qs ita.et ideo nõ est mirũ si fideiussoris tꝫ obligatio.vt.s.e.l.grece.§.illud.ꝛ.l.hi q.Ol.ibi: qppe pbat qđ dixit.s.i quo fit dignior cã fideiussoris ꝙ pncipalis.Ol.ibi: cõis.i.adiectã in psonã pncipalis ꝛ fideiussoris.Ol.ibi: aut igiṫ nũc rñ.Dy.in v.sub diuersis.ibi: interrogati.s.re⁹ ꝛ fideiussor.Ol.interest cũ q̃riṫ vtrũ teneat fideiussio vel nõ.Dy.ibi: ab initio re⁹ pure sic.s.de periculo.ꝛ cõmo.rei vẽ.l.ꝙ si pẽdẽte.ꝛ q po.in pig.ba.l.potior.in pn.Ol.ibi: fideiussoris ꝯditio.i.in psonã fideiussoris appositã.Dy.ibi: accept⁹ esset fideiussor.Ol.in glo.ar.ꝯ.in fi.vꝫ melius sol.vt ibi no.p Dy.Uel dic ꝙ pẽdẽte ꝯditiõe nullo tẽpore est obligat⁹ in pl⁹.ita ꝙ interim nõ pŏt estimari sit durior conditio vel nõ.arg.s.de edil.edic.l.bouẽ.§.si sub ꝯditione.ꝛ ita debuit hec glo.soluere fm Dy.In glo.sic.s.de nau.feno.in fi.Sꝫ hoc verũ q̃ ad petitionẽ dãdã: vt h: nõ quo tollẽdum aliã cãm tenendã ad eundẽ effectũ: vt ibi.Dy.ꝛ facit ꝙ not. per Dy.de reg.iur.factum legitime.lib.vj.

Si reo. In fundũ pleno iure pmissuꝫ.Ol.ibi: fundi ius ita ꝙ sine eo nõ est fundus.vt.s.de vb.l.q vsufru.Jac.in glo.videṫ eniꝫ de acceptilatione.l.ꝛ fideiussor imo.l.ꝛ p iusiurãdũ.Ol.in fi.q: h de formali: ibi de casuali loquiṫ.Sꝫ tũc videtur ob.q: ille q pmittit fundũ nõ est obligat⁹ ad formalẽ.vt.l.si ita stipulat⁹.§.j.s.de vbo.obli.ergo accessoria sine pncipali qđ esse nõ debet.vt.s.eo.l.si stichum.§.j.quare circa h dubito. Ol.Uel sol.vt no.dicta.l.q vsufruc.s.de verbo.oblig.Jaco.

Adeo. Ibi: fideiussorem intercedentẽ pro seruo apud dominum Ol.

1 ❧ Fideiussor maleficiorum accipi non potest.

Id quod vulgo. Ibi nã penas.no.pulchrũ tex.ꝛ qui sepe allegaṫ ibi: a lecto ortatu.ar.ꝙ si scholaris mittit in nocte famulũ p meretrice ꝛ pmittit sibi indẽnitatẽ si inueniaṫ a familia potestatis ꝙ nõ teneaṫ scholaris famulo.Alber.ibi: in nullã rõneꝫ.i.in nullã rationabileꝫ cãm: ꝛ qđ subjcit eã flagitiose rei: expone id est turpis ꝛ ihoneste.Et sic collige ex isto.§.ꝙ fideiussor† 1 maleficior[a] accipi nõ pŏt.s.vt teneaṫ pena corpali: sꝫ pena pecuniaria: sic ꝛ.s.e.l.grece.§.sꝫ si ex delicto.ꝛ.l.si qs p reo.§.fi. ꝛ p h qđ dixi.j.de custo.reo.l.si qs reũ.lꝫ in ꝯ̃riũ faciat.e.tit.l. milites.ꝛ ibi in glo.l.fi.Sꝫ de iure canonico videṫ ꝙ etiã pro pena corporali.vt.xxiij.q.v.c.cũ hõ.qđ est ꝯ istũ.§.sꝫ dic vt ibi no.in glo.ꝛ p Archid.❡ Itẽ alia rõne nõ potest accipi fideiussor p pena corporali: q: nõ posset si eam sustineret recuperare a principali: ꝛ q: liber homo nõ est dñs mẽbror suorum: vt.s.ad leg.aquil.l.liber homo.ꝛ vide ad hãc materiã in Spe

Nota dictũ singulare.

[a] Malefi. cior. Adde Bal.in.l.vt videṫ.i fi.s. de iusti.ꝛ iu. Bart.in.l.si qs vxori.ff. solu.ma.

cu.tertia particula ad accusationẽ ꝛ in qui.succũbet.§.sequiṫ videre.v.sed si dedit fideiussor.ꝛ vsi.sequentibus.

1 ❧ Impediens faciendum destruit iam factum.
2 Fundus nõ potest esse instrumẽtum fundi.
3 Emere a seipso quis non potest.
4 Excõmunicare seipsum quis non potest.
5 Restituere sibijpsi quis non potest.

Vrannius. In pncipio huius.l.breuiṫ hoc dicit: Si creditor vni ex duobus reis succedat psona eius solũ ab obligatiõe eximitur: ꝛ ex psona ipsi⁹ fideiussor ꝛ mãdator liberaṫ conre⁹.si soci⁹ est p parte remanet obligatus si nõ est soci⁹ insolidũ: ꝛ ex psona eius fideiussor ꝛ mãdator pŏt insolidum ꝯueniri de rigore: sꝫ de eqtate hꝫ exceptionẽ p parte vel sic creditore vel ei⁹ herede succedẽte alteri de conreis ei⁹ obligatio perimiṫ q̃ ad eũ: alter nõ soci⁹ insolidũ: soci⁹ vo p parte tñ: ꝛ ex ei⁹ psona obligatio accessoria remanet insolidũ de rigore: lꝫ p excep.de eqtate tollaṫ.Et diuidiṫ.l.pncipaṫr in.vj. partes.Prima vsqꝫ ad v.ꝛ qd si vn⁹.Scđa vsqꝫ ad v.sꝫ duo. Tertia vsqꝫ ad v.plane.Quarta vsqꝫ ad v.cũ altero autem. Quinta vsqꝫ ad vsi.ꝙ si creditor.ibi sexta vsqꝫ ad.§.si ponamus.❡ Et collige ar.ex eo qđ dicit qđ impedit† faciendũ de- 1 struit iã factũ.Ad q̃stionẽ de facto iudex pcessit in crimine p inquisitionẽ: pendẽte inq̃sitione supuenit legitim⁹ accusator queriṫ an admittaṫ ꝛ iudex debeat cessare ab inq̃sitiõe.Et vꝫ ꝙ nõ: q: multa impediũt facienda q̃ nõ dirimũt iam facta.vt s.de his q sunt sui vel ali.iur.l.patre furioso.cũ similib⁹.Et ꝯ videṫ p hanc.l.ibi: vt queadmodũ incipe ꝛc.nã si ab initio cõparuisset legitim⁹ accusator admissus fuisset: admissa inq̃stione: q: p ordinariũ excludiṫ extraordinariũ.vt.s.de mino.l. in crimine.Scđo sic: si postea supueniat: q: qđ impedit faciẽdum tollit iaꝫ factũ: vt h.Ad idẽ bñ facit.s.de lib.agno.l.sui cõtra.§.q: plaucianũ.de suspec.tu.l.si post finitã.vt in pos.lega.si pecuniã.de vb.obli.l.existimo.ꝛ.l.pluribus.ꝛ faciũ.j.de adul.l.si marit⁹.§.fi.vbi aliqs accusauit iure extranei ꝛ supueniat marit⁹ volẽs accusare iure mariti: prim⁹ accusator hꝫ necesse supsedere: si h est in pmo legitimo accusatore ꝙ supsedere teneaṫ.multo forti⁹ iudex q incboauit pcedere ex inq̃sitiõe: ꝛ hãc opi.tꝫ hic Dy.❡ Et ad ꝯ̃ria rñdet q: illud euenit ideo qñ lex illud iam factũ ꝯfirmat ꝙuis vitiet faciẽdũ.argu. s.eo.l.grece.§.a tutore.cũ similib⁹.istã inter ꝯ̃ria patre furioso dꝫ expsse matrimoniũ ꝯtractũ p furiosuꝫ remanet ꝙuis impediaṫ ꝯhendũ.Et de ista q̃stione ꝛ materia vide qđ not.p Dy.ex de reg.iur.c.actuꝫ legitime.lib.vj.❡ Itẽ facit ad aliã questionẽ.statuto caueṫ ꝙ q̃rele bãnitor nõ debeant audiri: accidit ꝙ quidaꝫ accusauit aliquẽ de aliquo crimine: accusatione pendẽte cõmisit maleficiũ pter qđ bannitus est: vult inceptã accusationẽ psequi non obstante statuto: nunqd audietur: ꝛ videṫ ꝙ sic.quasi statutum respiciat soluꝫ querelas futuras: ꝛ ante bannũ non inchoatas.Et p ista opi.facit.j.de publi.iudi.l.is qui reus.Contrariũ cõmuniter tenent aduocati: quia sicut non nocet post bannũ accusationẽ instituere: ita nec institutã psequi: per hanc litteraꝫ: vt queadmodũ ꝛc. ꝛ p hoc.d.l.si post finitam.s.de suspec.tuto.solu.ma.l.si constante.§.si bona.ꝛ vt in pos.leg.l.si pecunie.§.j.cũ si.Primã opi.h sequiṫ Dy.per.d.l.is qui reus.adhibita tñ ꝛ data fiducia bãnito p potestatẽ vel cõmune: ꝙ nõ obstãte bãno possit psequi accusationẽ inceptã.Cy.Sed qui vellet aliã tenere p iura ad h allegata posset respondere ad.l.is qui reus.quia illud ideo: quia ibi lex vltra pcedit confirmando at hic statutũ stante in finibus phibitionis quare ꝛc.Preterea ita est in q̃rela inchoata sicut inchoanda.❡ Itẽ collige ꝙ vn⁹ de duobus reis nõ socijs nõ agit cõtra aliũ: sed dic vt.C.de duobus reis.l.j.❡ Item collige argu.ꝙ opinio Jo.contra maritum. ❡ Item oppo.ꝙ vno electo alter liberatur.argumẽ.s.eo.l.si reus.❡ Item opp.ꝙ mandator nõ possit eligere heredẽ premortui: cum p eo nõ teneaṫ vt hic patet.❡ Item oppo.quasi p parte debeat agere.❡ Itẽ op.ꝙ si vni succedaṫ liberenṫ oẽs verũ est accessorij.❡ Itẽ op.ꝙ supstes teneaṫ solũ p ptetrib⁹ rõnib⁹.Dy.ibi: mãdator extitit vel oib⁹ psentib⁹ vel expresse mãdantib⁹.dicit glo.Dy.ibi: ꝛ quidem si vnus scilicet tantum.Et hic est secunda pars in qua ponit circunferentiã ponendo casum indubitatũ: ꝛ respõdẽdo obiectioni de casu q est diuersus ꝛ rõne subiungit Ray.ꝛ hucusqꝫ est thema ꝛ questionẽ hꝫ: ꝛ pma allegatio mãdatoris liberatũ eẽ creditore debitori succedente.Dy.ꝛ Ol.ibi: pncipali debitore nõdum tñ exacto vel absoluto.Ol.ibi: q: nõ pŏt p codẽ no litterã: quia

Ista lex sꝫ Bar.hꝫ materiã subtilẽ et p ea vide glo.in.l.de bitori de pctis.

differentia dꝫ esse inter debitorē ⁊ creditorē: nā nō pōt qs fi-
deiubere ꝓ seipso apud seipsum. vt. ş. ad velleia. l. tutor. j. rñ.
⁊ l. q̄uis. §. si mulier. ¶ Itē differētia dꝫ esse inter baptizan-
tem ⁊ baptizatū. ex̄ de baptis. c. debitam. Item inter dantē et
recipientē ⁊ institutū ⁊ instituentem. ex̄ de insti. c. vlti. ⁊ ibi de
hoc in glo. ¶ Itē inter presentantē ⁊ p̄sentatū. ex̄ de iurepa.
c. per tuas. Item alius dꝫ esse emptor aliꝰ vēditor. ş. de rerū
permu. l. j. Item nō pōt aliqs sibiipsi ꝯdēnari. vt. ş. de aucto.
tuto. l. accipiētis. ⁊ ibi in glo. ⁊ ibi de hoc dixi. ¶ Itē nō pōt
aliquis seipsum fideiubere in suo peculio. vt dixi de pecul. le.
l. stichus. in fi. ⁊ de peculio. l. deposui. §. stichꝰ. ¶ Itē ab eo-
dem auditorio ad eundē nō potest appellari. ex̄ de cōsuetu. c.
nō putamus. lib. vj. ⁊ de pac. c. romana. e. li. ¶ Itē nō pōt ali
quis petere a seipso. ş. de ꝓcura. l. q ꝓprio. §. si duobus. ⁊ l. li
cet. §. si plures. ⁊ de tu. ⁊ ra. distra. l. si tutor reipublice. §. si te-
stamēto. nūq̄ nō aliqs pōt succedere sibiipsi: vt dixi. j. de iur.
fis. l. si is qui. ¶ Itē nō pōt qs cedere iura sibiipsi. vt dixi de
pig. l. j. §. cū prediū. ¶ Itē nō pōt aliqs esse creditor suiipsiꝰ:
vt. ş. eo. l. si qs ꝓ eo. §. j. ⁊ no. C. de fideiusso. l. cū scđm. ¶ Itē
pretor nō potest dare seipsum tutorē. ⁊. ş. de tu. ⁊ cura. dat. ab
his. l. p̄tor. nec quis potest seipsum eligere. xxiiij. q. j. c. dedici-
mus. ⁊ ibi in glo. Aliqs tñ bene pōt esse fideiussor contutoris
sui. ş. de tu. ⁊ cur. da. ab his. l. romanus. ¶ Itē nō potest ali-
quis sibiipsi substitui. ⁊. ş. de vulg. ⁊ pupil. substi. l. fi. §. j. nec
seipsum heredē ꝯstituere. ş. qñ di. leg. ced. l. hereditas. §. fina.
2 ¶ Itē fundus † nō pōt esse instrumētū fundi. ş. de fund. in
struc. l. quesitū. §. ea vo. ¶ Item nō pōt aliqs emere a seipso:
vt. C. si seruus extero. l. j. ⁊ ibi in glo. ¶ Itē nō potest qs resti
3 tuere † sibiipsi hereditatē vel legatū. ş. ad trebel. l. j. §. fuit q̄-
situ. nec cogere seipsum ad restituendū. eo. ti. l. ille a quo. §. pe
nul. nec sibi p̄cipere. ş. de arbi. l. fi. ¶ Itē nō pōt aliquis a se-
4 ipso † excōicari. ex̄ de sen. excō. c. statuimus. lib. vj. ⁊ ibi ꝑ ar
chi. ⁊ de hoc dixi. C. ne qs in sua cā iudi. l. vna. Sed ꝯ videtur
ꝙ qs possit seipsum cōdemnare. vt. C. de sum. tri. §. h̄ est igit.
sꝫ ibi ipso facto nō per sñiam. ¶ Itē impossibile est ꝙ aliqs
sit sibi obligatꝰ. vt. ş. de euic. l. si ei. ⁊ no. in summa Acc. de iu
re delibe. §. itē ⁊ si ipse. pōt tñ qs sibiipsi loqui ⁊ sibi respōde-
re. vt. ş. de admi. tu. l. si. ibi: tu qd putas ⁊c. ⁊ ibi in glo. ¶ Itē
aliqs facit furtū de seipso. C. de ser. fugiti. l. j. Itē nemo pōt se
ipsum possidere. C. de p̄scrip. lōg. tēp. q̄ ꝓ liber. l. ij. in v̄. sꝫ tam
duo. vt in casu in p̄n. huius. l. ꝓposito. Et h̄ est tertia pars in
qua reassumit questionē ⁊ dubitationē excōicationis. c. statui
mus. lib. vj. ⁊ ibi per archidia. ⁊ de hoc dixi. C. ne qs in sua cā
iudi. l. vna. ¶ Itē impossibile est ꝙ aliqs sit sibiipsi obligatꝰ
vt. ş. de euic. l. si ei. ⁊ no. in summa Azo. de iur. delib. §. itē. sed
cōtra videt̄ ꝙ qs possit seipsum ꝯdēnare. vt. C. de sum. tri. §.
hoc igit̄. sꝫ ibi ipso facto nō ꝑ sñiam. ¶ Itē nō potest qs resti
5 tuere † sibiipsi hereditatē vel legatū. ş. ad treb. l. j. §. fuit q̄si-
tum. nec cogere seipsum ad restituendū. eo. titu. l. ille a quo. §.
pe. nec sibi erat ostensuꝫ cui respondit ⁊ ꝯcludit alterum reū
nō liberatū nec fideiussorē nec mādatorē eiusdē. Ray. ibi: al-
ter quoq̄. s. cui nō successit creditor. Dy. ibi. ac si soluta fuis-
set pecunia. s. ab vno quo casu oēs liberarent̄ si fuissent duo
rei debendi: vt. ş. de duo. reis. l. in duobꝰ. in fi. Dy. ibi: an ꝑso
na tm̄ exēpta: scꝫ illius cui successit creditor: ⁊ qđ sequitur cō
fusa obligatiōe subaudi ⁊ alter cui nō successit teneat̄. i. nō sit
exempta eiꝰ ꝑsona ⁊ per ꝯsequens eiꝰ mādator teneat̄: ⁊ sta-
tim rñdet ⁊ puto ⁊c. vbi soluit q̄stionē in p̄n. l. positam. Dy. ⁊
Iaco. ibi: ꝯfusione. i. ꝓpter cōfusionem. Ol. ibi: eximi ꝑsona.
scꝫ eiꝰ cui succedit̄. Dy. ⁊ hic eximi ꝑsonā. s. ꝑ hereditatem: in
qua mortua ꝑsona reputat̄: nā ꝑ mortē semꝑ ꝑsona extingui
tur: vt in aut. de nup. §. deinceps: ⁊ cū ꝑ mortē reus ꝓmittēdi
nō liberat̄: sꝫ ibi nō eximit̄ ꝙ vicem ꝑsone p̄stet: h̄ v̄o sic. Iac.
ibi: sꝫ accessiōes. i. fideiussores ⁊ mādatores. Dy. ibi: liberari
ꝑ excep. tm̄. Dy. ibi: ⁊ ꝓ h̄: qr nō liberat̄ vnꝰ de p̄ncipalibꝰ de
bitoribꝰ. Dy. ibi: plane: qr qđ vrānius mādator nō possit age
re ꝯ fiscū insolidū: qm̄ duo rei etiā insolidū obligati nō debēt
cōueniri nisi ꝓ parte ex bn̄ficio ꝯstitutiōis: qđ bn̄ficiū transit
ad fideiussores ⁊ mādatores. vt. ş. e. l. ex ꝑsona. ⁊ iđ si nō p̄nt ī-
putet sibi: vt no. ş. mā. l. fideiussor. §. q̄dā. vñ nō hꝫ regressum
nisi ꝓ parte. vt. ş. e. l. exceptōe. sꝫ iste v̄. loquit̄ ſm ius antiquū
hodie aūt est correctꝰ ꝑ ius aut̄. vt nō agat īsolidū. sꝫ ꝓ parte
si nō opposuit exceptionē. Dy. ibi: obijciet ergo ei culpā fiscꝰ
ex q̄ lucrū sensit vꝫ fieri nō posse. vt. ş. so. ma. l. nuptā. §. si. ⁊ de
iur. do. l. cū in fundo: sꝫ ibi agēdo: h̄ excipiēdo: vt ibi not. Dy.
¶ Et in isto v̄. est q̄rta pars in q̄ ostēdit̄ q̄liter ꝯsulat̄ manda
tori: verūtñ iste v̄. hodie restringit̄ ꝑ ius aut̄. ⁊ nō possit agere
nisi ꝓ parte ꝯ fiscū. vt p̄dixi ibi si cepit ꝯueniri: ⁊ sic ꝯclude ꝙ
vrānius ex ꝑsona iulij popillionis vniꝰ de reis q successit fi-
scus q etiā successerat creditū liberatꝰ est. Ex ꝑsona aūt alte-
riꝰ pōt insolidū ꝯueniri: sꝫ hꝫ exceptionē in parte. Ray. ibi: eli
gere pōt si soluat. Ol. ibi: vel creditorē. i. fiscū nō q̄dē q̄si credi
torē: sꝫ q̄si vniꝰ debitoris heredē: ⁊ expone ꝙ ꝓ etiā. Ol. ibi cō
petiturā ei. s. mādatori. Ol. ibi: cū altero aūt reo q dānatꝰ nō
erat: nec eiꝰ bona ad fiscū ꝑuenerant. Dy. ¶ Et h̄ est quinta
pars in qua ponit̄ in q̄ntum alter conreꝰ sit exigēdus. ⁊ iste v̄.
restringit̄ ꝑ glo. vt nō agat fiscꝰ nisi ꝓ parte: siue sint socij siue
nō: ⁊ sit vtrūq̄ dictū h̄. l. certā: qđ dic vt in glo. ibi: si nō fuerit
societas: qr inter eos fuit actū vt vnusq̄sq̄ ꝓprio dāno obli-
gationē subiret: nec alter alteri in aliquo teneret̄. Iaco. ibi: si
socij fuerint: qr h̄ actū fuit inter eos ibi ꝙ si creditor vniꝰ. Et
vltima pars ibi: ꝯfusionē obligatiōis. qđ fideiussorie tm̄. Ol.
In glo. eis presentibus. ibi. l. qui patitur. vel dic eis expresse
mandantibus. In glo. proprie. Et erit secunda ratio. In glo.
quod ergo impedit. in fine. sꝫ ibi ꝓcedit lex vltra confirmādo
mr̄imoniū: h̄ nō ꝓcedit vltra. Et ad solutionē brocardi vide
qđ no. ꝑ Dy. ex̄ de reg. iur. c. actū legitime. li. vj. in glo. qr tm̄ ꝑ
sona eximit̄. s. debitoris cui creditori. fiscꝰ successit. Dy. i glo.
q debitoris. cui creditori fiscus successit. Dy. in glo. qui debi-
toris successit. in fi. Sꝫ quō nō liberat̄ ipso iure: cū īpossibile
sit remanere obligationē fideiussoris, sicut nec inchoari. Rñ.
vt dicā. j. §. pri. vel h̄ iđ: qr durat p̄ncipalis obligatio ī ꝑsonā
conrei. ar. eiꝰ qđ no. d. §. pri. ꝑ Iac. de are. In gl. in totū debi
tū. in p̄n. imo nō in totū: etiā ſm has. ll. qr obstat exceptio do-
li. Facit etiā si est verū ꝙ vnꝰ repetat ab alio ꝑ act̄. neg. ge. de
quo no. C. de duo. reis. l. j. in glo. ex h̄ no. ibi. l. si stichū. §. pe. nā
quotiēscūq̄ sit ꝓ creditore quominꝰ actio cedat̄ agere nō p̄t.
vt ibi: ⁊ h̄ vꝫ fecisse adeūdo: qr ꝑ aditionē est extīcta. Sꝫ illud
cum culpa pōt ei imputari: al's secꝰ: vt h̄. tunc ei illa exceptio
ob. cū cedere p̄t. vt. ş. mā. l. si ꝓcuratorē. §. liber hō vel culpa
factū est: q̄minꝰ cedere possit q̄ h̄ cessat. Iac. ibi. l. modestinꝰ.
⁊ qr tenet̄ act̄. neg. gest. vt. C. de duo. reis. l. j. vñ dolo facit ⁊c.

Si ponamus. In gl. cū creditore. in fi. vł dic ⁊ veriꝰ ꝙ plures erāt rei debē
di ⁊ pactū vni factū nō trāsit ad conreū: ⁊ ita iste mādator ad
huc remanet obligatꝰ q forte si sciuisset istū solū futuꝝ obliga
tū q remanet nō mādasset: ⁊ ideo pactum vniꝰ sibi p̄iudicare
non debet: vt hic. Sed in precallega. l. si mandati. vnus tm̄ est
reus: cuius pacto fideiussor ⁊ mandator liberatur. ⁊ ꝓ hoc. ş.
hac eadem. l. v̄si. igitur alterum. Iaco.

Placet. Ibi: funerator. idē q̄ mādatariꝰ. ol. ibi h̄ cre
ditori alij q forte futurꝰ est ipsiꝰ creditor. dy.

Si fideiussori. Cōditio cuiꝰ est euē-
tus vel defectus ni-
hil ꝑatur expectari nō dꝫ. h. d. Vel sic. acceptila
tio q̄ nihil ꝑat̄ in exp̄sso nec in tacito ibi: ob. lega
to. i. accepto ac obligaret̄. Iaco. ibi: obligaret̄ si extaret dicta
cōditio in vita eiꝰ. ibi: mortuus fuerit. ita ꝙ nō ꝯhit̄ nec spes
est ꝙ ꝯhat̄ in eiꝰ ꝑsona obligatio. Dy. ibi: ꝯfestim. i. nō expe-
ctato euētu vel defectu ꝯditiōis: qr acceptilatio nō habuit ef
fectū in ꝑsonā fideiussoris ⁊ ꝑ ꝯsequēs nec in ꝑsona principa
lis. In glo. si autem viuo eo. in fi. secus si actum nō esset. vt. ş.
de verbo. oblig. l. si quis titius. Dy.

Cum ꝓcurator. Fideiussor ad iter-
esse obligatꝰ ad pe
nā ꝑ cōtumaciā impositā nō tenet̄. h. d. Sꝫ nō hn̄s
mādatū: ⁊ sic tenent̄ fideiussores ad totū: qđ soluit
reꝰ. vt. j. rē ra. ha. l. ꝓcurator. Sꝫ si haberet mādatū ad solas
expēsas litꝫ ip̄e ⁊ ꝓcurator eiꝰ tenent̄ ⁊ fideiussores: vt. e. ti. l.
si, fine. §. cū aūt. ⁊. §. marcellꝰ. ⁊ ibi no. ⁊ dic ꝓcur. alicuiꝰ aliā
actiōe reali q tenet̄ satisdare rē ratā dn̄i habituꝝ. vt. ş. de ꝓc.
l. pōpo. §. sꝫ ⁊ his. ⁊. l. qr. ⁊. l. nō solū. §. si statꝰ. ⁊. §. seq. ⁊ qđ di-
cit agebat. expone. i. defendebat. ⁊ qđ dicit tenet̄. s. ipi ⁊ fideius
sores dati ab ipso procuratore. vñ no. ꝙ pena ꝓcuratoris fi-
deiussoribꝰ obesse n̄ dꝫ. vt. ş. e. l. fideiussores magr̄atuū. q̄ rñ.
⁊ est rō in p̄ōptu qr in ip̄a pena nō videt̄ fideiussisse hō bonꝰ.
Sꝫ ſm Iac. meliꝰ ponit̄ in ꝓcuratore actoris: sꝫ si poneret̄ in
ꝓcuratore rei dꝫ dici ꝙ nō solū de rato: sꝫ etiā de iudicato sol
uēdo fideiussores dederāt. Et ad h̄ facit qđ no. ş. q satisd. co.
l. iij. Iac. ibi: victo eo. s. ꝓcuratore. Dy. ibi: al's agebat ⁊ obti-
nuit. ⁊ sic no. ꝙ ꝓcuratore victo nihilominꝰ dn̄s agē p̄t: ⁊ hoc
multomagꝫ vꝫ ī ꝓcuratore rei vł simplici defensore. de h̄ no.
j. iudi. sol. l. iā cū. §. nūc videamꝰ. Dy. ibi: in ampliꝰ q̄ sit veꝝ
p̄ciū rei. Dy. ⁊ narrat do. Io. fasoli se habuisse de facto: q̄dāꝫ
cautiōes p̄stitit p̄tāti đ nō offendēdo quēdā sub pena lib. mil-
le: ⁊ fideiussores dedit p̄tās ꝯdēnatū p̄ncipalē ꝓmisit nō offē
dere ī mille: qr offēdit aduersariū ꝯ ꝓmissionē ꝑ eū factā: đ q̄
tū offensiōe nō ꝯstitit p̄tāti: nisi ex ꝯfessiōe ipsiꝰ rei ꝓmissoris
habita

habita in tormētis q̄rebatˀ an fideiussor teneretˀ ad ipsaꝫ ꝯdē nationē sine aliqua alia ꝓbatiōe facta ꝯ̄ ipos fideiussores de ipsa offensiōe: ꝛ. l. ista facit ꝙ fideiussores nō teneanˀ: ꝛ qꝛ res inter alios acta ꝛc. vt. s. res inter al. ac. ꝑ totū. Itē qꝛ ꝯfessiōi sue standuꝫ est ꝯ̄ se tm̄. vt. s. de interrog. ac. l. de etate. in pn̄. et §. j. ꝛ. l. si ꝛ qꝛ ꝯfessiones ꝛ ꝓbatiōes in vno iudicio nō nocēt ī alio nisi inter easdē ꝑsonas: vt. s. de iureiu. l. ſꝫ ꝛ si possessori. §. fi. ꝛ. l. seq. Itē qꝛ esset in ptāte rei ꝯfitēdo fideiussores ligare qḋ eē nō dꝫ. vt. s. de arb. l. ne in ptāte. ꝛ de eo qḋ cer. lo. l. j. Itē qꝛ fideiussores tenēſ ex ꝯditiōis euētu. l. si fiat offensio ꝯ̄ ꝓmissionē nō ex ꝯfessione rei postea facta ad qḋ facit in auē. de eq. do. §. ne ꝯtigat. C. q po. ī pi. ha. l. scripturas. de cri. stel. l. ignorātiā. s. ad vel'. l. seia. de pac. l. fi. ꝛ loca. l. itē q̄rit. §. q ī pacto. Itē cū fideiussores teneanˀ sub ꝯditiōe si fiat offensa vt p̄dixi: naꝫ quelibet penalis stipulatio est ꝯditiōalis. vt. s. si qs cau. l. ꝛ si post tres. eēt ridiculū dicere ꝯditionē extitisse si reᵘ eā extitisse ꝯfiteatˀ: qꝛ re ipsa ꝛ facto extitisse dꝫ ꝓbari. vt. j. de cō. ꝛ demō. l. j. ꝛ. l. h̄ ꝯditio. ꝛ. l. se. ꝛ. l. legata. ¶ Predictꝫ ob. opi. illorū q dicūt ꝙ s̄nia lata ꝯ̄ p̄ncipalē ꝯ̄ fideiussorē executiōi mandat. de quo dixi. s. eo. l. si qs ꝑ eo. §. si nūmos. ꝛ. C. de vsur. rei iudi. l. vl. in fi. ꝛ fideiussor statim exigit. R̄n. illud olim: hodie secᵘ. ꝛ datˀ fideiussori dilatio q̄ttuor mensiū: ſꝫ qd post debeat fieri nō dicit: ſꝫ iuri cōi relinq̄t. Vel dic ꝙ ibi fideiussor volebat subire iudiciū ꝛ in nullo reclamabat ꝯ̄ s̄niam: ſꝫ solū bn̄ficio q̄ttuor mēsiū reo ꝯcesso vti volebat: qḋ olim nō ꝑmittebatˀ hodie secᵘ: vt ibi. Sꝫ in q̄stione nr̄a fideiussor negabat se teneri ꝛ volebat subire iudiciū: ꝛ ideo audiēdus est. vt. s. de vsur. l. si qs solutioni. Vel dic ꝙ ibi lex respexit solū effectū iurꝫ: sic em̄ qn̄ lex q̄rit in plures: qꝛ an aliqs obligatᵘ in diē vel sub cōditiōe teneatˀ: ꝛ ꝙ post diē vel ꝯditionē exigatˀ vel soluere cōpellatˀ vel fili'a sane melius sani capitis intelligeret ꝙ exigatˀ vel soluere cōpellatˀ sine iudicio sine libello ꝛ sine s̄nia si vult contēdere. Ita ergo intelligatˀ. d. l. vl. de vsu. rei iudi. qḋ oporteat fideiussorē conuentū soluere statim vel subire iudiciū. vt s. de ꝑcu. l. si reᵘ. Vel s̄m Acc. fideiussor erat ibi ꝯdēnatᵘ vel reᵘ ꝯdēnatus habebat pecuniā paratā: vn̄ nō habebat dilatiōnē. vt. s. de re iudi. l. debitoribᵘ. ¶ Itē predicta opi. ꝙ fideiussores teneanˀ facit. j. iudi. sol. l. j. ſꝫ r̄n. ibi fideiussit iudicatū solui qḋ plᵘ importat. vt eo. ti. l. iudicatū. ꝛ iō aliud ibi. vel dic dies cedit. i. debiti incipit: ſꝫ nō venit vt exigatˀ ab inuito: vt. j. de vbo. sig. l. cedere. ¶ Itē fideiussor alia actiōe teneˀ q̄ p̄ncipalis: ergo est in iudicio ꝓponēda. vt. C. de eden. l. edita. qḋ cū factū nō sit executio fieri nō pōt ꝯ̄ fideiussorē. vt. s. de re iudi. l. si cū nulla. ¶ Itē iudicio q̄si ꝯ̄hitˀ. s. de pecu. l. iij. §. idē scribit. ꝛ. d. l. fi. s. de vsur. rei iudi. ꝛ noua in factū actio oritur: in quā fideiussor se nō obligauit. vt. s. e. l. grece. §. ij. ꝛ. §. illud. ꝛ ar. ad p̄dicta. j. de adul. l. denūciasse. §. fi. Iteꝫ facit hec. l. ad aliā q̄stionē frequēter ꝯtingentē quā notaui. s. e. l. fideiussor magistratū: videlꝫ nunq̄d fideiussores intercedētes ꝓ tractēdo de aliquo maleficio teneanˀ ad ꝯdēnationeꝫ secutā: ex eo qḋ ꝯtumax ꝛ inobediēs fuit: de q̄ dic vt ibi dixi. Sꝫ fortiter in vtraq̄ q̄stione vi' obstare. s. qꝫ q̄sq̄ iur. l. iij. §. si is. cū ibi not. ꝛ de manu. testa. l. cēturio. ꝛ qḋ ibi no. Iteꝫ qꝛ h̄ posse euenire fideiussores ꝓspicere debuerūt. vt. s. loca. l. si qs domū. §. pe. ꝛ. d. l. j. s. eo. l. si qs ꝑ eo. §. si nūmos. Io. fasolus pisanᵘ doctor facit etiā ꝙ si ꝓmisi tibi reficere expensas q̄s faceres ꝓ defendēda re tibi vēdita quā tibi debebā: ꝛ facis aliquas expēsas culpa tua: puta qꝛ citatᵘ fuisti ꝯtumax: qḋ nō teneatˀ ad tales expensas. Iaco.

¶ De nouationibus. Rubrica.

Super rubrica. Vide Azo. in sūma ꝛ qḋ not. C. eo. sup rubrica. ꝛ dicit glo. rubrice ꝙ describit nouationē volūtariā nō necessariā: sed de necessaria dꝫ. j. eo. l. aliā. Vel dic vt statim dicam in. l. j. ꝛ. C. de iudi. l. j. nota. ꝛ vide etiam in Specu. de solu. §. j. v. ꝙ seq̄ns aliqua de noua. qualiter formari debeat libellus sup mutuo ꝑ stipulationeꝫ ꝓmisso. vide j. eo. l. j. ꝛ ibidē qn̄ dicatˀ pupillᵘ primᵘ pubertati: et qualiter obligentur pupillᵘ ꝛ adultᵘ sine tutore vel curatore ꝛ cū eis: anteq̄ iuris veteri fieret nouatio tacta. vide. j. e. l. ij. ꝙ in legato alternatiuo nō transeat dn̄ium in legatariuꝫ. vide. j. eo. l. si stichū. §. si decē. vtrū obligatio cōditionalis nouet purā ꝛ ecōtra. vide. j. eo. l. quotiēs. Quādo exceptio q̄ poterat obijci delegāti obstet ei cui facta est delegatio. Vide plene. j. eo. l. doli. ꝛ. l. si quis delegauerit: ꝛ ibidē vide. de soluēte de falsa causa quā sub rē putabat an repetatˀ: ꝛ dicta. l. doli. Vide pulchras

questiones de excep. cōpensationis: bān̄i: excōicationis: ꝛ an beneficio restitutionis possit renunciari: ꝛ de dilatione an sit licita. Qui hꝫ mādatū ad ꝯtendū de soluto nō hꝫ ad recipiēdū solutionē. j. eo. si debitor. ꝛ sic refert quid ex equipollentibus fiat vt ibi dixi. negatio postposita signo vniuersali affirmatiuo equipollet eiᵘ ꝯtrario. i. signo vniuersali' negatiuo vt vtrūq̄ nō est. i. neutrū non est. j. eo. si is cui. ꝛ ibi etiā qn̄ dicatˀ munus esse in obligatōe: cuiᵘ tp̄is attēdi debeat estimatio rei que debetur. vide. j. eo. l. fundū. an ꝛ qn̄ scd̄a stipulatio ꝯditionalis nouet p̄mā. vide plene. j. eo. l. si rē. an vnus conreoꝝ possit nouare in p̄iudiciū alteriᵘ. ea. l. §. si duo. an plures excōicationes tollantur vna absolutiōe. vide. j. eo. l. fi. §. fi.

a Nouatio. [a] Ibi prioris debiti. sicut nō est debitū nō pōt fieri nouatio. vt j. eo. l. stichū. §. legata. ꝛ. l. quotiēs. ꝛ collige ex hac l. qualiter debeat formari libellus ī mutuo ex quo secuta est stipulatio vel ꝓmissio. Nō em̄ debeo dicere peto. x. qꝛ mutuaui: ſꝫ peto. x. que mihi ꝓmisisti ex causa mutui: qꝛ nascitur actio ex ꝓmissiōe: vt h̄ dꝛ. j. eo. l. si ita fuero. ꝛ. l. se. ꝛ ad hoc vide qḋ no. s. si cer. pe. l. ij. §. vlti. in glo. j. aliena fide. ꝛ circa hoc vide aliq̄n magnos aduocatos errare. In glo. simplicē ꝛ naturalē. ibi: hꝫ ꝯsensum. vt. s. de vb. obli. l. inter stipulātem. §. fi. Ol. ibi: de pac. l. j. in fi. nā consensus inducit naturalem obligationē. vt. j. de regu. iur. l. cū ampliᵘ. §. cū is natura. Iaco. in glo. alludit vocabulo. in fi. Et de volūtaria ꝛ de necessaria vt in p̄ma dicatˀ nouatio. i. noue actiōis in locū pristine subrogatio. in scd̄a dicatˀ nouatio. i. noue actiōis ad scd̄am additio. Ol. ¶ Et dic ꝙ volūtaria nouatio fit duobᵘ modis ꝑ stipulationē: vt hic. Item ꝑ lit. ꝯtest. factā aīo nouādi ꝯ̄ fideiussorem q accepit in se iudiciū aīo nouandi q tenetur vtili actione. vt. j. eo. l. delegare. ꝛ de solu. l. solutione necessaria. fit similiter duobᵘ modis ꝑ lit. ꝯtest. ꝛ ꝑ s̄niam. ꝛ qn̄ fit ꝑ lit. cōtesta. dꝛ nouatio. i. noue forme aduertere actˀ. adiectio: vt si antiquo actio erat tp̄alis fit ꝑpetua ꝛ trāsitoria in heredes. et h̄ qn̄ fit ꝯ̄ ipsum debitorē vel ꝯ̄ simplicē fideiussorē. qn̄ vō fit per s̄niam dꝛ nouatio. i. noue actiōis inductio: p̄ma tn̄ remanēte: quidā cū dixerūt ꝙ p̄ma tollebatˀ qḋ falsum est. Dy. vt not. ꝛ dixi. C. de vsur. rei iudi. l. fi. ꝛ de iudi. l. j. Et breuiter lex ista h̄ dicit. Oēs obligatiōes sup quibuscūq̄ rebᵘ ꝯtracte transire possunt in nouationem ꝛ scd̄am, transferendi: dūmodo stipulatio nouans naturaliter contrahatur.

a ¶ Nouatio Adde ꝑ intellectu istiᵘ l. Bart. in. l. singl'aria. ff. si cer. pe. In no. in. l. scire debemus. ff. de vbo. obli.

Illud nō interest. Ibi seq̄ns obligatio ꝑ quā intēditur fieri nouatio. Ol. ibi: ciuiliꝭ ꝛ naturaliꝭ ibi: naturaliꝭ. l. tm̄. Ol. in gl. h̄ cōstat. Pro declaratiōe huiᵘ glo. vide q̄ no. C. de in inte. re. l. si curatorē. ibi qn̄ hꝫ decimū annū ꝛ dimidiū: imo dic ꝙ ille dꝛ primᵘ pubertati cui deficiūt sex mēses vl' pauciores ad pubertatē cōplēdā. vt. s. de excu. tu. l. nō. in pn̄. ꝛ no. ex̄ ō despō. impub. c. ꝯtinebatˀ. ꝛ plene dicetˀ de h̄. j. de reg. iur. l. pupillū. ibi etiā si est locupletior. h̄ verū ꝙ nō tenetur actiōe ex eo contractu: ſꝫ agi pōt ꝯdictiōe sine cā ꝛ rei no. ꝛ ad exhib. ꝛ filibᵘ. vt. s. cōmo. l. j. in fi. ꝛ. l. ij. ꝛ. iij. ꝛ ibi no. Ol. ꝛ Iaco. ibi loquūtur cōtraria: idē in primo infantie. vt insti. de inuti. stip. §. pupillus. qḋ dic vt ibi no. Iac. ibi: maior infante dic: ꝛ sic primus pubertati. Iac. ibi: de auto. tut. l. pupillᵘ. h̄ verū si nō est locupletior: al's vtraq̄ teneretur: ꝛ idē intelligo in casu seq̄nti vt dicta. l. pupillᵘ no. Iac. ꝛ vide plenā distinctionē Dy. in ista materia. eo. ti. l. impubes. ibi: naturaꝭr tm̄. vt h̄. Sꝫ vltramontani dicūt ꝙ tūc etiā naturaliꝭ nō obligatˀ. ar. insti. de auc. tu. in pn̄. Sꝫ opi. gl. ē vera. ar. s. de do. l. h̄ iure. §. pe. ſꝫ ipi intelligūt ꝙ pupillᵘ vel adultᵘ habēs tutorē vel curatorē sine eius auctoritate nō obligetˀ naturaliꝭ. ar. d. l. si curatore. C. ō in ite. resti. ſꝫ si nō hꝫ tutorē vel curatorē: tūc ꝓcedit dictū glo. Pe. ibi: pōt restitui. vt. s. de vb. ob. l. pubes. ibi ꝙ ī pupillo s̄m vnū intellectū. Iac. in fi. ꝛ de his dic vt. j. de reg. iur. l. pupillᵘ. nec velle. Dy. ꝛ Ol. ꝛ. C. de inuti. sti. l. j. Odof. aūt in. d. l. si curatorē. s. de in integ. resti. sic distinguit. qꝛ aut est pupillᵘ aut adultus: minor tn̄. xxv. annoꝝ. Si pupillᵘ aut est infans aut est ꝓximus pubertati. si est infans vel primᵘ infantie. Et qs dicatˀ primᵘ infantie vel pubertati. j. dicetˀ: tūc nō obligatˀ ciuiliter nec etiā naturaliꝭ sine tutoris auctoritate: qꝛ eius etas q̄d videat ignorat: vt. C. de fal. mo. l. j. in fi. ꝛ. s. de ꝯdi. inde. l. qḋ pupillᵘ. qꝛ tūc caret intellectu: ꝛ in ꝯtractibᵘ req̄ritˀ ꝯsensus ꝛ intellectᵘ: ideo nō valet qḋ agit ꝑ iura p̄dicta. ꝛ ꝑ hoc. s. de act. ꝛ oblig. l. pupillᵘ. ꝛ. j. de reg. iu. l. pupillᵘ nec velle. vbi de hoc plene no. in gl. Si vō tutor ꝯ̄hit noīe pupilli valet ꝯtractᵘ. verūtamē si pupillᵘ ledatˀ ex tali ꝯtractu restituitˀ. vt. C. si tu. vel cura. interue. l. j. ꝛ. l. etiā. ꝛ. l. vl. Si aūt pupillus est primᵘ pubertati: tūc distingue: qꝛ aut cōtrahit sine auctoritate tutoris

et obligaẜ naturaliter ⁊ nõ ciuiliter ſꝫm quoſdã. vt hac. l. in. fi. ſed ego ſꝫm dñm meũ dico ꝙ talis pupillus nõ obligaẜ naturaliter nec ciuiliter in hac tali rõne: qꝛ qñ adultꝰ vel ꝓdigus habẽs curatorẽ ꝯͣhit ſine curatore nõ obligaẜ naturaliẜ nec ciuiliter. vt. d. l. ſi curatorẽ. C. de in integ. reſti. Multo fortiꝰ pupillꝰ nõ obligaẜ ſi cõtrahat ſine tutoris auctoritate. nec ob. h. l. in. fi. qꝛ intelligi dꝫ qñ pupillus nõ hꝫ tutorẽ. Fallit qñ pupillꝰ ex tali cõtractu efficiẜ locupletior: tũc eñ obligaẜ naturaliter ⁊ ciuiliter in ꝙ̃tũ locupletior factꝰ eſt. vt. ſ. cõmo. l. iij. ⁊ ibi no. ad. l. fal. l. ſi pupillꝰ. ¶ Item fallit qñ pupillꝰ dolũ cõmiſit in ꝯͣctu. vt. ſ. depo. l. j. §. an i pupillũ ⁊. C. ſi minor ſe ma. dixe. l. ij. Sꝫ ſi velitis opi. Jo. ⁊ Azo. ſeruare exponetis. d. l. ſi curatorẽ: dũ dicit hinc ꝯͣctũ ꝓuari nõ oportet ꝙ̃tũ ad effectũ: qꝛ obligaẜ naturaliter tm̃ nõ ciuiliter. In caſu tñ ſpeciali pupillus nullo modo obligaẜ. ſ. qñ ꝯͣhit cũ tutore ſuo. vt. ſ. de aucto. tuto. l. pupillus. Si aũt pupillꝰ pubertati ꝓximꝰ ſe obligat vel ꝯͣhit cũ tutoris auctoritate: tũc obligaẜ ciuiliter ⁊ naturaliter: ſꝫ ſi legaẜ põt reſtitui. vt. d. l. etiã. C. ſi tu. vel cur. interue. Si aũt adultꝰ nõ hꝫ curatorẽ ⁊ ꝯtrahit obligaẜ naturaliter ⁊ ciuiliter vt pubes. ſ. de vͣb. ob. ſꝫ leſus reſtituitur. vt in fi. huius. l. Dõ tñ videnẜ intelligere glo. qñ ꝯͣhit ſup rebꝰ non ꝓhibitis alienari nõ ſi vẽderet immobilia ſine decreto nõ valeret: ⁊ ita tenet glo. in. d. l. ſi curatorẽ. ⁊ de ꝑdi. mi. l. j. ⁊ inſti. q. ali. li. §. j. ⁊ dixi. d. l. ſi curatorẽ. Si aũt hꝫ curatorẽ ⁊ ꝯͣhat ſine eiꝰ auctoritate: tũc nõ obligaẜ ciuiliter nec naturaliẜ ſꝫm dños Jo. ⁊ Acc. vt. d. l. ſi curatorẽ. vbi dꝛ ꝙ talis ꝯͣctꝰ nõ valet ipo iure: qꝛ talis ꝯtractꝰ eſt ꝯͣ legẽ. vt. C. de legi. l. nõ dubium. Vel põt dici ꝙ obligaẜ naturaliter tm̃: cũ talis adultꝰ habeat intellectũ. ⁊ qͦd dꝛ in. d. l. ſi curator nõ valet. expone vt ꝑdixi. ſ. efficaciter: qꝛ lꝫ ipe obligeẜ naturaliẜ: tñ inefficax eſt ad agẽdũ. vt. ſ. de act. ⁊ oblig. l. naturales. Si aũt ꝯͣhit cũ auctoritate tutoris obligaẜ naturaliter ⁊ ciuiliter: ſꝫ leſus reſtituiẜ. vt. d. l. ſi curatorẽ. in fi. Sꝫ qs dꝛ ꝓximus in fauore: dic ꝙ ille q eſt ꝓximior ad. vij. annos ꝙ̃ ad. xiiij. i. q nõ excellit etatẽ decimi anni ⁊ dimidij vt h dicit glo. vel dic vt. ſ. dixi in ſuppletione glo. ꝙ ille dꝛ ꝓximus pubertati cui deficiũt ſex mẽſes ad pubertatẽ vt. ſ. de excu. tut. l. nõ tm̃. ⁊ hãc opi. ſequebaẜ Nic. de matareẜ. Sed Odof. dicit in. d. l. ſi curatorẽ. ꝙ nõ ſolũ ille cui deficiũt ſex mẽſes ad pubertatẽ dꝛ ꝓximꝰ pubertati. vt. d. l. nõ tm̃. ſed etiã ille q hꝫ. x. annos ⁊ dimidiũ ⁊ vnã diẽ plus: nã ex quo nõ eſt ꝓximꝰ infantie: ſequiẜ ꝙ eſt ꝓximꝰ pubertati ⁊ illa ſex mẽſes ad pubertatẽ. ⁊ ꝓ hoc facit. j. de regu. iur. l. negocijs. ⁊ plene dixi. eo. ti. l. pupillum. ⁊ in alphabeto dictione etas.

Omnes obligationes. Idẽ omnes obligatiões ſup qbuſcũqꝫ rebꝰ ꝯͣcte: etiã ex delicto. vt inſti. de ꝯͣhẽ. emp. §. idẽ eſt i furto. Dy. Similis expoſitio. j. de ſolu. l. ſi debitor ciuis. Jac. in fi. niſi vbi in nulla obligationũ differẽtia põt notari. vt. ſ. de vͣbo. ob. l. quibis. idẽ in gl. ſꝫ alio quocũqꝫ mõ: puta re vl̃ ꝯſenſu. Dy. in gl. expreſſe ibi fieret: tacite agereẜ inter partes: vt in illis caſibꝰ in qbus ⁊ olim tacite fiebat. Dy. in fi. de quo dic vt ibi no. ⁊ dixi. d. l. fi. C. de nouaẜ. ſi diceres ſꝫm hec iura. ff. nõ fieri nouatio niſi expreſſe ageretur: forte nõ diceres male. arg. ſ. de verbo. oblig. l. qui vſufru. ⁊ hac. l. ⁊. j. e. l. ſtichũ. ꝑ totã. l. ⁊ maxime. §. fina. ⁊. l. ſi rem. §. ſi diu. Nõ ob. §. ꝑterea. ⁊. d. l. vl. C. eo. qꝛ ibi fit mẽtio de antiquiſſima iuris prudentia. Ray. vel ſꝫm Dy. ius vetꝰ in h differt a nouo circa nouationẽ: qꝛ olim fiebat nouatio expſſe vel tacite: ⁊ tollebaẜ pͥma ipſo iure: hodie fit expſſe tm̃: ⁊ ſi hodie tacite fiat lꝫ nõ noueẜ pͥma: ſꝫ ſcḋa adijciatur tñ ob. exceptio: ita ꝙ nõ exigiẜ niſi ſemel: vt. d. l. ſi bis. de vͣb. ob. ¶ Itẽ nõ ob. ad hanc. l. d. l. q vſufruc. ſ. de vͣbo. ob. l. ſcire debemus. eo. ti. vt ibi no. ⁊ ꝓbatur. e. l. ſi pupillus. §. q actũ. Dy. in glo. ſꝫ exactiõe. ibi: altera tolliẜ. vt. j. eo. l. ſi ſtichuꝫ. §. fi. Ol.

Ubi bonis. In gl. vt ſi locuplete ibi: ꝙ inops debeat. ar. a ꝯͣrio ſenſu. ſ. ſo. ma. l. ſi cũ dotẽ. ⁊. §. ſi mulier. Ol. ibi: ſi i pupillo: imo nouatio nõ tꝫ: niſi ſit facta melior eiꝰ cõditio: vt in tex. no. ob. l. in pupillo: qꝛ loquiẜ in caſu neceſſario accedat qͦd no. ſ. de neg. geſt. l. ſi pupilli. in prin.

Si vſufruc. No. ꝙ in obligationibꝰ cõtractis ſup rebꝰ inſepabilibꝰ a pſona delegatio fieri nõ põt: ⁊ hoc intendit Ol. Vel ſic. obligatio iuris mere pſonalis nouatione ipſo iure nõ tolliẜ: ſꝫ exceptõis obſtaculo remoueẜ. h. d. Sꝫ videẜ ꝙ iſta lr̃a que dicit dari excep. male dicat. nam vbi nõ tenet delegatio adhuc poſſum agere. vt. ſ. de iure dotium l. ſi mulier. Sꝫ rñdeo aut ex delegatione aliqd mihi nõ abeſt. ⁊ poſſum agere: vt. d. l. Aut aliquid abeſt: ⁊ tũc nõ hꝫ locum lr̃a iſta. qꝛ ad hoc. ſ. de duo. reis. l. ſi id qͦd. Jaco. ibi: obligatio mea. ſ. ipſo iure. Ol. ibi: tutus debeat eſſe. l. poſt reſtitutioneꝫ vſufruc. Jac. nec ob. ſ. de iur. do. l. ſi mulier. §. ex aſſe. qꝛ ex delegatione nihil abeſt h. ar. ſ. de duo. reis. l. ſi idẽ ꝙ in pͥn. Jac. ibi: ⁊ nõ ſolũ. ſ. erit tutus exceptiõe. Et ꝯſtrue ſic: ⁊ videbimꝰ an nõ ſolũ tutus eſſe debeat exceptione donec maneat eiꝰ ⁊c. ⁊ ſubaudi certe ſic: qꝛ etiã hoc in cõmodũ ⁊c. Jaco. in fi. i. contracta ſup re que pſone cohereat: hoc eſt ſup iure perſonali ⁊ inſeparabili a pſona ꝑ delegationẽ: ⁊ ſi delegeẜ nõ id: ſꝫ alius vſufruc. delegari videẜ: ne aliter intellecta lr̃a ſuadeat: nullã pſonalẽ nouari ꝑ delegationẽ: qͦd falſum eſt. Jac. In glo. improprie poniẜ. ibi: obligatio nõ nouetur ipſo iure: ſꝫ per exceptionem. Ol. in glo. tenuit ergo ceſſio ibi: ſꝫ actio ꝓ vſufr. ſꝫ h certe hec nõ videẜ bona: nã idẽ iuris debet eſſe in vſufruc. cõſtituto ⁊ nõ ꝯſtituto. vt. ſ. de vſufru. leg. l. ſemproniꝰ. nã ⁊ vſufru. ꝯſtituto durat actio cõpetẽs ꝓ eo. vt no. ſ. de verb. obli. l. pluribꝰ. §. ſi placeat. Quare dic ꝙ h loquiẜ in debitore vſuf. qꝛ vſufruc. vni ꝓmiſſum põt alicui delegari vel obligari: cõtrariũ vͦo loquiẜ in vſufructuario q vſumfructũ ſibi conſtitutũ nõ põt alij cedere ſine dñi volũtate: ſꝫ cũ dñi volũtate poſſet: ſaltẽ ꝑ exceptionẽ. ar. l. j. Jac. de ra. in fi. Sed h ſo. nõ ꝓcedit eadẽ ratione qua nec pͥma: niſi dicas ꝙ illa loquiẜ in vſufructuario q ceſſit alij cõmoditatẽ fructuũ tantuꝫ qͦd potuit: ius aũt vſufruc. remanſit in eiꝰ pſona: ⁊ ideo merito ex pſona cedentis fiunt. hic aũt vſufructus q eſt ceſſus eſt aliꝰ ꝙ̃ q fuerunt cedenti ꝓmiſſi cũ ante ei nunꝙ̃ fuerit ꝯſtitutꝰ: ⁊ ideo merito ex perſona eiꝰ cui eſt ceſſus nõ cedẽtis dꝫ finiri. Jaco. de ra. In glo. vt nõ noueẜ obligatio. ſ. ipſo iure: ſꝫ ope exceptionis ante mortem ⁊ poſt. Dy.

In diem. Subaudi ex ſtipulatiõe in diem. Ol. ibi: obligatio. ſ. pura. Jac. ibi: dies aduenerit obligatiõis nouãtis. Ol. ibi: ex ſtipulatione nouãte. Ol. In glo. hec eſt ãphibologia. i. dubia ſnı̃a: ſeu q̃ põt dupliciter intelligi. Et de iſta aphibologia vide in alphabeto dictiõe amphibologia. ⁊ dictione ambigua res. ibi: quoquo modo. hanc approbat Odofr. ꝑ. l. j. eo. ſi ſtichũ. §. j. ibi. l. iij. §. fi. vel dic cũ qs aio nouandi ſtipulaẜ qͦd in diem debeẜ aut expſſe recediẜ a die pͥme ſtipulatiõis vel tacite: vel qꝛ alius dies apponiẜ: ⁊ tũc pͥme obligatiõis dies nõ reſpiciẜ: ſꝫ aut ſtatim: aut die adiecta agiẜ: qꝛ intelligiẜ repetitus. arg. ſ. de verbo. oblig. l. titia. §. idẽ rñdit. Jac. ⁊ eſt ar. huius. l. ꝓ opi. glo. q̃ eſt. ſ. ſac. pe. l. certi condictio. in pͥn. de vͣbo. ob. l. eũ q kaẜ. §. fi. ⁊. l. cẽteſimis. in pͥn. ⁊ qñ di. vſuf. le. ce. l. j. i fi.

Si ita fuero ſtipulatꝰ. Ibi agiẜ id eſt agi videẜ. Dy. cum pecuniã. ibi: ſine ſtipulatione ꝓcedẽte numerationẽ. Ol. ⁊ dic qñ duo ſunt actus: vnꝰ diſponẽs: aliꝰ implens agiẜ ex diſponẽte nõ ex implente. h. d. Ibi: idem. ſ. ꝙ ſi vnꝰ ſolus ꝯͣctus ⁊ ex eo ſolũ agaẜ Ol. in glo. ſ. verboꝝ. in fi. ſ. numeratio facta eſt. Et ſic eſt ꝯͣ ad caſum ꝓximũ nõ ad hũc caſum: ⁊ ideo lꝫ hoc ſit verũ nihil facit ad ſolutionẽ ꝯͣrij pſentis. ¶ Itẽ ibi nõ negaẜ ex ſola ſtipulatiõe agi: immo h hic ⁊ ibi aſſeriẜ. Jac. Vel dic ſꝫm Dy. ꝙ in l. ꝯͣria. ſ. ad macedo. mutatꝰ erat ſtatꝰ debitoris: ⁊ ideo tẽpus numerationis ⁊ nõ ꝑcedẽtis ſtipulatis ſpectaẜ: ſꝫ h tpe ſtipulationis ⁊ numeratiõis fuit eiuſdẽ ſtatꝰ. Et eodẽ mõ rñde. ſ. ti. j. l. ſi debitori. §. ſi filiꝰ. Itẽ ad. l. quidã cũ filiũ. dicas ꝙ ibi ꝑceſſerat fideiuſſoria que pͥncipalẽ nõ nouat: vt in pͥncipio huius. l. ⁊. j. eo. l. ſi ſtichum. §. idẽ celſus. Dy. ⁊ Ol.

Tamenim. Utriuſqꝫ ſuperioris caſus per ordineꝫ. Dy. ibi: datam mutuã: vt fuit in pͥmo caſu. Dy. ibi: ⁊ magis. ſ. ꝙ̃ vt nouã actionẽ pariat. Ol. ibi: implẽde ſtipulationis ſcꝫ numeratione ꝑcedẽtis. vt fuit in ſcḋo caſu. Dy. in fi. ꝙ̃ vt actionẽ pariat nouã. Dy. In glo. hoc eſt dicere ibi: fingiẜ nec nata: imo tũc nullo modo naſcitur actio ex numeratiõe ex cõtractu actio nõ naſcaẜ anteꝙ̃ partes habeant ꝯuẽtionẽ ꝓ impleta ⁊ abſoluta: qͦd h nõ erat: ⁊ ſꝫm h expone extimẽti: qͦd eſt ſ. §. ꝓxi. i. anteꝙ̃ partes habeãt cõuentionẽ ꝓ impleta ⁊ abſoluta. vt. C. de fi. inſtru. l. ꝯͣctꝰ. Jac. de ra. ibi: ac in ſupiori. ſ. qñ ꝑcedit ſtipulatio ⁊ ſequiẜ numeratio. Ol. in gl. repete ⁊ ꝙ in expone ⁊ ꝓ vel. Ja. in fi. ſicut ſi ꝑceſſiſſet numeratio et ſecuta eſſet inutilis ſtipulatio. vt. d. §. qm̃. ⁊. §. griſogonꝰ. ibi de h dixi. qꝛ iſta ſunt paria aliẜ ꝙ̃ nullo modo ſtipulari vel ſtipulari inutiliter. vt. C. de rei vxo. act. in pͥn. ⁊ dic vt no. d. §. qm̃. Dy.

Si ſtichum. Ibi eundẽ ſtipulatꝰ fuero. ſ. nõ nouãdi. Dy. ibi: mora purgata. ⁊ ſic vꝫ ſcḋa. nõ valitura: niſi nouatio fieret et preſumereẜ ⁊ mora purgareẜ. vt. ſ. de verbo. ob. l. qui bis. ⁊. l. qui vſufruc.

qui vsuf.circa fi.Jaco.in glo.sed quid noui.ibi ⁊ sic alius al's ⁊ sic actũ Jaco.Ibi presumit q2 hec secũda stipulatio detrabit priori ⁊ vbi p scdam detrabit prie fit nouatio ƀm hec iura Jac. ibi vt.C.e.l.fi.sed dic idē etiā hodie quo ad id qd hic dicit q2 nō mutatur sed mora purgat si res erat presens ⁊ ad hoc.s̃.de cō di.furtiua.l.parui ⁊ ibi no.Gui.de suz.⁊ ꝑpter rationem q̄ red dit.j.de sol.l.qui.§.id responsum.

Legata. Ibi si stipulationē purā seu simplicē. Jaco. ibi actũ est etiā tacite.Ol.Ibi nā ⁊ al's extra cām legati.Jac.puta in ꝯtractib⁹ vel dic.j.i casu ecōuerso scdꝫ vnum intellectũ.dy.ibi sub cōditiōe.s.debitũ pure.dy.in glo.s. fiet ibi.l.in diē ƀm vnũ intellectũ ſꝫ contrariũ ibi no.⁊ veri⁹ dy. in fi.prīa verior vel illud i acceptilatiōe hic in nouatiōe:hec.eñ est transfusio illa ex titio.Jac.in glo.s.debitũ ibi ꝙ legato vt in cōtractib⁹.Ol.Ibi pōt ⁊ aliter vt exponas al's.i.ecōtra. Old.

Si quis ita. Stipulatiōis nouātis ꝯceptio pōt ꝑ cedere ꝯceptionē stipulatiōis noua te h̄ dicit.dy.ibi nā eodē tpe.s.cũ a titio stipulor.Jac.ibi stipula tiōes iterposite a seio.Jac.ibi nouari.s.scda obligatio titij.Ja. ibi in.§.si certũ:immo.§.si decē.Old.in gl.nō tñ ibi sed hic spe ciale imo pōt dici qd obligatio nouās.s.seu licet sit prima in cō ceptione verborũ non tñ est prima quo ad pariendũ actionem nō eñ est pura ſꝫ cōditionalis nec ei⁹ extat ꝯditio nisi interposi ta stipulatiōe titij que est prima statim nouat ꝑ stipulatiōe scꝫ in cōditiōis euentũ vt.s̃.ꝑxi.versicu.ac qui sub cōditiōe.dy. in fi.vt.j.e.l.quotiēs.v̄.sed si idē.dy.in glo.ꝯditio prime est qd titi⁹ promittat nā verbũ qd facit cōditionē vt.s̃.de lega.j.l.stichum qui.⁊ de lega.iij.l.nuper.Jaco.

Idem iulianus. Ibi stipulatiōe in exordio litis pstite,Jac.ibi iudica ti sequēte Jac.post cōdēnationem rei.

Si dotem. Ibi neutrũ liberari nō eñ possunt dici vna decē magis deducta in obligatio ne ꝙ alia.⁊ sic no.ar.qd ex alternatiuo legato nō trāsit dñium in legatariũ ante electionē ⁊ iō psonali tñ ac cōe est agēdũ ꝑ al ternatiuo legato vero rei vē.ꝑ hoc.s̃.de leg.j.l.si qsi.§.j.⁊.l.hu iusmodi.§.si titio scdo ⁊ dixi.C.cōia de lega.l.j.ver.itē queritur nũquid iste tres actiōes ⁊ no.s̃.de rei vē.l.si in rē aliquis agat i glo.j.in fi.Jac.ibi sed titiũ qui aīo nouādi ꝑmisit.dy.in gl.in du bio presumo.s.quod suo nomine soluat.Jaco.

Si ab alio. Dotis noīe.i.qd sibi dotis noīe ꝑmis sum erat stipulatus sit in hūc moduꝫ decē que mihi talis pro te nomine dotis promisit id dotis no mine dare spōdes secus si primo stipulat⁹.x.deinde a muliere simpliciter stipuletur dotis noīe decē:nec eñ eadē decem vidē tur vt.s̃.de act.⁊ oblig.l.lucio de leg.ij.l.plurib⁹ al's stipulatio nib⁹ al's cũ plurib⁹.§.j.⁊ de ꝑba.l.quinquaginta.Jac.⁊ quod ibi no.ibi ad eũ interest ipsa.s.vxor.q.d.nihil interest cũ hoc ca su necessario nō iuuetur.Jac.ibi ꝑmittat.s.aīo nouādi.Jac.ibi hoc fiat ⁊ hoc apparet:ergo ⁊ mulier liberat primũ p promisso rē.Jac.in v̄.nō tñ respicit v̄.sic licet ꝙ eñ ego Jaco.in glo.dũ modo nego.gest. nō hꝫ hec glo.tenet expresse qd si gero nego ciũ alicui⁹ inuiti ⁊ expresse cōtradicētis vel fideiubeo ꝑ eo vel iudiciũ suscipio qd nō habeā act.mādati vel nego.gest.ꝯtrariũ videt tenere gl.ꝯtra.de sol.l.solutionē.⁊ de neg.gest.l.soluēdo si eo aīo feci vt repeterē pro qua glo.facit.s̃.de insti.l.si quis man cipijs.§.pcul⁹.sed hec gl.ƀm Dy.⁊ alios cōtinet veritatē ⁊ ille nō ⁊ pro ista glo.bene facit.s̃.mā.l.si ꝑ te.s̃.de nego.gest.l.si ex duob⁹.⁊ est expssum.C.de neg.gest.l.fi.vbi de hoc dixi.s̃.mā.i.l. si pro te.⁊ est etiā expressum.e.ti.si remunerādi.§.si passus reo. ibi in glo.ad cōtraria respondēt qd ibi gessit pro ignorāte nō ꝑ expresse ꝯtradicēte ⁊ iō datur actio vt ibi patet.dy.sed certe im mo ibi dicit textus ꝑ inuito ignorante:vnde illa glo.nō potest saluari nisi referatur solũ ad verbũ ignorante nō ad verbũ in uito hoc tamen intelligit ⁋Pe.de bella pertica.qñ negociuꝫ ge stum non est multũ necessariũ dño:si enim esset multũ necessa riũ dicit ꝙ nō habeat act.neg.gest.hꝫ tñ act.in factũ vt.s̃.de re lig.l.at si quis.§.idē labeo ⁋Petrus vel dic ⁊ verius qd ibi ē spe ciali fauore religiōis sed nũquid inuito creditore possit fieri no uatio videt ꝙ nō vt hoc.§.⁊.s̃.mā.l.si mādato in princi.⁊ ibi in glo.⁊ no.j.de solu.l.solutionē.⁊.s̃.de pcur.l.non solũ.§.j.cōtra riũ no.s̃.de nego.gest.l.liberto.§.litē pro quorũ declaratiōe dic aut loquimur de nouatiōe que fit ex pte creditoris aut debito ris.⁋Prio casu nō pōt fieri inuito creditore vt hic.§.Scdo casu q̄rit nunquid inuito debitore aut inuito creditore.⁋Primo casu potest fieri vt.l.solutionē.j.de solu.Scdo casu aut loquimur de nouatione ex qua insurgat liberatio ⁊ hic nō pōt fieri vt dicta l.si mandato aut de ea ex qua non insurgat liberatio que fit per litem contesta.vt.j.e.l.delegare.⁊.l.alia.⁊ illa pōt fieri ⁊ ita itel

ligatur quod nota.in dicta.l.liberto ar.l.j.§.vsus.s̃.de procur. ⁊ ad hoc facit quod dixi.j.de solutio.in additione que inci. hoc potest esse verum ⁊ in additione sequenti in glo.conditio prima ibi promittat nam verbum quod facit conditionem est.s̃.de le ga.primo.l.stichum qui meus erit.Dy.

a **Si pupillus.** [a] Si per pupillũ sine tu toris autoritate facta fuerit stipulatio rem pupilli saluā fore ⁊ per pube rem factā ratificatā aīo nouandi tollit actio tutele secus si non animo nouandi hoc dicit ibi sine tutoris autoritate scꝫ alterius secus ergo a cōtrario sensu si cũ tutoris autoritate nā tūc statim fieret nouatio ⁊ tutele nō ageret.Jac.ibi stipula tus ab altero tutore aīo nouādi.Jac.in glo.in duob⁹ est dupli citas.i.expositio vel intellect⁹ duplex.Ol.in gl.verũ priuilegiũ hec gl.ꝑcedit cũ stipulat⁹ est a tutore sec⁹ si ab extraneo nouā di nō q2 hoc in eo dici nō pōt cũ actio tutele cōtra eũ nō cōpete ret.Jac.ibi.l.ij.v̄.quare licet ibi glo.q̄ incipit nouādo videatur innuere cōtra.sed tñ hāc tene ⁊ qd no.j.e.l.aliā ibi stipulatio fa cta sit qd videtur semp qñ prima nouata est vt in.l.aliā ⁊ no.in l.ij.de priuilegio credito.statim allegata.Ol.in glo.suplua vi detur ibi de peti.here.l.penulti.⁊ sic facit hec glo.ad questionē qd creditor qui recipit solutionē a debitore suo teneat ei facere instrumentum solutionis vt in autē.de col.§.iubem⁹.⁊.C.de q̄ driē.prescri.l.ij.circa fi.⁊ de liberali causa.l.sicut datā.⁊ ibi de h̄ dixi de condi.ex lege.l.dissolute.

b **Qui sub conditione.** [b] Ibi pure ⁊ de p senti.Old.ƀm pri mam lecturam in glo.pone exemplũ ibi aut ex eis nascitur ista non sunt bona exempla sed qd ponitur in fi.glo.est verũ arg.j. de regu.iuris.l.in omnibus.⁊ qd ibi not.q2 ista exempla non fa ciunt obligationem puram sed conditionaleꝫ q2 ista stipulatio facta sub die incerta equiparat mere conditionali vt nota.d.l. in omnibus.⁊ pro hoc.s̃.de conditio.⁊ demon.l.j.⁊.l.dies incer ta:⁊.l.heres meus ⁊ qñ dies lega.cedat.l.si cum heres ⁊ de le ga.j.l.talis scriptura:⁊ ideo talis stipulatio non est pura ſꝫ cō ditionalis cũ ad.l.tūc non venerit nec cessauerit dies obigatio nis vt dictis.ll.licet ista glo.innuat cōtrariũ ⁊ male.dy.⁊ idem videtur sentire.j.de ver.signi.l.cedere diē sed dic vt dicetur.d. l.in omnibus ibi est tamen in dieꝫ concor.quod no.s̃.de ver.ob. l.stipulatio ista.§.inter certam licet contrariũ no.⁊ male in.l.im possibilis.e.ti.ibi vel pone casum hec vero.dy.

Qui actum. Quātũ ad cōmodũ vel ad nouādum nihil agit qui precedente stipulatiōe totius partem stipulatur hoc dicit.ibi nihil agit quātũ ad no uandũ ⁊ quantũ ad cōmodum.Jaco.in fi.hic aliquid agit pro pter commodum magni actus ⁊ ideo nō fit nouatio vt.s̃.de v̄. obliga.l.scire debemus.Jac.in gl.prima ibi seruitus ꝙ primo vt.s̃.si seruitus vendicetur.l.loci corpus.§.fi.

Si recte. Exemplũ in tutore pupilli cu ratore furiosi procuratore ha bēte liberā administrationē vt.j.e.l.nouare.§.j.⁊.l. fi.§.agnatũ.Jaco.in glo.⁊ alijs quibusdā ibi ꝑcu ratore generali dic qui non habeat liberā vel nouare posset vt dicta.l.nouare in fi.j.e.Dy.Ibi.s.sibi debitũ vel etiā noīe alie no vt in tutore curatore ⁊ ꝑcuratore habente liberā dixi ⁊ ad h̄ sequitur exceptio de adiectio.Jac.nā exceptio debet esse de re gula.vt.j.de reg.iuris.l.j.Old.qd dicitur de adiectio.qd possit ei solui verũ est nisi statũ mutaret vt.j.ti.j.l.cuꝫ quis heredi.aut adiecti solui nō potest vt.s̃.de verbo.obli.l.cum quis sibi aut ti tio ⁊.j.ti.j.l.si ita stipulatus fuero.in princip.homo bonus.

Delegare. Ibi reũ dare vt sic in delegan tem nullũ regressum habeat creditor.Jac.ibi sic autē.i.effectũ habet siue perfici tur delegatio vel per stipulationē subsecutā q2 sti pulatur creditor a delegato vel per litem contesta.factā con tra delegatũ nā fit delegatio cũ creditor dicit se delegare taleꝫ debitorem loco sui vel scribat vel nutu consentit vt.j.e.ti.l.de legare.sed non habet effectum nisi sequatur stipulatio vel con testatio vt hic et dicta.l.delegare.Jac.in glo.alio per me ibi cō tra delegatum.s.per litem contest.si enim per stipu.esset facta delegatio non daretur prima sed actio ex stipulatu vt.C.e.l.ij. si vero fiat per litē contest.datur vtilis antiqua ⁊ ita loquit hec glo.ibi datur directa sed videtur quod vetus nō detur:immo sit per nouationem sublata.arg.s̃.de re iudica.l.iiij.§.fi.ex con uentione sed tamen veritas est quod hec glo.dicit quia talis iu dicij susceptio non est actus qui inducat eius liberationem ſꝫ est actus transferendi obligationem in alium quod secus ē in stipulatione.Dy.Ibi et a me liberatur hoc nō ꝑcedit q2 h̄ nō esset delegatio ſꝫ cessio.dy.ibi vel illud hec vera.Dy.⁊ Ray.

a ⁋Si pupil lus. Adde hūc text.esse singularē ꝙ iudex nō de bet cōdēna re reũ qui cō ueniri pote rat pluribus actiōib⁹ nisi prius actor li beret reũ ab alijs formali ter.

b ⁋Qui sub cōditiōe.ad de ad intelle ctũ huius.§. nota.p Bal. in.l.si constā te.§.j.s̃.solu. matri.

I quis delegauerit. Exceptio q̄ obstabat deleganti nō obstat ei cui facta est delegatio siue delegat⁹ sciebat se tutū exceptiōe siue ignorabat in casu tñ ignorātie datur sibi cōditio aduersus delegantē hoc dicit ꝛ dic quod proprie fit delegatio in ꝑsonā iā delegati debitoris vt no.j.l.penulti.vnde si ponat̄ hic in eo q promisit ex falsa cā que credebatur subesse an possit ꝓcedere qd̄ hic dicitur in penultimo ꝛ vltimo rñso quedā gl.que est.s̄.de condi.indebi.l.dam⁹ dicit qd̄ in casu qui est.s̄.de conditio.ꝛ demon.l.cū tale legatū in fi.si heres tutus except.doli soluat non repetit ꝛ rōnē ponit q: ibi erat actio sic ꝛ in casu nostro est actio vt instit.de except.in princip.ꝛ no.C.de non nu.pecu.l.gn̄aliter et patet.s̄.de verbo.ob.l.si quis cū aliter:ergo nō repetet sed contra.q: nō cōpetit̄ sed cū ꝓmittitur facit stipulator dolū vt.d.l.si quis cū aliter in fi.ꝛ not.s̄.de condi.ob causam.l.qui se debere vnde cū sponte soluit adhuc nō cōpetebat exceptio doli⁹ posset intelligi qd̄ non ꝛ.l.dam⁹ qd̄ fuit petitū ɔtestādo litē vt.s̄.de doli excep.l.ij.§.circa. ¶ Itē si ponas in odiosis except.vt doli met⁹ ꝛ macedoñ.nunquid ponit conditionis liberationem vel si soluit habeat repetitionē q̄ri pōt glo.dicit qd̄ cōstitutum ex his causis tenet vt.s̄.de constitu.pecu.l.qd̄ si noīatus nec solu.repetit vt.j.e.l.doli vñ idē qñ ꝓmisit q: promissio ꝛ solu.ꝛc.vt.C.ad.l.fal.l.fi.itē facit hec lex ad questionē habebā debitorē steti.xxx.annis qd̄ nō petij ꝛ sic prescriptione tut⁹ erat delegaui eū creditori meo querit̄ an ɔtra ipm̄ possit se tueri ꝛ vr̄ quod nō per.l.istā ad qd̄ facit.s̄.de diuer.ꝛ tpa prescrip.l.an vitiū ꝛ publiciana.l.eū qui.§.pretor ait.ꝛ.j.e.l.doli in princ.vbi de ista materia plene dicā arg.contra.s̄.de edēdo.l.quedā.§.nihil ꝛ d̄ operis liberto.l.editione.dic aut ille sciebat excep.sibi cōpetere ꝛ passus fuit delegari ꝛ tūc exceptiōi renūciasse videt̄:aut ignorauit ꝛ tūc not.argu.huius.l.ꝛ.d.l.doli.ꝛ.s̄.si quis cau.l.sed et si quis.§.fi.Dy.ibi doli mali exceptiōe nō succedēte in locū alterius exceptiōis de quo vide qd̄ no.s̄.de cōditiōe indebiti.l.q se debere.ibi sciebat.s.debitor delegatus.dy.ibi qui donat.ꝛ iō contra delegantem nullū habebit regressum.Jaco.ibi sed si p ignorantiā.i.ignorās se tutū exceptiōe.dy.ibi ꝛ ideo.s̄.qñ delegato interuenerit hic qñ simplex mādatū.dy.ibi cū ipse.s.ignorans se tutū exceptione.dy.vel q se credebat debitorē cū in veritate non esset.Old.ibi prestiterit mādato putatiui creditoris non tamē ab eo delegatus.Jac.in gl.j.sibi debitū ibi si dono.i.si erat creditor ex causa lucratiua vel q̄si vel dic.i.si debitorē exceptione munitū donandi aīo delegato.Jac.ibi.s.ex sua persona.s.delegati proueniebat exceptio.Jac.

I non debitorem. Ibi creditori meo.s.viro ꝛ ex causa non lucratiua.Ol.ibi.nō habebit.s.contra creditorē.Ol.verū tibi est facta delegatio in glo.s.certi in fi.sed hic erat delegatus ab eo qui vere debitor erat ibi a muliere que vere non erat debitrix vel illud speciale ne delegatus exactus regressum habeat contra mulierē vt.s̄.ti.j.l.cū lex.dy.vel distigue vt ibi ꝛ cessabit cōtrariū.Jac.d̄ bel.

Uotiens. Quotiens obligatio conditionalis purā nouat demū in cōditionis euētu re debita extante vel secus mora debitoris etiā nouatione stipulatio est facta reipsa presente hoc dicit.in ver.sed si idē qd̄ obligatio pura conditionalē nouat in cōditionis euentū nisi ꝑsone defectus in obligationis capacitate tūc tēporis reperiat̄ hoc dicit ibi in obligationē puram.Old.Ibi pendente conditione.s.secūde stipulationis animo nouandi interposite.dy.ibi contingit vt ex ea tanq̄ ex nouante agatur ꝛ est ratio quā subijcit q: non subest ꝛc.valet tamen nouatio quo ad hoc precedētē morā purget vt.j.v̄.vñ marcellus ꝛ.j.de solutionibus.l.qui.x.§.stichū mihi ꝛ.§.id responsum.Ol.Ibi post morā cōmissam post promissionem puram ꝛ ante secūdā conditionalē.ol.ibi stichus.s.viuens ꝛ presens tpe secunde stipulatiōis conditionalis.old.licet dicat iam mortu⁹ sed eā intelligas vt statim ipsam declarabo ibi purgari morā per secūdā ꝓmissionē que locū obtinet obligatiōis vt.d.l.si decē.§.si cū mihi.ꝛ.§.id responsum.j.de solu.ol.ibi pereat si cōditio existat cū res non extet.Dyñ.ꝛ ideo liberatur promissor ibi egisse videatur prima facie quia iam per eā recessum videtur a stipulatione conditionali.old.ibi extiterit conditio:scilicet stipulationis prime Oldradus Ibi ꝛ ideo sc3 quia nō fit nouatio nisi conditionis euentū etiā si stipulatio nouans pure.Dy.cōcipiatur.Dy.Ibi pendente conditione.s.prime stipulationis.Dy.in fi.i.obligari posset vt.s̄.de fideiusso.l.penul.ol.in gl.q̄m ex conditionali ibi licet sit actus legitimus nā recipi conditionem ꝛ diem ꝛ per eius appositiones non vitiatur sed fallit in quibusdam casibus enumeratis in.l.cōtraria ꝛ propterea dicit ibi textus qui non recipiunt ꝛ de hoc dic vt ibi ꝛ propterea ridiculum fuit hoc contrariū hic signare.Dy.in gl.ꝛ si defecerit in fi.Preterea ibi promittebat q̄ non debebat vt ibi patet in tex.H vero qd̄ debitum erat.Dy.in glo.quia demum existente cōditione.s.stipulationis nouantis.Dy.in glo.iam mortuus.s.eo tēpore quo extitit conditio stipulationis secunde viuebat tamen eo tempore quo ipsa stipulatio concepta fuit animo nouandi:ꝛ ideo mora purgatur vt hic ꝛ.s̄.e.l.si stichum in princip.al's si mortuus esset eo tempore quo concipitur secūda stipulatio nō purgatur mora sed debitum ex primo deduceretur in secundū ꝛ fieret nouatio vt.j.e.l.si rem secundo rñ.ꝛ indistincte ibi dixi Dy.in glo.immo non videtur ibi.j.e.si rem secundo ꝛ tertio responso.ol.ibi vel ibi in absente hec solu.bona est ad.l.si rem v̄.ꝛ si prius et ad primum contrarium Jaco.de ra.ibi vel secundo vt ibi:immo dicas quod ibi in secundo rñ.res desierat extare post moram et ante promissionem secundam in tertio rñ.desijt extare post secundam promissionem sicut hic:tamē hic sine facto promissoris ꝛ ideo liberatur ibi vero facto promissoris ꝛ ideo non liberatur.Dy.in glo.s.post deportationem ibi deportatis vt ibi ꝛ sic fiscus non est per omnia loco heredis vt.s̄.de fideiussoribus.l.inter eos.§.fi.Jac.vnde hec est bona so.s̄m Dy.ꝛ Jaco.Ray.in gl.ciuiliter sed naturaliter sic d̄ ɔtractu post⁹ deportationem celebrato.Dy.in fi.imo nec naturaliter vt ex precedēti causa vt hic patet vel dic penis obligatur.l.quidam ex hac stipulatione vt ꝛ dicta.l.si debitori ꝛ de duob⁹ reis.l.fi.merito nō incidit ex precedenti stipulatione in personam huius deportati:neq̄ enim potest incipere in casu extinguibili vt.s̄.de v̄.ob.l.inter stipulantem.§.faciē.ꝛ de vsuf.l.titio.sed licet conditio veniat post deporta.refertur tamen ad tempus contractus vt.s̄.de fideicō.l.a reo.§.j.qui contractus factus fuit ante deportationem ꝛ ita intelligatur hec lex sed quare naturalis non cadit in fiscum qui heredis locum obtinet vt.C.ad legē iul.de vi.l.tutoris.rñ.quia heres non est vt dita.l.inter eos.§.fina.s̄.de fideiussoribus vel quia sicut quesita post deportationē fiscū nō sequuntur ita neq̄ superuenientia onera agnoscit vt.s̄.man.l.mandauero.§.is cuius.Jaco.vel dic quod hic remanet obligatus naturaliter.nec ob.ad hoc dicta.l.si debitori quia vbi naturalis sola fuit nata ab initio bene potest sibi accedere fideiussor illa tamē cui fuit iniūcta ciuilis remanet inefficax ciuili sublata:ꝛ ideo ei non potest accedere fideiussor vt.s̄.titu.proxi.l.si quis post q̄ ꝛ ita intelligitur.d.l.si debitori.Jaco.de ra.

Eruus. Non habens peculij administrationē ibi nouare pōt conditionē peculij deteriorem constituendo.Dy.

Elegare. Id est delegationem inchoare old.ibi nutu facto ad interrogationem:sic enim vt nutu ɔsentire vt.s̄.ad trebel.l.seruo inuito.§.fi.Jaco.

Onatione. Ibi ꝛ pigus.s.liberatur in fi.ꝛ pro hoc.j.e.l.emptor ꝛ pone non cōmittūtur vt.s̄.e.l.si creditor.dy.

Oli exceptio. Que poterat opponi deleganti non pōt opponi ei cui delegatio facta est hoc dicit vel sic exceptio persone coherens que obstaret deleganti non obstat ei cui ex causa nō lucratiua delegatio facta est nisi in ei⁹ persona eadem causa exceptionis concedendi subsistat cōtra s̄.de doli excep.l.iul.secundo rñ.ꝛ de noua.l.secunda.§.primo ad quorum solutionem ꝛ vt plene scias an exceptio q̄ obstabat deleganti obstet ei cui delegatio facta ē distingue aut fit delegatio creditori putatiuo.Aut vero creditori primo casu obstat exceptio e icui facta est delegatio que obstabat deleganti vt in cōtrarijs.Secundo casu quando delegatio fit vero creditori aut delegatus sciebat excep.sibi competere aut ignorabat aut est dubium sciret vel ignoraret.Si sciebat videtur ex causa donationis except.sibi remittere ꝛ ideo causā nō potest opponere vt.s̄.eadem.l.si quis delegauerit primo rñ.Si ignorabat aut fit delegatio ex causa non lucratiua:aut ex causa lucratiua.si ex causa lucratiua tunc aut exceptio erat in personam ex parte delegantis et delegati:et tunc non ob.ei cui facta est delegatio quia non egreditur personam vt.s̄.de dona.l.qui id qd̄.§.si cum primus:aut erat in rem ex parte opponentis ꝛ in personam ex parte eius cui opponitur vt exceptio doli vt.s̄.de doexceptio.l.secunda.§.primo vel in rem ex parte opponentis ꝛ eius cui opponitur vt exceptio metus vt.s̄.de doli exceptio.l.apud celsum.§.met⁹:et tūc obstat exceptio ei cui facta est delegatio vt dicta.l.iul.primo rñ.de doli ꝛ de dona.l.secūda.§.cū vero.secundo rñ.aut fit etiam non lucratiua:tūc aut subest eadem causa

dē cā concedente exceptione contra eū cui facta est delegatio ꝛ tunc obstat ei vt hac.l.doli ṽ.diuersum ꝛ ver.idemq͂ʒ est et.§.ad velleia.l.q̄uis.§.si mulier ẜm opi.iuľ.que ibi approbaẛ ẜm gl. aut non subest eadem causa concedente exceptione ꝛ tunc aut res erat reddita ad delegantem dolosum ꝛ tūc ob.exceptio cui facta est delegatio vt.§.de doli ex.l.apud celsum.§.iuľ.ꝛ.§.pure.§.si eū.aut nō est reditura ꝛ tunc non ob.vt dicta.l.apud celsum.§.si mulier.ꝛ.§.de auctoris ꝛ.§.sed cum legitima ꝛ.j.e.l.penulti.ꝛ.§.e.si quis delegauerit ꝛ de condi.ob causam.l.si donaturus.ꝛ hoc in exceptionibus persone coherentibus in exceptionibus vt coherentibus rei videtur dicendum quod debeatur obstare etiam habenti titulum non lucratiuum vt.§.communi diuidūdo.l.in hoc iudicio.§.si inter socios pro socio.l.idē ait.§.fi.de pig.l.si superatus.§.per iniuriam de except.rei iudicata.l.exceptio de excep.rei ven.ꝛ tradite.l.fi.ꝛ.j.de reg.iur.l.inuitus.§.plerūq͂ʒ.si est dubiū vtrum sciebat vel ignorabat excep. sibi competere habet locum gl.l.si quis.§.e.quia si exceptio competebat sibi ex facto suo ꝛ persona sua:tunc verisimile est quod sciebat sibi competere quia in facto suo nō est tolerabilis ignorantia vt.§.ad vellei.l.q̄ꝙ ꝛ pro suo.l.fi.si ex facto vel persona alterius presumitur ignorare quia in alieno facto ꝛc.vt.§.ð regulis iuris.l.qui in alterius ꝛ ita nota.in dicta.l.si quis delegauerit que incipit.i.sibi tm̄.quid ergo in exceptione compensationis patet ex premissis quod cū rei cohereat non persone vt patet.§.de compensatione.l.si quid a fideiussore coniūcta.l.exceptiones que persone.§.de exceptionibus. ¶ Item quid ī exceptione banni excommunicationis que poterat cedenti opponi patet ex premissis qꝛ cum habet originem ex delicto cedentis non est delictum circa rem de cuius acquisitiōe agitur commissum videtur distinguendum vtrum cessio fiat ex causa lucratiua vel non lucratiua.argu.dicti.§.de auctoris.§.sed cum legitima.§.si mulier ꝛ.l.iuľ.de doli exceptione.l.si rem legataʒ. ꝛ de dona.l.ij.§.cum vero secundo ꝛ tertio rñ.Dy.de exceptione compensationis ꝛ excōmunicationis an rei cohereat vľ persone no.per eundem Dy.extra de regulis iuris.c.si quis in ius succedit libro sexto: ꝛ vide ad omnia predicta que notaui.j.de regulis iuris.qui in ius succedit ꝛ.l.is.§.non debeo de except. banni.Hostiē.in speculo de cessione actionis.§.j.ṽ.illud etiam queritur ð exceptione excōmunicationis habeẛ per eundeʒ de procur.sequitur ver.q̄d si excōmunicatus ꝛ in q̄stionib' Bartolomei brixiē.c.questione que incipit quidam cum esset excōmunicatus ꝛ per Joā.an.extra de iure patronatus.c.vnico libro sexto ꝛ in libro magno questionum disputatarum.cclxxxv.an fideiussor banni possit compensare debituʒ banni ꝛ vide ad hāc materiā quod notaui.C.de here.vel act.ven.l.emptor.ꝛ quia de questione compensationis habui de facto ꝛ vidi multum dubitari amplius dissentiamus hec questio no.per glo.§.de procura.l.si quis in rē suaʒ et nō soluiẛ sed soluiẛ p Dy.vt p̄dixi in.c. si quis in ius succedit hanc etiam questionem tangit Galeotus in margarita de procura.in rem suam ver.sed nunquid cōpensatio ꝛ de except.verficu.sed pone quod procurator in rem suam ꝛ de hoc tetigi.C.de compensa.super rubrica.determinationem.Dy.sequitur Ray.hic saluo quod si delegatus cōtraxisset debitum ex quo opponitur compensatio post aliqueʒ de tribus casibus qui ponuntur.C.de nouat.l.iij.qō tunc pro tali debito non possit opponi compensatio ei cui facta est delegatio quod debitum foret contractum per delegantē post aliquē dictorum similiū casuū ol.in auē.C.de compēsa.l.eius dicit qō simul tenuisset quod etiam si ex lucratiua causa facta est cessio non possit obijci compensatio cui cessa sunt iura quod sic probat qui compensat petere videtur.§.de administra.tutorum.l. inter tutores in fin.ꝛ.j.rem rat.ha.l.amplius et sic videtur res venire sed in causa reconuentionis non tenetur defendere dominum vt dicta.l.si quis in rem.§.de procur.ergo nec compensare tenetur debitum eius ꝛ pro hoc dicta.l.doli except.l.apud celsum.§.si cum legitima.Jacobus de ra.tenet contrarium et concor.cum Dyñ.allegans quod nemo plus iuris ꝛc.vt.j.de regulis iuris.l.nemo ꝛ.§.de acquiren.re.do.l.creditor.Dy.cuʒ dicto.c.si quis in ius ad hoc addunt alias ratiōes ad.l.si quis in rem respondent quod aliud est in causa defensionis: aliud in causa compensationis quia ius obligationis transit cuʒ onere suo vt dictum est: ꝛ ideo ob.exceptio compensationis contra illum cui facta est cessio sicut obstaret cedenti ad.§.si cum legitima.rñ.vt Jacobus ꝛ Petrus de bel.quod iure fforū exceptio compensationis non habeat locum per viam compensationis que directo respiceret ipsam obligationem sed solum ex equitate regule dolo facis quod petis q͂ restiturus es ꝛ hec equitas probatur.§.de compensa.l.tertia.hodie vero fuit iure compensationis directe respicientis ipsam obligationē vt probatur secundum eos institu.de act.§.in bonefidei.Dy.vero aliter respondit adiectum.§.si cum legitima in dicto ca.si quis in ius quod etiam iure antiquo obstabat compēsatio quia est exceptio in rem quod patet quia competit fideiussori vt dicta.l.si quid a fideiussore de compensa.sed ista ratio nō multum vrget quia ideo fideiussor compensat quod poti' indebitum rei principalis q͂ primum et quia etiam exceptio personalis competit fideiussori vt dixi.§.de except.l.exceptiones:est ergo illa ratio quia ius obligationis subiectum est iam oculis exceptiōis ꝛ cōpensatiōis que p ipsum perempta est sicut mors perimit vitaʒ quocūq͂ʒ se transferat quod est subtile videre ꝛ notabile h Cy. vbi.§.dominus Jo.fasolus doctor pisanus hanc questionem subtiliter disputauit et primo allegat qō cōpēsatio opponi possit qꝛ fideiussor compensat qō debitori debetur vt.§.de compēsa.l.vtrū ꝛ.l.si pater etiā si ex cōtractu filij agat cōpēsationē patitur eius que debitori debetur a filio vt.C.e.tit.de cōpensa.l.si cū filio. ¶ Itē procur.in rē suā si agat satisdat defendendo dominū noīe eius qō debitori debetur a domino vt.§.de procur.l. pater.Itē cedēs qui poterat a debitore compensatione repelli except.vt dicta.l.verum de compensa.l.si ambo.§.primo eadē ergo exceptiōe repelletur procur.in rem suaʒ vt.§.de excep.rei iudi.l.rei iudicate ꝛ.l.si mater.§.j.ꝛ quia nemo plus iuris ꝛc.et quia per iura alteri vtitur vti debet cum suis vitijs ꝛ suam cām vt.§.de vsuc.l.pōpo.§.cum quis ꝛ.C.de acqui.possess.l.vitia vbi de hoc nā ꝛ doli exceptio que contra principalem competebat §.de doli except.l.apud celsum.§.si quis autem ꝛ maxime hec exceptio compensationis cum rei cohereat vt probatū est.§.itē si ita esset quod compensatio non posset opponi sequeretur absurditas magna ꝛ quilibet creditor iura in alium transferet et sic beneficium compensationis debitori auferet vt dicta.l.si q͂s in rem suam.§.de procura.ꝛ sic hoc beneficium cōpensationis quod datur a iure in potestate aduersarij sui auferre quod esse non debet vt.§.de arbitris.l.ne in potestate ꝛ auferenda est occasio malignañ.§.nau.ca.l.j.§.j.ꝛ quod per se nō pōt creditor nec per aliū.j.de admini.rerum ad ciuitatem pti.l.iij.§.primo ꝛ C.quod metus causa.l.si per impressionem nam ꝛ exceptio dilatoria vel peremptoria qua poterat repelli principalem:potest etiam repellere successorem in rem vt.§.de euict.l.hoc iure aľs enim alia via occurretur legi quotiens enim aliquid prohibeẛ ꝛ id per quod peruenitur ad id vt.§.de tuto.ꝛ cura.da.ab his. l.scire oportet.§.j.ꝛ pro hac oppositione expresse videtur.d.l.si superatus.§.fi.§.de pigno.vbi repellitur agens hipothecaria contra extraneū qui poterat debitorē per exceptionē excludere an pignoris obligationē quia non plus habere potest creditor q͂ qui pignus dedit ꝛ pro hoc.j.de regu.iuris.l.in his.§.nō debeo.in contrariū allegat qꝛ procuratori in rem suam suo nomine competunt actiones vt.§.de pcura.ꝛ non dicitur procurator sed dominus:ꝛ ideo de calūnia iurat.C.de iur.calū.l.iij.ꝛ tāq͂ dominus ante litem contesta.procurator constituit ad heredem transmittit.C.de dona.l.illā.sua eniʒ causa dicitur vt.C. de procur.l.qui stipendia vbi de hoc per Jacobuʒ butrigariū qui tenet exceptionem compensationis posse obijci siue hac ex causa lucratiua:siue non lucratiua vt.j.subijciam cum tangaʒ de except.banni ꝛ excōmunicationis cum igitur ei suo nomine debeant:ipse autem nihil debitori debeat non poterit ei cōpēsatio obijci vt.§.de compensationibus.l.rem suam.§.primo sic econtra si debitori conuento non debetur sed alij compensatio fieri non posset vt dicta.l.eius.C.de compensa.ꝛ hoc expressuʒ est qꝛ pecunia deberi debet ab vtraq͂ʒ parte ꝛ ideo diciẛ debiti ꝛ crediti inter se contributio vt.§.de compensa.l.j.ꝛ.C.e.l.si constat at hic procurator in rem nihil debet conuento.Iteʒ quod hoc expresse quia vnusquisq͂ʒ creditor suum eundemq͂ʒ debitorem compensatione remouet vt.§.de compen.l.secunda nec obstat quod fideiussore ꝛ patre dictū est.§.quia casus sunt speciales aľs obtinet regulariter quod dicitur dicta.l.eius.C.de compen.ꝛ.§.de compensa.l.in rem.§.j.Item illū demum compensat qui ratione eius compensat habet act.vel saltem eū cui compensat habet naturaliter obligatum ac in proposito nulla actio competit debitori contra procura.in rem suā ergo ei compensant non obijcit.§.commo.l.in rebus.§.fi.et de contrario iudicio ante.l.j.§.quid ergo est et alia ratio manifesta quia compensatio ratione persone tantum cōpetit ꝛ non rei videlicet qꝛ creditor qui agit est debitor si igitur agens non reperiatur debitor tanq͂ excep.compensationis repelletur quando exceptiones personales nunq͂ egrediuntur personam nec ad aliū trāsferuntur vt dicta.l.apud celsum.§.de auctoris vbi de hoc tetigi ẜm Dy.§.de doli excep.l.exceptiones non delegatus debitor qui exceptione vti poterat contra delegantem ea non vtitur contra eum cui delegatur vt hac.l.ꝛ.§.e.si quis delegauit:

nec potest redargui creditoꝛ ex eo qd̓ actio cessit nec ille cui ces-
sio facta est cum hoc sit a iure concessum vt.C.de here.vel act.
vend.per totum et.ff.eodem.nec ob.si dicatur videtur fecisse in
fraudē quia hoc non constat lex hoc non docet et admittit
in casu vt qui experiri non potest vendat in alium vt.s.finiū
reg.l.sed ⁊ loci.§.si cōmunem ⁊ de neg.gest.l.acquisitā.§.cū me
viuo non ob.etiam quod beneficium cōpensationis debitoꝛi cō
petens a iure sibi aufertur quia sibi imputet quia vigilare de-
buit ad sibi debitum consequendum anteq̄ cederet vel ad cō-
pensandum vt.s.que ī frau.cre.l.pupillus ⁊ hoc posse ꝓspicere
debuit vt.s.loca.l.si quis domum.§.primo. ¶Preterea iuri re-
media sunt sibi concedenti parata quia habet actionem con-
tra euꝫ ⁊ per consequens rationem habere videtur vt.j.de reg.
iuris.l.qui actionem. Item actio quandoq̄ inutilis penes ce-
dentem vtilis redditur ei cui ceditur.j.de solu.modestinus.s.d̓
fideiusso.l.cum his ⁊.C.de iure dot.l.fi.in princip.⁊ idem in pro
cura.rei.j.rem rat.ha.l.procuratoꝛ.§.si procura.procura.enim
domino prefertur in lite monenda vt dicta.l.procura.s.de pro
cura.⁊ si velit procura.remittere ⁊ dominus petere vt.s.de pa
ctis.l.si cum emptoꝛe ⁊ qui.modis pig.vel ypo.solui.l.sicut.§.
secundo nam quedam per alios consequimur que per nos ha-
bere nō possumus.s.de contrata.l.iij.§.si quis ex liberis ⁊.l.nō
non putauit.§.si exheredatus. ¶Ultimo est ratio cui resisti
non potest quia cedenti non potest fieri solutio post litem con-
testa.a procuratoꝛe in rem suam vel q̄ post denunciationem vl̓
partis debiti receptionē vt.C.de noua.l.iij.ergo eadem ratiōe
debitoꝛ contra eum cui cessa sunt non poterit compensare:naꝫ
qui compensat soluit.s.qui potio.in pig.ha.l.si debitoꝛ.⁊.C.de
compē.l.si constat soluēdo tenet cōpensationē obijci nō posse ꝑ
vltimo allegata fatetur tamen q̄ si debitoꝛ contra principaleꝫ
per iura cessit compensationē opponat anteq̄ is cui cessa sunt
iura litem contestetur denunciet vel parteꝫ debiti accipiat vel
admittatur compensatio sicut etiā ꝑiudicaretur sibi per veraꝫ
solutionē quā faceret debitoꝛ ei qui cessit vt dicta.l.tertia de no
ua.⁊.s.de transact.l.fi.⁊ hanc opinionem obtinui coꝛam magi-
stris peritis ⁊ de questione ista tangitur in speculo de procura.
§.sequitur videre ver.item obijcitur quod constitutus est pro-
curatoꝛ ver.sed nunquid procuratoꝛ in rem suam ⁊ facit quod
no.per Rofr.in libello q̄ pro alijs agere possit in fi.nunc trāsea
mus ad declarationem except.banni ⁊ excommunicationis de
quibus tactum est.s.pro quarum declaratione proponamus
questionē quā hic Jaco.de aretio querit ei nunquid principiū
huius legis obtineat in eo cui iura sunt cessa ⁊ tenet quod non
hac ratione quia is cui cessa sunt iura agit ex persona cedentis
⁊ ex iure accedente in ipsum descendente vt dicta.l.qui stipen
dia.C.de procura.delega.l.ex legato nominis ⁊.C.de act.⁊ obli.
l.j.in princip.⁊ ideo quod cedenti obijcitur huic quoq̄ obstabit
vt.j.de regulis iuris.l.quod ipsis ⁊.l.in his.§.non debeo ac is
cui facta est delegatio habet actionem ex proprio contractu vt
C.e.l.j.⁊.s.e.si vsuf.debito.⁊ ideo que deleganti obstabant hinc
non obstabunt. Jaco.etiā butriga.in dicta.l.qui stipendia.C.d̓
procu.videtur approbare opinionē predictā vbi sic dicit no.qd̓
agens ex iure cesso fundat ius suum ex persona cedentis ꝑ qd̓
collige arg.quod exceptio banni vel compensatiōis obstat agē
ti que obstabat auctoꝛi suo siue pretendat causam lucratiuam
siue nō.⁊ illa distinctio hanc causam lucratiuam vel non locuꝫ
habet in eo qui non vtitur adminiculo sui actoꝛis secus si eius
adminiculo vel accessione vtat̄ vt.l.pōpo.§.cū quis.s.de acqr.
posses.tunc sibi ob.except. sic dico in exceptio.compensa.licet
Dy.⁊ alij hoc probent qꝛ dicunt quod except.compensa.rei co
heret quod patet quia competit fideiussoꝛi vt.s.dixi sed siue sit
realis siue in personam idem videtur si vtitur adminiculo acto
ris vt dixi sed dictus.§.si cum legitima ⁊ glo.ibi posita multuꝫ
facit ꝑ opi.Dy.qd̓ in causa non lucratiua non ob.exceptio.⁊ ibi
Ray.tenet opi.Dy.⁊ reprobat opi.Jaco.vt ibi dixi. ¶Opi.tn̄
dicti Jaco.questio satis est rogata per ātiquos doctoꝛes. ¶Pri-
mo hec questio disputata fuit per d.M.fili.consilio.cclxxviij.
⁊ incipit questio talis est quidam creditoꝛ ponamus vbi finali-
ter tenet opi.Dy.distinguendo causam lucratiuā aut lucrati-
ua ⁊ sic res reuersura ad dolosum vel non et allegat iura alle-
gata.s.ad hoc indistincte.Dy.Jac.disputata fuit consilio.ccv
per.d.Rodul.patis ⁊ incip.questio talis est quidam creditoꝛ ⁊
plenius allegat qd̓.d.Martinus maxime pro parte quod non
possit opponi quia interdum quis transfert in alium plus iure
q̄ in se habet sic patet in creditoꝛe vendente pignus excepto
vel ex lege qui transferūt dominiuꝫ ⁊ non habet insti.qui.ali.lꝫ
§.creditoꝛ.C.si antiqoꝛ.cre.l.ij.⁊.s.de acqr.re.do.l.nō est nouū
¶Itē dn̄s cōstituit vsufr.foꝛmalē in fundo suo qui non habet
s.de vsufr.l.quod nostrū quia res sua nemini seruit vt.s.si vsu.
pe.l.vti frui ⁊ de seruitu.pre.l.in re communi. ¶Itē si filiusfa
mi.impetrat ius iniquū ꝯtra creditoꝛes suos quod nō possunt
eum conuenire eodem iure vti debet vt.ff.quod quisq̄ iur.l.j.
pater tamen agens ex actionibus sibi paratis per filium non
submouetur exceptio vt.s.qd̓ quisq̄ iur.l.iij.§.si filius licet ex
persona eius intendam vt ibi ergo a simili agens ex iure cesso
per bannitum non debet exceptione banni submoueri cum vti
le habeat suo nomine.C.de act.⁊ oblig.l.si in solutū de here.vel
act.ven.l.emptoꝛi.⁊.l.postq̄ ⁊ etiam domino prefertur vt.s.de
procur.l.in cause ⁊.l.procuratoꝛe ⁊ vere iste.§.iudicio meo be-
nefacit ad propositum ⁊ multum est contra opi.dominoꝛū Ja.
de are.⁊ butriga.tandem stat in eadem determinatione cū do
mino.M.fil.post predictos.do.Jaco.de are.in quadam sua
additione quā fecit insti.de exhere.liberoꝛū.§.nominatim pri
mo arguit qd̓ ob.excep.qꝛ exceptio que obstat actoꝛi obstat ī rē
successoꝛi.s.cōmuni diuidun.l.iij.hoc iudicio.§.si ꝯuenit ⁊ d̓ rei
ven.l.a titio. ¶Itē non est reperire qd̓ ille cui deneganť actio
nes ob id quod non vult conferre qd̓ conferre tenetur vt.C.de
coll̓.posthumo.⁊.l.filie ⁊.s.de coll̓.bonoꝛuꝫ.l.j.§.si frater ⁊.§.si
duobus si alicui actiones cedat qd̓ ille cui cesse sunt possit eas
exercere cedēte durāte in ꝯtumacia conferēdi cū nr̄o plus iur.
⁊c.sic a simili in casu nostro dicendum est qd̓ cum denegentur
actiones bannito non admittatur habens iura ab eo cum simi
libus idem sit iudicium: incontrarium allegat.d.l.iij.§.si fili⁹
s.q̄ quisq̄ iuris ⁊ qd̓ dolus cedentis nō debeť nocere ei cui bo
na fide cessare suscepit.C.de ꝑiculo ⁊ cōmo.rei vē.l.dolū.s.d̓ pe
culio in summa ⁊ q̄ in frau.cre.l.q̄ a debitoꝛe. ¶Itē qꝛ mutata
persona auctoꝛis videtur actio mutari.C.de impo.lucrati.de
ꝑscrip.l.fi.libꝛo.x.circa mediū ⁊ pro hoc arg.j.de so.l.cū quis in
princip.suꝑ hac questione diffiniendo dicit quod quidā distin
guit inter causam lucratiuā ⁊ onerosam vt predictū est ⁊ respō
det ad id quod dictuꝫ est quod exceptiōes que obstāt concedē
ti ⁊c.quia illud obtinet in excep.rei coherētib⁹.nec ob.etiā simi
litudo inducta de non conferente quia tali non conferenti ipso
iure denegantur actiones at hic bannito competit actio licet
exceptio submoueatur coherēte persone sui:alij aūt dicunt q̄
cuꝫ iste vltra accessionem sui actoꝛis debet vti cum suis vitijs
tam persone q̄ rei coherentibus non habita differentia ha-
bet causam lucratiuam vel onerosam vt dicto.§.si autoꝛis de
except.doli.l.apud celsum ⁊ de acqui.pos.l.pōpo.§.cū qs ⁊ se-
cūdum istos est magna differentia vtrum bannitus deleget de
bitoꝛem quo casu seruabitur illa distinctio vtrum ex lucratiua
causa vel non vt dicta.l.pure.§.penulti.cum concoꝛ.an iura ce
dit quo casu ob.agenti iure cesso banni exceptio.vt dicto.§.cuꝫ
quis ⁊ de noxa.l.si quis a multis.§.fi.⁊ ratio diuersitatis inter
delegationem et cessioneꝫ esse potest quia delegatio non fit nisi
volēte debitoꝛe vt.C.de noua.l.j.⁊ hoc nisi cederet debitoꝛi suo
cui esset obligatus anteq̄ esset in banno maxime si ille creditoꝛ
habeat eius bona obligata:nam tunc haberet creditoꝛeꝫ vtilē
actionem vt.C.que res pignoꝛ.obligari possunt.l.nomē.⁊.s.de
pig.actio.l.si conuenit nam propter bannum debitoꝛis non po
tuit ei sua actio ledi.argu.s.de ali.iu.mutā.cau.l.j.⁊.C.de pig.
l.debitoꝛem ⁊ dicitur potius excessionis actio addi q̄ transfer-
ri ar.s.de exercito.l.si eum.§.item si seruus. ¶Tertia senten-
tia est quod si bona fide cessit et ex causa onerosa nō obstet ex-
ceptio al̓s sic vt.s.que in frau.cre.l.si a debitoꝛe. Jac.de are.spe
culatoꝛ etiam questionem de bannito tangit vt predixi de cessio
ne actionis.§.j.ver.illud etiam queritur an bannitus vbi plu-
res ponit oppositiones et partem eoꝛum que ibi dicit extraxit
ex margarita galeoti de procur.in rem suam ver.sed nunquid
bannitus.dominus etiam Jacobus de aretio dicto.§.nomina
tim format infra scriptas alias questiones facientes ad istā ma
teriam. Querit enim si bannitus agat contra bannitum nūq̄d
ille qui conuenitur possit agentē repellere banni except.⁊ vide
tur quod non quia frustra legis auxiliū inuocat ⁊c.vt.s.de mi-
no.l.auxilium ⁊ extra de vsur.qꝛ eo.frustra ⁊ quia nil iudeus in
deo.C.de hereti.l.qm̄.⁊ de inoffi.testa.l.in arenā vbi de hoc di-
xi in cōtrarium videtur qꝛ bannito nō debet dari replicatio bā
ni sicut nec doli datur doloso vt.s.de doli excep.l.apud celsuꝫ
§.marcell⁹.vbi de hoc plene dixi ⁊ quia in pari causa melioꝛ est
conditio conuenti.s.de verbo.ob.l.qui seruum.§.sequiť ⁊ de cō
di.ob turpē causam.l.si ob turpē.⁊ videtur expꝛessuꝫ excōmuni
catione ex̄ de excep.c.dilecti.sed quid si bānit⁹ procuratoꝛio no
mine agat pro alio nunquid admitteť ⁊ videť qd̓ sic argu.insti.
de except.§.fi.⁊ quia non dicitur audientia sibi dari sed domi-
no qꝛ dominus diciť agere qd̓ ꝓcur.agit vt insti.de his ꝑ quos
agere possum⁹ et qd̓ vi aut clā.l.deniq̄.§.fi.⁊.l.q̄situꝫ et cū ista
determinatione intelligiť.j.de iniur.l.nō solū.§.penul.⁊ ad hoc
s.de doli

ff.de doli excep.l.si pcur.in princ.ꝛ hoc nisi occasione litis datū fuerit sibi bānū vt dari debuit de iure vt.ff.si quis ius dicēti nō obtē.l.j.§.ij.tunc eñ non audiret nisi primo exiret de banno p l.ff.de doli excep.l.apud celsum.§.quesitū ꝛ.l.si pcura.ij.rñ.et maxime cum statutū sit odiosum:ergo restringendū vt.ff.de li. be.ꝛ postbu.l.cū qdā.restringit ergo ad bānitū agētē suo nomi ne nō alieno per iura predicta ꝛ ita quidā sentiūt. Alij dicunt bānitū non debere admitti ad instar excōmunicati extra de p̄ pro ba.c.post cessionē ꝛ no.in spec.de pcur.in princi.ꝛ in margarita de procur.ver. Itē excōmunicatus ꝛ v̄.an excōmunicat⁹. Itez quia statutū indefinite dicit audiētiaz denegari bānito nec di stinguit suo nomine nec alieno:ergo indistincte debet intelligi ff.de pub.l.de precio cū similibus. ¶ Itē qḋ audiētia ei nō de tur inductū est in honorē ptoris sicut ꝛ edict.qḋ certas psonas prohibet postulare.ff.de postulan.l.j.ꝛ ex quib⁹ causis maio.l. sed ꝛ si p pretorē.§.actio vnde sic nullo modo cōcedit qḋ postu lare hic qui pbibiti sunt ita nec hic. Itē cuz non admittat p se nec p alijs non ob.similitudo.ff.de postulā.l.j.§.j.ꝛ.§.ij.in prin cip.ꝛ.iij.ꝛ nec similitudo de patrono ad libertū q: hoc est ius cō mune ꝙ audiētia nō det bannito vñ non dȝ ita restringi vt pa troni priuilegiū iura eñ cōmunia sunt priuilegia antiqua ꝛ fa cit bene pro parte ista.j.de penis.l.moris circa princip.de facto tñ obtinuit bānitū admitti noīe alieno maxime per.l.ff.de i ius vocā.l.quesitū ꝛ q: nō bannitus sȝ dñs intelligitur agere vt di ctū est ꝛ no.in preallé.l.moris.quid si bānitus est heres non bā niti ꝛ agit heredis nomine nūquid obstabit sibi exceptio banni videtur ꝙ non vt ꝯsequatur per alium qḋ per se non pōt.ff.q̄ res pign.ob.l.q̄sito de decimis.l.decimo ꝛ ad legē cor.de falsis l.j.§.j.Sed cōtrariū verū est vt obstet sibi exceptio ex sua pso na vel re postea quesita.ff.de condi.indebiti.l.si non sortē.§.si fi lius ad mace.l.sed iul.§.j.rerū amo.l.ꝛ ideo.ꝛ.C.de dolo.l.j.vl̄ ac quisiuit ces.ab eo quid si aliqs successit priuilegiato nūquid vte tur eius priuilegio ꝛ dic ꝙ nō vt insti.de act.§.actionū v̄.prefer ri aut alijs ꝛ ibi in glo.que incipit vis est facienda in eo qḋ hic dicitur. In contrariū facit.ff.de admini.tuto.l.ex pluribus ꝛ ibi de hoc tetigi ꝛ dicā.j.de iure fisci.l.fiscus ꝛ facit.C.de priui.dot. l.vnica.cū ibi notatis ꝛ qḋ notaui.C.de sacro.ec.autē.q̄s actio nes ꝛ.j.proxi.q̄stione.quid si nō bānitus successit bānito nūqd si agat hereditario noīe obstabit sibi bāni exceptio videt quod sic.j.de regu.iur.l.quecūqꝫ ꝛ.l.in his.§.nō debeo.C.de acq.pos ses.l.vitia cū ibi notatis de fruct.ꝛ litis expēsis.l.ij.ff.de diuer.ꝛ tē.prescrip.l.cū heres de publiciana.l.si ego.§.ij.ꝛ ar.ff.de pac. l.fi.ꝛ de ver.ob.l.ij.Quidā cōtradicūt vt nō ob.q: bānū est cō tumacie pena vt dictū est vñ ad heredes non trāsit sȝ morte bā niti finit vt.j.de penis.l.si pena.de priua.delict.l.j.de duo.reis. l.j.§.fi.C.ex delictis defunctorū.l.vnica.ꝛ si reus vel accusator mortuus fuerit p totū sicut nec priuilegiū psonale trāsit ad he redes vt dixi.ff.pri.questione ꝛ pro hoc.j.de regu.iur.l.priuile gia ꝛ.l.in omni.ff.de pactis.l.idē.§.personale ꝛ de seruitu.rust. prediorū.l.pecoris pro prima allegatione facit qḋ legitur.ff.qḋ quisqꝫ iuris.l.iij.§.qḋ autē.faciunt etiā predicta ad aliā questio nem quā notaui.C.de testi.l.parētes v̄.itē quero pulchrā q̄stio nē.s.si pmisi alicui centū in presentia filiorū suorū ꝛ nō aliorum si cedat iura alteri an filij possint testificari ibi vt creditores ve ri ꝛ non ex causa lucratiua. Jaco.ibi in ceteris similib⁹.s.in per sonā ex parte vtriusqꝫ vel ex parte actoris saltē ꝛ hoc.ff.prout proponis delegāt ignorasse sibi except.competere ꝛ tunc gl.nō procedit sȝ si ponas delegatū sciuisse tūc poterit pcedere gl.q: quātecunqꝫ sunt exceptiones eis renūciasse videt p hoc potest sponte renunciari vel coherentib⁹ psone vel purgabilib⁹ vt.C. ꝙ met⁹ cā.l.ij.iac.ibi filiofa.dat.s.idē obseruā Ja.ibi aduersus creditorē verū ex cā nō lucratiua rō aūt sequēs facit vt idē sit si ex cā lucratiua erat creditor ibi q: nihil ꝛc. Ja.ibi delegat⁹ est.s. filiusfa.macedoñ.tutus. Ol.ibi pmissione ex delegatione. Old. ibi ideoqꝫ qꝫ pro ꝛ:ꝛ ideo.i.ea ratione q: ibi nihil fit cōtra sena tuscōsultū cessat eius vigor ꝛ in soluēdo nihil fit contra sena tusconsultū si in obligatione qḋ soluitur etiā mutuāti repetere ꝛc.ibi tātomagis fit.i.multomagis obseruat ꝛ qḋ subijcit hic.i. qñ soluit.i.creditori cui est delegatus. Jac.in v̄.diuersum a di cto primo hec tñ exceptio coheret contractui vt.C.ad velleia.l. si vxor. Jac.ibi pmisit.s.creditori creditoris sui delegata ab eo Ol.ibi ꝛ in.ij.delegatione facta. Dy.ibi idēqꝫ est in minore qḋ i muliere. Dy.ibi circūscript.s.in pmissione facta primo credito ri. Jac.ibi delegat.s.creditori creditoris. Old.ibi etiā nunc.i.eo tēpore quo delegat. Jac.ibi rursus circūuenit subaudi ꝛ iō iu uatur p restit.ol.ꝛ no.ar. quod minor existens minor nō potest renūciare beneficio restitutiōis:nā hoc ipso ledit ꝛ quotiēs re stituēdus est quotiēs ledit vt.ff.de mino.l.ait pretor in princip. ꝛ.§.j.secus si post legitimā etatē renūciet etiā infra tps q̄drie. vel vltimi anni qḋ datur ad restitutionē petēdā vt.j.versi.pri. diuersum ex predictis facit.ff.de mino.l.si iuder.C.de in integ. resti.mino.l.si intra vbi de hoc dixi ꝛ not.extra de foro cōpetē ti ca.si diligenti ꝛ licet pdicta sint vera non tñ alicubi forte ita expressum inuenitur ꝛ ad hoc benefacit.ff.de lega.ij.l.titia.§.j. Fallit tñ qḋ dixi de eo qui renunciat post legitimā etatez infra tēpus petēde restitutiōis.C.de repudiāda here.l.fi.ver.sinaūt vel minor ꝛ ibi in glo.que incipit.s.tēpore repudiatiōis sed ibi speciale in hereditate paterna sic: al's de coll'.bo.l.nōnūq̄. Dy. ꝛ Ol.ibi suā.i.tēpore delegatiōis de eo facte. Old.ibi ideo autē hic redditur ratio ad princip.l. Dy.ibi in priuatis ꝯtractib⁹ ꝛ in contractibus habitis inter priuatos. Jac.ibi ꝛ debitorē delegā tē. Ol.ibi curiosus.i.nimiū diligēs ꝛ no.ꝙ lex docet facere frau dē sic ꝛ al's docet ꝙ non ostendamus facie quod gerimus co de.ff.de neg.gest.per.l.act.qui natura.§.cū me viuo.ꝛ de officio presidis.l.id enim sic ꝛ iura canonica docēt submittere accusa torē extra de accu.c.accusati pmittit etiam mentire.C.de bonis maternis.l.j.qḋ dic vt ibi:qui dissimulat iniuriā callidissim⁹ ē. ff.de dolo.l.j.ꝛ qḋ dissimulat dicitur curiosus vt hic quandoqꝫ reprobat.ff.pro emptore qui fundūz.§.seruus ꝛ de contrahen. empt.l.nuda ꝛ.C.plus valere qḋ agitur p totū ꝛ de simulatione licita ꝛ prohibita vide qḋ nota.extra qḋ metus cā.c.j.ꝛ qḋ dixi in littera.ff.vel dic breuiter cū agitur de dāno vitādo concedit dissimulare vt hic secus de lucro captando vt.ff.si quis omissa causa testamēti.l.j.§.j.cū similibus. ¶ Itē curiositas admittit in bona pte in autē.vt iudic.sine quoquo suffrag.in princ.ibi p omnē nāqꝫ curiositatē ꝛc.docet etiā.l.pditionē ꝛ furtuz facere C.de his qui se defe.l.j.li.x.ꝛ ad.l.iul'.maiesta.qsqs in fi.ꝛ cōce dit vnū occidi pro sedando tumultu pupuli.j.de sicar.l.penul ti.Dy.in fi.delegātis siue psone cohereat siue cōtractui. Jac.cō trariū tñ innuit additio.Dy.ff.posita que incipit.s.in psonā.ol. in glo.j.in fi.verū est si sciebat eā sibi cōpetere al's nō videt re mittere ꝛ isto casu forte pcedit opinio Azoñ.vel si velis pbare ac in totū dices ꝙ ille.§.penulti.in.l.apud celsum loquit quan do agebat de re vel obligatione p metū quesita hic autē in de legatione ex qua pcedit obligatio de qua agitur nullus inter ueneat met⁹ arg.eius qḋ dicit ꝛ no.in simili in eadē.l.apud cel sum.§.si cum legitima. Dy.in glo.s.nō introductis in fi.hoc to tum hȝ locum qñ sciens se tutū exceptione promittit vt.§.e.l.si quis delegauerit. Dy.sed certe qḋ.ff.dicitur in princip.gl.non introductis in fauorē nō videtur bene dictū nā doli excep.vide tur fauorabilis cū p eius errorē solutū possit repeti vt.ff.de con di.indebite ꝛ sic per hoc patet qḋ ē fauorabilis vt eodē tit.l.qui except.ꝛ ideo alij sic exponūt idēqꝫ in ceteris ꝛc.s.purgabilibus per subseqūtē actū vt est metus exceptio vt.C.qḋ metus cā.l. scḋa.nā et doli est purgabilis vt.ff.de condi.ob turpez cām.l.si ob turpē:ergo a cōtrario sensu secus si nō est purgabilis: sed certe īmo.idem ꝛ hoc est quod hic sequit immo ꝛ in ea ꝛ ita cor rigit contrariū sensum sed certe per hoc nō videt corrigi cōtra rius sensus:cū etiā exceptio macedo.sit purgabilis vt.ff.ad ma cedo.l.sed iul'.§.fi.ꝛ.l.fi.alij dicūt idē qḋ in ceteris ꝛc.s.quibus potest renunciari spōte ꝛ ex certa sciētia hac vcꝫ rōe q: p patiē tiā delegatiōis videat exceptioni renunciare ar.ff.si qs delega uerit ergo a cōtrario sensu secus si nō pōt renūciare ꝛ hoc seq tur corrigendo contrariū sensum ꝛc.nā exceptio macedo.nō po test renūciari vt.ff.ad maced.l.sed ꝛ si.§.fi.ꝛ no.extra de foro cō pe.c.si diligēti sed certe fm hoc qḋ iserit in v̄.idēqꝫ nō est vsqꝫ quaqꝫ verū vt apparet in exceptiōibus velleiani in v̄.diuersuz cui pōt renūciari vt.ff.ad velleia.l.fin.§.penul.vel dic tertio ꝛ hoc satis videt bonū idēqꝫ in ceteris.s.coherentib⁹ psone dele gantis secus si nō cohereāt psone a contrario sensu sed rei siue ꝯtractui vt in macedoñ.immo de hoc sequit corrigēdo ꝯtrariū sensum iuris ꝛc.nā macedoñ.exceptio contractui coheret vt.ff. ad macedo.l.j.ibi vtilis ꝛc.ꝛ.l.sed iul'.§.nō soluȝ ꝛ pro hoc.ff.de doli except.l.ij.§.j. Jac.de are.in glo.immo ꝯtra.in fi.q: hic sti pulator suū ibi debitoris gerebat negociū. Jaco.in glo.vt.ff.ad velleia.ibi sed villicū que huic cōcordat Ol.in gl.nec ei ibi quia alium.s.non contrahentē vel dic vt ibi aliter soluit in glo. Itez contra.ff.ad macedo.l.penulti.sed illud speciale odio fenerato ris. Dynus.

Quare. Ibi per alios secus in seruo etiā ha bente peculij administrationem qui animo nouandi nouare nō pōt vt.j.e.l.fi. Jac.ibi pu pillo expediat ꝛ talis res pupillo sic debita quā tutor posset alienare sine iudice al's sec⁹ vt.C.de predijs mino.l.si ad resoluēdos ꝛ no.C.si aduersus transanct.l.j. Jaco.de ra.in glo. si pupillus ibi vel pōt esse qḋ nec melior nec deterior p hoc fa cit ꝙ no.ff.e.l.cui bonis in eadē gl.in fi.vel dic expediat.i.expe dire putet secus si mala fide.i.aio donādi vt.ff.de admi.tuto.l.

a ¶Si debitorez. Adde ad hanc legē Cy.in.l.falsus.j.de fur.

tutor ad vtilitatē ꝛ.C.de transact.l.preses.Jaco.

a **Si debitorem.** a Ro.q̄d refert quid ex equipollentib⁹ fiat vt ꝛ s̄.e.l.cui ꝛ recte ꝛ.j.ti.proxi.l.ꝙ stipulatus ꝛ hoc operatur hic forma mādati Dy.vel dic ꝙ nō sunt equipollētia sed diuersa ꝛ est argu.q̄d qui hꝫ mādatū ad clamādū vel ad cōfitendū fore solutū nō sequit̄ ꝙ habeat ad solutionem recipiendam.Jaco.

Si quis absentem. In fi.dic ꝙ nouo hodie quādo ratū habeo ꝛ sic retro factū trahit̄ ad hodie vt.s̄.cōia predio.l.fi.ar.ꝯtra.C.ad macedo.l.vlt.Jac.ſꝫ dic de hoc vt ibi dixi ꝛ extra de regu.iur.c.ratihabitionē.li.vj.in fi.qꝛ nec peculiarē posset nouare nisi fieret conditio melior vt hic in glo.no.

Nouatio. Princip.hui⁹ lex pōt intelligi in scd̄a stipulatione valida vt quādo aīo nouādi priorē stipulationem stipulator scd̄o dari nō potui.s̄.de ṽ.ol.l.si ita stipulat⁹ fuero te sisti nā q̄d nō est reuocare nō pōt q̄d est vt.C.de testa.l.volum⁹ vel pōt poni etiā in scd̄a valida q̄ re extincta vel ꝑsonā cōmitti nō pōt vt.s̄.e.l.quotiēs in prin.ꝛ.§.fi.ꝛ.j.e.l.si rē aliquā.Jac.Item non ob.s̄.de fideiuſ.l.penul.vt ibi no.Itē videt̄ cōtra.ad prin.huius.l.d.l.quotiēs.s̄.e.vbi obligatio prima nouat̄ ita q̄d non tenet̄ ex mora licet scd̄a nō cōmittat̄ ergo tollit effectū prime stipulationis ſꝫ dic q̄d ibi effect⁹ more ex prima stipu.cōmisse nō tollit̄ per nouationē ſꝫ per actionē scd̄e ꝓmissiōis q̄ habet̄ loco oblationis vt.j.titu.pri.l.qui.x.Dyn̄.in fi.i.sustinuisse videtur additiōe secuta.Dy.sed ꝯtra.s̄.de leg.ij.l.si titio ꝛ mihi.§.j.sed dic vt ibi.Old.sed nec vere añ aditionē secutā sustinet ꝑsonaꝫ defuncti ꝛ que sit ratio no.in.§.seruus alien⁹ insti.de here.insti.hic in gl.allegata.Old.

Non ideo. Ibi recte ei soluitur vt in adiecto cōtingit vt.s̄.e.l.cui recte ꝛ ideo dicit in textu interdū qꝛ etiā adiecto interdum nō recte soluit̄ vt.j.titu.pri.l.si quis stipulat⁹ fuerit decē in melle.§.j.ꝛ.s̄.de cōstituta pec.l.ſꝫ si mihi.ꝛ dic aut quis habet nudā potestatē recipiēdi solutionē ꝛ tūc nouare nō pōt vt hic ꝛ.s̄.e.l.si debitorē ꝛ.l.qui recte ṽ.excepto aut hꝫ plenam potestatē cui quoqꝫ potestas recipiēdi solutiōis est annexa vt tutor ꝛ tūc nouat vt.s̄.e.l.nouare.§.j.ꝛ.l.cui recte in prin.Jac.

Si is cui. Ibi dari sibi q̄d ꝓsumim⁹ cum verba hec sonēt.Jac.ibi vtrūqꝫ nō est ꝛ neutrū vt.s̄.e.l.si stichū.§.si decē ꝛ sic no.ꝙ negatio postposita signo vniuersali affirmatiuo equipollet suo cōtrario.i.vniuersali negatiue sic.s̄.pri.ti.l.grece.§.illud ꝛ not.s̄.de legitimis tu.l.legitimos.§.legitimis.dy.ibi alioquin ꝛ si ponam⁹ actū q̄d daret vtrūqꝫ.Dy.in glo.ꝛ si hoc fingamus ibi plerūqꝫ in fi.vel dic ꝙ ꝯtraria hñt locū qñ actū fuit nō nouaret̄ tñ vni⁹ obligatio vtriusqꝫ qꝛ in alternatiuis vtrūqꝫ est in obligatiōe vt.s̄.de ṽ.ob.l.si duo in fi.ꝛ sic nō est necesse ꝙ disiūcta accipiat̄ ꝓ victa ꝛ hoc expresse patet.j.e.l.a te.Jac.de ra.in eadē glo.in fi.nā ex affectiōe leuius esset ei soluere.xv.pro vno ꝙ̄.x.pro alio ꝛ id̄ nō constat q̄d sic min⁹ ar.s̄.de e.l.si seru⁹ pluriū.§.si numer⁹.de iudi.l.sed ꝛ si susceperit.§.j.ꝛ.j.ti.pri.l.ꝛ magis vel dic q̄d tūc obtinet q̄d eligat̄ ꝙ min⁹ est qñ ē certū ꝙ est minus secutū qñ ex sua ꝑsona ꝓmisisset.x.aut.xv.nā ꝛ sic idubitāter ꝛ quo ad vtilitatē ꝛ quo ad veritatē.x.sunt minus ſꝫ h̄ pōt esse dubiū nā forte ille q̄ ꝓmiserat.xv.erat frater ei⁹ ꝛ ille q̄ ꝓmiserat.x.inimicus eius ꝛ id̄ ex affectiōe fratris libētius solueret.xv.ꝙ̄.x.pro inimico vt ꝓdixi ar.insti.de act.§.huic.Jac.

Emptor. Ibi post ꝯsecuti.i.secuti post diuisionē.dy.ibi dꝫ.s.ex vitio.dy.j gl.venditori ibi ꝓteriti tꝑis añ delegationē Ol.ibi vt h̄ dicit i.dicere videt̄ a ꝯtrario sensu lr̄e.e.l.ibi rñ.nō q̄ vsuras vera nā eoipso ꝙ hec lex ꝓhibet exigi vsuras futuri tꝑis videtur ꝓmittere de ꝓteritis vt.s̄.de iudi.l.cū ꝓtor ꝛ illud q̄d per officiū iudicis debet̄ est debituꝫ ſꝫ nō sit in obligatione vt.s̄.de act.empt.l.q per collusionē.§.fi.Jac.de ra.ibi sed sors pro hoc s̄.loca.l.q̄ro de leg.iij.l.nomē ꝛ hoc qdā ꝓbāt ꝛ ita not.j.rē pu.sal.fore.l.cū pupillus ꝛ.l.se.ꝛ de hoc tāgit̄.s̄.de fideicō.lib.l.iij.§.illud vidēdū.Jac.ibi vel dic hec verior.Ol.in fi.ſꝫ q̄re hec stipulatio cū in locū actionis bonefidei surroget̄ ei⁹ naturaꝫ non assumit vt.s̄.vt leg.noīe ca.l.j.§.si q̄s sub cōditiōe.ꝛ.§.bellissime.Dy.sed forte odio vsurarū hoc est.

Quandum. Si estimatio venit iure obligatiōis attēdit̄ tꝑs ꝯtract⁹.Siue ex officio attendit̄ tꝑs litis cōtestate nisi in ꝓcedenti tꝑe aliquid potuerit debitori imputari.h.d.cornelianū hec lex distinguit omnes.ll.de hac materia tractātes quedā em̄ dicūt ꝯsiderari tꝑs quo petit̄ q̄dā tēpus litis ꝯte.q̄dam tꝑs:siue q̄dā tꝑs more sed lex ista dicit q̄d si petat̄ estimatio iudic.tūc ꝯsiderat̄ tꝑs quo petit̄ si petitionē mora nō ꝓcessit.sed si mora ꝓcessit tūc q̄ti plurimi fuit ex tꝑe more vsqꝫ ad sentētiā sed si estimatio petat̄ iure actiōis ꝯsiderat̄ tꝑs ꝯtractus siue tēpus interposite stip.vt hac.l.dy.ꝛ ad hec sepe allegat̄.dy.ibi stipula.facta est.i.si nō apparet esse facta aīo nouādi.Dy.ibi cessat nouatio sec⁹ si hoc actū esset qꝛ obligatio de fundo hñ pōt in estimationē nouari vt.s̄.e.l.j.ꝛ.ij.ꝛ de ver.ob.l.si seruū.§.fi.Ja.ibi sed pecunia.i.estimatio fundi.Dy.ibi itaqꝫ.i.qꝛ diuersa causa est dictarum stipulationū ꝛ aliud debet̄ ex vna:aliud ex alia Old.Ibi postea.i.post stipulationē primā.Ol.ibi pñs estimatio a tꝑe sentētie.Jac.vel a die more.Ol.ibi ꝯsideret̄ hoc veruꝫ in prima excep.In secūda vero attēdit̄ tēpus stipulatiōis ꝛ h̄ sequitur in fi.siue em̄ erat alienus quē ꝯstabat dñium velle vēdere ꝛ sic fert̄ sentētia in estimatiōe vt.s̄.de triticaria.l.in hac ꝛ arg.s̄.de leg.j.l.si domus.§.qui confitet̄ de lega.iij.l.qui cōcubinā.§.fi.ꝛ.l.non dubiū.§.fi.ꝛ insti.de leg.§.non solū sic seruo petito feratur sentētia in estimatione.s̄.de verbo.ob.l.si seruum.§.finali et.l.cum stipulatus fuero mihi a proculo.§.finali et.l.se.ꝛ dic aut rei estimatio siue interesse est in petitione ꝛ condēnatione ꝛ tūc inspicit̄ tꝑs quo incipit teneri reus vt.s̄.man.l.si hoīem ꝛ de edē.l.vbi.§.j.vbi aūt in cōdēnatione est tunc aut fit estimatio mora ꝛ culpa ꝛ inspicitur tꝑs sentētie vt hic ṽ.deniqꝫ ꝛ.s̄.de triticaria.l.penulti.j.rñ.aut ꝓpter morā ꝛ culpā ꝛ tunc inspicitur tꝑs more ꝛ q̄ti plurimi fuit ex tꝑe more ꝛ in casu culpe tēpus culpe inspicit̄ vt.s̄.de triticaria.l.in hac ꝛ.l.iij.§.i hac scd̄o ꝛ tertio rñ.s̄.cōmo.de act.empt.l.rē.§.fi.ꝛ.l.si sterilis.§.cū per venditorē.Jac.vel dic ſm Dyñ.aut estimatio debet̄ iure actionis ꝛ tunc tēpus ꝯtractus siue ꝯtracte obligatiōis inspicitur vt hac.l.fundū ꝛ.s̄.māda.l.si hoīem:aut iudi.offi.prestāda est ꝛ dies est adiecta in ꝯtractu quo dari debuit ꝛ tūc inspicitur tꝑs quo debuit dari ꝛ tūc per diei appositi lapsum est ꝯstitut⁹ in mora ꝛ sic intelligatur.s̄.de triticario.l.fi.ꝛ.s̄.de ṽ.ob.l.quotiens in diē vbi de hoc ſm eundē Dy.ꝛ.l.ideꝙ ꝛ hoc iudicat.l.vinū.s̄.si cert.pet.ibi si dictū esset quo tꝑe ꝛc.ꝛ hoc siue dies sit apposita a ꝯtrahentib⁹ vt.s̄.de act.ꝛ ob.l.traiectitio.§.de illo ꝛ C.de cōtrahē.ꝛ cō.stip.l.magnā ꝛ.s̄.de.l.cōmissoria.l.si fundus §.eleganter.siue intelligat̄ a lege vt.C.de iure emphi.l.ij.siue insit tacite ex natura rei in obligatione deducte vt.s̄.de penu.legata.l.j.§.j.ibi nisi forte ad tempus ꝛc.sed vbi nulla inest dies expresse nec tacite licet in hoc varient glo.nā illud no.in.l.ita stipulatus.s̄.de ver.ob.in glo.non ergo ꝛc.ꝛ aliud in.l.ꝛ.s̄.si post tres.s̄.si quis caut.sic est necessaria interpellatio quo ad cōmissionē pene vt.s̄.ad collationē bonoꝝ.l.si quis filiū.§.stipu.sit necessaria ad trāsferendū interitū vt.s̄.de leg.j.l.titie textores ad fi.ꝛ.s̄.de ṽ.ob.l.si ex legati cā cum similib⁹ ꝛ tunc quādo dies non est adiecta in ꝯtractu quo dari debuit nec inest tacite si q̄d precessit mora litis cōtestationē qꝛ interpellatus fuit alijs concurrētib⁹ que cōstituūt debitorē in mora:tūc inspicit̄ tēpus more vt.s̄.de triticaria.l.in hac in fi.ꝛ si cert.peta.l.vinū ſm intellectū antiquoꝝ.Si vero litis cōtestatio ꝓcessit moram tunc tēpus ꝯtractus inspicit̄ ſm intellectū aditionis ibi posite ꝛ.s̄.de tritica.l.fi.ꝛ cōmo.l.iij.§.si in hac a more nā ꝑ lit.ꝯtest.ꝯstituūtur in mora vt.s̄.de ṽ.ob.l.nemo rem.§.j.ꝛ hoc nisi habuit iustam causam ignorātie qꝫ tunc tēpus cōtestationis condēnationis inspicitur ꝛ ita intelligit̄.s̄.de triticaria.l.in hac.ij.rñ.vt qꝛ successit in ius alterius vt.s̄.pro suo.l.vlti.ꝛ.j.de regul.iur.l.qui in alterius.Dy.in glo.no.que fuit in fi.vel quāti plurimi fuit a tꝑe more vt dicitur in seq̄nti glo.dy.ꝛ de hoc nota.C.de sentētiis que pro eo quod interest ꝓfe.l.vnica ver.ꝛ ideo ipe.dy.

b ¶Aliā.ad de Bart.l.j.C.de iudic.vbi ponitur post litē ꝯtestatā fiat nouatio.

b **Aliam.** b Ex nouatiōe volūtaria tollit̄ ꝓcedens actio ꝛ eius priuilegium si hoc specialiter agat̄ sec⁹ in necessaria hoc dicit aliā causam ibi iudicio accepto.i.litis ꝯtest.debitorē.dy.ibi priuilegium reale ꝛ personale.j.in gl.q̄d nouetur aliqui habet plus in glo.sed debet vacare.Ol.ibi al's durat hoc ideo qꝛ causa erat concedenti priuilegiū durat.Old.in fi.ꝛ de re iudi.l.iiij.§.ex conuentione.Dy.in fi.licet ibi videat̄ notari ꝯtrarium de hoc dixi.s̄.e.l.si.pupill⁹ ego puto quod eoipso ꝙ actū est quod mouetur prima quod intelligatur causa abijciendi priuilegiuꝫ factū ꝛ sic intelligo dictum.§.parui.Jaco.de ra.et potest intelligi hec glo.de priuilegio inherenti actioni personali vt preferatur sed priuilegium hipothece etiam si nihil agatur videtur ꝑdi.vt.s̄.l.nouatione.vel illud quādo nominis beneficio.Jaco.in glo.vt.j.de regulis iuris ibi sed contra istum contrarium nō bene adaptat̄ ad hanc.l.sed debet esse hic pars glo.in.l.sequenti si creditor in fi.secunde glo.vbi bene adaptatur istud contrarium licet

rium licet ⁊ hic possit aptari sed non ita bene. Dy. vel dic quod adaptatur adeo ꝙ dicit͂ nouatione volũtaria priuilegiũ tolli in fi. ℂ Jtẽ fallit i actione reali que ꝑ litis cõte. efficit͂ litigiosa: et alienari non põt vt. C. de litig. l. ij.

Paulus respõdet. In glo. ⁊ sic extinctum est in fi. vt. s. e. l. nouatione. D. l. in gl. cui⁹ res in fi. hic dꝫ esse signatũ cõtrariũ de. l. aliqñ. §. de pignoribus. s. ad velleianũ qđ signatuꝫ fuit. s. l. proxi. ⁊ sol'. vt in contrario no. qꝛ ibi nouatio tenuit cum effectu. Dy. hic sic.

Si rem aliquam. Stipulatio cõditionalis nouat primã demum in conditionis euentu re debita tunc extãte vel etiã prius perẽpta culpa debitoris vel post moram ⁊ post secundam stipulationem re tamen non presente tempore stipulationis secunde hoc. dicũt ⁊ vide quod dixi. s. de verb. ob. l. eum qui ita. §. fi. diuide in tres partes primã vsqꝫ ibi nisi ꝑ promissorẽ ibi. scđa vsqꝫ ad v̄si. ⁊ si prius ibi: tertia vsqꝫ ad. §. si duo. Dyñ. ⁊ dic ꝙ ẜm R. intelligit͂ ꝙ in omnib⁹ casib⁹ res extabat tꝑe scđe stipulatiõis sed peremptа erat tꝑe existẽtis ꝯditionis vbi distinguit͂ ante secũdã stipulationẽ mora nõ precessit ⁊ non fit nouatio aut precessit ⁊ tũc si actũ est morã nõ purgari fiet vt hic alias nõ. vt. s. e. l. quotiens ⁊ ẜm hoc ibi ⁊ si prius ⁊c. ⁊c. dicit idẽ qđ ibi nisi ꝑ promissorẽ ⁊c. ℂ Secundũ Jo. loquitur tota lex cũ mora secuta est ꝑ interpositionem rei post secũdã stipulationẽ siue mora processerat per interpellationẽ habet secundã stipulationẽ siue non ⁊ secũduꝫ hoc differt v̄. ⁊ si prius que a precedẽti v̄. iij. si per ꝓmissorẽ ⁊c. qꝛ mora non precesserat scđam stipulationẽ sed in v̄. nisi per ꝓmissorẽ processerat ⁊ qđ dicit in v̄si. ⁊ si prius decesserit dic. s. facto debitoris. ℂ Tertio intelligit͂ vt in prima ꝑte loquitur cuꝫ tẽpore stipulationis scđe res perierat post moram ⁊ in ver. ⁊ si prius qñ extabat sed decessit postea dolo promissoris: lex autẽ contraria loquitur. quando sine dolo promissoris post secũdã stipulationẽ decessit. ℂ Quarto põt intelligi vt in vtraqꝫ parte res extet tẽpore scđe stipulationis sed in parte prima mora non precessit sed secuta fuit in secunda mora precessit sed actũ fuit mora nõ de hoc no. s. de verbo. ob. l. eum qui. §. fi. ℂ Quinto dic vt in princi. loquitur qñ causa tꝑe prime ꝙ scđe stipulationis res extabat sed extare desijt ante existentiam cõditionis scđe stipulationis nouatio non fit sed vtraqꝫ extinguit͂ rei interitu nisi promissor peremerit ⁊ hoc vsqꝫ ad litteram: ideoqꝫ in secunda parte que incipit ibi: ideoqꝫ loquitur cum res adeo perempta erat tꝑe scđe stipulatiõis ⁊ perpetuata obligatio ꝓpter morã ⁊ iõ constat scđam cõmitti existẽte cõditione. ℂ In tertia que incipit ibi ⁊ si prius extabat res tꝑe scđe stipulatiõis interposite ⁊ mora precesserat de qua actũ fuit ne purgaretur ⁊ sic fiet nouatio in euẽtũ cõditionis vt ibi dicit hãc aũt materiã prosequere vt nota. d. l. eũ qui ita. §. fi. s. de ver. ob. Jac. vel dic ẜm Dynum quicquid dicant glo. si spem pure debitam stipulor sub conditione animo nouandi si extat in conditionis euentum fit nouatio vt in primo rñ. hui⁹. l. vsqꝫ ad ver. in fi. per ꝓmissorem si desijt extare añ post primã stipulationem debitore existente in mora ⁊ ante secundam et fit nouatio quia in prima debitum in secunda deducitur nec potest dici animo liberari illi⁹ speciei interitu que tempore secunde promissionis perempta erat ⁊ ita intelligatur secundum responsum hui⁹. l. nisi per promissorem ⁊c. vsqꝫ ad ver. ⁊ si prius ⁊ hoc ideo quia secunda promissio obtinet locum oblationis nisi in mortuo per oblationem non potest contingere liberatio: ergo nec per promissorem vt. j. titu. proxi. l. qui decem. §. j. secundo rñ. Aut post stipulationeꝫ secundam desijt extare ⁊ tunc si facto primissoris fiet mortuo quia non refert quo tempore promissor perimat rem promissaꝫ id est ante moram vel post moram vt. s. de verborum obliga. l. si seruum ⁊ ita intelligitur ver. iste ⁊ si prius vsqꝫ ad. §. si duo aut interijt sine facto promissionis et tunc nulla fit nouatio qꝛ per stipulationem secundam sublata est mora ex proxima proueniens vt. s. eodem. l. si sticbuꝫ in princi. si ergo postea pereat perijt promissor non existente in mora vnde liberatur interitu spei ⁊ ita intelligitur. s. eo. l. quotiens versi. vnde marcellus. et preallega. l. qui decem. §. j. primo rñ. j. de solu. ⁊ in hoc concord. omnes. ll. de mora ⁊ more purgatione tractantes. Dy. alij circa dictum ver. ⁊ si prius sic dicunt quod quando sine facto ꝓmissoris perijt aut res erat absens tempore secunde stipulationis ⁊ non purgatur mora ⁊ tenetur adueniente conditiõe ⁊ fiet nouatio quia si propter absentiam non videtur oblata vt dicto ver. ⁊ si prius secundum Jaco. ⁊ Petrum: aut erat presens tẽpore secunde stipulationis videtur oblata ⁊ purgatur mora et veniẽte conditione non fiet nouatio nec promissor tenebitur vt s. eadem. l. quotiens ver. vnde marcellus ⁊. s. de verborum ob. l. eum qui ita. §. vltimo vbi de hoc ⁊. j. titulo proxi. l. qui decem §. cum mihi. nec ob. huic distinctioni. s. de condi. furtiua. l. paruі. quia ibi erat stipulatio pura hic conditionalis ⁊ de hoc not. dicta. l. cum qui. §. fi. vel dic latius aut in euentum conditionis res extat aut extare desijt. Primo casu si secunda potest committi per consequens prima nouari vt bac. l. in princip. Secundo casu aut nihil potest imputari debitori aut potest primo casu: secunda non potest committi cum non sit res cui in ere possit et per consequens prima non nouatur vt. s. e. l. quotiens v̄. ⁊ ideo. Secundo casu scilicet quando potest debitori imputari quia fuit in mora vel seruum occidit tunc aut seruus desijt esse in rerũ natura. ante secundaꝫ stipulationem: aut post secundã precedente tamen conuersione. Primo casu seruus debitus a debitore moroso licet sit peremptus in obligatione. Secunda potuit deduci vt. s. de verborum ob. l. inter stipulantem. §. penultimo ⁊. l. si seruum. §. effectus ⁊ sic in euentum conditionis committitur ⁊ ipsa commissa nouat primam ait bac. l. versi. nisi ẜm Dynum ⁊ veram lecturam. Secundo casu quando stich⁹ viuebat tꝑe scđe stipula. ⁊ pendente conditione decessit an decessit facto debitoris aut sine ei⁹ facto: facto đbitoris scđa stipu. cõmittit͂ ⁊ prima nouat͂ vt bac. l. ver. ⁊ si prius ẜm glo. ⁊ dy. aut sine eius facto ⁊ tunc aut tempore secunde stipulationis stich⁹ erat presens aut absens. Primo casu iura: aliaꝫ mora que erat commissa ex prima stipulatione est purgata: vnde in euentu cõditionis. Secunda non committitur cum res non sit nec pinde habeatur ac si esset ex quo mora est purgata ⁊ ideo prima non nouatur vt. l. quotiens ver. vnde marcell⁹: aut res erat absens ⁊ tunc aut stipulor secundo ab eodem a quo primo fui stipulatus aut ab alio. Primo casu secunda committitur in euentu cõditionis ex eo quia ex quo mora non est purgata in odium morosi perinde habetur ac si res esset in rerum natura: ⁊ ideo prima nouatur vt bac. l. ver. ⁊ si prius secundum lecturam Jaco. Pe. ⁊ Ray. Secundo casu prima non nouatur vt. s. de verbo. oblig. l. eum qui ita. §. fi. sed ꝯtra premissa op. quod non debeat fieri differentia sit res presens vel absens ex quo secũda interposita est animo nouandi vt. s. de condi. fur. l. parui. so. illud ꝓcedit quando secunda stipulatio nouans est pura: si vero est cõditionalis locum habet precedens distinctio ibi dari stipu. pure. Dy. ibi in rebus humanis. s. tempore extantis cõditionis secunde stipulatiõis ea ergo extincta non fit nouatio quia nõ est res in qua figat pedes. Jacobus ⁊ Dyñ. in ver. nisi per ꝓmissorem: hic incipit secunda pars ⁊ quod subijcit steterit dic. i. nisi promissor fuerit in mora post stipulationem primam ⁊ ante secundam. Dy. ⁊ dic quod hucusqꝫ exigitur rem extare tempore euentus conditionis ad hoc vt nouationi sit locus: hic v̄o post moram commissam ex prima stipulatione decessit stichus ⁊ ante secundam stipulationem interpositam ⁊ ideo quod debebatur ex prima deduci potuit in secundam stipula. vt. s. de verbo. ob. l. inter stipulantem. §. post ibi quominus daret subaudi et perierit res ante stipu. secundã post morã tñ ex prima cõmissa: tunc enim perinde est ac si extaret ⁊ ad ipsam cõmittit͂ stipul. ⁊ hoc subijcit in exemplo: ideoqꝫ si hominẽ ⁊c. Jac. ⁊ Dy. ibi etiã defuncto eo. s. post moram prime ante cõmissionem secũde sed si viuebat tempe scđe ⁊ postea moritur siquidẽ facto ꝓmissoris habet locum qđ sequit͂ sed si non facto ꝓmissoris hꝫ locũ. l. quotiens. s. e. Dy. ⁊ qđ dicit teneris. s. ad hoiem ꝙuis mortuus sit qꝛ dari non põt dabit͂ estimatio. Jaco. ibi ⁊ si prius hic incipit tertia pars. Dy. ⁊ licet in isto v̄si. cõcor. dy. cũ glo. tñ dic ẜm pe. Jac. de ra. ⁊ Ray. qđ fui stipulat⁹ stichũ pure demũ fuisti i mora demũ stipulor a te fundũ stichũ sub cõdi. aĩo nouãdi sticho nõ presente ⁊ ꝑ hoc apparet ꝙ mora cõmissa ex prima non est purgata. Jac. Pe. ⁊ Ray. ibi decesserit. s. facto promissoris vel etiã sine ei⁹ facto sed seruus erat absens tꝑe scđe stipulationis ẜm Jac. de ra. ibi fiet non tñ mora purgabit͂ qꝛ nõ potuit liberari interitu culpa eius interueniẽte vt. s. de v̄. ob. l. si seruũ i principe. ⁊. §. sequit͂. Dy. in glo. hoc totũ ibi sed aduersari videt͂. s. ad l. illã quotiẽs. Dy. ibi docet marcellus qđ dictũ marcelli veruꝫ est si res extat tꝑe scđe stipulatiõis: secus vero si nõ extat quia tunc non purgat morã cõmissam qꝛ nõ est loco oblationis cum res mortua offerri non possit ⁊ hec res erat mortua ante secundam ꝓmissionem ⁊ post morã cõmissam in. l. cõtraria extabat tẽpore scđe stipu. Dy. ibi non vero mora ⁊ ẜm hanc. R. opinionẽ v̄. nisi ꝑ ꝓmissorẽ. ⁊ v̄. si pri⁹ idẽ dicũt dy. ⁊ Ja. ibi ⁊ si priusqꝫ sed in h' differt ẜm hanc opi. Jo. qꝛ in v̄. nisi ꝑ ꝓmissorẽ mora precesserat scđam stipu. per interpellationẽ factã in versi. ⁊ si priusqꝫ non precesserat mora ⁊ qđ ibi dicit decesserit expone. s. facto ꝓmissoris. Jaco. ibi vel potes iste ver. ponit verũ intellectũ prin. l. ⁊ v̄. nisi ꝑ promissorẽ quãtũ ad vltimã partẽ est verũ ꝙ. j. po

nitur in v. qđ aūt ⁊c. Jac. ibi inter stipulantē. §. penulti. ⁊ qđ di cit ideoq₃ expone q₃ pro et ideo fit nouatio p hanc stipul. q̄si ⁊c. Ja. ibi sed in ɔtrario. s. s. e. quotiēs Jaco. ibi qđ est: imo falsi ius per. l. s. de ver. obli. l. si seruū. §. fi. Jac. vel dic qđ est veruȝ quo ad principiū. l. ⁊ versi. ⁊ si prius v. at nisi p pmissorē exponas vt s. in ver. huius glo. ibi vel potes prima pte legis ⁊c. Dy. ibi qđ aūt sequit. Itē ver. ɔtinet veritatē quātū ad v. ⁊ si prius. Old. ibi facto tuo hec so. licet in se vera sit tm̄ nō est bona nec bonus intellectꝰ q₂ hoc non est de mente huius littere nā ꝺm hunc intellectū mora precedens nihil oparetur nā etiā si mora nō precedente cōditione promissor occideret seruū promissuȝ teneret de interitu vt. s. de ver. ob. l. si seruū ⁊ de cōtrahē. emp. l. hec vēditio q̄re dic qđ hic seruus non erat p̄sens tpe scđe stipulatiōis cōditionalis aīo nouandi interposite nō est purgata q₂ seruus eo tempore absens non videtur oblatus et sic per oblationem mora non videtur esse purgata in ɔtrario vero erat presens vnde per aliā stipu. interpositā aīo nouādi mora purgat ⁊ probat hec so. dicta. l. j. de solu. l. qui decē. §. cū mihi stichū et per ea que no. s. de condi. furtiua. l. parui ⁊ de hoc nota. plene p Petrū. s. de ver. ob. l. eū qui ita. §. fi. Jaco. de ra. sed hic intellectus videtur tolli per legē predictā parui nisi dicas vt predixi qđ ibi stipulatio aīo nouandi interposita erat pura hic conditionalis ⁊ ideo ibi statim nouauit hic nō sed nouare debebat in conditionis euentū ⁊ hoc modo sustinetur dicta opinio Jac. et eam tenet Pet. dicta. l. eum qui. §. fi. Ray. in fi. ⁊ sic inclinat in opi. Jo. s. positā. Ja. in gl. aio nouādi i fi. idē si aīo purgādi. dy.

Si vero duo. Unus de conreis nō socijs stipulandi nouādo debitorē cōmunem liberat etiam a conreo hoc dicit. Ibi fere aūt exalat secundam q̄stionē per quā peruenitur ad solutionē prime. Jaco. ibi cū eā stip. aīo nouādi interpositā q̄ is. Ja. ibi vterq₃. s. creditor. ol. ibi stipulatus fuerit nā aut dices nō obligari qđ est falsum aut dices obligatū scđo remanere obligatū primo ⁊ hoc est absurduȝ ⁊ ideo vt hoc euitemus dicetur qđ ab vtroq₃ liberat ⁊ sic nouatur prima ⁊ scđa inducitur ⁊ sic in delegatione est nouatio Jac. ibi promittere viro ⁊ promissio sit secuta nā nisi consentias hūc ab altero liberatum ab eo cōueniri poterit ⁊ fiet mulier indotata Jac. ibi nam debitor concludit ad casum nouationis dicens nam pro certe vt euites absurditates predictas debitor duorū reorum stipulandi per nouat. alterius a priore vinculo liberatur. Jac. in glo. fere dicit ibi quando non socij vel propter idem quod dicitur. s. de duobus reis. l. ex duobus. Ja. in glo. vt. j. de acceptil. in fi. §. fi. Old. in glo. ecce q₂ dicit in fi. sed certe hoc nō credo nam. s. dixit fere solūmodo respectu solutiōis de qua ibi dixit aliquid istud excepto ad proximum dictum ex quibus colligitur ⁊c. refertur Jaco. in glo. reo stipulandi in fin. sed solu. ibi posita non est bona quia est diuinatio. ¶ Item solu. hic posita similiter non est bona: nam est contra mentem princ. illius. l. si vnus cū princip. illius. l. loquitur in socijs ergo in sequentia reuersa in socijs sunt intelligēda arg. s. de iuris ⁊ facti igno. l. regula. §. ⁊ licet ⁊. C. de imponenda lucratiuorum descriptione. l. j. circa mediū ibi a primordio tituli ⁊c. Quare dicas ecōtra q̄ gl. sc₃ qđ iste. §. loquat ibi non socijs ⁊. l. ɔtraria si vnus in socijs ⁊ ratio diuersitatis est quia socij debent sibi maiorem fideȝ q̄ nō socij cū societas vicē fratrnitatis obtineat vt. s. pro socio. l. verum in prin. ⁊ sic qn̄ rei stipulādi sunt socij vnꝰ nō pōt nouare in preiudiciū alterius q₂ esset ɔtra fidem contractus societatis simile q₂ fideiussor nō potest emere pignora sicut pōt extraneus q₂ diceret frāgere fidē principali vt. C. de dolo. l. j. ⁊. s. de leg. ij. l. fi. §. q̄ttuor Jac. de ra. vel distingue ꝺm dy. aut sunt ɔrei ⁊ nō socij: aut socij ⁊ nō cōrei: aut conrei ⁊ socij. Primo casu pactū et nouatio factū ab vno alij nō nocet ⁊ sic loquat. s. de pac. l. si vnꝰ in prin. Tertio casu nocet ⁊ ita loquit hec lex ⁊ sic concordes. ll. variātes ⁊ glo. de hoc etiā no. p eundē dy. j. ti. pri. l. si duo. dy. i glo. s. fiet nouatio ⁊ liberabit ab vtroq₃ dyn̄. in glo. j. in fi. dicas ibi liberari ⁊ sic dicas falsum esse qđ. s. verū esse diximꝰ. Jaco. in gl. duobꝰ modis ibi ⁊ p̄sonalitatē debitoris ⁊ sic videt ipse p iā alteri via est preclusa vt nō possit ei solui vt. s. de cōsti. pecu. l. idē est ⁊ nisi hoc cōsentias ex hoc posset ɔtingere mulierē indotatā effici eiꝰ dotis ɔditio p̄cipua est vt. s. so. ma. l. j. Jaco.

Ante hominem. In glo. vltima in fin. vel dic vt nota. dicta. l. si is cui per Jaco.

Si titius. Sicut exceptiones p̄sonales non excedunt personam ex parte priuilegiati ita non egrediunt personam illius contra quē cōpetunt priuilegia hoc dicit. Dy. in gl. idē si donatarius ibi donare volebas vt. s. de dona. l. qui id qđ. §. fi. Ja.

Dubitari. Ibi quo noīe. i. qn̄ iuberet aliuȝ stipulari nō nouādi s₃ vt pcuratorē. Jac. ibi mandati actio p quā cōpellit cedere actionē ex nouatione quesitā. Jaco. in glo. habūdat in fi. vel dic etiā si faciat deteriorē euētū dū tamē nouandi aīus nō interueniat vt. d. l. que res pig. obligari possunt ⁊. s. de iure iuran. l. huic ⁊. C. quod cum eo. l. si liberam. Jaco.

Agnatum. Ibi expediat vel est dubium an expediat. dy. vel expone. i. expedire putet vt. s. de admi. tuto. l. cū plures. §. q̄ bona fide. Jaco. secus si mala intentione q₂ tunc abuteretur officio vt in prin. huius. l. Ja. in glo. legitima cū ista gl. concor. alia glo. que est de tuto. ⁊ cura. datis ab his. l. vlti. licet contrariū no. ⁊ male de excu. tu. l. amissionis de quo dixi. C. de episcopis ⁊ cleri. inter p̄sbyteros signata super. l. generaliter.

In summa. Ibi plures obligationes sic ⁊ plures excōmunicationes vna sentētia absolutoria possunt remitti licet videat ar. cotra. s. de op. noui nun. l. de pupillo. §. si in pluribus sed nō obstat naȝ licet sit vna sententia propter vnam conceptionē tamen tot sunt sententie quot capitula vt not. s. de minoribꝰ. l. etiam. §. ex causa sicut ⁊ hic dicitur vna stipulatio propter vnam conceptionem tamen tot sunt stipulationes quot sunt capitula vt hic not. in glo. ⁊ p hoc. s. de ma. vindicta. l. etiam. §. plures ⁊ quod plures excommunicationes possunt tolli vna sententia dū tamen omnes cause excommunicationis exprimātur habet extra de senten. excōmunica. c. cum pro causa ⁊ ibi de hoc nota. satis per ver. ⁊ alios Alber. ⁊ de hoc dixi. j. de ma. l. scio. §. j. Vid ad hūc §. Ludo. ro. ɔsil. cccccij.

¶ De solutionibus ⁊ liberationibus. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azoneȝ in summa. e. et Gofreduȝ ⁊ Hostien. ⁊ stipulatorē ⁊ vide formas ibi traditas in. §. nunc aliquando ⁊ casus in quibus obligatio tollitur ipso iure nam per Azonem in summa huius titu. ⁊ institu. quibꝰ modis tollitur obligatio. §. finali vbi vndecim numerantur. ol. in glo. rubrice ibi singulos casus ⁊ modos quibus tollitur obligatio si debitor ex pluribꝰ casibꝰ p̄ncipalibꝰ certā q̄titate soluat est quā causaȝ cedat in solutū vide. j. e. l. prima cum. ll. sequētibus vtrum ordo debeat vel non vide. j. e. l. nec enim. vtrū adiectio possit solui inuito stipulatore vide. j. eadem. l. vero procutore ⁊ qua actione teneatur adiectus ⁊ an filio sine consensu patris in aduenticijs possit fieri vel econtra. ⁊ vtrum ratihabitio comparetur mandato ⁊ retrotrahatur ⁊ quando non etiaȝ aliquid magis intellectu percipi q̄ elocutione exprimi. j. eadem. l. ratum. quod tutori vel prelato accusato suspecto sit interdicta administratio facit. j. e. q̄ si forē. §. j. ⁊ ibi etiā habes quod si duo arbitri discordent et detur tertius quod eius solius sentētie stari debeat. et an pluribus executoribus tertio datis qlibet possit in solidum exequi. delegatio est species alienationis. j. e. pupillo. §. actum de presenti fingitur retro factum. j. e. sub conditione. si filius exigat a debitore paterno demū heres patris existat an sibi obstet exceptio vide. j. eo. filiusfami. quomodo quis possit inuitus subire iudicant vide. j. e. l. solutionem: an heres doctoris vel artificis habere debeat salariū quod habebat doctor vel artifex. j. e. l. inter artifices ⁊ in priuilegium rei principalis porrigatur ad fideiussorem et mora vnius noceat alteri ibidem societas patris ⁊ filie in actionē de dote alia est q̄ duoruȝ reorū vt. j. e. l. q hoiem. §. si generi. ⁊ an sint due actiōes de dote an vna tm̄ eadē so. nō parit ɔtrarios effectꝰ. ea. l. vlti. pposito negocijs gerēdis pōt solui qđ est notādū. j. e. l. seruꝰ an ptis. so. diuidat obligationē. j. e. l. quotiēs an solutiōes adiecto liberent mutato statuto eiusdē vide. j. e. cū quis ⁊ ibi de mutatiōe statꝰ casum singularē q alibi non reperit de restitutione in integ. dāda ppter absentiā fideiussoris vide. e. l. cū qs. §. si qs pro reo. datio fideiussoris refert a datiōe pignoris. e. l. §. fi. cuius piculo debeat pecunia vel species creditori oblata. j. e. l. si soluturꝰ ō materia. l. post ɔtractū. s. de dona. vide. j. e. l. reo criminis. ⁊ cui debitores heretici possunt ei soluere ⁊ qđ innocētes sepe accusantur an fideius. dari dotiū possint. j. e. l. q̄ uis al's icipit calipodiꝰ si res sit data i solu. ⁊ euincat an cōpetat euictio pma. j. e. si qs aliā plene an missus ex p̄mo d̄creto lucret fructꝰ ⁊ an vendere possit rē in q̄ missus est ⁊ an pcipiēs fructus presumat dn̄s. j. e. l. titia an sub v̄bo solutiōis ɔtineat acceptilatio vide. j. e. solut. qn̄ possit solui adiectio vide. j. e. l. si qs stipulatꝰ ⁊ ibi an factum vel interesse

Cōtinuatio nē istiꝰ rubrice vide p barto. hic.

vel interesse sit in obligatione ⁊ ꝙ plus operatur tacitū ꝙ̄ expressum. An soluentes dispensatori post mortem domini liberentur. ĩ. e. dispensator. ⁊ ibi etiam an possim ratū habere gestum a ꝓcuratore reuocato. Que conditio possit impleri in persona pupilli siue tutoris autoritate. vide. ĩ. eo. si seruꝰ. medius actus non impedit ratihabitionē. ĩ. eo. cum decē. §. j. qđ facit si vicinus meus obligauit rem meam me inscio. deinde ego eandem obligaui postea sciēs vicini obligationē ratā habui qs sit potior. item facit ad questionem filiorum natorum ex concubina ⁊ ex alia vxore si postea contrahatur matrimonium cū concubina qui dicantur primogeniti. quando maritus liberet debitorem. ĩ. eo. qui decem. cessante ratione cessat debitum alias dictum. e. l. §. j. ⁊ §. idem rursum. vtrum res propria possit solui creditori si desinat esse sua. e. l. §. stichum. vtrum duplum qđ consecutus fuit maritus nomine euictionis dotis debeat restitui vxori soluto matrimonio. vide. ĩ. e. idē qđ pene. de materia cessionis actionū ⁊ vtrum pro parte an insolidum fieri debeat in ꝯreis contutoribus ⁊ cōfideiussoribus. Et an per morē possit fieri sine decreto. vide. ĩ. e. modestinus pulchram questionē de alienatione rei ecclesiastice. vide. ĩ. e. si stipulatus. §. si lancē. Si procurator diligens ⁊ fidelis efficiatur imprudēs ⁊ infidelis non dꝫ ei solui. ĩ. e. si cū cornelius. an ꝓcur. prelato vel p̄diū possit solui vide. ĩ. e. hoc iure. ⁊ an curator ad litem teneatur facere inuentarium an fideiussoria obligatio tollatur per confessionem ⁊ maxime adiecta hereditate cum beneficio inuentarij. vide. ĩ. e. si duo. ⁊ an teneatur cessionarius protestari agat vtili vel directa vel an proferēs verbum equiuocum teneatur illud declarare. ⁊ an pactum vnius conreoꝝ stipulandi alijs noceat de legatione alternatiua. vide. ĩ. e. stichum. ⁊ quđ hereditas dicat sustinere vicem persone de eo qui dolo desijt possidere. vide. e. l. §. dolo. de materia excep. cedēdarum actionū. plene. e. l. §. si creditor. §. actum large sumpto vocabulo continet dationem. ĩ. eo. qui res. §. mihi ratione. ⁊ in alphabeto dictione factū de actione ⁊ excōicatione extincta an resuscitetur vide. ĩ. ea. §. archam plene. vtrum debens pecuniā imperialem possit soluere in medianis. vide. ĩ. eod. l. si paulus. j. ¶ Utrū iurisditio possit perrogari de loco ad locum. ĩ. e. l. quero vtrum debitorū bannitorū compulsi soluere cōi sint liberati. ĩ. e. l. creditor. An debitor purus statim soluere compellatur an habet aliqđ tempus ⁊ qđ vide. ĩ. e. l. qđ dicimus an sufficiat scia vt exigitur numeratio. vide. ĩ. e. l. aliud.

Quotiens. Debitor ex pluribus causis certam quantitatem soluenti daꝛ primo electio in quam causam velit cedere quo cessante eligere deuoluitur ad creditorem ⁊ vtroq; cessante primo in duriorē secundo in antiquiorē causam computatur. hoc dicit cū. ll. sequentibus. hic loquitur quando debitor eligit creditorem caute ⁊ hec. l. cum sequentibus loquitur quādo debeꝛ ex pluribꝰ principalibꝰ causis vsq; ad. §. si duos. ibi vero ponitur quedam interpositio ad materiam istam. In §. imperator. loquitur quando debetur ex pluribus causis accessorijs. ⁊ hoc vsq; ad. §. apud marcellum. alias ibi aut quando debetur ex vna causa partim principaliter ⁊ partim accessorie. ⁊ hoc vsq; ad. l. si quid ex famosa. Dy. ibi vnum debitum. i. quantitatem ad vnum debitum sufficientē. Ja. ⁊ Dyn. ibi voluerunt solutum nisi creditor contradicat. vt in fine huius. l. et l. ij. Jaco. ibi ꝙ si hic dicit de effectu electionis. s̄. de electione. Dy. non acceptum ferat dummodo continenti nō ex interuallo. Dy. ibi cōstituat scilicet creditor. Dy. ibi quoq; pro ⁊. et subaudi constituant in id debitum quo debito se ⁊c. Dy. ibi in controuersia id est debitum liquidum ꝙ per negationem non est dubium. Jaco. ibi aut eius dies dic aut per nomen scilicet non imputatur in debitum cuius dies ⁊c. Jac. ibi vt suā agetur in preceptum perfecte charitatis scilicet diligere proximū sicut seipsum. pro hoc. s̄. ꝙ quisq; iur. per totum. ⁊ in decretis. ⁊. d. c. j. ⁊ iunge hic ver. hec res que est. ĩ. eo. l. ceterum. ibi in re presenti id est ĩ continenti debitorem ⁊ creditorem oportet. Jaco. ⁊ vide. C. eodem. l. j. cum ibi notatis. ⁊ circa materiam huius legis ⁊ sequentium sic distingue. aut debetur ex pluribus principalibus causis. aut ex pluribus vsurarijs. aut ex vna presenti nomine sortis ⁊ partim nomine vsurarum. Primo casu aut debitor eligit creditore consentiente vel econtra. ⁊ est planum quia in causam electam cedit insolutum. Aut debitor eligit debitore tacente. et tunc in causa a debitore electa videtur solutum. quia rei nostre ⁊c. ⁊ quia pactū in traditione ⁊c. vt hac. l. in p̄ncipio. Aut econtra debitore tacente creditor elegit ⁊ in causam computabitur quam elegit creditor. ⁊ est verisimile eum eligere in duriorem causam. quia in eam verisimile est ꝙ eligeret si debitor esset. vt hac. l. ver. alias. ver. quotiens. ꝙ si vsq; in fine legis. ⁊ l. ceterum. ver. hec res. aut alter eorum elegit altero expresse contradicente. ⁊ tunc contradictio vnus impedit electionem alterius. ⁊ sic inuicem se impediunt sed debitor potest in causam a se electam offerre consignare ⁊ deponere. vt. C. eodē. l. ob. signatore. ⁊ ita intelligitur. l. ij. istius tituli. Aut vterq; tacet aut vterq; eligit vel eligere ex interuallo pōt. ⁊ tūc aut oēs cause debiti oībus cōsideratis sunt pares quia vtraq; vel nulla vsuraria. ⁊ tunc in vtrāq; videtur solutum pro rata. vt. ĩ. eodem. l. illud. ⁊ argumētum. ĩ. eodem. l. pupilli. §. penul. aut sunt dispares ⁊ tunc aut disparitas est circa quātitates ⁊ seruatur idem ꝙ in paribus. vt. ĩ. de regu. iur. l. si in duabus. ¶ Aut est disparitas circa obligationis conditiones. vt quia vna famosa alia non. vna vsuraria alia non. vna penalis alia nō. vna pura alia id esse sub conditione. ⁊ tunc consideratur primo q̄ causa debiti sit grauior vt in ea computetur. ¶ Si vero apparet inspicitur que sit antiquior ⁊ in eam computatur. vt. l. ceterū. ver. ꝙ si forte. ⁊. l. so. ⁊. l. in his. in principio. vsq; ad. §. si duos. et l. si quis ex famosa. ⁊. l. cum ex pluribus. Secundo casu aut ex vtraq; causa debentur vsure ciuiliter ⁊ naturaliter. ⁊ tunc computatur pariter in vtraq;. vt argumentum. ĩ. eodem. illud. aut ex vna ciuiliter tantum ⁊ tunc si pecunia redigitur ex conuentione pignoris seruari poterāt. vt. ĩ. eodem. l. in his. §. imperator. ⁊. l. paulus. §. paulus. sed si soluerit debitor tunc computatur in vsuras vtroq; iure debitas. vt dicta. l. in his. ver. eidem. aut rescripto. In tertio casu aut eligit debitor in ipsa solutione vel ante solutionem vel post. statim etiam in causam electā solutum videbatur. vt. C. eodem. l. j. in principio. ⁊ de vsuris. l. si vsuras. primo respon. Et idē in creditore. sed si vterq; tacet sic qđ vsure debentur ciuiliter ⁊ naturaliter in vsuras primo conuertuntur. vt. C. eodem. l. j. in fine. ⁊ dicta. l. si vsuras. in fine. ⁊. ĩ. eodem. l. in his. §. apud marcellum. ⁊. l. nec enim. aut naturaliter tantum ⁊ tunc in sortē. vt dicta. l. in his. §. sed si sortem. ver. eidem aut rescripto. Dyn. ¶ In glo. vt plene liqueat hec glo. fuit additio cerotina ⁊ vacare debet secundum Dynū. quia in aliquibus male dicit ⁊ inordinate procedit. Dyn. ibi ope exceptionis. vt. ĩ. eodem. l. qui decem. ⁊. C. eodē. l. obsignatione. dy. ibi dicunt quidam vsuram hec reprobatur in glo. C. de vsur. in fi. prima opi. est vera qñ vsure sunt debite ciuiliter ⁊ naturalr̄. sed si naturaliter tm̄ tūc est vera scđa. cū colligiꝛ. ĩ. e. l. in his. §. sed si forte. Et iunge ꝑm huiꝰ glo. glo. magnā q̄ est. ĩ. e. q̄ ceterū. que incipit nec a creditore. Et pōt esse ratio in primo casu quia debitum vsurarium odiosum est vide lex volens tale odiosum debitum tollere hoc statuit. non aūt placet illa rō. q: si crederet in sortē nō possent postea vsure exigi. vt. C. depositi. l. iiij. q: illa rō cessat in vsuris ꝑ stip. debitis. vt. s̄. de eo ꝙ certo loco. l. tamē captiue. nec ob. C. de vsur. l. eos. q: in preteritis ibi in futuris loquitur. ⁊ eodem modo non ob. s̄. si cer. pe. l. lectam. Ray. ⁊ vide qđ no. ⁊ dixi. C. e. l. j. ⁊ ꝑ Accur. in summa. e. §. pe. in fi. in glo. hec exempla huius glo. ꝯiunge prin. glo. magne que est. ĩ. e. l. ceterū. ver. ꝙ si forte. ⁊ vtrobiq; tene opi. Aꝫ. ⁊ reproba opi. glo. Ray. ibi verisimilitudinis natura verisimile est ꝙ ita solueret q̄cūq; deberet nisi in nō grauiorē ⁊ vt sequiꝛ ibi pares cause ita ꝙ nō est ꝓrogatiua in aliquo ibi nō placet q̄busdā ⁊ bñ. vt no. C. e. l. j. in vlti. glo. Ray. rō q: si creditor ĩ cā electa nō hēbat ꝙ ꝓbationes in prōptu negabat debitor ex ea cā fore debitū ⁊ q: debitor ꝓbare nō poterit in eā cām nō poterit eligere cū ea cā videaꝛ indebitū. Ray. in glo. j. nō dꝫ ibi vel si intelligaꝛ hic moralis.

Cum in re. Hec lex dicit quo tempore debeat fieri electio ꝑ vtrūq;. ⁊ in hoc differt a lege proxima in fi. Dy. ibi nō accipere si nō ꝯsentit debitori in ea cā danti. Jac. ibi nō dare creditore eligente. Dy.

Ceterum. Ibi non permittitur scilicet creditori vel debitori eligere ĩ quā causā cedat sed legis potestati remanet. ⁊ hoc subijcit hec res ⁊c. que legis potestas qualis sit ponitur in ver. quod si forte. Dynus. ibi cōstituetur in verisimile est cōstituere. Dy.

In his. Ibi indistincte id est non eligendo in quam causam soluatur. Dynꝰ. ibi a simili causa sed non tempore nec ob. s̄. de priuile. credi. l. priuilegia. quia ibi diuersi creditores hic idem. Dynus. ibi sub satisdatione id est cum fideiussoribus. Dynus ibi pura id est sine fideiussore. ⁊ hoc voluit dicere gl. que dicit. i. simplex. q. d. siue fideicom. Dy.

Si duos. Ibi fideiussores quorum quilibet fideiussor pro parte vel simpliciter sed quilibet

¶ Uide hic pau. de cast. vbi pōit pulchrū casum. ⁊ in. §. seq.

erat presens ꝛ soluendo ꝛ sic cessant contraria. Ray. ibi solue re partem vni fideiussoribus contingentem. Dy. ibi vnum sci licet ex fideiussoribus. Dy. ibi liberet etiam inuito creditore. et ita soluit. s. e. l. j. in princ. Ja. ꝛ Ol.

Imperator. Hucusqꝫ locutus est quando debe tur ex pluribus causis principali bus hic loquitur quando ex pluribus accessorijs. Dyn. ibi pi gnoribus obligatis pro vsuris vbi ex stipulatione ꝛ sic ciuiliter ꝛ naturaliter. Dy. ibi ex pacto naturaliter scilicet tantum. ꝛ sic no. ꝙ nudum pactum parit naturalem obligationeꝫ quod dic vt no. s. de pactis. l. j. ꝛ insti. de obligationibus. in princi. Ray. Et in eo quod dicit de vsuris naturaliter tantuꝫ debitis intel lige quando pignus pro eis erat obligatum. vt not. j. eodem. l. paulus. §. paulus. alias contra. C. de vsur. l. p retentionē. dyn. ibi non sunt debite ciuiliter ꝛ naturaliter sed naturaliter tantū ꝛ iunge hic quas ꝛc. Old. ibi ꝙ solutum id est ex venditione pi gnorum redactum. Dyn. in ver. sed si forte. ibi quis simpliciter soluerit. Et no. soluerit. nam. s. locutus est quando pecunia re dacta fuit ex venditione pignoris hic quando ipse debitor sol uit. nam inter hos casus est differentia vt. j. eodeꝫ. l. paulus. §. paulus rñ. Dyn. In glo. argu. contra. ibi. §. penult. solu. hic in vsuris ibi in sorte ꝛ interesse. Uel dic ꝙ istud est ꝯsideratis ver bis rescripti imperatorum a quibus recedere non licet vt dicit hic littera considerata via rationis. Jaco. Uel dic ꝙ ibi vsure ciuiliter ꝛ naturaliter debeant hic quedam ciuiliter ꝛ naturali ter quedam naturaliter tantum. Dy. ibi. §. cum auteꝫ. Iste. §. concor. ꝛ in eodem tit. l. pretoris. §. j. Jac. in glo. nec ciuiliter nec alij natur̄r dicūt ꝛ verius.

Eidem autem. Rescripto ita subijcit respon dendo tacite obiectiōi que fie ri poterat de. l. C. e. l. j. Ol. ibi cogitur vt q̄ ciuiliter ꝛ naturali ter erant debite. Oldr. ibi conuentionem. l. debite ꝛ sit naturali ter tantum. Dynus. ibi non numerato. id est non declarato ꝙ in vsuras naturaliter debitas cedat. Dy. ibi nō habebunt im mo in sortem cedent non in vsuras naturaliter tātum debitas vt. s. in prin. §. Dy.

Apud marcellum. Si quis sciꝫ creditor solutionem recipiens a debitore indeterminate soluente. Oldra. ibi superfuerit sorte soluta. Dy.

NEc enim. Ibi ex iure id est iuris disposi tione. dy. vbi est circa. vbi ergo non est circa. recurritur ad ordinem scripture. ꝛ sic soluitur brocardicum. nam primo inspicitur volun tas. secundo iuris dispositio. tertio ordo scripture. Dy. vel dic constat de voluntate contrahentium testatoris vel legis. ꝛ tūc statur voluntati ꝛ ita intelligitur. hic autem non constat. ꝛ tūc aut citra est dispositio iuris circa id quod in scriptura contine tur ꝛ ei statur. vt. s. de here. insti. l. qui soluendo. de pecul. l. qui dam. ꝛ de vsufr. l. quotiens. in dubio autem quando non ꝯstat de certa dispositione nec de voluntate contrahētium vel testa toris. ꝛ tunc statur ordini scripture. vt. s. de leg. iij. l. non aliter. de execu. tut. l. si duas. in prin. ꝛ ibi de hoc per Dy. ꝛ probatur etiam hec distinctio. s. de leg. ij. l. cum pater. §. fidei tue. ꝛ de ex ercito. l. j. §. fi. is qui nauem. ꝟ. igitur in re dubia. Ric. ꝛ Oldra. ¶ Posses ꝛ aliter dicere. vt no. per Jaco. de bel. s. de vsufr. l. quotiens. ꝛ plene dixi. C. de no. codi. cōpo. §. quibus. s. parū dif ferunt a predictis. ꝛ per eūdem extra de accu. c. postq̄. li. vj. Et no. ꝙ illa scientia valet que in ordinem competentem deducta est in aut. de referē. in principio. ꝛ vide etiam quod notaui. C. de test. l. preposteri. ¶ Uel dic aut queritur vtruꝫ spectandus sit ordo quantum ad seipsum: aut quantum ad operationem ad aliud actum. Primo casu ordo attendi debet vnuꝫ quod in se ordinatū esse debet. vt in aut. de here. ꝛ fal. §. inordinatum. Se cundo casu aut refert aut ille actus ordinat⁹ est necessario aut voluntarie. de necessario spectādus est vt. C. de sen. l. prolataꝫ. s. de vulg. ꝛ pupilla. substi. l. ij. §. si prius. vbi de hoc not. ꝛ bene dixi de verbo. obliga. l. j. ꝛ. C. de here. act. l. vt debitum. Si volū tarie tunc aut queritur in casu certi aut in casu dubij. si in casu certi non attenditur ordo. vt dicta. l. cum pater. §. fidei tue. ꝛ. l. quidam. ꝛ. l. preposteri. secundo casu aut circūscripto ordine. l. nihil disponit. ꝛ tunc ordo attenditur. vt dicta. l. quotiens. s. d vsufruc. de here. insti. l. qui soluendo. ꝛ dicta. l. cū pater. §. a te. ꝛ. s. de fideicom. lib. l. generaliter. §. quid ergo. aut circū scripto ordine ꝛ aliquid disponit. ꝛ tunc ordo non spectatur. vt hac. l. qui soluendo. an in baptismo sit seruandus ordo verborum. et si non seruetur an vitiat vis per Host. in summa de baptismo. ver. quid si sub alia.

SI quid ex famosa. Ibi ergo. i. q̄ in causam gra uiorem solutum videtur. Dy. ibi debetur ꝛ ex alia nō penali. Dy.

ILlud. Ibi pro portione. s. dimidia. vt. j. de ver bo. signifi. l. nomen filiarum. §. portio nis. vel. i. pro rata cuiuslibet debiti. vt. j. e. l. pupilli. §. pe. ꝛ no. s. e. l. j. Dy. In glo. j. in fi. ꝛ. j. e. l. ex plurib⁹ §. Ja. In glo. nec curo in fi. ꝛ ar. s. e. l. in his. §. imperator. ar. cō tra. j. e. l. pupilli. §. pe. ꝛ no. s. e. l. j. Ja. ꝛ Old.

STipulatus. In. §. j. ibi remanent. nec ob. s. de statulibe. l. iij. §. si vsuf. quia hic debitum ibi non. sed conditio ibi item quesitum vel aliam rem certam que diuisionem re cipiat. Old. ibi hominē vel aliam rem in genere ibi nihilomin⁹ idest nihilomagis inabundat sequens negatio. Ja. in fi. s. in to tum. Dy. in glo. ar. contra. ibi. §. j. in eo qd̄ ibi dicit parte soluta agi ad partem. vt in prin. ꝛ. ij. rñ. sed dic ꝙ non obstat cum ibi agatur ad ipsum quod solutum est. q̄ pfecte solutū nō est. Ja.

SI stipulatus fuero. Aut sol uit pu pillo debitor eius. ꝛ tūc obtinet. j. e. l. pupillus. aut non est debitor eius. ꝛ tunc aut recipit pupillus vt minister. ꝛ obtinet hec lex. Aut ad suum commodum debet re cipere. ꝛ tunc obtinet. j. e. l. si seruus dare. ꝛ. Ja. In glo. quia so lutionis. in fin. quia hic vt minister simplex adijciebatur ibi au tem erat pecunia in eius vtilitate conuertenda. ol.

VEro procuratori. Generali vel speciali man dato. Dy. ꝛ vide qd̄ no. p Inn. ex̄ de fideicom. c. vlt. ꝛ an soluens procuratori falso liberetur. vide quod no. ꝛ dixi. C. de fur. l. falsus. Item vide ad hanc materiā qd̄ no. j. e. l. hoc iure. ꝛ que incipit lucius titius gaio seio. que determi nat per hanc. l. ibi. recte soluit ita ꝙ soluēs ipso iure liberat ibi mandata est cū libera vel sine. Dy. ibi alia cā est. facit p q̄one. quidā accepit vxorē p filio ꝛ stipulatus fuit dotē sibi dari a fi lio. cuius vxor erat. postea pater denūciauit illi q̄ pmisit doteꝫ qd̄ non soluat filio iste nihilominus soluit nō obstāte denūcia tiōe: q̄rit an sit liberatus ꝛ pōt solui ꝙ lꝫ pmissor nō sit obliga tus adiecto eidē ꝙ filio vt. s. e. l. ꝙ stipulatus. ꝯcor. cām eidē sol uendo etiā inuito stipulatore liberat q̄ nō potuit pater immu tare ꝯditionē stipulationis. vt hoc ver. alia cā. ꝛ. j. e. l. aliud. ꝛ. s. de ver. ob. l. eū q ita stipulat. ꝛ hoc verū filio in eodē statu manē te vel in meliore statu mutato. vt. j. e. l. cū qs. Dy. ibi certā ꝯdi tionem in qua est melior status ꝛ melior conditio mei promisso ris. vt. s. de fideiusso. l. hi qui. Jac. ibi cōparat in ꝯtractibus et distractibus vt hic ꝛ ī iudicijs ꝛ maleficijs. Itē in his q̄ habēt instar vtile al's vltime volūtatis. vt. C. de dona. inter vir. ꝛ vxo. l. donatio. Jac. sed lꝫ assimilet mandato. tñ alia actio orit ꝙ in mādato. vt no. s. de ver. ob. l. fi. §. cū mihi. Ex quo no. ꝙ nihil si mile est idē vt. s. depositi. l. qd̄ nerua. qd̄ pōt valere ad multa. Dyn. In glo. ꝛ libera ibi fm quosdā eo ꝙ in recipiēda solutio ne fit q̄dā. vt insti. q̄bus alie. lꝫ. §. nūc admonēdi. Ja. ibi. l. sed si vnus. §. p pcuratorē. Et hec alienatio fauore liberationis ad missa est. vt. s. si cer. pe. l. eius q in puinciā. Ja. ibi sed si forte ex liberis. ꝛ melius. s. so. ma. l. nō solū. ꝛ est casus. s. vt le. no. ca. l. ij. ꝛ. j. e. l. q hoiem. §. si gener. ꝛ p hoc. C. e. l. maritū. de pac. l. filius. ꝛ. s. so. ma. l. ij. ar. ꝯtra. s. de cōpēsa. l. si cum filio. circa fi. Pater aūt si est legitimus administrator accipit qd̄ filio debet. vt de bo. maternis. l. j. lꝫ videat etiā tunc filij ꝯsensus necessarius. vt C. de bo. q̄ lib. l. vlti. §. vbi aūt. Ja. sed vidi dubitari pone ꝙ fi liussa. hꝫ debitorē in peculio aduenticio ex causis quibus nō q̄ ritur patri vsuf. q̄ sunt. C. de bo. q̄ lib. aut. itē in his. nunqd pos sit filio soluere sine ꝯsensu patris. Et vr ꝙ non. vt. s. so. ma. l. ij. ꝟ. deniqꝫ. ꝛ. l. iij. ꝛ. d. l. vlt. §. necessitate. C. de bo. q̄ lib. Ecōtra ꝙ sic. ꝛ hoc verū q̄ pr̄ dꝫ filio agēti ꝛ figēte cōsentire. sed hic non agit. ꝛ q̄ tūc vr pbibitus alienare qñ acqrit pr̄i. qñ aūt nō acq rit pr̄i pōt alienare. vt. C. de bo. q̄ lib. l. fi. §. filio aūt. sed soluere est alienare. ergo solui sibi pōt pr̄e nō ꝯsentiente. vt. s. de pcur. l. pcurator cui. ꝛ. j. e. l. pupillo. dy. in glo. ar. ꝯ eos. in fi. dic vt ibi p dy. ꝛ de hoc no. insti. de inuti. stip. §. si qs alij. Ja. in gl. ad hoc facit in fi. sed ibi nō redūdat in dānū alterius. ꝛ iō tenet reuoca tio etiā ab ignorāte. sed hic versat dānū. ꝛ iō nō tenet. vt. s. mā. l. si mādasseꝫ. Dy. Uel dic vt plenius dixi. d. l. si pater. ꝛ. C. mā. l. mandatum. In glo. vlti. in fi. sed dic vt ibi. Uel dic ꝙ hic tra ctat de fauore. s. de liberatione ibi de odio. Uel dic cum querit an ratihabitio ex postfacto interueniēs idē opet ꝙ pcedēs mā datū dic qñ lex aliqd fieri disponit. aut adijcit tps quo illō fieri debeat

debeat vel ratum haberi possit.⁊ tunc nullo alio tempore pōt ratum haberi.vt.d.l.quid ergo.in fi.primi rñ.⁊.s.de auto.tut.l.obligari.§.tutor.aut tempus infra quod ⁊ tūc si illud fiat ante finitum tempus a lege limitatum potest haberi ratū ex post facto dūmodo intra tempus intra quod illud potuit fieri vel post tempus secuta ratihabitio nihil operatur.vt.j.rez ra.ha.l.bonoꝝ.s.de acqui.here.l.si qs mihi bona.§.iussum.⁊.l.pantonius.¶ Si aūt non sit limitatum tempus nec intra ꝙ sit aliquid faciendum.tunc quādocūqꝫ secuta ratihabitio retrotrahitur ⁊ mandato comparatur.vt hic ⁊.C.ad macedo.l.si filius.vbi de hoc plene dixi.Et hec fuit opinio Py.antiqua quā ponit in libello suo disputatorio de ratihabitione in secunda oppositione.⁊ de hoc vide quod plene no.per Dyn.⁊ alios extra de reg.iur.c.ratihabitione.li.vj.Vel dic secundum Ja.de bel.qui hoc notat.s.de serui.rusti.pre.l.fundum.aut ad substantiā alicuius actus requiritur consensus ab ipso principio.aut sufficit ex postfacto' īteruenīēs primo casu ratihabitio subsequēs nec trahitur retro nec confirmat rem de qua agitur vt dicta.l.si quis mihi bona.§.iussum.de acqui.hered.⁊ dicta.l.obligari.§.tutor.de auto.tuto.⁊.l.obseruari.§.fi.de offic.ꝓconsu.⁊ lega.scdo casu aut ad confirmationem actus precedentis sufficere potest nudus consensus aut requiritur nouus actus.Si sufficere potest nudus consensus aut a iure est statutuꝫ tantum tēpus ad explicandum illum quem quis vult consensu roborare tunc si habet ratum iuris intra tempus confirmatur et trahitur retro.si vero post tempus non confirmatur nec retrotrahitur.vt dicta.l.bonoruꝫ.rem ra.ha.⁊ est ratio.vt no.s.de neg.gest.l.si ego.in gl.sed an eo.Si aūt nullū est tpˢ statutū si quid ille q nunc vult ratificare actū ꝓcedentem non potuit ab initio illud explicare tunc non trahitur.vt dicta.l.obseruare.§.fin.⁊ l.se.de offi.proconsu.Si vero potuit sed cum certa solennitate que est omissa.tunc non trahitur retro.vt.j.de reg.iur.l.ꝙ ab initio.⁊ de ap.l.si expressim.idem est in omnibus casibus in quibus non potest ratihabitio operari de se aliquem effectum illius rei de cuius confirmatione queritur.quia tunc non trahitur retro.vt.C.si maior factus ra.ha.l.fin.Sed dic ꝙ ibi est finita causa priuilegij.⁊ est ratio q2 vitiaretur retro si deduceretur ad illud tempus a quo incipere non potuit.Si vero potuit ab initio explicare per se ⁊ non per aliuꝫ.tunc non trahitur retro.C.de sen.ex pe.recitandis.⁊ de his qui ve.eta.impe.l.ij.Si vero pōt etiam per alium explicare no.regulā.vt dicta.l.fi.C.ad macedo.⁊.s.de iudi.l.licet.Fallit odio pene cum ratum habeo qđ non est meo nomine factum.vt dicta.l.quid ergo.s.de his qui no.infa.Sed secus est si ratum habeo quod factum est meo nomine.vt.s.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.quotiens.Itē fallit cuꝫ volo aliud mihi obligare propter aliquid qđ gestum est ⁊ non meo noīe vt s.de neg.gest.l.si pupilli.sed si ego.⁊.s.de precario.l.si seruus.¶ Item fallit quo ad actionem pariendam.vt.s.de neg.gest.l.si pupillus.§.item queritur.⁊.§.sequenti.vbi de hoc.Si autē requiritur ⁊ omnis actus ex postfacto interueniens tunc regulariter non trahitur retro.vt hic.⁊ dicta.l.si filius.§.fi.⁊.l.j.§.j.de leg.iij.⁊ est ratio ꝙ ab initio fingitur nihil fuisse actuꝫ.ar.C.ad sil.l.cum sileianum.in fi.⁊ de hoc no.per Host.extra de his que fi.a prela.sine ꝯsen.ca.Ja.de bel.

Ratum. Ibi dꝫ intelligi ⁊ subaudi mox cum primum ⁊c.s.Ol.ibi cum de repellēdo quod statim debet repelli cum quis sit legatum.als videtur agnitum.arg.s.de leg.j.⁊c.⁊ quod dicit certior factus subaudi ⁊ non improbaui.vt.s.ad macedon.l.si filius.Jaco.in glos.venerabil'r ibi si heres dicat.§.j.hoc nihil facit sed facit ad expositionem quam feci.Jaco.ibi si peculium seruo.in fi.⁊ ꝑm hec quatuor exempla expone litteram sicut ī legato.i.legatario.cū queritur de repellendo eo.s.a petitione pene in quā facienda est transfusio priuilegiati.ol.in fi.⁊ secundū hoc dic sicut in legato.i.ambasiatore.⁊ dic cum queritur de eo repellendo a beneficio restitutionis in integrum ꝙ ei in absentiam degenti conceditur.Oldra.⁊ not.aliquid melius percipi intellectu ꝙ̄ elocutione.¶ Ad quod concordat extra de dona.c.apostolice.§.vlti.xxviij.di.c.sciendum.j.rem ra.ha.l.quo enim.§.iul.⁊ istud tempus aliquando dicitur fieri in momento vt.C.de bo.que libe.l.fi.§.fi.⁊ ibi in glo.¶ Itē alias dicitur ꝙ cause ⁊ culpe propter quas feudum amittitur non possunt aliqua regula plene exprimi sed naturali ingenio iudicis poterūt perpendi in vsibus feu.quib.mo.feu.amit.c.j.

Quod si forte. Ibi conditio.i.actio.prescriptis verb.que q2 in personā est conditio appellatur vt insti.de act.§.sic itaqꝫ ⁊ sic exponitur.⁊ de condi.inde.l.ij.in prin.vel dic ꝙ soluit vt faceret dñm habere ratum quo casu cōditio ob causam datur.vt.s.de condi.ob causam.l.si procuratori falso.Jaco.ibi competit stip.rem ra.ha.dñm non interposita si enim esset interposita ex ea ageretur.vt.j.rē ra.ha.l.si sine.circa ṗn.⁊.l.vlti.Dy.

Sunt quidam. Ibi non recte soluitur a sciēte.vt statim sequitur.⁊ ꝑ hoc s.e.l.non procuratori.§.sed ⁊ si quis.Ja.ibi nam his de suspecto accusatis.Ol.ibi interdicta administratio.sic ergo no.ꝙ tutore accusato de suspecto videtur ei interdicta administratio.¶ Et ex hoc debitores pupillares talem maliciaꝫ qñqꝫ faciūt quandoqꝫ nolunt soluere quia supponunt aliquē qui accusat tutorem de suspecto vel ipsi.⁊ de accusa.vt sic ei interdicta administratione non possit agere contra eos.vt hic.⁊.C.de suspe.tuto.l.eum quē.sed huic malicie pōt obuiari vt detur interim curator pupillo de bonis eius qui aget contra eos ⁊ exiget ab eis.vt dicta.l.eum quem.⁊ ibi in glos.⁊ ita quandoqꝫ consului.Dy.facit etiam ꝙ si prelatus postulatur suspectus ꝙ interdicta sit sibi administratio.de quo dixi dicta.l.eum remotum.vt s.eodem.l.non.sed si quis.Jaco.ibi relegato.idest posse sententiam religionis causam.adhuc erat in ciuitate.Jaco.ibi in locum eius substitutus secus si iam alius esset substitutus quam proximius in totum desinat.⁊ per hoc in aut.vt iudi.sine quoquo suffra.§.nulli.melius facit.C.vbi cau.fisc.l.si quis eandeꝫ.¶ Et prestat argu.vt duobus arbitris non concordantibus si tertius assumitur eius solius snīe stari debeat quasi in totuꝫ effectum subrogatoꝝ acceperit.vt.s.de arbitris.l.iteꝫ si vnus.§.principaliter.vbi de hoc videas.Ja.ibi vni soluitur facit ad questionem pluriuꝫ executoruꝫ vltime voluntatis vtruꝫ vnus solus presens exequi possit totum alijs absentibus.Et videtur quod nō ad instar procuratoruꝫ quibus equipollent de duobꝰ reis.in prin.⁊.l.decreto.de cura.furio.l.consilio.de fideicō.lib.l.si legatario.§.a duobus.Dy.⁊ pro hoc optime.C.de aduo.diuer.iudi.l.laudabile.circa medium.vbi de hoc dixi ibi si alter adesse non possit.⁊ dixi etiam.C.de epi.⁊ cle.l.nulli.ver.

Et est exꝑssum hodie extra de testa.c.vlti.li.vj.ibi vidēdum est ⁊ videt̄ ꝙ nō q2 ⁊c.Ol.In glo.j.sui honoris immo honoris pupilli.vt.s.de testa.tute.l.iure nostro.§.j.old.In glo.vt C.de suspec.tuto.in fi.⁊ dic vt non solus gerat sed cum adiūcto vt.s.de suspec.tuto.l.si tutor.⁊ de tutel.⁊ rō.dist.l.si tutor reipublice.§.pe.Ja.

Pupillum. ¶ Ibi palam est etiam id quod erat debitum ciuiliter ⁊ naturaliter.Dy.ibi poterunt secus in adulto.vt no.in glo.s.ad trebel.l.j.§.fuit quesitum.ibi consumpti a creditore cui pupillus efficaciter tenebatur.Dy.

Dapillo. Ibi sed nec delegare.nam si contra delegatum agat ille cui est delegatus doli salteꝫ exceptione submouebitur.vt.s.de iure do.l.mulier.§.ex asse.Ja.Et not.ex hoc qđ sequitur.quia nec alienare ⁊c.ꝙ delegatio videtur alienatiōis species.Dy.

1 ☞ Debitor si pendente conditione liberetur per veram vel imaginariam solutionem adueniente conditione vere liberatus retro fingitur.

1 **Sub conditione.** Si pendente cōditiōe debitor † liberetur per veram vel imaginariaꝫ solutionē adueniente conditione vere liberatus retro fingitur.hoc dicit.ibi intelligitur hoc verbum denotat fictioneꝫ.vt.s.ꝺ relig.l.officia.§.fi.ibi dederit ⁊ sic dominum accipientis fecerit vt.s.de verborum obligationibus.l.vbi autem non apparet.§.fi.ibi ea conditione apposita cessioni insolutuꝫ v̊o translationi dominij.vt in fine.l.ꝑm vera m lec.ibi ante.i.tempore solutionis.Dy.ibi cum notanter dictum est.⁊ non videtur vt vocetur veritas ⁊ non fictio.vt no.j.de regulis iuris.l.minus minuta.l.qui habet.eo.titu.Dy.Ibi acceptum feratur conditione pendente.Dy.ibi olim.id est die interposite acceptilationis.Dy.ibi liberari hodie id est veritate fiet liberatus ante scilicet tempore date pecunie.Dynus.vt in principio in fine.per quod videbatur quod existente conditione non posset debitor liberari per hanc pecuniā que ante fuerat facta alia.qđ ergo dicit nec obstare dic sed ꝓficere fictioni liberationis ⁊ ipsam fictionē et liberationē inducere qđ añ.s.ꝯditionis euētū eius.s.creditoris pecunia facta est.⁊.i.facta esse intelligit̄ si l'is expō fit.s.ꝑ suo.l.fi.Ja.In glo.lꝫ aliud ibi.§.sꝫ si id.⁊ si stichuꝫ.s.si quis ita.⁊.s.

† Ista.l.est subtilis ꝑm bar.hic.⁊ vide bal.i.l.inter stipulanteꝫ.§.sacrā.s.de v.ob.et vbi decidit ꝑ hūc tex.pulchrā qōneꝫ.

de verbo.obliga.l.dotem.Dy.ibi nullos habebat creditores.s. creditor liberans.ol.ibi fingit liberatus.s.debitor.Ja.ibi ꝙ isti essent creditores creditoris.q iã soluit.ol.ibi que in frau.cre.l.j. in fi.alias possent reuocari.vt.C.de priuile.fisc.l.ij.⁊ de bo.pre scrip.l.si quis posthac.ibi de bonis debitoris.sed certe hoc nõ videtur bonum exemplum.nam non cõicatur etiam inter creditores tunc existentes id qđ non occasione missionis habetur vt.s.que in frau.cre.l.qui autẽ.§.sciendum.sed illud solum qđ habetur obtentu missionis.vt.s.de priuile.credit.l.pupillus. ¶ Dic ergo ad hoc ꝓdest qꝛ vbi sunt multi creditores ⁊ instãt qđ vni soluitur cõicari debet.vt.d.l.pupillus.⁊ de bo.aut.iudi.pos.l.si nõ expedierit.si ergo sub existentia ꝯditionis alij creditores instabant ⁊ conditio extitit videbantur cõicanda quasi conditione existente fuerit creditor instans cum alijs.sed ꝯtra est qꝛ an videtur soluta.vt hic dicit Ja.ibi qđ est impossibile sꝫ certe non fingit hic per moduꝫ impossibilis sed possibilis non existente conditione obligationis debitoris retro fingitur obligatio.vt.s.qui potio.in pig.ha.l.potior.⁊ de peri.⁊ commo.rei ven.l.ꝙ si pendente.est ergo possibile eum fingi eo tempore liberatum.Ja.de ra.in fi.sed nihil est qꝛ illa donatio nunꝗ trahitur retro quantum ad dñm sed quantum ad fructus vt patet.d.l.antepe.⁊ no.C.de inoffi.dona.l.j.⁊ de leg.ij.l.cuꝫ pater.§.pater filie.Dy.⁊ Old.In glo.⁊ sic fingitur ibi sub conditione ꝓ se ⁊ tunc expone sub conditione improprie.i.sub mõ.vt exponitur.s.de testa.ma.l.meuia. ¶ Vel volui facere pecuniam statim eius cui debebat sub conditione vel vt sequitur in glos. ⁊ hec est veritas.Dy.⁊ Ol.⁊ verbum sub conditione qđ est in glo.non stat bene hic.qꝛ non dabitur vt.j.patet.⁊ sic tres sunt casus.qꝛ aut in traditione reperitur cõditio aut modus aut est dubium.Dyn.ibi accedendo in solutione.i.anticipando.⁊ hoc iudicat verbum dedit qđ est in littera.sed modus quidam datus fuit illi dñio translato vt sequitur.Jaco.dic ergo ꝙ in contrarijs in frustratione dñij fuit adiecta conditio hic vero dñiũ fuit simpliciter translatum qđ iudicat verbum dedit.vt dixi. sed translationi fuit adiectus modus.vt predixi.Ja.

CAssius. Ibi dedi.i.tradidi non transferẽdo in eum dñiũ.Dy.vt patet in sequentibus ibi me.scilicet non liberari.Oldr.ibi illum.s.non liberari.Ol.ibi alienã dederit nõ habẽs eius pecunie administrationem.Dyn.⁊ sic nõ fecit accipientis qđ facere dꝫ.vt.s.de act.empt.l.ex empto.in prin.Dy.ibi eum qui pecuniam suo noĩe dedit.ol.a qua actione mandati liberatur si dicat creditor in meum debituꝫ se in solutionẽ mei debiti credere.vt.s.de dona.l.si tibi. ¶ Item quid si conuentus mandati interesse meum mihi prestitit nunquid pro suo debito insolutum cedet credo ꝙ sic.vt.j.e.l.si is cui nũmos.ad fi.Ja.ibi sine dolo.nam si dolo haberentur pro extantibus.vt.j.de reg.iur.l.parem.Ja.ibi alter obseruaretur.i.si non liberaret.Ol.in glo. sed anteꝗ ibi ratum habere possum melius dicetur potest.scꝫ creditor volendo sibi habere pro debito eius qui misit.Ja.distinguit.Aut ab initio habuit animum fraudandi ⁊ nullo tpe liberatus est qui soluit ⁊ tunc expone dño ⁊ debitori aut ab initio habuit bonam fidem ⁊ tunc expone dño.i.creditori.Cat.

SI quis seruo. Dic aut ab initio habuit animũ fraudandi ⁊ nullo tpe liberatus est qui soluit ⁊ tunc expone dño.i.debitori.aut ab initio habuit bonã fidẽ ⁊ tũc expone dño.i.creditori.ibi post manumissionem.s.inter viuos. Ray.⁊ qui erat remotus.⁊ ideo qui tali soluit nisi ingrat vtrũ sit remotus vel non si veritate erat remotus non liberatur cũ de eius conditione potuerit inquirere.vt.s.de iur.⁊ fac.igno.l. regula.§.j.⁊ ad macedo.l.pe.non tñ dico ꝙ manumissio cũ remaneat.Ja.ibi ex causa peculiarie soluerit quondam seruo.⁊ ipse seruus manumissus bonam fidem receperit.Ja.ibi id fecerit.s.ꝯtractationẽ.⁊ dic postꝗ bonã fidẽ acceperat secũdum intellectum Ja.ibi fiunt dño.i.debitori.Dyn.ibi vt titio libero homini ibi ⁊ ticius procurator cuius mandatum erat reuocatũ Dy.In glo.j.cum soluit ibi ex causa peculiari ⁊ peculio ademptoipsi seruo.Ja.in glo.i.debitori.ibi.§.si vnus.⁊.s.de pre.v.l. si rem.§.fi.Ol.in glo.suo animo ibi superiori casu non alias liberatur ope excep.Dy.

FAgitiuus. Ibi sed si alij non recipienti procuratorio nomine ⁊ tã ꝗ serui minister.⁊ ita soluitur contrarium.s.mã.l.si mandauero.§.fugitiuus.⁊ hoc innuit ꝙ similitudinarie.i.delegationem dicet.Jaco.ibi liberari te a me quando ignorabas fugitiuum esse ⁊ sic soluerit contrarium.Dynus.ibi ⁊ ideo qꝛ soluendo fugitiuo videtur solutum domino ⁊ pecunia sit domini ⁊ debitor a domino liberatur.sed si alij secus.Dyn. ibi exigendo.i.extra iudicium a sponte soluente recipiendo.ol. ibi nouando ex casu peculiarẽ.Dyn.in fi.nisi haberet liberam administrationem.vt.s.tit.proximo.l.fi.Ja.In glos.sic.s.in fi. dic ergo ꝙ lex illa per omnia concordat cum ista si bene inspiciatur.nam si dominus agat mandati contra eum cui solutione facta ex mandato serui liberatur debitor.qꝛ videtur dominus agendo mandati ratum habere factum serui.argumentũ s.de fideiusso.l.seruus alienus.⁊ ita loquitur primum responsum alius.s.fugitiuus.sed si non agat mandati nõ videtur habere ratum factum serui.⁊ propterea debitor non liberatur.et ita loquitur.l.ista ⁊ dictus.§.fugitiuus.secundo respon.Dyn. Vel dic aut recep.vt serui procura.⁊ obtinet lex cõtraria.vt.s. ibi habiturus.⁊ obtinet.l.ista.Ja.

SI rem. In glo.ibi meuius.§.penulti.⁊ dic vt ibi.Oldr.ibi vt auelli non possit siue causa precesserit siue secuta sit ⁊ in hoc differt ab obligatione in spe.Ray.

SI decem. Ibi absoluitur.i.non expedit a spe obligationis in persona sua contrahende.Dy.ibi nihil facere potest certuꝫ non est equum seium liberari.Jaco.ibi liberabitur quia contra seium perperam agitur ⁊ vere perperam incertũ quippe ⁊c.Ja.ibi deniqꝫ bene dixi incertum deniqꝫ ⁊c.Ja.In glo.per conuentionem sibi si de facto condemnatur seius.old.

FIliusfamilias. Quid si filiusfamilias debitor patreꝫ liberauit postea pater decessit ⁊ ipsum filium heredem instituit vtrum ipsi filio agenti quem liberauit pater viuente obstet exceptio.Et videtur ꝙ non quia si liberatio primo non tenuit vt hic ⁊ postfacto non conualescit.vt in regula iuris.Sed dic contra per.l.s.ad trebel.l.filiam fratribus ⁊ ad hoc etiam facit.s.de pecu.lega.l.cum dominus.§.fi.vel de vsuc.l.cum vir predium.⁊ de fundo dot.l.pe.Dy.⁊ pro hoc.s. de condi.indebi.l.si nõ sortem.§.si filius.⁊ quod no.in simili.C. de captiuis ⁊ postli.reuersis.l.nec nos preterit in glo.que incipit vel pacisci.

SOlutionem. Onus solutionis.Jac. ibi nobis.s.liberandis. quasi dicat hoc acto vt per hunc modũ liberemur Et quod subijcit accipiendo.i.dum alius accepit similis grammatica habetur in psalmo.In conuertendo.d.⁊c. Ja.captiuitatem syon facti sumus sicut cõsolati.⁊ in alio psal. qui incipit.Dñe exaudi.ver.In cõueniendo pplos in vnũ ⁊c. ¶ Et primo op.duobus modis vt in glo.Tertio quere an inuito actore suscipi possit.⁊ dic vt in glo.⁊ suppletione.Quere ꝗ actio detur contra eum qui suscipit iudicium.⁊ dic ꝙ tenetur illa vtili quia tenebatur directa ille debitor quem liberare intẽdit iudicium dic patiendo secum litem contestari animo nouãdi.vt.s.ti.pxi.l.delegare.⁊ hic no.in glo.suscipiendo.vt no.d.l. delegare.§.j.⁊ dic vt ibi.Quere an debitor liberetur ipso iure vel ope excep.⁊ dic vt in glo.Quere quis iuret de calumnia.⁊ dic vt in glo.Quere an repetat quod soluit pro debitore inuito ⁊ contradicente.⁊ dic vt in glo.⁊ suppletione eiusdem. ¶ Iteꝫ quere an repetat a debitore pro quo iudicium suscepit.⁊ dic vt in fi.glo.Quere an constituere possit alium defensorem lite nõ contestata. Et primo videtur ꝙ non.C.de procuratori.l.neqꝫ. ⁊.l.ꝙ quis.preterea cum per litem contestatam efficiatur dominus.ergo ante litem contestatam.non est dominus ⁊ sic procuratorem constituere non potest quia debet constitui a domino.vt.s.de procurato.l.j. ¶ In contrarium videtur ꝙ possit ⁊ ista est veritas per.l.titius.s.de procura.ibi defensor cum satisdederit domini loco habendus est. ¶ Sed ꝯtra hoc adhuc vr̃ qꝛ ⁊ tutor loco dñi est.vt.j.de fur.l.interdum.§.q tutelã.⁊.s. pro empto.l.qui fundum.§.tutor.⁊ tamen non constituit procuratorẽ ante litẽ contest.vt.l.itemqꝫ.C.de procu.sed qđ cõstituere possit facit quia datur in eum actio iudicati.vt.s.de procur. l.plaucius.⁊ de re iudicata.l.si se non obtulit.ergo videtur causa sua propria ⁊c.sed iudicio meo quomodo non procedit in eo qui suscepit iudicium pro alio animo nouandi quia talis iudicij susceptio fit per litem contestatam.vt dixi per.l.delegare.s. titulo proximo.ergo lit.contestat.non est dubium quod potest constituere sicut quilibet alius procurator.questio ergo procedere potest in simplici defensore non suscipiente iudicium animo nouandi.Sed nunquid ille qui suscepit iudiciuꝫ animo nouandi tenetur satisdare iudicatum solui videt̃ ꝙ sic qꝛ defensorem.⁊ nemo in fi.⁊ videtur glo.s.de nego.gest.l.liberto.in fine. ¶ In contrarium est quia nemo suo nomine conuentus ⁊c.vt insti.de

insti.de satisda.§.sed hodie.⁊.s̃.vt in possess.lega.l.hic autem. in fin.l.⁊ iste videtur suo nomine defendere.⁊ ideo assimilatur domino ad appellandum.vt.j̃.quando appella n. sit.l.ij.§.ex hoc apparet.¶ Sed esto ꝙ satisdare teneatur nunquid pre/stita satisdatione possit cessare ⁊ euitare defensionē. Et videt̃ ꝙ sic.nam eo casu conceditur reuocatio ad postulationē con/stituentis procuratorē quantuncūqȝ per procuratorem ⁊c. vt s̃.de procurato.l.ante litem contestatam.cum.ll. sequentibus. In contrarium est veritas per dictam.l.titius.Dyn. In glo. ibi animo nouandi id est hoc acto quod liberemur. Dy.ibi.C. vt nemo inuitus.l.j.hoc potest esse verum actore volente agere sed si agere non vult an eo inuito defensor admittatur posset dubitari.Et primo videtur ꝙ admittat̃ vt sic creditor potest inuito reo procuratorem facere ita ⁊ econtra debitor inuito cre ditore possit defensorem constituere.vt.s̃.fami.hercis.l. plane. in fine.⁊ pro hoc.s̃.de peti.here.l.sed ⁊ si lege cōmissoria.§.itez si rem differt.ver.quid tamen,de noxa.j̃.de illo.§.fi.⁊.l.sequen. ¶ In contrarium videtur quia lex parificat istos duos mo/dos scilicet fieri per stipulationem ⁊ per litem contestatam. vt s̃.ti.proximo.l.delegare.sed de stipulatione certum est ꝙ nō po test fieri delegatio per stipulationem contra lit.contesta.¶ Pre/terea videtur casus.s̃.de procura.l.si actor,credi debere distin gui aut debitor principalis est legalior defensore aut non.⁊ ita videtur distinguere glo.dictam ⁊ plane.C.de procurato.l.fina. Dy.Et facit quod dixi.s̃.de nouat.l.si stichum.§.si ab alio.ibi solutionem recipere veram alias deficit.sed subaudias.Oldr.

l ibi nō animo nouandi.vel dic quis potest defendere inuituz si creditor vult defensorez admittere.⁊ ita loquitur hec lex.sed si non vult non potest inuitum defendere sed contra reuz tanꝙ̃

a cōtra indefensum proceditur. ⁊ ita loquitur dictus.§.si vero. Jaco.vtrum autem actor cogatur quando reus non esset inui tus.Dy.distinguit.vt.s̃.dixi ⁊ no.s̃.de procurato.l. si actor. tu vero dicas ꝙ non.⁊.l.si actor.⁊.l.plane intelliguntur in procu. in rem suam qui non nouat actionez nec obligatur.vt ibi.⁊ hic

l loquitur in eo qui suscepit iudicium animo nouandi qui nō est procurator in rem suam sed dominus appellatur.vt not.s̃. de procura.l.non solum.in prin.⁊ plene no.per Cy.C. vbi in rē ac. exer.de.l.j.ibi ⁊ animo nouādi.i.hoc acto ꝙ debitor liberet̃.dy. ibi de reg.iur.l.inuito.so.ibi non.⁊ quod sequitur in glo. vacat in libro.Dy.vsqȝ ibi.item solutione.Dy.ibi ex parte.nam in.l. qui ex parte non agebat̃ a creditore quia ignorabat alium esse heredem in.l.post venditionem dic vt ibi no.Dy.ibi si agatur ab vtroqȝ.s.ꝙ fiat nouatio.Dy.⁊ hec fuit opinio Aldrici. Ja. ibi secundum Accur.etiam in.l.qui ex parte nō agebatur a cre ditore q̄ ignorabat alium esse heredem vel ibi non determina tur vtrum liberatur ipso iure.vel per excep.coheres.immo ma gis innuit ꝙ ipso iure dominum dicit rescisso priore iudicio ⁊c. ⁊ ad.l.post venditionem.dic vt ibi no.q̄ ibi non fuit acceptum iudicium animo nouandi.Dyn.ibi.§.preterea.vel dic illud in nouatione voluntaria secus in necessaria.vt hic erat arg. eius quod no.s̃.ti.proxi.l.delegare.Jaco.de ra.ibi si eo animo acces sit.s.quod velit repetere.Dy.ibi.l.cum seruum.hoc videtur in telligendum quando soluit vel iudicium subijt pro ignorante vel nolente sed si pro inuito vel contradicēte non credo regres sum dari ad repetendum.vt.s̃.man.l.si pro parte.⁊ ibi in glos. C.de neg.gest.l.si ex duobus.⁊ no.⁊ dixi.s̃.ti.proxi.l.si stichum. §.fi.cum hac tamen glo.concor.alia glo.que est.s̃.de neg.gest.l. j.soluendo.sed vtraqȝ intelligatur vt predixi.Dy.⁊ dic vt ple/ne dixi.d.l.soluendo.

Vbi fideiussor. Ibi releuat in illis quinqȝ solutis. Dy. ibi in quinqȝ nunc respondet Dy.in glo.j.vna.x.ibi p qnqȝ liberare.vel dic ꝙ hoc vult dicere nō refert siue simul in vna bursa soluatur siue in duabus qđ ad vtrūqȝ sufficit nec in numero pari vel impari est notanda differentia Ja.sed solum vtrū vtrūqȝ debebit integre sit solutum.de hoc dic.vt.s̃.de ver.ob.l.quotiēs.quare hic est fallacia diuisionis. siue cōpensationis. de qua no.in gl.l.quotiens.⁊ contra hoc fa cit.l.si quis testamēto.de leg.j.

Ex parte heres. Ibi soluit. et sit suo noīe.Dy.ibi ꝯdicet coheres aut nō liberatur.vt.j̃.e.l.paulus.in prin. ⁊ s̃.de fideius.l.si testō.§.j.Dyn.ibi ꝑ ea accrescente. Dy.In glo.quasi ipse ⁊ sic hic suo noīe soluit. Dy.

Etiam. Ibi iure deest.i.ꝙ̃ diu deest aliquid iuris rei.i.ius aliqđ prestandū ꝙ to tam rem respicit.vt ꝓmissio euictionis.Dy. ibi pe/tere ⁊ fundū petendo cōsequar cautionē de euictio

ne.Dy.in glo.prima.ibi de leg.ij.l.meuius.§.in fundo.Oldr.in glo.⁊ de iure fi.ex quo totius rei pendet solutio.Old.

d **Ebitores.** In fi.pro hac.s̃.de pecul.l.ex fa cto.Jaco.

Cum stichus. Ibi hoīes.x. spāliter d̃ signatos.Dy.ibi ⁊ fru/mento ⁊ sic in quantitatibus.Ol.ibi similibus que in genere deductis ī stip.Dy.ibi cōi specie.i. specie cōi pluribus seu pluribus indiuiduis cōicabili que genus sub alternum apud laycos appellatur vt homo vinū ⁊ similia.ge nus aūt generalissimum est substantia. Ja. vel dic specie plu/ribus cōi.i.pluribus īdiuiduis cōicabili que apud dialecticos proprie spes appellatur.Sed apud legistas genus.vt.s̃.de v̈. ob.l.in stipulatione.Ol.vel dic.i.que in genere promittuntur. non aūt adijcitur aliqđ nomē vel aliqua demonstratio que no minis vice fingat̃.Dy.ibi apparet.s.iuris interpretatiōe.Ja. ibi quatenus.i.q̄.Ol.

Si debitor. ¶ In glo.vel dicas ibi de/negatur actio contractū no. C.de vsur.l.acceptam.⁊ dic vt ibi no.⁊ dixi.Jacob. ibi si rem.§.fi.sed ibi de solo pignore dicit.vt.s̃.qui. mo.pig.vel ypo.sol.l.item liberatur.§.qui paratur.de pig.act. l.si aliena.§.si per creditorem.⁊ dic ꝙ in.l.si rem.§. fi. loquitur in pignoraticia.Ja.ibi.vel tertio dic ⁊ bn̄.Ja.in fi.sed ibi idē vi detur ꝙ hic.Ja.

l ☞ Discipulus fabri si conuenit stare cum magistro per ter/minū an mortuo magistro teneatur stare cum heredibus.

a **Inter artifices.** [a] Ibi et ingenij.s. studio acqsiti.old. ibi ⁊ nature.i.ingenij naturalis seu industrie a natu ra insite. Old.ibi nō liberabit reum nec etiā se.dy. ibi nō committit nec contra se nec contra principalem.Et alle

l gatur lex ista ad questionem fabri discipuli † qui conuenit sta re cum magistro per triennium ⁊ dare totum lucrū qđ faceret ꝙ mortuo magistro non teneatur stare cum heredibus nec eis lucrum dare per hanc.l.⁊.s̃.de statulibe.l.statuliber.§.fi.⁊.l. si stichum.§.si seruus.⁊ de leg.iij.l.fideicommissaria.§.fi.in con/trarium est.j̃.de pollici.l.si quis rem.§.fi.s̃.de pac.l.iurisgētiū. §.pactoꝝ.C.de contrahē.⁊ cō. stip.l.veteris.Cōiter distinguit̃ aut heredes sunt eiusdez peritie aut non.primo casu teneatur discipulus.scđo non.ar.s̃.de duobus reis.l.nemo est.⁊.C.de ca du.tol.l.vnica.§.ne aūt.dy.ibi de ista materia plene no. ⁊ qōnē doctoris q ꝓmisit legere vno anno an ꝓmisit dare substitutū eq̄ bonū.de quo per Jo.an.in nouella de reg.iur.qui per alium fa cit li.vj.vbi plene videas in glo.videtur autem ibi cum dicitur promittis.nam in dubio videtur electa industria persone.arg. s̃.de leg.iij.l.fideiussoria.§.fi.⁊.j̃.de pollicit.l.j.in prin.⁊ si aliqs promittit se aliquid facturum faciendo per alium non liberat̃ ar.predictarum legum.Dy.in eadem glo.in fi.ar.s̃.de iudi.l.sȝ ⁊ si susceperit.§.j.Ja.⁊.s̃.de ver.obli.l.continuus.§.si ab eo.ol. In glo.vltima ibi ad factum.s.⁊ interesse successiue non copu/latiue.Ray.ibi ad solum interesse non ad factum.vt hac.l.ver. ideo.Ol.in fi.moram.sed dic ꝙ ibi non est speciale sed loquitur finis illius legis qn̄ datio est in obligatione.⁊ dic ꝙ cum ista cō cordat.vt ibi in littera patet.Dyn.qđ facit vtrum priuilegium principale porrigatur ad fideiussorē de quo dic vt dixi.C.de p̃/cibus impe.offe.l.quotiens.versi.item querit vtrum dilatoria. dic ergo ꝙ si fideiussor accedit dationi quantitatis vel speciei potest in mora constitui etiam si principalis non constituatur ⁊ mora sua sibi nocet ⁊ non principali.vt.d.l.si libertus morā.ī fi.⁊ de ver.ob.l.mora.in fi.Si aūt accedat obligationi facti affir matiue vel negatiue tunc factuz fideiussor non facit cōmitti sti pulationē nec contra eum principalem.⁊ ita loquitur hec.d.l. si libertus.Ex facto tamen suo tenetur ipse fideiussor nō sicut fideiussor sed sicut quilibet extraneus.vt no.s̃.de ver.obli.l.cū filius.§.j.Dy.

[a] ¶ Inter ar tifices.adde qđ ista.l. fa/cit ad h̊. an q onus legē di assumpsit possit ꝑ aliū legere d̃ quo est glo.q̄ all'. hūc tex.in.c. j.§.taliter.in v̈s.legere.de colla.in pro/gma. sāctio. vide bar.ī.l. nemo . ff. de duob.reis.⁊ ibi.alex.⁊ li/mita hāc.l.ꝑ textū.in.l.de pollicitatio/nib⁹.j̃.d pol lici.⁊ no.per bar.ī.l.vete/ris.C.de ꝯb. ⁊ cōmit.stip.

Si seruus. Ibi dn̄m mortuum sciebat tn̄ eum testō liberum iussuz vt sit aliqua causa dubitandi.Ja.ibi ꝯcessioni non esse.i. ademptum esse.Ja.ibi liberabitur etiā secuto inte/ritu.Ja.ibi mortuus fuerit eo tp̄e quo debitor soluit.Dy.

Qui sibi. Aut titio ibi stipulatus esset.scili/cet alternatiue sibi aut titio.Dyn. ibi titio adiecto.Dy.ibi isqȝ adiecto solutus.Dy.in glo.in gn̄e que sunt ꝯ qđ intellige si nulla culpa vel mora ꝓmissori possit īputari secus si īputari posset.q̄ tūc idez

quod in promisso in genere.vt nota.s.eo.l.si rem.ꝛ ita potest di ci vtrobiq; in specie promissum sed facto debitoris vel culpa. Jac.euincitur.Jac.

Qui stichum. Ibi non liberatur ab actione de dolo.Dy.ibi a se vulneratum si ne iusta causa.Dy.ibi daret.i.dare vellet.Jac.ibi offeret ante lit.contest.contra se vt differat a sequenti.Dyn.in glo.hic ꝛ in fauoribus ibi lex illa ꝛ elegāter vel distinguit aut vitium est la tens aut patens.vt no.s.de triticario.l.in hac.ibi vel alter hec bona.Ol.in fi.vel dic aut deteriorauit in perniciē meam dolo. ꝛ tunc obtine.pterea al.i ꝯrio.ꝛ eleganter.§.non solum.aut nō per dolum vt me lederet.ꝛ tunc aut non recepi.ꝛ obtinet hec.l. ꝛ hoc si fuit in culpa aut recepi.ꝛ tunc nullam habeo actionem vt hac glo.Ja.ꝛ predicta vera sunt siue estimatio deterioratio nis veniat officio iudicis.vt.C.depositi.l.iiij.vt no.in glo.s.de aqua plu.ar.esse supra iter.in prin.siue veniat ius actionis de dolo in factum vel in factum qꝛ propter eum ꝙ etiā modo com petit.ar.s.de vsur.l.tutor.§.lucius.ꝛ de acceptil.l.ꝛ per iusiu randū.§.ꝛ si fideiussori.ꝛ hoc cum minoratio.ꝛ deterioratio ap parebat.Si autem non apparebat ꝛ fit ignoranti fiebat tradi tio tunc non videtur remittere ꝛ eo casu potest procedere quod hic dicitur circa que breuiter dic vt nota.in lectura.C.ad exhi ben.l.exhibitionis.

Qui hominem. Si in genere pmis sū.vel dic etiā vnū alternatiue in quo non ꝯtingit liberatio in parte so luta nisi totus soluatur vt hic secus in specie circa. vt.s.de ver.ob.l.ij.§.si tñ hominem.Dy.ibi.x.numerauit.ꝛ sic appareat partem stichi indebite solutam.vt.s.de condi.inde. l.si non sortem.§.si decem.Dy.ibi tibi.i.a te.Dy.ibi ideo̧ non ꝙ ex persona heredis conditio obligationis variari nō debet. nam sicut in persona promissoris alternatim defuncti obliga tio erat indiuidua iam in parte non contingeret liberatio.ita etiam in personam heredis vt hic patet.ꝛ ad hoc facit.s.de vē. obli.l.ij.§.ex his.Dy.ꝛ ibi plene de hoc in glo.j.omnia.in fi.ꝛ.s. de condi.inde.l.indebitam.

Si duo. In glo.j.in fi.glosator ergo hic habuit legē vel loquitur de.l.qui sibi.s.prox.vt agit pri stina actione.ꝛ ita hic.Ja.

Stipulatus. In glo.qꝛ aliud.in fi.dic vt ibi.

Si titium. Ibi preposuero constituendo eum ꝓ cura.licet sine libera.vt no.s.e.l.vero procuratori.Ol.

a ❡ Si nullo.a limita nota biliter hunc §.vt p bart.i l.si pcurato ri falso.ō cō di.ob cau.

Si nullo mandato. a Ibi nō liberatur nisi dominus ratū habeat.vt.s.e.l.vero.§.fi.vel nisi in rem creditoris pecunia sit profecta.vt no.s.eo.l.debitoris.Jaco.ibi procuratori.i.gestori. Ray.ibi vult.i.sine mandato.Dy.ꝛ sic patet ꝙ soluens gesto ri negociorum non liberatur pro hoc.s.de condi.inde.l.si vrba na.circa fi.ꝛ est casus.j.e.l.si quis offerem.ꝛ.s.de neg.gest.l.sol uendo.ij.rñ.nisi ratihabitio domini subsequatur vt dixi.ꝛ pa tet.j.e.§.si predo.Dy.vel in fi.esset prepositus negocijs geren dis per dominum.vt.j.e.l.ꝙ seruus ibi se gerebat ꝛ sic eum de seruerat libera peculij administratio.vt.s.de peculio.l.libera. Ja.ibi liberator non esse mero iure.secus de equitate.Ja.ꝛ qō dicit fugitiuo soluentes dic scientes eum esse fugitiuum.Dy.

Si gener. Dotem quam pater stipulatus nō fue rat sibi reddi ibi filia habuisset vel ratū habere teneretur.vt.s.so.ma.l.iij.ꝛ.l.dotem.ol.ibi.ꝛ qꝛ subau di.ꝛ hoc ideo ꝛc.Ja.ibi in causam dotis.i.de dote actionis mo uende.vel super dote obligationis dissoluende primuꝫ probat̄ s.so.ma.l.si cum dotem.§.eo tempore.ꝛ.l.ij.§.j.secundū qō ꝓ batur.e.ti.l.iij.Ja.ꝛ ol.in glo.non est sic in fine.ꝛ de leg.ij.l.titia item dñm vterq; tunc alter nihil potest sine altero.i.nec dotis actionem mouere nec per dotem receptionem extinguere.Ol. nisi secundum quod dicitur.s.solu.matri.l.ij.ꝛ.l.si cum dotem. §.eo tempore.Ja.ꝛ sic patet ꝙ alia est societas patris sui indo tem.qꝛ quilibet pro parte ꝙ duorum reorum.vt hic patet expꝯ se quod est notandum queri consueuit an ipsa actio de dote ꝗ competit patri ꝛ filie sit vnica an due.de hoc est opinio vt not. s.de mino.l.iij.§.sed verum.sed dic quod est vnica.ar.hic.§.in fin.item ar.tali si pater agat actione iniuriarum propter iniu riam factam filio pater de rato cauere non cogitur.vt.s.de ꝓ cura.l.nō solum.§.si pater.quod verum est si agat actio.sibi cō petēti ex persona sua.sed.si ageret ex persona filij teneretur ca uere.ꝛ ideo iniuriarum que oritur ex iniuria facta filio est du plex ꝛ non vna.sed si pater agat de dote siue ex persona sua si ue ex persona filie tenetur de rato cauere.vt.s.soluto matrimo nio.l.ij.quod non faceret contra si due ergo est vna tantum ar. dictarum legum.Dy.

Si debitorem. Ibi liberabitur ope excep.et rei non cedet creditori.vt.s.ō donatio.inter virum ꝛ vxorem.l.vir vxori.ꝛ sic dicam dominū non defecisse a debitore nisi quando pecunia fuisset titio solu ta presens fuissem ego creditor quia tunc videretur mihi quesi ta.ꝛ sic ipso iure liberaretur debitor.argumentum.j.eodem.l. si pecunia.ꝛ de donatio.inter virum ꝛ vxorem.l.iij.§.fi.ibi vnū fiet.ꝛ ipso iure debitor liberatus est.idem credo si titius ex do natione suā effici velit.argu.s.de donatio.l.si tibi.ꝛ tunc excep. liberatur.vt.s.de excep.l.j.secundum quosdam.Jac.In glos. sed interim id est anteq; tradat titius pecuniam creditori qui dictam pecuniam titio donare volebat.Oldr.ibi quod meo.§. si a furioso sed illa nihil facere videtur.quia illa loquitur ī pos sessione transferendi in proposito autem tractamus de domi nio transferendo inter que est differentia.vt eodem titulo.l.si quis vi.§.differentia.ꝛ no.j.eodem.l.cum quis.§.si debitorem. In glo.in eo quod hic dicitur.Old.que glo.continet veritateꝫ scilicet quod interim remaneant in dominio debitoris vt.s.qui bus ex causis ma.l.nec vtile.de hoc etiam no.s.de nego.gest.l. ego.ꝛ dic vt dixi.d.l.cum quis.§.si debitorem.

Quidam creditor. Oldr.ibi fideiussorem ꝙ pro filio interceden tem ibi reus satisdandi.id est debitor.Ol.ibi reo satis accipien di.id est creditori.Oldr.In glo.immo videtur ibi vel aliter hec minor.Dyn.ꝛ Jaco.ꝛ quod dicit.l.placet vtrum est quantum ad effectum.ꝛ immo quod inter patrem ꝛ filium tractatur non quantum ad preiudicium extranei nam non est maioris ꝛc.vt C.de emā.l.nec annus.Ja.ibi.§.si minorē.he due.ll.ꝛ.l.si vrba na faciunt ad sequentē.§.non ad istum.Ja.

Si predo. Ibi liberabuntur.vt.s.de peti.here.l.si quid possessor.§.fi.ꝛ.l.sed ꝛ si lege com missoria.§.si oportet.de condi.indebiti.l.si vrbana.ꝛ.j.eo.l.quo tiens.hic qō ꝛ hic.Ja.ꝛ Dy.

Qui perpetua. Eadem solutio duos ꝯtrarios effectus parere non potest hoc dicit.Dy.de quo vide.j.eodem in numerationibus ꝛ.xxvj.di. deinde vltra medium.si quis in egritudine. ❡ Et.quod dicit excep.dic.s.fauorabili.vt.l.qui excep.hic in glo.allegata.Dyn. ibi reis non socijs.Dy.

Quid seruus. Ibi siue venisset.Quod intellige verum quando debitor soluens ignorat eum venditum vel scire de bet peculium non esse ipsum secutum.vt.s.de con trahen.emp.l.quotiēs.de peculio legato.l.si legatus.ꝛ de euic. l.iij.sicut ꝛ aliter dicimus in manumisso.in vltima voluntate qꝛ si soluitur ab ignorāte manumissus liberatur si a sciente non. vt.s.eodem.l.si quis seruo.secundo respon.Jaco.ibi cuius tūc in eo tempore quo credidit vel deposuit.Jaco.ibi ideꝫ iuris est ꝛ sic patet hic ꝙ qui preponit aliquem ad contrahendum vel scribendum vel gerendum negocia sua videtur etiam prepo nere eum ad solutionem recipiendam quod est bene notandū. Dyn.vt.j.eodem.dispensatori.in fine.ꝛ facit quod si aliquis ō aliquo capitulo solus deposuerit aliquid citra consensum ca pituli ꝛ reddatur sibi quod liberetur depositarius nisi fuerit aliqua causa quam depositarius scisset quare ei reddere non debuisset.Jaco.In glo.j.ibi nisi dominus sit mortuus sed que est ratio diuersitatis.

Si pater. Ibi petijssem ꝛ succubuissem ibi quidam estimant ꝛ male.Dy.ibi añ quartā partē ꝛ hec vera fm gl.Dy.In gl.qꝛ illa ibi nec prima quorūdā que est in prin.l.ibi nihil ꝛc. Dyn.ibi iul.fnīa que est in ver.iul.notat Dyn.item licet quinq; nasci possint.vt hic ꝛ.s.de rebus dubijs.l.vteum.tamen si vl tra tres nascātur portentuosum fore videtur.vt dicta.l.vtrū. legi tamen in quadaꝫ cronica monasterij de astino ordinis val lis vmbrose de gestis lombardorum.c.xv.qui incipit.quedam meretrix ꝙ quedam mulier vno partu nouē peperit qō est mi rabile ꝛ asseritur ibi hoc sepe contingere apud egyptios.

Quotiens. In actu iudicij quo patitur pars non preiudicat sibi cre ditor.vt.C.de aduocato fisci.Ratio est quia si debe ret sibi preiudicare ꝑiudicaret ratio taciti pacti.vt C.de pactis.l.si creditores.ꝛ in pacto versatur liberalitas.ar gumentum.s.de transactio.l.prima.sed cum actus iudicij fiat tam ex

tam ex necessitate in mente actoris. vt. s. de seruitu. verba. pred. l. quidam iberus. et. C. de pig. l. iij. quā etiam reo. vt. s. de ver. ob. l. inter stipulantē. §. j. et in necessitatibus nemo liberalis existat vt. s. de ad. le. l. rē legatā. et nō solet deterior ↄditio fieri. &c. vt. s. de noua. l. aliā. et. j. de reg. iur. l. nō solet in actu so. dic si soluens vtatur verbis huius. l. vel illius. C. de pac. l. si creditores nā re uera ibi est verbū quēcq̄. i. aliquē et non verbū quācq̄. l3 glo. ibi falsificet litteram dicendo q̄ ibi d3 esse verbū quācq̄ tūc credi/tor tacēs et nō contradicens sibi preiudicat cum enim talia ver ba sapiant quasi amplius non debeat teneri debitor et creditor contradicens non compellatur recipere particularem solutio nem. vt. s. fa. her. l. plane. et de vsur. l. tutor. §. lucius. imputet si/bi cur tacendo annuit. vt. s. de re iudi. l. sepe. debuit enim prote stari saluo iure suo in superfluo. vt. s. quib. mod. pig. vel ypo. sol. l. si debitor. §. j. ¶ Si vō simpliciter soluat debitor vel etia3 dicendo hec verba meo noīe tunc creditor partem recipiendo sibi non preiudicat. vt. s. de leg. j. l. si ex toto. §. j. ad fi. nisi forte hactenus si ceteri tpe litis conte. sint soluendo. vt. s. de fideius. inter eos. §. j. et ad hoc vide qđ not. et dixi. d. l. si creditores. C. de pac. Ja. ibi tanq̄ negociu3 reo idest rei pro fideiussore soluētis. Ja. ibi gessisset. i. q̄ reus gerere debuisset noīe fideiussoris sol/uendo. Ja. ibi ex sorte. s. totali. licet glos. aliter dicat. nam bene in parte soluta ipso iure ↄtingit liberatio. vt. s. de ver. ob. l. ij. et s. e. l. si stipulatus. §. j. Jac. ibi solus liberatus in totū ope exce. nō ipso iure vel dic pro parte soluta ipso iure et a residuo taci/ti pacti excep. vt. d. l. si creditores. C. de pact. Jac. in glo. specia liter dimidiam. in fi. quo casu constat eum solu3 ab obligatione erimi cuius noīe soluit reus. vt. s. ti. j. l. in his. §. j. Ja. et Oldr. in glo. ipso iure ibi vel dic vera. Old. et Ray. ibi vt in contrario. s3 certe ibi loquitur de excep. s. danda.

1 ☞ Statu persone mutato mutatur ius.

Cum quis. Adiecto soluens in eodē sta tu manēte liberatur. h. d. ibi solui ita vt liberatio a stipulatore contingat. Ol. ibi vel seruus vel etiā monachus licet sit in meliori sta tu quantum ad aīam sed quantu3 ad hoc est in deteriori qr est sub alterius potestate. Ja. sic. s. dicit de dato in adoptione ibi videt. s. vt ita demū liceat soluere adiecto. s. in eadem cā &c. Ja. et dic in eadem cā vel in meliori. Dy. Et sepe allegat istud princi
1 pium q̄ mutato statu persone† mutat etiam ius circa perso/nam eius istud etiam patet in tutore q̄ si erat amicus pupilli et idoneus et diues. pterea efficiatur inimicus vel pauper vel mi nus idoneus remouebitur ab ipsa tutela. vt. s. de testa. tute. l. pater. in fi. et vide qđ ibi dixi. et de confir. tuto. l. in confirmando et modica mutatione facti totum ius mutatur. j. de reg. iur. l. ea est natura cauillationis et mutata forma ius et substantia muta tur ad exhibē. l. sed iul. §. sed si quis. et facit ad istud principiu3 de here. c. vlti. et qđ ibi no. per Ber. et. xv. q. j. nos sctōx. et hā. s. si ex nox. cā agatur. l. j. xxxj. di. lex continentie. et. l. xxxviij. dist. c. fornicari. cum vtrobiq̄ notatis in glo. et per Archi. et qđ no. C. de testa. aut. hoc inter liberos. versi. in contrarium qđ non sint periuri. ¶ Jn contrarium videtur q̄ ex mutatione status ho/minis non mutetur ius obligationis. vt. s. de insti. l. in eum. §. j. sed dic qđ ibi mutatur in melius. qr primo erat seruus et factus est liber. et ad hoc facit qđ dicitur ex persona heredis non mu/tari substantiā obligationis. s. de ver. ob. l. ij. §. ex his p et cōtra possent adduci recte intuenti. s. pro soc. l. si. idem q̄. §. si filius. et de neg. gest. l. pomp. in negociatione. et. l. eum actum. ad predi cta etiam facit qr si papa concedat priuilegium alicui ecclesie de certo canicor numero intelligitur ecclesia permanere in eo dem statu quo ad facultates ex ↄsti. c. cū. M. ferarien. in text. et per Inno. in glo. facit. s. ibi vel ibi in meliorem. hec verior. Et est similis solutio contra de ver. sig. l. vocatione. §. instrūx. in fi. maioris glo. et potest esse ratio qr quando deieratur cōditio mā datum videtur reuocatum tacite a stipulatore factum de sol/uendo adiecto. qr ab eo propter status mutatione3 non posset ita commode exigere sicut prius per actionem mandati vel ne go. gest.

Si debitorem. Primo ponit dictum. secun/do probat per simile. op. quia paria sunt non habere mandatū et habuisse sed reuocatū esse. vt. s. de leg. iij. l. cum pater. §. vitio. ergo hic non d3 contingere liberatio. so. quo ad preiudicium debitoris soluentis. et idem est sed quo ad preiudicium creditoris distinguitur. vt hic. Dy. et intellige quo ad preiudicium debitoris soluentis scienter sed si ignoranter idē est qđ hic esset. scđo op. hic dicitur q̄ quādo ac cepit animo interuertēdi qđ non transfertur dñiū qđ facit fur tum et competit condictio furtiua debitori soluenti. sed lex dicit q̄ transfert. s. de acqui. posses. l. qđ meo. §. si furioso. solu. aliud in possessione et aliud in dominio: quod non transfertur: sed remanet penes dominum. sed alibi dicitur q̄ non remanet pe nes eum sed est in pendenti. vt no. s. de neg. gest. l. si ego. et. s. e. l. qui hominem. §. si debitorem. vbi de hoc dixi. solu. dic secundū Jaco. de are. q̄ ille glo. male dicunt. et in ista glo. bene dicit que est in isto. §. que incipit in eo quod hic dicitur per. l. istam. et per l. vir vxori. s. de donatio. inter virum et vxorem. Dy. autem di/stinguit. quia aut est inuenire personam cui non potest acqui/ri. et tunc non videtur sub conditione dominiu3 tradi. vt hic cū si. aut est inuenire personam cui potest acquiri. et tunc videtur inesse conditio. item op. de leg. iij. §. fi. s. de dona. inter virum et vxorem. et so. vt hic in glo. Old. ibi ignorans mandatum reuo/catum. Dy. ibi vt eos lucretur sed bona intentione et eo animo vt mihi acquirat. Dy. ibi alioquin. i. si eo animo accepit. vt eos lucretur. Dy. ibi aduersus titium procuratorē cuius mādatū erat reuocatum. Dy. ibi post diuortium si post diuortiu3 pecu niam contractet. Dy. ibi quando alias aliquando ibi mea quō dam eiusdemq̄ creditoris. Dy. Jn glo. vero cum sit in fi. et pro pterea non facit ad hoc licet alie faciant. Dy. in glo. furtiua ibi superiori casu vel etiam sine causa. vt no. s. rerum amo. l. ij. Jn glo. vlti. in fi. i. si non contractet post diuortium quia furtum si ne contractione non committitur. vt. j. de furt. l. si quis vxori. §. neq̄ verbo. Dyn. et vide qđ not. C. rerū amo. super rub. et. s. rerū. amo. l. j.

De peculio. Eadem solutio potest prodesse ad di uersas causas obligationis dissoluē das. hoc dicit. Dy. ibi is. s. dominus. Dy. ibi in pluribus cau/sis. s. rem domini et naturale3 secundū Ja. ibi sile esse inspecta causa vtriusq̄. Dy. ibi existimamus. et sic erat bone fidei. Dy. ibi non liberetur creditore restituente pecuniā. Dy. ibi id eme/re. s. q̄ verus heres non liberetur. Dy. ibi q̄ pro quia. ille pos/sessor bone fidei hereditatis. Dyn. indebitam quantum ad se. Dy. Jn glo. prima defensor. in fi. hoc verum si conueniebatur reali secus si personali. vt eodem titulo. §. sñie in persona3. Ja co. de ra. in glo. ex persona in fi. secus si in specie. vt. s. de lega. j. l. non quocūq̄ modo. Dy. in glo. secundum hoc posset dici ibi vel dic et verius. Dy. ibi plana est et dic dissol. nō autem contra rium qr alio casu loquitur. Old.

Qui hominem. Pro declaratione huius. §. vide acc. in summa de ↄdi. in debi. §. vlti. ibi conditionem. i. conditionis euentum vel defectū Dy. ibi et illi debitori. Dy. ibi conditionē indebiti. Dy. ibi q̄ si in termino. i. anteq̄ creditor agat vel eo agente sed iudicio pen dente ibi extiterit qr liberatur qr denegatur indebiti condictio. old. ibi alioquin. i. si dicamus contingere liberationem deficiē/te conditione post mortem titij. vel dic. i. si quocūq̄ tempore de ficiens conditio liberationē impediens facit retro videri libe/rationem inducta3 prope erit &c. ibi videaris quia tunc eo mor tuo desunt in eo vsus. §. finitur. et sic videtur sublatum obstacu lum q̄ tempore solutionis liberationi obstabat. old. ibi si tuti. s. non liberareris. ol. in fi. nam et hic per interitum finitur cōio q̄ liberationi obstabat. ol.

Si quis pro eo. §. fideius. dominus Dy. hūc §. legebat hoc modo. primo enim premittebat ad euidentia3 q̄ restitutio in integ. datur in fra tempus tantum in quo contingit lesio. vt no. s. ex qui. cau. ma. l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. et per eum insti. de ac. §. rursus. alij aūt moderni dicunt q̄ talis restitutio dabat oli infra annum vtilem hodie infra quadriennium. vt. C. de tpib9 in integrum resti. l. superuacuam. vbi de hoc plene dixi. et de il/lo anno vtili loquitur iste. §. hoc premisso. §. ibi procedit q̄ pri/mo hic ponitur questio et eius solutio vsq̄ ibi et quidē &c. ibi po nitur solutionis determinatio vsq̄ ibi. et quemadmodum &c. ibi adicitur qđdam simile. Et no. hunc casum quem alibi nō in uenies nisi hic. ¶ Et exēpli gratia pone sic aliquis tenebatur mihi ad centum causa mutui steti ego creditor per. xxv. annos qđ non petij debitu3 dñi: debitor absens fuit causa reipublice ita q̄ eum non potui conuenire et completum est quinquenniū in absentia sua et sic est liberatus alteri cōditione de mutuo ra tione prescrip. xxx. annorum. postea reuersus est videns ego q̄ adhuc eram infra annum vtilem. et quod agere poteram con/tra eum restitutione petita dedit mihi fideiussorē pro istis cētū et post dationem fideiussoris ipse fideiussor cepit abesse causa reipublice ita q̄ elapsus est annus in quo ego creditor pote/ram restitui: queritur modo nunquid fideiussor sit liberatus

lapsu ipsius anni cum principalis fuerit prius a quo qđ petere potui. Et rñ. iul. ꝙ non quasi non fuerit potestas exprimendi ꝯtra fideiussorē ꝯtra illũ aliuz. s. q: fuit absens cã reipublice immo hoc casu actio vtilis restituit̃ ꝯtra ipsum fideiussorē per edictũ p̃toris sicut restituitur in casu simili qui sequitur in ver. quemadmodum. ¶ Posset etiam poni in obligato actio temporali puta redibitoria vel quanto minoris qui abfuit tanto tēpore quãto durabat ipsa actio. ⁊ sic liberatus fuit casu. ⁊ exposita littera op. tribus. primo si reus erat tempore liberatus. vt posui in casu. ergo fideiussor non tenetur. vt. s̃. de fideiusso. l. si quis postꝙ̃ so. vt in glo. ¶ Secundo ꝙ dando fideiuss. agnoscit debitum. ⁊ sic prescriptio fuit interrupta. ergo ⁊c. vt. C. de prescrip. xxx. annoꝝ. §. cum nouissimi. §. sed ⁊ si quis. glo. soluit multis modis. sed Dy. approbat secundam. s. ꝙ hic post actionem prescriptam ibi non. ⁊ leuius est actionē seruare ꝙ̃ suscitare extinctam. vt. s̃. de pac. l. item si vnus. ⁊ ideo non habet locũ hic interruptio. ¶ Tertio contra hec op. nōne tp̃e liberatus dando fideiusso. videtur renunciare exceptioni. vt. d. l. si quis postꝙ̃ a contrario sensu. ⁊. s̃. si quis cau. l. sed ⁊ si quis. §. fin. so. hic dedit fideiusso. de omni eo qđ apparet eum debere. ⁊ iđ ⁊c. ¶ Quarto op. ꝙ contra fideiusso. non detur restitutio q: aut habuit copiam conueniendi reum aut non si non aut q: vtilis annus ⁊c. si habuit copiam conueniendi reum tunc videtur ꝙ preiudicet sibi aduersus fideiussorem. q: liberato reo liberatur fideiussor. vñ Dy. distinguebat hic q̃tuor casus vt pateat ĩ quo loquitur hic. §. quotiēs. aut ego creditor potui vtrũq; . i. reũ ⁊ fideiussorē ꝯuenire ꝯtra annũ in quo poterã restitui. ⁊ cũ vtroq; erat copia eximendi. ⁊ tunc mihi debet imputari ⁊ ꝯtra reum ⁊ ꝯtra fideiussorem. vt. s̃. de excep. l. omnis. ⁊ hoc casu non loquit̃ iste. §. An potui conuenire reum ⁊ non fideiussorem. ⁊ tunc idē est q: nocet mihi negligentia mea ⁊ circa personam fideiussoris q: liberato reo liberatur fideiussor. ⁊ sic currit annus vtilis in preiudicium meum. ⁊ contra fideiussorem. vt no. hic in glo. magna ꝺm nostrum intellectum sed ꝺm alios. vt Az. non preiudicat contra fideiussorem eo casu quo non potuit eum conuenire ⁊ hoc casu ꝓ constanti videtur loqui. §. iste. ⁊ ad hũc casum bene sequitur casus similis in ver. quēadmodum ⁊c. vbi reo liberato restituitur actio contra fideiussorem. ⁊ iste intellectus approbatur in glo. parua que incipit. s. restituit̃ ibi vel hic fuit ⁊c. ⁊ ꝓ hoc. ĩ. e. stichum. iij. rñ. ⁊ de dolo. l. si fideiussor. ¶ Aut neutrum potui conuenire. ⁊ tunc est planum quia restituitur mihi actio infra annum vtilem contra fideiussorem. ⁊ in hoc casu similiter loqui videtur. §. iste ꝺm vnum intellectum glo. magne. ibi loquit̃. g̊ ⁊c. ⁊ sic ista pars glo. est contraria alteri gl. inferiori que incipit. s. restituitur ibi vel hic fuit ⁊c. sed superior positio magis placet. s. qñ potuit conuenire fideiussor. q: melius cōcor. est cum sequenti casu simili alias non est bonum simile aut potui conuenire fideiussorē non quantum ad reum. ⁊ hoc casu non potest loqui. §. iste. Dy. ibi deinde. i. post fideiussorē datũ. Dy. ibi preterierit cũ haberet creditor potestatē conueniendi principalem ⁊ petendi restitutionē contra eum. Dy. ibi liberet̃ post lapsum illius anni infra quē restitutio peti poterat cōtra principalem. Dy. ibi. ⁊ quid subaudi verum est fideiussorē nō liberari. ⁊ sic hic ponitur determinatio solutionis suprapositae. Dy. ibi quemadmodum subaudi teneret fideiussor vtili. Dy. ibi occiderit post moram suam ⁊ ante morã principalis tũc eñ principalis nulla tenet̃ sed fideiussor vtili. Dy. in gl. ⁊ liberato ibi. l. si debitori. ⁊. s̃. de in ĩte. resti. l. nemo. ¶ Itez ibi errore hic ex certa scĩa vel hic post datã restitutionē in integrũ. Jaco. sed certe immo illa lex si debitori videt̃ contra. q: ⁊ deportatus potest restitui ad bona ⁊ tenebitur creditoribus suis. vt. ĩ. de sen. passis. l. si deportatus. ⁊. C. de sñiam passis. l. si debitor. ¶ Sed dic ꝙ duplex est restitutio quedam enim conceditur ex sola misericordia. vt deportato. ⁊ in ista obtinet. l. si debitori. quedaz ex debita iustitia ⁊ minoribus lesis ⁊ absentibus ⁊ cōtra eos. ⁊ de ista loquitur hic. ⁊ ad hoc. s̃. de leg. j. l. non quocũq;. §. j. Ol. ibi vel dic hec vera. Old. ibi. l. fi. dic vt ibi. Old. In glo. s. vtilis infra quē tota cōtrouersia hec glo. pendet ex hoc solum an interruptio facta contra principalem prosit contra fideiussorē. Dy. ibi alij vt Acc. dicũt ⁊ melius. Ol. ibi nō currit vtilis annus. ⁊ dices ꝺm hoc cum fideiussore nec cum reo. Ja. ibi ⁊ potest esse quidam habent hic glo. ꝓ se. sed non debet esse. Old. ibi p. d. l. scz. C. de duobus reis. l. fi. Old. in fi. ⁊ ꝺm hoc dices in fideiusso rem ⁊ in reũ vel in fideiussorē tm̃ si eum eligam. Ja. potest etiã in hoc. §. poni casus ꝙ data restitutione ante rescissoriam intētatam fideiussor datus fuit ⁊ sic interruptio prescriptionis an alias fuit facta nō aũt perpetuatio actiōis. cuz aũt fideiussorē conuenire vellem hic secũ agendi potestatē non fecit. ⁊ sic facto fideiussoris actio est perdita ⁊ sic contra eum soluz datur restitutio ꝺm legem. sed ex quibus causis maior. l. ait pretor. §. fi. ⁊. l. se. ⁊ sic dicit de anno. §. quez actio rescissoria est intentanda. vt. s̃. de acti. ⁊ oblig. l. in honorarijs. ⁊. C. ex quibus causis maior. l. vlti. Jaco.

Qui pro te. Pignus tenetur ex persona heredis propter cirographorum debitum nō vt ꝓpter debitũ a fideiussore q: illud extinctum est. h. d. Dyn. ibi dedit. s. tradēdo vt sit locꝰ rōni quã hic glos. reddit. Dy. ibi nō tenearis sed sic reus principalis. Dy. ibi atq; ita. i. alio fideiussore dato. Dy. ibi heredem te. s. principalē. Dy. ibi qui fideiusserit pro primo fideiussore. ⁊ sic differt dans fideiussorez ad dationem pignoris. Ja.

¶ Uide bar. bal. i rub. C. ò pos. vbi a leg. hũc ...

Si soluturus. Perit pecunia periculo creditoris si ei pōt imputari culpa male electionis vt in primo rñ. vel dilate approbationis. vt in scđo vel sine approbatione non recepte solutionis qñ spes debita offerebatur cōgruo loco ⁊ tp̃e vel quãtitas quã constabat esse probam. vt ibi nam tũc ⁊c. his cessantibus non est eius periculum vt in ver. his sequens Old. ibi nũmulariũ malum a te inconsideranter electũ ita ꝙ in culpa eligēs cum suis ⁊ in eo casu indistincte periculuz a te spectat. Jac. ibi approbaret̃. s. ipsa pecunia esset proba vel reproba. Old. ibi cum tñ ⁊ illud al's conuenit tñ ⁊ illud. Dy. ibi incōtinenti in casu in quo non fuisti in culpa eligendi nũmularium sed talē elegisti quem quilibet diligens elegisset. Jaco. ibi pataui e soluere speciē debitã vt differat a p̃cedenti vel dic pecuniã quã certum erat ꝓbam esse. Jac. ⁊ Old. in qua specie. i. obligatione facta. Old. ibi tuũ periculũ. i. tui creditoris. Ol. ibi obtulerim subaudi certe hoc casu mei debitoris erit periculuz non creditoris. Ol. Et no. ꝙ fieri dz ꝯgruo loco ⁊ tp̃e ad hoc. s̃. de ver. ob. l. cum filius. §. fi. de rei ven. l. qui petitorio. ⁊ extra de ap. c. ab eo. li. vj. ibi deposuerit apud eum qui electus fuit ꝑ emptorez. ⁊ hoc subijcit ibi vtiq; ⁊c. Old. ibi meo quoq;. s. periculo emptoris. Old. ¶ Sed quid venditor eliget depositariũ rñ. si fuit in culpa eligende eius erit periculo vel secus. ar. s̃. de fidei com. lib. l. sed si alienare. Jac. alienare in emptore aut eligente nō curo si fuerit in culpa vel non. Ja. In glo. vltima in fi. ⁊. s̃. d edil. edic. l. ediles. §. fi. ⁊. l. videam. Ja.

Si pro me. Ibi soluerit legata etiã ignorante herede. h. d.

Reo criminis. ad sui defensionē cōparenti al's secus. vt ĩ. de reg. iur. l. vlti. Dy. Et dic vt plene no. ⁊ dixi. s̃. de dona. l. post ꝯtractuz. ⁊. l. sequens multum videt̃ facere pro cōi glo. que est in. d. l. post ꝯtractum. vere tñ inspiciēdo nihil facit. q: aliud est in dona. vel alia voluntaria alienatione ꝙ̃ in solutione debiti ad quã quis de iure cōpellitur. vt colligitur hec differentia. s̃. de mino. l. ꝙ si minor. §. restitutio. Dy. nec doleat fiscus si debitor soluat lati creditori q: si nō solueret ⁊ bona ad fiscũ peruenirent fiscus teneret̃ ad debita tanꝙ̃ heres. vt. s̃. de fideiusso. l. inter eos. §. fi. ⁊. l. vranius. C. ad. l. iul. de vi. l. tutoris. ⁊ ideo nullum damnuz est fisco si reus criminis soluit. Old. An heretico possit solui vide Inno. extra de hereticis. c. vlti. Item no. ꝙ innocentes plerũq; accusantur. nam accusatio non facit quem reuz sed probatio criminis. xv. q. vlti. c. vlti. extra de simo. c. licet. §. fi. ⁊. C. de accusa. l. fi. vbi de hoc dixi. ⁊ ad hoc. ĩ. de mune. ⁊. ho. l. reus delegatus. licet videatur ꝯtra C. de procur. l. reum. vbi de hoc dixi. ⁊ de reis postulatis. l. j. li. x. ⁊. s̃. qui ⁊ a qui. l. quesitum.

In omnibus. Ibi liberationum collatarum in reuz seu debitorem. Ja. ibi preterꝙ̃. Et econtra p̃terꝙ̃ ⁊c. Ja. ibi confusione facta per hoc ꝙ creditor succedat fideiussori vel econtra. Ja. in glo. j. ibi que sunt. x. s. nouatio. delegatio. compensatio. acceptilatio. confusio. obligatio secuta consignatione ⁊ depositione interitus speciei mora non precedente soluo pactum ⁊ iusiuranduz. itē maleficium creditoris. sunt et alij qui no. insti. qui. modis tollitur obligatio in. §. vlti. ibi meliꝰ notantur ꝙ̃ in summa. Dy.

In numerationibus. Ibi vno momento vt quando reus soluitur liberantur fideiussores. vt. s̃. l. proxima. ⁊ sic continuatur veluti si quis ⁊c. nam verbum veluti similitudinarie ponitur. Ja. ibi vēdiderit creditori ⁊ precium remiserit non compensan. cum debito. Old. ibi euenit ei. s. precio compensato cum debito. vt predixi. Old. ibi cum vna numeratione facta per heredem legatario. Dy. in glo. vlti. ibi alia causa liberandi q: solutio ⁊ obedientia iussus. Old. ibi alia obligandi q: natura eius qđ agitur. ol.

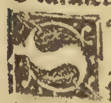
Sed ad

Sed ad hoc videtur contra finis huius.l.Sed dic quãdo testator damnat heredem vendere vel locare solũ vendere vel locare est in obligatione non autem qđ non exigam mercedẽ vel precium ⁊ sic si adimpleo ꝙ est in obligatione qua teneor non prohibeor quin possum alium mihi obligare.sed vbi facio ꝙ non debeo.i. soluo qđ soluere non debeo nõ fit accipiẽtis.⁊ ideo possum repetere vt in contrarijs sed si illud qđ est in obligatione soluatur non potest illa solutio operari qđ liberet et repetã sed vbi non repeto illud ꝙ erat in obligatiõe sed aliud vltra peto tunc bene possum vt hic.Dy.

Ista lex est singularis et vide Ange. in.l.isula. ⁊ de.vbo.obl.

Quamuis. Ibi vir spoponderit constãte matrimonio.Ja. Ibi obligata obligatione speciali vt.s.de pigno.l.res hypothece.Oldrad. In glo.vxori cui ibi de pact.pigno.l.j. et sic fuit hic pactum legis commissorie quod est.in pignore reprobatum de quo dic vt ibi no.Jaco.⁊ Dyn. in fi. quia tãtum fuit ibi hic solum promissum.Sed secunduꝫ hoc non essent iura dare ⁊ promittere argu.contra.C.ad.l.falc.l.fi.Dy.¶ Et hec lex videtur destruere glo.que est.C. ne fideiussor.dot.dentur.l.j.que dicit ꝙ fideiussor non potest dari ꝑ dote reddenda nam fideiussor et pignus equiparantur vt in hac.l.conceditur dari pignus ergo ⁊c.et ita dicit.Dy.se consuluisse pluries de facto non obstat illa glos.⁊ illum titulum intelligit ꝙ non possit dari fideiussor pro dote conseruanda sed pro reddenda sic vt no.per eum.s.solu.ma.l. si constante Oldra.et de hoc plene dixi.d.ti.ne fideiuss.dot.dentur.

Si quis aliã rẽ. Pro alia.s.re nõ aũt rẽ ꝑ quãtitate vl quãtitatẽ pro re.Dy.Ibi volẽti.s.creditori.Dy.ibi euicta res ꝑ re in solutionẽ data.Dy.Ibi nõ accepisset ꝑ in similitudinem.Jaco.Ibi suscipientis ita qđ nõ enumeatur.Dy. Ibi sed si quis.s.promissor vel debitor.Dy.ibi per dolum debitoris tradentis licet glo.aliter innuat.Jaco.Ibi fundi qui minus valebat.Jac.ibi non liberabitur in aliqua obligationis parte.Oldra.ibi prodest ad verum debitum.Dy.consueuit queri pone qđ obligaui me alicui in centum ⁊ dedi fideiussorẽ ꝑ isto debito dedi creditori in solutum quãdam domum que sibi euicta est cum iste creditor possit agere contra me antiqua actione an per consequens possit agere contra fideius. qui se in contractu istius venditionis domus non obligauit et ideo non tenetur vt.s.loca.l.item queritur.§.qui impleto pro fideiussore facit.s.de pigno.actio.l.eleganter de euict.l.si plus.§.j.⁊.C.de sentent.l.liberi.vbi de hoc plene dixi.et de euictio.l.si predium contra fideiussorem est hec lex contra de iure fisci.l.titius.s.ad trebellia.contra debitor de exceptione rei iudica.l.extante.§.latinus.de lega.j.l.non quocunqꝫ.vbi hic tenet Dy.et.l.que res.⁊.l.si rem.Solu.colligitur ex lege deferre.§.fi.et.l.sed reuocata contra de iure fisci.Dy.vel dic vt.j.proxi.dicam in glos.vt ⁊.C.de sentent.in fin.et hec vera vt no.dicta.l.libera.C.de senten.et ibi ponitur veritas scđm Dy.⁊ Pe.immo hec non valet vt.j.e.l.qui res in princip.dic ergo qđ non ob.l.si predium qr licet vtili exempto agere possim non sequitur quin et pristina actione agere possim.nam solutio non est emptio sed sil'is emptioni vt.s.ex quib.cau.in pos.eat.l.fi.⁊ nihil est ideo cui simile est:vt.s.deposi.l.qđ nerua dic ergo qđ qui tenetur ad dandum si soluat aliquam reꝫ que non recipiat in eodem genere finitionem creditore volente si quis faciat rem accipientis liberatur ipso iure vt institu.quibus modis tolli.obligatio in princip.⁊ prima actio est sublata vt dicta.l.qui res.querit ea postea euicta non resuscitatur actio extincta vt dicta.l.qui res in princip.hoc verum regulariter fallit in duobus casibus.primo quando res pro pecunia ⁊ tunc videtur celebratus contractus venditionis propter eius frequentiam argu.s.de vsuca.l.j.⁊ ideo tunc prima obligatio tollitur quia satis sufficit remedium ex eo cõtractu vel cautio officio iudicis prestando.vt.s.de pact.l.vẽditionibus.secundo fallit quando daretur alia ⁊ iretur in cõtractũ transactionis nõ tunc re nõ facta accipientis reuicta nõ agitur de euict.vt.C.de transactio.l.si pro fundo.⁊ ratio istius exceptionis colligitur in.l.fratris eo.titu.non ob.glo.que est in dicta.l.qui res qr est falsa ⁊ ibi per Dyn.reprobat.¶ Quid autem intersit vtrum prima actio sit sublata vel non respondeo multum tamen propter accessiones vt.s.e.l.in omnibus que tollentur vt.j.de regu.iur.l.cum principalis licet.Dy.s. in alia additione videatur sentire qđ vtilis actio detur contra fideiussorem per.l.deferre.§.fi.⁊.l.sed reuocata.j.de iure fisci.sed postea dictam additionem non possint in pecijs suis nec est vera vbi actio est extincta ⁊ ita intelligit glos.in dicta l.deferre.⁊ sic sentit Pet.dicta.l.libera.et dicta.l.eleganter de pigno.act.interest etiam scire vtrum prima actio sit sublata vel remaneat sola vt si illa erat inefficax vel erat obligatio pristina ⁊ nudo pacto nullum adhibetur remedium.Oldr.⁊ de hoc plene dixi dicta.l.libera tamen ad cautelam in instrumento solutionis potest addici ꝙ nec ante nec post hanc dationem in solutum discedit a pristina obligatione quã si res ista irreuocabiliter fiat accipientis.Jaco.¶ In glo.secus si duos in fi.nam ibi erat actio extincta traditione facta hic nõ quia ibi erat in obligatione rem tradi hic rem dari.Dy.In glo.maxime in fi.hec glo.hunc.§.intelligit quando per doluꝫ accipientis in solutum plus extincta fuit ꝙ valeat sed planus procedit ⁊ melius concordat cuꝫ precedentibus ⁊ sequẽtibus si intelligas ecõtra.s.qđ dolus fuit cõmissus a promissore seu debitore qui dolose curauit funduꝫ quẽ dare volebat in solutum plus estimari quã valeret ⁊ hũc intellectũ approbant Dyn.⁊ Jacob.vt patet ex eorum linealibus circa textum Dy.⁊ Jaco.

In pupillo. Ibi locupletior per consequens inquantum oportebat condemnari.Jaco.ibi opposita per eũ qui pupillo mutuauit sine tutoris autoritate.Dyn.In glo.i.lite contesta.ibi si a patre alias incipit si a dño ꝙ intellige vt ibi no.in.§.quo tempore.Dy.⁊ Oldra.

1 ☞ Creditor missus in possessionem bonorum debitoris ex primo decreto non lucratur fructus perceptos ex ipsis.

1 a

Titia. [a] Creditor † missus in possessioneꝫ bonorum debitoris ex primo decreto nõ lucratur fructus perceptos ex ipsis.sed si quid superest deductis expensis debet in creditum cõputare primo in vsuras deinde in sortem.hoc dicit.Dyn.et pro hoc.s.ex quib.cau.in pos.eatur.l.fulcinius.in princip.Dy.et Old.⁊ de hoc.s.in tractatu primi decreti de dam.infec.l.si finita.§.si plures.v.item tempore quis tollet ibi possideret ex primo decreto.Dy.ibi pro dña egit verbum simile.s.de acq.hered.l.si is ad quem.Ex quo colligunt quidam ꝙ si aliquis probauit se percepisse fructus aliquis predij qđ presumitur dñs.vnde hoc ponunt sepe aduocati ad articulos dicẽdo itẽ probare intendit qđ percepit fructus ⁊ redditus ex tali ꝑdio vt hoc probato presumatur dñs Dyn.credo tñ ꝙ vtile esset addere in articulo dñm:dicitur percepit fructus ⁊ reddit9 ex tali predio tanꝙ ⁊ sicut suo ⁊ ad se pertinente non quãdo aliquis vtitur re tanꝙ sua tunc videtur sentire glo.ꝙ presumatur dñs vt no.s.de condi.insti.l.quidam in suo in fi.prime gl. et de hoc dixi.C.de acqui.pos.l.ij.ibi distraxit.et sic no.ꝙ missus in pos.cã rei seruan.potest vendere de hoc.s.de bo.auto.iudic.possi.l.in venditione in legatario misso dic qr aut mittitur qr non satisdatur:aut qr sibi non soluit vt habet.s.vt in pos.leg.l.is cui.§.queri.⁊.§.seq.Jac.ibi reputari debeant an lucrari debeat.Jac.ibi ex ea causa.i.ꝑ venditione rerum maritum vel fructuum earum.Dy.ibi prout quoqꝫ.i.ex tempore quo ad mulierem peruenit.Old.ibi oportebit ⁊ residuũ in dotem.Dy.¶ In gl.quã pro lucro in fi.tu dic qđ ibi fuit euictũ quia non videtur receptum.Guid.de suz.¶ In glo.s.sortis in fi.ibi nisi si quis dicat rem.solu.illud ibi reprobatur:vnde concordat.Dy.vel si velis dicere qđ nõ reprobetur dic vt ibi interesse hic in vsuris.Jac.de bel.

[a] ¶ Titia. Adđ ꝙ iste tex.reputat singularis ad hoc ꝙ dñs ꝑbat ex eo qđ se gerit vt dñm i rẽ ⁊ ꝑcipit fructus et eos distrabit vt dominus.

Solutam. Ibi naturaliter in interueniẽte naturali ⁊ corporeo actu.Dy. ibi iussu eius.s.creditoris viuentis secus si mortuus esset vt no.C.de excep.l.j.Oldr.ibi absolui debꝫ.s.debitor soluens ipso iure.Oldra.ibi tutori creditoris ⁊ ita expone sequentia.Old.ibi cuilibet successori.i.de iure pretorio vel ciuili.Jaco.ibi actori pecunijs exigendis preposito.Dy. ibi perficiet ita ꝙ ipso iure liberationẽ inducet in quolibet casuum predictorum.Ol.ibi acceptolatum subaudi illud debitum propter ꝙ rẽ.Jac.vel dic.i.si acceptilatio interuenit super pignore cum stipulatione vel sine stipulatione obligato. Jac.ibi solutionis.i.non ipo iure tollit obliga.pignoris sicut tolleret solutio.sed tollit ope exceptionis.Dy.vel dic nõ tollitur hypothecaria ex eo ꝙ sic soluit naturaliter sed tollitur quasi sit satisfactum vel satisdatum.Ja.¶ In glo.facit.s.ibi solue vt ibi qr ibi non erat tertium pecuniã reuersuraꝫ ad soluentẽ immo poterat non reuerti.item ibi precessit solutio soluentis ⁊ sit suo nomine soluit.Jaco.in fi.§.ij.⁊ si statulibe.§.si seruus.Oldra.⁊ Jaco.

Si tamen aurum. Ibi sed nec repetã dñm aut hominis

huius certum est translatum in creditorem cum in corpore sit consensum vt.s.de pigno.act.l.j.et de verbo.obliga.l. si id qd et tamen debitor in nullo liberatur nec repetit.Jaco.

Solutionis. Uerbum late acceptum Jac.et pone exemplu stipulor a te.x.nomie pene si vsq ad kal. no solueris mihi qd debes ante kal.libero te p acceptilationem penalis stipulatio non comittitur q videtur esse solutu q substati obligationis sublata est.Dy.Et idem potest dici de pena excoicationis periurij.et idem si a te terminum nouarem. vt.s.titu.j.l.si creditor.Dy. Ibi ad substantia.s. tollendam.Jac.stricte autem accipiendo verbum solutionis intelligitur quando debitor rem vel pecunia soluit creditori vt in stitu.quib.mod.tollitur ob.in princ.et tunc dicitur obligatio tolli proprie an dicitur debitor liberari quando per acceptilationem vel nouationem vt no.per Dof.C.de sol.super rubrica et concor.s.e.l.satisfactio.et.j.de verbo.sig.l.liberatiois cum ibi notatis solu.tamen et liberatio equiparatur vt hic et s.de condi.ob cau.l.si mulier.et vide qd dicetur.j.de mune.et hono.l.rescripto.§.debitores.¶Item paria videntur cauere et soluere vt.s.de dona.l.patronus.et.C.ad.l.falci.l.vlti.s non per omnia: vt.s.ad macedo.l.vlti.na minus est cauere q soluere vt ibi probatur.et.s.de re iudica.l.iiij.§.j.item ex eo q sit condemnatus debitor non dicitur satisfactum creditori vt.s.de pig.l.grece.§.etiam.et.§.se. Item facit hec lex cum concor.q si statuto caueatur q contra instrumentum guarentigie nulla exceptio audiatur nisi appareat instrumentu solutionis q si appareat instrumentum acceptilationis audiatur ar.contra.s.e.l.soluta.sed ibi no intelligitur sub verbo solutionis naturalis.

a ¶Qui sic. Uide Bal. in aute. ei q sic.C.de bo. auto.iudic. possi.Bar. in.l.fi.C.de vsuca.et i.l. singlaria.s. si cer.petat.

Qui sic. a Potest intelligi quado pactu fuit appositum de his denarijs tradendis seu reddendis arg.j.de furt.l.eum qui.§.si epistola.et.s.de acquir. pos.l.si quis vi.§.differentia. ¶Item potest poni vt.s.e.l.qui hominem.§.si.cum similib Ja.ibi sic.i.eo pacto.Dy.ibi recipiantur nisi ex ista receptione sum tibi futurus obligatus cui solui et a quo recipio et sic loquitur.l.qui id quod.§.j.s.de dona.Jaco.

Si quis stipulatus. Illud qd operat l.te contesta.circa persona adiectam idem operat circa rem adiectam.h.d.Dy. ¶Et ad euidentia huius.l.dic q interdum est aliquid in promissione et nihil certum in obligatione vel in stipulatione generis vt.j.e.l.qui.x. §.stichum.ij.rn.et.s.de leg.j.l.cum incertus.et tunc circa petitionem et condemnatione dic vt insti.de act.§.preterea.si qs generaliter. ¶Interdu est certu in obligatione et petitione sed aliud est in condemnatione vt qn species debita desijt extare vt.s.de verbo.ob.si seruum.§.si.et si certum peta.l.vinu et tunc dic vt notaui.s.de noua.l.fundum interdum est aliqd in obligatione et petitione sed aliquid in prestandi facultate et tunc interdum plura in obligatione erit obtinet.l.istam vt s.de penu leg.l.j.interdum plura sunt in obligatione:et tunc aut copulatiue et iste casus est indubitabilis q vtruq debet vtruq petitur et vtruq in codemnationem deducitur: vt.s. de verb.ob.l.scire debemus.et.l.pluribus.aut alternatiue vt s.de verbo.ob.l.si duo rei.et.d.§.stichum.j.rn.et tunc aut neutrum debetur propter alterum et sic stipulor stichu aut pamphilum aut vnum debetur propter alterum sine legis dispositione vt quando factum permittitur quo casu etiam interesse est in obligatione alternatiue vt.s.de vbo.obli.l.stipulanes non diuiduntur.§.celsus siue pactis contrahetium vt si facto apponatur pena vt.s.de pactis.l.rescriptu.§.si pacto cum similibus. Primo casu.s.qn neutrum est debitum propter alterum vtruq petitur vtruq in condemnatione deducitur et circa eor prestationem potest variari scdm qd dicitur s.de verbo.ob.l.eum qui certarum.§.j.et instit.de act.§. hinc autem.Secundo casu qn vnum est debitum propter alteru vel legis dispositione vel pactis contrahentium aut prius petitur principale factum et tunc prestando interesse vel penam liberatur q non compellitur quis precisse ad factu vt s.de verbo.ob.l.in stipulationibus.§.operarum fallit in casibus qui no.s.de ope.no.nun.l.stipulatio.§.siue.et ad hoc me hro dic vt ibi notaui aut prius agitur ad interesse et tunc implendo factum liberatur et purgat moram vsq ad lit. cotest. non post vt.s.de verbo.ob.l.si insulam.aut vtruq petitur et tunc locum habet qd no.s.de act.emp.l.j.in glo.an ergo ferentur due sententie.Old.Item faciunt predicta ad ea que notaui.s.de re iudi.l.miles.§.dote.¶Et ad qone sepe occurre tem pergami quando aliquis maritat filia sua et instrumento dotis comittitur conueniunt qd certa pars pecunie dotis debeat conuerti ad emptionem vnius vestis vxoris et dubitatur vtrum pecunia vel vestis sit in obligatione et dicendu qd pecunia est in obligatione et vestis in solutione per hanc.l.ibi in melle.i.quoru solutio poterat fieri in melle.Dy.Ibi actu sit ita qd lis sit contesta.qd dicit amplius dic.s. post lit. cote. Dy.ibi petam litem contestando.Dy.Ibi ante litem cotestatam etiam ne contradicente si titio soluere et ei soluendo sea me liberare.Dy.¶In gl.q.x.ibi fideiussor obligari.§.si immo in prin.Old.Ibi vel potest dici hec vera.Dyn.,et Oldra. ¶Item no.ex isto.§.q plus operatur tacitum q expressum plus enim operatur litis contestatio que est tacitu ad impediendum ne solua adiecto q expressa cotradictio adijcietis vt.j.e.l.antepenul.Dy.

Si quis offerenti. Ibi bonam fidem credes eu habere mandatum.Dy.si creditor ibi procuratori mandatum non habenti.i.gestori.Jac.et Old.in v. etsi duo ibi procuratori expone et si.i. quauis videbatur ei q pater suo nomine non posset adiecto soluere cum ipse pretoria actione a iure introducta teneatur in qua nuq fuit actu qd adiecto solueretur contra tn est dum em &c. Ja.ibi mihi s.adijcienti.Dy.ibi et ideo q qd soluitur adiecto videtur solutum adijcienti.Oldr. ibi iubente interueniente iussu post obligatione contractam.Old.titio creditore.Old.

Quotiens. Potest poni casus vt.s.eo.l.q hominem.§.si predo. et de peti. heredi.l.sed et si lege eo.§.si.minore. Jac. ibi debea ex causa lucratiua et qd subijcit peruenit dic ex causa lucratiua.Dy.

Dispensatorem. Dic aut icipit debere dno vel here di liber factus.et tunc no de peculio aut incipit debere eo seruo existente et tuc detrahitur quia peculium intelligitur deducto qd dno vel eius heredibus debet vt.s.de pecu.sed si damnum.§.peculiu hoc pmittas. ¶Secundo an debitores ei soluentes sint liberati et dicvt ex respōsione apparet.Dy.et pro hoc.s.e.l.si seruus op. duobus modis.primo de.l.quo em.§.j.secundo de.l.pop.et sol.vt in glo. et quere vt in glo.deinde collige ar.ad questione de facto ibi exegit.i.c.sponte soluente recepit.Old.nam ab initijs no potuisset extorquere cum esset seruus vt.C.de iudic.l.seruus.et de leg.ij.l.fideiussoria.§.si res.Dyn.ibi liber factus per aditionem hereditatis.Dy.Ibi ante aditam hereditatem et sic ante cedentem die libertatis.Dy.Ibi.i.quauis.Dy.ibi accepit.s.dispensator adhuc seruus existens.Dyn.ibi debitores q ignorauerunt dnm mortuum et consequentis reuocatu mandant dissoluendo dispensatori.Dy. ibi incipit debere naturaliter.Dy.Ibi non liberantur.s.debitores soluentes dispensatori.Dy.ibi mor.i.iam reprobato facto gestoris. Old. Ibi negociorum gestor penitendo et ratum habendo. Dy.,ibi qd quidem.s.q agere possim ex penitentia.Old. si ego non puto allegatur tex.iste q si aliquis esset procurator nomie p me et sine mandato contra debitorem meu et lit.contest. est et ego certioratus ratum no habui ipse tn nihilominus in causa p cessit et fecit condemnari debitorem.vnde volo modo habere ratum querit an possim.et videtur q sic.ar.j.e.rem ra.ha.l.p curator.§. procurator.et.l.quo em.§.j. sed cotra est per littera istam.Dy.¶Item est arg.qd probare non possum factum a procura.reuocato p hoc ex de rescrip.c.ex pte.C.de reb. cre. l.si quis iusiuran.et de codi. inser.l.penul.ar.contra.d.l.quo enim.j.rem ra.ha.et.s.e.l.cum quis.§.j.sed in his duabus legibus approbatio qua faciebam post reprobatione cedebat ad comodum alicuius tertij hic autem cedebat ad meum comodum tantum.Dy.Ad predicta facit.s.de iudi.l.licet et qd notaui.C.in quib.cau.in integ.resti.non est necessaria.l.si tutor ibi actio.i.actionis nego.gesto.natiuitas impedita. Dyn. ibi qd pro q.Old.in fi.i.debitor remanet qui prius erat.Dy. ¶In glo.prima in fi.vt.s.e.l.qd seruus in fi.et.l. qui homine §.si titium.et.j.e.l.quolibet.Old.¶In glo.et pro hoc in fi. debitorem hereditarium vel dic.i.exigentem vt.s.de fideicomis. l.si seruus.Old.¶In glo.q ignorauerut ibi mortuum et per consequens mandatum esse reuocatu.Oldr.ibi.l.si procura. hoc non pot procedere eo casu quo ex actu sciuerut dnm mortuum et cosequenter reuocatu mandatu.et ideo sciēter solue do vident donare voluisse et ppterea repetitio denegat vt.s. de leg.ij.l.cu pater.§.meuio.pro empto. qui fundu.§. seruus meus v.q si scierit et de dona.l.vt hibi in fi.i.qd non repetat facit

facit.s.de cōdi.inde.l.i.z.j.de reg.iur.l.cuius p errorē nisi sustinendo glo.diceres qd soluentes errauerunt in iure qr credebant mandatū per mortē nō reuocari: vnde qr soluerūt eū iure indebitū quātū ad pcura.constat qd repetūt etiā i iure ex antes vt.s.de condi.inde.l.cum his.§.fideiussor.z.l.si fideiussor.z no.eo.ti.l.j.Dy.Item qd repetatur ab exactis patet s.de dona.l.vt mihi donares in fi.In glo.j.rem ra.hab.in finam citius parit excep.vt ibi z p cōsequens liberationē quaz indicat actionem qr fauorabilior est liberatio q obligatio: vt s.de act.z obli.l.arrianus.Dyn. ¶ In glo.j.non hz locum.i.impeditur nasci.Dy. ¶ In glo.s.q non habui ibi in suspēso quod est verum in negocio quod est in ratihabitione secus in aliis tribus generibus negociorū vbi non est in suspenso sed incontinenti congerunt est nata.z vide qd no.per Dyn.ex de regu.iur.c.ratihabitionem.lib.vj.de hoc z dixi.C.de neg.ge.l.si pecuniam.

Si debitor. Ibi liberare.i.per viam acceptilationis liberationē acquirere.Old.Ibi eius fructuarij.Ol.ibi in pacto facto seruo in quo debitor hz vsufru.Oldr. ¶ In glo.i.is qui hz vsufru.in seruo habēt hic quidā.z no.qd si cōditio rei sed dz esse gl.p se z nō dz hic signari qr nihil facit ad hanc.l.sed debet signari.j.e.l.si seruus.x.super verbo que potest.Oldra.Et ponit casum summarium illius.l.ita signauit eam.Dynus.

Cum iussu. In gl.j.in fi.z.j.de do.except.l.si opera.z dic vt ibi no.Dy. Jaco.vero de are.hic dicit hoc verum credo iure cōpensationis non ipso iure nisi esset meus debitor ex ea causa ex qua ego suz meo creditori vt.quia recepi mutuo vt tibi mutuare.Jaco.

Si filia. Ibi curatori patris furiosi.Dy.Et facit ad hanc.l.s.solu.ma.l.si cuz dotem.§.si soluto.Old.

Si pupilli debitor. Ibi creditori cui pupill' ciuiliter z naturaliter obligat' erat.Old.ibi nō fuerat ille q soluerat creditori pupilli eius mandato Old.ibi non obligatur etiā conditione indebiti qd est notandum z pro hoc.s.de auto.tuto.l.impuberes.Ja.ibi iussu z sic non repetit ibi sed ab eo cuius iussu soluit ar.s.e.l.si ita stipulatus.§.j.z.l.qui hominē in prin.Old.ibi debite.i.naturali z ciuili ex quo poterat conueniri.Old. ¶ In gl.i.quasi cōtraxit in fi.vt insti.quib.mo.re cōtrahit obli.§.j.z.s.de auto.tu.l.impuberes.Ja. ¶ In glo.vlti.in fi.z.s.de relig.ac.si quis §.penul.z cōmo.l.sed mihi in prin.Jaco.

Si quis duos. Creditori generis vel quātitatis idem sepi' potest solui ex eadē cā si desinat esse creditoris.hoc dicit.Dy.Ibi nummis pluries a debitore solutis Old.Ibi retro reddat.s.sponte non astrictus pacto.Oldr.z sic cessant contraria.ibi videri is.s.creditor.Old. ¶ In glo.ratio est in fi.in dubio presumā pactum de retro reddendo: z sic non valebit vt.s.ad macedo.l.sed iul.§.proinde.z de probatio.l.cum indebito z secundū hoc intelligitur.s.de statuli.l.heres pecuniam.Jaco.

Si seruus. Conditio que est in faciendo potest adimpleri pupillo sine tutoris auctoritate si autē est in dando nō z idē i furioso hoc dicit.Tres ponit casus primus quādo testator iussit seruum esse liberuz si daret.x.pupillo suo vel alieno.Secundus est si daret decē furioso.Tertius casus est qñ testator legauit alicui fundū sub conditione si daret pupillo vel furioso decē z dicitur q oībus istis casibus debet fieri solutio tutori vel curatori ad hoc vt videatur adimpleta cōditio.Et hoc verum in hijs que consistunt in dando si autem consistat in faciendo tunc potest eis fieri adimpletio cōditionis in personā pupilli vel furiosi sui tutore vel curatore z hoc vltimū colligitur ex illo ver.moueris zc.Dy.z in dicto versi.moueris super verbo que potest debet esse signata glo.que est signata super.l.si debitor z incip.no.q si cōditio que ponit casum summariū huius.l.vt ibi dixi.Ol.ibi dare iussus testamēto dñs Dy.in eum.s.pupillū Dy.ibi consequatur seruus liber esse iussus Oldr.et videtur q sic quando conditio consistit in dando quia sic est in ea que consistit in faciendo quaz sufficit impleri in persona pupilli siue tutoris z hoc sequitur moueris zc. ¶ Et dic moueris.s.addicendū consequatur libertatem dando pupillo sine tutore Dy.Ibi que consistit in facto quem pōt impleri sine tutore Jaco.ibi et qcquid dices Dy.Ibi liberetur.i.libertatē consequatur.Ol.ibi dependi.s.solui.Ol.ibi egi.i.egisse presumēdo est.Dy.in glo.vlti.Ibi talem adiectionē argu.s.de mino.l.cū mandato de insto.l.sed z si quis.§.fin.Ol.ibi meuius tui So.vt ibi Dy.Ibi potest parere.s.conditio que in faciendo consistit nō in dando.Dy.

Si hominem An nemine defendēte cōuenitur q noxa z obtinet.l.locū.§.pprietari' vt defendēte pprietario cōdēnetur vt det pro noxa.z tūc aut culpa potest imputari fructuario qui presens defensionē.z obtinent.l.contrarie aut nulla culpa potest imputari z obtinet.l.ista.z.s.de damno infecto.l.eorū z noxa.l.in noxalibus.Ol.Ibi iudicati ad damnū deductum in condēnationem Joco.in glo.vt.s.ibi dari de dolo ergo hec cessat nam actio de dolo datur vbi alia non competit vt.s.de dolo.l.j.§.ait pretor z si alia competeret nō daret Dy.immo falsa cū ibi fuerit absolutus vt in littera patet.Ol.Ibi.§.de dolo.l.j.z sic intelligitur.l.illa fm istam similis expositio fit.s.qui.modis vsufruc.amittatur.l.recepti §.fi.Dy.Ibi vt hic dicitur sed certe.l.illa si noxale ad fi.contradicit qr solutio etiaz de alieno pro noxa.dato dic ergo hoc ideo qr q noxe dat debet facere accipiētis z in irreuocabiliter est factus suus nam non videtur cuiusq zc.vt.j.de reg.iur.l.non videtur.s.de leg.j.l.modo quocunq z.s.e.l.si rem z ideo nihilominus agit iudicati arg.contra.s.de sta.libe.l.statu liberum medio in prin.z.§.illud Jaco.sol.vt ibi in fin.ergo excep.agentem valet replere nisi damnū euitet vt dicta.l.si noxale ad fi.l.se.s.de noxa.tamē qr perfecte nō est homo nec in irreuocabiliter factus meus agā vt.s.e.l.si rē z.l.quotiēs z de leg.s.l.non quocunq Jaco. ¶ Itē adhuc obstat.l.illa si noxale nā hic parificat de solutione pignoris z vsufr.vbi autem dicit pignus dissolui ipso iure z vsufru.per excep.respōdeo quantuz ad cām huius.l.nihil pōt imputari creditori vel fructuario quia fuerunt absentes paria sunt sed quantū ad causam.l.cōtrarie vbi pōt imputari sunt disparia cum aliter vnū q aliud tollatur z ideo est aliter vt ibi not.Dy.

Cum decem Ibi titio dabāt.faciebat dubium qr partis debiti solutio z litis cōtestatio vt paria iudicant vt.c.de noua.l.iij.sed lite conte.non potest adiecto solui vt.s.e.l.si quis stipulatus fuerit.x.in melle ergo idē videbatur hic esse cū pars soluatur z remouet z sic non sunt ex toto paria pattis solutio et litis contestatio Dy.

Si fideiussor. Ibi creditor procuratori mādatum non habenti Dy.ibi mandata vt.s.man.l.si fideiussor.§.fi.Dy.ibi cōfirmatur solutio.et sic non medium actum non impedire ratihabitionem retro trahi. ¶ Et est arg.q si tu obligasti rem meā hodie: hodie creditori tuo me ignorāte: deide ego obligē creditori meo postea ratam habeo obligationem per te factam pro cuius creditor sit potior in pignore z p hoc.s.de pig.l.si fundū.§.j.de pigno.actione.l.aliena res z arg.so.ma.l.penul.§.vxo.z rerum amo.l.reintegrata arg.contra quia res erat iam per meam obligationem affecta tamen qr ratum habeam z ideo meus creditor videt potior p hoc.s.qui potior in pig.ha.l.j.que res pigno.ob.possunt.l.penulti.z arg.eius qd not.j.rez ra.ha.l.si debitū §.fi.Jac.de hoc in speculo de solutionibus.§.j.ver.itez pone obligasti.Itē facit ad questionē illius qui habet filios ex cōcubina deide accepit vxorē z habet filios legitimos ex ea mortua vxo.contrahit matrimoniū cum concubina qui dicantur primogeniti vtrum primo nati legitimati per subsequens matrimonium an secundo nati ex vxore ante legitimationē primorū de vtroq vide quod notaui.C.ad macedo.l.fi.ibi acceptum fecerit confirmationem z per conditionem indebiti vel sine causa pecunia data ab illo gestore condicetur.Ja.z Ol.Ibi sed si ignorans creditor.Dy.ibi lit.contesta.cū debitore Dy.illum debitorez.Dy.in fi.z cōdemnationē habere regressum contra eum cui soluit fm distin.s.e.si qs offerenti in glo.stre.l.qr ratihabitio retrotrahit sed in pūo nō rñdeo petēdo intra tps infra qd se reus obligauerat vr renūciare tacite vt eo.ti.l.bonor.z no.s.de neg.ge.l.si ego z nō habēdo ratuz vr penitere: vñ nō dz redire p ratihabitionē ad id cui renūciādū putauit vt.C.de iureiur.l.si quis iusiurandum vt hic nihilominus principalis erat perpetuo obligatus vnde renunciare non videtur.Dy.

a **Si decem.** [a] Debitor generis secuto interitu post obligationē liberatur per except.debitor speciei ipso iure.hoc dicit aut debitor obligatur ad genus aut ad quanti

a ¶ Qui decem. Adde q hec.l.fallit in debitore gñis fm Bal.i.l.acceptū.C.de vsur.

tatem aut ad speciem circa primos duos casus no. regulaz et instantiam regule vt not. in. l. q te mihi. §. si cer. peta. in princ. huius. l. In tertio casu aut species debita prout añ morã aut si ante aut culpa debitoris: aut sine culpa: aut est dubiũ si culpa aut in faciendo aut in negligendo ⁊ si in faciendo aut interueniẽte causa legitima aut nõ. Si post morã aut añ illius more pignorationez aut post. Dy. ibi si seruus certus ⁊ in specie debitas. Old. ibi obtulit maritus mulieri soluto matrimonio Oldr. ibi decesserit sine dolo ⁊ culpa mariti. Dy. ibi nummos in specie forte debitos. Dy. in glos. j. in. fi. q dic vt ibi no. Dy. ¶ In glo. secus in fi. tu dic q hic erat pecunia in obligatione ibi nõ q: erat danda causa conditionis implende qd nõ est in obligatione vt. s. si quis omis. cã testa. l. si quis sub cõditione. Old. ¶ In glo. fauore dotis hoc nihil est q: sic eẽt magis in odium dotis q̃ in fauore. Dy. seruus ⁊ sic circa species Dy. in fi. ar. s. de coll. bono. l. pretor. §. penul. vbi fit filiis expositio. Ja. vel si vis referre etiam ad pecuniã dic qd fuit pecunia debita vt species. Dyn. Cum in mora precedens etiam ex delicto purgatur per stipulationẽ conditionalẽ animo nouandi a debitore interposita vel ab alio ipso ignorante re tñ pñte secus. item tunc videtur obstare. C. de iure emphi. l. fi. ⁊ de pactis inter emptorẽ ⁊ ven. l. si a te. sed in illis bene prodest quãtum ad penam sed quãtum ad liberationem nõ iuris secuta consignatione ⁊ depositione vel interitu vt hic. ¶ Item op. qd contingat liberatio ipso iure nõ per except. vt. s. de verb. obli. l. interdum. §. si. coniuncta. l. si seruum eo. ti. sol. ibi loquitur in specie debita oblata hic in quãtitate que debetur in genere sed tunc videtur ob. hic. ij. rñ. sol. vel referas ad speciẽ vel si ad minas dic q erant in speciem vt prediri ibi qñ seruus. ⁊ sic circa species. Dy. in fi. arg. s. de coll. bo. l. pretor. §. penul. vbi fit similis expositio. Jac. vel si vis referre etiam ad pecuniã dic qd fuit pecunia debita vt species. Dy.

Si cum mihi. Mora precedens etiam ex delicto purgatur per stipulationẽ conditionalẽ animo nouandi a debitore interpositam vel ab alio ipso ignorante re tñ pñte secus si absente. h. d. stichuz deberes pure. Dy. Ibi promisisti animo nouandi. Dy. ibi pendente ea. s. cõditione stipulationis. Dyn. ibi non potest q: res extat in conditionis euentũ. Dy. Ibi petitio ex prima obligatione ⁊ hoc sequitur ea que ⁊c. Dy. ibi stipulatio secũda conditionalis ibi sed in promptu nunc respondendũ ⁊ qd subijcit debitor eñ est ratio ad predictam cõditionẽ ibi eum debitorẽ Old. Ibi postea. i. post interpellationem. Old. Ibi ignorãte debitore qui fuit in mora. Dy. Ibi creditor eum. s. stichuz qui erat in obligatione. ⁊ an cuius solutione mora pcesserat. Ol. ibi si quolibet etiam extraneo ibi eius qui in mora fuerat dandi. Dy. in v. idem responsum. s. vt tollatur conditio ⁊ fur pro interitu liberetur. Dy. ibi stipulatus fuerit non animo nouandi. Jac. ibi facere oportet subaudi liberabitur a cõditiõe furtiua. Old. Ibi in prouinciã forte extraneam a loco stipulationis contracte. Old. ibi intercesserit stipulatio nõ animo nouandi. Jac. ibi non poterit rõ. si qd stipulatio animo nouandi facta locum oblationis obtinet ⁊ bene dico q: illa rem locũ non habet in re absente q: vera obligatio in re absente fieri nõ potest ⁊ hoc sequitur non etiã obtulisse ⁊c. Old. Ibi propter absentiam que veram oblationẽ impedit ergo impedit ⁊ fictaz oblationẽ. i. stipulationẽ animo nouandi factam que est facta oblatio seu loco oblationis. Oldra. Ibi esse locus cessante ratione cessat dictum. Oldra. ¶ In glo. ita ⁊ hic in fi. ⁊. s. eo. l. imperator. Jaco.

Stichum. ¶ In obligatione alternatiua prohibetur solui res propria creditoris licet sua desierit secus in obligatione generis vel incerti de certis dum tñ alijs extantibus desierit esse sua. h. d. diuide. §. in tres partes q: tres casus ponit. Nam primo loquitur quãdo stipulatus sum duos seruos certos alternatiue. Secũdo, qñ in genere. Tertio qñ incertum de certis. Nam primo casu q erat stipulatoris non poterit solui quãuis eius esse desierit. ¶ Et est ratio q: in eo non potuit ɔsistere obligatio ergo nec solutio q: cum vtraq; res ad obligationẽ adijcitur in qua nõ potest consistere obligatio neq; solutio consistere potest sed in ea que fuit stipulatoris nõ potuit cõsistere obligatio ergo nec solutio vt. s. de verbo. obl. l. si duo rei. In secundo casu nulla libet in eo genere consistens videtur adijci ad solutionem vt s. de leg. j. l. cum incertus. sed q s. de lega. ij. l. meuius. §. duobus. ibi hominis enim legatũ ⁊c. et propterea etiã illa species que fuit stipulatoris ⁊ esse desijt quandocunq; poterit solui. Tertio casu nulla erit in obligatione que peti possit: sed quelibet in solutione persone aut stipulatoris erit obligata ad alteram prestãdam. et ideo si illa que erat stipulatoris desinat eẽ eius superstitibus alijs poterit solutio sicut vna de alijs et ab obligatione que supererat adhuc in dicta liberatione sed si desinat alijs extinctis esse stipulatoris inuenit obligationem insolidum extinctam per aliarum mortẽ ⁊ ideo extincta non potest resuscitari per hoc q ista desinat esse stipulatoris vt. j. e. l. qui res. §. aream. facilius enim sustinetur obligatio ne extinguatur q̃ extincta resuscitetur vt. s. de verbo. ob. l. inter stipulantem. §. sacram. rõ autem q: in primo casu vtrũq; erat in obligatõe in tertio nullum. Dy. Ibi neutrum eñ bona ratio vt. s. de verbo. obli. l. si duo. Jaco. ibi vi quidẽ ipsa. i. ipso iure. Ja. ibi dari stipulat⁹ potest duobus modis legi. vno modo vt iacet ⁊ supple ⁊ cõsecutus. secundo dari stipulatus. s. inspecto in fi. q. d. stipulatione consecutus. Jac. ibi hominem. s. interitum de certis. Dy. Ibi reliquit. i. in futurũ relinquit. Ja. ibi desierit eẽ: mortuis enim illis perinde est ac si habent solum stipulatus essem ar. s. de opti. leg. l. si optio. Ja. ¶ In glo. altero iam mortuo in fi. ßm Accur. ⁊ melius. Old. ¶ In gl. immo videtur in fi. p hoc non respondetur ad rõnem que est ibi in fi. §. dum dicit vt que ab initio ⁊c. sed nõ propterea dicit ibi qd is qui legatarij fuit tempore legati relicti non possint ei solui si postea desinit esse suus licet ei cui solutũ fuit ex causa lucratiua ab vno herede non possit solui ab alio licet desinat esse legatarij q: tunc euidenter offenderetur regula. Dy.

Qui hominem. Per solutionez speciei que creditori possit auferri debitori generis liberatio non cõtingit secus si fuerit vitiosa. h. d. et allegatur iste. §. q si rusticus debeat mihi decem capones fictuales ⁊ dedit eos mortuos q nõ liberet ad idem. s. si quadru. pau. fe. dica. l. j. §. plane. In genere. Old. Ibi nõ videt est enim statuliberi loco vt. s. de fideicõ. lib. l. non tantũ. §. j. alias §. an. Ja. ibi alias turpem. s. moribus non eñ intelligitur de persona. Ja. ⁊ de persona posset intelligi qd indicat verbum supra positum vespertilionem ßm primam expositionẽ glo. q vera est. a Promissor⁹ serui in genere. Dy.

a ¶ Promissor. Adde Bar. in. l. j. §. si quadru. paupe. fe. dica.

Ob triginta. Ibi ex vniuersitate idẽ obligatione fideiussoris vel pignoris ibi putauit supple perinde ac si ⁊c. Dyn. ibi contigerit liberatio quasi dicat nihil decedat de ea summa pro qua pignus fuerat obligatũ. Ibi magis tamen hic rñdente.

Idem quod pene. Legalis. Dy. ßm primaz lecturam vel conuentionalis pmisse rato manente contractu ßm secundã ⁊ est ar. ad qõnem si marit⁹ recepit feudum estimatũ in dotem ⁊ stipulatus fuit duplum euictoris nomine postea euicto fundo egit cõtra dantẽ dotez et consecutus est duplum eo mortuo agit mulier contra heredes ⁊ petit duplum quã cõsecutus fuit maritus euictiõis nomine heredes dicunt se non teneri nisi ad simplum ⁊ videt q heredes bene dicat per hanc. l. et. j. de reg. iur. l. qd a quocũq; in contrarium qd totum debeat restitui facit. s. de iure dot. l. quotiens. ⁊. l. non solum. Dy.

Modestinus. Aliter incipit si post solutum ⁊ dic vni ex plurib⁹ pariter obligatis post solutionẽ nõ põt fieri cessio ex interuallo añ vo solutione vel precedẽte pacto de cedendo fieri potest. hoc. d. Et habet duas partes ßm qd sunt duo dicta. secunda ibi q si ante. item prima subdiuidit in duas q: in prima ponitur dictũ. in secũda ratio que est ibi cũ nulla ⁊c. iterũ scõa in duas q: similiter. in prima dictuz. in scõa rõ. scõa ibi cũ nouissimo quoq; ibi superfuerit quasi dicat illa cessio nihil operatur in qua nulla actio superest cedenti ergo ⁊c.

Modestinus. Ibi nihil iuncte respondet. Dyn. ibi hoc factũ. i. predicta cessio actionum. Dy. ibi tũc. i. post pactũ de cedendo. Ol. ibi mandatũ subsecutum. i. cessio actionum. Old. post ɔuentionẽ ⁊ solutionẽ ibi saluos eẽ. i. cũ effectu cõpetere ei cui facta est cessio. Dy. ibi quoq; nõ solum Secundo casu qñ cessio fuit facta ante solutionẽ. Ol. ibi que fuerit. i. que cõpetebat pupillo ɔ̃ tutorẽ. Sed quo iure postulatur supcessio. rñdeo aut pcessit aliqs ɔ̃ctus vel obligatio ex quo possit postulari ⁊ tũc ex eo ɔ̃ctu vel obligatione petit fieri cessio vt. j. e. l. si stichũ. §. si mãdato in fi. aut nõ pcessit ⁊ tũc iudic. offi. ⁊ ita expsse innuit. j. de iur. fisc. l. in fraude. §. qui p alio. ⁊ de le. j. l. si res obligata in fi. ⁊ ibi de hoc ⁊ ita dz intelligi. s. de fideius. l. fideiussorib⁹ succurri. Dy. in fi. p solutionẽ debiti

debiti principalis. In glo. ⁊ male immo bene. Dy. ¶ In gl. §. actor ibi in rem dʒ dicere cōtra tutorē seu cōtutorē. Old. ibi et si forte rē ⁊ dic vt ibi per Dy. ibi hic subijcit sed hoc est diuinare. ⁊ ideo dic qđ ibi soluerit curatores noīe proprie obligationis qua ipsi tenebanť ⁊ propterea acto adhuc supest ꝯtra contutores que vtiliter adhuc cedi potest vt ibi not. Dyn. et Old. ibi vt ibi no. ⁊ hec vera. Dy. in fi. immo etiā post solutionem vt ibi no. ⁊ in littera ptʒ. ⁊ ideo dic vt ibi no. ⁊ etiā in auť. de fideius. §. ij. in fi. ¶ Et distingue aut soluit noīe illiꝰ cōtra quē fit cessio vel illius ⁊ alterius ⁊ tunc cessio est inutilis siue fiat ante solutionē siue in actu solutionis siue post solutionem interueniente pacto de cedēdo vel nō interueniente q2 actiones ꝑsonales extinguūtur q2 solutione eius qđ debetur ⁊c. vt institu. quib. mo. tolli. oblig. in prin. ⁊ ita no. in. l. pomp. s. mā. aut soluens soluit noīe suo tm̄ ⁊ tunc quādocūq3 fiat cessio valet q2 per talem solutionē suo noīe facta actiones ꝑsonales ꝯ debitores non extinguūtur vt. j. e. l. si stichuʒ. §. si mandato si autem dubitatur si quid obligationes sunt pariter principales vt in duobus tutoribus ⁊ in duobus conreis tūc hʒ locū distinctio huius. l. q2 ante solutionē tenet cessio. Itē post solutionem etiā ex interuallo. dum tm̄ pactū cedendo solutionē precesserit sed si nō precessit pactū cessio ex interuallo fctā est inutilis. Si vero obligationes nō sunt pariter principales tunc ille qui soluit presumitur in dubio suo noīe soluere. ⁊ iđ tenet cessio etiā facta ex interuallo post solutionē: vt. s. de in rem verso. l. si filius mandati. l. papi. de admistra. tuto. l. si. l. si minor. de tute. ⁊ ra. distra. l. si alterius. ⁊ de leg. i. l. si res obligata. ⁊ de pecu. leg. l. dn̄s sticho. q2 primo casu videtur quodāmodo actio vna q2 oēs cōiter tenentur. ⁊ ideo vna solutione in totum extinguiť. Scđo casu plures ⁊ ideo magis quod meo noīe ⁊c. vt. s. e. l. ⁊ magis. ⁊ no. j. eo. l. stichū. §. si mandato Dy. in fi. immo etiā post solutionē vt ibi no. ⁊ in littera patet et ideo dic vt ibi no. Dy. Faciunt ergo tabelliones nō intelligentes vnū in instrumentis cessionū qđ nō est opus dicūt em̄ talis cessit iura contra talē ante solutionē credentes post solutionem fieri non posse qđ falsum est vt hac. l. ⁊ ideo dic cum quis soluit creditori. aut est extraneus aut fideiussor vel mandator. aut cōreus si extraneus si soluit noīe debitoris liberat eum nec ante solutionē nec post cedi debent sibi actiones: vt s. e. l. solutionem. Si aūt suo noīe tunc est emptor noīs ⁊ nō indiget cessione vt. s. de here. vel act. ven. l. plusq̄. ⁊. l. noīs. Si autem est fideiussor mandator conreus vel cōtutor si solū suo nomine non ceduntur sibi actiones q2 seipm̄ liberat vt. s. man. l. papi. vbi de hoc si nomīe debitoris vel conrei vel cōtutoris possunt sibi cedi vt. hac. l. ⁊. s. de fideius. l. fideiussoribus succurri. Odof. ⁊ plenius. j. dicetur. ¶ In glo. sed an insolidum ibi. Io. dicit ⁊ bene ibi. l. quesitum. §. sed si velit. ⁊ ibi de h̄ no. sed cū quilibet de heredibus teneať pro pte hereditaria tātū vt. C. si cer. peta. l. j. que cōparatio est de heredibus ad cōreos et cōtutores certe non bona. ⁊ ideo nihil facit ad propositum §. sed si velit. Dy. ⁊. l. etiā cū possessor nihil facit q2 ⁊ ibi quilibet tenetur pro pte ibi sʒ eam punctua vt ibi no. itē per Io. s. man. l. creditor. §. j. ⁊ potes distinguere vt no. s. de admi. tu. l. si plures. Dy. que distinctio non ꝓcedit in cōreis nec magistratibus nec cōtutoribus obligatis quoꝝ si vnꝰ solueret ageret ꝯ aliū sine cessione: pone em̄ qđ vnus tutor totum soluat ⁊ petat ab vno insolidū dicet cōtutor ꝯuentus si ego totū soluissem agerē ꝯ te pro pte tua multo magis tutus sum excep. pro parte que te ꝯtingit vt. s. de supfici. l. j. §. qđ ait ⁊ sic patet qđ nō habeť distinctio sic renūciato beneficio ep̄le vel nō q2 nunq̄ agit isolidū ⁊ qđ in tutore dixi idē in qualibet quoꝝ si vnus solueret ageret ꝯ aliū sed in fideiussoribꝰ secꝰ in eis eni procedit p̄dicta distinctio sic renunciatū vel nō. Et est rō q2 si vnus totū solueret nō repeteret aliqđ a cōfideiussore. vt. s. de fideius. l. vt fideiussor. Dy. in scholis ibi quā in cōreis q2 conreis datur actio sine cessione vt. C. de duob. re. l. j. Dyn. ibi. l. meuius. §. duoꝝ immo in pn̄. Ol. ibi sed si hoc nihil est q2 ⁊ in duobus siue plibus reis debendi dr̄ qđ sine commissione habuit negocioꝝ gest. actiōeʒ vt dixi p. d. l. C. de duob. re. l. j. ⁊ ibi no. ⁊ tm̄ fere scđm oēs ꝑ pte sic cessio. Dy. ⁊ Ol. ibi ꝑ tertia et dic ꝙ sic ar. s. ad treb. l. j. §. de illo. ¶ Et dubitatio eē poterat q2 videbať ꝙ illā vtilē quā hʒ nō posset ꝑ cessionē transferre sed ꝯ est nā etiā vtilis pōt cedi ⁊ trāsferri pōt cessionē vt. d. §. de illo. ⁊ no. eo. ti. l. ex asse. Dy. ⁊ dic de ista q̄ne quā hic facit glo. vt no. d. l. j. C. de duob. re. in fi. glo. fina. In eadē glos. in fi. Et ꝙ hic no. de cessione ꝑ pte faciēda intellige qn̄ ex cōi culpa ꝯueniť idē in cōreis qn̄ equalr̄ ad vtrūq3 ꝑuenit pecunia et alter ꝯueniť. Si vero vnus tm̄ tutor gessit ⁊ alter ꝑ eo cōuenitur vel ad vnū tm̄ ex cōreis ꝑuenit pecunia ⁊ alter cōuenitur tunc credo insolidum cedendas actiones: vt. s. cōmo. l. vnde queriť vbi de hoc. Ia. Si ergo cōcludit glo. hic ⁊ vbiq3 tractat de hac materia qđ cessio pro pte ⁊ nō insolidū faciēda est. Sed quid si insolidū facta est cessio rn̄. in cōtutoribus et cōreis nō valet cū effectu facta insolidū q2 si vnus solidum solueret haberet contra aliū act. nego. ge. pro pte sua vt dictū est ⁊ probatur. s. de tute. ⁊ ra. dist. l. j. §. nunc tractemus. ⁊ no. d. l. j. C. de duob. re. multo ergo fortius doli excep. vt predixi ⁊ pro hoc. s. de fideius. l. vrannius ibi plene ⁊c. Sed in fideiussorē distinguit vt distinguiť in glo. d. l. si plures hic. s. de admi. tuto. §. sit renunciatū beneficiū diuisionis vel nō q2 si non sit renunciatū ⁊ cū fideiussor ex iure sibi cesso agat insolidum poterit sibi imputari culpa cur non opposuit beneficiū diuisionis cum conueniret a creditore ⁊ exceptio diuisionis q̄ obstitisset creditori obstabit ⁊ fideiussori cū agat ex ꝑsona eius ac vbi renunciatū ē beneficio diuisionis tunc nō est ꝙ sibi imputari possit. ⁊ ideo si agat ꝯ fideiussorē ex iure cesso insolidū nulla exceptio sibi opponi pōt fieri nec possʒ creditori nec hʒ conuentus cā querele cū ab ipso principio se obligauerit in solidum respectu ꝑsone rei vt institu. de fideius. §. si plres. dy. Iac. de bel. in ista materia sic scribit: queritur qn̄ cedi debeat actio reo ꝯ cōreum glo. s. cōmo. l. vnde queriť dicit qđ crediť qn̄ conuenitur ex facto alterius cōrei. item qn̄ beneficiū diuisionis potest inter eos locū habere ad similitudinē mandatorum ⁊ fideiussoꝝ sed in. d. l. si plures. scđo de admi. tu. dic contrarium q2 siue hʒ locum beneficiū diuisionis siue non dʒ cedi actio ⁊ vr̄ casus ꝑ illam glo. s. locati ⁊ conducti. l. cū apparebit in fi. Queriť in quātū debeat fieri cessio distīguit vt no. d. l. si plures. vel dic vt hic no. vel vt not. C. de duob. reis. l. j. ¶ Vel dic vt colligiť in glo. d. l. vnde queriť si ꝯueniať ex facto conrei tm̄ fiat insolidū si vero ex facto cōi tūc pro pte vt. s. de fideius. l. fideiussoribus. ⁊ hic tu dic aut ꝯuenitur reꝰ ex facto conrei ⁊ tunc dʒ ei cedi actio insolidū in eo qđ soluit ex facto conrei vt. l. vnde queriť in. prin. §. j. aut conueniť reꝰ ex suo facto tm̄ ⁊ tunc non dʒ sibi cedi actio vt. d. l. vnde queriť. §. fi. et de tute. ⁊ ra. distra. l. j. §. nunc tractemus. Aut ꝯueniť ex facto cōi ⁊ tunc aut conuentus hr̄ loco principalis ⁊ cōreus loco fideiussoris ⁊ tunc in nihilū dʒ cedi actio ar. d. l. vn̄ queriť aut in totum habetur loco fideiussoris ⁊ tūc insolidum dʒ ei cedi vt. C. de fideius. l. ij. ⁊ auť. p̄nte. aut pro pte habeť loco principalis ⁊ pro pte loco fideiussoris ⁊ tunc ꝑ parte debʒ ei cedi actio qn̄ aūt habeať loco principalis vel loco fideiussoris dic vt not. s. ad velle. l. vir vxori. Si de hoc non ꝯstat. aut ꝯueniť rōne rei debite aut rōne culpe. aut rōne doli. Primo ⁊ secundo casu dʒ fieri cessio ꝑ parte in dubio vt no. d. l. j. C. de duob. reis. remota illa substātia distinctione que est in. d. l. si plures nam pro pte dʒ pecunia ad quēlibet reum peruenisse ⁊ iđ pro parte que non peruenit dʒ cedi actio vt. j. l. vnde queriť. ⁊. s. de tute. ⁊ ra. dist. l. cum pupillus. ⁊. l. j. §. nunc tractemꝰ. ⁊ ar. C. de duo. re. l. iij. ⁊ si cer. pet. si non singularis. ¶ Itē si in scriptura contineatur quod confessi sunt qđ quilibet recepisset insolidum ergo in dubio dʒ presumi qđ quilibet habuerit ptē suam ar. s. cōmo. l. sine certo. §. si duobus. ⁊ in auť. de duobus reis. §. si autē. In tertio casu qn̄ ratione doli non dʒ fieri cessio vt. d. §. nunc tractemus. ⁊. d. l. vnde queritur. Sed quid si nō est facta cessio dic vt no. dicta. l. j. C. de duob. reis vt patet responsio ex p̄dictis. s. de pig. act. l. si necessarias. Iac. de bel. et vide ad hāc materiā qđ notaui. C. de duo. re. super rubrica. ¶ Et qualiter debeat fieri cessio fideiussori. vide. s. de fideius. l. fideiussoribus succurri. ⁊. l. fideiussores. ⁊ per hāc in summa de fideius. §. fideiussor aūt conuentus. ⁊. s. man. l. papi. in glo. sed quid si plures fideiussores intercesserunt pro reo postea ex interuallo longo tēpore alius constituit se fideiussorē nunquid si soluat debeant sibi iura cedi contra primos fideiussores dic quod nō. vt. s. de fideius. l. si a titio. ⁊. l. inter reos. §. si duo. ⁊. l. si plures in glo. parua. ¶ Et vide ad hanc materiam qđ notaui. s. de fideius. l. si dubitet. vide etiam qđ no. in Spe. de renunc. ⁊ conclusione. §. j. v. quid si sint tres rei quid si plures teneantur ex delicto ⁊ sic quilibet insolidum vno tm̄ soluēti ceteri liberantur si vnus soluit an cedatur sibi actio cōtra alios dic qđ nō. q2 conuento ex delicto actio cedi non debʒ vt predixi. ⁊ pro hoc. s. de admi. tuto. l. cum plures tutelam. ⁊ qđ no. ex̄ de rebus eccle. non alie. c. si quis presbiteroꝝ in vltima glo. sed pone qđ pupillus habet obligatum reum ⁊ fideiussorem fideiussor soluat eo pacto vt sibi fiat cessio vel pupillus conuenit vnum ex tutoribus finita tutela ⁊ ille petit sibi cedi iura contra contutoreʒ nunquid talis cessio fieri poterit per minorem sine decreto. ¶ Item videtur qđ decretum sit necessarium q2 nomina censentur immobilia ⁊ eorum alienatio nō

posfeſt fieri ſine decreto. vt. ſ. de reb. eorum. l. magis. §. ij. in cō trarium q2 iſta ceſſio fit ex neceſſitate ergo poteſt fieri ſine de/ creto vt. d. l. magis. §. ſi fundum. qḋ autē fiat ex neceſſitate pa tet ex ſuperioribus ꝛ maxime per. d. l. fideiuſſoribus ſuccurri. Dic qḋ poteſt ꝛ non requiritur decretū. vt. ſ. ad treb. l. j. §. ſi ue queſitum. ꝛ. l. reſtituta. §. pupillus. Dy. de hoc vide qḋ no taui. C. de ſacroſan. ecc. aut hoc ius porrectum v̄. ad hoc quer/ ro nunquid predicta ſolennitas. ꝛ. j. de verbo. ſig. l. monetiū.

In liberto. Scilicet poſt manumiſſio/ nem obligato. ¶ Et qḋ dic operarum ſubaudi quā. Ol. ꝛ dic caſum dn̄s ma/ numiſit ſeruum ſuū ꝛ impoſuit eidē operas poſt/ modum hic libertus factus eſt debitor patroni ſui in decem ex cauſa mutui ꝛ ſic erat debitor ex cā operaꝝ ꝛ ex cauſa mu/ tui ſi ſoluat aliquā pecuniā primo ſimpliciter patronus acce pto feret in antiquiorem contractum. ſ. operaꝝ. ꝛ hoc. d. Dy. ¶ In glo. j. in fi. ſi ob operas debebat pecuniā. Ja.

Si alieni nummi. In gloſ. quaſi ſint conſumpti ibi at aūt ſi mala dic qḋ nō facit ſuos per immixtio nem vt. ſ. ad exhiben. de eo. §. ſi quis. ſi cer. peta. ro gaſti. §. fi. de acqui. re. do. l. a deo. §. cum quis. Dy. ꝛ. ſ. ad ma cedo. ſed ꝛ ſi pater. §. fi. in fi. ꝛ quod ibi no. ꝛ. ſ. e. caſſius. ꝛ. C. de fruc. l. eos. Jaco.

Pecunia. In glo. nam cū poſſeſſio ibi ſepa rari non poteſt vt. j. de furt. l. eum qui. §. fi. et no. C. de dona. l. quiſquis. Jaco.

Sicut. Quiſq; contract⁹. ſ. celebrat⁹. Dy. ¶ Ibi ſolui debet. i. conueniens eſt vt ſoluatur. Dy. ꝛ dic ſolui debet. ſ. naturali ſolutio ne. Dy. ꝛ dic vt. j. de reg. iu. l. nihil tā naturale ibi contrario interueniente re integra. Dy.

Si ſtipulatus. In glo. tacitum eniʒ in fi. ſed hic obligās ſubſtantia non mutat̄ ſed quedam ſolutionis cō/ moditas aufertur. Oldr. vel dic qḋ in idē recidit ꝙ hic nulla eſt obligatio in perſonā adiecti que poſſit ex pſo na heredis variari vt ibi no. Dy. vel ſm̄ Jac. de bel. ibi obli/ gatio ꝛ actio competebat defuncto vel contra eum hic non ſʒ mandato ſtipulatoris poterat ei fieri ſolutio. Ja.

Si autem. Ibi deceſſerit ante reſtitutionem rei apud me depoſite ꝛ facit. C. depoſi. l. vlti. monachi ſcti proculi cū abbas eſſet abſens vendiderūt fundum propter iuſtā ꝛ neceſſariā cām puta ꝓpter famē vel aliam iuſtam cām cū autoritate ꝛ cōſenſu epī abbas reuerſus vult reuocare venditionem quaſi inualidā q2 facta fuit ſine eius conſenſu querit̄ nunqd poſſit. Et videtur ꝙ ſic q2 ei⁹ au toritas requiritur in alienatione: vt. C. de ſacroſan. eccl. aut. hoc ius porrectum ꝛ ſi propter publicas penſita. l. fi. vbi req/ ritur autoritas p̄ſidis ꝛ vbi aliqua requirunt̄ ad ſubſtantiaʒ alicuius negocij ſi aliquid deeſt nō valet vt. ſ. de teſta. l. ſi vn⁹ et de tranſact. l. cum hi. §. ſi pretor. In cōtrarium facit. C. qui admit. ad bono. poſſeſ. poſ. l. bonorū. ꝛ q2 iuſſus iudicis facit licitum q2 alias eſſet illicitum vt. ſ. de aqua plu. arc. l. quāq; que in fraudem credi. l. qui autem. §. ſciendum. ꝛ de hoc. §. ſi lacem. ¶ Item aliquid permittitur rōne abſentie ſuperio/ ris qḋ alias non permitteretur. ſ. de procura. l. filiuſſa. cū ſi. Solet determinari aut abbas erat longe ita qḋ certificari nō poterat ꝛ valet alienatio nec reuocari poteſt pretextu abſen/ tie abbatis ar. ſ. de iudi. l. ſi longius. §. j. ꝛ. C. de bon. que lib. l. fi. §. vbi aūt in vnum aut erat proprie ꝛ tunc non valet ꝛ reuo ri poteſt ar. d. l. vlti. C. ſi propter publi. penſitationes. Dy. vi de de verb. ſigni. l. debitor. Sed nunquid bone fidei poſſeſſori hereditas poteſt ſolui. e. l. ſolutam ver. tutori ꝛ ibi in glo. ꝛ de pig. ac. l. ſolutum. §. ſolutam ꝛ. ſ. ea. dic ꝙ ſic. ſ. de conditio. in debiti. l. iij. in fi. ꝛ ad hoc vide ꝙ no. per Inno. extra de elec. ni hil ꝛ cōpoſt. Sed nunquid debitor archidiaconat⁹ al's digni/ tatis poſſit ſoluere violento vel male fidei poſſeſſori ipſi⁹ di/ gnitatis dic qḋ non vt no. per Inno. ex̄ de reſti. ſpo. c. in litte/ ris. ꝛ vide ad hoc qḋ ibi no. per euʒ v̄. credimus tñ ꝛ ꝑ Arch. plene ex̄ de preben. c. eum qui lib. vj. ¶ Sed quid ſi ſoluatur prelato qui non conuertit in vtilitatem eccleſie: nunqd debi/ tor liberetur dic vt no. per Innoc. ex̄ depoſiti. c. j. an predoni poſſit ſolui vide. ſ. de condi. inde. l. ſi vrbana. cum ibi notatis Et vide ad hanc materiam. ſ. e. l. vero procuratori. cuʒ ibi no tatis. ¶ Item allegatur hec. l. qḋ creditor ad litē non teneat̄ facere inuentarium cum non habeat quid ponat de quo dic vt no. ꝛ dixi. C. de epiſc. audi. l. de creditoribus. In gl. ratione doli in fi. Quicquid dicatur prima opi. gl. vera eſt q2 aut tra

ctatur de actione cōcedenda pro reſtitutione rei depoſite ꝛ il/ la naſcitur ex ipſa depoſitione aut de actione coherente do lum ꝛ illa competit demum dolo commiſſo ꝛ ſic intelligatur hec glo. Dy.

a **Si cum cornelius.** [a] Sicut pōt reuocari mā datum de ſoluendo alteri re integra ita ꝛ ꝑ actuʒ hoc dicit. Dy. hoc intellige ſm̄ legē. ſ. de pactis. l. ſi cum fundū. Old. ꝛ per hanc. l. dicebat. Ja. de ra. ꝙ ſi mona ſterium tenetur alicui monacho p̄ſtare aliquos redditus an/ nuatim donec haberet aliqḋ beneficium eccleſiaſticū poſtea in capitulo abſente clerico remiſſa ſint ſibi dicta cōditio ꝛ or/ dinatum qḋ haberet toto tp̄e vite ſue ſi poſtea adipiſcat̄ bene ficium qḋ modo non teneatur cū talis ordinatio facta eo ab/ ſente ꝛ nemine recipiente pro eo non valuerit. ꝛ pro hoc facit qḋ not. ꝛ dixi. C. de ſacroſan. eccle. ꝛ. l. illud ibi titie alias tute. Oldra. Ibi redditurum eſſe ita quod liberetur a ſeia. Oldr. Ibi ſicuti. ſ. idem operatur ſimplex pactum quod hic opera/ tur ſimplex mandatū de ſoluendo. Dy. Ibi cauſam habuiſ/ ſet eſtimandi: ex iſta littera dicebat. M. fil. ꝙ ſi aliquis habe/ bat neceſſe proficiſci ꝛ reliquit procuratorē generaleʒ qui eo tempore erat ſapiens ꝛ idoneus poſt receſſum vero dn̄i ma/ le tractat negocia domini ꝛ ſua ita qḋ veriſimile eſt ꝙ ſi dn̄s eſſet preſens eum reuocaret ſi aliquis debitor domini ſoluat huic procuratori qḋ non liberatur a domino re predicta ſo/ lutione ꝛ dicit ꝙ hic eſt quaſi caſus. ꝛ argu. bonum ad hoc. ſ. eo. l. cum quis circa princip. Mart. fil. in fi. quia cornelio po/ tius recte ſolutum eſt. Oldra. ¶ In glo. tanq; ſuo procurato ri in fi. fuit enim ad locuʒ gratia ſoluendi ſecus ſi vt ei obliga tio quereretur. Jaco. argu. contra. C. de iure dotium. l. ij. in fi. ſ. de pact. dotalis. l. cum maritus. §. vlt. ¶ Sʒ in illis ille cui erat reſtitutio facienda erat ſtipulatus ideo poteſt ei ſolui in vita muliere que ipſum ſtipulari mandauit vt. j. l. fi. j. reſpon. hic autem exceptione mulieris nullum erat ius cornelio que ſitum. Dy.

Geſſi. Ibi cum domino et pēdet lis vel ab ſolutus eſt quia nihil ī peculio erat vel cum pro parte tantum peculium poſſideret ꝓ illa parte ſoluit que nō ſufficiebat ad debitū. Ol. et Jaco. ꝛ ceſſat contrarium.

Solidum. Ibi quā die. et ideo ſi poſt ter minum offerat debituʒ poteſt creditor recuſare niſi det etiam intereſſe. Sed ſi reciperem debitum nunquid illud intereſſe poſ/ ſem petere non credo cum non ſit actio ſoluta ei ꝛc. vt inſtitu. quibus modis tollitur oblig. in prin. niſi ad illud intereſſe ha berem actionem vt quia eſſeʒ ſtipulatus vt no. ſ. quod certo loco. l. fi. Jaco.

Ac iure. Ibi non datur. Quid ſi detur procurator ad exigendum nun quid poterit ei ſolui videtur qḋ no. vt. ſ. ſolu. ma/ trimo. l. non ſolum. et ibi in gloſ. et ibi de hoc dixi reſpondeo cum ei iudicati actio detur ex eo apparet q2 exige re eſt ab inuito extorquere vt. ſ. de lega. iij. l. fideicommiſſa. §. ſi rem bene poterit ei ſoluere a ɔtrario ſenſu rationis hic red dite. ꝛ pro hoc. C. de noua. l. non abſtulit. Jacob. pro hoc. C. de ſolu. l. inductum. ſ. eod. l. ſolutam. verſicu. tutori. et ibi in glo. et de pigno. act. l. ſolutam. §. ſolutam. ꝛ. ſ. e. ſi quis ſeruo. j. rn̄. et. j. de verbo. ſigni. l. debitor. ſed nunquid bonefidei poſſeſſo ri hereditas poteſt ſolui dic ꝙ ſic. vt. ſ. de condi. indebiti. l. iij. in fi. et ad hoc vide quod not. per Inno. ex̄ de elect. nihil ꝛ per Compoſte. Sed nunquid debitor archidiaconat⁹ dignitatis poſſit ſoluere violento vel malefidei poſſeſſori ipſius dignita tis dic qḋ non vt not. per Innocen. extra de reſtitu. ſpo. c. in litteris. vide ad hoc quod ibi no. per eum v̄ſi. credimus tamē et per Archid. plene extra de preben. c. eum qui. lib. vj. ¶ Sʒ quid ſi ſoluatur prelato qui nō conuertit in vtilitatē eccleſie nunquid debitor liberetur dic vt no. per Innocen. extra de/ poſiti. c. j. ¶ An predoni poſſit ſolui. vide. ſ. de conditio. in/ debiti. l. ſi vrbana. cum ibi notatis. ꝛ vide ad hanc materiam ſ. e. l. vero procuratori cū ibi notatis. ¶ Item allegatur hec lex quod curator ad litē non teneatur facere inuentarium cū non habeat quid ponat de quo dic vt no. ꝛ dixi. C. de epiſcop. audi. l. de tranſactionibus.

Quodlibet. Debitum qḋ ab initio poſ/ ſet extorqueri. Jaco. ¶ In glo. ignorante ibi denegandam procuratori. Item ibi fideiuſſor recepit mandatum ſpecialiter de ſol uendo vt. ſ. de condi. indebi. l. indebitam. Jaco. in fi. ꝛ. e. l. qui hominem

[a] ¶ Si cum corneli⁹. ad de Jo. an. in addi. ad ſpe cu. in tit. de po. in rubri. vbi limitat hanc. l. ita ꝑ Pau. ô ca. hic.

hominem.§.si nullo.Jaco.

Filie. Aut matri soluit pupilli debitor et obtinet.s.de neg.ge.l.qui alienā.§.quā. q. aut is cum quo mater contraxit et tūc aut ignorauit soluens rem pertinere ad pupillum et liberatur vt hic aut sciuit et tunc si mater est soluendo idē si nō tūc tenetur in subsidium.Ja.et vide qd notaui.C.de sacrosan.ec. l.dicimus ibi in codice bonorum seu rationum pupillariū.Dy. Ibi venditionis.i.ex venditione ibi at actione subaudi et videtur q non quando etc.Oldra.Ibi ex iurisditione.i.iudicis cognitione et examinatione.Old.ibi administrationis qr non erat tutrix sed proprio motu bona administrabat.Old. In glo.immo non ibi.l.qui aliena.§.quā q.Old. Ibi ex posteriori contractu cum matre celebrato quo casu insta potest eē casu ignorantie.et hec est vera solutio et probatur in.l.cōtraria. In glo.notans sceuolā in fi.et no.qd hoc dictuz claudi additus fuit hic a cōpositoribus.ff.non ab ipso sceuola hui⁹.l.cōditore.Jac. In glo.siue habeas.l.qd pater dic qd excepf. matris non queritur filie nec econtra: vt.s.ad treb.l.debitor. et.l.hic allegata. In glo.in patre vel auo.et in speciali casu dotis ratio queritur mater nō poteit querere filio sicut patri est propter reliquas precedentis potestatis.Dyn. de hoc in dicta.l.gaius.

Ex pluribus. Generaliter conuētio restringitur ad ea de quibus actum apparet.h.d.Dy.vel sic ꝯfessio solutiōis ex vna causa in alijs liberationem non inducit.In gl.proponitur aut ibi in contractibus.§.sup cum fiat animo solo protestande solutionis et ita loquitur ille §.super.et ita potest intelligi secus si fiat animo paciscendi qr tunc incontinenti preiudicat et ita loquitur.l.tale.s.de pact. Jacobus.

[a] Lucius, a Adde bal.in l.j.C.eo.ti.

Lucius. [a] Quantitas ad vnum debitum sufficiēs creditori absenti ad eius mandatum trāsmissa in vnum tantummodo debituz computatur.hoc dicit. Ibi et vnius cyrographi hoc limitat signum vniuersale precedens.Old. In glo.in centum in fin.ibi ex illis trecentis sed pro rata vt vsq summe argu.s.e.l.illud.et.j.de regu.iu.l. si in duabus.Dy.vel dic precessit determinata petitio creditoris quam secuta est indeterminata solutio debitoris.Old.

Lucius titius. Solutio simpliciter facta in antiquiorem causam computatur et antiquior causa esse videtur cuius dies primo cedit et non consideratur quātitas vsurarum sed causa debendi.hoc dicit.Dy.in fi.j.et dic q illa quinq in vsuris sufficiebant alioquin non tota.xx.in sortē cederent vt.s.e.l.in his.§.fi.Jaco.et C.e.l.j. In glo.diuersis horis vt maior sit dubitatio idem tamen sed eadem hora.Jaco. In glo.vlti.ibi inspecta causa vsurarum.i.vsurarum mole maiori cuz ambas vsurarias ponas secus si altera tantum vt probant.l.in glos.sequētes.Ol. in fi.immo sensus hic.§.videtur vt illa dicatur antiquior causa ex qua prius erat solutio facienda licet omnes fuerunt in origine pares.Old.

Si debitor. Ibi petente a secundo pmittente animo nouādi quia nec animo exigendi ab ipso fui stipulatus.Jac.

Si mihi alienum. Manumissio morti assimilatur.hoc dicit.Dyn.Ibi simul quātum ad hoc vt liberationē inducat.Oldra.Ibi non tenearis immo liberaris interitu speciei mora non precedente: vt.s.de verbo.obligatio.l.si ex legati causa.Oldrad. In glo.non manumissionem ibi de regu.iur.l.seruitutez immo est contra quia seruitus est mors vt ibi ergo manumissio que est eius cōtraria non est mors respon.quantum ad seruum manumissio non est mors: sed magis vita argumen.s.quod met.causa.l. isti quidē.§.j.et de bonis libert.l.j.quantum autem ad dominum est mors et hoc est quod dicitur in.l.inter omnes circa prin.Ibi quantum ad subtrahendum dnō seruum etc.Oldr.

Si duo rei. Obligatio pricipalis accessoria per confessionem extinguit secus in pariter principalibus.hoc dicit.Et dic aut obligationes sunt pares aut impares.Si pares subdistingue quia aut duo rei stipulandi succedunt inter se et sitr neutra tollit obligatio nec ppria nec hereditaria et hoc casu loquitur scda pars hui⁹.l.si aūt sunt dispares tūc si principalis succedat fideiussori vel econtra tollitur accessoria seu fideiussoria et remanet principalis et ita loquitur finis huius.l.et hoc intendit tota hec.l. Et per hāc.l.et.s.de leg. j.l.si mihi et tibi solet terminari questio que ibi no.scilz q ille agit ex iure suo habeat necesse dicere an agat vtili ex persona sua vel directa ex persona cedentis nam potest esse qd directe obstet exceptio pacti que non obstat vtili vt not.s.de edil. edic.l.cum mancipium in fi.vt puta qr post cessionem cedens fecit pactum de non petendo q pactum preiudicat directe q sibi remansit et non vtili quam per cessionem transtulit vt.s. ad trebel.l.facta.§.si heres.et pro hoc qd no.j.de reg.iur.l.nemo ex his.§.j.et qd protestari teneatur bene facit.j.de senten. passis.l.in insulam.licet non allegetur per do.Jaco.et de hereditā.vel act.ven.l.emptor nominis.vbi de hoc dixi. Quid si hoc nō dicit potest dici directam intendisse quasi etiam nec vtilem habeat ex quo habet directam argumen.s.de minori. l.in cause familie hercisciunde.l.plane communi diui.l.communi diuidun.§.si duo.ad fi.Ja. Queritur hic.Dy.quid si reus principalis scripsit heredez fideiussorē et fideiussor extitit heres reo principali si reus non est efficaciter obligat⁹ remanet accessoria nec extinguitur aditione: vt.s.de fideiusso. l.heres a debitore.§.qd si hic seruus sed qui non est soluendo dicitur inefficaciter obligatus: quia inanis est actio etc.vt s.de dolo.ergo.l.nam is ergo etc.Econtra q non quia fideiussoria obligatio confunditur ideo.s.de fideiusso.l.generaliter et quia beneficium iuris ciuilis competēs reo principali non facit durare fideiussorā obligationem vt.j.eod.l.stichum.§. quod vulgo: sed beneficium inuentarij prodest quo ad obligationes hereditarias non quo ad suam alias creditor qui habuit fideiussorem foret alias non contracturus conreo circūuentus reperiretur ex inuentarij beneficio qd esse nō debet et pro hoc expresse.s.de separa.l.debitor.Dy.vbi de hoc dixi et C.de iure deliberandi.l.fin.§.in computationem qualiter respondeatur a contraria dicit.Dy.cogitetis sed responsio patet per ea que dicta sunt quia beneficium inuentarij non extenditur nisi ad obligationes hereditarias non proprias heredis qualis est fideiussoria ibi qd bonum.i.que vtilitas vertitur si vtraq obligatio remanet et expone quod.i.quia interrogatiue fm glo.Dy.Ibi q si intendat nunc respondet que vtilitas sit.Oldr.Et est argumen.q proferens verbum equiuocum vel ambiguum teneatur declarare adeo vt aduersarius possit instrui an sibi competat exceptio qd verum est si eius intersit vt.s.ad velleia.l.quāuis.§.plane.Oldrad.Ibi aquilia.respondet sed in glo.vel assignat causam superioris rationis seu differentie qd quasi est idem.Dyn.et vltima placet Oldrad.Ibi non cōfundatur obligatio vt.s.de duobus reis.l.si reus promittendi.Jaco. In glo.hic non erant socij ibi de arbi.si duo sed illa hoc non dicit.Jaco. Et quia glo.circa hoc variāt distingue tres casus qr aut sunt duo rei stipulandi et socij et tunc pactum ab vno factum alteri nocet vt dicta.l.si duo.s.si quis cautio.l.si duo rei.et argu.s.de duobus reis.l.eandem.§.j.in fi.Aut sunt conrei stipulandi et non socij et tunc non nocet et ita loquitur.l.si vnus.s.de pactis.et ita ibi no.et per Dy.s.titulo.j.l.si rem quam.§.vbi plene dixi aut sunt socij et non conrei et tunc similiter non preiudicat et sic potest loqui dicta.l.si vnus. Sed contra hoc videtur ter. illius.l.si vnus.et.l.idemq in duobus reis.eodem titu.vbi dicit idē in duobus reis.preterea vt ibi dicit gl.cū illi argentarij sint socij ergo sunt rei credendi saltem re vt dicta.l.eadem s.de duobus reis et sic quod.l.illa si vnus loquatur in socijs et non conreis non videtur bene dictum licet ad primum possit respōderi.s.ad.l.idemq qd intelligatur in reis non socijs et sic concordat cū ista. Vel posset dici quod ibi loquitur cum lis erat contestata scdm Odofred.sunt ergo tres casus tantum fm.Dy.de hoc dic vt dixi dicta.l.si rem quam.§.j.s. titulo proxi.

Item si duo. Ibi actionem.s.inducendam.Ol. in fi.et male.Nec nūeratio pecunie aliene liberationem non inducit nisi ea consumpta vel domino satisfacto.hoc dicit.

Si is cui nummos. Opponitur qd fideiussor agere possit anteq conueniatur quia id sibi abesse videtur in quo est obligatus sed dic qd mediante obligatione fideiussoris non liberatur reus principalis anteq conueniatur fideiussor vel pecunia consumatur: sz si liberaretur agere posset vt.s.manda.l.si is qui negocia.in princip.eo.l.si mandato.§.j.et.ij.Dyn.Ibi magis integris.j. non redditis debitori quia tunc peteret nec ob.exceptio vt.s. eo.l.si cum aurum.licet glo.aliter exponat.Dy.Ibi et ideo qr consumpta cedit in solutū et fideiussor agit mandati.et ideo id et si dominum creditori subsecuta sit aquisitio. Et not.qd

iura venditori quesita prosunt emptori.⁊ pro hoc.s.de rebus eorum.l.illicite.ar.ꝯ.s.de vsuca.l.id tempus.Jaco.propria opi.bene facit.s.de contrahen.empt.l.debita.§.j.⁊ dic vt dixi.C.de heredi.vel act.vendi.l.emptor.¶ In glos.prima non cõmixtis vel consumptis.Oldra.⁊ facit ad hanc.l.s.mandati.l.iul.§.fina.Oldra.¶ In glo.s.vt quantitatis in fi.vt ⁊.s.eo.l.stichus ⁊ pamphilus ad fi.si cer.peta.l.nam ⁊ si fur.§.fi.et hoc cõmodius est.Jaco.¶ In glo.contra debitorem in fi.quia per consumptionẽ cedunt in solutum.Jaco.

Flauius. Si aliquid est debitũ alicui ciuiliter ⁊ naturaliter ⁊ aliquid naturaliter tantum ⁊ soluatur aliquid simpliciter videtur solutum in eo qđ est debitum ciuiliter ⁊ naturaliter.hoc dicit.Dy.Ibi fideicõmissi pecuniã ciuiliter ⁊ naturaliter debitam.Dy.et est argu.ꝙ si statuto caueatur qđ quilibꝫ teneatur ponere debitores suos in estimatiõeꝫ cõis sub certa pena.Quod intelligat̃ debitoribus obligatis ciuiliter ⁊ naturaliter ⁊ si hanc aliquem tantũ naturaliter obligant et non ponat qđ non incidat in penam statuti.Dyn.argu.s.de fideiusso.l.fideiussor obligari.§.fideiussor.Jaco.¶ In glo.dicens in fi.vel etiam dicens expresse in eam causam que non habebat petitionem vt.j.sequitur Jacobus.

Stichum. In obligatione alternatiua seu facto debitoris a lite perempta in ea que superest tantum obligatio durat idem si vilior periit eius culpa et altera postea casu perempta est de rigore liberatur a directa sed de equitate vtili tenetur.hoc dicit.¶ Aut pamphiluꝫ subaudi ex hac stipulatione stichum ⁊c.Jacob.Ibi mortuo ante electionem mei stipulatoris.Oldr.Et sine culpa promissoris ibi petetur nisi creditor fuerit in mora non de accipiendo oblationi:vt s.de verbo.obliga.l.stipulatus sum damam ille in quo mora precessit.Oldra.Ibi elegit añ mortem.Oldra.ibi deductus fuisset ⁊ decessisset iam mora commissa vt.s.de lega.j.l.huiusmodi.⁊.§.stichum.⁊ de lega.ij.l.statuliberum.§.fi.Oldr.Ibi defuncto altero non electo per promissorem.Jac.Ibi que superest.s.tantum.Oldr.ibi eque.i.sicut in precedenti casu quãdo electio stipulatoris erat.Dy.ibi peti poterit liberatur tamen prestando estimationem mortui si sibi placet vt.s.de leg.j.l.cum res.§.sed si stichus.⁊ no.§.de eo qđ certo loco.l.ij.al's iij.§.qui stichum.⁊ de verbo.obliga.l.stichum.ibi satisfacto debitoris occidentis.Jac.Ibi sit mortuus puta pamphilus qui valebat.x.superstite sticho qui valebat.xx.Jaco.ibi quãuis.i.quia.Oldra.⁊ sic cessat glo.ibi seruus postea.i.mortuo primo facto promissoris ⁊ dic alter seruus qui supfuit in obligatione altero occiso per promissorem qui erat minoris estimationis.Dy.Ibi sine culpa.i.sine mora ⁊ qđ subiicit moriatur subaudi ⁊ sic non tenetur ad vltimum nec ad eius precium Jaco.Ibi agi poterit de pamphilo perempto.ibi non cõmisit ⁊ dic non cõmisit.idest non fuit in mora.Oldra.ibi admissa id est delicta.Ol.ibi desiderabitur ei ad estimationẽ pamphili culpa debitoris perempti ibi interfecit precedẽte mora sua et non rei principalis nam hoc casu non desideratur actio de dolo quia ⁊c.Oldra.In gl.Si ergo stipulator ibi solutio hec vera.Oldr.ius vel dic qđ ibi heres nõ erat in culpa sed solus stipulator erat in culpa.Dy.immo dicendum est ꝙ ibi decessit ante moram heredis sic post vnde quando electio est debitoris aut debitor nõ est in mora.⁊ solus superstes petit̃ vt hic ibi qđ si promissoris ⁊c.potest tamẽ se liberare prestando mortui estimationem vt in.§.qua ratione ⁊ hic etiam colligitur a contrario sensu aut pmissor est in mora ⁊ tunc solꝰ supstes petitur nec debet offerri estimatio mortui qui erat vilior sꝫ quid si erat maioris pcij mortuus an poterit peti estimatio certe sit per rationem que sequitur ibi quoniam idem pro petitore ⁊c.quia que inducta sunt ad penam immutant nõ prestant vt cõtra de interdictis ⁊ relegatis.l.relegatorum in fi.Item nunquid formabit̃ libellus in solo superstite vel alternatiue vel in sola estimatione an erit in arbitrio stipulatoris videtur dicendum qđ in solo superstite vt hic ⁊.s.de acti.⁊ obli.l.obligationum fere.§.modus ⁊ hoc veruꝫ quando non fuit in mora post moram videtur qđ formari debeat libellus in mortuo ⁊ cõsequitur eius estimationẽ.s.de verbo.ob.l.si seruum.§.fi.in estimatione autem nũꝙ formabitur q̃r non est in obligatione vt not.in.l.vinũ.s.si cer.peta.⁊ de verbo.oblig.l.vbi autem.§.fi.Old.In gl.de scripto iuris ibi quãdo ⁊ quo casu.Ol.In glo.quidã habẽt ibi ad verbũ aliter ⁊ dic al's.i.alio casu ꝙ in personali fideiussore ⁊c.quoniã hoc casu de dolo nõ dat̃ sꝫ vtilis ex stipulatu.q.d.sicut fideiussor ex mora tenere vtili sic ⁊ hic promissor vtili ex stipulatu tenetur.Ol.in fi.sed cũ hereditas referre personas ⁊ ei cohereant obligationis medio tempore quomodo principalis eius obligationẽ dicemus extimatam.ideo videtur manere in hereditate ⁊ fideiussorẽ debere teneri directa ⁊ prosequimur tunc similitudinẽ in genere non in spẽ actionis nisi dicamus hic cõsiderari veritatẽ non fictionẽ hereditas enim persona non vera sed ficta videt̃ mors enim omnia soluit in autẽ.de nupt.§.deinceps vel dicẽdo qđ actio est ius q̃r infixum manet ossibus nostris qđ sit infixum hereditati non potest coherere sed hoc dicere videtur friuolũ q̃r hereditas contrahit obliga.actiue ⁊ passiue vt.s.de noua.l.nouatio in fi.de acqui.re.do.l.in eo.§.fi.⁊ ei coheret ⁊ pro tali obligatione que ei coheret potest accipi fideiussor vt.s.de fideiusso.l.mortuo.multo ergo magis in obligatione retinetur q̃r facilius est cõseruare ꝙ de nouo inducere vt no.s.e.l.cum quis §.si quis pro reo ex predictis videtur qđ pricipalis obligatio non sit extincta.vel dic qđ hic loquitur quando reus decessit sine herede ita qđ non speratur esse heres q̃r hereditas nihil aliud est ꝙ successio ⁊c.vt in regula iur.hereditas cum ergo nõ est successor ergo nec hereditas sed sunt bona vacãtia que nullã representant personam sed creditoribus dimittuntur.Et ita forte intelligitur hic ⁊.s.de admist.tuto.l.sui heredis in principio.

Aditio. Ibi adierit hereditatẽ hoc est regulare vt inducat adiicio cõfusionẽ quotiens heredi nõ expedit ⁊ inducat soluere ⁊ idem econuerso quando aduersario heredis non expedit vt ipse hereditati soluat.Jaco.ibi cõsequeretur.s.tantũ.Jaco.ibi credita etiã naturale tantũ.Jaco.In glo.contra legatarios in princi.erat ergo iam adultus cum decessit alioquin non posset testari vel codicillari ⁊ sic nõ haberet locum qđ hic dicitur.Jaco.

Aliquando. Ibi ex trebelliano hereditatẽ ⁊ sic non tenebatur efficaciter creditoribus hereditariis vt.s.ad treb.l.j.§.j.⁊.§.quãꝙ.Old.ibi intercesserat animo nouandi.Jaco.ibi exceptiones.s.velleiani In glo.vide modum ibi.§.si post.⁊ facit.s.ad velle.l.quãuis §.si mulieri.Ja.ibi hic casus ponit̃ itẽ forte in tertio.s.de constitu.pecu.l.iter illa.§.fi.Ja.In gl.vtroꝙ ibi.l.oẽs alias incipit obligationes alias actiones.⁊ dic vt plene no.p Dy.de regu.iur.c.non firmatur.Dy.

Quod vulgo. Ibi plenior.i.efficax.Old.ibi dũtaxat.i.efficaciter.Oldra.ibi fuit obligatus vtroꝙ modo.¶ Et dic aut principalis obligatio est naturalis tm̃ ⁊ tunc nõ tollitur accessoria:aut ciuilis ⁊ naturalis.⁊ tunc aut nulla except̃.munitus est reus ⁊ tunc tollitur aut est munitus reus ⁊ tunc non tollitur ſm reg.qđ credo verum Ja.⁊.d.Dy.ponebat hic casu ꝙ fideiussoria obligatio erat sublata.⁊ fideiussor conueniebat̃ principali actione tãꝙ heres ex persona defuncti minoris qui in ea petit beneficium restitutionis nõ autẽ cõuentus erat fideiussoria actione q̃ extincta erat.Et ſm hoc notandum est qđ beneficium ciuile nõ tenet oblig.fideiussor qđ facit ad qõneꝫ hereditatis adite per fideiussorẽ cuꝫ beneficio inuẽtarij de qua dixi.s.e.si duo.Dy.et primo ponit qñ fideiussor successit debitori efficaciter.scđo qñ debitori se tueri poterat bñficio psonali tm̃.Tertio qñ debitori qui se tueri poterat bñficio transitorio ad heredes.scđa ibi ecõtrario.tertia ibi nã si minori ibi fideiussor succedẽs pricipali.Old.ibi non tolli hec est vera littera ſm Dy.ibi psonale.i.psone coherẽtẽ ita qđ ad fideiussorẽ nõ transit.Ol.ibi nã si minori adulto ciuiliter ⁊ naturaliter obligato alias si teneretur naturaliter tm̃ non tolleret̃ fideiussoris obligatio vt.s.de fideiusso.l.heres a debitore.§.ꝙ si hic.Dy.seruus.Dy.ibi credidit aliquis ⁊ fideiussor accepit ibi causaꝫ iuris honorarij.i.beneficiũ restitutiõis qđ de iure pretorio originẽ hꝫ.Dy.ibi iuris ptorij.i.restitutionẽ in integ.Dy.In glo.i.oĩa ibi reꝰ est vt.s.de fideius.l.grece.§.fi.⁊.l.si plures.§.fi.Ol.⁊.s.đ euic.l.illud.Uel dic forte qđ fuit vnus đ duobꝰ reis q ⁊ fideiussor dicitur vt in aut̃.de duob.reis.⁊ in his obtinet.s.eo.l.si duo.Jaco.in eadẽ glo.in fi.vel dic interduꝫ est quis reus ⁊ fideiussor vt contingit in conreis.et tunc obtinet.s.eodem.l.si duo rei.interdum vnus tm̃ ⁊ tunc obtinet hec lr̃a.¶ In gl.s.eo.ver.§.mihi immo.§.huic.⁊ ſm hoc habeas in lr̃a non põt nõ tolli ⁊c.Ja.ibi q̃r deest eis dictio non.s.ante verbũ põt vel añ verbum tolli ⁊ sic habent vnam negociationẽ tantum ⁊ sic dicat littera econtrario dici potest non tolli.Old.in eadẽ glo.in fi.scđm aut est talis personalis que cum persona extinguitur et esse non extinguitur fideiussoris obligatio:aut est psonalis que in heredẽ transit sed non ad fideiussoreꝫ ⁊ tunc extinguit̃ fideiussoris obligatio scđm aliam sn̄iaꝫ in vtroꝙ extinguitur Jaco.¶ In glo.que non competebat ibi non realis.et scđm

hoc habeas

hoc habeas ibi non pōt dici non tolli ꝛ qȯ subijcit. nā si loqtur qn̄ beneficiū trāsit ad heredē. Ja. In glo. vt heredi ibi vt fideiussoꝛ conuenitur. sed hoc ꝑcedere non pōt qꝛ quantū fideiussoꝛ cōueniri non pōt qn̄ fideiussoris obligatio sit extincta ꝛ non remanet vt hic in tex. retinere fideiussoris obligationem ꝛc. ſm quod loquitur illum text. exponit vt ibi patet in glo. Oldra.

a ℂ Naturalis. Addȯ ad intellectum isti⁹. §. bart. in. l. q exceptione. §. fi. s̄. de cōdi. in debi.

Naturalis[a] Ibi iusto. i. bona fide facto. Dy. ibi iureiurando voluntario non alio per ratione que sequitur Ray. Ibi conuētiones. s. ꝯrie. Dy. Ibi quē pupillus naturaliter tantū obligatus. Ja. Ibi dicitur liberari. s. ipso iure. Old.

Quesitum. Ibi obligationis sibi per filiū querende. Old. Ibi adūciatur vtiliter. Old. In glos. sed dixit ibi. §. qui ita. immo. §. qui sibi. Oldradus. ℂ In eadem glos. ibi; al's not. vel dic etiam tunc filio vtilem dari.

Usumfructum. Ibi diminuto minima capitis diminutione ꝛ in meliorem statum puta per emācipationē. Dy. ꝛ Ray. Ibi cum capitis munitus erit dari si in id tēpus pōt ꝯferri ergo superueniens talis casus non est de modis extinguēdi. vt. s̄. de vsufruc. l. vsumfructū. ꝛ de vsufruc. leg. l. vsufr. inutiliter. Oldr. Et sic not. ꝙ eā q̄ nō impediūt facienda non dirimunt iam facta. Dy. Ibi implende in personā pupilli ꝛ furiosi. Dy. Ibi quomodo. i. fit. Old. In glo. prima vel dic hec vera. Old. In fi. hoc est verū ſm hec iura. sed hodie secus vt. C. de vsufruct. l. corruptionē. Dy. In glo. bene dixi ibi capto munito licꝫ hodie al's homo sit. Ja. In glo. cū datur: ibi. §. fi. ꝛ est ratio. qꝛ impletio ꝯditionis est causa inducende obligationis non liberationis tantum sicut solutio vt. s̄. si cer. peta. l. eius qui in ꝓuinciam. Old.

Si creditor. In glo. sed nonne ibi cum ea oppositio cū fideiussoꝛ ꝛc. vt. s̄. de cōpensa. l. si quid. ꝛ de fideius. tuto. l. antepenul. Ja. In glo. mala fide vel bona. Jaco.

Dolo. Jaco. de are. intelligit hunc. §. in duobus quorum vnus non hꝫ causam ab alio ꝛ ita ītelligit l. illicite. s̄. de reb. eorū. ꝛ ad hoc ꝯcoꝛ. Dy. sed nunqd q desiit dolo possidere si primo ꝯueniat possit agentē repellere dicēdo talis possidet cōuenias eū ar. ꝙ sic. s̄. locati. l. cū in plures. §. vestimenta. nec propter dolū in desinendo possidere debet amittere illud beneficium diuisionis vel ordinis sicut ī pluribus tutoribus. s̄. de tute. ꝛ ratio. distrab. l. j. §. nunc tractem⁹. Jac. Ibi corpus. i. rem quā possidere desieras. Dy. In fi. nisi eo casu quo possessoꝛ erat habiturus regressum ꝯtra dolosum. Dy. In glo. vtili rei vend. ibi. l. etiam. al's incip. ab herede. Oldra.

Si mandato. Ibi curatori qui neglexit conuenire debitorē pupillo. Dyn. Ibi non liberari debitorē. s. ipso iure. Old. Ibi cum altero. i. cum tutore. Ol. Ibi alteri. i. debitoꝛ pupilli. Old. Ibi aduersus debitorem quē cōuenire tutoꝛ neglexit. Old. In glo. princip. ꝛ fin. ibi vel aliter habeat. Dyn. In fi. vt plene habeas istam materiā vide que not. s̄. manda. l. papi. ꝛ que not. ꝛ dixi s̄. e. l. modestinus. C. de duob. re. l. j. s̄. de admi. tut. l. si plures. de tute. ꝛ ra. distrab. l. cum pupillus. ꝛ. s̄. de fideiusso. l. cū his cum simi. Dy.

b ℂ Si creditor. Addȯ ad hūc. §. Bal. ꝯsil. cccvij. j. volumi.

Si creditor[b] Ibi culpa sua maxime nā idem si sine culpa cum exceptio rei iudicate transeat ad fideiussorē vt. s̄. de excep. l. exceptiōes. Ol. Et qꝛ materia istius. §. l. exceptiones: cedendarū actionū sepe occurrit in practica ꝛ hic ꝛ alibi glosatoꝛ faciliter trāsit eā aliqualiter declaremus. Primo dando aliquas remissiones vbi tractatur de ista materia de ea enim tractatur in Specu. de cessio. act. §. j. versi. sed quid ecce debitoꝛ meus. ꝛ versi. sed pone habeo debitorem. ꝛ de renūcia. ꝛ ꝯclusio. §. j. ver. postremo dicendū est de beneficio cedendarū actionū. ꝛ versi. sequētibus quā traxit a Galeoto in margarita de ꝓcurato. ī rem suam vt idē not. de ista etiā materia not. ꝛ dixi. C. de fideiusso. l. ij. ꝛ de luitio. pigno. l. intelligere. circa finē. ꝛ vide etiā quod bene not. ꝛ dixi. s̄. de fideiusso. l. si stipulatus. §. j. qui multum facit ad hanc materiam: ꝛ ibi etiā per Odofre. in lectura sua. Et circa hoc vidi dubitari de talibus questionibus. Primo si mulier renunciat iuri ypothecarum in contractu viri nunquid si postea agat ypothecaria ꝯ possidentes de bonis viri vtrū obstet sibi exceptio cedendaruꝫ actionū cōiter doctores tenent ꝙ non vt dixi. s̄. q̄ in frau. credi. l. si pignus. ꝛ plenius. C. ad velleia. l. iubemus. et. d. l. intelligere. circa fi. C. de luitio. pigno. immo qȯ plus est, dn̄i Accur. regius ꝛ Homobonus Cremon̄. docto. antiqui: in ꝯtrarium tn̄ allegatur. s̄. qui potio. in pigno. habean. l. mulier coniugem. cū iste. §. ꝛ de admi. tuto. l. pupillus. ꝛ dicunt ꝙ iste. §. locum nō habet nisi ī actione impersonali ꝛ ideo si creditoꝛ consentiat debitori qȯ vendat pignus postea agat contra fideiussorem al's contra aliuꝫ extraneum possessorē ypothecaria qȯ non obstet exceptio cedendarū actionū ꝛ qȯ sufficiat si cedat personalē ꝛ ad hoc allegauit. d. l. si pignus. ꝛ. s̄. quib. mod. pign. vel ypothe. solui. l. j. §. j. de hoc vide qȯ not. C. de fideiusso. l. ij. ℂ Alia q̄stio que est habeo debitorem qui mihi obligauit oīa bona sua post istā generalem actionē ipse debitoꝛ meus vendidit titio quādam suam domū deinde quendā suum fundū seio egi ypothecaria contra titiū pro domo ꝛ emāci. ipse obtulit mihi debitum petens ꝙ eidem cedereꝫ iura mea per. l. mulier. s̄. qui potio. ī pigno. hab. ꝛ ego cessi sibi ipe titius ex ipsis iuribus cessis agit ypothecaria ꝯtra predictum seium petendo predictū fundū quē emerat a debitore iste seius obtinet sibi except. cedendaꝝ actionum dicēs qȯ non pōt cedere iura integra qꝛ dom⁹ quā ipse titius tenet et quā emerat a predicto debitore est liberata qꝛ pignus ꝛ dn̄ium non ꝯcurrūt vt. ff. de reg. iur. l. neqꝫ pignus. queritur quid iuris si teneremus predictā opinionem predictoꝝ dn̄orum Ac. reg. ꝛ Homoboni ꝙ iste. §. locū haberet solum ī personali nō in reali q̄stio esset ex predictis qꝛ nō obstaret excep. sed cōmuniter tenent doctores ꝙ domus predicta venire debeat ad cōtributionem predicti crediti ꝛ obligatio seu creditum inter eos diuidi debeat pro rata valoris fundi ꝛ dicimus per. l. cum possessoꝛ. j. de censib. vbi de hoc tetigi ꝛ de hoc dic pro ꝛ contra ꝛ Sol. vt not. in Specu. dicto titu. de cessio. actio. §. j. versi. sed pone: ꝛ vide qȯ dicetur. j. quarta questione. ℂ Tertia questio est obligasti mihi omnia bona tua pro. c. tacui per. xxx. annos quod non petij debitum sꝫ ante prescriptionem completam titius accept. possidere quēdam fundum cui debitoris ypothecaria contra eum ipse opponit mihi quod non possum cedere iura obstāte prescriptione queritur an possit. de hac questione dic plene vt nota. in Spec. de solutio. ꝛ obligatio. versicu. item pone deberis mihi ex. ℂ Quarta questio est quȯ habui de facto sepe ꝛc. satꝭ dubia habebam debitorem qui obligauerat mihi omnia sua bona in centum peruenit ad me vna ex rebus suis valens quinquaginta ꝛ eam vendidi alteri solenniter autoritate iudicis vel etiam retinui mihi quia forte eam mihi vendidit vel alio titulo iusto ad me peruenit ego contra tertium possessorē ypothecaria ipse opponit mihi except. cedendarum actionum dicens ꝙ non possum sibi cedere iura in re illa quam vendidi seu quam possideo queritur quid iuris. Et primo videtur ꝙ obstet exceptio quia possessori conuento ypothecaria cedi debent iura. vt. s̄. qui potio. in pigno. habean. l. mulier. licet glo. ibi dicat ꝙ locū hꝫ in personali ꝛ ad id quibus mod. pig. vel ypothe. sol. l. paulus. al's incipit semper ma. §. fi. ꝛ ad hoc bene. C. de fideiusso. l. ij. ꝛ. l. sicut. ꝛ. l. si vt proponis. cum ergo facto meo factum sit quo minus cedere possum in re predicta quam vendidit seu quam possideo videtur obstare predicta exceptio per istum. §. si creditoꝛ. ꝛ per hāc oppositionem bene facit. s̄. de contrahenda emptio. l. quod sepe. §. si res. vesicul. vnde videbimus. in glo. ibi posita. in contrarium ꝙ talis exceptio nō possit opponi sed sufficiat ꝙ creditoꝛ cedat iura talia qualia habet tempore que cedere debet ꝛ videtur expressum. s̄. manda. l. si procuratorem. §. si liber homo. ꝛ ad hoc bene facit. C. de fideiussori. l. pignoribus. vbi de hoc tetigi: al's enim sequeretur magna absurditas videlicet ꝙ creditoꝛ non posset cōtrahere cum debitore acquirendo aliquid de rebus suis quod esset iniquum ꝓ ista etiam opiniōe bene facit. s̄. de pactis. l. nisi hoc actum. ꝛ glo. ibi posita. Et pro hoc etiam facit quia creditori non imputatur nisi in possessionem se mitti non faciat vel si de possessione discedat. vt. s̄. de bono. autorita. iudic. possiden. l. pretoꝛ. §. in eum. ℂ In ista questione et materia que dubia est vidi varias questiones magnorum virorum existente questione de facto quidam enim tenebant oppositionem quam tetigi. s̄. in secunda questione. versicul. alia questio est habere debitorē: scilicet ꝙ iste teneatur in cōtributionem mittere rem quam tenet vel alij vendidit vsqꝫ ad concurrentem quantitatem estimationis per preallegatam. l. cū possessori. j. de censibus. ℂ Sed lꝫ illa lex ad hoc allegeꝫ per magnos doctores et sit superficialiter argumen. ad predicta tamen iudicio meo non bene concludit. ℂ Alij aut tenebant opinionem predictorum dominoꝝ Accur. regij et Homoboni videlicet quod non obstet in questione nostra aliqua exceptio. ꝛ. §. iste locum habeat solum in personali non in reali

mihi aũt videtur licet sub dubio qd dici possit fuit culpa vel creditoris vitio factũ est quominus cedere possit iure psonali ⁊ tunc habeat locũ iste. §. Idem etiã dici posset in realibus qñ culpa vel vitio suo ea perdidisset ⁊ ita intelligat̃. §. iste. Si autẽ sine vitio ⁊ culpa sua tũc ꝯtingat vel q2 qd ei de iure facere licuit puta emẽdo a debitore vt dixi vel vendẽdo pignus vel al's faciẽdo ꝙ sibi a iure cõcessum est vt in q̃stione nostra tunc crederẽ non obstare exceptio cedendarũ actionũ ꝫ sufficiat ꝙ creditor cedat iura talia q̃lia hꝫ ⁊ ita intelligant̃ iura predicta ⁊ hoc satis indicat. §. iste. Ibi culpa sua ⁊ ibi aut ipsius vitio ⁊ ita obtinui post multa de facto corã magnis peritis ⁊ etiã coram collegio iudicũ Pergameñ. Dñs Odof. i d. l. intelligere. C. de luitio. pigno. sic notat: dic em̃ ꝙ illa. l. intelligere locũ hꝫ qñ creditor ꝯtra quem prescriptũ est in psonali agit ypothecaria ꝯ debitorẽ vel oẽs heredes qui nõ potest opponere excep. cedendarũ actionum q2 sibi iura cedi debent vt. C. de solutio. l. nulla. ⁊ q2 nullo iure cauet̃ creditorem debere cedere iura debitori vel eius heredi iste autẽ. §. si creditor loquitur ẽm eum qñ creditor agit ꝯ extraneũ possessorẽ cui tenetur iura ecdere vt. d. l. mulier. ¶ Ultimo q̃ro nunqd huic exceptioni cedendarũ actionũ possit renũciari: dic ꝙ sic vt not. s. de pact. l. nisi hoc actũ. ⁊ not. in Specu. de renunciatio. ⁊ ꝯclusio. versi. ⁊ no. ꝙ p̃missa beneficia. ⁊ dixi. C. de pact. l. si quis in ꝯscribendo. cetera ad hanc materiã pertinẽtia habere poteris ex istis remissionib⁹. In gl. j. rẽ ab illo ibi. l. si stipulatus. immo. l. cum reus. Old.

Pupilli.

Delegatio tutoris bona fide facta liberat debitorẽ pupillarem. h. d. Debitor ibi ꝯtingit a pupillo. Ol. Ibi creditor cui facta erat delegatio. Old. Ibi si eũ tutoris creditorem. Old. In glo. ⁊ cum debitore ibi ⁊ non alij ar. s. e. fungite Old. In fi. primũ verius vt possit restitui si expediat pupillo magis ꝯuenire debitorẽ ꝙ tutorẽ vt no. C. si tut. vel cura. iter ue. l. etiam. Dy. In glo. alibi non inuenitur. Rof. tñ in libello ponit specialem titulum de interdic. isto. Ibi si postulauerit immo sed postulante. Oldrad. In eadem glos. in fi. sed certe illud habet locum qñ tutor alienasset aliquid de suo at hic nihil alienauit de suo nisi habeatur respect⁹ a debitore fraudis participante qd suo alienauit soluendo creditori tutoris quid ergo si nõ participauit tũc hoc cessaret ⁊ ratio: q2 primo dicitur ꝫ hoc videt̃ verius. Ja. In subsidiũ in fi. ꝫ qd si debitor hẽat fraudẽ nõ participauit rescripto posteriori loco seruatur ꝯueniendũ remedio restitutionis in integrum sicut si soluisset tutori vt not. insti. quib. alie. licet vel non. §. nũc admonendi. Jaco.

¶ Transactione rescissa rescinditur omnis effectus exceptionis.

Si cum pupilla.

Rescissa transactiõe † rescindit̃ oĩs effectus exceptionis pro transactione inducta. h. d. Dy. ⁊ qd dicit pupilla dic facta adulta. In glo. al's tutore soluente in fi. ⁊ p rato habet̃ de necessitate qd vtiliter gesserũt ⁊ q2 in restitutione in integrũ dꝫ pbari lesio. Old. Ibi idẽ hec non est bona ratio nam ibi tutor solus facit ⁊ non pupillus dat̃ restitutio pupillo vt C. si tutor vel curator interue. l. etiam. sed forte ideo quia decepta non est ꝫ locupletior facta inquantũ est liberata. Dy.

Si soror [a]

Periculũ nõis cessi ex cã transactiõis pertinet ad eum cui facta est cessio. h. d. Dy. In glo. ipso iure in fi. vel dic liberatio ab obligatione legata qua ei erat obligatus. Ja. In glo. qd dic in fi. vel dic an loquimur de periculo subsecute inopie ⁊ obtinet iste. §. Aut de periculo inopie subsistẽtis tẽpore cessiõis. ⁊ tũc aut sciẽs creditor esse talẽ admisit ⁊ periculũ spectat ad eũ vt. s. mãda. l. inter causas. §. abesse. ⁊ dic vt ibi not. ⁊ de fideiusso. l. qui satisdare. aut ignorans ⁊ tũc secus vt in. §. si mulier. vt. s. de iure do. l. p̃mittẽdo. §. j. in homine libero vẽdito obtinet. l. si nomen. ⁊. l. seq. Old.

[a] ¶ Si soror. Uide p istũ tex. in. l. p̃to rie. la. ij. de p̃to. stip.

Cum in eodem.

Precium p rata in omnes causas debiti computatur nisi specialiter contrarium actum appareat. h. d. Ibi pignorum obligatorum p primo debito. Old. Ibi cõpensabit cum debito secũdo ꝯcto p quo istud pignus scdo loco fuerat obligatum. Old. In glo. j. p rata ibi si vo sñia. sed ibi principalis debiti identitas vel plurium principaliter debitoris paritas non patitur citra vsurarum solutionẽ licet sint dispares quã titate rate portionis consideratione admitti i hoc magis principalis ꝙ accessorum considerata natura arg. s. qui potio. in pigno. hab. l. lucius. Old. Uel dic ꝙ ibi habuit respectum ad verba rescripti vt tex. ibi dicit hic ad mentem. Dy. vel Sol. vt in contrario dixi in fi. ista non obstat. Dy. Uel dic ꝙ hic est vnus creditor ⁊ debitor ibi sunt plures. Ja. de bel.

Cum institutus.

Conditio indebiti p̃mittitur si indebitum fiat debitum. hoc dicit. Ibidem voluta institutio repudiante vel ante aditam hereditatem mortuo. In glo. not. ꝙ breuissimo ibi conditio indebiti immo nõ tẽpore ꝫ solutione hic tollitur vt littera dicit. Oldra.

Cum ex pluribus.

Opp. de. l. ex pluribus. s. e. §. si. respon. duplex est disparitas grauitatis. qdã est disparitas in grauitate vt quia vnum penale aliud non. vnum vsurarium aliud non. ⁊ hoc leges ꝯsiderant vt i dubio ⁊ sic gñe videat̃ eẽ solutũ vt. h al's alia ẽ disparitas grauitat̃ i quãtitate lꝫ sit i q̃litate paritas ⁊ h leges nõ ꝯsiderãt. vt. d. l. ex plurib⁹. §. fi. ⁊. j. de reg. iur. l. si in duabus. Ol. et qd dicit causis dic. s. principalibus. Old. Ibi pecuniã nõ sufficientem ad omnes causas. Ol. Ibi post hunc ordinem al's hoc ordine. Oldr. Ibi interueniat. i. si nulla causa pregrauet. Jac. In glo. ex contractu promissam vel etiã legalem vt. s. e. si quid. Ja. In gl. ꝙ altera ibi portione altera neutra alterã pregrauet. Jaco.

Si maior.

Ibi expostulat al's exposcit. Jac. Ibi solutũ. i. eo qd datur insolutum cõputato. Ja. Ibi secũdo. i. debito ex alia causa. Old.

Uires.

Euicta specie isolutum data pro alia creditori violẽti sibi actio prima datur nisi dolus vel culpa ipsi⁹ arguatur. hoc dicit. Et vide quod dixi. s. e. l. si aliam. Obligauit in genere. Old. Ibi agere posse not. litteram expressam ꝙ ibi res datur insolutũ p pecunia re euicta agitur pristina actione ⁊ de hoc dixi. s. eo. l. si quis aliam. Ja. Dy. tamen est in contraria opinione vt ibi dixi ⁊ statim dicam in suppletione glo. Ibi a creditore. i. per creditorem. Old. Ibi harum enim rerũ id est statuliberi ⁊ rei sub conditione legato. Old. Ibi remanẽte conditione. Ol. Ibi diuersum. s. ius quam. s. proxi. Dy. ⁊ pone exemplum ꝙ liberatus promisit alicui donare vel vẽdere rem aliquam in fraudẽ patroni postea rem ipsam tradidit donatario vel emptori et decessit patronus hanc rem in eius fraude alienatam reuocauit dicitur quod donatarius vel emptor non habuit primam actionem ⁊ est ratio quia libertus fuit ipso iure liberatus transferendo dominium donatarium vel emptorẽ et sic postea extraordinaria actio per quam patronus reuocat non potest tollere liberationem iam quesitam ⁊ hoc dicit diuersum ⁊c. ⁊ idem in sequenti versicu. quod non cõpetit creditori prima actio ꝯ creditorẽ restitutũ propter dolum ab ipso creditore admissum refertur ergo an ab initio fiat res plene accipiẽtis vt hic quia obligatio semel extincta non resuscitatur. vt. j. eodem. §. aream. aut non vt in superiori casu. Dyn. Uel ẽm Jacob. de are. pone exemplum quod libertus creditori suo cui debebat. x. dedit insolutum rem valentẽ. xx. in fraudem patroni quod residuum reuocat patronus actione famata ⁊ sic videtur quod debitor liberatus non sit vt. s. eodem. si quis aliam. secundo respon. ꝙ hec littera remouet. Jacob. Ibi aufert ei cui liberatus dederat insolutum. Dy. Ibi paratam id est acquisitam liberto. Dyn. Ibi reuocare si creditori potest aliquis imputari al's secus vt. s. de euictio. l. minor. et. l. si cum venditor. §. si is. Ibi huic scilicet quod dictum est. s. proxi. de patrono. Dyn. Ibi restituitur quod non restituitur actio creditori contra minorem vel fideiussores suos: vt. l. si titius et seia. s. de fideiussoribus. Dy. Ibi alienam dedisset quantum ad hoc vt liberatio non contingat. Dyn. Ibi rescindere ex conditionis euentu scilicꝫ filio premoriente ipsi patri. Oldrad. Ibi acquisita creditur tunc veritate inspecta. Jacob. Ibi cuius fuerit: id est videatur fuisse in preteritum res ista insolutum data. Oldra. Ibi ⁊ hic questio Dy. non solum ⁊ in alijs multis casibus. Oldr. In glos. i. dedit in fi. huius glo. sed Dyn. male dicit ⁊ contra alias glos. que sunt. C. de sententijs. libera. ⁊ de euictione. l. si predium. Si enim i pecunia esset promissa dos et species seu res insolutum data que postea foret euicta non ageretur pristina actione sed vtili ex empto pro euictione quia talis insolutum datio optionis vicem obtinet vt dicta. l. si predium. et dicta. l. libera. ⁊ ibi nota. et. s. de pignor. actio. l. eleganter. circa principiũ. Dicendum est ergo ꝙ hic non erat dos in pecunia promissa sed in specie seu speciebus quia certe res erãt in dotem p̃misse ⁊ alie fuerunt pro illis insolutum date et ideo quia

quia species ꝓ specie fuit data in solutū agitur p̄sentatione ⁊ ideo ista glo. male dicit. Dy. Uel dic ſm Ja. de are. ꝙ glos. bene dicit q2 ⁊ ibi dos in pecunia foret ꝓmissa ⁊ species insolutum data nihil ꝓhibet agi vtili ex empto vt in. ll. s. allegatis ⁊ nihilominus actione prima vt hic ⁊ de hoc dixi. s. eo. l. si quis aliā rem. Ja. In glos. ꝯditione deficiente in fi. Interim ergo non liberatur. Jac. In glo. quasi dicat in fi. sed videt̄ ꝙ saltem vtili actione subueniat̄ eo casu res euincitur extraordinario iure. vt. s. de euict. l. minor. ⁊. l. si cum venditor. §. si is qui. Sed ꝙ hic dicit̄ intelligendū est qn̄ creditori cui data est insolutū pōt aliquid imputari q2 tunc etiā vtilis denegatur vt in seq̄nti respōso. ⁊. s. de fideiusso. l. si titius. sed nihil pōt imputari saltē vtilis debet ꝯcedi euicta re extraordinario iure vt predixi ⁊ patet in. ll. primo allegatis. Dy. In glo. i. extra ordinaria in fi. vel dic ꝙ dicitur noua q2 cessantur a morte liberti nec eñ antea qd̄ petebat cum viuēte liberto patronus in bonis eius nullū ius habeat. vt. s. de liber. agnosc. l. fi. Ja. In glo. arg. ꝯtra ibi. §. pater. in prin. s3 rn̄deo, qd̄ intelligitur ſm istam ⁊ sic non obst. Dy. In fi. s3 ibi ꝓpter presens ius patris iubētis libertas tenuit vel hic insperit veritatē ⁊ presens tempus: ibi fictionē ⁊ futurum euentū. Dy. In glo. et patre ei succedente imo ⁊ solūmodo superstite cū ſm hec iura filiusf amil. non hr̄et heredē sed pater oīa occupabat vt in. l. ij. que statim allegantur. j. de castren. pecu. Ja. In glo. quidam habent ibi q2 tradere ⁊ non dn̄ium transferre vt. s. de act. empt. l. ex empto. Dy.

Mihi. Adiecto pōt debere plus ⁊ minus tempore q̄ ipsi principali. h. d. dare. x. ibi Janua. mihi ⁊ sic in citeriorē diē. Old. ⁊ subaudi aut ⁊ qd̄ dicit Februa. ⁊ sic in vlteriorem diē. Old. Ibi nam cū hic ostendit non esse plus in accessorio q̄ in principali in substātia ei9 obligationis nō est plus q2 adiectio nulla est q̄ sita in facultate recipiēdi solutionē a sponte soluende non est plus q2 ⁊ stipulatori potest ante diem solui vt. s. e. qd̄ in diem. neuter tamen agit ꝯ inuitum nā adiectus non iure īpediente. vt. s. de consti. pecu. l. sed et si filio. §. j. stipulator non die petitionē suspendente. vt. s. de vbo. oblig. l. eū qui talis. §. quotiēs. ⁊ qn̄ dies vsufru. leg. ced. l. j. §. fi. ⁊ sic est in oībus paritas. Ol. Ibi illis adiecto. Dy. In gl. facit. s. ibi pōt solui. q. d. licet sit in plus in accessorio hic cum non grauatur in aliquo s3 in accessorio fideiussoris est plus q2 inuenitur grauatus magis q̄ reus principalis et ideo ibi non valet. Dy.

Qui stipulatur. Plus pōt esse ī pricipali q̄ in accessorio ⁊ econtra. h. d. iste. §. Dy. Uel sic solutio minoris quantitatis facta adiecto simplr̄ non liberat debitorē siue maiorē in personā eius cōferatur. Ibi in persona stipulantis. i. ipsi cōmittendā non ꝯtra eum. Old. Ibi ⁊ ideo exēplificatiue legas. Ja. In glo. s. taciti vel dic aut adijcit p̄sentem ⁊ tūc tacitū intelligitur mandatum ⁊ mandatum tenetur in absente ⁊ tunc neg. gest. tenetur nisi expresse ei sit mandatum. Jacob. In glo. a titio. scil3: adiecto. Jac.

Mihi rome. Iste. §. diuiditur in duas partes. In prima vsq3 ad ver. at vbi loqt̄ qn̄ stipulor mihi aliquam rem dari in vno loco an titio adiecto in altero loco ⁊ dicit ꝙ facta solutione titio adiecto ꝯtingit liberatio quāuis in tali datione ꝯtineantur diuersa facta ita ꝙ princ. huius. §. loquit̄ de alternatiua personarū ⁊ locorum in versi. at vbi. vsq3 ad fi. loquit̄ qn̄ stipulor mihi fieri factum merū oīno a datione separatū ī vno loco an titio ī alio loco ⁊ dicit ꝙ facta solutione titio adiecto de tali mero facto non liberat̄ ꝓmissor a stipulatore de rigore iuris s3 de equitate bene liberatur q2 non videt̄ soluere vnum factū ꝓ alio sed potius adimpletur electio ꝓmissoris cōcessa. Et not. colligi ex hoc. §. ꝙ factum pōt sine duobus modis stricte vt sic non comprehendat dationē ⁊ large vt eam cōprehendat ⁊ hic stricte accipit̄. Dy. Ibi videamus subaudi ⁊ vr̄ ꝙ non nam ⁊c. Ja. Ibi diuersa res est ⁊ ideo non d3 liberatio ꝯtingere. Dy. Ibi liberatur ei ope tn̄ exceptionis. vt. s. de ver. obli. l. fi. §. fi. in prin. Ja. Ibi merū. i. ab oī datione remotū. Dy. Ibi liberatio ⁊ videt̄ ꝙ non nemo eñ ⁊c. Dy. Ibi liberationē ꝯtingere virtute solutionis vt. j. de verb. sig. l. solutiōis. §. soluere. Ja. In glo. ⁊ vr̄ ꝙ non in fi. nā in hanc stipulationē ꝓpter iter ad locū vertit̄ factū ⁊ in stipu. factorū si diuersificet̄ in p̄sona stipulātis ⁊ adiecti diuersus est liberatiōis effectus vl̄ diuersa res est. s. adiecta ī p̄sonā p̄ncipalis ⁊ ei9 cui adijcit̄. Ja. In gl. q̄ p̄ncipalr̄ ī obligatiōe ꝓ hoc. j. de iureiur. l. eū q nocētē. §. si ī iuria. Ol. Ibi. §. si qs. ī vsi. marcell9. Ol. In gl. ⁊ certe nō ꝯtingit. i. nō vr̄ ꝯtingere nemo ei ⁊c. s3 statim corrigit̄. Old.

Si seruus. Seruus fructuarius non pōt q̄rere ius obligationis ex re fructuarij vel opera sua alteri q̄ ipsi fructuario ex re aūt ꝓprietarij potest q̄ri fructuario tanq̄ adiecto hoc dicit Dy. In glo. quia incertum ibi. §. penul. ꝓut est ibi littera negatiua nō ꝓpotuisset ⁊ dic vt ibi.

Aream. In qua non est edificiū. Et vt iste. §. clareat diuide eū in tres partes. In prima vsq3 ibi respondi si alienū ponit̄ thema ⁊ q̄stio de area aliena per aliquem ꝓmissa ⁊ post ꝓmissionē edificatā an̄ moram ꝓmissoris vt aliq̄ sit dubitatio. In scd̄a vsq3 ibi s3 non est is silis anteq̄ determinet q̄stionē ꝓpositam p̄mittit casus de naue et seruo qui vident̄ sil'es q̄stione predicta s3 non sunt. In tertia ⁊ vltima vsq3 ad fi. huius. §. reassumit q̄stionē ꝓpositā ⁊ affigurando dissimilitudinē inter areā ⁊ casus p̄dictos de seruo ⁊ naue questionē soluit. s. ꝙ area debeatur ⁊ soluatur eius estimatio per ꝓmissorē durantē edificatio sicut euenit de ligno iniūcto edibus alienis vt in fi. §. p3. Dy. Uel dic ꝙ iurisconsult9 sic ꝓcedit. Primo ponit q̄stionem. Scd̄o adducit quosdā casus ex quibus per locū a simili videt̄ q̄stio solui posse. Tertio remouet similitudinē ⁊ soluit q̄stionē. Quarto remouet quādam aliā similitudinē alterius casus. Quinto ꝓbat solutionem suā per casum verisimilē ⁊ sic habet qnq3 partes que ꝑ se patent. ¶ Notabilia collige per te: deinde op. duobus modis: primo de. l. si chorus. §. fi. ⁊ Sol. multis modis vt in glos. ⁊ vera solu. ſm Dy. est qd̄ ibi debebat̄ seruus legatus factus liber ⁊ postea in seruitutē redactus ex volūtate. noua vt hic ⁊ ibi not. ¶ Scd̄o op. ꝙ actio semel extincta resuscitatur vt p3 in multis. ll. hic allegatis in glos. ⁊. j. in vltima additiōe. Sed dic ꝙ regula est qd̄ non resuscitat̄ vt hic fallit in casibus specialibus. Uel dic ꝙ nunq̄ resuscitat̄ eadē natura si lex in casibus spālibus dat vtilitatē que nō est eodē numero ⁊ in veritate cū directa extincta sed iuris fictione vt solet notari. C. de act. ⁊ obl. l. j. ⁊. s. de neg. gest. l. actio. sed ꝯ hoc: q2 lex dicit ex ea actio q̄ extincta fuit iterū nascit̄ ergo est eadē numero ⁊ natura sic fuit lazarus resuscitatus ꝑ christū et dr̄ eadē actio non vtiliter vt. j. de furt. l. si cū quis in hostiū. §. fi. vn̄ Odof. dicit ꝙ cū eadē actio restituit̄ vel resuscitat̄ ex ea cā q̄ h3 tractū retro ⁊ tūc restituitur eadē actio directa vt qn̄ fictione postliminij vel iuris in integrū restitu. q̄ habet tractū retro nā restitutio reponit oīa in p̄stinū statū. vt. s. de mino. l. qd̄ si minor. §. fi. aut actio restituit̄ ex cā retrotractū nō habēte ⁊ tūc nō resuscitat̄ eadē directa s3 vtilis q̄ eadē nō est ī veritate s3 iuris fictione vt dixi. S3 ista opi. reprobat̄ ꝑ. l. differre. §. fi. j. de iure fisci. ⁊ vide qd̄ no. ꝑ Cy. ⁊ dixi. C. si aduer. trāsact. l. ij. ¶ Ultimo q̄re duo qn̄ tignū alienū iniūgitur scienter ad qd teneat̄. Scd̄o nunqd sit idē in hoc. §. qd̄ est tigno iūncto. s. ꝙ fiat ꝯdēnatio in interesse ꝑ iuramētū in litē ⁊ dic vt hic supplet. Dy. In gl. in fi. Ol. Ibi edificium nō p̄cedēte aliq̄ mora ꝓmissoris. Dyn. ⁊ Ol. Ibi manumissus est mea mora non p̄cedēte. Dy. Ibi ali9 videt̄ eē sic. xxvj. dist. c. j. Ja. Ibi quātū non dn̄s. Ol. Ibi de soluerit nō p̄cedente mora. Dy. Ibi cessare dissolutiōe nauis durāte. Ol. Et sic no. ex hac lr̄a. ⁊. j. e. ver. s3 si redierit ꝙ duo sunt extrema. s. obliga. extare ⁊ eā extinctā esse iter q̄ extrema est dare vnū mediū. s. obligationē cessare vt hic dr̄. Dy. Ibi sil'is fiet si nauis. Old. Ibi posuerit al's posueris. Old. Ibi sicut ille homo ꝓmissus ad libertatē ꝑduct9 ⁊ postea in seruitutem redact9. Ol. Ibi ali9 homo subaudi ⁊ ideo ꝓmissor liberat9 ꝑ destructionē reincidit in obligatiōe ꝑ refectionē. Dy. In vsi. nō est his nūc rn̄det ad q̄stionē p̄missam ⁊ rn̄det etiā similib9 īductis. Dy. Ibi petij pōt area aliena ꝓmissa ⁊ dic etiā durāte edificio. Dy. ⁊ Old. Ibi solui debebit ⁊ sic not. ꝙ aliō petit̄ ⁊ aliud soluit̄ qd̄ est notandū vt. s. de ver. obli. l. si seruū. ad fi. ⁊. s. e. l. stichū aut pāphillū. Ja. Et not. ex eo qd̄ seqtur ꝙ area seu fundamētū est maxima ps rei ⁊ iō bonū est facere bonū fundamētū: vbi enī nō est fundamētū nō pōt supedificari j. q. j. cū paulus. cū si. Ibi hic. s. capt9 ⁊ qd̄ subijcit interim dic i. captiuitate durante. Dy. Ibi edificiū ꝯstitit: ⁊ sic ꝑ iedificationē vt extinguit̄ obligatio nec differt petitio s3 seqt̄ ꝯdēnatio ī estimatiōe ⁊ ad hoc seqt̄ sil'e deniq3 ⁊c. vt. s. de leg. ij. l. nō dubiū. §. fi. ⁊. l. q ꝯcubinā. §. vlt. Ol. Ibi deniq3 ꝓbatio qd̄ extēdit. Dy. Ibi si scit. s. alienū que iniūxit. Dy. In glo. pōt determinare ibi ⁊. j. de furt. ista lex debeat allegari. j. e. glo. ibi s3 fallit ⁊ hic debēt allegari tres. ll. que ibi allegant̄. s. s. de capitis di. l. ij. ⁊ alie due seq̄ntes. Ibi. l. si alien9. ⁊ in decretis de cōsecra. dist. iiij. queris. Jac. Ibi. s. e. l. pupilli. §. j. sed ibi non fuit amissa ipso iure sed per exceptio. ⁊ tres sequentes. ll. debent allegare. s. hac eadē glo. ante versi. sed fallit ibi. l. si alienus. Oldrad. In glo. s. supradictis. in fi. ⁊ naue. Oldrad. In

glo.vlti.que incipit.§.quantū in litē in.fi.ſ.agitur etiā edificio constāte ꝛ ꝯdemnat̄ ꝓmissor ad estimationē arce.sed modo itelligas qd̄ differat̄ sacramentū in litē q2 illud non differetur nisi ꝓpter dolū conueti vt insti.de verb.obli.§.fi.ꝛ no.ſ.ꝙ vi aut clam.l.semp.§.hoc interdicto.et p3.ſ.de in litē iuran.l.in actionib⁹.ver.ſ3 i his oib⁹.Sʒ iste ꝓmissor non ꝓpterea fuisset i dolo vel culpa ergo ꝯ eum nō iuratur in litē.Dy.¶Vltimo not.ꝙ iste.§.ꝯtinue allegatur ꝙ obligatio semel extincta non resuscitatur de quo vide qd̄ not.per Ac.in summa ſi aduer.transact.§.vbicūqꝫ.ꝛ ibi in glo.ꝛ qd̄ me.cau.l.metum.§.volenti.resuscitat̄ etiaʒ in aliis casibus ibi nota.ꝑ Odof.ſ.ſi ex noxa.cau.aga.l.ij.in fi.ꝛ de noxa.l.electio.ꝛ.l.ſi noxale.C.de non nu.pecu.aut.ꝯ per ꝓprium.ad velle.l.antiq.ꝛ de trāsactio.l.vbi pactū.ꝛ ad hoc vide qd̄ not.per Arch.xxvij.q.vj.ſi quis de corpore.ꝛ de ꝯsecra.dist.iiij.c.queris.in glo.ꝛ ꝑ eūdem Archi.ꝛ de symo.c.ex insinuitate.agitur etiā q̄nqꝫ vt debitor liberatus exponat in pristinā obligationē.vt.ſ.ꝙ metus causa.l.illud ꝛ metū.§.vlti.ꝛ de ꝯdi.cau.data.l.ſi quis accepto.ꝛ ad hoc vide qd̄ not.ex̄.de elec.c.cū inter.R.seniorē.per Inno.ꝛ Cōpost.¶Itē fallit etiam regula hic posita.ſ.de here.vel act.vend.l.ij.§.penul.ꝛ ibi in glo.Itē ſi aliquis excōicatus absoluatur i casu necessitatis ꝛ ꝑcipitur sibi ꝙ ſi recōualescit q̄cito pōt apostolico ꝯspectui se p̄sentet ſi hoc nō faciat q̄cito cōmode pōt reuertitur in pristinā excōicationē vt ex̄.de senten.excō.c.eos.lib.vj.ꝛ ad hoc ex̄.de offi.ordi.c.significauit.Reuiuiscit etiam actio extincta in casibus aliis in decretis de peni.dist.iiij.memoriam.c.ſerie.ꝛ.c.ꝯstat.ꝛ de consecra.dist.iiij.quō exaudit.circa fi.C.ad velle.l.ſi mulier.ꝛ.ſ.ad velle.l.j.ꝛ forte multis aliis casibus quo studiosus lector poterit reperire.de hoc dic vt.ſ.dixi.Itē collige hic brocardicū ꝙ non restituit̄ amissa licꝫ in pristinū statuꝫ res redierit de q̄ dic pro ꝛ ꝯtra ꝛ Sol.vt no.in glo.ꝛ per Iac.de bel.in vsibus feud.de benefi.forte capitulū ꝛ hic finit̄.l.deide ꝯsuetu.regni incipiunt capitulum dn̄o.

a ¶Paul⁹.a Cōcor.huic l.i vbi.dānū text.in.l.nepos poculo de vb.signi.tex.cū glos.i c.faciāt.xxij q.ij.ꝛ in.c.quā ſit.§.cupiētes.ſ de electio.l.vj.ꝛ in c.statutū.§.ij.ſ.de rescrip.in.vj.

Paulus respondit. [a] Al's icipit creditorē et qd̄ dicit in ea re dic.i.ex solutione in alia forma facta.Old.ꝛ facit hec.l.ꝙ ſi aliquis ꝓmisit mihi dare.x.libraꝝ imperialiū ꝛ ipse velit mihi soluere in' medianis ꝛ dare.xx.libr.medianoꝝ dicēs se intelligisse de iperialibus.i.de medianis quorū duo valent vnū imperialē qd̄ non debeat audiri quaſi in aliā formā soluere velit:ſ3 teneatur soluere iperialis quorū quilibet valet vnū imperialē ꝛ ꝑ hoc etiaꝫ q2 ipse ꝓmissor ꝓtulit verba ꝛ ideo ꝯ eum facienda est interpretatio vt.ſ.de pact.l.veteribus.ꝛ ex̄.de reg.iur.c.ꝯtrium.lib.vj cum ibi nota.In ꝯtriuʒ q2 in obscuris qd̄ minimū est sequi debemus vt.j.de reg.iur.l.semp in obscuris.ꝛ ex̄.eo.c.in obscuris.lib.vj.cū ibi not.ꝛ de leg.iij.l.qui ꝯcubinā.§.j.ꝛ.l.munus.potest dici ꝙ inspici debeat primo ꝯsuetudo regionis.vt.ſ.de leg.j.l.ſi seruus pluriuʒ.§.fi.de reb.du.l.cum queritur.de vsur.l.j.et.ſ.l.munus.de euict.l.ſi fundus.ꝛ de admi.tuto.l.tutor qui repertoriū.§.ex ceteris.Si non appareat tūc quod minimū est sequmur vt dictis.ll.Dy.Et ideo ad tale dubiū tollendū cōiter adiicitur in ꝯctibus qd̄ promittit dare.x.lib.imperiales vel eorū loco sine fraude currentiū quo casu non est dubium ꝙ mediani ꝛ quelibet alia moneta equiualens imperialibus posset solui.¶In glo.maxime ibi ſi quis argentum in pn̄.ꝛ hec est humanior.Ja.Non obst.§.mutui.q2 non debemus verbis inherere ſ3 significationi verboꝝ que est vtrum diuersitas in forma inducat diuersitatem in bonitate vel affectione an non vt ibi non inducit nō impediat̄ mutuū nec solutio ꝑ q̄ facit expresse ꝑalleg.l.cū queritur.ꝛ hoc placet Ja.de are.Pe.ꝛ Old.

Vero. Ibi ab aliis tutoribus prouincialibus.Ol.In glo.vt in casu huius.l.fuit ꝛ sic hic bene poterit solui.Jacob.ꝛ Dy.tenēt qd̄ per hanc.l.ꝓrogatio iurisditiōis fieri possit de loco ad locū de quo not.per Cy.de episco.aud.l.ſi qui ex consensu.ꝛ inducitur hec.l.hoc modo ſicut iurisditio diuersa est petitoria.vt.j.de verb.signi.l.pupillus.§.penulti.ita administratio tutele diuisa est per p̄rimonia vt.ſ.de admi.tuto.l.ſi duo ſ3 facta diuisiōe p̄rimonioꝝ iter tutores vnus mutuans pecunia soluendā in loco admistratiōis alteri⁹ pōt sibi solutionē recipere q2 sic ꝯuentū est ergo ꝛc.Pe.de bel.

Paulus respondit. Non ideo.in dibus i fi.Et hec est bona lectura.Ja.ꝛ summarie glo.i.cohere hec.l.hoc.d.Indebita solutio ab aliquo facta nō liberat alium cui⁹ noīe nō est facta.Dy.aliam causam ibi eo deducto qd̄ redactū est ex venditiōe pignorum.Old.In glo.potest enim in fi.ad hoc.ſ.eo.ex parte.de fideiusso.l.ſi testamēto.§.j.Oldr.

Creditor. Oblatam nō ꝯgruo loco vel nō congruo tēpore.Old.Ibi distulit debitori dilationi ꝯsentiente.Guid.Ibi iussu p̄sidiis sine iusta cāu ibi nec creditoris vt in primo casu.l.Oldr.nec tutoris vt in scd̄o casu.l.Old.Et facit hec.l.ꝑ debitoribus in q̄stione antiqua lambertatioꝝ:nam potestas Bonoñ.cōpulit debitores lābertatiorū qui erāt expulsi ꝛ bāniti de Bonoñ.ad soluendum cōi Bonoñ.id qd̄ debebāt ab ipis debitoribus.hec.l.stat ar.ꝙ liberati fuerint debitores ꝛ amplius soluere non teneant̄ ꝛ ꝑ ipsis debitoribus etiam facit.ſ.eo.ſi stipulatus.§.j.ꝛ illud ḡnale iussus iudicis excusat ꝛc.de quo habes.ſ.de mino.l.ait pretor.§.ꝓmittitur.ꝛ bn̄ de leg.iij.l.paulo calimaco.§.fi.ꝛ bene facit ad p̄sentem q̄stionē ꝛ de reg.iur.l.non videtur data.§.qui iussu.deposi.l.j.§.ſi rē a seruo depositā.de his qui not.infa.l.furti.§.ꝛ qui iussu.vbi de hoc not.ꝛ dixi cū ſi.notaui de isto brocardi.ſ.de aqua plu.arcen.l.quā q̄.ꝛ pro ista parte debitorū bene facit.ſ.de peric.ꝛ commo.rei vend.l.lectos.j.videtur expressum.ſ.de annu.lega.l.liberto.§.lucius.in fi.ꝛ q2 ipſi debitores non debent esse decepti autoritate iudicis.§.de his qui veni.eta.impetra.l.j.ꝛ saltem doli excep.debent esse liberati vt.ſ.de doli excep.l.ſi opera.In ꝯtriuʒ qd̄ debitores nō ſint liberati.ſ.de manu.testa.l.lucius.de his qui in frau.credi.l.ſi fraudator.§.j.iiij.responso.ſ.eo.l.qui hoiem.§.ſi nullo.ꝛ.§.ſi predo.de ꝯdi.indebi.l.ſi vrbana.ꝛ q2 iniuria facta debitoribus per iudicem non debꝫ nocere creditoribus.ſ.de euict.l.ſi per imprudētiam.de fideiusso.l.excep.de bonis liberto.l.qui cum maior.§.ſi tamen.et de lega.j.ſi seruus pluriū.§.quid ergo.Item ꝑ hoc.j.de furtis.l.falsus.§.j.ꝛ.C.de furt.l.falsus.ꝛ q2 ſi soluit debitor creditori meo liberatio non ꝯtingit ꝛ.C.de solu.l.inuito.ꝛ q2 creditore restituto ꝛ exempto de banno videtur restitutus etiam ad nomina debitorum suoꝝ.C.de senten.pas.l.ſi ademptis.ꝛ j.de verbo.signifi.l.princeps.Ista questio fuit disputata bononie ꝛ est.xlvij.in q̄stionibus dictorū Bonoñ.disputatis et post aliqua licet non ſit plene allegata soluta fuit distinguendo quia an dictus magistratus fecit dictam pecuniam solui existentibus creditoribus expulsis sine culpa sua et sine cause cognitione scilicet non existente lege municipali vel consuetudine propter quam bona dictorum expulsorum debebant peruenire in communi ꝛ tunc debitores non sunt liberati ac rationum pro hac parte allegatarum ꝛ ideo dictuꝫ est sine culpa quia vbi non est delictum non debet esse pena.vt C.de penis.l.scimus.Item sine cause cognitione quia qd̄ sine cause cognitione ſit ꝛ sententia non solēniter lata non valet.vt.C.comminatio.ꝛ episto.per totum.ꝛ dicta.l.ex stipulatione.C.de senten.ꝛ interlocu.Item ideo dictum est non existente lege municipali cum consuetudine quia sine his talis magistratus qui non est de sententiis non potest alicuius bona publicare:vt.C.ne sine iussu princip.per totum.Aut sua culpa fuerūt expulsi ꝛ cum cause cognitione per eorum delictum fecit potestas soluere dictos debitorum communi ꝛ tūc liberati ſint debitores arg.l.l.per hanc partē allegatarum et de hoc etiam vide in Specul.de solutio.§.aut aliqua.versic.illud aūt queritur.Dominus autem Dyn.tenet indistincte debitores liberatos per dictā.l.liberto lucius.in fi.de ānuis legat.quam dicit nunq̄ fuisse allegatam per alios in questione predicta qui istam opinionem bene facit.ſ.que in frau.credito.l.qui autem.§.apud obligationē.Dyn.Sed licet predicta.l.ſi fraudator.iij.respon.ſ.allegata videatur facere ꝑ ista opinione tamen ad aliam posset responderi q2 ibi ꝓpter iussum iudicis liberatur ab act.de dote supra qua interuenit iussus ſ3 non ab actione in factum qua tenebatur alia de causa hoc est ad suam scientiam de qua iussus non extenditur ꝛ ſm hoc secundum responsum dicti.§.faceret pro opinione quod debitores essent liberati soluendo iussu iudicis.Sed tenendo opinio.Dy.ad argumen.in contrarium potest responderi ꝛ primo non obst.l.ista creditor quia hec non fuit exacta nomine creditoris,neqꝫ mediante ipsius delicto non obstant.l.ſi per imprudentiam.ꝛ similes quia hic iniuria fuit facta soli creditori cum ex cuius delicto coacti fuerint debitores ꝛ ideo creditori ꝛ non debitoribus imputari debet actio ꝛ non locatio.l.ſi merces.§.culpe.ꝛ solu.matrimonio.l.in his.primo responso.Ad alia autem de facili patet responsio.et hec vera sunt vbi ob initio patet.ꝛ de iniuria allega.iussus excusat licet sequatur effectus iniuriosus:et ita loquitur allegata de iussu iudicis.supra in prima parte.¶Item.l.paulo calimaco

calimaco non videt facere q2 ibi interuenit iussus iudicis qui poterat precipere. Sed hic non cũ, ptās nō potuerit eē iudex in cā ciuitatis q2 est quodāmodo cā sua. vt.C.ne quis in cau. sua iudi. vel ius sibi dicat.l.vnica. nisi dicas φ hodie ꝗlibet ciuitas habeat imperiũ per se sicut olim habebat ꝓuincia vt C.de prescrip.lō.temp.l.fi. ⁊ de facto eius possit rector seu potestas ius dicere sicut iperator qui de iure cognoscit etiam de facto qđ ad eũ spectat vt.l. heredibus.ſ.de hered.insti. Dy. ⁊ Ol. ⁊ dixi.d.l.vnica.C.ne/ qs in cā sua iudi. Predicta etiā vera nisi bona forent solenniter publicata autoritate statuti vł consuetudinis tũc enim nullũ dubiũ esset φ debitores soluētes essent liberati q2 tũc ciuitas esset sicut heres creditorũ.vt C.ad leg.iul.de vi.l.tutoris.cum simi. Ibi vtebatur.i.vti volebat.Dy.

Cum de sorte. Ibi ex appellatione ꝓnunciatum no.φ licet eos.C.de ap.dicat iudicē appellationis debere ꝓnũciare male iudicatũ ⁊ bene appellatũ vel ecōtra tñ ⁊ aliter ꝓnunciare pōt vt hic p3 ⁊ ꝭ.iudic.solui.l.eum apud quē.qđ ꝗ dicit.l.eos ꝓnũciandũ vt ibi dicit subaudi vel equipollēs de hoc ibi dixi ⁊ vide qđ no. ſ.de re iudi.l.i summa.§.j. Itē not.ex hoc.§.φ solutio indebiti per tēpora facta nō aufugit in futurũ vt hic.⁊.C. de vsur.l. creditor.⁊.C.de pact.l.si certis annis. Ja. ibi de hoc plene dixi. In glo.j.in fi.simile ꝯtingit.ꝭ.de ꝓtor.stip.l.ij.§.incertam. versi.inquantũ autem ⁊c.Dy.

Titius. Solutũ ex causa indebita in cā debita cedit insolutũ.h.d. ⁊ hoc ꝯcor.ſ.de ꝯdi.inde.l.nō sortem.⁊.ſ.e.l.in his.§.imperator.ſm vnũ intellectũ.de acqr. rer.do.l.cũ in corpus.de transac.l.⁊ post rem.§.j.⁊.l.cũ hij.§. si eidē.Ja.⁊ idē dici pōt si qs credēs se debere ex vna cā soluit q2 cedit in solutũ in alia cā ex q vere debebat.Ja. In glo.vlt. in fi.So.vt in qualibet earũ not.Ja. Vel dic φ in.l.j.de fideiusso.est speciale fauore alimentor ⁊ vltime volũtatis hic autem est odiũ vsurarũ.Dy. Vel sol.vt ibi soluit primũ ꝯtrium ⁊.l.creditorē.de vsur.Old.⁊.l.cum de in rem verso. dic vt ibi not. Vel dic φ ibi creditor nitebatur ex prestatione facta longo tēpore sed ex legitimo pacto φ per diuturnam prestationem probat.Dy.

Ante. Ibi ab herede institutor de restituendo grauato ⁊ ꝯcor.ſ.ad trebel.l.ita tamen. §.actiones.nec obst.C.cōia de leg.l.fi.⁊ auẗ.ibi posita q2 iste alienationes nō sunt voluntarie sed fiũt ex necessitate quadam.Ja.ergo ꝓmisse argu.ſ.de fideicō.lib. l.cum filij.Old.

† ☙ Creditor cũ sacco paratus ad debitorem venire non d3.

a ☙ Qđ dicimus.C.de cōcordāti filii ca/ nonisse.l.c.i titutũ.xxxij q.6. ‖ [a] **Quod dicimus.** Lex ista sepe allegatur φ creditor † nō debet venire cũ socco paratus s3 modicũ tps datur debitori ad soluendũ.⁊ pro hoc.ꝭ.de iure fis.l.in fraudē.§.fiscalibus debitorib⁹.et qđ dr maritũ teneri ꝓstare debitũ vxori sue intelligit ſm hac.l.⁊ ꝯgruo loco ⁊ tēpore.xxxj. dist.c.quādo.⁊ ibi in glo.⁊ ad hanc.ſ.e.l.si soluturus.⁊ ꝓ hoc etiā facit.ſ.de dam.infec.l.a quo fundus.⁊.ſ.de ope.no.nun. l.si prius. Sed ꝯ vr nā si ꝓmisisti hodie dare.x.hodie petere possum.vt.ſ.de ver.obl.l.liber homo.§.decē.vbi de hoc dixi. Et glo.q̃ est hic videt dicere φ modicũ tps sit.x.dierũ.per.l. promissor.de cōsti.pecu. vbi de hoc.ꝯtrium tñ ibi notari videt s.qđ ibi sit spāle in ꝯstituta pecu. Si ergo est ibi spāle vt in decem dies differat ergo hec gl.cũ similibus male dicit ⁊ ita est in glo.insti.de inuti.stipu.§.sed hec solēnia vnde ad ꝯcordantiam glosarũ dic φ si pure ꝓmitto statim sum obligatus sed fertur exactio indicenda φ autē statim sum obligatus p3 hic ⁊.d.§.sed hec solēnia.⁊.d.§.x.ꝭ.de verb.signi.l.cedere diem.⁊ de reg.iur.l.in oibus obligationib⁹.sed in ꝯstituta est specia/ le vt non teneat nec sit obligatus nisi lapso spacio.x. dierũ ⁊ ita dicit quedā glo.q̃ est insti.de act.§.sed ꝯstituta. Sed quid si ꝓmisisti seruũ manumittere qñ teneris manumittere dic φ ꝯcito commode pōt alioqn ad libertatem perueniet.vt.ſ.de prescript.ver.l.naturaliter.§.j.⁊ ad hoc per Ac. in summa si mancip.ita fue.alie.§.ij.semper tñ licet aliquid debeat fieri incontinēti intelligit cũ aliquo spacio vt.ſ.ad leg.fal.si ita.et ibi in glo.legatũ ⁊ si testator legat.x.si ascenderis capitolium ꝯcito potes debes ascēdere al's perdis legatum.ſ.de ꝯdi.et demon.l.hec ꝯditio.⁊ ꝓ hoc.ſ.qñ dies leg.ced.l.cũ sine ꝓhibitione. Idem si testator rogat heredes qđ dent titio.x.qñ poterunt nā statim post morte testatoris peti possunt.ſ.qñ dies leg.ced.l.penul. ☙ Itē si qs dicat teste sibi odiosum hoc ꝓbare debet incōtinenti qđ tñ intelligitur cũ spacio tēporis: de q loquitur.l.ista vt not.in auẗ.de testib.§.si vero qs dicat odiosum. Item cōdemnatus ex sñia arbitri h3 tps ad parendum ſm istā.l.ſ.de arbi.l.si cũ dies.§.fi.⁊ de act.⁊ oblig.l.cum traiectitie.§.penul. Et ad ꝓdicta etiā facit qđ not.ſ.de iudic.l.si debitori.⁊ de significato istorũ verbor statim ⁊ incōtinēti vide in alphabeto dictione statim ⁊ dictiōe incōtinenti.⁊ quod dixi.C.de errore aduoca.l.vlti. ☙ In glos.s.heres ibi vel aliter habeat.Dy.

b **Aliud**[b] Ibi aliud postea.i.post obligationem ꝯctam ibi nā qui differt adiectus a mandatario simplici al's cōparatur.ſ.eo.l. si ita in fi.sed dic vt ibi not.ibi recte pōt hoc verũ est ante litē a me contestatā vt.ſ.eo.si quis stipulat⁹ fuerit.x. in melle.i fi. Ibi ꝓmisero simpl'r nō cedēdo act.nā si cessissem non ꝓhiberet agere ille cui cessi nisi demũ facta exactiōe per me: vt not.C.de nouatio.l.ij.in glo.si exigendo ⁊ sic determinatur hec.l.⁊ ſm hoc non videtur ꝓcedere q̃stio que fit i pal. l.ij.in glo.mag. Ibi denũciauerunt no.denunciauerim.⁊ facit ad id qđ not.C.de nouat.l.si d elegatio.videlicet vt nō sufficiat scire nisi denunciet ⁊ ꝓ hoc.ꝭ.de adult.l.denũciasse.vbi de hoc.potest tñ dici ꝯ licet de hoc dicat denũciauerim tñ in hoc eodē casu dicit idē ⁊ si non denũcietur dũmodo sciat: vt ſ.e.l.vero.§.j.⁊ ꝓ hoc.ſ.de peti.here.l.itē veniũt.§.a quo. al's §.quid ergo.de admi.tuto.l.quidā decedēs.§.j.⁊ de act.emp. l.j.Ja.de hoc plene dixi.d.l.ij.C.de noua. Et est arg.ꝯ.ad fi. huius.l.ſ.eodē.l.si ita in fi.vbi dicitur non interesse inter hos duos modos.s.iubere alicui solui ⁊ ipsum adiectũ esse sed illud intellige quantum ad obligandum me conditione indebiti vt ibi not.Ja.

b ☙ Aliud. Adde bart. in.l.si cũ fũdũ.ſ.ō pact. ⁊ i.l.hoc iure.§.peñ.de dona. vbi limitat hāc.l.

Si qui mandato. De soluendo mādātis morte finit nisi ex stipulatione ꝓpria mādatario actio sit quesita.h.d. Ibi obligatiōis q2 stipulator hab3 act.ex stipulatione sua ideo nō reuocat per expressam nec tacitam reuocationē vt subhcit. ☙ Ibi talis est lex.i.q2 actionē h3 ex sua stipulatione.Old. Ibi soluere.s.simpl'r et ꝯstrue sic ei autē cui iussi debitorē meũ soluere post mortē meā nō recte soluitur.Oldr. In glos.duo dicit ibi ex sua stipulatione ⁊ ſm hoc verbũ mortē determinat verbũ stipulatus: vel potes dicere φ stipulatus fuit simpl'r ⁊ tunc verbũ post mortē determinat verbũ soluitur.⁊ vide qđ not.⁊ dixi.ſ.de lega.ij.l.cum. Ibi in vita mea vel simpl'r ibi soluit: ibi alius tñ intellectus mihi videtur verior φ si mandatũ de soluendo conferat post mortem qđ non reuocat morte immo morte aduenīete incipit habere effectum ⁊ solui pōt nisi expressa reuocatio intercesserit.Dy.⁊ de hoc satis dixi.C.manda.l.mandatum.

☙ De acceptilationibus. Rubrica.

Super rubrica. Vide Azo.in summa.eo.ti.⁊ qđ dicit glo.rubri.qđ dic hic loquit de ciuili liberatiōe ꝓbat.ſ.tit.pri.l.verbor obligatio. Ol. Fictualis vel emphiteota ex plurib⁹ causis si soluat aliqd simpl'r ꝓ oibus casibus soluere vr: nisi nō appareat ꝓ qb⁹ possessiōib⁹ ꝓ omnib⁹ bonis soluere videt.ꝭ.e.l.plurib⁹.de brocardico si nō v3 qđ ago vt ago ⁊c.vide.ꝭ.e.l.an inutilis. posito ꝑncipali ponit accessoriũ ⁊ eo remoto remouet.e.l.§.filius.

Acceptilatio. Ibi interrogatione3.i.ꝓnem ibi vtriusq3 hoc verbũ determīat oblatũ nota. Ol. In gl.si iterrogatus ⁊ iterrogati ⁊ tũc dic.i.verbor locutionē vel exp̄ssionē.Dy. S3 certe tũc est vna tm̄ interrogatio cui subseqt r̃nsio Ja. In fi.vł dato φ non ꝓcedat no uatio tñ est mutua interrogatio nā vt acceptilatio fiat op⁹ est ꝓcessisse iterrogationē.i.vbalē obligationē i q̃ creditor iterrogauerat debitorē q debitor i acceptilatōe iterrogat creditorē ⁊ h respectu dixit mutuā vt.ꝭ.e.l.an inutilis.§.acceptum.Ja. In glo.q̃ vn⁹ tenet i fi. vł dic φ creditor tenet ad accipiendā pecuniā ⁊ hac rōne pōt dici ligat⁹ debitori vt.ſ.de leg.ij.l.si deicōmissa.§.si rē.⁊ si cer.peta.l.qdā estimant.Ja.

Pupillum. In glo.q2 ꝯditio melior. Et h indubitāter cũ vbis est obligatus.Ja. Ibi nũqd obligat ⁊ vtiq3 nā ꝓ stipulationē qua interrogabit pupill⁹ naturał'r obligat ⁊ ita erit facta nouatio vt.ſ.ō noua.l.j.⁊ ea.s.noua subseqēs ꝓ acceptilationē tollit.ꝭ.e.l.an inutilis.§.fi.Ja.

In diem. In glo.bona fiũtudo in fi. Vel melius dic meli⁹ est moměti acceptilatio in diẽ que fiũis est solutioni q̃ solutio ad diẽ facta nõ valebit vt dicit hec.l.de solutione vel de acceptilatione ex die sed natura solutionis vt ꝑpetuo liberet ita ⁊ natura est acceptilationis vñ nulla valet cũ sit ꝯtra eius naturã ꝓ hoc.s̃.de adop.l.si tibi.de arbit.qualẽ.§.dicere.⁊.j̃.de reg.iur.l.actus. ¶ Quid ergo erit si tibi debeam ⁊ ego sic solui vt vsq3 ad mensem sum liberatus ⁊ exinde nõ rñdeo illa non diceť solutio s3 potius quoddã pactũ ne interim a me petatur vel in solutiõe põt dici perpetuo amota vitiosa adiectione diei ideo q2 in solutiõe vertiť actus naturalis ĩ acceptilatione aut vertiť actus legitimus ⁊ ciuilis vt not.ĩ glo. rubrice ⁊ ꝓbatur.s̃.ti.ꝓxi.l.verborũ obligatio. ⁊ ideo solutio val3 ⁊ acceptilatio melius est moměti. Ja. Vel dic ꝙ acceptilatio est actus fauorabilis voluit.l.qȯ fieret sine die ⁊ ꝯditione: vel dic ꝙ circa ista ius ita disponit ⁊ non põt rõ reddi nisi votiua. Ja.de ra.

Pluribus. Ibi solute sunt q2 indefinita eqpollet vniuersali. Ja. Ibi rogasti ⁊ hec ꝯstat ⁊ sic errauimus. Ol. Et est hec lex arg.ꝙ si aliquis erat vasallus meus vel fictualis vel emphiteota ex plurib⁹ causis ⁊ soluit fictũ vľ seruitia simpľr ⁊ indefinite ꝙ videatur soluere ꝓ oĩbus causis ⁊ pro hoc.s̃.de tutel.l.qui h3.§.vlti.de testa.tutel.l.si quis ita.ĩ ṗn. de his qui deie.vel effu.l.j.ad leg.aquil.l.item mella.§.si plures.in auť.de manda.princi.§.coges.⁊ de act.emp.l.titi⁹.vbi de hoc dixi ⁊ si non designet certas possessiones ex q̃bus prestet videtur ṗstare super oĩbus suis bonis ar.ll.ṗdictaꝝ si autem designet tũc sufficit arg.C.de dona.l.si q̃s argentũ.ij.rñ. sed qȯ nõ teneať designare possessiones ꝓ quibus prestet est argu.de in diẽ adiec.l.cum duo.⁊ de liber.⁊ posth.l.ij.de hoc dixi.C.de pac.l.si certis annis.versi.item queriť quidã soluit ecclesie. Item faciunt etiam ṗdicta ꝙ si quis erat excõicatus pluribus excõicationib⁹ qȯ omnes tollanť vna absolutione indefinita de quo dic vt not.ex̃.de sñia excõ.c.cum ꝓ ea.⁊ dixi.j̃.de appel.l.scio.

¶ Emphiteota soluẽs canonẽ simpľr ⁊ indefinite vř soluere ꝓ oib⁹ bonis q̃ ipẽ tenet.

Sane. In fi.ꝓ hoc.s̃.de consti.pecu.l.qui autem.ĩ prin. Jaco.

An inutilis[a] Ratione ꝯceptionis inepte. Dy. Ibi in hoc q̊3.sc3 ꝙ habeat vim pacti. Oldr. Ibi dicet aliquis.s. opponẽdo ꝯ predicta vel interrogãdo. Ol. Ibi nõ esse ꝯsensus paciscendi in acceptilatione. Ol. Ibi cur nõ possit.s.non esse ꝯsensus in acceptilatiõe.q.d.immo est ꝯsensus ĩ acceptilatiõe s3 fingitur nõ esse ꝯsensus ĩ casu q̃ sequiť. Dy. Vel dic.s.esse sine ꝯsensu ⁊ subaudi non video ⁊ statim subijcit exemplũ in q̊ inutilis acceptilatio non h3 vim pacti. Dy. Ibi eũ creditorꝛc. Dy. Ibi melius esse moměti ⁊ ꝓ hoc constat qȯ volebat eum liberare. Ja. In glo.cõis lr̃a: ibi ƀm cõem litterã immo ƀm pysanã. Ja. Ibi ƀm pysanã ĩmo ƀm cõem. Ja. Ibi non h3 preciũ ⁊ tũc expone nisi qȯ est in lr̃a ꝓ si non ⁊ dictione si: si resolue in quãuis ⁊ qȯ sequitur ꝯsensum.s.expressum ex quo nõ ꝯstat de dissensu. Ja. ¶ Vltimo no.ꝙ allegať hec.l.ꝙ si non v3 acceptilatio vt acceptilatio non v3 etiã pactum.ex quo colligiť brocardicũ si nõ v3 qȯ ago vt ago nec v3 vt valere põt. ¶ Circa hoc dicit hic Ja.de are.in parte ꝯcordando cũ hac glo.in ver.tu dic.⁊ supplendo ad dictũ versi.ꝙ sicut inutilis acceptilatio rõne inepte ꝯceptionis vt q2 inter absentes vel sub ꝯditione vel in diẽ tũc non h3 etiã vim pacti vt glo.dicit. Itẽ si in acceptilatione est dissensus nõ valet vt acceptilatio vt.s̃.e.l.pluribus.⁊.j̃.e.l.nisi.nec vt pactũ cũ in pactis reqratur ꝯsensus.vt.s̃.de pact.l.j. Itẽ non v3 acceptilatio vt pactũ qñ ꝯstat ꝙ voluerunt valere debere demum vt acceptilationẽ.vt.s̃.de ꝯsti.pecu.l.j.§.j. Qñ aũt constat ꝙ voluerũt valere vt valere poterit ⁊ tũc valebit vt valere poterit. Si vero dubitatur tũc h3 locum distinctio huius.§.⁊ glo. Jac.sed q̃ est rõ diuersitatis ꝙ qñ est peccatũ in forma nullo iure v3 qñ in materia valet vt valere põt: dicunt q̃dam q2 peccatum forme maius est q̃ꝫ peccatũ materie: q2 forma dat esse rei.vt.s̃.ad exhiben.l.iuľ.§.sed ⁊ si q̃s. Preterea vbi quis h3 defectum in se maior est defectus q̃ꝫ si deficiat in alio s3 acceptilatio de seipsa est ꝯceptio verboꝝ ideo deficiens in seipsa nullo modo v3 ceterũ si interponať super ꝯctu nõ verbali defectus est in alio nõ in seipso ⁊ ideo v3 vt pactũ nam noĩa digna sunt que alieno laborãt vitio vt.C.de naturali.lib.l.legẽ. sed licet per ṗdicta possit distinctio Jo.tolerari. tex.istius.l. videtur dicere ꝙ aut ille qui acceptilationẽ interposuit sciebat non valere ⁊ tũc non h3 vim pacti aut ignorabat et tunc sic et in dubio aut est persona cui permittiť ius ignorare aut non. Vel ƀm Dy.dic aut ꝯhentes sciunt acceptilationem nõ valere vt puta si fiat super eo qȯ debeť sub ꝯditione vel inter absentes ⁊ tũc non v3 etiam tanq̃ꝫ pactũ cum videať pactus esse dissensus aut ignorant acceptilationẽ valere ⁊ cõcipiunt causam bona fide ⁊ tũc l3 non valeat tanq̃ꝫ acceptilatio valet tanq̃ꝫ pactũ ⁊ hoc ĩdicat littera huius.§.ibi fingamus eũ ⁊c. Dy.ad gñalẽ aut solutionẽ brocardi predicti dic vt lati⁹ dixi C.de testa.l.non codicillũ.⁊.ff.de iure codicil.l.j. In glo.idem in nesciente ibi quidã hesitant. Et sic not. ꝙ dubiũ est de quo inter sapientes dubitatur.vt.j̃.nil no.ap.pen.l.j. ⁊ de legib. l.leges.⁊ ibi not. Jac. Ibi ⁊ facit ar.ꝯ. Ja.sed sol.vt ibi not.ꝑ Jac.de bel.in solutione ꝯriorum non solutorũ in fi.⁊.j̃.e.l.nisi. Jacob.

a ¶ An ĩutilis. Adde Bal.i.l.nõ codicillũ.C.de testi. Cano.i.c.significasti.ȯ homicid.

Seruus communis. Qui querit obligationem querit liberationem.h.d. Dy. Ibi stipulari põt ita vt ei soli liberationẽ querat. Ja.⁊ dic ab extraneo vt differat actui sequenti. Ibi acceptũ rogare.i.liberationẽ per acceptilationem acquirere. Dy.⁊ Ol. In fi.tollať obligatio ⁊ sic vna eadẽq3 manus vulnus opẽq3 tulit vt dicit Ouid.epistolarũ. Ja.

Acceptum. Acceptũ fieri non põt vt obligationem ipo iure tollat ciuilẽ ⁊ naturalem tollit tamen naturalẽ vigore pacti. Old. Ibi ⁊ ipsa.s.acceptilatio. Old.

Filiusfamilias. Ratio hui⁹.§.est ꝙ acceptilatio non põt exordium sumere ab eo qui non est verbis obligatus vt in superiori.§.lic3 possit ad ipm ex ꝯsequẽti extendi vt in glo. Ol. Ibi s3 se obligat ciuiliter ⁊ naturaliter ⁊ insolidũ.vt.s̃.de verb.obli.l.fili⁹. Ibi rogando a creditore filij. Ol. Ibi nihil agit vt liberetur ipso iure ibi sic fiat.i.illa solẽnitas interueniat. Ol. Ibi iurisgentiũ sic acceptilatio per quandã interpretationẽ nã cũ solutio sit iurisgẽtiũ ⁊ acceptilatio sit solutioni similis ergo acceptilatio per quandã interpretationẽ est iurisgentiũ item q2 desideratur in ea ꝯsensus vt.j̃.e.l.nisi.⁊.s̃.eo.l.pluribus. sine verboꝝ solẽnitate. Ja.ꝓprie tñ acceptilatio est de iure ciuili vt.s̃.ti.proxi.l.verboꝝ. In glo.s3 pretorio iure qñq3.s.de peculio. Ja. In glo.ciuiľr ibi iure ṗtorio.vt.s̃.q̃ in fraud.cred.l.si pater. Old. In glo.ergo tollũt hic ipo iure arg.tñ cõtra.j̃.e.l. spẽs.ver.sed ⁊ si seruo. Jac. Ibi ⁊ arg.sume hic ad ea q̃ dicta sunt in glo. Dy.ꝙ argu.paucissimi scirent colligere. Sed ita colligas dicitur in lege ꝙ miles anteq̃ꝫ recipiatur in numero militari non gaudet priuilegio militari alibi dicitur ꝙ miles creatus dũ iter arripit h3 ṗuilegiũ militare ⁊ sic videnť ꝯrie s3 nõ sunt q2 ṗma loq̃ť de milite nouiter creato ⁊ nõdũ ĩ numero militũ recepto. Iste eñ non h3 ṗuilegia militaria anteq̃ꝫ ĩ numero recipiat ⁊ est rõ q2 ab eo remotũ est ṗncipale ⁊ militia ⁊ idẽ qȯ a principali seq̃bať. alia vero.l.q̃ dicit ꝙ h3 priuilegiũ militũ cũ iter arripit loq̃ť in milite q̃ iam in numero militari fuit assumpt⁹ ⁊ sic est iã miles si trãsferať ad aliũ numerũ militũ tũc etiã anteq̃ꝫ recipiať ĩ ꝓprio numero. Scdȯ h3 ṗuilegia iudiciaria q2 inest sibi ṗncipale.s.militia.ergo ⁊ id qȯ tacite seq̃ť.s.ṗuilegiũ militare. Dy. Ibi.l.antepe.vbi dř ꝙ remota militia remouenť ṗuilegia militaria q̃ sũt accessoria militie sumit ergo arg.ṗdicto modo.s.ꝙ posito ṗncipali poniť accessorium reo remoto remouetur accessorium vt hic. Nam obligatio filij principalis est patris accessoria vñ si filius liberatur et pater q̃ accessorie est obligatus de peculio.vel dic ꝙ licet obligationes nõ verbis cõtracte tollanť per nouationem nõ tñ tollunť per acceptilationẽ ⁊ est ratio q2 maiorẽ cõuenientiam habent obligatio ⁊ obligatio vt vna transferať in aliam q2 obligatio ⁊ obligatio que sunt cõtrarie vt.s̃.tit.pri. l.qui hominẽ.§.fi.q2 habentiũ simbolũ seu similitudinẽ facilior est transitus sed Ply.scdȯ de generatione in gl. q2 recte in fi.vt.j̃.de reg.iur.l.qȯ attinet Oldr.⁊ Jac. In glo.per approbationẽ immo per interpretationẽ cũ sit solutio quedam. Item q2 fit cõsensu sine verboꝝ solennitate. Jaco.

Pars. Ibi ponit expressionem quãtitatis et quotitatis vt patet in exemplo qȯ subijcit Jaco.

Sed etsi non. Ibi homo.sc3 certus Ol. in fin.ita ꝙ alter remanet obligatus Oldr.

Species. Ibi fructuarius quoq3 seruus. idest in quo debitor habet vsufr. Oldr. ibi rogando a creditore fructuarij. Ol. ibi hominis ĩ seruo qui intendit vobis per acceptilanem liberationem querere Oldr.

Si seruus.

Si seruus. Ibi rogasset a me creditore. Ol. Ibi pro hoc.i.per hāc acceptilationē.Ol. Ibi liberetur ⁊ per ꝯsequens heres futurus aditione secuta Old. Ibi dn̄s idē q̄ debitor. Old. Ibi acceptilationem ī personam serui collatā. Old. dn̄o postea reuerso. In glo. ⁊ valet in fi. itē valet si ibi moriatur ⁊ erit heredi quesita. vt. d. §. seruus capto. Jaco.

Quod in diem. Incertum qui conditioni equipollet vt. s̄. de condi. ⁊ demon. l. dies incertus. Old. ⁊ Dy. Ibi idem factū. i. obligationē esse sublatā. Ol. Ibi apparebit. i. effectum habebit. Old.

Et per iusiurandum. [a] Quasi dicat non solum pōt acceptilatio interuenire sup operarum obligationem ꝯcta per stipulationē sed etiam si contracta sit per iusiurandū. Et sic not. q̄ his duobus modis pōt contrahi. Ja. sit ⁊ obligatio verbalis vt in aut. de mā da. prin. §. sed neq̄. Ja. In glo. nam ⁊ hic obligatio quodam modo verbis est: imo dic q̄ vere verbis ꝯhitur. s. per stipulationē ⁊ q̄ sacramentū nihil operatur ad obligationem vt puta patronus dicit sic ꝓmittis mihi per deū qd̄ operas ⁊ libertus dicit ꝓmitto vnde in alio casu q̄ operarū iuramentū habens formā stipulationis non obligaret cū effectu nam talis modus obligandi reprobatus est de iure ciuili qd̄ voluit aperire viam periuris vt. C. de indicta vidui. l. ij. in fi. Sz de iure canonico sacramentū est magnū vinculum in quocunq̄ contractu ⁊ obligatione vt ꝓbatur de iureiurando per totū. lib. vj. Ibi per acceptilationē factā a patrono liberto ⁊ qd̄ subijcit tolli. s. ipso iure. Dy.

[a] ¶ Et p iusiurādū. Ad de Bar. i. l. giurasse. de iureiu. ⁊ i. l. g vsufructū de vb. obli.

Si id quod. Ibi non recipiat not. seruitutes ꝑdiales non recipere diuisionē quia nec possūt tradi ꝓ parte sed insolidū vt. s̄. de verb. obl. l. ij. circa prin. Dy. Et dic q̄ in diuiduis ratione iuris vel cōmoditatis per acceptilationē ꝓ parte liberatio nō ꝯtingit: ī indiuiduis secus. h. d. Ibi vel actū fecerit disiūcta hoīs accepto ferentis ⁊ non legis vt. j. pꝫ. Ja. Ibi nullius erit momēti quia non interponit super toto vel parte eius q̄ in stipu. deuenit. Old. Ibi ꝓmisit qꝛ tunc est super toto ꝯsiderato effectu arg. s̄. de serui. rust. pred. l. j. §. via. Old. pars integralis rei nō potest per acceptilationē remitti nec ius seruitutis debituꝫ ipsi rei. h. d. iste. §. illud ibi qui viam que comitatur agrū postq̄ ei debetur vt. s̄. de euictio. l. qd̄ ad seruitutes al's non. vt. s̄. de contrahē. empt. l. cum venderes. ⁊ l. in vendēdo. Ja. ⁊ Oldr. Ibi qs stipulatus est vel cuiꝰ solutio ex obligationis natura totā obligationē dissoluit vt. j. e. l. §. si is qui hominem. Old. Ibi vel partē eius distributiuā puta tertiā vel quartam. Ja. Ibi partes nō sunt distributiue sꝫ integrales vel coherētes sic ne obst. s̄. de rei vend. l. solū. ⁊ de vsucap. l. eū qui edes. Ja. In glo. s̄. si seruitus vendi. ibi post ꝯstitutionē separare vel hic de cōmoditatibus ibi vero de seruitutibus loquit. Jaco. In glo. immo vsufruc. ibi approprietant vt separatus remaneat causalis. Old. In fi. verum est in. l. qui vsufruc. sed in. §. si reo loquitur de causali dic ergo partē. s. quotam. Old. Uel dic est pars subiectiua non distributiua vt tertia ⁊ quarta et sic deinceps qd̄ ergo hic dicit vel totum vel partē rei. s. distributiua sed si stipulor fundum non possum accepto facere vsufruc. ideo quātū ad verba non ꝯuenit acceptilatio cum stipulatione sꝫ si stipulor vsufruc. possum accepto ferere qꝛ etiam quātū ad verba stipulatio verbi vsufr. quantū ad primā partem eius verbi ꝯcordat cū acceptilatiōe ⁊ hec est ratio diuersitatis ⁊ ꝓ hoc. j. e. l. nisi. Jaco.

Si quis vsufruc. Commoditas debite seruitutis diuidue pōt per acceptilationē tolli secus ī alia seruitute ab ea penitus separata. h. d. cum stipulor vsufruc. ex verbis apparet etiam licet in partē vsufruc. esse in obligatione nō ita in actu ꝓmissa via nec in vsufr. ꝓmisso fundo vnde hic est verboꝝ mutua ꝯgruitas. vt. j. e. l. nisi. in fi. Ja. hic vero non ꝓcedit vt. s̄. §. ver. si autē iter. Old. Ibi non ꝯtingit qꝛ vsus per se non debebat. Ol. Ibi quasi ex vsufr. ⁊ sic non per se debitum. In glo. in quo est vsus quo ad cōmoditatē. Oldr. In glo. sic argumētat ibi sed potes dicere hec vera quasi dicat seruitꝰ vna nō pōt esse sine alia vt hic q tn̄ fruit hꝫ cōmoditatē vtēdi vel in totū vt ibi vel saltē in partē ⁊ ita hic Ja. de ra. In eadē glo. ī fi. nō ob. s̄. ꝓxi. §. j. rn̄. qꝛ ibi acceptilatio non ꝯgruit cū stipu. q̄ ad v̄ba hic sic quo ad primā partē vsufr. q̄ est vsus ⁊ ꝓ hoc. j. e. ti. l. nisi. Ja. illud ⁊ ſm hec nō tenebit iure acceptilatiōis extinguētis sed magis iure eiusdē ꝓmissionis mihi alterū preferentis.

Sed an. Idem esset in superiori videretur idē cum eadem sit ratio. Old.

Si is qui hominem. In genere. Oldr. Ibi pōt et soluendo in totū ibi liberari. Old. In glo. de pactis ibi dicendū est ⁊ hoc qꝛ acceptilatio est imaginaria solutio: vt. s̄. de libe. leg. l. non solū. ⁊ institu. quibus mod. tolli. oblig. §. j. Oldr. In fi. de quo dic vt ibi not.

Eum qui. Ibi stipulatus est cū clausula de dolo non adhibēdo. Jaco. Ibi accepto ferre anteq̄ dolus cōmittatur. Old. Ibi id qd̄ esse dꝫ vt acceptilatio valeat vt. s̄. e. §. illud. Old. Ibi accepto fert. i. dolus futurus ⁊ acceptilatio fieri dꝫ sup eo vel parte eius q̄ in stipulatione deductū est vt. s̄. e. l. §. illud. Old.

Si stichum. Ibi pendēte ꝯditione principalis stipulationis. Old. Ibi decessit et sic nunq̄ in obligatiōe incidit ⁊ sic per ꝯn̄s apparet acceptilationē ꝑsens factā nullius fuisse momēti qꝛ facta fuit super eo quo nunq̄ fuit in obligatione. Ol. Ibi manebūt ⁊ peti poterunt in ꝯditionis euentū. Old. Ibi nō fuisset nā cum instr̄o non cōsistat obligatio eū perempto in ꝯditionis euentū ergo nec acceptilatio. vt. s̄. e. l. quod in diē. si non ꝯsistit in eo acceptilatio ergo nec in dotē ad que tacite extendebat. vt. s̄. de fideiusso. l. penul. ⁊ de dona. inter vir. ⁊ vxo. l. si spōsus. §. j. Ol. In glo. s̄. de pact. ibi cum in ea. j. expressa. Ol. In fi. ⁊ de fideiusso. l. penul. Old.

Et si fideiussori. Ibi cū ꝓ quāuis. Old. Ibi liberetur ipso iure. Old.

Si legatorum. Ibi debebuntur ab herede. Old. In gl. a reo ibi ſm. R. ⁊. xx. q̄ est dicere aut cogitauit de obligationis substantia extinguēda aut de ꝑsona tantū ab obligatione eximēda vt colligitur hec distinctio. s̄. de duob. reis. l. vlti. ⁊ de fideiuss. l. vrannius. Oldra.

Qui ita. Ibi antiquiore acceptilatiōe in ꝑsona fideiussoris facta secus si in personā suam ꝯferatur. vt. s̄. e. l. qd̄ in diē. ⁊. j. e. l. antepenul. Jac.

Tutor. Ibi non potuit simpl'r non facta per eos nouatione. Jac. Ibi facere acceptū. i. acceptilatione super stipulatione nouāte interponere. Oldr. Nisi hēat speciale mandatū tunc enim citra nouationem potest. vt. s̄. e. l. iij. Jaco. Ibi presens qui aīo nouandi promisit quod debebat absens. Old.

Heres. In fine ibi liberari qꝛ licet succedant de iure pretorio tamen tenetur illa actiōe qua defunctus ⁊ ideo potuit tolli cū viuebat ⁊ nunc in fi. ¶ Etiam no. precedente nouatione si defunctus erat verbis obligatus et sic eadem obligatio ad heredem transiuit ⁊ hic erat huius. l. dubitatio. Jaco.

Nisi consentiat. Id est nisi acceptilatio interponat, super eo qd̄ not. debetur. Oldr. Ibi īperfecta est liberatio vt qꝛ rogo acceptū pamphilū ⁊ tu respondes de sticho. vt. s̄. e. l. pluribus. ad fi. Ja.

Sis qui. Stichum solum. Old. Interroget stipulatorē. Ol. Ibi, acceptolatum in sticho. Old. Ibi q̄ ⁊ quia. Old.

Si ex pluribus. Obligatus. s. insolidum Oldra.

Si iudicati. Ibi acceptolatū a stipulatore qui stipulatus fuerat iudicatum solui ante sn̄iaꝫ. Ol. In gl. s̄. e. ibi non vel hic acceptolatū fuit fideiussori post sn̄iaꝫ ibi secꝰ. Ja. Ibi ⁊ facit ad prin. l. Ja.

Qui hominem. Certū ante. x. hic est distinctio legis nō hominis vn̄ stipulatio fuit simplex nō alternatiua. Ol. In glo. i. ibi lꝫ partē nō solutā. Old. Ibi petere possit vt hic in lr̄a dr̄. Old. Ibi ī parte. s. soluta. Ol. Ibi liberet qd̄ solū negat. l. ꝯrie. Ol. Ibi sꝫ solutio vt ibi vl' hic ī acceptilatiōe q̄ est volūtaria oīno ar. s̄. solu. ma. l. in his. §. pe. Jac. Sꝫ hec solu. nō vr̄ bona p. l. ⁊ p iusiurādum. §. j. s̄. eo. Ray. immo bona vr̄ vt hic ꝗ ī acceptilatiōe in ꝯtrꝫs ī solutiōe loquat et sic sunt casus diuersi nō aduersi ⁊ rō diuersitatꝫ est qꝛ ī solutiōe partis nō ꝯtingit liberatio ī aliq̊ nec solu. pōt fieri ī diuersis hoībus secꝰ ī acceptilatiōe vbi dicta absurditas cessat et sic logt hic ⁊ ī glo. quātū ad se hec glo. nō ꝓseqt superiorē glo. sꝫ potius solutionē. Jac. de are.

Et duo. Ibi vel ceteris qꝛ in dando incertis qꝛ in faciendo. Old.

a ¶ Ei⁹ rei. a Adde bart. post glo.i.l. aurelius.§. meuia.s.de libe.leg.

Eius rei. a Ibi in diem ne hucusq; loquitur quando dare erat in obligatione ꝛ debet dicere hodie expresse animo nouandi. Jac. Ibi quarumq; rerū hic incipit dicere qñ rei vend.mihi tenebatur qualiter debet fieri nouatio. Ja. Ibi persecutio per officium. Ol. Ibi res.i. estimatio. Old. In glo.i.fideicommiss. vel extraordina. Jac. In glo. hic finiunt: ꝛ dic vt not.C.de transactionibus.l.vt responsum.

¶ Bar.hic dicit hūc text. esse singularem.

Si acceptolatum. Ibi nō liberabitur ipso iure. Old.

Inter acceptilationem. Ibi omnino al's omnis. Old. Ibi liberatio a ciuili ꝛ naturali. Old. In fi.apocha enim est confessio solutionis.vt.C.de fide instru.l.plures apochis.ꝛ magna differentia est inter confessionem solutionis et veritatē.vt.C.de non nu.pecu.l.in ɔtibus.§.super.Ja.

Si accepto. Quando tollitur id qđ erat in stipu. expressum tollitur etiā id qđ tacite sequebaᵣ.h.d.Dy. Ibi stipulationis que tacite intelligebatur.Dy.

Si sub conditione. Ibi stipulatus ɔditione legati adhuc pendente.Dy. Ibi accepto fecero i.heredē per acceptilationē liberauero.Dyn. Ibi nouatio que actionē ex testamento tollit. Dy. In glo.amphibologia.de ista amphibologia vide in alphabeto dictiōe amphibologia.

Si ego. Ibi ꝛ nondum res intercessit.i.nondum est res tradita vel precium solutum.Oldra.

¶ De pretoriis stipulationibus. Rubrica.

Super rubrica. In glos.ibi in specie q᷑ quedam specialia in his seruantur vt.j.patebit.Dy. Et vide Rof.in libello.eo.ti.ꝛ Az.i summa pandectarū.eo.ti.in Spec.de pigno.§.sequitur. Si aliquis promisit facere securū an teneatur dare fideiussorē.j.e.l.ver.cōmunes. an quis cogatur has cautiones prestare pcise vel causatiue ꝛ quando cognoscatur summarie ꝛ qñ non vt.l.habetur et an iudex eis possit addere vel mutare. An iste stipulatiōes committantur insolidum ex parte promissoris stipulatoris.j.e.l.ij.an in istis pretoris tenetur quis dare queratur actio dño per ꝓcura.j.e.l.i omnibus.j. An i istis pretoriis teneatur qs dare pignora ꝛ an sufficiat dare fideiussores q non possideat immobilia: ꝛ an sub obligatione bonorum suoꝝ vide.j.e.l.pꝛ torie satisdationes an ꝛ qñ fiat tacita nouatio olim ꝛ hodie ꝛ quomodo interlocutoria possit reuocari.j.eo.valeamus.qualiter interesse ꝓbetur an possit taxari per partes ꝛ an cogaᵣ quis certam penā ꝓmittere ꝛ an valeat pactum q̄ super dāno ꝛ interesse stetur dicto vel sacramēto aduersarij.j.eodem l.vltima.

Pretoriarum. Diuide hanc.l.i quatuor partes. In pⁱma pretoria stipulatio vt genus diuiditur in tres species. In secunda ꝓsequitur quālibet spēm declarando naturā cuiuslibet ꝛ subijciendo exēpla per ordinē de qualibet. In tertia declarat qualiter in ṗtorijs stipulationib⁹ cauere oporteat qñ constat eas interponi debere. In quarta determinatur si emergat aliqua ɔtrouersia in stipulatiōe interponenda vel ea interposita ad quē debeat pertinere determinatio seu cognitio ɔtrouersie. Prima pars durat vsq; ad ver.iudiciales. Secūda vsq; ad ver.stipulationū. Tertia vsq; ad versi.qđ si aliqua. Ibi incipit quarta ꝛ vltima ꝛ durat vsq; ad fi.Dy.in ver.cautionales.ibi habent.nā actionis natura vt cōpellatur aliquis inuitus per eas dare vel facere sic ꝛ ista stipulatio cautionales petitur ab inuito. In versi.cōes ibi cautionales esse considerato seruili effectu earū.Dy. Ibi cautior fit interposita stipulatione sic ꝛ alibi dicitur q̄ quis fit securus per satisdationē datur sibi fideiussor.s.de ope.noui nun.l.pretor.§.deinde.ꝛ qui satisd.cog.l.j.cum ergo in promissionibus dubijs qđ minimū est sequitur vt.j.de reg.iur.l.semp restat.vt si quis ꝓmisit me facere securum in hoc dubio presumaᵣ me ꝓposuisse facere securum ꝓmissione sola stipulatione velata vt hic p3. ¶ Item cū stipulatio fit inuenta ꝓ eo q̄ cui intersit stipulando intersit ante mea me esse securū sequiᵣ vt in stipulatione interposita ꝓmissum fit ꝛ factum qđ

conuenerat vt.s.de verb.oblig.l.stipulatio ista.§.alteri.videtur vocari q̄ cum fideiussore debeat caueri.s.mand.l.si mandato titij.§.j.in quadā glo.q̄ fuit additio Jac.ꝛ hanc vltimā tenebat.d.Rich.per.d.l.j.s.qui satisda.cog.de hoc not.ex.de pign.c.vlti.ꝛ vt lit.non ɔtesta.c.qñ frequenter.§.in alijs.ꝛ dixi etiā.C.de inof.test.auᵣ.nouissima.i fine q̄stionis dñi Rich. ibi posite ꝛ latius.C.de verb.sig.l.sancimus.ꝛ tangiᵣ etiam i glo.s.de verb.obli.l.ex ea parte.in prin.ꝛ ibi etiā de hoc tetigi ꝛ tangitur in Specu.de emp.ꝛ ven.ij.colū.ver.s3 quid si in instrō. In ver.stipulationū:ibi q̄dam nudā.s.aditione fideiussoris vel pignoris non aūt a solēnitate verboꝝ.Old. Sed nūquid hoc casu qñ nō tenetur dare fideiussorē vel pignora poterat iudex cōpellere q̄ sub certa pena ꝓmittat: videᵣ q̄ sic ꝛ ita videtur sentire glo.s.de iudic.l.ij.§.penul.que glo.incipit forte penali.ꝛ hanc etiā op.sequitur Ddo.s.qui satisd.cogan.l.si fideiusso.§.qui ꝓ rei qualitate.vbi de hoc dixᵣ. S3 cōtrariū tenet glo.j.eo.l.si.ꝛ insti.de satisda.§.s3 hodie. In glo. que incipit hoc est diffinitiue circa mediū ipsius glo.ꝛ hāc vidi cōiter seruari q̄ ꝓmissor non teneaᵣ ꝓmittere sub pena certa s3 sufficiat si stipulatio cōmittatur ad interesse. Ibi ꝑpauce.i.valde pauce.Ol. In vⁿsicu.stipulatio ista.ibi al's.i.aliqñ. Old. Ibi in priuato nūciantis vel edificātis.Old. Ibi in flumine publico fiat satisdatio.s.priuatis. Old. Ibi de edib⁹.s. priuatis secus in publicis q᷑ tunc satisdaᵣ vt.s.de dā.infec.l. si finita.§.de ceteris.Dy. Ibi repromittiᵣ.s.nuda cautiōe sine fideiussore.Dy. Ibi sūmatim cognoscere: de ista sūmaria cognitione statim dicā in suppletione glo.q̄ incipit de dupla In ver.stipulatio duple:ibi qđ si fit aliqua ɔtrouersia.s.tēpore stipulationis interponēde.Dy. In ver. sed si quid: ibi i.l. mutari post iussum de ipsa stipulatione interponenda ꝛ ante eam interpositam.nam.s.dixit qñ controuersia oritur tēpore stipulationis interponende nunc quando mouetur tempore interposite. Uel etiam hic loqui potest quando in ipso actu ipsius interponende non est vis.Dy.ꝛ Oldra. In fi. dum tamen inuitis partibus formam a pretore traditam non immutet.Old. In glo.i.ibi non aditur iudex ob hoc ipsum.s.vt cautio interponatur sed ob aliam causam vt.s.de pign.act.l.creditor.cum fi.Dy. Ibi a iudicio illa autem dicitur a iudice vt dictum est.Dy. In glos.i.sentētia vt pareatur in fi.ꝛ pro hoc s.de leg.iij.l.qui concubinam.§.si stichum.Ja. In glo. alias ɔuentionales sed non est bona.ibi ṗcise licet causatiue s3 certe idem in alijs vt causatiue non posse cogatur quis si enim non teneatur mittitur actor in possessionē vt.s.de dam.infec.l.iiij.ꝛ.C.vt in posses.lega.l.certa. preterq̄ in cautione rē pupilli saluam fore vbi cōpellitur captis pignoribus.ꝛ ideo videtur q̄ glos.non bene dixerit dum dicit fallit ꝛc̄. Sed dicas q̄ glo.forte habuit respectum quia in alijs cautionibus vt in cautione legatorū patior damnū i rebus meis si eas non prēstem quia aduersarius mittitur in possessionē bonorū meorū vt prediri s3 i ista stipulatione de rato non patior illud damnum sed solū denegatur ibi executio iuris seu actiōis ad aliū pertinentis quā eius nomine intentabam si non caueatur de rato. Uel dic ꝛ melius quia in cautione de rato non habet quis ius aliquod ad ipsam cautionem petendam sed solum except.si non caueatur: sed in alijs cautionibus h3 quis officium iudicis ad petendum eas interponi ꝛ hunc respectum habuit glo.ꝛ bene dixit Dy. Uel dic vt melius ꝛ clarius dixi ſm Petr.s.de iureiurando.l.iubere.circa fi. Ibi.l.mutus.§. per eam.ꝛ melius.C.de procura.l.j.ꝛ.s.de procurat.l.pomp. §.fina.nam.§.pena de alio loquitur.Jacob. Ibi in euentum diei fit:nouatio verum est si actum est saltem tacite ſm hec iura.vt.s.de nouatio.l.si stichum.§.j.hodie expresse quod dic vt ibi.Jacob. Ibi.l.in diem.et.l.quotiens.immo ꝛ si in diem relinquitur fit statim nouatio.vt eo.titu.l.si stichum.§.legata. Preterea et pro legato pure relicto interponitur cautio: vt s.vt leg.no.ca.l.hec stipulatio.in princip.ꝛ.l.que de presenti. ꝛ tunc fit nouatio statim.vt dicto.§.legata.Dy. In glo.vt iudicio sisti ibi causa ab actore q̄ a reo de actore probatur.C.de episcopis ꝛ cleri.auᵣ.generaliter.Dy.ꝛ Old. In glo.s.publicis in fi.immo secus est de publicis quia satisdatur.s.de damno infecto.l.si finita.§.de ceteris.ꝛ ideo in hoc male dicit glo. Dy. In glos.que fit in venditionis ibi quis fit fugitiuus immo.l.quod si nolit.Francis. ¶ In glos.ꝛ vt.s. de euictio. ibi mouetur questio nam tunc satisdaᵣ et fideiussores dati tenentur a quocunq; res euincatur ſm veram op.argu.s.de rescindenda venditio.l.vlti.§.j.licet glo.de hoc dubitet.s. de pericul.ꝛ commodo rei vendi.l.penulti.§.finali.Dy. In fi.item fallit.C.de bonis maternis.l.j. Item de pign.act.l.si pignus. Item quando est cōsuetudo in loco vt.d.l.qđ si nolit.§. quia assidua.

assidua. Item fallit in auť. de fideiusso. §. j. ꝛ illud potest accipi vt generale quãdocunqꝫ quis inuitus erit vt. C. de preci. impe. offeren. l. vniuersa. Ja. in glo. de culpa. in fi. vbi notãtur multi casus in quibus fit summaria cognitio: tñ circa hoc trade talẽ regulã quã. l. ponit. s. q vbicũqꝫ agitur cã sup qua sñia lata tribuit ius plenum ꝛ finale vni. ꝛ aufertur alteri ibi desiderať plena cause cognitio vbi vero nõ tribuit plenũ ius tunc sufficit semiplena siue sũmaria vt. s̃. de bo. ma. l. iij. §. si cãe cognitio. ꝛ qs ordo in bonorũ posses. seruetur. l. ij. §. dies. ꝛ de carb. edi. l. iij. §. cause. Dy. ꝛ de ista summaria cognitiõe plene dixi. C. de iudi. l. iudices. in gl. aditur añ eam interpositã ibi de eo q dixerat p̃tor. l. iudex meuius. Old. ibi in aliã formam q̃ pretoriã. i. aliter q̃ precipiat pretor mortuus. Old. ibi nõ fiat ex necessitate vt. s̃. de ver. obl. l. in conuẽtionalibus. Ol. ibi item quid si ea interposita velit pretor ꝛc. sed. j. e. l. valerianus. dr̃ in glo. q pretor põt interlocutoriã mutare nõ disiũcto partibus inuitis vel nõ dic q qñ vtraqꝫ pars cõcordat q nõ mutat nõ põt eis inuitis immutare sed vbi vna vult et alia nõ tũc põt etiã vna inuita mutare ꝛ ita loquitur. l. valerianus. Dy. ꝛ glo. ibi posita de hoc vide qd dixi. s̃. de re iudi. l. quod iussit. ver. stipulatio p̃toria continens indiuiduũ insolidũ cõmittitur tã ex parte heredis stipulatoris q̃ pmissoris aduersus vnũquẽqꝫ ꝛ vnicuiqꝫ secus si cõtinet diuiduum. hoc dicit.

¶ Vide ad hanc. l. ij. qui satisda. cog. ãgel. si ab arbitro qui satisda. cog.

¶ PRetorie. Ibi in dicta quãtitate. i. iteresse Dy. ibi idqꝫ. i. qr restitutio in p̃stinum statum est quodãmodo indiuiduuz factum ideoqꝫ ꝛc. Ibi opus restitutũ hoc vere si agatur ad opus destruẽdum: secus si agatur ad interesse vt. s̃. de ver. ob. l. eadẽ. §. cato. ibi incertam quãtitatẽ. i. interesse. Dyn. ibi solui iudicatũ hic est expressum q tantũ opatur in pcuratoris si pmittant solui in iudicatũ sic si iudicatũ solui lꝫ de hoc dubitatũ fuerit de quo dic vt dixi. s̃. de ver. ob. l. j. in prin. v̓. vltimo. ꝛ. j. iudicatũ solui sup rubrica ꝛ his similes que ad interesse cõmittũtur. Dy. ibi q̃uis possit dici. ꝛ videatur posse dici ꝛ sic aduersatiue ponitur nõ correctiue. Dy. ꝛ Ray. ibi sua summa ratiõe. s. qr p parte vt cõmittitur in quẽlibet heredis pmissoris Dy. ibi vt vno. expõe vt. i. sic subaudi ẽt. q. d. nõ solũ hꝫ locũ q dixi ĩ heredibus pmissoris: sed etiã in heredibus stipulatoris Jaco. ibi hoc em̃. s. q quisqꝫ heredis stipulatoris agat pprie Dy. in v̓s. sed si vnus diuide hũc vers. vsqꝫ ad fi. l. in tres partes. In pria loqtur qñ decedit quis ꝯuentus rei nõ añ lit. ꝯtest. Scõo queritur inquantũ tenetur heres q possidet ex stipu. iudicatũ solui a defuncto interpositã. In tertia qualiter teneať heres mortuo testatore lit. conte. sup rei ven. Dy. ibi pmissoris inconuenti rei ven. qui pmisit iudicatũ solui. Dy. ibi damnãdũ in rei vẽ. Dy. ibi iul. scribit mortuo ꝯuento añ lit ꝯtest. sed si lite ꝯ se ꝯtestata decedat sequiť. j. in. v̓. sed si lite. quẽ hic. l. qr melius hic cũ superioribus ꝯtinuatur. Dy. inquantũ aũt dixit inquãtũ heres possidẽtis ꝯueniatur rei vẽ. nũc inq̃tũ ex stip. iudicatũ solui lꝫ gl. aliter intelligat. Dy. ꝛ q subijcit ipse. s. heres q insolidũ possidet rẽ petitã. Dy. ibi. oĩno. i. añ teneatur in aliquo ibi rñ. nõ cõmittatur et dicendũ est q quilibet heredũ teneať p ea ptei pro qua est heres. vt. s̃. e. §. incertam. Dy. ibi ex pte dãnandũ in rei vẽ. in instantia inchoata ꝯ defunctũ ƀm. M. vel sup actiõe iudicatũ solui ƀm Jo. ac. ꝛ hunc pria tñ est vera vt no. s̃. de rei ven. l. si possessor. ꝛ de condi. furti. l. in cõditione. Dy. ibi inquãtum aũt hic format q̃stionẽ ꝛ non soluit, sic ꝛ al's. s̃. de sol. l. creditor oblatã. §. cũ de sorte. Dy. ĩ glo. stipul. iudicatũ solui ibi nõ post vt ibi hãc nõ approbo: qr sic videretur q etiã ante sñiam quo ad clausulam qd verbũ sonat cõmissam qd nõ est verũ vt. j. tit. ij. l. j. ꝛ id primã approbo in glo. in rei vendicatione ibi ƀm Jo. ꝛ Ac. sed Mar. aliter ꝛ melius intelligit illũ v̓. vltimũ. vt ibi no. Dy. in glo. rñ. insolidũ ibi heredes aut pro portiõe qd intellige ƀm fi. gl. magne Jac. in gl. vlti. magna ibi. Mar. ꝛ Ol. q in hac glo. dr̃ est verũ qñ possidẽs ꝯuenitur vt heres: lꝫ si actor omittat iudiciũ cõtra defunctũ in centũ et velit cõuenire possidentem nõ vt heredẽ si vt possidẽtem non credo q locũ habeãt v̓ba huius glo. Dy. item hodie nõ posset omittere iudiciũ ꝯ defunctũ inchoatũ si haberet necesse psistere vt in auť. de litigi. §. oẽm. Ol. ibi possideat vt h̃ ꝛ sic realis assumit materiã psonalis post lit. cõte. scõm eos. Dy. ibi vt itẽ ait. hic est ar. potissimum ꝛ efficax p martino. Dy. ibi possessor nõ debuit cũ teneať rei ven. ꝛ sic nullo iure erat obligat⁹. vt insti. de acti. §. j. Dy. ibi q debere. s. ex quasi cõtractu. Dy. ibi. §. idẽ scribit sed istud ar. põt retorqueri ꝯ Mar. in hunc modum: qr vbi res est vere debita ex cõtractu ita q obligatio psonalis est ꝯtracta sup restitutiõe rei ille solus heres ad quẽ res peruenit teneť insolidũ vt. s̃. de positi. l. si duo. cũ si. si ergo illud est in personali ergo idẽ esse dꝫ in reali q̃ sapit materiam psonalis post lit. cõte. Dy. ibi. de rei vẽ.

l. cũ aũt, iuncta. l. si rẽ actũ sit ibi in eo. ti. Dy. ibi aduersatur ad subauditũ. Itẽ p Jo. põt adduci rõ quã dixi. s̃. retorqueri arg. q inducit Az. p se cõtra eũ vt dixi additiõe q̃ incipit sed istud ar. põt retorqueri. Dy. ibi est alia psona. Et põt pbari hec rñ. ar. l. C. de rei vẽ. l. cum amare. cũ si. Dy. ibi p̓ma placet. s. opinio M. ꝛ ab. ꝛ hanc etiã tenuit Dy. p tex. huius. l. Dy. ibi qr quasi culpa. opi. M. dic verã ibi habes q solus possidet cõuenitur vt heres ex iudicio intẽtato ꝯ defunctum. sed si actor omittat iudicium ꝯtra defunctũ inchoatũ qd hodie nõ licet vt in auť. de litigi. §. oẽm. ꝛ velit cõuenire heredem non vt heredem sed tanq̃ possidentẽ tũc si vera opinio Jo. hodie tamen non possit omittere iudicium ꝯtra defunctum inchoatum vt dixi Dy.

IN omnibus. Pretorijs stipulationibus corã iudice ĩterpositis vt leg. prestan. adueniente vel cõditiõe aliqñ si fuit in iudicio nõ requiretur cãe cognitio vt. s̃. de pcur. l. in causa. §. fi. ꝛ. l. si pcurator. Jac. ꝛ Ol. ibi stipuletur cum mandato vel sine ratihabitiõe secuta. vt. s̃. iudicatũ sol. l. iij. §. j. ibi causa cognita. hoc est, in subsidiũ ꝛ p hoc sequens v̓s. idẽ ꝛc. Old. ꝛ Jac. in gl. si ipsi dño. ibi. l. eũ qui. §. si actori. sed certe tũc nulla est quesita pcuratori et sic nõ haberet locũ qd dicitur qd voluit potuit ꝛc. C. si quis alteri vel sibi. l. multũ. ꝛ id pba qd sequitur Ja. ꝛ dic de hoc vt melius not. in glo. s̃. de stip. seruo. l. j. q̃ glo. melior est q̃ ista. Ol. in gl. expone in fi. de hoc dic vt not. p Dy. d. l. damni. §. fi. nã hec gl. male dicit ƀm eũ Dy. vel dic ƀm Ray. q bñ dicit vt not. p eũ. d. l. dãni. §. fi. ꝛ de verb. obliga. l. si pcuratori presentis. Ray. in glo. vlti. in fi. Sed nunqd in stipulationibus nõ p̃torijs qs pcuratorẽ fecit. nã primũ huius. l. loqtur in p̃torijs dicit Az. q idẽ obtinet qd institore dr̃ vt in summa per quas psonas nobis acqriť hoc satis est humanũ: ƀm h̃ tñ nõ vr̃ aliqd p̓uilegiũ pretoriaꝝ stipulationũ. Preterea non vr̃ alius esse institor ꝛ pcurator ꝛ si idẽ esset cũ diuersis noĩbus ꝛc. vt. C. de codi. l. si idẽ. vñ forte aliđ esset in pcur. de rig. iu. Ja.

IN omnibus. In glo. adueniente conditione. quasi dicat si nõ est factum quod conuenit Dy.

PRetorie. In fi. fungi cogitur. Dy. in gl. j. in fi. sed an sufficiat dare fideiussorẽ q nõ possideat ĩmobilia. dic vt no. in auť. de exhi. reis. §. sciamus. Dy. in gl. j. cogitur ibi si vult hec gl. vñ dicit ꝛ ꝯcor. glo. s̃. qui sa. da. cog. l. j. lꝫ cõtrariũ not. j. de reg. iu. l. in eo. Ray. ibi. §. si legatarij. ꝛ. j. de v̓b. sig. l. heres. §. j. Dy. ibi vel tertio hec vera et ita seruať de ꝯsuetudine ƀm Dy. ibi p fideiussore. i. loco fideiussoris. Dy. ibi hipothecã fideiussori ꝛ q in cautiõe debeat in fi. i. sub hipotheca rerũ suaꝝ põt pbari. arg. l. filio. s̃. vt leg. no. ca. Dy. h̃ aũt totũ cõmittiť arbi. iudi. vt. s̃. e. l. j. §. fi. Ja.

PAulus. Institutus sub ꝯditione petẽs bonorum posses. serta cogetur cauere substituto de resti. here. solam in ꝯditionis defectu h̃ dicit notat. i. reprehẽdit q sequitur ƀm vnũ intellectum. Vel. i. approbat ƀm aliũ. vt. s̃. qui sa. da. cogã. l. inter oẽs. Jac. ibi bonoꝝ posses. ƀm tab. ꝯditiõe pẽdẽte. Dy. ibi in longiorem diem. i. in defectũ ꝯditiõis. Dy. ibi ꝛ põt interrogatiue legi. ꝛ in fi. subaudi non scõm Dyn. ibi alius. s. institutus Dy. in glo. ibi vel existat hoc verbum tollit contrarium in fi. credo primum intellectũ ꝛ scõm esse veriorem. Ray.

Cum sub cõtrarijs. In gl. vlt. ĩ fi. ĩmo est in titulo vt lega. no. ca. ꝛ al'. incipit sed ꝛ ipsis. Old. in tex. ibi vtraqꝫ caueť de legato restituẽdo in causam suam.

IN pretorijs. Ibi ambigu⁹ sermo puta qr pmisi tibi aliquẽ sistere iudicio quinto die ianuarij tu dicis sensisse intrante. Et ego dico qnto exeũte Jac. in fi. pro hoc extra de iudic. c. cũ venisset. Jac. in conuentionalibus dic vt not. s̃. de ver. obl. l. quotiẽs. de pac. vete. ꝛ p Dy. de reg. iur. c. ꝯ eum. li. vj.

¶ VAlerianus. In fi. prima stipulatio p̃toria aduersis fideiussoribus ꝛ a reo sup eodẽ cõcepta ope excep. tollitur per scõam. h. d. ꝛ facit. s̃. de fideius. tute. l. penul. in fi. op. de le. s̃. fidesso. l. si titius ꝛ seia. vbi p dationẽ noui fideiussoris non liberãtur fideiussores. p̓mo dati sol. ibi p reũ p̓ncipalẽ nulla pena facta fuit pmissio hic sic ꝛ id nõ ob. Jac. in gl. pretor nõ dico ibi eadẽ. x. in foro augusti caute dicit eadẽ. qr repetendo supradicta erit p̃sumptio q non põt nouare nõ al'. arg. ad hec. l. nam ad ea. s̃. de legib⁹ ꝛ de adim̃. leg. l. si tibi alter olim. alter hodie fiet tacite nouatio. naꝫ olim ꝛc. vt. C. de noua. l. fi. ꝛ insti. qui. modis tollitur obligatio. §. preterea. hodie demum si hoc possit ex eorum tacita voluntate presumi per dictam presumptio-

¶ Bar. hic dicit hãc. l. esse difficilem et subtilem.

ne vel simile. Dy. tñ dicit ꝙ in illis casib⁹ fit hodie tacite noua/tio i qb⁹ fiebat tacite et ita itelligit gl. q est. s. d noua. l. ij. vbi de hoc tetigi ⁊ statim dicã olĩ tñ tollebat obligatio ipso iure hodie per exceptionem. Dy. ibi de nouatione. l. si pupillus. ⁊ sic quo/tienscũqꝫ impossibile est ex prima ⁊ secunda stipulatiõe petitio ne in idez tempus concurrere semper intelligitur fieri ⁊ fit taci ta nouatio et hodie vt patet hic in exemplo huius glo. Oldra. Uel dic conqueritur an tacite videatur actum quod fiat noua tio per tacitam scdm dic aut petitio ex vtraqꝫ promissione potest in codez tẽpore concurrere. ⁊ tunc non fit nouatio Aut non potest et tunc presumitur facta nouatio ⁊ hoc colligit Dy. ex. l. ista ⁊ ex hac gl. ⁊. l. hic allegatis et in ex. ꝙ supra positũ est in glo. ibi ꝙ si in foro. Dy. de hoc tamen plenius nota. et dixi. C. de noua. l. vlti. ⁊ facit optime. l. ista per satisdantibus corã po/testatibus ꝙ si postea alia satisdatio recipiatur videatur reces sum in pria ⁊ facit ad hoc qd no. s. de fideiusso. l. dubitet in ea. glo. in fi. de ista annotatiõe interlocutorie plene dixi de re iudi. l. ꝙ iussit. et. s. eod. l. j.

In huiusmodi. Pena tertia pro/missa interesse pro bari non est necesse. h. ibi deducitur. s. iteresse ꝑpter difficultatẽ. In huiusmodi pena promissa interesse probari non est necesse. hoc dicit ibi ea res interesse. Ol. ibi pro/missioné hũc. s. qñqꝫ. Oldr. ibi certam summã. i. si ꝓmissor velit promittere certam summaz nõ al's. Dy. ⁊ ita tenet hic gl. ꝙ nõ teneatur penã promittere. de quo dicvt dixi. s. e. l. j. ibi difficilis probatio est ad id insti. de ver. oblig. §. fi. ⁊ plene not. ⁊ dixi. C. de fruijs que pro eo ꝙ interest ꝓfe. l. vnica. v. sequitur videre qua/liter interesse probetur et vide qd not. s. de ver. oblig. l. eadem §. cato. versi. hãc tñ solutionem ibi deducitur. s. interesse ꝑpter difficultatem probationũ in glo. j. stipulatori ibi qui satisda. co. l. ij. §. fi. vide d hoc in fi. s. ꝙ nõ cogatur ibi hoc tñ credo iudicis arbitrio cõmittivt. s. ea. l. §. fi. ⁊ ar. j. de custo. ⁊ exhi. reorũ. l. iiij. Aut comparatur pena hec glo. tenet ꝙ nõ ⁊ de hoc etiam not. d. l. ij. §. fi. s. qui satisda. co. ⁊ de hoc dixi. s. e. l. j. Sed ⁊. h. d. Ja. arbitrio iudicis ꝯmittivt. d. l. j. in fi. s. e. ¶ Itẽ ꝯsueuit qri pone ꝙ inter cõtrahentes conuenit ꝙ vnus debeat aliũ conseruare indemnem a quodã cõtractu ⁊ de hoc debeat stari simpliciver ho eius. an valeat dicta conuentio ⁊ quid operetur ⁊ dic ꝙ va/let ⁊ si hñ est arbitratus statur eius dicto vel reducitur ad arbi trium boni viri vt. s. de contrahen. empt. l. hec venditio. et. j. de reg. iur. l. in personam. §. ⁊ generaliter. Dyn. Facit etiã. l. ista ꝙ cõtrahentes possint taxare ⁊ limitare certum interesse inter se de quo dixi. C. de sum. tri. fi. l. j. ⁊ de sen. que. ꝑ eo ꝙ itereſt. l. vni ca. vſi. an autem istud interesse ⁊ quod not. in glos. extra de foro competen. in dicta. l. filij.

a ¶ Rem pupilli. adde ad hãc rubri. ꝙ paria sunt ꝑ mittere tute lã saluã fore et rẽ pupilli saluam fore bal. in. l. j. C. de tuto. ⁊ cu rato. q satis/da. nõ dede.

a ¶ Rem pupilli[a] saluam fore. Rubrica.

1 ☞ Infans an possit stipulari.

Super rubrica. Uide Rof. i li bello. hoc. e. ti. de act. rem pupilli saluam fore vtruz per iudi cẽ vel per tabellionẽ querat an actio alijs per sonis vide. j. e. l. si pupill⁹. Et an desijt in quo cunqꝫ officiali etiaz nõ tabellione si hoc faciat

1 mandato iudic. quod est notandum. An infans † possit stipu/lari vide. j. eod. seruum pupilli. An curator ad lit. satisdet et an possit dari absens vide. j. e. ⁊ si ad species. ⁊ ibi an teneatur fa cere inuentarium an sufficiat promittere indemnitatem pupil lo et tantum operetur quantum si promittatur rem eius saluã fore. j. eod. cum pupillus.

Si pupillus. Ibi euidens est: sed quis emet tutor nõ satisdedit vt. C. de curatore qui non satisdet pupillus non: qz absens est vel infans vt hic dicitur rñ. ꝙ tutor etiã ante satisdationẽ de hoc se intromittere põt et emet ar. s. de ad mi. tut. l. tutor. q in prin. Jac. ibi a pretore. no. a pretore ad id fa/cit. C. qñ mulier tute. officio fun. potest. aut. matri. ⁊ auie. vbi di cit si intra gesta ⁊c. ⁊ de epis ⁊ clericis aut. ꝯnal'r ibi in act. fide/iussoris ⁊c. ⁊ dic pretorem etiã nõ suum iudicez vt in speculo de satisda. §. viso v. sed si quis. ⁊ plene dixi. s. de ver. obl. l. j. in pnc. ver. expeditis questionibus. ¶ Quid ergo si aliquis extra iu/dicium non coram iudice vel actis: sed simplici tabellioñ faciat instrumentum procurator promittat iudicatum solui vel faciẽ ti instrumentum tutele promittat rem pupilli saluaz fore eo sti/pulante ꝑ aduersario vel pupillo sicut plerũqꝫ fit nunqd suffi ciet videtur hic arg. ꝙ non cũ predictis concor. solẽniter cũ sa

tisdatio fieri debet vt. s. de ꝓcur. l. qui proprio. qui satisda. cog. l. filiussa. ⁊ ad idẽ. s. de in ius vocando. l. eum pro quo. Sed arg. ꝙ sufficiat. s. de adop. l. non aliter. ⁊ insti. e. §. cum autem. nam act. vtilis acquiritur per tabellionẽ. ⁊. j. e. l. iiij. nec refert fiat il li satisdatio in iudicio vel extra vt dicto. §. et est expressum insti tu. de satisda. §. si vero aliquis. ⁊ dixi. j. iudicatũ solui super ru brica. ⁊. l. si ante. ⁊ ar. C. de trãsactio. l. siue apud acta. ⁊ hoc vlti/mum approbat Odo. ¶ Sed adhuc quero nunquid sit veruz indistincte ꝙ per tabellionem stipulantez nomine quorum in/terest actio eis acquiratur quecunqꝫ sit stipulatio siue pretoria siue conuentionalis siue quelibet alia. Dicunt quidam ꝙ non ⁊ ꝙ oẽs. ll. dicentes actionem alij queri per tabellionẽ in stipu/lationib⁹ ꝓtorijs loquũtur ⁊ in eis est speciale. ¶ Sed tu dic id in qualibet alia ꝙ sic probatur constat per eum stipulantẽ ac/quiri replicationem siue stipulatio sit pretoria siue conditiona lis siue quelibet alia vt in auf. de here. ab intesta. §. ex his si ac quiret replicationem. ergo ⁊ actionẽ: qz replicationes sunt ar/ma actorum sicut ⁊ actiones et qd de iure est in vno ⁊ in reliquo censetur vt. s. de pecu. l. quesitũ. §. fi. Dy. Et pro hoc facit. s. de vsur. l. gaius. §. fi. de le. ij. l. peto. §. fratre in ver. sed ita ⁊c. ibi no. Old. ⁊ de hoc plenissime dixi. d. l. non enim aliter. s. de adopti. Sed quid si alius non tabellio mãdato iudicis recipit satisda. nunquid valebit. l. sequens ⁊ glo. ibi posita dicit ꝙ sic qd est he ne notandum ꝙ si petens habet aliquẽ officialẽ vel eum depu tat etiam si non sit tabellio ꝙ statis actis scriptis per eum vt probatur. d. l. sequenti et glo. ibi posita que dicit alium officia/lem ꝙ non memini iure ciuili alibi ita clare reperiri pro hoc vn de facit extra de ꝓba. c. qm̃ falsam ibi aut duos viros idoneos cũ ibi notatis ⁊ de hereticis. c. vt officium. §. verumqꝫ.

Nun quasi. Ibi pupillo acquirat: scilicet ille officialis directam. Dyn. ibi detur sine cessiõe. Dy. vt probatur de magistra. cõ. l. prima. §. exigere. ⁊ ibi dixi.

Illud sciendũ. Ibi oĩmodo nõ tenebitur nec directa nec vtili ex stipulatiõe descendenti. Dy. ibi tutela directa. Dy. ibi ipse qui nõ admini strauit. Dy. ibi igitur vt teneatur ex hac stipulatiõe ipse ⁊ fide iussores sui. Dy. ibi quoqꝫ. q. d. nõ solum actione tutele. Dy. in gl. directa in fi. sed sol. vt. j. hac eadẽ. l. §. si qs curator. Old.

b Hanc stipulationem. [b] Ibi aliud est qz committitur etiã administratione durante. Dy. in glo. vlti. in fi. immo ipsis cõ traria ꝯtra eos directa datur vt. d. §. finito. ⁊. §. hec actio. Dy.

b ¶ Hãc sti pulationem. adde ad hãc ter. Bar. i. l. ita stipulat⁹. s. de vb. obl. vbi facit ma gnũ festũ de de isto. §.

Si tutor. Ibi mouet ad dicendum quod commit/tatur. Dy.

Si quis curator. Qui cauit de re adulti saluanda. Dyn. ibi que tutor. s. nõ gerẽte. Dy. ibi stipulatio a curatore iterposita. Dy. ibi cõmittitur ⁊ durante administratione. Dy. ibi in se reuoluit al's resoluitur ⁊ dic. i. sepius cõmittitur sed nõ ad id ad qd se/mel fuit cõmissa ⁊ sic cessat cõtrarium. Ja. in fi. sine inquisitiõe Dy. in glo. sic nec in tutore in fi. ⁊ est ratio qz ille gerit ex volũta te hic ex necessitate ar. j. de adm̃. re. ad ciuita. perti. l. ij. §. in euz. Dy. in glo. sed que est ratio ibi. l. si vt proponis. immo. l. in copu landis. Oldra.

Seruum[c] pupilli. Ibi etatis. s. inu tilis. Old. ibi nõ intelligat etiam semiplene. Dy. immo dic ad plenũ naz hic loquitur de maiore infante quod indicat lit teram dum dicitur fari potest per quod de maiore infante lo/quitur vt. s. de ventre inspi. l. j. §. ei apud. ⁊. C. de iur. deliberan. l. si infanti. ⁊ sic opinio. M. est vera et ad hoc vide qd notaui. s. de verbo. obliga. l. j. in prin. ver. item op. ꝯtra ver. si quis legitur in fi. contra tutorem ⁊ fideiussores a tutore datos. Dyn. Et dic agere. i. illum actum stipulationis facere. Uel dic proprie. s. age re in iudicio ex illa stipulatiõe. ⁊ tũc subaudi suo tempore. Ja. l. cum maior erit.

c ¶ Seruum. Adde bal. l. donatariũ. de acq. here. q dicit hunc ter. eẽ singu larẽ ⁊ Alex. post eus hic.

Datiuus. Etiam cum inquisitione vel te/starius. Jac. ⁊ Dy. ibi accipere ⁊ administratione caueri cedere. Jac. in fi. et admi nistrationẽ in totum suscipere et not. ꝙ ista satisda/tio non patiebatur pro tuitione vel vtilitate pupilli: immo ipsi⁹ tutoris eam petentis. Jac. seu curatoris.

Et si ad spẽm. Pro declaratione huius l. vide quod notaui. C. de procurato. l. si procurator. ad vnam speciem. Querit glo. quid de curatore dato ad lit. et tenet quod id sit in eo per. l. istam ⁊ ita etiam tenet glo. C. de in lit. dan. tuto. l. prima. in glo. vltima que parua est. Alibi distinguit vt si est datus cũ inqui/sitiõe

sitione nõ satisdet al's sic vt no.s.de tutel.l.qui habet.§.penul. Contrarium videtur sentire speculator de procur.§.vt autez. ver.si vero dicat se datum. Primã op.tenet glo:cõstantes.s.d curatore furiosi.l.obseruare.z plene dixi.C.de curatore qui non satisdedit de tutela an teneatur facere inuentarium dixi.C.de episcopali.au.l.de creationibus.

Cum pupillus. Ibi sed etiam in nominibus ergo videt' hic si innui q' nomina nõ sunt in patrimonio sed cõtra.s.ad trebell'.l.nãq3.z.l.se.z.l.cogi.in princ.Dy. sed dic q' ius exigendi est in patrimonio.Dy.in glo.vt exigat. in fi.sed illas intellige scđm istam vel dic in stipulatione continetur vt hic sed pro nomibus si est in dolo.vel culpa tenet' al's non vt hic z ibi z sic cõcor.Ja.de bel.in gl.principal'r ibi q2 stricti iur.est z facit.C.de iur.do.l.mulier.in minore in eadẽ gl.in fi. cõtrarium not.s.de noua.l.emptor.Jac.sed hic placet Jac.de are.ibidem sed in actione tutele iuratur in lit.non in actione ex stipulatu vt no.s.de admi.tuto.l.si sine.Jaco.sed an sufficiat si pupillo indemnitas promittatur et fideiussores dẽtur vt tutor ammodo possit administrare pinde ac si promisisset rẽ pupilli saluam fore. ¶ Et videtur q' non q2 plus sit promittere rem pupilli saluam fore q̃ promittere quia ille qui pmittit indemnitatem videtur solum promittere non diminuere de patrimonio pupilli arg.s.de damno infecto.l.damna z damnatio. Sed tutor tenetur vltra quia acquirere tenetur.vt.C.arbit.tutele.l. quicquid.z sic non videtur sufficienter cautuz. Sed dic contra quia qui promittit indemnitatem nã solum diminuere sed etiã acquirere videtur promittere.ar.s.locati.l.quero.Dy.z p hoc C.si mater pupilli indemnitatem promiserit per totum.

Eam rem. Ibi fieri vt rem restitui que est facti.Jac.in glos.salua subaudi in fi.s.de ma.testamen.l.si ita sit scriptum.z arg.s.de lib.l.iij.§.si quis sic.Jaco.

Si plures. Inter pl'res fideiussores ab eodem tutore datos locuz nõ habet beneficium diuisiõis sed inter plures curatores sic hoc dicit z que sit ratio diuersitatis inter hoc redditur in textu.Dy.ibi namq3 in subsidium veni' a dño gerentis.Dy.Uel dic si vnus gessit z bñ tunc nec ipse nec alij tenent' vt ibi:si vero male tunc obtinet qđ hic dicitur.Uel dic ibi de ratihabitione hic de conuentione z ad id tendit Ja.de bel.in glo. si tutelare in fi.vt.s.de priuil.credi.l.si creditores.Oldr.

¶ Judicatum solui. Rubrica.

1 ☞ Mutatio verborum dicitur causam mutare.

Super rubrica. De ista satisdatiõe iudicatũ solui vide p ar.xvj.q.j.meã amo.z p Rof.i libello de actiõe ex stipulatu iudicatum solui z in speculo de satisdatiõe.s.expedito.v'si.satisdato igi'. Uide dubitari si aliquis promisit soluere iudicatum nunquid talis promissio importabit tres clausulas sicut verba iudicatum solui vt.j.e.l.iudicatum.videtur q' sic quia nihil refert zc.vt.s.si certum petatur.l.certum. item quia forma verboruz non attenditur sed substantia vt.C. de formul.l.j.et ad hoc.ex' de verbo.signific.l.in his.Tu dic cõtra.s.q' nõ importat nisi qđ verbum sonat quia a verbis in dubio non est recedendum vt.s.de leg.iij.l.non aliter. ¶ Item q2
1 mutatio † verborum mutat causam vt patet in pacto legis cõmissorie vbi mutatis verbis dñiũ non transfertur q' aliter trãsiret vt.C.de pactis inter empto.z vendi.l.iij.z nota.s.de dona. l.ij.§.fi.z ita tenet dñs Old.p.l.s.de preto.stipul.l.ij.§.incertã. sed per eam tenet Pe.contra vt ibi dixi z Jac.de ra.vt ibi dixi.s.qui satisda.co.l.iulia.circa finem z facit etiam de officio ei' cui mã.est iur.dict.l.cognitio.§.vt possessio z faciũt predicta q' non per Cy.vnde legitimi.l.fi.z qđ dixi.C.qui admitti ad bonorum posses.super rubrica circa princ.in glo.rubrice circa principium tria dicit hec glo.Primo continuat rubricã ad superiora.Scđo dicit quando interponatur hec cautio.Tertio a quo. Dy.ibi reali vel personali actione.immo etiam olim conuent' personali suo nomine non satisdabat vt insti.de satisdatione.§. si vero in personam.s.ex qui.cau.in posses.eatur.l.hoc autez.§. recte.Dy.z de procur.sed z hec.s.defendere.z de noxa.l.si pluriũ.§.j.Dy.z Jac.in eadẽ glo.in fi.q' intelligi põt eo casu quo nõ fuit realis natura p dñm abñtẽ a satisdatiõe vt insti.d satisd. §.si vero aliquis.l.ij.cũ ibi notatis z quotidie fuit instituta.z ex stip.tabellionis z.§.s3 hodie.nã dñs põt releuare pcur a satisdatione ista si pmittat tabellioni recipienti noĩe cuiuslibet q eũ voluerit conuenire de iudicato soluẽdo ar.dic.§.si vero aliquis z.s.tit.pxi.l.ij.cum ibi notatis.z sic quotidie fuit ista pcuratoria z ex stip.tabellionis queritur vt.l.actio.itẽ dñs dicitur fideiussor p absente z ignorante fideiubere põt vt.s.mã.l. ex mandato.§.fideiussoris.z de fideiusso.l.fideiubere.sed an talis pcurator p dñm ab ista satisdatione releuatus debeat nihilominus cauere.Et videtur q' sic q2 dñs est fideiussor z fideiussoria nõ potest esse sine principali vt.s.de fideiusso.l.fideiussor. obligari.cũ si.in cõtrariũ videtur q2 aliquando inuenitur obligatio fideiussoris sine principali vt.C.si fideiussor.l.barsatorẽ. Et q' debeat cauere:est ar.s.de vsuf.earũ rex que vsu ꝯsumũtur.l.tribus.itez est ar.s.vt le.no.ca.l.filio.z.l.si qñ.§.admonet Dy.de hoc vide qđ plene dixi.j.e.l.si ante.v.item quero qualiter procedat.Sed adhuc quero ꝯtra quẽ fiet.Primo executio nunquid cõtra dñm q satisdedit et est loco fideiussoris vel ꝯtra procuratorem qui cauet et est loco principals z certe videtur q' ꝯtra ipsum pcuratorẽ tanq̃ cõtra principalẽ vt.s.de pact.l.s3 z si fideiussor subsidiũ tñ contra ipsum pcuratorem fiet executio qui pmisit q2 sibi imputet q2 noluit defendere et sic huic necesse promittere.Dy.alij cõtradicunt q2 hec accessoria loco p'ncipalis habet qđ esse põt ar.s.de liberatiõe.l.si quis reum circa princ.z hec opinio non videtur improbabilis sed alijs videtur improbanda pro ratiõe que ponitur in glo.s.de procur.l.nõ soluz.§.q alieno.z q2 in.d.§.si vero aliquis dicit fideiussor existat proprie aut fideiussor est qui alieno obligationi accedit vt not. s.de fideiusso.l.j.z.ij.z no.in summa aũt fideiussor.ergo precedere debet nuda cautio cui accedat nec aliter faciendum est quia mutaretur cautio pretoria qđ fieri non põt nisi a pretore vt.s.d preto.stipu.l.j.in fi.ad.l.si quis reũ.cum similibus respondent qñ refertur ab initio fideiussoria pcedat an ex postfacto remaneat sine principali vt.s.de fideiusso.l.heres a debitore.§.seruo in fi.Preterea ibi loquitur de alia q̃ de preto.stipu.de qua questione vide qđ not.plene p Cy.C.de satisdã.l.vnica an sñia lata contra principalem mandetur executioni ꝯtra fideiussorẽ vide.j.e.l.j.Que acta pereant pereũte instantia.j.e.l.ij.An stipulatio interposita corã vno iudice cõmittat' coraz alio.j.e.l.iij. in prin.de conuictis personis que sine mandato agere possunt e.l.iij.§.sed si forte. Quia facit aliquid ex speciali mandato an teneatur hic exprimere.j.e.l.iij.§.sed si forte.ver si.sed et si quid tutor.Defensio que daretur ante sñiam post non datur.j.eo.l. iam tamen.in prin.An possum repellere pcuratorem vel tutorem quẽ admisi.j.eo.l.iam tamen.§.nunc videamus prope esse z vere esse paria sunt z possidere z qsi possidere.ea.l.§.in hac.z ibi vide de significato istarum dictionum ppe ex z quasi z q' iudex datus super principali potest nunciare super appẽdicijs si plures constituantur procuratores cũ clausula q' non sit melior occupantis cõditio quid operetur ea clausula dicta.l.iã tñ §.si tamen plures.z an vniuersitas ꝯpellatur sindicum constituere si agere velit ne cum pluribus habeat necesse aduersarius litigare et an actor possit diuidere quantitatem sibi debitam in plures petitiones.An z quõ instantia transeat ad heredem.j.e.si ante mutatio qualitatis facit aliã psonam z aliud iudicium.eadẽ.l.et an mutatiõe psone liberẽtur fideiussores z an valeat releuatio pcur.que hodie committitur sic eo absente et an procurator sit cõdemnandus vel dñs vt vterq3 p quo dolo cõmittatur z quarũ personarũ z ex quo tpe.j.e.nouissima z an pmittentis defendere de iure z de facto teneatur an fideiussor dati a causa principali teneat' si appellat sic z q' cõdẽnatio fiat in defensam z qđ teneat appellatio:appello ad iudicẽ ꝯpetẽtẽ: z q' iudex appel.possit cõdẽnare z absoluere.j.e.l.cum apud.

In stipulatione. Ibi cedit quantuz ad hoc vt obligatio contrahatur ex clausula q' verbũ sonat ibi differtur contra fideiussorem.Dy.in glo.j.incip.ibi z hoc.s.q' cõmittatur post latam sententiam.Ol.in glo.contra fideiussorem.in fi.z sic not.arg.q' sententia lata contra principalẽ mandatur executioni cõtra fideiussorem vt dicta.l.fi.de quo ibi no. z dixi z no.s.de fideiusso.l.si quis pro eo.Sed hoc videtur iniquum non posset esse q' reus principalis fraudulẽter vel alio modo omisisset aliquam excep.que poterat fideiussori competere etiam inuito reo principali arg.s.de fideiusso.l.si stipulat' et de excep.l.except.§.rei.z de dona.l.fideiu.et iđ nõ ess et mandanda executioni contra fideiussorem z hoc dicas ad opinionẽ glos.non diffiniendo.Dy.

¶ Vide bar. hic et qđ d'r i magna postilla vbi ponitur testiũ effectus.

¶ **Cum lite.** Mortua ante pbatiõez diffinitiue.Dy.ibi nulla res sit.s.iudicãda.Uel dic quo defendi oporteat.Dy.in fi.s.ex clausula quod verbum sonat: quia sententia que super

eodem instantia ferretur: non valet vt.§.de excusati.tuto.l.scire.§.obseruabūt.⁊.§.scire.⁊ si res nō fuisset defensa ex ea clausula actio semel commissa duraret semper. Item durat in quo acta iam sunt sortita effectum suū eapropter ꝑpetuatio actionis semꝑ durabit licet pereat instantia cause.vt.C.de prescrip.xxx.annorum.l.fina. Cum ergo attestationes: confessiones: ⁊ similia acta fiant vt perueniantur ad sententiā et lite ēt contestata nondum suum effectum fuerāt sortita dicta omnino perire: et sic quantum ad habendam sententiam amplius nihil valebunt ea acta ⁊ ita hic non: ⁊ sic acta que non sunt adhuc secuta effectum suum quantum ad id quod non sunt sortita possunt penitere. Jac.in glo.prima in fi.immo melius.§.penulti.et dic vt ibi dixi ⁊ hanc glo.⁊ omnes de hac materia tractantes intellige cum hac distinctione quia aut acta sunt que pertinent ad iudicij ordinationem vt libelli porrectio: litis contestatio et similia ⁊ illa pereūt pereunte instantia vt hic ⁊ dicta.l.properandum. ¶ Quedam vero pertinent ad cause decisionem et illa non peruenit finita instantia vt confessiones attestationes ⁊ similia et ita loquitur.l.cū antea.§.fi.C.de arbi.⁊ de libe.causa.l.iubemus.in fi.⁊ de testi.l.vlti.⁊ cum hac determinatione debet intelligi ꝙ not.in dicta.l.properandum. Dy.

Si quis apud. Ibi aliquem iudicem expresso primo nomīe iudicis coram quo al's secus vt not.in speculo de iudice delegato.§.excipitur.ver.sed nūquid si plures. vel etiā proprio nomine non expresso scdm Ray.⁊ Jac.de are.j.e.cū apud semproniū ibi stip.licet obtineat. Old.ibi iudicis q̄ sniam tulit. Dy.ibi subdiderunt arg.j.de adul.l.denūciasse.§.quid tñ. Old.in glo.iudicatum solui.in fi.vbi personarum mutatio aliquid operatur. Old.

Stipulationē. Ibi stipulare: id ē exigere vtiliter ita ꝙ acquiratur ei cuiꝰ causa est. Oldra.ibi ratum fuerit habitum qđ gestum erat per non habentem mandatum. Dy ibi procurator videtur ad hoc vt teneat stipulatio. Dy.in glo.⁊ exigere stipulationē ⁊ etiā excipere ⁊ hoc prosequitur dicendo stipulationem a quibusdam receptam non committi. Jacobus in glo.licet ab initio. Sic ergo vbi procurator mihi non querit vtile vt.§.de procuratori.l.in cause. Ibi et gestor secuta ratihabitiōe ⁊ pro hoc.§.de euict.l.si cum venditor.§.fi.⁊ qui satisda.cogā.l.iul. Jac.

Sed si forte. Ibi interueniant ⁊ iudicatum solui stip.exigat. Old.ibi vxorꝫ noīe subaudi recipit cautionem de iudicatū soluendo. Ol.ibi stipulatio in persona eorum interposita. Ol.ibi ne cōmitti debeat non ꝙ si conuicte persone agāt sine mandato non habens loco procuratoris et factum eorum potest non haberi ratum nec preiudicat dño ꝙ ipsi agant nisi interueniat mādatū vel ratum hēat ipse dñs vt hic patet.⁊ ꝓ hoc.C.quibus res iudi.nō nocet.l.j.⁊ ibi in glo. Facit etiā ꝙ si cōuicta persona agit contra aliquem et lis est contestata ⁊ licet ꝙ velit constituere procuratorē quasi sit effecta dño litis ꝙ non possit q: verum est ꝙ procurator efficit dñis litis protestationem.vt.C.de ꝓcura.l.nulla cuꝫ cōuicte persone nō sunt procur.vt hic expresse dicitur in litem: licet ergo agere possit sine mandato per se non tamen licet eis ꝓcur.cōstituere. Dy.ibi interueniat sine mandato. Dy.ibi erit cauēdum quasi nūꝙ̄ fuerit cautū. ¶ Secus si verꝰ procurator cautionem recepisset ⁊ dñs litem incohoaret nā q: tunc trāsiret cautio in dñm nō esset vlterius cauendum ar.§.de ꝓcur.l.in cause §.fi.⁊.l.si procurator.⁊.C.de satisdando.l.vnica. Jac.⁊ Old.ibi ꝙ de tutore diximus ꝙ possit exigere cautionem in causa pupilli et teneat Dy.ibi administrabat: id est tutelam de iur.administrare poterat. Dyn.⁊ hic interposito decreto administrationis vt is solus administraret et sic alijs videt̄ denegata al's esset contra.§.de acquiren.hereditа.l.pupillum.⁊ de autorita.tutorum.l.⁊ si pluribus.⁊.C.si vnus ex pluribus tuto.per totū Jac.ibi animo contineri quo ad hoc vt stipulatio teneat. Dy.ibi non enim quasi tutor argu.quod qui facit ex speciali mandato habet necesse hoc exprimere aliter non valet contra videtur per.l.ij.§.primo.§.de iudic. Ibi non committi stipulationē per eum exactam ⁊ in eiꝰ persona interposita. Dy.ibi ius agēdi datur qui ad defendendum comparet. Dy.ibi promissa erit si ad decernendum vni tutelā vt solus gerat fuerit processum vt.§.dixi.⁊.§.de autori.tuto.l.⁊ si pluribus.secus si ad hoc decretū processum non fuerit vt.C.si vnus ex pluribus.tuto.l.j.⁊ de autorita.prestan.l.vlti.⁊.§.de administra.tuto.l.iij.§.fin.vel processum fuit vt vnus habeat potestatē gerendi alij aūt posset si vellet vt.§.de acquiren.here.l.pupillum. Jaco.in glo.scꝫ domino in fi.non ergo ei dicimus mandato dubitatur licet velit cauere de rato: nam conuicto nō cauetur que ad illum actū deducitur sine satisdatione de rato. Jac.

Si tutor. In glo.al's earum in fi.⁊.§.de admi.tutō.l.vel in ꝑtes.⁊.l.si duo.⁊ de sol.l.q̄re. Jac.

Si reus. Ibi cum reū absentem ⁊ qđ subijcit defendat dic incertum est volentem eum defendere. Dy.facta prius raquisitione amicorum vt.§.ex quib.causis in posses.eatur.l.hoc autem.§.j. Ol.et circa materiam huius.§.⁊ sequētis distingue aut certum est aliquem defendi aut certum est non defendi. ¶ Aut dubitat̄ primo casu nec fit missio nec committitur stipulatio iudicatum solui vt hoc.§.a contrario sensu.⁊.§.ex quib.cau.in possessio.eatur.l.ij.in princ.et.l.hoc autem.in princ.⁊.§.j.ex qui.cau.maio.l.item ait pretor.§.fi.⁊.l.seq. Scđo casu committitur vt hoc.§. Tertio casu non committit̄ stipulatio vt hoc.§.et dictis.ll.patet nec fit missio ꝙ̄diu potest defensor existere vt sequenti.§.et ideo sunt vtandi quos verisimile est defensionē suscipere vt.d.ll.patet. Dy.

Ob rem. Ibi potest existere et existat ⁊ sic potētia accipitur pro actu ar.§.de statuli.l.iij.§.si qs sic accipit quod videtur extare scdm quod dixi.§.§.proxi. Dy.in glo.pōt ibi ⁊ si queratur.i.si dubitetur an existat de fideiussore vel nō. Dy.in fi.⁊.l.hoc autem in prin.⁊.§.j. Dy.

Si plures. Ibi fideiussores qui vni soli promiserunt. Ol.in fi.si fuit primꝰ in causa ꝑncipali. Dy.in glo.secus post condemnationem ibi.l.si insulam. Sol.illa in contractibꝰ et in reo principali hic in iudicio ⁊ fideiussore ⁊ ad hoc.C.de fideiuss.l.scimus.⁊.§.si quis cau.l.⁊ si post tres. Alberti. Uel dic ꝙ hic purgat moram vt fideiussorem libet sed non quando ad interesse teneatur vt ibi. Jaco.de bel.⁊ de hoc dic vt plene dixi.C.de contrahē.⁊ cō.sti.l.magnā.

Is autem. Ibi absolui debet intellige ab obseruatōe iudicij suscepti in stipulatione iudicatum solui non dicas ab ipsa stipulatione q: adhuc ea manet obligata. Jaco.

Iam tamē. Ibi iudiciuꝫ acceperat.s.stipulationis iudicatum solui Dy.in fi.ꝙ nequaꝙ̄ fieri dꝫ. Dy. Et no.ex prin.huius.l.⁊ ex fi.l.iij.§.eo.ꝙ quedam defensio datur ante sententiam que post sententiam nō datur.pro hoc.§.de ope.libe.l.qui libertinus.§.vlti. Et est arg.ꝙ si quis postꝙ̄ a iudice seculari condemnatus est efficiatur clericus ꝙ ei clericatus non prosit ꝙ ad illam condemnationem que ꝓderet si ante condemnationē tactus fuisset de quo dic vt plene dixi.j.de bo.dānato.l.cum dicto.§.ex bonis. Item not.hic equiparari condemnatum solūmodo ⁊ condēnatum ⁊ soluisse ar.contra.C.de iur.⁊ fac.igno.l.j. Jac.

Unus. Ibi potest ita ꝙ eo insolidum defendente stipulatio nec ꝯ euꝫ nec ꝯ alios cōmittatur. Dy.

In hac stipulatione. Si stipulatio ē cōmissa ad interesse totale actoris ex vna clausula non potest vlterius committi ex alijs clausulis hoc dicit Dyn.ibi vno casu.s.ad interesse totale actoris et sic cessant contraria. Dy.in glo.aduersus ibi idem.i.ab eodem. Dy.in gl.veluti ob rem.in fi.⁊ dic cōmissa cū effectu sic vt duraret ꝯmissa: quid eñ si commissa purgaretur scdm.l.tertiam.§.fi.§.e.nam tunc non videretur ꝯmissa vt.§.de in rem verso.l.si pro patre.§.verbum.⁊ ideo iterum posset ꝯmitti. Ja.

Nunc videamus. Ibi committatur stipulatio.l.ex clausula ob reꝫ non defensam. Ol.ibi succedat.i.ad defendēdū veniat. Dy.ibi si modo ille qui ad defendenduꝫ comparet. Ol.ibi ꝙ si quis.s.actor. Old.ibi eum.s.extraneum qui ad defensionem comparet Ol.ibi talem defensorem amisit scilicet sine satisdatione. Old. Et not.ꝙ si quis se offerat defensioni alterius recte eum recusare possum si non est idoneus et pro hoc.j.§.penultimo.argu.contra.§.de procur.l.seruum quoqꝫ.§.publice.ibi a quibuscūqꝫ ⁊c. Jac. Item not.ꝙ nocet admissum quod non erat necesse admittēdū vt hic ⁊.§.quibus modis pignus vel hipo.soluitur l.item liberatur.§.primo. Oldr.ꝙ facit prima facie si admisi ꝓratorem: tutorē vel consulem in causa nō sufficientem quod nō possum postea recusare vel repellere quod non puto verum vt.§.de collu.detegē.l.cum non insto.⁊ quia exceptio falsi procuratoris obijci potest in quacunqꝫ parte iudicij.vt.C.de procur.l.licet.⁊ ibi de hoc dixi ⁊ dicta.l.cum non insto.non obst.iste.§.quia hic defensor bene erat legitimus licet satisdare teneretur si petitum fuisset vnde si non est petita satisdatio bene est legitimus defensor vt hic patet secus in procuratore: tutore: ⁊ similibus et qui non sunt legitimi etiam si admittatur in glo.nec illum defendendo.in fin.⁊ in fideiussorē ab eo datum in satisdatione iudicatū solui ab eo posita. Naꝫ fideiussores dati absenti

videntur

videtur interuenisse pro eo q aduersum eum interuenerũt iudicaretur non aduersus alium. Jac.

In hac. Ibi fideiussiõez omisit. s. eius p quo fideiusserat. Oldr. ibi in quantitate: id est in interesse actoris si ɔtingat stipulationẽ iudicatu solui committi siue committatur ex clausula defendendo siue de dolo non commit tendo: siue ex clausula quod verbum sonat. Dy. in versi. quid tamen. ibi sc3 sponte. Oldra. ibi agere contra defensum. Ol. ibi consequenter per actionem nego. gesto. vt. s. de iudi. l. de qua re. §. vlti. & p hoc fa. hercisc. l. ex parte in prin. Ja. & Oldra. ibi consequi vtilitatem. nam date quasi &c. Oldra. ibi iuxta mandatu3 simile verbum contra de fur. l. in faciendo ibi ipse fur est. Oldra. et ad hoc. s. de presc. ver. l. si gratuitam. §. si rem. et sic not. q aliquid esse in mandato vel iuxta mandatum seu vicinum mandato paria sunt pro hoc. s. de procur. l. ad re3. & l. ad legatum. & quod notaui. C. de his qui ad ecc. confug. l. fi. & nota. per Azo. in summa de arbitris. §. item debet esse sententia. vnde si mandetur aliquibus q eligant possunt postulare: quia hoc est vitium electori. vt extra de electione in causis. & de rei vendi. c. post translationem. et ad hoc vide. viij. q. j. c. licet. in glo. item vide Compost. extra de liberatione. c. statuimus in vltima glo. versi. prius fuit quesitum. Itẽ prope est vt teneatur. & teneatur cõtra ad turpilia. l. j. §. vltimo. & de mili. l. non omnes. §. a barbaris. Item prope dolum &c. vt. s. mã. l. si fideiussor. in princip. & de iure est in appendicijs q in principali de acquirẽ. heredi. l. si quis heres institutus depositi. l. j. §. que depositis. s. rei vendi. l. q religiosis. vbi de hoc tetigi & iudi. & arbit. de ar. super principali pronũciat de fructibus et de appendicijs vt dicto. §. debet in summa de arbi. & per Innoc. extra de electione c. cum vintoñ. iij. colũ. et ad hoc extra de iudic. c. si annum. xiiij. lib. sexto. & de isto verbo prope vide. s. de pact. do. l. si conuenit. de sol. si homine3. §. si gener. et de verborum obligationibus. l. l. liber homo in princip. & de fideiusso. libe. l. plane & al's dicitur ex incendio et propter incendium. j. de incen. rui. & naufra. l. prima. §. ex incendio. vbi de hoc et solu. matrimo. l. si ante. in fin. et ista etiam sunt paria percipere ex re mea vel actione rei mee. vt. s. d distr. pig. l. rescriptũ. §. j. itẽ possidere & q̃si possidere paria sunt. s. de acqui. rerum do. l. si seruus. §. incorporalis vbi de hoc & quod idem sit aliquid esse vel si probatur. s. de acquiren. heredita. l. pro herede. in pluribus partibus ipsius. l. ad legem corne. de fal. l. prima. §. fi. & institu. de fideiusso. §. fi. quod est no. dignum quo ad significatum huius verbi quasi. quandoq3 tñ differt vt cum dicitur obligatus quis ex contractu vel quasi cõtractu: vel ex maleficio vl' quasi maleficio vt institu. de ob. ex cõtractu et quasi cõtractu & ex maleficio & quasi maleficio. Item permutatio est vicina emptioni nõ tamen est emptio. sed de rerum permutatione. l. vltima. et de significato predictarum dictionu3 prope ex & quasi. vide in alphabeto sub suis litteris. in glo. non quia iudicatũ liberauerũt et soluerũt. i. non q: liberauerint absentẽ que3 defendunt ab actione in factũ descendẽte ex re iudicata. q: ea non tenebatur. Oldra. ibi forte immo sine forte vt. d. l. s. de iudic. l. de qua re. §. fin. Oldr. & Jacob.

Si tamen. Plures ibi defendere. s. eum pro quo fideiusserunt. Oldr. ibi dare vt euitet commissionem stipulationis iudicatũ solui ex clausula ob rem non defensam. Oldra. ibi substituat pro parte sua. Dy. ibi na3 & plures heredes. scilicet debitoris alicuius vt eius qui re debitoria tenebatur vel expone vt in glo. Et intelligo quando plures heredes conueniuntur ad rem prestandã p quolibet vt dicit. l. quod si velit. §. quod si plures. hic in glo. allegata. Secus si ageretur ad rem prestandam a qualibet pro parte. nam tunc quilibet procurator suum dare posset. Jacob. ibi scissa in commodo aliquo not. nam vbi dati sunt plures procuratores contra me ita quod non sit melior occupantis cõditio iuste possum dicere me velle nisi cum vno legare vt postq̃ vnus incipit alia petitione repellatur. Jacob Et pro hoc dicunt quod illa clausula cum non sit melior occupantis conditio que continue opnuntur in instrumẽtis procurationum nihil operatur. Sed nihilominus erit melior occupantis conditio et non compellar nisi cum illo litigare ne in plures aduersarios &c. vt. s. de exercitoria. l. ne in plures. tamen distingue: quia aut isti procuratores sunt pro parte actoris. & tunc illa clausula operatur cũ ambo possint esse in causa vt hic aperte patet in versicu. aliud est in heredibus. et poterit vnus perficere quod alter inchoauit quod talis sit forma mandati et quia etiam possit lit. contesta. possunt procuratores constituere vt. C. de procura. l. neq3. et. l. nulla. Alij sunt procuratores parte rei et tunc clausula nihil operetur vt patet per iura allegata et ita intelligendum est l. s. de procura. l. pluribus vbi de hoc dicam. l. si enim. ex parte actoris clausula apposita nihil operaretur iam in nihilum redundaret quod concessu3 est actori plures dare procuratores. vt. s. de procurato. l. si quis cum procurator. §. vnius litis. Dy. Et quod dicit actoris dic cui cautum erat iudicatu3 solui & decessit. nam si quilibet heres per proprium procuratorem patet quod se contingit et reus non defendatur non euitabitur commissio stip. eo quod contra singulos singuli agant & hoc nisi natura negocij exigat eos per familiã & argu. j. e. l. vir bonus. & s. de peculio. l. eo tempore. Jacob. Item allegatur iste. §. ibi et magis est & ibi ne defensio per plures fisca. &c. q si nolo conuenire aliquam vniuersitatem pro aliquo negocio ipsius vniuersitatis quod ɔpelli possint constituere vnum sindicu3 q singuli de vniuersitate non debeant interesse defensioni & ad hoc ẽt faciunt iura preallegata et concor. hic. §. In contrarium videtur. s. de procurato. l. omnium. sed vbi ex varijs causis intendebãtur plures actiones et ideo intercedere possunt plures fideiussores. Dyn. in glo. personas ibi loco vnius. & s. de conditione et demonstratione. l. cui fundus. Oldra. in fi. immo. l. iij. §. partes aũt. et sol. vt ibi not. per dominum Oldra. al's solu. vt precedens contrarium vel ibi in agente hic conuentor item faciunt. s. allegata quod aĩus non possit diuidere quã mittat sibi debitam petendo solum partem sed totam petere debeat q: quod non licet reo non debet licere actori sed reo non licet plures habere defensores super eadem quantitate vt diuidatur vt hic ergo nec actori licet diuidere et plures agere et p h. j. de iur. preto. §. sed si mihi. sed in contariũ est. s. de iur. omni. iudi. l. cum quedam puella. §. fi.

Judicatum solui. Ibi tres si tamẽ vna i stipulatione inseratur alie non continentur. vt. C. de procurato. l. exigendi. ibi et alia &c. et ibi dixi ibi in vnum. i. in vna conceptione verborum. Dy. in gl. vlti ibi ex vna clausula committatur. s. ad totale interesse actoris. Dy.

1 Conditione defensoris variata post stipulationem iudicatum solui non committitur.

1 **Si ante.** Variata cõditiõe defensoris † post stipulationem iudicatum solui non committitur stipulatio. hoc dicit Dyn. et vide quod plene not. et dixi. s. qui satisdare cogan. l. iul. Vel dic stipulatiõe interposita a procuratore si a domino prohibeatur defendere aut ignorante actore & nihilominus committitur stipulatio aut sciente & non committitur: quia nec commiteretur si procurator succederet domino vel si efficeretur domino habẽte mandatum huiusmodi mandatum nullum. nã in nullo istorum casuum videtur esse eadem causa persone que fuit tempore interposite stipulationis. hoc dicit Dy. & quod dicit acceptũ dic sc3 per lit. contesta. ibi an stipulatio ad nõ interposita. Dy. ibi committatur contra ipsum dominum. Dy. ibi q̃ committi licet fuerit reuocatum mandatum: quia reuocatum fuit actore ignorante vbi pro non reuocato habetur vt. C. de satisdando. l. prima. & s. de procur. l. si procurator absentẽ & dicvt ibi. Dy. ibi eandem esse vel pro eadem haberi quo ad preiudicium heredi rei. Dy. ibi & ideo quia debet esse eadem causa persona procuratoris. Dy. ibi accepit iudicium vt procurator vel heres sciente stipulatore conditionem mutatam al's bene tenentur fideiussores. Et not. q hoc habet locum quando actor admittit eũ vt procuratorẽ & sic loquitur. s. quibus modis pig. vel hipo. sol. l. prĩa in fi. secus si actor nõ velit admittere eum vt procurator. non poterit recusare ne in eo modo actor efficiatur vt. s. e. l. ia3 tamen. §. penulti. alioquin si aliter intelligas facile esset eludere iudicium acceptum per aliquem citra mandatum. Jac. premitte ad euidẽtiã huius. l. q stipulatio iudicatum solui sine natura interponitur ante lit. contesta. nam ipsius impositio & petitio dilatorie causam habet vt. C. de satisdando. l. prima in fin. qui satisdare cogantur. l. de die. §. si seruus. & probatur. s. de procurato. l. sed et hec. §. defendere. & l. põpo. §. rati. & s. in rubrica no. Secundo q principium litis est contestatio in aut. de litig. §. si vero iudicium. & C. de lit. contesta. l. prima. nam ante cõtestatam non est iudiciũ. vt. j. rem ra. haberi. l. amplius. Tertio q iudicatũ solui interponitur propter iudicium firmandũ vt. s. de preto. stipulatione. l. prima. §. primo. & ideo tacitam habet conditionem si iudicatum erit sicut & stipulatio de ope. no. nun. habet tatitam conditionem vt. s. de oper. no. nuncia. l. stipulatio. §. habet. & §. siue autem. et vtraq3 dicitur iudicialis et dicta. l. prima. s. de preto. stipula. Quarto q post litem contesta. heres succedit in instantia cause et idẽ iudicium perseuerat cum herede quod acceptum erat cũ defuncto. s. de his qui

† Ista lex est difficilis hin Bar. hic.

no.infa.l.seruus.de iudic.l.tñ ex cõtractibus.⁊ not.j.de iureiu.
l.sed si vnus.§.sed si pater.⁊.s̃.de fideiusso.l.si eum.cum simili
bus.sed ante lit.ↄtest.secus:qꝛ de nouo incipitur iudicium cõ-
tra heredem.s̃.de rei vẽ.l.si ante.⁊.l.si possessoꝛ.ad exhibendũ.
l.de eo.§.fi.et not.eo.ti.l.si ad exhibendum.s̃.de pꝛeto.stipula.
l.ij.§.penulti.⁊ si quis cau.l.si eum.§.qui iniuriarum demũ op
po.per oꝛdinem vt in glo.⁊ solu.vt in glos.et suppletionibꝰ de-
inde quere de qua stipulatione iudicatum solui loquatur hec
lex ⁊ in hoc recita glo.magnã que hic in princip.ponitur et ad-
ditionem domini Jac.de ra.que est signata super verbo com-
mitti que talis est ex clausula ꝙ verbum sonat cum nulla sit sen
tentia nam scienti dolus non infertur vt.C.de transactionibꝰ
l.cum donationis.et ideo nec ex clausula de dolo committitur:
nec ex illa defendendo quia defendatur et non tenet iudicium:
nec in ipsius pꝛocuratoꝛis pꝛeiudicium qui defendat vt pꝛocu
ratoꝛ cuius mandatũ scio reuocatũ.Secus vbi me pꝛocuratoꝛ
deciperet vt.s̃.de pꝛocuratoꝛi.l.plautius.sed nec tunc commit
titur quia aliud est iudicium.Ja.¶ Ex pꝛedictis inceptis hec
l.patere põt et dicit in effectu quod dixi.s̃.in casu sũmario.ra-
tio aũt casuum compꝛehensoꝛũ hac.l.est scdm qð littera innuit
⁊ gl.dicunt qui tñ:mutata est ꝑsone cõditio cuius noĩe satisda
tum fuerat vt in ver.nã vt cõmittitur ⁊c.⁊ ideo non vr̃ idem iu
dicium ꝓ quo fuit satisdatũ:pꝛo hac ratione põt adduci ꝙ mu
tatio qualitatis constituat aliam personã ⁊ aliud iudiciũ.s̃.ad
exhiben.l.iul.§.si quis rẽ.⁊ de auro ⁊ ar.leg.l.sua.de ver.obli.l.
si quis cũ aliter.⁊ de sol.cũ quis.cum si.⁊ textus appellat hanc
mutationẽ cause.nãqꝫ causa in in omnibus casibus est mutata
qꝛ vr̃ aliud iudicium vt patet.s̃.de leg.iij.l.lucius.§.sempꝛoniꝰ
⁊ de libe.leg.l.aurelius.§.fi.de excep.rei iudi.l.cum queritur.et
l.si mater.§.eadem.¶ Sed licet glo.considerato textu hãc ra
tionem pꝛosequatur hic vt alibi cõiter vna tamen glo.huius.l.
videtur eam infringere tanq̈ insufficientē:qꝛ non cõuenit ad
omnia dicta huius.l.nam si ꝓpꝛia esset ratio deberet effectum
suum tenere vbicunqꝫ et constituere ius ↄmune.vt.s̃.le.j.l.non
omniũ.⁊ ad.l.aquil.illð et de fonte.l.j.§.j.sed in pꝛĩo dicto huiꝰ
l.cum reuocatũ est mandatum ignoꝛante actoꝛe mutata est cõ-
ditio sine causa ⁊ tanq̈ illa mutatio nõ impedit cõmitti stipu-
lationẽ ergo patet ꝙ illa non est ratio pꝛincipalis stipulatiõis
non cõmitttende vel non est sola per se sufficiens sed aliam re-
quirit ergo quicquid fundatur hic ⁊ alibi super ista ratione nõ
vr̃ sufficere et ex hoc pꝫ destructio multoꝛũ ex his q̃ no.sunt.s̃.
q satisd.cog.l.iul.Jtẽ ꝙ mutato statꝰ nõ ĩfringat qualitatẽ nõ
cõstituit aliã rẽ esse vt no.s̃.de excep.rei iudi.l.et an eadẽ.§.pꝛi
mo.Adducit ergo glo.aliam rationem:qꝛ in secundo dicto hu
ius.l.non dolo pꝛohibuit reus cum actoꝛ sciuit secundum.Sꝫ
hec ratio videtur impoꝛtare quod considerare debemus.dolũ
rei vt eius dolus faciat committi stipula.et eius cessatio faciat
eam non committi ꝙ nulla lex pꝛobatur quasi in omnibus ca-
sibus huius.l.videtur colligi ratio ecõtrario.s.vt distinguatur
sit actoꝛ in culpa vel negligentia an nõ que ↄmunis est ad om-
nes casus in hac.l.positos ⁊ colligitur hoc modo quia in pꝛimo
casu huius.l.vbi ignoꝛat actoꝛ reuocatum mandatũ omni cul-
pa caret in secundo vbi stat cuꝫ alijs qui sequuntur vbi simili-
ter est mutata conditio ante litẽ cõtestatam in culpa est pꝛoce-
dendo in lite quia scire debuit mutata conditiõe his modis iu-
dicium esse finitum et per consequens stipulationem totaliter
extinctam tanq̈ accessoꝛium quoddam et factum pꝛopter iudi
cium quod non est vt.s̃.eodem.l.ij.⁊.j.eo.l.cum querebatur:cũ
ergo ista sit ratio.s.culpa actoꝛis ergo illa vbicunqꝫ attenditur
verum culpa depꝛehenditur ante litem contestatã ex sola sciẽ-
tia mutationis ⁊ est ratio quia potuit sibi faciliter pꝛouidere fa
ciendo sibi caueri de nouo caueri cum lis non sit contestata ꝓ-
pter quod facile stipulatio iudicatum solui dissoluitur.nõ eniꝫ
potest cõueniri ꝙ stipulatio sibi quesita tollatur pꝛopter duo
videlicet quia nundum poterat dici quesita mero iure cum cõ
ditione tacita haberet scilicet futuri iudicij vt pꝛedixi et cuꝫ re
medium contra hoc damnum et mutationẽ sit sibi paratã:scili
cet ꝙ sibi iterum caueatur anteq̈ lis contestetur.cum autẽ nõ
videatur quia desinit esse cautum ⁊ cautio est pꝛoꝛsus extincta
¶ Jgitur a contrario textus et ratio istarum quod vbi lite cõ
testata mutatur conditio aliud sit dicẽdum q̈ vbi ante litem cõ
testatam quia post litem contestataꝫ q̈uis mutetur defensoꝛis
conditio non extiguitur pꝛoꝛsus iudicium sed durat eadem in-
stantia vt pꝛobatum est.s̃.et patet dicta.l.qui pꝛopꝛio.s̃.de pꝛo
cur.de neg.gest.l.liberto.§.fi.et de his qui notan.infa.l.fur.§.j.
vbi acta per pꝛocuratoꝛem durant translato iudicio in domi-
num ergo et stipulatio firma remanet vt.s̃.de pꝛeto.stipul.l.ij.
§.fina.nam si acta durant facta mutatione ergo et stipulatio q̃
est pars actoꝛum vt ibi expꝛesse patet in textu ⁊ glo.Jtẽ.cõdu-
ret stipulatio iudicatum solui facta mutatione persone rei pꝛi-
cipalis post litem contestatam vt ibidem ergo et mutata perso
na vel qualitate pꝛocuratoꝛis.Jtem per contestationem quasi
contractum est et iudicium firmatum ⁊ conditio stipulationis
tacite impleta et ipsa stipulatio est clausa in iudicio que non
de facili resoluitur nec ex sola sciẽtia mutationis inducitur vel
cognoscitur culpa q̃re pꝛocessit in causa non petita satisdatiõe
de nouo ⁊ sic non committit de facili culpam sicut in casu pꝛe-
cedenti quando lis non est contestata cum post lit.contesta.nõ
sit de facili possit petere iterum satisdari quia iam satisdatum
erat que satisdatio perseuerat indubitanter in duobus simi-
libus casibus huius.l.⁊ sic cessat culpa in pꝛecedenti etiam vbi
reuocatio interuenit non depꝛehenditur culpa ex sola scientia
vt sic stipulatio extinguatur sed vľ nullo mõ extinguit̃ vľ distin
guitur an legitima causa reuocandi interueniat vt.s̃.de pꝛocu-
rato.l.mutus.§.fi.⁊.l.sequenti.vel foꝛte durabit quo ad clausu
lam de iudicato soluendo quoniam condemnabitur qui lit.cõ
testa.solum scdm Marti.vel vterqꝫ pꝛopter cautelam vt om-
nium seruetur opinio et quia sic est consuetudo quare expedit
non extingui et hoc quod condemnetur per lit.contestatus est
impoꝛtati glo.institu.de satisda.§.si vero.versi.alia cũ supersit
ergo patet multum referre sit lis contestata vel non argu.j.
eodẽ.l.si seruus.et ibi nota.⁊ de pꝛocurato.l.si reus cum simili-
bus licet glo.non faciat differentiam pꝛopter rationem quam
postea repꝛobat et si opponatur contra hec de.l.j.pꝛoxi.et.s̃.
eodem.l.ij.et contra.s̃.l.cum querebatur.§.penulti.cum simili
bus vbi non refertur ante litem contestatam vel post.Respon.
quod ibi est iudicium omnino extinctum hic soluꝫ persona mu
tata siue eius qualitas.Et si opponatur ꝙ etiam post litem cõ
testatam possit actoꝛ petere satisdationẽ sit ante facta renoua
tione pꝛocur.vel alio constituto arg.s̃.de pꝛocurr.qui pꝛopꝛio
in pꝛinci.et.C.de consoꝛt.eiusdem lit.l.ij.⁊ si paria videntur añ
litem contestatam vel post.Respondeo non pꝛopterea dissol-
uitur stip.pꝛĩa lꝫ a noua persona peti possit satisdatio de quo
solum disputat̃ in.l.nostra.scilicet possit amplius committi vel
non:nõ est iudicium omnino extinctum sed eadem instantia ꝙ
est pꝛincipale ⁊ ꝑseuerat ⁊ stipulatio non dissoluitur cũ adhuc
sit condemnandus pꝛimus pꝛocuratoꝛ vt dictuꝫ est vel si iusta
causa reuocationis non interuenit vel si iam commissa est pꝛo-
pter dolum vel quia in defensione cessatum est vel aliter inter-
sit.vt.j.e.l.nouissima.in fi.s̃.si ex noxa.causa agatur.l.pꝛĩa.§.j.
Uel potest intelligi.l.qui pꝛopꝛio ꝙ pꝛo duabus clausulis sa-
tisdetur de.l.si defendendo.⁊ de dolo non pꝛo iudicato soluen-
do pꝛo qua durat stipulatio pꝛima vt pꝛealleg.§.institu.de sa-
tisda.et sic non ob.opinio Marti.nec pꝛima tolletur per secun
dam cum secunda pꝛestetur ad aliud.Jtem quia ratione muta
ta causa persone in vltimis casibus hec.l.nemo dicit extingui
stipul.post litem contestatam vt patet ex pꝛemissis eadem ra-
tione ⁊ in pꝛimo qui est similis maxie.ij.respon.vt patet in ver.
et ideo.et exponas ⁊ ideo ⁊c.s.quia iudicium acceptum non est
vel ideo quia ex sola scientia videtur petitoꝛ in culpa vbi lis cõ
testata non est et ideo nõ autem referas ad rationem.nam ⁊ cõ
mittatur ⁊c.quando non conueniret ad causam vbi reus reli-
quit pꝛocur.heredis patet ergo non non bene diceret dum di-
cit maxime nã id si post et quia malo vtitur argumento.vt pa-
tet per iura pꝛeallegata.Ad contraria signata in glos.rñ.vt in
glo.Sed caueas vbi a ratione que redditur in glo.vltima.cir-
ca fi.dum dicit ipse enim sibi imposuit ⁊c.qꝛ mala est et Dy.re
pꝛobat eam.Sed redde aliam rationẽ quia hic non lis erat cõ
testata ⁊ pꝛima est pꝛoꝛsus extincta vel aliter vt not.in.l.iul.s̃.
qui satisdare cogã.in medio glo.ibi adde ⁊c.quam Dy.appꝛo-
bat.Et caue a ratione pꝛima ibi posita quia nihil est quia mu-
tatio conditionis persone non est causa finalis sufficiens.l.sola
vel committitur vt pꝛobatum est.s̃.Jtem distinguit quia cum
queritur an fideiussoꝛes liberentur.Aut mutetur iudicium.
aut actio aut res aut persona.¶ Pꝛimo casu liberãtur vt.s̃.
de iudic.l.non a iudice.§.qui alio.et.s̃.eodem.l.iij.in pꝛincip.et
j.eodem.l.penulti.idem in secundo.j.eodem.l.cum querebatur
§.fin.Jdem in tertio verum tamen ibi distinguit sit lis conte-
stata vel non vt.j.eo.l.si seruus.Sed idem videatur ꝙ in duo-
bus pꝛecedentibus quando iudicio mutato durant acta pꝛi-
ma si est contestata.s̃.de iudi.l.moꝛtuo.Jtem actio in secundo
non mutatur postq̈ lis est contestata vt nota.C.de codicillis.
l.edicta.et sic in omnibus illa consideratio sit lis contestata vel
non.Jn quarto casu subdistingue quia aut mutatur ex parte
actoꝛis aut rei aut persona fideiussoꝛis.Pꝛimo casu non li-
berantur siue ante litem contestatam siue post hoc contingat
vt dicta.l.iul.s̃.qui satisdare cogantur de pꝛocur.in cause.§.fi.
et de iudic.l.licet.Secundo habet locum hec.nam refertur sic
lis cõtestata

lis contestata vel non vt textus innuit et satis dixi et p hoc.ff.
quibus modis pignus vel hypothe.soluitur.l.fina.in fine. In
tertio casu obtinet l.ff.qui satisdare cogantur.si ab arbitrio et
in possess.lega.l.si is a quo.§.finali.⁊ l.sequenti. Item quero vt
qualiter procedat qd dicitur dominum posse releuare procu-
ratorem suum vt institu.de satisdatione.§.si vero.cum fideius-
soria ibi reperiatur sine principali. Respon.non erit omnino si
ne principali sed precedit ipsam.nam postea se obligat procu-
rator post litem contestatam:et sic quasi contrahendo vel pro-
mittendo nuda erant:quia solum releuatur a fideiussoris da-
tione vt dicta.l.qui proprio.in princip.vel erit expromissor dñs
non fideiussor proprie vt de solu.l.sticbum.§.aliquando.ff.de
dolo.l.et eleganter.§.seruus/patronus.⁊ nota.simile.j.de reg.
iur.l.in eo.§.j. Uel speciale quia dominus fideiubet in rē pro-
priam.vt.ff.de pactis.l.sed si fideiussor.et qui satisdare cogan-
tur.l.de die.§.primo.et hoc satis innuit glo.ff.de preto.stipula.
l.pretorie.satisdationes in prima solutione et not.ff.vt lega.no.
caueat.l.si quando.possent etiam adduci que not.scdm quos-
dam.ff.de fideiusso.l.marcellus.⁊ q dominus possit releuare
procur.et pro eo fideiubere facit:quia fideiussor recipi potest p
futura obligatione ⁊ actione.vt.ff.de fideiusso.l.iij.⁊.l.si stipu-
latus.§.adhiberi.vnde pro tali fideiussiōe erit obligatus quā-
do fideiussor suscipiet iudicium et non ante.⁊ ad istam materiā
facit glo.que est.ff.de procur.l.si defunctus.et ex de pcur.acce
dens ⁊.c.mādato.⁊ satis in speculo de satisdatiōe.§.expedito.
versi.quid si dixit.et versic.sed vtrum dominus. Cy.late tangit
hanc questionem.C.de satisdando.l.vnica.⁊ arguit primo q ta
le procuratorium et releuatio non sufficiat que fit per dominū
pro procuratore absente eum releuando a satisdatione iudica
tum solui.nam hec satisdatio pretoria est ⁊ fideiussoria requi-
rit vt.ff.de preto.stipulatio.l.pretoria.sed fideiussoria obligatio
non potest stare sine principali.vt.ff.de fideiusso.l.prima.et.l.si
sticbum.§.fina.nec potest dici principalis dominus pro quo li
tigatur quia sine ipso non potest esse fideiussor.vt.ff.de fide-
iusso.l.heres a debitore.§.q si ⁊.l.vrannius. ¶ In ɔtrariū q
sufficiat allegat quia hic accessoria loco principalis habetur ⁊
potest esse fideiussor sine principali argu.ff.de libert.legata.l.
si quis reū.circa princ. Item qr dato qd requirit obligatio prin
cipalis qr procurator dr iudicio quasi cōtrahere vt.ff.de pecu.
l.iij.§.j.describit huic future obligationi que in iudicio contra-
hetur per procuratorem accedit promissio et fideiussio domini
et sic habebit cui adhereat et habeat rationem.dicunt quidaz
dominuz. Dy.tenuisse et habent hic quādam additionem ei9
que hoc dicit ipse tamen Cy.dicit quod audiuit eum formare
questionem predictam.ff.eodem super rubrica vbi de hoc teti
gi scdm eum et quod de ista responsione mentionem non fecit:
sed salua pace sua immo eā tangit.dixit tn si quis vellet q va-
let talis pmissio siue fideiussio sine principali arg.dicte.l.si qs
reum.de liberatione legata quod non erat multum improbabi
le et ista fuerunt verba sua tūc in cathedra et de ista questione
ipse tāgit.ff.de fideiu.l.fideiussor.et vt leg.no.caueat.l.si quan-
do.§.prio. Alij dicunt quod in istis pretorijs satisdatio est spe-
ciale quod sine principali sustineantur vt.C.de fideiussoribus.l.
si barsatorem.sed hoc non est verum vt probatur dicta.l.preto
rie ⁊ de magistra.conueniendis.l.prima.§.exigere. Alij dicunt
quod cum dominus promittit releuando procur.sub hypothe-
ca rerum suarum scdm formam dicti.§.si vero aliquid in insti.
de satisdatione quod sufficit quasi hypotheca sit loco fideiusso
ris argu.eius quod no.dicta.l.pretorie.sed ibi videtur innuere
glo.in fi.quod ⁊ fideiussor ⁊ hypotheca debeat accedere ⁊ illam
opi ibi tenet Dy.vt ibi dixi et allegat in arg.l.filio.vt leg.no.ca
ueatur. ¶ Concludendo tenet idem Cyn.et ita dicit se consu-
luisse de facto quod nō sufficiat nisi procurator postea caueat:
saltem nuda cautione cui obligatio domini releuantis eum ab
onere satisdandi accedat quod probat per dictuz.§.si vero ali-
quis.institu.de satisdatione dum dicit siue procuratoris fide-
iussor existat et proprie est fideiussor qui aliene obligationi acce
dit vt.ff.de fideiu.l.j.⁊.ij.⁊ nota.in summa aut.de fideiusso.ergo
pcedere dz saltē nuda cautio cui accedat nec aliter pōt fieri:qr
immutaretur forma pretorie cautionis quod nō potest fieri ni-
si a pretore.vt.ff.de preto.stipulatio.l.prima in fine.et pro hac
opinione faciunt rationes que assignantur quare procurator
rei etiam cum mandato cauet iudicatum solui et per eundem
Cynum.C.de procuratoribus.l.prima. Preterea hoc videtur
expresse textus.ff.de procurato.l.si minor.vbi dicitur q minor
non est idoneus procurator rei quia ipsi ⁊ eius fideiussores suc
currerūt.ergo patet q procurator se obligat sed dici posset q
illa nō loquūtur in procuratore releuato a domino sed qui p se
cauit predictam suam opi.dicit idem Cy.approbari per dños
Ja.de ra.⁊ de are.⁊ dicit eā ɔtinere veritatē. Nō ob.palleg.l.si
quis reum.de liberatione legata.qr ⁊ ibi remanēt obligatio cui
adheret fideiussor cū tantum pacto liberetur.vt.ff.de pact.l.si
vnus.§.pactus. Preterea multū refertur an fideiussoria obli
gatio pcedat ab initio sine pncipali an ex postfacto remaneat
arg.ff.de fideiusso.l.heres a debitore.§.seruo.in fi.item.l.illa si
quis reum.cū si.loquitur de alia cautiōe q pretoria. Nō ob.q
dictū est q pcurator videtur in iudicio quasi contrahere et sic
obligationi future adherebit qr saltem ex eo quod verbum so-
nat snīa non tenet pcuratore cum mandato interueniēte vt.ff.
de re iudi.l.si se non obtulit.in princ.et no.de procu.l.plautius
ergo ⁊c.dicendū est ergo q procurator debeat pmittere cui p
missioni:q̄uis postea interuenienti pmissio dñi accedet qr futu
re obligatiōi fideiussor accedit vt.ff.de fideiusso.l.si stipulatus
§.adhiberi.si tñ dñs ipse pmittat tabelliōi stipulāti noīe quoz
interest ⁊ dederit aliū.fideiussor sufficit hñ vt si sit tunc pmissio
dñi et satisdatio p pmissionē quā debet facere pcurator et hoc
respectu pōt dici siue pcuratoris fideiussor qui pcurator nisi
dñs pmisisset tenebatur pmittere pri9 vt.d.§.si vero aliquis.
Cy.dñs Odo.in.d.l.vnica.de satisdando tenet cōtra opinionē
Cy.q talis releuatio teneat ⁊ q pcurator non teneatur aliter
postea cauere nec pmittē et ita cōiter vidi vbiq in iudicio ser-
uari et ita ēt vr̄ sentire archid.d.c.monachi.xvj.q.j.⁊ de hoc di
xi.ff.de verb.obli.l.j.in prin.ver.expeditis q̄stionibus.⁊ vers.se.
ibi videas. De hoc aliqd tangitur p Az.in summa de pcura.
§.nunc.de officio.pcur.rei. Et ad hoc.j.e.ti.ad defendendum.
⁊ institu.de satisda.§.penul.que possunt intelligi cuz pcurator
nō est releuatus vel qñ defensor sine mādato ⁊ hoc innuit tex.
illius.§.⁊ precedens.§.si vero aliquis intelligatur totus qñ hz
mandatum. Dicit quis si ille.§.si vero aliquis loquatur in ha-
bente mandatū:loquit etiā qñ dñs est psens vnde ergo colligi
tur dñm absentem releuare tūc posse pcurator īmo ipse satis-
dabit vt ibi et dicta.l.si ad defendēdū rñderi pōt propter ver-
bum qd est in.d.§.extra iudi.⁊c.⁊ sic erat absens.vel si velis in
intelligere psñtem in ciuitate sed non in iudicio dic q qua ra-
tione quis abest a ciuitate immo maiori vr̄ quia qñ dñs est pre
sens sed extra iudicium illa releuatio exonerat dñm qr ipse te-
nebatur satisdare a fideiussore inuenire vt prealleg.l.mō.expe-
ditus est ab hoc onere sed in alio qñ abest a ciuitate pprie rele
uatur pcurator ciuis onus erat inuenire fideiussorem et sic fm
diuersas expositiones potest dici esse exonerato ipsius dñi vel
ipsius pcuratoris. Itē quid est qd dicit in codē.§.versi.alia.p
qd vr̄ approbari snīa. M.que fuit q dñs p lit.est contestatus
debeat cōdemnari ɔtra opinionem Jo.⁊.M.rñ.q considerato
textu legū verior opinio. M.per illū versi.⁊ p prealleg.l.de his
qui notā.infa.l.furti.§.j.⁊ ad.l.cōtrarias pōt responderi de fa
cili nam.l.liberto.loquitur in defensore suscipiente iudiciū ani-
mo nouandi ⁊ qui satisdedit in quē fit executio vel aliter expo-
ne scdm ipsuz. Mar.ad.l.q pprio.rñde q ibi satisdatur pter
duas clausulas de dolo ⁊ defendēdo ad.§.si plures.dic q ibi
non erat lis cōtestata et expone agitur.i.agi velit.bona est ergo
cautela que ex ɔsuetudine approbatur.l.q cōdemnare vtrāq
ad nihilū.C.de pcura.rñ.qr nō per omnia nihil.vt nota.j.ad.l.
iul.peculatus.l.sacrilegij.§.fi.item quero quid operetur illa pro-
missio in personam dñi cū sine ea ⁊ in ipsum solum executio fie
ret rñ.pter hypothecā de qua ibi ponit.itez pter duas clau
sulas.s.de dolo ⁊ de defendēdo.ex quibus nō tenetur ex facto
pcur.sine pmissione si quis ius dicēti nō obtemperauerit.l.j.§.
si pcurator.cum si.itē pter hoc q ibi dicitur in versi.alia.e.ti.
de satisdando ⁊ forte nouabit stipulationē acti.in factum.ar.ff.
de noua.l.sticbū.§.j.⁊.ij.qd veruz est si agatur hac nō als vt.e.
l.§.⁊ idem celsus.in glo.j.que incipit maxime.nā idē si post hec
glo.male dicit nam multū refertur ante lit.conte.vel post vt.ff.
dixi ibi ratio inferius scripta ideo tñ dicit ante sine cautiōe re-
uocattur ⁊ nō citato aduersario dum tamen aliquo modo sciat
post lit.añ cōtest.cum cause cognitiōe reuocatur in qua cogni-
tiōe etiam aduersarius citatur.vt.ff.de pcur.l.ante lit.⁊.l.post
litē.⁊.l.q etiā. Ja.in glo.pter rem nō defensam.rñ.hanc opi.
R.nō patitur littera contra nam vt cōmittatur ⁊c.nec vltima
valet cū perinde teneat snīa ⁊ defensio ac si nunq̄ fuisset reci-
tatū.vt.ff.de pcur.l.si pcurator absentis.⁊ ideo tene mediam.
Ja.vel primā ⁊ tertiā intelligēdo q postea in psecutiōe cause
cessat defensio vel dolus cōmitat nā ⁊ ex his clausulis poterit
ɔmitti hoc opante iur.pter pbabilē ignorantiā actoris lz fm
veritatē aliud sit iudicatū. Jaco. ¶ In glo.si dicas ibi.§.nūc
videamus.⁊ sic est cōtra rog.Old.ibi candē ɔditionē q prius
similiter ⁊ hic hz eandē rōnem fictiōis.sed eo casu id qd cū ⁊c.
Jac.ibi ⁊ ita oms.s.opi.Ol.in fi.hoc satis credo si in psecutiōe
cause cesset defensio vel dolus adhibeatur et queratur vtruz

pro his subsequẽtibus possit cõmitti stipulatio iudicatũ solui ꝙ nõ videbatur q꞉ ꝓm veritatem aliud est iudiciũ tñ q꞉ ꝓpter iustã ignorantiã meã videtur esse idem iudiciũ si cõmittitur et petitur cõmitti in oĩbus suis clausulis ac si reuocatus nõ esset et de his subsequẽtibus post reuocationẽ dubitaꝛ et ita videꝛ intelligere glo. in vlti. expositione ibi sed dices ꝛc. nõ tñ dico ꝙ hoc ipso qḋ fuit reuocatũ mandatũ aliqua clausula ꝯmittaꝛ in aliquo cum lis sic suo veritati discurraꝛ ꝛ ꝓinde habeatur ac si nunꝗ̃ reuocatũ fuisset vt. s. dixi. ꝛ ideo si sic intelligeꝫ gl. nõ credere primã et vltimã expositionẽ bonam. Iac. in fi. eiusdẽ glo. sic addit Ol. Sed certe nõ ob. illa littera q꞉ licet defendat forte tñ dolose defendit vñ nõ videtur defendisse et etiam forte dolũ cõmisit in faciendo iudicari vnde stipulatio de defendẽdo cõmittitur. vt. s. de ꝓcur. l. penul. ꝛ vlti. ꝛ. j. eo. l. ex clausula. scdm̃ vnam litterã illius. l. Ol. in gl. q꞉ vtroꝙ in fi. ad cõtrariũ dic vt ibi fuit cõtestata cõtra defunctũ hic aũt lite nõ cõtestata procurator vel defensor reo successit Dy. vel dic ꝙ ibi noĩe defuncti ꝛ vt heres suscepit iudiciũ et sic concor. ꝛ dic vt ibi not. Iac. de bel. in glo. sine mandato vel dic scdm̃ Guill. de acu. aĩo nouãdi vt ipse not. s. qui satisda. co. l. iul. sed scdm̃ Iaco. butri. Ray. et glo. non aĩo nouandi sed aĩo gerẽdi negocium rei. In glo. vlti. ibi eandẽ cõditionem hec opinio reprobatur in. l. iul. s. qui satisda. co. ꝛ reprobatio ꝓbari videtur eadẽ. l. iul. dum dicit petiturus ergo apparet ꝙ ante lit cõte. fuit facta mutatio ar. j. ti. pri. l. amplius. Dy. Itẽ multominus deberet cõmitti cum post lit. ꝯtest. fieret ꝙ̃ si ante. vt no. d. l. iul. ibi vl' aliter hoc approbatur vbiꝙ bñ. Dy. ibi illam veritatem. sed hec ratio nulla videtur: nam qḋ pot̃ imputari illi qui defunctus est vt hic d꞉ certe nihil Item ratio que redditur in. l. iul. circa princi. glo. magne. s. qui satisda. cog. similiter nõ est bona q꞉ tollitur p. §. sed si forte ex liberis. s. e. l. iij. ꝛ per ver. et ideo. in hac. l. positũ ꝛ de ꝓcur. in cãe §. si ex parte. vbi mutatur de aliquo ad aliud sed esset vera rõ illa quo ad illud contrarium de fi. huius. l. vnde ad hanc reddere rationẽ q̃ ponitur in dicta. l. iul. in medio glo. ibi adde etiaꝫ aliã rationem ꝛc. que optima est et generalis ꝛ quam innuit textus huius. l. videlicet ꝙ vbi mutatur conditio non cõmittatur stipulatio quia cautum erat pro persona certe conditionis. que quid mutata est et ideo videtur alia persona non committatur pro alia. Sed vbi ex parte actoris mutatur non est inuenire ꝙ conditio persone cuius respectu interponebatur cautio mutetur cum ibi non sit inuenire mutationẽ iudicij sed idem videtur iudicium semper continuatum argu. l. licet. s. de iudic. secus est cuꝫ mutatur ex persona rei et pro hoc innuit littera huius. l. ibi nam vt cõmittatur ꝛc. Est ꝛ alia ratio quia in hac stipulatione iudicatum solui versatur fauor et ideo ꝓrogatur: scilicet vt ex parte actoris facta mutatio non impediat eius commissionẽ at ex parte rei versatur odiuꝫ et ideo debet arctari vt facilius impediatur stipulationis cõmissio ex parte ipsius rei mutatiõe facta arg. s. de in ius vocan. l. sed si hac lege. §. fina. et. l. quesitum. Dyn. et Oldra.

Si petitor. Ibi ante iudicium acceptum maxime Old. in fi. iudicatum solui. Old. ante ergo lit. ꝯtest. interponitur ista satisdatio iudicatũ solui vt not. s. in rubrica et hoc patet s. de preto. stipula. l. ij. in fin. et post libellum porrectũ vt not. s. de procura. l. sed et hoc. §. defendere. et dixi. s. l. proxima. permitte ad euidentiam.

Si ad defendendũ. [a] Attẽde q꞉ lex ista sic loquitur dñs ꝓsens qui cõstituit ꝓcuratorẽ ad defendendum debet satisdare ꝓ ꝓcuratore satisdare non vult sed vult ꝙ dñs presens veniat et satisdet et non pot̃ dici dñs interim nõ recte defendi vt sic fiat missio cõtra dñm quia dñs hoc casu hꝫ dilationẽ a lege donec veniat seu venire possit ad satisdãdũ. vt. s. de ꝓcu. l. quotiẽs ĩ diẽ. de iudi. l. ij. §. in oĩb⁹. ꝛ. C. de dila. l. flue ps. ꝛ qñ dicaꝛ esse dñs pñs dr̃. s. de ꝓcura. l. pñs. cũ si. Si vero dñs est absens tũc teneꝛ ꝓcurator satisdare et nisi satisdet nõ dicitur recte defendere lꝫ dicat se facturũ ꝙ dñs veniet ad satisdandũ sed hoc casu cõtra dñm tanꝙ ꝯtra indefensum ꝓcedetur. Itẽ forte hoc respectu hic sic distinguitur vt sciamus vtrũ ꝓcurator teneatur dño mandati an nõ ratione omisse defensiõis. nec loquitur lex ista ꝙ dño presente ꝓcurator si ꝓ̃e vult satisdare non possit vel etiã dñs absens non possit satisdare si vult pot̃ enĩ vt institu. de satisdati. §. si vero. Iac. vel scdm̃ Dy. dic cõstitui ꝓcuratorem ad defendẽdum et satisdedi pro eo iudicatum solui queritur nũquid teneatur satisdare iudicio sisti si ego non possideo immobilia nec ipse ꝛ dic ꝙ necesse habet satisdare iudicio sisti sit tutor pupilli si nec ipse nec pupillus possidet immobilia. vt. s. qui satisda. cogantur. l. sciendũ. §. tutor. ꝛ ita consueuit determinari. glo. tñ videtur sentire contrarium. s. de procur. l. si defunctus. §. fi. Dy. Itẽ querunt hic ipsi Iac. ꝛ Dy. questionẽ. si dñs absens satisdedit pro procuratore suo in manu tabellionis recipiẽtis nomĩe cuiusꝙ cuius interesse posset. ꝛ eum releuaui a satisdatione an talis releuatio sufficiat ꝛ post multa allegata ꝓ ꝛ contra hic tenent ꝙ sic ꝛ oĩa allegata hic partes circa dictã questionem ꝛ plenius etiã dixi. s. e. l. si ante. versi. item quero qualiter ꝓcedat qḋ dicit ibi procurator cũ mandato. Dyn. ibi datus fuerit subaudi pot̃. sic responderi vt sequitur Dy. ibi interponitur tantum vel nõ videtur interponi ab ipso procuratore q꞉ nõ est principalis ꝫ dñs ꝛ scdm̃ hoc nihil est cõtra. Nec obstat ꝓdicte questioni hic notate per Dyn. s. in rubrica de ꝓcuratore releuato per dñm Ray. ibi ꝙ si ꝓcurator. i. procurãs sine mãdato ꝛ sic hec lex nõ facit differentiã vtrum defendat presentẽ vel absentem sed solum vtrũ defendat cum mandato vel sine mandato. Dy. ibi cogitur satisdare causatiue q꞉ aliter repellitur qḋ verum est si nõ est releuat⁹ a dño. lꝫ abñte ab onere satisdandi. qḋ pot̃ domin⁹ etiam absens vt insti. de satisda. §. si vero aliquis. ꝛ ꝑ Dy. s. eo. super rubrica ꝛ hic ꝑ eum ꝛ latius per Ia. de are. et plenissime dixi. s. e. l. si aũt vt. s. dixi in gl. vlti. ibi. al's. i. si non mãdasset. Dy. vt. s. de procur. l. si procurator. §. fi. Dy.

Si seruus. Ibi decessit sine culpa possessoris. Dy. ibi res sit super qua possit litigari. Dy. in glo. vlti. in fi. ꝛ dic vt ibi no. ꝛ dicta. l. vtiꝙ. et. §. precedenti. ꝛ de neg. gest. l. at qui natura. §. cum me absente. Dy.

Si reus. Ibi in magistratu sit. i. esse ceperit Dy. ibi in ius vocari. i. trahi iuit⁹ tñ admoneri pot̃. Ia. ibi defendaꝛ. i. nisi existat aliqs defensor. Ia. in hac. l. si ꝓceditur. Prio ponitur questio. Scdo an statim dubiũ annectit et repetit qõnem. Tertio adducitur simile per quod videtur respondendum ad questionem. Quarto ex inductione predicta arguitur ad questionem predictam et concludit responsionem. Quinto dicit vera esse premissa lite durante sed finita non: ptes per sepatent hic. dicitur ꝙ stipulatio iudicatum solui vna clausula clauditur cõtra. s. e. l. iudicatum solui. So. considerato effectu exactionis cõtinet vnam clausulam sed considerata possibilitate committende stipulationis continet tria et ita loquitur. l. contraria q꞉ committi potest ex qualibet ipsarum trium clausularum item videtur ꝯtra. j. hac. l. vers. proinde videndũ. rñde cum clausula ꝙ verbum sonat ꝓualere debeat quantũ ad effectũ exactionis alijs clausulis que tacite insunt vnde si feratur sñia ante lit. cõtesta. super clausula illi de re defendenda tũc expirat illa clausula et cedit in illam iudicatum solui. Si autem post lit. contes. feratur sñia tunc expirat iudicium et ex illa cõmittitur. Itẽ oppo. duobus modis. vt in glo. seq. ꝛ hic.

Cum querebatur. Ibi non defenderet lite contesta. aliogn nõ potuisset fieri sñia de qua cõtra dicetur Iac. ibi vnam clausulam. i. vnam verborũ ꝯceptionẽ Iac. ibi iudicatum ꝛ de dolo nõ cõmittendo. Dyn. ibi clausula quantũ ad effectũ exactiõis interesse. Dy. ibi cõmitti possit. nã ista stipulatio habet cõmitti tñ ex altera et ideo bñ dubitatur ꝛ videtur ꝙ non cõmittatur et hoc ꝓbatur simile qḋ sequitur. ecce enĩ ꝛc. Iac. ibi cõmissa est stipulatio alternatiua. Iaco. ibi ex ꝑon cã. i. ex ꝑoris conditiõis euentu. Dy. ibi inerat stipul. sic ꝛ in hac stipul. vt. s. e. l. iã tñ. §. in hac ibi ꝓinde. i. q꞉ ex altera tñ cõmittitur cũ effectu ꝛ no. ex vtraꝙ. Dy. ibi cõmissa est cũ effectu. Dy. ibi nisi ex stipulatiõe iudicatum solui ex clausula de re nõ defensa. Iac. ibi lis fuerit ꝯtesta. petendo interesse ob clausulam ob rem nõ defensam. Dy. ibi magis est vt habeaꝛ ꝓ nõ cõmissa anteꝙ̃ lis sit cõtestata ob rem non defensam. Iaco. ibi ꝛ ideo. s. q꞉ demum lite contestata cõmittitur. Dy. ibi statim cedere. s. quo ad effectum. Dy. ibi. i. postꝙ̃. Dy. ibi ceperat nõ defendi ꝛ ideo cum non sit cõmissa cũ effectu ob rem nõ defensam nisi lit. contesta. cũ fideiussoribus. hic aũt nõ fuit contestata sed processum cõtra reum remanet vt ex clausula ꝙ verbuꝫ sonat cõmittitur si ergo lit. ꝯtesta. cũ fideiussore reus veniat ꝛ sit paratus defendere absoluunꝛ fideiusso. vt. s. e. l. iij. Sꝫ nunqd cõmittaꝛ ob rẽ iudicatam ꝛ vtiꝙ quasi nõ videaꝛ ꝑma ꝯmissa cũ cõmissa nõ duret. vt. s. de edi. edic. l. ꝙ ita sanatũ. et qḋ cuiusꝙ vniuersitatis. l. iteꝫ. §. penul. Iac. ibi ꝓinde. s. q꞉ lite ꝓ sñia terminata nõ cõmittiꝛ ob rem non defensam clausula. Ol. in glo. i. cõmittatur ꝑ vnius cõmissionẽ. Ol. in glo. hoc referũt. s. hunc casum tñ tam ad eum qui positus est in princ. hui⁹. l. vsꝙ ad v. ecce ꝙ̃ ad proximũ. vt sic vtrũꝙ determinetur. Dy. in glo. s. et hic ibi de scdis nup. auc. sed ꝛ si qs. scdm̃ scdaꝫ positionẽ casus q꞉ duo

[a] Si ad defendẽdũ. ad de ãgel. in. l. fili⁹. s. qui satisda. cog.

quia duo fuerunt pacta.s.in casum existentium liberorum. Dy. In glos. vt cõmittatur ibi in proposita qõne credo q delibe/rat esse pnci.glo. Jaco. In glo.no.ista in fi.vel melius dic vt in proxima glo. Oldra.

Si fuero. Ibi actione ad eãdem rem ex alia tamẽ causa. Dy. ¶ Et dic cum stipulatio iu/dicatum solui interponitur. ¶ Aut mutatur actio τ stipula/tio non cõmittitur vt hic dicitur. ¶ Aut mutatur persona vt quia procur.succedit dño causeτ similiter nõ cõmittitur stipu latio vt.s̃.e.l.si ante. ¶ Aut mutatur iudex corã quo est inter posita τ similiter non cõmittitur vt.j.eo.l.cum apud. Dy. In glo.ibidem edendo edita τ plenius per Dy. extra de reg.iur. c.nullus pluribus lib.vj.

Sed ex duobus. Ibi non defensaȝ agi tur ad intereẽ in quo venit q volebã petere vel eius estimatio vt.s̃. qui sat.co.l.ij.§.fi. Ja. Ibi partem suã.s.interesse actio nis. Oldr. Ibi res principalis causa. Old. ibi defendi ab alio fideiussore. Oldra. Ibi repetet dato q aliter fideiussor in de/fendendo obtineat vt.s̃.de conditione indebiti.l.qui ob rem. Oldra. Ibi eius. Dy.

Quotiens. Ibi agitur ad totum interesse actoris τ consequitur. Dy. Ibi aut si babes. s̃.non dic aut.s.cautione omissa. Oldra.

Ex iudicatum. Ibi agere volo.s.inso lidum cũ oẽs sint pre sentes τ soluẽdo si aliqs parat⁹ ẽ soluere partẽ nõ cõmittitur. Dy. Ibi paratus est cũ certum fit ali⁹ esse soluẽdo. Dy. Ibi qm̃ plus.s.babes q plus vel q ampli⁹ expone.i.illud totum.s.babes qm̃ plus tũc non est directa ra/tio. Dy. Ibi per iudicem per iniuriã forte. Ja.

Ex clausula. De dolo defensoris τ inci/pe ɔstructum. Ibi stipula/tio cõmittitur. Dy. Ibi nõ insolidũ.i.nõ bona fide sed dolose scdm̃ q est in lr̃a re iudicata. Dy. In gl. al's est ibi vt vinceret ar.s̃.de pcur.l.penul.in fi. Dy.τ Ol.

Vir bonus. [a] In fi.ppter defectũ iurȝ qui reperitur in persona actoris vel ppter except.realem reo cõpetentem. Dy. In glo.magna.ibi.§.pinde. ¶ Et sic no.bas tres exceptiões impedire lit.conte.vt.s̃.ad exhiben.l.iij.§.ibi/dem vnde tracta fuit decretalis eẋ de lit.cõte.c.exceptionis p emptorie lib.vj.vbi de hoc plene no. Oldra. In eadem glo.in fi.vel dic clarius q lex ista debet intelligi cum defunctus iure agendi erat in persona actoris quo casu non põt pbari inter/esse τ ppterea non cõmittitur stipulatio ex clausula ob rẽ non defensam lex aũt si reus.s̃.e.intelligitur non in defectuȝ iuris agendi in persona actoris:sed quodam priuilegio in persona rei q ius actoris nõ potest:sed quãdã personalem dilationẽ reo acquirit illa nõ extenditur ad fideiussores vt.s̃.de doli ex. l.excep.que in psonã τ ppterea cũ possit interesse actoris ɔtra fideiussores pbando seqtur q stipulatio ob rẽ non defensam possit cõmitti per hoc quasi omnes solutiones huius glo.pos/sunt sustineri. Dy.

[a] ¶ Vir bon⁹ Adde Bar. hic qui dicit hũc ter. esse notabilẽ τ in l.nõ videt et in.l.j.s̃.de re iudi.

Nouissima. ¶ Pro quo dolo cõmitta tur τ quarũ personarum et ex quo tpe dicit. Dy. Ibi stipulationis huius do/lum τc. Jaco. Ibi τ in futurum.i.dolum in futuro tpe cõmittendũ. Dy. ibi permanẽs factum.i.dolũ qui cõmit/titur in pñti. Dy. ¶ Uel dic.i.cessationem doli ppetuo pma/nente.q.d.nec nunc nec in futurũ dolus cõmittetur:sed semp cessabit. Ja. Ibi demõstrat ita q pro eo dolo ɔmittatur. Dy. Ibi qui dolo fecerit ppter quẽ dolum erat cõmissa stip.ad in/teresse particulare. Dy. vt locum babeãt que sequuntur. Ibi heres eius etiã p suo defuncti dolo. Dy. ibi si quo tẽpore post conceptã stipulationẽ. Dy. Ibi absuit dolus defuncti vel he redis:dolus aũt extranei non venit nisi stipulatio sit cõcepta: vt sequitur si autẽ τc. Jaco. Ibi hec clausula ob dolum suum et heredis eius τ qm̃ non admittitur pena vel secus vt hic se/quitur Dy. venit ergo dolus heredis:sed an extranei certe nõ incepta stipulatione vt.s̃. posuit secus si aliter concipiatur et ideo sequitur aduersatiue sinaũt τc. Jacob. Ibi τ ob extranei dolum hic est tex.expressus q si quis vendat rem τ promittat defendere de iure τ de facto q teneatur etiam si p violentiam emptor expellatur q pmissio valeat qñ promissum est intereẽ vel pena si non defendatur etiã de facto non obstãte q videa/tur promisisse factum alienuȝ vt.s̃.de verb.ob.l.stipulatio ista §.sed si quis ver.at si quis vbi de hoc dixi ṽ. Itẽ quero aliam questionem τ.§.si quis dolum malum. Dy. dñs tamẽ Guido de suz.tenet oppositum τ plene notaui.C.de act.empt.l.vlti.§ incipit vi pulsos al's expulsos in fi.τ nihilomin⁹ ad medium τ finẽ. Dy.q.d.non solũ dolus qui cõmittitur post stip. compre henditur hac stip.sed omĩs dolus per stip. qñcunqȝ cõmissus Ja. In glo.prima in fi.τ.l.stipulationes cõmodissimum. Old. In glo.etiam ppriо dolo pro hoc.s̃.de ver.ob.l.si sic. Jac. In glo.post stipu.in fi. So. vt ibi vel dic q illud pcedit ex verbo/rum significatione h̃ existente contra hetium. Jac.de bel. In glo.vlti.in fi.puta si dum interponeretur stipulatio semp cuȝ iudice aliquid mali tractabat pro hoc.s̃.de iur.om.iudi.l.si qs id q.§.si dum proponeretur. Jaco.

Cum apud. [b] Et ergo contra titiuȝ rei vend.satisdedit iudicatum solui vel aliquis qui se obtulit ad eius defensioneȝ lata fuit sententia contra eum τ appellauit et in cã app.succubuit.dubitatur vtrum fideiussores dati in satisdat. iudicatum solui teneantur τ videtur q sic qr ago ex sententia confirmata dum video τ agere ex eadem re τ eadeȝ causa vt.s̃. de except.rei iudicate.l.τ an eadem τ.l.cum queritur τ ad hoc facit glo.s̃.e.l.cum querebatur que dicit q qñ est eadem cau/sa τ eadem res fideiussores tenentur in ɔ̃iuium qr quãdo in cã app.prima snĩa est confirmata agitur ex sentẽtia confirman/te τ nõ ex pma vt.s̃.de his qui not.infa.l.futuri.ij.rñ.τ ibi not. et.C.de appel.l.eos.§.eos τ ibi dixi ergo non est eadẽ cã et ita dissoluitur stipulatio vt dicta.l.cum querebatur.§.fi.τ ad hoc quia quando testator disposita in minus solẽni testõ ɔfirmat in solẽni agitur ex secũdo confirmante non ex pmo vt.s̃.ad tre bellianicam.l.si quis priore.τ de iniusto testõ.l.posthumus.§. fi.primo casus est q quando est eadem causa τ eadem res:sed iudex mutatur fideiussor non tenetur vt.s̃.e.l.iij.in pnci. et ita cõiter tenetur. Dy. de h̃ vid qd notaui.C.de pcur.l.iij. Ibi iu dicasset hec verba accidentiã facti nõ ministerium iuris:nam idem si simplr̃ pmittat non expresso pprio nomine iudi.vt di xi scdm̃ Jaco.de ar.s̃.e.l.iij. Jaco.alij tamen dicunt aut appel/lat actor succũbens aut reus victus. ¶ Primo casu non cõmit/titur:quia de primo iudicio videtur cogitatum vt hic et.j. de verb.signi.l.boues.§.hoc sermone. Secũdo casu refertur aut snĩa fuit rescisa:τ tunc non cõmittatur stipulatio iudica. solui quia non videtur iudicatum ex quo per appel.est rescissum et ita intelligunt de satisda.s.institu.de satisda.§.si ṽo ibi nisi fue rit appellatum τc.aut fuit confirmata τ committitur:qr idem videtur iudicium arg.s̃.de iudi.proponebatur τ ne sit in pote state aduersarij appellando facere ne stipulatio cõmittatur τ ita tenuit Mar.sil.in publica disputatione Jaco. de ar.indi/stincte tenet q committatur vt dixi pro quo facit dictus.§.si ṽo et.l.iij.s̃.e.τ glo.C.de procur.l.ij. non ob. q dicitur ne in po testate aduersarij τc.quia corã iudice appel.de nouo satisdat. vt.C.de episcopis τ clericis auten.generaliter. Old. Ibi apud competentem not.litteram expressam q talis appellatio ad/mittatur ad iudicem compellentem et pro hoc.s̃. de verbo. obliga.l.qui ratione.§. flauius τ innuit glo.C. de bonis auto. iudici.possiden.l. cum proponas τ dixi.C.de appel.super ru/brica ibi sententia absolutoria ibi res.i.causa appellationis. Dy. Ibi condemnato non in defensorẽ sententiam proferen/dam de quo dic vt no.s̃.de nego.gest.l.liberto.§.fi.τ.C.de sen/tentijs τ interlocu.omnium iudi.l.j. ¶ Item no.actore appel lante iudicem appellationis debere reum condemnare τ non simplr̃ teneri seruare formã pronũcio bene appellatum τ ma le iudicatum vt dicitur.C. de appel.l. eos vbi de hoc dixi et p hoc.s̃.de lega.iij.l.offidius et ibi not.et ar.ad hoc.s̃. de appel. l.creditor.§.j.et no.e.de re iudicata.l.in summa.§.j.ibi claudi⁹ consilium adhibens. Dy.

[b] ¶ Cũ apud Adde Bal. in.l.fi.C.d cõ trahẽ.empt. vbi dicit hũc ter.procede/re i iudice co raȝ q̃ petita eẽt reductio ad arbitriuȝ boni viri.

Si vnus. Ibi res defendatur τ condem natoria sententia proferatur. Dy. Ibi solaȝ committi ideo quia est principalis l.si accepto fuerit lata.et.j.de iniur.l.eum qui.§.si iniuria. Jaco. In glo.pro parte et soluit.s.partem eum contin gentem beneficio epistole. Dy. ¶ In glo.et iudicetur et con/dẽnatoria sententia proferatur. Jaco.

¶ Rem ratam haberi et de ra tihabitione. Rubrica.

Super rubrica. De ista materia vide in brocardis Ac. de ratihibitõe ⁊ .ĩ. e. quo eni. §. j. ⁊ p Rofr. in libello h. e. ti. de actõe ex stipulatu. rē ra. ha. ⁊ p Archi. xvj. q. j. monachi a monasterio ⁊ no. φ si aliqs pmittat p honore rē ra. ha. dʒ pmittere φ nō petet restitu. in integrū vt. j. e. l. iij. ⁊ not. per Rofr. d. ti. §. qntū ⁊ est casus q alibi nō reperit fm Dy. ℂ Sʒ q̄ est dr̃ia inter pmam partē rubrice rē ra. ha. ⁊ scdam de ratihibitione dic q̄ in pma tractat quō ⁊ qñ dicat ratū haberi. In scda de ratihibitiõe ⁊ qd sit ratū hr̃e vt apparebit p varias leges h ti. q̄ vbi fit mētio de rē ratā ibi inuenies de altero duoꝝ pdictoꝝ vbi fit mētio de ratihibitiõe ibi tractat de eius effectu. Ol. ℂ An stipu. rē ratā hēri cōmittat si agat ꝯ correū vel cū fideiusso. j. e. l. j. casus alibi nō repit fm Dy. j. e. cū minor ⁊ ibidē habes an minor q cōpromisit possit petere restit. in integrum sine metu psone. ℂ An iudiciū φ est nullū possit cōfirmari p ratihibitiõeʒ vide. j. e. §. falsus pcura. ℂ Qualiter ratū habeat vtrū vbis an facto. j. e. nō tm̄. ℂ An heres possit ratū hēre factū noie defuncti. j. e. si is cui an in sn̄ia absolutoria sit inferenda cā. j. e. l. pcur. ad exhibēdū defensori dat bñficiū φ nō daret defenso ea. l. §. si pcur. ⁊ ibidē an solu. indebitū ex cā iudicati possit ꝯpēsari de actore tutoris ⁊ vniuersitatis ⁊ curatoꝝ bonis vide. j. e. actor. Qui nō iprobat pbat. j. e. quo eni in pnc. de satisdat. amplius nō peti ⁊ qñ liceat desistere in penis legalibus ⁊ an excōicatus possit ꝯpēsare. j. e. l. amplius. ℂ De pecunia debita vel indebita soluta vero vel falso pcur. vide. j. e. l. si leʒ et. l. quo eni. §. j. qō heres possit habere ratū gestū noie defuncti. e. l. §. si pcuratori. ℂ Item vide casum alibi nō reperit. j. e. pcur. ꝯpeteret sʒ Dy. de ratihibitõe fiedea ifra certū tps vid. j. e. l. bonoꝝ ⁊ ibi pulchras q̄ones circa h ⁊ ibi ēt est pulc. qō de minore restituto ad pbādū an possit renūciare tali bñficio in dānū aduersarij pbare volēt. Itē vide casū. j. e. l. vlt. §. fi. q alibi nō repit sʒ Dy. ⁊ ibid hēs vtꝝ tūc pscriptõe si soluat r petat.

Sed cum quis. Stipulatio rē ratā hēri cōmittit tñ ꝯ sit directo vel per obliquū. h. d. Ibi p dño. i. p eo q stipulat fuit d rato. ℂ Et hec expositio pcedit put est in lr̃a cōsideiussoꝝ ⁊ sunt due ptes al's si ē fideiussor vna ps expone vt inuit in pma glo. huius. l. ⁊ qualē respectuʒ habuit dic vt statim ifra dicet. ℂ Uel dic φ p dño. i. in piudiciū dñi. Dy. Ibi ꝯueniret subaudi cū alius stipulat fuisset de rato. Dy. ibi ratū habuisse qō pmo iudicio actū est. Ja. In glo. in fi. ⁊ scdm h habes. i. cū fideiussor. l. vt si diuisor iō vr̃ φ lr̃a ista scdm q̄ ē in fi. l. cū fideiussor vna ps tñ ⁊ φ h gl. nō bñ dicat. ℂ Sʒ rñdet qdā φ forte isti cōfideiussores erant socij vñ φ dr̃ iniqui secus est referas ad vtrāqꝫ tā ad rē pmittēdi φ fideiussorē debēt eni cedi actiones aduersus cū fideiusso. ḡ interest fideiussoris soluētis φ nō agat actor ꝯ fideiusso. q̄ fideiussore postea itercesso aget ꝯ eū et h respectu hīto gl. dñ dixit. Dy. In gl. a pcuratore actoris ⁊ ab eo est absolutus vel ꝯdēnatus ⁊ soluit. ⁊. h. d. lr̃a ibi qui ꝯueniri ⁊c. Dy. In glo. ⁊ de debitore ibi p creditore: ⁊ tūc dic pro dño. i. noie dñi actoris. Ja. in fi. ⁊ tūc dic p dño. i. noie dñi rei. Ja. ℂ Uel dic. i. in piudiciū dñi q pmo fuerat stipulatus rē ra. haberi. Ol. In glo. s. dñs. s. id φ in pmo iudicio actū est. Old. In glo. al's cū fideiussor in fi. ⁊ tūc inferiora vba q socius ⁊c. etiā ad hūc casum referunt puta. q̄ ppetua in rē cōem pfecta fide iusserāt alio vt in pncipali debitū soluēte al's hec lr̃a nō hēret locū vt. s. de fideius. l. vt fideiussor. ⁊ de pactis. l. fideiussoris. ij. rñ. Ol. In glo. secus si nō est socius in fi. qd ḡ est φ h dr̃ si socius est referatur ad id φ dictū est de reis nā si absoluto vno ab altero petat lʒ nō sint socij cōmittat stipulatio poris ꝯuēti ⁊ absoluti inter se hñt scdo nō ꝯueniri puta q̄ ad pmū cōuētū puenerat pecunia vel in totum vel in pte ⁊ sic iste q scdo ꝯuenitur biturus erat regressuʒ ꝯ pmū ꝯuētū q̄si p eo fideiussor intelligat ⁊ h in stip. de rato. ℂ In exceptiõe vo rei iudicate dic sep correo ⁊ cōfideiussor. pdesse φ h lr̃a a pte innuit ⁊ de h no. s. d duo reis. l. ij. Ja. ℂ In glo. qui actione ibi recuperēt. s. parteʒ eius φ soluere vt pro illa obligatione cōi. Dy.

In stipulatione. Cautio de rato ad interesse stipulātis cōmittit non aūt ad delictū pncipale. h. d. scdm vnā lec. ℂ Uel scdm aliā cautio de rato si est pstita ⁊ cōmissa pcuratori rei nō ꝯtinet ipsius intereē sʒ rei pncipalis. ℂ In glo. magna ibi nō possum te exigere ⁊ sic nō interest tua nisi in sumptibus factis in lite vt. j. e. l. si fine. §. cum aūt ⁊. §. marcellus ⁊ sit in minus φ in centum. Ol. Ibi φ ipse petit qō alio: ⁊ ideo de rato promittit. Old. Ibi ab ipo petitur et ideo per petentem ei de rato promittitur. Oldra.

ℂ Cautio de rato non cōmittitur nisi dñs vtatur iure proprio eidem competenti.

Cum minor. Cautio † de rato nō cōmittit nisi dñs vtat iure pprio eidē ꝯpetēti ꝯ ius cōe. hoc dicit. ℂ Nota casum quē alibi nō inuenies dicit. Dy. Et est ar. φ si minor cōpromittat in arbitrū ⁊ pmittit penā si snie nō pareat qō petēdo resti. in integrū aduersus sniam arbitri nō icidat i penā nā de sui facilitate q̄ri vr̃ nō d snia arbitri: ⁊ iō vt tex. iste ꝯsulit est adijciēdū in forma cōpromissi φ aduersus sniam nō veniet etiā p bñficiū resti. in integrū. Dy. Sʒ h ꝯsiliū vr̃ frustratoriū. q̄ minor existēs minor bñficio restitutiōis renūciare nō pōt q̄ ex tali renūciatiōe lederet: ⁊ sic aduersus ipam renūciationē restitutio ꝯpeteret vt colligi pōt ex glo. C. de in integruʒ resti. l. si intra etatē ibi de h dixi nisi forte diceres fideiussores datos in ꝯpromisso q casu restitutio minoris eis nō pdesset vt C. d fideius. minoꝝ. l. j. ⁊ ij. Ibi recupare vellet a debitoꝝ q sibi pecuniā debebat. Dy. Ibi idēqꝫ eueniret. s. vt stip. de rato minore petēte restitutionē in integrū nō cōmittat. Dy. Ibi ⁊ idē s. q̄ nō cōmittit stipu. de rato minore petēte restitutionē ad h vt possit de rato ꝯueniri pcur. si minor petat restitutioneʒ ita cauēdū erit ⁊c. Dy. ⁊ qō subijcit cauēdū erit subaudi vt cautū sit minore petēte restitutionē. Dy. Ibi alioqn si nō ꝯueniat. i. si hec clausula apponat φ pena pstet ex stip. de rato si minor petat restitutionē. Dy. Ibi ꝯsentiat. i. ratū hēat. Dy. ibi dari oportebit subaudi nō al'r. i. nisi dicta vba seu clausula iterposita fuerit quāuis minor restitutionē petat. Dy. ⁊ Ol. In gl. i fi. exñe pt ꝯstitui sic alter pcur. ad negocia ⁊ ille aliū ad negocia ꝯstituere. Dy. vt sicut ipe minor nō hñs curatorē posset interuenire ad recipiēdū solutionē vt. C. de in integrū resti. l. si curatorē hñs lʒ possit restitui itat ad h si ipe nō hēat cū rē possit p se ꝯstituere pcuratorē: p hoc. s. q pe. tu. l. greca q̄ icipit diuus. Ja. ℂ In gl. ꝯ minorē in fi. ⁊ ꝯdi. indebiti nō dat nisi ad id in quo qs factus ē locupletior vt. s. de ꝯdi. indeb. l. in sūma. §. pe. ⁊ l. se. ⁊ fi. no. co. ti. l. si nō sortē. §. libertus in glo. ḡ no. Jac. In gl. j. adiūget ibi agi nō possit vꝫ. ⁊ fm hoc dimitti nō qō ē interē cōueniat ⁊ ppone vbo oportebit φ est. j. Ol. ibi quā solā interposuit sine adiectiõe pene. Dy. ibi q hec signāt. s. φ plus astringat verus pcur. φ falsus. Dy. ⁊ Ol. vel dic q negāt eū h cauere vt ipe no. j. e. l. actor. Jac. ibi rectū ꝯsiliū dāt. i. daret lr̃a si esset veꝝ φ ab initio nō iterponeret: nā nō eēt ratū pcuratore volēte cauere cū nō ꝯpellat. Dy. ibi. l. nō solū ⁊ hāc approbat. Dy. in eadē gl. i fi. vel dic vt sonāt ista vba q̄ nec a vero nec a falso pcura. inuito dʒ iterponi ista clausula: sʒ quoddā ꝯsiliū datur debitori si id posset ex ꝯuētiõe ipetrare: si eni minor hāc recipet solutionē nō teneret de h cauere: ḡ nec pcur. ad h tenebit p h s. de pcurat. l. sʒ ⁊ he. §. defendere ⁊ l. minor. §. qm̄ qd ḡ faciat debitor soluat cū autoritate iudicis ⁊ sic cessabit restitutio vt s. de mino. l. ait pretor. §. permittitur. Ja. ⁊ C. si aduersus solutionē no. In glo. sed si non constituet. s. expresse. Dy.

a Falsus pcurator. [a] Qui appellat a snia vr̃ sniaʒ ꝯprobare. h. d. ꝯ. j. de app. l. si expssiꝫ. §. j. so. vt ibi. Dy. Itē hoc verū si appellat infra tps debitū alias cū nō valeat expssum neqꝫ tacitū dʒ valere vt. s. de serui. rusti. pre. l. iij. §. q hʒ in fine p ap. aūt petit rescindi snia qō nō pōt fieri post tps legitimū ḡ nec ratihibitio tacita seqt ex tali appellatiōe. Dy. ibi ratū nō habuit nec etiā appellauit. Dy. ibi exegit i nouo iudicio nō dico i cā ap. ia. ibi accepit. i. i iure petit: sic accepit quātū i se fuit iurās suffragio fm Jo. ⁊ ia. pōt ḡ snia lata ꝯ falsuʒ pcur. rata hr̃i p dñʒ appellādo: vide ad h qō no. C. cōia vtriusqꝫ iudicij. l. ij. vbi ēt notaui si aliqs tulit sniaʒ tāq delegat epi cū nō eēt. an eps possit hic ratū ⁊ vr̃ φ sic. ix. q. ij. c. lugdunū. dic ꝯ vt dixi. C. q p sua iurisd. l. j. ⁊ no. C. d iure fisci. l. ij. li. x. ⁊ s. de iudicijs. l. lʒ ⁊ h forte nisi publice tāq delegatus pl'es tulisset snias tūc ei forte ppter publicū errorē valerēt de q dic vt no. C. de snijs ⁊ interlo. om. iudi. l. ij. ⁊ s. de offi. pto. l. barbarius. no. qō snia lata sup iudicio φ nullū ē pōt ratificari vt. s. de iudicijs. l. de q re. §. cū absentē ⁊ ibi i gl. ⁊ ad hāc materiā faciūt no. i. l. fi. s. de rebus eoꝝ q sub tutela ⁊c. vñ dic cū q̄rit an iudiciū φ ē nullū ꝯfirmari possit p ratihibitionē aut ipʒ iudiciū erat nullū ppt defectū vnius ex litigatoribus puta q̄ p vno ex litigatoribus interuenit falsus vel nō legitimus pcur. ⁊ tūc pt ratū hr̃i vt h ⁊. d. l. lʒ. s. de iudicijs aut ppt defectū iudicis q carebat iurisditiõe: ⁊ tūc ñ pt ratū hr̃i q̄ puatoꝝ ꝯsensus ⁊c vt. C. de iurisd. om. iudi. l. puatoꝝ. aut hēbat al's iurisditionē: sʒ nō inter litigātes corā eo: ⁊ tūc ptes ex certa scia possēt ratificare ⁊ eius iurisditionē progare vt. s. de iudicijs. l. j. ⁊ ibi de h ⁊ ad hoc vide qō no. i gl. viij. q. ij. c. j. ⁊. C. vbi de crimine agi opor. l. j. qs aūt sit falsus pcur. no. in spec de procuratore.
§. rōne

† Casus singularis.

a ℂ Falsus. Adde doc. qui reputāt hūc text. singularē ad h φ ille q appellat a snia lata ꝯ falsus pcuratorē vr̃ det ratificare oia gesta per eum.

§.rõne aũt forme ṽ.vlt. In gl.s.appellationis ibi ꝯtra ius cõe vt restitutio. Oldra. In glo.in tantum enim ibi posse exigere. s.ad ea tenetur stipu.de rato. Oldra.

PRocurator. Ibi in quinquaginta q̃ fuerunt soluta ꝓcuratori. Ol.⁊ dic stip.ð rato ꝯmittit ad ĩtereẽ ĩ q̊ ẽt hr̃ rõ lucri.h.d.

PAulus respondet. Non refert declaret qs volũtatẽ ṽbo vel facto.h.d.ꝯcor.s̃.de legib⁹.l.de quibus in fine ⁊ ibi vide plene. Alb. Ibi cõprobãs qð presumit eoipo ꝙ sequit iudiciũ a procura. inchoatũ ⁊ dic de materia istius.l.vt plene no.per Rofr.in libello rẽ ra. ha.ṽ.ſꝫ opp. Ibi.l.nihil.§.fi.so.ibi nõ vr̃ actu extrinseco approbare ex quo ꝑ ꝯsequẽtiã ad ipm venit casum. Ibi.§.ceterũ so.ibi ignorãs hic sciẽs. Ibi.l.eũ q.so.ibi fraus aduersarij vñ nõ vr̃ ꝯsentire hic secus. Ibi.l.filius.so.ibi ex ꝑsona alteri⁹ facit qð ex sua facere nõ posset. Ibi.§.tutores so.ibi facit ex necessitate officij. Ibi.§.si heres.so.vt ibi. Ibi.§.qd ergo.so.ille ṽ.non ob.sed magis ꝯcor.ſm dñm meũ ⁊ ṽ.se. Itẽ oppono ⁊ no.etiã.s̃.de ꝓcura.l.põpo.§.ſꝫ ⁊ his. ¶ In glo.qualiter in fi.so.hic spõte et sciẽs ibi ignorãs vel ex necessitate. Iac.de bel.vel dic ꝙ ibi in oib⁹ est reperire fauorẽ filialẽ ar.s̃.de lib.⁊ posthu.l.in suis: vl̃ dic ꝙ in illis vel ignorantia vel officiũ vel alia iusta cã excusat Dy.vt nõ videat ratũ hr̃i vel renũciari vt in q̃libet earũ ptꝫ.

SI is cui. Ibi intra tpa subaudi etiã que: post tpa nulla est dubitatio: qꝛ etiã si ipe defunct⁹ nõ eẽt post tpa ratũ hr̃e nõ posset vt.ĩ.e.l.bonoꝝ: ⁊ dic tpa ꝯcessa a leg. ad bo.pos. petẽdã.s.anni vel cẽtũ dieꝝ vt.C.qui ad.ad bo.pos.pos.l.ij.dy. In glo.vlt.in fi.dic ergo secus in trãsmissibilibus ad heredes nã tũc heres bene poterit hr̃e ratũ vt.ĩ.e.l.si sine.§.ꝓcur. vbi de hoc dixi ⁊ ar.s̃.man.l.si ꝓcur.⁊.l.si ꝓcedẽte. Ia. ¶ Sꝫ qd si aliquis egit ꝓ me ꝓcuratorio noĩe ⁊ decessi anteq̃ ratũ haberẽ an heres meus poterit hr̃e ratũ vr̃ ꝙ nõ ꝑ.l.istã: ſꝫ dic ꝯ vt ꝓdixi qꝛ ista.l.loqtur de his q̃ nõ trãsmittũt in heredẽ. Ia.⁊ de hoc vide ꝑ Dy.ex̃ de reg.iur.c.ratũ lib.vj.

PRocurator. Ad exhibẽdum eo casu quo cõmittit stip.de rato dño litigãte vel ꝓcur.ſꝫ obstat exceptio dño vel vero ꝓcura. litigãte non cõmittit stip.si dñs ratũ nõ habeat.h.d. Dy.vel sic nõ ꝯmittit cautio de rato eo casu q̊ silr̃ vero dño victo iterato agẽti nõ obstaret exceptio rei iudicate. Ibi qꝛ nõ possidebat no.cãꝫ inserẽdã in sñia absolutoria Ia.de quo di vt dixi.C.de iudicijs.l.ꝓperandum.§.finaũt in medio. Ibi alia res sit no.qð tũc demũ de rato cõmittit stipu. qñ dñs improbat qð improbare nõ posset etiã si ipe intẽdisset vt hic ptꝫ ⁊.s̃.e.l.cum minor in ṗma parte ⁊.§.fi. Ia.dic vt no. s̃.de excep.rei iudi.l.si a te non sunt alia. Alb.

[a] ¶ Si procurator. Adde ad hunc.§. Bal.i.l.ij.C. de pac.⁊ fin singularis text. ſm Bal.hic.

[a] Si procurator. ¶ Ibi exegerit.s.cũ effectu. Dy. Ibi litẽ amiserit qꝛ creditor nõ sit. Ia. Ibi ⁊ si ꝓcura. ꝓdictus falsus: qꝛ nõ habebat mãdatũ ⁊ cuius factũ dñs reprobauit. Dy.ibi soluerit.s. post improbationẽ alias accipiẽdo pecuniã ante reprobationẽ videret solutionẽ ratã hr̃e vt.s̃.de euict.l.qdã. Ol.⁊.C.de cõdit. indebi.l.indebitũ. Ibi ꝯdicturũ.i.ex stip.de rato acturũ. et sic nõ ob.ĩ.e.l.si sine in ṗn. Ibi ſꝫ cũ debitor. No.ꝙ hic dat benefiiciũ defendẽti qð nõ dat defenso de quo dic vt in gl. Dy.ibi ex stipulatu.i.ex stipulatiõe de rato ad intereẽ. Dy.ibi aduersus debitorẽ q soluit ꝓcur.⁊ agit ꝯ ꝓcura.ex stip.de rato ad ĩtereẽ suũ. In glo.obijciẽdo ꝯpẽsationẽ in fi.ſꝫ certe paꝝ valet ꝙ ibi dixit: melius tñ no.in summa.e.tit.vel ꝓprie dic loq de except. doli q̃ cõpetit creditori qꝛ suũ ad se ꝑuenit vt.ĩ.e.o.l.quo em̃.§. quid ergo ⁊.s̃.de ꝯdi.indeb.l.iul.nã cũ ꝯuenit ꝓcur. ipse dñs põt dici ꝯueniri a quo ꝓcuratore posset repetere ⁊ iõ nõ ob.l. quecũq. Ia.vel dic ꝙ in.l.q̃cũq.nõ erat debitũ naturalr̃: sed tm̃ ciuiliter ⁊ ideo nõ cõpẽsatur vt.e.ti.l.etiã hic aũt erat debitum naturaliter iõ cõpẽsat vt.d.l.etiã. Dy.vel vt dixi ꝙ h̃ nõ est ꝑ viã ꝯpẽsationis qꝛ ꝯpẽsatio est vnius debitor ad alteruꝫ ꝯtributio vt.s̃.de ꝯpẽsa.l.j.ſꝫ est ꝑ viã expulsionis de eodẽ debito ad seipm ⁊ hoc oritur ex speciali eqtate excep.doli vñ Ia. Bal.⁊ Dy.qui dicebãt ꝙ hic est casus ꝙ debitũ solutuꝫ per sñiam cõpẽsatur ad aliud debitũ male dicunt salua eoꝝ pace qꝛ hic non per viã compẽsationis excludit vt dixi ⁊ dic vt no. et dixi.C.de ꝯpensa.ex causa plene. In glo.ſꝫ sit debitor ibi nõ datur defensio immo datur defensio except.doli vt.l.que em̃. §.quid ergo ad fi.ĩ.e. Ia.ibi.l.si procur.sed ibi ambo cõcurrebant in vere dño quesito hic ambo in vere ꝓcuratori acquirẽdo qð ei inuito queri non potest. Oldra.ibi sed tunc.s. qñ non permittit dñm sui defensionem suscipere. Oldra.

SI quis a procuratore. Ibi patiatur agẽdo vel resistendo. Dy. Ibi comprouidẽdã estimabat in cautiõe de rato interponẽda a ꝓcuratore mouente controuersiã status. Dy.ibi actio ex stipu.de rato prouveniens. Dy. Alb.

ACtor. In actore a tutore constituto si ꝯstet de mãdato solẽni adhuc cauet qꝛ possibile est mãdatũ solẽne.ſꝫ non fuisse causam ꝓbabilem vel necessariã ꝯstituendi scðm.l.nisi de curato.§.fi.⁊ de admi.tuto.l.decretor sic decretũ iudicis qð tali cõstitutioni cessit fuisset subreptitiũ ⁊ non valeret vt.s̃.de fideicom.lib.l.cũ vero.§.subuẽtum ⁊ ad carbo.l.iij.§.puberi et ar. de rebus eo.l.magis puto.§.manet actio: ſꝫ in alijs trib⁹ sufficit apparere de solẽni ꝯstitutiõe: qꝛ ibi nõ reqrit cã ꝯstituẽdi: sed est ꝓ rõne volũtas ar.ĩ.de iniurijs.l.sed si vn⁹.§.idem ait. ¶ Sed si dubitaret de ꝯstitutione vel de solẽnitate ꝯstitutionis bene satisdarẽt ar.s̃.de ad.tu.l.vulgo ⁊ ꝙ cuiusq vniuer. l.item eoꝝ.§.actor. Old.vbi de hoc dixi ⁊ vide in specu.de actore ibi actor ciuitatis ab vniuersitate ꝯsti.cũ superioris autoritate si ꝯstat eũ hr̃e mãdatũ. Ia.⁊ Dy.⁊ põt eẽ rõ diuersitatis inter ṗmũ casum ⁊ alios qꝛ in ṗmo ꝯstituit ab illo q nõ est dñs in alijs ab his q sunt dñi: ſꝫ certe tutor loco dñi hr̃. vt.ĩ.ð fur. l.interdũ.§.q tutelã.⁊.s̃.ꝓ emp.l.q fundũ.§.tutor ⁊ ideo rõ est quã predixi: qꝛ actor a tutore nõ dat sine cã ⁊ decreto. Ibi nec magistratus.si ꝯstat eũ hr̃e mãdatũ. Dy.ibi nec curator boĩs datus a ꝓtore vel iudice instãtib⁹ credito.vt.s̃.de cura. bo.dãdo.l.ij.⁊ ꝑ totũ ſꝫ glo.aliter intelligat: ⁊ dic ꝙ in actore a tutore dato tria reqrunt vt ꝓdixi.s.ꝯstitutio q̃ obtinet vicẽ mãdati Itẽ solẽnitas ꝙ fiat cũ decreto vt.d.§.fi.insti.de curato. Iteꝫ necessaria cã ꝯstitutiõis vt.e.§.qð tertiũ: qꝛ deficere põt ideo actor a tutore dat.de rato cauet ĩ alijs actorib⁹ duo tm̃ reqrũtur.s.ꝙ ꝯstitutio q̃ est loco mãdati ⁊ solẽnitas vt.C.de de cura. l.ij.⁊ de deleg.l.ij.nec dico eã ꝓsumi ſꝫ glo.ꝯ sentiat cũ cõsistat interuẽtu ex̃nee ꝑsone vt.s̃.de publicia.l.q̃cũq.§.fi.⁊.C.de statu.⁊ imagi.l.ij.⁊ dixi.s̃.de ṽ.ob.l.sciẽdũ.tertiũ aũt ꝯstat in his nõ reqri vt.ĩ.ð iniurijs.l.ſꝫ si vn⁹.§.idẽ ait ⁊ si nepoti: ſꝫ scðo nõ apparẽte tenet cauere de rato vt.s̃.qð cuiusq vniuersi.l.item eoꝝ.§.actor glo.aũt in ṗmo exigit duo. in alijs vnũ tm̃ ad euitandũ satisdationẽ ꝙ nõ credo sufficere. Ol. In gl.ibi dari petitus ĩmo ꝓprie: nã tutor eũ dat vt.s̃.de ad.tu.l.vulgo.⁊.l.decreto.⁊.C.de ꝓcur.l.neq.⁊ de actore a tutore vel cur.dando.l. vnica. Ol.⁊ Ia. In glo.etiã si ꝯstet ibi solẽnitas quãtũ ad hoc vt euitet cautio: ſꝫ non poterit experiri nisi ꝓbato decreto vt C.de seruis reip.ma.l.j.⁊ de decur.l.ij.⁊ no.s̃.qð cuiusq vni.l. nulli ⁊ scðm h̃ nõ obstat huic glo.s̃.de publici.l. q̃cũq.§.a pupillo. Dy.ibi.s.ꝙ interuenerit decretũ h̃ nõ vr̃ verũ qꝛ hec solẽnitas est extrinseca vt.d.l.q̃cũq.§.q a pupillo. Old. Ibi vel hoc nõ ꝯstaret.s.de mãdato vniuersitatis ⁊ hec est vera so.ſm Ray. Ibi ratũ hẽbit: qꝛ ratũ hr̃e poterit factus pubes vt.s̃. de noua.l.si pupillus. Ia.⁊ Ol.ibi vel scðm ⁊ male. Ray.

INterdum. In glo.in iudicijs ĩ fi. sed ex̃ iudiciũ dr̃ ex cõuẽtiõe ex ꝑte ei⁹ cui cauet: qꝛ quãtũcũq ei caueat de rato nõ tenetur emere vel alr̃ ꝯ hẽ.ſꝫ ex parte cauẽtis est q̃dã necessitas causatiua nã causa ꝯpellit si vult hahẽ: ſꝫ ĩ iudicio ex vtraq ꝑte dr̃ causatiua necessitas: nã etiã ex parte ei⁹ cui cauet est necessitas cũ ꝓter hãc satisdationẽ nõ sit in tuto. Dy. non sunt alia die.j.nouẽbris in festo omnium sanctorum.

VOo enim. In glo.sed nõ improbare no. hanc glos.⁊ ſꝫ nihil alleget tu potes allegare.ĩ.fur.ad nau.cau.⁊ sta.l.j.in fin. et.s̃. ad macedo.l.si filius. Oldra.

Iulianus. Ibi hoc aũt,s.ꝙ debeat haberi ratũ cũ ṗmo fuerit certior. Ia. Ibi spacio tpis labẽdi post certiorationem. Ia.ibi nec maxime q̃ in ṗmo certior fuerit. Ia.ibi magis intellectu ad hoc vide qð dixi.s̃.de so.l.ratũ ⁊.l.qð dicim⁹ sic dr̃ de mora ꝙ nõ pẽt plene diffiniri s̃.de vsuris.l.mora. Item dicitur ꝙ potentia et misericordia dei est tanta ꝙ non potest eius mensura scriptis terminari de penis dist.j.c.porro.§.item leo. Ibi ad impediendam.s.descẽdentem ex cautione de rato. Oldra.in fin.argumentum est ad qõnẽ si procurator agit sine mandato ita ꝙ fuit quesita alteri parti actio contra ipsum ad expensas per.l.eũ quẽ temere.s̃. de iudi.qð si postea dñs ratũ habeat liberat⁹ sit ab illa actiõe ar.ĩ.de fur.l.si vẽdidero.§.falsus. Dy.⁊ dic aut q̃rit de cõmittẽda stip.de rato ad totale interesse aut ad particulare. Primo casu aut verus est procur.aut falsus. Primo casu nõ cõmittit ĩ.e.l.si sine.§.cũ aũt. Scðo casu refert aut ꝓcur. recepit aliqð

debitũ aut nō recepit: sed agendo cām: si recepit aut cauit per
hoc v̄ba amplius nō peti ⁊ hꝫ locũ. j. e. l. amplius nō peti ĩ p̄n.
aut ꝑ hoc ratũ hr̄i: ⁊ tũc statim cũ dn̄s improbauit cōmittitur
vt. s̄. e. l. ꝓcur. §. si qs ibi ex quo aũt ⁊c. ⁊. j. e. l. si indebitũ. j. rn̄so
si nihil recepit aut obtinuit ⁊ tunc nō cōmittiť aut succubuit ⁊
tũc nō cōmittiť nisi dn̄s fuerit litē ꝯtestatus vt. j. e. l. si ꝓcura.
Si aũt q̄ratur de cōmissione ad particulare intereē: vt ad sũ-
ptus tũc similiter refert ꝑ q̄ verba cōcipiť: nā si per v̄ba āpli⁹
non peti hꝫ locũ. l. amplius: si ꝑ v̄ba ratũ haberi statiꝫ ꝙ facti
sunt sumpt⁹: ⁊ particulariter ꝯ verũ ꝓcuratorē donec cōstat
verũ ⁊ ꝯ falsum ꝑpetuo: sed ad hoc vr̄ obstare iste. §. sed rn̄de
aut q̄riť qn̄ cōmittať ad factũ ⁊ tũc cum dn̄s scit vt hoc. §. aut
ad intereē ⁊ tũc cũ improbat vt dictũ est. In gl. s. dn̄m eũdēq̧
creditorē ⁊ dic hebiturũ ꝯ se vel a possessore. Jac. Ibi de rato
agentē ⁊ scd̄m has duas expositiones dic ꝯ se hoc q̄ eis expo
nitur alias est in tex. repellēda ⁊ sic forte abundat. Ja. In gl.
si habes ibi bene stat glo. immo ⁊ scd̄m hāc pōt stare habiturũ
i. recessurũ a petitiōe ꝓpter obiectionē excep. doli mali vel dic
habiturũ. i. passurum. Oldra.

a ¶ Si cōmissa. Addō bal. hic qui dicit ꝙ ex hac littera pōt colligi diffinitio interesse.

a SI cōmissa. a In gl. si non fuissem in fine
dicvt ibi et in ꝯrijs no. ⁊ ple-
nius no. vt dixi. C. de sententijs que pro eo. l. vnica.

SI quis. In glo. aliud si socius in fine: sed
op. ⁊ vr̄ ꝙ ēt in non socijs si petať
ab alio qd̄ cōmittať stipulatio de rato: q̄ interest
sua nō peti a cōreo ⁊ non socio: q̄ hēbit act. neg. ge.
aduersus eũ facta solutiōe vt no. C. de duob⁹ reis. l. j. ⁊ sic cum
intersit sua nō peti vr̄ cōmitti stipu. vt. s̄. e. l. j. sꝫ rn̄deo ꝑ glo. q̄
est. s̄. de lib. lega. l. iij. §. nũc de effectu: q̄ non ꝯueniť postea cō
reus non socius nisi ꝓ parte sua ita ꝙ non habebit aliquam
actionē ꝯtra cōreuꝫ. Ray. nisi expresse soluerit noīe vtriusq̧ ꝑ
l. in lege fal. s̄. ad leg. fal. ſm Jac. de are.

1 ☞ Reus in exceptionibus dicitur actor.
2 Penitere quando liceat in contractibus.

AMplius. Aut petiť ex̄ iudiciũ ⁊ nō ꝯmit
titur aut in iudicio: ⁊ tunc ꝑ lit.
cōte. cōmittitur aut nō: q̄ non vr̄ se petere velle et
ad h̄ sepe allegať ista. l. ⁊ vide qd̄ notaui. C. de trāsa-
ct. l. si qs maior post princ. Ibi iudiciũ tn̄ acceptũ nō fuerit ꝑ
lit. ꝯtc. Ol. Ibi soluta eēt de qua ꝓmissum erat amplius nō pe
ti. Dy. Ibi cōmittiť stipu. g̊ ꝑ solā petitionē siue cōtestationē
nō ꝯmittiť stip. sꝫ ꝓpter actũ. i. facta solutiōe ēt sine ꝯtestatōe
ꝓmittiť ⁊ h̊ ꝓbať a simi: nā ⁊ si qs ⁊c. Dy. ⁊ Ol. Ibi nā ⁊ si qs
dn̄s cui⁹ ꝓcur. ꝓmiserat ampli⁹ nō peti. Dy. Ibi petētē debi
torē q stipulatus erat ampli⁹ nō peti. Dy. ibi ꝯpēsatione not.
qd̄ q cōpēsat vr̄ petere vt ⁊. s̄. e. l. quo em̄. §. vlti. Dy. ⁊. s̄. q po.
in pig. ha. l. si debitor ⁊. C. de ꝯpēsa. l. si cōstat sic ⁊ paria sunt re
tinere ⁊ petē vt. l. si cui. s̄. de lib. leg. qd g̊ de excōicato ꝯstat em̄
qd̄ agere nō pōt scd̄m cano. nec reconueniet vt. s̄. de ꝯdi. ĩdeb.
l. si ꝓcur. §. idē labeo ⁊. s̄. ō neg. ge. l. si pupilli. §. itē q̄riť. Sꝫ nũ
quid si ꝯueniať poterit obijcere cōpēsationē hic est ar. ꝙ non
sed ꝯ tota die de facto seruať ⁊ bene q̄ oīs exceptio ei cōpetit:
nā ⁊ q cōpēsat excipit. ⁊ absolutionē petit: nec obst. qd̄ hic dr̄
nā ⁊ qui excipit agit. s̄. de excep. l. j. ⁊ tn̄ non denegať exceptio
excōicato vt dictũ est ⁊ idē ꝑ oīa dicā in bānito. Ja. de hoc no.
ex̄ de excep. c. cũ inter. R. priorē. ⁊ vide ibi Inno. ⁊. iiij. q. j. c. j. in
p̄ma glo. ⁊ in qōnibus Bart. brixieñ. cxvij. qōne q̄ incipit: q̄riť
vtrũ excōicatus possit ꝯpensare litē ⁊ de h̊ ꝙ possit ꝯpensare
facit ꝓ heretico ⁊ diabolo dať defensio vt no. in spec. de inqui
sitione. §. vlt. v̄. pe. ⁊ de hoc ēt diceť. j. de qōnibus. l. vnius faci
1 noris. §. vlti. ¶ Et qd̄ dr̄ ꝙ reus † in exceptionibus est actor
verũ est quo ad onus probādi de quo dic vt no. ⁊ dixi. d. l. j. de
except. ⁊ qd̄ possit ꝯpēsare facit. s̄. de ꝯpēsa. l. si cũ filio de pecu
lio leg. l. si peculiũ. iij. rn̄. ⁊ so. ma. l. si ꝯstāte. §. si vxor nō ob. ista
l. cũ ꝯcor. q̄ dicit ꝯpēsantē petere videri q̄ ĩproprie petere vr̄
primā tn̄ ꝙ ꝯpēsare nō possit approbat ad h̊. j. de accus. l. ser-
uos ⁊ qd̄ ibi dixi in fi. ꝑinde ac si petisset litē ꝯtest. Dy. In glo.
causādi g̊ no. ex h̊ gl. qnq̧ spēs stipulationũ est em̄ stip. de ra
to vt. l. quo em̄. §. iul. s̄. e. stipu. ampli⁹ nō peti vt hac. l. stip. nō
ꝯuenire vt. d. l. si qs maior de trāsac. vbi de hoc videas. Item
stip. hr̄e licere vt. l. stipu. ista. §. q̄ties de v̄. ob. est ⁊ pena ĩposita
si impugnať testm̄ ⁊ de ea tractať. C. de his qb⁹ vt indig. l. alia
et. s̄. de inoffi. testō. l. pōp. §. meminisse. Dy. ⁊ ꝑ cũdē. Dy. ex̄ ō
reg. iur. c. ex eo. li. vj. Ibi cōmittiť vt. s̄. de solu. l. ꝙ si forte. Dy.
Ibi. l. quo ei. §. fi. ⁊ h̊ euenit ꝓpter naturā significatiōis v̄borꝫ
Dy. ibi. l. cũ mihi. §. j. sꝫ ibi dn̄s ignorās factũ ꝓcur. litē fuerat
ꝯtestat⁹ h̊ sciēs. Dy. ibi licere desistē: sꝫ dic ꝙ ille. ll. loquunť ō

pena legali h̊ de ꝯuētionali ⁊ mitius ⁊c. vt. s̄. de arbi. l. celsus.
Dy. sꝫ ista rō nō ē bona q̄ lꝫ sit verũ ꝙ mitius ⁊c. l. libert⁹ dic
ergo rōnē quā reddit tex. Ray. vel dic ſm Ja. de bel. q dic̄ fuis
se so. Az. ꝙ ibi cũ ꝯcor. est regulare fallit si ꝑpetuũ qs sit obli-
gatus nō petere vel nō recedē vel similia vt hic ⁊. C. de trāsac.
l. quāuis ⁊. l. si qs maior. Itē fallit si aduersarij intereē vt. s̄. e.
l. ꝓcur. §. si qs ⁊. l. quo em̄. §. fi. ⁊ de interroga. l. de etate. §. cel-
sus. Uel dic qn̄q̧ qs puniť q̄ egit ⁊ hꝫ locũ hec. l. qn̄q̧ q̄ accu
sat ⁊ hꝫ locũ. §. acusasses nā tũc de effectu vr̄ cogitatũ qn̄q̧ q̄
in ius vocat ⁊ hꝫ locũ. l. quāuis de in ius vo. vbi pena cōmittiť
sꝫ remittēti actionē remittiť. ¶ Qn̄ aũt in ꝯctibus † liceat pe
nitere dic vt not. in. l. sicut. C. de act. ⁊ ob. ¶ Itē qn̄ in delictis 2
dic vt no. C. de epis ⁊ cleri. l. si qs nō dicā: ⁊ videas ĩ brocardo
Azo. de veritate ⁊ penitētia ⁊ vide qd̄ dixi. C. de app. l. si qs li-
bellos. ĩ eadē gl. in fi. sꝫ dic ꝙ ibi ē alia stip. s. hr̄e licē q̄ sola cō
trouersia ꝯmittiť ⁊ ē alteri⁹ nature q̄ ista āpli⁹ n̄ peti. ia. ō bel.

SI indebitum. Ibi dignosci al's di
scerni similis agnoscē-
ti mod⁹ hr̄. s̄. de act. emp. l. iul. §. si qs collu. Ol. ibi
si is. s. dn̄s Ol. ibi ꝯdici. i. loco ꝯdictiōis agi. ⁊ sic nō
ob. j. e. l. si sine in p̄n. In gl. sine iudice vel cum iudice vt. j. e. l. si
sine. §. ꝙ si ꝓcura. per iudicē. Old. ⁊ dic vt ibi. Alb.

SI procurator. Fundũ petijsset et
succubuisset. Dy.
Ibi peteret nec aquiescet monit⁹ siue certiorat⁹ ō
gestis ꝑ falsum ꝓcuratorē. Dy. In glo. qd si vēdi
dit ibi cui pri⁹ tradidit ⁊ hec ē vera ar. j. e. l. bonorꝫ. Ja. Ibi ra
tihabētē ꝓ hoc. s̄. de so. l. cũ his. §. si ignorās. Dy. sꝫ non puto
retrotrahi: q̄ eo tp̄e ratũ hꝫ q̊ desiit esse dn̄s saltē de facto ar.
d. l. bonorꝫ in fi. rn̄deo cōmitti stipulationē ac si snīa iam lata
esset per. l. si seruum. §. j. de v̄. ob. ⁊ ea que ibi no. Dy.

CUm debitore. Ibi egit. i. succubuit
vt differat a seq̄nti. ol.
Ibi obligatōis. s. de rato. Ol. ĩ fi. qnq̧. Dy. ibi petijs
set ⁊ de rato cauisset. In glo. j. cũ eo q debebat in fi. ⁊ creditor
ratũ hēret partē. Dy. In gl. ⁊ electis qnq̧ ibi de ad. tu. l. cũ q̄
riť so. h̊ ꝓ ꝑte ratificata desinit obligatio ibi aũt ꝑ approbatio
nē idoneorꝫ noīm ratificāti obligatio q̄riť. Dy. ⁊ ĩcipiet intereē
tutor nō desinere. Ibi. l. de reb⁹ dic vt ibi per Dy. in fi. dic vt
ibi vel ibi de incōstātia reprobāda h̊ de alternatiua debiti ele
cta ⁊ facit. ff. de ꝯdi. indeb. l. si nō sortē. §. fi. vel ibi erat ver⁹ ꝓ-
cura. hic nō ⁊ h̊ vide per Dy. in. c. mutare de reg. iur. lib. vj. et
c. qd̄ semel ⁊ per Ja. de bel. in. d. l. in cause.

SI procurator. Ibi ⁊ iō. s. q̄ cōmitti
tur ad intereē ⁊ sepi⁹
intereē p̄t. Dy. Ibi cauet eē. s. ꝓmissor. Ja. si qd ⁊ c.
Ja. ibi agi posset ꝓ q̄libet ꝯmissiōe. Dy. ibi toto dā
no qd̄ ex re dn̄i timeť. Ja. ibi tũc. s. demũ. Dy. ibi p̄terierit cum
iterũ possit dānũ dari ⁊ iā dānũ datũ est particul'r nō totum
Ja. ibi dānũ datũ sit ꝑticulare nō totũ ꝓut ē. j. nō erit. Ja. ibi
cautũ erit q̄si videať inesse tacita ꝯditio si totũ dānũ datũ erit
infra diē. Ja. In glo. sic. s. ibi aut nō vt hic ⁊ de hoc vide plene
ꝑ Dy. s̄. de v̄. ob. l. si ita qs. Dy. ibi vel forte huic solutiōi repu
gnat tex. hui⁹. l. ibi nā ⁊ si ip̄e dn̄s ⁊c. ⁊ iō sol. v̄ior. in fi. q̄si gl. q̄ ē
in. d. §. si pluriũ seq̄ť doc. ⁊ Ja. de ar. ⁊ rō diuersitatꝫ ē q̄ ĩ pēa
cōmittēda nō ꝯsiderať intereē lꝫ ĩ effectu idē sit cũ loco ĩtereē
apponať. s̄. de v̄. ob. l. ij. §. fi. sꝫ certe. §. cato loq̄ť in pena ⁊ tn̄ di-
cit nō ꝯmitti nisi ꝓ ꝑte ꝯ vnũ ex hēdib⁹ ⁊ pe. dicit ꝙ h̊ loq̄ť de
ratihibitiōe q̄ seq̄ť ad euidētiā cōmissiōis stipl'atōis q̄ dꝫ ꝯmitti
sub q̄dā ꝯditiōe si factũ nō erit q̄ nō ꝯmittiť nisi ꝓ ꝑte siue in-
tereē sit siue pena ĩ. §. cato ad fi. loq̄ť de ratihibitiōe q̄ sequiť ad
hn̄dā actionē q̄ nō pōt hr̄i si hēať ꝓ ꝑte ratũ a defūcto q̄ cir-
ca id nō p̄t variare vt. s̄. de ad. tu. l. cũ q̄riť ⁊ de ꝓcur. l. in cause
in p̄n. ⁊ de hoc vide qd̄ dixi in. d. §. cato v̄. g̊ ⁊ vlt. op.

IN stipulatione. In gl. in fi. hec ni
hil facit. Old. do-
ctor ⁊ dn̄a France ma dona nostra.

NOn solum. Ibi repn̄tāt act. i. si ab ĩui
tis exigāť ⁊ circa istā mate
riā vide qd̄ no. ꝑ Rofr. e. titu. p̄ma colũna. v̄. sꝫ op.
et v̄. se. ⁊ de ꝓcur. l. pōp. §. sed ⁊ his. Dy.

ET satisdatio. Ibi iudicatũ solui sať.
i. satisdatio iudicatum
solui. Dy. Ibi ab eo ꝓcuratore. s. dato ad defendē
dũ de cuius mādato ꝯstat. Ol. In glo. ꝑ sed ibi ab
vna. s. satisdatione de rato. Dy. Ibi ab alia. s. de iudicato sol-
uēdo. Dy. In glo. vlti. ibi vel aliter ⁊ melius. Ray.

1 ☞ Indebitũ solutũ ꝑ sententiā licet repeti nō possit condi
tione

tione indebiti tamen repeti pōt conditione sine causa.

IN fine. Totū pͣncipiū istius.l. loqtur de solutiōe facta falso pcuratori in pͥma parte q̄ durat vsq̄ ad v̄si.cū aūt tractat̄ de pcura. nō habēte mādatū exigēte.in scōa de vero procur. ⁊ habēte mādatū exigēte. Pͥa pars subdiuidit̄ ī tres ī pͥma q̄ durat vsq̄ ad v̄.q̄ si pcur.debitā tractat̄ de pcuratore exigente indebitū ex̄ iudiciū.in scōa q̄ durat vsq̄ ad v̄.q̄ si pcu. per iudicē tractatur de pcura.falso exigēte debitū p iudicē tractatur de pcura.falso exigēte pecuniā debitā ⁊ indebitā ex̄ iudiciū.tertia q̄ durat vsq̄ ad v̄.cum aūt tractat̄ de pcura.falso exigēte in iudicio. ¶ Itē scōa pͥncipalis diuidit̄ in duas:nā ī pͥma q̄ durat vsq̄ ad v̄.marcellus loquit̄ de pcuratore vero qui agitur ꝯ verū debitorē ⁊ obtinuit vel succubuit nō curo ⁊ creditor reprobādo factū veri pcuratoris agit ⁊ obtinuit. In scōa parte egit ⁊ succubuit ⁊ in hoc solū differt a pͥma parte tn̄ in vtroq̄ idē iuris est. Dy. ⁊ h̄ vsq̄ ad.§.si pcur.vbi incipit loqui de vo pcuratore. Ol. Ibi ꝫ eādē pecuniā quāq̄ indebitā Old. Ibi procur.tenet̄.i.teneret̄. Ol. Ibi procura.falso de rato caueti. Ol. Ibi ꝯditio furtiua vel ob cām vel indebiti distincta qualitate soluētis vt dictū est supra. Dy. Ibi periat̄.i.nasci impediat̄. Dy. Ibi in iudiciū motū p dn̄m reprobātē factū pcuratoris. Dy.in v̄si.q̄ si dn̄s ibi ratā.s.solutionē. Dy. Ibi liberātur.i.in obligationē nō incidūt. Dy. Ibi p ꝯditionē.s.indebiti. Dy.in v̄si.q̄ si pcur.s. sine mādato. Dy. Ibi exegisset i.a spōte soluēte accepisset. Dy.simile.s̄.de so.l.dispēsatorem. Ibi pecunie repetitio q̄ vere debita erat. Dy. Ibi q̄ si pcur. sine mādato. Dy. Ibi decipit allegādo nō determinādo hoc forte decepit pͥmā glo.huius.l. Dy. Ibi fideiussores nō teneri q̄r si ratū hꝫ dn̄s deficit ꝯditio stipulatiōis si ratū nō hꝫ nō cōmittitur pter rōnes q̄ sequūtur vel q̄r ⁊c. Dy. ⁊ Ol. Ibi nulla res ad dn̄m ptinēs. Dy. Ibi hr̄e possit ad liberationē soluentis. Ol. Ibi g̃ q̄r existēte ꝯditione sue stipulatiōis ex ea nō agit nec repetit indebite solūtū ⁊ sic dāno afficitur g̃ ⁊c. Jaco. Ibi ratū haberi quātū ad ius repetitiōis. Dy. Ibi magis tn̄ est de eqtate. Ol. Ibi petierit ⁊ exegerit ⁊ de rato cauerit. Ol. Ibi pstare.hoc.s. ne iniuria ⁊c. Ol. Ibi litis mote p dn̄m Ol.i v̄si.marcellus. Ibi nō habuit litē vero pcuratori motā. Dy. Ibi rē amiserit in hoc solo differt a casu pcedēti. Ibi impēdiȷ̄ facta in lite mota p dn̄m Dy.reprobātē factū veri pcuratoris In glo.j.in fi.imo nō secus:ꝫ idē de eqtate lꝫ sit secus de rigore vt ibi dicet̄ ⁊ qd ibi dr̄ in lr̄a dici pōt expone vt exposui.s̄.allegādo nō determinādo in h̄ decep.hāc glos.nā postea statim de equitate ꝯriū determinat̄. Ibi magis tn̄ ⁊c. Dy. In gl.i.locū nō hꝫ in fi.pͥma vera. Ray. Ibi al's est in fi.⁊ sic per pmissione ordinariā tollit̄ extraordinaria lꝫ sic de iure cōi qd est ꝯ.l.j.§. dixerit aliqs.s̄.de publicañ. sed dic q̄ impedit̄ natiuitas qd facilius ꝯtingit ⁊ de hoc an ordinariū tollat extraordinariū plene dixi.s̄.de operis noui nūci.l.in puinciali. In glo.s̄.debitore melius diceret pcura. Ray. In gl.vt fideiussores teneant̄ ⁊ ad pecuniā indebite solutā ⁊ ad impēsas factas in lite mota per dn̄m Dy. In glo.q̄ ad dn̄m ptineat in fi.⁊ s̄.de iudi.l.lꝫ Old. non est g̃ bona ista pͥa rō q̄ reddit̄ hic in tex.vel q̄r nulla res ⁊c.q̄r etiā si sibi nō debeat̄ pōt hr̄e ratū vt.d.l.si pupilli.§.si titiȷ̄ debitores vnde sequēs rō vel q̄r nihil est bonar h̄ rigor qui statim corrigit̄ ibi magis tn̄ ⁊c. Ja. In glo. h̄ de rigore ibi fine cā no.glo.istā q̄ dicit q̄ indebitū † solutū per sn̄iam lꝫ repeti nō possit ꝯditiōe indebiti repeti tn̄ pōt ꝯditiōe sine cā.l.si fideiussor.§.in oīb⁹.s̄.mādati vbi de h̄ dixi.dn̄s Ja.de are.⁊ Ric. oppositū tenēt vt plene no.C.de ꝯdi.indeb.l.j.dn̄s Ray.circa hoc hic dicit:ꝫ satis puto subesse cām.s̄.ex sn̄iar sic cessare conditione sine cā. ¶ Sꝫ q̄r natura equū est ⁊c.vt.s̄.de ꝯdi.ideb. l.nā natura putat posse peti restitutionē in integrū ex clausula ꝯnali siq̄ mihi iusta cā eē videbit̄ de q̄ habet̄.s̄.ex qb⁹ cau. maio.l.j.in fi.qua resti.petita ⁊ obtēta pcedit glo.ista.s.q̄ tunc repetat̄ ꝯditiōe sine cā: ⁊ scōm h̄ loqt̄.l.si ptor.§.marcell⁹.s̄.de iudicijs. Ray. In gl.in id qd ibi actori.i. pcuratori falso q̄ egit ⁊ exegit. Dy. In glo.q̄r mādatū hꝫ dubitat̄ tn̄ de mādato ⁊ nō cauit de rato. Ray. Ibi absolutus idē si fuisset ꝯdēnatus non curo. Dy. In glo.s.cū hic debitor in fi.ꝯtra hoc est aperte q̄r si obtineat debitor ꝯtra dn̄ reprobāte factū falsi pcuratoris ex tūc p illud superueniēs factū vr̄ sua nō interfuisse g̃ nec obligatio sup intereē ꝯtracta vr̄ hr̄e effectū vt.s̄. de impen. in re. dot.fac.l.⁊ an in totū ⁊ p hec ptꝫ rn̄sio ad scōꝫ arg.gl.aliud est eī vere interfuisse ⁊ ex post facto desinere intereē ⁊ sic loquit̄. l.qui aūt.§.illud.s̄.si qs cau.qui allegat̄ in gl.⁊ de edēdo.l.vbi exigitur.§.is aūt. Aliud nō vere interfuisse:ꝫ videri ⁊ ex post facto declarari nō interfuisse:⁊ tūc cū nō interfuerit:nec inter

fit nec actio ꝯpetit ⁊ ita loquit̄.d.l.⁊ an in totū de impen. in re. dot.fac.⁊.s̄.de edil.edic.l.si hoīem ⁊.l.si seruū:ꝫ hoc dicas sustinēdo glo.q̄r hic desijt intereē nō aūt declarat̄ ex postfacto nō interfuisse. Itē ꝯ glos.s̄.de iureiurā.l.ne postea reus:ꝫ ibi nō dicit nō cōmitti eo casu quo debitor absolutus fuit a petitione dn̄i lꝫ dicat ex stip.agi eo casu quo fuit victus. Itē ꝯ gl. l.quo eī.§.iul.in fi.§.sed ibi interuenit ratihabitio lꝫ post reprobationē.vn̄ cessat cā finalis cōmittēde stipulatiōis ad reprobationē dn̄i:⁊ ideo debet cessare effectus cōmissionis.ar. s̄.de ope.li.l.plane. Itē ꝯtra glo.s̄.e.l.pcura.ad exhibē.§.fi.ꝫ ibi ex stipu.cōmissa impediebat agi inhabilitas stipulātis hic aūt persona stipulatoris erat habilis ad agen. Dy.

Si procuratori. Ibi legata pura. Dy. Ibi ratā habuerit sic g̃ p hanc litterā appet qd heres pōt hr̄e ratū negociū gestū noīe defuncti si ius est trāsmissibile ad hēdes de q̄ no.s̄.e.l.si is cui ⁊ plene p Dy.ex̄ de reg.iu.c.ratū lib.vj. Ibi q̄ mortu⁹ erat post diē legati cedētē. Dy. In gl.⁊ si verus in fi.imo dꝫ hr̄e ratū ⁊ subsidiū vt.l.cū pr̄.§.meuio ð le.ij.nā heres soluēdo ignorās liberat̄ vt ibi no.si aūt sciebat vr̄ donare.⁊ ex hoc opꝫ dicē q̄ non fuit verus pcur.nisi sustinēdo glo.velles dicē q̄ heres sciebat mortuū credebat tn̄ nō reuocatū mādatū:⁊ sic errabat ī iure et h̄ error nō impedit repetitionē p ꝯdit.indebiti g̃ nec p istam stip.q̄ succedit ī locū ei⁹ vt.s̄.de so.l.dispēsatorē:lꝫ tūc est ꝯria glo.q̄ dicit q̄ heres ignorabat q̄ statim subijcit̄ vnde opꝫ dicere q̄ vna ipsaꝝ glo.male dicat in glo.ignorāte herede dic q̄ casu heres p solutionē factā huic pcur.eēt liberatus vt.s̄.de leg. ij.l.cū pr̄.§.meuio si postea ꝯuemat̄ ab hēde legatariȷ̄ ð facto stipulatio de rato non dꝫ cōmitti nisi ad expēsas ar.s̄.eo.§.cū aūt procura.⁊.§.marcellus. Jaco.de rauen. Albe.

Si in stipulatione. Ibi hactenus.i. tn̄. Ibi ratū habiturū. s.tn̄ vel etiā de heredib⁹ intelligeret̄ vt.s̄.de lib.lega.l.ij. Dy. Ibi ageret̄.i.exprimeret̄. Dy. Ibi omitteret̄.i.nō ꝯtineret̄ in stip. Dy. Ibi cōmitti ꝯ pmissorē. Ol.ibi ꝯpetit.s.ꝯ te si hēdes ratū nō hēant. Dy. In gl.j.ibi spāliter.s.dolū nō ꝯmittē. Ol.

Si procurator. Ibi ediderit ⁊ victus fuerit Dy. Ibi fuisset verus h̄ nō fuit. Ja.ibi aduersus dn̄m agentē etiam alia actione. Dy.ibi egisset et succubuisset. Dy.

Filipatris. Ibi in stip. de rato. Ol. Ibi agēdus est causatiue. Ol.ibi decedere ⁊ sic actio iniuriarū cōpetit nepoti. Dy.in glo.j.de rata filij ibi vt hic ⁊ sine mādato. Dy.aliaꝫ nō q̄r cū pr̄ nō hoc faceret ergo nec ipē q̄r nō dꝫ esse deterioris ꝯditionis ⁊c.vt.s̄.de pcur.l.minor.§.qm̄. Ray.

Procurator. Scꝫ ver⁹ ⁊ hic factū falsi pcuratoris nō facit cōmitti stip.de rato a vō pcuratore interpositā ꝯ ipꝫ verū pcuratorē.h.d.⁊ h̄ casus alibi nō reperit̄.dy. Ibi nō peti q̄r de mādato dubitabat̄. Dy. Ibi.exstitit qdā falsus pcur.lꝫ hoc certū nō eēt. Dy.in fi.⁊ iō eo petēte stip.cōmitti nō debet. Dy. In glo.vt non habes mādatū in fi.certe idem vt.s̄.iudi.solui.l.iij.§.fi. Dy.⁊ hoc habēt quidam in glo.sed in antiquo apparatu non est.

a **Bonorum.** [a] Ibi agnitā sine mādato nomine ei⁹ cui delata erat petitio bonoꝝ pos. Dy.ibi cētesimū diē nūerādū ab eo ipe quo vēit in notitiā ei⁹ cui deferebat̄ bonoꝝ pos. Dy.vt.C.q̄ ad ad bo.pos.p.l.j.⁊.ij. ibi si mortuus fuisset ante ratihitionē dn̄i Ol.ibi hr̄i dꝫ.s̄.ratiha.bon.pos. petite. Ol.ibi ratū hr̄e q̄r p eos nunc non petere nō posset vt.s̄.de acqr. pos.l.j.§.p eū v̄.ceterū. Ol.ibi neutrā.i.sue mortē siue furorē siue penitētiā. Ol.⁊ sic collige q̄ dictio neutrū dr̄ de trib⁹ modis. Ex.l.ista colligi pn̄t multa vtilia. Pͥmo facit ad qōnē si aliqs appellauit noīe meo:q̄r ratā hr̄e debeo app.īfra.x. dies īra q̄s poterā app.aliaꝫ ratihitio ⁊ appel.nihil vꝫ p h̄.j. de app.reci.l.j.⁊ ibi ī gl.ij.q.vj.c.nō solēt ibi canonizata est.d.l.j.⁊ ibi de h̄ in glo.⁊ no.j.p Hos.in sum.de ap.circa pn̄.§. appellare v̄si. Itē pōt qs.p alio.isti tn̄.x.dies nō currūt nisi ex tpe quo sit appellatio eius noīe facta vt no.p cōpo.ex̄ de elect.c.statuimus.pe.colūna in vlti.glo.v̄si.q̄rto fuit q̄situ qd ē bone mēorie cōmēdādū ⁊ hui⁹ rō ē q̄r ipi.x. dies ad appellādū curr̄t tn̄ ex tpe sciētie vt.C.quōr qñ iudex.l.ab eor de lib.cā.l.si is ⁊ no.per Hos.in summa de app.§.olim appellabatur predicta tamen non intelligas a procuratore qui habet necesse appellare vt C.de procurat.l.inuitus cuius factum tenet̄ dominus habere ratum vt.s̄.e.l.quo eī.§.j. ¶ Predicta etiam faciunt ad talem questionē quā querit hic. Dy.statutuꝫ est in ciuitate q̄ si

[a] ¶ Bonorū. Addō ad hāc l. Bar. hic q dicit hūc tex. debere scribi litter͂ aureis et post eū vide Paul.de cast. Et ꝯcordat.c.ij.in pn̄cipio in gl.in v̄bo canonicas de elect. in prag. sanctio.

¶ Questio notabilis.

occisor captus pacē habeat intra triduū ꝙ nō occidat̄ mō captus est aliquis occisor illius noīe occisoris pacē habuerit infra tres dies occisor hoc incipit scire post tres dies ⁊ hꝫ ratuꝫ q̄rit̄ an occidi debeat nō obstāte pace hic est ar. ꝙ sic cū nō sit habitū ratū infra triduū ꝓ hoc.j.e.l.vltima.§.fi.in ꝯtrariū est predicta opinio cōpostolani ⁊ oīa iura q̄ dicūt ratihabitionem retrotrahi ⁊ ad hāc.l.posset rn̄deri ꝙ hic nisi infra tp̄s a lege statutū peteretur bonoꝝ possessio videret̄ ei tacite renūciatū vt no.s̄.de neg.ge.l.si ego in casu aūt nr̄e.q.nō est dare aliquā tacitā renūciationē. Dy.in scholis. ¶ Facit ⁊ ꝑ.q.sepe occurrente in ciuitate ꝑgami vbi est statutū ꝙ sn̄ia lata cū denūciatum sit ipso iure nulla dū mō denūciatū ꝓrogat̄ al's porrigat̄ infra tres dies aliquis denūciauit noīe meo ego hoc ignorans ratū habui post tres dies nūq̄d valeat talis ratihabitio de h̄ dicet̄ in suppletione glo. Itēꝫ collige ex eo qd̄ hic dr̄ ꝙ lꝫ ille q petijt bonoꝝ pos.noīe meo peniteat nihilominꝰ possuꝫ ratū hr̄e q2 nō pōt penitere in p̄iudiciū iuris iā mihi ꝑ ipm acq̄siti. ¶ Ex quo soluūt q̄dā talē q̄ōnē aliq̄s minor habebat litē cuꝫ aliquo maiore p̄clusa fuit via ꝓbādi vtriq3 parti a lege vel ꝑ dilatiōes statutas minor restituit̄ ad ꝓbañ.vt.C.de tp̄e in integ.resti.pe.l.petēde.vbi de hoc ⁊.C.si aduer.trāsact.l.j.⁊.ij.videns minor qd̄ aduersarius suus vtit̄ tali bn̄ficio nolēs ꝙ vti possit renūciare vult ipsi bn̄ficio aduersarius dicit ꝙ renūciare non pōt in eius p̄iudiciū cū sit sibi ius q̄situ:⁊ id̄ eius pn̄tia sibi nocere nō dꝫ ꝑ hāc.l.Sed dic ꝯtra per.l.s̄.de mino.l.si iudex.q2 cū hoc sit inductū in fauorē minoris potest penitere ⁊ ei renūciare vt ibi dr̄ ⁊ ad hoc.s̄.de in diē adiectio.l.sabinus scribit ⁊.C.de legibꝰ.l.qd̄ fauore et hac.l.secus.q2 nihil erat inductū in fauorē vel cōmodū illius q petijt bo.pos.sed eius solius cuius noīe petebat̄ q̄ro ꝑ pn̄tiā iuri alteri acq̄siti p̄iudicare nō pōt arg.j.de cap.⁊ postli.re.l.in libello.§.si q̄s h̄uñ.v̄.certe.⁊ v̄.se. ¶ Sed q̄d si vltra fuisset ꝓcessum post restitutionē minori ꝯcessam ad ꝓbādum:vt q2 iudex vtriq3 parti statuit terminuꝫ ad ꝓbādum ⁊ dati fuerūt articuli suꝑ q̄bus fieri debebat probatio.rn̄deo idē per.d.l.si iudex q̄si adhuc res sit integra ⁊ minor restitutōe vsus nō sit nā ⁊ in.d.l.si iudex iā p̄ceperat iudex preciū restitui emptori.⁊ p̄diuꝫ minori tm̄ minor penitet vt ibi ptꝫ ⁊ ad hoc.C.de app.l.si q̄s libellos.⁊.j.de falsis.l.q falsam. ar.ꝯ.s̄.qd̄ cuiusq3 iuris.l.iij.in p̄nci.nā assignare terminos ad ꝓbādum articulos vel articulos exhibere nō est ꝓducere testes vel ꝓbare:sed sunt p̄paratoria que non afficiunt vt.s̄.de arb.l.dieꝫ.§.fi. secus putarē si iā aliqui testes essent ꝓducti q2 tūc vere est vsus minor restitutiōe vt.d.l.si iudex ⁊.s̄.de re iudi.l.iudex qd̄ cuiusq3 iur.l.iij.in princi.de iurisdi.oīm iudic.l.⁊ q2 ⁊ ar.C.de rebus creditis.l.si quis iusiuran.⁊ q2 tūc aduersario est ius q̄situ ex productiōe testiū nudo ex pn̄tia ei auferri non pōt vt dictū ēst.⁊ ad hoc qd̄ not.per cōposto.d.c.statuimus de elect.in vlti.glo.v̄.vij.⁊ vltīo. ¶ Sed nunq̄d semꝑ restituto minore ad probañ.restituat̄ aduersariꝰ eius rn̄deo nō super alio articulo vel capitulo:sꝫ suꝑ eodem vel cōnexo sic vt colligit̄.s̄.de mino.l.cū minor ⁊.l.etiā.§.j.C.de app.l.ampliorē ⁊ de tp̄e app.l.per hāc. Jo.fasolus in glo.no.nō trahitur in fi. sed in superioribus est rō q2 patiendo labi tp̄s ex certa sc̄ia vr̄ tacite renūciare iuri petēde bonoꝝ possessiōis ⁊ illa tacita renūciatio equipollet exp̄sse vt.s̄.si tab.te.nulle exta.l.j.§.ita aūt ⁊ no.s̄.de neg.gest.l.si ego ⁊ id̄ cū semel renūciauerit frustra ꝑ ratihabitionē ad id redeundū putat ar.C.de rebus cre.l.si q̄s iusiurā.⁊ eadē est rō.j.e.l.vlti.§.j.in alijs aūt nō ē venire renūciationē tacitā vel exp̄ssam rōne cuiꝰ exclusus intelligat̄ a iure habēti ratū:⁊ id̄ ratihitio retrotrahit̄ vt.d.l.cū mihi.§.fideiussor de solu.⁊.e.tit.l.si q̄s offerēti.§.vlti.sꝫ ꝙ nō trahat̄ retro et īspiciat̄ tp̄s ꝯfirmatiōis seu ratihitiōis facit.s̄.de iiusto testō.l.si q̄s filio.§.eiꝰ de h̄ vide qd̄ no.ꝑ Aꝫ.de his q.no.īfa.§.iuris aūt.§.sꝫ ⁊ pr̄ ⁊ ꝑ Dy.⁊ alios in.c.ratihitionē de reg.iur.li.vj.⁊ plene dixi.C.ad macedo.l.fi.⁊.s̄.de solutio.l. vero procuratori.

Pater. Ibi a se datā ⁊ in stipulatū nō deductā. Dl. Ibi mortua est ⁊ sic actio q̄ erat cōis patris ⁊ filie viuēte filia effecta ē ꝓpria soliꝰ pr̄is vt.s̄.so.ma.l.si socer ī p̄nci.⁊ ibi not. Dy.⁊ sūmarie.h.d. ista.l.dos a pr̄e ꝓfecta ad patrē redire dꝫ.C.so.ma.l.dos a pr̄e cū ibi no.

Procuratorum. Ibi liberaretur.i.liberari poterat ex pacto īter ꝯ hē tes p̄fixo:nā dn̄s Dy.casum ponebat in eo q ꝓmisit.x. h̄ acto vt ad illa teneret̄ vsq3 ad pascha:⁊ nō postea ꝓcur.creditoris petijt intra pascha ⁊ creditor ratū habuit post pascha ⁊ nō reperit̄ iste casus alibi f̄m Dy. In glo.ob causā in fi.⁊.s̄.de fideius.l.si q̄s postꝙ̄ vbi de h̄ dixi. Dl.⁊.l.fideiussor.§.fideiussor.s̄.de neg.gest.l.ꝓculus ⁊.l.at q natura. Ja. ¶ Sꝫ ꝯ vr̄ q2 p̄scriptio est actꝰ iuris ciuilis ⁊ solā ciuilē ob.tollit ⁊ suꝑest obli.naturalis vt.l.obligationū fere.§.placet de act.⁊ ob.sicut in sn̄ia vt.s̄.de ꝯdi.indeb.l.iul.⁊ id̄ naturalis remanēs dꝫ īpedire repetitōeꝫ soluti vt.d.l.iul.⁊.C.ad.l.fal.l.error.sꝫ rō pꝫ q2 q patit̄ ꝯ se p̄scribi vr̄ tacite ꝯsentire vt.j.d̄ v̄.sig.l.alienatōis vbi de h̄ ꝑ Dy.⁊ id̄ p̄scriptio tollit effectū naturalis obligatōis ⁊ ꝓpterea siue dicat ꝙ debitor tutus eēt p̄scriptiōe legali siue q̄ ex cōuētione ꝓcesserat vt q2 ꝯuenit̄ vt post certū tp̄s nō teneret̄ vt dixi in positiōe casus nō est curādū:q2 in vtroq3 sublata ē naturalis obligatio in effectu ⁊ id̄ nō īpedit repetitionem soluti. ¶ Itē ar.ꝯ ad tex.s̄.d̄ ꝯsti.pec.l. itē illa.§.qd̄ adijcit̄:sꝫ ibi tp̄e ꝯstitutiōis nihil interuenerat cuiꝰ occasiōe videret̄ suo iuri renūciare tacite vel post h̄ secus ⁊ dixi.s̄.l.ꝓx.renūciatio nō p̄iudicat q2 iā ꝑuenerat ad ꝑsecutionē iurꝫ sui ⁊ id̄ impedit̄ effectꝰ sequētis renūciatiōis tacite p̄sumpte:q2 facilius est ꝯseruare ius ne ꝑeat ꝙ̄ extinctū resuscitare vt.s̄.de so.l.si q̄s ꝓ eo. Dy. ¶ Itē ꝯ glo.est p̄scriptio.xxx.annorum mere odiosa ⁊ in odiū negligētiū inducta vt.C.de edic.diui adri.tol.l.vlti.⁊ de annali excep.l.fi.q̄ repetitionē nō inducit vt.s̄.de ꝯdi.indebi.l.q exceпt.⁊ ad istū.§. pōt dici ꝙ dn̄s ꝓcurat.suū pōt defendere:et opponēdo ꝯpēsationē debiti naturalis repetitio excluderet̄ vt s̄.e.l.ꝓcur.ad exhi.§.j.ad.l.si pupillus facilis ē rn̄sio q2 loquit̄ quo ad retētōeꝫ nō q̊ ad soluti repetitionē. Ray. Sꝫ ꝓ opi.gl. facit paritas de solutiōe indebita ad cautionē indebitā vt.C.ad leg.fal.l.fi.⁊.s̄.de ꝯdi.sine cā.l.j.sed si fideiubeā ꝓ illo q liberatꝰ est ꝑ exceptionē possū repetē cautionē vt.d.l.si q̄s postꝙ̄ de fideiussoribꝰ:ergo ⁊ qd̄ ē solutū repeti pōt:sꝫ rn̄deri pōt defendēdo. Ray.opi.qd̄.l.si q̄s postꝙ̄ loquit̄ de ob.inducēda de nouo in noua ꝑsona q̄ nūꝙ̄ ciuiliter ⁊ natural'r fuit obligata at h̄ fuit obligata de h̄ dixi.s̄. de ad.tut.l. si pupillus alterum ⁊ ꝙ cuiusq3 iuris.l.iij.§.fi.de h̄ in spec.de p̄scrip.in p̄n. Sꝫ an liberatus p̄scriptiōe si agat poterit ei obijci ꝯpēsatio cū adhuc natural'r maneat obl.q2 remāsit naturalis obli.vt p̄dixi ergo pōt cōpēsari vt.s̄.de ꝯpēsa.l.etiā qd̄ natura. sꝫ ꝯ vr̄.s̄. de ꝯpēsa.l.q̄cūq3 ⁊ qd̄ ibi no.⁊ q2 soluēs repetit ergo multo fortius compēsando se defendit quia cui damus act.⁊c.vt.s̄.de superficiebꝰ l.j.§.quod ait. Joannes fasolus.

¶ De priuatis delictis. Rubrica.

1 ☞ Laicus delinquens si efficiatur clericus an debeat puniri coram iudice seculari.

1 Super rubrica. An laicꝰ † delinquēs si efficiatur clericus debeat puniri coram iudice seculari de pluribus delictis an ⁊ qñ sequātur plr̄es pene.j.e.nūꝙ̄ de īscriptiōe accusatiōis ī crimīe vide.j.e.l.vlt.⁊ an vna tollat̄ ꝑ alterā.

Ciuilis. Delictoꝝ executio nō ꝯpetit in heredes h̄ēdibꝰ.i.regulariter ꝯpetit ⁊ noxa caput sequit̄ ibi constitutio subaudi q̄ cauet̄ ꝙ seq̄t̄ penalibꝰ ⁊c. Dy. ¶ Et dic ꝙ p̄mo ponit regulā in h̄ēdibꝰ delinquētis. Scd̄o ponit̄ quoddā exēplū cuiusdā illatiōis qua tenent̄ h̄ēdes fur.re exhibita si possideāt vel dolo desierīt possidē. Dy.ibi nō teneri nisi lite ꝯt.cū defuncto vel nisi īquātū ad eas ꝑuenit vt.C.ex delictꝫ defunctoꝝ.l.vnica Dy.ibi de h̄ plene no.⁊ dixi.⁊ ꝑ Dy ex̄ de reg.iu.c.si q̄s in ius succedit li.vj.⁊ ī scd̄a oppositōe. Ibi ꝯuēiri pn̄t q2 penal' vt.C.de fur.l.de his. Dy.ibi si possideāt sic.s̄.ad exhib.l.celsus in fi. Ja.ibi re exhibita ⁊ accidētiā facti denotat vt.s̄.cōmo.l.ij.⁊ sic ar.ē h̄ ꝙ actio exhibē.⁊ rei vē.ītētari nō pn̄t eodē libello de q̊ dic. Ibi aduersus eos ꝯpetit:etiā si nō possideāt rē sꝫ desierit possidē vt.s̄.de ꝯdi.fur.l.si ꝓ fure.§.fi.⁊ etiā si nihil ꝑuenit ⁊ p̄t eē rō q2 furtū ē freq̄ns delictū ar.j.de p̄cis.l.aut certā.§.fi.dic vt no.⁊ dixi.s̄.ad exhib.l.j.⁊ de ioffi.testō.l.q de inoffi. Dy. Ibi ꝯditio.s.furtiua. Dl.h̄ēdē aūt. Ibi. Scd̄a regl'a ī h̄ēdibꝰ actoris ⁊ sic p̄mo loq̄t̄ h̄.l.de h̄ēdibꝰ delinq̄ntis q nō tenent̄ de act.penali vsq3 h̄.scd̄o loq̄t̄ de h̄ēdibꝰ delictū paciētis q̄bꝰ ꝯpetit penal' actio vsq3 ad.§.nō tm̄:ibi loq̄t̄ qñ variat̄ ꝯditio delinq̄ntis. Dy.ibi q̊rūdā delictoꝝ.i.oīꝫ quibus nō agit̄ ad vindictā. Dy. Ibi nō cōpetat nisi lite cōt. Dy. ¶ In gl.q2 nō intelligitur in fi.⁊.s̄.ad leg.fal.l.penalis circa p̄n. Dy.nō tm̄ ibi noxa i.delictū ⁊ ꝑ ꝯseq̄ns executio delicti ⁊ sic nō est qd̄ si clericꝰ delinquat ⁊ postea laicus efficiatur vel ecōtra ꝙ nihilominꝰ puniat̄. ¶ Sed sub quo iudice qd̄ est. Dy. Et posset dici ꝙ si preuentus eēt puniat̄ sub iudice sub quo p̄uētus est ar.s̄.de iudi.l.si quis postea in glo.parua q̄ incipit vt clericꝰ vbi de hoc dixi et plene.C.de ep̄is ⁊ clericis aut̄.cā que fit cū monacho et per hoc ex̄ de foro ꝯpeten.c.proposuisti vt ibi notatur.

Ad istā.l.vi de notabilit Bal. in rub. de p̄uat. do mi. vbi limitat hanc.l.

Delictorum

1 ☞ Delictorum pluralitas ex diuersis factis tendētibus ad diuersos effectus in libero pluralitatē penarū inducit.
2 Statutū dicēs ꝙ si aliquis aliquē vulnerauerit puniat̄ in decem aliquis fecit plura vulnera nūquid pluries punietur.

¶ Ista est lex notabilis: quā vide per Bar. hic.

1 Anq̄. Pluralitas delictorū † ex diuersis factis tēdentibus ad diuersos effectus in libero penaꝝ pluralitatē īducit in ꝑuo sufficit dari ꝓ noxa. h. d. lex ista. ¶ Primo ponit regulā ꞇ regule rōnē. ¶ Scdo declarat ipsam regulā per octo exēpla. ¶ Opp. ad. l. istā nā hic dr̄ ꝙ si plura sunt delicta pena vnius nō dꝫ alterius penā excludē seqtur ergo quotquot sunt delicta tot pene debeāt infligi ꞇ ꝓpterea vr̄ ob. l. C. de mō mulctarū. l. eos. ¶ Glo. rn̄det ꝙ ibi loquit̄ in delictis q̄ cohercentur ex̄ ordinē hic ordinarie. Hoc nō valet qꝛ ꞇ ibi de ordinario loqtur. Et ideo dic ꝙ ibi loqtur in delicto ꝙ nō vertit̄ ad alterius iniuriaꝫ. Dy. Uel dic vt ibi plene dixi. ¶ Scdo opponit̄ de leg. nemo ex his. §. j. ff. de regu. iur. So. aut plures actiones oriūtur ex eodē facto: aut ex diuersis. Primo casu loqtur. l. cōtraria. Scdo casu lex ista. ¶ Sꝫ ad istā so. vr̄ obstare. s. ad le. aquil. l. illud. §. fi. ¶ Rn̄. aut delicta sunt ꝯiūcta aut separata. Primo casu ꝓ vno cōputantur ꞇ ꝓpterea vna tm̄ dat̄ actio. Scdo casu nō ꝓ vno: sed ꝓ pluribus delictis cōputātur ꞇ ꝓpterea plures actiōes nascuntur. Tu dicas ꞇ melius qd̄ aut sunt delicta separata aut ꝯiuncta. Primo casu bn̄ dixit glos. scdo nō. ¶ Et ꝓpterea distinguit aut ex delictis ꝯiūctis seqtur vnus effectus ꞇ tūc habētur ꝓ vno delicto ꞇ ita loqtur. l. illud in fi. ¶ Aut sequūtur diuersi effectus ꞇ tūc ꝓ quolibet delicto punit̄ delinquens vt. ff. de termino moto. l. iij. ꞇ vide qd̄ ibi dixi ꞇ de his qui no. infa. l. qd̄ ĝ. §. pena grauior. ¶ Tertio opp. de. l. inficiādo. §. infans. ꞇ. l. ei qui. ff. ti. pxi. ¶ Glo. nō bn̄ soluit ꝑ. l. ff. ti. j. l. inter oēs. §. fi. ꞇ. l. quicūqꝫ. C. de seruis fug. vbi de ista materia plene dixi. ¶ Et iō dicas ꝙ aut sunt eedem spēs delicti: aut sunt diuerse. Si diuerse totiens puniat̄ quotiēs deliqt si heredes tūc nō auget̄ pena: sꝫ si incipiat intereē eius ꝯ quē cōmittit̄ bn̄ agitur noua actōe furti lꝫ sit eadē spēs delicti ꞇ ita loqt̄. l. quicūqꝫ. ꞇ. l. inter oēs. §. fi. ¶ Quarto op. de l. si vulnerarius. s. locati ꞇ. l. q seruū de act. ꞇ oblig. ¶ Rn̄. aut actio q̄ nascit̄ ex diuersis factis dat̄ ꝓpter idē factū aut non. Primo casu loquit̄. l. ꝯtraria. scdo loquit̄ lex ista. Et de h̄ materia vide quod no. s. nau. cau. sta. l. idem ait. §. fi. ff. de reg. iur. l. nunq̄. plures ꞇ institu. si quadrupes pau. feci dice. §. vlti. dy. et plenissime dixi. d. l. quicūqꝫ. C. de seruis fugi. Ibi minuit penā iterabilē cōpetentē ad vindictā ꞇ sic nō ob. l. vulgaris ī pn. ff. ti. px. Ibi ꞇ occiderit diuersis tꝑibus. Ibi qꝛ occidit nō eodē tꝑe sꝫ diuerso. Ray. Ibi flagello cecidit diuerso tꝑe. Dy. Ibi plurimi fuit ꞇ ante dānū datū. Dy. Ibi qui hoc admisit. i. p̄dicta delicta cōmisit. Dy. Ibi trib' actiōbus hic ꝯtinua. v̄. sed si seruus vsqꝫ ī fi. ꞇ in fi. l. ꝯtinua. §. itē q̄situ ibi flagellauerit dn̄ surripiebat vt differat a p̄cedēti exēplo. Itē allegat̄. l. ista statutum
2 † est in aliqua ciuitate ꝙ si qs aliquē vulnerauerit puniat̄ in cētū aliqs ītulit alcui plura vulnera nūqd pluries puniet̄ vr̄ ꝙ non vt. s. ad leg. aquil. l. illud. §. fi. ꞇ. ff. de iniur. l. p̄tor §. sꝫ si mihi plures vbi de hoc dixi. Sed dic ꝯ per. l. istā ꞇ. ff. ad turpil'. l. in senatus. ꞇ de hoc in speculo de snīa. §. j. v̄. sed pone in statuto. ¶ Sꝫ dic ꝯ istā determinationē est. ff. de fur. inficiādo. §. infans. Et solutio hic posita in glos. q̄ dicit hāc. l. debere intelligi qn̄ sunt diuerse spēs delinquēdi secus si vna cū pluries ꝯctare vt dicto. §. infans sꝫ plura inferre vulnera est vna spēs delinquendi ꞇ nō plures ĝ vr̄ ꝙ semel tm̄ debeat puniri ad hoc dicas ꝙ si ꝓpter iterationē illius spēi delinquēdi non crescit interesse illi' ꝯtra quē delinquit: tūc nō punit̄ nisi semel vt ptꝫ in subripiēte liberū qꝛ si postea millies ꝯctet nō crescit īteresse illius cui subreptus est: ꞇ ideo nō punit̄ nisi semel ꞇ ita loqtur. §. infans ꞇ vide qd̄ no. ꞇ. s. de tutel. ꞇ ra. distra. sup rubrica ꞇ. l. j. §. de rōnib'. ¶ Si vō cresceret tūc pluries puniret̄ ꞇ ita in q̄ōne ꝓposita nā crescit iniuria intereē vulnerati si pluries vulneret̄: ꞇ iō pluries punit̄ ꞇ ꝓ h̄. ff. de penis. l. relegati. Dy. ¶ Alij distinguūt aut vno impetu anteq̄ ad alia diuertat ꞇ tūc vna pena sufficiat ꝓ oībus. Aut diuerso tꝑe diuertēdo ad alios actus: ꞇ tūc ꝓ oībus puniat̄ ar. dicte. l. in fi. ad leg. aquil. ꞇ de iniur. l. p̄tor. §. j. ¶ Sꝫ tu dic vt p̄dixi ꝙ ꝓ quolibet vulnere punit̄ qꝛ ex q̊lꝫ actu resultat suū delictū ar. ff. de adul. l. si adulteriū cū incestu. ¶ Ad. ll. in ꝯtriū allegatas rn̄. qꝛ quotiēcūqꝫ ex plurib' actibus ꝯtinuatis seqt̄ vnus effectus vt ex plurib' ꝑcussionib' mors vnū tm̄ censet̄ esse delictū: ꞇ iō vna tm̄ pena imponit̄ ꞇ ita loqt̄. d. l. illud in fi. si bn̄ inspiciat̄. ¶ Si aūt diuersi effect' sequātur vt ī exēplis hui'. l. cēsent̄ plura delicta: ꞇ iō plures pene ꞇ hoc est videre in casu filī si statuto cauetur ꝙ si qs ꝓduxerit testes falsos puniat̄ in centum vt. ff. vi bonoꝝ rap. l. ij. §. hoies. ¶ Quid si quattuor ad vnū factum ꝓbandū duxerit nūqd ꝓ quolibet puniet̄ in cētū certe non si aūt ad diuersa facta ꝓbāda tūc sic ar. preal. legū. Dy. de hoc vide qd̄ dixi. C. de mō mulctarū. l. eos. ¶ In glos. j. ob. satisfactū ibi criminib' dicit. ꞇ dic ordinarijs non qꝛ semꝑ ordinaria pena imponat̄: nā interdū imponit̄ ex̄ordinaria vt. ff. ti. px. l. fi. ꞇ de penis hodie ꞇ de effracto. l. j. §. expilatores: sꝫ dicūtur ordinaria qꝛ ī eis ꝓcedit̄ via ordīaria. s. ꝑ accusationē sꝫ in. l. ꝯtria sine accusatore ex ꝓprio motu iudic. vt ibi pꝫ īmo dic ꝙ qn̄ delictū cedit ad alteri' dānū ꞇ īiuriā tūc si milles cōmittat̄ millies dꝫ puniri nec distinguit̄ sit delictū ordinariū vel ex̄ ordiariū ꞇ ita loqt̄ h̄ lex sꝫ qn̄ nō cedit ad alteri' iniuriā: sꝫ mulcta ꝓpter malos mores vt castiget̄ tūc hꝫ locū. l. ꝯtria. Itē ibi ī mulcta fisco inferēda ex eiusdē delicti ꝯtinuatione q̄ non dꝫ vltra interponi ob ꝯtinuationē eiusdē delicti ꞇ eiusdē ꝑsone in mō. s. in illa graui sūma q̄ ibi taxat̄ minor aut posset vt ibi h̄ aūt ī pena actori ꝑuato inferēda. Ja. de h̄ plenissime dixi. d. l. vlti. C. d̄ mō mulctaꝝ ibi altera penalis. Immo ibi ambe dant̄ ex eodē facto vt in solutiōe p̄cedētis ꝯtrij. Dy. Ibi. §. infans vel solue meli' vt solutū est. s. ꞇ sic ar. hui' gl. ꞇ sequētis q̄ incipit ex interuallo vel incipit ꞇ sic interuenit ex interuallo qdā dicūt ꝙ si statuto caueat̄ ꝙ ꝓ vulnere vel maxillata imponat̄ certa pena ꞇ aliqs vno īpetu vulnerauerit aliquē plurib' vulnerib' vl' plures maxillatas dederit ꝙ vnica pena puniat̄ cū nō sint diuerse spēs delicti: sed eedē ꞇ in hac opi. fuit. d. M. de fan. dn̄s tn̄ Dy. tenuit ꞇ tenet ꝯtrariū ꝓut p̄dixi in fi. ꞇ insti. si quadru. pau. fe. di. in fi. Ol. ¶ In glo. in id tm̄ in fi. h. d. glo. vex eēt vbi essent oēs mere penales: sꝫ in casu glo. sunt ꝑsecutorie: nā ꝯditio furtiua ꞇ actio legis aql. sunt persecutorie inquātū agens ex lege aquil. ꝓseqtur dānū penalis est in eo ꝙ agēs ꝓseqtur quāti plurimi fuit ab āno retro ꞇ in h̄ ꝙ excedit bn̄ dicit gl. sꝫ nō in eo ꝙ occurrūt circa rei ꝑsecutionē ar. s. de condi. furtiua l. si seruus. §. bone. Jaco. de ra. ¶ In glo. quāti ibi ex tunc scꝫ cum fuit cōmissum delictum. Oldra.

1 ☞ Fur nocturnus plus venit puniēdus q̄ diurnus.

Iquis. In crimine ciuiliter intētato non fit taliōis subscriptio secus si criminal'r intētet̄. h. d. ꞇ vide qd̄ dixi. C. de accusa. l. vlt. actionē. Ibi pecuniarit̄. i. ad penā pecuniariā sibi applicādā. Ibi ad ius ordinariū no. vulgare v̄bū ꝙ sepe allegat̄ ꝑ aduocatos ꞇ habes eadē v̄ba infra plus puniat̄ noctur
1 nus † q̄ diurnus ꝙ dic̄ vt in ꝯtrario no. Ja. ¶ In gl. qd̄ erat ibi intelligemus rn̄. ꝑ delationē iuramēti vt iuret ꝓ quāto volet sustinuisse iniuriā vt. ff. de iniur. l. iniuriarū estimatio. Dy. Uel dic ꝙ quātū ad penas q̄ de ꝯsuetudine debēt imponi habet̄ respectus ar. ff. de penis. l. respiciēdū. Dy. ¶ In gl. j. accusa. ibi vt aliqd sibi hēat d̄ hoc no. insti. de publi. iudi. in p̄n. ꞇ. ff. de sepul. violato. l. iij. Ol. Sꝫ ꝯ h̄ est ꝙ no. C. de epis ꞇ cleri. l. si eccl'ie ꞇ. l. si q̄ ꝑ calūniā ꞇ d̄ sepu. vio q sepul. ꞇ. l. j. ꞇ suꝑ rub. Ja. de crimine stellio. Ibi nō tollit̄ ꝑ aliā nisi vtraqꝫ ꝯpetat ad vīdictā vt. ff. de in fur. iniur. l. qd̄ senatus ꞇ. l. p̄tor. §. j. Ja. ibi. l. j. s. rn̄. sed iudex ex officio suo pōt inqrere vt. s. de officio p̄sidis. l. cōgruit ꞇ h̄ verū nisi fieret ꝑsone q̄ hēret ignoscē vt. C. de epis ꞇ clericis. l. si qs in h̄ genus. Jac. de ra. vel nisi pena eēt applicanda fisco vt. ff. de popul. act. in rubrica ꞇ facit. ff. de termino moto. l. agraria. Ol. Ibi de iniur. p̄tor. §. j. dic ꝙ sic vbi arguitur dolus vel lata culpa: sꝫ vbi leuis vel leuissima q̄ in aql. venit vt. s. ad leg. aql. l. in lege iniquū eēt accusationē institui ar. ff. ad le. corne. de sicar. l. in lege. Dy. In eadē gl. in fi. Et ē casus si bn̄ aduertat̄. ff. de publi. iudi. l. infamē. Dy. ar. tn̄ ꝯtra ꝙ no. ff. ti. px. l. si qs ex domo. Ja. ꞇ h̄ casu tollit̄ publica ꝑ ꝑuatā ꞇ eꝯ cū vtraqꝫ sit ad vīdictā vt. l. qd̄ senat'. ꞇ. l. p̄tor. §. j. ff. d̄ īiur. dy.

¶ De furtis. Rubrica.

Uper rubrica. ¶ Uide plene in sum. Azo. et per Gof. ꞇ Hosti. eo. ti. et bene per Rofre. duobus titulis. s. de act. furtū nec manifesti ꞇ furti manifesti. ꞇ vide etiā gl. de pen. di. j. aut facta. ꞇ furti appellatiōe ꝯtinet̄ oīs illicita vsurpatio rei aliene vt. xv. q. v. allegat. xiij. q. ij. dixit dn̄s ꞇ ibi per Arch. dixit dn̄s in fi. ꞇ vide qd̄ ibi no. ¶ Item dicit̄ fur ꞇ latro qui nō intrat per ostium ex̄ de iurepatro. c. relatū. j. q. j. ordinatiōes ꞇ xiij. q. iij. c. tres ꝑsonas an qui solū denegat restituere ꝯmittat furtum. ff. eodē l. j. ¶ Quis sit fur manifestus. ff. eo. l. iij. si vno

¶ Materiam furti vide tractatā ꝑ angelū de maleficio et ꝑ masfueriū in sua praxi parlamētea in tit. de fur.

loco res furetur alio vendatur vbi puniri debeat.j.e.quãuis.
¶ An ex assidua contractione oriatur actio furti.j.e.l.ei qui.
¶ An fieri cõpetat actio furti vel male fidei possessori vide.j.
t.itaq3 fullo. Et actiões ex maleficio cedi possint.j.e.eũ q ĩ pn.
¶ Quare pater ⁊ non mater agat eadẽ.j.§.idẽ scribit. ¶ Et
quis possit portare litteras p se facientes.e.l.§.si epl'a. ¶ An
filius possit de furto criminaliter accusari.j.e.serui ⁊ filij fur/
tũ ⁊ clandestinitas nõ sunt paria.j.e.ceres. ¶ Utrũ tangens
manũ clerici violẽter vel frenũ equi sit excõicatus.j.e.l.vulga
ris ⁊ ibi an in iteratiõe delicti itereť pena. ¶ An magis inspi/
ciatur opi.q̃ veritas.e.l.§.is qui.⁊ ibi qñ de vno delicto quidã
incidit ĩ aliõ qd iur3. An opinio p̃ualeat vitati.e.l.§.si is q: an
colono cõpetat hec actio.j.e.si apes. ¶ De instr̃is 3ctatis vi
de.j.e.q tabulas ⁊.l.quidã tabularũ.⁊ vide quõ pbeť q cõti/
nebať in instr̃o debitõ vel pdito ⁊ an testes qui subscripserũt ĩ
instr̃o vel illud signauerũt debeãt interrogari de substãtia in
strumẽti an sufficiat recognoscere eo⁊ signũ vel subscriptio/
nẽ. De opi.⁊ 3silio vide.j.e.is q opẽ ⁊ an opẽ ferens dicať fur
vt sic tor q̃ri possit sicut fur ex forma statuti. ¶ Utrũ q extru/
xit bãnitũ ad fugiẽdũ de manibus familie ptãtis teneať pena
statuti puniẽtis eximentẽ bãnitũ de manu familie.j.e.q seruo.
¶ An mater suadẽs filie q portet vestes suas vel alia vsu ei⁹
parata ad domũ suã furti teneať.e.l.§.ite3 placuit. Et ad ca/
sum facti sit recurrẽdũ:⁊ an liceat meretricẽ violẽter cognosce
re.j.e.l.verũ. An sit licitũ aliqd recipere ei qui inuenit rẽ alie/
nã p restitutiõe eiusdẽ ⁊ si nõ reperiať cui⁹ sit res.s̃.inuẽta qd
fieri debeat vide.j.e.l.falso.§.qui alienũ. ¶ Qualiter pbeť q
quis crediderit dñm 3cessurũ vide.j.e.l.inter oẽs.§.recte si p
cessum est via arbitri ⁊ addať tertius an possit pcedi via arbi
tratoris.j.e.si dñm an p̃ns tacẽs videať 3sentire.j.e.q vas.§.
q ex volũtate.ṽ.vetare. Nũmi redacti ex re furtiua nõ sunt
furti.j.e.qui vas.§.cũ fur.⁊ an res empta ex pecunia vsuraria
peti possit p eũ cui erat vsura restituẽda ⁊ an meretrix testari
possit de q̃sitis ex meretricio. ¶ Casum q alibi nõ reperiť ħm
Dy.habes.j.e.l.si qs vxori.§.apud labeonẽ ⁊ ibidẽ habes de
libellis q dãt libros famulis scholariũ q recedunt cũ libris an
ipi libelli sũt liberati. An mãdãs hoĩem occidi si nõ fuerit occi
sus teneať vide.j.e.l.§.neq3 ṽbo qõ de alieno vel male ablato
nõ possit fieri donatio elemosyna vel oblatio vide.j.e.si pigno/
re.§.j.qõ furẽ vel aliũ malefactorẽ qs possit ppria autoritate
capere ⁊ iudici p̃ntare ⁊ p ħ videať elegisse viã ciuilẽ ⁊ renun
ciasse criminali vide.j.e.l.interdũ.§.q furẽ ⁊ ibidẽ habes q iu
der põt criminaľr punire ⁊ iubere rẽ restitui q facit ad mate/
riã qñ ciuilis actio p̃iudicet criminali. ¶ Itẽ habes ibide3 an
cognito vel diffinito sup crimine p viã inq̃sitiõis audiať accu/
sare volẽs ⁊ an qs possit se scribere puato vt eũ torq̃at. An cõ
fessio facta a statuto eq̃polleat vere 3fessioni.e.l.§.q tutelam.
¶ An mandãs teneať mãdatario si spolieť in itinere:⁊ an ci/
uitas teneať ambasia. spoliatũ vel emẽdare equos mortuos.
j.e.si seruus cõis.§.qõ vo.⁊ an debeãt hr̃e salariũ si capti fue
rũt de tpe captiuitat3 ⁊ vide etiã ibi alias sil'es q̃ones de tenẽ
tibus equos p cõi 3sulibus villarũ ⁊ bubulcis cũtib⁹ in serui
tio cõis. De criminib⁹ infamãtib⁹ vel nõ.j.e.non poterit. Qñ
dñiũ rei legate trãseat in legatariũ vide.j.e. a titio. ¶ An in
delictis sit locus penitẽtie.j.e.q ea mẽte ⁊ qñ in vltimis volun
tatib⁹ iudicijs ⁊ actibus ⁊ an puniať mitius delictũ imperfe/
ctum q̃ perfectũ an inficiãdo vel nõ restituẽdo depositu3 fiat
furtũ vide.j.e.inficiãdo an qs possit p aliũ qõ p se nõ põt.j.e.l.
his casib⁹ quã solutionẽ dicit Dy.alibi nõ reperiri. ¶ Qua/
re actio tolliť qñq3 iure excep.j.e. si is qui commodata. Fatua
opinio non excusat.j.eodẽ qui res commodata. Quando vno
soluẽte alij liberenť.e.l.§.j. De exactis p falsum pcuratore3 vi
de hñ.j.e.si vẽdidero.§.si titius ppter verecũdiã tacẽs nõ vr̃
3sentire.j.e.l.penul.qõ facit qñ spõse interrogate sup m̃rimo
nio ob verecũdiã sepe tacẽt an sit m̃rimoniũ vt ibi dixi. ¶ Et in
crimine furti ⁊ alijs p̃uatis fiat inscriptio si agiť criminaľr.j.
e.l.vlti.⁊ ibi quõ si fures puniant criminaľr de iure ciuili ⁊ iur
lõbardo ⁊ si actũ est criminaľr vtrũ possit agi ciuiľr ⁊ ecõtra ⁊
pulchra circa hãc materiã ibi videas ẽ etiã casus vbi merces
corripiũť ⁊ nõ fit furtũ.j.de crimine stel.l.iij.§.fi.⁊ vide ad hãc
materiã.xij.q.ij.in legib⁹ cũ ibi notatis in gl.⁊ p archi.⁊ de for/
ma resti.⁊ vide ẽt titulũ de furt3 satis plene de materia hui⁹ ti.

¶ Furtum vnde dicatur.

Furtum. Ibi vel a fraude: q: sine fraude vel dolo furtũ † nõ cõmittiť vt s̃.ad leg.aq̃l.l.si qs testĩn. Dy. Ibi sola cogitatio nõ facit furẽ hoc est verũ iure ciuili.vt.s̃.de acq̃r.pos.l.

possideri.§.si rẽ s3 iure canonico sola studiosa volũtate cõmit
ti põt furtũ sicut et adulteriũ vt.xxxij.q.v.c.qui viderit ⁊ ibi in
glo.de ħ diceť.j.e.l.inficiãdo. Ibi depositũ abnegat nõ tamẽ
3tractat. ¶ Et allegabať multũ textus ister glo.hic posita in
quadã q̃ne dñi saluatoris de q̃dragesima penes quẽ depo/
sita fuerat magna sũma pecunie ⁊ eã abnegabat ⁊ nõ restitue
bat ⁊ obhoc accusatus fuit de furto. ¶ Sz 3 eũ allegabať.s̃.
de acquir.re.do.l.põp.in fi.vbi vr̃ exp̃ssum circa fi. ipsius.l.et
depositi.l.si qs inficiat⁹.ij.⁊.iij.rñ.⁊ insti.de oblig. q̃ ex delicto
nascunť in p̃nc. ¶ In glo.hoc exigiť in fi.ibi cũ g̃naľr ⁊c.et de
hoc diceť.d.l.inficiãdo.j.e.an qui solũ denegat restituere com
mittat furtũ.j.e.l.j. Et dic an 3stituo in aĩo solã restituť. dene/
gare ⁊ h3 locũ q ħ dr̃ cum si. ¶ Aut rẽ 3cto ⁊ 3stituo solã rei
restitu.denegare ⁊ tũc 3ctio⁊ casus ⁊ rõ restituẽdi ⁊ dicũt fur/
tũ vt.j.e.inficiãdo.ij.rñ. ¶ Aut 3stituo in aĩo me velle possi/
dere ⁊ h3 locũ.l.si rẽ.s̃.de acquir.pos.cũ ibi nota. In glo. Dy.

Furtum est. Contractatio de ista 3ctatiõe habetur.C.de furt.l.alienũ. In glos. sine
hac in fi.vel dic q ibi nõ loq̃ť de vero fure: s3 de fugitiuo. Ja.
In glo.mobil' ibi si crete s3 creta a terra sepata dr̃ res mobilis
Dy. Ibi ⁊ corporalis q: in corporalib⁹ nõ est 3ctatio. Dy. In
glo vt insti.ibi subaudi vt ⁊.s̃.de dona.inter virũ ⁊ vx.l. de eo.
Ja. ¶ In glo.secus in fi.melius dic vt ibi no.in glo.vt si pprie
tarius in fi.vt.j.e.l.creditoris.§.j.Ol. ¶ Item q̃re q̃nẽ Py.
cxxxiiij.q incipit gaius seius lucio titio mãdauit vt oues de pa
scuis furareť qui susceptũ mãdatũ nolẽs adimplere oues di/
cti gaij seu mãdatoris in pascuis inuẽtas subripuit q̃ritur an
furti teneť ⁊ determinať q nõ. ¶ In glo.diuina in fi.s3 certe
iuriscõsultus non tm̃ de tali iure diuino vt.s̃.de auro ⁊ ar.leg.
l.titia.§.fi.⁊ ibi in glo.⁊ ideo dic q accipiť.l.naturalis p iuregẽ
tium q ius naturale dr̃ vt insti.de rerũ di.§.singulo⁊. Dy.

Fur est. Ibi deprehẽsus q captus idẽ sit cu3 ad eũ capiẽdũ 3currat visus aufugit vt insti.e.§.⁊.j.e.l.si qs pferẽdũ.§.fi.et ar.
s̃.de.3di.furtiua.l.siue secus fundus eũ se abscon/
dit vel ad capiẽdũ nõ occurrit vt.j.e.l.si quis in seruitute.§.ce
te⁊. Ja.⁊ de hoc vide qõ dixi.C.e.l.false vltra p̃n. ¶ In glo.j.
in fi. Et ve⁊ non vr̃ vt.j.e.l.si quis in seruitute in fi.s3 saluãdo
glo.potes dicere q nõ loquiť de neg.gestore g̃nali s3 tpali: nã
semp qui talia facit ipo facto gerit negociũ dñi ⁊ hũc respectũ
habuit tex.⁊ glo. Ol. ¶ In glo.siue in fi.de hoc tñ dic vt.j.e.l.
si quis perferẽdum. Uel dic ⁊ verius q littera ista tãtum de
fure non de perferente dicit Old.⁊ Jaco.

Quãuis. Solet queri si aliquis furatus ẽ rẽ bonoñ.⁊ deferat eã ⁊ vẽdat florẽtie vbi debeat puniri ⁊ dic q bonoñ.cũ ibi p̃n.habuerit
furtũ vt hac.l.vsber.⁊ p hoc.j.l.pxi. ibi 3tractando
fiat non tamen ex continuata contractione sepius ⁊ sic nõ ob.
j.e.l.ei qui in principio.

a **Si quis[a] in seruitute.** Ibi manumissus.i.liber factus. Jac.ibi dep̃hendat ante q̃ pue/
niat ad locũ destinatũ. Ja. Ibi dep̃hendat.i.cõpre
hẽdat vt furẽ. Ja. ¶ In glo.vt ⁊.j.e.in fi.so.hic põt imputari
culpa aduersario q: nimis timid⁹ fuit in 3trario nõ. Dy. Uel
ibi regulare hic casuale odio penear.j.de pen.l.interptatiõe.
¶ Uel dic ⁊ melius q ista regula locũ h3 qñ aliqs alium per
horrescit non furẽ q: fur ipe ignorabat ibi dñm eẽ absconsum
⁊ sic fur nulla3 domino inferebat vim ne deprehenderetur ab
eo. Jaco.de bel.

Nec manifestum. In fi.i.quo nõ h3 qualitatem manifesti h3 ĩ mãifesti. Et sic ħ hñ colligiť q cogni
to vno de contrarijs cognoscitur aliud q idem est
dicere q contrariorum eadem est disciplina. Dy.

Si qui. ¶ Ibi nasci potest in fin.vt dicitur e.l.inter omnes.§.fi.et.l.sequenti.si
dominiũ. Dy. In alijs tribus secus: nam quotiẽs
quis adulteratur alienam vxorem totiens commit
tit adulterium vt.xvj.q.j.c.imitare ⁊ ibi in glos. et vide de hoc
q plene dixi.C.de seruis fugiti.l.quicunq3. ¶ Et intellige qõ
dicitur hic verum esse dñio rei furtiue apud furem remanen/
te secus si de vno ad alium mutetur. vt dicta.l.si dominium.
Dy. Ibi decreuisset.i.valde creuisset. Oldra. Ibi cognoscit
per rei vendicationẽ in qua licet iudici quod ex arbitrio equũ
videtur decernere vt institu.de actio.§.preterea primo. Jaco.
Ibi sustulerit vbi nullum iudex potest exercere arbitrium et
subaudi officio iudic.continetur vt aut ⁊c. Oldra. ¶ Ibi esti/
mationem quã habuit per condi.furtiuã. Oldra. Ibi homo
subreptus.

¶ Qõ in prai xi 3tinguibili quã notent practici q̃ lucrosa.

a ¶ Si quis. Adde scribẽtes hic qui dicũt hũc textũ esse singu. ad hoc q̃ li cĩ ciuili qs non possit capere bono p.l. plerisq3.ff. de in ius vocando tñ p cã criminali põt quis inuitus trahi de domo gl. in.l. sed & ita j. de iniur.

ſubreptus.Dy.in glo.p̃ma ibi:de noua.l.j.⁊.ſ.eo.ſerui ⁊ fi/lij.j.rn.⁊ rerũ amo.l.ij.Dy.ibi:ſed cõtradico:q2 nõ eſſe nataʒ ⁊ rem ipſo iure ſublatã paria ſunt.ſʒ ſi ex prima ↄtradictione nõ eſſet nata naſcereť ex ſcda.Dy.In ea.glo.in fi.qui.§.bene facit.Sed contra glo.eſt id qđ no.ſ.de iureiur.l.eũ q.§.in po/pulari.vbi not.contrariũ ⁊ verius ad leges ħ allegatas.Re ſpõ.ꝙ nõ.Ol.dictus.§.ſi quis iurauerit:quia dico ꝙ ibi de/bet eſſe littera affirmatiua:vel ſi eſt negatiua:ſubaudi maxi/me.Item nõ ob.dicta.l.ſi dari ſtipulor:q2 ibi due interuene/runt ſtipulationes.vna vtilis ⁊ alia inutilis.⁊ iõ merito põt agi ex vtili:vt ibi.at hic vnũ eſt furtum:lʒ pluries ↄtractetur Jac.val.¶Alij videnť tenere glo.iſtam vt Dy.hic in quã/dã interlineari.⁊ Jac.de bel.in.d.l.eum qui.§.in popularib⁹ ⁊ bene facit.ſ.re.amo.l.ij.In glo.ſupple officio iudicis addi ti in rei ven.Ol.ibi:eius rei.Sol.vt eo.ti.l.ſeq.que incipit hic ſi res.Dy.Vel dic ꝙ ibi res erat pñs ⁊ actor ſciebat eũ poſ ſidere:vt ibi no.⁊ dicta.l.ſeq.in pñ.al's ſec⁹.vt hic.Ja.de bel.

Si cuius. Ibi:ex honeſta ⁊ probabili:cir ca quod videtur qđ nota.C.eo. l.manifeſtiſſimi.in pñ.Ol.ſecus ſi ex inhoneſta.vt.j. l.pri.v.ſʒ furti.In glo.exẽplũ.in fi.So.vt no.j.eo.l. eũ qui.§.is aũt.Dy.Vel hic regulare ibi:caſuale.⁊ dic vt ibi Jac.Vel ibi habuit bonũ nũcium:vt no.inſti.eo.§.furti. Ol. Item qđ hac.l.dicitur verum eſt niſi retro fingatur deſijſſe intereſſe.vt.j.eo.l.ſi quis vxori.§.ſi.

¶Quis aliquando perdit qđ non habet.

Itaqꝫ fullo. Ibi:agit ſi eſt ſoluẽdo.ibi: malefidei poſſeſſori ſcilʒ rei aliene mobilis.Jac.ibi:ei⁹ periculo nihil eſt.no.ſic ſ.de dolo.l.nã his.vbi de hoc dixi.Et ad ħ ex̃ de reſtitu.ſpol. c.olim.⁊ qđ no.de ſol.odoardus.videť ꝙ qs aliqñ perdat † qđ nõ hʒ.vt no.xxvij.q.ij.ca.pe.ex improbitate ſua.i.ob id qđ ꝑpter improbitatẽ ſuam res ſit ei⁹ periculo.Jac.Et qđ ſubij cit ↄſequiť actio.ſ.ↄ alium in re ſui periculi delinquentẽ.⁊ di cit actionem que a lege tribuitur ex delicto:ſecus in actiõe.ex cõtractu:nã nõ tibi tuum ⁊c.vt.ſ.de dolo.l.⁊ eleganter.⁊.C. ſi aduer.vẽ.pig.l.ij.⁊ ita ſoluuntur cõtraria glo.Jac.de ra.in telligit ꝙ furi non deť actio furti ad eſtimationẽ rei:ſʒ poſſeſ ſionis ſic.furtũ eñ poſſeſſionis fit:⁊ nõ refert ſic poſſeſſio iu/ ſta vel iniuſta.vt.ſ.de acq.poſ.l.ij.§.ex contrario.Et colligi tur ex littera iſta:dũ dicit ꝙ furis intereſt ne res amittať.Sʒ nunqd ex ea cauſa ne res amittať deť actio furti ad eſtimatio nẽ rei:q2 ſua intereſt.⁊ dicit ꝙ nõ ne ex improbitate ſua cõſe/ quatur actionẽ:ſʒ nõ negat quin ad eſtimationẽ poſſeſſionis detur vt dixi.vnde dicit ꝙ ex improbitate ſua nuda nõ conſe quitur actio:ſʒ ſecuto furto ad eſtimationẽ poſſeſſionis.Iteʒ dicit triticariã indubitãter ſibi cõpetere.vt.l.j.⁊.ij.ſ.de triti/ ca.⁊ hoc idẽ dicit Jac.de are.ar.dicti.§.qui vi a me.⁊ de his plene nota.C.eo.l.manifeſtiſſimi.Jac.de ra.ibi:data ſit ⁊ ſur repta.Dy.ibi:dari placet contra extraneũ:cũ ſine culpa cre ditoris res ſurrepta eſt,⁊ plus debito valet.vt.j.eõ.l.eũ qui. §.idem ſcribit.v.qđ ſi culpa abeſt.⁊.j.e.l.inter oẽs.§.ħ actio. vſi.hoc amplius.Jac.ibi:furti.qñ extraneus fecit furtũ.Ol. ibi:vtriuſqꝫ.ſ.creditoris ob debitũ:⁊ debitoris ob dominiuʒ. Ol.In glo.vt ⁊.j.e.ibi:cõmodati.l.ita.dic vt ibi.Ol.in fi.So. hec ſolutio nõ eſt bona:nam ⁊ hic in hũc malefidei poſſeſſorẽ delictum fuit cõmiſſuʒ:⁊ ideo melius dic vt ibi no.⁊ dicto.§. ſi predo.Dy.¶Item contra.j.eo.l.inficiãdo.§.penul.ſʒ dic vt no.dicto.§.ſi predo.

Iſta lex eſt multũ nota bilis ſʒ bar. hic.

Eum qui. Ibi:ſʒ adhuc.i.anteꝙ tradať. Ol.ibi:ↄdictiõeʒ.ſ.furtiuã.Ol. ibi:fuerit ↄſecutus etiã in poſſeſſionẽ.vt.ſ.de heř. vel acť.vẽ.l.vẽditor actiõis.§.j.Ol.⁊ ſic no.actionẽ furti cedi:idem ſic in alijs penalibus dixi.C.de here.vel acť. vẽ.l.ſi.⁊ ibi etiã de acť.iniuriarũ dixi.⁊ no.j.de iniur.l.iniuria rũ actio.⁊.ſ.de hẽ.vẽ.l.ſi nomẽ.ibi:eũ.ſ.venditorẽ.Ol.ibi:pti net:⁊ ideo ad eũ dʒ ptinere lucrũ.vt.C.eo.l.ſi.§.ſʒ cũ in ſecun dã.in fi.§.Dy.ibi:rem ſibi venditã ⁊ nondũ traditã.Ol.In glo.ſ.vẽditor.in fi.q2 ibi loquiť cũ furtũ pceſſit vẽditionẽ quo caſu vẽditor ad rẽ ⁊ intereſſe ſi nõ tradat teneť:nõ aũt ibi te/ netur ad actionẽ pſtandã ⁊ ſic nõ ad id qđ p actionẽ eſt cõſe/ cut⁹:hic autẽ furtũ ſecutũ eſt vẽditionẽ:⁊ ſic teneť vẽditor ad actionẽ ⁊ per ↄſequẽs ad exactũ per actionem.vt dicto ti.de here.vel acť.ven.l.venditor actiõis.in pñ.⁊.§.j.Dy.

Is autem. In glo.⁊ latã.in fi.q2 dolus furis pre ponderat culpe.vt.ſ.ad leg.agl.l.iteʒ ſi obſtetrix.Jaco.de ra.

Preterea. Ibi:depoſita eſt ⁊ ſurripiatur.Ol.ibi: careat.q.d.nihil.⁊ ideo non dať ei actio furti.Ol.ibi:dolo ſuo.i.ex periculo qđ eum reſpicit rõne doli ſui.Ol.In glo.eorum in fi.ſed in partiario videtur contra.ſ. loca.l.cum in plures.§.meſſem.⁊ de hoc dic vt ibi no.Ol.

Pomponius. Ibi:ſurripiať ab extraneo ſine cul pa mea:⁊ ſic ceſſat cõtrariũ.ibi:re/ tentus.ſ.a creditore.Ol.ibi:furti actionẽ.qđ videtur ratione que ſequitur.Ol.ibi:q2 in alio ſeruo retẽto.Dy.ibi:an vo:q2 modo reſpõdet.Ol.ibi:mora poteſt.No.hic haberi reſpectuʒ aduerſi caſus ⁊ fortune hominis.arg.cõtra.ſ.de verb.oblig. l.inter ſtipulantem.§.ſacram.⁊ qui ⁊ a qui.l.iul.vbi de hoc di xi.Sol.hic ideo contingit in odium furis ⁊ ꝑpter ei⁹ delictũ: vt ⁊ al's.ſ.de neg.geſt.l.diuortio.⁊ ibi no.Dy.ibi:ſubtractuʒ eſt.concor.j.de regu.iur.l.generaliter.⁊ p hũc.§.poteſt ibi po ni exemplum.Dy.

¶Pater an poſſit agere furti pro re filio cõmodata.

Idem ſcribit. Ibi furti.ſ.penali.⁊ dic decẽ q2 res ſurrepta valebat qnqꝫ ⁊ qđ dicit ſummã debiti iſpici vbi res ſubtrahiť ſine culpa credito ris intellige cũ res eſt equiualẽs vel maior debito.Jaco.ibi:ſi iterũ ſecus in dño.vt.j.e.l.inter oẽs.§.vlt.⁊ ibi no.Ol.ibi:hoc ita.ſ.ꝙ nõ agã.Ol.ſubripiať.ſ.ſcdo Ol.ibi: pignoraticia pro/ pter culpã i ſubtrahẽdo cõmiſſam.Ol.in v.idẽ dicit ibi ſimul ſine culpa creditoris.Ja.ibi:vtriuſqꝫ.i.ſingulor.Old.ibi:di/ uiſo eo cõcor.C.de debito ciui.l.ij.lib.xj.¶Itẽ no.hãc diſtin/ ctionẽ vtrũ ſimul an ſeparatim ꝓ hoc.ſ.ad le.agl.l.illud.Ja. et no.ſ.ti.pri.l.nunqꝫ.¶In glo.ex interuallo.⁊ dic qđ.§.iſte pmo ponit de ſeruo pignorato bis ſubrepto et creditor a pmo fure fuit cõſecutus debitũ in quo diſtinguit:aut culpa credi/ toris:aut ſine.¶Scđo ſubijciť de duob⁹ pignoratis ⁊ ſubre/ ptis in quib⁹ diſtinguit:aut ſimul:aut ſeparatim. ¶Tertio de re ſubſcripta dolo cõmodatarij vel mãdatarij in quib⁹ eſt idem iuris.¶Quarto an pater † poſſit agere furti ꝓ re filio cõmodata.⁊ dicit ꝙ nõ:⁊ adduciť ratio ⁊ ſic approbandum. ¶Quinto ſubijcit de precario in quo diſtinguit an ante litẽ cõte.ſup precario an poſt.¶Sexto in re locata in qua diſtin guiť culpa ↄductoris vel ſine.¶Septimo reddit ad cõmoda tum ⁊ de eo pſequiť vſqꝫ a di.§.ſi ep'la.Dy.ius is q de preca/ rio ibi neceſſariũ iuſſum eſt cũ precariũ eſt abſolutũ nõ habẽs pactũ redditiõis.Ja.ibi:ideo q2 de leui culpa teneť.Ja.in v. ſi filius.vide qđ no.C.e.l.ſi quis ſeruo.in v.nõ ſolũ.ibi in re cõ modata.i.ꝑpter rẽ cõmodatã ſubreptã.Ol.ibi:in ea.i.ꝑpera ſurrepta q̃ ⁊c.Ja.ibi:actiões penales ibi cõpetẽ qñ ei⁹ intereſt al's ſecus.vt.ſ.§.idẽ ſcribit.Ol.ibi:cõditio aũt caue tibi: quia lʒ in precedenti vſi.coniungať cõmodatarius cõductor ⁊ cre ditor.Eſt tñ in cõmodatario vnũ ſubſtantiale qđ nõ eſt in ce teris ꝙ ꝓ cuſtodia quã alijs rebus debẽt:habent furti actio/ nẽ.ecce eñ cõmodatarius põt agere furti actionẽ:ita demuʒ ſi cõmodati cõueniãtur:⁊ ſic eſt in dñi electiõe.vt inſtit.eo.§. ſed noſtra.⁊.C.eo.l.ſi.ſecus in fullone qui ſoluendo eſt ꝙ ipſi dño inuito cõpetit furti actio.vt inſti.eo.§.fulloni.Si vo non eſſet ſoluendo ambularet actio ad dñm.vt.ſ.eo.l.itaqꝫ.et qđ in fullone diciť idem in oĩbus alijs credo ꝙ nõ inuenio ꝙ do mini ſit electio niſi in cõmodatario.¶Queret aliquis cur ħ cã variet.Rñ.ↄtractus cõmodati gratia ſolius cõmodatarij celebrať:⁊ ideo ſtricti⁹ cũ eo ꝙ cũ ceteris agiť,vt nõ agat fur ti niſi a dño electus:vt ſic qđ in vno grauať in alio releueť.vt ſ.de iureiur.l.eũ qui.Dy.In glo.in ſolidũ.ibi:ſʒ quidã.⁊ ma le.Jaco.In glo.immo ⁊ videť ibi ex natura cõtract⁹:vel for te q2 debitor fuiſſet nõ ſoluẽdo tpe exactionis:⁊ ſeru⁹ recept⁹ mortuus eſſet:vt ſic oĩa iſta que euenire poſſunt in odiũ furis conſiderenť.vt no.dicta.l.diuortio.de neg.geſt.Ol.In glo.vt dupleť.ibi:ratio lucri hoc nõ eſt veruʒ:ſʒ dic vt.j.eo.l.ſi quis vxo.§.pe.vbi no.veritas.Dy.ibi:dicã ergo ħ vera ſm Dy. Et per hãc ſolutionẽ potes aſſignare differentiã quare mať nõ agat.vt.j.eo.l.mater.q̃ eſt q2 filius nõ teneať operari ma/ tri ſʒ pñ.vt hic.Dy.in fi.ibi tñ no.ↄtrariũ.hic tamẽ glo.eſt ve rior.Dy.In glo.rei an pene.in fi.⁊ ſic actionẽ furti in genere tã pſecutoriã ꝙ penalẽ cõprehẽdit.Dy.In glo.ſ.furtiua in fi.imo officiũ iudicis.vt no.C.de peti.here.non tñ.⁊.C.eo.l.ſi. Ray.et.C.de agri.⁊ cẽſi.l.ſi coloni.

Si epiſtola.[a] Ibi:querẽdũ eſt.ſ.ꝑpter ↄdictio nẽ furtiuaʒ que ſoli dño dať.vt.ſ. pri.rñ.⁊ de ↄdic.fur.l.j.Dy.ibi:ſeruo ei⁹ cui mittebať.Dy. ibi:eque.i.ſili modo.⁊ repete queſita eſt.Jaco.ibi:facta.⁊ ſic ipſe ſol⁹ hʒ conditionẽ furtiuã.Dy.ibi:furti penali.Dy.ibi:

[a] ¶Ep'la.ad de canoniſtas in.c.di lecti.de dol. ⁊ contu.

is nunc rñdet.Dy.ibi:τ si nunc rñdet.Ol.ibi:potest nisi dolum cõmiserit.vt.C.eo.l.j.§.itẽ põponius.Dy.ibi:ei.sꝫ nuncio ibi redderet.No.quẽ posse esse nunciũ τ portitorem litterarũ ꝓ se facientiũ:nec ꝓpterea eis minoꝛ fides adhibet.Ol. In glo.i.dare.ibi.l.a ꝑculo.immo.l.cũ quidã vroꝛ.Jaco.

Creditoris. Ibi:surreptũ est culpa sua interueniente.Ol.ibi:credi totenus.s.solum.Ol.

Dominus. Ibi ergo arguit a cõtrario sensu:sic.s.de offi.eius cui mã.est iurisd.l.j.§.hui⁹ rei.Ol.ibi:impensas vtiles vel necessarias pignoꝛ:sed nunq̃ si a possessore pignoris hãc hipothecariã.dic ꝙ nõ:qꝛ hic nõ dicit ꝙ sit vere pignus:sꝫ quasi pignus.Guil.In gl.j.hui⁹.l.in fi.ꝯ quos est.s.de bo.auct.iud.pos.l.pretoꝛ.§.j.Ol.

n **Et cum filio.** Ibi:constitutio scilicet tm̃.τ sic cessat tota glo.Ol.

Serui τ filij. Sed nunquid filij vel serui poterunt criminalit de furto accusari:lꝫ ciuiliter nõ possit cũ eis agi:vt h τ dic ꝙ nõ.τ ita videt innuere.l.j.de pe.l.respiciẽdũ.§.furta domestica.Dy.lꝫ glo.ibi videat distinguere inter furta leuia τ grauia ibi:hunc furem sine noua cõtrectatione.τ hoc sequitur:vt.C.de noxali.l.j.in fi.ibi furtum fecit.nec ob.s.eo.l.ei qui.in prin.vt ibi notaui.

Illud. Primo loco fugit a bonefidei possessore.Secũdo loco surripuit.Tertio cepit possideri ab alio bona fide.Dy.ibi:cũ bonefidei possessorẽ ꝑm Dy.ibi:ad vsuca.cõtinuãdã.Ol.In glo.nõdũ ab alio.in fi.qꝛ tũc sequẽtia que de possessionis cõtinuatione loquunt:locum nõ haberẽt.Dy.In glo.putatiuo.in fi.vl' dic dño de iure pretorio qꝺ publicianaꝫ inducit.Dy.Glo.tñ vltima videt intelligere in vero dño.Ol.In glo.noxali.in fi.ibi:item contra.al'.aquil.ad solutionem precedẽtis ꝯrꝫ.nõ ad ter.Ja.Or τ ibi apud dñm erat reuersus tpe delicti.Ja.i gl.fic.s.ibi:vl' h dicas h va.dy.

Quod dicitur. Ibi nata est.l.nata pseuerauit ibi:sequit nisi peruenerit in eius dñium cui noxalis actio cõpetebat:al's ipsa est perempta vt sequit.ideo τc.Uel secundo dic generaliter.τ dic nasci in seruũ dñ ꝯtra dñm noĩe serui nata est.τ dic nata est nec perempta:secus si perempta est:τ hoc sequitur:ideoq̃ τc.

In actione furti. Que large duplicis generis reperit.s.penalis τ persecutoria.Jaco.vt.s.eo.l.eũ qui.§.nõ solum.versi.qualis ibi:necesse loqui.sed quid duplicabatur cum nesciat pondus:τ per consequẽs nesciat quantũ valeant vasa.Dic ꝙ certificabitur in processu.vt.s.deposi.l.j.§.si quis argentum.τ hic in glo.que incipit quãtum τc.Dy.τ de hac materia dic vt no.dicto.§.si quis argentum.Dy.τ libellos τ possessiones.forma vt in Specula.hoc eodem ti.§.j.

Qui rem. Ibi pignoꝛatam et non traditam.Oldradus.

Omnes. Ibi:sed si datũ.id est pignori obligatum.Oldradus.ibi:dixisse debitoꝛ.Oldra.

Si bona fide. In glo.vt τ institu.ibi:alio casu est:scilicet quia rei nõ sum possessoꝛ clandestinus:licꝫ fur sim vt hic:τ ideo in interdicto vtrobi.nõ succũbam:etiam si turbaretur ab eo a quo abduxi contra quẽ illud ꝓpono.Non sunt ergo paria clandestinitas τ furtũ.vel h possessionẽ:ibi ꝓprietatẽ respexit.vt'ibi no.Ja.

l ¶Retinẽs violẽter frenũ equi clerici an sit excõicatus.

a ¶Vulgaris.adde notata in.l.infi ciãdo.§.infans.j.eo.

a **Vulgaris.** a Canonizata est in decretis de pe.distinc.j.vulgaris.vel xxxiij.q.iij.c.nemo.§.vulgaris.τ vide qꝺ ibi nota.in glo.τ ꝑ archidia.Et dic ꝙ primo querit.Secundo districto iure respõdit τ ꝓbat.Tertio de equitate rñdet.Dy.ibi:nam τ q aurẽ.hoc nõ est bene bonũ sile:qꝛ homo vna cõtiguatiõe cõtinet qꝺ nõ est in aceruo frumẽti.vt.C.de vsucap.l.rerũ mixtura.cum si.Dy.ibi:nõ poterit.al's secus.qꝛ in totũ teneretur.vt.j.eo.§.itẽ si maioris.ibi:cõtractauerit animo furandi τ lucrandi:secus si aio inquirendi:quã rẽ posset melius poꝛtare.vt dicto.§.item si maioris.ibi:atq̃ ita.i.post omniũ cõtractationẽ.Dy.ibi:destinauerat.i.eãdẽ rem pferre.Dy.¶Et inducit iste ṽ.ad responsionẽ superiorẽ hoc modo:qꝺ ĩ vno ꝯcedit in ceteris ꝓhibet.vt.s.de iudi.l.cũ ꝑtoꝛ.

cũ tex.iste dicat ꝙ in re exportata est fur manifestus:ergo in ceteris rebus quas nõ exportauit videt negari eũ furti teneri.Et ꝑ hũc modũ facit ꝓ superiori rñsione:sꝫ tñ ille modus posset tolli de facili:qꝛ qua ratione est fur manifestus in re exportata:qꝛ ꝑmo ꝯtractauit eadẽ ratiõe:τ in omnib⁹ alijs debet esse fur:τ sic dixit Dy.ibi.secat.subaudi τ scdo nõ deprehendit.Dy.τ vtraq̃ actiõe poterit ꝯueniri.vt.s.ti.j.l.nunq̃.¶Itẽ no.ꝙ sepe allegat.l.ista ꝙ q aurẽ alicui tangit:totum hoĩem tetigisse videt:qꝺ est argu.ꝙ si aliqs violenter tangat manũ clerici ꝙ sit excõicatus:ac si manus violẽtas iniecisset in totã ꝑsonã ipsius clerici.vt.xvij.q.iiij.si quis suadẽte.Sꝫ quid si nõ tetigit carnẽ sed vestẽ clerici volendo eũ ferire.dic vt no.in ista materia plenissime per Archi.d.c.si quis suadẽte.τ ad hoc.j.de iniurijs.l.sed est questionis.vbi de hoc tetigi.

l ¶Quid si violẽter retineat † retineat frenũ equi clerici.dic ꝙ excõicatus erit:vt plene ꝑ Inno.extra de sen.excõ.c.nup.¶Itẽ no.ꝙ fur tenet solũ in eo qꝺ exportauit ex aceruo frumenti.Et ratio põt esse ne pena vlterius poꝛrigat q̃ reperiatur delictuꝫ.vt.C.de pe.l.sancim⁹.¶Item si aliqs subtraxit rẽs in quib⁹ vti poterat falci.i illis nõ poterit vti.in alijs sic.vt.s.de his qui.vt indig.l.rescriptũ.τ.C.de leg.l.nõ dubium.Ad idẽ.s.ꝙ puniat quis solũ in eo in quo deliquit.facit.s.de ꝓba.l.eũ tacitum.j.de iur.fisci.l.nõ intelligit.§.si quis palaꝫ.de iur.om.iudi.l.si idem'cũ eodẽ.§.fi.¶In cõtrarium est qꝛ creditoꝛ q ꝓpria auctoritate occupat rẽ debitoris:cadit a toto credito.vt.s.qꝺ me.cau.l.extat.τ.j.ad le.iul.de vi.l.si creditore.ad idẽ.j.de incẽ.rui.τ naufra.l.quo naufragiũ.§.senat⁹.τ ꝑ hoc ex de reg.iur.c.defleat peccatoꝛ.τ testis deponẽs falsum in vno est falsus in omnib⁹.vt dixi.C.de transa.l.si ex falsis.¶In glo.immo videt ibi plura furta sunt.vt.s.e.l.q̃uis τ.s.eo.in'furti.§.j.ad fi.Jaco.ibi:pena imponit.τ h est ratio:qꝛ ꝑ adulterio imponit pena capitis.vt.C.de adult.l.q̃uis.τ ideo semel imposita amplius imponi nõ põt.j.de publi.iudi.l.defuncto.τ nil no.appel.pẽ.l.j.§.fi.Sed si talis pena sit que pluries possit imponi:subdistingue:qꝛ aut agitur ratione interesse sicut est in furto.τtunc cũ prima vice habeat interesse suum per pene impositionẽ:amplius illa pena non imponit:vt hac.l.τ in ꝑnc.huius glo.ibi:rñ.τc.Si autẽ pena imponit ratione delicti:τ quasi ratione vindicte.tũc quotiens deliqt totiens punit.vt.s.de priua.delic.l.nunq̃.τ.C.de ser.fug.l.q̃cunq̃.τ no.j.de penis.l.si diuortio.Dy.τ Ol.Sed ꝑ hoc non est responsum ad arg.cõtraria:qꝛ in contrarijs dicit ꝙ nõ nascit actio furti ex sequenti contractatione:sed ꝑ hanc responsionẽ glo.innuit ꝙ nascat.vnde credo ꝙ sequẽs rñsio sit melioꝛ.Dy.In glo.si post.ibi.So.vt ibi.vel dic secauit hic τ cõtractauit in agro:τ postea detulit:τ in dilatione fuit deprehensus.τ concoꝛ.cum pri.littera.s.Jac.ibi:posset tñ eẽ vera in fi.glo.sꝫ ista duo sunt paria rem esse exportatã τ reuersam in potestate dñi post exportationẽ vel nõ esse exportatã:sꝫ solũmodo cõtractatã:qꝛ vtroq̃ casu si interim extet tenet actione furti.Dy.

Si is qui. In hoc.§.expectat opinio furti:qꝛ est in ꝓprietate:sꝫ in.§.sequenti nõ spectatur:qꝛ est in materia vel pondere.Dy.Et vide qꝺ no.j.eo.§.idem iulianus.Et sic fur puniret rem pro parte sua τ ꝑ parte nõ cõmitteret furtum:nisi ꝓ parte:sec⁹ in pondere ꝑm Jaco.de are.Sed Pe.dicit ꝙ hic delinquens ꝓpter ꝓpositum in maius delictum incidit circa diuersas res.in.§.sequen.incidit in maius circa eandem rem τ ipsius rei respectu:τ sic in totum deliquit.¶Sed cõtra hoc est.j.eo.l.verum.τ.l.qui iniuria.in principio.Dic ꝙ ibi incidit in aliam speciem delicti in quam incidere non proposuit τc.contra.C.ad legem iuliaꝫ de vi.l.qm̃.multa dicunt ibi plene per Cynũ τ per me.¶Et circa hoc brocardum an inspiciatur magis veritas q̃ opi.vl econtra dic ꝑm Dynum.Aut requiritur opinio τ veritas ad aliquid:aut alterum tantum.Si vtrũq̃ veritas opinioni nõ preualet:nec eque nec vnũ sufficit:sed necessariuꝫ est vtrũq̃.vt.s.de acquirẽ.heredi.l.is qui putat.vbi de hoc notaui τ dixi.Si vnum tantum requiritur:scilꝫ veritas vel opinio.Aut l.barbarius.τ.C.de testamentis.l.j.cum similibus.τ de sentẽ.l.ij.vbi de hoc plene dixi.Si opinio est singularis prefert veritas.vt.s.de aqua plu.arcen.l.sed hoc ita.τ de manu.vindi.l.si pater.§.quotiens.Dy.Et de hoc vide de opinatis τ negociationibus:τ de verboꝛum positione τ effectu rubricella:de veritate τ credulitate.de iure patronatus.c.consultationibus.τ de bigamis.c.nuper.τ in libello disputatorio Prelei de veritate τ opinio.In glo.sed si putabat.ibi:creditoꝛ.τ sic habebat ius in re vel signa et solue.vt nota.j.ea.l.§.idem iulianus.al's idem vlpianus.Ol.

Si quis

Si quis es. Ibi: furtū cōmittit. nec ob. §. preceden s. q̃ hic delictuꝫ fuit cōmissum circa eandem rem: ibi circa diuersas. vel ibi ſm Jaco. de are. erat error in ꝓprietate: hic in materia erat error.

Idem iulianus. Al's idem vlpianus. ibi: suū putat. s. maiorē. ideꝫ si minorem. Jaco. ibi: vnus fecit furtum. s. eius quē nō suū putat: nō alterius ꝓpter errorem ꝓprietatis: ⁊ q̃ sibi licere auferre putauit. Jac. ibi: totius furtū fieri. s. vt ꝓ toto furti agatur. Dy. ibi: non totius. s. oneris furem. Ol. ibi: nō toti⁹ apothece. arg. ꝙ vbi vniuersitas delinquit nō vniuersitas ſꝫ singuli teneantur. Jaco. ⁊ ꝑ hoc bene. j. eo. §. si duo. in fi. In glo. vt insti. in fi. ⁊ si nō ꝓbat nō tenebit̃. arg. j. de pe. l. interpretatione. Jaco. de ra. dicit ꝙ de vtroqꝫ tenet̃ ne maleficiū remaneat impunitū. vt. s. ad leg. aquil. l. ita vulneratus. Jaco. In glo. addictā. in fi. Sed nōne inter hec duo est differētia. vt. s. de rei vēdi. l. in rē actio. §. item si quecūqꝫ: ſꝫ dic ꝙ durāte adiunctione nulla est differentia: vt dicta. l. in rē post dissolutionē. sic ⁊ durante adiunctione loquit̃ hec glo. Dy. In glo. q̄n causa. ibi: nec tñ agit depositarius ꝯtra deponentē cui sacculum reddiderat. Ol. ibi: putauit. s. deponens. Ol.

a ¶ Qui furti. adde bal. in. l. si qs ad se. C. ad legē iuliaꝫ de vi. Bal. in. l. si cōsistit. C. si. regū.

Qui furti. [a] Ibi: nondū furtū est q̃tum ad actionē ciuilem: ſꝫ q̃tū ad criminalē sic. vbi sufficit conatus: vt. j. de erro. ⁊c. l. j. in prin. Ratio huius differentie est: q̃ in criminalib⁹ attendit̃ vindicta publica ⁊ purgatio maloꝝ hominū: ſꝫ in ciuili ad damnū qḋ passus est ille qui agit. arg. C. q̄n ciui. act. cri. p̄iu. l. vnica. s. de publica. l. licitatio. §. qḋ illicite. agi aūt potest ꝓ furto ciuiliter ⁊ criminaliter. vt. s. de priua. delic. l. fi. Jaco. de ra. nō ob. l. si quis ex domo. j. eo. q̃ ibi delictum erat consummatum.

Si duo. In fi. ⁊ vnus soluendo penam non liberat alios. Dy.

Quāuis ius. Ibi: furti teneat̃: de rigore interdum. vt. s. in p̄n. l. ⁊ etiam de equitate interdum: vt q̄n ꝯtractauit: ſꝫ penitentia ductus omisit. Jaco. vt. s. pri. §. v̄si. ꝙ si totum vas. In glo. penitentia ductus. ibi: vel dic ⁊ verius. Dy.

Si quid fur. Ibi: cōtractatur ⁊ ideo ꝓ eis furti non agitur. Jaco. In glo. sed. l. aquil. in fi. vel delata fuit cōtractatio tabularum.

Qui lancem. In glo. vltima. in fine. ibi: ablatū est. Estimabatur ergo q̃tū valebat lancē vel rasurā: ⁊ inq̃tum est diminuta estimatio per rasurā: nō autē quātū valet qḋ abrasum est: ⁊ sic verū estimabitur preciuꝫ. vt. j. eo. l. in furti actione. s. de leg. ij. meuius. §. in fundo. ⁊ fami. hercis. l. meuius. §. finali. ¶ Alij dicunt solum ablatum et estimationē rasure venire sine deterioratione lancis. vt. s. eo. l. vulgaris. Sed ⁊ veruꝫ est ⁊ ad. l. in furti. rñdent ꝙ ibi dicit de interesse affectionis. Jaco.

Impuberem. Ibi: cum impubere doli capace. ibi: ſꝫ modū. i. distinctionē impuberis infantis vel infantie proximi qui non sit doli capax. Dy.

Si apes. In. §. item cōstat. ibi: furti. i. de furto cōdictione furtiua: vel dic furti ſcꝫ persecutoria: que ꝯdictio appellat̃: nam duplex est actio furti vt innuit. s. eo. l. euꝫ qui. §. si iniuncta. Jaco. ibi: furti. q̃ eius interest. subaudi ratio q̃ ⁊c. ſm intellectum Guidonis. In glo. hoc est. ibi: ꝯdictionē furtiuam. hoc est falsum: vt in. §. messem. j. allegato: nā ille. §. loquit̃ in colono qui nūmis colit: qḋ patet: q̃ ibi datur actio ex cōducto: q̃ partiario nō daret̃. vt no. eo. ti. l. si merces. §. vis maior. Nam ⁊ si fur ꝑciperet fruct⁹ suo noīe nō fuerint coloni. vt. j. e. l. si seruus cōmunis. §. locaui. lꝫ ſm opi. glo. finis huius. l. innuat cōtrariū Gui. de suza. sed dic vt in littera dixi. ⁊ vide qḋ no. dicto. §. messem. ⁊ per Rofre. in libello de colonis ⁊ inquilinis. ſcꝫ dominus fundi. Ol. ibi: ꝯsumet̃. i. assumat̃. Ray.

Qui tabulas. Hic legitur quis agat et inquātū q̄n instrumēta contractantur ſꝫ vbi subtrahit̃ epistola dicitur. s. e. l. eum qui. §. penul. Item in instrumētis subtractis vel publicatis vel peruersis. vel etiā testamentis agitur multis modis: vt his. l. cauetur. s. de po. l. j. §. si quis tabulas. ad l. aquil. l. si quis testamentum. cū cōcor. ibi no. de peñ. si qs aliquid. §. qui vim. ⁊. §. instrumēta. Andr. ibi qḋ interfuit: quia ꝓbationes nullas habebat ꝓ parte aliqua: vel tunc secus si haberet ꝓ parte aliquas ꝓbationes. Ol. ibi: estimatio. i. computatio. ⁊ videt̃ ꝙ sic. quidā. ⁊c. Ol. ibi: interfuit ei⁹. q. d. nihil ⁊ sic videtur solum estimationem tabularū esse petendā. Ol. ibi: petant post solutū debitum. Ol. ibi: duplari. i. in duplum prestari. Ol. ibi: quam scripturam sibi surreptā. Dy. ibi: aliū de ꝓbare. q. d. in nihilū interest. Ol. ibi: in bonis. ar. expressuꝫ ꝙ creditor possit de credito suo ꝯfici facere duo instrumēta: vt vno perdito de alio sit securus. vt. s. de testamē. l. vnū. Ja. consuetudo tamē habet cōtrariū. ibi: apocha. i. scriptura in q̃ solutio debiti continet̃ data debitori a creditore. vt. C. de fide instru. l. plures apochis. ⁊ de apoc. pub. ꝑ totū. ⁊. s. de cōdic. indebi. l. fi. §. titius. ibi: interesse. i. nihil videt̃ referre. ⁊ sic facit per hoc cuius opinio est ſm Jaco. de ra. ⁊ Ray. ⁊ sic rñdet ſm Pla. ⁊ qḋ. s. dixit opponēdo dixit ſm eū. Dy. ¶ Item si sint alie ꝓbationes inspecti presenti t̄pe: vel dic nil mihi videtur interesse. i. nulla differentia esse. sꝫ. i. q̃uis sint alie ꝓbationes vt separet̃ actio furti: ⁊ hoc modo exponēdo plura nō est cōtractus. Hug. lꝫ dñs Dy. intelligit eos contrarios. vel nihil videt̃ interesse. i. nulla vtilitas videt̃ esse. Ray. ibi: pecunie: subaudi necne. Ol. ibi: sed si quis. §. debitor vel fideiussor Ol. ibi: nō amoueo. s. tm̄: vel sine aliquo. ibi: ſꝫ interuenit animo furandi vel lucrandi. Dy. vt q̃erat deditor vel fideiussor: ⁊ sic cessat glo. ⁊ nō ob. C. ad. l. aquil. si quis testamētū. §. fina. Ol. ibi: amouisse videt̃. i. videri durat. q. d. nihilomin⁹ verum est eū amouisse ⁊ surripuisse: ⁊ sic furē cōdēnandū q̃uis postea interleuerit. videbat̃ em̄ ex quo interleuit nō surripuisse ab initio animo lucrandi: qḋ nō est verū. q̃uis em̄ secundo delinquat corrūpendo vel delendo: nō tamē per hoc desinat furtum cōmisisse subtrahendo. Ol. ¶ In glo. hoc ideo. in fi. hoc est falsum: vt ibi no. Dic ergo ꝙ hic obstabat exceptio in parte delicti. Jaco. de ra. In glo. hic rñdet. ſꝫ h̄ vel continuatur seu opponit ſm Placen. In glo. ⁊ male ſm h̄. hāc Dy. ⁊ ꝓ hoc. j. eo. l. quidā. v̄. quid ergo. ¶ Item idem videt̃ in actione neg. gest. vt. s. de neg. gest. l. diuortio. v̄. sed si facere. vbi spectatur futurus euētus. Multo ergo magis in actione furti q̃ datur ei cuius interest. vt. s. eo. l. is cui⁹. ⁊ alia. l. dicit̃ ꝙ nūq̃ ex postfacto crescit prioris debiti estimatio: vt in regula iur̃. ⁊ de regu. iur. l. oīs hereditas. §. nunq̃. ⁊. s. de in lit. iur. l. j. ergo ⁊c. ⁊ sic h̄ duo cōiungendo videt̃ ꝓbari posse op. glo. Sed tñ ꝓpter hoc nō est responsum ad arg. superiora in ꝯtrariuꝫ allegata: nec video respōsionem aliquā bene efficacem. Dy. ibi: diligenter exponuntur. hoc est dicere si in superiorib⁹ inueniat̃ lr̃a cōtraria intellige ꝙ ꝓcedit philosophice opponēdo ⁊ ratiocināndo nō ponendo. ¶ Et ad. §. pōp. dic ꝙ ibi estimatur ius creditoris qḋ hꝫ in re: hic tractatur de estimando extra rem. Item ibi alter seruus potest perire ante forte q̃ creditor possit vendere: ſꝫ hic ex quo hꝫ aliud instrumentuꝫ pōt agere ad debitum ⁊ ꝓbare vel publicari facere ad eternā rei memoriā. Prima tamen magis placet Dy. quia considerare debemus id qḋ surreptū est ⁊c. vt. d. §. pōpo. Jaco. de ra. do. Ray. dicebat ꝙ nisi esset auctoritas tantoꝝ virorum diceret opi. Placē. veram. per. l. quidam. j. eo. Ray.

Sed si surripiunt. Ibi: nihil ad penam. scilꝫ furti. Dy. sed lege aquilia tenetur. ⁊ sic cessat glo. ¶ In glo. imo videt̃. in fi. ⁊. s. ad leg. aql. l. si seru⁹ seruū. in prin. Ol.

Hoc amplius. Ibi: quorum bonorū. id est de tabulis exhi. qḋ est preparatorium quoꝝ bonoꝝ. ⁊ sic cessat glo. ¶ In glo. licet qui deleuit. ibi: que sunt ꝯtra. So. glo. posset esse vera si textus diceret de tabulis testamēti: sed textus dicit indistincte de tabulis hereditatis. ⁊ ideo p̄ma solu. vera. Non ob. l. allega. in glo. q̃ eā intellige vt ibi no. Dy.

Sed etsi imaginem. Ibi: deleuerit furto nō precedente. Ol.

Si quis tabulas. Ibi: rei publici municipij. No. ꝙ municipium dicitur habere rem publicam: vt hic. ⁊. s. de public. ⁊ vectig. l. sed ⁊ hi. §. preterea. Dy. qḋ facit ad q̃stionē an debeat in integrū restitui. de quo plene dixi. C. ex q. cau. ma. l. res publica.

Quidam tabularum. Querit h̄ Jaco. de ra. si habeo testes q̃ deponunt se vidisse instrumētū nō abolitū nō cancellatū: nec suspectū continēs ꝙ titius ꝓmiserat mihi centū ex cā mutui: tñ mutuo nō interfuerit: nunq̃d sufficiat talis ꝓbatio. glo. videt̃ sentire ꝙ nō. C. de fi. instru. l. sicut iniquū. per aut. si qs in aliquo documento. ꝯiūcta. l. in exercendis. C. de fi. instru. Ipse Ja. tꝫ oppositū ⁊ ad aut. si qs in aliquo documento. rñdet q̃ loquit̃ de instr̃o nō habente ꝑ se sufficientē formā instrumēti: nisi facta relatione ad aliud instr̃m de quo facit mētionē: nā nō ꝓbat: sed si

haberet debitā formā:puta ꝙ debitor ꝛ creditor facerēt publicari vel autenticari solēniter:tūc bene ꝓbaret. Ad formā argumēti rñdet ꝙ testes et instrumēta parē vim obtinēt:verū est instrumēta sufficiētia ꝛ que habēt debitā formā:vñ in questione ꝑdicta tenet ꝙ tales testes ꝓbāt sufficiēter:ꝛ pro hoc bene est de priuil.c.cū olim.vel dic ſm eum ꝙ in aut.si quis in aliquo documēto.facta erat publicatio nō corā iudice:vel si corā iudice nō erat citatus aduersari⁹:ꝛ ideo non tenet.vt.s. de adop.l.nā ita diuus.Jac.de ra.ꝛ vide qđ plene dixi.dicta l.sicut iniquū.C.de fide instru.ibi:ꝓbare.s.aliter ꝙ ꝑ cautionē deletam.Dy.ibi:pecuniā petat.s; istud nō excusat furem ſm opi.verā h.vt.s.eo.l.q tabulas.ꝟ.inde pōt.Jaco.Et dic vt ibi:tabulas subtractas non deletas:vt differat a sequenti versi.ibi nō patit dānū:s; certe imo patit interdū q; ꝓbationes alias nō habet.Sed si diceres nō patit q; ꝓbatiōes h;:qd ergo ꝛc.Jac.ꝛ Dy.ibi:credidi:cuius instrumentū deleuisti. Jaco.ibi:ꝛ interim.q.d.nūc conditione pendēte.Jac.ibi:pendente cōditione denegabit ne mihi actio legis aq̄lie.certe nō vt patet.s.ad leg.aquil.l.in lege aquilia.Ol.ibi:creditū pur vt differat a ꝓcedēti versiculo.ibi:testes ꝛ signatores.¶ Collige ergo ex littera ista ꝙ l; quis subscribat se in instrōtamē ex causa pōt interrogari de substātia ꝯtractus:s; quidam dicunt ꝯtra:q; simili modo debet recognoscere signū suū:sed h est falsum:q; quotiēs dubitat de ipsa scriptura possunt interrogari.vt hic.ꝓ hoc.s.queād.testa.aperiā.l.cū ab initio.ꝛ.C. eo.l.ij.In glo.q.d.agam.ibi.l.in lege.dic vt ibi in fi.ꝛ plene ꝑ Dy.s.de aqua plu.arcen.l.j.§.hec actio.

Tutor. Ibi:habet ad pupilli cōmodū.Dy. ibi:amouerit.anteꝙ res in potestate pupilli.Dy.In glo.s.finita in fi.Itē illud in subsidiaria actione:h aūt subsidiaria nō est.Jaco.

Si qui opem. No.ꝙ fur punit furti manifesti ꝛ opē ferens furti nō manifesti:ꝛ sic minus punit opem ferens ꝙ fur.ꝯtra qđ videt.C.de epis.ꝛ cle.l.si quēꝙ sed dic vt ibi dixi.ꝛ.j.de parrici.l.vtrū.¶ Et qualiter intelligatur quis dare cōsiliū vel opem aliā.vide insti.de obli.que ex delic.nascun.§.ope.cū ibi notatis.ꝛ ꝑ fratrē Ray.in summa huius ti.ꝛ extra de homi.c.sicut dignū.cum ibi no.ꝛ per Azo.in summa.eo.§.s; datur actio furti.ꝛ.§.sequenti.ꝛ vide etiam in Specu.de legato.§.iuxta ꝓposita.vñ.sed queritur. Sed an ex solo consilio teneat furti.Dic ꝙ nō.vt.j.de verb. sig.l.sepe.§.fi.ꝛ.l.fugitiuis.ꝛ de reg.iur.l.cōsilij.ꝛ.C.nullius ex consilio.lib.vj.ꝛ vide qđ dixi.j.eo.qui seruo.ꝛ de adult.l.ꝛ si amici domum.in fi.¶ Itē ille qui mutuat pecuniā alicui dicitur sibi dare consilium.vt ex de treuga ꝛ pace.c.j.circa finem.ꝛ ibi in glo.Et vide de isto consilio qđ dixi.s.ad sill.l.ij. §.penulti.Sed quid si quis mandauit seruo suo ꝙ ticiū ibi ꝑsentē occideret:nunqd videat dare cōsiliū vel opē ad ipm homicidiū.Dic ꝙ nō.immo videt homicidiū cōmisisse:vt in lombarda de homicidio liberorū hominū.l.hic autē rei veritas vel persone.¶ Itē ex.l.ista fuit terminatū bonon.vbi statuto cauet ꝙ potestas possit ꝓcedere ad tormēta cōtra furē ꝛ oī modo quo sibi videt ꝙ ꝑ hoc nō possit ꝓcedere cōtra dātem opē ex forma ipsi⁹ statuti qđ loquit tm̄ de fure:s; dās opē nō est fur.vt hic patet in tex.ꝛ glo.¶ In glo.item nec est fur ibi nō ꝯtractauit:s; si ꝯtractaret sec⁹.vt.j.l.pri.ibi:si nesciente ꝛc.a contrario sensu:sed ꝙ fit fur videtur.j.eo.l.qui seruo. in fi.ꝛ.l.si quis vxori.§.neq; verbo.

Si quis perferendū. Id est ꝑferēdā rem furtiuā.ibi:si nescierit.No.delatorē rei furtiue ita demū.Jaco.ibi:neutrū.s.teneri furti manifesti.Dy.ibi:hunc.s.portantē.ibi:aliū.s.surripientem.Dy.

Si vnus. Ibi:abstulisset.subaudi ꝛ deprehensus nō fuerit.Dy.

Serui seruo. Premitte ad euidētiam ꝙ furtorum aliud est regulare vt quando contractās ꝛ contractatū sunt diuersa.de quo loquit ti.iste ꝛ.C.eo.Aliud irregulare qñ tractās ꝛ ꝯtractatū sunt idē:ꝛ de hoc loquit.C.de seruis fug.l.j.ꝛ h in pn̄.ꝛ diuide pn̄.hui⁹.l.in duas partes.In pma loquit qñ ad ꝑsuasionē alterius est secuta fuga serui tm̄ vsq; ibi:s; si ali⁹.Ibi est scđa in qua loquit qñ ad ꝑsuasionem alteri⁹ secuta est fuga serui ꝛ ei⁹ apprehēsio ꝑ aliū.Opp.tribus modis.Primo q; h dr̄ ꝙ ꝯsiliū ꝛ ꝑsuasio facta seruo nō inducūt actio.fur.ꝯ.s.de seruo cor.l.veraci.§.quis.glo.dicit ꝙ ibi fuit fuga secuta:hic nō.hoc nō valet:q; vbi nō est secuta nullū est dubiū:ꝛ lex dz intelligi lata in casu dubio.vt.s. ad carbon.l.qđ labeo.ꝛ est expressum.eo.ti.l.carbonianū.§.si duo.in prin.Dic ergo ꝙ loquit ibi:in cautione furti q̄ datur ratione rerū quas seruus secū exportauit ꝓ quib⁹ dat ꝯ per suasorē actio furti.vt.j.ea.l.§.ꝑponi⁹.ꝛ ita intelligit dict⁹.§. quis de dolo.ſm Dy.ꝛ Jaco.de are.¶ Scđo op.ꝙ ꝯsilium ꝛ ꝑsuasio admittāt actionē de dolo.dicit glo.ꝙ vbi ꝯsiliū dolosum secutus est effectus:ꝙ nō cadit in speciale noīe maleficij ꝛ dat de dolo.Hic nō fuit secutus effect⁹:q; nō fuit secuta fuga.hoc nō placet vt dicam in sequēti ꝯrio.¶ Tertio opp. de.l.j.C.de ser.fugiti.glo.soluit tripliciter.prima ꝛ scđa solu. nō ꝓcedit:tertia solu.videt bona s; nō clara:et ideo dicas ꝙ aut ꝑstat qs opē furto regulari:ꝛ tūc secuto furto tenet furti vt.j.eo.l.si quis vxori.§.neq; verbo.Aut furto irregulari:et nō tenetur:vt hic in prin.ꝛ sic etiam soluit precedens cōtrarium:q; loquitur de furto regulari secuto.

Tali seruo. Ibi:vt fugeret:sed non fugit: ſm glo.vel etiam fugit ſm Jacobum vt aliqua sit dubitatio:ꝛ est expressum argumen.ꝙ si statuto caueat ꝙ si qs abstulerit familie potestatis bānitū eadē pena teneat qua bānitus:ꝙ si aliquis instañ.bānitū fugientē a familia potestatis viā vñ aufugeret ꝙ nō teneat pena statuti:puniet tñ extra ordinē:q; fuit in dolo huic delato:ꝛ videt expressum.j.eo.l.furtū nō cōmittit ibi fur nō est:dato ꝙ fuga sequat:dūmodo res nō exportet:nec ab alio deprehendat.Et an ex tali ꝯsilio obligetur cōsulens:vide ꝑ Dy.extra de regu.iur.c.nullus ex ꝯsilio.li.vj. ꝛ dixi.s.eo.is qui opē ibi dedit vt se dño auferat.Dy.ibi:h eē ꝛ si secuta sint ꝛ se dño ꝑ hunc modū subtraxerint:quasi hoc eis liceat.vt.s.de pecu.l.s; si dānū.§.s; si ipse.Dy.ꝛ sic cū ꝯ ipsum seruū etiā naturalis nō sit obligatio nec ꝯ ꝑsuasorē. ar.j.eo.l.si is.§.si tu.ꝛ de reg.iur.l.cū principalis.Jac.ibi:s; si alius:nō solum ꝑsuasor fuge:si eū recepit ꝛ occultauit tenet furti.vt.s.de seruo corru.l.neracius.§.quis.in fi.s; ꝛ si alius eū recepit ꝑsuasor tenet:ꝙ nūc sic qui ex furto obligatus sit. Jaco.ibi:interim anteꝙ furtū fiat.Jac.ibi:itē placet.iste.§. allegabat ꝯ Uistardū de tersturio q portari fecit ad domum suā de domo cuiusdā generi sui:res q̄ erāt filie sue:vt vestes ꝛ alia ad vsum eius parata.dicebat eñ eū teneri furti per.§. istū.s; ego ad ei⁹ defensionē allegaui tex.exp̄ssum.s.rex amo. l.si mulier.§.j.ꝛ q; h nō fuit factū cā furti faciēdi:sed vt filia posset eis vti.ꝛ ad cām facti est recurrendū.ꝛ.j.eo.l.verum.ꝛ q; qui dat opē nō tenet furti si dolo caret.vt.j.e.in furti actione.quo recte ibi contractationi de his dño naturaliter obligato.Ol.In glo.immo ꝯ ibi:hic nō.vel dic ꝙ ibi fugit et res dñi abstulit.hic aūt tm̄ fugit.vt.j.ꝟ.j.do.pap.Uel ibi suasor recepit seruū ex quo furtū fecit:hic aūt nō.ar.C.eo.l.eas.Ja. ibi:ꝛ nō cadit.al's ꝛ hic qñ cadit.Dy.ibi:vt furti ꝛ serui corrupti:vel ibi loquit de ꝯsilio dato agēti:hic de consilio dato alij in ꝓuincia egenti.vt.s.de dolo.qđ si cū scires:ꝛ hec est vera solutio.Ol.ibi:de seruis fugiti.l.j.potes dicere ad solutionē hui⁹ ꝯrij ꝙ suadēs fugā ita demū tenet furti si fuga fuit secuta vt ibi:sec⁹ si nō fuit secuta vt h.Uel veri⁹ dic ꝙ totiens cōsulēs furtū vel fugā fieri tenet furti:quotiēs furtū faciens vel fugā ꝯsilio illi⁹ obligat furti.Si vo ꝑncipalis nō obligat nec ꝯsulēs vt h ꝓbant.j.e.l.si is.§.si tu ticiū:s; ꝯstat ꝙ seru⁹ fugiēs l; faciat furtū sui nō tenet furti etiā naturalit:cū naturalit sibi sit licitū facere deteriorē ꝯditionē dñi i ꝑsonā suā vt.d.l.s; si dānū.§.s; si ipse.s.de pecul.ergo nec ꝯsiliū prebēs dz teneri furti.ꝛ sic nō ob.ꝑdicta.l.vbi dr̄ ꝙ facit furtū sui fugiēdo:q; hñ verū ē:s; tñ nō tenet furti:ergo nec ꝑsuadēs fugā:s; si ipse seru⁹ teneret etiā ꝑsuadēs teneret.vt insti.de ob. ex delic.§.interdū.s; tūc ob.e.ti.§.hi q.ꝛ.§.itē placuit.j.ea.l. vbi dr̄ ꝙ si ope ꝛ ꝯsilio alicui⁹ faciat mihi furtū:fili⁹ seru⁹ vel vxor nō sunt mihi obligati ciuiliter:sunt tñ naturaliter.vt.s. de ꝯdic.inde.l.frater a fratre.ꝛ ideo suadēs tenet.Sed in casu l.ꝯrie seru⁹ fugiendo l; faciat furtū sui nō obligat etiā naturaliter:cū vt dictū est naturaliter sit ei licitū dānificare dñm in ꝑsonā suā.vt.d.l.s; si dānū.§.sed si ipse.de pecul.Ol.ibi.§. item placuit.Sed ibi nō ob.q; ibi ꝑncipalis saltē naturaliter tenet.vt.s.de pecul.l.s; si dānū.§.finaūt.ꝛ.§.seq.cui quilibet accedere pōt.hic aūt nulla ꝑsus erat obligatio principalis. Ol.ibi:ex solo ꝯsilio.l.si furtū nō sit secutū.Ol.ibi.§.neq;.Sed ꝑdictus.§.in fi.videt ꝯdicere:ꝛ ideo dic vt ibi.Dy.In glo. nō vt ali⁹ surripet:q; nullū supposuerat.vt no.j.e.l.pri.dy.

Si duo serui. Ibi:queādmodū simile sit ꝙ teneant si sibijnuicē ꝑsuaserunt:ꝛ sic determinat ꝑnci.hui⁹.§.Dy.ibi:si alij extranei nō serui inuicem.Dy.ibi:singulos.s.seruos.Dy.ibi:surripuissent.ꝑcedente alterna suasione.s.fuge.Ol.ibi:tenerent.i.obligarentur ex

tur ex mutua ope. Ol. ⁊ tñ. s. dixi alterũ alterius furẽ esse: ⁊ sic qui pstat opẽ est fur. cuius ꝯtrium no. s. eo. l. si is qui opem. In glo. ibi tulisset. nã qui persuadet alicui fugã: si ille fugitiuus surripiat: tenet actiõe furti: quasi ope ⁊ ꝯsilio ei⁹ furtum sit factũ. vt. s. ea. l. ỹ. sed si alius. Ol. ibi: rerum exportatarum tempore fuge. Ol.

Pater. Ibi cõdictio. s. furtiua. Ol. in glo. vt et s. eo. ibi. §. si filius. Et q̃ sit ratio diuersitatis quare pater agat ⁊ nõ mater. dic vt ibi dixi. Dy. In glo. vl. ibi. ij. rñ. illud intellige ꝙ ibi cũ dicebatur triticaria: vt ibi no. Ol.

Verum. Ibi: factũ. i. raptus vel cellatura. Ol. ibi: cũ incidisset dixi forte h̄ vera sunt respectu dñi: vt sic non possit conqueri de violentia illata sibi nõ in re sua: nõ forte sic intelligitur vt impune liceat vim meretrici nolenti et inuite fieri. Jaco. Alij ꝯ. vt no. C. de rap. vir. l. vnica. in pn. ibi: surripuit. ingressus fractis foribus. Jac. Et no. ꝙ hec lex multũ allegatur in practica ꝙ poti⁹ inspicitur tam facti scilicet libido q̃ ipsum factũ. s. furtũ. ⁊ ad hoc e. de rescrip. dilectus filius abbas. vbi de hoc. xvj. q. vj. c. j. in fi. e. de homic. tua nos. xv. q. j. inebriauerũt. xxiij. q. vl. occidit. ⁊ q. iiij. si eccleſiꝫ. vij. q. ij. ca. scias. de sen. excõ. vniuersitatẽ. vbi de hoc. j. eo. l. qui iniurie. in pn. ⁊ arg. s. ex qui. cau. in poss. eatur. l. fulcinius. §. quid sit latitare. Sed arg. ꝯ. j. eo. q saccũ. ſꝫ dic ꝙ ibi habebat animuꝫ furandi saccũ: hic nõ. ⁊ qñ plus inspiciat factũ q̃ volũtas: et qñ ecõtra. vide p Inno. extra de biga. c. nuper. ⁊ e. de tornea mẽ. c. ij. ⁊ ibi in glo. Sed cõtra hãc. l. videt expresse. C. ad legẽ iuliã de vi. l. qm̃ multa facinora. vbi qs punitur p oĩbus preparatis in rixa ⁊ violentia: lꝫ nõ habuerit animũ vel ppositũ perpetrandi: ſꝫ de hoc dic vt ibi no. ⁊ dixi. ¶ In glo. prima in fi. ſꝫ quõ nõ infert damnũ dño p vsum ꝯ sui voluntatẽ quẽad dũ dicimus in iumẽtis. vt. j. l. pri. põt dici ꝙ ancilla erat meretrix questuaria: dicendũ est ꝙ pp̃ter vilitatẽ vice meretricis ille vsus nõ estimet: ⁊ sic nõ reputat dãnũ: in nõ meretrice secus: ⁊ ideo estimat. arg. j. de adul. l. si adulteriũ. in glo. sic s. ibi. j. eo. si in duabus. immo de regu. iur. Ol.

Qui iumenta. In glo. j. ibi: p lanceꝫ. h̄ est pbabile arg. Dy. ibi tota lanx. lꝫ tota lanx videat sublata. Dyn. ibi: si qd fur. in princ. ⁊. §. j. Preterea vbi separate sunt res: delictum in vna re cõmissum nõ dꝫ inducere penã in altera. Item si in partem eiusdẽ rei fiat delictũ nõ debet extendi ad alterã partẽ. vt. s. quo. lega. l. j. §. si due. ⁊ de his qui. vt indig. l. rescriptũ. Dy. ibi. l. qui tabulas. nã vt vtar vsu necesse est vt incumbã pprietate. Sed aut ꝯsideramus vsum vt speciẽ seruitutis: ⁊ tunc separatus est a pprietate: si vt quandã rei cõmoditatẽ: tunc eo tpe quo vtitur nõ est separatus: sed ex quo vsus est certũ ꝙ est separat⁹ a pprietate: ⁊ ad. l. qui tabulas. Rñ. q: ob cyrographi nõ cõtinet ipsa charta: ſꝫ id ꝙ in ipa cõtinet vt patet in cyrographo legato. s. de le. iij. l. qui cyrographũ. Dy. ibi: in prima opi. ⁊ est equior ⁊ eã sequit Dy. Mihi videt ꝙ cũ animus delinquentis limitet debitũ: vt. s. l. pri. ⁊. j. eo. l. qui iniurie. ꝙ si solum hꝫ animũ ꝯtractãdi vsus ⁊ nõ pprietatẽ: ꝙ solus vsus duplet ne vltra progrediat pena q̃ delictũ. al's etiã pprietas: ⁊ hoc etiã pbat ex diffinitione furti: dum dicit lucrifaciendi causa ⁊c. Si ergo nõ hꝫ animũ lucrandi pprietatẽ in ea furtũ non cõmittit: ⁊ ideo nec duplat.

Si quis cum hostiũ. In glo. cõtra videbatur. ibi. §. qui alienum. ⁊ q: furtũ fit tñ de re ab alio possessa. vt. j. si quis testa. lib. esse iuſ. fue. l. j. §. sceuola. Sed captus ab hostib⁹ nihil possidẽti. vt. s. de vsuca. l. cuꝫ heredes. §. j. ⁊ de vsuca. l. si is qui. circa princi. Ol.

Si quis post norã. Id est furtũ cõmissum. Ol. ibi: extiguatur furti ex ꝯtractatiõe precedẽte captiuitate. Ol. ibi: nasci. i. resuscitari. ol. j. gl. sic. s. si ex nox. i. si. ⁊ si ser. vẽ. l. ⁊ si forte. j. pn.

Si seruus nauem. In hac. l. cõsidera duo tpa. tẽpus ante manumissionẽ vsq; ibi: igit ⁊c. Et aliud post ab inde vsq; ad fi. Dy. ⁊ dic ꝙ seru⁹ meus me ignorãte exercebat nauẽ. mercatores posuerũt merces in naui ⁊ dãnũ receperunt ab ipso seruo exercitore: ⁊ ab his q erãt ab eo in naue ppositi: querit an ego dñs tenear: ⁊ in quantũ. ibi: nõ voluntate. i. dño inuito vel ignorãte. Ol. ibi: formula. i. actio vulgo pdita q̃ põt esse ex ꝯctu: ⁊ h̄ de peculio tñ pponitur. ¶ Itẽ potest esse ex delicto: ⁊ tunc si deliquit seru⁹ exercitor noxalis est si alius ꝯtra ipsum vel eius dominũ datur. vt s. nau. cau. l. licet. §. possumus. ⁊. l. itẽ si seruus. Ol. ibi: danda est. s. in ea forma q̃ sequit. Ol. ⁊ subaudi ⁊ ei⁹ noĩe qd alter admisit. i. delinquit surripiendo detur: dũtarat de peculio serui nauem exercẽtis: pposita actiõe in factũ ex edicto nau. caup. sta. put obligat ex recepto. i. ex ꝯtractu nõ autẽ noxalis: ꝯ dominũ dari posset: cũ datur dãni nõ fit seruus dñi nec ex quasi delicto exercitoris noxalis est. Jac. ibi: ipse exercitor subaudi in litis estimatiõe dãnet: ⁊ adijciat etiam in snia aut noxe ⁊c. Dy. ibi: manumissus fit. s. predictus q nauem exercebat. Dy. Et dic bona fide. al's secus: vt in ỹ. interduꝫ. ibi: manebit per actionẽ ex ꝯctu descendente si extraneus deliquit. Ol. ibi: noxalis ex delicto ppꝛie exercitoris. Ol. In glo. in sentẽtia cõdẽnatoria cõtra dñm super estimatione lata. Dy.

Falsus. Ibi: accepit ab eo qui credebat se debere et in veritate non debebat Dy. In glo. videt eꝫ ibi: qd meo. §. j. immo. l. si me in vacuã. Sꝫ sol. vt ibi dixi: q: nõ erat error in psona: ſꝫ in qualitate persone. Dy. Et q̃tum ad hoc ꝯtriuꝫ dic vt j. statim no. Ol. ibi: si vo nõ labit. s. i psona: ſꝫ in cã quã credebat subesse que nõ suberat. Dy. ibi: cõdictione indebiti. Sed mihi videt etiã si nõ labat in psonã creditoris ꝙ nõ transferatur dñiũ: ex quo pmo sciebat se nõ eẽ creditorẽ. p. l. istã in pn. ⁊. s. de ꝯdic. furti. l. qm̃. j. rñ. ⁊ poterit repeti ꝯdictiõe indebiti ⁊ furtiua. vt pleni⁹ no. s. de ꝯdi. inde. l. si pcuratori. ⁊ si cer. petatur. l. cum fundus. §. seruum. ⁊ plene no. p Odof. ⁊ dixi. C. e. l. falso. Non ob. ꝙ nemo cũ dicat rem suã pter quasi. vt. s. vsu fruc. quẽad. ca. l. si. q: nõ excludit qn ꝯ furem agi possit cõditione indebiti nã a fure põt quis rem suã ꝯdicere omni condictione nõ tñ furtiua odio ipsius furis. Dy.

Falsus procurator. Secus si esset verus vt plene no. s. de dona. l. qui mihi. Et collige eũ esse falsum pcuratorem q se simulat pcuratorẽ cũ nõ sit. vt. j. eo. l. si is qui simulabat. ⁊. l. si vendidero. §. falsus autẽ. ⁊ sic falsus pcurator abusiue dicit pcurator. vt ⁊. C. eo. l. falsus. §. ⁊ falsus denari⁹. vt. j. de vbo. sig. l. paulus. ⁊ sic est oppositio in adiecto: sicut dicim⁹ homo mortuus: nã mors soluit hoĩem ⁊ oĩa alia in aut. de nup. §. deinceps. sil'e no. s. de cõdic. ob causam. l. si pcuratori. sic et abusiue dr̃ falsum instrumẽtũ ⁊ testm̃. ⁊ quẽad. testa. ape. l. j. in pnc. ¶ Item dr̃ dupl'r falsus pcurator: vel q nunq̃ habuit mandatum: ⁊ illud est vere falsum: q: nõ iurat pmordio veritatẽ: vt. s. de leg. ij. l. cũ filius. §. heres. Item ⁊ q aliqñ habuit mandatum ſꝫ reuocatũ est: ⁊ sic nõ videt habuisse. vt. s. de acquir. pos. l. nõ videt. ⁊ de in rem verso. l. si p patre. §. versum. Dy. ibi: pferret. s. vt nunci⁹. Dy. ibi: faciebat. s. ex animi destinatione: nondũ tñ acceperat. Dy. ibi: absente: q: ille q recipit reddit verbum debitũ recipere: ⁊ ideo nõ videt cõmittere furtũ. Ol. ibi: ĩ presente. no. ꝙ presentia opatur. Jac. In glo. q: breui manu. in fi. q̃ ratio in absente locum habere nõ põt. vt. s. de solu. l. qui decẽ. §. idẽ responsum. in fi. Ol. Et circa hoc qñ dicat dominiũ trãslatũ in falsum pcuratorẽ ⁊ qñ nõ distinguit. Aut errabat in psona pcuratoris aut nõ. Si errabat dic ꝙ nõ transfertur dominiũ. verbi grã. Constituerã titiũ pcuratorẽ: seius induit vestes suas ⁊ iuit ad debitorem: debitor credẽs ꝙ esset titius verus pcurator eidẽ soluit: talis error psone impedit trãslationẽ dominij. vt. j. eo. l. si is qui. §. si tu titiũ. ⁊. l. si qs vxori. §. cũ titio honesto. ¶ Quãdo autẽ nõ errat in psona: ſꝫ in mãdato vel sili vt h̄ in ꝯdic. pcur. tũc posset trãsferri dominiũ: sicut cum qs mentit de cõditione psone sue asserendo se diuitem cum sit pauper. vt. j. hac ea. l. §. si qs. ⁊ de hoc plene no. s. de acq. re. domi. §. cum in corpus. ⁊. l. si procurator meus. Dy.

Si quis nihil. In persona sua. i. in substãtia psone sue. Dy. In glo. videt eꝫ. ibi: si me in vacuam. ij. responso. Dy. ibi: ꝙ modo. §. j. So. vt dixi dicta. l. si me in vacuam. q: nõ erat error in psona: sed in ꝯditione psone. Dy. In glo. cõtra. j. eo. ibi: solũ. ibi: q: fuit error in essentia persone. hic autẽ in conditione psone siue in qualitate cautele. Dy. ibi: si nõ in essentia fit error sicut fuit in. §. cũ titio. Dy. In gl. ſꝫ nõne. in fi. vt. C. de dol. l. nã is. Ol.

1 ¶ Accipere aliquid p inuentione rei aliene an sit licitum.
2 Inuenientes ligna que perduntur per inundationẽ aquarum an teneantur restituere.
3 Inueniens alienum an licite possit retinere.

Qui alienum. Ibi: dereliquit. i. pro derelicto habuit. Dy. Sed si nõ fuit derelictum neq; p derelicto habitum. Dy. ibi: neq; putauit p de

relicto habitum.Dy.Et no.ex isto.§.ꝙ licitū est aliqd recipe
1 re † pro inuentione rei aliene.ꝑ hoc.s.de dona.l.si pater in fi
ne.sic ⁊ ꝑ.furis iudicio vt vas.§.j.Sed iure canonico videtur
secus.vt ex̄ de fur.c.qui cum fure.qui em̄ alienā rem inuenit
nihil sibi depereat si dn̄o restituat.liij.dist.c.generaliter.⁊.c.
nihil.⁊ h̄ habet etiā vulgare q rem alienā inuenit ⁊ reddit ni
hil perdit.Et ad hoc facit.xiiij.q.v.c.multi putāt.⁊ eadē si qd̄
inuenisti.⁊ ibi in glo.⁊ per Archi.¶ Si qs ergo inuenit rem
alienā restituere tenet̄ dn̄o:si nō reperitur cui⁹ sit.aut inuen-
tor est homo pauper ⁊ pōt sibi retinere:aliter tenet̄ vendere
⁊ preciuz pauperib⁹ erogare.De quo dic vt no.in summa de
2 prescrip.fratris Ray.vlti.folio.¶ Sz nunqd inueniētes † li
gna q̄ ꝯducunt̄ ꝑ flumīa ⁊ ꝑdunt̄ inundatiōe tenent̄ restitue
re.dic ꝙ sic.De quo dic vt plene no.j.de incē rui.⁊ nau.l.si qs
3 ex naufragio.¶ Sed videt̄ ꝙ inueniēs alienuz † possit illud
retinere licite.vt.s.de acq.re.domi.l.si is.§.fi.Sed ibi in the-
sauro loquit̄:quia ignorabatur cui⁹ esset.Itē q restituit alie-
nū nō intelligitur dare sz restituere.vt.s.de statulib.l.statuli
ber.§.de equis.¶ Item qui inuenit aliquod aīal alienū dz
illud ducere corā iudice in lōbar.de eo q peculiū īuenerit.l.j.

Etiam si partis. Si res deueniat in eum casum a quo incipere nō potest vitiatur.h.d.Dy.in seruo fure.Dy.in fine.al's est in tex. qd̄ euenit si alij fuerit legatus.Dy.¶ In glo.qr deuenit ibi: al's secus.Sed hec distinctio locū hz in amittente dn̄ium nō in acquirente:vt hic fuit.Ray.In glo.vlt.in fi.⁊ regulariter qui dominus est partis nō est dominus totius.de quo dic vt no.s.de ꝯdi.insti.l.ij.§.fi.cū his q̄ ibi supplentur per Dy.

Si iussu. Debitoris mandantis soluit falso ꝓcuratori.Dy.In glo.j.facit.in fi. ⁊.s.eo.vulgaris.§.si is qui.Jaco.

Si seruus. Ibi:fecerit et de re propria heredis. Dy.ibi:manumissus.i.cui pura ⁊ directa libertas relicta est.Ol.ibi:aduersus eū liberuz factum adita hereditate.Dy.

Si socius. In fine.quādo constat ꝙ habuit animum cōtractandi totum.al's presumitur ꝙ ratione sue partis faciat: vt.s.pro socio.l.merito.vbi de hoc.Ol.

Inter omnes. Ibi:sed nec manumissio.idest libertas seruo subtracto. Dy.ibi:qd̄.i.ꝙtuz.ibi:nunquid al's nunꝙ.⁊ sic ꝓcedit glo.Jaco.ibi:extincta fine facto dn̄i furtū passi:⁊ in h̄ differt ꝯdictio furtiua ab actione furti.vt.s.de ꝯdic.furti.l.siue.§.fi.⁊.l.⁊ ideo.Ol.ibi:dicendū vt duret ꝯdictio furtiua.Ol.ibi:postea.i.post furtū cōmissuz. Ol.ibi:agi poterit.ibi:sed ⁊ si ꝓ derelicto.Ex isto textu colligit̄ manifeste ꝙ si perdo dominiū rei furtiue facto meo:perdo ꝯdictionē furtiuā:idē si facto eius qd̄ meū reputat̄.vt.l.siue.§.fi.⁊.l.si seruus.s.de ꝯdi.fur.Sed nihilominus remanet actio furti:⁊ ista est rō:qr actio furti datur ad penaz.vt.C.de cōdi.fur.l.si ꝓ fure.§.furti actio.vn̄ lz perdā dominiū nihilomin⁹ possum agere ad penā:vt hic.sed ꝯdictio furtiua datur ratiōe dominij.vt.s.de ꝯdic.fur.l.j.vn̄ perdito dominio ⁊ ipa perdit̄.Sed si sine facto meo ꝑderem dominiū ago furti ⁊ condictione furtiua.vt in prin.hui⁹.l.⁊.s.de cōdic.furti.l.⁊ ideo. ⁊ de act.⁊ ob.l.q̄cūq.Dy.ibi agi poterit:sz ꝯdic.fur.nō.Dy.

Si seruus. Ibi:et ꝓ.i.Dy.Ibi:dn̄s.i.ꝓprietarius.Dy.ibi:actio.i.agēdi cōmoduz. vt.s.de tute.⁊ ra.distra.l.cū tutor negocijs.⁊ ibi no.Ol.ibi:de fructib⁹:qr pena nō dz egredi delictū:⁊ facit h̄ ꝓ opi.Azo.s. eo.l.q iumēta.Ol.ibi:dupli pena vē.de hoc cuz est furtum nō manifestū dz esse.s.in princi.Dy.¶ In glo.si habes.in fi.hoc nisi declarat̄ in p̄n.nō interfuisse.vt.s.de impē.in res dot.fa. l.⁊ an in totū.⁊ plenius no.s.si quis cau.l.qui autem.§.illud. Itē ꝯ.j.eo.si vēdidero.§.si titi⁹.ibi:ꝙ si pecunia ⁊c.sz ibi ꝓpt̄ ratihabitionē q̄ retrotrahit̄:⁊ sic ab initio nō vr̄ īterfuisse.Ol.

Hec actio. Ibi debitor qn̄ surripit̄ sine creditoris culpa.Dy.In glo.⁊ ita plurib⁹.ibi.l.si plures.Sed illam expone vt ibi no.Ol.

Recte. Illud ꝓpter qd̄ delictū circūscribitur siue opinio siue veritas attendit̄.h.d.Ibi:putet.q.d. nihil dolo facit.Dy.Sz quō ꝓbabit ꝙ putauerit dn̄ium concessurū.dic ꝑ ꝯiecturas vt rōne familiaritatis p̄cedētis.vt.s. de acq.pos.l.qui iure familiaritatis.vel ꝑ sil'es cōiecturas:et h̄ verū si dn̄s agat.Si aūt tertia ꝑsona ageret incūberet sibi ꝓbatio ꝙ inuito dn̄o.vt.s.de ꝓba.l.in excep.§.q dolo.⁊ not. per Archi.xiiij.q.v.penale.in gl.furtū est.⁊ ibi plene videas. ibi ꝯctauit illud qd̄ ⁊c.Ol.ibi:tu q ꝯctabas.Ol.¶ In glo.et male.in fi.vel dic meli⁹ vt sequēti glo.no.sz cū h̄ ꝯcor.qd̄ not. insti.e.§.placuit.Ol.In glo.i.iuris ē.ibi.§.si suspitio.Sz h̄ loquit̄ qn̄ erat iusta cā id putādi ⁊ iusta dispositio ibi qn̄ iniusta suspitio.Ol.ibi fit furtū.ꝯtriū no.insti.e.§.placuit.In gl.q̄ incipit furti.vbi dicit nō fieri furtū nec rem furtiuā:sz h̄ verior ē. Dy.in fi.et sic vr̄ h̄ glo.dicere ꝙ si dicat nō feci aīo furādi:ꝙ nisi ꝓbet̄ de aīo nō teneat̄ furti:qr dol⁹ ⁊c.sz hoc videt̄ absurdū:qr semꝑ hoc diceret ⁊ difficile esset ꝓbare de animo.Dy.

Si furtiua. In fi.⁊ etiā alia furtiua ꝯdi.Dy.in glo.ab eodē.ibi:secus in creditore q ex p̄mo furto totū suū debitū ꝯsecut⁹ est ⁊ ei postea subtrahit̄ sine culpa:nā ampli⁹ nō agit:cū ei⁹ nō intersit.Jaco.⁊ Ol.

Si dominium. No.ar.ex hac.l.ꝙ ex interuētu noue ꝑsone noua nascit̄ obligatio.sic.s.iudi.sol.l.si ante.insti.qui.mo.recōtrahi.ob.§.p̄terea.⁊.§.p̄cedenti:qd̄ facit ꝓ vno articulo q̄stiōis disputate bonon̄.si ꝓcessuz est in aliqua causa in forma arbitrij ꝙ nihilomin⁹ possit postea ꝓcedi si adiungat̄ terti⁹ in formā arbitratoꝝ siue ille terti⁹ fuerit adiūct⁹ ex pacto siue ꝑ p̄torē ⁊ pn̄t ex eisdē actis iudicare ⁊ ꝓcedere:sicut ⁊ iudex qui iudici mortuo succedit:iudicat ex precedentib⁹ actis.vt.s.de iudi.l.mortuo.⁊ h̄ ſm do.Frā.ac. ⁊ bene:lz quidā ꝯtradixerit.Dy.Et ꝓ ista opi.facit.s.de testa.mili.l.iiij.ꝓ socio.l.si quis a socio.cū.l.seq.s.de puil'.credi. l.ij.v.parui.⁊ de re iudi.l.iiij.§.si ex ꝯuentione.Ecōtra videt̄ ꝙ nō:qr vident̄ renūciasse forme arbitratoris:si p̄mo vt arbitri ꝓcesserūt per.l.j.circa fi.C.de impo.lucra.descrip.li.x.ibi: dum dicit si ad primordiū tituli posterior formet̄ euentus ⁊c. Si ergo inchoauerūt ꝓcedere vt arbiter sic debēt finire:nam cū habeāt duas vias vnā eligēdo alteri renunciare videt̄.vt C.de codicil.l.fi.⁊ de fur.l.j.⁊ ꝓ hoc facit.C.de pac.cōuē.l.fi.et s.de p̄ca.l.⁊ hz.§.cū qs.Ita scriptū reperi in additionib⁹ dn̄i Dy.Dn̄s tn̄ Ray.dicit dn̄m Frā.hic tenuisse primam opi.⁊ Dy.scd̄am.⁊ vide qd̄ no.C.de testa.l.nō codicillū.ibi:actio ex noua ꝯctatiōe post mutationē dn̄ij.ita tn̄ ꝙ nihilomin⁹ cōpetat vetus ex antiqua ꝯctatiōe.Ol.In gl.nona circa fi.ibi:tertij dicunt.hec opinio videtur approbari.C.eo.l.si abducta.in vlti.glo.Sed qd̄ hic no.verius est.in fi.q̄ loquunt̄ vero dn̄o.

Si vas. Ibi:abstulit ei.s.ꝑ iudicē.concor. sunt in glo.⁊ in alphabeto dictiōe abstulisse.Et faciūt ad q̄stionē:si accusaui aliquem dicēs eū abstulisse mihi rē meā:⁊ petēs eū condēnari ꝙ accusatio videat̄ inepte ꝯcepta:cū nō dixerim eū abstulisse per furtū vel dolū:⁊ abstulisse qs dicat̄ etiā licite:vt hic cōtrariū obtēt⁹ est:qr cū eū accuso satis videor dicere ꝙ abstulit dolo:⁊ potissime ꝓpter ꝯclusionē in qua peto eū ꝯdēnari: que declarat p̄cedētia fuisse dolosa:nā sequēs scriptura declarat p̄cedētia.s.de leg.j.l.si seru⁹ pluriū.in fi.⁊ vide qd̄ not. Cy.⁊ dixi in sil'i q̄stione.C.de fal.l.nec exemplū.in.§.q furem. no.ꝙ aliqs nō tenet̄ iudicare furē:imo ꝓ iudicādo pōt remunerationez accipere.vt.s.de ꝯdic.ob turp.cām.l.iiij.§.si tibi. vbi de hoc.⁊ de prescrip.v̄b.l.solet.sz iure canonico sec⁹.vt ex̄ eo.c.q cū fure.⁊ dixi.s.eo.l.falsus.§.qui alienū.In gl.vt ⁊.s. de fugi.l.j.in fugitiuo planū est in alio fure.Dic ꝙ cū re furtiua fuit receptatus.arg.C.eo.l.eos.Ol.

1 ☞ Dissentire videtur qui non consentit.
2 Tacentes ob verecundiam an videant̄ consentire.

Qui ex voluntate. In v̄.vetare.in fi.Not.
1 ꝙ qui nō cōsentit † videt̄ dissentire.ꝓ hoc.s.de serui.vr.p̄dio.l.inuitū.idē in eo qui nō pōt vel erubescit ꝯdicere.vt.j.eo.l.pe.In ꝯtriū est so.ma.l. ij.§.voluntatē.de epi.⁊ cle.aut.si seruus.⁊.j.de reg.iur.l.q tacet.De h̄ vide qd̄ plene no.ꝑ Dy.⁊ alios ex̄ de reg.iur.c.qui tacet.⁊.c.is q tacet.lib.vj.⁊ de pig.act̄.l.gaius.⁊ de ꝓcur.l.filiussa.§.inuitus.xxxiij.q.v.in summa.in glo.Et ꝑ Archid.de hoc etiam not.ex̄ de presumptio.c.nonne.etra de baptismo ⁊ eius effectu.c.maiores.circa finem.ex̄ de symo.c.sicut.ij.Et vide glo.que est.xlv.distinctio.ca.si forte.De hoc etiam vide qd̄ multū bene no.ꝑ Inno.⁊ cōpost.ex̄ de elec.in genesi.⁊ eo. ti.c.qr ꝓpter.per h̄.⁊ cōpostel.⁊.xxvij.dist.c.j.in glo.⁊ ꝑ Archid.Et ꝙ presentia aliqn̄ operet̄ facit.s.eo.l.falsus.§.j.in fi. ⁊.s.manda.l.qui patit̄ et ad macedo.l.sz iul'.§.interdum.⁊ in brocardis de presentia ⁊ absentia.ad h̄ etiā facit qd̄ no.ex̄ de offi.deleg.c.prudētiā.vbi dr̄ ꝙ si duo iudices citāt tertiū eoꝝ collega ꝙ veniat ad cedendū cū eis vel ꝙ se excuset:ꝙ eo ipo ꝙ non ꝯtradicit videt̄ se excusare:⁊ possunt alij duo ꝓcedere eo absente.¶ Itē si adult⁹ est presens dū curator aliqd agit

consentire

consentire videt̃ ⁊ validũ est qd̄ agit̃.vt.s.de ma.testa.l.luci⁹.
in fi.¶De ista etiã materia vide bñ in questionib⁹ Bartho.
brixieñ.lxviij.q.q̃ incipit.ep̃s quidã.qd̄ posui de sacrosan.ec.
aut.hoc ius.vñ.ʒ adhuc quero pone ꝙ ep̃s.⁊ qd̄ no.xliij.di.
sit rector.l.di.de eo.⁊ qd̄ dixi.C.de ꝓcu.l.inuitus.⁊ ꝑ Cardi.
de elec.vt circa.In glo.singulariter vt predixi.⁊ vide in bro-
card.Azo.de p̃sentia ⁊ absentia:⁊ de ↄsensu ⁊ sciẽtia.Est etiã
2 multũ nota.ꝙ tacens ob verecũdiã † sicut spõse sepe faciunt
dũ interrogant̃:nõ vident̃ cõsentire.vt.j.eo.l.pe.⁊ ibi dixi.

Si ego. Ibi:inscio.⁊ si scirem nolleʒ.al's secus.vt.s.
§.pri.l.j.⁊.l.inter oẽs.§.recte.ij.rñ.Dy.ibi:
cõmodatari⁹:⁊ sic cõmodãdo furtũ cõmiseris.Dy.¶In gl.
sed cũ quis.in fi.Vel dic ꝙ cũ quis ad custodiã rei tenet̃ do-
lũ in ea cõmittit:aut cõmittit cõtractãdo vt eã sibi habeat et
dño auferat:⁊ tũc nõ agit furti actione:vt in ↄ̃rijs:aut aliter
vtendo vel alij cõmodãdo ⁊ tunc nõ priuat dñm possessione:
vt.s.de acqui.pos.l.qui vniuersus.§.fi.⁊ tunc obtinet.§.iste.
Dy.⁊ dic vt plene dixi.C.eo.l.manifestissimi circa principiũ.

Si ancilla. Ibi:posteriore.s.cum nascunt̃ apud
bonefidei emptorẽ:secus si apud fu-
rem.vt.C.eo.l.ancille.vbi de hoc.⁊ plene.s.de publi.l.si ego.
§.partus.Sed nõne hic sec⁹ est bonefidei emptorẽ etiã si ouẽ
furtiuam pregnãtẽ cõparauit.vt.s.de acq.re.do.l.bonefidei.
in fi.et.l.pri.quõ ergo furtiuuʒ dr̃ ⁊ quõ h̃ furtiuitas impedit
vsucap̃.cũ nõ possit qs suũ vsucapere.vt.s.de vsuca.l.sequi-
tur.§.lana.Rñ.lʒ sit partus bonefidei possessoris:tñ ↄuẽtus
rei vẽ.vel officio iudicis reddit extãtes fruct⁹:ergo ⁊ fet⁹ qui
fruct⁹ sunt.vt.C.de rei vẽ.l.certũ.ↄtra quã restitutũ nisi impe
diret fructuitas.vt.s.de vsuca.l.sequit̃.§.fructus.⁊.C.qd̄ me
tus cã.l.si vi.glo.tñ dicũt ꝙ vbi a fure est vendita bestia pre-
gnans:sec⁹ nõ sit emptoris nec vsucapit̃:ʒ si ab alio q̃ a fure
venditur vel apud bonefidei possessorem cõcipiat:tunc sit bo
nefidei possessoris.Jaco.

1 ¶Res empta ex pecunia vsuraria an possit vendicari.
2 Meretrix an possit de bonis in meretricio acquisitis testari.

Cum fur. No.ꝙ nũmi redacti ex re furtiua nõ sũt
furtiui:qd̄ est no.sic etiã res empta ex pe
cunia mea nõ est mea.vt.C.de rei ven.l.si vt ꝓponis.vbi de h̃
1 dixi.Sed ar.cõtra.videt̃ ꝙ res empta ex pecunia † vsuraria
possit vẽdicari.vt extra de vsuris.c.cõsiliũ.Sʒ de hoc dic vt
no.xiiij.q.v.c.j.in glo.⁊.s.de peti.here.l.si rẽ ⁊ precium.vbi de
hoc dixi.Iteʒ idẽ est pereipere aliqd ex re ⁊ occasione rei mee
vt.s.de distrac.pig.l.rescriptum.§.j.Item est h̃ argu.ꝙ mere
2 trix † possit testari:⁊ ꝓ aĩa relinquere de bonis in meretricio
quesitis.p hoc.s.de ↄdic.ob turpẽ cau.l.idẽ.§.sed qd̄ meretri
ci.Ol.⁊ vide qd̄ dixi.j.eo.si pignore.§.j.

Interdum. Ibi:etsi.i.q̃uis.Dyn.in fi.⁊
cũ periculo mulieris res illa
perit.concor.de iure do.l.de his.Jaco.

In furti actione. Intendit a ꝓser
uo vel filio natu
rali agẽtis surrepto.Jac.ibi:interest rõne affectio
nis.Ol.ibi:verũ p̃ciũ.p hũc tex.dicit Dy.ꝙ p̃cium
cõe vel cõuentũ nõ sit interesse:cũ h̃ p̃ciũ ⁊ interesse ponãtur
vt obiecta ⁊ diuersa.⁊ ꝑ h̃.j.eo.si vẽdidero.⁊ de ratio.distra.
l.j.§.ↄsiderandũ.De q̃ dic vt plene no.p ipsum Dy.ex̃ de re
gu.iur.c.mora.lib.vj.⁊ dixi.C.de sen.q̃ ꝓ eo qd̄ interest.l.vni-
ca.ibi:idẽq̃ʒ.s.ꝙ res habeat iudiciũ.ibi:deterior.subau.faciẽ-
da est cõdẽnatio.Dy.in glo.j.ibi:si cũ excep.§.si qs.imo.§.q̃-
druplat̃.Jac.ibi.§.h̃ actio.⁊.l.cũ lex.§.fi.⁊.l.se.In eadẽ glo.
in fi.Prĩa opinio est verior:qr̃ cũ h̃ agat̃ ex eo ꝙ factũ est qd̄
nõ dʒ fieri venit intrinsecũ ⁊ extrinsecũ:vt dici solet.d.l.vni-
ca.C.de sen.q̃ ꝓ eo qd̄ interest.p̃ma verior.ar.ei⁹ qd̄ dr̃ de vẽdi
tore:nã si venditor male tradit tenet̃ ad omne interesse.qr̃ ibi
agitur ex delicto.ita ⁊ hic cum agatur ex delicto debet venire
omne interesse.vt no.s.de act.emp.l.iulianus.§.item q furẽ.
Ray.⁊ no.C.de sen.que ꝓ eo qd̄ interest.

Ope ⁊ consilio. Vide qd̄ dixi.s.e.l.is qui opẽ
ibi:nõ socij adhibiti ad furã-
dũ.Dy.ibi:ʒ ⁊ si nõ sit p̃stitũ:tñ fuerit ↄsiliũ vel op⁹ ⁊ nõ fue
rũt adhibiti vt furarent̃:ʒ alij nõ socij.Ja.ibi:inimicitiax cã
id est dolo:vt lederet eũ.Jac.In glo.vt ⁊.j.eo.in fi.Et pleni⁹
per Dy.⁊ alios.ex̃ de reg.iur.c.nullus ex consilio.lib.vj.

Cum eo. Ibi vt in fures ↄsecutiue sic.vt.C.de liber
tis ⁊ eo.libe.l.manumissori.

SI quis vxori. Ibi:cum.i.q̃uis.ibi:nõ te-
neat̃.s.furti:ʒ rerũ amota-
rũ vt sequit̃:qd̄ intellige diuortio facto:m̃rimonio eñ nõ con
stãte nõ rerũ amotax:ʒ in factũ actio gñalis dat̃ inter coniu
ges.vt.C.re.amo.l.ij.⁊ no.C.de fur.l.vlti.§.fi.Ol.ibi:nõ tene
bitur.s.directa actiõe.vtili tñ tenebit̃:vt statim subijcit.Jac.
In glo.lʒ furtũ nõ faciat:imo furtũ facit.vt.s.eo.l.serui ⁊ fi-
lij.in p̃n.⁊ rerũ amo.l.j.refert̃ ergo gl.ad eũ q opẽ tulit:q fur-
tũ nõ facit:furti tñ tenet̃.vt.s.eo.l.is q opem.Dy.In gl.vt et
s.re.amo.in fi.vel h̃ sine iussu dñe.ibi:iussu illius dñe.Ol.

Eum creditorẽ. In glo.⁊ ↄ̃ctet.ibi:in p̃n.ni
si ↄstitueret rẽ suo noĩe pos
sidere:⁊ ita sol.ↄ̃riũ de.l.si rẽ mobilẽ.s.de acq.pos.Dy.⁊ con-
cor.s.si cer.pe.l.si quis nec causam.§.res.Dy.

Si sulfuramine. Ibi furti:⁊ ↄdictiõe fur
tiua.Ol.ibi:colon⁹ par-
tiari⁹ ẽm glo.⁊ tũc expone qd̄ sequit̃ ↄducti actione.i.p socio
ꝓpter ↄductionẽ.vt.s.loc.l.si merces.§.vis maior.vel dic mu
nus tollẽs ẽm Jac.de are.⁊ tũc littera q̃ sequit̃ stat ꝓprie ibi
actione.agendo contra dominum seu locatorẽ.Ol.ibi:idip̃m
qd̄ dominus cõsecutus fuit cõdictione furtiua.Ol.

Si seruus. Ibi:habeas ↄ̃ extraneũ surripienteʒ
illa vestimẽta.Dy.ibi:non cõpetere:
sic intelligit̃.s.eo.l.eum qui.§.an pater.Ol.

Apud labeonẽ. No.bonũ ar.ad scholares q
mittunt famulos pro libris
ꝙ bidelli eis dare nõ teneant̃ nisi eos notos habeant:⁊ si dẽt
ꝙ sit periculo bidelli:⁊ ita sentit Dy.Ray.tñ dicit ꝙ bidell⁹
cedẽdo actionẽ liberat̃.vt dicã in suppletiõe glo.Sʒ quedaʒ
glo.q̃ est.s.cõmoda.l.si mei.videt̃ terminare q̃stionẽ ꝙ ex quo
isti bidelli recipiũt mercedẽ ꝓ custodia tenentur de leuissima
culpa.vt.s.loc.l.q mercedẽ.posset tñ forte distingui vtrũ scho
laris dixerit da librũ meũ:illi q petit noĩe meo:⁊ tũc sit bidel-
lus excusat⁹ ⁊ cedẽdo actionẽ liberet̃.ar.s.de sol.l.q hoĩeʒ.§.
si titiũ.⁊ de exerci.l.j.§.vñ q̃rit̃ an dicat da famulo meo:⁊ tũc
nõ liberet̃:alij dando cedẽdo actionẽ ꝑ p̃dictã gl.in.l.si mei.⁊
no.casum quẽ alibi nõ inuenies.Dy.ibi:accep̃.vt nũci⁹.Dy.
ibi:gessit sue dũtaxat obligatiõis dissol̃.intendẽs.Dy.in gl.
quã cedẽdo in fi.q̃ determinatio notabilis est valde:⁊ videt̃ ↄ̃
casum.l.s.de sol̃.l.cũ qs.§.si debitor.⁊ eo.tit.l.si qs seruo.⁊.l.
fugitiui.⁊ si cer.pe.l.eius q.¶Sʒ põt glo.defendi ⁊ dici ꝙ in
l.ei⁹ q.erat debitor speciei q liberat̃:ex q̃ sine dolo ⁊ culpa de
sijt possidere speciẽ quã debebat.vt.s.de v̈bo.ob.l.si ex legati
cã.h̃ aũt erat debitor.generat qd̄ nõ parit.vt.C.si cer.pe.l.in-
cendiũ.⁊.s.ad le.fal.in rõne.§.incerte.Ad.l.si qs seruo.cũ si.
Rñ.ꝙ in illis fuit speciale mãdatũ de soluẽdo certe ꝑsone cu
ius mãdatũ fuerat reuocatũ:h̃ aũt erat gñale mãdatũ vt da-
ret ei q petijsset nõ designata certa ꝑsona:⁊ pl⁹ opat̃ speciale
mãdatũ q̃ generale seu inclusuʒ in gñali.vñ ibi liberat̃ cedẽ
do actionẽ:h̃ nõ.Et aliter nõ video ꝙ possit gl.saluari.Dy.
¶In gl.emptori.in fi.Sol.vt p̃dixi:qr̃ ibi mãdauit certe ꝑso
ne:hic incerte.Dy.⁊ Jaco.de bel.

Si fugitiuum. Ibi fideiussor.qd̄ dñs habe-
ret ratum.Dy.¶In glo.vt
sine cessione.in fi.vel dic ꝙ aut in cautione ꝑ officialẽ recepta
intendit̃ vtilitas alicui⁹ priuati.⁊ hʒ locũ.§.exigere.cum simi
libus.Aut sola vtilitas officij.⁊ obtinet.§.iste.Ol.

Si quis de manu. Ibi:vt alius scʒ ab eo
suppositus vel nõ sup
positus.Dy.vt.s.eo.l.in furti.§.ope.

Si quis massam. In glo.ↄ̃ videbat̃.ibi.§.
cum qs.h̃ nihil est dice-
re:qr̃ etiã si habuisset specificãs bonã fidẽ cũ h̃ casu nõ effice-
ret̃ dñs ꝑ specificationẽ:cum hic possit redire de facili ad eã-
dem materiã:vt.d.§.cum quis.ʒ hec ratio posset habere lo-
cum in v̈si.seq.vbi est talis materia:cuius separatio de facili
fieri nõ posset.Dy.

Seruus. Ibi quẽ idoneũ ille soluendi facultatem
hic efficax oblig.susceptibileʒ se pretẽdit
in quorum vtroq̃ʒ idoneitas vertitur.Ol.ibi:pecunia:nã iste
nõ tenetur furti:sed actione de dolo.Dy.

Neq̃ʒ verbo. Potes ponere exẽplum.vt.s.eo.l.
fallsus.§.j.⁊.j.eo.l.si is qui simula-
bat.s.si credens te debitorẽ meũ cũ nõ sis mihi sciẽti ꝑstipula
tionẽ sine scriptura:vel per scripturaʒ ꝓmittis:nam ex solis
verbis vel ex sola scriptura sine traditione corporis:⁊ sic sine
traditione nõ cõmittit̃ furtũ.Dy.al's secus:vt.s.de ↄdi.fur.
l.quoniam.ʒ ↄ̃.s.de acquir.re.domi.l.põponius tractat.al's
incipit cum pastori.in fi.So.vt ibi.¶In glo.ob solũ cõsiliũ.
de hoc vide qd̄ dixi.s.e.l.is qui opem.⁊ qd̄ no.p Dy.⁊ alios
de reg.iur.c.nullus ex ↄsilio.lib.vj.⁊.j.e.l.cõsilij.s.de reg.iur.

Et per hunc.§.determinatur questio si mādaui alicui vt hominē interficiat ⁊ ipse nō interfecit:an ego tenear. Et videtur ꝙ sic.per ea que no.C.de epis.⁊ cleri.l.si quis non dicam.⁊ de his qui ad eccle.ↄfug.l.presenti.circa prin.⁊.ſ.de calū.l.⁊ generaliter. Sed dum nō ob.prealleg.ll.quia loquunť quando ꝓcessum est ad aliquē actū facti:at hic solus actus verbalis intercessit:⁊ qꝛ lex interpretatur factū facientis mandāte.vñ si ipse nihil fecit mādans teneri nō pōt:quia interpretatio nō procedit:qꝛ in incertis nō certis ⁊c.vt.ſ.de vb.ob.l.ↄtinuus.§.cū ita.⁊ ita fuit determinatū ꝑ Dy.⁊ ꝑ hoc.ī.de vb.sig.l.sepe.in fi. ¶ Item qꝛ mandans ita demū debet teneri si mādatarius vel facturus nō erat.vt.ī.de iniur.l.nō solū.§.si mādato.⁊.§.ꝓculus.⁊ no.ſ.de seruo corru.l.j.§.persuadere.sꝫ si delictum nō est secutum ignoratur an mādatarius esset aľs facturus vel nō:ergo mādator teneri nō debet:lꝫ hec distinctio videatur locuꝫ habere solum in persuasione nō in mandato:vt dicto.§.ꝓculus.in libro Ray.

Si quis asinū. Ibi furandi aīo ⁊ nō soluēdi id qꝺ ꝓ tali vsu dari solet.ia.

Cum titio. Honesto.i.diuite vel proprie. Ol. In glo.aľ.lex non tollas ↄria ibi ꝓxi.§.si autē vertitur error solutionē recipiētis tunc obtinet glo.l.falsus.in prin.⁊.§.j.ſ.eo. Jaco.ibi:sꝫ quidā dicunt ⁊ male. Ray.ibi.§.si furioso. Sed certe ibi nō erat error in substantia persone:sed magis in qualitate.

Si maiora. Illud operať hic error in pondere qꝺ oꝑatur superiori.§.error in substantia persone.⁊ ideo subsequēter ponitur hic.§.post illum. Dy.ibi:te quoqꝫ.scꝫ emptore. Ol.

Si quis seruo. Ibi furti agendū nō serui corrupti. Jaco.ibi:de dolo dandā.i.ꝓpter dolū actionē furti:vel actioneꝫ legis aquilie. Vel loquitur in casu.ſ.de dolo.l.si quis tabulas. Jac. ¶ In glo.qui persuasit in fi.⁊ nō ratione lucri sui. Dy. In glo.s.saltem in|si. Vel dic tabulas meas.i.in mei fauorē cōceptas nō tamē meas.⁊ sic actio.l.aquilie que dño tm̄ datur.vt.ſ.ad.l.aquil.l.si alius.§.legis. Item locum habere nō potest:sed soluꝫ de dolo.vt hic.⁊.ſ.de dolo.l.si quis tabulas.⁊ ibi no. Ol.

Si seruus meus. Ibi:soluta sit ab eo qui rem peculiarē surripuerat. Dy.ibi:accepit.accipiendo aliud ꝓ alio.ibi:satis esse videať.i.ꝙ equipolleat rei surrepte ⁊ pena eius. Dy.

Si quis iurauerit. Ibi:persecutio.i.rei vē.nō ↄdictione furtiua.vt.ſ.de iureiurā.l.duobus.§.idem iulianus. Dy.

Si seruus. Ibi:heres institutus ꝓpter quā causam hereditas perdita est.vt qꝛ propter hoc omissa est impleri cōditio.vt.ſ.de ↄdic.furti.l.si condicaꝫ. Jaco.ibi:condicendo i.agendo| ↄdictione furtiua pro mortuo. ¶ In glo.vt ⁊.ſ.de ↄdic.furti.in fine. Et ex eo ꝙ hic no.dico ꝙ lex vnica.C.de sentē.que ꝓ eo qꝺ interest ꝓfe.nihil corrigit de iure antiquo.ff.lꝫ ibi notetur cōtrarium.s.ꝙ dicta l.ꝓculus.sit correcta. ¶ Sed illa lex intelligitur ꝺm hāc glo.nam qꝺ ibi diciť ꝙ nostra cōstitutio ⁊c.intelligitur|cū lucruꝫ est tale ꝙ percipi pōt sine alterius iniuria:tūc enim eius ratio habetur:aliter nō.licet aliter ibi notetur in glo.⁊.ſ.de act.emp.l.si sterilis.§.si cū per venditorem.⁊ hāc glo.alibi nō inuenies. Dy. De hoc dixi.d.l.vnica.que ꝓ eo qꝺ interest ꝓfe.

Si statuliber. Ibi:adeatur.s.iudex. Dy.ibi:furti.i.ↄdictione furtiua.sic exponitur.ī.eo.si is cui.§.⁊ si furti. Sed actione furti bene agiť etiam si desinat interesse.vt eadē.l. Dy. ¶ In|glo.si dicas.in fine. Hec solutio nō est bona:qꝛ expresse est ↄtra textum.l.inter omnes.quare sol.vt.ſ.de ↄdic.furti.l.si seruus.in ꝑn. Ol.

Ista est lex singľaris ꝺꝫ Bar.hic.

Si quis ex domo. Scꝫ armatus:irruens ⁊ violenter rapere querens. Jaco.si aliqueꝫ ibi reperijsset.⁊ ꝑ hoc apparet ꝙ qualitas delicti nō fuit consummata:lꝫ delictū fuerit ↄsummatū.ibi:non manifesti.s.tenetur.videlꝫ ⁊c. Sed nō manifesti bene conueniet.vt.ī.vi bonorum raptoꝝ.l.j.no.⁊ hic innuitur. Dy. ¶ In glo.nō clam.in fi.vt patet expresse.ī.vi bono.rapto.l.ij.§.damni.vſi.etiam in glo.hic est specialis.ibi:nō manifesti.vt qꝺ hic dicit tollenda.i.non competente. Jaco.

Qui iniurie. Ibi:per alios quos effractor ignorabat surripere:⁊ sic nō ob.ſ.eo.l.in furti.§.ope.⁊.l.si quis vxori.§.si quis de manu.ibi:et propositum quod fuit iniuria ⁊ nō furtum.⁊ concor.ſ.eo.l.verum.vbi de hoc dixi.extra de sentē.excō.cum voluntate.ī.de sicca.l.diuus.de adulte.l.vim passam.⁊ ideo diciť ꝙ deus respicit cor hominis nō opera.xxiij.q.viij.occidit.xv.q.vj.qui periurare.⁊.xvij.questione iiij.c.omnes.

Si seruus. Ibi: surripuit culpa commodatarij aľs eius non interesset:⁊ sic non daretur actio furti.vt.ſ.eo.l.eum qui.§.is autem.ibi:surreptū est:alioquin secus.vt.ſ.eodem.l.itaqꝫ fullo.in prin.ibi:dominus exegit per actionem cōmodati. Dy.ibi:idem:scilicet vt euanescat actio furti. Dy.ibi:ꝙ si seruus eius.scꝫ cōmodatarij ⁊ sic nō cōmodatus. Dy.ibi:res sit subau.⁊ quia in rem tui periculi seruus commisit in rem tuam commisisse videtur.vt.ī.quando appel.sit.l.j.§.impropria.ex quo actio furti non oritur.vt.ſ.eodem.l.serui ⁊ filij. ¶ Sed hec ratio tollitur.ſ.rerum amota.l.si concubina.§.fina.⁊.l.sequē. Dic ergo ꝙ ratio est qꝛ vtrum furtum quantum ad omnem furti effectum factū nō est. Furtum enim dominum possessione rei furtiue priuat vt.ſ.de acquiren.posses.l.rem que nobis.sed hic furtum hoc nō inducit.vt.ſ.de acqui.pos.l.si de eo.in prin.⁊ de vsucap.l.non solum.§.si rem pignora. Ol. ¶ In glo.id est condictione furtiua.ibi:in actione furti:que non tollitur etiaꝫ si desinunt interesse. Ol.ibi.ſ.eodem.l.inter. Sed certe hec solu.nō valet:quia condictio furtiua non datur ei qui commodatum accepit:sed soli domino.vt.ſ.de condic.furti.l.j.⁊.ſ.eo.l.eum qui.§.item si iumenta. Et ideo dic ꝙ hic loquitur de actione fur.vt littera dicit.⁊.ī.eodem fullo si actione. Non ob.l.inter oēs.quia loquitur quando ratione dominij intererit.⁊ pro hoc.ſ.de actio.⁊ oblig.l.quecūqꝫ.secus quando ratione custodie vel alterius interesse tantum.vt dicta.l.inter omnes.no. Dy. In glo.sꝫ queritur.ibi.l.j. Rñ.quia seruus tuus vt extraneus tibi tenetur naturaliter.vt.ſ.de pecu.l.sed si damnū.§.siue autem. Et ideo sicut alio surripiente nō domino:sed cōmodatario datur actio:ita ⁊ hic.

Qui negocijs alienis. No.ex isto.§.ꝙ ille qui tenetur ex quasi cōtractu ad custodiam nō agit furti:secus si ex vero contractu.vt.ſ.eo.l.eum qui.§.an pater.⁊.§.nō solum.

Si pignore. [a] In.§.j.ibi:mouere queꝫ debet.s.in.j.respōso huiꝰ §.quando alij cōmodauit. Ol.ibi:species em̄.no.moralem tex.qꝛ nec donatio nec elemosyna debet fieri de alieno.⁊ de obligationibus.vt.xiiij.q.v.c.j.⁊.ij.⁊ ibi in glo.⁊ ibi etiā in summa est pulchra glo.de hoc.⁊ vtrū de vsuris vel male ablatis possit elemosyna fieri.⁊ vide qꝺ dixi.ſ.e.l.qui vas.§.fi. ¶ In glo.naturale.melius in auť.de nō eligē.secun.nubē.§.gregoria.

a ¶ Si pignore.adde ad hanc.l.in v.teli auť.ꝙ ap.armoruꝫ cōtineť omē quod nocere potest.

Furem. Vide.ī.de siccarijs.l.fureꝫ.cum ibi notatis. Oldra.

Cum furti. Ibi:tolli rei ꝑceptiōe. Ja. In glo.vt tm̄ vna.ibi.⁊.l.ei qui.qꝛ ibi loquiť estimatione soluta. Jaco.

Qui fera talia. In glo.i.expresso.ibi:sꝫ ibi dixi:quia tacite licet non expresse accōmodabať hic consilium furti facienti. Dy.

Cum creditore. Ibi:non videtur scilꝫ in dubio.ibi contractare.scilicet animo furandi. Dy. Dic aut est certum ꝙ facit gratia iuris sui conseruandi.aut est certum ꝙ animo rapiendi aut est dubium. Primo casu nō tenetur:secundo sic. In dubio loquitur hec lex:scilicet ꝙ non presumatur facere animo rapiendi:quia non videtur dolo facere qui suo iure vtiť:⁊ in dubio benignior via sequēda est.vt in regula iur. Dy.⁊ pro hoc ꝓ socio.l.merito.cum ibi no.⁊.C.de acquiren.possessio.l.minus instructus. ¶ In glo.immo ꝙ ibi.hic loquitur in dubio hac vera.argu.ī.vi bo.rap.l.ij.§.hac actione.⁊.§.sꝫ ⁊ si quis. Ray.ibi:contrarium probatur.id est ꝓbatur dolus:⁊ ꝙ malo modo rapuit creditorem. Dy.in fi.⁊ de hoc dic:vt ibi nota.⁊ dixi.

Interdum. Ibi:obligatur ad penā. Dynus.ibi:mutata esset post primam contractationem ⁊ ante secundam. Ol.

1 Fur potest capi ⁊ ad iudicem duci.
2 Iudex in eadē instantia pōt ꝓcedere in cā ciuili ⁊ criminali.

Qui furem. Iste est aureus.§.⁊ ad multa allegatur. Primo ꝙ preses prouincie potest criminaliter punire ⁊ iubere rem restitui.vt hic. Ad idem ī.de var.⁊ extraor.cog.l.medicus.in auť.de manda.ꝑnci.§.ꝙ si delinquentes

Vide ad hūc.§.bar.⁊ Bal.in.l.si ab hostibus §.j.sol.mat.

si delinquentes ꝛ furtū passus sua autoritate ducat furē corā iudice quidam ciuilibus tantū cognoscit hoc ipso et videtur actionē ꝛ criminalē penā remittere. ꝛ hoc forte idem est: quia iudicio partis vsurpauit furem ipsi iudici propria autoritate presentādo ꝛ tradendo postulans ipsum puniri. ꝛ sibi satisfieri ad qd̄ vide in summa Az.C.de ordine iudi.§.vbi autem. et ad hoc.ff.de iudi.l.solemus.§.latrūculator. ¶ Item notā.
1 ꝙ furē possum capere† et ad iudicē ducere ꝓpria autoritate ad hoc.ff.de condicti.cau.data.l.cū seruus.vbi de hoc.et.j.de recep.hj.ꝛ est arg.etiā ad alios delinquētes. ¶ Item facit ꝙ
2 iudex† possit in ciuili ꝛ in criminali ꝓcedere in eadē instātia. et ita nō est ꝓ ꝑpla.in eo qd̄ not.quādo ciuilis actio criminali preiudicet.l.vnica.vbi de hoc not.ꝛ dixi. ¶ Item facit ꝙ si cognitū est de crimine ꝑ viā inquisitiōis ꝛ lata snīa ꝙ amplius non cognoscaꝛ per viā accusationis. ¶ Item no.glo.hic positam]que incipit: sed nō videꝛ ibi: vt eū torquerē que expresse dicit: ꝙ liber homo potest se subijcere priuato vt eū torquere possit. Sed ar.cōtra.ff.ad leg.aquil.l.liber homo. Dy.q2 hr̄e potestatē torquēdi est meri imperij. vt.C.de defenso.ciuita.l.defensores.ꝙ nō potest conferri priuatoꝝ cōsensu.vt.C.de iureiuren.iudi.l.priuatoꝝ. Ray.ꝛ pro hoc.ff.de reg.iur.l.nō est singulis dic ergo ꝙ hoc licite fecit q2 cū fragrāte crimine inuenit sicut defendentem se licet occidere. vt.ff.eo.l.si pignore.§.qui furē.nā ex qualitate criminis: licet ꝙ al's nō liceret.vt.C.de rap.virg.l.vnica.ꝛ ꝓ hoc facit quedā glos.que est in.l.si qs in tantā. ¶ In glo.s.corporalis.ibi: qñ ciuilis actio preiudicet crimi.l.j.q2 hic ē casus specialis. ¶ Uel dic ſm ꝑPe.ꝙ hic nō potest amplius agi ciuiliter ſ3 criminaliter sic q2 vna tollit aliā. vt ibi: vel hic in multa. Ibi: in pena que multa facilius tolliꝛ. Ja.de ra.in fi.immo.§.si ante iudicem.

Si res. ꝑpeculiaris surrepta per extraneū. Ol.

Qui tutelam. Ibi: trāsigere.s.de re dubia. Ol. ibi: reddiderit rē.s.furtiuā pupillo surreptā. Ol.ibi: eadē dicenda sunt.s.ꝙ possit transigere et purgetur vitiū redeunte re in potestatē dn̄i. Dyn.ibi: eoꝝ nomine.s.pupilli ꝛ furiosi. Dy. ¶ In glo.cū bene gerit in fi.sed non proprie fallit q2 in his requiritur actus veri dn̄i: ſ3 tutor nō est verus dn̄s ſ3 quasi. Ol.ꝙ pt3 q2 nō cōstituit ꝓcuratorē ante lit.cōtest.vt.C.de ꝓcura.l.neq3.nec remittit gratis debitum.C.de pac.l.pactū curatoris. ¶ Or facit si statuto caueaꝛ ꝙ bānitus habeaꝛ ꝓ cōfesso: ſ3 audiri debeat volens se defendere sicut aliud ē esse verus dn̄s,ꝛ aliud loco dn̄i haberi: ꝛ q2 iste bānitus assimilabaꝛ cōfesso: ergo cōfessus nō est: q2 nihil est ad cui sile est.ff.depos.l.qd̄ vera.ad hoc facit.j.de reg.iur.l.in oībus.qm̄ de causis maxime in iure spectāda est eqtas ſm quosdam. Sed cōtra predicta ꝙ cōfessio facta a statuto equipolleat vere ꝯfessioni facit.j.de custo.reoꝝ.l.in:eos.ꝛ vide qd̄ not.eo.tit.l.diuus arrianus.

Si crete. Sc3 sub terra latētis. Ol.ibi: specū.i.ad modū specus cuniculū terrenum in altū fecisset vt ex terra remota ad cretam perueniret. Ja.ibi: nō q2 fodisset.s.tantū. S3 videꝛ nō cōmitti furtū cū sit res immobilis. vt.ff.de vsuca.l.qriꝛ. ſ3 dic ꝙ incipit esse mobilis cū separaꝛ a terra. Dy.sic ꝛ fructus sunt pars fundi cū nō sunt separati cū autē sunt a solo separati sunt mobiles ꝛ per se.vt.ff.de reiven.l.fructus pēdentes. ¶ In glo.nō aio furandi ibi: verū est.§.earū.sed ar.est patēs cōtra.j.arborū furtim,ce.l.furtim.in prin. Jaco.

Si filio. In glo.in castrensib⁹ ibi: etiā ab initio.i.iure veteri. Ol.ibi: a bonis patris. nam datur ei cuius interest et filij interesse videtur. Dynus.

Si is qui rem. Ibi: abstulisset finito vsu eius ad quē commodata erat al's saltē vsu videtur furtū fieri. Dy.ibi: liberatus esset nec ob.l.inter oēs.ff.e.vt ibi no. et dixi.ff.eo.l.qui iniurie.§.si seruus.ff.eo.ibi: pretentionē not. hic auferēdo rem suā furtū facere videtur si eius cui aufertur interest ipsam retinere. ¶ Item not.ꝙ expedit potius rei incumbere ꝙ in personā agere sic.ff.de superfi.l.j.§.j.ꝛ instituꝛ.de ob.q.ex delicto.§.furti. Ol. In gl.ad hoc.ff.in fi.sed ibi: loquitur in creditore cui surripiꝛ]qui habet ius in re ꝛ retentionem occasione debiti hic in cōmodatario qui nō habet ius retinendi.nam et hic si retentionē haberet.idem esset vt sequiꝛ. ¶ Sed adhuc est contra.ff.eodem.l.cum eo.§.j.sed ibi: habebat causam ab alio]non fure. Dy. ¶ S3 adhuc contra.ff.eo. qui iniurie.§.fi.ſ3 ibi habebat causam]lucratiuā.vbi distinguit vt hic. Alber.

Ancilla. In fi.tamen nec pro se nec pro partu furti tenetur. Dynus. vt.ff.eo.l.serui et filij.

Si seruus cōmunis. Primo loquiꝛ de seruo cōi.surripiente alicui dn̄oꝝ manente in eodem statu vel alienato manumisso vel mortuo. ¶ Secūdo de seruo pignori obligato in quo distinguit a sciente vel ignorāte furē sit obligatus. ¶ Tertio de seruo aliqd surripiente emptori. ¶ Quarto de certo seruo mandato alicuius eundo in quo cōsideraꝛ equū ꝛ equus. Dy. ¶ Quinto de seruo deposito surripiente rē depositarij. ¶ Sexto de seruo cōmodato surripiente rem commodatarij.r. ¶ Septimo de fructibus de quibus cōuenerūt ꝙ essent pignori obligati. ¶ Octauo de seruo ꝓpter cuius delictū agebanꝛ ꝛ pendente iudico ad libertatē peruenit. Dy.ibi: arbitrio iudicis qui cognoscit in cōi diuidundo. Ol.ibi: si alienauerit.s.ille socius q cōueniendus erat. Dy.ibi: cum ipso.s.dn̄o.ibi: posse dicamus subaudi nō interuenit noua ꝯtatio. Dy.ibi: ꝓprius fuisset.s. eius cui passus est furtū. Dy.ibi: decidas.i.dāni estimationē soluas. Dy.ibi: relinquas hic cōtinua.v.ꝙ si sciens.q2 est de eadē materia postea legas.v.idē dicendum. Ibi: ꝙ in his.i.in obligato ꝛ seruo redhibito de quib⁹ dictum est.ff.pri. Dy.ibi: amplius fiat ꝙ in seruo cōi. Dyn. Et bene dico amplius fic: q2 si dn̄s fuit sciens sine noxe deditione teneꝛ dānū emendare et hoc sequiꝛ. Ibi: oī modo.i.sublata facultate dandi ꝓ noxa. Dy.ibi: bonefidei cōuenire ꝛ in emptore vt teneaꝛ insolidum licet ignorauerit furē.ꝛ sic redit ad versi.idē dicendum. Dyn. ibi: ꝓmiserit vt ex sua ꝓmissione teneaꝛ insolidū. Dy. In gl. s.dāni.ibi: deditione.ꝛ dic amplius fit.s.ꝙ in fructibus. Dy. ibi: in sola noxe deditione.i.in estimatione serui ꝓ noxa dandi. Ol.ibi: quā in dāno.i.in dāni estimatiōe serui quē pōt venditor ꝓ noxa relinquere tūc em̄ nō fit cōpensatio dāni cum fructibus: q2 dn̄s ꝛc. Ol. In eadem glo.in fi. ¶ Uel dic in his negocijs: vt q2 sciens furem vendidit vel furem non esse ꝓmisit q2 in actione cōi diuidundo nō diciꝛ.ꝛ scd̄m hoc nō est verū.j. qd̄ si sciens: ſ3 cōtinuaꝛ.intellectus autē glo.nō videꝛ probus vt not.ff.eo.l.qui iniurie.§.j. Jaco. In glos.sine noxa.in fi. vel dic vt no.in cōtrario in princi.vlti.glo. Dy.

Quod vero. Ibi decidere cogetur sine facultate dandi ꝓ noxa. Dy.ibi: mandatū nō recepisset hic videtur expressum ꝙ si mandasti ꝙ irem pro te ad certū locū ꝛ in itinere fui spoliatus a latronib⁹ ꝙ emēdare mihi tenearis. ¶ In cōtrariū videꝛ expresse.ff.manda.l.inter eos.§.non oīa.vbi de hoc not.ꝛ dixi ibi: locatiōe de hac nō dixit sed.ff.locati.l.si tibi domū.§.j. Old. Et ꝙ nō tenearis facit.ff.cōmo.l.sine certo.§.qd̄ vero.ad leg.aquil.l.si seruus seruū.§.si fornicarius.ꝓ socio.l.cū duob⁹.§.dāna.loca.ꝛ cōduc.l.itē queriꝛ.§.j.ꝛ.C.de pigno.actio.l.que fortuitū.ꝛ de periculo tu.l.tutoribus.cū si. ¶ Sed de ambasiatoribus ciuitatis sepe vidi dubitari an si capianꝛ ꝛ derobenꝛ vel qui eoꝝ moriatur teneatur ciuitas ad restitutionē. Et iura predicta faciūt ꝙ nō: ꝛ q2 recipiūt certū salariū.vnde amplius nō petanꝛ.vt.ff.mā.l.ideꝙ.§.idē labeo.v.ſ3 si ad vecturas.ꝛ de admi.tuto.l.a tutorib⁹.§.j.ꝛ q2 cū eqs ꝛ alijs necessarijs ad ambasiatā seruire teneꝛ: ergo periculo suo in ꝯriū est.ar.ff.ad le.rho.d iactu.l.ij.§.j.de muner.ꝛ ho.l.fi.§.legati.ꝛ.§.defensores.ꝛ.ff.qb⁹ ex cau.ma.l.antepe.ꝛ.l.fi. ¶ Nec ob.ꝙ d: de mādato: q2 officiū ꝓcuratoris siue mādatarij spōtaneū est vnde sibi imputet qñ non cōsiderauit hoc euenire posse: sed officiū ambasiatoris est necessariū.vt.j.de le.ꝓ totū.ꝛ id in hos d3 esse dr̄ia. vt.C.de neg.ge.l.tutor.ꝛ officiū ambasiatoris nō d3 eis eē dānosum. vt hic cū cōcor. Et ꝓ hac parte vr̄ expssum.ff.ꝓ socio.l.cū duob⁹.§.qdā sagariā.vbi de h ꝛ eadē rō.imo maior ē in ambasiatorib⁹ qui rei publice cā vadūt.ar.ff.ad.le.rho.de iact.l.ij.§.eqssimū. ¶ Item necessitas officij eos excusat.vt.ff.de his q.vt indig. post leg.§.aduocatū.ꝛ.ff.qui.ex cau.ma.l.ſ3 ꝛ si ꝓ pretorē.in fi. Dici cōsueuit ꝙ si dānū accidit in rebus necessarijs emēdari debeāt in nō necessarijs vel alijs reb⁹ emptis nō cā legatiōis nō debeant emēdari.ꝛ h verū si coact⁹ fuit ad talē ambasiatā secus si opa sua: ꝛ studio ꝓcurauit: q2 tūc idē ꝙ in mādato dictū est.ꝛ ꝓ hoc.ff.q.ex cau.ma.l.ꝛ q data opa. ¶ Itē significatis ꝛ sine salario suscepit ambasiatā forti⁹ ei subueniꝛ. ar.j.de lega.l.si absenti.ꝛ.ff.de postulā.l.j.§.bestias. Jo.farolus.i.pisan⁹. Odo.cōcor.i gl.q ē in.d.§.nō oīa.in.l.iter cās.ff.mā.s.ꝙ de stricto iure nō fiat restitutio.ſ3 de vrbanitate.sicvt no.ꝑ eū. C.ō le.l.j.i medio lecture sue.d h vide qd̄ plene no.ꝑ Inn.ex d iureiu.c.sic.ꝛ ꝑ Az.i sūma mādati.§.itē veniūt i ꝯria aūt v.ꝙ autē ꝓcu.amiserit circa mediū ipsius titu.ꝛ plene in speculo.

de iudicijs.§.specialia vero. ver.illud aut̃ queritur. Predicta iura faciũt ad files q̃ones.s.ad illos qui tenẽt equos p cõi ⁊ moriunt̃ in exercitu. Idem in cõsulib⁹ villarũ q vadunt p cõi suo ⁊ capiũtur.⁊ bubulcis qui vadunt in seruicio cõis de mãdato cõsulũ. Et p his ẽt facit q: tales a princi.gesserũt vtiliter negociũ:licet casus fortuitus supueniat.⁊.s̃.de neg.gest. l.sed multis.§.j.de ɔ̃rio iudi.tu.l.quid ergo.§.sufficit. Si ambasiatores capti sint an de tpe captiuitatis debeant habere salariũ vr̃ q̃ sic.j.de re mili.l.nõ oẽs.§.qui ab hostib⁹.⁊.C.de re militari.l.j.li.xij. Ibi puniendũ esse dictũ sit.s.in hoc vt teneatur insolidum sine noxe deditione. Dy.ibi.ita in his ɔ̃ctis gratia dñi serui vel q: emendo mandauit. Ja.ibi:circa cõmodatũ.aliud est q̃ in deposito ⁊ mandato. Ibi qd fecerit.i.sciẽs. furẽ cõmodauerit vt p eũ cõmodatari⁹ dãno efficeret̃. Ja.ibi: ipsis penis.s.q̃ officiũ suscipiẽtib⁹. Ol.ibi:q̃.i.q:. Ol.ibi:estimãdũ ẽ q: cõuenit noxal'r nõ isolidũ.ibi:remissus.i.nũci⁹. Ol. ibi:nos versari in hoc articulo quã in locato vt hic.s.in cõmodato nõ sufficiat sola scientia furis nisi ꝓposuerit cõmodatarium dãnificare per hũc seruũ quẽ cõmodatũ recipiebat ⁊ ƀm hoc debet intelligi.s̃.locati.l.penulti. Jaco.ibi: habita refert̃ ad ṽ.q̃ vero. Ibi aliter estimãdũ est.s.vt nõ isolidũ ƺ noxaliter teneatur hoc casu deponẽs vel mãdans. Old. In glo.hic no.in fi.⁊ de hoc.s̃.ex qb⁹ cau.maio.l.videlicet. Ol. ⁊ vide qd not.s̃.de pigno.acti.l.si seruus. ¶ In glos.aliud si incertum. Ibi:que est cõtra. Et dic vt ibi no.

Locaui. Ibi:deportarius tu colon⁹. Ibi:agebat.q: licz sint cui tamẽ q: mihi pignorati in casuz furti cadunt. Jaco.ibi: eos deportauerit sciens dñm in vicũ et ius ⁊ factũ sciebat hic emptor ⁊ sic ex re dñi cõtracta nõ ex pignore dñs furti agit.⁊ dic q̃ pẽsio nõ erat soluta licet fides de ea esset adhibita al's dñi nõ interesset. Jac. In glo.⁊ ex voluntate coloni ibi:si apes.§.fi.q̃ dic vt ibi in glos.causa tollẽde ibi:⁊ facit ad precedens responsum si habes.j̃.idemq̃ erit. Aliter ad hoc responsum si habes idem est. Jaco.

Statuliberum. Ibi:absolutio fieri debeat.s.a noxali iudicio. Old.ibi: data esset per statuliberũ. Ol.ibi:prestet si heres q̃ datur cõditionis implende causa. Ol.ibi:ei dare.s.actionẽ. Ol. In gl. s.decẽ.ibi.§.j.⁊.l.si statuliberũ pene.§.j. Ol.

Furtum. Ista lex expsse determinat questionem quã no.s̃.eo.l.qui seruo in prin.q̃ si statuto caueat̃ q̃ estimãs bãnitũ familic potestatis teneat̃ eadẽ pena qua bãnitus tenebatur q̃ si quis instruxit eũ viã vt fugeret q̃ nõ teneat̃ pena statuti.de hoc dic' vt ibi dixi Jaco.

☞ Iudex tabellioni cõdemnato de falso reseruare nõ potest cõfectionẽ instrumentorum.

Non potest. Not.l.paruã ⁊ vtilẽ q̃ pses non potest facere quin condẽnatus furti efficiatur infamis. B.tñ videt̃ sentire q̃ ɔ̃demnatus furti ciuiliter nõ efficiat̃ infamis vt nota. extra de iudi. at si clerici in glos.que incipit. vt.ij.q.j. Et de hoc vide.j̃.de publi.iudi.l.infamem.⁊.l.vlt.cũ ibi nota. de testi.l.iij.§.cõdemnatus publico iudicio. ¶ Item allegat̃ hec lex q̃ iudex † nõ possit reseruare tabellioni cõdẽnato de falso cõfectionẽ instrumẽtorũ de quo tetigi.j̃.de iniur.l.diu⁹. et plenius.C.de test.mili.l.⁊ militibus.⁊ hãc.l.intelligas si sequatur sentẽtia diffinitiua secus si imponat̃ aliquod bãnum extraordinariũ:q: tũc non sequit̃ infamia.vt.C.de mo.mulc.l. j.⁊ no.s̃.de suspe.tuto.l.iij.§.preterea q̃ limita p no.in.l.ictus. s̃.de his qui no.infa.puto etiã q̃ iudex expsse ĩ sñiam possit.i. famã reseruare.vt dixi.s̃.de his q no.ifa.l.atletas.§.fi. Añqd aut̃ ɔ̃dẽnat⁹ ex lege municipali aliquo crimine efficiat̃ ifamis dic vt plene nota.C.si tuto nõ gesserit.l.j.de hoc etiã not. per Rofre.in libello iuris canonici rubrica repellunt̃ aliq ꝓpter questũ.Sed de iure canonico vr̃ q̃ oẽ crimẽ infamet cõdẽnatum.vt ex̃ de cõsuetu.c.nõ est.li.vj.p Archi.in fi.ij.colũne.Sƺ supposito q̃ ꝓbatũ sit crimẽ ƺ nõ ꝓnũciatũ sup crimine nũquid inducat infamiã dic q̃ nõ.ar.ex̃ de offi.deleg.c.iudex.li. vj.cũ ibi nota.p Archi. ¶ In glo.ibi. Sol.vt ibi:q: actũ fuit cõdictione furtiua ad rẽ hic furti ad penã. Ol.

A Titio. Ibi:furtũ fecit de re heredis nõ hereditaria ne obst.j̃.eo.l.hereditarie. Ol.ibi:titius heres. Ol.ibi:⁊ vt.i.q̃uis. Old.⁊ respõdet tacite obiectioni dicẽs q̃uis si seru⁹ alien⁹ furtũ mihi faciat si postea fiat meus tollatur furti actio tamẽ hic nunq̃ factus heredis. Ol.ibi: eo noie supple nõ immutat

qd dixi.vt.s̃.eo.q̃ dr̃ q: ea que ⁊c̃.⁊ in fi. legas nec post quidẽ ⁊c̃.⁊ hoc prout legit̃ cõtinue:sed si legas trãsponendo tũc nõ oportet hoc subaudiri ⁊ dico transponẽdo.i.cõiũgendo legẽdo.vsi.nec post quidã ante lecturã.ṽ.et vt maxime. Jaco.ibi: titij.s.heredis. Dy.ibi:legant̃.s.pure.⁊ ita tollitur esse ɔ̃rium. Dy. Collige ergo ex lege ista q̃ legatũ medio tpe a morte testatoris ante aditã hereditatẽ nõ intelligit̃ fuisse heredis: sed ꝓpter hoc nõ sequit̃ q̃ fuerit legatarij. ¶ Sed hoc ꝓbat̃ per fi.hui⁹.l.⁊ ad hoc sepe allegat̃ ⁊ ꝓbatur etiã.s̃.de leg.ij.l.legatum.ita dñm vbi de hoc videas.⁊ glo.singularem de leg.j.l.si heredis.in.j.glos.de acquir.here.l.heres qñq̃.s̃.de stipu.ser. sed ex re.§.fi.⁊.j̃.de reg.iu.l.oĩa fere. ¶ Sƺ ɔ̃tra opp. videtur s̃.de le.j.l.si tibi homo.§.cũ seru⁹.vbi de hoc. So.rei legate dominiũ acquirit̃ legatario qñq̃ iure transmissionis: qñq̃ iure dñij:⁊ quãdoq̃ reuocabiliter:et qñq̃ irreuocabiliter. ¶ Itẽ videt̃ q̃ demũ traditiõe secuta.vnde vr̃ ob.s̃.de lega.j.si quis inquilinos.§.j. So.dic q̃ si testator legat sub conditiõe trãsit dñium demũ existente cõditione.vt.s̃.de vsufru.l.si fur.circa međ.fa.hers.l.⁊ post litẽ.§.res.ad similẽ.l.primã.§.serui.⁊ de rei ven.l.nõ ideo.⁊ vide in glo.j̃.de reg.iu.l.q̃ nostrum. ¶ Si pure ante rẽ suã ⁊ tunc statim transit dñium adita hereditate.vt hic etiam si possessio non esset penes testatorem.vt.s̃. de lega.iij.l.si fundum sub cõditione.§.si titius.qd est not. Et vide etiã qd dixi de cõditio.⁊ demon.l.titio fundus. Aut rem aliẽnã vel heredis legat.⁊ tunc demum traditiõe secuta.⁊ ita loquit̃.l.cõtraria.et ar.s̃.de le.ij.l.vnũ ex familia.§.si rẽ.cũ si. Dy. ¶ Et ratio est q: qñ testator legat rem suã volũtas eius habet̃ p traditione.vt hic ⁊.C.quẽad.serui.amittat̃.l.si partẽ. §.si per fundu3. adeo q̃ etiã legatario absenti ⁊ ignorãti ipm dñium acquirit̃. vt.s̃.de lega.ij.l.cũ pater.§.fundo. Et predicta vera sunt in legatis rerũ singulariũ secus in legato seu fideicõmissario vniuersali.vbi nõ transit dñium in fideicõmissariũ nisi facta restitutiõe per rogatũ. vt.s̃.ad trebel.l.restituta et.l.facta. si tamen ante restitutionem res aliqua hereditaria alienet̃ fideicõmissarius potest vẽdicare. vt.C.cõia de lega. l.vlt.§.ex his.⁊ aut̃.ibi posita.⁊.C.ad trebel.aut̃.ɔ̃tra rogat⁹. Et vide vtrobiq̃ not. in glo.et per me.

Qui ea mente. In fin.in delictis consummatis nõ est locus penitẽtie hoc dicit iure canonico secus vr̃.vt extra eo.c.vlti.⁊ not.ex̃ de reg.iur.c.nõ remittitur pctm̃. li.vj. ¶ In glo.sic.s̃.de edil.edi. Ibi nõ cõtractauit vel veri⁹ dic ⁊ di.§.si rẽ. Dy.vel illud quo ad rei vitiũ q̃ facilius purgatur.vt eo.ti.l.vbi lex.§.j. Jaco.ibi:alius est casus q in mulcta q̃ facilius remittit̃.vt.s̃.de offi.presi.illicitas in fi.et qd ibi not.hic in pena. Ja. ¶ Vel ibi nõ excusatur quo ad penã furti vt hic sed quo ad penã illius.l.vt ibi. ¶ Vel dic vt ibi not. Dy.ibi:de in ius.l.q̃uis. So.ibi speciale q: ibi: delictũ nõ irrogat magnũ dãnũ. Dyn.ibi:si cõuenerit. Sed hec lex loquit̃ in delictis illa ṽo in pacto inutili ⁊ inefficaci.⁊ sic in his que non sunt de genere ꝓhibitor sui natura. Dy.⁊ Ol.ibi.l.si pecuniã.⁊ dic vt ibi not. Dy.⁊ plene dixi.C.de actio. ⁊ obliga.l. sicut.⁊ not.etiã.j̃.de regu.iu.l.quotiẽs.vtriusq̃ ibi si alterius tantũ dic aut gr̃a penitẽtis aut non. ¶ Primo casu põt scđo nõ vt di.l.sicut.C.de act.⁊ obli.⁊ cõmo.l.in cõmodato.§.sicut. Dy.ibi.l.quo delinquẽtis.de ṽ.sig.l.fugiẽs. Dy.ibi:vi bonorum rap.l.penul. q̃ est verũ si ⁊ aĩus delinquentis abfuit al's secus licet sequat̃ effectus.vt.j̃.de sica.l.infans.⁊.s̃.e.l.impuberẽ de rei vẽ.l.qd infans.⁊.s̃.ad leg.aql.l.ƺ ⁊ si quecũq̃.§.j. Dy.ibi.§.satis.dic istos casus nõ fore speciales q nõ excipiũtur a precedẽtib⁹ cũ precedentia loquant̃ in grauiorib⁹ hic loquũtur in leuib⁹. Alber.i fi.⁊ hic in atrociorib⁹ sec⁹ si nõ sunt atrociora.vt not.⁊ plenissime dixi.s̃.de epis ⁊ cle.l.si quis non dicã ⁊ tetigi etiã.C.de hereti.l.manicheos. ¶ Sƺ ɔ̃tra hec oĩa videt̃ ex̃ de reg.iur.c.pcti venia.li.vj. Sƺ dic vt ibi not.p Dy. Et vide ibi alios ⁊ q:.s̃.dixi hec vera in atrociorib⁹: que sint atrociora habetur in textu.s̃.de minor.l.auxiliũ.et in glo.j̃.de regu.iu.l.ad ea que atrocitatẽ.⁊ dixi dicta.l.si quis non dicã. ¶ Et q: glo.in fi.dicit q̃ si nõ potuit nihilominus punit̃ hoc intelligas de impedimento facti.vt.C.ad le.cornel.de sicaris. l.is qui cũ telo. et hoc si agit̃ criminaliter. Si ṽo ciuiliter impotentia facti excusat.vt.s̃.eo.l.vulgarẽ.s̃.qui furti. Si autẽ quis non potuit propter impedimentum iuris secus.vt.s̃.eo. l.inter oẽs.§.penult. ¶ Unde ⁊ primo casu minori pena punitur q̃ si delictum foret.vt.j̃.de extraordinarijs criminibus. l.prima.et patet.j̃.de re militari.l.iij.§.is qui ad hostes.et.C. de seruis fugitiuis.l.si fugitiui. Jacobus.⁊ Petrus. ¶ Sed contra hoc. Et dicta.l.si quis non dicam. vbi imponitur eadem pena. scilicet capitalis. etiam non perfecto delicto nisi

cto nisi dicas ibi accipi penā capitalē p ea qua ciuitas amittit q̄ etiā capitalis dr vt.j.ð publ.iudi.l.ij.vt ⁊ tal's accipit ꝯm Frā.C.de iur.om.iudi.l.in criminali.⁊ p hoc.j.de pe.l.preses.⁊.l.interpretationē.Jac.tn̄ bu.⁊ cōiter alij docto.d.l.si qs.nō dicā in pena capitali que mortem infert intelligūt ⁊ dicūt vbi agit p publica pena imponēda dz seruari legis dispositio.vt ibi reperit.l.depositū eandē penā imponi pro delicto pfecto ⁊ impfecto stetur dispositiōi legis vt.d.l.nō dicā cū si.Ubi autē hec nō reperit stetur dispositioni in quocūq casu.vt in.l.fugitiui.minor pena imponat ⁊ in dubio vbi nō apparet.l.dispositio.dicit imperfecto flagitio minus puniri.vt di.l.j.de extor.cri.posset etiā dici qð di.l.si qs.nō dicā minus punit qn̄ delictū nō est cōsummatū:q2 qn̄ ꝯsummatū ē etiā bona auferunt raptori.vt eo.ti.l.raptores.qð nō est in di.l.si quis nō dicam. ¶ In vltimis autē voluntatibus qn̄ liceat penitere.dic:aut circa dispositionē ⁊ penitere pōt.vt.s̄.de iur.codicil.l.diui.§.licet.C.de fideicō.l.clari.s̄.de le.ij.l.si qs in princ.testi.⁊ de le.j.l.si mihi ⁊ tibi.§.in legatis.C.de test.l.hac cōsultissima.in fi. ¶ Nisi prima voluntas sit derogatoria posterioris quo casu dic vt di.l.si qs.in prin.testi.Si circa electionē dic aut electio est collata circa res aut circa personas si circa res.dic vt.s̄.de le.j.l.huiusmodi.§.stichū.de le.ij.l.statuliberū.§.si.et de opti.legata.l.quotiēs.⁊.l.apð aufidiū.Si circa psonas aut electio collata ē in tp̄s mortis:aut simpl'r. ¶ Primo casu vsq ad vltimū vite spm̄ possum penitere. ¶ Scðo nō.vt.s̄.de lega.ij.l.vnū ex fa.in prin.⁊.l.cū pater.§.a filio.Aut circa aditionē vel repudiationē.⁊ tūc aut significatū verbi extendit in futurū:aut de pn̄ti.vt hic distinctio colligitur.s̄.ð succe.edi.l.j.§.qui semel.⁊ quis ordo in bonoꝝ possessione seruet.l.si rē heredi.⁊ C.de repudi.here.l.sicut.⁊ hoc in extraneis.In filio dic vt di.ti.C.de repudi.here.l.si.In iudicio aūt quin liceat penitere et quō dic vt.C.de edendo.l.edita.⁊ quō ⁊ qn̄ iudex.aut.q semel.et de app.l.si qs libellos.In ꝯctibus dic aut electio est stipulatus.⁊ tūc serua qð dicit.s̄.de v̄.ob.l.si qs sic stipulat⁹.Aut pmittent ⁊ serua qð dr.s̄.de eo qð loco.l.ij.in princ.⁊.§.q stichū.⁊ hoc ante solu. ¶ Si v̄o vtrūq soluat serua.C.de cōdic.indebi.l.penul.si nō est cui soluat serua.qð dicit.s̄.de fideiuss.l.fideiussor obligari.⁊ de duob⁹ reis.l.ex duob⁹.Dy.alij sic distiguūt.Aut qui vult penitere in iudicio.⁊ dic vt.s̄.de rei vē.l.is qui se obtulit.Aut in maleficio.⁊ dic vt hic.in alijs membris dic vt predixi. ¶ Et qn̄ in ꝯctib⁹ liceat penitere plenius dixi di.l.sicut.C.de acti.⁊ obli.Sunt etiā aliqui casus spāles in quib⁹ nō est locus penitētie. ¶ Primus est in heretico ex de hereti.c.ad abolendā.⁊.c.excōicam⁹.§.credētes. ¶ Alius est in eo q recepit asinū in domo sua vt aliquē occidat.vt ex de homici.c.p humani.li.vj.Et ibi de hoc p Cardi. ¶ Itē no.q si raptor restituit rē raptā sibi non pdest vt liberet a pena.vt j.vi bonoꝝ rap.l.nō pdest.Ar.ꝯtra.C.ne tutor vel cu.vec.cō.l.vnica.de crimine stellio.l.j.⁊ q vtrobiq not.in furto vr̄ restitutio opari quo ad penā.q dic vt ex eo.c.vlt.⁊ ad hāc materiā facit.s̄.de alie.iu.mutā cā fa.l.ex hoc edicto.§.si qs.cum ibi not.Et vide glo.⁊ satis plene in summa feudoꝝ qui.mod.feu.amit.§.itē si cū vxore.⁊.§.seq.⁊ hn̄ i qōnib⁹.Rof.xxxiij.q.

Si is qui rem pignori.

Ibi vendiderit eā scðo loco.Dy.ibi:pactiōe siue traditiōe Dy.In glos.at si generali ibi si seruū quis.§.fina. ¶ Prima op.ibi approbat.⁊.s̄.de distractiōe pigno.l.j.

Si is cui.

Ibi:postea.i.post legatū mihi quesitū.Dy.ibi:acti.habeā ex noua ꝯtractatiōe scða.Dy.et dic furti.i.cōdictionē furtiuam.⁊ sic cessant quasi oēs gl.Ibi:nō habeat furti actionē ex noua ꝯtractatiōe.Dy.sed ex prima hz ibi cōstat ex noua ꝯctatiōe scða nō pma.Dy.

Eum qui mulionem.

Ibi:perijssent i.ab aliquo surrepte fuissent.Dy. ¶ Et sic not.q res furto subtracta dr perijsse.⁊ hic ⁊.j.fur.aduer.nau.cau.l.j.§.j.et.s̄.e.l.si seru⁹ nauē.in prin.⁊.l.qui vas.in prin.⁊ dr perempta quo ad facultatem vtēdi ea q̄ facit p emphiteota q nō tenet ad pensionē re occupata pp̄ter guerrā quasi sit pempta ⁊ ad hoc bene facit.s̄.de bonis auto.iudi.possiden.l.cū vnus.§.si.vbi de hoc dixi.et.C.de cōdic.insertis.l.si.⁊.j.de ver.sig.l.labeo.⁊ si.⁊ dixi.C.de iu.emphi.l.j.ver.quid si propter guerram.

Julia.respō.

In si.s.q faciat furtū si hēat aīuz cōtractādi.i.pecuniā sibi a debitore pupilli solutā al'.dic vt.s̄.e.l.falsus.§.j.⁊.C.e.l.falsus.dy.

Si tu titium.

Ibi:adducit scit.s.se in fraudem adductū ⁊ aīum ꝯctandi habeat Dy. ¶ Opp.ad si.⁊ vr̄ q actio furti det ꝯtra adductū.vt.s̄.eo.l.q seruo.§.itē placuit.Sol.hic nō cōmittit furtū sz in ꝯrio bene cōmittit licet nō det actio furti.vt.s̄.e.l.ꝯui ⁊ filij.Dy.in gl.subsidiaria ibi cū rei vē.duret.⁊ sic excludit de dolo.Dy.

Si stipulatus sim.

Ibi:surrepto eo.s.sine culpa tui promissoris Ibi:nō teneris.s.si moriat ad te nō reuersurus.Dy.ibi:per te factū nō fuerit.i.si tu pmissor in mora nō fueris idē tamen.⁊ si per te factū fuerit quominus mihi detur.vt.s̄.eo.l.is cui ex stipulatu.⁊ qð ibi not.Dy.

☞ Furtū an possit puniri qn̄ habet originē a cōtractu.

Inficiando.

Ibi:nemo facit furtū nisi aliqualis ꝯctatio interueniat.Dy.ibi:p se furtū est.no.v̄bū sil'e habes.s̄.de pscri.v̄.l.si rē tibi.ij.rn̄.⁊.s̄.iud.sol.l.ij.§.i hac.vbi de hoc vide.Ibi:ei⁹.s.rei dispositē.Dy.ibi:adipiscat depositarius ꝯctādo vel ꝯm alios rē hr̄e destinādo.vt.s̄.de acq.pos.l.si rē apud te.⁊.j.pxi.Ibi:interuertendi cā qð expone.i.dn̄m rei possessiōe priuādi ⁊ sibi rē hn̄di.Dy.ibi:in digito habes.s.depositarius.Dyn̄.ibi:hypotece.i.cui cū pignori obligauerit depositarius.Dy.No.ergo q inficiādo deposito nō fit furtū deposito solo em̄ aīo de iure ciuili nō cōmittit furtū.vt.s̄.de acq.pos.l.j.§.si rē.iure canonico vr̄ secus.s.q solo aīo cōmittat furtū.vt de pnia di.j.c.si p ea.⁊ dixi.s̄.e.l.j.Sed si depositarius negat restituere depositū deponēti tn̄ reposcit videt q tūc cōmittat furtū q2 vr̄ tūc possessionē interuertere.vt hac.l.v̄.sz si posses.⁊ p hoc vr̄ expressum.s̄.de acq.re.do.l.pōp.tractat vbi de hoc tetigi.Et vide ēt qð de hoc nota.s̄.e.l.j.⁊ facit etiā.s̄.eo.l.si qs vxori.§.neq verbo.eo em̄ ipso qð depositari⁹ denegat restituere statim vr̄ possessionē īteruertere ⁊ suo nōīe possidere vt predixi.vt.d.l.pomp.in fi.quoꝝ leg.l.j.§.quesitū.queād.ser.amittat.l.si qs alia aqua.⁊ idē est in colono nō restituēte ꝯtra quē dat interdictū.vn̄ vi.s̄.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.ij.⁊ §.qð dr.⁊.§.eū qui neq.⁊.l.colonus.⁊.l.cū fundū.Et ad hoc optime facit qð dicit q negat rē esse hereditariā furti tenet.vt s̄.ad le.fal.l.hereditatē.§.vlt.ad hāc etiā materiā facit.s̄.depositi.l.j.§.est autē apud iul'.cū legib⁹.ibi:in gl.alleg.⁊.§.vlt.nihil em̄ īterest īter inuadere ⁊ īiuste detinere.ex de resti.spo.c.sepe. ¶ Itē vide ad hāc materiā qð no.p Rofr.in libello de actiōe depositi.v̄.sz vr̄ qð libellus.Quid ergo dicemus circa pdicta multi dicūt qð ex sola negatiōe depositi vel nō restitutiōe nō fiat furtū sine ꝯctatiōe vel amotiōe.vt.d.l.j.s̄.e.⁊.C.e.l.alienū.⁊ ibi in glo.Ego autē puto q etiā sine amotiōe furtū cōmittat nec em̄ cōtractatio solōmō p amotionē.imo credo q2 ꝯctet ille q nō restituit:licet nō amoueat.⁊ p hoc bene facit gl.instit.de obl.q̄ ex delicto nascunt.§.j.In gl.q̄ incipit hoc exigit in furto in fi.ipsius gl.h etiā tenet Host.in summa de fur.nā forti⁹ ē nō restituere q̄ de loco ad locū amouere abnegādo ergo solū nō fit furtū.Sz an nō restituendo puto distinguendū:q2 aut est spēs deposita:aut quātitas.si spēs credo q non restituēdo faciat furtū.p.ll.ad hoc allegatas ⁊ maxime p hāc.ij.rn̄.⁊.d.l.pōp.in fi.de acq.re do.lz ꝯriū vr̄ īferre gl.C.ð trāsa.l.sub pretextu instr̄i.in.ij.gl.Si v̄o sit quātitas deposita.Aut deposita fuit vt spēs.⁊ idē puto q dixi in specie p iura pdicta et.s̄.depo.l.si sacculū.Si v̄o nō vt species:sz ad numerū tūc q2 vti pōt ⁊ in dubio vr̄ habere dn̄i volūtatē.⁊ excedit depositi notissimos terminos.vt.s̄.depo.l.lucius.⁊.l.die spōsaliorū.§.j.et di.l.si sacculū.ij.rn̄.nō credo dato q denegat restituere q furtū cōmittat ex quo em̄ vti potuit ea ⁊ eā expēdere ⁊ ꝯsumere tm̄ reddere.vt di.l.vr̄ sua facta ⁊ exiuisse de bonis deponētis.vnde furtū in ea nō restituēdo nō pōt cōmitti cū non sit sua ⁊ furtū est ꝯctatio rei aliene ⁊c̄.vt.s̄.eo.l.j.Si v̄o depositarius ea vsus nō esset sz adhuc haberet eandē penes se saluā ⁊ nō restitueret tunc forte idē q ipē dixi cū sic eadē rō.⁊ q2 licet habuerit dn̄i voluntatē quo ad vtendum non tn̄ habuit quo ad nō restituendū.vn̄ cū eam habeat et nō restituat furtū cōmittit vt predixi.Et hāc qōnem habui bis de facto ⁊ licet dubia videret tn̄ ita obtinui.vt dictū est.Ja.de resino.q furtū † nunq̄ puniebat qn̄ habuerat originē a ꝯctu sed agebat actio ex eo cōtractu ⁊ adducebat glo.instit.de obli.q̄ ex delicto nascunt.§.furtū.q̄ incipit hec ideo q2 si credat ⁊ p hoc bene.ff.de ad.tu.l.tres tutores.§.j.⁊ ibi de h ⁊ si mēsor falsum modū dixerit.l.hec actio.q forte verū est vbi nō cōstaret de furto sed vbi ꝯstaret forte secus.vt.s̄.eo.l.in actiōe.§.si.⁊.l.si is q.j.⁊.ij.⁊ de tute.⁊ ra.distra.l.j.§.i tutela.⁊.l.se.⁊ di.l.pōp.tractat de acq.re.do.In gl.i.obligat.ibi tradit⁹ p depositariū.Dy.ibi sz tūc quō:sz cū dicis q deponēs in hypoteca alicui⁹ deposuit cōmēdando ei annulū et hūc depositari⁹ distinauit sibi hr̄e.Ol.

Bar. h dic hunc. §. esse bonũ et adversatur ad cũ patron⁹.

Si tibi. Ibi: q subaudi illud. ibi: in hoc quoq. i. in hac pena quã prestitisti. Old.

Infans. Ibi: proposite questioni. i. quid attinet ad ppositã questionẽ qua queritur cui⁹ tpis estimatio habeatur. Ol. ibi recupasset fine iudicio. vt no. s. eo. l. qui re. §. j. ¶ Alij q actio furti locũ nõ habet per ea q notã. s. de vi et vi ar. l. j. §. qui vi a me. sed ad possessionẽ habet auxilium p cõditionẽ. vt. s. eo. l. verum. §. j. et detractionẽ. l. ij. et hoc colligit ex glo. j. de reg. iur. l. cũ par. §. illi. et ideo dic vt dixi recuperaisset fine iudicio sed de facto vel recuperavit per cõditionẽ vt dixi. Ibi: duo furta. i. duas cõtractatiões. Dy. ibi: ridiculũ est. s. maius. Ol. ¶ Et not. q tanto sunt graviora pctã etc. vt de cõsuetu. cũ tanto. Old. In glo. q. di. in his nihil sed si hodie surripet. i. adolescentẽ ipsius in dupli estimatiõe ratio haberet: ergo nec si eius duplũ ante adolescentiã furtũ fecit estimatio minuit cũ eo in cõtractatõe persistente adhuc furtũ perseueret. vt. s. eo. l. interdum. §. j. Ol.

Quod furi. Ibi: eius noĩe. i. noĩe eius furti. Dy. ibi: actionem. s. furti noxalem. Ol. ibi: eius generis. i. servoz furtivorum. Dy.

Si colonus. Ibi: et nõ amplius idem si minus interdum etiã non cõpleto lustro. vt. s. eo. l. si servus cõis. §. locavi. Jaco. ibi: perceperit sciens sibi ius percipiendi non cõpetere et se invito dño facere non ob. s. si cer. pe. l. eius q in provincia. et. s. eo. l. inter oẽs. §. recte. Oldr. in fi. per condictionẽ furtivã et sic cõsumptionẽ nõ fecit suos cum sit male fidei. Ol.

Hereditarie. Hereditaria dr ante aditam hereditatem vel post ante apprehensam possessionẽ. vt. j. de crimi. expi. here. l. ij. Dy. ibi: negabat. et bene et vide quod not. et dixi. C. eo. l. si abducta.

His enim casibus. In glo. ibi: cetera specialia no. solutionẽ istã q alibi nõ reperit sm Dy. in eadẽ glo. in fi. hec ultima nõ pcedit. vt. s. de iur. om. iud. l. pretor. aliã solu. habes. s. de usufru. l. labeo. et de acq. here. l. antistius. Sed ctra hãc distinctionẽ videt ter. indistincte intellectus. j. de lega. l. ij. in prin. et dic vt plene not. per Dyñ. et alios extra de reg. iu. c. qd alicui. li. vj.

Sis cui. Ibi: si cõmodati. s. est actũ. Dy. In glo. i. cdictiõe furtiva hẽat. Dy. ibi: nec dicas. dz dicere nisi dicas vel sz dicat si enĩ dicat ne dicas falsa esset glo. Ja. In gl. ipso iure. ibi: et etiã plus. ar. s. de act. empt. l. si sterilis. §. cũ per. l. si servũ. rõ est ista sm quosdam et valde pulchre actiões bonefidei magis sunt obedientes nature q stricti iuris in his q dictat bonafides sz bonafides nõ patit vt his idẽ exigat vt in regula iuris. et huic regule actio magis obtẽperat. et iõ tollitur ipso iure sz cõdictio furtiva nõ obtẽperat illi regule cũ sit stricti iuris. et iõ ccept. extinguit sic et actio ex ẽpto ipo iure tollit q: magis obtẽperat illi regule: sz actio ex stipulatu p excepti. q: nõ sit obtẽperat. vt solet no. s. de act. emp. l. pdia. Ja. de ra.

Eius. Ibi: possidetur et usucapit. et dic in actione furti cõsiderat interesse illud tñ interesse venit in dãno nõ in lucro. hoc. d. Dy. ibi: usucapere. i. usuca. complere q aius nõ poterit q: interrupta est. Jac. in fi. s. cũ alterius iniuria. Dy. vt. s. eo. l. si quis vxori. §. penul. et ibi in glo. In glo. p ea estimatione ibi sua. sz p estimatione iuris possessoris. Jac.

Sempronia. Ibi: in officio. i. in archivo officij. Dy. ibi: tradi. i. sz de modo sempronie subtracti. Ol. ibi: ausus ẽ in malã partẽ sonat quasi dicat sciens pcessum facti. Ja. ibi: de domo subtractos lucrandi aio vel non haberet locũ actio furti. et iõ male allegatarũ p quosdam advocatos q dicũt ar. hui⁹. l. q si iudex vl notarius legat acta falsa alicui⁹ partiũ qd pars que inde lesa est põt agere furti. Sed credo q hoc casu haberet locũ crimen falsi. vt. j. de pe. l. si qs aliquẽ. §. instrumẽta. et. l. si quis instrumẽta. et de falsis. l. j. §. is q deposi ti cũ fi. Dy. In glo. j. in fi. vel melius libellos precũ vt delegaretur iudex vt in secũ. glo. Ja. In glo. vlt. in fi. Sed certe hoc nõ opat sola lectiõis substractio: sz p lectiõe iniuriarũ posset teneri ar. s. depo. l. j. §. si quis tabulas. Dy. Jaco. et Ol.

Sis qui pignori. Huic. l. videt de pig. act. l. si cvenit. de vẽdendo pigno. ij. r. ñ. vbi dr q qñ de vendendo nihil convenit tñ licet cntradicere. s. vendere. et hic dr q furtũ cõmittitur ad hoc nõ video rñsionẽ nisi questio illa corrigat p istã vel q ista intelligat sm illam.

Servivam ancillam. Ibi: prestetur. s. aliqd pluribus. Ol. ibi: eius possessionis. s. estimatio. Ol. ibi: ipsi⁹ possessiõis. s. a possessiõe distincte. Ol.

Qui vere sibi cõmodata. Ibi: estimare no. fatua opinio est in culpa. Ol. In glo. hic quo ad actionẽ. ibi: sit et. s. s. q falsa opi. iustis rationib⁹ nõ cõcepta vt hic nihil pficiat. Jaco.

a **Si quis alteri.** [a] Ibi cõditione tenet ad eius estimationẽ saltẽ licet rẽ habere desierit. vt. s. de cõdict. fur. l. in re furtiva. §. fi. Ol. ibi: interesse intelligit supple q ei⁹ q etc. Ol. ibi: facturus sit. i. facturus fuisset nõ interveniente furto vt p usucapionẽ cui cõstat furti actionẽ nõ dari. vt. s. eo. l. si is cui. §. fi. ergo nec iste dabit. Dy. ibi: dñs itaq concludit ad princi. §. Ol. In glo. immo. vt s. in fi. vel hic de act. penali q sibi nõ cõpetit ibi autẽ solũ possessionẽ cõduxit q potuit. ar. s. eo. l. verũ. §. j. et de triticaria. l. ij. Jac. In gl. si semel ibi: vel dic hec gl. q sequit dz dicere ecõverso. vt pz in. ll. sic allegatis in gl. et. s. de so. l. stichũ. §. dolo. et de peti. here. l. nec vllã. §. itẽ si qs. et simile glo. habes. j. si fami. fur. fecisse di. l. quotiẽs dolo. Rav. in fi. apprehẽsa possessione tollit furtiva cdictio. vt. s. de cõdict. fur. l. fine. Qz autẽ legit C. de cõdict. furti. l. j. de simul facientib⁹ furtum loquit. Jaco. ¶ Breviter ergo aut plures psecutorie oriunt ex eodẽ facto et hz locũ. di. l. j. Aut ex diversis factis et tũc aut vn⁹ hz casum ab alio: aut nõ et si nõ: aut est possessio restituta: aut estimatio. Cy. aut. d. l. j. C. de condict. furt. sic distinguit. ¶ Cũ queritur vtrũ vno solvẽte actor nõ possit agere ctra aliũ omissa distinctiõe hui⁹ glo. Dic q indistincte alius nõ poterit cõveniri. vt s. de dolo. l. si plures. et de vi et vi ar. l. j. §. deiecisse verũ est tñ q si cõsecutus est estimationẽ et vellet eã reddere et petere rẽ etiã ab eodẽ poterit rẽ petere si ignorabat penes quẽ res esset vt. s. e. l. ei qui. Ja. de ra. Pe. vo sic aut plures actiões psecutorie pcedunt ex eodẽ facto et tũc si ctra vnũ ago et obtineo nõ possũ c aliũ agere. vt. s. de vi et vi ar. l. j. §. quotiẽs. Aut cõpetunt ex diversis factis. Et tũc aut primo csecutus sum rẽ et nõ possum amplius ab alio consequi estimationẽ. Si autẽ primo cõsecutus sum estimationẽ tũc si vnus habeat casum ab alio non potest amplius consequi estimationẽ al's sic vt. s. de peti. here. l. nec vllam. §. fi. et de reb⁹ cor. l. illicite. et de solu. l. stichũ. §. dolo. Cy. adde quod dixi sm Dyñ. q vi aut clam. l. semper. §. si in sepulchro. ¶ Querit etiam Cyn. vbi. s. vtrum sententia absolutoria lata pro vno prosit alijs et dicit q non: quia sententia non debet proficere nisi absoluto q: res inter alios acta etc.

Qui saccum. Canonizata est hec lex. l. di stin. qui saccum. Jac. in fi. et cã lucrãdi et datur actio furti ad duplũ estimationis rei nõ ad interesse et facit ad id vt ille qui conduxit longius equum sibi cõmodatum tenet ad interesse seu ad dãnum estimationis equi. vt not. s. eo. l. qui iumenta. Jaco. in eadẽ glo. in fi. sed huius opinio reprobat dicta. l. penul. quia semper est dare factum secundario: licet non principaliter vt in princi. istius glo. no. Et vide quod no. et dixi. s. eo. l. verũ.

Si vendidero. Ibi: fine culpa mea venditoris. Dyn⁹ ibi: mihi venditori. Dy.

Cum autem. Cũ autẽ nota. cause dñij actionẽ furti datur nec inspicitur. an ei⁹ intersit. Dy. ibi ad estimationẽ corpis. inquantũ vendi posset corpus subtractum. Ol. ibi: vtilitas. i. computatio dupli vel quadrupli. Old. ibi: alioquin. i. si estimatio non referretur ad corpus seu corporis estimationem. Ol. ibi: quantitas. s. que sit estimanda vel duplicanda dño agente. Ol. ibi: in istis causis. scz vbi nõ iure dominij agitur. Dy.

Si ad exhibẽdũ. Ibi: surreptus sit. Et sic cessante exhibitione condemnatus sit heres ad interesse actoris. Oldra. ibi: actionem. etiã extra rem. Oldr.

b **Cum raptor.** [b] In glo. j. ibi: fuerit deprehẽsus. s. ab aliquibus supuenientibus nõ autem tenetur furti manifesti. Oldr. id qd manu tollat sm Mar. In glos. s. manifesti. ibi: nõ fuit sed si deprehẽsus fuerit idem: vt. s. eo. l. is qui opem. Oldra.

Si titius. Aut exactũ a falso pcuratore erat debitum. Aut indebitũ. Et si indebitũ nascitur solvẽti actio furti et cdictio furtiva quã tenetur cedere dño ratũ habenti et indebiti cõdictione convento. Si autẽ est debitũ

a ¶ Si quis alteri. Aldi Bal. in. l. ab anastasio. et ex qritur. C. mã. vbi alle gat hũc tex. p notabili Saly. et Cy. i. l. j. C. de cõ dict. fur.

b ¶ Cum raptor. Adde q docto. hic cõiter querunt an raptor sit fur manifestus et dc h vide p Bar. in. l. si qs ex domo. s. eo.

debitū planū est. Dy. ¶ Sed ↄtra hūc. §. oppo. q2 hic dicitur q debito2 psoluit indebitū falso pcuratori habet cōdictionē indebiti ꝛ cōdictionē furtiuā. sed hoc videt absurdum q2 condictio indebiti datur ei qui trāstulit dn̄ium condictio furtiua datur ei qui remāsit dn̄s: ergo nō cōcurrit. R̄n. verū est: ꝫ in casu hui9. §. ideo est dn̄s iste qui agit istis cōditionib9. nā cum debito2 qui soluit agit cōdictione indebiti nō est dn̄s qui per ratihabitionē in creditorē putatiuū dn̄iuꝫ eēt trāslatum velit nolit soluēs. vt not. s. de neg. gest. l. si ego. Et sic nō habeat dominiū. ꝛ sic translatū in putatiuū creditorē ratū habentē dat condict. indebiti. ¶ Item datur sibi ↄdictio furtiua nō q2 sit modo dn̄s: sed q2 fuit dn̄s tpe furti cōmissi. ¶ Et si opponas q ille qui desinit dn̄s esse desinit habere cōdict. furtiuā. vt. s. de cōdict. furti. l. fine. §. fin. ꝛ. l. se. R̄n. q verū est quādo desijt esse dn̄s facto suo volūtario secus vbi nō voluntario sicut in casu nostro. vbi concor. iste ratū habuit ꝛ acquirit sibi dn̄ium etiā inuito eo qui soluit. vt dictū est. s. Ibi: accepit nō trāslato in eū dn̄io: q2 aut cū ministro datū est. Ol. ibi: negociū aget cōtra falsum pcuratorē qui etiā remanet obligatus soluenti cōdictione furtiua. vt hic patet: ergo videt posse concludi: q hic soluēs sit dn̄s: ꝛ nō dn̄s. na habet cōdictionē indebiti ꝛ cōdictionē furtiuā. ꝛ sic nō est trāslatum dn̄ium. vt. s. rerū amo. l. ob res amotas cū si. Sed illud habet locuꝫ cū ambe dantur ↄtra furē in cuius odiū esset inuentū. ꝛc. vt institu. de act. §. sic itaqꝫ. Dy. ibi: furtiua cōdict. cōtra pcuratorē. Dy. ibi: liberat quasi retro fuerit pcurato2 ꝛ securio2 est liberatus q̄ actionē habēs. vt. s. vt in possess. lega. l. j. §. si debitori. Ol. ibi: circūuenerit. vel alia ratione dn̄ij trāslato in falsum pcuratorē cessauit secus si dn̄ium ei foret quesitū. vt. s. de condi. cau. data. l. si pcuratori. Jaco. ibi: probatur. s. furtū fieri. Dy. In gl. soluta. in fi. sed hic loquit in eo qui nunq̄ mādatū habuit. ꝛ iō cōtingit liberatio p errorē. vt. s. de solu. l. q hoiem. §. si nullo. Ja.

Cum esset. Supra falsus procurator a debitore vero vel putatiuo recepit nūc alius p debito2e falso pcuratori soluit. ¶ Item qd operatur ratihabitio ex parte recipiētis. s. dicit nūquid operet ex parte soluētis. Dy. ibi: alius. i. aliquis. vel. l. cū precedētib9. ꝛ habeas. §. Ibi: qui rē titij. Jaco. ibi: agebat. i. eius negocia administrabat sine mandato. Jaco. ibi: titius habebit. ex cuius ratihabitione dn̄ium est translatū sicut nota. in superiori. ¶ Uel dic: ex natura negocij ↄditionem ratihabitiōe inesse numeratiōi ꝫm quosdam. vel ꝫm Az. ↄdictio indebiti datur ad possessionem que noīe putatiui creditoris translata est in accipientē ꝛ cōdictio furtiua respectu pprietatis apud soluētē. vt no. C. in summa de cōdict. indebi. §. datur. Jaco. In glo. ab eo. in fi. sic si aliquā actionē quesisset negocij titij agēdo in quo de bursa sua aliquid erogasset. ar. s. mā. l. si pcura. §. fi. ꝛ. l. se. Jaco.

Ullo. In. §. frugibus. in fine. siue extent: siue non. Dynus.

Qui ancillam. Ibi: tenebitur cū dn̄o preciositateꝫ ancille ademerit. nā licet libidinis fuerit anim9 principalis secūdarius fuit lucrādi an cille vsum ex quo dn̄s dānum sentit: ꝫ nullā sentit in meretrice sic surrepta. et iō cum nil dn̄o sit adēptū ergo nec furtū factum q2 ab auferendo dictū est. vt. s. eo. l. j. ꝛ. l. verū. Ja. de ra.

Qui tabulas. Ibi: ex his. s. cancellatas. Dyn̄. Et potest intelligi iste. §. in creditore cui fuit subtractū instrumētū q per illū poterat pbare q solutū fuit fuisse debituꝫ. ¶ Item potest intelligi in debitore qui p illud debitū existens apud eū cancellatū poterat pbare se soluisse. vt. s. de pba. l. si chyrographū. ꝛ not. p Az. in sūma eo. ti. De hoc tamē dic vt plene dixi. C. de latina liber. tollē. §. ꝫ ne furandi. Ja. ¶ Itē facit iste. §. ad aliud de quo dubitat certū est q soluto debito debito2 pōt agere vt credito2 sibi restituat instrumētū crediti vel rei: vt. C. ad exhibē. l. si. vel cōdictione sine cā vt. C. de cōdic. sine cā. l. dissolute. vbi de hoc dixi credito2 nō vult reddere instrumentū nisi debito2 recipiat instrumentū de solutiōe debiti nūqd audiat iste. §. facit qō sic: ꝛ. s. eo. l. q tabulas. ꝛ. C. de fide instru. l. plures apochis.

Si quis ex bonis. Ibi: furti. i. iudicij faciendi de furto. ꝛ tūc nō est in littera vno. Jaco. In glo. nec tamē in fi. Et ē ratio q2 furtum non fit sine aio furandi. vt institu. eo. §. placet. Jaco.

Clauis. Ibi: estimata. i. estimatio dn̄o prestita. Dyn̄. ibi: non interpellari. i. non impediri. Dyn̄. In glo. vt institu. in fi. nō dico q fur vsucapiat cū iā sit sua. vt. s. rerū amo. l. si res Ja. al's est signata in glo. vlt. sup verbo vsucapibilis.

Is cuius interest. No. q hic ponitur vt patris actio ex stipulatu ꝛ actio ex testō ꝫ videt aliud dicenduꝫ in actione ex testō q2 dn̄ium transit in legatariū. vt. s. eo. l. a titio. in fi. ¶ Sed dic q hic forte non erat adita hereditas ꝛ sic cōsideratur veritas ꝛ nō fictio. vt ibi no. ¶ Uel hic seruus erat heredis vel alienus. vt no. s. de leg. j. l. si heredis seruus. in prin. ꝛ pro hoc nō ob. s. eo. l. si is qui rē pignori. §. j. vt et ibi no. Jaco. in fi. s. habebit furti actionē pro re surrepta colono. ꝛ facit. s. eo. l. eū qui. §. an pater. ij. r̄si. Dy. et Oldr. In glo. vt et. s. eo. sed cōco2. §. fi. ꝫ. §. primus est contra sed solu. vt ibi. Jaco.

Si ad dominij. Pone casuꝫ. vt. s. de vsuca. l. si rem. Jaco.

Creditori. Ibi: in pignoris. i. in pignoris estimatione. Dy. ibi: competit quādo extraneus nō debito2 surripuit. Dy. qn̄ eīn debito2 surripuit sequitur.

Si quis egerit. Hanc. l. exemplifica per. l. s. e. si quis ex domo. Et dic q quādo plures actiones ex eodē facto cōcurrunt si actū est ex vna est in vna nihilominus agitur ex altera qō plus est in ea. q dic vt. j. de reg. iu. l. nunq̄ actiōes. Ibi: furti non manifesti. in fi. cōputato eo qō consecutus est per actionē furti. Dy.

Si libertus. Ibi: furtū leue. et dic vt. j. de penis. l. respiciendum. §. furta. Jaco. et dixi. C. e. l. apud. circa fi.

Ullo. Cui est res subtracta. Dy. ibi: liberatus est forte pacto gratuito allegaret si sibi abesset. Ja. ibi: nihil ho2. i. si liberatus nō est a dn̄o ante q̄ sn̄ia sit ferēda sup actione furti. Dy. Unde dic aut liberatur ante acceptū iudiciū. Aut post acceptum ꝛ ante sn̄iam. Aut post sn̄iam vel nullo tpe. Dy.

Nemo opem. Que nō potest teneri principaliter nec secūdario. h. d. Dy.

Si quis cum sciret. Ibi: magna verecundia no. q qui pter verecūdiam tacet non vr cōsentire idē in eo qui metu tacet ad hoc. s. qō vi aut clā. l. j. §. j. ꝛ quarū rerū act. nō dat. l. j. §. in summa. Ja. qō facit ad id qō aliqn̄ vidi qn̄ spōsi ꝛ spōse interrogant vtrū velint adinuicē cōsentire spōse aliqn̄ pter verecūdiā nō r̄ndēt vt pbatur optime. C. de nup. l. incōiuncte. ꝫ tacet ex quo vidi vnū matrimoniū in dubiū reuocari q2 spōsa nihil respōderat ꝫ tacuerat. ꝛ iō consultū est q clare respondeant ꝛ cōsentiāt. ¶ In glo. q2 erat multitudo furū immo recipientiū. Jac.

1 Fures criminaliter qualiter puniantur.
2 Ciuiliter ꝛ criminaliter an possit agi pro furto.

Meminisse. Ibi: eū q agit. i. criminaliter accusat. Dy. ibi: agētium. i. accusantiū. Jac. in fi. ꝛ ab initio ꝛ postq̄ criminal'r egit. vt. C. qn̄ ci. acti. cri. piu. l. vnica. Dy. Et collige ex. l. ista q inscriptio locū habꝫ etiā in priuatis criminib9. ꝛ p hoc. s. de priua. deli. l. vlt. de qua inscriptiōe. plene dixi. C. de accu. l. vlt. Et sic ista inscriptio est ad penā extraordinariā. vt hic q puto eē arbitrio iudicis. ar. j. de penis. l. hodie. ad hoc vide ex de accu. c. sup his. cū ibi not. ¶ Qual'r aūt puniāt fures †

1 criminal'r. dic vt. j. de pe. l. capitaliū. §. famosos. et plenissime in vsibus feudo2 de pace iuramēto fir. §. in munera seu furtū et dixi. C. de ser. fugi. autē. ꝫ hodie nouo iure. ¶ Item hic di

2 citur p furto † posse agi ciuiliter ꝛ criminaliter ↄtra qō videt s. eo. l. interdū. §. j. sed ibi est speciale. vt ibi dixi in odiū vsurpantis sibi iudicis officiū. ¶ Sꝫ adhuc videt q si fur passus sit penā criminalē iuris cōis vel statuti q sufficiat q2 ex eo crimine nō dꝫ qs plurib9 legib9 reus fieri. vt. j. ō accu. l. senatus. ꝛ p hoc. j. de penis. l. sanctio legū. in fi. s. nau. cau. sta. l. licet. §. fi. ¶ Sꝫ dic cōtra vt hac. l. ꝛ. C. qn̄ ciui. act. crimi. pre. l. vnica. Ibi quo in genere est furti actio. ꝛ qō dicit q nō debet bis puniri verū est ex eadē accusatione ꝫ ex diuersis. sic vt. C. de accusa. l. q crimē. ꝛ de his q a non dn̄o ma. l. vlti. alterā eīn penā exposcit publica vtilitas alterā vtilitas priuata. vt. s. de publi. l. licitatio. §. qō illicite. ¶ Iure etiā lombardo ē expssum q imposita pena criminali furi que est vt p primo furto oculus eruatur vt in lombarda de furtis. l. de latronibus. nihilominus tenetur fur ad restitutionē rei furtiue. vt eo. titulo. l. si quis latro. ¶ Sꝫ eodē libello vel iudicio criminalis ꝛ ciuilis

simul intẽdi nõ potest. vt di. l. vnica. C. quãdo ciuilis actio criminali preiudicet. vt. j. de publi. iudi. l. interdũ. ⁊ nota. bene ꝑ Rofr. de actiõe furti manifesti. §. vlt. ⁊ de act. iniur. §. sꝫ q̃rit. Et vide etiã in speculo de furtis de ista materia. ⁊ vide etiã ꝑ Inn. ex. de accu. c. qualr ⁊ qñ. In gl. magna q̃ icipit qñ agit ciuiliter. sꝫ qd si eodẽ libello actũ fuit ciuilr ⁊ criminalr nec exceptũ libellũ nũqd valebit sñia lata sup tali libello vr ꝙ nõ q̃si sit lata ɔ ordinẽ iudiciariũ. vt. C. de sen. l. ꝓlatã. ¶ Sꝫ dic ꝙ iste ordo nõ est ille de quo loqt. l. ꝓlatã. ⁊ ideo sñia tenet. vt C. de app. l. j. ⁊ qꝛ ista exceptio debuit opponi in prin. vt. C. de ꝓbat. l. except. que si apposita nõ est sibi imputet reus. immo scdm quosdã oẽs exceptiões etiã ꝑemptorie in criminalibus sunt apponẽde ante lit. ɔtest. vt. j. de adul. l. si maritus. §. prescriptiões. ¶ Sed qd si quis egit ɔtra furẽ ciuiliter ⁊ fuit absolutus nunqd postea poterit agi ɔtra eũ criminaliter. dic ꝙ sic: licet Plac. dixerit ɔtrium. vt no. C. ad le. aquil. l. ex morte. ⁊ not. etiã. j. vi bo. rap. l. ij. §. ij. In glo. que incipit Pla. dixi qd bene not. ¶ Sꝫ quid si actũ est ciuiliter ɔtra furẽ ⁊ ꝓbatũ crimen nunqd ex eadẽ ꝓbatione poterit iudex ipsum punire criminaliter vr ꝙ sic: vt. C. de testi. l. nullũ. s. e. l. interdũ. §. j. et. j. de adul. l. ij. de collu. detegẽ. l. crimina. et. xxiij. q. iij. ecce. Sed dic ɔtra qꝛ nemo sine accusatore punit. vt. j. de mune. ⁊ hon. l. rescripto. §. si quis accusatorẽ. ⁊ hec qd depẽdet ab illa q̃ne nunqd acta et ꝓbatiões facte in ciuili faciãt fidẽ in criminali. de quo dic: vt plene dixi. C. de eden. l. ij. cetera vide: vt nota. et dixi. d. l. vnica. C. qñ ciui. actio preiudicet criminali.

¶ De tigno iniuncto. Rubrica.

¶ Adde praxim hui⁹ tit. specula. i ti. de cõsecra. eccle. vl' alr. ver. ⁊ qd ⁊c.

SUper rubrica. Vide Rofre. in libello hoc eodẽ ti. ¶ Et dic ꝙ appellatiõe tigni cõtinet ois materia ex qua põt edificari. vt. j. d. v. si. l. tigni appellatiõe. ⁊. j. l. j. §. tigni. lex. xij. ta. ibi: vendicare. s. directo quasi possideat: sꝫ quasi dolo desierit possidere. vt in fi. l. Ibi: iunxisse not. qd actio de tigno iniuncto est ꝑsonalis ɔtra eũ q iniunxit nõ cõtra eũ cuius est edificiũ si alius iniunxerit in fi. l. ⁊ sic intelligitur nõ directa sꝫ vtilis. Ibi: vtilia. s. tigni app. cõtineri. ⁊ iunge hic ꝙ sequitur amplius ⁊c.

DEo si proponas. Ibi actũ sꝫ ɔtra instit. de rerũ diuisione. §. cũ in suo. Sꝫ solu. vt ibi: ⁊ id hic expone actũ sꝫ nõ exactũ. Dy. vel ibi: in bonefidei possessore q furtiuã tignũ iniunxit. nã in nõ furtiua locũ nõ habet. vt s. de dona. inter virũ ⁊ vxo. l. de eo. vel dic: vt ibi. Jac.

¶ Si quis testõ liber esse iussus fuerit. Rubrica.

SUper rubrica. Vide Rofred. hoc eo. tit. ⁊ in libro dñi Azo. nõ erat plus in rubrica nisi si qs testõ liber esse iussus fuerit in alijs libris cõiter habetur ꝙ sequit ⁊ post mortẽ dñi ⁊c. Ol. In gl. j. rubrice ibi: sꝫ ponit significatiue sicut ⁊ cõiter rubrice autenticoꝝ significatiue ponunt vt significent. i. quasi in suã cõprehendant significationẽ totius tituli et in hoc quasi recidit vltima op. glo. Ol.

SI dolo. Ibi: iussus fuerit pure. Oldr. ibi: fuerũt vel erãt vel apta erant esse vt. j. hac ea. l. §. in summa Old. ibi: dupli iudicio ꝙ totũ est pena. vt. j. hac ea. l. §. penul. Ol.

Hec autẽ actio. Ibi potius electione. Ol. ibi: siquidẽ ꝑ quia. Ol. ibi: ciuilis deficit actio in hac actiõe indulgenda cũ seruus factus liber ex delicto in res dñi ꝑ parte certo tpe seruitutis nõ teneatur. vt. j. sequit alr est ciuilis actio. ⁊ tũc expone actio ciuilis. i. ciuili rõne inducta. immo ciuilis ratio suadet non dari. ⁊ sic idẽ dicit vna littera qd alia. ¶ Vel dic: actio ciuilis. i. ciuili rõne deficit. Jac. in hac spe. i. ꝑpter spem libertatis ɔsequẽde. Ol. ibi imminẽtis libertatis. i. cũ petit statim adita hereditate ita ꝙ nullo tpe seu momẽto ꝑtãti subijcietur heredis. vt. s. de test. l. testõ. ⁊. s. ti. ij. a titio. in v. nõ autẽ. ibi: iste libertus. s. nũc. Old. ibi: dissipasse tpe seruitutis. Ibi: exquisita est tempore libertatis. vt hac actiõe nõ cõueniat. ar. j. pr. Ol. ibi: dederit faciẽdo nõ negligendo. vt. s. de vsufr. l. si cuius. §. de preteritis. Ol. ibi sine dolo ⁊ lata culpa. Ol. ibi: qualitercũqꝫ dederit. Etiã sine dolo dũ tamẽ leuissima culpa. vt. s. ad leg. aql. lege in. l. aquil. Ol. in v. qd tamẽ. ibi: accepit libertatẽ. Et pendente ɔditione aliqd hereditariũ dissipauit. Ol. ibi: liber est. Et sic hec actio locũ habere videt. Ja. ibi: actionẽ dari. no. ar. ex hac lra. ⁊. j. e. §. si seruus. v. ⁊ gñaliter ꝙ si aliqs vendat bona sua vt elapso modico tpe delinquat presumit vẽditionẽ in fraudẽ fecisse. vt hic dr de liberto cui erat libertas relicta si subtrahat res hereditarias ⁊ cõtinuo competat libertas ꝙ presumit subtraxisse spe future libertatis. de hoc satis dixi. s. de donat. l. post ɔtctũ. per hoc etiã facit qꝛ preparat ornamenta videt preparasse cã equi vẽdendi. s. de edil. edi. l. ediles. in prin. et. §. vẽdendi. ⁊ filius qui pecuniã mutuã vertit in rẽ patris accepisse videt vt vertat. s. ad macedo. l. sꝫ iul. §. sꝫ si ab initio. Ja. In gl. s. in factũ. ibi. l. iiij. §. an tamẽ. Ja. in fi. sꝫ hoc est falsum cũ ex hoc edicto nascat. vt. s. de manumis. test. l. titia. §. penul. ⁊. j. eo. l. j. hec actio. Ja. In gl. ibi. id qd alr esset furtũ in fi. in quib⁹ dr furtũ nõ fieri hereditati. Ja. expone ergo: ꝙ furtũ. i. ex spoliatõe seu expilatione. Jaco. in glo. no. sic. s. man. in fi. Et de huiusmodi dolo ⁊ lata culpa. dic vt no. ꝑ Az. in summa depositi. §. venit. Jaco. In gl. ꝑ furto. ibi: post aditã idẽ si qñ dũ tamẽ ante existentẽ cõditionẽ. vt hic dicit Dy. In glo. s. tpe aditionis. ⁊ sic hec actio locũ habere videatur. Jaco.

Si seruus. Ibi: quid admiserit surripiendo vel dãnũ dãdo. Dy. ibi: sꝫ si fideicõmissaria libertas data est. sic. s. de fideicõ. liberta. l. fideicõmissaria libertas. Jaco. ibi: arbitror hoc. i. qñ deliquit vel dãnũ dedit. Ol. In glo. nõ aũt in fi. nisi sub cõditione reddendarũ. i. rõnũ libertas esset relicta. vt. s. de statulibe. l. sticho. Ja. In glo. qꝛ rescriptũ cessat. immo qꝛ libertas ob delictũ nõ differt. Jac.

Si pupillus. Ibi: medio tẽpore. i. anteq̃ adeat substitut⁹. Ol. ibi: pupillo succederet. i. ex substitutiõe pupillari hereditatẽ pupilli adiret nõ autẽ exponas succederet. i. successionẽ apprehenderet vt qdã exponũt et male qꝛ sic innueret qd ad hoc nõ cõpeteret libertas esset necessariũ ꝙ apprehẽderent bona ꝙ falsum est. Dy.

Hec actio. Actio substituta in locũ alteri⁹ in oẽm casum videt substituta in quem altera posset habere effectũ. h. d. Jaco. ꝑ hoc de leg. ij. cũ pater. §. filius. ⁊ si quis caut. si eũ. §. qui iniuriarũ. vbi de hoc. ibi: deficientis furti. s. ꝑpter seruitutẽ. vt sequit Dy. ibi: agi potuit. s. si surripiens nõ esset seruus. Old. In glo. vel ꝑ damno dato. in fi. ꝙ non est verum nisi dominus interuenerit. vt. s. eodẽ. §. non autem. Dy.

In summa. Ibi: locũ habere cõcor. s. de libera. causa. l. illud. §. j. Ol. ibi: locus erit huic actioni licet in bonis morientis nunq̃ fuerit. Old. in v. preterea. ibi: onerosa. i. dolose ɔtctata vel dãnificata. Ol.

¶ Furtum an cõmittatur hereditate iacente.

a ¶ Sceuola Adde Bal. in. l. iij. C. fa. hercis.

Sceuola. [a] Not. ꝙ hereditate iacẽte nõ fit furtũ † circa qd consideranda sunt tria tpa vt bene not. ⁊ dixi. C. de furtis. l. de his.

Non tantum. Ibi: ad sola furta. i. intercepta furtũ enĩ rei hereditarie nõ fit ⁊ hoc subijcit sceuola ⁊c. Ja. ibi: seru⁹ dedit dolo vel lata culpa vt. s. eo. §. nõ aũt. Ja. ibi: negat. s. sceuola. Ol. ibi: ⁊ cũ. ⁊ in qua querenda desideratur factũ ⁊ cuius licet in retinẽda sufficiat solus. ⁊ id improprie dictũ accipias furta in hac actiõe cũ propria furta nõ sint q̃ ante aditã hereditatẽ ɔtractationẽ cõmittunt. ⁊ ad hoc faciũt concor. hic posite. Jac. ibi qꝛ hereditas. i. hereditatis aditio. Ol. ibi: ꝙ est hereditate subaudi. ⁊ ideo nõ transit ad eũ possessio hereditate adita. Ol. In gl. i. dominia. ibi: cũ heredes improprie tamẽ dr possessio esse in hereditate. vt. s. de act. ⁊ obli. l. qꝛ seruus. Jaco. ibi. l. fi. §. fi. scdm quosdã sed scdm alios contra. vt. j. de capti. ⁊ postli. reuersis. l. penul. ⁊. l. predicta de vsuca. large accipiẽdo nomen peculij. vt. s. de acquir. possesso. l. quod seruus. Jaco. in fine. et patet. s. §. non autem. Oldra.

Illud. Ibi: alr vt si seruo libertas sub conditiõe reddendarum rationum sit relicta. vt. s. de statuliberis. l. sticho. et de liberali causa. l. penulti. vnde dic alr. i. q̃ proponendo hanc actionem in factum. Jacobus ibi: ad liberationem furti. scilicet actionis in eius locum succedendo. vt. s. ea. l. §. hec actio. Oldra. In glos. actione. in fine. quia post libertatem competentem furtum fecerit. Jaco.

Si serui. Ibi: iustam. i. puram. vel pure relictam. Oldra. ibi etsi. i. q̃uis. Oldra. in fine solidum duplum. Oldra.

Si paulo ante. Si seru⁹ sub ɔditiõe iussus eẽ liber aliqd surripiat licꝫ dño ignorante

ignorante. et postea existat conditio libertatis ex interuallo post aditã hereditatẽ nõ tenet ex hoc edicto. h. d. Dy. ibi: statuta libertas. i. sub cõditione relicta. Dy. et Ol. ibi: nullam actionem dño dandã: post subtractionẽ ad dãnificationem competentẽ secus si cito plus cõpeteret. vt. j. pri. Jaco.

Habeo. Ibi: si cito post aditam hereditatem si ne interuallo. Dy.

Furti aduersus nau. caupo. stabula. Rubrica.

Super rubrica. Vide rofre. in eo. ti. et Azo. in summa. instit. de oblig. ex quasi maleficio. et i glo. rubrice in fi. supple hec differentia. i. pbatur in dicta glo. q̃ est super rubrica naute caupo. atq; sta. sed hec glo. mora est: et subaudi videt de actiõe furti cum in ea spãlia qdã seruetur: vel dic actio in factũ que noie furti dat. eligẽs indignũ: licz ignorãter vi in culpa: qr ei conditio dz ingrere. j. l. j. §. fm no.

Addde ad hãc l. q̃ caupo tenet recipere hospites. bart. in l. nauti. § j. de adulte.

Neos. Ibi: quasve subaudi vel aliquo eorũ: et ponit ve pro vl. Potest etiã exponi eor. s. in naui existẽtiũ vel caupona: et quas habent ibi exercitores: qr debẽt concurrere et qd ibi sint ab exercitore habeant. Prima melior. arg. j. pri. rñ. Jaco. ibi: habebũtur ad ministeriũ nauis: caupone: vel stabuli. Ol. ibi: sine eor. s. ope. Jaco. ibi: causa esset. repete iudicium datur in eos q naues etc. Jac. in v. et in duplũ actio est. s. hic pretoria Sed nunqd in dubio res est. Rñ. sic: arg. C. de publica. l. h edicto. §. fi. et. j. de reg. iu. l. factũ. §. fi. Ja. et not. In glo. rubrice. s. nau. cau. sta. ibi perierit facto eor quos ibi habet. Jaco. et non verbũ perierit qd facit ad qõnem emphiteote de qua dixi. C. eo. l. is qui rem. de furt. §. cũ qui mulionẽ. Ibi: obligat ad duplum. Jaco. ibi: honorario iure. i. actione in factũ q̃ datur ex hoc edicto. Ja. in v. qd si recepit. expone q̃ p sed. s. dixi etiam in eo q̃ nõ recepit saluũ fore: sed et si receperit etc. Old. ibi: sed ipse. s. nauta vel caupo si est soluẽdo. Ol. ibi: serui noie surripiẽtis cõuẽtus exercitor. Ol. ibi: cõdemnat. s. insolidũ. ibi: nõ tenetur subaudi nõ est ratio nisi forte etc. Ja. ibi: qualis esset. ar. qd in culpa sit eligens indignũ licet ignorãs cũ tñ debuerit notũ habere quẽ eligeret et de eo deliberare. et ita est ar. qd qui aliũ eligit sciat vel scire debeat eius qualitatẽ. vt. s. de cõstr. tuto. l. si patronus. Jaco. vbi de hoc dixi. sed iure canonico exigit qd sciat indignũ. vt extra de elect. cũ vincẽ. Ibi: habitã di. causa nõ modico tpe. vt. s. de his q deiecerint vel effude. l. j. §. habitare. Ol. In gl. primo casu in fi. Potest dici q̃ etiã in pmo casu pretoriũ locũ habeat si qs eligere velit vt innuit hec littera. et ar. s. de publi. l. j. in pnc. et. §. dixerit. et. s. nau. cau. sta. l. et ita. §. ex hoc edicto. Jac. et Dy. dicit hãc gl. male dicere dicẽs q̃ hoc princi. intelligit simpliciter put iacet tert. Et sic ponit vnũ casum vsq; ibi siue furtum etc. et sic tres ponit casus vsq; ad ver. nauigãdi. Dy. In glos. tantum alioquin. ibi: vel nõ differt hec vera. Ray. In glos. cõtra. s. in fi. Item ibi in actione ex quasi cõtractu hic ex quasi delicto hui noxaliter cõuenitur. Jaco. In glo. no. q̃ nõ improbat in fi. dic: vt ibi dixi.

Si familia furtum fecisse dicetur. Rubrica.

Super rubrica. In glo. in fi. et continua. s. prouisum est furtum patientibus nunc prouidet dominis quorũ serui furtum fecerunt. Dyñ. Et vide quod dixi. j. vi bonorum raptor. l. ij. §. hec actio.

Tilissimum. Ibi ne cũ plures non ergo est necesse totã famaliã furtũ facere vt qs bñficio huius edicti gaudeat q̃ sufficit plures puta duos: vel tres fuerũt facere vt. j. e. l. etiã. et l. si familia. §. si ergo. Ja. ibi: arbitriũ dño cuius familia deliquit. Dy. ibi: ceterũ si sciente et phibere valente. Ol. ibi: defungi. i. deliberari. Ol. ibi: scientiã em̃ p certe al's p vero. Ol. ibi: nec vna estimatione. i. vna pena noie vnius seruorũ exacta altera noie aliorũ seruorũ nõ tollitur secus si suo noie dñs sit conuentus. vt in. l. contraria. s. de nora. l. iiij. §. cũ dñs. Jac. ibi: voluntatẽ. s. presumptã propter scientiam et phibendi facultatẽ. Dy. ibi: et prohibuit vel prohibere non potuit. Dy. In glo. s. ad le. aquil. in fi. sed ille fm istã. Oldra. In glo. amittit ergo bñficiũ in fin. Sed hic participasse videt cũ familia ppter scientiã suã. Ibi: nõ. vel fm Jaco. de bel. ibi dñs deliquit post serui delictum et extra delictũ serui. hic autẽ loquitur de delicto dñi cõmisso simul cũ serui delicto. Vel dic hic fuit sciens et phibere potuit. Ibi: ignorãs ab initio licet postea desierit possidere ad idem tendit. Ja. de bel. In gl. i. insolidum. Ibi: cõmissum a seruis. q. d. detracta nora. deditione. Jaco. ibi: ex duob'. in prin. sed. l. ij. s. de nora. dicit dñm idem facere interpretatione quia se sciente cũ phibere posset seruus facit. et ar. s. de his q not. infa. l. quid ergo. §. certe. et. j. nõ aũt. et ideo potest exponi suo nomine. i. ex suo interpretatiuo delicto. s. insolidum. Jaco.

Si plures. Lite pendente contra dñm vnius serui noie vt potest cõuenire noie alterius hoc. d. Dy. In glo. cũ eadem sit in fi. qr ibi: albo corrupto pacificatur iniuria quatũ ad factũ nõ quãtũ ad ius. Dy. In gl. qd scienter. in fi. et. s. de pecu. l. quotiens. §. si creditor. et si cer. peta. l. si. §. fi. Sed contra. s. mã. l. creditor. in prin. sz hic contra eũdẽ nõ permittit agi scdo iudicio cũ sic incertũ an priore iudicio satis cõsequat nisi contra aliũ. sz si simul cũ priore potuit conueniri agi pmittat. vt. C. de act. et obl. l. est in arbitrio. Ja.

Uotiens. Dic casus: aut cõuenit pmo dñs aut his i quem facta est alienatio. Primo casu: aut fit alienatio ex causa lucratiua. Aut ex causa nõ lucratiua. In scdo aut is qui cõuenitur erat habiturus regressum de euictione: aut nõ. Dy. ibi: dñs vnius noie conuent' cũ tota familia furtũ fecit Ol. ibi: dũtarat hec determitatio excludit solũ casus lucratiuos. Dy. ibi: idẽq; s. vt nõ liberetur manumissus vt cõueniat quasi lucratiuam causam pretendat. et sic refertur ad causam subauditã nõ ad proximũ al's esset mala relatio. Dyn. Ibi: q̃ si prius. i. ante q̃ cõueniretur manumittẽs. Ibi: manumissio. aut suũ manumissorẽ ad dãnũ passo cõuentum. Ol. ibi: quasi a familia et noie familie per dñm. Ol. ibi: esset prestitum. et sic cessat ratio edicti posita. s. in princi. prime. l. Old. ibi: sz aut si serui vnius delinquẽtibus. Dy. ibi: puto eo casu quo de euictione agi nõ potest. In glo. emptorẽ. in fi. Vel dic emptorem omnẽ a dño causam habentẽ et in ius eius succedentem. vt. s. de statuli. l. statulib. vt excepť. ex persona dñi vti possit. vt. s. de contrahẽ. emp. l. dolia. §. cũ qui. Sed ecõtra si prestiterit hic habẽs causam a dño. an psit dño ceteror noie conueniendo dicit. j. ibi: q̃ si a manumisso etc. Jaco. In glos. vnius ex his in fi. hec vltima verior. Ol. In glos. gratis. ibi: a pluribus cõmissum. Item ibi loquit cũ noie manumissi: primo conuenti dñs: scdo cõuenitur q̃ nõ potest cum electio preiudicet eligẽti. vt ibi: et. s. de furt. l. si seruus nõne. in fi. hic autẽ nomie alior et non manumissi dñs cõuenitur. Jaco. Vel dic: q̃ si soluo video soluere aĩo liberandi manumissum. idẽ contra cũ solui manumissus vr soluere aĩose subaudi: qr cũ due obligatiões sint separate p manumissionem soluens vr sue obligatiõis cã potius soluisse sicut ẽ videre. ar. all'. i. l. si fili'. s. de in rẽ vso. de admi. tu. l. si minor. et mã. l. põp. cũ filibus. Dy. in fi. Vel ibi rẽ a possessore fui cõsecutus cui' estimationẽ a doloso postea nõ cõsequor hic autẽ estimationẽ delicti hic manumissi q̃ nõ ipedit me agere noie ceteror delinquẽtiũ. Ja. In glo. sic. C. in fi. hec vera ar. j. pri. Ol. et Ray. In gl. cui' noie. ibi: distinctionẽ talẽ ad colendã contrarietatẽ de. l. etiã. §. pe. s. de peti. heredi. Ol. ibi: si võ melius. dicit si ergo. Ja. ibi. l. q fidẽ. Dy. sic dicit circa hanc distinctionẽ. Aut cũ res et pena pmittit est actũ qr vtrũq; debeatur. Aut q̃ alterũ. Aut est dubiũ. Primo casu vtrumq; debetur. vt dicta. l. qui fidem. Secundo et tertio casu alterum tantũ debetur potest tamẽ agi ad id quod plus est in vno q̃ in altero. vt. l. si quis a socio. j. statim allegata. Dy. ibi: l. si quis a socio. Qr verum est quãdo nõ erat actum vt debeat vtrumq; al's secus. vt. l. qui ratione. §. duo fratres. de ver. ob. Dy. ibi: si rem. s. postea. Jaco.

Huius edicti. In glo. est enim satis. ibi: si plurium in princ. sicut ergo contra se possessorem. ita et pro se habetur. vt. s. de interrogat. actio. l. si filius. §. primo. et. l. si seruus. et. s. si quis omissa causa testamenti. l. si duo. §. primo. et. l. si filius. in principio. Jacobus in fine. Solue: vt ibi notat Jacobus de beluiso. vel ibi: magis deliquit q̃ hic. et ideo in plus punit. Dy.

Etiam. Ibi eadem actio id est eiusdem effectus et exactionis. Dynus in fine. id est in simplum nomine rei et in duplum nomine pene. Dy.

Si familia. Ibi: omniũ noie vt si conuentus vnius nomine tãtũ psiterit quãtũ liber prestaret nihilomin' ceteror nomine poterit conueniri. vt. s. eodem. l. j. §. hoc autem sic. et si simul nomine omniũ conueniatur non auditur

prestare volens quãtũ vnius liber prestaret sȝ debet hoc face-
re noĩe singulorũ. vt ibi: Ja. ibi: ꝙ si ille. s. ignorãs scdm primũ
vel faciẽs ſm secũdum. Ja. ibi: prestiterit. s. tantũ quãtũ quili-
bet liber homo prestãdo liberaret. i. ſm primũ vel solidũ eius
noĩe ſm aliũ Dy. familie noĩe. s. vnius tantũ ſm edicti formã
ſm primũ vel nõ familie noĩe sȝ singulorꝝ ſm aliũ. Dy. ibi: ab
hoc socio sciente. Dyñ. ibi: partẽ. s. eius qđ prestitit. ſm primũ
casum vel eiꝰ qđ liberaret liber homo prestãdo ſm aliũ. Dy.
ibi: agi poterit ibi ex corruptiõe rerũ seruus deliquit. Ja. ibi:
repetit a socio ignorante per actionẽ cõmuni diuidundo que
cessit. vbi portio sua in pendendi necessitate nõ intulit. vt. s.
cõi diuidũ. l. si qs putatus. §. j. vt est vbi nõ potuit cõueniri ex
facto hui' cõis. Ja. ibi: nocitũ est p sociũ. Ja. ibi in v̈. sig. ğ redit
ad principalẽ. l. Ja. ¶ Et dic duobꝰ seruis cõibus delinquẽ-
tis vno dñorꝝ sciente altero ignorãte cũ primo cõuenit. i. sciẽs
⁊ postea nõ conuenit ignorãs: sȝ ignorante primo cõuento ni-
hilominus ꝯuenit sciens alterius noĩe ⁊ dic: vt in gl. Dy. ibi:
cões subaudi noĩe familie q̃ in duobꝰ retinet licet non consti-
tuatur. vt. j. de v̈. sig. l. detestatio. ⁊. s. qđ cuiuscꝫ vniuersi. no. l.
sicut. §. fina. ¶ Uel siue familie noĩe nec em̃ ẽ necesse familiã
delinquere: sȝ plures esse eiusdem dñi seruos delinquẽtes. vt
s. eo. l. j. j. rñ. ⁊. l. etiã. Jaco. ibi: ⁊ videamus. s. si ignorãs ꝯuen-
tus vnius noĩe duplũ prestiterit. Dy. ibi: in sociũ scientẽ. Ja.
furtũ factũ. Dy. ibi: dedisset subaudi ꝙ videt ibi cõsilio dato
istis seruis. Dy. ¶ In glo. vt. s. in fi. ⁊ si vnius noĩe cõuentus
tantũ prestiterit ceterorꝝ noĩe non teneat ⁊ hoc clarificat igit
ibi si ğ ⁊c. Ja. In gl. q nõ iussit. s. ignorãs. Dy. In gl. ꝙ semp
fore ẽ ibi soluisset vl' qñ huꝰ credẽs rẽ dñi pñte ⁊ iubẽte dño ac-
cepit. vt. s. re. amo. l. si mulier. ⁊. s. ð fur. l. falsus. § sȝ si is. secꝰ
si dñs abesset. vt. s. de fur. l. si is. §. si tu. Ja. ibi: hui delictũ. vt
ar. j. de adul. l. si vxor nõ fuerit. §. si qs plane. ⁊. l. vi passam. in
pn. Dy. in gl. cũ iussit vnꝰ sociorꝝ ⁊ actũ est ꝯ nõ iubentẽ. Ol.
in fi. idem videt in sciẽte ne plus operet socij solutio q̃ sua. vt
s. in princi. huiꝰ. l. ⁊. s. eo. l. j. §. hic autẽ. Jaco.

Labeo putat. Lex ista ponit duo di-
cta labeonis quorum
vtrumcꝫ corrigitur per ordinem. vt in ver. sceuola.
Dy. ibi: cuius. i. alicuius. Ol.

¶ Arborum furtim cesarum. Rubrica.

¶ Uide pra-
xim huiꝰ ti-
tuli p specu.
in tit. de iiu.
§. ij. vsi. itẽ q
incidit vel
decidit ar-
bores plu-
res.

Super rubrica. Uide Rofr. in
libello hoc eo.
titu. Et dic: ꝙ dicit arbor donec est in tra qñ
autẽ est exstirpata dicit lignũ. vt. s. p socio. l.
pe. §. illud querit. ¶ Et continua sic q: nõ so-
lũ furtim nob res auferunt pro quibꝰ penali
iudicio nobis ꝯtra fures tã iure ciuili q̃ pretorio superioribꝰ
titulis puisuȝ est sȝ etiã furtim dãna per incisionẽ alieno iuri
inferunt vbi lex. xij. ta. puidit act. in duplũ qđ in se rei psecu-
tionẽ cõtinet. vt. j. e. l. furtim. §. fi. ⁊. l. faciẽda. idcirco de actiõe
arborũ furtim cesarũ. hic ponit Jac. plus est carere genitali-
bus q̃ ptãte generãdi. j. eo. l. vicem. prius cõprehendit prete-
ritũ plusq̃ perfectũ. j. e. l. cedere. si aliquis immisit bestias an
teneatur tantũ quãtũ valebat herba vel quãtum valere po-
tuisset in grano. j. eo. l. certe. ex pluritate psonarũ delinquen-
tiũ auget pena non ex pluritate personarũ in quarũ re delin-
quitur. j. e. si plures. Qui occidit bouẽ. an possit estimare car-
nes ⁊ corium ⁊ dimittere dño in restitutione quã facere tenet
j. eo. faciẽda. Si statuto caueat ꝙ incidens vnã arborẽ soluat
decẽ. an incidens geminã teneat in duplũ. j. eo. si gemina.

Si furtim. Ibi: dandam. s. exercendam
nõ eodẽ tpe sȝ diuersis. Jac.
ibi: cõsecutus. sit reo in prima cõdemnato secus si
absolutus esset. vt. s. de iureiu. l. duobꝰ. §. except.
⁊ de except. rei iudi. l. cũ queritur. et. l. ⁊ an eadẽ. Jac. In glo.
vlti. ibi. l. si colonus. hec lex si colonus cõtradicit ⁊ solues: q:
ibi primo ex ꝯctu actũ fuit que impedit etiã iustã ex delicto vt
C. locati. l. si vel neratius al's si colonus. ⁊ de v̈. obli. l. q seruũ.
§. fi. Ja. ¶ Sciendũ per tex. istum videt ꝙ totus iste titu. cor-
rigitur p ꝯstitutionẽ regni sicilie qua cauet qđ quicũcꝫ furtũ
cõmisit vltra vnã vnciã mori debeat et furcis suspendi ergo
et qui arborẽ inciderit tanq̃ latro punit: ergo si dãnum ma-
gis valuerit q̃ vna vncia debet furcis suspendi ⁊ sic fuit iudi-
catũ de facto vt infra vnã vnciã titulus iste locũ habeat. Dy.
In glo. criminaliter ibi latrones em̃ furcis hoc est graue vt q
incidat vnã arborẽ suspendat ⁊ est ꝯtra mentẽ huiꝰ. l. ⁊. j. l. se.
¶ Et iõ dic: ꝙ hec lex intelligit scdm distinctionem q̃ est. j. de
penis. l. capitulũ. §. famosos. ¶ Uel est distinguendum an sit
magna vel parua arbor que incisa est. ar. eius qđ no. j. de incẽ.
ruina ⁊ naufra. l. pedius. Ja. ¶ Item noe fuit primus q plã-
tauit vitẽ. vt habetur. xxxv. sexto die per Archi. ibi: de arbori-
bus succisis. sed si postq̃ radices egerunt si quidẽ euellantur
radicitus nõ agetur hac actiõe: sȝ aquil'. tm̃. vt. j. eo. l. furtim.
§. j. si autẽ incidant tũc hac actione agitur. Dy. ibi: terra con-
tineatur. plus est ergo carere radicibꝰ quã vita radicũ cũ ra-
dices habet arbor dicit. ⁊ sic plus est carere instrumẽtis geni-
talibꝰ q̃ potẽtia generandi. vt. s. de iur. dot. l. si seruũ. §. si spa-
doni. de edil'. edic. l. sin autẽ quis. C. de legiti. heredi. l. si maior.
sic ⁊. s. de libe. ⁊ posthu. l. si quis posthumos. ⁊. l. sed est q̃situ.
Jaco. In glo. j. detraxerit. in fi. immo. i. plantauit. Ja. Expo-
sitio em̃ glo. falsa est ⁊ absurda ⁊ littere cõtraria q: esset repe-
tere idem p idem cũ eo ꝙ sequitur dic ergo defixerit. i. in terrã
fixerit plantando saliceȝ instituẽdi causa ⁊ tũc bene consonat
qđ sequit ꝙ licet qs succidat tales arbores vel euellat anteq̃
egerint radices nõ punit hoc edicto cũ non ꝯtineant arborũ
appellatione. In glo. hoc q̃uis in fi. ⁊ subaudi nam desinunt
viuere q̃uis ⁊c. Jaco.

Stirpem. Ibi: radices in terrã ita ꝙ terre vnite
sint et inde viuant et premitte radices
illo verbo egerit vt supponat. Jaco.

Cedere. In princi. sic ⁊ aliũ q ferit aĩo occi-
denda videt occidisse non autem
si aĩo tantũ iniuriandi. vt. j. de sica. l. j. §. diuꝰ. sic et
hic ferierit arborẽ non aĩo succidendi non tenebit
arborũ furtim cesarũ tenebit tamẽ. l. aquil. vt. s. ad le. aquil'.
l. si seruus seruum. §. tertio capite. ⁊. l. in. l. aquilia. ⁊. s. si quis
omissa cau. test. l. j. §. non al's. Ja. In gl. bene no. tamẽ pretor.
immo. l. xxij. ca. Jac. ibi: secuisse sic ergo not. ex littera ista ⁊ gl.
hic posita ꝙ prius cõprehendit. l. certe. hic debet sequi prete-
ritum plusq̃ perfectũ qđ est no. de quo tangit. j. de v̈. sig. l. ver-
bũ oportebit. ⁊ vide in alphabeto dictione presens.

Eius actionis. Causa. i. origo. Jaco. ibi: legẽ
aquil. verũ hec actio demum
p furtiua ⁊ dolosa incisione illa ẽt ex culpabili incisiõe cessan-
te etiã dolo cõpetit. vt. s. ad le. aquil. l. in lege aquilia. Ja.

Is cuius. In gl. sed ar. ibi: itẽ mella. §. fi. ⁊. s. ꝙ vi
aut clã. l. deniqꝫ. in prin. Ja. ibi. l. apud.
§. fi. ⁊. l. si vsufructus. ij. rñ. Jaco. in fi. ¶ Uel dic: ꝙ fructua-
rius hanc actionẽ nõ habet. s. semp quid enim si arbor nõ fru-
ctifera incidatur ex qua etiam nulla pariebat amenitas certe
non ipse: sed dñs habet actionẽ. vt. s. ꝙ vi aut clam. l. deniqꝫ.
in princ. q: tunc habet vtilem sicut ⁊ ad legẽ aquiliã. ¶ Em-
phyteota autẽ q: vtile dñium habet ⁊ ratione dñij habet vti-
lem nõ inspecto sit fructifera vel nõ q: differtur ratiõe dñij.
vt. s. de furtis. l. si vendidero. in princi. Jaco.

☞ Bestias immittẽs ad pascẽdũ in frumẽto qual'r punit.

Certe. In fi. ⁊ sic cessat hec actio legis autẽ
aquilie actio cõpetit. vt. s. ad le. aql.
l. si seruus seruũ. §. si oliuã. et. §. idem. ⁊ de silua. et
§. tertio capite. ¶ Itẽ ꝙ vi aut clam potest locuȝ
habere cũ in coherẽte solo fiat ⁊ sic in ipso solo. vt. s. ꝙ vi aut
clam. l. si alius. §. notatiuus. ⁊. l. si immaturã. in prin. ¶ Esti-
mabitur autẽ quãti vendi possit emẽti cõsiderato ꝙ arbor fu-
tura erat nõ quasi iã facta. ar. s. ad leg. aquil. l. inde neratius.
§. infans. de furt. l. si quis vxori. §. fi. ⁊ de cõdi. fur. l. si seruus.
cũ concor. ꝯsiderabit etiã estimatione quãti depredatus esset
ager. vt. s. ad le. aquil. l. p inde. §. itẽ cause. Jaco. ¶ Et predi-
cta faciũt ad qõnem sepe occurrẽtẽ si quis immisit bestias †
ad pascendum in frumento, vtrũ dãnum debeat estimari solũ
quo ad herbã ac si dedisset dãnum in quodam prato. an vero
in tantũ quãtum valuisset frumẽtũ qñ fuisset maturũ ⁊ colle-
ctum esset. ¶ Et primo videtur ꝙ p herba tãtum cũ esset ita
tenerum ⁊ loco herbe habetur per litterã istã ⁊ q: nõ habetur
ꝯsideratio dãni ad tps futurũ. vt. s. ad leg. aquil. l. ait lex. ⁊. l.
inde neratiꝰ. §. si isfans. ¶ Ecõtra vr ꝙ tanq̃ p frumẽto hoc
est quantũ valuisset frumẽtum ꝙ percipere potuissem q: al's
agit p dãno dato etiã ratiõe futurarꝝ operarũ. vt. s. si quadru.
pau. fecisse di. l. ex hac. ⁊ de his q deiec. vel effu. l. fi. ¶ Tu di-
cas qđ teneat in tantũ quantũ vendi potuisset tpe dãni dati
hoc est quãtũ potuisset vẽdi dubiꝰ euẽtus pceptiõis illiꝰ fru-
mẽti ꝙ depastũ seu destructũ ẽ. Ja. ar. s. fa. her. l. ppt spẽ. Ja.

Si plures. Ex pluralitate personarum
delinquentium pena delicti
augetur. vt et. j. de iniur. l. si plures. sȝ ex pluritate
personarũ in quarum re delinquitur nõ augetur
pena

pena delicti ad idem.ff.ti.j.l.j.τ.l.etiam.cum similibus.b.d.dy.

Si arbor. Ibi vicino in cuius fundũ porriguntur Ol.ibi agere aũt.s.proposita negatoria Ol.cuius formã sequitur ibi secuti.s.licebit agere ius non esse tignũ τc.In gl.nisi facta ibi.τ.§.j.sed nec tũc incidit nisi autori tate iudi.vt ibi.Ja.¶ In gl.vt τ.ff.in fi.ibi nõ tñ occupauit to tuz vt supereemineat.Ja.hec vera τ prima.Ray.¶ Sed obij citur.ff.q vi aut clam.l.si meam vitẽ.§.si ad ianuam.τ.C.nemi ni licere signum rebus al's imprimere.l.j.τ.ff.de ser.vrb.predi. l.sed si inter.fm vnũ intellectũ.rñ.ibi facto hois in totũ op⁹est alieno.hic aũt erat sine facto hois radix in vicinum fundũ por recta erat.τ arbor cuius pars radix est in alieno agro erat vt in protecto dicit.ff.ad.l.aquil.l.quẽadmodum.§.j.Ja.

Si radicibus. Et cuius terram arbor premit. Jaco.

Furtim. Ibi habeat furti actionem.i.non ne cesse vt aĩo furandi incidit: sicut in actione furti.Ja.ibi sine furto qd fit ɔtractatione dy. ibi cedat qꝛ nec contractat.Ja.

Etiam si non tota. Ibi sed ipse.s.seruus. Ol.In glo.idem in fi. Uel dic hanc distin.obtinere in modico damno per incisionem arboris illato.vt no.ff.ad.l.aquil.l.liber homo.§.si iussum.Ja.

Hec actio. Ibi penalis sit respectu vnius simpli vt pz.j.l.proxima.Ol.ibi propterea.qꝛ ciuilis est non pretoria.Old.

Facienda. Ro.hãc.l.que optime facit ad questionem si occidi bouem te neor actiõe legis aquil.ad estimationez bouis quãti plurimi eo anno fuit.nunquid debeat deduci estima tio carnis τ corij τ apud te etiam inuitum remanere.τ videtur q sic per.l.istã.in cõtrarium facit.ff.ad.l.aquil.l.ait lex.τ de ser uo corrupto.l.vt tñ.§.estimatio.vbi videtur q sit in elec.dñi. vtrum velit agere ad estimationẽ totius bouis omissis carne τ corio occisori an retinere corium τ carnes τ agere ꝑ residuo ad estimationem.vtilius ergo videt̃ dño non retinere carnes nec corium qꝛ actio legis aquil.crescit in duplum aduersus interfi cientẽ.vt.ff.ad.l.aquil.l.ij.vnde si retineret corium τ carnes ea rum estimatio non posset crescere in duplũ.Jo.fasolus de py. ¶ Casus predicte questionis est extra de iniur.τ dã.dato.c.ij. ibi ipsarumq; arborum incisarum penes dominũ remanẽtium et non subreptarum.Ol.

Furti. Ibi qui clam quantum ad propositum suum se cus si armatus violenter incidat etiã nemine ibi existente.Ja.ibi τ conditione furtiua.Ja.

Qui per vim. Sciente domino idẽ credo si igno rante dum non veniat animo vio lenter incidendi.ar.ff.de fur.l.si quis ex domo.τ de vi τ vi ar.l.j. §.vi possidere.Ja.

Si colonus. Ibi arbores que erant in ꝑ dio locato.Ja.in fi.quaten⁹ concurrunt non in eo q plus est in vna q̃ in alia.dy. τ coniunge.l.pe.cum ista.Dy.

Si gemina. Pone statuto ciuitatis cõ tinet̃ quicũq; inciderit vnã arborem teneatur ad centum.qui duas ad ducenta erat modo questio in.l.ista.nunquid ergo erat vna arbor vel due τ distinguit secundum casum huius.l.quẽ alibi non inuenies.Dy.Et per hanc.l.tenuerunt doctores antiqui q si quis forfice vel furca vulnerauerit aliquez q puniatur ꝑ vno vulnere non pro duobus.τ ita tenet Gandinus ti.de pen. ego in contrarium vt dixi in meis qõnibus tutoris deferentis. non ob.hec.l.que dicit q iunctura duarum arborum supra terrã apparẽs hr̃ pro vna arbore.Ex quo arguit̃ q forfex vel furca sit vnicum instr̃m.τ per consequens vulnus ex eo perpetratuz fit vnicum.hoc enim falsum est.nam ex vnico instrumento etiã non biffurcato possunt vno ictu fieri duo vulnera vt in capite τ brachio qd exponeretur ad defensionem capitis.τ ex vna sa gitta potest vulnerari brachiũ in quo teneret̃ clypeus τ sagit ta vltra penetraret τ transiret ad aliam partem corporis et sic essent duo vulnera vt plene probaui dictis meis questionibus statutorum deferentis.ver.quãta questio.τ sic hoc est in instru mento non biffurcato fortius in biffurcato.¶ Item quia volũ tas cum instrumẽto biffurcato videtur fuisse inferẽdi duo vul nera cum tale instrumentum ad hoc aptum sit voluntas attẽ ditur in delictis.j.de sicca.l.diuus.τ sic non obstante hac.l.con cludo q puniatur pro duobus vulneribus quod est nouum τ contra determinationem antiquoruz.ibi emineret.i.appareret Ol.in fi.hec distinctio procedit non ex veritate rei.sed ex inten tione precedentis que in maleficijs attenditur.vt.j.ad.l.cor.de sicca.l.diuus.Ol.¶ In glo.supra terrã ibi soluz datã.de qua fit mentio.C.de noxa.l.iij.Ol.Ibi soluenda.i.emendanda.Ol.

Sed et si. In fi.quatenus q vi aut clam.ol.

Si agrum. In fin.adeo q nihil tenet̃ emptori prestare.Dy.In glo.in fi.immo dicas q ibi competebat actio ꝑ dã no futuro.τ ideo transit ad emptorem.hic aũt cõpe tebat pro damno qd datum fuit añ vendicationem.τ id rema net penes venditorem.Dy.

¶ Ui bonorum raptorum. Rubrica.

Super rubrica. De ista actio ne vi bonoruz raptorum vide ꝑ Rof.hoc eo.ti.τ in summa.C.et insti.e.ti.¶ Specialis casus est vbi ꝑ rapina imponitur soluz pena dupli.C.de sacri.paga. l.christianus.an in hac actione in quadruplo cõputetur res.j.e.l.j.Qñ ciuilis actio preiudicet criminali.j.e. l.ij.§.hoc edicto.τ an pena ecclesiastica excludat secularẽ statu tum puniens producẽtes falsos testes.locum habet etiã si vn⁹ tñ producatur.e.l.ij.§.hoĩes.an iuratus q iuuet in guerra si damnuz non dedit teneatur.e.l.§.si quis non hoĩes.Qualiter quis teneatur pro familia libera.e.l.§.hec actio.An magis pu niatur delinquens palam vel clam.e.l.§.in hac actione.Quot hoĩes faciant rixam.in.l.pretor.secũdo.§.j.τ ibi q dicant̃ mul ti vel multitudo.τ ibi de turba populo collegio grege familia congregationez coadunatione.Utrum pena apposita in prin cipio statuti vltra formã iuris cõis videatur repetita in sequẽ tibus τ capitulis statuti.e.l.pretor.§.si quis aduentu.¶ Sta tutum puniens vulnerantez taliter q mẽbrum amittat locum hz in debilitãteita q mẽbrum reddatur inutile.e.§.in fi.versi. amissa si statuto caueatur q villa in cuius territorio fiet homi cidiũ puniatur in centum si inueniatur ibi homo mortuus.sed nõ ꝓbet̃ ibi mortuum non tenet̃ villa.e.l.§.actio.ver.docere.

Qui rem rapuit. Et vide extra de rapto.τ ibi ꝑ sũmi stas τ speculato.dic aut rapina fuit manifesta aut occulta.¶ Primo casu locum hz actio manifesti τ actio vi bonorum raptorum.¶ Scdo casu tenet̃ actione furti nõ ma nifesti τ vi bonorum raptorum.τ in isto scdo casu loquit̃ hec.l.qñ vera violentia non interuenit.sed fuit aĩus violentus puta si aliquis intrauit domũ alicuius vt vi raperet etiam si aliquos ibi inueniret.non tñ aliquẽ inuenit.τ ita dz poni casus hic τ.ff. de fur.l.si quis ex domo.dy.ibi aut actum fit τ ex act.Dy.in fi. τ intellige q in actione furti mera pena est quadruplum.vt.ff. de fur.l.qui vas.§.j.Ja.τ no.per Arch.xij.q.ij.in antiquis. ¶ Et consueuit hec lex adduci ad ar.ad questionẽ si statutum est q cõmittens homicidium puniatur in centum.nunquid im posita pena statuti homicidio debeat imponi pena iuris cõis legis corne.de sicca.τ videt̃ q sic.ar.huius.l.τ qꝛ quotiẽs ꝑ no uam.l.pena imponit̃ nihilominus imponitur pena.l.antique. vt.ff.de act.τ ob.l.quotiẽs.τ de li.ho.exhiben.l.iij.vbi hec que stio plenius tangitur τ eã plenissime tetigi.C.de sepul.vio.l.q sepulchra.τ vide qd no.per dyn.extra de reg.iur.c.nullus plu ribus.Dy.

Pretor ait. Ibi rapta esse dicent̃ etiaz hoĩbus nõ coactis.vt.j.e. l.pretor.§.si quis aduentu.τ no.j.e.l.in prin.Dy. ¶ In glo.prout ad secũdum casum in fine.Sed op.omnis raptor est fur.vt.ff.l.prox.τ in furto nõ computatur res subtracta in quadruplo.sed dic q raptor ma gis punitur criminaliter q̃ fur.τ ideo releuatur vt minus pu niatur in.c.nulli.q̃ fur manifestus.τ imputat sibi actor qui age re poterat act.furti manifesti τ eligit hanc act.simile no.ol.j.ad l.iul.de vi publi.l.legis.in fi.

Hoc edicto. Ibi consulit preter actionem ciuilez in dicendo non criminalem.Old. ibi experiri criminaliter.ol.ibi quidam putant subaudi etiam ciui li iudicio pendente.τ ideo male putãt vt seqtur.sed vtilius τc. Ja.ibi fiat.i.accusatori instituendo ex lege iul. de vi priuata.et dic fiat.s.initium τ nulli iudicio pendente.vel dic per absolutio nem factam in ciuili prius intentam nihilominus tñ non esset deneganda act.vi bonorum raptorũ.sed concedendo propter criminalem accusationem finitam.Ja.ibi eligentibus.i. volen tibus nunc priuatam persecutionem actionis predicte.¶ Uel expone ꝓsecutionẽ pẽdẽtẽ ex lege iul.de vi priuata.τ tunc pro

Iste.§.hz materiã so lennẽ.

prie ponitur eligentibus. Ja. ibi per secutionē.i. ciuilē actionē. Dy. ¶ In glo. Plac. dixit ibi intelligunt. & ſm hoc dic priuata actiōe.i. primitus intentata etiam qua reus fuit absolutus. Ja. Dic ſm Cy. q Plac. male dixit. & Jo. male dixit in eo qđ dixit non preiudicare quecūq exitum causa hēat vt plene no. per ipsum Cyn. & dixi. C. qñ ciuilis actio criminali preiudicet.l. vnica. & de hoc no. C. ad.l. aquil.l. ex morte & dixi.ſ. de furt.l.fin. ¶ Ad predicta etiā facit qđ dr q si iudex ecclesiastic⁹ punit laicū p aliquo crimine eccl'iastico nihilominus iudex secularis poterit eum punire saltem in eo q pena secularis excederet ecclesiasticam extra de penis.c. vlti.li.vj. de foro cōpe. cū sit generale. & de offi.or.c.j. & no. per Car. de vsur. sup rub. Ad hoc etiā vide.ſ. de act. & ob.l. qui seruum. cum ibi no. in glo. q.d. ibi.l. interdum. & ſm hanc Jo. sniam dic preiudicari interim vt dū pēdet ciuilis nihilominus posset intendi criminalis. & dic putant male. sed vtilius visum est q̄ uis fiat interim per ciuilem preiudicium accusationi legis iul. nihilominus tñ finita ciuili nō esse denegandam actionem.i. accusationē eligentibus &c. & subaudi nec econtra. Ja. ¶ In glo. oīno ibi.§. plane. istud ar. nō procedit nisi quantum ad id qđ solutū est si illud idē petatur. iterū sed in alijs nō sunt paria immo se habēt vt excedētia & excessa. vt plene no. per Cy. & dixi. d.l. vnicā. C. qñ ciuilis actio criminali preiudicet. ¶ In glo. sensus est ibi finito & nulli per sniam cōdemnatoriam. ¶ Si aūt absolutoriā refert an sup iure vel sup facto feratur. vt no. d.l. vnica quādo ciuilis actio preiudicet criminali.

Dolo. Exponit primam partem edicti. Old. ibi edictū ait.i. requirit. Ol. ibi bona ne rapiat. & illi vel eorum aliquis damnum dedit vel rapuit. Jac.ſ. aut. proxi. licet hoībus coactis ad rapiendum accesserit. ipse tñ solus manib⁹ proprijs rapuit non homines coacti. Ol. vel ibi non coactis hominibus rapuit proprijs manibus ſm glo. ibi siue igitur q: finis ad quem coacti sunt inspicit. ol. Igit siue &c. ibi videtur. et hoc edicto tenet hoīes coactos. Ibi ad hoc coactos. & videt sine inspecto tantū. Ja. ar.ſ. de vi & vi ar.l.j.§. idem labeo. &.l.iij. §. si quis aūt v. sis. ver. proinde.ſ. ad macedon.l. sed iul.§. sed si ab initio. ¶ Item etiam principali proposito tantum inspecto vt.j.e.l.§. etiā. sed ɔtra dictum dñi Jac. est.j.e.l. ptor.§. erit. que dr ia. ibi nec auditur quales subaudi oporteat esse coactos. vt hēat locum hoc edictum. Ol. ibi siue seruos.s. accipiemus. old. Ibi adhuc dicemus hoīes coactos.s. quantum ad penam huius edicti. ¶ Et sic no. q pluralis elocutio verificatur in vno. vt hic. &.j.e.l.§. fi. de ver. sig.l. non est sine liberis.ſ. de neg. gest. l.iij.§. hec verba. de ɔdi. & demon.l. falsa.§. fi. & de leg.iij.l. qui cōcubinam.§. stichus. Dy. que oīa sunt in ar. q si statuto caueat q si quis pduxerit falsos testes puniatur in centum. & aliquis pduxit tm̄ vnum testem falsum q debeat puniri pena statuti. ¶ In contrarium est q pluralis elocutio saltem duos requirit. vt.ſ. de testi.l. vbi numerus. Primum verius est qđ teneat vt hic &.j.e.l.§. q ait. & q: plurale trahit ad se singulare.ſ. de libe. hoīe exhibē.l.iij.§. hec verba. vbi de hoc dixi. & d.§. stichus in.l. qui concubinam. de leg.iij. Dy. Et an producens quatuor vel quinq puniat pro quolibet. dixi.j. de termino moto.l. agraria. ibi deficere verba.i. mentē verbo. ol. & intelligit. d. Jac. de are. istum ver. q si vnus solus licet nō hoībus coactis per vim damnum dederit q ipse puniatur per hoc edictuʒ in quadruplum lʒ glo. aliter sentiat tali ratione. q: qui clam deliquit, punitur in duplum. vt.ſ. ti. proxi.l. furtim. Si aūt ille qui damnū dat tenetur in simplum tm̄ tunc magis puniretur delinquēs minus q̄ qui plus deliquit qđ esse nō debet. vt.ſ. de nox.l. nō solū. plus enim deliquit ille qui damnū violenter dat q̄ ille qui clam. vt.j.e.l.§. hac actione. in fi.§. ergo magis dʒ puniri. Jac. ibi vim fecerit vim intellige & si ita munitus venit & publice. vt etiam si inueniret resistentem nihilominus damnuʒ daret. ar. ſ. de fur.l. si quis ex domo. & de vi & vi ar.l.j.§. vi possidere. & dic vim fecerit damnū dando. Ja. ibi vel inermis damnum facientibus. & dic vim.i. violentum damnuʒ fecerit. ¶ Alij legunt si quis solus: & nullis coactis violentum damnum dederit sine coactis &c. Et secundum hoc non est necesse homines cogi etiā in prima parte edicti & no.j. in.§. etiam. & no.ſ. titu. primo.l. facienda. Ja. ¶ In glo. pro hoc differt in fi. so. ibi de significatione familie. vt &.j. eo.§. familie. hic de significatione hominum. ¶ Vel dic q locum habet in odium violēti quo ad hoc edictū vt ibi no. Ja. de bel. ¶ Vel dicit q in contrario est nomē familie de cuius esse & significato requiruntur plures q: collectiuū. hic aūt ponitur verbum hoīes de cuius significato: non auteʒ de esse requiruntur plures in quo distinguit. q: aut est eadem ratio in vno q̄ in pluribus. & tunc idem est ius vt hic & .j.§. qđ ait. & d.§. stichus. in.l. concubinam. in.l.iij. cum si. secus vbi non est eadem ratio. vt.d.l. vbi numerus.ſ. de testi. Dy. ¶ In glo. cum tamen in fi. vel dic vt littera dicit solum nullis coactis dānum violentum dedisse. & qđ dicit non puto deficere verba expone.i. mentem verbo. Ja.

1 ¶ Violentia omnis in se dolum habere dicitur.
2 Violentia in se metum & falsum complectitur.
3 Malefactum quodlibet in se dolum continet.

Doli mali. Ibi & vim in se habet. vt dolus nō sufficiat sine vi & sic genus pro sua specie supponit. Et pōt respicere prin.l. vel proximū in eo qđ ibi posuit vim & sit sensus quare fecisti mentionē de violento damno cum edictum fecerit mentionē doli tantum. r̄ñ. doli &c. Jacob.
1 ¶ Et no. q omnis violentiā † habet in se dolū sed non guertitur vt hic dicitur. & insti.e.§. sed nondum. &.ſ. de vi & vi ar.l.j.
2 §.j. &.§.iij. ¶ Itē violentia † habet in se metum. vt.ſ. q me. cā.l.j. Falsum etiam non pōt committi sine dolo. C. ad.l. cornel. de falsis.l. nec exemplum. & vide qđ ibi tetigi. ¶ Item qđlibet malefactum † habet in se dolum.ſ. de ver. ob.l. si quis cum aliter. & vide qđ no. in summa de dolo.j. colū. ¶ Et qualiter dicatur quis rapere vide.j. de ver. sig.l. marcellus. no. &.ſ. ne quis eum qui in ius vocabit.l. sed eximēdi. ibi & sine vi.s. vera. sed coactio hominum interuenit. & ita intelligit glo. hunc.§.j.§. pri. Dy. & vide.j.e.§. hac actione. is demuʒ. & qđ ibi dixi. ibi eque continebitur.s. noīe doli. Et etiam coercendum per hoc edictum quando hominū coactio interuenit lʒ glo. aliter dicat. Dy.

Damni. Ibi ɔtinet in specta gñalitate verbo tamē hoc statim determinat. Jac.

Etiam quis. Ibi sine vi.s. vera hominum cum actio interuenit. Dy. ibi contribute.i. non semper concurrunt cum hoc edicto licet interdum concurrunt vt sequitur nam &c. Dy. ibi etiam aquil. q.d. non soluʒ hoc edicto. Dy. ¶ In glo. pro certe. in fi. Et dic ceterum plicet. q.d. licet damnum datum vi & rapina vno concludatur edicto & vna actione vi bono raptor vtrobiq non tñ damnum clandestinum & clandestina rei ablatio vna concludetur actione. & sic actio furti sit contributa legi aquil. que pro damno cōpetit & actio legis aquil. contributa actioni furti vt sic vna prosequatur qđ altera. Ja.

Siquis non homines. Ibi a reo aſs ab eo et dic conuento hac act. q.d. an teneat tantuʒ de eo damno q qs dedit hominibus a se coactis. Ja. ibi non omnia & damnum datuʒ a coactore coactis hominibus & datū ab eo qui vsus est ministerio ab alio coactore & q datum sit per aliquem ex coactis ab alio. vt etiam is qui coegit & coactus datur & damnū contineri videatur. Ja. ibi coactus.i. collectus. Ja. ¶ In glo. si ipse damnum non dedit ibi a bononiensibus. isti banniti a bonoñiensibus rogauerunt cōmittere Albericū vt eos iuuaret ad guerram. vnde licet rogatus & coactus fuerit si ipse damnum nō dedit non tenetur. sed Ja. de are. distinguit. Aut comes erat cuʒ eis vt volentibus eos inuadere resisteret. & tunc bene tenetur de ope. sed si bene potuissent resistere ita q non prestaret eis opem nec consilium tunc non tenetur vt probatur.ſ. de fur.l. si vendidero.§. cum raptor. Ja. & vide.j.e.l.§. hec actio. in fi. glo. illud quo ad accusationē illius.l. istud. quo ad hoc edictum in quo requiritur iniuria seu damnum. Dy. ¶ Vel ſm Jaco. de bel. ibi erat vt actor principalis hic non. ¶ Vel dic q ibi fuit sciens & volens hic ignorans vel dic ibi in atrocioribus hic in leuibus. ¶ Vel ibi criminaliter hic ciuiliter quelibet so. bona. Jaco. de bel.

In hac actione. Ibi familie nomine dantis damnum vel etiam rapientis. Ja. ibi necessitate in libello licet ex postfacto in processu teneatur ostendere & sic intelligatur.j.§. ex hac facit. vbi de hoc dixi. ibi seruos ɔtinet ne larga significatione seruos dici ministeriales. Ja. ibi pponat. sed quid si in familia sunt solum liberi qui dari noxe non possunt. vt insti. de nox.§. fi. & C. de furt.l. apud antiquos. in fi. qualiter tenebitur dñs pōt dici vt soluat vt & alibi.ſ. fur. aduer sus nau. ca.l.j. q: in culpa est qui talē haberet familiam. vt.d.l.§. serui.ſ. nau. ca. sta.l. debet.§. penul. et ar. C. ad.l. iul. repet.l.j. ¶ Vel dic q tenetur vt soluat vel exhibeat. ar.ſ. de publi.l.j.§. fi. &.l. seq. C. de assesso.l. si post depositā. & ar.ſ. de nox.l. noxali. & d.l. apud antiquos.§. fi. C. de furt. ¶ Alij dicunt pro familia liberarum personarum non teneri dominum & quod hic dicitur veruʒ est largo modo accepto vocabulo. sed licet sic large accipiat non nisi pro seruulis domin⁹ tenetur

tenetur ⁊ pro eis facit quia tantum de seruuli familia prosequitur in.§.hac actione.⁊.§.sequenti.⁊.§.impuberem.Ja.¶ In glo.secus in actionē.in fi.imo ꝑm quod no.dicto.§.ante.Dyn. Et.s.dicit glo.secus in actione furti subaudi.s.ꝙ in hac actione non oportet probari quis rapuerit sed ostendere quis interfuit violentie ⁊ is qui interfuit tenetur ⁊ si manuz nō apposuerit.⁊ hoc est contra comitem albericum.de quo dictum fuit.s.§.si quis non homines.⁊ hec quando ex maleficio secus qñ ex quasi maleficio.vt.s.nau.ca.sta.l.licet.in fi.Ja.de ra.¶ In gl.facit.j.ibi de pub.iudi.immo de publicanis.Dy.

Hac actione. Ibi aduersus dominum eorum si vnius nomine agendo qd satis est sit consecutus.

Ex hac actione. Ibi noxe deditio si cā dominus eligat.Jacob.ibi eorum seruorum.oldr.Et exponunt quidam eorum ⁊ eius tantum q cogit familiam alienam quam sufficit dari pro noxa ꝑ toto dāno.Sed glo.exponit aliter ⁊ melius secundum Ja.¶ In glos.ergo in fine.vel dic ꝙ in libello non habet necesse exprimere sz satis sit dicere familiam rapuisse.sed dicet postea in processu.vt hic ⁊ ar.s.de fur.l.in actione furti depositi.l.j.§.si quis argētum.⁊ de rei ven.l.qui gregem.ad fi.nam ibi fuisse non sufficit.nisi sit coactor.vt.s.§.si quis non homines.Alij quod hic agitͬ nomine vnius vel plurium ibi nomine familie.Ja.⁊ sic collige ex hoc.§.ꝙ si plures dicuntur dolo aliquē cecidisse vel ad mortem eius fuisse debet ostēdi quid doli fecerint.vt ⁊.s.e.l.§.si qs non homines.Ja.

Hac actione. Ibi dolum malum.i.dolosam violentiam.Et dic ꝙ istud edictuz ꝑ damno dato non datur nisi detur vi.Glo.dicit ꝙ immo datur pro damno sine vi dato dummodo detur dolo.Ego credo ī casu.l.s.de fur.l.si quis ex domo.⁊ qr vbicūqz est vis ibi est dolus sed non econtra.vt.s.e.§.doli.vbi de hoc.Unde constitutio si quis in tantam non habet locum vbi vis committitur sine dolo vt qr credat littere sibi inuadere rem suam dicit enim violenter inuaserit ⁊ sic violentia exigit doluz.de hoc plene dixi dicta l.si quis in tantam.vltra principium.glo.tamen dicit vtrobiqz contrarium.vt dicto.§.doli.s.eo.⁊ insti.vi bonorum raptoruz.§.sed nedum talia.sed ille.§.nihil facit si recte inspiciatur.Dicit enim ꝙ ante illam constitutionem si quis in tantam.multi credebant licere eis rapere rem suam vnde ad reprimendū eorum audaciā facta fuit illa.l.vt sciret sibi nō licere.propter qd dico ꝙ constitutio illa scripta est contra scientes tantum.Jac.ibi rem suam rapuit credens sibi licere.Dy.ibi quia rem suam aufert.igitur subaudi ⁊ dolo caret.Dy.¶ In glo.s.criminaliter in fi.vel dic extra ordinem nam cum careat dolo.nec ob hoc vt dolosus ciuiliter cōueniatur multofortius nec criminaliter.sed ex eo penam aliquam extraordinariam vt iudici videbitur sustinebit.ar.C.de agentibus in rebus.l.ex eo.⁊.j.de sicca.l.iij.§.j.Ja.¶ In glo.si accepit.in fi.immo ꝯcurrunt quādo est vis ablatiua.vt ibi plene no.Sed huic.§.est contra.s.de fur.l.cum creditor.sed ibi ex conuentione.Ja.

Si publicum. Ibi dolo caret.no.ꝙ errās dolo caret vt hic.Jac.maxime si iustis rationibus ductus.s.de liberali causa.l.igitur.j.de abigeis.l.j.in fine.⁊ dixi.C.ad.l.fal.de plag.l.plagij.⁊ facit etiaz ad hoc.s.de edil.edic.l.qs sit fugitiu⁹.§.apud labeonē.cuz ibi no.ibi vt fame periret.⁊ sic dolo.Dy.

Si per vim. Uide qd no.⁊ dixi.C.ad.l.aquil.j.de pecoribus.

In hac actione. Ibi competere mihi hanc actionem si rapina facta sit Dy.ibi sed illud solum quod interest propterea quod ⁊c.Jac.ibi proponatur repete accipiā triplicatam.Ja.in ver.⁊ generaliter.ibi habere vie hanc actionem si rapina facta fuerit.Jaco.ibi vel modice expone vel pro saltem.oldr.¶ In glo.prius ergo delinquit in fi.ad quod potest dici aut agitur res prohibita ⁊ tunc magis delinquit si publice fiat q̄ si clam.Aut committitur aliquid quod potest esse prohibitum ⁊ concessum ⁊ tunc si fiat clam non caret suspensione.⁊ sic loquitur.l.finali.s.de ritu nuptiarum.nam pariter ad prohibitum ⁊ non prohibitum potest extendi.Uel dic in his in quibus non potest pretendi ignorantia prohibitionis magis delinquit qui publice q̄ qui clam ⁊ ita hic.in his autem in quibus pretendi potest ignorantia minus delinquit qui palam q̄ qui clam.⁊ presumitur ignorantia ⁊ ita loquitur dicta.l.vltima.de ritu nuptiarum.Uel aliter aut agimus de dolo presumendo vel non.⁊ tunc ibi clam magis ꝑsumimus dolum q̄ vbi palam.vt.s.de contrahen.empt.l.si in optione.§.fi.cum sua materia.⁊.l.nō existimo.⁊ de administra.tuto.⁊.l.vlti.de ritu nuptiarum.Aut non de dolo presumendo sed alio modo puniendo.⁊ tunc vbi facere palam non est delictum punitur faciens clam non qui palam.vt.j.de iur.fis.l.non intelligit.§.si quis palam.Aut facere ⁊ palam est delictuz tūc aut ex isto facto palam inducitur maius preiudicium vel scandalum siue error ⁊ magis punitur qui palā q̄ qui clam.vt hic ⁊.l.nemo.C.de summa trinitate.vbi de hoc dixi.Si vō non inducitͬ maius preiudiciū vel scandalum siue error faciēdo palā q̄ clam.tunc eodem modo punitur vnum sicut aliud.quia cuz sit par ratio ergo idem ius vt.s.ad legem aquil.l.illud.cum si.Pe.vel dic secundum Jaco.de bel.qui hoc notat dicta.l.vlti.de ritu nuptiarum.Aut id de quo agitur est simpliciter ⁊ omnino prohibitum.Aut prohibitum secundum quid: id est ratione certe cause.aut fit a sciente id quod est omnino prohibitū ⁊ est certum.Aut ab ignorante ⁊ est certum.aut est dubiuz.Si fiat a sciente ⁊ est certum si quid tñ sequitur eadem occasio mali siue fiat palam siue clam.tunc idem est delictum.⁊ eadem pena.vt no.C.de episcopis ⁊ cleri.l.si quenqꝫ.in fine.Si vero datur causa maioris mali quando fit palam q̄ si clam tunc maius est delictum q̄ quando palam.⁊ ideo magis debet puniri.vt dicta.l.nemo clericus.C.de summa trinitate.⁊ insti.vi bonorum raptorum.§.j.⁊ hic.Si vero econtra datur occasio maioris mali si fiat clā magis debet puniri.vt.C.de malefi.⁊ mathe.l.j.¶ Et predicta locum habēt quando est certum.Si vero est dubium vnde oritur occasio maioris mali tunc in dubio magis punitur qd fit palā q̄ clam.qr est maius delictum tū quia magis est audax.argumentum.C.vnde vi.l.si quis in tantaz.⁊ hic §.⁊ insti.de ob.que ex delicto nas.§.penult.tū etiam quia pluribus prebet exēplū peccandi.argumen.C.ad.l.iul.repe.l.j.⁊ de ꝓbati.l.extraneo.⁊.j.de re mili.l.omne delictum.§.qui in acie.Si vero fiat ab ignorante ⁊ est certum aut est ignorantia facti.aut iuris ciuilis.aut iuris naturalis.de quo dic vt.C.de incest.nup.l.qui contra.⁊.j.de adulte.l.si adulterium cum incestu.§.j.⁊ de penis.l.respiciendi.§.delinquitur.⁊ hoc casu nō interest siue palam siue clam fiat sic nec quando fuit sciens.Si vero est dubium si fuerit sciēs vel ignorans.aut fit clam ⁊ tunc presumitur sciens.aut palam ⁊ tunc ignorans.C.de interdicto mat.l.j.⁊ de repudi.l.vxor.Punitur tamen quando palam fecit si fuit in culpa.sed mitius q̄ si clā fecisset vt dictis legibus.⁊ hoc contingit propter presumptam ignorantiam.Secūdo casu scilicet quando est prohibitum secundum quid ratione certe cause videlicet fraudis committende siquidē palam.i.valet qd fit quia non peccat.Si vero clam non valet.vt.d.l.nō existimo.⁊ C.man.l.ab anastasio.cum si.⁊ sic hͦ vltimo casu licitum est palam ⁊ aperte ꝙ clam ⁊ occulte non licet.Jaco.de bel.⁊ facit ad materiam.s.ad sil.l.si quis in contrarium.§.ꝙ ad causam.ver si.aperire.in fine.¶ In glo.j.dñio.⁊.s.de relicto.l.iij.Jac.In gl.hoc nō excludit in fi.⁊.s.si quis testō liber esse iussus fuerit l.j.§.hec actio.Ja.

Si fugitiuus. In glo.alias instituendi.⁊ similis loquendi modus.j.de reg.reis.l.fi.in fi.Ol.

Hec actio. In fi.pro raptis vel act.legis aquil.pro corruptis.Alij in hoc contradicunt sed eadem est ratio.Sed certe actio legis aquil.non datur in herede nisi quatenus.vt.s.ad.l.aquil.l.inde veniat.§.hanc actionē C.conditio aūt.etiam si nihil inuenit.vt insti.de ob.q̄ ex delicto.§.finali.Jaco.

Si seruus. In glo.⁊ exactum ibi contra maiores sed ibi scdo agitur diuerso iure.Dyn.in fi.sed ibi nulla interuenit sententia vel si lata sit pro eo ex iure quesito quod non tangebat ius alienantis.hic autem ex eodem iure volebat secundo agere.vel dic vt nota .in preallega l.final.de his qui a non domino ma.Uel so.vt in contrario no.Dynus.vel secundum Jacobum de belui.ad legem contra maiores rñ.quia ibi fuit diligens ibi negligens ad.l.¶ Item in principio solue vt ibi notaui.hec solutio non procedit.quia hic vtraqꝫ via ⁊ actio intra animū penalis ⁊ post animum persecutoria.¶ Dic ergo ꝙ hic ex eadem causa ⁊ eadem actione.⁊ ad idem ambo tenebantur.vt.s.de noxal.l.in delictis.§.fina.⁊ insti.de noxali.§.omnis.⁊.s.de his qui no.infa.l.seruus.licet dominus noxaliter ⁊ manumissus suo nomine.ibi ex diuersis ⁊ ad diuer.⁊ ideo hic ei facilius nocet negligentia q̄ ibi.Ja.

1 Rixa qualiter fiat.
2 Tres faciunt collegium.
3 Quatuor vel quinqꝫ porci faciunt gregem.

Pretor ait. In.§.j.versi.quid ergo ibi aut quatuor rixati sũt Ja.
¶ No.ergo ꝙ duo homines faciunt rixã.vt hic
1 probatur.ꝛ qualiter fiat rixa † vide quod dixi.s̃.
de actio.ꝛ ob.l.seruus.numerus requiritur tã in
2 turba ꝙ̃ in populo. ¶ Tres faciunt collegium †.j̃.de verbo.
significa.l.neratius.retinere tamen per vnum.vt.s̃.ꝙ cuiuſqꝫ
3 vniuer.l.sic.§.fi. ¶ Quatuor vel quinqꝫ porci † faciunt gregẽ ꝛ oues.x.j̃.de abigeis.l.oues. ¶ Unus qñqꝫ facit familiam.s̃.de vi ꝛ vi ar.l.j.§.familie.ꝛ vide.j̃.de verborum significa.l.de testamento.ꝛ.l.pronunciatio.§.familie. ¶ Congregationem faciunt duo vt extra de elect.c.j.ꝛ ibi de hac materia notaui per Innocentium ꝛ Cõpostel. ¶ Item quattuor vel quinqꝫ homines faciunt coadunationem in lombarda de seditione contra iudicẽ facta.l.cognouimus.de lib.j.ꝛ vide in libello Rofredi de actione in factum cuius dolo malo damnũ in turba datum esse dicer̃.Et faciunt predicta ad intellectum statutorum vbi essent verba predicta.In glo.sicut.s̃.s.vt duorum numerus attendar̃ ꝛ debeat interesse Ja.in fi.dic vt ibi not.Oldra.vel ſm Jaco.de bel.dic ꝙ hoc nomen multitudo de sui natura.ꝛ significatione non cõprehendit duo tantum sed quatuor vt ibi vel tria ad minus.vt.s̃.ad sille.l.j.§.hoc rescriptũ.Põt etiam cõprehendere.x.ꝛ.xv.vt hic colligir̃.ꝛ eadem ratione numerũ maiorẽ.qꝛ quando numerus est maior multitudo est maior Jac.de bel.ꝛ vide in alphabeto littera.m.ꝛ de hoc no.extra de clerico excõicato.c.latores.In glo.vbi est datum in fi.dic vt ibi:vel dic ꝙ hic non venit ꝛ ideo hic requiritur ꝙ dolo turbã concitauerit sed cum aduenit sufficit affectus solus vt ibi qꝛ cãm dãni prebuit ꝛc.vt.j̃.e.l.§.sed ꝛ si quis Jac.de bel.

Hoc edicto. In glo.licet non eo loco in fin.vel.s̃.legr̃ de autore qui ordinauit hic cuꝫ in turba fuit ꝛ al's damnum curauit ꝛ hoc indicat verbum etiam quasi dicat non solum dolosus autor turbe de quo dixi sed etiam qui non fuit autor turbe sed in turba fuit damnum nam idem locus non ita stricte accipitur:vt.j̃.titulo proximo l.j.§.finali.ꝛ.§.ex incendio Jac.

Si quis aduentu. Ibi turbe cogende tenetur vł habuit sed nõ ad hunc finem quia tunc habet locum primum edictum Ray.in ver.eritqꝫ differentia ibi hominibus coactis vel etiam non coactis vi tamen vt.s̃.e.l.ij.§.homines coactos.ver.Item si proponas.Jac.ibi etiam non coactus.Et sic not.in legali dispositione precedentia non intelligi in sequentibus repetita.Jac.Sed contra instituta.ad.l.aquil.§.hoc tamen capite.Oldra.Item contra.s̃.de pactis.l.item quia.de verbo.obligati.l.ticia.§.idem iuris.ꝛ quia cum princi.l.est generale tota lex dicitur esse generalis.ff.de iur.ꝛ facti ignoran.l.regula.§.fin.circa fi.Et ex hoc.§.fuit terminata questio padue vbi erat statutum.vt dicetur.j̃.§.hec autem actio.ꝙ illi qui essent male ablati patiebantur multas penas ꝛ repellebantur a multis honoribus ꝛ commoditatibus dicte ciuitatis ꝙ statutuꝫ factũ erat solum in odium nobilium ꝛ potentium orta dura questio inter duos ciues dicte ciuitatis nobiles ꝛ potentes ordinatum et statutum fuit ꝙ compromittere deberent in potestateꝫ padue tanꝙ̃ arbitratori ꝛ amicum communem ꝛ nisi compromitterẽt ille per quẽ deficeret intelligeretur esse male ablatus.ꝛ ideo numero ꝛ subijceret penis male ablatorum.deinde eodem statuto in inferiori parte continebatur ꝙ vnus ex eis deberet se cõpromittere non solum de liberalibus quas habebat cuꝫ aduersario ꝛ suo noĩe sed etiã de alia lite quam habebat vxoris noĩe.Nec ibi erat adiectũ qd̃ si hoc nõ faceret ꝙ eẽt male ablat⁹ nec subiaceret penis male ablatoꝝ dubitabar̃.nũqd istud viderer̃ esse repetituꝫ. ¶ Et allegabar̃ pro ꝛ ꝯ.vt dictum est fuit tamẽ determinatum ꝙ non intelligerer̃,repetitũ ar.hui⁹.l.ꝛ qꝛ in penis est benignior interpretatio facienda.vt.j̃.de penis.l.interpretatione allegabatur etiaꝫ pro forti ratione qꝛ que exorbitãt a iure communi non recipiunt interpretationem subauditam.nec in eis repetitum intelligitur ꝙ in prefatione dictum est.ar.s̃.de leg.iij.l.vxori.§.coniuncta.l.talis scriptura.de lega.j.ꝛ ibi vr̃ notari in glo.que incipit etiã que sequuntur.nam in ipsa.l.talis scriptura verbuꝫ preteriti temporis trahitur ad tempus post conditum testamentum.ꝛ sic ibi quod dicitur in prefationibus testamenti in sequentibus post testamentum repetitum intelliguntur sed in.l.vxori.verbum preteriti temporis non trahitur ad tempus post conditum testamentum.quia ille donationes inter virum ꝛ vxorem prohibite erant ꝛ exorbitant a iure communi vt per totum titulum.de dona.inter virum ꝛ vxo.sic in questione nostra contrarium commune est vt quis de lite vxoris compellatur compromittere.ergo clausula statuti nõ videtur repetita.Ol.An autem vltima clausula statuti referatur ad omnia precedentia vel ad prima tantuꝫ dixi.s̃.de aqua quo.ꝛ estiua.l.j.§.ait pretor.ibi turbam coegit.s.ex ꝓposito.Ja.in ver.loquitur autem hoc edictum.i.hoc tertium caput edicti.in ver.cõmissa per hunc ver.determinatur questio si statuto caueatur ꝙ si aliquis vulnerauerit alium ita ꝙ membrum amittat ꝙ puniatur in centum ꝙ si alium membrum debilitauit ita ꝙ reddatur inutile ꝙ teneatur pena statuti.Alber. ¶ In gl.non punitur in fi.sed illam expone.vt ibi no.Uel secunduꝫ Jaco.de bel.ibi in patiente hic in agente.Item hic in delictis in quibus qñqꝫ spectanr̃ effectus.vt.s̃.ꝙ quisqꝫ iur.l.j.§.fi.Jaco.

Hec autem actio. In ver.docere per hunc ver.determinata fuit questio padue vbi est statutum quod proditum erat contra nobiles ꝛ potentes.de quo dixi.s̃.e.§.si quis aduentu quo cauebatur ꝙ illi qui appellabantur male ablati tenerentur de omnibus robarijs damnis ꝛ homicidijs preparatis in villis in quibus haberent possessiones repertus quidam homo interfect⁹ nesciebatur tamen an ibi esset interfectus ꝛ querebatur an cõtra istum male ablatum procedi posset autoritate statuti ꝛ fuit determinatum ꝙ non.quia licet teneatur de homicidio ibi perpetrato non tamen sufficit ibi reperiri hominem mortuum nisi probetur ibi eum mortuum sic hic non sufficit dicere damnum datum in turba nisi dicatur in turba datuꝫ sicut etiam nõ sufficit dicere adulterium esse commissum nisi probetur vbi commissuꝫ.ar.j̃.de adulte.l.capite quinto.ꝛ ita determinat.d.Ric.de malumbra in publica disputatione. ¶ Et eodem modo potest dici de statuto qd̃ est pergami ꝛ in multis alijs ciuitatibus qd̃ communia ꝛ vicinie in quorũ locis vel territorijs perpetrãtur homicidia puniantur in centuꝫ libr.nisi capiant homicidã videlicet ꝙ non sufficiat reperiri hominem mortuum in territorio alicuius communis nisi doceatur ibi interfectus vt predixi.nam quandoqꝫ vidi talem fraudem fieri ꝙ interfecto homine de nocte super territorio vnius cõmunis vicini illius cõmunis portauerunt corpus mortuum super territorio alterius communis vt se excusarent ꝛ commune super cuius territorio repertum esset puniretur.sed ego in dictum commune per hũc §.in glo.sic.j̃.de verbo.signi.in fi.so.hic agitur ratione dominij ibi ratione iuris ꝙ quis habet in re.vt.s̃.de furt.l.si vendidero.§.cum autem.vel,quod in idem recidit hic intelligitur in re sua in qua precium tantum est quantuꝫ interesse sicut in actione furti dicimus vt.s̃.de fur.l.in actione.ibi aũt in re aliena vbi solũ venit interesse.Dy.idẽ Ja.de bel.

¶ De incendio,ruina naufragio. Rubrica.

Super rubrica. Uide Roff.in libello hoc.e.ti.ꝛ.C.de naufra.per totum.li.xj.ꝛ de pena incen.vide.xxiij.q.vlti.si quis membrorum.ꝛ.c.sequẽtibus in textu glo.ꝛ per Archi.ꝛ qd̃ plene no.C.qui accu.non possunt.l.data.ꝛ ad hoc.j̃.eo.quedes.ꝛ.l.fi.§.j.ꝛ vide Gof.Host.ꝛ Spe.de rapto.ꝛ incen.ꝛ.j̃.e.l.fi.de significato dictionis ex.ꝛ.j̃.eo.l.j.§.ex incendio.ꝛ ibi quõ debeant equi emendari qñ dicũtur mortui in bello ꝛ alias pulchras qõnes.circa hoc an suspicio aliqd operetur.e.l.§.si suspicio.de receptatoribus qualiter puniantur.j̃.e.quo naufragiũ.§.labeo.Si propter incendiũ destruantur domus aliquoꝝ ne longius euigetur an cõe teneatur emẽdare vel vicinus.ꝛ qua actione.e.l.§.ꝙ ait pretor.Qd̃ robaria dicatur lucrũ.e.l.§.fin.An propter modicitatẽ rei minoretur pena.j̃.e.pedius.ꝛ an teneatur quis pro rebus perituris. ¶ De lignis que perdũtur per superexcrescentiã fluminũ an inuentores teneantur restituere.ꝛ an pro inuentione possint mercedem petere.j̃.e.si quis ex naufragio.ꝙ ville teneãtur emendare damna ꝛ robarias in eorum territorijs commissas.sed contra eos debet fieri plena probatio licet contra malefactores probetur per sacramentuꝫ j̃.e.l.ne quid.ꝛ de represalijs concedendis.ꝛ an ville teneantur emẽdare pro facultatibus vicinorum an pro virili. ¶ Item si vicino est datum damnum ꝛ petat emendam an teneatur contribuere.ꝛ an vicini qui erant absentes tempore damni dati teneantur.ꝛ si damnum sit datum per incisionem arboꝝ an dñs teneatur sibi computare in emẽda estimationẽ arborum incisarum. ¶ Et an petẽs emẽdam tenetur cedere iura cõitati ꝯtra malefactores. ¶ Et an pupilli senes vel infirmi teneantur ad emẽdam. ¶ Et an cõitas teneatur si certi sunt malefactores. ¶ Item si due ville ab antiquo consueuerunt contribuere in

oneribus

oneribus eisdem prouenientibus an vna teneatur contribue re alteri in emēdis predictis de damnis in earum territorio da tis τ an sufficiat petenti emēdam probare de possessione rei in quo dānū est datum an opus sit ꝓbare dn̄ium. ℂ Quō τ qn̄ in delictis puniatur culpa.ꝭ.e.l.si fortuito de pena incendiarioꝝ ꝭ.e.l.fi.τ dixi super rub.

p **Retor ait.** Ibi potestas fuerit hoc est infra annum vtilem.Dy.

Ex incendio. No.de ista dictiōe ex que hic[a] de notare videt̄ causam efficientem al's videt̄ denotare cām materialē.vt.s̄.de pecul.l.eo tpe.§.fi. C.de legi.l.non dubiū.ibi ex eo vel ob id.ℂ Sic τ dictio de cau sam materialē denotat.vt.s̄.de cōiū.cū emā.liberis eius.l.j.§. nunc videamus.τ vide in alphabeto ex τ de.ℂ Et ex isto.§.de terminatur qō si statutū est in ciuitate ꝙ si equus alicuius mo riatur in bello ꝙ sibi debeat emēdari ꝙ si equus alicuius fue rit vulneratus vel infirmat̄.τ deinde in ciuitate ex illo vulnere vel infirmitate mortuus est ꝙ emendari debeat.τ ꝑ hoc.s̄.de dam.infec.l.damni.§.sabini.τ.ꝭ.de capti.τ postli.reuer.l.postli minium est ius.in princ.ℂ Nec ob.s̄.de excu.tut.l.bello amissi que videt̄ expresse ꝯtradicere.q2 illud speciale propter publi cam vtilitatē τ fauorē pupilloꝝ ne nimis larga via excusatiōe tutoruз pateat.τ de hoc ibi no.per Dy.ℂ Eodē modo pōt ad duci ad causam ambasiatoꝝ vel stipēn.quibus promissum est ꝙ si equi eoꝝ moriantur in seruitio cōis ꝙ eis emēdari debeāt τ ad hoc bn̄ facit.s̄.ex qui.cau.ma.l.abesse.τ.l.qui mittunt̄.§.q̄ situm.τ.§.se.τ extra de elec.cū non doceat.τ de rescrip.statu.in fi.li.vj.ad.l.aquil.huic scripture.§.j.τ.l.ꝙ ait lex.cuз fi.τ extra de erhibē.c.pn̄ti.li.vj.ℂ Faciūt etiā predicta ad aliquā que stionē si statuto caueatur ꝙ ville τ loca sup quibus aliquis fue rit derobatus teneant̄ ad restitutionē ꝙ si quis super territo rio vbi cum cōis captus fuerit τ derobatus vel coactus redi mere in alio ꝙ cōe vbi captus fuerit teneatur: quasi ibi fuerit derobatus.

[a] ℂ Ex q̄ hic. a adde ꝙ ista dictio aliq̄n denotat cāз immediatā. bal.in.c.iniuriaꝝ pac.iu ra.fir.bar.in l.j.§.plures. ff.de exer.τ i l.nō dubiuз. de leg.τ in.l. quo tēpore. §.seruus.ff. de pe.bal.in l.marimū vi tiū.C.de lib. pte.Abb.in c.inter dile ctionē.de fi de instr.bar to.i.l.libero rū.ff.de ver. signi.

Si suspicio. In glo.non ergo statur ibi.§.pe.in fi.τ.l.qui re sibi.ij.rn̄.Jaco.ibi.§.is quoqꝫ.sed ibi erat propter vim denunciationis τ in odiū sper nentis ip sam denūciationē.Dy.ibi.§.qō dicitur.sed ibi erat ve ra τ iusta suspicio hic non.Dy.ibi.l.q̄uis.sed ibi est legis suspi cio.hic non.ℂ Vel dic ꝙ hic erat suspicio hoīs que non habe bat admixtum aliqō adminiculuз iuris.τ ideo nihil operatur. τ.ꝭ.de penis.l.absentē.In contrariis erat suspitio legis vel ho minis habēs aliqō iuris adminiculū admixtū.Dy.ℂ Vel dic ꝭm Jac.de bel.ad dandā specieз qualitatis vel formā delicto nō sufficit suspicio maxime vbi exigitur verum factum vt hic. qō est valde notabile.sed etiā ad ꝓbationeз delicti regulariter non sufficit suspicio vt.d.l.absentē.ꝭ.de penis.τ.C.de proba.l. fi.fallit qn̄qꝫ vt.d.§.is quoqꝫ.τ.d.l.si qui.vbi de hoc.quādoqꝫ suspicio iusta τ probabilis excusat in damno vitando.vt dicta l.si quis fumo.Ja.

Item ait. Ibi si quid ex naufragio materialiter po nuntur hec verba.Ol.

q **Vo naufragium.** Ibi factuз sit ex interuallo.Ja.

Labeo. Ibi q2 receptatores non habent tex.ꝯtra rece ptatores in quibus distingue.vt si quidē igno rantes vel bone fidei fuerint non teneantur si scientes tenean tur vt hic ꝓbat̄ in aut̄.de eccle.ti.§.si quis in suam.τ.§.si quis aūt hereticoꝝ.s̄.de publica.l.cotē.§.dn̄s locati.si ignorans.τ ꝭ.de penis.l.j.metodoꝝ malefactores sepe intrāt domum ma xime hospitum τ tabernarioꝝ qō non pōt dn̄s ꝓuidere.τ ideo sibi parcitur ne ignorantia feriatur.vt.s̄.de his qui no.infa.l. genero.ꝭ.de reg.iur.l.qui cū alio.ij.rn̄.depositi.l.j.§.merito.τ q2 nemo ignorans contrahit vel delinquit.vt.s̄.de act.τ obli.l.ex maleficio.§.j.ℂ De istis receptatoribus vide qō no.per Arc. extra de here.ti.j.li.vj.super verbo receptatores.τ quod dicet̄ ꝭ.de receptatoribus.τ.C.de his qui latrones.vel alterius cri minis reos super rubrica.

1 ☞ Domus destructe an debeant emendari per rem ciuita tis vel per viciniam.

Quod ait pretor Ver.quemadmodum.no tabilis ē iste ver.τ sepe cō tingens.Ex quo potes colligere ꝙ aliquid conceditur cā iuris sui ꝯseruādi etiā cuз damno alterius.de quo no.τ dixi.s̄.de dā no infec.l.proculus.τ pro hoc etiā.ꝭ.de inιur.l.iniuriarum.§.j. ℂ Itē pōt notari ꝙ cōcedit̄ minus malum.i.destructio dom9 vicini propter maius malum vitandum.s.incendium.ad hoc extra de obser.ieiu.c.consiliūз.in fin.xxxiiij.q.ij.c.si qō iuris.de iureiu.τ si christus.§.quedam.ℂ Sed quero questionē que di sputata.xxviij.in qō nibus disputatis bonōi.per.d.Guil.τ.d. Accur.τ incipit in quadam contrata exortum fuit incendium vicini currentes ad incendium extinguendum ne lōgius ignis euagaretur aliquas domos destruxerunt.ℂ Queritur an do 1 mus † destructe debeant emēdari ꝑ cōe ciuitatis an per vici niam.τ s̄i per viciniam qualiter intelligatur vicinia τ qua actio ne emēda peti debeat.ℂ Quod a cōi debeat emendari facit ex quibus causis serui pro premio accipiunt libertatem.l.ij.τ per totum.ꝭ.de adulte.l.si postulauerit.in fi.τ.l.se.τ ad.l.fal.l.heris cum si.ℂ Et q2 hoc factum est propter publicaз vtilitatem ne ignis amplius euaget̄.ergo de publico emēdandū est.τ hoc cō cludunt allegationes ad hoc facte.Qō per viciniā debeat emē dari.facit.s̄.quēad.ser.amit.l.si locus.ad.l.rho.de iact.l.j.τ.l. nauis.τ ꝑ hoc ad sil.l.dn̄o.τ.C.de ser.cōi ma.l.j.Itē q2 negociū vicine gestum est vtiliter.vt.s̄.de neg.gest.l.pomp.τ.l.que vti liter.τ q2 vie reficiuntur expēsis.s̄.ne quid in loco publico.l.ij. §.vicinales.τ de via publica.l.ediles.τ de cloacis.l.j.ℂ Et sup posito ꝙ vicina teneret̄ dicit viciniā debere intelligi illoꝝ vici noꝝ ad quoꝝ domos verisimiliter incendiū poterat extendi ꝙ iudicis arbitrio cōmittitur recepto sup hoc testimonio aliquo rum.vt.ꝭ.de ver.signific.l.litus.s̄.de iur.delib.l.j.in fi.inspecto etiam tpe an esset pluuiosum vel ventosum.s̄.ad.l.aquil.q acci dit.τ in aut̄.de fide instru.§.j.s̄.ad sol.l.si quis in graui.in pn̄c. τ de ver.ob.l.continuus.§.cum ita.Qua aūt actione dic ꝙ offi cio iudicis vel act.in factum subsidiaria vel si cōe teneret̄ ꝯdi. ex le.l.ij.C.ex quib.cau.serui pro premio accipiunt libertatem. ℂ Soluendo dicit aut iussu magistratus fuit facta destructio τ iussus fuit iustus nullus tenet̄ licet sub dubio forte dicat cōe teneri ꝑ.l.iubem9 nullā.C.de sac.san.ec.ℂ Si sine iussu magi stratus aut iniuste τ tunc tenentur destruentes vel.l.aquil.vt s̄.ad.l.aquil.l.si quis summū.§.j.vel ꝙ vi aut clam.vt.s̄.ꝙ vi aut clam.l.si alius.§.est τ alia.Si vero iuste tunc tenetur forte vicinia.ar.dictaruз legū ꝙ ad seruitutē amittatur.l.si locus.τ de via publica.l.ediles.ℂ Quicquid sit de iure vidi seruari ꝙ nulla emenda facta est cuз hoc licite fiat τ autoritate huius.§. cū concor.nisi statuto aliud cautum esset sicut padue vbi erat statutum qō emēdarentur per cōe.

Senatusconsultum. Ibi naufragij sumpsi.quidam habēt naufragio sumpsi.Et tunc expone naufragio.i.propter naufragium.Alij habent naufragij.τ tunc subaudi.s.impedi mento.Alij habent naufragi.τ tunc dic.i.passi naufragium et sumpsi.i.oppressi.Ja.ibi lucratiue fuissent.No.vulgare ꝙ de robantes dicunt se lucrari.τ hoc etiam videtur dicere tex.iste. In glo.vlti.ibi.C.e.immo de fur.Ol.

1 ☞ Pena moderat̄ propter rei modicitatem.

Pedius. Ibi si nō magne.Not.ꝙ ꝑpter modicitatem rei moderatur pe na † nam sicut hic dicitur ex personarum τ rerū qualitate diligenter pene sunt estimande ꝑ hoc ꝭ.de penis.l.respiciendū.in aut̄.de fide instru.§. ne aūt.s̄.de offi.presi.l.diuus.τ.C.de penis.l.sancim9.vbi ne vl terius porrigatur pena τc.τ bene.ꝭ.de abigeis.l.j.§.sed q por cum.vbi de hoc dixi.τ ad hoc facit qō al's dicitur ꝙ leuis offen sa leuiter remittitur ex̄ de accu.l.leuia.Aut quantū ꝑ minima offensa magna imponitur.vt.s̄.de pig.l.seruuз.vbi de hoc dixi τ pro modica re.vt no.insti.de rerum diui.§.gallinarum.Alibi etiam dicitur ꝙ par mensura pena delicti statui debet.ꝭ.ad le gem cor.de falsis.l.diuus.τ grauius punitur qui multos offen dit ꝙ̄ qui paucos.xcij.di.c.ij.ℂ Itē ista.l.§.diuus.signatur cō tra ad.l.quedam.ꝭ.de penis.τ ibi non soluitur.Sed dic ꝙ non ob.q2 illa loquitur quando quis deliquit circa officium sibi cō missum.Dyn9.ℂ In glo.vt quia res non erāt periture que si erāt periture an in aliquo teneatur videt̄ ꝙ sic vt hic coniūcta glo.cum tex.quia videtur grauis pena non si de re nō peritu ra est grauior ergo de re peritura est grauis.ad hoc facit.s̄.ad l.aquil.l.ita vulneratus.vbi tenetur quis de occiso.l.aquil.l.cer tum esse eum moriturum.Econtra videtur ꝙ non.s̄.e.l.iij.§.ꝙ ait pretor.s̄.ꝙ vi aut clam.l.si alius.§.est τ alia etiam si ponas eas ab aliis subtrahendas.quia res que furto subtrahuntur dicuntur perimi.vt.s̄.de fur.l.si is qui.§.in eum.τ furti aduer sus nau.l.j.§.cum enim.ℂ In glo.no.adiitioneз persone ibi.l. pꝛ̄sbyteri.de hoc dic vt ibi dixi.ℂ Vel dic ꝙ ibi factuз fuit in cō tumeliam dignitatis.Vel dic ꝙ ibi dicto magis non refert̄ ad qualitatem seu quantitatem pene sed ad designandum ꝙ ma

gis sit pena dignus non tñ maiori.¶Petrus.

I quis ex naufragio.

Hec lex ex-
pressa est pro questione sepe occurrente in ciuitate
pergami propter aliqua que conducuntur per flu-
mina ⁊ ꝓpter supercrescentiã ipsoꝝ fluminũ dispergunt ipsa
ligna in diuersas partes ⁊ cõiter concurrunt multi ad tollẽdũ
ipsa ligna veniunt conductores ipsoꝝ lignoꝝ ⁊ petunt ligna si
bi debere restitui ⁊ videt ꝙ restituere teneantur per hanc.l.et
ꝓ hoc.s.de acqui.re.do.l.pomp.circa.⁊.l.qua rõne.§.fi.de acq.
pos.l.interdum.§.j.⁊.s.de fur.l.falsus.§.qui alienum.possunt
tñ ipsi inuentores petere mercedẽ pro inuentione ipsoꝝ ligno-
rum ⁊ eoꝝ labore.vt.d.§.qui alienũ.vbi de hoc dixi.¶Possunt
etiam peti ista ligna ab ipsis inuentoribus rei ven.vt.s.si cert.
pe.l.si quis nec causam.Et ad istam materiam vide qd no.per
Roffre.hoc eo.titu.§.sed queritur.nam non videt.⁊.§.seq.

E quid.

Ibi agi.i.ville sic.s.qui satisda.co-
gã.l.sciendū.Ja.vel dic proprie
ar.j.e.versi.ad nõ.ibi presides eoꝝ qui direptiones
factas conqruntur ⁊ sic trahẽt eos ad suos iudices
vt.j.no.Ja.qd est multum speciale contra regulam.C.de iur.
om.iudi.l.iuris ordinẽ.⁊ extra de foro cõpe.c.cũ sit generale.et
de hoc vtrobiqꝫ no.vel dic ꝙ iste preses erat iudex ordinarius
rei in cuius prouincia factum erat delictum.ibi quicquid pro-
bauerint.No.hanc litterã probauerint.nam non defert iura-
mentum.⁊ sic ob.C.vnde vi.l.si qñ.sed illud cum agitur contra
violentum.hic contra alium.s.possessorem agri vel ville qui de-
buerunt precauere ne talia contingãt.¶Et sic collige hic eui-
denter ꝙ si aliquis derobetur in territorio alicuius ville vel lo-
ci ꝙ cõia teneãtur emendare ⁊ restituere.⁊ ad hoc.C.de capt.⁊ (Dictũ aureũ ⁊ singulare.)
postli.reuer.l.fi.hodie tñ quelibet ciuitas habet statuta que va-
lent per hanc litterã.⁊ ar.C.de cõmer.⁊ merca.l.mercatores.de
his qui latrones.l.ij.§.vltra mediũ demũ de falsa mo.l.j.§.fi.⁊
s.de his qui deiecerunt.l.j.§.summã.Sed vt predixi petentes
restitutionem contra ipsas cõitates habent plene probare nec
sufficit probatio per iuramentum.vt hic pꝫ.⁊ ar.s.qñ ex facto
tuto.l.j.Ja.de are.vbi de hoc per Dyn.⁊ preal.l.si quando.C.
vnde vi.⁊.s.ꝙ vi aut clam.l.semper.§.in hoc iudicium.⁊ extra
ꝙ metus cã.c.vlti.que dicunt probari per sacramentum tñ lo-
quuntur de probatione fienda contra violentũ in odium ipsi⁹
violenti sufficit sacrm super rebus amissis de violẽtia tñ illata
tenet plene ꝓbare.vt no.⁊ dixi.d.l.si qñ.⁊ ꝓ hoc.s.ti.j.l.pretor.
§.ij.docere.¶Sed videt ꝙ ista probatio sit impossibilis quia
mercatores ⁊ alij transeuntes per aliena territoria cõiter secũ
non habent testes.sed dici põt ꝙ ius non deficit.sed probatio
vt.s.de testa.tuto.l.duo sunt titij.crederẽ tñ ad hoc probandũ
admitti famulos ⁊ alios domesticos vt facilior sit ꝓbatio.arg.
eius qd sequitur in littera.⁊.C.de repu.l.consensu.§.super pla-
giũ.vt de hoc dixi.⁊ ad predicta facit.C.de naufrag.l.quotiẽs.
li.xj.Old.⁊ Jo.faxolus.¶Faciunt etiam predicta ꝙ si aliqs
cuius derobetur in territorio alterius ciuitatis ꝙ si sibi dãnuꝫ
nõ emendet possint sibi concedi represalie contra ciues illius
ciuitatis.Et pro hoc bene.xxiij.q.ij.c.dñs deus noster.ibi dum
dicitur gens ⁊ ciuitas impetenda est que vel emẽdare neglexit
ꝙ suis improbe factum vel reddere ꝙ per iniuriam est ablatũ
⁊ ibi de istis represalijs no.⁊ pro hoc.j.de fabri.l.iure prouisuꝫ.
⁊ de naufra.l.fi.Sed ꝙ concedi non possint represalie facit.C.
ne vxor pro marito.aut.⁊ omnimodo.vbi de ista materia repre-
saliarum plene dixi.Sed qr.s.dixi cõia villarum ⁊ locoꝝ tene-
ri ad emẽdationem vel per hãc.l.vel per statuta ciuitatũ quõ
fiat ista emẽdatio vel restitutio nunquid quilibet vicinus tene-
bitur equaliter ⁊ pro virili an vo pro modo facultatis ⁊ patri-
monij.¶Et primo videt ꝙ in capite ⁊ pro virili qr fuerũt ne-
gligentes in succurrendo ⁊ deterrendo malefactores de eorum
territorio.vt.j.de ver.sig.l.pupillus.§.territorium.cũ ergo ex
negligentia teneantur oẽs sunt in pari culpa.ergo in pari pe-
na.vt.l.si queq̃.in fi.C.de epi.⁊ cle.⁊ sic contributio fuit colle-
cta debet fieri pro virili cuiusqꝫ habito respectu solum ad per-
sonas.nã ad facultates vel patrimonium.⁊ pro hoc.C.de mu-
ne.pa.l.ij.li.xj.¶In contrarium ꝙ pro modo facultatũ ⁊ pa-
trimonij quilibet soluere ⁊ contribuere teneatur per duas le-
ges simul iunctas.nam.C.de naufra.l.fi.in fi.l.xj.dicitur ꝙ ꝓ
rata contingentis muneris ⁊c.Et alia dicit ꝙ pro modo facul-
tatum.vt.C.de mune.pa.l.j.per quas.ll.Dy.hic tenet istã opi.
⁊ Mar.de fano dicit se ita consuluisse de facto.hoc etiaꝫ tenet
specu.de rapto.⁊ incen.ver.Sed pone inter statuta.nam in.d.
l.vlti.de naufra.tenebantur ex negligentia ⁊ tũ pro modo pa-
trimonij cõferunt vt.d.l.j.de mune.pa.Et pergami est de hoc
statutũ in noua collatione.xlij.c.Sed pone ꝙ alicui vicino ali-
cuius cõitatis datum est damnum in territorio ipsius ville qr
incise sunt sibi arbores petit emendam sibi debere fieri vel au-
toritate huius.l.vel ex forma statuti cõe dicit ꝙ tenetur contri-
buere ad emendationem pro parte.s.contingente ꝭm faculta-
tes patrimonij sui.nunqd cõferre videtur dic ꝙ sic.vt.ff.de le.
j.l.hmõi.§.si titio.⁊ videtur casus.s.ad.l.rho.de iac.l.ij.§.cũ in
eadeꝫ.in fi.⁊.C.de mune.⁊ in quo loco munera subire tenet.l.ij.
li.x.Et ita tenet Gal.in margarita de mune.⁊ hono.vers.pe.q
incipit.sed pone questionem de facto.¶Sed nunquid illi vici-
ni qui erant absentes a loco tempore robarie vel damni dati te-
neantur ad contributionem.Videt ꝙ sic qr lex indistincte scri-
pta est licet dura.vt.j.prosperit.s.qui ⁊ a quibus ma.liberi nõ
fiant.¶In ꝯtrariũ.s.ꝙ absentes non teneatur est arg.j.ad.l.
cor.de sicca.l.vlti.ad.l.iul.de adulte.l.in adolteris.de his q.vt
indig.l.pe.⁊ de magistra.cõ.l.j.Ad hoc facit qd no.i simili que-
stione in dicta aut.⁊ omnimodo.C.ne vxor pro marito.¶De
stricto iure crederem absentes non teneri cum negligentia pu-
niatur ⁊ isti non fuerint negligentes de consue.tamen vidi ser-
uari contrarium.¶Sed si datum est damnum alicui per in-
cisionem arborum ⁊ petat emendam predicti damni dati nũ-
quid in emendatione computabuntur arboris incise dic vt di-
xi.s.arborum fur.cesa.l.facienda.¶Sed nunquid mercator
vel alius damnum passus cui est facta emẽda vel restitutio ꝑ
cõitatem tenetur cedere iura ipsi cõitati contra damnum infe-
rentes.Et primo videt ꝙ non.vt.C.de sol.l.nulla.de duobus
reis.l.j.⁊.j.de censi.l.forma.¶Itẽ qr cõitas soluit propter cul-
pam.ergo non est eis subaudiendum ꝙ cessionem.arg.s.de tu-
tel.⁊ ra.dis.l.j.§.nunc tractemus.⁊ pro hoc etiam facit qd not.
extra de reb.eccle.non alie.c.si quis presbyteroꝝ.vlti.glo.s.de
admi.tuto.l.cũ plures tutelam.¶Econtra qr iura ceduntur
in actione cõmodati ⁊ depositi etiam doloso.s.de rei ven.l.is q
dolo.de re iudi.l.i depositi.⁊ ar.bonum.s.nau.cau.sta.l.licet.§.
possumus.Ad hoc facit qd no.s.de fideiusso.l.fideiussor.Sed
nunquid pupilli teneantur ad talem restitutionẽ vel senes vel
infirmi credo ꝙ non cum non possit eis imputari negligentia
ad hoc.C.de legi.pub.l.omnes.cum is que ibi no.¶Itẽ videt
ꝙ si malefactores appareant ⁊ sunt certi tunc damnuꝫ passus
habita emendatione a cõitate poterit agere contra malefacto-
res dic ꝙ non.vt.s.de eo per quem factum erit.l.j.§.si plures.
Et ad hoc facit bene qd no.per Gof.in summa de reb.eccl.nõ
alie.§.in summa no.lit.aũt pendente contra communitatẽ be-
ne posset agere cõtra malefactores qr non per electionẽ sed so-
lum per satisfactionem precluditur sibi via.vt.s.depo.l.j.§.si
apud.⁊.C.si tutor vel curator in terno.l.vlti.Et ad hoc bene fa-
cit qd no.per Gof.in summa dicto ti.de re.ec.nõ ali.d.§.in sum-
ma.notandum si aũt consecutus esset ita a cõitate partem tan-
tum damnũ pro residuo potest agere contra malefactores.vt
ibi no.Et ad hoc vide per Hosti.in semma de rapto.¶Item
quero de alia qõne ecce ꝙ due communitates aliquarum vil-
larum antiquissimo tempore simul soluerunt omnia onera vn-
decunqꝫ eis obueniẽtia accidit ꝙ aliquis derobatus fuit in ter-
ritorio vnius earum petitur restitutio villa super cuius terri-
torio factum est dicit aliam debere contribuere illa negat que-
ritur quid iuris.¶Et primo videtur ꝙ alia villa se excusare
non possit.ex quo tanto tempore simul soluerunt per ea q̃ not.
s.de vsur.l.cũ de in rem verso.⁊ de aqua plu.arcẽ.l.in summa.
§.fi.⁊ de aqua quoti.⁊ esti.l.hoc iure.§.ductus aque.⁊ per ea q̃
dixi in similibus.C.de pac.l.si certis annis.quasi super hoc vi-
deantur ambe ville simul tacite conuenisse.s.cõia pre.l.si ven-
ditor.§.constat.⁊ de aqua plu.arc.l.si prius.§.placuit.nã non
refert vtrum expresse an tacite ipse ville declarauerunt volun-
tatem suam sic soluẽdo vt.s.de leg.l.de quibus.in fi.¶In cõ-
trarium facit dicta.l.si certis annis.C.de pact.de vsur.l.credi-
tor.s.de ope.liber.l.operis.Et ad hoc facit quod no.in brocar-
dis de qualitate factorum.¶An aũt sufficiat damnũ passus
probare ꝙ ipse possidebat rem in qua damnum passus est.an
sit necesse probare de dominio dic ꝙ sufficit probare de passis
tempore damni dati.de quo dic vt no.in speculo de probatiõi.
§.vlti.ver.sed pone statutum.ibi vel vincti vel sub fideiussori-
bus no.modũ delinquẽdi delinquentes ⁊ qui hodie seruatur.⁊
facit ad id quod not.j.de custo.reorum.l.j.Ibi ne cognitioni.s.
future per presidẽ.Oldr.¶In glo.rapientibus ibi de oblig.
ex quasi delicto.§.fi.⁊.s.ti.proxi.l.ij.§.hec actio.Jaco.in fi.eius-
dem gl.⁊ ar.s.fur.aduer.nau.l.vnica.§.j.⁊ nau.cau.sta.l.dꝫ.in
principio.Jaco.⁊ ad hanc distinctionem bene facit.C.ad sil.l.
vltima.⁊ in lombarda de homicidio liberorum ho.l.si quis li-
ber homo.⁊ quod no.⁊ dixi.C.de his qui latrones vel alterius
criminis reus.l.j.Dy.tñ dicit indistincte eos teneri.¶In gl.
j.testibus.in fi.vel dic ꝙ ducere testes ⁊ secunduꝫ hoc speciale
est ꝙ ante

est ꝙ ante litem contest. producantur testes contra titulum ex vt lit. non conte. per totum. talis enim protestatio siue testatio probationem non faceret. vt. j. de adulte. l. capite quinto. qd tñ hic voluit duz dicit quo facilius ꝛc. belui. ¶ In gl. no. speciale in fi. vel dic ꝙ non est speciale immo reus remittitur ad locum delicti. vt. C. vbi de cri. agi oportet aut. cõtra in prouincia ẜm Cy. ꝛ Pe. ꝛ ibi plene dixi.

¶ Ratis. a adde glo. in c. excõicatũ. de rap. q al leg. hũc tex. b ¶ Quiedes adde ad hac l. barto. in l. apud. de of. ꝑfec. vigil.

Ratis. a In fi. sed nunquid idem in bestia dephensa in damno vt sic teneatur rñ. nõ cuz hẽat actionẽ de pastu pecoris. vt. s. ad. l. aquil. quintus. de prescrip. ver. l. ꝙ seruandarum. Old.

Uiedes. b Ibi iubetur al's bestijs subijciet si est humilis. vt. j. e. l. fi. ꝛ de pena istorum incendiariorum vide in remissionib⁹ quas posui. s. eo. super rubrica.

Episcatores. In glo. tenentur etiaz ibi. l. furtim. sed illã intellige. vt ibi no. Dy. in fi. illa non ob. immo concor. ẜm Dy. vel dic ẜm Ja. de bel. Aut demõstratio fit ad bonum. ꝛ tunc operatur bonum ꝛ non penam. vt. §. si ꝑ venditorem. Aut fit ad malum ꝛ inde sequitur malum. ꝛ tunc habet locum pena. vt hic. Aut est dubium qualiter fiat ꝛ tunc distinguit. vt. d. l. furtim vero.

Si fortuito. Id est nõ ex proposito. Jaco. ibi nisi lata culpa que i criminali dolo operatur regulariter contra Jac. et dic aut precessit culpa aut non. si precessit locus est pene si nõ est loc⁹ pene nec venie. qꝛ nullũ delictũ vbi nulla culpa sꝫ casus ipm tm fortuitus euenit cui resisti nõ potuit. Quõ ergo intelligemus hanc. l. videtur ꝙ exponendum sit fortuito. idest negligẽtiã vt. s. e. l. eum qui edes. §. si vero casu. ꝛ tunc punitur vt ibi dicitur nisi fuerit lata culpa que dolo proxima est. tunc enim magis punitur ꝙ si esset in leui vel leuissima non tamẽ sicut si esset in dolo quia lata culpa in delictis non equiparatur dolo. vt. j. ad. l. cor. de sicca. l. in lege. ꝛ sic non condemnatur acsi dolo fecisset. vt hic dicit glo. sed aliter punit. vt no. d. l. in lege. ꝛ iste videt sensus huius. l. sed. s. e. l. qui edes. §. si vero. ¶ In prima glo. al's videt exponi prin. huius. l. sed tñ ista dictio nisi que est hic repugnat intellectui. ¶ In glo. sicq; contremes. i. l. in. l. e. so. illa vera. ꝛ ideo aliter intellige hanc. l. vt no. s. e. l. qui edes. Dy.

Jicere. Si vis scire qualiter incendiarius puniatur. Dic aut fecit incendiuz in ciuitate aut in villa. si in ciuitate aut incẽdiarius est tenuis vite vel humilis aut in aliquo gradu constitutus. ¶ Primo casu aut incendium est magnum aut non. si magnum tũc incendiarius igne crematur. vt. s. e. l. qui edes. vel bestijs subijcitur arbitrio iudicãtis. vt hac. l. qꝛ iste due pene equiparantur qd pꝫ qꝛ ad furcas dãnatio potest dici summum supliciũ. vt. j. de penis. l. capitalium. Si vero incendiuz non est magnũ tunc incendiarius capite punitur. vt. d. l. capitalium. §. nonnũꝙ. Si vo incendiarius est in aliquo gradu cõstitutus tunc aut incendium est magnũ aut non est magnũ. si est magnũ capite punitur. si non in insulã deportat. vt hac. l. §. q data. Si incendium committat in villa aut est magnũ ꝛ incendiari⁹ est humilis ꝑsona ꝛ iponitur pena capitis. ꝛ sic etiã põt intelligi. d. §. nonnunꝙ. qꝛ hoc casu in aliquo leuius dꝫ puniri. vt. d. l. capitaliũ. §. qui ad inimicitias. Si vo est incẽdiũ magnũ tunc imponit pena. vt. d. l. capitaliũ. Et hec vera sunt qñ incẽdium factũ est ex ꝓposito. Si vo casu. i. negligentia tunc incendiarius dãnũ emẽdare tenet vt si minus idoneus sit leuius castigatur ꝙ si ex ꝓposito fecisset. vt. e. l. qui edes. ¶ Uel potes expõere leuius. i. leuiter ꝛ leuius punit nobilis ꝙ ignobilis. vt patet per iura predicta ꝛ leuius in villa ꝙ in ciuitate qꝛ in delicto pene estimande sunt ẜm conditionẽ ꝑsonarũ ꝛ rerũ. vt. s. e. l. pedius. ꝛ de termino moto. l. ij. Jac. ꝛ de hoc dixi. C. q accu. nõ pos. l. datã. vbi hanc distinctionẽ posui. ꝛ vide remissiões quas posui sup. e. rub. ¶ In glo. s. e. l. in fi. sed dic vt ibi no. qꝛ illa intelligitur ẜm determinationẽ istius. Dy.

¶ De iniurijs ꝛ famosis libellis. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azo. in summa. e. tit. ꝛ Gof. ꝛ Host. ꝛ Specu. de iniur. ꝛ dam. dato. ꝛ Rof. in libello de act. iniur. ꝛ sunt duo tituli qꝛ vna est ciuilis ꝛ alia est pretoria. Et dic ꝙ quãdoq; fit iniuria alicui ꝛ non habet locum actio iniuriarum. vt. C. de appel. l. ꝛ in maioribus. ꝛ de sum. trini. l. ij. ibi nam ꝛ iniuriam ꝛc. ¶ Item si dignior de collegio non eligatur fit sibi iniuria non tñ agit iniuriarũ. vt no. per Host. in summa de restitu. spo. §. vlti. ver. item si diues non dat elemosynaz pauperi facit ei iniuriam. non tñ agit iniuriarũ. xvj. q. j. c. predicator. ꝛ potes continuare aliter ꝙ glo. q. s. de rapinis reruz in quibus per consequentiam delinquitur in personis nũc de iniurijs que principaliter fiunt personis. Et vide qd de hac materia plene no. C. e. l. si non conuitij. An prelatus vel dñs possit agere pro iniurijs subditorum. vide. j. e. l. ij. ¶ Et an episcop⁹ remittere possit iniuriam factaz ecclesie. vide. j. e. l. lex cornelia. §. illud. An de iure canonico possit quis petere emendam iniurie. vide quod no. xxiij. q. iiij. c. si is qui prelatus quod fit per cõsequentiam fieri dicitur. j. e. l. j. ver. aũt persone. An remissa iniuria cesset pena statuti. e. l. §. vsq; adeo. Et an puniat delictuz factum in volentem. an prohibẽs vsurarium sepeliri videatur facere iniuriam. e. l. §. quotiens. ꝙ iniuria facta vxori videatur facta viro ꝛ non econtra. j. e. l. ij. vtrum vxor accusare possit ꝑ morte viri ꝛ ꝙ ꝑlatus ꝛ dñs possint agere ꝑ iniurijs subditoꝝ posse testificari. j. e. l. lex cornelia. ꝛ facta clerico videtur facta toto ordini. ꝛ facta vni de collegio videtur facta omnibus de collegio. de insultu facto ad domum. ꝛ de citatione ꝛ an sufficiat facta ad stationem ꝛ de domicilio. ꝛ an quis in studio habeat domicilium. e. l. §. domum. An pater possit agere ꝑ iniuria facta filio ꝛ eam remittere. ꝛ vide in filio naturali vel emancipato. et an filius pro iniuria patris ꝛ eam remittere. ꝛ an preses prouincie vel prelatus possint remittere iniuriam factã ecclesie. e. l. §. illud. ¶ De famosis libellis. e. l. §. si quis liberũ. Quando vna actio per alteram tollatur ꝛ que dicatur ad vindictam. j. e. l. ꝙ senatus. ꝛ. l. pretor. §. si dicatur. ar. quis debeat proponere certum non obscurum. Itẽ non alternatiue nec generaliter ꝛ pulchre de certitudine ꝛ obscuritate vide. j. eo. l. pretor edixit. si iudex dicat excommunico alterum istorum ambo sunt excommunicati. ¶ Item si iudex dicat excommunico illos qui fecerunt furtum. an aliquis erit excommunicatus. ꝛ de generalitate an vitiet sententiam. ꝛ an libellus incertus admittatur. ꝛ an incertitudo vti possidetis teneatur quis declarare modum ꝛ qualitatem turbationis. Et si quis petat electionem suam tanꝙ canonicaz confirmari ꝛ aduersarij elec. infirmari an teneatur exprimere eas quare sua sit canonica ꝛ aduersarij non. ¶ Si accusetur quis de re licita puta de occisione banniti iudex etiam ex officio repellere debet accusatorem. e. l. §. preterea. ꝛ ibidem ꝙ magnitudo vulneris denotat atrocem iniuriam. ¶ Si aliquis intulit plura vulnera vel dedit plures alapas vno contextu. an pro omnibus puniat. j. e. l. §. si mihi plures. ꝛ ibidẽ an plures actiones possint simul intendi ꝛ an probatione facta in vna ob. excep. in alijs. ¶ Que dicatur atrox iniuria. e. l. §. si. an capiens clericum per vestes sit excommunicatus. j. e. l. sed est questionis an mandantis ꝛ facientis idem sit delictuz ꝛ an mãdans puniatur pena statuti opem ferens. j. e. l. nõ solum. in prin. An iniuriatus accepta pecunia possit agere iniuriarũ ipse vel heres eius. e. l. §. j. ꝛ ibi pulchre de dissimulatione vel remissione iniurie. ꝛ an iudicis autoritas sit necessaria. ¶ An delinquens mediãte pecunia plus puniatur ꝙ sine pecunia. ꝛ de cõsilio suasione ꝛ ope. e. l. §. proculus. ꝛ an magis inspiciatur veritas ꝙ opinio in delictis non videtur iniuriam facere qui vtitur iure suo siue sit priuatus siue iudex vel officialis. qꝛ pro officiali presumitur. j. e. l. iniuriarum. in prin. An capiens clericum mandato episcopi sui sit excommunicatus. e. l. §. si quis. qd decreto iurisgentium. §. si paciscar. ꝙ maleficium fit in faciẽdo non in nõ faciẽdo. e. l. §. si de honoribus. ¶ An liceat in agro alieno venari vel aucupari ꝛ de consuetudine sup hoc. e. l. §. si quis me prohibeat. ¶ An leuans manum contra clericum vt eum percutiat sit excommunicatus. j. e. l. iteꝫ apud labeonem. §. j. In delictis attenditur mos ꝛ consuetudo regionis non delinquentis ꝛ si quis dicat iniuriam alicui cum protestatione ꝙ non animo iniuriandi non excusatur. e. l. §. item ait aduersus. An assaltus factus in adiacentibus domus videat factus ad domum. e. l. §. conuitium. Si dedi pecuniaz alicui vt hominem occideret ꝛ non occidit an puniatur ex sola datione. e. l. §. si curauerit. An percutiens clericum non existẽtem in habitu clericali sit excommunicatus. e. l. si quis virgines. et quid econtra. Et que dicatur vilis vestis. ꝛ que dicatur meretrix. et qui sunt pedagogi. ¶ An socius possit licite iuuare ꝛ defendere socium. ea. l. §. abduxisse. ꝛ ibidem ꝙ osculari mulierem vel ponere manum in sinu est violenta presumptio adulterij. ꝛ ꝙ nimia conuersatio mulierum suspitionem inducit plus timetur qd specialiter imperatur. e. l. §. hoc edictum. ꝛ an expressa noceant ꝛ cui. ¶ Qd iudex ex officio possit repellere excommunicatum ꝛ bãnitum. e. l. §. ꝙ ait pretor. Qua actione teneatur iu-

dex vel notarius qui pandit acta vel alia secreta cause.ea.l.§.idem ait.¶ Item ꝙ pro turbatiua agatur iniuriarum.ea.l.§.si quis bona.¶ Qđ videre quis dicatur interdum visione mētali.e.l.§.si quis sic fecit.¶ Et an iudex in priuatis vel publicis criminibus possit procedere per inquisitionem ⁊ punire iniuriam illatam bannito ibidem habes ꝙ iudex debeat inquirere circūstātias facti ⁊ testis de hoc interrogare.e.l.§.adijcitur.¶ Qđ grauissima iniuria sit flagellis quem cedere.e.l.§.verberasse.¶ Qđ ap.tormēti ꝯtineaᷣ carcer.e.l.§.questionis.et ibi an si moriatur tortus in tormentis puniatur iudex torquēs.¶ An dn̄s agat pro iniuria famuli vel coloni.e.l.§.si vsuf.Ex persona facientis ⁊ patiētis iniuriam crescit ⁊ decrescit iniuria ⁊ etiā ex loco.ꝭ.e.l.sed si vnus.§.quedam.¶ An iniuria verbalis sit maleficium.e.l.§.cum seruus.¶ De arbitrio ptāti ꝯcesso vide.e.l.§.ait pretor arbitratu.⁊ ibi an remissa iniuria possit agi ciuiliter ⁊ an idem in furto.Qn̄ filius possit agere iniuriaꝝ ⁊ an pater possit remittere iniuriam filij.⁊ an eps̄ iniuriam ecclesie.¶ Et an minor possit facere pacem sine curatore ⁊ an curator sine minore.e.l.§.filiofa.procurator omnium bonoꝝ pōt actionem exercere.eadē.l.§.procuratorem.Qđ dari debeat dilatio propter absentiam aduocati.eadem.l.§.qđ aūt ait patre diuite existente ⁊ quo indigente potest filius petere alimenta a patre.e.l.§.ꝙ deinde.¶ Si quis dicat alicui verbum iniuriosum continens veritatē an teneatur.ꝭ.e.l.eum qui nocentem.¶ De iniuriante suppositū aliene potestati qđ non credebat an teneatur vtriqꝫ.e.l.§.cum aliquis.¶ De estimatione iniurie ⁊ forma iuramēti prestandi super ea.ꝭ.e.iniuriarum estimatio.an pater possit agere pro iniuria illata filio bannito.ꝭ.e.l.si quis seruum.¶ An ⁊ qn̄ liceat officialibus resistere.vide.ꝭ.e.nec magistratibus de pena vinculoꝝ.ꝭ.e.senatꝰ.¶ An iudex tabellioni dānato de falso possit reseruare ꝯfectionē instroꝝ.⁊ an bannito tabellione de falso instro eiusdem reddatur suspecta.ꝭ.e.l.diuus.¶ Qn̄ competunt plures actiones ex eodē facto an eodem libello simul debeant intentari.ꝭ.eodeꝫ.l.pater.ꝙ pro iniuria possit agi criminaliter.Et differentia inter pretoriam ⁊ ciuilem ⁊ que sit maior pena exilij an fustium.ꝭ.eo.l.fi.An accusatus calumniose ⁊ absolutus possit agere contra accusatorem iniuriarum videtur ꝙ sic.vt.ꝭ.e.l.item apud labeonem.§.hoc edictuꝫ.⁊.§.se.⁊.§.item si quis pignus.⁊ melius.§.si quis non debitorem.⁊.l.si creditor.¶ An aūt talis calūniosus accusator possit de falso accusari ⁊ puniri.vide in Gandino de falsa.ver.pone questionē que me assidente boñ.cōtingit.

Iniuria. In ver.itē aut ꝑ semetipsuꝫ ibi ꝑ ꝯsequentiam qđ fieri dicitur qđ per ꝯsequentiam rn̄dit.Dyn.in ver.iniuriā.¶ In glo.vt ⁊.ꝭ.e.l.itē apud.in fi.immo dicit duo esse ꝯsideranda.s.actū delinquentis ⁊ effectuꝫ delicti.¶ Primus.s.actus delinquentis pōt esse multiplex qꝛ qn̄qꝫ prouenit ex litteris vt faciendo famosum libellum qn̄qꝫ ex re vt aliquem verberando qn̄qꝫ ex verbis vt alicui contumeliam faciendo.⁊ sic loqtur hic.Sed effectus delicti nūꝗ̄ prouenit nisi ex re ⁊ sic loquiᷣ contrarium.Dy.

Usqꝫadeo. Ibi non cōpetit qđ.ſ.dicit volentē filium dic si alienum ⁊ est arg.istiꝰ.§.ꝙ si statuto caueatur ꝙ si quis vulnerauerit aliquem puniatur in centum ⁊ aliquis vulneratus pacem fecit ꝙ nihilominus vulnerans teneatur ad penam licet prima facie videatur ꝙ non.ex quo remissa est iniuria non videtur debere peti pena.vt.ꝭ.e.l.non solum.§.j.primum verius est per hunc.§.⁊.ꝭ.ad.l.iul.de vi.l.qui cetu.§.qui veritatē.de sicca.l.lege.§.fi.ſ.de pac.l.iurisgentium.§.si paciscar.⁊ no.ſ.ad fil.l.ij.licet tex.illius.l.multuꝫ videatur facere contra determinationē predictā.sed rn̄de vt i gl.no.¶ Predicta puto vera quo ad iniuriam reipublice vindicandam sed quatenus spectat ad priuatū puto posse remitti puta si statuto caueretur ꝙ qui dederit alij alapaꝫ ab eo cui dedit.tunc enim si quis daret alapam alicui volēti credere nō teneri sustinere alapā per hunc.§.ꝙ dicit filio volēti non cōpetere actionē iniuriarū.¶ In glo.no.sic.ſ.ibi siue volētibus.ſꝫ ibi loquiᷣ de publico iudicio hic de priuato.¶ Uel ibi speciale ꝓpter atrocitatē vt ibi in littera dicitur.Dy.⁊ de hoc dic plene vt no.⁊ vide etiā qđ no.ſ.de in ius vocā.l.ꝗ̄uis.in fi.dic ꝙ illa in actione serui corrupti.hic in actione iniuriaruꝫ.vel illā intellige cū determinatione istius.Dy.

1 ☞ Impediens manifestum vsurarium ne sepeliatur an tenebitur actione iniuriarum.

Quotiens autem. Funeri.i.sepulture.ol.vel cadaueri.id est ipsi corpori.Et no.ꝙ interest heredis defuncti estimationem pur-
1 gare vt statim sequitur.¶ Sed pone ꝙ aliqs impediuit † aliquem vsurarium manifestum sepeliri nunquid tenebitur iniuriarum videtur ꝙ sic per hunc.§.⁊ sequenteꝫ ver.⁊ si forte sed dic contra qꝛ talibus est prohibita sepultura.vt extra de vsur.c.ij.li.vj.talis ergo iuris executio non hꝫ iniuriam.vt.ꝭ.e.l.iniuriarum.§.j.Dy.

Siue autem quis sciat. In glo.hic est ꝯtra.ibi vel hic sciebat hec vera ſm Dy.in fi.vel dic ꝙ lex illa eū qui.§.vlti.distinguit istum.§.Et ſm distin.illius intellige istū.Dyn.Et vide qđ dicā.ꝭ.e.l.aurel.§.illud.In gl.vt ar.ſ.ibi dāᷣ actiones.Item ar.contra.ſ.arboꝝ fur.cesa.l.si plures.Jac.vel dic ꝙ in cōtrarijs loquitur in delicto qđ est vnū essentia ⁊ fictione hic in eo ꝙ lꝫ sit vnū essentia plura tn̄ sunt fictione.Dy.

1 ☞ Uxores debent defendi a viris.
2 Uir est caput mulieris.
3 Iniuria facta vxori an videatur facta marito.
4 Uxor an possit accusare de morte mariti.

Quod si viro. Sepe allegatur.l.ista ꝙ
1 vxores † debent defendi
2 a viris non econtra.nam vir † est mulieris caput.⁊ nō econtra.xxxiij.q.v.c.hec imago.⁊.c.se.⁊ vide qđ i eis no.in glo.⁊ per Arch.sic ergo pꝫ ex hac.l.⁊.§.precedenti.et C.e.l.ij.ꝙ maritus suo nomine agit ꝓ iniuria facta vxori.qꝛ intelligitur sibi facta ⁊ proprium dolorem intelligitur prosequi.vt.ꝭ.de adulte.l.filiumfa.sunt enim vxor ⁊ maritus vna caro.⁊ vnum corpus.vt.ſ.rerum amo.l.j.⁊.ſ.de crimi.expi.here.l.aduersus.hinc est ꝙ si maritus non vendicat necem vxoris aufertur ei dos tanꝗ̄ ab indigno.vt.ſ.de his qui.vt indig.l.ei qui.
3 ¶ Et ꝙ iniuria † facta vxori videatur facta marito.probatur ſ.de ver.ob.l.si stipulatus fuero per te.⁊ de vsu ⁊ ha.l.ceteruꝫ.§.mulieri.⁊.l.ceterorum.⁊ de serui.le.l.pater filie.⁊ de hoc no.in summa feu.qui.mo.feu.amittatur.§.item si contumelijs.¶ Itē prelatus potest agere pro iniuria facta subdito suo.de quo dic vt no.per Arch.extra de re iudi.c.ad apl'ice.li.vj.prima col.¶ Et dominus pro iniuria ⁊ spoliatione facta hominibus ⁊ colonis suis vt plene no.per Inno.extra de appel.c.delictis.⁊ vide qđ no.ꝭ.e.l.item apud.§.pe.¶ Cōsueuit etiā que-
4 ri hic vtrum vxor † possit accusare de morte mariti ⁊ videᷣ qđ sic.qꝛ sunt vna caro vt predictum est.⁊ ꝙ possit videtur expressum.ſ.de liberali causa.l.iij.⁊ ar.in aut.de nupt.§.si igitur.¶ In contrarium est hec.l.ꝭ.de accu.l.j.vbi de hoc dixi.⁊.ij.l.qui accusare.⁊.l.senatus.⁊.ꝭ.de fal.l.de crimine.¶ Preterea non potest dici de numero suorum cum non sit de illis qui continentur.ſ.de testi.l.iul.sed illa lex posset adduci in contrariuꝫ.qꝛ ꝙ ibi dicitur non videtur habere locum in vxore cum forte nec volēs admittaᷣ cū sit ꝑsona domestica.Preterea inter maritū ⁊ vxorē nullus est gradus affinitatis.Quidā tenēt hāc vltimā.⁊ ad.l.iij.de liberali cā.rn̄dent ꝙ ibi loquiᷣ in morte ciuili per quā separatur matrimoniū cuius separationē non fieri mulieris interest.sed hic iam separatū est morte.Odoffr.tenet primam vt patet in lectura sua vt dixi.C.ad fil.l.sororeꝫ.al's cū sorore.de hac q̄ōne no.per Cy.⁊ plene dixi.C.qui accu.nō pos.l.de crimine.

Illud relatum. Canonizata est hec lex.xv.q.j.c.mitto.§.illud.alias est.c.per se.⁊ incipit illud relatum.⁊ vide ibi quod no.in glo.⁊ per Archi.ibi si non sentiat.i.sensum seu districtionem nō habeat.Oldr.in ver.quare.i.quia requiritur animus iniuriandi.Et ad hunc ver.bene cōcor.extra de senten.excom.c.j.cum ibi notatis.⁊ pro eius declaratione ⁊ glo.que est hic vide que no.C.eo.l.si non conuitij.⁊ que no.per Dyn.extra de regulis iuris.c.in obscuris.⁊.c.in penis.li.vj.et quod etiam nota.⁊ dixi in.l.j.C.de siccarijs.hic in glo.allegata.¶ In glo.penul.in fi.sed illud quo ad dandam actioneꝫ legis aquil.hoc quo ad dandam actionem iniuriarum.Uel ille.§.nō ob.sed.§.secūdus.e.l.sed ibi ponitur casus conuersus.Uel so.vt no.e.l.§.qui cum aliter.Dy.vel dic secundum Jaco.de bel.ꝙ iniuriarum nō tenetur quia in ea venit dolus ⁊ nulli voluit facere iniuriam vt hic.sed actione legis aquilie tenetur.vt ibi qꝛ in ea venit culpa.vt.ſ.ad.l.aquil.l.in lege.vel distinguit erat idem facturus si sciuisset an non.vt.ꝭ.e.l.apud labeonē.§.interdum.⁊ dic vt ibi ⁊.ꝭ.e.l.eū qui.§.si iniuria.Ja.

Ex cornelia. Id est vindicta seu pena ex lege cornelia inducta.Oldra.Ibi gener quando ipse gener est iudex.Ibi proprior

propriorne. Flo. qd eoipso φ hec lex dicit de remotioribus videtur dicere de proximiorib⁹: vt. ſ. de parricidijs. l. j. ij. iij. ⁊. iiij. cū ſequētibus vnde facit pro gl. que eſt. ſ. de accuſa. l. ij. ibi attinget. ſ. iniuriā paſſum. Ol. ibi cui⁹. i. aliter. Ol. in gl. vt inſti. ibi de perpet. ⁊ tpa. act. in princi. vel dic ⁊ melius vt ibi not. Dy. ⁊. C. e. l. ſi non conuitij in fi. de hoc plene dic vt not. ſ. e. l. iniuriarū eſtimatio. Dy. in glo. expone ibi fieri videtur vt. ſ. de liberali cauſa. l. ij. ij. ⁊. iij. dy. ⁊ melius. C. de ſenatuſcōſulto claudiano tollē. l. vnica. Et notabilis eſt iſta glo. ex qua videt quod aliquis de cognatione non poſſit eſſe teſtis in cauſa criminali alicui⁹ cognati qſi videatur in propria cauſa teſtificari de quo dic vt dixi dicta. l. vnica ſic ⁊ iniuria facta clerico videt facta toti clero vt ex de ſenten. excōmu. cū deſideres ⁊ iniuria facta vni de collegio fabricēſiū facta videt toti collegio. vt. C. de fabricēſibus. l. iuris ſuccurſum. lib. xj. vbi de hoc dixi ibi vel ibi in ſubſidium hec vera. Ray.

Domum. Iſte. §. notabilis eſt ꝓ intellectu ſtatutorum loquentium de inſultu facto ad domū ⁊ de citatione facta ad domuz de quo vide qd plene dixi. ſ. de dāno infec. l. ius. §. pretor ait ꝟ. totiens. ⁊. ſ. e. item apud. §. conuitiū aūt. ibi ſed domiciliū. i. habitationē vt ſtatim ex inferioribus patet ibi colonus partiarius. Ol. ibi non dñs qr non habitat ſed colonus. Ol. ibi colebatur ſed non habitabant per colentes ſed per dñm qñqz. Jac. ibi vbiqz. i. in pluribus locis. dy. vel dic. j. in quolibet loco ſue habitationis: nam ſi exigeret quod domiciliū haberet: ideo in ſequēti denegaretur ⁊ tñ conceditur ibi per oēs villas ſuas ſed certe Jmo. vt. ſ. ad municip. l. labeo ⁊. l. aſſumpto. §. iur. ⁊. l. ſi quis ſʒ hoc ſm labeonē qui in hoc male dixit vt ibi vel intellexit domiciliū continuā corporalē habitationem. Primū credo verius vel dic non pōt de facili ergo qr putat labeo domum habitanti iure domicilij competere hanc actionem corrigitur per autorem legis. Jaco. ibi domiciliū qs non habeat qd ⁊ poſſet eſſe licet cū difficultate vt. ſ. ad munici. l. ſi quis. Jaco. ibi domiciliū non habet hic ꝓprie accipit domicilium vt. ſ. de ver. ſigni. l. in lege cenſoria ⁊. C. de incol. l. ij. lib. x. ibi non pertinebit qr non inhabitat. ſ. ꝑpetuo ſʒ ad aliquod tēpus vt. ſ. fur. aduerſus nautas cau. ⁊ ſta. l. j. §. j. Ja. in gl. ſolum ſcʒ que eſt ſignata ſup ꝟbo ꝓprietatē in fi. vel dic vt patet lr̄a vt ſit verbū ſuū poſitū. ſ. in prin. l. non ſignificet dñm vt al's vt. ſ. de relig. l. iiij. §. j. ⁊ de auro ⁊ argē. leg. l. quintus ſed ſignificat habitationē vt ſit ſenſus domū ſuā. i. ſue habitatiōis ſic. ſ. de libe. act. leg. l. aurelius. §. filias ⁊ de origine iuris. l. ij. §. poſtea cuz apius. Jaco. in glo. mala ratio in fi. vt in caſu operariorū male dixit labeo. Jaco. in glo. proprium vel in perpetuum ibi per decennium ibi fuerit ⁊ ſedem ibi conſtituerit al's ibi nō efficitur incola vt non videatur eſſe in loco ſtudij vt. ſ. de leg. iij. l. queſituz ⁊. l. ſi ita legatum ⁊ ibi in glo. ⁊ nota. etiam. ſ. de iudi. l. heres abſens. immo magis in loco vbi habet animū redeūdi vt. ſ. de captiuis ⁊ poſtli. reuerſis. l. nihil. dy. ⁊ de hoc dixi. ſ. de ſeruis export. l. titius de pig. l. debitor ⁊ ibi in glo. ⁊ ad hoc de here. inſtit. l. ex facto. §. rerum italicarum. ⁊ de fundo inſtruc. l. qſitū. §. pōpo. in glo. j. ſtationes ex hoc dicūt quidā φ non ſufficit citatio facta ad ſtationem qd ⁊ verū eſt cū debeat citari ad domum et ſtatio non contineatur appellatione domus vt hic patet. ſed cōtra videtur. ſ. eadem. l. item apud. §⁹. cōuitium in fi. ſed non ob. quia illud habet locum cum dicatur factum conuitium necne ⁊ ſubaudi ar. ſ. de ver. ſigni. l. pupillus. §. incola. ⁊ de fundo inſtruc. l. cum quidam.

1 Pater an poſſit agere pro iniuria facta filio.
2 Preſes prouincie an poſſit remittere iniuriā factā ꝓuincie.
3 Epiſcopus iniuriam factā eccleſie poſſit remittere.
4 Pater an poſſit agere de iniuria facta filio naturali.

1 **Illud.** Ex iſto. §. videtur qd pater † nō poſſit agere ꝓ iniuria facta filio cui⁹ cōtrariuz videt. ſ. e. l. j. §. ſi. nec enim videtur referre ipſi patri an filio fiat iniuria vt. ſ. d natalibus reſti. l. nec filie. ⁊ non ſolū videtur qd poſſit agere ſed etiam iniuriam filio factā remittere vt. ſ. e. l. ſed ſi vn⁹. §. filiofa. ſed dic qd pater non poteſt agere actione iniuriarū ciuili q deſcēdit ex lege cornel. ⁊ habet ſocū ſolū in tribus caſibus vt. ſ. e. l. in princi. ſed actione iniuriarum pretoria bene pōt agere ⁊ talē iniuriam remittere ⁊ ita loquūtur contraria ⁊ de hoc vide qd nota. dicto. §. filiofa. ⁊. l. item apud labeonem ⁊. l. ſi quis ſeruuz. Et de iſtis duabus actionibus ciuili que deſcendit ex lege cornelia ⁊ pretoria ⁊ in quibus differant vide per Rofre. in libello vbi ſunt duo tituli de actio. iniuriarum ciuili ⁊ de act. iniuriaruz pretoria. Econuerſo autez fili⁹ non poteſt remittere iniuriā factam patri. vt. C. de pact. l. filius ⁊. ſ. de pact. l. in perſonā ⁊ not.

2 dicto. §. filio. Nec preſes † prouincie iniuriam factaz prouincie vel ciuitati ar. C. de tranſact. l. preſes cum ibi no. Sed nū
3 quid epiſcopus † iniuriam factam eccleſie poteſt remittere videtur quod ſic cum actio iniuriarum in bonis non ſit. vt. ſ. eadē. l. iniuriarum ⁊ quia ignoſcere tenetur eps vt. C. de epiſcopis ⁊ cleri. l. ſi quis in hoc genus vbi de hoc dixi ⁊ ad ſimilitudinem patris de quo. ſ. dixi nā ⁊ ipſe pater eſt eccleſie ſue. xcv. di. c. eſto. Puto qd nō poſſit ſine conſenſu capituli vt extra d his que fiūt a prelato ſine conſenſu capituli. c. cuz apoſtolica eſt em̄ epiſcopus non dominus ſed procurator. ⁊. xij. q. j. c. vlti. ⁊ ꝓcur. remittere nō poſſet ſine mandato dñi ⁊ de hoc vide quod dixi dicto. §. filiofami. Sed quid ſi fiat iniuria filio naturali nun
4 quid pater † agere poterit videt φ non cum iſte. §. loqui videatur de filiofa. ⁊ inſti. e. §. patitur ⁊ de eo qui eſt in poteſtate at filius naturalis non eſt in poteſtate vt inſtitu. de nupt. §. ſi. Sed hoc non obſtante puto contra. quia non ſolū ratione patrie poteſtatis ſed etiam ratione affectiōis vt. ſ. e. l. §. item aut ꝑ ſemet ipſum ⁊ pro hoc. ſ. man. l. cum ſeruus cum ſimilibus. Et idem poteſt dici de filio emancipato de quo vide quod notaui. C. e. l. ſi non conuitij. Quidam tamen in filio naturali contrarium tenent quia ſi ſit generaliter intelligeretur dictus. §. Jtē aut per ſemetipſum de affectiōe iaʒ pro iniuria illata ſocio vel affini agi poſſet quod non reperitur iure tantuz reſtringi: ergo debet littera illa vt glo. ibi reſtringi. Pro prima opi. facit glo. parua que eſt in dicto. §. patitur que incipit licet ⁊c. Sed quid ſi filius non poteſt agere quia bannitus nunquid pater agere poterit dic quod ſic vt. ſ. qd quiſqz iuris. l. tertia. §. ſi fili⁹. ⁊ ibi dixi. [a] Hunc. §. puto correctum per. l. generaliter. C. de rebus creditis et iureiurādo.

a **Hac lege.**

[a] Hac lege adde φ aliq allegāt hūc text. ꝯtra. c. tā litteris ex de teſtibus.

Si qs libellū. Hic incipit tractare de ſcda pte rub. ⁊ de famoſis libellis de q vide. C. d famoſis libellis cū ibi nota. ⁊ ē canonizat⁹ ibi ediderit. i. publicauerit ibi alteri⁹ nomine ediderit id eſt fecerit. Ja. ibi ſeruo ſi ſeruus eſſet iſte iudicans. Dyñ. qualiter autē iudicare qs dicatur vide. ſ. de verbo. ſigni. l. indicaſſe ibi emergit certe audiri debet quia qualiſqualis ⁊c. vt. ſ. de ventre inſpicien. l. prima §. penultimo. Ol. in glo. illi ad cuius in fi. vel dic agere. i. accuſare. Senatus enim accuſationem induxit non ciuilem act. vt. ſ. l. proxi. Ibi ⁊ iure communi ⁊ quod dicit littera liceret dic. ſ. contra eum quicquid eoꝝ feciſſe dicetur.

Quod ſenatus. De quo. ſ. proxi. dictum eſt. Ol. Ibi qd publice. i. per cuius intentationem. Old. in glo. vt ⁊ ſ. l. proxi. in fi. quando dicatur ad vindictam ⁊ quādo non queritur vt ſic vna per aliaʒ impediatur vel in toto vel in eo in quo concurrunt dico quod omnes actiones criminales prodite ſunt ad vindictam hoc eſt planuz. Sed an ciuiles actiones de hoc poteſt eſſe dubium ſed dicit aut ago pro delicto circa rem eſtimabilem commiſſi: aut circa ineſtimabilem. Primo caſu non videntur prodite ad vindictam ſed ad perſecutionez dāni licet ratione delicti detur vt lex aquilia ⁊ vi bonorum rapto. Secundo caſu videtur ad vindictam prodite vt in hac act. iniuriarum ⁊ ſimilib⁹ ⁊ hoc pʒ. ſ. ad. l. fal. l. penales. Dyñ. ⁊ vide. ſ. l. proxi. §. j.

Pretor edixit. Ibi non debet vagari ⁊c. iſte text. multum ſepe allegatur in cauſis ad quod concor. ex de elect. vt quis duas libro ſexto cum ibi notatis debet ergo certum dicere vt in princip. l. ergo nō ſub alternatione vt. ſ. eadem. l. §. quod autem. quia alternatio obſcuritatez parit vt ibi nota. ⁊ plene per cardi. extra de elect. c. is qui contra. libro ſexto ſicut ⁊ generalitas. ſ. de ſolu. l. cū ſtichus. ſ. de iure fi. l. ita fidei ⁊ ex de elec. c. in electiōib⁹ li. ſexto debet ergo deſignari certa perſona nec valet etiaʒ ſtipulatio vſurarum ſi ſtipulor vſuras quas poſſum de iure vt. ſ. de vſur. l. quod in ſtipulatione ⁊. l. tutor. §. ſi. debet ergo deſignari certa perſona cui fecit iniuriam ⁊ cui facta eſt vt hic nota. ⁊. ſ. e. l. item apud labeonē. §. ait pretor ver. cui non ſine cauſa. Jdem eſt in actione de dolo quia ſpecificari debet qualitas doli vt. ſ. de dolo. l. item exigit pretor. Jdem in oppoſitiōe excōmunicatiōis vt extra de except. c. pia. li. vj. Jdē ſi ꝯtra electū opponunt crimina vel debent exprimi ſpecialiter ipſi defectus nec ſufficit in gñe dici eū homicidā vel furē vel ſimilia vt extra de elect. vt circa ⁊ ibi plene de hac materia maxime ꝑ Guil. durātum ⁊ pro hoc eodem titulo. c. procurator in metu videtur quod incertitudo concedatur vt. ſ. quod metus cauſa. l. ſi cum except. §. in hac actione ſed ibi ſpeciale et ratio ſpecialitatis ibi apparet qd metus habet in ſe ignorantiam. Jdem quod certū dicere debeat in obijciente contra pſonas teſtiū vt extra de teſti.

c.presentiū.§.testes cū ibi notatis p. B. Inno.⁊ alios.lib.vj.⁊ pro hac.ij.q.viij.c.sciāt ⁊.C.de ꝓba.l.sciāt.⁊ pro certitudine faciūt multa iura nā arbiter dꝫ esse certꝰ vt.s.de arbi.l.itē si vnꝰ §.si in duos ⁊ extra de arbi.innotuit. ¶ Itē iudex cui fit aliqua cōmissio ex̄ de rescrip.c.ad hoc. ¶ Itē ꝓcuratori.s.de ꝓcura.l.ij.⁊ tutor.s.de test.tute.l.tutor incertꝰ. ¶ Itē petitio dꝫ esse certa ex̄ de offi.or.cōquerēte ⁊ ibi no.⁊ certa ecclesia in q̄ impetrat̄ ex̄ de dolo ⁊ cōtu.c.ij.⁊ de preben.c.si eū in princip.li.vj. ¶ Itē sententia vt insti.de act.§.curare ⁊.C.de sentētijs que sine certa q̄titate ꝑ totū. ¶ Itē ꝑsone stipulātis ⁊ promittētis debēt esse certe vt.s.de stipu.seruor.l.itē seruꝰ duor ⁊.ll.sequētibꝰ. Qn̄qꝫ tamē ꝓpter factū incerte ꝑsone bn̄ acquirit̄ alteri.s.de verbo.ob.l.a titio.dꝫ etiā certa ꝑsona esse cui legat̄.s.de iure codicillorū.l.quidā referūt. Qn̄qꝫ tamē secus videt̄ in sententijs quia si iudex dicat excommunico alterum istorum duorum ambo sunt excōmunicati vt no.xj.q.vlti.c.si quis ꝓhibet: sed quid si iudex excōmunicat vnū ex illis q fecerūt tale furtū erit ne aliquis excōmunicatꝰ ⁊ videt̄ ꝙ non ar.huiꝰ.l.⁊.j.e.§.preterea et §.qd aūt ⁊ pro hoc arg.s.de ma.test.l.si ex pluribꝰ noīatim em̄ est quis excōmunicādus.xxiiij.q.ij.c.sane sicut ⁊ exheredandꝰ s.de libe.⁊ posthu.l.nominatim. In cōtrariū qd oēs sint excōmunicati q fecerunt.s.de adim̄.lega.l.iij.§.si duobus ⁊ de rebꝰ dubijs.l.qui duos de hoc vide extra de offi.ordi.c.si sacerdos ⁊ ibi in glo.de senten.excōmu.c.a nobis.⁊.xj.q.iij.§.cum ergo subditi.⁊ in multis casibus fertur sentētia gn̄alis vt ꝓnunciamus omnes ꝓcessus in tali negocio habitos inuitos vt extra de elec.ca.dudū vel reducimꝰ te in pristinū statū quo eras tꝑe appellationis extra de ap.c.bone memorie vel adiudicamus tibi ius episcopale extra de excep.c.cū venerabilis Cassamꝰ talem processum ⁊ omnia secuta ex eo extra de ꝓcur.c.auditis. ¶ Item cōdēno te ad omnes expēsas si defeceris in ꝓbatione vt dicto c.auditis sed speciale est in cōdēnatione expensarū qd possit eē incerta vt.C.de fructibꝰ ⁊ litiū expensis.l.terminato ⁊ ibi nota.⁊ dixi quod falso tuto.aucto.l. .§.pōpo. In alijs predictis casibus licet sententia sit generalis ⁊ incerta tamen refert se ad certū ⁊ hoc esse pōt vt.C.de sententijs que sine certa q̄titate.l.ij.vbi de hoc ⁊.s.de re iudic.l.iiij.§.ait ꝑtor. Libelli etiā incerti quandoqꝫ vident̄ admitti nam admittit̄ libellus alternatiuus extra de testamētis.c.raynaldꝰ.s.de act.l.iul.§.si quis colludēte extra de in integ.resti.c.cōstitutus ⁊ de priuile.cū olim quod verū est vbi ꝓmissio est alternatiua qꝛ tūc aliter formari nō potest vt.s.de iure dot.l.plerūqꝫ vbi de hoc ⁊ vide etiā in speculo de libellorū cōceptiōe.§.nunc dicēdū v.⁊ no.qd talis libellus.⁊ qd quandoqꝫ admittatur libellus incertus patet.s.depo.l.j.§.si quis argentū de furt.l.in act.cū vtrobiqꝫ notatis de rei vē.que de tota.§.incerte.⁊.s.quorū lega.l.j.§.qꝛ autem vbi de hoc ⁊ extra de libelli oblatione.c.significantibꝰ per Inno. Predicta vera sunt in actionibus personalibus nam in realibus non est necesse inseri certā causam sꝫ sufficit dicere peto talē rē quā dico ad me pertinere quia omne suū ius vnūqdqꝫ ⁊ qualecūqꝫ videt̄ in iudiciū deducere vt.s.de excep.rei iudi.l.si mater.§.eādem ⁊ extra de re iudica.c.abbate.li.vj.⁊ ibi notaui. Et no.etiā s.de publicia.l.j.⁊ per Rofre.in libello de act.in rē preiudiciali contra filiū ⁊ de multis formis libellorū vide in spec.dicto titu.de libellorū cōcep.⁊ dixi.C.de edē.l.edita locati.l.cōductore et de fideicō.lib.l.vlti.sed vidi dubitari si quis agat interdicto vti possidetis quia dicat se turbari in posses.fundi nunquid teneatur exprimere modū ⁊ qualitatē turbationis. Innocē.tenet ꝙ sit extra de proba.c.licet penulti.colū. Sed nunquid petens cōfirmari electionem suam tanq̄ canonicā seu canonice factam ⁊ electionem aduersarij infirmari taq̄ non canonice factā teneatur declarare modū quomodo est sua canonica ⁊ aduersarij nō canonica dic quod sic vt not.per Innocen.extra de re iudica.ca.cum bertoldus tamen secundum compostel.bene admittit̄ talis libellus peto elect.meam confirmari ⁊ aduersarij infirmari vt not.per eum extra de rescrip.c.mandatum quinta colūna ver.item quero in ver.quid ergo,in glo.scilicet hominem ibi in actione criminali sed ibi loquitur de persona cui illata est iniuria non de ꝑsona inferentis. Iaco. Ibi ⁊ facit.s.ad certitudinez Iaco.in fi.⁊ cōcor.optime.C.de apostatis.l.apostatarum.

a ¶ Si dicat̄ Adde bart. in.l.cū impossibile d pact. vbi limitat hūc tex.⁊ moder.in ca.de his de accu.

Si dicatur.[a] Primo ponit duas questiōes eas coniungendo. Secundo eas determinat eodem modo. Tertio opponit contra determinationem. Quarto oppositionem remouet assignando rationem diuersitatis inter casum oppositum ⁊ determinatum. ¶ Quinto format aliā questionem ⁊ eam soluit secundum labeonem que responsio labeonis reprobatur ⁊ breuiter hoc dicit.§.iste si duo sunt iudicia ad vindictam licet vnum publicū ⁊ alterum priuatum vnum tollitur per aliud. Si vero publicum est ad vindictam ⁊ priuatum ad rei persecutionem vnum non tollitur per aliud ⁊ hoc dicit ⁊ per hoc tollitur ⁊ soluitur contrarietas multarum legum. Dy. Dic ergo aut omnes actiones sunt ciuiles: et vna per alteram tollitur nisi in eo qd plus est vt plures accusationes criminales ad vindictam. tunc vna per alteram tollitur vt hoc.§.vt.j.de accusa.l.senatus. Si vero vna ciuilis et alia criminalis tunc vna per alteram non tollitur vt in hoc.§.ver.quid ergo de lege aquil.s.de tabul.exhiben.l.loca.§.si qs dolo ad legem aquil.inde neratius.§.si dolo ⁊.C.quando ciuilis actio preiudicet cri.l.vnica vbi de hoc not.⁊ dixi ⁊.s.l.proxi. ibi priuato iudicio id est actioni ciuili deus. Dy. Ibi rectiꝰ itaqꝫ fecerit in vtroqꝫ casuum predictorum. Dy. Ibi non dederit ex quo proposito fuit actio iniuriarum. Dy. Ibi publica sunt iudicia subau.⁊ priuata. Dyn̄. Ibi de ea re agitur ciuili actio iudicio. Iaco. Ibi publicam executionem.i.vindictam q̄ publica suadet vtilitas vt hec accusatio iniuriarum. Iaco. Ibi hominem autem occisum id est vindictam hominis occisi. Iacob. Ibi quod verum non est secundum M.quod persecutio futura per act.iniuriarum non contineat meram vindictam: immo continet nihilominus casum ⁊ ipsa post cornel.de siccar.incenditia.⁊ post ipsam cornel.potest agi cum enim dubiū ⁊c. Possit etiam tertio intelligi quod vbi ex iniuria potest accusatio legis cornel.de sicca.institui vt est in predictis tribus exemplis in homine occiso venenato ⁊ gladio percusso nō competit iniuriarum ne per eam si incenderetur fieret preiudicium accusationi criminali que maior est quod esse non debet argu.s.de iudi.l.ꝑ minorem secus si iniuria per cornel.de sicca.non potest institui tunc enim de iniuria ciuiliter potest agi vt.j.e.l. constitutionibus ⁊.s.l.proxi. Iac.in glo.j.dicere in fi.vel dic non debere a p̄tore indulgeri actionem iniuriarum ne ea proposita preiudicetur publice accusationi per.l.cornel.instituende. Iaco.in glo.scꝫ dānum in fi.vel principaliter id est ab ipso principio continet penam ex petitione tempore preteriti. Iacob.in glo.ex hoc ibi secundum quosdam.s.secundum M.sed secunduꝫ Io.etiā dictum corrigitur et dic quod verum non est quod agatur iniuriarum postq̄ ob idem delictum ex lege cornelia facta est accusatio ⁊ recte cum enim ⁊c.⁊ quod dicit posse.i.potuisse sed vna via alij preiudicat. Iac.

Preterea. Ibi nec patietur pretor argumentū expressum est hic quod si accusetur quis d re sui natura licita ⁊ a lege vel a statuto promissa puta quia accusatur qs ꝙ occidit bannituꝫ qui occidi poterat autoritate legis municipalis quod iudex nulla expectata except.etiam si accusatus sileret debet repellere accusatorem ⁊ accusatorem letare ⁊ remittere per hanc litteraꝫ ⁊ est expressum.C.de his qui ad ecclesiam confug.l.si seruus vbi de hoc dixi ⁊ ne quis vela regia suspendat.l.ij.in fi. Iaco.ibi atrocitas suaserit sed ⁊ tunc demum venia petita ⁊ habita ar.C.de in ius vocā.l.fi. Old.ibi non mediocriter nota ꝙ magnitudo vulnerū atrocitatē iniurie denotat. Iac.in glo.⁊ tunc non iniuriarū in fi. Primū videtur verius cū actio iniuriarū infamet vt.s.de his qui not.infa.l.j.⁊ famose denegant̄ aduersus parentes. Dy.de hoc vide qd dixi s.de in ius vocā.l.sed si hac.l.§.penulti.

Quod autem. Per hunc.§.dicebat.d. Gui.de suꝫ.ꝙ in accusationibꝰ denūciationibꝰ ⁊ inquisitionibꝰ dꝫ apponi dies locus ⁊ hora ad hec vt certū sit ⁊ pro hoc.s.qd vi aut clā.l.aut qui aliter.§.j.⁊ de ope.no.nun.l.de pupillo.§.nunciationē. Gui.contrariuꝫ puto ꝑ.l.j.de accusat.l.libellorū vbi de hoc dicetur in glo.nota.alternatione in fi.de hoc no.insti.de accusatione.§.curare. Dy.⁊ de h dixi.s.e.l.in princi.⁊ v.libelli etiam.

☞ Actiones plures eodem iudicio possunt simul intentari.

Si mihi plures. Ibi ꝯtigere.i.ī vnū iudiciū simul deducere sꝫ nihilominus de q̄libet iniuria puniet̄ ⁊ ita no.in gl.s.de act.emp.l.nō est nouū ⁊ hoc verū qd ꝓ q̄libet iniuria puniat̄ si ex qualibet seq̄t̄ separatus effectus vt.s.de priua.delict.l.nunq̄ vbi de hoc plene dixi. Si vero ex pluribus iniurijs sequitur vnus effectus: tunc pro vno tantum punietur vt.s.ad legem aquiliam.l.ita vulneratus in fine.quod facit pro questione si aliquis eodem momento dedit alicui plures alapas vel intelligit plura vulnera vtrum debeat puniri pro vna vel pro omnibus ⁊ dic qd pro omnibus vt dicta.l.iniquam ⁊ ibi dixi ⁊.C.de modo mulctaruꝫ l.eos ⁊ qꝛ pro eadem iniuria ⁊ eodē modo facta cōpetūt plures actiōes pluribus vt.s.e.l.j.§.fi.⁊.l.seq.⁊ ergo multomagis vni pro pluribus iniurijs sibi factis ad.l.ita vulneratus.et lege illud ad legem aquiliam responde quod licet plura sint facta

tamē ad

tamen ad eundem effectum tendebant ad.§.istũ respõde vt lit
teram exposui ꝛ not.dicta.l.nõ est nouũ.ad.l.eos de modo mul
ctarũ dic qd loquit̃ in extraor.criminibus ꝛ dic vt ibi plene dixi
ꝛ per Jac.de are.j.e.l.item apud labeonẽ.§.ait ptor v.quitium
ꝛ nota.in specu.eo.titu.ꝛ in marga.de accu.v.sed pone q̃stionẽ
de facto ꝯtinet̃ in statu.mutine.põt etiã colligi ex isto.§.qd plu
1 res actiones † possunt simul intẽdi eodẽ iudicio ad qd facit.s.
de iurisdi.om.iudi.l.si idẽ cũ eodẽ ꝛ.C.de annali ex.l.fi.vbi dicit̃
qd plures ꝯtractus possunt ꝯtineri in eodẽ instrumẽto sꝫ si in
vna tñ ꝓbatũ est an ob.excep.in alia ꝛ videtur ꝙ sic per.l.j.de
adul.l.denũciasse.§.qd tñ.sed dic qd nõ isti.de execu.tu.§.item
rome ꝛ.j.de ap.scio.§.fi.dy.in glo.sic.s.ꝑ soc.in fi.sed hic queri
tur vt lites abbreuiẽtur vt ibi no.non aũt vt puniat̃ quasi pro
vna immo punitur ꝑ qlibet;vt ꝑdixi.Dyñ.vel dic ꝫm Jaco.de
bel.ibi regulare hic casuale qñ quis simul iniurias patitur vel
ibi ex ꝯtractu vel quasi hic ex delicto actiões ꝓueniunt vel dic
ꝛ melius qd hic oẽs iniurie simul illate fuerũt sec⁹ si separatim
fuissent illate vt no.C.de.accusa.l.de crimine.Jbi vero obliga-
tiones ꝛ actiones separatim ꝛ ex diuersis contractib⁹ originem
sumpserunt.Jacobus.

In.§.vltimo. In gl.ratione ergo ibi.l.eũ.§.pri mo.so.vt ibi not.dy.Que autem
dicatur atrox iniuria dic quod illa ꝑpter quã donatio reuocat̃
vt.C.de reuocã.dona.l.fi.vl̃ illa ꝑpter quã filius põt exhereda
ri que cause nũerant̃ in autẽ.vt cuꝫ de ap.cogno.§.causas.etiã
de hꝫ vide per Rof.si libertus fuerit ingratus patrono.§.sꝫ q̃s
intelligimus.

Sed est questionis. Jbi vestib⁹ scissis no.nõ
dici iniuriã corpori illicitam ꝑpter id qd vestimenta
sint scissa ꝑ hoc.s.de his qui deiecerunt vel effu.l.j.
§.hoc autẽ Jaco.qd est bñ notãdũ qd facit ad q̃stionẽ quã no.
vtrum capiens clericũ per vestes sit excõmunicatus de quo di
xi.s.de fur.l.vulgaris.Jbi seruus fecerit qd semper est ratione
persone.Ray.

Si quis tam feminã. Canonizat⁹ est iste.§.cũ duab⁹
legibus sequentib⁹ de peniten.distin.j.c.nemo.v.itẽ.e.tit.de in-
iur.ꝛ vide de ista materia qd plene dixi.C.de epis.ꝛ cle.l.si quis
non dicam.

1 ¶ Delictum mãdantis ꝛ percutientis an sit idem.

Non solum. Hec lex ꝛ.s.proxi.canoniza ta est in decretis vt dixi.l.sꝫ
est questiõis.§.vlti.ꝛ vide qd ibi nota.in glo.ꝛ par
chi.Querit hic Dyñ.vtrum sit idem delictum mã-
1 dantis † ꝛ percutiẽtis ꝛ hoc q̃rit ꝑpter statutũ quo cauetur ꝙ
nouus potestas non possit se intromittere de maleficijs cõmis-
sis tpe ꝑdecessoris preter ꝙ̃ si de aliquo maleficio ꝓcessuꝫ esset
ꝛ cõdẽnationẽ predecessor precesserat ꝯtra vulnerãtẽ ꝛ eũ con
dẽnauerat successor vult ꝓcedere ꝯtra mandantẽ q̃rit̃ an pos-
sit ꝛ videt̃ qd non q̃si idẽ sit delictũ mãdãtis ꝛ delinquẽtis cuꝫ
eadẽ pena puniant̃ vt.C.de epis.ꝛ cleri.l.si quẽꝙ̃ ꝛ ꝑ hoc.j.de
iure fisci.l.ij.§.penul.Dy.de hoc vide qd not.ꝛ dixi plene.C.de
accusa.l.nõ ideo ꝛ princip.glo.hic posite q̃ incipit marilla ẽ in
contrariũ vt sicut nõ agit cornelia nisi principaliter ꝛ vera pso
na offensa sic ꝯtra.non teneat̃ nisi vere ꝛ principaliter offendẽs
sic ergo aliter:punit̃ eñ cũ opem ferẽs ꝑ hoc.s.de furt.l.is qui
opẽ que vr̃ dicere qd nõ sit eadẽ q̃litas delicti in fure ꝛ opẽ fe-
rente ꝛ pro hoc vr̃ expressum.j.e.l.§.ꝓculus.tenet̃ ergo mãdãs
pena statuti loquẽtis de eo qui opẽ tulit de hoc vide dicta.l.nõ
ideo in glo.i.marilla ibi.§.illud vel meli⁹ ex lege corne.cũ de ea
tractet hic ꝛ.j.e.sed si vn⁹.§.seru⁹ meus cũ ibi ꝯtra eũ cui⁹ ope-
ra cesus fuit seru⁹ officio iudicis estimat̃ iniuria qd obtinet cũ
agit̃ ex lege cornel.Jac.ꝛ nota.s.e.l.lex cornel.in prin.Old.ꝛ.j.
e.constitutionibus.

Iniuriarum actio. Jbi ex bono publico ꝛ maleficia puniunt̃
vt.s.de ꝓcur.l.licet.§.j.Jaco.Jbi ꝛ equo vt satisfiat iniuriam
passo qd qualitercũꝙ fiat satis est.Jac.Jbi dissimulatione qꝛ
dicat se nõ hr̃e vel tenere ꝑ mala qd plerunꝙ in remissionibus
intercedit.Ja.ꝛ vide in spe.s.v.vlt.ibi nõ reuocauerit iniuriaꝫ
remittẽdo.Jac.ibi recolere ꝑ lr̃aꝫ istã dicim⁹ qd qñ aliquis est
percussus ꝛ accipit penitẽtiã si postea liberat̃ non põt conque
ri de iniuria remissa i ipsa penitẽtia vt.s.qd met⁹ causa.l.si mu
lier.§.si metu.hoc etiã tenet glo.insti.e.§.fi.Guil.de accun.te-
net oppositũ ꝛ dicit ꝙ accipiẽdo penitentiã videt̃ remittere so
lũ rancorẽ ꝛ vindictã priuatã nõ aũt iudicialẽ qꝛ nõ est verisĩle

qd voluerit donare aduersario suo act.iniuriarũ sibi cõpetẽtẽ
vt.s.de ꝓba.l.cũ de indebito.nã ꝛ sacerdotes qui continue cele
brant nihilominus agũt iniuriarũ vt.C.de epis.ꝛ cle.l.si quis in
hoc genus.ꝛ ad hoc facit qd dixi.j.e.l.sꝫ si vn⁹.§.ait ptor arbi-
tratu de hoc in q̃stionib⁹ Berto.brixiẽ.xiij.q.Sed nũquid po
terit heres ipsum ꝑcussorẽ accusare dico ꝙ non vt.s.ad sille.
l.diuus Ac.reginus.Ja.de hac etiã dixi.C.de trãsac.l.trãsige
re v.sed quid si aliquis in mortis articulo.Et idẽ põt dici in re
missione vsurarũ vt ibi dixi ꝛ de vsur.sup rubrica v.sed si vene
rator.Est etiã notãdũ ꝙ ꝑ salutationẽ remittit̃ indignatio.lxiij
distin.c.adrianus.¶ Jtẽ per pacis osculũ remittit̃ iniuria de
cõsecra.di.ij.c.pacem licet multũ faciat ꝯtra vtrocꝫ in clemẽti
nis de senten.excõ.c.vlt.cũ ibi notatis ꝛ tenet glo.ꝙ in istis re-
missionibus iniurie intercedere debet autoritas iudicis.xxiij.q.
iiij.c.si illic qd non puto verũ cũ hoc.l.non caueat̃ ꝛ vide dictũ
ca.cũ ibi notatis in glo.ꝛ ꝑ Archi.ibi de iniuria ad animũ reuo
cata ꝛ dic aut gen⁹ iniurie fit in volẽtẽ aut i nolẽtẽ aut dubita
tur fuerit volẽs vel nolẽs.Primo casu nulla est iniuria quãtũ
ad eũ qui vult vt.s.e.l.j.§.vsꝫ adeo.Secundo casu est iniuria
vt.s.e.l.illud.Tertio casu aut incõtinẽti bone volũtatis se ostẽ
dit versus inferẽtẽ cũ possit libere ꝛ tute ꝯtrariũ ostẽdere ꝛ tũc
videt̃ volẽs fuisse cũ facto declaret volũtas vt.s.de legib⁹.l.de
quibus in fi.j.de regu.iur.l.eius est velle ꝛ.l.nihil consensu.ꝛ ex
de sponsal.c.cũ locũ ꝛ sic non intelligit̃ nata iniuria ꝛ actio aut
ex interuallo remisit ꝛ tunc tollit̃ que nata erat in hoc v.ꝓinde
Nec ob.qd.s.dixi statim ꝛc.qꝛ ibi loquit̃ cũ inuitus passus est ꝛ
hoc est certũ tunc eñ si incontinenti remittat non dicetur non
nata vt hic dicitur.Jaco.

Proculus. Jbi scꝫ extraneũ.Dy.ꝛ est ar.qd assasi nus occidẽs ꝑcio accepto non plus pu
niatur ꝙ̃ qui sine precio.ar.ꝯtra.l.ô penis.l.cicero.s.ad trebel.
l.seruo inuito.§.cũ ptor.ꝛ.C.qñ ꝓuo.nõ est necesse.l.venalis.ibi
volentibus volũtatẽ nõ perduxisset in actũ nisi fuisset mea sua
sio.Old.in glo.vt ego ꝛ filius in fi.primo rñ.Quod veruꝫ est si
iniuria atrox sit sed si leuis:tũc pater mandãs tenet̃ non filius
obediẽs.Jac.s.ad.l.aquil.l.liber homo vbi de hoc no.ol.in gl.
al's volẽti ibi ꝛ bene immo male vt not.j.de verborum signifi.l.
sepe ibi.l.prima.§.fi.dic vt ibi secundum quosdam ꝛ bene ibi.§.
ope.in fi.§.dic vt ibi sed obstat eis hec littera prout dicit al's no
lenti sed potest dici quod volebat sed voluntatem non perdu-
xisset in actum nisi fuisset mea suasio vt dixi in expositiõe text⁹
ꝛ hanc opinionem tenet Azo in summa insti.de obliga.ex deli
cto ꝛ.j.de verborum significatio.l.sepe ꝛ dicto.§.ope.ꝛ dicta.l.
prima.§.persuadere.s.de seruo corrup.Sed quid si presens di
cat presenti ferias hunc quem etiam ferire volebat ꝛ feriuit
nunquid tenetur vt dans consilium respon.non sed paruit ac
si fecisset vel opem dedisset vt in lombarda de homicidio libe-
rorum hominum.l.si quis ꝛ.l.hic autem nam clamore dat quis
opem vt.s.ad silleia.l.prima.§.potuisse ꝛ.l.cum dominus Ja-
cobus.Et vide ad hanc materiam quod nota.ꝛ dixi.s.de furt.
l.is qui opem in eadem glo.in fi.videtur quod non teneatur cũ
magis debeat spectari veritas ꝙ̃ opinio.vt.s.de furt.l.vulga-
ris.§.quod si es.ꝛ.l.interduꝫ.§.penulti.ꝛ.l.falsus.§.qui alienũ
ꝛ hanc tenet hic Jacobus de aretio per iura predicta ꝛ qꝛ sem-
per attendi debet illud quod circumscribitur delictum siue sit
veritas siue opi.vt.s.de furt.l.inter omnes.§.penultimo et de
hoc tangitur.j.e.eum qui.§.si iniuria.Jn contrarium videtur
quod magis inspiciatur opinio ꝙ̃ veritas vt.j.eadem.l.eũ qui
§.cum aliquis.Dynus credit quod tenear inspecto proposito
modo per dictũ.§.cum aliquis.Dy.sꝫ sequẽdo opi.glo.nõ pro
cedit dubium huius questionis.

Quãꝙ̃. Jbi omnino id est indubitanter.Jacobus ibi experiri contra patronum patris vel mariti
Oldra.in glo.j.reprehendi ibi scripsisse Azo.qui dixit quod se-
quitur per leuissima ꝛc.Jaco.in glo.ꝛ hoc est verum in fin.ꝛ se-
cundum hoc nota.quod agit pro alio modo qui non pro se qd
est contra glo.que est.C.de bonis que liberis.l.finali.§.primo
que.Jacobus.

Si quis de libertate. Jn glo.quia tũc secus ibi argu-
mentum contra.quia non videtur ad regressum de euictione
necessaria sententia super statu serui.Old.in fi.ꝛ facit.ꝙ no.s.
de re iudi.l.si seruus.

Iniuriarum actio. Jn.§.j.ibi is scꝫ iudex.Ja
co.ibi vtit̃ mulctãdo cõtumacẽ capiendo pignora ca-
piẽdo etiã vt.s.de ventre inspiciẽdo.l.j.§.qd ꝫ ꝛ.j.ad
legẽ iul.peculat⁹.l.cũ eo.Jac.vel pone casuꝫ in priuato vt dif-
ferat a.§.que iure potestatis.j.e.l.ꝛ dic vtitur.l.vocando in ius

vel petendo aliquē in seruitute nā in dubio nō presumitur qđ faciā aīo iniuriādi sed si ꝓbaret animus iniuriādi teneretur vt s̄.l.proxi.in his que fiūt via legitima cū malicia nō presumūtur que aūt fiunt via illicita malo animo fieri presumūtur vt. C.ad legem cor.de sicca.l.j.ꝛ.s̄.ad.l.aquil.l.si quis fumo.Jaco.ꝛ dixi s̄.e.l.illud ꝛ prout intelligitur in iudice ꝭm ꝙ glo.intelligit facit §.iste qđ p̄sumat ꝓofficio iudicis ꝙ ea que facit bene facta sint ꝛ hoc etiā tenet cōpost.qui de hoc notat extra de elect.qđ sicut ver.notat tñ dominus Jaco.ꝛ pro hoc.s̄.ad legē aquil.l.quemadmodū.§.magistratus in fi.ꝛ.C.de officio ciuiliū iudic.l.ij.vbi de hoc tetigi ꝛ.j̄.e.l.qđ reipublice ꝛ hñ ꝑ Inno.de eo qui furtiue ordines suscepit innotuit sed in cōtrariū videt qđ contra officiales presumatur.C.de iur.fi.l.facultas al's incipit defensionis facultas libro.x.ꝛ ibi hoc tenet dñs Odofre.ꝛ pro hoc de discussor.l.j.codē libro ꝛ in autē.de exhiben.reis.§.quidē no.ꝛ.C.de ap.l.quoniam iudices vbi de hoc tetigi ꝛ ad hoc vide extra de regu.iuris.c.ea que fiūt a iudice.li.vj.cū ibi notatis.sed ꝓut intelligis hunc.§.in priuato vt intelligit Jaco.de are.concor.s̄.de incēdio ruina ꝛ naufra.l.quo naufragium.§.quod ait p̄tor.cū ibi notatis extra de elect.c.cum ecclesia vulterana ꝛ ibi pulchra glo.de hoc.xiiij.q.j.quod videt ꝛ.j̄.de regulis iuris.l.nō videtur iniuriā facere pōt:ergo quis secure vti iure suo nec debet prohiberi.s̄.de re iudica.l.sepe in fi.sed iure alieno nota.vt.s̄.si vsuf.petatur.l.vti frui vltra princi.nec debet quis ius suum in discussum relinquere de peti.here.l.illud ꝛ vide quod notaui.s̄ de aqua plu.arcen.l.j.§.de eo opere.

Si quis quod decreto. Expone qđ id est qꝛ ꝛ ꝙ j̄.dicit.i.iniuriarū dic.s.cōtra ducētē ꝛ facit bene extra de regu.iur.c.qđ quis mādato cū ibi notatis facit etiā qđ laicus capiēs clericum mandato episcopi sui nō sit excōmunicat⁹ vt dicto.c.no.per Joan.an.ꝛ probatur extra de sentē.excō.si clericos.

Si quis per iniuriam. Id est animo iniuriādi qđ probare debeo ego agens vt dixi.s̄.e.§.j.Ol.in glo.vt ꝛ.j̄.e.in fi.Jaco.de bel.

1 ☞ Maleficium dicitur in malefaciendo.

Si quis de honoribus. In fin.nota optimuꝫ ar.
1 quod illud dicit maleficiū † qđ cōsistit in maleficiendo nō autē qđ cōsistit in nō faciēdo vel fieri nō ꝑmittēdo:ꝛ ideo si quis condēnatus est ex eo qđ nō fecit puta qꝛ nō iuit ad exercitū nō potest dici cōdēnatus pro maleficio quia cōdēnatus est ex eo qđ non fecit vel facere omisit nō ex eo qđ aliquid fecerit ꝛ ad hoc facit quia differētia est inter culpā que est in faciēdo ꝛ illā que est in omittendo vt not.s̄.so.ma.l.si mora ꝛ pro hoc facit quod dixi j̄.de cri.stel.l.iij.In ꝯtrariū multū est qꝛ nō facere qđ qs dꝫ est facere aduersus vt.j̄.de reg.iur.l.q nō facit quod facere debet cum ibi notatis.

Si quis me prohibeat. Ibi ingredi qs agrū alienū sic ergo aut aliquis aucupat in agro meo ex vsurpatiōe seu cōsuetudine introducta ex certa sciētia ꝛ tunc prohiberi nō potest:aut ex non licita cōsuetudine nec ex certa scientia inducta ꝛ tunc si prohibitus aucupatur tenetur iniuriarū vt hic patet Dy.ibi vsurpatū ꝛ hoc est.s.qđ possit qs prohiberi piscari āte domū meā vel agrū meū.dy.ibi adhuc etiā ꝓinde ac si vsurpatū nō esset cū em̄ talis vsurpatio rōne careat ꝑ ꝯsue.nō est ꝭuāda nisi ex certa sciētia foret inducta vt p̄dixi ꝛ de hoc plene dixi C.que sic longa consuetudo sup rubri.v̄.ex p̄dictis itaqꝫ ꝛ.s̄.de legibus q nō rōne in glo.vti possidetis vtilis ibi vel dic hec vera sed prima falsa vt patet.j̄.l.pri.in fi.ꝛ ibi nota.Dy.

Ane. Ibi contingat id est que facta est priuata cum prius esset communis. Dynus in glo.per priuilegium in fi.dic de hoc vt ibi not.ꝛ.s̄.de vsuc.l.fi.Dy.

Tem apud labeonem. Canonizata cū hac.l.xxxiij.q.iij.c.nemo.§.itē apud ꝛ vide ibi notata in gl.ꝛ per archi.ꝛ est de peñ.di.j.ibi quo.i.in aliquo.Ol.in glo.criminaliter etiā in fi.so.hic interuenit domus dolus ibi.nō.Itē hic medicamentū tēdit ad malū ibi autē nō sequit malum.Jaco.de bel.Item hoc medicamētū totaliter mentē alienauit ibi autem solum blandicijs ꝛ suasionibus testatoris induxit vt ibi patet.

1 ☞ Eleuās manū cōtra clericū ꝛ nō percutiēs an sit excōmu.

Si quis pulsatus. Canonizat⁹ est de peniten.di.j.c.si quis pul
1 satus ꝛ vide ibi notata in gl.ꝛ per Archi.ꝛ facit quod eleuās † manum contra clericū ꝛ nō ꝑcutiens non sit excōmunicat⁹ de hoc.l.no.ꝛ.xxxiij.q.iij.ca.ecclesia ibi vapulaturus.s.is qui manus leuauerit.Dy.in glo.p̄toria non cornelia in fi.ꝛ ꝭm hoc vtili expositio.i.efficaci vel dic vtili proprie ꝛ dic ex lege cornelia cū omnis iniuria que fiat manu ex lege illa puniat vt dicta.l.lex corne.§.apparet itaqꝫ Jac.dñs Jac.habuit in textu vtili actione ago aūt non habeo verbū vtili ꝛ cōmuniter non habetur.

1 ☞ Statutum dicens quod si quis dederit alicui alapam puniatur in.x.aliquis dedit tres vno impetu an soluet pro qualibet decem.

Ait pretor. In v̄.ꝯuiciū iniuriā esse no.ꝙ verboꝝ pluralitas facit tm̄ vnā iniuriaꝫ vt hic patet.Sic ꝛ multa verba faciūt vnā stipulationē.s̄.de v̄.ob.l.titia.§.fi.ꝛ bima vel trima ꝓmissio eiusdē rei inducit tm̄ vnā obligationē.s̄.de v̄.ob.l.q bis.ꝛ faciūt hec ad questionē qꝛ sepe sta
1 tuto cauet qđ si qs dederit nlicui alapā † soluat decem qdam vno impetu ꝛ in vna rixa dedit alicui tres alapas querit an debeat cōdēnari in decē vel ī triginta:ꝛ vr̄ qđ in.x.tm̄ ꝑ hāc lr̄am ꝛ.C.de modo mulctarū.l.eos qui ibi si ad idē ꝯtinuatio peccati.ꝛc.vbi de hoc dixi s̄.ad legem aquil.l.illud in fi.ꝛ.C.de accu.l.qui de crimine vbi de hoc vbi em̄ vna ꝑsona tm̄ fuit q̄ intulit in multiplicamen alapas vna tm̄ iniuria censeri vr̄ secus si fuissent plures ꝑsone vt.j̄.e.l.si plures serui ꝛ ita de facto quotidie seruat ꝛ etiam seruat bonoñ.sed ꝭm Jac.ꝯtra.vr̄.s.de oīb⁹ cōdēnādū ar.s̄.e.l.p̄tor.§.si mihi plures vbi dy.tenet hāc opi.vt ibi dixi de pri.delictis.l.nūq̄ ad.l.aql.si seru⁹ ꝛ.C.de ser.fugi.l.qcūqꝫ vbi de hoc plene dixi ꝛ ꝓ hoc.C.de furt.l.aduersus.Nec ob.s̄.ad.l.aql.l.illud cū ibi subactis de occiso q maior cōprehēditur cōdēnatio de vulnerato q̄ minor est vt.e.ti.l.si vulnerato seruo ꝛ.l.se.ꝛ sic no.manet vulneris illatio sine vindicta:hic aūt sec⁹ qꝛ remaneret illatio duaꝝ alaparū impunita ꝙ est absurdū ꝛ ꝯtra v̄ba ꝛ mentē statuti qđ voluit ꝓ alapa q̄libet tm̄ solui sicut cū dicit ꝓ arbore succisa tm̄ soluat succisor arboris naꝫ pro nūero incisaꝝ tenet ad illā penā vt.s̄.arboꝝ furtim cessaꝝ l.si gemina ꝛ ar.j̄.de termino amo.l.iij.sec⁹ si statutuꝫ diceret si qs ꝑcusserit vel alapauerit tm̄ soluat ꝙ tūc continuatio actus facit vnā alapationē ꝛ ꝑcussiōeꝫ ar.s̄.de fur.l.cū q.§.idem dicit Ja. Item no.qđ dictio cū simultatem seu coniunctionē notat.

1 ☞ Iniuriari cōsuetus si aliquē iniuriat an puniatur licet dicat ꝙ fecerit ex consuetudine.
2 Iniuriā alicui dicēs cū protestatione ꝙ non intendebat dicere animo iniuriandi an talis protestatio excuset.

Itē ait aduersus bonos mo. Iste.§.decidit q̄stionē talē quidā male morigerat⁹ ꝛ cōsuet⁹ di
1 cere iniurias dixit alicui v̄ba iniuriosa iniuriat⁹ † agit ꝯtra eū ille se excusat dicēdo ꝙ ille non hꝫ se reputare ad iniuriā qꝛ ex more suo cōsueuit etiā alijs ita dicere sed dic ꝙ hoc cum nō excusat ꝑ hūc.§.qꝛ nō mos su⁹ sed ciuitatis dꝫ attēdi nā ꝛ ꝭm morē ciuitatis q̄dā sunt crimina q̄ al's nō essent vt.j̄.de extraor.criminib⁹.l.saccularij.§.sunt q̄dā.ol.nec em̄ dꝫ eē melioris ꝯditionis stult⁹ q̄ perit⁹ vt.s̄.qđ vi aut clā.l.seruus vt.j̄.de reg.iur.l.nō fraudāter.§.nemo cū ibi notatis.ꝛ facit etiā iste.§.ad aliam
2 q̄stionē ꝙ si qs dixit iniuriā † alicui cū ꝓtestatiōe ꝙ nō dicebat aīo iniuriādi qđ talis ꝓtestatio eū nō excuset qꝛ nō pōt quis facere ne leges in suo testamēto locū habeāt vt.l.nemo.s̄.d leg.j.¶ Itē qꝛ ꝓtestatiōeꝫ tollit ꝯtrari⁹ act⁹ subsequēs.C.de iure iu.impe.l.secunda.¶ Itē quia non potest quis donare vltra qngentos aureos etiā si causa pietatis dicat se facere vt.l.illud.C.de sacrosan.ec. Et pro hoc ar.s̄.de admini.tuto.l.quidam decedens ꝛ.l.pediculis.§.labeo de auro ꝛ argēto legato.s̄.de fur.l.nō pōt ꝛ arg.j̄.de castrē.pec.l.si forte.In contrarium videtur glo.que est.C.de litis cōtesta.l.prima vbi dicitur quod si quis respondeat ꝛ dicat se respondere non aīo contestandi qđ nō fit contestatio sed illa glo.cōmuniter reprobatur ꝑ docto.vt ibi dixi ad p̄dicta facit.C.e.l.si nō ꝯuitij cum ibi notatis.

Conuitium autem. Ibi venerit no.si tm̄ venerit ad domum agit p̄toria ex ꝯuitio:sed si intrasset domū tūc ageret cornel.vt s̄.e.l.lex cornel.in princi.ꝛ.l.p̄tor.§.si mihi qđ facit ad statutū loquēs de assaltu facto ad domū vt videat ad domū factus assaltus si fiat in adiacētijs domus.¶ Itē facit ad significatū huius

dictionis

dictionis ad domũ.s̃.quod vi aut clã.l.si vitẽ.§.si ad ianuaꝫ.j̃.
ad trebel.l.qui filiũ.Jac.⁊ ad hoc.xvij.q.iij.si quis cõtumax et
dicta.l.lex cornel.§.domũ vbi de hoc ⁊ de dã.infec.l.iiij.§.ptor
ait v̇.totiẽs ⁊ vide ad predicta qd̃ plene no.C.de his qui ad ec.
confug.l.presenti circa princip.⁊ in speculo de iniur.⁊ dãno da
to ver.sed pone in statuto ciuitatis cõtra.⁊ in margarita de ac
cusa.ver.sed pone questionẽ de facto statu.est in ciuitate quod
si quis fecerit insultũ ⁊ qd̃ dixi.j̃.e.l.si statua ibi ventũ sit h̃ nõ
sufficit in.l.cornel.nisi intrasset vt.d.l.lex.cor.§.domũ.s̃.e.ray.

Cui istud. Cui materialiter ponit̃ ⁊ est de verbis p̃
toris positis.s̃.e.l.§.ait pretor.Ol.patet
ergo ꝙ certa persona esse debet cui iniuria facta sit ⁊ cert⁹ de-
bet esse malefactor vt.s̃.ad silleia.⁊ si percussor ⁊.C.de his qui.
vt indignis si ideo vbi de hoc. Sic etiã nõ põt dici furtũ factũ
nisi appareat cui factũ sit ⁊.s̃.de fur.l.falsus.§.qui alienum in
glo.aliud in famoso libello in fi.so.ibi ex primo facto apparet ex
quo voluit transferre dominium q̃ in eũ apprehenderat vt ibi
dicitur in textu hic aũt nõ apparet cui voluerit conuiciũ dicere
Dy.vel dic ꝫm Jaco.de beluiso ꝙ hic cogitauit de vno nec ap
paret de quo vel de nullo cogitat ibi cogitauit de quolibet.Ja.

1 ☞.Pecuniam dans alicui vt titium occidat si non occidat
an propter dationem sit puniendus.

a ℭ Si curauerit. Adde ad hunc.§.tex.in.l.si qs cũ dicã rape C.de episco.⁊ cle.

Si curauerit. a Iste.§.videtur decidere q̃stio-
1 nẽ si dedi pecuniam † alicui vt ti
tium vulneraret vel occideret ⁊ ipse hoc non fecit nunquid pro
sola datione pecunie puniri debeã ⁊ videt̃ qd̃ sic vt.j̃.de extra-
ordi.cri.l.j.in fi.s̃.de calũ.l.⁊ generaliter secũdo respõ.⁊ q̃ pari
pena punitur mãdãs ⁊ p̃ciens vt.j̃.de iure fis.l.ij.§.penult.et
C.de accusa.l.non ideo.In contrariũ est.§.cũ cõcor.hic in glo.
allega. Sed dic aut delictũ est atrox ⁊ enorme vt homicidium
⁊ similia ⁊ tũc puniar licet mitius imperfecto flagitio vt dicta.l.
prima in fi.j̃.de extraor.cri.⁊ de v̇.signi.l.sepe.aut nõ est atrox
⁊ tunc nõ punior nisi demũ secuto delicto vt hic cũ cõcor.⁊ de
hoc vide qd̃ plene dixi.C.de episco.⁊ cle.l.si quis non dicam in
glo.non sufficit ibi.l.iij.§.sufficiat sed dic qd̃ ille loquunt̃ in con
tractibus in quibus sufficit alicui dupliciter esse ceptũ ⁊ specta
tur initiũ hic in delictis vbi euẽtus ⁊ effectus inspicit̃ nisi sint
atrociora vt.j̃.ti.proxi.l.j.in fi.⁊ dixi.d.l.si quis nõ dicam vel dic
qd̃ q̃si in idẽ recidit qd̃ in cõtrarijs est act⁹ fauorabilis ⁊ vtiliter
incboatus ⁊ ad vtilitatẽ eius cõtra quẽ agit.hic autẽ est actus
odiosus ⁊ nõ incboat⁹ cũ illo qui agere vult sed cum alio naꝫ si
cum illo disting.vt dixi.s̃.de furt.l.qui ea mẽte vt dicta.l.si qs
non dicã ad.l.j.ti.pxi.l.j.dic vt ibi vel aliter hic ad nullũ actuꝫ
processit cũ illo cui iniuriã facere volebat sed cũ alio ibi autem
processit ad actũ in illũ in quẽ delinquere volebat licet p̃fectũ
non fuerit delictũ.Dy.in ver.ex his apparet.s.que dicta sunt
in edicto in.§.conuic.⁊.§.sed quod dicitur al's sed qd̃ adijcitur
Jac.in fi.⁊ tunc habet locũ edictũ.j̃.e.l.§.ait pretor ne quid.

Si quis astrologus. In gl.qd̃ nõ do-
lo in fi.Sed ibi ĩ
eo q iuste errauit hic in eo q illicitã diuinationẽ exercuit ⁊ ideo
punitur vt in sequenti glo.Jaco.

Iniuriarum actio. In glo.immo ex bo
no ⁊ equo dic quod
ex bono ⁊ equo respectu finis ex cõuitio respectu materie.Ja.

1 ☞ Clericum verberans qui non est in habitu clericali an sit
excommunicatus.
2 Verberans eum qui erat in habitu clericali tamen nõ erat cle-
ricus an sit excommunicatus.
3 Clericus verbo an possit renunciare priuilegio clericali.
4 Meretrix que dicatur.

Si quis virgines. Iste.§.allegatur qd̃
si quis verberat cleri
1 cum † qui non erat in habitu nec tonsura quod non sit excom
municatus pro hoc.s̃.locati.l.si ignorans cum ibi notatis.j̃.de
iure fisci.l.sed si accepto cum ibi notatis extra de sententia ex-
communicationis.c.si vero secundo ⁊.c.in audientia ⁊ eodem ti
tu.si iudex libro sexto cum ibi nota.de hoc etiam bene not.extra
de priuileg.c.ex parte vlt.ad hoc etiam facit quod dicitur virũ
non posse vti veste muliebri sine vituperio vt.C.de auro ⁊ argẽ
to lega.l.vestis.§.j. Predicta vera puto nisi sciam eum cleri-
cum tunc enim dolus meus proponderaret culpe ipsius vt.s̃.
ad legem aquil.l.si putator ⁊.l.item si obstetrix.§.fi.⁊ argu.a cõ
trario sensu.§.fi.⁊ argu.a contrario sensu dicte.l.si ignorans et
pro hoc est glo.prima eiusdem legis. Sed quid econtra si ver-
2 bero † eum qui nõ erat clericus portabat tamen habitum ⁊ tõ
surã nunquid ero excõmunicatus dicã.j̃.e.l.eum q.§.si iniuriã
dy.⁊ de hoc no.dicto.c.ex parte.Et idem posset dici quod si nõ
habeãt vestes quas deferunt familiares qd̃ eos percutiẽs nõ
inscidat in penã statuti punientis iniuriantes familie potesta-
tis sed quid si dixi non percutias me quia sum familiaris pote-
statis nunquid ei credi debet.Jaco.butriga.qd̃ non per.l.diu⁹
s̃.de custo.reorũ.j̃.de ap.l.j.§.j.⁊ bene.C.de curiosis ⁊ statio.l.j.
libro.xj.Et ad hoc vide quod nota.C.de accusa.l.ea quidẽ vbi
querit̃ an credatur officialibus ⁊ q̃ etiã gl.⁊ docto.canonici vi
dẽtur variare quãdo clericus amittat priuilegiũ ita quod pos-
sit puniri per iudicem secularem:ideo hic subijcio vtilem distin
ctionem.d.Jo.an.que videtur oĩa ad cõcordantiã reducere et
quã recitabat extra de priuile.c.ex parte.c.iij.dicebat enim qd̃
ad omniũ decretalium ⁊ opinionum dubitationẽ tollẽdã distin
gui debebat aut clericus clericaliter ducit vitam suã aut non.
primo casu quando clericaliter viuit ⁊ delinquit in habitu quo
cũq̧ vel qualiter cũq̧ non amittit priuilegiũ nec potest capi de
tineri vel puniri per iudicem secularem ⁊ percutiẽs vel capiẽs
incidit in canonem late sententie.xvij.q.iiij.si quis suadente et
hoc casu loquitur extra de iudi.cum non ab homine cum ibi no
tatis qd̃ apparet ex verbis ipsius capituli que assertiue dicũt
eum esse clericum ⁊ in ordine constitu.⁊ hoc nisi fuerit incorrigi
bilis ⁊ depositus per iudicẽ ecclesiasticũ ⁊ traditus curie secu-
lari vt ibi dicitur si v̇o nõ viuit clericaliter subdistingue aut por
tat habitum ⁊ tonsuram aut non. Primo casu licet vadat ne-
gociando vel teneat tabernaꝫ non perdit priuilegium ecclesia
sticale nisi post trinam monitionem ⁊ hoc casu loquitur extra
de vita ⁊ honesta.clerico.c.vlt.⁊ hoc apparet quia ibi dicit̃ qd̃
quidã clerici ⁊c.⁊ ita ponit assertiue postea ponit de negociato
ribus per quod apparet qd̃ loquitur quando clericus negocia
tur vel mercatur causa lucri ⁊ questus si vero accipit secundaꝫ
vxo.vel viduam vel facit similiter ex toto amittit priuilegiũ cle
ricale quia in casib⁹ non cadit caracter ordinis clericalis.lxxx-
iiij.dist.quisquis ⁊ extra de bigamis.ca.ij.⁊.iij. Si vero accipit
vxorẽ vnicã ⁊ virginẽ si hꝫ beneficiũ ecclesiasticum tunc portã-
do habitũ ⁊ coronã clericalẽ viuẽdo clericaliter non perdit pri
uilegiũ clericale de quo dic vt plene colligit̃ extra de vita ⁊ ho
nesta.clericorũ.c.j.libro sexto cũ ibi notatis per oẽs si vero non
portat vestes clericales habitũ vel tonsurã grauia ordini cleri
cali vel delinquat ⁊ distinguit aut leuiter delinquit aut aliquid
facit contra regulaꝫ ordinis clericalis vt quia portat arma vel
ludit vel mutuat ad ludũ tũc non est excõmunicat⁹ quis igno-
ranter eũ p̃cutiẽdo secus si scienter vt predixi ⁊ extra de senten
tia excõmunicationis.c.in audientia ⁊.c.contingit scd̃o vt pa-
tet ex verbis ipsorũ capitulorũ nã.c.⁊ audiẽtia dicit qd̃ porta-
bat arma relicto habitu clericali.c.cõtingit dicit qd̃ seculari lu
su ita qd̃ quodãmodo delinquit leuitatis causa per que appa-
ret quod leuiter deliquit.Si vero reliquit habitũ clericalẽ ⁊ tõ
surã ⁊ immisceat se enormibus vel seua exerceat vel in istis p̃se
ueret ita qd̃ hoc faciẽdo fuerit cõprehensus per iudicem secu-
larem vel offensus fuerit per alium tunc nullo gaudet priuile-
gio ⁊ his casibus loquitur extra de apostatis.c.j.vbi de hoc sa
tis per Inno.⁊ dictũ.c.ex parte. ℭ Ultimo de priuilegio et de
sentẽtia excõmunicationis cũ non ab homine cum ibi nota.⁊.c.
perpendimus non manifesta est quia cum eligunt vitã secula-
rẽ ipsias vite debent subijci discipline iuxta illud quod dicitur
dignũ est vt qui cũ alijs similẽ vitã suscipiũt similẽ in legibus
sentiãt disciplinam extra de statu monachorum.c.recolentes ⁊
per hoc reducuntur ad concordiã glo.Inno.⁊ aliorũ doctoruꝫ
Jo.an.ad hoc facit extra de vita ⁊ honesta.clericorum.c.vnico
libro sexto cũ ibi notatis per omnes ⁊ per archi.xvij.q.iiij.q̃sqs
⁊ in speculo de competẽti iudicis aditione.§.j.v̇.iiij.⁊ vide etiã
c.si iudex laic⁹ cũ ibi nota.p oẽs de s̃nia excõ.lib.vj.⁊ q̃ sup p̃di
ctis q̃si in oĩbus ciuitatib⁹ punitis sunt ꝯstitutiões epoꝝ ⁊ ar
chiepiscopoꝝ an ipse ꝯstitutiões valeãt puto sic vt in decretis
xj.di.c.catholica ex̃ de maio.⁊ obe.c.ij.de offi.leg.c.vlt.⁊ ibi ẽ bo
na glo.de conse.distinctione tertia ca.primo ⁊ ibi in glo.in fi.⁊ p
3 Joan.an.de consti.c.vlt.li.vj. An aũt cleric⁹ † possit v̇bo renũ
ciare priuilegio clericali vide ex̃ de renũ.c.admonet cũ ibi nota
tis ⁊ maxime p Inno.⁊ vide de materia p̃dicta ĩ meis q̃stiõib⁹
statutoꝝ tertia p̃te v̇.a p̃dictis sumpta occasiõe:sꝫ q̃ vestis dr̃ vi
lis dic ꝙ illa q̃ ẽ vilis coloris vel vilis p̃cij vt hr̃ in clemẽtinis d̃
v̇.signi.c.j.§.p̃terea cũ dr̃ ⁊ fr̃es minores q̃ portant talẽ vilẽ ve
stẽ dicũtur humiles ⁊ deuoti vt.e.c.§.sequẽti ⁊ de istis vestib⁹
vide.C.de militari veste.li.xij.⁊ de vestibus oloberis.lib.xj.⁊ q̃
4 hic fuit mẽtio de meretricia † veste quero que dicatur mere-
trix ⁊ dic qd̃ illa q̃ multoꝝ libidini se exposuit.xxxiiij.distinct.c.
vidua vel cuius turpitudo venalis est publice.xxxij.q.iiij.c.me

retrices ⁊ de hoc not.extra de sponsa.c.inter opera charitatis in gl.j.nullo modo in fi.sed certe opinio videt̃ verior.vt.s̃.e.l.sʒ est questionis.§.fin.nisi respondeas per glo.q̃ ibi in seruo hic aũt in ancilla.Jac.in glo.s.nullo modo vt.d.c.in audiẽtia extra de senten.excõmu.Jaco.in ver.comitem ibi ⁊ pedagogi hic accipitur pedagogus pro seruiẽte qui sequit̃ dñm vel dñam suãʒ sicut faciunt domicelli ⁊ domicelle.In alia significatione accipitur.C.pro diuer.officijs.l.vlti.⁊ institu.q.ex causis ma.non licet.§.iuste aũt cause.⁊ ibi in glo.pergami appellãtur pedagogi secundi notarij q̃ iuuant principalẽ ad scribẽdũ in officijs suis q de iure ministri appellant̃ in autẽ.de fide instru.§.in his autẽ.⁊ vide in alphabeto eadem dictione.

Abduxisse. Ibi desereret ⁊ deseruit ar.s̃.pxi.rñ.⁊.s̃.e.l.§.si curauerit.Jac.in ver.tene ex hoc edicto cuius verba non habem⁹ sed mẽtẽ tractare incẽpit.s̃.e.§.si quis virgines.Jaco.Et no.glo.hic positã ex qua videtur q̃ si fiat iniuria socio itineris q̃ socius potest eũ iuuare ⁊ talẽ iniuriã repellere quasi sibi fieri videat̃ ex quo socio fit.dy.ꝓ hoc ⁊ ꝓhemio.ff.§.illud.xiij.q.iij.c.ab imperatoribus.xxiij.q.iij.c.j.ij.iij.⁊.iiij.⁊.c.non est inferenda ⁊.c.fortitudo ⁊ q̃ not.ꝑ Inno.extra de senten.excõ.c.si vero alicuius in glo.quid si nõ ob sui tuitionẽ.⁊ pro hoc etiã bene facit.C.ad.l.iul.de vi.l.q̃m multa ⁊ quia societas vicem obtinet fraternitatis.s̃.ꝓ soc.l.verum ⁊ de hoc nota.C.vnde vi.l.j.⁊.s̃.de iusti.⁊ iure.l.vt vim.

1 ☞ Osculans mulierem an presumat̃ q̃ fornicetur cum ea.

Appellare. Ibi nonnullã infamiam ad hoc extra de vita ⁊ hone.clericoꝝ.c.monasteria sic ergo ex nimia conuersatione mulierũ cõtrahitur ⁊ insurgit infamia pro hoc.xxiij.distin.§.his igit̃.xxiiij.distin.c.j.xviij.q.ij.c.diffinimus ⁊ ad hoc.C.de epis.⁊ cle.l.eũ qui probabilem vbi d̃ hoc dixi.

1 ¶ Itez si quis osculatur mulierẽ † vel ponat sibi manũ in sinu presumptio est violẽta quod fornicetur cũ ea in lombarda qualiter quis se defendere debeat.l.si quis amodo.li.vj.⁊ in vsibus feudorum quibus modis feu.amittatur ca.j.§.j.sed ſm ius commune talia sunt precedentia venereis vt no.in gl.j.de extraor.cri.l.j.

Ait pretor. Ibi fiat quocunq̃ modo.Ol.in gl.manibus in fi.¶ Itẽ aliud est conuitium aliud infamãdi causa dictũ vt.s̃.e.l.§.ex his.Jac.

Hoc edictum. Sepe allegat̃ iste.§.ꝑpter verba illa ea enim ⁊c.⁊ de hoc hic in glo.⁊ facit.xxiij.distin.quãq̃ cũ ibi notatis ⁊ ad hoc cõcor.quod dicitur q̃ plus timet̃ ⁊ specialiter iniungitur q̃ q̃ generaliter imperatur extra de hereti.c.si aduersus ⁊ in clemẽ.de excessib⁹ prelatorum cũ vno.§.vltimo.In cõtrarium videtur q2 q̃ generaliter oĩbus dicit̃ videt̃ dictũ specialiter singulis extra d'immunitate ec.c.decet domũ lib.vj.in glo.j.ex generali in fi.vel dic de hoc demõstrari illud edictũ superuacuũ esse.Ja.de quo fiebat mẽtio.s̃.§.ij.in gl.a p̃tore in fi.dic vt ibi vel illa in his q̃ sunt prohibita expresse fieri.dy.vel dic ſm Jaco.de bel.q2 ibi expressa nocent ei qui nõ seruat expressa ⁊ p̃sunt ei qui seruare vult expressa ⁊ sic intellige hic ⁊ ibi.Jaco.d̃ bel.

Quod ait pretor. Ibi non audiat no.quod iudex ex officio suo repel- 1 lit aliquem ab agendo etiã si aduersarius nõ opponat ⁊ pro h̃ s̃.e.l.pretor.§.preterea vbi de hoc de postulã.l.quos prohibet vbi de hoc de verboꝝ obliga.l.veluti in princip.⁊ de ope.noui nũcia.l.prima.§.in operis secundo rñ.ex quibus colligitur q̃ iudex põt repellere bannitum ⁊ excommunicatum etiaʒ si non apponat̃ per aliquẽ pro hoc.C.de his qui ad ec.cõfu.l.si seru⁹ ⁊ pro hoc expresse extra de exce.c.pia in fi.li.sexto sed secũdum hoc videtur quod iudex iudicet secundum conscientiaʒ q̃ esse nõ debet vt no.s̃.de offi.presidis illicitas.§.veritas ⁊ nota.ij.q.vij.c.alieni in glo.argu.quod iudex:sed dic quod predicta sunt vera quando hoc sibi constat vt iudici puta quia erat notorie ⁊ publice excõmunicatus vel bannitus vt dicto.c.pia ⁊ ibi nota.per Joan.an.⁊ vide ibi notata per archid.⁊ card.⁊ quod no.in speculo de rescrip.presentatione.§.ratione forme ver.sed pone tu es excommunicatus.

Idem ait. Eum qui euentum sententie nota bonuʒ argumentum quod si iudex vel officialis pandat alicui partium ea que in iudicio sunt scripta et q̃ debeant esse occulta puta depositiones testium ante publicationem vel q̃ sententia debeat pro eo ferri vel contra eum tenetur iniuriarum ipsi iudici et potest puniri pena hui⁹.§.Jacob⁹ ⁊ Oldra.¶ Item facit quod sententia fingat̃ lata vbi lata nõ est dum dicit laturus de hoc habetur.s̃.de fideicom.liber.l.cuʒ quasi.§.si plures.¶ Itez facit quod acta in criminali fidem faciant in ciuili ⁊ econtra de quo dixi.C.de edendo.l.is apud quẽ.

Si quis homo. Expressum est hic quod pro violentia occupatiua siue expulsiua potest agi iniuriaruʒ sic ⁊ pro turbatiua vt.C.ea.l.iniuriarum.§.si quis prohibeat in ver.item si quis pignus ibi a me acceperit cum reuera non accepisset sed alio.Dy.

Pretor ait. Ibi iniussu.i.sine iussu.Ol.ibi iudiciũ dolo.i.actione iniuriarum.Dy.

Si quis sic fecerit. Ibi video mentali visione seu intellectuali sic.s̃.de lega.ij.l.si titio ⁊ mihi ⁊ sic visus omnes sensus hoĩs cõplectitur.Jac.⁊ Dy.Ad hoc vide quod nota.C.de testi.l.testiũ ibi sugillationem id est contumeliam.Dyñ.vel vituperium ibi relinqui non debuit punit enim iudex hanc iniuriam ex officio suo si erat atrox secundum py.cuius verba hic sunt.Interduʒ ⁊ si non possit quis accusationis iure cõdẽnari tamen si delictũ graue sit officio iudicis condẽnabitur ⁊ allegat hunc.§.in libello suo disputatorio rubrica gñalis ex quibus causis delictũ excusatur vel mitigatur rubricella ratione defectus iuris agẽtis Oldra.Et de hoc nota.xxiij.questione tertia.§.primo in fine.Old.Et secundum predictam videtur hic expressum quod in priuato crimine potest iudex procedere ex officio ⁊ per inquisitionem per istum.§.⁊.j̃.§.adijcit̃.Idem dicunt multi ⁊ de consuetudine seruat̃ in publicis criminibus.⁊ ad hoc allegat̃ in autẽ.de collatoribus.§.iubemus ⁊ de officio p̃sidis.l.cõgruit.dy.Jaco.de aretio in quadam parua additione tenet q̃ domin⁹ nomine serui ageret de hoc dic vt plene dixi.C.de accusa.l.ea q dem ver.primo vtrum iudex in quolibet crimine ⁊ ad hoc.j̃.de adulte.l.ij.§.si publico cum ibi notatis.¶ Itez facit q̃ licet ex forma statuti bannito ius nõ reddatur q̃ si bannito detur dãnum vel fiat iniuria quod licet ipse accusare non possit officio tamen iudicis talis iniuria debeat puniri vt hic dicitur ⁊ pro h̃ s̃.de his qui sunt sui vel alieni iuris.l.ij.sed ar.contra.s̃.de act.⁊ oblig.l.obligationes que proprijs viribus de hoc vide quod plene dixi in meis questionibus statutoꝝ quarta parte.§.his expedi.ver.sed de inquisitione iudicis.

Si communem. Ibi id fecerit non animo inferende iniurie in dubio.Dy.vt ⁊ nota.j̃.de acquiren.here.l.pro herede.§.j.secus si ex facto contrarium appareret vt eo.titu.de acquiren.hered.l.duo fratres in glo.repete in fi.nisi in cõtumeliam alterius hoc fecerit sed ⁊ si in serui iniuriam hoc fecerit conueniet proprietarius fructuarium facientem.Jac.vt.s̃.proxi.§.

Adijcitur. Ibi sed qui subaudi ille tantũ.Dy.ibi iudicem.s.aditum contra magistratum qui verberauit.Dy.et q̃ subijcit debere inquirere no.quod iudex debet inquirere circunstantias facti.Jaco.⁊ idem potest dici de testibus quod interrogari debeant de ipsis circunstãtijs facti ⁊ facit ad id quod dixi.s̃.§.si quis sic fecerit.

☞ Verberare quem flagellis est grauissima iniuria.

Verberasse. Ibi ceciderit grauiter secus si leuiter vt instit.e.§.seruus.Old.et not.
1 quod flagellis quem verberare † vel cedere est grauissima iniuria vt.s̃.de in ius vocan.l.sed si hac.l.§.penulti.

Questionem. Exponit verba edicti posita.s̃.e.l.pretor ait.

Questionis. Concor.v.q.v.illi qui ⁊.xiiij.q.vj.c.primo iste.§.determinat questionẽ si statuto ciuitatis caueatur quod null⁹ de antianis possit torqueri q̃ si potestas aliquem ex antianis ob penam inferẽdam vel veritatẽ eruẽdã velit incarcerare q̃ non possit q2 ap.tormẽtorũ cõtinet̃ carcer vt hic d2 sec⁹ si ad custodiã in casu q̊ nõ esset cõmittẽd⁹ fideiussor vt.j̃.de cust.reo.l.ij.ibi modũ excesserit ista lr̃a optĩe facit ad q̃stionẽ sepe occurrentẽ si potestas vel iudex aliquẽ tormẽtauit ita q̃ in tormẽtis mortu⁹ sit vtruʒ teneat̃ et idẽ si in brachio debilitauit vr̃ eñ distiguẽdũ vtrũ modũ excesserit an nõ vt hic d2 ⁊ ꝓ hoc.j̃.de penis.l.aut facta.§.q̃litate et ar.j̃.de q̃stiõib⁹.l.q̃stiõis modũ ⁊.l.de mo.⁊.e.§.tormẽta de vsu.l.si cui.§.mãcipiorum de furt.l.impuberẽ.⁊.j̃.eo.l.sed si vni⁹.§.p̃tor ait.de hoc plene dixi.C.de adult.l.graccus.

Pretor ait. Ibi iudiciũ dabo.i.ad agẽdũ admittã dy.ibi.i eũ iudiciũ cõpetere.s.verbẽrãtẽ vel q̃stionẽ hñtẽ.ol.ibi modiastin⁹ iste est q facit vilia officia vt s̃.nau.ca.sta.l.j.§.caupões ⁊ de ope.ser.l.fi.ibi extreme.i.conditionis vilissime.q.d.tũc nõ hẽbit locũ actio iniuriaꝝ.ol.ibi aũt ꝑmittet qñ iniuria erit atrox ibi aũt negabit qñ ñ erit atrox iniuria.ol.

Interdũ.

Interdum. Ibi ad dñm.i.ad dñi ɔtumeliā. Ol. in glo.at cõuenieṫ in fi.so.vt primū cõtrariū hic signatū vel ḃm Jac.de bel.ibi loquiṫ in actiõe ser ui corrupti in qua inspiciṫ affectus nõ solū effectus hic in actio ne iniuriarū in qua spectatur effectus vt.C.de seruo corrupto l.si quis seruo ⁊.ś.e.l.§.si curauerit:vel dic qđ nõ teneṫ ꝑ iniu ria dñi vt hic sed pro iniuria corruptele serui sic vt ibi ⁊ hic no. quelibet so.bona. Jaco.de bel.in glo.cõtra.j.e.in fi.so.hic in de lictis ibi in q̃si cõtractibus de quibꝰ dic vt no.d.l.is qui putat ⁊.d.l.item si cum ⁊ vide qđ vtrobiq̃ nota.per Jaco.de bel.in so lutione contrariorum.

Si quis seruo. Ibi dāni iniuric.i.l.aquil.ol. ibi nõ esse ⁊ ideo rei iudic. ex cep.nõ obstare. Dy.in glo.j.eandē in fi.al's incip.l.⁊ an eadem Ol.in glo.vt iniuriarū ibi.so.vt ibi vel ibi vna est ex contractu: alia ex delicto hic vtraq̃ ex delicto. Jac.ibi act.iniuriarū ⁊ dic ĩ act.iniuriarū haberi ratiõnē dāni dati in seruo ꝑ atrocitatē in iurie vt si debilitaret seruū ⁊ expensarū ea occasione in seruuz factarū,si extrinseca dāna nõ veniūt in hac act.sed in aq̃l.sic,pu ta si ex tali causa nõ potui parere cõditioni sub qua heres fuit institutus ⁊ sic perdita est hereditas vt.ś.ad legē aquil.l.inde neratius in princi.⁊.§.idē iul.⁊ ar.ś.de cõdi.furtiua.l.si cū dica tur. Jaco.vel dic ḃm dy.l.dñm.C.e.loqui in dāno immediate ex illatione ipsa iniurie dato. Dy.in fi.so.ibi adeūdo ab intestato videtur repudiare ex testõ q̃ ad positionē vnius sequitur re motio seu repudiatio alterius q̃ sunt cõtraria vt.j.de verb.si gni.l.hec verba ille:sed agere iniuriarum ⁊ aquilie sunt diuer sa ⁊ non cõtraria ⁊ ideo ab eodem intentatur vt hic ⁊.ś.ad legē aquil.l.⁊ si al's sed ⁊si.§.j. Dynus vel so.vt in ɔtrario no. Ja hus de bel.

1 ☞ Iniuriam faciens famulo meo in mei contumeliā possum agere tunc actione iniuriarum.
2 Iniuria filij videtur facta patri.

Si vsufructum. Quaz mihi.s.fructuario ⁊ hoc verū ḃm distinct. que sequitur. Dy.ibi cõpetit iniuriarū actio si nõ apparet qđ in cõ tumeliā possessoris fuerit verberatus vt statim sequiṫ. Dy.ibi tāgat ⁊ pulset.s.iniuria q̃ in meā cõtumeliā fuerit verberatꝰ.et collige ex isto.§.ver.itē si liberū hominem ꝙ si aliquis facit in
1 iuriā † famulo meo in cõtumeliā meā qđ agere possum iniuria rū nā istis famulis vt mihi tāq̃ seruis nostris vt.ś.de publica nis ⁊ vectiga.l.j.§.familie insti.de vsu.⁊ ha.§.itaq̃ ⁊.ś.de vsu ⁊ ha.l.ceterū de his qui ad ec.cõfug.l.fi.§.sane.j.de penis.l.re spiciendū.§.futura.⁊.ś.vi bonorum rap.l.ij.§.familie.⁊ arg.ś. de fur.l.si libertꝰ patrono.⁊.l.serui ⁊ filij.et idē videṫ dici posse de collono arg.iuriū ꝑdictorū ⁊ ad hec.ś.e.l.§.si quis sic fecerit iniuriā ⁊ ita etiā sentit Rofre.de act.iniuriarū ciuili ex lege cor nelia.§.itē queriṫ si iniuria fiat mercenario. De filio nõ est du
2 biū q̃ iniuria filij † videtur facta patri.ś.de nat.restit.l.nec fi lio ⁊ pro hoc.j.e.l.sed si vnius.§.filiofa.vbi de hoc. ¶ Itē epi scopus pro iniuria clerici vt no.per arch.extra de re iudi.c.ad apostolice in fi.prime colū.⁊ dixi.ś.e.l.ij.⁊ dñs ꝑ iniuria subdi torum suorum vt ibidē not.an autē remittere possint iniuriā di cā dicto.§.filiofa.

Sed non esse. In fi. vt cuilibet ꝑ sua parte detur actio iniu riarū. dy.in glo.circa in fi.quidā habet ꝑ sua dimi dia ⁊ male sed dꝫ dicere pro sua dimidia. Ol.

Sed et si vnius. Ibi ceteris qui non promiserūt. Old.in glo.quia non fit ibi ⁊ ad hoc.s.quod vnus habeat ius agendi ⁊ alter non. Jac.

Si iussu. Ibi habita sit de seruo pupilli domini vel adulti. Ol.in gl.facit hic tutor ibi que sunt ar.ɔtraria ⁊.C.de pactis.l.pactū curatoris que similiter est cõ tra.vt ⁊ ibi nota. Oldra.

Seruus meus. Ibi ⁊ si seruus flagellis ce sus. Oldra.

Quidam. No.qđ iniuria crescit ⁊ decrescit ex perso na facientis ⁊ patientis iniuriam ad hoc institu.e.§.atrox ⁊.ś.e.l.item apud.§.quod ait pretor ⁊.j.de re mili.l.omne delictum.§.qui manus vbi de hoc dicam ⁊ ad hoc j.de penis.l.aut facta.xvij.questione quarta qui subdiaconē et xl.distinct.c.homo christianus ⁊ ad hoc bene.ś.eadem.l.pretor edixit.§.vlti.⁊.l.se.ratione etiam loci grauius reputatur ⁊ deli ctum vnde magis punitur factū in ciuitate q̃ in villa.C.de in cestis nup.l.iij.⁊.j.de peñ.l.capitalium.§.incendiarij.

Cū seruus. Ibi maleficiuz admittere.no.ergo qđ iniuriā faciēs dicitur committere ma leficiū pro hoc insti.de noxa.in princi.⁊ de obliga.que ex delicto nascuntur circa princip.⁊ ibi in glo.⁊ hoc puto verū nisi etiā si iniuria sit verbalis tantū vt.C.de inoffi.testa.l.cum inter ⁊.l.in ipsius.fami.hercis.⁊ q̃ vocās patrē vel patronū in ius diciṫ de linquere vt.ś.ne quis eum qui in ius vocabiṫ vi exi.l.j.in fi.⁊.l. ij.⁊ pro hoc.ś.de his q.vt indig.l.si inimicitie ibi vt ita.i.verberi bus illatis. Old.in gl.actore.s.in fi.⁊ hoc innuit.j.ibi sedeo ver beribus satis non facit ⁊c.nā satisfactū accipimus q̃liter cunq̃ voluit creditor vt.ś.de pig.l.si rem.§.omnis versi.satisfactum. Jaco.in gl.alternatiua est ergo sententia super estimatione in iurie ⁊ noxe deditione nam traditio ad verberandū habet pre cedere sniam vt.j.§.proxi.ver.si ante iudicem. Jaco.

Ait pretor. Arbitratu.not.optimū ar.ex isto prin. quod si potestas ex statuto habeat li berum arbitriū torquendi nõ potest nec dꝫ in torquendo debi tū modū exercere ⁊ pro hoc.ś.ea.l.item apud.§.qđnis ⁊ qđ ibi dixi ⁊ plenius.ś.de bonis aut.iudi.possi.l.in vēditiõe.§.de tpe in ver.si ante iudicē ibi satisfactionē al's est in textu qualēcunq̃ vel sibi placitā vel.l.diffinitā ⁊ al's vacat Jaco.ibi ⁊ si nuda.s. ab omni satisfactione. Jaco.ibi tpe abolita. No. tpe actio iniu riarum tollitur ipso iure. Jac.⁊ facit.§.iste ad talē questionem quidā fecit mihi furtū venit ad me ⁊ veniā ⁊ gratiam petijt di cens se paratū subire quamcūq̃ penā vellē,vnde ego eum ad gratiā recepi nolo mõ agere cõtra eū ciuiliter actione furti ad duplū vel quadruplū:q̃ritur an possim ⁊ videtur qđ nõ argu. huius.§. In cõtrariū est quod sola iniuria remissa videatur et sic remaneat ciuilis actio.vt.C.quando ciuilis actio preiudicet criminali.l.vnica. Ad hunc.§.potest responderi quod hic nul la actio competebat nisi ad vindictam:⁊ ideo iniuria tollitur vt hic dicitur.ac in questiõe proposita due cõpetebant vna ciuilis ⁊ alia criminalis. Dy.pro prima opi.est.C.de fur.l.post decisio nem ⁊ facit qđ dixi.ś.e.l.non solum.§.j.

Si iussu. In ver.plane ibi aliquid fecerit etiā vltra modum. Jaco.

Ait pretor. Si ei ibi procurator ⁊ iā generalis vt .j.e.l.§.cura. Ol.

1 ☞ Pater potest remittere iniuriā factā filio.
2 Minor an possit facere pacem de morte patris.

Filiofami. Iste.§.vtilis est ex quo collige qđ filius fa.iniuriarum actionem sibi competen tem exercet patre absente. Sed nunquid cõpetentez ipsi patri absente patre exercet. Jaco. de aret.dicit ꝙ sic q̃ in obligatio nibus in quibꝰ ex facto filij queritur patri actio eo absente mo uetur per filium vt.ś. de iudic.l.si longius.§.primo. ¶ Item nunquid accusatio in factum ex re iudicata quam obtinuit pa ter in actione quam exercuit pro filio competat ei eo emanci pato vel mortuo patre.idem Jaco. dicit qđ sic.nec ob.ś.de ope ris libertorum.l.libertinus.§.sed ⁊ si.vbi dicitur quod actio ex sentētia nõ trāsit ad filiū lata super actione incertarum opera rum quarū stipulatio nõ ad heredē sed ad filiū transit vt.e.tit. l.si operarum quia respondet qđ ibi actio erat patris.hic erat filij ⁊ eius minister nudus est pater plus q̃ exacta in pecuniam filius haberet in casu isto ⁊ in omnibꝰ quibus iure isto acquiriṫ actio filiofa.nā queadmodū est actio filij ita ꝙ pereā exigiṫ suū esse debitū arg.j.de reg.iur.l.qui actionem ⁊ ar.eius casus de q̃
1 minus videṫ.ś.de rei vxo.act.l.j.Cy. ¶ Itē collige qđ pater † potest remittere iniuriam factam filio vt hic patet in verficulo plane.sed istud videtur mirabile ⁊ iniquuz quod pater iniuriā factam filio remittere possit ita quod filius agere non possit:nā pater non potest repudiare legatū relictum filio eo inuito vt.C de fideicommiss.l.ex repudiatione ⁊ de iure deliberandi.l.remit tente nec bonorum posses. sibi quesitam vt.C. de repudianda bonorum posses.l.secunda vnde Azo in summa huius titu.§. datur actio iniuriarum in fi.ipsius.§.licet sub dubio forte vide tur tenere quod hodie pater non possit remittere iniuriam fi lij in preiudicium ipsius filij per.l.j.C.de bonis maternis ⁊ de bo nis que libe.l.vltima.⁊ de hoc nota.in speculo.hoc eodem titu lo versicu.sed nunquid nocet filio ⁊ in margarita de accusa.v. sed pone quod pater inuito filio dominus etiam Jacobus de aretio.hic intelligit quod filio actio non detur si pater remisit donec duret in patria potestate sed eo emancipato vel sui iuris affecto si tēpus lapsuz non foret quod currere incip.postq̃ in cipit posse agere vt.C.de annali exceptione.l.prima.bene pos set agere ei actio sibi dabitur non obstante patris remissio ne argu.ś.so,ma.l.secunda ver.ceterum.⁊.j.e.l.§.fi. Dyñ.tenet

qđ patris remissio valeat quo ad preiudiciū etiā filij vt etiam statim dicetur in suppletione gl.⁊ no. ꝙ presens differens vel nolēs agere nō hꝫ loco absentis. sed arg. contra.š.de fideicō.liberta.l.nō tm̄.§. artificiuliario ⁊ de excu.l.scire opꝫ.§.ꝯsequēs. Jac.⁊ Ol.so.dic qđ hic.§.nō habeẗ loco absentis quo ad ꝓficuū ⁊ alij detur actio sed quo ad dānū suum ⁊ sic in effectu illa non sunt cōtraria sed cōcordāt: sed nūquid episcop⁹ pōt remittere iniuriā factā ecclesie sue de hoc dixi.š.e.l.lex cornelia.§.illud ⁊ plene no.xxiij.q.iiij.ca.si illic in glo.⁊ per archid.per Hostien.in summa de treuga ⁊ pace.§.vlti.circa fi.⁊.xxiiij.q.iij.si is qui.lxiij.distinctio.⁊ salenitane. ¶ Item queritur nūquid mi-
2 nor † possit facere pacē de morte patris sine autoritate tutoris vl' curatoris dic vt no.p Galeo.in margarita de accu.v.sed pone questionē de facto quidā pupillus. Si aūt tutor vel curator facit pacē an teneat dixi.C.de pact.l.pacta curatoris.in glo.secus in filio ibi.l.ij.quod est regulare etiā si exercitiū vel vtilitas cōpetat patri vt.C.de bonis maternis.l.j.Fallit in actione iniuriarum nā cū magis videatur fieri iniuria patri ꝙ filio ar.š. qđ met⁹ causa lex ista qdē lex presumit qđ si pater remittit nō sine causa remittat ⁊ ideo valet remissio etiā i filij persona.dy. in fi.sed ibi solius filij erat iniuria hic vtriusꝗ vt.j.e.l.pater ⁊ tā gitur.š.de pact.l.in psonā.Dy.in glo.post litē cōtestatā ibi ar. dicte.l.tā ex ꝯtractib⁹: sic ergo instantia iudicij incoata cū patre trāsit in filiū: nec est opus de nouo incoare iudiciū ⁊ idem in quolibet alio herede vt hac glo.colligiẗ ⁊.š.de fideicō.si cum hoiem vbi de hoc dixi ⁊ est expressum.š.de act.⁊ oblig.l.sciēdū in fi.Dy.in fi.sed videẗ qđ filius nō debeat iurare cū pater iurauerit nā in dicta autē.principa. dicitur principales persone iurēt vel ad quos negociū in medio trāsmigrauerit vnde tamē disiūctiue poniẗ videtur sufficere vnū impleri ⁊ sic qđ pater iurauerit.arg.j.de reg.iur.l.in eo scđo.§.vbi verba: non tm̄ ob.q2 non facit disiūctionē de principalibus psonis ad successores ſꝫ ad eos qui alieno noie suscipiūt ⁊ ad quos alieno noie iudiciuꝫ transferẗ.Dy.in glo.facit.š.de verbo.ob.in fi.sed hic sunt due actiōes vna patris: ⁊ alia filij ibi vna tm̄ licet cōmunis patri et filio.vel ibi in casu cōuerso cū pater est presens hic cum absens prima placet vel dic fm Jac.de bel.ibi nō habebat filia iustam causam contradicendi hic filius sic vt ibi not.Jacobus.

a ¶ Procuratorez.vide ad istū textū Bal.i.l.eos. C.de accu.

Procuratorem. a In ver.pcur.aut iste v.est casus illius questionis de q̄ aliqui dubitāt videlicet nunqd procurator omniū bonorum videatur cōstitutus ad iudicia ⁊ certe sic per hūc v.⁊ pro hoc.š. indicat.solui.l.iij.§.j.Dy.⁊ p hoc de procur.l.qui ꝓprio.§.procur.vt in ceteris ⁊ est casus extra de procur.c.qui generaliter in princip.li.vj.Facit etiā qđ sufficiat generalis constitutio pcuratoris nullo specificato de quo no.š.si quis cauẗ.l.sed ⁊ si qs §.questitum in glo.facit.š.in fi.sed istud generale illud speciale. Dy.vt ibi no.vel dic latius vt not.per Jaco.de bel.š.de admi. tuto.l.si duo in solutionibus contrariorum non solutorum.

Quod autem ait pretor. Ibi senior id est piger Old.ibi ad actionē.ſ.iniuriarū.Ol.Et no.ex isto.§.bonū ar.qđ si aduocatus est absens ⁊ clientulus petat dilationeꝫ quousꝗ veniat si est verisimiliter de proximo rediturus qđ audiri debeat p hoc.š.de iudi.l.si longius in princi.j.de vaca.nume.l.j.in fi.⁊ no.š.ex quibus causis maio.l.ait ptor.§.fi.

Quo deinde ait. Ibi nepoti in aui potestate. Old.ibi in oib⁹ tueri: est ergo hic euidēs arg.qđ si qs habeat patrē diuitē ⁊ auum pauperem quod licet sit in potestate aui: nihilominus pōt petere alimenta a patre etiam viuente auo.Dy.

Si filius. Ibi egerit.absente pr̄e.Ol.ibi paterfa. facto.Ol.ibi eripi.i.auferri.Ol.ibi transferri ad patrē emācipātē ar.š.de iniusto test.l.si quis exhereda to.§.fi.Jac.ibi omiserit p emancipa.Jaco.

a ¶ Eū q no, b cētez.Adde Cy.in.l.iij.š lib.⁊ postbu. Host.i sum. de iniu.§.cōtra nos.cañ. in.c.accedēs de purg.ca no.Ol.cōsi. liij.incip.cōsueuit dubitari. 1

Eum qui nocentem. b In gl.ñ tm̄ libello ibi.l.j.ꝯtrariū no.insti.e.§.iniuria in gl.q̄ incipit nisi nocēs ⁊c.de hoc dic vt plenissime dixi.C.e.l.si nō cōuicij v.itē qro si quis dicat alicui verbū iniuriosum.

Si seruus. Unius Ol.ibi seruo alteri⁹ Ol.in glo. ibi ptor.§.penul.ꝯsiderata qlitate iniurie q̄ cōsideraretur in libero iniuriā inferēte vt.š.e.l.item apud §.ptor ait ⁊.š.e.l.pri.§.quedā vbi de hoc dixi ⁊ est hic paritas personarum vt.C.de hereti.l.fi.⁊ de inofficio testamen.l.in arenam.Jacobus.

1 ¶ Percutiens clericum quem credit esse laicū an sit excommunicatus.

Si iniuria. Dic aut qs putāt qđ facit licite facere aliquo errore duct⁹ ⁊ tūc cessat iniuria vt.š.e.l.illud.§.fi.⁊.š.l.pri.in pn̄.aut scit se illud illicite facere aliquo tm̄ errore labiẗ in psonā: tūc aut queriẗ de principalis persone iniuria ⁊ obtinet iste.§.aut de ea q̄ per medium iniuriaẗ ⁊ tunc obtinet seqūes.§.Jac.⁊ no.qđ preualet ꝙ princi-
1 pale est: et facit qđ si percussit aliquē † laicū volens ⁊ credēs ꝑcutere clericū vtrū sim excōmunicat⁹ de q̄ dic vt no.eẋ.de sentē. excō.c.in audiētia ⁊ melius eo.ti.c.si vero scđo. Et in q̄stiōibus Bart.brixieñ.clxxij.q̄stione que incipit. Aliquis pcussit ⁊ vide qđ nota.š.ea.l.itē apud.§.si quis virgines ⁊ p dy.š.de acq.he. l.gerit.Si aūt aliqs credebat pcutere seruū suū ⁊ pcutiat liberū hoīem vel alienū seruū non teneẗ.xv.q.j.c.merito.§.vlt.in glo.ad.§.istū ibi ⁊ sic duo.ſ.veritas ⁊ opi.Ol.ibi qđ non pōt esse hic aūt sola opinio sed v̄itas concordat cum ꝓposito inferentis ibi.¶ Itē non ob.š.e.Quidā habet hic aliū al's aliud.§.fina.⁊ male sed dꝫ haberi.š.e.l.illud.§.fi.Ol.ibi.§.qđ si aduersus sed ibi cōtra illos ꝯtra quos latitare volebat nō erat latitatio fraudulosa hic aūt ꝯtra istā psonaꝫ erat anim⁹ iniuriādi vt patet in textu.dy.ibi.C.de here.insti.l.si pater sed ibi licet testator errauerit institutus tamē nullū passus est dānū vnde ꝯtra propositū testatoris agere non potest sed hic licet iniuriās errauerit tm̄ iniuriatus passus est iniuriā seu dānū ⁊ iđ agit ne error alterius delinquentis fit alteri sine culpa dānosus.Dy.vel solut. vtrumꝗ contrarium vt in quolibet eorū nota.in eadē glo.in fi. sed licet hoc sit verum quo ad casum diuersitatis nō est tamen verū,quod gl.innuit ꝙ vbi exigiẗ vnus consensus tm̄ error nō viciet vt per multas.ll.probari potest in testatore ⁊ in alijs: est ergo vera solutio qđ hic loquiẗ in delictis vbi non inspiciaẗ nisi factum ipsius delinquentis vt hic ⁊.š.e.l.illud in princip.Dy. ⁊ de hoc.š.e.l.non solum.§.pculus.

Cum aliquis. Ibi ad eos pōt.q.d.non pōt dici qđ putauerit iniuriator p hūc modum patrē iniuriari.Jac.ibi patri facere ⁊ iđ patri iniuriarum actio non cōpetit.Ol.⁊ dic vt aliquis iniuriatur alicui qui suppositus est potestati vel affectioni alteri⁹ aut non credit eū esse sic alteri suppositū ⁊ tunc solius patientis noie agiẗ actiōe vt hic in prin.aut credit eū esse suppositū potestati vel affectui alteri⁹ ⁊ tunc aut certi aut incerti: ⁊ si certi aut iniuriā vtriusꝗ ⁊ planū est vt.š.e.l.j.§.fi.aut iniuriā vni⁹ tm̄ ⁊ tunc siue patris siue mariti tantū ⁊ agitur iniuriarum nomine ꝓprio ⁊ nihilominus iniuriam passi vt.š.ea.l.item apud.§.si quis sic fecerit al's si quis sic seruo.§.penul.⁊.j.e.l.seruo.§.primo ⁊.l.se ⁊.l.pater si incerti tunc agitur nomine vtriusꝗ vt hoc.§.ver.quod si sciisset al's v.quod si sciebat.Cy.vel dic fm Jaco.de aretio.cum persona iniuriā sustinet in qua aliter iniuriari solet: aut est libera: aut seruilis.¶ Primo casu aut iniuriam eius cuius potestati vel affectu subiacet iniuriatus facta est iniuria ⁊ tunc nomine proprio agitur nec minus nomine principali patientis vt arg. š.e.l.item apud.§.si quis sit seruo ⁊.§.j.⁊.j.e.l.seruo.§.j.⁊.l.se.⁊ l.pater.Aut non credit hunc iniuriā patientē subiectū alicui⁹ potestati vel affectioni ⁊ tunc agitur solius patientis nomine non aūt noie pr̄is vel viri vt hoc.§.in prin.Aut credidit vel sciuit alterius potestati vel affectioni subiectum ⁊ tunc etiam siue sciat cuius potestati vel affectioni subiacet pluribus informare iniuriam dicitur ⁊ singulorum nomine agitur vt hoc.§.versi. qđ si sciebat ⁊.š.e.l.j.¶ Item apud.§.interdum.Jaco.in glo. mutat casum in fi.immo.§.si iniuria.Oldradus in gl.licet ignoret ibi vel dic hec vera fm Ray.

Iniuriarum estimatio. Ista lex licet sit breuis multū tm̄ est vtilis ⁊ declarās hanc materiam tradit enim quo fieri debeat estimatio iniurie ⁊ ad quod tempus debeat referri allegatur sepe in practica cum glo.hic posita ⁊ de hoc vide qđ notaui.C.eodem l.si non cōuitij.versi.adhuc queritur.vtrum in libello v.sequētibus.Et ad hanc.l.bene facit.j.de penis.l.j.cū ibi not.⁊ in summa.e.ti.§.⁊ notandū ⁊.C.de testa.l.ad testamentū.Et cōmuniter tenēt docto.qđ hec lex locū hꝫ in estimatiōe in iure q̄ descēdit ex actione iniuriarum pretoria non ex illa que descendit ex lege cornelia que habet locum in tribus casib⁹ tm̄ vt.š.ea.l.lex cornelia in princi.tunc enim iudex arbitratur penam vt.j.l.constitutionibus ⁊ hic etiā nota.glo.de hoc tm̄ vide vt.d.l.si non cōuitij.e.ti.notaui.¶ Itē hec lex locū hꝫ vbi ex iniuria agiẗ ciuiliter si enim criminaliter ageretur tunc hec lex locum non habet sed alie pene determinate imponuntur a iure vt probatur j.ea.l.vlti.vbi etiam de hoc dicetur et de hoc notatur in libello Rofre.de act.dicta.l.cornelia in conceptione libelli ⁊ versi.sequenti.De iuramento autem quomodo debeat iurari quando estimatur

estimatur iniuria op. est vt not. i Spec. e. vsi. i hac actione. r p Rof. de act. iniu. preto. §. fi. vbi videas r hic in glo. ¶ Et sm hanc glo. cōiter errāt in hoc aduocati q faciūt iurare clientulos qd p tanto volēt sustinuisse talē iniuriā qd est ꝯ formā huius glo. Sꝫ iurare debēt ꝙ ante expendissent tantum de suo quā pati voluissent ipsam iniuriā. Sꝫ ex hoc resultare videt absurdum quid em̄ si esset nobilis r pauper vel q non posset expēdere de suo tunc dic ꝙ inheret ꝙ tantū expēderet de suo si haberet vt dixi. d. l. si nō ꝯuitij. C. e. ¶ In glos. al's actio ibi §. pena. vnde versus. Qui stas pretura lucri nō fit tibi cura. Sed dāni potius quā grauat iniuria. Ol. Ibi r est fic. s. ꝙ ex postea ꝯtingentib⁹ non innouat actio nec crescit. Ja. Ibi. §. mandati. sed ibi actio dat ad interesse quo variato variatur r actio hic dat ad vindictā q non variatur ex variatiōe psone r ideo nec actio nec estimatio variatur. Dy. In fi. sꝫ ibi ex augmētatione crescit rei estimatio futura hic aūt ex augmentatiōe dignitatis nō augmentat iniuria iā facta. Dy. Uel ad vtrūqꝫ dic ꝙ hic loquit de estimatiōe q in obligatione versat ex cā pcedēti ibi nō. Uel hic de pena ꝯtumelie in vltimo ꝯrio de estimatione rei. Uel sm Ja. de bel. hic actio orit ex delicto ibi ex ꝯctu vel quasi r vide qd not. per ipm Ja. d. l. qui aūt. §. illud. in solutione ꝯriorum non solutorum.

Si creditor. In glo. in fi. r. s. e. l. itē apud §. si quis libello. Dy. Si iniurie facit hec. l. a ꝯrio sensu ꝙ creditor autoritate iudiciaria possit occupare res debitoris.

Si quis seruum. Ibi ludibrio habeat. i. pcuret vt ludibriū corporis sui faciat sciens meū. Jaco. Ibi ignoret ibi liber credit. Ja. Ibi r ideo qn̄ ignorat dn̄m Dy. qd deficit actio iniuriar. Dy. Et vidi allegari hanc l. ad questionē talē statuto cauet cōiter ꝙ bānitus possit ipune offendi qdam filiusfamil. bannitus offensus fuit pater suo noīe volebat agere p tali offensa allegabatur hec. l. ꝙ posset sicut hic agit qn̄ filio ꝯsentiēti fit iiuria nihilominus agit pater vt hac. l. cū ꝯcor. q sunt in glos. determinatū fuit oppositū ꝓpter gn̄alitatē r autoritatē statuti r ne quis deciperet eius autoritate vt. C. de his q ve. eta. impe. l. j. Et ad hanc. l. respōdebat ꝙ hic sensus filij ipedit solū natiuitatē actiōis iiuriarum q sibi cōpetere posset nō patri et ideo agit pater si statutū tollit natiuitatē iniurie cuiqꝫ cōpetēti r facit qd dixi. s. eo. l. lex cornelie. §. illud.

Si statua. Notandū ꝯiungēdo textū cū glo. ꝙ aliud iudiciū est de his q insunt r aliud de his q sunt iuxta. Qd facit ad questionē si statuto caueat ꝙ pena duplicet delinquētibus in platea r qdā pcussit aliquē in via q est iuxta plateam vtrū teneat pena statuti. r aliqn̄ fuit iudicatū ꝙ non. p quo facit. l. ista cū glo. ad idē qꝛ aliud est itra domū dicere cōuiciū r aliud extra domū vl' iuxta domū. Nam primo casu hꝫ locū accusatio in iure ex. l. cornelia. Secundo actio iniuriarum ptoria. vt. s. e. l. itē apud. §. ꝯuitiū. Cy. r vide qd ibi not. r ad hoc. j. ti. pri. l. penul. §. fi. r quod ibi dixi.

Iniuriarum actio. In bonis cōcor. fac͡ hn̄. s. de colla. bo. l. cū emācipati. §. emācipatus. r j. de sepul. violat. l. quesitū. ¶ In glo. quo ad hoc ibi de here. vend. l. si. qd dic vt ibi not. r. ff. e. ti. l. si nomen. r dixi. s. de furtis. l. eum qui emit. r pro hoc. eo. titu. l. qui iniurie. §. qui negocijs. Ibi lꝫ quidā ꝯtra r male. Ray.

Seruo. Casus ablatiui sm glo. ¶ In glo. sic. s. in fi. sed ibi tēpore manumissiōis nō erat ius legati qsitū dn̄o ex persona sui hic fic. Dy. Uel sm Ja. de bel. ibi est ꝯditio hic non. Uel ibi i legatis hic in delictis. Ja. In glo. q. d. nullus dubitat quin cōpetat. l. dn̄o quondam non autē manumisso vel domino nouo. Jaco. r Dy.

a ¶ Hec magistratus. Adde ꝙ ista lex venit limitāda. vt p doct. i. l. ps l farū. s. d iu dicijs.

a **Hec magistratibus.** Ibi fine imperio mero aut mixto. Old. Et notabilis est hec. l. q coheret i. potestatē magistratuū ꝯ subditos ne qd in eos iniuriose agāt: qd tn̄ intellige cū determinatione legis seqn̄tis r si qd iniuriose agant licitū est subditis resistere. vt. C. de iure fisci. l. phibitum. r. l. defensionis facultas. al's incipit facultas defensionis. li. x. r de metatis. l. deuotū. r de app. qm̄ iudices. r illicitū iudicibus qd ipsor potestati subiectū non est vt C. de decur. l. militaribus. li. x. r ad hoc ex. de reg. iur. c. ea que fiunt a iudice. cū ibi nota. r hoc est qd dicit vnusquisqꝫ officialium tantum sibi ptātis arripiat quantū cure sue mandatū specialiter approbatur nec ꝙ vni iniunctū est alter vsurpare presumiat nedū hoc sibiinuicē mutui officij licentiā patiūtur gerāt cunctis qd singulis mandabat. vt. C. de execu. r exacto. l. quicunqꝫ. li. xij. parum em̄ refert vtrū se intromittant de his que ad ipsor officiū pertinet vel non vt. s. de arbitr. l. perinde. ratio predictor est ne pmiscuis actib⁹ rer turbent officia r c. vt. C. de testa. l. ꝯsulta diualia. r de episc. r cleri. l. repetita. non em̄ tenet ꝙ si dꝫ ab vno si fiat ab alio. vt. C. de iure fisl. l. instar. li. x. Et pdicta sunt in arg. ꝙ officiales quibus cōmissū est vt exigāt nō possint partiū defēsiōes audire. r p hoc C. de execu. rei iud. l. si vt pponis. vbi de hoc. Sꝫ dic ꝯ ꝙ non sunt meri executores vt not. ex. de offic. deleg. c. prudentiam. r. c. pastoralis. Dy. Et de hac materia vide qd not. C. de episcop. aud. l. si preses. ¶ In glo. i. pena. ibi. §. si tamen. dic vt ibi Ibi vt hic erat. sed certe in magistratu dicitur delinqre qui imminētiā rōne officij maliciose exequitur vt pꝫ. d. l. iubem⁹. Ja. In fi. qd intellige qn̄ in officio r pretextu officij al's esset contra tex. Ray.

Quod reipublice. Hec. l. determinat precedētem r multū facit p rectoribus r officialibus qn̄ sindicantur. r. c. sepe allegaui in eor fauorē presumptio est enim p officialibus. vt dixi. s. eo. l. iniuriarū. §. j. r hoc nisi sub fiducia delinquerēt. vt. s. l. proxi. ibi vel fiducia r c. r. j. ad leg. iul. pecu. l. sacrilegi capite. §. j.

Si plures serui. In glo. si sūt plurium ibi liber prestaret qd non credo verū r aliud dico in damno r furto quā iniuria: nā si plures hoīes occidant vel surripiant seruū meū seruo careo sicut si vnus surriperet vel occideret secus si a pluribus verberer nā plus patior quā si ab vno tantū r ideo aliud hic r aliud ibi. Dy.

Si quis iniuriam. Collige ar. ꝙ si alicui ex maleficio debeat amputari manus dextera r eā nō habeat ꝙ cōmittatur pena in aliud membrū. Et ad hoc facit. l. ij. C. vt intra certū tēpus crimi. questio termi. in glo. allegata. Guid. de suꝫ.

Si filij. Ibi cū patre iudiciū sponte pro filio suscipiente. Oldr. Ibi pcurator det ad defensionē filij p patre faciendā vt argu. s. iudica. sol. l. iam tamen. §. nunc videamus. Ja. Ibi defendi per patrem. Ja.

Constitutionibus. In glo. non solum ptoria vel non solum via criminalis cōpetit si eligat ob id qd est pulsatus r c. imo ciuilis illa via omissa. Jac. r vide plene. s. e. l. iniuriarum estimatio.

Senatus. Notandū penam vinculor imponi sic. s. de aleato. l. j. §. fi. nō tamen perpetuā. vt. C. de penis. l. in crimine. nisi in heretico vt in cōstitutiōe Frederi. que incipit commisi vobis. Jaco.

1 ☞ Damnatus pro atroci iniuria efficitur infamis.

2 Iniuria atrox que dicatur.

1 **Diuus seuerus.** Not. ꝙ condemnatus† p atroci iiuria efficitur infamis. p hoc. j. de publi. iudi. l. infamē. C. de his qui not. infa. l. j. §. j. r. l. athletas. §. vlti. r hn̄ pbatur ex. de sentē. r re iudi. c. cū te. secus si ꝯdēnatus esset ex leui iniuria vt ibi not. r vide ibi Inno. Que autem sit

b atrox[b] †. s. e. l. ptor edixit. §. atrocē. Talis ergo ab honoribus

2 r dignitatib⁹ repellit vt hic. r. C. de dignita. l. ij. li. xij. r ex. de regu. iur. c. infamibus. lib. vj. cū ibi not. Et est casus. l. ista ad questionē notatā extra ordinē. s. de lega. iij. l. si qs in pncip. testamēti. §. j. r ad idē. j. ad municip. ordine. r. C. de furt. l. nō potest. arg. ꝯ. j. de decur. l. gn̄alr. ij. rn̄. Sꝫ ꝙ si iudex cōdemnet aliquē tabellionē de ꝯfect. falsi instrumenti r in sn̄ia reseruet ꝙ possit instra cōficere ꝙ talis reseruatio nihil valeat. p hoc facit palleg. l. ordine. j. ad municip. C. de suscep. r arch. l. si aliquid. lib. x. r. d. l. non pōt. s. de furt. r. j. ad turpill. l. j. in fi. r de hoc not. in glo. s. de eden. l. si qs ex argentarijs. §. cogent. In ꝯrium vr qꝛ qn̄ iudex dānat militē de crimine militari pōt in sn̄ia sibi reseruare testamēti factionē vt. C. de testa. mili. l. r militib⁹. vbi de hoc dixi. cū ꝯcor. ibi not. r. d. l. si qs in pncipio testamēti. §. j. lex illa cū ꝯcor. vr facere ꝯ: nā ibi not. ꝙ si miles damnat de fide rupta non pōt tunc iudex reseruare: constāt

b ¶ Atrox. Adde Mas fueriū i tit. de iiur. i sua prari parlamentea.

autē ꝙ tabelliones iurāt eorū officiū legaliter exercere ergo de fide rupta dānat ⁊ hec est vera opi.ſm Dy.⁊ Old. An aūt inuito tabellione de falsa reddant instrumēta ꝑ eū aut ꝯfecta suspecta dic ut not.in cor.aut.de instru.cau.⁊ fide.§.qđ si tabellio.⁊ dixi.C.de assesso.l.ꝯsiliarios. ¶ In glo.super iīuria ibi aliȷ̄ dicunt hec vera.Dy.

Dalter. Ibi duobus iudiciȷ̄s nō ergo cogitur eodē iudicio vtrūq; ꝓseq: secus est in eius ꝑsona q plures iniurias patit̄ vt.s.e.l.ꝑtor.§.si mihi plures.Ja. Et dic qñ alicui ex eodem facto plures resultāt iīuriaꝝ actiōes: qñ diuerso iure puta partim suo iure partim noīe alteri⁹.⁊ tūc pōt diuersis libellis quēlibet ꝑ se intētare vt hac.l.⁊.s.de act.emp.l.nō est nouum.⁊ de furt.l.j.§.j. Aut alicui ex eodē facto ꝓncipal'r resultāt plures actiōes iīuriaꝝ q̄ ei fit ⁊ semel pl'es iīurie facte sunt ⁊ tūc eodē libello oēs cogit̄ ītētare vt.d.§.si mihi pl'es.in fi. ¶ Itē si ꝑdicte pl'es actiōes reducta essent ad vnā vtputa ꝑ successionē nā ⁊ tūc eodē libello cogit̄ ītētare ar.d.l.nō est nouū.v̾si.ꝙ si prius.⁊ ꝑdicta locū habēt nisi ex plurib⁹ iīuriȷ̄s vn⁹ sequat̄ effectus nā tūc de solo effectu ⁊ vno solo libello pōt agere.vt s.ad leg.aquil.l.illud.Old.

Iudiciȷ̄. In glo.post ꝯdēnationē in fi. naʒ nō hoc ipo ꝙ ꝯuitiat̄ est infamis sed demū postq̄ de hac iīuria fuerit ꝯdēnatus vt s.eo.l.diuus.Old.

De iniuria. Lex ista loquit̄ de iniuria q̄ punit̄ ex lege cornelia de q̄ pōt agi ciuil'r ⁊ crīal'r.vt.s.e.l.ꝯstitutiōib⁹.§.j. Et hic loqt̄ qñ agit̄ crīal'r ⁊ iponunt̄ pene q̄ h̄ habent̄ ⁊ ꝓcura.nō interuenit nisi ꝓ illustrib⁹.vt.C.e.l.vlti. Qñ autē agit̄ ex illa actiōe iīuriaꝝ q̄ est ꝑtoria nō ē determinata pena imo estimat̄ vt not.s.e.l.si nō ꝯuitiȷ̄. et qđ ꝓ iīuria posset agi crīal'r ꝓbat̄.s.de ꝑua.delic.l.vlti.⁊ insti.e.§.penul. Et collige etiā ex ista.l.ibi exilio tēporali ꝙ minor est pena exiliȷ̄ siue relegatiōis q̄ fustium. Sʒ in ꝯtrariū est.j.de termi.mo.l.ȷ̄ȷ.in fi. Sʒ forte de aliȷ̄s v̾berib⁹ quā fustiū ibi loqt̄. ¶ In gl.rubrice ibi ſm Azo.⁊ bñ in fi.hec opi. R.ꝯfundit̄.s.ad leg.aql.l.ide neratius.§.si dolo.Old. An mitius puniat̄ delictū nō ꝯsūmatū j.e.l.j.in fi. Et an ducēs clericū corā iudice seculari vt puniat̄ sit irregularis. ¶ Itē no.l.diu⁹.j.e.⁊ glo.ibi posita q̄ dicit ꝙ ante.xl.dies ex tpe ꝯceptiōis nō est homo nec īfundit̄ aīa corpori īstigator delicti punit̄.j.e.in eū. De corrūpētib⁹ annonā in eoꝝ pena.j.e.l.annonā. ¶ Itē not.q̄dā esse delicta ex more ꝓuincie ⁊ an ꝯsuetudo in delictis excuset vt.j.e.saccularȷ̄.§.sunt quedam.

¶ De extraordinariȷ̄s criminibus. Rubrica.

a ¶ Sollicitatores. Ad de de materia isti⁹.l.ꝑ Bal.ī.l.si fugitiui.C.de ser.fugi.⁊ in l.arboribus s.de vsufr.⁊ ī.l.data opa C.q accu.nō pos.⁊ ī.l.qui aūt operas. de infa.

a **Sollicitatores**[a] Canonizata est ī decretis de peni.dist.j.c.sollicitatores.al's est sub.c.nemo.⁊ vide ibi notata in glo.⁊ ꝑ Archi.ibi puniunt̄ imo deportant̄ vt ī fi.hui⁹.l. Aliȷ̄ dicūt ꝙ finis ītelligit̄ ſm ꝓnci. vt qđ dicit deportātur subaudiat̄ vl' al'r ſʒ motū iudicis puniūt̄ vt hic. Uel aliter ibi duplex fuit delictū.s.ꝑsuasio ⁊ comitum corruptio ⁊ ideo graui⁹ puniunt̄.Ja. ¶ In glo.sic.C. pro declaratiōe hui⁹ glo.⁊ ei⁹ materie vide qđ not.⁊ dixi.s.de furt. l.q ea mēte.⁊ pleni⁹.d.l.s.qs non dicā.C.de epis.⁊ cleri. Ibi q̄ sunt ꝓcedētia veneris. Sʒ de iure lōbardo sunt violēte ꝓsumptiōes fornicatiōis vt dixi.s.e.l.itē apud.§.abduxisse.

1 ☞ Maleficium imperfectum minus punitur.
2 Clerici capientes malefactores ⁊ ducunt corā iudice seculari an sint irregulares.

Qui puero. Ibi perfecto flagitio.i.crimīe. Quid autē sit ꝓprie flagitiū habet̄.xxxȷ̄.q.vȷ̄.c.flagitia.ꝑ Arch.⁊ vide ī alphabeto dictiōe flagitia. Ibi interpellauerit abducto comite vt ꝑmisit Jac. Ibi domū ꝑbuerit vt ibi ꝑsuaderet̄ ei stuprū cui⁹ comes erat abduct⁹ vel corrupt⁹.Ja.⁊ facit.j.de adulte.l.q domū. Ibi punit̄ capite: ſʒ non v̄r ꝙ ꝓ stupro mulieris deberet pena capitis īponi vt insti.de publi.iudi.§.itē lex. Sʒ hic q̄dā violētia vt abductio comitū intercessit ibi nō.Jac. Et q̄l'r puniat̄ stuprū plene dixi.C.de epis.⁊ cler.l.raptores. Ibi deportat̄: in h̄ v̄r ꝯdicere s.hac.ea.l.in ꝓn.ſʒ dic vt ibi dixi. ¶ Et not.ꝙ l̄ra ista ꝯtinue
1 allegat̄ ꝙ maleficiū † nō ꝑfectū min⁹ punit̄ q̄ ꝑfectū. qđ facit ad q̄stionē quā not.s.de iīur.l.itē apud labeonē.§.si cura-

uerit. ¶ Et cū h̄.§.q̄ ad h̄ ꝯcor.qđ d̄r trāsfugā puniri capite vt.j.de penis.si qs aliqd.§.j.⁊ de sicca.l.iiȷ̄.§.si.qđ veꝝ est ꝑfecta fuga sec⁹ īperfecta fuga ⁊ q̄ ī itinere.vt.d.l.si qs aliqd.§.j.⁊.C.de ser.fugi.l.iiȷ̄. de h̄ dic vt.d.l.si qs nō dicā. plenissime dixi.⁊ de hoc not.etiā.xxxȷ̄.q.v.c.q viderit mulierē. ¶ Itē sola volūtas facit aliquē vsurariū vt ex̄.de vsur.c.ꝯsuluit.ſʒ nō symoniacū.vt ex̄.de symo.c.vlt.⁊ ibi ī glo. Ad ꝑdicta etiā bñ facit de peni.dist.j.c.ꝑiculose.cū ibi no.C.de custo.reo.l.ad cōmētariēsem.⁊ ibi ī glo.⁊ de sicca.l.is q cū telo. ¶ Et faciūt ꝑ-
2 dicta ꝯ̄ clericos † q malefactores capiūt ⁊ ducūt corā secularibus iudicib⁹ puniēdos ꝙ sint irregulares.de quo no.ex̄.de homicid.c.tua nos.

Sub pretextu. Ibi soluendi non puta fingēdo ꝙ velint ire ad sanctum Jacobum.Dy.

Diuus seuerus. In glo.ante.xl.dies q̄ ibi āte nō est homo sic ⁊ al's distinguit̄ vtrū format⁹ sit in vtero m̄ris an nō.xxxȷ̄.q.ȷ̄ȷ.qđ si nō formatū.⁊ viđ ibi notata ī gl.⁊ ꝑ Arch.⁊ ī alphabeto dictiōe anima in fi.

In eum. Notādū instigatorē delicti puniēdū nec mirū q̄ delicti ꝓnceps est vt.s.de ser.corrup.l.ī hoc iudicio.Ja. ¶ Itē nota ꝙ dictio ꝑter hic ponit̄ inclusiue.de quo vide ī alphabeto dictione preter.

Annonam. Id est victualia.Ja. Ibi vexare.i.corrūpere aliqd deterius imittēdo cā lucri.Jac.sicut faciūt ꝯductores salis q īmiscēt arenā vel terrā. Ibi humiliores.i.īfinios q negociatores nō sunt.Ja. ¶ In glo.q sic a quodā in fi.vt.j.de penis.l.ī dardanarios.Old.⁊ plenissime not.⁊ dixi s.de dolo.l.arbitrio.§.de eo.

Onerant. Cōcor.ex̄.de emp.⁊ vē.c.ȷ̄ȷ.ī fi.sic ḡ vidētur hi īperatores variasse. Sed dic vbi exigit vtilitas publica deportant̄ al's relegat̄.⁊ sic est extraordinaria pena vt.j.de penis.l.ī dardanarios.Ja.

Saccularȷ̄. In.§.sunt quedā. Ibi more ꝓuinciaꝝ. No.ḡ ꝙ ex cōsuetudine regiōis qđ d̄r esse delictū ꝙ al's sui natura nō eēt delictū.Old.⁊ vide qđ not.s.de iīur. l.itē apud labeonē.§.itē ait aduersus. Sʒ an ꝯsuetudo excuset a delicto: v̄r ꝙ sic.xxxȷ̄.q.iiȷ̄.obȷ̄ciunt̄.⁊ ibi ī glos.⁊ ex̄.de tēpo.ord.c.ȷ̄ȷ.⁊ ibi sil'r no.⁊.iiȷ̄.dist.deniq;.⁊ ꝑ Arch.xiȷ̄.dist. q̄ facta.⁊ in aut.de defen.ciui.§.qđ nota etiā.⁊ de h̄ dixi.s.q̄ sit lōg.ꝯsue.suꝑ rubri.v̾si.ex ꝑdictis itaq;. Ibi vsq; no.vsq; inclusiue sit.C.de libe.ꝑte.l.maximū vitiū.⁊ vide ī alpha.dictione vsq;. Ibi malo leto.i.mala morte. Ibi cōmittat̄.q ergo mortem cōmittat̄ mortē excipiat: vt hic cū concor.Old.

In egypto. In glo.i.ageres. No.istā glo.q̄ facit ad materiā accētus ⁊ rhetorice.s.qđ sit coma sigma ⁊ periodus.

Si quis arborē. In glo.i.iuxta ageres ar.C.de episcop.⁊ cleri.l.mathematicos.⁊ ad hoc vide.s.ti.pri.l.si statua.⁊ qđ ibi dixi.

Incirtulatores. Ibi pro modo admissi: id est delicti.Oldrad.

¶ De sepulchro violato. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azo.in summa.eođ.et Rof.in libello.eo.ti.⁊ in lōbarda.e.ti. Etiam dic ꝙ ꝓ sepulchro violato ꝓdite sūt due actiones: vna crīalis ⁊ de hoc tractat̄.j.e.l.si.⁊.j.e.l.iiȷ̄.§.aduersus.⁊.C.e.l.q sepulchra. Alia ciuilis ex ꝓmo capite ⁊ h̄r rō ꝑsonaꝝ ⁊ agit̄ ad interesse vel ad penā cētū aureoꝝ ⁊ cū inuiolat̄ sepulchrū. Alia ex scđo capite ⁊ tūc nō h̄r rō ꝑsonaꝝ ⁊ hʒ locū ī his q īhabitāt sepulchrū ⁊ est pena.cc. aureorum ⁊.j.l.iiȷ̄.ī ꝓncip.⁊.§.j.⁊.ȷ̄ȷ.⁊.§.si quis in sepulchro.⁊.§.diuus.Dy.⁊ an puniat̄ faciēs sine iudic.auctoritate.j.ea.l.§.non perpetue. An consuetudo vel statutum tollat̄.ꝑ.l.suꝑueniētē.e.l. Interesse ꝯsiderat̄ ex lucro.j.§.qđ si sepulchro.an renūciās possit punire ⁊ pastori admitti.e.l.§.si is ⁊c̄. ¶ An spoliātes bānitū quē interfecerūt possūt puniri ex ipa spoliatiōe.vide.j.e.sepulchra hostiū. ¶ An si extraneus accusauit ⁊ audiat̄ seru⁹ accusator ꝓducēs suā vel suorū iīuriā.j.e.l.si sepulchri.j.e.l.si actor.j.e.l.sepulchri. ¶ Itē accusator sit accusat⁹ in loco maleficiȷ̄ ⁊ bānit⁹ nihilominus possit

possit: eũ pcedi in loco originis vel domicilij ibidẽ habetur. Et an punitus i vno ipor locor ubi ex forma statuti erat minor pena possit puniri i alio loco ubi est maior pena i eo qd excedit ibidẽ not. An fili⁹ repudiata hereditate p̃ris na poscit bona feudalia τ si accepit pecuniam p pace facta de morte patris teneatur vt heres creditoribus hereditarijs.j.eodem.l. quesitum.

a ℭ Pretor ait. Aldo ad hãc.l. Jo.d imol. i rubr. de publ. iudi. Abb. in rubr. de iudic.

Pretor ait[a]. Ibi pertineat sepulchrum. Ol. Ibi ptineat ius sepulchri. Old. ℭ In glo. ĩmo vr̃.x. parẽdo auf. i fi. pro ista violatiõe due actiões pdite sunt. Una criminalis de qua tractat.C.e.l.q sepulchra. Alia ciuilis ex primo capite in q̃ habet rõ psonar. In scda q̃ orit ex scdo capite nõ vt ibi dixi sup rubri. Et no. hãc gl. qd qñ pena applicat fisco dicit criminalis filis glo. insti. de iniur.§. in summa. τ de hoc dixi.j. de public. iudi.l. is q reus. in fi. τ.C. de sepul. vio.l.j.

Si plures. Scʒ ad quos nõ ptinet sepulchrũ ne sit ʒ.j.e.l.§. si ad plures. Ja.

Si quis in sepulchro. Ibi quã qd sepulchri.s. ɔseruandi eã. Old. In ver. p̃ma verba.s. posita i edicto.s.e.l.j.p̃n. Old. ℭ In glo. ĩmo onerose immo τ hic rehaberi cũ eadẽ immo maior sit ratio qj in superiori. Dy.

Si quis in hereditarium. Ibi quãuis heres.s. sit ipse inferẽs. Old. τ dictio tantũ que.j. ponitur non sine ministerio est.

Non perpetue. Secus si ppetue vt.C.d relig.l. si q̃ est ʒ. Dy. Ibi oppidor permittẽdo p' territoria oppidor p ipsa oppida phibuisse vr̃ corpora defunctor trãsferri. τ sic puniri q trãsferũt diuus tñ iuratus τc. Ja. Ibi defuncti p̃mitte defuncti τ dic defuncta i itinere dũ forte veniret de sctõ Jacobo. Old. ℭ In glo. ad h C. de relig. ibi: sʒ arg. ʒ ad hoc. qd sit differẽtia sit traditũ ppetue sepulture vel tẽporali i fi. So. ibi spãle fauore alimẽtor. Dy. Uel sm Ja. de bel. aliud est i alimẽtis vt ibi τ aliud i sepultura. τ est rõ qz alimẽta expedit hr̃e nõ tantũ ppetuo sed ad tps. Ja. ℭ In glo. vt oĩs euitet i fi. dic qd qñ autoritas iudicis nõ exigit de necessitate sʒ solũ ad cautelã nõ iponit pena facienti sine iudi. autori. vt hic τ i ɔcor. Si aũt ex necessitate reqrit tũc punit faciẽs sine iudi. autorita. vt.C. vt nemi. liceat sine iudi. auto. ip̃me. signũ reb⁹ quas ali⁹ possidet. per totũ. Uel dic qd hic ideo pcedit tñ pena qz hic.l. phibet τ vltra cõfirmãdo pcedit τ ideo i effectu nõ põt dici delictũ cũ a iure vltra pcedẽte ɔfirmãdo tollat vt no. i.l. nõ dubiũ.C. de legib. sic ecõtra arguit glo.j. de reg. iur.l. nullus videtur.

1 ℭ Lex superueniens tollit consuetudinem.

Diuus adrianus. Iste.§. duas hʒ partes que p se patẽt: τ p eius intellectũ vide qd not. p Jo. an. ex. de ɔstitu.c.j. li. vj. τ qd no. ex. de fide instru.c. pastoralis. in.j. glo. ℭ Et dic casum ɔsuetudo τ.l. municipalis admittebat qd corpora possent i ciuitate sepeliri: diuus adrianus fecit legem qd nõ liceret.l. adriani vincit ɔsuetudinẽ τ legẽ municipalẽ.h.d. Et p hoc facit.C. de iustinia. codi. ɔfir.§. si que no. τ dic vt ibi not. ℭ Et no. primo qd nõ licebat corpora i ciuitate sepeliri τ hoc fuit institutũ antiquũ vt pʒ in vrbe romana mari. per stratã porte Apie qua itur ad cãpaniã vt pʒ i sepulchris Jul. cesaris τ Adriani imperator q̃ sunt extra ipsam vrbẽ lʒ intra ciuitatẽ leoniã
1 quã addidit Leo papa antiq vrbi. ℭ Scdo not. qd lex † superueniẽs tollit ɔsuetudinẽ siue legẽ municipalẽ pcedẽtẽ sm intellectũ glo. Sʒ tũc ob.d.c.j. ex. de ɔstitu. lib. vj. sʒ Sol. vt ibi no. p Jo. an. τ Archi. τ p Dy. ex. d reg. iur.c. generi p speciẽ. li. vj. s. qd hic p̃nceps ĩtellexit.l. municipalẽ seu ɔsuetudinem tollere: ista est q̃dã diuinatio qd hic nõ ɔstat. Alij vt Jo. monachus Cardi.d.c.j. dicũt qd hic supueniẽs lex tollit statutũ locale ideoqʒ est adinuẽta rõne publice vtilitatis al's p se non posset vt.d.c. Sʒ hec etiã nõ pcedit. vt.C. de ɔstitu. pec.l.ij. in fi. τ de testa.l. si i qb⁹ ɔfirmat iperator ɔsuetudines τ statuta localia ne lex sua gñalis tollat illa si hoc nõ caueret. Quõ ergo rñdebimus ad.d.c.j. de ɔstitu. rñdeo qd illud locũ hʒ i terris ecclie τ foro canonico lʒ ex falso intellectu emanauerit in nostro aũt foro τ terris sacri imperij seruet iste.§. τ iura pdicta. Cy. Et vide circa hoc qd not.C. q̃ sit long. ɔsue. sup rubrica. vñ. op. ad hoc qd etiã spãlis. Alij dicũt qd hic cõsuetudo q̃ tollit erat sm ius cõe: τ ideo p ɔtriũ ius cõe tollit supueniẽte eũ rescripto diui adriani nõ erat ibibitũ sepulchrũ in ciuitatem fieri ergo ɔcessum. vt.C. de relig.l. statuas. Si itaqʒ super hoc.s. qd liceat in ciuitate sepelire ciuitas aliq statutũ faciat nihil addit ad ius cõe τ ideo p ius cõe ɔtriũ supueniẽs tollit. Secus aũt si eẽt ɔsuetudo spãlis τ ppria ʒ vt pter ius cõe qz illa nõ tollit nisi ex certa sciẽtia p̃ncipis τ ita loqt.d.c.j. de cõstitu. τ ad hoc faciũt notata p Inno. τ Host. ex. de rescrip.c.j. Old. ℭ Et ad istũ.§. quo ad primũ rñsum ɔcor. glo. ex. de torneamẽ.c.ij. Ibi publicari τ sic duas penas patit priuat⁹. Ol. Ibi post.i. postea. Ol. Ibi rescripta p̃ncipalia.s. phibẽtia i ciuitate sepeliri supueniãt. Ol. Ibi ad hoc.s. qd lege municipali cauet lʒ glo. aliter exponat: sʒ credo qd glo. habuit in lr̃a ob hoc. Ibi discessum sit.s.a ɔsuetudine vel lege municipali per supueniẽtia municipalia p̃ncipalia rescripta. Ol. Ibi videbimus subaudi τ vr̃ qd sic qz τc. vel posses dicere τ vr̃ qd nõ: qz non gñalia τc.q.d. qz rescripta sunt gñalia τ ɔsuetudo vl' lex municipalis spãlia videret derogari gñali siue pcedat siue sequat. vt.d.c. generi p speciẽ. de reg. iur. li. vj. τ ibi not. p Dy. τ ad hoc.s. de pecul. leg.l. seruo manumisso. Dy. Ibi τ oportet nunc respondet. Dy.

Si quis in sepulchro. Ibi ei qui velit dũmodo p̃feratur is cui iterest vt.s.e.l.§. si plures. τ.§. seq. Dy.

Aduersus eos. Nota puniri eos q' cadauera spoliãt ad. qd ɔcor. i lõbarda eo. ti.l.j.

Quid de sepulchri. Ibi ex lucro notandũ vbi estimat iteresse ex lucro etiã ex parte ɔuẽtiẽt vt h. τ.s. de ope. liber.l. medic⁹. Old. de q̃ dic vt not. τ dixi.C. de sentẽ. q̃ p eo qd iterest.l. vnica. Ibi q violauit qd est ɔsecut⁹ surripiẽdo apparatũ defuncti. Dy. Ibi q fecit i effractiõe sepulchri qd refici nunc opʒ. Dy.

Si ad plures. Ibi oĩb⁹ dandã dicit sile.s. de iniur.l. itẽ apud labeonẽ.§. si. τ l. seq. Ja. ℭ In glo. qd q̃. ibi plus deligt violãs arg.s. arbo. furt. ces.l. si plures.

Si is cuius. In glos. siue dicas ibi. Sol. vt ibi. Ibi ei erat lis iã ab alio ɔtestata: vt no.s.d pac.l. iurisgẽtiũ.§. si paciscar. Ol. Ibi vl' h sʒ alios hec vba est gñalis solutio ad oĩa ɔtria. Dy. τ de h vide qd plene dixi.d.l. postq̃ liti. Uel dic qd deposuit aĩm agẽdi tũc sec⁹ si simpl'r dixisset volo agere qz tũc videret renũciare vt.s. ad tertul.l. filij.§.j. qz si ibi p illa vba volo adire habetur p deliberante iã nõ excluderet anno sʒ ppetuo posset adire sʒ qz repudiauit sic dicẽdo ĩfra anũ existẽs penitere põt τ est ibi spãle i filio qd possit variare vt no. p Dy.s. de re. per.l. de reb⁹. q̃ de iur iterptatiõe q dãt volo adire vr̃ renũciare. Dic q̃ qd in l. accusationẽ. vno iure tantũ poterat accusare.s. rõne publice vtilitatis hic aut duplici.s. rõne pprie iiurie τ vtilitatis publice vñ renũciãdo hic vna ɔsideratiõe tñ.s. rõne publice vtilitatis admitti põt alia ɔsideratiõe. ar.s. de suc. edic.l.j.§. qb⁹ τ.§. sʒ videndũ. Ibi vi bonor raptor.l. nõ pdest. Sed ille loquunt de psona delinquẽte hic de psona eius ʒ quẽ est delictũ cõmissum. Et primũ euenit ne maleficiũ remaneat ipunitum. Dy. Uel dic sm Ja. de bel. So. vt not.d.l. q ea mente. τ plene dixi.C. de epis. τ cleri.l. si qs nõ dicã. In eadẽ glo. in fi. So. vt ibi not. Uel h loqt de iure accusandi. Ibi de pena delicti vel de iure eligẽdi. Ja. de bel. Uel sm Dy. hic nõ efficaciter ius alij q̃sitũ eo tẽpore q̃ penitẽtia iteruenit. Ibi electiõe facta statim legatario i re electa efficaciter est ius q̃situ τ dominiũ trãsit in eũ. vt.s. de optio. lega.l. apud aufidiũ. Dy. Et facit ad hũc.§.C. de app.l. si qs libellos. cũ ibi not.

ℭ **Sepulchra hostium.** Lex ista bñ facit ad talẽ q̃stionẽ statuto cõiter cauet qd bãnitus possit ĩpune occidi ex q̃ sequit qd multo fortius derobari. vt.j. de adulte.l. nec i ea.§. ius occidendi. Accidit qd quidã bannitũ iterfecit postea ex interuallo eũ derobauit vl' spoliauit q̃rit nunqd p illa robaria vel spoliatiõe debeat puniri.l. ista est arg. qd nõ: τ qz bãnit⁹ est hostis ciuitatis vñ legis alicuius auxilio gaudere non dʒ qz frustra. l. auxiliũ τc. vt ex de vsur.c. qz frustra. ℭ Itẽ p hoc qz q violat sepulchra tenet crimen sepulchri violati. vt.C.e.l.q sepulchra. τ.s.e.l.ij. i p̃n. Sed ille q sepulchra violat dr̃ defunctũ spoliare. vt.d.l.q sepulchra. Sʒ hic violator sepulchri hostiũ nõ tenet vt hic.l. q̃ nec spoliãs bãnitũ defunctũ qz ad h.s. de relig.l. cũ loca. Itẽ p h bñ qd sicut bãnit⁹ viu⁹ nõ dʒ eẽ i ciuitatẽ ita nec post mortem qz pena post mortẽ durat. vt.j.d cada. puni.l. penul. ita q̃ τ iste bãnit⁹ post mortẽ potuit derobari. et hoc verũ vr̃ mari. p.d.l. penul. In ɔtriũ qd derobãs vel spoliãs teneat qd iste bã-

ℭ Questio notabilis. et põt patrono honorez facere.

nitus post mortē non pōt dici bānitus q2 mors oīa soluit et p 2ñs bannū īfringit ar.in aut.de nup.§.deinceps.⁊ qđ no.i.l. cius q in ꝓuinciā.s.si cer.peta.⁊ sic nō videt᷑ plus homo s3 cadauer vt.s.de 2di.inde.l.seruo manumisso.Preterea iste derobās vel spoliās potius vr̄ dānificasse ⁊ derobasse hereditatē quā defunctū.vt.s.de iniur.l.j.§.quotiēs.que hereditas trāsmissa fuit ad suos heredes etiā ignorantes.vt.C.de his q ante apert.tab.l.j.s.si qs omis.cau.test.l.j.§.q sunt in ptāte.⁊ de fideicō.liber.l.cū qrit.§.s3 ⁊ si qs.⁊ plene dixi.j.de iure fis. l.lucius.i fi.⁊.C.si reus vel accu.mor.fue.l.j.⁊ p totū. ¶Itē q2 vbi lex 2cedit aliquē occidere hoc fieri d3 fragrante crimine nō ex interuallo.vt.j.de adul.l.qđ ait lex.§.ij.ergo ⁊ hic derobare debuit incōtinēti nō ex interuallo.Sed ad hoc posset rñderi ꝙ.l.2cedēs homicidiū limitat ⁊ disponit ꝙ hoc fiat ī continēti vt in p̄n.illius.l.qđ ait ⁊ ideo ex interuallo non lic3 occidere.¶Itē facit ꝓ hac opinione.j.e.l.q̄sitū.in p̄nci.⁊ ita dicet᷑ fuisse iudicatū pastorē derobantē fuisse bānitū de robaria filijs occisi eū accusātib9 q̄si robaria fuerit cōmissa ī reb9 hereditarijs ad ipsos filios spectātibus.primā puto veriorē etiā nisi statutū spoliātes nō excusaret:nā robaria exigit violentiā ꝑsone illatā ꝙ hic non fuit.¶Itē l3 dñium trāseat in heredes suos tñ possessio non trāsit nisi apprehēsa vt.s.de acqui.posses.l.cū heredes.⁊ ex qui.cau.maio.l.cū miles.⁊ ideo rei hereditarie non pōt dici cōmitti robaria vel furtū vt.s.de furt.l.hereditarie possessio.tñ forte peti restitutio rex robatarum per iura.s.ad hec adducta.

Vimur. Ibi post vēditos fundos.s.exceptis sepulchris.Old.Ibi que in fundis sunt ⁊ in fundox alienatione excepta.Ol. Ibi aditus.no.ꝙ excepto sepulchro iter ad sepulchrum exceptum videtur.Oldra.

Sepulchri. Accusaui aliquē ⁊ fuit cōdēnatus mō venit aliquis qui ꝓsequit᷑ suā vel suox iniuriā ⁊ vult iterū eum accusare.querit᷑ an possit omissis alijs allegationibus:dic ꝙ si accusatiōe p̄mi fuit 2dēnatus nō admittitur. Postea scđs accusator etiā si suā vel suorū iniuriā ꝓsequat᷑ ⁊ est quasi casus huius.l.⁊ q2 non d3 de delicto vnius hoīs sepius q̄ri vt.s.nau.cau.sta.l.l3.Si aūt fuisset absolutus ab accusatione p̄mi q2 tunc h3 locū glo.l.iij.in prin.j.de p̄uari.et de accusa.l.si cui.§.hisdē.⁊ glo.l.iij.§.si tamen.s.de libe.hoīe exhibē.q2 secūdus q ꝓsequitur suā vel suox iniuriā secūdo loco d3 audiri dūmodo doceat se ignorasse de accusatiōe p̄mi etiā si non doceat de p̄uaricatione ⁊ est quasi casus.j.de adulter.l.si maritus.§.si ante.Si vero non esset extraneus qui nō prosequeret᷑ suā vel suorum iniuriā ille qui scđo loco accusat nō admittetur nisi doceat se ignorasse de accusatione p̄mi nisi etiam doceat de p̄uaricatione ipsi9 p̄mi accusatoris et ꝫm hoc intelligit᷑.j.de accusa.l.si cui.§.hisdē.⁊ hoc ꝫm bonā ⁊ cōem opinionē positam.d.l.iij.de libe.homi.exhibē.⁊ de p̄uarica.l.iij.lic3 2rium videat᷑ innuere glo.⁊ male in.d.l.si cui.§. hisdem.j.de accu.¶Itē adducitur hec.l.ad aliā questionem pone ꝙ aliquis mutinēsis interfecit mutinēsem bonoñ.p̄cessum est bonoñ.2 eum ꝓ dicto homicidio ⁊ bānitus fuit rōne contumacie:q̄ritur nunqd accusari possit nihilominus mutine:⁊ videt᷑ ꝙ non.arg.huius.l.⁊ arg.d.l.licet.s.nau.cap.sta. S3 in 2riū videt᷑.s.de priua.delic.l.nunq̄.cū ibi not.Et huic l.cū similibus pōt respōderi q2 delinquēs penā sustinuerat ⁊ soluerat qđ patet dū dicit h3 estimationē si sustulerit. S3 i casu ꝓposito non sustinuit penā delicti sed solū 2tumacie ex q̄ bannitus fuit tñ etiam audiat᷑ ex integro.vt.j.de custo.reo.l. diuus.⁊ de episco.⁊ cleri.l.raptores. ¶Et hoc euidētius ꝓbatur ex simili q̄stione:ecce ꝙ ex forma statuti mutinēsi ꝓ furto eruitur vnus ex statuto bonoñ.eruunt᷑ ambo boñ.fecit furtum mutine ⁊ ibi punit᷑ ⁊ est erutus sibi vn9 oculus nunqd si capiat᷑ Boñ.debeat alius erui.Dicēdū est ꝙ nō ne sepi9 puniatur ⁊ ita debēt intelligi pal.arg.s3 si solū esset bānitus in vno loco de furto nihilominus punietur in alio vt predictu3 est.⁊ ita de facto obtinuit.Ibi res pertinet id est qui in propositione actionis proprium interesse pretendit. Oldrad. Ibi quo cessante: scilicet agere. Jacob. ¶In glos.j.soluerit: ibi.§.si is.sed ibi recusauit hic non ⁊ ideo hic ante finem prioris iudicij veniens audiretur. vt.j.de adulterijs.l.si maritus.§.finali.Dyn.Ibi si debeatur. vt dicta.l.si maritus.§.finali.Jacob.

1 ¶Filius si fecerit pacē de morte patris ⁊ acceperit pecuniam an censeatur heres.

Defuctum. Ibi experiri ⁊ ꝓferri alijs q2 interest sua.Ja.Ibi creditores timebit s3 qd aliqs h3 bona feudalia nunquid pōt dic ꝙ sic per.l.istā.⁊.s.de acqr.here.l.pro herede.§.fi.⁊ ꝓ hoc in vsibus feudox.si de feudo 2trouer.fue.c.si vasallus.Ibi nec ꝙ acceperit ⁊c.s3 in 2rium est exp̄ssum an agnatus vel fili9 repudiata hereditate possit feudū retinere c.j.¶Itē facit ad aliā questionē:si pater alicuius fuit inter-
1 fectus ⁊ filius † fecit pacē de morte ⁊ pro facienda pace accepit pecuniā ꝙ ꝓpter hoc nō itelligatur heres p̄ris nec teneatur creditorib9 hereditarijs nisi ipsam pecuniā accepisset sicut heres q2 nō ex hereditate 2secutus est s3 ꝓpter pacē quā fecit.⁊ ad hoc facit arg.s.de his q deiec.vel effu.l.si vero plures.§.hec aūt actio.in fi.de 2iung.cū eman.lib.eius.l.j.§.nūc videamus.⁊ magis ex sua ꝓuisione q̄ ex hereditate consecutus est.vt.C.arbi.tute.l.eum.vbi de hoc dixi.⁊ arg.de acq.heredi.l.fuit q̄stionis.⁊.l.si qs nec q̄si.ad leg.fal.l.si heres institutus.§.rñ.⁊ de pecu.leg.l.deniq̄.§.vlti.Ja.⁊ de pecu.leg.l. eo tēpore.i fi.⁊ de hoc plene dixi.s.de acquiren.here.l.pro herede.§.finali.

Rei. Ibi al's.i.si ossa nō extra eruit vel si humiliores fortune nō sint.Jaco.Ibi relegātur scilicet honestiores.Oldra.Ibi damnantur.s.humiliores.Old.

¶De abigeis. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azo.in summa.eo.ti.⁊ qs dicat᷑ ꝓprie abigeus vide in aut.de nup.§. minores.Old.Ex culpa delinquēs nō teneatur criminaliter.j.e.l.j.§.fi.

1 ¶Furtū magnū faciēs plus est puniēd9 q̄ q facit paruū.

De abigeis. Ibi nō vbiq̄.i.nō semper. Old.Ibi q̄si arcē exercet. Aut q̄ surripit totū gregē ⁊ tenet᷑ crimine abigeatus.Aut vnū vel alterum aīal ⁊ tūc aut vt arcem exerceat ⁊ tenet᷑ crimine abigeat9 aut non ⁊ tenet᷑ furti. Old. Ibi oberrātē.i.extra gregē existentē.Ol. ¶Et notabilis est
1 iste.§.ꝙ magis puniri debeat q facit magnū furtū † vel delictum quā qui paruū ad hoc ex.de accu.c.cū dilecti.⁊.s.de incend.rui.et naufr.l.pedius.⁊ ibi de hoc dixi.

Qui pecora. Ibi 2trouersiā vt q2 dicebat suam esse.Dy.Ibi remittendus est vt cognoscat᷑ sit sua nec ne.Dy.Ibi s3 hr̄ ita.s.ꝙ criminal'r nō accuset᷑ s3 ad ciuilē iudicē remittat᷑.Old.¶In fi.aureus est.§. ⁊ 2tinue allegat᷑ ī practica cū glo.hic posita ꝙ si aliqs delinquit culpa tantū nō dolo ꝙ nō pōt criminal'r accusari:s3 ciuiliter tantū ⁊ ita demū crial'r si dolo delinqt:⁊ facit ad hoc j.de penis.l.capitaliū.§.q ob inimicitias.Old.⁊ ad hoc.s.vi bono.rap.l.ij.§.si publican9.vbi de hoc tetigi.⁊.j.ad leg.cor.de sicca.l.i lege.¶Et iste.§.iā multos liberauit ⁊ ego sepe allegaui in fauorē multox accusatox ⁊ hñ2cor.s.de libe.cau.l. igitur.facit hñ ꝙ sum ī 2trouersia cū aliquo de ꝓprietate rei mobilis ⁊ eā violēter accipiā ꝙ nō debeat admitti accusatio criminalis de violētia s3 debeat agi tm̄ ciuiliter qđ est notandū.¶In gl.idē si nō iustis.in fi.Sol.illud ī ciuili hoc ī criminali.Et adde qđ not.Dy.ex.de reg.iur.c.ignorātia.li.vj.Uel dic ꝫm Ja.de bel.ꝙ hic credebat esse suā ⁊ se possidere ibi nō Uel dic ꝙ quātū ad act.vi bonox raptox de q̄ loquit᷑ ibi in princip.§.non est 2 q2 in ea reperit᷑ dolus sicut ⁊ hic.S3 est 2 quo ad 2stitu.si qs in tantā de qua ibi loqt᷑.S3 dic ꝙ hic venit dolus tantū ibi etiā culpa lata ⁊ adde qđ no.j.ad leg.cor. de fal.l.diuus.in prin.Ja.de bel.⁊ vide quod not.s.de eo per quem fact.est.l.j.

¶De preuaricationibus. Rubrica.

Super rubrica. Uide Az.in.l.ij.ꝙ sufficit dicere.l.nō esse cautū nisi doceat᷑ ⁊ ꝙ nullū crimen est publicū nisi hic exp̄sse.l.caueatur.

Preuaricator. Canonizata est in decretis.ij.q.iij.p̄uaricator.c vide ibi not.in glo.⁊ p Archi.etiāqđ subijcit ꝓdita cā sua dic ꝙ sua dicit q2 ī ea p̄stitit patrociniū vl' 2siliū nō aūt respectu cōmodi vl' icōmodi.Et facit.s. de his

de his q not.infa.l.athletas.§.ꝑuaricator. ⁊.j.de ver.sig.l.ꝑuaricatores.Dy.Ibi accuſauerit aliquē ſimilate. Ibi ceteꝝ ſ.dixi de vero ꝑuaricatore hic de quaſi preuaricatore: ⁊ vide qđ not.⁊ dixi.C.de aduoca.diuer.iudi.l.j.

PReuaricatores. Ibi ſi reus.i.accuſatus ⁊ abſolutus.Old.Ibi accuſatori.ſ.ſcđo.Old.Ibi conſtiterit eo cuiꝰ accuſatio nũc differt accuſāte ꝑmũ accuſatorē de ꝑuaricatione.Ja.In verſi.ꝙ ſi aduocato.ibi preuaricationis crimine.i.quaſi ꝑuaricationis. vt.ſ.e.l.j. Oldr. ¶In glo.vel niſi ſuā ibi.§.hiſdē.⁊ cũ iſta gl.ꝯcor.ſ.de libe.homi.exhiben.l.ij.§.ſi tamen.⁊.C. de accu.l.qui de crimine. Dy.⁊ dixi.ſ.de ſepul.vio.l.ſepulchri.In eadē glo.i.ſe purgauerit.ſ.reus in ꝑma accuſatione.Ja.de q̄ purgatiōe habetur ex̄.de purga.canonica.⁊ de purga.vulga.per totũ.¶In gl.hoc eſt ſpāle ibi vel dic hec vera.Ray.¶In glo.immo not.i publici in fi.So.vt ibi colligitur.Dy.

Si ideo. Iſte.§.tractat de tergiuerſatore q differt a ꝑuaricatore.vt.j.ad turpil.l.j.Dy. Ibi neq̃.l.aliq̃ de hac re cautũ eſt.No.pulchrũ textũ q ſepe allegatur ꝙ ſufficit dicere lege nō eē cautũ niſi doceat̃ ad hoc.C.de colla.l.illā.vbi de hoc dixi de repud.l.diſſentiētes.de iur.fiſ.l.certa forma.li.x.⁊ in aut.de nō eligē.ſecũ.nubē.§.ſi quis agitur.ex̄.ne ſede vacā.c.ij.¶Itē not.ꝙ nullũ crimen ſiue a lege municipali vel ꝯſuetudine inductũ ꝙ etiā pōt. vt.ſ.de extraor.crimi.l.ſacculariꝭ.§.ſunt q̄dā. ſiue a iure cōi dici pōt publicũ niſi hoc expreſſe a lege dicat̃ vt hic pʒ ſi remanet crimen priuatũ.¶Ex q̊ pōt decidi q̄ſtio ſi ſtatuto caueat̃ ꝙ cōmittēs tale delictũ puniat̃ i centũ vtrũ qlibet de populo poſſit accuſare ꝯ facientē dicendũ eſt̃ eñ ꝙ non per litterā iſtam non admittet̃ ergo ad accuſandũ niſi ille cuius priuatim īter eſt niſi aliud ſtatuto caueat̃ ꝙ tale crimen nō eſt publicũ ſed priuatũ vt in lege dicat̃ expreſſe vt hic pʒ ⁊ ar.ad hoc.j.de falſis.l.lex corne.§.fi.⁊.j.de publi.iudi.l.j.cũ ibi not.Ja.⁊ Old. In ꝯrium vr̃.ſ.de priua.delic.l.fi. ⁊ vide qđ no.j.de pupilla.act.ſup glo.rubrice in fi.¶In glo.i.nō inſtituiſſe vide quod not.in Spec.de accuſa.§.v.

Jis de cuius. In gloſ.j.in fi.⁊.d.l.mater.Oldr.⁊ lʒ hic dicat de publico iudicio idē tñ in ꝑuato ſi act.q̄ deſcendēte ex eo infamet. vt.j.de publicis iudi.l.infamem.

ACcuſator. Canonizata eſt in decretis.ij.q.iij.c.preuaricator.⁊ vide ibi notata.

AB imperatore. Pulchra ⁊ vtilis eſt hec lex ⁊ gl.hic poſita ⁊ concor.ſ.e.l.ij.⁊ vide quod not.C.de accuſa.l.fina.

IN omnibus cauſis. Canonizata eſt i decretis.ij.q.iij.c.ꝑuaricator. Et not.ex hac.l.iuncta.l.j.j.de bonis eo.q mor.ſibi ꝯſci.ꝙ oē crimen ex quo pena ſanguinis īponit̃ dr̃ capitale ſiue mortē īferat ſiue non. de hoc vide.C.de tranſact.l.tranſigere. que.l.per iſtam vno modo legit̃ per Jaco.de are.⁊ modernos doctores vt ibi dixi.Oldra.

¶De receptatoribus. Rubrica.

SVper rubrica. De iſta materia receptatoꝝ vide Az.in ſumma de his q latro.vel alteriꝰ crimi.reos.⁊ qđ no.⁊ dixi.e.ti.ꝑ totũ. ⁊ qđ no.de hereti.ſup rubrica. ⁊ de iude.ſup rubrica.ver.vltimo.⁊ qđ not.ꝑ Archi.ex̄.de hereti.c.ij.ſup verbo receptatores.vbi etiā habes qui dicant̃ credētes ꝙ fautores ⁊ q defenſores de hoc etiā no.in vſib.feudo.de pace iuramē.fir.l.hac edictali.§.receptatoribꝰ ⁊ bñ per Gandi.in opere ſuo titu.de recepto.quis dicatur receptator.vide pulchrũ tex.ſ.de ſeruo corrup.l.j.§.j.⁊ viđ etiā ad hāc materiā.ſ.de incē.rui.naufr.l.iij.§.labeo.ſ.de abige.l.fi.§.vlt.¶Itē q receptat aſſaſſinũ ipſo iure eſt excōicatus ex̄.de homicid.c.ꝓhibitũ.§.nos tāto.li.vi. Et potes ꝯtinuare q: nō ſolũ malefactores de qbꝰ dictũ eſt.ſ.⁊ dicet̃.i.delinquūt ſʒ etiā receptatores eoꝝ:iđ de receptatoribꝰ ſubijcit.Vł aliter vt colligit̃ ex textu.l.j.ꝙ malefactores ſine receptatoribus diu latere nō pñt: vt.ſ.de offi.ꝑſi.l.ꝯgruit.ideo de receptatore ponit.Et vide pulchrũ tex.ad iſtā materiā receptatorum.C.de colo.illiri.l.vnica.li.xj.vbi vr̃ ꝙ receptās icognitũ nullā ignorātiā poſſit ꝑtēdere:an qs poſſit capere malefactorē ꝓpa autoritate ⁊ iudici ꝑſentare.j.e.l.j.Et an qs teneatur capere ⁊ ſi nō capiat teneat̃:ibidē hēs q: puniat̃ receptator:ibidem eſt receptātibus conſanguineos pena mitigatur j.eo.l.ij.plene.

a PEſſimum genus[a]. Ibi appꝑhēdere latrones poſſent.No.hāc lr̃aʒ ex q̄ vr̃ ꝙ qs ꝓpria autoritate poſſit appꝑhēdere latrones ⁊ malefactores: ꝑ h.ſ.de furt.l.iterdũ.§.q furē.de ꝯdi.cā dat.l.penul.⁊.j.de adult.l.capite qnto ⁊ ſi pecunia accepta vł ꝑticipādo cũ ipſo omiſit punit̃ vt h qđ eſt notādũ.Si aũt grat̃ capere omittat malefactorē quē capere potuit non tenet̃ vt h i glo.qđ ſilr̃ eſt notādũ ⁊ ꝯcor.ad h.j.de adult.l.mariti lenociniũ.§.plectit̃.⁊ qđ not.j.de reg.iur.l.culpa caret.Old.Sʒ vr̃ ꝙ de neceſſitate teneat̃. vt.C.de his q latro.l.j.ſʒ ibi i receptatore loqt̃.In glo.imo.x.annis.ibi vel dic peride punit̃ ⁊ malefactor ſilr̃ nō tm̃ pari pena vel ſili.Et dicũt qdam ꝙ punit̃ media pena ſicut ille q dat opē.vt.ſ.đ furt.l.is q opē.Alij dicũt iudicꝭ arbitrio vł iquātũ cũ nō ſit.l.determinatũ.vt.j.l.ij.§.expilatores Ibi qbꝰ nulla ſpālis pena.ſʒ ꝙ eadē pena puniat̃ receptator ⁊ malefactor multũ facit.ſ.ad ſille.ſi qs in graui.§.ſi qs quā eorũ ſeruoꝝ.Ibi nō tñ ſili pena:ꝓ hac ſo.facit.C.de his q latro.l.j.in fi.ſʒ ꝑnci.eiuſdē ꝯdicit.Sʒ dic ꝙ ibi receptabat occultabat ⁊ ſociabat qñq̃ tñ plꝰ punitur receptator q̄ malefactor vt pʒ i eo q receptat furtũ factũ dño vel pr̄i ꝑ filiũ vł ſeruum q: punit̃ pena furti vt.C.de furt.l.eos.⁊ filius vel ſeruꝰ non vt ibi not.⁊ ꝓbat̃.ſ.de furt.l.ſerui ⁊ filij.⁊.j.de penis.l.reſpiciēdũ.§.furta domeſtica.ſʒ ibi ſpāle ꝓpter ꝯiũctionē ꝑſonaꝝ.ibidē ꝓbant.l.verius.⁊.d.l.metodoꝝ.j.de penis.Ol.

a ¶Peſſimũ genꝰ.ad de Bal.i.l.fi.C.de ope.liber.

EOs. Notabilis eſt q̄ mitigat penā receptātiũ cōſanguineos ſuos bānitos vel malefactores.Etiā ideo ſi ſtatuto caueat̃ ꝙ nullꝰ recipiat i domo ſua ſciēter bānitũ vł malefactorē ſub certa pena ⁊ pr̄ recipiat filiũ vł ꝯſāguineꝰ ꝯſāguineũ ñ teneat̃ pena ſtatuti.Sic ⁊ ał's excōicati debēt euitari ał's ꝑticipātes incurrũt excōicatiōis ſnia: h tñ fallit rōne ꝯſāguineitatꝭ vt ex̄.de ſentē.excōi.c.iter alia.⁊.eo.ti.c.ſi vere.§.ꝑterea ſi pr̄.xj.q.iij.c.qm̄ multas.in tex.⁊ gloſ.xxvij.q.j.c.de filia.vbi de hoc.⁊ ad h etiā bñ facit.ſ.de iniur.l.veſtē.⁊ ibi i glo.⁊.C.de his q latro.l.j.⁊ q: lʒ redimere ſanguinē ſuũ etiā delatorē ⁊ iudicē corrũpēdo.vt.ſ.ti.ꝓxi.l.vlt.⁊.j.de his q mor.ſibi ꝯſci.l.j.⁊ q: etiā i ciuilibꝰ attēdit̃ reꝰ ſanguinis.ſ.de ꝓba.l.ꝓcula.Idē poſſet dici ſi ſtatuto caueat̃ ꝙ nullꝰ receptet vxo.alteriꝰ ſine volũtate viri ꝙ ſi pr̄ receptauit filiā ꝯ viri volũtatē ꝙ nō teneat̃.In cōtrariũ tñ poſſet allegari ꝙ v̄ba ſtatuti ſunt clara ⁊ gñalia vñ interꝑtatiōi locꝰ nō eſt de leg.iij.ille aut ille.§.cũ i v̄bis. ⁊ de exercito.l.j.§.ſi is q nauē.ver.igit̃ i re dubia.⁊ ꝑ h etiā q: licʒ lex ſit dura tñ ſeruāda.vt.ſ.q ⁊ a qb.l.ꝓſpexit.nō attēta aliq̃ rōne ſanguis q̄ nō vr̃ i penis īponēdis debere attēdi ſicut pʒ in Romulo ⁊ remo.ſ.de reꝝ di.l.fi.⁊ ex̄.de reg.iur.c.iudicijs.nō eſt hñda exceptio ꝑſonaꝝ vt ibi nota.⁊ ꝙ rō ſanguinis nō habet̃ facit.C.de ꝯhēd.empt.l.dudũ. ¶Itē no.minꝰ patit̃ q detinet filiam q̄ extraneā:inſti.de his q ſunt ſui vel alie.iur.§.penul.⁊.ſ.de his q ſunt ſui vel alie.iur.l.j.⁊ ita dr̃ fugitiuꝰ q fugit apud matrē aio celādi ſe ſicut apud extraneũ vt.ſ.de edil.edi.l.qs ſit fugitiuus.§.idē iulia.ait ſi a mgr̃o.Cōcluſio ⁊ determinatio dñi Old.⁊ cōiter alioꝝ doctoꝝ eſt ꝙ mitiꝰ puniat̃ rōne ſanguis nō aũt i totũ excuſet̃ ꝑ hāc.l.Idē puto dici poſſe ſi aliqs erat captꝰ ꝓpter maleficiũ a familia ꝑtātis vł aliq̊ alio ꝑ eũ ceperat fragrāte crimine ꝙ aliqñ vr̃ poſſe fieri vt dixi.ſ.eo.l.j.⁊ pr̄ vel alij ꝯſanguinei cũ abſtulerũt de manibꝰ eoꝝ ꝙ mitiꝰ puniat̃ lʒ ꝯ h multũ facere videat̃ q: ipm̄ nō debuerũt ſubtrahere vindicte publice ſʒ offerre vt.j.de re mili.l.q cũ vno.§.q filiũ.⁊.l.milites.§.deſertorē.ſʒ ſicut dixi cōiter tenet̃ ꝙ mitius puniant̃ ꝑ hāc.l.cũ ꝯcor.⁊ ad hoc.ſ.de fugi.l.j.in princip.

¶De furibus balnearijs. Rubri.

SVper rubrica. Not. ſingularem textum in penis arbitrarijs.j.eo.l.j.⁊ ibi qualiter fures puniantur.

FVres. Ibi non egrediendũ.No.text.iſtũ q ſingularis eſt ⁊ nō memini alibi ex quo vr̃ ꝙ i penis q̄ cōmittũt̃ arbitrio iudicātis nũq̄ iudex poſſit excedere modũ huius.l.ſʒ exiliũ vel

operꝫ publici modũ tẽporalẽ ⁊ sic nõ põt exiliũ ꝑpetuũ vl' ma iorẽ penã ĩponere.⁊ ad h.ĩ.ti.ꝑxi.l.j.ĩ fi. Et de istis penis arbitrarijs vide.ĩ.de penis.l.hodie. Ibi sʒ si telo not.casum in quo nõ lʒ se defẽdere.s.e.ti.C.de his q ad eccl.ꝯfu.l.si seruus Ja. Et dic cũ q̃rit q̃l'r.fur puniret̃ ꝑ iura antiq̃ aut ante nouo iure.C.de ser.fugi. Aut fur vtit̃ gladio a ꝑn.ad ipm furtũ faciendũ vt q̄ armat⁹ iuit ad furãdũ ⁊ tũc tenet̃.l.corne.de fic ca.vt.ĩ.ad leg.cor.de fic.l.j.ij.rñ.s.ex qb.cau.maio.l.recte.⁊ de abige.l.j.§.quãq̃.versic.sane. Aut nõ a ꝑncip.sʒ ex postfacto vtit̃ armis ad se defendẽdũ ⁊ tũc aut aliquẽ ꝑcussit ⁊ sil'r tenetur.l.corne.de sicca.vt.C.ad leg.cor.de sicc.l.is q cũ telo.⁊ ar. sumptũ a ꝯ̃rio sensu hui⁹ lr̃e ibi nec queq̃ ꝑcussit. Aut nullũ ꝑcussit ⁊ tũc punit̃ ꝫm formã huius.l. Aut nõ vtit̃ armis a ꝑncip.ij.c.ex postfacto ⁊ tũc punit̃ ꝫ ꝑnc.hui⁹.l.⁊.s.de extraor.crimi.l.saccularij.ij.rñ.⁊ de furt.l.j.Dy.⁊ Jac.hodie nõ stat̃ ꝑdicte aut.nouo iure.C.de ser.fugi.⁊ dic vt ibi plene no. Ibi effractoris q se ꝯferũt ĩ edib⁹ alienis cã furãdi.vt.s.de extraordi.crimi.l.saccularij.Jaco.

Et si interdiu. Ibi ad ius ordinariũ ⁊c. Not.vulgare verbũ sil'r.s.de ꝑua.delic.l.fi.vbi de h dixi.⁊.s.de abige.l.j.in fi. Ja. In glo.s.vt ciuil'r.ibi de ꝑuatis delic.in fi. Sʒ ꝯ̃riũ videt̃ notari in glo.d.l.fi.sed ista verior.Old.

De effractoribus ⁊ expilatoribus. Rubrica.

De his. Scʒ accusatis.Ol. Ibi ꝯspiratõe ĩferẽdo furtũ faciebat forte viin custodib⁹.Ol. Et vide ꝓ declaratiõe qȏ no.⁊ dixi.ĩ.de custo.reo.l.in eos.⁊.s.ex quib.cau.maio.l.succurritur.

Expilatores. Plebei ⁊ diurni vt.ĩ.eo.l.fi.Jac. Ibi ĩposita est.i.certificata vel determinata q̄.s.ꝑxi.alternatiua est pena ĩposita ⁊ sic incerta ⁊ iõ arbitrio iudicis relinq̃t ⁊ cõmittit̃ vt quã ex ꝑdictis penis alternatiue positis ĩponat ad volũtatẽ suã ⁊ h vult dicẽ iste tex.q sepe allegat̃ ꝙ vbi pena nõ est determiata a iure arbitraria ẽ arbitrio iudicꝫ ⁊ ꝑ h ĩ.de penis.l.hodie.Dy.vbi de h non tñ põt iudex tali casu excedere penã exilij tparij ꝫm q̃sdã vt.s.de furi.bal.l.j.⁊ ibi tetigi.⁊ ꝑ h ĩ fi.hui⁹.l.⁊.ĩ.de crimi.stel.l.iij.§.pena. Sic est etiã ĩ ciuili ꝙ vbi tp̃s nõ est a iure determinatũ cõmittit̃ iudicꝫ arbitrio vt.s.de iu.delib.l.j.ĩ fi.⁊ de h vide qȏ no.s.de suꝑficie.l.j.§.qȏ ait. Ibi supradictos exceptis ꝑmis effractorib⁹ de qbus dictũ est ĩ ꝑn.l.ĩ qb⁹ spãlis pena est ĩposita.Ja. Ibi plebeio diurno effractore.Ja. ¶ In gl.i.quã fures ĩ fi.vel expilatores dicũtur effractores.s.plebeios.Jac.

De crimine expilate hereditatis. Rubrica.

Super rubrica. Uide Azo.in summa huius titu.⁊ qȏ not.C.eo.per totum.

Si quis alienã. In glo.⁊ est pena ibi.l.q̃tiẽs: sed ad possessionẽ intẽdi põt q̊ꝝ bonoꝝ ĩterdictũ vtile ĩ succedẽte de iure ciuili vel directũ ĩ succedẽte de iure ꝑtorio vt.s.q̊ꝝ bono.l.j.⁊.C.q̊ꝝ bono.l.j. Et sic cũ nõ deficiat actio nõ hʒ locũ.l.q̊tiẽs.Ja.⁊ de h vide qȏ not.⁊ dixi.C.fami.her.l.aduersus.⁊.C.e.l.fi. Et ꝑdicta ṽa sunt si se possidere ꝯtẽdat al's sola ciuilis ĩ factũ daretur ⁊ sic põt ĩtelligi hec glo.dũ dicit ad recuperãdã posses.⁊ subaudi vel ad duplũ ꝑstãdũ ar.s.si qs testõ liber eẽ iussus.l.j.⁊ not.d.l.vlti.C.e. In eadẽ glo.ibi ex eo ꝓbat̃.s.dari actionẽ ex hoc crimine.Ja. Ibi hoc iudiciũ ex eo ꝙ agitur ciuiliter.Old.

Si expilate. Ibi cognitionẽ ⁊ punitionẽ.Old. Ibi accõmodare dʒ et puniri.Ja. Ibi agi ñ põt qȏ qlibʒ mgr̃at⁹ cognosceret.Ja. Ibi auxiliũ ꝑsidis extra ordinẽ iudicãtꝫ.Ol. Ibi possesse sicut subau.⁊ reb⁹ amotis.Ja. Ibi nã in h casu.s.vt res hereditaria nõdũ apꝓhẽsa posses.heredita.ꝯ̃ctat̃.Ja. In fi.⁊ sec⁹ si ꝑsonalis vt.s.⁊.C.fami.her.l.aduersus.⁊.s.si qs testõ liber esse ius.fue.l.j.§.illud.Jaco.

Diuus seuerus. Ibi vtrũ qs ad quẽ expilata hereditas ꝑueniat.Oldr. In glo.al's ibi.§.in sũma.⁊ ꝯcor.s.si qs test.liber esse ius.l.j.§.illud.Ja.

Res. Al's si res.No.optimã.l.⁊ ei⁹ glo.ꝙ si aliqȏ crimẽ est cõmissum ꝯ̃ plures ꝑ vnũ ꝙ lʒ vn⁹ ex eis agat ꝯ̃ cõmittẽtẽ ⁊ ꝓbet ⁊ obtineat ꝙ ꝓbatiões ⁊ victoria illi⁹ nõ ꝓdest alij ꝯ̃ illũ eũdẽ ⁊ sic acta vni⁹ cãe iter q̊sdã nõ ꝓsũt iter alios ĩ aliã cãm nisi q̃ ad ꝑsũptionẽ aliquã vt dic̃ hec gl.sʒ ĩter easdẽ ꝑsonas lʒ ĩ alia cã ꝓsũt sʒ distinct.l.vlt.§.ȏ testamẽtꝫ.Dy.ȏ h plene not.C.de edẽ.l.ij. Ibi cohẽdi suo idẽ crimẽ ĩtẽtati.Ja. In fi.vt cũ ea vt hẽditaria recuꝑauerit veniãt ĩ fami.her.iudiciũ nec ei põt dicere ĩiuriose vl' ĩiuste ꝓ se latã sniaʒ vt.s.ȏ leg.j.l.si ꝫu⁹ pluriũ §.j.Ja.vl' dic ꝓfuisse ad q̃leq̃lẽ ꝑsũptionẽ.Ol. In gl.videri dicim⁹.ibi oĩno sit stãdũ.⁊ ꝫ h ꝓfuit ad ꝑsũptionẽ vt sic maior fides adhibeat̃ ꝓbatiõi quã faciet.Ja. In glo.ꝓbãdo ibi ali⁹ agat nõ crimine expilate hẽditatꝫ cũ semel sit ĩtẽtatũ sʒ ĩ rẽ vl' ad exhibẽdũ ⁊ ꝫ h acta ĩ criali ꝓsũt ĩ ciuili etiã alij. Ul' dic ꝙ ꝑm⁹ egit ĩ factũ ex crĩe ⁊ ꝓ ꝑte nũc agit alter ꝓ alia hẽditaria ꝑte.Ja. Ibi lʒ h ꝯ̃ h ṽa.Ray.⁊ ĩtellige ꝫ dicta ĩ.j.gl.

Uxor. In gl.ad h ibi filij viri ꝑuigni h⁹ ml'ierꝫ sec⁹ si eẽnt filij ei⁹ ꝙ ꝯ̃ eã famosã actio ñ intẽderẽt vt.s.de dolo.l.nõ dʒ.⁊.C.ȏ dolo.l.si suꝑstite.⁊ ar.s.de in ius voc.l.pereũtes.Ja.

Hereditariã. Argu.ꝓ eo qui vulnerauit laicũ quem credebat clericũ vl' q occidit asinũ credẽs occidere hoĩeʒ ad idẽ.s.de ĩiur.l.eũ q.§.cũ aliqs.vbi ȏ h.ȏ furt.l.vulgaris.§.si qs es.ȏ ꝫuo cor.l.dolo.§.si qs dolo.⁊.ĩ.ȏ fal.l.ĩ institu.in solo aĩo h ĩ his q̃ ĩ re.Dy. In fi.so.ibi ĩ aditiõe hẽditatis q̃ fit solo aĩo h ĩ furto qȏ nõ fit ĩ solo aĩo. Uel Sol.vt ibi per Ja.de bel.ĩ solutiõibus ꝯ̃riorum nõ solutorum.

De crimine stellionatus. Rubri.

Super rubrica. Uide Azo.in summa.e.et vide qȏ no.C.eo.suꝑ rubrica.⁊ de pctõ periurij vide.ĩ.e.de periurio.

Adde pro declaratiõe hui⁹ rubri. Bal.in.l.ij. ȏ murile.li.xij.

Stellionatus iudicium. Ibi famosũ.qñ nõ descẽdit ab accusatiõe q̃ ciuil'r dãnat⁹ eẽt ĩfamis al'r ꝯ̃ ⁊ ita loqt̃ ꝯ̃riũ.Ja. Idẽ forte cũ dãnat̃ ex ꝑiurio cũ ꝑiur⁹ sit ĩfamis vt.s.ȏ his q no.ĩfa.luci⁹.⁊.C.ȏ trãsac.l.si qs maior.cũ ibi not.⁊ dic vt ibi.⁊.ĩ.e.l.fi.

Stellionatus accusatio. Lex ista vtilis ẽ ĩ ista materia. Et ꝑmo collige ꝙ cõmittẽs dolũ ĩ ꝯ̃ctu tenet̃ h crĩe nã q dolũ fac̃ crimẽ cõmittit vt.s.ȏ dol.l.itẽ exigit. Ibi ĩ tãto crĩe vagari ⁊c.⁊ no.ꝑ Az.ĩ sum.ȏ dolo.§.dat̃ aũt.Dr vex ẽ ĩvo dolo ꝙ ẽ ĩfaciẽdo vt pʒ ĩ lr̃a dũ dic̃ dolo qd fecerũt sec⁹ aũt dicerẽ ĩ dolo ꝑsumpto q est ĩ cõmittẽdo tũc ei nõ crederẽ accusationẽ hui⁹ cris locũ hr̃e vt pʒ ĩ exẽplis q̃ hac.l.subijciũt̃ ⁊ ex effectu pene.ĩ.e.l.§.pena.Old.⁊ ꝓ h facit ꝙ maleficiũ vr̃ ꝯsistere solũ ĩ faciẽdo vt dixi.s.de iniur.l.iniuriarũ.§.si de honoribus.

Pena. In glo.i.pena cris. Ibi legitimũ est vt not.de suspec.tuto.l.j.sciẽdum.Dy.

Si quis merces. Que tributoria agẽtib⁹ fuerãt ꝯferẽde.vt.s.ȏ tributo.l.illud.Ja. Et h solo casu ĩterrogat⁹ ꝑfat⁹.d.Jac.dixit posse merces surripi ita ꝙ nõ cadat ĩ crĩe furti ⁊ ita nõ hr̃et locũ h crimẽ.Ol. Ibi sũpsit negãdo seu celãdo agẽtib⁹ tributoria nõ aũt ꝯ̃ctãdo.Ol. In glo.obligatas ĩ fi. vt.s.hac.e.l.§.j. Sʒ ꝯ̃ h apte fac̃ q̄ vbi debitor subtrahit rẽ obligatã furti tenet̃ etiã si apȏ se ꝯstitutã ⁊ nõdũ traditã alleuet vt.s.de furt.l.si is q rẽ.ĩ ꝑn.l.ĩ.actiõe.§.fi.⁊.l.itaq̃ fullo.§.j.cũ si.⁊ tñ eodẽ casu dr̃ dari crimẽ stellionat⁹ vt hac.l.§.sʒ ⁊ si qs merces.⁊.§.l.ibi maxime aũt ⁊c. Sʒ dic ꝙ ĩ.§.j.tenet̃ furti creditori: ꝑmo ei aũt cui vẽdidit vl' ĩ quẽ al's trãstulerit tenet̃ h crĩe.⁊.§.sʒ ⁊ si qs: expone vt ibi ꝫ ꝑmã expositionẽ illi⁹ vbi auerterit.Dy.

De periurio. Id est ꝓpter ꝑiuriũ.Ja. Et no.ꝙ ꝑiuriũ est g̃uissimũ crimẽ seu scel⁹.vt ex̃.ȏ re iudi.c.ad apl'ice.§.sʒ vt ad ꝑsens.lib.vj.⁊ ibi ꝑ Arch.⁊ Jo.an. Et an sit grauius pctm̃ q̃ homicidiũ dic vt hr̃.xiij.dist.duo mala. Itẽ si qs iurauit ꝫuare pacẽ ⁊ pl'ies veniat ꝯ̃ an videat̃ pl'ies deierare: dic vt no.ꝑ Arch.d.c.ad apl'ice.ij.col.vt dixi.s.ȏ ṽb.ob.l.scire debem⁹. ¶ Itẽ allegat̃.l.ista ꝙ ꝑiur⁹ nõ sit ĩfamis ꝙ sic ꝓbat̃: h dr̃ ꝙ ꝑiur⁹ ĩcidit ĩ crĩe stellionat⁹. Sʒ crimẽ stellionat⁹ nõ ĩfamat vt.s.e.l.ij.g ꝑiur⁹ nõ ĩfamat̃ ꝙ est ĩtelligẽdũ si de ꝑterito vl' ꝑñti iurauit.si aũt de futuro tũc ĩfamat̃.vt.s.de

his qui

de his q no.i sa.l.luci⁹.ꝛ ibi no.plene.ꝛ.C.ō trāsact.l.si qs ma ior.ꝛ tetigi.d.l.ij.§.eo. Itē ad solutionē ꝯrij.d.l.ij.C.ō reb.cre di.ꝛ iureiur.dicūt qdā aut iuramētū ē ad lit.decisionem ꝛ hꝫ locū.l.illa. Aut tractaꝛ de iuramēto ad obligationē ꝯhēdā ꝛ qriꝛ de piurio ꝛ hꝫ locū.l.ista. Uel dic vt plenissime i.l.ꝯria.§. d.l.ij.ꝛ adde qð not.i auē.semitas nō solū.in glo.magna.

¶De termino moto. Rubrica.

Super rubrica. Iste titu. facit hoies fore ꝯtē tos terminis suis q₂ iponit penā amouētib⁹ terminos alienos ꝛ ad h̄ cōcoꝛ.lxxxvj.dist.c. tāta negtia. Ad h̄ facit ꝙ al's dr̄ nō egrediaris termios ātiq̄s q̄s posuerūt p̄res ātiq: vt ex̄.de sepul.c.j. Prouerb.xxj. Deutero.xix.c. nā aliqs nō dꝫ excedē suos limites vt ex̄.de puil.c.volētes.li. vj.nā q terminos alienos amouerit iō maledicet.xij.q.ij.in le gibus.ꝛ.d.c.tāta.ꝛ ꝙ qs dēat eē ꝯtēt⁹ suis termis fac.C.finiū reg.l.si ꝯstiterit.xvj.q.iij.iter memoratos.ꝛ.liij.dist.c.diaconi. Termini puinciaꝝ positi fuerūt āte diluuiū.xc.dist.c.j.ꝛ ser uādi sunt.xvj.q.iij.qcūqꝫ. ¶Itē lacus ꝛ stagna habēt termi nos q custodiri debēt.§.de acq.re.do.l.lac⁹ ꝛ stagna.ꝛ ad hoc ex̄.de statu mona.c.recolētes.de puileg.c.patētib⁹.ꝛ.c.poꝛro. ¶Null⁹ etiā trāsgredi dꝫ terminos ātiq̄s.viij.q.ij.c.null⁹.ꝛ magnū iteresse ē h̄re bonū ꝯfinē ꝛ vicinū.C.ō pact.iter emp.ꝛ vēdi.l.vlt.ꝛ de ꝯhē.ēpt.l.qð sepe.§.fi.ꝛ ō leg.ij.l.si cui fund⁹. ¶Iure lōbardo dr̄ ꝙ dign⁹ est moꝛte q terminos amouet vt i lōbarda de eo q termi.amo.l.j.ꝛ de hac materia vide qð no. ꝛ dixi.C.de accusa.l.j.ꝛ h̄ sic distinguit Ja.ō are.vt ꝛ ibi dixi. Aut qs amouit terminos ignoꝛanter qð credebat alios lapi des furari ꝛ termios amouit ꝛ v̄berib⁹ cedi dꝫ vt.j.e.l.diuus. in fi. Aut sciēter ꝛ tūc aut grā occupādi fines vicino ꝛ puniꝛ coꝛpoꝛal'r vt.d.l.diu⁹. Aut grā finaliū q̄stionū osculādo ꝛ al's obstruēdaꝝ ꝛ puniꝛ coꝛpoꝛal'r vt.j.l.fi.§.fi.al's puniꝛ pecunia riter vt.l.fi.in pn̄. Ja.de pluralitate delictoꝝ an iponāꝛ pl'es pene.vide.j.e.l.fi.ꝛ an pena statuti tollaꝛ pena iuris cōis.

Diuus. In v̄si.si vero.alij pōt eē casus noīa tiui et tunc subaudi alij.s.ij. Uel pōt eē casus datiui vt sit sēsus alij.i.ad vtilitatē al teri⁹ ꝛ qð dicit misterio functi sunt dic.i.q̄si alteri⁹ mistri fecerūt. Uel dic alij.s.hūilioꝛes. Ja. Ibi foꝛtuito.i.nō ꝓposito terminos amouēdi. Ja. ¶Itē not.ex.l.ista ꝙ miti⁹ puniꝛ senex ꝙ̄ iuuenis ꝛ h̄ ē ꝙ al's dr̄ qð parciꝛ senectuti vt not.lxxxvj.dist.c.tāta negtia.ꝛ ad hoc.xxxiij.dist.c.frr̄nitatē.ꝛ xxvj.q.vij.c.si tpa. Et al's dr̄ ꝙ etas ꝯsideraꝛ ꝛ ex etate p̄sumi mus.xviij.q.vlti.diffinim⁹.ꝛ ibi de h̄ p Archi.in fi.senes. In glo.q₂ ibi vel dic ignoꝛātia vel foꝛtuito. Ja.

Ebraria. Ibi in terminos singl'os. Hic est ar.ꝙ si statuto caueaꝛ ꝙ pducē tes fl'os testes ꝯdēnēꝛ i cētū ꝙ si qs pduxerit tres vel q̄tuoꝛ ꝙ puniaꝛ in cētū p q̄lꝫ ꝛ p h̄.j.ti.pr.l.pe nul.§.fi. Dy.ꝛ si pduxit vnū tm̄ an teneat: dixi.§.vi bo.rapt. l.ij.§.hoies.ꝛ vide qð dixi ad vtrūqꝫ.§.de pua.delic.l.nunꝗ. ¶Itē facit ad aliā sīlem q̄stionē statuto caueꝛ ꝙ qcūqꝫ fece rit homicidiū puniaꝛ in mille: ꝛ si nō soluerit iufra.x.dies pu niaꝛ capite aliqs pl'es hoies interfecit ꝛ vidēs se nō posse sol uere penā libꝛ.mille p oib⁹ eligit ꝙ sibi p oib⁹ caput āputeꝛ ꝛ nō teneaꝛ soluere aliquā penā pecuniariā q̄riꝛ nūqd audiri dēat: ꝛ vr̄ ꝙ nō: imo teneaꝛ soluere penā pecuniariā p qbus pōt ꝛ p alijs decapitationē pati q₂ pl'a delicta fuerūt ꝯ pl'es pene.§.de pua.delic.l.ij.ꝛ vide qð ibi not.ꝛ ar.j.ō penis.l.iiij. ꝛ.l.si diutino. In ꝯriū vr̄ decapitationē p oib⁹ sufficere sicut ꝛ p pl'ib⁹ adulterijs vna tm̄ pena iponiꝛ vt no.in gl.§.ō furt. l.vulgaris.§.j. Dic aut ille q p̄mo accusat ꝯsecut⁹ ē penā pe cuniariā quā accusat⁹ soluere voluit ꝛ tūc patiꝛ scd̄ario deca pitationē. Aut fuit in ꝯtumacia soluēdi penā pecuniariā in fra.x.dies q₂ accusatoꝛ nō fuit sollicit⁹ i ea exigēda ꝛ tūc subi re dꝫ penā decapitatiōis ꝛ null⁹ ali⁹ accusatoꝛ amodo audieꝛ q₂ crimē moꝛte exactū ē ar.j.de publi.iud.l.defūcto.ꝛ.C.si re⁹ vel acc.moꝛ.fue.p to.ꝛ ar.p hac distinc.j.nil no.ap.pē.l.j.§.fi. in fi.§.de acceptil.l.plurib⁹.ꝛ.§.de act.ꝛ obl.l.plura.ꝛ ita no. in fili i pal.l.ij.de pua.deli. Ja.de are. Sꝫ h̄ vltimū crederem verū ꝙ ex eodē facto vnū resultaret delictū. Si aūt ex eodeꝫ facto plura resultarēt delicta vt ē.j.de adul.l.si adulteriū cū icestu.ꝛ tūc sec⁹ ar.d.l.si adulteriū.ꝛ ita vr̄ tenere Dy.i sili.d. l.ij.§.de pua.delic. Old. ¶In glo.i.cuilibꝫ de ppoꝛ: ibi ꝛ sic oia ꝯcoꝛdabūt vt.C.de furt.l.apud ātiq̄s. Ibi statuta estꝛ sic p nouā veteri derogatū est nisi ꝯdicaꝛ: vt.C.de sepul.vio.l.q

sepulchꝛū.ꝛ ar.ex̄.de p̄bē.c.referēte.ꝛ.c.p̄terea. Ja. Qð facit ad q̄stionē ꝙ p penā nouā a statuto inductā sit sublata pena iuris cōis qð sic pbaꝛ nā p.l.j.ꝛ.ij.hui⁹ tit.pena hui⁹ cris erat extraoꝛdinaria arbitrio iudicis q̄ tolliꝛ p hāc.l.in q̄ determi nata est in qnq̄ginta aureis eodē mō vr̄ ꝙ si statuto imponaꝛ pena noua p homicidio vel alio crīe ꝙ sublata sit pena iuris cōis. ¶Sꝫ r̄nde ꝙ h̄ p̄ma pena erat extraoꝛdinaria vt predi ctū est.illa aūt q̄ ducta est p hāc.l.erat oꝛdinaria: sꝫ oꝛdinaria facili⁹ tollit extraoꝛdinariā ꝙ̄ oꝛdinaria aliā oꝛdinariā ar.§. de suspec.tuto.l.post finitā.ꝛ.§.de fideius.l.v̄rānius. Ibi quē admodū incipere nō possunt ꝛc. ¶Sꝫ in q̄one p̄dicta vtraqꝫ pena.s.iure cōis ꝛ statuti est oꝛdinaria vn̄ nō videreꝛ vnā tol li p aliā ꝛ p h̄.§.de public.l.j.§.vn̄ q̄riꝛ. ¶Preterea.l.caueꝛ ꝙ idē crimē pōt diuersis.ll.accusari tn̄ punita vna nō potest postea alia puniri vt.j.ō accu.l.senat⁹.ꝛ q̄ ad originē vnā nō tollit aliā nisi postꝙ̄ actū est ex vna: q idē in q̄one nr̄a ꝙ vna nō tollat aliā ab initio: sꝫ post exact.vni⁹ tollitur altera arg. §.de iniur.l.ptoꝛ edixit.§.si dicaꝛ. Fallit i casu.d.l.C.de sepul. viol.l.q sepulchꝛū.q₂ ibi h̄ exp̄sse caueꝛ ꝙ p̄sce seueritati alia accedat vt ibi in l'ra dr̄.p hac opi.hn̄ facit.§.de act.ꝛ oblig.l. quotiēs.ꝛ de liber.ho.exhib.l.sepulchꝛū. Ibi p̄ma placet: sed certe imo manifeste falsa est: q₂.§.l.pri.loqꝛ de pena coꝛpoꝛa li extraoꝛdinaria: et tn̄.l.illa fuit ab Adriano q fuit iperatoꝛ post Cesarē q fuit p̄mus iperatoꝛ. ¶Itē.C.de accusa.l.j.sil'r dr̄ ꝙ extraoꝛdinaria pena iponiꝛ ꝛ illa.l.fuit Alexā.impera. q sil'r fuit post Cesarē vn̄ nō est verisil'e imo est ridiculū dice re ꝙ Cesar fecerit mētionē de legib⁹ factis post eū: ꝛ ideo dic vt dixi.d.l.j.de accusa. Uel posses distinguere vt dixi.§.e.su per rubꝛica.in fi.

¶De collegijs illicitis. Rubrica.

1 ¶Collegium capitulū ꝛ conuentum qualiter differant.

Super rubꝛica. De istis colle gijs vide.§.qð cuiuscꝫ vniuer.l.j.in ter.glo.ꝛ.l.sicut munici piū.§.si qd.ꝛ.§.fi. Et q̄t ꝯstituāt collegiū q̄t populū quot turbā dixi.§.vi bo.rapt.l.ptoꝛ. §.j. ¶Qꝫ collegiū nō possit ꝯstitui sine auto ritate superioꝛis not.p Archi.de cōsecra.j.c.eccl'ia.ꝛ vide ad hāc materiā q̄ not.p Cōpost.ꝛ Inno.ex̄.de ꝯsti.c.cū oēs.ꝛ.c. cū accessissent.ꝛ p Jo.an.de v̄b.sig.c.ij.lib.vj. ¶In glo.ex h̄ qð not.ꝛ dixi.C.de iurisd.om.iud.l.fi. ¶Que dr̄ia sit iter col

1 legiū † capitulū ꝛ ꝯuētū not.per Archi.ex̄.de offi.oꝛdi.c.quā uis.li.vj. De collegijs appꝛobatis ꝛ iꝓbatis ꝛ an vniuersi tas scholariū sit appꝛobata.j.e.l.j. Qꝫ qs nō dꝫ eē i pluribus collegijs.ea.l.§.j.plene ꝛ qd fiēdū sit si eligaꝛ qs ad plura of ficia militias dignitates collegia vel silia. Et an rustic⁹ rece dēs de cōitate debeat h̄re partē rez cōium ꝛ debitoꝝ. Et an monacho transeūti ad artioꝛē regulā restituaꝛ qð poꝛtauit in p̄mo monasterio. An ciuitates vel collegia possint facere statuta ꝯtra ius cōmune.j.e.l.sodales.

1 ¶Religionem nouam sine autoꝛitate pape quis institue re non potest.

Mandatis. Ibi stipem mēstruā.i.modi cū salariū. D.l.j.de v̄b.sing.l. agri.§.j. Ibi ꝯ se.q.d.dūmodo sit appꝛobatū vel in fraudē senat⁹ nō fiat. ¶Collige ꝯ glos.ꝛ hn̄ ꝙ oia collegia sunt repꝛobata nisi reperianꝛ exp̄sse appꝛobata. Appꝛobata aūt sunt q̄dā de qbus hr̄.§.ꝙ cuius.vniuersi.l.j. Sꝫ nūqd vniuersitates scholariū q̄ sunt i studijs dici possint appꝛobate dic ꝙ sic ꝛ pūt h̄re rectoꝛē ꝛ talis rectoꝛ hꝫ iurisdi tionē vt not.ꝛ dixi.C.de iurisd.om.iudi.l.fi.ꝛ p h̄ ex̄.de pcur. c.q₂ i causis.ꝛ ibi in gl.ꝛ.§.de pact.l.itē magistri.ꝛ ibi i gl.ꝛ p

1 hoc etiā.C.de puil.schol.l.j.ꝛ.ij.li.xij. ¶Itē nō pōt qs institue re nouā religionē † sine autoꝛitate dn̄i pape vt ex̄.de religio. domi.c.vlt.li.vj. Et de istis collegijs ꝛ vniuersitatib⁹ vide qð not.p Inno.ex̄.de offi.oꝛdi.c.cū ab eccl'iaꝝ.ꝛ plene p Host.in summa de sindico.§.j.col.ꝛ per Inno.ex̄.de exces.p̄la.c.di lecta.ꝛ.C.de sacrosan.eccle.l.j.

1 ¶Clericus ꝛ laicus quis simul esse non potest.
2 Pastoꝛ non potest placere lupo ꝛ gregi.

Non liceat. Notabilis est iste.§.q̄ caueꝛ ꝙ qs nō debeat eē i duob⁹ collegijs. Sic etiā

non pōt eē qs monach⁹ duo℞ monasterio℞ vt ex̄.de pbē.c.cū singula.lib.vj. Nec canonicus i duab⁹ canonīs ſ3 tenet̄ eligere quā velit ex̄.de pbē.c.referēte.ꝛ vide qd ibi not.ꝛ eo.ti.c.de multa.ꝛ.c.ꝑterea.ꝛ de elect.vt qs duas.li.vj. Et p ↄ̄nis vr̄ ꝙ non possit hr̄e plura officia.vt.C.de assesso.l.nemo.ꝙ verum est repugnātia ſ3 se adinuicem cōpatiētia vl' iuuātia sitvt plene dixi in pma ↄstitutiōe.C.si ideoqꝫ.ꝛ.s̄.de manumis.vin.l.j.

¶ Jtē not.pōt quis eē in duab⁹ militīs.vt.C.q mili.nō pos.l.v.li.xij.

1 ¶ Jtē nō pōt qs esse clericus † ꝛ laicus ex̄.de cleri.

2 ↄiug.c.diuersis fallacīs. ¶ Jtē pastor † nō pōt placere lupo ꝛ gregi.lxxxiij.dist.cū nihil. ¶ Quid ḡ fiet si aliqs eligat̄ ad plura officia sicut sepe ↄtingit ꝛ p h̄ ꝙ nō possit eē i plurib⁹. C.de proxi.sacroscri.ꝛc̄.l.hac edictali.ꝛ de agē.i reb.l.penult. vltra mediū.lib.xij.vr̄ ꝙ hāc electionē ꝙ velit acceptare per hanc.l.ꝛ iura pdicta.ꝛ p h̄ de leg.j.l.q duos.de leg.ij.l.lucio.et tāgit p Dy.d.l.q duos. Jn ↄ̄riū ꝙ n̄ hēat electionē ſ3 teneat̄ pmi electiōi stare ſ3 scōa nō valuit ꝛ pbauit iura pdicta ꝛ ex̄ de elect.c.auditis.ꝛ qd cōpelli possit p magistratū ipm pmū officiū exercere.vt.s̄.de leg.ij.l.si qs seruū.§.si iter duos.ꝛ.j.ō mune.ꝛ hono.l.si qs magistrat⁹.vbi de h̄ etiā dicet̄.ꝛ hāc vltimā cōiter tenēt doct.ꝛ p h̄ i aut.de defen.ciui.§.iterim. Prima ei electio valuit vt.s̄.de offi.pcōsu.l.obseruare.ḡ scōa nō tenuit.vt.C.q da.tuto.pos.l.si sororis. Nec ob.C.de ↄfir.tuto.l.si vt pponis.q2 ibi prim⁹ tutor fuerat iutil'r dat⁹ ꝛ iō tenuit scōa datio.ꝛ p h̄ etiā vide qd not.in Spec.de cēsi.§.j.ver.penul.ꝛ vlti. ¶ Jtē facit iste.§.ꝙ si aliqs rustic⁹ stabat in aliq̄ villa q̄ erat grauata ere alieno ꝛ inde recedat ꝙ teneat̄ soluere partē dicti debiti sibi cōtingētē sicut etiā h̄ vr̄ ꝙ recipe d3 partē eo℞ q̄ erāt cōia collegio a q̄ recedit.ꝛ p h̄.C.de decur.l.pinde no.lib.x.j.ad munici.l.icola.iā publicis muneribꝰ.et C.de his q ad eccl.cōfu.l.j.vbi de hoc dixi.facit etiā ꝙ si monach⁹ trāseat ad monasteriū artioris regule ꝙ pōt.vt.ex̄.de regu.c.l3.ꝙ reddi sibi debeāt ea q̄ portauerat i pmo monasterio de q̄ dic vt dixi.C.de sacrosan.ec.aut.ingressi ver.Jn glo.magna ibi fungit̄ vice eo℞ vt.s̄.de iudi.l.pponebat̄.Dl. Jbi vel dic ꝛ veri⁹ Dy.in fi.vel dic ꝙ illud quod est collegij non est singulo℞ dūrāte collegio vt in ↄ̄rijs.ſ3 dissoluto collegio hn̄ incip.esse singulo℞ vt.j.leg.ij.in pnci.ꝛ vide qd not.s̄.de rerū di.an cōmuni.§.vniuersitatis.

Collegia. Jbi dissoluunt̄ quaten⁹ de facto sunt collegiata iuxta illud dissolue collegiata.Ja.

Sodales. Jsta est lex p quā potissime dn̄i Ja.de are.ꝛ Rich.tenēt ↄ̄ opinionē cōem ꝛ in q̄ dicūt totū mūdū errare q2 cōiter tenet̄ ꝙ ciuitates possint facere statuta ↄ̄ ius cōe.p l.oēs populi.s̄.de iusti.ꝛ iur.vbi de h̄. Jpsi aūt dicūt ꝙ hec.l.expsse pbat ↄ̄riū ibi ne qd ex publica lege corrumpit.Et ad.l.oēs ppl'i.rn̄dēt ꝙ intelligēda est de statutis q̄ sunt preter ius cōe nō ↄ̄ directo. Uel dicūt ꝙ.l.illa posset itelligi in populis liberis q̄ nō subsunt romano iperio de qb⁹ loq̄t̄.l.nō dubita.j.de capti.ꝛ postli.reuer.q possunt facere statuta ad eo℞ libitum.ſ3 ꝙ de talib⁹ ppl'is loquat̄ nō vr̄ ꝑpter vbū oēs ppl'i ꝙ est vniuersale ꝛ ꝑpter alia vba q̄ sequunt̄ q legib⁹ ac morib⁹ regunt̄ vt pm⁹ intellect⁹ iudicio meo verior est absurdū eī vr̄ ꝙ ciuitates possint tollere.ll.iperato℞ q̄ sunt supiores.vt.s̄.de arbi.l.nā magistrat⁹.ꝛ ad trebel.l.ille a q̄.§.tēpestiuū.nā3 p h̄ vnaqꝫ ciuitas posset se totalr̄ eximere ab obseruatione iuris cōis faciēdo statuta ↄ̄ ius cōe vel faciēdo statutū ꝙ ius cōe nō seruaret̄ in ipa ciuitate ꝙ esset absurdū. Nec est verisimile ꝙ legislator in.d.l.oēs ppl'i.voluerit ppl'is tātā ꝛ talem ptātē ↄcedē.ō h̄ sat⁹ dixi.C.ō offi.pfec.pt.oriē.l.formā.al's normā.S3 si qs vellet tenere opi.cōem posset rn̄dere huic.l.q h̄ legislator expsse necinde fieri ↄ̄ ius cōe q2 nō fuit i.l.oēs ppl'i. ¶ Jtē ꝙ h̄ vr̄ ꝙ collegia possūt facere statuta dum tn̄ nō ↄ̄ ius itelligas eē ve℞ inter eos.ꝛ corā eorum iudicib⁹ nō autē ligant aliquos qui sint extra collegiū.vt.C.de ↄsti.pec.l.ij.§.fi.ꝛ ibi de hoc dixi.

¶ Vide bart.hic qui pulchre loquit̄.

¶ De popularibus actionibus. Rubrica.

Super glo.rubrice. Circa fin.ibi dat̄ ispecta psona. Cōtra hāc gl.vr̄ eē ꝙ no.s̄.de pua.delic.l.fi.Ad q̄ itelligētiā dic.aut ex crīe publico agit̄ ciuil'r.aut crial'r accusat̄. Primo casu aut actio q̄ qs vult agere ē itroducta rōne ꝑpri dāni siue iteresse ꝛ tūc agit solū dānū passus vel delictū vt.d.l.fi.ꝛ si pl'es sint q℞ itersit oēs agūt non prelato idoneiore vt.s̄.de sepul.viol.l.iij.§.si ad plures. Aut est itroducta solū rōne vindicte publice seu publice iteresse ꝛ tunc cuiqꝫ de ppl'o ↄpetit ꝛ ita loq̄t̄ ista gl.i pn.ꝛ i fi. Scōo casu qn̄ accusat̄ crial'r aut ad penā corporalē ꝛ tūc accusat i priuato crīe solū cui⁹ pncipal'r iterest vt hac glo.ibi cū vero nō aūt ali⁹.ꝛ ita d3 itelligi qd not.d.l.fi.s̄.de pua.delic.ꝛ qd dixi s̄.de puarica.l.iij. Aut accusat̄ ad penā pecuniariā fisco applicādā vt vr̄ no.j.de penis.l.aut facta.i.j.glos.ꝛ.s̄.de sepul.vio.l.iij.ij.rn̄. Et tūc qlibet poterit accusare plato tn̄ idoneiore ꝛ ita posset hic itelligi itelligēdo de pena fisco applicāda ꝛ tūc expone agēdū.i.accusandū ꝛ vr̄ casus.C.de sepul.vio.l.q sepulchrū.l3 videat̄ ad h̄ eē ↄ̄.s̄.ad fill'.l.lege cor.§.fi.vbi est actio ꝛ tn̄ pena fisco applicat̄.S3 ibi iō q2 pncipal'r puata applicat̄ l3 medietas det̄ fisco.And.de py. ¶ Jtē ex ista eadē glo.circa fi.sumit Dy.ꝙ si ex puato delicto iponat̄ pena per statutū q applicet̄ fisco qd qlib3 de ppl'o poterit accusare ac si crimē foret publicū de q̄ dixi.d.l.iij.s̄.de puarica.

Sed si ex eadem. Cōcor.s̄.de collu.detegē.l.fi.Ja. Jn glo.ibi.§.ſ3 si paciscar.ꝛ de h̄ plene dixi.C.de transact.l.trāsigere.vltra prin.ver.itē querit glo.

¶ De publicis iudicijs. Rubrica.

1 ¶ Crimina publica de iure canonico infamant.

2 Judices maleficio℞ an teneantur habere consilium peritorum.

Super rubrica. Uide Azo.in summa insti.e.ti. ¶ Jn gl.rubrice i fi.vt.j.ti.ij.l.si pl'es.Ja.

1 ¶ Jtē not.ꝙ iure canonico oīa cria † sūt publica ꝛ ifamāt vt not.p Archi.ex̄.de ↄsuetu.c.nō est.sup vbo excessib⁹.li.vj.ꝛ vide etiā qd not.xxv.di.hinc etiā Augustinus ꝙ regul'r oīa cria sint puata nisi lege caueat̄ ꝙ sint publica.j.eo.l.j.Et an accusatio q̄ orit̄ p onerib⁹ ꝛ vulnerib⁹ sit publica.Et an vi bono℞ rap.ꝛ ꝙ dictio item repetat ꝛ i repetito idē ius iducat ꝙ sit crimē capitale.Et an mēbri abscisio ꝛ q̄ iimicitie capitales.j.e.l.ij.Et an si p crie capitali a statuto iponat̄ pena pecuniaria iteruenit pcu.An mortuo accusatore vl' accusato duret istātia.j.e.l.ij.An pēdēte cā ciuili itēdat̄ crialis.j.e.inter dū.Et an admittat̄ talis libell⁹ peto quē puniri f̄m formā iuris ꝛ statuto℞ ꝛ an hēat locū i vno tn̄ vel i plurib⁹ volētibus agere ciuil'r vel crial'r.An accusat⁹ accusatiōe pēdēte vel ea finita possit accusare vl' pseq.j.e.is q reus.ꝛ nō relatiōe criminū ſ3 inocētia re⁹ purgat̄ ꝙ facit ad q̄stionē vtrū frāgēti pacē possit frāgi.Et an hānit⁹ dēat affidari vt se defendat de alio

2 crie.Ex q̄ crie qs infamet̄.j.eo.l.ifamē. ¶ An iudices † maleficio℞ teneant̄ hr̄e ↄsiliū perito℞.Et an ↄsultores compelli possint ↄsulere.Et an collegia iudicū ciuitatū possint recusari vt suspecta.j.e.l.custodias.Jbidē etiā an de maleficijs possit cognosci vel diffiniri dieb⁹ feriatis.Et an si tutor petat̄ de dolo puniri ipsis dieb⁹ possit cognosci.An ꝛ qn̄ iteruenia p cura.in criminalib⁹ plene.j.e.l.penul.§.ad crimen.

Non omnia. Perinde est ac si aperte diceret oīa iudicia p criminib⁹ pposita sunt puata nisi ea q̄ ex legibus ꝛc. Sic ḡ hec.l.ponit regulā ꝛ istātias regule.regula est ꝙ oīa cria sunt puata.fallit i casib⁹ q hac.l.ponūt̄ ꝛ hec regula pbat̄.s̄.ō puar.l.ij.i fi.ꝛ vid qd ibi no.ꝛ qd subijcit ſ3 tu tn̄ dic si cria iudicia q̄ ex legib⁹ ꝛc.nō ei leges iducūt crie ſ3 puniūt.vt.C.vn̄ vi.l.meminerit.s̄.ō cri.stel.l.ij.§.pena aūt.et no.ō suspec.tu.l.j.§.sciēdū.Jpe tn̄ leges cria distinguūt accusatiōes iducūt ꝛ penas imponūt.Cū ḡ ista tn̄ de qb⁹ subijcit sint publica seq̄t̄ ꝙ regl'a ē i ↄ̄riū ꝙ oia alia sint puata vt dictū ē.Dy.S3 vr̄ ꝙ etiā alia sint publica de qb⁹ hac.l.nō dr̄ vt C.ō famo.li.l.j.ꝛ.s̄.ō iiur.l.qd senat⁹.Jtē illō crimē de q̄ hr̄ C.de epis.ꝛ cle.l.si qs i h̄ gen⁹.So.dicas ꝙ ista subijciunt hic gr̄a exēpli nec h̄ negat̄ qn alia sint publica si h̄.l.reperiat̄ vt pdicta duo cria sicut ꝛ sacrilegia ꝛ residua vt h̄ no.i gl.ſ3 illa possent dici ↄphēdi sub vbo peculat⁹.Et p hac rn̄siōe ꝙ h̄ dicatur gr̄a exēpli.facit.s̄.de vi ꝛ vi ar.l.j.§.qd vulgo. ¶ Deinde qrc qd de alio instr̄o falso ꝙ testō.Jtē qd de.l.fania.ꝛ in stel.ꝛ turpil.ꝛ suspecti ꝛ oia dic vt iu glo.ꝛ suppletionibus. ¶ Jtem qrit Jac.de are.quid de verbibus: ꝛ vidi hāc q̄stionem de facto sed tamen nō est questio q2 casus est.C.ad leg.iu.de vi publi.l.iij.vbi dicitur ꝙ agitur p verbibus.l.iul.de vi publica vel priuata f̄m qualitatē violentie.Jacob.Et vide quod de

qđ de hoc ibi dixi possit etiam agi iniuriaꝝ vt ibi no. ꝛ pro hoc institu. de iniur. §. pena. ꝛ. ff. de iniur. l. lex cornel. ibi de testamentis falso fabricatis vel veris suppressis. ꝛ idē in alijs instrumentis falsis vt in glo. no. Ja. ibi iulia. de vi priuata. Sꝫ an vi bonoꝝ rapto. sit publicū vel priuatū dic vt no. ff. e. l. infamē in vltima gl. in his duobus vltimis nō est pena certa a iure statuta sed imponit̄ extraordinaria arbi. iudi. Dy. vt patet j. ad. l. iul. repetundaꝝ. l. lex iul. §. fi. esse publica nā dictio itez repetitionem inducit vt. ff. de leg. iij. l. in repetēdis. Dy. et idē iuris dꝫ esse p oīa in eo qđ repetit vt pꝫ in copulatū. ff. de fun. instru. ꝛ instro le. l. seie. §. gaio. Dy. ꝛ vide in alpha. dictiōe itē. ¶ Item pro eo. ff. de orig. iur. l. ij. §. deinde cornel. vbi indistincte dicit de falso esse publicū iudi. Ja. ibi. l. paulus. al's icipit instroꝝ: sed pro actiōe est. d. l. ij. rñ. et eo. tit. l. lege. §. j. Dy. In glo. subaudi lex ibi etiā sub hoc sed p hoc dꝫ esse glo. p se et dꝫ esse signata sup verbo peculatus ſm Ja. de ra. ¶ In glo. qđ dicemus ibi sed Az. dixit hec vera. Ray. ibi qꝛ hec nō dicit de ea. et rō est qꝛ publice iterest ne libertini q sunt sordide stirpis splendidis natalibus subrogent̄ vt. ff. de vē. in spi. l. j. §. penul. et. C. de qđibus. s. sup statu. Ja. de ra. ibi. §. ꝯsequēs. sed ꝙ nō sit vere publicū pro hoc. j. e. l. penul. §. ad crimē ꝯiūcta. l. non solum. §. fi. ff. de procu. al's est sub. l. querit̄ al's est. l. p se. ꝛ incipit item ait ꝛ si suspectus.

Publicorum. Delicta assumunt qualitatem ex genere pene. hoc dicit. et cōcoꝛ. j. de pe. l. qđ ad statum. ibi qdam nō capitalia. i. nō semp parē penaꝫ inferentia. Ja. Et no. qđ oē crimē sanguinis penā ingerēs dr̄ capitale vt. C. de transact. l. trāsigere. ꝛ ibi no. ¶ In ciuitate etiā capitales dicunt̄ qñ aliqs accusat aliā de tali crīe capitali p hāc. l. et p hoc. ff. de bo. pos. l. edicto. §. rei capitalis. itez qñ aliqui odiūt se inuicē ad mortē: vt in institu. excu. tuto. §. item ppter. et in aut. de testi. §. si vo quis. Et pōt solui qđ qua querit̄ de mēbri abscisione vtrū sit capitale ꝛ an in ea possit ꝯstitui p̄cura. Et videt̄ ꝙ sic p fi. huius. l. quasi sit modica cohertio. Tu dic ꝯ qꝛ mēbri abscisio morti equiparat̄: vt in aut. de colla. §. ad h̄ vero iubemus. ꝛ no. C. de offi. eius q vi. alte. iudi. obti. l. ij. Dy. et dicā. j. e. l. penul. §. ad crimē. v. itē quid si p crīe ibi exilium: exilium dr̄ quasi extra auxiliū ꝙ ante sibi cōpetebat qñ ciuis erat. Ja. vel dr̄ quasi exuliū ab exulo exulas. ibi hoc est expositiue venit hec dictio sicut. ꝛ. j. de interdi. ꝛ rele. l. ij. de penis l. quidā sunt serui. ꝛ de veteranis. l. fi. Ja. ibi nō cetera sed penarum genera. j. deporta. subsisten. Ja. ibi pecuniaria vt. j. ad l. iul. de ānona. l. ij. in fi. Ja. Et sic pōt esse qđ de crīe nō tñ est accusatio crīalis vt ex̄ de pcu. c. cui. ꝛ sic expone impositione iudicant̄ crīa capitalia vel nō capitalia vt statim subijciaꝫ in fi. vt. j. ad. l. iul. peculatus. l. sacrilegij. ꝛ. l. iij. in pn. Ja. Et no. crimina iudicari capitalia vel nō capitalia habito respectu ad penā que imponit̄ p eis et p hoc. j. de pe. l. qđ ad statū. Ex quo pōt colligi decisio qōis q̄ notabit̄. j. e. l. penul. §. ad crimē videlꝫ si statuto caueat̄ qđ p homicidio imponat̄ pena pecuniarij nūquid tūc possit interuenire pcu. ꝛ Dy. hic ꝛ ibi tenēt ꝙ sic: si aūt statuto ꝯtineret̄ ꝙ homicida p homicidio soluat centum ꝛ si nō soluerit infra certū tp̄s qđ decapitet̄ tūc secus qꝛ tunc decapitatio remaneret in obliga. si nō solueret ad tp̄s ar. ff. de pe. leg. l. j. ad. l. falc. l. j. §. itē si ita. ꝛ ar. ff. de re iudic. l. miles. §. decē. cū ibi notatis ꝛ qñ dies lega. ce. l. cum sine prefinitione. Dy.

a ¶ Publica. ad hō bal. l. j. C. ne ex delic. defūc.

Publica. a Ibi defunctis ante diffinitiuā sniam vt. j. ti. pri. l. ex iudicioꝛuꝫ sed ꝛ mortuo accusatore nomē rei abolet̄ vt. j. ꝺ accusa. l. libelloꝝ. §. vlti. Ja. Et vide qđ ibi no. j. eo. l. accusatore defuncto. tex. tñ ꝛ glo. q̄ est. ff. de inoffi. testa. l. filius versi. penul. innuit qđ mortuo accusatore heres teneatur prosequi accusa. cuius contrarium hic no. in glo.

Interdum. Id est aliquo tp̄e puta lite precedēte. Dy. Et dic ꝙ pēdente actiōe ciuili nō pponit̄ accusa. crīalis ex eodē facto. ꝛ. h. d. ista. l. Dy. Et p hoc reprobat̄ talis libellus accusatoriꝰ peto talē puniri ſm formā iurꝭ ꝛ statuto rū cū ex statuto nascat̄ ꝯditio ex lege q̄ est ciuilis ꝛ ex iure cōi oriatur crīalis. ꝛ iō nō ꝯcurrūt vt hic ꝛ qꝛ nō dꝫ qs pluribꝰ legibus reus fieri vt. j. ti. j. l. senatus. Dy. de ꝯsuetudine tñ admittitur. Ray. sed pone quidam abstulit mihi oues vel alias res meas ago ciuilr̄ ꝯ eū alius vult agere crīalr̄ ꝯ eū meo iudicio pendēte. Querit̄ an possit ꝛ dicūt qdā ꝙ non p. l. istā. ꝛ ita aliqñ fuit determinatū. Sꝫ tu dic ꝙ lex ista loquit̄ qñ idez vult agere ciuilr̄ ꝛ crīalr̄ simul ꝛ semel hoc eñ nō pōt: sed qñ vnꝰ ciuiliter aliꝰ crīalr̄ bñ pōt ar. C. de accu. l. q de crīe. ij. rñ. Dy.

Ibi iudicio publico fiat p priuatū iudicium intentatū vt dic fiat ad tp̄s. i. priuato seu ciuili iudicio pendēte ex eodem facto Ja. ibi nā in his. s. priuatis iudicijs. Et qđ subijcit de re familiari dic. i. pecuniaria. q. d. nō ad vindictā subau. ꝛ iō nō p̄iudicatur crīali qꝛ vna cōpetit p re familiari alia cōpetit ad vindictam. Et dic ꝙ aliqñ ex eodē crīe plēs crīales nascunt̄ et hec impediunt se ꝛ vna pendēte ꝛ ea finita nō pōt pponi alia si ē cōdemnatus accusatus nec ab eo nec ab alio vt. j. de accu. l. senatus. ꝛ. C. de accu. l. qui de crīe. Ea finita si est absolutus ꝛ p̄uaricatio probet̄ dic vt. ff. de p̄uari. l. iij. Si plēs sunt ciuiles: vt. ff. de iureiur. l. duobus. §. colonus. ꝛ ibi no. ꝛ. ff. vi bo. rap. l. j. ꝛ arboꝝ furtim cesaꝝ. l. j. si vna ciuilis ꝛ alia crīal' tūc pēdente ciuili nō agit̄ crīali sed ea finita agit̄ crīali vt. C. qñ ciui. actio criminali p̄iudicet. l. vnica. vbi ꝺ hoc plene no. ꝛ dixi. ꝛ ad hoc. ff. de iniur. l. qđ senatus. ꝛ. l. ptoꝛ edixit. §. si dicat̄. Dy. Et predicta vera sunt ꝙ vna pendēte alia impedit̄ qñ ex eodē facto secus si ex diuersis vt. ff. re. amo. l. rerum amotarum actio ob adulterij. Dy. ibi eñ rerū actio amotaꝝ oꝛit̄ propter res q̄ motas. ꝛ. l. iul. de adulte. propter adulterium ab ea cōmissuꝫ.

¶ Barto. hic dicit esse legē difficiliorem ꝙ sit in mūdo.

¶ **Is qui reus.** Quattuoꝛ hꝫ ptes. i. p̄ma pte loquit̄ de accusatione pendente. In scđa accusatione finita. In tertia interptatur p̄cedentia. In quarta pte excipit. Et dic accusatus accusatione pēdente accusare non pōt absolutus vo sic condēnatus inchoatas ante accusa. psequitur ad nouas non admittit̄ si priuatus extitit ciuita. vel libertati. h. d. ¶ Et dic ꝙ primo ponit̄ tacita qđ eius expssa determinatio ꝛ determinationis rō. scđo alia qđ eius determinatio et determinationis rō. tertio ponit̄ p̄cedentiū rōnū limitatio quarto p̄dicte limitationis alia determinatio. scđa ibi illud. tertia ibi sꝫ hoc. quarta ibi inchoatas. ꝛ expone reus. i. cuius nomē receptū est inter eos qđ fiebat p lit. ꝯte. vt. C. de adul. l. adulteram ꝛ Dy. qđ tñ quidā reprobauit vt ibi notaui. Et dicunt receptionē noīs inter reos fieri p aliū actū de quo dic vt no. C. q accu. non pos. l. j. ꝛ. C. vt nemo priua. l. ij. in fi. ꝛ dixi. j. ꝺ adulte. l. miles. §. ea q̄ ibi accusare suū accusatorē de pari vel minori crīe vel etiā maiori. Dy. ibi nō relatione criminum ab alijs cōmissoꝛuꝫ. Et notabilis est iste tex. ꝛ sepe allegat̄ ꝛ concoꝛ. iij. q. ix. c. negāda. nā ille qui aliū accusat nō ppterea se excusat vt hic ꝛ ex̄ de priui. c. petistis ꝛ multiplicare incōueniēs non est soluere ar. d. c. petistis. ꝛ. ff. de tabu. exhi. l. locū. §. si qs

¶ dolo ꝛ melius ex̄ de excessi. prela. c. iter dilectos. ¶ Que oia faciunt ad qōnem si dño fecerūt pacē ꝛ postea vnus dedit alapam alteri ꝛ ille q recepit dedi dāti de cultello ꝙ teneat̄ ꝛ de pace rupta nō teneat̄ ar. ff. so. ma. l. viro. ꝛ qꝛ qđ ruptū est amplius rūpi non pōt vt. ff. de iniu. testa. l. nā ꝛ si sub cōditiōe. §. rumpēdo. ꝛ p hoc. C. de pac. l. cū pponas. vbi de hoc ꝛ. j. de regu. iur. l. cū par. §. illi. Ad p̄dicta facit. C. ad. l. iul. de vi. l. si qs ad se fundū cū ibi notatis in v. illud incertū est. i. dubiū. Jac. ibi liberatus. i. absolutus. Jaco. ibi subierit. i. ꝯdēnatꝰ sit. Et subaudi ꝛ vr̄ qđ post dānationē nō possit accusare est eñ ꝛc. Dy. ibi inchoare non posse etiam ꝯ suum accusatorē. Jac. ibi sꝫ hoc. s. phiberi dānatū accusare ptinet puto demuꝫ ad eos dānatos suos accusatorē accusare volētes qui dānati vel ciuitatē ꝛc. Si ergo nō amiserunt ciuitatē nec libertatē sed retinent lꝫ publico dānati iudicio vt. j. ad. l. iul. de vi priuata. l. p̄mi poterunt accusare. Ja. inchoatas plane accusationes nō solum ꝯ suū accusatorē sed etiā ꝯ quēcūq3 extraneū. Dy. ibi delationes. i. accusationes añ accusationē de se ppositaꝫ vel post vt. C. q accu. nō pos. l. negāda in fi. Dy. Ibi post dānationem que etiā ꝯtineat ciuita. vel liberta. cōmissionē dū tñ vitā retineat sic. j. de iur. fis. l. deferre. §. itē ꝯstitutionibus. Ja. In glo. s. accusatorē suuꝫ. ibi. l. assiduis. sed dñs Odof. est in ꝯria opinione ꝛ dicit qđ siue p̄mus ꝯsequat̄ suā vel suoꝝ iniuriaꝫ siue nō scđs nihilominus admittat̄ ꝛ p eo. j. de bo. liber. l. qui cū maioꝛ. §. ñ libertꝰ. ꝛ ad sil. l. si quis in graui. §. vtrū. ꝛ hanc loquit̄ in ciuili ꝛ non est visimile legislatorē voluisse terminare crimialia p leges loquētes de ciuilibꝰ ꝛ qꝛ ibi si primo denegaretur absorberetur ius eius in totum ꝙ hic non est qꝛ ambo possunt in eoꝝ accusationibꝰ p̄cedere ꝛ vnus non ppter hoc tollit ius alterius. Sed opi. gl. vr̄ posse sustineri qꝛ quotiēs accusatores sunt pares p oīa primo accusatus nō recusat accusatorem suum nisi crimē qđ obijcit scđs sit maius primo vt C. qui accu. nō pos. l. j. Sed in casu glo. sunt per omnia pares nam primus psequit̄ suā vel suoꝝ iniuriam ꝛ secūdus similiter secundꝰ vult reaccusare de pari vel minori igitur primus prefertur. Old. ¶ Immo sunt q dicunt dñm Dy. approbasse opi. glo. tali argu. qꝛ qui contra accusationē vult except. pro

¶ Qđ notabilis.

ponere debeat eã proponere ante lit.cõtest.ꝛ si suã vel suoꝝ iniuriã excipiendo prosequat vt.ĵ.de adulte.l.ij.§.extraneus et.l.si maritus.§.pscriptiones ergo eadẽ rõne si vult suuz recusare accusatorẽ debꝫ eum recusare anteꝙ nomẽ eius recipiatur inter eos Dy.Ja.de ra.tenet opi.glo.post lit.ↄtesta.et opi.Odof.ante.Ray.¶In glo.no.fm.l.de purgatione ista plenius habent canoniste ex̃ de purgatione canonica ꝛ ď purgatione vulga.p to.ꝛ p Gof.ꝛ Host.in summa ipsoꝝ titu.ꝛ p Spec.eiusdẽ titu.¶In glo.s.aduersus extraneos ibi quã.s.proxi.rñ.q̃.s.pxi.rñ.qñ snia non aderit ciuitatẽ vel libertatẽ vnde accusatus accusat de nouo suũ accusatorẽ rõe vindicte non obstãte infamia nõ aliũ q̃ rõ vindicte cessatꝛ obstat ei infamia q̃ dãnatus est publico iudicio.Hic aũt prosequit̃ accusationes incboatas aduersus quẽlibet nec obstat infamia q̃ ante fuerant incboate.Dy.ꝛ hãc opi.Az.approbat Ray.Ibi debebat pdere de hoc dic vt.ĵ.proxi.glos.no.ibi de nullo crĩe poteris accusare vt in pñ.huiꝰ.l.ꝛ.ĵ.de adult.l.ij.§.qui ꝫ dicit.ꝛ.§.si publico.ꝛ.§.extraneus.ꝛ.l.si maritus.§.pscriptiones.Dy.ibidẽ erit vt possis accusare tuũ accusatorẽ ratione vindicte nõ obstãte infamia q̃ es publico iudicio dãnatus secus in alio nisi tuã vel tuoꝝ iniuriã psequaris vt.ĵ.ti.pri.l.q iudicio.ꝛ.l.hi tñ.Dy.ibi itẽ reo desiderante.s.si suã vel suorũ iniuriã prosequat̃ vt ibi dr̃.ꝛ no.et dic qꝺ pñ.glo.loquit̃ vsꝙ ad dictionẽ illã porro si aliũ de maiori qñ nomẽ rei receptum erat inter reos vsꝙ ad illã.de minori qñ nõ erat receptũ ꝛ sic finis cõcoꝛ.prin.Dy.Ibi velis audieris postꝙ es accusatus non tñ nomẽ tuũ est receptũ inter reos.Dy.ibi nisi tuã vl' tuorũ al's tuorũ ve.Quo casu potes psequi etiã infamatus.vt.ĵ.ti.proxi.l.hi tñ oẽs.Dy.ibi sed nõ infamat̃ immo ꝛ si fuerit infamatus cũ accusatio fuerit incboata ãte dãnationẽ vt dictũ est.s.hac eadẽ glo.qñ accusabat accusatorẽ.Dy.ibi certe deferens.s.libellos pponẽdo.Dy.ibi nõ accusas prosequẽdo accusationẽ.Dy.ibi.C.qui accu.nõ pos.l.j.Sed certe illa lex non loquit̃ de extraneo ꝫ de accusatore.ꝛ iõ meliꝰ facit.l.reũ C.de pcura.Ja.de ra.ibi excipiendo aũ lit.ↄte.di.in fi.vt.d.l.neganda.Dy.¶In glo.imo v' ibi nõ pmitti etiã incboatas prosequi.Olibi vel dic hãc.Dy.ibi fm Az.vel verius illa in prouocãte hec in puocato.Ja.de ra.vel fm Ja.de are.ibi incboandis hic incboatis.Sꝫ quõ incboata erat accusatio rñ.per lit.ↄte.vt.C.de li.ↄte.l.j.nõ p depositionẽ accusatiõis tm̃ vt in.l.ↄria.Sed quo tpe fuit hec accusatio incboata rñ.põt dici qꝺ fuit incboata anteꝙ nũc dãnatus accusaret̃ ꝫ hoc si preuenit accusando ꝛ lit.ↄte.quõ ab accusato potuit accusari ꝫ prin.huius.l.rñ.accusatus nõdũ receptꝰ erat inter reos qui fiebat p lit.ↄte.ꝛ aliquas ꝫ accusatũ habitas psumptões ex quo sibi purgatio imminebat vt innuit in pñ.huius.l.ꝛ.C.de adulte.l.adulterã.ꝛ.ĵ.de adulte.l.miles.§.ij.ꝛ hic accusatus suũ accusatorẽ de maiori accusauit.et sic dilata est pꝰ accusatio nõ ergo simul duo criãlia iudicia exercent̃ lꝫ in ciuili sit secus.Vel põt dici ꝙ receptus inter eos accusauit accusatorem suũ ꝛ ille nõ excepit sed spõte rñdit ꝛ hãc etiã post dãnationem implebit ꝛ sic nõ ex depositione accusationis tm̃ ꝫ ex cõtestatione delatio dr̃ incboata.Cõstat aũt accusationez posse deponi pẽdente accusatione vt.C.q accu.nõ pos.l.negãda.vbi de hoc.Ja.de are.ibi ante infamiã.i.ante sñiam q̃ isamat.Dy.ibi differri per.l.pdictas.sed certe idẽ v̓r etiã in pẽa mortis q̃ nõ est maior rõ in vna quã in alia.Ja.de ra.et sic ꝫ est spãle ꝫ leges ↄrias.ibi interim pmittit̃ ar.ꝙ si bãnitus sit accusatꝰ de alio crĩe ꝙ debeat sibi dari fiducia vt venire possit ad se defendendũ ar.huius glo.ꝛ.ĵ.de custo.reo.l.ij.lꝫ illaz legem solã allegent aduocati.Dy.de hoc an debeat affidari et an valeat talis fiducia data dic vt plenissime not.C.de his q ad ec.ↄfu.l.psenti.v.qꝺ est.ar.distictio qꝺ poterat.Et p declaratione materie huiꝰ.l.ꝛ glo.hic positaꝝ dic cũ qs accusatus suũ accusatorẽ reaccusare vult.Aut opponit aduersario suo crimẽ in mo.excep.aut in modũ accusationis.Primo casu qñ in mod.excep.subdistingue.Aut lis est ↄtest.aut non si lis est ↄtest.nõ põt crimẽ in modũ excep.obijcere ante sic vt.ĵ.de adulte.l.ij.§.extraneus.ꝛ.§.q hoc dicit.ꝛ.§.si publico.ꝛ.l.si maritus.§.pscriptiões.Scõo casu qñ accusatoꝛ obijcit crimẽ in modũ accusationis tũc etiã subdistingue q̃ ↄsiderãda sunt tria tpa.q̃ aut accusat aũ lit.ↄte.aut post lit.ↄte.ꝛ ante sñiam:aut post sñiam.Primo casu qñ nõ est lis ↄtest.si vult accusare de maiori crĩe põt ꝛ sua accusatio tanꙙ maior pcedere dꝫ.Si võ de pari vel minori crĩe nõ põt nisi suã vl' suoꝝ iniuriam prosequat̃ vt.C.q accu.nõ pos.l.negãda.Scõo casu qñ lis est ↄtest.aut ptendit suã vel suoꝝ iniuriã.aut vindictã publicari.Primo casu audit̃ vt.ĵ.ti.pri.l.hi tñ.ꝛ hoc est verũ siue velit accusare de maiori siue de minori siue de pari ar.dicte.l.neganda.Scõo casu qñ pretendit iniuriã publicaz vno modo audit̃ vt hac.l.In tertio casu qñ lata est sñia ꝛ vult re accusare subdistingue.aut fuit sñia absolutoria.aut ↄdẽnatoria.Primo casu qñ absolutoria planũ est qꝺ admittit̃ etiã cõtra oẽs vt hac.l.is q.in prin.ibi nec anteꙙ fuerit excusatus ergo a ↄrio sensu si fuerit absolutꝰ põt ꝛ innuit etiã in v.illud In scõo casu qñ fuit ↄdẽnatoria tunc aut aderit ciuitatẽ vel libertatẽ vel vitã:aut nullũ aderit:si nullũ aderit:aut nullũ accusare extraneũ:aut suũ accusatorẽ.Prĩo casu qñ vult accusare extraneũ non põt q̃ est infamis vt.ĵ.e.l.infamẽ.q̃ infames ab accusa.publica repellunt̃ vt.ĵ.de accusa.l.q accusare.Si vero vult accusare suũ accusatorẽ bene põt ꝛ ↄcedit̃ sibi quodãmõ ad vindictã vt hac.l.ꝛ.s.de bo.liber.l.q cuz maioꝛ.§.si libertus.Si võ sñia aderit ciuita.aũ libertatẽ.Tũc aut vult de nouo incboare se accusare.aut iam incboatã proseq.Primo casu qñ de nouo vult pponere accusa.non põt indistincte nec ꝫ extraneũ nec ꝫ suũ accusatorẽ vt hac.l.v.sed hoc puto.In scõo casu qñ vult icboatã prosequi aut sñia aderit vitam:aut solã ciuita.vel libertatẽ.Si aderit vitã tunc nõ pt prosequi q̃ nõ dꝫ differri pene impositio vt.ĵ.de pe.l.si quis forte.ꝛ.C.de pe.l.cũ reis.ꝛ.l.si vindicari.Qñ võ aderit solaz ciuitatẽ vel liberta.vel vtrũꝙ non aũt vitam tũc aut accusatio sua pimitur p sñiam ꝫ eũ latã.Aut non pimitur si pimit̃ non audit̃:vt.C.qui accu.nõ pos.l.j.Si võ pimit̃ q̃ accusatio sua potest esse vera tunc bene auditur etiam contra oẽs vt in vltimo ver.huius.l.Dy.

a **Defuncto.** [a] Ibi pena extincta oẽs ex criminali accusatione imponenda.Ja.vel dic corpalis secus si esset pecuniaria q̃ tunc fieret executio ↄtra heredẽ ↄdẽnatione facta cõtra defunctũ.nã p solã litẽ ↄtest.nõ transferet̃ pena in heredẽ defuncti qꝺ est intelligendũ in publi.iud.nã in priuatis bene trãsfert̃ in heredes p solã ↄtest.vt.C.ex delict.defunctoꝝ.l.vnica.vbi de hoc nota.ꝛ dixi licet ꝛ illud fallat i casibꝰ ꝛ istud etiã qꝺ hic dr̃.ꝛ in glo.ibi posita.Ja.ibi criminis extincti per mortẽ delinquẽtis.Ja.ibi cognoscere sed ciuil'r.Ja.in fi.aditus a iudice cõpetẽti.Ja.ꝛ adducit̃.l.ista ad q̃õnẽ si quidã hereticus decessit post cuius mortẽ agit̃ ď tali cã poterit cognoscere qlibet minoꝛ iudex hñs cognitionẽ causaꝝ ciuiliũ.et vr̃ ꝙ sic arg.huiꝰ.l.in fi.Tu dic ꝫ ꝫ solũ iudex possit de tali crĩe cognoscere vt.C.vbi cau.fisca.l.j.Nõ ob.hec.l.q̃ ꝫ crimẽ erat extinctũ morte:crimẽ aut hereseos morte nõ extinguitur vt p dixi.Dy.¶In glo.s.corporalis ibi heres eius tenet̃.ꝫ si non esset condẽnatus secus.Ja.vt.ĵ.proxi.glo.¶In gl.vlti.ibi ꝛ qui merũ imperiũ non hꝫ.Q̃ est delictũ tale vel hoc est p statutũ.Dy.ibi post lit.ↄte.in criãli.Dy.ibi in cã ap.hoc seruaretur ꝛ tñ certũ est qꝺ p ap.res reducit̃ ad eũ statũ i quo erat post lit.cõte.vt.C.de ap.l.ita demũ.ĵ.ad turpil.l.j.in fi.ꝛ de bonis lib.l.q cũ maioꝛ.§.accusasse.Et hoc nõ põt pcedere arg.glo.Dy.ibi alij vt Cy.dicũt ꝛ hoc est ipa vitas vt pꝫ.d.l.ex iudicioꝛum.vbi loquit̃ de pecuniaria pena.et notabil'r facit ibi ius dr̃iam inter publicã ꝛ priuatã ꝛ sic nõ pcedit arg.sup ius glo.de publico ad priuatũ.Dy.Alij dicũt qꝺ opi.Cy.est vã in accusatione criãli op.aũt hic in act.ciuili.ꝛ.C.ex deli.defũ.l.j.Q̃ intelligãt qñ pena dꝫ applicari actori q̃ tũc appellat̃ ciuilis:sed vbi applicat̃ fisco lꝫ sit pecuniaria appellat̃ criãl vt insti.de publi.iudi.in pñ.Ja.de ra.Et melius de iniur.§.i summa qñ applicat̃ vtriꝙ videt̃ ciuilis vt.s.ad sil.l.lege coꝛ.§.fi.vbi dicit accusationẽ popularẽ non accusationem.de hoc s.de sepul.vio.l.j.in prin.

[a] Defũcto adde ꙙ ista lex facit ꝫ illos qui suspẽdũt mortuos ď quo p Jmo.ꝛ et Alex.in.l.ij C.q testa.fa.pos.

Infamem. Ibi sed ex eo.s.oĩ.Old.ibi iudicij publi.non fuit ꝫ priuati.Oldr.Ibi ex ea act.fuerit.i.ex ea cã descenderit Dy.¶In glo.j.in fi.vel dic ꙙ si ex crimine publico agatur ciuiliter nõ sequit̃ infamia ꝛ huiꝰ ratio est q̃ actio in factũ q̃ descendit ex crĩe publico vt.ĵ.de falsis.l.qui nomine datur ꝫ parentes ꝛ patronos vt.ĵ.titu.pri.l.hi tñ.§.j.ꝫ quos non dãtur actiones famose vt.s.de obseq.l.ꝫ.et.l.bono.Jac.de ra.¶Item si agatur criminaliter per accusationem tunc infamatur:si vero per inquisitionem tunc nõ vt no.in.l.ij.§.preterea.s.de suspec.tuto.no.in glo.ꝛ no.et dixi plene.C.si tutoꝛ non gesse.l.j.et pro hoc.C.de modo mulctarũ.l.j.Jure canonico omne crimẽ est publicũ ꝛ infamat vt no.per Archid.ex̃ de ↄsue.c.nõ est.li.vj.ꝛ dixi.s.e.sup rubrica.In glo.exemplificat ibi ꙙ sit priuatũ vel dic ꙙ in casu est priuatum.Ja.Ibi et eo casu hic dicit.vel dic verius ꙙ hic loquitur de ipa accusatione speciali vi bonorum raptoꝝ que est priuata:vt.s.de priua.deli.l.fi.Jaco.de ra.in fi.ꝛ de effracto.ꝛ expilato.l.j.§.expilatores.Oldra.

Ordo.

ORdo. Ibi cũ pro q̃. Ol. Ibi ex ordinẽ. s. illuꝫ antiquũ. Ja. in fi. solenniter tñ ſm iura vt in glo. no. Ja. ℭ Et adducit̃ hec. l. ꝙ ſi ſtatuto caueat̃ qꝺ ꝑcutiens ancianum puniat̃ in. x. ꝙ ſi quis ꝑcutiat ancianũ remotũ ab ancianatu nihilominus puniatur ſicut hic durat pena ſublato ordine. ꝛ ꝓ hoc. j. ad municipa. l. ordine.

SCiendum. Ibi quis dñs Dy. Ibi iõ q̃ non vr̃ habere pro derelicto. Dy. ℭ In glo. vlti. in fi. ſol. vt ibi vel illa in languente hic in nõ languente. Uel hic habuit iuſtam cãm credens eum deliquiſſe ibi no. Ja. de bel.

INter accuſatorem. Ibi ſuſcepta ꝑ liteꝫ cõteſt. Ja. ibi. excuſatio nõ a crimine ſed a ꝯtumacia. Ja. ibi pro abſente accuſante vel accuſato. Ja. ibi ꝑ triduũ. ſ. expectatus in qualibet citatione. Ja. ibi abñtis et eodẽ mõ citati. Jo. ibi reo ꝛ abſoluto. Ja. in fi. no. hermodicium aliter ꝯbitur in crĩali q̃ in ciuili. Ja. ℭ In glo. al's nec ibi non dãnetur etiã lit. non ꝯte. vel ex tali citatione. Ja. ibi ꝛ in ciuili vbi nõ fit lit. nõ ꝯteſt. vel ibi alio mõ fiunt citationes Ja. ibi ferri ſnĩa lit. nõ ꝯte. vel in maioribus penis. Jac. ibi. l. ſi accuſatoribus. qꝺ dic vt ibi no. ibi ꝛ aliud dicũt in ciuili ꝛ ꝑ eis. C. de iudi. l. ꝓperandũ. in prin. ꝛ vt intra certũ tp̃s crĩalis queſtio ter. l. fi. cõtra eos. s. de fer. l. fi. Ja. de ra. in fi. ſꝫ in ſnĩa dico aut eſt lis ꝯte. ꝛ tũc fertur ſnĩa in minorib⁹ penis ſiue accuſator ſiue accuſatus ſit abſens vt hic facta tñ citatione al's non vt hic. ꝛ. C. de accu. l. ij. in maioribus. et not. C. de accuſa. l. abſentem. ꝛ no. Az. in ſumma de requi. reis.

1 ☞ Judex de delictis cognoſcere debet cuꝫ ꝯſilio peritoꝝ.
2 Judex ſi indigeat cõſilio peritorum poteſt eos cogere ad dãdum conſilium.

a 1 **CUſtodias.** [a] Judex † de delictis cognoſcere dꝫ cum ꝯſilio peritoꝝ ꝛ vocatis ꝑſonis eoꝝ. h. d. auditur⁹. i. ille q audiri dꝫ et cognoſcere delicta eoꝝ qui debẽt in carcere cuſtodiri. Et ex hac. l. colligi poſſunt plura vtilia q̃ non memini
2 alibi ſic clare repiri. Primum eſt qꝺ ptãtes ꝛ alij iudices † õ maleficijs cognoſcẽtes ſi indigent ꝯſilio iuriſperitoꝝ ciuitatꝫ qꝺ poſſunt eoꝝ ꝯſiliũ petere ꝛ eos cogere ad dandũ eis ꝯſiliũ ſuper cauſis ſuꝑ quibus eoꝝ ꝯſilium petũt ꝛ ita ſepe vidi fieri in ciuitate ꝑgami. ꝛ pro hoc. C. de ꝓx. ſacro. ſcri. li. ij. ꝛ. li. xij. nõ tñ dico ꝙ etiã ſi iſtis nõ vocatis ferat ſnĩam quin bñ valeat et ita intelligit̃. C. de ſen. ꝛ interlo. om. iu. l. cũ ſnĩam cũ ibi notatis. Licꝫ videat̃ innui ꝯ̃rium. s. de his q̃ in teſta. delẽ. l. ꝓxi. circa fi. ibi remotis his ꝛc. Et de hoc tetigi. C. de aduo. diuer. iudi. l. ſancim⁹. et plenius de legib⁹. l. humanũ. et vide ĩ Spe. de requiſitione ꝯſilij. Et conſiliũ p̃dictũ credo ptãtem habere poſſe etiã ꝑtibus inuitis ꝑ hãc. l. que hoc clare innuit ꝛ gl. hic poſita ꝛ ad hoc etiã bene facit in decretis. xx. diſt. de quibus cauſis. vbi dicit̃ qꝺ ꝯgregãdi ſunt ſeniores ꝓuincie ꝛ cũ eoꝝ ꝯſilio diffiniri. Adeo qꝺ vidi ꝑgami terminari ꝙ ſi ptãs in aliqua cã regrebat ꝯſiliũ collegij iudicũ ipſi⁹ ciuitatis qꝺ ꝑtes vel aliqua eaꝝ non poterãt dicere nec recuſare collegiũ tanq̃ ſuſpectũ ar. huius. l. et ad hoc etiã allegabat̃ qꝺ capl'm vel ſinodus nõ pñt recuſari nec hñri ſuſpecta vt no. ex̃ de iudic. c. j. in glo. q̃ incipit ex abundãti. ꝛ ad hoc vide qꝺ dixi. ff. de ꝯdi. ꝛ demon. l. hoc mõ. et ꝓ hoc facit q̃ ab ordinatione maioris ꝑtis capl'i nõ põt appellari ex̃ de his q̃ fiunt a ma. ꝑte capl'i. c. j. et. xvj. q. j. c. eccl'ia. et ibi in glo. Scdõ allegat̃ hec. l. qꝺ dieb⁹ feriatis põt cognoſci ꝛ ꝓcedi in cauſis maleficioꝝ lꝫ vox p̃conis ipſis dieb⁹ ſilere deberet vt. C. de fer. l. fi. in maleficijs tñ ſit ſpãle vt hic pꝫ ꝛ ꝓ hoc. s. de offi. p̃fe. vrb. l. j. §. ſileret de tutel. l. in eos. ꝛ inſti. de ſuſpe. tuto. §. ſed ꝛ ſi qs q̃ hoc vr̃ et neceſſitas exigere ꝛ pietas ſuadere. vt. s. de fer. l. j. in fi. ꝛ duab⁹ ll. ſeq. et ex̃ de fer. c. vlti. qꝺ tñ intelligit Ja. de ra. quo ad ꝓceſſum nã ſnĩaꝫ diffinitiuã in maleſi. dicit dieb⁹ feriatis ferri nõ poſſe niſi in crĩbus exceptatis. C. de fe. l. ꝓuinciaꝝ. vbi de hoc dixi. ꝛ vide in gandino de multis q̃onibus que nõ cõmode adaptant̃. v. itẽ q̃ro an iudices ꝛ ita exponit hãc. l. in fi. dũ dicit differãt exponit eñ. ſ. ferre ſnĩaꝫ lꝫ gl. itelligat differant. ſ. executionẽ. pone vt pꝫ in. l. quã allegat. Et pro p̃dicta iura dicit Dy. fuiſſe terminatã q̃onẽ cuiuſdã adulti petẽtis in quodaꝫ tutore rõnẽ tutele ſibi reddi ꝛ ex̃ ordinẽ de dolo puniri ꝛ opponebatur in ip̃a cã nõ poſſe ꝓcedi obſtãtib⁹ ferijs ꝛ dicit determinatum fuiſſe ꝙ poſſet ꝓcedi ex eo qꝺ petitũ fuerat tutorẽ puniri de dolo ex̃ ordinẽ. In glo. q ſunt prudẽtes ibi nõ tñ aduocati quidã habent non tm̃ aduocati. ſed ſi habeas nõ tñ aduocati glo. vr̃ male dicere q̃ imo aduocati vident̃ debere adeſſe vt. s. de his q in teſta. delen. l. ꝓxime. ꝛ q̃ etiã adſunt qñ habet̃ qꝺ de ſeruis in cã adulterij vt. j. de adul. l. ſi poſtulauerit. §. diuus. ꝛ. §. q̃oni. vbi de hoc plene. ſed tũc põt dici ꝙ iſta glo. loquit̃ de ꝯſuetudine nõ de iure ſcripto. Dy. ꝛ Jac. de ra.

[a] ℭ Cuſtodias. Adde Bar. in. l. diu⁹. §. iudex. j. de q̃ſti. vbi limitat hãc l. inquantũ vult ꝙ aduocati debent citari ad videndũ iudicia non habere locum in teſtibus torquẽdis.

ACcuſatore defuncto. Accuſatiõe pendente. Dy. canonizata eſt hec. l. v. iij. reos. ꝛ. c. in crĩalibus. ꝛ vide ibi notata in glo. ꝛ ꝑ Archid. ibi ꝑgami. j. de nouo accuſa. inſti. nõ autẽ iã inchoata ꝑfici vt j. ti. ꝓxi. l. libelloꝝ. §. fi. ꝛ ibi no. Ja. ℭ Quidã tñ dicere voluerunt qꝺ iudex poſſit inquiſitionẽ formare ꝛ ex eiſdẽ actis ꝓcedere qꝺ falſum eſt vt. d. §. fi. ꝛ q̃ hoc nõ poſſet alius de nouo accuſans ergo nec iudex cũ parificent̃ ar. j. ti. ij. l. diuus. Dy. Contrarium tñ videt̃. j. ad turpil. l. aut priuatim. §. triginta. et habent quidã in littera iudicante ꝛ tunc expone. i. demonſtrante ſed cõmuniter habetur iudicante preſide.

Ad crimen. In crĩe publico ex ꝑte accuſatoris vel accuſati nõ admittit̃ procu. ad allegãdas v̾o cãs abñtie defenſor admittit̃. h. d. ꝛ ſic hꝫ duas ꝑtes. ſcdã ibi ſꝫ excuſationes. Prima in duas q̃ primo loquitur ex ꝑte accuſatoris. Scdõ ex ꝑte accuſati. ſcdã ibi multa q̃ magis ibi ſnĩam' ꝑ quã imponeret̃ ei pena tanq̃ contumaci vt. j. de penis. l. abſente. §. j.

1 ☞ Procurator poteſt interuenire ſi in crimine procedatur per viam inquiſitionis.
2 Patronus poteſt accuſare liberum de crimine ingratitudinis per procuratorem.
3 Reus qñ eſt detẽtus in carcere põt ſe defendere ꝑ ꝓcuratorẽ.
4 Procurator pro reo in cauſa criminali poſt litem conteſtatã an poſſit interuenire.
5 Procurator admittitur in criminibus leuibus.
6 Seruus poteſt defendi in crimine per procuratorem.
7 Uniuerſitas per ſindicum defendi poteſt.
8 Procurator poteſt interuenire in grauibus criminibus ad appellandum per damnato.
9 Procurator in criminibus publicis an admittatur ad ꝓponendum exceptiones legitimas.
10 Uniuerſitas an poſſit accuſare vl' defẽdẽ ĩ q̊cũq; crĩe ſindicũ.
11 Procurator an poſſit interuenire ſi pro crimine debeat imponi pena abſciſionis membri.
12 Membri abſciſio equiparatur morti.
13 Filiuſfa. de ꝯſenſu patris an poſſit eẽ in iudicio in cã crĩali.
14 Caſus in quo ꝓcurator non interuenit in priuato crimine.

Ad crimen. §. iſte ꝛ eius materia ſubtilis ꝛ ſolẽnis eſt ꝛ de ea ſatis plene tetigi. C. õ accu. l. reos. et ibi recurrat̃ ad gandinũ qñ in maleſi. iteruẽiat procu. ꝛ ex̃ de accu. c. veniẽs. cũ ibi notatis ꝑ. B. Jnn. ꝛ alios de hoc ẽt recurrat̃ ad notata in glo. ꝛ ꝑ docto. s. de ꝓcu. l. ſeruũ quoq;. §. publice ꝑ Az. ĩ ſũma. de ꝓcu. §. ſi aũt crĩal' ſit cã ꝛ de cre. ij. q. j. ſi qñ. Et vide bonã gloſel. q̃ eſt. s. de obſe. pa. cã p̃ſtã. l. ꝑ ꝓcu. Nũc aliq̃ vltra tacta ꝑ me ĩ. d. l. reos. h̃ ſubijcio ꝓ declaratiõe hui⁹. §. ꝛ gl. h̃ ſcriptaꝝ. Priõ notãdo ꝙ regl'a hui⁹ §. fallit ĩ multis cauſis q̃ no. ꝑ Gof. ĩ ſũma de accu. §. in ſũma ſciẽdũ ẽ ꝛ ĩ Spe. de ꝓcu. §. j. v̾. itẽ qꝺ ẽ cã crĩal'. ꝛ v̾. ſe. vbi õ iſta mã no. Et idẽ caſus notãt ĩ gl. ij. q. vj. c. ſi qñ. ꝛ ꝑ Rof. in libel. iuris cano. de crimi. in mo. excep. oppoſitis ĩter q̊s ẽ ſi de crĩe agat̃ ciuil'r vt ex̃ de ꝓcu. c. tue. ꝛ. d. c. veniẽs. ꝛ. c. ſuꝑ his ex̃ de accu. et no. ẽt de teſti. c. tã lr̃is ꝛ ꝑ Card. ex̃ de iudi. c. iur. ambigui. li. vj. vbi de iſta materia no. ꝑ oẽs. Eſt ꝛ ali⁹ caſus ſatis notabil' q ibidẽ nõ numerat̃. ſ. qñ duo vl' pl'es ſunt accuſati de eodẽ crĩe q̃tũcũq; grauiſſimo q̃ tũc vn⁹ ex eis p̃t eẽ ꝛ ꝯſtitui ꝓcu. alioꝝ ar. ex̃ õ dolo. c. cũ dilecti. ij. q. iij. c. ĩterrogãtiũ ꝛ no. in glo. iij. q. vj. c. h̃ quippe. ꝛ. ij. q. iij. c. p̃ſul. ꝛ. d. c. ſi qñ. ij. q. vj.
1 Itẽ ſm canoniſtas ſi ĩ crĩe ꝓcedat̃ ꝑ viã inq̃ſitõis † p̃t ĩteruenire ꝓcu. vt ex̃ de re iudi. c. cũ. i. ꝛ. a. in ꝑte deciſa. ꝛ no. ex̃ de ꝓcu. c. ĩ nr̃a ſuꝑ v̾bo v̾tebat̃ ꝛ in Spec. de inq̃ſi. v̾. h̊ ẽt ſcias ꝛ ꝑ Hoſt. in ſum. de ꝓcu. §. in q̃ re. v̾. h̊ ĩtelligas ĩ foro tñ ciuili ꝯ̃riũ ſuat̃. Idẽ ſi de crĩe agat̃ in mo. excep. vt. d. c. ſuꝑ his ex̃ de accu. de act. ĩiuriaꝝ: an ĩteruẽiat in ea ꝓcu. dic vt no. s. de ꝓcu. l. lꝫ. §. ad actionẽ ĩiuriaꝝ. Idẽ ẽt ſi agat̃ ꝑ viã denũciatõis
2 vt no. ꝑ Card. ꝛ Arch. ex̃ de iudi. c. iur. ãbigui. Itẽ pron⁹ † p̃t accuſare liberũ de crĩe ĩgratitudĩs ꝑ ꝓcu. ꝛ ibi no. ꝛ tñ ẽ q̃uiſſimũ crimẽ vt inſti. de capi. di. §. j. ibi libertis dãnatꝫ ꝛc. õ crĩe iniur̃. an interuẽiat ꝓcu. dic vt. s. de ꝓcu. lꝫ. §. ad act. ĩiuriaꝝ
3 et ibi in gl. Itẽ qꝺ ẽ bñ notãdũ qñ reus † eſt detẽt⁹ in carcere poteſt ſe defendere per procura. in quocũq; graui crimine vt

no.ꝑ Archi.ex̃ de sñia excõmu.c.si iudex laicus in fi.lib.vj.qꝛ
hic cessat rõ quare in criminibꝰ nõ interuenit ꝓcura.s.qꝛ non
posset fieri executio sñie in reũ ⁊ fieri nõ dꝫ in ꝓcu.vt.l.plau
4 tius.s̃.de ꝓcu.Est etiã quedã glo.q̃ vr̃ sentire qͦ ꝓcu.†
ꝓ reo post lit.ɔte.possit in criali interuenire.v.q.iij.c.reos.
5 sed dic vt.e.cã ⁊.q.c.in criminibus.¶ Itẽ admittit̃ ꝓcura.†
6 in criminibus leuibus vt.j.de accu.l.leuia.¶ Itẽ seruꝰ† po
test defendi in crĩe ꝑ ꝓcu.dñi vt.s̃.l.proxi.⁊ plene dixi.C.de
accusa.l.si cuiusdã.Est ⁊ alius vbi interuenit ꝓcu.in graui
7 crĩe.j.de ap.l.lucius.¶ Itẽ vniuersitas† põt ꝑ sindicum de
fendi vt.C.de re mili.l.tã collatores.⁊ plene dixi.C.qui accu.
nõ pos.l.ij.⁊ ꝑ hoc õ castrẽ.⁊ ministe.l.fi.v̂.quintos aũt.li.xij.
8 ¶ Itẽ põt interuenire ꝓcu.†etiã in grauibus criminibus
ad appellãdũ ꝓ dãnato ar.C.de epi.audi.l.addictos.⁊ no.
in Spe.de accu.j.fol.v̂.in criminalibꝰ.Expeditis casibꝰ ɔ̄ re
gulã huiꝰ.§.ad alia trãseamus.Primo q̃rẽdo nũquid in cri
mine heresis ⁊ alijs criminibꝰ exceptat̃.de qbus cognoscitur
etiã post mortẽ vt dixi.s̃.e.l.defuncto.⁊ no.j.ti.proxi.l.ex iudi
ciorum.si agat̃ de crĩe post mortẽ possit interuenire defensor
de hoc fuit magna cõcertatio ĩ romana curia,tpe dñi Clemẽ
tis pape.v.corã quo accusatus fuerat de heresi dñs Bonifa
cius papa.viij.ꝑ.d.Guil.de nogareto ad instantiã regis frã
cie ⁊ obtẽtuꝫ fuit qͦ defensor posset interuenire de quo vide
qͦ plene no.C.de hereti.sup rubri.v̂.ɔsueuit etiã q̃ri.¶ Iteꝫ
9 quero vtrũ in criminibus publicis admittat̃ ꝓcu.†ad ꝓ
ponendũ except.legitimas.de hoc vide qͦ plene notaui.d.l.
reos.C.de accu.⁊ qͦ no.v.q.iij.reos.⁊ ex̃ de accusa.c.veniens
per.B.⁊ Inno.¶ Et si de hoc plenã vis hr̃e noticiã recur-
ras ad q̃õneꝫ disputatã ꝑ dños Ja.bu.⁊ Ja.de bel.q̃ incipit
quidã ranagase nomĩe in cuius determinatione sibiinuicem
contradixerunt vt ex eorum determinatione apparet. Sed
opi.d.Ja.bu.puto veriorẽ vt plene notaui.C.õ his q ad ec.cõ
fug.l.si seruus.v̂.an ꝑ ꝓcur.ibi videas.¶ Cõis opi.glo.et
doctoꝝ qͦ admittat̃ ad proponendũ declinatorias ⁊ alias iu
stas causas absentie non aũt ad allegandũ causas cause ita
etiã tꝫ Odof.in lectura in.d.l.seruũ quoqꝫ.§.publice.s̃.de ꝓ-
cura.Et inducũt talẽ rõnem ad probandũ qͦ except.dilato-
rias ⁊ declinatorias q̃ ꝓponũtur añ lit.ɔte.possit ꝓponere
ꝓcura.qꝛ sup istis except.iurat̃ de calũnia et nihilominus
postea iuratur sup cã pncipali ex quo apparet qͦ iste except.
non tangũt principalr̃ negociũ principale qꝛ postea nõ iura-
retur ex quo semel esset iuratum vt.C.de iura.calũ.aut.hoc sa
cramentũ.Et ad hoc facit qͦ no.ex̃ de resti.spo.c.lr̃as.§.por-
ro.in gl.q̃ incipit hoc est notabile.Dñs tñ Dy.hic indistincte
vr̃ sentire qͦ ꝓcu.nõ admittat̃ ꝓpter gñalitatẽ huiꝰ.§.⁊ vt
statim subijciã in proxima q̃õne.¶ Ex p̃dictis dependet sol.
alterius q̃õnis vcꝫ vtrũ in crialibus interuenire possit ꝓcu.
in medijs cause ad aliquos articulos puta ad producẽdos te
stes vel silĩa.¶ Glo.tenẽt ꝙ sic Dy.vr̃ sentire ɔ̄riũ ⁊ Ja.de
ra.et Pe.qꝛ tex.ꝓhibet defen.fieri ꝑ ꝓcu.simplr̃ qͦ ẽ ge-
nus ergo ⁊ q̃libet eius spẽs ꝓhiberi vr̃.⁊ insti.de suc.cog.§.
vulgo:sꝫ spẽs defensionis est ɔstituere ꝓcu.ad aliquẽ arti-
culum ⁊ qꝛ spãle est in illustribus qͦ pñt ɔstituere ꝓcu.ad
oẽs actus iudicij preterꝙ ad sñiaꝫ vt.C.de iniu.l.fi.ergo ɔ̄riũ
obtinet ius cõe vt.j.ad munici.l.j.Et ad hãc rõnem dicit ipse
Dy.se nõ videre cõmodam rñsionẽ ⁊ qꝛ cũ ꝓhibeat̃ ad sen-
tentiam ergo in his ex qbus ad sñiam ꝑuenit̃ vt.s̃.de spõsa.l.
oĩno.Et vide qͦ dicã.j.in suppletione gl.q̃ incipit ex pte ac-
cusatoris de hoc vide qͦ plene dixi.d.l.reos.C.de accu.v̂.iteꝫ
querit̃ in casibꝰ in qbus dixi.¶ Obtinui sepe qͦ ꝓcura.ad
mittatur ad ip̃os articulos ⁊ ꝑgami vbi est statutũ qͦ in cau
sis maleficioꝝ nõ obstet aliqͦ denunciamentũ obtinui ꝙ nõ
obstante ip̃o statuto in articulis maleficioꝝ añ sñiam locũ eẽt
denunciamẽto puta circa dilationes receptiões testiũ ⁊ silĩa
ꝓ hoc.j.de adulte.l.denũciasse.vbi de hoc tetigi et bene.s̃.õ
mino.l.si ex cã.§.nũc videndũ in fi.¶ Itẽ q̃ritur dato qͦ ꝓ
cura.admittat̃ ad allegãdas causas abñtie nũquid defensor
sine mãdato ip̃as cãs abñtie allegãs teneat̃ satisdare.¶ Gl.
tenet qͦ nõ.j.de reg.iu.l.in eo qͦ plus est.§.j.⁊ Inno.d.c.ve
niens.¶ Itẽ qꝛ iste.§.loquit̃ in crĩbus publicis secus videre
tur in ꝑuatis a ɔ̄rio sensu.¶ Glo.tñ tꝫ ɔ̄riũ sed de hoc dic vt
plenius dixi.d.l.reos.C.de accu.v̂.itẽ qꝛ.§.ad crimẽ.Itẽ q̃rit̃
si in cã criali interuenit ꝓcu.et non est exceptũ ɔ̄ eũ nec est re-
pulsus vtrũ valeat iudiciũ ⁊ gesta cũ eo.¶ Glo.tꝫ ꝙ sic.C.õ
adulte.l.quãuis.et idẽ no.ꝑ Jo.an.⁊ Archi.⁊ alios ex̃ de iu-
dic.c.iure ãbiguũ.li.vj.Inno.iiij.⁊ de hoc dixi.d.l.reos.v̂.qd
si in cã criali.⁊.C.de ꝓcu.l.ita demum.v̂.sꝫ qd si rõne cause.
¶ Itẽ q̃ritur si aliqs autoritatẽ statuti interfecit bãnitũ et ɔ̄
eum procedat̃:an possit except.bãni ⁊ statuti ꝑ ꝓcu.appo-
nere de hoc dic vt plene dixi.d.l.reos.v̂.vlti.et plenius.d.l.si
seruus.C.de his q ad ec.ɔfug.et dictis q̃õibus disputatis ꝑ
dños Ja.bu.⁊ Ja.de bel.de qbus.s̃.dixi.¶ Itẽ an vniuersi
10 tas† possit accusare vel se defendere in quocũqꝫ crĩe ꝑ sindi
cum plene dixi.C.q accu.non pos.l.ij.et no.ꝑ Rof.in libel.iu-
ris canonici rubrica qualr̃ sit procedendũ qñ neuter ɔtumax
inuenit̃.¶ Itẽ ɔsueuit q̃ri si ex forma statuti imponat̃ ꝓ ho-
micidio vel alio graui crĩe pena pecuniaria:an possit ꝓcu.in
teruenire dic de hoc vt plene dixi.d.l.reos.v̂.itẽ q̃ritur si sta-
tuto cauetur.et dixi.s̃.e.l.ij.¶ Querit̃ etiã si ex statuto vl' cõ
suetudine sicut est quasi in tota italia possit abñs in capitali
bus causis in qbus imponit̃ pena.s̃.relega.ɔdẽnari:an tunc
in tali cã possit interuenire procur̃.Dy.hic tꝫ ꝙ sic ⁊ ita dicit
se cõsuluisse de facto tenendo se ad regulã q̃ est.s̃.de ꝓcu.l.
seruum quoqꝫ.§.publice q̃ est qͦ vbi põt absens dãnari.ibi
potest interuenire ꝓcu.etiã ad plenã defensionẽ et qꝛ cessat
rõ q̃ est quare ꝓcu.repellat̃.s.ne procurator ɔdẽnetur ⁊ pe
na imponat̃ ei nõ delinquẽti.Dy.Alij tñ vt Ja.de are.⁊ Ol.
tenent qͦ non et ad regulã.§.publice.rñdent qͦ loquitur cũ
absens põt ɔdẽnari de iure cõi non aũt si ex forma statuti cũ
statutum sit inductũ in odiũ ergo nõ dꝫ ɔueniri in fauorẽ ⁊c.
Et qꝛ in his q̃ sunt ɔ̄ ius nõ possumꝰ in p̃dictis sequi ius cõe.
Sed ad p̃dicta dicit Dy.hic posse de facili rñderi.et vide de
predictis qͦ no.d.l.reos.v̂.itẽ q̃ritur si ex statuto vel ɔsuetu-
dine.Sed q̃ est rõ quare ꝓcu.non põt interuenire in cã cri-
minali rõ est qꝛ sñia hr̃et ferri sup ipso crĩe in ꝑsonã ꝓcu.vt
C.de sen.l.j.⁊ ibi no.et dixi.et ita puniret̃ q nõ delinquit.⁊ ista
ratio reddit̃ ꝑ Odof.d.l.reos q̃ rõ cessat qñ ꝓcu.ɔstituitur
ad except.ꝓponẽdas vel aliquos articulos seu media cau-
se.¶ Itẽ lꝫ glo.videat̃ intelligere.§.istũ in crĩbus tm̃ capita
libus.Ja.tñ de ra.intelligit tam in capitalibꝰ ꝙ̃ nõ capitali
bus qꝛ.§.iste loquit̃ indistincte.⁊ ꝓ hoc.j.qñ ap.sit.l.j.⁊.C.õ
iniur.l.fi.iũcta tñ.l.vlti.s̃.de iniur.q̃ probat nõ imponi penaꝫ
vltra relega.et tñ non põt interuenire ꝓcu.nisi in illustribꝰ
vt.d.l.vlti.C.de iniur.¶ Itẽ qd si ꝓ crĩe imponi debeat pe
11 na mẽbri abscisionis nũquid poterit interuenire ꝓcu.† vr̃
ꝙ sic a ɔ̄rio sensu huius.§.cũ non sit crimẽ publicũ nec capi-
12 tale arg.l.j.⁊.ij.s̃.e.Tu dic ɔ̄ qꝛ mẽbri abscisio† equiparatur
morti seu cause capitali vt in aut.de collato.§.ad hoc ꝓhibe
mus.et no.C.de offi.eius q vicẽ alteriꝰ iudi.detinet.l.ij.⁊ dixi
s̃.e.l.ij.Et idẽ dicas in cã v̂boꝝ vt dixi.s̃.e.l.j.¶ Itẽ ɔsueuit
13 queri nunqd filiusfa.† sine ɔsensu patris possit eẽ in iudicio
in cã criali dic qͦ in ꝑuato crĩe nõ vt.C.de bo.lib.l.fi.§.necessi
tatẽ in publico sic qꝛ qͦ ad ius publicũ attinet ⁊c.vt.s̃.ad tre
bel.l.nã qͦ ⁊ qͦ in crĩbꝰ public.nõ exigat̃ patris ɔsensus ptꝫ
j.de adulte.l.inter liberas.§.filiusfa.et.l.filiũ.s̃.de his qb.vt
indig.l.post legatũ.§.si filius.⁊ ita tꝫ Odof.in.d.l.fi.§.necessi
tatem.licꝫ glo.magna ibi teneat ɔ̄riũ:et ibi de hoc dixi.Ad-
uocati tñ cõiter ad oẽ dubiũ tollendũ faciũt interuenire p̃ris
ɔsensum.Et p̃dicta vera qñ filius est maior si aũt esset ĩpubes
tunc solus ɔsensus patris nõ sufficeret qꝛ nec cũ eo obligari
in effectu impubes nõ põt vt.s̃.de v̂b.ob.l.fi.§.j.⁊ insti.õ inu-
ti.stipu.§.pupillus.et ibi in gl.reddit̃ rõ diuersitatis iter pa-
trẽ et tutorẽ:si ergo in obligãdo nõ sufficit ɔsensus p̃ris ergo
nec in iudicio qꝛ iudicio quasi ɔ̄hitur vt.s̃.de pecu.l.lꝫ.§.ideꝫ
scribit opus est igit̃ curatore cuiꝰ autoritatẽ sit in iudicio ⁊.C.
de cura.fu.l.fi.qꝛ nõ datur ꝑsone sed liti vel cause vt no.d.l.
fi.de bonis q̃ lib.et in autentica vt liceat matri et auie circa
prin.nec sufficit etiã solius curatoris autoritas sꝫ necessaria
est vtriusqꝫ.s.p̃ris et curatoris.Et est rõ qꝛ autoritas curato-
ris hoc tm̃ operat̃ vt iudiciũ minoris suppleat̃ ꝑ eius autori
tatẽ vt ꝑinde habeat̃ hoc si eẽt maior vt.s̃.de acq.pos.l.ꝙ̃uis
§.infans.vñ in casibꝰ in quibꝰ necesse hꝫ ɔsentire filio suo ma
iori hꝫ etiã necesse ɔsentire filio minori habenti curatorẽ ⁊ ita
tenet.M.de fano.⁊ dicit se pluries ꝓcessus annullasse nõ fa-
cto cuꝫ solẽnitate p̃dicta.M.de fano.⁊ de hoc dixi.d.l.fin.§.
necessitatẽ.de bonis q̃ liber.v̂.p̃dicta vltimo s̃m Jac.de are.
sic distingue.Cum queritur in qua cã possit procur̃.institui:
aut cã est crialis:aut ciuilis.Primo casu aut interuenit ad
allegandas cãs absentie ⁊ põt vt.s̃.e.l.inter accusatorẽ.⁊ hac
l.in fi.s̃.de procurato.l.absens.et.l.seruum quoqꝫ.§.publice.
ibi nã ⁊ in capitalibꝰ ⁊c.Et s̃m hoc intelligit aꝫ.C.de accusa.
l.reos.et sic etiam loquitur.C.de procurato.l.exigendi scd̃m
quosdam.Si vero interuenit ad allegandas causas cause
tunc est diuersitas.Dicunt enim quidam distinguendũ aut
est q̃stio ꝑuati criminis:aut publici.Si ꝑuati dꝫ admitti a ɔ̄-
rio sensu huius.§.qͦ est fortissimũ.s̃.de offi.eius cui mã.est iu
risdi.l.j.§.huius rei.⁊ ad hoc.s̃.de procura.l.sed ⁊ he.§.j.et.l.
non solum.§.fi.et de obsequijs.l.per procuratorẽ.Si publici
criminis

criminis fit questio distinguiꝶ:aut est lis cõtest.aut non. Pri
mo casu admittiꝶ vt.d.l.reos.C.de accu.⁊ sic ẽt intellige.s.de
procu.l.seruũ.§.publice.scđo nõ ⁊ sic intellige istũ.§.Rõ aũt
diuersitatꝫ ab eis reddiꝶ qꝛ si ꝓcura.interueniat añ lit.ↄt.cõ
demnatur ⁊ nõ dñs.l.post lit.ↄte.ↄdẽnaꝶ dñs ⁊ nõ ꝓcu.ar.s.
de his qui no.infa.l.furti.§.j.de ne.ge.l.liberto.§.fi.⁊.C.ð sen.
et interlo.om.iu.l.j. Sed hec distinctio q̃ fit de priuato ad pu
blicum reprobaꝶ p.l.C.vt oẽs tã ciui.q̃ milita.iu.l.j.circa fi.⁊
vbi senatores vel clarissimi.l.fi.j.colũ.ibi publicũ ꝑuatũq̃ ⁊c.
et ibi de hoc tetigi.¶ Itẽ ↄstat acꝶ.iniuriaꝝ esse priuatã: vt
C.de iniur.⁊ tñ nõ admittiꝶ ꝓcura.nisi ꝓ illustribꝰ vt.e.ti.l.fi.
Rõ aũt diuersitatꝫ reddita inter li.ↄte.⁊ auꝶ.improbaꝶ.s.de
ꝓcu.l.qui ꝓprio.in pn.⁊.l.si quis eũ.⁊.C.de ꝓcu.l.nihil arbi-
tramur.⁊ aptius improbaꝶ qꝛ in crĩbus si ↄtingat ꝓcu.admit
ti ↄ dñm ferꝶ sñia ⁊ non ↄ procu.vt.d.l.fi.C.de iniur.⁊ de ac-
cusa.l.ij.⁊ expsse reprobaꝶ.j.de adulte.l.miles.§.ea q̃.Tu vo
distingue aut ex crĩe qđ inferꝶ imponenda est maior pena rele
gatione.aut relegatiõis tm̃ aut minoris.Primo casu nec ad
prosequẽdũ admittiꝶ ꝓcur.vt hic.§.ad crimẽ.⁊.C.de fals.l.ð
fide.nec ad defendendum vt.j.an p aliũ cã ap.l.j.In scđo sic
nam cum talis sñia possit ferri ↄ absentẽ vt.j.de pe.l.absentẽ
merito dꝫ ꝓ abñte defensor admitti vt.d.§.publice.s.de pro
cura.l.seruũ.ideoq̃ erit multo magis si minor pena ex crĩe ipo
naꝶ vt ifamia tm̃ vl' pẽa pecũiaria vt.d.l.nõ solũ.§.fi.s.ð ꝓc.
Sed vt ex illo.§.notari põt vr̃ qđ in hmõi crĩbus desideretur
spãle mandatũ alias nõ admittiꝶ nisi cũ iudex vellet ↄ abñtẽ
procedere vt ibidẽ dr̃.Et ꝑm hãc diuisionẽ dꝫ intelligi.d.l.sꝫ
hec.§.j.de ꝓcu.⁊ de obsequijs.l.p ꝓcu.Unũ tñ no.puto q̃ cũ
accusationes cõiter fiant ꝑcedente iuramẽto ṽitatis qđ ⁊ in
defensiones demũ cũ eiusdẽ iuramẽti ꝑstatione admittantur
debebit hoc sacrm̃ ꝑstari a principalibꝰ ꝑsonis.C.de iura.ca.
l.j.⁊ auꝶ.principales.hoc tñ quo ad ꝑstãdũ sacrm̃ in defensio
nibus tunc em̃ bñ iurant rei de veritate dicẽda.si aũt cã sit ci
uilis:aut priuata:aut publica.Si priuata ciuilis ꝓcu.recte ĩ
teruenit etiã si vnus defendit de crĩe vt.C.de ꝓcu.l.ij.⁊.l.fi.s.
de procu.l.j.§.vsus.⁊.l.licet.§.j.et.l.filius.⁊ de iniur.l.nõ solũ
§.agere.⁊ ar.s.p soc.l.actione.§.renũciare.⁊ de sol.l.qui ho-
minem.§.si titiũ.Excipiunꝶ tñ quidã casus in quibus non in
teruenit ꝓcur.Primus qñ iudex citat ptes ꝑsonal'r pro veri
tate plenius inquirenda vt.C.de ꝓcu.l.fi.vbi de hoc dixi.s.de
procu.l.si actor malit.⁊ ex̃ de iudi.c.iur.abig.li.vj.q̃ fuit Inn.
iiij.vbi etiã alij casus no.⁊ vide notata ibi p oẽs.Scđs est ob
causas vehementiores.vt.C.vt oẽs tã ciui.q̃ milita.iudi.l.j.
de assertione tollẽ.l.j.s.si qs caut.l.ij.§.ij.⁊.C.de iure emphi.
l.fi.a scđo aũt dicto excipiũtur casus in qbus desideraꝶ spãle
mandatum vt.s.de mino.l.illud.§.si talis de ꝓcu.l.põpo.⁊ ð
ope.no.nun.l.in rẽ.§.ij.ꝑm quosdam.Si aũt sit cã ciuilis pu-
blica aut est de rebus positis in pñmonio publico.aut de rebꝰ
vsui publico destinatis.nam publicoꝝ hec duo gñā reperiũ-
tur vt.s.de ↄhen.emp.l.sed ⁊ celsus.⁊.l.pacta.In primo casu
non interuenit procu.sed sindicus ab vniuersitate solenniter
ordinatus vt.s.qđ cuiusq̃ vniuersa.l.j.§.quibus.⁊.l.nulli.et
l.itẽ eoꝝ.§.ij.⁊ sic exponiꝶ ꝓcu.i.sindicꝰ.s.de procu.l.filiusfa.
§.veterani.C.de epi.⁊ cle.l.plꝫ.⁊ in auꝶ.de sancti.epis.§.si qñ
nisi forte ↄstituaꝶ ꝓcur.a sindico lit.ↄte.vt.s.de ꝓcura.l.nec
ciuitatẽ.⁊.C.de ꝓcu.l.neq̃.et.l.procuratoribus.Canoniste nõ
curant de hmõi noĩbus sed eis vtuntur equiuoce vt ex̃ de ꝓ
cu.c.petitio.Scđo casu qñ est qđ de rebus vsui publico desti-
natis puta qꝛ intentanꝶ pupillares actões refert an sit actor
qui velit dare procu.⁊ iđ põt nisi in duobus casibus.Primꝰ
cum est lit.contest.⁊ sic factꝰ est creditor vt.j.de ṽb.sig.l.si cui.
§.qui populari.⁊ ar.d.l.neq̃.C.de procu.⁊.l.ꝓcu.Secũdus ẽ
qñ agit rõe priuati canonis seu interesse vt.s.de ꝓcu.lꝫ in pn.
⁊.l.mutus.§.in popularibus.⁊.l.non cogendũ.§.qui ita.aut
est reus qui vult dare procu.⁊ põt et añ lit.ↄte.et post vt.s.ne
quid in loco pub.l.penul.⁊ de popula.act.l.populari.Si au
tẽ sit cã mixta inter ciuilẽ ⁊ crĩalẽ vt dr̃ de q̃rela inoffi.testa.
vt no.s.de inoffi.test.l.posthumꝰ.§.pe.tũc ĩteruenit ꝓcu.ar.s.
de inoffi.testa.l.aduersus.§.curatores.⁊ de ꝓcu.l.mutus.§.j.
sicut dr̃ in accusatione q̃ fit ad separationẽ thori ex̃ de ꝓcu.c.
tue.cũ ibi notatis.Ja.ibi publici qđ imponit penã relegatio-
nis maiorẽ.Dy.interuenit ex pte accusatoris.Dyn.fallit in
vniuersitate vt ꝑdixi.Dy.De hoc tñ dic vt dixi.C.qui accu.
non pos.l.ij.ibi ad defendendũ plene.Dy.ibi absentiũ.s.accu
santium ⁊ eoꝝ qui accusanꝶ vt.s.e.l.inter.Dy.⁊ Ol.ibi sñiaꝫ
s.aduocationis ⁊ descriptionis bonoꝝ.Dy.Et multaꝝ ipo-
sitionum.⁊.l.inter accusatorẽ.s.e.intellige in crĩbus in qbus
imponiꝶ pena minor relegatione in quibus certũ est sentẽtiã
posse ferri in absentẽ.Dy.Sed qđ.s.dicit allegãtur nunquid
sufficit allegare an teneaꝶ etiã probare dic qđ probare dꝫ ar.
s.de procu.l.item suspectus.⁊.l.in cause.§.j.arg.ↄ.s.ad treb.
l.qꝛ poterat.⁊ qđ no.C.de iudi.l.aptissimi.⁊.l.fi.¶ In glo.se-
cus si priuati ibi in alijs.s.regul'r prohibeꝶ vt ⁊ al's.C.de ꝓcu.
l.maritus.de thesauris.l.j.lib.x.⁊.j.ad muni.l.j.Ja.Et est ca
14 sus † qđ etiã in priuato crĩe nõ interueniat procu.C.vt oẽs tã
ciui.q̃ mili.iudi.l.j.circa fi.⁊ vbi senatores vel clarissimi.l.fi.
prima colũ.ibi publicũ priuatũq̃ ⁊c.vt ⁊.s.dixi.Ol.¶ In gl.
ex pte accusatoris nõ em̃ accusat qs p procura.in crĩe crĩal'r
moto vt hic pꝫ sed si ciuil'r sic vt ex̃ de procu.c.tue.cũ ibi nota
tis.⁊.s.dixi ibi cũ n̄ sit tũc dãnãdꝰ.Et vr̃ q̃ sic ar.s.ð ma.vin.
l.etiã.§.absens.Alij tñ dicũt ↄ p pal.l.cũ oẽs tã ciui.q̃ milit.
l.j.§.fi.ṽ.accusatiõe.vbi vr̃ casus de hoc.Dy.Et de hoc vide
qđ dixi.s.ṽ.ex ꝑdictis dependet solu.alterius qõis.In eadẽ
glo.in fi.vel ibi pmittiꝶ ꝓpter pecuniariũ interesse defenden-
tis ar.s.e.l.seruꝰ.Jac.In glos.cur magis ibi videaꝶ dicas tñ
q̃ maior est rõ ex pte accusati q̃ accusatoris.nã si interueniat
procura.ex pte accusatoris sñia põt ferri in oẽm euentũ.nam
accusatus põt absolui ⁊ ↄdẽnari.sed nõ sic vbi interuenit ex
pte accusati.qꝛ tũc sñia saltem ↄdẽnatoria non posset ferri qꝛ
reus absens nõ posset dãnari.¶ Itẽ vel procura.qꝛ est inno
cens ⁊ lꝫ ex pte accusatoris:sic eadẽ rõ quo ad penã calũ.q̃ p
officiũ iudi.dꝫ imponi tñ quo ad primũ casum de quo agiꝶ nõ
est par impedimentũ.Jac.de ra.Est ⁊ alia rõ qꝛ cã capitalis
dꝫ ex vinculis agitari vt.j.de custo.reo.l.ij.In gl.qd si nõ fue
rit iusta ibi ↄdẽnabiꝶ.Qꝫ veꝝ est vbi pena relegationis vl' mi
nor sit imponẽda alias bona aduocanꝶ ⁊ destribuunꝶ vt pꝫ in
legibus in glo.alleg.⁊.j.de requi.reis p to.In eadẽ glos.in fi.
qđ est falsum cũ absens in cã capitali dãnari nõ possit vt.d.l.
absentem.⁊.C.de accu.l.absenteꝫ.nec ob.ll.in ↄrium allegate
quia soluitur in.d.l.absentem.j.de pe.in prima glo.Dy.⁊ iđ
dic vt predixi.

Generi. Ibi patrem in probatione deficien
te.Dy.Ibi constituisset.i.si aliquẽ
liberum de morte filie accusasset.Dy.Ibi pericu-
lum calumnie presumpte.Dy.

¶ De accusationibus. Rubrica.

Super rubrica. Uide Az.gof.
⁊ Host.in sum
ma eo.ti.⁊ in Spec.⁊ in Marga.eo.ti.⁊ q̃ no-
taui.C.e.sup rubri.Qꝫ papa accusari non pos
sit regul'r ⁊ qđ ꝑsumaꝶ bene facere.vide.xl.di.
non vos in glo.⁊ p Arch.et.lxxix.di.si qs apo
staticus.s.vtrũ de symonia possit accusari.vide.xij.di.nõ de-
cet p Archi.vtrũ de heresi habes.xl.di.si papa.⁊ dixi.C.ð he
reti.sup rubri.Utrũ socius crĩs accuset sociũ habes.lxxix.di.
si quis papa in gl.et p Arch.et ibidẽ habes modũ repellẽdi
eũ ab accusatione ⁊ testimonio ⁊ dixi etiã.C.de testi.l.qm̃ libe
ri.Qñ laicus possit accusare clericũ.vide p Archi.lxxxj.dist.
maximianus.⁊ ex̃.e.cum.P.manconella.Utrum excõicatus
repellaꝶ ab accusando etiam post absolutionẽ.vide.iiij.q.j.in
summa p Arch.⁊ p totã ipsam qõeꝫ agiꝶ.De ista materia an
vxor admittaꝶ ad accusandũ de morte viri.j.e.l.j.an mulieres
accusent de falso.j.e.l.ij.Quõ pupillus vl' adultus accusent
ea.l.§.pupillꝰ.et an minor possit testificari ⁊ q̃ paria sunt ac-
cusare ⁊ testificari.Forma ↄcepꝶ.libelli in crĩalibꝰ.j.e.libel.⁊
ibi pulchra circa h̃.et an dies debeat declarari p accusa.si pe
tatur ⁊ qñ ꝓcediꝶ p inq̃sitionẽ vel iponiꝶ crimẽ ĩ modũ excep.
aut sit opus libello.et de inscriptiõe.Qual'r ꝓcedaꝶ mortuo
accusatore.e.l.§.fi.an excõicatꝰ vel bannitꝰ possit excipe.j.eo.
seruos.Que dicãꝶ leuia crĩa.⁊ de significato huiꝰ ṽbi de pla
no.j.e.l.leuia.an admittaꝶ accusator scđs ꝓseq̃ns suã vl' suoꝝ
ĩiuriã ẽt si nõ doceat de ꝑuaricatiõe pmi accusatoris ⁊ an sup
ueniẽte legitĩo accusatore cesset iud.off.j.e.l.si cui.§.hisdẽ ⁊ q
semel malꝰ semp ꝑsumiꝶ malꝰ.⁊ eↄ nõ idẽ in filio ⁊ factũ a bo
no ꝑsumiꝶ bñ factũ ⁊ a malo male factũ.Quo loco puniaꝶ de
linquens ea.l.§.pe.Et an delinq̃ns ĩ alieno districtu puniaꝶ
ꝑm formã iurꝫ cõis vel statutoꝝ dicti loci.vbi puniaꝶ manda
tor q mãdauit ĩ vno loco q̃ delictũ fieret ĩ alio.e.l.§.impator.
Minor qđ pmo ĩtẽtata ꝑiudicat maiori donec pẽdet qđ ẽ no
tãdũ.e.l.§.vlt.⁊ ibi vide ð trãsmis.reoꝝ.an vxor possit accusa
re virũ.j.e.q accusare.⁊ ibi de pupillo quõ accuset ⁊ an infa-
mes ifamia fctĩ ab accusando repellanꝶ.Quis dicaꝶ paup ⁊
de pauperta.j.e.nõnulli.Qui dicanꝶ propinqui vel sui.j.e.l.
hi tñ oẽs an liberi vel liberti possint accusare parẽtes vel pro
nos.e.l.§.j.An dignitas vel ꝑuilegiũ supueniẽs prosit puta
laycus deliquit ⁊ factus est clericus.j.e.l.hos accusare.An

pena iuris cōis tollatur p statutū.j.e.senatus.ꝛ si ptās accepit satisdat.de non offendendo sub pena maiori quā sit pena statuti an possit imponere penā statuti ꝛ penā satisda. Si plures concurrāt ad idē an vnus pferatur.j.eo.l.si plures qd facit si statuto caueaṫ qd vulnerās amittat manū ꝛ vnus vulnerauit duos ꝛ nō apparet quē primo vel si apparet. an prim⁹ preferaṫ in accusatione in snia ꝛ executiōe. An iudex possit pfigē terminū ad accusandū ꝛ excipiēdū.j.e.titia.ꝛ qd scda snia cum prima ꝯcordans valeat. Si vnus ex plibus reis ꝯdēneṫ an habeat regressum ꝯ ꝯreos.j.e.l. diui. De criminibus de qbus cognoscit post mortē ꝯ heredes.vide.j.e.l.ex iudicioꝝ. et an emens ab heretico recuperet precium si sibi res auferaṫ.

1 ☞ Uxor an accusat de morte mariti.

Non est permissum. Canonizata est in decretis.xv.q.iij.de crie.ꝛ vide ibi notata ibi libellorum in infinitū. Jac. Sed nunqd de morte mariti
1 vxor† accusat rñ.sic ar.s.de libe.cā.l.iij.itē q2 accusat de morte socceri.vt.j.l.pri.ꝛ.s.de testi.l.iul.multo fortius.de morte viri cū quo dr̄ esse vna caro.ꝛ idē dicas in sponsa ar.s.de testi.l.in legibus. Ja.ꝛ.C.de bo.q̄ lib.l.non sine rōne.ꝛ vide qd no.s.de iniur.l.ij.ꝛ.C.de his qui.vt indig.l.sororem.

Certis ex causis. Canōizata ē h̄ lex.xl.q.iij.de crie.ꝛ vide ibi notata ibi nō dicūt. Quales sunt oēs vsq3 ad septimum gradū vt.s.de testi.l.lege iul. Dy. Et de gradibus l.iuriscōsultus.in pn̄. Ja.de ra.ibi iniquos.i.ꝯ quos. Ja. In glo.vt q2 ibi de alio falso nō.vel dic ꝛ verius qd mulier nō pt accu.de falso circa testm̄ cōmisso nisi cū ad eā ptineat ꝛ h̄ indicant verba sequētia que restringūt pcedētia. Ja.de ra. Uel pōt dici qd accuset.l.cor.testāria.de testō eoꝝ in quos in vice testimoniū nō dicunt.ꝛ hoc seruare vr̄ lr̄a ista. Ja. In glo.qs mulieris pater in fi.sed hec rō nihil v3 q2 lr̄a nō dicit lra3 cōmisisse falsum sed falsum esse cōmissum circa suū testm̄ quare dic ꝛ melius vt testm̄ est. Ja.de ra. Et q2 hec rō magis suadet eam admitti q̄ repelli vt.s.dixi. Ja.

Pupillus. Ibi patris ꝛ aui. O.l.ibi aui sui ēt materni cū indistincte ꝛ multo magis matris. Ja.ibi.l.testāria.ex mente nā hoc pmittēdo ꝛ illud pmisit sicut ꝛ de quoꝝ mor.accusat.ꝛ de eoꝝ falso testō accusat vt s.in pn̄.hui⁹.l. Ja.ibi testō qd dr̄ falso fabricatū vel suppssu3. Jo.ibi agere.i.accusare. Jac.ibi diuus vespasianus.s.auctor hui⁹.l.vel supplens eā. Ja.ibi p.s.de tabulis exhibē. Ja. In glo.non qd pupillus ibi pupillus tm̄ phibetur.sed certe ꝛ in adulto vr̄ idē qd curator suo pprio noīe accuset nō adult⁹ p prealle.l.ij.C.qui acc.nō pos.vbi expsse de cur.fit mentio.ꝛ ibi de hoc no.ꝛ dixi in.l.clarū.q̄ statim allegaṫ.ꝛ ibi videas ibi sed.H.hec vera sm̄ Dy.ꝛ Ja.de ra.ꝛ vide.j.e.l.q accusare super v̄bo pupill⁹ ibi.§.sed si nō accusauerūt.et ar.s.de his qb.vt indig.l.post legatū.§.is q.ꝛ sic paria sunt accusare ꝛ testificari vt p3 p pal.l.j. Sed adultera non pōt esse testis ergo nec accusare vt.s.de testi.l.in testimonium. Dy.

1 ☞ Accusari de pluribus criminibus an quis possit.
2 Libellus an sit necessarius vbi proceditur per inquisitione3.
3 Accusat aliquis ꝛ se nō inscribit an valeat accusatio.

Libellorum. Canonizata est.ij.q.viij.c.vlti.ꝛ vide ibi notata i glo.ꝛ p Arch. Et dic q̄ prio hic poniṫ qualr̄ libellus in crialib⁹ fit formād⁹. Scdō qd si aliqd de solēnib⁹ fuerit omissum. Tertio de subscriptōe siue inscriptōe
1 Quarto nūqd aliqs possit de plib⁹ crib⁹† accusari.ꝛ h̄ vsq3 ad.§.si accusator. In illo.§.dr̄ nūqd mortuo accusatore accusatio durat ꝛ si nō durat nūqd possit p aliū incohari. Et vide de ista materia qd no.C.e.l.in causis.ꝛ qd no.ex̄ de pcu.c.tue.v̄.q̄ si libelli. Et collige ex hac lege q̄ sicut in ciuili qs absoluitur ab īcepta petitiōe vt ꝛ.s.si mē.fal.mo.dixe.l.j.sic ꝛ i criali.ꝛ p h̄.j.de adul.l.si marit⁹.§.vlt. Itē vide pulchrā qōe3 quā notaui.s.de ꝯdi.ꝛ de.l.iul.paul⁹ als icip.q̄ sisti.ibi qd p q2. Ja.ibi ciuitate illa domo illi⁹ no.ar.q̄ si i instr̄o dicaṫ actū in tali ciuitate ꝛ nō apponaṫ loc⁹ in q̄ factū fuerit i illa ciuitate qd instrm̄ nō v3 qd qdā dicūt ꝛ forte male. Dy.cū h̄ iure'n reqraṫ expssum ꝛ forte aliud i libello accusatorio vbi clari⁹ d3 expmi crimē ꝛ q̄litas cris ꝛ in q̄ nō l3 vagari vt.s.de miu.l.ptor edixit de h̄ tñ dicvt dixi.C.ō ꝯbē.ꝛ cō.sti.l.optiā. Et i pma ꝯstitutiōe.C.§.qb⁹ sup v̄.ex h̄ oriēda.v̄.s3 nūqd locus.loc⁹ tñ non est artād⁹ ad angulū vt.s.de vi ꝛ vi ar.l.j.§.ibi. S3 pone q̄ in libello accusatorio nō est determinat⁹ certus loc⁹ maleficij de quo agiṫ puta q2 dr̄ an domū titij nūqd accusat⁹ poterit petere accusatiōnē debere cācellari.vl an accusator poterit declarare certū locū ꝛ dicunṫ pl'es doct.bonon̄.ꝯcordās se q̄ accusator poss3 declarare certū locū p.l.s.de iudi.l.si qs intētione.ꝛ p hoc q2 quedā ab initio dubia sunt q̄ postea in lucem emergūt vt.s.de reb.du.l.qdā positiones etiā obscure declarari possunt.ꝛ iō cōiter in curia romana in causis daṫ vn⁹ terminus ad declarandū. Sed cū hic dicaṫ qd sufficiat mensem apponi in libello vidi dubitari si reus petat q̄ accusator declarat diē cōmissi cris nunqd accusator teneaṫ hoc facere. Et hic vr̄ expssum in tex.ꝛ glo.qd nō ibi neq3 āte diē neq3 ꝛc. horā ꝛ reddit glo.rōnē ne qd excogiteṫ edito die vt.s.de edē.l.j.§.editiones. Sed ex hoc vr̄ magis iniqtas resultare q̄ si reus vellet probare se alio loco fuisse tpe maleficij ppetrati q̄ maxime in maleficijs q̄ recipiūt iteratiōnē haberet necesse pbare q̄ toto illo mēse ꝯtinue fuerit abs̄ns a loco maleficij ppetrati q̄ esset ipossibile ꝛ p ꝯn̄s defensio rei esset sublata q̄ ēē nō d3 q2 sic innocēs dānari posset q̄ esse nō d3 vt.C.e.l.si.absurdum.enī est qd accusatore impugnāte reo defensionis copia denegeṫ ex̄.de excep.c.inter.R.priorē.in defensionib⁹ enī copia large pstanda est.C.de epi.ꝛ cle.l.oēs qui vbiq3.§.i hac vbi defen.satis no.et qd reus pbare possit defensionē suā pbando se absuisse a loco maleficij tp̄s maleficij cōmissi pbaṫ C.de ꝯhen.ꝛ cō.sti.l.optimā. Et rō quā adducit glo.ne qd excogitetur ꝛc. Non vr̄ bene accedere ad ppositu3 q̄ illa rō locum h3 in instr̄is sed in accusatione maleficioꝝ.non video quid possit excogitari. Immo illa rō vr̄ posse adduci in ꝯn̄ nam ibi no. In gl.qd dies edi d3 q̄n circa diē vult arguere de falso vt ibi notaui.in glo.mag. Sed hic reus vult arguere de falsitate in die ergo dies declarand⁹ est ad istum tex.ibi neq3 ante diē neq3 horā posset rn̄deri q̄ istud est veꝝ ab initio q̄ in cōceptione libelli sufficiat apponi mēsem nec sit op⁹ apponi diē vel horā.sed si ex postfacto petat reus diē declarari ex cā pdicta q2 dicat se velle pbare absuisse a loco maleficij. Tūc accusator teneaṫ declarare ꝛ ita intelligaṫ h̄ lr̄a ꝛ ita audiui ab aliqbus fuisse.dn̄s Dy.tñ in scriptis suis nō iueni hoc tñ obtinui aliqn̄ corā magnis pitis existētib⁹ pgami ad officium maleficioꝝ ꝛ p h̄.s.qd vi aut clā.l.aut q aliter.§.j.de iniur.l.ptor edixit.§.qd aūt.vbi de hoc tetigi.ꝛ in aut.q.mo.natura.effici.legi.§.quātū autē.post pdicta p me scripta occurrit qd de fcō in ciuitate cumarū ꝛ ꝯsulti fuerūt dn̄i Ja.bu.ꝛ ifrascripti alij docto.q in ipa qōne allegauerūt ꝛ ꝯsuluerunt hoc mōdr̄ p quosdā qd fuit. Dy.ꝛ Rich.malū. Opinio qd declarare teneaṫ p.l.s.depo.l.j.§.si qs argentū.ꝛ.§.sed si purpura de furtis.l.in actiōe de edē.l.j.§.editiōes.ꝛ.d.l.optimā.C.ō ꝯhē.ꝛ cō.sti.in ꝯn̄ vr̄ arguēdo ō ciuilib⁹ ad crialia qd fieri pt nisi est eadē rō vel maior vt pbaṫ i aut.vt oēs obediāt iudi.pnunciaꝝ.§.ꝛ h̄ ꝯsiderātes.v̄.ꝛ sic.s.de pcu.l.pūū quoq3.§.publice.ꝛ ō libero ho.exhibē.l.ij.§.s3 si mulier.s3 in cā ciuili vbi agaṫ actiōe psonali nulla.l.caueṫ qd actor expmē debeat diē ꝯctus ḡ ꝛc. Mod⁹ aūt pdict⁹ arguēdi q̄ nulla.l.caueaṫ colligitur.s.de pua.l.iij.ꝛ.C.de coll.l.illā.itē certū ē q̄ oē delictū ē in faciēdo vel omittēdo. Et si in faciēdo aut ī psona aut ī reb⁹ ꝛ si ī psona cōiter fit in inuitū vt.s.de furt.l.q vas.§.vetare.et C.de iniur.l.si nō ꝯuitij ꝛ cōiter h3 ī se ignorātiā in.patiēte sic dr̄ in.metu.s.qd me.cā.l.si cū excep.§.i hac ḡ nō d3 astrīgi ad diē. Et si ī reb⁹ cōmittaṫ maleficiū cōiter fit in abn̄tē ꝛ sic n̄ pt ponere diē q2 forte ad ei⁹ noticiā pueniet dānum.s.datū post annū ꝛ sic nō poterit scire diē ꝛ idē pt dici q̄n delictū ē ī omittēdo eadē rōe. Itē q2 qcqd rei satis demōstrate adijciṫ supuacuū est.s.de dot.p.l.j.§.fi. S3 in qōe pdicta libell⁹ satis ē cert⁹ vt hac.l.p3 ḡ ꝛc. Itē q2 re⁹ ex cui⁹ fcō agiṫ diē scire d3 ḡ certiorari nō d3 vt.s.de act.ēp.l.j.ꝛ ex̄ de reg.iu.c.eū q certus.li.vj. Itē certū ē qd declaratio fieri d3 vbi aliqd ē obscuꝝ vt.s.ō.l.j.l.cū fili⁹.§.varijs de ꝯfessis.l.certū.ꝛ.j.de iur.fi.l.ita fidei s3 in pposito libell⁹ ē clar⁹ vt p3 ex.l.ista.ḡ ꝛc. Et ī pdicta opi.fuerūt docto.pdicti dn̄i Ja.bu.Pet.de crinetis Laygon⁹ de basacomatrib⁹ Machagian⁹ de agurdis ꝛ Jo.ō baraterijs n̄ ob.h3 eos qd.s.in ꝯn̄ allegabaṫ vc3.l.j.s.depo.§.si qs argētū.ꝛ §.s3 si purpura q2 loquūṫ ī actōe psōali bonefi.ꝛ i casu vbi pt cē magna obscuritas nisi iter signa de qb⁹ ibi logṫ expmaṫ.ꝛ in h̄ libell⁹ sui certus certificari d3 s3 nō sic est de die certificādo i actiōe ꝛ p hoc etiā p3 rn̄.ad.l.in actione.s.de furt.ad.l.j.§.editiōes.de edendo rn̄dent qd ibi loquiṫ in rōnib⁹ in qb⁹ dies est ps q2 aliter data ꝛ recepta appareret vt statī3 seqṫ.e.l.§.rōnes. Uel si dicaṫ qd est verius qd loquunṫ in⁹ instr̄is tūc faciūt p ista opi.q2 ibi dr̄ qd dies edi non d3 ergo a simili nec dies cōmissi

Not. dicti nimis rigorosum.

dies cõmissi criminis ne quid falsi ex cogitetur. ¶ Et ista po
tuit esse ratio querit hic legislator voluit in libello accusato-
rio exprimi diẽ qḋ maius periculũ est in crĩalibus ergo cau-
tius est agendũ vt.s̃.ad carbo.l.j.§.s3 si qs.lex optimã nõ ob.
q2 loquit̃ ĩ instr̃o publico.vbi dies est pars ꝛ de substãtialib⁹
instrumẽti vt in aut̃.vt ꝑpo.no.impera.in prin.de fide instr.§.
oportet.qḋ secus est in libello accusatorio vt hac.l.ꝛ in ꝑdicto
consilio fuerũt docto.ꝑdicti dixerũt tñ qḋ vbi eqtas moueret
iudicem ad interrogandũ de die qḋ accusator declarare tene
retur p.l.vbicũq3.de interro.act.mouere autẽ posset equitas
iudicem ꝭm eos puta si dicat̃ accusat̃.nõ fore porrectã ĩfra tẽ
pora a iure statuta vt in adulterio vt.j̃.ḋ adul.l.miles.§.adul
terij.ꝛ.§.seq.ꝛ.§.sexaginta.sed certe iudicio meo nõ min⁹ mo
ueri d3 iudex ad interrogandũ qñ reus hoc petiit volẽs ꝓba
re defẽsionẽ suã vt ꝑdixi. Unde etiã eo casu crederẽ iudicẽ in
terrogare debere ꝛ accusatorẽ cogi declarare nisi iustã ꝑtẽde
ret ignorantiam.ꝛ ad hoc ꝯcludũt ar.s̃.adducta sup q̃ igno-
rãtia forte staret̃ sacramẽto accusatoris vt.d.§.s3 si purpurã.
2 Sed nunquid vbi ꝓcedit̃ p inquisitionẽ † est necessari⁹ libel-
lus. Glo.magna in eoꝝ aut̃.de exhibẽ.reis.§.sancimus t3 qḋ
nõ ꝛ p hoc de suspe.tuto.l.iij.§.ꝑterea.ꝛ ibi in glos.ꝛ p hoc ẽt
C.ḋ accu.l.ea qdẽ.vbi ḋ materia inquisitiõis satis notaui. In
ꝯtrium est.j̃.ad turpil.ab accusatione.§.nũciatorẽ primã tenet
Ray.ꝛ cõiter docto. p iura ꝑdicta ad.§.nunciatorẽ.rñdent
qḋ debent adesse quo ad ꝓbationes vt ꝓbat̃.C.de curio.ꝛ sta.
l.j.lib.xij. An aũt in ciuilibus vbi procedit̃ ex officio d3 dari
libellus vr̃ qḋ nõ.C.de naufra.l.sub diuersis.ꝛ.s̃.qs or. in bo
nefidei pos.ꝛ.C.de suf.l.vnica.si v̊o non peto aliquid mihi da
ri ꝛ tũc non est necessari⁹ libellus ꝛ ita loquit̃ gl.q̃ est.s̃.de in-
terro.act.sup rubri.in mercenario officio nõ est opus libello
siue in prin.vt.d.glo.de interroga.act.siue in medio.l.ediles.
§.ite3 sciendũ.de edil.edic.siue in fi.vt.s̃.de re iud. a diuo pio.
siue de eo qḋ deseruit actioni vt.s̃.de ꝓcu.l.filius.de hoc dixi
di.aut̃.offerat̃ v̊.itẽ vbicũq3 iudic.offi.sed nũquid vbi obijcit̃
crimẽ in modũ except̃.datur libell⁹.vide expssum q᷑ sic.C.de
fide instru.l.fi.ꝛ q2 excipiens agere vr̃.s̃.de excep.l.j. Dy.ꝯ p
l.verbũ oportebit.§.actionis.j̃.de v̊b.sig.ꝛ est gl.C.q accu.nõ
pos.l.qui crimẽ. S3 esto q᷑ sit de substãtia inscriptio si nõ fuit
appositum nũqd procedet̃ in cã dic q᷑ sic vt.C.de adul.l.quã-
uis indubitati.ꝛ de annali ex.l.fi.cũ ibi notatis. An obijciẽs
crimẽ in modũ except̃. inscribere teneat̃ dicã.j̃.e.l.si cui ex cõ
suetudine etiã ꝑgami ꝛ multis alijs locis apponunt̃ in libel-
lo accusatorio noĩa testium quos accusator vult ꝑducere ad
qḋ ꝯcor.ij.q.vlti.c.ꝑscripta.ꝛ ibi p Archi.post ꝑdicta ocurrit
mihi talis casus de facto quẽ nunq̃ vidi nec audiui. Quida3
tabellio erat defunctus alius tabellio ꝑcedens se a iudice cõ
stitutũ seu substitutũ ad ꝓtocolla ipius tabelliõis defũcti cũ
tñ nõ esset ꝯstitutus vnũ instr̃m ex ipsis ꝓtocollis notarij de
functi extraxit.ꝛ hoc mõ subscripsit cũ signo suo.i.talis nota
rius defunctus ꝯfecit ꝑdictũ instr̃m sed morte preuentus eũ
parti cuius interest nõ tradidit ideoq3 ego talis notari⁹ cõ-
stitutus p talẽ iudicẽ ad reducendũ in formã publicã instr̃a
Questio notabilis. ex protocollis talis notarij defuncti hoc instr̃m ex ipsis ꝓto-
collis sumpsi ꝛ extraxi ꝛ ad ꝯfirmandũ me cũ cõsueto meo si-
gno subscripsi. ¶ Iste de ista scriptura falsa fuit accusat⁹ s3
in accusatiõe nõ erat mẽsis nec locus ꝯfecte scripture q2 hoc
ignorabat accusator q2 iste potuit ipsam scripturã facere ĩ ca
mera sua vl̃ alio loco occulto ꝛ nemine ꝑsente obijciebat̃ sup
tali accusatione nõ esset ꝓcedẽdũ cũ nõ haberet locũ nec mẽ
sem p hanc.l.libelloꝝ.ego aũt qui erã ꝓ pte accusatoris alle-
gabã sup ea ꝓcedi debẽ rõib⁹ ĩfrascriptis p̊mo q2 certũ ẽ q᷑ l3
arguere de ciuilib⁹ ad crĩalia vt.s̃.ꝓbatũ est. S3 ita est in ciui
li q᷑ l3 actor regul'r teneat̃ facere libellũ certũ et nõ alternati
uum ꝛ teneat̃ eligere tñ sibi pl'es cõpetũt actões vt.s̃.de trib.
l.qḋ in herede.§.eligere ꝛ cũ ibi incert⁹ est fctõ aduersarij que
actio sibi cõpareat pȯt vtrãq3 act̃.intẽtare. vt.s̃.quo.le.§. q2
aũt.ꝛ no.d.§.eligere ꝛ h̃ locũ h3 nõ solũ illo casu s3 ẽt in oib⁹
similibus vt no.ꝭm Dy.d.§.q2 aũt ꝛ inuit ibi lr̃a quẽadmodum
solemus ꝛc.et multas ꝯcor.ꝛ iura ad h̃. Ibi allegaui ꝛ inter
alia pulchrũ tex.ꝛ gl.s̃.depo.l.j.§.si qs argẽtũ ꝛ tex.q̃si expſ-
sum.ad ꝓpositũ.s̃.qḋ met.cã.l.si cũ excep.§.in hac.vbi ꝓpter
ignorantiã sufficit dicere metũ illatũ nec ẽ de necessitate exp̊
mi p quẽ fiunt met⁹ illat⁹ vt ibi p3. ¶ Itẽ allegabat̃ qḋ regu
lare est in crĩbus exigunt̃ pleniores ꝓbatiões q̃ in ciuilibus
C.de ꝓb.l.sciãt cũcti. hoc tñ fallit vbi crimẽ est occultũ q2 si ñ
ꝑt liqdo ꝓbari ꝓbat̃ ar.s̃.de re mi.l.ñ oẽs.§.a barbaris.ꝛ no.
p Host.in sum.de filijs ꝑsbyte.circa p̊n.ita ꝗ erit ĩ ꝓposito q2
cũ ista scriptura fieri potuerit in occulto ita qḋ nõ ꝑt sciri loc⁹
nec mẽsis admittat̃ accusatio sine loco ꝛ mẽse. ¶ Itẽ induce

batur talis rõ arguendo ab absurdo vt.s̃.de bo.lib.l.nã absur
dum nã maxĩa absurditas posset sequi si vbi accusator ꝓbari
ꝑt ignorare locũ ꝛ mẽsem vt accusatio nõ d3 ꝓcedere vel inq
sitio ꝛ crimẽ inultũ remanere. Impossibile esset qḋ vn⁹ misis
set lr̃as alteri ꝯtinẽtes crimẽ lese maiestatis vl̃ heresis puta
q2 scribebat alicui heretico ea q̃ erãt ꝯ fidẽ vl̃ hostib⁹ ea q̃ erãt
ꝯ salutẽ principis ꝛ ista lr̃a nõ hẽbat datã ꝛ ita nõ poterat sci
ri locus nec mẽsis certe si accusatio vel inqsitio nõ debẽt ꝓce
dere inulta remanerẽt tã grauia crĩa qḋ absurdissimũ ẽ. In-
telligatur ergo libelloꝝ qñ accusator nõ ꝑt verisil'r nec ꝓbabi
liter accusator ipa ignorare. Itẽ si sequeremur.l.libelloꝝ to-
taliter nulla hodie ꝓcederet accusatio q2 ibi ḋ2 qḋ in accusa
tione d3 eẽ nomẽ ꝯsul' vel impatoris s3 hodie nõ creãt̃ ꝯsules
et sepe nota imperiũ sicut ꝗ vbi deficit consul vel vacat impe
rium admittit̃ accusatio sine appositione ꝯsul' vel impatoris
propter eoꝝ defectũ sic vbi accusator ignorat locũ ꝛ mẽse3 ad
mittetur sine loco ꝛ mẽse ꝛ p ista pte bñ facit in Spec.de libel
lorũ ꝯcep.§.vlt.ꝛ maxie v̊.qd ꝓderit ꝛ p Az.in sum.depositi
penul.colũ.v̊.qd si actor de quãtitate põderis est incert⁹ q̃ cõ
cor.cũ glo.q̃ est.d.l.j.§.si qs argẽtũ.s̃.depo. Et ad hoc ẽt facit
s̃.de censi.l.forma.in gl.signata sup v̊bo duos vicinos adhi-
bui etiã cũ facit ad defen.accusat̃.tale remediũ q2 petij accu-
satum interrogari vtrũ ipse ꝯfecisset ipsa3 scripturã ꝛ quo lo
co ꝛ quo mense ꝛ curia fauens reo noluit ipas interrogatões
facere nec reddebãt rõnem quare ꝛ qḋ eas facere tenerentur
allegabat̃.l.si qs decurio.in fi.C.de fals.de interrog.act.l.j.et
l.vlti.e.ti.allegabat̃ ẽt qḋ cũ iste de loco ꝛ mẽse vt de fctõ suo
deberet eẽ cert⁹ certiorari nõ debebat.s̃.de act.ẽp.l.j.ꝛ.c.eũ q
certus.li.vj.de reg.iu.cũ ibi notatis. ¶ Itẽ q2 ꝓ tãto noluit
l.libelloꝝ locũ ꝛ mẽse debere apponi vt re⁹ posset facere de-
fensionem suã si posset ꝓbare tp̃s crĩs cõmissi se alio loco fuis
se vel illo mẽse in remotis fuisse p.l.optimã.C.ḋ ꝯhẽ.ꝛ cõ.sti.
hec aũt rõ cessat in isto crĩe q2 quocũq3 loco ꝛ quocũq3 mense
fecisset pũiri deberet ĩ loco domicilij vbi erat.C.vbi de cri.agi
opor.l.ꝛ p totũ ꝛ cessante rõne.l.cessare debebat.l. qcqd alle-
gatum fuerit l3 ĩter iudicẽ curie de hoc fuerit magna opinio
et ꝯtẽtio ꝛ forte violẽtiores ꝛ peritiores essent in opinione q᷑
accusatio admitteret̃ ptãs tñ secut⁹ fuit ꝯsiliũålioꝝ ꝛ sic accu
satio fuit repulsa nec fuit inquisitũ de crĩe ꝯ reũ s3 remãsit in
ultum qḋ iudicio meo nõ fuit bñ factũ. ¶ Itẽ q̃ro nũqd accu
sator teneat̃ iurare ea q̃ ꝯtinent̃ in accusat̃.vera esse vel saltẽ
credere vera eẽ. Et p̊mo vr̃ qḋ nõ q2 hoc nec hic nec alibi dr̃
vt.C.de coll'.illã.s̃.de ꝑua.l.iij.ꝛ cũ omissum sit ꝓ omisso d3
haberi vt.s̃.so.ma.l.si cũ dotẽ.ꝛ q2 ita iurat̃ ḋ calũ.in crĩalib⁹
sicut in ciuilib⁹ vt.C.de iura.cal.l.j. Uñ si ab initio iuraret ac
cusator ampli⁹ nõ iuraret̃ cũ nõ debeat iurari nisi semel vt.C.
de iur.ca.aut̃.hodie. S3 dic q᷑ ex gñali ꝯsuetudine seruat̃ qḋ
iuretur ꝛ hoc no.xxxv.q.vj.c.si duo viri in gl.qḋ est bñ notan
dum. Et p ista ꝯsuetudine facit ex̃ de elect.c. vt circa.lib.vj.
¶ Itẽ ad id qḋ de subscriptione hic ḋ2 ꝯcor.C.e.l.vlti.vbi ḋ
hoc dixi ex̃ de accu.c.sup his.ꝛ.ij.q.viij.quisqs cũ ibi notatis
Aliqñ etiã se obligat accusator nõ ad penã talionis s3 ad pe
nã ex̃ordi.arbi.iudi.si nõ probet in accusatione ꝯtẽta vt.d.c.
sup his cũ ibi notatis.ꝛ ex̃ de ꝓcura.c.tue. Et aliqñ obligat
quis se ad penã ꝑditiõis bñficij sui si nõ ꝓbat qḋ opponit ꝯ
3 elect̃.vt ex̃ de elec.c.cũ dilect⁹. S3 qd si aliqs accusat † ꝛ nõ ĩ
scribit nũqd valebit accusatio vr̃ qḋ nõ p hãc.l.v̊.q᷑ si libelli
ꝛ ita tenẽt Dy.ꝛ Ja.de ra.s3 dic q᷑ nihilomin⁹ v3 accusatio q̃
siue se ĩscribat siue nõ nihilomin⁹ tenet̃ ad penã taliõis vt.s̃.
de testi.l.iij.§.idẽ diu⁹.ꝛ.C.de aduo.diuer.iu.l.j.ꝛ no.ĩ gl.C.ḋ
fi.instru.l.ij.ĩ gl.q̃ ĩcipit repete.vbi de h̃ no.ꝛ dixi ḋ ꝯsuetudĩe
tñ pena taliõis ꝛ ĩscriptio locũ ñ h3 vt dixi.d.l.vlt.C.de accu.
Et de materia hui⁹.l.ꝛ an in oĩ crĩe sit op⁹ libello. vide bñ p
Rof.in lib.iur cano.ti.qual'r in accusa.ꝯcipiat̃ libell⁹. Et vi
de ẽt Gof.in sũm.§.d3 aũt accusator ĩscribẽ.ꝛ.§.se. ibi ptãs
fiat.s.eidẽ accusatori ꝛ ẽt alij. Dy.ibi s3 si aliud eadẽ tñ.l.pu-
niendũ vt ĩ exẽplis appet. Dy.ibi obijciat.s.ei quẽ vult accu-
sare accusando.s.eũ ꝑtor illõ ꝓ q̊ ꝓposuit ꝛ sic accusat de di
uersis crĩbus ex diuersis fctĩs descẽdẽtib⁹ vt no.C.e.l.q ḋ crĩe
non tñ vno libello sed diuersis ꝛ iõ quidã hñt h̃ in tex.libell'
et ꝓ hoc.j̃.e.l.hos accusare.§.l.iul. Sed si vno cõtextu cõmi-
sisset plura delicta posset eodẽ libello de oĩbus accusari vt.s̃.
de iniur.l.ꝑtor.§.si mihi plures.ꝛ ar.C.si reus vel accu.mort.
fue.l.j.ꝛ hoc qñ crimina descendũt ex diuersis factis vt dixi.
Si aũt ex eodẽ facto plura crĩa descendant tũc si de vno accu
satus est nõ pȯt ab eodẽ accusari de alio vt.d.l.qui de crimĩe
ij.rñ.ꝛ ibi no.ꝛ de hoc dic vt ibi plenissime dixi. ¶ In gl. itẽ
nomẽ imperatoris ibi memoria tpis de hoc cui anni dñi sint
ponendi in libello puto q᷑ sic vt dixi.C.eodẽ.l. in causis.et ita

seruatur.ℭ In gl.s.vtraqꝫ in fi.sol.hic in libello accusatorio
ibi in libello appellationis.⁊ est ratio qꝛ ibi videt̃ expssa ꝑso
na cum qua fuit habita cã principalis pro qua appellat̃.Ja.
de bel.ℭ In glo.admissi criminis in fi.solu.vt ibi vel hic ĩ cri
minali ibi in ciuili.Ja.de bel.ℭ In glos.vt.s̃.de mino.ibi de
diuersis delict.ex diuersis factis ortis.Dl.ibi secus si de vno
vel dic de pluribus criminibus.e.l.puniendis põt simul ac
cusari ab eodẽ vt hic.Sꝫ nõ si diuersa lege puniri debeãt idẽ
si ex eodem facto descendant ⁊ de diuersis legibus puniri de
beant qꝛ dum pendet vna accusatio altera differt̃ a ↄ̃rio sensu
hic.Jacob.Ibi vel sic hic vera.Ray.in fi.s.cum facta.i.plura
ordinaria oriantur qꝛ non accusatur ab vno de omnibus sꝫ a
diuersis sic.Jaco.de hoc latius no.⁊ dixi dicta.l.qui de crimi
ne.C.e.ibi videas.

Si accusator.

Ibi accusare.i.accusationẽ ꝑfi
cere.Ja.ibi si qd simile ꝙ impe
diat accusat̃.ad finẽ ꝑduci.Ja.ibi aboletur.s.de liberis acto.
Quid si reus non petet nomen suũ aboleri nunqd ꝓcedi po
terit accusatore defuncto ar.ꝙ sic.s̃.de libera.cau.l.diui.§.j.
⁊ ar.s̃.de ↄ̃hẽ.emp.l.labeo scribit.si bibliothecã.⁊ ar.sumpto
a cõtrario hec.l.et maxime si iã conuictus vel cõfessus est reꝰ
ar.C.de adult.l.quã indubitati.In ↄ̃riũ videt̃ qꝛ mortuo ac
cusatore perit instãtia vt no.s̃.ti.ꝓxi.l.publica.⁊.C.si reus vel
accusator mor.fue.l.fi.cũ mors accusatoris equiparet̃ lapsui
temporis ad instantiã deputati vt no.j̃.ad turpil.l.aut priua
tim in prin.⁊ ꝙ hic dicit̃ de abolitione loquit̃ de abolitiõe de
facto que nihilominus ipso iure euacuata erat viribus vt ar.
C.de iudi.l.properandũ.§.⁊ si quidẽ.Sed nõne iudex põt ꝓ
cedere non obstãte morte accusatoris vt ar.C.de aboli.l.ij.⁊ ex̃
de collusione detegẽ.c.ij.rñ.non qꝛ hoc ipso iure abolitio fctã
est ibi autẽ non vt ibi dr.Sed quid si negociũ sit tale qđ etiam
ab initio potuerit ꝓcedi per inquisitionem nunqd inquirit iu
dex mortuo accusatore rñ si quasi nõ videat̃ accusasse q ad fi
nem non ꝑduxit ar.s̃.de bo.libert.l.qui cũ maior.§.accusasse
de inoffi.testa.l.papi.§.meminisse.⁊.j̃.de v̀.sig.l.iudicasse.Sꝫ
nunquid tunc valebunt in cã inquisitionis acta facta in cau
sa accusationis credo ꝙ sic ar.C.de arbi.l.fi.de testi.l.vlti.⁊ ð
liberali cã.l.iubemus.Ja.ibi ex integro.i.pariũ hac si aboli
tio facta nõ esset.ℭ Et qđ dicit repetere sic.s.vt acta prĩo va
leant ⁊ hic exequat̃ accusat̃.ceptã ab alio lꝫ non cogat̃ aliqs
etiam heres accusatorẽ vt.j̃.e.l.diui fratres.s̃.ti.ꝓxi.l.accusa
tore.in prin.⁊.j̃.ad turp.l.si qs repetere.nã alias valde absur
dum esset sic paruo spacio tolli oĩbus ius accusandi ⁊ iure cõ
trarium vt.C.de falsis.l.querela.⁊ ar.j̃.de adulte.l.quinquẽ
nium.mortuo ergo accusatore alius exeq põt vt.s̃.de iniur.l.
sed si vnus.§.interdũ.⁊.§.fi.⁊.j̃.de adul.l.ↄ̃stãte.sed finita in
stantia tꝑe nõ posset sup ea ꝓcedi vt.C.de fals.l.vbi.⁊ vt ĩfra
certũ tꝑs crĩalis q̃stio terminet̃.l.fi.de iudi.l.ꝓperãdũ in pͥn.
et.§.j.⁊ ar.s̃.q̃ in fraud.credi.l.iij.Quõ ergo intelligit̃ qđ dic̃
glo.s̃.ti.ꝓxi.l.publica.⁊.C.si re.vel accu.mor.fue.l.fin.accusa
tionem ⁊ acta perire mor.accusa.rñ.qñ nullus ad ꝑsequen
dum venit ar.j̃.de mune.⁊ hono.l.rescripto.§.si qs.nec iudex
põt ꝑ inqsitionẽ ꝓcedere vt mõ notaui.ℭ Et eodẽ mõ põt in
telligi qđ dr̃ eqparari mortis accusatoris lapsu tꝑis vt no.j̃.
ad turpil.l.aut pͥuatiꝫ.in pͥn.Ja.⁊.§.trigĩta dies.ibi obseruã
dis.l.ↄ̃cedẽdi ad accusationẽ de nouo ẜm Ja.de ra.⁊ Dy.vel
ad ↄ̃tinuandũ eãdẽ instantiã de q̃a hic loquit̃ ẜm Ja.ð are.
ℭ In gl.sic ⁊ illa ibi vl̃ si qs filii impedit̃ hãc approbat Ray.
ℭ Et dic impedit̃ ita qđ ꝑ impedimentũ instãtia parit trans
cursu tꝑis vt no.j̃.ad turpil.l.aut pͥuatim.in pͥnc.⁊.§.triginta
ẜm Ja.de are.⁊ ẜm Ja.de ra.ℭ Dic impedit̃ añ instãtiã fini
tam ad qđ nõ reddit ꝑ aliũ sꝫ de nouo incipit accusatio ⁊ h̃ in
nuit lr̃a ex integro ⁊c.Et hũc intellectum sequit̃ hic gl.sed ꝑ
prima facit.s̃.ti.ꝓxi.l.accusatore.vbi dicit ꝑagi.⁊.j̃.de adul.
l.ↄ̃stãte in fi.vbi dicit derelictã ab vno accusatore ꝑ aliũ exer
ceri.sed expone ⁊ de nouo intẽtari ⁊ ita interlineauit.Dy.Et
ꝑdicta vera qñ abolitio eẽt impetrata ꝑ reũ si aũt nõ impetret̃
tũc deficiẽte accusatore aliꝰ admittit̃ postea vsqꝫ ad.xx.ãnos
ẜm Pe.⁊ vide Cy.C.e.l.q de crĩe.⁊ ibi plene dixi.v̀.sꝫ pone ꝙ
primus accusator fuit impeditꝰ.Erat ergo hic defectus cir
ca personã accusatoris quo casu dãtur.xxx.dies vt hic secus si
esset circa conceptionem libelli qꝛ tunc datur maius tempus
vt dicta.l.accusaturus.Dy.

Qui iudicio.

Al̃s incipit is q ibi ad ac
cusandũ cũ est priuata ꝑ
sona.Dy.Ibi faciendũ cũ esset forte mgr̃atꝰ.Dy.
ℭ In glo.qꝛ infamis ibi secus si v̀o de nouo:vt.s̃.
ti.ꝓxi.l.is q reus.in fi.⁊.j̃.de iure fi.l.aufert̃.§.ↄ̃stitutionibus
Dl.In gl.si ergo in fi.vel casus illos excipe ab hac lege.Jac.

ℭ In glos.vel conuictus ibi perpetrationem faciendã.⁊ est
expressum.s̃.de preuaricato.l.accusator.Jaco.

1 ☞ Excommunicatus ⁊ bannitus excipere possunt.

Seruos.

Ibi adulterũ.i.de adulterio.Dy.
ibi accusationẽ instituere qꝛ non
deprehensum occidere non põt vt.s̃.de v̀b.ob.l.q
seruum.Ja.ℭ Et ꝑ hoc põt solui ↄ̃rium.s̃.ð fur.
l.serui ⁊ filij in prin.Dl.vel dic qđ crĩaliter põt vt hic.⁊.s̃.de
offi.ꝑfe.vi.l.j.§.si qs seruũ ciuil̃r nõ vti ↄ̃rio.Ja.de are.ibi in
cũbet dño.s.adultera ↄ̃xerat mr̃ denũciatiõe nõ ꝑcedẽte.Dl.
ibi suũ excipiẽte adultera alij nuptat̃ ne a se ĩcipiat.Ja.
ibi mulier q̃ dicebat̃ adulteriũ ↄ̃misisse cũ seruo.Ja.Itẽ alle
1 gat̃ hec.l.in.ij.rñ.qđ excõicatꝰ † et bãnitus excipe ꝑt qꝛ sicut
seruus a iure ciuili incognitus est vt.j̃.de reg.iu.l.qđ atinet.⁊
tñ põt excipe vt hic sic excõicatus ⁊ bãnitus sed nõ agere.Et
hoc verum in except̃.que hãc merã naturã exclusionis secus
in ea que nõ hꝫ naturã exclusionis tm̃ sed etiã impugnatiõis
vt.C.de adulte.l.qm̃ alexandrũ.Ja.ad hoc vide ex̃ de excep.
c.cum inter.R.priorẽ.cũ ibi notatis per.l.Innocẽ.⁊ alios qđ
dixi.s̃.rem ra.ha.l.amplius.

1 ☞ Iudex de leuibus criminibus inquirere non debet.
2 Crimina leuia leuiter remittuntur.

Leuia.

Iudex ĩ crĩbus leuibꝰ ꝑt cognoscere
⁊ ꝓnũciare de plano.h.d.l.ista.Que
re que sint leuia.et dic remotis opinionibus glos.
a qđ leuia[a] dicunt̃ illa ꝓ quibus leuis pena imponit̃
tertia est leuia ⁊ grauia iudicant̃ respectu pene que ꝓ eis im
ponitur vt.s̃.de publi.iudi.l.ij.in fi.j̃.de pe.l.qđ ad statũ.⁊ de
bonis liber.l.idẽ est.⁊ ẜm Ja.de are.leuis pena est q̃ hac.l.dr
vel minor.nõ est ergo bonũ exẽplũ in anima eo casu quo gra
uis pena imponit̃ ꝙ qñ sic habes.l.s̃.ð extor.crĩbus.l.ãnonã.
ℭ Item nec in quolibet crĩe priuato.qꝛ ꝓ priuato crĩe aliqñ
pena grauis imponit̃ vt.s̃.de incẽ.rui.nauf.l.pedius.§.diuꝰ.
ℭ Item nec in crĩe ambigeatus qꝛ ⁊ ꝓ illo grauis pena ĩpo
nitur vt.s̃.de ambig.l.j.§.quãꝙ.ℭ Itẽ nec in crĩe leuocinij
qꝛ ⁊ illud par est crimini adulterij qđ cõstat eẽ graue:vt.j̃.de
adulte.l.ij.⁊ qđ sicut paria no.s̃.ti.ꝓx.l.is q reus.in gl.aduer
sus extraneos circa fi.ibi sꝫ si par crimẽ ĩmo vr̃ crimẽ lenoci
nij grauius adulterio vt no.d.l.is q reus.In glo.s.accusato
rẽ circa fi.ibi aliogn nõ põt.⁊ ꝓ hoc.j̃.de adul.l.iuris libertas
§.lex iul.Sed erit exemplũ in liberto nõ exibẽte reuerẽtiã de
bitã patrono ⁊ ĩ filio q nõ exhibet reuerẽtiã pr̃i ⁊ seruo q nõ exhi
bet reuerẽtiã dño vt.s̃.de offi.ꝓcõsu.l.nec quicꝙ.§.de plano
et ẜm hoc expone de plano.i.sine oblatõe libelli vt no.in aut̃.
de exhibẽ.re.§.sancimꝰ.⁊ de plano.i.iudice nõ sedẽte ꝓ tribu
nali vt no.d.§.de plano.⁊.j̃.de adul.l.miles.§.sexaginta.vbi
de hoc dixi.⁊ de qõibus.l.vniꝰ.§.fi.itẽ de plano.i.sine plena
cause cognitione ea em̃ q̃ plenã cause cognitionẽ desiderant
non pñt expediri iudice nõ sedẽte ꝓ tribunali sed q̃ semiple
na sic vt.C.de dila.l.a ꝓcedẽte.s̃.ð bo.pos.l.iij.§.si cã.⁊ qs or.
in bo.pos.seruet̃.l.ij.§.dies.⁊.§.bonor.Nõ ergo põt intelligi
hec.l.in pͥuatis crĩbus si põt qꝛ in illis reqrit̃ libelli oblatio
subscriptio ⁊ plena cause cognitio ⁊ ↄ̃nr qđ iudex ꝓ tribuna
li sedeat vt.s̃.de priua.delict.l.fi.⁊ de furt.l.vlti.In quodam
autẽ crĩe pͥuato.i.abigeatus nõ reqritur subscriptio vt.C.de
abig.l.j.⁊ in alijs q no.C.q accusa.non pñt.⁊.l.si magnũ.Dy.
ℭ Itẽ vide ad istã materiã de plano qđ no.ꝑ Inno.ex̃ de ac
cu.c.sicut oliꝫ.Sꝫ qd si aliqs cõmisit plura leuia crĩa nunqd
hꝫ locũ.l.ista.dic qđ non ĩmo punit̃ ac si vnũ graue delictũ cõ
misisset ar.s̃.ex q.cau.ma.l.necnõ.§.si qs sepius.s̃.de iurisdi.
om.iudi.l.si idẽ cũ eodẽ.C.de dona.l.sancimꝰ.§.pe.⁊ de episc.
audi.l.iij.ℭ Itẽ ꝓ leui vl̃ modica cã nõ dꝫ qs excõicari.xj.q.
iij.c.epi.Et vide etiã ad hãc materiã qđ no.⁊ dixi.C.de sen.ex
1 peri.reci.aũt.vt breuiores.ℭ Itẽ iudex † nõ dꝫ inqrere de le
uibus criminibꝰ sed de magnis vt no.in Spec.de inqsitiõibꝰ
§.j.v̀.j.Et vide etiã qđ no.in Spec.de libel.ↄ̃ceptõe.§.nũc di
cendũ.v̀.xlij.in leuibꝰ criminibꝰ.⁊.v̀.se.⁊ in libel.Rof.iuris ca
nonici qual̃r libellꝰ ↄ̃cipiat̃ in accusationibꝰ.ℭ Itẽ leuia cri
2 mina † leuiter remittunt̃ ex̃ de accusa.c.cũ dilecti circa prin.
ℭ Itẽ vide qđ no.xxxij.q.v.nõ est nostrũ.ibi obijciunt̃ ⁊ ap
paret eos nõ cõmisisse delicta.Dl.ibi vl̃ fustibꝰ cũ appet eos
deliquisse.Dl.ℭ In gl.vt lex iul.de annona hoc nõ est bonũ
exemplũ vt.s̃.dixi.ibi pͥuata crĩa ar.s̃.de fur.l.interdũ.§.q fu
rem.Jac.sꝫ nec hoc est simpl̃r verũ vt ꝑdixi.ibi.l.de sub diuer
sis.sꝫ ꝑ illã nõ ꝓbat̃ illud eẽ leue crimẽ.⁊ iõ nec istud est bonũ
exemplum

[a] ℭ Qđ leuia.Adde Bar.i.l.nõ solũ.§.si mã dato.s̃.ð in iur.Ang.in l.si vacãtia C.de bo.va.li.x.Ja.bu.in.l.j.C.de his qui sib.ascrip.

exẽplũ vt p̃dixi. Ibi abigeatus: sed nec istud est bonũ exẽpluz
vt p̃dixi. ¶ In gl. j. sine libello ea etiã q̃ expediunt̃ p offi. iudi.
vident̃ posse expedire sine libello ar. ex̃ de elect. c. indẽnitatib⁹
§. si v̾o lib. vj. ¶ Et ad hoc facit q̄ no. s̃. de interrog. act. l. vo-
luit. Itẽ vide q̄d dixi. C. de dilatio. a p̃cedẽte. ¶ In crimine ẽt
heresis de plano pceditur vt ex̃ de hereti. c. statuta lib. vj. vbi
de hoc. Et de significato hui⁹ v̾bi de plano vide in clemẽtinis
plene de v̾. signi. c. sepe ꝯtingit. Ibi vt crimẽ lenocinij ꝛ siĺia ĩ-
mo crimẽ lenocij est graue vt. s̃. dixi ꝛ pbatur. j̃. de adult. l. ma
riti lenocinium. §. qui q̃stum ꝛ in aut̃. de lenonibus. Ibi. §. de
plano et per illum. §. ponas casum in. l. ista. Ja. ꝛ Dy.

Si cui crimẽ obijciatur.

Scz in modũ accusatiõis publicũ vel p̃uatũ. Dy.
¶ Et dic breuiter vt in gl. Aut trãsegit: aut iura
uit: aut absolutus fuit. Dy. ¶ Et de ista subscriptiõe[a] seu in
scriptiõe dic vt ibi dixi. s̃. e. l. libellorum. Ibi accusationẽ. i. accu-
sationis deficiẽtẽ pbationẽ. Ol. Ibi caueãt itaq̄ simpl̃r sine
fideiussorib⁹. Dy. ¶ Vel dic caueãt. i. diligẽter custodiãt ꝛ at
tendãt. Jac. Ibi ꝛ p̃terea repete caueãt ꝛ dic cũ fideiussorib⁹.
Dy. ¶ In glo. nedũ inscriptio in fi. sz certe hic est idẽ inscri-
ptio ꝛ subscriptio q̄d indicat text⁹ q̄ seq̄tur. ¶ Sz nũquid ille
qui in modũ except. obijcit crimẽ dz subscribẽ ꝛ v̾r sic q̄ puni
tur ac si accusat⁹ esset vt. j̃. de adult. l. ij. §. si ex̃ne⁹. Preterea
q̃ excipit accusare ꝛ agere v̾r vt. s̃. de excep. l. j. ꝛ de pba. l. in ex
cep. ꝛ v̾r exp̃ssum. C. de fide instrumẽtorum. l. fi. ibi ꝛ inscriptionũ
pagina ꝛc. ¶ In ꝯ̃rium v̾r q̄ actiõis v̾bo nõ ꝯtinet̃ except. vt
j̃. de v̾. sig. l. actionis v̾bo. ꝛ. l. v̾bũ oportebit. §. j. ꝛ. s̃. de excep. l.
except. §. j. ¶ Itẽ q̄ ideo fit inscriptio vt inscribẽs puniat̃ siĺi
tudine supplicij si appareat eũ calũniatũ vt hic ꝛ. j̃. ad turpil.
l. ij. §. calũniatorib⁹ ꝛ. C. de accusa. l. fi. vbi de hoc plene dixi: sz
si de crimine p excipiẽte pposito in modũ except. pbet̃ accu-
sans ꝯ̃ quẽ pbat̃ regl̃r de crimine nõ punit̃: sz solũ ab accusa-
tione repellit̃ vt. j̃. de adult. l. ij. §. si publico ꝛ ibi not. ꝛ ar. s̃. de
his q̄ no. infa. l. lucius ex̃ de accusa. c. sup his q̃ apparet q̄ non
est necessaria inscriptio q̄ inscribẽs nõ puniret̃. Et ad. l. vlti-
mã de fide instru. r̃ñderi põt q̄ ibi in modũ accusatiõis obij-
ciebat̃ crimẽ falsi nõ in modũ excep. Dy. ¶ Ad alias. ll. dic q̄
loquũtur quo ad pba. ꝛ de h̃ est glo. or. C. q̄ accu. nõ p̃nt. l. iij. et
ibi de h̃ dixi. In glo. supple adijcere dz in fi. vbi de hoc ꝛ no.

[a] ¶ Ista subscriptione. Adde Bar. hic qui põit differẽtiã inter subscriptiõez ꝛ ĩscriptionẽ.

1 ☞ Via ordinaria excludit extraordinariam.
2 Filius calũniatoris an presumatur calũniator.
3 Deierãs semel amplius nõ admittitur ad testimonium.
4 Furiosus semel semper presumitur furiosus nisi doceatur de
sana mente.
5 Homo malus non debet reputari bonus.

Hijsdem.

Ibi liberatus est p sñiaz diffinitiuã. Ol.
vel per iuramẽtũ ꝛ ꝯcor. ex̃ de accusa. c. d̃
his criminib⁹. Ibi suũ dolorẽ. i. suã vel suorum iniuriã. Ibi ma-
gna ex cã. i. si doceat causas idoneas q̄bus ĩpeditus fuit accu
sare vt. j̃. de adult. l. si maritus. j. §. fi. nõ si pbet de p̃uaricatio-
ne p̃mi accusatoris vt dicit glo. hoc em̃ nõ est necesse q̄ si hoc
esset iã nihil eẽt sp̃ale in eo q̄ suã vel suorum iniuriã psequit̃ cũ ꝛ ĩ
psequẽdo vindictã publicã admittat̃ ad accusandũ absolutũ
si doceat de p̃uaricatõe p̃mi accusatoris vt. s̃. d̃ libero ho. exhi.
l. iij. §. si cãm ꝛ ibi no. ꝛ de p̃uarica. l. iiij. ꝛ ibi no. ꝛ in hoc repro-
bat̃ glo. hic posita ꝛ q̄ in illis no. veri⁹ ẽ. Dy. ꝛ de hoc dixi hñ
s̃. de sepul. vio. l. sepulchri. ꝛ. j̃. de adul. l. si marit⁹ p̃uenerit. §. j.
Sz q̄d si iudex ĩcepit ex officio p inq̄sitionẽ ꝯ̃ malefactorẽ pce
dere deinde sup̃ueniat accusator psequẽs suã vel suorum iniu-
riã nũquid dz iudicis officiũ cessare ꝛ talis accusator admitti.
Et primo v̾r q̄ nõ q̄ officiũ loco accusatoris succedit vt. j̃. de
custo. reorum. l. diuus vbi de hoc ꝛ de adult. l. ij. §. si simul ꝛ p dy.
ex̃ de reg. iur. c. factũ legitime ꝛ de reg. iur. l. in ambiguis. §. nõ
est nouũ: sz si alius accusasset seruus nõ admitteret̃ vt. C. e. l. q̄
de crimine ꝛ. j̃. e. l. hi tñ. §. penul. q̃ ꝛc. ¶ Ecõtra v̾r q̄ ordina-
1 ria via † excludit extraordinariã vt. s̃. de mino. in cause cũ siĺi
bus. Itẽ rõ. s̃. in ꝯ̃riũ allegata facit ex hac parte q̄ si vn⁹ accu
sasset seru⁹ sup̃ueniẽs q̄ suaz vel suorum iniuriã pseq̃ret̃ admit-
teret̃ si pbet se ignorasse vel iusta cã impeditũ accusare vt hic
et. j̃. de adult. l. si maritus. §. vlt. ꝛ hoc est verum. Dy. Ibi nõ faci
le h̃ id̃ dicit q̄ nõ facile dz admitti ad accusandum. i. nullo mõ
nisi in casu q̄ est. j̃. e. l. hi tñ in p̃n. Ja. de ra. ꝛ ꝯcor. iij. q. x. in sum
ma ꝛ. c. j. Ibi qui semel calũniatus est quãuis de calũnia non
sit dãnatus vt sic sit differentia inter extraneum ꝛ illum ꝯtra
quẽ calũnia est cõmissa. Jac. de ra. ¶ Et no. q̄d semel ꝛc. vt. s̃.
de senato. cassius. Dy. ibi quãuis filium no. ergo filium calũ-
2 niatoris † nõ p̃sumi calũniatorẽ. Ja. Arg. ꝯtra. s̃. de edil. edic.
l. q̄ si nolit. §. q̄ mancipia. ¶ In glo. si doceat q̄d falsum est vt
mõ in textu notaui ꝛ not. de libero ho. exhibẽ. l. iij. §. si tm̃. et de
p̃uaric. l. iij. Dy. in fine vel vt plenius legas ꝯiunge verbũ ex
magna cã post v̾bũ nõ p̃iudicatũ ꝛ subaudi scz si is qui ꝛc. Et
ita habebis planũ ꝛ verũ intellectũ. Ja. ¶ In glo. no. q̄ semel
malus de hac materia vide plene q̄d no. per Dy. ꝛ alios ex̃ de
3 reg. iur. c. semel malus li. vj. ¶ Item q̄ semel deierauit † non
admittit̃ ad testimoniũ q̄ p̃sumptio est q̄ deieraret vt in lom
barda de testibus. l. vt qui semel. s̃. de his qui no. infa. l. lucius
ex̃ de hereti. c. accusatus. §. lz periur. lib. vj. ex̃ de testi. c. ex pte
a presbyteri. xxij. q. v. puruuli ꝛ. vj. q. j. q̄cunq̄. ¶ Q̄d em̃ ẽ q̄d
homo semel deditus ad maliciã nõ adinueniat vt in aut̃. vt hi
qui obligatas se hr̃e perhibẽt res minorum in p̃nc. Multe enim
sunt vie homini ad maleficiẽdũ in aut̃. de nup. §. miciores: sic
ꝛ ecõuerso q̄ semel fuit bonus p̃sumit̃ bon⁹ semp ex̃ de p̃sump.
c. cũ in iuuẽtute ꝛ ibi in glo. ꝛ ea q̃ fiũt a bono hoĩe p̃sumuntur
bene facta. vij. lib. i. c. om̃s q. xxiiij. q. j. cũ beatissimus. ꝛ. xxx vij.
4 di. qui diuersa ꝛ ibi in glo. ¶ Et semel furiosus † semp p̃sumit̃
furiosus nisi doceat̃ de sana mẽte ex̃ de successio. ab intesta. c.
cũ dilectus. iij. q. iij. c. iudicas ꝛ no. p Archi. ex̃ de hereti. c. filij
in p̃n. lib. vj. ¶ Sed an cõtumax in vno actu presumat̃ contu
max in oĩbus ita q̄ nõ sit cit̃ãdus amplius vide ex̃ de dolo et
cõtu. c. eũ qui lib. vj. cũ ibi nota. ꝛ extra de testib⁹. ¶ Itẽ semel
falsus p̃sumit̃ semper fasuls in aut̃. de fide instru. in p̃n. ꝛ ibi ĩ
5 glo. ¶ Itẽ malus homo † nõ dz reputari bonus nec econtra
in lõbarda de testi. l. vlti. ꝛ no. extra de testi. cogẽ. c. j. Ibi de p-
ba. l. cũ te. so. ibi loq̄tur de etate ꝛ nõ de bonitate vel so. vt ibi ꝛ
l. ij. e. ti. ꝛ vide q̄d de hoc satis no. C. de inoffi. testõ. l. oĩ mõ. Jac.
de bel. ¶ In glo. calũniasse ibi apparuit q̄ non pbauit. Dy.
vt. C. de aduoca. diuersorum iudic. l. j. in fi. sol. hic est regulare
cum ꝯcor. ibi speciale ppter immanitatẽ criminis. Jac. de bel.

Idem imperator.

Ibi punit̃ q̄s vbi de-
liquit vt hic ꝛ in ꝯcor.
hic notat. ꝛ de hoc plenissime dixi in aut̃. qua in puincia. Sz
hic q̃rit. Dy. pone q̄ mutineñ. cõmisit homicidiũ bonoñ. nun
q̄d erit puniẽdus. Itez statuta ciuita. bonoñ. vel scd̃m ius cõe
ꝛ v̾r q̄ scd̃m ius cõe vt. C. vbi senato. vel clarissimi. l. j. Ibi pu
blicis legib⁹ subiũget̃. ¶ In ꝯ̃rium v̾r nã delicta ꝛ ꝯtract⁹ pa
rificãtur vt. s̃. de iudi. l. omnẽ ꝛ in aut̃. vt oẽs obediãt iudic. p-
uinc. §. ꝛ h̃ ꝯsiderãtes: sz cũ q̄s ꝯuenit̃ rõne ꝯ̃ctus seruat̃ ꝯsue
tudo loci nisi ꝯ̃xit quo ad lit. decidendã vt. s̃. de euict. l. si fun-
dũ ꝛ. j̃. de reg. iur. l. semp in stip. ergo ꝛc. ¶ Et ad. l. in ꝯtrariuz
allegatã põt r̃ñderi q̄ ibi d̾r publicis legib⁹ subiũgetur nõ p
hoc tollit q̄ scd̃m statuta illius ciuitatis puniri non debeat.
¶ Sz pone q̄d mãdatũ est verone homicidiũ fieri Padue et
ibi factũ est q̃rit̃ quo loco debeat puniri mãdans. ¶ Et p̃mo
v̾r q̄ padue vbi maleficiũ est cõmissum ar. s̃. de act. ꝛ ob. l. con
traxisse de ad. tuto. l. titiũ ꝛ de bonis aut̃. iudic. possidẽdis. l. iij.
¶ Itẽ q̄ ꝯsiderat̃ tp̃s secuti effectus vt d̾r de marito donãte
vxori. s̃. de dona. inter virũ ꝛ vx. l. si eũ. §. fi. ꝛ. l. se. ꝛ de ma. testõ
l. stichus. ¶ Itẽ q̄ tũc demũ mãdans videt deliq̄sse vt. C. e. l.
nõ ideo. s̃. de vi ꝛ vi ar. l. j. §. quotiẽs ꝛ de dãno infect. l. dãni. et
l. si quis missum. ¶ Preterea mãdãs videtur occidere: quia
mortis cãm p̃bet ꝛ inter hoc nihilomin⁹ interest vt. j̃. ad le. cor.
de sicar̃. l. nihil interest cũ si. Item q̄ eo loco intelligatur mã-
datũ vbi delictũ factũ est ar. s̃. q̄d iussu. l. j. ꝛ. ij. r̃ñ. Et est bona
argumentatio de ꝯ̃ctib⁹ ad delicta vt. d. l. omnẽ. s̃. de iudi. ꝛ vt
oẽs obe. iudi. puin. §. ꝛ h̃ ꝯsiderãtes. Itẽ q̄ delictũ homicide
videtur p̃ncipale q̄ nisi fieret delictũ nõ puniret̃ mãdans de
quo ignoraret̃ vt. s̃. de iniur. l. apud labeonẽ. §. si curauerit vñ
nõ est mirũ si mãdãs puniat̃ in loco maleficij ppetrati ar. s̃. de
his q̄. vt indignis. l. post legatũ. §. q̄ p̃ncipaler ꝛ de bonis liber-
to. l. q̄ in seruitute. §. si q̄s. ¶ Itẽ ad hoc est ar. illud gñale q̄ p
aliũ facit ꝛc. vt. s̃. de sta. ho. l. a recursu. ¶ Itẽ v̾r casus p hac
parte. s̃. ad leg. aq̄l. l. ita vulneratus. ij. r̃ñ. ¶ Ecõtra q̄d vero-
ne puniri debeat q̄ ll. indistincte loquũtur q̄ vbi q̄s deliquit
ibi puniat̃ vt hic cũ ꝯcor. ꝯstat aũt q̄ alibi est mãdatũ q̄ vero-
ne ꝛ alibi est maleficiũ q̄ padue ꝛ h̃ sunt diuersa mãdare ꝛ fa-
cere al̃s quare diuersis noĩb⁹ noĩaret̃ vt. C. de codicil. l. si idez
aliud est em̃ mãdare aliud facere vt. j̃. de regu. iur. l. aliud ꝛ. s̃.
de mañ. vin. l. iij. §. fi. ¶ Itẽ qui mortis causam prebet non hr̃
omnino p homicida: sed ille qui occidit vt dicta. l. ita vulnera-
tus ꝛ. l. item si obstetrix. e. ti. ergo quilibet eorum in loco suo de
licti puniri debet. ¶ Solu. dic q̄ cognitio ꝛ punitio mandati
debet fieri verone per iura pro hac parte adducta. Nec oblig.
l. contraxisse cum similibus q̄ loquũtur cũ est solus vnus cõ-
tractus ꝛ factus ab eadẽ persona: nã tunc ibi dicit̃ ꝯ̃hi vbi di
rigitur effectus. s. in loco solutionis. ¶ Sed in q̄õne pposita

duo sunt delicta ⁊ vnūqḋq₃ per se vnū mādātis ⁊ aliḋ occidē-tis. Et ideo diuersis locis puniēda vt ex p̄dictis pt₃. Dy. hoc idē no. per gandinū vbi ⁊ quo loco puniātur delinquētes vbi de ista materia satis tractatur ⁊ vide qḋ dicetur. ĩ. §. pri. et de hoc tetigi in aut. que in ꝓuincia v̇. modo transeamus.

1 ☞ Judex an teneatur de necessitate remittere delinquētē.

a ℂ Cū sacrilegiū. Adde Bal. i. l. ij. C. de ser. fugi.

a **Cum sacrilegium.** a ℂ Casus commisit aliquis h̄ aliqḋ leue crimē parisius cōmisit sacrilegiū corā p̄side huius loci accusabitur de leui delicto deinde aliqs accusabit eū parisius de sacrilegio. ℂ Querit̄ qd fict: dr̄ ꝙ iudex q cepit cognoscere de crimine leui ꝓcedet ⁊ postq̄ꝫ cognouerit remittet reum ad locū vbi de sacrilegio accusat̄ hoc dicit. ⁊ facit. ĩ. de custo. reo. l. ij. §. fi. ⁊ ibi de hoc dixi. ℂ Et dicit glo. ꝙ hic sp̄ale est vt remittatur: s₃ tu dic ꝙ est ius cōe vt in. §. si qs no. cōprehē soꝝ ⁊ statī₃ subijciā ⁊. l. q̄ allegāter ꝑ glo. loquūt̄ in iudice domicilij h̄ aūt vtrobiq₃ in aliena ꝓuincia deliq̄rat ⁊ in. l. neqd quā glos. allegat est sp̄ale ꝙ reus sequat̄ foꝝ actoris. ⁊ no. qḋ hic preiudicat minor qḋ maiori: q₂ prius erat incboata ⁊ reus erat in aliā ꝓuinciā trāsmittēdus: ⁊ ita corā diuersis agitabat̄ maior ⁊ minor al's aut. ꝯ ar. ĩ. ti. j. l. ij. §. fi. ⁊ ibi no. ℂ Et sic ex isto. §. posset excogitari magis fraus. s. si aliqs cōmisisset aliqḋ graue maleficiū in aliqua ciuitate ⁊ timeret se remitti ad locū illū vbi deliquit posset se facere accusare in ciuitatē vbi nūc est de aliquo leui crimine ⁊ ita non posset trāsmitti pēdente cognitōe leuis criminis vt hic pt₃. Et interim posset aliqḋ remediū inuenire sup̄ graui delicto trāsigendo forte cū aduersario vel aliq̊ alio mō. §. sed huic fraudi vr̄ obuiare. l. ĩ. nil. no. app. pē. l. j. in fi. vbi pendēte ap. sup̄ leui crimine nō ꝓpter hoc differt̄ executio pe-

1 ne grauis criminis. ℂ S₃ nūquid iudex † de necessitate tenet̄ remittere delinq̄ntē gl. tenet ꝙ nō: s₃ de vrbanitate hoc faciat Tu dic ꝙ de necessitate vt in aut. vt nulli iudicu₃. §. si qs not. cōprehē soꝝ: nā ponit penā iudici ꝯ facienti. ℂ Pro glo. facit qḋ par in parē nō h₃ imperiū vt. s̄. de arbi. l. nā magistrat⁹ vl' dic ꝙ ex vrbanitate h̄ facit iudex anteq̄ꝫ petat̄ remissio. s₃ post q̄ꝫ petitū est qḋ remittat̄ tunc de necessitate ⁊ ꝓ hoc facit ꝙ in fil'i notaui. C. de iudi. l. ꝓperandū. §. sin aūt reus. ℂ Sed qd si iudex loci a quo petit̄ remissio velit cognoscere vtrū ille q petitur remitti cōmiserit delictū ꝓ quo petit̄ remitti nūquid poterit inuito iudice q petit eā. s̄. remitti. Quidā magn⁹ doctor tenebat ꝙ cognoscere posset ꝓpter illa v̇ba penis legitimis reddēdū q̄ sunt in dicto. §. si qs cōprehē soꝝ ⁊ de hoc dixi. l. solēti. ĩ. ti. ꝓxi. ℂ S₃ illa v̇ba nō obstant: q₂ verū est ꝙ penis legitimis est subdēdus ꝑ iudicē loci vt deliquit ita ꝙ magis faciūt ꝯ et ꝓ et iste. §. hoc idem ꝓbat ⁊ ꝓ hoc. ĩ. eo. l. fi. Et de istis duabus q̄onibus plenius dixi. C. vbi de cri. agi opor. aut. q̄ritur in p̄n v̇. ℂ Item q̄rit̄ pone qḋ potestas bonoñ. posuit quēdā ad tormēta q in ciuita. bonoñ. modica subtraxerat ⁊ in tormētis ꝯfessus fuit se cōmisisse multa furta in ciuitate mutine ⁊ alia plura maleficia nūquid potestas bonoñ. poterit eū punire de illis furt. ⁊ malefic. mutine cōmissis. ℂ Dic ꝙ nō s₃ pro cōmissis bonoñ. tm̄ ⁊ ꝓ alijs d₃ mutinā remitti vt hic patet ⁊ ĩ. de re militari. l. iij. ⁊. s̄. de iniusto testō. l. si qs filio. §. hi aūt in fi. ibi q nō erat sue iurisdi. ⁊ ita ꝯsuluit Dy. de facto nisi forte esset vagabūdus ar. eius qḋ no. C. vbi de cri. agi opor. l. j. Ite₃ vide ad hāc materiā q̄ no. s̄. de sepul. viol. l. sepulchri. Ibi deinde in aliā cū ꝑerat procōsul vt. ĩ. pt₃. Ja. Ibi de crimine minori ⁊ hoc ideo q₂ p̄mo inceperat. Jac. ar. s̄. de iudi. l. q por. In glo. h̄ si latitabat in fi. hec glo. reprobat̄ cōiter ꝑ doc. vt. s̄. dixi.

1 ☞ Laici repelluntur ab accusatione cleriorum.

Qui accusare. Canonizata est hec lex cū sequētibus q̄ ꝯtinuātur. ij. q. j. c. ꝓhibent̄. Ibi mulier an vxor possit accusare virū vide qḋ no. C. rerū amo. l. lege diuortij. Dy. Ibi ꝓpter magistratū vt. ĩ. de adult. l. si magistratu. Jac. Ibi pupillus: s₃ q̄n minus casualiter admittitur ad accusandum nunquid necessaria est tutoris vel curatoris autoritas. R̃n. sic vt. C. de aut. prestan. l. clarum vbi de hoc notaui ⁊ dixi ⁊ nota. etiam per Archi. ex̄ de iudi. c. si annum quartūdecimū lib. vj. Et per hoc. C. de adult. l. propter ⁊. s̄. titu. ꝓxi. l. certis. §. j. Ibi vt infames: sed nūquid infames infamia facti repellūtur si nō prosequātur suā vel suoꝝ iniuriā: dic ꝙ non vt no. per Rofr. in libello iur₃ canonici. Rubrice repellūtur ab accusādo aliqd ⁊ qui sint infames infamia facti dic vt no. per Dy. ex̄ de regu.

1 iur. c. infamibus. lib. vj. ℂ Laici † etiā repellūtur ab accusat. clericoꝝ vbi suam vel suoꝝ iniuriam prosequūtur vt extra de accusa. c. cū. ꝑ. māconella cū ibi notatis ⁊ de testib⁹. c. decetero Ibi duos reos: nā ꝓhibetur tertiū accusare vt hic ⁊. C. q accu. non possit. l. cū rōnibus ⁊ ibi no. Dy. Ibi ad accusandū. s. innocētē. Dy. Ibi nō accusandū. s. nocentē. Dy. ℂ In glo. j. pena q̄ est signata super verbo fraudē: fraudē eñ pro pena veteres solebāt accipere vt. s̄. de edil. edic. l. cum aūt. §. excipitur ⁊. ĩ. de v̇. signi. l. aliud est fraus: sed q̄ erat huiusmodi pena nō inuenit̄. l. exp̄ssa: ⁊ ideo dic ꝙ erit extraordinaria officio iudic. vt. s̄. de effracto. l. j. §. expilatores ⁊ de penis. l. hodie. ⁊ sic not. Rofre. in libello de ꝓhibit. accusare ꝓpter magistratū. Dy. ℂ In glo. non ꝓsequēdo ibi post legata. §. si v̇o hoc faciunt ꝑ non ꝯ vel dic ꝙ accusare ⁊ testimonium prohibere sunt paria nō tū quis ꝓhibet testimoniū in causa ꝓpria. sed accusat de ꝓpria iniuria. Ja. de bel. ⁊ facit. s̄. de testi. l. in testimonium.

Nonnulli ꝓpter paupertatem. ℂ No. quis dicatur pauper de quo etiā dixi. C. de ep̄is ⁊ clericis. l. id qḋ pauperibus ⁊ not. s̄. de dolo. l. si oleū ⁊ dixi in alphabeto dictiōe pauper ⁊ de p̄uil. et incōmodis paupertatē vide qḋ not. C. de ep̄is ⁊ cleri. l. si qs ad declinādā. ℂ Et no. qḋ aliqs nō d₃ maledicere paupꝫtatē ignobilitatē infirmitatē nec mortē: q₂ non sunt de genere maloꝝ sed peruenit scḋm volūtatē dei. xv. q. j. c. illa cauēda in fi. ℂ Et de paupꝫtate ⁊ diuitijs vide qḋ no. d. l. si quis ad declinandā ⁊ pulchrā glo. ad hoc ⁊ que ecclesia dicat̄ pauper vide xxj. q. j. clerici. Et quātū ad p̄ns dic aut lex exp̄mit ⁊ declarat quē vult dici pauperem ⁊ stamus taxatiōi legis vt hac. l. ⁊ instit̄u. de succe. libe. §. sed nostra aut. nō exprimit ⁊ tūc si agitur de magno p̄iudicio cōmittit̄ arbitrio iudicātis vt. C. vnde vir et vxo. aut. p̄terea ⁊ de exhi. ⁊ intro. reis. §. qm̄ vero col. v. q h₃ arbitrari scḋm qualitatē personarū ⁊ facti aliter eñ dicit̄ pauper miles ⁊ nobilis q̄ꝫ rustic⁹ ⁊ vilis ⁊ aliter q fideiubere d₃ in magna cā q̄ꝫ in modica ꝓ hoc facit ꝙ no. ĩ. de reg. iur. l. in condēnatiōe de v̇. signi. l. nepos ꝓculo de iudic. s₃ si susceperit. §. j. ⁊ qui sat. cog. l. si vero. §. qui pro rei qualitate si agitur de modico preiudicio tunc pauper dicatur de quo est nulla opinio vt no. ⁊ plene dixi. C. de iure dot. l. vbi adhuc.

Hi tamen omnes. Preter magistratū vt. ĩ. de adult. l. si maritus sic in magistratu in p̄n. ⁊ p̄ter libertū vt. ĩ. §. px. ℂ S₃ in liberto obtinet ille. §. q̄n in rebus iniuriā patit̄: sed si ꝑsonalē atrocē iniuria₃ patiat̄ vt mutilationē mēbri vel similē accusabūt vt. ĩ. de adult. l. si adulteriū. §. si liberto ⁊. s̄. de iniurijs. l. p̄tor. §. si preterea ⁊ not. C. q accu. nō possunt. l. si. Ja. Ibi ꝓpinquoꝝ vel affiniū vt. s̄. de libero ho. exhi. l. iij. §. hoc interdictū v̇. sed ⁊ si mulier. ℂ S₃ qui sunt illi q appellatiōe ꝓpinquoꝝ vel suoꝝ ꝯtineant̄ ⁊ de qbus loquit̄. l. ista quidā dicūt ꝙ sunt ꝯiūcte ꝑsone de qbus habet̄. s̄. de ꝓcur. l. sed he. ℂ S₃ de hoc vide in speculo de accusa. §. iij. vidēdū v̇. j. vel dic vt no. ⁊ dixi. C. ad turpil. l. si femina. Ibi defendant. i. vendicent accusando. Dy.

Liberi libertiq₃. Ibi q̄ri. i. cōqueri ciuiliter agēdo nō aūt criminaliter accusando vt. ĩ. pt₃. Et hoc q̄n in rebus iniuriā patiunt̄ secus si in ꝑsonā vt. s̄. in p̄n. hui⁹. l. dixi. Ibi lege corne. de falsis vt. C. ad leg. corne. de falsis. l. j. Ibi coheredē hēret. s. ip̄e filius. Dy. ℂ In glo. ꝯ. s̄. ibi ꝙ nō placet immo vr̄ ꝑmissum liberis et libertis si graues iniurias ꝓsequant̄ vt. ĩ. de adul. l. si adulteriū §. liberto. ⁊ in p̄n. hui⁹. l. dixi. ⁊ qḋ hic dr̄ intellige de iuria illata in liberos vel bona liberti vel de leui iniuria ꝑsonali. Jaco.

Ab alio delatum. Ibi deferre nō pōt. s. de eodē crimine vel de auo corā eodē iudice s₃ corā alio sic vt. s̄. e. l. si cui. §. fi. Jaco. S₃ de alio ex eodē facto descēdēte bene potest vt. C. e. l. qui de crimine. ij. r̄n. ⁊ dic vt ibi no. ⁊ plene dixi. Ja. Ibi desistēte accusatore sine aliqua abolitione publica vel priuata. Ja.

b **Hos accusare.** b Ibi nō l₃. s. vt i accusatiōe ꝓcedat̄ durāte officio: s₃ differt̄ vsq₃ ad finitū officiū vt. ĩ. de adul. l. si adulteriū cū incestu. §. fi. al's est lex q̄ incipit imperator. Dy. Ibi criminis noīe. Dy. Ibi retractandi leges. i. circūueniēdi vel dic. i. euitādi accusationē criminis q̄ ex legib⁹ ꝓcedit. Dy. Ibi abest. i. nō ꝓbet̄ abeē. Dy. Ibi hoc bn̄ficiū. s. ꝙ euitēt accusationē actiōe honoris recepti vel delati. Dy. ibi cōtendat ꝓpter dignitatē nouiter adēptā. Dy. ℂ In glo. dr̄ receptū in fi. Immo nō ꝑ ꝯtestatiōe s₃ ꝑ eū actū de quo fit mētio cū nemo p̄uatos titulos p̄dijs suis vel alienis apponat. l. ij. in fi. ⁊ dixi. s̄. ti. px. l. is q reus. Ol. ℂ In glo. vt q₂ abolitiōe.

b ℂ Hos accusare. Adde hāc. l. esse limitādā vt ꝑ Bar. in. l. marito. §. illō. ꝑ de adulte.

Ibi vel

Ibi vel dic ⁊ verius. Old. Quia hoc excep. ꝙ ſit in dignitate
et interim ꝯueniri nō poſſit eſt dilatoria ⁊ iō ante lit. ꝯte. dꝫ ꝓ-
poni vt. §. p̄ſcriptiōes. ī. allegato not. ⁊ iō ſi ſupuenit talis di-
gnitas accuſato poſt lit. ꝯte. ⁊ poſt abolitionē oībus pōt oppo
ni cū mō non poſſit obijci ꝙ ante lit. ꝯteſt. debuerit opponi qꝛ
tunc ſibi nō ꝯpetebat. ¶ Sꝫ qn̄ ſibi ante lit. ꝯte. ꝯpetebat im
putet ſibi ſi nō oppoſuit ante lit. ꝯt. ſꝫ alij nouo accuſatori pōt
opponi: qꝛ ꝯ eū non pōt accuſato aliqd imputari ⁊ facit. d. l. ſi
quis repetere in p̄n. ī. ad turpil. ¶ Sic etiā eſt in ciuilibꝫ ꝙ ex
ceptio q̄ debuit apponi ante lit. ꝯte. ſi incipiat cōpetere poſt li.
ꝯte. bn̄ opponit vt ꝓbat. C. de ꝯſor. eiuſdē lit. l. ij. ⁊ ibi dixi. Itē
allegat hec. l. v̄. itē legatū ad qōnē laici qui deliquit poſtea fa-
ctus eſt clericus. An conueniri poſſit coraꝫ iudice ſeculari de
quo plene dixi. ī. de bonis dānatorum. ⁊. l. cū rō. §. ex bonis.

Lege iulianus. Ibi q̄reret. ſ. eodem libello ⁊ de diuerſis criminibus ne ſit
ꝯtra. s. e. l. qui accuſare v̄. Alij ꝓpter turpē. Dy. ¶ In glo. ſ.
in vno libello ibi. l. qui pupillā immo dic melius vt no. C. ſi reꝰ
vel accuſator mortuus fuerit. l. j. Oldra.

Si ſeruus. ¶ Ibi obſeruāda circa ſolēnitatem accuſationis ꝓponēde. Old.

Omnibus. ¶ Ibi vel etiā capitis. i. ciuitatis vl̄ libertatꝫ amiſſiōis quā cū nō habeat
non pōt amittere. Dy. Ibi ſicuti relegatio. ſ. ꝯuenit penis ſer
uoꝝ. Old. Ibi nō cadūt cū tale ius nō habeāt. Ja. Ibi durior
ei pena. ſ. corporalis. Dy. Ibi ex̄ ordinē. ſ. arbitrio iudi. vt. ī. de
penis. l. hodie ⁊. s. de effrac. l. j. §. expilatores. Ol. ¶ In glo. vt
lex iul. ibi de ānona. l. ij. pena aūt eius eſt. s. d ex̄or. cri. l. ānona
Ja. ¶ In glo. ſ. ius p̄uati ibi ⁊ hic dr̄ accuſat ꝗ de vi. ſed non
hac. l. Ja. ¶ In glo. h̄ eſt in tribus in fi. hoc ꝑ vt lr̄a dicit con
uenit ſiue nō ⁊ ꝙ dicit ſicuti relegatio. ſ. ꝯuenit. Et dic ꝯuenit
quo ad penā ſerui corpori infligēdā ſꝫ quo ad pecuniariā pe-
nā ſecus ⁊ dic capitis cū adēptiōe bonoꝝ. Ja. In glo. ſ. capitꝫ
ibi inferebat ex crimine hic aūt corporalis ⁊ pecuniaria q̄ pe-
cuniaria ſeruoꝝ penis nō ꝯuenit. ¶ Uel dic capitis ciuilis et
ꝙ ſubijcit ſicut vt relegatio. i. depotatio ⁊ ita v̄bū ſicut vti exē
plificatiue ponet. Ja. Ibi pecuniaria ⁊ corporalis pena impo
nit vel dic ꝙ hic loquit quo ad verba ſerui q̄ pena capitis nō
ꝯuenit ſeruo: qꝛ nō hꝫ cap. vt. s. de capi. di. l. liberos. §. fi. ſed q̄
ad mentē ſic vt in ꝯrijs ⁊ hoc declarat v̄. qui ſequit. Ja. de ra.
Ibi alij vt Jo. ⁊ melius Oldra. ¶ In glo. vt liberos in fi. ⁊ in
ſtitu. de public. iudic. §. alia. Oldra.

Mulierem. Al's eſt lex al's. §. Et eſt cano nizata. ij q. j. c. prohibētur ad
fi. ¶ In glo. ſ. aliorum qui nō habent de teſti. mili.
et male: ſed dꝫ dicere de teſtō militari. Ja.

Iſta lex hꝫ materiā ſolē nē ſm Bar. hic,

Senatus. Licet hec. l. breuis ſit in textu ampla eſt in ſenſu. Et ꝑ decla
ratione eius vide qō plene notat ꝑ Cy. ⁊ dixi. C. e.
l. de crimine ⁊ qō dicet. ī. e. l. ſi plures. ¶ Et pone
hic caſum ſm p̄mū exēplū glo. in crimine parricidij qō puniri
pōt. l. cor. de ſicar. ⁊. l. pōpeia de parricidijs vt. ī. ad leg. pōp. d
parricidijs. l. j. in fi. p̄mi rn̄ſi ⁊ ibi no. accuſatus ꝗ vna lege nō
accuſabit alia ⁊ ad h̄ ꝯcor. s. e. l. ſi cui. §. hijſdem ⁊ de noxa. in
delic. §. vlt. Op. s. vi bon. rap. l. ij. ⁊. C. qn̄ ciuilis actio cri. preiu
dicet. l. vnica vbi de h̄ ſatis no. ⁊ dixi. Sꝫ dic ꝙ lex iſta dꝫ intel
ligi qn̄ vtraqꝫ erat crimīalis ⁊ ad vindictā. ¶ Sꝫ tūc ſcd̄o op.
de p̄alleg. l. q d crimine. ij. rn̄. C. e. ti. Breuiter dic aut ex vno fa
cto ꝓcedit vnū crimē diuerſis legibꝰ puniēduꝫ ⁊ hꝫ locū. l. iſta
aut plura crimina ⁊ hꝫ locū. l. ꝯria. ⁊ dic pleniſſime vt ibi no. et
dixi. Et ad h̄ bn̄ facit ꝙ qs puniat pluribꝰ penis ſi ex eodē fa
cto in multis deliqt ex̄ de re iudi. c. cū eterni in fi. ¶ Tertio op.
de. l. cū ex vno. s. d act. ⁊ ob. ſo. ibi loqt qn̄ ex eodē facto plures
ꝓcedūt actiōes ciuiles hic qn̄ criminales. ¶ Sed q̄re poneqꝫ
impoſita eſt pena ꝑ. l. q imponit minorē penā nunquid iterato
poterit accuſari. ¶ Quidā ꝙ ſic ꝑ. l. quotiēs. §. ſi ex eodē fctō
s. de act. ⁊ oblig. alij ꝯ cū quibꝰ eſt Dy. qꝛ illa. l. cum ſimilibus
loquit in ciuilibus: ſꝫ vbi pena imponit ad vindictam nō p̄nt
due accuſatiōes ꝓcedere vt. s. de iniur. l. qō ſenatus ⁊. l. ſe. §. j.
⁊ ibi no. ⁊ dixi. Itē q̄ro ſtatuto ciuitatis cauet ꝙ ſi qs ꝑcuſſe-
rit aliquē cū cultello puniatur ⁊ citatus ſup hoc cōtumax fuit
vnde poteſtas eū ꝯdēnauit in libris qnquaginta ex forma ſta
tuti. ⁊ in lib. ccc. ex forma ſatiſdatiōis ꝑ eū p̄ſtite q̄rit an eū ri-
te ꝯdēnauerit ⁊ an a fideiuſſore penā ſatiſd. poſſit exigere. Et
primo vr̄ ꝙ nō ſed debuerit eē ꝯtentꝰ pena ſtatuti: qꝛ penis le
galibus debemꝰ eē ꝯtenti. s. de v̄b. ob. l. ſi ita ſtip. facta fuerit.
¶ Itē pro hoc facit. l. iſta. ⁊. s. nau. cau. ſta. l. lꝫ. §. fi. cū cōcor. et
s. de act. ⁊ ob. l. plura ⁊ qꝛ iudex nō debet ſeuerius: ſed mitius
in penis ſe habere vt. ī. de penis. l. hodie ⁊. l. preſes. ⁊. l. reſpiciē
dum in p̄n. ⁊ qꝛ pena reſeruatur arbitrio legis qn̄ certa nō eſt
iudi. vt. ī. ad turpil. l. j. ¶ In ꝯrium vr̄ qꝛ ad offi. eius ſpectat
qui eſt populariū vt. s. de offi. prefecti vrb. l. j. §. vlti. ⁊ in ꝓuin
cia ſeu ciuitate hr̄e pacatā impurgatā malis hoībus. s. de of-
ficio p̄ſidis. l. cōgruit ⁊ ꝑ hoc in aut. de mā. p̄nc. §. deinde ſi ꝗ
predicta ad eius officiū ſpectāt bn̄ facit ſi ſtipulatus eſt ⁊ acce
pit ſatiſda. p̄dictam nā cui aliqd cōmittit ⁊ illud vr̄ cōmiſſuꝫ
ꝙ ſpectat ad executionē illius vt. s. de iureiur. in. l. ij. metu em̄
iſtius ſatiſda. parerēt arbitrio poteſtatis ſicut ⁊ al's. s. de ver.
ob. l. ſtipulatio iſta. §. alteri metu em̄ penaꝝ ceſſant mali a ma
leficijs vt. s. de inſti. l. j. ⁊ ibi in glo. ⁊ ex̄ de officio ⁊ poteſtate iu
dic. delegati. c. vlti. §. ait aūt lib. vj. ⁊ per talē ſatiſda. pōt ⁊ po-
tuit poteſtas ꝓuidere ſubditis ſuis vt. C. de his qui ad ec. con
fug. l. denūciamus ⁊ ibi dixi. ¶ Et licitū eſt ſibi iuriſditionem
ſuā defendere penali iudicio vt. s. ſi qs ius dicēti nō obtēp. l. j.
quis em̄ ſine capite diceret talē ſatiſdātē de nō offendēdo ali-
quē fore inutilē cum ⁊ al's de iure cōi teneat qlibet hoc nō fa-
cere ſicut ⁊ tenet qs non cōmittere dolū ⁊ tn̄ poſſumus ſtipu-
lari de dolo non cōmittēdo vt. s. de v̄. ob. l. doli clauſula ⁊. l. ex
ea parte in p̄n. ⁊. §. mulier q̄ optime facit ad ꝓpoſitū: nam ibi
mulier ſtipulata fuit a marito penā ſi repetiſſet ꝯſuetudinem
cōcubine ꝙ ⁊ al's maritus facere tenebat ⁊ tn̄ ſtipulatio pena
lis cōmittit vtiliſſima em̄ eſt ſtipulatio ne offendas ne furtum
facias: nā ſi aliqd daret ne talia fierēt repeteret. s. de ꝯdit. ob
turpē cauſam. l. j. cū ergo nō ſit ꝯ legē vel bonos mores: ſꝫ ſm
eas ſeruāda eſt vt. s. de pact. l. iuregē. §. p̄tor ait. ¶ Nō ob. l. ſi
ita ſtipulatio de v̄. ob. s. in ꝯriuꝫ allegata qꝛ ibi dicta ſtip. erat
ꝯtra iura ⁊ bonos mores qꝛ matrimonia deberent eſſe libera
a vinculo pene in ꝯhēdo ⁊ diſſoluēdo vt. C. de inuti. ſtip. l. libe-
ra ⁊ de nupt. l. neqꝫ. ¶ Nō ob. hec. l. qꝛ loquit de eodē facto et
crimine pluribꝰ legibꝰ puniēdo vt p̄dixi at hic fuerūt plura fa
cta ⁊ delicta. ſ. ꝑcuſſio ⁊ ꝯtumacia ſiue ꝯtēptus p̄ceptū pote-
ſtas ſeu ſatiſda. p̄ſtite ꝯtumacia ei penā accumulat vt. ī. de pe
nis. l. relegati ⁊. l. ante dāna. §. inter eos. s. de tabul. exhibē. l. lo
cum. §. ꝯdēnatio ⁊ ex̄ vt lit. nō ꝯte. c. qm̄ frequēter in fi. ⁊ iō rō-
ne ꝯtemptus aliud factū iudicat ⁊ cōcepta maieſtas pretoris
vindicat vt. s. de iur. om. iudi. l. ſi familia cū igit plura fuerunt
facta ⁊ delicta oīa ſunt vindicanda vt. C. e. l. de crimine ⁊. s. de
priua. delictis. l. nunq̄. §. itē ꝓpter fugā dr̄ crimē cōmiſiſſe in
aut. de exhib. reis. §. ſi v̄o qdā. ¶ Preterea iſtā mulctā appello
q̄ ꝓpter ꝯtumaciā ſiue ꝯtēptū fuit impoſita q̄ mulcte certe nō
ſunt inter penā et mulctā vt. ī. de v̄. ſigni. l. aliud. §. j. ⁊. l. ſi qua
pena. Jo. fazolus. ¶ Hec qō ꝓ iſta parte determinata fuit ꝑ
do. Bertolinū de cornazano parmen̄. docto. actu padue legē-
tem q hanc qōnē in ſcholis ſuis diſputauit exiſtēte qōne de fa
cto ⁊ ꝑ p̄dicta determinatōe bene facit. C. de ſepul. viola. l. qui
ſepulchri ibi priſtine ſeueritati accedit. ¶ Que lex etiā facit ꝓ
determinatiōe qōnis nūquid ꝑ penā impoſitā a ſtatuto tolla
tur pena iurꝫ cōis de quo dic vt plene dixi. d. l. qui ſepulchra
que lex facit ꝙ nō tollatur ⁊ pro hoc. s. de incen. ruina ⁊ naufr.
l. qui naufragi. in fi. de act. ⁊ ob. l. quotiēs ⁊ de publicanis ⁊ ve
ctig. l. j. §. ij. ⁊. s. de priua. delict. l. nunq̄ vbi de hoc dixi et. s. de
lib. ho. exhibend. l. qō lex fames. ¶ In ꝯtrarium eſt hec. l. ⁊ qꝛ
pena olim per. l. impoſita ei qui terminos amouit que erat cor
poralis ſublata eſt per. l. agrariam poſtea ſuperueniētē vt no.
C. de accuſa. l. j. ⁊. s. de termino moto. l. agraria. Ja. de are. hic
tenet qō de ſtricto iure vna ꝑ aliā nō tollit: ſed de equitate ſic
Ja. ¶ In glo. cuius nomē nō habemus. l. de parricidijs tene
tur vt. ī. ad. l. pōpeiā de parricidijs. l. j. in fi. p̄mi reſpōſi. et dic
vt ibi no. Ja. Ibi ꝑ nouā tollitur. Quo ad natiuitatē: ſed quo
ad ꝓſecutionē ſic cū ambe ſint ad vindictā vt. s. de iniur. l. pre
tor edixit. §. ſi dicatur ⁊. l. qō ſenatus. Dy. ⁊ hoc etiā ſtatim in-
nuit glo. in ſolutiōe ꝯrij. l. cū ex vno. s. de act. ⁊ ob. ¶ Qn̄ ergo
dātur ambe ad vindictā nō agitur in eo qō plus eſt in vna q̄
in alia vt ꝓbatur in legibus. s. allega. licet multi teneant con-
trarium ⁊ viderim aliqn̄ ſeruari ⁊ tenet glo. ī. de adult. l. inter
liberas in gl. que incipit no. etiā ex̄ ordinem. Ibi vel dic tertio
iſtud eſt bonum exēplum. Dy. Ibi non ſequeret ex alio. Hoc
non placet qꝛ etiā vbi vtraqꝫ pena venit imponēda vna impo
ſita altera imponi nō pōt vt. s. ti. pri. l. interdū ergo multoma
gis vbi ſolū pena imponetur ex vna. Dyn. Ibi ad inſtar ciui-
lium: hoc non placet quia vtraqꝫ datur ad vindictam: et ideo
altera in nihilum intentatur vt dictis. ll. pretor. §. ſi dicatur et
l. quod ſenatus. s. de iniur. ⁊ ideo prima verior vt no. C. e. l. qui
de crimine vbi erant crimina ex diuerſis factis orta vt ſequit
Dy. Ibi diuerſa delicta et ex factis diuerſis orta et hec vera
Ray. Immo ex eodem facta vementia ſm Dy. Ibi hic vnuꝫ
ex eodem facto deſcendens. Dyn. Ibi diuerſa erant crimina
et diuerſis legibus punienda. Dy.

IN eum. Id est contra eū. Ja. Ibi coactis i. coadunatis. Dy. in fi. secus vbi seruus est occisus vbi iniuriarū cogit̄ dimittere vt accuset ex lege cor. vt. s̄. de iniur. l. pretor. §. j. Ja.

1 ☞ Testes si sint producti in causa magis fides est adhibenda existentibus in dignitate ꝙ alijs.
2 Satisfieri duobꝰ qñ nō pōt debet prius satisfieri priori.

SI plures existant. Ab initio vel ante lit. ꝯt. vt
no. C. e. l. q de crimine. Ol. ¶ Sꝫ op. ad hāc. l. s̄. de se
pul. violato. l. iij. §. si ad plures sꝫ ibi iō qꝛ nihil inter
est cuilibet pecuniariter hic aūt ad vindictā agebat̄. Dy. Ibi
de dignitate qꝛ p̄sumit̄ magis fidelis. ¶ Et facit h̄. l. qd̄ si te-
stes sint ꝓducti in cā ꝙ magis credatur cōstitutis in dignita-
1 te † ꝙ nō ꝯstitutis ⁊ sic magis clericis ꝙ laicis rōne dignita-
tis. Dy. Et ꝑ hoc bñ. s̄. de testibꝰ. l. iij. ⁊ v̇ba ep̄le ibi cuius di-
gnitatē ⁊. C. de dignita. l. quotiēs lib. xij. ¶ Et ꝑ declaratione
huiꝰ. l. q̄ro pulchrā qōnē disputatā ꝑ. d. Ja. de bel. q̄ talis est ⁊
est mihi. cccxvj. in libro magnaꝝ qōnū disputatarū. Regia cō
stitutiōe cauet̄ ꝙ q armis aliquē ꝑcusserit manū cum qua ꝑ-
cussit amittat. Titius eodē īpetu duos ꝑcussit ⁊ ꝯstat vel du-
bitat̄ quē prius ꝑcusserit ab eisdē eodē tp̄e de dictis ꝑcussiōi-
bus accusat̄ q̄rit̄ an inter ipsos accusatores in accusando in
specto initio vt. s̄. ad leg. aql. l. sciām. §. qui cū aliter. Si q̄dru-
pes pa. fecisse dicat̄. l. j. §. cū arietes ⁊. C. ad leg. iul. de vi. l. si qs
a se fundū cū simi. ¶ Itē qꝛ qñ plures accusant p̄fert̄ vt hac
l. cū ꝯcor. Sꝫ p̄mo ꝑcussus v̄r idoneior rōne initij vt p̄dixi: nā
⁊ qui ꝓ vno crimine artet̄ nō cogit̄ ꝓ alijs. rñde vt h̄ de custo.
reoꝝ. l. ij. §. fi. ğ p̄latiōi v̄r eē locus ⁊ maxi. ex eo qꝛ ambo eādeꝫ
penā petunt. l. manꝰ amputationē: ergo impediūt se ꝯcursu ⁊
locus est p̄lationi primi sicut dr̄ de duobus fructuarijs. s̄. de
vsuf. l. quotiēs. ⁊ q. modis vsufr. amittat̄. l. ij. §. fi. quare videt̄.
¶ Primo ꝑcussus ꝑferēdū vel ꝙ locus sit gratificatiōi iudi.
ar. s̄. de relig. l. fi. ⁊ facit ꝙ no. s̄. de libero hoīe exhib. l. iij. §. si cū
plures ⁊ de sepul. viola. l. iij. §. si plures lꝫ videat̄ multū ꝯ ⁊ ꝙ
ambo admittant̄. e. l. §. si ad plures. sꝫ dic vt ibi dixi. ¶ Item
ad hoc qꝛ quotiēs res dubia est in iure pluriū cōcurrētiuꝫ ad
idē ordo attēdit̄. s̄. de fideicō. libert. l. gñal'r. §. qd ğ ⁊ de here.
insti. l. q soluēdo. Alij dicunt ꝙ p̄fert̄ q p̄mo lit. ꝯte. est vt. s̄. de
ꝓcur. l. pluribꝰ ⁊ de leg. j. si pluribꝰ. §. fi. cū si. ¶ In ꝯ̄riū ꝙ
nō sit locus p̄lationi. vt. C. e. l. qui de crimini. plura sint facta ⁊
plures ꝑsone igit̄ ⁊ plura delicta lꝫ ꝯtinuata vt ⁊. s̄. de p̄ua. de
lict. l. nunꝙ̄ ⁊. j̄. de adult. l. si adulteriū cū incestu in p̄nc. ⁊. §. j.
¶ Idē est in ciuili vbi nō est locus p̄lationi in pluribꝰ ꝯcurrē
tibꝰ ad agēdū vt ptꝫ in peti. heredit. s̄. de petitiōe here. l. penl'.
⁊ in rei vē. de rei ven. l. is a quo ⁊ in noxa. s̄. de noxa. l. si quis a
multis. ¶ Et ꝑ hoc de peculio. l. si v̇or de re iudi. l. inter eos ğ
idē in criminali arguēdo de ciuilibꝰ ad criminalia ꝙ est licituꝫ
vt. s̄. de iudi. l. oēm de libero ho. exhibē. l. iij. §. sꝫ si mulier. et in
aut. vt oēs obe. iudi. ꝓuinc. §. ⁊ h̄ ꝯsiderantes ⁊ qꝛ p̄uilegia nō
ex tp̄e ⁊c. vt. s̄. de p̄uil. credi. l. p̄uilegia. ¶ Qꝛ in sentena sit lo-
cus p̄lationi v̄r ꝑ p̄alleg. l. si v̇o de peculio cū si. ibi notatis vbi
preueniēs ad sniam p̄cludit viā alijs et ꝑ h̄. s̄. de pig. l. si debi
tor. ¶ Itē ꝙ snia viā supplicij ⁊ sic toto corpori ex vnius accu
satiōe imposita extinguūt regl'r oē aliud crimē vt. j̄. de penis.
l. q vltio ⁊. C. si reus vel accusator mor. fue. l. fi. ğ idē v̄r ⁊ si par
ti corporis puta amputatiōis manus īponat̄ vt sit idē totius
ad partē vt. s̄. de rei vē. l. q̄ de tota cū si. ¶ Itē qꝛ nō est expe-
ctādū euētus q nihil operaret̄. s̄. ad velle. l. aliqñ sed scd̄a scd̄i
nihil operaretur cum tendat ad eūdē effectū cū p̄ma ergo ⁊c.
¶ In ꝯ̄riū ꝙ sit locus p̄lationi in snia qꝛ in pluribꝰ delictis se
cuta ꝯdēnatione ex vno nō tollit̄ cōdēnatio ex alio vt. j̄. nil no.
ap. pē. l. j. §. fi. ⁊ sic ē in ciuilibꝰ vt. s̄. ꝓbatū est in peti. here. ⁊ rei
ven. ⁊ simi. ¶ Itē qꝛ ꝑ sniam nō est facta executio ergo ex alio
delicto subseq dꝫ snia nihilominus lꝫ alter p̄uenerit in snia vt
postea sumat̄ ⁊ fiat executio alteriꝰ sniē nec refert ex cuius qꝛ
nō interest qd fiat dūmō bene vt. s̄. de v̇. ob. l. cū seruꝰ. ¶ Qd̄
in execut. sit locus p̄latiōi v̄r qꝛ ficēda est executio p̄oris in ordi
ne vt. s̄. de pig. l. si fundū. §. si duo ⁊. l. si debitor ğ primo ꝑcus-
sus p̄ferri dꝫ in executiōe ⁊ si prefert̄ in snia vt. s̄. ꝓbatū est ğ ⁊
2 in executiōe ¶ Itē q̊tiēs nō pōt satisfieri † duobꝰ priori dꝫ pri
mo satisfieri vt. s̄. locati. l. in operis p̄mo ğ ꝑcusso dꝫ satisfieri.
¶ In ꝯ̄riū ꝙ in executiōe nō sit locus p̄lationi qꝛ lꝫ vnus pri
mo preuenerit in snia tñ posterior preuenire pōt eū in executi.
nec ordo seruat̄ vt. s̄. de re iudi. l. iudicati. ⁊ ꝙ nō attēdat̄ ordo
sententie in executiōe ꝓbatur. d. l. j. §. fi. j̄. nil no. ap. pē. Iteꝫ de
tali prelato est in executiōe. l. nulla cauet̄ ergo ⁊c. vt. s̄. de p̄ua-
rica. l. iij. immo gñaliter. l. ꝑmittit pluribus accusare vt. d. l. de
crimine. C. e. ğ gñal'r est intelligēda. ¶ Uiso de prelatione vi-
dendū est: an si ex vnius accusatiōe lata sit snia ⁊ executio fa-
cta an sit vlterius puniēdus ⁊ qualiter. ¶ Et ꝙ nō punit̄ am
plius v̄r per ar. qd̄. s̄. dixi de toto corpore ad partē corporis ⁊
ꝓ hoc. s̄. e. l. libelloꝝ. §. fi. ⁊ ad turpilia. l. in senatꝰ. §. si propter
idē ptꝫ in eo q latrones vel hereticos receptauit q semel puni
tus ex ipsa receptatiōe amplius nō punit̄ vt. C. de heretic. l. q-
cūqꝫ ⁊ de his q latro. l. ij. ¶ Item si dñs det seruū ꝓ noxa qui
multa delicta cōmisit ab oībus liberatus insti. de nox. in p̄n. et
s̄. de noxa. l. si quis a multis ⁊ idē in re inaīata ꝓ dāno infecto
vt. s̄. de dā. infec. l. pretor. §. hoc edictū. ¶ Itē ex quo punitus
est in amputatiōe manus āplius nō dꝫ puniri. C. de seruis fu-
git. l. si fugitiui. nā iudex nō pōt excedere formā regie ꝯstitutio
nis. q̄ manus penā imponit cū sit stricti iuris vt. j̄. ad muni. l.
ꝯstitu. ⁊. s̄. de testō milita. l. ꝙ si ꝯstitutū qꝛ pena est in legis nō
iudi. potestate vt. j̄. ad turpilia. l. j. §. j. ⁊ qꝛ pene sunt mouēde. l.
interp̄tationē. ¶ Preterea ambo accusatores eandē penā i-
poni petūt. s. manus abscisionē secuta ergo executione ex vna
amplius nō pōt sequi snia suꝑ alia qꝛ ꝯtinēt impossibile. s. am
putationē manus q̄ iā est amputata: ⁊ iō amplius amputari
nō pōt vt. s̄. de iniusto testō. l. nā ⁊ si sub cōdi. §. rūpendo et sic
snia eēt nulla vt. j̄. q̄ sniē siue ap. rescin. l. fi. ¶ Et si dicat̄ ꝙ in
scd̄a snia posset cōmutari pena ⁊ alia imponi hoc eē nō pōt qꝛ
snia dꝫ esse petitiōi ꝯformis vt. s̄. cōi diui. l. vt fundus cum si.
In ꝯ̄riū ꝙ nō sit liberatꝰ qꝛ ex pluralitate ꝑcussionū ⁊ ꝑsona-
rū pluralitas inducit̄ delictoꝝ vt. d. l. q de crimine ⁊ si reus v'l
accusator mor. fue. l. j. ⁊. s̄. de iniur. l. j. §. fi. cū si. Et vnū delictū
nō p̄bet alteri impunitatē vt. s̄. de p̄ua. delict. l. nūꝙ̄ de sepul.
viola. l. iij. §. si ad plures ⁊ de iniur. l. pretor. §. si mihi plures ğ
⁊c. ex singulis ei delic. singule debēt pene irrogari vt. j̄. ad tur
pil. l. in senatus circa p̄n. ⁊ lꝫ sit īposita pena abscisiōis ita ꝙ
amplius nō pōt imponi cōmutabit̄ pena vt. C. vt intra certū
tp̄s cri. qd̄ ter. l. ij. sicut etem̄ nō pōt reus soluere pecuniariā cō
mutatur in corporalē vt. j̄. de penis. l. j. §. ⁊ general'r ⁊. C. de ser
uis fugi. l. qcūqꝫ vbi de hoc dixi. Itē suꝑueniēs casus nō excu
sat ꝓcedens delictū vt. d. l. in senatus. §. si ꝓpter ⁊. s̄. de furti. l.
inter oēs in p̄n. ergo executio facti nō excusabit vt delictū aliō
remaneat impunitū vt. s̄. ad leg. aquil. ita vulneratus cū si. iu
dex ergo cōmutet penā ꝑ iura p̄dicta ⁊ ꝓ hoc. s̄. de his q no. in
fa. l. qd ergo. §. grauior pena qꝛ sic ē in ciuili qd̄ re ꝑempta cō-
dēnatur in estimatiōe vel etiā rōne ꝯtumacie vt. s̄. si cer. pet. l.
vinū de ꝯdi. furtiua. l. in re furtiua de v̇. ob. l. si seruū ⁊ de act.
empt. l. j. pone aūt impositōeꝫ in solutōe subijciā. ¶ Soluēdo
ad prelationē puto siue ꝯstet dubitet̄ quē priꝰ ꝑcusserit ꝙ pre
ueniens ad sniam p̄ferat̄ ⁊ alteri viā p̄cludat si scd̄o p̄lationis
snia obijciat̄ sꝫ si simul ad sniam cōcurrūt gratificatiōi iudi. lo
cus est vt i. ll. s̄. ad h̄ allegatis. ¶ Et q prefert̄ in snia ꝑ conse-
quēs p̄ferēdus est in executione ⁊ executione facta absolui dꝫ
reus ab obseruatiōe iudicij alterius accusatoris ar. s̄. de ꝯdi.
fur. l. si seruus in p̄n. so. ma. l. si mulier rerū amo. l. fi. de suspec.
tuto. l. si post finitā. ¶ Nō ob. iura preallegata ꝙ in accusatio
ne fiat prelatio qꝛ loquūtur in iure q̄rēdo efficaciter: sꝫ hic tra
ctamus de iure iā q̄sito preferēdo vt dictis. ll. apparet. Et de
ista p̄latione no. s̄. de v̇. ob. l. si titius. ⁊ iudicatū solui iā cū. §. fi.
¶ Nō obstāt etiā iura allegata ꝙ in execu. nō fiat prelatio qꝛ
l. in iudicati loqtur cū a pluribꝰ agebat̄ ad genus vel ad reꝫ q̄
recipit estimationē: sꝫ hic petit̄ mēbrū hoīs qd̄ estimationē nō
recipit vt. j̄. de penis. l. in seruoꝝ. §. fi. ¶ Itē non ob. l. j. nil no.
ap. pē. qꝛ loqtur cū nō obijcit̄ scd̄o veniēti ad sniam de snia p̄-
mi vt. s̄. de inoffi. testō. l. posthumꝰ. §. si qs ex his vel intellige
cū non sunt secute sniē plures in penā eandē. s. mortis corpo-
ris totius vel partis al's secus vt dictis. ll. ¶ Ad pene aūt im
positionē an seq debeat alia pena ex ꝯstit. regia imponi possit
qꝛ ꝯstitutio regia īpleri v̄r etiā quo ad alterius delicti execu. ꝑ
manus abscisionē quā ꝯstitu. l. non supplet: sꝫ approbat vt. s̄.
de iusti. ⁊ iure. l. oēs populi ⁊ iō ꝯstitutio interp̄tationē nō reci
pit cū sit stricti iuris vt prealleg. l. ꝯstitu. j̄. ad municip. secus si
ex forma iuris cōis quis ꝯueniatur vel accuset̄ quo casu lꝫ cō-
dēnatio in petito sequi nō possit plerūqꝫ in alio ꝓcedit vt ꝓba
tū est. s̄. ¶ Aliud ergo puto cū agit̄ ex regia ꝯsti. vel. l. munici
pali vt dictis. ll. nō tñ dꝫ delictuꝫ remanere impunitū vnde lꝫ
deficiat pena ꝯstitutiōis vel statuti poterit. l. veteri accusari q̄
non tollitur per nouā que non habuit effectum vt. s̄. de act. et
ob. l. quotiēs. C. de sepulc. violato. l. qui sepulchra ⁊ no. s̄. de ca
lū. l. si quis ab alio v̇. p̄mo. s̄. e. l. senatus ⁊ facit. s̄. de his q deie
cerunt. l. perceptione. ergo qꝛ extraxit gladium poterit accusa
ri. l. cor. de sicar. vt. C. de sicar. l. is qui cultello. j̄. de sica. l. j. et. l.
diuus cuius pena est. l. iij. §. legis ⁊ insti. de publi. iudi. §. iteꝫ. l.
corne.

cozne. ℂ Item posset accusari crimine iniuriarũ vt.s.de iiur. l.pretor.§.j.euius pena est exordi.s.de pua.delictis.l.fi. ℂ Et ad turpil.l.ɛ in pua.ɛ in ea imponẽdo sequi dʒ iudex rõne ɛ cõsuetã penaꝝ impositiões vt.j.de penis.l.hodie vbi pena imponi possit vt in aut.de nup.§.deinceps ſʒ parte pempta bñ remanet ad hoc vbi cadere põt pena. Itẽ dicti ar.de toto ad ptẽ nõ pcedit cũ est euidẽs differẽtia de toto ad partẽ vt.s.de inoffi.testõ.l.põp.§.ſʒ nec impuberis ɛ de euic.l.ex mille. ℂ Nõ ob.ſm arg.qꝛ hic peccauit corpore suo ibi aũt receptãdo vel h̃ duplici lege tenebat ibi vna. ℂ Itẽ nec tertiũ nec quartũ: qꝛ ibi dñs vel peccauit ɛ iõ eoꝝ vitia vltra eos corpora dño nocere non dʒ vt dictis legibꝰ. ℂ Item nec quintũ ob.qꝛ loquitur cum pena põt sequi in eo in quo deliquit al's secus vt dictis ll.patet. ℂ Sexto ɛ septimo non ob.qꝛ hic ɔceptio accusa.a lege ɛ per hoc patet rñsio ad alia arg. Ja.de bel.

SI seruum refert. An dñs defendat seruũ in ciuili quo casu offertur ei libellus ɛ p ipm dñm fit lit.ɔte.ɛ ɔ eũ fert sñia. ℂ An in criminali quo casu offert libellꝰ ipsi seruo lit.ɔt.fit cũ eo ɛ ɔ eũ fert sñia dñs tñ põt eius defensiõi assistẽ.ɛ ita intelligit hec lex.ɛ.C.e.l.si cu iusdã. ℂ Et est rõ qꝛ in criminalibꝰ agit vt qs puniat et ideo agit cũ puniẽdo.s.seruo in ciuilibꝰ agit vt pecunia soluat seruus ṽo nõ hʒ vñ soluat vñ agit cũ dño Ja.de ra. ℂ Et idem videret posse dici in monacho de quo tñ dic vt plene dixi.C.de epis ɛ clericis aut.cã que fit monacho. Ibi sistẽdũ.i.q sistere faciet. Dy. Ibi satisdato.i.cum fideiussoribus. Dy.

1 ℂ Iudex põt ɔstituere terminũ ad opponẽdũ ɔ dcã testiũ
2 Appellari an possit ab interlocutoria.

a ℂ Titia.ad de Bar.in.l. fi.C.q accus. pos.vbi plene examinat materiã huius.l.ɛ reputat cã solennem hic.

TItia. [a] Al's cũ titia ar. est huius.l.quod iudex [1] possit statuere terminũ ad opponendũ ɔ dicta testiũ vel ad opponẽdũ oẽs suas exceptiões dilatorias vel declinatorias ɛ postea non audiat. ℂ Ego verũ puto si factũ fuerit cũ cã non al's vt.s.de re iudi.l.qui p tribunali.§.si qs ɔdẽnatus ɛ.j.ad turpil.l.j.§. destitisse. ℂ Alij tñ dicũt q indistincte h̃ ponit ar.huiꝰ.l.ɛ.C. qui accu.nõ possunt.l.si ea ɛ.C.de inge.ma.l.diffamari vbi de hoc ɛ vt nemo inuitus agere vel accusare cogat.l.vnica no.et s.de op.leg.l.mãcipioꝝ:ſʒ ille.ll.loquũtur in accusatore secus videt in reo vt.d.§.si qs ɔdẽnatus ɛ dic vt ibi plene dixi. Dy. Et dixi corã pdictis alijs.ll.ɛ plene no.p eũdẽ Dy.ex de reg. iur.c.indultũ lib.vj. Ibi pnũciauit.s.diffinite. Dy. Ibi nõ prouocauit q forte facere potuit qꝛ sine cã iudex tps statuit. Dy. in fi.ſʒ de irrito bñ posset accusare. Dy. vt in glo. ℂ In gl.dato libello in fi. Aduersarius aũt excipit dicẽs libellũ nõ soleniter ɔcludere ɛ iudex pnũciat nõ solẽnem ɛ statuit tps.j.qd solẽniter accusaret ɛ post tps accusauit ɛ aduersariꝰ excepit q post tps accusare nõ poterat ɛ preses iudicauit q post tẽpus
2 accusare nõ posset Jac. ℂ Et sic facit q ab interlocutoria [2] possit appellari qñ trahit ad se executionẽ pncipalis negocij vt.C.quoꝝ ap.nõ recipi.l.ante ibi no.ɛ de mino.l.intra. Alij tñ dicũt qꝛ diffinitiue pnũciauit. ℂ In gl.apparet q ibi libellus factus vr absolui accusatũ. Dy. Ibi ſm Ol.ſʒ ſm verã opi.nõ vt ex predictis pʒ ibi de falso fuit.s.lata. Ol. ℂ Item no.qd hic glo.circa pn.tenet qd scõa sñia valet si pme concordat de quo dic vt not.C.qñ prouo.non est necesse.l.j. Ibi accusata fieri ɛc.ɛ est casus.s.e.libelloꝝ ṽ.q si libelli.

b ℂ Diui fratres. Adde text.in.l.j.i fi. C.de delic.et ɛiur.

DIui fratres. [b] Ibi accusatoꝛ actiue ɛ possiue põt itelligi. dy. ibi plures reos põt ɡ oẽs vel quosdã ex pluribus simł accusare alios omittẽdo. ſʒ an ɔdẽnatꝰ hẽat regressum ɔ ɔreos. Dy. dic q nõ vt.s.de ad.tut.l.si plures de tute.ɛ ra.distra.l.j.§.nũc tractemꝰ ɛ qꝛ solutio vnius aliũ a pena nõ liberat vt.s.ad leg.aql.l.itẽ mella.§.si plures ɛ ne quis eũ q in ius voca.vi.eximat.l.penul.§.fi.ɛ.l.fi.ɛ.s.de fideiuſ.l.si a reo.§.fi. Ol. In fi.qꝛ si vellet nõ posset nisi ex eodem delicto. ℂ In glo.j.de fideiuſ.tuto.l.j.sol.ibi regulare hic casuale vt s.e.l.libelloꝝ.§.fi. Ja.de bel. ℂ Uel ibi in ciuilibus hic in criminalibꝰ in qbꝰ pſit instãtia p mortẽ. Dy. In gl.vlt.ſʒ tũc nõ hẽret locũ glo.supior.ſʒ dic vt nota.C.si reꝰ vel accusatoꝛ mortuus fuerit.l.j.plene no.ɛ dixi.C.e.l.qui de crimine. Dy.

EX iudicioꝛum. Hec lex tractat de criminibus public. vsq ad ṽ.ex ceteris abinde vsq ad fi.tractat de puatis. ℂ Et pmo ponit regulã vsq ad ṽ.excepto ibi ponit excep.in ṽ.ex ceteris ponit aliã regulã. Dy. Et vide qd notaui.j.ad leg.iul.maiesta.l.is qui in reatu. Ibi admissis

i.delict. Dy. Ibi quã si lis ɔtestata. Hec litterã facit q si statuto caueat q de publico crimine puniat in cẽtũ qdã absens ɔdẽnatur lite nõ ɔtestata postea morit. Querit an teneantur heredes. Et dic q nõ qꝛ ad veritatẽ copulatiue reqrit veritas vtriusq vt.s.de ṽ.ob.l.si ita qs vnde cũ hic dicatur q ad hoc vt pena trãseat ad heredes necessaria est lit.ɔt.ɛ cõdẽnatio ɛ hic nõ sic:ſʒ deficiat lit.ɔt.ɡ ɛc. Dy. Ibi placuit ɔ heredes et eo pbato nõ puniet corporał'r ſʒ pecuniariter vt bona ɛc. Dy. Ibi alienare in titulo lucratiuo certũ est vt.s.de dona.lege donatiões.§.pfecti de leg.ij.cũ filius.§.fi.ɛ insti.de heredi.ab intesta.§.p ɔriuʒ. ℂ Quid si titulo oneroso vr secus nisi fiat in fraudẽ vt.C.de apostatis.l.apostataꝝ:ſʒ tñ dic idẽ vt.C.de hereti.l.manicheos ſʒ ibi postq ɔuictus est. ℂ Itẽ alienationis ṽbũ largũ est in aut.de non ali.§.alienationis ɛ p h̃.C.ad leg. iul.maie.l.fi.nã ius alienãdi nõ hʒ ɛ iõ reuocabit secꝰ in liberto alienãte in fraudẽ vt.s.si in frau.patroni.l.j.§.si in fraudẽ. Si tñ in bonis inueniret pciũ reddẽdũ eẽt vt.C.de pdijs minorũ.l.vtere ɛ.l.si prediũ ɛ hoc statutũ est de testa.criminis vt sit sollicitus qlibet pncipi referre vt.j.de reg.iur.l.q cũ alio. Ja. de hoc tñ plenꝰ dic vt dictũ fuit.s.de dona.l.post ɔtũ. Et vide ex de hereti.c.cũ scõm leges lib.vj.in ṽ.ex ceteris ṽo ibi mota est p lite ɔt.melius etiã p solã ɔuetionẽ vt.s.de ac ɛ ob.l.cõstitutionibꝰ. Dy. ɛ Ol. ℂ In glo.qua secuta ibi.l.iij.ɛ.C. si reꝰ vel accu.mor.fue.l.fi. Dy. Ibi si nõ est appellatũ duʒ tñ decedat intra tpus infra quod potuit appellari hec eñ paria sunt vt.j.nil no.ap.pẽ.l.j.ɛ alibi nõ inuenies hãc glo. Dy. in fi.glo. qꝛ extincto pncipali extinguit accessoriũ. Ja.de ra.vt.j.de re. iur.l.cũ pncipalis. ℂ In glo.h̃ in duobꝰ casibꝰ ibi de iure fisci l.lucius q intellige vt ibi no.ɛ h̃ casu nõ est ppꝛie false cum in quolibet h̃ sit ɡñale vt bona siue lucruʒ scelere qsitũ auferat heredibꝰ vt.l.in here.vt.s.de calũ.ɛ ad sil'.l.gaius cũ simi. Dy. ℂ Et de hoc vide.lxxxviij.di.c.vlt.p Archi. Ibi vel alio casu loquit hec vera. Dy. Est ɛ alius.s.de adm̃.leg.l.penul.§.feia de quo dic vt ibi no. Dy. in fi.vel ibi in alienatiõe necessaria h̃ in volũtaria vt no.s.de ma.l.q pene. Dy. ℂ In gl.j.actio ibi ex delic.defunctoꝝ.l.j. Idẽ dicas in publi.si ex eis agat ciuiliter.e.rõne. Ja.de ra. Ibi q nõ placet qdã ppꝛie intelligũt et hoc pbãt vt seruet ppꝛietas littere ɛ qꝛ sic loquit in pꝛinc. Et qꝛ hec lex posita est in tractatu de accusa.ɛ qꝛ de ciuili nulla ẽ dubitatio et lex pdi.debet in casu dubio vt.s.ad carboñ.l.qd labeo et sic reprobant hanc glo.

ALterius. Ibi ostendit.s.vt accuset et puniatur in loco in quo crimẽ contraxit. ℂ Qd intellige si ibi cõmittat crimẽ cõe secꝰ si crimẽ militare vel leue qꝛ tũc remittetur ad eũ sub quo militat ɛ ita loquũtur.l.ɔrie.ɛ.ti.pri.l.de militibus ɛ.l.nõ est dubium in fi.ɛ hoc vult dicere glo.q est ibi q incipit puta si miles est quãuis obscure ɛ ita determinat glo.j.de adult.l.si maritꝰ sic in mgratu.§.ɛ ɡñał'r ɛ p h̃.j.de re militari.l.iij.ɛ de hoc vide qd no.ɛ dixi.C.de iurif.om.iudi.l.magisterie. Dy.

ℂ De custodia reorum. Rubrica.

SUper rubrica. Vide Azo.in summa.e.et in sum.de exhibẽdis reis.ɛ q vtrobiq no.casus quibꝰ qs incarcerat.j.e.l.j. Et qd sit de iure canonico ɛ q dicant grauia crimina ex qbus qs incarceret qñ ex vinculis dicẽda in cã.j.e.l.ij. ℂ Et an cõfessio facta in carcere teneat qd duritia ɛ dura sñia reprobat a iure ɛ pulchra circa h̃ ɛ q benigna admittit ℂ Et quid fiat qñ aliqs citat ad diuersa loca ex diuersis dlic. ℂ De fideiussore nõ faciẽdo fugã.j.e.l.diuus.ɛ an debitoꝛ fiscalis incarceret. ℂ Si qs pmiserit pñtare reũ cui applicetur pena si nõ pñtet an teneat certã pmittere ɛ an statim soluere teneat.j.e.si qs reũ. ℂ Et an fideiussoꝛ possit aliquo casu corporał'r puniri ɛ q fideiussores iudicio sisti teneant solum vsq ad sñiam ɛ nõ teneat soluere. ℂ Utrũ in maleficijs credatur officialibꝰ vel lr̃is eoꝝ ɛ q rectores nõ debeãt recipe cedulas in occulto.j.e.l.diuus. Et qd bãniti audiant ex integro ɛ an h̃ sic verũ si statuto caueat q habeant pro ɔfessis ɛ defeñ.et qd officiũ succedit loco accusatoris ɛ q collaudãdus est q denũciat crimina vera:ɛ an solũ accusans ɛ nõ pbãs ɔsequat premiũ q dat arguẽti heresiʒ ex ɔstitutiõibꝰ hereticoꝝ. ℂ Ibidẽ nõ est visił'e officialẽ inferiorẽ facere q supiori displiceat.j.eo. ne qs. Qua pena puniant carcerati effracto carcere fugiẽtes j.e.l.in eos ɛ ibi an ficta ɔfessio a lege vel statuto eqparet vere ɔfessioni. Qꝛ custodes faciãt fieri instrm de morte carceratoꝝ j.e.l.fi.ɛ q det eis terminꝰ ad recuperãdũ carceratosq fugerẽt

Et an pn̄cipales custodes deputauerit. Et an miles q recepit custodiā castri teneať si cōmisit aliȷ̇ custodiā q pdidit castrū. Et an teneať de violētia ꝙ etiā mgrat⁹ qui non habet merū imperium possint incarcerare habetur.s̄.de origine iur.l.ij.§. exactis secundo et ibi dixi.

Quinqȝ casus ex quib⁹ quis ponitur in carcerem.

De custodia.

No. quinqȝ casus qb⁹ ponendus est qs in carcerē. ¶ Primus rōne fuge vt.s̄. ad sil.l.lege corne.§.j. ¶ Itē si sit ꝯfessus vel ꝯuict⁹ vt.C.de exhibē.reis.l.ij. ¶ Quartus si nō potest dare fideiussores vt.j.e.l.diuus. ¶ Quintus qn̄ esset graue delictū vt ibi dr̄. Sȝ ꝙ dr̄ graue scelus ex quo teneať ex vinculis cām dicere qdā dicūt ꝙ illa de quibus dr̄.C.de epali audi.l.nemo. ¶ Aliȷ̇ qȯ illā in qbus nō est licitū appellare de quib⁹ no.C.de his q ad eccle.ꝯfug.l.pn̄ti ⁊ ad leg.iul.maie.l.ꝗsquis.s̄.de fur.l.qui ea mēte et.C.de epis ⁊ clericis.l.si qs nō dicā. ¶ Alij qȯ illa in qbus immunitas ecclesie ꝑuari nō dȝ vt.j.aut.de mā.pn̄.l.neqȝ ⁊ ex̄ de immunitate eccl.c.inter alia. Vel illa de quibus habetur.C.de aboli.l.fallaciter: vel quod verius puto illa que penam mortis vel mēbri abscisionē infligūt ꝙ est in quibusdā criminib⁹ vt.C.de seruis fugi.l.si fugitiui aut.ibi positaŗ in auť.de mā.pn̄.§.cogens qȯ placet duplici rōne. ¶ Primo qꝛ in capitali crimine qs ꝯmittiť fideius.vt.C.de ap.l.eos.§.sup his.l.minime ⁊ vtrobiqȝ dixi capitale. Aut crimē dr̄ tribus modis vt.s̄.de bonoꝝ pos.l.edicto.§.rei capitalis: sȝ ibi nō sumiť ꝓ eo qȯ mortē īfert al's cū nulla sit maior pena mortis ⁊ illud crimē maius ꝙ mortis infligit qs nesciat crimē eē sceleratius ꝙ grauius iudicať xxiiij.q.j.nō afferamus necessario dicēdū eēt in oī crimine quē fideiussoribus debere cōmitti. ¶ Scd̄a rō est qꝛ presumptio ē quēlibet redimere sanguinē suū ꝑfugā ⁊ alijs qbuscūqȝ modis vt.j.d̄ bonis eoꝝ q morte sibi ꝯsci.l.j. ⁊ sic crimē ꝯ publicā vtilitatē remaneret inultū vt.s̄.de fideius.l.si a reo. ¶ Alij ēt dicūt hoc ꝯsiderandū esse ex ꝑsona accusatoris ⁊ accusati qd enī si accusatus est diues in honore positus ⁊ bone fame ⁊ accusatoꝛ vilis ⁊ suspectus nūquid accusatus statim detrudeť in carcerē nullis ꝑcedētibus indicijs certe nō vt hic manifeste colligi pōt: ⁊ sic pōt etiā intelligi.C.de exhibē.reis.l.ij. ¶ Itē si iudex inueniret reū ꝯuictū ex idoneis ⁊ honestis testib⁹ etiā ante testiū publicationē eū i carcerē detruderet. ⁊ sic dȝ itelligi.l.ista ⁊.d.l.ij.C.de exhibē reis ⁊ ꝓ hoc hn̄.s̄.de incē.rui.nau.l.neqd.§.j.⁊.C.vbi senatores vel clarissimi.l.quotiēs.§.j.ibi eo qui in crimine ⁊c. Dy. ¶ Et vide ad hāc materiā ꝙ dixi.j.e.l.diuus de iure canonico vr̄ solū falsariū in carcerē debere detrudi.xxix.di.c.in memoriā ⁊ ex̄ de crimine falsi.c.ad audiētiā al's aūt cōmittať fideiusso.vt ex̄ de ꝑsump.c.lr̄as. ¶ Et vide etiā ex̄ de penis.c.quāuis lib.vj.cū ibi notatis. Et de sn̄ia ex com.c.si clericos in fi.eadē.l.qȯ forte posset itelligi scd̄m determinationē ꝑdictā ibi ꝑsona q accusatur vel ꝯ quā inquiritur. Dy. Ibi sibi.i.sue ꝑuisiōi cōmittať. Dy. ¶ In glo.j.ibi itex ꝯfiteať hoc verū si fuit extorta cōfessio in tormētis fieri fuisset spōtanea sufficeret vna ꝯfessio: nec est opus ꝙ aliter ꝑseueret vt.j.de qōnibus.l.j.§.si qs vlti.⁊ ibi not.ibi.l.diuus ar.ꝯ.C.de ap.l.eos.§.sup his ⁊.j.l.pri.q̄ loquūtur in capitalib⁹ criminibus. ¶ Sȝ dic ꝙ.§.super his dȝ intelligi ꝙ semp vr̄ deficere idonea fideiussio: qꝛ nunꝙ admittiť.l.j.pri.loquitur in seruo in quo distin.vt no.s̄.ad sil.l.lege.§.preterea. Dy. in fi.§.si velit dare fideiusso.vt ibi. Dy.

1 ☞ Cōfessio facta ꝑ reū in carcere an valeat.
2 Interpretatio dura a lege reprobatur.

Si quis seruus.

Ex vinculis causam dicat ista lr̄a sepe allegať ⁊ silia v̄ba habes.s̄.ad sil.l.lege corn.§.preterea ⁊ ꝓ hoc.C.e.l.ij.⁊ de exhib.reis.l.neminē et .j.l.pri. Et hoc iō fit qꝛ si reus fugeret iudiciuȝ finireť vt.j.ad turpil.l.domitianus. Et vide.xix.di.c.in memoriā cū ibi notatis ꝑ Archi. ¶ Sȝ ex quadā ex̄uaganti ꝯstitutiōe frede.imperatoris q̄ incipit humanitatē nō ex vinculis cāȝ dicit sȝ solut⁹ a vinculis defenditꝛ hoc etiā innuit.d.l.ij.C.eo.vbi dicit apud acta ⁊c.de ꝯsuetudine tn̄ seruať hec littera. ¶ Sed an confes-
1 sio † facta ꝑ reū in carcere valeat vr̄ ꝙ nō ꝑ dictā.l.ij.C.e.q̄ dicit ap.actaŗ.C.de ꝯfessis.l.vnica q̄ dicit in iur.⁊ ꝑ h̄.s̄.qȯ met⁹ cā.l.q in carcerē. Dy. Ibi ad hmōi de capitali crimine accusatos. Dy. Ibi ꝓ dura nimiū ⁊ seuera est. ¶ No. hāc pulchrā
2 litterā ꝙ interpretatio † dura a lege reprobať vt.s̄.ad leg.fal.l.penalis.§.titio al's si titio de leg.j.filio ꝙ ⁊ de dona.inter vir ⁊ vxo.l.si id qȯ.§.si quas opas ⁊ dictū durū nō est sequēdū.s̄.ad sil.l.si qs in graui.§.si cū oēs ⁊ nō est exaggerēda sn̄ia vt.j.de decur.l.ꝗnaliter.§.j.nec etiā lites debēt exercari.s̄.de alie.iu.mutandi cā.l.si res.§.j. ¶ Benigna ḡ dȝ esse interpretatio et benigna sn̄ia ex̄ de testis.c.relatū.§.j.⁊ ibi in glo.⁊ h̄uanior et benignioꝛ interptatio fieri dȝ ⁊ eligi.s̄.de ꝯsti.pec.l.titius in fi.qꝛ in re dubia facere benignā interpretationē nō min⁹ est tutū ꝙ iustū.s̄.de his q in testō delenť.l.pri.⁊.j.de reg.iur.l.ea q̄ in partes.§.in re dubia. ¶ Et ad ꝑdictā benignā interpretationē faciēdā ꝯcoꝛ.s̄.de legib⁹.l.benignius de ꝯditio.⁊ demō.l.penul.⁊.C.de necessarijs seruis.l.cū qdā.§.sed tā veteres. Et dȝ fieri scd̄m ius cōe ex̄ de ꝯsuetu.c.cū dilectus ⁊ ibi in glo. dȝ etiā eē ꝯgrua ex̄ de iureiur.c.petitio ⁊ maxi.in penis dȝ fieri interpretatio in parte benigniore vt.j.de penis.l.interptatione et ex̄ de reg.iur.cū in penis lib.vj.vbi de hoc ⁊ facit ꝙ no.⁊ dixi.C.de legib⁹.l.j.⁊ de iudi.placuit. ¶ Sȝ ꝯ oīa ꝑdicta facit.l.ꝑsperit.s̄.q ⁊ a qui.ma.liberi nō fiāt vbi dr̄ legē lȝ perꝙ durā debere seruari sȝ dic vt ibi. Ibi illo momento.i.illo tp̄e quo accusatio ꝓponebať. Dy. Ibi ꝙ vtiqȝ.f.ꝙ audiať dn̄s volēs satisdare ⁊ seruum a vinculis liberare. Dy.

Qui exhibent.

¶ Construe sic qui exhibē.sūt.f.per fideiusso.certo loco puta padue postulati sunt alio loco puta vicētie ꝓpter cām alteri⁹ criminis ⁊c. nō recipiūtur rei.i.nō cōpellunť venire ad respondendū vel lit.ꝯtes.s̄.de accusa.l.si cui in fi.vbi de hoc ꝑuenit ergo hic criminalis criminalē sicut.j.pr.ciuilis ꝑuenit ciuilē: sed.s̄.si quis caut.l.lȝ ⁊ si qs.§.illud ciuilis ꝑuenit criminaleȝ. Ja.⁊ dic vt ibi dixi. Ibi in fi.ex hoc.i.ꝑ illā dilationē. Dy. In glo.j.in fi.immo dic ꝙ illa cōcoꝛ.si bene aduertať ⁊ hic subaudi.maxi.ꝑm Ja.de ra. ¶ Et ꝯcoꝛ.hoc mō.f.ꝙ nō est tūc exceptū qꝛ illa die vocari nō debuit ⁊ ideo nō debeat ire ad verba istius textus dic ꝙ dicta sunt ad maiorē exaggerationē: nā videbať ꝙ ꝓ delicto ꝑus cōmisso eadē die posset accusari ⁊ curari ꝙ non est verū. ¶ Et hoc verū qn̄ diuersis locis secus si eadē ar.dicte.l.quiqȝ.s̄.de in ius vocā. Itē ꝙ dicit hic in fi.nisi ex hoc ⁊c. vr̄ ꝙ per solā citationē ⁊c. rūpať ꝑscriptio vnde etiā tūc non teneť ire nisi forte foret citatus vsqȝ ad quattuoꝛ dies veniret vt īfra illud tp̄s dies ꝑscriptiōis erat exitura: nā tunc ꝑ solā citationē nō interrūpereť: ⁊ iō venire teneť ꝑm eundem Ja. ¶ Itē q̄rit qn̄ teneť ire.vt qꝛ mitať ꝑ maiorē iudicē vel piculum est actiōis ꝑiture quō deseret ꝑmā cām dicit ꝙ vel mittet ꝓcura.vel eā deseret qꝛ nō pōt simul esse in diuersis locis. Ja.de ra. ¶ In glo.f.cū in ꝑma cā ibi.l.qnqȝ in pn̄.⁊ scd̄ȝ hoc dic rei nō recipiunť.i.trāsgressores ꝓmissiōis iudicio sisti prestite nō cēseť. Old.⁊ est ar.qȯ bānitus ex vno crimine debeat affidari vt se defendat accusatus de alijs criminib⁹ de quo dic vt plene dixi.C.de his q ad ec.ꝯfug.l.pn̄ti.⁊.s̄.de publi.iudi.l.is qui reus ibi.l.q de crimine. Sȝ ibi vtriusqȝ accusatiōis ideȝ iudex erat h̄ diuersi. Ja.in fi.hec sol. posset eē vera qn̄ eēt tale crimen ꝑ qȯ nō detrudereť in carcerē al's nō hn̄ posset ꝓcedē h̄ glo.sȝ tūc posset solui vt ibi innuit textus qꝛ.l.illa loquiť qn̄ vtriqȝ accusatiōi idem iudex preerat vt predixi. Dy.⁊ Jaco.

1 ☞ Clericus detentus per iudicem secularem dando fideiussores liberatur.
2 Debitores fisci ꝓ debito fiscali nō debent carcerari.
3 Carcer videtur esse ad penam.
4 Pene qualiter sint inuente.
5 Pena maloꝝ est securitas bonorum.

Diuus pius.

Ibi in vincula cōiiciēdū.i.ponēdū ligari ḡ nō debet nexibus cathenaꝝ vel cōpedū anteꝙ ꝯuincať vt.C.e.l.nullus lȝ possit in carcerē poni ꝑm.l.j.s̄.e. ¶ Et sunt hi fideiussores de nō faciēdo fugā seu de nō separādo se de loco in quo erat ⁊ custodiebať sine vinculis ⁊ istud sepe fit. Et ad hoc facit.j.de v̄.sig.l.vex est. Ja. Et vide de hac materia detinēdi reū vel dimittēdi fideiusso.qȯ dixi.s̄.e.l.j.⁊.ij.⁊.C.e.l.ij.⁊ de ex-
1 hibē.reis.l.neminē. ¶ Si clericus † detētus est ꝑ iudcē secularē ⁊ velit dare fideiussores audiť nisi sit enorme crimē ex̄ de sn̄ia excom.c.si clericos.§.j.in fi.lib.vj.⁊ determinať hec.l.per quādā ꝯstitutionē fred.ex̄uagātē qꝛ hic lex locū hȝ qȯ debeat reus detineri si sit euidēs crimē vel ꝯfessus crimē vel in crimine fragrāti dephēsus vel si sit crimē lese maiesta.qb⁹ casibus nō cōmittiť fideiussoꝛ ꝑ ꝯstitutionē ꝑdictā. ¶ Itē no.qȯ debi-
2 tores † fisci ꝓ debito fiscali nō dn̄t incarcerari vt.C.d̄ ex acto.tributoꝝ.l.nemo lib.x.qȯ intellige si parati sunt dissoluere aut soluere nō pn̄t vt no.ꝑ Dy.j.ad le.iul.peculať.l.sacrilegi scd̄o immo ⁊ si sunt ꝯtumaces in soluēdo cū possint adhuc nō īcarcerātur sȝ militari custodie tradunť vt.d.l.nemo v̄.lȝ certe cū ibi notatis. ¶ Et sic mitius agiť cū illo q nō pōt ꝙ cū illo qui

nō vult

non vult ad hoc.s.de col.bo.l.ij.et so.ma.l.si qstāte.§.quotiēs.
3 ¶ Item no.φ carcer† videtur esse ad penā ⁊.d.l.nemo de ex acto.tributo.φ dic vt ibi ⁊ eē de penis.c.quāuis lib.vj.⁊.j.de
4 penis.l.aut dānū.s.solet. ¶ Item no.qd pene† sunt inuente ab insolētia crudelitate ⁊ duritia iudicū vt.d.l.nemo ⁊ φ officiales publici incarcerari debēt q excedūt in eoꝝ officijs exigē
5 do vt ibidē dicit. ¶ Itē pena maloꝝ† est securitas ⁊ tutela bonoꝝ vt.e.l.⁊.j.de sicar.l.penul. ¶ Itē no.qd post custodiā psone capiunt bona debitoꝝ fiscalis pseuerātis in cōtumacia nō soluēdi vt.d.l.nemo §.vltimo ⁊ est satis mirabile vt prius detineat psona q̄ capiant bona. ¶ Colligi etiā pōt ex fi.dicte.l.qd crescēte qtumacia crescere debet pena ad hoc.j.de penis.l.relegati in fi.C.de seruis fugiti.l.quicūq ⁊ extra vt lit.nō contest.qm frequenter in fi.And.

Si quis reum.

In.l.ista qritur de tribus. ¶ Primo cui applicet ista pena. ¶ Scdo nūquid teneatur certa pena pmittere. ¶ Tertio nunqd statim dꝫ cōpelli ad soluendū. ¶ Ad pmū rūdeo φ si actor est pns applicat sibi.si absens fisco ar.s.de v.ob.l.si pcuratori lꝫ glo.ibi aliter videat inuere. ¶ Ray.tenet φ sp fisco cū sit mulcta:qꝛ nō ē a lege determiata vt.C.de mō mulctaꝝ.l.mulctaꝝ.Ray. ¶ Ad scdm dic φ nō ⁊ ita dicit gl.s.de pto.stip.l.fi.omissis allegationib⁹ q̄ multe possunt fieri. ¶ Alij tn̄ tenēt φ sic cū in criminalib⁹ nō sit qsiderare interesse ad φ teneat si nō exhiberet eū ⁊ ita cōiter seruat qꝛ certa pena determinat ⁊ pmittitur in criminali in ciuili secus vt dixi ⁊ not.s.si qs caut.l.sꝫ ⁊ si qs.§.fi.in glo.q̄ incipit vt ecce andr.⁊ q satis.co.l.ij.§.fin.vbi de h̄ dixi ⁊.l.iul. ¶ Ad tertiū rūdeo φ nō dꝫ statim soluere immo dant sibi sex mēses vt.C.de fideiuſ.l.sancim⁹.Dy.Ubi de ista materia satis dixi. Ibi nō exhibuerit sine dolo. Dy. Ibi plectit si certa pena est in crimine qtēta. ¶ Et dic plectitur cū distinctione q̄ sequit Ja. ¶ Sꝫ nunquid casu fideiussoꝛ occidat vel corporal'r puniat si reus pncipalis p quo fideiussit erat occidēdus vel corporal'r puniēdus dic φ non de hoc no.xxiij.q.v.c.cū bō.Ol.⁊ dixi.s.de fideiuſ.l.si a reo.§.qd vulgo ⁊.d.l.iul. qui satis.co. Ibi eē dānādū. ¶ No.qd qui fideiubet p accusato de stādo iuri debet ipsi facere sistere vsq ad sniam ⁊ nō vltra vt hic no.⁊.s.de fideiuſ.l.grece.§.post lit.⁊ ibi dixi.vñ qdā iudices addūt in satisdationib⁹ de stando iuri ⁊ parendo snie seu soluēdo φ in snia qtinebit fatue tn̄ faciūt fideiuſ.q se ponūt in tali satisda.vt no.Rofr.in libello de actiōe in stipulatu iudicio sisti vltra pnci.⁊ ibi plene tractat de ista materia.and. Ibi in cautiōe.i.in carta pmissiōis.Ja. Ibi neq decreto.i.precepto iudi.⁊ p qd precipit vt exiliat. Ja. ¶ In glo.ita tn̄ ibi.l.eos immo etiā excedendo modū illius.l.qꝛ.l.illa nihil facit ad hoc cū loquat de mulcta imponēda rōne inobediētie nō rōne alicui⁹ qct⁹ vel pmissiōis pcedētis quo casu poterit puniri et vltra modū pal.l.eos ⁊ fꝫ formā ei⁹ φ no.p dy.s.d v.ob.l.si sic.

¶ Si cōfessus.Adde ad hūc tex.spec.in ti.de accu.§.j.v.qd si lato.et ibi per Jo.andr.in addi.

a

Si confessus.

[a] In glo.non q̄ qfessus ibi hic in criminali vel dic melius φ tā in ciuili q̄ in criminali qfessus habet p iudica. quo ad onus pbatiōis φ aduersario incūbat vt ibi sed quo ad sententiā pferendum non vt hic sed bene debet condēnari vt.s.de confessis.l.iul.Dy.

1 ¶ Delictum an probetur per instrumentum.
2 Judex qui procedit ex officio per inquisitionem qtra aliquem succedit loco accusatoris.

Diuus adrianus.

Ibi eplis no.ergo lr̄is etiā publice psone nō stari in qb⁹ scribit aliquē deliqsse. ¶ Extra delictū aūt vr̄ litteris publice psone credi debere vt.s.de publi.l.si publicanis.§.j.⁊.j.l.pri.⁊ ibi dicet Et sic est ar.φ nō credat relatiōi nūcij quātuncūq iurati de quo dic vt plene notaui.C.de accusa.l.ea q de pūc.⁊ anteq̄ ve
1 niamus. ¶ Itē est hic ar.qd p instrm† non pbet delictū puta si tabellio qficiat instrm φ eo pn̄te ⁊ talib⁹ testib⁹ accidit talē.Ja. ¶ Sꝫ dic q vt vr̄ j.casus.C.quoꝝ ap.nō resci.l.ij.⁊ ibi de h̄ dixi ⁊ de pba.l.penul.ibi de yrenearchis vt eoꝝ relatiōi nō stetur.Dy. Ibi elogia.i.scripturas in qbus qtinet aliquē deliquisse.Dy. Et sic facit φ de nouatiōib⁹ qsulū q̄ porrigunt p maleficijs in eoꝝ locis vel territorijs pꝑetratis fides nō adhibeat qꝛ sepe nō ex bona fide porrigūt vt hic ptꝫ de quo dixi.d.l.ea qdē v.an aūt ex tali denūciatiōe. ¶ Facit etiā φ rectores nō debeāt recipere cedulas vel scripta q̄ sepe eis dāt occulte ⁊ in secreto qtinētes aliquos deliqsse ⁊ φ sup nō debeāt pcedere quo etiā dixi.d.l.ea qdē v.est etiā notādū φ iudex nō dꝫ

recipere. Ibi sꝫ q̄si re integra. ¶ No.ex hac lr̄a φ nunq̄ inueni nec inuenies alibi ita clare.s.φ bāniti nō statim cū capti sūt puniūt nec p qfessis habēt sꝫ q̄si re integra ⁊c. nisi aliud lege municipali caueret p h̄.j.de regr.reis.l.j.⁊.l.penul.vbi de hoc et.C.de epis ⁊ cleri.l.raptores.§.in pUINCIJS ibi post legitimas ⁊ iuri cognitas pbatōes vbi de hoc dixi lꝫ multū obstare videatur φ fuga eqparat vt colligit in auf.de colla.§.phibem⁹ de suspec.tuto.l.impuberib⁹.§.fi.⁊.C.de assessoꝛ.l.qsiliarios.Sꝫ dic φ operat vt videat suspect⁹:sꝫ ex suspitiōe qs dānari nō dꝫ vt.j.de penis.l.absentē.sꝫ ex tali suspitione bn̄ torqret vt.j.de qōnib⁹.l.maritus.Dy.⁊ plene dixi.d.l.cōsiliarios si aūt in carcerē detrusus ob delictū fugiat de carcere puniat ac si crimē eēt q eū pbatū vt.j.e.l.penul.Dy.Sꝫ lꝫ.s.dixerim bānitū posse statī puniri si hoc cauerēt lege pncipali puta φ hēat p qfesso qdā tn̄ tenēt φ adhuc nō obstāte tali statuto audiatur ad sui defēsionē nec statim puniat dicētes φ defensio est de iure naturali ⁊ tolli nō poterit bn̄ pbat in clemētinis de sniaꝛ iudic.c.pastoralis q̄ bn̄ facit ad ppositum cū ibi notatis de h̄ tn̄ dic vt dixi.d.l.raptores.§.in pUINCIJS v.qdā tn̄ dicūt φ statutū possit fingere quē qfessum ex tali fictiōe possit bānū mādari executiōi ⁊ p hoc.j.e.l.eos. ¶ Nec ob.φ dictū est defensionē eē de iure naturali aliud est vt dicē φ hēat p cōfesso et aliud φ denegeꝛ defensio non eīn dico defensionē denegari p tale statutū si eīn pbare posset qfessionē fictā a statuto nō cōuenire naturalib⁹ puta qꝛ ille q dr̄ occisus viueret vel φ alius eū occidisset bn̄ audiret vt.s.de interrog.l.qfessiōib⁹. Posset etiā inepte dici φ defensio iudicialis ⁊ q̄ a iudice dat nō est de iure naturali leges eīn dicētes defensionē eē de iure naturali loquūtur de defensiōe manuali ⁊ extraiudiciali puta si qs vellet me occidere vel violare ⁊ ego possum me defendere illa auf.q̄ fit in iudicio ⁊ dat a iudice est introducta de iure ciuili positus vt reo defensio det vt petat vtrum si petat vt.j.de qōnibus.l.vni⁹.§.cognituꝝ cū si. ¶ Sꝫ dicta decretal' pastoral' expsse dicit qrīu.s.φ defensio iudicialis est a iure naturali:nā ita vr̄ eē de iure naturali qd qs se defendat ab iniqtate iudi.sicut extra iudiciū ab inuasiōe pdonis ⁊ vide de ista defensiōe qd dixi.C.d epis ⁊ cleri.l.oēs qvbicq.§.in hac. Ibi ⁊ id.s.qꝛ nō dat eis fidos ⁊ hic statim subijcit grecum φ expone.i.inqsitionē φ sonat in qsitionē iquirēte al's simpl'r factū vt.C.de falsa mo.l.j. Et colli
2 git ar.ex hac lr̄a ⁊ quotidie allegat φ iudex† q pcedit ex officio p inqsitionē q aliquē succedit loco accusatoris ⁊ vr̄ capere formā accusatoris cū h̄ arguat de aliquo cōparēte q accusat φ nō hētur reus p dānato sꝫ re integra qrit vt.s.px.idē si nemo accuset:sꝫ ex officio inqrat ⁊ hoc dicit ⁊ id ⁊c.⁊ sic offm̄ sumit formā noui accusatoris vt h̄ ptꝫ φ nō repit alibi ita clare sꝫ eadē parificatio fieri vr̄.C.e.l.j.Dy.et ex hoc etiā colligi pōt φ si supueniat accusatoꝛ cui⁹ intersit cesset offm̄ iudi.ingrētis de h̄ dixi.s.de accusa.l.si cui.§.hijsdē. Ibi collaudādū eū no. qd q̄ differt in publicis crimina vera collaudādus ē vt h̄ ptꝫ p hoc.C.de epis ⁊ cle.l.nulli in fi.⁊ ibi de h̄ dixi. Ibi min⁹ retulisse.q.d.nō puniet yrenarcha qꝛ nō fuit in dolo sꝫ si fuit in dolo sic vt sequit. Ex q̄ no.qd isti yrenarche q al's vocant criminosi vt.C.de criminosis.l.j.li.xij.puniat tāq̄ calūniatores nisi pbauerint vt eadē.l.j.vt de accusa.l.ea quidē vbi de h̄ dixi φ debēt suis denūciationib⁹ insistē vt.j.ad turpil.l.ab accusa.§.denūciasse. ¶ Et ē rō q̄ reddit.s.hac.e.l.v.idē.⁊ ex h̄ no.φ nō credit officiali vt hic ⁊.d.ll.de quo plene dixi.l.ea quidē sed φ credat officiali facit.s.d offi.pfecti vrb.l.j.§.cura carnis ⁊ multe alie.ll.q̄s ad h̄ allegaui.d.l.ea qdē. ¶ Iteꝫ credit iudici q̄ñ inserit cām in snia φ illa cā sit va.C.de iudi.pperādū.§.illo et statur etiā ei⁹ interptatiōi vt.j.de ap.l.ab executore. ¶ Itē ptori de forma stip.ptore vt.s.de ptoꝛ.stip.l.in pto. ¶ Itē tabellioni vt.C.de falsis.l.si qs decurio ⁊ in auf.vt nulli iudi.§.si quis nō qphēsoꝛ ⁊ lr̄is epi vt.C.de epis ⁊ cleri.l.si qua p calūniā ⁊ ibi de hoc dixi ⁊ rememoratiōis iudiciū vt in lōbar.de debitis ⁊ gandimonijs. ¶ Soli arbitrio nō creditur.C.de arbitr.l.ne in arbitris nec soli tabelliōi sup robore instr̄i in auf.de here.⁊ falsiō.§.si vo absunt.Dy. ¶ In glo.j.accusat h̄ glo.cōiūcta textui facit ad qōnē in extrauagātib⁹ hereticoꝝ cauetur φ si aliquis arguerit aliquē de heresi φ hēat certū pmiū aliqs accusauit hereticū sꝫ nō pbauit nūqd debeat pmiū qsequi ar.hui⁹ gl.φ sic ⁊ ad hoc.j.ad.l.coꝛ.de sicar.l.lege.§.idē diu⁹. In qrium vr̄ φ arguere nō videatur nisi ⁊ quincat vt.s.ad sil.l.si quis in graui.§.si ex stipulatu.j.de v.sig.l.iudicasse de adul.l.ij.C.ex quib⁹ causis serui p pmio accipiunt liberta.l.ij.⁊ ibi de hoc dixi.⁊ ita interptatur cōsuetudo generalis q̄ seruanda est in iudic.C.de his qui ad ec.confug.l.pn̄ti ⁊ extra de testi.c.per tuas ⁊ talis interpretatio minime mutanda est vt.s.de lega.l.minime ⁊ sic exponatur arguatur.i.argute pbetur.C.de plus

peti.l.vnica de in inte. restitu.l. de tutela et de inofficio. testa-mento.l.omnino no. in prin. Dy.

Solent. Ibi ad collegas.i. p̄sides aliaꝝ ꝓuinciaꝝ. dy. Ibi scribere ⁊ credi dꝫ his litteris nō ob.s̄.l.pri.qꝛ ibi non credit quo ad pene īpositionē hic aūt sic quo ad remissionē. Ja. de ra. Sꝫ nūquid iudex ad quē tales littere mittuntur simpl'r credat an vo possit saltē summatim inqrere si ille de quo scri-bit tale maleficiū cōmiserit de hoc vide qđ dixi.s̄.eo.l.si cui.§. penul.⁊ ꝙ nō debeat simpl'r credere facit.s̄.l.pri. cū similibꝰ ibi allegatis. ℂ In ꝯ̃riū est dictꝰ.§.penul.de nox.l.fi.in aut.vt nulli iudicū.si vo qs ꝯp̄hēsoꝝ ⁊ ita no.C.de agrico.et censi.l. oēs li.xj.⁊ ꝑ hoc.j̄.ad municip.l.de iure⁊ ꝙ iudici scribēti cre-dat facit.C.ex̄ de ꝓba.c.post cessionē cū ibi nota.⁊ ita determi nat dn̄s Fran.de solius q hanc qōnem vltra montes publice disputauit in mōtepessulano. In gl.j.fidis custodibꝰ ibi si vo qs ⁊.C.de defen̄.ci.l.defensores tertioꝝ de ep̄ali au.l.addictos

Delictum militare. Vel cōe le ue tn̄ cōmittētibꝰ vt.j̄.de re mili.l.iij.in p̄n. Jac.⁊.C.de iur. om.iudi.l.penul.⁊ ibi plene notaui. Dy.

Carceri. Facilis ⁊ vtilis est h̄ lex et q̃ sepe posset cōtingere. Et no.qđ ob ne gligētiā qs remoueret ab officio de q̊ vide qđ ple-ne no.C.de offic.prefecti pretorio oriētis.l. si quos.

Ne quis. ℂ In fi.no.ꝙ non creditur ꝙ inferior magistratus ꝺ facili faciat quod superiori displiceat ⁊ maxi. si faciens semel penā sustinuit.

Non est dubium. Ibi qđ.i.q̃ remissio ⁊ ꝯcor. sūt igl. et dic de ista remissione vt dixi.s̄.e.l.solent.

Milites. Ibi quotiēs quis.s. accusatus.ol. Ibi statuēdū est ꝙ hac.l. dr̄ ⁊.j̄.e. l.fi.⁊.s̄.e.l.carceri ꝑ ꝯstitutionē regni sicilie immu-tatū est:qꝛ si dolo se gesserit capite punit si negligētia oīm bonoꝝ publicationē mulctat ⁊ ꝑ vnū annū incarcerat vt in ꝯstitu.q̃ incipit custodes q̃ est in titulo de officio castellanorū quod aūt de casu dr̄ nō corrigit. Dy. Ibi amiserit custodiam.i.euadere ꝑmiserit custoditā personā. Dy.

1 ☞ Fugiens de carcere eo fracto an puniat pena capitali.
2 Contumax fictus an appellet.

In eos. Hec lex notabilis est. Et dicit ꝙ si aliq carcerati ꝯspirauerint ad inuicē vt fractis carceribꝰ euadāt si postea recapiātur puniri statim pn̄t tanꝙ̄ ꝯfessi de crimine ꝓpter ꝙ p̄mo erāt carcerāti etiā si formet innocētes de dicto crimine. ℂ Scđo ꝙ si qs eoꝝ ꝯspiratōe reuelat releuat a pena. ℂ Sꝫ quid si nō incarcerati sꝫ al's bāniti de crimine ꝓ quo sn̄ia ferri nō poterat in absentē vt.j̄.de penis.l.absentē capiant nūqd ꝓ ꝯfessis hn̄tur dic ꝙ nō sꝫ q̃si re integra audiunt vt.s̄.e.l. diuꝰ adrianus.vbi de hoc dixi lꝫ de quadā praua ꝯsuetudine ciui-tatū statim executiōi mādent. Dy. Et qꝛ ista lex mihi sepe oc-currit ī practica ⁊ eā satis ruminaui cū magis prudētibꝰ eā cla
1 riꝰ apio ꝙ̄ gl. ℂ Et p̄mo vr̄ ꝙ fugiēs de carcere eo fracto puniat pena capitali vt.s̄.de effracto.l.j.j̄.ꝺ penis.l.si qs aliquā §.miles ⁊ de re mili.l.milites.§.eiꝰ q. ℂ Dicūt quidā ꝙ h̄ intelligit ꝺm determinationē illaꝝ.s.vt hēat ꝓ ꝯfesso de crimīe ꝓ quo erat incarceratꝰ lꝫ eēt innocēs vt dicit gl.⁊ nihilominꝰ capite puniat vt dictis.ll.⁊ hoc innuit vbū āplius qđ est hic et glo.q̃ est.d.§.eiꝰ qui q̃ allegat hanc ꝓ ꝯcor.⁊ reproba.gl.q̃ est h̄ q̃ incipit nō ap̄it qua pena ⁊ hanc dicūt fuisse opi.dn̄i Ol.q vt dicūt reprobabat hāc gl.sꝫ hoc:nec tn̄ opinionē me hn̄te qōnē de facto inclinabāt iudices ciuem ptātis q erāt valētes viri lꝫ h̄ sentētia sit perꝙ̄ dura ⁊ seuera vt.s̄.e.l.ij. ℂ Alij dicūt aut carcer fuit effractū illata violētia custodibꝰ ⁊ tūc puniant ca-pite vt dictis.ll. ℂ Aut nulla violētia custodibꝰ illata ⁊ tunc hēant ꝓ ꝯfessis de criminibꝰ ꝓ qbꝰ erāt incarcerati ⁊ vltra nō puniant ⁊ ita intelligit h̄ lex ⁊ gl.h̄ posita. Et hāc opi.vr̄ īuenire.d.ol.i.d.l.j.s̄.de effracto.in quadā sua parua interlineali q̃ dicit puta violētia illata custodibꝰ ⁊ dictꝰ.§.miles in.l.si quis aliquē dū dicit dato gladio erūp. ℂ Alij dicūt aut ille q effracto carcē euasit erat nocēs de delicto ꝓ quo detinebat ⁊ tunc puniat āpliꝰ ꝙ̄ cā deposcit.s.capite vt.d.ll. ℂ Aut ē innocēs ⁊ tunc hēt ꝓ ꝯfesso de illo crimine ⁊ vltra non puniat qđ puto veꝝ si illud crimē ꝯmissū erat ab aliq̊ vt.s̄.de ꝯfessis.l.si is al's nullo mō ex tali ꝯfessiōe ficta pūiet qꝛ ēt ex vera ꝯfessiōe nō pu

niret vt.s̄.ad.l.aql.l.inde neratius.§.fi.⁊ de interrog.act.l.cō-fessiōibꝰ. ℂ Propter effracturā tn̄ puniret arbitrio iudicātꝫ cū hoc casu pena nō rep̄iat determinata vt ar.s̄.de effracto.l. ij.§.expilatores ⁊.j̄.de penis.l.hodie. ℂ Mihi autē studiose hāc.l.ruminanti videbat ⁊ vr̄ dicēdū ꝙ hec lex loquat qn̄ carcerati ꝯspirauerūt de carcē frāgēdo nō tn̄ ꝑfecerūt ꝯspirationē vel fracturā vel ꝙ detecta fuit ꝯspiratio vt in fi.l.vel qꝛ al's nō potuerūt vel noluerūt ⁊ credo ꝙ vera lr̄a sit custodiendū scđm ꝙ gl.dicit fuisse in libro rn̄. ℂ Et expono custodiēdū.s. artiꝰ ꝙ̄ p̄us ꝓpter suspitionē fuge ⁊ ꝯspirationē quā fecerāt ⁊ ꝑ hoc bn̄.s̄.ad sil.l.lege corne.§.p̄terea ⁊ ibi in gl.⁊ de suspe-ctis tut.l.iij.§.q̃ri pōt v̇.si aūt ipse tutor ⁊ quāuis isto casu sint innocētes ⁊ lr̄a dicat ꝙ puniēdi sūt ⁊ nō determinet penā credere eā arbitrariā arbitrio iudi.vt p̄dixi ⁊ hoc etiā posset ꝓcedere si habeantur litterā statuenđ.sicut erant in libro vul.vel posset dici ꝙ h̄ casu hērent ꝓ cōfessis de criminibꝰ ꝓ quibus incarcerati erāt vt hic dicit littera h̄ est āpliꝰ ꝙ̄ cā reposcit.s. ꝙ habent ꝓ ꝯfessis etiā si sint innocētes. ℂ Si aūt nō tm̄ cō-spirauerūt sꝫ ꝯspirationē ad effectū ꝑduxert ⁊ effracto carcē fugert tūc puniant capite vt in.l.ꝯ̃rijs hita tn̄ forte distin. et non male vtrū culpa custodū an sine culpa euaserit vt.d.l.j.et vtrū violētia fuerit illata custodibꝰ vel nō. Et pōt colligi ex.l. ista ꝙ ille q hētur ꝓ ꝯfesso sic punit sicut vere ꝯfessus ēt vt pꝫ
2 ex p̄dictis.⁊ sic ē arg.ꝙ fictus ꝯtumax † non appellet sicut nec verꝰ de q̊ plene dixi.C.de iudi.ꝓperādū.§.sin aūt reꝰ. Et facit etiā ꝓ statutis quibꝰ cauet ꝙ qs habeatur ꝓ ꝯfesso ꝯualeant vt dixi.s̄.e.l.diuus adrianus.et ad hoc bn̄ facit ex̄ de p̄sumpt. c.nullus ⁊ glo.B.ibi posita q̃ vr̄ equiparare ꝯfessionē fictam siue interp̄tatiuā vere ꝯfessioni ore proprio facte.

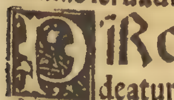
a **Non est facile.** [a] Ibi custodie.i. custodite ꝑsone q̃ fugit. dy. Ibi custodia.i.custodita ꝑsona. Dy. Ibi cū alio custode nō ab ip̄o electo al's ꝯ̃.C.e.l.ad ꝯuētarie. Dy.⁊ Old. Ibi testatiōibꝰ. ℂ Not.ḡ ꝙ custodes carcerū debēt facē fieri instr̄m vel attestatiōes de morte carceratoꝝ anteꝙ̄ sepeliātur ꝓ ipsoꝝ securitate ⁊ cautela ne posset dici eos occisos ꝑ ipsos custodes. ℂ No.etiā ꝙ stati seqtur ꝙ dādus ē terminꝰ custodibꝰ ad īueniēdū carceratos q fugert debēt tn̄ eis dari custodes q cū eis vadāt vt subijcit And. ℂ In gl.j.nouo militi ibi vel talis sit ꝯsuetudo. Ista glo.multū allegabat in fauorē cu-iusdā ptātis q deputauerat certos de familia sua ad custodiā carcerū ⁊ eoꝝ negligētia fugerāt qdā carcerati dicebat em̄ ꝙ nō tenebat qꝛ sic erat cōsuetudo ꝺuata ꝙ carceres custoditi erāt ꝑ familiares ptātū de hac qōne dixi.s̄.de publicanis ⁊ ve ctig.l.quāte audacie. Et ꝓ declaratiōe p̄dictoꝝ q̃ro qōnē quā do. Ol.hūit de facto.rex hēbat castrū⁊ cū hēret guerrā ꝯmisit custodiā cuidā militi certa mercede ꝓ custodia sibi ꝓmissa mi les ille ꝯmisit illā custodiā alteri:hostes occupauert castꝝ culpa illiꝰ custodꝫ. Querit vtrū p̄mꝰ miles teneat p̄supposito ꝙ de ꝯsuetudine dicti regni sit ꝙ si ꝯmittat nobili custodia nō teneat si ignobili teneat ꝙ satis est ꝯsonū iuri cōi vt hac.l.⁊ glo. ista⁊.C.e.l. ad cōmētarien̄.⁊ ar.s̄.nau.cau.sta.l.fi.§.hac actōe. ℂ Sꝫ posito ꝙ ꝯmiserit nobili nūqd saltē tenet eū p̄ntari regi vt.C.locati.l.ex diui. Et vr̄ ꝙ sic sūpto ar.a ꝯ̃rio sensu lr̄e.d. l.ad cōmētariēsem ⁊ tenet ēt cedere iura ꝯ̃ eū vt.s̄. depositi.l. is q apđ q̃ bn̄ facit ad ꝓpositū. ℂ Alij dicūt ꝙ ēt si nō p̄ntet sit liberatus qꝛ cū tp̄e cōmisse custodie eligēs ⁊ sufficiēs repu-taret non dꝫ sibi nocere si postea mutuauit mores sicut dr̄ de ingr̄atibus q dāt tutores.s̄.de ingr̄a. ꝯue.l.j.§.si ingr̄atus de neg.ge.l.litis.§.si pecuniā cōmo.l.argētū.⁊.j̄.de ad.reꝝ ad ciuita.pti.l.iij.§.si eo tp̄e ⁊ ꝓ h̄ etiā facit hec glo. dū dicit si ē diligēs ad h̄ vide qđ no.d.l.quāte audacie. Sꝫ pone ꝙ p̄mus miles cui custodia cōmissa fuit ꝑ regē amisisset ip̄m castrū nūqd tenet ⁊ si dolo nō est dubiū ⁊ lꝫ lata culpa regul'r in criminibꝰ dolo nō ꝯparet vt.j̄.ad leg.cor.de sicar.l.in lege ⁊ no.de v̇.sig. l.magna neglig̃. fallit tn̄ hic vt.s̄.e.l.milites ⁊.d.l. ad cōmētariēsem.C.e.⁊.s̄.e.l.carceri. ℂ Itē ⁊ tenet de leui qꝛ mercedē recepit.s̄.cōmo.l.sine certo.§.nūc vidēdū. ℂ Itē de leuissima si circa custodiā sit adhibita.s̄. locati.l.mercedē lꝫ nō ita grauiter puniatur vt hac.l.ptꝫ ⁊.d.l.milites ⁊.l.carceri.s̄.e. ℂ Sed nūquid tenetur de violētia ⁊ vr̄ ꝙ nō cū sit casus fortuitus vt ꝓbatur.s̄.cōmo.l.in rebꝰ in p̄n.q nullo hūano iudicio ꝓuideri possunt vt.d.l.ij.§.si eo tp̄e.j̄.ꝺ ad.rerū ad ciui.pti.⁊.C.de pig. act.l.q̃ fortuitis.⁊ qꝛ nulla custodia fieri pōt ne dānuꝫ iniuria detur vt.s̄.cōmo.l.ad eos ⁊ locati.l.sed si dāno ⁊ ꝙ de casu fortuito non teneatur vr̄ expressum.s̄.e.l.milites.ver.si vero fortuito. ℂ Tu dic ꝙ aut culpa precessit violentiā vt quia non habebat ibi custodes sufficientes vel non habebat arma vel victualia sufficientia:et tunc tenetur.arg.s̄.locati.l.si merces. §.culpe

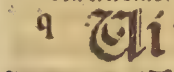
a ℂ Nō est facile. Addō ꝙ iste tex. allegat ꝑ sing. in deci. rote. di fi. xxxj.

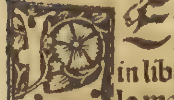
§.culpe ⁊ commo.l.sine certo.§.j.⁊ maxime si culpa fuit preor-dinata ad casum ar.s.ad.l.rho.de iac.l.fi.⁊ semper p̄sumit̄ cul-pa nisi ꝯrīu ꝓhibet̄ vt hac.l.no.⁊ de edē.l.si qs ex argētarijs.§.fi.⁊ not.p Dy.so.ma.l.si mora. Si vero culpa nō p̄cessit vr̄ p iura p̄allegata ꝙ nō teneat̄:sed qȯ teneatur vī: nā cū rex custodiā sibi ꝯmisit tp̄e obtētu q̄re ⁊ ip̄e custodiā recepit vr̄ recepisse ob tentu ⁊ in cām violētie ⁊ iō de violētia teneri dȝ ar.obtinuit.C.cōmo.l.j.cū ibi notatis.p Jac.de ar.nā qȯ tacite agit̄ ꝓ exp̄sso hn̄dum est.vt.s.si cer.pet.l.cū quid.nā ⁊ caupo recipiēdo res ð dāno vr̄ se obligare.s.nau.ca.sta.l.nauta.§.fi.Jac.

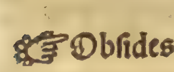
¶ Ad legem iuliam maiestatis. Rubrica.

Super rubrica. Vide Az.i sū-ma.e.⁊ qȯ not.C.e.sup rubrica ⁊ p totū ⁊ maxīe in.l.qsqs.sed an hēat locū hoc crimē in alijs ciuitatibꝰ vel castris qȯ romana hanc qōnē habuit de facto ⁊ dic ꝙ nō vt.j.e.l.j.⁊ ibi in glo.q̄ incipit romana ꝓ excellētia.⁊.l.ibi allegata.ibi allegatis.⁊.j.de vb.sig.l.eū q vectigal. Jtē no.ꝙ rectores nō stantes ad sindicatū tenētur h crimie vt.j.e.l.ij.⁊.C.vt oēs tā ciuiles q̄ militares i.l.j.circa mediū. Jtē scriptor ⁊ recitator falsi in lesionē reipublice.vt.d.l.ij.j.e. An vasallus faciēs ꝯ dn̄m teneatur hac.l.j.e.l.j.⁊ an q facit signū vel indiciū hostibꝰ. Jtem recitator ⁊ scriptor falsi pariter punit̄.j.e.l.ij.si qs apposuit i castro suo castellanū q rebellauit eo inuito an teneat̄.j.e.l.iiij. Qui radit monetā reprobatā quā penā patiat̄ ibidē habes. De crībꝰ exceptatis ⁊ multis sp̄alitatibus in eis circa testes ⁊ alia vide.j.e.l.famosi.⁊ tn̄ in isto crīe ⁊ alijs exceptatis nō est ꝓrūpēdū ad tormēta vt ibi dixi.⁊ de his q imperatori maledicūt de cōiuratione iurgij cathiline ⁊ qȯ dictū est vniꝰ mulieris faciat iudiciū.j.e.in qōnibꝰ. Quał̄r heres teneatur purgare memoriam et inocētiā defuncti ⁊ an incūbat onus ꝓbandi ⁊ an sit offerendus libellus.j.e.l.vlti.et an in hoc crimine seruādus sit ordo iudiciariꝰ ⁊ ferenda sententia.

Proximū. Primo dicit quibꝰ offensis. Secūdo quibꝰ sp̄ebus seu casibꝰ videatur offendi. Dy.ibi quo.s.crimine maiestatis. Dy.ibi obsides no.de obsidibꝰ de quo dicet̄.j.e.l.iiij.ibi quove cetus repete is tenet̄ cuiꝰ opa ꝯsiliū initū erit quo ꝓut cetus ⁊c.⁊ sic i sequētibꝰ. Dy.vnū etiā no.ꝙ si dn̄s nō gerit morē ⁊ legalitatē vasallo in his i qbꝰ dn̄i tenētur vasallis ⁊ vasallus sic cōtra eū nō tenetur crimie lese maiestatꝫ vt pȝ.xxij.q.v.c.de forma. Dy.ibi nūciū lr̄as ve. Ro.hanc lr̄am itē q tradit opē hosti capite punitur vt.j.e.l.lex.ij.rn̄. Jtē q iudiciū facit hostibꝰ ꝓditor est ⁊ et secreta nūciat.vt.j.de mili.l.nō om̄s.§.exploratores. Dy.

q Ubi vere. Ibi recitauerit not.ꝙ scriptor falsi ⁊ recitator pari pena puniuntur. Jac.

Vel ex rij.ta. Ibi bellū gesserit etiā si ꝓsp̄e gerat.vt.j.de re mili.l.desertorē.§.in libello. Dy.ibi ꝓ ptāte.i.sub noīe ptātis. Ja.ibi dolo malo in publicā lesionē. Ja.in glos.aliqs priuatus in fi. Quid si dn̄s posuit ibi castellanū qui rebellauit ꝯ volūtatem domini ita ꝙ dn̄s nō pōt castrū restituere nunquid dn̄s tenetur vr̄ ꝙ sic quasi in culpa fuerit talē castellanū ponēdo sed dic contra vt is ꝓ soc.l.verū.§.tp̄s.in fi. Dy.

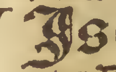

Obsides de iure dari debent.

Cuiusqȝ dolo. Ibi canonicatu:id est loco per quem vadāt ibi obsides.no.de iure posse dari obsides † vt hic.⁊.s.e.l.j.v.quo tenet̄ de exc.tut.l.bello amissi de test.l.obsides.⁊.j.de iur.fis.l.diuꝰ.⁊ sic est cōtra iura q̄ dicūt liberos hoīes obligari non posse.vt.C.de act.⁊ obl.l.ob es.vbi de h dixi ⁊ q̄ res pig.ob.pos.l.q filios. So.nō tȝ obligatio in libero hoīe vt ius ꝯstituatur in eo nec tȝ in alienatiōe nisi in casu.C.de pa.qui fil.distrax.l.ij.nā cū ibi teneat vēditio multo fortiꝰ pign.obligatio:sed detinetur liber hō q̄litercūqȝ donec fiat qȯ ꝓmissuȝ est.vel nō pōt obligari ꝓ pecūia sed ꝓ pacto ineūde pacis pōt ad qȯ est.xxiij.q.viij.c.p̄dē.⁊ no.ex̄ de iureiur.c.ex rescripto. Dn̄s Az.tȝ in sūma de pactis ꝙ filij distruātur odio vsurpatū ē de alijs militibꝰ q audi sūt ꝓ pace dic vt in libello Rof.de ꝯstitu.vt nulli iudicū vbi de hoc Dy.⁊ plene vide ꝙ dixi.d.l.ob es.C.de acti.⁊ obli.in fi.p hunc tex.determinata fuit qȯ de facto quidā accusatus fuit corā quodā iusticiario regis Frācie ꝙ raserat Turon̄.vl̄ ꝯflauerat ⁊ ꝯuictus ꝯdēnatꝰ fuit p iusticiariū pena falsi.p.l.j.de fal.l.quicūqȝ.iste appellauit ad regē ⁊.i cā ap.ꝓbauit ꝙ pecūia illa fuerat reprobata p regē ⁊ fuit absolutꝰ p hūc.§.⁊ ar.s.de acq.pos.l.fundi.i p̄n.fuit tn̄ ex̄ ordinē punitꝰ arbitrio regis i.xij.vncijs auri qꝛ ꝓp̄a aucte nō debuit ip̄ā pecūiā radē vl̄ ꝯflare. Dy.

Famosi. In exceptis crībꝰ quilibet admittit̄ ad accusandū ⁊ testificādū.vt hic et C.e.l.nullus. Et excepta crīa sūt maiestatis vt hic ⁊ symonie cuiꝰ ꝯpatiōe cetera crīa ꝓ nihilo reputātur ex̄ de symo.c.p tuas. Et i istis crībꝰ exceptatis admittūtur socij crīs ad accusandū ⁊ testificādū vt ex̄ de testi.c.veniēs.in glo.⁊ sic patet ⁊ not.C.de accu.l.fi. Jtē recipiūtur testes q sunt accusati accusatiōe pendēte extra de testi.c.nō dȝ secus in alijs vt ibi. Jtē recipiūt in istis cribus femine laici ⁊ criminosi ꝯtra clericos vt ex̄ de symo.c.tāta. Cōspiratores tn̄ ⁊ inimici nō recipiūtur vt.d.c.p tuas.⁊ vide q̄ ibi not.al̄s aūt tales testes repellūt̄ vt extra de test.c.testimoniū. Sūt ēt alia crīa exceptata vt crimē hēsis fraudati cēsus ⁊ fraudate ānone ⁊ crimē ðlapidatiōis.ij.q.vij.c.sacerdos.⁊.c.oues.⁊ vide i sūma.C.de acc. Dy.ibi excubāt.i.vigilant. Jac.ibi habēdū est.q.d.nō dn̄t iudices statim reū credere q hoc crimīe accusat̄ ad p̄ncipalē maiestatis venerationē sȝ debent inqrere veritatē qȯ est ꝯ multos rectores ⁊ iudices q statī qn̄ aliqs inculpat̄ qȯ fecerit vel tractauerit ꝯtra p̄ncipē regeȝ vel aliū dn̄m statim eū ponūt ad tormēta ⁊ asp̄rime ⁊ ꝯ iura ꝓcedūt qȯ ꝓhibet hec lr̄a. Jdē pōt dici in qōnibꝰ fiscalibꝰ ciuilibus vel crīalibꝰ qꝛ nō debēt fauere fisco nisi q̄tum ius dicat immo in dubijs vr̄ ꝯ fiscū debere interp̄tari.vt.j.de iur.fisc.l.non puto.ꝙ tn̄ dic vt ibi dicā.ibi nā ⁊ p̄sona no.totū qȯ seqtur vsqȝ ad fi.⁊ qȯ dicit lubricū lingue dic.s.eius q imperatori maledixit ad qȯ cōcor.§.si quis impatori mledixerit.l.vnica.cum his que ibi notātur.⁊ dixi.ij.q.iij.c.si qs iratus.⁊.c.quē penituerit.§.notandū.⁊ ibi in glo.q̄ incipit arg.nō esse imputādū.nā vitia morū magis sunt rep̄hēdenda q̄ vitia verborū.xxxviij.di.c.q̄uis ⁊.c.sed licet nam dictū hominis aliqn̄ magis noua iactatiōe iactatur q̄ aliqua opiniōe roboratur.xxvj.dist.c.deinde ⁊ mine. Aliqn̄ dicūt̄ illusorie.s.si cui plusq̄ p.l.fal.l.hic aūt.⁊ vide qȯ de hoc dixi.C.de inoffi.test.l.si filiā.⁊ de adul.l.grachus.ibi parcendū est parcit̄ itaqȝ delinq̄ntibꝰ in p̄ncipē ob temeritatē si nō tale ⁊c. Ja.⁊ ad hoc etiā facit.j.de re mili.l.oē delictū.§.penul.de penis respiciendū.§.delinquūt.et.s.de custo.reo.l.milites.ver.salmo.in fi.i.ꝯtra milites. Dy.in glo.fic.C.in fi.sed dic ꝙ temeritas nō excusat in lucro vt ibi:sed excusat a pena vt hic vel ꝯm Jac.de bel.ex p̄sonis hoīm dicta pēsanda sūt vt.C.si qs ip̄atori maledi.l.vnica.vel ibi nocet alij iō p̄uat̄ h nulli nocet. Jac.

In questionibus. Al̄s incipit pap̄.et est canonizata xv.q.iij.c.de crīe al̄s incipit.c.vxor. Et not.de cōiuratiōe iurgij ⁊ catheline ⁊ allegat̄ hec.l.in fi.ꝙ vnꝰ testis ēt mł̄ier facit indiciū qȯ forte sp̄ale ē in hoc crīe ⁊ de hoc not.s.de dote p̄lega.l.teopōpus.⁊ dicetur.j.de q̄stionibus.l.maritus.

Horum. In glos.ibi hic in alijs capitulis hec sol.approbat̄.d.l.j.C.de bōis libertorum vbi signatur istud cōtrariū. Ol.ibi hoc nō placet qꝛ ⁊ iste p̄dit libertatē.vt.j.de penis.l.qui vltimo.⁊ dic plenius vt in contrarijs. Prima placet Dy.

Is qui in reatu. Ibi post reatum cōmissuȝ anteq̄ per sn̄iam condemnetur. Dy.ibi purgetur qui vidētur purgare si defensionē solam suscipiāt nisi crimen probetur vt.j.de bonis eoruȝ q mortē sibi ꝯsciuerūt.l.fi.in fi. Dy. Ex hac.l.dicūt qdam ꝙ vbi ex hoc crīe agitur petēdo bona defuncti quo casu heredes tenent̄ ad purgationē criminis nō est offerendus libellus nec ordo iudiciariꝰ obseruādus nā vbi de purgatiōe agit̄ nō vr̄ libellus necessarius arg.s.C.de his q ad ec.ꝯfug.l.fi.§.sicubi.⁊ de iur.delibe.l.fi.§.licentia. Sȝ cōtra.s.de publi.iudic.l.is q reus.dic cū exigitur vt aliqs purget crimē a se cōmissum porrigēdus est ei libellus ⁊ ordinarie dȝ accusari et ita intelligit̄.d.l.is qui reꝰ.qꝛ nemo sine accusatore punitur.vt.j.de mune.⁊ ho.l.rescripto.§.si quis accusator.cū si.ibi notatis. ¶ Sed vbi tenetur quis purgare crimē ab alio cōmissum vt hic ⁊ in similibus casibꝰ nō est ꝯtra heredem offerēdus libellus nec iure ordinario ꝓcedendū ⁊ hoc euidēti rōne cū enim damnatur memoria ꝓ crīe a defuncto cōmisso non posset esse iudicium vt.C.de asser.tollē.l.fi.principaliter enim agitur de statu defuncti licet per quādā ꝯsequētiā hēs posset dici ꝯuinci. ¶ Jtē est in alio differētia qꝛ in alijs criminibus accusatore nō ꝓbante reus absoluitur.C.de edē.l.qui accusare. Sed hic onus ꝓbandi successori incumbat sicut in crimīe expugnate patrie dicit̄ vt.C.de aboli.l.fallaciter. Andre.vtrūqȝ puto male dictuȝ. Nam accusatore nō ꝓbante bene absoluitur reus vt dixi dicta.l.fallaciter.⁊ probatur dicta.l.fi.in fi.j.de his qui sibi mortem consciuerunt et reddo libellum offerendū heredi volenti purgare et defendere defuncti memoriaȝ

¶ Vide alex.de imo.hic in additi.ad Bar.

vt qꝛ etiã ipsi defuncto esset offerẽdus vt statim subijciã. Sed nunqd in crimine lese maiestatis est necessaria snĩa ꝯtra criminosum ⁊ libelli oblatio ⁊ lit.cõte.qdã ꝙ nõ nã si in maiorib⁹ criminib⁹ sine accusatiõe ꝓcedit vt.j.ti.j.l.ij.§.si publico.nõ multo fortius in hoc ꝙ cõpat crimẽ hereseos ⁊ in crĩe heresis vr̃ expressum.C.de here.aut.gazaros sicut ẽt in multis alijs criminibus ꝑ inqsitionẽ ꝓcedit vt.C.de bo.ꝑscrip.l.si qs.⁊ not.j.ti.px.l.ij.§.si publico.nec vr̃ necessaria snĩa q̃si ꝓbato crĩe ex suo cõsilio punit⁹ ⁊ ꝯdẽnat⁹ sit.Ecõtra vr̃ ꝙ sic:qꝛ spãle vr̃ in leuib⁹ crib⁹ ꝙ in eis ꝓcedat de plano vt.s̃.de accu.l.leuia.ergo secus in grauib⁹ et atrocib⁹ qꝛ ibi maius piculũ vtit̃ ⁊c.vt.C.de ap.l.addictos.cũ si.⁊ qꝛ regula est ꝙ in quolibet crĩe ꝓcedatur ꝑ libellũ ⁊ cũ inscriptore.vt.C.q accu.nõ pos.l.iij.⁊ de accus.l.fi.et vt nemo sine accusatore puniat̃ vt.j.de mu.et ho.l.rescripto.§.si qs accusatorẽ.a qua regula hoc crimẽ nõ repitur exceptũ ergo remanet sub regula.vt.j.de reg.iur.l.j.⁊ in aut.de nõ alie.§.scim⁹.Jtẽ vr̃ casus exꝑssus ꝙ in hoc crĩe debeat offerri accusatio.C.de epi.⁊ cle.l.si q̃ꝙ.in fi.⁊ ꝓ hoc.C.qui accu.nõ pos.l.q de crimine.ſm tertiã casus positionẽ.⁊ ad hoc vide.s̃.de suspe.tuto.l.ij.§.j.Dy.hãc tenet.j.ti.pxi.l.ij.§.si publico nisi ꝓcedat̃ ꝑ officiũ vt.d.§.j.Et hoc puto vex ꝑ hec iura vbi crimẽ nõ eẽt notoriũ nã ⁊.C.e.l.quisqs expresse hr̃ snĩam esse ferendã ⁊ pro hoc in aut.vt nulli iudicũ in fi.Ubi aũt crimẽ esset notoriũ tũc sine accusatore posset ꝓcedi.vt.C.de accu.l.ea qdẽ de hoc dixi.⁊ ꝑ h̃ ex̃ de acc.c.euidẽtia.Et hoc nisi foret notoriũ ꝑ cõfessionẽ rei quo casu vr̃ necessaria snĩa vt.s̃.tit.prox.si cõfessus.Alij tñ dicũt idistĩcte hoc crimẽ fore late snĩe ⁊ eoipo qs sumit scelera tissimũ ꝯsiliũ sua mente punitur ⁊ ꝯdẽnat⁹ est.vt.C.e.l.fi.sicut etiã iure canonico multa crimĩa dicunt canoñ.late snĩe vt.xvij.q.iiij.c.si qs suadẽte.Alij tñ dictã.l.vlt.C.e.intelligũt quo ad h̃ vt alienare nõ possit sed ex die ꝯmissi crĩs sit sibi iterdicta alienatio ꝑ ea q̃ no.i aut.de incest.nup.§.j.⁊ ꝓ hoc extra de here.c.cũ ſm leges.li.vj.⁊ dictũ fuit.s̃.de dona.l.post cõtractum.De hoc tñ vide qõ no.C.e.l.qsquis.⁊ in.l.nouissimã impatoris frederici quã ibi posui impator ẽt hr̃ pisis fecit vnã legez sup hoc qõ de plano posset cognosci quã vidi lz nõ habeã.Quãto autẽ tꝑe duret accusatio hui⁹ criminis dic ꝙ sicut ⁊ alia crimina vt C.de fal.l.q̃rela.Et an ꝑpetuo possit accusari memoria defuncti dic vt.C.de here.l.manicheos.

Ad legem iuliã de adulterijs ⁊ stupro. Rubrica.

Jsta rubrica sũmat totũ titulum.

Uper rubrica. Uide qõ no.C.eo.sup rubrica in glos.rubrice ibi enormis posses exponere.i.frequẽtius ⁊ iõ grauius puniẽdus transigẽtibus opus sit exẽplo pene ar.j.de penis le.l.añ facta.§.Jac.de ra.alibi dr̃ ꝙ enormi⁹ est post here.xxxij.q.vlt.c.qd in casib⁹ vbi de hoc in gl.⁊ ꝑ arhid.Jtem homicidiũ est maius.xxxiij.q.ij.c.si quid veri⁹.⁊ de hoc vide qõ no.ꝑ oẽs extra de iudi.c.si clerici.⁊ qõ not.C.e.sup rubrica et de transac.l.trãsigere.ver.mõ ꝓ declaratiõe exceptiõis ⁊ de leg.ij.l.codicillos.§.matre.⁊ de mino.l.auxiliũ.§.in delicto.ibi.l.trãsigere.põt esse ⁊ alia rõ q̃ in oĩb⁹ alijs delictis solus delinq̃ns ex delicto inficit̃ sed hic delictũ matris inficit ẽt filios ⁊ nouo q̊dã infelicitatis euẽtu sic excellere eius dedec⁹ alienũ ⁊ iõ iura dñici canonica ⁊ ciuilia cũ tãtis cautelis ꝑcipiũt vinculũ mr̃imonij custodiri vt crimẽ adulterij sit tã magnũ q̃ꝙ transac.non admittat vt.d.l.transigere ⁊ circa hoc vide cassiodorũ in.ij.lib.epl̃arũ variarũ.Utrũ iudex secularis hodie puniat crimẽ adulterij Et vtrũ de iure cano.liceat adulterũ vel adulterã occidere vide ꝑ archid.xxij.q.v.c.res rex.Differẽtia iter adulteriũ stuprũ ⁊ raptũ vide.xxxvj.q.j.c.j.et.c.sequẽtibus.an in q̊libet crĩe possit ꝓcedi ꝑ iqsitionẽ.j.e.l.ij.§.si publico.⁊ an obiecto crĩe in modũ exceptionis qs puniatur an supueniẽte legitimo accusatore cesset inqsitio.e.l.§.si simlr̃.et de hoc pleni⁹.j.e.l.si marit⁹ ꝑuenit.§.j.vbi ẽt dixi si supueniat his ad quẽ pncipalr̃ spectat iniuria an cesset accusatio eius cui⁹ nõ interest pncipalr̃.An filiusfa.in publicis crib⁹ possit esse in iudicio sine ꝯsensu pr̃is.j.e.inter liberas.§.filiusfa.an plures possint accusari eodẽ libello eadẽ.l.§.fi.Qñ ꝑsumat̃ homicidiũ tractatũ.j.e.l.⁊ si amici domũ ⁊ ibi de ope ⁊ cõsilio.De receptione nois inter reos qualr̃ fiat.j.e.l.miles.§.j.an desistẽs añ lit.ꝯte.incidat in turpil.e.l.§.socer.ꝙ in maleficijs possit porrigi libellus de feruta.e.l.§.sexaginta ⁊ ibi de sũmaria cognitõe an alij ꝓcessus possint fieri die feriato ⁊ an mulier exclusa a tutela testamẽtaria filiox admittat̃ ex bñficio aut.mr̃is ⁊ auie ꝑ mr̃imoniũ de facta ꝯtractũ tollitur mr̃imoniũ ꝯhendi.e.l.§.q̃rebat̃.⁊ vide qõnẽ quã ibi not.⁊ postulãs rẽ nouã nõ audit̃ vt ibi.Fama ⁊ falsus rumor excusat e.l.§.mulier ⁊ ibi an snĩa breui tꝑe lata ꝑsumat̃ calũniosa.Jtez si testator legauit cẽtũ fr̃ib⁹ ꝑdicatorib⁹ si eũ sepelirent in ecclesia et se suspẽdit ita ꝙ ibi sepeliri nõ põt an fr̃es ꝑdãt legatũ.e.l.§.fi.ꝙ statuta recipiãt interpretationẽ.j.e.l.hec v̓ba.Si aliqs cognoscat carnalr̃ mulierẽ cũ qua putabat̃ esse mr̃imoniũ cuz nõ esset an teneatur de adulterio.j.e.si vxor.Et an talis mulier ꝑdat dotẽ ⁊ facit ad qõnẽ nõ legitime bãniti occisi.Jtẽ q fuer̃t atrides ꝑ vxores suas amabãt.e.l.§.j.an i delictis fiat ꝯpẽsatio.e.l.§.iudex.an puniat̃ q patit̃ vel facit aliqd coact⁹ vel iuit⁹ e.l.§.si qs vxorẽ.Si marit⁹ adulteret̃ cũ alia an possit vxor accusare.e.l.§.maiorẽ.⁊ ꝙ mr̃imoniũ ꝯctũ cũ minore firmat̃ supueniẽte etate legitima siue in tuo cõsensu an q cõicauit excõicato possit eũ accusare ⁊ an marit⁹ vxorem cui suasit vt ꝯsentiret medico vt citi⁹ eũ liberaret ⁊ an vxor possit repetẽ viruz a quo erat separata ꝑ adulteriũ si ipse postea adulteret̃ an marit⁹ ꝑsumat̃ calũnia ⁊ q̃ sint spãlia in marito.j.eo.is cui⁹ ope.§.fi.Si aliqs ipetrauit gr̃am ꝙ ꝯferre posset bñficia sue diocesis vsq ad qnquẽniũ ⁊ elapso biẽnio impetret similẽ qñ incipiat currẽ scdo qnquẽniũ ⁊ si ex forma statuti sũt iterdicte dcẽ dom⁹ ꝓpt mortẽ scholaris nisi ad decẽniũ deide ex eadẽ cã adhuc iterdicãt̃ qñ currat scdm decẽniũ.j.e.si marit⁹ sit in mgr̃atu an scholares originarij d Bonoñ.gaudeãt ꝑuilegijs scholariũ.e.l.§.j.Et ibi an absens reipublice cã possit accusari ⁊ bãnit⁹ rebãniri ⁊ excõicat⁹ reexcõicari ⁊ an bãnit⁹ ꝯueniri possit in loco in q̊ bãnit⁹ est.Et an ipedit⁹ officijs publicis in ciuitate ꝓpria ex h̃ veritatẽ excusant ꝙ nõ ꝓcedat̃ in cãis suis vel sit̃ia et ꝙ abñs ꝑsumit̃ iusta cã abñte nisi ꝓbet̃ ꝯtrariũ an negãs se velle accusare possit penitere.e.l.§.si negauerit.⁊ i qb⁹ differãt nego nolo ⁊ renũcio.⁊ an cui cõpetit deinde ius accusandi vni renũciãdo vel simplr̃ videat̃ vtriq renũciare qõ minor nõ possit accusare nisi de ꝓprio thoro violato.e.l.§.lex iul.⁊ ꝙ q̃ꝙ tũcũq dicatur i statuto vel rescripto nulla excep.obstãte ꝙ cũ legitime admittãtur ifra qõ tꝑs debeãt opponi exceptiões in crĩalib⁹.e.l.§.ꝑscriptiões.Et receptio nois inter reos non fiat ꝑ lit.cõte.ꝙ vbi denũciatio est de substãtia nõ sufficiat sola scĩa.j.e.denunciasse ⁊ facit qõ emptor agat de euict.si venditor sciuit et an accusans de vulnere cũ armis obtineat si ꝓbet de vulnere sine armis.Quattuor q̃ ꝑuertũt hũanũ iudiciũ.e.l.§.cõuenit̃.Et an snĩa lata ꝓ adultero ꝓsit adultere ⁊ ꝓbatiões inducte ꝓ symoniaco vel cõtrafaciãt ꝯtra sociũ vel ꝓ eo.ꝙ ꝑuilegiũ superueniẽs lite pẽdẽte nõ ꝓsit lz ab initio ꝓfuissz.j.e.l.adulter.§.j.qõ facit cõtra laicũ delinquẽtẽ ⁊ postea factũ clericũ et ad cãm testis q tꝑe iuramẽti nõ erat testabilis postea tꝑe deposit⁹ factus est testabilis cessante cã priuilegij cessat priuilegiũ.e.l.§.nupta ⁊ facit qõ apostata exiens reincidat i obligatiões creditorũ an auus possit occidere adulterũ neptis ⁊ an ap.pr̃is ꝯtineat au⁹ et ap.filie neptis vide.j.e.l.pr̃.⁊.l.seq.⁊ facit an si lõbardus decedat relicto nepote ⁊ nepte an nepos excludat neptẽ et teneat̃ eã dotare ⁊ q est in alteri⁹ ptãte nõ potest habere aliũ in ptãte An si forma statuti possit bãnit⁹ offendi possit occidi.j.e.l.nec in ea ⁊ pulchra de patria ptãte erga liberos ⁊ qñ liceat marito occidere adulterũ an cõsanguineis liceat adulterũ occidere.j.e.l.ꝙ ait lex ꝙ si statuto caueat̃ vel supstare ludo puniatur an vindicet sibi locũ in ꝯuicto ꝑ testes an statutũ puniẽs assaltum factũ ad domũ loci hẽat si fiat ad domũ vel stationẽ quã nõ habitat cũ familia.e.l.§.j.an statutũ cõcedẽs repcussionẽ i rixa locũ habeat si ꝑcussus inseq̃tur ꝑcussorẽ fugientẽ.ea.l.§.ꝙ ait cã q̃re ꝯcessum est marito adulterũ occidere est vt vindicet dedec⁹ suũ.j.e.l.marito.⁊ ibi pulchr̃ morale cassiodori.an cuilibz adulterũ liceat occidere ⁊ an marito cui⁹ mr̃imoniũ nõ tenet de iure ⁊ an pr̃ vel marit⁹ leno vel ignorosus possit adulterũ occidere.e.l.§.j.ꝙ qs possit ipune adulterũ cape autoritate ꝓpria et retinẽ ꝑ.xx.horas.j.e.l.capite qnto.⁊ an idẽ in bãnito ⁊ ꝙ ex cõfessiõe facta ꝑ adultex extra ius torq̃tur ⁊ an in ciuili valeat cõfessio ex̃ ius ⁊ quõ ꝓbet̃ adulteriũ ꝑ testes ⁊ ꝙ deꝑhẽsio in crĩe multũ opat̃ accusatio cepta ꝑ vnũ ꝑficit̃ ꝑ aliũ.j.e.l.ꝯstante.de seruis torq̃ndis in cã adulterij ⁊ cox estimatiõe soluẽda.j.e.l.si postulauerit.ꝙ salarij ꝯsultoris assumpti in cã solui dz ꝑ vtrãq ꝑtẽ ꝙ aduocati debeãt iteresse tormẽtis ⁊ publicatiõi testiũ e.l.§.qõne.Si bona emphitheote publicẽtur qd veniat in publicis.Jtẽ qd defendo qd de vsuf.qd de peculio qd si bona pr̃oni vel liberti.⁊ ꝙ mẽs ⁊ rõ legis attẽdit̃ ⁊ an valeat ꝯfessio ei⁹ q ꝑ̊ mo negauit postea ꝯfessus ẽ ꝙ dãnata de adulterio possit mr̃imoniũ ꝯhẽ.l.lenociniũ.§.qd ait lex.an credulitas excuset vl̃ nõ e.l.mariti lenociniũ.§.q q̃stũ.de ꝑscri.i isto crĩe adultĩj.e.l.§.sexmẽsiũ.⁊ cui ꝑscriptio ipediat lit.cõte.Et an si statuto caueat̃ ꝙ de maleficio aliquo qs debeat accusari ifra annũ si iste ꝯtinuat illud delictũ possit accusari post lapsum anni de prio maleficio cõmisso qõ est notandũ ⁊ nõ est alibi de ꝑscrip.qnquẽnij in isto

crimine

crie.e.l.§.qnquēniū.r.j.e.l.qnquēniū.an dies termini cōputet in terminū.j.e.l.pater.simul dr̄ fieri qd.e.tpe ɔcurrit.j.e.l.§.nibil r mandās r mādatari⁹ possunt eodē libello ɔprebēdi q̄ testes nō recipiant añ accusationē vel inqsitionē sup crie.j.e.l.si quis adulteriū q̄ nō h3 tps p̄finitū intelligit esse ꝑpetuū.e.l.§.si qs adulteriū.Et facit q̄ si ciuitas sit dānata ad destruc.murorū eiusdē q̄ intelligat ꝑpetuo ita q̄ nō possint postea reedificari qd libellus iepte ɔcept⁹ nō interrūpat p̄scrip.j.e.l.accusatur⁹.r an testis possit corrigē dictū suū qd oē delictū cadit i impuberē nisi delictū carnis.j.e.l.symoni.r an minor in delict.mitius puniat an fili⁹ i publicis crib⁹ possit esse in iudicio sine cōsensu p̄ris.j.e.l.filiū.r de icest.r stup.j.e.l.si adulteriū.cū icestu r quis error excuset in eis r pena adulteri stupri r incestus r q̄ vnū crimē alteri adiūctū reddit illō min⁹ q̄ pena possit minui mariēvbi accusator nō subest.e.l.§.icestū.an ex forma statuti liceat filio occidere p̄rem bānitū vel m̄rē3 vel vasallo dn̄3.vl̄ patrono libertū r an icidit i penā q pmisit aliquē nō offēdē post ea offendat eū bānitū.e.l.§.libto.qn̄ mgr̄at⁹ possit ɔueniri vel accusari.e.l.§.fi.q̄ si mlier p vi3 cognoscat nō sit adulteriū nec loc⁹ accusatiōi adulterij.j.e.l.vim passam.r si marit⁹ mādauit vxori q̄ recederet timore exercit⁹ trāseūtis r nō recessit r adulterata fuit an possit eā de adulterio accusare aut cōstāte mr̄imonio ꝓcedat accusatio adulterij.e.l.§.j.an in crialib⁹ sufficiat citatio ad domū.§.nupta vbi nō t3 accusatio tn̄ desistēs incidit in turpil.e.l.§.fi.an ɔ quict⁹ est accusare et nō accusat icidat in turpil.j.e.l.qsitū.an ꝓbatiōes facte nulla data dilatiōe valeāt j.e.l.i crie si qs occidat nō legitime bānitū an ɔsequat p̄mium statuti r an excuset a pena.e.ti.l.penul.miles dānat⁹ de adulterio ifamis ē r sacramēto solutus.s.de his q no.ifa.l.ij.§.miles.

x lege iulia. Ibi añ denunciationē.s.facta adultere ne nubat nā si post hāc denūciationē nubat pōt accusator icipe a q̄ velit.vt.j.e.l.qui vxori.r.l.denūciasse. Dy.ibi petit h̄ verum si vnus velit accusare adulterū r adulterā sed si vnus adulterū ali⁹ adulterā tūc bn̄ possunt ambo eodē tpe accusari vt.j.e.l.denūciasse.§.penult.r p̄dicta vera sunt qn̄ añ denūciationē nupsit mlier. Dy.r notādū d significato hui⁹ vbi pegerit qd facit ad ea q̄ dixi.s.de cust.reo.l.diuus adrianus.in fi. Dy.

Merito. Ibi dicit r postea vult iter accusare repellitur eā l3 in accusatiōe p̄ma lis ɔte.nō fuerit vt.j.e.l.miles.§.socer.Et dic q̄ videbatur p̄ria facie q̄ specialis esset in marito q̄ q̄uis incepit accusare et destiterit q̄ nihilominus posset iter accusare qd nō est verū vt hic Dy.

Lenocinij. Ibi p̄scriptū est.i.p prescriptionē exceptiōis inductum.Jac.ibi pena statuta punitur eīn maritus si ꝓbetur lenociniū siue añ lit.cōte.oppositū sit ab vxore siue post vt hic.r.j.e.l.§.si publico s3 repelle ab accusando maritū nō pōt nisi añ lit.cōte.opp.vt.j.§.pr.r.§.sequenti.Sed in extraneo accusato añ lit.cōte.obiectiōe lenocinij repellit marit⁹ postea nō repellit nec punit.vt.j.e.l.§.si ex̄ne⁹. Dy.ibi deprehēsa.s.reipsa vt.s.de ritu nup.l.palā.§.q in adulterio in fi.§. Dy.ibi delinq̄re obūbrādo patietiā pretextu incredulitatis. Ol.in glo.i.de eo ibi vel dic et verius. Ol.ibi subaudi de put est in littera contaminatiōe: s3 si habes ɔtaminationem nihil subaudias. Old.

Qui hic dicit. Dic q̄.s.adulter Ol.in gl.vt.s.de public.iudic.in fi.Sol.ille añ lit.cōte.hic post vt not.d.§.iudex. Dy.Ja.de bel.r.j.hac.e.l.§.extrane⁹ in gl.in.ij.opi.q̄ est vera nō aūt faciet eum puniri nā si nō punit post lit.cōte.vt dicit tex.r glo.multominus añ lit.ɔte.nā illa pena lenocinij iponit officio iudicis r post lit.ɔte.marie locum habet vt ar.s.de edil.edic.l.ediles.§.item sciēdū. Ja.de ra.et vide quod nota.C.eod.l.qui adulterium.in fin.glo.magne In glo.i.accusatus in fi.p viā exceptiōis. Ol.sed quō vterq̄ punitur r nō remouetur ab accusatiōe adulterij opposita sibi except.lenocinij vt.C.e.l.qm̄.r vt ibi no. S3 dic q̄ hec gl.loqt qn̄ crimē lenocinij itēdebat i modū accusatiōis nō i modū excep.cū sit maius.vt.s.de his q no.infa.l.athletas.§.ait ptor.r gl.ibi posita cū r sine accusatore puniatur vt.j.§.pr.q̄ nō est in adulterio.r sic nō ob.C.qui accu.nō possunt.l.j. Dy.

1 ¶ Judex ex offō in q̄libet crie sine accusatore ꝓcedere pōt.
2 Casus in quibus proceditur sine accusatore.

a ¶ Si publico. Adde angel. in repe. l. si vacante. C. de bo. va. can. lib. x.

a Si publico. a Iste.§.bn̄ facit ad qōnē de duob⁹ bānitis quā no.C.vt nemo ꝓuat⁹ titulos p̄dijs suis vel alienis.l.ij.Itē dicunt qdā p hūc.§.q̄ iu-
1 dex † indistincte ex officio p inqsitionē in quolibet crie siue accusatore ꝓcedē pōt:r p h̄ ēt adducūt in aut.de colla.§.ꝓhibe

mus.col.ix.s.de offi.presi.l.ɔgruit.et.j.de cri.sacrile.l.iiij.§.j.h3 hoc est falsum vt.j.de mune.r hono.l.rescripto.§.si quis accusatorem.non ob.iste.§.q̄ hic est spāle.non ob.§.iubemus.q̄ ibi dicit posse p se nō per delegatū cū talia sint meri imperij vt.s.de offi.eius cui man.est iurisditio.l.j.non ob.l.ɔgruit.q̄ loqtur in casibus spālib⁹ hic in glo.nota.Vel dic q̄ ibi dr̄ pōt purgare ꝓuinciā malis hoībus.s.interueniēte accusatore. Dy.vl̄ dic q̄ duplex ē iqsitio.s.inqsitio iuris r inqsitio facti:inqsitio iuris est q̄ de iure sortitur effectū q̄ est cū inqritur p offm̄ ɔ certā psonam sup qua inquisitiōe sequi d3 ɔdēnatio vel absolutio et ista est regul'r ꝓhibita vt.d.§.si qs accusatorē.nisi in casib⁹ spālibus hic nota.in glo.Est r iqsitio facti.s.qn̄ ꝓcedit generaliter ɔtra malefactores puta iqrēdo malefactores r bānitos ne stēt in ciuitate r eos capiēdo.r de hac iqsitiōe loquit.d.l.ɔgruit.vn̄ iste.§.pōt intelligi de p̄ma inqsitiōe in casib⁹ hic exceptatis hic in glos.vel gn̄ali p.l.cōgruit.r ita pōt intelligi.d.§.iubemus.de colla. Ol.De hoc ēt no.p Inno.extra de offi.iudi.c.j.r de accu.
2 c.qualiter r qn̄ p oēs.r.c.inquisitionis.Sūt etiā alij casus † in quib⁹ ꝓcedit sine accusatore q not.extra vt eccl.bn̄ficia.c.vno in glo.r vide etiā qd not.in speculo.§.qn̄ aūt.ver.l3 autē nō debeat r plenissime dixi.C.de accus.l.ea qdē.ver.p̄mo.vtrū iudex ibi lenocinij allegato in modū excep.opposite ab vxore sub cōditiōe ɔtra maritū hoc nō nego me adulterā sed si fuissem fuisti leno q modus excipiendi traditur.C.de except.l.si qdē.ibi lenociniū igit in modū excep.obiectū ab vxore postq̄ nomē ipsi⁹ accusate receptū fuerat inter reos. Dy.cum eius accusatio repellatur vt.s.sol.mat.l.cū mulier.r.C.e.l.ita pudor.Nec ob.j.§.pri.q̄ ibi iā accusatio recepta erat r iō nō repellitur sed vterq̄ pene subijcit hic aūt psona vt nō idonea repellitur vt extra de accu.c.j.Jac.ibi retinuisse r sic lenociniū ɔmisisse. Ol.ibi postq̄ reus.i.postq̄ lis cōtra eū est cōtestata in crimie adulterij. Dy.vel dic vt dixi.s.de public.iudi.l.is qui reus.in glo.spāle ibi.C.de falsis.l.vbi meli⁹ facit.e.ti.l.falsi.r ibi in gl. Dy.ibi.§.si qs accusatorē.r not.q̄ qn̄ ꝓceditur p inq sitionē l3 sit publicū crimē nō sequitur infamia.vt not.s.de suspec.tut.l.iij.§.p̄terea. Dy.r plene dixi.C.si tutor nō gesserit.l.j.r.s.de public.iudic.i.infamē ibi item qro.Not.hāc qōnē q̄ ponitur in hac glos.quā alibi non inuenies r ad ei⁹ cōfirmationē posset allegari.s.solu.ma.l.viro.l3 quidā reprobare velint hāc glo.tn̄ verū est qd dicit.S3 ratio quā reddit nō est bene apta videlicet q̄ per exceptionem falsi nō tolletur accusatio falsi:sed p excep.lenocinij.bn̄ tollitur accusatio lenocinij.p̄mū.s.q̄ p excep.falsi non tollat accusatio falsi l3 absolutus fuerit ille ɔtra quē obijciebatur pōt.ꝓbari q̄ r al's vbi qs h3 except.r actionē excep.sublata nō tollit actio vt.s.de euict.l.sed si excep.Sed scd̄m non video bn̄ posse ꝓbari.s.q̄ p excep.lenocinij tollatur actio lenocinij. Dy.vnde ad hanc qōnem potes dicere cū q̄ritur an obiecto crimine in modū except.quis puniatur dic q̄ si est tale crimē qd sine accusatore ꝓceditur tūc si in modū except.oppo.r ꝓbatur bn̄ punitur sic intelligitur.d.l.penult.C.de ꝓba.r.j.ad.l.cor.de fal.l.diu⁹.si enim nemine opponēte posset puniri multomagis aliquo opponēte Si vero est crimen qd nō pōt sine accusatore puniri tūc in modū excep.oppositū nō punitur vt.d.l.viro.s.sol.ma. Dyn.Vel dic q̄ añ crimē qd obijcit in modū excep.tāgit negociū p̄ncipale vt q̄ p̄ducis instr̄m ex quo petis a me.x.et ego obijcio excep.falsi ɔ instr̄m r tūc imponit pena ēt si nō accusem de falso vt.C.de fal.l.vbi fm̄ itellectū bul.r.e.ti.l.dam⁹.de ser.fu.l.qcūq̄.vbi dr̄ r si opposat dn̄o q̄ dolose mādauit fuū suū ad domū illi⁹ q̄ eū scelauit q̄ seruus talis confiscatur r ita ibi opposito sibi crimine in modū excep.punitur in ɔfiscatiōe serui.Si vero nō tāgit negociū p̄ncipale illud qd obijcit in modū excep.tūc nō imponitur pena sed stādū est regule q̄ qs nō puniatur sine accusatore nisi in casib⁹ spālibus hic not.r de hoc vide qd no.ex̄ de excep.c.j. Ol.r qd dixi.C.de edē.l.is q apō quē circa fi.i ea.gl.in fi.vt.C.de fal.l.de fide.r.l.dam⁹.r.l.ꝓhem⁹.r.l.falsi.r.l.si docueris.Ja.ar.ɔtra.C.de ꝓba.l.iubemus.de falsis.l.vbi.et.j.de fal.l.diuus pius.Sed potes r̄ndere fm̄ Jo.q̄ ibi in modū odinarie accusationis ꝓponebatur qd falsi q̄ vr̄ bona r̄nsio ad.l.vbi vt ibi p3.ij.r̄n.dū dicit nec accusatore tm̄ rc.Et ad alias potes r̄ndere q̄ loquātur in eo falso qd sine accusatore punitur vt in carta falsa vt dictū est.s.in glo.si eā nemine opponēte dictū falsum posset pūiri inuito magis aliquo hic opp.in modū except.ar.hui⁹ l̄re.Item vr̄ ɔtra de ꝓba.l.in exceptiōe.et de excep.l.j.sed sol.p3 q̄ ibi quo ad onus ꝓbandi.r de hoc.d.l.j.dixi.Item pro gl.s.sol.ma.l.viro.nam ibi delictū opponebat in modū except.r ꝓbabat et tn̄ neuter punitur sed ibi opponebatur in cā ciuili r ad ciuilē cāe mote defensionē r ꝓbatum erat hincinde r ideo mutua cōpēsatiōe tollūtur vt ibi appet hic aūt ē qd cū ab vna tm̄ pte ꝓbatur r opp. Dy.Dic ergo q̄ si crimē ꝓbatur in modum

modũ excep.nõ punit̃ ille ꝯtra quẽ ꝓbatur.vt ex̃ de exce.c.j.et de testi.c.testimoniũ de elect.c.sup eo.⁊ de ord.cog.c.cũ dilect⁹.in fi.Fallit ĩ casu hui⁹.§.⁊ ẽ rõ q̃ h̃ reddit̃ in gl.vl' alia q̃ no.d.c.cũ dilect⁹.Or itellige qñ exceptio ciuil'r ẽ apposita.vt.d.l.viro.⁊.C.de fal.l.dam⁹.⁊.l.fi.⁊ qñ ciuil' actio cri.p̃iudicet.l.j.⁊ de iiur.l.p̃tor edixit.§.si sec⁹.si criminal'r excipiat̃ de falso:qꝛ tũc si suc cũbo in excep.possum nihilomin⁹ accusare nã casus est.C.de fi de ĩstru.l.ij.⁊ si ex falsis instr̃is.l.j.Itẽ adhuc vr̃ hec gl.male di cere ĩ fi.ꝙ p excep.falsi oppositã nõ tollat̃ accusatio falsi nã vr̃ ꝯ.C.de fide ĩstru.l.fi.⁊.s̃.de excep.rei iudi.l.si duob⁹.sicut ẽt dr̃ de ꝯpẽsatiõe.s̃.de neg.gest.l.finaũt.§.si q̃cũqꝫ et de ꝯpẽ.l.ꝙ in diẽ.§.si rõnẽ.Vñ dic ꝙ aut fuit cognitũ ⁊ ꝓnũciatũ de falso et tũc nõ poterit agi sed obstabat excep.rei iudi.⁊ ita loquũt̃ ꝯꝛia aut fuit cognitũ ⁊ nõ ꝓnũciatũ ⁊ tũc hꝫ locũ hec gl.In gl.imo subijcitur ibi ab no.ante et hec vera.Ol.

Si simul. Cõcor.ex̃.e.c.marit⁹.ibi idem erit dicẽdũ idẽ dicerẽ ĩ q̊libet iiuriã passo ad quẽ p̃n cipal'r ꝑtinebat accusatio vt h̃.⁊.j.e.l.si marit⁹ p̃uenerit.§.si añ Dy.Sed vr̃ ꝙ nõ admittatur marit⁹ qꝛ ab alio delatũ ⁊c.vt.s̃.de accu.l.hi tñ.§.ab alio.¶So.aut ist⁹ q vult secũdario accu sare p̃ncipal'r interest ⁊ tũc admittit̃ vt hoc.§.⁊.l.si maritus.in p̃n.j.e.Aut nõ iterest p̃ncipal'r ⁊ nõ admittit̃.vt in.l.ꝯꝛia.⁊ ita seruatur ſꝫ qd si iudex cepit cognoscere ex officio superuenit ac cusator nũqd cessabit offm̃ vr̃ ꝙ sic qꝛ hic marit⁹ p̃fertur alijs quasi ad eũ magis spectet ⁊ qꝛ ordinariuꝫ ⁊c.vt.s̃.de maio.l.in cãe.⁊.s̃.de edẽ.l.q̃dã.⁊ p hoc hñ qꝛ supueniẽte via ordinaria tol litur p̃iudicialis in rẽ q̃ erat extraor.ẽt sup ipsa p̃iudiciali vt.s̃.de lib.agn.l.iij.⁊.l.siue ꝯtra.§.qꝛ plaucianũ.in fi.Itẽ accusatio de suspecto duret donec duret tutela nõ ꝓceditur ãpli⁹ ĩ ea qꝛ supuenit via ordinaria.s.actio tutele.vt.s̃.d suspec.tuto.l.post finitã ex qb⁹ apparet ꝙ supueniente accusatore legitimo cuius interest cessare dꝫ officiũ iudic.extraordinariũ ⁊ vide ẽt qd dixi d.l.si marit⁹ p̃uenerit.j.e.§.j.⁊.s̃.de accu.l.si cui.§.his.Dyn.in fi.ibi accusatore.s.marito.Dy.ibi cõstituat.s.p̃ferẽdo.Jac.

Nisi igitur. In gl.q iure mariti ibi:ſꝫ iur̃ extnei.s.nihilomin⁹ accusabit rõ ẽ qꝛ facili⁹ tollit̃ alicui p̃uilegiũ q̃ꝫ ius cõe in aut.de nõ alie.§.qꝛ nõ verisimile.⁊.s̃.de test.l.ei⁹.§.j.Ol.

Si maritus p̃uenerit. Ibi ꝙ vn⁹ al'.quoad vn⁹.Old.ibi occupet.i.occupare ĩcipiat accu sando.Dy.ibi tpa cedũt.i.tpa currẽtia añq̃ꝫ aliqs eo rũ agat vterqꝫ currunt cũ vterqꝫ negligat.Dyn.ibi ꝙ.s.vt tpa añ elec.cedãt.Dy.ibi dici põt.i.vt si ab adultero incept.nõ cur rãt sibi tpa statuta ad accusandũ adulterã vel ecõtra et h̊ ꝓpt̃ rationẽ que sequitur nã aduersus eũ ⁊c.sicut.s̃.ꝓxi.non currũt tpa patri postq̃ꝫ maritus q primo admittitur occupat.Dy.

Si ante. Extrane⁹ p hunc.§.ꝙ si iudex ex officio ꝓ cesserit p iq̃sitionẽ ⁊ supueniat accusator ꝓ sequẽs suã vl' suor̃ iniuriã qd admittat̃ de q̊ dixi.s̃.l.ij.§.siml'.iudex tñ hoc casu retinere dꝫ inq̃sitionẽ saluã qꝛ h̊ casu hñ põt ꝯcurrẽ iudic.offm̃ lꝫ sit ex̃ordinariũ cũ ordinario.i.cũ accusato re cũ ex̃ordinariũ nõ sit ꝯ ius cõe.vt.s̃.de cust.reo.l.diu⁹.in vnũ quo adiuuet alid ꝙ possunt simul ꝯcurrẽ vt.s̃.de publica.l.j.§.vñ q̃rit̃ d rei vẽ.l.j.§.p hãc.Dy.⁊ in distinctiõe magna.s̃.d op.no.nun.l.ĩ ꝓuĩciali.⁊ plene p Dy.extra de reg.c.actũ legitime.li.vj.Itẽ facit ꝙ si ille ad quẽ ꝓpꝛie nõ spectat iiuria accusauit ⁊ postea supueniat ille ad queꝫ p̃ncipal'r spectat vt qꝛ ꝓseq̃tur suam vel suor̃ iiuriã ꝙ scds audiat̃ de quo ẽt dixi.d.§.si simul Sꝫ an tũc remanebit pꝛia accusatio ⁊ acta sup ea rñ.nõ ſꝫ can cellabũtur et absoluetur accusat⁹ ab ĩstãtia illi⁹ iudicij vt.s̃.de accu.l.libellorũ.nã ex eodẽ facto.⁊.e.l.pẽdẽte.p̃mo iudicio non posset ab alio accusari.vt.s̃.de accu.l.hi tñ.§.ab alio.⁊.eo.tit.l.senat⁹.⁊ not.C.q acc.nõ pos.l.q de crimine.Sed eo casu vbi vi deretur tacite renũciare nõ audiret̃ suã suorũqꝫ iiuriã ꝓseq̃ns nisi añ lit.ꝯte.ab extraneo.vt.s̃.de sepul.vio.l.p̃tor.§.si is cui⁹.⁊ ibi de hoc.Itẽ collige ẽt hic vbi dicit restaurare qd expone.i.accusationẽ de nouo ꝓponẽ bonũ ar.ꝓ illa opi.ꝙ si scds accu sator ꝓseq̃tur suã iiuriã admittatur ad accusandũ si re⁹ a p̃ma accusatiõe fuit absolut⁹ ẽt si nõ ꝓbet de p̃uarica.p̃mi accusato ris se idoneas cãs ĩpedimẽti alleget vt hic ptꝫ.⁊.s̃.de accus.l.si cui.§.hisdẽ.vbi d hoc dixi lꝫ gl.ibi teneat ꝯtrariũ.Idẽ ꝓbatur ꝙ ẽt pẽdẽte accusatiõe p̃mi admittitur et p̃m⁹ repellitur.vt.s̃.ꝓx.⁊.s̃.l.ij.§.fi.et tñ alij repellent̃.vt.s̃.de acusa.l.hi tñ.§.fin.et C.de accusa.l.qui de crimine.Item quia etiam extraneus qui doceret de p̃uarica.p̃mi accusatoris admitteretur ad accusan dũ vt.s̃.de p̃uaric.l.iij.⁊ sic nulla esset differẽtia inter extraneũ ⁊ eũ cui⁹ ẽ p̃ncipalis iiuria ⁊ q suã vel suor̃ iiuriã ꝓseq̃tur qd est cõtra iura ꝙ ꝙ dr̃.d.l.iij.de p̃uaric.qd sit necesse docẽ de p̃ uari.p̃mi accusatoris ad extneũ vr̃ debẽ referri ⁊ de hoc ibi ĩ gl.Ar.tñ ꝯtra p̃dicta.s̃.de sepul.vio.l.sepulchro violato.accusa tio.Sed ibi fuit cõdẽnatus reus ⁊ soluit vt ibi patet hic autem absolut⁹.Dy.⁊ Ol.⁊ facit ad hãc materiam.j.de iur.fisci.l.edi cto.§.cum ante.cum ibi notatis.

Nupta. Al's nuptã.ibi si vo nupta sit nõ pre missa denũciatiõe ne nubat.Oldra.ibi adulterũ pagat.i.cõuicat̃ ⁊ ꝯdẽnari faciat.vt.s̃.e.l.ij.in p̃n.Ol.ibi tũc vel cõuicto ⁊ ꝯdẽnato adultero.Ol.

Inter liberas.[a] Ibi ad seruos.i.ad ser uiles ꝑsonas stupro co gnitas.Old.in glo.ne etiã extra ordinẽ ibi in fi.ꝓ quo etiã facit.s̃.de publica.l.licitatio.§.ꝙ illicite.scdo rñ.Ol.ibi in id qd ẽ plus.hoc forte nõ est ver̃ cũ oẽs sint ad vindictã vt dixi s̃.de accu.l.senat⁹.⁊ imo dic vt ibi in gl.i.dictiõe ibi.s.ex corru ptis.vel dic ꝙ coit⁹ maritalis dr̃ adulteriũ.s.sobolis.sed cũ ali⁹ a marito alteri⁹ vxoris cognoscat nõ dr̃ adulteriũ sed ad alter̃ qꝛ ab altero alteri quo ad opp.soboles ꝓcreat̃ siue ꝓpagatur Jac.ibi.§.ij.vbi qõnẽ dimidie ꝑtis bonor̃ adẽptiõis ⁊ relega tiõis qñqꝫ mortis pena imponitur ⁊ d ista pena stupri vide qd plene dixi.C.de episc.et cle.l.raptores.

[a] ¶Inter liberas.adde fm angel.ꝙ d iure poli ꝯtrabunt matrimoniũ ĩ l.cũ ancillis.de icest.nup.⁊ ĩ.l.fei.C.eodem.

Filiusfa. Filio accusanti vel accusato nõ hꝫ pater ne cesse ꝯsentire sec⁹ in ciuili vt in ꝯꝛio in gl.si gnata ⁊ hic est veritas nec hic ẽ dicẽdũ ꝙ sit correct⁹ iste.§.vt glo.in p̃n.innuit qꝛ in his publi.iudic.hr̃ vt paterfa.in qb⁹ pa tria ꝑtãs nõ curat̃ vt.s̃.ad trebel.l.nã ꝙ.in p̃nc.Dy.hoc ẽt no.p Azo.in sũma hui⁹ tit.§.itẽ spõsus.⁊ Rof.in qõnib⁹ suis que incip.raynerius filiusfa.Ja.de ra.Et ꝓ hoc ẽt.s̃.de his q.vt in dignis.l.post legatũ.§.si fili⁹.Dy.hoc tꝫ ẽt Jac.de ra.⁊ q̃si oẽs moderni licet glo.teneat ꝯtrariuꝫ in dicto.§.necessitatẽ.in glo.magna vbi etiam de hoc dixi.

Si maritus. In glo.⁊ alio ibi diuersis libellis ⁊ erit spãle ꝙ al's si nõ ex eodẽ crĩe nõ possunt nisi duo sed ex vno pñt plures vt hic.Tu dic ꝙ ẽt vno libello ⁊ vna accusatiõe.vt.j.e.l.q pupillã.§.j.et.l.vim pas sam.§.incesti.⁊ no.C.si re⁹ vel accusator mortuus fuerit.l.j.⁊ de accu.l.q de crimĩe.p̃terea dato ꝙ lex hoc nõ diceret sic ꝓbatur cõtract⁹ ⁊ delicta parificãtur quo ad obligationẽ ꝯtrahẽdã et effectũ oblig.ꝯcte vt.s̃.de iudic.l.oẽm.⁊ in aut.vt oẽs obe.iudi.ꝓuinci.§.⁊ hec ꝯsiderãtes col.v.sed.l.cauet̃ ꝙ si habeo plures reos ad idẽ obligatos.possuꝫ oẽs eodẽ libello ꝯuenire.vt ĩ aut.de duo.reis.§.finaũt col.viij.ꝙ ⁊ in delicto quotiẽscũqꝫ sint q ex eodẽ delicto teneãtur.Dy.in ea.glo.in fi.sed certe diuersitas li bellor̃ nõ vendicat sibi locũ in vno et eodẽ crimine.sed in diuer sis fm Az.⁊ id fm eũ debes hic subaudire alio atqꝫ alio vt no.fm Pla.d.l.j.C.si reus vel accusator mort.fue.Sed scdm al'.demũ in diuersis libellis vt not.j.l.ꝓxi.§.fi.Jac.de ra.⁊ Ol.et vide qd de h̊ not.p Az.in sũma de ordi.iudi.§.vbi aũt plures.

Qui pupillaz. In gl.prima stupri ibi.l.prima sed ibi non duxit.Sed vbi duxit vxorem pena est.s̃.de ritu nupt.l.non est matrimonium.Jac.⁊ Old.

In libro. In gl.aduersis placet imo ⁊ in eodẽ libel lo vt dixi.s̃.l.ꝓxi.⁊ not.C.si reus vel accu sator mor.fue.l.j.vnde hec glo.male dicit nisi eã intelligeres in diuersis dilect.ſꝫ tũc eẽt ꝯ tex.hic.§.q loq̃t̃ de eodẽ dlicto.Dy.

Qui domũ. Vbi ap.eẽ facit ꝙ si statuto ca ueat̃ ꝙ si qs fecerit insultũ ad domũ suã puniat̃ ĩ centũ ꝙ si qs fecit insultũ ad do mũ ꝯductã teneat̃ pena statuti licꝫ domus nõ sit sua vt hic patet ⁊ ꝓ hoc.s̃.de iniur.l.lex cornelia.§.domum.vbi de hoc dixi ⁊.j.e.l.nec in ea.§.sed dauus.Dy.

Et si amici domũ. Ibi ad tractãdũ No.pulchrũ tex.⁊ quẽ sepe allegaui ad statutũ cõis ꝑgami quo magis punit̃ faciẽs homicidiũ vl' feritã tractatĩ q̃ꝫ nõ tractãti.tracta tim em̃ dꝫ ĩtelligi nõ si subito vel ĩ rixa fiat.sed p̃cedente aliquo tractatu vel cõsilio vt hic ptꝫ.⁊ ꝓ hoc.C.de iur.delibe.l.fi.§.vlt.in ampliore tractatu habito ⁊ vide p Inn.extra de elec.c.bone memorie.s̃.cremoñ.⁊ p archi.de reb.ecc.nõ ali.c.dudũ.s̃.ꝓ soc.l.nã cũ tractatu.⁊.C.de inge.ma.l.si auiaꝫ.In ꝯꝛiũ vr̃ ꝙ tracta tũ dicat̃ eoipo ꝙ ẽ ĩ aĩo deliberatũ.ij.q.iij.si qs irat⁹ ⁊ ibi ĩ glo.ad p̃sumẽdũ ẽt homicidiũ tractatũ facit q̃litas homicidij ⁊ vul nerũ ⁊ q̃ꝫtitas.vt.j.de penis.l.aut facta.§.qualitatẽ.⁊.§.quãti tas.vt si ĩ capite ꝑcussus est qꝛ de facili moritur extra de homi cidio significasti in fi.⁊ ꝓ hoc.s̃.de iniur.l.p̃tor.§.p̃terea.Iteꝫ si fiat de nocte vel in stratis publicis ad qd vide no.p Inn.de im muni.ec.c.inter alia.Sed nuuquid mine precedentes faciant p̃ sumi homicidium tractatum vide quod notaui.C.quod metus cã.l.metũ.

cau.l.metū. Et ad pdictā materiā psumēdi homicidiū tractāt allegabat p aduocatos pgam.de act.r oblig.l.seru⁹ nō in oib⁹.j.e.q ait lex.§.fi.de iniur.l.sed si vnus.§.si iussu.l.ptor.§.vlti.r l.se.ad turpil.l.j.§.sed qri pōt. Item collige op.arg.ex fi.hui⁹.l. q si qs prestiterit qualecūq auxiliū malefactori sine quo male ficiū nō poterat prepari q eadē pena teneat qua tenet malefa ctor idē de eo q cōsiliū delinquēdi pbuit sine quo maleficiū al's ppetratū nō esset vel ppetrari nō potuisset. Et pro hoc.j.ad.l. corne.de sicc.l.eiusdē legis.§.alio senatuscōsulto.v.q falsa iudi cia.Ol.et vide.j.e.l.hec verba.et.s.de fur.l.is qui opem.

Mater. In.§.mulier.notandū hic expressum q in delictis masculinū zcipit femininū de quo dixi.C.vñ vi.l.si quis in tantā.et de seruis fugiti uis.l.quicunq.

Mulier. Ibi vitā de pene.i.in elusionē pene. Jac.ibi lenocinium fecerit vt apparet mulier vilis r inhonesta r turpis r sic nō innodetur laqueis legum.vt.C.e. tit.l.qui adulterium.et dic vt ibi Dy.

m Illes. In.§.militem.ibi in concubino.id est cōcu binatu.Ol.

Mea que. Ex hoc.§.collige q aliud est recipi inter reos r aliud lit.cōtest.cū lit.cōtestatio p cedat actū receptiōis inter reos receptio aūt postea fieri pos set et de absente vt pt3 hic.r.j.e.l.si marit⁹.§.j.ver.ceterū.r.C.e. l.adulterā.vbi de hoc dixi. Et sic p lit.cōte.nō dr qs recipi in ter reos sed p descriptionē nois rei in actis vt.C.vt nemo pua tus titulos pdijs suis vl'alienis affigat.l.ij.in fi.vbi d hoc dixi. Licet glo.videant tenere q p lit.cōtest.fiat receptio nois inter reos vt no.j.e.l.si maritus.§.prescriptiōes.r.d.l.adulterā.C.e. r in multis alijs ptib⁹.Dy.ipse tñ Dy.l3 hic reprobet gl.vr te nere cū gl.s.de public.iudi.l.is qs re⁹.r Jac.de are.vt ibi dixi. r plene.C.q accu.nō pos.l.j.Ol.dicit glo.fuisse corruptas vitio scriptorū q2 vbi dicūt p lit.ztest.dicit q deberēt dicere post lit. cōte.vt sic cōsiderauerint glo.tps nō modū post lit.em cōte.tm̄ hm eū fit talis receptio nois inter reos r hūc.§.itelligit q erat abñs post lit.zte.Ol.de h no.ij.q.vlti.c.pscripta.i gl.r p archi.

a Socer. a Ibi libellis presidi datis qlibet cōtinebat q accusare itēdebat nō q de pñti accusaret hm vex itellectū.Dy.ibi ab accusatōe desistere.i.ab accusatōis in stitutiōe.Ol.in gl.q ppriē ibi libellū nō dedit imo dic q dedit libellū vt pt3 in tex.ibi libellis rc.S3 dic q nō erat libellus ac cusatori⁹ s3 cōtinēs q accusare itēdebat vt in lra dixi.Dy.i gl. ab accusando ibi añ lit.zte.vt ibi h gl.male dixit q socer nō ici dat i turpil.añ li.zte.r dicit z alias gl.fuit em de h qō an pena turpil.imponeret desistēti solū ante lit.cōte.an post an vtriq. Hoc fuit in opiniōe quā tenet hic glo.s.q solū desistēti post lit. cōtest.r p eo facit.C.ad turpil.l.j.Jo.r Az.sunt in zria opiniōe sc3 q imponat vtriq nā desistēti añ lit.cōtest.imponat ex snia desistēti post lit.cōtest.iponit ex vbis et ex snia r ista est vitas r ita not.j.ad turpil.l.qsitum.r.l.in senatus.§.q post a contrario sensu.Dy.r Ol.r de hoc vide p Cy.C.ad turpil.l.ij.

Quidā. Accusare volebat:no.pulchrum modum in terrogandi r respondendi.

Sexaginta. Exclusus ab vno iure nō ē exclusus ab alio a q non repit exclusus.h.d. Dy.ibi adeūdi q qual'r itelligat habēs in tex.j.qñ ap.sit.l.j.§. adeūdi.Jac.r Ol.ibi.de plano quoq libellus dari pōt.Not.q libellus accusatorius pōt dari die feriato sed spāle ē hic vt gl. dicit sicut r in alijs pib⁹ causis q not.xv.q.iiij.c.q no.in glos.q incipit sunt cāe rc.Itē no.q in his q de plano cognoscūtur vr offerēdus libellus.In cōtrariū vr.C.de naufr.l.de submersis. li.xj.de hoc fuit olim magna zcertatio inter doct.vt colligi pōt ex not.per specul.de offic.oī.iudi.§.fi.v.qnto dicam⁹.in quo.§. tractat satis de ista summaria cognitione et fuit tractatus dñi Jo.faroli pisani q ibi speculator inseruit ad lrām r de hoc etiā satis dixi.C.de iudi.l.iudices.Hodie ista zcertatio est sopita p vtilē decretalē q est in clemē.de vb.signi.c.sepe cōtingit vbi de ista materia videas r recurras r ibi habes qd iportēt ista vba summarie simpl'r et de plano.Et de hoc etiā tetigi.s.de accus. l.leuia.de hoc etiā not.p Inno.extra de accu.cū dilecti.r p Jo. and.de her.c.statutū.li.vj.hodie credēdū stādū determinatiōi r declaratiōi.d.c.sepe.de ver.sig.Itē facit iste.§.ad aliā qōne3 statuto cauet q lite cōtestata infra biduū offerāt articuli r ex ceptiōes aliqs die sabbati ztestat⁹ ē lit.die dñico nō obtulit ar ticulos die lune vult offerre.qrit nunqd sit audiēdus.¶ Et p mo vr q sic q2 articuli exceptiōes sunt recipiēdi cā cognita vt extra d iudic.c.exhibita.r cause cognitio nō pōt fieri nisi iudice sedēte p tribunali.vt.C.de dila.l.a pcedēte.s.de minor.l.in cāe §.cā cognita.r die dñico iudex p tribunali sedere nō pōt.vt.C.

de fer.l.dies festos.ergo dies ille nō est in dubio zputandus vt s.ex qui.cau.maio.l.sed r si p pretorē.§.ait ptor.siue.nā nō pos senti agere nō d3 currere pscriptio vt.s.§.pri.r.C.de anna.exc. l.j.r p hoc hñ qñ ap.sit.l.j.§.dies.In cōtrariū est qō statutū di cit q ifra biduū offerre dbeat:offerre g debuit die sabbati nec debuit seqntē3 diē expectare r in necessitate se ponē.vt.s.si qs cau.l.ij.§.fi.r.d.l.si p pretorē.§.si ferie.Itē q2 die feriato potuit dare r offerre exceptiones r articulos sicut hic de libello dr si cut r quolibet die pōt appellari.vt.C.de ap.l.j.r opus nouū nū ciari.vt.s.de ope.no.nū.l.j.§.j.r ex hoc apparet rñ.ad allegata in cōtrariū qō em dr q cā cognita rc. Verū est quo ad hoc vt discutiat sicut admittēda vel nō sicut etiā hic requirit cāe co gnitio vtrū libellus sit admittēdus.Dy. Itē allegat iste.§.ad talē qōnem.testator cum dicto testō istituit duas suas filias si bi heredes r ordinauit filias esse debere sub tutela mris sue et eidē vxori certā summā reliqt postea in codicillis dixit illā ptē seu illud capl'3 testamēti in q iussi matrē filiax meax eē tutricē casso r irrito r q contra hec venerit cadit ab oī mō testi mortuo testatore mr suscepit tutelā filiax ex hñficio r forma.aut.mri r auie dicūt hēdes q puata est legato sibi relicto p testatorē qrit qd iuris.Et pmo vr q amittere debeat q vba testi non serua uit seu codicillox in quib⁹ phibita erat tutelā suscipere.Econ tra vr ar.hui⁹.§.q exclusus vno iure nō excludit ab alio a quo nō repitur exclusus vt hic r pro hoc.s.de succe.edic.l.j.§.qb⁹. de acq.her.l.nec is.r.l.illud.vñ cū ista mulier exclusa fuerit ab vna via.s.q nō sit tutrix ex testō nō pptereа vr exclusa ab alia s.a hñficio illi⁹ aut.matris r auie. Et hoc ē vex r si dicat circū uenitur volūtas defuncti q2 mr erit tutrix z ei⁹ volūtatē nō est mirū q2 sic est alibi q quotiēs cōpetūt alicui duo auxilia diuer sam originē hñtia l3 ad eūdē effectū tēdētia vno sublato nō tol lit pter hoc aliud vt.s.de peti.here.l.luci⁹.r.C.de inoffi.test. l.eū q.r hic.§.z matrē est fortiter.s.de tuto.r cura.da.ab his.l. scire op3 hic.Dy.allegando nō determinādo.Dy.ibi iter.iiij. mēses:s3 tūc nō accusabit iure mariti vt.C.e.l.iure mariti.et dic vt ibi not.

Querebatur. Per mrimoniū de pñti zctū tol lit spes mrimonij ztrahendi.h.d. Dy.r facit ad qōnē talē.minor.xij.annis nō pōt ztrahere mri moniū de iure s3 si de facto ztrahat supueniēte etate zualescit vt.j.e.l.si vxor.§.si minor.r.s.de ritu nup.l.minor.r de cōdi.ob cau.l.q seruus.pone g q qdā zxit cū minore.xij.ānox deinde accepit aliā vxorē postea ista scōa mortua ē qrit an zpleta eta te pme recōualescat mrimonium dic q nō q2 p mrimoniū scōo cōtractū de pñti tollit spes matrimonij cōtrahēdi vt hic spes ergo extīcta resurgē nō ēt scōo mrimonio p mortē finito.vt.s. de sol.l.q res.§.arena.r.j.de iur.fisc.l.is q debitorē.Ibi rñdi no uā rē.nō ergo audit rē nouā istitués cōtra illud.s.de vē.inspi. l.j.r de iterrog.act.l.de eta.Desiderās aūt rē nō nouā s3 vsita tā audit vt.C.de iudi.l.rē nō nouā.r de act.emp.l.nō est nouū. Qm tñ nouū snia dat.r valet.vt.j.de iur.fi.l.fi.r qm̄ qō ē vetu stissimū resuscitatur vt.j.d capt.l.in bello.§.si qs seruū.r dic vt dixi.s.ad.l.fal.l.j.Dy.in gl.r iō nō auditur in fi.r est rō q2 p ma trimoniū aliud tollitur spes pmi q ex sponsalib⁹ pcedebat sed ibi non tollitur sed violatur:r ideo mulier punitur.Dy.r Ol.

Defuncto. In glo.imo vr ibi de fal.l.j.vel dic aut accusat qō zcepit ex adulterio r obti net.l.zria.aut simpl'r r obtinet hec lex r.s.ad carbo.l.titia.et sic in cōtrario not.Ja.vel dic añ effectū accusatiōis intēdo vt im pediā puerū in hñficio a lege sibi cōcesso puta imissiōe noīe vē tris vel carbon.r differtur qō r locū habet.l.ztraria.aut ad so lā mulieris penā intēdo r nō differtur.vt hic r.s.de carbo.edi. l.j.§.vlti.r.l.ij.r.d.l.j.C.de falsis.Ol.

Volenti. Cōstāte eodē mrimonio mulier nō pōt de adulterio accusari.h.d.Dy.r dic p maritū nec ēt p extraneū.vt.j.e.l.constāte.Sed quid de adulterio de q subijcit dic q nō pōt accusari p maritū sed p extraneū vr tene re glo.q possit vt.j.e.l.vim passam.§.j.Old.

Licet. Ibi accusari poterit scōo mrimonio zstāte ibi vi ri pmi.Dy.ibi vt dicāt.s.pmiviri.Dy.in gl.ibi q uis in fi.S3 ibi rapta hic nō vt pt3.C.de rap.virg.l.vnica.Dy. Vel scōm Jac.de bel.raptori non nubit licite vt ibi nec hic di cit q adultero licite nubat. Vel aliud in raptore vt ibi aliud in adultero vt hic r.j.e.l.qsitum.r hoc placet Jac.de bel.

b Mulier. Notandū ex hoc.§.q fama est iusta cā erro ris r q rumor fals⁹ excusat[b] ad idē.s.d he re.insti.l.fi.r.C.de testa.mili.l.si cū vel in vtero.r hunc.§.hodie dicas eē correctū r eū itellige h3 determinatiōnē.l.vxor.C.d rep. r aut.ibi posite cū ibi not. Et allegāt qdam hūc.§.q snia lata in breui tpe presumat calūniosa:sed certe immo inuenio q hec

¶ Socer. Adde de in tellectu hui⁹ materie per Bal.et mo der.i.l.luci⁹. solu.ma.bal. et Imo.in.l. cū mulier.e. titu.

b ¶ Excusat. Adde tex.in l.illud.d lib. cau.Bar.in l.cū quidā. §.quod dr d acqui.here.

ui tpe necesse est dare libellū pbatiões offerre et audire sniam ⁊ iputet sibi ps q̄ se artauit vt no.Azo in sūma de tēp.in integ. resti.§.itē q.⁊ p hoc extra de offi.deleg.de causis et inuito iudice nō pōt qs litē ptelare vt.C.de iudi.l.pperādū.§.j.sȝ dico eā ex tpe psumi calūniosaȝ lȝ eīn de immaturi pīudicio tpis nō debeat quis breuitatē cāri vt.C.de decur.l.ꝙuis.li.x.Et illō Az. pōt induci p hac opi.q2 dicit ꝙ imputet sibi qui se artauit ꝗsi innuat ꝙ si se nō artasset breui tpe ferenda nō esset.Et ad hoc bene facit.š.qui ⁊ a qui.l.psperit.vbi dr̄ modicū tp̄s statuit lex vt serui nō manumittanť ⁊c.Dy.in glo.quantū ad vtriusqȝ ibi legitimos esse ad hoc vide.š.de ritu nup.l.qui in puincia.§.j.⁊ C.de incestis nup.l.qui ꝯtra.cum bis q̄ ibi notaui ⁊ dixi.

Reā adulterij. Iste.§.sufficiēť facit ad talē q̄stionē.quidā fecit testm̄ et dixit fratrib⁹ p̄dicatorib⁹ lego centū si me sepelierit in caplo suo vel in ecclia vel iuxta altare bti dn̄ici ⁊ si nō faciāt nihil habeāt.testator iste laqueo se suspēdit ita ꝙ ibi sepeliri nō poterat ꝑm iura canonica.xxiij.q.v.placuit.⁊ no.extra de sepultu.c.ex parte. vbi not.etiā alij casus in quib⁹ denegatur ecclesiastica sepultura: queriť an fratres debeāt habere leg.ar.est isti⁹.§.ꝙ sic q2 sicut hic facto mulieris factū est ꝙ marit⁹ eā retinē nō possit sic ī pposito factū ē p testatorē ꝙ frēs eū ibidē sepelire nō possint. Dy.determiare noluit q2 de fcō pēdebat.sȝ ꝙ hēre nō debeāt vr̄ q2 testator sub p̄dicta ꝯditiōe reliqt vn̄ cū cōditio defecerit nō debēt habere legatū.vt.š.de cōdi.et demon.l.qui heredi.§. si sub ꝯditiōe.⁊ de cōdi.institu.l.si quis ita heres.Ecōtra vr̄ q2 p istū factū est quo minus sepeliri nō posset vn̄ nō dȝ pdere legatū ar.hui⁹.§.nō hr̄ cōditio p impleta cū p legatariū non remanet vt.j.de reg.iur.l.iure ciuili.⁊ de ꝯdi.⁊ demō.l.iure ciuili. Itē q2 lȝ predicta cōditio a princ.fuerit possibilis ex postfacto apparet impossibilis q2 turpis ⁊ ꝯtra iura ⁊ bonos mores ⁊ talia censentur impossibilia vt.š.de cōdi.institu.l.filius adiecta ergo tali conditione legato remittitur conditio ⁊ leg.l.j.Cy.⁊ p hoc de verb.oblig.l.si stipuler.

Hec verba. Per.l.istaȝ pōt determinari talis qō.cōmissum ē offi̅ inq̄sitiōis frib⁹ p̄dicatorib⁹ a sūmo pōtifice ꝯ hēticos q̄ritr̄ nūqd ex tali ꝯmissiōe possint pūire aliquē nō hereticū pducentē falsos testes sup cā heresis ⁊ certe sic q2 cū alicui ꝯceditur aliqō priuilegiū et ei⁹ seq̄la vt.š.de iur.om.iu.l.ij. de ser.rust.p̄.l.qui hȝ.et.j.ad.l.iul.de vi.l.q dolo.in prin.ibi aut iudices ⁊c.⁊ est quasi casus hui⁹.l.⁊ meli⁹.C.de test.l.nullū.vbi de hoc dixi.Et est etiā arg.ꝙ pena q̄ infertur alicui delinq̄nti p statutū imponi debeat etiā auxiliū vel suasionē prestāti delinquenti p hoc.š.e.l.⁊ si amici domū.⁊ vide qō ibi dixi Ol.⁊ facit hec lex expsse ꝙ vba statutor recipiāt interptationē.de quo dicet.j.de mune.⁊ ho.l.vt gradatim.§.⁊ si lege.⁊ de verb.sig.l.j.

Si vxor. In vl̄.plane.siue iusta hic est ar.ad talē q̄stionē ꝯtrari matrimoniū cuȝ ꝯsanguinea mea ignorātia duct⁹ deide cōmisit adulteriū ꝑm iura si vera eēt vxor separi deberet mr̄imoniū quo ad chorū ⁊ deberet pdere dotē.vt.C.de repu.l.cōsensu mō.q̄riť cū istud mr̄imoniū de iure nō teneat an ista mlier pdere debeat dotē ⁊ dr̄ ꝙ sic p istū.§.licet sit ar.ꝯtra.j.§.pxi.⁊.j.e. l.marito.in fi.⁊ de hoc dixi.d.l.ꝯsensu.§.virū aūt.Itē no.ꝙ punitur criminosus si circa rē delinquat in qua nō poterat nec nomen nec defectus delicti cadere vt hic nā reuera in hac vxore adulteriū nō cōmittiť ⁊ tn̄ si vxor pbetur nō iusta vel nō legitima q2 p mr̄imoniū putatiuū matrone nomē assumpsit cognoscens illā carnal'r poterit accusari ⁊ puniri de adulterio vt hic ⁊ p hoc.š.ad sll.l.si qs in graui.§.si qs codicillos.⁊.j.de fal.l.si qs legatū.ij.rn̄.Et vide ibi qō diceť arg.ꝯtra.š.de re iudi.l.iiij. §.ꝯdēnatū.vbi de hoc.⁊.j.e.l.penul.Et faciūt ista p aliquo nō legitime bānito q post reuersionē fuit occisus ⁊ sunt ar.ꝙ non puniať occidens.Ja.ibi fuit in stupro.Dyn.ibi si vidua esset et vulgaris.Dy.in glo.i.stupro vel pone hic ppie sed dū ifra repetiť expone.i.stupro.Jac.in glo.hoc nō amisit in fi.et.š.de his q.vt idignis.l.cū tabulis.Ol.§.j.In gl.i.bona in fi.ibi erat vxor hec.Ja.de ra.⁊ p hoc expsse.j.e.l.§.diuus.ver.sed si ea mulier Ja.vel dic iusta est vxor cū legū solēnitate recepta sed in q̄ nō est solēnitas diceť iusta.i.naturalis.in auť.q.mo.naturales efficiū.leg.§.qm̄.⁊ ar.š.depositi.l.si duo.in pn̄.Ja.in glo.atride si sunt i fi.Uel dic ꝙ atrides fuerūt menelaus ⁊ agamenon dicti atrides a patruo suo q destruxerūt Troiā pptervindictā vxoris de quo loqtur Boeti⁹.iiij.de ꝯsolatiōe vltio metro qō incipit.Bella his qs opat⁹ aius vltor atrides frigie rimus vbi dicit cōmētator suo vbo atrides.i.agamenon.q fuit cognoīat⁹ sic nō q2 fuerit fili⁹ atrides sed fili⁹ fr̄is.nā peleus fili⁹ tantali genuit atreū triestē ⁊ pistinū cui⁹ p̄stini fuerūt filij agamenon et menelaus.Et q2 iste p̄stin⁹ fuit hō ignar⁹ atreus vo fr̄ su⁹ fuit hō magnax virtutū ⁊ magni cordis ipse agamenon q ⁊ ipe fuit magni cordis potius cognomiari voluit ab atreo ꝙ a p̄re p̄stino.⁊ sic cognoiat⁹ fuit atrides:et isti agamenon ⁊ menelaus vt iniuriā factā fratri vindicarēt cui vxor helena fuerat ablata et violata p paridē filiū troiani regis obsederūt troiani.x.annis ⁊ eā destruxerūt vt ēt hr̄ ex historia troianox ⁊ ex Ouidio epl'ax ex quo colligiť ꝙ ipsi vxores suas multū amabāt ⁊ violētias eis illatas fortiter vindicabāt sed nō ipsi soli vt hic lr̄a dicit.In gl. hic est ꝯ ibi so.hec vera.Ray.vt no.d.l.q adulteriū.Dy.in fin. Sol.hic spāle ppter vilitatē vite q̄ nō patiť eā legū laq̄is innodari.vt.d.l.q̄ adulteriū.sic ⁊ als delictū ē sine pena.š.de sepul. vio.l.iij.§.nō ppetue.Dy.vel dic ꝙ in vidua non est delictum aliquod vt.d.l.que adulterium.Jac.de bel.

Ibi iudicandū. Scȝ vt possit ō adulterio accusati sicut vxor Dy.ibi cōmissū ē.s.p ignorātiā facti.Ja.ibi alia cā i fi.ō q̄.š.pr.dixit Ol.

Iudex. Ibi exhibeat.i.exhiberi nō vult cū ipse sit leno Jac.ibi virū dānare alio accusante vel iudice inhibēte.Dy.ibi cōicare cū nulla ꝯpensatio fiat in tali crimine vt.š.e.l.ij.§.qui hic dic.⁊.§.si publico.Dy.Dic ꝙ in criminib⁹ fit ꝯpēsatio ꝙtum ad executionē ciuilē.vt.l.viro.š.sol.ma.cum cōcor.Sȝ ꝙtū ad crimialē accusationē nō vt hic et in ꝯcor.Ja. ⁊ diceť.j.e.is cui ope.In gl.ꝯmittēdo lenociniū.Quid si vir cōmittat adulteriū cū vxore alterius nūquid repelliť ab accusando vxorē suā dic ꝙ nō arg.C.e.l.j.sed cōmittēdo lenociniū sic q2 videtur particeps delicti p vxorē ⁊ hoc innuit glo.ista in princ. Ol.⁊ vide qō dixi.j.e.l.§.si minor.in fi.

Si quis vxorē. Ibi qs postea.s.ꝙ stuprum cōmisit.Ol.ibi dāneť an alicui iputeť.qō facit vel patiť inuit⁹ vide qō hn̄ no.v.d.c.ad eius vo cōcubitū.in gl.⁊ p archi.⁊ vide.j.e.l.vim passam.in prin.In glos.vt si aliqs ibi sed iure extranei.s.si in cōcubinatu matrissa. nomē obtinuit.vt.š.e.l.in princip.Ol

Si minor duodecim annis. mr̄imoniū de facto cōtractū cū minore ꝯfirmať supueniēte etate legitima siue nouo cōsensu vt p̄dixi ⁊ pro hoc.š.de ritu nupt. l.minorē.Dy.ibi repudiata post cōmissum adulteriuȝ.Dy.ibi quasi alio īterposito puta q2 lōgo īteruallo sepata stetit a viro vt.š.de ritu nupt.l.plerīqȝ.⁊ de diuor.l.diuortiū.ibi aboleuit ei i.deleuit.Ja.⁊ est ar.iste v.⁊ se.ꝙ si cōicauit excōicato nō possit postea eū de excōicatiōe impetere accusando sic eē de sen.excō. c.in pn̄tia.excipē tn̄ pōt vt eē de excep.c.a nobis.Ja.in fi.ipe tn̄ qui reduxit pōt de lenocinio accusari si sciēs fecit.vt.C.e.l.sine metu.Dy.in gl.vt.j.e.q̄stū ibi.§.nō ideo.sed ibi ē act⁹ q hȝ tacitā ꝯditionē si sibi placuerit vn̄ pōt ad debitū reuocari ⁊ vr̄ reuocari si act⁹ ad hoc sufficiēs interuenit.Dy.ad.l.pōp.de neg. ge.dic vt ibi ⁊.š.de excu.tu.l.sȝ ⁊ reprobari.⁊.j.de mune.⁊ ho.l. vt gradati.§.reprobari.Ad aliā dic vt ibi dixi.Dy.vel dic ꝑm Ja.de bel.ad.l.pōp.ꝙ ibi ratū habuit qō gessit sed nō ꝙ male gessit hic aūt sciuit vir eā male gessisse ⁊ eā reduxit ⁊ p ꝯn̄s ratū habuit ꝙ malefecit.ad.l.j.§.q.h.d.dic vt ibi not.Ja.de bel. Itē vide ad materiā hui⁹.§.duas q̄ōnes Barto.brix.Pria est si marit⁹ iduxit vxorē vt ꝯsentiret medico ꝙ eā carnal'r cognosceret vt titi⁹ libaret eū vl' ptāti vt eū libaret a carcerib⁹ in q̄b⁹ erat p maleficio vtrū possit postea eā accusare ō adult.⁊ ē xxxiij.q.⁊ icip.cū qdā grauiter egrotaret vt no.i gl.⁊ p archi.xxxij. q.vij.cōcubuisti ⁊ vide de eo q cognouit cōsan.vxo.sue.c.discretioni.Scōa est si marit⁹ ppter adulteriū vxoris p sniam separi se ab ea deinde ipse marit⁹ ꝯmittat adulteriū nūqd vxor possit repetere ipm virū nō obstāte ipsa snia dic ꝙ sic vt eē de diuor. c.ex lr̄is.⁊ no.dictis q̄stionib⁹.xxxv.q.q̄ incipit cōiugata qdā.

Sancimus ope. In.§.si vir infamade.isti⁹.§.e.ar.ꝯtra id qō gl.dicūt ꝙ si vxor accusata a marito de adulterio.op.in modū except.de lenocinio añ lit.ꝯte.ꝙ non puniť aliquis eox.vt.š.e.l.ij.§.si publico.⁊.š.l.pr.§.si iudex.in gl.hoc aliqn̄.⁊.š.so.ma.l.cū mulier.Sed certe hic ō ꝯtrariū ꝙ vterqȝ pōt accusari vxor de adulterio ⁊ vir de lenocinio q puniť de lenocinio eadē pena qua ⁊ de adulterio vt.š.e.l.q domū. ⁊.š.e.l.si vxor.§.iudex.⁊ h̄ credo verū ⁊ ad ea q̄ inducūť p gl.s.d. l.cū mulier.et.e.ti.l.viro.Dic ꝙ ibi ciuiliter agebať ⁊ iō mutuo compensatur.Sed ꝙ opposita except.lenocinij ab vxore marito añ lit.cōte.eximat vtrūꝗ a pena criminali hoc nunꝙ inuenies in tex.nisi in glo.Dy.⁊ de hoc vide qō not.per Dy.d.l.vi. ro.in ver.ex senatus.ibi diuortij.i.a diuortio ꝯputādos.Oldr.

Iure mariti. In fi.s.fiuere et apte probeť Dy. non tn̄ psumiť in dubio cal̄ūnia/ri si accuset

ri si accuset infra .lx. dies postea sic. et sic soluit Dy. cōtrariū de quo glo. facit multa verba. In glo. maritus hȝ hec glo. notabilis est et vtilis in ista materia ibi calūnie. s. presumpte. Ol. ibi iure mariti vbi de hoc no. et dixi ibi vel dic hec est eadē cum prima et placet Dy. ibi vel refert hec vera iuncta cū prima. Ray. in fi. et .s. de auro et argen. leg. l. penul. §. j. Old.

Si maritus. Ibi et putat pomp. s. maritū pueniri a patre. Dy. ibi q̄d ad .i. donec ibi prīs quoqȝ. q. d. nō solū mariti. Jac. ibi igitur q2 nō admittit pr̄ ad accusandū durunte marito in magistratu. Dy. in glo. sed certe. et corrigit put p̄cedēs lr̄a legitur plane sed put suspēsiue et interrogatiue nūc r̄ndet Ol. in glo. quo ad aliquā in fi. et in iure prelatiōis vt .s. e. l. ij. §. fi. Ol. et bene facit istud prin. ad q̄onē q̄ fuit in romana curia. Papa concesserat gratiam alicui plato q̄ vsqȝ ad q̄nquēniū ɔferet bn̄ficia clericorū suorū post biēniū impetrauit sil'em grām non facta mentione de prima. Queritur qn̄ incipiat currere scōm quinquennium et dicebant quidam quod a fine primi quinquennij q2 benoficium principis ē latissime iterpretādū .s. de cōsti. prin. l. bn̄ficiū princip. et priuilegiū debet aliquid opari .j. ad municip. l. j. et p̄ hoc ad turpil. l. in senatus. §. quāqȝ. Alijs videbatur q̄ curreret tp̄s a die date vt extra de rescrip. c. causa. et c. si in grosis tp̄s currit a die date vt extra de rescrip. c. si eo tpe. li. vj. de decimis statutū. et no. per archi. e. ti. de rescrip. c. si p̄pter. Nec est mirū si idē tp̄s satisfaciet vtreqȝ gr̄e. nā et vna sol. q̄m satisfacit duab⁹ obli. vt .s. de sol. l. in numeratiōib⁹. nec est nouū q̄ eadeȝ res debeat̄ eidem ex duabus causis. vt .s. de act. emp. l. nō est nouū. et .j. de reg. iu. l. nō vt ex plurib⁹. Et si plures obligatiōes in eadē p̄sona concurrētes sunt lucratiue vna solutio satisfacit oībus. vt .s. de act. et oblig. l. oēs. ergo ita hic cū vtraqȝ cā sit lucratiua. et pro hoc facit qd̄ not. Jo. an. ex̄ de elec. p̄uida i gl. credo vbi dicit q̄ vnū tp̄s satisfacit duab⁹ penis et sibi imputet q taliter impetrauit et qd̄ not. p eū extra de cōsue. c. cū in tua. li. vj. et q̄ not. insti. de lega. §. duobus. Et ibi p̄ Jac. de ra. et Pet. de bel. pertica. et pro hoc etiam facit hec. l. j. ij. r̄n. vbi idē tp̄s satisfacit patri et marito et ambob⁹ currit simul et ita obtētū fuit. Nō ob. q̄ dr̄ de plenissima interp̄tatiōe q2 verū ē ɔ̄ ɔcedentē sed nō in preiudiciū tertij. vt .s. ne qd in loco publico l. ij. §. si qs a p̄ncipe. et hoc esset extēdere interp̄tari ɔ̄ p̄prietatē verboꝝ. Itē facit ad q̄onē bene disputatā de statuto vniuersitatis quo cauet̄ q̄ si in aliqua vicinia seu prochia occidat̄ aliqs scholaris et malefactor nō capiatur q̄ decē dom⁹ viciniores loco maleficij sint supposite interdicto vsqȝ ad .x. annos cōtingit q̄ mortuus est scholaris in vna prochia et .x. domus interdicte elapso biēnio in codē loco interficitur ali⁹ scholaris dubitatur quādo incipiat currere scōm decēnium de ista et p̄ri. q̄ōne vide qd̄ not. C. de repud. here. l. fi. in fi.

Legis iul. In ver. q̄ si quis. ex hoc versiculo colligo q̄ scholares originarij ō Padua de Boñ. nō gaudent priuilegijs cōcessis scholaribus sed solū forenses q2 cessat in eis cā priuilegij vt hic patet. Item no. q̄ illū qui abest reipub. cā possum accusare dūmodo eum accusem in loco in quo ē reipubl. cā et nō pōt obijci exceptio vt .C. de decur. l. curiales. scōo lib. x. In regno aūt scicilie nō possem nisi et ego reipub. cā abessem vt de dila. in cōsti. andr. Item no. qualeqle arg. q̄ bannitus no possit conueniri in loco in quo bānitus est de quo dic. vt .j. ad municip. l. eius. §. fi. et .j. e. l. adulter. Et est et arg. q̄ bānitus durāte primo banno nō possit rebānir: sed dicendū est cōtra q2 ad multiplicationē delicti sequit̄ multiplicatio pene. .s. de priua. delict. l. nūq̄ de act. et obli. l. nūq̄ de tab. exhibē. l. iij. §. si quis dolo. et .j. de penis. l. aut dānum. §. qsquis. nā et excōicatus pōt iterū excōicari extra de sn̄ia excōica. c. cū procā. Dy. ibi vt se representet. q. d. nō multū in suo officio impeditur. vt .s. ad trebel. l. si legatus. in prin. Old. Item no. ex ista lr̄a et versi. sequenti q̄ q̄uis sit aliquis reipublice cā impeditus si tñ̄ sit i ciuitate vel p̄uincia quā ihabitat nō excusat̄ ei⁹ abñtia nec gaudet priuilegijs quibus gaudent alij absentes reipubli. cā vt hic q̄ est ɔtra quosdā q habent officia aliqua cōis et pretextu impedimēti officij impetrāt a p̄tāte ne in eoꝝ causis interim p̄cedat̄ qd̄ sepe fieri vidi et facit qd̄ no .j. de le. l. eūdē. §. Jo. fazol. Sȝ ɔtra hoc vr̄ .C. ex qui. cau. maio. l. si cui. scōo. et .l. abesse vbi datur restitutio ei q in p̄uincia sua abest reipub. cā. Sȝ dic q̄ forte est in speciale. d. l. si cui. et .l. precedēti. his aūt q rōne gerit rēpublicā vel in ciuitate sua non vr̄ reipu. cā abesse vt. d. ll. Sed an notari⁹ q scribit acta publica videat̄ abesse dic q̄ non vt .e. ti. l. inter eos. §. j. ioculatores aūt q mittūtur ad gratificandū p̄ncipi sic vt. d. l. abesse. vbi ō ista materia tractat̄ vsqȝ ad fi. ti. Dy. Itē no. q̄ qui abest p̄sumit̄ iusta cā abesse nisi ɔ̄ p̄betur vt .s. de fideiu. liber. l. si eū seruū. §. fi. sȝ et q p̄cur. defendit iusta cā abest .s. ex q. cau. maio. l. is q̄ Dy. in glo. facit ibi post lit. ɔtc. vt no. p̄ hoc. e. l. §. prescriptiōes. et dictū fuit .s. e. l. miles. §. j. Ol.

Si negauerit. Ibi tp̄a .s. quattuor mēsiū vel q̄nquēnij vt .s. e. l. si marit⁹. §. j. et .C. e. l. iure maior. Ol. et itelligit Ja. de ra. hūc. §. qn̄ negat i iudicio presente adultera dicēdo ego nō accusabo te ar. .s. de ɔfes. l. certum. §. si qs absente. Ja. de ra. Et consueuit queri si pater et marit⁹ repudiauit simpl'r iuri agēdi et lapsi sunt .lx. dies admittantur volētes accusare iur. extranei. Et vr̄ q̄ nō nam. l. cauetur q̄ vbi differt̄ hereditas ex testamēto et ab itestato si vnā repudio videor repudiare vtraqȝ. vt .s. de acqui. here. l. illud. et l. nec is. §. heres. In cōtrariū est veritas q̄ simplex renūciatio trahit̄ ad ius cōpetens de p̄nti nō ad cōpetiturū in futurū. vn̄ is cui cōpetere poterat bono. posses. iure agnatiōis et cognationis simpl'r repudiādo vr̄ renūciasse ius de p̄nti ɔpetēs nō qd̄ cōpetere posset in fututum vt .s. de succes. edi. l. j. §. quibus. vbi questio similis formatur in gl. et si dicat̄ q̄ vbi vtrūqȝ ius ɔpetebat codē tpe hoc non est verū q2 duo iura nō poterāt codē tpe ɔcurrere si cā testati et intestati hoc eñ̄ est ipossibile vt .j. de re. iur. l. ius nr̄m. Et p̄ hac opiniōe vr̄ expressum .s. e. l. miles. §. lx. ij. r̄n. ɔtraria ergo intelligant̄ qn̄ renūciatio nō poterat valere ad id qd̄ renūciās intēdebat nisi vtriqȝ renūciatū intelligeret̄ Dy. ergo qs admittitur ad accusandū duplici iure et renūcians dovni admittit̄ ex alio et ita itelligat̄ .s. de sepul. vio. l. iij. §. si is. Et p̄dicta iura ad hoc allegata cū vno iure tm̄ vt ratione publici interesse et tūc si renunciat nō auditur vt .C. qui accu. nō po. l. si ea qui crimen. Ja. de ra. et vide extra de accusa. c. veniēs. cū ibi notatis. et .xxiij. q. iiij. c. si illic. in glo. que incip. not. hic ar. Itē not. q̄ per hāc dictionē nego. videtur quis repudiare. vt .C. vnde vi. l. qui se patris. vbi de hoc dixi. Secus videtur si dicat nolo agere seu excusare vt .s. ad tertul. l. filij mater. §. j. vnde videtur differetia inter verbum nolo et hec tria renuncio: nego: et repudio. Nam si renuncio pure nō possuȝ penitere. vt .s. de iu. et facti ignorantia. l. ij. vbi de hoc. no. et dixi et de pac. l. postq̄ liti. Iteȝ si nego vel repudio vt dicta. l. qui se patris. et hic et .C. de repu. heredi. l. sicut et dic vt dixi dicta. l. qui se patris. ibi acturum. i. accusaturū. Oldra. ibi non audiendum et dic fortius scilicet q̄ illum qui tempore excluditur quia lapsus tēporis inducit tantum tacitā et presumptā renūciationē. Et q̄ hic dicit nō audiendū dic esse verum lit. iam per extraneū ɔtestata al's admitteretur ar. .s. de sepul. vio. l. iij. §. antepenul. et not. .s. de pact. l. iurisgentium. §. si paciscar. Oldr. in glo. cum ista concor. ibi ex parte transigentis. i. recipiētis aliquid vt accusationē trāsigere remittat Oldr. ibi que non placet. Uel dic q̄ coram iudice fuit facta renūciatio et sic autoritas iudicis facit valere quod al's nō valeret sic et al's. .s. de cur. bo. dā. l. j. Dyn. vel sol. vt not. in scq̄nti contrario per Dy. ibi auditur pater vt ibi arg. .s. e. l. si marit⁹ preuenerit. §. j. et. l. ij. §. si simul. Jac. ibi sed contra se. s. Jo. Ol. ibi iaȝ ab alio erat lis ɔtestata. Uel dic vt omniū saluet̄ opinio cū aliqs accusationē remittit. Aut sunt verba extensiua: aut decisiua. Si extensiua vt volo agere tunc locus est penitentie arg. preallega. l. filij mater. §. primo. ad tertul. Aut decisiua puta: quia voluit in totū desistere et tūc aut modum remissiōis interuenit consensus vnius tantum. aut in modum pacti consensus duorum. Si in modum remissionis aut post lit. contest. remisit et sibi preiudicat vt .j. ad turpil. l. qui destitit. et .C. qui accus. non po. l. accusationē. si tale erat crimē sup quo poterat trāsigi: aut ante tūc nō preiudicat sibi nisi lite ab alio cōtestata vt in cōtrario fallit fm̄ Jo. in crimie adulteri vbi semp sibi ob. remissio vt hic lȝ secus sit in trāsactiōe vt in. l. transigere. nā tūc et añ et post sibi preiudicat si tale erat crimē super quo poterat transigere al's nec ante nec post vt. d. l. transigere. et q̄ plus valeat pactuȝ q̄ remissio ante lit. contest. patet .C. de tpe ap. l. fi. in fi. et quibus ap. non licet. l. j. in fi. et ibi not. et .C de pactis. l. j. And. Uel potes breuius dicere aut est tale delictuȝ quod potest pacto remitti et tunc nunq̄ penitēdo potest ad accusationē redire vt .j. ad. l. iul. de vi publica. l. q cetu. §. fi. Aut nō pōt pacto remitti et tunc aut penitet ante lit contest. ab alio et iterū admittitur aut post et tūc vlterius non admittitur vt hic cū si. Dy.

Lex iul. Ex hoc. §. liberaui quendam sacerdotem accusatum per minorem .xxv. annis. ex eo q̄ violauerat thorum patris licet plenissime esset probatum contra eum allegando minorem non potuisse accusare nisi de proprio thoro violato vt hic patet Dyn. et non memini alibi hūc casum Ibi non facile. i. nisi manifeste eum calūniari probetur. Dy. vt .s. e. l. is cui⁹ ope. §. fi. Ol. in glo. minor etatis ibi vt lenocinij: sed certe ego credo cū sit enorme et dolū requirat qd̄ opponat̄ et ita minori sicut et maiori et punit̄ sic maior nisi q̄ten⁹ miseratiōe etatis iudex moueret̄ ad miciorē penam. vt .s. de mino. l. auxilium.

Casus singularis.

⁊.l.ſi ex cã.§.nũc videndũ.Sed gl.hic intelligit eo caſu quo etiã maiori nõ opponit̃ videlꝫ cũ nomen.mulieris receptũ eſt inter eos.Dy.ibi.l.q̃rela.imo huic accuſatori adulteri pſcribit̃ qnqꝫ annoꝝ ſpacio.vt.l.qnquẽniũ.⁊ ẽt.l.q̃rela vͦ.niſi in caſu vt.j.e.l.mariti.in fi.Jac.de ra.ibi ſed alie.Not.ex hac glo.⁊ textu ſup quo ſignatur ꝙ ſi in fi.alicuius ſtatuti vel aliquo cõtractu vel reſcripto cõtineat̃ nulla excep.iur.vel facti obſtante.nihilominus tñ legitime exceptiões admittunt̃ ⁊ opponi poſſunt vt hic pꝫ.⁊ ar.ſ̃.de peti.here.l.⁊ nõ tm̃.§.ꝙ ſi ꝓ emptore.⁊ ibi no.Ol.nã friuole tm̃ ⁊ fruſtratorie per talia verba reiecte videt̃ur non legitime.vt.ſ̃.ꝙ vi aut clam.l.j.§.deniqꝫ.C.e.l.in adul.vbi.d h dixi ⁊ ꝓ hoc.e.ti.l.ita pudor.⁊ qd̃ ibi no.⁊ extra de offi.dele.c.ex parte.vbi de hoc plene.⁊ de eta.⁊ quali.c.accepimꝰ.ad fi.⁊ dixi etiã.ſ̃.de inoffi.teſta.l.ſed qñ.⁊.ſ̃.ſi inge.eẽ dicatur.l.hec orõ.⁊ j.ad.l.cor.de fal.l.miſſo mõ.et hñ de le.iij.l.ſi mihi.l.meuia.§.fi.⁊ in alphabeto lr̃a.N.dictiõe nulla.In glo.ſic.ſ̃.de mino.in fi.Sol.vt.d.§.minorẽ.Dy.⁊ Jac.de bel.⁊ dixi.ſ̃.de manumiſ.l.j.

Preſcriptiões. Id eſt exceptiões.ſ.dilatorie Dy.ibi acceptꝰ eſt.ſ.inter eos Dy.ibi pſcrip.ſ.dilatoriã.Ol.⁊ qꝛ iura variãt circa iſtam materiam dic ꝙ ad exceptiões opponẽdas ĩ cauſis ciuilibꝰ duo tpa ꝯſiderãt̃.ſ.añ lit.ꝯteſt.⁊ poſt vſqꝫ ad ſnĩaꝫ.vt.C.de ꝓba.l.exceptionẽ.vbi de hoc poſt ſententiã autem nõ oppo.niſi in caſibꝰ not.C.de iur.⁊ fac.igno.l.j.ſed in cauſis criminalibꝰ ad receptionẽ nois rei inter reos.i.inſcriptiõeꝫ in libro reoꝝ.Itẽ tertiũ tps poſtq̃ eſt inter reos receptus.Pͥo caſu recipiũtur et opp.dilatorie ⁊ nõ ꝑemptorie.Scd̃o caſu oppo.ꝑemptorie nõ dilatorie.Tertio caſu nulle pñt opp.nã qd̃ opatur ſnĩa in ciuili opatur receptio nois inter reos.in criminali ⁊ ſic dꝫ intelligi.vͤſ.iſte ⁊.§.ceteꝝ.Et ſic cõſtat ꝙ aliđ eſt litis ꝯte.⁊ aliud receptio nois inter reos lꝫ glo.hic ꝓut hr̃ qd̃ fit ꝑ lit.cõteſta.⁊ in pluribꝰ alijs locis dicat ꝙ receptio inter reos fit ꝑ lit.cõte.qd̃ nõ eſt veꝝ vt pꝫ.C.e.l.adulterã.et.ſ̃.hac ea.l.§.j.et dixi.ſ̃.e.l.miles.§.j.Et iđ alij habẽt hic in glo.ꝙ fit poſt lit.ꝯteſt.⁊ hñ Old.⁊ fit receptio nois inter reos ꝑ eũ actũ de quo fit mentio.C.vt nemo ꝓuat̃ titulo predijs ſuis.vel alienis afficiat.l.ij.in fi.vbi de hoc dixi.

Si in viduitate. Ibi perſeuerauerit cõmiſſo adulterio diuortio facto.Dy.vel etiã matrimonio ꝯſtante ex quo ad ſcd̃as nuptias non tranſiuit.vt.j.e.l.adulter.in princip.⁊.§.j.Old.

Si quis adulterũ. Ibi vel agit quo ad talium accuſationum ꝓſecutionem.Jac.ibi poteritqꝫ impetrata abolitione.Jac.

Qui vxori. Adulterium cõmittendi.Ol.in glo.prima.ẽ fi.ſed ꝯtra.j.e.l.ſi quis.ſed ibi ſpeciale vt ibi not.⁊.d.l.ſi dum in tuo.C.e.Dy.

DEnũciaſſe. Ibi ad iudicẽ.i.coram iudice vel ſubiectiõe ratione iudic.dicẽdo ex ꝑte talis iudic.vel dicẽdo intẽdo te accuſare corã tali iudice vt.patet.j.e.l.v̾.oĩno ibi ⁊ ſi iudicem ⁊c.ibi et ſi.i.q̃uis.Old.ibi ad iudicẽ potes puncta re ſuſpenſiue vt ſic de qõne.Et incipiat rñdere ibi ego ſufficere ⁊c.vel puncta plane vt ſic de rñſione qd̃ duret vſqꝫ ibi ſi denũciauerit ⁊c.Ol.ibi ab ea incipere nõ ergo incepta eſt accuſatio per libellũ accuſatiõis datum.Et ſic no.hic nõ prodeſſe preuenire ⁊ ſic eſt ar.ꝯtra.ſ̃.de iudi.l.ſi quis poſtea.Jac.¶ Itẽ no.ꝙ vbi aliqua denũciatio reqritur ſola ſcĩa nõ ſufficit vt ꝓbat̃ hic ⁊ ꝓ hoc.ſ̃.ꝙ vi aut clam.l.iij.§.fi.de peti.heredi.l.itẽ veniũt.§.petitam.ſcd̃o.⁊ de ad.tuto.l.quidã.decedens.§.fi.qd̃ facit cõtra determinationẽ glo.q̃ eſt.C.de euic.l.ẽptor fundi.vbi determinat̃ ꝙ ſola ſcĩa vẽditoris ſufficiat vt de euic.teneatur etiã ſine aliq̃ denũciatiõe emptoris ⁊ idẽ no.in ſimili.ſ̃.de tranſact.l.vẽditor Sed dicas ꝙ verũ eſt ꝙ ſufficiat ſcĩa vẽeitoris lꝫ nõ denũciet̃ Et ad iſtũ.§.rñderi põt ꝙ hic tractatur de priuilegio tollẽdo ⁊ odio ampliãdo.⁊ iđ nã ſufficit ſcire niſi denũcietur.ibi aũt tractatur de ꝑiudicio negãdo ⁊ iđ aliud eſt ibi.Dy.Et de hoc vide qd̃ plene not.per Dy.⁊ alios extra de reg.iur.c.eũ qui certꝰ.li.vj.Ibi ⁊ ſi iudicẽ coraꝫ quo erat accuſaturꝰ ⁊ dic ſi.i.q̃uis.Ol.ibi ꝙ denũciauit obijcit ⁊ ſic varietas ꝑſone aliud crimẽ videri facit Ja.Et allegat̃ multũ ille textus in practica ꝙ ſi accuſo de homicidio ⁊ nõ ꝓbo de homicidio ſꝫ de vulnere vel accuſo aliquẽ qꝛ dico ꝙ vulnerauit cũ ſanguĩs effuſiõe ꝙ đbeat abſolui qꝛ nõ ꝓbaui crimẽ ꝙ obieci.Et ꝓ h facit.ſ̃.de iniu.l.ꝑtore.edixit.Dy.ar.ſ̃.vi bo.rap.l.ij.§.j.đ edil.edi.l.bouẽ.§.aliqñ.⁊ de no bene in gandino de penis ꝑcuſſionibus ⁊ inſultu circa fi.tituli.Et vide plene in meis qõnibus ſtatutorũ de feritis.v̾.nona qd̃.⁊ plene ⁊.ſ̃.de his qui not.infa.l.qd ergo.§.pena grauior.in q̃ſtionibꝰ ver.Item qꝛ ſicut dictũ eſt quidã intellexerũt ibi inſtituere incipiendo etiã ab adultera nupta.Dyn.ibi ꝓcuratores denunciationẽ ad preambula ergo publici iudicij interuenit ꝓcurator qd̃ facit ꝙ etiã ad media cauſe.puta ad teſtes producẽdos ĩteruenire poſſit vt.ſ̃.de ma.vin.l.etiã.§.ſi plures.⁊ no.⁊ dixi.ſ̃.de publi.iudi.l.penul.§.ad crimẽ.⁊ ꝑ Rofre.in libello.iur.canonici qualiter puniatur ꝯtumacia rei.Dy.in glo.vel precedentibus.ibi ex decreto iudicis.Sed ibi vt ꝓuet̃ ab hereditate ꝓpter ſuaꝫ ceſſationẽ.Vel hic agitur de tollẽdo iur.ſpeciali ꝙ de facili fit in aut̃.de nõ alie.§.qꝛ non veriſimile.⁊ ſic nõ requiritur ꝙ iudicis decreto denunciatur ibi de tollendo iur.cõi ſm Dy.vel ſcd̃m Jac.de bel.Hic eſt regulare.vt et.C.de neg.ge.l.fi.⁊ de annali excep.vt perfectus.vbi de hoc ibi caſuale.Et eſt ratio qꝛ inſequit̃ magna pena:⁊ ideo requiritur tãta ſolẽnitas Ja.in glo.ar.contra in fi.dic aut denunciatio eſt de ſubſtantia ⁊ tunc ſcientia non ſufficit ſine denunciatione vt hic.Aut non eſt ſed ſola ſciẽtia et tunc ſufficit ſine denunciatiõe.vt.ſ̃.de act.empti.l.j.in fi.In dubio preſumitur ſciẽtia eſſe de ſubſtãtia potius q̃ denunciatio cũ denunciationes fieri ſoleãt qui erat incertꝰ certioret̃ et iſto caſu loquit̃ vͤſ.quid ergo.⁊.ſ̃.ꝙ vi aut claꝫ l.aut qui alter.§.⁊ ſi forte.Dy.⁊ vide ꝙ no.d.c.eũ qui certꝰ.de reg.iur.li.vj.Vel dic ſcd̃m Ja.de bel.ꝙ ibi requiritur ſcĩa ⁊ cognitio ſola et ideo ſufficit certioratio quecũqꝫ hic aũt nõ ſic.Et eſt hic ratio qꝛ denunciatio fit ad cõmodũ denunciatiõis et eſt etiam fauor matrimonij ne nuptie ⁊ hodie accuſare volentes ⁊ dic vt notaui.C.de noua.l.iij.et de euict.l.emptor fundi.Jac.in glo.quia non dixi ibi admitti denũciationem hec glo.corrupta eſt vitio ſcriptoris:quia debuit dicere non admitti ſcd̃m legem iſtam qꝛ hic exprimit̃ cã.ſ.adulterij ꝯmiſſi qꝛ accuſari nõ poſſit id eſt in accuſatione ꝓcedi lex tñ allegata in gloſ.bene ꝓbat qd̃ dicit glo.Dy.in fi.ſed hic denunciatio eſt de ſubſtantia ibi nõ.Et eodẽ mõ ſo.contrariũ de ſuperiori ꝓxi.glo.Dy.Vel dic ſm Jac.de bel.aut ex verbis aut verborũ qualitate vel ex precedẽtibus põt quis eſſe ſciens et tunc non requirit̃ cauſa vt hic al's ſecus vt ibi et.C.de annali.l.vt perfectius.de hoc no.ſ̃.de ope.no.nunci.l.j.in princ.Jaco.in glo.quia expreſſa nocent in fi.dicas ꝙ ibi omnes ille cauſe tendebant ad eundeꝫ effectum.i.ad eandẽ appellationẽ adiuuandã ⁊ proſequendã non autem immutandam hic aũt accuſatio noue ꝑſone nouum ⁊ idẽ facit videri delictum.Dy.

Queritur. Ibi poſſit eodem tempore.Dy.ibi põt mulier contra adulteriũ.Dy.ibi admitti poſſe etiã eodem tempore Dyn.ibi abſolutus fuit.ſ.adultus Dy.ibi per eum vincit et ſi adultero abſoluto adultera accuſata dãnetur nã oppoſita except.rei iudica.dico ꝙ ſnĩa nõ tenet qꝛ ſcd̃a ſnĩa lata cõtra primam nõ tenet vt.C.ſenten.reſcin.nõ poſſe.l.j.⁊ qñ ꝓuo.nõ eſſe neceſſe.l.j.Jac.de ra.Ibi ſed aget.i.defendet ſic.C.de teſti.l.j.Dy.ibi vel gr̃a vel iuſticia ſunt enim quattuor que ꝑuertunt humanũ iudiciũ.ſ.timor premiũ amor ⁊ odium.xj.q.iij.c.quattuor.⁊ qñ valeat ſnĩa lata aliquo ex iſtis quattuor modis vel non dic vt ibi not.in glo.⁊ per archiđ.⁊.ſ̃.ad trebel.l.ſeruo inuito.§.cum pretor.⁊.C.quando prouoca.nõ eſt neceſſe.l.venales.vbi de hoc dixi.⁊ de pena iudic.cũ male iudicauit.l.j.et extra de ſententia ⁊ re iudica.cum eterni lib.vj.nõ eſt tamen veriſimile ꝙ homo bone fame velit aliquo ex predictis modis iudicium peruertere vt no.extra de purgatione canonica.c.cũ in iuuẽtute.ꝑuertitur ẽt iudiciũ impitia iudicis vt ſ̃.de euict.l.ſi per imprudentiam et extra de tẽp.or.c.vel nõ eſt conreus.⁊ de hoc nota.per carđ.dicto.c.cum eterni.Sed diuinum iudiciũ non põt peruerti qꝛ nec fallit nec fallit̃ vt extra de ſnĩa excõica.c.a nobis.de eo tñ ſumus incerti quia interdũ vidimꝰ aliquos ſub iuſto clipeo perire vt ĩ lombar.de homicidio de libero.ho.l.recolimus.ſcd̃o in fi.Item negligẽtia ꝑuertit humanum iudiciũ vt extra de homicidio.c.ꝓ humani.li.vj.Item vide ad ꝑdicta qd̃ no.xj.q.iij.qcunqꝫ.q.j.c.ſi quis neqꝫ.et extra de ſymo.c.neqꝫ.et ꝙ amicitia peruertat iudiciũ in predictis ꝓbatur ⁊ ideo dicitur ꝙ bonum eſt habere pretorem amicũ.j.de leg.l.paul.rñ.al's eſt.§.vltimus.ſub.l.filius.Item not.qd̃ quoniam obtines in iudicio caſu quo iuſticia qñqꝫ abuſione qñqꝫ fraude probatur.ſ̃.de pecu.l.qd̃ debet̃.de iudi.ſi filius.de inofficiteſtamen.l.poſthumus.§.ſi quis.de fideiuſſoribus.l.excep.⁊ not.hoc in patria poteſtatis domini Alber.de bobio de officio aduocati circa clientulum ſuum.§.multotiens.Item teſtes ſimiliter corrumpuntur gratia timore:precio:et amore vt in vſibus feudorum quid ſit inueſtitura.c.primo.§.ij.⁊ de notis feudorum.c.j.§.idcirco.Item nota.ꝙ ſententia lata pro adultero prodeſt adultere quo ad plenuꝫ ita quod non poteſt amplius accuſari quod eſt notandũ.¶ Sed ecõuerſo lata ꝯtra adulterum non preiudicat adultere vt hic patet et facit ad hoc extra de adulte.c.ſignificaſti.et.ij.q.iij.c.interrogatum eſt.Et vide qd̃ not.

qđ not. de statu ho. l. ingeniū. in fi. Et predicta faciūt si accusatus est epus de symonia p eū cōmissa cū archiepo: & pbatum est cōtra eū nunqd iste pbatiões preiudicēt archiepo. Et hic est ar. q nō. sz respōderi pōt q hic est spāle in adultero ppter matrimoniū scdo initū cui iura fauēt: sz de pdicta qōne symonia. dic vt plene not. p Inn. ex de cōfessis. c. ij. Et ad predictā materiā faciūt que no. C. de aduo. diuer. iudi. l. j. ¶ Itē faciūt ad aliā qōnem: ecce q duo fratres ex eodē patre & ex eadē matre nati contraxerūt matrimoniū cū duab9 sororib9 ex eisdem parentib9 natis. Lata est snīa q vnū ex istis matrimonijs nō teneat ppter consanguinitatē nunqd preiudicabit alteri matrimonio. ar. est hic q nō. sz de hoc dic vt not. ex de prebē. c. dilecto in vlti. glo. Et vide in. qōnibus Ber. brix. viij. qōe q incipit duo fratres. Et de hoc an in causis cōnexis fiat piudiciū si pnuncieť in vna alterius. vide qđ not. & dixi. s. de mino. l. et. §. ex causa. & qđ no. & dixi. C. quib9 res iudica. nō nocet sup rubrica. & l. j. & p totū & ibi p Odo. piudicat etiā snīa si pnunciať aliquā esse vxorē titij: p cōsequēs seqť nō esse alteri9 ex despōsalib9. ca. ex parte. ¶ Item snīa lata ɔtra electores q nō potuerint eligere preiudicat electo etiā absenti & ignorāti. vt ex de elec. c. dudū. in fi. & de hoc etiā vide qđ not. in gl. ij. q. vj. ca. quippe. ¶ In glo. C. eo. res reos. in fin. & s. eo. l. si maritus sic in magistratu. §. fi. Ol. In gl. vt pscriptiōe ibi: sz nō fuit vsus. ¶ Uel dic nō poterat qz citius liberaꝛ prescriptiōe mulier q masculus. vt. j. ad turpill. l. j. §. accusaꝛ. et. j. eo. l. mariti. §. sex mensiū. Jaco. In glo. q cū cōtingit. ibi: scdo nō. Non est mirū q absolutio adultere nō pdest adultero: etiā nō dānato cū sit spāle q absolutio adulteri psit adultere iā nupte. Dy. & Ja.

☞ Excōmunicatus an possit iterum excōicari.

Adulter. Aliquale ar. est in. ij. rñ. q bānitus nō possit conueniri durante bāno p alio delicto in ciuitate in qua bannitus est. Sed circa hoc dicit. vt. j. ad municip. l. eius. §. fina. Dy. et tetigi. s. e. l. maritus. §. legis iul. ¶ Uel dic ɔtra qz ad multiplicationē delicti nō sequiť remissio pene. vt. s. de priuatis deli. l. nunq. de act. & obli. l. plura. de tabu. exhibē. l. iij. §. si quis dolo. & p hoc. j. de penis. l. aut dānū. §. quisqs. ¶ Item si quis est excōicatus † iterū potest excōicari. ex de iude. §. ita quorūdam. & de snīa excōicatiōis. c. cū p causa. Ol. In gl. vt relegatiōis. hic reprobaꝛ. j. nil no. appel. pen. l. j. §. fi. Jac. in fi. vel dic pena vt mortis. Nec obst. q. s. dixi mors qz dic. s. naturalis. hic de accidentali dicit. Jaco.

Si eo tempore. Priuilegium superueniēs lite pendente nō pdest licet pfuisset ab initio subsistens hoc dicit. Et est arg. ɔtra laicum delinquentē q postea factus est clericus. de quo dic vt dixi. C. de epis & cle. auť. cā que fit cū monacho. ¶ Itē est ar. ad aliā qōnem q est valde frequens statuto caueť q bāniti repellanť ab oibus actib9 legitimis accidit q quidā sunt inducti testes in aliqua causa & tpe quo iurauerūt erāt bāniti postea eximūtur de bāno anteq deponāt dictū suū. ¶ Queriť an dictum eorū valeat. & videť q nō p. §. istū. & qz iuramētū est de substātia testimonij. vt. C. de testi. l. iureiur. & ita tenet do. Gui. p di. l. et vide qđ ibi dixi. v. qd si testis erat testabilis. In ɔriū facit s. de pig. act. l. si rē. §. fi. cū cōcor. ibi allegatis p predicta determinatiōe facit. s. de test. l. ad testamentū. §. cōditionē. & ad hoc de iure fisci. de fer. §. j. v. item constitutionibus.

☞ Monachus apostata per ingressum monasterij an teneatur creditoribus.

Nupta. Uer. plane. ibi: nupta esse desierit. s. illa cui9 adulter erat absolutus. Et nota q cessante causa priuilegij cessat priuilegiū. Et facit ad qōnem scholaris q accepit pecuniā a mercatore & iurauit nō recedere de bononia sine licentia mercatoris mercator eidē cōcessit licentiā eundi mutinā p certis suis negocijs q eo reuerso incidat pus vinculū sacramēti q recedere nō possit sine metu piurij sine licētia mercatoris & qz mercator licētiā cōcedendo. De prima videaꝛ cogitasse nō de vlteriori. vt. s. de iu. dotis. l. dotiū promissio. & j. de v. sig. l. boues. et. §. hoc sermōe. vbi de hoc tetigi. Et vꝛ quasi casu. s. de ope. liberto. l. plane. Dy. In ɔriū multum facit. C. de remissio. pig. l. si. vbi plene videas: qz hec qđ disputata fuit p do. Ol. vt ibi dixi. Iste est ar. cōtra monachū † apostatā q per ingressum monasterij non tenebaꝛ creditorib9 vt auť. ingressi. q reincidat in priores obligatiōes p exitū monasterij. ad idē. s. de act. & obli. q cū herede. de excep. rei iudi. l. ij. & . d. l. plane. de ope. liber. ar. ɔtra de act. & obli. l. seruus. per quā. l. cū ibi not. videť solui questio. & p hoc. C. de sen. passis. l. si deportatus. & l. insulā. & de bonis auc. iudi. possi. l. cū vnus. vsi. plane. & v. aliter. sz in legib9 illis est ppter priuilegiū concessum: sz exeundo monasteriū apostasiā cōmisit ex quo nō dz bñficiū morari. vt. j. de interdict. & relega. l. relegatoꝝ. §. fi. Sz an post egressuz teneaꝛ monasterij apud quod bona remanēt licet psona recesserit. Dy. vide in auť. ingressi. ¶ In glos. nisi prius. ibi: vel sm Aldric. hec vera & approbatur in summa. C. eo. titu. §. peremptoriā. Ol.

Patri. Ibi: cū filia hec dicto cū pōt designare actū inuentiōis & vnitatē occisiōis prima tenet. Dy. Et ista lex an tenet de iure canonico. vide. xxxiij. q. ij. inter hec. ex de snīa excō. c. ij. §. nec ille. ibi: itaq. s. qz cū aliquid cōcediť alicui in priuilegiū videť ceteris denegatū. Jaco. in fin. subaudi occidere poterit adulterū cū filia sua inuentū q est neptis quo ad vnū & sic colligit Jac. de are. q ap. filij non ɔtineť nepos. de hoc dixi. C. ad le. iul. maiestatis. l. quisquis. & statim dicā. j. l. pri. & s. de tute. l. q si nepotes.

Si euenit. Ibi: nec pater qui etiā filiusfa. est. vt. s. pr. Ol. ibi: nec inuito subaudi dicim9 q pater q est filiusfami. nō possit occidere filiā inuentā in adulterio. Ol. ibi: nō videť hrē. s. filiā in adulterio inuētā subaudi q est necesse ad hoc vt eā possit occidere. vt. s. l. pri. Oldra. ¶ Itē allegaꝛ hec lex in prin. ad talem qōnem statuto caueť q patre defuncto relictis filijs & filiab9: filie nō succedāt sz dotenť sm facultates. & idē etiā caueť iure lombardo. in lombar. de successio. l. si pater filie. nunqd idem locū habeat nullo filio relicto: sed nepote & nepte vꝛ q nō. ar. hui9. l. vbi app. patris non ɔtineť alius. & s. l. pri. vbi appellatiōe filie nō ɔtineť neptis. ¶ Itē qz hoc esset ptendere verba statuti & statuta nō recipiūt interpretationē extensiuā. vt. j. de municip. l. cōstitutionib9. et. s. de dona. l. in edibus. §. j. ¶ Sz dic ɔtra qz vbicūq hz locū ratio legis & lex. vt. s. de leg. ij. l. cū pater. §. dulcissimis. & optime. j. ad leg. pōpeiā de paric. l. iij. §. fi. & s. de iur. patro. l. adigere. §. quis. & no. s. de fonte. l. j. in pn. & bene de excu. tuto. l. scire opz. §. aliud. i fi. ¶ Sz eadē ratio locū hz in nepotib9: ergo statutū extendaꝛ ad nepotes vt statutū sit lex. vt. s. de iusti. & iur. l. oēs ppli. & rōnabilem extēsionē recipiūt statuta sicut & stipulatio q est stricti iuris sicut & statutū. vt not. p Ol. C. de scdis nup. l. fi. Ratio autē statuti fuit ne successiōes trāseant stirpes. arg. eius qđ no. s. de vētre inspi. l. ij. §. pe. & ar. de le. j. l. ab oibus. in prin. & tangiť filis qđ. C. eo. l. j. p Ja. de are. q hāc qōnem publice disputauit. vt plenissime dixi. C. cō. de successio. auť. itaq. Facit etiā ad aliā qōnem si statuto caueť qđ quis possit occidere furē inuētū in domo patris & filij nūquid possit occidere inuētū in domo aui vel nepotis. et dic q nō. ar. hui9. l. ¶ Itē allegaꝛ sepe finis hui9. l. q q ē in ptāte alteri9 aliū in sua ptāte hrē nō pōt. & idō dz q ingressus monasterij nō retinet filios in ptāte: qz ipē trāsit in ptātē abbatis. vt. xviij. q. ij. c. luminoso. & c. abbates. xvj. q. j. si qs monach9. Rofre. tñ tenet q monach9 nō sit in ptāte abbatis. & q ei9 filij nō liberenť a patria ptāte. vt no. p eū de act. in rē piudiciali q daꝛ ɔ filiū. §. oibus cū istis libellis. ¶ Sz de hoc plene dixi. C. de sacro. ec. auť. ingressi. v. itē cōsueuit queri si ingressus liberos. & hāc plene in speculo de statu monachoꝝ. v. xij. queriť. & v. lvj. queriť. ¶ Itē cōcor. ad hāc. l. s. de acqr. re. do. l. liber homo. ad mace. l. filiū habeo. dz acq. pos. l. possessio. §. q aliena. j. q. j. c. estote. & C. de legi. tu. l. itē excōicat9 nō pōt aliū cōicare. xxiiij. q. j. achaci9. & ibi in glo.

a Nec in ea. a In. §. j. ibi: vidue que tunc vidua erat cum stuprum cōmisit. Oldra. ¶ In glos. cum qua. in fine. al's incipit ex senatus. Oldra.

a ¶ Nec i ea. Adde doct. hic q dicunt qđ pꝛ nō pt occidere filiā adulterā in domo aliena.

Jus occidendi. Ibi: multo magis cui ergo licet q plus est licet q minus cōcor. sunt in gl. Et facit q si statuto caueť qđ bānitus possit impune occidi q multo fortius possit vulnerari vberari ligari & aliter offendi. de hoc dixi. j. eo. l. capite. Sz an ecōtra si dicaꝛ in statuto q possit impune offendi poterit occidi de h maius dubiū est. Sz de hoc dic: vt dixi. C. de his q ad ec. cōfu. l. si seruus. vltra prin. ¶ Itē no. q paterni nois pietas ɔsiliū capit p liberis suis. patria eñi ptās ɔsistit in pietate nō in atrocitate. vt. j. de parici. l. diuus. & pꝛ moleste sustinet incōmoda filioꝝ in clemētis de sepulturis. c. j. §. ij. & vide. C. d cu. fu. in. fi. Et vide qđ no. p Dy. ex de reg. iu. c. in iudicijs. & qđ no. de ista patria ptāte. l. si filius. ibi: decernētis al's de semētis. & meli9 & not. gl. hic positā q declarat qñ liceat marito occidere vxorē

adulterã.⁊ vide etiã qđ dixi.C.e.l.grachus.⁊ vide.xxxiij.q.ij.c.interfectores.⁊ pulchrã ⁊ vtilẽ gl.ibi positã in ista materia. Sꝫ iure lombardo vr̃ ꝙ maritus impune possit occidere vxorem adulterãtẽ ⁊ adulterũ.vt in lombarda de adul.l.j.⁊ vide qđ dicã.j.l.pri. ¶ Itẽ dñs põt seruũ occidere si inuenerit eũ adulterãtẽ cũ vxore.vt.s.de v.obli.l.qui seruũ.⁊ patronus libertũ.vt.j.e.l.marito.§.j.secus ecõtra.vt.j.e.l.antepe. In gl. in qua hĩtat.in fi.⁊.s.eo.l.q domũ.Et vide ar.ꝙ ibi no.⁊.s.de dãno infec.l.iiij.§.pretor ait.et.j.l.pri.§.j.

a ¶ Qđ ait. Adde ꝙ sepiꝰ dr̃ in hac l.ꝙ si clericꝰ repiat osculari filiã psumit ꝙ faciat grã charitatis i.c.absit.xj.q.iij.bal.in.l.qd ergo §.si heres.đ lega.j.

a Quod ait lex. [a] Ibi: ociosum.i.sine cã dictũ.Ol.ibi:hãc ptãtẽ.s.occidendi.Ol. ¶ Si adultera est pregnãs an debeat eã occidere.dixi.s.de sta.ho.l.impator adrianus.ibi:postea.i.post ꝯctũ mr̃imoniũ.Dy. ¶ Et allegat hec lex ad qõnẽ talẽ statutũ ẽ in ciuitate ꝙ si aliqs fuerit ĩuẽtꝰ ludũ taxillo⁊ tenere ꝙ puniat ĩ decẽ ⁊ medietas sit accusatoris accusauit titiũ ꝙ tenuit ludũ ⁊ ꝓbauit ꝑ testes querit nunqd gaudere debeat cõmodo statuti:licet ille nõ fuerit inuẽtus:sꝫ solũ ꝑ testes cõuictus.⁊ vr̃ ꝙ sic:vt.C.de pe.l.q sniam. ¶ Tu dic ꝯtra qđ ita demũ dicat inuẽtus si deprehẽsus fuerit ꝑ litterã istã.Ja.de are.⁊ facit ad hoc.C.đ fideiusso.l.si barsatorã. ¶ In gl. sꝫ an filio.ibi:in decretali.Alexã.credo ꝙ extrauagãs sit q: nec est in titu.de adul.nec in tit.de homi. ¶ Uel dic verius:ꝙ gl.corrupta est vitio scriptoris.vbi eñ dicit.c.sicut.§.fi.dꝫ dicere.c.si vo.§.fi.⁊ ẽ.c.iij.ex đ snĩa excõi.ꝙ fuit Alex.vbi est casus ꝙ ꝑsonis hic enumeratis vetat occidere.ibi.§.fi. Et ꝑ hoc facit.de rap.virg.l.vnica.§.siue igit.vbi dr̃ ꝙ licet parẽtibꝰ ⁊ cõsanguineis occidere raptorẽ inuẽtũ frãgente crimina postea subijcit.ibi:vt huic pene ꝙ vo refert vtrũ volẽtẽ rapiat an inuitã.⁊ sic vr̃ ar.illiꝰ littere ꝙ liceat cõsanguineis occidere adulterũ fragante crimine etiã si sit cõmissum adulteriũ cũ volẽte. ¶ Sꝫ cogitetis qualr̃ possit rñderi ad.l.illã. Dy.Ego puto ꝙ istis ꝑsonis de qbꝰ gl.loquit nõ liceat adulterũ occidere.vt.s.e.l.pater.⁊.l.seq.⁊ q: hec lex est odiosa ergo nõ ampliãda.vt.s.de libe.⁊ posthu.l.cũ quidã.⁊ q: etiã.s.e.l.sic eueniet.nõ ꝑmittit auo:ergo nec istis ꝑsonis.⁊ ad.d.l.de raptu virginũ.põt rñderi ꝙ ibi est spãle:q: ibi duplex crimẽ.s.raptus ⁊ adulterij est cõmixtũ.Ol.⁊ ꝑ hac so.facit.j.ad le.iul.de vi publica.l.q accu.§.fi.⁊ hãc approbat Jac.de ra.⁊ Ray.

Sufficit. In v.sꝫ ⁊ si pater.ꝑ hãc litterã fuit ꝑ me decisa talis questio statuto ibi cauebat ꝙ q fecerit insultũ ad domũ suã ꝙ magis puniat q̃ si alibi:iste habebat duas domos vnã in qua hĩtabat ꝯtinue:ĩ alia nõ ꝙ si fiat insultus in illa in qua nõ habitat ꝙ nõ sit locus in statuto.⁊ ꝑ hoc.j.de v.sig.l.in.l.censoria.sꝫ qd si fiat ad stationẽ in qua nõ morat cũ familia nunqd hẽat locũ statutũ vr̃ ꝙ nõ vt.s.de iniur.l.item apud labeonem.§.cõuitiũ aũt.vbi ponit ꝙ specie diuersa domũ a statiõe.vbi de hoc dixi posset etiam adduci in contrarium.

Quod ait. Facit.§.iste ꝙ si statuto ciuitatis cauet ꝙ qui aliquẽ ꝑcusserit puniat certa pena ⁊ in statuto subcausat excipimus ꝑcussiões quas ꝑcussus repercutiẽdo ꝑcussorẽ fecerit incõtinẽti in eadẽ rixa. Querit si ꝑcussus statim insequit ꝑcussorẽ fugientẽ et eũ repercutiat nũquid sit accusatus ꝑ statutũ vt videat fecisse in eadem rixa iste.§.bene facit ꝙ sic ⁊ ad hoc.s.de duobꝰ reis.l.ex duobꝰ.⁊.l.duos.de v.obli.l.cõtinuus.si cer.pe.l.lecta.cũ si. ¶ In ꝯtrium multũ facit qđ not.ꝑ Goff.in summa de homicidio.§.sꝫ nũqd si me percutis.et vide etiã qđ nota.C.vnde vi.l.j.super verbo inculpate tutele.

Marito. Ibi: cuius.i.alicuius eo⁊.Dy.Et no.ꝙ ꝓpter vindicãdũ dedecꝰ suũ cõcedit marito occidere adulterum.vt hac.l.vnde cassiodorus libro variarũ in epl̃a q̃uis homicidij factoris dicit ꝙ ꝑ copulatis suis amicis ponũt qui verecũdia nõ mouẽtur homo autẽ quo patiet adulteriũ inultũ relinqre quo ad eternũ suũ dedecus dr̃ omisisse qm̃ pro amore pudicitie purgare fetũ maritis nõ ẽ leges calcare sꝫ cõdere.ibi: cõis fuit ar.ꝙ ꝑ parte vasallus in totũ dicat vasallus.Ja.

Illud in vtroqꝫ. Scꝫ in patre ⁊ marito.Ol. ꝙ non liceat.vt.j.eo.l.si adulteriũ cũ incestu.§.fi.al̃s est sub.l.occidere liceat. ¶ Et dic: impatores.Ol.ibi:ignominiosa sic subaudi.an poterit adulterũ cũ ea inuentũ occidere.⁊ dic ꝙ sic ar.s.eo.l.si vxori.§.j.Ol. ibi:ignominia notatus vtrũ poterit occidere adulterũ cũ filia inuẽtũ.ibi:eos pr̃es vel maritos.Ol.Et qđ.s.dixit.an ad ius expone.s.occidẽdi nec referas ad ingratũ de q ꝑdixi nã magistratũ maritꝰ nullo mõ põt occidere vt ibi dixi:q: nõ ẽ turpis ꝑsona.vt.s.pri. ¶ Qđ ergo dicit ius habeat dic.s.in genere nõ referẽdo ad ingratũ.Dy. In glo.vlt.talis ꝑsona vt in ius vocari nõ possit.Ja.in eadẽ gl.in fi.hic nihil facit ad ꝓpositũ q: loquit in casu ecõuerso si ĩ ingratu ꝓhibito accusare nõ de ꝓhibito accusari.Sꝫ dic idẽ qđ gl.ꝑ.l.j.e.si adulterũ cũ ĩcestu §.fi.vt ⁊.s.dixi in tex.Sꝫ certe ĩmo ille.§.vr̃ ꝯ q: ibi dr̃ ꝙ põt accusari:sꝫ dic ꝙ illa accusatio ꝓ nõ accusatiõe hẽtur fieri in ea ꝓcedi nõ possit durãte ingratu:vt ibi dr̃. Sꝫ ad aliã qõnẽ s.an liceat adulterũ inuẽtũ cũ filia vel vxore ignominiosa occidere nõ rñdet gl.nec tex.aperte.sꝫ dic vt dixi in tex.ꝙ sic q: regula est qđ q põt iure pr̃is vel mariti accusare põt ⁊ occidere. vt hic ĩ fi.§.sꝫ adulterũ cũ filia vel vxore ignominiosa licꝫ iure pr̃is ⁊ mariti accusare.vt.s.eo.l.si morte.§.j.⁊.ij.ḡ ⁊ occidere. ibi:tñ no.ꝙ nõ possit accusare nisi iure ex̃nei ad aliã qõnẽ.an liceat pr̃i vel marito occidere adulterũ inuẽtũ cũ vxore vl̃ filia que ꝯ leges nupta ẽ gl.silr̃ nec text.nõ rñdent apte.Sꝫ tu rñdeas primo de patre ꝙ nõ possit occidere:q: nõ põt accusare iure pr̃is:ergo nec occidere vt hic in fi.§.ꝙ nõ possit accusare iure pr̃is:ptꝫ q: nullũ hꝫ ius ꝑcipuũ in accusando adulteriũ cõmissum cũ filia q̃ nupta nõ ẽ.vt.s.e.l.nec ĩ ea.§.j.⁊.l.si vxor.§.pe.Sed ista nõ vr̃ nupta cũ matrimoniũ fuerit ꝯ leges ꝯctũ ⁊ sic ꝓ infecto hr̃i dꝫ.vt.l.nõ dubiũ.C.de legi.⁊ idẽ põt dici in marito cũ nõ sic maritus:sꝫ ꝓ marito non habeat:vt dixi.Ad vltimã qõnẽ.an vir vel pr̃ leno vel ignominosus possit adulterũ occidere silr̃ nõ rñdet.Sed rñdeas ꝙ sic:q: licet eis iure mariti vel pr̃is accusare:licet ignominose sint.ar.d.l.si vxori.§.j.ibi:nec eñ in quid solũ atrides ⁊c.Et ad hoc.s.titu.vij.§.si publico.⁊ de hac vltima qõne vr̃ tangi.s.eo.l.igit.in text.et glo.Dy.Ubi videt teneri ꝯtrium ⁊ verius.Ol.

b Capite quinto. [b] Ibi:suo iure.i.sine iudicis autoritate.Ol.ibi remissus volũtate mariti.Ol.ibi:euasit sine volũtate mariti. ¶ Et notabilis est hec lex ⁊ gl.hic posita ⁊ sepe allegat in practica. ¶ Et ꝑmo ex ea collige ꝙ si aliqs retinuit adulterũ inuentũ cũ vxore ꝙ nõ possit accusari de carcere ꝑuato dũ tñ nõ retineat:q: plures horas q̃ hic dicat. ¶ Qđ dicemꝰ de bãnito q autoritate statuti põt impune occidi nũqd poterit in carceribꝰ priuatis deteneri vr̃ ꝙ sic ar.s.e.l.nec in ea.§.ius occidẽdi.vbi đ hoc dixi tacita parte.Ol. in ꝯtriũ facit hec.l.q: licet maritus habeat ius occidendi nõ tñ põt eũ retinere nisi ꝑ.xx.horas. ¶ Sꝫ ad h rñderi posset ꝓ marito:licet occidere incõtinẽti nõ ex interuallo.vt.s.l.pri.⁊ ꝑcedenti bãnitum autẽ licet occidere qñcunqꝫ.Preterea hec lex determinat tp̃s.xx.hora⁊ statutũ ãt nullũ tp̃s.⁊ loqt de q̃libꝫ offensa bãnito illata. ¶ Ex gl.vltima ꝑmo collige de mõ testificãdi in cã adulterij.de quo plenius vide ⁊ qđ not.ex̃.de testi.c.preterea. ¶ Itẽ no.illud mirabile ꝙ innuit hec gl.ꝙ ꝓpter ꝑcedentia hoc mõ iudicia qs torqueat ⁊ eiꝰ cõfessiõi stet.nam qcqd ꝑcedat optꝫ ꝙ ꝯfessus in tormẽtis ꝑseueret.vt.j.de qõnibꝰ.l.j.§.diuus.j.⁊ ibi no. ¶ Unde si intelligeres hãc glo.ꝙ stet ꝯfessiõi in tormẽtis sine ꝑseuerẽtia absurdũ.si aũt intelligas ꝙ debeat ꝑseuerare:sꝫ al̃s nõ staret tali ꝯfessioni nisi ꝑcedentibꝰ nidicijs.tũc iste est bonꝰ ĩtellectus:licꝫ eũ nõ patiant allegata ꝑ glos. ¶ Scđo collige ex hac gl.ꝙ si qs ex̃ ius ꝯfitet se debere alicui.x.sine cã.vt no.s.de interro.act.l.j.ꝙ licet testes deponãt in iudicio se sic audiuisse nõ ꝓpterea ꝯdẽnat debitor nisi al̃s ꝓbet creditor cãm.⁊ ita not.d.l.j. ¶ Ratio huiꝰ põt eẽ q: isti testes sic deponẽtes sũt sicut quoddã exẽpluꝫ cui nõ credit sine originali.vt.C.de edẽ.aut.si qs in aliquo documẽto.⁊ dr̃ in sil̃i idẽ.C.de fide istru.l.sic ĩiquũ.ꝙ originale videbit adduci cũ ip̃e al̃s ꝓbabit ꝑ ꝯfessionẽ huiꝰ ꝯuẽti vl̃ ꝑ alias ꝓbationes cãm ꝓmissiõis ⁊ debiti ꝯtinẽtes sicut not.in sil̃i in prealr̃.l.sicut iniquũ.Ol.Et ꝙ hic dicit gl.ibi: sꝫ si in iudicio nõ ꝯfiteat ⁊c.Et põt esse rõ vel q: ẽ sine cã.vt dixi vel q: facta absente aduersario.i.fisco q ẽ aduersarius nõ pr̃ vel maritꝰ ⁊ sic nõ valet.vt.s.de ꝯfessis.l.certũ.§.si qs absente.⁊ ꝓ h.s.de interroga.act.l.fi.vbi ꝯfessio facta ad instãtiã credito⁊ p̃ñtiũ absentibꝰ nõ ꝓdest.Ol. ¶ Ultimo no.ꝙ deprehẽsio ĩ crimine multũ opat.vt.s.e.l.ꝙ ait.C.đ ep̃is ⁊ cle.l.raptorẽ.⁊ de h vide qđ dixi.C.de defenso.ci.l.defensores.et ad hoc.s.de ritu nup.l.palam.§.que in adulterio.

b ¶ Capite qnto.Adde Bar.i.l.admonẽdi.de iureiu.q allegat hunc tex.

Constante. Ibi: admittit.i.admitti velit.Ol.ibi: derelictã eñ ⁊c. ¶ No.ꝙ accusatio ꝑ vnũ cepta ꝑ aliũ postea exercet ⁊ ꝑficit.vt hic Ja.⁊ ꝑ hoc.s.de ĩiur.l.sꝫ si vniꝰ.§.si pater.⁊ ibi not.⁊.§.fi.de act.⁊ ob.l.sciendũ.de iudi.l.tã ex cõtractibꝰ.⁊ de fideiusso.⁊ here.tuto.l.vlt.Dy.et Ol.In glo. sed nec maritus.ibi:sꝫ hodie ꝯtra in vno.in extraneo idem qđ olim cũ de extraneo nõ inueniatur expresse correctum.arg.C.de app.l.precipimus.Jaco.de ra.

Si postulauerit.

Si postulauerit. Ibi: de seruo alicuius extranei in modū testis adducto. Ol. interesse qōni. Ja. ibi esti mari ante qōnē. vt. s. vsufru. quead. ca. l. j. §. recte. ⁊ facta qōne etiā ad hoc vt sciat inquātū deterioꝛat° ē ꝓpter qōnē. ar. s. de ope. no. nū. l. ij. §. nō solū. §. j. ⁊. §. pe. Ol. ibi: adulterū. i. de adulterio accusatū. Ja. eū accusatoꝛē. Jac. iubebūt ꝑ dāni emēdatiōe. Ja. ibi: ista pena respectu soluētis nō autem respectu accipiētis. Ja. ibi: qꝛ rō sequētiū. ⁊ iō cū sequētib° legas. Ja. ibi: seru° q postulat torquere. Dy. ibi: estimatio deterioꝛatiōis. Ol. In glo. qꝛ ambo ibi. vt ibi not. hec prima cōiter approbat. Dy. ibi: s3 Jo. hāc Dy. ibi: aliȷ̄ dicūt hāc Ja. de ra. ꝑ qua facit lr̄a hic. s. quantū ⁊c. ¶ Prima opi. vr̄ approbari in. l. vlt. s. de calū. Ibi: aut. s3 iudex. S3 certe licet testis dicat ꝑ vtraqꝫ parte ꝓducēs: tū̄ tenet soluere expēsas vt. C. de test. l. qm̄. s3 pōt rn̄deri qd̄ aliud in expēsis q̄ sunt modice ⁊ aliud i precio hui° serui. ¶ Et sic ē ar. ꝙ si iudex assumat assessoꝛē vl̄ ꝯsultoꝛē ꝙ soluat ꝑ vtraqꝫ partē. Ja. de are. pro h° expssum ex de rescrip. c. statutū. §. assessoꝛē. ¶ In glo. ꝯria. ar. s. ad fil. ibi §. edictū. iste. §. non ꝯdicit. Dy. in eadē glo. in fi. ad hoc vlti. ⁊ ad p̄mū rn̄de qd̄ ibi fit mētio dn̄ij ꝙ nomē strictius ponit hic de eo ad quē ea res ptinet ꝙ nomē largi° ponit. vt. d. l. sciēdū. §. fi. Dy. In gl. idē dicā ibi sup fluū debitoꝛi. vt. s. de fur. l. iter oēs. §. hec actio. Ol. Et distingue circa hāc. l. quattuoꝛ casus nā interdū petit seru° extnei torqueri alio de adulterio accusato q d3 torqueri si quidē sciat negociū. vt. j. e. §. haberi. ⁊. §. diuus. Et tūc iste seru° d3 estimari bis. s. ante torturā vt sciatur vera estimatio: et post torturā. vt sciat quātū deterioꝛ ē fact°. ar. s. vsuf. quēadmo. ca. l. j. §. recte. q̄ estimatio dat ei ad quē ea res ptinet ⁊ dimidiā prestat accusatus aliā accusatoꝛ. vt i pn. hui° l. ⁊. l. j. §. vbi lex. v. alienū. rō est qꝛ vere nō timet in eo cui magis gratificet. vt. j. e. l. §. rō. ⁊ no. C. eo. l. iiij. ¶ Interdū petit torqueri seru° ipsi° accusati de adulterio q fit d3 bis estimari. vt. s. ⁊ post torturā d3 publicari. ⁊ rō reddit. di. §. rō. Et qꝛ seru° publicatus hoc casu puenit ad fiscū: fiscus soluit estimatiōnē hui° serui dn̄o tantū quātū valet ita tortus nō autē quātū valebat ante torturā. arg. C. q. cau. ser. ppꝛe. ac. liber. l. j. ⁊. s. ad fil. l. iiij. §. vlti ū. qꝛ non d3 plus soluere fiscus q̄ valeat res residuū autē vere estimatiōis q̄ erat ante torturā soluet accusatoꝛ si succubuit si obtinuit nihil solueret. vt. d. l. iiij. C. eo. ¶ Interdū petit torqueri seru° ipsius accusatoꝛis q publicat post torturā ⁊ fiscus soluit estimationē. vt. s. dixi. residuū autē soluet accusatus si succubuit al's nihil soluit. vt. d. l. iiij. cū ibi no. ⁊ p3. j. e. l. si reus. ¶ Interdū petit torqueri h° in seipsum: qꝛ accusat de adulterio ꝑ eū commisso ⁊ isto casu solus accusatoꝛ p̄stat duplū estimatiōis serui dn̄o cū nō fit q eū tribuat ipsi accusatoꝛi cū iste seru° accusat° nihil hēat. Ol.

Si liber homo. Ibi: estimat. i. putat. Ol. ibi appetit eū torq̄ri tanq̄ seruū ⁊ fiet ꝯdēnatio arbitrio iudicātis. ar. s. d bis q deie. vl̄ effu. l. j. circa pn. v. si vo viuat. ⁊. s. de iur. l. ꝯstitutiōib°. §. j. nō aūt estimabit ip̄m liberū corp°. vt ea. l. j. §. si cū homo liber. Ja.

Haberi questionē. Ibi: de quo vel de qua. i. adulteri et adultere. Ol. ibi: vtriusqꝫ masculi ⁊ femine. Jac. ibi: data sunt ⁊ manumitti nō possunt. Ja. in v. diuus. ibi: de exteris nō solū de seruis accusati vel accusate de adulterio. Ol.

Questioni interesse. Id est citari vt interfint. Ol. ibi: interrogādi quoqꝫ. nō viua voce s3 ꝑ interrogatiōes in scriptis datas. Old. debēt etiā interesse aduocati qn̄ publicant testes. in aut. d testi. §. ꝙ nō multi. in fi. s3 nec iste. §. nec ille quo ad h° de ꝯsuetudine huat. imo torture fiūt absente accusatoꝛe ⁊ absentib° partib°: s3 qd̄ seruari debeat iste. §. vr̄ sentire gl. ij. q. j. In primis. in gl. q̄ incipit testes ⁊c. ⁊. s. de legi. l. legis virtus. i gl. ⁊ ibi tetigi. ⁊ est iste. §. ꝯ gl. q̄ est. s. de iudi. publi. le. l. custodias q̄ dicit nō debere interesse aduocatos partiū nisi dicas ꝙ illa gl. loquit ꝫm ꝯsuetudinē. ¶ Itē est hic ar. ꝙ testes deponant in p̄ntia partiū: s3 dic vt. C. de testi. l. si qn̄ no. s3 bene iuratū in coꝝ p̄ntia. vt ibi no. Dy. ibi: vel statuta. i. sub cōditiōe relicta. Dy. In glo. ad hoc ⁊ sup ius rn̄sum ibi. §. qd̄ seruū. S3 ibi loquit de pena imponēda seruo q nō defendit ꝙ spectat ad suū hic d veritate indagāda quo ad alienū extēdi nō est incogruū s3 ꝯueniēs rōe hic posita. Dy. ¶ Uel dic ꝫm Ja. de bel. ꝙ ibi fit mētio ⁊ familie ⁊ ēt dn̄i. ⁊ iō h° ibi nō ꝯtinet hic aūt fit mētio de seruis indistincte. ¶ Uel dic ꝙ nō cōtinent hi h° quo ad penā capitis. vt ibi s3 quo ad tormēta sic vt hic. Utraqꝫ solutio satis est bona. ⁊ dic vt ibi not. Ja. de bel. In glo. ar. ꝯ. s. ad fil. ibi: ⁊. §. s3 i eo. S3 ibi fictionē ꝯsiderauit qua ꝯsiderata medio tpe est liber hic veritatē. ¶ Uel dic aliud ꝓpter enoꝛmitatem delicti vel non vt puniat vt ibi: sed vt veritas eruatur sic vt hic. Dyn. vel ꝫm Jaco. de bel. ibi: dn̄s q ꝑ parte contineſ ap. dn̄i. s. partis nō totius. ⁊ sic cōcoꝛ. Ja. de bel.

Jubet lex. Ibi: eos hoīes ad accusantē vel accusatū ptinēs. Dy. ibi: i cōi ptinēte ad accusatū vel accusatoꝛē ⁊ extneū. Ol. ibi: in ꝓpꝛio. s. accusati. Ol. ibi vt pceptio vsuf. i. fruct° pcipiēdi facultas nā ip̄m ius nō publicat. vt. s. de iu. dot. l. si vsuf. ⁊ so. ma. l. vsuf. ⁊ eaten°. hic pcipiendi facultas apud fiscū pmanet quaten° māsisset apud fructuariū si publicatio facta nō eēt. vt. s. de le. ij. l. peto. §. prediū Ol. ¶ Et est ar. ad qōnē si fructuari° intret monasteriū nūqd vsuf. extinguat. Et vr̄ ꝙ sic qꝛ nō pt durare in p̄sonā fructuarij qꝛ nō pt h̄re ꝓpꝛiū nec pt trāsferri i monasteriū: qꝛ ē ius nō recedēs a p̄sona. vt. d. l. si. vsuf. de iur. dot. Quidā determinat ꝑ. d. §. prediū. vbi ex necessaria cā pmittit alienatio pꝛohibita ille. §. nō facit. Jac. de are. dicit ꝙ vsufr. durabit in p̄sonā monachi: s3 cōmodū hēbit monasteriū. ar. hui° lr̄e sic ⁊ al's ꝫm iura ista ꝫm q̄ filiusfa. nō hēbat ꝓpꝛia. i. dicit ꝙ filio hēdis īstituto ius hereditatꝫ remanet in p̄sona filij: s3 cōmodū ē apud patrē. ⁊. s. de leg. j. l. cū filio. sic et in ꝓposito si em̄ eēt verū qd̄ trāsiret ad monasteriū ⁊ duraret ēt post moꝛtē igressi posset durare centū annis ⁊ pl'ib°. ⁊ sic ꝓprietas redderet iutilis ad id qd̄ dr̄ ꝙ monach° nō pōt h̄re ꝓpꝛiū dic° verū ē quo ad cōmodū suū. Deb3 quo ad cōmodū monasterij sic sicut dictū ē de filio q nō poterat h̄re ꝓpꝛiū ꝑ iura ista. ⁊ tū̄ quo ad cōmodū p̄ris sic vt. d. l. cū filio. de qōne p̄dicta no. ⁊ dixi. C. de sacrosſ. ec. auſ. igressi. v. q̄rit. gl. qd d vsuf. ¶ Itē allegat ēt iste. §. ꝙ si emphiteota vel vasallus cōmittit delictū ꝓpter qd̄ debeāt ei° bona publicari vel deuastari ꝙ ius solū qd̄ habēt in reb° publicet ⁊ deuastet iure dn̄i saluo manēte trāsibūt em̄ ad fiscū eo iure quo erāt penes illū. ⁊ ꝑ hoc. j. de iu. fi. l. j. §. ambo. ⁊. l. nō p̄nt. ⁊ l. statius. §. cornelie. ⁊ ibi in glo. Et ad hoc ēt facit di. l. peto. §. prediū. de le. ij. so. ma. l. filio. §. fi. vir de dote ple. l. ij. §. vlti. ⁊ ex ne pla. vi. suas. c. vlti. ⁊ ibi i gl. successoꝛ em̄ tādiu tueri debeat in re i qua succedit q̄diu actoꝛ su° tueri debebat. ar. iuriū p̄dictoꝝ. ⁊ de le. ij. l. q solidū. §. pe. de pig. l. lex vectigali. et. j. de re. iur. l. in his. §. nō debeo. Et facit ad p̄dicta. s. de dā. infe. l. si finita. §. si de vectigalib°. vbi de hoc no. ⁊. C. de h̄e. auſ. si vo dn̄s tpalis. ⁊ ibi de hoc plene dixi. Quidā tū̄ in vasallo dicunt qd̄ reuertat ad dn̄m quasi videat moꝛtu°. vt. s. ꝑ so. l. act. §. publicatiōe. ⁊ ꝑ hoc in vsib° feu. amit. c. j. §. j. Ecōuerso si dn̄s cōmittat delictū ꝓprietas reuertit ad vasallū vt si de feudo ꝯtrouersia fuerit. c. dn̄o cōmittēte an autē ⁊ quō debeāt deuastari depēdet ab illa qōne qn̄ duo habēt turri cōem ⁊ vn° deliqt. An tota debeat deuastari de qua plene dixi. s. de ope. no. nū. l. j. §. j. Et predicta faciūt ad antiquā qōnē est ēt no. ad hāc materiā ꝙ peculiū datū ꝑ patrē filiofa. remanet ipsi° p̄ris. ⁊ tū̄ ꝓpter ei° delictū nō publicat nec aufert filio. vt. s. de mino. l. iij. §. ꝓinde. si sine iussu qd̄ est valde not. Idē ecōtra. vt. C. de bo. pꝛes. l. iij. S3 qd de vsufr. nūqd ꝑ delictū fructuarij publicabit. dic ꝙ nō qꝛ ex quo vsuf. amisit ciuitatē ⁊ liberatur ꝑ talē capitis diminutionē perit vsuf. ⁊ reuertit ad ꝓprietatē. vt. C. de vsuf. l. pe. ⁊ ibi de hoc dixi. ⁊ ꝑ hoc. s. q. mo. vsuf. amit. l. j. j. rn̄. ⁊. §. j. hic aūt vsufructuari° nullā capitis diminutionē passus erat. et iō ꝯfiscat ⁊ nō cōsolidat ꝓprietati. S3 nūqd qn̄ publicātur bona patroni publicat ius p̄ronatus. dic ꝙ sic: vt. C. de bo. li. l. j. §. j. ¶ Itē si publicāt bona clerici ⁊c. ꝓpter delictū hēfis nō publicant bona eccl'ie i clemē. de hēti. c. nolētes. §. j. Itē si publicāt bona liberti nō publicat portio p̄roni. j. de bo. liber. l. cū rō. §. si in libertinū. ibi: obduret nihil dicēdo in tormētis. Ja. ibi: rō em̄ adhuc eadē est no. em̄ ꝙ rō legis attēdenda ē. vt hic ⁊. s. de iu. pa. l. adigere. §. quis ⁊ de fonte. l. j. ¶ Itē mens legislatoꝛis. vt. s. d excu. tu. l. scire op3. §. j. Dy. ⁊ d h° dixi. C. de legi. l. nō dubiū. ¶ Itē de seruiēte allegari pt rō legis ⁊ canonis. j. di. c. cōsuetudo. ⁊ ibi i gl. ē tū̄ aliud. j. ⁊ rō legis sicut aliō ius naturale ⁊ aliud rō iuris naturalis. vt no. C. de in ius vo. l. noīa. Ibi: mēdacio p̄seueret qui ergo negauit poterit postea cōfiteri ⁊ stabit sue ꝯfessiōi. Ja. Aliȷ̄ tū̄ dicūt a ꝯrio sensu hui° lr̄e ꝙ si nō p̄seueret i his q̄ p̄mo dixerūt eis nō credat i aliquo ēt in his q̄ p̄mo dixi. Qd̄ facit ad qōnē sepe occurrētē si iudex in casib° pmissis ꝓcessit ꝑ inqsitionē ⁊ testes recepit postmodū iterato eos recipit ⁊ dicūt ꝯriū ei° ꝙ primo dixerūt ⁊ dubitat qd̄ dictū debeat preualere. Et vr̄ dicere gl. ꝙ primū dictū vt no. C. de pba. auſ. q semel. ⁊ in coꝛ. auſ. de testi. §. ꝙ nō multi. S3 tu dic primis dictis nō stari nisi p̄seueret scd̄o in eadem cōcoꝛ. ar. hui°. lr̄e a ꝯrio sensu nec scd̄o d3 stari qꝛ tanq̄ varia dicēs d3 repelli. vt. s. de testi. l. q falsa. ⁊ de his q no. infa. l. lucius. ⁊ ita fuit de facto iudicatū padue nec dr̄ dictis autēticis

vel alibi q primo dicto sit standū immo simplr nō bri eisdem fidē qd intelligēdū est de pmo & scdo dicto. Ol. q valeat. etiā dictū facit q licz penitere rñsi si captio nō est actoris.s.de interrog.act.l.de etate.§.celsus.cū ibi not. & de hoc dixi de confessis.l.vnica.v.nono queritur.ibi:gratificent & id nō publicat.

Mariti lenocinium. Ipsi in ipsa turpitudine scz adulterij neglecti vel occultati. Ol.

Quod ait lex. No.bonū.§.ex quo colligit qd dānata de adulterio pt ɔhere mrimoniū licet ɔhēs cū ea puniat quis lex ī nuere videat regulariter dānatum nō posse ɔhere.vt.s.de dona.l.post ɔctū.Dy.

Qui questum. Ibi:siue enim sepius siue semel cōcor.s.si mēsor fal.mo.dix.l.j. Ol. ¶ Itē ē ar.q si qs nō erat hospitator & receptauit aliquē & recepit solutionē ab eo de cena & lecto sicut fecisset quilibet hospitator & ille fecit furtū q teneat ex edicto.& titu.nau.cau.sta.sicut si fuisset verus hospitator.Gui.de suz.ar.ɔ.s.de tri.l.j.de ritu nup.l.palā.& qd no.ex de spō.c.inter opa.vbi dr qd meretrix est q multis ptz.Dy.In glo.ad hoc.C.ibi.§.j.sz sunt ar.ɔria Ja.In gl.ar.ɔ.in.fi.sz ibi:de eximēdo aliū a pena,ppt sui credulitatē q nō fit cū,ppterea dolus ab aliquo nō abest hic ō se eximēdo q sic qr.ppt talē credulitatē dolus nō adest. Vel dic q licz nimia credulitas faciat quē esse in culpa vt ibi nō tñ facit de lenocinio quē puniri in quo solus dolus punit vt hic.Ja.Vel dic sm Ja.ō bel.hic exigit dolus.& iō excusat credulitas ibi vo sufficit culpa.& iō non excusat nisi ex altera parte interueniat dolus tūc eñ excusat:qr dolus prepōderat culpe.vt di.§.j.vbi de hoc.Tu dic & melius aut punit dolus tñ aut etiā culpa. ¶ Primo casu credulitas excusat:qr nō ē in dolo:vt ibi.Scdo si ē credulitas ī eo quod hz necesse facere aut dictū est ei verū aut falsum si verū si quidē est tale q si sciuisset excuset tūc credulitas excusat veritate cōsiderata.vt.s.de neg.ge.l.itē si.§.fi.Si aūt nō est tale tūc nō excusat vt hic a ɔrio sensu.&.s.q fal.tuto.au.l.ij.vbi de hoc dixi.Si vo est falsum q sibi dr siquidē dicēs est ille cui necesse hz facere tūc credulitas excusat qr dolus aduersarij pponderat vt.s.ad le aq.l.si putator.&.l.itē si obstetrix.Si autē nō est ille:sed alius tūc credulitas nō excusat sz nocet.vt.d.§.j.Sz dicēs ei tenet licet credēs sit in culpa:qr dicēs est in dolo:vt pdictū est in eo aūt q non hz necesse facere credulitas excusat:qr pōt credere si vult & si nō vult nō cogit & nihil velle credere stulticia est:et oīa credere simplicitas.l.di.c.si qs prepostera.et.xxij.q.ij.innocēs.in prin.Jac.de bel.ibi ex legē.i.ex legis penā.Ol.

Sex mensium. Ibi.l.dies sunt.i.instāt.q.di.adhuc,lapsi nō sunt.Old.ibi:aquā accusatiōis & sic cōtestationē.Ja.de quo vide qd plene dixi.C.de pscrip.lōgi tpis.l.emptor.& vr casus sm Ja.bu.e.ti.l.sicut.ibi:ɔtinuo ex die cōmissi crimis cōputādo.Dy.In gl.scdo viro in fi.vel dic scdo viro adulterata.Ja.In gl.de adultero licet hec gl.approbet q iste.§.intelligat tantū in muliere adulteriū cōmittēte vt si post diuortiū nubat cōputent sex mēses ex die diuortij.Si vo remaneat vidua cōputent ex die cōmissi criminis.tñ dñs Ja.de ra.hūc.§.intelligit & de muliere nupta adulterāte & de vidua stuprū cōmittēte vt si qd mulier cōmittat adulteriū siue post diuortiū nubat siue vidua remaneat cōputent sex mēses a die ɔcti diuortij.Si vo cōmittat stuprū existēs vidua cōputant sex menses a die cōmissi delicti & reddit rōnem qr si intelligerem⁹ tantū de nupta adulteriū cōmittente iā eueniret:qr si mulier adulteriū cōmitteret & postmodū diuerteret.& iā,tps quo sciuit sex mēses elapsi sunt.mulier acquisiuisset sibi excep.& si postmodū nubat pderet q nulla rōne dicēdū est.Ja.de ra.& idē Ja.de are.In eadē gl.ibi:sz ad qd.s.est statutū hoc tps sex mēsiū in vidua.Old.q.d.huius tpis lapsus excludit a bñficio accusandi iure mariti nō a bñficio accusandi iure cōi extraneor:sz hoc est falsum qr lapsus sex mēsiū excludit accusationē ō adulterio quocūqz iure fieri possit vt ptz in tex.hui⁹.§.& no.in.l.adult.post qnquēniū.C.e.j.&.l.is cui⁹.§.pe.& no.j.§.pri.Ol.ibi lex infra qttuor mēses iure exnei.vt.s.e.l.si maritus.§.pter delictū cōmissū ɔstāte mrimonio.Ol.ibi:ex delicto cōmisso.i.p mrimonio.Ol.ibi:vel forte.hoc tenet Ja.de ra.nō aūt opi.gl.qr seqret absurdū qd predixi q si in viduitate essent sex mēses elapsi a tpe cōmissi criminis.& iterū mulier nubat q iter obligat infra alios sex mēses a tpe diuortij qd eēt absurdū.Ja.de ra.Ibi:vt no.C.e.l.adult.Vel dic verius sm Ja de are.q hic loqt de nupta adulterata & vidua stuprata sic & als est dria inter eas.vt.s.e.l.nec in ea.s.j.&.l.is cui⁹ ope.§.marito.Et est rō quare secus adultera nō pōt accusari nisi post diuortiū.vt s.e.l.miles.§.volēti.vidua aūt potest accusari statim.Ja.ibi:adulteri⁹ hec ē eadē cū pma.Ol.ibi:a die cōmissi crimis.& hec est eadē cū scda.Ol.Et sm hoc de diuersis tpib⁹ loqt pnc.§.a vsiculo in vidua vo.Ol.ibi:hic a die pmo cōmissi.hoc vult dicere hec gl.Alia mulier ɔtinuis trib⁹ annis vel plib⁹ stetit in adulterio nūquid postmoduz tres annos poterit accusari de adulterio cōmisso in pn.trienij.Et vr q nō qr debeat accusari infra sex mēses vtiles q lapsi sunt:g amō accusari nō pt.sz hoc ē verū qn semel tātū cōmisisset & tūc lapsi forēt sex mēses. Sz qn plies ɔtinuato tpe cōmisisset posset accusari post decēniū de primo adulterio cōmisso in pnci.decēnij quātūcūqz sex mēses vtiles lapsi sint:qr nō dz estimatiōe pena minui:sz augeri.ar.j.de pe.l.si diuortiō.&.e.ti.l.iij.Ex qb⁹ vr posse terminari qd si statuto caueat q de robaria qs dz accusari infra annū & quidā plurib⁹ annis cōtinuauit illud delictū nūquid poterit accusari de robaria perpetrata in prin.anni nō obstāte statuto sic certe.secus si semel tātū cōmisit.ar.hui⁹ gl.Ol.q mihi singularis vr & oēs prima facie ɔrium dicerent.

Hoc quinquēnium. Ut nō excedat non vt semp vsqz ad h tps accusatio duret in adultera si pus sit finitū tps sex mēsiū vt.s.pri.§.Ol.ibi vt sunt cōmittētes in legē.Ja.ibi:admissis i.delictis.Ol.Et vide ad hāc materiā qd no.xxxij.q.ij.admonere in glo.& p Archid.xxxj.q.j.c.apud.§.ij.&.iij.q.iij.c.ij.§.aliquando.ver.item si maritus.

Quinquēnium. Ibi:ad eū diē.i.vsqz ad eū diē adulterij hora inspecta vt.s.so.ma.l.si ante.Ja.ibi:postulauerint.i.accusauerit.Dy.qd nō fuit admittēdū licet fuerit admissū.vt.s.ō accu.l.si plures.&.l.hi tñ.§.fi.&.s.l.ij.§.fi.Dy.ibi:reā ne facē exclusis poribus.vt.s.e.l.si marit⁹ puenerit.§.fi.& sic fuit in ptāte pōris excludere q nō fuit.j.e.l.qnquēniū.i fi.& iō nō est ɔ.ar.s.e.si maritus sic ī mgratu in pnc.Ja.ibi:suos libellos.no.inspici tps dati libelli.ar.ɔ.s.e.l.denūciasse.ij.rñ.Ja.In gl.sufficit g i fi.secus ī tpe appel.vt.C.ō tēp.ap.l.si.§.illud.Ja.In gl.nec eñ ibi sm Jo.Vel dic veri⁹ q hic q scdo veniebat ad accusationē erat talis q p prelationē poterat excludere primū anteqz ipse prim⁹ accusaret vt qr erat maritus.& iō nō alterius preoccupatio:sz sua negligētia ei nocet sz in.l.qnquēniū.nō erat talis vnde ei alterius preoccupatio nō sua negligētia nocet.Ol.

Cum autem. In glo.s.qnquēnij ibi autē &c.ar.j.de re mili.l.nō oēs.§.q desertori C.ō raptu virg.l.vnica.§.q multomagis.&.j.e.l.vi passam.§.pscriptiōe.Ja.Et,hāc ēt approbat Ja.ō ra.& punit capite.vt di.l.j.ō rap.virg.& institu.de publi.iudi.§.fin.autē per vim.

Pater. Ibi lex dies q dant pri & marito ad accusandū sine metu psumpte calūnie.Dyñ. Et no.ar.q si pmitto tibi cētū hinc ad decē dies q cōputet ēt illa die q pmitto.& p h.s.ō.v.ob.l.si qs ita pmiserit.& tibi.§.j.in fi.j.rñ.Dy.ar.ɔ.s.si qs cau.l.j.extra de excep.c.pia.& de restitu.spolia.c.frequēs.li.vj.vbi de hoc sz forte ibi:spāle in iudicijs sicut.& alia multa vel dic vt dixi.d.l.j.si qs cautio.

Quinquēnium. Ibi:numerādū est a die cōmissi criminis & p idē tps quo potuit accusatio pponi.Dy.ibi pegerit q qualr itelligat.vide.s.e.l.ij.Ibi:eūdem repetere q ē talis q nō pt primū accusatorē repellere qr vterqz est exneus.& ita tollit ɔriū signatū in.j.gl.Ol.In gl.ex h.s.q agere volēti nō currit.vt.j.sequit.Ol.ibi.l.cū sex.imo quo ad sui initiū dr ɔtinuū cū icipiat a die cōmissi crimis vt.s.e.l.mariti.§.preterea.& tñ nō poterat accusare.vt.s.e.l.ɔstāte.&.C.e.l.crimen. ¶ Itē posset eē abscōsum & tñ currit sz quo ad ea q sequunt vtile est.Ja.sz Dy.dicit q vtile est quo ad sui initiū in psona exnei & mariti.In psona exnei qr nō obstāte mrimonio pt agere si accuset maritū retinētē talē vxorē de lenocinio vt.s.e.l.ɔstāte ī psonā.qr pt eā dimittere g si nō facit q possit agere īputet sibi vt ī regula iuris q pt.&.C.de ānali ex.l.j.§.j.& de pscrip.xxx.ānor.l.sicut.Sz pdicta pnt pcedere in eo q scit sz si ē abscōsum tūc nō pcedūt sz mihi vr idē qd in crimine.vt s.q vi aut clā.l.semp.§.celsus.Ibi so.vt ibi ista so.nō vr mihi vera q facit driam iter pcedere & nō pcedere.Quare dic aut scdos q vult venire post qnqnniū iā elapsum eo qd ali⁹ accusauit ifra qnquēniū est talis q poterat pmū excludere vt marit⁹ & pater tūc nō audit qr iputet sibi quare pmū nō exclusit.& ita itelligat.§.h ampli⁹ aut nō poterat iste scdos pmū excluderevt exneus exneū:& tūc nō currit sibi qnqnniū ifra qd ali⁹ accusauit.& ita loqt hec lex Ol.& ista solo fuit Jac.de are.ibi:nō currit pscriptio qr ɔstāte mrimonio nō pt accusari.& tamē currit pscriptio.sz rñ.imo pt adulteriū.vt.j.e.l.vi passam.§.j.

Item

¶ Nihil in/terest. Adde Bar. i. l. he/res accusa/re. §. lege. ff. de accusa.

Ité in adultera aliud est remediū. vt. s. e. l. cōstāte. Jaco. de ra.

a **Nihil interest.** a Ibi: alterū occidat alterū spōte reseruauerit. Ol. ibi: ei. s. patri q vnū occidit & alterū morti fere vulnerauit. Ol. In gl. hic collige. in fi. psumit tñ titi⁹ mor. vt. s. de reb⁹ du. l. q duos. §. maritus. Ja. de ra.

Cū alterū. Ibi: q duos. s. adulterū & adulterā. et qd subijcit simul dic. i. eod tpe. & sic no. simul fieri qd eodē tpe cōcurrit. Jaco. & ex fi. hui⁹. §. collige q mādans & mādatari⁹ possunt simul cōprehēdi in eodē libello. In glo. vt & s. in fi. licet hic suā iniuriā psequat. Jac.

1 ¶ Probationes an recipiantur in criminalibus.

Si quis adulterū. Ibi: torqueri q. d. an accusatione mulieris nō dz torqueri seru⁹ sicut nec testis pduci. Ja. q ḡ dixit potius expone. i. prius. Et sic not. q in criminalib⁹ nō recipiunt pbatiōes † aut accusationes vel inquisitiones & ad hoc allegatur hec lex contrarium tamē sepe vidi fieri & impugnaui.

Si qs adulterā. Ibi vt teneat ex sñia diuortium ḡ factū durare dz al's p nō facto habet. ar. ff. j. de pe. l. fine pfinito. si ibi debebat tps adijci s3 p impitiā fuit omissū. vt ibi pz. Dy. Et facit iste. §. ad qōnē talē aliq d aliquo d castro ppt eo⁊ delictū dānati fuert q destruere deberēt muros castri isti bene destruxerūt volūt postea eos reficere determinatū fuit q nō possent p istū. §. & p l. C. de pe. l. fu⁹. vbi dr q seru⁹ stare iussus in vinculis sine pfinitiōe tpis ppetuo stare dz. ¶ Itē est ar. q si aliqs iurauit intrare ordinē pdicato⁊ & igressus ē si igrediat q nō sit liberat⁹ a vinculo sacramēti. Dy. In gl. s. mulieris ibi pirct. immo est rō q pdixi q sicut testis nō dz pduci ante accusationē ita nec seru⁹ torqueri debet. Jac. in fi. sed reprobatur. s. de accusa. l. seruos. in fi. Jaco. In glo. q sunt. s. eo. s. vt ita demū possit ab extraneo accusari si marit⁹ pus de lenocinio accuset. vt ibi dr. Dy.

Stuprū. In fi. ꝯsuetudinis cā al's cupidinis Old. In glo. in quo p testō in fi. al's dic vt not. s. de ritu nup. l. in libere.

Accusatus. Ibi si tpa largiat sic ḡ not. q libellus inepte ꝯceptus nō iterrūpit tpis pscriptionē. vt & j. de ap. reci. l. si cui⁹. circa fi. Ol. C. ne de statu defun. l. pe. & ibi no. & dixi & tāgit. s. de accus. l. libello⁊. i fi. ¶ Itē est hic ar. q testis possit corrigē dictū suū. & p h. s. de test. ma. l. stich⁹. imo i ꝯtriū vr. s. de re iudi. l. iudex. dic q stati pt ex iteruallo nō. vt i aut. de testi. §. q vo. & ex de testi. cogē. c. preterea. circa fi. In glos. statuta a iudice. in fi. s3 in illis assumpserat totū suū ius q mutare volebat hic nō. Dy. vel fm Ja. de bel. q quasi in idē recidit. & l. q arbiter. functus erat officio suo hic non ad. l. si is cui. dic q p electionē exputauerat ius agēdi. Dy. hic nō. Jaco.

Si minor. Sepe allegat lex ista q oē delictū cadit in ipuberē. preter delictū carnis. & dicit Ja. d ra. q hic iuriscōsult⁹ ꝯsiderauit freqntiā tñ si āte pubertatē qs eēt viri potēs delictū carnis i eū cadere posset. p h ex d despō. ipu. c. a nobis. c. de illis. & c. vlt. l3 sit ꝯ qd no. s. qñ dies leg. ce. l. q pupillus. Ja. de ra. No. ḡ de istis minorib⁹ q si sūt doli capaces crimine obligant q malicia supplet etatē. C. si aduer. deli. l. j. & ij. Et si minor se maiorē dixerit. l. ij. & vtrobiq not. & dixi si autē doli capax nō sit nō tenet. vt. j. de fal. l. ipuberē. de sica. l. infans. & ad le. aq. l. ifans. Mitius tñ punit ppter etatis miserationē. vt. s. d mino. l. auxiliū. §. in delictis. Qñ āt dicat doli capax. & qñ nō dixi. j. de reg. iu. l. pupillū. & in alphabeto lra e. dictiōe etas & impuberes etiā nō torquēt nisi ferula vel habenis. & s. ad silitudi. l. impuberes. al's est. §. sub. l. j. §. ipuberes.

¶ Ista lex est subtilis & difficilis scdm Bart. hic.

Illiussa. Hec lex patēter reprobat op. gl. q est. C. d bonis q li. §. necessitatē. q dic in criminib⁹ publicis filiū nō intercedere sine ꝯsensu pris. vt & dixi. s. eo. l. inter liberas.

Si adulteriū. Cū incestu pena icest⁹ sciēter cōmissi eadē est cū pena adulterij si p ignorātiā iuris ciuilis. Mitius punit masculus femina absoluit si p ignorātiā iuris naturalis vterq punit equal'r si cū copula maritalis soluta fuerit āteq icesti accusaret absoluit. vt hac. l. dy. in gl. ptē i fi. & ad h. s. e. l. miles. §. j. ol. In gl. nupta i fi. al'. eēt icest⁹ tm & nō adulteriū. dy. i gl. s. si d stupro arguet. imo d icestu. dy.

1 ¶ Adulterium quid sit.

2 Stuprum quid sit.

3 Incestus quid sit.

4 Pena adulterij que sit.

5 Pena stupri que dicatur.

Stuprū. Ibi q mltū itereſt. s. dixit qñ ñ i facie mrimonij cōmittit incest⁹: q ḡ interdū ēt cōmittit i facie mrimonij mltū itereſt &c. Vel dic q ēt pn. l. loqt i mrimonio ꝯcto d facto cū ppinqua nupta. l. vidua. et dic duplex admissum ē. s. stuprū cū nō sit vxor. Itē incest⁹ cū sit ppinqua adeo q nō sit pbabilis ignorātia q multū &c. Vel dic bñ dixi duplex admissum q qm neutrū vt in eo q p facti errorem acutissimū & ꝯtinuū mrimoniū ꝯtrit ibi ei nec ꝯtumacia nec sāguinis ꝯtumelia iteruenit. & iō vtrūq cessat & h cessat q multū &c. put exponit. j. errore. s. facti. s3 put q exponit errore. s. iuris. dic bñ dixi duplex q aliqñ alterū cessat qñ errore iur. matrimoniū ꝯhibit quo casu cessat stuprū s3 nō icest⁹. vt i gl. s. facti dr. S3 certe imo & incest⁹ tūc cessat. vt i gl. errore forte. & iō aut vtrūq locū h3 aut neutrū distincto errore iuris gētiū a ciuili. & iō tene primū. Ol. Et p declaratiōe hui⁹. §. q dria est inter

1 adulteriū † stuprū & incestū. Adulteriū est cū nupta & ppter iuris ignorātiā nō excusat s3 facti sicvt h & C. e. l. si adulteriū.

2 Stuprū † est q cōmittit cū soluta vidua vel virgine a quo ēt qs nō excusat ppter iuris ignorātiā: s3 facti sic vt q credit eā

3 meretricē. vt hic habet i gl. s. facti. Incest⁹ † est cū ꝯiūcta psona. & in h siue masculus siue femina erret q nō credit vel nō sit de ꝯiūctiōe excusant. vt hoc. §. & C. d icest. nup. l. q ꝯ. S3 si erret in iuris distinguit. an sit masculus vel femina q erret. si mulier excusat siue erret i iure ciuili siue gētiū. vt hoc. §. & j. e. §. idē pollioni. Si aūt masculus erret in iure ciuili distinguit. Aut ignorat ius ciuile vt multi faciūt. nā maior pars masculo⁊ ignorat q tutor vel fili⁹ tutoris phibeat ꝯhere cū pupilla cui⁹ fuit tutor tūc si ducat eā palā excusat si clā nō. vt. C. d interdi. ma. l. j. & s. de ri. nup. l. fi. Si aūt ignorat ius gētiū nō relevat in totū s3 mitigat pena vt si credat fili⁹ mortuo pre licite agere in nouercā erat in iure gentiū. & nō excusat nisi rōne minoris etatis. vt h. §. d. fres deniq. Odo. S3 certe & vir vr excusatus ab incesti crimie cū nō sit incest⁹ nisi vbi morib⁹ est mrimoniū interdictū. vt. s. de ri. nup. l. sororis. §. j. S3 pōt dici morib⁹ ciuitatis romane & sic cōprehendit q solo iure ciuili duci phibet. Ja. Deinde quere q sit pena adulterij q stupri & q in-

4 cestus. Ad primū dic q ē pena † capitis vt. C. e. l. q̄uis adulterij. in fi. & insti. de publi. iudi. §. itē lex iul. q verū ē in masculo in femina dic vt aut. signata sup. d. l. q̄uis. Ad scdm dico qd aut ē simplex stuprū nō adiūcto seu admixto alio crimie & tūc

5 in viuētib⁹ honeste ē pena † publicatio dimidie partis bono⁊ in hūilib⁹ corpis cohertio vt instit. de publi. iu. §. s3 cadē. l. iul. fallit in trib⁹ ibi positis in gl. hoc distincto &c. In quib⁹ maior pena imponat s3 in scdo casu illi⁹ glo. nō est simplex stuprū q h3 cōmixtū crimē incest⁹. vt. j. dicā. Aut h3 admixtū aliud crimen vt violētie vel abductiōis comitū & maior pena iponit q capitalis. vt. C. d rap. vg. l. j. & s. de ex or. cri. l. j. §. q puero. Et ē rō q h casu maior pena iponit q maius delictū nā vnū crimē alteri adiūctū reddit illud maius. vt. s. eo. l. mariti lenociniū. §. fi. & j. e. l. vi passam. §. pscriptoē. de re mili. l. nō oēs. §. q ꝑtorē. & C. de rap. vig. l. vnica. §. q multomagis. & de h vide qd latī dixi. C. de epis. & cle. l. raptores. v. & huic pene. Ad tertiū dic q aut icestus cōmittit iure gentiū vt cū ꝯiūcta sanguine. Aut iure ciuili vt cū nō ꝯiūcta sanguine tñ iure ciuili phibita. Primo casu: aut cōmittit sub velamine matrimonij. & tūc est pena adulterio maior. s. capitis. vt. s. e. l. miles. §. j. et ita pt intelligi §. iste. & ita no. Az. i summa de adul. §. fi. S3 ꝯ. j. de qōnib⁹. l. si qs viduā. So. vt in gl. Et est rō q maior q h casu cōmittit in duo. s. i ꝯtumeliā iuris & sanguinis. Et pmo casu in ꝯtumeliā sanguīs tantū. vt hic ibi: q multū &c. Scdo casu qñ incest⁹ cōmittit de iure ciuili ex ꝯiūctionē matrimonij: aut spālis pena iuenit a iure statuta & illi stat. vt. C. si qs eā cui⁹ tu. fu. l. j. Aut spālis pena nō iuenit. & tūc ex ordinē punit maiori tñ pena q stupri ppt ad mixtionē crimis icesti vt. s. pbaui. Aut sub velamie mrimonij & tūc erit ifamis & ex ordinem puniet. vt. s. eo. l. q pupillā. & de ri. nup. l. nō est mrimoniū. mulier āt excusat vt s. de le. j. l. vlt. & d bis q. vt idig. l. ij. §. fi. Ja. & Ol. Et h in sciētibus an aūt ignorātia excuset. dic vt in gl. Ol. Alij tñ dicūt qd vbi cōmittit icest⁹ sub facie mrimonij q hēant locū pene q sūt in di. l. q ꝯ. & l. si qs icesti. & p aut. incestis nup. S3 certe imo vr locū hre pena mortis sicut in adulterio. vt. s. e. l. miles. §. j. & h pbat ibi p lrām licet &c. q h3 iplicare idē qñ eēt mrimoniū de facto. & vide d icestu & ei⁹ pena qd no. xxxvj. q. j. virginib⁹ i gl. & p Arch. Ibi illicite ꝯhat quo casu & si sit ibi sanguis ꝯtume

lia nõ est casus iuris cõceptus sine ɔtumacia': qꝛ sub mr̃imonio ꝙ est iuris ɔiũctio velať. ꝛ h̃ ꝑut dicis errore.s.iuris. Sed aliã tene.s.facti. ꝛ dic ꝙ cessat oĩs pena. ¶ Et facit ad primã C.õ aq̃ ductu.l.diligẽter.li.xj. Ol.ibi: ɔtumacia q̃ est in sciẽte ius vľ q̃ est in illo qui sine iuris figura.i.mr̃imonio cognoscat sibi ɔiũctã. Sʒ tene p̃mã. Ol.ibi: sanguis ɔtumelia q̃ est ĩ sciẽte factũ. Ol.ibi: ɔcurrũt vbi ɔstat penã incest⁹ locuʒ hr̃e. Ol. ibi: nõnunq̃ tñ dicat licet ꝑpter incestũ iur.gẽ. ꝑpetratũ masculus ꝛ femina puniãtur pena ĩcestus tñ ĩ marib⁹ nõnũq̃.i. aliqñ ꝛc. Ol.ibi: natura ɔiũctionẽ ĩpediẽte.i.ꝑpter naturalis ɔiũctionis ĩpedimẽtũ ibi ꝑpetrate.vt.C.de incest.nup.l.q ɔ̃.ꝛ nil subaudias q̃uis gl.subaudiat maxime. Ja. nã ƀm subauditionẽ gl.nil differet a p̃cedẽti rñ. Ol.ibi: pubertate.i.ꝙ post pubertatẽ incipit posse cõmitti.vt.s̃.e.l.si minor. Ol.ibi: ĩ iure s.ciuili. Dy.ibi: excusationẽ ẽt errãtes in iure. Ol. In gl.i.si õ stupro argueref vel ẽt de ĩcestu. Ol. In gl.nuptã. ꝛ ƀm h̃ differt a supiori qꝛ hic sanguis iteruẽt⁹ faciebat incestũ ꝛ sic erat incest⁹ iur.gẽ.siv̍o interuẽtus affinitatis.ꝛ sic erat incest⁹ iure ciuili. Ol. Uel dic nõ nupta vt differat a p̃cedẽti vel de facto nupta.vt ꝑsequif in pl'ib⁹ exẽplis. Ja. Uel dic filiã ꝑprie.i.viuẽte v̍gineo amore. In gl.i.stupri seu incest⁹. Istud seu ponif correctiue. Dy.cui⁹ incestus pena est eadẽ cũ pena adulterij. vt.s̃.e.l.miles.§.j. Ol.ꝛ no.ĩ p̃n.hui⁹.l.in gl.vt nõ sufficiat q̃ ẽ sup v̍bo occurrit dic occurrit.s ad dicẽdũ vt nõ sufficiat pena. Dy.in gl.s.stuprũ. ĩmo adulteriũ nã stuprũ ĩ casu nr̃o locũ nõ hʒ. Dy.vľ ƀm Ja.de are.dic stuprũ ex quo dʒ dimidia bonoꝝ adimi ꝛ ꝑ incestu sic ꝑ adulterio punif capite.vt.s̃.e.l.miles. §.j.neutrũ ğ erit impunitũ.vt.s̃.õ p̃ua.deli.l.nunq̃.si õ vtroq̃ accusaref.vt.C.de accu.l.q de crimĩe. Ja.lege ergo hũc.§.ĩ sororis filia nulli nupta stupro cognita in qua ɔcurrit stuprũ ꝛ incest⁹ ꝛ sunt diuerse pene nec vna ꝑ alterã impedif ꝛ oĩa statim ꝑprie. Illud tñ aut.premitte qõ dixi.s.q̃ sit pena adulterij q̃ stupri: q̃ incestus. Ol. In gl.s.facti ibi.C.e.s.ĩcestis nup. Ol. quo casu excusaf ab ĩcestu ꝛ stupro ꝛ sic in totũ. Ol.ibi: de incestu tantũ. Qꝛ vere fuit ɔtumelia sanguis. Ol.ibi: nõ de stupro.qꝛ nõ fuit ibi ɔtumacia iuris ꝙ appet qꝛ mr̃imoniũ ɔ̃xit. Ol.ibi: sicut.s.ista duo cõcurrũt. Ol.ibi: in nr̃o casu.s.posito. in p̃nc.hui⁹.§. Ol.ibi: accusaf ꝛ punif cũ duplex sit crimẽ admissum. Ol. Et recte in casu nr̃o.s.posito.in p̃n.hui⁹.§. Ol.ibi l.q de crimine.ij.rñ. Ol.in eadẽ glo.in fi.sʒ ibi vnũ delictũ hic plura. Dy.ꝛ dic vt ibi. Ja.de bel. In glo. qꝛ plus deliqt.in fi. Uel dic ꝙ ad penã incestus mari ĩferẽdã dʒ interuenire ɔtumelia sanguis q̃ demũ interuenit.vbi iure gẽ.ĩpedif cõiũctio. Ja. In gl.miti⁹ se hʒ ibi.l.q ɔ̃.ꝛ.l.si qs incesti. Ol.ibi.C.e. Ista gl.cõiter est corrupta.nã dʒ dicere vt eadẽ.l.ꝛ allegat preaľ.l. qui ɔ̃.ꝛ ꝑ hoc.j̃.e.l.pe. Ibi: sʒ releuaf ĩ aliquo mulier.do. Dy. sic hẽbat gl.istã.sʒ masculus releuaf in aliquo mulier itẽ ꝛ minor.ꝛ iõ addebat.immo vr̃ excusari in totũ.vt.j̃.§.itẽ impatores.ꝛ.§.idẽ pollioni.vt no.di.l.q ɔ̃. ꝛ in auf.de ĩcestis nup.§. j.ibi.§.idẽ pollioni.idẽ si post accusationẽ. vt.j̃.e.l.§.incestuʒ. ibi facilius ꝛc. Ol.in fi.vt.s̃.q.ad libert.ꝑcla.nõ li.l.fi. Ol. Et dic: vt no.d.l.q ɔtra. Ol. In glo.vt.s̃.ibi.j̃.e.l.fi.immo pe. Ol.

Idem imperatores. Hic de errore iur. ciuilis.ꝛ idẽ ĩ seq. v̍siculo. Dy. In gl.si accepit nouercã ibi de plus petitiõe.l.j. in his oib⁹ interuenit factũ ꝙ nõ est sui natura turpe vel delictũ sʒ ꝑhibitũ ꝑpter alteri⁹ interesse verũ vľ suspectũ.ꝛ iõ cũ satisfit tollif cã ꝑhibitiõis ergo ꝛc. Ibi q ɔtra ibi nõ est delictũ a principio qꝛ fuit ignorãtia. Ol.ibi: h̃ edicto ibi: iõ ꝙ alia via iuris cõis remanet a q̃ nõ liberaf ꝑ restitutionẽ.v̍t.e.ti.l.j. §.dixerit aliquis. Ol.ibi.l.qsquis.in fi. Ibi: spãle in premium deferẽtis vt alij deferendum inuitenf.vt ar.j̃.de re mili.l.non oẽs.§.vlt.ad le.iuľ.ambitus.l.j.ꝛ.s̃.de custo.reoꝝ.l.pe. Ol.in fi.ibi nõ erat crimẽ consummatũ. Ol.

Idem pollioni. Ibi: reus postulatus maxime nã idem ꝛ si iã postulat⁹ esset.vt.j̃.§.proxi.ibi facilius ꝛc. Ol.

Incestum. Ibi: sexu vbi solo iure ciuili est ꝑhibitũ mr̃imoniũ. Oldr.ibi: postulauerit. idem ergo si reus postulatus fuit vt innuit. Dy. Et not.penã minui vľ remitti posse ex cã maxime qñ accusator nõ adest.de quo dic: vt dixi.C.ne sctm̃ baptisma iteref.l.fi.

Imperatores. Ibi: excipiet.i.non sustinebit. Ol. In glo.aľs aũt ibi.l.gracchus.dic vt ibi: vel dic ƀm Ja.de bel. Distinguif vtrũ fecit legitime: aut non. ¶ Primo casu excusatur: nec patif penam. vt dicta.l.gracchus.in princi. ¶ Scdõ casu: qꝛ difficilimum est iustum dolorẽ tẽperare mitigatur pena. vt hic et ibi in fi.l. Jaco.de bel.

1 ☞ Pax si ĩter duos ẽ facta ꝑmittẽdo sub pena ne vn⁹ offendat alterũ si vn⁹ bãniatur an alter poterit eũ ĩpune offẽdere.

Liberto. Ibi: nã cuius famẽ ꝛc. Est ar.exp̃ssum lr̃a ista ꝙ si statutũ sint ĩ ciuitate ꝙ liceat ĩpune bãnitũ offendere nõ tñ ꝑpť h̃ licet liberto patronũ filio patrẽ vel vasallo dñm occidere vľ offendere ꝑpť hec verba cui⁹ fame ꝛc.de vasallo vr̃ exp̃ssum hic finif lex deinde ɔsuet.reg. incipiũt.c.j.ꝛ ibi ꝑ Jac.de bel.nec pr̃ filiũ.vt.j̃.ad le.corneľ.de sica.l.inauditũ.'ad hoc ẽt accedit qꝛ excõicato cõicare nõ licet ꝛ tñ tales ꝑsone excipiunf quib⁹ licet cũ sic ɔiũctis ꝑsonis ꝑticipare.xj.q.iij.qm̃ multos.ꝛ de sñia excõi.c.inter alia. ¶ Itẽ
1 bñ facit iste.§.ad aliã qõnẽ si feci tecũ pacẽ † ꝛ ꝑmisi nõ offendere sub certa pena si postea baniaris ꝛ te offendã autoritate statuti predicti vtrũ stipulatio penalis cõmittaf. Nã hic ẽ ar. ꝙ sic sʒ de hoc dixi plene.C.de trãsac.l.si qs maior.in fi.ꝛ si qs vult de hoc pleni⁹ hr̃e recurrat ad qõnẽ disputatã.d. Ol. De qua ibi feci mentionẽ ꝛ incipit: qõ talis est titius fecit pacem ꝛ est nouo in questionibus quas habeo in libro paruo papiri vbi sunt etiã alique alie sue qõnes.vt Richar.

Si quis in honore. Ibi: sic ꝛ committat adulterium. Ol.ibi: ei⁹ accusatio.i.accusatiõis executio.vt.j̃.ad turpi.l.aut p̃uati.ꝛ.l.destitisse.ꝛ ad idẽ.C.e.l.si quõdã.de accu.l.absentẽ.ꝛ ar.C. q accusare nõ pñt.l.negãda. Dy. In gl.de adulterio aũt cõmisso ibi pars lr̃arũ. Et est exp̃ssum.C.ad le.iuľ.repetũ.l.iubemus.in auf.vt differẽ.iudi.§.si tñ.ꝛ vt iudi.si.quo.suffragi.§. illõ.dic ğ ꝙ pñt ɔueniri qñ deliquũt ĩ officio si ãt nõ ĩ officio tũc distiguunf maiores a mĩorib⁹ vt no.d.l.nec ingr̃atib⁹. Ol.

Uim passam. No.ꝙ mulier violẽter adulterata nõ põt de adulterio accusari. nam caro mulieris corrupta non dicitur si mens non fuit corrupta.xxxij.questione.v.reuera quia corpus mulieris nõ vis macullat: sed volũtas eadem cã.ꝛ.q.c.ꝑposito.v̍.corpus mulieris.ꝛ ad hãc materiã facit qõ dixi.s̃.e.l.q iniurie. Et sic no. ꝙ adulteriũ violẽter cõmissum cõmittif tãtũ ex vna parte.s. adulteri. ꝑ hoc. xxxj.q.v.c.it aľs hõ ne circa mediũ sic ꝛ symonia cõmitti p̃t ex vna ꝑte tãtũ.j̃.q.j.q studet.et.q.iij.c.quesitũ. Itẽ societas p̃t eẽ ex vna ꝑte tantũ.C.ꝑ soc.l.actiõe.§.dixim⁹ ꝛ spõ.ex̃ de despõ.impu.c.de illis ꝛ mr̃imoniũ.ex̃ de eo q dux. in mr̃i.quã pollu.ꝑ adul.c.j.ꝛ.xxxj.q.ij.aliqñ.ꝛ no.p̃dicta.d.c. nõne. Quid de qõne tali marit⁹ sciẽs exercitũ veniẽtẽ mãdauit vxori q̃ erat in villa ꝙ veniret ad ciuitatẽ ipa aũt timẽs õ reb⁹ q̃ ibi erãt nõ venit ꝛ ꝑ trãseũtes exercit⁹ violẽter cognita fuit nũqd marit⁹ poterit eã accusare de adulterio.dic õ ipa.q. vt no.ĩ questiõib⁹ Bartho. brix.xxxiij.q.q̃ incipit vir mãdanit.que etiã questio tangif.xxxij.q.v.de pudicitia in glo.ꝛ per Archi.qui ibi approbat determinationẽ dicti Bartho.

Nupta. In gl.scdõ viro ibi: ꝑhibet accusare pʒ ergo per has solutiones ꝙ extrane⁹ põt adulterũ accusare cõstante matrimonio.vt hic marit⁹ aũt nec adulterũ nec vxorẽ matrimonio cõstante potest ƀm ista iura.

Nupta. Ibi: nõ postulaf dũ est nupta. Old.ibi: vľ ad domũ. Expone vel ꝑ saltẽ ꝛ collige ꝙ etiã in criminalib⁹ sufficit denũciatio vľ citatio ad domũ. õ quo dixi plene.s̃.de dã.infe.l.iiij.§.ait p̃tor.vel pretor ait.v̍.totiẽs. Ol.

Duos quidem. Eodẽ tpe. Ol.ibi: denũciatũ fuisset.s.ꝑ oblationeʒ libelli accusatorij aľs desistẽs sine oblatiõe v̍o in turpiľ. ĩcideret.ar. s̃.e.l.miles.§.socer.ꝛ.j̃.ad turpi.l.q̃sitũ. Ol.ibi: necessariã vt desistẽs ĩ turpiľ. nõ ĩcidat. Et no.qõ vbi nõ tʒ accusatio tñ necessaria ẽ abolitio aľ.desistẽs ĩcidit ĩ turpiľ.ꝛ.h.di.iste.§. Dy.

Quesitum. Ibi: minatus no.ꝑ Jo.ꝛ Az. ɔtra h̃ in eo qõ no.j̃.ad turpi. l.quesitũ. Dyn.in fi.sʒ ipse marit⁹ poterit accusari saltẽ ex mẽte legis iuľ.licet nõ ex v̍bis ne fraus fiat vt.s̃.e.l.si qs adulteriũ.§.fi.ꝙ ĩtellige si reduxit dãnatã vľ nõ possit ignorãtiã pretẽdere.vt.C.e.l.sine metu.in fi. Dy. In gl. aľs lex.in fi.so.vt not.s̃.e.l.miles.§.licet. Jac.de bel.vel ibi: in rapta muliere hic in nõ rapta. Dy. In glo.nec iõ.in fi.h̃ verũ si nõ cõmiserit adulteriũ vel credebat eã nõ cõmisisse aľs secus.vt.s̃.eo.l.si quis adulteriũ.§.j. Dy.

a **In crimine.** [a] Ibi: nulla dãda dilatio est no.hic satis exp̃ssuʒ ꝙ si ꝑbatiões fiãt in causas nulla data dilatõe ꝙ valeãt qõ sic collige p̃t in ciuilib⁹ ꝛ criminalib⁹ vr̃ dari debẽ dilatio tã actori ꝛ accusatori q̃ reo.vt.C.de dilat.l.j.ꝛ. s̃.õ fer.l.in pecunarijs. Et maxime ad se defendendũ.vt.s̃.de ꝑcu.l.seruũ quoq̃.§.publice.ꝛ maxime ĩ adulterio daf defensio.

a ¶ In crimine. Adde ad hũc tex.bal. in.l.j.C.qui accusa.

fio.vt.s.e.l.ij.§.lenocinij.z.§.si publico.z.l.si marit⁹.sic in magistratu.§.lex iul'.v.nec em̄.z ibi no.z tn̄ hic dr̄ q̄ i crimīe adulterij nulla dilatio danda est ḡ ptz manifeste q̄ pbatiões z defensiões fieri possunt sine dilatiõe. Ol.p hoc ēt facit qđ in ciuilib⁹ z in criminalib⁹ est tp̄s statutū a iure ad oīa q̄ agēda sūt in cā.s.triēnij z biēnij.vt.C.de iudi.pperādū. z vt intra certū tp̄s crialis qđ termieī p totū ḡ ifra illō tp̄s acta valēt ēt si alia dilatio statuta nō sit qđ ergo dr̄ dilatiões statuēdas puto intelligi si petanī.z ita ītelligāt.d.l.C.ō dila.l.j.z.s.ō dila.l.i pecuniarijs cū si.ō h̄ dixi.C.de dila.ibi exhibeant ƀm.l.C.ō exhibē.reis.l.ij.Ja.ibi cā cognita q̄z nō potuit venire īstruct⁹.Ja.

I qui in quo. Ad hoc in fi. dic vt ibi: q̄z quo ad patronū non habetur p ingenuo quo ad alios sic.Dy.

a C Si ex lege. Adō ad hāc.l.not.p Bal.in.c.j.i pn̄.qui.mo; feu.amit.

Ex lege. a Ex ista lege potissime mouetur do.Dy.put habes in lr̄a is q̄ q̄ est mulier in lr̄a ad decisionē qōis quā not. ƀm eū.s.de re iudi.l.iiij.§.ḡdēnatū.s.si qs occidat bānitū licet nō legitime bānitū q̄ nō teneaī sz excuseī. Si statuto caueaī q̄ bānitus impune possit occidi:z de hac qōne pt dupl'r queri. C Primo vtrū impune eū offendere potuerit. vt dictū est scōo si statuto cauebaī qđ occidēs deberet hr̄e certū premiū a cōi.vtrū illud premiū sibi debeaī ad q̄ dicendum est quo ad sui excusationē possit vti statuto vt nō puniaī p.l. istā:vt predixi si eū credebat legitime bānitū nō em̄ vr̄ iprobe agere si scriptura bāni ductus h̄ fecit. vt.s.de interrog.act.l. de etate.§.ex cā inter quā legē allegabat Jaco.butri. Si aūt sciebat eū iniuste bānitū nō excuseī.vt hic in fi.z in gl.no.licet q̄ indistīcte z semp debeat puniri faciat multū di.§.ḡdēnatū. Quantū ad scōm caput statuti vtrū possit petere premiū vr̄ dicendū q̄ nō.arg.s.de dona.inter vi.z vxo.l.si legitimā.z.C. vn̄ vir z vxor.l.vnica.Ol.z de hoc vide qđ no.C.e.l.eū q̄ duas C Itē p hāc.l.pōt ēt determinari alia pulchra q̄ est.xxxij. in qōnib⁹ Pe.z incipit titius amore cuiusdā virginis capt⁹ s.vtrū cognoscēs carnal'r nuptā quā credebat solutā teneaī pena adulterij z determinaī q̄ nō p hāc.l.sz teneaī pena stupri.de hoc dixi.j.de reg.iu.l.q in alteri⁹. In glo.j.in fi.z potes ponere exēplū.C.de incest.nup.l.j. Et facit q̄ ibi in gl.not. In glo.ij.in fi.sz misso libello repudij legitime.vt.s.pri.gl.Ol.et s.e.l.mariti.in princ.presumiī tn̄ ignorātia nisi fuerit crassa et supina.vt not.in fil'i.j.de pe.l.metodor.Ol. In gl.i.ḡsciētia.i fi. Itē nec falsum sine dolo cōmittiī.vt.j.de fals.l.ipuberē nec rapina.vt.s.vi bonor rap.§.itē dico.si nec furtū cōmittiī sine dolo.vt.s.de furt.l.in furti.§.recte. Dy. In glo.vlti.ibi scōm hoc.i.scōm has duas expositiones.Ol.

C Ad legem iuliam de vi publica. Rubrica.

Lege iulia. Ibi:tela hoc ex abūdāti dr̄ armor ap.tela cōtineri vt.j.de v.sig.l.armor. Et vide in alphabeto dictiōe armor z dictiōe tela vis priuata reū de patre z ab ordine rerū.i.a testamēti factiōe.institu.de publi.iudi.§.itē lex. Sz dicaī si vis armata ppter q̄ ḡtineanī ap.armor z ap.telor.j.eo.l.j. Et vide Az.in summa.eo.ti.z an licitū sit assumere tenere vel portare arma. C Itē no.dr̄iam inter agrū z villā q̄ facit si legeī ager vel villa z ad statuta loquētia de agro z villa.an expugnās z nihil rapiēs hac.l.teneaī.j.e.l.ij.z an habeat locū in vi turbatiua:z an habeat locū in obsidēte:z an in vulnerāte: z an pbibens aliquē se defendere ab occisore teneaī.l.cor.de sica.an copulatiua ḡiūgat superiora tm̄:an etiā iferiora.j.e.l.q cetu prius de violētia querendū vt sciaī an prosit pos.ea.l.§. si de vi.an ciuilis tollat criminalē vl' ecōtra q̄ p pces remittiī iniuria.e.l.§.q vacantē.z q̄ dato qđ iniuriatus cōmittat iniuriā nihilomin⁹ poterit p aliū accusari z ex officio ḡ eū pcedi z q̄ q renūciat dat. Qz impator scribēs ad supplicationē alterius intersit supplicationē sibi porrectā.j.e.l.z eū.z an supplicatio ḡr̄e vel iusticie possit porrigi p pcuratorē ḡ iudices non deferētes iustis appellatiōib⁹.j.eo.l.lege iul'. Qz pbibitio armor a lege vel statuto intelligaī de armis offensibilib⁹ nō defensibilib⁹.j.e.l.armatos.q̄ cōmissa cognitōe alicui cause intē certas psonas extendaī iurisditio ad ipediētes cognitionē et falsos testes in ea pductos z sil'e.s.j.eo.l.q dolo. Et q̄ hec lex dicit itellige si aīo nocēdi arma habeat secus si salutis sue cā vt.j.eo.l.pe.§.j. Et ad hoc facit qđ dr̄ q̄ pnceps solet ḡcedere aliqb⁹ q̄ qn̄ ad ispiciēdos agros suos vadūt qđ cingulo.i.armis possint vti.vt.C.de ppo.si.sacri cubi.l.vlt.l.xij.dūmō hoc faciāt sine alior lesiōe.vt ea.l.dr̄. Et vr̄ q̄ iure nouissimo hec lex sit correcta z q̄libet possit vti armis exceptis rusticis inter dicēdo ei rusticis vr̄ alijs ḡcedere.vt.s.ō iudi.cū ptor.z ō test. l.j.Sz in ḡtū vr̄.e.c.§.mercatores.vbi spāl'r ḡcedit mercatoribus p defensiōe sua z suar rerū spāl'r:ḡ eis ḡcedēdo vr̄ alijs pbibere. vt.C.de pcu.l.marit⁹.z h̄ puto veri⁹ nā z de iure lōbardo pbibitū est portare arma ifra pr̄iam suā vt in lōbarda de faydosis.l.ij.li.j.vbi ēt habeī q̄ ap.armor ḡtineaī. Et p h̄ ēt qđ null⁹ debeat arma suscipē sine iussu pncipis.xxiij.q.iij. c.ille gladiū.z.c.ius militare.z de istis armis vide in aut.ō armis.z.C.vt ar.vsus.l.j.li.xj.cū ibi no.hoc tn̄ de ḡsuetudine nō seruaī:sz portantes arma aliter puniunī ƀm formā statutor. Itē no.gl.positā sup v̄bo agro q̄ facit dr̄iam iter agrū z villā q̄z ager est vbi ē vna dom⁹.villa vbi plures q̄ nō memi alibi z possit facē ad itellectū statutor q̄ puniūt facta i agro vl' villa z ēt testōr in quib⁹ legat⁹ foret ager vel villa.qn̄q̄ tn̄ lex vtiī hoc verbo agro.i.villa.vt dixi.j.in alphabeto dictione ager.

In eadē causa. In gl.marie.i fi.sz ibi: nno erat doli capax. Dy. In eadē cā ibi expugnauerūt nūqd tantū expugnās z nihil rapiēs teneī hac.l.vr̄ q̄ nō q̄z hic copulatiue loquiī ḡ zc. Et ar.ci⁹ qđ no.s.ad sil'.l.excipiūī.sz ḡ credo qđ sola expugnatio sufficiat.vt.j.e.l.pe.vbi poniī dictio expugnauerūt post oīa alia q̄ nō fieret:si z oīa alia forēt necessaria. z facē j.de pe.l.capitaliū.§.crassatorē.Ol. Et ex isto.§.dicit q̄ h̄ lex iul'.de vi pu.hz locū in vi turbatiua.z p h̄.j.e.l.§.sz z q icēdio. z in fi.hui⁹.l.ibi expugnauerūt vel cōcusserit. nā expugnat q me turbat vt.s.de incē.rui.z nau.l.expugnaī.nā z q mcā pos. ingrediī vim facit vt.s.de vi z vi ar.l.vim facit.z.C.e.l.in possessiōe. Ecōtra vr̄ q̄ nō habeat locū qđ i vi bo.rap. opz adhiberi admitti vel turbari.vt.s.de fur.l.si qs ex domo.z no.s.de publi.iu.l.infamē.Sz certe verū est sz nō ecōtra q̄z lex iul'.de vi publi.locū hz hoc ipso q̄ aliqs hz arma domi vel portat.vt.s. eo.l.j.z ibi no. Itē si aliqs obsedit aliquē locū lex iul'.de vi pu. vt.j.e.l.q cetu.ij.rn̄.Sz p libero hoīe nō agiī vt no. Az.i sūma vi bo.rap.in fi.licet p libero hoīe deī actio furti.vt.s.de fur.l. mī.z.l.eū q̄.§.si fili⁹.Dy. C Itē hz locū h̄ lex p vulnerib⁹ illatis.vt.C.e.l.si crimis.z ibi dixi. Ibi pbibendi dn̄m.hic vr̄ expressum q̄z si aliqs pbibeat aliū ne possit defendere ab eo qui vult eū occidere q̄ puniaī.l.cornel'.de sica. Et si ipm̄ occidissz licet eū defendere vel iuuare nō teneaī.vt no.de reg.iur.l.cul pat caret tn̄ nō dz eū pbibere se defendere al's puniī.vt hic et ad hoc.s.de incen.rui.z nau.l.iiij.§.fi.

Qui cetu. Ibi quiq̄ per hāc copulatiuā q̄z dicit.Dy.q̄ illud qđ sequiī dolo malo intelligiī in superiorib⁹ cū hec copulatiua ḡiūgat supiora z pprietatē sequētium superiorib⁹ attribuat.arg.s.de fundo instru.l.scie expertē.§.gaio. Dy.et dixi.j.titu.pri.l.legis.

Si de vi. Id est violētia.Ol.ibi: dn̄io.s.vero.Ol.et qcqd dicat gl.dic q̄ possidebā p violentiā liberū hoīem ille pvocabat in libertatē z sic ḡtēdebat de dn̄io ego āt dicebā me possidere. z sic debere gaudere cōmodo possessoris ille replicabat q̄ possessio mea erat violenta. et sic nō debebat mihi pdesse.ar.s.de libe.cā.l.liberis de pbaī.l.si qs liberū.z.C.de pba.l.vis.z idcirco pri⁹ de violētia dz cognosci vt sciaī an psit mihi possessio vel nō z sic oīa pprie ponunī et sunt plana.Ol. In gl.i.de crimine ibi instituta. vnde iteri nō pt agi ciuil'r de possessiōe vl' pprietate.vt.s.de pu.iu.l.iterdū. Dy.ibi.l.si qs.vbi daī actori electio agendi ciuil'r z criminal'r z vna p alterā nō tolliī nisi lit.pend. Dy.ibi: de ap.l.j.vel hic a diuersis pponebaī.z iō criminalis ciuili pferī.vt.C.de ord. iu.l.fi.in ḡrio ab eodē.z iō ē in ptāte z electiōe sua quā pmo pponat.Dy.z h̄ est verū si ciuil'r excipiat de dn̄io.sz si ciuil'r excipiēs excipiat rōne possessiōis quā dicit se defendisse: tūc nō preferī ciuilis de vi ipsi excipiēti ar.l.j.§.vi possidere.v.si per vim.Ol. In eadē gl.in fi.imo dic ƀm Jo. q̄ in.l.j.C.ō ap.ille q pposuerat ciuilē volebat pponere criminalē ex eodē fctō descēdentē q̄ eē nō pt.vt.s.ō pu.iu.l.interdū. z vi bo.rap.l.ij.§. j.hic aūt vn⁹ ciuilē alius criminalē.z iō criminalis pferī.vt dictū est. Et ƀm hoc tractaī hic ō ordine ciuilis ad criminalē ad l.ordinarij. Dic q̄ hic de ordine ciuili ad criminalē. Ibi de ordine possessorij ad petitoriū quo casu si qs se possidere natural'r z ciuil'r z detinere ḡtendat. C Primo opz de necessitate causam possessorij terminari.vt.s.vti possi.l.j.§.h̄ aūt. C Itē posset.§.iste intelligi in eo q ḡueniebaī interdicto.vn̄ vi z opponebat qōnē dn̄ij:q̄z nō audiī sz opz primo causam violētie terminari.vt.C.e.l.si qs ad se fundū.z si p vim vel alio mō.l.j. tn̄ pprie vr̄ loq̄ de criminali accusatiōe ob violentiā instituta nō ciuil'r in iudiciū deducta.Dy. Ultimo ƀm Jac.de are. Sic

distinguit aut accusatus de violētia excipit de ꝓprietate rei ⁊ nō ob. vt h̄ ⁊.s̄.l.ij.§.fi.⁊.C.vt nemo pri.ti.suis pre. vl' alienis ipo.l.ij.licet sit arg.ꝯ.s̄.de arbi.l.ij.in fi.⁊ vi bo.rap.l.ij.§.hec actio.s; i.d.l.de arbitris.nō fuit violētia vi bo.rap.ciuil'r.agebat hic aūt criminal'r ꝑpt' vi publicā q̄ tenet ⁊ q arma tātū habuit vel hoīes.vt.s̄.e.l.j.⁊.ij. Aut excipiat d' possessiōe:q; dic̄ se defendisse suā possessionē ꝯseruasse ꝙ l;.vt.s̄.ō vi ⁊ vi ar.l.j.§.s; q p vi.⁊ tūc si sepati obtinet.C.qñ ci.act.piu.cri.⁊.C.e.l.fi qs ad se fundū.aut simul necvult eligere ⁊ tūc ꝓcedat sup criminali.j.ar.C.de ord.iud.l.fi.⁊.s̄.de adul.l.adulterij. vbi autē ciuil'r querat.de vtroq; no.s̄.vel aliter ẜm eū ꝙ idē recidit.cū qd criminalis ⁊ ciuilis p violentiā orit ⁊ criminalis principal'r itētat.dic ꝙ ciuilis aut itētat p modū excep.obiecte.⁊ tūc aut intētat sup ꝓprietate:aut sup possessiōe. Si sup ꝓprietate vt q; accusat' de vi excipit se dn̄ium p̄mo cognoscit deinde d' ꝓprietate vt hec lr̄a dicit ⁊ ꝓbatū ē.s̄.⁊ tūc expone vl' dn̄io vel ꝓpri.⁊ ꝙ dicit si de vi.s.p criminalē accusationē. Et sic faciet ad ti.si aūt intētat sup possessione vt q; accusat' de vi dicit se possidere:tūc prius d; cognosci de possessiōe q̄ de crimine.vt C.de ap.l.j. Si vo p̄mo ciuilis ⁊ p̄ncipal'r itētat tūc aut ciuilis itētata est ante criminalē. aut ecōtra ⁊ vtrobiq; illa q̄ est p̄mo itētata alteri p̄iudicat.vt.d.l.j.qñ ci.act.cri.piu. Si vo ciuilis ⁊ cr'alis simul itēdūt:tūc ē i p̄tāte actoris quā p̄mo velit exercere si nō eligat. Primo ꝓcedit sup criminali tanq̄ sup maiori.vt.C.de ordi.iudi.l.fin.potes etiā ponere casum in hoc.§. vt ponit.s̄.de iudi.l.si de vi.i.de violenta possessiōe p interdictū vti possidetis cū parū impedit possidere. Jaco.

Qui. Ibi:pcib' exorat'.i.No.ꝙ ꝑpt' p̄ces remittit iiuria. ⁊ iō ē ꝙ clemētia flectit offensam.C.fa.hercis.l.in ipsi'.⁊ hūane allegationes piū p̄ncipē cōmouerūt.C.d' offi.ꝓ cōsūl.⁊ le.l.officiū ellespōti. Itē no.satis exp̄ssum ex isto.§.ꝙ q̄uis q remittat delictū i eū factū ⁊ pacē faciat nihilomin' delinqns ab alio poterit accusari. Vel ꝯ eū ex officio p iqsitionē ꝓcedi.de quo dixi ẜm Dy.s̄.d' iiur.l.j.§. vsq;adeo.⁊.l.act'.C. de trāsi.l.trāsigere.⁊ de h̄ ē gl.s̄.ad sil.l.ij.⁊ pt eē rō q; iiuriat' vr̄ remisisse solū ius suū.nō aūt vidictā publicā sicut ⁊ i gñali remissiōe impatoris remittit solū ius suū.C.de ꝯdu.ciui.vl' fi. predi.l.fi.cōductor.⁊ ꝓcura.l.j.li.xj.nā alienū ius q remittere nō pōt.j.de re mili.l.eū filius.in fi. Itē no.ꝙ q remittit dat s̄.de cōdi.ob cām.l.si mulier.⁊ ex̄ de testi.c.veniens.Dy.

1 Libellus supplicatorius pōt porrigi per procuratorē.

Teū. Ibi exēplū libelli.No.ꝙ cū impator remittit aliqd negociū,remittit exēplū libelli supplicatorij ⁊ ita cōit fit hodie p papā ⁊ alios ⁊ mittūt vl' i lr̄is eoꝝ tenorē vel exēplū iclusuꝫ. Et ꝙ subijcit noīe dn̄ici siluani:dic ꝙ erat pcu.ei' cui' fili' erat
1 iclusus. Et sic no.libellū† supplicatoriū posse porrigi p pcu. de quo vidi i romana curia aliqs hesitare vtrū qs possit supplicatiōes porrigē noīe alteri' p gratijs vel bn̄ficijs ipetrandis.⁊ h̄ est ar.ꝙ sic ⁊ p h̄.j.de pe.l.i metallū.ibi de h̄ tetigi i rescript; ad lites exigit sp̄ale mādatū.vt ex̄ d' rescrip.c.nōnulli. cū ibi no. Ibi:germane charissime vel erat german' ipatoris vel est ꝓpriū nomē presidis cui scribit quē charissimū vocat. vt ⁊.j.de qōib'.l.j.§.si qs vnico.ibi sara charissime.

Ege iulia. Ibi:ciuē romanū ꝯdēnatuz de aliquo crimine.Ol.ibi ꝓuocationē.no.ꝯ p̄tātes ⁊ iudices app.vl' denūciamētis nō deferētis i casib' qb' l; ap.vl' denūciari.

1 Armati dn̄r q portāt arma offensiua non defensiua.

1 **Rmato.** No.ꝙ armati† dn̄r q portant arma offensiua nō defēsiua puta tabulatiū loricā ceruelerīā ⁊ silia ꝓ hoc.j.e.l.pe.§.pe. ⁊ fi.nā ad salutē suā portare pmittit vt ibi no. Ex quo videt ꝙ si statuto caueat qd faciēs insultū cū armis magis puniat q̄ sine armis.⁊ aliqs cū fecit insultū hēbat sola arma defensiua nō offensiua ꝙ nō teneat pena statuti.⁊ idē posset dici si ꝓclamatū esset ex parte p̄tātis ꝙ nullus deferret arma sub certa pena ꝯtrariū forte verū est.vt.j.de v̄.si.l.armoꝝ.⁊ institu.de pub. iudi.§.itē lex.⁊.j.in alphabeto dictiōe armoꝝ ap. Gui.de su. dicit de stricto iure eos teneri de eqtate nō. Gui.de suza.

Qui dolo.adō bar. in.l.j.in p̄n. i ad.l.corne. de sicca.

Ui dolo. Per hāc.l.dicebat exp̄sse Jac. de ra.ꝙ si alicui cōmissa est cognitio alicuius cause:inter certas p̄sonas ꝙ nō solū pōt cognoscere iter illas:s; ēt inter alias quascūq; ⁊ quocūq; hmōi cognitionē ipediētes:vel q; nō pmittūt partes ad iudiciū venire secure vel forte falsi testes inducūt pōt inter illos cognoscere. Et facit exp̄sse ad id qd not.p Ol.s̄.de adul.l.hec verba.⁊ ad id qd dixi de falsis testib' ꝙ possint puniri p talē cognitorē bn̄ facit.C.de testi.l.nullū.cū ibi no.⁊ ad oīa p̄dicta facit.s̄.de iur.om.iu.l.ij.ibi aut repete quomin' iudices ⁊c.ol.

Qui ludos. Ibi.l.cōtinēti.i.prim' ei loco. vbi.i. i quo.Dy.ibi:excep.ē.s̄.ab hac.l.Ja.

Hac lege. Ibi:occisus nā si aliqs occisus sit vltimū irrogat suppliciū. Ja. sic d'.j.tit.pri.l.ij. Ol. In glo.in cuius locū ibi bona p̄dit q; ibi d' ꝙ deportat.et deportatoꝝ bona publicant.vt.j.de pe.l.deportatoꝝ.Ol.

Ad legem iuliam de vi priuata. Rubrica.

Super rubrica. Vide Az.i sūma.e.⁊ Rofr. in libello d' ꝯstitu.q̄ puniūt violētos.⁊ qd no. s̄.ꝙ met' cā.l.existat pena.hui'.l.j.e.l.⁊ isamat ea.l. Et dr̄a iter pulsare ⁊ verberare.j.e. l.ij.vbicūq; pt agi ciuil'r vi bo.rap.pt accusari criminal'r hac.l.j.e.l.nec iterest rapiēs sine armis aliquē de manu familie p̄tātis tenet hac.l.j.e.lege legis.⁊ no.ꝙ copula d; copulare diuersa.⁊ ꝙ vbi cōpetit criminalis ⁊ ciuilis. miti' agit i ciuili qd pt eē rō q̄re grauir puniat qs i furto q̄ i act.vi bo.rap.societates facere de litib' alienis ꝓhibitū est.j.co.l.ex senatus.ꝙ creditores nō possunt sibi ius dicere.j.e.l.fi.

E vi priuata. Dānati h̄ est vbi qs tale qd fecerit ꝙ teneat pena.l.iul'.vis p̄uate patit hāc penā q̄ seqt sic.j.co. l.ex senat'.sic al's.j.ti.j.l.ij.§.alio senatuscō. Ja.et nihilomin' relegat.vt no.j.de re.iu.l.h̄ iure.i p̄n.⁊.s̄.de accu. l.hos accusare.§.oīb'.Dy.ibi: neq; senator q; infamis est.vt s̄.de publi.iudi.l.infamē ⁊ infames oī honore caret.vt hic.s̄.d' iudi.l.cū pretor.⁊.C.de decu.l.infamia.li.x. Jac. Et ad hoc ex̄ de reg.iu.c.infamib'.li.vj.vbi de hoc plene not.

Eadem pena. Ibi; redigunt p aliquā aliā legē vel edictū lic; directo i.l.iul'. non cōmiserit de hoc subijcit exēplū.⁊ iō bn̄ staret vt si qs ⁊c. Puta si lex dicat si qs fecerit tale qd pena.l.iul'.ius p̄uate teneat.nā patiet hāc penā.vt.j.e.l.ex senat'. Ja. In gl.ipo iure in fi.de h̄ vide qd no.j.de iur.fi.l.j.§.an bona.⁊ p Dy.s̄.de vectig.⁊ cōmis.l.cōmissa.Dy. In gl.exp̄ssiuū v̄itatis.d' h̄ vide in alphabeto dictiōe quasi ibi alij. vt hic vt no.j.de pe.l.p̄ses.

Ac lege. Ibi pulsaret qd int se differāt pulsare ⁊ vberar.vide.s̄.d' iiu.l.lex cor. dy.ibi:neq; hō occisus fit.s̄.ti.pr.l.q dolo.§.hac.l.ol.

Ec interest. Ibi:ablatū no.hic ꝙ p oī rapia ꝓ qua agi pt ciuil'r vi bo.rap.ꝓ eadē pōt accusari criminal'r.l.iul'.d' vi priua.vt hic pt;. Ol. In gl.hic no.filia i fi. So.nō ē ꝯ vel ibi i ꝯctib' h̄ i delict;. Dy.vel dic ẜm Ja.d' bel.ꝙ ibi mādatari' iuuat bn̄ficio etatis.h̄ āt iure cōi eodē mō teneat. Ja.

Ota ꝙ si quis. Per vim sine armis accipiat malefactorē de manib' familie p̄tātis q̄min' in iudiciū ꝓducat ꝙ teneat pena hac.l.si āt vis fuiss; armata tenet ex ti.pr.vt.e.ti.l.lege.ol.ibi d' alteri' suo i iiuriā dn̄i ⁊ sic iiuria ⁊ actiōe tenet. In gl.i.miti'.i fi. Q; ille oriūt ex eodē fctō iste āt ex diuersis. In tex.ibi hūisset subaudi tenet hac.l.⁊ sic copulatiua ⁊ copulet penā d' q̄ i p̄n.hui'.l.dixit q; copulatiā h; eadē coplare.vt no.ex̄.or.p dy.s̄.d' acq.pos.l.pōpe.§.j.⁊.l.fi.§.fi.s̄.d' vi.e.⁊ ol.le.⁊ d' fū.istr.l.seie.§.gaio.⁊ dixi.s̄.ti.pr.l.q cetu.i p̄n. Ibi moderati'.no.ꝙ si agi pt ꝯ aliquē ciuil'r ⁊ crimial'r moderati' agit vi bo.rap.in q̄ vnū simplū estimatio ē ⁊ rei q̄ i furto in q̄ totū quadruplū ē pena q; ꝓ rapina pt agi cr'al'r via ordinaria s; solū ex̄or.vt.s̄.d' fur.l.fi.⁊ de furi.bal.l.j.s; illa ex̄ordinaria parua est hic aūt magna.vt in.j.l.huius titu.Ol.

Ex senatus. Ibi lege iul'.i.pena legis iu. q̄ ē.s̄.e.l.j. Ja.ibi: i rē ipās.i. ex re ipi' ꝯdēnati.ol.⁊ ꝯ istā legē m'ltū faciūt pgam. qui cōtinue faciūt societates de litibus alienis tales societates ⁊ cōspirationes sunt iniuste.et ꝓ hoc.C.de monopo.l.vnica.⁊ ex̄ de v̄.sig.c.constitutionē.li.vj.

Reditores. Ibi:agāt.i.agē velint. Ol. ibi p iudicē.i.corā iudice. sic exponit si cer.pe.l.v.añ.Ol.i illa re ibi: d' fur.l.q vas.So.vt ibi no.dy.ibi.§.si debitorē.s; ibi:mora erat piculū allatura.Dy.ibi i q actor h; ius vl' ibi i vi ablatiua vl' expulsiua h̄ cōpulsiua.dy.i fi.so.vt ibi vl' vt solui ꝯtrariū d'.§.si debitorē. vel dic:vt no.⁊ dixi.d.l.nullus.C.d' iudi.⁊.s̄.ꝙ me.cā.l.exeat.

Ad legem

¶ Ad legem corneliam de siccarijs ⁊ veneficis. Rubrica.

Super rubrica. Vide Azo. in sũma eo. ⁊ gof/fre. ⁊ hosti. ⁊ Spe. eo. ti. lib. vj. ⁊ in clem. cũ. ibi nota. ⁊ bñ in ope Alb. de gandino de homici/diarijs. Qñ homicidiũ dicať tractatim factũ vide qđ dixi. s. de adul. l. ⁊ si amici domuz. an q euaginauit gladiũ cã occidẽdi nõ tñ occidit: teneť de occi/so. j. e. l. j. ⁊ de pena corrũpẽtis iudicẽ in cã capitali: ⁊ qlit puniať testis falsus in cã capitali ⁊ in ciuili. Qđ volũtas ⁊ ppo sitũ distinguit maleficia: ⁊ pulcherria đ occidẽte ex aio vł ca su: ⁊ an psumať anim⁹ occidẽdi: ⁊ de pcutiẽte cũ claua: bacu lo vel cũ hasta. ⁊ an in rixa vel extra rixã. e. l. j. §. diu⁹. Qđ fit ad ppulsandũ iniuriã impunitũ est. ea. l. §. idẽ diu⁹. an pr pos sit filiũ accusare vel ecõtra. j. e. l. inauditũ. de venenis ⁊ medi camẽtis bonis ⁊ malis ⁊ poculis amatorijs. j. e. l. eiusdẽ. Ma la exẽpla vitãda ⁊ bona seqũda. e. l. §. si ex senat⁹. Qđ miti⁹ puniunť i dignitate positi q̃ viles. ea. l. §. legis corneľ. An bã niti ipune offendi possunt. ea. l. §. trãsfugas. Et an inuẽt⁹ i cõ finib⁹ portãs es vetitum puniať: ⁊ an sibi psit si dicat se peni tere: an in absentẽ possit ferri pena relegatiõis. vt. j. eo. ti. ea. l. corneľ. §. diuus. Et an pcutiẽs volentẽ sit excusat⁹: an i deli ctis lata culpa dolo equipareť. plene. j. e. l. in lege. Et an idez in edictis ptoꝝ: ⁊ q̃ pena puniať delinquẽs culpa. Et an alle gans errorẽ vel ignorãtiã in delictis excuseť. An pcutiẽs mu lierẽ ita q pariat abortiuũ teneať hac. l. j. eo. l. si mulierẽ. An furẽ nocturnũ vel diurnũ liceat occidere. j. e. l. furẽ. De pena incẽdiarioꝝ. j. e. l. si qs dolo. de circũcisione filioꝝ. j. e. l. circun cidere. An infans ⁊ furiosus hac. l. teneanť. j. e. l. infans. et an habeať p ɔsentiẽtib⁹ vel dissentiẽtib⁹. Si existẽs in vno terri torio cũ balista vulnerauit aliquẽ in alio territorio: quo loco sit puniẽdus. j. e. l. diu⁹. ⁊ si feci tractatũ vno loco cũ assassinis q occiderẽt titiũ ⁊ ipsi occiderũt alio loco: puniri debeant ex tali mãdato. Si aliqs pmisit de domo sua accipe arma illũ q occidit an teneať hac. l. j. e. l. nihil iterest. An ob tumultũ ppli sedandũ qs puniri debeat. j. e. l. q sedere. ⁊ ibi de tumultu po puli. ⁊ an ppť multitudinẽ remittať pena. ⁊ an nobiliores mi ti⁹ puniant. si plures in rixa vel eẍ rixã aliquẽ occidãt an oẽs teneanť. plenissime. j. e. l. si in rixa. Et si plures erãt in vna do mo vñ piect⁹ est lapis: an oẽs teneanť. ⁊ si familia ptãtis iue/nit cultellũ sub porticu vbi erãt plures an oẽs teneanť: ⁊ si qs erat cũ socio q obuiauit inimico quẽ occidit an secũ teneatur.

1 ¶ Falsus testis puniť pena legis cornelie de siccarijs.

Lege cornelia. Ibi: incẽdiũ factum erit. de varijs penis incẽdioꝝ dic vt dixi. s. de incẽ. rui. ⁊ nauf. l. vl. ⁊ C. đ acc. l. data. ibi: cũ telo ambulauerit. Sȝ qd si aliqs gladiũ tñ euaginauerit cã occidẽdi nõ tñ occiderit: nũquid teneť. videť q sic. tñ q: istud delictũ est atrox in q̃ sufficit puenire ad actũ. tñ q: tex. vi. h dicere. C. eo. l. is qui cũ telo. Sȝ posset distingui vtrũ nõ occidit q: noluit: aut q: nõ potuit. vt. j. de pe. l. cogna tionis. Dy. ⁊ de h no. p. d. l. is q cũ telo. ⁊ C. de episco. ⁊ cle. l. si qs nõ dicã. ibi: falsuȝ iudiciũ. i. snia. ⁊ ꝟm h ɔstrue q operã de disset quo qs cuȝ magrať⁹ ⁊c. Uel dic scđo q magrať⁹ iudex ve q̃stioni dať⁹ q subau. Ol. siue ppter capitalẽ cãm pecuniã accepit fiet re⁹: hoc est teneať. l. ista cornelia de sicca. Ja. Pri mã expositionẽ quo ad istũ pmũ versiculũ qve cũ magr̃atus credo magis ɔsonã lr̃e: ⁊ scđam credo debẽ applicari ad aliũ v̄si. j. qve magr̃at⁹. ibi: q: falsuȝ testimoniũ. Notãdũ mirabile

1 ex isto v̄si. q falsus testis † puniť pena hui⁹. l. cor. ⁊ sic capita li: ⁊ ideo disting. q̃ttuor casus: q: interdũ testis deponit falsuȝ testimoniũ in publico ⁊ capitali iudicio: ⁊ tũc hac. l. teneť ⁊ ca pite puniť vt h. Rõ est in prõptu: ⁊ queadmodũ accusator ca lũniosus puniť similitudine supplicij. vt. C. de accu. l. fi. eadez rõne ⁊ testis: q: lex parificat accusatores ⁊ testes. vt. s. de bo. liber. l. qui cũ maior. is demũ. ⁊ no. p Dy. s. de accusa. l. ij. ⁊ ibi in glo. Interdũ deponit falsuȝ testimoniũ in publico iudicio nõ capitali vel in ciuilib⁹: ⁊ tũc puniť pena. l. corñ. de fal. vt. j. ad. l. cor. de fal. l. j. in pn. ⁊. §. j. cui⁹ pena ẽ ea. l. §. fi. ⁊ insti. de pu bli. iudi. §. itẽ lex. Interdũ deponit falsuȝ testimoniũ nõ in iu dicio sȝ ɔctu seu piurat: ⁊ tũc puniť p. l. si qs maior. ⁊. C. đ trãs ac. Interdũ est qs piur⁹ q iurat p pncipẽ ⁊ tũc fustib⁹ castiga tur. vt. s. de iureiu. l. si duo proni. §. vl. ⁊ de h vid qđ no. p Jo. xxiij. q. v. rex. ⁊ vide etiã qđ no. in auť. scenicas. nõ solũ in pn. Ol. ⁊ vide qđ dixi. C. de testi. l. nullũ. ibi: q̃stiõi. s. dať⁹. Ol. ibi: sub capitalẽ cãm. i. ob siue ppť capitalẽ cãȝ pecuniã accepit.

Ja. ibi: re⁹ fieret. i. teneať hac. l. cor. de sicc. Jac. ibi: ali⁹ ɔditio nis. h est euidẽs ar. q de iure cõi nõ liceat bãnitũ occidẽ de q̃ dixi. C. de his qui ad ec. ɔfug. l. si seruus. circa pnc. arg. j. e. l. ij. §. transfugas. ⁊ dixi. j. de pe. l. quidã sunt serui per te.

Diuus. Iste. §. aure⁹ est ⁊ ɔtinue allegať in practica Ex q̃ pmo collige q ex volũtate ⁊ ppositio distinguunť maleficia nõ ex effectu vñ si habẽs aĩm occidẽdi nõ occidat: nihilomin⁹ puniť đ homicidio ⁊ ecõuerso nõ hñs aĩm occidẽdi si occidat nõ puniť hac. l. vt h dr. ⁊ p h. j. eo. l. di uus. Et ꝟm h qđ dicit absolui posse dic si hac. l. fuerit accusa tus sȝ nõ ex toto: vt in gl. no. filis expositio est. s. de acc. l. hos. §. oib⁹. ⁊ est exẽplũ. j. v. sȝ si claua. Jac. Alij dicũt absolui pos se. s. a toto si põt casui mag⁹ q̃ voto iputari. vt. C. e. l. j. Itã nul lũ crimẽ nisi volũtariũ. xxij. q. iij. c. vasis ire. ⁊ de isto homici dio casuali. vide plene p gof. ⁊ host. in sũma. ⁊ Spe. eẍ de ho mi. volũ. vel casuali. Si aũt põt alicui culpa vel lasciuia ipu tari: tunc hȝ locũ. j. e. l. lege cor. §. j. ⁊ qđ diceť. j. e. l. in lege. Ol. Onus ɔ pbãdi incũbit ei q se dicit aĩm occidẽdi nõ habuisse: vt. C. e. l. j. ⁊ ibi no. ⁊ dixi. ⁊ qliter h pbari possit: aľs dareť oc/casio hõicidioꝝ ⁊ alioꝝ maleficioꝝ: si ei⁹ v̄bo vel etiã iuramẽ to pbareť ⁊ pbat h p ɔiecturas: ⁊ q: erat amic⁹ vel ɔsangui ne⁹: vł q: i solatio pcussit ⁊ leuit. h ⁊ silia pbãt aĩm. vt dixi. d. l. j. Et p h facit qđ statim seqť. ⁊. s. ad le. aql. l. sciaȝ. §. q cũ ali ter. Ja. balđ. Facit iste. §. si aliqs voluit pcutere clericũ: nõ tñ pcussit: sȝ p eũ nõ stetit an sit excõicat⁹. de q̃ dic vt not. p Ar/chid. xvij. q. iiij. c. sicut q eccľia. Itẽ no. ex v̄. sȝ si claua. q pcu/tiẽs cũ claua ꝟm Ja. de aŕ. nõ ferrea. ⁊ qđ subijcit cunia expo nit. i. claua ferrea: vel forte est aliud gen⁹ armoꝝ: vel cũ cunia exponit gl. p morsu freni: ⁊. C. nulli licere in fre. l. vnica. lib. xi. vel aliť vt ibi no. Uel cũ fili b⁹: puta cũ baculo dato q pcus/sus moriatur nõ teneť. l. cor. de sicc. qđ est no. dignissimũ: ⁊ p h q sit faciẽda distinctio armoꝝ cuȝ qb⁹ qs occidit. bñ facit. j. de re mili. l. oẽ delictũ. §. si qs cõmilitonẽ. Et rõ in prõptu: q: h dol⁹ mal⁹ exigiť. ⁊ anim⁹ occidẽdi. vt. s. dr. Ja. q h defice re videnť ex q̃litate armoꝝ. Et ad idẽ facit qđ no. in gl. de eo q cũ ferro pcutere potuit ⁊ pcussit cũ hasta: vt ⁊ iste nõ punia tur hac. l. sȝ miti⁹ cũ deficiat dol⁹ ⁊ anim⁹ occidẽdi: vt pdixi. ibi: ⁊ q hoiez. repete rescripsit: ⁊ sic i seqũtib⁹. Ja. ibi: ɔstituẽ dus. h ẽ. s. si habuerit aĩm occidẽdi vel nõ. Ja. ibi: gladiũ stri/xerit quẽ portabat cã sue saluť nõ cã hoĩs occidẽdi. vt. s. ti. ij. l. pe. i fi. nã si gr̃a hoĩs occidẽdi portaret h mõ re⁹ eẽt. vt. s. e. l. ij. rñ. nec exigereť pcussio. Ja. ⁊ dic eẍ rixã. ibi: pcusserit ⁊ occi derit. ibi: admisit. subau. rescripsit impator. ⁊ intellige i dubio cũ de aĩo certi nõ sum⁹. Ja. Et no. q ista lr̃a facit diaȝ iter p cussiõnẽ factã in rixa ⁊ eẍ rixã: vt si eẍ rixã i dubio p̃sumať ɔ eũ ex q̃litate facti. vt. s. de iniu. l. illud relatũ. sȝ in rixa sec⁹. vt h vĩ inuere tex. Sȝ ɔ oĩa pdicta vi. l. C. ad. l. iul. đ vi. l. qm̃ mul ta facioza. sȝ dic vt ibi no. ⁊ dixi. Et p declaratiõe oĩm pdicto rũ: dic vt qs cõmittit maleficiũ aut i rixa aut eẍ rixã. si eẍ aut ex aĩo aut nõ ex aĩo: sȝ ex culpa aut ex casu. Aut ẽ dubiũ p̃mo casu qñ ex aĩo puniť. vt. s. l. j. §. q hoiem. v. q ve hoĩs. ⁊. C. eo. l. is q cũ telo. i scđo casu qñ nõ ex aĩo sȝ ex culpa miti⁹ puniť. vt j. e. l. lege cor. §. cũ qdã. ⁊ de i lege. tertio casu qñ casu oĩno ab/soluiť. vt. C. e. l. j. ⁊ l. eũ q. ⁊ h no. in gl. ⁊. j. đ pe. l. respiciẽdũ. §. delinquũt. ⁊ no. p sũmistas ⁊ Spe. ⁊ alios. eẍ đ homi. volũ. vł casua. plene videas qñ est dubiũ vtrũ ex aĩo vel nõ: tũc ex q̃li tate facti ⁊ armoꝝ q̃litate. l. p̃sumit: vt q strixit gladiũ: ⁊ i eũ irruit: vt h. §. diu⁹. ibi: ⁊ ex re ⁊c. ⁊. C. de iniur. l. si nõ ɔuicij. vbi de h. Qñ in rixa aut certũ ẽ q ex aĩo ⁊ teneť vt h. §. ⁊. j. e. l. fi. ⁊ d. l. qm̃ multa. C. ad. l. iul. de vi. aut est certũ q nõ ex aĩo ⁊ tũc miti⁹ sȝ leui⁹ si mors subsequať: q: p̃sumiť aĩo nõ occidẽdi fe/cisse: ⁊ h ppter rixã. vt h. §. diu⁹. v. sȝ si claua. qñ plures occi/derũt ⁊ nõ apparet cui⁹ ictu pierit: tũc oẽs tenenť vt determi nať. j. l. fi. Dy. ⁊ vide qđ diceť. j. e. l. i lege. ⁊ dic q duo hoĩes fa ciũt rixã. vt. s. vi bo. rap. l. ptor ait. §. ij. ⁊ vñ oriať rixe vide. s. đ acť. ⁊ ob. l. seru⁹ nõ i oib⁹. ⁊ qđ ibi de rixa dixi. ⁊. j. e. l. si in rixa.

Item diuus. No. q ipunitũ est qđ fit ad ppul sandũ iniuriã suã vł suoꝝ. Ol. de quo no. ⁊ dixi. C. vñ vi. l. j. ⁊. s. de iusti. ⁊ iur. l. vt vim. ¶ Itẽ op po. q maritus occidẽs vxorem adulterã nullã penaȝ patiať: vt. C. de adul. l. gracchus. dic vt ibi: ⁊ h nota. in glo.

Inauditũ. In glo. notãdum p hac glo. ⁊ tex. hui⁹. l. q soluta ẽ q̃stio an pr possit filiũ accusare: q: põt si grauiter delinqt ad uersus eũ: ⁊ pbať etiã in filia adultera. s. de adul. l. is cui⁹ ope §. j. ⁊ eã occidere. vt eo. ti. l. nec in ea. §. fi. ⁊ l. se. Sȝ an fili⁹ accu sat patrem: certũ est q nõ: sȝ ad interesse suũ agit ciuiliter: vt s. de accu. l. hi tamẽ omnes. §. j. Dy.

1 ¶ Pocula amatoria dare an sit species heresis.

Eiusdem. Notandũ est ex.l.ista de medi/
camẽtis ꝛ venenis bonis ꝛ ma
1 lis:ꝛ de pocul' amatorijs.et an dare pocula † ama
toria sit species heresis. vide qđ dixi.C.de heret.su
per rubrica ꝛ videt̃ innuere hec.l.ꝙ possint fieri pocula ama
toria ad concipiendũ.ꝛ vide.j.de penis.l.si quis aliqd.§.qui
abortionis.¶ In glo.maxie ibi de ritu nup.in fi.vbi de h̃ et
solue h̃ brocardicũ vt no.s̃.vi bono.rapt.l.ij.§.ꝛ generaliter.

Sed ex senatusconsulto. No. ma/
la exem/
pla vitãda vt h̃ ꝛ.s̃.ti.ij.l.iij.§.j.C.de ꝓbat̃.l.exẽplo sed bona
sequenda.vt.C.de p̃ci.impera.offerẽ.l.j.Dy.

Alio senatuscõsulto. Ibi q falsa iudi/
cia.Not.ad id qđ
dixi.s̃.de adulte.l.ꝛ si amici domũ.qđ videas.

Qui hominẽ. Uide.C.de eunuchis.per totuz.
ꝛ qđ ibi notaui.

Legis cornelie. Ibi:honestiore loco iter q̊s
sunt aduocati:vt.C.đ aduo/
ca.diuer.iudi.l.sancim⁹.¶ Et not.ꝙ glo.facit tm̃ duos gra/
dus.s.vt hi q sũt i dignitate puniunt̃ deportatiõe.ceteri vo be
stijs subijciant̃.do.Ja.facit tres.s.vt depositi i dignitate de/
portent̃:humiliores bestijs subijciant̃:mediocres ad litteraz
decapitent̃.Jaco.¶ Et no.ꝙ hic distinguit̃ qualitas homi
cide nõ occisi.vt.s̃.eo.l.j.§.q hoiem.sec⁹ in iniuria atroci:vbi
consideraẗ atrocitas ex parte vtriusq̃ ꝛ faciẽtis ꝛ iniuriam
passi.vt.s̃.đ iniur.l.emptor edixit.§.fi.ꝛ.l.sz si vn⁹.§.q̃dã.Dy.

Transfugas. Arg.ↄ̃ bãnitos ꝙ vbiq̃ possint
occidi ꝛ offendi.Arg.ↄ̃.s̃.e.l.j.v.
q hoiem.vbi de hoc dixi.¶ Opponit glo.de.l.iij.C.de seruis
fugi.ꝛ soluit.ex cui⁹ solutiõe videt̃ decidi q̃stio:si statuto ciui
tatis caueat̃ ꝙ qs nõ debeat extrahere bladũ de ciuitate vel
districtu sub certa pena:ꝛ inueniat̃ aliqs q trahebat i limiti
bus seu ↄ̃finib⁹.j̃.de penis.l.si qs aliqd.§.j.ꝛ de re milit.l.iij.
§ is qui.¶ In ↄ̃triũ est.s̃.de extor.cri.l.j.§.q puero.vbi imper/
fecto flagitio min⁹ punit̃.ꝛ.j̃.de penis.aut facta est euentus.
ꝛ.s̃.qđ qsq̃ iur.l.j.in fi.ibi:qd em̃ officiuz conat⁹ ꝛc.Per hãc
glo.vĩ ꝙ nõ debeat puniri pena statuti:sz minor:qꝛ inuentus
fuit in via nõdũ ꝑfecta flagitatio:ꝛ sic nõ habẽt locũ v̂ba sta
tuti q̃ desiderãt rẽ perfectã ꝛ ↄ̃summatã:ꝛ sic iste casus omis
sus est a statuto:ꝛ ꝓ omisso dz haberi.vt.s̃.de lib.ꝛ posthu.l.
cõmodissime.so.ma.l.si cũ dotem.in p̃n.Unde hoc casu tanq̃
a iure pena nõ statuta arbitrio iudicis puniet̃.vt.s̃.de effrac.
l.j.§.expilatores.ꝛ.j̃.de penis.l.hodie.miti⁹ tñ q̃ delictũ fo/
ret ↄ̃summatũ ꝛ ꝑfectũ vt p̃dictũ est.¶ Et ad h̃ bene facit di
cta.l.iij.C.de ser.fug.vbi de hoc dixi:nã vbi transfuga in via
deprehẽsus punit̃ in amputatiõe pedis:q al's ꝑfecto flagitio
capite puniret̃:vt h̃.§.ꝛ.j̃.de penis.l.si qs aliquid.§.j.Non
ob.iste.§.nã qđ dicit vbicũq̃ inuẽti:intellige postq̃ perfecte
transfugerant.Non ob.§.is q.j̃.de re mili.qꝛ ibi sp̃ale in trãs/
fuga sicut ꝛ multa alia in illo ti.sp̃alia sunt.vt eo.ti.l.oẽ deli/
ctum.§.si quis cõmilitonẽ.in fi.§.Nõ ob.l.si qs aliqd.§.j.j̃.de
penis.qꝛ ibi flagitiũ erat perfectũ:in q̃stione nr̃a nõ.¶ Sed
quid si dicat se velle penitere:nũquid absoluere vr̃:qđ sic.vt
C.ne tu.vel cura.nec.cõ.l.j.de cri.stel.l.j.de adulte.l.si adulte
riũ cũ incestu.§.idẽ imꝑator.cũ ↄ̃cor.ibi nota.ꝛ.j̃.de fal.l.q fal
sam.¶ Contrariũ verũ est ꝙ nõ absoluat̃ lz penitere se dicat
ꝛ p̃dicte.ll.intelligunt̃ qñ satisfactio vel pnĩa in delictis in/
teruenit añ accusationẽ.vt p̃alle.l.si adulteriũ.Not.ꝑ Ol.vñ
sicut post accusationẽ ita post deprehẽsionẽ nõ licet penitere
qꝛ accusatio ꝛ deprehẽsio in crimine equiparant̃.vt.j̃.de bo.
eoꝝ qui mor.sibi ↄ̃sci.l.fi.in p̃n.ꝛ ar.l.priusq̃.s̃.de iudi.Item
nõ ob.l.q falsam.cũ si.qꝛ debẽt intelligi anteq̃ de crimine ac
cuset̃ vel in eo deprehendat̃ vt dixi:sz in q̃stione nr̃a fuit de/
prehensus in crimine:ꝛ ideo nõ licet penitere quo ad totalem
absolutionẽ:lz miti⁹ puniat̃ vt p̃dixi.Ol.De h̃ habẽt quidã
notatũ ꝑ do.Ja.de are.s̃.de publica.l.cotẽ.§.dñs nauis.ꝛ ad
h̃ vide qđ dixi satis plene.C.de epis.ꝛ cle.l.si quis non dicam.

Lege cornelia. §.cum quidã.vide qđ
plene dicetur.j̃.eo.l.in
lege.ꝛ qđ dixi.s̃.ea.l.§.diuus.

Idem diuus. In glo.i.accusaret̃.Hec glo.fa/
cit ad id qđ no.ꝑ Dy.s̃.đ custo.
reo.l.diuus adrian⁹.In glo.arguerent̃.vt ibi dixi.In glo.j̃.
de pe.l.absentẽ.in fi.¶ Et sic no.sp̃ale vt.j̃.de reg.re.l.j.ꝛ.ij.
Dy.Et ꝑ h̃ videt̃ ꝙ ex crimine ex quo p̃senti pena capitalis
imponeret̃ in absentẽ:posset ferri snĩa relegatiõis:ꝛ.j̃.cuius
cõtrariũ nota.d.l.absentẽ.j̃.de pe.Ol.¶ Et qđ dicit hic text.
cornelie legis pena teneri dicit Jac.de are.q̃ est deportatiõis
nõ aũt vltimi supplicij nisi sit seru⁹.vt.j̃.pri.patet.ꝛ ideo di/
cit ꝙ vbicũq̃.l.dicit quẽ puniri debere pena.l.cornel̃.de hac
debet̃ intelligi.ꝛ ꝭm h̃ intelligit̃.j̃.eo.l.ex senat⁹.Jaco.ꝛ vide
j̃.eo.l.pe.¶ In gl.sic.s̃.de iniur.ibi.§.vsq̃ adeo.Et sic est iste
§.arg.ad id de quo ↄ̃sueuit q̃ri si quis ꝑcutiat volentẽ vtrum
debeat puniri.ꝛ est ar.ꝙ sic.nã voluntas iniuriam passi nihil
operatur ad iudiciũ publice vindicte.vt hic ꝛ.d.§.vsq̃ adeo.
ꝛ alijs cõcordã.hic in glo.nota.Dy.

1 ☞ Culpe appellatione continetur negligentia ꝛ desidia.
2 Falsum nõ cõmittitur sine dolo.

In lege. Notabilis ꝛ vtilis est h̃ lex ex q̃ col
ligit̃ ꝙ lata culpa in delictis dolũ
nõ operat̃ ꝛ intelligit glo.ꝛ bñ quo ad h̃ vt puniat̃ si
cut dolus:punit̃ tñ vt culpa.Et ꝓ hoc facit qđ no.ꝑ Azo.in
summa de in litẽ iurã.§.cõparat̃ ergo.ꝛ qđ no.in gl.eo.ti.l.in
actionib⁹.Itẽ hoc verũ cũ ꝑ sniam quis dãnat̃:sec⁹ si ipso fa
cto sine snĩa qs infamat̃:vt.s̃.de his q no.infa.l.libeꝝ.§.nota
tur.ꝛ ibi in glo.ꝛ ibi dixi:tunc em̃ lata culpa dolo equiparat̃
In ↄ̃tractib⁹ g̃ ꝛ quasi ↄ̃ctib⁹ dolo equiparat̃:vt.s̃.deposi.l.
qđ nerua.in maleficijs nõ vt hic:ꝛ idẽ in edictis p̃toꝝ.vt no.
per rofre.de albo corrupto.§.qntũ qđ dolus.Et appellatiõe
1 culpe † ↄ̃tinetur negligẽtia ꝛ desidia:vt.s̃.ꝓ soc.l.soci⁹ socio.
ꝛ no.in summa Azo.de aucto.p̃stãda.Et ꝓ declaratiõe hui⁹
l.ꝛ hui⁹ materie.vide qđ dixi.s̃.eo.l.j.§.diu⁹.¶ Itẽ quere q̃/
stionẽ vtilem ꝛ cõtinuã si aliquis cõmisit falsum homicidiuz
vel aliud delictũ nõ dolo sz culpa an puniẽdus sit ꝛ quo iure
ꝛ qua pena.Et videt̃ ꝙ delicta nõ ex aĩo.i.nõ dolose cõmissa
nõ dicant̃ delicta nec veniãt puniẽda:vt est ludere in furtis.
s̃.de fur.l.j.dũ dicit aĩo lucrandi.vt.j̃.de v̂b.sig.l.sepe.in fine.
ibi:nisi ↄ̃siliũ malignum ꝛc.s̃.de acqui.here.l.si seruũ.§.peñ.
ibi:qui rẽ nõ callido aĩo ꝛc.Idẽ in.l.cor.de sicc.vt.s̃.eo.l.j.§.
diuus.ibi:si nõ occidẽdi aĩo.ꝛ.j̃.l.diuus.ꝛ qꝛ nullũ crimẽ nisi
voluntariũ:vt plene habet̃.xxiij.q.iiij.c.vasis ire.lata em̃ cul
pa in maleficijs nõ equiualet dolo vt hac.l.ptz.¶ Item fal/
2 sum † nõ cõmittit̃ sine dolo.vt.C.de fal.l.nec exẽplũ nec adul
terium.s̃.de adul.l.pe.nec receptatio.s̃.de incẽ.rui.naufra.l.
quo naufragiũ.§.nõ tm̃.voluntas em̃ ꝛ ꝓpositum ꝛc.vt.s̃.de
fur.l.q iniurie.Maleficia em̃ ex affectu mitti man⁹ nõ ex exi/
tu.s̃.de iniur.l.iij.§.j.ꝛ hac.l.ibi:dolus pro facto ꝛc.ꝛ.d.l.di/
uus.j̃.eo.delictũ em̃ nõ studiose cõmissum vocabulo ꝛ effectu
criminis caret.vt.C.si aduer.delic.l.j.ꝛ.d.l.sepe.in fi.j̃.de v̂b.
sig.cum ibi nota.Soluẽdo dic ꝙ delictũ ex aĩo ꝛ dolose com/
missum punit̃ ordĩaria pena si sit a lege cõi vel municipali sta
tuta si nõ extra ordinẽ ↄ̃sueta arbitrio iudicis.¶ Si aũt ma/
leficium nõ dolo nec ex aĩo venit:impunitũ ex toto esse nõ de
bet si mitius coercet̃ ꝓ modo ꝛ qualitate culpe ꝛ facti ex ↄ̃di/
tione ꝑsonaꝝ.vt hic no.ꝛ.C.eo.l.j.ꝛ.s̃.eo.l.j.§.diuus.v̂si.sed si
claua.ꝛ.l.iij.§.ex senatuscõsulto.ꝛ.j̃.de penis.l.si qs aliquid.
§.qui abortionis.ꝛ ad hoc ex̃ de hereti.c.sicut dignũ.in p̃nci.
¶ Aliter em̃ coercet̃ negligentia cõmissa:qꝛ mitius q̃ dolo.
vt ꝓbat̃ ex predictis:ꝛ.s̃.de incẽ.rui.naufra.l.qui edes.de ter
mi.mo.l.ij.in fi.ꝛ.j̃.de admi.re.ad ci.ꝑtinẽ.l.imperator.§.idez
rescripserunt.ꝛ ideo in talib⁹ dz moueri iudex vt dixi ad pu/
niendũ ꝓ modo negligentie siue culpe.vt.s̃.de custo.reoꝝ.l.
milites.¶ Sz hec p̃dicta multũ faciũt ꝙ delicta etiam nõ ex
aĩo venientia nõ puniẽda sint.s̃.de legi.l.in.l.greca.ibi:volũ
tarioꝝ ꝛc.vbi de hoc dixi.ꝛ de colo.illiricia.l.j.lib.xj.vbi re/
ceptãs colonũ illiricianũ tenet̃ oĩ excusatione sublata.Desi/
dia ꝛ negligẽtia cuiusq̃ puniẽda est.C.de offi.sacra.largitio.
l.j.de offi.p̃fec.p̃to.l.si quos.ꝛ dicta.l.milites.ꝛ.s̃.de custo.re.
ꝛ.j̃.de admi.re.ad ciui.ꝑti.l.milites.Item damnũ dare est:vt
insti.de oblig.que ex delic.nascun.in p̃nc.ꝛ tñ in eo leuissima
culpa venit.vt.j̃.in lege.ꝛ ob.si putator.ad leg.aquil.sed ille
in ciuili loquunt̃.Quid autem de maleficio cõmisso casu.dic
ꝙ est impunitum.vt.j̃.de penis.l.respiciẽdũ.ad finem.ad qđ
vide summistas ꝛ Specu.ex̃ de homici.in ea parte vbi tracta
tur de homicidio casuali.¶ Quid si delinquẽs ad sui excusa
tionẽ alleget ignorantiã siue errorẽ.Dic ꝙ aut errorẽ facti ꝛ
excusatur.vt.s̃.vi bono.rapto.l.ij.§.si publicanus.de adult̃.
l.miles.§.mulierem.de abig.l.ij.in fi.ꝛ ibi tetigi.ꝛ de libe.cau
sa.l.igitur.Aut pretendit erroreꝫ siue ignorantiã iuris:ꝛ tũc
aut ciuilis aut naturalis vel quasi.Si ciuilis excusatur sicut
in errore facti.vt.s̃.de adulte.l.si adulteriũ cum incestu.§.j.ꝛ
ij.De quo tamẽ dic vt ibi dixi.ꝛ ꝓ hoc.C.de his qui sibi ascri
bunt in testa.l.senatus.Et est ratio:quia errans nõ est in do/
lo.vt.s̃.de peti.heredi.l.sz si lege.ea.§.sane.ꝛ qꝛ in dãno vitã
do iuris error excusat.vt.s̃.de iuris et fac.ignorantia.l.error
et hoc

et hoc siue error sit iustus siue nō iustus: dū tñ dolo careat. vt dicta. l. ij. de abig. in fi. ꝛ. l. igitur. de libe. cā. ſm Jo. Si aūt allegat errorē iuris naturalis vel quasi nō excusaẜ. vt. C. de i ius voc. l. venia. ꝛ dixi. d. l. si adulteriū cū incestu. §. j. ꝛ. ſ. de penis l. respiciendū. vbi de hoc. ¶ In glo. vt intantū puniaẜ. ibi: ex senatuscōsulto: nō tñ puniẜ hac. l. cornel. q2 ea. non puniẜ nisi dolosus. Puniẜ ergo aut ex senatuscōsulto cui⁹ nomē nō habemus. vel extraordi. officio iudicis. vt de offi. acto. l. j. §. expilatores. ibi: nec in alia lege: q2 in negatiua ista nec includitur copulatiua etiā que implicat. Ol. in fi. S3 dic ꝙ illa in cōtractibus hec in delictis. vt. ſ. plene dixi. ꝛ vide quod not. d. l. in actionibus. ſ. de in litē iuran. Dy.

I mulierē. Ibi ītulisse. s. ante. xl. dies vt determinaẜ. ſ. de extraor. cri. l. diuus. Dy. ꝛ vide qd̄ no. ſ. de sta. ho. l. q in vtero. ꝛ in. l. mosaica si qs pcusserit mulierē in vtero habētē ꝛ abortū fecerit: si formatū fuerit det aīam pro aīa: si aūt informatū mulcteẜ pecunia. Exo. xxj. Et. xxxij. q. ij. moyses. ꝛ. c. qd̄ vo. ꝛ vide qd̄ bene habeẜ in legendis sanctoꝝ in festo purificationis beate virginis Marie.

a **Furem.** a In glo. ibi: lege. vel dic ꝙ melior est ratio decretalis. ex de homic. c. si pfodiēs. videlʒ ꝙ iō nō licet occidere furē diurnū nisi se telo defendat: q2 pōt videre ꝙ ad furādū venerat nō ad occidendū: ſʒ q2 de nocte h̄ non pōt apparere. in isto dubio licet occidere. vn̄ lex 2ria. ꝛ glo. ista q̄ pmittūt nocturnū furē occidi: dūmodo cū clamorē 2siderauit generalitatē ꝛ frequentiā eoꝝ q̄ sepe accidūt. Quid ergo si furē diurnū nō cognosco cū possim eū interficere cū reb⁹ meis recedente. vel quid si nocturnū poterā cognoscere forte ad lumen lune: nunqd eū interficere licet. Dicūt quidā ꝙ nō est dr̄ia nisi in noticia: vn̄ si diurnū nō pōt cognoscere licet occidere sicut nocturnū: ꝛ ecōtra. si nocturnū potui cognoscere nō licet occidere: nisi sicut diurnū si ꝛ testes habeo. ꝛ hoc tenet Jac. de ra. ꝑpter identitatē rōnis. vt. ſ. ad le. aql. l. illud. Idē dic si erat cognitus ꝛ erat fugitiu⁹ ita ꝙ p modū iudicij res meas rehabere nō potuissem. ꝛ p hoc. ſ. que infra cer. tē. l. ait ptor. §. si debitorē. ꝛ idem si nocturnū cognosco ꝛ testes nō habeo. Ja. de ra. ꝛ vide. xxiij. q. v. c. ū homo. cū ibi nota. in glo. ꝛ per Archid.

a ¶ Furē cō contex. in. c. si pfodiens. ex de homi. tex. i. l. itaqꝫ. §. lex. ff. ad le. aquiliā.

Si quis dolo. De ista pena incendiariorum vide. ſ. de incen. rui. naufra. l. fina.

¶ Judeis solis licet filios circuncidere.

Circūcidere. No. ꝙ solis iudeis licet circuncidere filios suos. Et vr̄ ꝙ iudei dicanẜ religiosi: vt innuit lr̄a ibi nō eiusdē religionis: ſʒ posset exponi. i. professionis vel secte: vt exponiẜ. C. de epis. audi. l. ꝛ si legib⁹. ¶ Et de ista circūcisione vide p Archid. de 2secra. di. iiij. c. pleriqꝫ. ꝛ plenius. lxxv. dist. ab exordio.

Seruo. Als est lex. In glo. i. vendito. ibi: ad penam hui⁹. l. i. vt pena hui⁹. l. locū habeat. Ol. ibi: necesse esse dari. s. re ipsa quasi nō sufficiat pactū in vēditiōe apponi vt deẜ: vt per h̄ penā hui⁹. l. incurrat. Ol. ꝛ Dy. in fi. vt abnegatiue intelligas. i. nō male. vt. ſ. de dolo. l. nō dʒ. Ol.

Infans. Canonizata est h̄ lex. xv. q. j. c. merito. §. ij. ꝛ cōcor. in clemē. de homici. c. vnico. cū ibi notatis. Et hui⁹. l. rō esse pōt: q2 eius etas. s. infantis quid videat ignorat. C. de fal. mo. l. j. ¶ Itē infans ꝛ furiosus equiparanẜ: vt hic ꝛ loco nulli⁹ habenẜ. ſ. de arbi. l. diē 2ferre. §. si quis. ꝛ p hoc. ſ. de acq. pos. l. j. §. furiosus. ꝛ. xxiij. q. viij. c. possidere. ¶ In 2riū videẜ ꝙ habeanẜ loco ꝓhibētis ꝛ inuiti. vt. ſ. de pcur. l. ij. de serui. v. pd. l. neqꝫ fundo. vt in pos. leg. l. j. ꝛ. §. impator. ꝛ q. ex cau. in poss. eatur. l. fulcinius. Dic ꝙ in his in q. desideraẜ volūtas ꝛ 2sensus priuilegio habenẜ. vt in pmo allegatis. in quib⁹ aūt desideraẜ dissensus ꝑ dissentiētib⁹ habenẜ vt in scd̄o alleg. ꝛ de h̄ vide in brocardis de obsidib⁹ ꝛ furiosis. vij. parte. rubricella secūda. ¶ Et ꝙ dicit infans dic vel infantie primus. vt. ſ. de reg. iur. l. pupill⁹ nec vel le. vbi de h̄. ibi: cum alterū. s. infantē alterū. s. furiosum. aut aliquē existentē in territorio mutinen. ꝙ puniaẜ p iudicē regiū vbi inchoauit maleficiū: ꝛ quo ad volūtatē ꝛ q̄ ad actū. ꝛ h̄ clare dicit h̄. l. q̄ dicit volūtatē spectari nō exitū. Et p h̄. C. e. l. is q cū telo. vbi etiā sola volūtas attendit. De pdicta q̄stione notaui. C. vbi de cri. agi opor. auẜ. qua in ꝓuincia. Faciūt etiā pdicta ad aliā similem. q. videlʒ si tractaui boñ. cū aliqb⁹ assassinis ꝙ titiū interficeret: ꝛ eū interfecerūt mutine. certū est eīn ꝙ teneor ex tali mādato. vt. C. de accu. l. nō ideo min⁹: ſʒ q̄ loco ꝛ p quē iudicē debeā puniri. ꝛ vr̄ ꝙ boñ. vbi fuit anim⁹ ꝛ tractat⁹ p iura pdicta. ſʒ dic 3. s. ꝙ mutine debeā puniri: vbi homicidiū ē ꝑpetratū ꝛ 2summatū: q2 q p aliū facit. vt. ſ. de vi ꝛ vi ar. l. j. §. deiecisse. ꝛ ille vr̄ facere cui⁹ noīe fit. vt. ſ. de acq. pos. l. qd̄ meo. cū g illi assassini mādatū meū fecerint mutine: ego videor ibi fecisse. Nō ob. l. ista cū si. quaten⁹ dicūt inspici volūtatē nō exitū: q2 verū est: q̄n ego idē fecissem. Et ad q. istā induco. ſ. de fideiuſ. l. si vt ꝓponis. ſ. aur. ꝛ arg. le. l. cū aux. 2iūcta. l. oēm. ſ. de iudi. Ol. ꝛ de ista. q. satis dixi. d. l. nō ideo. de accu. ꝛ. d. auẜ. qua in ꝓuincia. ¶ In gl. ibi. l. q falsam. So. vt no. ꝛ dixi. d. l. si quis nō dicam. Jaco.

b **Nihil interest.** b In fi. s. dolose. ꝛ facit h̄. l. cū exēplo in gl. posito ꝙ aliqs pmisit homicidā accipe arma de domo sua vt occideret: ꝙ teneaẜ. l. cor. de sic. q̄si videaẜ dedisse opē ꝛ cāʒ hōicidio. ar. ad h̄. ſ. de adul. l. q domū. ꝛ. l. is cui⁹ ꝛ si aici. vbi d̄ h̄ tetigi. Alij tñ exigūt ꝙ ipe aliqd fecerit: puta q2 ipe gladiū homicide dederit vel filia. vt. ſ. de accu. l. libellorū. ſ. l. iij. in pn̄. ꝛ. §. j. vi bo. rap. l. ptor. §. si eū. ꝛ ad. l. aql. l. q occidit. §. in hac. dr̄ia eīn est vtrū qs delinquat agēdo vel negligēdo. vt. ſ. de reg. iur. l. culpa caret. ꝛ qd̄ ibi no. ꝛ 2suenit notari. C. de sacrosanc. ꝛ. l. iubem⁹ nullū. Primū veri⁹ ex q̄ de domo sua arma ex here ad occidēdū pmittit: nā satis ꝑbet arma delinquēdi q pmittit ea exhi de domo sua. p q̄ est. ſ. de re. iu. l. semp q nō ꝓhibet. nā ꝓhibitū est arma tenē in domo ꝛ eoipo ꝙ qs hʒ puniẜ. vt. ſ. ad. l. iul. de vi publica. l. j. ij. ꝛ. iij. Dy.

b ¶ Nihil. ad de Bart. in l. is q opē. ff. de fur. tert. i l. j. §. diuus. ſ. eo.

Ulicedem. Ibi: admisit in casib⁹ nō permissis: ꝓuocat⁹ eniʒ ab alio ceēt excusat⁹. vt. ſ. de bo. lib. l. q cū maior. §. si libert⁹. in fi. vim eīn vi repellere licet. vt. ſ. de iusti. ꝛ iu. l. vt vim. ꝛ ad h̄ in clem̄. de homi. c. vnico. an ꝛ qd̄ in fi. l. dr̄. si aliter tumult⁹ sedari nō possit: nō intelligas ꝙ puniaẜ qs ad voces vel tumultū ꝑpl̄i: si nō deliqt: hoc eīn nec h̄ nec alibi dr̄: ſʒ poti⁹ 2riū. vt. C. de pe. l. decurionū. vbi de h̄ no. ꝛ dixi. S3 si differēda esset pena 2suleret ꝑnceps vt h̄ dr̄ bn̄ anticiparet ei⁹ impositio si tumult⁹ alicui⁹ sedari nō posset: ꝛ h̄ vult dicere h̄ Dy. Et facit ad tumultū ꝑpl̄i sedandū in auẜ. de mā. ꝑn. §. illud. ꝛ ibi in glo. Et ꝙ nō sit admittēdū a iure ꝑpter tumultū ꝑpl̄i. vide. xlj. dist. c. miramur. ꝛ ibi in gl. ꝑpter tñ scādalū populi vitādū vr̄ imponi pena q̄ aliter nō imponereẜ. vt ex d̄ coha. cle. c. tua. in fi. ꝛ. l. j. in glo. etiā ob ꝑpl̄m multū crimen pertrāsit inultū. ex de cle. excō. mini. c. latores. ꝛ ibi no. ꝛ. ſ. de pe. aut facta. §. fi. ꝛ. l. seq. dixi plene. Itē no. h̄ de pena. l. corñ. ꝛ lʒ h̄ ter. ꝛ glo. videanẜ distinguere duos gradus tm̄. Jaco. tñ de are. distinguit tres gradus penaꝝ in h̄ crīe vt dixi. ſ. eo. l. lege §. idē diu⁹. Itē no. ꝙ nobiliores min⁹ ꝙ̄ inferiores. De q̄ vide qd̄ plene dixi. C. q res vendi nō debeant. l. vlti.

Si in rixa. Vide Exo. xxj. ad. l. istā bn̄ cōcor. xxiij. q. vl. c. vlt. cū ibi no. in glo. ꝛ p Archi. ꝛ alie pene imponunẜ homicidis de iure canonico. vt no. ea. cā ꝛ. q. c. q subdiaconū. ꝛ per sūmistas. ꝛ 3 Spe. ex de homi. c. significasti. circa mediū. ꝛ ibi per Jo. an. in nouella. ꝛ qd̄ nota. ſ. eo. l. j. §. diu⁹. ꝛ qd̄ no. Azo in summa hui⁹ ti. §. vlti. vbi dicit p dictuʒ. §. diu⁹. ꝙ illud qd̄ fit in rixa magis dicit fieri casu ꝙ̄ voluntate. ꝛ ideo miti⁹ puniẜ. ¶ Et vide etiā qd̄ not. in Spe. de legato rubricella de dispēsatiōe. §. iuxta. v. qd si qs in rixa. ꝛ ibi p Jo. an. in addi. ꝛ p Rof. de acẜ. l. aql. circa mediū. ꝛ p Gar. carō. ꝛ alios plene ex de elect. c. cupiētes. §. certū si eligētes. li. vj. ꝛ p azo. in brocar. cōia actio. ꝛ excep. rubricella res dubia. ꝛ p Innoc. ex de homici. sicut dignum in glo. magna q̄ multū notabilis est. Et de ista materia in gandino de homicidio. v. prior. etiā ꝙ plures valde bn̄. ꝛ p fratrē Ray. in summa de homi. §. qd si plures. ꝛ in suis q̄stionib⁹ statutoꝝ tertia parte. v. itē q̄riẜ qnqꝫ erāt in vna domo. ꝛ p hoīes faciāt rixā. dixi. ſ. e. l. j. §. diu⁹. vbi d̄ ista materia satis dixi. ꝛ ꝙ h̄ dicit lr̄a collectoꝝ. dicit Jac. de ra. s. ad verberādū: nō aūt ad homicidiū ꝑpetrāduʒ: q̄ tñ casu alij ex quoꝝ actu nō ē mortu⁹ puniunẜ: ſʒ leuiẜ: q2 fuerūt in culpa q2 ꝓuidē debuerūt ex h̄ homicidiū posse seq. ar. ſ. loca. l. si qs domū. §. j. In glo. vt ꝓsumat. ibi: ꝛ nō alij teneanẜ. s. de occiso: si 2stat eos pcussisse. vt no. d. §. si plures. in. l. itē mella. ſ. ad. l. aql. Uel dic vt dixi⁹ ille ꝙ alij puniaẜ: null⁹ tñ puniẜ directo pena. l. cornel. vt. d. §. diuus. Jaco. ꝛ Dy. ibi: apparere. q2 equalia sunt vulnera. Jac. ibi: tūc oēs. s. puniunẜ: ſʒ nō pena homicidij: sed alia pecuniaria forte. Dy. ¶ No. ergo directa pena. l. cor. de sicca. q2 nō fuit pcussus ex ꝓposito: sed in rixa: vt no. ſ. ea. l. §. diu⁹. v. ſʒ si claua. Quid ergo si ex ꝓposito homo a pluribus est interfectus: ꝛ nosciẜ cuius ictu: quia forte

vno vulnere tm̄ vel pluribꝰ: quibusdā tn̄ letiferis qbusdam nō. Dicūt quidā idē. s. ꝙ oēs pariter puniant̄ pena mortis: et tenet h̄ Frā. ac. in. d. §. si plures. in. l. itē mella. s̄. ad. l. aql. cui videt̄ assentire Dy. ex̄ de regu. iur. in obscuris. lib. vj. Alij tenēt ꝯ̄riū vt dixit Cy. ꝛ dixi. C. ad. l. iul̄. de vi publi. l. qm̄ multa facienda ꝑ quibꝰ facit glo. q̄ est in. d. §. si plures. ꝛ h̄ est humanior opinio ꝛ snīa. Quid eī si vna vniuersitas curreret ex proposito ad hoīem occidēdū ꝛ occiderēt: durū esset oēs decapitari: vn̄ forte pena cōmutabit̄ ꝛ alit̄ punient̄: ꝛ h̄ qn̄ oēs ꝑcusserūt ꝛ h̄ ꝯ̄stat al̄s vī ꝙ nullꝰ teneat̄. vt no. d. §. si pl̄es. in fi. gl. arg. s̄. ti. ꝓxi. l. nec interest. ar. ꝯ̄. s̄. eo. l. iij. §. itē q auctor. ꝛ. §. fi. ꝛ glo. ibi posita. ꝛ vi bonoꝝ rap. l. ij. §. si qs hoīes. Jac. ¶ Ultimo sic distinguit̄: aut vnꝰ solꝰ in rixa ꝑcussit ꝛ nescit̄ qs: tūc nullꝰ punit̄. ꝛ ita no. d. §. si plures. in. l. itē mella. qđ dꝫ intelligi q̄ntū ad penā. l. cor. ꝛ ita dꝫ intelligi. l. absentē. j. de pe. dū dicit sanctꝰ est ꝛc. Sꝫ pena pecuniaria oēs arbitrio iudicis puniēt̄ ne maleficia remaneāt impunita. Aut certū est oēs percussisse: sꝫ nescit̄ cuiꝰ ictꝰ fuerit letalis vel mortifer: tūc oēs tenent̄ nō directa pena. l. cor. de sicc. Sꝫ pecuniariter ꝯ̄dēnant̄ vt in. ll. h̄ allegatis in gl. ꝛ marie. d. §. si plures. ꝛ de his q deiece. vel effu. l. j. §. fi. ꝛ. l. ij. ꝛ. s̄. ti. ꝓxi. l. iij. Aut oēs ꝑcusserunt: sꝫ vnꝰ solꝰ ictꝰ est letalis alij nō. ꝛ scit̄ cuiꝰ ictꝰ est letalis: ꝛ tūc ille grauiꝰ: alij leniꝰ puniunt̄. s̄. eo. l. j. §. diuꝰ. ꝛ ita supplet̄ h̄ in glo. ꝑ Jac. de are. ꝛ Dy. ꝛ sic in nullo ex p̄dictis casibꝰ punit̄ qs directa pena. l. cor. qꝛ in rixa sine ꝓposito ꝛ sine dolo cōmittit̄: ꝛ ideo ꝛc. vt. l. lege. s̄. eo. ꝛ de feritis factis in rixa: vide in lōbarda de his q̄ insidiando vel subito surgēte rixa fiunt. marie. l. iij. ꝛ vide etiā de homicidio liberorū ho. l. j. Si aūt ex ꝓposito plures vadūt ad aliū occidēdū: lꝫ nō oēs ꝑcusserint: vel lꝫ ictus oīm nō sint letales: tn̄ oēs de occiso tenent̄. vt dicto. §. diuꝰ. v̄. ꝛ q hoīem. ꝛ ar. s̄. eo. l. diuus. de fur. l. q iniurie. ꝛ C. eo. l. is q cū telo. Dn̄s Cy. de matarel̄. sic distinguit in q̄dā q̄stiōe quā disputauit q̄ incipit statuto cauet̄. post librum do. Ol. ij. quaterno. vj. fol̄. sic distinguit. Cū plures interfuerunt alteriꝰ vulneratiōi: aut ex ꝓposito aut nō. Primo casu oēs tenent̄ etiā q nō tetigerūt. vt. s̄. ad. l. iul. de vi ꝑua. l. iij. ꝛ q erant p̄ncipis tenent̄ etiā de eo qđ alij fecerunt ꝛ nō ēpi. vt. d. l. qm̄ multa. C. ad leg. iul̄. de vi. ꝛ sic cū ambo appareāt participes huiꝰ vulneratiōis. vt. s̄. de fur. l. q seruo. in fi. ambo tenentur. Scđo casu qn̄ nō ex ꝓposito: aut ꝯ̄stat qs vulnerauit ꝛ alios iuuasse: aut qs vulnerauit ꝛ alios nō iuuasse: aut nō ꝯ̄stat qs vulnerauit. Primo casu oēs pariter tenent̄. vt. d. l. itē mella. §. si aliꝰ. Scđo casu ille solus tenet̄: vt. d. l. fi. de sicca. Tertio casu qn̄ nō ꝯ̄stat ꝙ in aliquo circa hoc aliqs deliquerit ꝛ tūc oēs absoluentur. ꝛ de penis. l. absentē. ꝛ sic intelligat̄ gl. posita sup. d. §. itē si plures. ꝛ oēs. ll. ad h̄ allegate. Sꝫ qd si quattuor erant in vna domo: vnus eoꝝ ꝓiecit lapidē ꝛ p̄stereūtem occidit: nec cōstat quis lapidem ꝓiecerit: cōstat tamen ꝙ vnꝰ ꝓiecit: nūqd oēs tenent̄. ¶ Dic in hac questione: vt nota. in Specu. de homicidio. §. j. v̄. ij. qđ sumpsit agal̄. octo in margarita de accusatiōe circa fi. v̄si. sꝫ pone q̄stionem de facto: quattuor erant in vna domo. Et in gandino de homicidiarijs. v̄si. pone ꝙ quattuor hoīes. ꝛ de h̄ in questionibꝰ Bartho. brixi. lx. c. ix. q. que incipit quinq; erāt in domo vna. ꝛ tangunt̄ etiā per Jo. xlij. di. quiescamꝰ. in vlti. gl. ꝛ no. etiā in summa mgr̄i Ray. de homicidio. §. qd si plures. ¶ Item faciūt p̄dicta ad aliā. q. si familia ꝑtātis ibat ingrēdo arma: ꝛ sub vna porticu inuenerūt vnū cultellū in terra: ꝛ sub ipa porticu erāt plures ꝛ nō apparet cuiꝰ eēt ipe cultellꝰ: vtrū oēs an nullus debeāt cōdēnari. Do. Thomas piperata disputauit hāc. q. ꝛ determinauit ꝙ oēs tenerent̄: sꝫ vno soluēte ceteri liberarēt̄: vt habet̄ in. q. disputata doctoꝝ bonon̄. q̄ incipit talis est q̄stio. statuto ciuitatis bon̄. cōtinet̄ ꝙ ꝑ ciuitatē nō portent̄ arma sub certa pena. Alij habēt: h̄ mō cauet̄ lex municipalis ciuitatis bonon̄. ꝙ ꝑ ciuitatē ꝛ burgos nō portent̄ arma: ꝛ ista scđa plenius est disputata ꝑ eūdē: lꝫ eandē determinationē faciat: nā his eā disputauit. ¶ Ultimo q̄ro si duo socij ibāt simul ꝑ ciuitatē vnꝰ eoꝝ obuiauit cuidā inimico suo ꝛ occidit eū. nūqd socius teneatur. Dic plene vt no. per Hostien̄. in summa de homicidio. v̄. si quis vadat. ꝛ v̄si. sequentibus.

⸢ Questio singularis.

¶ Ad legem pompeiam de parricidijs. Rubrica.

Ege pompeia. Pro declaratiōe totius. l. vide Azo. in summa. Gof. ꝛ Host. ꝛ Spec. de his q filios occiderāt ꝛ ideo in lōbar. de parricidijs. ¶ Item no. ꝙ olim licebat patri filiū occidere: hodie nō. vt. s̄. de liber. ꝛ posthu. l. in suis. in fi. An liceat filium occidere. j. eo. l. j. ꝛ plus punit̄ interficiens vxorem q̄ꝫ matrem: ꝛ an occidens ꝑsonas h̄ enumeratas teneat̄. l. cornel̄. de sicca. de alijs ꝑsonis ꝯiunctis. j. eo. l. sꝫ sciendum. An mater ꝛ pater spōsi ꝯ̄tineat̄ appel. soceroꝝ. j. e. l. cū pater. mirabilis casus in quo plꝰ punit̄ ꝯ̄sentiens delicto q̄ꝫ si fecisset delictū. j. eo. l. vtrū. C. de pat. pote. l. vlti. ¶ Item qui occidit vxorē magis punit̄ q̄ꝫ q occidit matreꝫ. xxxiij. q. ij. admonere. ꝛ. c. latorem. ꝛ grauiꝰ punit̄ delinquēs ꝯ̄ personas hic enumeratas q̄ꝫ ꝯ̄ extraneas. vt. j. de penis. l. capitalium. §. oīa admissa. Et qđ hic dicit. l. cor. de sicca. subaudi si ea accusetur. Uel dic etiā ꝙ vtraq; tenetur: ꝛ dicit Jaco. de are. ꝙ hac. l. tenetur etiā si decurio sit. Jaco. ꝛ ad hoc. s̄. ti. ꝓxi. l. pe. ¶ In glo. idem puto in fi. vel dic vt. s̄. de gradi. l. iuriscōsultus. §. parentes. Jaco. In gl. no. ꝙ ibi. vel dic ꝙ ꝯ̄ria habeat. Dy. ibi. l. penul. hec vera. vt ibi no. Uel dic lex pōpeia induxit vt parricide pena. l. cornel̄. teneantur specialiter de eis cauens: ne videatur neglexisse. vt. s̄. de iniur. l. itē apud. §. h̄ edictū. Sꝫ more maioꝝ ꝛ ꝑ p̄ncipalē ꝯ̄stitutionem noua pena statuta est: ꝛ hoc est qđ sonat lr̄a: vt insti. de publi. §. alia. deinde lex asperrimū crimen noua pena ꝓsequit̄. s. iniuncta moribꝰ vel cōstitut̄. ꝓpter immanitatē criminis. Jac. Sꝫ quare ergo hic de his alijs fit mentio postq̄ꝫ punit̄. l. cor. de sicca. Rn̄. qꝛ h̄ acrius puniūtur: qꝛ dānantur ad mortē aliquādo si iudici videatur. vt dicta. l. penul. v̄. qui alias personas. qđ nō est in. l. corn̄. de sicca. vt. s̄. ti. ꝓxi. l. iij. §. legis cornel̄. ꝛ insti. de public. iudic. §. item lex cornel. de sicca. Dy.

FRater. Ibi: cognouerit vel opem vel consilium dederit. Dy. in glo. j. l. iij. §. j. et hec est vera expositio ꝛ innuit̄. d. l. iij. §. j. Dy.

SEd sciendum. Ibi: omisse satis. s. in verbis legis pōpeie de parricidijs. Ol. ¶ In glo. quo ad verba ibi: de quibꝰ nō est dictū in. l. j. Sꝫ certe immo de his ꝑsonis dictū est in. l. j. ꝛ ideo hoc exemplū de fratre ꝛ sorore nō est bonū: sed sequens exemplū bonuꝫ est. Dy. Et dic ꝙ cū. l. loquitur de ꝯsobrino: ꝛ de ꝯsobrina locuta videtur cū nō est indifferens ad vtrūq; sexū. ꝛ. s̄. de rei ven. l. quedā mulier. qꝛ lꝫ ibi loquatur in muliere idem ꝛ in masculo: cū iura nō in singulas ꝑsonas ꝛc. vt. s̄. de legi. l. iura. Sed de alijs qui sunt in gradu ꝓximiori de quibus sequitur verba nō loquunt̄ pariter: sꝫ snīa ꝛ mens idem dicit: ꝛ ideo ꝓinde est ac si dictū fuisset a lege: qꝛ lex ꝛ ratio idē est: vbi est ꝑ oīa eadem. vt. s̄. de iur. patro. l. adigere. §. q̄ꝫuis. Ol. Et ideo qđ subijcitur in gl. hoc esse ex interpretatione nō est verū: immo ex sola mente: tūc em̄ dicitur interpretatio cū lex vel ratio extēditur ad casus in q̄bus nō est idem per oīa vt dicit Cy. C. de actio. ꝛ obli. l. j. ꝛ idē dicit in statutis vbi est oīno identitas rationis. Cy.

CUm pater. In glo. ꝛ sicut libelloꝝ quasi dicat ita mater ꝛ pr̄ sponsi cōtinent̄ appellatione soceroꝝ sicut spōsi ꝛ spōse libelloꝝ nostroꝝ ꝯ̄tinent̄ appellatiōe generorum: qđ verbum est. s̄. l. ꝓxi. Dy.

⸢ DIuus. In glo. videbatur ibi in opus verius scꝫ inuenit pater filium: ꝛ ideo non licuit eum occidere. Dy.

⸢ Doctores i hac. l. cōter dicunt ꝙ ita punit occidens patrē spirituale sicut patrem naturalē. de hoc in. c. aut facta. in glo. de pe. dist. j.

UT eum. Nota casum mirabilem qui alibi nō reperitur ꝙ q cōsentit filio occidenti patrem. l. pōpeia de parricidijs: ꝛ tamen si ipse occidisset nō teneretur nisi lege cor. de sicca. et sic magis punitur cōsentiens seu acrius q̄ꝫ si ipe delictū ipm̄ cōmisisset: sic ꝛ alibi magis punitur consentiens malo q̄ꝫ ille qui facit. lxxxvj. distinc. c. tanta. vbi de hoc in gl. ꝛ per Archidia. xj. q. iij. c. q cōsentit. vbi acrius punitur qui peccanteꝫ defendat q̄ꝫ qui peccat. Dy. Ad h̄ idem facit qꝛ dās opē ꝛ consilium filiofa. vt furtū faciat pater tenet̄ furti: filiꝰ aūt nō. vt. s̄. de fur. l. qui seruo. §. item placuit. ꝛ. l. serui ꝛ filij. ꝛ rerū amo. l. j. §. diuortio. et h̄ verū si fecit lucrifaciendi cā. al̄s nō tenet̄: vt. s̄. rerū amo. l. si mulier. §. j. regulariter ꝯ̄: qꝛ ꝯscius vel consulēs mitius punitur. vt. C. de nili agge. nō rūp. l. j. ꝛ ibi patet. ꝛ. C. de rap. virg. l. vnica. circa fi. vbi de hoc dixi. vt. C. de episc. ꝛ cleri. l. si quēq̄ꝫ. ꝛ qđ no. ex̄ de sen. excō. c. mulieres. in vlti. gl. ꝛ de offi. ꝛ potesta. iudi. deleg. c. j. in glo.

SI sciente. In glo. i. fideiusserint. in fi. et est ꝯ̄ dictos ꝑsonetas. C. vt nemo ad suū patro. susci. colonos vel rustica. l. vnica lib. xj. ꝛ in aut̄. de sanctis. epi. §. pre oībꝰ. col̄. ix. Ol.

¶ Ad legem corneliam de falsis: ꝛ de senatuscōsulto libboniano. Rubrica.

Super

Uper rubrica. Ibi: cornel. de falsis q̄ punit vere falsum in q̄ est imutatio veritatis cū do lo. vt in auć. de instr. cau. ꝛ fide. Et qḋ subỹcit limboniano dic ꝙ punit̄ q̄si falsuꝫ in q̄ nō est mutatio veritatꝭ cū dolo: ſꝫ q̄ est res mali exē pli punit̄ tanq̄ falsuꝫ. Dy. Et vide de ista materia ex̄ de cri. fal. ꝛ p gof. ꝛ hosti. in sūma. ꝛ Spe. ꝛ valde bn̄ in gādino ꝺ fal sar. ꝛ azo. in sum. eo. ti. Itē q apit alienas lr̄as sigillatas tenet̄ crīe falsi: ſꝫ miti⁹ punit̄. vt ex̄ de of. dele. c. cū olim magr̄. ꝛ ibi de h̄ p Inno. Iteꝫ recitator ꝛ scriptor falsi parit̄ puniunt̄. s. ad. l. iul. maie. l. fi. q̄ dicat̄ charta falsa no. i. xix. di. i memoriā. Qui facit sigillari chartas vacuas vel subscribi p notarios: ꝛ postea facit in eis scribi: an sit falsari⁹. Vide plene p Inno. ex̄ de fi. instru. c. si scripturā. ꝛ dixi. j. e. l. qd sit falsuꝫ. ¶ De faciēte lr̄as falsas sub noīe alteri⁹ an teneat̄ pena falsi. dixi. s. ꝺ dolo. l. qdā debitor. quō puniat̄ vere falsuꝫ ꝛ q̄si falsuꝫ vide. j. eo. l. j. p totā. l. De s̄uitore referēte falsam ambasiatā ꝛ iudice ferēte falsaꝫ sn̄iaꝫ: ꝛ teste q recepit pecuniā vt falsuꝫ testificaret̄ ꝛ testificat⁹ est veꝝ an valeat ei⁹ testioniū. ꝙ reuelās dicta testiū añ publicationē puniat̄ pena falsi. e. l. §. itē q deposita. ꝛ eo in aduocato ꝛ pcur. reuelāte secreta ptis sue aduersario ꝛ in quocūq₃ reuelāte secreta sibi cōmissa. ꝛ in iudice manifestāte sn̄iam suā añ ꝓlationē. De pena q̄si falsi vt de ascribēte sibi in testō. e. l. §. ad testā. ꝛ an locū habeāt i testō nūcupatiuo de pena tutoꝝ ꝯhētiuꝫ cū fisco durāte tutela. ea. l. §. tutores. Que sit pena falsi ꝛ q̄si falsi olim ꝛ hodie. e. l. §. fina. De pena cōmittētis falsum circa testā. j. e. l. q testm̄. ꝛ an locū habeat si testm̄ nō est solēne ſꝫ inualidū: an ꝯsecut⁹ cōmodū ex testō possit illud dicē falsuꝫ. j. e. l. q ignorās. De iterscidēte testm̄. j. e. l. si qs. §. idē diu⁹. An ascribēs sibi in testō inutili puniat̄. j. e. l. si qs legatū. Et an testis deponēs nō iurat⁹ falsuꝫ testimoniū puniat̄. paria sunt ascribere sibi vel alỹ adimere qḋ erat p̄statur⁹. e. l. §. si institut⁹. de p̄rono sibi ascribēte in testō liberti. e. l. §. si patron⁹. ꝛ cui sit magis debita hēditas an liberti p̄rono agnati agnato. ꝛ an filius delēdo testm̄ p̄ris pdit debitaꝫ iure nature. Si statuto cauetur ꝙ debitor non possit opponere excep. nisi instr̄i cācellati: nihilomin⁹ opponē pōt alias legitias j. eo. l. nullo mō. de pena ꝯflātis monetā. j. e. l. lege cor. ꝛ an valēs ꝓhibere ꝛ nō ꝓhibēs delictū teneat̄. Et an statutū loq̄ns de falsarỹs extēdat̄ ad mādatores falsi. an fili⁹ possit ꝯficere instr̄m in fauorē p̄ris vel fratris. j. e. l. de eo. Et an q fecit istr̄ꝫ in fauorē alicui⁹ cui postea successit possit eo vti. Et an ꝓ m̄re vel auo m̄rno possit fili⁹ vel nepos instr̄a ꝯficere. De amoto ab ordine an possit ordinē recuperare vl̄ ad nouū aspirare. j. eo. l. falsi. §. ordie. An positiōib⁹ in ꝓlicitis sit r̄ndendū. j. e. l. fili⁹. ꝛ q̄n fili⁹ ascribēs puniat̄ vl̄ hō: an de iussu debeat apparere p scripturā: an valeat stipulatio vel iudicis p̄ceptū sine cā. De ascribēte seruo cōi vel sibi ꝛ socio an valeat. an ꝓhibeat̄ fili⁹ sibi ascribē in testō. e. l. §. marit⁹. ꝛ an liceat sibi ascribere ꝙ teneat̄ alỹ restituere. ꝛ de le. iul. de maritādis ordinibus. ꝛ an relictū inutile remaneat penes heredē cū honore vl̄ sine honore. G̃nale rescriptū testatoris non opat̄ tātū q̄tum spāle. j. e. l. diu⁹. ꝛ iō non valet ꝓtestatio q̄ fit in curia romana in fi. positionū ꝛ articloꝝ ꝙ si eēnt ꝯria ꝙ ꝯrietatē reuocabat ſꝫ dꝫ spāl̄r reuocari: ꝛ an ignorātia excusēt portātē res vetitas ꝛ de dolo p̄sumpto. An mādās homicidiū fieri dicat̄ homicida. e. l. §. itē senat⁹. ꝛ an mag₃ peccat q̄ si ꝓprỹs manib⁹ faceret. An cōmittēs falsum in r̄onib⁹ ꝓuatis teneat̄ pena falsi. j. eo. l. paul⁹. §. paul⁹. ꝙ marit⁹ possit ꝯficere instr̄m vxori. j. e. l. vxori. ꝛ ꝙ mulier possit eē executrix i testō. an qs possit istr̄m in q̄ dcē tutor vel pcurator. ea. l. §. q se. de faciēte falsaꝫ monetā. j. e. l. q falsam. ꝛ an liceat penitē. Et an ars alchimie sit reprobata ꝛ puniat̄ pena falsi. De accusatiōe supposIti part⁹ ꝙ sit ꝑpetua etiā post mortē supponētis. e. l. §. fi. falsi pena tenet̄ q curauit falsos testes vel aduocatos eē in cā. j. e. l. falsi pena. Qui vēdit eādē rē duob⁹ pena falsi tenet̄: miti⁹ tn̄ punit̄. j. e. l. qui duob⁹. Et ꝙ miti⁹ puniat̄ falsuꝫ cōmittēs vel alit̄ delinquēs in ꝯtu q̄ in pūcto maleficio. Et ꝙ testis falsus puniat̄ ꝓm q̄litatē negocij ꝛ lesionē partꝭ. An ipubes doli capax possit eē tabellio. j. e. l. in fine. ascribēs illi p quē sibi acqrit̄. ea. l. §. si ei. ꝛ ꝙ magis attēdit̄ effect⁹ crīs q̄ opinionis delinquētis. Si papa cassauit oīa ꝓuilegia ꝯcessa p impatorē frede. postq̄ fuit rebellis ecclīe an vr̄ cassasse ꝯfirmata p ipsuꝫ impatorē p alios tn̄ ꝯcessa. An tabellio possit ꝯficere instr̄m faciēs ꝯ se j. ea. l. §. si testamētari⁹. Et an p̄r instr̄m spectās filio emācipato qd sit falsuꝫ. vide. j. eo. l. qd sit falsuꝫ. Et an dicēs falsum in r̄one cōputāda p cōi teneat̄ pena falsi. ꝛ an tabellio q i instr̄o subscripsit noīa ꝯsiliarioꝝ q̄ dixit eē pl⁹ q̄ duas ptes: si ꝯriū repiat̄ puniat̄ pena falsi. An seru⁹ instigās filiā ꝙ dicat testm̄ falsuꝫ pdat libertatē in eo sibi relictā: ꝛ tales seru⁹ et on⁹ eodē libello: ꝛ de eodē crīe accusari possit. De seruitore seu nuncio referēte falsaꝫ ambasiatā: vide bn̄. j. e. l. q noīe. an ꝓpt̄ delictū filỹ pdat nepos hēditatē: an p ꝯn̄s p̄ris. de diuersitate et varietate testiū vide pulchre. j. e. l. eos q. ꝛ marie circa testē q interrogat⁹ fuit de die: postea interrogat⁹ dixit se nō recordari: ꝛ an testis falsus in vno caplo sit falsus etiā in alỹs. an ducēs milites p breuiorē viā dolose tenet̄ pena falsi. e. l. §. q se. et ꝙ expediēs in vno expedire debēs in duob⁹ recipiat totū salariū. Et ꝙ stipēdiarỹ recipiētes salariū ꝓ plurib⁹ eqs vl̄ socỹs q̄ habeāt teneant̄ pena falsi. ꝛ ꝙ gerēs se ꝓ milite vl̄ sacerdote cū nō esset teneat̄ pena falsi eỹciēs in oblig. ꝓlato dic tenet̄ pena falsi. j. e. l. si a debitore. illi q obripit pciū teneat̄ hac pena j. e. l. si qs obrepserit. ꝛ an sn̄ia lata p falsas allegatōes valeat De lege cor. de sicca. ꝛ de partu supposito. j. e. l. lege. an stetur instr̄o. j. e. l. diu⁹. ꝛ de pena vtētis falso instr̄o in cōe possit desistere. ꝛ quid de vtēte suspecto instr̄o. ꝛ an faciēs fabricari reo vtēs dupl̄r puniat̄. falsificās lr̄as edicta vel p̄cepta iudicꝭ ordinarỹ tenet̄ hac pena. j. e. l. ¶ De falsis pōderib⁹ ꝛ mensuris. ea. l. §. si venditor. ꝛ an tenens in domo falsa pondera vel mensuras puniat̄ de allegante falsas leges. j. eo. l. si.

¶ Falsum quid sit.

Ena legis. Hec. l. diuidit̄ i tres partes. In p̄ma ptꝫ de eo q cōmisit vere falsuꝫ. ꝛ ponunt̄. xv. exēpla de vere falso. vsq₃ ad. §. ad testā. In scda tractat̄ de q̄si falso: ꝛ ponunt̄ duo casus vbi cōmittit̄ q̄si falsuꝫ. In tertia ponit̄ de vtroq₃. s. de falso vel q̄si falso. p̄ma durat vsq₃ ad. §. ad testā. scda vsq₃ ad. §. pena. tertia vsq₃ ad fi. Dy. Dic q̄ ꝙ aut cōmittit̄ vere falsum qḋ est quotiēs dolo malo veritas immutat̄. vt. j. e. l. qd sit falsum † ꝛ i auć. de fi. instr. circa p̄n. ꝛ hꝫ locū. l. cor. de fal. ꝛ sic loquit̄ p̄ma pars hui⁹. l. ꝛ multe alie. ll. hui⁹ ti. Aut cōmittit̄ q̄si falsi qḋ ē q̄n nec v̄itas imutat̄ dolo: ſꝫ res est mali exēpli: vt in exēplis positis. j. §. ad testā. ꝛ. §. iter filiū. ꝛ tūc q̄ deficiebat. l. cor. inductū fuit senatuscōsultū limbonianū ad eā supplēdā. ꝛ iponit̄ eadē pena q̄ ex. l. cor. vt ptꝫ h̄. §. e. l. ꝛ. §. fi. ꝛ i ipso. §. vlti. ponit̄ q̄ sit pena falsi. Dy. ibi: testimonia. i. vt. d. l. testiū. alit̄ scribent̄ ꝙ dicerēt testes. Dy. ibi: inspicienda p eū q iudicare dꝫ. Dy. ibi: ꝯiecerit. i. pcurauerit. Dy. ibi: aduocationē. i. falsaꝫ allegationē. Dy. ibi: testimoniarie. repete q ob testimonia ꝛ dic. s. ꝓferēda vel plani⁹ instruenda. nā. j. dicit de eo q pecuniam accepit ꝓ testificādo vel nō testificādo. Ja. ibi: ad obligationē. i. dānū vel detrimētū. Dy. ibi: innocentiū. i. nō obnoxioꝝ. ꝛ de falso ꝯuincēdū. Ja. ibi: coercet̄. i. punit̄. l. cor. ꝺ fal. Dy. ibi: ob renūciādū. s. alit̄ q̄ fuerit acceptū. Dy. ibi: remittēdū accepit officialis pecuniā vt falsaꝫ ambasiatā iudici faceret ꝛ ei referret citasse forte quē nō citauerat: vl̄ nō referret quē referre debebat: ꝛ qḋ dicit remittēdū. s. renūciationeꝫ. ar. C. de spo. l. ij. ꝛ. s. de cust. reo. l. diu⁹. Ja. ꝛ. j. e. l. q noīe. vbi de h̄ dixi. ibi: neglexerit. i. scient̄ omisit iudicādo ꝯ ipas. dy. al's faceret litē suā ꝛ nō teneret̄ hac. l. vt. s. de iudi. l. si fili⁹. ꝛ. j. de var. ꝛ ex̄or. cog. l. fi. In v̄. q in r̄onib⁹. ibi: cōsignatiōe. vt q̄ notari⁹ posuit signū alteri⁹ notarỹ in instr̄o vt appareat ali⁹ eē cui⁹ nō erat. Dy. In gl. accepit qs pecuniā in fi. Quid aūt si est data pecunia vt testes certo mō deponāt: isti aūt legalitatē nihilomin⁹ deposuerūt dictū suū: nūqd valeat testimoniū eoꝝ: ꝛ certe. l. si qs testib⁹. ꝛ. C. de testi. vi regrere q̄d sit corrupt⁹ ad h̄ vt ei⁹ testimoniū improbet̄. Et p h̄. s. qḋ q̄sq₃ iur. l. j. in fi. ꝛ ne qd in lo. pu. l. j. §. ij. Py. dicit ꝙ eo ipso ꝙ pecuniā receperūt pn̄t repelli. in auć. de testi. §. sancim⁹. in fi. vbi dicit pecuniā nec dicit corrupti. ꝛ. s. ꝺ testi. l. ij. §. lege iul. ꝛ p h̄ ēt facit lex ista. ia. ꝛ de h̄ dixi. d. l. si qs testib⁹. In gl. volusiano nō limboniano: q̄ illud nō hꝫ locū ꝓ vero falso: vt dixi sup rubri. Dy. In gl. officialis. puta notari⁹. in fi. vl̄ dic vt dixi in expositiōe ter. qḋ accep. ꝓ ābasiata falsa i ferēda vl̄ v̄a remittēda seu tacēda. ia.

Is qui deposita instrumēta.

Hic est exp̄ssuꝫ ꝙ si iudex vel tabellio añ publicationē testiū manifestauit vel legere passus fuit p aliquē partiū dicta eoꝝ ꝙ teneant̄ pena falsi. p h̄. j. de penis. l. si quis aliqd. §. instra. ꝛ. s. de ex̄or. cri. l. saccularỹ. §. j. idē dicit Ja. de ar̄. in aduocato ꝛ pcur. reuelāte instr̄a vl̄ alia secreta partis sue pti aduerse. ꝛ idē in renūciāte secreta sibi cōmissa sui potestatis vl̄ p̄sidis cuius officiū exequat̄. ¶ Et idē in iudice q manifestauit sententiā quā latur⁹ est ante ꝓnūciationē: vt h̄. ꝛ. s. de of. p̄si. obseruādum. ꝛ. j. de re mili. l. omne delictū. §. exploratores. nam manifestare secreta est quedā species ꝓditiōis: vt ibi d. ꝛ ita

de facto padue ɔtingit ꝙ quidã tabellio q̃ attestatiões mani festauerat ante aperturã punit⁹ fuit hac pena ɔsilio eiusdem dñi Jac. ⁊ ꝓ hoc qḋ dixi iudicẽ nõ debere reuelare sententiã quam laturus est. bene facit. C. eoḋ. l. vbi falsi. ibi: nec vlla in terlocutione ⁊c. cõtrarium tamen fit continue.

Ad testamẽta. Hic est scḋa pars in qua loquitur de q̃si falso. ⁊ i qua locũ h̄z senatuscõsultũ limbonianũ. O. l. ibi: scribẽtes: ⁊ sibi in eo aliquid ascribẽtes. Dy. puta legatũ vel fideicõ. ibi: capiendũ id qḋ sibi ascripsit. Dy. ibi: ex illa quoq̧ cã. i. ascriptiõis legati vel fideicõmissi. Jac. ⁊ nõ interuenit gñalis vl' spãlis subscriptio testatoris. O. l. in glo. i. si aliqs. in fi. R̃ñ. sic sicut in scriptũ redactũ: par em̃ ratio est ar. C. de bono. pos. ẜm ta. l. ij. s̃. tit. j. ſʒ sciendũ. §. j. ⁊ ad le. iul. maie. l. famosi. Jac. Dy. arguit primo ꝙ nõ: q: cessante cã cessat. l. s̃. de iurepatro. l. adigere. §. q̄uis ⁊ de re mili. l. milites. in p̄n. Ratio aũt q̄re puniat̃ est: q: testm̃ in scriptis assumit vires a scriptura: ⁊ ideo de facili posset ibi cõmitti falsitas: ⁊ ne falsitas cõmittat̃ ꝓhibitũ est i tali testõ sibi ascribi. Sʒ in testõ nũcupatiuo sec⁹: q: oĩa fiũt palã ⁊ corã testibus: ⁊ sic nõ põt quis scribenti cõmitti falsitas: ergo ⁊c. ¶ Preterea in testamẽto nõ signato nõ h̄z locum lex corne. vt. j. eo. l. si qs legatũ. ij. rñ. ſʒ testm̃ nũcupatiuũ nõ signat̃: ergo ⁊c. ¶ Sed tu dic ɔ̃: q: ꝓ omni relicto ⁊ in qualibet volũtate relicto locũ h̄z lex cor. de falsis. vt. j. eo. l. diuus. ⁊. l. q̄ eũ. ⁊. l. impuberẽ. §. j. ⁊. §. qui codicillos. Non ob. d. l. si qs legatũ: q: ibi testm̃ esset inutile nisi signaret̃: ſʒ testm̃ nũcupatiuũ nõ est ꝓpterea inutile: ⁊ sic nõ ob. ¶ Itẽ nõ ob. l. adigere. §. q̄uis. q: lʒ testm̃ nũcupatiuũ fiat palã corã testibus fiat: tñ possibile est ꝙ testes nõ recordarent̃ nec morerent̃: ⁊ sic posset falsum cõmitti. Dy. De hoc etiã no. ꝑ Dy. s̃. de tabu. exhi. l. j. ⁊ pro hoc ꝙ oĩs omniũ legũ q̄ tractãt de testõ in scriptis: excepta solẽnitate locũ habẽt: ⁊ nũcupatiuo vt ptʒ. C. de bo. pos. ẜm tabu. l. ij. s̃. de bo. pos. ẜm tab. l. j. ⁊. C. de edic. diui adri. l. vlt. de h̄ vide qḋ no. ꝑ Cy. ⁊ dixi. C. de his q ascri. in testõ. super rubrica.

Tutores. Adhuc ꝓsequit̃ materiaʒ de quasi falso ⁊ dic tutores ⁊ curatores quorũ adhuc durat officiũ vt differat ab eo qḋ sequit̃. Dy. Et dic ꝙ in isto §. ꝑmo ponit̃ regula a q̄ tres casus excipiunt̃. Primo si contractũ fit ante cũ fisco. Scḋo si nõ viuat pupill⁹ vel adult⁹: et h̄ casu est rõ: q: ꝓuilegiũ nõ trãsmittit̃ ab herede. vt. s̃. de ad. tu. l. ex plurib⁹. Tertio si iure hẽditario successit in fiscalẽ ɔ̃ctũ. Dy. ¶ O p. de. l. C. rẽ alienã gerentib⁹ nõ interdici reruʒ suarũ administrationẽ. l. vnica. ⁊ dic vt ibi. Ibi: nõ p̄nt q: viderent̃ res suas duob⁹ insolidũ obligasse. nã pupillo iã erant obligata. vt. C. de ad. tu. l. ꝓ officio. Itẽ cũ ɔ̃hit cũ fisco obligatur. vt. C. in qui. cau. pig. ta. ɔ̃hi. l. j. Andr. ibi: nõ restituerũt. i. nõ reddiderũt rõnẽ tutele vel cure. Dy. ibi: h̄ nõ ꝑtinet: ſʒ qḋ hac. l. cauet̃. Dy. ibi: excusatiões admisisse ꝓpter ɔ̃ctũ ante celebratũ cũ fisco q̄ tutelã gessissent. Dy. ibi: ſʒ fraudes. i. dãna q̄ pateret̃ fiscus ɔ̃hẽdo cũ eo q est pupillo obligat⁹ q fisco preferret̃ tanq̄ prior. Dy. ibi: si viuat. naʒ si decesserit cessat. Rõ quare impediebat̃ cũ fisco ɔ̃here: q: ꝓuilegiũ qḋ dabat̃ pupillo ꝑsonale vel reale nõ trãsit ad heredẽ: q: non cause ſʒ ꝑsone dat̃. vt. d. l. si ex plurib⁹. s̃. de ad. tu. ⁊ de ritu nup. l. nõ solũ. §. si pupille. Dy. ibi: ad tutores refert̃. et ẜm h̄ dic nec ꝑ ⁊. nõ vt sit sensus rescripserũt excusatiões subau. admissus nõ admisisse accusatiõem falsi: ſʒ irrogãdo penã falsi tutorib⁹ cũ fisco ɔ̃hẽtib⁹ fraudes exclusiue q̄ ad fiscũ q fraudaret̃ cũ talib⁹ ɔ̃hẽdo vel forte etiã q̄ ad pupillũ. Ja. Uel ẜm Dy. expone admisisse vt. s̃. in glo. ⁊ exclusisse. q. d. q̄tum ad pupillũ videtur clausa fictiõe hui⁹. l. nã nõ videt̃ pupill⁹ fraudat⁹: ⁊ ideo non tenet̃ falsi: verũ q: in veritate fraudat̃ pupill⁹ tenet̃ crĩe stellionat⁹. Dy. ibi: vt ibi dixi. prima verior: vt no. d. l. coloni. C. ð excu. tu. ⁊ ita tʒ Azo in summa hui⁹. §. est q̄si. ⁊. l. coloni. intelligas vt ibi no. ẜm Azo. In glo. q: successerũt. in fi. Sʒ h̄ quo ad hoc vt nõ puniat̃: nõ quo ad h̄ vt idone⁹ presumat̃ vel nõ. Dy. Uel dic ẜm Jaco. de bel. ꝙ etiã ibi nõ trahunt crimen ⁊ penam nõ patiuntur: ⁊ sic cõcordat. Jaco. de bel.

☞ Pena falsi de iure canonico est amputationis manus.

Pena falsi. Ueri vbi est imutatio veritatꝫ vel q̄si falsi vbi nõ est ꝑmutatio. et expone. i. cor. q vt vere falsarij puniunt̃. Jac. ibi: deportatio est in nobi li ars dãnatio in metallũ. vt. j. de pe. l. si qs aliqḋ. §. q vnũ testamẽtũ. Ja. ⁊ vide gof. ⁊ host. in summa eo. §. est aũt pena falsi. Istã iure canonico multiplex pena falsi † est amputationis vni⁹ man⁹: vt aũt exactor pecunie publice scribit se min⁹ accepisse q̄ accepit. in aut. de mã. p̄n. §. coges. colr. ij. Et ad h̄ facit qḋ no. C. de ser. fug. aut. ſʒ nouo iure. in glo. ⁊ ad idem. facit

xxij. q. iij. c. sex sunt. ⁊. q. v. circũcelliões. ⁊ in lõbar. qualit̃ qs se defen. deb. l. de cartis. ⁊ de eo q fal. car. scripsit. l. j. ¶ Quesitũ fuit a me ꝑ quedã iudicẽ maleficiorꝫ valẽtẽ virũ cũ hodie ꝓ falso pena hui⁹. §. nõ possit imponi ꝙ bona hodie nõ publicant̃. vt. C. aut. bona dãnator. nec etiã aliqs de ɔsuetudĩe deportat̃: cũ etiã ciuitates cõiter nõ habeãt insulas q̄ pena locũ habebit. Et ego sibi r̃ndi ꝙ credebã hodie penã falsi arbitrariã ei imponi debere ẜm ꝙ cõiter ɔsuetũ ẽ fieri: vbi nõ est specialiter determinata a statuto vel iure cõi: sicut. s̃. dixi. ⁊ ꝑ h̄ ꝙ sit arbitraria bñ facit. s̃. de extr. cri. l. saccularij. §. sũt qdã. de effra. l. j. §. expilatores. ⁊. j. de pe. l. hodie. ⁊ ita tʒ Alb. de gãdino de falsarijs. v. est aũt pena falsi. ⁊ ad h̄ bñ. j. e. l. diu⁹ pi⁹. An ãt q porrigit aliquã accusationẽ de aliq̄ quã cõstat postea fore falsã: puniat̃ pena falsi. Dic ꝙ nõ vt plene no. ꝑ dictũ Alb. de gãdi. d. ti. v. pone q̄stionẽ q̄ me assidẽte boñ. ɔtigit de facto. Alias ẽt pulchras ⁊ vtiles q̄ões videas ibi no. ꝑ ipm̃.

Qui testamẽtum. Ibi amouere surripiẽdo dolo malo. vt. j. eo. l. paul⁹. §. j. al's incipit. l. instror. Dy. qḋ de iure valebat ⁊ sic soluit̃ ɔ̃triũ. Dy. ibi: subiecerit. ostẽdẽdo vnũ ꝓ alio. Dy. ibi: resignauerit. i. sigilla amouerit. Dy. vel dic. i. aperuerit. Dy. ibi: id. i. aliqḋ de ꝑdictis. Dy. ibi legis cornel. pena de q̄ dixi. s̃. e. l. j. §. fi. Jac. ¶ Sʒ in eo qḋ dicit deleuerit: nũqḋ est idẽ in alio instrõ: dic ꝙ nõ nisi q̄tũ ad fabricationẽ. vt. d. l. paul⁹. al's incipit instror. j. e. Dy. Sʒ pone ꝙ tabellio fecit testm̃ vt illud instrm̃ falsum: ſʒ ꝓpt̃ aliqḋ vitiũ nullũ erat: nunqḋ puniet̃ tabellio pena falsi. Glo. vi. h̄ innuere ꝙ nõ ibi. ſʒ ibi ipso iure nõ valebãt ⁊c. cũ ibi allegatꝫ ꝑ. l. si qs aliqḋ. §. testm̃. j. de pe. ⁊. j. e. l. ipuberẽ. §. j. §. v. ⁊ si ei seruo. Ecõtra ꝙ sic. s̃. de extr. cri. l. j. s̃. ad. l. cor. de sic. l. diu⁹. j. e. l. si qs legatũ. j. rñ. nã fabricãdo instrm̃ falsuʒ ꝑuenit ad aliquẽ actũ ⁊ ad ꝑfectionẽ instri q̄uis sit inutile: q: nõ põt aliqḋ ex eo peti: ⁊ ita loquit̃ dict⁹. §. testm̃. puniri tñ dʒ ex q̄ sciẽter fabricauit. Dy. ⁊ hec est veritas. Et hec q̄stio fuit padue disputata: ⁊ dic vt dicit Cy. in lectura. C. de sepul. vio. l. j. ⁊ ad h̄ facit qḋ dicetur. d. l. si quis legatum.

Qui ignorans. Ibi: adq̄t eo casu q̄ institut⁹ fuit heres. dy. ibi: agnouerit: tanq̄ verũ ignorãs esse falsum. Dy. Et dic aut ex falso testõ qs aliqḋ ɔsequit̃ ignorãs falsuʒ ⁊ tũc certũ est eũ de falso posse accusare. Aut sciẽs: ⁊ tũc aut nulla fuit mota q̄stio veritatis vl' falsitatis: ⁊ põt dici idem: vt. s̃. de his q. vt indig. l. post legatũ. in p̄n. aut mota fuit: ⁊ tunc nõ. vt C. eo. l. ipse significans. Jaco. In glo. quõ potuit ibi. l. ij. Sʒ illud in possessione. Dy. in fi. vel dic ꝙ de facto adiuit. Dy.

Si quis. Ibi: curasset. ⁊ iam recepisset. Dy.

Idem diuus. Ibi: fisco. si habes fisco dic ꝙ fili⁹ intercidit sine volũtate p̄ris ⁊ ꝓpterea sua portione ꝓuat̃ si habes a fisco: dic cũ voluntate patris: ⁊ ideo nõ priuatur. Dy. ibi: per codicillos. i. ꝑ filiũ in codicillis rogatũ. Dy. ibi: vsq̧ exclusiue ⁊ defensiue. Dy.

Senatus. Ibi: codicillis veris. Dy. ibi: qʒ q. d. nõ in fi. Uel dic licet eẽt. xxv. an. q: si eẽt mior tũc nõ eẽt dubiũ: q: sibi ꝑceret̃. dy.

Si quis legatum. Ibi: ascripsit. etiã voluntate defuncti. vt. j. e. l. diu⁹. Dy. ibi: hoc tñ. s. vt ascribẽs sibi legatũ in testõ inutili teneat̃. l. cor. de fal. in quo sunt oĩa. s. institutiões: ꝓteritiões ⁊ similia q̄ testator testãdo facit. Dy. ibi. ꝑfectũ ꝑfectiõe solẽnitatis. Ja. ibi: si nõ signatũ fuerit: ⁊ sic deficiebat ꝑfectiõe solẽnitatis. Dy. ibi: locũ h̄z ꝓ testõ solẽnitate deficiẽte. Dy. ibi: vel ꝓ saltẽ. ibi: nõ iure. i. cuʒ iuris solẽnitate. Ja. ibi: factũ dũmodo iure signatũ. Dy. i v. sitr. ad euidẽtiã hui⁹ v. dic ꝙ falsum respicit defectũ vitatis nõ iuris factũ respicit defectũ solẽnitatis. Ol. In glo. ea ꝑfectiõe. ibi: q̄ est ɔ̃. hec est vera so. alie nihil sunt. Dy. Itẽ ɔsueuit h̄ q̄ri si testes deposuerũt nõ iurati vel altera parte absente: ⁊ sic nullũ ẽ dictũ cor. vt. C. ð testi. l. si q̄n. ⁊. l. iureiurãdo. nũqḋ tales debeãt puniri de falso. Et ꝑmo vi⁹ ꝙ nõ. q: h̄ desinit vnũ de substãtialib⁹ testimonij. s. iuramentũ. ḡ totũ deficit. vt s̃. de trãsac. l. cũ hi. §. si ptor. qḋ em̃ obsuit conat⁹ ⁊c. vt. s̃. qḋ q: q: iur. l. j. in fi. ⁊ ꝑ h̄ bñ facit. l. ij. rñ. ⁊. j. e. l. ipuberẽ. §. j. ⁊. §. si a seruo. ⁊. j. de pe. l. si qs aliqḋ. §. testm̃. nõ põt dici testimoniũ vl' instrm̃ ꝙ sub alib⁹ deficit. vt. s̃. de re iudi. l. iiij. §. ɔdẽnatũ. de ɔ̃ta. nõ putauit ⁊ de testõ. mil. l. testõ. Itẽ q: l. ꝓsumit quẽ deliquisse potius simplicitate q̄ malicia. vt. C. de his qui sibi ascribunt in testamento. l. penultima. j. eo. l. diues homo. Itẽ illa demũ falsitas puniẽda est q̄ vtẽti ꝓdest: ⁊ alteri nocet. vt d. l.

d.l.impuberē.§.⁊ si ei seruo.⁊.C.de his q sibi ascri.in testō.l.j.⁊ de pci.impe.of.l.rescripta.¶In ↄtriū videt᷑ ꝙ q꞉ ꝑ eū qui duas.⁊ de epis.⁊ cle.l.si qs nō dicā.cū ibi no.⁊ ꝑ h facit expsse h.l.j.rn̄.⁊.s.ad sil.l.si qs in graui.§.si qs codicillos.vbi de h dixi.⁊ q꞉ in maleficijs p̄sumit᷑ dolus.C.de sicc.l.j.⁊ spectatur volūtas nō exit᷑.vt.s.eo.l.is q cū telo.⁊.s.de sic.l.diu⁹. Soluēdo dic ꝙ dn̄i.M.de fano.Jaco.de are.⁊ alij plures tenuerūt penā falsi nō debere imponi ꝑ iura ad h allega.⁊ ad h.s.de cri.expil.here.l.si.in fi.de fur.l.inter oēs.§.recte.ad fi.de incē.rui.⁊ nau.l.j.§.suspitio.⁊.C.ad le.fal.de plagia.l.pses.Et idē tenuerūt dn̄i Lābertin⁹ rāponus Rubaldin⁹ de malauiltis famosi docto.Bonon̄.quib⁹ cōmissa erat q̄stio p̄dicta:sed q꞉ ↄstabat istos testes deliqsse:ↄsuluerūt ꝙ crimine stellionatus punirent᷑ extra ordinē arbitrio potestatis.vt.j.de pe.l.hodie.Dn̄s etiā Ric.malūbre postea hāc q̄stionē disputauit in studio Paduano ⁊ q̄si idē tenuit:s3 cū qualiq̄li distinctione. De quo vide qd̄ plenissime dixi.d.l.iurisiurādi.C.de testi.v̄si.itē qro.Si testis in cā ciuili.dixit tn̄ ꝙ si testis vere iurasset s3 tabellio omisisset scribere in actis dictu3 tabellionis ꝙ talis negligentia nō vitiaret qd̄ agit᷑.vt.j.de reg.iur.l.nō d3 alteri ꝑ alterū.⁊.l.si librarius.⁊ qd̄ no.s.de dolo.l.⁊ elegāter.in p̄n.glo.j.hoc ipso ibi:⁊ ſm h dol⁹ ꝑsenete ⁊c.Et h casu testis puniret᷑ de falso.qd̄ dixi in testib⁹ idē posset dici in instr̄is.Si tabellio ↄfecit instr̄m falsum:qd̄ tn̄ erat inualidū:q꞉ deficiebāt solēnia:puta dies:annus:testes vel indictio.de quo dixi.s.e.l.qui testamentum.¶In glo.puta rei sacre.in fi.que.s.nota.sc3 de episco.⁊ cleri.l.si quis nō dicam.

Si institutus. Ibi:scripserit.volēte ⁊ mādāte liberto.Dy.ibi:ↄ tabulas.que defert᷑ ꝑ legē ↄ voluntatē liberti.Dy.ibi:denegari debet q꞉ vere nō d3 denegari cū magis sit debitū ꝙ.s.pri.vt ⁊ glo.dicit.Dy.in gl.sec⁹ in filio.ibi.l.j.imo pl⁹ videt᷑ ꝙ hereditas cognati magis sit debita cognato ꝙ̄ liberti patrono:q꞉ si patron⁹ accuset libertū de crimine capitali p̄dit ↄ tabu.vt.s.de bo.lib.l.q cū naue.qd̄ sec⁹ est in cognato.vt.s.vn̄ cog.l.cognatis.Ol.¶S3 nunqd fili⁹ delēdo p̄ris testm̄ ꝑdit debitā iure nature.videt᷑ ꝙ sic.vt.j.eo.l.si qs p̄ris.q꞉ si fili⁹ impediat patrē testari vel testm̄ p̄ris deleat:iusta ex cā exheredationis.vt in aut.vt cū de ap.cog.§.causas.ergo ⁊c.¶Ecōtra ꝙ nō:q꞉ l3 cōmittat qs ↄ patrē tale qd qd̄ possit exheredari:tn̄ si cā nō exprimit᷑ nō habet᷑ ꝑ exheredato.s3 glo.determinat ꝙ sit forte dictū.S3 qre sec⁹ tā in deletiōe ꝙ̄ in descriptiōe.R̄n̄.forte ideo:q꞉ ascribēdo sibi facit ſm patris volūtatē.vt nō tn̄ ē puniēdus:sic q̄n delēdo ↄ p̄ris volūtatē.⁊ ꝑ h.s.e.l.senat⁹.Dy.

Nullo modo. Collige ex isto tex.cū glo.ꝙ si statuto caueat᷑ ꝙ cōtra creditorē nō possit opponi aliq̄ exceptio nisi solutiōis vel instr̄i cācellati:ꝙ nihilomin⁹ possit opponi ⁊ alie sil'es ⁊ legitime.ad hoc facit qd̄ dixi.s.de adul.l.si marit⁹ sit in magistratu lex iul.v̄si.ceterum.

Quicūq3. Ibi:ad bestias.s.curādas vl' custodiēdas:nō aūt vt occidat᷑ ab eis:q꞉ sic eēt maior pena liberi ꝙ̄ serui:⁊ h pōt colligi.j.de re mili.l.q cū vno.§.j.Ol.Et q꞉ pl⁹ d3 puniri seru⁹ ꝙ̄ liber in pena corpali.vt dixi.C.de epi.⁊ cle.l.p̄hi.ibi:sup̄mo supplicio.h est maior pena ꝙ̄ dānatio ad bestias:de q.s.pri.dixi.¶In gl.radit.vel dic idē esse fingere ⁊ cingere.Jac.⁊ vide qd̄ nota.s.ad le.iul.maiesta.l.iij.in fi.

1 ☞Monetā adulterinam cōflare nō licet.

Lege cornelia. Ibi:cōflauerit.Not.ꝙ non licet conflare
1 monetā † adulterinā.ibi:tertij.s3 qua pena.rn̄.capitali.vt.C.de fal.mo.l.j.§.si vo lōgissime.Jac.ibi:nō ꝓhibuit de iure ⁊ de facto.vt.s.de nora.l.in delictis.⁊ loca.l.si fundus.h lex est apertū arg.ↄ determinationē gl.in q̄stione quā mouet.j.de regu.iur.l.culpa caret.ibi:s3 qd si possum ꝓhibere ⁊c.Dy.S3 expone vt dixi in textu.⁊ nō facit ↄ.Itē vide qd̄ no.s.de dā.infec.l.q bona.§.cu3 inter edes.Dy.ibi:q falsas testatiōes.lr̄a ista est ꝑ q̄stione q̄ fuit de facto padue vbi duodecim erāt sapiētes q habebāt plenā p̄tātē sicut totū ↄciliū ⁊ cōe padue.isti p̄uiderūt ꝙ oēs bāniti possent eximi de bāno si habebāt pacē ab inimicis suis except᷑ falsarijs cōtingit ꝙ quidā fecit fabricari quoddā falsum instr̄m:volebat exire de bāno ⁊ habebat pacē:dubitabat᷑ an exire posset.⁊ allegabat᷑ primo ꝙ sic:q꞉ p̄uisio excipit solū falsarios:iste aūt nō fuit falsarius:sed solum falsi mādator qui non potest dici falsarius nisi interpretatiue quo ad penā:vt.s.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.deiecisse.⁊ ibi in glo.¶Itē mandās homicidiū fieri l3 teneat᷑.l.cor.de sicca.nō tn̄ pōt dici vere homicida.vt.C.de accu.l.nō ideo min⁹.vbi de ista materia satis dixi.¶Itē p̄estans opē furto:furti tenet᷑:⁊ tn̄ fur nō est.vt.s.de fur.l.is qui opem.⁊ sic ↄcludēdū videt᷑ ꝙ l3 iste mādator falsi pena teneatur:nō tn̄ sit falsari⁹ ⁊ ꝑ ↄn̄s nō sit exceptat⁹ a ꝓmissione p̄dicta.¶Ecōtra vi⁊ veri⁹ q꞉ q falsos testes ꝓducit vel falsa dicta testiū facienda curauerit falsari⁹ est.vt h p3.⁊.s.eo.l.j.in p̄n.Non aūt diuersitatē inter facientē scribi falsa dicta testiū ⁊ falsum instr̄m reddi nō pōt.S3 r̄ndi posset ꝙ nec h nec dicta.l.j.d3 ꝙ sit falsari⁹:s3 solū ꝙ tenet᷑ pena falsi:q꞉ pōt teneri etiā si nō sit vere falsari⁹:vt p3 in his q̄ nō vere falsum:s3 q̄si falsum cōmittūt:q tn̄ tenent᷑ pena falsi.vt.s.eo.l.j.§.tutores.¶Preterea sicut se h3 falsitas ad falsitatē ita veritas ad veritatē:vt ꝓbat᷑.C.eo.l.sicut.s3 veritas ita se h3 ꝙ ↄctus verus dicit᷑ a ↄhētib⁹ emanare ⁊ nō a tabellione.vt.C.de fi.instru.l.cōtract⁹.§.ideo instr̄o falso vt dicat᷑ p̄ncipaliter emanare ab eo q falsum fieri ꝓcurauit.Nō ob.ꝑsone allegatio:q꞉ aut delictum est ↄsummabile vnico actu:sic homicidiū.⁊ habēt locū allegata vt mādator nō possit dici vere tale crimē perpetrasse.Aut crimē est ꝑfectibile plurib⁹ actib⁹ sicut falsu3:⁊ tunc etiā mandator falsitas dici pōt.Nec ob.si dicat᷑ ꝙ in testibus subornat:q꞉ hic etiā subornet q ↄfici facit falsum instr̄m.al's si esset simplex mādatari⁹ sine vlla subornatiōe:vtputa quia aliqs potēs ꝑ amico suo dixit alicui tabellioni ꝙ faceret qcquid vellet:tūc q꞉ iste nihil subornationis vel falsitatis facit:talis falsarius dici nō posset:⁊ ita etiā intelligi possent p̄mo allegata.Ol.Et vide plene in tuis q̄stionib⁹ statutoꝝ.j.parte ca.liij.⁊.j.eo.l.diu⁹.§.item senatus.in v̄si.qui delatorem.ibi:pecunia calumniosa.Dy.

1 ☞Fili⁹ tabelliōis an possit ↄficere instr̄m spectās ad p̄re3.
2 Filius an possit testificari pro patre.

Eo. Ibi si filius pōt exponi.i.q̄uis.Ol.Et dic ꝙ si filiusfa.ascribat legatū p̄ri vel fratri in eiusdē potestate ↄstituto pinde etiā est ac si sibi ascriberet.Idē si seru⁹ ascribat dn̄o ſm vnum intellectū.h.d.Dy.Et qd̄ dicit ascripsit legatū.s.in testō alteri⁹ ⁊ qd̄ postea dicit in p̄tāte hic cepit:puta q꞉ eū adoptauit.Et sic vi⁊ casus expssus ꝙ si aliqs fecit instr̄m i fauorē alicui⁹ postea succedat sibi ꝙ vti possit illo instr̄o ꝙ ipse fecit nō obstāte ꝙ modo cōmodū spectet ad eū.⁊ ꝑ h.C.de ↄue.fis.debi.l.si.Dy.⁊ Ol.⁊ de re mili.l.milites.⁊.s.e.l.j.§.pe.⁊ de decu.l.
1 decurio.Dy.¶Querit h Dy.nunqd fili⁹ † tabellionis possit ↄficere instr̄m spectās ad patrē ita ꝙ valeat vel ecōuerso.¶In p̄ma.q.videt᷑ ꝙ nō ar.hui⁹.l.⁊ q꞉ facere instr̄m est q̄dā species testificādi cū notari⁹ debeat testificari si in dubiū reuocat᷑ ita instr̄m esse factū:⁊ ei soli creditū vi⁊.vt.C.eo.l.si qs decurio.in fi.in aut.de fi.instru.§.si nō oēs.⁊ not.C.de do.l.in
2 donationib⁹.in glo.ne ergo ⁊c.S3 fili⁹ † nō pōt testificari ꝑ patre:nec ecōtra.vt.C.de testi.l.parētes.⁊ ibi de q̄stiōe dixi.⁊ ad idē.l.domici⁹.s.de testa.de aucto.tu.l.j.§.s3 si auctor.⁊.l.qd̄ dicimus.§.si.vbi de h dixi.⁊.l.pupill⁹.⁊.C.de ꝓba.l.exemplo.⁊.l.instra.Ecōtra ꝙ sic:q꞉ tabelliōis offm̄ publicū est.vt C.de tabula.l.gn̄ali.⁊ q̄tū ad ius publicū patria p̄tās nō curat᷑.vt.s.ad treb.l.nā qd̄.de iudic.l.⁊ in ꝓuatis.cū si.⁊ ꝑ h hn̄ s.de offi.pto.l.j.de adop.l.si ↄsul.Et hāc t3 do.guido de suza in suis q̄stionib⁹ instr̄oꝝ ꝑ iura p̄dicta.Solēt qdā dicere ꝙ si testes q interfuerūt instr̄o viuūt:⁊ testificent᷑ instr̄m verum esse:tunc valeat ⁊ fidē faciat.Si aūt nō viuūt tunc si creditor iuret instr̄m verū esse tunc ei stet᷑.Ego aūt dico aut fili⁹ est in potestate aut emācipat⁹ ⁊ sic extraneus.vt.C.de rei vxo.l.j.§.extraneum.Primo casu nō valeat:vt hac.l.Scd̄o sic.ar.p̄e alleg.l.j.§.sed si auctor.s.de aucto.tuto.⁊ eo.ti.l.qd̄ dicim⁹.§.si.⁊.l.pupilli.§.si.⁊ aliarū legum ad hoc adductaꝝ:⁊ maxime arg.hui⁹.l.de eo.⁊.j.l.pri.l.si fili⁹ emācipat⁹.⁊.l.impuberē.§.s3 si emācipato.⁊.l.diu⁹.¶Ad scd̄am q̄stionē dico ꝙ nō pōt facere instr̄m filij quē h3 in potestate:s3 si sit emancipat⁹ pōt.ar.legū ꝑallegataꝝ in.d.l.impuberē.§.si ei filio.¶Quidā tamen dicunt idē in emācipato cū subsit eadē rō suspitiōis ⁊ ꝙ emācipat⁹ nō pōt in q̄stione p̄ris testificari.vt.d.l.parētes.s3 dices vt.d.l.impuberē.in fine.De matre ⁊ auo materno.dico ꝙ nō est dūbio:q꞉ fili⁹ quo ad matrē ⁊ nepotes q̄ ad auū maternū sunt extnei ⁊ p̄nt eoꝝ ↄficere instr̄a ꝑ p'al.iura ⁊ vi⁊ exēplu3 j.l.pri.in fi.S3 an frater possit instr̄m ↄficere ad cōmodū fratris distinguit᷑ an sit in eiusdē potestate:⁊ tūc non possunt vt hic.aut nō ⁊ tūc sic.arg.ei⁹ qd̄ in teste dicit᷑.⁊ no.d.l.parētes.C.de testibus.Idem puto de iure lombardo si fratres stent

post morte patris in cōi casa: qz tunc oīa cōicant inter eos. vt in lōbarda de successio. l. si fratres in cōi casa. & ideo tūc nō teneret instrumētū: cū subsit eadē rō de vxore. vide. j. eo. l. vxor. ¶ In glo. s. l. cornel. ibi: pmiū sperat. & hec vera p. l. j. j. e. l. impuberem. §. penul. v. imo magis. & ibi est tex. Dy. ibi: posset dici. & male. Dy. in fi. vt. j. eo. l. impuberē. §. itē nō ptinet. & j. de verbo. sig. l. cepisse. insti. de inuti. stip. §. ei. & s. de optio. lega. l. pāphilo. Jaco. al's si pāphile. Jaco. ¶ In glo. nam nō vitiat ibi. §. de filijs. So. hic in delictis & penis delictor. ibi: in oneribus vel hic de odio: ibi de fauore. Vel dic ptra: qz h nō amittit legatū: lz postea fili⁹ efficiat & ibi etiā nō amittit ali⁹ honor lz pater delictū cōmiserit & nō impedit honorē acqrere: ille q postea filius effici quelibet so. est satis bona. Jaco. de bel.

I pater. Ibi no. s. filius. Dy. ibi: iussu testatoris q appeat ex subscriptiōe Vel dic psumi iussum in h sicut in ceteris. arg. s. eo. l. pri. Jaco. vel hoc ideo dicit: qz si sine iussu testatoris ascripsisset: tunc esset vere falsum & tenet. l. cornel. de fal. nō quia mater ascripserit: sz q falsum scripsit. Dy. & est h expressum q filius pōt pficere instrm in vtilitatē matris: lz non possit in causa sua testificari. de hoc dixi. s. l. pri. & C. de aduoca. diuer. iudi. l. restituendum.

Falsi. Ibi: asseueratio fraudulēta dolo interueniente. & in dānū alterius ibi coercet si in fraudē factū est: vtputa familia potestatis inuenit quē cū armis vel bānitū: & dum quererēt nomen ei⁹ mutauit sibi nomen. Dy. & vide qd no. & dixi. C. de mutatione nominis.

Ordine. Ibi recuperare ipso iure sine noua electione si locus vacat. Dy. ibi: recitato per aliū tamē facto. Dy. ibi: eadē ratione. s. qz post finitū tēpus abolet pena & oēs pene effect⁹. Dy. ibi: recte creari. qz finita pena videt infamia. qd dic: vt. j. de decur. l. ij. Dy. ¶ In glo. innuit hic ibi: statim recuperat & ad nouū aspirat honorē. Jac. ibi. l. ij. §. j. Cui videt obuiare finis hui⁹. l. vbi plebeius ad nouum aspirat honorē. Jac. & Ol. ¶ Sed h so. posset infringi eodem modo quo & superior: qz cū sit crimē publicū: ergo dānat⁹ efficit infamis: & sic non pōt dignitatē habere. vt. C. de dig. l. infamia. & ex de reg. iur. c. infamibus. lib. vj. Sed respōderi potest q h pena falsi diminuta fuit cū cause cognitiōe: & ita nota. preallег. l. ad tempus. j. de decurio.

¶ Positiōib⁹ implicitis de iure canonico an sit rñdendū.

Filius. Ibi: plures questiōes. prima est an emancipatus ascribens incidat in senatusconsultū. Scda est. j. §. sequēs qstio. Jaco. Et per hanc legē dicūt aduocati q implicite positioni. i. plura simul implicāti vel cōtinenti nō tenet qs respōdere nisi diuidat & explicet p ponentē: vt h fecit Paulus: & hui⁹ ratio esse pōt: qz si ptinet plura vnū pōt esse ver & aliud falsum. Et rñdēs dz respondere simplr se credere vel nō credere. vt no. C. de iura. calū. l. ij. in glo. magna q de hac materia positionū tractat. Et ibi plenissime materiā positionū tractaui & videas ibi v. item que est implicita. & sic rñdēs cogeretur anceps subire p iuramētū qd esse nō dz. vt. s. de in lit. iur. l. videamus. Posset tn̄ rñdēs si vellet sine piurio totū negare qn̄ continet p parte falsum. vt. s. de reb. dub. l. si is q ducenta. §. vtrū est. ¶ Itē de iure canonico videt positionib⁹ iplicit; † esse respondendū: sz respondēs particulariter & sigillatim dz ad oīa respondere: sicut h facit iuriscōsultus. Et q sit respōdendū de iure canonico est expssum ex de testi. c. psentiuz. §. j. lib. vj. ibi: sigillatim &c. ¶ Et dic q pn. hui⁹. l. vsq ad. §. maritus hoc dicit: si fili⁹ emācipat⁹ iussu patris ascribat legatum seruo cōi sui & alteri⁹ incidit in penā: & illud legatū est inutile quo ad psonā vtriusq: qz nomen serui habet p nō scripto ibi lz patris iussu interueniēte a pnci. Si aūt ex postfacto tūc refert inter generalē & specialē iussum. ibi: tn̄ iussus subaudi piet. Dy. in qd subijcit ex subscriptiōe. est ar. q si iussus iudicis nō appareat in scriptis qd nō valet. Sed quidā stip. nunquid valebit si nō sit cā adiecta. Rñ. nō. vt. s. de doli excep. l. ij. §. circa. & ibi plene dixi. ¶ Quid erit in preceptis nunquid valebūt si nō adijciant cause: puta qz dixi cōdēno te ad decē nec dixi quos ei debes ex cā mutui vel alia simili: nunqd valet tale preceptū. dico q nō. vt. s. de lega. j. l. filiussa. §. diui. et C. de pueniē. fisc. debi. l. inter cartulas. lib. x. Acc. regin⁹. Jac. ibi: nā cū iul'. iusserit aliā qstionē duplicē: & rñdet tm̄ vni mēbro qstiōis. s. qn̄ ascriptū est seruo cōi & sm h huic mēbro rñdet vt in totū p non scripto habeat. & in fine rñdetur pposite questioni. Dy. ibi: qri posse. i. querendo rñderi vel qrendi inueniri: & scdo tm̄ qstioni respōdet. s. de seruo cōi ascribētis et tity & nō alij qstioni qn̄ sibi & titio. Jaco. ibi. in psenti qstione. sz filij emācipati ascribētis seruo cōi suo & alterius. Jac. ibi obseruādū ē q legatū sit ex toto inutile: qz nomē serui habet p nō scripto: & nihil habet alter soci⁹: sz totū remanet penes heredē. Dy. & Jaco. ¶ Quid ergo erit in questiōe qn̄ vn⁹ socius ascribit sibi & socio: nunqd legatū totū habet p nō scripto: etiā quo ad psonā socij nō ascribētis: & videt q nō: imo totū habeat ar. leg. in glo. allegataruz. & de leg. j. l. plane. §. si duob⁹. ex quib⁹ colligit q si vnus ex socijs sit inhabilis ali⁹ in totū admittit. Econtra videt q in totū admitti nō debeat: sz p parte. ar. s. de leg. ij. l. si titio. & de leg. ij. l. ei qui. cū si. Sz ego cū glo. cōcordo & credo q in totū admitti debeat: nā cum nomen sibi ascribentis habeatur pro non scripto lz non admittat ad partē: tn̄ partē nō facit. vt ptz. s. de le. j. l. q quartā. §. fi. & l. qui duob⁹. §. j. nō ob. l. si titio. cū si. qz aliud est quē nō esse capacē rōne precedētis inhabilitatis vt in pria: quo casu habet loco legatarij: aliud est quē nō esse capacē pter delictū cōmissum in actu scribēdi: quo casu lex ista ipsum habuit exosum vt p non scripto habeat. & ita loquit hic. ¶ Sic ergo hac questione determinata pcedit glo. per hūc modū. seruus cōis abtinet duor vicē. vt. l. & pculo. de leg. ij. ergo sicut quādo vnus ascribit sibi & alij valet ratione alteri⁹ in delicto nō participātis vt determinatū est sic debeat valere in psona alterius dñi cū in eius psona sustineat & delicti particeps non fuerit: sz lz glo. nō soluat nō video qualiter solui recte possit: sz possum⁹ casus sic diuersificare: qz in. l. pria loquit qtuz ad separandū legatū & ius accrescēdi impediēdū: quo casu habet duor loco: & ita loquit ibi. Sed qtū ad augendū legatuz in psona alteri⁹ habet locovnius: & ita loquit hic. Sed p hāc responsionē nō ptz rñsio ad rōnē casus in priū allegati. Dy. vel dic vt statim dicā in suppletiōe glo. ¶ In glo. sec⁹ forte: ibi: sz totū hz arg. l. plane. §. si duob⁹. s. de leg. j. ¶ Itē posset argui q debeat p parte. ar. l. si titio. & ei q capere. s. de leg. ij. credo q in totū sit vtile in psonā collegatarij. ar. l. qui quatā. §. fi. & l. qui duob⁹. in pn. s. de leg. j. piuncta cū. l. si. de his que p nō scrip. habē. vel dic aut aliqs est non capax ex defectu in personā psistente: & tūc habet locū pria. Aut qz sibi ascribit: & sic quasi falsum cōmittit. ibi: de leg. j. p. l. aut hic ptradicit & sequēs Jac. ibi: & pculo. sz solue q seru⁹ sustinet duor qtum ad separandū legatum & ius accrescēdi impedienduz. ita loquitur ibi. Sz qtū ad augēdū legatū in psonaz alteri⁹ habet loco vni⁹. & ita loquit h Dy. vel ibi cōiunctio legis: hic bois: nō ob. l. si duob⁹. & alie due: vt ibi no. Ol. ¶ Vel dic q in istis ll. a pnci. valet legatū in psonā ambor: h nō valet in psonam ascribentis. vñ cū nō potest queri ambob⁹ querit vni insolidū sicut in stipulatiōe seruor. vt. s. de stip. l. j. §. cōis. Vel dic sm Jaco. de bel. vt in prijs no. vel vt no. sm eū in solutionib⁹ contrarior solutor. de leg. j. l. hmōi. §. si titio. & dixi. s. de libe. causa. l. liberis. §. si duo. Jaco. de bel.

Maritus. Ad euidētiā hui⁹. §. tria pmitte. Primo q maritus manumittere pōt seruū dotalē. vt. s. de manumiss. l. seruū. Et scdo. matrimonijs. vt. d. l. dotalem. & eo. ti. l. si vo negociū. in pnc. Tertio q cauet lege iulia de maritādis ordinib⁹ q si marit⁹ dolo fecerit quomin⁹ ad eū pueniret occasione manumissionis: nihilomin⁹ tenetur vxori. vt. d. l. si vo. §. dabit aūt. s. so. ma. Dy. ibi: seruū dotalez inestimatū. Ol. ibi: & patronū. q. d. nō solū extraneuz. Dy. ibi: filiū emācipatū ascribente se heredē in testō pris. & dic vt fine dubio pcedit. Dy. erat extinctus heres etiā si nō ascripsisset: & ideo ei succurrit. vt. C. e. l. j. Vel dic q hic & ibi est de equitate vt filius nō careat debito & cōmodo paterno: sec⁹ de rigore vt in pn. hui⁹. l. Vel dic q hic & ibi pater scripsit & specialiter agnouit. vt. s. ea. l. §. inter filiū. & hoc sm primū casum. Vel pone scdo modo vt in glo. no. Dy. ibi: lz preteriri possit al's pteritus possit filius emācipat⁹ vel patron⁹ vel referas ad filium tm̄ sm glo. & dic preteriri possit si al'. qz erat ingratus. Dy. ibi bonor pos. s. sm ta. de equitate qn̄ se scripsit heredē. Dy. ibi: an ideo teneri pōt. s. marito vxori: qz verū est q nō tenet ex illa parte: qz nō habet. ¶ Sed an teneat ex illa parte legis: qz dolo desijt hre & certe sil'r nō tenet: qz nihil dolo fecit. Dy. ibi in. l. pdicta. s. iul'. de maritandis ordinib⁹. Dy. ibi: an ideo non negamus. ¶ Hec est alia qstio & statim rñdet p sile: lz em̄ aliquādo sit restitut⁹. Dy. Negam⁹ em̄ actiones qz h legatuz p nō scripto habet vt determinat littera sequens. vñ no. hic qn̄ aliqs capere phibet. Interdū capit vt alij restituat: aliqn̄ vt alij nō restituat q phibet capere totū & relinqtur &c. vt. s. ad trebell'.

trebel.l.cogi.§.ei qui.sed si quis prohibeť omnino capere z par tem z totum tunc qꝛ pro nõ scriptũ est remanet apud euz a quo relictũ est sine honore.fallit.C.ð cadu.tollẽ.§.p scdo z al's.s.de fideicõ.liber.l.cũ vero.§.p non scripto z.s.de his que p nõ scri ptis.l.vlti.ibi actionem al's actiones.s.ad cõsequẽdũ relictum sibi in testamẽto liberti.dy.ibi alij.i.vxori quondã.dy.ibi resti turus est ar.qð nõ.j.e.l.impuberem.§.itẽ si seruo sed dic quod nihilominus denegenť z hoc pbať a simili p sequentẽ litteram ac quin zc.Jac.z dy.in fi.ita in casu nostro vt equipareť prece ptũ legis z testatoris immo debet remanere penes heredẽ sine aliquo honore vt.C.de cadu.tollen.l.vnica.§.in primo quaz gl. allegat pro ꝯtra.Sed dic aut legatũ est inutile pter defectuz persone legatarij z sic inutile ab initio z sic non potuit aliquod onus annexum fundari super eo z tũc remanet penes heredẽ sine honore vt.d.§.in primo z.s.de lega.ij.l.celsus.§.qð alicui⁹ Si aũt propter delictum persone legatarij cum hic sit vbi on⁹ fundaretur tunc transit cũ onere vt hic.Dyñ.in glo.hic nota. ibi de rigore qð glo.reprobat.s.e.l.in princi.vt.s.e.l.j.§.inter fi lium.Sed dic qð ibi loquiť in legata hic in hereditate que esset debita.Dy.ibi preteriri possit.alia littera dicit preteriri nõ pos sunt z ſm hoc non dicit id qð.s.dixit glo.sed ſm glo.dicit prete riri possit filius quia meruit ei ingratitudinem z dic filium se subscripsisse heredem z loquitur de filia testatoris.Jaco.in fi. et ſm hanc glo.deest emancipatum z littera dʒ dicere pterire non possunt.Jac.de bel.dic qð ibi regulare hic casuale pter suspitionem fraudis ex eo qð sua manu ascripsit.Jaco.vel dic respõdendo ad oĩa aut legatũ a princip.fuit aliquod licet pro pter aliquod vitiũ superueniẽs vitieť z habẽt locum predicta. Si autem ab initio non valuit hʒ locuz qð hic dicitur qð rema neat apud heredẽ z de hoc vide quod nota.per dy.s.de his q̃ pro non scriptis ha.l.fi.dy.in eadem glo.in fi.immo ille.§.est cõ tra.quia ibi remanet penes heredem sine aliquo onere:sed sol. dixi in textu.s.in fi.l.Dy.quia hic quando legatum fuit a prin cip.nullum vt nota.vt.s.de lega.ij.l.codicillis in princip.Old.

1 ❡Filius an possit conficere instrumentum spectans ad cõ modum patris.

Diuus. [a] Adijciendũ legi cornelie que ẽ.s. e.l.si quis legatum z qua caueť vt si quis zc.quia in hoc deficiebat lex corne.que loque batur in vero falso tm̃.Dy.ibi scriberet de volũta te testantis.Dy.ibi ascripserit etiã volũtate testatoris.Dy.et eo iubente.Dy.ibi in legem cornel'.z hac si verũ falsum commi sisset.dy.ibi z ne vel his hoc est quod adicitur legi cornel'.Dy. ibi filium quẽ in potestate habeat ascribentes ipsi patri vel do mino vel sibi vt.s.e.l.de eo z hoc quãtũ ad hoc vt habeať non scriptum.❡Quantũ aũt ad aliam penã distinguit aut mãda uit hoc sic fieri z tenetur ipse pater vel dominus aut non z tũc filius vt no.s.e.l.de eo z innuitur.j.proxi.ibi z qui etiã zc.Jac.

1 z facit bene iste textus ad questiones vtrum possit filius † cõ ficere instrumentum spectans ad commodũ patris vel ecõtra. de quo plene dixi dicta.l.de eo.s.e.ibi id valere.s.legatũ.dy.ibi nec generalẽ subscriptionem.argu.pulchrũ qð non innuit nec excuset a contrarietate vel periurio protestatio q̃ fit communi ter in curia romana in fi.positionũ vel articulorũ sic enim pro testentur qð siqua cõtrarietas reperiatur in ipsis positionib⁹ vel articulis quod dans positiones vel articulos ex nunc eam tollit z pro non data eam vult haberi:nam sicut vitium est cer tum ita purgatio et declaratio debet esse certa z determina ta specialitate non generalitate nec obscure vt hic patet de subscriptiõe generali testatoris que nõ excusat sed specialis sic nã dãs cõtraria z volẽs ab vno recedere z in alio remanere hʒ eligere in quo psistat z a quo recedat qð non facit qui sic gene raliter protestatur quãtũcunq; eñ dicat velle vti contrarieta te ex quo contraria dedit vel posuit non purgatur ex tali pte statione generali vt dictum est z qꝛ vitiũ fuit purũ vnde nõ suf ficit purgatio conditionalis arg.s.de acceptil'.l.iij.z pro hoc fa cit extra de elect.c.ab eo libro sexto z in clementi.e.ti.c.constitu tionem.§.insuper z quia non debet vagari cum alteri⁹ discrimi ne.s.de iniur.l.pretor edixit z de isto periurio quod qs incidat dando vel ponendo contraria vide extra de iureiur.c.vlt.libro sexto ibi z ideo legatũ extraneo relictuʒ pro non scripto habe tur scʒ non obstante generali subscriptione.Dy.Jbi veniam dari ex virtute generalis subscriptionis z dic quo ad penam. Jaco.in glo.immo videtur ibi.§.dolo argumen.quod portans res vetitas etiam ignorans puniatur hac si sciens fecisset z dic vt ibi nota.z hac glo.Gui.de suz.z in suis questiõibus statuto rum in fi.dic quod in casu huius.l.lex est contenta dolo psum pto presumitur enim falsitatem pro cõmodo quod percipitur z qð talis dolus presumptus equiparatur culpe in quaz incidit ignorans quod publice notum est vt.j.de verborum signi.l.la te fit z al's presumitur dolus z per suspectam clandestinitatem vt.C.de interdicto ma.inter tuto.z pupillum.l.prima vel dic plenius de hoc vt nota.per Dynum z alios extra de regulis iu ris.c.iuris ignorantia in glo.quando generalis subscriptio:im mo etiam quãdo nulla interuenit subscriptio si allegetur igno rantia z velit legato abstinere excedenda est venia vt.C.de his qui sibi ascribunt in testamento.l.senatus secundum quod etiã iste textus posset intelligi nam quando generalis subscriptio interuenit non est necessaria petitio venie.Dy.

Item senatus. Jbi liber fit.s.directo vel p se contra.s.de fideicõ.liber.l.cuz non.§.subuentũ sed pter iussum a pena excusatur.Dyñ.Jbi post eam scripturam.s.manu hui factam.Dy.Jbi subscripsit etiam generali.Dy.Jbi quatenus qꝛ dy.ibi quã scripturam z ideo directo liber erit si libertas directa fuit relicta et legata capieť si qua ei relicta sunt Jaco.z Old.ibi excusari subaudi z ad libertatem notari.Dy.ibi scripta sunt z ideo habebit liber tatem z legata sibi relicta vt predixi z no.expressum argu.qð q mandat homicidium vel aliquid aliud fieri propria manu face re videtur z pro hoc.s.ad legem cornel'.de sicca.l.nihil interest de hoc nota.z dixi.s.de vi z vi ar.l.j.§.deiecisse z.C.de accusa.l. nõ iõmin⁹ z.s.e.l.lege corne.Si quis eorũ magis peccat rñ.q au ctor est peccati quia peccat in se et in alio z ideo acrius cohercẽ dus videtur ad hoc in autẽ.vt iudic.sine quoquo suffrag.§.cos autem.s.quod vi aut clam.l.si ego z de seruo corrupto.l.in hoc iudicio ad fi.z sunt efficacia argumenta cõtrafaciẽtes aliquos offendi per assassinos quod acrius puniant q̃ si manibus pro prijs fecissent quia videtur duplex facinus perpetrare vt pre dixi z pro hoc.C.de sepul.vio.l.per sepulhra primo rñ.z est ex pressum.C.ad.l.iul'.de vi publica.l.quoniam multa facinora ibi z alteri parti zc.z pro hoc ar.s.si quadrupes pau.fecisse dicať l.j.§.cum arietes.Dy.Jbi quod tamẽ scʒ vt generalis subscri ptum sufficiat ad accipiendum legatũ.Dy.z Jaco.ibi inquit diuus pius.Dyñ.Jbi liberas personas in testamento alteri⁹ sibi ascribentes.Dy.Jbi subsequendi.i.obediendi.Dy.ibi nõ facientib⁹.s.liberis psonis z nõ respõdet huic q̃stioni ar.cũ qð ex cõpulsiõe excusetur ab illicito subsecuto.s.ð adul.l.vim pas sam in princip.z.l.si vxor.§.si quis plane ar.cõtra.j.de capt.et postli.reuer.l.postliminio carent.Jac.potes dicere quod excu sentur a pena legis corne.qꝛ ius vel metus excusat a dolo vt.s. de liberali cã.l.immo.lex aũt corne.non punit vbi dolũ verũ vt j.e.quid sit falsum z.C.e.l.maiorem vel presumptũ vt.s.e.l.diu⁹ scdo rñ.Old.ibi qð nõ sit cõcessuz.s.ascribere in testamẽto.dy. ibi mater quoq;.s.testatoris.Dy.ibi p suũ.s.matris.dy.ibi filio qui testatur.dy.ibi scriptũ est ea volẽte z mãdãte ascribere.dy. ibi veniã tribuẽdã quo ad penã nõ quo ad legatũ ſm Azo.alij per legatũ sit validũ z non habeatur pro non scripto.Jac.

Si quis duobus. Qð non potest directo deberi debeť p obliquũ z euitať pena.h.d.Dy.ibi remitti.q.d.non aũt capiat relicta ð rigore qð postea mutãs dicens sed benigni⁹ zc.Jaco.z Old.in glo.vlti.ibi hereditas qð z sic non est verisimile de facili pditio nem vel falsitatẽ interuenire.Jaco.

b **Paulus respon.** [b] Al's incipit.l.instru mẽtorũ p glo.furti ibi non est.i.falsum per furtum nõ fit.Dy.

Paulus respon. Jbi litteris publicis sʒ q in rationib⁹ priua.que nõ p bant commisit qs falsum dic vt.C.e.l.dam⁹.Ol.Jbi resignaue rint id est obtulerint.Old.

1 ❡Marit⁹ an possit ꝯficere istrumẽtũ in causa vxoris.

c 1

Uxori. Hic est expresse qð marit⁹ [c] † põt cõfice re instrumẽtũ in cã vxoris z ad ipsi⁹ vxo ris vtilitatẽ ptinẽs z nõ inueniẽs liberi causam nisi hic z nisi esset hic casus dubiũ esset cuz tabellio ha beať loco testis z vir nõ põt esse testis in cã vxoris vt.C.de testi. l.etiã ergo nec instrumẽtũ in eius fauorẽ ꝯficere.dy.ad hoc fa ciũt notata.s.e.l.de eo.❡Itẽ est glo.q̃ dicit qð mulier põt esse cõmissaria vltime volũtatis de q̃ dixi.s.de tute.l.fi.z plem⁹.C. ð epis.z cle.l.nulli v.z dicũt idẽ ð mulie.z eť de test.c.fi.p.io.an.

d **Qui se.** [d] Notandũ q̃ aliquis põt facere instrm̃ in quo deť tutor lʒ ex hoc videať suspect⁹ nec poterit se excusare vt hic dr̃ z de hoc no.in gl.insti.de excu.tuto.§.sed p cõtrariũ.z eadẽ rõne vr̃ q̃ qs possit ꝯficere instrm̃ quo deť p

---

Marginal notes:

a ❡Diuus. adde ad hãc legẽ.Dy.in regu.ignorã tia in.vj.

b ❡Paul⁹. Adde nota ta in.l.i frau dẽ.§.quotiẽs j.de iur.fisci.

c ❡Qð ma ritus Adde Ange.in.l.si pater in fi.s. eodem.

d ❡Qui se. adde bar.i.l. sentẽtia.s.ð testa.

eu.q: vilissimũ est officiũ vt.C.de decur.l.si qs pcuratorẽ.lib.x. vñ etiã in factis põt eẽ pcur.vt insti.de excep.§.fi.ꝛ q: ip3 istrumẽtũ non est factũ ad sui vtilitatẽ s3 grauamẽ vñ valere d3 vt C.de his qui sibi in testamẽto ascribũt.l.j.ꝛ.ſ.de interrog.act. de etate.§.j.nã q põt facere scripturã cõtra.vt.C.de nõ nu.pecu.aut.ↄtra.qui propriã ꝛ de bonorũ pos.cõtrata.l.nõ putauit. §.qui sua manu de hoc etiã dixi.ſ.de testa.tute.l.ex sententia.

Qui falsam. Ibi formante.i.pficere.dy. ibi noluerint ꝛ sic p eas stetit.dy.in glo.sed nõdũ in fi.sed dic vt ibi plene not.ꝛ dixi.C.de epis.ꝛ cle.l.si qs nõ dicã nã in cõtrarijs delictũ erat cõsummatũ ꝛ iõ nõ est loc⁹ penitẽtie hic aũt nõ erat cõsummatũ.Old.an ars alchimie sic reprobata ꝛ puniaꝛ pena falsi vide in alphabeto dictione alchimia.

Accusatio. Suppositi part⁹ accusatio perpetua est tam viuẽte muliere supponente ꝙ ea mortua hoc dicit dy.ꝛ qð dicit pscriptiõe dic ẽt triginta ãnorum cum testis dicat nulla.Dy.

Falsi pena. Ibi inierunt ad calũniosam litem mouendam.Dy.ibi quid eorum.i.vt falsi aduocati vel fasi testes adessent.dy.

1 ☞ Creditor recipiens duplicẽ solutionẽ eiusdem crediti tenetur crimine stellionatus.

a **Qui duobus.** [a] Not.qð mitius puniꝛ cõmittẽs falsum de quo loquiꝛ.l.ista sic ꝛ falsus testis punitur p q̃litate delicti.C.ð test.l.nullũ ꝛ ẜm q̃litatẽ lesiõis quã facit pti.iij.q.ex.c.nihilomin⁹ ꝛ p Inno.ð crimine falsi.c.j.miti⁹ ꝗ puniꝛ delinquẽs ex cõtractu ꝙ ex ↄtractũ ex puro maleficio vt.ſ.de vi ꝛ vi ar.l.merito i fi.ꝛ ibi i gl.ꝛ ẽ rõ q: maleficia sunt semp phibita ↄtract⁹ aũt de se sunt liciti l3 ẜm qd possint eẽ illiciti ꝛ ista est rõ q̃re in hoc crimine cõsũmato licet penitere nõ in alijs maleficijs ad qð vide ꝙ no.C.de crimine stellio.l.j.ꝛ pro hoc bñ facit.ſ.de adul.l.si adulteriũ.§.idẽ pollitioni.¶ Itẽ vide ad hãc materiã in lõbarda de eo qui post alienationẽ3 alij alienauit.l.vna cũ ibi notatis per karolũ.¶ Itẽ tutor q nõ reddita rõe tutele bona sua alij obligauit teneꝛ crimine stellionat⁹ vt.ſ.de crimine stellio.l.iij.ꝛ no.in summa Azo.rẽ alienã gerere in fi.cui⁹ cõtrariũ cõtinue faciũt tutores.¶ Itẽ creditor † recipiens du-
1 plicẽ solutionẽ eiusdẽ crediti similiter teneꝛ crimine stellionat⁹ vt.ſ.mã.l.si fideiussor.§.in oĩbus in fi.Et vide ad hãc materiã quod notaui.C.ne tutor vel curator nec cõducat.l.j.ꝛ.ſ.de here.vel act.vẽ.l.ij.§.non tantum.

In puberem. Doli non capace3.Dy.al's secus vt.j.de reg.iuris.l.pupillũ ꝛ sic videꝛ hic colligi posse qð impubes doli capax possit esse tabellio nã hic scripsit testamẽtũ in quo sibi ascripserat sed dic ↄtra.q: officiũ tabelliõis ẽ publicũ vt.C.de tabulis.l.gñali ꝛ ĩpubes ab officio publi.d3 abstinere vt.j.de reg.iur.l.ij.§.fi.ꝛ de iure ĩmunita.l.ij.§.fi.ꝛ ad hanc rñde ꝙ hic nõ scripsit tãꝙ tabellio s3 tãꝙ priuat⁹ nã etiã priuatus nõ tabellio põt scribere testamẽtũ vt.C.ð testa.l.iubem⁹ Dy.ibi cũ dol⁹ sic ergo non cõmittaꝛ crimen sine dolo ꝛ p hoc C.e.l.nec exemplũ Old.

1 ☞ Pater an possit ↄficere instrumẽtũ pertinẽs filio.

Si ei filio. Si ascribo persone p quã possum mihi acquirere incidã in penã si nõ possum p eã acqrere nõ incido hoc dicit dy.in ṽ.si ei emãcipato p istu3 ver.cõsuluit dñs dy.cuidã euitare penã falsi.Quidã em̃ instituerat filiũ suũ sibi heredẽ ꝛ substituerat ipsi filio suo filium tabelliõis q instrumẽtũ testi scripserat ꝛ ↄcessit testator tabelliõi potestatẽ recipiẽdi testm̃ ad velle suũ ita qð in meli⁹ valet certe si istã substitutionẽ factã de filio ipsius tabelliõis ↄferat in tp̃s quo fili⁹ nõ esset in ei⁹ potestate euitabit penã falsi arg.hui⁹.§.dy.ꝛ.j.e.§.si dñs vbi meli⁹ cadit ista q̃stio.¶ Hec tñ q̃stio depẽdet ab illa quã no.C.de inof.test.aut.nouissima vc3 nunquid talis potestas ↄcessa tabelliõi possit se extẽdere ad mutãdũ ea q̃ sunt de substãtia testi vel nõ vt ibi dixi ꝛ collige ẽt ex isto ṽ.ꝙ nõ affectio s3 magis acqsitio ↄsideraꝛ vt.ſ.e.l.de eo ꝛ.l.si pr̃ ꝛ ð test.l.q testõ.§.q̊ aũt qð clare facit ad q̃stiões notatas.d.l.ð eo.
1 ¶ Utrũ pr̃ † possit ↄficere instr̃m ptinẽs filio vel ecõtra.in ṽ.itẽ si seruo ibi ascripsit.s.in alieno testõ.Dy.ibi p hmõi seruum cui mora facta est in libertate pstãdi.dy.ibi restitui oportere capit ꝗ dñs hoc legatũ s3 restituit manumisso ꝛ sic est ↄtra.ſ.e.fi. hus in fi.sed ibi directo ascripsit hic nõ.Jac.ibi eximẽdũ esse sic ergo patet qð magis attendiꝛ effect⁹ criminis ꝙ appositiõ delinquentis ad qð.ſ.de fur.l.vulgaris.§.si qs es ꝛ de iniur.l.eũ q.§.si iniuriã ꝛ sic est ar.qð si qs putabat interficere hoĩe3 ꝛ occidit bestiã qð nõ sit homicida nec irregularis ꝛ fuit de fctõ q̊dã sacerdote q fuit absolut⁹ p hũc tex.ꝛ facit.ſ.de crimine expila.heredita.l.fi.Dy.in gl.no.nõ puniri in fi.sed ibi poterat seq effect⁹ delicti hic nõ ꝛ no.hãc solutionẽ.dy.cũ hoc casu nõ possit acqri ascribẽti al's nõ cõmittiꝛ pena falsi necesse est qð acqraꝛ ascribẽti al's nõ cõmittiꝛ pena ꝛ sic nõ ob.ſ.e.l.si qs legatũ primo rñ.q: ibi loquiꝛ in eo q sibijpsi ascribit q ex sola ascriptione incidat in penã etiã si acqsitiõe3 sequaꝛ.Si autẽ alteri ascribat nõ nisi sibi acquiraꝛ vt hic.Old.j.pxi.§.vel dic ẜm Jac.de bel.qð ibi est regulare ꝛ est rõ q: hic ascripsit legatũ ẜm volũtatem testatoris ꝛ ẜm veritatem licet scripserit rem prohibitã ꝛ ð hoc quod no.ꝛ dixi dicta.l.diuus.Jaco.

Si dominus. Uide questionẽ quã notaui.ſ.e.l.§.si ei filio.Dyñ.

Qui codicillos. Arg.est ista littera ꝙ si papa cassauit oĩa priuilegia p Frederi.imperatorẽ ↄcessa postꝙ fuit rebellis ecclesie ꝛ imperator ↄfirmauerat aliqua priuilegia aliquorũ nobiliu3 q̃ erant antiqua ꝙ ꝛ illa sint cassa.dy.Qð puto verũ si illa ex cõfirmatiõe sumebãt robur ꝛ firmitatẽ.Si aũt ↄfirmatio erat in forma cõmuni q̃ nihil addit vt extra de ↄfirmatione vtili vel inutili p totũ tũc sola ↄfirmatio esset cassa ꝛ priuilegia remanerẽt in statũ antiquũ p hoc.j.de ṽ.signi.l.lege obuenire hereditatis cu3 ibi notatis ibi cõfirmat ↄfirmationẽ codicillor̃ i testamẽto scribit.Dy.ibi hic ita.s.verũ est in pena ex senatuscõsulto incidere si volũtate ꝛc.ibi adimeret vt.ſ.e.l.iiij.§.j.ꝛ.l.se.dy.ibi libertas valebit cessante senatuscõsulto ꝛ adimẽs in verã corneliã incidit cũ hic sit verũ falsum s3.ſ.pxi.non erat verũ falsum sed q̃si licet p falso puniaꝛ Jac.ibi itẽ.s.incidit in penam si rogat⁹ ꝛc.Jac.ibi fideicõ.i.fideicõmissarie restitu.onus.Jac.ibi ademerit.i.ad emptionẽ sua manu scripserit.Old.in fi.gl.quidã ꝛ ẜm hoc remanet seruus apud heredẽ ꝛ puniꝛ legatari⁹ vltra ꝙ deliquit qð est ↄtra.l.ſ.de his qui.vt indig.l.rescript.vel dic ad emptionẽ senatuscõsul.vitiari ꝛ eius auxilio libertatem deberi sed vbi sine volũtate etiã senatuscõsul.cessante durat libertas s3 prima est.ſ.e.l.si qs legatũ.§.vlti.Jaco.

1 ☞ Pater an possit ↄficere instrumẽtũ filij emãcipati.

Si testamentarius. Ibi dederit.i.p heredẽ dã dã iussu testatoris ascripserit.Old.ibi cõmodũ est subaudi ꝛ est extra penã cũ det tm̃ ꝙtũ accipit ar.ſ.de leg.j.l.nõ ãplius ꝛ.l.ciuitatibus.§.fi.vbi iõ ꝛc.Dy.ꝛ Jac.ibi ascripserit fideicõmissariã libertatẽ seruo suo volũtate testatoris vt seruus ꝛc.Dy.ꝛ Jac.ibi sed ꝛ ille.s.scriptor testamẽti.dy.ꝛ est ar.in fi.hui⁹.§.ꝙ quilibet tabellio possit ↄficere instrumẽtũ in suo facto pprio cu3 est contra eũ puta q: obligeꝛ ꝛ nihil scribit in sui fauorẽ ꝛ.ſ.in princip.§.ibi qm̃ nullũ cõmodũ ꝛc.ꝛ.ſ.e.l.impuberẽ.§.j.ꝛ.§.si ei seruo ibi s3 qm̃ neq3 legatũ ꝛc.ꝛ.l.vxori.§.j.q: fides ↄtra se adhibẽda est vt.ſ.de interrog.act.l.de etate.§.j.depo.l.publica.§.fi.ꝛ.C.de non nume.pecu.aut.ↄtra qui propriã.¶ Item ꝙ pa-
1 ter † possit conficere ↄtractũ filij emãcipati cu3 p eum nil sibi queraꝛ.Secus si esset in potestate sicut nec econtra.fili⁹ in potestate põt ↄficere instrumẽtũ spectãs ad patrẽ vt plene dixi.ſ.e.l.de eo licet videaꝛ ↄtra psumptio affectiõis sicut ꝛ in testimonio vt.C.de testi.l.parentes.Jo.fazolus.Primũ puto verius q: nõ affectio ↄsideraꝛ vt.ſ.e.l.§.j.ṽ.sed si emãcipato ꝛ.d.l.ð eo ꝛ.l.si pr̃ ſ.e.ꝛ.ſ.de testa.l.qui testamẽto.§.quo aũt.

1 ☞ Falsum est immutatio veritatis cum dolo delendo scribẽdo vel supprimẽdo commissum.

b **Quid sit falsum.** [b] Falsum est † immutatio ṽitatis cu3 dolo delẽdo scribẽdo vel supprimẽdo cõmissum secus si mẽtiẽdo hoc dicit hec lex.Dy.Et qð dicit mutatur dic.i.scribit i formã alteri⁹ ꝛ sub ei⁹ noĩe.Ja.Et qð dicit in fi.mentitur subau.ṽbo vel voce tm̃ nõ aũt p scripturã ne sit ↄtra.qð supra dicit describat et.ſ.e.l.j.§.q in rationib⁹ ꝛ sic diuersifica finẽ a princ.Et facit iste finis p massarijs cõmunis ꝙ si solo ṽba dicãt mẽdaciũ in cõputatiõe rõnis cõis qð nõ teneatur crimine falsi q̃si magis errore ꝙ dolo hoc fecerit sec⁹ si scribẽdo vel scripturã recitãdo vt pdixi.Gui.de su3.¶ Itẽ vr̃ facere finis hec lex ꝙ si tabellio q ↄfecerit instr̃m sindicat⁹ ꝛ inseruit noĩe ↄstituẽtium ꝛ postea dixit q sunt plures ꝙ due ptes postea reperitur

a ¶ Qui duobus.adde ꝙ hec lex nõ h3 locũ in ifeudante rem duob⁹ secundũ bal.i.c.si qs fecerit.l.q spẽ miles.col.x.

a ¶ Quid sit falsum.adde de Saly.in.l nec exẽplum C.e.Joã.de imo.i consi.ciiij.

postea reperitur qd non sunt plus q̄ due partes qd nō teneā tur crimine falsi quasi in cōputatiōe mētitus sit hoc dic qd falsi tenet cum ista littera in fi. loquit vt dixi solū qn̄ verbo nō scripto mētit multos modos cognoscēdi ⁊ pbādi instrumēta falsa videas. xix. di. in memoria. ¶ Utrū ille qui facit sigillari cartā vacuā postea scribit sup eā id qd vult cōmittat falsum vide p Inno. extra de fide instru. c. si scriptura vlti. col. aperiēs etiā litteras alienas sigillatas cōmittit falsum de quo dic vt not. p Inno. extra de offi. deleg. c. cū olim magister de octo generib⁹ mēdacioꝝ vide plene. xxij. q. j. al's. ij. c. primum ⁊ in summa fratris Rav. de manda. lib. vj.

Thaletus seruus. Casus testator instituit duos heredes ex vndecim vncijs filiam ex duodecim ⁊ seruo iussit libertatem prestari ⁊ ei ad libertatem perducte duas vncias restitui post hoc seruus postulante filia professus est apud acta se pbaturum testamentum falsum vn̄ filia illa ptestatiōe cōfisa accusauit testm̄ de falso ⁊ q2 nō pbauit pdidit vnciā ex qua instituta erat dubium est an seruo debeat libertas ⁊ fideicō. nō obstāte tali pfessiōe facta p eū ⁊ respōdetur deberi ex quibus collige qd instigantē nō prosequēti nō imponit pena sed ad hoc oppo. de. l. j. §. incidit. j. ad turpil. ⁊ so. vt in glo. vel dic fm Jaco. de ra. qd hic intelligit fm illā q2 bn̄ punit pena turpil'. s3 nō pdit relictū vt hic ⁊. d. l. aliq C. de his qui. vt indig. ¶ Scdo op. de lege post legatū. §. an libertas. s. de his q. vt idi. ⁊ so. vt i gl. ¶ Tertio op. de. §. sunt q putāt in eadē. l. post legatū ⁊ solutio simile vt in glo. dicit ergo breuiter hec. l. q instigator simpliciter nō pdit relictū nec incidit in crimē falsi. dy. ibi cohered. ⁊ sic no. duos de eodē crimine ab eodē tpe ⁊ eodē libello accusari. Jac. p hoc. s. d adul. l. nihil §. fi. in fi. Old. in gl. qd iustū est in fi. ⁊ extra eo. c. ad falsariorum sed ibi incepit ⁊ nō pseuerauit. dy. vel fm Jac. de bel. ibi rescripto fuit vsus ⁊ p errorē vt. e. l. i fi. hic aūt accusauit ⁊ sciēs vel psumit scire q2 succubuit ⁊ ideo hic penā patit ibi non. Jaco. in glo. vlt. in fi. ibi sed penituit nā nullū testimoniū dixit Dy. ⁊ cōcor. s. de his qui no. infa. l. ob hec verba.

1 ¶ Citasse se aliquem dicens ⁊ nō est verū punit pena falsi.

Qui nomine. Arg. expressum qd si aliquis dixit se nunciū alicuius regis vel dn̄i cū non esset vel si preco alicuius curie retulit falsam ambasiatam puta se citasse ali
1 quē † quē nō citauit qd puniat pena falsi ⁊ nihilomin⁹ teneat actiōe in factū. dy. ⁊ pro hoc. s. e. l. j. v. sed ⁊ si qs abrenūciandū remittendū ve vbi de hoc. Alij dicūt aut retulit falsam ambasiatam corruptus pecunia ⁊ tunc vt falsari⁹ puniat vt. d. v. s3 si qs abrenūciādū aut simplicitate vel etiā malitia sine corruptione pecunie ⁊ tūc act. in factū ad interesse vt hic sic ⁊ aliter distinguit in iudice sit corruptus pecunia vel nō. vt. C. qn̄ puo. non ē necesse. l. venalis ⁊ ad trebel. l. seruo inuito. §. cū pretor. ¶ Idē dici posset in eo q fingit se tabellionē cū nō sit vt teneat act. in factū illis qb⁹ fecit instrm̄ ⁊ p hoc. j. e. l. eos. §. fi. Gui. et dic fm Jac. de ra. qd tenet actiōe in factū penali: in duplū ⁊ sic nō ob. j. e. l. penul. §. j. licet gl. aliter intelligat Ja. ⁊ nihilomin⁹ criminaliter de falso accusat vt in fi. hui⁹. l. in glo. ad interesse. ⁊ eius quem dānificauit. Dynus vel dic in duplum vt dixi in expositione littere.

Si quis patris. In gl. vlti. ibi propter factū pr̄is vel etiā aui. dy. in fi. sed hic speciale ne alieno scelere dicunt. ar. s. e. l. cū falsi. dy. ⁊ circa h̄ distingue vt no. s. de iure patro. diui fratres ⁊ vt no. ⁊ dixi. d. l. diuo marcho ⁊. j. d inter. ⁊ relega. l. iij. ⁊ bn̄. Dy. ex̄ de reg. iur. c. nō d3 qs alterius odio pregrauari in fi. li. vj. ⁊ in glo. ⁊ p Ja. de bel. d. l. emancipatum. de senato.

1 ¶ Testis deponens falsum in vno capitulo presumit dixisse falsum in alijs.

Eos qui diuersa. Princip. hui⁹. l. facit ad q̄stionē in qdā q̄stiōe pducta fuerūt capitula inter q̄s erat vnū cōtinēs. ¶ Itē qd die veneris. xxij. aprilis in sero qn̄ rumor ⁊ rixa fuit de q̄ fuit accusat⁹ titi⁹ p gaiū dict⁹ interfuit dicte rixe in depositiōe dicūt testes iducti. Ad pdictā q̄stionē pbādā dixerūt q die veneris. xxij. mēsis aprilis pri. pteriti i sero qn̄ fuit rumor ⁊ rixa de q̄ cōtinet i capi. ⁊ de quo dict⁹ titi⁹ accusat⁹ fuit pgami dict⁹ titi⁹ iterfuit dicte rixe iterrogat⁹ quomō ⁊ qliter scit pdicta rn̄det q2 vidit interrogat⁹ q̄ die rn̄det se nescire: mō q̄rit an iste testis dixerit variū testimoniū ita q possit accusari ⁊ puniri de falso. Et primo vr̄ qd sic gstat em̄ q ille dicit variū testimoniū qui idē negat ⁊ cōcedit vt no. s. d test. l. q falsa at iste de q̄ agit idē asseruit ⁊ negauit dixit em̄ de die certa postea vo dicit se nescire dicit ⁊ iō puniri d3 vt ha c. l. eos ⁊. d. l. q falsa. Preterea nō pōt negari q iste nō dixerit griū testimoniū: illa em̄ pprie dicunt gtraria quoꝝ vno posito aliud remouet ⁊ ecōtra vt. j. d v. sig. l. hec vba ⁊ de istito. l. s3 ⁊ si pupill⁹. §. si istitoria s3 ad positionē sciētie itelligit remota ignorātia ⁊ ecōtra cū primo dixerit se scire de certa die postea dixit se nescire apparet q dixit gtraria ⁊ q puniēd⁹ ē de falso q2 q gtraria testimōia dixit d falso debuit puniri vt hac. l. ⁊ i autē. d test. §. si vo qdā i gtrariū q de falso pūiri nō debeāt q2 dies cōmissi criminis nō debuit i libello pōi i articulis seu capl'is intētiōis nec testes debuerūt iterrogari si ḡ supuacua fuerūt apposita vitiū si qd circa ea dephendit nihil d3 opari vt. s. de bono. pos. s3 ta. l cū tabule ⁊ ar. de test. l. hēdes palā circa prin. ⁊ qd no. s. quēad. testa. aperiā. l. j. i fi. ⁊ bn̄ facit. j. de q̄stiōib⁹. l. diu⁹. §. ex qb⁹ causis s3 si nihil opat ḡ testis nō d3 pūiri q2 p nō variāte d3 hr̄i: preterea vbi dol⁹ nō pbat pena falsi nō d3 iponi vt. C. e. l. nec exēplū ⁊. s. e. l. ipuberē. sed h̄ nō apparet q dolo variant circa diē s3 poti⁹ psumēdū ē q ex gseqntia intētiōis sibi licite. Prio dixerit certū de die sicut i intētione gtinebat postea vo videat ad mētē suā relationē fecisse ⁊ pptcrea vr̄ abesse dol⁹ ⁊ ita d3 abeē pena i autē. de test. §. si vo qdā. Preterea varietas nō inuenit circa substātialia s3 poti⁹ circa accidētalia. s. i cōputatiōe diex ⁊ iō nō pōt accusari nec pūiri de falso q em̄ i cōputatiōe mētit falsū nō cōmittit s3 simplex mēdaciū vt. s. e. l. qd sit falsū i fi. ⁊ iō mihi vr̄ maxīe q nō circa substātialia s3 circa ea q̄ sunt sup vacuo adiecta cōprehēdit varietas qd nō possit accusari d falso crimie: nec puniri ⁊ ita gsiluit dn̄s dy. p hac optime facit qd no. Inno. ex̄ de hereti. c. fraternitatē in. j. gl. vbi plene tractat d ista varietate circa circūstātias q nō vitiet ⁊ qd dictū ē in testibus idē dici posset i instrumētis de q̄ vide qd dixi fm dy. i p̄ria cōstitutione. C. sup vbo ex h̄ oriēda in q̄stione q̄ q̄rit s3 si discordātia in ānis dn̄i ⁊ in dictione an vitiet instrm̄. ⁊ de h̄ ēt dixi. C. de trā sact. l. si ex falsis. Consueuit etiā allegari hec lex ad illā
1 q̄stionē testis † qui deposuit falsum in vno capitulo psumatur falsus in omnibus ⁊ p hoc dicta. l. qui falsa. s. de testi. C. de suscepto. ⁊ archar. l. si quid al's si aliquid ⁊ ita tenuit M. de fano. idē Jac. de are. p. l. s. de accu. l. si cui. §. bisdē. ⁊ de vete. iure. enu. l. ij. vltima colū. ⁊ q2 in vno offendēs fact⁹ est omniū reus vt ex̄ de regu. iur. c. defleat peccator ⁊ q2 totā seriē mendaciū partis decolorat. iij. q. ix. c. pura ⁊ similiter vbi de hoc gl. in. d. l. si ex falsis aut capl'a sunt gnexa aut accessoria vnū ⁊ aliud ⁊ tūc falsitas i vno vitiat i oīb⁹ vt. ff. de mino. l. etiā. §. ex cā ex̄ de ap. inquisitioni aut sunt diuersa ⁊ separata ⁊ tūc sec⁹ p eadē iura d h̄ no. ex̄ de testi. c. in p̄sentia vbi de varietate ⁊ gtra etatē testiū satis no. ⁊ p Azo. i summa de testi. in fi. ix. di. si ad sacras. xxvij. di. siquid nr̄i. Ja. ⁊ in spec. de instrumēto edi. §. instrm̄ v. qd si aliud ⁊. §. ostēso v. ⁊ no. q si ⁊ de teste. §. j. ver. itē q aliquid ⁊ plenissime dixi dicta. l. si ex falsis.

a **Qui se.** a Ibi falso. i. dolose vt ponit in autē. vt defuncti seu fu. §. si vo vt q2 dolose duxit milites ad locū destinatū p breuiorē viā min⁹ tutā. Ja. vel sic audiui factū fuisse imperatori Frederico qui cū trāsiret p lombardiā iuxta fluuiū Padi ⁊ fluuiū padi esset ggelatū ⁊ nix esset magna fuit ductus longo spacio p ipsum fluuiū qd postea sciuit ⁊ audiuit qd fecit decapitari ductorē. ¶ Itē facit ista lex cū glo. q expediēti in vna die qd expedire debebat in duob⁹ debebat salariū duplicatū. ¶ Itē facit fm aliā opinionē gl. gtra stipēdiarios qui sepe pcipiunt stipēdiū p pluribus equis vel socijs q̄ habeāt vt incidāt in hāc legē ⁊ p hoc. j. tit. pri. l. e. lege in fi. Et no. q gerens se p milite cū non sit falsi punit idē dicerē in gerente se p sacerdote vel diacono cū non sit vt extra de clerico non ordinato ministrante. c. ij. ⁊ ad hoc. C. de sacrosan. ec. l. qui sub pretextu ⁊ idē si quis obtineat bn̄ficiū clericale cum non sit cleric⁹ extra de transac. de rescript. c. cū adeo. ⁊ hec nota. in summa de falsa. circa medium.

a ¶ Qui se. adde ad hūc text. q ille q dicit se doctorem ⁊ nō est punit pena falsi. l. qsquis. C. d eq duc. li. xi.

Sia debitore. Uendente secundum primū casum vel alij obligante secundum alium Dy. Ibi a prelato dic al's prelato iure. Dynus Ibi mentiatur. i. per mendacium denegatur vt pluris vendat secundum primum casū vel. i. per mendacium scribatur secundū. Oldra.

1 ¶ Sententia lata ex falsis actis est ipso iure nulla.
2 Accusatio est necessaria ad hoc vt imponatur pena falsi.

a ℭ Si quis obrepserit. Adde doct. bic qui dicũt qđ sententia lata ex falsis actis est ipso iure nulla et reputant ad hoc istuz tex. singularē.

a **SI quis obrepserit.** a Id est psuaserit.l. ista intelligiẗ vno modo ꝭm glo. Ecce qdā venit ad presidē ꝛ dixit dñe ego egi ꝯtra titiũ ꝛ dedi sibi libellũ ꝛ pbaui ꝛ ꝯclusum ē in cā ecce acta citetis eũ ꝛ pnũcietis cōtra eũ ꝛ ista oīa erāt falsa iudex mot⁹ ex his sniam tulit nunqd 1 valebit certe nō ꝛ sic nota qđ snia † lata ex falsis allegatiōib⁹ nulla est ipso iure: ꝫ ꝯtrariũ no.i gl.š.de iudi.l.si ptor vbi dicit sniaꝫ tenere ꝫ ope resti.rescindi ꝫ dic qđ aut snia ex falsis allegatiōib⁹ ferẗ altera pte absente ꝛ tũc ē nulla ipo iure vt hic. vbi aũt ptib⁹ psentib⁹ valet ꝫ ope resti.rescindiẗ vt in.l.ꝯtraria ꝛ ō hoc etiā dixi.C.ex falsis allegatiōib⁹. ℭ Scđo mō pōt intelligi hec lex vt princi.loquaẗ de rescripto obtēto a pside finis nō de obtēto a principe vel ab alio ꝙ nō valet vt.š.de reb⁹ creditoꝝ.l.magis puto.§.penul.ꝭm Ja.de ra. Et ꝭm hũc itellectũ ista lex bñ facit ad materiā.l.pscriptione mēdacioꝝ.C.si ꝯtra ius vel vtilitatē publicā. Cy.ibi pacta corā alio iudice.dy.ibi nihil agit scꝫ ipso iure qñ absente pte vel pte ī effectu qꝛ dabiẗ resti.qñ ptib⁹ psentib⁹ vt.š.dixi ibi sufficit aũt vnũ no.qđ sufficit allegare in vna cā vnā bonā.l.vl' vnũ bonũ ar.ꝛ p h bñ.š.l.aqui.l.ita vulnerat⁹ ibi vnũ pposuisse ꝯtēt⁹ ero ibi argumēti cā.i.similitudinis vl' ad pbādũ pdicta.dy.ibi si accusat⁹ fuerit. No.qđ neces-
2 saria ē accusatio † vt imponaẗ pena falsi arg.C.de naufra.l.de submersis li.xj.ꝛ sic ē ar.qđ pbato falso ī modũ exceptionis qs de falso nō puniaẗ. Jac.ꝛ dy.de hoc dic vt no.ꝛ dixi.š.de adul.l.ij.§.si publico in gl.q me conueniebat ibi obrepserit id est per falsi suggestionem obtinuit. Old.

LEge cornelia. Ibi fecerat.i.fabricauerit falsum sigillum nec ob.l.q̃ dicit corne.testamentaria ꝛc.qꝛ iō sicut dꝛ qꝛ principal'r p testamētis fuit inducta vt.š.de publi.iudi.l.j. Jac.de ra.

DIuus pius. Dic qđ sp pria facie stādũ est instrō publi.vt.C.ō proba.l.cũ precib⁹ vbi de h dixi ꝛ ō ꝯtrahē.ꝛ cō.sti.l.optimā.psumiẗ tñ suspectũ qñqꝫ ppter vitiũ patēs vt qꝛ est rasum abolitũ vel al's vitiatũ vt.C.de edi.diui adria.tol.l.fi.vt ppter psonā scribētis qꝛ al's ꝯsueuit instrā falsa ꝯscribere vt.C.de suscepto.ꝛ archar.l.si aliqd.j.aut rōne pducētis vt qꝛ ē suspecta vt qꝛ ꝛ ipse pduct⁹ ē suspecta psona vt.š.de edē.l.si qs ex argētarijs.§.j.ꝛ ibi in gl.ꝛ p hoc de pba.l.iubem⁹ ꝛ ibi de h dixi: et dic ꝭm Jac.de are.aut qs vtiẗ falso instrō ignorāter aut scienter. Primo casu aut est testm̄: aut rescriptũ: aut aliud instr̄m. Si est rescriptũ obtinet.C.e.l.maiorē. Si testm̄ vel aliud instr̄m obtinet hec lex. Si ex certa sciētia aut añ accusationē destitit ab vsu ꝛ obtinet.C.e.l.si falsos codicillos cũ his q̃ ibi notanẗ ꝛ dixi si nō destitit añ accusationē in testō puniẗ pena falsi vt.š.e.l.ij.i alio instrō obtinet hic lr̄a vt p mō delicti punianẗ vt.C.e.l.falsi §.ordine in rescripto puniẗ pena falsi vt.š.e.ꝛ.C.e.l.maiorē ꝛ ad hoc.š.de adul.l.si adulteriũ.§.idē pollioni. Sꝫ qdā dicũt vsqꝫ ad sniam licere desistere ar.C.de his qui.vt indig.l.alia. Jac.ꝫ pone qđ titi⁹ in cā quā habebat mecũ bōa fide vtebaẗ qdā instrumēto falso cũ ptestatiōe qđ si bonũ esset vti volebat illo al's nō in pcessu cause ꝛ in iudicio denũciaui ei qđ falsuꝫ erat falsuꝫ assignādo causas ꝛ rōnes falsitatis ille nō destitit ab vsu sed nihilomin⁹ vsus ē pbaui falsitatē vñ ille q̃si in fine cause añ sniaꝫ ab vsu destitit q̃riẗ vtrũ accusat⁹ sit a pena falsi ꝛ vr̄ ꝙ sic qꝛ ei desistere lꝫ qñcũqꝫ añ sniam vt.d.l.si falsos.C.e.vbi de h dixi.ꝛ ar.hui⁹.l.tu dic ꝯtra.qꝛ certiorat⁹ nō vr̄ dolo carere pseuerando tñ in vsu post denũciationē nō pōt dolo carere nec penā euitare vt.d.§.ij.q ꝛ.š.de doli ex.l.ij.§.circa ꝛ.§.ꝛ gñaliter ō pac.l.iuregētiũ.§.fi.ꝛ de tributo.l.illud.§.sceuola ꝛ sufficit qđ fuit semel certiorat⁹ vt.C.de iure delibe.l.fi.§.ij.ꝛ qđ vi aut clā.l.iij.§.illud cũ similib⁹ ibi notatis. Ja.de are.ꝛ Gui.de suꝫ.sed pone instr̄m tm̄ suspectũ pbari nō etiā falsum ꝛ sup suspitione lata est snia minor qd pducēs poterit de falso puniri vel q̃si dic qđ nō lꝫ instr̄m virib⁹ careat vt.C.de fide instru.l.iudices.ꝛ.l.pbemus ꝛ.C.de pba.l.iubem⁹.ol.hec.l.iudicio meo ml'tũ facit ad determinationē pdictā vt ibi dixi.ꝫ pone qđ aliqs fecit fabricari instr̄m falsum ꝛ eo vtiẗ nũquid dꝫ duplicē penā pati ꝛ qꝛ fabricari fecit et eo vtiẗ. ℭ Prio vr̄ qđ sic qꝛ iteratiōe delicti iteraẗ pena vt.C.de seruis fugi.l.quicũqꝫ ꝛ vr̄ expressum.d.l.si falsos codicillos.C.e.vbi dꝛ qđ nō excusaẗ faciēs fabricari ex eo qđ nō vtaẗ ꝫ circa hoc sic distinguit aliqñ sunt plura facta ꝛ vnũ delictũ vt facere fabricari ꝛ eo vti qđ censeẗ tm̄ vnũ delictũ cũ iō feterit fabricari vt eo vtaẗ lꝫ sint plura facta ꝛ tũc semel tm̄ punitur vtraqꝫ p.l.š.de furt.l.ei q furti ꝛ.j.inficiādo ꝛ.l.ꝫ ꝛ si subripuerit.e.ti.ꝛ bñ facit.š.ad.l.aql.l.illō.§.fi.ꝛ ō iniur.l.ptor.§.ꝫ si mihi. Aliqñ sunt plura facta ꝛ plura delicta ꝛ tũc plures pene debēt imponi vt.d.l.qcũqꝫ.C.de seruis fugi.ꝛ.j.de penis.l.relegati. Si aũt ē vnũ factũ ꝛ plura dlicta.i.vnũ factũ plurib⁹ legibus punitũ vna sola pena imponiẗ vt.š.de accu.l.senat⁹. Old. vbi de hoc ꝛ.l.nũq̃.š.de priua.delictis de hoc dixi ꝛ plenissime dicta.l.quicunqꝫ.C.de seruis fugi.

HOdie. Ibi edicta gñalia vel specialia.dy.ibi plectunẗ ꝛ sic est ar.ꝙ q lr̄as vel mādata potestatis vel alterius indi.ordinarij aliqđ preceptũ vel edictũ ꝯtinētes falsificauit vel corrupit qđ teneaẗ pena falsi p hoc.š.e.l.q noīe vbi de hoc sit forti⁹ q litteras dñi pape vel imperatoris vt ex̄ eodē.c.ad falsarioꝝ ꝛ de fide instru.c.inter dilectos.

SI venditor. Ibi dupli.cōdēnaẗ cōuēt⁹ ciuiliter sed ꝛ criminaliter poterit accusari ꝛ hoc sequiẗ.dy.in gl.q̃ actiōe ibi.š.e.q noīe vel dic vt ibi dixi ꝛ vide ex̄ de emp.ꝛ vēdi.c.ij.cũ ibi notatis. Sed nunqd tenēs in domo falsa pōdera vel mēsuras puniaẗ dic qđ sic ꝭm.l.diuinā deuterono.c.xv.ꝛ humanā.š.ō extraor.cri.l.ānonā in fi.ꝛ.j.de pēis.l.in dardanarios ꝛ vide plene p host.in summa de emptio.ꝛ vendi.§.quibus mensuris.

SI quis falsis. Ibi habito ꝫ reprobato.dy.ñ.ꝛ vide qđ no.C.de iusti.codi.ꝯfir.§.falsi.ꝛ de ve.iur.enu.l.j.§.iubem⁹ igiẗ ꝛ ex̄ de fide instru.c.pastoralis.cũ ibi nota.

ℭ Ad legem iuliam repetundarum. Rubrica.

SUper rubrica. Vide Azo.in sũma.eo.ti.ꝙ rōne officij ñ lꝫ recipe a subditis.j.e.l.j.ꝛ an a cōsobrinis vl' primis an deẗ in heredē.j.e.l.ij.ꝛ an actio ciuilis ꝯpetēs fisco sit popularis ꝙ nō liceat recipere pecuniā ab aliquo p ꝯsulēdo in ꝯsilio cōis.j.e.l.eadē.l.fi.ꝛ qñ liceat aliquid officiali recipere vide.j.e.l.lex iul'.

LEx iulia. Ratiōe officij a nullo lꝫ recipere rōne doni a ꝯsobrinis ꝛ proximiorib⁹ in infinitũ ab alijs vsqꝫ ad cētũ aureos iter oēs ꝛ in mō lꝫ accipe hoc intēdit cũ gl.ꝛ facit.j.e.l.lex in gl.š.sol⁹ in fi.vel dic qđ.š.ipse accepit hic aliqs de cohortib⁹ dy.i gl.q sunt. Sexto ibi tollit suspitionē ꝛ facit licite qđ al's nō liceret subaudi. Jac.in fi.ꝛ hodie vr̄ correctũ vt in autē.scriptũ exemplar col.j.in fi.ꝛ no.d.l.plebiscito. Dy.

DAtur. Siue puenit ad eũ aliquid siue nō.dy.ibi actio ad repetēdũ qđ qs dedit cessāte scelere agētis. dy.ibi dũtaxat: siue puenit siue non puenit ad eũ. Old.ibi arguebaẗ.i.ꝯueniebaẗ ꝛ sic innuit litē ꝯtesta.cũ mortuo. Jac.in gl.ibi vt.C.e.l.penulti.ꝫ si dicaꝫ actio ex hoc crimīe ad qd ꝯtra heredeꝫ dꝛ accusatio pponi cũ p accusationē pena extraordinaria corporalis imponiẗ quā ꝯstat nō imponi heredi ꝛ iō cũ lex dicat p hāc accusationeꝫ agi de repetēdo vt.j.titu.ij.l.fi.potest exponi hec actio.i.accusatio ꝛ ad hoc.C.e.l.fi. Jac.ibi ē popularie vt accusatio. Not.hic ꝙ accusatio ciuilis siue pecuniaria q̃ daẗ fisco ē pupularis lꝫ al's dubitant ex hoc etiā innuiẗ in gl.rubrice.š.de pupil.act.ꝛ p hoc.š.ad sille.l.lege cor.§.ex hoc edicto ꝛ optime.š.de sepul.violato.l.iij.§.diuus ꝛ.§.fi.dy.ibi expoliato qdā hñt in gl.aliud remediũ est expoliato vt.š.de assesso.ꝫ dꝫ dicere.C.de assessor.l.iij. Alij hñt tũc mediũ expoliato ꝛ tũc subaudi ꝛ mediũ fisco vt.d.l.iij.i fi.pbaẗ ibi teneri heredē.s.mortui officialis añ litē motaꝫ infra annũ tñ a die depositi officij. Jac.ibi ꝫ in autē.de eo qđ puenit Jac.ibi tolerabili⁹ ē sed est ꝯtra eqtatē vt qñ teneaẗ de eo quod puenit nisi infra ānũ vt prima op.tāq̃ equiorē sequiẗ dy.ibi nō mirũ si hoc in tpe qꝛ q̃titas ꝛ tps equiparaẗ vt.š.de testō mili.l.maleficia hered.§.j.dy.ibi dicta oppositio qꝛ ꝭm has opiniones nō inueniẗ heres in plusq̃ defunct⁹ teneri ꝫ min⁹.dy.i eadem glo.in fi.sed qñ ista accusatio est popularis vt hic dꝛ tolliẗ vna p aliā qꝛ ambe ad vindictā vt.š.de accu.l.senat⁹ de iniu.l.ptor edixit ꝛ.š.de priua.delict.l.nunq̃ vbi de hoc per Dy.

LEge iulia. Canonizata est cum sequētibus.j.q.j.c.qui cum in gl.aliquē honorem in fi.sed vna accusatur alia nō accusabitur vt.š.de accu.l.senatus. Old.

v **El quo.** In fi.pone inquireret vel nō inquireret de delict.ex officio suo. Dy.

i **N comites.** Ex predictis causis ꝛ.j.dicēdis pecuniā accipiētes. Ol.

e **Adē lege.** Ob denunciandum.s.in causa criminali nam in ciuili hec.l.locũ nō hꝫ vt no.

habet vt notatur.C.e.l.iij.in fi.Dy.

Lege iulia. Ibi cõsilio publico. No. huc tex.i gl.q̃ hodie fit ɜtinue imo p̄h dolor ɜsilia hodie Italia i republica magis dã tur p pecuniã corruptos q̃ p ɜelãtes bonũ cõmune ⁊ magis obtinent ex q̃ potissime ipsa misera Italia q̃ ɜsueue rat oĩm ꝓuinciarũ dña subdita est totali seruituti ⁊ nulla liber tate gaudet ⁊ ɜtinuis guerris ꝓcellis ⁊ aduersitatibus ɜcutit ibi vtqꝫ subaudi cauetur.l.iul.repetũdaꝝ.Dy.ibi numerisve et sic nõ rõne officij nã tũc nec ex ɜiũctiõe nec ab alio q̃cq̃ accipe licet vt in autẽ.scriptũ exemplar ⁊ dixi.s̃.e.l.j.in fi.

Lex iulia. Ibi pecunie vt ⁊ iudiciuꝫ ex quo pecuniaria pena imposita est vt lex inde de vi priuata.Dy.ibi apparet aut.s.ex eo qd̃ dictũ est.s̃.ea.l.j.in fi.Old.ibi ab exceptis.s.ꝑsonis q̃ sunt sexto gradu vel.j.Old.ibi ab his aũt cõstrue a nullo aũt ab his id ẽ ex his nec illã q̃titatẽ ⁊c.⁊ subaudi ad hec vt aliqd rõne officij faciat vl' omittat ⁊ dic vt scias q̃ qñ aliqs in offõ ɜstitut⁹ possit aliqd recipere vel nõ dic aut recipit rõne officij ⁊ tũc a nullo re cipere põt vt hac.l.i isto v̄.⁊.s̃.e.l.j.aut nõ recipit rõne officij ꝫ aliqs amic⁹ suus vult ei donare ⁊ tũc põt ab extraneis in ãno accipere vsqꝫ ad cẽtũ aureos oĩb⁹ cõputatis ab exceptis v̄o ꝑ sonis.i.ɜsanguineis vsqꝫ ad sextũ gradũ põt accipe vsqꝫ ad in finitũ ⁊ no.⁊ dixi.s̃.e.l.j.in gl.igit' ⁊ in ciuili in fi.Et tene q̃ ibi no ta.dy.in gl.j.ne accepto ferat.i.p acceptilationẽ remittat. dy.

Hodie. Ibi tollere.No.q̃ hic calor iracũdie in aliquo nõ excusat ar.ɜtra.j.de reg.iur.l.qd̃ calore vbi de hoc ꝫ forte hoc vltimo q2 in officio deliquit ibi Inno.verita te inspecta.dy.ibi nõ debuerãt.s.acri⁹ puniẽdo ⁊ quidã nõ ha bent nõ sed deest eis ⁊ ita deficiebat dño dy.⁊ tunc dic debue rant.s.inspecta finali iustitia sed fecerũt ordine iuris nõ serua to vel si habes nõ debuerãt dic q2 vere innocens erat vel si no cens erat eius nocentia in figurã iudicij nõ petebat ⁊ hec litte ra nõ debuerant cõmunior est.Old.

Quod contra legẽ. Lege vsuca pi.ante q̃ ꝑ ueniat in potestate ei⁹ a quo ꝑfecta est vt in fi.l.nam hoc est vitiũ reale vt hic patet.Dy.

Ad legem iuliam de annona. Rubrica.

Imperatores. Ibi filius quaꝫ annona.i.labo reriũ terre ex quo annona ꝑcipit.Old.vel.i.vi lius q̃ cõmuni ꝑcio vendat ãnona.Ibi itẽ re scripserũt hoc qd̃ seqt' etiã dic q̃ nõ possunt cogere vt nõ ꝓpositũ venale qs vẽdat:sed vt ꝓpositũ venale certo ꝑcio vendat sic vt.j.de mune.⁊ hono.l.fi. §.itẽ epi.dy.vel dic qd̃ statuere nõ possunt ɜtra vnũ vel duos legẽ specialẽ vt ꝑciũ speciale statuẽdo ꝫ legẽ cõmunẽ ⁊ ꝑciũ cõ mune oĩbus sup hoc statuere possunt vt.d.§.itẽ epi vbi de hoc bñ no.⁊ not.etiã ⁊ bñ dixi.C.de episcopali au.l.j.⁊ hec fuit opi nio Si.vicẽtini quã ibi no.⁊ pro hoc.s̃.de officio ꝑfecti vrb.l.j.§ cura carnis.Old.

Ad legẽ iuliã peculat⁹ ⁊ de sacrilegijs ⁊ residuis. Rubrica.

1 Sacrilegiũ quot modis cõmittatur.
2 Officia venalia esse nõ debent.

Super rubrica. No.differen tiã inter legẽ iul'.peculat⁹ ⁊ de residuis nã lex iulia pecula tus locũ hꝫ cũ qs pecuniã nõdũ publicaꝫ in vsus suos ɜuertat lex de residuis locũ hꝫ cuꝫ qs pecuniã publicã ad certos vsus destina tã in suos vsus ɜuertit.dy.⁊ vide Azo.in summa.e.q sint sacri
1 legi vide p archid.xvij.q.iiij.qsqs.† Quot modis cõmittat sacrilegiũ vide p eũdẽ ex̃ de pẽis.c.felicis.li.vj.Itẽ collige etiã
2 ex hoc ti.q̃ honores ⁊ officia † nõ debẽt dari ꝑ pecuña.sed nũ quid idẽ i tutorib⁹ ⁊ curatorib⁹ dic q̃ ex̃ ordinẽ puniũt ⁊.s̃.d tu te.l.in eos ⁊ ibi in gl.de offi.ꝑfec.vrb.l.j.§.solẽt ⁊ insti.de suspec. tuto.§.ꝫ ⁊ si qs.Itẽ nõ licet dare pecuniã ꝑ nõ recipiẽdo offi cio publico vt.C.de excu.mũe.l.illud lib.x.Itẽ nec ꝑ recipiẽdo vt.C.de ɜcur.l.si qs spõtaneis.e.li.x.Item vide ad hãc mate riã pulchrã glo.q̃ est.s̃.de neg.gest.l.vtiliter in prin.⁊ de hoc.j. ad.l.iul'.ãbit⁹ an bãnit⁹ possit eẽ arbiter vel arbitrator.j.e.l.iij. auferẽs pecuniã sacrã ⁊ donatã deo imortali hac.l.tenet.j.e.l. lege iul'.⁊ ibi de imortalitate dei.qd̃ thesaur⁹ sepeliri debeat ⁊ marie thesaur⁹ sciẽtie.ea.l.§.nõ sit loc⁹ qñ res efficiat sac.j.e.l. diu⁹ qd̃ i penis iponẽdis ɜsiderant loc⁹ tps ⁊ etas.j.e.l.sacrile gi penã ⁊ an ꝑ modica re qs puniat.an faciẽs bonã monetã ꝑ pria auto.puniat.e.l.§.q cũ in moneta.q̃ pẽa teneat subripiẽs pecuniã publicã.e.l.§.fi.⁊ qs dicat famosus fur vel latro vel manifest⁹ vsurari⁹ vel heretic⁹.q̃ pena teneat subripiẽs pecu niã publicã.j.e.l.sacrilegi capite.§.labeo ⁊ qd̃ offiñ velat male ficiũ.De remedijs p̃to.e.l.§.cũ eo.al's ẽ lex ꝑ se ⁊ an debitor pu blic⁹ capi possit ⁊ incarcerari.Quare plus tenet lege iul'.pecu latus q̃ de residuis.j.e.l.is qui.

Lege iulia. Ibi intercipiat.i.subripiat vel aĩo furãdi ɜelet.Old.Ibi quo id sc3 aurũ vel argẽtũ publicum.Dy.

1 **Lege vel retinuit.** Penes se vl' i vsus suos ɜuertit.dy.

Peculatus. Ibi in q̃.i.i cui⁹ locũ.dy.ibi in eũ statũ.i.ɜditionẽ est eĩn po tius ꝓuatio stat⁹.Ol.vel dic in eũ statũ.i.i eã penã de portatiõis.dy.ibi p̃stina iura.i.ciuitatẽ ⁊ oĩa q̃ sunt d iure ciui li q̃ sunt ꝓpria ciuiũ romanoꝝ ⁊ est ar.q̃ bãnit⁹ ex eo crimie ex quo sequeret deportatio vel ꝑ homicidio vel sili nõ posset esse arbiter vel arbitrator nã hic dicit q̃ amittit p̃stina iura.i.ea q̃ sunt iuris ciuilis vt ꝑdixi ⁊ talis bãnit⁹ ex tali crimie eqpari vr deportato ⁊ ista v̄ba arbitratu lucij titij ius significãt vt.j.de v̄.signi.l.illa v̄ba.dy.de hoc an bãnit⁹ eqparet deportato vl' nõ vide qd̃ plene dixi.C.de here.insti.l.j.

Lege iulia. Ibi deo imortali.Not.vt.s̃.ad legẽ fal.l.j.§.ad municipium. Itẽ verũ qd̃ de⁹ ẽ imortalis ꝫm diuinitatẽ ꝫ fact⁹ ẽ mortalis ꝫm hũanitatẽ ex̃ de sum.tri.c.firmiter circa mediũ.⁊ alibi dr̃ de⁹ viuit ex̃ de iudeis.c.qd̃ olim in fi.xxiij.di.in noĩe dñi.⁊ xxiij.q.iiij.c.quid diuina lex ⁊ vide i alpha. dictione de⁹ ibi pecuniã sacrã vt res sacro vsui destinatas licet nõ sint consecrate per episcopum.Jaco. Nota hunc tex. q2 ne ta bilis [illegible]

Mandatis. In glo.prima cõqueri faciãt in fi.⁊ i autẽ.de collato.§.iubemus.Jaco.

Non sit locus. Ibi thesaur⁹ inuenit nõ est res religiosa ⁊ id̃ in eo lex iul'.pecu latus nõ vẽdicat sibi locũ q̃ de religiosa loquit vt.s̃.i prin.ꝑme l.Jac.ibi sepelire nõ põt.No.qd̃ ꝓhibitũ ẽ sepelire pecuniã q̃ verũ ẽ vt ꝑpetuo ibi sit ꝫ i cã custodie ad tps nõ ẽ ꝓhibitũ vt.s̃ d acq̃rẽ.re.do.l.nõ nũq̃.§.thesaur⁹ ⁊ cũ iter oẽs thesauros sciẽ tia sit preciosus thesaur⁹ ⁊ marime scia nr̃a q̃ thesaurus ꝓprie appellat vt in ꝓhemio.ffoꝝ.§.vas no.tãtã penuriã nõ debere sepeliri nec abscõdi nã dicit sol's scia abscõdita ⁊ thesaurus in vsus q̃ vtilitas in vtrisqꝫ.q.d.nulla.

Diu⁹ seuerus. In gl.ibi vel ꝫm Azo.h̄ melior.dy.ibi lex si nõdũ immo p illũ actũ res fuit sacerdotis nõ sacra. ⁊ id̃ dic q̃ res sit sacra qñ ɜsecrat ab eo qui hꝫ potestatẽ ɜsecrãdi ser uata solẽnitate iuris cãdici. Ol.de q̃ plenissime hr̃ i decretis de ɜsecra.ꝑ totũ.ibi itẽ facit.s.ꝑ p̃dicto canõe.Ol.ibi ꝫ ar.con tra.s.q̃ duo requirant ad cõmittẽdũ sacrilegiũ.dy.ibi.l.si quis in h̄ so.sacrilegiũ accipit ꝓprie ⁊ stricte vt hic no.aliqñ impro prie ⁊ large vt ibi.vel dic qd̃ ibi ꝑ vim in ecci'as irruit hic clam vterqꝫ so.bona.Jac.de beluiso.

Sacrilegij penam. Ibi ꝑq̃litate ꝑsone inspiciẽ ⁊ sit solita cõmittere vel nõ vel inspiciẽdo fuerit i do lo vel nõ dy.ibi ⁊ tpis nã aliter si de die aliter si de nocte vt.j.se quit.dy.ibi ⁊ etatis q2 iuuenis grauius q̃ senex vt.s̃.de termio moto.l.diuus adria.dy.in gl.q̃ morã in fi.ꝫ l3 subreptũ sit mo dicũ delictũ tñ ẽ graue ⁊ id̃ grauis iponit pena. dy.vel dic ꝫm Jac.de bel.qd̃ ibi i leuioribus delictis hic i atrocioribus.vl' ibi reg'ariter hic casual'r vel hic agit d iure cõi ibi ɜtra ius cõe vl' dic qd̃ licet res sit modica delictũ nõ ẽ modicũ ꝫ graue i specta rei ⁊ loci dignitate vt.s̃.de incẽ.rui. ⁊ nauf.l.pedius.§.j.⁊ .C.de here.l.ij.q̃libet so.bona ꝫ vl.magis pl3 Ja.d bel.⁊ vide qd̃ no. insti.de reꝝ di.§.gallinaꝝ ⁊ in ꝓhemio decretaliũ in glo.sic er go ⁊ de in integ.resti.l.scio.

Qui cũ in moneta. Ibi forma publica de publico argẽto.Jac.⁊ dy.ibi vel signata fecit monetã in publicã formã debiti cũ pon deris ⁊ speciei ꝓhe ꝫm legẽ.C.de vet.numisma.potestate ita q̃ ꝫm loci cõsuetudinẽ ẽ optima nũquid punit rñ.sic.vt.C.de fal sa moneta.l.fi.Jaco.

1 Manifestũ dicitur tripliciter.

Si quis. Al's icipit q̃ ad peculat⁹ ibi ꝑbuit ⁊ fureꝫ receptauit.dy.ibi ꝑide hr̃ nõ tñ ꝑ oia ꝑide

vt in gl.ō.dy.in fi.ciuiliter ꝯuet⁹ ſʒ q̃re ſimpl'r ad penā q̃dru/pli nō diſtincto clā vel palā. Sic aut quis ſubripit pecuniā publicā iā in fiſci patrimoniū icorporatā ⁊ tūc indiſticte tenet̃ ad q̃druplū vt ħ ⁊.j.de iure fiſci.l.auferẽ.§.fi.⁊.l.j.C.de his qui ex publi.rōcinijs.li.x.aut nō incorporatā ſʒ vacātē lʒ delatā ⁊ tūc ad duplū vt.C.de iure fiſci.l.q in ꝯtractib⁹ ⁊.l.defenſiōis facultas ⁊.l.ꝓhibitū.aut recipit de bōis debitoris volētis fiſcū fraudare ⁊ tenet̃ in duplū vt.d.l.auferẽ.§.q aliqd.j.de iure fiſci ⁊ ꝑalle.l.C.de iure fiſci.in gl.j.ꝑuīt ibi.l.j.§.in ſummā ⁊.ſ.de pcario l.j.in fi.de ma.teſta.l.cū ex falſis ⁊ ad.l.fal.l.j.§.itē ſi ita.Old.ibi ſi ita ſti.ſum mihi aut titio.Ol.Ultīo collige ex iſto.§.ibi ⁊ famoſus efficit̃ quō intelligi debeāt ſtatuta ciuitatū quib⁹ cauet̃ ꝙ null⁹ poſſet torqueri ſine certa forma niſi ſit famoſus fur vel latro qō itelligat̃ famoſus ex q̃ eſt dānat⁹ de furto vel latrocinio ⁊ ꝓ hoc gl.hic poſita ⁊.j.de pēis.l.capitaliū.§ famoſus cuʒ ibi nota.ſ.de his qui no.ifa.l.athletas.§.fi.⁊ de fur.l.nō pōt.⁊ ad hoc faciūt iura loquētia de manifeſto vſurario qs dicat̃ publicus de q̃ no.ꝑ hoſt.in ſumma de vſu.§.q̃ pena v.ſed quomō intelliges ex̄ de vſur.c.quāꝙ.li.vj.⁊ bn̄ ꝑ Bar.⁊ cōpoſt.ex̄ de cōſue.dilect⁹.Ad ħ etiā facit q: illud dr̄ manifeſtū de quo ē publica fama ex̄ de ſimo.c.de quo v.ſi vo manifeſtū ſm vnā litteraʒ.

¶ Itē manifeſtū † dr̄ triplex ꝑ ꝯfeſſionē euidētiā facti ⁊ ꝑ ſententiā ex̄ de cohabi.cleri.⁊ mulie.c.vlt.cū ibi no.⁊ de purgatione canoni.c.ꝯſtitut⁹ i vlti.gl.⁊ de ap.cū ſpeciali i gl.q̃ incipit ⁊ ita ⁊ q dicant̃ māifeſti heretici habet̃ ex̄ de vb.ſigni.c.ſup qbuſdā ⁊ q̃ dicat̃ māifeſta iniuria.e.tit.cū olim ꝑ Inno.⁊ vide in alphabeto dictione manifeſte.

PEculatus. In fi.ſcilicet poſt quinquenniū Dynus.

q **Ui tabulam.** Lege refixerit id eſt remouerit.Jaco.

SAcrilegi capite. Ibi q publica ſacra.i.ꝑ pōtifices ꝯſecrata.dy.ibi ꝑuata ſacra:ꝑuata ſacra dicūt̃ q̃ habent̃ in vſu ſanctitatis vt miſſaꝛ lʒ nō ſint ꝯſecrata vt libri cādele cerei ⁊ ſiīia ornamēta.Ja.ibi tēperauerit.i.effregerint vel expillauerint. al's lex labeo ſubripiēs pecuniā publicā vel publico debitā teneret̃ crimīe peculat⁹. ¶ Si vo pecuniā publicā ei⁹ cuſtodie cōmiſſaʒ vl' ſibi ad certos vſus deputatā traditā tenet̃.l.iul'.de reſiduis.h.d.dy.ibi ⁊ iō edictū no.a pte ꝙ officiū velat maleficiū vt.ſ.de admi.tu.l.tres tutores ⁊ ibi no.⁊ de publi.⁊ vect.l.ħ edicto in fi.ol.ibi nō admitteret̃ ſʒ i.l.iul'.ō reſid.icidūt ⁊ ħ pt ꝯtinuari v.cū q̃z ⁊c.q ē.j.pri.§.dy.

Eodē capite. Ibi poteſtatē fecerit nota ꝯ notarios q dāt acta ſine iuſſu iudi.Ja.

CUm eo. Ibi retinuerit ⁊ ē rō q: cā agendi negocij fiſci accep.pecuniā vn̄ cōſtituit̃ ſimpliciter debitor fiſci.ſʒ i ꝯtrario.ſ.e.l.§.e.capite loquit̃ qn̄ ſimulās ſe fiſci creditorē accep.⁊ iō cōmittit̃ furtū ⁊ tenet̃ actiōe furti.dy.ibi actionē intra ānū.dy.ibi corp⁹ retinendo ſub cuſtodia militari nō in carcere vt.C.de exacto.tributo.l.ij.ꝑ quā iſta determinat̃ vel dicit cadit aliquod ⁊ ſic poti⁹ rōne maleficij ꝙ debiti ꝯtingit eū incarcerari.Cy.⁊ no.caſum mirabilē vbi de iure cōi pōt debitor ꝑ debito capi et incarcerari ⁊ ei pōt multa indici ſi debito nō ſatiſfacit ſic.ſ.q̃ i frau.cre.l.fi.in fi.⁊ ſic ptʒ ħ qō debitor public⁹ ꝑpter debitū capi poſſit ꝙ videnẽ itelligere doctores ſi nolit cedere bōis vt plene dixi.C.q bōis cedere pñt.l.j.vel dic ꝙ ħ lex itelligi dʒ ſʒ determinationē.l.nemo.C.de exac.tribu.li.x.⁊ eoꝝ q ibi no.⁊ de ħ etiā dixi.ſ.de cuſto.reo.l.diu⁹.dy.Itē ſepe allegat̃.l.iſta ꝙ vbi ſtatutū vl' lex dictat aliquē ꝑ iudicē cogi ōbere ad aliqd faciendū ꝙ pōt capi ⁊ mulctari ſi nō faciat ⁊ ꝑ ħ ex̄ de pig.c.ij.ꝙ valet ad mlta.dy.hic em̄ ſunt iuris remedia vt ħ pʒ ad q̃ ē bonuʒ retinere vt no.C.ō ſuſpec.tuto.l.iij.ſunt ēt alia remedia iuris cōtra inobediētes.nā pt eis pcipi ꝙ faciāt qō tenent̃ ſub bāno aliquo vt i.l.hic i gl.allega.ſ.ō vētre inſpi.l.j.§.qd ꝗ q̃ bn̄ facit ad hāc materiā.Itē ō negādo ſibi iuriſdic.ſuā vt.ſ.ex q.cau.maio.l.ſʒ ⁊ ſi ꝑ ꝑtorē.§.ſʒ ſi dū ꝯcreto.itē ōſtruēdo domū ſuā vt.ſ.cōi diui.l.ſi is cū qppe ⁊ ad ħ.ſ.de picl'o ⁊ cōmo.rei vē.l.lectos.Itē git quēlibet facere qō tenet̃ vt.C.ō leg.j.l.hmōi cū ibi no.Canoniſte dicūt quō ꝯpelli cēſura eccleſiaſtica ex̄ ō relig.do.c.q: contingit.§.cōtradictores ⁊ ō vb.ſigni.c.ꝯrēti cum ibi notatis.

q **Ui pforauerit.** Ibi actiōe vel accuſatione ſʒ gl.hmōi actiōe dy.

PEculatus. In gl.aliā ꝙtitatē ibi.l.quoties vel hāc ſolu.meli⁹ vt ibi no.dy.ibi q̃ ſunt ꝯtra ſʒ ibi aſſerebat ſe fiſci creditorē cū nō eſſet ⁊ iō tāꝙ fiſco debitā recipiebat hic auteʒ aut debitam ſibi.Dynus.

IS qui. No.qō pena pecuniaria fiſco applicāda ciuil'r ⁊ ēt crimīaliter agit̃ vt et no.ſ.ad.l.iul'.repetū.l.ij.in fi.glo.⁊.j.de pēis.l.aut dānū i prin.dy.i gl.⁊ ſic accuſat̃ i fi.⁊ ꝑ ħ.C.de ſpō.l.mulier.Sʒ q̃ eſt rō ꝙ ille q tenet̃.l.iul'.de reſiduis in min⁹ tenet̃ vt.ſ.e.l.iiij.§ lege iul'.ꝙ ille q tenet̃.l.iul'.peculat⁹ q tenet̃ i q̃druplū vt h.rn̄. hoc iō ē q: q tenet̃.l.iul'.de reſiduis ſaltē iuſtū hʒ iudiciū q: eaʒ habet de alterius volūtate vt.ſ.e.l.ij.ſʒ qui tenet̃.l.iul'.peculatus nullū iuſtū hʒ initiū q: a princi.furtū facit et nulli⁹ volūtatem hʒ vt.ſ.e.l.ſacrilegi capite.§.labeo ⁊ iō in pl⁹ tenet̃.dy. hec lex ceſſat i vrbe vt.j.e.l.j.⁊ idē videt̃ ꝙ in curia romana ceſſet ſimonia ⁊ vide azo.in ſumma.C.e.titu.

¶ Ad legem iuliam ambitus. Rubrica.

HEc lex. Ibi creatio ptinet ⁊ ſic eſt ħ euidēs ar.qō i romana curia non ſit loc⁹ ſimōie cū dignitatū collatio ſpectet ad papā ꝙ vtinā verū eſſet ibi reſtituit̃.ſ.ad famā dy.i gl.large oīa i fi.hodie vo pnceps vbiqꝫ eligit magſt at⁹ vt i vſib⁹ feudoꝝ de pace iura.firmata.§.iudices ⁊ ibi no.dy.i gl.ſ.ꝑ pecuniam ꝑ declaratiōe huius gl.vide qō no.ſ.ō neg.geſt.q̃ vtiliter in prin.⁊ ꝙ no.ſ.ti.ꝑxi.ſup rubri.ibi āhitiōe vl' pcio vel dic lʒ teneat̃ illa lex nō tn̄ iſta Jac.de ra.ibi nō icidit iſte i.l.ꝯtra.no.C.ad.l.iul'.repe.l.fi.Old. in ea.gl.in fi.vt ex̄.de ſimōia.c.ſimoniace ⁊ nota.in autē.de ſanctiſſimis epiſco.⁊ pōtificib⁹ col.ix.in glo.immo adhuc ibi fiſco illi⁹ ciuitatis cuius apetijt magiſtratum.Jaco.

¶ Ad legem fauiam de plagiarijs. Rubrica.

SCiendum. Ibi abſentes nō in fuga ꝯſtitutos.dy.ibi diſtrahendum poſtꝙ fuerit apprehēſus.Dy.

r **LEgis fauie.** Ibi ſuppſſi mācipij.i.nō tenet̃ accuſatiōe legis fauie loquētis de mācipio ſuppreſſo.Ja.ibi ad eū agere.i.ſeruū alienū vēdere ⁊ repetere.l.iul'.de plagia. nō tenet̃.dy.ibi dolo malo fecerit ergo a ꝯtrario ſenſu bn̄ appa ret qō non tenetur bone fidei poſſeſſor.dy. r Adde ad hūc tit.oīm Azo.in ſumma.C.e.titu.

e **EUm qui.** In glo.quia negat hanc.Dynus.

NOn ſtatim. Ibi ⁊ iō ſi ſollicitauit vt fugeret ⁊ poſtea venderet facit plagium al's ſi occultauit tm̄ vel ſollicitauit vt fugeret tantum non vt venderet non facit plagium vt in ſumma Azo.eodem titu.in fi.Dy.

Idē princeps. Ibi vn⁹ aut alter.q.d.ſiue vn⁹ ſiue duo.dy.ibi anteaꝙ ſeipos locauerint.Dy.ibi ſuppreſſorē.i.plagiariū.dy.ibi quis dixerit vt.ſ.e.l.legis ⁊.C.de ſeruis fug.l.quicunqꝫ.Dy.

Lege fauia. No.qō plagiū cōmittit̃ ēt circa liberū hōieʒ ꝑ ħ.ſ.e.l.j.C.e.l.qm̄ ⁊.ſ.ō libero hōie exhi.l.j.ij.⁊.iij.Itē qui adducit ꝑ furtū filiū alteri⁹ dat̃ ꝑ ei actio furti.ō q̃ dic.ſ.ō fur.l.eū q emit.§.ſi fili⁹ ibi i eaꝝ.i.in aliq̃ earū reꝝ.i.ſiue fuerit ſocius ſiue in ceſſando ſiue initiādo.dy.

PEna. In gl.qn̄ nobilis in fi.⁊ de hoc notaui.ſ.de publi.iudic.l.j.Dy.

¶ Ad ſenatuſcōſultū turpillianū ō abolitiōib⁹ crīminū.Ru.

SUper rubrica. Vide Azo.in ſumma.ea.⁊ Rof.e.ti.ō pena temere accuſantium.j.e.l.j. an q nō ꝑbat dicat̃ calūniator.e.l.§.calūniatorib⁹ facti quō in examinationē ē iudi.pene impoſitio in poteſtate legis ⁊ an iudex poſſit penā augere vel minuere ⁊ ꝙ ſn̄ia legis ita mandat̃ executioni ſicut ſn̄ia hoīs ⁊ an valeat talis ſentētia declaro te homicidiuz feciſſe i pſonā titij.⁊ ſi papa mādauit aliquem cōdēnari ſi erat ſufficiēter ꝑbatū ⁊ delegatū habuit ꝑ ſufficiēter ꝑbato cū nō eſſet an valeat ſn̄ia ſi iudex ordinari⁹ in ſn̄ia aſſeruit ꝑbatū cū nō eſſet an valeat ſn̄ia an ea q̃ ſunt iuris debeāt ꝑbari.Si i ſententia dicat̃ qō ſi eſſet ꝯtra vel vltra vel pter formā ſtatutoꝝ intelligat̃ reducta ad formā ſtatutoꝝ an hoc ſufficiat ⁊ qn̄ iudex debeat punire calūniatorē de calūnia.De ꝑuaricatore ⁊ ei⁹ pena.e.l.ꝑuaricator ibi de abolitiōe.e.l.§.abolitio.De diuerſis criminib⁹ ex diuerſis factis deſcēdētib⁹.e.l.§.ſi plura.⁊ an bānit⁹

vel excōmunicatus

vel excōmunicatꝰ ex pluribꝰ causis indigeat pluribꝰ absolutio
nibꝰ ꝓponēs accusa. quā de iure ꝓponere non poterat si desi⸗
stat sine abolitione incidit in turpil. fallit in muliere ⁊ in minore
e. l. §. accusationē. Et no. ꝙ soluēs bānū post terminū ipse non
exit de bāno de accu. suspecta tutoris. e. l. §. suspecti ⁊ qs de ea
cognoscit ⁊ an possit delegari ꝙ mitiꝰ teneat in maleficiū. e. l. §.
incidit ⁊ si mādaui tibi qḋ mādares alij de homicidio cōmittē⸗
do ꝙ oēs puniamur. Et si statuto caueat qḋ accusatori det me
dietas ꝯdēnatiōis an idē in denūciāte an ꝑ appellationē extin
guat ꝓnūciata vel solū suspendat. e. l. §. fina. plene nota. an re
nuncians ciuili videatur renunciare criminali ex eodē facto. ĩ.
eadem. l. q destitit an in priuatis criminibus locum habeat tur
pil. hn̄. ĩ. e. l. ⁊ in priuatis mulier desistēs sine pacto facto cū ad
uersario nō punit hac pena. e. l. mulier q ꝑ abolitionem destitit
nō pōt āpliꝰ accusari. e. l. §. j. an ꝑ solā libelli dānationē incidat
qs in turpil. ĩ. ea. l. q̄sitū. Qn̄ intelligit qs ab accusatiōe desi⸗
stere. ĩ. e. l. ab accusa. in princi. ⁊. §. j. An denūciātes crimina te⸗
neant ea ꝓbare. e. l. §. nūciatores. quis dicat calūniator. e. l. §. si.
An possit qs repetere accusa. ĩ. e. l. si qs repetere de abolitione
priuata ⁊ publica. ĩ. e. l. abolitio cū. l. se. ⁊ an post gn̄alē abolitio
nē possit accusatio repeti. ĩ. e. l. aut priuatim. §. j. An tp̄s exclu⸗
sus ab accusatiōe incidat in turpil. ĩ. e. l. q̄rebat. qn̄ dicat qs de
stitisse. ĩ. eo. l. destitisse. an tutor q accusauit noīe pupilli mortuo
pupillo teneat eū ꝓsequi. ĩ. e. l. diuꝰ. An subijciens accusatorē
teneat hac. ĩ. e. l. ĩ senatꝰ. ⁊ ꝙ ex singulis causis singule pene de
beāt. e. l. §. an ad eos ⁊ sic ꝓ insultu ⁊ ferita vno ꝯtextu factis vi
dent imponi due pene q possunt accusare sine metu calūnie nō
tenent hac pena. e. l. §. eos. an desistēs ꝓpter mortē accusati i⸗
cidat in hāc penā. e. l. §. si ꝓpter mortē ⁊ an casus supueniēs tol
lat p̄cedētē culpā quātū tēpus det post abolitionē ad repeten
dā accusa. e. l. §. quāq̄ ⁊ si appellās in fi. āni ĩpediat an habeat
ĩtegrū ānū vl̄ solū tp̄s ĩpedimēti. Et q ĩtrauit religionē ⁊ exiuit
an habeat integrū annū ꝓbatiōis vel solū qḋ superat qn̄ exi⸗
uit si debitoribꝰ cōis fiat aliq̄ suspēsio vel diminutio ꝙ nō extē
dat ad illos qui erāt capti in carceribꝰ occasiōe debiti. ĩ. e. l. do
micianꝰ qḋ ꝑ gn̄alē abolitionē nō tollat crimē falsi. ĩ. e. l. luciꝰ ꝙ
inuito aduersario nō possit abolitio impetrari. ĩ. e. l. si.

Accusatorum. Canonizata est hec. c. ij. q. iij. c. si quem peni
tuerit. §. notandū al's est. c. ꝑ se ⁊ vide ibi de ista ma⸗
teria ⁊. §. sequentibus.

1 Pena dicitur esse in legis potestate.
2 Factū ex atrocitate nō ex voluntate iudicis probari debet.
3 Ea que sunt iuris an debent probari per testes.

Calūniatoribus. Ibi ꝓtinus. i. semp. dy. nā eiꝰ rei ⁊c. vt subijcit. ⁊
dic huiꝰ rei. i. verū fuerit. i. accusator calūniatꝰ vel oīno ⁊ iḋ hn̄
dico nō eē necessariū ar. q non ꝓbat ⁊c. naz eiꝰ rei inq̄sitio ⁊c. i.
iudex incipiet cognoscere an iusto errore ductꝰ fuerit ad accu⸗
sandū ⁊ an nō ⁊ hoc sequit. Et sic loquit de inquisitiōe declara
tiua q̄liter illud fuerit siue q̄liter factū se habuerit. Old. de hoc
an q nō ꝓbat calūniari videat vel nō dic vt plene dixi. C. de ca⸗
lū. l. qui nō probasse ⁊ de aduocat. diuersoꝝ iudicum. l. j. ibi q̄re
an. s. calūniatus fuerit an ne dy. ibi ꝓnūciatiōis. i. sentētie feren
de sup crimine calūnie. dy. ibi pepercit ei sz nihilominꝰ poterit
ordinario iure accusari de calūnia ⁊ no. d. l. qui non ꝓbasse. C. ꝺ
calūniatoribꝰ nisi in casibꝰ specialibꝰ hic in gl. notatis. Dy. ibi
tn̄ legis potestas q̄ penā certā ĩpōit ad silitudinē supplicij: vt
C. ꝺ accu. l. si. ⁊ ꝺ calū. l. si. dy. ibi extēdit misterio executoris. dy.
ibi facti ꝙ q̄stio. i. ipsiꝰ examiatio. ⁊ ipsiꝰ q̄litatis declaratio. s. q̄
liter factū se habuerit. q. d. pōt iudex ꝓnūciare apte fuisse ipm
calūniatū vel solū nō ꝓbasti vel al's sup facto ꝓnūciatiōis op
ponere si vult vt de leg. iij. l. offidius. sed post intētionē suā sup
hoc declarauerit pene ꝑsecutio ⁊c. q. d. statim a iure imponitur
pena tali delicto debita. Jaco. ⁊ Old. Alij exponūt facti q̄stio
id est cōdēnare vel absoluere qḋ q̄si in idē recidit ⁊ sup hoc vi⸗
de qḋ no. in glo. ⁊ ꝑ archi. d. c. si quem penituerit. §. notandum
vbi iste textus est canonizatꝰ. Old. Et ad hoc qḋ exminatio fa
cti sit in potestate iudicis hn̄ facit. s̄. de testibꝰ. l. iij. ibi tu magis
scire potes ⁊c. ⁊. s̄. de re iudi. ⁊ allega. multū sepe textꝰ iste ĩ pra
ctica ⁊ concor. hn̄. ĩ. ad municipal. l. ordine ⁊ optime ꝙ al's dici
tur qḋ positū est in potestate legis non indiget dispositione iu⸗
dicis vel alterius vt in auten. in medio litis non fieri sacras ius
siones. §. j. colla. viij. Et argu. ad hoc. s̄. de ritu nup. l. palam. §.
que in adulterio. xxiij. q. j. c. j. ⁊ extra de elect. c. licet canō. lib. vj.
1 Et qḋ pena † sit in legis potestate bene facit. ĩ. de verb. sig.
l. si qua pena vbi dicitur quod pena non appellatur qr impo⸗
nitur a lege a mulcta sic quod imponitur a iudice vt. C. de ap. l.
⁊ in mulctis. Et sic apparet hic ꝙ sententia legis ita mandat
executioni sicut sententia hoīs ⁊ pro hoc. s̄. de fideicō. liber. l. cū
quasi. §. si plures vbi de hoc dixi. Et predicta adduci possunt
ad plures questiōes. Prima est si iudex ita cōdēnauit cōdē
no te qr interfecisti ticiū ⁊ nihil aliud dicat vtrū valeat talis sen
tentia ⁊ hic est arg. qḋ sic. Itē facit si papa mandauit alicui
quod condēnet talē si est sufficienter probatū contra eū ⁊ iudex
delegatus habuit probatū cū non esset probatum nunquid va
leat talis sentētia ⁊ videt qḋ non quia videtur datus iudex sub
conditione si probatū esset: si ergo non erat ꝓbatū ⁊ sic nō exti⸗
terat conditio iudex non erat vt. ĩ. de vo. signi. l. cedere. Tu dic
quod sentētia tenet licet sit lata contra ius litigatoris ita quod
posset appellari ⁊ ita determinat Inno. extra de officio delega
ti. c. prudentiam. in quinta colūna quod si iudex ordinarius ita
pronunciauit sicut continue fit quoniā nobis constat ex actis ⁊
ꝓ omnibus ꝑ nos receptis quod titius seium occidt idcirco eū
cōdēnamus ad mortem nō apparet reuera per acta nec proba
tiones dictū homicidiū ꝑ titiū ꝑpetratuz nūquid tenebit sentē
tia videtur quod sic argu. expressuz. s̄. de re iudica. l. cum prola
tis ⁊. l. preses quia vtrum sit probatū vel non relinquitur arbi⸗
trio iudicātis vt dixi sicut ⁊ vtrū causa legitima sit inserta in li
bello appellationis vt extra de ap. c. vt debitus ⁊ vtrū sit atrox
iniuria vel non vt. s̄. de ferijs. l. ij. in fi. in contrarium videtur qr
dicitur manifesta offensa que iudici videt sed que per euidētiā
facti extra de vbo. signi. c. cū olim ⁊ ibi per Inno. ⁊ quia nō cre⸗
ditur iudici nisi quatenus constat legitimis documētis extra ꝺ
proba. c. qm̄ contra falsam. Itē potestas seu iudex non po⸗
test facere maleficiū qḋ nō est qr cōmittitur ipso actu vt. ĩ. de v.
2 signi. l. fugitiuus in fi. ⁊. l. lepe in fi. vnde ex atrocitate factum †
non autem ex voluntate iudicis dz probari vt. C. quod metus
causa. l. metum ⁊ extra de ap. c. proposuit in fi. Itē accusatio
criminalis oritur ex ipso maleficio vt insti. de ob. que ex delicto
nascūtur per totū: non autem ex sententia vel ex pacto vt. s̄. de
pact. l. si vnus. §. pactus. Itē non relinquitur in arbitrio iu
dicis vtrum sit legitima causa appellādi vel non vt nota. dicto
ca. vt debitus. dic qḋ sententia tenet vt. d. l. cum prolatis sed si
lata est contra ius litigatoris poterit appellari ⁊ per ap. in me⸗
lius reformari nā aliquādo vnus iudex credit probatū ꝙ aliꝰ
non credit vt extra de ap. c. per tuas ⁊ ibi in glo. ⁊ sit in arbitrio
⁊ examīatione iudicis vtruz sit probatū vel non notat hn̄ Rof.
de actione in factum que oritur ex re iudicata. §. legi aūt cū pro
3 latis. Sed nunquid ea que sunt iuris † debent probari ꝑ te
stes vel instrumenta dic qḋ non sed sufficit allegare legem de⸗
cretalem vel statutum quo hoc dicat ⁊ extra de ap. c. sepe con⸗
tingit circa princip. Alia questio talis est cauetur lege munici⸗
pali quod qui aliquem percusserit cum sanguinis effusione cō
dēnetur in. x. Alio statuto cauetur qḋ qui cōmiserit maleficiuz
in platea cōmunis puniatur pena duplicata titius percussit
seium cum sanguinis effusione in platea ⁊ cōdēnatus est in. x.
hoc adiecto in cōdēnatiōe qḋ si dicta ꝯdēnatio est contra p̄torē
vel vltra formā statutoꝝ ex nūc reducta intelligat ⁊ eā redu⸗
ctā esse voluit ad formam ipsorū statutorum ⁊ ipsam formam
eam reducit. Modo queritur nunquid ex istis verbis intel
ligatur cōdēnatus in viginti ſm formam secundi statuti ⁊ vide
tur quod sic per hunc. §. quia pena reseruata est arbitrio statu
ti ḡ in viginti tenetur ex forma secūdi statuti. Itē qr sufficit
quod iudex pronunciet de crimine q̄uis nihil de pena subiun
git quia legis potestas aduersus cōdēnatū exercetur vt hic pa
tet si ergo hoc est vbi nihil de pena declarat ergo idez vbi de mi
nore pena pronunciat ⁊ idem iuris sit de toto ad partem vt. l. q̄
de tota de rei ven. ⁊ pro hoc. s̄. de tributo. l. illud. §. minus. Ad
idem etiam facit. d. l. ordine. ĩ. ad municipal. ⁊. l. non poterit. s̄.
de furt. ⁊. s̄. de iniur. l. diuus. Itez quia sufficit si iudex dicat
vim fecisti quia pena auctoritatē. l. sequitur vt. d. l. si preses. ĩ. ꝺ
penis. Nec ob. si dicatur qḋ vba secūdo adiecta in sentētia sunt
incerta ⁊ ideo reddunt sententiā incertā qr se referunt ad cer⸗
tum vt. C. de sententia que sine certa q̄titate. l. j. ⁊. s̄. de re iudi⸗
cata. l. ait pretor. §. j. Itē cōstat qḋ si iste esset absolutus in totū
⁊ doceret de collusione non teneret ⁊ ergo vbi in minus est con
dēnatus idem iuris esse debet. Nec ob. etiam si dicatur qḋ ista
sentētia est lata sub conditione quia hoc bene potest fieri quan
do conditio non est extranea vt. C. de sententijs. l. cum iudex et
ĩ. qn̄ ap. sit. l. j. §. biduū ĩmo ꝙ plus iudex vr̄ seipsum correxisse
⁊ a pria pte snīe recessisse vt. s̄. de man. testamēto. l. stichꝰ ĩmo ꝺ
here. insti. l. si ita scriptū ⁊ de solu. l. modestinus. Item pro hoc
quia locus scz platee in inquisitione vel accusatione contentꝰ
videtur dare formam ⁊ speciem delicto vt. ĩ. de penis. aut. facta
§. locus ⁊. s̄. vi bonorum rap. l. pretor. §. hec autem actio ⁊. s̄. de

adul.l.denunciasse.§.qui tamen ⁊ reducere delictum ad formã ⁊ penã secũdi statuti ergo iudex nõ potuit eum aliqua lege seu statuto cõdẽnare in cõtrariũ est q iudex cõdẽnauit in decẽ vñ licet cõdẽnauerit in minꝰ tñ valet sñia cũ expressus error non fuerit ĩ sñia vt.C.qui.ex causis infa.irro.l.ad tẽpus ⁊.ff.e.quid ergo.§.pena grauior ⁊ hic etiã in glo.no.⁊ quia iudex nõ potest sententiam suam in principalibus corrigere vel mutare sꝫ hoc debet fieri p superiorẽ vt.C.de sentẽtijs ex piculo recitã.l.ij.ĩ.ð questiõibus.l.j.§.fi.⁊ de penis.l.diui fratres. ¶ Itẽ super eodem facto nõ põt duas preferre sentẽtias vt.C.quando p.non non est necesse.l.j.valet ergo prima ⁊ nõ adiectio ſa postea facta. ¶ Iteꝫ q ex quo iudex primo cõdẽnauit ex primo statuto qð punit in decẽ nõ põt postea cõdẽnare ex scðo qð punit in viginti vt.s.de accu.l.senatꝰ ⁊ no.s.de calũ.l.j.§.j. ¶ Item dicta sentẽtia iudicis cõtinet cõdẽnationẽ in decẽ ⁊ in secundis v̇bis videtur ꝯtinere annullationẽ in eo qð dictũ est ꝙ si esset ꝯtra vel preter vel vltra ⁊c. Sed hoc videtur absurdũ ⁊ cõtra omnia iura ⁊ ideo dicendũ qð scða adiectio vitietur ⁊ non valeat vt.s.de leg.iij.l.offidius de arbitris.l.quia arbiter.solu.aut iudex pronunciat de crimine tm̃ ⁊ non de pena:aut pnunciat de crimine ⁊ pena ſm leges ⁊ q̃titatem ad penã delicti sed nõ q̃tum ad infamiam sed nõ q̃tum ad penã delicti q penaꝫ auxit vel diminuit aut pnunciat contra leges q̃tum ad penam delicti ⁊ q̃tum ad infamiam. ¶ Primo casu qñ iudex pronunciat de crimine tantũ ⁊ non de pena ius pnunciat de pena ⁊ hoc.§. cũ hic notatis in gl.⁊ dicta.l.si preses ⁊.l.ordine. ¶ Scðo casu debet sententia executioni mandari nisi ab ea sit appellatũ:vt C.de ap.l.addictos cuꝫ similibus. ¶ Tertio casu quando iudex pronunciat ſm leges de crimine ⁊ pena delicti scða nõ quo ad infamiã eo casu valet sñia ⁊ si quid omisit ad infamiaꝫ tunc ius pronunciat de infamia vt.d.l.ad tempus.C.ex quibus causis infamia irrogatur ⁊ de decur.l.gñaliter.§.j.⁊.d.l.ordine ad municipales. Si aũt iudex ademit infamiaꝫ non põt eã adimere vt.d.l.non poterit.s.de furt.⁊ de iniur.l.diuus.⁊ est ratio q ex sententia ⁊ ex causa sequitur infamia ⁊ ea adempta sequeretur repugnãtia ⁊ ideo non valet ademptio vt.s.de liberis et posthumis.l.si ita.§.regula.nisi adẽptio infamie fieret cũ cause cognitiõe vt.d.l.quid ergo.§.pena grauior.s.de his qui not.infa.vbi de h̊ plene no. ¶ Quarto casu qñ iudex pnũciat scðꝫ leges ð crimĩe ⁊ de ĩfamia sꝫ nõ de pẽa delicti q auxit vl' minuit penã:dic ꝙ si cã cognita auxit vl' minuit valet sñia vt.C.ex qbꝰ causis ĩfamia irrogaṫ.l.⁊ si seuerior ⁊.l.se.si v̇o sine cause cognitiõe tũc si ꝯtra ius ꝯstitutiõis nõ valeat sñia vt.ĩ.q̃ sñie sine ap.rescin.l.j.§.itẽ cũ cõtra sacras si aũt ꝯ ius litigatoris valet sñia vt hic no.in glo.⁊ dicto.§.pena grauior nã hoc casu ius nõ pronunciaṫ de pena sed standũ est sñĩe iudicis nisi appelletur sed quando iudex omittit iudicare de pena tunc ius pronũciat vt dictũ est. ¶ Quinto casu qñ iudex pnunciat contra legẽ quia absoluit iniuste si quidẽ factũ lex notat tũc nihilominus sequiṫ infamia vt.s.de ritu nup.l.palam.§.fi. Si autẽ factum sentẽtia notat:tunc non est infamia nisi de collusione doceaṫ vt.s.de p̃uari.l.iij.C.de accusa.l.qui de crimine.⁊.l.si quis homicidij. Ex predictis patet solu.ad questionẽ predictã nã cũ iudex possit ĩ sua sñia penam minuere ⁊ valet sñia non expresso errore in ea licet sit cõtra ius litigato.vt dictũ est patet ꝙ dicta sentẽtia ex cõdẽnatio.valet in ea q̃titate que expressa est scꝫ in decem.sed adiectio facta in sententia inutilis est ⁊ vitiatur q non continet certam penam quia non potest eam corrigere vel mutare nec diuersis legibus iudicare ⁊ hoc etiam alijs rationibus pro hac parte allegatis ⁊ ad omnia contraria patet rñ.ex distinctione predicta quia in questione nostra iudex pronunciauit de crimine ⁊ de pena licet penam minuerit ⁊ ita terminauit dominꝰ Iaco.de bel.qui hanc questionẽ publice disputauit ⁊ incipit in xp̄i domine cauetur lege municipali. ¶ Ex predictis concludo qð qñq; sententia est in potestate iudicis ⁊ põt imponi arbitrio l.vt hic ⁊ sic est in omnibꝰ publi.iudic.in quibus.l.certã penaꝫ imponit. ¶ Quãdoq; vtrũq; est in potestate iudicis vt in prima.in quibus non est determinata pena vt.ĩ.de penis.l.hodie ⁊ l.sanctio legum. ¶ Qñq; vtrũq; est in potestate legis vbi est canõ late sententie vt.xvij.q.iiij.c.si quis suadente.cum similibus.⁊ pro hoc.s.de fideicõ.liber.l.cum quasi.§.si plures vbi ð hoc tetigi ⁊ idem dicunt quidam in crimine lese maiestatis vt dicatur late sententie vt.C.ad.l.iuľ.maie.l.fi.iudex cum in primis criminibꝰ hꝫ potestatẽ augẽdi ⁊ minuendi ex causa vt dicta.l.si seuerior.⁊.l.seq.⁊.d.§.pena grauior in seruis dꝫ seruare rõnem ⁊ consuetam penarũ impositionẽ vt dicta.l.hodie ⁊ non licet minorare vt.C.ne sanctum baptisma iteretur.l.fi.qð si minorauerit tenetur cõditione ex lege illa.dy.⁊ vide de hac materia quod no.per azo.in summa de penis.§.ferṫ ibi ⁊ põpo.subaudi respõdit vel rescripsit ibi subire oportere nisi postea pposita accusatione ordinaria probetur de calũnia.dy.in glo.est ergo publica accusatio hec est mala argumentatio quia crimine turpiľ.priuatum est vt.s.de preuarica.l.iij.§.fi.⁊ tñ locũ hꝫ in publico crimine vt.ĩ.e.l.si quis repetere.§.si stellionatus.Old. Ibi.§.fi.primo rñ.immo hec ratio valet q licet ex publico crimine descẽdat nihilominꝰ est accusatio priuata vt dicta.l.iij.§.fi.dy.ibi accusatione facta hoc verũ qñ post absolutionẽ accusat inquiriṫ de calũnia accusatoris in modũ accusationis q per officiũ non potest inquiri cũ sit sublatũ sed ante absolutionẽ potest iudex inquirere de calũnia etiã sine accusatore vt.C.ð calũ.l.j.⁊ sic potest intelligi.l.ista prout exponiṫ absoluto.l.destinatore vel si dicas quod vere absoluto reo iudex vult inquirere de calũ.non potest nisi in modũ accusationis iure ordinario seruato vt hic dicitur dy.in glo.pronunciaṫ ibi vel ſꝫ.Io.hec op.Io.comitis seruatur.Old.⁊ Dy.ibi ac si dicat ſm Io.qð ex eo qð non probat quis calũniator detur ⁊c.Dy.sed an hodie maritus de calũnia puniatur videtur qð sic q scribit hodie vt in autẽ.vt liceat matri ⁊ auie.§.si de adulterio econtra qð nõ nisi sit euidẽs calũnia cum agit.ĩ.l.lx.dies al's eoipso qð non probat presumiṫ in calũnia vt notaui.s.de adul.l.is cuius in fi.⁊ solum quod inscribat hodie sit inductũ p autẽ.licet Io.dixerat qð etiam olim inscribebat vt no.in.l.q̃uis.C.de adulte.sed nõ punitur nisi vt scriptũ est.placẽ.ꝯtra.q non inscribebat vt ibi not.⁊ nihilominus de calũnia puniebaṫ qð est etiã al's si quis non inscribat ⁊ de calũnia puniaṫ vt.C.de accusa.l.ea quidẽ iuncta.l.j.C.de criminosis.li.xij.Ol.in gl.j.continẽti ibi.l.j.vel dic de hoc vt ibi notatur q quãdo per officiũ proceditur bona est hec glo.quãdo vero per viam accusationis obtinet qð ibi not.in glo.deliquerat ergo in fi.⁊ sic via ordinaria accusari poterit vt ibi not.Ol.in glo.nam potest iudicare ibi de facto.i.eum deliquisse.Ol.ibi que est contra.vt.s.de re iudica.l.acta.§.de ampliãda ⁊ vide ꝙ de hoc nota.per Azo.in summa de penis.§.ferṫ.Dy. Ibi certam penam continent vt.ĩ.de penis.l.si preses.Old.ibi donec cogatur immo ipsum munus iudicandi nõ est in potestate iudicis vt ibi sꝫ modꝰ iudicãdi.s.ꝯdẽnare vel absoluere sicvt h̊.dy.

Preuaricatorem. Canonizatꝰ est iste.§.ij.q.iiij.c.p̃uaricator.⁊ ibi nota.Old.ibi translatitie trãseũdo de parte accusatoris in partem accusati.dy.vel.i.faciliter transeũdo in quasi pertransitu de pbationibus non curando vt exponitur.s.de iure patro.l.j.Oldr.et de preuari.l.j. Ibi minuere id est officio.Oldr.ibi defungitur id est desistit.Oldradus.

a **Si quis autem.** [a] Ob'accusationeꝫ criminis publici.Dy. Ibi citra abolitionem publicam vel priuatam.Dy.

a ¶ Si quis aũt.adde q ibi.§.facit p pena accusatoris desistẽtis.Bar.l.iij.s.ð pena.

Abolitio. Id est licẽtia desistẽdi.dy ñ.ibi p̃uatim.i.priuata accusatore postulãte ĩ cã vna.ol.ibi a presidibꝰ ⁊ a qbuscũq; iudicibꝰ de accusa.cognoscẽtibus vt.C.de aboli.l.ij.dy.ibi hãc cognitionẽ.s.vtrũ sit dãda abolitio vel denegãda.dy.ibi demãdare põt q p officiũ expeditur ⁊ cause cognitionẽ ðsiderat vñ nõ demãdaṫ vt.s.de offi.pcõsuľ ⁊ legati.l.nec q̃cq̃.§.vbi decretũ ⁊.ĩ.ð reg.iur.l.oĩa q̃cũq;.dy.⁊ no.ꝙ sine cause cognitione abolitio fctã nõ valet vt ⁊.ĩ.e.l.fi.Iac.

Si plura crimina. Ex diuersis factis descẽdẽtia q̃tũ ad h̊ vt accusatio admittaṫ vt no.i.l.q de crimĩe.C.de accusa.sꝫ q̃tũ ad casum huiꝰ.§.idẽ si ex eodẽ ar.ĩ.pri.§.⁊ se.⁊.s.ð adul.l.viꝫ passam.§.duos ⁊ ẽ ar.ꝙ si aliqs ẽ bãnitꝰ ex pluribꝰ malefi.nõ sufficiat vna absolutio p oĩbꝰ sꝫ tot debẽt esse absolutiões q̊t sunt bãna ar.huiꝰ.§.⁊.s.ð op.no.nũ.de pupillo.§.si ĩ pluribꝰ.dy.et idẽ in pluribꝰ excõicatiõibꝰ ⁊ de hoc no.ex̃ ð sñia excõ.c.de his ⁊ p Gof.ĩ summa ⁊ de sñia excõ.§.sꝫ qd si qs ⁊ ð h̊ dixi.s.ð ap.l.scio ⁊.C.ð nup.l.fi.ibi potero si ab oĩbꝰ velit ðsistere.Old. Ibi aliogn.i.si nõ singuloꝝ abolitiõeꝫ petierit.Old.ibi eiꝰ.s.criminis a quo destitit abolitiõe nõ petita.Old.in glo.sed qualiter fiat in fi.et melius.e.ti.l.libellorum.§.sed si aliud.dy.

Accusationẽ. Que ppõit accusationẽ quã ð iure pponere nõ poterat vl' ppter ṗscriptionẽ accusantis ⁊ postea ðsistat abolitione nõ ĩpetrata ĩcidit ĩ turpiľ.fallit ĩ muliere ⁊ miore q nõ icidit.h.d.in effectu dy.vsq; ad.§.suspecti ⁊ diuide ĩ octo ptes. Prĩo põit thema ⁊ q̃stionẽ ⁊ positionẽ vniꝰ exẽpli. Scðo alleg.p vna pte. Tertio p alia. Quarto ðtermiat q̃stionẽ ⁊ rõnẽ ðtermiationis adducit. Quito reuocat ðtermiationẽ ĩ dubiũ allegã.ꝯeã ex q̊dã.d.pa. Sexto auget oppositionẽ ex adducto dicto pap̃.ꝯsurgẽtẽ. Septimo allegat in cõtrariũ p determinatione ex q̊dã alio dicto eiusdẽ pa. Octa.ex p̃dictꝭ oĩbꝰ ĩfert ðtermiationẽ q̃stiõis.scða ibi mouet tertia ibi ꝯ mouet.q̃rta ibi g̃ viꝰ.quita ibi at gn.pap.

Sexta

Sexta ibi multoq3 magis. Septima ibi at qn idē. Ultima ibi merito itaq3. ol. ibi ꝯtinuos quātū ad ꝓcessum. vt not. s. de adulte. l. qnquēniū. ol. ibi belle dubitat̄. i. pulchre. vel. i. bn̄. ibi mouet. s. ad dicendū ꝙ nō incidat in penā turpil. dy. ꝛ ol. ibi cōtra manet. s. id dicendū ꝙ incidat in penā turpil. dy. ꝛ hoc est vex ibi q temere cū ius accusandi nō haberet. Dy. ibi ergo verius est. i. esse vr̄. qꝛ adhuc loquit̄ allegādo. ꝛ. j. e. v. at qn allegat pro prima parte. s. ꝙ nō incidat in turpil. argumēto mulieris accusantis ꝛ nō ꝓsequētis suā vel suoꝝ iniuriā q̄ nō incidat in turpil. vt subijcit. Uel dic ꝙ h determinat qōnē quā tn̄ determinatione adhuc reuocat in dubiū in v. at qn. sed hāc determinationē postea ꝯfirmat. j. in v. merito reuocat ergo hic in dubiuz vt plenius declaret. dyn. ibi at qn hic reuocat determinationē in dubiū allegādo ꝙ accusator nō puniat̄. ol. ibi desistentem sine abolitione ab accusatiōe falsi q̄ in eā de iure nō cadebat. Dy. ibi nō plecti. no. mulierē nō teneri. ꝛ idē si ꝑ statutū puniat̄ qui cūq3 non ꝓbauerit in certa pena non tenet̄ mulier qꝛ ꝑ statutū non mutat̄ modus senatuscōsulti turpil. sed pena moderatur. Gui. de suz. ibi eū petere debere. ¶ No. ex lr̄a ista si aliqs positus fuerit in bāno si nō soluerit titio centū infra certū terminū si incidat in bannū dato ꝙ postea elapso termino soluat qd ipso iure non exit de bāno. ar. huius lr̄e ꝛ ꝑ hoc. s. de dā. infec. l. euenit. ꝛ. C. de inoffi. testa. l. filio. ar. ff. s. de ope. no. nū. l. qꝛ in repn̄ti. ꝛ hoc vltimū credit verius Gui. de suza. ibi in ceteris qui pn̄t exceptione repelli. dy. ibi multoq3 magis q̄ mulier. Dyn. ibi illoꝝ v. accusatio. s. qui ꝓscriptione tp̄is repellunt̄ nec referas hoc ad infames al's ad feminas. nā quantū ad eos pōt locum habere accusatio si suā vel suoꝝ iniuriā ꝓsequant̄. vt. s. d accu. l. hi cū oēs. in prin. dy. ꝛ ol. ibi at qn idē allegat ꝑ scda opi. ꝙ incidat in turpil. ꝛ puniat̄. dy. ꝛ Ja. ibi denūciauerit. i. cōtra vtrāq3 sil' accusatiōne ꝓposuerit. Dy. ibi quid porro refert ꝓpter verba que sequunt̄ soluit ꝯtraria ꝛ determinare incipit qōnē. dy. ibi ꝓpter numerū ꝑsonarū vt in p̄cedenti casu ibi at quin ꝛc. Dy. ibi nō tenuerit. q. d. nihil. Ja. ibi ꝓpter ꝑsonarum ꝯiunctionē subaudi vel ꝓpter aliud vt tūc non incidat. ꝛ expone ꝑsonarū ꝯiunctionē. s. qꝛ ꝯiunxit duos in eodē libello. s. reuz ꝛ reā qd non pōt. vt. s. pri. l3 glo. aliter exponat hec verba. old. ibi submoueat̄ ꝛ tūc si desistat sine abolitione incidat in hoc senatusconsultū ꝛ sic intelligat̄ ſm dictū pap. ibi at quin idē ꝛc. ol. ibi non cōpetat vt est in infamibus. al's in feminis. ꝛ his qui tp̄e sunt exclusi. ꝛ tunc si desistant sine abolitione non incidant in hoc senatusconsultū ꝛ sic intelligat̄ primū dictuz pap. ꝛ sub audi ꝛ certe interest merito itaq3 ꝛc. Dy ibi muliere sine pacto desistente. ol. ibi nisi abolitionē. i. licentiā desistēdi. ol. ibi incidere. s. accusatiōnē ꝓpositū deserat̄. ¶ Et sic no. ꝙ ab accusatione que nulla est non l3 desistere sine abolitione ꝛ sic ꝙ nullum est parat ꝑiudicium sic ꝛ scōm testm̄ sub ꝯditione q̄ nulla erat dū tn̄ esse possit rūpit primū. vt. s. de iniusto testō. l. cū in scdo. ꝛ electio q̄ nulla est, īpedit scdam nisi prima cassata. vt ex̄ de elec. auditis cū ibi no. ꝑ oēs ꝛ maxime vltra glo. Ber. vbi sunt plura silia ad. §. istū. tn̄ est regula ꝙ nō p̄stat impedimētū. ꝛ. s. d vsuc. ꝓ donato. l. pe. sed dic vt no. c. c. auditis. Item ar. ff. s. de fun. instru. l. iij. in fi. cū multis si. ibi no. Itē ꝯtra. s. de pecul. l. cū dn̄s. ꝛ. l. se. Itē matrimoniū qd nō tenet vitiat donationez inter virū ꝛ vxorē. l. si ex voluntate ꝛ sn̄ia infamat l3 ꝙ sic nō valeat de iure. vt. s. de excu. tuto. l. amplissimi. ꝛ de adul. l. cum qui duas. ex q̄bus oībus pōt colligi qd sufficiat aliqd de facto fieri ꝛ si de iure non teneat ꝑ hoc. s. de ꝯdi. insti. l. mulier. §. si seruuz hereditariū q tn̄ ꝓmisit non mouere ꝯtrouersiā si de facto moueat non cōmittit in penā. vt. s. de ver. ob. l. stipulatio ista. §. q̄ sitū. ꝛ ad trebel. l. lucius. §. tres heredes. qd em̄ officium conatus ꝛc. vt. s. ꝙ quisq3 iur. l. j. in fi. vbi de hoc. ꝛ qn̄ videat̄ cogitatum de effectu bn̄ficij ꝛ qn̄ de actu solo vel an̄ destinatiōe no. d. l. eū q duas. C. de adul. de ser. expor. l. ea qdē. vbi de hoc satis dixi. ꝛ. s. de ser. expor. l. si vēditor. dy. ¶ In glo. qꝛ pap. ibi. l. mulier. circa que opi. Jo. est melior. ꝛ ibi cōiter approbat̄. dy. ibi ꝙ non licet. ꝛ sic quo ad accusationem instituendā non sufficit vt ibi sed ꝯtra penam presumptā ex dicta calūnia bn̄ subuenitur vt hic. ꝛ. l. minor. e. ti. ꝛ. l. j. §. fi. s. de edendo. dy.

¶ Suspecti a adde nota. ꝑ bal. in. l. j. s. d pena iudi. q male iudi.

Suspecti. a Ibi excusari pōt recipiēda sic necne ꝛ an rite facta sit ſm legē. s. de accu. libel. ꝛ hoc iō qꝛ apud dele. nō pōt fieri. vt. s. de offi. ꝓconsu. ꝛ leg. l. solent. in prin. ibi cū accusari ꝛc. idē est in ꝓnunciatione qꝛ solus p̄ses ꝓnunciat vt hic. media aūt pn̄t delegari. vt. s. de offi. eius cui mā. est iurisdi. l. cognitio. ꝛ obseruabit̄. aut̄. ad hec. C. de iursdi. sed apud legatū ꝓconsu. fit accusatio ꝛ per eū remotio. vt. s. de suspec. tuto. l. j. §. dat̄. ꝛ insti. de suspec. tuto. in prin. ꝛ de hoc no. d. l. solēt. Ja. ꝛ. l. cognitio. de offi. eius cui mā. est iurisdi. Dic ergo ꝙ oīs delegatus pōt cognoscere de causis ex quibus tutor suspectus remouet̄. vt. d. l. cognitio. nec hoc est spāle in delegato ꝓconsu. sed idem in quolibet delegato cū al's cause mixti imperij non delegent̄ etiā quantū ad cognitionē sed sn̄ie ꝑlatio ꝛ ipsa remotio non pōt delegari. spālis est tn̄ in legato ꝓcōsulis ꝛ maiore ꝓconsule. vt possint ꝓnūciare ꝛ remouere. vt s. de suspec. tuto. l. j. §. an aūt. sed si suspectus tutor accusat̄ nō dico vt remoueat̄ sed vt capitalis pena imponat̄. qꝛ forte aliq̄ enormia cōmisit tūc soli ordinarij cognoscūt ꝛ ꝓnūciant vt hic §. sed dicet qs oīs ꝑcognoscit pōt remouere. sed dic non est veruz diffinitiue l3 cā pēdēte interdicat sibi administrationē. lex em̄ hoc facit. Sed dices adhuc si ꝑ talē interdictionē desinit eē tutor. nōne bn̄ remouet̄ dic ꝙ non remouet̄ totaliter immo adhuc remanet tutor ꝛ ad hoc debēt reduci. ll. ꝛ glo. de hac materia tractātes. ol. ibi p̄ses ꝓuincie. i. q ordinarie iurisditioni p̄est vel est delegatus ab vniuersitate causarū. dy. ibi nullus aliꝰ. i. nullus delegatus a preside. vel nullus q̄ ordinarius ꝛ sic nomē p̄sidis gn̄aliter ponit̄. Ja. in v. itē si dicat ibi incidisse. s. aliū dy. ibi ꝯtra desertorē. s. talis accusatiōis. dy. ibi cohertio s3 alia q̄dā iudicis officio īponēda punitio. vt. j. e. l. repetere. §. si stellionatus. ꝛ vide qd no. C. de suspec. tuto. l. fi. ꝛ qd dixit ꝯtra desertorē. dic. i. ꝯtra eū q talē accusationē deseruit. dy. ¶ In glo. dic ꝙ accuso ibi si qs repetere. §. j. apta rō est. qꝛ hoc senatusconsultū locū non h3 in priuato crimine. vt. d. §. j. sed accusatio que ex hoc senatusconsulto ꝯtra desistentē ꝓcedit est priuata. ꝛ. s. de ꝑuarica. l. iij. §. fi. ergo ꝛc. dy.

1 ¶ Nuncius in maleficijs tenetur.
2 Denuncians aliqd crimē an possit testificari.

Incidit. Ibi accusatore postea desistēte. dyn. vel qꝛ dū fecisset libellū penituit eū ꝛ dedit alij vt mihi daret. old. ibi ꝛ merito. vel est rō ad primū vel ad oēs tres casus. dy. ibi crimini. i. de crimine. dy. ibi allegādo accusatiōes idest accusationū cās. Dy. ibi mouet. i. moueri facit. Dy. idi eximēdo. i. eximere volēdo. Dy. sed non eximit qꝛ nihilominus incidit in turpil. dy. ibi susceperit qꝛ tunc neuter punitur nec turpil. nec pena calūnie. dy. ibi ministerio vsus est non h3 ministerialē puniri. ar. ꝯtra. s. ꝙ vi aut clā. l. aut qui aliter. §. hec verba. v. ꝛ si tibi. Jaco. ¶ Itē no. nunciū in maleficijs † teneri. de 1
quo dic vt dixi. s. de vi ꝛ vi ar. l. j. §. quotiens. ¶ Itē est hic tex. ꝛ glo. expr̄ssa ꝙ si ego mādo tibi vt tu alij mādes de homicidio cōmittēdo. ꝛ mādasti ꝙ oēs puniamur. ꝛ ar. ꝯtrarium de. l. aut qui aliter. §. hec verba. ver. ꝛ si tibi. dic qꝛ aut leuibus criminibus ꝛ nō punit̄. vt. d. §. aut in atrocibus ꝛ punit̄ vt hic. dy. Et de hoc no. extra de reg. iur. c. ratihabitionē. li. vj. ꝑ dy. ꝛ bn̄ dixi C. de accu. l. non ideo minus. ¶ Ultimo no. ꝙ iste. §. equiparare vr̄ accusatorē ꝛ denunciatorē. ꝛ ꝑ hoc. j. e. l. ab accusatione. §. nunciatores. qd facit ad qōnē si statuto caueat̄ ꝙ accusatori detur medietas ꝯdēnationis qd dari debeat etiā denunciatori. in ꝯtrariū vr̄ qꝛ statutuz est stricti iuris ꝛ absq3 dubio aliud est accusare aliud denūciare. vt. s. de ho. liber. l. qui cū maior. §. accusasse. ꝛ. §. petijsse. ꝛ hoc etiā p3 qꝛ libertus non potest accusare patronū sed denunciare sic vt. C. si tutor gesserit. l. j. que videtur decidere qōnem predictam. ꝛ de iure canonico est expressum. extra de iureiuran. c. quēadmodū in fi. de accu. c. inquisitionis. ꝛ. c. super his. ꝛ ad hoc etiā. s. de iudi. l. non a iudice. §. fi. iudicatū solui. cuz querebatur. §. fi. ꝛ qd no. s. si mensor falsum modum dixerit. l. j. §. fina. aūt. C. de mulie. que proprijs seruis se iūxerunt. l. j. de adulte. l. si dum in tuo. ꝛ bene facit qꝛ quis pōt se denunciare publicā ruinā sine metu ꝛ sine aliquibus expensis iudiciarijs. vt. C. de monopol. l. vnica. circa medium. ꝛ. C. de accu. l. ea quidem. ꝛ vide qd ibi de hoc dixi. ¶ In ꝯtrarium vr̄ qꝛ qui defert aliquem accusare videtur. ꝛ. s. de iurepatro. l. eū. §. qui momentū. ꝛ tantū facit accusatio quantuz denunciatio. vt. C. de accu. l. si quis, seq vr̄. ꝛ videt̄ expressuz ꝙ paria sint accusare ꝛ denunciare. C. de sepul. vio. l. qui sepulcrū. circa finez. ¶ Et hanc vidi communiter obseruari qꝛ effectus ꝛ mens statuti ita habetur per denunciationem sicut per accusationem. vnde cum sit satisfactum intentioni ꝛ menti statuti. idem est argu. s. de in ius vocan. l. q̄uis. ꝛ ne quis eum qui in ius vocabit̄. l. si per aliuz. §. docere. ꝛ dixi plene. d. l. quidē. Est etiā bene no.
2 ꝙ qui denunciat aliqd crimē † potest testificari super eo. vt ex̄ de symo. c. licet heli. ꝛ ibi de hoc no. per Inno. ¶ Itez vide de coadiutoribus qui eo adiuuant officium inducendo testes vel instruendo iudicem vtrum habeantur loco accusatoꝝ qd not. per Arch. extra de elec. c. idēnitatibus. li. vj. ꝛ dixi. d. l. quidem. ver. ꝯsueuit queri si statuto.

Reus. Ibi destitit in causa appellationis. Dy. ibi prope est. i. rationabile est. Dynꝰ. in fi. proinde ergo

habetur ac si pendente lite principali desisteret de hoc an extinguatur p appellationẽ pnunciataꝫ an tm̃ suspendat. videtur variare tex. ⁊ glo. hic em̃ dicit tex. ⁊ gl. ꝙ extinguit. sed hoc non vr̃ si em̃ totaliter extingueret quõ postea reministret per sniam ap. qua iudex pnunciat bñ iudicatũ ⁊ male appellatuꝫ. vt. C. de ap. l. eos. ⁊ ꝙ solũ suspendatur non totaliter extinguatur vr̃ expressum. C. de transac. l. si cã cognita. C. ad. l. iul. de vi. l. qm̃ multa facinora. in fi. de ap. l. precipimus. §. huic saluberrime. extra de sen. exc. c. is cui. de offi. ⁊ pote. iudi. dele. §. nos aũt. ⁊ no. de ap. c. pastoralis. ❡ In glo. q̃ incipit hec rõ. ⁊ ad hoc ẽt extra de iureiur. c. venientes. ⁊ de elec. ꝯsideramus vbi dr̃ ꝙ per ap. res in pristinũ statũ deducit. Sed reducendo pdicta ad cõcordiã dic ꝙ extinguit quantũ est p pñti tpe quo durat appellatio. ⁊ ita dꝫ intelligi iste tex. ⁊ glo. ⁊. j. de pe. l. ij. ⁊. j. nil nouari. ap. pen. Sed ex postfacto apparebit non fuisse ex toto extinctã sed solũ suspensaꝫ. vt si appellator non psequatur ⁊ labantur tpa fatalia. vt. s. de his qui no. infa. l. furti. §. ⁊. C. de tpe ap. l. fi. ⁊ aut. ei qui appellat. ⁊. d. l. j. §. j. j. nil no. ap. pen. ⁊ ita vr̃ innuere glo. s. de pac. l. tale. §. qui puocat. ol. ❡ Alij dicũt in criminibus capitalibus ⁊ tunc extinguit pnunciatuꝫ ⁊ valet ꝙ fuerit p ipm̃ ꝯdemnatus acsi ꝯdemnatus non esset. vt. C. si pen. app. mors interuenerit. l. ij. ⁊ hoc ideo qꝛ talis snia trahit secũ executionẽ. vt. C. de penis. l. cũ reis. ⁊ no. C. si a nõ cõpetẽ. iudi. l. vlti. ⁊ facit. s. de testi. l. is cui. aut loq̃ris de alijs causis ⁊ tunc soluꝫ suspenditur. vt. d. l. si cã. C. de transac. ⁊ de fide instru. l. fi. §. fin. Sed quid dices de ap. facta extra iudiciũ nunquid talis ap. suspendit oĩa dic ꝙ non. sed solum illa que veniunt post talẽ ap. vt no. p Inn. extra de maio. ⁊ obe. c. dilecti. Quid si appellatũ est sup vno articulo tm̃ cause principalis nunquid suspendit. no. p dictum Inn. extra de ap. c. sup eo. qõ tñ dic vt ibi no.

Qui destitit. Prout agere pprie ponit est ar. expressum ꝙ qui renunciauit ciuili videatur renunciasse ⁊ criminali descendente ex eodem facto. dic ergo agere. s. ciuiliter. dy. ibi amplius etiã ciuiliter sm̃ primum casum. dy.

Et in priuatis. Scilꝫ criminibus et noiatis. Dy. ex quibus pena extraordinaria imponitur. Ja. ibi extraordinarijs. s. priuatis ⁊ innoiatis. dy. Uel dic publice vt. s. de extraor. cri. l. annonã. ad. l. iul. peculatus. l. lege. §. j. ⁊ l. sacrilegij pena. Ja. in fi. qꝛ puniuntur ea pena qua puniẽdus erat accusator crimine pbato. Dy. q. d. pena calumniãtis que est silitudo supplicij. vt. C. de accu. l. fi. non hꝫ locuꝫ in priuatis criminibus. qꝛ non habẽt penã determinatã sed extraordinariam. vt. s. de priua. delic. l. fi. ⁊ ideo in talibus criminibus calũnie non pñt puniri silitudine supplicij. qꝛ non est determinatũ ❡ Itẽ non hꝫ locuꝫ in extraordinarijs criminibus. i. publicis extraordinariã penã habentibus vt est videre in. l. iul. de annona ⁊ pecu. in quibus non est ordinaria pena iposita. vt. d. l. annonã. de extraord. cri. ⁊. l. lege. §. j. ad. l. iul. pecu. cum si. ⁊ ꝙ ista sint crimina publica pꝫ. s. de pub. iud. l. j. ⁊ ideo in his non silitudo supplicij locuꝫ hꝫ in criminibus habẽtibus penã ordinariam ⁊ certã vt est homicidiũ adulterium ⁊ silia ⁊ hodie furtũ an aũt in calũniatore locũ habeat pena turpil. dic ꝙ non. pmo qꝛ hꝫ locũ in desistente ante sniam sine abolitione non aũt i eo qui durauit vsqꝫ ad sniam lꝫ non probauerit. vt. s. eo. l. j. circa prin. ❡ Itẽ non hꝫ locũ turpil. in priuatis criminibus sed solum in publicis ⁊ ordinarijs. vt no. s. e. l. j. in prin. ❡ In glo. est ergo in v̄. nã p priuato ⁊c. ⁊. j. e. l. si quis repetere. §. fi. extraordinaria ergo dicunt qꝛ non hñt ppriũ nomẽ vel qꝛ non habẽt ordinariã ⁊ determinatam penam ⁊ priuata dicunt quoꝝ executio ptinet tm̃ his quoꝝ interest publica quoꝝ executio oĩbus competit licet preferatur is cuius interest. ol.

Mulier. Ibi denunciationẽ. i. post libelluꝫ in crimine falsi ppositi. dy. ibi omisit nõ interueniente aliquo pacto cũ aduersario inimico. dy. ❡ In glo. j. ibi pacto cũ aduersario facto. dy. ibi eã delinq̃re. i. cũ aduersario colludere. dy. ibi destitit sed cũ simpliciter sine pacto presumitur qõ fit pter sexus fragilitatem ⁊ non per calumniã nec collusionẽ ⁊ hec est bona so. Dy.

Post abolitionem. Cõcessam accusatoria causẽ cognitiõe al's secus. vt. j. e. l. fi. §. j. dy. ❡ In glo. priuatam secus si publicam. vt. j. e. l. si interueniente vicꝫ post abolitionẽ restaurare crimen. ol.

Quesitum est. Ibi libello supplicatorio p iudice impetrãdo. ❡ In glo. j. dic vt ibi. ⁊ ibi per dy. in fin. vel dic aut obtulit libellũ supplicatoriũ vt iudex detur sup accusatore quẽ vult facere ⁊ tũc obtinet snia hec. vt nec in verbis nec in mentẽ seu sniam incidat ⁊ sic loquuntur oẽs leges p eo allegate aut libellũ accusatorium ⁊ tunc intelligitur accusasse vt. s. de iurepatro. l. eum qui. §. qui nomẽ adult. l. mariti lenocinium. §. quinquenniũ. ⁊. §. se. ⁊ tunc obtinet snia Azo. Ja.

Ab accusatione. Ibi destitit exp̄sse. dy. ⁊ Ja. i. destitisse videt. ol. ⁊ sic incidit in penã turpil. ibi aio. s. solo. ⁊ sic tacite. ol. ibi deposuit nõ persequẽdo. vel actum accusatori contrarium faciendo ⁊ põt poni exẽplum. s. de adulte. l. quesitum. §. j. Ja.

Destitisse. Et ideo turpil. pena punitur. dy. ibi accusationis. s. psequende. dy. ibi peteret probando crimina al's pena calũniatoris punitur. vt. s. de curio. l. j. li. xij. ⁊ ar. s. de custo. reo. l. diuus. dyn. ❡ Alij habent signatã hanc additionẽ. j. pxi. §. super verbo assistere. ⁊ non male ibi signat sed ⁊ hic ⁊ ibi bene stat. ⁊ de hoc verbo pegerit vide. s. de adulte. l. ij. in prin.

Nunciatores. Ibi notorijs suis. i. nũciationibus de notorijs criminibus factis. dy. per eoꝝ litteras. vt. s. de custo. reo. l. diuus. Ja. ibi assistere iubent. i. pbare crimina p eos nũciata vt. C. de curio. l. j. li. xij. ❡ Et facit ista littera ꝙ si ꝯsules villarum vel locoꝝ denũciarũt aliqua maleficia ꝙ teneãtur probare ⁊ si non probent ꝙ puniant ad hoc extra de calũ. c. ij. cũ ibi no. ij. q. iij. c. ij. ⁊ dixi C. de monopo. l. vnica. de accusa. l. ea qdem. ⁊ ibi videas.

Si quis repetere. Ibi crimẽ cui⁹ accusatio erat abolita. dy. ibi pscriptiões q̃ cõpetebãt eo tpe quo abolitio supuenit. nã sec⁹ si post abolitionẽ cõpetere ceperint. vt. s. de accu. l. hos accusare. §. hoc bñficiũ. ⁊ ita soluas ab ista q̃ vident inuicẽ ꝯtradicere. dy. ⁊ ol. ❡ In glo. si habes. §. hoc etiã. so. vt ibi no. ⁊ vt. s. inter lineã. dy. ⁊ ol.

Si stellionatus. Ibi destitit. scꝫ abolitione nõ petita. ol. ibi nec subaudi subijcit illã penã si furti vel iniuriarũ crimẽ obiecerit. Jaco. ibi culpa eius desistẽtis ab accusatione de priuato crimine pposita. ol. ibi dic vt dixi. s. e. l. ⁊ in priuatis. ⁊ ꝯcor. ad istũ. §. s. d pnari. l. j. an fi. ❡ In glo. nec aliud ibi. §. hec aũt. ⁊ dic qõ ibi no. dy. ❡ In ea. glo. in fi. hoc verũ si aĩo iniuriãdi traxerit ad iudicium. vt. s. de iniur. l. itẽ apud labeonẽ. §. si quis non debitorẽ. ⁊. l. iniuriarum. §. si quis per iniuriam. Ja.

Abolitio. In glo. qꝛ par ludus credo ꝙ dicere debeat qꝛ publicus ludus.

Aut priuatim. Not. differentiam inter has abolitiones. nam aut primus accusator non repetit reum post abolitionem impetratam. ⁊ tunc non refert qualis fuerit abolitio quia quilibet repetere potest ĩfra triginta dies. vt. s. de accusatio. l. hi tamen. in fine. ⁊. l. libellorum. in fine. ⁊ de his triginta diebus tractatur. j. proxi. §. ⁊. §. triginta. aut idem qui primo accusauit vult repetere reum post abolitioneꝫ. ⁊ tũc aut fuit priuata que. ab accusatore idest solo preside petitur. vt s. eodem. l. j. §. abolitio. ⁊ tunc ipse idem nullo modo accusat nisi principe promittente. vt. C. de aboli. l. j. in legali v̄o. s. mortuo accusatore vel alio modo impedito constat ꝙ ipse non accusat Dynus. ibi accusare possit idest accusationem finire. Jaco. ibi non retractabitur idest de nouo tractabitur. Jaco. ibi de mariti iure cui nunc reus obijcit lenocinium quod ante non obiecerat quod in prima instantia non repetatur. vt. s. de adulte. l. ij. §. si publico. ⁊. l. si maritus. §. prescriptiones. Jaco. ❡ In glo. prima dicere ibi noceat ei si tempus lapsuꝫ fuit durantibus ferijs. Dy.

Triginta. Ibi ferie repentine que induxerunt publicam abolitionem. Dyn. ibi eos dies cedere. nam nisi secunda abolitio intercedat. nam tunc omnes triginta dies dantur. vt. l. in senatus. in fine. Oldr. ibi accusator quoqꝫ non solum ferie sunt finite sed accusator etiaꝫ ⁊c. Jaco. ibi adire scilicet iudicem. Oldra. ⁊ sic subducitur tempus infirmitatis. Dynus. ❡ In glo. licentia redeundi. ad finem ad quem potest redire infra triginta dies. alias non redit ad eandem instantiã sed de nouo accusare potest infra viginti annos vt. C. de falsis. l. querela. secundum Ja. de are. quem in hoc sequitur. Old. de quo plene no. ⁊ dixi. s. de accu. l. libellorum. licꝫ ibi glo. teneat contrarium quã sequitur Ja. de ra. vt ibi dixi. Sed sm̃ Pe. dic ꝙ aut accusatus petit se aboliri de actis aut nõ. primo casu infra triginta dies vtiles accusat de nouo. scdo casu põt accusari infra viginti annos. vt. d. l. querela. vt not. p Cy. C. de accu. l. qui de crimine.

Querebatur

Uerebatur. Ibi pferre.i.ad finē pducere ⁊ pbare.dy.in fi.nō. Qui falsum crimē sed a veri criminis executione p scriptione tpis sunt exclusi.ol.p sniaȝ secus si iudex non cognouisset vel sniam nō ptulisset ƺ accusator alr destitisset.q2 tūc pcideret in turpil. vt.s.e.l.j.§.accusationē.q est ƺtra dy. ¶ In glo.si dicas ibi.l.qsitū. ƺ qs dubitat cū nō tergiuerset.Dy.ibi ipetrauit abolitionē.vel verius dic q in.l. ƺtraria destitit.i.accusator spōte.vñ incidit in turpil.hic nō lȝ incepit accusare post lapsum qnquēniū nō tñ destitit spōte sed virilr pcedēs in accusatione ⁊ pbās q intēdebat fuit repulsus pscriptione qnquēnij.vñ in turpil.nō incidit cū spōte nō destitit.et est rō q2 cū destitit nō petita abolitiōe vr iudiciū ƺtēnere ƺ pēa calūniatoris nō dȝ puniri q2 nō icidit q2 nō pbauit ƺ pp pscriptionē tpis ⁊ sic nō ē.i aliq calūnia.vñ seqns so.va ē alie nihil valēt.dy.ibi ⁊ facvt q ex aliq cā aliqd facit a dolo sit alienus.iac.

Destitisse. Canonizata est.ij.q.iiij. preuaricator.

Diuus. Ibi cogendum metu turpiliani.Dy.

¶ Maleficium an possit pbari per instrumentum.

Ita senatus. Ibi subiecisse accusatores subaudi.⁊ crimē pbatū nō fuerit.als sec9 vt.s.e.l.j.§.incidit.⁊ de calū.l.pe.dy. ibi aut p ⁊.Ja.ibi subiecti p alios.Jac.ibi postulassent.i.accusassent.Ja.nec pegissent.s.negligēdo.Jac.i.crimē ƺ eos pbassent ⁊ ƺdenari fecissent.vt.s.l.j.§.pe.⁊ de adul.l.ij.dy. Et no.de hac dictiōe p.de quo dic vt.j.ō bo.eo.q mor.sibi ƺsci. l.q rei.§.pe.⁊ de v.sig.l.vrbana.§.pnoctare.ibi destitissent.s.pacto.ol.In gl.in quo ƺtinebat in fi.no.gl.expssam q p instrm † possit pbare maleficiū ⁊ est expssum.§.quor ap.nō resci.l.ij.⁊ ibi de hoc dixi.⁊ ad hocetiā.j.de pe.l.diui.s.de custo.reor.l.diuus.⁊.C.ad.l.aql.l.ƺ negātē.ƺriū tñ no.ex de maio.⁊ obe.c.cuȝ in ecclesijs.⁊ de hoc plene dixi.C.de pba.l.sciant cuncti.

An ad eos. Ibi ex singulis cāis singule pene ⁊c. imponunt sic.C.de cur.pub.l.nēo du cū.li.xij.de grege duc.l.j.li.xj.de murilegul.li.vj.s. de colle.illi. l.collegia.Et sunt ar.q p isultu iponat vna pena.⁊ p pcussione alia.vt in lōbarda de aggressiōe inuito facta.l.si p quacūq Ja.⁊ dy. ¶ Itē est ar.op.q si statuto cauet q si qs accusauerit aliquē ⁊ nō pbauerit q puniat in decē.⁊ aliquis accusauit pl'es in eadē accusatione ⁊ nō pbauerit q puniat p quolibet in.x.dy.⁊ vr quasi casus.j.de v.sig.l.ter enira.⁊ p hoc.s.de termino moto.l.agraria arbor furti cesarū.l.si gemina.⁊.s.de cō di.⁊ demon.l.hec scriptura.

Eos. De quor calūnia.s.psumēda non q sit in euidēti dy.ibi non incidere in penā post desistentiā nisi accusatio fuerit calūniosa.ol.In glo.in accusando cōmissa.ibi.§. sed si honor.Ja.de ra.dicit q aut qrit de pena turpil.⁊ hȝ locum.§.iste.aut de pena tergiuersationis.⁊ hȝ locum.l. ƺtrarie. Ja.de ra.ibi q hic dr.⁊ dic bm eos de quor calūnia nisi sit euidens agi non pmittitur non incidere in penam turpil.p desistētiam nisi accusatio fuerit euidenter calūniosa.Ja.

Si propter mortem. Si postea q accusator destitit ⁊ sic iaȝ in turpil.inciderat ⁊ pena cū effectu ƺxerat.ol.In glo. superueniēs ibi delictū sic.s.de pla.l.legis fame.⁊ de adulte.l.denūciasse.§.fin.⁊.l.seq.Jaco.ibi.§.si homo.dic vt ibi vel ibi desinit tūc ⁊ nūc interfuisse hic nūc sed non tūc saltē.pter sumptus ⁊ infamiā de facto.dy.In ea.glo.in fi.so.casus supueniens purgat culpā.vt ibi dolū aut non vt hic.vel distingue.vt.s.de ipēsis in reb.dotalib.factis.l.⁊ in totū.vel dic q licet ibi esse nata actio tñ non erat facultas agendi.s.tps quo casus supuenit.h aūt natū erat ius accusandi ⁊ facultas erat.dy.vel dic bm Ja. de bel.aut ex delicto agit criminalr aut ciuilr.Primo casu casus non excusat ⁊ dic vt no.s.si cer.pe.l.qō te.Si vo dolus vel culpa siquidē cū effectu est orta obligatio sicut est i delictis tūc supueniens casus non excusat.vt.d.l.inter oēs.cū si.Si vo cuȝ effectu non est orta obligatio superueniēs casus excusat.vt.d. §.si homo.cum concor.Ja.de bel.

a ¶ Qui po. adde ad hūc §.spe.in ti.de accu.§.qnto loco.v.sed ƺ ⁊ ibi Jo.an. in addi. a

Qui post. [a] Ibi añ lit.ƺte.no.q etiam q destitit ante lit.ƺtest.incidit in turpil.vt.s.de adulte.l. miles.§.socer.dy.lȝ.l.ƺtrariū dixerit.vt no.s.e.l.quesitū.

Quāq. Ibi reus repeteretur cum adhuc esset accusator intra.xxx.dies datos ad repetēdū.old. Et facit ista lra q cū appellator hȝ annū ad psequendaȝ ap.q si citra finē anni aliqua cā impediatur qō debeat hre integrum annū.vt hic.⁊.s.de ver.ob.l.⁊ ideo hesituram.Ja.de quo vide C.de tpe ap.auf.ei qui appellat.Et dic circa hūc.§.aut aliquis destitit sponte aut pter specialē abolitionē impetrataȝ.⁊ tūc non potest amplius repetere.vt.s.e.l.qui destitit.⁊.l.mulier.§. fi.nisi talis abolitio ƺcessa esset sine cause cognitione.vt.j.e.l.fi. §.fi.aut quis destitit pter publicam abolitionē ⁊ tunc potest repetere abolitionē factam infra.xxx.dies.⁊ distuli vsq ad.xx. ⁊ sic superant soluȝ.x.dies.postea infra istos.x.dies supueniat scda abolitio.habebo adhuc idē psequendū.nam solū istos.x. dies sed integros.xxx.At si nullo tpe in prima abolitione fuissem negligens.ad qō facit.j.de ver.sig.l.iij.ibi veluti.xx.⁊c.Qō est satis mirabile q2 absoluitur negligentia mea.⁊ datur mihi integrum tps.at si non fuissem negligens.⁊ idē dr vt dixi in tēpore dato ad psequendū ap.Rō potest esse q2 qñ certū tps datur a lege sine ministerio hōis sicut est istud tps.xxx.dieruȝ ad repetendum.⁊ tps ad ap.psequenduȝ non potest diminui nec mutari p iudicē.ar.in auf.de nup.§.si vo solū.in fi.⁊ no.p dyn. extra de reg.iur.c.indultū.li.vj.Et facit iste.§.ad qōnē facti intrauit quis ordinem mēdicantiū vñ p tpe pbationis dȝ habere annum stetit in pbatione p sex mēses postea exiuit ⁊ iterato intrauit.Querit nunquid in scdo introitu debeat habere solū sex mēses an vo integrū annum.Et vr q soluȝ sex menses.ar. s.de iudi.l.edictum.⁊ in auf.de san.epi.§.si quis aūt.col.ix.⁊ bene.j.de penis.l.aut damnum.§.quisquis.Sed dic contra.s. q habebit integrum annum.ar.huius.§.⁊ iurium predictor ⁊ p hoc.s.de eden.l.veluti.§.hec vox iterum.s.de fer.⁊.d.l.⁊ ideo hesitat.s.de ver.ob. ¶ Item q2 ex quo exiuit ordinem interrupta est prescriptio annalis.cum ergo iterum intrat inchoandū est a capite ⁊ dandus est annus.ar.s.de succes.edic.l.j.§.si qs. ⁊ de serui.vrb.pred.l.si edes.§.fi.ibi ex integro ⁊c.Et no.in simili q a capite debeat incipi possessio ⁊ vsucapio post iterruptionē naturalē.s.de vsuc.l.naturalr. ¶ In gl.imo ibi a capite ⁊c. ⁊ ar.e.ti.l.eum qui edes.in prin.q2 talis naturalis interruptio omnibus prodest.vt.C.de prescrip.xxx.anno.l.cum notissimi.⁊ no.d.l.naturaliter.Item q2 licet heres ⁊ defunctus eadem persona censeantur tñ inter testatorem ⁊ heredem non continuat possessio.vt.s.de vsuc.l.possessio.testatoris.⁊.l.pomp.§. quesitum.de acqui.pos.ita in casu nostro.

b ¶ Domicianus. adde Jo.an.in ti. de obl.⁊ bartol.in titu.de transactio. And.barb. hic in addi. ad bar.

b **Domicianus.** [b] Not. optimum ar.immo est quasi casus q si in aliqua ciuitate aliquando interdicuntur vel suspenduntur iura pro maleficijs q istud non extēdatur nec pertineat ad illos qui sunt in forcia cōis qō propterea relaxentur sed ad illos solum qui sunt extra vincula vel carcerem. ¶ Item ad aliud qō sepe contingit q si ordinetur per cōmune q debitores cōis seu condemnati infra decem dies soluentes habeant remissionem vel beneficium dimidie vel quarte partis q hoc beneficium seu remissio non extendatur ad cōdemnatos vel debitores detentos in carceribus sed solum ad eos qui sunt extra carceres qō est valde notandum.dy. ¶ In glo.nam interim.in fi.sed fallit illa regula hic ⁊ in alijs casibus ibi no.⁊ ideo dic vt no.dy.

Lucius. Ibi genus criminis.s. falsi in quo requiritur probatio ab actore ⁊ a reo.vt.C.de falsis.l.vbi.⁊ idem in quolibet crimine in quo probatio ab vtraq parte requiritur.vt.C. eodem.l.fallaciter.in fine.⁊ nota.s.eodem.l. si quis.§. abolitio. als est lex abolitio.dy.sed Rof.in libello suo aliter hanc.l.intelligit.dicit enim q loquitur ante lit.ƺtesta.sed libellus videtur q accusator possit sine abolitione desistere.vt.s.e.l. quesitum. Sed dicit q ad hoc genus criminis ante lit.ƺtesta.beneficium abolitionis non extēditur.si aūt esset vltra pcessum ⁊ lis ƺtest. dicit ipse q hoc crimē bene aboletur p gnālē abolitionē.⁊ sic intelligit ipse.C.de fal.l.si docueris.s.q non post lit.ƺtest.⁊ qō ibi interuenerit generalis abolitio ⁊ ita notat ipse in libellis suis sup criminalibus.in prin.decime carte.dy.⁊ in libello iuris ciuilis.hoc.e.ti.ver.illud queritur an si libellus.

Imperatores. Ibi lit.i.post.xxx. dies postq reus fuit custodie traditus.vt.C.de abolitionibus.l. fallaciter. §.quando autem.Dyn.⁊ Old.Ibi non dari in certo casu.Dyn9.ibi nihilominus.quasi dicat.so.priuata abolitio concedatur sine cause cognitione non valet.immo si non procedat ⁊ probet accusator tali abolitione non obstāte punietur de calumnia presumpta q2 in probando deficit.Old.Et si non pcedat vel desistat incidet in turpil.non obstante ipsa abolitiōe. ⁊ hoc vult dicere.

¶ De requirendis reis. Rubrica.

Uper rubrica. Uide Azo.in summa.C.e.qñ absens possit dãnari de crimine.ĩ.e.l.j.⁊ ꝙ inaudita causa nõ est ꝓcedendũ ⁊ an credat̃ litteris iudicis.⁊ an ex̃ territoriũ iudex citare possit an ille cuius bona sunt aduocata infra annuȝ veniens ⁊ satisdans statim reciperet bona.Tp̃s aduocationis bonoꝝ.ĩ.e.l.anni spaciũ.De p̃scrip.ꝯtra fiscũ.ĩ.e.l. quãcunqȝ. An bannitus captus volẽs facere defensionẽ audiat̃.ĩ.e.l.annus.si creditor fecit seq̃strari res debitoris ⁊ lite pẽdente velit debitor ꝙ res vẽdat̃ ⁊ p̃ciũ deponat̃ an audiat̃.ĩ.e.l.mãdatũ. an fructus rerũ imobiliũ cõputent̃ inter mobilia vel imobilia.

Jui. Ibi absens puniat̃.i.puniẽdus non dãnetur de crimine qḋ requirat penã relegationis maiorẽ.Dyn.inaudita cã.i.non plene cognita ⁊ se pe allegat̃ tex.iste p aduocatos.⁊ bñ ꝯcor.C.de ap.l.ne cãs.ibi si aũt non aduersat̃ p̃dictis sed ꝯtinuatione ponit̃.⁊ iḋ expone p certe.Ol.ibi quis puniatur.i.puniri desideret̃ vel postulet̃. Dy.Et hic.s̃.loquit̃ de criminibus in quibus imponi dȝ pena relegationis maior.vt dixi ibi capitalẽ.s.aliã.Dy.in absentem etiã lȝ ꝯtra.Dy.ibi copiam sui p̃stet alibi dicit lex vt tedio affectus veniat responsurus.vt.s̃.vt in pos.lega.l.is cui.in prin. Ja.ibi innotescere.i.in eoꝝ noticiã venire.Dy.Et no.ꝙ creditur iudicis litteris seu officialis ordinarij.vt ⁊.s̃.de ser.fug.l.j. §.j.de hoc dic vt no.s̃.de publica.l.si publicanus.§.j.dyn.Et allegatur p multos tex.iste ꝙ extra territoriuȝ suum iudex citare non põt sed dȝ litteras dirigere ad iudicẽ vbi degit citãdus vt eũ citet.ol.Et cõiter talis modus citãdi seruatus de quo dixi.C.de iudi.ꝓperãdũ.§.siue aũt reus.⁊ plene in spec.de accu. §.sequit̃ videre.ver.forma talis est.⁊ versi.se.sed de subtilitate iuris credo ẽt ex̃ territoriũ citationẽ tenere.vt dixi.C.de epis.et cle.l.oẽs q vbiqȝ.§.executorib⁹.⁊ista lr̃a nõ ob.imo facit p q̃ cõcedit ꝙ absens p edictum citet̃.sed postq̃ citatio facta est dicit lr̃as debere demãdari magistratib⁹ de citatione ⁊ aduocatiõe factis.⁊ de ista materia vide qḋ bñ no.C.quõ ⁊ qñ iu.l.ea q̃.ibi ⁊ ex hoc.i.ex tpe citationis q̃ fit post aduocationẽ bonoꝝ.vt.ĩ.e.l. annus.ibi ꝓuincie p̃sidẽ intra annũ adierit aduocatus.dy.ibi satis obtulerit hic solet q̃ri qḋ in qua glo.variãt vicȝ si aduocatus cõpareat infra annũ ⁊ satis offerat de parẽdo iuri vtrũ statim recuperet bona si statim recuperet bona an debeant in sequestro manere donec super crimen fuerit diffinitũ.Et primo videtur ꝙ non statim recupet sed demum aut de innocentia sua probauerit.argumentum.ĩ.e.l.vlti.dicit copulatiue qḋ dȝ redire ⁊ se purgare ꝙ vtrũqȝ exigit̃ q̃ copulatiua exigit ꝯcurrentiã oĩm copulatiuoꝝ.vt.s̃.de v̇.ob.l.si qs ita stipulatus.de ꝯdi.insti.l.si heredi p̃les.⁊.s̃.de iti.actuqȝ priua.l.iij.§.hoc aũt. ⁊ sic vr̃ etiã inui.C.e.l.j.in ꝯ̃riũ est lr̃a ista ex qua vr̃ sufficere ꝙ adeat p̃sidẽ ⁊ satis offerat.⁊ sic vr̃ sentire glo.d.l.fi.ĩ.e.Dy.Et hãc vidi cõiter obseruari.Scḋa qḋ solet esse si aduocatus compareat infra annũ an incũbat sibi onus ꝓbãdi innocẽtiã suaȝ vt sic ꝓpter fugã ⁊ ꝯtumaciã trãsferat̃ in eũ onus ꝓbãdi qḋ incũberet accusatori cessante fuga ⁊ ꝯtumacia.⁊ in hoc etiã videntur variare glo.Primo em̃ vr̃ ꝙ incũbat sibi onus se purgandi.vt.d.l.vlti.ĩ.e.⁊ ita vr̃ innuere glo.C.e.l.ij.sed glo.q̃ est.C.e.l. j.dicit ꝙ vtriqȝ incũbit onus tã accusatori q̃ accusato ad sil'itudinẽ quorũdã crimínũ de qbus.C.de aboli.l.fallaciter.⁊ de fal. l.vbi ꝯcludit tñ final'r ipsa glo.ꝙ lȝ vtriqȝ incũbat onus ꝓbandi tñ accusatore nõ ꝓbãte reus absoluit̃.⁊ hãc approbat Dy. ⁊ cõiter seruat̃ ⁊ approbat̃ ibi si intra annũ etiã añq̃ cõpareat Dy.¶ In glo.j.reqsitus ibi oĩa bona i domo inuẽta ⁊ si aliqs velit dicere aliqd suũ necesse hȝ ꝓbare.C.de priui.fis.l.j.oldr.⁊ hic tñ summarie cognoscet̃.vt.s̃.de re iud.l.a diuo pio.§.si sup rebus.¶ In glo.tertio loco q̃ primo citat eũ.scḋo describit bona.tertio facit qḋ hic sequit̃.⁊ hic est ordo.Dy.

Nni spacium. Ponit tp̃s intra qḋ non p̃nt occupari secũdo tp̃s vsqȝ ad qḋ occupari p̃nt.ol.ibi reqrendus scȝ scḋo semel em̃ fuerat reqsitus al's nõ esset aduocatus ꝙ hic dicit.vt.s̃.e.l.j.ol.in fi.prime glo.⁊ post annum infiscant̃.⁊ põt exponi occupãdi.i.infiscãdi.s.vt post annum fiat ⁊ nõ añ.Ja.post annũ aũt p̃nt incorporari cũ alijs bonis fisci.vt ĩ.e.l.fi.Old.

Uantũcunqȝ. Ibi apḋ fiscũ.i.a fisco mouẽdã.Ja.⁊ ꝯcor.bñ s̃.de di.⁊ tẽ.p̃scrip.l.in oĩbus.cũ ibi no.

Nnus. Annus q dat̃ aduocato ad bona recuperãda.oldr.ibi edicto qñ est p̃ns.dy.ibi lr̃is qñ est absens.vt.s̃.e.l.j.vbi de hoc dixi.ibi aduocatio publice innotuit ⁊ annus finitus est.⁊ ita no.s̃.eo.l anni spaciũ.al'r eẽt h̃ mirabile ꝙ fisco agere nõ potẽti curreret p̃scriptio.ol.⁊ de ista aduocatione vide plene in spe.de accu.§. sequit̃.v̇.sed qual'r fiet ibi a cause defensione pone ꝙ aliqs accusatus fuit de homicidio iste dubitãs ꝙ non torq̃ret̃ an fugit ptãs eũ habitũ ꝓ ꝯfesso ꝯdẽnauit in mille libras ⁊ si soluere nõ posset ꝙ decapitaret̃.ꝓcessu tpis captus fuit ptãs eũ vult facere decapitari.iste vult se excusare ⁊ dicere ꝙ homicidiũ non cõmisit.nunqd est audiẽdus dico ꝙ sic p lr̃am istã.⁊ ar.s̃.de custo.reoꝝ.l.diuus.vbi de hoc dixi.ibi em̃ dicit ex integro audiẽdi sunt.⁊.ĩ.ti.px.l.vnius facinoris.§.pe.vbi dicit quocũqȝ tpe postulãte reo defensionẽ nõ denegari.⁊ fuit hec opi.Guid.de suȝ.quã hic ponit ⁊ recitat Ja.de are.de hoc plenius dixi.d.l. diuus.⁊.C.de epi.⁊ cle.l.raptores.Dyn.hic circa hoc sic dicit. sed nõne fuge facit eũ haberi ꝓ ꝯfesso.vñ non vr̃ amplius audiri.vt i aut̃.de exhi.reis.§.si v̇o etiã.Quidã iurẽt.s̃.de suspe. tut.l.impuberibus.§.vlti.⁊.C.de assesso.l.ꝯsiliarios.rñ.aũt ad hoc vt aliqs ꝯdẽnet̃ reqrit̃ vera ⁊ empta ꝓbatio.vt est regul'r in quolibet delicto.vt.C.de ꝓba.l.vlti.⁊ tunc sola fuga nõ sufficit nec facit eũ haberi ꝓ ꝯfesso qn audiat̃ de crimine qñqȝ rediẽs.⁊ ita hic aut non reqrit̃ ad ꝯdẽnationẽ vera ꝓbatio lȝ sufficit sola doli suspitio ⁊ cãe sola fuga facit eũ in dolo p̃sumi.⁊ p ꝯsequẽs tã q̃ ꝯfessum ꝯdẽnari.⁊ ita loquunt̃ iura ꝯtraria.dy. In scholis de hoc dixi satis.d.l.ꝯsiliarios.⁊.s̃.de custo.reoꝝ.l. in eos.Sed qd de iure canonico nunqd excõicatus post annuȝ veniens audiat̃ an habeat̃ ꝓ ꝯuicto ⁊ ꝯfesso.de hoc vide quod no.in decret̃.xi.q.iij.rursus.extra de dolo ⁊ ꝯtuma.veri.in glo. hic pȝ manifeste.vbi bñ habes qual'r ꝓcedat̃ ꝯtra absentes in cã criminali.⁊ de hoc no.C.de epi.⁊ cle.l.si eccl'ie.⁊ aut̃.itẽ nulla cõitas.⁊ vide ex̃ de here.c.cũ ꝯtumacia.li.vj.cũ ibi not.p oẽs de citatione bãnitoꝝ ⁊ relegatoꝝ vbi ⁊ quõ debeat fieri dixi.C. de iu.om.iu.l.iuris ordinẽ.⁊ vide qḋ no.etiã ad istã materiã.C. vbi de cri.agi opor.l.ij.⁊.l.etiã.de vagabũdis no.⁊ dixi.

Andatis. Similis modus loquendi est de testi.l.fi.ibi requirendoruȝ scḋo iã em̃ semel reqsitoꝝ.vt.s̃.e.l.j.ol.ibi mouentia. que corrũpi possent.Dy.ibi venire debere.i.vẽdi.⁊ est ar.ꝙ si aliqs mercator ꝯduxit oleũ in quadragesima ad aliquam ciuitatẽ ⁊ aliqs q asserit se creditorẽ eius facit ipsas merces seq̃strari.⁊ pẽdente ꝯtrouersia vellet mercator ꝙ oleũ vendat̃.q̃ melius vẽdet̃ in quadragesima qḋ audiri debeat ⁊ p̃ciũ poni in seq̃stro sicut erat oleũ.idẽ posset dici de pannis lane in p̃ncipio hyemis.q̃ melius tũc vẽdunt̃.vel de equo eo tpe quo impositi erãt eq in illa ciuitate.vel q̃ habebãt guerrã ita ꝙ verisimile est tũc chari⁹ vẽdi.⁊ hec fuit opi.d.Gui.de suȝ.quã h̃ recitat Ja.de are.Et ꝓ hoc.s̃.de priui.credi.l.si magistratus. ⁊ de dolo.l.si oleũ.ibi inter mouẽtia fructus quoqȝ hr̃i.¶ Notandũ hãc lr̃aȝ ꝙ fructus inter mouẽtia seu mobilia cõputãt̃. sed ꝯ̃.s̃.de rei vẽ.l.fruct⁹.vbi dr̃ ꝙ sunt pars soli ⁊ sic imobilia Sed dic ꝙ ibi loquit̃ de fructibus a solo non separatis.hic de separatis.⁊ ibi de hoc dixi.⁊ ꝓ hac so.bñ facit.s̃.de act.empt.l. fundi.§.j.ibi sed ⁊ vnũ ⁊c. Sed vr̃ ꝙ fructus ⁊ redditus q p̃cipiunt̃ annuatim ex reb⁹ immobilibus cẽseant̃ appel.imobiliũ. vt in aut̃.vt hi q obligatas se hr̃e ꝓhibẽt res minoꝝ.§.licebit.⁊ ibi in glo.⁊ est exp̃ssum in cle.de v̇b.sig.c.j.pen.col.v̇.tuqȝ anni redditus.sub.§.ꝓinde cũ virẽses.sed forte intelligẽdũ est de iure seu actione q̃ cõpetit ꝓ talibus redditib⁹ vt illud ius cẽseat̃ immobile.de quo tu dic vt plene dixi.C.de sa.san.ec.aut̃.h̃ ius porrectũ.§.ad hoc q̃rit̃ nũqd solẽnitas.hic aũt sic.⁊ ius vsufructus eqparat̃ imobilib⁹.vt.C.ḋ vsuf.l.corruptionẽ.ipsi aũt fructus a solo separati sicut puto semp ap.mobiliũ ꝯtinẽtur.vt h̃ pȝ.ibi ei.s.accusato.dy.ibi in eodẽ tpe.i.intra annũ.⁊ multofortius post.dy.ibi fuga eius instruat̃ sil'is loquendi modus.s̃.vi bo.rap.l.ij.§.si fugitiuus.dy.In gl.qual'r purgat̃ in fi.de hoc dic vt plene dixi.s̃.e.l.j.in gl.vlti.ibi no.vñ cessat rõ que est hic in tex.ne per hoc fuga em̃ ⁊c.Dy.

¶ De questionibus. Rubrica.

Uper rubrica. Tractatuȝ est.s̃.de accu.pub.⁊ priuato. crimi.sed q̃ in ipsis ꝓcedit̃ ad tormẽta tã liberoruȝ q̃ seruoꝝ.vt.ĩ.e.l.j.circa p̃ncip.ibi sed ⁊ epl'a ⁊.C.eo. l.multos.iḋ de qõnib⁹ subijcit.dy.Et de ista materia hr̃.xv.q. vj.p totũ.⁊ plenissime dixi.C.e.sup rub.⁊ p totũ.⁊ p Az.in sum. e.ti.⁊ p Odof.plene in quadã summula quã facit de qõnib⁹ ⁊ i Gã.e.ti.¶ Et de hoc etiã hr̃ ex̃ de reg.iur.c.cũ in ꝯtẽplatiõe v.q.v.c.illi q.in glo.⁊ extra de deposito.c.j.in gl.⁊ fit qḋ seu tortura ad erucẽdã ⁊ illuminãdã v̇itatẽ.vt.C.e.l.cũ testĩ.vt.ĩ.e.l. edictũ.⁊ ibi de h̃ dixi.An aũt ꝯfessio i tormẽtis fieri dẽat p̃nte aduersario

aduersario vr̃ ꝙ sic.vt.s̃.de ꝯfes.l.certũ.§.si quis absente.ꝛ vr̃
expressum.s̃.de adulte.l.si postulauerit.§.qõni.ꝛ dic vt ibi no.
ꝛ dixi.An liber hõ possit torqueri ꝛ maxime in cã ciuili dic vt
dicã.ĩ.e.l.ex libero.¶ Est etiã notãdũ ꝙ quedã glo.parua q̃ ẽ
C.de his q.vt indig.l.si ea.dicit ꝙ dñs in domo sua põt torq̃re
seruos qñ occisus est aliqs de familia sua quã glo.dicebat do.
Richar.fore corruptã vt ibi dixi si aliqs iniuste torq̃at nũquid
hz aliqđ remediũ dic ꝙ sic actio iniuriarũ vt primus q inuenit
ista tormẽta fuit targnius rex romanoꝝ vt hr̃ in cõmẽto dãtis
in paradiso.c.vj.¶ Et an ista tormẽta sint de mero imperio di
xi.s̃.de iur.om.iu.l.imperiũ.ṽ.itẽ q̃ro an torq̃re.¶ Itẽ vide in
tuis qõnibus statutoꝝ tertia parte.xlj.c.ꝛ ibi etiã habes an sit
spẽs torture ponere aliquẽ in turri vel camera ꝛ denegare sibi
cibũ ꝛ potũ quousq3 crimen ꝯfiteaŕ.ꝛ dic ꝙ sic.vt.s̃.de iniur.l.
itẽ apud.§.qõnis.ibi mala impositionis ꝛc.vbi de hoc dixi.ꝛ ꝑ
hoc.C.de his qui ad ec.ꝯfu.l.fi.§.ex his.ṽ.nec in ipsis ecclesijs
ꝛ ita tenet Gandi.de qõnibus ꝛ tormẽtis.ṽ.sed qd de qõne q̃
quotidie.¶ De modo ꝛ effectu torture ꝛ a qbus ꝑsonis sit in/
choãdũ ad tormẽta.ĩ.e.l.j.ꝛ que indicia precedere debeãt tor/
turã ꝛ an ex dicto vnius possit ad torturã ꝓcedi. Qui debent
esse ꝑñtes ad qõnem ꝛ maxime in cã partus suppositi.e.l.§.j.ꝛ
ꝙ non ꝑ̃sumitur suppositus quẽ parentes earũ tenuerunt qđ
est multuz ꝓ filiatione ꝑ̃sumptione filiationis an si testis dicat
vltra capitula vel tortus in tormẽtis valeat.e.l.§.diui seuerus
ꝛ de seruis torquẽdis.e.l.testimonio domesticarũ ꝑsonarum.si
qs dicat ꝯtractũ nõ solẽniter vel simulate factũ cui incũbat ꝓ
batio.e.l.§.si qs dicaŕ an seruus torq̃ri possit ꝯ̃ dñm.e.l.§.item
senatus de effectu ꝯfessionis in tormẽtis ꝛ qđ dz interrogare ĩ
gñe nõ in specie.An titius fecerit delictũ ꝛ plene ꝙ q̃dã licent
in gñe que non licent in specie ꝛ qđ multũ refert inter inq̃sitio
nẽ ꝓprio motu iudicis factã ꝛ illã q̃ fit ad instigationẽ alterius
de fide adhibẽda ꝯfessioni facte in tormẽtis.e.l.§.qõni fide.Et
an mitius puniaŕ sponte ꝯñtẽs ꝛ an credaŕ inimico ꝯtra inimi
cum vel ꝓ eo qđ qs possit etiã post sñiam ꝓbare ꝯtra suã con/
fessionẽ.e.l.§.si qs vltro.ꝛ an valeat ꝯfessio in tormẽtis siue ꝑ/
seueratio.ꝛ an valeat ꝯfessio torti de alijs criminibus de quib9
non inquiriŕ ꝯtra eũ.ꝛ an repeti possit sup̱ his de quo ꝯtra eũ
inquiriŕ ꝛ qs iudex possit in criminalibus apparente innocen/
tia rei gr̃am facere contra sñiam suã.An serui hereditarij tor/
queanŕ.ĩ.e.l.hereditarij.an plurium seruus possit torq̃ri in ca
put alicuius dñoꝝ.ĩ.e.l.ꝯstitutiones.An ꝓ incestu possint ser/
ui torqueri.ĩ.e.l.de incestu.ꝛ.l.se.ꝛ de pena incestus ꝛ adulterij.
l.se.¶ De mõ seruãdo in qõnibus.ĩ.e.l.qõnis modus.ꝛ si tor/
tus moriatur in tormẽtis an iudex puniaŕ ꝛ qualiter.An tort9
ꝛ nihil ꝯfessus dicaŕ purgatus sup̱ his sup̱ qbus tortus est.ĩ.e.
l.edictũ.ꝛ an ĩ ciuilibus sit locus torture.ꝛ an de statu liber ha
beatur quõ ꝛ qualiter.e.l.§.statuliberũ.Qđ ꝯfessio torti nõ ꝑ/
cedentibus legitimis indicijs nihil valeat.ĩ.e.l.diuus pius.§.
ex quibus causis.An dãnatus ad deportationẽ torq̃ri debeat
sicut liber vel seruus.e.l.§.de eo.An de minore habeaŕ qđ.ĩ.e.
l.de minore.Qđ tormẽta non fiãt quãta postulat accusator.e.
l.§.tormẽta.ꝛ an si dico instr̃m meũ esse penes titiũ debeat iu/
dex facere inq̃ri in domo sua ꝛ an possim cogere debitorẽ meuz
ꝯtra quẽ habeo ꝓbationes ꝑ testes ꝙ mihi faciat instr̃m ꝛ qđ
non recipiaŕ dictũ testis volẽtis dari in scriptis qꝛ iudex dz vi
dere quo palore quo tremore testificaŕ.ꝛ iõ non dz dicere scri/
bens dicta testiũ talis testis dixit idẽ cũ superiore.ꝛ dz distigue
re dictũ suũ.ꝛ si committiŕ alicui receptio testiuz dz rescribere
quo tremore ꝛ palore testificati sunt.ꝛ de fama ꝛ circũstantijs
testiũ ꝛ alioꝝ ꝙ tales debeãt reputari qualis est fama de eis ꝛ
alie circũstantie.¶ Si dñs cõmittat dñm serui sui sine delicto
non torqueaŕ ꝯtra eũ in memoriã pristini dñi.ĩ.e.l.etiã. Pen/
dente iudicio cause liberalis quis non torqueŕ.vt seruus.ĩ.e.l.
si quis.An liber homo torqueatur nõ torqueŕ vt seruus.ĩ.e.l.
si qs.An liber homo torqueatur in causa ciuili.ĩ.e.l.ex libero.
ꝛ qñ dicatur testis vacillare.An repeti possit tortus.ĩ.e.l.repe
ti.ꝛ si contraria confiteatur cui confessioni stabitur ꝛ an testis
postq̃ locutus est partibus possit addere dicto suo an torquẽ
dus debeat interrogari de socijs.e.l.§.j.ꝛ si sit interrogat9 qd
operetur eius confessio an extraneo accusante de adulterio tor
queantur serui.ĩ.e.l.extraneo.ꝛ in causa suppositi partus.e.l.
§.j.Qđ in tortura incipiendũ sit a timidiori ꝛ iuniori.ĩ.e.l.vni9
non precedentibus indicijs non est procedendũ ad tormẽta.e.
l.§.in ea causa.testes non sunt torquẽdi nisi dicant se interfuis/
se negocio ꝛ vacillẽt.e.l.§.testes.¶ De qõne seruoꝝ tribus.§.
seq.¶ De termino defensionis dande reo.ꝛ de eius defensio/
nibus plene.e.l.§.cogniturum.De modo ꝓcedendi contra cu
stodes carcerum.e.l.§.fi.Statuliber non est torquendus vt ser
uus nisi in casu.ĩ.e.l.is cui.An vnus testis facit semiplenã ꝓ/
bationem.ĩ.e.l.maritus.ꝛ an sufficiat ad torturam.an liber ho
mo possit torqueri.ĩ.e.l.fi.An mulier pregnãs torqueri possit
ĩ.de penis.l.pregnantis.

1 ☞ Suspecti de crimine an sint torquẽdi.
2 Procedi an possit ad torturã per dictum vnius testis.

N criminibus. Ibi quatenus.i.ad quẽ effectum.
nunquid.s.sit plene fidei vel non plene.Oldr. Uel
dic.i.vsq3 ad quẽ modum.nam si iudex in torquen/
do modum excederet teneret.vt.s̃.de iniur.l.item apud labeo/
nem.§.questionis.ibi teneri eum ꝛc. Sic enim torquendus est
reus vt sit saluus innocẽtie vel supplicio.vt.ĩ.e.l.qõnis. Jac.
ꝛ Dy.ibi a tormẽtis incipiendum ad hoc ꝯcor.extra de reg.iu.
c.cum in contemplatione.cum ibi no.ibi idem faciendum sit.i.
ad questionem procedendum.ibi qõni adhibendã ꝛ ei soli cre/
datur nisi in ea perseueret.Dy.ibi probationi.i.suspitioni pro
babili.Dy.ibi admoneŕ.s.iudex.Ja.ibi de esse videaŕ ad reum
plene conuincendũ.Dyn9.ibi a suspectissimo ꝙ huius delicti
sciat veritatẽ.Ja.vel.i.ab eo quẽ magis verisimile est delictuz
commisisse.Dyn9.ꝙ potest colligi ex indicijs precedentibus.
¶ Uel dic a suspectissimo.id est ab eo quem verisimile est veri
tati citius perdituruz vel a timidiore vel magis tenere etatis.
vt.ĩ.e.l.vnius facinoris.in prin.ꝛ si essent torquẽdi pater ꝛ fili9
incohanduz esset a filio qꝛ citius pater proderet veritatẽ pro/
pter tormẽta filij q̃ propter ꝓpria qꝛ magis torqueŕ pater in
filio q̃ in seipso.ar.s̃.ꝙ metus causa.l.est quidẽ.qꝛ filius est ca
ro patris.ꝛ ita audiui ab expertis iudicibus maleficioꝝ sepe
eis occurrisse ꝙ citius habuerant ꝯfessionẽ a patre ex tortura
filij eo presente q̃ ex tortura ipsius patris.Dic ergo ꝙ aut tor
1 quendi sunt pariter suspecti † vt qꝛ contra omnes paria sunt
indicia ꝛ tunc habet locũ qđ dixi per dictam.l.vnius.in princi.
An vnus est magis suspectus q̃ alius.vt qꝛ vnus est hõ ma/
le fame ꝛ alius maleficia commisit ex quo est presumptio con/
tra eum.vt.ĩ.de re milit.l.non omnes.§.a barbaris.s̃. de accu.
l.si cui.§.hisdem.ꝛ extra de reg.iur.c.semel malus.li.vj.cum ibi
no.per Dy.ꝛ alios vel qꝛ q̃ ꝛ vnum sunt plura ꝛ euidentiora in
dicia.ꝛ tunc incipiendum est ab illo tanq̃ magis suspecto.ꝛ ita
loquitur hic Dyn.¶ Consueuit hic queri nunquid si aliquis
est tortus non precedentibus legitimis an valeat talis cõfessio
ꝛ dic qđ no.per istud prin.cũ concor.ꝛ.ĩ.e.l.maritus.ꝛ.l. pe. ꝺm
vnam lecturam.ꝛ.l.diuus.§.ex quibus causis. ꝛ. C. si ex falsis
instru.l.ij.iij.ꝛ.iiij.indicia enim sunt substãtialia questionis ha
bende.vt hic patet.ꝛ.C.e.l.milites.deficientibus ergo eis qđ se
quitur ex eo vel ob id non valet.vt.C.de leg.l.non dubium.Et
dic ꝙ indicia dicuntur quasi indicatiua veritatis ꝛ adminicu
la probationuz.vt.C.de rei ven.l.indicia.vbi de hoc dixi ꝛ sunt
pars clare probationis.vt.C.qui testamenta facere possunt.l.
hac consultissima.circa prin.Dy.ꝛ Ja.¶ Secundo queritur
2 nunquid per dictum vnius testis † possit ad tormenta proce/
di ꝛ videtur ꝙ non qꝛ vox vnius vox nullius.C.de testi.l.iurein
rando.Et qꝛ iura loquuntur in plurali dicẽdo indicia vel ar/
gumenta.ergo vnum non sufficit.vt.s̃.de testi.l.vbi numerus.
nam vnus testis facit vnum indiciuz non plura.vt.C.de dote
preŕ.l.responsus.ꝛ de hoc no.ĩ.e.l.maritus. Py.in libello suo
disputatorio de testibus rubricella contra que sufficit.tenet ꝙ
vnus testis non sufficiat ad torturã.vt no.per Azo.in summa
huius titu.§.indicium.ꝛ est glo.expressa.C.ad.l.iul.maie.l.si qs
alicui.ꝛ ibi de hoc plene dixi.Et hoc idem tenet glo.C. de reb9
creditis.l.in bone fidei.circa mediuz vltime glo.non ob.iura in
contrarium allegata.qꝛ illa pluralitas in singularitate resolui
tur.ar.ĩ.de ver.sig.l.non est sine liberis.C.de neg.gest.l.ait pre/
tor.§.j.de orig.iur.l.ij.§.ex act.ꝛ de condi.ꝛ demon.l.falsa.§.fi.
Dy.ꝛ de hoc dic vt plenius dixi dicta.l.si quis alicui.¶ Pos
set etiam dici ꝙ vnus testis plus facit q̃ indicium. quia semi/
plenam probationem inducit.ꝛ ideo non mirũ si sufficit ad tor
turam vt tantum operetur semiplena probatio quantum duo
indicia vel plura.¶ In gl.docet.in fi.vbi dic vt ibi no.cuz ista
consonat alia.s̃.ad sil.l.j.§.cuz illud.sed verior est illa que est in
d.l.prius.Ol.ꝛ Dy.

Ad questionem. Non esse prouocandos in causa partus suppositi.ꝺ
qua.ĩ.queriŕ.ol.ꝛ Ja.ibi nec facile no.bonã lr̃am ad ꝓbationẽ
filiationis.nã eoipso ꝙ parentes tenuerunt ꝛ tractauerũt ali/
quem tanq̃ filiuz vr̃ presumi filius nisi ꝯtra ꝓbeŕ.ꝛ ad hoc ex
de proba.c.ꝑ tuas.ꝛ põt trahi ad alia plura.Jac.¶ Et valet
ad qõnem talẽ quidam fuit absens per.xxx.annos.ꝛ reuersus
petijt bona fratris sui iã mortui filij ex alio fratre vel alij agna

ti negant eũ fratrẽ istũ non ꝓbare se natũ ex eodẽ patre ⁊ eadẽ matre.qꝛ ꝓpter longitudinẽ tpis testes qui hoc sciebant mortui sunt vr̃ sufficere si probet parentes eos habuisse ⁊ tractasse tanꝙ̃ filios ⁊ se adinuicẽ tractasse tãꝙ̃ fratres.⁊ pro hoc.s̃.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.filium.Dy.¶ Et de ista ꝓbatione filiatiõis vide qd̓ plene dixi.C.de nup.l.si vicinis.ibi subiectam qd̓ allegabatur vt ad qõnem procederetur.Dy.¶ In glo.j.ꝙ sit supposita in fi.so.dictum parẽtũ ꝓdest qñq̃.vt hic sed non nocet vt ibi.⁊ ibi no.Ja.de bel.

Diui seuerus. Ibi aliquid dixerit dicit glo.sine qõne.vel dic.i.sine ĩterrogatione.Dyn.ibi fide rei.i.terminis de quo querit̃.Dy.ibi argumentis.i.alijs ꝓbationibus.Dy.¶ Et no.ar.ꝙ si testis dicat vltra ꝙ̃ interroget̃ vel ꝙ̃ contineatur in caplo qd̓ non valeat ipsius dictum.tñ debes ita dicere qꝛ aut testis iurat dicere veritatem super tota causa aut super eo de quo fuerit interrogatus si super tota causa tunc valet eius dictum.vt extra de sy.cum dilectus.Si super eo super quo fuerit interrogatus non valet si dicat aliquid non interrogatus qꝛ sup̲ hoc deponetur non iuratus.ar.C.de testi.de iureiur.Si vᷓo deponat vltra capitula ꝙ non valeat.vt.s̃.de peti.here.l.si quis libertatẽ.§.fi.⁊.s̃.de iureiur.l.si duo patroni.§.iul.⁊ vtrobiq̃ no.¶ Sed distingue vtrum ea que sunt dicta sint cõnexa aut separata vel prorsus si sunt extranea non valet dictum.⁊ ita intelligunt̃.ll.p̃dicte.¶ Si aũt sunt cõnexa bene valẽt.ar.C.de tẽpo.ap.l.per hanc.⁊ hec fuit opi.d.Gui.de suz.quam hic recitat do.Jac.de are.Et eãdẽ distinctionẽ sequit̃ in effectu Ja.bu.in lectura sua d.§.idem iul.in.l.si duo patroni.de iureiurã.⁊ de hoc late dixi C.de epi.⁊ cle.aut.sed iudex.

Diui fratres. Dicebã me heredẽ insolidum ⁊ tu ex aduerso insolidum ⁊ petebas seruum meum tm̃ vel mihi ⁊ tibi cõem torqueri ad hoc inquirendũ allegans ꝙ eram factus dñs imaginaria emptione non audiris subaudi nisi primo imaginariã emptionẽ probes.vt.j.§.si quis dicatur.ibi de seruo heredũ proprio secus in hereditarijs.vt.C.de iur.delib.l.sancimus.§.licẽtia.Ja.ibi in res hereditarias.i.vt de rebus hereditarijs veritas reperiat̃.dy.

Seruum municipum. Ibi sed corporis quasi vnius persone qꝛ corpus ⁊ vniuersitas vnius persone vicẽ sustinet.vt.s̃.de fideiusso.l.mortuo reo.in fi.Dy.⁊ oldr.⁊ ꝯcor.ad hũc.§.s̃.de in ius vocã.l.sed hac lege.§.qui manumittitur.

1 ☞ Frater contra fratrem inuitus non fert testimonium.

a ¶ Si seru⁹.adde ad hũc §.abba.in.c.in lr̃is.de testi.

a **Si seruus.** [a] Bona fide seruus alienus ⁊ liber homo bona fide possessus non torquet̃ contra bonã fidez.nec libertus contra patronũ.nec frater contra fratrem.¶ Et sic no.ꝙ frater † contra fratrẽ inuitus non fert testimonium.sed nũquid volẽs admittatur videt̃ ꝙ sic.vt no.de testi.l.iij.§.l.iul.⁊.l.lege iul.in ꝯtrarium videt̃ qꝛ accusare eum non pōt.vt.C.qui accu.non pos.l.si magnũ.⁊ de hoc dixi plene.C.de testi.l.parentes.

Seruum mariti. Seruus mariti torqueri pōt ꝯtra vxorem.⁊ seru⁹ damnati ꝯtra damnatũ.h.d.Dy.vxor de crimine aliquo accusata.Dy.ibi dãnati ex ea cã ex qua sunt bona publica.⁊ ita serui exierunt de dñio suo ⁊ facti sunt fisci.Dy.¶ In glo.ar.cantra.in fi.⁊.C.de crimi.expi.here.l.aduersus.sol.hic ⁊ ibi fauore ampliande ꝓbationis statuunt̃ ꝯtraria argumẽta.Dyn.Uel dic ſm Jaco.de belui.ꝙ hic ⁊ ibi habenda est questio de seruo mariti ⁊ ſm hoc ꝯcor.lz hic torqueat̃ in caput vxoris ibi ꝓ homicidio cõmisso in personam vxoris.Uel dic ꝙ vxor censet̃ ibi dña ſm qd.sed ſm veritatẽ non est dña.vt hic.vt.s̃.rerũ amo.l.rerũ amotarum.vtraq̃ so.est bona.Ja.¶ In glo.nam liberi non torquẽt̃.s.vt in caput alioꝝ sed in suum sic in fi.vbi torquetur in ciuili causa liber.qꝛ vacillat in testimonio ⁊ presumit̃ contra eum.vt.s̃.de fal.l.v.Dy.

Si seruus. Ad hoc iste.§.forte hoc dicere vult.s.spectari tp̃s suscepte cognitionis fuerit seruus vel nõ.vt eo inspecto torq̃at̃ vel nõ.Et ad hoc recte sequit̃ sed ⁊ eũ ⁊c.⁊ alijs argumẽtis ꝓbari pōt.s̃.de adult.l.miles.§.j.vel dic vt in glo.ibi eũ torq̃ri nunqd testimonium ꝑsone domestice valet dic ꝙ nõ ⁊ q̃ sint ꝑsone domestice hr̃.C.de his q ad ec.ꝯfu.l.pñti.§.sane.Sed si eijciat eũ de domo nunqd poterit testificari.quidã dicũt ꝙ sic.ar.s̃.de postu.l.cui eoꝝ.§.affinitates pñtes.tu dic ꝯ.ar.huius.§.hec fuit opi.d.Gui.de suz.quã hic recitat.d.Ja.de are.sed de hoc statim latius dicaz ibi suscepte cognitionis tpe.Sic ergo tp̃s incepte accusationis inspicit̃ vtrũ fuerit in suo dñio an nõ.vt primo casu nõ torq̃at̃ ẽt si desinat esse suus.scd̓o casu sit etiã si postea efficiat̃ su⁹.vt h̓ pz.¶ Et totus iste.§.ar.ꝙ si dñs licẽtiauit famulum suũ ⁊ de domo eiecit ad hoc vt ꝑ eũ possit ꝓbare quasi cũ non sit de familia possit testificari ꝙ hic dño non ꝓfit nec valeat eius testimoniũ.dy.ꝓ hoc.s̃.de ritu nup.l.adoptiuus.ĩ prin.Et ꝓpter memoriã ⁊ suspitionẽ prisci dñij.vt.j̃.e.l.vnius.§.seru⁹.⁊.l.etiã Ja.de ra.ꝯ ꝑ.l.s̃.de adulte.l.si postulauerit.§.iubet.⁊ ꝑ ei⁹ opi.ꝯtra dy.vr̃.d.l.cui eoꝝ.§.affinitates.s̃.de postu.⁊.j̃.de vᷓb.sig.l.notionẽ.§.instroꝝ.ꝑ quẽ.§.ꝯsueuit terminari q̃stio an pupillus pubes fact⁹ possit testificari de eo qd̓ vidit in pupillari etate forte posset distingui an in fraude ⁊ spõte expellant̃.An ꝓpter iustã cãm vt primo casu non possit testificari.⁊ ita vera sit dy.opi.scd̓o casu vera sit opi.Ja.sed qd ecõtra si nõ familiaris efficiat̃ familiaris vr̃ ꝙ debeat admitti ⁊ inspici tp̃s suscepte cognitionis.vt hic v̓.sed ⁊ eũ.⁊ qꝛ defuncti dispositio ꝯsiderat̃ vt sciamus vtrũ possit reuocari ab eo.vt.s̃.de lega.ij.l.peto.§.fratre.coniũcto prin.eiusdẽ.l.cũ si.⁊ de re.dub.l.si cognatis.sic ⁊ hoc dz ꝯsiderari tpe cognitionis vt si tp̃s cognitionis reperiatur domesticus repellat̃.al̓s non.dy.¶ Et de ista materia vide qd̓ plene no.C.de testi.l.etiã.facit etiã iste.§.ad excludẽdum fraudem multoꝝ q vidẽtes ꝙ non pōt ꝓbari ꝯtra eos nisi per quosdã testes vadunt ⁊ offendunt eos vt sic tanꝙ̃ inimici testificari non possunt qd̓ hoc eis non prosit.arg.huius.§.qui dicit considerari cognitionis cepte tp̃s.pro hoc.s̃.ex quib.cau.ma.l.⁊ qui data opera.C.qui mili pos.l.j.immo videt̃ ꝙ haberi debeat pro confesso ex quo per talẽ fraudem nititur subtrahere copiam probationũ.ar.C.de postu.l.prouidenduz.de proba.l.ad probationẽ.j̃.de iur.fis.l.ij.§.j.Ja.Et ad hoc vide qd̓ no.C.de testi.aut.si testis dicatur.al̓s si vero testis dicatur.ver.dñs Odof.Ja.¶ In glo.in his in fi.sed si dicet regulariter eũ torqueri acsi manumissus eũ non esset ex quo in fraude manumissio facta est.arg.s̃.de iudi.l.si quis ex aliena.⁊ de arbi.l.non distinguemus.§.sacerdotio.Dy.C.de fal.si quis decurio.j̃.de le.j.⁊.s̃.de testi.l.testium.

Si quis dicatur. Etiã ante accusationem de crimine depositaz al̓s si post tũc etiaz facere esset emptus nihilominus torq̃ret̃.vt.s̃.§.proxi.dy.⁊ dic casum vt dixi.s̃.e.l.§.diui fratres.vbi est idez casus.¶ Et no.ꝙ presumitur ꝯtractus valere nisi probet̃.puta si ꝓbet̃ actio inter partes id ex quo habeat̃ ꝯtractus ꝓ simulato.vt.C.plus valere qd̓ agitur per totũ.¶ In glo.per eum qui dicit.l.quecũq̃.§.fi.so.illa in solẽnitate extrinseca.vt.s̃.de ver.ob.l.sciendũ.de quo dic vt ibi no.⁊ dixi.Dy.Uel ſm Jac.de bel.dic vt in ꝯtrario no.vel dic aut emit quis rem in qua desideratur solẽnitas de natura persone vel ipsius rei.aut emit rem in qua non desideratur solẽnitas.⁊ est certũ aut est dubiũ primo casu dz solẽnitas probari ab eo qui eam allegat vt in cõtrario.⁊.C.de fide instru.⁊ iur.haste fisc.l.j.li.x.cũ ibi no.scd̓o casu qui dicit venditionem non valuisse debet probare vt hic.qꝛ oĩa presumuntur licere.vt.s̃.ex quib.cau.ma.l.necnon.§.sed ꝙ eis.tertio casu dic idem in dubio vt hic.⁊ dicto.§.sed ꝙ eis.⁊ dicta.l.sciendum.de ver.obli.⁊ de proba.l.ab ea parte.fallit quãdo emit quis rem qm̃ constat non licere emere ⁊ est certum tũc enim debet emptor probare se iure emisse.vt.C.ne iudeus christianum mancipium.l.j.de agrico.⁊ censi.l.quẽadmodũ.li.xj.et que res venire non possunt.l.j.⁊ per totum.⁊ sequenti titulo.Ja.de bel.

Item seuerus. Alias incipit.cũ qd̓ seru⁹ non debet torqueri contra dñm.et si torqueatur non statur eius confessioni ⁊ si sine tormentis cõtra dñm deponat non valet.hoc dicit Dy.ibi dictura sententiã.i.iudiciuz.⁊ dictio dicturi est casus genitiui ⁊ numeri singularis.ibi indicia seruorum.i.dicta seruorum sponte sine tormẽtis.ad qd̓.j̃.e.vnius.§.seruo.⁊.s̃.hac ea.l.§.diuus seuerus.al̓s incipit cũ serui.⁊.j̃.e.l.diuus.§.ex quibus causis.Dy.⁊ ol.⁊.j̃.hac.e.l.§.cum quidam.

Diuus seuerus. Ibi confessiones in tormẽtis facte.dy.ibi probatio.s.alia.Dy.Et dic cum reus confitetur de crimine aut sponte et sine tormentis ⁊ statur eius confessioni nisi ipse vel alius etiaz eo inuito velit contra suam confessionẽ probare qd̓ potest fieri quolibet tpe etiaz post sñiam.vt.j̃.e.l.§.si quis vltro.⁊.l.vni⁹ facinoris.§.pe.aut confitetur per tormenta ⁊ tũc aut precedũt indicia ⁊ perseuerat in confessione ⁊ alius non vult contra probare.⁊ tunc statur eius confessioni.vt.C.de custo.reoꝝ.l.si quis in ea culpa.si vero non precedunt indicia non valet talis confessio vt hic.⁊.j̃.e.l.pe.ſm vnum intellectum Ja.⁊ dixi.s̃.e.l.in prin.⁊ vide qd̓ dicam.j̃.e.l.§.qõni fidem.

Si serui.

Si servi. Ibi ɔfessi ꝓcedente ⁊ nõ ꝓcedente interrogatione non est vis. Dy.

In causa tributorum. Cõstrue sic ratio periculi ꝙ scʒ piculū servo, fraudis ɔscio denūciat penā capitalē extruat vel instruat. i. instruere debeat ꝓfessionē eiusdē depositi in qõne in cã tributoꝝ in qbus ⁊c. Et est sensus ꝙ servus reipublice interveniēs in tributoꝝ exactiõe si emergat quõ solverit vel non ille qui dicit se soluisse pñte reipublice servo torqbiť serv⁹ ⁊ si falsum dixerit capitalē penā subibit. vt. s. ad. l. cor. de falsis l. j. §. vlti. ¶ Alio mõ poniť in gl. Ja. ibi in qbus. i. in quoꝝ collatione ibi ꝙ. s. periculū ⁊ est casus accusatiui. Ol. ibi denūciat scʒ ipsa rõ. Ol. ibi eiusdē. s. iudicãtis. Dy. ibi extruat. i. instruat. Dy. ¶ In glo. negociator servoꝝ ibi sibi cessanti ⁊ servo ɔscio imponiť. hoc nõ est verū qꝛ ex hoc pena capitalis ipsis imponatur nec dicunt hoc. ll. hic allegate. ol.

Qui questionem. Ibi an lucius qdã terti⁹. Dy. ibi alterū em. s. interrogare, spãľr an lucius titius fecerit. Ol. de hoc vide qõ dixi. C. de accu. l. fi. ⁊ qõ no. in glo. ⁊ lectura. xliij. di. sit rector ⁊ ɔcor. ad hunc. §. de pe. di. ij. §. his autoritatibus. ver. nõ tibi dico. ⁊. iiij. q. iij. §. servi neqꝫ ꝓ dño. ⁊ qõ no. in spe. de accu. §. j. v. ceterū cõfessio. ⁊ v. se. ⁊ ex de of. or. c. si sacerdos. vñ collige ex isto. §. illud gñale ꝙ qdã licēt in gñe q̃ nõ licēt in specie. ad ideʒ. s. de iniur. l. itē apud labeonē. §. cui ɔtrariū est. s. si qs cau. l. sed ⁊ si qs. §. qsitū. vbi qdã licēt in specie q̃ non licēt in gñe. solu. vt no. ex de of. or. c. ij. in glo. ordinaria. nõ etiã ꝑ hūc. §. ꝙ ɔtra certā ꝑsonā nõ est faciēda interrogatio sic etiã nõ est faciēda inqsitio spãľr ɔtra aliquē nisi ꝑm modū traditū ex de accu. c. qualiter ⁊ qñ. cū ibi no. ⁊. e. ti. c. j. ⁊. ij. li. vj. gñalis aūt inqsitio ꝓcedere põt. vt e. ti. c. olim. ⁊. s. de off. ꝑsi. l. ɔgruū. est etiã dĩa vtrū iudex ex suo mero officio ꝓcedat an alio ꝓcurãte vel instigãte qꝛ primo casu iudex faciet iurare eū ɔtra quē inqrit vt ad interrogata veritate rñdeat vt extra de accu. c. cū dilectus. in scdo non sed ꝓmotor inqsitionis ꝓbabit ⁊ nisi ꝓbet puniť vt extra de calū. c. cū dilectus. ¶ Itē est alia dĩa qꝛ cuʒ iudex ex officio suo ꝓcedit ingret in loco in quo ꝑsona ɔtra quã inqriť ɔversať. ij. q. j. c. videda. extra de elec. c. postꝙ. ⁊ dixi. C. de defen. ciui. vel defensores. Itē citabiť inqsitus ⁊ põt obijcere ɔtra inqsitorē de suspecto. vt extra de accu. c. ad petitionē. ⁊ põt etiã opponere ꝙ sit criminosus. vj. q. vij. c. iudices. Itē põt opponere ɔtra testes ⁊ dicta eoꝝ. vt. d. c. quaľr ⁊ qñ. §. dʒ. ⁊ poterit suas excusatiões ꝓponere qñ inqsitio sit alio ꝓcurãte ꝙ ille ꝓcurãs est eius inimicus vel cū eius hostibus ɔversaf. vel cõsanguineos inducit ad testificandū. vt extra de accu. cū opʒ. ¶ Iteʒ inqsitor faciet iurare eos q ꝓcuraverūt inqsitionē vt extra de si. c. lʒ heli. Sed qd si princeps scribat alicui vt inqsita veritate ꝓcedat nunqd ꝓcedit ꝑ modū inqsitionis an via ordinaria dic ꝙ via ordinaria ar. dicti. c. iudices. vj. q. viij. ¶ Utrū aūt fieri debeat inqsitionis copia ꝓbaf. C. de bo. vacã. l. fi. li. x. ibi data copia reclamãdi. Ri. ra. ¶ Sed nunqd iudex inuitis partibus possit ꝓcedere ꝑ viã inqsitionis dic ꝙ sic. vt. d. c. qualiter ⁊ qñ. §. dʒ. ⁊ de ista materia inquisitionis vide qõ plene dixi. C. de accu. l. ea qdē.

Divus adrianus. Ibi ampli⁹ dixerit ꝙ interrogat⁹ fuerit. dy. ibi rei iudiciū. i. indiciū. ⁊ ꝙ ille de quo deposuit sit reus criminis. dy. de quo dic vt dixi. C. de accu.

1 ¶ Tortura dicitur fallax ⁊ periculosa.
2 Inimico fides non est adhibenda.

Questioni. Fides. i. ɔfessio facta ꝓpter qõnē. Ol. ibi nõ semp puta qñ discordat ɔfessio sua a iudicijs ꝓcedentibus. Old. ⁊ qñ tali ɔfessioni sit fides adhibēda. vide. C. eo. l. fi. ⁊ dicã. j. §. pri. ⁊ hoc boni ⁊ recti iudices habēt multū attēdere ⁊ instigare qꝛ sepe metu tormētoꝝ torti dicūt que nec vera nec verisimilia vt sequiť ⁊ ꝓbaf etiam. j. e. l. §. si quis vltro. quo casu iudex non curat sed veritateʒ sollicite investigare curet inquirendo de circūstantijs ⁊ modis quibus reus dicat ⁊ ɔfiteatur se fecisse ibi duricia tormētoꝝ. i. circa tormenta adhibita. Dy. ibi exprimi. i. investigari. Dy. ¶ Et not. hūc. §. qui sepe allegatur in practica in favorē tortoꝝ ꝙ tortura fragilis est ⁊ fallax ⁊ periculosa idē dicitur de duello in lõbar. de homici. liberoꝝ hoim. l. recolimus. ⁊ extra de purga. mi. c. ij. idē in cõparatione litterarū que siľr est res fallax. ⁊ in auf. de instr. cau. ⁊ fid. in prin. ¶ Sed quero si aliquis cõfessus est sponte sine aliqua ꝓbatione an mitius debeat puniri ꝙ si probaretur ɔtra cū. ⁊ vꝫ ꝙ sic. ar. l. di. ꝑsbyteroꝝ. ⁊. c. preposteraʒ. ij. q. j. in pñmis. ⁊. j. de re mili. l. non oĩs. in fi. ⁊. C. de his q se def. l. vnica. ⁊ de hoc no. in summa per Hosti. de accu. rubricella de inquisi. c. ⁊ qualiter. ver. sed nunquid mitius. quicquid tñ sit ꝺ iure non vidi servari ꝙ mitius ex hoc puniretur. ¶ Itē no. ꝙ
2 non est credendū inimico † qꝛ facile mētiť ɔtra inimicū vt hic ꝓʒ. ⁊ ideo inimicus litteris inimici credere non dʒ nec de eis cõfidere. vt extra vt lit. non ɔtest. c. accedēs. vnde alibi dicitur ꝙ vox inimicoꝝ non est audienda. iij. q. j. nã etiam ꝑm vetus testamentum licebat occidere inimicū. de quo vide. xxiiij. q. iiij. c. cuʒ in lege. ⁊ qui aliquē odit eū ɔdēnat. xx. q. iij. c. pñs. ⁊ ꝓpter odia sepe pervertūtur iudicia. xj. q. iij. c. quatuor. ¶ Sed quid si inimicus in favore inimici aliquid dicat nunquid credendū est ei. dic ꝙ non. vt extra de testi. c. presentiū. in fi. ⁊ de accu. c. meminimus. in fi. ⁊ de istis inimicitijs no. per Rof. in libello iuris canonici. ti. que sint necessaria ad ꝓcedendū in inquisitione. ⁊ plene dixi. C. de testibus. auf. si testis dicatur. al's incipit. si võ dicatur in ver. ꝑterea. ibi fides haberi non dʒ etiã in casibus in quibus põt quis de alio ɔfiteri. de quibus no. ⁊ dixi. C. de accu. l. fina. ol. ⁊ no. etiam extra de confessis. c. j.

1 ¶ Probare post sñiam an quis possit.

Siquis vltro. Iste est aureus. §. ⁊ ɔtinue allegatur in practica ex quo multa vtilia colliguntur. ¶ Primo qs põt etiã post sñiam † ꝓbare ɔtra suã ɔfessionē de quo no. s. ad. l. aquil. l. inde neratius. §. vlti. de hoc etiã no. per Inno. extra de renū. c. cū olim. per Arch. extra de accu. c. j. li. vj. ⁊ ꝑ hoc. s. de interrog. act. l. de eta. §. fin. cū ibi no. ⁊ vide etiã qõ no. C. de ɔfes. l. vnica. ver. nono queriť. ¶ Et de ista ɔfessione in tormētis an valeat ⁊ qñ dixi. s. pr. §. et. §. divus severus. ⁊ no. C. quoꝝ ap. non recipianť. l. observare. in fi. ⁊. C. e. l. fi. ⁊. xj. q. vj. c. j. ¶ Scdo collige ex eo qõ dt potes decreti gratiã facere qõ hoc est verū si est talis iudex q adversus suã sñiam possit restituere. Dy. vt ⁊. j. diceť. ¶ Sed certe immo vꝫ ꝙ iste fuisset repetēdus in qõnibus. vt. j. e. l. repeti. q̃ vꝫ ɔtra dic ꝙ iste. §. loquiť qñ ex qõnibus fuit secuta ɔfessio lʒ non vera. vñ non dʒ repeti vt hic. lex aūt repeti intelligenda est qñ nulla secuta fuit ɔfessio. ¶ Et ex hoc aliqui maliciosi advocati aliqñ deceperūt imprudentes iudices maleficioꝝ ⁊ instruxerunt malefactorē ꝙ qñ torqreť alia crimina q̃ vere non commisisset non aūt illud de quo ɔtra eū ꝓcedebatur iudices ꝑiti credentes eū posse dãnare sup criminibus ɔfessatis fuerūt ɔtēti tali ɔfessione vñ postea advocati ad defensionē istius ꝓbaverunt de innocentia istius sup criminibus ꝑ eum ɔfessatis qñ tñ revera non cõmiserat adijciētes etiaʒ ꝙ sup criminibus ɔfessatis tortus fuerat nullis ꝑcedētibus indicijs. ⁊ iõ talis cõfessio sibi nocere non debebat vt dixi. s. e. l. §. divus severus. et ꝑ hoc. j. e. l. divus. §. fi. iudices hoc vidētes iterato voluerūt eū torquere ⁊ repetere sup maleficio sup quo ꝓcedebiť ɔtra eum certe non possunt ꝑ istū. §. cū tortura habuerit effectū suū sup alijs maleficijs ɔfessatis lʒ inefficacē sicut hic. ⁊ ꝑ hoc. j. cod. l. vnius. §. j. lex em̄ repeti in. d. §. j. in. l. vnius. intelligi debent vt dixi qñ ex tortura nulla oĩno est secuta ɔfessio. ⁊ ideo tanti iudices semp exigūt ɔfessionē sup crimine de quo ꝓcediť ɔtra reuʒ ⁊ sup quo indicia ꝑcedūt etiã si tortus de alijs infinitis criminibus ɔfiteaf. ol. ¶ Ultimo notãdū ex illis verbis certum habemus ⁊c. ꝙ illud põt dici certū qõ ꝓbabili rõne crediť. vt ⁊. s. ꝺ ritu nup. l. si filius. ol. Sicut etiã dr̃ qs scire qõ ab alijs audivit lxiij. di. salomitane. ⁊ ibi ꝑ arch. scire em̄ dr̃ multis modis. vt nota. ꝑ eūdē de pe. di. iiij. c. i domo. ⁊ dixi. s. de legi. l. scire leges. ibi in se. i. ɔtra se. dy. ibi vt ad certiorem qsiturus dico vt ad certiorem ⁊c. ol. ibi ɔsiliuʒ tuū quo nos ɔsuluisti qõ ipso servo facere debeas ꝑses qñ talis casus emergeret qꝛ inveniret ɔfessum nõ culpabilē. dy. ¶ In glo. no. vt alijs ꝑiudicaret in fi. de quo dic vt ibi no. ⁊ dixi in glo. qñ vere commiserat al's secus vt. s. v. ꝑxi. vel dic idē si nõ vere. vt. j. titu. j. l. divi fratres. dy. ¶ In glo. neqꝫ in criminali ibi vel illud in civilibus vel dic ꝙ ibi restitutio petiť auxilio iuris scripti ꝑ edictū de minorib⁹ vel maiorib⁹ qs põt restituere ɔtra suã sñiam. sed vbi ɔdēnatus nõ hʒ viam iuris scripti ꝑ quã possit petere restitui tūc iudex non põt restituere sed solus princeps vel senatus. ⁊ ita loquiť hic ⁊. s. de postu. l. j. §. de qua aūt restitutione. ol. ⁊ Ja. ¶ Sed adhuc vꝫ ꝙ iudex possit sñiam suã mutare. vt. C. de sac. san. ec. auf. interdicimus. q̃ est signata sup. l. placet. sed dic vt ibi dixi. ⁊ vide qõ de hoc ibi plene no. ⁊ qõ no. C. de pe. l. penã. ⁊. j. e. l. divi fratres.

Hereditarij. In fi. ⁊ iõ hñ torqueť non in caput dñi torqri non debeat vt. s. e. l. j. §. divus severus. ⁊. §. cū quidē. ⁊. §. si servi. ꝙuis ɔtra aliqueʒ litigantium de hereditate torqueantur. Dy.

¶ §. i prexi cõtingibilis et reputat euʒ bar. notabilē. ⁊ ad ei⁹ materiã vide. l. relegari. j. ꝺ pe. ⁊ bar. i. l. iij. C. de sen. ex pe. re.

SI quis viduam. Ibi cognatã .s. suam. Dyn. ibi contra fas .i. contra ius naturale. ibi stuprum quod erat vidua. Dy. ibi adulterium qñ erat nupta. Dy. ¶ In glo. saltẽ ẽm Jo. similis subauditio fit .j. ti. j. l. in seruorum. in prin. Ol. ibi. l. eiusdẽ. §. penul. vel dic ꝙ tps huius. l. nõ erat pena gladij pro adulterio. ⁊ .s. de his qui. vt indig. l. claudius. ⁊ no. j. de re mili. l. qui cum vno. §. si adulterij. Dy.

PAtre. Ibi publicantur ⁊ nulla fit emẽdatio. vt. C. de adulte. l. iij. in fi. Dyn. cum de falso testamento eiusdez cuius hereditate erat questio. Dy.

1 ☞ Tortus si moriatur propter nimiam torturam an iudex punietur.

QUestionis. Ibi haberi opz .s. taliter vt sequitur. Dyn. ibi innocẽte qñ non probatur delictum. Dy. ibi supplicio qñ probatur. Dy. ¶ Sed quid si tortus † moriatur propter
1 nimiam torturaz nunquid iudex punietur. d. Gui. dicebat ꝙ sic hic arguens in eo ꝙ iudex facit plusꝙ dz habetur pro priuato sed priuatus teneretur ergo ⁊ iudex argum ẽto etiã tutoris q nõ dicitur tutor cũ male administrat. vt. s. de fur. l. interdũ. §. q tutelã. do. Odof. in quadã sua summula de questionibus. aut fecit dolose ⁊ tenetur lege cornel. de sicca. aut culpabiliter. ⁊ tũc nõ. vt. s. de sicca. l. in lege. ⁊ hanc approbat Dy. Et de hoc plene dixi. C. de adulte. l. graccus. in fin. qd non teneatur facit qr illi q torquẽtur deficere solẽt. vt. j. de penis. ante damnũ. §. j. vbi de hoc ẽm Ja. de are. Itẽ no. ꝙ non est festinandũ ad tormẽta. vt. s. ad sil. l. j. §. sed in ea. per tormẽta homo debilitatur ⁊ fit deterior. vt. s. de vsuf. l. vsufructuario.

1 ☞ Torture an sit solũ locus super grauioribus criminibus.
2 Torture an sit locus in causa ciuili.

EDictum. Ista lex allegatur ad multa. primo ꝙ tormẽta fiunt ad veritatem eruendã. pro hoc. C. e. l. cũ testamẽtum. v. q. v. c. illa q. ⁊ xiiij. q. vj. c. ea. ⁊ ad hoc facit gl. hic posita dũ dicit tormẽtis verberibus ⁊ igne fatigati que dicunt veritas ipsa videtur dicere p quã glo. cõiter tenet totus mundus ꝙ si aliquis post probationes vel iudicia nihil sibi ammodo nocentur quasi veritatẽ ipsam in tormẽtis dixisse vel negasse videatur vt hic dicitur. ⁊ ita cõiter tenetur ⁊ seruatur. ¶ Quidam tñ hoc intelligere voluerunt qñ contra totũ precedebãt solũ iudicia. secus si plene pbationes qr tunc tortura ipsum nõ purgaret a plurimis pbationibus. ⁊ ita videtur innuere glo. C. e. l. j. que incipit. i. inuidiosa circa mediũ. ¶ Sed certe ibi nõ loquitur de tortura criminosi sed testiũ. ⁊ ideo non bene accedit ad propositum. sed licet vt dixi sic cõiter teneatur per hãc glo. que dicitur fuisse tullij. tñ hoc lege aliqua non bñ probatur. in hoc ergo põt dici per tormẽta purgatus vt repeti non possit nisi nouis indicijs superuenientibus. vt. j. e. l. repeti. fateor tñ ꝙ fatuus est iudex qui malefactorẽ torquet super plene probãtes sed solũ super alijs. ¶ Itẽ no. ꝙ solum super grauioribus maleficijs vi-
1 detur esse locus tormẽtis † vt hic dicitur. sed tñ cõiter seruatur ꝙ etiam super leuibus fiunt torture. ⁊ ita videtur tenere glo. C. e. l. j. Et Az. in summa huius ti. in fi. ita etiaz pro magnis culpis tantuz quis excõicatur. xj. q. iij. c. epi. ⁊ c. nemo. ¶ Sed nunqd
2 in causa ciuili † locus est tormẽtis in defectũ probationũ videtur ꝙ sic vt hic no. in glo. j. ⁊ no. etiã. d. c. illi q. v. q. v. ¶ In contrarium videtur glo. j. pri. §. que incipit a quocũqꝫ cõmisso ⁊ dic vt dicã. j. e. l. ex libero. ¶ In glo. nã tormẽtis. ibi. §. si quis vltro. hanc tenuit Dy.

Statuliber. Ibi habeatur difficilius cum de eo ꝙ̃ de seruo habebitur. vt. C. e. l. nec si mors. Ja. ibi spem suã .s. libertatis consequende in conditionis euentũ. Dy. ¶ In glo. quasi dicat ibi. j. eo. l. statuliberi. so. quo ad veritatẽ eruẽdam tractatur vt seruus quã inuẽta tractatur vt liber. vt ibi. ⁊ l. moris. §. fi. j. de penis. Dy. ¶ Alia concordat ad tertiã dic vt dixi. d. §. qõni. vltima concordat Dy. ⁊ dic vt no. in. d. l. statuliberi. a ceteris. vel dic ẽm Ja. de bel. qd est vere seruus heredis vt hic. ⁊ ẽm quid censetur liber. vt. d. l. statuliberi a ceteris. vbi de hoc tu dic ꝙ. l. statuliberi. loquitur de pena pprij delicti. ⁊. §. qõni. concordat ⁊ ad. §. scdm. rub. vt no. §. qõni. ⁊ l. statuliberi. concordat Ja. de bel.

1 ☞ Questionibus an sit locus in cã ciuili.

1 **DIuus pius.** Istud prin. facit ꝙ in causa ciuili † sit locus qõnibus. de quo dixi. s. l. pri. ⁊ dicã. j. e. l. ex libero. ibi inueniri non possit contra. iiij. q. iij. itẽ in criminali. versi. item scdo rñso. Ol.

Ex quibus causis. Ibi nõ debet qd est regulare nisi in casibus. vt. C. e. l. j. Dy. ibi iudicia .i. dicta seruorum sponte ⁊ sine tormẽtis prolata. Dy. ¶ Et allegatur iste. §. continue in practica ꝙ si aliquis torqueatur seu interrogetur in casu quo torqueri nõ potuit ⁊ qr non precedebant indicia vel interrogatio erat impertinẽs vel nõ substãtialis ꝙ confessio super hoc facta nullius est momẽti. ⁊ ad hoc etiã facit glo. hic posita. ⁊ qd dixi. s. e. l. j. §. diuus seuerus. ¶ Et ad hoc etiã facit quod dixi. s. eodem. l. j. ver. consueuit etiam queri. ⁊ quia confessus non debet interrogari contra alios. ⁊ si interrogetur ⁊ aliquid confiteatur non valet. vt. C. de accu. l. fi. ⁊ extra de confessis. c. j. ⁊ l. in glo. Item confessio habita per filiumfa. in iudicio qd habebat cum patre ⁊ sic nõ tenebat iudicium nullius est momẽti. vt. s. de interrog. act. l. si filius. ¶ In contrarium videtur ꝙ lz interrogari non debuerit tñ si interrogatus rñderit ꝙ valere debeat nã si aliquis confiteatur non precedente infamia ⁊ nõ oblatis sibi capitulis nihilominus tenet confessio. vt extra de accu. c. j. li. vj. ⁊ ad hoc. s. de interrog. act. l. si sine. §. j. ⁊ l. de eta. §. qui interro. de adult. l. si postulauerit. §. que tñ. ¶ Et ad hoc vide qd no. per Inno. extra de dolo ⁊ contu. c. prout. de testi. c. per tuas. per eundem. ⁊ per Hostiẽ. in summa de iudi. ver. j. lz non teneatur ⁊ si quis rñdeat positioni cui non tenebatur rñdere tenet rñsio in speculo de positionibus §. sexto tractandũ. ver. hoc aũt scias. ⁊ si satisdetur in casu in quo non dz satisdari tenentur fideiussores. vt. s. si quis cau. l. sed et si quis. §. pe. ⁊ de fideiusso. l. si quis postꝙ̃. ⁊ l. grece. §. si a tutore. Cõiter vidi seruari ꝙ si torqueatur quis indicijs non precedentibus vel in casibus in quibus nõ dz torqueri vel interrogari ꝙ eius confessio nullius sit momẽti. ⁊ pro hoc bñ. s. eo. l. j. §. idẽ seuerus. ⁊ interloquẽdo pnũciãt indicia legitima precedere qr ab ista interlocutoria põt appellari. vt. j. de ap. reci. l. ante ⁊ si non appelletur vr pars acquiescere tali interlocutorie. ⁊ ideo post torturã nõ poterit d hoc opponi. Caueãt tñ iudices ne talem interlocutoriã proferant nisi iuste qr als carnifices ⁊ nõ iudices dici possent. ¶ Qñ aũt sine accusatore proceditur quõ debeat ad qõnẽ procedi. vide. j. e. l. fi.

De eo. Libero hoĩe vel seruo ⁊ pone casuz aliter ꝙ̃ gl. scz ꝙ dãnatur aliqs deportãdus cuz remoueatur liber nõ deberet torqueri nisi tanꝙ̃ liber. ⁊ h dicit tex. ⁊ id gl. nihil valet. Uel dic vt in prima positione glo. ⁊ tũc dic de eo .s. seruo. Dy. ibi habẽda nõ est .s. tanꝙ̃ de seruo ibi rescripsit qr lz deportetur solã ciuitatẽ amittit ⁊ retinet libertatẽ. Dy. ¶ In glos. in preteritũ dñm hec est truffa. immo rõ dubitatiõis erat vtrũ id possit torqueri qr ciuitatẽ amisit. Dy.

DE minore. Ibi sed oĩs impubes ⁊ impuberibus maiores. Dy. In glo. j. in fi. hoc intelligas in causa pecuniaria. in criminali aũt non videtur torquẽdus nisi maior. xx. annis. qr libere tũc testificari põt. vt. s. de testi. l. in testimonium. Dy. Itẽ contra se bene torquentur si deliquisse dicãtur. vt. j. e. l. ex libero. §. j. ⁊. s. ad fil. exceptantur. §. j.

Potest. Ibi castrensis peculij .i. quos filius hz in castrensi peculio. Dy.

1 ☞ Delatorẽ si quis habeat de quo hz testes sed non instrumentũ an possit eũ cogere vt faciat instrumẽtum.
2 Quis creditur esse talis qualis est fama de eo.
3 Torqueri an quis possit per famam.

Tormenta autem. Ibi nec dz dixit ꝙ nõ sunt habẽda tormẽta quanta postulat accusator sed vt moderate rõnis ⁊c. verũ qr non moderate rõnis esset accusationi petere torqueri seruũ vel libertũ accusati contra eũ vel p eo. vt. s. e. l. j. §. ad qõnẽ. cũ pluribus. §. sequentibus. ⁊. C. e. l. prudẽ. ideo bene sequitur nec dz ⁊c. qr estimatio ⁊ fama cuiuscũqꝫ multũ operatur ad subijciẽdũ quẽ tormẽtis vel non. ideo continuatiue sequitur sequẽs ver. plurium quoqꝫ ⁊c. ar. bonum ad id qd sepe occurrit dico ꝙ titius surripuit mihi rem meã vel penes se hz instrm vel scripturã facientẽ pro me non habeo de hoc aliquas pbationes vel indicia: sed dico iudici dñe faciatis tentari in domo sua nunquid sum audiendus. ar. est hic cũ concor. in glo. no. ꝙ non secus si dicaz vel semiplene probationes adessent. Ol. sed ꝙ debeã audiri facit C. de ser. fugi. l. requirendi. vbi de hoc dixi. Facit etiaz ꝙ si ego habeo

habeo debitorem de quo debitore non habeo instrm sz testes et volo qd cogat facere instrm q non possum eu cogere q ad hoc peto fieri instrm vt possim ɔ eum intentionē meā probare hoc aūt non debeo sumere de domo sua vt hic dr. In ɔriū q hoc debitori nō nocet ꝛ mihi prodest ergo facere debz.s.de aqua plu.ar.l.j.§.itē varus.ꝛ de euic.l.in creditore ꝛ vr expssum.s.sol.ma.l.ij.vbi nisi hoc ei ꝛc.nisi maritus debitor vxori tenetur ei stipulāti promittē ꝛ hanc approbat. Dy. hic et ibi Dy.et de hoc dixi.C.de libe.cā.l.sicut datā.ꝛ de ɔdi.ex lege.l.dissolute.ibi in testimoniū cum tormētis vel sine.Dy.ibi vox ipsa.s.accusati vt q trepide vel ɔstanter rūdet.Dy.et p hāc litteram tenēt docto.q si testis velit deponere hoc mō qd vadat corā iudice cū dicto suo scripto ꝛ dicat dne ego testificor et iuro verum esse vt in hac cedula ɔtinet q non valeat tale testimonium.ꝛ pro hoc.s.de testi.l.iij.§.j.ꝛ eodē mō nō valeat dictuz testis si tabellio scribat eodē modo talis testificat⁹ fuit in oībus ꝛ per oīa vt supior primus testis.Ol.ꝛ de vtroqz dic vt dixi.C.de testi.l.iurisiurādi vltra pn.ꝛ de pcibus impera.offeren.l.vlti.cautius ꝛ tutius est scribere dictū cuiuslibet testis distincte ibi affert.s.iudicati materiā seu iudiciū.Dy.ibi qua trepidatiōe. ¶ Ex hac lra colligūt aduocati q si cōicat receptio testium alicui q dz facere scribi p notariū qua fronte qua audacia qua trepidatione testis testificetur non autez debent oretenus referre q nō credit sibi nisi quātum ɔstat legitimis documētis vt ex de proba.c.qm ɔ falsam.l.ꝛ de hoc no.ibi p Inno. ¶ In glo.no.q ex quo hoc tn lz credā eē verū de iure nunq vidi de facto seruari immo in remissionib⁹ siue cōmissionibus q fiunt de curia romana sup receptione testiū semp ponit rescriptum nobis quāta fides sit testibus adhibēda ita q sup trepidatione iudicari ꝛ silibus fides adhiberi relationi seu scripture cōmissarij ibi cuius estimationis.i.cui⁹ fame nam quilibet psumitur talis qualis fama est de eo in ciuitate sua vt ait Boetius p elegātia verba talia sūt subiecta qualia pdicata pmittunt sic ꝛ quilibet presumit eē talis qualem eum iudicant vestimēta.j.de iure fisci.l.sz si acccepto vsu toge.s.de iniur.l.itē apud labeonē.§.si quis virginē.ꝛ.C.d la ti.liberta.tol.l.j.§.sed q pileati.ꝛ quilibz psumitur esse talis qualem iudicat sermo eius vt.s.de tuto.ꝛ cu.da.ab his.l.is q et de condi.insti.l.quidā sic ꝛ quis esse talis quales parentes habuit vt.s.de edil.edi.l.q si nollit.§.qui mācipia iuxta illō euangelicuz non pōt arbor mala bonuz fructū producere nec ecōtra ꝛ q sepe solet filius silis esse patri vt.C.ad.l.iul.maiesta.l.quisqs.ꝛ ibi no.Sic ꝛ quilibet psumitur esse talis qualē iudicat palor vultus vt ait tullius.ꝛ dicit iste.§.ꝛ.s.de testi.l.iij.§.j.psumitur tn quis bonus nisi ɔriuz probet vt.j.de re milita.l.nō oēs.§.a barbaris.ꝛ.C.de inoffi.testa.l.oīmō vbi d h satis dixi ꝛ no.ex de reg.iur.c.semel malus lib.vj.per Dy.et alios ꝛ quilibet psumitur amicus nisi pbetur ɔrium vt.s.de leg.ij.l.cum quidā.ꝛ.l.cū pater.§.rogo.Ja. Et pdicta etiam
2 bene faciūt qd dr qd quis creditur eē talis † qualis fama est de eo in vicinia sua.xxxij.q.ij.c.si quis pniam in glo.no.ꝛ pro hoc.C.ne de sta.defun.l.si mater.ꝛ in lombarda de testibus.l.volumus ꝛ de offi.psi.l.diuus.de peti.here.l.si putas.ꝛ iō cū sit inquisitio de fama alicuius fieri dz in locis in qbus ɔuersatus est.ex d elec.c.postq.ꝛ ad hoc.s.de flumi.l.j.Est tn not.qd probationes que fiūt sup bona fama pualent illis q fiunt super infamia vt ex de purga.cano.c.cū in iuuentute.de accusa.c.lz in fi.et no.e.ti.c.qualiter ꝛ qn scdo in glo.magna.Item si aliqs bona fama caret:caret ꝛ effectu ex de vb.sig.c.for⁹ iu si. ¶ Et ad hāc materiā facit ex de sen.excō.c.si iudex laicus.lib.vj.item eodo q quis ɔuersatur cū bonis psumitur bon⁹ et econtra vt colligi pōt in aut.de monachis.§.cogitandū.et in psalmo diligā te deus vsu cū sancto sanctus erit cū viro innocente innocēs eris cū clerico clericus eris ꝛ cū puerso peruerteris. ¶ Et de ista fama no.s.de testi.l.iij.§.j.ꝛ plene dixi
3 C.de accu.l.ea quidē circa fi.ꝛ an p famā † possit quis torqueri dixi.C.e.in.l.j.ꝛ iste tex.facit q sic ꝛ qdaz pua additio.Dy.que est super verbo emergunt que dicit vt si sit homo male fame ponat eum ad tormenta.Dy.

Etiam. In fi.si amitto dnium serui sine delicto meo non torquetur ɔ me in memoriam ꝛ reuerentiā pristini dnij vt hic.ꝛ.j.eo.l.vnius §.seruus si propter delictum meum bene torquetur: vt.s.e.l.j.§.si seruus ad hoc.

Si quis ne questio. Id est tractetur ꝛ terminetur iudicium liberale cū nō possit cōpelli seruus vel dns agere dic qd pfinietur certū tpus seruo.j.qd intētet iudi.libera.al's tanq seruus torquebitur ar.C.de accu.l.si ea qui crimen intendit.ꝛ.C.de inge.ma.l.diffamari cum ibi notatis.Jaco.

Certo precio. Ibi stipulatione de restituendo deteriorationem sm Dynum.

Statuliber. Vide de delicto pendēte cōditione libertate commisso.Dy.ꝛ vide.s.e.l.edictum in fi.

1 ¶ Liber homo in causa ciuili torqueri non potest.

Ex libero. Ibi p testimonio.i.testimoniuz deponente.Et colligunt quidā
1 ex hac lra q liber hō † nō torqueat marie in ciuili nisi i testimōio vacillet ꝛ dicat se iterfuisse negocio vt.j.e.l.vnī⁹.§.testes.vn ēt p fctō suo dicūt n torqri eū p fctō suo et pro hoc etiā.s.e.l.j.§.si seru⁹ ad h sz hoc nō est verū imo et liber ꝛ seruus in cā criali ꝛ ciuili torquere cuz de cor facto agitur si pcedant indicia sufficientia vt no.p Az.in summa.e.§.torquetur ꝛ q iste ti.gnaliter ꝛ q etiā in ciuili fit locus questionibus probatur.j.de ap.reci.l.aut snīe ꝛ de hoc dixi.j.e.l.fi.et q spāle vr in militibus ꝛ decurionib⁹ vt.C.e.l.milites.ꝛ l.decuriones nisi in crīe lese maiesta.vbi oīm est equalis conditio vt.C.ad.l.iul.maiesta.l.fi.Et ad hoc q etiā in ciuili fit locus qōnibus facit qd not.ꝛ dixi.s.e.l.edictū.v.que.v.illi q in glo.ij.q.vj.non solent.§.fi.ꝛ melius al's.xvj.xv.q.vj.in sūma in glo.ꝛ p Archid.non ob.hec.l.q dz intelligi qd hec.l.ponat differentiā inter seruū ꝛ liberum testificantē vt liber non torqueatur nisi vacillet in testimonio.seruus aūt etiam si nō vacillet q sine tormentis non creditur seruo vt.s.de proba.l.cū probatio.ꝛ.C.e.l.interrogare.ꝛ qd ingenuus torqueat est expressum.C.de aboli.l.fallaciter.§.q si ingenuor de accu.l.fi.C.e.l.iij.ꝛ de his qui no.infa.l.nullā.sed qn dr testis vacillare dic qn dicit dubitatiue testimoniū suū.iij.q.ij.c.j.§.j.ꝛ no.et de ista vacillatione extra de cā possess.ꝛ pprieta.c.cū ecclesia sutrina.§.nos igit. ¶ In glo.j.in fin.ꝛ est tex.d.l.nullū.C.de testi.ꝛ in aut.q testi.§.j.vbi indistincte dicit torqueri.Dy.de minore ibi interim.i.durante pupillari etate.Oldr.et vide.s.e.l.de minore cum ibi notatis.

Eum qui. Ibi ꝛ caput eius.s.rei vendicatione cōueniri.Old.

Repeti. Pro declaratione vide qd dixi.s.e.l.j.§.si quis vltro. ¶ Et dic qd hec lex locū hz qn tortus nihil ɔfessus est vt ibi dixi qd si repetit ꝛ dic repeti.i.iter torqueri.Sz qd si repetit ɔria dicat cui dicto stabit dicunt quidā qd posteriori per illud gnale qd posteriora prioribus derogant.Ego autē credo qd neutri stetur qd vacillat diuersa pferendo ergo nihil valet vt.s.de falsis.l.eis.ꝛ de testi.l.q falsa punit tn vt falsarius vt dicta.l.pbat.Dy.Et ad hoc facit.C.de fi.instru.l.scripture cū ibi notatis.Sed nūquid ex primis indicijs pōt repeti an demum si nouo supueniant indicia vr q ex primis p.l.istam q indistincte loquit.In ɔriuz est ar.j.de vb.sig.l.boues §.hoc sermone p soc.l.si socius p filia.§.nec si prior ꝛ vr expssum.j.e.l.vnius.§.j.ibi euidentioribus argu.ꝛc.et hec vera ꝛ cōiter seruatur vbiq ad.l.istā q indistincte loquit.Possz respondeni q loquit qn repetitio fit in eodē instanti ꝛ nō diuertendo extraneos actus secus si ex interuallo puta eo remisso ad carcerem q tūc non pōt nisi noua indicia supueniāt vt dixi.Dy.assessorē tn villi imperiti ꝛ honoris immo verius vituperij cupidi repetūt etiā nouis non supuenientibus indicijs pro se adducentes in cor.aut.vt iudic.sine quoquo suffra.§.oportet primo ibi iudices torquebunt fures ꝛ non prius qui extant ꝛc.Sed ille.§.loquit de ɔtumatione tormentor nō de repetitione seu iteratione q indicant verba illa ꝛ nō prius q extāt: vn dic q ex interuallo nō repetunt siue nouis indicijs vt dixi ꝛ ɔsiderare semp dz iudex cū aliquē torquet vel repetit vtrum sit in ea vallitudine vt tormenta pati possit: vt.d.l.vnius.§.j.ꝛ.s.e.l.qōnis modū vbi de hoc dixi. ¶ In glo.ar.ad reuersionem testiū.s.vt reuerti possint ad reddendū rōnez dicti sui nō vt aliquid addant postq locuti fuerint cū ptibus vt no.plene in aut.de testi.§.q vo in glo.q incipit imo vr ꝛc.Dy.et ex de testi.cogendis.c.preterea ad fi.in fi.sol.vt ibi no.et dicto.§.q vero multi.Jaco.de bel.

Is qui de se. Notandum hanc regulā ꝛ cōcor.C.e.l.sicuti.ꝛ de accusa.l.fi.vbi de hoc plene dixi.Fallit tn hec regula in casibus spālibus notatis in glo.d.l.fi.ꝛ fallit etiā in alio q non est ibi notatus.s.s.ad l.aquil.l.inde nerati⁹.§.sz ꝛ si seruus.ꝛ.s.ad sil.l.si prius.ꝛ.l.

et si percussor sed quid si psona noiata sit alias male cōditionis ꝛ fame nūquid torqueri poterit talē noiationē dic ꝙ ista nominatio non opatur nec facit indicium cū interrogari non deberent. ꝛ hoc. §. j. ṡ. e. de minore. §. ex quibus causis ergo nihil valet qđ inde secutū est vt ꝛ. C. de leg. l. nō dubium de consuetudine tñ vidi multos torqueri si sunt male fame ꝓ quo ē ṡ. e. l. §. diuus adria. ꝛ. l. de minore. §. tormēta. vbi de hoc dixi et latissime. d. l. fi. de accusa. ¶ In glo. sed ꝯ ibi specialem vel expone ibi prius. i. si alia indicia non precedant. Dy.

Extraneo quoqꝫ. Non solum marito ꝛ patre.

De questione. Ibi hereditatē subau. ille. Ol. ibi cedis. i. de cede cōmissa in socium. Dy. Ibi qđ pro dño. i. pro dicta dñi ꝛ dic ꝙ. s. dictum siue testimonium in qōne elicitum. Dyn.

Minus. Ibi audiendi. i. torquēdi ad veritatē inquirendā. Dy. ibi timidior est subaudi ꝛ si nō apparet quis sit timidior inspiciatur tenera etas vt subijcit. Dy. et vide qđ dixi. ṡ. e. l. j. §. j. ibi tenere etatꝫ hoc iđ qꝛ facilius ꝑ eum veritas sciri pōt ꝫ si aliter ꝙ ꝑ viam tormentoꝝ ageretur de veritate hñda alicuius qōnis vel negocij tunc senior interrogaretur prius ꝙ iuuenis ꝛ pro hoc. C. de offi. prefec. vrb. l. j. ꝛ fi. Ja.

Reus. Ibi euidētioribus ꝙ prius puta ꝑ testes. Jac. et vide qđ dixi. ṡ. eo. l. repeti vcꝫ ꝙ quis repeti non potest nisi noua supueniant indicia ꝛ. l. repeti pōt intelligi qñ nulla ꝯfessio fuit secuta vt dixi. ṡ. e. l. j. §. si qs vltro. vel qñ in eodeꝫ instanti non si ex interuallo vt. d. l. repeti dixi. ibi animus sunt em̄ aliqui. i. qui metri vel ꝑ multitudine tormentorum insaniunt ꝛ delirāt. Old. Ibi durauerit ita ꝙ tormēta contēnat vt. ṡ. e. l. j. §. qstioni fidei vel dic durauerit qꝛ sic ē torquendus vt corpus sit saluum innocentie vel supplicio: vt. ṡ. e. l. questionis modum. Oldr.

In ea causa. Ibi facile adhibenda non sunt. i. temerarium ꝛ facile esset si adhiberentur. ꝛ ideo adhibenda non sunt. Ol. Ibi ac si improbando qđ intendit. Old.

Testes. Ibi veritatis. s. inuestigande ꝛ ingrēde. Dy. et. Old. ibi interuenisse vel rei de qua queritur veritate alio sensu habili ꝑcepisse vt no. C. de testib. l. testium. ¶ In glo. j. negocio ibi dicant vel alio mō vt in littera dixi Jaco. Ibi ꝛ qđ vacillant verū est ꝙ liber hō non dꝫ torqueri nisi bis duobus ꝯcurrētibus qñ torquetur vt testis si aūt in se ꝓpositio ꝑpter maleficiū qđ cōmisisse dicitur tunc in precedentibus indicijs torqueri potest vt. ṡ. e. l. j. in prin. ꝛ hac. l. in princi. ꝛ. l. ex libero. ṡ. e. et ibi dixi.

Judex. Ibi non pōt qꝛ erat qđ de partu qui dicebatur suppositus vt. ṡ. l. proxi. §. j. Dy.

Seruo qui. Ultro in glo. i. sine tormentis in fi. ꝛ j. e. l. §. seruus nec si a dño. Old.

Seruus. In caput aliqñ seruiunt ꝛ de cuius dñio mediante delicto dñi non exiuit ne ob. ṡ. ea. l. j. §. seruum mariti. ṽ. item minio. Old. et facit pro qōe famuli reiecti de qua dixi. ṡ. e. l. j. §. si seruus ad hoc. Ol.

Cogniturum. Ibi postulante ante sniaꝫ diffinitiuā. Dy. ¶ Et est iste aureus. §. qui ꝯtinue allegatur in practica. Primo ꝙ si iudex i criminali cā ꝑfixit aliquē terminū reo ad allegandū de iure suo ꝙ etiā finito illo tꝑe potest qñcunqꝫ se excusare ꝛ defensiones ꝛ allegationes suas ꝓducere qñcunqꝫ ante sniam vt hic ptꝫ qđ forte verū est nisi termin⁹ fuisset pemptorius. et cum cause cognitiōe statutus. vt. C. q accu. nō pos. l. si ea. vbi de hoc dixi. sed illa in accusatiōe loquitur. vñ forte secus in reo ꝛ equus est. ¶ Itē facit ꝙ si aliqs cōdēnetur in criminali nō data defensione ꝙ valeat snia. nā hic dicitur dandā defensionē solū petēti reo. ꝛ. C. vt ifra certū tpus criminalis qđ terminetur. l. ij. ibi necessarijs vtriqꝫ pti si petantur dilatiōibus nō negatis. In ꝯtrariū est ꝙ et nō petēti debeat dari al's nō valeat snia. vt. j. de re mili. l. iij. §. fi. ad dic. C. de iure fis. l. facultas defensiōis. lib. x. ꝛ de fensiōe vide ꝙ plene no. C. de epis. ꝛ cle. l. oēs. qui vbiqꝫ. §. in

¶ Qđ notabilis. ¶ hac aūt. ¶ Itē facit. pone ꝙ iudex vult aliquē torquere precedētibus legitimis indicijs dicit re⁹. Dñe iudex detis mihi defensionis terminū añqꝫ me torqueatis. nūquid sit audiēdus ꝛ hic em̄ expressuꝫ ꝙ sic. marie qñ tale aliquid allegatur. quo ꝓbato nō debet ad tormēta ꝓcedi. ꝛ qꝛ ab interlocutoria nō appellatur nisi trahat secū executionē. Ista aūt interlocutoria de torquēdo trahit secū execu. nec possꝫ ꝑ ap. a diffinitiua restaurari. vt. C. quo. ap. nō resci. l. añ snie. ꝛ. j. de ap. reci. l. añ. In cōtrariū allegabatur qꝛ spālē vr in psonis enumeratis. C. vbi senato. vel cla. l. ij. §. j. ibi ne quas añ ꝓbatiōes iniurias patiantur ergo in ceteris est ius cōe. In ꝯtrariū. j. ad municipa. l. j. in fi. Itē qꝛ prius debet fundari intētio actoris ꝙ audiatur reus sed tortura fit ad fundandā intētionē actoris. ergo ꝛc. Dñs Lambertinus rñpon⁹ de facto cōsultus tenuit primā op. et cōiter tenetur. ꝛ ꝓ ea facit extra de accu. c. qualit ꝛ qñ secūdo. §. debet. et. e. ti. c. j. li. vj. xij. q. ij. indigne. ꝛ ibi in glo. ꝛ bñ extra de vita ꝛ ho. cle. c. monasteria. ꝛ. c. vlti. cū ibi notatis de dolo ꝛ ꝯtu. c. cū olim. §. fi. extra de excep. c. cū inter. R. priorē. cū ibi ꝑ Inno. ꝛ H. notatis. C. vt infra certū tps criminalis quō terminetur. l. ij. xxj. q. v. c. j. ꝛ bñ. iij. q. ix. c. nō oportet. ꝛ qꝛ ēt cōfesso datur defensio. vt. C. de custo. reorū. l. ij. Immo qđ plus est etiā post sniam auditur defensio. vt. ṡ. e. l. j. §. si quis vltro. vbi de hoc tetigi. ꝛ ꝓ hoc etiā ꝙ si vasallus ꝓducat instr̄m ꝙ dñs dicit falsuꝫ dāda est defensio vasallo in vsib⁹ feudoꝝ. de votis feu. c. j. §. ꝫ si instrumētū. Sūt tñ aliqui casus in quib⁹ denegatur oīs audiētia ꝛ defensio qui notantur. xxiij. q. iiij. c. duo ista. ꝛ dixi dicta. l. oēs qui vbiqꝫ. §. j. Ibi propterea. i. vt coruꝫ excusatiōes plene audiantur. Dy.

Custodie. id est custodes. ꝛ no. ꝯtra pessimū genus custodū carcerū ꝛ nūciorū siue ꝑconū et officialiū. si delinquūt in offō ꝙ possint puniri sūmarie et iuris solēnitate omissa. Dy.

Sciui. In fi. i. nisi. Alia indicia concurrāt. Ol. vel dic. i. si de aliquo crīe per aliquē inculpetur. ꝛ sic exponendo est ar. ꝓ libero homine torquendo. Aliter exponendo est ar. cōtra. de quo dixi. ṡ. e. l. ex libero. Dy.

Maritus. Ibi ꝛ i cause rē. i. depositū ꝓbādū Dy. Ibi ꝓduxerat post ancillam tortā ḃm Jo. vel vt iacet littera. Jaco. Ibi desiderauerat anteqꝫ testē ꝓduceret ḃm Jo. ḃm Ol. post Jac. Ibi admitti ad iudiciū faciendum. ꝛ male in hoc allegabat Jac. Ibi cū ex appellatiōe interposita a snīa quā ꝓcura. tulit ex dictis istorū filij liberte ꝛ āc ille snīa Jac. Ibi illicite. ꝛ sic dicto illi⁹ habito ꝓ nullo Jac. ꝯtinue allegatur hec lex cū glo. ꝙ vni⁹ testimoniū nō admittitur. qđ verū est. quo ad plenā ꝓbationē. ꝫ quo ad semiplenā vl' presumptionē secus vt. ṡ. queād. testa. apiantur l. j. in fi. ꝛ de dote plegata. l. teopōpus. nā duo faciūt plenā. ergo vn⁹ semiplenā. vt ar. ṡ. de testi. l. vt numer⁹. ꝛ no. C. de rebus creditis. l. in bone fidei. Et dictū vni⁹ mulieris facit indiciū. ṡ. ad. l. iul. maie. l. in questionib⁹. Sed op. si vnus inducit presūptionē ergo torquēda erat ancilla. vt ꝛ no. ṡ. e. l. j. in ꝑncipio. nā ex dicto vni⁹ testis pōt quis torqueri. vt ibi dixi. et pleni⁹. C. ad. l. iul. maiesta. l. si quis alicui cā ergo queritur hic. cā ergo quare hic ancilla nō debuit torqueri nō fuit qꝛ vnus testis non facit sufficiens indicium ad torquendū sed qꝛ ancilla nō torqueri debuit ꝯ dñm suum ꝛ hoc not. hec littera dum dicit ac si aliena esset vt hic legitur hꝫ locū in crīali in ꝑnci. l. in ciuili Ja. prima cōiter obseruatur. ¶ In gl. j. ibi nō erat sufficiēs hec glo. multū facit ad declarationē eoꝝ q̄ no. C. de iureiur. l. i bone fidei. ꝛ. l. admonēdi. e. c. ṡ. videlꝫ qđ inducēti ꝓ se semiplenā probationē ita demū differatur sacr̄m in defectū ꝓbationum si fuit presens negocio de quo agitur ꝛ verisimile sic ꝙ sciat vitatē Si aūt absens fuerit vel verisimile sit eū nescire veritatē tūc sibi non differatur. Old. ibi sic nō esse iuret hoc posset esse verū anteqꝫ actor iuraret vel postqꝫ diceret se velle iurare ꝫ postqꝫ actor sic iurasset nūqꝫ reus ita dicēs audiretur ꝛ ita scribit Az. in apparatu suo. Ol. ¶ In ea. glo. in fi. ꝓrima placet. naꝫ hic in ciuili loquitur de crīali dic vt no. ṡ. de iureiur. l. iij. ꝛ. l. admonendi. Dy. In glo. vt. C. de testi. in fi. sol. vt ibi qꝛ nō statur dicto vnius quo ad plenā ꝓbationē non facit testimoniū vnius quo ad ꝯdēnationē vt hic ꝫ ꝑsumptionē inducit quo ad purgationem fame vt ibi. Ja. ¶ Et de ꝓbatione vnius testis inducit semiplenā ꝓbatiōnē vt pat. l. teopōpus. ṡ. de ꝑcu. l. ex insinuatione. de successio. ab inte. cum dilectus. §. j. ꝛ in sūma queād. testā. aperiantur. §. dꝫ non ob. l. ista vt hic no. si ergo inducit semiplenā ꝓbationē multo fortius indiciū qꝛ minus est indicium ꝙ semiplena ꝓbatio vt. ṡ. de edil. edi. l. qro. §. fin. ꝯiūcta cū. l. cū probatio. ṡ. de ꝓba. cū ibi notatis. Ol. Dy. tñ videtur hic sentire qđ. l. teopōpus non accedat bene ad ꝓpositūꝫ qꝛ ꝫ contingit ibi ꝓpter volūtatē defuncti cuius solius volūtati staretur de hoc vide qđ ibi dixi. ibi allegabat bene ḃm Joā. si questio habeatur non ꝑcedētibus indicijs nō vꝫ vt. ṡ. e. l. diuus §. ex qbus. et dixi. ṡ. e. l. j. in pñ. Sed qd si postea supueniāt indicia nunqd legitimatur ꝑcedentē qōnē sine indicio habitam vr qđ non vt in regula iur. qđ ab initio ꝛ hoc innuit glo. ista que dicit qđ ꝑcedere debent. Old. et ita cōiter tenent docto. ꝛ aduocati

uocati et pro hoc qꝛ a q̄ōnibus non est incipiendū vt.C.e.l.mi- lites.⁊.s̄.de mino.§.tormenta cum si.et ad hoc etiam glos.j.l. proxi.ſm vnum intellectum.

1 ☞ Liberi homīes an possint torqueri.

1 Vi sine. Argu.qd̄ liberi hoīes † possunt torq̄ri pro hoc.s̄.e.l.vnius.§.reꝰ. C.de dignita.l.seueram.li.xij.ar.contra.s̄.e.l.j.§.si seruus ad hoc qd̄ ibi no.et.s̄.e.l.si quis vt' qd̄ ⁊ lex ex libero in p̄n.vbi de hoc plene dixi.⁊ hec.l.intelligat̄ in seruum ꝯ quē inquirit̄ ex officio vel in libero hoīe in testimonio vacillante ꝯ quē procedi pōt ex officio ⁊ q̄ōibus subijci vt.C. de testi.l.nullum.⁊.d.l.in prin. Dy. Ibi recepti sunt.s.hi contra quos proceditur ex officio per inquisitionem ꝙ est casualiter vt hic no.in glo.Dy.

De penis. Rubrica.

Ista rubri. summat titulum.

Uper rubrica. Pene que imponūt̄ d iure canonico ad reprimendā maliciā dic vt not.per Inno.de offi.cō.c.ad reprimendā ⁊ ꝑ eundē de accusa.c.qualr̄.ij. In glo.rubrice in fin. vel dic vt.j.de v̄b.sig.l.aliud est fraus. Ja.de pena ꝙ quis trahat̄ ad caudā equi vide in glo.j.e.l.qui vltio et vide de diuersis penis ꝑ Inno.de accusa.c.qualr ⁊ q̄ñ.scda et tertia colūna in glo.magna.j.C.de institu.l.j.v.⁊ qꝛ hodie d facto ⁊.C.e.sup rubrica de multis generibꝰ penaꝝ vide in gādino de homicidiarijs v.vltio etiā circa p̄sentē materiā ⁊ primus q inuenit penas pecuniarias ⁊ corpales ⁊ carceres fuit Tarquinius rex romanoꝝ crudelissimusqui pulsus fuit per brutum vt habet̄ in cōmēto dantis in paradiso.c.vj.et vide Ray.in summa de penis ⁊ ti.sequētibus ⁊ Host.⁊ Gof.in sūma de penis ⁊ Spec.cuius tp̄e inspiciat̄ ꝯditio delinquentis quo ad penam imponendā.j.e.l.j.⁊ cuius tp̄e ꝯditio eius cui prouidetur de beneficio ⁊ eius cui ꝯceditur priuilegium si filiussa.cōmisit homicidiū qui ex forma statuti pater tenet̄ assignare partē bonoꝝ deuastandā vel publicandā ⁊ bona p̄ris sunt aucta vel diminuta an assignabit partē ſm tp̄us delicti cōmissi vel accusa.vel sn̄ie hic plenissime ⁊ subtiliter ⁊ an valeat dictum statutū ꝙ pater teneat̄ dare partē filio delinquēti an p̄tās possit ꝯdēnare aliquē in pecunia ⁊ si non soluat infra terminum qd̄ amputet̄ sibi pes vel manus ead.l.§.gn̄aliter:et an ꝓbationes in ciuili p̄iudicent in crīali. Quis dicat̄ cōdemnatus rei capitalis.j.e.l.ij.⁊ an p̄ses ꝓuincie possit aliquē deportare ea.l.§.j.pena mulieris p̄gnantis differtur propter partū.j.e.l.p̄gnantis.⁊ an torq̄ri possit. De pena relegatorum.j.e.l.relegati.⁊ ꝙ si ꝯfirnatus nō seruat ip̄o facto īcurrat penā exilij ꝑpetui ⁊ crescente ꝯtumacia ⁊ delicto crescere dꝫ pena ꝙ facit q̄ꝫ dans alicui plures alapas plures penas patiatur ⁊ ꝙ solus imperator pōt eximere bānitos de banno in q̄bus criminibus possit ꝓcedi ꝯ absentē.j.e.l.absentē:et an ex suspitiōibus q̄s possit dānari ⁊ sanctius est nocentē absoluere q̄ꝫ innocentē ꝯdēnare ⁊ si vnus est interfectus a plīibus et nescitur ꝑ quē an oēs possint rōne dubij ad sacros ordines promoueri in q̄bus criminibus pōt defensor interuenire pro absente ea.l.§.aduersus ꝯtumaces.et an lit.non ꝯte.possit in criminibus procedi. De delicto cōmisso non ex aīo ea.l.§.fin. an bānitus accusatus de alio crīe debeat affidari.j.eo.l.si q̄s forte.et an differri debeat pēa dicētis se habere aliqd̄ secretū dicendū imperatori ⁊ qd̄ nō est v̄isimile quē reficere lōgo tp̄e res magnas an p̄tās vel capitaneus debeāt cognoscere d delictis familie sue ea.l.§.si q̄s comitū. De ꝯsultis multis generibus penaꝝ ea.l.§.fi.⁊.ll.seq.qua pena puniri debeat dānatus ad mortē.j.e.l.aut dānū.§.j.de pena dānationis in metallum duobus.§.seq. De dānato in opus publicū.ea.l.§.q̄sq̄s et si fugit tp̄e pene duplicat̄ de dānato ī ministeriū metallicorum ea.l.§.in ministeriū. Qꝛ quis nō dꝫ dānari ad perpetuū carcerē.e.l.§.solēt.q carcer est inuentꝰ ad custodiā non ad penaꝫ:et an si dānatus q̄s sit ad carcerē ꝑpetuū efficiat̄ seruus pene in.§.fi.de dānatione in ludū venatoꝝ ea.l.§.q̄cūq̄ꝫ.⁊ an sint serui pene ⁊ ꝙ aliqua pena conuenit iuueni que non seni De interdicendo alicui aduocationibus ⁊ foro ⁊ alijs artibꝰ j.e.l.moris. Qꝛ pene imponunt̄ ſm qualitatē ꝑsonaꝝ ea.l.§. iste fere ⁊ si ꝯtra factū fuerit a principe liberant̄. Et an talis sn̄ia sit nulla ꝙ dignitas descendentiū trāsit in ascendētes ⁊ ecōtra ead.l.§.parētes.⁊ an filius natus post dignitatē p̄ris preferat̄ indignitate illi qui natus fuit ante dignitatē de penis seruoꝝ.j.e.l.in seruoꝝ.et qd̄ maior est pena vinculoꝝ q̄ꝫ laborare ꝯtinue. Qꝛ q̄ñq̄ꝫ homicidiū ampliat̄ et fauor restringitur ea.l.§.qui ex cā. Si pena arguat̄ infamia remittit̄.e.l.§. fi.et ꝙ quelibet pena corporalis est maior pecuniaria ⁊ an valeat statutū ꝙ pro pena corpali imponat̄ pecuniaria. Quō iudices se debeāt habere in causis crīalibus optime.j.e.l.respiciendum.et ꝙ non debent esse nimis seueri nec nimis mites. De furtis domesticis.e.l.§.furta domestica.de delictis cōmissis ex proposito vel casu.e.l.§.delinquūt. Que sit pena capitis.e.l.§.fi.ex gn̄e pene cognoscitur crimē capitale.j.e.l.qd̄ ad statum:et an ꝓbato crīe ex quo irrogat̄ infamia fit īfamis añ sn̄iam ⁊ pro priuato crīe imponit̄ q̄ñq̄ꝫ pena vltimi supplicij de penis arbitrarijs.j.e.l.hodie.⁊ q̄ñ iudex pōt augere vl' minuere penā ⁊ qd̄ pene arbitrarie non extendunt̄ ad mortē vel perpetuam relegationem ⁊ ꝙ in penis arbitrarijs non est locus appellationi. Qꝛ in q̄busdā delictis grauius punitur miles q̄ꝫ paganus ⁊ ecōtra.j.e.l.q̄dam.et q̄ñ est imparitas pene in accusato ⁊ accusatore quō fiat inscriptio. De penis decurionum.j.e.l.diuus pulcherrima ⁊ aurea.l.in materia delictorum ⁊ in eis puniendis.j.e.l.aut facta ꝑ totā.l. Qd̄ ꝓpter frequentiā delictoꝝ grauius puniunt̄ propter exemplū pene ea.l.§.fi.⁊ ꝓpter multitudinem delinquentiū q̄ñq̄ꝫ pena mitigatur ⁊ quō puniat̄ vniuersitas ex delicto. De his q efficiuntur serui pene.j.e.l.quidā serui ⁊ q̄ sunt eis denegata ⁊ q̄ ꝯcessa:et an possit ꝯhere vel testari vel heredes interstitui:et an idē in bānitis. Et an bānitus possit interfici vel qd̄ ꝓ homicidio imponat̄ pena pecuniaria. An fratres mīores possint heredes institui vel eis legari. An excōicatus perdit ea q̄ sunt iurisgentiū ⁊ in quo differant deportatus ⁊ dānatus in metallum. De delictis ꝓuenientibus ex sola cogitatione an puniatur.j.e.l.cogitationis de defensiōe seruoꝝ.j.e.l.si v̄o defendatur pene delictoꝝ non trāseant ad heredes.j.e.l.si pena.quid sit vltimum suppliciū.j.e.l.vltimū ⁊ q̄ pene dicant̄ mors. Qꝛ libellus supplicatorius pōt dari ꝑ ꝯiunctā ꝑsonā ⁊ ꝑ seruum j.e.l.metallum dānatus in metallū sine p̄finitione tp̄e intelligitur de decreto.j.e.l.si non p̄finito arma seu īsigna dānatoꝝ crīe lese maiestatis destrui debēt.j.e.l.eoꝝ an delictū ꝯsūmatum magis puniatur.j.e.l.si q̄s diuturno non pōt dānari q̄s qd̄ p̄cipitetur de saxo.j.e.l.nō pōt:an ex crīe paterno puniat̄ filius.j.e.l.crimē. Et an ex materno:⁊ quare ex delictis primorum parentum puniūtur ⁊ quare nō fit abolitio in passione christi ⁊ de peccato originali pulchra:an quis possit mutare in penis sn̄iam suā vel gratiā facere.j.e.l.diui fratres. De penis decurionum ea.l.§.j.de multis penis capitalibus.j.eo.l. capitaliū.⁊ de acclamatione pupillariū ⁊ quorūdā iuuenum ea.l.§.solēt.leges oībus equalr̄ securitatē tribuere ea.l.§.ad statuas:an pluspuniat̄ delinquēs in ꝑsonā ꝯiūctā ea.l.§.oīa admissa. De pena venerarioꝝ.e.l.§.venenarij q fiē grassatores ⁊ de penis eoꝝ ea.l.§.grassatores.de pena combustionis ignis ea.l.§.igni. De penis incendiarioꝝ ea.l.§.incēdiarij.de exulibus seu ꝯfinatis.e.l.§.in exulibus. De famosis latronibus ⁊ eoꝝ penis.e.l.§.famosos. Et qui dicātur famosi latrones ⁊ fures ⁊ quō puniantur ⁊ q dicātur vsurarij manifesti. Qꝛ in criminibꝰ plus puniant̄ infames q̄ꝫ bone fame.e.l.§.fi. De dānatis vltimo supplicio.e.l.qui vltimo ⁊ an possint testari ⁊ in gl. De dānato ꝙ trahatur ad caudā equi ꝙ nescio alibi ⁊ de dānato ad bestias ⁊ añ effectū sn̄ie excōicatiōis suspēdatur ꝑ appellationē faciens statuā vel aliqd sil'e ad terrorē alterius quō puniat̄.j.e.l.si quis aliqd ⁊ maxime si in ip̄a statua dabātur rn̄sa de dānato ad bestias.j.e.l.ad bestias. Qꝛ in penis fiat mitior interp̄tatio ⁊ quo ad sn̄iam et quo ad testes j.e.l.si p̄ses.vñ si probatū est aliquē ꝑcusisse cū cultello intelligatur potius de nō ꝓhibito q̄ꝫ ꝓhibito ⁊ remittit̄ tutor a tutela intelligat̄ magis sine infamia q̄ꝫ infamia inde qui ꝯdēnat ad tp̄s post tp̄s penā abolere vr̄.j.e.l.fratres. Seruus nō dꝫ dānari in opus ꝑpetuū nec tꝑariū.j.e.l.seruus pena delatoris punitur submittens accusatorē.e.l.§.j.ad vincula publica non dꝫ quis dānari.j.e.l.mādatis. De pena vtētis falsis mēsuris.j.e.l.in dardanarios.furens monetā vel metallum principis q̄ pena puniat̄.j.e.l.si q̄s aliquid trāsfuge ⁊ renunciantibus hostibꝰ viui exurūtur aut finitis suspēdunt̄ ea.l.§. trāsfuge auctores seditionis ⁊ tumultus qua pena puniātur ea.l.§.factores. Corūpēs nōdū viripotentē ⁊ virginē qua pena puniātur.e.l.§.q nōdū. An ꝑcutiēs mulierē itē ꝙ pariat abortum sit homicida ⁊ de poculo amatorio:⁊ an delictū nō dolo cōmissum puniat̄ crīaliter. An tabellio ꝯficiens instr̄m falsum qd̄ est nullū puta qꝛ deficiūt testes puniat̄ de falso ea.l.§.testm̄. Aperiēs vnū testm̄ clausum punit̄.e.l.§.qui vim.⁊ de alijs instr̄is duobus.§.seq. Quō puniat̄ iudex corruptus

ea.l.§.iudices.Quō puniatur miles ⁊ ꝑ vim effugit de carce
re ⁊ quō custodes.ea.l.§.miles.⁊ quō puniatur miles sibi ma
gnum inferens lꝫ non se occidens ea.l.§.fi.Quō puniaꝛ mu/
lier que ꝑ venenū ⁊ alio mō partū occidit.j.e.l.cicero.Qō re/
cipientes bānitos ignorāter non teneāꝛ.j.e.l.metrodoꝝ.Qꝛ
clausula gn̄alis legis vel statuti non referaꝛ ad spāliter spe/
cificata plene.j.e.l.sanctio legū.Qō in penis semꝑ fiat mitior
interpretatio.j.e.l.interp̄tatione.ꝓhibitio facta ꝑ iudicē sine
cause cognitione non extendiꝛ vltra tpe sue iurisdi.j.e.l.fin.⁊
an statuta sint perpetua vel annualia.

1 ☞ Tempus maleficij ⁊ nō accusationis vel sententie an sit inspiciendum.
2 Pater an teneatur pro filio homicida.
3 Actus iudiciarius perficiꝛ in prolatione sententie.

a ¶ Quotiēs ista lex cōiꝛ ad hoc alle/gatur ꝙ initium est spectādū cui dicto ꝯcor. gl. iij.dudū.de elect.⁊c.

a Quotiens. [a] Ibi cōditio eius.s.delinquē
tis.Dy.Sic etiā inspiciꝛ con
ditio eius cui prouideꝛ de beneficio quale est tem/
pus ꝓmissionis extra de elect.dudū.j. Et vide qō
no.extra de eta.⁊ qualita.cū bone ⁊ in qōnibus Barth. brix.
clxiij.q. Sꝫ an inspiciaꝛ tp̄s apposite ꝯditionis vel existētie
vide ꝑ Archi.ex̄ de ꝯstitu.vt aīaꝝ.li.vj. ¶ Et facit ad hanc
materiam.C.de testa.l.j.cū ibi notatis sic etiā cū ꝯceditur ali/
cui priuilegium inspiciꝛ eius ꝯditio tpe impetrati priuilegij.
s̄.de iniu.testa.l.si quis exheredato.§.sed ⁊ si quis. ⁊ de testō
mili.l.ex militari.ibi sed cā.s.penā.Jac. ¶ In glo.nisi sit sta/
tuliber in p̄n.immo ⁊ si statuliber sic inspicitur tp̄s delicti cō
missi vt.s̄.de statulibe.l.statuliber a ceteris in p̄nci.et ibi not.
Et no.etiā.j.e.l.moris.§.fi.nisi dicas qō cum statulib. medio
tpe habeatur loco serui vt.s̄.ti. ꝑ xi.l. statuliber cū si. dꝫ deli/
cto commisso in ipsa statulibertate puniri vt seruus cuius lo
co habetur vt dixi ⁊ sic inspiceret eius ꝯditio tempore cōmis/
si delicti vt hac.l.sed tn̄ fauore libertatis hoc fallit. vt no.d.l.
statuliber.vbi dicit sperāde libertatis ⁊c.et.d.l.moris.§.fi.cū
si.et hoc respectu credo ꝙ loquaꝛ hec glo.Dy. Ibi hic illam
corrigit ista ibi reprobatur ⁊ ibi soluitur ꝙ illā in publicis cri
minibus ista in priuatis ⁊ ista sol.ibi approbatur sed tu eā re
proba.qꝛ ibi loquiꝛ in crīe iniuriaꝝ qō est priuati non publici
iudicij vt.C.de iniur.l.iniuriaꝝ nisi rn̄deas qō ibi loquatur ō
actiōe iniuriaꝝ q̄ est publici iudicij vt.s̄.de iniur.l.lex cornel.
§.fin.⁊.C.de famo.libel.l.j.Sed adhuc ob.qꝛ lex illa vr̄ loqui
etiā de priuatis.et iō credo qō ibi fuerit vitiū scriptoris ꝙ illa
intelligaꝛ in publicis iudic. ista in priuatis. ⁊ ideo hic inspi/
citur ꝯditio q̄ fuit tpe delicti vt sic acrius quis puniaꝛ in le/
uioribus ⁊ tūc ad istud obstat solū qō ibi dicit tex.capitalium
accusationum ⁊c. Sed expone.i.crīalium filiis expositio.s̄.de
fer.l.fi.et etiam regul'r iudicātur priuata vt.s̄. de publi. iudi.
l.j.no.Ja.⁊ Ol. ¶ Predictā etiā solutionē gl.ꝙ hec.l. restrī
gatur solū ad priuata delicta reprobat hic Dy.ꝓpter gn̄ali/
tatē huius littere quotiēs de delicto ⁊c.et qꝛ idē vr̄ in publi/
co crīe vt variata ꝯditione ꝑsone pena non varieꝛ vt.C. ō fal
sis.l.si quis decurio.⁊.d.l.statuliber a ceteris in p̄n.s̄.de statu
lib.vbi de hoc dixi ⁊ plenissime in.d.l.ↄ̃ria si ex noxa.cā agaꝛ
l.penul.Vn̄ illa est natura solutio. qō ibi non vr̄ sisti in eadeꝫ
cōditione non quin eadē pena puniaꝛ sed qꝛ aliter custoditur
seruus q̄ꝫ liber qꝛ durius vt.s̄.ad turpil.l.denūciamus.vnde
quo ad custodiā non vr̄ sisti in eadē ꝯditione quo ad penā sit
vt hic Dy.sed hec solutio.Dy.vr̄ multū ↄ̃ tex.illū. ⁊ ideo dic
qꝛ aliter reus.s.de facto qꝛ p̄tor libertatibꝰ fauet vt.s̄.de alie.
iudi.mutā.cā.l.iij.Sed de iure sumiꝛ suppliciū vt de seruo vt
hic ⁊ ad reprobationē solutionis.Dy.est ar.s̄.de testa. tute.l.
ij.Pe.aliter soluit videlꝫ ꝙ in ↄ̃rio cōmisit delictū postq̄ꝫ fa/
ctus fuit liber ⁊ promissum erat eum sisti quotiēs vellet stipu

F Qō solennis.

F lator.Cy. ¶ Predicta bn̄ faciūt ad qōneꝫ quā audiui dispu
tare padue ꝑ.d.Jac.de vicētia subtilē docto.q̄ talis est statu/
to ciuitatꝫ vicētie cauetur ꝙ si filiusfa.cōmittat homicidium
pater teneaꝛ cōmutata ꝑsona sua ⁊ alioꝝ filioꝝ suoꝝ dare por
tionem filio homicide ꝯtingentē applicandā cōi seu heredibꝰ
defuncti vel ipsiꝰ portionis iustā estimationeꝫ accidit ꝙ fili/
usfa.in kaꝛ.ianuarij homicidium cōmisit accusatus fuit in
kaꝛ.feb.condēnatus in kaꝛ.augu.⁊ aliquoꝝ istoꝝ tēpoꝝ bōa
patris ⁊ estimatio eoꝝ fuerūt aucta vel diminuta queriꝛ cuiꝰ
tpis ꝯsideratio haberi debeat quo ad portionē filio malefa/
ctori assignandā. ¶ Et primo vr̄ ꝙ tp̄s cōmissi maleficij attē
di debeat ar.huꝰ.l.⁊ qꝛ nā queād.ↄ̃ctus vel quasi obligat ↄ̃/
hentē eodē mō delictū obligat delinquentē hic ꝓbatur.s̄. de
iudi.l.in oēm in auꝛ.vt oēs obe.iudi.ꝓuinciaꝝ.§.his ꝯsidera
tis.Sed vbi ex ↄ̃ctu vel quasi descēdit obligatio si rei estima
tio variatur tp̄s quo negocium inchoatur inspiciꝛ ergo idem
erit in malefi.qō aūt inspiciatur in ↄ̃ctibus tp̄s quo negociuꝫ
inchoatur quo ad rei estimationē sic declaraꝛ estimatio rei p̄t
crescere vel decrescere duobus modis.Uno mō non diminu
ta nec aucta substātia ipsiꝰ rei sꝫ ꝓpter quoddā extrinsecū ac
cidens sicut ꝓpter bonū vel malū statum ciuitatꝫ crescit vel
decrescit estimatio rerū in auꝛ.de non alie.§.qꝛ nomen leonis
lꝫ glo.aliter intelligit ⁊ sic videmus ꝯtinue nō mutata substā
tia crescere ⁊ decrescere preciū vini bladi ⁊ aliaꝝ rerū ⁊ isto
modo ꝯsiderato inspicimꝰ tp̄s inchoati negocij vt.s̄.ō noiaꝛ.
l.fundū cornelia.Alio mō crescit ⁊ decrescit estimatio ꝑ ꝯside
rationem rerum additaꝝ vel diminutaꝝ vt.s̄.de pecu.l.pecu
lium crescit ⁊ ita posset in casu nostro esse auctū vł diminutū
patrimoniū.⁊ isto etiā mō inspicimus tp̄us inchoati negocij
nō res additas vel diminutas vt ꝓbatur.s̄.de ꝯsti.pecu.l.itē
illa.§.qō breuiter de.l.na.l.nomē.§.j.⁊ de lib.le.l.aurelius.§.
ij.⁊.iij.qꝛ cū bona altius dicimus de p̄sentibus intelligamus
non de postea supuenientibus vt.s̄.de aur.⁊ arg.leg.l.si ita ⁊
l.medico. ¶ Itē ad idem facit ꝙ res q̄ a sui prin.certā hꝫ for/
mam ꝭm illā diiudicatur lꝫ ex accidēti forma muteꝛ. vt.s̄. ad
l.aquil.l.ij.in fi.insti.de rerū di.§.panonū.et ar.de leg.ij.l.cuꝫ
filius.§.heres vt sit ad primordiū ti.posterior formetur euen/
tus.C.de īpo.luc.descrip.l.vnica.li.x.certū est aūt qō p̄imo/
nium patris certā formā habuit a princ.tpe delicti cōmissi er
go illud tp̄s inspicimus ꝙ aūt tunc habuit certā formā etiaꝫ
si pater hoc ignorasset ꝓbatur.s̄.si cer.peta.l.cū ad p̄sens cuꝫ
1 l.seq. ¶ Item vr̄ hoc exp̄ssum ꝙ tp̄s maleficij † et nō accusa
tionis vel snīe debeat inspici vt.s̄.de iniur.l.iuriaꝝ estimatio
et de seruo cor.l.doli.§.fi.⁊ ꝓ hoc etiā.s̄.de iudi.l.si filius.vbi
cōsideratur peculium ꝙ erat tp̄s maleficij cōmissi per filium
Scōo vr̄ ꝙ tp̄s accusationis debeat attendi ꝓbatur: sic oīs
obligatio ad quā ꝑficiēdā ⁊ subaudiēdā necessaria ē scriptu/
ra: nō an̄ sortiꝛ effectū q̄ꝫ scriptura fiat.C.de fi.instr.l.ↄ̃ctꝰ.⁊ i
2 sti.de ↄ̃hē.ēp.§.j.⁊.ij.Sꝫ ad hō ꝙ pr̄ † teneaꝛ ꝓ filio homicida
necessaria ē scriptura ergo nō an̄ teneꝛ q̄ꝫ inde fiat ergo scōm
precedens tp̄s non fiet estimatio cū eo tpe obligatus non eēt
sed eo tpe quo incipit esse obligatus etiā ꝑ arg.s̄. allegata qō
aūt necessaria sit scriptura sic ꝓbatur vt ex facto filij ex obli/
gatione legali pater teneꝛ non ante teneꝛ q̄ꝫ filius sit ꝯuentus
et cōdēnatus.j.ad munici.l.libertus.§.j.C.de decu.l.j.lib.x.⁊
s̄.de act.⁊ obli.l.ex malefi.§.penul.Sed in ꝯdēnatione neces
saria est scriptura vt.s̄.de accu.libel.⁊.C.de sen.ex peri. recit.
l.fi.ergo pꝰ scripturā accusa.porrecte incipit pater obligari.se
cundo sic queadmo.se hꝫ obligatio fideiussorꝫ ad principaleꝫ
sic hoc casu p̄ris ad filium vt.s̄.de furt.l.eum qui.§. an pater.
et de v̄b.ob.l.cū filius.ij.rn̄.sed mora p̄ricipalis nocet fideius
sori vt.s̄.de v̄b.ob.l.mora.et de vsur.l.si qs solutioni.§.j.ergo
mora filij nocet patri.sed inter ceteros affectus more ē vnus
vt ꝭm illud tp̄s fiat estimatio vt si cer.pe.l.vinū ⁊ de triticaria
l.penul.⁊ fi.Sed filius ante accusa.non pōt dici in mora cum
mora ↄ̃hatur vel ex interpellatione vel ꝑ diei apposite lapsū
scōm qō no.s̄.de vsur.l.mora ergo ꝑ interpellationē.i.ꝑ accu
sationem ꝯstituitur filius in mora ⁊ ꝑ ꝯsequens illius tpis fit
estimatio.Tertio sic delictū filij in casu nostro nō plus afficit
bona paterna q̄ꝫ delictum ipsius patris: sed si pr̄ cōmisisset
delictum ꝓpter ꝙ eius bona forent ꝯfiscāda non teneret p̄ri
de diminutione ꝯtingente an̄ accusa.ergo nec ꝓpter delictū
filij hec aūt sic ꝓbatur in reatu ꝯstitutus rerū suaꝝ admini/
straꝛ.vt ꝑdit vt.j.de iur.fi.l.aufertur.§.in reatu post accusa.
aūt ꝑdit vt.j.de bo.dā.l.cū rō.§.ex bonis ergo ꝭm tp̄s accusa.
dꝫ fieri estimatio ⁊ ita vr̄ tenere glo.s̄.de admi.tu.l.cyrogra/
phus in fi.lꝫ ↄ̃rium teneat.s̄.de accu.l.ex iudicioꝝ.In ↄ̃rium
videꝛ ꝙ sit faciēda estimatio ꝭm tp̄s snīe qꝛ vbi de variata esti
matione rei tractatur ibi rei iudicate tp̄s inspiciꝛ.s̄.de rei vē.
l.si hoiem.§.iulianꝰ.de edē.l.vbi de tritica.l.penul. ⁊ cōmo.l.
iij.§.in hac ergo ita esset in ꝓposito.Scōo sic ea est ↄ̃rioꝝ na/
tura si vnū opereꝛ vnū effectū aliud operaꝛ oppositū.s̄.de le.
ij.l.fi.qui ⁊ a qui.l.si mortē in prin.de iur.fi.l.non intelligiꝛ.§.
diui.⁊ no.s̄.de leg.iij.l.nā nec id quod sed certū est ꝙ si an̄ sen
tentiam bona patris casu diminuta fuissent de ꝑditorū non
fieret estimatio sed eoꝝ dūtaxat q̄ tpe snīe reperirenꝛ ergo si
bona sunt aucta augmēti fiet estimatio ꝙ aūt diminutoꝝ an̄
snīam estimatio fieri nō debeat sic ꝓbaꝛ quo casu qs obligaꝛ
ad speciē ꝑ eius interitū ipo iure liberaꝛ vt.s̄.de v̄b.ob.l.si ex
legati eo casu obligatꝰ ad quātitatē respectu certe speciei illa
specie ꝑempta liberaꝛ a quātitate ope exceptꝛ.C.de iur.ēphi.
l.j.in fi.s̄.de nox.l.si ad libertatē.de leg.j.l. titie textores. §. fi.
et.l.filiusfa.in fi.cū ergo pater teneaꝛ ad estimationē respectu
certe rei.i.ptis filiū ꝯtingētis ergo eius interitu saltē ope ex/
ceptionis

ceptionis liberatur ⁊ sic tantũ de his tenetur que reperiũtur
tpe sn̄ie. ¶ Item obligatio alicuius sine eius natura nõ cre/
scit.s̄.de in lit.iurã.l.j.de fideiuſ.l.vlti.depo.l.lucius in fi. ⁊ ð
vsur.l.cum quidã.§. si pupillo. Sed ante sn̄iam patri nulla
mora põt ascribi ergo eius obligatio nõ augetur lꝫ estimatio
fuerit maior añ sn̄iam ergo tp̄s sn̄ie spectat̃. Qꝛ aũt pater nõ
fuerit in mora ptꝫ qꝛ vbi nulla petitio nulla mora.s̄.si cer. pe.
lectura sed añ sn̄iam lãtã sup crīe nulla est petitio: vt.C. vbi
cau.fisca.l.j.s̄.ad fil.necessarios.§.j.ergo ⁊c. ¶ Itẽ vr̃ casus
ẜm opi.glo.s̄.de dona.l.post ꝯctum.C.de bo.p̃script.l.si quis
posthac.§. eaꝝ.ibi ante p̃scriptionẽ ⁊ sic erit in ptãte p̄ris bo/
na alienare ⁊ baratare in fraudẽ cõis seu heredũ defuncti ꝙ
durum est lꝫ aliqñ sic ꝓnunciatũ fuerit. Soluẽdo dixi aut bo
na tpe sn̄ie reperiũtur aucta aut diminuta: si aucta vt per ex
crescentem estimationẽ vel ꝑ acquisitionẽ bonoꝝ vel quocũ/
ꝗ alio mõ.et hoc casu inspici dꝫ tp̄s sn̄ie ꝑ iura ad hoc allega
ta ⁊ potissime qꝛ.l.municipalis q̃ voluit ꝓpter delictũ filij ꝑ/
tẽ bonoꝝ patris publicari non in odiũ patris hoc fecisse vr̃ ſꝫ
potius filij ꝯsiderauit em̄ ꝙ filius etiã viuẽte patre est quasi
dñs ⁊ deficit sibi sola administratio vt.s̄.de liber. ⁊ posthu.l.
in suis ⁊ institu.de hereð. quali. ⁊ dr̃ia.§.sui.et ꝑ hoc non bo
na patris sed filio a patre obuenientia publicasse vr̃ vt sic pa
ter videatur filio ptẽꝫ sibi ꝯtingentẽ dedisse q̃ postea ad fiscũ
deuoluitur celeritate ꝯiungendoꝝ actuũ lꝫ vnus occultet̃ vt
et alias.s̄.de dona.inter vir. ⁊ vxo.l.iij.§.fi.et de iur.dot. lꝫ.§.
quotiens sicut ergo bona filij ꝯfiscarent̃ q̃ reperirẽtur tpe sen
tentie ita ⁊ hic ⁊ ꝙ hoc sit verũ sic ꝓbatur ꝯfiscatione bonoꝝ
dãnati ad fiscuꝫ trãslata successio. ⁊ iõ fiscus dr̃ esse heres.s̄.
ad.l.iul.de vi.l.tutorẽ.et de bonis p̃scrip.l.siue ꝓpositionis.ſꝫ
heres succedit in vniuersum ius qð defunctus habuit tẽpore
mortis ciuilis.i.ꝯdẽnationis cũ tunc ꝓ mortuo habeat̃. s̄. de
cõtrata.l.j.§.quidã ꝑ soc.l.verũ.§.fi.et ꝑ hoc qꝛ cũ de bonis
alicuius pars aliqua fisco differtur totius patrimonij qð hꝫ
tpe mortꝭ ꝯsideratio habet̃.C.qñ ⁊ quib.quarta ps.l.ij.ibi eẽ
patrimoniũ ⁊ ibi vniuersis facultatib⁹ ⁊c. ¶ Itẽ vr̃ exp̃ssum
qð atendi debeat tp̄s sn̄ie nõ maleficij vel accusationis: vt.s̄.
de testa.l.eius qui.§.j. ad ar.que vidẽtur ꝯcludere ꝙ tp̄s cõ/
missi delicti spectet̃ sic põt rñderi ad p̄mũ ꝙ sicut in ꝯctib⁹
spectatur tp̄s ꝯctus sic in malefic.i.tẽpus maleficij ꝙ illð hꝫ
locum qñ qs tenet̃ ad certã rẽ vel quãtitatẽ vt pꝫ in.ll.ibi alle
gatis hic aũt non rõne certe rei vel quãtitatꝭ tenet̃ pr̃. Sꝫ ra
tione totius p̄rimonij qð est quid vniuersum sicut peculiũ et
hereditas quo casu inspicit̃ tp̄us sn̄ie vt p̃dixi ⁊ ꝓbatur.s̄.de
peti.here.l.iiij.⁊.l.si quo tpe.⁊ de pecu.l.quesitũ.⁊.l. quotiẽs.
non ob.ẜm ar.quo dicebatur ꝙ a sui p̄mordio certã formã si/
cut ⁊c. Dic qð duplex pt eẽ forma ẽ em̄ q̃dã forma naturalis
que ab ipsa natura est insita sicut est veritas siue mãsuetudo
et de his loquũtur iura allegata est ⁊ q̃dã accidentalis q̃ nõ
inest rei a natura sed ꝑ accidens sicut in casu nostro cũ q̃rim⁹
an estimatio patrimonij sit aucta vel diminuta ⁊ tunc nõ p̄n.
sed tp̄s sn̄ie attendit̃ vt possint accrescere vel decrescere ⁊ to
taliter extingui vt.d.l.peculiũ nascit̃.s̄.ð pecu. Nõ ob. tertiũ
qð hꝫ vbi ꝓpter cõmissum delictũ rei estimatio variat̃ ⁊c. qꝛ
iura illa locũ habent cũ agitur de estimatione rei ⁊ qua ẽ cõ/
missum delictũ.et ideo cũ qualitas ꝑsone ⁊ qua delictũ est cõ
missum auget delictũ vel minuat vt.j.de pe.l. respiciendũ.§.
persona vt tpe delicti inspicit̃. Hic aũt loquimur de estima/
tione rei q̃ datur fisco ꝓpter delictũ. ⁊ ideo nõ ꝯcludunt iura
premissa nõ ob.quartũ ar.qꝛ non est verũ qð sn̄ia seu scriptu/
ra patri obligetur imo ex delicto filij.et.l.municipali ꝙ post/
ea declarat̃ ꝑ sn̄iam vñ sn̄ia non de nouo obligat ſꝫ obligatio
declarat ꝙ em̄ declarat nihil noui addit ſꝫ detegit. s̄. de acq.
re.do.l.adeo.§.cũ qs.et de testa.l.heredes palã. Preterea nõ
cõcludit ar.qꝛ vbi scriptura est de substãtia nõ incipit oblig.
tpe inchoate scripture sed postq̃ ꝑfecta est ⁊ ꝯsummata vt.d.
3 l.ꝯctus. Sed actus iudicialis † non ꝑficitur in porrectione li
belli sed in ꝓlatione sn̄ie q̃ his ꝯtrouersijs finẽ imponit vt.s̄.
de re iudi.l.j.ergo ⁊c. ¶ Nõ ob.quintũ ar. ꝙ mora principa/
lis ⁊c.qꝛ illud hꝫ locũ vbi esset dare morã in filio vel in p̄nci/
pali hic aũt nõ est dare morã in filio cũ a filio nil petat̃ de esti
matione bonoꝝ ſꝫ a p̄re. ¶ Nõ ob.vlti.ar.ꝙ pr̃ nõ possit alie
nare qꝛ ꝯcedo ſꝫ nõ impedit̃ qn possit acqrere p̃dicta locũ ha
bent qñ bona sunt aucta si aũt sunt diminuta aut p̃ter factuꝫ
patris aut p̃ter factũ suuꝫ puta qꝛ casu fortuito mortua sunt
aĩalia tunc saltẽ ope except̃.est liberat⁹ cũ p̃ter morã suã pem
pta sit res cui⁹ obtẽtu erat obnoxi⁹ arg.p̃al.l.de noxa.si ad li/
bertatẽ.§.j.et.C.de iur.ẽphi.l.j.cũ si.sicut etiã in ꝯstitutiõe do
tis quã pr̃ tenet̃ dare filie ẜm facultates p̄rimonij vt.s̄.de iu.
dot.l.q̃ro q̃ scit. ⁊ decrescit ẜm quãtitatẽ p̄rimonij vt in aut.
de equalitate dot.§.qꝛ v̊o lege.sic etiã in casu isto considerabi
tur estimatio patrimonij q̃ erat tpe sn̄ie si aũt culpa p̄ris di/
minutum est patrimoniũ tunc adhuc nõ tenet̃ pater qꝛ rema
net dñs rerum suaꝝ lꝫ ꝓpter delictũ filij teneat̃ ad certã ptẽ
vt.s̄.qui ⁊ a q.l.q̃situm.et in rebus suis culpa ab eo nõ est exi
genda vt.s̄.sol.ma.l.etiã.§.j.de peti.here.l.si qd possessor.§.si
cut.et.C.mãd.l.est re mãdata nisi fuerit culpa qꝛ de illa tenet̃
cum cõpetetur dolo.l.qð nerua etiã in rebus suis vt.s̄.ad tre
bel.l.mulier.§.ſꝫ em̄ quin ergo nõ culpa lata fiet estimatio ſꝫ
tpe sn̄ie. Si v̊o diminuta sunt facto p̄ris vt qꝛ alienabat tunc
aut certũ est qð dolo fecit: aut certum est ꝙ nõ dolo: aut ẽ du/
bium. Primo casu qñ dolose ꝑinde tenetur ac si possideret
vt.j.de reg.iur.l.pare.⁊.l.q dolo. Scðo casu qñ certũ est ꝙ nõ
dolose vt qꝛ alienauit ꝓpter alimenta vel aliã necessariã cãꝫ
tunc lꝫ nõ imputetur patri qꝛ quãtũcunq; ꝓhibita sit aliena/
tio tñ ex cã necessaria ꝯceditur vt.s̄.de alie.iu.mu.cã.l.ex hoc
edicto.§.fi.fa.hercisc̃.l.alienationes de in rẽ v̊so.l.j.§.j. et de
solu.l.reo.hoc etiã casu attendit̃ tp̄s sn̄ie: si aũt est dubiũ alie/
nauerit dolo vel non dic ꝙ si alienauit eo tpe quo potuit vel
debent suspicari fiscũ acturũ ꝯ eum ob delictũ filij dolo face/
re vr̃ vt.s̄.de pecu.l.suam.§.sed ⁊ si qs. suspicari aũt p̃sumit̃
cum sit delictũ cõmissum a filio vt.j.de bo.dã.l.cũ rõ.§. ex bo
nis.s̄.de ma.testa.l.q pene.et qui ⁊ a q.l.et si intra in fi.al's sed
si maritus qꝛ delictũ est p̃paratio pene vt.j.de v̊b.sig.l. aliud
est fraus ⁊ isto casu tenebit̃ de alienatis in aut. ð immẽsis do.
circa p̄rin.inspicitur ergo tp̄s sn̄ie qñ p̄rimoniũ est auctũ.iteꝫ
qñ diminutũ est sine facto patris.iteꝫ qñ eius facto sine dolo
vel lata culpa. Si aũt dolose tunc inspicit̃ tp̄s an alienat. Nõ
ob.qð dictum est qð variata estimatione inspicit̃ tp̄us sn̄ie qꝛ
verum est vbi dolus debitori non põt ascribi vt.d.l. si ex lega
ti cã.s̄.de v̊b.ob. ⁊ si cer.pe.qð te. item nõ ob.lex post ꝯctuꝫ qꝛ
licet glo.sic eã intelligit vt predixi Odof.tñ eius opi.sequunt̃
moderni docto. ⁊ aliter eã ĩtelligit vt ibi no. Ja. vicẽtinus an
autem valeat statutũ p̃dictuꝫ ꝙ pater teneatur assignare ptẽ
filio delinquenti dixi.C.ne filius a pa.super rubrica.

1 ☞ Iudex potest condemnare aliquẽ ad soluẽdum summã
pecunie quã si non soluat amputetur sibi manus.

1 **Generaliter.** Notandũ ꝙ iudex † põt ex cã ali
quẽ cõdemnare in pecunia et si
non soluat infra certũ tp̄s qð amputet̃ sibi manus. ar. huius
littere.C.de sepul.vio.l.fi.in fi.de in ius vo.l.vlti.et de iurisdi.
om.iudi.l. si qs.et est ratio qꝛ inanis est actio quã inopia debi
toris excludit vt.s̄.de do.nã is. ⁊ iõ ne delictũ remaneat ĩpu/
nitum punit̃ in corpore de hoc dixi.C.de ser.fugiti.l. quicũq;.
Sed nũqd si ꝑuenerit ad ꝑiguiorẽ fortunã poterit adhuc exi
gi pena pecuniaria vr̃ ꝙ sic vt.s̄.q bo.cede.pos.l.is q bonis ⁊
sol.odoardus. Sed dic ꝯ qꝛ substituta est pena corporalis in
locum pecuniarie.xiiij.q.v.c.si res.et.xij.q.ij.c.fraternitas.et
ideo liberat eũ sicut liberasset pecuniaria in cui⁹ locũ substi/
tuta est vt.s̄.si qs caut.l.si eũ.§.iniuriaꝝ obligatio ergo semel
extincta nõ resuscitat̃ vt.j.de sol.l.q res.§.arena. et qꝛ nõ dꝫ
ex eodẽ facto ꝯsurgere duplex pena.xxiiij.q.v.§. quid ergo.⁊
ar.d.l.vlti.s̄.de in ius vo.et de iudic.at si clerici.⁊ est exp̃ssuꝫ
s̄.de offi.p̃si.l.illicitas in fi.⁊ de hoc no.ex̃ de homicidio sicut
dignum.§.eos insup. Dy.itẽ est hic ar.qð ꝓbationes facte in
ciuili ꝑiudicent in crĩali ad idẽ fa.hercis.l.heredes.§.idẽ scri
bit in ꝯrium.C.de fals.l.si qs decurio.de adulte.l.denũciasse.
§.fi.et de qõnibus.l.j.§.si quis vltro. de quo plene dixi. C. de
edẽ.l.is apud quẽ. ¶ In gl.vlti.in fi.vel dic eludãt qꝛ nolũt
obtẽperare iudic.p̃cepto circa execu.sn̄ie ꝯ eos faciendã ⁊ dic
cohertionẽ extraordinariã qꝛ ponent eos in carceribus.

1 ☞ Par in parem non habet imperium.
2 Damnatus in metallum non perdit directo ea que sunt iu/
ris ciuilis.

Ei capitalis. In.§.ꝯstat. ibi aliqueꝫ
s.ꝯdẽnatũ ꝑ p̃sideꝫ op.
penã deportationis. Dy. Ibi deportare nõ posse.s.
ipo facto exequẽdo qꝛ non hꝫ insulã ⁊ iõ in defectũ
insule hoc inducit̃ nõ in defectũ iurisdi.p̃sidis.nã cũ ip̄e hẽat
merum ⁊ mixtũ imperiũ si haberet insulã hoc posset vt.j. ð in
terdic.⁊ releg.l.relegatoꝝ.§.j.⁊.l.inter penas.§.j.⁊ de leg.iij.
l.j.§.deportatas. Dy.et hãc sequit̃. Dy.ex̃ de reg.iur.c.cui lꝫ
qð plus est.li.vj.lꝫ. Old.videat̃ tenere aliã opi.glo.s.ꝙ etiã si
haberet insulã nõ deportaret vt no.d.l.relegatoꝝ in p̄n. Sed
p̃dicta rõ Dy.nõ vr̃ vera qꝛ ĩmo p̃sides habẽt insulas sue iu

risditionis subiectas.et iõ relegare possunt:vt.d.l.relegatorũ dic ergo ẽm Rich.qõ ratio est q: p deportationẽ pdũtur ea q̃ sunt iuris ciuilis ⁊ hõ h3 illa a principe vel a lege ⁊ iõ tale beneficium p presidem auferri non põt vt.C.de adulte.l.adult. s.de adop.l.si arrogator.et ex de reg.iu.c.indultũ.li.vj. ¶Et
1 q: par † in parẽ non h3 imperiũ vt.s.de arbi.l.nã ⁊ magistratus multo minus minor in maiorẽ. et hec est rõ quare p̃sides deportare non possunt sc3 eũ sed huic fortiter ob.q: põt in metallum dãnare ⁊ p qõ pdat hõ ea q̃ sunt iuris ciuilis. vt.j.e.l.
2 aut dãnum.§.est pena.Sed dic q: dãnatus † in metallũ non perdit directo ea q̃ sunt iuris ciuilis sed snĩa illa facit eũ seruum pene ⁊ p ɔsequens pdit illa sic ⁊ alia quedã ɔceduntur per indirectu q̃ non ɔcederent directo.s.de pact.l.si vnus.§.illud.et de auto.tu.l.qõ dicimus. Sed tunc adhuc ob. queritur prefectus vt his põt deportare ⁊ p̃fectus ptorio vt.d.l.j.§.deportatos.de lega.iij.et de offi.p̃fecti vrbis.l.j.§. relegãdi. sed dic in eis spãle q: vice principis cognoscunt ⁊ est eis spãliter concessum vt pt3.d.§.deportatos.Rich.et de hoc dixi. C.de accusatione.l.absentem.et de officio presidis. illicitas.§.qui vniuersas.

Eum accipimus. Ibi prouocet in casu p̃misso. Dy. Ibi non habuit.i.quẽ ɔstat ius dãnandi nõ habuisse.Dy.ibi vbi.i.cõtra quẽ.Ol. ¶In gl.vt nõ videat in fi.⁊.s.de inm.testa.l.si qs.§.qs.⁊ facit ad ea que dixi.d.§.ɔdenat.s.de re iud.l.iiij.

a ¶Pregnãtis. Adde rõnem hui⁹.l. p tex.i.l.j.§. si ea.ff.d vẽ. in pos.mit.⁊ Bal.in.l.ij. §. munerũ de excu.tu.

Pregnantis. [a] In glo.ad hoc facit.ibi xl.dies post partũ h3 expectantur vt demũ post eos imponat pena mulieri dãnante sed certe etiã ante.xl.dies puto penam imponi debere.Old. Sed quo ad torturam sit cautus iudex vt etiã post partũ eam tm̃ dimittat q: fit fortis ad sustinenda tẽporamenta si eñ statim post partũ eã poneret ad tormenta de facili possit in tormẽtis pire ⁊ iudex penã incurreret. Dy. vt.s.de qõibus.l.qõnis mundũ ⁊ ibi dixi ⁊ vide qõ plene notaui.s.de sta.ho.l.imperator adrianus.et de fideicõ. liberta. l.generaliter.§.ex damnata.

1 ☞ Excommunicatus iterum excommunicari potest.
2 Imperator solus potest extrahere bannitos de banno.

Relegati. Ibi alioquin.i.si relegati non abstineant locis phibitis.et de his recedant sume arg. q: si aliquis ɔfirmatus in certo loco ibidẽ discedat sine licẽtia q: ipso iure incurrit penã exilij ppetui qõ est mirabile cũ alias in talib⁹ casibus videretur qs debere puniri extra ordinẽ arbitrio iudicãtis vt.j.e.l.hodie.⁊.s.de effracto.et expila.l.j.§.expilatores.sicut etiã non seruãti pniam impositã imponit scõa arbitrio sacerdo.l.di.de cleri.in fi.et ibi in glo.Sed dic q: illud h3 locu3 vbi certa pena nõ est statuta p legẽ sicut hic est.Hic eñ lex statuit certã penã cui standũ est. ¶Itẽ opp.j.e.l.capitaliũ.§.in exulibus.et so.vt ibi dixi ibi deportato in ppetuũ. Dy.an autem simplex amotus ab ordine videat remotus ppetuo vel ad tp̃s dic vt no.p Inno.ex de ɔsti.c.ex lr̃is. ibi nã ɔtumacia. ¶No.qõ vbi accumulat delictũ accumulatur ⁊ pena vt hic pt3 et in ɔcor.in glo.notatis extra vt lite non ɔtesta.c.qm̃ frequenter in fi.de cohabitatione clericoꝝ vel mulierũ.c.sicut.⁊ de iudic.cũ non ab hoĩe cũ notatis in decretalibus predictis primo tñ imponẽda est minor pena ⁊ crescente ɔtumacia crescere d3 pena vt no.p Arch.ex de offi.⁊ po.iudi.deleg.c.q: põ
1 tificali. lib.vj. ¶Et.j.dicta sunt ap.qõ excõicatus † potest excõicari ⁊ infamatus infamari de quo dic vt no.et dixi.C.vt intra cer.tp̃s crimi.q̃stio ter.l.ij.⁊.j.e.ante dãnũ.§.fi.⁊ p hoc s.ad turpillia.l.in senatus circa princip.de priuat.delictis.l.nunq̃.C.ad.l.iuliam.de vi.l.seruos.de iure patronatus.l.j. in aut.de litig.§.si vero intra pdictũ.et ibi no.j.d re mili.l.iij. §.si plures.⁊ no.j.e.l.aut dãnũ.§.fi.Et sunt etiã ar.q: si statuto caueat si qs dederit alicui alapã puniatur in decẽ q: si dederit plures q: soluat in decem pro quolibet et ad hoc.s.de termi.mo.l.fi.de collegijs illici.l.ij.et plene dixi.C.de ser.fug.
2 l.quicunq;. ¶Ultimo no.qõ imperator † solus potest extrahere bannitos de bãno. ⁊ pro hoc.s.de postulãn.l.j.§.de qua et ibi de hoc plene dixi.In glo.alias in fi.sed vbi dicit non excessit expone.i.non accessit.Jaco.

1 ☞ Absens quis dicit multis modis.
2 Damnari quis non debet per suspitiones.
3 Iudex quando pcedit ad condemnationem per suspitiones mitius punire debet.

Absentem. In criminibus capitalib⁹ penam maiorẽ relegatione imponentibus alias esset ɔ.j.§.pri.v̄. si sepius vt
1 ibi no.Et no.qõ multis modis dicit qs † absens vt no.C.de p̃scrip.lon.tẽp.l.vlti.et de pcura.l.p̃ses ⁊ dixi.j.in alphabeto dictione absens p declaratione huius.l. vide qõ dixi.C.de accu.l.absentem.⁊ qualiter pcedendũ sit ɔ absentẽ de iure ciuili ⁊ canonico vbi no.et est de hoc pulchra gl.ij.q. ix.in summa in glo.⁊ p Arch.et ex de accu.c.qualiter ⁊ qñ se
2 cundo in glo. ¶Itẽ no.qõ suspitionibus † quis dãnari non debet q: multum sepe allegat.et p hoc ex de p̃sumptione.c.literas.et ibi in glo.⁊ q: in crĩalibus debent esse pbationes luce meridiana clariores vt.C.de pba.l.sciant.vbi de hoc dixi ⁊ latius co.ti.l.siue possidetis.nã euidẽtioribus argu. opp̃ssus non cõdẽnatur sed torquet vt.s.de qõibus.l.vnius.§.j. ⁊ pro hoc bene.C.de pe.l.qui sententiã.cũ ibi notatis.In ɔtrium vr̃ C.de adulte.l.si qui.⁊ aut. ibi signata.et.d.l.sciant. C.de pba. ibi ex indicijs ⁊c.C.de rei ven.l.iudicia.vbi etiã de hoc dixi q: eñ liquido pbari non põt argumẽtis pbatur vt.j.de re mili. l.non oẽs.§.a barbaris ⁊ p etiã.s.de suspec.tuto.l.iij.§.p̃terea ⁊ vr̃ expressum.s.de offi.p̃si.l.diuus vbi de hoc tetigi.et de istis indicijs ⁊ p̃sumptionibus plene no.p Host.in summa de filijs p̃sbyte.§.j.v̄.quid ergo.⁊ v̄.seq.Circa hoc dicit breuiter ẽm Dy.aut est p̃sumptio iur3 ⁊ ex ea bene dãnatur quis ⁊ ita loquitur.d.l.si qui.⁊ aut.ibi posita.C.de adult.cũ si.aut est p̃sumptio hoĩs vel suspitio iuris.⁊ tunc nõ dãnatur vt hic.⁊.s. titu.pri.l.fi.et ideo tex.hic notabiliter dicit suspitionibus nõ presumptionibus.Dy.iura eñ ɔtra de p̃sumptiõibus loquũtur ⁊ qõ ex p̃sumptionibus quis damnetur not. in brocardis de p̃sumptionibus prima rubrica ⁊ p Albertũ de gãdino de presumptionib⁹ ⁊ indicijs qbus pcedit ad ɔdẽnationẽ.Unũ
3 est etiã bene notandũ q: qñ iudex † ad condemnationem procedit ex p̃sumptionibus mitius d3 condemnare vt no.per Innocen.ex de p̃sump.q: verisimile. ¶Item no. hic pulcherrimum tex.et qui continue allegatur qõ sancimus est impunitum ⁊c.ad qõ concor.xlv.di.c.licet.xxvj.q.vij.c. allegant qõ facit ad qõnem si aliquis est interfectus ab vno ex plibus l3 nescitur a quo qõ rõne dubij oẽs possint pmoueri vt no.xj.q. iij.c.nolite.et qõ null⁹ de homicidio debeat puniri d quo no. s.ad.l.aquil.l.item mella.§.si plures.et no.et dixi.s. de sicca. l.fi. ¶In glõ.no.absentẽ ibi so.vt ibi vel dic qõ ibi loquit de accusatore absente hic de reo vel dic aut crimẽ est pbatum.⁊ tunc pceditur ad diffinitiuã vt.C.de accu.l.quãuis indubitati aut non est pbatum ⁊ tunc pcedatur ɔ accusatorẽ absentẽ etiam ad penã relegatione maiorẽ vt.j.hac eadẽ.l.v̄. in accusatorem aut.Dy.et vide.C.e.l.ne diu.⁊ dicã.j.§.pri. ibi ite3 ɔ s.ti.j.melius staret hoc contrarium in glo.seq.

¶ Qõ notabilis.

1 ☞ Sententia ante litem contestatam ferri non potest.

Aduersus contumaces. Ibi; ẽm morẽ p̃inde est ac si aperte dicat in quibus causis absens damnatur in eisdem defensor admittitur sicut in pecuniarijs ⁊ q: subijcit priuatorum iudicio dic.i.causaꝝ ciuilium.Dy.ibi defende re.s.absentem de non capitali cã accusatum. Dy.Ibi hec nõ esse contraria.s.absentem non dãnari vt in pn.legis ⁊ abñte3 damnari vt hoc v̄.aduersus.Dy.et sic rescripta ista videntur sibi cõtraria.s.primũ missum iulio frontino ⁊ ẽm missu3 aufidio seuere.Jac. ¶Et l3 glo.dicat qõ in crĩe ex quo imponit pena relega.vel minor possit ferri snĩa in absente3 añ lit.ɔte. tu tñ dic aut accusatur quis de crimine ex quo imponitur pena maior relegatione ⁊ tunc nec ante lit.ɔte.nec post põt ferre sententiam in absentem vt in prin.huius.l.Aut de crimine ex quo imponitur pena relegationis vel mino.⁊ tunc post lit.
1 contest.fertur snĩa in absentem vt hac.l.ibi melius statuet ⁊c. Ante litẽ vero non contest † non põt ferri sententia qõ p3 in absentem fertur snĩa exempto pmo ⁊ ẽm morẽ priuatoꝝ iudiciorum vt patet in littera ibi ẽm more3 ⁊c.sed in priuatis aut ciuilibus causis nõ fertur snĩa lite non ɔtest.vt in aut. de exhiben.reis.§.si vero ergo nec in istis ⁊ q: hoc est spãle in causa ap.vt in ea feratur snĩa lit.non contest. vt.C.de tẽp.ap.l. vltima.§. illud ergo secus in alijs.Jac.hanc eandẽ opi.t3 Dy. Et adducit etiã aliam rõnem certum est qõ crĩalia grauiora sunt q̃ ciuilia vt.j.e.l.in seruoꝝ in fi. si ergo in ciuilibus non fertur diffinitiua regulariter lit.non ɔtesta.vt pbatum est.s. multo minus in crĩalib⁹. q: vbi maius periculũ ibi cautius est agendũ.C.de epi.audi.l.additos.et l3 gl.adducat p se istũ §.ibi neq; denũciationibus neq; edictis p que v̄ba vr̄ qõ lis non esset

nō esset ɔtest. ⁊ ideo cū non sit dare ratione diuersitat in hoc inter ciuiles ⁊ criminales nō placet. Dy. in hoc opinio glos. cū hic quo ad modū ꝓcedendi littera parificet vt dixi dū dicit ſm morem ⁊c. Dy. Canoniste tamē videtur sequi glo. opi. vt etiā lite non contestata possit in criminibus ꝓcedi etiā vsqꝫ ad sententiā: vt nota extra de accusa. qualiter ⁊ quando scdo in glo. magna ⁊ vt lite nō cōtest. frequenter. §. sunt ⁊ alij. ⁊ de hoc etiā nota extra de dolo ⁊ concu. c. veritatis. ¶ Sed quid si audita causa ⁊ publicatis attestatiōib⁹ reus se absentet nū quid tunc poterit contra absentē ferri sententia dicas ꝙ sic qꝛ ratio queritur in absentē non fertur sententia est qꝛ inaudita causa dānari non debet vt. s̄. de requiren. reis. l. j. cessante ergo illa ratione cessabit hec lex vt. s̄. de iu. patro. l. adigere. §. ꝙuis ⁊ de conditio. ⁊ demō. l. cum tale ad fi. Jaco. de hoc dixi. s̄. in princi. l. in suppletione glo. ⁊. C. de adulte. l. ꝙuis ⁊ dicto. §. publice ⁊. l. seruum quoqꝫ. s̄. de procur. ⁊ cōsuetudine generali totius italie fertur sententia in absentē contumacē in omni crimine quātūcūqꝫ graui licet hoc sit contra ius. ¶ In gl. prima in priuatis in fin. Et potest legi plane ⁊ qō sequitur quid ergo est. subaudi tollens contrariā ⁊ soluit melius statuet ⁊c. potest etiā legi interrogatiue ⁊ subau. nō de facili. Jac. ¶ In glo. si tñ ibi nullo modo damnabitur absens. Cōtra hoc videtur textus expressus. s̄. ad le. cor. de sicca. l. legem. §. ideo. Dy. sed dic vt ibi nota. ⁊ dixi ibi ⁊ habꝫ locū. s. vt in absentē in crimine sententie ferat. Jaco. ⁊ de hoc dixi. C. de modo multarū super rubrica ibi de requirē. reis. l. j. circa princi. ⁊. s̄. de suspectis tuto. l. impuberibus. §. fi. Old. Sed de hoc dic vt. s̄. plene dixi ibi idē per omnia. s. vt capitalis pena nō imponat absenti. Jac. Ibi de requirē. reis. l. j. de his dicā vt in summa Azo. de requiren. reis circa finem ⁊ iij. q. ix. in summa. Jaco.

In accusatorem. Scilicet nomine calūnie condemnandum. Oldra. Ibi dicendum dūmodo pena relegationem non excedat. Ol. Immo ⁊ sic excedat relegationē al's hic littera nō bene aduersaret precedētibus vt nota. s̄. Dy. in suppletione glo. ¶ Aflotandum absentē. Dy. ⁊ iō aliud in accusatore absente: ⁊ aliud in reo qꝛ maior est contumacia accusatoris ⁊ malicia quando se absentat.

Refertis. Queratur an semper delinquēs eadem pena sit puniendus. Dy. Ibi cōsulto. i. dolose. Dy. Ibi casu. i. cessante consilio delinquēdi. Dy. Ibi iustam eligere quando dolo interueniente deliquit. Dyn. in fin. i. minuere penā quādo apparet quo casu. i. sine dolo. Dy.

Si quis forte. Ibi audiri quicquid alegēt Arg. est hic ꝙ bānitus pro vno maleficio non debet affidari si accusetur de alio crimine immo ⁊ si data esset videretur non debere seruari vt in autē. de man. principū. §. sed neqꝫ sed illud intellige in criminibus ibi specificatis in alijs secus quia fidācia dari debet ⁊ data seruari qꝛ cum in illis prohibetur in ceteris cōcedi videt ⁊ qꝛ cuilibet etiā indigno defensio cōcedi debet ⁊ per cōsequens illud per qō ad defensionē deuenit. s. fidātia. Primum probatur. C. de adult. l. qm̄ alex. serui. s̄. de iuris. om. iudi dicum. l. ij. nec ob. hec littera quia intelligit solū de crimine de quo est dānatus. Old. de ista fidantia cōcedenda ⁊ seruanda plene dixi. C. de his qui ad eccle. confugi. l. fi. Ibi eludende pene. i. euitande. Oldrad. ⁊ cōcor. C. de officio prefec. preto. oriētis. l. si quos in fi. ¶ Itē nota qō nō est verisimile qō magnam rem pro eo faciētem quis diu taceat ad hoc cōcor. qō dicit de muliere que stetit lōgo tēpore cum viro qō nō est verisimile qō diu tacuisset qō eam cognoscere nō posset extra de frigidis et maleficiatis. c. j. ⁊ de spon. c. ad id ⁊ pro hoc. s̄. de ritu nup. l. q in prouincia. §. fi. sic etiā ex diurnitat tpe psumitur ꝙ aliqs dolose aliquid dicat vt ex̄ de rescrip. c. ex pte. s̄. itē si quis velit dicere se violenter tractū ab hereticis ex quo p mēsem stetit cū eis psumit volūtarie stetisse ex quo tacuit ⁊ non reclamauit. j. q. j. constat. et no. xviij. dist. c. peruenit.

Si quis comitum. Ibi inuenerit ex se inuestigando qualiter gerebant vt in aut. de man. princi. §. festinabis. ⁊ de quest ore. §. maxime idē. et si accusarent. Jaco. ⁊ p hunc. §. fuit terminata q̄stio q̄ fuit bonon. inter ptātem ⁊ capitaneū nā capitaneus nō poterat cognoscere nec punire de causa sanguinis quidā ð familia sua cōmiserat delictū in officio ꝓpter qō puniri debebat pena sanguis ꝓpter qō dicebat ptās qō cognitio ⁊ punitio spectabat ad ipm̄ capitaneus aūt dicebat qō qꝛ erat de familia sua ⁊ deliq̄rat in officio qō poterat ⁊ debebat eū punire ⁊ pro eo fuit termiatū p istā litterā cū ɔcor. s̄. allegatis. Et ad h̄ bñ facit. s̄. de offi. rect. puin. l. oēs p puincias. ⁊. l. in officiales. de officio magist. militum. l. ij. in ꝑrium est. s̄. de offi. presi. l. senatuscōsulto. vbi de hoc dixi de iurisdi. om. iud. C. de offi. pfec. pto. orien. l. si quos vbi de hoc plene dixi. sꝫ dic ꝙ non obstāt qꝛ loquūtur qñ delinquūt ex̄ officiū secus si in officium. Jac. et Old. ⁊ Rich. ¶ Sed quid ecōtra si qs delinquat in familiā ptātis nūquid poterit ipm punire vr̄ ꝙ non qꝛ ipsi vr̄ facta iniuria ex eo ꝙ ptoris maiestas est contēpta ⁊ qꝛ iniuria familie sue facta sibi facta vr̄ vt. s̄. de iniur. l. item apud. ꝟ. tenet ⁊ sic iam sequeret qō in re ppria iudex inueniretur ꝙ esse non dꝫ vt. C. ne qs in cā sua iudicet. l. vnica. vbi de hoc dixi. ¶ Itē qꝛ in crīalibus sibi nec suis pōt ius dicere vt d. l. senatus. et. l. q iurisditiōi. Tu tñ dicas ꝯ qꝛ suā iurisditionem tueri potest ⁊ dꝫ vt. s̄. de offi. p̄si. l. obseruandū. ¶ Itē qꝛ contēpta est ptoris maiestas q̄ oīno est vendicāda vt. s̄. de iurisdi. om. iudi. l. si familia ⁊ sic apparet ꝙ nō est ꝑprie qō potestatis sed dignitatis ⁊ officij ⁊ quasi oīm de vniuersitate arg. C. de hereti. l. manicheos ad not. diuersoꝝ iudicū. l. restituēde ⁊ qō possit esse iudex in cā dignitatis no. j̄. ad munici. l. de iurisdi. omnium incolaꝝ. Jac. et de hoc no. ij. q. vij. c. si qs. ⁊ xvj. dist. c. et qui mādat ⁊ plene dixi dicta. l. vnica. C. ne quis in cā sua iudicet vel ius sibi dicat.

Nunc genera. Ibi p̄sides generaliter accipe pro omi iudice qui hꝫ aīaduersionem vt. s̄. de offi. presi. l. j. Jac. ⁊ Dy.

Aut damnum. Cum infamia vt. s̄. de preuarica. l. iij. et. C. ad turpil. l. j. Jac. ¶ In glo. j. in fi. forte. l. iul. de vi priuata ꝓpterea ergo pecuniaria fisco applicāda dr̄ vt C. de sepul. vio. l. q sepulchro. ⁊. s̄. de sepul. vio. l. iij. in pn̄. Dy.

Uita adimuntur. Ibi aīaduerti lata sn̄ia vt vita alicui adimatur vel nō lata adhuc sic est vt sequit. Ja. ¶ Et notabilis est iste. §. ad materiā ð qua tractat qñ aliquis dānatur ad mortē de quali morte intelligat ⁊ quō deberet executioni mandari et ad hoc. j̄. e. l. nō pōt determinat etiā illud qō aliqñ vidi reqri a ptātibus qñ aliqs puniri dꝫ suspēdio ad furcā vtrū ptās possit ɔcedere ꝙ decapitet ⁊ filia ⁊ aliqñ vidi p rectores ɔcedi ꝯ istū. §. qꝛ vt hic ptꝫ hoc pōt solus princeps ɔcedere. l. facultatem mortis eligēde ibi veneno no. repete p̄sides ius hñt qō est. s̄. ibi deficere solent ɔcor. s̄. de adulte. l. si postulauerit. §. si reus. ⁊ de qōnibus. l. patre. ¶ Et faciunt p̄dicta ad qōnē si iudex torquēdo aliquē indicijs p̄cedentibus legitimis indicijs tortus mortuus est in tormētis an teneat iudex. l. cornel. de sicca. de qua qōne dixi. s̄. de qōibus. l. qōnis modū. Jac. de are. hic dicit aut iudex seruauit modū in tortura sed tort⁹ debilitate nature sustinere nō potuit cū aliud sic alij mortiferū et alij nō vt. s̄. de adulte. l. nihil interest. et ad. l. iul. qua act. §. sed si quis tūc nō tenet cū eū iur pmissiōe tormēta adhibuerit ex qbus vt dicit hec lr̄a pleriqꝫ deficere solēt nihil peccauit vt ptꝫ a ꝯrio sensu de sicca. l. lege cornel. s̄. de qō. l. j. in pn̄c. C. de adulte. l. gracchus. vbi de hoc plene dixi de iniur. l. iniuriarū. §. is qui ⁊. §. q̄ iur ptāte. ⁊. l. q reipublice venerāde qō metus cā. l. ɔtinet. ⁊ si qs omissa cā testi. l. qui aūt. §. j. aut excessit modū ⁊ tunc aut dolo aut sine dolo zelo iusticie ⁊ vitatis inquirende. Primo casu tenet vt. s̄. de sicca. l. lege cornel. ⁊. j̄. e. l. respiciendū. §. delinquūt vl' forte in nullo punit aut in aut. vt iudic. sine quoquo suffragio. §. illud vcꝫ v̄si. opꝫ ibi ⁊ non prius quiescunt ⁊c. ¶ Nam ⁊ alibi officiū velat delictum. s̄. ad. l. iul. peculatus. l. sacrilegij. §. labeo. de admi. tu. l. tres tutores. ⁊. j̄. de iur. fisci. l. aufertur. §. fi. In glo. vt. j̄. e. l. si quis in fi. qō dic vt no. d. §. j. j̄. e. si quis aliquid. Dy.

Dictū aureum et lucrosum.

Est pena. Ubi mittunt. s. dānatꝫ in metallū. Dy. ¶ In glo. differētia in fi. sol. pena vt inducit mortē naturalē vt ibi sed ciuilē sic vt hic. Dy. Uel ſm Ja. de bel. hic loquit in dānato in metallū ibi in deportato. Itē dicitur ibi ꝙ nō habet pro mortuo ⁊ de hoc nihil hic dr̄ ⁊ dic vt ibi. Jac. de bel. In glo. cur ergo in fi. de hoc dixi. s̄. e. l. ij. §. j.

Inter eos. Ibi i vinculis. i. qualitatē viculoꝝ qꝛ vnius vincula grauiora alteri⁹ leuiora sunt vt hic ptꝫ sed q̄dā glo. q̄ est. s̄. de offi. p̄si. l. illicitas. §. qui vniuersas dicit qō est differentia in pōdere metalli quia primus maiori pondere metalli oneratur scd̄s minori. Oldr. oppone ad hūc. §. de lege capitaliū. §. exulib⁹. j̄. e. et dic vt ibi dixi ibi quod. i. quia. Dy. Ibi refuge. i. qui fugiunt ex opere metalli. Dy.

Quisquis. Ibi in carcere fuit immo in tēpus pene deputatum computabitur vt. C. e. l. omnes ⁊ lege se. ⁊ qō dicit oportet. i. decet vt. j̄. eo. l. mandatis. Old. nisi in seruis vt. j̄. e. l. in fin. ibi transmitti si fugiat. Old.

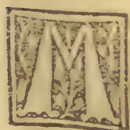
1 ☞ Carcer est pena et genus tormenti.

Solent. No.qd iure ciuili quis dãnari non põt ad perpetuum carcerẽ ⁊ est exp̃sse.C.e.l.incredibile qd est verum in libero hoĩe secus in seruo: vt.j.e.l.in fi. ¶Et rõ.i.libero esse põt q: dãnari ad ꝑpetuos carceres parum distare vr̃ a spẽ seruitutis vt.s̃.de libe.hoĩe exhibẽ.l.ij.⁊ seruus quis ex pene supplicio hodie fieri non põt vt.C.de dona.inter vir.⁊ vxo.aut.sed hodie.a quo ergo remouetur gen⁹ seruitutis ⁊ quelibet eius spẽs ⁊ p ꝯsequẽs pena ꝑpetui carceris ar.ad hoc.s̃.de fun.instru.l.fundi.§.fi. Ol. Potest etiã esse rõ que hic dr̃ in tex.q: carcer est inuent⁹ ad custodiã non
1 ad penã.Sed ꝯ hanc rõnem vr̃ ꝙ carcer † sit pena ⁊ gen⁹ tormenti.⁊ iõ dicit̃ mala mãsio: vt.s̃. de iniur.l.itẽ apud qõis. et eod.ti.l.senatus de alleato.l.j.§.fi.⁊.j̃.e.l. capitaliũ.§. ad statuas.et iõ dr̃ ꝙ nõ dꝫ qs opprimi penas carceris.C.de custo. reo.l.j.⁊ dr̃ carceris cruciatus.C.de ap.l.minime.sed dic ꝙ lꝫ aliqualis sit pena principalit̃ tñ est inuent⁹ ad custodiã vt hic dicitur vel posset dici ꝙ põt esse pena tpalis non autem ꝑpetua vt dixi p.d.l. incredibile.sed de iure canonico pena carceris ꝑpetui põt imponi ⁊ p iura antiqua vt.l.xxxj.di.si qs clericus vbi dãnatur quis in monasterio ad ꝑpetuã pniam agendam ita etiã in adultera de iure ciuili: vt aut.sed hodie.C.de adulte.signata sup.l.quãuis.et est casus spãlis vt ibi no. homicida etiã de iure canonico dãnatur ad carcerẽ ꝑpetuũ.xlij. dist.de lapsis idẽ in heretico ex̃ de hereti.c.vt cõmissi. li.vj. et in clemen.eo.ti.c.j.¶Et ad p̃dicta facit extra eadẽ de penis c.quãuis.lib.vj.cũ ibi notatis p oẽs:an aũt dãnatus ad carcerẽ perpetuũ efficiatur seruus dicam.j̃.e.l.§.fi. claustrum dicitur carcer monachorum ex̃ de senten.excõmu.c.vt fame.

Quicunq;. Ibi iuniores no.ꝙ aliqua pena cõuenit iuuenibus q̃ nõ senibus: vt.s̃. de termino mo.l.ij.Jac.ibi ceteris seruis pene de quibus dictuꝫ est hac.l.Dy.

Seruos. Ibi dãnatus seruus quo casus seruitus superaddit̃ seruituti vt.C.qui ad libert. peruenire nõ pos.l.j.⁊ ibi no.Ol. et hoc dicit q: liberi ad hãc non damnant̃ vt.s̃.e.l.§.solẽt.Sed de iure canonico sic vt ibi dixi nunqd ergo liber dãnatus ad ꝑpetuũ carcerẽ efficiatur seruus dic ꝙ non q: si seruus dãnatur in metallũ si liberatur non restituitur primo dño vt hic dr̃ ⁊ hic in fi.dr̃ ꝙ seruus potest dãnari ad ꝑpetua vincula ⁊ non ꝑpterea desinit cẽ prioris dñi ⁊ sibi non restitueret̃ vt dixi.Old.dñs etiã põt dãnare seruos ad ꝑpetua vincula vt.C.fa.herci.l.in ipsius.¶In glo.vt.C.e.l.metalli.ibi excõicari potest vt qui in sordibus est adhuc amplius sordescat.xlvij.dist.quãtũlibet in fi.ex̃ de iudic.ita quorũdã de sñia excõmu.cuꝫ pro cã.⁊.c.officij.⁊.iij.q. engeltrudã. Jac.⁊ Old.et dixi.s̃.e.l.relegati. ¶In glo.vt et C.de sentẽ.pas.ibi si seruus sciente sed ibi nõ ex debito lꝫ fauore religionis desijt esse seruus dñi quo fauore cessante remanet dñi hic ex delicto desijt esse dñi patientis vel talem seruũ retinentis nõ restituit̃ ibi sed eo priuat̃.Dy.seruus eñ delinquẽs põt in seipo dñm deteriorare vt.s̃.de pecu.le.vel ƀm Jaco.de bel.dic ꝙ hic regulare ibi spãle odio serui q religionem dereliquit. Jac. Ibi infamari hoc nõ bene colligit̃ aliqua.l. sed.l.ij.q̃ statim allegat̃ dicit ꝙ si est talis ꝑsona qd infamia sibi non afferat iniuriam non damnatur infamia sed alia grauiori pena.Dy.

1 ☞ Interdictum si est alicui ne postulet coram legato nõ poterit etiam coram preside postulare.

Oris. Ibi metitur.i.limitatur tpus interdictionis.Dyn.et vide qd notaui ⁊ dixi C.de postulã.l.j.ibi certis ꝑsonis.i.certo generi ꝑsonarum puta clericis vel mercatoribus vel tene ꝑprie prout.Jac.⁊ Ol.¶Et qd.s̃.dicit in ꝑpetuum dic diffinitiue ⁊ ad tps.i.interlocutorie.Dy.vt.j̃.e. l.ñ.ibi postulandi facultatem qd dicit apud legatũ dic.i.aliũ inferiorẽ non autem apud alium legatũ ipsius ꝑsidis q: idẽ est iudex ⁊ idẽ auditorium ⁊ tribunal ꝑsidis ⁊ eius vicarij: vt.C. de app.l. siue ap.
1 cõsulibus.et ex̃ de ꝯsuetudine.c.ij.li.vj.Si ergo interdictũ † est alicui ne postulet corã legato nõ põt corã ꝑside postulare Dy.ibi forensibus.i.negocijs q̃ agũtur in foro siue in iudicio Dy.Ibi pragmaticis al's grãmaticis.Old.ibi si negociatiõe s.aliqua singulari.Dy.ibi negociationib⁹ ꝯnaliter.Dy. Ibi hoc pene p̃mo dãnare aliquẽ ad negociandũ.Ja.ibi tractare velit.s.vt possit ꝯnal'r qlibet dãnari ad negociandũ.Dy.ibi sñia sequẽda.¶Notandũ sñiam sequẽdã.Jac.⁊.B. sic facit bene iste tex.ad illud qd sepe vidi de facto aliqui beccarij vel fornarij nolebãt facere panẽ vel vendere carnes ꝑtãs p̃ceperit eis sub certa pena ꝙ facere deberent hic est exp̃ssuꝫ qd tale preceptũ ex iusta cã fieri possit ⁊ valeat cũ ꝯsueuerit illã artem exercere.si aũt p̃ciperet alij qui non ꝯsueuisset vel nesciret ipsam artẽ exercere tunc non põt q: nõ dꝫ iubere alicui facere qd facere nescit vel non põt vt.s̃.p̃xi.¶In glo.nam cui maius interdicit̃ multo magis minus.sed istud falsum vt.j̃.d interdi.⁊ releg.l.relegatoꝝ.§.soleto nec lex cui pacto q̃ hic allegatur hoc probat immo ꝑbat casum ꝯuersum vt cui min⁹ interdicitur interdictum videatur qd est maius ⁊ hoc etiam probant alie leges hic allegate in glo.et.s̃.de senato.l. q indignus vbi de hoc ⁊ idẽ etiã probat iste.§.ꝙ si interdictũ est alicui postulare apud legatũ qui est minor multo fortius apud presidẽ q: est maior.et iõ credo minus multo fortius qd ẽ maius vt dixi in glo.neq; ꝑcuratorio noĩe ista est glos. exp̃ssa qd bãnitus nõ audiat̃ etiã si interueniat ꝑcuratorio noĩe p alio de quo dic vt dixi.C.de heredi.insti.l.j.v.quid si bannitus.

Iste fore. Ibi sed hoc.i.hanc relaxationẽ.Old.In glo.tenuit ergo ibi sed expone vt ibi.s.ꝙ sñia cũ nõ tenuit incõmutabil'r:lꝫ cõmutari põt p p̃ncipeꝫ vt hic sed vr̃ ipso iure nulla cũ sit lata a non habẽte talẽ iurisditionem vt.s̃.e.l.ij.§.fi.sed ibi prorsus carebat tali iurisdi. hic autẽ non sed cã in decurionẽ non poterat exercere vel dic aut expressit in sñia hunc decurionẽ esse ⁊ tunc nulla est oĩno cuꝫ sit lata exp̃ssa ꝯ legẽ vt.j̃.q̃ sñie sine ap.rescin.l.j.§.itẽ cũ ꝯ sacras.et.C.e.l.decurionũ aut nõ exp̃ssit ⁊ tũc tenet sed est reuocanda p p̃ncipẽ vt hic ⁊.j̃.de ap.recipi.l.ij.no.Ja.et.s̃.de arbi.l.labeo.vel dic ergo aut iudex non hꝫ ius ferendi talẽ sñiaꝫ in aliquã personã ⁊ nõ vꝫ ipso iure sñia ⁊ ita loquit̃.s̃.e.l.ij.§. fi.aut hꝫ alias sed non hꝫ in talẽ ꝑsonã ⁊ tunc aut est exp̃ssus error in sñia ⁊ obtinet iura p̃dicta aut non est error exp̃ssus ⁊ tunc tenet sententia sed reuocatur vt dixi.Dy.

1 ☞ Dignitas inferioris transit ad superiorem.

1 **Parentes.** No.qd dignitas † inferioris trãsit ad superiorẽ:et priuilegiat̃ pater ꝑpter honorem filij vt in aut.de ꝯsul.§.sinaũt vxor.et iõ non miruꝫ sed pater affectat honorẽ filij q: suus est vt in aut.ꝯstitutio q̃ de dignitatibus circa prin.Ja.⁊ Ol.ꝯriũ tñ no.s̃.de senato.l. j.ibi in eadẽ cã sunt.s.vt p̃dictis penis non subijciant̃. Ol.ibi etiã in plebeia.i.anteq̃ inciperet esse decurio. Dy.ibi oĩbus prodesse debere etiã añ decurionatũ susceptis. Dy.et ar.ista lr̃a ꝙ si aliqs q est in aliq̃ dignitate hẽat filiũ añ natũ q̃ cẽt in dignitate ⁊ aliũ post susceptã dignitatẽq; ille succedat ĩ dignitate q: p̃mo nat⁹ est ⁊ p hoc.j̃.de decur.l.ij.§.an fili⁹.⁊.s̃.de senato.l.senatoris filiũ.Sꝫ forte ꝯ est vt.C.de digni.l.si senator. lib.xij.vñ dic vt no.p Dy.d.§.in filijs.ibi si postea quã hoc intellige si ꝯcept⁹ ⁊ edit⁹ fuerit postea.Si aũt ꝯcipiat tps decurionat⁹ lꝫ postea nascat̃ hẽt ꝑuilegiũ vt.d.l.ij.§. in filijs.j̃. d decu.⁊.s̃.de senato.l.emãcipatũ.§.fi.Dy.v.si qs ꝯcept⁹ in gl. vsq; ad ꝑnepotes ibi.l.liberoꝝ.lꝫ ibi quo ad successionẽ q̃ liberis natura deletur.et iõ liberoꝝ significatio ad oẽs extẽdit vt ibi hic quo ad priuilegium qd vsq; v. pronepotes tñ extenditur vt hic ⁊ no.s̃.de senato.l.liberos. Dy.⁊ Jaco.de bel.

Statuliberum. In glo.ibi que est ꝯ vel dic vt no.⁊ dixi.d.l.j.s̃.e.⁊.d.l. statuliber.et.l.statuliberi a ceteris.

In seruorum. Ibi liber ẽt hũilis ⁊ plebeius.Ol.ibi cedit ⁊ cessus liberet abire ꝑmittit̃.Oldr.ibi iuberet̃ vt.s̃. d in iur.l.fi.Ja.ibi in op⁹ publicũ dãnat̃ vt.s̃.d effra.l.j.§.j.Ja.ibi sub pena vinculoꝝ pꝫ q̃ maior ẽ pẽa vinculoꝝ q̃ ꝯtinue laborare.ol.ibi ad ei⁹ tps.s.ad qd dãnaret̃ lib hõ ĩ op⁹ publicũ.ol.

Qui ex cã. Ibi post hoc.i. post illã dãnationẽ. Ol. ibi ꝑmittãt facili⁹ ꝯ efficit vlteri⁹ dãnatio q̃ ꝑsit fauorabil' ꝑuilegiata vocatiõ vt.s̃.de mili.testa.l.ex eo.Ol.qd est ꝯ regulã ꝙ fauores sint ampliãdi ⁊ odia restringẽda vt.s̃.d lib.⁊ posth.l.cũ qdã.Ol.h̃ vex nisi p̃us cẽt miles ⁊ d vna militia ad aliã eligat̃.⁊ tũc lꝫ nõdũ ꝑuenerit ad scdaꝫ militiã hꝫ ꝑuilegiũ militare vt.s̃. d bo.pos.ex te.mi.l.j.§.fi.ol.

1 ☞ Statutum an valeat ꝙ ꝑ pena pecuniaria imponat̃ pena corporalis.

In personis. Ibi nõ fiat post finem pene. Dy. Et not.finem huius.§.ꝙ maior est minima pena corporalis sicut ictus fustiũ q̃ aliqua pena pecuniaria sic ⁊ pena purgatorij maior est q̃ aliq̃ pena huius mundi

mundi de peniten. dist. vlti. c. vlti. z xxv. dist. q in aliū. in qua distinctione de pena purgatorij bñ tractat. Fallit tñ qd hic dr i pauperib⁹ qb⁹ eēt grauior pena pecuniaria magna q̄ ictus fustiū vt i Spec. de accusa. §. q̄nto tractādū. vsi. penul. ¶ Itē pena ifamie maior est q̄ aliqua pecuniaria. de regu. iu. l. si in

1 duab⁹. ¶ Et pdicta adducūtur q nō valeat statutū † q̄ iducit q pena pecuniaria iponit p pena corporali puta p homicidio iponit pena cētū libr. sicut alibi vide z q tale statutū p uocat z iuitat hoīes ad facili⁹ delinquedū de. q̄ vide qd not. per Host. i summa de ɔsuetu. §. q̄lr pbari dz. ver. penul. z vl. z dixi. C. q̄ sit lōg. ɔsue. sup rubrica. z p eū de offi. ordi. §. qd ptinet. ver. eos qdē. z ver. seq. z dixi. C. q̄ sit lōg. ɔsue. sup rubri. in pnc. z ad h ex. de penis. c. lz. cū ibi not. z qd dixi. j. e. l. qdam sunt serui pene. qlibet etiam cā crialis dr maior q̄ ciuilis in aut. vt oēs obe. iu. puin. §. si vero. sunt q tm̄ timent penā pecuniariā q̄tū corporalē. z iō iudex dz iponere illā q̄ magis dēat timeri vt ex. vt lit. nō ɔtest. qm̄ frequēter. z de h p Gof. i summa de maledic. §. penul. ¶ In glo. si p pecuniaria ibi que est huic ɔria q est verū donec pena durat al's si pena non duraret non esset infamis. vt. d. l. ordinē. not. in glo. q̄ incipit finito tempore. Old.

Espiciendum. Pulchrū prin. l. et q optime istruit iudices i agēdis i causis. Ibi ppēso. i. valde pensato vt. C. de sacrosan. eccl. l. placet. qd idē est dicere q cū cāe cognitione. Ibi subseq poti⁹ mollicēdo quā exasperādo vt. j. e. l. interptatiōe. z sic vr q circa idē possit ɔcurrere iusticia z mia q q̄lr esse possit z itelligi dēat not. xlv. dist. oīs qui iuste. Old. Et ɔcor. ad hoc q iudex nō dēat seueritatē exercere. s. de custo. reo. l. ij. z ibi de hoc tetigi nec dz eē iudex nimis iustus volēdo facere solū purā iusticiā. de peni. dist. j. c. porro. §. z salomon. nā qui nimis emūgit elicit sanguinē. iij. dist. de niq. vera em̄ iusticia cōpassionē hz. xlv. dist. c. vera iusticia. z c. oīs q iuste. z ibi in glo. iudex eni dicit ex eo q iuste iudicare dz. nec pōt dici iudex nisi hēat in se iusticiā. xxiij. q. ij. c. j. ex. de ver. sig. c. forus. §. iure aūt. rigor aūt iusticie fieri dz ei tēperamēto benignitatis vt hic. xlv. dist. c. sunt nāq. z. c. disciplinā. nā moyses habuit i se miam z seueritatē vt. d. c. z meli⁹ est reddi de mia q̄ de seueritate. xxvij. q. vij. c. allegāt parcē tñ delinquēti est iiusta mia. xxiij. q. iiij. c. est iiusta. z. c. nimiū sunt inquieti. in correctiōe iudex dz esse beniuolus. xlv. dist. lz q verū est ɔ illos q̄ sunt corrigibiles sz q incorrigibiles dur⁹ z seuerus. ex. de postula. c. j. de vita z ho. cleri. c. vt clericor. §. ne vero. xlviij. dist. qr sunt culpe z. xlij. docēdus. z dictis. cc. disciplinā. z est iiusta. z dz esse equ⁹ z iustus vtriq parti i aut. iusiuran. qd pstat ab his q sustinu. circa modū nec dz excādescere ɔ eos quos malos puta. s. de offic. psi. l. obseruādū. qd est ɔ multos iudices criatū z q̄ncūq claruerint punire dz. xxiij q. iij. ecce. ¶ Itē not. q mia est plenitudo oim virtutū. lxxxvj dist. cū singulis. papa etiā dicit q nō vult exercere seueritatē sed benignitatē. xxxv. q. ix. q quis. z mia dei est tanta q nullus in hoc mundo posset estimare de peniten. dist. j. c. j. §. idem leo episcopus.

a **Furta domestica**[a] Vide Az. i summa de penis. §. itē furta. Ho. duo debere ɔcurrere. s. furti leuitatē seu vilitatē psone domesticitatē secus si psona domestica nō sit quātūcūq sit leue furtum. vt. j. de bonis eo. q mor. sibi consci. l. ij. §. idē rescripsit. z de hoc. s. dr. z dicūt leuiora seu viliora vsq ad duos aureos. vt. s. de dolo. l. si oleū. vel vsq ad qnq. vt. j. de bonis damna. l. diuus. vel forte relinqt arbitrio iudicis. ar. s. de custo. reo. l. si qs reū. Ja. Hec vltima cōiter approbat z de hoc vide qd no. per Azo. in summa de seruis fugi. in. j. col. z de furt. §. libera. Itē domesticis z familiarib⁹. idē sunt i vsibus seu qualr iurare debeat vasall⁹ cap. vno. ¶ In glo. no. psonas i fi. hoc itellige donec morant nobiscū sec⁹ sz recesserūt a nobis. vt. s. de postulā. l. cui cor. §. affinitates. bm Odof. lz videat ob. s. ti. p xi. l. j. z. §. fi. seruus ad hoc manumissus vbi de hoc tetigi. z de istis psonis domesticis z an z q̄n repellant a testimonio plene dixi. d. §. sane. z. C. de testib. l. etiam.

Delinquunt. Al's delinqt. Ibi pposito et sic dolo. Dy. Ibi ipetu z sic culpa Dy. Ibi casu z sic fine dolo vel culpa. Dy. Ibi factionem. i. dolosam ɔuersatiōnē. Oldr. dr enim factiosa q̄si facinorosa z habet hec dictio. C. de summa trini. l. ij. circa fi. Ibi per ebrietatē quo casu punitur sz miti⁹ quā si doloso pposito cōmisisset vt. j. de re mili. l. omne delictū. §. qui se. Old. Ibi casu vero id est nō pcedente pposito vel ipetu delinquēdi vt. s. de incē. rui. z naufr. l. q edes. z. l. si fortuito. Ja. z Old. ¶ In glo. aut quis delinqt. Ibi de puarica. hic nihil facit sz debuit allegare. s. ad leg. pomp. de parri. Old. Ibi si postulauerit immo si adulteriū cū incestu. §. stuprū. §. nōnunq. z. §. idem pollioni. Dy. In fi. z adde qd no. per Azo. i summa de penis. §. j. z. ij. Ibi. l. in senatus. hoc est falsum. vt. s. de falsis. l. diuus. et ibi not. Dynus.

Capitis. Ibi animaduerti. i. gladio puniri. z sic exponit. s. de iurisdi. om. iu. l. iij. z in summa eo. ti. §. potest z alia. Old.

Quod ad statum. Scz mutandū ex snia vt. s. e. l. i ser quorum. §. q ex cā. Ol. Ibi dānator. s. vltimo supplicio. Dyn. Ibi sola snia. i. pena iposita p sniam z sic no. q expone ipositiōe nō ex genere cōmissi cris diiudicat z dr esse crimen capitale vel nō capitale vt. s. de publi. iudi. l. ij. qd est bene notādū. Itē iudicat esse crimē canonicū vel ciuile vt not. z dixi. C. de episcop. z cleri. aut. cleric⁹ quoq. z ad h etiā facit q sola snia facit quē infamē. vt. s. de furt. l. nō pōt. cum ibi not. ¶ Itē qr post sniam ap. non suspēsam nihil aliud q̄ritur. vt. s. de libe. exhi. l. j. §. pari rōne. z facit qd not. s. de his qui not. infa. l. furti. z ad hoc etiā facit. s. de postulā. l. imperatores. Sz qd si pbatū est ɔ aliquē crimen ex quo irrogat infamia nunqd erit ifamis ante sniam dic q non. vt. C. de adult. z de dam. infec. l. dāni. §. sabini. z ex. de offi. z potesta. iudi. delega. c. iudex. lib. vj. Et faciūt pdicta ad q̄stionē qua q̄ritur si ex forma statuti p homicidio pena pecuniaria iteruenire possit pcura. hec em̄ lex bñ facit q sic de q̄ dic vt dixi. s. de publi. iudi. l. penult. §. ad crimē. Itē ad silem q̄stionē notat. C. de trāsact. l. si transigere. ¶ In gl. vt qr priuatum i fi. sed quomō p priuato delicto tā magna pena. qdā dicunt q hoc obtinet q̄n per iniuriā iudic. sit hec q postq̄ snia lata est nō mutat vt. C. e. l. penam. Uel dic q etiā de iure p priuato crimine quandoq imponitur pena vltimi supplicij. vt. s. de abigeis. l. abigeatus. z. l. j. §. quāq̄. Old.

1 ¶ Judex cum cause cognitione potest penam a lege statutam minorare.

2 Pena vbi est arbitraria nunq̄ potest extendi ad mortem.

1 **Hodie.** Judex † cum cāe cognitione potest penā a lege statutā minorare z augere z hoc i ordinarijs z extraordi. criminib⁹. h. d. Dy. Et vide circa hoc qd not. C. de episco. z cleri. aut. statuimus. z de effrac. z expila. l. j. §. expilatores. z in. §. pena grauior. s. de his q not. infa. l. quid ergo. z. C. eo. ti. l. z si se-

2 nior. ¶ Est tamen multū not. q vbi pena † est arbitraria nū q̄ pōt extendi ad morte vel ppetuā relegationē. vt. s. de furi. balnea. l. j. Itē per ius canonicū sed pena cōmissa sit arbitrio iudicis videt limitari vsq ad solu. l. vt in decretis. xvj. q. ij. c. statuimus. z ibi in glo. z dixi. C. de postulā. l. j. in fi. penitentia etiā arbitraria est arbitrio sacerdotis vt habet de peni. disti. j. c. in actione. z ibi p Archi. z. c. mensurā. Et faciūt predicta ad q̄stionē q̄ q̄rit si datū est arbitriū ptāti nunqd possit facere ɔ leges z videt q sic: qr verba debēt aliqd operari ar. s. de leg. j. l. si q̄n. z ad carbo. l. qd labeo. ¶ In ɔrium est hec. l. s. de dona. l. filiusfamil. vbi de hoc dixi. de pact. l. ɔtra iura. §. fi. de his que in frau. cred. l. si pater. de bonis liber. l. si libertus iurauerit. z manda. l. creditor. §. fi. z dixi. C. de inoffi. test. l. si quādo operatur. ergo tale arbitrium vt possint dilationes z fine accusatore cognoscere z in similib⁹. z etiā mitiorē penā ex iusta causa imponere vt hac. l. z etiā grauiorē si ad hoc rationabiliter moueatur vt propter publicam vtilitatem quia multis crassantibus opus sit exemplo pone vt. j. eo. l. aut facta. §. fi. z p hoc. s. ad leg. corne. de fal. l. diuus pius. z insti. q̄ cōmittuntur i iudicis arbitrio videt sentire Innoc. q non sit locus appellationi q est bene notandum vt not. per eum ex. de rescrip. c. presenti. in glo. magna. In glo. vel ordinarie. Ibi potest z hec lex hanc approbat Dyn. ibi et contra ad turpil. l. j. §. j. Oldra.

Quodam. Ibi vel leuiorem vel grauiorē sed pone q imparitas pene est inter accusatorem z accusatū qualiter fiet inscrip. verbi gratia: accusatur de aliquo crimine miles a pagano ex quo imponitur maior pena militi quam pagano sicut hic nunqd habebit locū inscriptio dic q sic. vt. C. de accusa. l. si quis seruos. vbi habet necesse inscribere qui seruum accusat sicut si liberum accusaret z tamen ɔstat in oi cric plus puniri seruum quā liberū. vt. j. l. capitalium. §. fi. Sz qd si pena accusationi non conueniat vt qr laicus accusat clericū de

¶ [a] Furta domestica. Adde no. p Bar. in. l. si qs vxori. s. de fur. z i. l. ptor. §. quēadmodum. deimiur.

¶ Dictū lrīs aureis iscul pendū de q̄ alias habui honorē apō negantes.

tali crimine ex q̃ dꝫ ab ordine remoueri q̃ pena in laicũ cade/re nõ põt nunqd tũc fiet inscriptio: dic ꝙ sic.⁊ accusatoꝛ obligabit se ad penã arbitrio iudicis ĩponẽdã vt.s.ad turpil.l.⁊ in priuatũ.⁊ ex̃.de accusa.c.sup his.cũ ibi not.Old.⁊ dixi.C.de accusa.l.vlti.in glo.C.de episc.⁊ cle.in fi.vt hic plene liqat disting.aut qs deliquit in cõtumeliã sui officij vt miles exercẽdo artẽ ludicrã vel pſbyter ferẽdo falsum testimoniũ vł deponẽdo habitũ eccliasticũ ⁊ tũc magis punit̃ deliquẽs ĩ officio suo vel dignitate ⁊ sic loqt̃ pma pars huius glo. Si autẽ quis deliqt nõ ĩ ꝯtumeliã dignitatis vel officij.ſ ał's puta homicidiũ vel aliud maleficiũ ⁊ tũc minꝰ punit̃ nobilis ꝙ ignobilis ⁊ ita ĩtelligit̃ scđa pars huiꝰ glo.⁊ p hũc modũ soluunt̃ oĩa ꝯria ⁊ hoc brocardicũ ⁊ hãc solu.vł inuere glo.j.de re militã.l.ij.Dy.⁊ p hoc.C.de ꝓcur.domꝰ auguste.l.j.li.xij.⁊ de h vide qđ plene dixi.C.d.l.pſbyteri.de episc.⁊ cle. ⁊ ex̃.de iureiuran.c.cum quidam.

Aut facta[a] Canonizata est de peniten.dist.j.aut facta.⁊ vid ibi no.ĩ gl.⁊ p Arch.⁊ p Ray.ĩ summa de penis.vbi exponit̃ ista lex tota: ⁊ est tota.l.ista aurea ⁊ notabił in materia delictoꝝ.Ibi aut dicta tm̃ tm̃ pctm̃ cõmittit̃ linea quã facto.x.q.iij.qſqs.Ibi ĩ fide aduocatiõis.i.ĩfidelis qꝛ aduocatꝰ nõ fideliter assistit cãe cliẽtuli ſ puaricat̃.Ol.Ibi vt falsa.s.testamẽtaria ĩſtra vł rões.Ol.Ibi ꝯiuratiões de qbꝰ hr̃.C.ad leg.iuł.maie.l.qſqs.Old.⁊.s.ad leg.iul.maie.l.in q̃stionibꝰ.Dy.Ibi q̃ſcꝫ subaudi ei.Old.⁊ qꝫ subijcit ei sceleꝝ dic.s.pncipałr admissum istar est.i.fiłe suadendo domuisse.i.induxisse ad delinquẽdũ q̃ſcꝫ alios.Ja.Ibi cõsiderãda sunt scꝫ vt sint grauioꝛa vel leuioꝛa vel nulla.Old.

Causa. Ibi vel a parẽte hoc ideo qm̃ emẽdatiõis cã pſumit̃ hoc fecisse ⁊ suo iure pſumit̃ vti in dubio vt.s.de libe.ho.exhibẽ.l.ij.§.si eũ.⁊.C.de emẽda.ꝓpin.et j.e.§.q̃litate.ĩ iterptatiõe greci.⁊ idẽ credo ĩ q̃ libꝫ plato.Ja.Ibi emẽdatiõis.i.coꝛrectiõis.Ol.Ibi puniunt.s.verbera in ferẽtes.Old.Ibi per irã secꝰ si p locũ vt.s.de iiur.l.illud.⁊ h scꝫ ꝙ p irã pſumit̃ ĩ dubio vt.C.de sicca.l.j.de iniur.l.si nõ ꝗ tij.⁊ ibi no.⁊.s.de iniur.l.ij.⁊ per Dy.ex̃.de reg.iur.c.ĩ obicuris.circa fi.lib.vj.

Persona. Ibi in magistratũ repete ⁊ aliter punit̃ qui ĩ magistratũ ⁊c.Old.Ibi etatẽ quo qꝫ.s.persone delinquentem.Dy.

Locus. Pro declaratione vide quod not.C.de ĩcest.nupt.l.cũ ancillis.Ibi supplicio.s.cũ nõ est sacrilegiũ sed simplex furtũ.Dy.

Tempus. Ibi effractoꝛem diurnum a nocturno.Dyn.

Qualitate. Cõcoꝛ.ꝙ ex q̃litate facti q pſumatur.C.de rescin.vend.l.dolus.xxxij.q.ij.periculose ⁊ facit ꝙ ex q̃litate pſumat̃ incẽdiũ vł ferita tractãdum facta de q̃ dic vt dixi.s.de adul.l.⁊ si amici domũ.Ibi expilatiões.nã si surripuit rẽ hereditariã possessoris nemie existente est expilatio ał's est furtũ.Dy.Ibi ſ iniuriã in genere Jac.Ibi ſ si subaudi ſ est malũ.Ol.Ibi multa ei facit.q.d.qñꝫ coꝛrigit̃ verberatoꝛ qñꝫ iniuriat̃ qñꝫ tm̃ dat dãnũ.Ja.Ibi quoꝝ irrogatoꝝ p v̄ba Ja.Ibi q patit̃.s.verba.Ja.Ibi nec nũciare poterit vt illa coꝛrectiõis cã.Ja.Ibi alio stemamate dic voce ꝯuitij ꝓlata alio stemate accepta poterit nunciare q patit̃ ⁊ alio stemate aspecta nõ poterit.Old.q.d.aliqñ ꝯuitiũ põt nunciari aliqñ nõ inspecto stemate.i.q̃litate ꝯuicij.⁊ hoc seqt̃ ibi inimicꝰ existẽs subaudi qs nũciare põt.Ol.Ibi pupillã moueret aliqs ꝯ aliũ ꝯtra quẽ alter dixit cõuitiũ q̃ casu cessat nũciatio huius vltimi.Ja.Ibi existẽtes ⁊ sic nõ teneat̃ vt ꝯuitiet̃.Ja.In glo.crassatoꝛes ĩ fi.vł exponet exponit̃.j.e.l.capitaliũ.§.crassatoꝛes.Old.

Quantitas. Ibi vnũ sume.i.poꝛcũ.Ol.Ibi gregem.s.surripuerit.Dy.Ibi vt ambigere.s.punitur.Old.

Euentus. Id est effectꝰ spectat̃ supple vt dignoscat̃ facta sicut a demẽtissimo.i.ab eo q oĩ mẽte caret ⁊ deliquẽdi ꝓposito vt tũc nõ ita puniat̃ an nõ ⁊ tũc secuto euẽtu pena legis coerceret̃ ⁊ nõ secuto nõ tanta pena ſ minoꝛ quãꝙ.l.coꝛ.Ja.⁊ erit bonũ exẽplũ.s.de extraoꝛdi.cri.l.j.§.fi.ĩ fi.hoc tñ fallere vł.i.l.coꝛ.de sicc.vbi vł tãtũ puniri icipiẽs quãtũ pficiẽs vt.s.de sicca.l.j.ĩ pn̄.⁊ h.§.quãꝙ.⁊.C.de sicca.l.is q cũ telo.ſ de hoc dic vt ibi dixi.Ibi demẽtissimo q hꝫ ptẽ mẽtis temerariꝰ dr̃ ⁊ qđ dicit facta subaudi puniant̃ pena lege statuta fm glo.Ja.euẽtu secuto.Old.Ibi facta subaudi an a sapiẽte ⁊ si a sapiẽte vtrũ habuerit effectũ vt tũc magis puniat̃ an nõ habuerit ⁊ tũc minꝰ quãꝙ ⁊c.Ja.vel subaudi legali pena puniant̃ sicut ⁊ facta a sapiẽte vt in glo.Et itellige demẽtissimũ.i.temerariũ nõ tñ oĩno carẽtem mẽte qꝛ tũc eiꝰ factũ foret ĩpunitũ.vt.s.de offi.pſi.l.diuus.et de sicca.l.infans.Old.Ibi foꝛtuiti casus sine ꝓposito deliquẽdi ꝯtingẽtes aliq̃ tñ culpa admixta.Old.⁊ dic casus in.l.j.de fideicõmis.Old.Ibi petat̃ pnci.s.homerũ q pnceps poetarũ erat apud grecos: vt insti.de iusti.⁊ iu.⁊.s.de ꝯhẽ.empt.l.j.

Euenit. Ibi vitiũ.i.vinearũ.Ol.Ibi adulteratoꝛes monete.i.falsatoꝛes: qꝛ ibi facilꝰ põt monetã falsificari ⁊ grauius est delictum vbi est copia metalloꝛum ⁊ concoꝛ.ad istum.§.s.de extraoꝛdi.crimi.l.saccularij.§.sunt quedam.

Nonnunꝙ. Sepe allegat̃.§.iste ꝓpter finem et glos.hic signata.cui ꝯcoꝛ.vj.q.j.c.j.In gl.crescũt pene in fi.ſ in q̃libet illaꝝ est iusta cã alienãdi sicut hic exacerbãdi siue exasperãdi.Dy.Vel fm Ja.de bel.ꝙ in idẽ recidit tẽperant̃ pene ĩ liberis dãnati vt.i.§.si pl'es.vel ꝓpter iustã ignoꝛãtiã.vt.d.l.antepe.ſ inde q ex aĩo delinquũt pene crescũt aliqñ vt hic regit ⁊ ĩ dubio molliẽde sunt vt j.e.l.pses.⁊.l.iterptatiõe.Ja.de bel.¶ In glo.pl'es tñ ibi detrahendũ est seueritati ꝓ hoc.j.de re mili.l.ij.§.si pl'es.xxij.q.iij.c.si qs.⁊.c.nõ põt.vñ Augustinꝰ.vbi ꝓpter graues hominũ scissuras nõ huiꝰ aũt illiꝰ hoĩs periculũ est ſ multoꝛũ strages iacet detrahẽdũ est aliqd seueritati vt maioꝛibꝰ malis sanãdis charitas sincera subueniat.xxiij.q.iij.c.ipa pietas.⁊ xliij.dist.c.comessatiões.Ja.⁊ Old.¦⁊ ad h ex̃.de cleri.excõ.ministrã.c.latoꝛes.cũ ibi not.Et faciũt pdicta ꝙ si vniuersitas cõmittat delictũ ꝓpter ꝙ vnꝰ singłaris decapitaret̃ puta homicidiũ ꝙ vniuersi de vniuersitate debeãt decapitari qui multoꝝ strages esset vt dictũ est vñ dicũt qdã ꝙ tũc vniuersitas pecũiariter puniret̃ ⁊ ꝙ tũc poterit ĩ tali cã sindicꝰ iterũ nire ꝯsiderata pene ĩpositione. vt.s.e.l.qđ ad statũ.de publi.iudi.l.ij.de bonis liberto.l.q cũ maioꝛ.§.idẽ est.⁊ vł expssum.C.õ re mili.l.si.li.xij.de h q̃r vniuersitas dẽat puniri.dixi.C.vnde vi.l.si qs ĩ tãtã.vñ.penul.Qui aũt hoc casu dicant̃ multi dicũt qdã.xl.vel supra: vt.d.c.latoꝛes.⁊.s.de testi.l.j.ĩ fi.et dixi ĩ alphabeto dictiõe multi ⁊ de multitudine an grauiꝰ vł mitius puniat̃: not.ĩ brocardis cõia actionũ excepta rubricel la cum multitudine mitius agitur.

1 ¶ Actiones an sunt de iuregentium.
2 Statutum dicẽs ꝙ bãnitus possit ĩpunire occidi an valeat.
3 Fratribus minoꝛibus an possint aliquid legari.
4 Damnatus in metallum ⁊ deportatus q̃lr differunt.

Quidam. Ibi in opꝰ metalli ꝑpetuo secꝰ ſ ad tps.vt.j.c.l.capitaliũ.§.diuꝰ.Ibi datũ.i.relictũ citra cãꝫ alimẽtoꝝ hodie aũt quãtũ ad hoc vt sui fiãt rõne pene ꝙ hic dr̃ coꝛrigit p aut.ſ hodie.q̃ est signata.C.de do.inter vir.⁊ vxo.sup.l.res vxoꝛis.⁊ sumit̃ de coꝛpoꝛe aut̃.de nup.§.ꝙ aũt.vñ ex hoc hodie nõ pdit testamẽti factionẽ actiue nec passiue ſ ex eo ꝙ pdit ea q̃ sunt iuris ciuilis vt h ⁊ testamẽti factio est de iure ciuili vt ĩsti.de testa.ĩ pn̄.phibet̃ etiã hodie ꝯdere testm̃.Dy.in finali q̃ aũt sũt ea q̃ sunt iurisgẽtiũ numerant̃.s.de iusti.⁊ iu.l.ex h iure.vt emere locare ⁊ siliã ſ quõ põt emere cum nihil hẽat qꝛ oĩa bona sua publicant̃.Rñd.veꝝ est ꝙ publicantur qcqd hꝫ tps sñie.ſ id qđ postea acqrat nõ publicant̃ donec viuit ⁊ sup eo põt ꝯhere ⁊ ita itelligit̃ hic.sed post moꝛtẽ eiꝰ etiã illud.vt.C.de bonis ꝓscrip.l.ij.s.mãd.l.si mãdauero.§.is cuius.⁊ ibi no.Dy.Sꝫ qd pdest sibi posse ꝯhere vł retinere ea q̃ ius iurisgẽtiũ sunt cũ pdat ea q̃ sũt iuris ciuilis ⁊ oẽs actiões sũt de iure ciuili vt.s.õ origi.iu.l.ij.§.deide.⁊.§.oim.⁊ nemo sine actiõe experit̃ vt.s.de neg.gest.l.si pupilli.§.videamꝰ.Rñd.ꝙ retinet ⁊ hꝫ exercitũ actionũ ſ sint de iure ciuili: nã ex q̃ cõceduntur ei ꝯhere ⁊ alia q̃ sunt iurisgẽtiũ cẽ illud vł sibi ꝯcessũ sine q̃ illud exeq vł exercere nõ posset vt.s.de ꝓcu.l.ad rẽ.⁊.l.ad legatũ.⁊ de iurisdi.om.iudi.l.cui iurisditio.Rich.Posset
1 etiã dici ꝙ actiões † sunt de iurisgẽtiũ q̃ ad originẽ cũ oꝛiant̃ ab obligatione q̃ vt.s.de ꝓcu.l.licet.§.ea obligatio.sed obligatio est de iuregentiũ vt.d.l.ex hoc iure.de iusti.⁊ iur.ergo⁊ actio q̃ descẽdit ab ea ⁊ qđ ꝯ dictis.§.deinde.⁊.§.oim.de origi.iur.ꝙ sunt de iure ciuili intelligat̃ nõ q̃ad originẽ sed solũ quo ad solẽnitatẽ ⁊ exercitiũ carũ.de hoc not.p Dy.instit.de act.in pn̄.⁊ dixi.d.§.deinde.⁊.C.de preci.ĩpera.offerẽ.l.quotiens.vltimo dic ꝙ hec.l.allegat̃ in ar.ꝙ bannitꝰ nõ possit testari cũ sit rectꝰ iuris ciuilis vt pdixi ⁊ bãnitus eqparetur deportato qui pdit ea q̃ sunt iure ciuili vt dixi licet glos.distinguere videatur vtrum sit bannitus ex tali causa ex q̃ consueuerat

uerat deportari & tũc q̃ equiparetur deportato an ex q̃ ↄsueuerat relegari vt tũc relegato vt not. insti. qb. mod. ius patr. po. sol. §. relegati. ¶ Sꝫ de hoc an testari & ex testamento capere possit dic vt plene dixi. C. de here. insti. l. j. ver. itē allegat̃ ꝙ bānitus possit ipune interfici etiā de iure cōi dato ꝙ hoc nō caueatur statuto q2 pdit ea q̃ sunt iuris ciuilis vt dixi. & videtur expssum. s. ad leg. cor. de sicca. l. iij. §. fi. Sꝫ forte ibi spāle i bānito ex illo crimine sicut & dici pōt i crīe heresis. vt. C. de hereti. auт. gazaros. ibi diffidamꝰ atq3 bānimꝰ vñ verũ non puto ꝙ bānitus de iure cōi possit occidi. etiā si pdidisset oīa q̃ sunt iur3 ciuil' q2 homicidiũ nedũ iure ciuili sꝫ et dñio cũ i pceptis decalogi dr̃. nō occides. & etiā iure naturali nā natura iter homines cognationē quādā ↄstituit & ideo hoīem hoī insidiari nephas est vt. s. de iusti. & iure. l. vt vim. ¶ Vñ psupposito ꝙ bannitꝰ amittat ea q̃ sunt iur3 naturalis vl' diuini & p ↄñs de iure cōi nō pōt occidi. de hoc satis dixi. C. de his q ad eccl. cōfug. l. si seruꝰ. circa pn. ¶ Vñ ex pdictis etiā qdā dicē voluerunt ꝙ etiā statutũ † ꝙ bānitꝰ possit ipune occidi nō v3 q̃si sit cōtra legē diuinā & naturalē q̃ tolli nō pōt p ius ciuile. sꝫ dicendũ est ꝙ l3 nō possit statutũ tollere ius diuinũ vel naturale directo pōt tñ distinguere & iterptari tollēdo penā & sniam occidēti ppt̃ publicā vtilitatē & terrorē malefactor. ad qd̃ fac qd̃ not. p Dy. ex. d reg. iu. c. idultũ. li. vj. circa fi. sic & allegatũ distinguit̃ cũ dr̃ i ore duor vel triũ stat oē vbũ q2 distiguit̃ testamētũ ab alijs vt not. C. si ↄ ius vl' vtili. publ. l. fi. & dixi. C. de preci. ipera. offerē. l. quotiēs. & vsi. .valet ergo tale statutũ cōcedēs bānitũ ipune iterfici posse & q2 hec. l. ciuilis i multis casibꝰ ↄcedit. vt. C. de adulte. l. gracchꝰ. cũ si. vbi de hoc dixi. ¶ Quidā etiā p pdictis dixerũt non tenere statutũ q̃ iponit̃ pena pecuniaria p homicidio cũ sit phibitũ iure diuino vt pdixi: sꝫ dici pōt tale statutũ nō valere cũ nō pcedat homicidiũ sꝫ phibeat & penā iponat sꝫ si ↄcederet fine iusta cā & idistīcte tũc nō valeret q2 tũc esset ↄ legē dei & nō valeret vt no. j. de regu. iur. l. nec ex ptorio. Sꝫ validior rō quare non vr̃ valere est q2 iponendo penā pecuniariā p corporali inuitant̃ hoīes ad delinquēdũ vt dixi. de h. s. eo. l. i seruor. & vt credo nō valere statutũ qd̃ erat Padue ꝙ iterficiēs vnum sacerdotē solueret vnũ grossum cũ tale statutũ nō haberet iustā cām & inuitaret ad delinquēdũ & eēt ↄ libertatē eccl'ie vt. C. de sacrosan. eccle. auт. cassa audiui & qd̃ q̃ sit a dño Ja. de are. ¶ Vtrũ ↄuentꝰ
3 fratrũ minor † possit heres istitui vl' ei aliqd legari. rñdet p hāc. l. ꝙ non. vt. s. de his q̃ p nō scrip. l. metallũ. q2 sicut dānatis i metallũ reling nō pōt extra cām alimētor cũ nō habeāt dñm cuiꝰ psonā ↄsideremꝰ q̃ ↄsiderāda est cũ seruis aliqd relingt̃ vt. s. de leg. j. l. si mihi & tibi. §. regl'a. & de here. insti. l. non minꝰ sit. cũ relingt̃ istis fratribꝰ q sunt facti serui penitētie sicut dānati i metallũ hui pene cũ nihil ppriũ hr̃e possunt postea cũ mutauit propositũ & dixi ꝙ sicut seruis Romane eccl'ie acqrit̃. de h dic vt plenissime dixi. C. de sacrosan. ec. auт. igressi. ¶ Sꝫ nunqd excōicatꝰ pdat ea q̃ sunt iuris gen. dic qd̃ non vt not. p Inno. ex. de dol. & ↄtu. veritatis. ¶ Que dr̃ia sit in
4 ter dānatũ i metallũ † & deportatũ dic vt. j. de iterdic. & releg. l. j. ¶ Que sit dr̃ia iter metallũ & opꝰ metalli & misteriũ metallor dic vt not. C. e. l. si matrē. & de materia huiꝰ. l. & de istis deportatis vide qd̃ dixi. C. de here. isti. l. j. & qd̃ not. i glo. C. de bonis pscrip. l. ij. ¶ Itē deportatꝰ & dānatꝰ i metallũ dr̃ possidere i auт. d nup. §. q aũt priꝰ. ¶ Et q̃ sit dr̃ia iter deportatũ & illũ cui aq̃ & ignis iterdictũ est not. i glo. e. ti. §. deportatum. ¶ Itē deportās liberat̃ ab oī oblig. naturali & ciuili quā tenebat̃ & iō fideiussores q̃s daret nō tenerēt̃ q2 etiā naturalis est sublata & i fiscũ trāslata. vt. s. d fideius. l. si debitori. illi aũt q̃s dederat añ deportationē bñ tenent̃ vt. e. ti. l. capitis.

1 ☞ Pollutio q̃ ↄtingit in somno an sit mortale peccatũ.
2 Sacerdos ppter pollutionem nocturnam an debeat abstinere die sequenti a celebratione.
3 Cogitatio an possit facere quē cadere i sniam excōicatiōis.

Cogitationis. Canonizata est de peniten. dist. j. c. cogitationis. & vide ibi not. i gl. & p Arch. & qd̃ plene dixi C. de epis. & cleri. l. si qs nō dicā. & hoc ver si p eũ stetit vt qd̃ actũ nō pcederet nā nō punit̃ in h secl'o sꝫ q̃ ad deũ tenet̃ si cogitatiōi inhesit & aliql'r assensit & ita itelligit̃. l. fugitiuus. j. allegata fm Dy. vbi de h not. & d. c. cogitatiōis. Itē vide ad hāc materiā. vj. dist. c. sꝫ pēsandũ. ꝙ c. fuit palea. & ꝙdam nō habēt sꝫ Arch. habuit vt p3 ibi i rosario. ¶ Item de
1 pollutione † que ↄtingit i somno vtrũ sit mortale vl' veniale vide. e. dist. c. j. & seq. cũ ibi not. in glo. & p Arch. ¶ Et vtrũ sa
2 cerdos † ex pollutiōe q̃ sibi ↄtigit i somno ppter ebrietatē debeat abstinere a sacro misterio. vide p eũdē. e. dist. c. testamētũ
3 ¶ An ex sola cogitatiōe † possit qs icidere in sniam excōicationis. dic ꝙ nō vt not. per eundem ex. de senten. excōmunicationis. c. cũ qs. li. vj. col. ¶ Itē si vasallꝰ cogitauit offendere dñm sꝫ nō offendit nō puat̃ feudo i vsib. feud. de capita. qui curiā suā alienauit. c. si voluerit. & ibi est pulchra glo. de hoc & vide etiā. xxxij. q. iiij. c. qui viderit.

Si non defendatur. Ibi ad suppliciũ. i. ad penā. Dy. Ibi defendi. s. p se. Old. Ibi vel p etiam. Old. Ibi eor. s. seruor & subaudi dato ꝙ nullus eos defēdat sed ipsi se defendāt. Old.

Si pena. Ibi irrogat̃. i. irrogāda sit. Oldr. Ibi cuiꝰ rei. s. q̃re non trāseat ab herede. Oldr. In fi. idē pōt dici i snia bāni vt non trāseat ab herede. vt. C. si reꝰ vel accu. mor. fue. p totum. & vide. C. ex delic. defun. l. j. cũ ibi not.

1 ☞ Animaduersio seuerissima dicitur mors.
2 Mulcta grauissima interpretatur mors.
3 Pene durissime appellantur mors.

Vltimum. Not. ꝙ vltimũ suppliciũ iterptamur mortē vt h. p hoc in auт. de bñdictio. §. pconizamꝰ. Idē est etiā sũmũ suppliciũ vt. j. eo. l. si qs aliquē. §. qui abortionis.
1 ¶ Itē seuerissima aīaduersio † dr̃ mors vt not. C. de sum. trini. l. nemo. i fi. Itē aīaduersio dr̃ mors. s. de iurisd. om. iu. l. iij. & dixi. s. e. l. respiciēdum. i fi. ¶ Item supremum & extremum iudiciũ idē est & significat mortē vt. C. ad leg. iul. de vi. l. seruos
2 & ibi i glo. ¶ Itē mulcta grauissima † iterptat̃ mors. vt. C. de
3 seditio. & ibi i glo. ¶ Itē durissime pene † appellant̃ mors vt C. de episc. & cle. l. raptores. §. j. q̃ aũt sit pena capitalis vide. s. eo. l. ij. cum ↄcor. ibi not.

In metallum. Not. ꝙ libellꝰ supplicatorꝰ pōt dari p cōiunctā psonā vt h. & C. de diuer. rescrip. l. j. sic et p pcura. vt. s. ad leg. iul. de vi publi. l. & eũ. vbi de h dixi. Et qñq3 p seruũ vt. C. d pci. ipera. offeren. l. j.

Sine prefinitione. Vide. C. e. l. seruus. cũ ibi not. Dy. & vide Inno. ex. de cōsti. c. ex litteris.

1 ☞ Arma dānatorum deleri debēt de ciuitate.

Eorum. Ibi maiestatē nō ↄ pncipē q2 tunc maior pena iponeret̃. vt. C. ad legē iul. maiest. l. qsqs. ¶ Et est ista. l. euidēs ar. ꝙ si qs
1 dānat̃ hoc crīe ꝙ arma † siue armature eor depicte & sculpte i ciuitate & destrui & aboleri debeāt sicut factum fuit i vrbe de dñis de colũnia tēpore Bonifacij pape. viij. Ol.

Sidiutino. Ibi in reatu. i. i expectatione pene reatꝰ q iteratione ñ recipit si eni crimē iteratione reciperet & ipe pseueraret i delicto nō mitiꝰ sꝫ ↄuiꝰ puniret̃ vt. s. e. l. relegati. i fi. q2 tũc ↄsuetudini videret̃ deputasse vt. C. d epis. au. l. iij. & h i gl. tũc ei diuturnitas tpis nō minuit pctm̃ sꝫ auget vt ex de eo q duxit i mr̃imo. quā polluit p adul. c. cũ hr̃et. etiā tāto ↄuiora sũt pctā quāto diutiꝰ ifelicē aīa3 detinēt alligatā vt ex de ↄsue. c. cũ tāto. itellige ḡ h ꝙ iste steterat forte. x. vl'. xv. qbꝰ delictũ ↄmisat & nullā penā sustinuerat forte q2 fuerat occultũ. secꝰ si. xx. ānis stetisset q2 tāto tpe tollit̃ crimini accusatio vt C. d fl'is. l. qrela. Itē ecōuerso vr̃ i pmio q2 tm̃ pmiũ hēbit i paradiso q fecit bonũ i h vltimo scl'o quātũ q fecit i pmo vt no. isti. de iusti. & iu. in pn. in. j. glo. ¶ In glo. i. i expectatiōe. ibi vl' dic hanc Dy. & est aliud cũ prima. Dy.

1 ☞ Penam quare sentiamus ex peccato Ade.
2 Dignitas filio q̃sita ppter delictũ parentũ ei nō aufertur.

Crimen. Canonizata ē. j. q. iiij. c. crimē. & pena & vid qd̃ ibi no. i gl. & p arch. & p declaratiōe matie huiꝰ. l. vid qd̃ no. i gl. s. d iu. patr. l. diui fr̃es. p Hostiē. i sũma d hēti. §. q̃ pena p Dy. ex. de reg. iur. c. non d3 qs alteriꝰ odio. & dixi de inoffi. l. si qs in suo. & de ista materia bñ facit not. C. d penis. l. sancimꝰ. & plenissime ne filius p p̃re. sup rubrica. & bñ in glo. & p Ja. de bel. i vsi. feud. si vasal. feud. priuetur. c. j. & dixi etiam. s. de senato. l. emanci

patum. §. fi. adhuc tñ vltra pdicta aliq̄ adÿciã. ¶ Querẽdo primo q̃re ex peccato primi hoĩs† sentiamus penã: ⁊ q̃re in passione christi nõ fuerit deletũ ipm peccatũ: ⁊ dic de vtroq̃ vt not. per Archi. de peni. dist. j. c. serpens. ⁊ c. miror. ⁊ de pec ca. origi. not. per eundẽ de peni. dist. iiÿ. quid est qd̃ dicitur et vtrũ quis teneat̃ illud ↄfiteri not. e. dist. c. vlti. in glo. ⁊ p eum fallit tñ regula huius. l. in casib⁹ hic notatis in glo. ⁊ in aliÿs qui not. j. q. iÿ. c. hoĩs. §. j. vbi pp̃ter delictũ parentũ dãnãtur descẽdentes vsq̃ i quartã gñationẽ: ⁊ p hoc ex̃. de renun. c. j. nisi cũ pridẽ. §. psone. Itẽ iniusticia ⁊ iniq̃tas parentũ sequit̃ filios in aut. vt oẽs obed. iudi. puin. §. j. ⁊ ibi. de hoc in glos. q̃ finaliter ↄcludit q̄ ibi loquit̃ de pena diuina qua punit̃ fili⁹ ex delicto patris. ¶ Hec aũt lex cũ ↄcor. loquit̃ de pena humana ⁊ ad hoc adducit illud qd̃ dr̃: patres comederũt vuas acerbas ⁊ dentes filiorũ obstupuerũt. Sed ↄ̃ hoc vr̃ q: pena eterna nullus punit̃ p alio. vt. j̃. q. j. c. cito tẽpore. ⁊ not. p Inno. ex̃. de sentẽ. excõ. grauẽ. in fi. ⁊ per Gof. in summa de filiÿs presby. §. itẽ qd si sacerdos. cuius v̄ba hec sunt delictũ parentum nocet filiÿs quo ad originẽ vt nõ sint legitimi. ¶ Itẽ nocet quo ad penas tẽporales vt. s̃. e. §. detestatio. sed q̃ ad deũ nõn nocet q: filius nõ portabit iq̃tatẽ p̃ris vt ibi dist. c. c. nasci. ¶ Quomõ ergo intelligem⁹ iura p̄dicta q̃ vident̃ adinuicem ↄ̃dicere puto dicẽdũ ⁊ filiÿ puniunt̃ in hoc mũdo pena diuina q: pp̃ter iniquitatẽ delicta parẽtũ patiunt̃ multotiens infortunia ⁊ multa mala ⁊ hãc puto appellari penã diuinam ¶ Sz pena eterna puta pena ĩfernali nullus punitur p alio vel ex delicto alteri⁹ ⁊ ita credo ĩtelligi debere p̄dicta ⁊ ↄcordari penã etiã tẽporali regulariter nõ punit̃ ⁊ filius p patre vt p̄dixi. fallit tñ in casibus supradictis. ¶ Itẽ filiÿs natis ex dãnato coitu q̄ puniunt̃ pp̃ter delictũ ⁊ incõtinentiã parẽtũ vt ex̃. de filiÿs p̄sby. c. veniens. c. litteras. ⁊ C. de natu. libe. per totũ. ⁊ in aut. qb. mod. natu. effi. legi. per totũ. sic ⁊ aliter dicit̃ q̄ maritus dehonestat̃ ex incontinẽtia vxoris. xxxiÿ. dist. c. si cuius. ⁊ xxÿ. q. j. c. in ↄiugio. regulariter standũ est huic. l. naz etiam pact. s̃. de transact. l. de re filiorũ. ⁊ de repu. bono. poss.

2 l. ÿ. ¶ Itẽ dignitas† filio q̃sita pp̃ter delictũ parentũ nõ aufertur ab eo: de ritu nup. l. gñali. §. fi. ⁊ pp̃ter infamiã patris nõ repellitur filius a dignitate: vt. d. l. diui fratres. s̃. de iure patro. Ita etiã delictũ matris nõ nocet filio: vt. C. de liberali cau. l. post certi tẽporis. nec calamitas eius. s̃. de sta. homi. l. ⁊ seruor. §. fi. ⁊ l. iperatores. nec transactionẽ. vt. C. de trãsac. l. trãsactio matris. ⁊ gñalr̃ dolus vel negligẽtia vnius non dz alteri nocere vt. s̃. de noxa. l. elect. §. vlt. ⁊ ibi bñ in glo. ⁊ de reg. iur. l. nõ dz alteri p alterũ. Ibi sorti. i. dãnationi. Dy. ⁊ qd differãt crimen delictũ et peccatũ dixi. C. si aduer. delic. l. j. ⁊ i alphabeto dictione delictum.

Diui fratres. Ibi sed idẽ. i. immutatio pene vel restitutio ↄ̃ sñiam latã que tñ restitutio non cõpetat iure cõi sed de gr̃a. Si em̃ iure cõi cõpeteret iudex posset ↄ̃ suam sñiam restituere vt dixi. s̃. ti. pri. l. j. §. fi. in fi. Et dic breuiter an aliquis cõdẽnatur ad mor correctionẽ ⁊ tũc si corrigitur idẽ iudex põt sñiam mutare vt. C. de sacrosan. ec. aut. interdicimus. signata sup. l. placuit. aut dãnatur ad penã habẽtem certũ qd annexũ vt metallũ ⁊ tũc inutilẽ ipse idẽ iudex reuocat. vt. s̃. e. l. in metallũ fm̃ vnũ intellectũ al's suã sñiaz nec p̄decessoris reuocat s̃ solus p̃nceps vt hic cũ ↄcor. Old.

Decurionibus. Ibi adiecta sñia. s. i scriptura missa iperatori ⁊ dic adiecta sñia q̃ ferẽda esset i aliquẽ plebeiũ q̄ non eẽt decurio qui illud vel sile delictũ cõmisisset ⁊ iterim donec sibi rescribat iperator dz preses eũ in carcerẽ vel i vinculis detinere vt. j. q̃n appel. sit. l. j. §. similiq̃z mõ. ⁊ de interdic. ⁊ releg. l. iter penas. Old. ⁊. j. proxima responsione.

Capitalium. Ibi. i. primũ ⁊ mai⁹. Ol. Ibi q̄. i. quo viui cõcrematio. Ibi summi supplicÿ. i. pmi ⁊ maioris. Old. Ibi capitis amputatio ⁊ ista est iferior pena q̄̃ superior. Old. Ibi prima morti ⁊ hec est adhuc iferior. Oldra. Ibi cetere. s. pene q̃ non adimũt vitã ciuitatẽ ⁊ libertatẽ. Ol. Ibi vltra ppetuũ qdã hñt hic subseq̄nter in insulã deportatio est pena capitalis cũ ex ea seq̃t̃ amissio ciuitatis vt. s̃. pri. ⁊ hic tractat solũ de penis ĩfamiã irrogãtib⁹. In gl. vt. C. de nili aggerib⁹: ibi de sicca. imo ad leg. iul. pecul. ⁊. p h̃ etiã. j. e. l. §. incẽdiariÿ. al's ĩcipit q̄ ob inimicitias. ¶ In glo. hic infamat ibi. l. ictus si subÿciat q̄s vt dz. vt. s̃. de extraor. cri. l. sacculariÿ. ⁊ de effracto. l. fi. ⁊ de iiur. l. vlt. sec⁹ si nõ vt debuit. q: tũc nõ est ĩfamis vt. s̃. e. l. i seruor. ĩ fi. ⁊. j. pri. §. Ja. vñ nõ ict⁹ fustiũ s̃ cã delicti ifamat. vt. d. ictus. Old.

Non omnes. Ibi exp̃mit̃ ↄtinuatur hic ver. ⁊ vt gñalr̃. l. pxi. §. In gl. nõ i vultu hec gl. iudicio meo nihil facit ad istã lr̃am vt patz ex. l. quã allegat q̃ non loqtur: s̃ loquit̃ q̄ quis nõ debeat bullari i facie vel in cruribus vt ibi patet.

Solent. Nũc exemplificat qñ quis fustigat̃. Jac. ⁊ iteratio delicti auget penã vt h̃ dr̃ ad qd̃ s̃. eo. l. relegati. ĩ fi. ⁊ ibi de hoc dixi. Ibi accõmodare. i. acclamare vt turbent̃ populares dũ clamãt falso se occidi vl' offendi ⁊ clamãt sicut sepe fit heu foras vel clamãt ad arma vl' clamãt ad ignẽ cũ nullũ fit incẽdiũ s̃ faciãt vt p̄uocẽt gẽtes ad rumorẽ. Ja. ⁊ Old. Ibi admoniti sic ergo admonitio aggrauat delictũ vt hic. ⁊ in ↄcor. ⁊ p h̃. s̃. de offi. p̄fec. vigi. l. iÿ. §. penul. ⁊ ex̃. de vita ⁊ ho. cleri. c. fi. vbi de hoc. Oldr. In glo. ad h̃ est in fi. Uel hic temerarie in ↄ̃riÿs dolose acclamatiõe vsi sũt. Old. ⁊ Ja. ⁊ p h̃. j. e. si q̄s aliqd. §. factores. In ver. ⁊ vt gñalr̃ ibi reuerentiã circa euitãdã dãnationẽ i metallũ vt subÿcit ⁊ alias penas q̃ decurionibus iponi p̄hibent̃ de quib⁹ habes s̃. e. l. moris. §. iste fore. Ja. ⁊ Old.

Diuus. Ibi dz vt libertatẽ amittat. Old. Ibi intelligi dz cui⁹ libertatẽ dãnãs tali pena adimere intẽdebat. q. d. si ad tp̃s fuerit q̄s dãnat⁹ nõ pp̃terea perdit libertatẽ sec⁹ si i ppetuũ. vt. s̃. e. l. qdã sũt serui pene. Dy. Ibi q̄ nõ in ppetuũ. Quidã nõ habẽt hic in lr̃a nõ ⁊ tũc nõ est necessaria aliq̃ subauditio s̃ si hẽs non in lr̃a nõ video q̃lr̃ silitudo p̄cedat cũ dãnat⁹ in opus publicũ siue ad tp̃s siue i ppetuũ nõ amittat libertatẽ. vt. s̃. e. l. qdã sunt serui. §. j. ⁊ si velles dicere nõ i ppetuũ opus. s. metalli nihil eẽt dicere q: tũc eadẽ esset silitudo ⁊ dictũ q̄ nihil esset habeas q̃ siue non vl' si habeas nõ subaudi maxime nã idẽ si i ppetuũ. Dy. ¶ Sz Dy. respectũ habuit solũmodo ad libertatẽ de q̃ dicit tex. nõ ad ciuitatẽ quã tenet dat⁹ in op⁹ publicũ ad tp̃s ⁊ si i ppetuũ amittit vt. d. l. qdã. ⁊. s̃. e. l. ver. cetere. in fi. ⁊ hoc forte ↄsiderauerit glo. q̃ hic est q̃ dicit quo ad omnia ⁊c.

1 ¶ Lex omnibus equalis ⁊ cõmunis debet esse.

1 **Ad statuas.** No. pulchrũ tex. q̄ leges† oĩb⁹ eq̃liter securitatẽ tribuũt debet enim lex eq̃lis esse ⁊ cõis. vt. iiÿ. dist. erit aũt lex. Ibi iussum est i dubio p̄sumẽdũ nisi ↄ̃riũ p̄bet̃ vt proxi. ver. nisi q̄s si q̄s ⁊c. Ol.

Omnia admissa. Circa hoc dic cũ q̄s delinq̄t in p̄sonã sibi ↄiũctam aut certa ⁊ determinata est a pena ⁊ statuto vel lege ⁊ tũc aut est graue delictũ vl' atrox ⁊ tũc graui⁹ dz puniri q̄̃ q̄ deliq̄sset in p̄sonã extraneã ⁊ ita loq̄t̃ hic aut non est graue vl' atrox ⁊ tũc miti⁹. aut nullo mõ dz puniri. arg. s̃. e. l. respiciẽdũ. i p̃n. et §. j. ↄ̃ furt. l. serui ⁊ filiÿ. C. ↄ̃ pa. potest. l. iÿ. iÿ. ⁊. iiÿ. ⁊. s̃. de iiur. l. ptor. §. p̃terea. vl' dic q̄ eq̃lr̃ puniri dz ac si i p̄sonã nõ ↄiunctã deliq̄sset siue sit atrox si non ad silitudinẽ romuli de qb⁹ dr̃. s̃. ↄ̃ rer. di. l. fi. Dy. Sz p̃mũ puto veri⁹ p hũc. §. ⁊. s̃. de parricid. per totũ. ⁊ maxime. l. j. vbi de h̃ dixi. In glo. ad hoc. s̃. ibi §. penul. hic nihil facit ⁊ ideo debuit dicere. §. p̃terea.

Venerari. Ibi agi. i. hr̃i. Old. Ibi oportuerit ad hoc. s̃. de termi. mo. l. ÿ. ⁊ de extraordi. crimi. l. iiÿ. §. penul. Old.

1 ¶ Delinquẽs sepius plus venit puniendus.

a **Crassatores**[a] Iste. §. loquit̃ de p̄dãtibus sine homicidio ⁊ expone al'r q̄̃ glos. q: crassatores dicunt̃ stratar robatores. de qb⁹ habet̃. xxiÿ. q. j. al's. xxj. q. iÿ. militare. ⁊ ibi p Archi. Uel dic q̄ p violẽtiã vbiq̃z derobãt. Ja. Qñq̃z exponit̃ crassator. i. fur. vt. s̃. ↄ̃ p̄scr. ver. l. apud labeonẽ. §. j. qñq̃z dr̃ crassari tutor i re pupilli qñ male administrat. s̃. de suspec. tu. l. iÿ. §. nũc videam⁹. ⁊ isti. e. ti. §. penul. Ibi id faciũt. i. crassant̃. Dy. Ibi primi latronib⁹ latrones p̄pe dicunt̃ q̄ hoĩes occidũt vt res auferãt. Ol. Ibi in stituerũt s̃ ñ p̄fecerũt q: tũc hz locũ. §. famosos. j. e. Dy. Ibi h̃ admiserũt. i. trãseũtes spoliare p̄posuerũt nõ tñ spoliauerũt q: tũc sufficẽt semel spoliasse vt furtũ suspẽdãt vt. d. §. famo

1 sos. j. e. Ol. ¶ Et sic no. q̄ pl⁹ punit̃† q̄ sepi⁹ delinq̄t vt. s̃. e. l. §. solẽt. ⁊ dixi. s̃. e. si q̄s diuturno ⁊ vicib⁹. ar. s̃. de rescrip. c. ÿ. i aut. ↄ̃ defẽ. ci. §. vlt. ⁊ ibi ↄ̃ h̃ i gl. ⁊ p h̃. C. ↄ̃ epis. aud. l. iÿ. ⁊ facit qd̃ dixi. C. ↄ̃ admi. tu. l. ↄstitutionẽ. ⁊ lati⁹ i alpha. dictiõe sepe ⁊ p Jo. an. ⁊ arch. ex̃. ↄ̃ elec. q: sepe. nã ⁊ freq̃nt̃ dr̃ fieri qd̃ bis fit vt. C. ad vell. aut. siue a me. ibi ceteri. s. q̄ ñ sepi⁹ s̃ semel tm̃ h̃ cõmiserunt. Ja. Ibi dãtur si sunt humiliores. Old. Ibi relegantur. i. deportantur honestiores. Ja.

a ¶ Crassatores. Ad hunc. §. glo. nouissime. de suspecto.

Incendiarius.

1 ☞Incendiarius quid sit.
2 Incendiarij de iure canonico qualiter sint puniendi.

Incendiarij. Sed ex ꝓposito si casu sequit̃ ibi nã fortuita ꝛc. Ja. qua pena puniãt̃ incẽdiarij iura variare videnť. ¶Videndũ ergo primo
1 quid sit incẽdiarius † ꝛ dicẽdũ ꝙ ille q domos alienas arbores vel segetes incẽdit igne apposito vel vindicta. xvij. q. ij. cũ deuotissimã. xxxiij. q. viij. pessimã. ꝛ aut incẽdiũ cõmittit̃ dolo vel culpa vel negligẽtia aut casu fortuito. Primo casu qñ dolo aut intra oppidũ aut extra: si oppidũ capitali pena puniatur ꝛ plerũqꝫ viui exurunť ꝛ ita loquit̃ iste. §. s̃. de incend. rui. nau. l. q edes. vbi d̃ hoc dixi de sicca. l. si quis dolo. ꝛ C. qui accu. non pos. l. data. ibi etiã de hoc dixi. Si võ extra oppidum tũc leuius forte arbitrio iudicãtis cũ non reperiat̃ exp̃ssum ꝛ ita loqtur iste. §. ij. rñ. Si vero fit culpa factũ incẽdiũ tũc ciuiliter cohercent̃ ꝑ act. legis aql. vt hoc. §. ver. nã fortuita. et. s̃. ad leg. aql. l. si seruus seruũ. §. si fornicari⁹. ꝛ. §. seqũtib⁹. ꝛ nihilominus extra ordinẽ modice puniũtur vt i fi. huius. §. forte fustib⁹ castigãdo vel senerea interlocutiõe cõminãdo vt. s̃. de offi. p̃fec. vigi. l. iij. §. cognoscit. Si vero casu fortuito ꝛ sine culpa incendiũ factũ sit veniã meret̃. vt. s̃. de incẽ. rui. naufr. ¶Sꝫ hãc distinct. videt̃ infringere hoc. co. ti. l. fina. in fi. que loquit̃ de incẽdio facto i ciuitate. Et dicit humiliores bestijs subijci existẽtes i gradu capite puniri vel i insulã deportari: sꝫ dici põt ꝙ lex illa loq̃tur qñ incẽdiũ positũ in ciuitatẽ effectũ nõ habuit lꝫ per incẽdiariũ nõ defecerit ꝛ ita soluit ꝛ intelligit glo. d. l. q edes. e. ti. Vel possemus ꝑncip. intelligere i incendio ꝙ habuit effectũ ꝛ ideo pena capitali punit̃ finire võ incẽdio ꝙ nõ habuit effectũ ꝛ ideo in insulã deportat̃. ¶De
2 iure canonico incẽdiarij † sic puniunť q̃ si eccl'iaꝫ vel locũ religionis icendãt sunt excõicati ipso facto. xvij. q. iiij. sicut i antiquis. ꝛ post publicationẽ excõicatiõis eoꝝ ad sedẽ apl'icam sunt mittẽda ꝑ absolu. beneficio vt ex̃. de sen. excõ. c. tua nos. Alij vero incẽdiarij nõ sunt ipso facto excõicati. Sꝫ excõicãdi ꝑ sñiam vt. d. c. pessimã. xxiij. q. viij. Ibi aliq̃ leuius hic qñ ex ꝓposito si fortuito loquit̃ nã ꝛc. Ol. Ibi ciuil'r ꝑ act. l. aql. Old. Ibi vel ꝑ et. Old. Ibi euitari ꝛ sic fuit saltẽ culpa leuissima. Ol. Ibi vẽdicarent̃ criminaliter extraor. pena iposita. vt. s̃. de officio prefecti vigil'. l. penultima. §. j. et. l. finali. Oldrad. ꝛ Dy.

In exulibus. Ibi si redeat. i. ꝯfinia nõ seruet Old. Ibi releget̃. s. perpetuum. Old. Ibi capite puniant̃ hic põt signari ꝑ ꝯrio ꝛ etiã ad. l. relegati. s̃. e. l. aut dãnũ. §. inter eos. s. e. vbi d̃r ꝙ refuge ex opere metalli dãnant̃ in metallũ. Videt̃ ei ꝙ debeat capite puniri vt hic pꝫ cũ grauior sit pena dãnatiõis in opus metalli, q̃ deportatõis vt pꝫ. s̃. e. l. qdã sunt serui. ꝛ tñ ille cui minor pena si deportationis iponit̃ si eã nõ seruet capite dãnat̃ vt hic ꝛ. d. l. relegati. ergo multo fortius dãnat⁹ i opus metalli q̃ est maior q̃ deportatiõis si eã nõ seruet dꝫ capite puniri ꝛ nõ in metallũ dari. Sꝫ dic ꝙ rõ põt esse q꞉ l. ꝯsiderauit silitudinẽ penaꝝ in augẽda ista pena: q꞉ in relegato ad tp̃s ponit simili tudinẽ pene. s. religionẽ in perpetuũ in relegato in perpetuũ deportationẽ q̃ similis est. Sed post determinationẽ nulla similis pena ea maiore inuenit̃ q̃ imponi posset nisi mors sicut est videre in dãnato i opus metalli q꞉ cũ inueniat̃ similis pena. s. in metallũ merito illa imponit̃. Ibi summo supplicio. i. ad mortẽ vt. s̃. e. l. vltimũ. Ibi dãnati erãt forte. i. in op⁹ publi. vt differat a princip. C. Dy. Ibi in perpetuũ dãnati erant ad relegationẽ forte nã si deportatiõe diceres tũc capite puniretur. vt. s̃. hoc eodẽ. §. ver. q deportaretur. vt. s̃. e. l. relegati. vs̃i. in insulã deportato. Dy. ¶In glo. ibi vr̃ repetere in fi. Vel dic. ꝙ. s̃. missus erat in insulã quã excesserat hic nondũ iurat sed cũ esset ad relegationẽ dãnatus ꝛ adhuc eẽt sub custodia euasit ne mitteret̃ ad insulã ad quã erat dãnatus nã taliũ cõtumacia punitur vt. s̃. e. l. relegati. in fi. Dy. Et expone custodias. i. custoditas personas sicut sepe exponitur. s̃. in titu. de custod. reo.

1 ☞Famosus latro quis dicatur.
2 Latro ꝛ fur. qui dicantur.
3 Malefactor debet puniri in loco vbi delictum cõmisit.

Famosos. Id est de quibus est infamia siue fama ꝙ tales sint vel scdo. i. notatos. q. d. infames. vt. j. §. pri. ꝛ. s̃. ad leg. iul. maiest. l. famosi. Vel tertio. i. qui sepius cõmiserũt ꝛ sic est verisi'le famã ꝯ eos laborare et sic in malã partẽ sumit̃: qñqꝫ i bonã vt iste est famosus doctor vel aduocatus. i. magne reputationis. de hoc i alphabeto dictione famosos. ꝛ i aut. iusiurandũ. ꝙ prestat̃ ab his q administ. suscip. §. in eo quoqꝫ. quis aũt dicat̃ famosus latro dic vt in glo. vel dic qui his hec perpetrauit. vt dixi. s̃. e. l. §. crassatores. ꝛ not. s̃. e. l. si diutino. ꝑm vnũ intellectũ. ¶Vel dic ꝙ ille
1 est famosus † latro q ꝯdẽnatus est de furto manifesto ꝑ sententiam: ar. bonũ. s̃. a d leg. iul. pecul. l. sacrilegi penã. §. si qs ex metallis. vbi de hoc tetigi qui aũt dicant̃ publici ꝛ manifesti latrones possent adduci iura q̃ ꝓbant manifestũ et publi. vsurariũ vel excõicatũ de quo bene not. ex̃. de vsur. c. cũ i diocesi. ꝛ. eo. ti. c. quãq̃. lib. vj. per oĩs. ꝛ per Host. in summa de excep. §. qñ ꝛ quale. versi. ꝛ intellige publice. ꝛ vide. s̃. ad leg. iul. pecul. l. sacrilegi penã. §. fi. ꝛ in alphabeto dictione famosus. ¶Sed an habeat locũ iste. §. solũ i his qui aggrediunt̃ in stratis vel itineribus dic ꝙ etiã in his qui aggrediuntur i domib⁹ vel alijs locis vt. s̃. e. §. crassatores. ex̃. de homicid. c. si perfodiẽs. ꝛ ad hoc vide qđ not. ꝑ fratrẽ Ray. i summa de ra
2 pto. in ꝑdo. §. pena furti. ¶Quis dicat̃ latro † ꝛ qs fur. not. in glos. s̃. ꝑ soc. l. cũ duobus. §. dãna fatalia. vel latro est q de die tantũ. fur q occulte de die vel de nocte vt colligi põt. s̃. de offi. p̃fid. l. ꝯtingit. ꝛ qual'r puniant̃ fures ꝛ latrones dic aut loqmur d̃ latrone clãdestino aut publico accrescẽte. Primo casu aut furtũ cadit in certã speciẽ delicti ꝛ tũc punitur pena appropriata illi delicto: vt. s̃. ad leg. iul. pecul. l. sacrileg⁹. de abige. l. ij. §. fi. ꝛ. C. de plagia. l. fi. Itẽ peculatus ꝙ punit vt. s̃. ad leg. iul. pecul. l. peculat⁹ penã. ꝛ. l. fi. ¶Itẽ qñqꝫ ꝓpter furtum cõmittit̃ crimẽ falsi. vt. s̃. d̃ falsis. l. paulus. ꝙ punit̃ vt. e. ti. l. j. §. fi. Secundo casu qñ non cadit in sp̃ale nomen delicti aut cũ armis furtũ fit vt cũ arma portant̃ ad furandũ ꝛ tunc punitur. l. cornel. de sicca. vt. s̃. ad leg. cor. de sicca. l. j. ver. qui ve hoĩs. aut sine armis ꝛ tũc aut furtũ fit extra domũ aut i domum alienã se ꝯferendo. Primo casu si de nocte fecit punit̃ ad plus si plebeius est ad opus publicũ ad tẽpus si honestior amouebitur ordine ad tp̃s vel excedit patriã vt. s̃. de furibus balnea. l. j. ꝛ de effract. l. j. §. expilatore. Si de die minor est pena munietur eĩn gradus. vt. s̃. de furi. bal. l. ij. Scdo casu qñ intrat domũ ꝛ de domo surripit graui⁹ est puniẽdus. vt. s̃. de extraor. cri. l. saccularij. ij. rñ. ꝛ ꝑm hoc põt itelligi in aut. vt nulli iudi. §. penult. ꝛ si sepius furtũ qs fecerit augetur pena. ar. s̃. e. l. §. solẽt. ꝛ. §. crassatores. in crassatoribus aũt qui ꝑdatores dicunt̃. dic aut crassature homicidiũ est admixtũ aut nõ. si non est admixtũ si sepius ꝛ in itinerib⁹ hec fecerint capite puniũtur al's i metallũ honestiores deportant̃ vt. s̃. e. l. crassatores. nã ꝛ illa pena est. l. iul. de vi publica. vt. s̃. ad leg. iul. de vi publi. l. antepe. in fi. ꝛ. C. ad leg. iul. de vi public. l. seruos. ꝛ ar. s̃. e. l. in seruoꝝ. in ꝑn. Si admixtũ est homicidiũ tũc capite punict̃ etiã nobilis cũ ex adiectione delicti debeat maior pena iponi ar. j. de re mili. l. non oẽs. §. j. C. ad leg. iul. de vi publ. l. qm̃ multa facinora. si sepi⁹ facit hic furca figetur vt hic. hec distinctio colligit̃ ex scriptis hic per Dy. ꝛ Ja. de are. Sꝫ per ius autẽti. aliter videtur distingui vt no. d. §. penul. in aut. vt nulli iudi. Per ꝯstitutionẽ aũt Frederici imperatoris qlibet surripiẽs rẽ valentẽ qnqꝫ solidos furca suspenditur vt in vsibus feud. de pace tenen. c. j. §. si qs quinqꝫ solidos. vbi est magna ꝛ pulchra glo. de ista materia ꝛ intellige qnqꝫ soliđ. i. qnqꝫ aur̃. de qbus septuaginta duo faciãt librã auri. vt. C. de suscep. ꝛ archa. l. quotiẽs. ꝑm Ol. omisso q̃l'r punirent̃ iure antiquo: iure nouo qñ furtũ non cadit in sp̃ale nomen delicti aut est fur qui clã surripit ꝛ nõ est famosus ꝛ tũc solũ fustigatur: vt hic no. in glo. Aut clã surripit ꝛ sic est fur ꝛ famosus est q꞉ sepius fecit vt. s̃. e. l. §. crassatores. in princ. ꝛ tunc furca vt hic nota. Aut palam surripit ꝛ tunc est latro ꝛ si non est famosus punitur. l. iul. de vi publica vel priuata vt insti. de publi. iudi. §. item lex iul. de vi. non autẽ morietur vt. d. §. crassatores. in fi. Licet quidã contrarium dixerunt vt hic in glo. not. Aut palam ꝛ est famosus ꝛ tunc furca vt hic. §. in crassatoribus. dic vt. §. crassatores. Sed per constitutionem Frederici punitur vt predixi breuiter ergo fur non famosus. i. qui semel furtum fecit fustigatur fur famosus id est qui vltra q̃ semel furtum fecit furca suspenditur latro non famosus deportatur vel in metallũ datur latro famosus furca suspẽditur. Oldra. Iure lombardo ꝙ pergami seruatur aliter punitur furtum vt in lombarda de furtis. l. de latronibus. ꝛ de ista materia satis nota. C. de seruis fugitiuis. aut. nouo iure. Et quia hic de furtis fit mentio quis possit erigere furcas et damnare ad furcas et alia certa materia furcarum. vide que notaui. C. de iurisditione omnium iudic. super rubrica. ¶Item not. aliud pulchrũ ex isto. §. qđ aliquando vidi seruari ꝛ ali
3 quãdo non fieri ꝙ suspẽdi vel puniri dꝫ malefactor † in loco

in q̄ maleficiū cōmisit vt alij terreant̄ ⁊ solaciū fit ꝯsāguineis offensi mitigat̄ ei dolor eoꝝ q̄n videt de malefactore eē factā iusticiā. Ibi fecissent sine derobatione vt differat a p̄cedētib⁹ Old. ¶ In glo. aut clā tm̄ semel fecit et hāc tenet Old. ar. s. e. l. §. crassatores. ibi si sepius ⁊c. Old. In fi. glo. ꝙ hic dr̄ obtinet. vel dic aut qs cōmisit vnū furtū aut plura si vnū tūc solū fustigatur si plura furcis suspēditur. Dy.

Maiores. In glo. q̄nq̄ equaliter. ibi. l. penult. ad hoc dic vt dixi. s. de incend. rui. ⁊ naufra. l. pedius. Old. In fi. sol. vt not. s. e. l. quedam. Dy.

Ultimo supplicio. Ꝯ mortē interpretamur vt. s. e. l. vltimū. ¶ In glos. q ergo dānat̄ ibi sed hec hodie. s. ꝙ dānatus i metallū efficiatur seruus pene. Ol. Ibi nō fit. in p̄n. puto. i. in dānato ad mortē naturalē: nā ille etiā hodie efficit̄ s⁹ pene vt h̄ not. q̄ stati alleg. ō nup. §. ꝙ autē. q̄ est signata. C. de dona. iter vir. ⁊ vx. l. res vxoris. vbi de hoc etiā not. ⁊ dixi in fi. patet ergo ꝙ fatue dicūt. q dicunt dānatū ad mortē posse testari vt hic. ⁊. s. e. ꝙ ad statū. et est exp̄ssum. s. de testa. l. eius q. §. fi. s. ꝙ hodie fit correctū ſ; illud est falsum ⁊ qō hic not. est veri⁹ s̄m Dy. ¶ Dn̄s etiā Ol. est i dicta op. cui⁹ verba hec sunt notādū p hāc glo. determinari qō dr̄. s. de testa. l. eius. §. j. ⁊. ij. s. ꝙ testm̄ postea dānati ad mortē irritat̄ vt dr̄. d. §. irritū. ꝙ vr̄ hodie correctū p aut. ſ; hodie. C. de do. iter vir. ⁊ vx. S; distigue vt h̄ q: aut qs dānatur ad verā mortē naturalē: ⁊ tūc nō corrigit̄: ſ; testm̄ talis dānati adhuc hodie irritat̄ q: fit seruus pene ⁊. d. aut. loquit̄ in superueniētib⁹ natural'r ⁊ dānatis ad mortē ciuilē puta in metallū q: tūc nō irritat̄ testm̄ cū adhuc supuiuant: in dānatis aūt ad veram mortē remanet ius antiquū nec corrigitur per aut. in eadē op. est. d. ĩstic. de matarellis vt dixi. C. de here. insti. l. j. versic. vidi tm̄ cōiter seruari. ꝙ tales dānati ad mortē cōducūt testm̄ nec vidi ipugnari puto tm̄ ꝙ si ipugnaretur ꝙ nihil valeret p iura p̄dicta de hoc etiā tetigi. C. q testa. facere pos. super rubri. ⁊ plenissime in aut. bona dānatorū. C. de bo. p̄script. in fi. ad istructionē nō ad p̄bationē vt. C. de accu. l. fi. Ja. Ibi sicut snīa excōicatiōis vt ex. de app. c. pastoralis. Ibi ab hac appellatur. vt. s. e. l. ij. in fi. ⁊. d. l. si qs exheredato. §. hi autē oēs. Ibi decretiste ꝯdicūt. s. effectū snīe excōicatiōis. §. est ⁊ aliud spāle in snīa excōicatiōis ibi de hoc videas.

Si quis aliquid fecit. Puta statuam in quo posito puero q̄si spūssanctus loqueretur aliquos deterrebat. Ja. ⁊ Old.

Ad bestias. Quid sit ⁊ vnde dicat̄. vide p Archi. xxxv. dist. sexto die ⁊ de postulā. l. j. §. bestias. ⁊ i alphabeto. Ibi exhiberi. i. per gratiā relaxari. Old. Ibi debere. s. presidere. Old. ¶ In glo. non dicas ibi. C. de decur. imo. C. e. Ol. ¶ In glo. ad hoc ⁊ supiori rn̄so in fi. S; illa in reliquijs mortuoꝝ ⁊ ex iusta causa al's secus vt. e. ti. l. fi. Dy.

☞ Proniores esse debemus ad molliendū penas.

Si preses. Plana est hec lex nā aut agebat̄ interdicto aut. l. iul. ⁊ si lege iul. aut altera tantum erat p̄posita aut vtraq̄. ⁊. h. d. ⁊ not. ꝙ effectus snīe simpl'r vel obscure p̄late ad formā petitiōis trahit̄ l; posset ad plura trahi vt in vsi. ꝙ si nō distinxerit ⁊. p h̄. s. de iudi. l. si qs intētiōe. ⁊ rō est quia snīa d; esse petitioni cōformis. s. de neg. gest. l. pōpo. cōi diui. l. vt fundus. ex. de accusa. c. ql'r ⁊ q̄n. ij. in fi. ⁊ de symo. c. l; hely. ¶ Ꝯ facit si aliqs accusat̄ ō homicidio facto i domo ⁊ testes deponāt de homicidio ⁊ non interrogent̄ de domo ꝙ videat̄ p̄batū homicidiū factū i domo q̄si ad accusationē se referāt. ¶ Itē not. ꝙ in penis p̄niores † sumus ad molliendū et hoc sepe allegat̄. ⁊ p h̄. j. e. l. interp̄tatione. S; ꝯsuenit q̄ri pone ꝙ accusat⁹ aliqs ꝙ pcussit aliquē cū cultello feritorio ⁊ fraudulose testes super hoc p̄ducti deposuerūt ꝙ pcussit cum cultello nō adiecto feritorio nec fraudulose an videatur p̄bata accusatio. Et p̄mo videtur ꝙ nō: ar. huius. l. nā i dubio de minore presumendum est p hoc. s. de suspec. tuto. l. hec enim. ⁊. C. de suspec. tuto. l. fi. ⁊ ibi in glo. ⁊ ar. s. de verb. oblig. l. si ita stipulatus fuero. ⁊ de act. ⁊ oblig. l. arrianus. ¶ In cōtrarium videt̄ ꝙ testes se referant ad accusationē vt predixi arg. versi. ꝙ si non distinxerit. ⁊ p hoc de leg. j. l. si seruus plurīū. §. si numerus annoꝝ. quasi videat̄ testis rn̄disse ad interrogata. arg. s. de verb. obl. l. j. ⁊ insti. de inuti. stipul. §. p̄terea. Et hanc tenet Dy. per dictū ver. qō si nō distinxerit. ⁊ p hoc s. ad turpil. l. j. §. finaūt. ⁊ qō ibi not. ⁊. C. de diuer. rescript. l. j. ⁊ qō not. per Az. in summa de suspec. tuto. §. fi. ⁊ per Hostiē. i summa de elect. §. quis eligi. v. qd si obijciatur. ⁊ vide q̄ no. s. de leg. ij. l. legatis vxori. que bene faciūt ad istā materiā de lega. ij. l. itē legato. ⁊ vide in q̄stionibus tuis statutorū de ferit; ver. noua q̄stio. Et dic aut aliqs accusatur cū cultello percussit nō adiecto feritorio ⁊ testes deponūt ꝙ cū cultello percussit ⁊ intelligendū est de minore ⁊ sic intelligit̄ p̄alleg. l. de suspec. tuto. l. hec enim. ⁊. C. dicto titu. l. vlt. Aut accusat̄ ꝙ percussit cū cultello feritorio: ⁊ tūc si testes deponāt ꝙ percussit cū cultello videtur probatū de feritorio: q: de hoc vidētur testes sensisse. vt. s. p̄batum est. ⁊ ad hoc. s. de excep. rei iudi. l. si ex testamēto. ⁊ hec distinctio cōiter approbat̄ per Dy. ⁊ alios docto. Et vide qō not. per ipsum Dy. ex. de reg. iur. c. i penis. ⁊. c. in obscuris. lib. vj. ⁊ per Jo. an. ⁊ Card. Et sic apparet ꝙ interpretatio fit in mitiorē partē. Sed ꝯtra hoc videtur quia simpl'r excōicatus intelligitur de maiori excōicatione vt ex. de sentē. excō. c. penul. ⁊ ibi in glo. ⁊. xj. q. iij. si inimicus. ¶ S; forte ideo ibi est q: illa est medicinalis ⁊ nō radicans. vt. e. ti. c. j. lib. vj. Et faciūt etiā predicta ad interpretationē dictoꝝ testium q gn̄aliter ⁊ obscure loquunt̄ vt eoꝝ dicta interpretari debeāt in benigniorē partē puta si testes dicūt episcopū alienasse intelligat̄ in casu ꝯcesso puta p̄pter es alienū. ¶ Itē si dicant̄ ꝙ dedit res ecclesie sub annuo censu intelligat̄ de rebus tēporalibus ꝙ est licitū non aūt de spūalibus ꝙ est p̄hibitū vt ex. ne prela. vices su. c. vlti. ⁊ ex. de dolo ⁊ cōtu. c. vr̄a. ¶ Itē si dicant ꝙ clericus electus est venator intelligant ꝙ gratia recreatiōis qō licet vt ex. de cleri. venato. c. j. nō autem ꝙ faciat causa voluptatis ꝙ est illicitū vt. lxxxvj. dist. c. venatoribus. ⁊ hoc not. p Cōpost. ⁊ Inno. s. de elect. dudū. scdo ꝙ est not. dignū. ⁊ dixi. s. de testi. super rubrica. circa fi. Et facit ad dictas benignas p̄sumptiones. s. p soc. l. merito. cū ibi no. Ibi interlocutus sit. i. diffinitiue p̄nunciauerit. Ol. Ibi aliō est q: bene erit infamis. de qua autē videatur damnatus i dubio sequitur ꝙ si non ⁊c. Old. Ibi obiecta. i. obiecta sunt crimina que s̄m vtramq̄ legē serui sui circūstantiā possent puniri vt si dicat p̄nūcio te vi fecisse nec adiecit publicā vl' puatam cū armis vel siue armis vt patet. s. ad leg. iul. de leg. in eadem. §. fi. ⁊ de vi priua. l. si quis aliquē. Jac. ¶ In glo. s. p̄posito negocio. in fi. vel dic ꝙ interlocutoria interdū decidit negociū. vt. C. de sentē. l. post snīam. in fin. ⁊ tūc obtinet vim diffinitiue al's secus vt in ꝯtrarijs. Ja. ⁊ Dy. ¶ In glo. in sententiā do. s. super accusa. criminis violētie. Old. ¶ In glo. p̄posito i. ex criminatiōe siue accusatione determinate cū suis circunstantijs facta. Jaco. Ibi nō infamat. vt. s. de vi ⁊ vi ar. l. neq̄. Old. Ibi illa distinctio. s. q̄ fit i. d. l. infamē. de publi. iud. Ol. Ibi hic dr̄. s. i textu mitior lex ⁊c. dic mitior. Old.

Fratres imperatoris. Iudex cōdemnādo aliquē ad tp̄s post tēpus penam abolere vr̄. h. d. Dy. Ibi libertatē cōditional'r relictā et sic de ceteris sequētibus. Ol. Ibi expleuerit subaudi cedētes. Old. Ibi pene que erat vt interim liber esse non possit. Old. Ibi abolitio hoc est dicere puniendo ad tēpus videtur penā post tēpus remittere. Dy. Ibi libertatē tunc cedentis. Dy. Ibi libertati statim habende sed finito tēpore pene caz cōsequetur vt. C. qui ad libertatem peruenire non possunt. l. j. ij. respon. ⁊ nota de hoc. s. de le. ij. l. cu; filius. §. seruus. Ol. Ibi data sit pure. Old. Ibi non secus immo idem. Old. Ibi manumisisset. idest liberum esse iussisset. Old. Ibi eiusq̄. sc; debitoris qui seruo libertatem reliquerat. Ol.

Seruus. In. §. eos quoq̄ ibi pena que est. s. de preuarica. l. p̄uaricationis. s. fi. Dy. Ibi senatuscōsulti turpilliani. Dy. Ibi suppositam personā. i. subijciēdo personam accusatoris. Oldra.

In metallum. In fin. non cesaris vt. s. co. l. quedam sunt serui pene. Dyn.

In dardanarios. Uel dic ꝙ est cuiusdā gētis vbi maxime solebāt falsari mēsure: vl' expone vt. s. de extraor. cri. l. annonā. q̄ hic alleg. in glo.

Si aliquis aliquid. Ibi punitur s̄m ꝙ dignitas persone patitur. Dy.

Transfuge. Ibi renūciatores q renunciāt hostibus ea que fiūt in cōsilio principis qui proditores appellantur. Dy.

Autores.

Autores. Al's fctōres. Ibi populo ɔcitato ad rumorē forte vt deponāt ꝑtātem. Old. Ibi dignitatis.i.status. Oldr. Ibi subijciunt̄ si sunt humiliores. Old. Ibi deportant̄ si sunt in dignitate positi. Old.

1 ☞ Percutiens mulierem ita ꝙ faciat abortum an sit homicida.

1 **Qui abortionis.** Utrum ꝑcutiēs † mulierē ita ꝙ pariat abortū sit homicida hēs.xxxvij.q.ij.aliqñ.§.de his.⁊.c.sequētib⁹ ꝑ Archi.⁊ in Spec.de lega.rubricella de dispēsa.§.iuxta.versi.itē qui hoī vel mulieri ⁊ plene dixi.ṡ.de statu homi.l.q in vtero. Et not.ꝙ ꝓ delicto non habēte in se dolū punit̄ qs crīal'r vt hic pȝ:ibi ⁊ si dolo ⁊c.nō penā metalli ⁊ deportatiōis de qb⁹ subijcit inter capitales habent̄ penas.vt.ṡ.e.l.ij.in pn.⁊.l.capitaliū.vſi.deinde.⁊ sic vr̄ ɔ̄.ṡ.e.l.capitaliū.§.incēdiarij.al's incip.q ob iimicitias.⁊ clari⁹.ṡ.đ abige.l.j.§.fi.cū ɔcor.ibi notatis:vbi ꝓ delicto non habēte in se dolū non pōt crīal'r agi sed solū ciuil'r. Sȝ ṗdictas.ll.intellige vbi delictū nō hȝ in se dolū nec latā culpā ſȝ solū leuē vel leuissimā ⁊ ideo nō punit̄ criminal'r ſȝ hoc delictū hȝ in se latā culpā ⁊ ideo crīal'r punitur.vel forte hic in atrociorib⁹ ibi in leuiorib⁹. Old. ⁊ qñ lata culpa in delictis eqpararet̄ dolo dic vt not.ĩ.de ver.sig.l.magna negligētia.⁊ qđ dixi.ṡ.ad leg.cor.de sicc.l.in lege.ibi afficiunt̄. Sȝ si nō fecit dolo malo licȝ mortua sit mulier videtur ꝙ non sit eo modo puniēdus sed mitius vt dicta.l.in lege.ṡ.de sicca. Oldra.

Testamentum. Arg.hui⁹.§.dicūt qdā ꝙ si tabellio nō incidat aliqđ falsum ꝙ aliq̃ de cā sit nullū ipso iure ꝙ ipse tabellio nō īcidat in penā legis cornelie.sed tñ credo.⁊ iste.§.nō obstat q꞉ aliud est supprimere vt hic ⁊ aliud scribere q̊ casu lȝ non valeat instrumētū inspicit̄ tñ ꝓpositū ipsius notarij scribentis ꝑ quē non remāsit falsuȝ cū effectu fabricare ⁊ hoc crimē est de atrociorib⁹ in qbus punit̄ affectus vt not.ṡ.de furt.l.q ea mente. ⁊ ꝑ hoc etiā facit.ṡ.de fal.l.si quis legatū.in prin.

Qui vim testamentum. Ibi resignauerit.i.sigilla remouerit. Old.

Miles. Ibi deseruit qñ ille erat pena capitali puniendus:vt.ṡ.de custo.reo.l.vlt.vbi de h̊. Dy.

Miles. In gl.vlti.in fi.sed rō pōt sumi ex p̄al.l.vlti.§.penul.ĩ.ti.ij. Oldr.q꞉ lex q falsam loqt̄ i eo q deliqt in aliū hic de eo q deliqt in seipsum. Dy.

Icero. Circa hoc dic vt nota.ṡ.de extraordinarijs criminibus.l.diuus. Oldr.⁊ Dy.

1 ☞ Recipientes bānitos in domo qualiter teneantur.

1 **Metrodorum.** Ibi sciens. Not.optimā lrām ꝓ recipientibus bānitos † in domo vt ita demū teneant̄ si sciēter hoc fecerit.⁊ ꝑ hoc.ṡ.ad leg.cor.de sicca.l.iij.§.is cuius.ad sill'.l.si qs in graui.§.si qsq̈.in aut̄.de eccle.tit.§.penul.⁊ hoc verum nisi ignorātia sit supina vel affectata.vt C.de ṗci.imp.of.l.qui ɔ̄.⁊ no.ṡ.de recepta.l.j.in glo.⁊ qđ not.in simili.ĩ.de decre.decurio.l.fi. Ibi philotene proprium nomen. Dyu.

ℂ Ista.l.hȝ materiā notabilem ſm Bar.hic. ℂ **Sanctio legum.** Id est penalis legū iposītio. Old. Ibi nouissime.i.i vltima parte legis vel statuti moris est eī tales cl'as i fi.apponi vt.ṡ.ad leg.aql.l.si seru⁹ ſuū.§.iqt lex. Ol. Ibi irrogat gñal'r.dy. Ibi ipsa lege.i.eadē ꝓprie nō in gñe accipiēdo legē sicut glo.accipit ⁊ male. Et dic ꝙ ṗmo ponit̄ delictū ⁊ due rōnes ad ipm ɔfirmandū. Ibi estimationib⁹.i.penis. Dy.⁊ omisso intellectu glo.q̃ hāc l.nō intellexit:pone casum q sepe ɔtingit. ℂ Statutū est i ciuitate ꝙ nullus portet arma ⁊ q ɔ̄fecerit puniat̄ i decē.subsequēter cauet̄ eodē statuto null⁹ vadat de nocte sub pena librāꝝ.x. ℂ Itē q fecerit furtū suspendat̄.deinde subseqt̄ nullus faciat feritā cū armis vel sine armis:nec igrediat̄ possessionē alteri⁹ nec istis vltimis casib⁹ adiecta est a statuto pena aliq̃ spālis ſȝ ī fi.statuti subijcit̄ clausula gñalis ⁊ si qs ɔ̄ fecerit puniat̄ in lib.qnq̃ginta. Modo dubitat̄ an ista cl'a gñalis referat̄ ad portationē armoꝝ ⁊ alios strictos casus spāles i qbus est determinata spālis pena:an solū ad ea in qb⁹ est certa pena exꝑssa ⁊ rñdet̄ ꝙ ad ea solū in qb⁹ nō est aliq̃ spālis pena exꝑssa ⁊ pena gñalis. Et est rō q꞉ spālis pena īposita derogat gñali.vt.ĩ.de reg.iur.l.in toto.⁊ ex̄.e.c.gñi.li.vj.⁊ vide ibi not.per Dy. Jo.an.⁊ Card.⁊ qđ not.de leg.iij.l.heres.§.due statue. Est ⁊ alia rō q꞉ nō est verisil'e ꝙ eadē.l.siue idē statutū eidē ex eadē cā varias penas īponat ⁊ de casu quē glo.ponit nullo mō facit mētionē hec.l. Et ad hūc intellectū ɔcor.ṡ.de alimē.lega.l.stich⁹.in ṗn.⁊.l.alimēta.§.basilice. Dy. Uel dic defendēdo ītellectū glo.ꝙ glo.ītelligit ꝙ si alicui delicto īponitur certa pena ꝑ legē nō dȝ cumulari alia pena extraord.q̃ imponit̄ arbitrio iudicis faciēti ɔ̄ legē ſȝ ibi tm̄ vbi nō est certa pena ⁊ sic hec.l.in effectu ītēdit ꝙ vbi lex īponit penā gñalem nō determinatā ſȝ arbitrio iudi.relictā talis pena nō est referēda ad casus vbi spālis pena est ꝑ.l.īposita:⁊ tūc ɔcord.ṡ.de v̇b.ob.l.doli culpa. ℂ Sȝ ad hāc lecturā op.q꞉.l.ista in sui ṗnci.dicit certā penā ⁊c.ſȝ ɔstat ꝙ ille q facit ɔ̄ legē gñaliter cōmittit crimē stellionat⁹ ⁊ punit̄ extra ordinē ⁊ sic non imponit̄ certa pena.g̊ iste ītellect⁹ glo.nō ꝓcedit. Ad hoc rñdet glo.subtiliter ꝙ veꝝ est ꝙ pena stellionat⁹ certa non est a sui ṗnci.ſȝ postea certificat̄ vt insti.de act.§.curare.⁊.C.ne senten.q̃ ꝓ eo ꝙ interest.l.ista remanet g̊ ſm ītellectū glos.ꝙ.l.q̃ penā gñalē īponit nō hȝ locū vbi.ṡ.īposita pena spālis ſȝ vbi vtraqȝ pena esset spālis tūc vtraqȝ īponit̄ si ambe sunt ɔpassibiles vt.ṡ.de act.⁊ obl.l.quotiēs.⁊.C.de sepul.vio.l.q sepulchrū.ꝙ verū est quo ad natiuitatē vt.d.l.q̊tiēs.ſȝ q̊ ad exercitium sic vbi ambe cōpetāt ad vindictā.vt.ṡ.de accu.l.senat⁹.⁊ de iniur.l.ꝙ senatus.⁊ plene dixi.d.l.q sepulchrū. ℂ Scđo op.ꝙ iste intellect⁹ nō ꝓcedat:nā vbi lex īponit penā gñalem locū hȝ etiā spālis vt ꝓbat̄.C.de legib⁹.l.nō dubiū.vbi dr̄ ꝙ ɔ̄ctus inuit⁹ ɔ̄ legē nō vȝ nec qcqd seqt̄ ex eo vel ob id cū ista tñ pena gñali locū hȝ spālis de q̃ loqtur.C.de sacrosan.ecc.l.iubem⁹.§.sane.cui oppositiōi non vr̄ bñ posse rñderi:q꞉ Ja.de ra.etiā improbat ītellectū glo.⁊ credit ꝙ vbi ex diuersis legib⁹ īponunt̄ pene:vna gñalis ꝑ vnā legē:alia spālis ꝑ aliaȝ ꝙ vtraqȝ pena īponit̄. Sȝ vbi ꝑ eādē legē gñalē in vno casu spāli in altero locum hēat hec.l.et h̊ innuit hec.l.in fi.ibi nec sane verisil'e est delictū vnū eadē.l.⁊c. Exēplū est in.l.cornel.de fal.vbi pena gñalis falsi nō hȝ locū in casib⁹ in qb⁹ ipsa.l.cornel.imponit penā spālē. Et ad ṗdicta faciūt q̃ notant̄ per Cy.⁊ dixi.d.l.nō dubiū.C.de legib.sup v̇bo ne penas īsertas Ibi nec ambigit̄:hic ponit̄ vna rō superioris determinatiōis Dy. ℂ In glo.iudicis arbitrio in fi.per hāc glo.vr̄ posse dici ꝙ si iudex ṗcipiat alicui ꝙ aliqd faciat sub pena ei⁹ arbitrio auferēda ꝙ tale ṗceptū valeat ⁊ ꝙ sit certa pena q̃ postea ꝑ iudicē arbitratur.ar.hui⁹ glo.⁊ ꝑ h̊.ṡ.si cer.pe.l.certū.⁊.l.certi cōdictio.⁊ de re iudi.l.ait pretor.§.j.

Interpretatione. Pone exēplum ṡ.e.l.si ṗses.đ suspec.tut.l.hec em̄.⁊.ĩ.tit.ij.l.fi.§.si qs aūt.⁊.§.videri autē.⁊ dic de materia hui⁹.l.vt not.ꝑ Dy.ex̄.de regul.iur.c.ī penis.⁊.c.ī obscuris.li.vj.⁊.c.odia.⁊ ꝑ Jo.and.⁊ Card.⁊ ꝙ benigna īterṗtatio sit faciēda.facit.ṡ.đ custo.reo.l.ij.⁊ qđ ibi not.de peni.dist.j.c.pene.de elect.statutū.⁊ de filijs ṗsby.c.is q defectū.li.vj. Et notādū ꝙ pene ɔtinēt i se duriciā:vt.ṡ.de ser.expor.l.seru⁹ ea lege.⁊ ideo molliēde sunt vt h̊ dicit̄.

1 ☞ Prohibitio facta sine cause cognitione non extenditur vltra tempus.

1 **Imperator**[a] Prohibitio † facta sine cause cognitiōe nō extendit̄ vltra tp̄s ꝓhibētis.h.d. Dy.cū cāe aūt cognitiōe vltra durat vt plene not.⁊ dixi.C.de postulā.l.j.⁊ ꝑ hāc.l.cū ɔcor.in glo.posi.tenebat.d. Gui.ꝙ statuta ciuitatū ⁊ reformatiōes ɔsilioꝝ nō durēt vltra regnū ꝑtātis cuius tēpore fuerit ſȝ finito imperio ⁊ regimine sunt finite ⁊ ꝑ h̊ insti.de ꝑpe.⁊ tēpo.act.in ṗnc.⁊ de act.⁊ obli.l.in honorarijs. vbi decreta ṗtoꝝ ꝓbant̄ eē ānualia. In ɔ̄riuȝ ꝙ sint ꝑpetua: facit.d.l.j.C.de postul.vbi snīa ṗtoris ꝑpetuo durat.⁊ ꝑ h̊.ṡ.de iudi.l.vēditor.§.fi.vbi acta ꝑ iudicē durāt i tp̄s successoris ⁊ ꝙ sint ꝑpetua ꝓbat̄.C.de diuer.rescrip.l.falso.vbi dr̄ ꝙ ea q̃ rescribunt̄ ad ius sunt ꝑpetua. ℂ Iteȝ q꞉ statutū est lex.vt ṡ.de iusti.⁊ iur.l.oēs ppl'i.⁊ lex dȝ esse ꝑpetua vt.C.de legib.l.iij.⁊ ex statuto nascit̄ ɔditio ex lege vt.ṡ.de ɔdi.ex lege.l.j.que est ꝑsonalis ⁊ ꝑ ɔñs perpetua.vt.C.de ɔstit.pec.l.ij. Nō ob.l.ista cū ɔcor.q꞉ intelligunt̄ vt dixi cū iudex īterloqtur sine cause cognitiōe et ideo nō durat vltra tēpus suum. Sed statuta ⁊ reformationes fiūt cum cause cognitione nec fiunt solū per potestatē nec ab ipso solo robur assumunt sed ab ipso et populo vel decurionibus ciuitatum ⁊ ideo non potest dici ius

[a] ℂ Imperator. Addo ad hāc.l.qđ dicit Car.floren.i.c.ex litteris.đ ɔsti. et ante eum do.Anto.

nec edictū ꝓtoriū sȝ ciuile ꝙ est perpetuū nō tēporale vt insti. de iure natura.gen.⁊ ciui.§.plebescitū.⁊ dicto ꝑncip.insti.de perpe.⁊ tēpo.act.Nō ob.l.eū q.s.de iuris.om.iudi.qꝛ verū ꝙ finita sua iurisditiōe iudex nō pōt iudicare sȝ si durāte iurisdi.diffinitiue ꝓnūciet talis diffinitiua ꝑpetuo duraret vt ꝓbant iura ꝑdicta.Dy.⁊ Ol.⁊ ꝑ hoc ꝙ statuta sint ꝑpetua bene facit ex.de sentē.excō.c.a nobis fuit q̄situ.cū ibi not.⁊ de of fi.lega.c.vlti.⁊ ibi i glo.⁊ ꝑ Inno.de ꝯsti.c.vlti.li.vj.⁊ ibi per Jo.an.i glo.non epm.⁊ not.C.de offi.ꝑfec.preto.l.normā.⁊ ꝑm Dy.de testa.tute.l.ij.

¶ De bonis damnatorum. Rubrica.

Rubrica summat totum titulū.

Super rubrica. Vide qd no.C. eo.sup rubrica ⁊ ꝑ totū.⁊ maxi.aut.bona dānatoꝝ.⁊ in cor. vnde sumit vt nulli iudi.§.fi.ad quē ꝑueniāt bona dānati ad mortē vel deportati.j.e.l.j.in prin.⁊.§.j.deductꝰ in carcerē nō statim spoliare dȝ vestibus vel bonis.j.e.l.ij.¶ Qn̄ ex delicto vxoris dos publiceť.j.e.l.qnqȝ legibꝰ.⁊.ll.seq.⁊ an idem sit filiafamil.⁊ qd de alijs bonis ⁊ an actio de dote nascať cōstāte matrimonio.An dānatꝰ ad mortē auferri debeāt pānicularia.j.e.l.diuus.⁊ q̄ dicanť pānicularia ⁊ ꝙ nimia diligētia ⁊ iusticia reꝑhēdať.Lex ⁊ rō naturalis idē sunt.j.e.l.cū rō ⁊ sic vr̄ ꝙ sufficiat allegare rōnem naturalē ⁊ an debito iure nature possit tolli vel minui an alicui substitutꝰ i cām mortꝪ admittať si decapiteť.e.l.§.fi i libertinū.⁊ an ex delicto vasalli publiceť feudū an valeat alienatio facta per delinquētē.e.l.§.ex bonis.⁊ an delinquēs post delictū factus clericꝰ puniatur per iudicē secularē.Et an idē si post cōdēnationē efficiať clericus tres dicunť plures.e.l.§.fi.⁊ numerus liberoꝝ est cā dispēsationis ⁊ imperiū dȝ ampliari in hoībus quā in pecunijs qd est ꝯ religiosos qui nolūt recipere fratres vt monasterium augeať diuitijs ⁊ ꝙ filij remanētes in cōi post mortem patris nō dicanť vna familia sȝ plures ⁊ si frater occidat fratrem vel occidi faciat ꝙ eius hereditas nō perueniat ad fratrem occisorem vel eius filios.

Supplicij damnatione. Id est per dānationē ad mortē.Dy.Ibi publicantur.s.tacite.Ja.Et dic aut dānať qs ad mortē:aut quasi mortē puta ad deportationē vel in metallū vt.s.ti.pxi.l.capitaliū.circa ꝑn.si ad mortē ꝯsidera ius vetus q̊ bona publicanť vt hac.l.in ꝑn.de q̊ dic vt hic in glo.⁊ ius nouū q̊ bona nō publicanť regulariter vt in auť.vt nul.iudi.§.fi.q̄ est q̄si mortē.Aut dānatꝰ est in ꝑtāte alteriꝰ vt seruꝰ vel filiꝰ ⁊ dic vt.C.e.l.j.⁊.l.si filiꝰ.aut sui iuris ⁊ tūc aut libertꝰ aut ingenuꝰ aut pr̄ aut mr̄ aut vxor de liberto dic vt.j.e.l.fi.§.si i libertinū de matre dic vt.C.eo.l.de mr̄is.al's de bonis mr̄is.de pr̄e dic aut est astrictꝰ nexibꝰ curie ⁊ vide.C.e.l.fi.si nō est astrictꝰ aut hȝ filios naturales ⁊ legitimos aut legitimos tm̄:aut naturales tm̄:aut spurios.Primo ⁊ scdō casu.s.qn̄ naturales ⁊ legitimos tm̄ aut publicanť oīa bona aut pars tm̄ ⁊ si oīa aut sūt filij vniꝰ vel duo aut plures duobꝰ ⁊ dic vt.j.e.l.fi.§.fi.⁊.j.§.ꝓxi.ver.liberis.De vxore no.regulā ⁊ instātiā ⁊ vide diligenter.j.e.l.qnqȝ.cū.ll.seq.⁊ q̄ ibi not.⁊ hic de bonis an̄ dānať q̄sitis si post dic vt.C.e.l.ij.Dy.In glo.j.ibi.l.ij.⁊.C.si reus vel ac.mor.fue.l.fi.Old.

Etiam hi licet. Casibus.s.proxi.dictis bona publicentur ex ipsis tn̄ bonis portio filijs relinqť vt.j.e.l.fi.§.fi.⁊ hoc īplicat hec dictio etiā Old.In glo.aut erat i fi.hoc pōt referri ⁊ ad bona q̄sita post publicať.⁊ ad filios si referas ad bona dic vt no.C.eo.l.ij.⁊.s.mand.l.si mādauero.§.is cuiꝰ.⁊ dicā.j.e.l.sȝ si alia.i fi.Si vero ad filios dic ꝙ postea ꝯcepti ⁊ nati nihil debēt hr̄e de bonis pr̄is aut dānati ar.hic.⁊.s.vn̄ cogna.l.j.§.si qs ꝓximior.⁊ de iniust.test.l.si qs exheredato.Dy.Ja.⁊ Ol.Et ad idē qd dixi de bonis dicūt qdā ꝙ ea dȝ hr̄e in vita sȝ de eis in morte non pōt testari.Alij vt Odof.dicūt iure isto indistincte publicari.Alij dicūt aut ꝓpter delictū ⁊ habet locuȝ hic aut ꝓpter illicitam negationem et habet locum.§.is cuius.Alij dicūt aut q̄rit ex ꝯctu iurisgētiū aut iurꝪ vt de leg.iij.l.si deportati.seruo.⁊ ibi per Dy.sȝ hec q̄stio hodie non ꝓcedit ꝑ auť.bona dānatoꝝ.Old.¶ In glo.j.e.l.fi.§.penul.ꝯ ibi non minꝰ quā naturalibus ⁊c.Ibi Sol.vt ibi sȝ nec ibi soluitur et ideo dic subaudiri ⁊ legitimis.

Non vt. Id est statim vel subaudi statim et expone vt.j.postq̄.Old.

Cumqȝ legibus. Id est aliqua ex quinqȝ legibꝰ q̄ statim sequunť.Oldr.Ibi mulieris de cuius dote lucranda maritꝰ pactus erat i casum mortis.Ja.Ibi maiestatē multo fortius i crimine heresis si mulier dānatur dos ⁊ oīa bona sua publicanť cum sit grauius q̄ crimen maiestatis vt.C.de hereti.auť.gazaros.⁊ ꝑ hoc etiā.C.e.auť.bona dānatoꝝ.in fi.i alijs criminibꝰ secus ar.harū legū.Dy.Et dic cū bona vxo.publicanť ante soluto mr̄imonio ⁊ confiscanť etiā dos vt.s.solu.mat.l.si ꝯstāte.§.fi.Si vero ꝯstāte et nullo pacto de dote lucrāda aut ꝑ penā alteriꝰ snīe soluitur matrimoniū qꝛ efficiať serua pene ⁊ tūc idē vt.s.solu.ma.l.si maritus.aut nō soluiť mr̄imoniū vt qꝛ deportať vxor ⁊ tūc cōstante mr̄imonio dos sit penes virū sȝ postea soluto mr̄imonio ageret vt.j.e.l.sȝ si alia.v̊si.qd si deportata.fallit in casibꝰ positis hac.l.⁊ in crīe heresis vt ꝑdixi aut est pactū de dote lucrāda in quēcūqȝ casum soluať mr̄imoniū ⁊ tūc nō ꝯfiscať vt q̄.solu.ma.l.si qs sic stipuleť.⁊.l.seq.aut est pactū de dote lucrāda solū in casum mortis ⁊ tūc ex aliq̄ haꝝ qnqȝ legū dānata dos ꝯfiscať vt hic.Si aūt ex alia cā tūc si soluiť mr̄imoniū vt qꝛ dānať in metallū lucrať maritꝰ dotem ex pacto q̄si mortua vxore vt.j.e.sȝ si alia.in ꝑn.Si v̊o nō soluiť mr̄imoniū locū hȝ.ver.ꝙ si deportata i.e.l.⁊ vide i meis q̄stionibꝰ statutoꝝ scdā parte de dotibꝰ ⁊ ꝑ Inno.de dote post diuor.resti.c.ꝑ vestras.circa fi.licet ꝯtrium videať sentire glo.s.de re iudi.l.a diuo pio.§.in vēditiōe q̄ cōiter reprobať vt ibi dixi.¶ In gl.ꝙ est intelligendū ibi hȝ saluas vel hic loqtur cū pactus erat de dote lucrāda vt innuiť.j.l.sȝ si alia.ibi q̄si mortua secus si stipulatus esset ꝑm.l.s.solu.matri.l.si cōstante.§.fi.Ja.⁊ Dy.Ibi.§.qd autē.que est posita.C.de dona.inter vir.⁊ vxo.l.res que incipit sed hodie.

Et omnes. In glos.ad res dotales ibi vt dixi vel dic actionem.i.exceptiones qꝛ q excipit ⁊c.vt.s.de except.l.j.⁊ ꝑȝ.s.solu.ma.l.si maritus.Ja.In fi.So.vt ibi qꝛ ibi de minima hic de maxima vel mera capitis diminutione loquitur Jaco.de bel.

Sed si alia. Ibi punita sit vt dānata i metallū.Ja.Ibi efficiť ⁊ sic matrimoniū soluiť.Dy.Ibi mortua sit vel ipsius mulieris culpa dissolutū mr̄imoniū.Dy.Ibi ꝙ si deportata.Iste versi.facit ad q̄stionē si filiafa.cōmittat delictū ꝓpter ꝙ bona debeāt publicari nunqd publicabitur dos nō obstāte ꝙ sit filiafa.dic vt not.C.de repud.l.ꝯsensu.circa ꝑn.in glo.magna.in fi.⁊ de iure do.l.si dotē.Ibi retinere ⁊ si dos est interim penes virū.Dy.Ibi remanere donec durat mr̄imoniū.Dy.Ibi hodie.i.eo tēpore q̊ matrimoniū dissoluitur.Dy.¶ Et hic est expssum ꝙ bona post publicationē quesita nō publicantur si sunt deportati ꝙ facit ad id qd nota.⁊ dixi s.e.l.j.§.j.⁊ i fi.glo.aut erat nā hic ꝑȝ ꝙ mulier bona post deportationē q̄sita.s.dotē sibi hȝ ⁊ nō publicatur:⁊ certū est ꝙ deportatio est de illis casibus quo iure isto tacite publicabūtur bona vt ꝑȝ.s.e.l.j.in ꝑn.Ibi aūt ciuitas ⁊c.Sȝ forte posset dici hoc spāle fauore dotis ⁊ sicut alia multa sunt spālia vt.s.solu.ma.l.j.⁊ hoc innuit hec lr̄a vt dicit quasi humanitatis intuitu.¶ In gl.si hic ex humanitate ibi ꝙ nō perdat dotem vel ꝙ bona postea q̄sita non auferunť mulieri.In fi.sȝ ꝑ hoc ad plenū nō soluiť ꝯtrium imo magis validatur:qꝛ si humanitas est i hoc vt actio nō nascatur nec ꝑdāt dotē ergo al's nascitur actio ꝯstāte mr̄imonio qꝛ illud est spāle cuiꝰ ꝯtriū est ius cōe ar.j.ad munici.l.j.⁊.s.d legib.l.ius singulare.Sȝ dic ꝙ humanitas est in hoc ꝙ bona post deportationē q̄sita non auferantur mulieri.Dy.¶ Sȝ certe salua pace dn̄i Dy.lr̄a clare innuit ꝙ etiā humanitas sit circa fictioneȝ natiuitatis actionis de dote:vnde Jo.dicit eā natā ꝯstante mr̄imonio ꝓ quo est manēte mr̄imonio mulier agit de dote marito exheredata ꝯ heredes soceri dotꝪ.s.solu.ma.l.si ꝯstante.§.j.⁊ de do.prelег.l.inter.sed pōt respōderi ꝙ illud ꝯtingit qꝛ mortuo socero quo ad eū solutū est matrimoniū vt.s.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.cū hic status.§.si socer.⁊ ar.in auť.de nup.§.deinceps.⁊ qꝛ per exheredationē puer diciť factus vir ad quē dos ꝑuenire dȝ ⁊ ideo sicut ageret ꝯ virū si dotē excepisset ꝓpter inopiam.vt.s.solu.ma.si ꝯstante.in ꝑnc.ita ꝯ heredes soceri agit vt potius quā pauperi viro detur vt in legibꝰ sanctis cum in manibꝰ pauperis cōmissa pericliteť substātia vt.C.de suspec.tuto.l.pietatis.⁊ ideo potiꝰ sibi reddēda est.vt.s.de rei ven.l.a quo.ij.rn̄.Itē pro hac Jo.opi.est.s.de dote prcleg.l.ij.§.idē iuť.q̄rit si dotē.sȝ ⁊ ibi in casu ꝑmisso loqť cū maritꝰ exheredatus erat nā ⁊ alibi ꝓpter exheredať.aliqd fit ꝙ.al's nō fieret vt.s.ꝙ

vt. s. q̄ cū eo. l. ij. Itē pro Jo. est q̄ obligatio dotis habet diem et nō cōditionem vt. C. de pscrip. xxx. anno. l. cū notissimi. §. illud ergo obligatio pñs et per cōsequēs actio licet nundum cōpetat sic em̄ est in obligatiōe i diē. vt. s. de v̄. ob. l. cētesimis. in pñ. l. de ver. sig. l. cedere diem et institui. de v̄b. obl. §. oīs nā actio interdum nata est lz nō cōpetat vt qñ est in diē celebratus 5ctus vt redditio dotis vt. d. §. illud. nūq̄ reperit̄ q̄ lex dicat nō natam actionē cōstante mr̄imonio sed dicit nō cōpetere vt. C. de colla. l. dotis. et arg. so. ma. l. quotiēs. et hanc opinionem approbat hic Jaco. de are. cuius sunt pdicta. et de ista qōne an nascatur actio de dote sol. ma. vel cōstante tangitur in glo. s. de pac. l. iurisgentium. §. qnimmo. que incipit fm marc. et plene p Dy. in lectura sua institu. de actio. §. actionū. v̄. fuerat quē quidā habent. p. §. v̄. vlterius quero duo dubia circa act. de dote.

Diuus adrianus. Lex ista vult h dicere si ɔdēnatus vel duct⁹ in carcerē vt ɔdēnet̄ aliquid habeat penes se refert nā aut illud cōtinetur īter panicularia aut nō. Primo casu nō cedit in lucrū officialiū nec ɔfiscat̄ sed cōuertitur vt hic dr̄. Scdo casu qñ non cōtinetur sub panicularib⁹ puta q̄ est instrumentū debiti lapis p̄ciosus vel pecūia aurea et confiscatur et plana est ibi optiōes. Genus custodum est de quo fit mentio in aut. vt neq3 miles neq3 federatus circa fi. col. viij. ibi plerūq3 etiam vide. i. ex ratione panicularium. Dy. ibi corosas al's corrosas et exponit glos. i. acceptas vl' dic. i. collectas vel habitas et sic exponitur. s. de ad. tuto. l. ita aūt. in prin. vbi est istud verbum Oldr. et de statu libe. statuliberos. §. si qs seruū ibi per quez nimie diligentie. i. valde nimie. Et sic not. q̄ nimia diligentia hic reprehenditur sic etiam nimia iusticia vnde dicitur noli esse nimis iustus de penitē. di. j. c. porro. §. et salamō. nam qui nimis emungit elicit sanguinem. iiij. di. deniq3. nā omne quod est nimium reuertitur in vitium.

1 Lex et ratio naturalis idem sunt.

1 Eam ratio. Al's incipit q̄ liberis. Et not. ex isto prin. q̄ lex † et ratio naturalis idem sunt et ad hoc institu. de iur. natu. gentium et ciuili. §. q̄ v̄o naturalis ratio. Et ad hoc optime facit qd̄ dicitur q̄ in causis potest aduocatus allegare solā naturalem rōnem et valebit tale argu. in causis vt probat̄ extra de verb. sig. c. forus. §. cā. nec habet tale arg. probari per testes vel instrumenta sed solum per naturalem rationē et ibidē no. in glo. ibi luerēt subaudi hi quos et c. et cōcor. C. de penis. l. scimus. et extra de reg. iur. c. sine culpa cū ibi notatis. et s. de penis. l. crimen. cum his q̄ ibi nota. et dixi ibi ad vniuersitatē. i. ad vniuersa bona patris et facit hec lex ad qōnem vtrū debita iure nature possint tolli vel diminui pro statuto de quo dicetur. j. de re. iur. l. iura sanguinis. et plene per Dy. extra de reg. iur. c. indultuz. lib. vj. et plenissime dixi. C. de inoffi. testa. aut. nouissima.

Si libertinū. Concordat p omnia. s. de bonis libertorum. l. si in libertinuz. Ol. ibi sue morte concor. cuz vulgari pergam. et est arg. q̄ si pater filio aliquem per fideicō. substituit et filius postea fuit decapitatus q̄ substitutus admittatur sicut si sua morte decessisset et p hoc. j. de iure fisci. l. statius. Item est ar. q̄ si vasallus committat delictum propter qd̄ bona debeant publicari q̄ ius qd̄ habet dn̄s in feudo non publicetur et not. s. de adulte. l. si postulauerit. §. fin. et pro hoc. j. de iur. fisci dicta. l. statius. §. cornel. s. de de dam. infec. l. si finita. §. si de vectiga. et ibi de hoc dixi et plene C. de here. aut. si vero dn̄s temporalis. et quod dictum est in vasallo idem in emphyteota dici potest. Sed quid si libertus vel vasallus non sit dānatus ad mortem sed solum bona publicātur nunquid fiscus capere poterit et retinere ius ipsi⁹ liberti vl' vasalli dic q̄ sic vt. s. de leg. ij. l. peto. §. si prediū.

1 Laicus criminosus si effect⁹ est cleric⁹ an debeat puniri.

Ex bonis. Ibi quā naturalibus subaudi et legitimis ne sic 5. s. eo. l. j. iij. rñ. et qd̄ subijcit etiam si non in reatu dic. i. non precedente accusatione reatus et sic ad fraudem presumendam non requirit̄ deprehensio in crimine vel accusatiōez esse porrectaz s3 sufficit solum crimen esse cōmissum et metus accusationis imminentis quem metum suspicari debuit ex quo deliquit sed contra hoc videtur. j. titu. proximo. l. fi. in princip. vbi videtur q̄ sit necessaria deprehēsio vel precedens accusatio sed ibi loquitur de occidēte seipsum timore future pene vbi exigitur maior et magis euidens presumptio hic autem loquitur de presumptione fraudis circa alienationē bonorum circa qd̄ exigitur leuior presumptio q̄ facilius presumendū est quem in fraudē alienare q̄ seipsum occidere. Et faciunt predicta ad materiā. l. post contractuz. s. de dona. vbi de

1 hoc plene dixi. Itē facit ad qōnem laici condēnati † qui postea factus est clericus nunquid contra eū possit fieri executio sn̄ie per iudicē secularē circa qd̄ dic aut factus est clericus in fraudē et hoc constat et tunc fiat executio. Aut non in fraudē et hoc constat et tunc non fiet executio ar. s. de accu. l. hos accusare. in princ. vbi de hoc tetigi et. §. hoc beneficio. aut dubitatur et tunc si iaz erat in crimine deprehensus vel accusatus p̄sumatur factus clericus in fraudē al's non vt. d. vlti. in princip. j. tit. prox. licet iste. §. sit ar. idem esse etiam si accusatio vel criminis deprehensio non precessit. Et ad hoc facit. s. de excu. tuto. l. non solū. §. sunt et alij. al's est sub. l. s3 in hoc rescripto al's incipit. l. lex idē vulp. et ibi Dyn. formant hanc questionem. Dn̄s Jacob. de are. eam tangit. s. iudicatum solui. l. iam tū in princip. et videtur tenere q̄ si clericatus superueniat ante sn̄iam p̄sit si post nō vt ibi dixi. Dn̄s Ray. dicta. l. hos accusare. ver. item legatum. arguit q̄ dignitas superueniēs sibi prosit per ipsum v̄. et. j. de vaca. mune. l. his oneribus. §. auctis. et. l. ptor. §. fi. s. de arbi. l. non distinguemus. §. sacerdotio. j. de re mili. l. qui cum vno. §. reus. et. s. si quis cautio. l. qui autem in oppositum allegat. s. de iur. om. iudi. l. cum quedam. de iudic. si quis postea et ibi in glo. si exnoxa. cā agat̄. l. penul. de excu. tut. l. tutor. petitus. et. j. de mu. et ho. l. cura. §. fi. et de re militari. l. si tandem concludit q̄ si loquamur de pene impositiōe. s. que pena debeat imponi habet locū l. j. j. de penis. si quo ad forū tunc aut superuenit post sn̄iam et non p̄dest vt. l. iam tū. si aūt ante apparet fraus et nō p̄dest. vt s. de adul. l. si maritus. §. j. et. d. l. hos accusare. cum si. aut nō apparet fraus tunc locū habet predicta distinctio dn̄i Dy. Sed licet p̄dicte distinctiōes p̄babiles videātur dicas tn̄ q̄ sufficit sola p̄uētio per citationē vt postea nō p̄sit sibi p̄uilegiū clericatus vel aliud supueniēs vt. s. de iudic. l. si qs postea de iur. om. iudic. l. cū qdā puella. et extra de foro compe. c. pposuisti cū ibi notatis. et quo ad executionem vr̄ expressum. s. de pe. l. j. in pnc. vbi de hoc et pleni⁹ dixi. C. de epi. et cle. aut. cā q̄ fit cū monacho signata super. l. oēs. qui vbiq3 et in speculo de reo circa princip.

Si plures. Dicit glos. tres ad minus ex quo colligē q̄ tres plures dicunt̄: immo etiā multi dicuntur de significato cuius dictiōis multi vide qd̄ dixi C. de ad. tuto. l. ɔstitutionē et in alphabeto dictiōe multi. Itē qd̄ dicit numerus facit no. q̄ numerus est cā dispēsatiōis concedende et p hoc. C. qui numero liberoꝝ per totū. ibi ampliari no. pulchrū tex. ad qd̄ ɔcor. C. de bonis lib. l. fi. et. ibi de hoc tetigi. et est multū cōtra certos ordines religiosoꝝ q̄ magis student in multitudine diuitiaꝝ q̄ fratruz: īmo qd̄ deterius est nolunt recipe fratres vt augeant diuitias et ita studēt diminuere cultū diuinū vbi ampliare deberēt vt ex̄ de ɔsue. c. vlti. de preben. de multa cū si. ibi tot possessores. s. q̄t sunt filij qbus fit grā de bonis forte fm. l. s. de acqui. re. do. l. in agris. in fi. et ad hāc lr̄az cōcor. j. de ver. sig. l. pnunciatio. §. cōi iure. q. d. pri⁹ erat vn⁹ possessor. s. pater nūc erūt plures. Et sic est ar. q̄ si fr̄es remaneāt simul post mortē patris q̄ non dicant̄ vna familia sed plures q̄ facit p impositione collectarū vt debet eis imponi diuisim et not. simile arg. contra. s. de excu. tuto. l. tria onera. Dy. in ver. p̄terea ibi p flagitiū. i. turpiter sine delicto mediāte ibi diu⁹ pius rescripsit. s. q̄ bona debeant auferri per fiscum et non debeant pertinere ad sequentes in gradu. Et est hic euidens argu. q̄ si frater occidat fratrem vel occidi p̄curet q̄ bona occisi non debeant pertinere ad filios occidentis sed debeant pertinere ad fiscum. Et hoc quando occisus nō hēret alios in eodē gradu si em̄ haberet tunc ad eos deuenirēt et nō ad fiscū arg. s. si qs aliquē testari p̄hibuerit. l. ij. Dy. pro et contra possent multa allegari et hn̄ facit. s. so. ma. l. si ab hostibus. §. fi. in glo. s. eum necauerit in fi. Sed hic in atrocioribus in quibus patri parere non debuit vt. s. ad. l. aquil. l. liber homo. scdo et dic vt ibi. et. j. de re. iur. l. ad ea. Dy. et Jac. de bel.

De bonis eoꝝ q̄ mortē sibi consciuerūt. Rubrica.

Super rubrica. Uide Az. in sūma. e. et horū q̄dā sunt qui hoc faciūt criminis metu vel cōsciētia quidā tedio vite vel inpatientia doloris vel inualitudinis quidā iactatiōis cā vt empedocles et quidā plus de cōuento habet̄ de iniusto testō. l. si qs exheredato. §. eius. ver. perinde. et ver. se. qdam cuz magnitudine in quo dn̄o subdātur sicut fecit catho vel ne stuprū patiant̄ vel ne videant̄ stupro ɔsensisse sicut fecit Lucrecia

Et an aliquo ꝑdictoꝝ modoꝝ liceat seipsuꝫ interficere plene tractat Aug. lib. j. de ciuitate dei. c. xviij. ⁊ multis capl'is se. q̄si vsq; ad fi. lib. ⁊ final'r ꝯcludit qḋ nō est licitū aliquo casu sit impunitū aliquo nō. Or in capitalib⁹ causis liceat corrūpere aduersariū. j. e. l. j. ⁊ an iudicē vel custodes carceris corrūpē liceat sicut lit. cōte. facit trāsire actiōes ex delicto in heredē ita ⁊ confessio. j. e. l. ij. ⁊ an latrones vel fures possint aduersariū corrūpere nō hr̄ ꝑ ꝯdēnato id de cui⁹ pena impatori rescriptū ē. e. l. §. si is. An cōsciēs sibi mortē hēat heredē. j. e. l. fi. ⁊ de dep̄henso in crimīe qd opetur. Itē facit ad materiā alienationis facte ꝑ malefactorē ⁊ si delinquēs post delictū fact⁹ est clericus ⁊ an fisc⁹ teneat̄ ad legata relicta ꝑ eū cui⁹ bona cōfiscātur. De significato ṽbi ꝑpetrauerit. e. l. §. pap. ⁊ an in delicto liceat penitere an heredes possint ꝓbare defensionē ⁊ inocētiā ei⁹ q se occidit. e. l. §. fi. et an iste tit. sit correctus per aut. bona dānatoꝝ.

1 ☞ Custodem carcerum an liceat corrumpere.

In capitalibus. Ibi ꝯtinent. s. intelligendū est ꝙ parcat̄ aduersariū corrūpēti. Dy. ibi qualitercūq;. s. etiā aduersariū corrūpēdo vt dictū est ⁊ ꝯcor. ij. q. iij. c. notandum. ⁊ per Gof. in sūma de tpe ordi. §. antepenult. ⁊ vide Azo. in sūma. e. ⁊ excusat̄ etiā qs receptans ꝯsanguineū vt. s̄. de receptato. l. ij. in glo. s. perpetuā ibi ar. hui⁹. l. et hn̄ nec deierare vr̄ cū. l. ꝑmittēte faciat. vt. s̄. q satisd. co. l. fi. ⁊ statim innuit̄ in fi. huius gl. vel dic vt. d. l. j. C. de iur. calū. plene no. Sꝫ nunqd custodem carcerū † licet corrūpere vt ꝯsanguinei euadēt ex carcere vr̄ ꝙ sic ꝑ. l. istā. Sed dic cōtra. vt. s̄. de custo. reoꝝ. l. penul. ⁊ fi. ⁊. j. de re mili. l. miles. scḋo qꝛ nec ipsis carceratis fugere lꝫ sine iudi. licētia imo diceret̄ carcerē frāgere ⁊ pena capitali punirētur vt. s̄. de effract. l. j. ⁊ idem puto de iudice vt euꝫ corrumpi nō liceat cum hoc non reperiatur cōcessum immo prohibitū. C. de pena iudi. qui male iudicauit ⁊ aut̄. ibi posita.

Imperator. Al's incipit eos qui ibi vt cōfessos no. ꝙ sicut lit. cōte. facit actionē penalē transire ad heredē ita ⁊ cōfirmatio Dy. ⁊ pōt istud princ. plane intelligi de latronib⁹ q sine homicidio depredantur q si nō in itinerib⁹ nec sepius cōmiserunt dānātur ignobiles in metallū: nobiles in insulam vt. s̄. de penis. l. capitaliū. §. crassatores. hi em̄ cum non immineat eis pena sanguinis per eoꝝ corruptionē accusatoꝝ habētur ⁊ sic bona eoꝝ cōfiscantur vt ⁊. s̄. ti. j. in prin. In fure nō pōt loqui cū eius bona nō cōfiscentur vt. j. l. ꝓx. nisi dicas de abigeo qui debuit nobilis deportari: ignobilis alia pena puniri vt. s̄. de abige. l. j. §. q̄q̄. Sed ibi dicit de relegatione sed nō nocet. vt. j. ti. j. l. relegati. cū in ꝑpetuū relegentur. alij dicunt ꝯfessionē in crīali valere in ciuili vt sic loquat̄ de pena dupli. vel tripli in qua non relinquunt defensionē heredi ac si cōtra eū esset lis cōtestata in ciuili. arg. C. ex delic. defuncto. l. vnica. Sꝫ tūc est ꝯtra. C. ad. l. iul. de vi publica. l. si qs ad se fundū. ⁊. s̄. ti. ij. l. si preses. Alij dicunt furem magne rei cōfiscādum sed modice rei nō ⁊ sic loqtur. j. l. ꝓxi. §. idē rescripsit. Sed pōt ibi subaudiri maxīe vel hic loqtur in fure qui cū gladio furatur ⁊ nobilis est q debet in īsulam deportari vt. s̄. de sicca. l. j. §. j. ṽ. qui ve hoīeꝫ ⁊. l. iij. §. penul. ⁊ est h̄ casu publica accusatio. Ja. vel ſm Dy. pōt loqui de furib⁹ qui palam furantur ⁊ nō sunt famosi qui puniūtur. l. iul. de vi publi. cuius pena est publicatio bonoꝝ cum relegatiōe vt insti. de publi. iudi. §. itē lex iul. ⁊ no. s̄. de penis. l. capitaliū. §. famosos. nec potuit corrumpere accusatorē quin ꝑ cōfessionē habeatur cū nō sit crimē qḋ sanguinis penā imponāt ⁊ ita nō ob. s̄. l. ꝓxi. Vel posset dici ꝙ hn̄ loquat̄ de illis latrōib⁹ de qb⁹ loqtur ꝑal. leg. §. famosos. quibus pena capitalis imponit̄ sed dices in eis spāle vt corrūpēdo accusatores ꝑ ꝯuictis habeātur ꝓpter detestationē crimīs. Dy. ibi nō relinq̄re. s. ꝑ ea pena q̄ pro eo furto imponit̄. Dy. in gl. ac si dicat ibi. l. manicheos. imo nō est cōtra qꝛ ibi auferuntur heredib⁹ vel dic hāc ſm intelligētiā nō ꝓbato delicto post mortē cuius probatiōis heredes obtētu mortis ⁊ snīe declinare non possunt qn bona heredib⁹ auferant̄ nō aūt ex hoc solo qḋ ꝓbatur accusatorē fuisse corruptū. Jac.

Si is. De cui⁹ pena ibi rescriberētur ꝑ principeꝫ ⁊ sic no. ꝙ ꝓ non cōdēnato habetur ille q condēnat⁹ est ab eo cuius snīa alterius cōfirmatione dependet anteq̄ ab ipso confirmetur ⁊ hoc intendit iste. §. Dy. ibi videatur vt per hoc bona ei⁹ nō debeant publicari sed heredib⁹ cōcedi. Dy.

Ubi rei postulati. Id est ḋ crimine accusati. dy. ibi deprehensi vel forte etiā alios. Jac. ⁊ not. istud ꝑncip. qḋ ꝓdest ad multa. Et ꝑmo ad deprehensionem in crimine q multū opatur vt hic patet et. s̄. de ritu nup. l. palā questū. § qui in adulterio. C. ḋ epi. ⁊ cle. l. raptores. ⁊ plene dixi C. de defen. l. defensorē. Item facit ad materiā. l. post ꝯtractuꝫ. a s̄. de dona. Itē ad q̄stionē laici[a] q post delictū fact⁹ est clericus de qua dixi. s̄. l. ꝓxi. ī fi. §. ex bonis. ibi heredes nō habent alium q̄ fiscū. Dy. vt. C. ad. l. iul. de vi. l. tutoris. Sed an fiscus teneatur ad legata relicta ꝑ illū cuius hereditas ad fiscū deuoluitur questio est certa ꝙ sic distinguit aut ad fiscuꝫ deuoluitur hereditas ꝓpter delictum defuncti aut ꝓpter delictū heredis aut qꝛ vacat ⁊ nō est qui adeat. Quo casu ad fiscū deuoluit̄ vt. j. de iur. fis. l. j. §. an bona. ⁊. C. de bo. vacā. ꝑ totū lib. x. ¶ Primo casu certū est ꝙ fiscus ad legata nō tenet̄ imo si soluta sunt repetit vt. s̄. de leg. ij. l. cū filius. §. repetūdarū. Scḋo casu hn̄ ꝑstantur vt. s̄. ad sil. l. cū fisco. ad trebel. l. marcellus. ⁊. j. de iur. fisc. l. dicit̄ Tertio casu tenet̄ simil'r fiscus vt. s̄. de leg. ij. l. qdā testō. §. quotiēs. ad debita aūt semꝑ certum est eū teneri. vt. d. l. tutoris. ⁊. s̄. so. ma. l. marito. ⁊ de capi. dimi. l. j. Dy. sed quid si aliqs a latronib⁹ fugiēs se ꝑcipitauit nūquid peccauit mortal'r de hoc vide ꝓ ⁊ cōtra vt no. xiij. di. c. nerui testiculoꝝ. in glo. ꝑ et archid.

Pap. Ibi esse obnoxiā predicte pene. Jac. ibi in reo accusato vel deprehenso vt. s̄. in prin. l. Jac. ibi ergo id est ad hoc vt presumat̄ propter conscīētiā delicti mortē sibi intulisse. Dy. ibi afficiendus esset: ⁊ bona publicanda ꝑ consequens vt. s̄. e. l. j. ⁊. j. in fi. sequentis vers. Dy. ibi perpetrauerit no. ꝙ verbū perpetrare actus ꝯsummationē significat. per em̄ significat ꝑfectionem rei cui adiūgitur. s̄. de adul. l. ij. ij. rū. j. de ver. signi. l. edificata. §. perfecisse. ⁊. l. vrbana. §. pernoctare. ⁊. s̄. ad turpil. l. in senatus. circa princ. vnde delictū nō videtur esse perfectum vbi fuerit consummatum qḋ facit ad q̄onem si potestati fuit ꝯcessum arbitriū sup maleficijs suo tpe ꝑpetratis ⁊ qdaꝫ vulnerat⁹ tpe sui officij ⁊ morit̄ tpe sequētis ꝑtātis nūqd ad hec extēdatur arbitriū. Dy. ibi decesserit de fortuito seu naturaliter. Old. in glo. i. facit ibi. l. qui falsam. So. vt dixi. s̄. ti. j. l. si quis aliqd in fi. Dy. vel dic ſm Jac. de bel. ibi penitentia ꝓdest quo ad penā vitādā sed nō ꝓdest quo ad vitiū cū qn̄ semꝑ sit malus ꝑsumere ꝑsumendus ⁊ ob id puniēdus vt hic ⁊. s̄. de edil. edi. l. quis sit fugitiu⁹. in prin. vel dic ibi voluit in aliū delinquere hic in seipsum ⁊ est ratio vt hic in littera patet ⁊ ad idem tendit Jac. ibi meminisse sed ibi in leuibus. Dy.

De illo. Ibi sic decesserit ⁊ sic bona debeant publicari. Dy. ibi ostendere qḋ ostēdunt eoipō ꝙ cōtrariū nō docetur vt patet statim in fi. ⁊ sic dꝫ intelligi. C. qui testa. face. pos. l. ij. Dy. ibi ꝓbatū ꝑ aduersarios heredes. vt. C. de iur. fis. l. vlti. ⁊ not. ꝙ titulus iste hodie corrigit̄ ꝑ aut. bona dānatoꝝ. C. de bo. damn. licet em̄ ibi loquat̄ qn̄ ꝑ dānationem: tn̄ idē vr̄ qn̄ mortē qs sibi infert arg. s̄. e. l. §. j. ṽ. vt aūt diuus. ⁊. §. ij. ṽ. ergo ita demū. In glo. cōtra est in fi. Sol. ibi intulit sibi manus hic nō. Itē ibi cōstabat ꝙ metu crimīs hic nō. Dy. vel ſm Jac. de bel. ibi cōstabat de crimine qꝛ erat certū ꝑrem filiū occidisse ⁊ ideo ibi fit probatio innocentie per coniecturam ⁊ presumptionem hic aūt erat dubiū eum ꝯmisisse reatum ⁊ ideo in dubio presumitur innocēs nisi contra probetur.

¶ De interdictis ⁊ relegatis ⁊ deportatis. Rubrica.

Super rubrica. Pena relegatiōis vsq; ad cētum miliaria imponit̄ etiā clerico. vt. C. de epi. ⁊ cle. l. quicūq; an bona relegatoꝝ confiscētur. j. eo. l. j. An deportatus possit manumittere. j. e. l. ij. Si ex delicto publicētur bona aut publicentur feudalia vel ꝑmittāt ad heredē. et an filius succedat in regno lꝫ nō sit heres ꝑris: an relegati retineāt liberos in ꝑtāte. j. e. l. relegati de tripeici exilio. j. e. l. exiliū. an ꝑtās possit relegare ex̄ districtū. j. e. l. relegatoꝝ. Et an plures ꝓuincie deportare possint differētiā īter deportatū ⁊ relegatū. e. l. §. hic est differētia. et an relegat⁹ teneatur soluere collectas et alia onera ⁊ quo loco. De relegatis ad tp̄s. e. l. §. ad tp̄s. ⁊ si bannū pecuniariuꝫ est datū alicui nō seruata solēnitate statuti an possit iudex ꝑcipere qḋ soluat̄. Or qs nō pōt relegare ī insulā q̄ nō est sue iurisditiōis. e. l. §. sicut aūt. Or hispania subsit impio romano. e. l. §. interdicere. ⁊ si florētinus delinquat in regno Frācie an possit accusari florentie ⁊ an cōtra eū ꝑ inq̄sitionē ꝓcedi an interdici possit alicui locus originis. e. l. §. dubitatū et an interdicto loco originis videatur etiā interdictus locus cui iudex preest an pluribus locis vel ꝓuincijs possit alicui interdici. e. l. §. si quis. Is cui patrie īterdicit̄ in vrbe romana morari nō pōt. e. l. §. cōstitutū relegatis assignat̄ tempus infra qḋ recedāt. e. l. §. is qui. cui interdicta sunt maiora ⁊ minora. e. l. §. solet. ⁊ an vasall⁹ qui de

licentia

licentia dñi põt inuestire alium vasallum minorẽ possit ꝛ maiorem an ex eodem facto possit quis consequi penam et premiuꝫ ĩ.e.l.sed onere. Qꝫ interdici possit alicui ne de domo sua exeat ĩ.e.l.fi.ꝛ an possit interdici alicui ꝙ nõ vadat per certaꝫ cõtratam ꝛ an possit quis poni ad confinia.

c **Aput.** Id est capitalis vel incipit pap.ibi quibus subaudi illis.Dy.ꝛ Jac.

Manumittere. In glos.in fin.vel dic ꝙ gratis nõ põt sed accepto precio sic.Jac.

a ℭ Euz qui a Adde glo.ꝛ bar.i.l.C.de bo.liber.

Cum qui. a Ibi libertos q̊ ad ius ꝙ ad extraneos heredes transiret ꝛ facit hec lex ad questionẽ si ex delicto alicui⁹ bona publicẽtur an feudũ qd̃ habeat remanere debebat penes hedem suũ ꝛ dic aut feudũ erat paternũ ꝛ tũc publicat̃ aut acquisitum ab auo vel alijs ꝓgenitoribus ãtiquo tpe ꝛ tunc non publicatur sed remanet penes heredes ꝛ hic est ipsa veritas licet ꝑ ꝛ cõtra no.š.ad.l.cor.de fal.l.si quis pr̃is.Dy.ꝛ de hac qõne no.in glo.š.de senato.l.emancipatũ.ꝛ plene dixi.C.de libertis ꝛ eoruꝫ lib.l.ij. ℭ Sed distinctio p̃dicta vr̃ tolli ꝑ casum in vsib⁹ feu.si vasallus feudo priuetur.c.j.naꝫ ibi feudũ erat auitũ et tñ filij priuantur ꝓpter feloniã patris ꝛ oẽs in infinitum ꝑ lineaꝫ descendenteꝫ.ꝙ aũt ibi loquatur de feudo antiquo patet quia al's nõ iret ad collaterales.Sed lex ista locũ habet in alijs reb⁹ non in feudo ꝛ sic intelligatur.d.l.emancipatum.ꝛ de hoc vide in vsibus feudo.que fuit prima cã beneficij amittendi.c.j.§.j.et no.expresse de ꝓhibita feudi aliena.l.impiale.§.insuper.ꝛ vide qd̃ no.per Dy.de reg.iur.c.non debet qs alterius odio.lib.vj.ꝛ extra de feu.c.ij.in vltima gl.ꝛ de ali.feu.pr̃.c.j.ꝛ de cõtrouersia feu.c.titius filios.Itẽ facit hec lex ꝙ regnũ trãseat ad filiuꝫ etiã si nõ sit heres patris quasi ꝓcedat a genere non a patre ꝛ de hoc dic vt not.C.de dona.inter vi.ꝛ vxo.l.penul.ver.nec obstat.immo ꝑ hac parte facit in glo.š.de iur.patrona.ibi reuerẽtiam patrono ex iure quasi naturali.vt.C.de ĩ ius vocã.l.venia ibi vel verius hoc idẽ no.C.de bonis liber.l.j.Item si nomine.l.relegati in glo.ꝛ.ĩ.de iur.fis.ꝛ ibi.l.si qua mulier.immo.l.si qua militi.immo si necesse.Ol.

Exilium. Pro declaratione vide qd̃ not.per archid.xlv.di.cum beatus ibi ceterorum locorum.s.habitatio.Old.ibi.lata fuga et dicitur lata fuga quia vbicũqꝫ sit preterꝙ in loco determinato dr̃ esse in fuga.Old.ibi aut omnium:expone aut ꝑ.i.Old.ꝛ vide qd̃ dicam.ĩ.e.l.relegatorum.in princip.§.j.

Inter penas. Ibi adimit ciuitatem et oĩa ea que sunt iuris ciuilis.vt.š.de penis.l.quidaꝫ sunt ſui pene et dic inter penas.s.capitales.Dy.ꝛ Old.ibi plena appositione.i.scripta plene imperatori em̃ causa que mouet eũ ad imponendam deportationẽ.Ol.ꝛ acta cause vt.C.de relationib⁹.l.j.in glo.nisi hãc ibi de penis.l.ij.§.j.ꝛ que sit ratio quare presides deportare non possunt ibi plene dixi.

Decuriones. Ibi ante questionem.s.habendã de alijs super hec: naꝫ decuriões non torquentur vt.ĩ.de decur.l.fi.ꝛ.C.de questiõibus.l.antepenult.ꝛ penultima.Dy.

Relegatorum. Ibi simpliciter.s.relegantur.Dy.in vers.si vero non habent nõ forte ar.cõtra rectores ciuitatũ italie qui sepe precipiunt subditis suis ꝙ vadant ad cõfinia extra eorum districtum sub certa pena ꝙ tale preceptũ non valeat ꝛ ꝓ hoc.ĩ.e.l.§.sicut.Jac.et dicet̃.ĩ.e.l.fi.Sed ꝓ eis est.š.de penis aut dãnum.§.est pena.Ol.ibi relegatus.i.ad penam relegationis dãnatus.Ol.in gl.i.hec glos.innuit ꝙ preses ꝓuincie deportare nõ possit etiã si insulam habeat qd̃ est cõtra glo.l.illicitas.§.qui vniuersas.de officio presidis vbi dicit gl.ꝙ ratio quare deportare non potest est qꝛ insulam nõ habet et tñ potest qd̃ maius est.s.ad mortẽ dãnare.Sed dici potest ꝙ vbi imponitur pena mortis executio fieri debet omni dilatione remota vt.C.de penis.l.cum reis.ꝛ no.in simili.š.de publi.iudi.l.is qui reus.in vltima glo.magna sed in delictis q̃ deportationẽ exigunt non est tanta atrocitas delinquendi ꝛ ideo differre ꝛ p̃ncipi rescribere facilius conceduntur vt hic Old.Uel dic aliter vt dixi.š.de penis.l.ij.§.j.

Hic est differẽtia. Hic ponitur differentia inter deportatum et relegatũ sunt ꝛ alie differentie vt not.ꝛ dixi.š.de penis.l.qdã sunt ſui pene ꝛ bñ in gl.qui.modis ius pa.po.soluit̃.§.relegati.vbi etiã not.vtrum banniti nr̃i tpis equipent̃ relegatis vel deportatis de qbus tñ latius dixi.C.de here.insti.l.j.Sꝫ nunqd relegat⁹ tenet̃ soluere collectas ꝛ alia onera pr̃imonialia dic ꝙ sic qꝛ pena nõ dꝫ tribuere immunitatẽ.vt.ĩ.e.l.§.fi.Sed q̊ loco soluet ꝛ poterit cõueniri dic ꝙ si maiorẽ partẽ fortunarũ suarum transtulit ad locũ relegati ibi soluit vt.ĩ.ad municipa.l.si quis instructus.§.fi.ꝛ ibi in glo.ꝛ ad p̃dicta facit qd̃ not.in sũma feudorũ.qui.mo.feu.acqrat̃.§.idẽ põt intelligi de infamibus.Itẽ no.ꝙ dãnatus in exiliũ ad aliqd̃ tp̃s retinet bona sua ꝛ domicilium ꝛ ibi põt cõueniri vt.š.ex q.cau.in pos.ea.l.ad cognitionẽ ꝙ nõ memini alibi ita clare.repiri põt etiã quis relegat⁹ in ꝑpetuũ vt no.C.de epãli au.l.nemo.ꝛ pena exilij est pena capitalis vt not.C.ne christianũ mancipium.l.j.ꝛ vide ad hanc materiam qd̃ not.š.de capit.dimi.l.amissione.in glo.

b **Ad tempus.** b Ibi vl' bona.s.oia.Dy.ibi quarta i.in qbus ꝯtinetur ad ẽptio bonoꝝ relegati.Dy.in glo.s.cũ quid emptiõe bonoꝝ in p̃nc.bãnũ fuit datũ alicui centum libras nõ seruata forma q̃ ꝑ legẽ municipalem debuit seruari ꝛ ꝓpterea nõ tenet ipso iure deide iudex p̃cepit ꝙ nõ recedat nisi soluat ipsa centũ.Questio est vtrum teneat p̃ceptum ꝛ est hic ar.ꝙ nõ.ꝛ.š.de testa.tute.l.iure nostro ꝛ qꝛ executorium est banni:sed bãnũ est nullũ ergo ꝛc.vt.š.de re iudicata.l.si cum nulla.et.l.nimis prope.C.de execu.rei iudica.ar.contra quia contra ius litigatoris.Dy.ibi.§.biduũ.ꝛ dic circa hoc vt no.ꝑ Dy.š.de fideius.l.grece.§.a tutore.in fi.§.fi.Ol.

b ℭ Ad tẽp⁹. Adde bal.ĩ l.nõ dubiuꝫ. C.de le.et in l.si seuerior. C.de infami.

Sicut aũt. Ibi non potest facit ad id quod dixi.š.in princ.l.in glo.forte si pri⁹ ibi assignet immo ipse idem preses potest quando in sua prouincia habet insulam scd̃m quosdam vt.š.e.l.§.j.vbi de hoc dixi ꝛ latius de penis.l.ij.§.primo.

c **Interdicere.** c Ibi.Motio probo: ꝓpriũ nomẽ presidis prouincie.Ol.ibi domicilium habet ꝓpter delictum in loco incolatus cõmissum vt differat a sequenti.Ol.et no.ꝙ hispania subest de iure imperio romano vt hic patet ꝛ ad hoc.š.ad.l.rho.de iact.l.dep̃catio.ꝛ plenissime dixi ꝙ ꝓuĩcie subsint imperio de iure.C.de summa tri.l.j.ibi quid.i.aliqd.Ol.in v̇.sed ꝛ eos.no.istũ v̇s.qui determinat questionẽ de qua sepe q̃ritur ꝛ hic no.in glo.ꝛ bñ dicit videlꝫ ꝙ si florentinus delinquat in regno Frãcie qd̃ põt accusari ꝛ puniri florentie:ad hoc extra de p̃uil.c.volẽtes.li.vj.vbi dr̃ ꝙ in exceptatis est spãle ergo ĩ ceteris est ius cõe de hoc dixi.C.vbi decetero agi oporteat.l.j.et aut̃.q̃ in ꝓuĩcia. Solet ẽt dubitari vtrũ de hoc puniri debeat ſm statuta ciuitatꝭ florentie.ꝛ vr̃ ꝙ nõ qꝛ q̃tum ad forũ delicta ꝛ cõtractus eqparant̃.vt.š.de iudi.l.oẽm ergo ꝛc.vt.š.de euict.l.si fundũ.ꝛ de vsu.l.j.ꝛ not.q̃ sit longa ꝯsuetudo.l.j.ꝛ ꝙ statutũ nõ obliget extra territorium vr̃ casus extra de cõstitu.c.vt aĩarum.lib.vj.In cõtrariũ vr̃.C.de adult.l.si quis.de hoc dixi dicta aut̃.qua in ꝓuincia.Sed an ꝑ inqsitionẽ poterit sup hoc ꝓcedere ptãs florentie.Odo.ꝙ non qꝛ ptãs florẽ.nõ hꝫ iurisditionẽ ĩ autorẽ suũ extra territoriũ delinquentẽ rõne delicti sed rõne domicilij.Sꝫ ĩqsitio nõ fit rõne domicilij vl' ĩcolat⁹ sed rõne delicti.ꝛ talis q̃stio ad ptãtẽ Florẽ.non deliqt cũ deliq̃rit ex̃ territoriũ licꝫ possit eum punire rõne domicilij ꝑ viã accusationis ꝛ ita determinatũ fuit de facto.lꝫ hoc nõ vr̃ bñ expeditũ qꝛ de crimine agit̃ crĩaliter ad publicã vĩdictã.vt.š.de publ.iud.l.j.ꝛ ad.l.fal.l.penales.q̃ publica vindicta ita ꝓcurat̃ ĩqrẽdo sicut acccusando nã inqsitio tꝫ locũ accusatoris ꝫ ꝛc.Cy.ibi admiserũt.i.deliquerũt sed alibi.Dy.ibi pertinere vt priuentur eo loco vbi deliquit Dy.In glo.exort⁹ similis expositio.C.de epi.ꝛ cle.l.nulli.in glo.vt.s.possit ibi.l.j.ꝛ in ea ꝓuincia vbi domicilium habet punit̃ ab eo iudice ꝛ delicto cõmisso vbi domiciliũ non habet ꝛ hic est casus huius.§.lꝫ sit ar.cõtra.š.de accusa.l.si cui.§.fi.sed dic vt ibi.Dy.

c ℭ Interdicere. Adde ad hunc tex. bal.in.l.executorẽ. C.de exec.rei iud.

Dubitatũ est. Ibi qui patria nõ interdicũt id est interdicendo locũ originis habẽt iudex incolat⁹ videatur interdicere ipsum locũ incolat⁹ vbi iudex preest dicit ꝙ sic ꝛ hoc sequitur ibi ꝙ magis ꝛc. Et ratio huius est duplex qꝛ quo ad ius dicentẽ maior est locus cui ipse p̃est et iõ interdicto loco originis quasi minor videtur interdictus locus cui preest ipse interdicendus.arg.ĩ.e.l.§.fi.Itẽ alia ratione quia ex quo interdicit sibi locum originis graue ꝛ iniuriosum posset videri iudici si iste conuersaretur in loco cui p̃est ibi ꝙ magis erit probandum: scilicet vt ꝑ ꝯsequens videatur interdixisse prouincie cui preest interdicendo ꝓuincie vnde est oriundus.Sed contra.š.e.l.§.sicut auteꝫ.sed dic quia persona cui interdicitur subiecta est iurisditioni interdicentis per consequens videtur concessa potestas interdicendi locum qui pertinet ad ipsam personam ar.š.de rebus eoruꝫ.l.magis puto.§.illud.Item pro hoc ratio sequentis casus qꝛ cui interdicuntur minora ꝛ maiora videntur interdicta.vt.ĩ.e.l.§.potest.vt.š.d senato.l.qui indignus.patria aũt originis maior estimatur vt.ĩ.

ad municip.l.libertus.§.prescriptio.ergo ⁊c.Dy.sed certe ista est magis ratio in cōtrariū.s.ꝙ interdicta patria originis q̄ est maior nō videat̄ iuterdicta p̄ria quā inhabitat q̄ est minor ⁊ iō alie ratiōes predicte validiores sunt.

Si quis. Ibi preter italiā inclusiōe. Ol.ibi icolit.i.in q̄ icola erat vl' hītat rōne domicilij.Ol.

Constitutū. In gl.romana ꝑ excellētiā ibi ꝙ interdicūtur maiora ⁊ sic patet falsaz esse glo.que est.s̄.de penis.l.moris in princ.q̄ incipit nā cui ⁊c. vt ibi dixi ⁊ ꝓbatur expresse.j̄.e.l.§.pōt ibi maioribus ⁊c.Dy.

His qui. Ibi excedēdi.i.ītra quos de patria recedāt Dy.ibi ad honores alios.Dy.i v̄.pōt. No.ꝙ cui interdicūt minora multo fortius maiora sed nō ecōtra ꝓ hoc.s̄.e.l.§.constitutū.⁊ ibi no.⁊ de senatoribus.l.q vt indignis. Quādoq̧ tñ cōcedebatur minori vanasori ꝙ possit de suo feudo sine cōsensu dñi inuestire aliū vasallum qȯ ꝓhibitū erat maiori vanasori hodie tñ idē est in vtroq̧ in vsibus feu.de natura feudi.c.vno.⁊ qui succedere teneātur.c.ibi.sed mūeribus.i.oneribus.Ol.⁊ est hic expressum ꝙ bānitus non excusatur a collectis vel al's oneribus de quo dixi.s̄.e.l.j.hic est differentia.

SEd onere. Ibi īpēdia honore coherētia.Old.in glo.no ꝙ ex eodē facto qȯ cōtinet delictū ⁊ nō delictū ꝯseq pōt p̄miū et pena premiū ex ea parte ex qua deliquit.Sed ex eodem delicto nō debet vtrūq̧ consequi vt hic vel dic de hoc vt not.ꝑ Dy.extra de reg.iur.c.ꝙ'ob grām.lib.vj.de suspec.tuto. l.decreto ⁊ in sūma de infamibus.li.x.⁊ ꝑ hoc q̄ pena nō debet trahi ad cōmodū extra de diuor.c.⁊ si necesse.Item in cōtumacia non debet quis cōmodum reportare ⁊ ex obedientia penaz extra de sen.excō.c.snie.⁊ de postulatiōe prela.c.j.

POtest. Not.ꝙ preses prouīcie potest precipere subdito suo ne discedat de domo potest etiā precipere ne vadat per certam cōtratam puta alicuiꝰ inimici sui vt.s̄.de offi.prefecti vrbis.l.j.§.fi.s₃ nūquid possit aliquem ponere ad confinia dicunt quidam ꝙ non per.l.s̄. de penis.l.iiij.in fi.ibi nemo potest cōmeatum ⁊c.Sed certe ratione intelligēt.l.illa hec nō dicit credo ꝙ possit eum confirmare in suo districtu extra districtum forte non vt dixi.s̄.e.l.relegatorum in princ.⁊ si statuto caueatur ꝙ nullus posset confirmari forte posset precipi sibi ne de domo sua discederet ꝑ.l.istā.

De sententia passis. Rubrica.

AD successionem. Ibi ⁊ restitutus viuēte liberto vt.s̄.de bonis libertorum.l.etiam.§.si deportatus.⁊ de iure patro.l.siue.Dy.ibi extinguat restitu.secuta.Ol.

IN insulam. In fin.not.ꝙ per directas actiones eidem contra eundem competentes cessant vtiles.Old.

IN metallum. In glo.ante damnationem ibi semper scōm debet dicere simpliciter scōm Old.

De cadaueribus punitorum. Rubrica.

Alibi non recolo et not.quod talibus damnatis non denegatur ecclesiastica sepultura.j̄.eo.l.j.⁊ an corpora bannitorum liceat sepeliri vel confirmatorum.

COrpora. Ibi ne non sunt si petantur vt sequitur sed hoc videtur ꝙ sine aliqua petitione concedatur vt.C.de religiosis.l.ob noxias per quam cuz sit posterior videtur correctus tit.iste vt ibi dixi. Item not. quod talibus damnatis nō denegatur ecclesiastica sepultura vt in clementis de penitencijs et remissio.c.j.ibi de vita sua scribit arg.ꝙ debeat credi liberis de vita sanctorū Iacob.in contrarium est q̄ legende sanctorum sunt scripture apocrife vt in decretis.Item est hic arg.ꝙ bannitum occisum non liceat sepelire nec adducere ad ciuitatem ⁊ ꝓ hoc.j̄.l.proxi. ibi non promittitur.i.denegatur.Old.

SI quis in insulam. Ibi manet argumen.contra mortuos in banno vel in confinibus vt dixi.s̄.l.proxima.

De appellationibus. Rubrica.

SUper rubrica. Vide quod no.C.e.sup rubrica ⁊ pulchram questionem in ista materia quā not.j̄.de reg.iur.l.fauorabiliores.Itē remedia quibꝰ pōt retractari snīa vide.j̄.eo.si expressuz in fi.no.in speculo de snīa.§.qm̄ ver.j.⁊ se.⁊.§.iuxta ⁊ vide etiā in margarita et dicto speculo de snīa ⁊ app.et pulchra gl.xxxv.q.ix.in sūmā vtilitatis appellatiōis.j̄.e.l.j. Et an aduersus rescriptum possit appellari ad quē appelletur ⁊ quid ꝯtinere debeat libellus appellatiōis ⁊ qȯ nō seqtur ꝙ vltima snīa sit melior ⁊ quō puniat̄ iudex iniq̄ iudicās.An a snīa lata per rescriptū p̄ncipis missuz iudici de iure dubitāti possit appellari.e.l.§.quesitū.⁊ qñ leceat iuduci cōsulere principē vel ei referre ⁊ pulchra circa hāc materiā an extraordi.in appellatiōnē in persona iudicis ad quē appellat̄ noceat.e.l.§.si quis.ī ap.Forma libelli appellatori.e.l.§.fi.⁊ de tēpo.app.interpellēte ⁊ ꝓsequēde.De appellatiōe apud acta.j̄.e.l.ij.an valeat appellatio nō ꝯtinens nomē aduersarij.j̄.e.l.scio.et si habeat plures aduersarios ex eadē cā an valeat ꝯ oēs ⁊ si plures sunt cōdēnati an appellatio vniꝰ ꝓsit oībus.⁊ an ꝓposita vna cā ī appellatiōe possint alie proponi ⁊ ꝓsequi ⁊ si snīa cōtineat plura capl'a an ꝓsit a certis simul in appellatiōe ꝓponi.An ab executore snīe possit appellari.j̄.e.l.ab executore. Et an merꝰ executor possit dici suspectꝰ ⁊ multi casus in qbꝰ nō l₃ appellare. ⁊ qui possint snīas interp̄tari appellare p̄nt cuiꝰ interest.e.l.§. j.an a snīa inter alios lata aliꝰ possit appellare.j̄.ea.l.a snīa.an ꝓ inuito liceat appellare ⁊ maxīe ꝯiunctis ꝑsonis.j̄.e.l.non tm̄. Quō consulitur non auenti appellari ꝓpter metū iudicis vel q̄ eiꝰ copiā habere nō potest.j̄.e.cū quidam. Qr appellās nō debeat cōuitiari iudici a quo appellat.e.l.§.illud sciendum.Cōtra snīam ꝓ libertate latā non restituit̄ pupillus vel res publica sed opus est appellatione.e.l.§.marcellus.al's est.l.⁊ incipit illud sciēdū. Plures ꝯdēnatiōes plures appellatiōes reqrūt j̄.e.l.si qui sepatim an in cōi cā appellatio vniꝰ ꝓsit alijs.e.l.§. ꝙ rescriptū si appellatiōe pēdēte cogatur ꝑ iudicē ꝯdēnatꝰ soluere repetit.j̄.e.cū ex cā.⁊ ibi de reuocatiōe attētatorū ap.pendente vbi nulla est electio nulla est ꝯfirmatio.j̄.e.l.si cōstat.an sufficiat appellatio ex pluribus causis vnā sufficiētē ꝓbare.j̄.e.l.appellatio.et an appellans possit ꝓseq alias cās non ꝓpositas.Qr a snīa ꝑ collusionē lata appellare possint quorum interest.j̄.e.l.si plusorio.an snīa lata ꝑ cōtumaciā heredis noceat legatarijs vel alijs.e.l.§.quotiens. Triste remediū appellātis j̄.e.l.serui.et qñ seruus possit appellare insignes latrones non appellant.j̄.e.l.cōstitutiōes.Si due ferātur snīe vna super p̄ncipali alia super accessorio an opus sit duabus appellatiōibꝰ j̄.e.l.cum in vna.An in hereditate adeunda vel repudiāda sufficiat autoritas tutoris vel curatoris.e.l.§.tutor.An causa appellationis in criminali possit interuenire procurator.j̄.eo.l.lucius.a sententia nulla est opus appellari ⁊ si appelletur ex hoc non confirmatur.j̄.e.l.si expressim.⁊ quando dicatur snīa lata cōtra leges ⁊ ꝙ iudex appellatiōis de nullitate cognoscit et an ꝓsequēdo appellatio videat̄ renūciare nullitati ⁊ an q bis appellauit possit snīam nullā dicere ⁊ quō cognoscat̄ de cā nullitatis ex eisdē actis.Et an snīa nulla possit cōfirmari cōsensu ꝑtium et si in eodem libello appelletur et dicatur snīa nulla an procedat libellus ⁊ si tunc non prosequatur causa infra annuz an ꝯfirmetur snīa et an in nullitate sit cā inserenda ⁊ an cognoscēs de nullitate cognoscat de iniqtate ⁊ quis ꝓbet in cā nullitatis ⁊ ex quibꝰ causis redditur snīa nulla.Qui petit suspectū tutorē vel ꝓponit accusatorē ꝓ tutore dr̄ agere cām alienā.j̄.e. l.qui suspectum ⁊ an militibꝰ curie tp̄s appellatiōis.e.l.§.j.Qr appellatū sit gradatim ⁊ non omisso medio.j̄.e.l.imperatoris. secus de iure canonico vt ibi plene dixi ⁊ ꝙ sit in hoc iustuz ius canonicum vel ciuile.Si vnus magistratus electꝰ appellat pēdente app.socius eius totum gerit officium eadem.l.§.si magistratus.et an vnus subire possit vicem duorum ꝙ si timeatur de lapidatiōe fructuuz sequestrant̄.e.l.§.idē rescripserūt.⁊ ibi vide de materia sequestratiōis a delegato voluntate partium appellatur.j̄.e.l.ex consensu an liceat appellare a iudice cognoscente ex iurisditione prorogata.Et an valeat pactū in cōpromisso ꝙ a sententia arbitri liceat appellari:⁊ an qui iurauit stare sententie iudicis possit appellare ⁊ an penas iudicis ex ꝑ re conuenienti cā possit ipsuz recusare an filius a sententia lata contra patrem in bonis aduenticijs possit appellare.e.l.§.filium. vere cōtumax non appellat.e.l.§.fi.⁊ an ꝑ emptorē debeat ꝑuenire in notitiā citāti.An pendente appellatiōe currāt vsure.j̄. e.l.negociorū.an adultus ap.interposita ꝑ curatorē factus maior prosequi possit.e.l.§.curator.An facta relatione ad principem possit iudex consensu partium in causa procedere.j̄.e.l.ad impatorē

Ista rub. summat tit. ⁊ ꝑ proxi.appell.vide dominū Massuerium ī sua praxi parlamentea in ti. de appell.et dñm Cardi. zaba.in discursu titu. appel.

imperatorem.an tutor vel curator vel eius heres finito officio teneatur ꝓsequi appellationē īterpositā.ꝭ.e.l.tutor.an seruus appellare possit nomine dñi.ꝭ.e.l.creditor.cōtumax in nō exhibendo vel restituēdo appellare pōt.e.l.§.iussus.Et an ꝯfessus vel conuictus appellet si cōstitutus est sindicus adesset ad tempus.⁊ an finita causa finitum sit tempus an duret sindicatus eadem.l.§.substituti.

Appellandi. Primo cōmendat tractatum de ap.Secundo ponit aduersus rescriptū an possit ꝓuocari.Tertio ad quē debeat appellari.Quarto qd debeat continere libellus appellatiōis ⁊ an necessari⁹ sit libellus.Dy.ibi nesciat ⁊ iō de ap.tractāda ⁊ subijciēda rōne quare fuerit introducta ap.Dy.ibi in penis reformet.s.iudex q de ap.cognoscit.Dy.q̄ nō pōt dici reformatio sed deformatio cū reformatio sit in meli⁹ vt.C.cōia vtriusqꝫ iu.d.l.iij.cū pulchris cōcor.qs ibi notaui. Ibi vtiqꝫ.i.semp.q.d.nō est ꝓbabile ar.dicere ista est posterior snīa ꝗ melior q꜡ hic non sequit̄.Ol.In glo.cū dolo ibi facit litē suam tñ qñ dolo accusatur de falso.vt.s̄.ad.l.cor.d̄ falsis.l.j.§.pena legis cornel.ij.rñ.qñ per impitiam agitur actū in factum quatenus superiori iudici equum videbitur vt.s̄.de act.⁊ obli.l.ex maleficio.§.heres.de iudic.l.si filius.⁊ insti.de ob.q̄ ex quasi delicto in princ.Dy.in fi.§.cū contra sacras ⁊ idem in ea que fertur per gratiā q꜡ non est necessaria appellatio.vt.s̄.ad trebel.l.seruo inuito.§.cum ptor.C.de pena iudic.qui male iudicauit.l.j.⁊ qñ ꝓuo.non est necesse.l.venales.Dyn.predicta vera quando expsse contra constitutiones ꝓnunciat.Si autē tacite videtur lata cōtra ius litigatoris.vt.s̄.de re iudi.l.preses.s̄.de penis.l.moris.§.iste fore.Dy.

1 ☞Appellari an possit a sentētia scōm formam rescripti imperatoris missi alicui.

1 **Quesitum.** A snīa lata scōm formā rescripti † imperatoris missi alicui iudici de iure dubitanti potest appellari hoc dicit Dy.op.in aut.vt iudices non expectēt sacras iussiones circa prin.col.ix.Sol.aut qs dubitat de iur.⁊ sic hic loquitur.⁊.C.de relationibus aut de facto ⁊ tūc habet locū.l.eum quem temere.s̄.de iudic.§.iudicibus.aut dubitatur se timere de potentia litigantis et tunc obtinet contrarium et in aut.de man.princi.§.patrocinia.col.iij.Sed opp.ꝙ non habeat locum.§.quia aut quis vult appellare a relatione siue a cōsultatiōe quam facit iudex princ.⁊ non licet p id qd innuit hic in v̄.hinc cōsequenter ⁊c.⁊ q꜡ est interlocutoria a qua non licet appellari.vt.C.quorū ap.non recipi.l.aūt.aut vult appellare post rescript.⁊ tunc aut ab ipso rescripto ⁊ nō potest vt ꝭ.quibus ap.non licet.l.j.aut a sententia ⁊ tunc aut est lata contra formam rescripti ⁊ non appellatur:quia sententia non valet ⁊ nulla est aut scōm formam rescripti ⁊ tūc appellari nō pōt quia princeps potest pronunciare per alium et pronunciando per alium ipse ꝓnunciare videtur vt argu.s̄.ꝙ cuiusqꝫ vniuersitatis.l.item eorum.§.si decuriones.⁊.C.vbi ⁊ ap.quē.l.fin.⁊ de vete.iur.e.l.j.§.sed neqꝫ ex multitudine.ibi oīa em̄ merito nostro ⁊c.Sed eo casu quo ipse ꝓnunciat non pōt appellari vt ꝭ.quibus ap.non licet.l.j.Et quia circa primum est opinio solu.vt in contrario.l.qñ absit.l.fi.Dyn.ibi aduersus rescriptum.i.aduersus sententiam latam ꝑm formā rescripti.Dy.ibi qs ali⁹ de iur.dubitans.Dy.ibi cōsuluerit imperatori.Dy.dubitādo de iur.⁊ hoc tollit vnū contrariū.Dy.ibi supsit subaudi ⁊ v̄r ꝙ sic quid em̄ ⁊c.Dy ibi quid em̄ hec ē cā q̄re appellari pōt a cōsultatiōe princi.ibi mentitus est iudex q petijt cōsilium a pncipe.Dy.ibi de qua re.s.ꝙ de ap.liceat.s.appellare.Dy.ibi oportere.i.posse.Dy.ibi vel falsa.s.in tacēdo verū.vt.C.de epi.⁊ cle.l.presbyteri.⁊ si cōtra ius vel vtilitatē publicā.l.pscriptione.⁊ sic fuit minus plena relatio vt differat a sequenti.Ol.ibi a denunciatione.i.a snīa lata ꝑm formam rescripti.Old.ibi extet.i.oportebit.Jac.ibi pcogitatū.i.piudiciū appellantis cogitatū.Ja.ibi quasi veritatis expressiuū.Dy.ibi aliter hñtib⁹ ꝙ sit veritas.Ol.ibi huic cōsequēter.i.per hoc qd̄ d̄r appellari posse a snīa ꝑm formā rescripti lata.Dy.ibi a ꝯsultatōe.i.ab interlocutoria qua iudex ꝓnunciat pncipē cōsulendū ibi appellandū.s.de necessitate q꜡ reseruatur facultas appellāda post snīam.vt ꝭ.sequitur.Dy.imo nec posset si vellet q꜡ est interlocutoria nisi secū traheret executionē q̄ restaurari nō posset in diffinitiua vt ꝭ.de ap.resci.l.aūt.ibi post rescriptū.i.post snīam ꝑm formā rescripti latam.Dy.in glos.que rñdet ibi cū q̄.§.j.ꝙ dic vt ibi et in auf.vt iudic.non expectant sacras iussiones.col.ix.In glos.non dicas ibi contra ius commune.vt in aut.vt liceat matri et auie q꜡ non leges ⁊.s̄.de legib⁹.l.iura.Dyn.ibi.sol.ibi hec vera.

Dy.ibi consuluit principem vel dic clarius aut princeps pronunciauit nulla suggestiōe precedente vel cōmisit alij pronunciandum ⁊ tunc nō appellatur q꜡ non est dare maius tribunal q꜡ non est verisimile principem qui habet omnia iura in pectore vt.C.de testi.l.omniū.in inr.errare aut rescribit iudici ad rescriptum cōsultationis sibi transmissum ⁊ tūc non a rescriptor sed a sentētia lata ꝑm formam rescripti appellatur q꜡ verisimile est ꝙ potuerūt mādacia esse inserta tali rescripto.Ol.in glo.Jo.⁊ Azo.ibi ab hac interlocutoria qua iudex ꝓnunciat principem consulturū.Dy.ibi sed pōt si vult arg.ꝭ.quādo app.sit l.j.⁊ fi.Dy.in fi.sed vltima cōmuniter approbatur ⁊ dic ꝓpter omissam nunciationem minus plene vel falso.Jac.est ergo primus actus.s.interlocutoria qua pronunciatur principem consulendum ⁊ ab ista non appellatur cum multum grauamen nō inferat parti si vult habere consilium de iure.Secundus act⁹ est qñ rescribit pncipi et tunc suppmat verū vel inferat falsum puta q꜡ dicat depositiones testiū ad oīa que non sunt vel vni⁹ testis tunc q꜡ ab isto grauamine nō posset habere remedium et diffiniui p ap.interponendā ad diffinitiuā snīam ⁊ q꜡ ex tūc v̄r tacite preiudicare iuri suo vt.C.si a non competente iudic.l.fi.⁊ ꝭ.quādo ap.sit.l.fi.potest appellari tertius actus est sententia que ꝓfertur ꝑm formā resripti impatoris ⁊ ab ista etiā appellatur vt in fi.huius.§.ibi cum possit post rescriptum ⁊c.Old.

Si quis. In appellatiōe diuide quia primo querit.scōo rñdet distinguendo.Tertio rñsionē suam ꝓbat p autoritatem princips.quarto concludit ad confirmationē pmisse responsionis op.Primo q꜡ iuris error non debet nocere in dāno.vt.l.error.Scōo q꜡ vbi par vel maior iudex est electus non tenet vt.ꝭ.si per errorem.s̄.de iur.om.iudi.Cyn.ibi ei nocebit q꜡ ex veritate titulus appellationis nō ꝓcedetur ac si appellatio facta non esset sed intra decē dies adhuc poterit appellare ar.s̄.de accu.libe.§.ꝙ si libelli.⁊ de execu.tuto.l.si is qui tres.et.l.cum ex onere.⁊.l.ꝓpter litē.§.j.et vt ex legibus senatusve consultus bonorum possessio detur.l.j.de adulteris l.accusaturus.et insti.de execu.tuto.§.ꝙ autem.Sed quidam dixerunt ꝙ etiam post decem dies ar.s̄.de inoffi.testa.l.eū qui.et.l.cōtra maiores.⁊.l.eū qui.Sed rñ.q꜡ ibi errabatur in facto hic in iure ⁊ facilius tolerat̄ extraord.facti ꝙ̄ iuris vt.s̄.de confessis.l.non fatet̄.⁊ dicta.l.error facti.C.de iur.et fac.igno.Dy.ibi deniqꝫ tñ qd̄.s̄.dixit.in genere modo dicit in specie.Dy.ibi accepisset per delegationem.Ol.ibi appellasset et sic maiorē iudicem.Ol.ibi subuētum est in hoc.s.vt habeatur pinde ac si ad competentem iudicem appellasset ⁊ iudex ꝯpetens cognoscat Dy.ibi consules qui delegati erant.Dy.ibi si quis.ergo modo concludit ad omnia predicta ea iterū repetendo.Dy.ibi parē vel maiorem illius ad quē debuit appellari maiorē tñ eo qui indicauit ⁊ sic nō ob.in auf.de ap.§.fi.col.iiij.ibi non noceat quia perinde cognosceret ille ad quem appellari debuit acsi ad eum appellatū esset ⁊.s̄.pr.⁊.ꝭ.e.l.imperator.Dyn.in glo.videtur ꝙ non ibi sed specialē quidā habent hic plus in gl.s.vt noceat error facti vel iuris quia ⁊c.Sed additio fuit ⁊ in eo qd̄ dicit de errore facti non est verum quia ille non nocet vt patet in.l.non fatetur cum similibus ibi hoc statuitur.q.d.aut in iudicio aut extra iudiciū.Prīo casu non toleratur.scōo sic in glo.ad hos fuit appellandum ibi idem.s.ꝙ consules debeant cognoscere.Dy.ibi constitutio que dignitatibus.Not.per hanc glo.ꝙ consules sunt superillustres ⁊ habent cōtentiosā iurisditionē qd̄ est contra quosdā qui aliter scribunt.s̄.de offi.eius cui mā.est iurisditio.l.j.ibi.l.ij.in fi.immo.l.iij.Sꝫ licet contentiosā habeat prefectus tñ est maior administratiōe.vt.s̄.de offi.prefe.vrb.l.j.Jaco.et facit extra de ap.c.ibi alij dicunt hanc tātum.Dy.et cōiter alij.Dy.in fi.hec est cōtra mētem littere.Jac.⁊ reprobata fuit.s̄.in glo.s.minorem.Dy.sed hec v̄r vera ꝓpter supiorē quem non pōt aliter euitare nisi sic dicēdo vel dic ꝙ lꝫ sit maior in dignitate in administratiōe par est et de pari quo ad administrationem ⁊ offm̄ loqtur hic forte ⁊ sic illa erit vera so.q꜡ paria sunt appellari ad maiorem vel ad parē nam vtrobiqꝫ tenet appellatio ⁊ cognoscit qui debet cognoscere vt hic in glo.parē vel maiorem ibi vt.s̄.dixi.i.facta cōparatione ad eū ad quē debuit appellari.Dy.in fi.Sed solue ꝙ hic maior vel etiā par erat talis iudex ꝙ ad eū poterat appellare vel nō tenebatur hoc exprimere in appellatione.s.iudicē ad quē appellaret.vt.ꝭ.§.pri.et iō nō sufficiēs expressio nō vitiat.Sed in.l.cōtraria.si p errorē ille iudex nullo modo habeat cognitionē illius cause ꝓ qua aditus erat ⁊ competentis iudicis expssio requirebatur.Et ideo si incōpetens adeatur nō valet.Old.vel dic ꝑm Dy.ad legē si p errorem ꝙ hic loquitur de errore habente originem ex facto pcedenti ⁊ ad.l.sed hoc dicit qd̄ ibi loqtur de errore ex̄ iudicium Dy.vel ꝑm Jac.de bel.dic ad vtrūqꝫ ꝯriū qd̄ in cōtrarijs est re

gulare hic casuale fauore ei⁹ cui snia meruit et vt finis litibus imponatur ⁊ qz reus semp affectaret ignorantiã Jaco.de bel. in glo.ordinariã ibi vt ipse.s.imperator.Dyn.in fi.Sed non vt habeat necesse appellare d nouo sz vt delegãs ex illa ap.cognoscat vñ bene teneret q̃tum ad hoc ap.⁊ ita loquitur hic Dy.

Libelli. Ibi aduersus quẽ.i.a cui⁹ snia.Ja.ibi a q̃ sententia.i.de qua re.Ja.in glo.al's appellatorij ibi.§.si quis.⁊ hoc si haberi non pot copia iudicis a quo appellandum est vt qz latitet ⁊ tũc premissa protestatione publice ꝙ eius copiam habere non pot ar.s.de ope.no.nun.l.de pupillo.§ si quis ipsi ptori.j.e.l.cum quidã et de libellis dimissorijs.l.j.§.sufficit.Dyn.in glo.puta quã tulit ibi ẽm quosdã ibi hoc de consuetudine obtinet.Dy.in fi.⁊ hoc verius licet ẽm pmã opinionem fuerit in terra ista iudicatũ ⁊ non bñ vt credo et hoc id qz sunt tpa ĩfra q̃ dz appellari ab his ĩfra q̃ apl'i siue lr̃e dimissorie sunt petende.nam ad petẽdos apl'os hz.xxx.dies vt.d.l.j.§.sufficit.j.de libel.dimis.⁊.C.e.l.iudicibus.libell⁹ aũt ap.dari debebat olim infra biduũ vel triduũ vt.j.qñ ap.sit.l.j.§.biduũ.hodie infra decẽ dies.vt.C.e.l.eos.in fi.⁊ aut.hodie ibi signata ergo patet ꝙ de necessitate in libello appellatorio nõ dz contineri apl'oꝝ petitio.Ordo eñ est iste qz pmo appellari dz infra decem dies.Scdo habet.xxx.dies infra quos peti debẽt apl'i vt d.l.iudicibus.C.e.Tertio ad p̃sentãdos apl'os iudici ad quem appellatũ est ⁊ ad hoc nõ est statutũ certum tps a iure sed statuit p iudicẽ a q̊ appellat ad ei⁹ arbitriũ vt.C.e.l.p̃ses.⁊ ibi no.Quarto est tempus ad ap.p̃sequendã si annus vel biẽnus vt C.de tem ap.aut.ei qui appellat.Quinto ad agendum contra iudicem qui non dedit apl'os vel ap.oblatam nõ recepit.vt.C.e.l.si appellationẽ oblatã.Dy.Pria tñ opinio tenet Egidi⁹ de fostararijs in libello suo rubrica qualiter petantur apl'i.v̊si.item querit.⁊ de cõsuetudine cõiter seruat vt dixi et vide ad h̃ extra e.c.ab eo.li.vj.⁊ in clementinis.c.j.⁊.c.ij.cum ibi notatis.

Sed si apud. Acta etiã ab ĩterlocutoria viua voce appellatur vt no.per Jo.an.extra de sen.⁊ re iudi.c.vt snia.lib.vj.In gl.qd si iudex ibi volebat admitti arg.in aut.de non ali.§.qz v̊o.⁊.s.de act.⁊ obli.l.in honorarijs.Dy.ibi iudicij figura.nam cũ sit beneficiũ iuris vt ea die admittatur.vt.j.e.l.a sentẽtia.§.fi.ergo qualibet hora eiusdem diei dz posse admitti Dy.ibi sequenti die et videtur ꝙ etiam sequẽti die admittatur arg.j.quando ap.sit.l.j.§.ꝙ in sententijs.sed tñ contrariuz est verum vt hic glos.dicit Dyn.⁊ vide qd not.C.e.l.litigatoribus ⁊ p archid.extra.e.c.cordi.lib.vj.⁊ dixi.j.qñ ap.sit.l.j.§.dies.in fi.immo certe interlocutoria fertur in scriptis.vt.C.de priuil.sco.l.fi.in fi.lib.xij.Old.⁊ qd ap.sit in scriptis etiã ab interlocutoria pbatur extra eo.vt debitor.⁊.c.cordi.e.ti.lib.vj.cũ ibi notatis ⁊ dixi.j.quando ap.sit.l.j.§.ꝙ in sententijs.

Excõicatus ex duabus causis si vnam solam in absolutione exprimat ex alia excõicatus remanet.

Scio. Hec lex quattuor dicit.Primo nunqd valeat appl'o si in ap.nõ ꝯtineat nomẽ aduersarij contra quem appellatur et dicit ꝙ sic.Scdo si appellans habens plures aduersarios ex eadem causa appellat contra vnum aut ap.pficiat ꝯtra alios ⁊ dicit ꝙ sic.Tertio qñ plures sunt ꝯtra quos pronũciatuz est ⁊ quorũ nõ est eadẽ causa defensionis vt qz diuisim gesserunt vel vnus gessit alter non ꝙ vnius appella.non prodest alijs.Quarto si appellãs certã cãm dixit in appellando nũquid potest ab ea discedere et aliam allegare ⁊ dicit quod sic.Dyn.Et an cã sit de necessitate inserenda vide archid.extra.e.c.j.lib.vj.sup verbo causam ibi in libellis appellatorijs.Dy.ibi aduersariuz cũ vnicũ aduersariũ in hac lite haberet.Dy.ibi p̃scriptiõi subijciatur.i.an apl'o vititur ⁊ nullus sit effectus.Dy.in v̊.sed illud dic ꝙ in hoc v̊.plures erãt tutores ⁊ oẽs vl' gesserunt vel neglexerunt ⁊ sic est eadẽ cã prorsus sed si quidã gesserũt qdaz non qz tunc sunt diuerse cãe ab oĩbus esset necesse appellari vt j.e.si quis separatim.§.fi.Dy.ibi aduersarios quorũ erat eadẽ causa defensionis pone plures tutores quoꝝ vnus administrauerit alter nõ vel quoꝝ tutela erat diuisa a testatore vel iudice vel quorum vnus administrauerat bñ alter male et sic nõ erat eadẽ causa defensionis ⁊ in hoc differt a p̃cedenti rñso.Dy.ibi in libellis est ar.v̊.iste ꝙ si aliqs excõicatus † ex plurib⁹ causis ⁊ vnã exp̃ssit in absolutione aliã nõ ꝙ ex nõ exp̃ssa excõicat⁹ remaneat ⁊ pro hoc.s.de oper.no.nun.l.de pupillo.§.si plurium.vbi de hoc tetigi ⁊ p hoc.ex.de sen.excõ.cum per eã vbi de hoc no.⁊ plene per archid.iiij.q.iij.c.vlti.⁊ dixi.C.de nup.l.vlti.in v̊.quid ergo ibi cãm appellãdi certã q̃re si lata est snia cõtra me continens plura capitula puta vini frumenti et similiũ nunqd possit a certis capitulis appellari.Et pmo vr̃ ꝙ non qz etiaz si sint diuersi gestiõis actus cũ debeo in totum approbare aut in totum reprobare.vt.s.de ad.tut.l.cũ q̃rit.de bonis libert.l.nã absurdum ⁊ de mino.l.in cause.cũ si.ecõtra vr̃ in.l.appellãti et ibi no.⁊ videtur quasi casus.s.de iur.patro.l.fi.fami.hr̃.l.q̃dã mulier.nam in his.ll.iudex qui dz pcedere scdm formã petitionis p parte sniam approbauit ⁊ p pte reprobauit.ar.j.e.l.cum in vna.in pn.et.j.nil no.ap.pẽ.l.j.§.fi.⁊ ibi no.⁊ ad h̃.s.de testa.mili.l.tribunus.Scdo quere si appellaui a certis capitulis an videatur in alijs acquieuisse snie ⁊ glo.videtur terminare questionem per istuz textum ꝙ videar etiã in alijs appellasse ⁊ ita no.j.e.l.appellanti.Ser certe.§.iste.nihil facit qz nõ dicit.s.appellauit ab vno capl'o seu ab vna parte sentẽtie ꝙ aliam possit in iudicio prosequi sed dicit ꝙ si appellaui vna causa expressa aliam in iudicio prosequi potero vnde adhuc superest questio.Sz ego credo quod si ego appellaui ab vno capitulo determinato v̊bi gr̃a petij centũ ex cã mutui alia decem ex causa venditiõis lata snia contra me in omnibus appello ab vno capl'o puta ab illo quo mihi debeas ex cã mutui hoc expresse dicẽdo tũc appel.non extenditur ad aliud capl'm nõ cõnexũ vt colligi potest ex glo.l.vlti.C.de anna.exce.⁊.j.e.l.si qui sepatim.§.j.in glo.que incipit tutores puta:sed ad cõnexum vel similẽ bene extenditur ar.eius qd dicitur de in integrũ resti.que est etiaz contra ius cõe vt.s.de mino.l.etiam.§.cum si.Item si appello ab vno nõ connexo non tamẽ determinate vt si petij.x.ex causa mutui xx.ex causa depositi lata sententia contra me appello a snia lata contra me in.x.hoc etiã casu puto ꝙ appellatio extendatur ad oĩa capl'a in snia contenta ⁊ ita videtur innui in dicta glo.dicte.l.vlti.C.de anna.excep.et hoc scdo ⁊ tertio casu possit habere locum dicta glo.dicta.l.appellanti.j.eo.al's credo eam male dicere.Itẽ quero an plures cause contrarie vel diuerse possint simul proponi et dic ꝙ aut ille qui appellauit fuit actor in causa principali ⁊ p consequens est actor in cã appel.vt in aut.de his qui ingre.ad appel.§.illud.⁊.C.eo.l.hi qui ad ciuilia nec diuersas nec contrarias poterit pponere ar.j.de reg.iur.l.nemo ex his.§.quotiẽs.p̃terq̃ꝙ sit allegatio vnius cause hz aliam in se tacite inclusam.vt.j.qñ ap.sit.l.ij.§.j.Si aũt fuit reus cum reus reputetur in causa ap.vt dictum est et tunc poterit cõtrarias et diuersas proponere vt.s.de excep.l.nemo.Dy.Sed an causam non propositam debeat proponere infra decez dies qz sufficit si in prosecutione ap.dicat nouam causam vt hic patet dum dicit in agendo ⁊ aliam causam ⁊c.⁊ qz dicit p̃sequi ⁊c.ar.ad h̊.s.de inoff.testa.l.mater.de peti.here.l.item.⁊.l.seq.cum si.In contrarium videtur ar.de tutore qui necesse habet proponere oẽs causas excusatiõis infra qnquaginta tamẽ ar.hui⁹ lr̃e possumus dicere cõtrariũ.Dy.item no.hunc tex.esse apertissimum ar.ad materiã cumulationis.s.ꝙ liceat cumulare de qua materia no.C.de eden.l.editũ.⁊ plene p Dy.de reg.iu.c.nullus pluribus.lib.vj.Itẽ de iure canonico si appelletur ab interlocutoria vel grauamine non potest appellãs alias causas pponere nec p̃sequi ꝯtra illas quas in ap.expressit de ap.c.appellanti.cum ibi notatis.Sed nunqd quando dicitur aliqua sentẽtia nulla debet exprimi ĩ libello cã nullitatis an sufficiat dicere simpliciter nullam sine expressione cãe dic ꝙ causa dz exprimi vt not.p Inno.extra de sen.⁊ re iudi.c.cũ bertoldus.et de hoc no.per eundẽ extra de app.c.sepe.multe eñ sunt cãe ex qb⁹ redditur snia nulla vt not.p Az.in sũma de sen.et interlo.om.iu.ꝙ cã inserẽda est ne in incerto vaget.ar.s.de iniu.l.ptor edixit.Sz an licet plures nullitatis cãs allegare puta dico nullã qz lata a iudice incõpetẽti vel p pecuniã ⁊ similia dic ꝙ sic ar.hui⁹ tex.ibi dixerit si in libello appellatiõis.Dy.ibi allegare in p̃secutione appellatiõis.Dy.ibi obstrict⁹ sit vt nõ possit discedere a cã in appellatiõe exp̃ssa.Dy.ibi in agẽdo.i.in p̃sequẽdo ap.Dy.In gl.hic est ar.ibi vel h̃ ex diuersa hec est vera.Dy.ibi si quis sepatiz.§.fi.⁊ dic vt ibi Dy.⁊ dixi.d.l.j.⁊ super rubrica.C.si vn⁹ ex pluri.appellauerit.In glos.hic not.ibi.§.quid tuũ.Sed ibi ad conseruandũ priuilegiũ quod est contra ius commune:hic de appellatione que est scdm ius commune.Dyn.ibi et.§.illo.sed ibi erant ꝯtrarie.Dy.hic non.Dy.in quibuscunqꝫ modis.Item quis habet necesse pponere cũ in ea nõ habet necesse p̃sistere vt hic dr̃ sed nõ habet necesse proponere vt glo.hic determinat sed in p̃secutione ap.habet eaz probare ⁊ sic videtur sentire glo.j.e.l.appellanti.Preterea est ar.qd nõ debeat proponi causa:qz cum iudex recusatur non est cã exprimẽda.vt.C.de iudic.l.ꝯiũctissimi ergo nec in cã ap.cũ ⁊ in causa ap.tractetur de declinatione iudic.sicut ibi Dy.ibi.l.appellanti:sed dic vt ibi not.⁊ pro h̃ etiam.C.de his qui.vt indignis.l.minoribus.vbi de hoc not.et quia quotiens tractatur de preiudicio alicui generando

generando quis sui dicti causam reddere debeat vt patet in testi.C.de testi.l.solam.in aut.de testi.§.et licet.et nota.s.de transact.l.cum hi.§.in causa et idem videtur in nũciatione noui operis vt.s.de ope.no.nun.l.de pupillo.§.qui nunciat.et not.in eo.tit.l.j.in princip. Preterea hoc est in libello cause principalis vbi cã de necessitate exprimitur vt.C.de edic.diui adriani tol.l.fi.et ibi not.Dy.ibi.c.vt debitus.et not.eo.ti.c.cum causam plene et vide in clementis.e.c.appellanti.et ibi notata et extra e.super di lecto. De iure ciuili forte posset dici q in app.corã iudice principali nõ sit cã inserenda sed sufficiat corã iudice appellatõis probari et per h.C.e.l.fi.et.d.l.minoribus.C.de his qui.vt indignis.Ja.

1 Executor merus an possit censeri suspectus.
2 Principi multa licent que alijs non.

Ir executore. Pro declaratiõe vide.C.quorũ ap.non recipiatur l.ab executiõe.et in speculo de executore. Sed nunquid
1 merus executor † põt dici suspectus dic q vt extra.e.c.nouit.pone q post sententiam opponit condemnatus excep.peremptoriam in casibus in quibus opponi potest qui not.C.de iuris et facti ignorãtia.l.j.iudex pronunciat hanc except.nõ esse admittendam nunquid ab ista pronunciatione poterit ap.videtur q non per hanc.l.q2 ista appellatio impedit executionẽ sed dic contra q2 q talis exceptio possit opponi est bñficiũ iuris.vt.d.l.j.cum ergo tale beneficium denegetur iusta est cã appellandi a bñficio iure denegato.vt.C.si sepius in integ.resti.post.l.j.et q2 ea iu executiõe iniuriosa vt.C.e.l.si quis.prouocatiõe iudex tñ huius ap.nõ cognoscet de merito cause principalis sed solũ de ipso grauamine.vt.j.v.tñ.Dy.et de hoc vide in speculo.e.§.in quibus causis vsi.qnto nõ appellatur ab executore.et ver.multi etiã sunt alij casus in quibus nõ licet appellare qui no.per Host.in summa.de re iudica.§.quo remedio retractatur snia per totum.§.et dicetur.j.a quibus ap.nõ licet.l.j.ibi sed ab eo potest dici executore exequẽte rõne maioris iurisditiõis corã q dicebatur q debebat exequi in.xx.libris impialiu3 ex aduerso dicebatur q solũ in.xx.prouorum et in snia de qualitate monete nõ hr mentio.ipse aũt interpretatur sententiatũ esse in.xx.libris impialibus. Ja.in glo.qui preses.ibi §.si pupillus.et.s.de via publica.l.j.§.j.Ol.et de ope.liber.l.j.§.si operas.ibi q princeps facit.Sed istud arg.non valet q2 non sequitur hoc licet principi ergo et cuilibet alij iudici q2 princeps maior est et argu.de maiori ad minus affirmando non procedit vt not.C.de neg.ge.l.j.et per Dy.s.de leg.j.l.seruũ filij.§.cũ q.
2 Nam multa licent principi † que nõ licẽt alijs iudicibus vt vr.s.de questionibus.l.j.§.questiõi.et.§.vlti.et ibi not.et de pe.l.diui fratres et ibi no.Ol.ibi de vul.substi.l.j.in princi.et ex facto §.j.Ol.ibi.§.si quid.et ibi in gl.Sed nec hoc arg.valet.q2 ibi de testatore loquitur cui licitũ est voluntatem suam mutare quandocũq3 nedũ interpretari q2 eius voluntas ambulatoria est.rc.vt.s.de adimẽ.lega.l.iiij.§.conditio.et.C.de sacrosan.ecc.l.j.sed statim desinit esse iudex vt.d.l.iudex.s.de re iudica.Dy.ibi ite3 pretor hic est bonum ar.Dy.sed certe non videtur bonũ cũ tabellio nihil possit mutare de volũtate testatoris vel contrahẽtium in fi.de hoc vide qđ not.per Dy.extra de reg.iur.itẽ cõtra eum lib.vj.et dixi.C.de legibus.l.vlti.

Alio condẽnato. Ibi is cuius interest.pbato tñ prius q eius intersit vt extra de testi.c.veniẽs.j.et.j.de ap.rea.l.j.Ol.ibi cõmittẽda.et appellãdo et appellationẽ a venditore iterpositã psequendo.Ol.ibi debitor victus de ppetate rei pignori obligate.Dy.iterũ niẽte.i.sciente et non contradicente.Dyn.ibi debitor qui litigauit postq pignus obligauit.Dy.

Si procurator. Ibi videamus subaudi et vr q nõ q2 rc.Old.ibi p pcuratorẽ nõ solũ p se.Ol.in fi.s3 nũqd talis pcurator cã ap.poterit exercere vr q sic vt.j.an p aliũ cã ap.l.fi.3rũ vr tenẽ gl.q2 statim adiuit appel.interposita finitum est eius officium vt not.C.de ap.l.si actor.Dy.

Sententiam Primo ponit regulã gñalez qua cauetur q a snia inter alios lata nõ l3 appellare.Scđo ponit excep.a regula vbi in prima except.paratur piudiciũ qle quale in scđa parat plenu3 piudiciũ et tũc qñ plenũ vel semiplenũ l3 appellare.Dy.ibi.si qratur.i.cõqueratur.Ol.in v.idem rescripsit.l.cãm appellatõis ab herede interposite.Dy.ibi idẽ dicẽdũ est vt ap.psequatur nã al's p trãsact.rata manet snia vt s.de pact.l.tale.§.qui prouocauit et ideo expedit legatarius appellatiõis cãm psequi secus in sequẽti vsi.vbi legenda est gl.hic posita.Dy.et Jac.et Oldra.ibi rescriptũ est.i.vt leg.perant ac si transactio facta nõ esset trãsactio eis nõ piudicet.Dy.in glo.in fi.sed dic vt ibi Jac.Notandũ etiã q fideiussor vẽditoris potest appellare a snia lata 9tra emptorẽ et p hoc.s.l.pri.§.alio. Aut aũt vẽditor in cã principali possit iudiciu3 suscipe.Et an sit ei libellus nouus offerendus vide p Innoc.extra de re iudi.causa cũ sup cõtrouersia et dixi.C.vbi in rẽ actio.l.ij.

1 Appellari pro inuito an possit.

Non tantum. Ibi creat alij habẽt ere do eis humanitas rõne Ol.ibi oẽm puocantem quecunq3 etiã extraneum.Ol.ibi intersit pecuniariter.Dy.ibi.eius appellatio
1 nem.i.q pro eo volebat appellare. Et not.q etiã p inuito † l3 appellare et differtur suppliciu3 vt hic p3 et.C.e.l.addictos al's si nullus appellaret fieret executio in criali etiã infra decẽ dies q dantur ad appellãdũ et hoc innuit i prin.huius.l.dũ dicit ad supplicium ducitur et tñ nõ erãt elapsi.x.dies.q2 si lapsi fuissent non potuisset appellari vt.d.l.addictos.ibi si tpa lustrantur rc.S3 de hoc dic vt not.j.nil no.ap.pen.l.j.Dyn.et dixi.C.de execu.rei iudica.l.j.et pro hoc.j.eod.constitutiones.In glos.qua ratione ibi quãdo ap.sit immo ante per aliũ cã ap.valeat exerceri.Ol.In glo.s.audietur ibi.l.qui sententiam.vel melius 9uictus et 9fessus nõ appellat vt in cõtrarijs 9fessus et nõ cõuictus appellat vt no.j.e.l.creditor.§.iussus.Itẽ cõuictus solũ et nõ confessus appellat vt hic et hec est veritas vt no.in.l.cõtraria.Dyn.ibi in fi.tit.sed dic vt ibi not.Dy.

Cum quidam. [a] Propter violẽtiam iudicis.i.quã timebat a iudice inferri puta ne poneret eũ in carcerẽ.Dy.et vide qđ no.s.e.l.j.§.fi.et qđ plene dixi.C.de epali au.l.si preses.et facit extra.e.c.si iustus metus cũ ibi no.Ibi dicitur q etiã bonis viris talis ap.d3 pponi et talis appellatio debet fieri infra decem dies non post vt ibi in textu patet.et sic nota.q illud quod fit coram bonis viris vel honestis psonis est eiusdem effectus ac si fieret coram iudice et pro ar.bonum.s.depo.l.j.§.si pecuniã.et.§.seq.Sed que sunt ille honeste persone vel boni viri dic vt dixi dicta.l.si pses.et no.in speculo de pmo.et secũdo decreto.§.j.vt de effectu.v.s.sed alias qs appellas publicas Sed quid si aliquis non valẽs habere iudic.copiam appellauit vt hic dicitur corã honestis personis.deinde añ.x.dies bene potuit iudic.habere copiam nunquid tenetur coram iudice appellare nõ obstante ap.interposita corã honestis psonis dic sic vt not.per Innoc.extra de dolo et cõtu.cum olim in fi.qđ est multum no.et in quo vidi multos errare.S3 qñ nõ põt iudicis copiã habere an sufficiat si appellatio fiat corã notario vel notarijs suis dic q sicvt dicetur.j.quando ap.sit.l.j.§.dies.quod similiter est notandum.

[a] Cũ qda3. Adde bar.i l.j.§.fi.versi. quero.an debent.s.eo.

Illud. Ibi ceteru3.i.contra fecerit.Dy.ibi eũ plecti extra ordinem arbitrio iudicãtis cũ nõ sit pena determinata vt.s.de effracto.l.j.§.expilatorẽ.et đ penis.l.hodie.Dy.

Illud sciẽdum. Et dic hoc esse verum si nihil erat omissu3 q pro re publica faceret al's audiretur pro restitutiõe vt no.C.de sen.aduersus fiscum latis.l.j.lib.x.Dy.

Si qui separatim. Id ẽ in diuersis sententijs Dy.ibi opus et est ratio q2 plures sunt snie et iđ necessarie sunt plures appellatiões.vt.s.de ope.no.nun.l.de pupillo.§.si in pluribus.j.e.l.cum in vna.et.s.ad turpil.l.j.§.si plura.et iunge hũc ver.sed cũ aduersus qui est.j.proxi.§.Jacob.et Dy.

Si quis cum vna. Ibi plures species puta ex administratiõe salis vini et olei.Ol.ibi quid facit iudex quasi dicat nunquid appellationi ad principem facte differt.Jac.in ver.sed cũ aduersus.ibi rationes confecte ab eis vt.s.de ad.tuto.l.lucius.§.tutele.et sic oĩm erat par cã defensionis et impugnatiõis.Jac.pro quo est.j.e.l.§.fi.et.s.in princ.huius.l.Dyn.in glo.tutores.puta in fi.de hoc vide quod not.s.e.l.scio.in glo.i.debebit ibi.So.habet.Dy.in glo.ita sunt et omnes condemnati simul al's cõtra vt in princip.huius.l.Dy.

Quotiens. Ibi quasi plures rei pmittendi qđ est.j.Dy.in glo.facit.C.in fi.et.s.de re iudi.l.paulus rñ.eos.Dy.

Quod rescriptũ est. Ibi eadẽq3 cã cõtra duos mota.Dyn.vt q2 erãt plures tutores q oẽs male gesserãt al's secus vt subijcit Ol.ibi agnouerat sniã3.i.nõ appellãdo.Dy.in gl.hic distigue

Ibi de qua est q̃stio cõtra duos cõiter mota. Jaco.ꝛ ꝓsequere hanc glo.sic q̃n vna sñia cõdẽnãtur plures aut diuersis. Si diuersis idistĩcte necessarie sunt tot appellatiões q̃t fuerũt sñie ſ̃.hac.l.in prin.ꝛ ar.ſ̃.de ope.no.nun.l.de pupillo.§.si in pluribus. Una subdistingue q꞉ aut est ea cã cõuentionis ꝛ defensionis aut nõ vt hic dicitur.ꝛ hoc cõqueritur de cõione alicui⁹ cãe Sed si de cõmuniõe alicuius rei ꝛ tunc aut ꝛc.vt gl.dicit ꝛ prosecutus fuit Dy.ibi si vnus ex pluribus.l.j.ꝛ.ſ̃.de minoribus. l.etiã q̃.ꝛ.§.j.ꝛ.C.si in cõi eadẽq꞉ cã in integ.rest.po. Et est rõ q꞉ appellatio est de iure cõmuni resti.contra ius cõmune et iõ facilius tollitur q̃ id qđ est de iure cõi vt.ſ̃.de testa.milita.l.eius militis.§.j.ꝛ de act.ꝛ obli.l.in honorarijs.§.sed cuꝫ rescissa et in aut.de nõ alie.§.q꞉ nõ verisimile. Dy.ibi si cõtra vnum de pluribus a quibus eadem res petebaṫ vel qui simul eandẽ rẽ corporalem ꝛ cõem petebant꞉ q꞉ si cõtra vnũ appellaṫ ꝯtra oẽs videtur appellatũ. Old.ibi incorporale et cõis litigantibus quorum vnus appellauit. Ol.ꝛ Jac.ibi.l.si cõem hec pars glo.corrigitur.j.in fi.glo.intelligẽdo de vsuf.cõi ibi eñ hec opinio que fuerit Az.corrigitur Dy.ibi cũ defensorũ ꝛ habet locũ ṗn.huius.§. Dy.ibi si vnus ex plurib⁹.l.j.ꝛ.ſ̃.e.l.scio.ꝟ.sed illud. Dy. ibi.l.si cum vno subaudi vt cũ est cã defensiõis ꝓsit aliteri al's nõ ꝛ cũ vna sñia sunt condẽnati secus si diuersis etiã ex eadem cã vt in princ.hui⁹.l. Dy.ibi cõtra tertium litigant et succũbãt ꝛ vnus appellat. Dy.ibi vt patet ex predictis immo prodest vt statim sequiṫ sed certe ꝛc.qđ credo veri⁹ ꝑ rõnem quã adducit glo.lꝫ.ſ̃.videatur determinasse ꝯtriũ. Dy.ibi q̃ in re corporali subaudi ꝛ diuidua appellatio vni⁹ ꝓdest alteri vt in prin.hui⁹ glo.multomagis in re incorpali diuidua vt vsuf.vnius appellatio alteri ꝓdest ꝛ sic in vsuf.corrigitur qđ dictum est.ſ̃.ꝑ Az. Ol.in fi.vt dicta.l.si cũ vno.§.de exce.rei iudica.l.ibi nocere cõtrarium sed hoc verius. Ja.

Cum ex causa. Ibi iudicis.i.imposita ꝑ iudicẽ a quo appellatum erat. Ol.ibi meruerit subaudi marie ꝛ hic vacat ar.a cõtrario sensu vt no. per Jo.an.extra eo.c.nõ solꝫ.lib.vj.in glo.quinta signata sup verbo añ oĩa ergo ꝛ añ sñiam latã in cã ap.repetet vt ibi not.et no.etiã extra de iureiur.c.veniẽtes.in fi. Et de ista reuocatione attẽtatorũ ap.pendẽte not.ꝑ oẽs.d.c.non solum ꝛ dicetur.j.nil no.ap.pen.ibi eripe autoritate iudicis qui de ap.cognoscit vt.ſ̃. de ad.tuto.l.si cuius.versi.sed et si quis.vel dic.i.recuperare ꝑ conditionem sine causa. Dyn.

Si constat. Si electio facta est iuris solẽnitate nõ seruata cõsensus ꝑ cõsulis cõfirmantis nõ facit eam sumere effectũ. Et sic est euidens arg.q̃ nulla sit confirmatio vbi nõ valuit electio de hoc nota.ꝑ Inno.extra de elec.c.cũ dilectus fili⁹.ꝛ ꝑ.B.extra de cã pos.ꝛ ꝓprietatis cũ super ꝛ ad hoc.ſ̃.de le.j. legata inutilitatis qđ de gestis ꝑ talẽ cõfirmatũ no.ꝑ Inno.d. c.cum dilectus.de elect.et.e.tit.c.q̃ sicut. Jaco. Et ad predicta vide extra de elect.c.vlt.lib.vj.cum ibi notatis ꝑ archi. Jo.an. ꝛ alios. Itẽ facit hec.l.pro.q.notata.j.e.l.si expressim. In gl.vt C.de penis in fi.et melius extra de elec.c.osius.cum ibi notatis In glo.quia cum non tenuit ibi domino appellare vel sol.ꝛ melius vt not.j.e.l.si expressim. Dyn.in fi. So.vt ibi alij habent de filijsfa.ꝛ q̃ ad parentes pro his teneantur.l.ij.lib.x. Et tunc so. vt not.per Dy.dicta.l.si expressim.j.e.vel ẽm Ja.de are.dic q̃ ibi fuit fili⁹ noiat⁹ legitime et patruo legitĩe ꝯsensit꞉ hic nõ. Ja.

Appellanti. Questio consueuit esse an si appellaui et expressim tres causas in appellatiõe ꝓbauit vnã tñ nunquid hoc sufficiat ad victoriã licet multa allegari cõsueuerint ꝑ ꝛ contra tñ hic est causa q̃ sufficiat vnã ꝓbare ꝛ q̃ ꝓbãs obtinere debeat. Dy.in glo.in fi. Sed certe in.l.scio.non dicitur q̃ appellãs a parte sñie exercere possit in alia parte sed q̃ q expsit vnã cãm appellatiõis exprimere põt aliã. ¶ Dic ergo q̃ hoc est verũ si est connexa꞉ sed si nõ est cõnexa si qđ appelleṫ determinate a parte non extenditur ad alterã partẽ.vt.ſ̃.de iur.pa. l.fi.fa.her.l.quedaꝫ.ꝛ.j.e.l.cũ in vna.sꝫ si indeterminata rõne dubij extenditur ad oẽs partes ar.ſ̃.de minor.l.etiã.§.ex cã de tute.qui habet.§.fi.ꝛ.l.q̃ dicitur ꝛ.C.de annali excep.l.fi. Dyn.et ſ̃.e.l.si qui separatim ꝛ ibi in glo.ꝛ plene dixi.d.l.scio.ſ̃.eo.

Si perlusorio iudicio. Id ẽ in q iteruenit collusio. Dy.ibi appellare.s.legatarij ꝛ hi quibus testõ date sunt libertates.vt.ſ̃.e.l.a sñia.§.si hẽs.ꝛ.j.hac.e.l.in fi. Dy.vr̃ q̃ q̃ hec sñia collusoria nocet legatarijs nisi appellent ꝛ sic est cõtra.ſ̃.de le.j.l.si seruus plurium. §.j.põt dici q̃ scientib⁹ obest꞉ignorãtibus nõ ar.ſ̃.de re iudi.l. sepe.§.scientib⁹.sed cũ collusio intercessit nõ vr̃ etiã scienti nocere.vt.C.de pig.l.preses. Uel dic q̃ q꞉ qualequale preiudiciũ generatur ideo ꝑmittitur appellare vt.ſ̃.e.l.a sñia sed sine appellatione ius eorum est saluũ vt dicta.l.si seruus plurium.§.j.de leg.j. Alij intelligũt illam ẽm hanc q̃ non preiudicet sententia perlusoria si appellauerit al's secus vt.ſ̃.e.l.a sententia.§.si heres.in creditore autem si queritur an obsit lata obtinet.ſ̃.eod. ab executore.§.itaq꞉ ita constitutum.ꝛ dicta.l.ꝑses ꝓuincie.

Quotiens. Herede non respondente post lit.contes. Dy.al's non posset ferri diffinitiua vt.ſ̃.de re iudicata.l.de vnoquoq꞉. Dy.ibi.§.aduersarium.i.in fauore aduersarij. Ol.in fi.hoc habet locum q̃n heres scriptus abfuit per negligentiam tunc agatur contra legitimũ.ſ̃.de le. j.l.si seruus plurium.§.quid ergo. Dy.

Serui. Ibi triste auxiliũ.s.appellatiõis qđ triste dicitur vt hic patet. Quãdoq꞉ diciṫ cõe auxilium.ſ̃.rem ra.ha.l.iij.§.falsus. Quandoq꞉ dicitur iuris adminiculũ.C.de sñijs prefec.preto.l.j. et q̃ sit auxilium commune probatur.C.e.l.et in maiorib⁹ et de pedaneis iudi.l.iij.in fi.beneficium etiã cessionis bonorum flebile auxilium dicitur.C.qui bo.ce.possunt.l.penul.ꝛ fi.

Constitutiones. Dic aut accusat⁹ conuicitur et confitetur aut conuicitur tantum aut confitetur tantum. ¶ Primo casu aut confitetur ante sententiaꝫ aut post. Secundo et tertio qui pares sunt not.regulam ꝛ instantiam et dic plene circa hoc vt no.et dixi.C.quoꝝ ap.non recipiunṫ.l.ij. In glo.vlti.ibi ꝯuicti tñ hec vera vt denotẽt aliqđ specialiter ꝛ ita no.d.l.ij.ꝛ extra.e.c.dilect⁹. Guil.de suza.ꝛ Dy.ꝛ et Ray.

Cum in vna. Hic est arg.cõtra glo.positaꝫ.ſ̃.e.l.appellanti. Sꝫ pro glo.posset responderi q꞉ illud habet locum quãdo fertur vna sententia. Sed hic quando feruntur due vna super principali alia super accessorio. Dyn. Et facit si vna sententia feratur super debito alia super expẽsis ꝛ appelletur a sẽtẽtia lata sup debito q̃ nõ videatur appellatũ a lata sup expensis sed videatur ei acquieuisse. Ol.ad hoc vide qđ dixi.ſ̃.e.l.scio. In glo.per stipulationẽ ibi secus si ꝑ officiuꝫ immo idem si per officium cũ lata est sententia. Ol.in fi. Sed hic corã eodem iudice ibi coraꝫ diuersis agere volebat Dy. Uel dic ẽm Jac.de bel.hic est diuisio licita q꞉ q̃titates et actiones diuerse ꝛ est identitas in iudice ibi diuisio est illicita.s.iudicuꝫ꞉quia continentia cause ꝛc.vt ibi dicitur Jac.

¶ Adultus potest obligari sine tutoris autoritate.

Tutor pupillo datus. Id est dari pronunciatus. Dy. ibi si prouocet a sñia executionem reprobante. Dy.ibi fiunt necessaria.s.interim. Dy.ibi tutor ei.s.pupillo ad prestandum autoritatem aditioni hereditatis. Dy.sic ergo collige q꞉ pupillus põt adire hereditatẽ cum autoritate tutoris vt hic. Sꝫ repudiare eam tutor non potest vt.ſ̃.de bono.posses.l.tutor.ꝛ de successo edicto.l.j.§.tutor.si tamen hereditas est dannosa quam pupillus adiuit autoritate tutoris teneṫ tutor actione tutele vt.ſ̃. de bono.posses.l.si pupillo tutor.pater autem adire potest hereditatem filio delatam.vt.C.de iur.deliberan.l.filio.et repudiare vt.C.de bonis q̃ liberis.l.fi.§.vbi añt puerilis etas. Et vide ad hanc materiã qđ nota.j.de regul.iur.l.ei⁹ est velle in glo. quid si pupillus rogatus est restituere hereditatem tutori nunquid poterit adire eius autoritatẽ dic q̃ nõ vt.ſ̃.ad trebelleia. l.j.§.fuit quesitum in adulto secus vt ibi dicitur ꝛ.§.se. ¶ Iteꝫ solus tutor potest adire si pupillus est infans.vt.C.de iur.deli.be.l.si infanti.et.C.ad tertul.l.prima. Sed que est ratio diuersitatis qđ autoritas curatoris non sufficit in pupillo sed in adulto sic vt in glo.no. Sed responderi potest꞉quia pupillus sine tutoris autoritate in nullo contractu vel quasi obligatur vt nota. ſ̃.de noua.l.j.adeundo autem hereditatem videtur quis quasi contrahere vt.ſ̃.de acti.ꝛ obli.l.ex maleficijs.§ heres.ergo nullo modo sine eius autoritate pupilli aditio sumit effectum ꝛ sic loquitur.ſ̃.de acqui.heṙ.l.more.cũ si. ¶ Sed adultus † potest obligari sine curatoris autoritate vt.ſ̃.de tuto.ꝛ curato.da.ab his.l.impuberi.ꝛ dicta.l.ꝑma.de noua.ergo multo fortius cum autoritate tutoris. Sed hec ratio recte procederet vbi pupillus haberet tutorem vel curatorẽ. Si autẽ haberet curatoṙ.tñ ꝛ nõ tutoṙ.qđ esse potest vt not.d.impuberi.ꝛ patet.e.ti.l.cura tũc ratio predicta cessare vr̃. Dy.de hoc etiam in.l.cum quidã. C.de admi.tuto.no. Et ad hoc vide quod not.C.qui ad.ad honorũ posses.possunt.l.bonorum per ꝓcur.autẽ non potest adiri hereditas.vt.ſ̃.de acq.here.l.paulus.§.ꝑ ꝓcuratorẽ.q꞉ sola voluntate

voluntate fit heres vt.e.ti.l.aditio. ¶ In glo.sed queritur ibi differunt.s.iussus in autoritate. Dy. Ibi subsequi scilicet autoritas iussus autem precedere.

1 ¶ Iudex appellationis cognoscit de nullitate.
2 Sententia nulla an possit confirmari per papã.

Si expressio. A sentẽtia nulla non est opus appellari et dato q appelletur non confirmatur.h.d. ¶ Et ad pn.cõcor. ex de sententia et re iudica.c.j.cũ ibi notatis per omnes et.s.de excu.tuto.l.scire oportet.§.hoc de his in clementinis h e.ti.c.si appellationem cuz ibi notatis. ¶ Ad scõm concor.extra de sententia excõ.c.licet cum ibi notatis.lib.vj.et vide etiaz qd noe' .ti.c.per tuas in glos. Ber.que incipit error intolerabilis vbi etiam dicit q a sententia nulla appellatur ad cautelã. Et vide etiã qd no.pe Inno.ex de ap.c.dilecti.op.de.l.preses et de l.cum prolatis.s.de re iudi. ¶ Scdo de.l.cum minor.§.falsis s.rem ra.ha.et sol.vt in glos. hic et bene per Azo.in summa.§. quandoq tamẽ q est notabile. ¶ Tertio de filijsfa.et queãd. paren.pro his teneantur.l.ij.lib.xj.et dic vt ibi no.in glos.et per Odo.in lectura sua. ¶ Quarto dic aut sententia non tenuit ipso iure in preiudicium appellantis: sed aliorum aut non tenuit in preiudicium aliquorum et hoc vlti.casu. Aut est primo quesitum de nullita.aut pmo de ap.scdo de nullitate. ¶ Et si primo de appellatione aut est cõfirmata tacite lapsu tẽporis aut expresse per iudic.sententiã. Dy. vbi sunt oppositiones ibi valere nõ dz et ideo nec infamiã irrogare vt.C.ex qui.causis in fa.irroga.l.furti al's si furti ibi induci põt.i.tractari et termina ri corã eodem iudice si erat ordinarius vel coram delegante si erat delegatus vt.C.quomodo et quando iudex.l.si vt proponis illo et vide qd ibi not.et dixi ibi non iure exponit et declarat pnci.l.ibi specialiter.i.expresse et dic q expresse fertur sententia contra legem quãdo ex verbis sententie apparet legẽ esse offensam veluti cum iudex dicit condẽno te in vsuris vsurarũ qd est contra legem vltimam.s.de vsur.vel condẽnauit decurionem in metallum exprimere in sententia q esset decurio qd est contra legem.s.de penis.l.moris.§.iste vel pnunciat impuberem posse testari qd est contra legẽ.C.qñ puo.nõ est necesse.l. h.vbi de ista materia no.et dixi secus si tacite pnũciat contra legem: qr tunc valet sententia qr contra ius litigatoris est latar ita loquitur.s.de re iudi.l.preses et.l.cum platis. Jaco. ¶ Et de hoc etiã no.j.que sententie sine ap. rescin.l.j.§.itẽ cum cõtra sacras. Ibi ex hac sententia que ipso iure non tenuit. Dy. Ibi appellauerit.s.de facto. Dy. Ibi prescriptiõe.s.tẽporis q datur ad ap.interponendã vel psequendã vt in glo. Dy. vide Inno. ex.e.sepe. Ibi ab initio agitari.i. perinde ac si nõ esset pronũciatum.et sic no.expresse qd ius dicẽdi nullam non tollit eo tẽpore quo ius appellãdi. Dy. ¶ In glo.aũt vel biennij ibi si cõfirmetur expresse quasi ex presenti vltima sententia videat dãnatus vt in.l.furti.§.j.que statim allegatur dũ dicit quãuis in iusta etc. Dy. Ibi si tpis cursu. Quo casu ex pma sententia videtur dãnatus vt ibidẽ di ibi retro infamis etc.et sic q non valuit non confirmatur. Dy. Ibi de inoffi.testõ.l.cũ vbi de hoc dixi et est expressum.s.e.l.si cõstat et de hoc no.per Archi.ij.q.j.statutis in fi. ¶ Et hãc opi.tenet Bertolomeus brix. q disputauit hanc qõnem in qõnibus suis.cxlij.qõne et incipit qretur si appelletur a snĩa que nulla erat ibi appellare errando. No.vbũ errando: qr secus si sciens se posse dicere nullã appellauit: qr tunc nullitati renũciasse videtur vt statim subijciã ibi.l.legitimã. ¶ Item qr iudex pronunciauit super equitate siue super iusticia mõ aũt super aliqualitate vel nullitate cũ de hoc non fuisset obiectũ ar.s.de exce.rei iudicate.l.si ex testõ et.C.de ordine cognitio.l.j.et õ ordine iudicia.l.j. Nã de nullitate cognoscit
1 iudex appellationis † qd est notãdũ vt dicta etiã.j.hac.e.l.v.et qr.s.dixi et pbatur.s.fa.hercis.l.quedam et de iurepatro.l.vlti. que incipit cornelia pia et hm hec loquitur glos.C. qñ puo.non est necesse.l.j.que videtur huic contraria. Ja. ¶ In glo.sic etiã transactio etc. Vel dic ad concordantiã dictarũ glo.qr aut appellans ignorabat exceptio. nullita.sibi competere et credebat snĩaz valere quo casu non vr renũciare nullitati et ita loqtur ista gl. et allegationes in ea adducte vt ptz dum dicit errãdo etc. Qr nemo vr renũciare iuri qd ignorat sibi cõpetere vt in.ll.hic allegatis in glo.et.s.de transact.l.cũ aquiliana et de aquil.here.l. si is ad quẽ et qr cũ quis hz duas vias vna agendo nõ videtur renunciare alteri quã ignorat sibi cõpetere secus si sciat vt dicta.l.legitimam et.l.mater aut sciuit sententiã nullã et tũc hz locum glo.contraria que est in.d.l.j.C.qñ puo. nõ est necesse qr appellando vr tacite renũciare iuri dicẽdi nullã cũ ap. qr nulla

sint iura contraria vt patere potest per.l.istam.electo ergo vno contrariorum videtur alteri renũciare per illuz q sciebat vtrũq ius sibi cõpetere vt.C. de furt.l.j.et de codicil. et plene dixi dicta.l. j.C.de furt.edicta.l.eũ qui de inoffi.testõ cũ aũt sunt contraria solũ in origine et equipollentia in effectu et tunc per electionem vnius nõ videtur alteri renũciatũ vt pbatur.d.l.eum qui hac nullitas et app.sunt contraria sola origine et in effectu equipollẽtia: qr ambo tendũt ad eũdẽ effectum.i.ad colendũ snĩam ergo electa appellatiõe nõ vr renũciatũ nullitati dic ergo aut appellans deduxit in iudicium etiã cãm nullitatz q potuit vt dicta l.quedã fa.hercis.et de iurepatro.l.vltima puta dicẽdo. Dico sententiam nullã et siqua est appello tũc iudex simplr pnũciãdo vr pnunciare super vtroq vt.d.l.si ex testõ.s. de excep.rei iudicate et.l.si cũ argẽtũ: et ideo amplius cã nullitatis exerceri non potest et ita intelligatur glo. Cõtraria aũt nõ deduxit causam nullitatis in iudicium corã iudice ap. Sed iniquitatis tãtum et tunc super causa nullitatz nihil pnunciatum vr qr nec petitor hoc egit nec iudex hoc sensit vt dicta.l. si ex testõ in fi.et tũc causa nullitatz poterit intentari et ita loqtur ista gl.de hoc in speculo de sententia.§.iuxta v.vtrũ aũt appellans. Nec obstat qd obijci posset de querela inoffi.si et contrata.et.l.si ex noĩe.s.de bonis liberto.qr illa sunt in effectu contraria vt ibi plene dixi. Dy. ¶ Item no.qd ex hac glo.et allegatis supra tenẽt legiste q si quis appellauit bis licet tertio appellare nõ possit vt.C. ne in vna eadẽq causa tertio puocetur tñ adhuc põt dicere sententiã nullã. ¶ Sed hic est decretalis in contrarium in clemẽtinis de sententia et re iudica.c.j.ibi in piudiciũ dñi et sic tenebat snĩa. Dy. Ibi hoc mõ potuit vnde sententia q est nulla nõ cõfirmat per ap.et ita loquitur hic et.s.e.si constat. ¶ Sz snĩa q est aliqua in preiudiciũ aliorum confirmatur et ita loqtur ibi nec dr ibi pprie confirmari vt dicit gl. Sed contra hãc so.videtur.j.de decur.l.spurij §.pater sed dicvt ibi no.qr aut appello noĩe meo aut condẽnati: si meo tunc videor confirmare actum iudicij et ita loquitur hic glo.ibi et ideo confirmari etc.si nomine dãnati tũc non et ita loquitur contrarium. Dy. ¶ In glo.an denuo ibi.l.sint ppositionis vbi de ista materia plura vtilia dixi et ista opinio videt approbari in glo.s.de re iudica.l.cũ querebatur in glo.an denuo item q hic tenet glo.qd ex eisdẽ actis iterum sententiabit. Intellige quãdo sententia fuit nulla per seipsam. Si aũt fuit nulla pter defectum alicui sub alijs ordinis iudiciarij et quia omissa fuit lit.contestatio vel sacramẽtũ calũ.vel similia et tũc ab initio oportet acta fieri ex quibus iudicetur et ita dz intelligi q no.et.d.l.cũ querebatur.s.de re iudica.et qd no.etiã ex de elect. c.dudum.ij.per Ber.et alios. Jacob.et Oldrad. ¶ Et hoc in speculo de sententia.§.iuxta v.qd ergo cũ se.et in margarita de ap.v.pone snĩam et in glo.et per Odo.C.de sententijs aduersus fiscũ latis.l.ista.lib.x. ¶ Item secus qñ iudiciũ esset nullũ rõne defectus qr tũc acta nihil valent vt.s.de iudi.l.non idcirco §.j.de interrog.act.l.si fine.§.j.et.l.si filius cum patre. Oldra. ¶ Vltimo adhuc aliqua colligamus circa materiam istã primo querendo nunquid sententia nulla possit confirmari p consensum partiuz.et vr q sic vt.C.coĩa vtriusq iudi.l.ij.vbi de h dixi.et ad hoc facit dicta.l.minor.§.falsis.s. rez ra.ha.et.C.de arbitris.l.ne in arbitris. In contrarium est h et qr q ab initio nõ valuit etc.vt.j.de reg.iur.l.q ab initio. ¶ Aliqui distinguũt aut sententia est nulla quia lata est expresse contra constitutionez vel legem: et tunc non possit consensu partium cõfirmari et ita intelligãtur predicta ad hoc allegata. Aut ẽ nulla ex defectu ordinis iudiciarij: et tunc possit consensu partium confirmari et ita intelligantur alia iura et p hoc bene facit.viij.q.ij.lugdunensis et qd no.eadem causa et.q.c.j. ¶ Secundo quero si appelletur sententia nulla et in libello ap.inferantur alique cause nullitatis et appellans ap.non prosequatur infra annũ nũquid possit postea ipsam sententiam nullam dicere dic q non ex causis in ap.insertis: sed ex alijs sic vt no. plene per Inno. extra de ap.sepe et dixi dicta.l.sint ppositiones.C.quomodo et qñ iudex. Sed nunquid qñ sententia dicitur nulla exprimẽda est causa nullitatz dic q sic vt no.per Inno.extra de snĩa et re iudica.c.cũ Bertoldus et dixi.s.e.l. scdo an in cã vtilitatz opus sit lit.conte. Gui.de suz.tenet q non ad instar cause ap. vt no.p eum.C.de lit.contest.aut.offeratur.sed dicvt latius dixi.C.de tempore appel.l.fin.§. illud.libellus tamen est necessarius vt no.in speculo de sententia.§.iuxta ppositionis ver.sed si causa de nouo ibi mihi videtur vbi etiam dicit contestationẽ necessariam et in dicto.§.no.in pluribus v.dicti.§. Sed an talis libellus admittatur dico sententiam nullam: et iniquam vide in repertorio Gullermi de nostratis de app.§.an sufficiat et quia supra dixi in suppletione glo.ibi.l. vltima iudicem app. posse etiã de causa nullitatis cognoscere dic hoc esse verũ qñ

appellatur diffinitiua secus si ab interlocutoria vt plene no. per Inno.ex.e.de ap.c.dilecto ⁊.c.dilecti filij prior circa pn. et de hoc vide in speculo dicto ti.de snia.d.§.iuxta v.sed nũquid talis libellus ⁊ per Archi.de sentẽtia ⁊ re iudi.c.et si sentẽtia. lib.vj. ¶ Et plenius per eũdem ex de ap.cordi.penul.colũna Quero quid erit econuerso si iudex q cognoscit de causa nullitatis inueniat ipsam aliquã sed iniquã nunquid de iniquitate poterit cognoscere ⁊ pnũciare dic qd no.p Inno.ex de officio. ⁊ po.iudi.delegati.c.cum contingat.pma colũna. ¶ Quis probabit sententiam nullã dic q ille qui dicit qr p sententia presumitur ex de renũci.c.in presentia cum ibi no.⁊ ar.s.de officio prefecti preto.l.j.§.bis cunabulis ⁊ de pig.l.si fundus.§.si pluris qd verum puto si transiuit in vigorem rei iudicate als forte secus vt dixi.C.e.l.hi qui ad ciuilia. ¶ Quod si aliquis petit se absolui ex sententia excom.que est nulla nũquid per hoc confirmabitur dic q non ar.hui⁹.l.⁊ ita no.per Innocẽ.ex de sententia excom.c.per tuas scda colũna licet contrariũ videa
2 tur innuere ex de ap.c.sepe. ¶ Sed an sentẽtia † que ẽ nulla possit confirmari per papã dic vt no.per Inno. ex de confirmatione vtili vel inutili.c.j. ¶ An aũt 9ctus celebrat⁹ inter partes possit peti confirmari inuita altera parte no.per eundẽ.e. ti.c.de confirmationib⁹. ¶ Casus aũt in quibus redditur sententia nulla no.in speculo dicto ti.de sentẽtia dicto.§.iuxta et per Az.in summa de sententijs ⁊ quibus modis retractet sententia bene no.xxxv.q.ix.in sentẽtiã.⁊ vide etiam in libello egidij quibus modis arguatur sentẽtia nulla ⁊ per Hosti. in sũma.§.quo remedio sententia retractatur infirmari dr sententia nulla q intellige q de facto pcessit ⁊ ideo exponit glo.infirmari.i.infirma esse.s.de ferijs.l.j.§.j.pdicta vendicant sibi locum in sententia ipso iure nulla. ¶ Si autem non est ipo iure nulla: sed annullanda: ⁊ tunc aut est appellatio ⁊ iudex ap.cognoscit vt ex de ap.cum sit ⁊.c.vt debitus aut non fuit appellatum ⁊ transit in rem iudicatã ⁊ reuocari nõ poterit vt extra de elec.c.cum dilectus in fi.

Qui suspectum. ¶ In glo.⁊ sic subaudi succumbens appellat infra triduum ⁊c.Dy.

Militibus. In fi.subaudi ipo iure sz ope restitutionis bñ iuuant vt in glo.Dy.

1 ☞ Appellandum est gradatim.
2 Appellatio aliqñ deuoluit de episcopo ad imperatorem.
3 Appellatio de archiepiscopo deuoluitur ad patriarchã.

1 **Imperatores.** Gradatim appellãdum est † ad primũ superiorẽ nõ omisso medio h dicit de iure tñ canonico omisso medio appellat ad papã vt ex de electio.cũ dilecti filij por ⁊.c.cũ sit romana ⁊.c. si duobus et ibi in glo.⁊ vide in speculo de legato.§.superest v.ij. ¶ In h tamen equior vr dispositio iuris ciuilis ⁊ minus dispendiosa subditis.
2 ¶ Itẽ no.qd qñq; appellatur ab epo † ad imperatorẽ ex de foro cõpetẽ.c.verũ ⁊ de ap.si duobus ⁊ ibi no.⁊ vacãte impio appellat a iudice seculari ad papã extra de foro cõpetẽ.c.licz. ¶ Sed nunquid potest appellari ab archidiacono ad archiepiscopũ omisso epo vr q non vt dicto.c.dilecti filij.prior ir cõtrarium vr extra de preben.c.referẽte sed de hoc dic vt no.dicto.c.dilecti. ¶ Sed nunquid ad legatũ sedis apostolice appellari possit omisso medio sicut põt ad papã dic vt no.in glo. ij.q.vj.si quis vestrum ⁊ in speculo de legato.§.supest v. illud
3 aũt queritur. ¶ Itẽ no.qd ab archiepo † appellat ad patriarchã seu pmatẽ q idẽ sunt vt.c.di.c.j.⁊.ij. Et hoc verum qñ archieps subest patriarche als appellat ad papã sicut dictis c.⁊ vide etiã.ij.q.iiij.si quis putauerit ⁊.c.ad romana. ¶ Sed si appelletur a capitulo ecclesie cathedralis ad quẽ appellabitur. Et videtur a capitulo nõ posse appellari vt.j.a quibus appellare nõ lz.l.j.vt ibi dicã. ¶ Sed dic contra ⁊ est appellandũ ad epm vt no.per Inno.extra de concessione preben.c. postulanti per Inno. ¶ Itẽ p declaratione scdi rñsi huius.l. ⁊ glo.ibi posite dic q si delegat⁹ a papa alteri subdelegat cãm sibi delegatã aut ipse subdelegans retinuit sibi aliquid ⁊ tunc appellandũ est ad ipm subdelegãtẽ nõ ad speciẽ aut nihil sibi reseruauit ⁊ tũc ad papã vt extra de officio ⁊ po.iudi.delegati.c.super qõnum.§.porro ⁊.§.se.in alijs etiam duobus casib⁹ appellatur a subdelegato ad papã primus extra de officio.et po.iudi.delegati.c.si is cui eam.lib.vj. ¶ Secũdus est.e.tit.c. penulti.e.l.⁊ de hac materia no.⁊ dixi.l.quis ⁊ a quo appel.l.j. ¶ Item no. qd licet imperator ⁊ papa in appellando ad eos omissis medijs differãt vt predixi in hoc tamen conueniũt q in quolibet sacramento intelligitur persona ipsorum excepta vt pbatur de imperator in vsibus feu.de phibita alienatiõe feudi.l.imperialẽ in fi.⁊ in lõbarda de feudis.l.j.in fi.⁊ ibi ad municip.l.imperatores.de papa pbatur extra de iureiur.c.nolẽtes ⁊.c.eam te. Ibi facte sunt cuz ad primũ superiorẽ fieri debuerit vt a clarissimo ad spectabilẽ vel a simplici magistratu ad presidẽ.vt in aut.de ap.§. illud ⁊ de defen.ci.§. ⁊ iudicare. Ja. ¶ Quid si in vna causa vnus appellat ad archiepiscopũ alius ad legatum sedis apostolice in ipsa puincia existẽte dic q legatus maior de causa cognoscit ar. extra de ap.c.si duobus ⁊ ita no.per Hosti.in summa de officio legati.§.qd ptinet vers.qd si vna pars. Ibi presides ad quos debuit appellari. Dy. Et dic appellatũ a magistratibus vt differat a sequenti. Old. Ibi remitti eũ.s.appellantẽ ⁊ dic sine noua appellatiõe sed vigore appellatiõis interposite ad pncipem vt.s.e.l.j.§.si qs.Dy. ¶ In glo.vt ipse cognoscat ibi.c.nos in eminẽti istud c.olim erat in cõpilatione antiqua dicto titulo de ap.hodie nõ est dicto ti.sed positum tm in effectu de officio ⁊ po.iudi. delegati.c.pastoralis.§.porro.Ja. Ibi in secularibus causis et sic soluitur.ij.q.vj.c.licet in glo.appellationi.

Si magistratus. Ibi sustinere debere h est expssum q si duo eligant 9sules alicui⁹ loci vel vicinentie ⁊ vn⁹ appellet qd alter teneat 9solat⁹ officiũ exercere lite pendẽte.Dy. Ibi passa sit medio tpe ap.pẽdẽte. Dy. Ibi cui hoc.s. dãnũ qd passa erat res publica ⁊ q subijcit ascribẽdũ sit dic q ascribet noiatori vel ei cuius dolo facta est noiatio vt.C.quo quis ordine cõueniatur.l.quotiens.⁊.l.fi.lib.xj. Dy.⁊ not.j.si tutor vel curator ap.l.j.Oldr. ¶ In glo.j.ibi.§.fi.plures so.vt not.s.de adop.l. iiij.⁊ dixi in prima 9stitu.C.§.quibus.

Idem rescripserunt. In fi.textus iste multũ sepe allegat q sequestratio fructuũ sit appellatiõe pẽdẽte si timeat ne depopulet a possessore.Dy.ad qd 9cor.ex de seqstratiõe possessionũ ⁊ fructuũ.i.c.vlti. de rescriptis olim ex lris ⁊ de h dic vt plene no.p Cardi.extra de reg.iur.c.locupletari li.vj. Ultima colũ.vbi plene habet qñ sit seqstratio fructuũ appellet a diffinitiua siue ab interlocutoria de h etiã no.p Hosti.in summa de offi.⁊ po.iudi.delegati.§.q delegati v.⁊ no.⁊ Gof.in sũ. e.ti.pma colũ.§.sed quãuis executor ⁊.§.se. ¶ Et dic q talis sequestratio fit officio ⁊ autorita.iudic.q de ap.cognoscit vt.j. de app.recipi.l.si cuius.§.j.in v.sed ⁊ si quid ⁊.s.de ad.tuto.et cirographis.§.j.⁊ 9cor.ij.q.vj.c.quotiẽs ⁊ ibi de hoc p Archi. ¶ Est ⁊ alius casus nouus vbi fit hodie sequestratio beneficij qui habet in clemẽtinis de seqstratio.possessionũ ⁊ fructuũ c.vnico. Et vide ibi notata ⁊ de ista materia seqstratiõis plene dixi.C.de phibita seqstratiõe pecunie.l.vnica. Ibi disceptatio sit p ius dñi Ja. ¶ In glo.no.ppter ibi.l.ab execu.sz certe ibi fit seqstratio siue suspitiõe depopulationis. Et id dic referre appellet a snia ⁊ obtinet h lra an ab excutiõe ⁊ cause obtinet l.ab execu.Ja. Ibi ⁊ facit.s.ad seqstrationem.Ja.

Ad principem. ¶ Ibi ar.9duci.i.destrui siue cancellari. vt.s.de iudi.l.⁊ post.§.circũducto ⁊ h qr cognitio ñ tenuit secus si tenuisset vt.s.de re iudic.l.acta.Ja.

1 ☞ Delegatus de 9sensu partiũ an poterit recusari.
2 Iudicẽ impetrãs ex superuenieti causa poterit recusare.

Ex consensu. A legato de volũtate partiũ põt appellari. hoc dicit scdm q est in lra citra. ¶ Scdm aliã lram pseqrevt in glo.Dy.⁊ ex here.l.determinat qd an liceat appellare a snia eius q cognoscit ex iurisdi.progata p ptes qr dicim⁹ q sic ⁊ est in epo spãle vt.C.de epali audi.l.epale. Dy. vbi de h dixi ⁊.C.de iur.om.iudic.l.j. ¶ Itẽ qrit si pmittat in arbitriũ h acto q ab eius snia liceat appellare an poterit ab eius snia seu arbitrio appellari ⁊ vide qd nõ qr nõ pñt puati iurisditionẽ dare vt.C.de iur.om.iudi.l. puatorum.⁊ p hoc.s. de postulan.l.quos prohibet de leg.j.l. nemo ⁊.C. de iur.ca.l.ij.§. sed quia veremur ⁊ hoc tenet speculator de app.§. in quibus v.quid si conuenit hec tñ lex est ar.q sic ⁊ qr sicut pactum de nõ appellãdo valet vbi als liceret appellare vt.C.de tpe ap.l. fi.in fi.ita valere debet 9rium de appellãdo vbi als nõ liceret appellare cũ 9riorum eadẽ debeat eẽ disciplina. Dy.⁊ p hoc.s. de pact.l.pacisci.de hoc latius dixi.C.de arbitris.l.j.⁊.j.ti.pr.
1 l.j.§.j.tangit. ¶ Sed nũqd delegatus † de 9sensu partiũ poterit recusari dic q nõ vt ex de officio delegati.c.sup qõnũ.§. verum ⁊ ibi in glo.qd si partes iurauerũt stare sentẽtie iudic. numquid

nunquid potuerit appellare extra de ap.c. ad hoc vbi de h p Inno.z.d.c.q bn immo q plus est etiã sine sacramento ptes pmiserũt stare snie nõ pnt appellare vt no.s. de pac.l.tale.§.j. ¶ Et de ista materia no.d.l.vlti.C.de tpe ap.§.fi. quid si aliquis est confessus delictũ z iudex ex tali confessiõe eũ ɔdẽnauit q facere debuit vt.C.de ɔfes.l.vnica. nũquid ɔfessus poterit appellare de h dic vt no.z dixi.j.e.l.creditor.§.iussus z idẽ no.z dixi.C.quor ap.nõ reci.l.ij.z plene in speculo de ap.§.in quibus aũt casibus.v.j.z sequentibus. ¶ Item no.q si quis dedit fideiusso.corã aliquo iudice nihilominus poterit eũz recusare vt.C.de lit.ɔte.auf.auferatur. ¶ Item not.qd pars q̃

2 impetrauit aliquẽ iudicem † ex superueniẽti z noua causa poterit ipsum recusare extra de officio vel cõsue.c.insinuãte.

Filium. In glo.sed nonne in fi. vel qr aduẽtichs causis zc.vt.s.qui z a quibus.l.iul. Jac. hoc est dicere huius filij non interest nisi mortuo patre suo talis autẽ casus attendi non debet vt dicta.l.iul.

Eum qui. ¶ Vere ɔtumax nõ appellat.hoc dicit Dy.de hoc plene dixi.C.de iudi.pperã dũ.§.finaũt reus. ¶ In glo.si dixit ibi forte p obliuionẽ h nõ vr iusta cã qr.s.p empto.l.q fundũ.§.seruꝰ z ibi no. Et id dic iustã cãm vt qr pbat se detentũ vel al's impeditũ vt.s.de eo p quẽ factum erit.l.fi.§.penul.z fi.Old. Ibi scõm h qr qualeqle causa etiã nõ iusta remouet quem a dolo vt.s.de abig.l.j.in fi. et ibi in glo.ibi vel dic hec vera sm Dy.z Jaco.et Ray.licet contrarium no.dicta.l.fi.ibi semper.i.siue dixit se nolle venire siue nihil dixit de hoc vide plenius.d.§.finaũt reus.

Negociorum. Ibi iniusta pnũciata.s.destinatione vt tollas ɔtraria vt z al's.s.de iureiur.l.admonẽdi z qd dicit debeãtur officio iudi.quod deseruit pncipali actioni vt sic de eis possit iudex ap.ɔdẽnare z rñ.actionẽ autẽ pncipalẽ vtilẽ.i.efficacẽ rõne officij deseruiẽtis debere ɔdẽnare in vsuris z ad hũc intellectum tendit finis glo.que est hic q̃ incipit de sorte ibi. ¶ Item op.scdo dic iniusta pnunciata:et condẽnatione vsurarum medio tempore factar q dicit tandẽ act.§.in factum ex re iudicata. ¶ Tertio dic scõm quosdam q hoc ipso q pronũciat iniustã ap.videtur de vsuris cõdẽnare. Constat em̃ posse vt.s.de vsur.l.tutor in pnc.sed obstat.s.de re iudica.l.in summa.§.qui sortis.sed vsure debentur per stip.z tunc petuntur act.ex stipul.z hec petuntur siue sors sit soluta siue non. ¶ Si võ debentur ex mora tunc petuntur ea act.qua sors z petuntur ita demũ si sors soluta non sit vt.s.de eo q certo loco.l.centũ.z.l.fi.z no.C.de vsur.l.eos in scda glo. Dy.z sic per.l.istam z.s.de vsur.tutor apparet qd fructus pcepti pendente causa ap.veniant restituendi per iudicem ap. et ita tenet Galeotus in margarita de ap.ver.sed pone q petij fundũ in glo.de sorte ibi sm quosdam. ¶ Sed hoc est contra textũ huiꝰ.l.vbi dicit q ap.fuit tantum iniusta pronũciata quare dic q vsure medio tempore petãtur per vtilem acti. nego.gest.z officium ei adherens cuz vsure iste debeantur nõ ex vigore rei iudicate:sed ex quasi contractu per officium quo non extinctum qr fuit appellatum an aũt iudex app.possit de vsur.condẽnare sequitur Oldra.

Curator. ¶ Juuenis adulti. Oldr. Ibi iudicio.s.tutele.Old. Ibi desijt.s.curator.Ol. Ibi regressus.i.reuersus.i.ipse iuuenis.Oldr. Ibi in causa rem.i. ppter negligentiam in nõ psequendo ap.cõmissam. Oldr.in fi.postq̃ curator reddidit rõnes.Oldra. ¶ In glos.vlti.ibi.l.vlti.§.fi. Et scõm hoc dic exequi debere.i.posse. Jaco. Ibi ibi not.z scõm hoc dic exequi desijt z minor cepit z q dicit explicare.i.a se cepta exequi. Jaco.

Imperator. Ibi remissam apud feudũ partibus ɔsentiẽtibus põt etiã intelligi vt remissa fuerit cã p ap.ab interlocutoria z partes ɔsentiũt vt pcedat iudex in pncipali omissa ap.nam hñ põt vt.C.e.l.si quis libellos z ar.s.de oper. no.nunc.l.j.§.vnde queritur si ɔsentiũt vt iudex ap.pcedat in pncipali omissa ap.articulo forte possunt ar.s.de mino.l.itra vtile z de iudic.vbi ceptum.sed sm canones obtinet extra de appel.c.cordi.lib.vj. ¶ Item potest intelligi q.l.in relatione quã iudex interdum facit vt.C.de rela.l.fi. ¶ Sed tunc ob.C.e.l.ex illo:sed intelliguntur sm hanc.l.nisi partes ambe ɔsentiant:sed sm glo.exigitur q princeps remittat nec sufficiat cõsensus partium ar.C.de iur.om.iudi.l.priuatorum.Ja. ¶ Et facit ipsa glo.q si iudex defert appellationi cui deferre nõ debuit q amplius de causa se intromittere non possit nisi ex noua cõmissione. Oldra. Et miror qd glo.dicit hanc.l.inutilẽ et non legendã qd verum non est z credo q fuerit additio.

Tutor. Cum dubitatur an tutor vel curator vel similis finito officio appellare vel ap.prosequi teneatur dic aut finito officio reddidit rõnes z instrumẽta officij q gessit z tunc non teneatur prosequi ipse nec heres eius vt hac.l.ij.rñ.z.s.e.l.negociorum.§.curator vbi de hoc aut nõ reddit rõnes z tunc tenetur appellare z psequi ipse et heres eius vt in pnci.huius.l. Dy. Ibi appellatiõis interposite in causa pupilli vel adulti. Dy.

Creditor. Ibi cũ fideiussoribus debitoris sui. Gui. Ibi absuit per ɔtumaciã sed quõ hoc pcedit qr iure isto nõ ɔhebatur her modiciũ actore absente vt no.s.de iudi.l.z post edictum. ¶ Sed dic q dñs absuit sed pcu.eius interfuit vel dic q hic loquitur lit.ɔt.q indicãtꝰ vba supra posita post iudiciuz acceptum. Et de isto hermodicio dic vt dixi.C.de iudi.pperã dum.§.z si quidẽ. Ibi nõ esse seruanda: etiã si dñs ratã hẽat vt no.s.ad trebel.l.seruo inuito qr seruus in iudicio esse nõ potest vt.C.de iudi.lege seruus.

Jussus. ¶ Vere ɔtumax in nõ exhibẽdo vel nõ restituẽdo appellare põt hoc dicit. Dy. Ibi scdz preceptum factum in confessum penes se habere rationes et instrumenta que petebantur exhiberi. Dy. Ibi instrumentorum.scz exhibendorum. Gui. Ibi iurasset q potest vt.s.de in lit.iure.l.in actionibus. Gui. Ibi interponere possit.s.condẽnatus. Dy. ¶ In glo.p interlocutoriã in fi.innuit nec h gl.q in arbitrarijs non feratur nisi vna diffinitiua:sed nõ est verũ immo ferũtur due z ambe diffinitiue vt no.s. qd metus causa l.fi.cum except.z de rei ven.l.qui restituere. ¶ Et ideo vt hic glo.pcedat intellige q ante libelli oblationem z lit.ɔte.fuerat confessus habere penes se rõnes z instrumẽta z iudex mãdauit ei qd exhiberet z si non exhiberet dãnaret eum ad interesse per iuramẽtum in lit.vnde fuit preceptuz factum z per.l.s.de iudi.l.si debitori de re iudica.l.debitoribus z de confessis certum.§.vlti.qd preceptum est in sententia interlocutoria vt dictis.ll.probatur et de tali interlocutoria loquitur hec glo.Dy. ¶ Sed tunc insurgit oppositio quomõ deferetur sacramentum z in litem z feretur diffinitiua super interesse lite non ɔt. potes dicere q prima dicatur quasi lit.contestatio cũ fuit confessus z postea exhibere vel restituere denegat ad hoc facit C.vbi in rem actio.l.ij.Dy. ¶ Vel dic q hic fuit glo.antiquorum qui dicebant primo mouendũ esse per interlocutoriam. ¶ Scdo si iussus z monitus non obediat ferebatur diffinitiua semel tantum. ¶ In glo.hic est ɔtra ibi z post.§.fi.et.s.e.l. ex consensu.§.fi.Oldra. Ibi in duobus.s.in non veniendo coram iudice z eidem non obediendo. Ibi hic in vno.s.in nõ obediendo iudici in exhibitione vel restitutione instrumentorum Ol. ¶ Et sic videtur colligi ex pmissis q maior sit ɔtumacia in nõ veniẽdo q̃ in non restituendo cuius cõtrariũ vr de iure canonico qr excõicatus ex eo q non soluit vel non restituit qd debet non absoluitur nisi primo satisfaciat. ¶ Si autem excõmunicatus est qr nõ venit statim absoluitur si apparet prestita satisdatione de parendo iuri vt extra de v.sig.c.ex parte cum ibi notatis in glo.z p Inno. ¶ Sed dici põt q ex hoc nõ arguitur maior cõtumacia in vno q̃ in alio qr ita satisfacit cõtumacie sue contumax in non veniendo qñ cõparet z satisdat sicut ɔtumax in nõ soluẽdo vel restituẽdo cũ restituit z soluit Ibi non iurãdo de calũnia appellet de hoc vide qd no.C.quorum app.non recipi.l.ij.z plenius dicto.§.q si actor.C.de iur. calũ.l.ij. Ibi sed nunquid confessus z condẽnatus z non cõuictus al's si conuictus z confessus fuisset non appellaret et ita intelligitur glo.que est.C.quor ap.nõ recipiũtur.l.ij.Dy.que videtur huic glo.ɔria:sed nõ est z de hoc ibi plenius dixi z hñ p Cardi.ex de ap.c.romana.lib.vj. Ibi z ideo appellat vt corrigatur vnde Ja.de ar.h casu dicit q iudex ap.in sua snia exprimere dz q errorẽ cõfessus fuit z ideo appellauit vt errorẽ suũ corrigeret qd licitum est vsq ad sentẽtiã vt.C.de iur.z facti igno.l.error al's nõ posset aduersus suã ɔfessionẽ venire vt C.de rebus creditis.l.gñaliter.§.j.ibi gs em̃ ferẽdus est zc. et de nõ nũera.pec.l.gñaliter in fi.Ja. ¶ Immo etiã cautũ puto qd appellator in libello ap.exprimat vt eius ap.iustior videatur. Ibi iterum iurare hoc de iuramẽto in lite intelligas nõ de iuramẽto calũ.qr illud prestaf etiã in cã ap.vt in cor.aut.et vt litigantes iurent circa pn.z dixit.C.de iure ca.l.j.

Substituti. Tutores subaudi sunt Ja.z p hũc §.determinaf qd imo ẽ q̃si casus si vniuersitas ɔstituit sindicũ ad lites ad certũ tps z pẽdẽte cã finitũ ẽ tps z p ɔñs officiũ pmi sindici z aliꝰ nouꝰ sindicꝰ ẽ ɔstitutus in ipa lite. ¶ Et aduersarius dicat q vult potius litigare cũ antiquo sindico qr est legalior z melius sciẽs veritatẽ

negocij q̃ nouus q audiat̃ si est verũ q sit legalior. ¶ Primus sindicus ⁊ melius sciat veritatẽ al's aũt admittat̃ nouus sindicus cũ officiũ p̄mi sit finitũ vt.s̃.e.l.negocior.§.curator ⁊ ad h̄ facit.C.de p̄cur.l.fi.vbi de hoc satis notaui ⁊.s̃.de p̄cur.l.si actor malit.⁊ ex quibus causis in pos.eatur.l.ij.§.feudum. Dy. Ibi cum arbiter.i.iudex delegatus: nam a sententia arbitri appellari non posset vt.C.de arbitris.l.j.Gui. Ibi excusatio.i.cõprobatio. Old. Ibi si vellent.s.illi cõtra quos est appellatum dicebãt cum antiquo tutore litigare tanq̃ cum legaliore ⁊ melius sciente veritatẽ negocij. Dy.

¶ A quibus appellari non potest. Rubrica.

Ista rubrica sumat tit.

Super rubrica. Vide p̄ declaratiõe hui⁹ ti. in speculo de appellatiõe.§.videndum restat vbi habet̃ q a sentẽtia regis francie nõ appellatur q̄ nõ recognoscit superiorẽ qd̃ verũ de iure nõ puto vt dixi.C.de summa tri.l.j.⁊ vide etiã in summa de ap.p̄ Az.§.porro ⁊ latius p̄ Gofre.§.a papa a p̄ncipe s3 nũquid a ca.põt appellari vr̃ q nõ ex̃ de his q̃ fiũt a maiori parte capituli.c.j.⁊ q̄ capitulum ecclesie cathedralis dr̃ hr̃e senatũ.xvj.q.j.c.ecclesia h3 senatũ ⁊ ibi in glo. ¶ S3 a senatu nõ appellat̃ vt.j.eo.l.j.g̃ ⁊c. Ↄ̃riũ est verum q̄ a capitulo appellat̃ ad ep̄m vt no.p̄ Inno.ex̃ de cõcessiõe p̄bẽ.c.postulasti.in fi.⁊ dictũ.c.p̄mũ de his que fiunt a p̄lato siue ↄ̃sensu capituli loq̄tur de app.ex̃ de iudiciali vt ibi p̄t3 p̄ eũdẽ Inn.⁊ facit ad ea q̃ no.s̃.de publi.iudi.l.custodias multi casus in qb⁹ nõ l3 appellare no.in speculo de ap.§.in q̄bus autẽ casib⁹ ibi recurras ⁊ aliq etiã in summa de offi. Archi.§.q sit officiũ v̇.quare aũt p̄ Hosti.⁊ de alijs q̄bus tetigi s̃.e.l.ex ↄ̃sẽsu ⁊ p̄ Az.in summa quor ap.nõ recipiant̃. ¶ Itẽ notarij delinquẽtes ãte appella.ij.q.vj.§.sunt quor de ap.cũ sit romana.§.vlt.⁊.c.p̄posuit ⁊ no.per Inno.de cohabitatiõe clericor ⁊ mulierũ.c.tua.scd̄a colũna ⁊ per speculatorẽ.d.§.v̇.decimo in delic.notorijs. ¶ Itẽ vsurarij q ↄ̃ueniũtur p̄ restitutione vsurarũ ex̃ de vsu.c.quã p̄ vitiosum. ¶ Itẽ heretici ⁊ credentes ⁊ receptatores eor ex̃ delinquũt.c.vt inquisitionis lib.vj. ¶ Item non appellatur qñ fertur sñia ↄ̃tradicto iudicio qd̃ heres scriptus mittat̃ in pos.rerũ hereditariarũ vt dixi C.de edicto diui adriani tol.l.fi. ¶ Sũt ⁊ alij casus in quibus non l3 appellare.j.de ap.reci.l.vlt.que lex facit q de causis q̃ de plano ⁊ sine libello cognoscũtur nõ appelletur.in ↄ̃riu3 est C.de pedañ.iudi.l.placet ⁊ hanc tenet Vber.de bo.in patria potestate de ap.ver.nũquid ap. ¶ Plures etiã casus in qb⁹ appellare nõ l3 no.in aut̃.de iudicibus.§.penul.in gl. ¶ Itẽ non appellat̃ a correcto in h̄ regulariter vt in speculo.d.§.v̇.xj. ¶ Item in decimis vt.d.§.v̇.quarto.⁊ de hoc ex̃ de dictis c.tua.ↄ̃trariũ vr̃ sentire.Gofr.in summa de ap.§. ¶ Itẽ in causa decimar Hosti.tenet q nõ possit appellari ĩ summa de re iudica.§.quo remedio v̇.xvij. ¶ Itẽ nõ appellatur a ↄ̃sulta quã iudex facit ad p̄ncipẽ vt.s̃.de ap.l.j.§.j.⁊ ibi de hoc dixi et p̄ hoc.j.qñ ap.sit.l.j.§.j. ¶ Item nõ appellatur s3 recipiantur testes dato q dicãtur inimici vel criminosi vt no.p̄ Inno.ex̃ de testi.c.ex parte est ⁊ alius casus iure nouissimo introductus in quo quis nõ auditur appellãs in clemẽtinis de ap.c.vlti.qd̃ incipit a repulsiõe. ¶ Etiã multi casus maleficior in quibus non l3 appellare no.C.quor ap.nõ recipiãtur.l.reseruare. ¶ Sunt etiã multi casus in quibus denegat̃ audientia et omnis defensio ⁊ per cõsequens in eis appellari non potest quos no.C.de ep̄is ⁊ cleric.l.omnes qui vbiq3 vltra p̄n.⁊.xxiij.q.iiij.c.duo ista ⁊.xxiij.di.in noĩe ⁊.xj.q.iij.reuersus. ¶ Itẽ nõ appellatur a pena legali.j.de v̇.signi.l.si qua pena ⁊ extra de elec.cupiẽtes.nõ bñ de h̄ vltimo fo.⁊ vide in alphabeto.e.ti.dictiõe ap. ¶ Itẽ nõ appellat̃ a datiõe tutele vt.j.qñ ap.sit.l.j.§.si q̄s tutor. ¶ Itẽ nõ appellat̃ quomin⁹ fiãt ea q̃ spectãt ad publicã vtilitatẽ ex̃ de his q̃ fiũt a maiori p̄te capituli.c.ex ore circa fi.le.in glo. ¶ Itẽ nõ l3 appellare in his q̃ iudi.arbitrio cõmittunt̃ vt no.p̄ Inno.ex̃ de rescrip.c.p̄ñti ⁊ glos.magna q̃ est bñ no. ¶ Quid si inter duos iudices est ↄ̃tẽtio de iurisdi.⁊ super hec eligũtur arbitri nũquid a sentẽtia ipsorum arbitrorum appellatur dic q nõ vt no.per Inno.ex̃ de rescrip.c.pastoralis. ¶ An in cã alimẽtor possit appellari dixi.s̃.de liberis agnos.l.si quis a liberis ⁊.j.de ap.reci.l.fi.

Tractandum. Ibi q p̄uocat̃ vltimo loco q̄ post eu3 null⁹ Ja. ¶ Et ad hoc facit.xliij.qd̃ py.vbi q̃rit̃ si facta ap.ad ip̄erato.causauit p̄mã sñia3 vna parte incitata vtrũ talis sñia teneat̃ ⁊ dicit q sic ⁊ p̄ aliquã infringi non põt sed ipse idẽ d3 in melius reformare vt.s̃.de mino.l.prefecti. ¶ In glo.j.in fi.al's incip.nouum non est. Old.

Si quis ante. Ibi ita.i.app.remota ⁊ de ista clausula ⁊ remotiõe vide ex̃ de ap.c.vt debit⁹ ⁊ qd̃ no.C.de sñijs ⁊ interlo.om.iudi.l.fi. ¶ In glo.h̄ si in iudicio ibi de iuramẽto calũ.l.eũ.h̄ glo.corrupta est ⁊ d3 dicere.C.de iur.⁊ facti igno.l.cũ falsa vel veri⁹ dic aut p̄fessio est facta p̄ errorẽ aut ex certa sciẽtia. Si p̄ errorẽ tũc siue facta sit in iudicio siue ex̃ iudiciũ nõ nocet vt in ↄ̃rio. Si ex certa scĩa tũc h3 locũ distinctio hui⁹ glo.meli⁹ tñ est dicere q sẽp̄ p̄iudicet. Dy. Ibi.l.in fi.nã per pactũ bñ põt renunciari iuri futuro: s3 p̄ simplicẽ renũciationẽ ⁊ q̃ sit rõ diuersitatis dic vt no.C.de pactis.l.j. Old. Ibi hic sit.s.sñie p̄terea ibi magis accedit renũciatiõi q̃ pacto ⁊ iõ extra iudicium nõ tenet vt not.d.l.j.C.de pact.⁊.s̃.de acq̄r.here.l.in pluriũ ⁊ no.d.l.j.s̃.õ cur.bonis dãdo sup̄ rubri. ¶ Et hoc mõ solue etiã sequẽtia ↄ̃ria. Old. vel s̄m Ja.de bel.dic ad solutionẽ sequẽtiũ ↄ̃rior ad.l.q supstitis q ibi repudiatio ẽ turpis.§.decretalis. ¶ Rñde q nõ valet repudiatio simplex vt hic ⁊.s̃.de acq.here.l.in pluriũ in fi.⁊ ibi no. Jac. ¶ In glo.⁊ tũc nõ appellat vt ex̃ de ap.c.vt debitus ⁊ ibi plene de hoc ⁊.c.pastoralis ibi.l.ab executiõe.§.fi.⁊.s̃.de appel.l.eos.§.fi.⁊.l.a p̄cõsulib⁹. Old. Ibi vt.C.ne in vna eademq3 cã.l.j.põt dici q illa alio casu loquat̃ vt no.C.de sentẽtijs ⁊ interlocu.om.iud.l.fi.ibi q̄ nulla est g̃ cũ sit nulla p̄ pactũ nõ põt fieri q sit aliqua ⁊ remedio ap.tollat̃. ¶ Unde non valet pactũ q ab ea possit appellari vt no.s̃.de postulã.l.quos p̄hibet ⁊ de hoc dixi.s̃.ti.p̄xi.l.ex ↄ̃sensu ⁊.C.de arbi.l.j. Old. ¶ Ultimo no.qd̃ iste.§.allegat̃ q litigãtes sub arbitratore vel amicabili cõpositiõe renũciare possint ex pacto ne ei⁹ arbitriũ reducat̃ ad arbitriũ boni viri. ¶ In ↄ̃riu3 facit.C.de pac.dota.l.ↄ̃uenire de hoc plene no.p̄ Dy.extra de reg.iur.c.sciẽti lib.vj.⁊ de hoc etiã dixi.C.de arbitris super rubrica.

Quesitum. ¶ Id est iudices delegatos. Gui. vel dic in.i.contra.arbitros.i.arbitrorum sententias. Dy.

¶ Quis et a quo appelletur. Rubrica.

Quod dicitur. A sñia delegati appellat̃ ad delegãtẽ vel eius successorẽ. ¶ Et a sñia subdelegati appellat̃ ad delegantẽ. Primũ nõ ad subdelegãtẽ. Dy. Et de hoc satis no.in glo.⁊ aliquid tetigi.s̃.de ap.l.imperator. ¶ Et de ista materia a quo ⁊ q̄s appellet̃ vide plene p̄ Hosti.in summa de ap.§.a quo ⁊ ad quẽ ⁊ in speculo.e.§.nũc tractemus ad quẽ sit appellãdu3. ¶ Sed nũquid delegatus ad vniuersi.causarũ poterit ipsam vniuersitatẽ cãrũ subdelegare dic q nõ s3 partẽ vt no.p̄ eũdẽ Hosti.in sum.de offi.⁊ po.iudi.delegati.§.q̃ p̄ñt delegari vbi itẽ vniuersita. Et dic q si delegat̃ vniuersitas cãr respectu territorij vt delego tñ causas tal' castri vel territorij tũc maxi.sap.naturã ordinarij: s3 si respectu p̄sonar tm̃ nõ territorij vt delego oẽs causas q̃ ↄ̃tingẽt inter tales p̄sonas tũc nõ ẽ sil'is ordinario h3 tñ effectũ ordinarij vt delegare possit vt.C.de pedañ.iudi.l.placet. Et est rõ q̄ ordinaria iurisdictio respicit territoriũ delegata p̄sonas Jac.⁊ de h̄ dixi.s̃.de offũ.p̄fecti vrbis.l.j.§.cũ vrbẽ. ¶ Itẽ ab arbitris electis sup̄ cã suspitiõis appellat̃ ad papã vt extra d̄ offi.⁊ po.iudi.delegati.ti.ab arbitris li.vj. ¶ Et ad hãc materiã vide ex̃ de offi.delegati.c.si delegat⁹.§.vlti.li.vj.⁊.c.si duo ex trib⁹ ⁊.c.si delegatus ⁊ extra.e.ti.c.sup̄ qõnũ.§.porro.cũ ibi nota.⁊ q nõ etiã.C.de iudi.ap̄tissimi in fi.ex̃ de ↄ̃suetudine nõ putam⁹ p̄ Archi.li.vj. Et p̄ Hodi.in sum.de offi.vicarij.§.j.p̄ totũ.⁊.C.q p̄ sua iurisdi.l.j.⁊ in qõnib⁹ Bertolom̃.brix.cxxxv.qõne q̃ incipit esto q duo sint iudices. Ibi oẽs.s.delegãtis in v̇.ab eo.s.delegato. Dy. ad vnã cã3 dato. Dy. Ibi mãdauit.i.subdelegauit iurisdi.in cã vna. Dy. Ibi nõ ip̄e.s.delegãs. Dy. Ibi p̄uocabit̃ subaudi s3 delegãs nã ⁊c. Ol. ibi is erit.s.p̄mus delegãs. Dy. ibi ab eo.i.ↄ̃ sñiam eius. Dy. ibi cui mãdata ẽ iurisdi.ĩ vna cã. Ol. ibi ab eo delegãte. ol. q delegat⁹ erat ad vniuersitatẽ cãr. Ol. ibi q mãdauit p̄ subdelegationẽ. Ja. In gl. delegato ad vnã cãm ibi q.p̄ sua iurisdi.l.j.ĩ fi.scd̄3 q ẽ ibi ĩ lr̃a ad eos ↄ̃dicit huic. S3 p̄ut est ibi lr̃a ad nos ↄ̃cor.cũ ista ⁊ dic vt ibi no. Gui. Ibi vnũ tm̃ delegatũ ⁊ nullũ ponũt fuisse subdelegatũ a p̄sidis delegato. Ol. Ibi cã cognoscẽda.s.tm̃. Ol. Ibi ĩ aut̃.de ap.§.fi.fallit ĩ casu.C.de ep̄ali audi.aut̃.si q̄s litigãtiũ. Ol. Ibi ad eũ.s.delegatũ a p̄ncipe. Ol. Ibi.c.nos istud c.nõ est ĩ ↄ̃pilatiõe moderna s3 in antiq̃ ⁊ incipit nos in eminẽti. ¶ Sed hoc est in effectu extra de offi.delegati.c.sup̄ qõnũ §.porro.

§.porro.Jaco.in fi.glo.sed pe.intellig.hūc.§.in nō delegato: sed officiali vt in vicario epi a quo appella.nō ad epm sꝫ eius superiore vt ex̄ de ap.c.romana in pn.li.vj.⁊ de consuetudine non putamus eadē.l.cum vtrobiqꝫ notatis.

Appellari. Solet esse qō vtruꝫ assessores habeāt ordinariā iurisdit.vel delegatā:⁊ vr̄ ꝙ delegatam q⁊ certis ꝑsonis tm̄ est ꝯcessuꝫ dare ordinariā vt.C.de iur.om.iu.l.fi.⁊.s̄.de iur.om.iud.l.⁊ q⁊ i ꝯtriū ꝙ habeāt ordinariā:nā qcūqꝫ mulctare possunt hn̄t ordinariā vt.C.de mō mulctarū.l.eos.⁊.j.de v̄.signi.l.si qua cum si.cū ergo assessores possint mulctare vt hic ergo habēt ordinariā. Dy.¶ Dicit ꝙ nō habēt ordinariā sꝫ sunt loco ordīarioꝝ vt delegare possint vt.s̄.l.pr.§.ab eo.dy.

¶ Quando appellādū sit ⁊ infra que tēpora. Rubrica.

Super rubrica. ¶ Ibi qn̄.i.q̄ tēpore ⁊ intra.l.vsqꝫ ad qō tp̄s.¶ Et est canonizatus quasi tot⁹ iste ti.ij.q.vj.biduū ⁊.c.sequētibus ⁊ vide ibi notata in glos.⁊ per Archi.Et vide plene in speculo de ap.§.restat videre qn̄.an preses possit ꝑ sentētiā deportare vel imperatori super hoc scribere.j.e.l.j.⁊ an hoc casu possit appellari an vocatus ad tutelā vel munera publica vel collectas debeat appellare.e.l.§.si quis tutor.⁊ qs habeat ꝓbare in cā appellationis ꝙ ordo ⁊ vniuersitas ꝯstituat sindicū⁊ nō rectorē.e.l.§.solēt.⁊ an rectoris ꝯsensus exigatur.⁊ an ab ordinatis ab vniuersitate cū potestate appellet̄ ad potestatē ⁊ si ep̄s interfuit electioni sicut canonicus ⁊ appellet̄ an debeat ad ipsum appellari.¶ Qn̄ incipiat currē tp̄s appellādi.e.l.§.biduū⁊ ꝙ sub verbo sn̄ie intelligitur de diffinitiua.et an sn̄ia lata sub conditiōe valeat si in sn̄ia quis sit excōicatus nisi cōpareat tali die ⁊ iusto impedimēto detentus nō potuit cōparere.¶ An sit excōicatus ⁊ si ex statuto nō debeat reddi ius nō eūti ad exercitum si lata est sn̄ia ꝓ eo an in executiōe talis exceptio possit opponi.⁊ qō mulcta fieri ꝓhibet̄ q̄ facta tenēt:an ab interlocutoria possit appellari.e.l.§.ꝙ in sentētħs:an tp̄s appellationuꝫ sit vtile vel ꝯtinuū.e.l.§.dies ⁊ qn̄ dr̄ hēri copia iudi.⁊ an valeat sn̄ia lata de nocte an valeat appellatio si n̄ exp̄mat̄ nomē iud.ad quē appellatur eadē.l.§.si quis ipsius.¶ Et an valeat si dicatur appello ad archiepiscopū vel ad papā.⁊ que dicatur esse causa ꝓpria alicuius.e.l.§.in propria.¶ An cā pupilli dicatur esse tutoris.ea.l.§.tutores ⁊ idē in alijs defensoribus an absens defensus per ꝓcur.possit appellare.e.l.§.fi.¶ An ꝓcur.teneatur appellare ⁊ ap.ꝓsequi.j.e.l.si ꝓcuratorio ⁊ si obtinuit an possit petere executionē sn̄ie:an is cuius interest debeat appellare infra biduū vel triduū.e.l.§.si alius ⁊ si egi rei ven.⁊ reus negauit rem esse meā ⁊ succubuit an possit postea dicere se tenere a me in feudū.¶ An coniuncte persone possint appellare.e.l.§.penul.⁊ fi.¶ Supra facta est copia parti relationis que fiebat p̄ncipi tūc non appellauit sed acqeuit:si rescribatur ꝯ eum nō pōt appellare.j.e.l.vlti.

Si quēdam. Ibi deportandū.i.quem meruit deportari.Ol.Ibi deportet̄.i.deportato insula assignet̄⁊ ꝙ dixit.s̄.aduocauerit dic.i.deportanduꝫ sn̄iauerit.Dy.¶ Et dic lata sn̄ia diffinitiua deportatiōis p̄ses iubet poni in carcerem.¶ Vel dic ānotauerit.i.actus insertis declarauerit.Ja.Ibi sn̄ia interlocutoria qua interloquit̄ scribendū imperatori vt deportet̄ ⁊ iste debet interim in carcere custodiri vt.s̄.de interdictis ⁊ relegatis.l.inter penas.§.j.⁊ h̄ s̄m vnā opinionē que est vt preses nō possit ferre sn̄iam deportatiōis:sed scd̄m aliā dic sn̄ia diffinitiua ꝓlata sup deportatione ⁊ si habeat in lr̄a scribemus subaudi de vel dic.i.ꝓpter scribēdū imperatori vt deportet̄.i.deportato insula assignet̄ ibi ceterū si tūc non ꝓuocat⁊ h̄ prout lr̄a dicit imperatori.Ja.Ibi sn̄iam p̄sidis si precessit vel scdo de eo ꝙ sensit ⁊ suasit p̄ses.Ja.Ibi rursus.i.si deneget̄ copia.Ja.Ibi q⁊ h̄.s.tp̄e.Ja.Ibi⁊ in decurione de capitali crimine dānato.Dy.Ibi ꝑmittere.i.attribuere.Jac.¶ In glo.j.sentētiauerit aduocādū.i.deportandū.Ja.In fi.vel dic deportādū sn̄ia p̄sidis ꝓmulgata ānotauerit p̄ses imperatori vt si placeret assignet insulā ⁊ ꝙ dicit.j.deportet̄.s.in talē insulā.q.d.īsulā assignauit vel dic aduocauerit.i.aduocādi acta cause suaserit p̄ncipi deportandū s̄m.l.s̄.de penis.l.diui.§.fi.⁊ qō ibi dicit.l.ꝓbata sn̄ia.i.motum vt rescribētis presidis ⁊ his duobus modis diffinitiua a preside non fuit lata: sed interlocutoria de scribēdo p̄ncipi deportādū vel loq̄t̄ cuꝫ preses ꝓnūciat diffinitiue deportandū⁊ imperatori hec aduocauit:nā ⁊ hoc pōt vt.s̄.de interdictis et relegatis.l.inter penas.§.j.⁊ de iniusto testō.l.si quis exheredato.§.eius qui ⁊ s̄ꝫ hoc dic ꝓbata sn̄ia ēt presidis.Jac.¶ In glo.immo videtur ibi so.vt ibi dic ꝙ ibi nullo mō grauat cū interloq̄tur remittēduꝫ negociū ꝓ ꝯsilio imperatoris habēdo hic aūt grauat̄ scribendo vt deportet̄ vel suadēdo.Vel hic ab ipsa relatiōe mendacij appellat alij ꝙ hic erat lata sn̄ia ibi nō ꝙ videt̄ reprobari.j.de sil'i mō sꝫ dicūt ꝙ ibi erat lata sn̄ia:sed nō debet punire preses exequendo nisi imperator confirmauerit.Ja.

Si quis tutor. Ibi munus.s.public.autorita.⁊ vtilita.Ol.⁊ est multū cōtra illos quibus imponit̄ collecta ꝙ etiā si habeāt iustā excusationē appellare teneant̄ ꝙ verū est vbi impositio mero iure valet vt.C.de ap.l.hi qui ad ciuilia.secus vbi est nulla mero iure vt.s̄.de app.l.si ꝯstat ⁊.C.e.l.nominatiōes.Et dic cū querit̄ quis debeat in appellatione ꝓbare aut quis appellat a munere publico autoritatē ⁊ vtilitatē vel altera tm̄ ⁊ tunc debet ꝓbare vt.C.de ap.l.si ad scribarum ⁊.l.hi qui ad ciuilia.¶ Et ē ratio q⁊ sunt necessaria vt.j.de muner.⁊ hono.l.si quis magistratus.¶ Aut in alia causa q̄ꝫ muneris ⁊ tunc aut reus appellat ⁊ actor obtinens probare debet in aut.de his qui ingredi.ad ap.§.illud aut actor⁊ tunc semper habet necesse probare quia actore non ꝓbante reus est absoluendus vt.C.de edē.l.qui accusare.Dy.vel dic s̄m Jac.de are.qui hoc notat si tutor vel curator vel magistratus appel.l.j.aut appellat quis ab excutione officij aut a vera execu.sententie scd̄m hunc.§.et v̄.alia.¶ Et tunc appellator probare debet causam sue appel.veram et legitimam vt dicta.l.j.⁊.ij.si tutor vel curator vt dicta.l.hi qui ad ciuilia.§.de appel.sententia contra se lata⁊ tūc aut appellator prosequitur ⁊ interduxit appellationem ⁊ tūc debet probare sententie iniusticiam vt.j.si pē.appel.mors interue.l.j.§.nullus aūt ⁊.s̄.de appel.l.scio.§.fi.et alibi reus originaliter ex accidenti fit actor vt.s̄.de except.l.j.et de proba.l.in except.ostendit ergo defectum sententie in facie ipsius sententie ex actis cause examinādis a iudice appel.sed.l.C.de ap.l.eos et.l.a proconsulibus ex quibus actis nō cōuincebatur ⁊ probando suas defensiones scd̄m.l.per hanc.C.de tempor̄.appel.aut non prosequitur nec introduxit sed appellatus cuius quandoqꝫ interest vt.C.quando prouoc.non est necesse.l.omnē honorem ⁊.C.de appel.l.fi.⁊ tunc al's non obtinebit q̄ꝫ si iustam sententiaꝫ probet in aut.de his qui ingre.ad appel.§.illud quoqꝫ ar.ad hanc distin.s̄.de iudi.l.in tribus.et insti.de interdictis.§.duplicia.Jaco.

Solent. Ibi cōe essent ex h̄ ⁊.j.v̄.primo ibi ad ordinem crearetur patet qō ordo debet sibi eligere sindicum vt.s̄.ꝙ cuiusqꝫ vniuer.l.nulli ⁊.l.item eorum.et C.de decur.l.nominationū lib.x.non preses vel potestas vt h̄ consentire tn̄ dꝫ scd̄m quoddā ar.C.de seruis reipublice ma.l.j.⁊.ij.vbi de hoc dixi sicut duūuir electus confitetur a superiore ar.s̄.l.si constat et in aut.de defen.ciuita.§.interim.Ja.ad hoc faciunt notata per Innocē.⁊ per cōpost.ex̄ de constitu.c.cum omnes.¶ Et sic no.quod licet preses intersit ordini tanq̄ꝫ auto.prebens ei ꝙ agitur per decuriōes tamen postea ad ipsum tanq̄ꝫ ad alium appellatur:simile extra de elect.c.cum inter vniuersas in fi.et in causa ap.irritare poterit qō factum fuit per decuriones licet autoritatē prestiterit vt no.in eod.ti.c.cum inter canonicos.Et facit ꝙ si ep̄s intersit in capitulo in aliqua elec.non vt ep̄s:sed vt canonicus vel al's vocē habens a tali electione appellatur ad ip̄m ⁊ hoc expresse notat Inno.ex̄ de ꝯcessio prebē.c.postulastis ⁊ dixi.s̄.a quibus ap.non licꝫ super rubrica.Etiam ad hoc de preben.cum in ecclesia lib.vj.¶ Eodem modo facit ꝙ si potestas cū ancianis vel decuriōibus fecit aliquā ꝑmissionē ⁊ aliquis petat retractari ꝙ de h̄ cognoscit potestas non obstāte ꝙ presens fuerit.

1 ☞ Sententia sub conditione nō est ferenda.
2 Commissiones que fiunt iudicibus de causis an possint fieri sub conditione.
3 Judex si excōicauit triū nisi infra certū tēpus corā eo cōpareret fuit legitime impeditis an sit excōicatus.

Biduum. Canonizatus est.ij.q.vj.biduū ⁊ vide ibi notata in glo.⁊ ꝑ Archi.Ibi ex die sentētie hoc verū si tūc iudi.habēdi copiā habuerit appellās al's cū primū eius copia potuit haberi incipiet currere tēpus vt.j.e.l.§.dies ⁊.§.sequenti ⁊ ar.j.e.l.§.si aduersus ⁊.C.quō et quando iudex.l.ab eo.¶ Sed est tn̄ remedium ꝙ tunc publice appellet coram honestis personis vt.s̄.e.l.cum quidam et ibi dixi.Ibi statim ꝙ verum est qn̄ cōditio est ꝓrsus extranea

a sentẽtia quo casu habetur ꝑ nõ adiecta vt hic vt puta ꝯdẽ-
no titiũ in .x. si nauis ex asia venerit sed si ꝯditio nõ ẽ extranea
vt si dicat condẽno in expens. vel fructibus si actor iurauerit
se tantũ habere debere ꝑ ipsis tũc expectabitur conditio. ⁊ si
loquit. C. de sentẽtijs ⁊ interlo. om. iudi. l. cũ iudex. Dy. ⁊ pro h
1 C. de rebus creditis. l. gñal'r in pn. ¶ Not. ergo qđ sñia † non
est ferẽda sub condi. ⁊ maxi. extranea verũtñ si feratur valet
vt hic ⁊ ad hoc ꝯcor. ex. de sentẽtia excõ. c. romana Innoc. iiij.
vbi multi casus notandũ eum vbi sentẽtia fertur sub cõditiõe
sic ⁊ decretum interponitur sub cõdi. vt. s. de fideicõ. liberta. l.
ergo. §. adijci. v. illud ⁊. C. de testa. ma. l. si. circa pnci. et ibi dixi.
¶ Et sm Inno. magna est differẽtia inter sñiam excõ. latam
pure ⁊ latã sub cõditione vt no. p eũ ex. de accusa. c. sup his in
glo. magna ⁊ de clerico excõmunicato ministrante. c. ꝓposuit.
Quid si sñia excõica. ferat sub cõditione ⁊ pendẽte condi. ex-
cõicatus efficatur de alio foro nũquid ligabit ipsa sñia dic ꝙ
sic. j. de qõnib' vt Bertolom. brix. cxvij. qõne q̃ incipit esto ꝙ
sñia. ¶ Sz nũqd valet talis sñia excõico te nisi solueris vsq;
ad annum dic vt no. per Inno. c. x. ⁊. G. ex. de officio de lega-
ti. ¶ Item vr ꝙ sñia sub conditiõe lata sit nulla vt. s. de accu
sa. tuto. l. qui testõ. ¶ Sed dic ꝙ ibi nõ ideo erat nulla q: sub
conditione lata nulla foret: sed ideo q: lata erat ob falsam cau
sam insertam in ipsa sentẽtia vt ibi no. ¶ Sed an commissio-
2 nes † que fiũt iudicibus de causis possint fieri sub ꝯditõe dic
vt no. per Inno. ex. de officio ⁊ po. iudi. delegati. c. si ꝑ debili-
tate. ¶ Itẽ an valeat sentẽtia iudi. data sub cõditiõe si ꝯditio
non existat dic vt no. p eundẽ. e. ti. c. prudentiã quinta colũna.
¶ Sed nũquid valet talis sentẽtia ꝓnũcio qđ des titio decez
nisi infra. x. dies probaueris te soluisse dic vt no. in speculo de
sententia de his que eã sequũtur. §. j. v. quid si iudex. ¶ Item
an valeat talis sentẽtia excõico te si furtum feceris dic vt ple-
ne no. per Arch. ex. de ꝯsti. c. vt animarũ li. vj. vltima colũna.
Et facit ad hoc ex. de sñia excõ. c. romana. §. cauerat. e. l. Sed
3 quid si iudex † excõicauit aliquẽ nisi infra certum terminũ co
ram eo cõpareret iste iusto impedimẽto detẽtus nõ cõparuit
nunquid erit excõicatus dic vt no. per Archidi. ex. de senten-
tia excõ. c. venerabilibus lib. vj. ¶ Itẽ quero si ex ordinatiõe
ciuitat; caueatur ꝙ nõ reddat rõ alicui nisi iuerit ad talẽ exer
citum aliqs qui nõ fuit ad dictũ exercitũ petijt a debitore suo
⁊ sibi cõdẽnatus fuit nũquid in executione ipsius sñie poterit
sibi opponi ꝙ nõ fuit in exercitu dic vt in qõnibus disput. bo-
noñ. xlvj. qõne que ĩcipit capitaneus ⁊ anciani ⁊ fuit. d. Guil.
dñs Az. ⁊ de hoc plene dixi. C. de iur. ⁊ facti igno. l. j. v. dubita
ri etiã vidi. ¶ Itẽ collige ⁊ ad hoc sepe allegatur iste. §. quod
multa fieri non debent que statutũ tenent: sed ꝯ hoc videt. C.
de legibus. l. non dubium: sed dic vt ibi not. ⁊ dixi ⁊ bene. s. de
fideiusso. l. grece. §. a tutore ⁊ de tutel. l. munere. §. sub cõditõe
et de hoc no. x. di. vides. ¶ Itẽ ad hoc. s. de fer. l. pridie de iu-
reiur. c. ⁊ si xps. §. j. ⁊ bene no. ex. de eo qui duxit in matrimoniũ
quã polluit per adulterium. c. significauit in vltima glo. ⁊ per
Archi. xxxv. q. vj. vbi habetur vtrũ matrimonium qđ fieri nõ
debuit factum teneat ⁊ plene per Rofr. in libello iuris cano-
nici qñ matrimonium cõtrahitur ꝯtra interdictum ecclesie et
ad hoc. C. si nup. ex pscripto petant. l. j. cũ ibi nota. ¶ Ad pre
dicta etiã faciũt notata. s. de his qui sunt sui vel alieni iuris. l.
patre furiosi de statu ho. l. qui furẽ ⁊ de decur. l. imperatores.
¶ Item sententia excõ. non debet ferri nisi trina monitiõe p-
missa extra de sentẽtia excõ. c. sacro. ⁊ tamen si ferat etiã nulla
monitiõe premissa valet ⁊ idẽ not. per Jo. an. e. ti. c. scilz lib. vj.
¶ Et vide qđ no. in brocar. de qualita. factoꝝ rubricella mul
ta ꝓhibẽtur aliqñ tñ aliquid tollit qđ factum est ꝙ nõ impe-
diret faciẽdũ. s. de arbi. l. nõ distinguemus. §. sacerdotio ⁊ no.
in brocardis septima parte de coactis ⁊ dubijs rubricella ali-
quid tñ tollit faciẽdũ ex rubricella sequẽti. ¶ Ultimo no. glo.
h positã ꝙ cũ fit mẽtio de sñia ĩtelligit de diffinitiua ꝑ hoc. s.
de re iudic. l. qđ iussit ⁊. j. e. l. qđ in sentẽtijs. ¶ In glo. facit. s.
ibi. nã ⁊ si sub cõdi. ⁊ de edil. edic. l. bouẽ. §. sub ꝯditiõe. Dy. ibi
vnum ꝑ condẽnato. s. vt ꝯtra cũ non possit fieri executio sñie
conditione pendente. Gui. Ibi ꝯtra eum. s. vt statim appella
re teneatur etiã non expectata conditione. Gui. Ibi. l. eum q
vel dic ꝙ p appositionẽ ꝯditionis nõ suspẽditur ipsa sentẽtia
sed effectus sñie. s. executio simile suspẽditur alibi. s. de dona.
inter virũ ⁊ vxo. l. cũ hic status. §. sin aũt res. ⁊ ideo non est mi-
rum si statim ad appellãdum tempora currant. ¶ Et h vult
dicere ista glo. Ja. et Dy. ⁊ dic ꝙ qñ cõditio exeat retro fingi-
tur iudicatũ tẽpore sñie ⁊ ideo cum effectus sentẽtie retrotra-
hitur vt. s. de his qui no. infa. l. furti ⁊ al's. s. de sol. l. sub condi
tione et ita not. ij. q. vj. c. biduum ⁊ ad hoc extra de app. c. pre-
terea requisisti cum ibi nota. Ibi grece. §. a tutore vbi de hoc

dixi sm Dy. no. per eum extra de reg. iur. c. ea que contra ius lib. vj. in fi. hoc potest adduci pro et contra.

Qđ in sententijs. Ibi alia die ad pl' ipro pria. Dy. Ibi tertia ad plus in aliena. Dy. Ibi in ceteris. s. interlocutorijs. Old. Ibi sñia. s. diffinitiua. Et sic no. ex isto. §. ꝙ vbicũq; appellari põt ab interlocutoria de iure ciuili vel canonico appellandũ est cõtra. x. dies de quo dic plene vt no. in speculo de ap. §. restat. v. sed qd dices in appellationib' vsq; ad fi. §. ⁊ lz glo. innuat qđ in scriptis nõ sit appellãdũ ab interlocutoria tñ de iure canonico expssuz est ꝯriũ ex. de ap. c. cordi. Inn. ⁊ iul. Et vide ibi notata p oẽs sunt etiã alia necessaria in ap. ab interlocu. q̃ not. p Archi. ij. q. vj. c. nõ ita circa mediũ ⁊ in clemẽ. de ap. c. appellãti cũ ibi notatis. ¶ Et vide. j. §. px. ⁊ facit lra hui'. §. impropa qđ tota dies late sentẽtie cõputetur in tpe ap. dum dicit altera ⁊ tertia. ¶ Sz verius dicit ꝙ cõputantur de momento ad momẽtuz vt dixi. C. de ap. aut. hodie. ⁊ no. ij. q. vj. §. post datã et in speculo de ap. §. restat videre qñ et infra qđ.

Dies autem. An aũt eadẽ die vel sequẽti appellari possit qñ appellat viua voce dic vt dixi. s. de ap. l. ij. ⁊ no. in speculo de ap. §. qual'r aũt v. j. ⁊. ij. ab ĩterlocutoria aũt nõ vr posse appellare viua voce: sed in scriptis vt ibi no. Et ad hoc vide extra de ap. cordi. lib. vj. cũ ibi notatis ⁊ qđ dixi. s. §. pxi. sufficit tñ in scriptis ꝓponi lz nõ legatur vt eodẽ. §. v. sz nũqd ⁊ dicto. c. cordi. ⁊ est expssum. e. ti. c. appellatio li. vj. ¶ Sz si nõ põt iudi. copia hẽri an sufficiat si offerat aplo corã notarijs vel officialib' suis vr ꝙ sic ar. j. v. adeũdi ⁊ vr q̃si expssũ. C. de pcib' imperatori offerẽ. aut. q̃ supplicatio. vbi sufficit porrigere supplicationẽ pfecto vel ꝯsiliarijs ei' seu causas introducẽtib' ⁊ de fideius. l. penu. ⁊ de tpe ap. aut. itẽ si appellatiõe. ⁊ de epis ⁊ cleri. aut. sed iudex. in ꝯriũ facit. C. de liberali cã. l. iubemus. ⁊ ꝙ ibi no. et dixi. ¶ Sed ꝙ absente iudice possit appellari vr extra de app. c. suggestũ. ¶ Sz alio casu loquit ⁊ vide qđ no. s. e. l. cũ quidaz ibi adeũdi ꝙ exponit. j. e. l. v. adeũdi ⁊ ꝙ pdixit seruabitur dic i. appellare volẽti cõputabitur. Dy. Ibi sui nõ feceritis forte alijs occupatus vt. s. qs or. in bo. pos. seruet. l. ij. §. in bonoꝝ vl multitudine causaꝝ impeditus. C. de pedañ. iudi. l. ij. vel iubẽdo partes recedere. Ja. ¶ Sz forte hoc vltimũ nõ est veꝝ ibi ei' habuerit. s. postea. Ja. Ibi subtraxerit a recedẽdo. Ja. ibi subtraxisse tps nõ currit. Ja. Ibi suprema hora. i. vltima forte in sero ad qđ ꝯcor. extra de offi. delegati. c. ꝯsuluit: sz ar. ꝯtra in aut. iudi. §. sedebũt sz dic vt ibi no. ⁊ dctõ. c. ꝯsuluit ibi ad domũ vbi ius reddere nõ silebat al's ꝯ. s. de interro. act. l. noluit. Ja. ¶ Et ad hoc de iusti. ⁊ iur. l. penul. Ja. Ibi imputari si tñ illuc accederet ⁊ appellaret valeret vt ptz ex littera. Jac. Ibi nõ fuisse adeũdi ⁊ iõ tpa ap. nõ cedũt. Ja. ¶ In glo. vñ biduũ ibi fauore rei iudica. sed nõ vr currere cũ ipsius adeũdi copia nõ fuerit ꝙ est necesse vt. s. ⁊. j. ptz nã si esset infirmus nõ curreret sibi tps vt. s. de ꝯsti. pec. l. itẽ illa. Jac. ⁊ qualiter fiat hui' tpis cõputatio vide. ij. q. vj. §. post datã in glo. ⁊ p Archi. ⁊ dixi. C. de ap. aut. sz hodie ⁊. s. de liberis agnoscẽ. l. j. §. si mulier. ¶ In gl. j. in loco in fi. vel forte vbi ius reddi solet vt. C. de sententijs ⁊ interlo. om. iudi. l. cũ sñiam nõ distincto sedeat vel nõ sit dies feriata vel nõ in quo alterutrius fuit copia. Ja.

Si quis ipsius. ¶ Ibi adierit querelaz de iniqua sententia deferendo per ꝙ videtur ipso facto appellare vt extra de appel. c. dilecti. Jaco. Ibi alterutrius: id est illius a quo appellare noluit vel illius ad quem appellare debuit. Dy. et ad hoc vide quod nota. in glos. et dixi. s. de appella. l. j. §. fi. qui. §. et etiam iste facit ꝙ non valeat talis appellatio appello ad archiepiscopuz vel ad dominum Papã: quia certus debet esse iudex ad quẽ appellatur al's enim quomodo possent sibi mandari apostoli vel statui terminũ appellanti coram quo prosequatur appel. de hoc vide quod no. in speculo de appel. §. nunc tractemus. ver. sed pone aliquis et plenius per Joan. and. de officio legati. c. si is cui lib. vj. ¶ An autẽ valeat talis appellatio appello a nobis domine epe non expresso iudice ad quem appelletur dic vt in questionibus. Bertolom. brix. cxxxvj. que incipit. Itẽ esto ⁊ vide alias pulchras qõnes. d. §. nũc tractemus.

In propria. ¶ Ibi cuius emolumentũ verbũ enim emolumẽtum seu cõmodum large accipitur vt no. per Az. in summa de his qui sibi ascribunt in testõ. §. nũc videamus ibi pertinet q: ab ar. repetiturus non est. ¶ Vel dic suo nomine id est suo commodo et incommodo lite acta. ¶ Vel dic idem non suo nomine dũmodo sit eius periculũ vt seqtur ibi in suã aũt rẽ. ¶ Si tamen in rẽ suam procurator factus interueniat secus si vt simplex ꝓcur. vt. j.

vt.j.§.tutores in fi. ¶ Et ideo disting. aut qs litigat suo noīe suoq₃ cōmō ꝛ periculo ꝛ tunc planū est q᷑ biduū obseruatur. ¶ Aut alieno noīe alienoq₃ cōmō ꝛ piculo vt simplex ꝑcur. ꝛ tūc triduū vt ibi q̄re ꝑcur. ꝛc. Et.d.§.tutores aut noīe alieno ꝫ piculo ꝛ cōmō ꝓprio ꝛ tūc aut interuenit vt ꝑcur. in rē suā factus ꝛ obseruat᷑ biduū vt.s̄.de ap.q suspectū ꝛ.j.in v̄.i suam autem rē. aut vt simplex ꝑcur. ꝛ tunc obseruat᷑ triduū vt.j.§. tuto.ibi cū obtētu ꝛc. Ja. ¶ In glo.ex hoc apparet ibi.l. si cū vno so.vt no.s̄.si pars here.petatur.l.permittendū. Dy. ꝛ de cōditi.insti.l.ij.ꝛ per Ja.de bel.in contrario notaui.

Tutores. ¶ Itē defensores vt sindici. Ja. Ibi alieno noīe defensor interdū alieno noīe defendit vt.C.de ꝑcur.exigēdi.s̄.de ꝑcur.l.seruū quoq₃.s̄.publice ꝛ de sol.l.solutionē interdū suo noīe vt.s̄.de interrog.acti.l. q ex parte ꝛ.l.q seruū: in pmo triduū: in scđo biduū obseruat᷑. Ja. Ibi.ex h̄ q᷑ aliena cā est cui⁹ cōmo.ꝛ incōmodū ad aliū ꝑtinet Ol. Ibi cū obtētu nec mirū si ꝯsideret᷑ quo noīe sit in lite cū obtētu ꝛc. Ja. Ibi cām ageret. Et facit.s̄.de euict.l.si cū vēditor.§.si seruus al's cū seruus ꝛ dic ageret.i.defenderet vt.s̄. de ꝑcur.l.lz.§.ea obligatio ibi vel ex p̄stina cā ꝛc. ¶ Sz v̄r cōtra.s̄.e.l.§.in ꝓpria.v̄.in suam autem rē.ꝫ h̄ vt simplex ꝑcur. interuenit ibi aūt vt in rem suā. Ja. ¶ In glo.j.defendit ibi ꝛ si damnum.s.spectet ad eum. Jaco.

Si aduersus. ¶ Ad absentē ficte ꝯtumacez. Dy.ꝛ dic ꝓbabili cā vt studiox vt ꝛ.s̄.ex qb⁹ causis maio.l.necnō. ¶ Et de hac materia no.p Azo.in summa.e.ti.§.inter hos tū absentes. Ibi difficile ideo d̄r difficile: q᷑ aut h₃ regressum ꝯ ꝑcura.eo q nō appellant. ¶ Si nō puta q᷑ ꝑcur. nō cognouit iniusticiā sn̄ie vel forte ꝓpter paupertatē appellare nō potuit vt.s̄.man.l.si ꝑcur.§.si ignorātes tūc poterit appellare. ¶ Si v̄o h₃ regressum ꝯ procur.eo q nō appellauit si nō puta q᷑ ꝑcur. nō cognouit iniusticiā sn̄ie vel forte ꝓpter paupertatē appellare nō potuit vt s̄.mā.l.si ꝑcur.§.si ignorātes.tūc poterit appellare. ¶ Si v̄o h₃ regressum ꝯ ꝑcur.vt q᷑ ꝑcu.nullā habuit excusatiōnē q̄re nō appellauerit tūc aut ꝑcur.est soluēdo aut non. Si est soluēdo tūc non poterit dn̄s appellare al's sic ar.s̄.de iudi.l.ꝓperādū.§.fi. Ja. ¶ In glo.ꝫ in quo ibi qn̄.i.quo casu. Old. Ibi et post.§.fi.s̄.de iur. Ol. Ibi itē cū ex edicto ꝛ.C. quō ꝛ qn̄ iudex.l.ea q̄. Ol. Ibi ad diē ꝛ.s̄.de v̄.ob.l.cū filius.§.in hac ꝛ facit q no.s̄.de fideiusso.l.fideiussor obligare.§.fi. Old.

S I procuratorio. Tres sunt qō nes. ¶ Prima est an ꝑcur.teneat᷑ appellare ꝛ dic q sic vt.s̄.mā.l.si procur.§.si ignorātes ꝛ.C.de procur.l.inuitus. ¶ Scđa est an teneat᷑ appellationē prosequi dic q nō: si non vult vt.d.l.inuitus ꝛ de ad.tu.l.si bonā si aūt vult pōt vt hic. ¶ Tertia est nūqd ꝑcur.q h₃ mādatum ad cām si obtinet in illa possit petere execu.sn̄ie ꝛ dic q nō vt.s̄.de ad.tu.l.tutor.q post finem.§.tutores ꝛ.s̄.de procur.l.si procur.meus ver.sicuti ꝛ ibi solet notari per docto. Old. Ibi appellaueris ꝛ appellare persecutus fueris. Oldra.

Si alius. Ibi defendere si sua intersit. Ja.ꝛ quod subijcit qn̄ expone ꝑ q᷑. Ja.ibi semetipz excludit. ¶ Hic facit ad qōnē si titi⁹ agebat rei vē.ꝯ meuiū ꝛ meuius negauit fundū eē titij ꝛ titius ꝓbauit suū eē qō vidēs meuius vult mō dicere q tenebat in feudū vel emphiteosim a minorib⁹ titij q nō audiat᷑ p h̄ in auť.de triēte ꝛ se.§.illud q̄ est.C.qui potio.in pigno.ha.l.itē possessori.negās vbi de hoc no.ꝛ dixi. In ꝯtrariū facit.s̄.de excep.l.nemo.ꝛ de hoc no.p Dy. de regu.iur.l.nullus pluribus. cōsultū est ꝗ negare volēti qō neget ꝛ dicat q si ꝓbaret᷑ eē actoris q dicit se in feudū vel emphiteosim habere per.l.C.de excep.l.si qdē cū ibi notatis. dy. ¶ In glo.collige ergo in fi.ꝛ plene dixi.C.de ꝑcur.l.fi.in fi.

a **Illud.** [a] Canonizata est.ij.q.vj.biduū ꝛ vide ibi notata in glo.ꝛ p Arch. Ibi a litteris.i.obtētu mēdacij litterax. Jac.ibi possit subau. ꝛ certe nō pōt q᷑ q ꝛc. Ol.in fi.aut nō fuit facta editio relatiōis ꝛ tūc ꝯstat post ante rescriptū ante sn̄iam et post appellari vt.s̄.de ap.l.j.§.j. Ja.fuit facta ꝛ tūc ante ꝑpēdit de falsitate relatiōis ꝛ tūc nō pōt appellari quasi vera eē ꝯsenserit vt hic aut nō ꝑpendit de falsitate qō suo iuramēto sciri poterit vt.s̄.de ꝯfir.tuto.l.in ꝯfirmādo.ꝛ.C.de epali au.l.ꝛ si legibus ꝛ scđm h̄ pōt intelligi.s̄.e.l.j.in p̄n.in eo q post rescriptū ꝑmittitur appellare ab interlocut. aut qua interloquit᷑ se deportaturū ꝛ ad hoc se p̄ncipi relaturū pōt appellari vt.s̄.e.l. j.in p̄n.nō ab alia qua interloquit᷑ se p̄ncipē ꝯsulturū vt.s̄.de ap.l.j.§.j. Ja. ¶ In glo.ar.qō satisda.in fi.ad hoc ar. optimū q non.s̄.de dāno infec.l.inter quos paries.§.alieno nomine.

[a] ¶ Illud. Adde text. meliorē ē cor poe iuris ad hoc q pars videt᷑ ꝯsentire actis fact ꝭ nō ꝯdicat.

¶ Sed hāc vltimā tenet Dy.ꝛ Ja.de bel.ꝛ Ray.ꝛ dicūt ꝛ būesse casum.C.de lit.ꝯt.auť.offerat᷑ de hoc etiā notaui p Inno. ex̄ de re iudica.c.inter monasteriū. ¶ In glo.s̄.e.ibi rn̄dendo loquitur vel alio casu loquit᷑ Ja. Ibi.l.j.§.j.in p̄n.vel in.l.contraria non fuit facta copia relatiōis hic sic vel si facta fuit nō perpēdit de falsitate hic aūt ꝑpenderat ar.s̄.de ꝯfir.tuto.l.in ꝯfirmādo. Ja.vel littere ibi non fuerūt approbate h̄ sic Ray.

¶ De appellationibus recipiēdis vel non. Rubrica.

S Uper rubrica. Q nō audiantur appellantes nisi quox interest.j.e.l.j. ¶ Et an iudex a quo appellat᷑ sic citād⁹ in cā appel. an a sn̄ia interlocutoria appellet᷑ ꝛ qn̄.j.e.l. ante sn̄iam Et an interlocutoria debeat ferri in script̄ nō differt᷑ cā ex eo qō qs dicat se libellū principi dedisse ꝛ eius respōsum expectare.j.e.l.eius. De attēttatis ap. pendēte.j.e.l.si cuius.ꝛ q nō fit interruptio p̄scriptionis corā non cōpetēti iudice interposita ap.lz non recepta sine iusta cā nihil est inouādū.j.e.l.sciēdū. An in cā alimētox appellet᷑.j.e.l.fi. Et an appellari possit a statuto iniquitatē continente vel ab eius execu.

N On solent. Canonizata est.ij.q.vj.nō solent. Et vide ibi notata in glo.ꝛ p Archi. ¶ Et dicit appellātes q liti non interfuerūt vt.s̄.ti.pr.l.si ꝑcur.§.j. ¶ Et q dicit quox interest dic ꝛ eis ꝓbātibus interesse vt extra de testibus c.veniēs scđo de offi.ꝛ po.iudi.deleg.c.sup eo.ꝛ.C.qui accu.nō p̄nt.l.nō ignorat vbi multipl'r ꝓbat p̄sequi suā vel suox iniuriā anteq̄ audiat᷑. Et ꝯcor.ad hāc.l.extra de elec.c.inter. R.seniorē.sufficit tū etiā si modicū intersit vt.s̄.de ap.l. a sn̄ia: naz ꝓpter ꝗlequale p̄iudiciū audit᷑ appellās extra de sn̄ia ꝛ re iudic.c.cū sup ꝯtrouersia ꝛ no.būp Gof.in sūma de ap.§.appellare ꝛ plene in speculo de ap.§.j.nā ꝛ ꝑ modico intereē datur actio furti vt insti.de obligatiōe q̄ ex delicto nascunt᷑.§.furti ꝛ ibi in glo.ꝛ.s̄.vi bonox rapt.l.ij.§.ꝛ general'r. Aliqn̄ tū audit᷑ etiā cui⁹ nō interest vt.s̄.de leg.iij.l.si tibi legatū. ¶ Sz an iudex a quo appellatū est citādus est p iudicē ap. quasi eius intersit dic vt plene no.p Inn.extra de ap.c.cū spāli tertia colūna. Ibi nō v̄r vt iuuet᷑ velleiano. Dy. Ibi ab initio.i.in cā p̄ncipali. ¶ In glo.vlt.ibi ad velleianū.l.ij.§.fi.rō est q᷑ ꝓpti⁹ imminet piculū filio in cā app.q̄ in p̄ncipali vt no.in simili.s̄.de ap.non tantum. Dy.ꝛ Old. Ibi vel liberi maio.al's haberent tuto.ꝛ sic mater nō admitteretur vt dicta.l.femine. Oldra.

b **A Nte.** [b] Canonizata est.ij.q.vj.nō solēt et vide ibi notata in glo.ꝛ p Archi.ꝛ vide qō no. C.de epali audi.l.ij.ꝛ quox ap.nō reci.l.ante. ¶ Et vide etiā qō dixi.s̄.ti.pr.l.j.§.qō i sentētijs ꝛ.§.dies et p Az.in summa de ap.§.appellare qs pōt ꝛ.§.sequēti et.s̄. qui satis.co.l.arbitrio in glo. ¶ Et vide etiā Gof.in summa d sn̄ia ꝛ re iudi.§.j.ij.iij.ꝛ.iiij. Et de hoc etiā est bona glo.ij.q.vj. c.nam ita.ꝛ optime vide de ista materia per Hosti.in sūma de ap.§.fi.ꝛ.§.qn̄ d₃ fieri app.v̄.j.ꝛ sequentibus. ¶ Et dic circa hanc h̄ an a sn̄ia interlocutoria posset appellari de iure ciuili aut interlocutoria fert᷑ post diffinitiuā aut ante. ¶ Primo casu semp appellat᷑ vt.s̄.de ap.l.ab executore ꝛ.C. quox ap.non reci.l.ab executore ꝛ ibi in prima glo. ¶ Secūdo casu dic aut non speratur diffinitiua proferri aut sperat᷑. Primo casu appellatur vt.s̄.de mino.l.ait pretor.§.permittitur. ¶ Scđo casu h₃ locū dictū dn̄orum Dy. Odo.ꝛ aliox q᷑ aut grauamen qō est interpositum per interlocutoriam venit subleuandum per app.interpositā a diffinitiua: et tunc nō appellatur ab interlocutoria: sed sufficit appellari a diffinitiua vt.d.l.auť.C. q̄rum ap.nō recipiātur ꝛ de hoc in brocardis de sentētijs rubricella aut sn̄ia appellat᷑ aut non venit subleuādum ꝛ tūc appellatur vt hic. Dy. ¶ Et vbicunq₃ pōt subleuari in diffinitiua ap.interposita p̄sumit᷑ frustratoria vt no.in glo.d.l.ij.C.de episcopali audi.l.j.qō est notādū. ¶ Ratio ꝗ q̄re regulariter nō appellat᷑ de iure ciuili qn̄ diffinitiua est q᷑ grauamē illatum p iudicē per suas interlocutorias venit subleuādum per iudicē ad quē appellat᷑ a diffinitiua nūqd ꝗ ipe iudex appellationis ḡnaliter cognoscere poterit de ip̄is grauaminib⁹. ¶ Dic q sic de iure ciuili secus est de iure canonico d quo vide quod plene no.per Inn.extra de re iudi.c.qō ad ꝯsultationē p Joan.ꝛ Archi.ex̄ de ap.c.vlt.q̄ incipit lz.lib.vj. ¶ In glo.fuorū ibi diffiniuit. Et tūc expone si qōnē.i.circa qōnē ꝛ est i ciuili.s̄. de mino.l.intra vtilē ꝛ in criminali.s̄.de accusa.l.titia. Ja. Ibi statim mādat᷑ executiōi hec opinio seruat᷑ de ꝯsuetudine. Dy.

[b] ¶ Ante sententiā. Adde ad matriam hui⁹.l. Bal. in.l.ij.C. de epi.audiētia

Ibi vt ibi no. ¶ Sʒ dic ꝙ oĩs sñia q̃ diffinit nõ est diffinitiua vt.C.de sentẽtijs.l.post sñiam.Old. Ibi ⁊ si ꝓnũcietur cõiter hẽtur in glo.si nõ ꝓnunciet᷑: sʒ ẜm Gui.dʒ vacare nõ vel dic ꝙ put est in glo.nõ dʒ intelligi ꝙ iudex nõ ꝓnũciat sup incidẽti sʒ ꝓcedit lʒ pars grauet᷑ non tñ appellat᷑ a tali grauamine. ¶ Sʒ melius stat siue nõ q͛ iudex dʒ ꝓnũciare sup incidẽti q̃ tãgit ꝓcessum iudicij ⁊ tũc dic ꝙ nõ appellat᷑ qñ de hoc possʒ hẽri subleuamẽ in ap.a diffinitiua sñia al's sic p hãc.l. vt.s̄.di xi.⁊ qñ sit ꝓnũciãdũ sup incidẽti vel nõ plene dixi.C.de ordi ne iudi.l.j. Ibi ꝙ appellet᷑ vel ibi lis ꝑuaricatiõis. ¶ Est alia a ꝑncipali. Ja. Ibi si qs ꝓuocatio so.ꝙ ibi dr̄ ab iiuria appel lari exponitur.i.ab iniuriosa execut.sñie. ¶ Itẽ qd in cã pos sessorij iudicij ⁊ rñdent quidã ꝙ iõ ⁊c.de hoc dic vt.C.si ꝺ mo mentanea pos. fuerit appella. Ibi iõ nõ appellatur.i. non vr̄ appellãdũ. Ja. Ibi p.l.istã q̃ dicit ab interlocutoria appellan dũ in certis casib⁹ ꝗ regl'r ꝯ Ja. Ibi sʒ tu dic in.l.illa si quis ꝓ uocatione. Ja. ¶ Uel ẜm Dy.refert᷑ ad q̃nẽ quã suppleuit in glo.s̄.ibi. ¶ Itẽ qd in cã possessorij ꝥ indicat qõ sequit᷑ et alia est rõ ⁊c. Ibi succubuit in ꝑmo.s.qñ iudex interloqtur in alijs casib⁹ vt in possessorio iudicio ⁊ sic dʒ intelligi ista glo. p subaudĩti.al's est defectiua.Ol.⁊ iõ in suppletiõe.Dy.quã.s̄. fecit bona est ⁊ idẽ si diffinitiue ꝓnũcietur in possessorio iudi tio vt.d.l.j.si de momẽta.pos.fuerit ap. In fi.glos.vbi glo.q̃rit similẽ q̃nem ⁊ male eã determinat ⁊ iõ dic vt ibi dixi ⁊.d.l.qõ iussit vel dic ꝙ vbi in cã reqrit᷑ libelli oblatio ⁊ lit.ↄt.interlocu toria est ferẽda in scriptis si ꝟo cã ẽ ciuilis tũc sine scriptis ex pedit᷑ vt patẽt ꝥ colligunt᷑.C.de ꝑuil.schola.l.si.lib.xij.Dy.et C.de sentẽtijs ex periculo recitandis aut.nisi breuiores.

Jus. Qui canonizata est.ij.q.vj.nõ solẽt ⁊ vi de ibi notata in glo.⁊ p Archi.in fi.quia nõ est ꝓbabilis a ↄ͛rio ergo secus si est ꝓbabilis. Ja.

J cuius. Ibi doceat corã iudice ad quẽ debuit appellari vt.j.§.pr. Ja. et Old. Ibi oportuit ad ꝑncipẽ. Old. Ibi post rece ptam vel oblatã ⁊ nulla iusta cã spretã. Oldr. Ibi factũ fuerit.i.innouatũ. Et no.ex isto ꝟsi.ꝙ offm̃ iudi.q de ap. cognoscit etiam in hoc aduersatur vt reuocet oĩa innouata si ue attẽtata a tẽpore appellationis vt hic ⁊ ad hoc.s̄.de ad.tu to.l.cirographis ⁊ ibi tãgitur.Ol. ¶ Et de hoc qual'r intelli gat᷑ vide notata p Inn.⁊ cõpos.ex̄ de ↄsti.c.cũ.M.ferrarien. ⁊ p Jo.an.Archi.⁊ cardi.ex̄ de ap.c.nõ solũ lib.vj.⁊ de ꝥ dixi C.in integ.resti.postulata ne quid noui fiat.l.vnica.⁊ p hoc.j. nil nouari ap.interposita p totũ ⁊ circa istã reuocationẽ attẽ tator attẽdendum est ꝙ agitur de reuocatiõe attentator cã pendẽte ⁊ post inhibitionẽ cui cause prestãtius debetur ꝑuile gium ⁊ fauor. quia per hoc parti spoliate succurritur et con tempta iudicis autoritas vendicatur vt ar.s̄.de iur.omniũ iu di.l.si familia ⁊ ne pretoris siue iudi.edicta sint illusoria aut.s̄. ne qd in loco publico fiat.l.vlti.⁊ de iudi.l.si pretor ⁊ hac rõne forte motus.d.Inno.dixit ꝙ agens interdicto vñ vi plus one ratur ꝓ bonis q͛ oportet ꝓbare se delictũ p talẽ ⁊ ꝙ tpe deie ctionis possidebat vt.s̄.de vi ⁊ vi ar.l.j.§.interdictũ aũt ꝥ.⁊ ex̄ de offi.deleg.c.ↄsultationib⁹ in reuocatiõe nõ attentator suf cit ꝓbare se possedisse ⁊ nũc aduersariũ possidere et si spolia tio facta p aduersariũ nõ probatur vt ex̄ de ap.c.bone memo rie ⁊ notat Inno.ex̄ de rescriptis.c.ex parte.s̄.⁊ pro ꝥ ne vis fiat ei qui in pos.missus est.l.j.§.hec actio. ¶ Nec ob. si dicat᷑ ꝙ.c.bone loqtur de attentatis post ap.q͛ verũ est sʒ loquitur de ap.ex̄iudiciali q̃ nõ est nisi q̃dam prouocatio ad cãm vt ex̄ de ap.c.cũ sit romana ⁊ nemo dubitat nõ eẽ maioris virtutis simplicẽ prouocationẽ ad cãm q̃ ipsam realẽ litis depẽdẽtiã et iudi.inhibitionẽ secutã in ꝟ.plane si aliũ.s.mino.Dy. ¶ Et no.ex isto ꝟsi.ꝙ currit prescriptio agẽti corã in obtento iudice lʒ non videtur cessasse pro hoc.s̄.de adult.l.accusatus ⁊ tangi tur in glo.s̄.de accusa.l.libellor.§.j. ¶ Et est expressum.C.ne de statu defunctor.l.si pater ⁊ ibi in glo.Oldr.⁊ plene de hoc dixi. Ibi appellatoria tẽpora q̃ dantur ad presentãdã appel lationem vel melius ad deferendũ querelã sup ap.nõ recepta vt.j.l.pri.⁊.C.de ap.l.appellatiõe. Ja. ¶ In glo.⁊ probare in fi.⁊ similis subauditio fit.s̄.si quadru.pau. fe.dicetur.l.j.in ꝑnci.de ventre in pos.mittẽdo.l.j.§.j.et de procur.l.que oĩa. ¶ In glos.s.anni in fi.que tempora dantur scðm qualitatem iudicum super deferenda querela de appellatione oblata: et non recepta infra ꝙ tempus apostoli debeant peti. habetur. C.de appel.iudicibus: sed infra qõ tempus debeat presentari appellatio iudicis appellationis non est expresse cautum: sed dic vt no.C.de ap.l.preses. Oldra.

Sciendum. Ibi in eodẽ statu nõ debere ad executionẽ sñie procedi vt et no.C.in inte.resti.petita.l.j. Oldra.

Si res. Hic videtur casus ẜm quosdã ꝙ in cã alimẽtor non appellet᷑ cũ nõ reci piat dilationẽ ⁊ ita vr̄ hic sentire Dy.⁊ An.de py sis ꝙ aũt cã alimẽtor dilationẽ nõ recipiat ꝓba.s̄. de ferijs.l.ij.ibi alimẽta ↄstituant᷑ de re iudi.l.ij.in fi. ¶ Et de iudi.l.nõnunꝙ alij ↄ q͛ regl'r a boni sñia vt.C.de ap.l.⁊ in ma ioribus nõ ob.l.ista q͛ ſpãle est in casibus hic positis ↄ ius cõe non dʒ extẽdi vt no.p Dy.in.c.q̃ a iure cõi lib.vj.de reg.iur.di cunt tñ ꝙ appellãs pẽdente cã tenet᷑ pstare alimenta ne fame peat ꝓtestatiõe premissa ꝙ nõ fiat preiudiciũ sibi vt.s̄.de inof ficio.testõ.l.si instituta.§.penul.⁊ de li. agno.l.si neget. Si aũt sñia alimẽtor nõ sit ꝑncipalis sʒ incidẽs in aliã cãm in qua iu dex interloquat᷑ alimẽta prestãda tũc nõ appellet᷑. ¶ Alij di cũt ꝙ si sñia lata sit sup alimẽtis preteritis tũc appellet᷑: quia res dilationẽ capit ꝙ si sup futuris nõ vt hic de hoc no.i mar garita galeoti de ap.ꝟ.sʒ nũquid dʒ appellari a sñia lata sup alimẽtis ⁊ in speculo de ap.§.in quibus ꝟ.viij.qñ res ⁊ dixi.s̄. de liberis agnoscẽ.l.si qs a liberis in ꝑn.ꝟ.vlti. ¶ Itẽ collige ex ista.l.ꝟ.itẽ si ꝑpetuo edicto ꝙ si aliqd iniquũ ↄtineat᷑ in ali quo statuto puta: q͛ in eo ↄtinet᷑ aliqd'iniquũ qõ mãdat᷑ pote stati exeqũdũ ⁊ ptãs hoc faciat ꝙ ꝓ hoc appellari nõ possit: q͛ a sñia pene seu legis appellari nõ põt vt hic ⁊.j.de ꝟ.sig.l. si q̃ pena ⁊ de eo p quẽ fac.erit.l.j.⁊ ꝓ hoc ex̄ de ap.ↄsuluit ⁊ ibi in glo.⁊ qõ no.de elect.cupientes li.vj.in vltimo folio.⁊ q͛ non est ꝓprie sñia vt hic no.in glo.q̃ incipit ab ipsa.s. vẽditiõe.dy. ⁊ Jo.fazolus. ¶ Sʒ ꝙ possit appellari a statuto facit.l.j.ij.rñ. s̄.a quib⁹ ap.non lʒ vbi est ſpãle ꝙ a statutis senat⁹ nõ appel letur ꝗ in alijs vniuersitatib⁹ ⁊ statutis alior est ↄ͛riũ ius cõe ar.j.ad municip.l.j. Ja. ¶ In glo.tñ vr̄ intelligere hanc.l.de edicto citatorio ꝙ ptʒ q͛ allegat lex ex ↄsensu.§.fi.s̄.de ap.et lʒ intellectus sit verus nõ tñ ↄuenit huic lr̄e posset etiã intelligi in edicto ꝑtoris quo aliquid preciperet fiendũ ꝙ dr̄ ius preto rium vt insti.de iure naturali.§.pretor quoqʒ edicta.

¶ De libellis dimissorijs. Rubrica.

Super rubrica. ¶ Quare iste lr̄e dimissorie dicant᷑ apostoli dic ad instar apostolorũ xp̄i q̃ missi fuerũt ad p̄dicãdũ p vniuersum orbẽ. vñ dicti fuerũt ap̄li ab epi.qõ est supra ⁊ stolõ ꝙ est missio vñ q͛ iste littere mittũtur p vniuer sum mũdũ a minori auditorio ad maius tribu nal iõ dicuntur apostoli ⁊ plenius dixi in alphabeto dictione apostoli. ¶ Et de istis apostolis seu litteris dimissorijs vide plene p Host.in summa de ap.rubricella forma ap.fctã a sñia diffinitiua ꝟ. hoc etiã innuit ⁊ i speculo de ap.§.sequit᷑ videre de ap̄l'is ⁊.ij.q.vj.c.post appellationẽ ⁊ lxxij.di. ep̄s ⁊ per egi dium de foscarar᷑.in libello suo vnde dicuntur ap̄li.

Post appellationem. Cano niza ta est.ij.q.vj.post ap.⁊ vide ibi notata in glo. et p archidi.ibi intra tps. ¶ Et sic no.qõ nõ ẽ neces se dicere in libello appellatiõis ap̄los peto cum aliud tps statu.sit ad ap̄los petẽdos vt ꝥ ⁊ aliud ad appellã dũ de quo dic vt no.⁊ dixi.s̄.de ap.l.j.in fi. Dy.⁊ ꝙ subijcit i stan.⁊ sepi⁹ de isto sepi⁹ habes.s̄.de re iudi.l.de vnoqʒ ⁊ ꝺ pe nis.l.absentẽ ꝟ.si sepi⁹. Et dicũt qdã reqrit iteruallũ tp̄is nec sufficit si vno ⁊ eodẽ ↄtextu dicat᷑ ap̄los peto ⁊ instãter peto ꝺ ꝥ no.p oẽs ex̄ de ap.c.ab eo ⁊.c.cordi.lib.vj.⁊ in speculo de ap. §.seq̄t videre de ap̄lis: sʒ hodie p̄dicta sunt expedita ꝙ suffi ciat tal'r petẽ vno ↄtextu i clemẽt.de ap.c.ij. ¶ Et vide ibi no tata ⁊ nota ꝙ si iudex reqsitus ꝙ det ap̄los eos non dat in cã ꝓcedit qcqd facit nullũ est ex̄ de ap.c.vt sup appellatiõe et.c. ab eo li.vj.⁊ vide.d.c.ij.in clemẽti. ¶ Est etiã notãdũ ꝙ si iu dex petẽti ap̄los nullũ terminũ statuat ad eos recipiẽdos pe tẽs põt statuere terminũ ipi iudici ad eos dãdos ꝙ ẽ bñ notã dũ vt no.p Carð.ex̄ de ap.c.cordi.li.vj.ar.ex̄ de ap.c.sepe ⁊ de renũ.veniẽs si nullus statuat terminũ remanẽt in termĩo iure xxx.dierũ vt.C.de ap.l.iudicib⁹ dubitari vidi vtrũ ap̄li ðbeãt dari clausi vel apti ⁊ vr̄ q͛ clausi ar.extra de offi.⁊ po.iudi.de leg.c.cum olim scðo vbi reprehenditur ille qui litteras iudicũ a quibus erat appella.apparuit ⁊ vt falsarius punit᷑ vt ibi in glo.et ne falsitas posset eis apertis committi arg.extra de re script.c.olim. ¶ In cõtrarium videtur extra de ap.c.intima ri.et.C.de relat.l.ij. Sed illa in relationibus non in apostolis loquuntur

loquunt. ⁊ ideo credo tuti⁹ ꝙ clausi dent: ⁊ si ille cui dati sũt eos nõ ꝑsentat iudici appellationis punit: vt eẋ de exces. pla. c. ex lr̃is. ¶ Sunt etiã quidã apl̃i refutatorij qui multũ sunt in vsu qñ iudex nõ defert appellatiõi ab eo facte: ⁊ in quibus exprimit cãm quare nõ defert. vt eẋ de ap. c. cordi. j. rñ. lib. vj. ⁊. s. ti. pri. l. sciẽdũ. ⁊ si hos aplos nõ representat pars iudici ad quẽ est appellatũ: deserta est ei⁹ appellatio: ⁊ prim⁹ iudex in cã ꝓcedere põt. ⁊. d. c. ab eo. de ap. lib. vj. ⁊. C. de ap. l. qm̃. forma aut ipsoꝝ apostoloꝝ satis colligit h̃ in lr̃a ⁊ habet ꝑ Az. in summa de ap. §. libello aũt. ⁊. C. de ap. l. ꝑses. in glo. ⁊ sicut appellãs instãter tenet petere aplos: ita dñs tenet congruo loco ⁊ tpe interpellare vasallũ sup seruitio in vsib⁹ feu. si de feu. cõtro. fue. c. licet. ¶ In glo. j. aliud ad tẽpus. ibi. l. ij. Sed certe imo dꝫ ꝑstari infra tps infra qḋ petere dꝫ aplos. ar. d. l. ij. aliogn qḋ ꝓdesset ꝑtestatio cũ iam currisset tps dãdi. Ricar. de malũb. De hoc ꝑ Cy. dicta. l. si appellatiõe. C. de app.

¶ Nil nouari appellatione pendente. Rubrica.

Adde ad materiã isti⁹ titu. Bal. in l. appella. C. de appella.

Super rubrica. De reuocatione attentatorũ lite pendẽte. ſ. eo. l. j. Et an pendẽte ap. possit bãnitus offendi: ⁊ an tabellio ꝯdẽnat⁹ de falso q appellauit possit officiũ exerceri app. pẽdente. ⁊ an dãnat⁹ de crimine ex quo efficitur intestabilis ap. pẽ. possit testari. ⁊ an possit iudex a q̃ appellatũ est ap. pẽ. ⁊ de ap. extraiudicialib⁹ ⁊ forma libelli sup reuocatiõe attentatoꝝ. ⁊ an reus ꝯdẽnat⁹ possit pẽ. ap. alienare rẽ petitã. an sñia ꝑ me lata i possessorio mãdabit executiõi pendẽte ap. a sñia lata in petitorio. ⁊ an pẽ. ap. ab interlocutoria vel grauamine ꝓcedi possit in cã ꝑncipali. ¶ Et an spoliat⁹ ap. pẽ. restituat sine libello: ⁊ si appellatũ est a certis capitulis an sñia executioni mãdet in alijs. ⁊ an pẽ. app. liceat supplicari ꝑncipi ⁊ an pẽ. ap. sup vna electione possit ad aliã ꝓcedi. ¶ Si ꝯdẽnat⁹ est quis ex plurib⁹ delictis ⁊ ꝑ qbusdã appellauit: an differret executio etiã sup alijs. ea. l. §. si quis ex plurib⁹. Et an accusatus de plurib⁹ delictis possit se defendere a quibusdam: ⁊ ꝑ alijs bãnum recipere.

1 Innouari nihil debet ꝯtra statum appellationis.
2 Iudex appellationis an possit ꝓhibere iudici a quo appellatum est ne quid fiat in preiudicium appellantis.

Appellatiõe interposita. Canonizata est. ij. q. vj. c. appel. ⁊ vide ibi no. i glo. ⁊ per Archi. ⁊ ꝑ Inno. eẋ de ap. c. dilecti. ⁊ ꝑ eũdẽ de offi. dele. c. pastoralis. In glo. q̃ incipit mirũ videt. ⁊ eẋ vt lit. pẽ. ꝑ totũ. ⁊ eo. ti. lib. vj. ⁊ in clemẽ. cũ eisdẽ titulis notatꝫ ꝑ oẽs: ⁊ maxime ꝑ Carõ. sup rubrica. li. vj. Et vide etiã goffre. ⁊ hosti. in summa. ⁊ Spe. eo. ti. ⁊ qḋ no. ⁊ dixi. C. in integ. resti. petita. ne qḋ noui fiat. l. vnica. ¶ Et de reuocatiõe attentatorũ post ap. vide qḋ dixi. s. ti. ij. l. sancim⁹. ⁊ eẋ de elec. cupientes. lib. vj. ꝑ Gar. ⁊ Carõ. ⁊. C. vt lit. pẽ. vel post ꝓuocationẽ nemini liceat supplicare ꝑ totũ. cũ ibi nota. ⁊ vide etiã qḋ no. s. de admi. tu. l. cyrographis. §. j. ibi: medio tpe. i. donec ꝓnũcietur a iudice ap. sup ipsa cã appel. qñ recepta est vt in ꝓprio casu. vel dic medio tpe. i. donec cognoscat si sit recipienda vel nõ. Scḋo casu qñ nõ fuit recepta. dy. ⁊ d h̃ ẽt cognoscet iudex an ap. sit recipiẽda. al's nõ. vt h̃ no. in gl. q̃ incipit apl̃i. ibi: q: recepta est: ⁊ ꝑ h̃ effect⁹ sñie est sublat⁹. vt. s. de pe. l. ij. ad fi. ibi: deliberet ꝑ iudicẽ ad quẽ appellat. vt. s. dixi. quidã tñ dixerunt cognosci ꝑ iudicẽ a quo appellat nõ contingit ꝑsonã iudicis vt si dicat locũ nõ tutũ. ibi: an nõ sit. ⁊ hoc verũ qñ erat dubiũ an sit recipiẽda vel nõ. ibi: aduocat⁹. i. ꝓnũciat⁹ vt deportet a ꝑside q forte ius deportãdi nõ hꝫ: sic exponitur. s. qñ ap. sit. l. j. in ꝑn. Dy. ibi: neq3 vincula patiet que interim pateret. vt s. de interdi. ⁊ releg. l. inter penas. Dy. ⁊ Jac. ibi: neq3 nullaꝫ aliã iniuriã. ¶ Per hãc lr̃am determinat si bãnit⁹ appellat vtrũ interim possit offendi. ⁊ h̃ est tex. ꝙ nõ: ⁊ h̃ est verũ si per ap. petit se eximi de bãno: ſ3 si alio modo petat se eximi ꝙ per ap. cũ bãnitus sit impune offendi possit: q: interim ꝑ bãnito habet. vt. C. de libe. cã. l. ordinata. ⁊. s. de libe. cã. l. si cui. §. fi. et de acq. pos. l. ij. §. si seru⁹. vbi de hoc dixi. Dy. ibi: nõ acqueurat. al's cũ nõ. al's sine nõ. ⁊ ꝓut habes nõ dic ꝙ si nõ acqeuit sñie. i. nõ obediuit his q in sñia ꝯtinent ꝙ duplicat ei pena et qñq3 ꝑpetuat. vt. s. de pe. l. relegati. i fi. ⁊. l. capitaliũ. §. in exulib⁹. Dy. ibi: integer em̃ status. ¶ Notãdo hãc lr̃am ꝙ nihil
1 debet innouari † ꝯ statũ appellãtis. qḋ facit ad id qḋ. s. dixi de bãnito appellãte. Et vtrũ sit cassandũ si qḋ fieret ap. pen. vide ꝑ Archi. liiij. di. qs leges. ⁊ vide qḋ no. ⁊ dixi. s. vt le. noca. l. postꝙ. §. impator. ibi: abstinere ordine q̃ iam militabat ⁊ ꝑ h̃ soluit ꝯriũ. In glo. signatũ. O l. Et soluit etiã q̃stio si aliquis tabellio ꝯdẽnatus de falso appellauit: ꝙ pẽdente app. possit exercere officiũ tabellionat⁹. Gui. de suza. poterit etiã testari dato ꝙ ꝯdẽnat⁹ foret de crimine ex q̃ esset intestabilis vt de his q testã. fa. pos. l. q a latronibus. §. j. ⁊ ad h̃. C. de ap. l. iij. In glo. puta execu. in fi. de h̃ dixi. s. de ap. l. nõ tm̃. ⁊ h̃ vex in diffinitiua: ſ3 secꝰ in interlocutoria. ſ3 non video q̃re aliud. ¶ Itẽ dicũt quidã aliud in criminali vbi statim fit executio si nõ est appellatũ: vt. d. l. nõ tm̃. ⁊ ibi dixi. In glo. vt in aut. i fi. ibi. §. aliud ad h̃. q̃ est signata. C. de pci. impe. offe. l. aduersus. ⁊ incipit q̃ supplicatio. ⁊ ar. j. an ꝑ aliũ cã ap. exerceri valeat l. j. circa ꝑn. Jac. Immo si tutor vel curator vl' magistrat⁹ ap. l. j. ⁊ si pẽ. ap. mors interue. l. j. ⁊. ij. de h̃ dixi. s. qñ ap. sit. l. j. §. si qs tutor. In glo. appellatiõi. ibi: vel apud eũ q de app. est cogniturus. hec vera vt. s. dixi. In eadẽ gl. in fi. hic adde qḋ no. in glo. q̃ est sup verbo deportãdi. ibi: ſ3 videt nunꝙ dubitari. In glo. vt impator. in fi. Itẽ posset esse dubiũ in interlocutoria vtrũ sit talis a q̃ appellari possit vel nõ. ¶ Itẽ in cã decimarũ est dubiũ vtrũ appellari possit vel nõ. vt dixi. s. a q. ap. nõ licet. sup rubrica. Et in cã alimẽtoꝝ vt dixi. s. ti. ij. l. fi. Modo adhuc aliqua ꝑ declaratiõe huius materie q̃ ꝯtinua est ⁊ vtilis tangam⁹. Et ꝑmo no. ꝙ iudex a quo appellatũ est si est ordinari⁹ in duob⁹ casib⁹ põt se intromittere etiã ap. interposita ⁊ pẽdente. Prim⁹ est si possessio appellãtis turbet pen. ap. poterit em̃ possessionẽ reformare. vt eẋ de app. c. si tenea-mur. Itẽ põt punire repellentẽ notorie delinquentẽ. vt eẋ de ap. c. ꝓposuit. ⁊ ad hãc materiã facit qḋ dicã. j. de mune. ⁊ ho. l. re⁹ delat⁹. ¶ Itẽ ad materiã hui⁹. l. ⁊ glo. q̃ incipit appellationi. vide aliã glo. q̃ est eẋ de in integ. resti. c. ij. in glo. vlt. ⁊ eẋ de of. deleg. c. pastoralis. ⁊ ꝑ Innoc. in glo. q̃ incipit item not. ꝙ si appellet extra iudiciũ nõ irritat aliqḋ qḋ fiat post ap. nisi fiat directo ꝯ ipsaꝫ appellationẽ. verbi grã. Appellat ne ꝓcedat ad electionẽ faciẽdã ꝑ cõpromissum si ꝓcedatur ad electionẽ ꝑ formã scrutinij bñ valebit nõ obstãte tali appellatione. vt no. ꝑ Inno. eẋ de elec. c. cũ nobis. vbi etiã alia notantur vtilia circa istã materiã. ⁊ ideo videas dictã glo. Et ibi nota. etiã ꝑ cõpostel. qualiter debeat formari libell⁹ sup reuocatione attentatoꝝ post ap. n otat ꝑ eundẽ eẋ de excep. c. dilecte. et vide etiã qḋ ibi nota. vbi etiã nota. ꝙ si petebã domuꝫ rei vẽ. ⁊ lata fuit sñia ꝑ me ⁊ possessor appellauit: ⁊ pẽdẽ. ap. domũ alienauit ꝙ reuocabit talis alienatio nõ ꝑ hanc. l. ſ3 quia res erat litigiosa. Si autẽ petijssem ꝑsonalẽ actionẽ puta ex empto: tunc bñ valet alienatio: vt ibi ꝑ eum nota. ⁊ de h̃ vide qḋ subtiliter no. ꝑ eum ⁊ ꝑ cõpost. eẋ de ꝯsti. c. cuꝫ. M. ferrarien. vlti. colũ. Et de hoc etiã vide pulchrã glo. eẋ de iurepio. ca. ex lr̃is. ¶ Itẽ no. ꝙ innouata ap. debẽt reduci in statũ pristinũ anteꝙ cognoscatur de cã ap. vt no. eẋ de iureiur. c. veniẽtes. in vlti. glo. eẋ de excep. dilecte. ⁊ de ap. c. ex parte. ⁊ in aut. vt nulli iudi. in ꝑn. l3 ꝯriũ videat notari. liiij. dist. c. qs autẽ leges. ⁊ ibi de h̃ ꝑ Archi. ¶ Itẽ no. ꝙ qñq3 ꝓnunciat sñiaꝫ latã post ap. esse nullã. vt eẋ de ap. c. dilecti. de hoc vide ꝑ Inno. Qñq3 quicqḋ factum est post appellationẽ esse nulluꝫ. vt eo. ti. c. cũ cãm. ⁊. c. cũ nobis. qñq3 reducendum esse in ꝑstinuꝫ statum. e. ti. c. bone memorie. ¶ Sꝫ an iudex appellationis †
2 possit inhibere iudici a q̃ appellatũ est ne aliqḋ faciat in ꝑiudiciuꝫ appellãtis ap. pẽdente. Dic optime vt no. eẋ de ap. romana inno. iij. ꝑ ipsum Inno. ⁊ tangit in. c. nõ solũ. eo. ti. lib. vj. ¶ Quid si agebam petitorio ⁊ possessorio simul: lata fuit sentẽtia ꝑ me in possessorio: ⁊ ꝑ aduersario i petitorio. appellaui a sñia ꝯ me lata in petitorio. aduersarius nõ appellauit a sententia ꝑ me lata in possessorio: peto eã mãdari executiõi aduersarius excipit ꝙ non ꝓpter pendentiã appellatiõis in petitorio. vt eẋ de cau. pos. c. cum dilecti. Dic de hoc vt nota. plene in Spec. de senten. execu. §. j. vẽ. ſ3 pone ⁊ dixi. C. de rei vendi. l. ordinarij. vẽ. item querit. O dof. ¶ Iteꝫ no. ꝙ l3 hic dicat nil nouandũ appellatione pendente. hoc tñ fallit. s. mãdati. l. creditor. in ꝑn. ⁊ ratio ibi nota. ¶ Fallit etiam in multis alijs casibus qui notã. in Spe. de appel. §. nouissime de effectu. vẽ. j. ⁊ vẽ. sequẽtib⁹. Sed quid si appellatũ est ab interlocutoria in casib⁹ in quib⁹ põt appellari de iure ciuili: vel a grauamine de iure canonico. nunquid pendente tali appellatione ꝓcedi poterit in causa principali. videt ꝙ sic. eẋ de appel. cum teneamur. ⁊ ibi in glo. Contrarium no. ꝑ Innoc. extra de appel. c. super eo. eo. ti. c. vt debitus. ⁊. c. cordi. inno. iij. qḋ. c. est hodie de ap. c. j. lib. vj. Prima opinio ꝙ ꝓcedi possit videt approbata eẋ de dolo ⁊ ꝯtu. c. eum qui. lib. vj. Et vide

ſbi notata.⁊ vide etiã qđ de hoc no.ꝑ Innocē.ex̃ de re iudi.c.
quo ad ꝯſultationē.Sꝫ qd ſi aliquis ap.pēdēte ſpolieẗ poſſeſ
ſione rei de qua erat q̃ſtio:nunqd reſtitueẗ libello ſuꝑ ſpolia
tione oblato:an ſine libello ⁊ nō ſeruato iuris ordine.vt no.ꝑ
Carđ.d.c.cupientes.de elec.lib.vj.xv.fo.⁊ ibidē ꝑ Garſiam.
Sꝫ lꝫ nō offeraẗ libellus:expedit tñ ꝙ ꝓbetur de ſpoliatione
facta:⁊ ꝙ facta ſit lite pendēte:⁊ ibidē no.ꝑ eos.Eſt etiã no⸗
tandũ ꝙ illud qđ hic đr pendēte ap.nihil innouandũ:intelli
gi debere in preiudiciũ ipſius appellatiõis ſeu litis penden⸗
tis:ſꝫ ẜm ipſam bene pōt innouari.Unde ſi eſſet queſtio ſuꝑ
ſeparatione matrimonij ꝓpter impedimēta q̃ erãt inter cõiu
ges bene poſſit impetrari diſpenſatio ſuꝑ ipſis impedimētis
vt optime no.ꝑ ipſum Cardi.ex̃ vt lite pendē.ſuper rubrica.
¶ Itē poſſeſſor fundi lite pēdente pōt facere in fundo quic⸗
quid vult:dũ tñ nō in p̃iudiciũ aduerſarij.vt ex̃ de ap.c.ſigni
ficante.⁊ de iniuſto teſta.l.ſi quis.§.his autẽ.⁊ no.ꝑ dictum
Carđ.ſuꝑ dicta rubrica vt lite pēdē.¶ Itē ſi appellatum eſt
ab vno capl'o ſentētia poterit executiõi mãdari in alijs.ex̃ de
ap.c.nō ſolũ.lib.vj.⁊ no.dicta rubri.ꝑ Carđ.Et de h̃ facit qđ
no.s̃.de ap.l.ſcio.an aũt lite p̃ncipali vel ap.pē.licitũ ſit ſup⸗
plicare vel impetrare lr̃as ſeu reſcripta:videẗ ꝙ quaſi impe
treẗ tacita veritate.C.ſi ꝯ̃ ius vel vtilita.publi.l.reſcriptũ.de
reſcrip.ſuper litteris.⁊.c.ceterũ.ſꝫ de hoc vide.C.vt lite pē.ꝑ
totũ cũ ibi nota.¶ No.etiã ꝙ ſi legatꝰ ſedis ap̃lice ꝯtulit pre
bendã in aliqua eccl'ia ſuꝑ qua lis mota eſt:lite pēdēte nō po
terit in eadē eccl'ia aliã cõferre.vt ex̃ de offi.lega.c.p̃ſenti.lib.
vj.Et pendente lite cõtra vnũ electũ nō pōt alia electio fieri
ad ipſam p̃bendã.extra vt lite pē.c.j.⁊.ij.lib.vj.⁊ ſi ꝓuiſuꝫ eſt
alicui de aliquo beneficio donec deliberet velit acceptare vel
nō aliꝰ eligi nō poterit ad illō.ex̃ de p̃bē.c.ſi tibi abſenti.li.vj.

Si quis ex pluribus.

Canonizatꝰ eſt ij.q.vj.c.appel⸗
latiõe.⁊ vide ibi notata in glo.⁊ ꝑ Archi.Sed qdã intelligũt
ex delictis ex eodē facto deſcendētibus:vt ſi accuſeẗ quis de
ſtupro ⁊ inceſtu cõmiſſo in ꝯſanguineã vel ſororis filiã.vt.s̃.
de adul.l.ſi adulteriũ cũ inceſtu.j.rñ.⁊.l.miles.§.j.⁊.C.de ac⸗
cu.l.qui de crimine.Et ẜm quoſdaꝫ accuſatꝰ fuit a duobꝰ:q̃
ab vno de vtroqꝫ ẜm eos poſſet accuſari ꝑ dictã.l.qui de cri⸗
mine.Alij ꝯ̃ ibi ſubaudiũt etiam:⁊ ſic de vtroqꝫ dꝫ puniri.vt
s̃.de priua.delic.l.nunq̃ plura.Sꝫ certe tunc ⁊ ſi a ſnĩa ſtupri
que eſt minor rõne ꝯnexitatis haberet differri ⁊ inceſti:lꝫ ma
ior.ar.s̃.de mino.l.etiã.§.ex cã:cũ abſolutio ad oĩa trahaẗ ra⸗
tione ꝯnexitatis:q̃ ſi vnũ crimē ꝓnũciaẗ nō cõmiſſum ꝑ ꝯñs
aliud nō pōt eſſe cõmiſſum:cũ ex eodē facto naſcanẗ.ſicut al's
in filij in cor.auẗ.vt liceat matri ⁊ auie.§.ad h̃ autē.in ſi.§.ibi
ſufficere ex eadē muliere ⁊c.¶ Itē cõmodum appellationis
vnius criminis extēdi dꝫ ad aliud.vt.s̃.de ac.emp.l.nō eſt no
uũ.¶ Itē q̃ ex eodē facto pluribꝰ ꝯdēnatis vniꝰ appellatio
alijs ꝓdeſt.vt.s̃.de ap.ſequi ſeparatim.§.j.cũ ibi not.g̃ mul⸗
tofortius eidē ex eodē facto dꝫ ꝓdeſſe.¶ Itē ſi diceremus a
pluribꝰ accuſatũ nō dꝫ differri accuſatio vniꝰ ꝑ ap.alterius.
vt.C.res inter alios acta.ꝑ totũ.⁊.s̃.mãda.l.creditor.in p̃n.⁊
ibi in glo.¶ Itē vna pena acerbior tanq̃ al's eſſet ex maiori
crimine dãnatꝰ imponiẗ.vt.s̃.de q̃ſtioni.l.ſi qs viduam.C.de
rap.virg.l.vnica.§.q̃ multomagis.⁊ de adulter.l.mariti.§.ſi.
Debet ergo intelligi in criminibꝰ ſeparatis ⁊ ex diuerſis fa⸗
ctis ortũ habentibꝰ:vtputa q̃ ſeruo meo iniuriã feceris ⁊ eũ⸗
dem poſtea ex interuallo occidiſti:accuſo te de iniuria accuſo
te iniuriarũ.vt.s̃.de iniur.l.ſi.⁊ de homicidio appello de ma⸗
iori crimine.ſ.de homicidio.differẗ pena minori.ſ.iniuria.⁊ eſt
ratio.s̃.de iudi.l.ꝑ minorē.⁊ arg.ad h̃.s̃.de adul.l.aduleẗ.diē.
ij.rñ.Sed nunqd dꝫ agi cã leuioris criminis.Rñ.ſic.ar.s̃.de
priua.delic.l.nunq̃ plura.¶ Sed quō relegabiẗ is q ante de
portatꝰ eſt.Rñ.ſicut excõicaẗ qui iam eſt excõicatus:qđ opaẗ
q̃ remiſſa pena deportatiõis ſalua erit pena relegationis.ar
gu.s̃.ad turpil.l.j.§.ſi plura.Ja.Quicũqꝫ ergo exitũ habeat
maius crimen ⁊ finito punieẗ de minori:de quo erat iam ꝯdē
natus añ ap.niſi eſſet ex maiori pena mortuꝰ:q̃ ratio huiꝰ me
die ſuſpenſionis fuit vt melius ꝑſequi poſſet ſuper maiori ſꝫ
ecõtra appellatio a crimine minori nō ſuſpendit executioneꝫ
pene in maiori:q̃ nō dꝫ minor cã p̃iudicare maiori.ar.s̃.de pe
nis.l.ſi qs forte.⁊.C.de penis.l.cũ reis.q̃ adhuc ei minor im⸗
poniẗ ſi in appellatiõe ſuccũbat:q̃ pena vnius delicti ⁊c.vt
dicta.l.nunq̃.s̃.de p̃ua.delic.⁊ q̃ al's maioris pene impoſitio
nō differẗ ꝑ minorē:vt no.s̃.de publi.iud.l.is q reus.in ſi.ma⸗
gne glo.O l.ibi:differenda pena.i.executio pene ex ſnĩa a quo
nō eſt appellatũ.O l.in ſi.⁊ ſic patet ꝙ ageẗ nihilominꝰ cã ſu
per minori crimine.vt.s̃.dixi:niſi eſſet ex maiori pena cõſum⸗
ptus.vt no.in ſili.s̃.de publi.iudi.l.is qui reus.In glo.ſi euꝫ

qui accuſauit.in ſi.⁊ facit.j̃.de iure ſiſ.l.deferē.iij.rñ.Jaco.ibi
eſt arg.ꝙ ſi aliquis eſt accuſatus de pluribꝰ delictis ꝙ poſſit
ſe ab vno excuſare ⁊ de alijs bannũ recipere.In contrarium
videtur ꝓpter inconſtantiã.s̃.de ꝓcurato.in cauſe.§.ſina.ſꝫ
primum verius.Dy.

¶ Que ſententie ſine appellatione reſcindantur. Rub.

Super rubrica.

Quibꝰ reme⸗
dijs ſnĩa ipu⸗
gnetur ſine appellatiõe:vide in Spe.de ſen⸗
tentia.§.qm̃ ſupra.⁊ dixi.s̃.de ap.ſuꝑ rubri⸗
ca.Sentētia lata errore calculi corrigitur ſi
ne appellatiõe.j̃.eo.l.j.Et qd ſi error non eſt
exp̃ſſus in ſententia:ſꝫ in mente iudicis retentus.de ſnĩa lata
contra ſacras ꝯſtitutiones.ea.l.§.itē cũ cõtra ſacras.¶ Qđ
ſuꝑ mutuis petitionibꝰ ſit ſimul ꝓnũciandũ ſi ꝯ̃ fiat ſnĩa nul
la eſt.ea.l.§.ſi apud.ꝙ nō teneat reſcriptũ vel ſnĩa ꝯ̃ mortuũ.
j̃.eo.l.eũ qui.⁊ an idem in decreto:⁊ qñ mortuꝰ poſſit ꝯdēna⸗
ri vel abſolui ſi in ſnĩa ſunt excõicati oēs ciues ciuitatꝭ:an ex
tendanẗ ad poſtea natos impoſſibile p̃ceptũ iudicis nō valet
j̃.eo.l.ſi.⁊ iurãs ſeruare ſtatuta nō teneẗ ſeruare impoſſibile.

Illud.

Ibi:corrigiẗ.ſ.ſentētia quatenꝰ de fa⸗
cto ꝓceſſit.arg.j̃.de iure ſiſ.l.ne ꝓcura
torē.Jac.¶ Sed an corrigiẗ vt ſic valeat ſnĩa in eo
in quo nō eſt error:an corrigiẗ vt nulla ſit in totum.
Jaco.de ra.dicit ꝙ nō valet in quo eſt error in reſiduo.ſic vñ
qđ.s̃.dicit appellare neceſſe nō eſt:exponit.i.nō eſt neceſſe vt
appelleẗ in eo in quo nō teneẗ.Contrariuꝫ videẗ notari.C.de
errore calcu.l.j.vbi facit differentiã inter trãſactionē ⁊ ſnĩam
⁊ ibi de h̃ dixi:⁊ latius de re iudi.l.ij.⁊ vide etiã qđ no.C.ſi ad
uer.rē iudi.l.j.⁊.s̃.de doli excep̃.l.apud celſum.§.item q̃ritur.
cõis opinio eſt ꝙ ſnĩa vitieẗ in totũ ꝓpter errorē exp̃ſſuꝫ.ibi:
qm̃ alias ſpecies.ar.ꝙ in ſnĩa ap.cauſa ſit inſerenda.⁊ arg.s̃.
de q̃ſtio.l.maritus.⁊ ar.ꝙ in cã p̃ncipali.j̃.§.pri.⁊.j̃.de iu.ſiſ.
l.j.§.ſenatus.ac de hoc dixi.C.de iudi.l.ꝓperandũ.§.h̃ ꝓcul⸗
dubio.¶ In glo.nō tolliẗ ergo.ibi:ẜm quoſdã.ꝓ eis eſt.s̃.de
ap.l.ſi expreſſum.ſꝫ ꝯtra eos eſt qđ ſolet notari.s̃.qñ ap.ſit.l.
j.¶ Sed qd ſi iudex nō exp̃ſſit errorē in ſnĩa:ſꝫ errorē habuit
in mēte:qđ pōt ex actis apparere:nunqd tũc valeat ſnĩa.glo.
cõiter tenent ꝙ valeat niſi error exprimaẗ in ſnĩa.vt.C.de er⸗
ro.cal.l.j.qñ ꝓuo.nō eſt neceſ.l.ij.⁊.s̃.de ap.l.ſi exp̃ſſum.in p̃n
ci.⁊ de re iudi.l.cũ ꝓlatis.ſꝫ cuius in pal'.l.j.C.de erro.cal.no.
Jaco.de ra.⁊ Spe.de bel.tenuiſſe ꝙ hoc caſu ſnĩa nō valeat:
q̃ ſnĩe ſunt robur ex mēte actor:ſicut contractus ex mēte cõ
trahētiũ.vt.s̃.de ac.⁊ oblig.l.obligationũ ſubſtãtia:⁊ eque be
ne erraẗ ſiue ex actꝭ ſiue ex ſnĩa error appareat:p̃terea ſentē⸗
tia referẗ ad acta ⁊ certa iudicenẗ.vt.s̃.de re iudi.l.ait p̃tor.§.
j.⁊.C.de ſentē.q̃ ſine cer.quãti.l.j.⁊.ij.Si ad acta referēda eſt
igitur ex actis iudicaẗ erronea.p̃terea videẗ h̃ exp̃ſſum in vſi.
ſꝫ huius queſtionis ⁊c.q videẗ expreſſe loqui de errore quem
iudex habuit in mēte dũ dicit:fere eſſent putauerit.Non ob.
ꝯ̃ria:q̃ in.l.ſi exp̃ſſum ſubaudiēdũ maxime.in.l.cũ ꝓlatis.iu
dex nō ꝓnũciauit ꝯ̃ legē:ſꝫ q̃ſi ſil'e.l.⁊ tunc valet ſnĩa.Ibi em̃
vna pars allegabat ⁊ arguebat a ſili legis iudex h̃ nō credi⸗
dit ſimul ⁊ ideo ꝯ̃ iudicauit:⁊ ſic nō iudicauit ꝯ̃ legeꝫ ſꝫ cõtra
ius litigatoris.Qñ eniꝫ lex plures habere pōt intellectꝰ:aut
certo modo interp̃tata ē ꝑ ꝯſuetudinē ⁊ illi intellectui ſtãduꝫ
eſt.vt.C.de legi.l.minime.Aut non eſt certo modo interp̃tata
tũc ſnĩa lata ꝯ̃ talē.l.dubiã tenet.arg.ꝯ̃.s̃.de ꝯ̃hē.empẗ.l.in le
ge.an lata ꝯ̃ ꝯſuetudinē teneat.puto ꝙ ſic qñ iudex talē con⸗
ſuetudinē veriſimiliter potuit ignorare.vt ex̃ de ꝯſti.c.j.li.vj.
q̃ in facto ꝯſiſtit:⁊ error facti etiã prudētior fallit.vt.s̃.de iu⸗
ris ⁊ fac.igno.l.ij.nō ob.l.ij.C.qñ ꝓuoc.nō eſt neceſ.q̃ ibi non
fuit lata ꝯtra.l.ſed contra ius litigatoris cõiter:cũ oēs tenēt
primã opinionē:⁊ p̃dicta etiã faciũt ꝓ intellectu.j̃.§.pri.

Item cũ cõtra ſacras.

Ad hũc.§.cõ
cor.ex̃ de ſent.
⁊ re iudi.c.j.cũ ibi notatis ꝑ oēs.⁊ vide etiam qđ not.⁊ dixi.s̃.
de iuſti.⁊ iur.l.penul.⁊.C.de peti.here.l.ſi putas.ibi:cũ de iu⸗
re cõſtitutionis.ſ.expreſſo.Dy.⁊ Jaco.

Item cum edicto.

Oppo.s̃.de poſtula.l.
j.§.ꝓpter caſum.⁊ ſol.
vt ibi dixi.An peremptoriũ ꝑuenire debeat in noticiã citati.
vide qđ no.iij.q.ix.c.caueãt.Et an valeat ſi mittaẗ ad domũ.
videtur ꝙ non ꝑ hunc.§.⁊ ad hoc facit qđ no.s̃.de ap.l.ex cõ
ſenſu.in glo.⁊.s̃.de iudi.l.⁊ poſt edictum.in p̃ma glo.et clare
no.in glo.C.ex qui.cau.maio.l.ij.Inno.videtur ſentire ꝯ̃rium
ex̃ de eo qui mitti.in poſ.cauſa rei ſeruã.c.ſi aduerſarius.⁊ vi
de etiam

de etiā qđ no. ꝑ eū ex͂ de excessi. pla. c. ex litteris. In glo. no. argu. ꝛ de hoc satis dixi. s. de dāno infec. l. iiij. §. totiens. sꝫ nunquid insinuari est necessariū ꝑ emptorez. dic ꝙ nō vt expresse habet in clemē. de verb. sig. c. sepe ꝯtingit. dic vt ibi. ¶ Item nō hꝫ locū peremptoriū si partes sunt presentes. vt. s. de re iudi. l. de vnoquoqꝫ. ꝛ qꝛ oīa iura de perēptorio loquētia de absente loquunt. In glo. solēniter nō debuit. s. trib⁹ edictis vel vno ꝓ oībus. vt. s. de iudi. ad peremptoꝝ. cū. l. seq. ꝛ de re iudica. l. ꝯtumacia. §. ꝯtumax. ibi: maiorē exaggerationē. i. effectū Ol. ibi: sꝫ nō peruenit in noticiā: qꝛ tunc teneret sn̄ia mero iure: ꝛ opus esset appellare. ibi: que vident ꝯ. Dic aut tractamus de efficiēdo aliquē ꝯtumacem: vt lite ꝯtesta. possit ꝯtra eū ferri sn̄ia: ꝛ tūc sufficit eū solēniter citatū: lꝫ nō perueniat in eius noticiā. ꝛ ita intelligitur. C. quō ꝛ qn̄ iudex. l. ab eo. ꝛ. l. tres denūciationes. ꝛ. s. de iudi. ad peremptoꝝ. cum. ll. seque. aut tractat de aliquo contumace ꝯstituēdo ita ꝙ nō possit appellare: ꝛ tūc in eius noticiā debet ꝑuenire citatio: qꝛ tunc intelligit verus cōtumax qui nō appellat. vt. C. de iudi. ꝑperādum. ꝛ. s. de appel. ex cōsensu. §. fi. ꝛ ita intelligunt cōtraria. Ol. ibi. l. ab eo. ꝛ dic vt ibi no. ibi: ꝓ cōtumaciā absens q recesserat sine licentia. Jaco. ibi: que fit absentibus. s. de in integ. restitu. l. fina. in glo. magna.

Si appel. Ibi: appellare. cū me indebite ꝯdemnatū nō dicaꝫ: sꝫ ordine nō seruato qui est vt de mutuis petitiōib⁹ simul cognoscat ꝛ iudicetur. vt ex͂ de mutuis peti. c. j. ꝛ ita exponit hec lex extra de ordi. cog. c. cum dilectus. ꝛ ꝓ hoc. C. de cōpen. l. neqꝫ. Ol. ꝛ Jaco. in fi. ratiōe ordinis. i. nō seruati. vt. C. de app. l. j. qꝛ ipso iure valet sn̄ia: lꝫ ꝑ exceptionē cōpensationis repellat. Jaco. ꝛ Ol. Aut ergo peruertit ordo vnius cause ad aliā: ꝛ necesse est appellare: vt h: aut cuiusdā cause ad seipsam: ꝛ tūc cū nulla sit ipso iure ꝑ. l. ꝑlatā. C. de sentē. nō est necessaria appellatio. Ol. ¶ In glo. opposita cōpensatione. ibi: opponitur cōpēsatio. Sꝫ quō potest opponi cōpensatio cū vnū sit liquidū per sn̄iam aliud nō ꝛ in liquidis debet fieri cōpensatio. vt. C. de cōpen. l. fi. Dic ꝙ nō est ꝓprie cōpensatio: immo poti⁹ dilatio: nā opponit pri⁹ cōdemnatus sic: tu teneris mihi ad tantūdē. vnde dico ꝙ differri debet executio sentētie tue donec mea feratur sententia postꝙ latā cōpēsatione apponā. al's nō posset cōpēsari. Dy.

Eum qui. Ibi: sententiā interlocutoriaꝫ de missione in possessionē: ideꝫ si viuebat tp̄e impetrati rescripti: sꝫ ante citationē mortuus est. vt ex͂ de rescrip. c. significauit. Jaco. ꝛ Ol. ¶ In glo. no. nō valere. ibi: etiā si per vnū defendit. i. defendi cepit iam mortuus. al's si ipse cepisset viuū defendere: bene valeret lite ꝑ eum ꝯtestata. vt. C. de ꝓcur. l. nulli. ibi. §. cū absentem. vbi de hoc. ibi vel ibi speciale hāc approbat Dy. Sed nec ista nec ꝓcedēs vera videt. precedēs nō qꝛ sic claudicaret iudiciū qđ esse nō dꝫ. vt. s. de arbi. l. cuꝫ dies. §. fi. ꝛ. C. de fruc. ꝛ lit. expē. l. fi. Ista secūda nō valet: qꝛ null⁹ fauor seruaret libertati: immo esset fauor heredis patroni: ꝛ ideo dic ꝑm Pe. ꝙ. l. ꝯria loquitur in decreto h in sn̄ia. Et ratio diuersitatis est: qꝛ decretū respicit rē: sn̄ia personā: quā personā cuꝫ iudicio quasi ꝯtrahat. vt. s. de pecul. l. iiij. §. idē scribit. opꝫ eē in rerū natura. vt. s. de iudic. l. de qua re. §. j. Sunt tn̄ plures casus ex quibus agit ꝛ fertur sn̄ia ꝯtra defunctū qui notā. s. de accu. l. ex iudicioꝝ. ꝛ. xxiij. q. ij. c. dānationis. §. his auctoritatibus. qui cū ista. l. cōcor. ꝛ no. C. si reus vel accu. mor. fue. l. j. ꝛ ꝑ Azo. in summa. e. ti. ꝛ vide etiā. C. ex delic. defunc. in ꝙtū heredes teneant. l. vnica. cū ibi nota. videt etiā innui ꝙ etiam ciuiliter possit agi ꝯ defunctum. xxiij. q. ij. in summa. Et vide etiā ex͂ vt lit. pē. c. hi qui. lib. vj. ꝛ qđ ibi no. ꝑ Archi. Sed quid si oēs ciues pergami sunt excōicati ꝑ sn̄iam iudicis nunqd talis sententia ligat natos post sn̄iam. de hoc dic vt no. xxiij. q. iij. c. si habes. Sed defunctus ab excōicatione pōt absolui. ex͂ de sent. exc. c. a nobis. §. penul. ꝛ ibi in glo. ¶ Itē ꝓ dn̄o mortuo teneat ꝓcurator suscipere iudiciū in casu. s. de ꝓcura. l. si defunctus. ¶ Item ꝓ defensione mortui in casib⁹ in quibus potest ꝓcedi cōtra eum potest quis intercedere. vt nota. dicto §. his autē. al's incipit. c. sane ꝓfert. In glo. ꝛ dixi. C. de hereti. super rubrica. v. ꝯsueuit etiam queri.

Paulus respō. Propter impossibile preceptum iudicis nullū est ꝓ hoc. s. de arbi. l. si cū dies. §. cōpromisso. ꝛ. §. si arbiter de ꝯdi. instit. l. si ita quis. ꝙ vi aut clam. l. aut qui aliter. j. rn̄. de penis. l. moris. §. sunt ꝛ alie: ꝛ de his q deie. vel effu. l. cū sane. lex etiā dꝫ esse possibilis ꝛ honesta. iiij. di. c. erit aūt lex. vbi de hoc: ꝛ iurās generaliter seruare statuta ad impossibilia vel inhonesta nō tenet ex͂ de iureiur. c. cōtingit. lib. vj. esse enī inhonestuꝫ impossibile. j. de vb. sig. l. nepos ꝓculo. ꝛ de ista impossibilitate hr̄. j. de reg. iur. l. ipossibiliū. ꝛ ex͂ de reg. iur. c. nemo pōt ad impossibile. cū ibi not. ꝑ Dy. Jo. and. ꝛ Carō. ꝛ de hoc etiā dixi. s. de vb. ob. l. impossibilis. ¶ In glo. de iure ibi. §. sꝫ me impuberis. Sꝫ ibi circa diuersas causas: hic circa eādē. Dy. vel ꝑm Ja. de bel. ꝙ in idē recidit: ibi est repugnātia in diuersis iudicijs ꝛ iter diuersas personas: h inter easdē personas: ꝛ in eodē iudicio. Jaco.

¶ An per aliū causa appellationis exerceri possit. Rub.

a **Queri solēt**[a] **que res.** Id ē q̄stio Dy. In reb⁹. i. q̄stionib⁹. Dy. ibi: qui. s. accusatus. Jac. ibi: vt eū ꝑ se litigantē. Jac. ibi: sꝫ capitalis: stricte accipe ꝓ ea q̄ ingerit veram mortē vel sanguinis penam. ar. C. de trāsac. l. transigere: nā postea addit de alijs capitalib⁹ q̄ cōtinēt dānationē in metallū vel deportationē. ibi: sꝫ si ea. Ja. Et ꝙ deportatio vel dānatio in metallū sint capitales: ꝓbat. s. de publi. iudi. l. ij. Ol. Item si exponamus litterā istā sicut exposui ꝑm Jac. de are. s. ꝙ verbū capitalis stricte accipiat vt ibi exposui: nō est ꝓ opinione ꝓdictoꝝ modernoꝝ: qꝛ tūc nō vi idē repetere: qꝛ ꝓmo loqt stricte de re. capitalib⁹ postea de alijs que continēt penā deportationis vel dānationis in metallū. Ibi: vsqꝫ dicit glo. ꝙ ponitur exclusiue: alij dicunt ꝙ ponitur inclusiue: ꝛ videtur ꝙ melius dicant: nam si excludit: vt glo. dicit idem vi repetere qđ. s. dixit. ergo vt idē nō repetat dicendū vi ꝙ includat: ꝛ ita ꝑm istos in cā capitali ꝛ in cā q̄ relegationē ꝯtinet nō poterit interuenire ꝓcur. vt h ꝛ ꝓbat. s. de publi. iudi. ¶ Ad h etiā bene facit. C. de ꝓcu. l. ij. vbi dr̄ cū rē pecuniariā esse dicas. innuit ergo ꝙ si nō sit pecuniaria nō possit interuenire ꝓcur. Itē sp̄ale est in illustrib⁹ ꝙ in cā iniuriaꝝ interueniat ꝓcura. ꝛ tn̄ iniuria nō est crimen capitale: vt. C. de iniur. l. fi. ꝛ. l. iniuriarū cā. ergo in ceteris est ꝯriuꝫ ius cōe. vt. j. ad municip. l. j. ꝛ in hac opi. est Ja. de ra. Et qdā alij moderni ꝯ opi. nr̄oꝝ maioꝝ. de h tn̄ dic vt no. ꝑ Cy. ꝛ ego no. C. de accu. l. reos. ¶ Itē de ista dictiōe vsqꝫ qn̄ ponat inclusiue vel exclusiue plene no. C. de ꝓcur. aut. qđ ius. q̄ est signata sup. l. penul. ¶ Itē ad hāc materiā vide aliā q̄stionē quā format Cy. in addi. suis post lecturā. C. de ꝓcura. l. ij. scꝫ nūquid defensor sine mandato interuenire possit in cā ap. ꝛ ego ibidē notaui. ibi: sic appellatuꝫ. ꝛ ꝓcura. faciat. ibi: cā. s. ꝓncipalis. Jac. ¶ In glo. in oī cā. ibi: nō ex necessitate. vt. C. de ꝓcu. l. fi. Ol. ibi: ꝑsonarū illustriū que in causis pecuniarijs ꝑ se etiā si velint nō possunt esse in lite: sꝫ habēt necesse ꝯstituere ꝓcuratorē. vt. C. de ꝓcu. l. penul. ꝛ aut. qđ ius. Ol. ibi: de suspecto tutore: vbi nō interuenit ꝓcur. nisi habeat sp̄ale mādatū. vt. s. de ꝓcu. l. nō solū. §. fi. ꝛ dic vt ibi. Ol. ibi: in titulo gn̄ali. s. de libe. ho. exhibē. Ol. Et quidā habēt in glo. ꝛ in tertio gn̄ali: sed male: immo dꝫ dicere in titulo. ibi: licet. in ꝓn. he due leges ꝓbant regulā Ol. s. in ꝓn. l. positā: ꝛ ibi debet esse allegate: hic nō. Ol. ibi: duas exceptiōes. vt. l. nō solū. §. fi. s. de ꝓcura. q. j. alleg. ibi: vnā q̄ est. s. de ꝓcur. l. pōponius. in ꝓn. Ol. ibi: de iure. l. ꝛ tn̄ ei⁹ pena aliqn̄ est vltra relegat. vt. s. de iniur. l. fi. Ol.

¶ Si tutor vel curator vel magr̄at⁹ cāꝫ appellauerit. Rub.

Si procurator. Ibi: dꝫ. i. pōt. dy. ibi: exēplo adolescentis ꝑ cui⁹ tutorē fuerat appellatū. vt. s. de ap. l. fi. §. fi. ¶ In glo. j. rn̄demus. ꝛ bene. Ol. ibi: negociorū dn̄i: ꝛ litiuꝫ institutarum iam ꝛ instituēdarū ꝯ eū. Ol. ibi: dicta appel. hanc tenet Jaco. de ra. Et de hoc no. ꝛ dixi. d. l. inuitus. ꝛ ꝑm hūc intellectū est casus questionis notate ꝑ Dy. s. de iniur. l. sꝫ si vnius. §. ꝓcurator. ibi: ꝙ specialiter erat ꝯstitut⁹. hoc est diuinare ꝑm Ja. de ra. ibi: obseruare. §. fi. hāc tenet Dy. sꝫ cū violentia littere: tu ergo tene primam. Jaco. de ra.

Sibi qui. Quis debeat ꝓbare hic nota. per Jaco. de ar. quod recitaui. s. quando appel. fit. l. j. §. si quis tutor. ibi: necessario: necessitate excusationis cōpetētis conseruande. De tali necessitate loquitur lex. s. de separa. l. fi. Ol.

Tutor. Ibi: retentus. reiecta excusatione quā proposuit. Jaco. ibi: actam. id est finitam. Jaco.

¶ Eum qui appellauerit in ꝓuincia defendi. Rubrica.

a ¶ Queri solēt. adde ad materiā huius. l. Bar. in. l. pe. §. ad crimen. s. de publi. iudi.

Um qui. Per hãc.l.determinauit Dy.φ recõuentio nõ habet locũ corã iudice ap.τ p.l.ad cognitionez.§.ex qui.cau.in pos.ea.τ de iudi.l.ij.§.legatz.τ per.l.sequẽtẽ.Dy.Et sic facit φ ille qui est in romana curia ꝓ cã ap.nõ possit ibi conueniri ꝓ alijs causis:sz corã suo ordinario cõueniri põt:cũ corã iudice ap.nõ fit locus recõuentioni:vt dixi.de qua recõuẽtione plene dixi.C.de sentẽ.l.cũ pap.§.τ ꝯsequẽter.In ꝯtrariuz videt φ roma est cõmunis patria.vt.j.ad municipal.l.roma.τ ibi de hoc in gl.Glo.tñ videt restringere hãc.l.ad illud qđ extra ꝓuinciã agit causam ap.secus si in ꝓuincia.¶ In gl.rome in fi.per curatorẽ bonis dandũ.vt.s.ex qui.cau.in poss.eatur.l.fulcinius.§.adeo.τ de here.insti.l.si quis instituat.§.fi.nõ p creditores:cũ nõ latitet.vt.s.de cura.furio.l.cuius bonis.τ no.s.de priuil.credi.l.eum qui.Jaco.

¶ Apud eũ a quo appellet aliã cãm agere cõpellẽdã. Rub.

Oc enim. In glo.bona tamen.ibi ait pretor.§.j.nisi absentis versetur vtilitas in distractione:qꝛ tunc dato curatore etiam distraherentur.Jaco.¶ Iste titulus nõ videt locum habere de iure canonico:vt colligi potest ex̃ de ap.c.ꝓposuit.cũ ibi nota.per Ber.τ Inno.Et differt iste titulus a superiori:qꝛ in superiori dr̃ φ in eodẽ loco nõ debet quis conueniri ꝓ alia causa ꝑncipali in quo agit causam ap.¶ Sz corã ordinario suo.hic autẽ dicit φ si quis ab ordinario suo appellauit:in vna causa nihilominus coram eodem cõuenietur in alijs causis nõ aũt corã iudice appel.vt dixi.s.ti.pxi.

¶ Si pendente appellatione mors interuenerit. Rub.

Uper rubrica. Uide.C.eo.per totũ cum his que ibi notanter dixi.per Azo.in summa.eo.titu.

Appellatore defuncto. Appellatione pendente.Ol.In glo.qđ facit.in fi.τ de h̃ plene dixi.s.qñ ap.sit.l.j.§.si quis tutor.

Tutor quoqz. Ibi:in negocio pupilli τ in lite quam pupillus habuit.Ol.ibi:interposite appellationis in lite habita ꝓ pupillo.Ol.τ Ja.

¶ De iure fisci. Rubrica.

¶ Ista rubrica sũmat totum tituluz. ¶

Uper rubrica. Notandũ φ fiscus dr̃ camera ꝓpria imperij:nõ aũt camera patrimonij imperatoris vt no.p Odof.C.de sentẽ.aduer.fiscũ latis.τ no.sup rubrica.C.eo.ti.lib.x.An aũt ciuitates vel reges hodie succedant loco fisci.videt φ nõ.vt.C.de bo.vacã.l.j.lib.x.τ ibi in glo.τ not.p Azo.in summa vñ vir τ vxor.circa mediũ.De h̃ plene i meis questionib⁹ statutoꝝ.xix.q.¶ Et ꝓ declaratiõe huius tituli vide p Azo.in summa.d.ti.de iure fisci.lib.x.τ pluribus ti.sequẽtib⁹:quã summã quidã dicunt cõpositam a dño Pyleo:multe cause ex quib⁹ bona deuoluunt ad fiscum.j.eo.l.j.τ an ex cõtractib⁹ priuatoꝝ stipulantiũ penam fisco:querat actio fisco φ bona q̃ soluendo nõ sunt nõ acquirunt fisco.ea.l.§.an bona.τ φ hereditas nisi adita nõ q̃rit fisco nec impatori in casib⁹:querunt bona fisco ipso iure q̃to tpe prescribant fisco in bonis delatis.ea.l.§.diuus.Et an idez in ciuitatib⁹:τ de hoc etiã in.§.fi.¶ De delatorib⁹ deferentib⁹ bona fisco.j.eo.l.ex quib⁹.τ an tales delationes locum habeãt in ciuitatib⁹.De exhibitiõe instrũ fienda fisco ꝓ bonis delatis.ea.l.§.diuus.¶ Delator tenet ꝓbare delatiões.e.l.§.senat⁹.τ si cõtumax est absoluit possessor:pena delatoris τ mãdatoris nõ ꝓbãtiũ delationem.ea.l.§.diuus.τ est expressum φ mãdator delicti puniat.an error iuris vel facti excuset delatorẽ.ea.l.§.fi.De rogato palã restituere nõ capaci φ nõ incidat in penã.j.eo.l.illud qđ ꝓdest q̃ qđ nocet:ea.l.§.si qs palã.An fiscus teneatur ad legata:hereditates ad eũ deuolute.e.l.§.cuz ex causa.¶ Qđ diligẽtia agriculture crescit ꝑciũ ꝑdioꝝ.e.l.§.diui fratres.τ sic vr̃ φ expẽse culture ex qbus crescit estimatio ꝑdioꝝ possint retineri:τ pulchra de diligẽtia τ negligẽtia finito tpe prime ꝯditiõis fiscalis ampli⁹ nõ tenet ꝯductor.ea.l.§.cũ quenũ.¶ Qđ fisc⁹ alijs succedẽs vtatur eo iure quo ille cui successit.ea.l.§.si posteriori.¶ Quõ fisc⁹ agat ꝯ debitorẽ debitoris sui.ea.l.§.multa.¶ Qđ in causis fiscalib⁹ etiã libertatis debeat adesse aduocat⁹ fisci.e.l.§.diu⁹.¶ Qđ medietas thesauri inuẽti in ꝑdijs fiscalib⁹ vel publicis vel religiosis vł monumẽtis sint fisci.ea.l.§.si in locis.An inueniẽs thesaurũ teneat se deferre.ea.l.§.fi.τ p ꝯsequẽs nec se accusare de crimine.¶ De pasciscẽtib⁹ in criminib⁹ an habeant ꝓ cõfessis.j.eo.l.in fisci causis.¶ Si ꝓcura.cesaris ꝓmisit duplũ vel triplũ ꝓ euictione rei vẽdite nõ tenet fiscus nisi in simplũ.j.eo.l.si ꝓcurator.An fisco succedẽs priuato vtat priuilegio fisci in prescriptionib⁹ vel alijs.j.eo.l.fisc⁹.¶ Qđ nõ teneat vẽditio gastaldionũ existentiũ sup bonis fisco delatis.j.e.l.bonoꝝ.an mortuo reo ap.pẽdẽte teneant heredes defendere cãm appellationis.j.eo.l.luci⁹.τ an idez si absolut⁹ fuit τ accusator appellauit.¶ Quõ in dubijs fieri debeat interꝑtatio ꝯ fiscũ.j.eo.l.nõ puto.¶ Qđ bona ꝓuenientia ad fiscũ intelligant deducto ere alieno.j.eo.l.nõ possum.τ an teneat fiscus vltra q̃ ad eũ peruenit.An legatũ deportato vel in metallũ dãnato valeat τ ꝑtineat ad fiscũ.j.eo.l.in metallũ.De ꝑmio deferentiũ seipsos in bonis fisco delatis.j.e.l.edicto.τ an tale ꝑmium trãseat ad heredẽ.e.l.§.heredes.τ.§.seq.Et an filij audiãtur volẽtes purgare heresim patris:τ quõ ꝓbet anim⁹ alicui⁹:τ si vnus detulit ante apertas tabulas:alius statim post:qs debeat habere ꝑmiũ:τ φ nõ debeat qs ꝑcipiti festinatione alteri⁹ suũ ius ꝑdere.¶ An dñs deferẽs seruo suo relictum habeat ꝑmiũ.ea.l.§.ad eos.¶ An repulsi vt indigni possint se deferre τ ꝑmiũ habere.ea.l.§.pe.τ an errore se deferẽs ꝑiudicet sibi.ea.l.§.fi.¶ An fiscus teneat ad libertates τ legata.j.ea.l.dr̃.An deferẽs ꝑ errorẽ possit abolitionẽ ipetrare.j.e.l.senatus.τ an subijciẽs delatorẽ habeat ꝑmiũ.ea.l.§.si qs delatorẽ.τ eadẽ pena puniat delator citatoris nõ cõparẽs τ nõ ꝓbans delationẽ ea.l.§.diuus.¶ An nõ capax se deferẽs habeat ꝑmiũ.ea.l.§.senat⁹.τ qd si rogat⁹ erat alij restituere:τ si ex forma statuti debeat dimidia pene accusatori.an exactor cõis teneat exigere τ sibi dare si ex forma statuti debeat dimidia ꝯdẽnatus ꝑsentanti malefactorẽ:τ alio statuto caueat φ presentãs malefactorẽ sit exẽptus a delicto τ ꝯdẽnatiõe:τ primus ꝑsentat⁹ ante ꝯdẽnationẽ suã aliuz similẽ ꝑsentauit:an sit liberat⁹ a dimidia debita illi q eũ ꝑsentauit.Ita tenet reddere rationes is a quo tota hereditas est euicta p fiscũ:sicut ille a quo pars tm̃.ea.l.§.senatus.ij.qua pena puniat q falso ꝓbatur obedisse fisco falsas rationes.e.l.§.fi.Qđ in delictis masculinũ ꝯcipiat femininũ.j.e.l.ait diuus.τ quilibet cuiuscunqz etatis se deferre.¶ Qđ si fiscus postponat creditorib⁹.j.eo.l.in suã.Qui nõ possunt alios deferre.j.eo.l.deferre.τ si qs nõ mouebit ꝯtrouersiã p se nec submissam ꝑsonam.τ an ꝓcurator vel aduocat⁹ possint testificari in causa.Creditor recipiens a debitore suo pecuniã publicã tenet eã restituere.ea.l.§.pap.τ est specialis casus.Sunt τ alij quos ibi notaui:nõ tenet ad vsuras dator pecunie:vt in.l.seqn.τ q obligat oĩa bona sua obligat etiã corpora nũmoꝝ ab alio mutuo acceptoꝝ:qđ est notabile:τ ille a quo est aduocata pecunia agit ꝯ principalẽ τ ei⁹ fideiussorẽ.j.e.l.sz reuocata.τ si debitor dedit creditã rẽ insolutũ q̃ sibi euicta est:põt agere ꝯ ꝑncipalẽ τ cõtra fideiussores:τ etiã ꝯ pignora.vt.j.e.l.titius.¶ Res de q̃ fiscus facit ꝯtrouersiã nõ põt alienari.j.e.l.res q̃.τ de cõtrouersia τ quõ ꝓbet innocẽtia defuncti.Fiscus capit sibi bona delata τ soluit creditorib⁹.ea.l.§.res aũt.Et eps decimã diuiditus habẽtib⁹.Fisc⁹ nõ dz recipere alienas etiã ex cã donationis.ea.l.§.litẽ.τ puniri deberet donare volẽs ius:qꝛ vltro venit.Delatori nõ licet desistere.ea.l.§.fina.Etiaz si dicat se mãdato alteri⁹ fecisse:nisi h̃ in ꝑncipio delationis manifestauerit.vt.j.l.seq.possessor nõ tenet ꝓbare:sz delator.j.e.l.extat.¶ An emancipãs filiũ ante ꝯdẽnationẽ dicat in fraudẽ fisci emãcipare.j.eo.l.cũ quidã.τ facit ad materiã.l.post ꝯctuz.s.de dona.Si marit⁹ nõ vendicat necesse vxoris dos ꝯfiscat.j.eo.l.cũ marit⁹.Debitor obligans bona duob⁹ creditorib⁹:qs sit potior in bonis postea q̃sitis.j.e.l.si is qui.¶ Et qd si fisc⁹ est creditor τ an preferat habẽti tacitã hipothecã.Qđ corrũpens delatorẽ habeat ꝓ ꝯuicto.j.e.l.ei⁹ q.τ an trãseat ad heredes.Qđ actiones ꝯfuse ꝑ aditionẽ hereditatis nõ restituãtur ei cui auferẽ hereditas p fiscũ.ea.l.§.eũ qui filij.Procuratores cesaris alienare nõ possunt bona fiscalia nec seruos manumittere.j.e.l.ne ꝓcura.obsidũ τ captiuoꝝ bona ꝑtinẽt ad fiscũ.j.eo.l.diuus.Gestans togam romanã ꝓ romano habet.j.eo.l.sz si accepto.Et facit φ si bannitus tractet ꝑ ciuitatẽ ꝓ nõ bãnito habeat.τ facit multuz hec.l.φ quis iudicet ex habitu sit clericus vel monachus.τ an deferens

rens habitū coopertū fit apostata ⁊ deferēte iniuriā famulo potestatis vel regis q nō habebat vestes cōsuetas. ¶ Et si q fecerūt pacē adinuicem ⁊ ꝓmiserūt nō offendere: ⁊ offendant illum q deferebāt arma cū aduersarijs videat̄ rūpere pacem. Heres debitoris fisci subiacet fisci ꝓuilegijs. j. eo. l. eū q. De pena corrūpentis iudicē vel aduersariū in cā fiscali. j. eo. l. imperator. Fisco petēte hereditatē alicuius actiōes creditorū differunt. j. e. l. apud iul. ꝑdijs a fisco vēditis tenent̄ emptores ad tributa ꝑterita. j. eo. l. ꝑdij. ¶ Qd creditores ꝑferant̄ fisco in penis fiscalib⁹. j. eo. l. qd placuit. nō dr̄ malefidei possessor q obtinuit in cā: ȝ postea ex eadē cā succūbat. j. e. l. fiscus in q̄stione q bona fiscalia spectātia administrationē officij sui petit nō fungitur opa debitoris. ea. l. §. delatoris. dānatis ad tēpus bona nō auferunt̄. j. ea. l. bona. Petēs diuidi ꝯdēnationē suā ⁊ sociorum nō dr̄ esse delator. ea. l. §. eum qui. ¶ Qn̄ dicatur qs palam rogatus a testatore ⁊ qn̄ tacite. j. eo. l. ita fidei. ⁊ ꝙ generalitas parit obscuritatē in libellis ⁊ alijs. patronus tacite rogat⁹ de parte sua nō capaci restituere nullā incidit penā. ea. l. §. patron⁹. ¶ Qui emit bona a fisco tenet̄ recipere actiones ꝯ defunctū cōpetentes. Et an idē in emēte bona hereticorum ab inqsitorib⁹ heretice prauitatis: ȝ bona sint semel fisco delata: nihilomin⁹ interato possunt deferri. j. eo. l. adrianus. Et facit ꝙ bānitus ex plurib⁹ bānis presentatus ⁊ detētus ex vno: ex alijs possit ꝑsentari ⁊ premiū obtineri: delatore corrupto a possessore. ea. l. §. j. Fiscus hȝ rei vē. in tacito fideicōmisso. j. eo. l. imꝑator. ⁊ facit ꝙ hereticus statim ꝑdat dominiū rerū suarū. Deferens cām ꝑtegendi cām suā nō dicit̄ delator quo ad penā. j. eo. l. delator in fraudē fisci alienare dr̄ qui nō agat qd pōt. j. e. l. i fraudē. Qd bona ꝯscientis sibi mortem deueniāt ad fiscū. ea. l. §. j. Debitor fisci nō pōt in fraudē manumittere. ea. l. §. a debitore. Appellatiōe instrorum an cōtineant̄ acta. ea. l. §. ex his. ⁊ §. seq. ⁊ qn̄ sint edenda fisco ⁊ ꝯtra fiscū. Qd acta ⁊ instrumēta debeāt habere subscriptionē notarij. ea. l. §. quotiēs. Qd cessio actiōis fit soluēti ꝓ alio qn̄ꝙ officio iudicis: qn̄ꝙ iure actio. ea. l. §. qui ꝓ alio. ⁊ ꝙ cōe tenetur iuuare eū qui soluit ꝯdēnationes. ¶ Qd tps det̄ debitori fisci ad soluendū. ea. l. §. debitorib⁹. Si bona principalis veniūt ad fiscū liberantur fideiussores. ea. l. §. si ꝑncipalis cōductor ꝑdiorum fiscaliū nō dȝ tollere arbores. ea. l. §. ꝯductor. ⁊ minorib⁹ nō debēt locari predia fiscalia. ea. l. §. fi. partui supposito auferunt̄ bona tanꝙ indigno. j. eo. l. auferi. accipiens in fraudē creditorum rē: tenet̄ restituere aliud tantū. ea. l. §. qui aliquid. In ea ꝓuincia in qua administrat nō licet ꝯhere nec nauē edificare. ea. l. §. qd a ꝑside. Fiscus an semp habeat ius pignoris. e. l. fiscus. ¶ Quō opponat̄ cōpensatio fisco. ea. l. §. qui cōpensant. ⁊ §. sequē. Et an malefactores possunt bona sua administrare. ea. l. §. in reatu. ꝓcurator fisci nō pōt inconsulto principe. ea. l. §. actores. ¶ Si multe simul fraudāt oēs simul teneant̄ nō singulariter. e. l. §. si multi. In tacito pignore prius ꝯuenit̄ ꝑncipalis ꝙ extrane⁹ possessor. j. e. l. mochis. Conduces a fisco nō tenet̄ vltra mercedē ꝓmissam: ȝ alteri plus locauerit. ea. l. §. j. ꝑlegata in primo testō nō vident̄ in secūdo repetita. j. e. l. statius. rogat⁹ restituere post mortē suam de naturali intelligit̄. ea. l. §. cornelio. ⁊ ideo si ingrediat̄ monasteriū nō tenet̄ restituere. Qui se detulit ꝓ tacito fideicommisso qd restituere tenebat̄ vtrū totius hereditatis an dodrātis tm̄ partē ꝯsequat̄. j. eo. l. cōi tacitū. Si locata sunt predia in quorum parte sunt vinee ⁊ in parte non: ⁊ merces soluant̄ in sancto michaele: ⁊ dn̄s vendat predia: cui⁹ fit merces an emptoris an domini. j. eo. l. valerianus.

a ¶ Varie. adde ꝙ ista l. limitat̄ ꝑ Bart. in. l. si pater. C. de here. institu. circa prin.

a **Varie.** [a] Ibi: nūciatio bonorum fisco delatorum vl apertorum: ⁊ qd subijcit ad fiscū. dic. i. ad fisci vtilitatē. Ja. ibi: mors. sc; testatoris. ⁊ qd subijcit nō indicet̄. dic ꝙ isti si se deferant nō lucrant̄. vt. s. de his qui. vt indig. l. post legatū. §. vlti. ibi: princeps vt ꝑnceps. Ol. ibi: codicilli. quib⁹ ꝑncipi legatū vel fideicōmissum relictū est. Ol. ibi: ex ꝯtractu priuato. Iste textus multū facit ꝓ questione qua q̄rit̄: nūqd ex ꝯctib⁹ ꝓuatorum acquirat̄ actio fisco. verbi gratia. Duo inimici venerūt ad pacē ⁊ ꝓmiserūt se nō offendere sub pena centū librarū: quarū medietas applicaret̄ fisco: alia medietas offenso. vnus offendit aliū. nunquid fiscus ex tali ꝯctu poterit dimidiā penā petere. Et ꝑmo videt̄ ꝙ nō. s. de arbi. l. arbiter intra certā diē. vbi de hoc dixi. In cōtrariū videt̄ iste tex. ex ꝯtractu ꝓuato ⁊c. Ego puto distinguendū: aut nudo pacto ꝯuenit̄ ꝙ pena fisco debeat̄ ⁊ nō valet: q: sicut vsura citra vinculū stipulatiōis nō debetur: vt C. de vsur. l. iiij. sic nec pena. vt. C. de seruis expor. l. seru⁹ ea lege. per. l. titius. cū similib⁹. ⁊ hoc a quocūꝙ interpositū fuerit pactū: siue ꝑsona publica siue ꝓuata. ¶ Si autem stipulatio intercessit: tūc aut vnus priuat⁹ ꝓmittit alteri: ⁊ tunc nihil fisco acquiritur: q: alteri stipulari ⁊c. vt. s. de vbo. oblig. l. stipulatio ista. §. alteri. ⁊ ita loquitur. o. l. arbiter. ¶ Aut tabellio stipulatur noīe fisci: ⁊ acquirit̄ actio fisco. arg. s. de magistra. cōue. l. j. §. si magistratus. ⁊ in aut. de his q ingre. ad app. no. Nam qua ratiōe acquirit̄ actio ꝓuato ex stipulatiōe tabellionis: eodē modo ⁊ fortius fisco. preterea ciuitas ⁊ pupill⁹ equiparant̄. vt. l. illud. s. de ap. ⁊. C. de iur. reipu. l. rēpublicā. ȝ pupilli acqritur. vt. s. rē pupil. sal. fore. l. nō quasi. ergo ⁊c. Et sic etiā pōt intelligi hic tex. Dy. ¶ In glo. si ipse non capax. ibi: C. de here. insti. l. j. ⁊ vide qd ibi no. ⁊ plene dixi ibi de naturalibus liberis. l. j. qd verū est ꝙ nō capiant a patre: ȝ ab agnato patris ⁊ extraneis bene capiūt: vt no. o. §. fi. qui. mo. na. effici. sui. ¶ Itē nō capax est q non vlciscit̄ mortē defuncti. vt. s. de his qui. vt indig. l. j. ⁊ hac. l. ibi: mors nō indicet̄. ¶ Itē legatarius q dicit testamentū falsum. vt eo. ti. l. polli. ⁊ de inoffi. testa. l. papinianus. §. meminisse. Sunt ⁊ alij qui no. insti. de lega. §. legari. ibi: ⁊ hi vltimi. q alieno laborāt vitio. vt. C. de natura. libe. l. legem. Ol. ibi: nō primi. q: ꝓprij delicti rōne nō capaces reddunt̄. vt. s. de his qui. vt indig. l. post legatū. §. j. ⁊. j. eo. l. edicto. §. eos. Ol. ¶ In glo. quo casu in fi. vel ideo ponit de subtractiōe vt ꝑ hoc pateat qd hic latebat̄. arg. j. eo. l. edicto. §. id aūt. Jaco. ¶ In glo. subau. vel pro eo. in fi. qd dic vt ibi nota. ⁊ dixi. C. de bo. proscrip. aut. bona damnatorum. que inde sumitur.

An bona. Sc; vacātia. Ol. ibi: veneūt. i. vendunt̄ a creditorib⁹ irreuocabiliter. Jaco. ¶ In glo. puta hereditas alicuius. ibi: accipe fisco obuenit: qd statim sequit̄. Ol. in fi. ȝ cesar nō est heres sine aditione. vt. s. de offi. ꝓcur. cesa. l. j. ergo ⁊c. Ol. Unde dic ꝙ si fiscus instituat̄ heres bona nō pri⁹ acquirunt̄ ꝙ adeat̄ hereditas. vt dicta. l. j. in fi. s. de offi. ꝓcu. cesa. ⁊ arg. ad hoc. j. eo. fiscus. in fine. Si vo bona sunt debita rōne delicti statim acquirant̄ fisco. vt. C. ad leg. iul. maie. l. quisqs. Si vo q: vectigal nō fit solutū idē ꝙ in delicto. vt. s. de public. l. cōmissa. vbi de hoc dixi. Et ad ꝑdicta facit. s. de testam. l. eius. §. j. C. de bonis aucto. iudi. pos. l. si bona. ⁊ qd nota. j. de regu. iu. l. ea sola. ¶ Sed ꝑm hoc queritur nunqd hereticus statim ꝑdat bona: ⁊ cōiter tenent doctores ꝙ nō: ȝ necessaria fit sn̄ia: per aut. gazaros. C. de hereti. ibi: ꝯfiscentur. qd intelligi debet. s. ꝑ sn̄iam. sic exponitur verbū amittat. s. ꝑ sententiā. C. vn̄ vi. l. si quis in tantam. Dy. De hoc tamē dic vt dixi. o. l. remissa. ⁊ est hodie declaratū ex de hereti. c. cum ꝑm leges. lib. vj.

b **Diuus.** [b] Ibi: nūciationē. i. petitionē bonorum nūciatorū. Ol. ibi: certum esse cepit fisco ꝑ nūciationē eidē factā. Dy. An aūt hoc ius nūciationib⁹ cōpetat alijs ciuitatib⁹. no. C. de bo. vacā. l. j. lib. x. ¶ In gl. detuli bona. in fi. ⁊ dic vt ibi no. ꝑ Dy. ⁊ no. etiā dicta. l. intra. de diuer. ⁊ tēp. prescrip. ⁊. o. l. j. C. de quadri. ꝑscri. ⁊ ibi plene dixi. Et glo. intelligunt hunc. §. ꝙ ꝑmo fuit facta nūciatio fisco vacātiū bonorum ex die nūciatiōis fiscus hȝ quadriēniū quo elapso fiscus nō audit̄ postea ꝑ pålleg. l. intra. Alij dicūt do. Jac. de are. intellexisse hūc. §. put iacet. ꝙ nō possit fieri delatio vacātium bonorum: nisi vsꝙ ad quadriēniū: ⁊ ȝ fit regulare ꝙ ꝑscriptio xx. an norum locū habeat ꝯ fiscū. vt. s. de reg. reis. l. quācunq;. tn̄ hoc casu erit speciale: vt. s. de diuer. ⁊ tēpo. ꝑscrip. l. in oibus ⁊ hoc dic per prealleg. l. intra. §. j. hoc tn̄ nō inueni in scriptis dicti dn̄i Jac. de are. ⁊ adeo forte fuit opinio dn̄i Jaco. de ra.

b ¶ Diuus. adde ad hūc §. Bar. in. l. oibus. ⁊. l. intra quattuor. s. de diuer. ⁊ tēp. ꝑscrip. ⁊ vide Lud. ro. sin gu. cccj. ⁊ qd ibidem dixi.

Cause autem. Ibi: vltra. xx. annū diffiniri. nō eīn perijt instantia. vt. C. de iud. ꝓperandū. §. j. Jac. ¶ In glo. s. xx. annis. ibi: idē qd hic dicit̄ subaudi vt ego admittar ad denunciandū post quadriennium ⁊ etiā post. xx. annos quasi interrūperet prescriptionem. Dy. Sed videtur loqui in ꝑditore per pecuniam. vt. s. de diuer. ⁊ tempo. ꝑscrip. l. intra quattuor. Jac. ibi: ȝ an ex casu quo destiti gratia nō precio. Ol. ibi: nullo modo. quasi dicat si nunꝙ fuisset delatus prescripsissem vicēnio. ergo idē cū fuit delat⁹ ⁊ destitit delator grā. talis enim delatio fuit quedam ciuilis interruptio que nulli ꝑdest nisi deferenti. vt preal. l. intra. s. de diuer. ⁊ tēpo. prescrip. ⁊ dictū est. s. in alia glo. Dy. ⁊ ꝑ hoc s. ne de statu defunc. l. j. §. fi. ⁊ de adul. l. mariti lenocinium. §. penul. Ol.

Ex quibusdam. Ibi: delationes suscipientiū. i. suscipientium onus deferendi: puta quia bona aliqua deferunt. Ol. ibi: reipublice. sc; quo ad cōmodū. ⁊ dic suā ratione officij. vt. j. eo. l. fiscus in questione. §. fi. ⁊. C. de delato. l. ij. Dy. Vel dic reipublice. sc; alicuius ciuitatis. vt. C. de delato. l. ex varia. Jaco. Et dic suā. s. ꝓpriam ex iure sibi cō

cesse.vt.s.qn ap.fit.l.j.§.impropria.τ.d.l.ex varia.Sed h nō videt bene pcedere:qz delatio in ciuitate locū nō habet.vt di cta.l.ex varia nota.τ de bonis vacā.l.j.lib.x.¶ In glo.p he reditate.s; certe decurionis hereditas ordini applicat nō rei publice.vt ibi dicitur.Jaco.

Diuus. Ibi:ei.s.litiganti.cū fisco.Ol.ibi:subtracta puta testamētū in quo grauatus est non ca paci aliquid dare.Dy.ibi:credant.s.per eum qui nō exhibet adeo vt furti possit conueniri:vt no.j.vsi.pri.l.diui.Ol. In v. item diui.ibi:de iure capiendi.s.bona aliqua p fiscū:q fiscus dicit sibi aperta.vt qz hz instrumentū matrimonij cū alia con tracti:ex quo hic natus ex alia posset esse filius spurius ostē di.Jaco.ibi:nūmaria.i.pecuniaria.Ol.ibi:non si de capitali causa:vt si accusat quis de crimine ex quo bona sunt cōfisca lia:τ habeat instrumētum ex quo pōt cōuinci:vt instrumētuz matrimonij per qd deprehendit adulteriuz esse cōmissum nō stuprū vel illicitus coitus:qd instrumentū dicūt testes apud eū vidisse:nō habebit pptērea victus ac si subtrarisset:vt ha bet in superiorib⁹.τ.C.de pba.l.si de possessione. Jac.¶ In glo.immo videt.ibi:prim⁹.So.hec vera est.Ol.ibi:s; alia in strumēta q nō sunt in causa pducta:τ sic nō sunt facta pars actorum.Ol.ibi.interpellatus.τ hoc est qd.j.dicit desiderata sunt τc.Ol.ibi:vt exhibeā.vt ibi:vel dic vt loquimur de exhi bitione vel examinatione cause appel.aut de exhibitione in strumētoꝝ in cā principali.Primo casu tenemur oīa edere τ sic loquitur.l.cōtria.τ hic vt examinet vtrū fuerit bene iudica tū an ne.Scdo casu hz locū distinctio hui⁹.§.qz aut est cā ciui lis aut criminalis.primo casu punit vt fur.scdo nō.vt h.§.di citur.Dy.in fi.immo pma tm.scda eni est ɔtra litterā dū dicit desiderata.τ adde qd no.Azo in summa de edendo in fi.Ol.

Senatus. Ibi:τ ei.s.delatori.Ol.ibi:teneātur in causa summa q cōuentura erāt ad fiscū delatiōe pbata.Dy.ibi:pnunciari.i.possessorē absolui.Ol. ibi:ita no.in snīa absolutoria causam inserendā.Ol.De quo plene dixi.C.de iudi.pperandū.§.illo.

Diuus. Ibi:vero.vt delator in pbatiōe deficiēs vel nō cōparens.Ol.ibi:edere.qui fisco defert τ nō pbat:s; si sponte desistat dic vt.j.eo.l.res q.§.fi.Jac.ibi: pena q est.j.eo.l.senatus.Ol.ibi:mādator.s.qui mādauit nun ciari:τ est h casus expressus q si qs hoīem mādato alteri⁹ oc cidit q nō solū ipse:s; etiā mādator teneat τ puniat.Ol.τ cō cor.sunt hic in glo.τ maxime in.§.quotiēs.de vi τ vi ar.l.j.vbi de hoc p Dy.τ plenissime dixi.C.de accu.l.nō idcirco. In gl. j.euadere.quidā habēt hāc glo.signatā sup verbo deducerē tur:τ male.sed debet esse signata super verbo subducerētur. In ea.glo.in fi.s; hic speciale vt indicare teneat.τ in.l.maio res.ideo excusat pbando q ab alio accepit:qz iustā causam habuit ignorandi falsum esse rescriptū:τ qz dolo caruit τ fal sum nō cōmittit sine dolo.vt.s.de fal.l.impuberē.in prin.vel sol.ad vtrūqz ɔtriū eodē mō.¶ Ad pmū sic:qz in futuro dol⁹ requirit.vt.s.ad leg.aquil.l.si qs cū testamētū.§.si quis tabu las:τ ideo si exhibet vēditorē videt se dolo purgare:τ p cōse quens a suspitione furti.¶ Ad scdz sili̇r dic q in falso dolus requirit:vt prediri:s; in delatione ista dolus nō requirit nisi presumpt⁹ q psumit eoipso q nō pbat dilationē sicut in qlibet alio calūniante dr.C.de aduo.diuerso.iudi.l.j.τ.s.ad tur pil.l.j.§.penul.Dy.Vel dic breuius q ibi pꝑter alterius fa ctum iusta ignorantia excusabat hic τ in similibus nō vel scdm Jaco.de bel.Illud regulare h casuale.τ dic vt ibi Jaco.

Cum plura. Ibi:errorē.s.facti.Ol.detulit tāqz nō capacem cum vere esset capax. Ol.ibi:cuiqz in iure erranti.Dy.¶ In glo.his psonis.ibi:alij dicunt τ melius quoꝝ opinio approbat.C.de iur.τ facti igū. l.fi.Ja.τ Ol.In glo.vl'etiā ppt erāt.i fi.s; ibi:de errore iur. q naturalis q nō tolerat vt ibi no.h de errore iuris ciuilis.ol.

Non intelligitur. Ibi legi.i.iura Ol.ibi:palam vt intelligat qs qd cui rogās sit restituere.Jaco. ibi:per q pro et.Ol.ibi:q a nobis forte domestica cautione.scdm.P.τ.R.vel h testō scdm aliū:s; h casus statim.j. ponit.Ja.ibi:videat.τ sic hēs puniat.Ol.In gl.indiffinite. ibi.l.j.in pn.τ meli⁹ insti.de leg.§.legari.Ol.In gl.i h testō.i fi.So.vt no.p Dy.s.vi bo.rap.l.ij.§.τ gnāliter.ibi:vbis.s.so. Mā ɔsiderādū est aut pcessit apta testatio declarata rogatio: τ tūc l; sequant hmōi vba nō pꝑterea fiet fraus.aut nō pces sit:τ pꝑter h vba nō est fraus excusata:τ tūc expone nō eē le gi fraudē factā.§.excusatā.τ faciat.s.de leg.j.l.luci⁹.§.j.Ja.

Si quis palam. In v.qn aūt res carēs exi tu vel effectu nō punitur: hoc intēdit ibi:videat.vt sic heres puniat.Jaco.ibi:spectari debet ad eum liberandum q rogat⁹ est.Ol.ibi:cōsiliū forte.s. ad eū puniendū.ibi:vel ɔtra.s.nō capax tpe mortis:capax au tem erat tpe testamēti.Jac.ibi:esse spectandū.capacitatis su peruenientis.nō autē ecōtra.S; nō ecōtra nisi in futuꝝ casuz se obligaret.vt.s.de his qui.vt indig.l.in fraudē.§.j.Jaco.et Ol.¶ Et sic colligit h q pdest magis q illud qd nocet.In contrariū est q magis eligi debeat qd nocet q qd pdest.l.j.di. c.designata.τ ibi de hoc in glo.τ p Archi.Et de hoc h in glo. p τ cōtra.no.De h etiā no.p Dy.ex.de reg.iur.c.ij.lib.vj.vsi. item querendū.j.de reg.iur.l.femine.τ de h no.etiā.s.de libe. cau.l.liberis.§.si duob⁹.τ qui.ex cau.in pos.ea.l.fulcinius.§. quid ergo.τ no.etiā p Jac.de bel.s.ad sil'.l.si qs in graui.§.pe nul.¶ In gl.si vtroqz.ibi:τ tūc qn peccauit heres.Ol.ibi:vt hic dicit.s.tacite fideicōmis.s; remanet penes heredem tanqz caducū.vt no.d.l.in fraudē.ibi:vt cesset pena.etiā si tacite ro get.vt.s.de leg.j.l.lucius.§.fi.τ.C.de delato.l.j.lib.x.Dy.ibi: l.fi.§.j.τ dic vt ibi per Dy.ibi:alij dicūt τ bene.Dy.ibi:vale re relictū:vbicūqz psona capax est saltē tpe mortis in legato: vt no.s.de dona.cau.mor.l.in mortis.τ ibi plene not.Dy.ibi: herede nō capace.Et hec opinio approbat.s.de leg.iij.l.si de portati.de leg.ij.l.nō oportet.de here.insti.l.si alienū.§.in ex traneis.de regu.catoū.l.j.in dicta.l.in mortis.s.de dona.cau sa mor.τ hec est veritas.Dy.ibi:facit ad exitū.s.vt res carēs exitu siue effectu nō puniatur.Jaco.

Cum ex causa. Ibi:vtiliter.i.capacib⁹ perso nis relicta.Ol.In gl.ibi:si spe culum.§.penul.τ.C.de here.vē.l.ij.Ol.τ vide qd dixi.s.solu. ma.l.si constante.§.fina.

1 ¶ Agricole veniunt cōmendandi.
2 Predia quando dicantur augeri.

Diui fratres. Notabilis est iste.§.ex quo colli git cōmendatio diligentiū agri

1 colarꝫ † τ reprehēsio negligētiū.τ p hoc.C.de alimo.τ palud. l.vl.ex de ɔsuetu.c.ex parte.Ex diligenti em cultura pdiū ste rile reducit ad fertilitatē infra triēniū.vt.C.de oī agro deser. l.j.lib.xi.¶ Item meliorant predia si pecora inducunt in pre dijs.vt.C.de fun.reipub.l.ij.lib.xj.τ excep.estiua cultura non meliorant fruct⁹.s.loca.l.si merces.§.cōductor.¶ Notanduz

2 etiā q predia † dicūt augeri quādo augent in quātitate seu mensura τ meliorari pprie dicunt qn crescūt in pcio seu esti matiōe vel bonitate.vt colligi pōt.C.de sacrosan.ec.l.iubem⁹ nulli.negligētia omnia ledit.in aut.de qstore.τ negligētia di cit nouerca oīm artiū τ insciētia.τ diligētia dr esse mr.lxxxij. dist.nihil.τ ad hoc.s.q infra cer.tē.l.pupillus.in glo.ad h.C. in fi.So.hic extat tres τ pōt augeri τ minui in corpore τ sub stantia ibi:autem iniuria nō extat apparenter ita q possit au geri vel minui in substātia illa eadem iniuria:τ ideo ibi spe ctatur tempus iniurie τ adde qd ibi no.Jaco.de bel.

Multa. Ibi:defecerint facultatib⁹.Jac.ibi:noīa fa cta p fisci rationalē.ar.s.de admi.tu.l.quo tiens.in pn.Jaco.ibi:ex ɔtu fiscali.i.ad fiscū extenso:vt si ac cepit pecuniā τ eā alij mutuā dedit:τ sic sunt tres casus spe ciales.Ol.ibi:cōueniant τ condēnati sint non soluendo.Ol. Et vide qd no.C.qn fiscus vel priua.super rubrica.nā ista.C. τ glo.hic posita sunt de illa materia.¶ In gl.qz sunt.ibi:de cōdictiōe ex lege.l.j.τ qd vtilis cōpetat sic pbat.nā cū nomen debitoris est obligat⁹ creditor habet vtilē ɔ debitorē.vt.s.de pig.act.l.cū cōuenit.τ.C.q res pig.oblig.poss.l.nomen.s; fisco sunt oīa bona debitoris tacite obligata.vt.j.eo.l.aufert.§.fi scus.τ.C.in qui.cau.pig.taci.ɔhit.l.ij.ergo τc.Dy.in fi.forte h est speciale in isto tertio casu q cōdēnato debitore q est sol uendo ad debitorē ei⁹ fisc⁹ accedit p officiū iudicis.vt p̄cal. l.si debitū.al's si nō esset cōdēnatus nō accederet nisi esset nō soluendo.vt ibi no.Vel dic vt dixi q hic ex pecunia numera ta per fiscum:factus est debitor debitoris.Ol.

Diuus. In gl.i.ex integro.i fi.ad h.j.de var.τ extra or.cog.l.j.§.aduocatos.s; ibi no.ɔtrium.Ol.

Si in locis. Ibi vendicaret.τ alia dimidia ce deret inuentori. Dy.In glo.in fi. Alij dicūt τ forte nō male hūc.§.corrigi p.d.§.thesauros.ol.

Differre. Notādū q qs nō tenet seipsuz accusare nā nemo tenet se pdere.de penitē.disti.j. c.non tibi dico.

In fisci causis. Ibi:p ɔfessis.τ cau sis pena q infert i cō fessum in tali crimine infert corrūpentib⁹.in eodem crimine

crimine:etiā si esset tale crimen in quo ɔfessi bona publicarē tur.vt.s.de bo.eoꝝ q mor.sibi ɔsci.l.ij.in pn.ꝛ ideo hic ꝛ.j.eo. l.eius qui.intellige in tali crimine corruptores ꝛ pacifcentes ꝙ si eēnt ɔfessi nō publicarenť bona eoꝝ:ꝛ ideo habenť ꝑ cōfessis ꝛ nō publicanť bona eoꝝ.al's eēt ꝯ palle.l.ij.ꝛ ita ibi no. Ol. ¶ Item ex ista.l.colligit Iaco.de are.nouū intellectū in l.C.de transac.l.trāsigere.vt ibi dixi.v.item no.ꝙ etiā ꝑ modico precio puniť.ꝛ ita est arg.ꝙ ꝑ modico dato cōmittať symonia.de quo vide eꝫ de symo.c.ꝛ si q̄stiones.ꝛ an sit curādū de modico vel nō.dixi.s.de dā.infec.l.si ꝓprietari⁹.in si.j.rñsi.

SI procurator. Ibi:tñ fiscus.cōtra videť.C.de quadri. prescrip.l.ij.pōt loq ꝫm illā vt dño simplū prestet vel volūtate fecisti emptori res euinciť vel corrigi tur per illā.Jac. ¶ In gl.ꝫ an ꝓcurator.ibi:azo.not.ar.j.de admi.re.ad ciui.perti.l.iiij.§.in eum.Dy.In glo.vlt.ibi:non aūt.s.transferť dominiū ꝑ fiscū.Dy.ibi:cōtra leges p̄dictas. Sed leges ille loquunť de ipso principali venditore nō autē de ꝓcura.ꝫ tamē dicit ꝙ ꝓcurator pōt fidem habere de precio.q2 si speciale est in fisco ꝙ eius ꝓcura.nō possit:ergo ius ciuile in cōtrariū est:ꝛ videť expressum ꝙ ꝓcurator p̄uati q pōt vendere fideꝫ habere de p̄cio.vt.s.de instito.l.cuiusqꝫ.§. item si.in fi.glo.s.ꝙ minoribus vel eccl'ia vendētib⁹ oībus decretis ꝛ solēnitatibus interueniētib⁹ nisi p̄ciū sit solutum nō transit dominiū:sicut hic dicitur in fisco lꝫ sit fides habita de precio.Old.

[a] ¶ Fiscus. Adde bart. in.l. pcurator.C.de edēdo.Guil.de cu.in.l. ppe rāduꝫ.C.de iudi.

FIscus. [a] Ibi:p̄uilegiū suū.vt.s.de vsur.l. cū quidam.§.debitores.Et not.ꝙ priuat⁹ nō habet vsuras nisi ex stipulatione debitas ipso debitore debitū ɔfitente.Jaco.ꝛ pōt poni exēplū in vsuca.ꝛ p̄scrip.puta q2 priuatus p̄scribebat rē ɔtra priuatū:ꝛ quinqꝫ annis possederat ille ꝯ quē prescribebatur alienū fundū in eccl'ia ɔtra quā exigitur prescriptio.xl.anno rū:quō fiet cōputatio tp̄is.dic vt dixi.C.de sacrosanc.ec.auť. quas actiones.ꝛ.C.de prescrip.lōg.tēpo.auť.ꝙ si quibusdā.

SI fiscus. Ibi:pronunciatum sit ɔtra fiscum. Oldradus.

LUcius. Ibi:ad matrem.s.meuiaꝫ.Ol.ibi: veneficij.s.cōmissi.Ol.in fi.non ex appellatiōe seu ap.ꝓsecutione ꝫ ex noua delatiōe que poterit fieri in fiscū:ꝛ sic erit nou⁹ modus agē di.Dy. ¶ In glo.j.triduū.in fi.hoc dicit:q2.j.in littera dicit nihilominus tñ ꝛc.Ol.In glo.si in iudicio.ibi fuit ɔtēpt⁹ accusatus.Et no.ex ter.hui⁹.l.in fi.ꝛ ꝑ hanc glo.terminari questionē:si accusaui aliquē de aliquo maleficio petēs cōdēnari ad mortē naturalē vel ciuilē:ꝛ peto etiam bona publicari qd possum.ꝛ.l.j.in pn.s.de bo.dāna.ꝛ ex aliqua cā iste est absolutus ꝛ ego appello.ꝛ p̄dente appellatiōe decesserit:ꝛ peto ꝙ heredes appellanť ꝓsequi causam appel.nunqd coganť.ꝛ videtur ꝙ sic.vt.C.si p̄e.appel.mors interue.ꝫ dic ꝙ mors illa intelligiť qñ ɔdēnatus de crimine appellauit:ꝛ ei⁹ ap.p̄e.decessit:tūc heres ꝓsequi teneť:vt ibi.ꝛ.s.si p̄e.ap.l.j. ¶ Sed in questione nr̄a accusat⁹ fuit absolut⁹ ꝛ accusator appellauit: ꝛ eius ap.p̄dē.accusatus decessit:ꝛ sic crimē erat extinctum: ꝛ ideo heredes nō coguntur ap.ꝓsequi ꝓpter bona:vt in fi.huius.l.patet.nā mortua persona accusata q̄ fuit absoluta:non pōt questio bonoꝝ agitari vigore ap.ꝫ solum fiscus pōt hoc facere si ratione alteri⁹ criminis bona sunt ɔfiscanda.ergo ex quo solū fisco h̄ ꝓmittiť:videť ipsi appellāti esse denegatū.argu.s.de iudi.l.vt ꝓtor.ꝛ hoc est veritas.Ol.ibi:vl' tacite.s.fuerunt bona in sentētia cōdēnatoria adempta.vt.ll.ɔtrarijs dicitur.Ol.ibi:vixisse.i.victurū fuisse.Ol.

NOn puto. Quidā habent lr̄am h̄ modo: nō puto facile delinq̄re eū qui in dubijs ꝛc.Et ꝫm hanc lr̄am ista lex posset intelligi ꝙ ille q in dubijs interp̄retať ꝯ fiscū facile nō delinqt.q.d.nō peccat q ꝯ fiscū in dubijs it̄erp̄tať. ¶ Alij expo nūt nō facile.i.nō faciliter:ꝫ grauiter delinquit q in dubijs cōtra fiscū interp̄tať. ¶ Alia lr̄a est nō puto delinquere eum qui in dubijs questionib⁹ ꝯ fiscū facile r̄ndet.ꝛ ista ɔcor.cum p̄mo intellectu.ꝛ ita habeť cōiter lr̄a:ꝛ hūc credo fuisse intellectū legislatoris ꝛ ita etiā habuit ꝛ intellexit glosator.Et potest poni casus si eadē die appareat fiscū ꝛ p̄uatū ɔtrixisse cū titio:ꝛ dubitať quis preferať.dicendū est ꝙ priuatum.Dy.

NOn possunt. Collige ex.l.ista ꝙ si alicuius malefactor bona ad fiscum p̄uenniant:fiscus nō teneť vltra q̄ ad euꝫ peruenit.Et ad hoc bene facit qd̄ no.in summa hostieñ.de obli.ad romana.§.quis obligať.v.quid si talis.ꝛ ad hoc etiā.s.so.ma.l.si marito publico iudicio ꝛ bene.s.de iure dotium.l.mulier.

IN metallū. In fine.ꝛ ideo legatū nō valet nisi consistat in alimentis.vt.s.de alimē.lega.l.seruos.ꝛ de hoc dixi dicta.l.quidam.s.de penis.

EDicto. Ibi:si quis nō capax heres institutus ꝛ non rogatus de restituendo. Dy.ibi:nō littore cuꝫ effectu.Dy.ibi:retineat.nisi in casu.j.eo.adrianus.ibi:vel tacite.q̄tū ad eū cui cōmodū relicti debebat applicari.inter hec duo nō refert:sed q̄tum ad legatū sic.vt no.s.eo.l.ij.in pn.Ol.ibi:ꝛ ꝓbasset sibi relictū:ꝛ ꝙ nō sit capax statur dicto suo.ibi:qd̄ fisci est.i.in noticiā fisci deductum est.vt in pn.huius.l.ꝛ hoc vult dicere glo.que incipit.da exemplum ꝛc.Ol.

Ad heredes eius. Non capacis.Ol.Caue tur in ɔstitutionib⁹ dñi Frederici imperatoris in.x.collatiōe:ꝛ in ɔstitutionib⁹ domini Bonifacij.viij.eꝫ de hereti.c.quicunqꝫ.§.heretici.ꝛ.c.statutū.lib.vj.Qd̄ heretici ꝛ eius filij ꝛ nepotes ad publica officia nullaten⁹ admittanť:nisi pater se purgauerit.vt dicto ca. ¶ statutū.§.j. ¶ Quidā heretic⁹ decessit relictis filijs qui non possunt ad publica officia admitti rōne patris ipsoꝝ.vn⁹ ex illis filijs volens se purgare sicut pater poterat:aliū detexit hereticū.Modo queriť an sibi ꝓficiat sicut ei⁹ patri ꝓfecisset ꝛ videť ꝙ sic:q2 heres ꝛ defunctus censenť eadeꝫ persona.in auť.de iureiur.a mo.prestito.in pn. ¶ Ecōtra determinatuꝫ fuit per istū.§.q2 lꝫ regulariter sit ꝓmissum ꝙ illud qd̄ ꝓficiebat defuncto debeat heredi ꝓficere.fallit in questione predicta:naꝫ hic defunctus se deferens trāsmittit p̄miū ad heredē sed si defunctus mortuus ꝛ in vita sua noluit deferre:heres ipsum deferēs nō cōsequiť premiū qd̄ habuisset si defunctus hoc fecisset.Ratio est:q2 defunctus se purgās per penitētiā: se de crimine expiauit aliū hereticū detegendo:ꝛ ideo ei⁹ filij admittunť ad officia publica:ꝫ quādo decessit heretic⁹ ꝛ nō se purgauit remāsit in crimīe:ꝛ eius memoria dānata:ꝛ ideo ꝓpter enormitatē criminis pena transit in filios ex delicto et persona patris:vt ad officia publica nō admittanť.Ol. ¶ Questio notabilis.

Extat. Ibi:vellet deferre.quō aūt ꝓbabiť annis.rñ. per extrinseca:vt poniť si.ex qui.cau.in pos.ea tur.l.fulcinius.§.quid sit aūt latitare.ꝛ de doli excep.l.apud celsum.in pn.Dy.ꝛ insti.de rerū diui.§.pauonum.ibi: vltra vulgare:qd̄ est tertia pars quā habere dꝫ extraneus deferēs vt in glo.ibi:deferre possent.ita ꝙ ɔsequanť dodrātis dimidiā in ꝓmiū delationis.Ol.vt.j.eo.l.cū tacitū. ¶ In glo.tertie partis.ibi:de his q se deferūt.l.j.ꝫ ibi vxori erat restitutio facienda:ꝛ ideo dimidiā cōsequiť.Sed est in ea aliquid speciale vt ibi no.Ol. ¶ In glo.arg.ꝯ.in fi.So.in alienādo nō spectať voluntas ibi:ꝫ in premio cōsequendo ex ꝑsona defuncti spectatur eius voluntas:vt hic.Jaco.de are.

Cū ante. Ibi:fideicōmisso nō capaci relictum.Ol. ibi:festinationē prioris.i.rogati:cum fidei cōmissari⁹ nō sit negligens.vt.s.de adul.l.si marit⁹.§.si antē ibi:nō negligētia ꝛc.Et ad hoc facit bona lex ꝛ argumētabilis.s.de manu.l.iiij.§.siue igitur.ij.rñ.Ol.Et faciunt ꝙ tutores legitimi nō preiudicēt matri vel auie in tutela:si mox festināter tutelā suscipiant ante matrē ꝛ auiam.de hoc dixi in auť.matri ꝛ auie.C.qñ mulier tute.officio fungi po.ibi:cū qs nō capax:cui erat restitutio facienda.Ol.in fi.ꝛ ideo p̄fertur ꝛ premiū habet.Ol. ¶ In glo.sic.s.in fi.ꝛ cōcor.d.l.si marit⁹ §.fi.s.de adulte.de mino.l.is qui.§.vnde queri.de acqr.here. cū solus.de admi.tu.l.tutor q repertoriū.§.si tutor cessauerit de dā.infe.l.si finita.§.si forte.ꝛ ad tertul'.l.ij.§.ꝫ ꝛ si forte.ol.

Ad eos. Ibi:pertinet vt' cōsequantur dimidiā delatorū.Ol.ibi:seruo meo.i.mei nō capacis.

DIcitur. Ibi:ex quibus alijs causis subaudi etiā sine delicto heredis.vt s.de lega.j.l.quidam.§.quotiens.dū tamē non ex delicto defuncti:ex quo appareat ꝛ constet ipsum retro intestabilem fuisse:quia tunc legata non debentur:ꝛ sic nō ob.s.de leg.ij.cū filius.§.repetendarum.Ol.

SEnatus. Ibi:ꝙ pro quia.Ol.ibi:idem iudex coram quo sit delatio.Ol.

Si quis. Ibi:differat:non prolata dilatione.Ol. ibi:si vicisset.i.si delationeꝫ ꝓbasset.Dy.

Senatus adriani. Dic casum si institutus non capax ꝛ non rogatus de restituendo alij se deferre dimidiam bonorum cōsequitur.Deinde oppo.C.de his q se defe.l.j.vbi videť exp̄s

fum ꝙ heres se deferēs ꝯsequat̃ tm̃ tertiā ⁊ nō dimidiā. Sol. vera vr̃ ꝙ hic loquat̃ de herede nō capace instituto ⁊ nō rogato alijs restituere: qui se deferendo ꝯsequit̃ dimidiā eius qḋ erat consecuturus si esset capax. nā idē in vnoquoqꝫ nō capace se deferente ꝙ cōsequat̃ dimidiā totius qḋ erat cōsecuturus si capax fuisset. vt. j. eo. l. cū tacitū. ibi nō loquit̃ de herede q̄tum ad se capace ⁊ rogato alijs restituere se deferente q cōsequitur qḋ ꝯsequeretur extraneus. s. tertiā partē ⁊ delicti veniam. ¶ Item op. ⁊ videtur nō capacem se deferentem nihil consequi. vt. s. eo. l. edicto. §. eos qui. sed dic referre an ex delicto suo sit nō: ⁊ tunc nihil ꝯsequatur. ⁊ ita loquit̃ ꝯtrariū analiter ⁊ tūc sic. vt dicta. l. edicto. §. nihil. ⁊. §. eos q. Unde distingue breuiter circa h̃: aut delatio fit ab extraneo aut ab herede nō capace ⁊ nō rogato: aut ab herede nō capace ⁊ rogato: aut a capace ⁊ rogato: aut a fideicōmissario: aut a rogato ⁊ fideicōmissario eodē tpe. ¶ Prim⁹ casus. s. qñ delatio fit ab extraneo est priuat⁹: q: deferens ꝯsequitur tertiā. vt. s. eo. l. edicto. §. extat. ¶ Secūdo casu qñ delatio fit ab herede nō capace ⁊ nō rogato: tunc deferens ꝯsequitur dimidiā totius vt hic. ¶ Tertio casu quādo delatio fit ab herede nō capace ⁊ rogato: dicā deferentē consequi tertiā tm̃. ¶ Sicut ⁊ in q̄rto casu. s. in herede capace ⁊ rogato. vt. C. de his qui se defe. l. j. in pn̄. ne sit melioris conditionis tpis ⁊ nō capax fidē accōmodans q̄ capax. arg. l. nō solum. ⁊. l. si a patre. §. si predo. s. de peti. here. ¶ In q̄nto casu. s. qñ a fideicōmissario fit delatio: certū est ꝙ deferens ꝯsequitur dimidiā dodrātis. vt. j. e. l. cū tacitum. Fallit in vxore defuncti q̄ ꝯsequit̃ dimidiam toti⁹. vt. d. l. j. §. j. C. de his q se defe. lib. x. ¶ In sexto casu. s. qñ delatio fit a rogato ⁊ fideicōmissario eodē tpe: aut p aptas tabulas melior est ꝯditio fideicōmissarij: post apertas v̄o melior est conditio occupantis vt ptꝫ in textu ⁊ glo. s. eo. l. editio §. cū ante. Dy. ⁊ Jaco. disting. recitaui. C. ad leg. fal. l. iij. Et p hūc. §. determinat̃ questio si statuto caueat̃ ꝙ deferēs lusorē vel aliū malefactorē habeat dimidiā pene: ꝙ exactor debeat exigere totā penā: ⁊ dare dimidiā deferēti hic. s. ad fil'. l. pe. in fi. Jo. fazo. Et de hoc dicet̃. l. eod. l. res q̄. §. j. Ex quo insurgit alia questio quā vidi de facto: statuto cauet̃ ꝙ si aliqs p̄ntauerit malefactorē dare dimidiā ꝯdēnatiōis ne fiet de eo: alio statuto cauet̃ ꝙ si qs representauerit bannitū vel malefactorem de pari bāno vel maleficio seu maiori: sit liberat⁹ a bāno ⁊ maleficio. Quidā repñtauit vnū malefactorē vel plures ⁊ sic liberat⁹ fuit a suo delicto ⁊ cōdēnatione. Modo querit̃: nunqd ille qui primū presentauit possit agere ꝯ illum p dimidia eius ꝙ condēnari debebat: ⁊ dicendū est ꝙ nō per hūc. §. q: in nullo est sibi obligat⁹: ꝙ etiā si cōdēnatus esset nō posset agere ꝯ eū: sꝫ exactor vt dixi totū exigeret ⁊ dimidiā p̄sentandi daret: opus est itaqꝫ ꝙ agat ꝯ cōmune: ⁊ ab ipso petat dimidiā. Ol. Uide etiam qḋ no. s. ad fil'. l. cor. §. ex hoc edicto. Ibi: cū quis heres institut⁹ nō capax de restituēdo nō rogatus. Dy. ⁊ Ol. ibi: sibi nō capaci ⁊ seipsum deferenti. Ol. ibi: ab eo delatore. Dy. ibi: ita. i. tribus edictis. Dy. ibi: si pfessionem. i. delationē implesset. i. pbasset. Ol. ¶ In glo. siue sit heres. ibi: siue fideicōmissarius. Sed isti duo vltimi ꝯsequūtur tm̃ dimidiā ei⁹ ꝙ ꝯsecuturi essent si capaces fuissent. vt. j. e. l. cū tacitū. ibi: hic nō capax est heres ⁊ nō grauat⁹ de restituendo q se deferēdo medietatē toti⁹ ꝯsequit̃ quā erat habitur⁹ si capax foret. vt. j. eo. l. cū tacitū. Dy. ¶ In glo. collige hic. ibi: l. post edictum. §. j. s. de iudi.

Senatus censuit. Ibi: is a quo. s. indigno ⁊ nō capace. Ol. ibi: vr̃ vniuersa. i. vniuersalia: vt est legatū vniuersitatis: de quibus dicitur. s. de leg. j. l. si quis partē bonoꝝ. ⁊. l. nō amplius. §. fi. ne obstet. C. de fideicōmis. l. instra. Ol. vel dic vt ibi.

Si quis arguatur. Et ꝯuincet̃. ar. s. de ap. reci. l. si cuius. in pn̄. ⁊ qḋ ibi no. Ol. ⁊ p h̃. j. de v̄bo. sig. l. iudicasse. in fi. ⁊ sic qḋ in aliū intēdebat inferri ipse illud incurrat. vt. C. qñ licc. vnicuiq sine iudi. se vindi. l. j. ⁊. s. de exto. crimi. l. saccularij. §. sunt que dā. Ol. In gl. q̄ erāt in hereditate. in fi. ⁊ dic detulisset. i. tradidisset fisco vt aliū qñ debitor: ⁊ exigēt q v̄e debitor nō erat. ol.

Id diuus. Ista lex bene pbat ꝙ masculinū ꝯcipiat femininū: ꝯ quo plene dixi. C. de seruis fug. l. quicūqꝫ. ⁊ vñ vi. l. si qs in tantam. Ol. ¶ In glo. i. adulte. in fi. Sol'. ibi: in damno pbibet̃ h̃ in p̄mio ⁊ lucro permittit̃. Jaco. de bel.

In summa. Ibi: omniū. ⁊ q̄ dicunt̃. s. c. l. senat⁹. §. fi. ⁊. §. ꝙ si trib⁹. ⁊. j. eo. l. auferr. §. a preside. ⁊ in multis alijs locis. Jaco. in fi. i. ex priuilegio sibi dato nō preferri: sed ius cōmune non perdit. vt. j. eo. l. qḋ placuit. Ol.

Deferre. In v̄si. sꝫ cōmunē cām: vt q: sibi cū fisco hereditas est delata ⁊ denunciat talē esse hui⁹ hereditatis debitorē. Dy. et Ol. ibi: quiuis. i. quicūqꝫ. Dy. In v̄si. item eos. ibi: suorū. q. d. nō debet cōtra pupillos vel adultos suos esse. Ol. ibi: quicq̄ pcur. ex p̄sumpta veritate. ea. l. ibi: pcur. delati ab alio. Dy. ibi: interrogat̃. nō vt testē sꝫ vt pcuratorē. vt. s. de pcura. l. nō solū. Ol. ibi: negocia gessit: pbibitū est subau. Dy. ibi: puniendū arbitrio iudicis. Ol. ibi: p se vel subiectā personam. No. verba ꝙ ꝯtinue ponunt̃ in ꝯctib⁹ in quib⁹ pmittit̃ nō venire ꝯ p se nec p subiectā seu submissam p̄sonā. Ol. ibi: dignā respectu delati: indignā v̄o respectu fisci. cuius respectu p̄miū meruisse videt̃. vt. s. de his qui. vt indig. l. j. Ol. In glo. pertineāt. in fi. Contrariū hui⁹ determinat̃ in glo. d. l. vl. s. de testib. vnde in hoc vident̃ tex. ⁊ glo. sibijnuicem ꝯdicere. vnde vt cōcordes dic ꝙ pcurator in eo negocio seu in ea lite in qua est pcurator testis esse nō pōt. ⁊ sic loquit̃ h̃ glo. d. l. vlti. s. de testi. ⁊ sic etiam cōcor. Dy. Uel dic ꝙ hec in pcuratore ad negocia loquit̃: illa in pcuratore ad iudicia. vñ dic aut est pcurator ad negocia vel ad oēs lites ⁊ causas generaliter cōstitut⁹. ⁊ tūc pōt esse testis in dicta causa dñi in alia quā agit. arg. huius. §. ⁊ glo. posita dicta. l. vlti. s. de testibus. Si v̄o est pcurator ad vnā causam tm̃: tūc adhuc idem: q: in omnibus alijs causis dñi pōt testificari p hūc tex. ⁊. d. glo. semp autē dico pcurator in causa quā agit interrogari posse sicut dñm puta forte ꝙ r̄ndeat positionib⁹: ⁊ ita etiā pōt intelligi iste tex. ⁊ glo. ¶ Qḋ dictū ē in pcuratore vt testificari possit vel nō possit: idē in aduocato ⁊ ceteris negocioꝝ executoribus. vt. d. l. fi. de testibus. Jurabit tñ pcurator ⁊ aduocat⁹ eo casu quo admittunt̃ ad testificandū dicere veritatē solū de his q̄ nouit añ pcurationē vel aduocationē. vt no. p Hosti. in summa de testi. Ol. ¶ Alij dicunt ꝙ pcurator testificari nō pōt durante ei⁹ officio: sꝫ eo finito sic. ⁊ de h̃ no. C. de testib. l. in oībus. Uel posses dicere ꝙ h̃ nō reprobat dictū: sed modū arguendi: qḋ patet dū dicit ⁊ hic ⁊c. Et sic nō est hec glo. ꝯria illi que est in dicta. l. fi. s. de testi. Al ber. ⁊ Jac. de are. dicūt ꝙ h̃ loquit̃ in pcuratore ad negocia: cuius officiū erat finitū: ⁊ hoc innuit littera dū dicit negocia gessit: nō aūt erat in lite ⁊ dicit interrogari. vt testem. in auf. de fide instru. §. si v̄o adunator. vt. C. de q̄stioni. l. interrogari. Et sic notat ꝙ aliqñ pōt testificari q nō potest accusare. par tñ pena est calūniose accusantis ⁊ testificantis. vt. s. de his qui. vt indig. l. post legatum. §. citari. ⁊ de bo. liber. l. qui cū maior. §. sꝫ si nō accusauit. Jac. Dñs autem Ol. tenebat ꝙ in negocio qḋ pcurauit in iudicio vl' extra nō possit esse testis. i. nolentib⁹ partibus cū sit eadē ratio. vt in auf. de testi. §. si v̄o. ⁊. j. de v̄bo. sig. l. notionē. §. instrumētoꝝ circa finē. Ol. De hoc vide qḋ satis no. per Jo. an. in nouella. de regu. iur. c. cū qd vna via. pbibet̃. lib. vj. in questione ibi p eum disputata. quā posui. j. de reg. iur. dicto. c. cum quid vna via. ¶ In glo. al'. ad declinationē. ⁊ tūc dic declinationē: sꝫ pena: cum imminet pbatio delationis faciende. Ol.

Papinianus. Ibi: pecuniam accepit a debitore q nō erat soluendo: ⁊ dubitabatur an pecunia soluta repeti posset per procuratorem fisci. ibi: consumeret: id est expēderet. Dy. ibi: omnimodo. id est siue sciret siue ignoraret talem esse debitorem. Dy. ibi: ⁊ postea si reuocata pecunia per pcuratorem fisci. Dy. ¶ In glo. scilicet posterior. idem etiam si prior dūmodo sit cyrographarius: al's secus. vt. C. qui potio. in pigno. habean. l. si fundus. Dy. ¶ Et nota ꝙ iste est casus specialis contra regulam positam. s. que in fraudem creditorum. l. pupillus. Sunt et alij quos ibi notaui ⁊ dic vt ibi. Et dixi etiam. C. depositi. l. finali. ¶ Et pro euidentia huius. §. premitte ꝙ qui obligat alicui omnia bona non solum intelliguntur obligata bona mobilia ⁊ immobilia: sed etiam corpora nūmorum que ab alio mutuo sumeret. vt. s. de pigno. l. cum tabernam. §. fina. qḋ est mirabile ⁊ notabile. Ol. ¶ In glo. scꝫ pristinam. in fi. quasi qḋ recuperauit fiscus. Primo in vsuras: scd̄o cedat in sortem. argu. s. de solu. l. titia. ⁊ ad hoc dicunt directam competere. Jaco.

Denique. Ibi: vsuras fisco: per eum a quo nūc pecunia aduocatur pro tempore p quo pecunia fuit penes ipsum. Ol. quia ipse a quo auocatur non videtur esse debitor fisci: sed pecunia pro qua conuenitur dicitur esse quodāmodo debitrix: et hoc subijcit quoniam res persona non cōuenitur. Ille enim qui conuenitur realiter nullo iure obligatus ē. vt insti. de act. in pn̄. pro hoc. C. de priuil'. fisci. l. pecuniā. Ol. ⁊ ad hoc etiā facit dicta. l. cum tabernam. §. fi. alleg. s. in fi. precedentis. l.

Sed si

Sed si. Reuocata p fisci pcuratorē. Dy. ibi: in fideiussorē nedū in ipsum debitorē. Ibi: vtilis.i.efficax.Dy.Et facit q si fideiussi pro aliquo: ꝛ ipse dedit creditori insolutū rē aliquā q creditor possit agere cōtra me fideiussorē. ꝛ p hoc.s.de solu.l. si quis aliam.cū ibi nota.Dy.

Titius. Ibi: soluit mihi posteriori.Ol.Idē si essem prior ꝛ cirographarius. vt dixi.s.e.l.deferre.§.fi.Oldr.ibi: abstulit mihi p hipotecariā vel cōditionē ex lege.vt notatur dicta.l. deferre.§.fi.Ol.ibi: pignora.s.cum effectu vt nō competat hipotecaria contra possessores pignoꝝ.Ol.

Res que. In cōtrouersia nō potest alienari res de qua pēdet cōtrouersia.hoc dicit ō hoc plene dixi.C.de litig.aut.litigiosa.¶Et dic in cōtrouersia ex delatione fisco facta vt sequit. Ibi: purgare s; qualr purgat hēs inocētiā defūcti.dic eoipso q nō pbatur nocēs.vt.s.de bonis eoꝝ q mor.sibi cōsci.l.vlti. in fi.que hanc declarat.vt not.C.q testa.face.pnt.l.ij. Unde si inquisitor heretice prauitatis.dicat aliquē mortuū fuisse hereticum hoc habet necesse probare sicut habuisset eo viuente. Ol.et Dy.In glo.sed fisci vel alterius ibi quando fiscus vel priuatus.l.ij.et ibi not.ꝛ dixi.

Res autem. Ibi: s; si quis supfluū p hoc dicim q qñ aliquis deliquit ꝛ fiscus vult accipere bona q primo d; soluere anteriorib creditorib et si qd supsit habeat fiscus.Ja. Ad hoc.s.eo.l.senatus.§.senatus adriani.Et ad hoc etiā facit.s.solu. ma.l.si marito. publico iudicio.vbi publicatis bonis viri fiscus oīa bona accipit et vxori dotē soluit.¶Itē eps exigit quattuor partes decime q postea diuidunt.vt dī.vij.q.ij.c.ius militare.ꝛ bona ab hostibus capta p milites cōsignant duci belli: ꝛ ipse distribuit iter milites p qualitate personarū.xxiij.q.v.dicat aliquis.vt ibi. In glos.ibi: exolui ei.s.creditori ꝛ residuū fisco. Dy.

Lites. Ibi: datā a se fisco cōfiteatur vt ꝛ alibi.s.de donat.l.ex hac.Ja.ibi: ꝛ illū.s.donatorē litis. Ja. In glo.i.in fi.ꝛ.l.nolimus.eo.titu.Jaco.

Sicut. In fine. Cum in delatione dixerit ab initio se alieno deferre mādato als secus. vt.s.eo.l.ij. §.diuus.ꝛ.j.l.pxi.ꝛ.l.seq.Jaco.Et hoc voluit dicere glo.vlt. hic posita. Oldra.que incipit sponte.i.sponte manifestet non coacte qr tunc vterq punit.Ol.

De eo delatore. In glo.nā tūc secus.s. si fuisset facta mentio mādatori tpe quo deferebant in fiscum. Dy.

Extat decretum. Possidenti nulla incūbit pbatio: sed agēti.h.d.Cōcor.sunt in glo. ꝛ.C.de rei ven.l.vlti.et q subijcit.Unde habeat dic.s.quādo res ab eo possesse deferuntur in fiscum. Ol.

Cum quidam. Ibi: hereditatē adiret.s.filius ꝛ sibi quereret nō patri timēti ne confiscaret si cōtingeret eū dānari.ꝛ hoc fuit causa emācipatiōis. Dy.ibi: acquisitā.s.qr ꝛ facit multū.l.ista ad materiam.l.post ꝯtractum. s.de dona.q possint alienare bona ante cōdemnationē. Sed respōdere possemus q hec.l.loquit in acqrendis nō in iā qsitis.nā qui nō acquirit dato q possit non vr creditorib fraudem facere.vt.s.q in frau.credit.l.qui autē.vel si intelligam l.istā.sicut videt intelligere glo.C.de iur.fisci.l.facultas.lib.x. ¶In gl.que incipit als est: nō est.p predicta opiniōe s; ꝯtra: illa eñ glo.hāc.l.intelligit q iste qui emācipauit filiū in fraudem fisci nō teneatur in quadruplū qr nondū erat quesita: s; bene teneat in duplū.vnde in ipsa glo.no.Ol.

Cum mortem. Als incipit.cū marit ibi put.i.in eum casum in quē.Ol.In glo.vlt.in fi.hoc est ꝯtra cū ibi aduenientes ab intestato ad hereditatē mulieris pertineat. sed ibi occidit.ꝛ ideo nō habetur purificata conditio. hic autē alius ar.s.de cōdic.fur.l.si seruus.j.respō.Jaco.

Si is q mihi obligauerat. Sc; in preteritū.Jac.ibi: cōtraxerit postea.ꝛ ista lex ꝛ gl.hic posita singularis est ꝛ aurea i materia pignoꝝ quādo obligant sicut cōiter fit bona generaliter.¶Et ad materiam huius.l.facit qd nota.C.de admi.tuto.l.p officio.et q potio.in pig.ha.l.ij.Et ad hanc materiā videas.s.qui potio.in pig.ha. l.qui generaliter.cū ibi nota.ꝛ eo.ti.l.si prior creditor. vbi dñs Odo.sic ponit casum mutuaui titio.x.ꝛ ipse obligauit eodem modo tertio casu: ego primus creditor iterū sibi mutuaui sub obligatiōe oium suoꝝ bonoꝝ ꝛ stipulatus fui aio nouādi prima.x.que sibi mutuauerā querit qs sit potior. ¶Et rñdetur q primus.x.p me mutuatis sum potior nō obstante nouatiōe qr in his mihi ipsi succedo sicut succederet qlibet mihi soluēs aio sc; succedendi in alijs aūt scōs creditor potior est. ꝛ ita ibi dicit dñs Odof. ¶In glo.si priuatus.ibi: hic tpis tantū.hec nō videtur valere qr ibi priuilegiū precedentis tutele fuit per voluntariā nouationē extinctum: de qua ibi fit mētio.vt.s.de nouatio.l.aliā.Ol.nisi forte dicas q omnino nouata nō est: s; in locum prime successit. vt ibi vr sentire glo.Et ad hoc.d.l.si prior creditor.s.q potio.in pig.ha.bm intellectū Odo.et hanc puto verā.Ibi: nō post s; nihil valet: qr ibi loquit de quesitis donec prima creditrix vniuersum debitū consequatur. vt ibi ex littera pt;.Old.¶Item ibi precedit qd de quesitis ante ꝛ post ꝛ postea simpliciter rñdetur ergo de ante ꝛ post quesitis videt rñsum institut.de inutili stipu.§.preterea.Dy.ibi: plus dubitabat. hoc est ꝯtra mentē hui lre q intendit aliqd spāle in fisco ponere.Et ideo dic q illa respexit ius cōe.hec vo ius speciale.ꝛ bm hoc.l.illa est casus qōnis que hic vltimo formatur in glo.Ol.¶Sed forte nec hec vera: qr ibi loquit de fisco sicut ꝛ hic in quo debuisset ita ponere spāle sicut hic nisi forte diceret: q hic iō specialius dixit: qr hic spāliter agit de priuilegijs fisci ibi de iure cōi.Ibi: aut obligatio fisci. vl ibi loqtur in re publica q est debitrix cirographaria nō hipotecaria nisi expresse de hipoteca cōuenerit. vt.C.ꝛ de iur.rei pub.l.ij.li.xj. At aliud est in fisco.vt.j.e.l.aufert.§.fiscus.ꝛ.C.in quib cau. pig.tacite ꝯtrahit.l.satis.ꝛ.s.de priuile.credi.l.pe.§.j.Ol.ibi per.l.predictā si ignorāte. et not.s.eo.l.res.ver.sed si ante.ꝛ in preal.l.si pignus.ꝛ preal.l.si fundū.Ol.ibi: videt priorē preferendū.ꝛ hoc approba p.l.C.de scōis nupt.l.hac edictali.§.oībus.de iur.dotiū.l.in rebus.ꝛ q potio.in pig.ha.l.licet.vbi de hoc not.p Cy.ꝛ dixi.ꝛ.s.qui potio.in pig.ha.l.fin.j.rñ.¶Nec ob.hec lex casum spāle in fisco.Dy.ꝛ Ja.ibi: priuilegiū tutele hoc nō est verū.nā ibi priuilegiū tutele p subsequētē tacitam nouationē.de qua ibi fit mētio sine executiōe. vt.s.de noua.l. aliā.et.s.dixi.Old.¶Sed forte nō fuit nouatū ex toto: sed in eius locū successum bm Odo.vt predixi in fi.Prima indubitanter verior est. p preall.C.q potiores in pigno.ha.l.licet.de scōis nupt.l.hac edictali.§.oībus. ꝛ.l.si quis prioris.§.j.de iur.dotiū.l.in rebus.in princ.s.de excusa.tuto.l.si is qui tres. Oldra.Jaco.ꝛ Richar.ꝛ ad.l.deniq;.dic vt ibi colligi potest scdm Azo.quia ibi fuit simul obligata scdm.l.s.de pigno.l.si fundus.§.si duo.in.l.qui balneu;.obligata fuit vni ꝛ residuū alteri bm.l.s.de pigno.l.et que nondum sunt.§.fi.in casu ergo l.presentis.est speciale in fisco: in priuatis autē prior habetur potior.vt predixi: s; an fiscus preferatur priori habēti hipotecam tacitam fiscus tamē habet expressam et quedā gl.dicit q sic que est.C.qui potio.in pig.ha.l.si pignus. q est falsum: qr cōtra casum.l.vnice.C.rem alienā gerentib.ꝛ dixi.s.de priuile.credito.l.priuilegia.Dy.

Eius qui. Ibi: pro victo.i.ex eo solo conuici posset.vt pat; per inferiora.Jaco.ibi: cōstitutū est.si vt corrumpēs habeat p cōfessione ꝛ corrūpens habeat pro cōuicto.Dy. ibi: ceterū p sed quin p certe. Jaco.ibi: vel actio perimit als accusatio pmittit. et tūc dic si cōtra heredē delati corrūpētis. Jaco.ibi: vel cōdēnatio de eo qd possidebat delatus.Ja.licet corrūpit delatorē: s; requirit pnūciatio sup crimine. ꝛ hoc sequit.Ol.ibi: cōstare de corruptela. Jac.ibi: de crimine corruptiōes.Ja.ibi: de retractāda.i.de nouo tractāda in qua reus p corruptionē obtinuit.Ja.ibi: agi possit ꝯtra heredē. Ja.ibi retractari.i.d nouo tractari ꝯ hēdē.Dy.ibi: hoc eñ.i.cause retractatio.Ja.i.iterū tractatio ꝯ hēdē corruptoris.Ibi restitutio ē.i.reductio ad ius cōe.Ol.i gl.vlt.i fi.ꝛ dic aut peto declarari corruptorē hri p ꝯuictor ꝛ nō trāsit h pena i hēdē aut pncipalē mouē ꝯ hēdē: s; se defendit obtētu snīe ꝯ quā replico de corruptōe q vult replicare rōe mort; corruptoris ꝛ nō pt.Ja.

Eū q falsum. Actiōes ꝯfuse aditiōe hēditatis nō restituūt hēdi cui ppt suū delictū auferr hēditas.h.d.Dy.ibi: dixit ante q adiret hēditatē Ja.ibi: posse adire nihilomin.Ja.ibi: nō defendit. ꝛ sic hēditas vt indigno ei ablata est.Jac.ꝛ qd.s.dixi.nō restituunt dic ex eo qr hereditas ei ꝛ ab indigno ablata est.Ol.

Ne procuratores. Ibi: actores.i. suos gastaldiones.In gl.vlt.in fi.et.s.q snīe sine ap.rescin.l.j.§.j. de separa.l.j.§.fi.si quis suspectā.ꝛ de reb eoꝝ q sub tutela vel cura sunt.l.iij.§.nec vsufru.ꝛ ibi not.Ol.

OIuus. Ibi: captiuoꝝ.s.bona. Ol. ante captiuitatẽ quesita. Dy. In gl. vt puto. ibi: ſ3 karolũ. hic eſt ille karolus ſicut credo q fecit apparatũ ſup lõbarda. Ol. ibi: nec capite minuti ſunt. et bona taliũ fiſci ſunt poſt mortẽ ſicut deportatorum. vt. C. de bonis dãnato. l. deportati. Ia.

SEd ſi accepto. Ibi: ab obſidis conditione no. ergo ar. ꝙ ſi ciuitas aliquẽ bãnitũ tractet tanꝙ nõ bãnitũ ꝙ eo ipſo a bãnitoꝝ cõditione ſeparatus ſit ⁊ ꝓ nõ bãnito d3 haberi. Ol. idẽ ẽtiã dr de muliere portãte veſtes meretricales ꝙ rõne eẽ ipſarũ veſtiũ dicatᷣ meretrix. vt. ſ. de iiur. l. itẽ apud labeonẽ. §. ſi qs virginẽ. ⁊ idẽ de clerico nõ deferẽte tonſurã ꝙ habetᷣ ꝓ laico. vt ex̃ de ſnĩa excõ. in audiẽtia. ⁊. c. ſi quis no. ⁊ eo. ti. c. ſi iudex. li. vj. ¶ Et ibi de hoc dignũ eñ eſt vt qui cũ illis cõiter viuũt ſilr̃em ſentiant in legibꝰ diſciplinã. ex̃ de ſtatu monachoꝝ. c. recolẽtis. ⁊ iõ iudei alias veſtes portare debẽt ꝙ chriſtiani vt dignoſcantᷣ ab eis ex̃ de iude. c. ad hoc. et ibi in glo. Et ſi mulier reperiatᷣ in habitu moniali preſumitᷣ monialis. xx. q. j. c. quẽ ꝓgenitores. Et facit ad hãc materiã ex̃ de fide inſtru. c. paſtoralis. ⁊ de regula. c. ſtatuimus. ⁊ qð no. ꝑ Hoſti. in ſumma de auto. ⁊ vſu pallij. §. quibꝰ debet. v. ⁊ not.

Questio aurea.

¶ Et faciũt predicta ad qõnem ꝙ ſi aliqui habẽtes guerrã fecerũt pacem ⁊ ꝓmiſerũt ſe adinuicẽ nõ offendere nec aliquos de ipſis partibꝰ poſtea offendant vnũ qui cũ ala pte portabat arma tpe guerre qð videatᷣ rupiſſe pacẽ: qꝛ ꝑ delationẽ armorũ cũ illa parte preſumitᷣ de illa parte fuiſſe. ¶ Et de h̃ vide qð not. in ſpeculo de treuga ⁊ pace. §. j. v. vlti. ⁊ vide qð ibi de fractoribꝰ pacis no. ¶ Cõtra predicta oĩa facit qꝛ habitꝰ non facit monachũ: ſ3 ꝓfeſſio regularis. vt ex̃ de regu. c. porrectũ. Et vide qð ibi no. ꝑ Inno. ⁊ ꝑ Hoſ. in ſumma eo. ti. ¶ Predicta etiã faciũt ad qõnẽ monachi vel clerici deferentis habitũ coopertũ ſub alijs pãnis. an ſit apoſtata vr̃ ꝙ ſic: qꝛ penã legis nõ euitat q amplexus verba mentẽ offendit. C. de legi. l. nõ dubiũ. ſ. e. titu. j. ꝯtra. l. ⁊. l. fraus. ⁊ ex̃ de reg. iur. c. certũ. cũ ibi not. ꝑ Dy. ⁊ alios. ¶ S3 portãs habitũ tectũ ſub alijs pãnis mentẽ offendit ergo ⁊c. ꝙ aũt mẽtẽ offendat ſic ꝓbatur iõ eñ cap. vt periculoſa ne clerici vel monachi. lib. vj. induxit ꝙ hĩtus vt ꝑ geſtationẽ hĩtus religioſus a nõ religioſo cognoſceretur ſicut ex habitu nouicius a ꝓfeſſo cognoſcitᷣ ex̃ de regul. c. vlt. ⁊ iudeus a xp̃iano. vt predictũ eſt clericus a laico. ex̃ de vita et ho. cl. c. clerici officia. ſic ⁊ religioſa a nõ religioſa ꝑ habitũ diſcernitᷣ. ex̃ de teſt. c. ij. xxij. di. facta monialis. xxx. q. j. vidua. ⁊. xxxiij. q. vj. qð deo. Hec aũt diſtinctio ſic tollitᷣ ꝑ occultam hĩtus portationẽ ſicut ꝑ totalẽ dimiſſionẽ. immo nec eſſe vr̃ qð nõ apparet. vt. ſ. de ꝯtrahẽ. emp. l. ð lege portetᷣ etiã habitus ad religioſi honorẽ ⁊ tuitionẽ ⁊ religionis ſtatutũ ne ſicut qlibet aliꝰ offendatᷣ. ad hoc. xxij. q. iiij. ſine ornatu ⁊ duobꝰ ca. precedentibꝰ. ⁊ ex̃ de ſnĩa excõ. c. in audientia. Et vide not. in ſili. ꝑ Jo. and. in clemẽ. de vita ⁊ hone. clerico. c. qm̃ in gloſ. hec littera ⁊ eſt qð excurialis ſub ti. de apoſtatis. ¶ Item ad euitandũ ipſius portãtis lubricitatẽ ſeu liberã euagationẽ vt ſupponit preal. c. vt periculoſum. cũ igitᷣ habitus occulte portatus careat oĩbꝰ effectibꝰ delatus ſiue portatꝰ dici nõ poterit: ſ3 dimiſſus ſicut ⁊ obſcure dictũ ꝓ nõ dicto habetᷣ ⁊ p̃ſens latitãs ꝓ nõ pñte habetᷣ. vt. ſ. eo. l. nõ intelligitᷣ. ⁊. l. ita fidei. et ex qui. cau. in poſ. eatᷣ. l. fulciuius. §. illud. ⁊ hic ſatis põt colligi ex mẽte iuris diſponit eñ ius qð monachus ep̃s portet habitũ religionis ſue ⁊ ibidẽ diſponit ꝙ monachi facti põtifices pãnis lineis nõ vtantᷣ deſuꝑ qð nequaꝙ diſpoſuiſſet ſi portans ſub pãnis diceretᷣ portare habitũ religiõis ſue hic habẽtur. vt ex̃ de vita ⁊ ho. cle. c. clerici officia. ¶ Hec etiã ꝓbantᷣ: qꝛ nõ minus punitᷣ q delet albũ pretoris vt lex nõ poſſit quã q in totũ tollit quaſi iſta duo ſint paria aliqd in totũ tollere et inlegibilẽ reddere. vt. ſ. de iur. om. iudi. l. ſi qs id qð. illud aũt dr nõ legibile ꝙ nõ põt oculis proſpici: licet poſſit ex diligẽti examĩatõe ĩtelligi vt. ſ. de his q in teſt. delentᷣ. l. j. §. legi a dñia Et ſic cõcludendo de primo ad vltimũ ſequitᷣ paria eſſe aliqd ex toto deponere ⁊ a cõſpectu hoĩm ſubtrahere ꝙ fit ꝓ declaratiõe habitus ſub alijs pãnis. ¶ Itẽ idẽ ꝓbatᷣ ſic tm̃ refert inter palam deferre ⁊ occulte quãtũ inter ſimplex argentũ et argẽtũ celatũ ſiue deaureatũ: ſ3 iſtorũ neutrũ eſt alterũ: ſ3 ſũt omnino diuerſa. ⁊ ſic habetᷣ ꝓpoſitũ ꝓ hoc de auro ⁊ ar. le. l. ⁊ ſi nõ ſit. §. argẽto. ¶ Itẽ alia rõne ſicut habitus religiõis nõ eſt ſolũ ex veſte: ſed ex mõ portãdi veſtẽ talẽ ſicut aqua quotidiana ab eſtiua diſtinguitᷣ nõ ex aque ſubſtãtia: ſ3 ex vſu ⁊ mõ ducẽdi. vt. ſ. de aqua quoti. ⁊ eſtiua. l. j. §. duo ⁊ actus iudicialis a nõ iudiciali fecerũt non ſolũ ex eo ꝙ fit. Sed ex faciendi modo qꝛ opoꝛ. ꝙ fiat in figura iudicij. C. de dila. l. a ꝓcedẽte. ⁊ de lati. libe. toll. l. vnica. §. ſilr̃ꝙ mõ. Si ergo modus portandi relinquitᷣ vt cũ debeat portari deſuꝑ portatᷣ ſubtus. videtur eñ habitus dimiſſus: qꝛ forma portãdi eſt omiſſa. vt. ſ. ad exhibẽ. l. iul. §. ſ3 ⁊ ſi quis. ⁊ vr̃ expreſſa. j. de v. ſig. l. mulieris. §. res abeſſe. ⁊ ad le. cornel. de fal. l. eos. §. ſi. ⁊. C. ad le. iul. viſcel. l. j. ⁊ videtᷣ caſus ꝙ agendi debeat ſolũ habitus apparẽs ⁊ nõ latens. ſ. arborum furt. ceſarũ. l. ſi gẽma. ⁊ nõ patitᷣ ꝓnũciare q obſcure nũciat. ſ. ꝙ vi aut clã aut q aliter. §. j. ⁊ ſic fuit ꝓnunciatũ ꝑ papã clemẽtẽ quintum. ¶ Repulſus fuit quidam ab ep̃atu faciũt etiã predicta qð ſi ſtatuto caueatᷣ ꝙ nõ obediens familie ptãtis vel eidẽ faciant iniuriã puniatur in centũ ꝙ ſi aliqs familiaris ptãtis portabat veſtẽ coopertã ⁊ aliqs iniuriam ſibi intulit ꝙ nõ teneatᷣ pena ſtatuti. de quo dixi. ff. ð teſt. tute. l. ſi qs ita dederit. §. ſi quis cũ ignoraret.

TUm qui debitorem. In fin. ſ. ex tẽpore quo adiuit hereditatẽ. Ol.

☞ Iudicẽ corrũpens pro confeſſo habetur.

IMperator. Qui corrũpit iudicẽ † pro cõfeſſo habetᷣ. h. d. Dy. ibi redimere. i. immediate pecuniam obtinere. Ol. ibi: reſcripſerũt. ſ. id qð ſequitᷣ. Dy. ibi: crimẽ mercium illicite in naui impoſitarũ. Ol. ibi: quibus. i. contra quos. Ol.

APud iulia. Ibi: dicat quã gaius poſſidet ⁊ corã preſide petitᷣ. Ol. et Ja. ibi: fiſco. i. ad vtilitatẽ fiſci corã ꝓcurato. ceſaris. Oldr. ibi: vẽdicante. ⁊ iã lite ſuꝑ hoc cõteſta. Unde dic vendicãte. i. vẽdicare inchoata anteꝙ priuatus cõtendat ad ſe pertinere. Jac. Et hoc tollit ꝯriũ de. l. ſi heres. ſ. ſi cui pluſꝙ ꝑ. l. fal. Dy. ibi: ſuſtinẽde. i. differẽde. Old.

DIRedijs. Uerus intellectus huiꝰ. l. nõ ponitur hic in glo. ſ3. C. de fide ĩſtru. ⁊ iur. haſte fiſca. l. ſi. Dy. de qua. l. vlt. ponit Ja. de are. Ad hãc. l. j. eodẽ modo obſt. C. ne fiſcus rẽ quã vẽdidit euin. l. j. ⁊. ij. de cẽſibꝰ et ꝑ equat. l. ſi. ⁊ domui agro deſerto. l. locorũ dñi. põt diſtingui. Aut vendit fiſcus vt ꝓpriã et tũc nõ euincetᷣ. vt di. l. j. ⁊. ij. ¶ Ne fiſcus rem quã vendidit euincat. Aut vt alienã: ⁊ tũc aut ob tributa nõ ſoluta ⁊ obtinent ꝯria. ſ. ꝙ fiſcus inquietare non poſſit p̃ſentem poſſeſſorẽ: aut vendidit vt alienã ob aliud debitũ ⁊ tũc obtinet hec lex. ⁊ ar. ſ. de ꝯtrahẽ. empt. l. alienatio. ⁊ fami. her. l. ⁊ poſt. §. j. qꝛ vr̃ ſolũ rei preciũ habuiſſe poteſt inquietarie poſſeſſorẽ ꝓ tributis preteritis. Jaco. ⁊ Ol. ¶ Et de hoc not. per Dy. ſ. de publica. l. imperatorẽ. ⁊ no. ⁊ dixi. C. ſine cenſu vl̃ relinqs. l. ſi. ibi: diſtractis ꝓpter tributa preterita nõ ſoluta.

QUod placuit. Ibi: eo pertinet. i. hũc effectũ h3. Dyn. ibi: vt priuilegiũ. Ergo vr̃ ꝙ hẽat ꝑuilegiũ etiã circa petitionem pene debite ex ꝯtractu vel ex delicto. vt. C. de priuile. fiſci. l. j. ⁊ nota. C. penis fiſca. credito. p̃ferri. ſed eſt inutile quo ad qd: ſ. qꝛ non exercetᷣ ꝯtra creditores precedentes petitionẽ ſortis. vt hic ⁊. ſ. eo. l. in ſnĩam. ⁊ ſm̃ hoc forte intelligitur. j. eo. l. aufertur. §. fiſcus. ⁊. ſ. de pact. l. reſcriptis. in ꝑnc. Dyñ. ¶ Tu dicas ꝙ fiſcus ratione delicti nõ habet priuilegium reale: qꝛ ſic oĩa alienata poſt delictũ reuocaret ꝑ hipotecariã nulla rõne ſeruata que traditᷣ. ſ. de dona. l. poſt ꝯtractũ. Et ideo dic ꝙ hec lex intelligitᷣ in priuilegio ꝑſonali nõ reali. vt no. ꝑ Cy. C. de bonis proſcripto. l. ſi quis poſt hãc. ⁊ ibi plene de hoc dixi. Ibi: creditores p̃cedentes petitionẽ ſortis. Ol. ibi: ius cõmune. i. cõem defenſionem. Ol.

FIſcus. In queſtione controuerſia mota in vna cauſa in qua poſſeſſor obtinuit incipit eſſe malefidei ſi in q̃ſtione poſtea mota ſuccubuit. hoc dicit. Dyn. ibi: non obtinuit. i. ſuccubuit. Ol. ibi: decideretur fuit ergo deciſa. ſed poſt ſecũdam intentatã. Ol. ⁊ Ja. ibi: poſtea. i. poſt primã delationẽ. Ol. ibi: litẽ motã in qõne falſi etiã abſolutoriã ſnĩam terminatã. Ol. ibi: ſenatuſcõſulti quo cauetᷣ ꝙ bonefidei poſſeſſor teneatᷣ in quãtũ factus eſt locupletior ⁊ non vltra. vt. ſ. de petit. heredi. l. item veniunt. §. eos autẽ. Dyn. In glo. j. ibi de falſo ex eo qð dicit te ſurripuiſſe teſtamẽtũ in quo princeps heres ſcriptus erat. vt. ſ. eo. l. j. §. ij. ⁊. ſ. de falſis. l. qui teſtamentum. et. l. paulus. Jac. ibi: ex die mortis prime habet al̃s ex die mote prime litis. ¶ In eadem glo. in fin. Uel dic melius a die ſecunde litis videbatur eñ excuſari ꝓpter victoriam prime. Jac. et Ol. ¶ Sed licet hec equior videatᷣ tamẽ eſt multũ ꝯtra litteram huiꝰ. l. q̃ ſtatim ſequitᷣ ibi poſt primã ⁊c. ¶ Unde licet videatᷣ excuſatus

excusat⁹ etiā a die scđe litis mote quasi videaꝛ bone fidei possessor ex eo qđ obtinuit in prima lrā tamen videtur innuere ꝙ etiā durante prima lite non potuerit fructus consumere post motionem scđe litis in qua succubuit.

Delatoris opera. Ibi: cām ꝓpriā.i.q̄ videbaꝛ ad suū officiū ptinere, causa tamē erat fiscalis respectu cōmodi vt.s.eo.l.ij.in pn. et de admi.tuto.l.ij.Dy. In gl.ꝓponēdo ibi ꝓcura.fisci.iste ꝛ sic respectu officij ꝓpria erat cā: sed respectu cōmodi fiscalis vt in lrā dixi.Ol.in fi.vel pōt exponi p.l.C.de delato.l.ij.Dy.

Bona delinquētiū. De quoꝛū delictis cōstat. ꝛ dic aut quis deportaꝛ ad tps aut in ꝑpetuū. ĩmo casu nō ꝯfiscanꝛ bona.so.fit ꝛ ħ.di.istō pn.dy.

Eum qui. Ibi: ꝙ.i.qꝛ.Ol.ibi: participes.i.hi q cū eo condēnati erāt.ꝛ sic participabāt in cōdemnatione: vt predixi.Ol.in fi.Et ideo non infamabitur: licet in probatione deficiat.Dy.et Ol.

Ita fidei. Ibi: cōmisit.s.testator p verba testamēti vel codicilloꝝ ibi taciti fideicōmissi.s.vt pdat falcidiā si est legatū singulare ꝛ trebell.si est vniuersale.vt.C.ad le.falci.l.etiā si tacitū.Ol.et Dy.ibi: relinquere.i.nō vr̄ palā relinq̄re. Ol.ibi: in priore spē.i.in primo casu.Dy.ibi: legē ꝓhibentē relinqui non capacib⁹.Ibi: ꝗuis em̄ istud declarat pmissa.Ol. ibi: cū diuersitas rerū sepe allegaꝛ qđ ꝑnalitas seu rerum diuersitas parit ꝛ inducit obscuritatē.ad hoc.s.de iniu.l.pretor edixit.ꝛ ibi plene dixi. ¶ Et hāc lrām allegāt aduocati ꝙ positiōi implicite.i.plura cōtinenti tanꝗ obscure nō sit rn̄dēdū. de quo dixi ꝛ ō fal.d.fili⁹ allegaꝛ etiā cū glo.hic posita ꝙ libellus ꝑnalis admitti nō debeat quia obscurus ꝙ puto verū in actiōe spāli in actiōe ꝑnali vel vniuersali secus vt nota.C.de eden.l.j.In gl.magna.ꝛ dixi.C.de eden.l.edita.ꝛ p Rofr.in libello.de act.vniuersali ꝛ de act.ꝑnali.C. ¶ Et facit ad pdicta qđ dicitur ex diuersitate religionū quādā confusionē induci. ex̄ de religiosis do.c.vlt.li.vj. ¶ Et cōtra generalitatē tanꝗ obscuritatē inducentē facit extra de rescripti.c.fides.et ca.ad hoc.ꝛ ibi bene in glo.Cōpost.ꝛ de app.c.ij.

Patronus. Per hūc.§.vr̄ remisse cōsuli pr̄i q hꝫ filiū nō capacē puta naturalē qđ possit ipsi filio relinquere de bonis suis quātū sibi placet.vel ꝙ instituat amicū suū ꝛ grauet eū: vt ex ꝓprijs bonis ipsius amici p ter.istū.sꝫ forte posset iputari: qꝛ licet rogeꝛ de re propria ipsius amici fingiꝛ tñ esse de ꝓprio testatoris cū tantū de suo venerit ad ipsum aium.institu.cā cōdictiōis implende.vt.s.de dona.cā mor.l.ꝙ cōditiōis iplende.ꝛ ibi in gl.no. ¶ Itē posset impugnari p.l.q tutelam.s.de testa.tute.Dy. ¶ Pro prima opi.bene facit.s.de vul.ꝛ pu.substi.l.is q.j.ꝛ ibi de hoc de peculio.l.eo tpe.in fi.ꝛ qđ no.s.de acqui.pos.l.q absenti.§. fi.de cōiungē cū emācipato liberis eius.l.j.§.nūc videam⁹.p socio.l.sociū qui.§.socius.cū ibi not.ꝛ de hoc plene dixi.C.de naturalib⁹ libe.l.humanitas. ¶ In glo.q̄ est tertia.s.que sibi debeꝛ ex necessitate p.l.imposita.Dy. In glo.nō capaci.in fi. Sed ibi potest ex illa inscriptione etiā in portione debita esse fraus cū de suo dāno tracteꝛ.ꝛ ideo pena locū nō habet.Dy. Vel dic ẜm Ja.de bel.qđ ibi est eadē rō pene iponēde ꝛ fraudis suspitio hic nō ꝙ quasi in idē recidit vel ibi plus deliquit p̄son⁹ falsuꝫ cōmittēdo ħ min⁹ tacitā fidē accōmodādo.Vel ibi.p se peccauit ħ.p alio.vl̄ ibi volebat lucrū ħ de suo pdere.

Eum qui bona. In fi.questio est: bona cuiusdam heretici sunt publicata p inq̄sitores heretice prauitatis ꝛ oīa vniuersaliter cuidā vendita creditores heretici volūt agere cōtra istū emptorē. ¶ Queriꝛ nunqd possint ꝛ primo vr̄ ꝙ sic.ar.hui⁹.l.sꝫ distingue aut eo tpe quo fuit cōtractus cū creditorib⁹ celebratus erat hereticus: aut nō: aut est dubiū. ¶ Primo casu creditores emptorē ꝯuenire nō pn̄t cū eo tpe quo cū eis ꝯtū fuit hereticus ille nō habebat facultatē administrādi bona sua vel ꝯtrahēdi immo iā ea amiserat vt.C.ad le.iul.maie.l.penul.ꝛ fi.ꝛ ex̄ de here.c.ẜm leges.li.vj. ¶ Scđo casu bene possent eū ꝯuenire.ar.huius.l. ¶ Tertio casu.i.dico eū in dubio ꝓsumi fuisse hereticū tpe ꝯtractus celebrati cū ipsis creditorib⁹ cū de presenti presumamus in preteritū.ar.j.de re mili.l.nō oēs.§.a barbaris.de accusa.l.si cui. §.eisdē.ꝛ.C.de adulte.l.si qui adulterium.Dy.

Titianus. Ibi: prefectus.i.ꝓcura.fisci. ꝛ not.optimū arg.ex.l.ista ꝙ si statuto caueaꝛ qđ repn̄tās bānitū habeat centū ꝛ bānitus ex plurib⁹ bānis fuit represētat⁹ g vnū ꝛ ex hoc est positus in carcerē et in forma cōis ꝛ alius veniat ꝛ representat ipsum ex alia cā ex qua bānitus erat et pducat aliud bannū ꝙ hr̄e debeat premū statuti sicut ꝛ hic q differt bona iā in fiscū delata ex alia causa nihilomin⁹ hꝫ premiū. et ꝓ hoc.s.e.l.edicto.§.j.v.id aūt deferri dꝫ qđ latet ꝛc.licꝫ ꝛ illa lrā adduci posset in ꝯriū quasi iā fisci esset ex prima delatione licet scđa nō appareat.ꝛ p ħ.s.ad turpil.l.domician⁹.Ol.

Quia autem. Ibi: ab eo possessore corrumpente.Dy.

Imperator. In fi.i.ꝓ rebus que in tacito fideicōmissario continēt.Ol. ¶ Et est.ar.expressum iste ter.ꝛ glo.hic posita ꝙ hereticus pdat dñium rerū suarū ꝛ cōfiscata sint ex tpe quo incidit in heresim.ꝛ ꝓ hoc.C.ad le.iul.maiesta.l.pe.ꝛ fi.ꝛ.s.de publica.ꝛ vectig.ꝛ cōmissis.l.cōmissa.ꝛ ibi de hoc dixi.Sed dicas aut delinquiꝛ circa rē aliquā ꝯtra ꝓhibitiōnē legis.ꝛ tūc deliquiꝛ ipso iure fisci applicer.vt hic ꝛ in preal.l.cōmissa.al's vr̄ accusator necessarius.vt.j.eo.l.auferꝛ.§.seru⁹.ꝛ de acquir.here.l.si qs mihi bona.§.si seru⁹ fisci.ꝛ de accusa.l.ex iudicioꝝ in heretico ergo vt dñium eius fisco q̄raꝛ videꝛ necessaria condēnatio de crimine.vt di.l.ex iudicioꝝ.ex die tñ q̄n incidit in heresim.videꝛ ei interdicta administratio ꝛ cōsequēter facultas ꝛ dispositio dñij adēpta.l.ex iudicioꝝ. et.s.eo.l.res q̄.in prin.ꝛ.ij.rn̄.Dy.hodie credere stādū di.c.cū ẜm leges extra de hereti.maxime cum istud crimen heresis sic crimen ecclesiasticum.

Delator non est. Id est ꝓ delatore non habeꝛ quo ad penā iponendā si in delatiōis ꝓbatiōe deficit.Ol. ibi: gr̄a.al's generis ꝓut habes generis.pone exēplum si aliqs accepit vxorē de facto alij nuptā ꝛ ex ea filiū habuit ꝛ dimissa illa ꝓprio arbitrio ꝯxit cū scđa de qua aliū habuit filiū scripsit ambos hēdes denūciat natus ex secūda illū primū natū esse in legitimo cū nō ex vxore sit susceptus.ꝛ hoc facit gr̄a ꝓtegendi sui generis.nā si prima fuissꝫ vxor scđa nō fuisset.ꝛ sic remaneret illegitime natus.ꝛ hoc prout est in lrā generis: sed cōiter habetur gratia.Jaco.

In fraude. Ibi: in oībus.i.in diminitiōibus p̄rimonij ꝛ cū nō acquirere posset.Dy. In gl.hic est ꝯtra.in fi.Vel ibi nodū erat debitor fiscalis re qđ ex eo apparet: qꝛ pendebat accusatio ꝛ ea pēdēte nihil ab eo poterat peti.vt.C.de iur. fisci.l.ꝓhibitū.ꝛ.l.fi.ꝛ.s.ea.l.in prin.ꝛ.ij.rn̄.Dy.ꝛ sic est īspāle hic in fisco qđ imputaꝛ ei si nō acquirat ꝙ nō est in alijs creditoribus.vt.s.que in frau.credito.

Bona eoꝝ. Et cōcor.s.de bo.eo.q mor.sibi ꝯsci.l.pe.§.pe.Ol.ibi decesserit morte naturali.Ol.ī gl.j.ī fi.ꝛ.s.e.l.diu⁹ cōmod⁹.ꝛ.l.se.cū his q̄ ibi no.

Eius bona. Ibi: cui⁹ criminis.s.vtrū sit tale ex q̄ sequi debeat cōfiscatio bonoꝝ.vt.s. de bo.eo.q mor.sibi cōsci.l.iij.§.vt autē.ꝛ.§.idē rescripsit.Ol.

A debitore. Ibi: sane ipsum.s.fisci debitorē.Ol. ibi: ꝛ tūc.s.q̄n vigore pacti debeꝛ libertas.Ol.

Ex his. Ibi: instrumēta.s.publica.Old.ibi: cirographa.s.priuata.Old.ibi: pertinētia vel sua vt etiam vel sibi debita.Old.Et hoc intendit tota glo.ibi postulantibus ꝛ ad se pertinere ꝓbantibus.Oldra.In glo.qꝛ etiā circa fin.ibi ꝛ priuatū sed certe.§.ille tamē facit vt mihi videꝛ qꝛ alio casu loquitur nā v̄s.ille loquiꝛ quādo est questio inter duos priuatos.nā hoc casu fiscus non compelliꝛ edere sic nec tertius: priuatus tamē si voluntarie edit sub hac conditione edit.vt ibi not.in glos.magna.ibi: quare dic ꝛc. ¶ Sed si esset questio inter priuatum ꝛ fiscū credo ꝙ fiscus cōia teneaꝛ edite sine tali cōditione.argu.huius.§.et.C.de edendo.l.ꝓcurator. ¶ Preterea ꝯtra aliū vtereꝛ tamē ipse sit heres.vt.s.eo.l.iij. §.eū cū ex causa cū filibus.And.pisanus.

☞ Instrumenta et acta non dicuntur idem.

Neq; instrumenta. Cōtra fiscū faciētia ꝛ aio ptinētia ad petētem licet ex eis posset iuuari ꝛ qꝛ nō erāt facta eo mādāte.Ja. ibi: neq; acta. ¶ Et sic no.ꝙ instrumēta † ꝛ acta non sunt idē cū ꝛ hic ꝛ alibi ponanꝛ vt di. ꝛ sic statutū loq̄ns in instrumētis nō vēdicat sibi locū in actis licet in larga significatiōe ap. pactoꝝ cōtineanꝛ oīa ex qb⁹ cā instruꝛ.vt.s.de fide istru.l.j.ꝛ de his actis vide qđ plene dixi.C.de edē.l.is apō quē.Ibi: a q̄ ꝗ tertio possidēte.Dy.ibi opꝫ vt si qs deferat me possidere rē fiscalē.Terti⁹ hꝫ istā quasi a fisco discessit ꝛ cuiusdā alteri⁹

rem esse pnūciant fuit hic mihi nō edet etiā spōte fine pena. Ja. ibi: edit lite existēte inter duos priuatos. Ibi: de quo. s. qd non ōr ɔtra fiscū. Dy. ibi: contra interdictū cōtra iurisditionē h est ɔ pctū in cautiōe appositū quo nō vteref ɔtra fiscū. Ol. ibi: causa cadat not. cōdictionē cā cadat. Ol. vt. ɟ. ʃ. §. pri. Ol. In glo. al's edi ibi: quare dic hāc. Dy. ꝛ ẜm hāc ponit casum. Dy. In glo. p eodē ponit in fi. hec glo. vr̄ innuere ꝙ fiscus et res publica sint idē ad hoc. ɟ. de publi. opi. l. curator. et de admini. rerū ad ciui. perti. l. j. §. ius rei publice cōiuncta. l. cū qui vectigal. de v. sig. ad idē est glos. s. de bono. pos. l. nō est ambigēdum. ꝙ nō sit idē facit. ɟ. de lega. l. sciēdum. et. s. de publica. l. licitatio. §. debitores. ꝛ. C. ne fiscus vel res publi. pcu. alicui vel patrociniū in lite prestet i rubro ꝛ nigro. vbi de hoc tetigi. Dic ꝙ idem est quantū ad priuilegia qꝛ cū successerit in locū eius auus cōditionē assumpsit. vt. ɟ. §. sponsus. et. l. heredem. §. si quis sub cōditione. s; nō est idem numero qꝛ aliud est res publica romanoꝝ ꝛ aliud fiscus. Dy.

Quare. In glo. ne significet in fin. ꝛ sic nota. hic quidam qd cū fit actorū edictio subscriptio manus tabellionis sit facienda. Itē in instrumētis debet adesse signū et subscriptio tabellionis. in aut. de fide instru. §. oportet. ꝛ. C. de assesso. l. nemo. vbi de hoc dixi. Item not. ex text. cōditionē ꝙ quis a causa cadat. ꝛ dixi. s. §. pr.

a **Quotiens.** a Iterū in glo. j. in fin. ꝛ melius. s. eo. l. eius qui.

a ¶ Quotiens. Adde ad hunc. §. Jo. de imo. cōsil. cxviij. abbas in. c. cū venerabilis de excu.

Qui. Scz fideiussor p alio. s. debitore fiscali. p quo apud fiscū intercesserat. Old. ibi: psecutionē bonorum. i. cessionē hipotecarie. Ol. ibi: p officiū solet no. ꝙ p officiū iudicis petit̄ fieri cessio. vt hic ꝛ. s. de leg. j. l. si res obligata. in fi. p excep. vt ibidē. et. s. fami. her. l. bis cōsequēter. §. filius. Ol. qd verū est qñ non precessit ɔctus vel quasi cuius iuris possit peti cessio tūc em̄ eo iure petereɫ. vt. s. de solu. l. stichū. §. si mādato. Dy. ¶ Itē facit iste. §. ꝙ fideiussores qui soluūt p cōdēnatis cōi debeāt iuuari p officiū ad exigēdum a principalib' p quibus soluūt ꝛ ꝙ cōducētes datia ꝛ pedagia ciuitatū silr debeāt iuuari p officiū ad exigendum ipsa datia ꝛ pedagia. ꝛ p hoc. ɟ. ð admi. rerū ad ciui. per. l. ij. §. frumētarie. ꝛ. s. ð euic. l. minor. j. rñ. vbi de hoc tetigi. ¶ Et ad hoc etiā bene facit. s. de exerci. l. j. §. solent presides. ꝛ p Az. in summa. eo. ti. §. licet. ꝛ. C. de suscep. ꝛ archa. l. j. li. x. Sed ar. cōtra. s. de admi. tuto. l. ex plurib'. In gl. ad qd. ɟ. de censibus stichū. §. penul. vbi de hoc no. ꝛ dixi. In eadē glo. in fi. vbi de hoc plene dixi.

1 ☞ Tempus determinatū debitorib' fiscalib' ad soluēdū.

Debitoribus fiscalibus. Not. tps determinatū † debitorib' fiscalib' ad soluēdū in debitoribus aūt priuatorū nō ē determinatū s; arbitrio iudicis cōmittiɫ ꝛ ē forte decē dierū. vt. s. de cōstitu. pecu. l. promissor stichi. ꝛ ibi in glo. ꝛ de solu. l. ratū. ꝛ. l. qd dicimus. ꝛ ibi not. ꝛ dixi.

1

Si principalis. Ibi: deuehita sunt. i. occupata debitore non soluente. Old. ibi: minus idonei. s. debitoris. ꝛ sic est casus genitiui ꝛ ꝙ subijciɫ sicut. s. fideiussores. vel dic minus idonei. s. debitoris. qꝛ in residuū tenenɫ fideiussores ꝙ exigi nō pōt a principalibus. et sic transit de singulari ad pluralē. ¶ Et facit iste. §. si aliquis ad cōfinia missus pmisit sub pena oīum suoꝝ bonoꝝ fore ad ipsa cōfinia ꝛ dedit fideiussores si rūpat confinia. et ex hoc bona eius p cōuentionē occupenɫ ꝙ fideiussores sint liberati. nam si soluerēt repeterent a cōi quasi ab herede. vt. C. ad leg. iul. de vi. l. tutoris. cū nō possint p eodē ꝛ apud eūdem esse obligati. vt. s. de fideiusso. l. vranius. ij. rñ. Ol.

Si plus. Quā esset debitū fiscale. Dy.

Conductor. In glo. facit. s. ibi. §. si in fraudem. immo. §. si fundum. Ol.

Refertur. In glo. j. ibi: de hered. institu. l. si pater. vbi de hoc tetigi ꝛ plenissime. eo. titu. l. j.

Fiscus. In gl. in fi. sile no. s. de pac. l. rescriptū. ɔtrium not. ẜm Az. C. de pe. fisca. cre. pre. l. j. li. xj. s. ꝙ etiā in penis habeat tacitā hipotecā cōtra creditorē. et p opi. Az. facit. s. e. l. qd placuit. dū dicit vt priuilegiū ꝛc. ¶ Itē ar. C. de priui. fisci. l. j. vbi de hoc plene dixi. Unde dic: ꝙ vere h; priuilegiū tacite hipotece in penis. ꝛ sic intelligaɫ preallega. So. penis fiscalib' creditores preferri. l. vnica. ꝛ ð priui. fisci. l. j. s; cōtra creditorē priuilegiū illud nō exerceɫ. ꝛ sic intelligatur hec glo. ꝛ illa q̄ est in di. l. rescriptū. s. de pac. Dy. Tu dic: ꝙ ista glo. simpliciter est vera. vt dixi. d. l. qd placuit. s. e. l. Ol.

Ut debitoribus. Id est in fauorem debitoꝝ fiscaliū. Old. cōpenseɫ. i. in compensatione deducatur. Ol.

In reatu. Uide qd plene not. de dona. l. post contractum. Ol.

Si multi. Fisco fraudē sub velamine iniūcti officij. Ol. ibi fecerūt rerū vt in fiscū incorporatarū. Ol. In gl. surripiēdo. ibi. l. in oībus. vel hic loqɫ in officialib' in iā quesitis fiscū fraudantib' subtrahendo quoꝝ delictū velatur p officiū. vt. s. ad le. iul. peculatus. l. ij. §. cū eo al's incipit. l. cū eo. ꝛ. s. ð admi. tuto. l. tres tutores. ꝛ ibi no. sec' in querēdis vbi in duplū. ꝛ. C. e. l. facultas. ¶ Itē secus si ali' faceret furtū fisco cū alijs: qꝛ tunc imponereɫ pena maioꝝ ꝙ in priuato. v. C. de seruis fugit. l. pe. ꝛ sic in quadruplū singuli tenētur. vt. s. de crimi. sacrile. §. fin. rerū amotarū. l. ad fiscū. ꝛ C. de naturalib' libe. l. ij. in fi. Et ptz ex hac littera. Ja.

1 ☞ Debitor pincipalis in tacito pignore prius est cōueniendus ꝙ extraneus possessor.

1 **Moschis.** In tacito pignore prius cōueniēdus est principalis debitor † ꝙ extrane' possessor. h. d. Dy. ibi: ꝛ alia. s. mulier. Ol. aliter est in lr̄a et alij ibi dicebāt. s. isti emptores p fiscū cōuenti. Old. ibi putauit prius no. pnūciari sup incidēti sic. s. de accu. l. titia. de libe. cā. l. liberis. ad fi. ꝛ de carbo. edict. l. iij. §. missum. Ja. de quo plene dixi. C. de ordi. iudi. l. j. ibi: deinde. i. cōuētis heredibus ꝛ nō soluēdo inuētis. Ol. ibi: oēm. s. possessorē cōueniēdu;. Ol. In gl. immo vr̄ ibi nō vectigali nō cōducto ꝛ sic erat ibi debitū pter tributā nō ppter pensiōes vt hic erat. Ol. In gl. i. quēlibet distributiue vt qlibet insolidū teneaɫ q possideret. Ol. ibi: alij dicūt ꝛ meli'. Ol. ibi: ꝛ alios esse emptores. ꝛ p hoc. C. de debito. ciui. l. j. li. x. Ol. in fi. ꝛ. ff. de distr. pig. l. creditoris. ꝙ verū est si pign' equiualebat debito. Si autē minus valeat tūc vera est alia opi. ꝙ nō teneaɫ aliqs vltra ꝙ valeat illud qd tenet si illud dimittere velit. vt. s. qbꝰ mo. pig. vl' hipo. sol. l. ij. ꝛ de peti. here. l. itē veniūt. §. idē recte. Ol. ꝛ hec qd no. i speculo de sol'. ꝛ obl. §. j. v. itē si debitor me'.

Emilius. Si aliquis conducat aliqd a fisco certa mercede ad illā teneɫ. ꝛ nō i plus. lc; pl' alij locet. h. d. Dy. in fi. i. de qua prestāda fisco ɔuenerat. Ol.

Statuis. Prelegata in primo testō nō videnɫ in scōo repetita. h. d. Dy. qꝛ tacitū fideicōmis. semp durat vt. s. si cui plusꝙ p. fal. l. j. Dy. ¶ Quid si primo testō relinquaɫ legatū. s. vt nō alieneɫ ex familiā. ¶ In scōo relinquiɫ simplr̄ nūquid possit alienari ꝛ vr̄ ꝙ nō. s. de alimen. le. l. legatū. ¶ S; ɔtrariū verū est qꝛ volūtates sunt diuerse ꝛ nō ɔnexe. ar. huius l. Dy. ibi: pōpeiū. Cui quedā prelegauerat. vt. ɟ. ptz. Ja. dederat etiā pecuniā. vt subijcit. Ja. ibi: ꝛ eo noīe. i. p eo fideicōmisso restituēdo. Ol. ibi: ea q. s. fundū ꝛ pecuniā que nō capaci restitui iusserat. Ol. ibi: hec psona nō capax an erat fideicōmissi taciti restitutio faciēda. Dy. ibi si nō pbareɫ. s. p pōpeiū. Ol. ibi: esse prestandū fideicōmissum. s. nō capaci relictū. Ol. ibi: pnūciauit pcur. cesaris exequēs of. Dy. et Ja. ibi: nec si. i. ꝙuis. ol. ibi: cautiōe iterposita secretoqꝫ tacitū reddit fideicō. ꝛ pt exponere ex sola cautiōe. i. ppter suā cautionē ꝛ nullū est ɔtrū. Ja. S; certe imo adhuc remanet ɔtrū signatū in gl. ppt verbū sola qd est i lr̄a. Ibi: solū. q. d. nō aliū coherede. ꝛ sic plegatū in pmo testō nihil opaɫ. Dy. In gl. apō iudicē. s. appellatiōis. imo apud pcu. cesaris exequētē vt pdixi. Dy. In gl. mōcapiēs. immo dic pōpeius heres grauatus. Ja. In glo. pompeius ibi p parte ꝛc. Et procura. cesaris hac potestate debet vti cōtra heredes. ar. C. eo. l. si minori. Jaco.

b **Cornelio.** b Felici rogat' de restituēdo post mortē suā de naturali morte nō ciuili itelligiɫ. h. d. Dy. ibi scripta hēs. s. a filio. Ol. ibi post mortē suā. s. mris. Old. ibi: añ penā eē. i. ante fiscū q petebat bona noīe pene. Ol. ibi: ɔstitutū est. s. ꝙ puati pferāt fisco penā petēti. Ol. ibi: s; si nōdū. hic rñ. Ol. ibi: alias res qs ɔstat i restitutionē nō venire ꝛ. s. de vul. ꝛ pu. sub. l. cohēdi. §. cū filie. Dy. ibi: agrere repete posset puta fruct' hēditatis. Dy. ibi ꝛ interi. i. donec mr̄ naturalr̄ moriaɫ. Dy. i fi. s. corneli felix fideicōmis. Dy. ꝛ dic ꝙ p istū. §. vr̄ terminari qd si aliqs erat rogat' restituere hēditatē post mortē suā ꝛ igrediaɫ monasteriū an icōtinēti añ mortē naturalē debeat fieri restitutio. ꝛ vr̄ ꝙ sic qꝛ igressus monasteriū p mortuo reputaɫ. vt. C. ð epi. ꝛ cl'. l. dō nob. ꝛ i aut. ð nup. §. distrahunɫ. S; dic ɔtra p hūc. §. vt. s. de le. ij. l. cū pr̄. §. hēditatē ꝛ. §. cum

b ¶ Cornelio. Uide ad hunc. §. l. cū pr̄. §. hereditatē. de le. ij. ꝛ i. l. gallus. §. ꝛ qd si tātum. s. de liber. ꝛ posth.

⁊.§.cū quis ad trebel'.l.ex facto.et de v̄.obli.l.ex ea parte.§.in insulā.Dy.In glo.vt.s̄.l.qd̄ placuit.in fi.glo.Sȝ dic ꝙ creditor est rōne spei. vt hic et in.l.creditores. sȝ nō quo ad obligationē ⁊ actionē vt ea agere possit vt ibi: Jac.de bel.In gl.triano.in fi.Rñ.ꝙ ꝓ hoc ꝓbatur qd̄ si pōt alias res acq̄rere ergo mortua nō est.vel dic ꝙ ideo dicit: qꝛ ea que acquireret matri nō venirēt in fideicōmis.vt in littera dixi ⁊ ꝓbatur.d.l.coheredi.§.cū filie.s̄.de vulga.⁊ pupil.substi.Dy.

Cum tacitum. Ibi: detulisset coram procura.fisci. Dy.ibi nullo ruffo.s.scripsit que sequūtur.Dy.ibi: heredi imponit.i.q ad heredē pertinere debebat.Dy.

Valerius. Ibi impatoris ibi medio tpe.s.inter primā venditionē et meliorē cōditionē oblatā.Dy.ibi: volebat.s.fructus.Ol.⁊ dic ꝙ predia erāt ꝓ parte vnicata de quibus statim querit ⁊ ꝓ parte laboratoria de quibus dicit in fine.l.⁊ quedā locata.⁊ quedā nō.Ja.ibi: receptis tūc vel postea.Ja.ibi: querebat cōuocatis sapiētibꝰ ad decissionē q̄ōnis. Jaco.in v̄.sed cū vtraq;. adiectio ibi facta fuisset ⁊ sic fructus extabant in re tpe scd̄e vēditionis.vnde tanq̄ pars rei sequi.debēt emptori.ar.s̄.de rei ven.l.fructus pēdentes.Ibi: placebat vt sequit.Ol.ibi: nouā sniam induxerūt ⁊ nouū casum. Old.ibi: sub colono q colebat munus ⁊ oēs fructus habere debebat. Ol.ibi: vniuersas.s.ꝑ primū emptorē si nō fuit allata cōditio melior.Oldr.ibi: ꝙ ei subaudi eo qd̄ ei ⁊c.Ol.ibi: ꝓnunciauit procura.cesaris corā quo erat.Jaco.ibi: cū adita sunt ⁊ adiectione venit dies soluēde pensionis.Ol. ¶ Et ex isto fi.ꝯsueuit terminari qd̄ dubitabilis vȝ si locaui prediū in quo erāt terre aratorie ⁊ vineate ⁊ merces solui debebat in festo sancti michaelis.tu coluisti predium ⁊ seuisti ⁊ segetes collegisti ego dñs vendidi prediū querit cuiꝰ debeat esse pēsio seu merces. nā nō inspicitur tp̄s colligēdoꝝ fructuū: sed soluēde pensionis.vnde licet multa allegari possent ꝓ ⁊ cōtra. tñ hic determinat ꝙ ēptoris dȝ eē pēsio seu merces ⁊ tp̄s soluēde pēsiōis cedit post vēditionē. ⁊ ita pluries determinaui. ¶ Et sic est cōtra opinionē laicoꝝ ⁊ cōtra le.iul'.§.si fructibꝰ.s̄.de act.empt. vbi dꝛ pensionē diuidendā inter emptorē ⁊ venditorē. nā non diuidit hic immo totū pertinet ad emptorē. Nō ob.§.si fructibus.qꝛ verū est ꝙ venditor habet ius petendi: sȝ restituere tenetur emptori ꝑ hāc.l.Dy.vt ⁊ ibi no. In glo.i.sub adiectiōe in diē.in fi.vel dic hāc adiectionē autoritate legis in fisco vendente semꝑ intelligi.vt.j.ad municip.l.lucius.§.fi.⁊.C.de fide īstru.⁊ iur.haste fis.l.si tpa.lib.x.⁊ ibi no.Jaco.In glo.i.certe.in fi.i.dicere qd placebat quasi oībus sapientibꝰ ibi collectis. Ja.In glo.tñ em̄ sub colona in cōpilatione antiqua in tit.de iure patronatꝰ.In glo.iudicio meo.ibi: post venditionē factā sub pacto adiectiōis in diē.Oldr.ibi.l.defuncta.Sol.⁊ dic vt ibi: not.et dixi.

Dubiū notabile.

¶ De captiuis ⁊ postlimio reuersis. Rubrica.

Ista rubri. summat totum titulū.

Super rubrica. Uide Azo.in summa. C.eo. ⁊ cui querat seruꝰ capti ab hostibꝰ.j.e.l.j.qd̄ postliminiū est in nauibꝰ.j.eo.l.nauibꝰ.an in eq̄s ⁊ armis.e.l.§.j.⁊ ꝙ turpe est amittere arma ⁊ vestes d̄ his q ab hostibꝰ capiunt vel q ab hostibꝰ reducunt an habeāt ius postliminij.j.eo.l.eos qui. Qꝛ postliminiū est in pace ⁊ bello.j.e.l.postliminiū.⁊ an in ciuitatibꝰ simul guerrā habētibꝰ sit locus postliminio ⁊ de carceratis q reliquunt sub fide redeundi ad carceres qd̄ seruare debeant ⁊ qd̄ habitās decēnio in ciuitate intelligat esse ciuis et ꝙ scholaris repatrians ⁊ rediens ad studiū nō teneat soluere introitū vniuersitatis ⁊ ꝙ lex vel statutū nō debēt intelligi ꝓdita in casu superuacuo mulier in opus publicū dānata ⁊ a latrunculis capta ⁊ retēta reuertitur in p̄mā penam ⁊ preciū reddit redēptori a fisco.j.eod̄.l.mulier. ¶ De ppl'is liberis ⁊ cōfederatis q nō subsunt romano impio.j.e.l.nō dubito.⁊ ꝙ bānitus in vna ex pl'ibꝰ ciuitatibus ꝯfederatis intelligat bānitus in oībus. ¶ De postliminio filij ⁊ vxo.j.eo.l.nō vt a patre.⁊.l.se.de pupillari substi.facta filio captiuo vel patre captiuo vel vtroq;.j.e.l.pater.⁊.l.se.⁊ si filius.cui est facta pupillaris substitutio decedat āte patrē deinde pr̄ an substitutus admittat. ¶ De postliminio ī pace.⁊.j.e.l.in bello. ⁊ ꝙ romani volebāt magis spem esse ciuibꝰ reuertēdi in virtute debita q̄ in pace ptās filioꝝ captiui est ī pendenti.ea.l.§.si q̄s capiat.facta nō possint haberi ꝓ nō factis.e.l.§.facte.⁊ an hoc locū habeat in ptāte diuina ⁊ de interruptiōe vsucapiōis an filius captiui possit cōtrahere matrimoniū.ea.l.§.medio tpe. An codicilli facti tpe captiuitatis valeant.e.l.§.codicilli. an res sua possit prescribi.e.l.§.si q̄s seruū.⁊ an seruus redēptus ab hostibꝰ possit ꝑ redimētē manumitti.ea.l.§.manumittēdo. ¶ De statulibero redēpto.ea.l.§.si statuliber.et qd de seruo pignori obligato redēpto.ea.l.§.si pignori. ¶ De seruo pluriū redempto an oēs teneant redēptori.ea.l.§.si seruꝰ pluriū. ¶ De seruo cui erat fideicōmissaria libertas relicta redempto.e.l.§.si fideicōmissaria. ¶ Deportato capto ⁊ redēpto.e.l.§.si deportatū. ¶ Si legatū erat alicui ꝙ nosceret ex pamphila ⁊ ipsam captā redimit qd iuris.ea.l.§.fi. de nepote capto ⁊ reuerso patre emācipato ꝙ est ī ptāte aui.j.e.l.si me tibi an postli.locū habeat in vxo.sicut in filio.j.e.l.cū due spēs. an pr̄e redēpto ⁊ defuncto si post mortē filius redemptor ne offerat redēptori sit suus.j.eo.l.si patre. ¶ Qui victis hostibꝰ se eis dederūt postliminio carēt.j.e.l.postliminio mortuus in captiuitate fingit mortuus preambula hora captiuitatis.j.eo.l.ī oībꝰ. ¶ Quid sit postli.j.e.l.postliminiū ⁊ ꝙ ꝯmittētes delictū in ꝯfinibꝰ platee puniant ac si fecisset in platea. ¶ Quid sit treuga ⁊ qd inducie ea.l.§.inducie.capti a piratis ⁊ latronibus dꝛ statim liberi ꝑmaneāt.e.l.§.a piratis.postlimino reuersus dꝛ statim cū cōfines nr̄os intrauit.e.l.§.postliminio.ꝙ facit ad inuētos in cōfinibꝰ portare res vetitas ꝙ trāsfuge nō habeāt postliminiū.e.l.§.trāsfuge.⁊ assil'ant multū bānitis et q̄s sit trāsfuga.e.l.§.trāsfuga.⁊ qd de statulibero trāsfuga.e.l.§.si statuliber de filio transfuga.ea.l.§.filius.⁊ ꝙ prius fuit disciplina castroꝝ q̄ charitas liberoꝝ.⁊ an filius teneat magis obedire patri.ꝙ pr̄ redimēs non pōt obligare redemptū in maiori sūma q̄ soluit ꝓ eo.ea.l.§.si is q postli.dat oībus in exercitu existentibꝰ ea.l.§.vlti.⁊ ꝙ in exercitu req̄runt mares et femine ⁊ hoīes diuersarū cōditionū ⁊ ꝙ dānū dat nō solū facto: sȝ etiā ꝯsilio si valēs reuerti ꝑ pacē remaneat apud hostem caret postliminio.j.eo.l.si captiuꝰ. Expulsis hostibꝰ agri ꝑ eos ꝯtra occupati restituunt dñis prioribꝰ.ea.l.§.j.⁊ an res mobiles habeāt postli.redēptio ab hostibus non tollit facultatē postli.e.l.§.fi.manumissio facta d̄ ígenua nō mutat statū sobolis.j.e.l.si q̄s ingenuā. ¶ Qñ vna pars aliā expellit de ciuitate q̄ iura ⁊ ptās remaneant intrinsice ⁊ extrinsece parti ea.l.§.in ciuilibꝰ plene ad quos spectet bona decedētiū apud hostes ab intestato.j.e.l.bona.cui acq̄rat filiꝰ capti ab hostibꝰ ea.l.§.ꝙ filius.⁊ qd de acq̄sitis ꝑ seruū in.§.se.et si filiꝰ preteritus a captiuo moriat.an valeat eius testm̄.ea.l.§.fi.auus de captiuitate reuersus.idē ius hȝ in nepote nato ac si in ciuitate fuisset.j.eo.l.si q̄s in hostiū. ¶ Qui sint hostes ⁊ q latrūculi j.e.l.hostes.⁊ ꝙ sit iustū bellū ⁊ ꝙ diffidatus ab aliquo nō teneatur mittere rñsionē diffidatiōis nō refert quō captus referatur dū tñ eo aīo redierit ꝙ nolit illuc redire.j.eo.l.nihil interest.⁊ ꝙ pōt q̄s vno loco esse mēte ⁊ alio corpore facit qd̄ bāniti trāseūtes ꝑ villā ⁊ nō ibi morātes nō videant ibi receptari. ¶ De liberis ꝓcreatis apud hostes marito ⁊ vxore captis j.e.l.diuus.Captus a latronibꝰ licet postea perueniat ad hostes furtiuꝰ est ⁊ vsucapi nō pōt.j.e.l.latrones. ¶ De rebus nostris captis ab hostibꝰ ⁊ postea recuperatis ꝑ bellū an debeant restitui priori dño.j.eo.l.si quid in bello. An apud hostes existens possit vsucapere.j.eo.l.pe. An res nostre q̄ apud hostes erant si ꝑ fugā liberent habeant postli.e.l.vlti.

Quod seruus. Ibi: postea.i.post captiuitatē.dñi Old.In glo.penul.in fi. ¶ Sed ꝯtra dicta.l.si seruꝰ captꝰ. Solu. hic simpl'r vel sibi stipulatus fuit quo casu querit heredibꝰ.vt hic.ibi autē nominatim dño quo casu aut redit dñs ⁊ ei querit: aut nō ⁊ tūc nullū ibi dꝛ. ¶ Scd̄o oppo. ⁊ videt ꝙ nō queratur heredi: qꝛ capti ab hostibus.⁊ ibi: morientes nulla est hereditas.vt.j.de ver.sig.l.iij.§.fi.⁊ hi capti serui efficiunt.vt institut.de iur.ꝑsona.§.serui.⁊ seruus successorē habere non pōt.vt.C.cōia.Dy.successio.l.seruus.So. hic est cōsiderare rigorē iuris ciuilis.⁊ tūc obtinent cōtraria. ¶ Si v̄o em̄ si diceremus fictionē legis cornel'.tūc dicit habere heredem.vt hic ⁊.j.eo.l.patrem.Dy.

Nauibus. Ibi: onerarijs.i.ad onus portandum aptis.Dy.In glo.no. qd̄ in agris.Oldr.est vt.s̄.de acquiren.rerū do.l.si agris.In glo.i.primo dño.in fin.immo est institut. quibꝰ mo.ius pa.po.sol.

Equus. No.ꝙ arma turpiter amittunt qꝛ armatus debet ea defendere.

☞ Scholaris si vadit ad patriā aīo reuertendi semꝑ intelligitur esse de vniuersitate.

Postliminij ius. Ibi: añq̄ h̄ dic. er q̄ tpe fit q2 iter Bono. ꝛ imolā nō est guerra patēs: ſʒ pconizatū est in vtraq̄ ciuitate ꝙ null⁹ de vna ipsarū ciuitatū vadat ad aliā ꝛ si qs iuerit vadat suo periculo. Ol. in ṽ. ꝙ autē ex nostro videt̃ hic aperte ꝙ si vna ciuitas habeat guerrā cū alia ꝙ si aliqd̄ hic inde capiatur fiat accipientis ꝛ nō habēt locum postli. quāq̄ non sint hostes. vt hic ꝛ. j. eo. l. hostes. ꝛ de ṽ. sig. l. hostes. Sed dic cōtra. vt. j. eo. l. si quis ingenuā. §. fi. ꝛ. C. de inge. ma. l. cum cognatū. Jo. fa. Et ibi: de hoc not. ꝛ dixi. Ibi: rōne reuertēdi. i. presumit̃ nō habere animū remanēdi rome: q2 iurauerat cartaginēsibus. vbi erat captiuus ꝛ q eū remiserāt romā p pace tractāda ꝙ cartaginē reuerteretur. ꝛ sic allegatur iste text. ꝙ quis presumitur habere animū seruandi qd̄ pmisit ꝛ iurauit. et sic p exteriora presumimus mentē ꝛ aīum. vt insti. de rerū di. c. pauonū. ꝛ. s̄. de supel. lega. l. labeo. ¶ Item facit iste text. p cōsuetudine quā seruabāt stipendarij theutonici in lōbardia: q2 si capiebāt se adiuicē dimittebāt ꝛ relaxabāt sub sacramēto ꝙ redirēt ad carceres quotiēs forēt regsiti ꝛ cōiter hñ seruabāt ꝛ carcerati vocabant i fi. ē ar. ꝙ ille q hītauit decēnio i aliq̄ ciuitate dicat̃ ciuis lʒ illo decēnio aliqñ ad locū originis
1 iuerit aīo reuertēdi. Itē ꝙ si scholaris † vadat ad patriā aīo reuertendi ꝛ postea redeat ꝙ intelligitur esse de vniuersitate nec teneat̃ soluere decem sol. q soluunt̃ p incorporatiōe vniuersitatis. sicut etiam dr̄ ꝙ non videt̃ mulier diuertisse que in breui reuersa est. C. de mort. l. diuortiū. Ol. et Alber. ¶ Item allegatur finis huius. l. ꝙ lex ꝛ statutū nō debēt esse superuacua nec debēt intelligi in casu superuacuo prodita: ſʒ in casu dubio. ad hoc. s̄. ad carboñ. l. qd̄ labeo. ꝛ de acquir. heredi. l. si duo. Ol. Sed certe hec lex magis videt̃ facere ɔtra q2 lex lata fuit de illo menādro ꝛ in casu supuacuo: vt in littera ptʒ.

Non dubito. Sed quō esse pōt ꝙ sicut aliqui populi qui sint liberi vel federati q nō subsint romano imperio subiecti: vt dixi. C. de sum. trinit. l. j. et probatur ad leg. rho. de iactu. l. deprecatio. dic ꝙ erāt quidam populi qui habebant cōfederationē ꝛ societatē cū populo ꝛ imperio romano in qua cōfederatione actū erat ꝙ essent liberi. ꝛ pter hoc in dicta. l. j. dr̄ cunctos ppl̄os quos clementie nostre regit imperiū. Isti eñ nō erant sub imperio: ſʒ in societate ꝛ cōfederatione vt dixi ꝛ in istis liberis ppl̄is habet̃ etiā. j. eo. l. postlimi. ¶ Itē dicit. d. Ol. ꝙ vidit hāc. l. in fi. allegari in practica ꝙ si aliqua ciuitas est cōfederata cum alia ꝙ bānitus vel condēnatus in vna ipsarū ciuitatū intelligit̃ bānitus ꝛ cōdēnatus in alia ꝛ ibi posset puniri p bāno vel maleficio in alia ciuitate cōfederata facto. Et idē posset dici de plurib⁹ ciuitatib⁹ que subsunt eidē dn̄io. vel regno. ꝛ de hoc erat statutū in ciuitatibus subiectis dn̄io dn̄orū Mediol. ꝙ bānitus in vna intelligeretur bānitus in omnibus. ꝛ vide in questionibus statutoꝝ quarta parte questione. lxxxv.

1 ¶ Substitutio pupillaris ad hoc vt habeat effectum quid oporteat.
2 Hereditas viuentis adiri non potest.

Pater. Si vis oīa habere plana ꝛ rationem quattuor casuū qui hac. l. cū sequenti ponunt̃ ꝛ glosaꝝ pmitte tria. ¶ Primū ꝙ ad hoc
1 vt substitutio pupillaris † effectum habeat oporteat qd̄ alius impubes cui facta est substitutio sicut in ptāte patris vsq̄ ad tēpus mortis patris. vt. s̄. de vul. ꝛ pupil. sub. l. coheredi. §. cū filie. ꝛ ibi in glo. ꝛ no. etiā in instit. de pupilla. substi. in princi. ¶ Secūdum est ꝙ hereditas patris potuerit adiri ex testō ꝛ adita sic al's nō haberet effectū. vt. s̄. d̄ vulga. ꝛ pu. subst. l. ij. §. qsquis. ꝛ. §. adeo. ꝛ ad trebell. l. apud iul. §. idē
2 iul. ¶ Tertiū est ꝙ hereditas † viuentis nunq̄ potest adiri siue viuat in ciuitate siue in captiuitate ꝛ est ratio spes reuersionis. vt. s̄. de iniusto testa. l. si quis exheredato. §. irritū. ꝛ. §. quatenus. ¶ Quarto diuide. l. vnicā cū sequēti in quattuor partes. In prima loquitur qñ pater morit̃ in captiuitate filio existente in ciuitate. Secunda qñ filius capit̃ mortuo patre in ciuitate. Tertia qñ filius premorit̃ in ciuitate patre viuēte in captiuitate. Ultimo qñ ambo capiunt̃. Prima durat vsq̄ ad §. si mortuo. Secūda vsq̄ ad le. ꝙ si filius. Tertia in. l. ꝙ si filius vsq̄ ad ṽ. ſʒ si ambo ibi. Quarta ꝛ durat vsq̄ in fi. l. gnto opponit̃. ¶ Primo de cōtrarietate l̄re ꝛ solue vt in gl. l. pxi. et di. l. ij. ¶ Scd̄o de. l. lex cornel. s̄. de vul. ꝛ pu. sub. ¶ Tertio de. l. si pater captus eo. ti. ¶ Quarto de. l. si pater. in prin. s̄. de ꝛ suis legitimis hedib⁹ ꝛ so. vt in gl. q est hic ꝛ. j. l. pxi. in gl. q incipit. ꝛ sic nō est in ptāte. ¶ Ultimo distinguit̃ vt in gl. magna. Dy. ibi: substituerat. s. pupillariter. Dy. ibi: postea. i. post mortē patris. Dy. al's secus. vt. j. l. pxi. Old. ibi: effectus fuisset. ¶ Et pbatur hec ratio. s̄. de vul. ꝛ pupil. substi. l. coheredi. §. cū filie. nisi fictio cornelie aliud suadeat vt subijcit. Ol. ibi decessisse intelligit̃ fictiōe legis cornel. ibi: necessario tenet hic iūge princi. l. sequētis vsq̄ ad ṽ. ſʒ si ambo. Ol. in ṽ. si mortuo. ibi: legē cornel. ¶ Que ɔfirmat testamēta eoꝝ q in captiuitate decesserūt. Ol. ꝛ Ja. ibi: legitimā. s. ab intestato. Ol. ibi qm̄ al's ꝙ ꝛ dic. i. q2. Old. ibi: video. s. ꝙ p corneliā pupilli successio nō aufert̃ legitimis vel ṗm alios q ɔfirmant̃ legitima. Ol. ibi: pretorē subsequi. Et sic cū iure pretorio succedat substitutus locū hʒ bonoꝝ possessio. ṗm tabulas ꝛ hoc casu etiā hodie esset. Ja. cōtra illud qd̄ not. C. vn. legiti. l. vlti. in gl. magna. ibi: nō munus patris. Que est ꝛ denouat ad substi. exclusis agnatis. Ol. ibi prelegis. Que est in eius sol'e testamētarie tabule cōfirment̃ qui potuisset testari in ciuitate existēs ꝙ in impubere nō cadebat. Dy. in fi. hoc iunge. ṽ. ſʒ si ambo q est. j. l. pxi. Ol. In glo. quā hic impubes. ibi. l. lex cornel. §. si vo. hic not. veritas. ꝛ de hoc not. in di. §. si vo. in. ij. glo. quā videas. et qd̄ ibi no. p Dy. ibi: iducta. i. extēsa. Dy. ibi: hereditas adita nō fuerit. Qr requirat̃ ad hoc vt valeāt tabule pupillares. vt s̄. de vul. ꝛ pu. sub. l. ij. §. qsqs. ṽ. adeo. Ol. In eadem glo. in fi. hec verba q2 nunq̄ fuit possibile adiri hereditatem p̄ris capti qd̄ est necesse. vt. s̄. dixi. ꝛ iō scd̄e tabule irritant̃. j. ar. s̄. de vul. ꝛ pu. sub. l. ij. §. adeo. ꝛ ad trebel. l. apud iul. §. idē iu. Dy.

Quod si filius. Expone quod p sed ꝛ aduersatur ad primū casum. l. precedētis. et p id qd̄ sequit̃ nihil est ꝙ de scd̄is ta. ꝛc. dicit Dy. determinatā fuisse talē qōnē quidā fecit testm̄: ꝛ filiū suū impuberē heredē instituit. ꝛ eidē pupillariter substituit sempioniū postea decessit filius bona admitti: querit̃ qd iuris. ꝛ vr̄ ꝙ admitti debeat q2 in pupillari substitutiōe ɔtinet̃ tacita vulgaris. s. vt si iste ipubes nō sit heres admittat̃ substitut⁹. vt. s̄. de vul. ꝛ pu. sub. l. iā hoc iure. ¶ Et vr̄ hic casus nā dic. nihil est qd̄ de scd̄is ta. ꝛc. ꝛ ita fuit determiatū. s. ꝙ substitut⁹ nō admittat̃ p hāc. l. Dy. cū h̄ vbū nihil sit signū vniuersale negatiuū ꝛ neget non solū effectū. i. pupillarē expssam. ſʒ ꝛ ēt iplicitū. i. vulgarē tacitā. Ut sic exponamus nihil ē ꝙ scd̄is ta. tractari possit. l. nullo iure. valēt nec quo ad effectū explicitū. s. pupillarꝫ. nec quo ad iplicitū. s. tacite vulgaris. Ol. Et h̄ et vr̄ hic inuere gl. dū dic̄ ꝛ sic substitut⁹ nihil hʒ. ꝛ hoc etiā sentit gl. C. de cadu. tol. l. vnica. §. p seruo. lʒ ɔtrariū no. in gl. s̄. de vul. ꝛ pu. sub. l. si p̄r. ꝛ. l. lex cornel. ṽ. si vo. de quo plene dixi. C. de ipu. ꝛ al. substi. l. precib⁹. in materia substitutionū in materia vulgaris substitutorū. ṽ. gnto querit̃ qñ expiret. ibi: petitus ē hic iūge. ṽ. si mortuo omissum. s̄. l. pr. ol. In gl. ꝛ sic nō eēt. ibi: vt hac. l. dr̄ al's excludit̃. Itē iā firmaret̃ testm̄ mortui in ciuitate p cornel. Ja. ibi: nō vr̄ fuisse ꝛc. i. fingit̃ p corneliā q nō fingit sup mortuo quantū ad scd̄as tabu. Jac. qñq̄ tñ lex fingit̃ sup mortuo. vt. s̄. ad fil. l. si exheredatus. al's incipit si fili⁹ exheredat⁹. Ibi: quo ad scd̄as tab. q. d. siue cōsiderem⁹ hāc rōem qm̄ viuo p̄re ꝛc. siue hāc qm̄ reuerso eo fili⁹ sui iuris ꝛc. Qr hec rō obtinet in filio post mortē p̄ris supstite. vel dic viuo p̄re sui iuris efficit̃ ꝛ expirat substitut̃. pupilla. vt. s̄. de vul. ꝛ pu. sub. l. cohedi. §. cū filie. in princ. ꝛ. s̄. l. pr. in pn̄. ꝛ dic nō reuerso p̄re filiū manētē in ciuitate sui iuris effectū pter seruitutē in qua p̄r incidit p captiuitatem vt. s̄. e. l. postlimi. ius. §. in pace. ꝛ q in alteri⁹ ptāte ꝛc. vt. s̄. de adul. l. nec in ea que ṗm ius purgata nō est ad liberādū ꝫ itaq̄ a patria ptāte fictio cornel. q est fictio mortis necessaria nō est ſʒ ad ius deferende hereditatis. vt. s̄. de test. l. lex cornel. ꝛ. s̄. l. proxi. que delatio hic nō habet locū in psona eius qui decessit viuo captiuo cū ergo iam mortuo deferri nō potest hereditas beneficium cornel. ꝛ eius fictio non respicit iam mortuū. ꝛ sic quo ad filiū premorientē in ciuitate cornel. nihil fingit. ¶ Sʒ si viueret tūc secus: q2 cū ad relationē hereditatis fingeretur mortuus prima hora captiuitatis. ꝛ per cōsequens diceretur filius sui iuris effectus. vt. s̄. l. pxi. in princi. vbi ergo p fictionē legis cornelie simul vtraq̄ deferri et filio existentia sui iuris ꝛ hereditas ei vel alij scripto tunc per corneliā fictionem filiū accipimus liberari a potestate ꝛ sic per mortē. ꝛ ideo pupillaris substitutio nō rumpitur. vt. s̄. l. proxi. in prin. ¶ Ubi autē vtrūq̄ simul deferri nō potest vt filio existentia sui iuris qui iam ante decessit q̄ fictio vigorē suū obtineret ꝙ certum est obtinere demum post naturalem patris mortem. tunc licet viuentibus qui admitti possunt differatur pars hereditatis per. l. cornel. filio tñ iā mortuo p corneliā non datur existētia sui iuris et sic p seruitutē p̄ris nō purgatā fuit sui iuris anteqū

anteq̄ p. l. cornel. hereditas deferatur alicui & sic cū liberatio a patris potestate procedatur tēpus deferende hereditatis patris vitiatur substitutio, vt hic. Jaco.

i **In bello.** Ibi: ad alteros. i. ad hostes. Dy.

Si quis capiatur. Ibi: ex quo. i. ex eo tpe ex quo &c. Ol. ibi: medio tēpore. i. captiuitate patris durante. Old.

l C Cause facte non possunt esse pro infectis.

a **Facte autē cause.** a Ibi: vsucapiebat is qui captus est. Ja. ei captiuo. Ja. ibi: nactus ius postliminij. Ja. ibi: interrūpit hec reintegrat postliminio. vt. s. ex qui. cau. maio. l. deniq;. Ja. in v. marcellus scribit dicens q ipse possedit sine subiecta ei persona semp heredi pcedat vsucapio. vt colligit. s. de vsuca. l. si is q. Ja. Et no. q sepe allegat. §. iste q facte cause † nō possunt eē p infectis. ad hoc vide qd no. xliij. di. c. vlt. §. pariter. In gl. & p Archid. & ad hoc etiā cōcor. in aut. de equalitat. §. j. v. qd igit prius. col. vij. & j. de reg. iu. l. verū est neq; pacta. Sz nunqd h est verū apud deū apud quē nihil est impossibile. vt. C. de vet. iur. enu. l. j. dic q idē vr apud eū. vn virginitas amissa aliquo modo restitui nō pōt vt. C. de rap. virg. l. vnica. in pn. & ibi i gl. et p hoc. xxxij. q. v. c. si paulus. & dic vt ibi in gl. & p Archi. Sz vr ɔtra. immo etiā impator pōt facere de seruo ingenuū vt. s. de natali. resti. l. queris. In gl. i. interruptiōes. in fi. sz ibi loqt de his que sunt iur. hic de his q̄ sunt facti. vt. s. d pac. l. si vn⁹. §. pactus. Dy. vel ḃm Ja. de bel. hoc intellige vere. i. ficte. Itē hic res pcessit legitime: qz etiā ḃm leges efficit seru⁹ & desinit possidere ibi illegitime. Ja. de bel. In gl. al's possidens iunge hāc cū alia q̄ est. s. de vsuc. l. si is q p emptore. Ol. ibi. §. vacuū. primū credo verū p di. l. si is q. s. de vsuc. Ja. ibi: decessit. & tūc aut tractat de q̄sitis p seruū. Ja. in fi. eiusdē gl. quesita p filiū retro & pōssessa & vsucapta habent. vt di. l. iusto. §. fi. Ja.

a C Facte. Addē Bar. in l. nō du biū. C. dē leg.

Medio tempore. Id est a captiuitate pris durāte. Ja. ibi: & si marie i. qd ad retinēdum matrimoniū maximū videbat. Ol.

Codicilli. Ibi: iure subtili. i. de rigore. Old. ibi: testamēti actionē actiue. Ol.

Si quis seruū. Ibi: ptinus. i. statim. Dy. ibi occurrit. s. cōtra vsucapionē. Ol. ibi: rursus. i. ecōtra. Dy. & allegat iste. §. q dns prescribit dominiū qd habebat: sed dic q nō pprie prescribit dñium: sz ɔ intētionē aduersarij. Dy. In gl. q̄ncūq; tollat: qz nō est irreuocabilr ei⁹ cū oblato precio pristinū statū recipiat. vt ar. s. de excep. rei. iud. l. si ex sextāte. §. fi. Ol. in gl. hic tria no. ibi: si ser⁹ i quo. & s. de excep. rei iud. l. pe. §. j. Ol. ibi. l. q debitori al's q debitori sz hic nihil facit. & iō alleg. s. q. mod. vsuf. al'. tibi vsuf. fundi. Ol. In eadē glo. ibi. l. fi. §. idem. sz ibi nō erat adhuc factus dns irreuocabiliter vel illud ibi nō statuit in dānum domini: sed pter repugnantiā. Dy. in fi. de quo no. & plene dixi C. de rescrip. xxx. annor. l. cū notissimi.

Manumittendo. Ibi: in ius prioris dñi. i. ei⁹ q dns erat ante captiuitatē. Ol. ibi: liberū eū facit subaudi & vr q sic ne &c. Ol. ibi: certe subaudi. & vr q redeat ad primū dñm certe &c. Ol. ibi: liberat. s. ab hostiū seruitute. Ol. ibi: dns ipsius. ḃm Ol. ibi: intra presidia. i. territoria. ḃm glo. alij exponit. j. ti. pri. l. nō oēs. §. itē eū qui. ibi: seruū retinet. s. verus dns Ol. ibi: facultas libera est. vt et. s. e. l. postli. §. captus. ibi: verū hic rn. argu. qd fecerat Ol. & Ja. ibi: lege nr̄a in princ. Ibi: quē redēptorē ab eo redimēte. Ibi assequi tractam⁹. & si diceremus nō assequi sequeretur absurdū qd em &c. Ol. ibi: merito suo poterit nec ab isto redimēte: qz nō pōt ad libertatē pducere. & hoc attento nunq̄ manumitteret: sz ppetuo in seruitute maneret qd est iniquū. vt sequit. Dy. ibi: ius manumittēdi aut seruus captus ab hostibus manumittit & tunc constat dño nō preiudicari. §. certe. Aut a redimēte & tūc aut ignorabat alienū & tūc liberū facit. vt. §. verū. vsq; ad. §. certe ita. vt priori dns estimantē prestet. vt. s. de acqui. here. l. si seruū. aut sciuit alienum & tunc non fit liber. vt. §. certe. & vete. iur. q si qs redimat a sciente postvsuc. manumittit nō ante. vt. d. §. certe & veteri. Ja. In gl. omissa solutōe. in fi. imo arguit sup pposita. q. ad id qd in ptāte prioris dñi reuertat. Ja. vel dic q rn. arg. precedēti. ibi: ne pstatio &c. Dy. In glos. rn. certe ibi si seruū. & qd dicit est & esset iniquū si nec ab isto nec a dño cui seruire nō pt nō possit fieri liber. Ja.

Si statuliber. Fuerit aliqs. Dy. ibi: dare debebat. §. redemptori in cui⁹ pso nam est inplenda cōditio. vt. s. de statulibe. l. si statulibera pena. §. j. & l. mortuo. §. j. Ol. ibi: ex re illius. s. redimentis. Ol. ibi parto. i. quesito. Ol. In glo. cū hoc respiciat. in fi. ar. contra. s. de statuli. l. si quis ita libertatē. §. j. Jaco.

Si pignori. Ibi: post dimissum redemptorē. i. post preciū redemptiōis redēptori solutū. Dy. ibi: & si creditor primus in tpe. Ol. ibi: liberauit. s. per preciū redēptiōis solutū. Ol. ibi obligatione que cōstituit redemptori p redemptionē. Ol. ibi: cōstitutio inducta. q. d. nō cōuentionalis sz legalis est obligatio. Ol. ibi: vt cū expone vt i. sicut. Ol. ibi: posterior. s. tpe vt est redemptor. Old. ibi: pretor scz in iure. Oldr. rōne que sequit qz eū seruū &c. sz si habeas in littera q & nō qz expone vt in glo. Dy. ibi: effectu & sic fecit solutionē totius pignoris cām ergo potior vt. s. q potio. in pig. ha. l. interdū & l. se. Dy. ibi: vt inferiorē. s. in iure. Ol. ibi: dimittēdum est p solutionē. Ol. In glos. sicut proprietas. in fi. sed ibi: in seruo pene in quo nō habet locū plurimū. Ol. et Dy. vl' dic ḃm Ja. de bel. hic reuersus fuit in pristinā causam per oia ibi: nō nisi recuperaret bona. vt ibi not. Ja.

Si seruus pluriū. Ibi: nec oim. s. noīe redemptus est & solutū precium redemptionis. Dy.

Si fideicōmissaria. In glo. cū nec ante redemptionē. id est anteq̄ preciū redēptionis redemptori soluatur. Ol.

Si deportatum. Ibi: reddit vt precij redditionē. Ja. ibi. mutabit & sic precio redēptori soluto nō poterit manumitti. vt ar. s. de leg. ij. l. fi. §. quattuor. Jaco. ibi: sine pena sua. i. pena medio tpe nihil operatur ad impediendā manumissionē qz & ea non interueniente impediret ante redemptionē redēptori solutā. Jac.

Si natū ex pamphila. Ibi: officio iudicis corā quo petit legatū. Dy. ibi: atq; i. sicut ibi venisset expresse. & sic not. q si venditor vendit vaccā & dicit eā pregnātē & non inuenit pregnās q officio iudicis dz estimari fetus cum intuitu fetus eā plus emerit emptor. vt hic dicit. ibi: oblato. s. a dño. Ol. ibi: ne mādatū. i. datū nomine vēditionis. Dy. ibi: multomagis. s. redibit post hmōi. Dyn. pone estimationem oblata. Dyn. ibi: subtilius not. q subtilitas. hic approbat Jac. ibi: finito. p. l. s. qui. mod. pig. vel hypo. sol. sicut. i prin. Ol. ibi: q nō sine rōne s. vt solutū sit ius pignoris & habeat suū heredē. Dy.

i **In omnibus.** Fallit. s. eo. q si filius & est ratio. vt ibi not. Ja.

b **Postliminiū.** b Ibi: circa bellū. & ad h s. de incēd. rui. & nau. l. j. §. ex incendio. & dic qd ibi dixi. C Itē facit q si statuto caueat q si qs fecerit homicidiū in platea magis puniatur q̄ si alibi qd videatur fieri in platea si fiat circa vel iuxta plateā. cōtrariū videt. s. de iniur. l. si statuta. ad hoc facit qd dixi. C. de his qui ad eccle. cōfug. l. pnti.

b C Postliminiū. Addē q hunc ter. alleg. Bal. in. l. fin. s. de recept.

Inducie. Ol. hic posita vr facere drīam inter inducias & treugā: qz iducie sunt ad tps breue treuga ad longū. & treuga est securitas prestita psonis et reb⁹ ad tps discordia nōdū finita & dr treuga quasi trahēs vl' terēs anguē. i. inimicū vel inimicitiam. ad hoc em fit treuga vt pax fiat & cōterat anguis. i. inimicitia. In gl. qz nec seru⁹. in fi. vel dic vt lr̄a dicit qd tūc reuertēs nō habeat postli. Sz in pace & in bello sic vt. s. eo. l. in bello. in prin. vt ḃm glo. dic tūc euntib⁹ ad hostes & redeuntes eo q nō efficiunt transfuge. Ja.

Transfuge. Ibi: cū cā. s. huitutis. Ol. ibi: ne ɔiū ius. i. ɔ̄ia iur. dispositio. i. si dispone ret q dns in eo pstinū ius nō recipet. Ol. ibi: pmanet & nō spet libertatē et si statuliber fit vt stati seqt i. §. sz si statuliber. Ja. ibi ɔstituat. q nō recipet huū suū si postli. locū nō hret. Ol. In gl. ibi de tutelis. l. si qs tutor. q itelligevt ibi no. Ol. & j. §. fili⁹.

Si statuliber. In glo. qui rogat⁹. in fin. immo cui⁹ futurus si libertas relicta non esset nā directa erat libertas. Jaco.

Filius. Ibi amisit irrecuperabilr. C Itē allegat iste §. q fili⁹ magis tenet obedire p̄rie q̄ p̄ri. In ɔ̄iū facit ḃm ordinē lr̄e. s. d iusti. & iur. l. veluti. ibi vt parētib⁹. vbi de hoc plene dixi & qd filius magis teneat patrie q̄ patri multum facit: quia filius potest interficere patrē contra patriam pugnantē. vt. s. de relig. l. minime. In glo. que est in fin. et transfuga captus seruus fiat ad modum hostis capti. vt. s. de acqui. re. do. l. transfuga. Jaco.

Transfuga. Ibi: per induciarū tps. s. trāsfugit. ad hostes aut ad eos &c. Ol.

Si is qui. Ibi: pluris .i. p maiori quãtitate q̃ expedit in redimendo. Dy.

Postliminiũ. Dibus ẽ no. ex isto. §. q̃ i exercitu sũt necessarij hoĩes vl' mulieres diuersarũ cõditionũ aliqui ad pignãdũ ⁊ aliq ad alia. vt hic pꝫ ⁊ ꝯcor. ad istũ. §. j. de vacat. mũe. l. ij. §. q ita. vñ si indulgentia cõcedat̃ p ecclĩam romanã quibuscũq; pugnantib⁹ ꝯ sarracenos ⁊ alias gẽtes nõ solũ bellatores gaudẽt hmõi indulgẽtia: ſꝫ ẽt senes ꝯsiliarij ⁊ alij vtiles ⁊ opantes i exercitu ar. huius. §. ⁊ hñ ex̃ de voto ⁊ voti redẽp. c. ex multa. ⁊ idẽ dici põt si ciuitas ꝯcedat imunitatẽ vel puilegiũ eũtib⁹ ad aliquẽ exercitũ. ad hoc. s. ad sil'. l. j. §. vlti. ⁊ qd̃ ibi dixi de testõ mili. l. fi. ⁊. C. de aduoca. diuer. iu. l. aduocati. ar. ꝯtra. j. de va. ⁊ ex̃or. cogni. l. j. §. aduocatos. Et faciũt etiã predicta q̃ si papa: vel imperator mãdauit alicui ciuitati vel vniuersati q̃ sub excõicatione vel alia pena nõ offendant aliã q̃ in penã incidãt nõ solũ offendentes re ⁊ facto: ſꝫ etiã cõsilio. immo etiã nõ solum cõsultores ſꝫ in cõsilio existẽtes ⁊ nihil dicẽtes vel cõsulẽtes nisi assurgãt ⁊ exp̃sse ꝯdicãt. ar. s. de arbit. l. celsus. §. pe. C. de ap. l. ⁊. j. de re. iu. l. semp q nõ ꝓhibet ⁊ mã. l. q patitur.

Si captiuus. In gl. remanet ergo ibi l. fi. §. fi. So. hoc delicto vel culpa ibi fraternitate cõtingit. Uel dic: q̃ sic est hostiũ seruus ibi ciuium romanoꝝ vtraq; solutio bona. Jaco. de bel.

Expulsis. In gl. immo occupãti. ibi: de iure fisci. l. diuus. vel dic q̃ capitur sic occupantiũ in ipso occupationis exordio. vt. s. de acq. rerũ do. l. naturale. §. fi. Sꝫ postea iussu regis vel imperatoris cõfiscat̃ vt iter milites diuidat̃. vt hic ⁊. s. ad le. iul'. pecula. l. pe. et di. l. diuus. s. de iur. fisci. ⁊ de acq. re. do. l. in agris. vt ⁊ alibi q̃ ꝓpriũ est cõmunicat̃. s. p so. l. si qs societatẽ ⁊ facit ad hoc. xxiij. q. v. c. j. ⁊. j. di. c. ius militare. Ja. cũ vtrobiq; not. In gl. ⁊ p Archi. i eadẽ glo. ibi de mobili. Sed immo videtur q̃ res mobiles habeãt postli. vt. s. eo. l. ij. §. equus. ⁊. l. in bello. §. si quis seruum. ⁊ vr̃ expressum. C. eo. l. ab hostib⁹ capti. ⁊. j. l. pri. ver. qd̃ si publice. de hoc dic vt dicã. j. eo. l. si quid. Ol.

Redemptio. Facultatẽ redeundi in ius ciuitatis plenũ nõ autẽ mutat ius postliminij ⁊ tollit q̃ haberet si liber eẽt reuersus ergo soluto ꝓcio redemptori plenũ postli. habet: ante autẽ nõ nisi quo ad quedam que hic notantur Jaco.

a ¶Si qs in genuã. Addo ad hãc. l. qd̃ not. Bar. in l. si qs fisco. §. fi. s. d' le. j.

Si quis ingenuam. a Ibi: manumisit. s. de facto. ibi: ꝑtinus. i. statim. ⁊ facit iste v. ad id qd̃ dixi. s. e. l. si captiuus. §. expulsis. ⁊ plene dicet̃. j. e. si qd. In gl. q illud i fi. iure canonico sec⁹ vr̃. ⁊ iõ dic vt ibi no.

In ciuilibus. Ibi res publica ledat̃. No. ergo q̃ ex guerris ⁊ ciuilib⁹ dissẽsionib⁹ res publica ledit̃ licet guerra ipsa non fiat principal'r in exitiũ. i. dãnũ rei publice. ad hoc ꝯcor. in aut̃. de mona. §. si qs igit̃ colla. j. C. de his q ad ec. cõfu. l. fi. §. plane si seruus. multa eñ dãna ꝑueniũt ex discordijs ciuilib⁹ ex̃ de iniur. ⁊ dã. dato. c. in nostra. ⁊ multe ꝓuincie ꝓpter guerrarũ cõmotionẽ afflicte sunt ex̃ de sen. ⁊ re iud. c. ad apl'ice. in p̃n. li. vj. Et pisani ⁊ lucani ciues ꝓpter guerras attriti fuerũt ex̃ d' resti. spoli. c. pisanis. vnde status ciuitatis nõ dꝫ ꝓpter alicuius ciuis vel perigrini libidinem violari vel turbari. viij. di. q̃ ꝯtra mores. ¶Item ꝓpter bella ciuilia cessauerũt reddi rome iura. C. de vete. iu. enu. l. j. ¶Jtẽ dissensiones ciuiũ preparãt scandala aditũ prauis actib⁹ ⁊ rancores ⁊ odia suscitant ⁊ illicitis morib⁹ ausum prebẽt in clemẽtinis de sepul. c. vlt. §. j. ⁊ hmõi bellum ciuile q̃nq; oritur ex prauis ⁊ iniquis legib⁹ ⁊ statutis vt colligi põt. C. de lati. liber. toll'. l. vnica. circa p̃nc. ibi bellũ accessit ciuile. ¶Et iste. §. est aureus ⁊ singularis ad materiã q̃ sepe occurrit in miserabili italia. vbi continue vna pars expellit aliã de ciuitatib⁹ ⁊ castris ⁊ nõ memini alibi de ista materia tractari nisi hic. Et iõ q̃ sepe in italia occurrit ꝓ declaratiõe materie queramus tres q̃ões. ¶Primo si vna pars expellit aliã de ciuitate villa vel castro nũqd pars extrinseca possit cõstituere sindicũ. ¶Scd̃o an ptãs vel rector partis intrinsece q̃ remãsit in ciuitate possit citare illos de parte extrinseca. ⁊ si eidẽ non parcant an possit eos punire ⁊ ꝯdẽnare. ¶Tertio an pars intrinseca representet rẽ publi. illi⁹ ciuitatis vt sic cũ maiori parte decurionum possint statuta condere obligare bona ciuitatis ⁊ intrinsecos ⁊ extrinsecos ⁊ alia agẽ q̃ spectẽt ad regimẽ ⁊ administrationẽ ciuitatis. ¶Sup. j. q. q̃ pars extrinseca possit ꝯstituere sindicũ vr̃ q̃ est quedã vniuersitas qd̃ probat̃ q̃ si pars bonoꝝ per fideicõmis. relinquit̃ dr̃ esse fideicõmissum vniuersale. in aut̃. de here. ⁊ fal. §. etẽm et plurib⁹ alijs. §. eiusdẽ ti. ⁊ institu. de fideicõ. he. §. ſꝫ q̃ hedes. ergo ⁊ pars expulsa ciuitatis dr̃ facere vniuersitatẽ. ¶Jtẽ q̃ p iura videnť esse in ciuitatib⁹ due partes. s. patricij ⁊ plebeij. insti. de iur. natu. gẽ. ⁊ ciui. §. plebiscitũ ⁊ patricij. dr̃ vna vniuersitas ⁊ plebeij alia ⁊ hoc optime ꝓbat̃. s. de orig. iur. l. ij. §. deinde cũ eẽt in ciuitate. vbi dr̃ q̃ pars q̃ secessit de roma sibi iura ꝯstituebat. ⁊ eo. ti. §. isdẽ tpibus ⁊ ex quib⁹. §. tenet. ibi: Ja. de are. Et pars expulsa põt sibi rectorẽ eligere statuta facere ⁊ per ꝯñs sindicũ ꝯstituere. Jtẽ q̃ tali parti ciuitatis vr̃ legatũ posse relinqui. vt. s. de le. j. l. si qs a filio. §. fi. vbi de h̃ tetigi. ⁊. l. si heres. §. vitis. Jtẽ q̃ si ista pars foret violenter ⁊ illicite expulsa debet restitui tanq̃ spoliata vt ex̃ de resti. spol'. p totũ C. ad le. iul'. de vi. l. si qs ad se fundũ. ⁊ de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. si maritus. talẽ aũt restitutionẽ nõ possent petere nisi p sindicũ cũ vniuersitas nõ cõstituat ꝓcuratorẽ ſꝫ sindicũ. vt. s. qd̃ cuiusq;. vni. l. j. § eis cõcessum vr̃ cõstituere sindicũ ad petendam ipsam restitutionẽ: q̃ q cui aliquid cõcedit̃: ⁊ id sine quo illud expediri nõ põt concessum vr̃. vt. s. de iur. om. iudi. l. ij. ⁊ istud de ꝯsuetudine ⁊ de facto seruat̃ in italia q̃ tales partes extrinsece ꝯstituũt sindicũ ⁊ eligũt sibi rectorẽ ⁊ statuta ⁊ alia faciũt sicut vniuersitas. In ꝯrium vr̃ q̃ oẽs vniuersitates videnť illicite ⁊ reprobate nisi reperiant̃ a iure approbate. s. de colleg. illici. l. iij. ⁊ q̃ tales expulsi videnť seditiosi ⁊ ꝓpter seditionẽ expulsi. C. de sedi. p totũ. cũ ergo ex hoc penã mereant̃ nõ debẽt premiũ ꝯsequi. s. de neg. ge. l. fine hẽditaria. oẽ eñ q̃ seditionẽ vel emulationẽ cõtinet a iure reprobat̃. j. de opi. pu. l. opus. partialitates aũt nõ est dubiũ seditionẽ ⁊ emulationẽ generare ergo tanq̃ a iure reprobate sindicũ ꝯstituere nõ poterũt. ¶Ad scd̃am q̃õnem q̃ pars extrinseca possit citari ⁊ si cõtumax fuerit, puniri vr̃ p̃mo q̃ ois vocatus in ius venire dꝫ. s. si qs in ius vo. nõ ierit. l. ex qbuscũq;. ⁊ de iudi. si quis ex aliena. ⁊ si nõ veniat puniri pt. s. si qs ius dicẽ. nõ obtẽp. l. j. ⁊ de re. iu. l. nõ põt dolo carere. In ꝯtrariũ est q̃ isti iusto metu ducti ꝓpter inimicitias nõ tenent̃ cõparere. vt. s. q̃ me. cã. l. j. ij. ⁊. iij. ⁊ ex̃ de ap. si iust⁹ metus exceptio ei loci nõ tuti quẽ excusat. vt. e. ti. c. ex parte. cũ ibi no. ⁊ de hoc satis no. C. quõ ⁊ q̃ñ iudex. l. ab eo. ¶Jtẽ q̃ ptãs intrinsecarũ nõ videt̃ habere iurisditionẽ in extrinsecos q̃ nõ est electus p eos. vñ est incõpetẽs iudex quo ad eos. vt. s. de iu. om. iu. l. fi. ⁊. C. si a nõ cõpe. iu. p totũ. immo qd̃ plus est nõ vr̃ tenuisse electio ptãtis q̃ in ei⁹ electione ꝯsentire debẽt vniuersi nobiles ciuitatis. in aut̃. de defen. ciuit. §. interim. extrinseci aũt videnť quo ad cõmodum cũ restitui debeãt vt predixi ⁊ nemo vr̃ re exclusus ⁊c. vt. s. de in inter. resti. l. nemo. ¶Ad tertiã q̃õnem vtrũ intrinseci cum maiori parte decurionũ possint obligare extrinsecos et bona ciuitatis. vr̃ q̃ nõ q̃ decreta decurionũ nõ valent nisi adsint due partes decurionũ vt. j. de decre. ab ord. faciẽ. l. ij. ⁊. s. q̃ cuiusq; vniuer. l. nulli. ⁊. l. plane. ¶Jtẽ q̃ intrinseci sunt violẽti ⁊ viciosi possessores. vnde talis viciosa possessio eis ꝓdesse nõ debꝫ. s. de acqui. pos. l. põp. in fi. ¶Jtẽ q̃ ciuitas p expulsionẽ vnius partis vr̃ passa capitis diminutionẽ ad silitudinẽ ciuitatis q̃ passa est aratrũ. vt. s. q. mo. vsuf. amit. l. si vsufr. ciuitatis. ⁊ vr̃ q̃si dissoluta vniuersitas. vt. s. de colleg. illic. l. pe. ⁊ vide qd̃ ex vna vniuersitate facte sunt due ar. s. de asses. l. si eadẽ. ⁊. C. de offi. diuer. iud. l. binas. igit̃ intrinseci se tantũ ⁊ suã partẽ obligare pñt nõ aũt extrinseci vel eoꝝ partẽ. arg. s. de pac. l. si vn⁹. §. ⁊ in sũma. j. ¶Cõtrariũ facit q̃ intrinseci videnť retinere ius vniuersitatis. s. q̃ cuiuscũ. vni. l. sicut municipũ. ⁊ q̃ expulsi dicunt̃ rebelles ciuitatis: q̃ videnť oppugnare patriã vt. C. de abo. l. fallaciter. ⁊ q̃ videnť absentes ex quadã cõtumacia in aut̃. has q̃ões disputauit. d. Tho. pipe rata ⁊ soluẽdũ dicit de iure ciuili scripto distinguẽdum vtrũ pars extrinseca sit expulsa culpa sua an culpa partis intrinsece. ¶Primo casu dico partẽ illã primo casu pars extrinseca sindicũ ꝯstituere nõ posse cũ sit vniuersitas illicita ⁊ sediciosa. vt. s. alleg. est. ⁊ eodẽ casu dicit q̃ si extrinseci cõtẽnant citati ad mãdata ptãtis intrinsecoꝝ venire possunt cõdẽnari ⁊ mulctari fm formã iuris ⁊ statutoꝝ ⁊ ꝯsuetudinũ ciuitat̃ p iura. s. ad h̃ alleg. Jtẽ i eũdẽ casũ dicit q̃ ꝯctus ⁊ obligatões facte p ĩtrinsecos valere ⁊ extrĩsecos ad h̃ teneri dũ tñ nũerus decurionũ sufficiẽs sit reformat⁹ ad numerũ debitũ ⁊ ꝯsuetũ substituendo alios in locũ expulsoꝝ. arg. j. de albo scribẽ. l. j. ¶Scd̃o vo casu q̃ñ culpa partis intrinsece extrĩseca fuit expulsa dicit partẽ extrĩsecã posse sindicũ ꝯstituere nõ vt partẽ ſꝫ vt cõgregationẽ hoĩum ꝓ violentia ꝓpulsanda et iusticia consequenda. arg. iuriũ. s. ad hoc allega. ⁊ ideo dicit nõ vt partẽ q̃ hmõi partes ad modum partiũ se gerẽtes sunt ad seditionẽ terrarũ ⁊ emulationẽ notoriã. ⁊ ideo reprobate. ar. iurium. ad hoc

rium ad hoc allegatoꝝ. ⁊ maxime. d.l.opus. ĩ. de ope. pub. ⁊ le-
gum etiã ꝓhibentiũ illicita collegia ⁊ ꝯgregationes. ¶ Itez
ideo dicit vt congregatũ pro violẽtia propulsanda ⁊ iustitia cõ
sequenda. quia talis congregatio a iure approbatur. C. de iu-
risditione om. iudi. l. fi. ⁊ in hoc ꝯcor. glo. antiquoꝝ ⁊ modernoꝝ
vt no. d. l. j. s. ꝙ cuiusq̧ vniuer. ¶ Item in eundẽ casum dicit
illos de parte extrinseca non posse bãniri ꝯdemnari mulctari
vel aggrauari per ꝑtãtem intrinsecoꝝ cum iusto metu absint.
vt predictum est. immo si extrinseci lederentur vsucapione vel
ꝑscriptione intrinsecoꝝ restituẽdi forẽt ꝑ dicta iura. ⁊. ff. ex qb.
cau. ma. ꝑ totum maxime ex clausula gñali. siqua mihi iusta cã
esse videbit̃ ⁊c. ¶ Et eodẽ casu dicit ꝯtractus ⁊ alia gesta per
intrinsecos non valere nec ꝑiudicare extrinsecis ꝑ iura ad hoc
ꝑalleg. ⁊ ita determinat dictus. d. Tho. ⁊ incipit qõ in aliqua
ciuitate. ⁊ est. xlj. ⁊ in qõnibus doctoꝝ bonoñ. ¶ Sed ꝙ indi-
stincte pars extrinseca ⁊ intrinseca possint ꝑ se facere non disti
cto cuius culpa fuerit expulsio multũ faciũt dicti. §. deinde cũ
esset. ⁊. §. hi de tꝑibus. de orig. iur. vbi non distinguit̃ nec appa
ret cuiꝰ culpa fuerit ⁊ cũ quelibet partiũ ꝯstituebat sibi iura vt
ꝑdixi ad materiã etiã ꝑdictã facit alia qõ disputata per. d. Ja.
de bel. que talis est. q̃dã vniuersitas edificauit castrũ in terris
romane eccl'ie ⁊ ꝑscripsit per tantũ tꝑs cuius memoria nõ exi-
stit. postea vna parte expulsa pars intrinseca castruz donauit
cuidã baroni. q̃rit̃ an valeat donatio. ⁊ est mihi. xlij. q. in li. ma
gno qõnum disputatarum. ¶ Et allegat multa ex ꝑallegatis
Item allegat ꝙ in electione defensoris ciuitatis biẽnio imple-
to si iterum deberet eligere vr̃ exigi ꝯsensus oĩm in aut. de de-
fen. ciui. §. vlti. ergo multofortius in donatione castri. ¶ Itez
castrũ ꝯstructum ab vniuersitate vr̃ esse cõe oĩbus de vniuer
sitate vt singulis. vt. s. ne qd in loco publico. l. ij. §. viarum. vñ
recedens ab vniuersitate petere põt partẽ sibi ꝯtingentẽ. vt. s.
de colleg. illici. l. j. in fi. ⁊ in aut. de san. epi. §. hec oĩa. ergo in alie
natione oĩm ꝯsensus exigitur. Itẽ qꝛ decretum de donãdo vr̃
ambitiosum. vt. ĩ. de decre. ab ordine faciẽdis. l. ambitiosa. Itẽ
ꝙ oẽs tangit ⁊c. vt. C. de auto. ꝑstã. l. fi. ⁊ in re cõi potior est ꝯdi
tio ꝓhibẽtis cõi diui. l. sabinus. nisi oĩm accedat ꝯsensus. s. de
serui. rust. ꝑdi. l. per fundũ. ⁊ ꝙ vnicuiq̧ de vniuer. pars sit in
castro quesita facit. s. si ser. ven. l. testatrix. determinãdo soluit
ꝙ non valuerit donatio in ꝑiudiciũ extrinsecoꝝ. ad. §. demuz.
cum esset. §. hisdẽ tꝑibus. dicit ꝙ non sunt ꝯtra. sed ꝓ qꝛ. l. artẽ
sa fuerũt. de ꝯsensu totius ppl'i spãliter ꝯfirmata. vt ibi pz. Ja
co. de bel. Et incipit qõ barro vel vniuersitas ibi eoꝝ hostium
dico eoꝝ inter quos ⁊c. ol. ibi bona eoꝝ intestatoꝝ. Ja. ibi ad he
redes testãrios prin. ergo. l. loquitur de successione ab intesta-
to. hec aũt pars de successione ex testõ deferẽda dicit ibi petitꝰ
est simile verbũ. s. e. l. ꝙ si filius. ⁊. l. in bello. §. codicilli. dyn. ibi
reuertisset al's redijsset al's reuersus esset. ibi quare. i. qꝛ paris
ꝑtãtis est fictio cornel'. sicut ⁊ postliminij. vt pz. s. de vsuca. l. si
is qui. circa prin. dy. ibi legata quoq̧. q. d. non solũ quesita per
seruos ex ꝯtractu. sed legata quoq̧ ⁊c. Ja. ibi heredis capti. i.
illius qui captus fuerat. ol. In glo. qꝛ pupilli. in fi. sed ꝯtra. s. e.
l. pater. §. fi. so. vt ibi.

Quod filius.

Ibi patris ab hostibus redeũtis ⁊ in ciuitate decedentis. ol.

Si quis cum pregnantem.

Ibi puenerit. prius tñ ꝯdito testõ in quo ventrẽ vxoris ꝑterierat. oldr.
ibi ⁊ mortuo filio eodẽ ibi decesserit pater. Ja. ¶ In glo. vlt. in
fi. vel dic ꝙ etiã hoc casu hodie non deberent̃ legata ꝑ aut. ex
cã. nã illa locũ hñt in iã nato preterito nõ in posthumo. ⁊ ita nõ
est correctus iste. §. cũ filibus ꝑ. d. aut. vt no. d. aut. ⁊. s. de fidei
cõ. libert. l. gñaliter. §. ex testõ. lz hic ⁊. e. ti. l. si pr̃. notet̃ ꝯtrariũ
facit ⁊ hic. ⁊ hec est veritas ꝭm Ja. Richar. ⁊ Ol.

Hostes.

De istis hostibus vide qõ no. C. de sum. tri. ⁊ fi. ca. l. j. ⁊ qõ sit iustũ bellũ
vide per Host. in summa de treuga ⁊ pace. versi. est
aũt iustũ bellũ ⁊ sequẽtibus. ⁊ dicet̃. ĩ. ti. pxi. sup ru
brica. ⁊ facit hec. l. ꝙ diffidatus ab aliquo non teneatur mitte-
re rñsum diffidanti. qꝛ hic dicit solũ in dicente bellum nõ de eo
cui indicitur. ⁊ de hoc dixi. s. de iusti. ⁊ iur. l. ex hoc iure. ver. sed
pone ꝙ aliquis nobilis ⁊ vide qõ no. de sta. ho. l. libertas.

Nihil interest.

Ibi illo. i. ad illũ locũ ⁊ est aduerbiũ loci. ibi
mẽte alienus hic est ar. ꝙ si scholaris recedit de stu
dio non aĩo reuertendi ꝙ non gaudeat priuilegijs
scholariũ. ⁊ si miles eodem aĩo recedat de exercitu ꝙ non gau
deat priuilegio militari. Si aũt recedant aĩo redeũdi tũc gau-
deant oĩbus priuilegijs acsi forẽt pñtes qꝛ non vr̃ abesse q hz
animũ redeũdi. vt. s. de edil. edic. l. qs sit fugitiuus. C. de pxi. sa
cro. scri. l. in sacris. li. xij. fingunt̃ eñi adesse q taliter absunt. vt
e. ti. de pxi. sacro. scri. l. hac lege. in fi. dy. faciũt etiã predicta ꝙ
si statuto caueat̃ ꝙ banniti non debeant morari in villis vel lo
cis. ⁊ si morari reperiant̃ ꝙ cõitas ꝯdemnet̃ in certa pena ꝙ si
aliquis bãnitus transituz faciat vel ibi moret̃ pro comedendo
vel bibẽdo aĩo tñ statim recedendi ꝙ non habeat locum pena
statuti. ¶ Et ad hoc etiam faciunt ꝯcor. q̃ sunt in gl. ⁊ vide etiã
qõ no. C. de sum. tri. l. j. v. ex ꝑdictis etiam insurgit alia pulchra
qõ. In glo. etiam si iurasset in fi. facit optime. C. de priui. scho. l.
fi. §. hoc adijciendo. li. xij. de re mili. l. stipendia. lz sit ꝯtra. e. ti. l.
cum allegatis. dy. ¶ In glo. quid si cũ patre. ibi. §. non minus
⁊ per Azo. in sum. e. ti. §. filij autem.

Latrones.

Ibi germanos. i. hostes.

Si quis in bello.

Qõ primordia-liter erat hostiũ ⁊ iuris eoꝝ occupatione. Ja. ibi in preda est. i. occu
patus sit. ol. ¶ Et no. ex hac. l. ꝙ plus diligi dz q̃ꝑ
ꝓbitate alicuius acquirat̃. dy. Et dic ꝙ si romani habeãt bel-
lum cũ aliquibus. ⁊ romanus aliqd amisit in ipso bello. postea
alius romanus illud in bello recuperat suuz est non aũt illius
qui primo amiserat. so. dicitur ꝙ si romanus aliquẽ ex hostibꝰ
ceperit ⁊ sic est factus eius seruus. ⁊ postea iste ad suos redijt
facta pace. postea iterũ belluz incipiat̃. ⁊ iste iterũ capiatur ab
aliquo romano non sit istius romani scdo capiẽtis immo dz re
stitui q primo ceperat quasi seruus. ⁊ hoc verũ nisi actuz sit in
pace ꝙ captiui liberarẽt̃ ⁊ redderent̃. vñ si fuit pactio recessit
quasi semꝑ remãserit capientis sibi dz restitui licz aufugerit ⁊
postea ꝑ alium capiatur. ⁊ sic magis est meuz qõ prius in bello
acquisiui ꝙ restituitur mihi ꝑ postea capientẽ. vt in versi. pau
lus q̃ꝑ meum ꝓprium qõ in bello non acquisiui ꝙ si postea per
alium recuperet̃ mihi non restituitur. vt in prin. s. ⁊ hoc inten-
dit hec lex. ol. Et in hac. l. reprehẽdit̃ labeo a paulo emulo suo
dicebat eñi labeo ꝙ si qd de rebus nostris erat captũ ab hosti
bus ⁊ postea recuperatũ a nostris militibus qõ efficiebatur ꝑ
da capientium non aũt iure postli. reuertebatur ad priorẽ dñz
qõ paulus reprobat ponendo exemplum qõ sequitur in versi.
paulus. immo oppo. ⁊ vr̃ ꝙ paulus iniuste reprehendat labeo
nem. nã aut illud qõ a nobis captum fuerat mobile aut immo-
bile. si erat immobile tunc verum dicit paulus. vt. s. e. l. si capti
uus. §. j. deierat immobiles tunc verũ vr̃ dictũ labeonis. vt. s.
de acqui. re. do. l. transfugã. ⁊ sic cum per distinctionẽ possit sal
uari dictũ labeonis vr̃ iniuste reprehensus a paulo. vt. s. de pe
ti. here. l. ⁊ non tantũ. ⁊ de no. codi. cõpo. §. quibus aduertatis.
qꝛ glo. mirabiliter intelligit hãc. l. dicit enim ꝙ hec lex intelligi
tur de rebus mobilibus que ante nostre erant alieno iure q̃ꝑ iu
re belli ⁊ tunc optime procedit qõ dicit labeo aut erãt plus fa-
cte nostre iure belli. ⁊ tunc si reuertunt̃ ad hostes deinde recu-
perant̃ ꝑ nostros debẽt restitui primo capiẽti iure postliminij.
⁊ sic colligit hic glo. notabile qõ firmius occupata prius ⁊c. sed
ꝭm intellectũ glo. remanet obiectio ꝙ paulus non recte repre-
hendat labeonẽ nisi ꝙ forte indistincte locutus est ⁊ debent di
stinguere. vt. s. Sed mihi non placet iste intellectus. naz ꝙ hic
notat facti accidentiã ⁊ loco exẽpli ponit sicut. s. de vi ⁊ vi ar. l.
j. §. ꝙ vulgo. idem eñi est si res mobilis prius nostra fuisset ali-
ter q̃ꝑ per bellum sicut aperte pz. s. eo. l. ij. §. equus. ⁊. l. in bello.
§ si quis seruũ. ⁊. l. si quis ingenuam. v. ꝙ si publice. ⁊. l. ab ho-
stibus captus. ¶ Ad. l. transfugã. not. ꝙ ibi loquit̃ in re tali q̃
vitio suo ꝑuenit ad hostes vicz vitio fuge quã nõ solũ occupa-
re sed etiã occidere licz in alijs rebus secus ꝑ iura ꝑdicta. ⁊ sic
breuiter refert aut res ꝑuenit vitiose aut sine vitio. vt. s. eo. l. ij.
no. ⁊ idẽ in. d. l. transfugã. ¶ Et ex predictis determinant̃ qõ-
nes que de facto occidunt de rebus acceptis ꝑ hostes nostros.
⁊ postea recuperatis per nos iure belli si ponimus eos hostes
legitimos. vt qꝛ imperator bellum eis indixit. vt. s. eo. l. hostes.
aliter non haberẽt locũ predicta. vt. s. e. l. si quis ingenuam. §.
fi. ol. ¶ In glo. ne sit preda. in fi. ⁊. s. de fideicõ. liber. l. si filius.
§. j. ⁊ ibi tangitur in glo. ol.

¶ De re militari. Rubrica.

Super rubrica.

Qõ sit iustum bellũ tetigi. s.
ti. pxi. l. hostes. ⁊ no. in glo. ⁊ ꝑ Arch. xxiij. q. ij.
in summa. ⁊. c. j. ⁊ ꝑ Inno. de resti. spolia. c. olim
primo vtrum clericis sit licitum bellare vel bel
lantibus consilium dare. habes. xxxvj. dist. c. si
quis per Archi. ⁊ extra de vita ⁊ hone. cleri. clericus miles in
comeatu existens non gaudet priuilegijs. ĩ. eo. l. j. ⁊ de delictis

militaribus.j.e.l.ij.de pena deser.j.e.l.desertore.ꝛ qđ ibi punitur vbi deliquit pene militū.e.l.§.pena. Quis sit emansor.e.l.§.emansor. Qđ iudex debeat dare defensionē reo etiā non petenti.e.l.§.si pſidis. Qđ in pluribus deliquit mitius punit.e.l.§.si plures.ꝛ ꝙ binus actus inducit ꝯsuetudinē. De ꝯfugientibus ad hostes.e.l.§.is qui.ꝛ de inuētis in itinere cū rebus vetitis. ¶ De milite alienāte arma in bello.e.l.§.miles.vn̄ dicat bellū.e.l.§.in bello.ꝛ ꝙ faciēs ꝯtra precepta ducis belli capite punit.nā si rē bn̄ gesserit ꝛ an sit semp obediendus pcepto superioris. ¶ De faciēte seditionē.e.l.§.qui seditionē. Qđ ppositum exercitui non defendit si occidat capite punitur.e.l.§.q ppositum. Et an liceat in bello fugere.j.e.l.oē delictū.§.qui in acie. De damnato ad bestias.e.l.§.ad bestias. Et an sit maior pena ꝙ̄ simplex capitalis. De deportato i isulā exilio ppetuo ꝛ tpali.e.l.§.in insulā. De relegāte ad tps an possit ad militiā aspirare.e.l.§.ad tps.ꝛ ꝙ militia est honor an accusatus de crimine pendente accusatoiōe possit fieri miles.e.l.§.reꝰ capitalis ꝛ an si fiat puniat per iudicē militarē.ꝛ de hoc in.§.se.ꝛ sequēti. An miles exautoratus efficiat infamis.ea.l.§.exautoratus. Qđ post desertionē in alia militia militantes puniunt.e.l.qui post desertionē.ꝛ maius delictū est detractare militiā ꝙ̄ appetere. ¶ Qđ filius magis debeat obedire patrie ꝙ̄ patri.e.l.§.q filiū. ¶ De emansore ꝛ desertore ꝛ ꝙ sit grauius delictū.e.l.§.fi.ꝛ.l.se.in prin.ꝛ.§.j.ꝛ ꝙ ex adiūctione criminū quis grauꝰ punit. Qđ parcatur se sponte offerenti.e.l.§.qui in desertorē. ¶ De pena capti ab hostibus qui redire pōt ꝛ non redit.e.l.§.qui captus. Qđ non pōt plene pbari pbatur argumētis.e.l.§.a barbaris.ꝛ semel malus semp pſumit malus.ꝛ sic de pterito pſumimus ad pn̄s.vt ꝛ.s.e.l.desertorē.§.is q. ¶ An ambasiatores capti tpe captiuitatis debēt habere salariū.e.l.§.q ab hostibus. ¶ Si ptās pmisit bānito extrahere de banno si faceret ꝙ haberet alios bānitos.an hoc facere possit.ea.l.§.fi. ¶ Desidia ꝛ negligentia delictū est in milite.j.e.l.oē delictū. Qui manus inijcit in ppositum suū capite punit.e.l.§.q manus. ¶ De pena exploratorꝫ ꝛ reuelantiū secreta.e.l.§.exploratores. ¶ De pena vulnerātis cōmilitionē.e.l.§.si quis cōmilitonē. ¶ De pena militis se vulnerantis vel occidentis.e.l.§.q se vulnerauerit. ¶ De delinquētibus per vnū an lasciuiā an mitius puniatur.e.l.§.q per vnū. ¶ De pditoribus.j.eo.l.pditoribus.ꝛ de autoratiōe militū.ꝛ degradatione clericorū. Qđ mota controuersia status an is qui motꝰ est remaneat in eodem statu.j.e.l.qui status. ¶ Et an interdici debeat administratio tutori vel plato accusato de suspecto. Qđ milites predia cōparare non possint vbi militāt nisi esset paterna.j.e.l.milites phibent.ꝛ si delictum peruenit ad casū in quo non esset delictum non punitur. ¶ De deserente excubias ꝛ eius pena j.e.l.qui excubias. Et an restitutus percipiat salariū seu stipēdium serui ab oī militia prohibet.j.e.l.ab oī. ¶ De officio presidentis exercitui.j.e.l.officium.ꝛ ꝙ seruare dꝫ leges quas imponit alijs ꝛ non debet licentiare milites vel equos de facili.ꝛ quod rectores ꝛ domini non debent esse fragiles ad gratiam. ¶ Quod presidens exercitui debeat exercitare milites circa bellica.eadem.l.§.officium. Quod milites non possint emere agrum vbi militant.j.e.l.milites agrum. ¶ De tribus speciebus missionū ex quibus remittunt milites.j.e.l.§.j.ꝛ.ij. Qđ milites debeāt reuerentiam ptātibus suis.e.l.§.irreuerens.ꝛ ꝙ subditus non dꝫ se erigere vel defendere ꝯtra dn̄m. Quod fugiens de custodia non fit desertor.e.l.§.eius fugā. ¶ Si pater pn̄tat filium bannitum ad mortē ꝙ mori non debeat.e.l.§.desertorē. ¶ De illo qui excessit spacium cōmeatus ꝙ iō debeat hr̄e tpe quo impeditus fuit casu fortuito.j.e.l.qui cōmeatus.ꝛ quō probet casus fortuitus de pena alienantis arma.e.l.§.j.ex cā desertionis dānatus ꝛ restitutus non hꝫ stipēdium medij tpis.j.e.l.ex cā. Et sic nec clericus excōicatus ꝛ absolutꝰ dꝫ hr̄e distributiones medij tpis qui metu criminis aspirat ad militiā ea priuatur.j.e.l.§.fi.ꝛ miles turbator pacis capite punitur.e.l.§.fi.ꝛ pulchra de pace.

m **Ilitum.** Ibi ne.i.sicut.vel.i.tanꝙ̄.ol.

Desertorem. Scilicet militē ꝛ quis sit desertor habetur.j.e.l.§.emāsor.ver.desertor.ꝛ.C.desertorem.l.j.ibi cū eulogio.i.vituperatione.ol.vel vt in glo.ibi si quid grauius.s.cōe delictum.Ol.

Pena militum. In glo.hec tamen consuetudo non seruatur vltra montes immo altius suspenduntur ꝙ̄ plebei.

Emansor. a Ibi emanet.idest extra castrum manet.Oldr

a ¶ Emāsor. adde ꝙ miles non pōt suspēdi.bal.in.c.j.§.si qs rusticus.de pace tenēda a

¶ Iudex debet offerre reo copiam defensionis etiam non petenti.

Si presidis. Ibi subibit.i.puniet sicut desertor.Ol.in ver.sicut ad diē.ibi tpis.i.spacio tpis post diē elapso.Ol.ibi facta prius copia. ¶ Notandū ergo ꝙ iudex † dꝫ offerre copiā defensionis reo etiā non petēti.vt.C.de iur.fis.l.facultas defensionis.li.x.ar.tn̄ ꝙ nō teneat offerre nisi petēti.s.de qōnibus.l.vnius facinoris.§.cognitorum.ol.vbi de hoc dixi.ꝛ p hoc.C.de vē.rerū fisc.cum priuato cōium.l.vnica.li.x. ¶ In gl.j.dic in fi.vbi dicit ꝙ desertor priuatur merito stipendio ꝛ his dicitur desertor qui nō redijt die statuta.vt hic interim.ergo.dū est intra tps hꝫ salariū.vt pbatur.C.de eroga.mili.anno.l.per hanc.§.super his.li.xij.ꝛ pꝫ.j.e.l.pe.Old.

Si plures. No.ꝙ mitius punitur qui cum pluribus deliquit. Et sic intelligitur.j.eo.l.non oēs.§.qui in pace.Dy.ibi pena cōpetēti.s.arbitrio iudicis.cū determinata non sit.vt.s.de penis.l.hodie.de effra.ꝛ expil.l.j.§.expilatores.ꝛ allegatur iste tex.cū ꝯcor.in gl.positis ꝙ binus actus inducit ꝯsuetudinē.Dy.de quo an sit verū dixi.C.de epi.audi.l.iij.ꝛ que sit lō.ꝯsue.super rubrica.

Is qui ad hostes. Ibi patiantur propter alia crimina.ol.ꝛ dic qđ loquitur in priuato ƀm vnam expositionē vel in milite ƀm aliā ibi pcedentis actus. Et sic no.ꝙ per pcedentia intelligere possumus sequētia.vt ꝛ.j.e.l.non oēs.§.a barbaris.nā pſumptio est de pterito ad pn̄s.vn̄ dicit preterea ex trāsacta vite vita dicimus quid de subsequēti ꝯuersatione pſumamus.vt extra de pſum.c.mādata.vbi de hoc sic.ꝛ econuerso pſumit lex de psenti in pteritum.vt.C.de adul.l.si qui.ꝛ ibi no.ꝛ de pba.l.iij.et ibi in glo.ibi vt veteranus quidā non habēt ista verba in textu sed bn̄ debēt esse ibi emerita.s.veteranorꝫ stipendia p eo etiaꝫ tpe quo fuit apud hostes. ¶ In glo.j.voluntarie.ibi pcessit.et sic punitur actus iste pcessus inceptus sed non perfectus acsi foret ꝯsummatus qđ est ꝯtra id qđ glo.no.s.de penis.l.si quis aliquid.§.j. Et facit ad qōnem illius qui deprehendit in itinere portans victualia ꝯtra vetitum.de quo dixi.C.de seruis fugitiuis.l.si fugitiui.

In bello. Bellum vnde dicatur vide per Archid.xxiij.q.j.in summa.ibi rem bn̄ gessit notabilis est iste tex.ꝛ sepe allegat ꝛ ꝯcor.s.ea.l.§.si presidis.s.ad.l.iul.maie.l.iij.in auꝫ.de mand.prin.col.iij.ꝛ de armis.col.vj.ibi fossam quis transit reuertēdo ad castra.ol.s.de rerū diui.l.fin.Ol. ¶ In glo.magna est veritas.ibi.l.qm̄ iudices.so.vt not.j.de reg.iur.l.non vr̄.§.qui iussu.ꝛ no.ƀm dy.ꝛ alios.s.de aqua plu.ar.l.ꝙ̄ꝙ̄.in prin. ¶ Vel dic ƀm Ja.de bel.aut ex malo sequit bonū simplr.ꝛ inde nullū imminet periculū vel dānum.ꝛ tunc non punit.vt.s.ad.l.aquil.l.si seruus seruū.§.si oliuam.ver.ꝙ si in.l.si alius.§.pe.ver.plane.s.ꝙ vi aut clam. Aut ex malo pōt seq bonū ꝛ malū.ꝛ tunc siquidē operat quis malum ꝯtra phibitionē psone siquidē psone publice si phibitio est legitima.ꝛ est certum vel dubiū.punit etiā si reꝫ bene gesserit.vt hic cum ꝯcor. Si aūt phibitio est illegitima nō punit qꝛ non dicitur operari malū sed bonum simplex.vt.d.l.qm̄ iudices.ꝛ vt no.d.l.ꝙ̄ꝙ̄.si vō ꝯtra phibitionē psone priuate siquidē phibitio est licita punitur ꝙ̄uis inde pueniat bonū.vt.C.de neg.gel.l.fi.cū ꝯcor. Si vō illicita nō punitur qꝛ non dr̄ esse operatū malum sed bonū simplr.vt.s.de reli.ꝛ sumpti.fu.l.at si quis.§.labeo.cū ꝯcor. Ja.de bel. In ea.glo.in fi. Sed ibi is qui prohibebat non habebat ius prohibendi.Dy.

Qui seditionem. Ibi si intra.i.ppter.Jac.ibi vel p etiā.Jac. ¶ In glo.al's auocare cū dicit dic.i.ꝯgregare militiā pſidis solēt ad hoc maleficiū puniendum.

Qui prepositum. Ibi vel deseruerunt vtrū q est in prelio cuꝫ ciuibus suis videns ꝙ eis defensare non pōt licite fugere habet.xxiij.q.j.c.vlti.ꝛ vide in lombarda de exercitationibus ꝛ his qui in hostem contempserint ire per totū.

Qui cum vno. In glo.in fin. Et facit C.qui testa.facere pos.l.eunuchis.ꝛ an talis possit pmoueri ad cardines sacros.vide in summa de corporibꝰ vitiatis per hostiē.i.c.ex parte.

Ad bestias. Tergendas vel custodiendas si aliter dicatur profugienti augebitur pena ꝛc.sic.s.de falsis.l.quicūꝙ̄.secus vbi bestijs subijcitur quia tunc vltimo condemnatur supplicio.vt.C.de plagia.l.fi.Jaco.ibi pfugit

ibi profugit penā Ja. ibi dedit sine dissimulatione Ja. ibi capite puniēdus est. ¶ Notanduꝫ ꝙ maior pena est capite puniri quā bestijs subijci vt. ṡ. de sal. l. quicunqꝫ. ¶ Sed ꝯtra. ṡ. e. de desertorē. §. is qui hostes. q2 ibi dānatio ad bestias equiparatur dānationi furcarū ac dānatio furcarū maior est ꝙ̄ simplex capitis dānatio vt. ṡ. de pe. l. capitaliū. ſꝫ expone ad bestias vt. ṡ. exposui ⁊ sic cessat ꝯtrariū Ja. ibi passus est not. ar. ꝙ ille qui patitur se eligi cū sit indignus punitur cōsentiēdo electioni. ¶ Itē no. dissimulantē defectū suū plus puniri ꝙ̄ ille qui nō dissimulauit. Ja. ⁊ per hāc. l. §. pri. ⁊ se.

Ad tempus. Ibi honores militie not. ꝙ militia honorabilis est Ol.

Reus capitalis. Idest accusatus. ¶ Et dic ꝙ duobus modis pōt legi. ¶ Primo sit accusatus d crimine capitali si nomē det militie hoc ipso est capite puniēdus a iudice militari q̄si maius delictū sit militiā maculasse ⁊ ideo nō est remittendus ad primū iudicē quāuis cepta fuerit cā vel aduocatus requirēdus cū remissus nō posset effugere penā capitꝫ quā in cām euētuū dꝫ pati a iudice militari q2 dū reus erat criminis volūtarie se tūc militie dedit ꝙ si ex hmōi crimine erat accusatus ignominiose mittendus est a militia ⁊ ad suum iudicem remittēdus nec recipit volens postea militare ⁊ ḃm hoc nō est. §. ibi ignominia missus. ¶ Scdo sit reus criminis capitalis. i. qui dicit̄ cōmisisse capitale crimē siue in veritate cōmisit dans nomē militie capite punitur per iudicē militarē corā eo. de hoc crimie accusatus ⁊ cōuictus nec remittēdus est ad iudicē vbi reus postulatus est. i. postulari potuit. ¶ Si vero cā dicta sit corā primo iudice contra hunc accusatū vel sit aduocatus ante ꝙ̄ nomen caret militie ignominia remittitur ad suū iudicē. ⁊ ḃm hoc est. §. ibi si dicta cā. ⁊ ḃm hoc nō est ꝯtra. l. si qs postea. ṡ. de iudi. ⁊ erit ibi. §. si dicta cā. ⁊ ponit̄ si ꝓprie ꝑ ꝙ̄uis. ¶ Tertio modo legit̄ vt sit sensus accusatus de crimine capitali factus miles etiā voluntarius reperto crimine capite punitur a iudice militari nec remittendus erit ad iudicē corā quo fuerat postulatus. sed si primo militasset ⁊ postea deliquisset audiendus est a iudice militari ꝙ̄uis cā dicta sit corā alio iudice vel requirendus aduocatus. ⁊ ḃm hoc est ꝯtra. d. l. si quis postea. ṡ. de iudi. ꝙ aūt sequit̄ ignominia missus exponēs ḃm ꝙ in primo casu exposui. Jaco. ibi eo vbi. i. ad illū locū. ol. In glo. j. verum sit ibi publice ꝓdest ar. e. l. milites agrum. in prin. Ol.

Ignominia. Missus militia a qua remissus ē iaꝫ crimine accusatus. ⁊ vr̄ iste. §. recte ꝯtrarius precedenti nisi dicas ꝙ precedens. §. loquit̄ q̄n in fraudē dedit nomen militie hic non ꝯstabat ꝙ in fraudē vel dic vt. d. §. dixi. vel vt hic in glo. no. ¶ In gl. a suo iudice. ibi. l. imperialis. ⁊ dic vt ibi dixi. ⁊ vt no. extra de testi. c. testimoniuꝫ per omnes.

Non omnes. Ibi nec tū nec his qui ante. s. militiam negociū. i. liteꝫ habuerūt est facile indulgendum quasi dicat facillimum esset si indulgeret extra ordinem iudicationis. idest non ex ordine iudicantis cum peccat. Ja. vel dic ꝙ non est de facili remittēda pena extraordinaria. ibi qui subaudi illius qui ⁊c. dy. ibi si in transactione recidit. i. si transegerunt de negocio de quo erat lis. dy. ¶ In gl. due partes. ⁊ dic extra ordinē iudicationis ⁊c. old. ibi quasi dicat hic prosequitur primam oppositionem. Oldr. ¶ In glo. s. negociuꝫ illud. s. principale in cuius fraudē dicebat̄ ad militiā aspirasse. ad qd̄ facit. j. e. l. milites agrum. §. is qui. ol.

Exautoratus. Ibi remittēdus est. i. prohibēdus esset a militia qd̄ cēt absurdum. vt. ṡ. dixi. Ol.

Qui post. Ibi legive. i. eligi in ver. grauius. ibi detrectare. i. recusare. ol. ibi. vt. i. sicut. ibi accipitis pena. i. redactione in seruitutē. dy. ibi voluntario militi. i. ꝑ assumptionē vel approbationē militis ad militiam volūtarie aspirantis. ol. vel dic. i. militi volūtarie militiā deserenti. Et est ar. ꝙ in locum clerici deserentis eccl̄iam alius poni debeat de quo dic vt extra de cle. non resi. per totū. Ja. vel dic ꝙ pleruꝙꝫ volūtario militi. i. ꝑ approbationem voluntarij militis numeri supplent̄ sicut fuit ꝑ approbationem barbarij. ṡ. de offi. ꝓto. l. barbarius. ex quo apparet ꝙ est minus delictū se offerre militie ꝙ̄ detrahere ibi numeri supplent̄. i. dicere eo remoto q militiam illicite affectauerat alij in locū eius substituuntur. ol.

☞ Filio an sit licitum receptare patrem bannitum.

Qui filium. Ibi dandus est. Ex hoc ergo colligitur ꝙ filius debet magis obedire patrie ꝙ̄ patri. ⁊ pro hoc. ſ. de mūne. ⁊ hono. l. honori. §. plebei. ṡ. de cap. l. postliminij. §. filius. vbi de hoc tetigi. ⁊ de reli. l. minime. licet extra ordinē littere videatur contra. ṡ. de iusti. ⁊ iure. l. veluti. vbi de hoc dixi plene. ⁊ ibi no. per doc. ¶ Et faciunt ꝑdicta ꝙ filio † nō liceat receptare patrē bannitū. si tū receptet mitius punit̄ ꝙ̄ extraneus. vt. ṡ. de receptato. l. ij. ol. ibi sollicitauit. i. sollicitari passus est. odl.

Et dictum. Ibi desertorem. improprie tū sed hoc faciebat sumēdo desertorē vt gen⁹ ꝑut dicit spēm. vt. ṡ. e. l. iij. §. emā sor. ol. ibi offerat̄. no. paria sunt se offerre ⁊ offerri. ar. ꝯtra. j. l. pri. ibi sed ⁊ si fuerit vltro ⁊c. sed hic in emansore hic in desertore. Ja. ibi affiniū apud quos moram traxerunt. ol. ¶ In gl. qui non diu stabāt. sed ꝑ plixum tēpus vagaturus deducitur. Emansor qui diu euagatus ad castra reuertitur. vt. ṡ. e. l. iij. §. emansor. ⁊ prolixum ⁊ diu arbitrio iudicis committitur. vt ibi. ol.

Non omnes. Supra de pena emansoris dixit hic de pena desertoris. Ja. ibi sil̄r. i. equaliter. ol. ibi ante acce. vite. ad hoc extra de ꝑsum. c. mandata. ⁊ qd̄ dixi. ṡ. e. l. iij. §. his qui ad hostes. ibi cū pluribus. q2 tūc mitius punit̄. vt. ṡ. e. l. iij. §. si plures. ol. ibi necessitudine. i. necessitate sibi ꝑ alium imposita. ol. sed vr̄ inter hoc non referre. vt. ṡ. l. pri. §. si. sed dic vt ibi dixi.

Qui pacem. Ibi grauius puniēdus est. no. ergo ꝙ ex adiunctione vel ꝯcursu criminum maior pena imponit̄. vtpote ꝑ hāc autoritatē crimine. vt ṡ. hac. e. l. in prin. ad. l. iul. de adulte. l. mariti lenocinium. §. fi. et l. vim passam. §. ꝑscriptione. ⁊ ꝓbat̄. C. de rap. virg. l. vnica. §. q̄ multo magis. ⁊ ad hoc. ṡ. de penis. l. relegati. de priua. delic. l. nūꝙ̄. ibi itē desertor. Expone itē. i. iterū. q. d. scdo desertor. al's est in littera deserendo. ol.

Qui in desertionem. Ibi si se obtulerit isto. ꝙ partitur se sponte offerēti. ad hoc extra de transla. epi. c. inter corporalia. §. vlti. ⁊ ad hoc optime. C. de his qui se def. l. j. li. x. cū ibi nota. in glo. ⁊ ꝑ Ddof. j. e. l. milites agrū. §. fi. ¶ Sic etiaꝫ parcit̄ ei qui sponte ꝯfitetur extra de fur. c. vlti. l. di. c. presbyterū. ⁊. xij. q. j. c. in primis. C. ad. l. iul. ma. l. quisquis. in fi. mitius etiā agit̄ cū spōte ꝯfitente in iudicio ꝙ̄ cū ꝯuicto extra de symo. c. de hoc aūt. ⁊ ibi in glo. ⁊ de eo ꝙ quis sponte facit ꝑmium ꝯsequit̄ non si coactus. ṡ. ad trebel. l. si instituta. §. ij. xviij. q. iiij. c. sunt qui. ⁊ de ista materia vide bñ ꝑ Host. in summa de accu. rubricella de inquisitionibus. §. qualiter. ver. sed nunquid. mitius in brocardis de ꝯfessionibus. rubricella pena alleuiatur sponte confitenti mitius etiam punitur qui ꝯuincitur ꝑ pugnā seu duellū ꝙ̄ per testes. vt dicet. j. e. l. vlti. §. miles turbator.

Qui captus. In glo. prima. ibi. §. ⁊ desertionis. ⁊ xxiij. q. j. c. cum per bellicā. ol.

☞ Semel bonus semper presumitur bonus.

A barbaris. Idest hostibus. oldr. ibi sed hoc. s. vtrū sponte ad hostes fugerint an capti sint inuiti. Dy. ¶ Collige duo ex isto. §. ad que sepe allegat̄. primo ꝙ illud qd̄ non pōt plene ꝓbari argumentis ⁊ indicijs. probatur de quo plene dixi. C. de rei ven. l. iudicia. secūdo allegat̄ ꝙ qui semel bonus ꝑsumit̄ bonus †. ⁊ ecōtra de accu. l. si cui. §. hisdē. ⁊ de hoc plene no. per dy. ⁊ alios extra de regu. iur. c. semel malus. ⁊ tetigi. ṡ. e. l. iij. §. is qui ad hostes. C. de eta. ⁊ qualita. c. accepimus. ⁊ qd̄ ibi no. in glo. ꝙ semel reputatus dignus si postea eligatur reputandus est dignus. Si tamen aliquis fuit bonus ⁊ postea mala committat bona precedant non excusatur a malis postea factis. nec. vij. q. j. c. oīs. ⁊ ibi in glo. et xxxvij. di. c. si quis grāmaticā artē. ⁊ ibi in glo. Itē oē bonū presumitur bñ factū extra de renū. c. in presentia. ⁊ de presum. c. vlti. ⁊ ecōtra oē malū presumitur malefactū. e. ti. c. j. C. de sicca. l. j. ibi no. ⁊ de iniur. si non ꝯuitij. ⁊ de malefacto. non pōt bonū presumi. nec eꝯtrio. xlvj. di. c. sunt nonnulli. in fi.

Qui ab hostibus. Facit ꝙ ambasiatores capti salarium habere debeant tpe captiuitatis. ⁊ pro hoc. C. e. l. j. li. xij.

Qui transfugit. Hic est expressum ar. ꝙ si ꝑtās affidauit bānitū ⁊ ꝑmisit eum cancellare ⁊ eximere de bāno si faceret ꝙ ꝑtās haberet aliū bānitū vel si aliū vel alios bānitos ꝑsūtaret ꝙ talis ꝑmissio valeret ⁊ qd̄ debeat cancellari. ⁊ ꝑ hoc. ṡ. ad. l. iul. ambitus. l. j. de custo. reo. l. in eos. vbi de hoc dixi. l. qsqs. in fi. ⁊ ibi ēt de hoc dixi in lectura vltima. prin. ver. itē non ex fine.

Omne delictum. Ibi disciplina.scilicet militum.Ol.

☞ Conspirationem faciens contra suum episcopum punit vltimo supplicio.

Qui manus. Ratio huius.§.potest esse, q2 ius publicum offenditur.vt in decretis.j.di.c.ius publicum.⁊ alias dicitur qui offendit sacerdotes tāꝙ pro publico crimine.vt in decretis.ij.q.j.in primis.⁊ ita ex persona aggrauatur iniuria.vt insti.de iniu.§.atrox.⁊ extra de calū.c.j.Et ad hoc facit.§.de epi.⁊ cleri.l.si quis in hoc genus. ¶ Item qui conspirationem facit † contra suum episcopum vltimo supplicio punitur ⁊ curie seculari traditur.vt in decretis.xj.q.j.si quis sacerdotum.⁊.c.coniurationem.⁊ concor.etiaz ad istum.§.s̄.de iniur.sed si vnius.§.quedam.⁊.§.filiofa.⁊ bene extra de sen.excom.c.cum illoꝝ.vbi plus punitur inijciēs manum in prelatum suum ꝙ in alium.ibi augetur aūt in eodē genere delicti magis punitur vnus ꝙ alter.xl.dist.homo christianus in glo.⁊ lectura ibi contumacia.s.tempore belli commissa.vt.s̄.e.l.iij.§.in bello.al's mutat militiā.vt.s̄.e.l.qui cū vno.§.qui post.Ja.

Exploratores. No.pulchrum.§.contra nunciatores seu reuelatores secretorum sibi commissorum.Et ex hac causa amittit vasallus feudum si reuelet secreta dñi sui in vsibus feud.qualiter vasallus iurare.c.j.⁊ de feu.⁊ benefi.c.liber homo.⁊ pro hoc.s̄.deposi.l.j.§.si quis tabulas.⁊ de hoc no.in summa.quib.mo.feu.amit.§.item amittit.nec secreta patrimonij pupilli debent propallari.C.de ali.pupil.prestan.l.ij.⁊ qñ in quibus quarta pars.l.ij.li.xij.⁊ agitur iniuriarum contra illum qui audiuit in secreto legi testamentum ⁊ propallauit.s̄.ad.l.aquil.l.si quis testamentum.§.ij.⁊ ad hoc in lombarda de his q secreta regū fraudulēter inquirunt.ibi caligatus expone vt.C.de nup.l.a caligato.

Qui se. Ibi animaduertatur.i.nō dānetur ad aliquā corporalem penam.Ol.

Per vinum No.ꝙ ebrius delinquēs mitius punitur.⁊ ad hoc vide.xv.q.j.§.de furiosis.⁊.c.sequētibus.cū ibi no.in glo.⁊ per Archi.⁊ qd plene dixi.C.si quis impe.maledi.l.vnica.

Proditores. De istis proditoribus vide xlvj.dist.c.nōnulli.al's clericus.per Arch.ibi exautorati. ¶ No.ꝙ degradatione clericoꝝ qui degradati traduntur iudicio seculari.vt extra de penis.c.degradatio.li.vj.ol.⁊ vide.j̄.e.l.fi.⁊ qd ibi dixi.

Qui statum. No.sola ꝯtrouersia seruitutis nocet etiam libero vt interim nō sit per oia in eodem statu in quo erat lite nō mota.⁊ ad hoc.C.de ꝓcu.l.reum.qd facit si aliquis vocetur ad munera vel collectas ⁊ ipse dicit se nō teneri an pēdente questione possit compelli an differatur vsqꝫ ad sentētiā de quo no.C.de liber.cā.l.lite.⁊ facit.j̄.de mune.⁊ hono.l.reus delatus.al's incipit delatus reus. ¶ Item facit ad questionez que fuit bonoñ.de facto.s.eoipso ꝙ tutor accusat̄ de suspecto interdicatur sibi administratio ante lit.ꝯtest.⁊ videret̄ ꝙ non.vt.C.de suspe.tut.l.eū qui.vbi de hoc dixi.⁊ insti.de suspe.tut.§.si quis aūt.dum dicit pendente cā.Doct.tñ bonoñ.determinauerunt ꝙ etiam lit.non contest.interdicēda esset administratio propter verbum maxime hic in littera positum.idem videtur posse dici de prelato accusato de dilapidatione de quo dic vt extra de accu.c.pe.⁊ fi.

Milites. Ibi sed si nondum.excusatur ergo a pene impositione delictum.quia deuenit ad eum casum a quo incipiendo non delinquitur ⁊ hoc si deueniat nondum delata causa.al's secus vt hic pꝫ.⁊.j̄.e.l.milites.ver.is aūt.⁊ si deueniat in euz casum sine delicto militis.al's secus.vt.d.l.calices.§.illud.Dyn.ar.s̄.ad turpil.l.in senatus.§.si propter.Sed si in principio caret delicto.lꝫ postea incidat in casum delicti cessat pena.vt.d.§.illud.⁊.s̄.de fal.l.j.§.pe.Dy.Item est ar.iste ver.ꝙ multos post militiam completam de crimine militari accusari nō possint.ar.contra.C.vt oēs tā ciui.ꝙ mili.iudi.l.j.⁊ concor.cū hac l.j̄.e.l.milites.§.is aūt.Ja. ¶ Item no.ex fi.ad statuta lōbardie quibus prohibent̄ non subditi acqrere ꝙ possint heredes institui.pro hoc.C.de secun.nup.l.si quis prioris.vbi de hoc dixi in glo.qd non potest ibi.l.aristo.⁊ dic vt ibi no.⁊.s̄.de furtis.l.his enim casibus.que continuatur cum.l.hereditarie.in fi.so.vt no.per Dy.⁊ alios extra de reg.iur.c.potest quis.li.vj.⁊ no.j̄.de admi.rerū ad ciui.perti.l.ij.§.j.in glo.⁊ ibi dicaz.vel dic secundum Ray.ꝙ illud speciale.vt patet.j̄.de verbo.signi.l.sciē dum.§.j.

☞ Excommunicatus si postea absoluatur non debet habere distributiones medij temporis.

Qui excubias. Ibi medij tēporis quo fiūt in desertione.⁊ est ar.ꝙ testis falsus absolutus non pōt amplius testificari nisi sibi sit specialiter cōcessum a principe.de quo tactum fuit.s̄.e.l.qui cum vno.§.ignominia.Dy. ¶ Itez est ar.ꝙ excōicatus si postea absoluatur nō debet habere quotidianas distributiones † medij tpis.vt ⁊.j̄.e.l.pe.⁊ no.in spec.de fructibus ⁊ interesse.§.fi.ver.⁊.No.⁊ per Bar.extra de ap.c.pastoralis.§.verum.in glo.qui enim ⁊c.

Officium. Ibi obseruanda.i.non solū debet dare ⁊ statuere sed obseruari facere.vel non solum debet alijs dare sed etiā in se seruare.⁊ ꝺm hoc collige dictū Catonis.Patere legem quam ipse tuleris.⁊ ad hoc.C.de legi.l.digna vox.cū ibi no.ibi parcissime cōmeatum dare.No.contra potestates ⁊ duces belli q de facili licentiant milites vel pedites ab exercitu. ¶ Itē no.ꝙ non potest prohiberi equus ab armis duci extra ciuitatem ⁊ ꝙ milites nō debent mitti venatum.⁊ no.circa hec moralia verba Augusti.ꝙ facit pro potestatibus ⁊ rectoribus ⁊ dñis ꝙ non debeāt esse faciles ad gratias ꝯcedendas ne alij postea petāt idē.⁊ ita modus non adhibeatur.

Officium. Ibi ad excitationem producere.vt armoꝝ quotidiano vsu siue exercitio ad bella se preparent.vt.C.e.l.milites.Dy.

Milites agrum. In gl.q2 in ea.⁊ sic no.ꝙ vbi cessat rō legis cessat lex.Dy.ad hoc.s̄.de iure pat.l.adigere.§.ꝙuis. ¶ In glo.qd ergo in fi.Ex his no.ꝙ si clericus cā contra se mota coram epo fiat laicus ibi erit nihilominus terminanda.vt.s̄.de iudi.l.si quis postea.⁊.l.ibi ceptum.⁊ idem econtra.⁊ ad hoc extra de foro compe.c.significasti.⁊.s̄.e.l.milites prohibentur.ver.sed si nondum.⁊ de hoc dixi.s̄.de bonis damnato.l.cum ratio.§.ex bonis.⁊.C.de epi.⁊ cle.aut.causa.que fit cum monacho.

Itineris miles. Ibi capite punietur forte ab eodē conturione.⁊ no.ꝙ non licet subdito se defendere contra dñm.Ja.

Eius fugam. Ibi etiaz si aut ex aqua forte restitui poterat ꝺm.l.s̄.e.l.non oēs.§.desertor.Et vide pro declaratione huius.§.qd dixi.s̄.de custodia reoꝝ.l.in eos.⁊ ex qui.cau.ma.l.succurritur.

Desertorem. Ex hac littera cōiter tenēt doc.ꝙ si pater filium bannituz ⁊ ad mortem damnatum capiat ⁊ potestati ciuitatis ex qua bānitus est ꝺm morem ciuitatis tradat ꝙ filius puniri ad mortem non debeat ne videatur pater ⁊c.dubito tñ an sic iudicarem.ol.aliqñ vidi per dños ⁊ ciuitates concedi parentibus ⁊ agnatis ꝙ si filios vel agnatos ad mortē presentent ꝙ puniunt̄ pena perpetui carceris tm̄ ⁊ non mortis.⁊ alicubi vidi esse tale statutum.

Qui cōmeatus. Aut licentiatus simpliciter videatur licentiatus perpetuo.⁊ de materia huius.l.vide qd no.vij.q.presentium.⁊ facit bene hec.l.ad qōnē qua queritur qualiter probetur casus fortuitus.Dixerunt em̄ quidaz ꝙ probatur per sacramentum alleg.ar.s̄.de excu.tuto.l.j.§.sufficit.vbi de hoc dixi.⁊.s̄.e.l.non oēs.§.a barbaris.sed male dicunt.Et ideo dic ꝙ probari debet per testes vel alijs modis legitimis per hanc.l.⁊.s̄.de proba.l.in excep.§.j.delegatio l.ij.§.j.⁊ de incen.rui.⁊ nau.l.ne quid.in fi.ij.rub.Old.hoc vide qd no.C.de pig.act.l.si creditor.

Arma. Al's incipit alienasse ibi ⁊ si partē no.partis ap.non quotā contineri sed quālibet rē suppositam toto.⁊ facit ad id qd no.C.de postu.l.si qui.Jac.ibi eoꝝ.s.alienātc.ol.In glo.plus punit̄ ibi sic.s̄.s.ꝙ idē sit in parte qd in toto.⁊ qd magis puniatur q magis deliquit.Ja.

e **X causa.** Ibi ꝙ si ratio.i.causa.⁊ facit hec.l.ad id qd no.s̄.e.l.qui excubias.ol.

Qui metu. Criminis capitali minoris al's hic ipse capite puniret̄.vt.s̄.e.l.qui cum vno.§.reus.⁊.§.ignominia.⁊ ibi no.ol.ibi soluendus est.s.ad hoc vt remittatur ad priorem iudicem.q.d.priuus iudex sub quo accusatus est non potest eū punire nisi primo autoretur

mo autoretur ⁊ degradetur a militia. Et sic facit ꝙ si aliquis
sit accusatus de crimine coram iudice seculari reficiatur cleri-
cus ꝙ non possit per iudicem secularem puniri licite.⁊.l. mili-
tes agrum in suppletione glo.⁊ ad hoc.s̃.e.l.iij.§.si reus.⁊.l.q
status.

1 ☞ Violator pacis dicitur qui carius vendit annonam ꝙ̄ sit
ordinatum.
2 Pax est vinculum charitatis.

Miles. Turbator pacis publice non priuate.vt.s̃.ti.
px.l.nõ dubito.⁊.l.ĩ bello.ĩ vsi.feu.de pace.iu.
fir.l.hac edictali.§.si quis vero ausu temerario potest dici ꝙ il
la tanꝙ̄ posterior hanc corrigat qui autẽ occidit hominem cuꝫ
quo fecit pacem capite punitur.vt in vsibus feu.de pace tenẽ-
da.c.fredericus imperator.sed de iure lombardo videtur ꝙ so
lum amittat vt in lombarda de homicidio liberorum hominũ.
l.qui vero intra treugam.sed dici posset ꝙ ibi conuictus erat
de homicidio solum per pugnam siue duellum.⁊ ideo mitius
punitur ꝙ̄ si alijs legitimis probationibus foret conuictus. q2
multotiens in pugna perdit qui habet iustam.vt eodem titulo
de homicidio liberorum hominuꝫ.l.recolimus.⁊ ibi in glo.⁊ ita
1 in ꝯtrario videť.¶ Itẽ no.ꝙ dicitur violator pacis † qui vẽ-
dit carnis annonã ꝙ̄ ordinatum sit.vt dicto ti.de pace tenẽda
c.fredericus imperator.§.post festum sctẽ acharie.⁊ de hoc di
cetur.j̃.de nũdi.l.j.⁊ de ista materia pacis vide in pace ꝯstãtie
2 ⁊ qd dixi.C.de cadu.tol.l.vnica.in prin.¶ Item not.ꝙ pax †
est vinculum charitatis de iudi.c.nouit.⁊ ad eius obseruãtiaꝫ
quilibet ex precepto diuino tenetue ad romanos.xij.j.ad corin
thios.viij.iij.q.vj.hic ꝯppe in fi.xj.q.ij.ĩter verba.⁊.c.ad aplĩce
post prin.⁊ pulchrum de pace dixi.C.de cadu.tol.l.vnica.in pͥn
ci.⁊ in alphabeto dictione pax.

¶ De castrensi peculio. Rubrica.

SUper rubrica. Vide Azo.in summa.C.e.an
pater sit heres filijfa.militis ĩtestati.j̃.e.l.j.⁊ si
testati.j̃.e.l.ij.si nouerca priuigno relinquat mi
liti ad comparãdum res militares esset castrẽ
sis peculij.j̃.e.l.si mulier.filius miles precipue
debet habere que detulit in castra consentiente patre.j̃.e.l.mi-
les.An filiusfamilias miles in castrensibus possit litigare sine
cõsensu patris.e.l.§.actionem.de filiofamilias milite qui se de
dit in arrogationeꝫ an hac administratione rerum castrensiuꝫ
ea.l.§.si pater.An filiusfamilias miles heres institutus adire
possit sine iussu patris.j̃.e.l.miles filiusfamilias.si vxor dona-
uit marito militi seruum vt manumitteret.an erit suus libertꝰ
j̃.e.l.si militi.¶ Que dicãtur res castrensis peculij.j̃.e.l.si for-
te.⁊ si minor non possit ex forma statuti legare nisi pro anima.
an possit matri legare ⁊ qd amicitia acqriť in militia ⁊ in scho-
lis.⁊ si pater donans filio vt bene merito ⁊ reperiatur male me
ritus an teneat donatio.Si filius miles ꝯdito.testamẽto extra
neum instituat viuente patre quid erit de castrensi peculio.j̃.
e.l.proponebatur.An pater possit libertatem ascribere seruo
filij castrensis peculij.e.l.§.deniqꝫ.An pater viuente filio ha-
beat ius aliquod in bonis castrensibus.j̃.e.l.ex nota.An dona
tio filio militi sit castrensis.j̃.e.l.castrense.An filios habeat li-
beros precipuos.j̃.e.l.pater.si vxor instituat heredem maritũ
filiumfamilias militem an talis hereditas dicetur esse castren
sis peculij.j̃.e.l.diuus.Si filius miles scriptis heredibus mo-
ratur apud hostes quid erit de castrensi peculio.⁊ de quesitis
per seruum eius medio tempore.j̃.e.l.filiusfamilias.Qd dona
tio patris filio militi reuerso an sit castrensis peculij.j̃.e.l.pa-
ter.⁊ an valeat stipulatio inter eos.e.l.§.j.Qd stipulať seruus
castrensis peculij efficitur filij.e.l.§.si seruus.⁊ idem in acquisi
tione legali.vt.§.sequenti.An dos sit in peculio castrensi.j̃.e.l.
dotem.ꝙ reliquit frater fratri non presumitur castrẽsis pecu-
lij.e.l.§.hereditatis.q2 magis ratione sanguinis ꝙ̄ militie reli
quere videtur.⁊ de quibus presumptionibus que oriuntur ex
coniunctione sanguinis si pater omittat hereditatem filij ⁊ te-
neat peculium an teneatur pro peculio creditoribus ⁊ legata-
rijs.j̃.e.l.pater.in prin.⁊.§.j.Qd ius habeat pater in castrensi
⁊ an ille cui est bonis interdictum possit ad missionem prouo-
cari.an hereditas relicta ab agnato cõmilitioni sit castrẽsis pe
culij.j̃.e.l.hereditatẽ.Et facit ad qõnem ambasiatoris medio-
lani super donis eis datis per imperatorem.paganus non po
test decedere pro parte testatus miles autẽ sic.j̃.e.l.§.filiusfa-
milias.Et facit pro opin.ꝙ filius sit heres sine immixtione an
pater possit manumittere seruuꝫ castrensis peculij in testamẽ
to vel inter viuos.e.l.§.si pater.vsqꝫ ad fi.ti.

FIlijfamilias. Ibi defuncto filio im
mo videtur ꝙ ille eo
iure possideat quo possidet bona filij.vt no.s̃.de pe
ti.here.l.iij.j.rñ.Sed dic aut secunda causa est ali-
qua vel esse potest.aut nec est nec esse potest.vt ibi no.¶ Iteꝫ
op.de.l.qui duos.⁊ so.vt hic in glo.Dy.¶ In glo.vltima in fi.
vel dic ⁊ verius ꝙ hic loquitur de filiofa.qui erat in ptãte in.l.
ꝯtra.alloquiť de filio qui tpe mortis factus erat sui iuris.dyn.
vel ibi spectatur secunda causa non prima.

SI filius. In glo.vt ⁊.s̃.ibi.§.neptis.⁊ in
alio.C.de bo.q̃ lib.l.quecunqꝫ.⁊
cõia de succes.l.vlti.Ol.⁊ Ja.¶ In glo.si additur
ibi filiusfamilias.immo valẽt.vt ibi.⁊.s̃.de leg.j.fi-
liusfamilias.in prin.Ja.

SI mulier. Scꝫ nouerca.old.¶ In gl.vt
C.e.l.j.si castrensi peculio mili-
tum ⁊ prefecti anno.li.xij.

MIles. In.§.actionẽ hic est tex.expressus con
tra glo.que dicit ꝙ filiusfamilias liti-
gare non potest de castrensi peculio sine cõsensu pa
tris que est posita.C.de bo.q̃ libe.l.fi.in glo.magna
circa medium.nam iudicium reddiť in ĩuitum.vt.s̃.de ver.ob.
l.inter stipulantem.§.j.sed filius litigat ꝯtra patrem de castrẽ
si peculio etiam eo inuito.vt.s̃.de in ius vocã.l.adoptiuũ.⁊ de
fur.l.si quis vxor.ver.an aũt pater.ergo pꝫ ꝙ etiam pater in-
uito patre litigat quare credo ꝙ glo.illa male dicat.Dy.

Si paterfamilias. Ibi cõstitutiones cõ
cedẽtes filijsfamilias
militibus administrationẽ castrensis peculij.ol.in fi.no.magis
mihi inherere ꝙ per meam militiam acquiro ꝙ̄ ꝙ aliunde ob
uenit sic.s̃.de fideicõ.lib.l.si filius.§.erit.⁊.s̃.de capti.⁊ postli.
reuer.si quid in bello.⁊ ibi de hoc.Ja.

SI militi. Etiam militanti.al's secus.ol.
⁊ Ja.ibi videamus.⁊ videtur
ꝙ sic q2⁊c.Dy.ibi non adnumeretur.s.simpliciter
donauit.Ol.

SI forte. Hec lex multuꝫ allegatur in practi
ca.pro cuius declaratione dic aut
donať res in militia vt equus ⁊ arma ⁊ similia.⁊ tunc
aĩo refert a quo aut res militie non necessarie.⁊ tunc
habet locũ distinctio.Aut donatur ab eo qui erat ꝑ militiã no
uus.aut ab alio.vt pꝫ hic.⁊.C.e.l.j.dyn.Et allegať ad illud de
quo dubitať certum est ꝙ illud qd donat pater filio.vt bñme-
rito hꝫ precipuum.vt.C.fa.herc.l.filie.⁊ de col.l.si pater.pone
ergo ꝙ pater donat filio ⁊ dixit se donare vt bñmerito.postea
reperiť male meritus nunquid dꝫ ea habere ꝓcipua dic ꝙ nõ
per.l.istã non obstãte eo qd dixit pater se donare vt bñmerito
Dy.¶ Itẽ facit ad qõnẽ si statuto caueať ꝙ minor.xviij.an.
testari nõ possit sed possit pro aĩa iudicare si quis iudicauit ma
tri vel ꝯsanguineo ⁊ dixit se iudicare ꝓ aĩa ꝙ tale legatũ nõ va
leat nisi essent pauperes ⁊ indigentes quibus esset elemosyna
riũ pro aĩa iudicare.de quo dixi.C.de sac.san.ec.l.illud.⁊ ꝓ hoc
j̃.e.l.dotẽ.§.hereditati.⁊ ibi de hoc dixi.⁊ sic non valet qd ficte
agitur.sed preualet veritas.vt hic pꝫ de hoc.C.plus valere ꝙ̄
agiť ꝑ totũ.¶ Itẽ no.ꝙ amicitia acquiriť ĩ militia.⁊ eodẽ mõ
inter scholares in scholis.⁊ pro hoc.s̃.e.l.miles filius.⁊ ꝯcor.ex
de elec.c.innotuit.⁊ ibi in gl.no.de hoc in gl.s̃.de admi.tuto.ĩ fi.
dic.vt ibi qd declara q2 ad hoc vt sit castrense peculiũ quedam
requiruť.vt.s̃.e.l.miles.⁊.l.si militi.⁊.l.castrense.quia verba
sufficiũt.vt hic.sed ibi nihil extrinsecus requiritur nisi sola vo-
luntatis expressio.Dy.vel dic ꝫm Ja.de bel.hic tractať de ca-
strensi peculio ibi de hereditate ⁊ legato.⁊ est rõ q2 hic agiť de
priuilegio acqrẽdo ibi de iure cõi.vel dic ꝙ ibi rei formaꝫ atqꝫ
naturã nõ licet trãsmutare vt hic sed rei sue legẽ statuere lici-
tum est.vt ibi vtraqꝫ solutio bona est ꝫm ipsum Ja.

PRoponebatur. Ibi siue patrem
aditiõe secuta al's
secus.vt.s̃.de stip.seruoꝝ.l.si seruus cõis meuij.et
s̃.e.l.ij.⁊ ibi no.⁊.s̃.ad.l.fal.l.si filiusfamilias.old.ibi
ab eo.s.patre.Ol.

Deniqꝫ. Ibi libertatẽ.s.directã.ol.ibi impediatur li
bertas.s.directa in qua duplex tp̃s inspiciť
vt.s̃.de manumis.testa.l.seruus.old.ibi supuixerit.⁊ tñ ad hoc
vt sit necessarius scribentis opꝫ ꝙ sit in bonis siue ĩ ptãte duo
bus tpibus.vt insti.de here.quali.⁊ diff.§.sui.ibi debebitur in
premortuo filio ibi impedieť premortuo patre.ol.ibi patris bo
nis accessisse.vt sic perinde habeatur acsi de bonis a toto prin

cipio filius nihil disposuisset.vt insti.de here.ab intesta.in pri. ibi peculium haberet ꝛ illud pater occuparet iure peculij.old. ibi successoꝛ.qui tamen vere filius erat hoc operante fictione legis coꝛnelie.Ol.

Castrense est. Subaudi id mobile ꝙ ꝛc. per.l.C.eo.l.j.ol.ibi acquisiuit etiam immobile.Ol.

Pater. Hic est ar.ꝙ si pater filio reuerso de studio donet liberos ꝙ illos habeat ꝑcipuos.ol.ar.contra.j.e.l.pater militi.ol.ibi militem habētē castrense.ol.ibi ꝙ.i.qꝛ. ¶ In glo. castrense. secus in profecto.vt.C.de dona.l.siue.de emanci.liberoꝝ.l.fi.ꝛ ꝫ.de dona.l.donatio.§.pater.ol.ibi vel aduēticio. ¶ Quere si filiusfamilias habeat peculium profecticium ꝛ ꝯtrahat super castrensi vel quasi vt emendo arma ꝛ similia.an ille qui sic cuꝫ eo contraxit possit de peculio profecticio experiri dic ꝙ sic ar. ꝫ.de pecu.l.hinc queritur.§.potest.Ray.

Diuus. Ibi in eo.s.marito eodemqꝫ filiofamilias milite.ol.ibi instituerit affectione militie ꝛ hoc constabat alias contra.ꝫ.e.l.si militi.ꝛ.l. si forte.ol.

Filiusfamilias. Ibi qbus cessantibus.i.repudiantibus.ol.ibi iure pristino non quasi ex noua delatione.ol.ibi prima specie in qua dicitur per repudiationem heredis peculium patris effici ꝛ non ante.Ja.ibi ꝙ seruus castrensis.ol.ibi ꝙ.i.quantum.ol.ibi fiat patri bona iure peculij occupanti.Dy.legatum patri directe ꝛ immediate nō per acquisitionē factam peculio.ibi tunc.i.pendente deliberatione repudiationis vel agnitionis faciende per scriptos heredes a filio.ol.ibi acquisitum.i.si diceres per seruum peculio ꝗri ꝛ per peculium postea patri.ꝛ si per quoddam medium ius patris ꝛc.ol.ibi ius patris cū ex persona domini sic cuꝫ seruus testamenti factio domini persona an sit capax inspicitur.vt.ꝫ. de leg.j.l.si mihi.§.regula.ꝛ cum repudiantibus heredibus ħ seruus patri hodie queratur hodie inspicitur an sit capax ꝙ tempus hodiernum non inspiceretur si retro seruus esset nec eius inspiceretur conditio si legatuꝫ esset quesituꝫ i peculio vt hereditati ꝛ per ipsum peculium patri postea vt heredi cuꝫ in eo defuncti.ꝛ non heredis spectetur conditio.vt.ꝫ.de leg.ij.l.si titio.eadem res ꝛ mihi.§.j.Ja.ibi hodie.i.eo tpe quo repudiatur hereditas filij.Ja. ¶ In glo.primum aduerbiuꝫ ꝛ dic patri.s. immediate ꝛ directe non per acquisitionē peculio factā.old.ibi serus legatarius.s.retro videtur fuisse patris.ol.

Pater. Ibi reuerso de militia ꝛ sic non militanti. Old.

Si stipulanti. Ibi spondeat.s.pater.ol.

Si seruus. Ibi ꝙ ad filium spectat.i.de castrēsi peculio.ol.ibi ab extero.i.extraneo.ol. ibi ꝑsona stipulatus.s.serui qui erāt de peculio castrensi.Old. ibi accipientis serui qui erant de peculio castrensi.Dy.

Si serui. Qd̄ dixit superioꝛ.§.de acquisitione boīs hoc dicit iste.§.de acquisitione legali.old.

Item. Filiofamilias scilicet militi.Dy.ibi heredem ex testamento ibi extitisse etiam sine iussu patris.Oldr.ibi queritur ꝛ aliquādo contemplatione militie.Oldr.ibi oneribus eius scilicet matrimonij.Oldra.ibi liberis cōibus.i.ad vsum liberorum cōium.ol.ibi familia.i.potestate.old.ibi confertur id est ad vsum datur.Old.ibi nec tunc confertur.vt dicta.l.ij.C.fami.hercis.Old.

1 ☞ Fraus aliquando ratione sanguinis presumitur.
2 Scientia ratione sanguinis presumitur.

Hereditatis. Ibi sanguinis enim ratio.Ro.erne sanguinis non ratione militie.qꝛ cum eo non militauit.ꝛ facit.ꝫ.e.l.si forte.ꝛ qd̄ ibi dixi. ¶ Item allegatur ꝙ ratione san
1 guinis presumitur fraus ✝.ꝛ ad hoc melius.C.de sac.san.ec.auf. quibuscūqꝫ personis signata super.l.iubemus.vbi de hoc dixi ꝛ ad hoc etiam.ꝫ.de leg.j.l.in tacitis.ꝛ.ꝫ.de iur.fis.l.in fraude. Quandoqꝫ econtra ratione sanguinis non presumitur fraus. vt cum quis heredi suo reliquit rem litigiosam presumitur in fraudē relicta secus si extraneo.vt.C.de litig.l.fi. ¶ Itē fiat cessio sine causa presumitur fraus.vt.C.man.l.fi.si aūt fiat coniuncte persone ꝑsumitur causa dona.ratione sanguinis vt hic ꝛ.ꝫ.de proba.l.procula.ꝛ no.C.ne li.potē.l.ij.in glo.ꝛ ideo alij.

2 ¶ Itē ratione sanguinis presumitur scia ✝.vt.C.de in integ. resti.l.de tutela.ꝛ ibi de hoc.vt.ꝫ.vnde cogna.vel octaui cōtra regulam.ꝫ.de ꝓba.l.verius.

Pater. Ibi retinebit.s.vt pater non vt heres iure isto.vt.ꝫ.e.l.ij.ol.ibi es alienū a filio milite defuncto ꝯtractū.ol.ibi intra modū.i.vsqꝫ ad quantitatē peculij.ol.ibi ꝛ annū a morte filij numerandū.ol.ibi.idē.s.pater.ol. ¶ In glo.no.hāc distin.ibi accessorius principali puta pater filio qui patris habetur loco accessorij.vt.ꝫ.de ver.ob.l.cū filius.ij.rn̄.ol.ibi principali extincta vt.j.de reg.iur.l.cum principalis.old.ibi.itē quō datur restitutio ad euidentiam huius ver.ꝛ oīm sequētium dic casuꝫ qui est ꝫ.de mino.l.iij.§.pomponius.ꝛ sup illo.§.ij.rn̄.recita ꝙ hoc v̄. dicitur.ol.ibi viuente filio conueniebatur.s.pater.old.ibi itē hoc primum rn̄sum hic reuertitur ad materiā p̄ntis.l.ol.ibi ꝛ actio de peculio.s.ꝓfecticio.si filius habebat profecticiū cū aduenticio.al's si solum aduenticiū haberet filius non ꝯueniretur pater de peculio etiaꝫ filio viuente.Sed legitimus administratoꝛ.vt dictum est.ꝫ.hac.e.glo.in prin.ol.ibi ꝓponebatur.ij.rn̄.sed in illo ꝯstat patrē restitui.vt in.§.pomp.ij.rn̄.ergo ꝛ in vero ꝓfecticio ol.ibi ꝛ sic.i.in peculio ꝓfecticio ꝛ aduēticio.ol.ibi peculij profecticij.immo aduenticij.ol.

Pater. A filio milite.i.militante tpe testamēti ꝛ tēpore mortis ꝛ sic duobus tpibus militauit.Dy.ꝛ qd̄ sequitur militauerat.i.militare desierat tpe mortis militabat tn̄ tpe.sed tpe mortis erat adhuc infra annū.vt.ꝫ.de testa. mili.l.qd̄ dicitur.ꝛ.l.ꝙ constitutur.Ja.ꝛ ol.ibi omisit filio intra annum a tpe missionis defuncto.ol.ibi possidet tanꝙ pater peculij iure subaudi.ꝛ dubiuꝫ est an teneatur ad legata exēplo alteri⁹ instituti repudiandis ex testō ꝛ adeūtis ab intestato.Dyn.ibi pater omisit subaudi filio mortuo post annum ex quo militare desijt.Dy.ibi ꝗuis subau.patre ex testō adire repudiante ꝛ iure peculij occupāte.dy.ibi incurrat.i.occurrat.in fi.i.ꝗuis creditores incurrant tpis damnum.Dy.

Ex castrensi. Ibi non potest vt proprius pater.vt ex hoc indistincte fit liber.vt esset proprius patris seruus in codē statu permanens in tpe mortis testatoris.Ja.ibi herede patre.facit subaudi si pater premoriatur.dy.ibi actus circa rem peculiarem castrensem.dy.ibi efficere solent.i.quoꝝ effectus tpe distant ab exordio.Ja.ibi filio saluo.i.viuo.ol.ibi veluti.i.sicut.ol.si cū eo.s.patre.ol.ibi agatur per diuisionē rei ad castrense peculium pertinētis.ol.ibi interdictū est no.casum expssum ꝙ his cui bonis interdictū est ad diuisioneꝫ ꝓuocari non pōt lꝫ secus sit in pupillo ꝛ adulto.Ja.vt.C.de predijs minoꝝ. l.inter oēs. ¶ Et sic fallit similitudo.ꝗ al's fit inter pupilluꝫ ꝛ adultum ex parte vna ꝛ eū cui bonis interdictū est ex altera ꝗ similitudo colligitur.C.de in integ.resti.mino.l.si curatorem.inter.ꝛ glo.ꝛ.ꝫ.si cer.peta.l.certi condictio.§.j.ver.idē erit si a p̄ncipio. ¶ In glo.aliqn̄ ibi necessarius filio immo melius filium necessarium heredē faciet.ꝛ ita dꝫ dicere glo.ol.

Seruos. Ibi causa vsufructu.quantum ad seruos ol.ibi ceteris seruitutibus quantū ad predia.Dy.ibi hisdem.s.predijs.ol.

Si quando. Ex eo peculio castrensi.ol.ibi patri viuente filio.Dy.ibi satisdato cuꝫ fideiussore.ol.ibi eius filij qui habet castrēse peculiuꝫ.ibi actiones.s.peculiares.Dy.

Hereditate. Principium huius.l.cū cōcoꝛ.ꝫ.e.l.miles.ꝛ.l.si forte.facit ad qōnem notatā.ꝫ.so.ma.l.si vero negociuꝫ.§. item quicquid.ꝛ.ꝫ.de procu.l.qui proprio.§.vt in ceteris.Dyn.ibi dubitabat vtrum deberet castrensi peculio vel aduēticio adiuuari.dy.ibi si ante cōmilitonem.i.anteꝙ essent cōmilitones.ol.ibi eaqꝫ hereditas.Dy.

Filiusfamilias. Iste.§.est ar.contra opinio. glo.que dicit ꝙ filius nō est heres sine immixtione.vt no.C.siue ab here.se absti.l.i.ꝛ ibi de hoc plene dixi.ibi milite.i.militante.ol.ibi qꝛ miles in actu militie existens.ol.ibi ꝙ ius.s.decedēdi pro parte testatus ꝛ ꝓ parte intestatus.Dy.

Pater. Diuide vsqꝫ ad fi.cum.l.sequē.in tres partes. ¶ Primo qn̄ pater in testō manumisit seruū filij ꝛ filius intestatus decessit ꝛ durat vsqꝫ ibi non tn̄ ꝛc. ¶ Secunda qn̄ pater manumisit inter viuos ꝛ filius decessit testat⁹ instituto extraneo ꝛ durat vsqꝫ ad fi.l. ¶ Ibi est tertia pars et durat vsqꝫ ad fi.ti.ꝛ est clara.dy.ibi intestato defuncto ꝛ sic bona patre iure peculij occupante.vt.ꝫ.e.l.ij.dyn.ibi defuncto filio.s.postea.ol.ibi occurrebat contra libertatē.ol.ibi pro solido fuisse

fuisse sed est apud filium.vt.j.statim dum dicit deniq; ꝛc.ergo non apud patrem.ol.ibi castrensi peculio.s.donec testetur vel alio modo disponat.ol.ibi cessauerit.s.in castrensi peculio filij. vt medio tpe libertas a patre data non valeat.Dy.ibi factum esse derogare.Ol.in ver.quid autem ibi filius de quo promisit. Oldra.ibi ab instituto deliberante vt dicetur.oldra.ibi potuisset filius aũt potuisset.Ja.ibi ad ipsum.s.patrẽ.old.ibi ptineat subaudi ꝛ certe nõ quasi retro patris sit.ol.ibi ab herede.cum in eo mortui filij ꝛ non heredis spectet̃ capacitas secus in pře. vt.s.de acqui.re.do.l.in eo.de leg.ij.l.si mihi.§.j.ꝛ.s.e.l.filiusfamilias.§.fi.Jac.ibi facilior hic incipit rñdere principali qõni. ol.ibi de libertate vt cõpetat.ol.ibi non est ergo rõ attento rigore.ol.ibi in vtroq; casu.ꝛ vbi decessit intestatus filius ꝛ vbi testatus.sed in patris testõ data fuit libertas ꝛ sic cõprehẽdit casum qui est in prin.§.ꝛ qui est in ver.quid aũt.ꝛ non illum q est in ver.non tñ nec casum legati.Ja.¶ In glo.s.filium.in fi.immo dic ad eum.s.institutum heredẽ adeuntẽ.ol.¶ In glo.s.si dicimus in fi.vel qꝛ imaginẽ heredis hꝫ qui deliberat ꝛc.ꝛ coniunge post illud absurdũ.ol.¶ In glo.tã in eo ibi.l.si seruo.ꝫ dic vt ibi.ꝛ.j.de reg.iur.l.ꝙ in initio.ꝛ.l.que ab initio.Jaco.de bel.vel dic ꝙ hic est aliud qõ retro fingit quod ibi non est ꝛ ista so.colligit̃.j.l.pr.Dy.ibi de quo dixit in v.ẽm ꝙ difficile erit ꝛc. ol.ibi ius patris.i.eius capacitas.ol.ibi filiusfamilias.in fi.ẽm nouum intellectum:d.Ja.quẽ ibi scripsi.ol.in fi.sed in hac qõne tene legem.s.de leg.ij.l.ꝛ mihi.§.j.ol.

¶ De priuilegijs veteranoꝝ. Rubrica.

Super rubrica. Vide Azo.in summa.eodez titulo.

Sed si ponas. Ibi seruo suo.s.patris oldr.ibi dedisset.i.reliquisset.ol.ibi qui.s.seruus.ol.ibi ad eum.s.patrem. ol.ibi acquisitus manumittenti.ol.ibi aduertere.i.valere.ol.

Veteranorum. Ibi in penis occasione delictoꝝ imponẽdis.ol.

Honeste. Ibi labefactatur.i.corrumpitur. ꝛ est simile verbũ.C.de malefi.ꝛ de mathema.l.multi.ibi solẽnia.i.ordinaria.ol.Et collige ex.l.ista ꝙ immunitas seu priuilegiũ psonale sequitur psonã quocũq; loco vadat sic excõicatio sequit̃ excõicatum quocũq; loco extra de ap.c.pastoralis.ꝛ ibi de hoc in vltima glo.Unde etiã serui vrbani dicũtur non ex loco sed ex opere.vt.s.de lega.iij.l.seruis vrbanis.sed nunquid suspensus ab officio in vna ecclesia erit suspensus in oĩbus alijs ecclesijs dic ꝙ sic secus si suspensus esset a beneficijs suis in vna ecclesia. qꝛ per hoc nõ est suspensus ab alijs ecclesijs.iiij.q.v.quisquis. vij.q.j.si qs presbr̃.ꝛ de hoc hñ no.extra de ele.c.cupiẽtes.li.vj. p Car.¶ Sed qd si aliquis hꝫ beneficia in duabus ciuitatibꝰ ꝛ eps vniꝰ ciuitatis eum excõicat ꝛ ꝑpter ꝯtẽptuꝫ excõicatiõis priuat a beneficio qõ obtinet in sua ciuitate an eps alterius ciuitatis ex eadem excõicatione poterit eũ priuare alio beneficio qõ obtinet in sua ciuitate dic ꝙ sic.de quo vide plene pro ꝛ cõtra.ꝛ solue vt in qõnibus Bartho.hũx.xlv.q.que incipit clericus quidẽ in duabus ecclesijs.ꝛ in glo.ꝛ per Arch.xxxij.di.c.pter hoc aũt.Sed ꝙ non possit eum priuare facit ꝙ si eps vniꝰ ciuitatis dispensat cũ aliquo super defectu nataliũ vel aliquo alio defectu ista dispensatio non ꝓdest ei in alia ciuitate.vt no. in Spe.de legato.§.vel nõ.ver.sed illud querit̃.ꝛ ver.precedẽti ꝛ sequentibus.Et ad hanc materiam etiã facit.C.de decu.l. alexandrinus.li.x.cum his que ibi no.in glo.quominus ibi de excu.tuto.l.voluntarie.vbi de hoc plene dixi in fi.so.ibi nocet i eo tantum qõ sequit̃ ex eo qõ affectauit ita hic in munere suscepto non in alijs.Dy.vel ẽm Ja.de bel.ibi voluit ꝛ affectauit in alterius qõ est ẽm ius cõe quelibet so.bona.ol.

¶ Ad municipales.ꝛ de incolis. Rubrica.

Super rubrica. De iure publico circa fiscalia ꝯsistente dictum est nunc de publico ꝙ singulas respicit ciuitates.ꝛ ideo ad municipales tractatum faciamus.Ja.municeps est genus ciuis ꝛ incola spẽs.j.e.l.j.ꝛ quõ ꝯstituãtur municipes.Qui dicantur municipes ꝛ qui ciues quid sit beneficium si aliqd est speciale eius ꝯtrarium est ius cõe ꝛ an per ꝓuisionẽ hoĩs tollat̃ ꝓuisio legis.Si filius voluntate pr̃is creat̃ decurio pater ꝓ eo tenet̃.j.e.l.quotiẽs is q abest ꝯ vltra cõmeatum tenet̃ admuniri.e.l.§.fi.De domicilio filij.j.e.l.placet.ꝛ.ll. seq.ꝛ an pluribus locis possit ius habere domiciliũ.ꝛ vtrum filius sequat̃ originẽ patris vel naturã.ꝛ an ex origine sortiatur qs forũ ꝛ an qs sequat̃ originẽ ꝓpriã vel paternã vel vitaꝫ ꝛ de agro damasceno ꝛ de qua terra ꝛ quo loco fuit creatus adam. Qõ qs põt hr̃e domiciliũ pluribus locis.e.l.§.iur.pẽdentibꝰ ꝛ si qui hꝫ domũ in ꝯfinibꝰ duarũ parochiarũ an sit parochianus vtriusq;.ꝛ si vocetur simul ab vtraq; ciuitate ad onera cui obediet.¶ De origine ꝛ domicilio libertoꝝ.e.l.§.fi.ꝛ.l.se.Qõ filius spurius sequat̃ originẽ matris.j.e.l.eius qui.Qõ ciuitates nõ habeãt priuilegia fiscalia.j.e.l.si le.Qõ officiũ magistratuum est indiuiduũ ꝛ qlibet insolidũ tenet̃.j.e.l.impator.ꝛ duabus.ll.se.municipes scire intelligunt̃ qõ faciunt hi qbus rei in cõmissa est.j.e.l.municipes.qõ facit qñ curat tpe honoꝝ possessionis petẽde vel ap.interponẽde ciuitati ꝛ ꝙ si ciuitati est aliquid denunciandũ sufficit denũciari ptãti ꝛ ancianis de amoto ab ordine ad tps quãto tpe abstinere debeat ab honoribus. e.l.§.ordine.ꝛ qõ facti in examinatione iudicis est:iuris aũt autoritas non.¶ Qõ eligit successorẽ periculo suo non tenetur si successor erat idoneus tpe depositi officij.e.l.§.j.Qui in fraude munerũ ciuiliũ trãstulit predia in aliũ ius originis adoptionum non mutat̃ sed adijcitur.e.l.fi.ꝛ p emãcipationẽ tollitur in l.se.¶ Qõ liberti non excusent̃ a muneribus ꝑpter patrones nec famuli ꝑpter dños.j.e.l.libertus.pater tenet̃ ꝓ filio creato decurione eius volũtate.e.l.§.filiũ.prius tñ ꝯuenit̃ filius vacatio tpis ab excusatione munerũ locũ hꝫ apud eosdẽ non apud alios.e.l.§.pscriptio.Et facit ꝙ rector scholariũ electus ꝓ vacatione lõbardoꝝ si postea eligat̃ ꝓ vacatione tuscoꝝ non possit se excusare pscriptione qnquẽnij.¶ Itẽ vocatus ad honores in duabus ciuitatibus non põt simul:sed ꝓualet ciuitas vñ hꝫ originẽ ꝛ si esset cõmissum maleficiũ in aliquo loco ꝛ dubitat̃ cuius territorij sit ꝙ iudex originis ꝓualeat ex delicto cognoscat an teneat̃ qs subire onera in loco vbi hꝫ possessiones. si ibi nõ hꝫ domiciliũ.e.l.§.soli rõ.lꝫ aliquis stet in ꝯfinibus alterius ciuitatis tenet̃ subire onera in loco originis.e.l.§.postliminio exigere tributa non est sordidũ munus.e.l.§.exigẽti manumissus ex cã fideicõ.seqt̃ originẽ manumissoris quo ad munera.e.l.§.ex cã.adoptiuus tenet̃ subire munera ĩ loco originis patris vel aui naturalis.e.l.§.adoptiua.Qõ ꝑmittit subire ꝑ errorẽ munera in loco vbi non tenebat̃ excusat̃.e.l.§.error.filiꝰ põt mutare domiciliũ patris.e.l.§.patris.accusatus de crimine capitali antiquos honores retinet sed ad nouos nõ aspirat accusatione pendente.e.l.§.in qõnibus.sola domus possessio domiciliuꝫ nõ ꝯstituit.e.l.§.sola.ꝛ talis non tenet̃ ad repsalias ꝯcessas ꝯtra ciuitatẽ in qua domũ possidet.¶ Quõ teneãtur fideiussores nominatorum ad magistratuꝫ.e.l.§.pe.ꝛ fi.ꝛ an teneantur ad penã qõ facit ad.q.custodum castri qui castruꝫ inimicis ꝑdiderunt.ꝛ ꝯdemnati fuerunt ꝑpter ꝓditionẽ an fideiussores teneantur.¶ Qõ maior pars facit oẽs facere vident̃ j.e.l.ꝙ maior.plene videas ꝙ domicilium trãsferatur facto nõ verbis.j.e.l.domiciliũ.Filiusfamilias ex negligentia habita in officio reipublice tenet̃ etiã si pater non ꝯsensit ꝙ ad officium eligeret̃.j.e.l.huius.Fideiussor apud rẽpublicaꝫ tenet̃ ꝓ sorte tñ non ad vsuras.e.a.l.§.paulus rñ.Pater ꝓ filio decurione creato non tenet̃ si ꝯtradixit.e.l.§.idẽ rñdit.Et facit si pr̃ misit filium ad studiũ an fratres teneant̃ facere expensas in studio. Dos nõ cõputat̃ in patrimonio mariti.e.l.§.idẽ rñdit.ꝯstante quo ad munera subeũda.Accusatus de capitali crimine ea pẽdente non põt honores appetere.e.l.§.idẽ rñdit.si per accusatorem infans non põt esse de curia etiã patre ꝯsentiente.e.l.§. in patre.Et facit an decurio minor.xxv.an.hẽat vocẽ in elect. ꝛ ciuitas non põt recedere a locatis perfecta ꝑpter adiectionẽ maioris mercedis.e.l.§.fi.¶ Filij libertorũ quoꝝ domicilium sequant̃.j.e.l.filij libertoꝝ.¶ Mulier retinet domiciliũ mariti defuncti.e.l.§.vidua.ꝛ an idẽ in spõsa.Liberti subeũt munera in domicilio pr̃oni ꝛ in domicilio p eos acqsito.e.l.§.municipes.Relegatus necessariũ domiciliũ hꝫ in loco relegationis. e.l.§.relegatus.Senator ab ordine motus ad patriã nisi spãliter impetret.e.l.§.senator.ꝛ sic videt̃ ꝙ abbas electus in epm ab epatu remotus nõ redeat ad abbatiã nisi specialiter impetret.An filius añ dignitatem patris tanꝙ primogenitus succedat in dignitate an vero genitus post dignitatẽ.e.l.§.senatores.j.Senatores in vrbe romana domiciliũ retinent.e.l.§.senatores.ij.¶ Sola pecunia nõ facit quẽ dici possessorem nec ap. possess.continet̃.e.l.§.fi.Et ꝙ fenerantes in alienis ciuitatibus non tenent̃ ad collectas vel onera.Senator quo ad onera mu

tat domiciliũ originis quo ad honores non.j.eod.l.municipes.
Miles hꝫ domiciliũ vbi moratur si nihil in pria possidet.e.l.§.
miles.Qđ forma tradita a lege iudice vel statuto sit seruanda.
j.e.l.ↄstitutus.⁊ an factũ forma nõ seruata sit nullũ ⁊ an statu
ta sint stricti iuris ⁊ recipiant interpretationẽ de duobus ma-
gistratibus vel rectoribus in eadem ciuitate an quilibet sit in-
solidum ⁊ valeat qđ facitꝰ vnus sine altero.j.eo.l.magistratus.
¶ De potestate ⁊ iurisditione magistratuum municipaliũ.j.
e.l.eaqꝫ.Si manumissus habeat patronuꝫ habentẽ domiciliũ
in duabus ciuitatibus qđ sequatur.j.e.l.eius qui.vbi dicat̃ qs
habere domiciliũ.⁊ de signis domicilij in ea.l.§.j.⁊ de ſlare.⁊ ꝙ
ibi colit dies festos.⁊ in qua parochia quis teneat̃ soluere de-
cimas de eo qui duobus locis pariter est instructus ⁊ pariter
conuersatur.an vtroqꝫ loco habeat domicilium.j.e.l.si quis in
structus.al's est.§.celsus.⁊ si vtraqꝫ ciuitas vetat eum ad mu
nera cui obedire tenet̃ ⁊ an in tribus vel quatuor ciuitatibus
possit quis habere domicilium ⁊ de clerico habente prebendã
in duabus vbi dicatur habere domiciliũ ⁊ an clericus rõne ꝓ-
me tonsure efficiatur de foro illius qui euꝫ tonsurauit ⁊ episco
pus originis possit priuare clericũ beneficio qđ obtinet in alie
na diocesi.⁊ de eo qui hꝫ duas domos ↄiunctas in duabus pa
rochijs in qua debeat subire munera.⁊ an domiciliuꝫ originis
mutari possit ⁊ si oriundus in francia cõmittat maleficiũ boñ.
⁊ fugit mutinã an sit remittẽdus boñ.vt ibi puniatur.De do-
micilio relegati.e.l.§.fi.⁊ facit an semel bãnitus ĩ vna ciuitate
possit iterum ex alio delicto accusari ⁊ banniri iurisditio magi
stratuum municipaliũ potest prorogari etiam in maiori re quã
sit eoꝝ iurisditio.j.e.l.inter ↄuenientes.an ratione originis sor-
tiatur quis forum.j.e.l.incola.⁊ his ⁊ quo ⁊ ad quẽ semper du
ret causa originis.Qui ex vico natus est intelligatur subesse ci
uitati cui subest vicus.j.e.l.qui ex vico.⁊ quid sit vicꝰ.⁊ an ap.
ciuitatis ↄtineatur diocesis vel econtra.⁊ ꝙ castra ⁊ ville tenẽ
tur soluere onera cum ciuitate cui subsunt ⁊ oẽs alie ciuitates
teneantur sequi consuetudinem ciuitatis romane.quilibet po
test mutare domicilium ad libitum suum.j.e.l.nihil.ꝙ sponsa
non sequatur forum sponsi.j.e.l.ea que.Qđ roma est cõis pa-
tria.j.e.l.roma.⁊ an quis possit se excusare a tutela cuiusqꝫ lo-
ci.⁊ an ibi possit qlibet conueniri ⁊ ꝙ roma esse dicatur vbicũqꝫ
est papa cum curia sua ⁊ ibi etiam esse limina beatorum petri ⁊
pauli.⁊ an in curia romana possit quilibet ↄueniri.¶ Qui nõ
laborat non manducet.j.e.l.titio.⁊ de eo qui litteras sibi mãda
tas de patria imperatori per eũ presentandas qui alij cõmisit
presentant mutato nomine suo quis debeat habere salariuꝫ.⁊
an committat falsum.⁊ de questione tutoris qui procurauit si-
bi relinqui ꝙ testator valebat relinquere pupillo si administra
tor reipublice mutuauit pecuniam reipublice ⁊ pignus accepe
rit ⁊ eius successor nomen approbauit tenetur successor ⁊ non
primus.e.l.§.titius.De incola de quo est questio inter duas ci
uitates quis sit iudex.j.e.l.de iure ⁊ ꝙ ciuitas potest vendica-
re ciuem suum ⁊ quomodo debeat formari libellus vbi liberti
subire debeant munera.e.l.§.liberos.vbi sortiatur forum mu-
lier que se maritauit non legitime.e.l.§.fi.Qđ iuramentum nõ
trahatur ad casum inexcogitatum.j.e.l.imperatores.⁊ si quis
iurauit non gerere officia publica vel nõ testificari an cogi pos
sit ⁊ an imperator vel alius iudex secularis possit circa iuramẽ
tum dispensare vel solus papa ⁊ ꝙ in omni iuramento intelli-
gitur autoritas superioris excepta. ¶ Coloni reipublice mu-
nera sustinere debere sine damno fisci.e.l.§.item rescripserunt
Qđ legata relicta reipublice primo pũgunt̃ a principalibus.
deinde a fideiussoꝛ.e.l.§.impator.alias est prin.l.mulier subiri
tenetur onera in domicilio viri.e.l.§.item rescripserũt.⁊ an pa
ter teneatur suscipere dotem pro filia ⁊ se obligare an ex nomi
natione queratur alicui ius vel probetur puta qꝛ nominetur
filius vel bolognetur.e.l.§.penul.magistratus compulsi ita ca
rent sicut sponte agnoscentes officium.e.l.§.fi.

☞ Municipes in stricta significatione qui dicantur.

Municipes. Nomen municipis ponitur hic vt genus. sed incola vt eius species.vt.C.de inco.l.ciues.libro.x. Et primo dicit qualiter constituantur municipes vsqꝫ ad v̇.
⁊ proprie. ¶ Secũdo qui dicãtur municipes † in stricta signi
ficatione ⁊ qui in larga vsqꝫ ad ver.qui ex duobus. ¶ Tertio
⁊ vltimo vbi determinant conditionẽ cuius quis sequatur ad
munera subeũda vsqꝫ ad fi.dy.isti ꝓprie.i.propria ⁊ vera signi-
ficatione.oldra.ibi nobiscum facerent.i.vt nobiscum munera
realia ⁊ personalia subirent.Dy.ibi abusiue idest largo modo
⁊ improprie.Oldra.ibi qui ex duobus.quia ex natiuitate dici-
tur quis municeps.Old.ibi forte priuilegio.Contra.C.de de-
curio.l.ex eo.in fi.so.vt ibi not.oldr.ibi eorum illiensium.oldra.
ibi ꝙ beneficium idest priuilegium qđ est priuata lex.vt extra
de verbo.signi.c.abbate.quod huic concor. ¶ Quid vero sit
neneficium habes in vsibus feu.que fuit prima causa amitten-
di.§.beneficiuꝫ.alias dicit regulas ex quibus cau.feu.amittat̃.
oldra.ibi caueri per priuilegium.oldra.ibi hic habet idest vul-
go que intus.oldra.ibi sed ad eos scilicet pertinet vel debet in-
telligi fore concessum priuilegium.oldra.Et sepe allegatur fi-
nis huius.l.ꝙ si aliquid conceditur alicui per priuilegium qđ
eius contrarium remanet ius commune ad hoc.s̃.de legibus.
l.ius singulare.in glo.propria vel paterna in fine.Item auita
vt.j.l.libertus.§.in adoptiua.proauita autem vel ab inde.s̃.
nonne necesse habeamus querere agrũ damascenum.vt no.j.
eodem.l.assumptio.§.j.⁊ vt euitetur infinitas.argumentuꝫ.C.
de sac.san.eccle.l.finali.⁊ de damno infecto.l.qui bona.§.fina.
oldra.In glo.dum durat.in fi.vt clerici ⁊ alij priuilegiati.Dy.
In glo.scilicet legitimis.ibi.j.eodem.l.ordine.in fi. Simile no.
C.de munici.⁊ origina.l.iij.lib.x.ibi possit ei dari vt.s̃.de cap.⁊
postli.reuer.l.postliminij ius competit.Dyn.in fine.sol.ibi ver
ba non possunt aliquid operari hic sic.Dynus.vel dic secun-
dum Iaco.de belui.qui hoc notat dicta.l.qui mutuam.aut ꝓ-
uisio legis est communis ⁊ ordinaria aut specialis ⁊ extraordi-
naria.Primo casu aut homo prouidet contrahenti tantum ⁊
tunc siue paciscatur eo modo quo legis prouisio se habet siue
simpliciter.⁊ in casu vno non tollitur prouisio legis.vt dicta.l.
qui mutuam.cum concor.s̃.de pactis.l.non impossibile.de re
iudicata.l.iiij.§.si ex conuentione.aut lex prouidet alteri ⁊ non
contrahenti sicut est quando extraneus dat dotem vel contra
henti ⁊ alteri vt quando pater dat dotem tunc si prouidet sibi
ↄtrahens in casu vno videtur renunciare iuri suo in casu omis
so.vt.l.si cum dote.soluto matrimonio.⁊.C.de rei vxo.act.§.ac
cedit.Secundo casu tollitur prouisio legis per prouisionẽ spe
cialem.vt.C.de pact.conuen.l.finali.vbi de hoc plene dixi.⁊.s̃.
de precario.⁊ habet.§.cum quis.hoc habet locum quando pro
uisio non consistit in mera voluntate disponentis.nam tunc q
prouidet sibi in vno casu videtur prouidere etiam in alio omis-
so tendente ad eundem effectum cum agitur de fauore.vt.C.de
posthumis here.insti.l.finali.vbi de hoc.Ia de bel.

Quotiens. Ibi iniungitur scilicet de iure vt.j.eodem.l.lucius.§.penul.
oldra.ibi non contraxit hec ratio quia potuit con-
tradicere ⁊ contradicendo impedire.oldra.ibi pro-
inde vel deinde.⁊ dic scilicet ꝙ obligatur vt fideiussor.Dy.ibi
locauerit scilicet filius creatus decurio patre volente.oldr.ibi
obstrictus insolidum.Oldra.inquantum propter locationem
est lesa respublica.oldra.ibi hoc nomine scilicet pro damno il-
lato alicui priuato.oldra.ibi non solent scilicet obligari pro dã
no alicui priuato illato.Dynus.ibi ꝙ idest quantum.oldra.ibi
interest scilicet principaliter.oldra. In glo. contradicere ergo
debet.ibi videatur consentire scilicet pater.Oldra.ibi sed qua
actione ↄuenit̃.s.pr̃.ol.ibi ꝙ iussu qñ est verum quando inter-
cessit voluntas expressa.old.ibi etiam si agnouit.s.tacite eo ꝙ
sciebat tutorẽ filiũ dari secus si agnoscat expresse.old.

Is qui vltra commeatum.
In fi.a quibus ratione commeatus videbatur immuni.ol.

Placet. Scilicet propter factum suum ⁊ con-
stitutionem ⁊ in eadem ciuitate in qua
habet pater ⁊ hoc sequitur.Dy.

Non vtiqꝫ. Ibi pater habuit.s.ex necessitate
Oldra.

Habeo. Ibi ex quo.i.equaliter.oldr.sumptio
ibi non amittitur.i.non perditur.Ol.
ibi mutare põt.no.ergo ꝙ ꝓpter meũ affirmare vꝉ
negare nõ mutat̃ vitas.In gl.sic.s̃.ibi.§.si qs emã
cipatum.⁊ de libe.⁊ posthu.l.filio.ol.in fi.so.ibi in dubio sic in-
telligitur ꝓpter mitigationẽ penarũ.dy.vel ſm Ia.de bel.dic
ꝙ accidẽs non tollit naturã vt hic sꝫ ↄuertent naturã ad quã-
dam ↄsuetudinẽ.vt ibi.⁊ dic vt ibi no.Ia.In gl.vt vel desinat
in fi.ibi id qđ.s̃.de adop.l.in adopt̃.in ca.glo.dic ꝙ veritas ꝓ-
pter mendacium nõ mutat̃ vt hic.sed mẽdaciũ hñ aliqñ punit̃
vt in ↄtrarijs.dy.vel ſm Ia.de bel.hic mẽdaciũ est ↄtrarium
nature ibi nõ.⁊ est huius rõ qꝛ nature renũciari non põt.vt.C.
de mune.⁊ hono.l.pe.ol.

Filius. Vide in summa trium librorum. C. de municipibus et orig. libr. x. Item intelligas hunc. §. in filio legitimo et naturali nam spurius sequitur originem matris et nota. ut. s. ea. l. j. et. j. e. l. eius qui et. s. de testa. l. cum legitime. nisi sit legitimatus per principem vel habentem sup hoc potestatem tunc enim sequitur originem patris sicut dicitur in filio adoptiuo. ut C. de adoptione. l. in adoptione. et. l. in gl. et. j. e. l. ordine. §. fi. et pdicta no. dicto titu. de municipa. et orig. in summa. v. itē no. qd filij ex qua pater eius. s. proximus stricto modo accepto noie patris. Dy. Ibi nō domiciliū. §. voluntarie cōstitutū. Dy. in glo. s. pris ibi. l. proxi. cū concor. Sed certe innuit textus qd de ppria origine loquatur non patris dū dicit oriundus est et idem in me in. l. originem ibi allegata. C. de municip. et orig. dum dicit originem propriā licet glo. idem dicat qd hic fm. sed tñ hec opinio glo. nō bene probatur. Dy. Ibi sui patris fallit in casu. j. e. l. libertus. §. in adoptiua. Dy. vel dic quod etiā aui originem sequit ut. dicto §. in adoptiua. et. s. de senato. l. emancipatū. C. de cur. l. si ille. li. decimo et. j. in fi. huius. l. Jaco. non autem proaui vel superioris propter rationem que sequitur in glo. ne habeamus querere agrum damascenum et ut infinitas euitetur. old. de hoc vide qd notaui. C. de iurisdi. om. iudi. l. iur. ordinem in fi. Ibi agrum damascenum hoc idem dicitur. C. de municip. et origina. l. filios libro decimo de qua terra fuerit creatus adam habetur de penitentia distinctione. c. adam. per Archidia. et vbi creatus fuerit habetur per eundem Archidia. xl. distin. illud ibi sui patris vel suam. In hac questione glo. valde male inordinate respondent: vnde dic quod honores et munera mere personalia habēt necesse ibi subire ratione originis proprie vel paterne et iste est casus. C. de municip. et origina. l. filios libro decimo et. l. fi. et eodē titu. l. j. ¶ Item ad hoc ut ibi conueniatur ut. j. e. l. incola etiam his. munera autem patrimonialia non subit ibi nisi habeat ibi possessiones nam illa imponuntur possessoribus in loco possessionis ut. j. de censibus. l. forma. et no. C. de muneribus et in quo loco. l. vnica libro duodecimo. oldra. ibi respondeo quantum ad honores et in hoc bene. Dy. Ibi et quantum ad tutelas. Et in hoc forte bene cum tutela sit onus personale ut arg. C. de munipa. et origina. l. j. sed lex. j. statim allegata per gl. nihil facit quia ibi hoc non dicit sed dicit quod ibi dari possit tutor. oldra. Ibi vel ut ibi conueniatur et ita sentit Azo. in summa de iure immunitatis prope fi. et de iur. om. iudi. §. penulti. et speculator de cōpeten. iudicis aditione circa fi. v. xlij. no. ergo hanc gl. que dicit quod ratione originis quis forum non sortitur quod est valde notandum et hec opinio approbatur in fi. huius glo. tamē casus est in contrarium. j. eodem incola et hoc fm Dynum hic. et nota. etiam per eum. j. eodem. l. si quis instructus quod dicunt Jaco. de aretio et oldra. esse verum quod ratione originis possit qs in loco originis conueniri si ibi inueniatur non al's ut. s. de iudi. l. heres absens in princip. et de interdictis et relegatis. l. relegatorum. §. dubitatum. Jaco. et Oldra. non autem ibi remittitur quia iusta causa abesse videtur qui apud domicilium abest. s. de fideicō. liber. l. si eum in fi. Jaco. Ibi de senato. l. penulti. et est casus in dicta. l. incola etiam his et ibi in glo. nulla secunda et per Dy. Ibi domicilium vel bona ut. j. de mune. et ho. l. et q originem. §. liberti. Jaco. Ibi in omnibus subijt munera. s. personalia. Dy. Ibi. l. filios hic non probat hanc excep. quia ibi non dicit filium non conueniri in originali ciuitate patris si alibi habeat domicilium. Oldra. Ibi sed hoc reprobatur. s. inquantum dicit nisi habeat domicilium alibi et c. sed in residuo approbatur per legem illam et ideo potest dici hec vera. Oldra. ibi. l. fin. immo videtur approbari quia dicit decurionatum et per consequens alios honores cum decurionatus sit ianua omnium cōpellitur ibi subire vnde habet originem. Dy. in fi. glo. nec prima: nec secunda placet quibusdam ut dixi quia incola et c. ut. j. de v. signi. l. pupillus. §. incola et incola habet parere magistratibus et quantum ad hoc ut ibi possit conueniri et quantum ad onera ut dicta. l. incola etiam his. j. e. ergo retinet originem paternam quantum ad tria et ideo nulla istarum opinionū continet veritatem.

1 ¶ Domicilium quis in duobus locis constituere potest.
2 Jacens in vna parrochia si habeat domum in alia an censeatur parrochianus vtriusque.
3 Domicilio proprio an quis renunciare possit.

Juris prudentibus. Allegatur sepe qd quis potest domi-
1 cilium † duobus locis constituere si vtroque loco equaliter conuersetur per hoc. j. eadem. l. si quis instructus. l. filij. §. senatores extra de sepulturis capitulo cum quis libro sexto cum ibi notatis per Joannem an. et alios et extra de rescrip. capitulo dilectus filius. l. sarracenus cum ibi notatis per omnes que omnia faciunt ad questionem si quis habet larem in vna parro-
2 chia † et in alia iacet de nocte nunquid censeatur parrochianus vtriusque et videtur quod sic argu. extra de decimis capitu. apostolice in glo. hic ergo patet in fi. et ad hoc bene. s. de senato. l. senatores et hanc questionem vidi aliquando de facto quod aliquis habebat domum in confinio duarum viciniarum et dubitabatur an teneretur subire onera in vtraque que questio decidi potest per iura predicta. Ex his insurgit questio nunquid quis
3 possit renūciare domicilio pprio † ad h dic ut no. d. l. senatores et plene dixi. C. de iurisdi. om. iud. l. iuris ordinē et ad h etiā. j. e. l. incola iā publicis muneribus et ibi de hoc dicetur mutās ergo domicilium de ciuitate vnde oriundus est ad aliam subire tenetur munera in ciuitate originis ut patet ex predictis. ¶ Contrarium videtur in prouincialibus quia prouinciales dicūtur solum si habent domicilium in prouincia et ibi habitant ut. j. de verborum significatio. l. prouinciales. ¶ Sed quid si vtraque ciuitas vocat ad munera scilicet ciuitas in qua habet originem et illa in qua habet domicilium cui tenetur obedire dic quod ciuitas originis ut. j. l. libertus. §. secundo vbi de hoc et in summa trium librorum. C. de municipibus et originarijs versicu. quid ergo si vtraque ciuitas et de hoc. j. eodem. l. si quis instructus. ¶ Sed quero aliquis est libertus duorum patronorum diuersarum ciuitatum iste libertus eo tempore vocatur ad munera vtriusque ciuitatis cui debet obedire dic quod forte melior erit conditio occupantis vel forte seinuicem impedient concursu argu. s. de vsuf. l. quotiens et de lega. primo. l. huiusmodi. §. vltimo nisi concordent. ut. s. de operis liber. l. hos. §. finali. vel forte dirimetur ar. s. de iudic. l. si cum ambo. C. cōmunia delegat. l. vltima forte gratificationi locus erit cui potius obedire voluerit argu. s. ad silleia. l. si quis in graui et de lega. ij. si quis seruum. §. furtum et de condict. indebiti. l. plane vel dic quod maiori et nobiliori ciuitati debet obedire argumentum in auten. de hered. et falci. §. primo et de defen. ciuita. et. s. de fide instrumentorum. l. finali et. C. de naturalibus liberis. l. si quis. ¶ Alij dicunt et forte verius quod ei obedire tenetur qui sibi minus vel leuius onus imposuit argu. C. qui bonis cedere possunt. l. fina. et de pact. l. maior et ita nota. in dicta summa in dicto titulo de municip. et orig. versiculo sed quid si simul vocentur et si potest vtrique obedire debet ut. s. de operis liberto. l. duobus. Jacobus.

Si quis a pluribus. Ver. M. Al's est lex non debere iste versiculus facit quod possit statui certum precium annone vendende de quo dicitur. j. de muneri. et honore. l. munerum. §. episcopi ibi qd annona id est cursus annone. Oldradus. i. qd communiter valeat.

Jus qui. Justum id est legitimum. Dynus et vide quod dixi. s. e. l. assumptio. §. filius. Old.

Simile. Priuilegium scilicet quantum ad tacitam ipothecam et hoc subijcit in bonis et c. Oldradus in glo. tacite obligatis ibi non ciuitas immo videtur quod alia ciuitas habeat personalem priuilegiatam ut. s. de priuile. credito. l. penultima. §. primo sed si intelligeres ibi de ciuitate Romana concordaret ut dicit glo. C. de iur. reipublice. l. secunda sed contrarium no. in dicta. l. penult.

Imperator. Hec lex loquitur quando oēs gesserūt et. l. quid g. j. loquit qn vnus nisi in fi. vel loquit qn ābo gesserūt ut h hic. Old. ibi magistratuum creatorum ad idem officium simul gerendum. Old. Ibi indiuiduum quia quemlibet magistratum astringit insolidum quasi cuilibet officium insolidum sit iniunctum. Jacobus. Ibi esse commune ratione communis administrationis obueniens. Ibi quo tempore id est tempore depositi officij. Oldradus. Ibi cōueniri potuit in casibus. l. Dynus. Ibi vnusquisque magistratuum. Oldradus Ibi in eum id est contra eum nominatorem. Oldradus. Ibi si placuit nunc respondet ibi priorem scilicet qd collegam. Oldra. Ibi pene causa scilicet conuenitur. Oldradus Ibi fidei. rōne id est ratione infidelis administrationis. et sic quasi ratione doli qui preponderat culpe. ut. s. ad legem aquiliam. l. sed si obstetrix. Oldradus. in fine allegatur hec littera quod maius est delictum in committendo qd in omitendo. Raynu. In glo. quid est ergo ibi lucius. §. primo. Sed que est ratio diuersi-

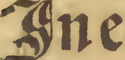
tatis dic quia administratores reipublice magis sunt occupati q pupilli tutores et ideo propter multiplicationes occupationum permissa est eis diuisio propria autoritate sic et alibi propter multiplicationem occupationum delegantium que aliter delegare non possent.C.de peda.iud.l.ij.et hanc rationem diuersitatis ponit Ja.de are.C.de transac.l.j.Old.

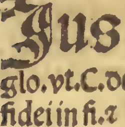

Dei. Ibi contra collegam bene administrante p cuius facto nihil pstitit. Ol.in fi.s.cum collegam vnde addam administrantem.old.et q dicit actione dic.s.negociorum gestorum.Old.

Uide ergo. Ibi talis ordo dabitur.i.in eorum conuentione seruabitur.Ol.ibi paratis omnibus excusso eo q administrauit et si fideiussoribus eius.Jaco.ibi periculum rone communis administrationis obuenientis.Dy.ibi subire debent.s.cum gesserunt simul et cum ista expositione concordat expositio quam feci in fi.l.Jac. cum duo gesserunt.s.facta diuisione a superiore vt differat a casu.l.imperator.s.e.Dy.ibi ab altero suisq fideiussoribus et nominatoribus.Old.ibi collectam illius pauperis in fi.excussis.Primo omnibus qui administrassent.Oldr.in glo.j.de duobus dicit.s.de principali et fideiusso.Dy.

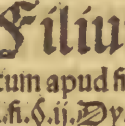

Municipes. Pone exemplum in hac.l.p.l.s.de libertis vniuersitatis.l.j.in fi.iuncta.l.s.de bonorum pos.l.seruus.§.fi.ex quibus colligi pot qd tempus petende bonorum possessionis currit a tpe scientie istorum et idem dici potest in tempore appellationis.Jac.ex quibus collige qd si denunciandum est aliquid alicui vniuersitati sufficit si denuncietur rectori consul vel administratoribus ipsius vniuersitatis vt no.l.municipibus.s.de conditio.et demon.hic allegata et ibi de hoc dixi et est expressum.s.qd vi aut clam.l.aut q aliter §.idem ait in fi.i.totius reipublice administratio concessa.Ol.vnde si represalie sint ab vna ciuitate ad alteram non possunt ciues se excusare allegando qd nesciuerunt ex quo rector vel administrator ciuitatis hoc sciuit.

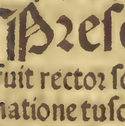

Ordine. Pena accessoria non mensuratur ex tpe principalis pene sed habet per se propriam naturam p quam commensuratur et durat et ad hoc allegatur.Dy.ibi ad tempus puta ad decem annos.Old.ibi dignitate.s.decurionatus et qd subiicit caruit dic.s.per penam.Ol.ibi inter infames etiam finito tempore et ideo nec ad decurionatum nec ad honores admittitur vt.C.de dignitatibus.l.ij.et extra de reg.iur.c.infamibus li.vj.cum ibi notatis in glo.quam habet in fi.dum dicit et in ordine regressus etc. Oldra.

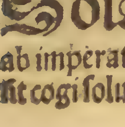

In eum. Ibi idoneus et soluendo.old.

Ius originis. In fi.in ea ciuitate in qua originem habet pater adoptiuus.oldr.in glo.vt.C.de adop.ibi ne stationi apta.l.iij.sed illud ob reuerentiam fidei in fi.et dic vt ibi.Dy.

Libertus. Ibi a ciuilibus personalibus vel patrimonialibus.Dy.et sic no.contra mercenarios seu scutiferos et famulos qd non excusantur a collectis nec aliis oneribus ex eo q dicant se morari cum dnis suis.

Filium. In glo.sic est in fideiussore.i.olim contra.s.in fi deiussoribus interuenientibus apud primatum nam cum apud fiscum idem erat olim quod hodie vt hic patet et.j.e.l.fi.§.ij.Dy.

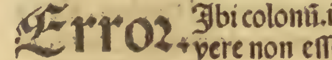

Prescriptio. Ibi non apud alios iste.§.determinat talem questionem quidam electus fuit rector scholarium p natione lombardorum modo eligitur pro natione tuscorum et vult se excusare prescriptione quinquennij quo debet rector vacare pro illa natione pro qua electus est queritur an possit et dicas quod non argu. huius littere. Dynus ibi originis hoc verum si non appareat que ciuitas prius elegerit.Sed si appareat potior est illa que primo nominauit vel elegit vt no.C.de incolis.l.ciues in glo.magna.lib.x.et vide qd dixi s.e.l.assumptio.§.iuris prudentibus.Et allegatur iste.§.quod si maleficium commissum est in aliquo loco et dubitatur de cuius territorio sit quod vterq iudex vicinior debet de hoc cognoscere vt.s.de excu.tuto.l.iuris peritos.§.cum oriundus vel ille tantum vnde delinquens originem habuit vt hic.Dyn.in glo.pre prima.§.bestias et in qualibet earum no.

Sola ratio. Scilicet ab aio constituendi ibi domicilium vt.j.e.l.domicilium.old.ibi datum.s.ab imperatore.Dy.et facit p eo qd consueuit queri nunquid qs possit cogi soluere collectas in eo loco vbi habet possessiones licet ibi non habeat domicilium glo.hic posita prima facie videtur innuere quod sic dum dicit secus in patrimonialibus.Sed dic contra quia collecte non imponuntur ratione rerum tantum sed personis paribus et talia imponuntur solis incolis et non possessoribus qui non incolunt vt.j.de munere et ho.l.rescripto.§.fi.et facit.j.e.l.§.sola domus et qd ibi dixi.

Postliminio. Ibi ciuitatis que tamen erat de nostris.Dy.in glo.non tm in fin.glo.ista ad hoc vt sustineatur quando reuersus moratur in confinio alicuius ciuitatis et queritur an debeat subire onera in ciuitate illa in qua erat et morabatur tanq incola non autem erat inde oriundus quia si esset inde oriundus et si animo constituendi domicilium in secunda moratur compellere munera sustinere in prima vnde esset oriundus ratione originis proprie vel paterne non obstante quod in secunda domicilium constituisset: vt.C.de munici.et orig.l.fi.libro decimo.et.s.e.l.assumptio in pn.et.§.j.et.s.§.prescriptio.Dy.

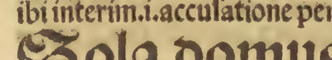

Exigendi. In fi.licet a sordidis muneribus habeat immunitatem.old.

In adoptiua. Ibi aui quoq hoc videtur contra glo. positam.s.eadem.l.assumptio.§.filius q dicit non spectari originem aui sed solum patris.sed illa glo.reprobatur vt ibi dixi sed vt salues glo.illam dic qd ibi dicitur non inquiri vnde q si non est auus esse verum q si non est auus ex eo loco ex quo fuit filius qui habet alium filium sed quando auus esset ex eodem loco ex quo fuit filius:tunc bene inquireretur ratione originis filij.Dy.Sed magis videretur dicendum econtra.quod quando sunt ex eodem loco pater et auus non sit necesse inquiri originem auitam sed sufficit inquiri paternam quia vna habita habetur alia sed quando sunt ex diuersis locis pater et auus tunc si dubitaretur de paterna inquiri posset auita ibi q quis in isto.§.nepote in adoptiua familia suscepto non possit esse fraudis suspicio que posset interuenire in eo qui datur in adoptionem si forte daretur in fraudem vt munera euitet.Dynus.

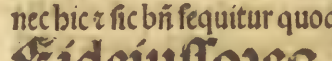

Error. Ibi colonum.i.incolam.Dy.ibi existimans cum vere non esset.oldra.

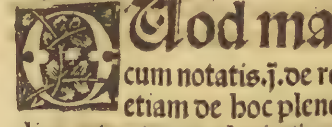

Patris. Ibi domicilium voluntarie constitutum in fi.q si dicat potest domicilium mutare in alio loco transferre.Oldra.

In questionibus. Nominatos.i.accusatos de crimine capitali.Dy.ibi interim.i.accusatione pendente.Dy.

Sola domus. Quasi dicat sine animo ibi constituendi domicilium et facit ad id quod dixi.s.e.§.sola ratio et ad idem etiam facit quod si quis habeat pbendam in aliam ciuitatem p hoc non mutat domicilium extra de rescript.c.dilectus filius.j.sarracenus et ibi in glo.¶Item possessio vel proprietas loci non facit diocesim.xvj.q.iij.licet et ca.possessio.et.q.v.si quis episcoporum et allegatur iste.§.cum concor.quod si represalie sunt concesse contra aliquam ciuitatem et aliquis habeat ibi possessiones sed non domicilium nec habitet ibi quod non videantur concesse contra eum nec pro eis possit inquietari in fi.et ideo ad munera personalia non astringitur.old.

Nominati. In glo.si aliquis magistratus ibi ipse nominans.s.tantum non fideiussoribus nec hic et sic bn sequitur quod est.j.in glo.secus in patre etc.old.

Fideiussores. Ibi penalibus actionibus.i.non astringuntur ad penas.ol. Et per hunc §.concor.siue non determinata questio tales quidam deputati fuerunt ad custodiam alicuius castri et dederunt fideiussores postea iste prodiderunt et dederunt castrum inimicis ciuitatis cuius erat castrum potestas ex hoc condenauit eos in magna qntitate pecunie et querebatur vtrum fideiussores ad hanc penam tenerentur et determinatum fuit quod non sed solum ad interesse ciuitatis vt hic dicitur Dy.in glo.vltima in fi.immo.l.lucius.§.primo.Old.

Quod maior. Ista lex allegatur sepe cum concor.et glo.hic posita et cum notatis.j.de regulis iuris.l.aliud.§.refertur vbi etiam de hoc plene nota. et plenius per Dynum et alios extra de regulis iuris.c.quod omnes tangit.libro sexto et dixi de rerum di.l.intantum.§.religiosum ad hoc etiam facit q qd sit per maiorem partem capituli in electionibus et aliis tractatibus videtur esse factum per totum.c.extra de elect.c.licet in fi.c.cora.c.in genesi.et.c.ecclesia et extra de his que fiunt a maiori parte capituli.c.primo vbi de hoc et.c.vlti.et per totum et vide in summa e.titulo per Gofre.et Hostien.et speculatorem et vide etiam q bn no.extra de consti.c.cum oes in.j.gl.et p Innocentium et compostel. Et videntur omnes consentire licet pauci contradicant vt no. per archi.

per archi.lxv.distin.c.j.regulariter ergo statur maiori parti vt hic ⁊ eadem distin.c.episcopus in glo.⁊ per eundem archi.vn⁹ tamen solus ex iusta causa potest toti vniuersitati contradicere.xxxj.distinct.c.omnino ⁊.c.vicena se.vbi pulchra circa istam materiam notantur in glo.⁊ per archi.Sed nunquid absentes sunt citandi vide extra de elect.capi.ecclesia vestra.ij.cum ibi notatis ⁊.e.titulo qđ sic per Ber.⁊ Inno.c.bone memorie cremoñ.⁊ de p̄ben.cũ in ecclesijs libro sexto.An in fine vel existentes in studio vide quod notaui.C.de sacr.ec.aut.hoc ius porrectum vltra princip.⁊ qđ nota.⁊ dixi.s.de re iudica.l.duo ex tribus ⁊ quod no.etiam in glo.s.de tuto.⁊ cur.datis ab his.l.vbi absunt.¶ Sed dic ꝙ hec lex loquitur in eo qđ est cõmune pluribus vt vniuersis leges contrarie in eo quod est cõmune vt singulis ⁊ ita no.⁊ soluitur extra de regu.iur.dicto.c.quod omnes tangit.libro sexto.

[D]omicilium. Concor.s.de cap.⁊ postli.reuer.l.nihil ⁊.j.eodem.c.⁊ nihil quod ibi dicetur ⁊ dic domicilium.s.voluntarium ⁊ qđ subijcit nuda contestatione dic.i.protestatione dicendo volo esse ciuis huius ciuitatis.dy.ibi exigitur.s.factum ⁊ animus ⁊ circa hoc dic vt dixi s'm dy.j.ea.l.de iure.in glo.erat enim in fi.

☞ Magistratus an possit constitui inuito patre.

[L]ucius filiusfamilias. Cõstitui põt magistrat⁹ † inuito patre ⁊ si cessat administrare idẽtitatẽ p̄stari teneť hoc dicit dy.ibi cui rei.i.creationi.dy.ibi cauit.i.fideiussores de republica in dãni soluãda nõ dedit.dy.ibi miscuit hi enim sunt act⁹ agnitionem inducentes officij vt.s.de tutel.l.si filius.Old.ibi reliqua collegarũ id est male administrata per collegas.Oldra.

Paulus respon. Ibi eum fideiussorẽ vel nominatorẽ.Old.ibi sȝ ex officio no.ꝙ aliud est contractus ⁊ aliud officiũ.Old.ibi administrauit.s.principalis pro quo conuenitur.Oldr.Et concor.ad hunc.§.C.de his qui ex officio quod administrauerũt cõueniũter.l.vnica li.xj.in glo.dic qđ qui pro officiali ibi vel verius dic vt ibi vel dic qđ ideo non tenetur hic fideiussor in vsuras quia et principalis non teneret vt.j.e.l.constitutionibus ⁊ iđ hic dicitur in glo.falsum est vt dicta.l.ij.§.penult.⁊ fi.j.de ad.rerũ ad ciuitatẽ ptinentiũ dic ergo.aut fideiussor intercedit in cõtractu vel ex causa in quo vel ex qua principalis ad vsuras teneť puta in cõtractu bonefidei in quo veniunt vsure ex mora vt.s.de vsur.l.mora.§.in bonefidei ⁊ hoc casu fideiussor ad vsuras tenetur siue intercedat apud rempublicã siue ad pupillum ⁊ sic loquitur dicta.l.ij.§.penulti.in fi.¶ Aut intercedit in ꝯtractu vel causa ex qua principaliter ad vsuras nõ tenetur ⁊ tũc fideiussor nõ tenetur licet apud rẽpublicã intercedat vt hic ⁊.l.constitutionib⁹.j.e.⁊ de hoc vide in.l.fi.s.de magistra.conue.j.allegata ⁊ ar.contrarium in fi.⁊ glo.hic signate.so.vt no.in.l.quero s.locati hic in glo.allega.vbi de hoc plene no.dy.

Idem r̃ndet patris heredib⁹. Iste.§.cõsueuit adduci ad talem q̃stionem pater habebat plures filios vnuȝ ex eis misit ad studiũ postea decessit petit iste a fratrib⁹ vt de cõmuui emanť sibi libri ⁊ guberneť in studio q̃ritur nunquid debeãt audiri ⁊ videť qđ nõ ar.hui⁹.§.⁊.j.de mune.⁊ ho.l.iij.§.fi.⁊.l.⁊ si filium contra.p.l.s.fa.her.l.ex pte.§'.filius hoc facit poti⁹ in contrariũ ⁊ ideo allega.e.ti.l.si filia idem scribit ⁊.§.nerati⁹.⁊.s.de col.bo.l.j.§.sed an idẽ ⁊ ad.ll.ꝯtrarias responde ꝙ loquũtur de nouis honoribus post morteȝ patris acquisitis ⁊ sic nõ obstãt.dy.ibi hoc respõsuȝ qđ coheredes nõ teneanť.dy.ibi patris naturalis.Ol.ibi cuius voluntate id est quo sciente ⁊ non contradicente.Dy.

Idem rerum constante. Ibi municipalis.i.p̱sonalia in quibus habeť cõsideratio facultatũ.Iac.vt.C.de decur.l.ad subeũda.Old.⁊ vide qđ ibi not.ibi accepto mõ.i.cõsiderata q̃titate.Ol.in gl.de iure ciuili.Ibi de iur.dot.in reb⁹ h̃ opinio ibi reprobať ⁊ ideo dic plene vt ibi no.⁊ dixi in gl.in bonis in fi.ad primã questionẽ dic ꝙ pro alijs q̃ hȝ teneť prestare vxori munera vbi possidet facultates vt.d.l.j.in fin.⁊ q̃ munera multũ subire cõpellať habes.j.de mune.⁊ hono.l.iij.§.corporalia scđe questioni r̃n.quod facit pro hoc qđ no.s.de dãnis dãnatoruȝ.l.qcũqȝ.Io.faȝ.

Idem respon. Si p̱ accusatorẽ ibi de medio tẽpore.i.ꝙ diu est spes qđ in accusatione procedatur vsqȝ ad vnum.Old.

Imperator seuerus. Ibi interim.i.durãte infantia.Et cõsueuit queri si aliqui minores.xxv.annis vt.s.de posthumis l.j.§.pueritiã ⁊ facit gl.s.de ope.no.nun.l.de pupillo in princi.⁊ qđ ibi dixi ⁊ p̱ hoc insti.qui ma.non possunt.§.eadem.l.Sed dic ꝯtra arg.hui⁹.§.⁊ videť expressum.j.c.j.l.spurij.§.minores ⁊ de mune.⁊ ho.l.ad rẽpu.scđo r̃n.⁊ facit qđ not.C.q eta.l.j.lib.x.⁊ ex̃ de eta.⁊ q̃lita.c.j.li.vj.⁊ vide qđ de hoc notaui.C.de testamẽto mili.l.vlti.ibi mandari possunt.s.de iure ⁊ sic no.quod cõsensus ad ea demum refertur que de iure valere ⁊ procedere possunt.Dy.per hoc.s.q̃ in frau.cre.l.si pater.ex̃ de decimis.c.statuto li.vj.⁊ de reg.iur.c.in obscuris.Idem r̃n.ibi de aditionibus.i.maior preciorũ vel mercedũ oblationibus.Dy.

[F]ilij libertorum. Uide.s.ea.l.assumptio.§.filius ⁊.j.e.l.eius in princip.in.§.vidua.Ibi clarissime que clerismatũ retinet.Old.Ibi si vtrũqȝ.i.dignitas et domiciliũ per personã primi mariti quesitũ.Dy.Sed quid si fuerit tantũ sponsa nunquid retinet domiciliũ sponsi dic quod nõ vt.j.eo.l.eaqȝ.Sed videť qđ sic cũ appellatione vxoris videatur cõtineri spõsa ⁊ idẽ ius esse in vtraqȝ vt.C.de bonis q̃ liberis.l.non sine ratione.s.de iure dot.l.si sponsa de fundo dotali.l.lex iul.C.q potio.in pig.ha.l.vl.et extra de iureiurã.l.quẽadmodũ.¶ Sed p̱ prima opiniõe facit.s.de his q.no.infa.l.vxores.⁊.C.de nupt.l.socios.⁊ dic quod dicať vidua vt.j.de v.sig.malũ.§ viduã.qđ idẽ fit in sponsa ꝙ in vxore faciũt etiã instit.de nupt.§.si vxor in fi.C.de incestis nup.l.licet.s.de sponsalib⁹ l.tutor.đ ritu nup.l.si quis tutor.§.vlti.⁊.l.si qua mihi.§.j.de testibus.l.in legib⁹ de iniur.l.j.in fi.⁊.l.itẽ apud labeonẽ.§.sponsum.ad legẽ põpo.de parrici.l.j.⁊.ij.§.j.⁊.l.iij.de adult.si vxor.j.respõ.⁊.§.diu⁹ seuerus.⁊ de priuil.credito.l.q̃situ.§.si spõse sȝ dic vt dixi.d.l.non sine ratione ⁊ de senato.l.femine.

Municipes. Ibi ex hoc id est ex hac translatione domicilij.Oldra.Ibi munerib⁹ cuȝ personalibus.Dy.

Senator ordinem. Hic est expressum ꝙ si aliquis abbas eligatur in episcopuȝ postea remoueatur ab episcopatu propter eius defectum quod non restituatur ad priorem abbatiaȝ nisi specialiter hoc impetret argumen.ad hoc vt.s.de iure annul.aureo.l.secunda.Dynus et ad hoc.s.solu.matrimo.l.qui dotem et de bonorũ possessio.ex testamento milita.l.prima.§.fi.

Senatores. Ibi impetrauerunt.l.a lege scripta Dynus.

Qui fenus. In fi.scilicet aliam.Et sic nota.quod sola pecunia non facit quem possessorem nec continetur ap.possessionis: et quod hic dicitur in tributationibus expone in muneribus patrimonialibus mere q̃ rebus et patrimonio tantum imponuntur.¶ Secus est enim in collectis nostri temporis que imponuntur personis pro rebus seu ratione rerum vel patrimonij: nam ad talia nõ astringuntur nisi municipes vel incole vt.j.de muneri ⁊ hono.l.recripto in fi.⁊ ideo isti senatores non teneñť ad tales collectas ⁊ sita communiter tenetur.Dy.

[M]unicipes. Ibi quantum ad munera.s.intelligendum est.Oldrad⁹ Ibi vide.i.ex quo.Old.in glo.manumissor in fi.sol.vt ibi Dynus.¶ Miles ibi meret idest moratur Oldradus.

[C]onstitutionibus. Allegatur sepe lex ista quod a forma constitutionis mandati vel rescripti non est recedendum ad hoc.C.de iur.fi.l.certa forma.s.manda.l.diligenter ⁊ extra de rescript.cum dilecta ⁊ ad hoc.xxiij.distinctione quorundam cum ibi notatis in glo.⁊ per archidiaco.¶ Item allegatur quod a forma statutorum non est recedendum et quod non recipiunt interpretationẽ cũ sint stricti iuris quod sic probatur.l.cauetur quod si aliquis intercedat apud rempublicam ex ea causa ex qua quis tenetur actione bone fidei tenetur ad vsuras vt.j.de admini.rerum ad ciuitatem pertinen.l.secunda.§.conductor.Sed hic dicitur ꝙ qui pro officiali fideiussit nõ teneť ad vsuras ergo patet quod principalis actione bonefidei non teneatur cum de eius natura sit vt vsure in actione bonefidei veniant vt.s.de vsuris.l.mo-

ra.§.in bone fidei si non tenetur sequitur statuta esse stricti iu/
ris cum in actione stricti iuris non veniant vsure sine stipu.C.
de vsu.l.quamuis.cum per eundem modum fiant statuta per
decuriones per quem et magistratus eliguntur. Dynus De
hoc an statuta recipiant interpretationem dicetur.j.de mune.
⁊ bono.l.gradatim.§.⁊ si lege ⁊ in meis questionibus statutorum
prima parte nona questione plenissime ad primum quod dixi
de forma seruanda dic quod siue fiat contra formam siue citra
formam non valet quod agitur extra de verborum signifi.ca.qui
ex timore ⁊ de officio delegati capitulo prudentiam in fin.primi
responsi quod est bene notandum ⁊ ita etiam nota.per Ho/
stiensem in summa eodem titulo de officio delegati.§.que dele
gari versiculo ab his auten. ad hoc.j.de iure immunitatis.l.
semper.§.immunitati.⁊ predicta vera sunt in forma tradita
ab homine puta a iudice secus in forma tradita a iure vel a ca/
none quia licet et illa seruari debeat vt predictum est:tamen si
non seruetur valet quod actum est contra ipsam formã vt pro/
batur extra de sententia excommunicationis sacro.⁊ eodem su
per eo extra de clãdestina desponsa.c.cum inhibitio.⁊.xxx.q.v.
nostrates.⁊ hoc expresse not.extra de elect.cum dilectus.§.j.in
glo.que incipit ⁊ ita habes quod si forma quod est multum me
morie commendandum quod tamen iudicio meo multas reci/
pere posset instantias nec forte verum est ita indistincte ⁊ pro
forma seruãda facit extra de iudi.exhibita.C.de predijs curial.
l.j.libro decimo.⁊ quia ex solutionibus nihil est immutandum.
s.de in integ.resti.l.diuus.stilus etiam romane curie seruand⁹
est extra de crimine falsi.c.quã graui ⁊ hic no.in summa.Host.
de rescript.§.que possunt obijci ver.scandala ⁊.§.sed vt simpli
cibus ver.primo ⁊ dic vt ibi et eodem.§.ver.lxxvij.⁊ per cardi.
de preben.c.quis libro sexto.⁊ extra de sententia excommuni/
cationis.c.ad hoc ibi que ex detrimento id est propter malam
administrationem bonorum.q.d.non ex eo quod in vsus suos cõ
uertit sed quia culpam commisit ex qua rempublicã lesit. Ol.
Ibi reliquorum.s.contractorum ex eo quod pecuniam publi/
cam sua culpa male arrogatam. Dynus Ibi a forma obserua
ta scilicet legis vel statuti ⁊ ad hoc sepe allegatur non predixi ⁊
ad hoc.C.de predijs curialibus.l.j.libro decimo.de admini.tu/
to.l.tutelam de sententijs.l.cum eorum.⁊.j.de polucita.l.septi/
tia. Oldradus.

Magistratus. In glo.ad hoc in fi. vel dic cum .p quamuis ma
gistratus municipalis vnum magistratum admini
strent sicut ⁊ plures tutores vnam tutelam sustinẽt
singuli mere hominis vnius ⁊ quilibet per se possit administra
re ⁊ hoc ius plerunque ⁊c.argu.ad hoc.s.eadem.l.imperator.de
officio consul.l.j.de aucto.tutorum.l.fi.⁊.C.si vnus ex pluribus
tu.per totum etiam si simul cepissent cognoscere vt in auten.vt
iudi.non expectent sacras iussiones.§.primo ⁊ hec etiam con/
suetudo de qua hic fit mentio approbat. Sed secundum alium
intellectum dic quod ambo vicem vnius hominis sustinent et
ideo vnus sine alio nihil potest ⁊ hoc datur id est iniungitur
eis lege municipali ⁊ vnus sine altero non faciat ⁊ cessante le/
ge hoc moribus competit id est hec veritas imponitur sed pre
cedens melior videtur Jacobo. vel dic quod leges hic in glo.al
legate loquuntur de iudicibus delegatis inordinate autem di
stingue quia aut ceperunt simul cognoscere ⁊ locum habet hec
glo.al's secus vt dicta.l.prima.s.de officio consul.⁊ plene not.
s.de re iudica.l.pompo.ait si diu ⁊ dic vt ibi Dyn⁹ ⁊ vide quod
circa hoc dixi.C.si vnus ex pluribus tuto.l.j.

Ea que magis. Imperij meri vel mixti vt iubere possi
dere ex secundo decreto. Dynus de quo vide quod
plene dixi.s.de dãno infec.l.iiij.§.si forte.

Eius qui manumisit. Ibi pa triam.s.
originariam ⁊ vide quod nota.⁊ dixi.s.e.l.assumptio.
§.filius.⁊.§.iur.prudentibus ibi municipem in vna est muni/
ceps ratione originis:in alia ratione domicilij. Oldra.

Si quis negocia. Ibi nullis coloniarum.s.
cõmodis. Oldra. Et no
ta bene hunc.§.qui dat multa signa ex quibus constituit do/
micilium ⁊ ad.C.de incol.l.ciues.ex hoc enim quod aliquando
vadat pro colendis possessionibus suis non constituit ibi do/
micilium et ad hoc extra de sepulturis.c.is qui habens domi/
cilium libro sexto.⁊ eodem titulo.c.in nostra in glo.que incipit ⁊
ita videtur quod facit ad prestationem denariorum quando.d.c.
parrochie concedunt et petunt ab eodem sibi deberi quia cõsi
derauit in qua audit diuina magis et in quo magis conuersat.

1 Domicilium an quis habere possit in tribus vel quat/
tuor ciuitatibus.
2 Clericus prime tonsure an efficit de foro illi⁹ qui eũ tõsurauit.
3 Forũ quis sortitur ratione originis.

Si quis instructus. Al's est.§.⁊ incip.cel
sus. Cum dubitatur quo loco quis habeat do/
micilium inspicitur primo vbi magis habitat vt.s.
proxi.§.si non appareat inspicitur vbi magis instructus est quod
si non appareat quia equaliter instruct⁹ est recurritur ad hũc
§.ex quo collige quod quis potest duobus locis habere domi/
cilium ⁊ concor.extra de foro competen.c.ex parte ⁊.C.de incol.
l.ciues libro decimo ⁊ ibi in glo.que est notabilis ad istam ma/
teriam et si vocatur per ambas ciuitates ad munera cui po/
tius debeat obedire no.ibidem in glo.⁊ dixi.s.eadem.l.assum/
ptio.§.iur.prudentibus.sed nunquid potest quis habere do/
1 micilium † in tribus vel quattuor ciuitatibus sicut põt in dua
bus vt hic dicitur Rofred.dicit quod non in libello suo quarto
folio titulo qualiter declinetur forum ratione feriarum vbi de
ista materia bene per ipsum nota. Si clericus etiam beneficia.
habeat in duab⁹ ciuitatibus dicitur habere domiciliũ in vtraque
reficitur de iurisditione episcoporum vtriusque ciuitatis de re/
scrip.c.dilectus.l.sarracenus ⁊.lxxj.distinctiõe punitur in glo.
parua que incipit sed pone argu.ad hoc extra de tempori.or.c.
sepe contingit ⁊.c.nullus libro sexto vbi equiparari videtur
domicilium originis ⁊ quod habetur ratione prebende ad hoc
etiam facit quod nota.per Innocen.de tempori.or.c.in descri/
bendis ⁊ de clericis peregrinis.c.primo per eundem Innocẽ.
⁊ de domicilio cleri.nota.⁊ in glo.extra de preben.quia intantũ
2 sed nunquid ratione prime tonsure † clericus efficitur de foro
illius qui eum tõsurauit videtur quod sic vt.C.de epis.⁊ cle.autẽ.
cleric⁹.⁊ de hoc no.lxxj.di.c.clericos i gl.sed pone ⁊ hoc not.ex de
rescrip.c.statutũ li.vj.per archi. Sed nũquid episcop⁹ in cuius
ciuitate vel duca.habet clericus originem potest priuare cleri/
cum beneficio quod habet in alia ciuitate propter delictũ suũ
dic quod sic vt nota.per Innocentium extra de foro competen
ti postulati circa principium. Quid de questiõe que sepe oc Questio practicabil.
currit aliquis habet duas domos coniunctas vnã in vna par/
rochia:aliam in alia habet tamen aditum et introitum p vnam
tantum que est in parrochia sancti Petri quelibet parrochia
vocat istum ad munera onera ⁊ collectas queritur in qua solue
re teneatur. Et primo videtur quod in illa in qua comedit ⁊
dormit.s.in illa sancti Petri nam in veritate ibi magis habitat
nam introitus nihil operari videtur nec per hoc habere domi
cilium necesse habitare in parrochia sancti Pauli arg.s.quẽ
ad seruitu.amittatur.l.fina.nam sic est in seruitutibus quod in
spicimus an debetur ad hoc vt dicatur seruitus vrbana vel ru
stica non autem a quo debetur vel per quã itur vt.s.de seruitu.
vrb.pre.l.j.⁊ de seruitu.rusti.pre.l.ij. Item quia talis introi/
tus ⁊ aditus debetur domi que est in parrochia sancti Petri
ergo videtur pars ipsius domus sicut dicit de conclaui quod est
illius domus cuius actione ponitur vt.s.de dã.infec.l.quod cõ
claue. Item alia ratione non est attẽdenda domus per quã
intratur quia sola domus possessio domicilium non facit vt.s.
eadem.l.libertus.§.sola domus ⁊.§.sola ratio possessiõis ⁊.C.de
incolis.l.mihi neque.⁊ ideo quin fenus exercent vbi habitant mu
nera subire non debent:vt.s.e.l.filij.§.fin.in contrarium quod
aditus domus inspiciendus sit.C.de preci.imperato.offeren.l.
quotiens ⁊ quia initium habitationis est introitus vt institut.
quibus modis ius patrie po.sol.§.ab hostibus. ergo initiũ est
spectandum.s.de nego.gest.l.pompo.in negocijs cum similib⁹
⁊ quia introitus posset esse sine habitatione:sed non habitatio
sine introitu:⁊ ideo tanque principale considerãdum est argu.s.
de fideius.l.si stipulatus.§.ad hiberi.⁊ quia introitus facit aliã
domũ que est in alia parrochia habilem quod sine introitu esset in/
habilis ex ea ergo debet agi sic ex stipu.penali non ex nudo pa
cto vt.C.de pactis.l.si pacto quo penam et quia per aditũ hoc
est per claues quis possidet totam domum.s.de contrahen.em
ptio.l.clauibus ⁊ pro hac parte etiam facit.s.communi diui/
dundo.l.arbor.§.de vestibulo dominus Albertus. dominus
Odo.hanc questionem disputauit ⁊ allegauit in effectu vt.s.⁊
soluendo tenuit quod munera realia soluere teneatur in vtraque
parrochia in qualibet domo et respectu dom⁹ quã ibi habet p
l.j.de censib⁹.l.forma.munera vero personalia vt impositiones
equorum teneatur subire in parrochia in qua comedit ⁊ iacet
aditus ad eam habeatur per domum que est in illa parro/
chia quia ille aditus est propter domũ in quã comedit ⁊ dormit vt
s.de lega.iij.

s. de lega. tertio. l. prediis. §. penulti. et fi. si vero in vtraque pit⁹ habitet tunc habet locum. l. ista in glo. si aliquis ibi ergo domicilium arg. contra. j. de v. signi. l. pu(n)ciales. Dy. ibi. l. assumptio in fi. forte posset hoc intelligi quod qui habet originem ergo et domicilium. l. donec non mutet illud nam licet origo mutari non possit vt. l. assumptio. tamen forte domicilium quod quis habet ratione originis mutari poterit et hoc ideo quia in eo cessat ratio que est in origine que posita est dicta. l. assumptio. ¶ Item quia de domicilio hec lex indistincte loquitur vnde indistincte est intelligenda tam de domicilio ratione originis quam de eo quod habet quis ratione incolatus et vbicunque. l. dicunt domicilium mutari posse indistincte loquuntur. ¶ Preterea domicilium nihil aliud est quam habere habitationem in loco animo ibi standi perpetuo et si de animo non appareat tunc decennio transcurso vt s. de iniur. l. lex corne. §. domicilium. et C. de incol. l. secunda cum similibus vnde euidenter patet quod ista habitatio bene possit mutari nam credo quod incontinenti cum aliquis est oriundus de aliqua ciuitate videatur ibi habere domicilium semper donec illud mutet vt dixi sed ad hoc vt glo. ista bene procedat intellige quod non potest mutari domicilium. i. ipsa origo et sic hec glo. loquitur al's expresse videretur innuere quod ratione domicilij quod est in loco originis conueniri ibi quis posset. s. ratione domicilij quod ibi habet etiam si ibi non habitet et ita videtur innui. j. eadem. l. incola. et his ibi enim videtur innuere text. quod in loco originis potest quis conueniri si est ibi incola id est si ibi habet domicilium et hoc patet ibi ex consuetudine littere si quis bene inspiciat al's autem si in loco originis quis non haberet domicilium. i. incolatum vt quia transtulisset vt posset vt dixi ex sola ratione originis ibi conueniri non posset et hoc modo saluari posset glo. que est. s. e. l. assumptio. §. filius que dicit quod ratione originis ibi conueniri non potest: nam al's falsa per dictam legem incola. et hoc super his dubitans non assertiue scripsi. sed obstat. s. de senato. l. penulti. et quod ibi not. vbi nota. expresse quod domicilium originis mutari non potest et hoc etiam innuit hec glo. causam simpliciter intelligendo. ¶ Item oppo. de alia glo. que dicit quod ratione originis quis sortitur forum vt nota. s. de iudi. l. heres absens quod quamuis oppinio expresse facit dicta. l. incola etiam in colligendo causam vt ibi dixi et ex predictis omnia superiora videntur cassata et glo. §. filius. s. e. l. assumptio male dicere. Dynus Et dicit ipse Dynus quod hec glo. multum fuit ruminata in quadam questione que fuit de facto Bonon. ¶ Quidam erat oriundus de Francia commisit homicidium in ciuitate Bonon. et fugit mutinam et ibi captus fuit petebatur remitti Bonon. ad locum delicti vt ibi puniretur cum non posset mutine puniri quia ibi non deliquerat nec habebat ibi domicilium commune mutine propter consuetudinem que non est in lombardia de remittendo malefactores remittere voluit vnde petebatur puniri mutine tanquam vagabundus et sine domicilio existens determinatum fuit tanquam vagabund⁹ non posset puniri cum haberet domicilium originis et vagabund⁹ est quis est sine domicilio existens determinatum fuit quod mutine tanquam vagabundus non posset puniri cum haberet domicilium originis et vagabundus est quis est sine domicilio vt dicta l. heres absens in glo. magna no. que incipit vbi tunc cum ergo iste haberet domicilium originis non debet dici vagabundus al's si vagabundus esset vbique posset conueniri et puniri vt. C. vbi de criminibus agi oporteat. l. j. Dy. Ibi et. l. filij. primo respo. et l. eius qui iustum. Old.

Domicilium. In gl. i quo ibi pap. exuli. et. s. ex quibus causis maior. l. sed et si p pretorem. §. primo et ex quibus causis in posses. eatur. l. ad cognitionem. Old. Et facit an bannitus semel possit ibi iterum accusari et banniri de quo plene dixi in meis questionibus statutorum vltima parte questione. xxvj.

Inter conuenientes. Id est consentientes. Dy. Ibi et de re maiori. s. pecuniaria non de mixto imperio. Old. in glo. prima. §. et iudicare hodie vsque ad. ccc. aut vt dicto. §. et iudicare. Dy. Et no. hanc glo. que est contraria glo. que est. s. de iudi. l. prima et dic vt ibi dixi.

Incola. Et his Ibi ciuis est scilicet origine Oldra. et incola in alia ciuitate. Et sic patet hic quod ratione originis sortitur quis forum et hoc iudicat glo. parua que incipit vt possit conueniri vel expone aliter ciuis est scilicet ipse incola ac si dicat si et ibi domicilium habeat et tunc facit pro eo quod notaui s. eadem. l. si quis instructus. ¶ Sed pro prima expositione facit. s. de iudi. l. heres absens et quod ibi not. ibi enim not. quod

a ratione originis [a] sortitur quis forum licet contrarium notetur. s. e. l. assumptio. §. primo. dy. vbi etiam de hoc tetigi. Ibi in vtroque patet ergo hic quod originalem patriam retinet ad hoc non necesse habeat ibi respondere quod nunquam alibi inuenies. Dyn⁹ Ibi publicis muneribus. s. personalib⁹ et si nihil ibi possideat. ¶ Dic ergo quod patria originis pro constanti retinetur quo ad certa. Primo quantum ad hoc vt ibi conueniri possit vt patet hic. ¶ Item quantum ad honores et quantum ad munera vt. s. eadem. l. municipes in princip. et. l. ordine. §. fina. et. C. e. scz de municip. et originarijs. l. filios. et. l. fina. ¶ Fallit in senatore qui quantum ad honorem retinet non quantum ad munera vt dicta. l. municipes. s. eodem. ¶ Quo ad quedam munera patrimonialia non retinet si non sit possessor nam et illa a solis possessoribus subeuntur vt. j. de mune. et ho. l. rescripto. §. fina. et. l. vltima. §. patrimoniorum de censibus. l. forma. §. si vero si quis et. C. de munere et in quo loco munera serui congruentia. l. vnica libro decimo. ¶ De quinto id est de hisque indicuntur personis pro rebus si ad alium locum transtulit domicilium questio est an subire teneatur de quo dic vt nota. l. vnica de muneribus et in quo loco libro decimo. Dynus et videtur quod non vt. l. rescripto. §. fina. in fi. et tactum fuit. s. e. l. libertus. §. sola ratio in glo. C. e. s. de municipa. et orig. libro. x.

a ¶ Ratione originis. Vide quod idem dz. in. l. si qs instruct⁹. s. eo. tit. nume. iij.

1 ¶ Ciuitatis appellatione an contineatur territorium.

Qui ex vico. Unde dicatur vicus no. j. de leg. j. l. si heres. §. vicis in gl. et no. quod natus ex vico videtur esse natus ex illa ciuitate cui vicus ille subiectus est vt no. expresse. C. de municip. et origi. l. filios libro decimo. sed contra hoc videtur extra de rescriptione. ca. rodulphus et. c. significante vbi fit differentia inter oriundum de ciuitate et diocesi vt ibi nota. sed forte speciale est in rescriptis que debent esse certa. ¶ An appellatione ciuitatis † contineatur territorium plene not. lxiij. distin. c. ego in glo. et per archi. et vide etiam quod not. in auten. quibus modis naturales effici. sui. §. si quis igitur ex quolibet ver. Si vero non ciuis. et vide etiam quod dicam. j. de verborum signifi. l. vrbis. Sed videtur quod appel. dioce. comprehendatur et ciuitas. lxiij. distinctione. c. sanctorum. et de hoc vide compostell. dicto capitulo rodulphus. curia tamen romana seruat propter honorem ciuitatis quod appel. dioce. non contineatur ciuitas: vt nota. per ipsum compostel. ibidem. ¶ Patet ergo quod castra dicto. §. si vero non ciuis et pro hoc. C. si curial. relicta ciuitate rus ha. l. j. libro. x. de exacto tri. leg. l. fina. et. s. de postul. l. qui ex ea. ¶ Item no. quod omnes alie ciuitates sequi debent consuetudinem ciuitatis romane. vt. C. de veteri iure enu. l. j. §. ante penul. vbi de hoc dixi de officio prefecti pto. affrice. l. vlti. in fi. de contrahen. empt. l. imperator. j. de var. cog. l. ant. §. sunt quidam et. xij. distinctione capitulo materna et institu. de satisdat. §. fi. et j. e. l. roma.

Nihil est impedimento. Co cor. s. eadem. l. non vtique extra de parrochijs. c. vlti. et de decimis. c. apostolice.

Ea que desponsata. Hic est expressum quod sponsa non sequitur forum sponsi de quo vide quod dixi. s. eadem. l. filij. §. vidua.

Roma. Nota quod est omnibus communis patria vnde quilibet potest in ciuitate romana se excusare a quibuscunque tutelis ad quas vocatus est quolibet loco vt. s. de excu. tuto. l. sed et reprobari. §. penultimo. ¶ Et pretor vrbis romane potest decretum interponere in alienatione rerum minorum vbicunque posite sunt vt. s. de rebus eorum qui sub tutela. l. magis puto §. illud quod non posset alius magistratus nisi in eius territorio site essent vt. C. si prediis minorum. l. si predium. ¶ Item si seruus vendatur sub pacto ne moretur in ciuitate Bonon. non poterit morari rome quia est communis patria vt. s. si seruus exportandus ierit. l. vltima. ¶ Et quod roma sit communis patria extra de foro competenti. c. licet. ¶ Item Roma est vbicunque sedet dominus papa cum curia sua. xciij. distinctione capitulo legimus et lumina beatorum Petri et Pauli esse intelliguntur vbi est dominus papa cum curia vt notatur per Innocentium extra de iureiurando capitulo ego episcopus et ad hoc facit quod nota. in spec. delegato. §. finitur.

autem ver.item q̄ dico portā rome. Sed quo roma non sit cōmunis patria videtur quia pretor vrbis romane non potest dare tutorē vel curato. prouinciali etiam si domicilium habeat in vrbe sed preses prouincie eum dare debet vt.s. de excusa.tutorum.l.iurisperitos.§.primo vbi de hoc tetigi. ¶ Et ex predictis tenent aduocati romane curie quod in curia romana potest quis regulariter conueniri nisi in casibus specialibus vt in legatis qui habent ius reuocandi dominij vt.s. de iudi.l.iij. §.ei quoq; ꝛ.§.legatis vbi de hoc dixi ꝛ de hoc vide quod not. extra de ap.c.cordi.ꝛ.c.cupientes de elect.libro sexto ꝛ p Host. in summa de foro competenti circa finem ꝛ bene per Innocen. e.titu.c.licet ratione delicti. ¶ De hoc etiam nota.per Odofr. s.ex quibus causis in possess.eatur.l.ad cognitionem cuius verba in effectu hec sunt si prouincialis conuentus in prouincia coram preside ꝛ preses remittat cognitionem ipsius cause ad imperatorem prouincialis tenetur se defendere rome in illa causa nō in alijs sed in alijs tenetur se in prouincia ꝛ domicilio suo defendere al's ibi possideret bona sua ꝛ venderentur ꝛ hoc dicit lex ista ad cognitionem. ¶ Sed contra legē ad municipal'.l. roma fallit in legatis vt.s.dixi. ¶ Item quando remittitur romam pro cognitione alicuius cause quia pro alijs ibi conueniri nō potest vt hac.l.ad cognitionem ꝛ ad hoc facit.s.eum qui appellauit in prouincia defendi debere per totum. ¶ Item omnes alie ciuitates habent semper consuetudinem ciuitatis romane vt dixi.s.eadem.l.qui ex vico. Et vide de roma pulchra in alphabeto dictione romana.

Incola. Iam publicis que imponuntur ratione originis vel incolatus ꝛ dic psonalibus etiam si nihil ibi possideat ꝛ vide quod dixi s.e.l.incola ꝛ his in vltima aditiōe quā quidā habent hic signatam ibi profecto munere.i.ante q̄ soluat mun⁹ seu collectam sibi impositam. Sed an imposito munere si vnus recedat et alter superueniat tenetur ali⁹ superueniens partem suā soluere dic quod non vt.C. de decur.l.prouidendum libro decimo. Ibi renunciare.s.in fraudē muneris iniuncti. Ol.no.ergo quod incola preuentus ad munera per destinationem non potest renunciare incolatui multo fortius non potest renunciare residentie siue origini vt.s.eadem.l.assumptio.§.primo. Sed quid si aliquis datus fuit tutor post talem dationem vult mutare domicilium nunquid liberatus erit ab ipsa tutela ista lex ꝛ glo. hic posita videntur facere quod non. Sed dic contra.vt s.de excu.tuto.l.non solum.§.finitur alij.sed quid si aliquis cōmisit maleficium postea factus est clericus nūquid iudex secularis poterit eum punire ista.l.est ar.quod sic ꝛ per hoc.s.de iudi.l.si quis postea.s.de lega.j.de hoc dic vt plene dixi.C.de episcopis ꝛ clericis auten.causa que fuit cū monacho ꝛ si in fraudem efficeretur cleric⁹ videretur posse puniri per iudicem secularem ar.C.qui milit.non possunt.l.j.libro vndecimo ꝛ plene in questionibus statutorum tertia parte questionis.l.j.ꝛ.l.secūda. ¶ Sed quid si potestas vnius ciuitatis vult vendicare ciuem vel incolam suum qui transiuit ad aliam ciuitatē quis cognoscetur de ista causa dico.vt.j.eadem.l.de iur.in glo.per impositionem ibi videtur.s.quo ad hoc vt soluatur debitum iam contractum. Dy.ibi partem suarum rerum aptitudine licet aliqñ non actu quia ibi non fuit. Dy.ibi sic ꝛ onus ar.j.de reg.iur.ſm naturam ꝛ.j.de iur.immunitatis.l.semper.§.conductores. dy. Ibi fiat conuersus scilicet postq̄ contractum erat debitum vel factum. Dy. In fi.glo.ꝛ hoc verius ſm. Dy.ꝛ Ray.de hoc tamen dic vt latius dixi.C.de episcopis ꝛ clericis libro secundo ꝛ ad.§.lucius.respōdent quidam quod ibi presumitur fraus in nuere quod non presumitur in moriente vel quasi vt.s.de ali.iu.mu.causa facta.l.ex hoc edicto.§.si heredem.

Itio. Qui non laborat non manducet sed q̄ dolose quesitum est venit restituendū hoc dicit.l.ista. Dynus Ibi is autem scilicet nuncius. Dynus Ibi collusione facta cum lutio. Dy. Ibi quero de tribus scilicet quis possit petere viaticum quātum deliquit nuncius ꝛ quantum deliquit lucius. Oldradus Ibi petere non posse sed contra videtur.s.de nego. gestis. l.si pupilli.§.si quis pecunia.so.hic non simpliciter debuit dare titio sed pro remuneratione laboris vnde cum non laborauerit cessat causa dandi argu.s.de annuis leg.l.alūne.§.ibi autē simpliciter data fuit pecunia ei ad quem deferebatur. ¶ Item videtur quod cum per eum non steterit petere possit vt.s.de lega.secundo.l.cum filium.§.non ꝛ.C.de lega.l.administrāt. Sꝫ ibi fauore vltime voluntatis nam secus inter viuos habito negocio simili vt.C.de conditio.ob causam.l.si militem. Sed lucius presentans cur petere potest cum non destinabatur merito potius laboranti q̄ cuius nomen insertū est videtur transmissa argu.s.de ver.obliga.l.eum qui ita.§.te et titium.de pac.l.tale pactum.§.finali ꝛ de annuis lega.l.annua.§.titia. ¶ Sꝫ quo iure petet dic quod actione in factum cuius tenor ꝛc.vt.C. de sacr.ec.l.scimus ꝛ ō pre.ver.l.quotiens. Jac.ꝛ hic in glo.no. in glo.repete in fi.vel dic nuncium commisisse stellionatum qui autem suscepit scilicet lucius ꝛ alterius nonmen rasit falsū cōmisit vt in concor.hic positis. Jacobus in glo.al's incidisset ibi reddere pupillo. Jo.hec est questio sabbatina ꝛ formatur in gl. sed non soluitur. C.de administratione tutorum.l.pupillorum arbitrium tutele.l.quicquid vbi eam plene solui ꝛ pro determinatione ipsius bene facit.s.de legatis secundo.l.lucius.§.sempronia. Dynus hic dicit talem tutorem teneri in duplum eius quod pupillo testator erat relicturus quia hoc est in quolibet alio in auten.vt nulli iudicum.§.ꝛ hoc peruenit colla.nona et videtur notari in dicto.§.sempronia ꝛ ad textum istum respon de vt hic in fi.glo.nota.ꝛ cum non sit cautum quo genere actionis agatur dicemus pupillum agere posse contra tutorem con dict.ex lege vt.s.de condic.ex lege.l.prima vel actione tutele qꝛ tutor tenetur de his que non acquisiuit pupillo cum posset vt dicta.l.quicquid et.s.de tutel'.ꝛ ra.distra.l.prima. Dy. Py.cuius fuit ista questio sabbatina.xxvij.questiōe videtur sentire quod tutor sibi lucretur nec restituere teneatur quia ordinata charitas incipit a seipso vt.C.de seruitu.l.preses ꝛ per hoc arg. obtinuit.C.si quis aliquem testari prohibuerit.l.j.ꝛ hanc etiā opi.sequebatur dominus Paulus sy. ¶ Et ad.§.ꝛ hic peruenit.s.allgatum per Dynum respondent quod ille.§.loquitur in prohibente testari hic non requiritur de prohibente sed de procurante sibi relinqui quod pupillo volebat testator relinquere de hoc plene dixi.d.l.quicquid in glo.al's incidisset ibi si quis persuaserit.so.vt in fi.glo.quia hic non sequitur lucrū qꝛ tenetur titio actionem in factum vel dic vt nota.per Jacobū de bel.in dicto.§.postea cum apius quia regulare est qd quis est ex dolo suo non lucretur vt.C.de lega.l.si legatarius fallit quando aliquis magnum bonum occultum dedurit in lucem vt dicto.§.cū apius.vel dic quod dicta regula infallibiliter est vera et ad dictum.§.cum apius rñ.vt in fi.glo.ibi posite nota. Jacobus de bel.

Titius. Pignus.§.agrum quendam vt.j.patet Jacobus ꝛ Titius.s.curator reipu. Dy. Ibi repromissione al's est remissione et tunc est plana. Dynus Ibi vsq; ad meuium exclusiue ponitur nam meuius non approbauit. Dynus. Ibi vendentibus id est ementibus. Dynus Ibi obstrictum nō esse scilicet primo loco. Dynus Ibi sed nec post id est postea. Dynus Ibi plures vēdiderūt scilicet magistrat⁹ Oldradus. Cuꝫ videlicet potest poni cum pro quamuis. Jac. Ibi minore modo id est quantitate seu mensura fundi. Dy.ibi nomen ab alio contractu ibi idoneum id est tanq̄ idoneum. Jaco.no.ergo quod si administrator reipublice alicuius ciuitatis contraxerit creditum minus idoneum et eius successor confirmauit quod periculum non ad contrahentem sed ad confirmātem pertinet ꝛ hoc in effectu dicit.§.iste ꝛ quod facit.s.de tute. ꝛ ra.distra.l.si probatum ꝛ.j.de ad.rerum ad ciuitatem perti.l. curatores.§.predium. Oldra.in glo. de euictione ibi si habes ex promissione ꝛ ſm hoc dic quod promit certe quantitatis vigore ꝛ ſm hoc dic approbauerunt propter demonstrationem id est assertionem certi modi huius agri ꝛ postea assume ex venditione ꝛc. Jacobus in eadem glo.ibi al's remissione et secundum hoc dic quod ex venditione pignoris satis debito factum non est propter remissionem factam a magistratibus vendentibus id est ementibus de modo id est propter modum agri demonstrato. Jacobus in glo.i.titium ibi nomen approbauit sed vēdidit de quo in littera dicitur quod non tenetur. Oldradus in eadem glo.in fi.ista glo.communiter est corrupta quia dicit de ad.rerum ad ciuitatem pertinentium.l.cum queritur. Sed dicere debet admini.tuto.ꝛ pro hoc.eodem titulo.l.qui nominibus et.l.tutor sine curatore ꝛ de tutel'.ꝛ ra.distra.l.si probatum Jacobus.

¶ Uendicare aliquem tanq̄ subditum suū quis potest non exprimendo in quo sit subditus.

De iure. Ibi si vendicat nam quelibet ciuitas dicit locum incolat⁹ esse infra suos terminos si ue ꝯfines ꝛ iō oēs icolas suos eē cognoscūt ambo p̄sides cū in diuersis p̄sidatibus sint ciuitates

ciuitates argu. extra de rescript. ca. pastoralis. ¶ Quid si ciuitas dicas aliquem esse incolam sui loci hic autem dicat se ibi cō morasse sed non rōne incolatus agetur cā vt sequitur versicu. cum causam. Dynus Ibi nupta est vt si vocetur ad munera ad locum incolatus non possit reuocare iudicium ad locum originis si defensione aliqua vti velit. Jacobus in glo. adiecta causa ibi alterius. ¶ Et intellige quod in sequenti versiculo erat contentio inter duas ciuitates vel inter ciuitatem z priuatum ad munera vocatum z hoc secundo modo intellexit. Dynus. ¶ Et etiam littera innuit. Dynus. in eadem glo. in fin. vos potestis dicere planius z clarius q̄ dicat hec glo. videlicet cum quis incola vocatur ad aliquod munus vel onus in ciuitate in qua est incola qui se defendit hec cognitio cōtinet ad presidem prouincie ita tamen vt si alius est iudex in ea ciuitate in qua est incola z alter in ea de qua est oriundus iudex illi⁹ ciuitatis in qua vocatur ad munus vel onus de hoc debet cognoscere z hoc verū est si ipsa ciuitas esset in possess. incolatus vel quia forte morabatur in confinibus vtriusq̄ ciuitatis z sic ratione dubitatiōis poterat cognoscere ar. s. de excu. tuto. l. iurisperitos. §. cū oriūdus. Gui. de suz. Et not. ex hac. l. z glo. qd ciuitas potest vēdicare nunc vel incolā suum sic z abbas monachum suū extra de prescrip. c. ex trāsmissa z c. auditis de hoc vide qd no. s. de rei ven. l. j. Qualiter aūt ciuitas vel potestas ciuitatis debeat concipere libellum quando vendicant ciuē suū vide per Rofre. in libello de actione preiudiciali que datur patri contra filium secundo libello z ver. sequenti. ¶ Not. etiam qd quis potest vēdicare † aliquē tāq̄ subditum suū non exprimendo in quo sit subditus sed in processu litis hoc probari poterit vt no. per Inno. extra de re iudica. c. cum inter nos qd est nota. dignum in glo. hoc est ideo ibi quia decimā est habiturus qd est in episcopo qui habet decimā litis sic z in alio iudice. dy. z sic est ex consuetudine ciuitatis bonoñ. vt no. in glo. in autē. d iudicibus. §. ne aūt labor z vide ad hanc materiaz qd notaui. C. ne quis in causa sua iudicet vel sibi ius dicat. in glo. erit enim ciuitas hanc glo. hoc ordine prosequere. Cum queritur quis iudex debeat cognoscere: aut constat ciuitatem que vocat quē ad munera esse z quasi in possessione incolatus: aut constat quod non: aut est dubium. ¶ Primo casu locum habet ver. iste cum tamen cum similibus. ¶ Secundo casu quando constat ciuitatem non esse in quasi possessione subdistingue quia aut potest probari dolo vel quasi illum esse in quasi possessione qd est eo ipso quod fugit prouocatus z sic videtur dolose quasi possess. ciuitati abstulisse z tunc habet locuz. C. de prescrip. loquitur tūc que ꝑ libertate vel ꝯtra. l. j. z contra eos qui fugiunt. est arg. in autē. de exhiben. z intro. reis. §. si vero z C. de assesso. l. consiliarios. z hoc casu ciuitas sustinet partes rei z ille prouocatus eius sequitur forum argu. C. de liberali causa. l. ea que z s. de liberali causa. l. liberis. §. finali. et. l. immo. §. primo cum similibus. ¶ In tertio casu quando est dubium tunc iudex in territorio reperitur hz cognoscere reprobata quasi possessione ciuitatis remittet eum z ita loquitur. C. vbi causa status. l. j. z. j. c. j. l. j. cum similibus z sic prosequebatur hanc glo. Dyñ. Ibi ille agens quasi negatoria. Jac. Ibi. j. ti. j. l. j. vel vt mō notaui. Dy. in eadē glo. in fi. pro hoc. so. non procedit nam sola domus possess. zc. vt. s. e. l. non apparet de aīo mutādi domiciliū quo casu locum hz vt inspiciatur vbi sit maior pars fortunarum z ita loquitur. C. de incol. l. ciue. s. in fi. z. s. e. l. si quis instructus z. l. labeo vnde respondeo ad oppositionez glo. quia hic erat questio ratione alicuius preuentionis quo casu locum habet hec lex et ita etiam loquitur. l. incola iam publicis. s. e. Dy. ¶ Item dato quod facto mutaret domicilium tamen sunt quedam ad que omnino tenetur rōne originis vt dixi dicta. l. incola.

Libertos. Et sic in gl. in duobus in fi. Sed an i tertio. s. vbi patrona domiciliū hz de hoc videntur variare tex. z glo. vt. s. e. l. assumpto. §. fi. z. l. libertus. §. ex causa. z. l. filij in princi. z. l. eius qui manumisit z credo absq̄ dubio qd etiā in illo tertio subire teneanṫ vbi patrona hz domiciliū vt patet z colligi pōt dicta. l. assumptio. §. fin. z ibi in glo. q̄ incipit hoc quando vt dicta. l. libertus secundo rñ.

Mulieres. Ibi muneribus personalibus vt. C. de mulieribus z in quo loco. l. j. Ja. ibi mariti non legitimi. Jaco. in glo. al's si legitimum. Ibi. j. l. proxi. §. item rescripserit mulierem. Old.

Imperatores. Juramentū non trahitur ad eum casum de quo non cogitabatur tempore iuramenti z hoc dicit. l. ista z iste casus non de facili reperietur alibi. Dynus Ibi gratiam id est dispensationem super iuramento: est ergo gratia si non vrgeatur z si vrgeatur non est iniuria et sic iuramentum non est excusatio legitima. Dynus Ibi postea nam tempore quo iurauit cogitauit quod non esset tāq̄ decurior nō tāq̄ dñi vir. Dy. Et no. ex isto. §. contra illos qui iurāt quod nunq̄ facient officium communis seu ciuitatis sue qd nō obstante iuramento possint cogi ad suscipienda officia z potestas possit dispensare super iuramento et facere gratiaz vt hic dicit Gui. de suz. Sed certe: immo ista dispensatio videtur spectare ad imperatorem vt hic dicitur z circa hoc vide quod nota. per archidia. lxxxv. distinctio. c. j. ¶ Sed videtur quod solus papa possit dispensare super iuramento. vt extra de iureiuran. c. venientes z c. petitio. de quo vide in tractatu dispensationum. Jo. de deo z in speculo delegato rubricella de dispēsationibus. ¶ Sed quid si aliquis iurauit quod nunq̄ adscendet ad dignitatem episcopalem dic plene nota. dicto. c. j. lxxxv. distin. sed quid si quis iurauit quod nūq̄ testificabitur nunqd poterit compelli ad testificanduz dic quod sic vt extra de testi. c. intimauit z c. constitutus z in questionibus Bartolomeil. x. questione z in speculo de test. §. ad testamentū compulsione. v. quid si quis iuramento z plene dixi. C. de testi. l. si qñ. ¶ Quid si quis iurauit nunq̄ iurare nunquid in causa compelletur de calū. dic quod sic vt in speculo de iure calū. §. supest videre v. secundo z no. per Odo. C. de iure calū. l. ij. §. sed qz veremur. Itē collige ex isto. §. quod in omni iuramento intelligiṫ excepta autoritas imperatoris vt hic z in vsibus feudorum de alienatiōe feudi. c. imperialem decet solertiam in fi. z primo vt dicto. c. venientes extra de iureiur. z de rescrip. c. cōstitutus z ibi plene in glo. que incipit sed in omni iuramento. ¶ Item no. quod istud iuramentum de quo hic loquitur est illicitum. s. de non faciēdo officia publica vt. s. de re militari. l. qui cū vno. §. qui post. Itē rescripserunt colones ibi idcq. s. an versetur damnum fisci vel non. Dynus.

Imperatores. Ibi z si cessauerit. s. magistratus exigere legata reipublice relicta. Dynus Ibi heredes magistratuum non exigentium. Oldra. vel dic eorum qui tenebantur legata prestare. Dynus in glo. non ergo prius ibi subaudi maxime immo dic quod in fisco et olim erat vt hic patet z. s. de iure fisci. l. moschis. z dixi. s. eadem. l. libertus. §. primo que statim. j. allegatur. z. j. de ad. rerum ad ciuitatem perti. l. tertia. §. fi. cuz similibus. Dy. ¶ Itē rescripserunt mulierem ibi incolam improprie ponitur hoc verbum vt nota. C. de incolis. l. ciues circa medium glo. magne. dy. in glo. nisi oppositione ibi libro decimo et sic. §. iste loquitur de muneribus personalibus non pro prouincialibus tenetur quilibet munera subire vbi possidet patrimonium vt ibi Oldrad. ¶ Item quod dicit de vxore secus est in concubina seu vxore non legitima vt. s. eadem. l. desunt. §. mulieres. ¶ Item rescripserunt patri argu. est iste. §. quod pater teneatur suscipere dotem pro filio z argu. ad hoc. C. de dot. promissione. l. si vsibus. et ibi de hoc dixi et ad hoc bñ. s. de suspect. tuto. l. fi. al's ē sub ti. de excus. tu. l. si qs inter certos. §. impator. Itē rescripserūt cū q̄ritur iste. §. multū sepe allegatur cū glo. hic posita qd ex sola nominatione ius non queritur nec probatur pro hoc. C. de proba. l. non nudis et si aliquis appellet se coheredem propterea non est coheres. s. de pact. l. epistola in princip. et pro hoc etiam. s. de here. instit. l. nemo. §. qui frater non est. ¶ In contrariuz videtur quia si aliquis appellat aliquem suum filium presumitur quod sit eius filius vt nota. extra de filijs presbyterorum. c. michael et dic vt ibi et ad hoc etiam de latina libertate tol. l. pͥma. §. similiq̄ modo et de naturalibus liberis. auten. Item si quis. et quod dicimus arguendum a nomine vt. C. de cleri. l. de criminibus z de decur. amittant. l. defensores et in alphabeto dictione argumentum v. a nomine z de hoc etiam not. xj. q. j. ca. fratris. Old.

¶ De decurionibus z eorum filijs. Rubrica.

Super rubrica. De isto titulo latius habetur. C. e. ti. li. x. ꝑ totū z in summa ipsi⁹ tituli z in quadam similitudine rogerij facta p eū post placentinum super isto titulo latissime de hoc vide etiam qd not. z dicam. j. de verbo. signifi. l. pupillus. §. decuriones z in alphabeto littera. d. v. decur. Itē no. qd loco decurionū habem⁹ hodie ꝯsiliarios ciuitatū vt no. i gl. s. d dolo. l. sz ex dolo. §. j. v. de dolo. Itē

no.quod decuriones ⁊ curiales idez sunt vt.C.de incestis nup.l.tertia.de episcopis ⁊ clericis.l.si quis curialis.⁊.C.de dcur.l.si ille ⁊ no.in dicta summa.e.tit.in fi.an aũt ꝯsiliarij ciuitatũ q loco decurionum successerũt vt dixi gaudeãt priuilegijs quibus gaudebant decuriones quo ad tormenta ⁊ alia vidi quod non quia non p oĩa sunt similes eis nec faciunt que faciebant decuriones ⁊ ad hoc possunt adduci que adducuntur quod milites nostri temporis non gaudebant priuilegijs antiquorum militum de quo dixi.C.de procur.l.militem.⁊.s.de procur.l.filiusfa.§.veterani decuriões q relinquũt ppriã ciuitatẽ redire coguntur.j.e.l.j.decurio relegatus locũ pdit ⁊ an finita pena recuperet.j.e.l.qui ad tẽpus ⁊ an canonicus optans prebendaz alterius per hoc mutet canonicatũ ⁊ dicatur antiquior non obstãte obijcione an filius natus tempore quo pater erat ordine motus ad tempus dicatur filius decurionis.eadem.l.§.si ad tempus propter delictum patris non prohibetur filius a decurionatu eadem.l.§.nullum.⁊ generaliter delictum patris filio nõ nocet maiores annis.lv.inuiti non vocanť ad decurionatũ eadem.l.§.maiores.⁊ si sponte suberat nõ tenereť ad onera ⁊ habent dignitatẽ ⁊ an qui sponte semel subijt minus a quo habebat excusa.postea cogať inuitus si pena diminuitur sine cause cognitiõe non tolliť infamia secussi cum cause cognitione.j.e.l.generaliter.spurij vocãtur ad honores nisi habeãt cõpetitorẽ legitimũ eadẽ.l.§.spurios ⁊ ita in defectũ ad illuz admittuntur inhabiles ⁊ idem in clericis ⁊ hoc quia expedit ordinẽ esse plenum ⁊ qđ ex adulterio qñ nascitur bona proles:iudei pſſunt eẽ decuriones eadem.l.§.fi.decurio qui successit conductori rerũ quã ipse nõ posset remanet in conductiõe.j.e.l.decurio ⁊ sic hz titulo vniuersali quod habere non posset titulo singulari quãdo pena mota vel munita an remaneat infamia.j.e.l.ad tẽpus spurij minores admittunť ad dignitates.j.ea.l.spurij minores vigintiquinqꝫ annis in defectũ possunt esse decuriões tñ eorũ vere null⁹ admittiť in electionib⁹ vel alijs eadẽ.l.§.minores cõtrariũ seruabať Padue ⁊ an canonici minores vocem habeãt in electiõe turpił.infamat eadẽ.l.§.qui iudicij.pater qui appellauit ab electione facta de filio ⁊ que nulla non videť p ap.eam confirmare eadẽ.l.§.pater.secussi simpliciter appellaret sciẽs elect.nullã q2 tũc p ap.videretur renũciare nullitati qđ est pulchrũ ⁊ notabile in cõsilijs dãdis in ordine decurionũ statur cõsilio eorũ quin plures promeruerũt dignitatẽs.e.l.§.fi.⁊ illi habent primam vocem ⁊ etiaz qui habẽt plures liberos honores ⁊ munera conferuntur non priorib⁹ tẽpore sed potiores.j.ea.l.honores in optionibus prebendarũ prefertur antiquior canonicus ex consuetudine surdus ⁊ mutus non admittiť ad honores sed munera sic.e.l.§.fundus plebei non admittunť ad ordines decurionũ.e.l.§.is qui ⁊ facit quod quis nõ possit habere dignitatem in ecclesia nisi sit ibi canonicus pater cõsentire intelligitur decurionatui filij nisi expresse cõtradicat eadem.l.§.fi.⁊ pater extra iudiciũ possit cõsentire filio agenti in iudicio qđ decurionib⁹ qui deuenerũt ad inopiã sint dãda alimẽta de publico j.e.l.decurionibus natis ex matre libera ⁊ patre seruo põt esse decurio.j.e.l.senect⁹.Nauicularij non possunt esse decuriones ea.l.§.fi.pcipiẽs salariũ decurionis non p hoc est decurio.j.e.l.haberem⁹ qđ facit an instrumẽta p eũ q est in possessione tabellionatus valeãt licet nõ probetur esse tabellio ⁊ an percipiens fructus prebẽde sit canonicus nisi appareat de eius titulo et si quis tenuit aliquã tãq̄ vxorẽ longo tẽpore vel possedit aliquã prebendam ⁊ perdat possessionẽ vel vxor recedat sufficiat sibi probare per famã q̄ tenuit prebendã vel illam tãq̄ vxo.ad ea recuperanda non tantũ teneres sed etiam grandes natu creari possunt decuriones.j.e.l.non tantũ.Qđ attendať longa consuetudo in electione decurionũ eadẽ.l.§.fi.qui vẽdunt victualia in plateis vel alibi dato q̄ fustigentur ab edilibus nõ sunt infames nec viles persone ⁊ possunt esse decuriones.j.e.l.eos q honestius tamen est in bonis ciuitatib⁹ vbi sunt sufficientiores qđ ibi non allegant vñ pueniãt dignitates seculares an a principe vel aliunde.j.e.l.imperatores ⁊ tamen dignitates ecclesiastice ⁊ an eoipso quod quis est episcopus sit comes ⁊ quod relegati non possunt eligi ad decurionatum sine permissu principis eadem.l.in princip.⁊.§.j.quod qui est presens electioni vel alteri actui an potest contradicere ⁊ non contradicit in princip. non põt postea cõtradicere eadẽ.l.§.fi.plene ⁊ an per viam accusationis possit impugnare ⁊ an cõfirmata electione possit impugnari ⁊ si cũ dimisi scienter cum aliquo tãq̄ cum tutore qui non erat an in alia causa possim opponere qđ nõ sim tutor. Et an officialis accusatus de publico crimine pendente accusatione debeat ab officio remoueri. decurio non torquetur etiam si desijt esse decurio in memoria pstine dignitatis.j.e.l.fi.⁊ ibi plene de memoria priorum ordinum sacrorum ⁊ religionis ⁊ q̄ famulus qui recessit a domino non possit testificari in causa dominij in memoria pristini dominij.

Ui ad tempus. Ibi vacet ⁊ alio vacãte admittiť p nouam electionẽ demũ nõ ipso iure.dy.ibi vacuus est eo tẽpore quo in ordine redijt.dy.ibi nã hic relegat⁹ ad tẽpus.dy.ibi in ordinẽ venit ex vigore noue electionis. Oldr.⁊ facit iste.§.quod si aliqs optauit in prebendã alicuius canonici qđ propter hoc quo ad canonicatum locũ non mutet ⁊ cuz agitur de antiquitate canonicorum qđ iste dici debeat canonicus ex tẽpore quo primo fuit canonicus non ex tpe quo prebendaz optauit in glo.durante pena immo etiã post eam finitã vbi de nouo eligatur.l.vt.j.patet.dy.in glo.ałs alius in fi.⁊ extra đ cõcessiõe pbẽ.vel ecclesie nõ vacãtis p totũ ⁊.e.c.lib.vj.⁊ maxime e.detestãda in glo.ex crimine sui non in femina iugante. Old.

In filijs. Ibi ne qua.i.ne aliqua.Old.In glo.nam quo ad alia ibi de penis moris.§.iste ⁊ vide q̄stionẽ quã ibi notaui ẜz dy.⁊.s.c.pri.l.filij libertoꝝ.§.senatores ⁊ plene nota.⁊ dixi.C.de nup.l.impialis.§.is illud in glo.vt factus in fi.sed so.vt ibi q2 illa ẜm istam.dy.⁊ no.etiã dicta.l.emãcipatum in fi.Jac.ibi siquidẽ ante conceptionẽ cõtra hoc est.j.§.pri.so.hic de rigore ibi de equitate vt patet ibi benigne ⁊c.vel anteq̄ esset remotus pactis fuit conceptus filius.dy.ibi spectari secus in penis euitandis vt.s.pri.rñ.Dy.

Si ad tempus. Ibi medioqꝫ tpe.i.durãte priuatione patris.dy.ibi in ordine venerit.i.redierit.dy.ibi nõ infauorabiliter.q.d.in fauorem hic respondetur.Dy.

Nullum patris. Ibi phibeť.s.fili⁹ ppter delictũ patris ⁊ dic circa hoc quod notaui.s.de penis.l.crimen ⁊ pena paterna ⁊ qđ not.per archi.lvj.di.c.cremonenses ⁊ determinat iste textus questionẽ q̄ fuit in collegio Pergameñ.tempore electiõis officialiũ dictũ fuit qđ filijfa.quoꝝ parentes non soluerãt collectã nõ possent eligi oppositũ fuit quibusdã filijs fał.electis ⁊ determinatum fuit qđ eis nõ obstaret p istũ.§.quẽ tunc allegaui in fauorẽ electorũ in glo.concor.ibi so.ma.l.venia.§.fi.immo debet dicere.l.meuia sed ibi non nocet vt patris sed vt cuiuslibet auctoris a q̄ causam lucratiuam haberet ⁊ de ista materia dic quod nota.s.de iure patrona.l.diui fratres ⁊ dixi dicta.l.crimen ⁊ pena.s.đ penis.

Maiores annis.lv. Ibi ei rei.i.nominationi.dy.ibi ciuilia.s.personalia.Dy.in fi.queri solet an ille qui habet excusationez a muneribus ciuilibus sponte subeat semel munus an iterum compellatur et dic quod non vt.s.de excu.tutorum.l.voluntarie vbi de hoc dixi ⁊ hoc.§.⁊.C.de his qui sponte mu.subeunt.l.prima:secunda ⁊ tertia.⁊ hoc est speciale in decurionatu vt dicta.l.secunda ⁊ hic in fi.probatur si intelligis honores si alios.Dy.in glo.nedum quinquaginta in fi.so.ibi in muneribus hic in honorib⁹ vt hic dicitur vel dic quod preiudicat hic in susceptis ⁊ non in alijs ⁊ sic concor. Jaco.de bel.⁊ dic vt plene dixi dicta.l.voluntarie in glo.ad quem eliguntur aliqui ex decurionibus immo videtur quod in totum renunciauerit suo priuilegio vt dicta.l.prima ⁊ secunda.C.de his qui sponte mu.subeũt.sed dic vt predixi.

Eneraliter. Pena diminuta sine cause cognitione licet bonoꝝ penam remittat non tñ remittit infamiam.Dy.Si vero cum cause cognitione penituit post tempus infamiam hec dicit Dy. Ibi relegatur sine cause cognitione cuz tamen maior pena deberet imponi.Dy.Ibi ob falsam causam ałs ob falsi causam ⁊ ita habuit glo.Dy.Ibi motus diminuta pena cum cause cognitione.Dy.Ibi redire ipso iure sine noua electione vt.s.e.l.ij.Dyñ.Ibi exaggeranda id est aggrauãda.Dyñ.Ibi fecerat.s.cum cause cognitione in glo.ałs bonis vel dic consul.de hoc sibi bonis.i.propter bona humanitatis ſnie ⁊ quod dicit nec.i.vt no.Jaco.

Spurios. Ibi competitorem id est aliquid qui simul cum eo decurionatum petat.Old.ibi ⁊ vita honesta consideranda est in eligendis de hoc extra de vita et honestate clericorum per totum. ¶ Item nota.quod spurij eliguntur demum in defectu legitimorum sic ⁊ ałs inhabiles recipiuntur ad ordines ecclesiasticos propter defectum habilium.lv.distinctione.c.primo ⁊ ibi de hoc not. Et propter inopiam testium:quandoqꝫ recipiuntur heretici.C.de hereti.l.quoniam multi ⁊ familiares vt.C.de repudijs.l.consensu ⁊ ibi dixi.⁊ sic in defectum aliquid admittitur quod ałs nõ admitteretur vt extra de relig.domibus.c.inter ⁊.C.de questionibus.l.

bus.l.diuo marco. ¶ Itē not. ꝙ aliqñ ex adulterio nascitur pulchra ⁊ bona soboles.j.q.j.c.qđ christo.⁊ alexander qui tātus fuit dicitur fuisse spurius.

Eis qui. Ibi honores inter se.Dy.vel forte etiā inter nos vt indicat lr̄a sequēs.Ibi necessitatem.s.suscipiēdi honores qui ⁊c.Dy. In glos.C.de iudeis. ibi dic qꝛ hec corrigitur vt ibi not.Old.

DEcurio. Qui multa ꝓhibent̄ titulo singulari q̄ ꝯceduntur titulo vniuersali.h.d.⁊ ꝯcor.s̄.de acqr.re.domi.l.quedā.cū ibi not. Dy.Ibi in similibus qui conducere ꝓhibentur titulo singulari.Dy.

AD tempus. Princip.huius.l.loquit̄ qñ imposita fuit pena ꝼm formam iuris vel qñ diminuta fuit pena sine cause cognitione:⁊ ideo remanet infamis. Sꝫ finis loquitur qñ aucta fuit pena ⁊ imposita maior ꝓ minore ⁊ ideo finita pena finita infamia:et iste est verus ītellectus huius.l. Dy.Ibi ordine motos pena ꝼm formā iuris imposita vel diminuta sine cause cognitiōe.Dy.Ibi īportat sui natura. Ol. Ibi placuit qꝛ infamia ꝑpetuo durat.Dy.Ibi ex crimine leuiore ⁊ sic fuit acta pena ⁊ ideo finita pena finit̄ infamia.Dy. Ibi incerti fines.s.finito tempore pene. Dyn. In glo.dic motum:ibi vt quo minuta sꝫ sine cause cognitione vel cōpetens pene ꝼm ius cōmune īposita vt in p̄ma parte.l.Old.Ibi in q̊ obiecta.s.cū cause cognitione vel in scđa parte.l.Ol. Ibi alij distinguūt hucusqꝫ est veritas ⁊ qđ sequit̄ falsum est.Ol.Ibi in eo qđ dicit vltra legē per qđ pꝫ ꝙ ibi loquitur ī ordinario ī quo certa pena est a lege disposita.Old.

SPurij. Ibi ex īcesto.s.coitu.Dy.In glos.i.deliquit ibi ⁊.l.fi.Sꝫ ibi ī bonis que a patre delinquēte ꝑueniunt ⁊ inducunt̄.Dy.Uel dic ꝼm Ja.de bel.ꝙ in subsidiū admittunt̄ ad honores vt hic sꝫ non ad dignitates nisi cū dispēsatione vt ibi ⁊ C.de natu.libe.l.cōmunium.in prin.Ja.

☞ Uoces minorum non dicuntur prestare suffragium.

Minores. In fi.i.non debēt habere vocē circa electiones a decurionib⁹ faciendis vel in consilijs per eos dādis.Old.durāte minori etate. Et sic not. ꝙ lꝫ minores † possint eē decuriones vel de ꝯsilio tñ eorum voces non p̄stant suffragiū.contra hoc tñ de ꝯsuetudine vidi ꝯtrium seruari ⁊ maxime Padue vbi erāt ꝯsiliarij perpetui ⁊ transibāt ad successores ita ꝙ multi erant de cōsilio infantes ⁊ tñ in partitis q̄ fiebāt in ꝯsilio ad bussolas ⁊ fabas albas ⁊ nigras admittebatur eoꝝ vox in electionib⁹ ⁊ alijs ac si fuissent maiores ⁊ habebāt agnatos ꝓximiores vl' tutores q eos instruebāt vbi deberēt ponere fabā vel de quo partito debebant esse si partita fiebāt ad leuandū ⁊ sedendū ꝙ tñ erat cōtra istum.§.qui est bene notandus ⁊ circa hoc vide qđ dixi.s̄. de oper.no.nun.l.de pupillo.in prin. ⁊ ad municip.l.luci⁹.§. imperatores. ¶ Et facit etiam ꝙ si aliquis canonicus sit minor ꝙ eius vox in electionibus nō admittatur de hoc not.ex̄. de eta.⁊ quali.c.ij.⁊ per Host.in summa de elect.ij.fol.ver. et qui nullo iure.⁊ de p̄ben.§.⁊ an sit ꝯferenda.ver.illud aūt.et est hodie determinatū ex̄.de elect.c.ex eo.lib.vj.cū ibi nota. ⁊ dixi.C.de testa.mili.l.fi.

Qui iudicij publicij. Turpillianum infamat. h.d.iste.§. Dy.Ibi citra veniā.i.non impetrata abolitione seu licentia ab accusatione desistendi. Dyn. Ibi ignominia id est infamia.Dy.

Pater. Ibi prouocauit.i.appellauit nomine filij nō suo.Dyn.Uel dic.i.ꝯdixit cū sciuit.ibi exclusue qꝛ non appellauit suo nomine.Dy. In glos.sed nōne ibi vel ibi hec vera.Dy. In glos.sed nōne ibi hic etiam ꝯdixit.s. R.⁊ ꝼm hoc dictio si que est in textu ponitur conditionaliter ⁊ istud est aureum verbum ⁊ qđ sepe allegat̄ iste.§.⁊ glo.ista. nam verum est ꝙ si quis appellat ab aliquo actu vel sententia que nulla erāt sciens esse nullā ꝙ appellando videtur illa confirmare ⁊ tacite nullitati renunciare vt ꝓbatur ⁊ not. s̄.rem ra.hab.l.iij.§.fi.⁊ no.⁊ dixi.s̄.de appel.l.si expressum.⁊ ꝓ hoc.C.de filijsfami. ⁊ quēad.paren.pro eis tenean.l.cū appellasse.lib.x.hoc tñ hic limitatur ⁊ declaratur ⁊ p̄dicta iura debent intelligi nisi precederet ꝯdictio ⁊ actus expressus contradictorius qui effectus euacuet ⁊ tollat effectū talis tacite confirmationis ⁊ renunciationis vt hic patet. nam hic filius electus erat ⁊ eius electio erat ipso iure nulla patet expresse contradixit ⁊ postea appellauit ⁊ ī ipsa appellatiōe inseruit protestationē ꝙ per hoc non ratificabat electionē filij nec ipi electioni consentiebat hoc casu appellatio non cōfirmat electionem nec per eā videtur renunciari iura dicendi nullam ꝓ hoc.s̄.de aqua quoti.⁊ esti.l.penul.de liber.agnos.l.j.§.eleganter.in fi.⁊ quib.mod.pign.vel ypo.sol.l.si debitor.§.j.Ja. Sic ⁊ al's vna presumptio tollit aliam:nam citatus si nō veniat presumitur cōtumax si cū iudice adhuc sedente ꝓ tribunali cōpareat tollitur illa p̄sumptio ⁊ presumit̄ nō bene exaudisse vocē preconis.vt.s̄.de in integ.rest.l.diuus.Old.q̄ sunt multū notabilia in materia ꝓtestationum.

Priuilegijs cessantibus. Ibi suffragijs.i. dignitatibus per suffragia delatis. Dy.Ibi honores.s.pares.Dy.

HOnores. Ibi non ordinationis.i.non ordine seruato. Dy. Ibi sed potioribus.i.qui magis digni sunt.Dyn.In glo.al's ordinationis.ibi.l.primicerius.So.vt ibi not. vel vt not.j.de mune.⁊ ho.l.vt gradatim.in prin.Old.vel vt soluitur sequens ꝯtrium.s.inter ꝓmouendos ⁊ iste non consideratur ex tēpore vt hic ⁊ quidā ordo est in promotione ⁊ ideo diligenter attendit̄ vt primo ad minores deinde ad maiores ascendat vt in cōtrario.Old.In canonicis optare volentib⁹ prebendā spectat̄ antiquitas tēporis vt ex̄.de ꝯsuetu.c.cū in tua.lib.vj.sꝫ ibi hoc est ratione consuetudinis.

Is qui non sit decurio. Utrum consuetudo valeat ꝯtra istum.§.vel ꝙ aliquis non possit obtinere dignitatem in aliqua ecclesia nisi sit de canonicis: vide qđ nota.per Archi.lx.dist.c.j.ij.⁊.iij.sensus patris p̄stitus filio agenti vel fugienti etiā si sit prestitus extra iudicium valeat licet hoc viderim in dubiū reuocari ⁊ per hoc.s̄.de acqui.here.l.si qs mihi bona.§.iussum.⁊ de tutel.l.si filius. Oldr. In glo.s̄.titu.j. ibi filius.§.j.So.vt ibi not.vel ibi in officio priuato hic in publico.Dy.

DEcurionibus. Not.moralem.vrbanā legem que tñ non seruatur in cōsiliarijs amittāt possessionē tabellionatus ⁊ multa fecerit instrumēta vel sic inscriptus in matricula tabellionū ꝙ hoc non sufficiat nec teneāt instrumenta per eum facta nisi doceat se creditū tabellionē habeo qui super hoc habuerit ptātem ⁊ ꝙ talia instrumēta non valeāt:facit.s̄.de eo qui ꝓ tuto.nego.gerit.l.ij. de reb.eoꝝ. l.qui neqꝫ.de admi.tuto.l.titiū ⁊ meuium. s.a matre ⁊ qꝛ in ista quasi possessione tabellionatus videt̄ esse male fidei ⁊ qꝛ de tabellionatu debet ꝓbare per litteras.arg.C.de manda.princi.l.j. ⁊.s̄.de offi.presi.l.nec quicꝗ.§.vbi decretum.⁊ qꝛ est presumptio ꝯ eum ⁊ ideo ꝓbare tenetur vt.C.de ꝓba.l.siue possidetis.Sꝫ ꝙ instrumenta teneantur videt̄ per.l.barbarius. hic in glo.allegata.⁊ ibi per Dy.in solutione ꝯtrij ipsius.l.barbarius.⁊ ibi de ista materia not.⁊ dixi.⁊ ꝓ hoc etiā.C.de senten. ⁊ interlo.om.iudic.l.ij.vbi de ista materia plene dixi.C.de testamen.l.j.⁊.s̄.de testa.l.ad testium.§.conditionē.qꝛ error tēpore cōis facit ius vt.s̄.de suppel.leg.l.iij.in fi.Et ad ꝯtria potest rñderi primo ad.l.istam q̄ videtur multū obstare qꝛ verū est ꝙ sola salarij perceptio non facit quē decurionē qui non est tamen hec.l.non negat quin talis percipiēs salarium sit ī quasi possessione decurionatus ⁊ per ꝯsequens gesta per eū valent saltē de humanitate ne ꝯhentes decipiantur ⁊ ex quo est in possessione per eū decurio ne negat habeat necesse ꝓbare vnde si ꝓbaretur illū non esse notatū tunc instrumenta nō valerent.⁊ ꝙ instrumēta valeant videt̄ tenere Accur.in summa aut.de instrumen.caute.⁊ fid.circa mediū.ꝙ tamen intelligunt quidam in tabellione alienigena secus in illo q est ī ciuitate sua ⁊ ita tennit.d.M.filima: qui hanc q̄stionem ī scholis suis publice disputauit:⁊ de hoc plenissime dixi.C.de proba.l.cū precibus. ¶ Itē allegatur ꝙ dato ꝙ quis sit in possessione canonicatus ⁊ recipiet fructus prebende ꝙ ꝓ hoc nō est canonicus nisi doceat de canonica institutione ꝓ hoc ex̄. de preben.c.dilecto.⁊ ibi in glo.que incipit per hoc videbatur ex̄.de proba.c.ex insinuatione.⁊ ibi in glos.⁊.C.de peti.here.l. cogi.vbi de hoc tetigi.Ad predicta etiam facit.lxj.dist. miramur.⁊ qđ not.ex̄.de elect.c.cumana.in glo.sic patet.⁊ bene.C. de libera.cau.l.non mutatū.⁊ ex̄.de reg.iur.c.j.lib.vj.⁊ ibi de hoc bene not.per Cardi.⁊ Jo.an.⁊ Dy.⁊ per me.⁊ not.etiam xxj.q.j.c.j.⁊ ad hoc etiam ex̄.de cleri.excō.minist.c.si celebrat. ⁊ de elect.c.nullus.lib.vj.Ad hanc.l.etiam facit qꝛ per solutionē sensus alicuius rei non ꝓbatur quis dñs ipsius rei: vt

C.de rei vend.l.solẽnibus.⁊ ibi not. ⁊ dixi. Itẽ allegat hac.l.
ꝙ quis põt percipere salariũ ex officio licet non sit rite cleri-
cus.ꝑ hoc.s̃.ad municip.l.titio. ⁊ qð ibi not. de hoc.de leg.ij.
cum filius.§.nõ sunt.⁊ de leg.iij.fideicõmis.§.si seruo alieno.
In ꝯ̃rium est.s̃.loca.l.si vno.§.cum quidã. de vsufr.l.quidã.
Pro prima op.etiã facit.C.de legat.l.administrator. ⁊ de le-
ga.j.si filius.§.si quis. Quid si aliqs tenuit publice mulierem
tanq̃ vxorem vel prebendã tanq̃ canonicus vxor recessit vel
canonicus perdidit possessionẽ prebende ⁊ non põt ꝓbari de
matrimonio vel canonicatu nisi per famã nunqd sufficit ad
recipiendã vxorẽ vel prebendã dic ꝙ si agatur possessorio se
cus si petitorio vt ex̃.de ꝑ̃sump.c.allud.vbi de hoc not.ꝑ Inn.
⁊ dic vt ibi sit in glo.al's alibi. So.vt ibi q: ibi acta per eũ be-
ne valent.vt.l.barbarius.⁊ filij sunt legiti.vt.l.q in ꝓuincia.
§.diuus.non aũt efficitur decurio quo ad dignitatem vt hic.
Dy.Vel s̃m Jac.de bel.ad.§.diuus.r̃ñde ꝙ ibi ꝯcurrunt si-
mul rationes plures non hec sola.Ja.

Nonnunq̃. §.iste allegabilis est ad materiã cõ-
suetudinis ad hoc ex̃.de elect.i cau
sis.ibi sicut moris ⁊c.ex̃.de offi.custo.c.j.⁊ ex̃.de elect.in gene-
si.⁊.c.cũ eccl'ia vulterana.⁊ de ꝯsue.c.cũ olim. ⁊ de hoc etiam
not.xij.dist.c.nos ꝯsuetudinẽ.in gl.⁊per Arch.Ibi in ea re.i.
in electione decurionũ facienda.Dy.

Hos qui. In glos. vt escultiua. ibi forenses
opellas forte melius diceret epu-
las.vel dic ꝙ opella est quidam cibus qui venditur
in plateis. Ibi ab edibus.i.esuarijs. al's est in l'ra edilibus.
Dy.Ibi arcenẽ.i.remouentur.Dy.Ibi inhonestũ hoc deter
minat precedentia.Dy.

1 ☞ Dignitates ⁊ nobilitates ꝓcedunt a principe.
2 Nobilis aliquando dicitur ex virtutibus.
3 Senectus videtur nobilitare hominem.
4 Dignitates an ꝓcedant ab ecclesia romana.

Imperatores. In prin.istud ꝑ̃nci.al
legatur ꝙ dignita-
1 tes † ⁊ nobilitates ꝓcedunt a principe.sed videtur
ꝙ a genere.xl.dist.c.nos qui.⁊.c.illud.Itẽ videtur
ꝙ ex scia nam sciẽtia nobilitat vt.C.de postulã.l.ꝓuidendũ.
⁊ in glo.⁊ per Cy.⁊ de preben.c.de multa.⁊ibi in glo.⁊.ij.dist.
c.j.⁊ ibi in glo.Inno.videtur dicere ꝙ ꝓpter scientiã mores
⁊ diuitias vt not.per eum ex̃.de rescript.c.ꝑ̃senti.qð fuit Ol.
Inno.in glos.sua q̃ incipit sufficit ꝙ ecclesia. ¶ Aliqñ dicit
2 quis nobilis † ex virtutibus ⁊ honesta vita.ex̃.de prebẽ.c.pe
nul.nam non qui maior est senator est sed ecõtra.xl.dist.mul-
ti.nec natales faciũt honestã matremfa.sed bene mores.j̃.de
verb.sig.l.ꝓnunciatum.in fi.potes dicere ꝙ dignitates secu
lares dant ab ĩperatore sicut ⁊ ecclesiastice a papa.xxij. dist.
c.j.⁊ not.per Host.in summa ne sede vac.§.quot modis.ver.
si vero.⁊ de offi.ord.§.qui possint.versi.sʒ imperator. ⁊ ex̃.de
cõsue.c.olim.in glo. vñ interdictiones iudicũ non ꝓcedunt a
priuatis.C.de iurisd.om.iudi.l.priuatorum.sʒ ab imperatore
vel a lege.arg.j̃.de ver.sig.l.lege obuenire.⁊ not.per Car.ex̃.
de ꝯsuetu.c.ij.lib.vj.⁊ in vsib.feud.de pace tenẽ.§.iudices ve
ro.l.hac edictali.⁊ in titu.que sint regal.Sed per iura codi.ci
uitates ⁊ municipia eligũt sibi magistratus ⁊ rectores. vt.C.
ad leg.iul.repe.l.fi.⁊ not.in summa Azo.ad leg.iul.de ambi.
§.ij.Item ducatus marchionatus comitatus capitaneatus
⁊ honor vanasorie procedunt a principe:vt in vsib.feudo.qs
dicatur dux vel marchio:⁊ de feudo marchionis ducis ⁊ co-
mitis. ¶ Sed quid si quis stetit in possessione alicuius digni
tatis per.xl.annos nũquid prescribet:videtur ꝙ non per iu-
ra predicta:in ꝯ̃rium videtur.C.de coarta.l.si coartalis.§.pre
terea.⁊ ibi in glo.lib.xij.Sed videtur ꝙ nobilitas ⁊ dignitas
ꝓcedat a natura arg.ex̃.de seruis non ord.c.de famulis.in fi.
⁊.c.j.⁊ de ista nobilitate vide pulchram glo.in aut.de consti.
3 que de dignitatibus.§.generaliter.col.vj. ¶ Item senect⁹ †
videtur nobilitare hominẽ vt.j̃.de iur.immu.l.semper.⁊ not.
d.l.ꝓuidendum.C.de postulan. ¶ Item alibi videtur dici ꝙ
4 omnes dignitates † ꝓcedant ab ecclesia romana.xij. dist.c.j.
lxxx.dist.c.in illis.⁊ ex̃.de maio.⁊ obed.c.cũ inferior.⁊ no.per
Host.in summa dicto titu.ne sede vacã. Item eo ipso ꝙ quis
est eps̃ est etiam comes.vij.q.j.c.scire.⁊ in Specu.j.titu. de iu
dice delega.§.sequitur videre ꝙ sit officium.ver.quid si epi-
scopus causam.In ꝯ̃rium videtur:quia si comes vel rex vel
alius in seculari dignitate constitutus efficiatur clericus vi-
detur talis dignitas finiri ⁊ ad successorẽ trãsire si per succes
sionem habebatur vt not.C.de sacrosanct.eccle.aut.ingressi.

versicu.item quid si papa imperator vel rex. Ibi eligi.i.elegi
ad nouum honorem.Ja.Ibi non posse subau.si finito tẽpore
pene durat infamia al's eligi possent vt.s̃.e.l.ad tempus.⁊ ad
municip.l.ordine.Dy.

1 ☞ Electioni contradici non potest post confirmationem.

Item rescripserunt. Ibi in ordine de-
curionum si iterũ
reuersos.Dy.Ibi eligi ad honorem nouum.Old. Ibi certã
spem.s.ꝙ bene se habebit.Dyn.al's est incertam ⁊ tunc dic.i.
valde certam:sepe etiam ponitur in pro valde.s̃.de lib.⁊ post
hu.l.gallus.§.ille casus indifficilis. Ibi id faceret.i.suade-
ret.Dy.Indulgere posset.i.indulgeret.Dy. ¶ Item rescri
pserunt non admitti contradicere volentem vt q: spuri⁹ vel
minor vel inhabilis. vt.s̃.e.l.generaliter.§.spurios.⁊.l.nõ tã
tum.⁊.j̃.de mune.⁊ hono.l.honor.§.fi.nam dictio recte que se
quitur notat causam:sed rite notat ius. vt.s̃.de contratab.l.
non putauit.§.non quãuis.⁊ not.s̃.de inof.testa.l.ij. ¶ Sed
quid si ignorabat inhabilem ⁊ ita errabat in facto r̃ñdeo con
tradici poterit vt.s̃.de iureiurand.l.si per errorem. ¶ Item
qd si sciebat talem:sed credebat posse eligi et si errabat in iu-
re r̃ñdeo forte nec tũc iurʒ error valuit maxime reipublice fa
uore vt.s̃.de aqua plu.arcen.l.labeo.⁊.l.seq. ⁊ de iudic.l.ij.in
prin.quibus expresse de vtroqʒ errore dicitur nam quomodo
etiam de facto cõtradicere id poterat vel debebat qui eũ ido
neum esse putabat ⁊ est ratio q: non contradicendo statim tẽ
pore electionis approbasse videtur arg. sunt aduers.naut.
l.j.⁊ ad macedo.l.si filius.⁊ hoc indubitanter verum quando
ipse erat elector ⁊ elegit vel alijs eligentibus ꝯsensit vel non
contradixit quasi suo consensu vel taciturnitate in hac condi
tione sit ei prescriptũ vt.s̃.de adult.l.si vxor.in fi.⁊.C.de ꝓcu-
ra.l.ita demum. vel q: contra suum morẽ factum vel quasi
non liceat ei venire: vt.s̃.de adopt.l.post mortẽ. Sed quid si
non erat elector interfuit tamen electioni videtur idem cum
hic.§.indifferenter loquaẽ ⁊ contra videtur ꝙ electio nõ spe
ctabat ad eum ergo contradictio tunc facta ab eo nõ impedi
uisset q: eo absente ⁊ ignorante poterat fieri electio vt not.C.
ad vell.l.si fuisse.⁊.s̃.de re iudica.l.sepe.Item non potest suo
facto vel consensu sibi preiudicare qui ꝯsentire non poterat
nec ius eligendi habebat secus si haberet ar.s̃.de aqua plu.
arcen.l.labeo.⁊.s̃.de arbitr.l.si in tres.⁊.l.sicuti. ¶ Sed de q̃
contradictione loquitur iste.§.dic de ea que fit corã iudice vl
apud ordinem vel alio loco incontinẽti vt ar.s̃.eo.l.honores.
§.fi.Sed quid si velit eũ accusare petendo eum ab honore re
pelli vt sit per.l.j̃.de mune.⁊ hono.l.rescripto.§.si quis.R̃ñd.
dicam eum ab accusatione repelli si ab initio non cõtradixit
vt hic.⁊.s̃.de adult.l.si maritus.§.prescriptiones.⁊.l.si vxor.
in fi. ¶ Item quero cum hic dicatur non admitti contradice
re volẽtem quid si fuit admissus q: iudex eum ratiõe repulit
cum libellum accusationis dedit lit.ante contesta. vel iuxta
sententiam electus opponit eum non debere audiri: r̃ñd.nõ
repellitur post litem contesta. vt.s̃.de procura.l.filiusfami.§.
veterani.⁊.d.§.prescriptiões.Sed quid si fuit recte creatus
quia habilis sed non rite.i.forma seu solennitate non serua-
ta tunc videtur secus ⁊ posse contradicere q: hic dicit non re
cte ꝙ notat causam vt in prin.dixi.⁊.s̃.de appel.l.si constat.⁊
C.de appell.l.nominationes.quasi non sit functus partibus
suis ad plenum: vt.C.quomo.⁊ quan.iudex.l.si vt proponis.
q: qð ipso iure non tenet testificare non potest vt.s̃.de iniusto
testa.l.nam ⁊ si sub conditione.⁊.s̃.de appel.l.si expressum.et
prosunt hic notare in electionibus que quotidie fiunt in con-
silijs ciuitatum ⁊ castrorum ⁊ villarum de consulibus ⁊ alijs
officialibus canonicorum electorum an presens electiõi ⁊ nõ
contradicens postea admittatur ad contradicendum. ¶ Itẽ
facit iste.§.cum concor.ꝙ post confirmationem nõ possit con
1 tradici † electioni:ad quod vide ex̃.de elect.c.vlti.lib.vj.cum
ibi notatis per Archi.⁊ Jo.and.⁊ de hoc ex̃.de elec.c.vestiti.
c.transmissa.⁊ de accusa.c.super his.Jac.de are.circa hũc.§.
dicit ꝙ si ineligibilis eligatur qui eligi non potuerit propter
specialem prohibitionem ꝙ talis semper potest reijci. vt.C.
de coarta.l.nullum.idem si dicam electus ab eo qui non po-
tuit. vt.C.de numera.⁊ actua.l.actuarios. lib.xij.qui milita.
non poss.l.super seruis.libr.x.si seruus.aut libertus ad de-
curionatum aspirauerit.l.ij.§.de eo qui pro tuto.nego.gerit
l.ij.⁊.s̃.eo.l.haberemus.Sed obstat.l.ista.sed hec lex repellit
impugnatorem qui presens electioni non contradixit per qð
probatur consentiens secus si alius ignorans velit impugna
re vt ex̃.qui matrimo.accusa.pos.c.vlti.⁊ cõcor. dare videtur
liij.dist.

iiij.dist.c.nullus.viij.q.j.c.licet.⁊.q.ij.dilectissimi.Ja.Item allegatur.§.iste cū ꝯcor.hic in glo.notatis.⁊.s̃.solu.mat.l.cū mulier.in ar.ad instruen.si ego cōpromisi cum aliquo tanꝗ̃ cum tutore ⁊ in alia causa a lege postea eū nō tutorem vel nō legitime constructū qḋ non possum eligere si ex certa sciētia cum eo cōpromisi secus si per errorem vt.d.l.ij.s̃.de iudi.⁊ de aqua plu.arcen.l.si hoc ita. ¶ Sꝫ pone ꝙ accusaui aliquem electum ad aliquod officiū de crimine publico: ⁊ volo ꝙ pendente accusatione remoueat̃ ab officio non audior: sed si accusatio precessisset electionē bene audior vt.j.de mune.⁊ hono.l.rescripto.§.si quis accusator.⁊.l.delatus reus.al's reus delatus. Sic ergo concludas ꝙ volens ꝯdicere si est presens vel sciens debet cōtradicere ante electionem vel in ipso actu electionis al's non audit̃ sic dicitur de volētibus ꝯdicere heredibus ne hereditatē apprehendant quasi subiecti vt.s̃.de priui.credi.l.si creditores.⁊ ad hoc ex̃.de his q̃ fiunt a maiori par.capi.c.ex ore.⁊ de accusa.c.nulli.s̃.ad maced.l.si filiusfa. absente.iij.dist.c.in his.⁊ ibi de hoc not.in glo. ⁊ huius ratio esse pōt q: multa impediunt que non dirimūt iam facta.s̃.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.patre furioso.⁊ ibi ī glo. ad hoc etiam facit q: si aliquis sciat se cōstitutū ꝓcuratorē statim dꝫ contradicere si esse nō vult alioquin postea cōpellitur: in clementi.de procura.c.j.

D Ecuriones. In fi.nota ꝙ habetur cōsideratio ⁊ memoria p̄stine dignitatis sicut etiā dicitur de presbytero degradato ꝙ in memoria sacrorū ordinum quos habuit non debet seculariter sed religiose ⁊ honeste viuere.xxxj.dist. c.dictum.per.c.not.qḋ notat Hosti.in summa de regula.§.j. ver.nunꝗ̃. Illi qui exeunt religionē ante tēpus professionis deberent honestius viuere ꝙ̃ alij in memoriā pristine religionis vt ibi plene not.ego tñ eos cōmuniter vidi peiorem vitam ducere ꝙ̃ prius ⁊ cōmuniter ad malum finem deuenire: ⁊ de his etiā not.ex̃.de hereti.c.ad abolendam.in glos.q̃ incip.ar. ꝙ clericus.⁊ melius.l.dist.accedens: ⁊ ad hanc materiā facit.C.de senten.pas.l.frustra.de questio.l.extraneo.⁊.l.vnius. §.si seruꝰ.⁊ in vsib.feud.qui ꝯ legē lotharij benefi.aliena.c.j.⁊ de ꝯsecr.dist.iij.c.ostendit̃.⁊.C.de comitibꝰ qui ꝓuin.regūt. l.vnica.lib.xij.⁊ in memoriā pristini matrimonij etiā facto diuortio non pōt quis famosam actionē instituere cōtra quondam vxo.vt.s̃.rerum amo.l.ij.⁊.iij.⁊ qui percutit clericū etiā degradatum est excōmunicatus ꝑpter memoriam pristini clericatus ex̃.de penis.c.romana.lib.vj.⁊ clericus depositus cōueniri debet corā ecclesiastico iudice ꝑpter precedentem clericatum.xj.q.⁊ clericum. ⁊ ibi in glo.bene no.⁊ ad hoc.C.de q̃stio.l.seruos.⁊ ibi in glos.que omnia faciunt ꝙ famulus non possit testificari in causa eius cuius fuit famulus licet ab eo recesserit: de quo dixi dicta.l.vnius.§.si seruus.s̃.de questionibus.

¶ De albo scribendo. Rubrica.

D Ecuriones. Ibi precellat alios Jac. Ibi prior scribatur. Ibi in ordinem venit.i.electus est. Ol. In glo.facit.s̃.in fi.solu.cum quid est cōmune pluribus non attenditur ordo vt.d.l.fina. Item in legibus non attenditur ordo q: posterior tollit priorē.vt dicta.l.non est nouum. ¶ Item in honoribus et dignitatibus non attenditur ordo simpliciter vt antiquior preferatur vt.d.l.honores in prin.nisi essent omnes idonei ⁊ sufficientes. vt.j.titu.j.l.rescripto.in prin.sed in honoribus ⁊ dignitatibus spectatur quis potiori honore vel dignitate functus est vt alios antecellat in eo ꝙ hic dicitur vt hic concor.⁊ dic vt not.dicta.l.honores.in prin. Jaco.de bel.

I N albo scribendo. No.ꝙ quis idoneior et dignior dicitur eo ipso ꝙ electus vel creatus est a digniori ⁊ qḋ dicit a municipalibus dic.i.a municipio vel a populo. ¶ Ex quo collige ꝙ miles factus a principe vel prelatus ordinatus a papa vel qui sunt ambasiatores maiorum ciuitatum vel regum vel baronum debent magis honorari ⁊ alijs a minoribus ordinatis preferri et potest hoc valere quādo inter tales foret contentio de sede in curia pape imperatoris vel alibi sicut vidi ī curia patriarche Aqlegieñ. inter episcopū Paduanum ⁊ quendam alium epm quis eorum in cōcilio deberet sedere a dextris patriarche et per hoc.C.de aduo.diuer.iudi.l.restituende.cum alijs cōcordantijs hic in glo.alleg.his autem cessantibus sedere deberet ille cuius dignitas reperitur antiquior.de quo dixi.C.de summa trini.⁊ fide catho.l.gloriosissimo. ⁊ vide etiam de hac materia qḋ not.C.de offi.magist.offi.l.nemo.

¶ De muneribus ⁊ honoribus. Rubrica.

1 Ciues sunt origine duplices.
2 Descendentes an sequantur originem ascendentium vltra primum gradum.
3 Incola quis dicatur.
4 Munus publicum quid sit.
5 Munus sumitur tribus modis.
6 Munerum publicorum quedam sunt ordinaria ⁊ quedā extraordinaria.
7 Obstetrix debet cognoscere an mulier sit pregnans vel non.
8 Collecta aliqñ fit ꝓ reparatione itineris vel murorum.
9 Ciuitas an possit prescribere collectas.
10 Ciuitas an possit instituere noua vectigalia.
11 Prescribi non possunt que sine priuilegio possideri non possunt.
12 Ius tributorum possideri non potest.
13 Potestas ciuitatis an possit īdicere collectam suis ciuibus pro filia maritanda.
14 Excusatio quid sit.
15 Rector ꝓuincie ⁊ eius ciuitates durante officio excusantur a muneribus personalibus.
16 Honor decurionatus excusat ab extraordinarijs muneribus.
17 Nobiles an excusentur a muneribus.
18 Mulieres an excusentur a custodia ciuitatis.

S Uper rubrica. Quia ista materia muneruꝫ in iure diffusa est ⁊ continua ⁊ dubia ⁊ sparsim tradita per glos.⁊ doctores: ideo earū hic per modum cuiusdam summe plene tradere decreui.⁊ de ista materia vide qḋ no.per Galeotum in margarita hoc.e.titu.de muneri. ⁊ hono.in Spec.de censib.§.nunc dicendum restat.⁊ per Gof. ⁊ Host.in summa eo.ti.⁊ per eosdem in summa de immuni.eccle.⁊.eo.ti.per Specula.⁊ not.e.ti.c.nō minus.⁊.c.aduersus. ⁊ per Rofr.in libel.de angarijs ⁊ perangar.de quo etiam dixi.C.de sacrosan.eccle.l.neminē angarijs.⁊ per eūdem Rof. de officio iudi.per quod subuenitur illis quibus imponitur collecta vltra vires: ⁊ de hoc etiam aliquid tetigi.C.de iurisdi.om.iudi.l.fi.⁊ in summa trium librorꝫ codi.municipibus ⁊ origina.⁊ de incolis et alijs pluribus titulis sequentibus. ¶ Diuidamus ergo materiam. Primo tractando de personis munera subeuntibus ⁊ qui ea imponere possunt. Secundo quid sit publicum munus ⁊ qualiter ⁊ qua de cā indicatur. Tertio subijciendo modum muneris diuisiuum ⁊ eorum materiam. Quarto adijciendo effectum excusationis et muneris decisiuum tangendo etiam aliqua dubia in hac materia ⁊ vltimo de officialibus circa munera. ¶ Et dicamus ad primum circa quod aduertendum ꝙ personarum munera subeuntium est reperire genus ⁊ species. Genus est municeps attento ꝓprio significato vocabuli dictus muneris particeps.s̃.ad municip.l.j.in prin.⁊.C.de incol.l.ciues. ⁊ habet sub se duas species. Nam municipum.i.munera subeuntium alij ciues ⁊ alij incole appellantur.cuius est genus subalternum quoniam pluribus speciebus subalternatur. Nam ciuium quidam sunt origine quidam adoptiōe quidam manu
1 missione quidam electione vt.j.declarabitur. ¶ Ciues † origine duplices sunt quidam origine ꝓpria quidam paterna propria est in loco in quo quis natus est licet alibi conceptus fuerit arg.s̃.ad municipa.l.assumptio.in prin.⁊.l.eius. vbi videtur casus etiam ante natiuitatē licet sit conceptus non consideratur hoc tempus quia nondum est sed viscerū matris portio iudicatur: vt.s̃.de ventre inspicien.l.j.§.ex hoc rescripto.⁊ vnde cogna.l.ij.§.si quis proximior.⁊ ita istā non potest quis mutare per accidens ⁊ ille qui non habet eā non potest per accidens acquirere vt dicta.l.assumptio.in princi. vbi de hoc videas ⁊ ratio est quia inest a natura vt ibidem ꝓbatur ⁊ ideo per accidens mutari non potest vt institu.de iure naturali.§.penulti.⁊ de legiti.aqua.tute.in fi.accidens eñ nature preposteratur.vt.s̃.de tute.l.quibus.§.j.⁊ hoc de origine propria. ¶ Interdum est quis ciuis attenta origine paterna: circa quod dic. Aut habet patrem naturalem tantū.

aut legitimũ tantũ.aut naturalem ⁊ legitimum.Si naturalē
tantum matris non patris originem sequitur. vt.d.l.j.s.ad
municipa.⁊.l.eius qui.⁊ de statuliber.l.cũ legitime nuptie. si
habet legitimũ tantũ dic vt dicetur.j.cum de adop.tractabi-
tur aut habet naturalē ⁊ legitimum ⁊ tunc eius ⁊ non matris
originē sequitur ⁊ hoc nisi ciuitas matris super hoc haberet
priuilegiũ vt.d.l.j.ad municipa.⁊ dico eum sequi originē pa-
tris non domiciliũ.vt.d.l.assumptio.⁊.l.libertus.§.patris.s.
2 ad municipa.¶ Sed quero nunquid descendentes † sequã-
tur originē ascendentiũ vltra primũ gradum glo.d.l.assum-
ptio.§.filius.⁊.C.de munici.⁊ orig.l.iiij.li.x.tenet ꝙ non al's se
queretur absurdum ꝙ oporteret nos querere agrum dama-
scenum vbi natus fuit adam:vt ibi not. Sz Ja.de are.⁊ Ol.
tenent ꝯtrium ibi.s.ꝙ attenditur origo patris ⁊ aui ⁊ non vl-
tra ⁊ sic non ob.hic dicta absurditas quam glo.allegat ⁊ per
hoc adducunt.C.de decur.l.si ille.libr.x. ⁊.d.l.assumptio.§. si
filius.⁊.e.ti.l.filij libertorum.in princ.⁊ est expressum ꝺm eos
eo.ti.l.libertus.§.in adoptiua. ⁊ ꝑ hoc.s.de senato.l.emanci
patum.⁊ hanc opi.cõmuniter sequũtur moderni vt dixi.d.l.
assumptio.§.filius. Qñꝙ aliquis est ciuis adoptione ꝓpria
vel paterna. vt.s.ad municip.l.libertus.§.in adoptiua.⁊.l.j.
in prin.⁊.l.assumptio.in fi.⁊.l.ordine.§.fi.soluta tñ adoptione
per emancipationē desinit esse ciuis seu municeps ciuitatis
patris adoptiui.vt.l.sed ⁊ si is.e.ti. ⁊ dic ꝙ filius adoptiuus
sequitur originem patris adoptiui qr ita est in filio legitimo
⁊ naturali vt dictũ est.s.ergo ita ĩ adoptiuo qr adoptio natu
ram imitatur vt.s.de adop.l.adoptio.Fit etiam quis ciuis ex
manumissione vt.d.l.j.ad municip.⁊ hoc de manumissione ꝓ
pria vel paterna vt.d.l.assumptio.§.fi.⁊.l.filij.in prin.⁊ hoc si
ue sit manumissus sponte siue ex causa fideicommissi. vt.e.ti.
l.libertus.§.ex causa.C.de munici.⁊ orig.l.ij.⁊ si a pluribꝰ fue
rit manumissus omnium sequitur originē vt dicto ti.ad mu-
nicip.l.si quis. Sed quero nunquid originem domiciliũ pa-
trum sequatur an vnum tantũ.s.vel originē vel domicilium
Azo tenet ꝙ vtrumꝙ vt not.d.l.assumptio.§.fin. sed contra
rium credo.s.ꝙ locum originis tantum ⁊ hoc nisi locus origi
nis ⁊ domicilij esset idem quia tũc locũ domicilij sequeretur
quia esset idem cum loco originis ⁊ ita intelligitur.d.l.assum
ptio.§.fi.⁊ qđ ibi not.in prima opi.⁊ ꝙ opinio Azo.non pro-
cedat probatur nam preal.§.vlti.loquitur alternatiue ergo
sufficit alterum esse verum institu.de heredi.insti.§.fi.Itē qr
lex eius.e.ti.hoc dicit nisi fiat vis littere.¶ Itē quia equipa
ratur filius ⁊ libertus: vt.s.si a paren.quis fue.ma.l.ij.Sed
ita est in filio vt.d.l.assumptio.§.filius.ergo ita debet esse ĩ li-
berto ⁊ iđ colligitur dicta.l.libertus.§.patris.eo.ti.ad muni
cipa.Et tamen sciendũ ꝙ si pater eius est municeps duorum
locorum in vno:ratione originis ꝓprie in alio ratione pater-
ne tunc sequitur ambo loca.vt.l.eius.ij.respon.dicto titu.ad
municipa.⁊ hoc de municipe ratione manumissionis. Inter
dum est quis municeps ratione electionis. vt.s.ad municip.
l.municeps.⁊.C.de incol.l.ciues.li.x.et intelligo electionis.s.
militie vel officij vt dictis.ll.patet ⁊ licet al's quis non possit
declinare locum originis.vt dicta.l.assumptio. Fallit in ele-
cto ad dignitatem qui locum originis declinat quo ad onera
non quo ad honores.vt.d.l.municeps.⁊ hoc de municipe ra-
3 tione electionis. ¶ Nunc videamus de incola:⁊ est incola †
ille qui habitat aliquam ciuitatem gratia ⁊ animo domicilij
ibi contrahēdi sic dictus quasi valde colens ⁊ honorans di-
ctam ciuitatē vel terram in qua se transtulit vt.j.de ver.sig.
l.pupillus.§.incola.⁊ not.dicta.l.ciues.C.de incolis.⁊ est sciē
dum ꝙ domicilium constituitur re et facto ⁊ voluntate non
autem nudo verbo.vt.s.ad municip.l.domiciliũ.Quandoꝙ
voluntate tacita.i.a lege presumpta.s.per lapsum decen.vt
dicta.l.ij.C.de incol.⁊ ibi in glos.quando autem constituitur
voluntate expressa non nudo verbo debet quis transferre la
rem ⁊ fortunas suas ad locum domicilij vt dicta.l.ciues.⁊.l.
domicilium.⁊ ibi not.potest tamen quis duobus locis habe-
re domicilium si in eis pariter se instruxerit vt.s.ad municip.
l.labeo.⁊.l.assumpto.§.iuris prudentibus. ⁊ hoc si cõstat am
bobus locis velle domicilium constituere si autem dubitetur
tunc ex actibus intrinsecis ⁊ extrinsecis hoc coniecturatur ⁊
presumitur vt dicta.l.eius.ij.respon.ad municipa.⁊.§.j.et.ij.
al's est lex ⁊ incipit si quis instructus.tribus autem vel pluri
bus locis non videtur posse domicilium constituere vt dixi
dicta.l.si quis instructus.Sed licet loco originis renunciari
non possit vt dicta.l.assumpto.j.respon. loco cum domicilij
quis renunciare potest et illud ad alium locum transferre si
dicto titu.ad municipal.l.nihil.et hoc nisi iam esset publicis
muneribus destinatus;nam tunc renunciare non potest quo
ad munera destinata quasi quodammodo preuentus vt eo.
titu.ad municip.l.incola iam publicis.⁊ ibi de hoc nota.⁊ di-
xi.¶ Unum est etiam notandum ꝙ liberti filij famil.quo vo-
lunt suum possunt mutare domicilium vt dicto titu.ad mu-
nicipal.l.placet. ⁊.l.filij.§.municeps.et.l.de iure.§.libertos.
Mulier vero si sit despõsata non per hoc mutat domicilium
ante nuptias contractas vt eo.titu.l.ea que desponsata.et.l.
ij.contractis autē nuptijs siue domicilium mutat in domici-
lium mariti sequitur vt.l.imperatores.§.item rescripserunt
mulierem.eo.titu.⁊ hoc nisi illegitimum cõtraxerit matrimo
nium tunc enim non mutat vt dicta.l.de iure.§.fina.eo.titu.
⁊ hoc verum est tam constante matrimonio ꝙ̃ eo soluto dum
tamen secundo non nubat vt dicta.l.filij.§.j.eo.titu.ad muni
cipa.⁊ vide an muneribus et in quo loco munera serui con-
gruentia.l.j.lib.x.cum ibi notatis.⁊ hoc ad presens sufficiant
de personis munera subeuntibus;que autem munera iste per
sone subeant.j.in diuisione numerum plene dicetur. ¶ Di-
camus itaꝙ de personis que possunt munera indicere siue
imponere.Et primo certum est ꝙ imperator. vt.C.de anno.⁊
tribu.l.iij.de indictionibus.l.ij.de superindicto.l.j. ¶ Item
prefectus pretorio potest indicere indiget tamē imperatoris
confirmatione: vt dicta.l.j.C.de superindicto.presides non
possunt indicere ordinariam. vt.C.de excusa.munerum.l.pla
cet.Sed extraordinaria sic propter necessitates publicas im
minentes vel vtilitates vt.C.de vacatione mune.l.j.¶ Item
lex scripta vel consuetudo ciuitatis ⁊ talia appellantur ordi
naria vt dicta.l.j.C.de vacatione mune.de verbo.significa.l.
minis.⁊.j.eodem.l.j.§.j. ¶ Item decreta decurionum. C.de
decretis decurio.l.obseruare. an autem quilibet habens iu-
risditionum in ciuitatis villa vel castro possit imponere col
lectas vel ibi habitantibus:vide quod plene dixi.C.de iuris-
ditio.omnium iudi.l.fina.versic.item quero an habens iuris-
ditionem.⁊ vide etiam de istis personis que munera possunt
imponere.j.eodem.versi.⁊ licet.s.¶ Nunc dicamus quid sit
4 munus † publicum ⁊ qualiter ⁊ ex qua causa indicatur.Dic
5 ꝙ munus † sumitur tribus modis.Quandoꝙ pro dono de
quo nihil ad presentem materiam.Secundo pro officio.Ter
tio pro honore de quibus.j.dicetur vt colligitur.j. de verbo.
signifi.l.munus.diffinitio muneris multiplex est ꝺz ꝙ diuer
simode accipitur. Primo munus qđ est in administranda re
publica sine titulo dignitatis a sumptu vel sine sumptu vt.j.
eodem.l.honor.§.munus. ⁊ tunc sic describitur.Munus est
officium priuati hominis ex quo commode ad vniuersos sin-
gulosꝙ ciues reꝙ publicam pertinet ⁊ imperio magistratus
extra ordinem prouenit.vt.j.de verborũ signifi.l.pupillus.§.
munus. vel sic munus publicum est qđ necessario subimus
lege more imperioue eius qui iubendi habet potestatem: vt
dicta.l.munus.de verbo.significa.indicuntur autem ex iusta
causa seu euidenti vtilitate. vt.C.de exacto.tribut.l.ij.ibi pro
communi salute ⁊ in aut.vt iudic.sine quoquo suffrag.§.mis-
sa.⁊ argu.s.de constitu.princi.l.fina.Secunda est vrgens ne-
cessitas.C.de apoch.public.Inter has enim causas est diffe-
rentia quia causa necessaria est quando res cessat peritura
vel deterior futura vtilis que rem meliorem facit deteriorem
esse non sinit vt de expensis dicitur.j.de verbo.significa.l.im
pense.in prin.⁊.l.vtiles.vnde indictio publice functionis cau
sa cognita fieri debet ⁊ ideo indictio munerum decretũ ⁊ sen
tentia appellatur vt.s.titu.proxi.l.j.versi.in sententijs. et de
decurio.l.ij.§.restitutus.⁊.l.spurij.§.fi. vnde solennitas que
requiritur in prolatione decreti exigitur etiam in indictione
muneris publici. vt.j.de vacatione mune.l.j.C.de appel.l.si
ad scribarum.⁊.l.hi qui ad ciuilia.⁊ si in ipsa indictione solen
nitas omittatur non valet ipso iure.C.de appella.l.nomina-
tiones.¶ Nunc restat videre diuisionem munerum:⁊ dic ꝙ
munerum species sunt multe.nam quedam sunt publica que
dam priuata.publica sunt que respiciunt publicam vtilitatē
et autoritatem vt sunt dignitates que de publico deferũtur.
Quedam vero munera sunt publica autoritate sed vtilitate
priuata vt sunt tutele ⁊ cure vt institu.de excusatione tuto.in
princip.quandoꝙ tamen munus publicum cum autoritate ⁊
vtilitate appellatur priuatum respectu rerum priuatarum
quibus inheret per publicas necessitates impositum vt sunt
munera patrimonialia.vt.j.eodem.l.honor.§.viarum.⁊.l.sũt
5 munera. ¶ Item munerum publicorũ que sunt ordinaria †
quedam extraordinaria.Ordinaria sunt que a lege imponun
tur per tempora sicut tributa que olim per singula lustra fi-
sco soluebantur:vt not.C.de vacatione muner.l.ij.⁊ de super
indicto.l.j. Extraordinaria sũt que ex improuiso a magistra-
tibus vel habentibus super hoc potestatem imponuntur ꝓ-
pter

pter imminentes publicas vtilitates vel necessitates. vt. C. de vacatione mune. l. j. Item munerum publicorum quedam sunt munera personalia quedam patrimonialia quedam mixta. vt. j. eodem. l. rescripto. §. sciendum. ⁊ l. fi. in prin. ⁊ personalium quedam cõsistunt in sollicitudine animi ⁊ quedam in sollicitudine animi ⁊ corporis labore ⁊ quedam in vtroq;. In sollicitudine animi principaliter consistit q aduocati cogantur consulere super questionibus iuris ad rem publicam pertinentibus. vt. C. de aduoca. diuer. iudi. l. scimus. §. nullum. ⁊ coguntur etiam patrocinari pro non habentibus aduocatos vt. s. de officio proconsu. ⁊ leg. l. nec quicq;. §. obseruare. ⁊ de postulan. l. j. §. ait pretor. Medici etiam coguntur de infirmitate vel vulnere alicuius sicut mortifera vel non quãdo hoc requiritur propter publicam vtilitatem. vt. C. de re milita. l.
7 semel. ¶ Item obstetrices de ventre mulieris que se pregnantem dicit vtrum sit pregnans vel non. s. de ventre inspicien. l. j. ⁊ ij. ⁊ idem posset dici eadem equitate de quolibz alio perito in aliis artibus puta munera instrumentis vel similibus. in labore non corporis principaliter consistunt munera vt in custodibus carcerum de quibus habetur. ff. et. C. de custodia reorũ. ¶ Item pretores publice annone. vt. C. ne quid muneri publico impona. l. j. Munera vero que consistunt in vtroq;. i. sollicitudine animi ⁊ labore corporis sunt magistratus qui in officio suo habere debẽt sollicitudinem animi ⁊ laborem corporis vt colligitur in auť. in iusiurand. quod prest. ab his qui administr. suscip. per totum. Et personalium munerum quedam cum sumptu expediuntur quedam sine sumptu publico indicuntur: de quibus nota. j. eodem. l. j. §. illud. ¶ Item munerum personalium quedam indicuntur cum dignitatis titulo quedam sine titulo dignitatis sicut officia que non continent honorem. Honor autem est administratio reipublice cum dignitatis gradu vt. j. eodem. l. honor. in prin. Et predicta omnia munera personalia angaria appellantur vt. j. eo. l. fina. circa prin. versi. item angariorum. Munera vero mere patrimonialia sunt que imponũtur ipsi patrimonio ⁊ de ipso patrimonio prestantur sine corporis labore ⁊ sollicitudine sicut sunt omnes prestationes patrimoniales. vt. j. e. l. munerum. §. patrimoniorum. et ista appellantur perangaria. vt. C. de excusa. mune. l. maximarum. et de istis angariis ⁊ perangariis vide in remissionibus quas. s. in prin. posui. et de istis muneribus patrimonialibus ⁊ personalibus adhuc j. plenius subiiciam. Mixta vero munera sunt que partim capiunt de personali partim de patrimoniali sicut sunt illa officia publica que suis sumptibus exercentur de quibus dicitur. j. eo. l. munerum. §. mixta. et ista appellantur plaustra vt dicta. l. neminem. C. de sacrosan. eccle. ⁊ ibi not. ⁊ dixi. ¶ Itẽ munerum patrimonialium quedam imponuntur ipsi patrimonio tantum: quedam personis ratione ipsius patrimonii munera que imponuntur ipsi patrimonio tantum ⁊ non respectu persone respiciunt solum quantitatem ⁊ mensurã patrimonii sicut erant munera que olim imponebantur de frumento hordeo. vt. C. de suscept. ⁊ archa. l. modios. vel de quolibet capite animalium certum quid soluebatur vt. C. de immunita. nemi. concedẽ. l. finali. ⁊ de istis patrimonialibus loquitur. l. j. ea. l. munerum. §. patrimoniorum. Munera vero que imponuntur personis ratione patrimonii indicunť ipsis personis tantum habito respectu ad numerum personarum non ad mensuram patrimonii tantũ vt sunt collecte que hodie communiter in ciuitatibus imponuntur de quibus habetur. j. eodem. l. sunt munera. ⁊ l. rescripto. §. fina. ⁊ dicta. l. munerum. §. patrimoniorum. Item munerum quedam sunt sordida quedam non sordida de quibus habetur dicta. l. maximarum. C. de excusatio. mune. ⁊ C. de sacrosanc. eccl. l. placet. His premissis redeũdo ad munera patrimonialia dicamus q munus personale sic describitur. Munus personale mere est administratio reipublice vel priuati hominis in eius creatione publicam habens vtilitatem sine vlla patrimonii reipublice erogatione reipublice ideo dicitur quia administrare rempublicam: munus est personale vt. j. eodem. l. fina. in princip. ad quod quis compelli potest. vt. j. eodem. l. si quis magistratus. ⁊ s. dixi priuati hominis in eius creatione publicam autoritatem habentis ideo dicitur quia hoc probatur institu. de excusatio. tuto. in princi. ⁊ ideo dicitur munus publicum autoritate sed vtilitate priuatum et ideo tale munus quis subire cõpellitur vt dicta. l. si quis magistratus. et. j. eodem. l. j. §. illud. ⁊ l. finali. Si enim in eius creatione publica autoritas non intercederet quis tale munus subire non compelleretur vt dictis. ll. ⁊ s. de procurato. l. filiusfamil. §. inuitus sine erogatione patrimonii probatur dicta. l. j. §. illud. j. eo. al's non personale sed mixtum indicaretur vt dicta. l. fina. §. mixta. j. eo. ¶ Sed ad hanc descriptionem obiicitur tutela est munus personalium probationum est tamen tutor non computat expensas vt. s. de administratio. tuto. l. tutoribus. ergo munus personale ꝯsistit in erogatione patrimonii. Sed dic q l. contraria loquitur quando tutor circa pupillũ non vacabat al's sumptus factos cõputaret vt. s. de. tutelis ⁊ ratio. distrahen. l. j. §. item sumptum. ⁊ hoc nisi modus excedat vt not. s. mandati. l. idemq;. §. labeo. ¶ Ad idem opponitur munus capitationis est munus personale et tamen consistit in erogatione patrimonii vt. j. eodem. l. fina. ⁊ ibi in glo. Sed dic q capitatio est munus personale. i. inherẽs persone quia personam concomitatur sicut dicitur reale. i. rei inherens. Sed non est personale in sui essentia a personis exigendum: sed ab omnib⁹ persoluendum ratione persone ⁊ sic nõ est administratio quare non obstat. ¶ Nunc videas quibus munera personalia indicantur dic q regulariter masculus siue cõstat in exercitio animi siue corporis labore dum tamen subiectis iurisditioni imponentis ⁊ sic ciuibus et incolis. vt. s. ad municipal. l. incola. habes etiam magistratibus non aduenis qui sunt de alterius iurisditione. vt. C. de incolis. l. est verum. conuenit enim vnumquodq; nobilium functiones agere in ciuitatibus quas inhabitant vt in auť. de defensio. ciuita. §. penul. de ciuibus tamen ratione originis videtur glo. tenere q quo ad tutelas subeundas ⁊ honores habendos sequantur locum originis sed quo ad alia non si alibi domicilium foueant. ⁊ ita not. s. ad municipa. l. assumpto. dominus tamen Dy. ibi tenet absolute q etiam si alibi domicilium foueat in loco cuius est ciuis omnia munera personalia subire debet ⁊ ad hoc allegat pro casibus expressis dictam. l. ij. C. de municip. ⁊ orig. lib. x. ⁊ dictam. l. incola his etiam magistratibus. s. ad municip. Dominus etiam Jaco. de are. idem tenet hoc excepto q non possit conueniri in loco vbi est ciuis nisi ibi inueniatur si alibi habeat domicilium quia in contractibus non fit remissio vt. s. de iudiciis. l. heres absens. Dominus Oldr. sequitur Dy. s. q ciuis in loco in quo est ciuis omni casu personalia munera subire teneatur etiam si alibi haberet domicilium per. l. vlti. C. de municip. ⁊ origi. per quam videtur sentire glo. contrarium in dicta. l. assumpto. Sed Oldra. ipsam glo. reprobat vt ibi dixi ⁊ dicta. l. incola. Opi. Dy. indistincte vera videtur per. ll. per eum allegatas. Circa ista munera personalia imponenda certus modus seruari debz. Primo equalitas quantum potest sine damno reipublice. C. de anno. ⁊ tribu. l. si quid. in fi. quemad. ciuil'. mune. indican. l. fina. Secundo consuetudo loci que in talibus seruari consueuit vt. j. eodem. l. honor. §. de honoribus. al's incipit de pluribus. ⁊ C. de decurio. l. honores. Tertio facultates nominati vt sit idoneus oneri iniuncto. vt. C. de decurio. l. ad subeundi. Quarto potioritas vt potior ordine etate dignitate diuitiis ⁊ virtute corporis preferatur. vt. s. de decurio. l. honores. C. de potio. ad publi. mune. nominan. l. j. j. eodem. l. iij. ⁊ l. preses. ⁊ l. ⁊ gradatim. ⁊ hoc quãdo plures sunt simul electi al's prior electus cogitur munus iniunctum suscipere: vt. j. de legatio. Quinto considerandum est vtrum nominandus fit in administratione alterius muneris q; tũc non est sibi aliud indicendum priori durante vt dicta. l. j. C. quemadmo. ciui. mune. indican. ⁊ de suscep. ⁊ archad. l. neminem. ⁊ j. de vacatione mune. l. fi. Item post finitum primum adhuc habet vacationem per quinquennium si vocetur ad idem munus si ad aliud per triennium ad legationem biennium. vt. C. de honoribus non continuan. l. ij. Si vero duo munera simul ⁊ semel indicantur aliud pati non debet vt. j. eodem. l. honorem. ⁊ dicta. l. C. quemadmo. ciuil. mune. indican. l. j. de suscep. ⁊ arch. l. neminem. ⁊ j. de vacatione mune. l. finali. ⁊ tunc aut imponuntur ab eodem ⁊ nominatus habet electionẽ q velit adimplere. vt. s. de excusatio. tuto. l. si duas circa princip. ⁊ hoc verum quando ex ordine scripture non potest colligi prioritas al's cogitur primum suscipere quod est in ordine scripture vt s. ad trebellia. l. tres heredes. §. fina. Si autem diuersis sunt duo munera eidem simul iniuncta tunc prioritas locum habet que si non appareat locus originis prefertur vt. s. ad municip. l. libertus. §. prescriptio. ⁊ l. municeps. et. C. vbi petantur tuto. l. j. ⁊ dixi. s. ad municip. l. assumpto. §. iuris prudentibus. Si vero ambo nominatores sunt duorum locorum in quibus nominatus est incola et non originarius tunc locus est prioritati si appareat vt. s. de iudi. l. qui prior. si non appareat tunc nominatus colliget q vellet arg. s. de relig. l. fina. de leg. j. l. si quis seruum. §. sunt persone. ad municip. assumptio. §. filius. ⁊ dixi. e. l. §. iuris prudẽtibus. ⁊ dicta. l. j. s. quẽ

admo.ciui.mune.idican.q2 impossibile esset duas operas eodem tpe exercere vt.s.de oper.lib.l.he enim opere.§.si patroni. ¶ Nunc restaret videre de muneribus patrimonialibus: sed hoc omitto propter eorum longum tractatum ⁊ dicam de mixtis: postea subĳciā de ipsis patrimonialibus. ¶ Mixta autem dicūtur q2 in eis fit mixtura personalis ⁊ patrimonialis ⁊ describitur sic: mixtum munus est quādo administratio reipublice cum honore vel sumptu administratiōis indicitur reipublice ideo dicitur nam si priuati hominis nūq̄ suo sumptu tenetur administrare arg.d.l.j.§.item sumptum.s.de tutelis ⁊ ra.distrab.⁊ de procura.l.qui proprio.§.litis.cum onere vel sumptu ideo dicitur: quia hoc dicitur.j.e.l.honor.ĳ.respon.⁊ q2 sumptum patrimonium periculum subĳt qui administrat ⁊ sic administrare est onus personale ⁊ ī eo ꝙ suo sumptu administrat est patrimoniale ⁊ ideo dicitur mixtum vt.j.eo.l.fi.§.mixta. Sed quandoq3 tale mixtum patrimoniale appellatur vt dicta.l.fi.§.patrimoniorum.j.eo.⁊ hoc quia maximam partem capit a patrimonio: nam sicut a patrimoniali nullus regulariter excusatur ita nec a mixto vt.j.eo.l.iĳ.§.de capretos.⁊ ibi in glos. Sed quibus indicūtur munera mixta dic ꝙ incolis vt dicta.l.incola etiam his.s.ad municip.⁊.C.de municip.⁊ origi.l.j. Sed nunquid ciuibus dic vt.s.dixi de muneribus personalibus nam s̄m glo.non indicunt̄ ciuibus si alibi habeant domiciliū.sed s̄m Dy.⁊ Old.dixi contrariū in prealleg.l.incola etiam his.⁊ per hoc.d.l.vlti.C.de municip.⁊ orig.⁊ de hoc etiam.s.dixi in tractatu munerum personalium hec tamen munera mixta non imponuntur hominibus aliene iurisditionis licet ibidem habeant patrimonium cum respectu persone constet non esse de iurisditione ⁊ sic ꝑpter te in qua munus est personale non sit astrictus muneri: vt.C.de incol.l.est verum.nec ipsum munus mixtū per se commode diuisionē recipit vñ pars muneris personalis tāq̄ preciosior trahit ad se partem muneris realis tanq̄ minus preciosam. Et in predictis muneribus mixtis ⁊ impositione eorum possunt considerari que dicta sunt.s.in personalibus et j.dicētur ī patrimonialibus. ¶ Nunc ergo ad partem patrimonialium transeamus de quibus loquitur.j.eo.l.rescripto.§.fi.⁊ hec sunt duplicis generis nam quedam sunt que mere ipsis patrimonĳs indicuntur. Quedam personis pro rebus primum sic describitur. Munus mere patrimoniale est illud qd̄ singulis annis vel ꝑ necessitate temporis rebus vel possessionibus indicitur lege vel principe statuente singulis annis ideo dicitur quia ex ipsa re certa portio tribuebatur vini bladi vel olei vt.C.de suscep.⁊ arch.l.modios.⁊ not.C.de anno.⁊ tribu.super rubrica.⁊ not.ordinarium patrimoniale vt not.eo.ti.l.indictiones.in glo.⁊ est ordinarium prestatione et prestandi quantitate ⁊ talia ordinaria possunt dici iusta vt.s.de annu.leg.l.seu amico.§.modico.⁊ talia possessoribus indicuntur siue sint municipes siue non vt.d.l.rescripto.§.sciendum.j.eo.⁊ dicta.l.indictiones.C.de anno.⁊ tribu.⁊ quod sequitur in descriptione vel pro necessitate temporis ⁊c. est exēplum de refectione viarum pontium ⁊ similium preparationes agrorum ⁊ munus hospitis suscipiendi: nam hec omnia mere sunt patrimonialia: vt dicto.§.sciendum.d.l.rescripto.j.eo.⁊.l.honor.§.viarum.⁊.l.fi.§.patrimoniorum.⁊.§.ab huiusmodi.⁊ licet hic omnia non habeant certam prestationem nec certum modum prestandi tamen ordinaria reputantur ⁊ indicuntur omnibus possessoribus etiam non municipibus vt dicto.§.sciēdum.⁊ dicto.§.ab huiusmodi.⁊.s.ad municip.l.filĳ libertorum.§.fi.rebus in descriptione ideo dicitur quia talia munera debentur ab ipsis rebus non a personis: vt.C.de anno.⁊ tribu.l.ĳ.⁊ de predĳs nauicu.l.ĳ.⁊ dic rebus.s.exilibus vt in lardi prestatione qd̄ de re immobili non prestatur vel immobilibus vt possessionib⁹ vt in prestatione vini ⁊ bladi refectione vie ⁊ similium verbū enim possessio simpliciter sumptum de re immobili intelligendum est arg.s.de acquir.pos.l.si rem.iuncto eo qd̄ de dominio dicitur.s.si ag.vectiga.l.j.⁊ quod in descriptione adĳcitur lege dic.s.mortua vt est videre in tributo lardi vini ⁊ olei ⁊ viarum refectione ⁊ similibus de quibus dictum est.s.⁊ qd̄ subĳcitur vel principe statuente dic qui est lex animata in terris vt in aut.de consulib.ad fi.et ista munera patrimonialia indicuntur possessoribus pari sarcina s̄m vires patrimonĳ cuiuscunq3 conditionis status etatis vel sexus sicut possessores vt.C.de munc.patrimo.l.j.⁊.ĳ.⁊ fi.⁊.l.neq3.⁊.l.professio.de anno.⁊ tribu.l.omnes.de colla.fundo.patrimo.l.omnes.⁊ quēadmo.ciui.mune.indi.l.patrimoniorum. Saluo ꝙ ex iusta causa vnus posset magis altero grauari vt causa vrgētis necessitatis vel euidentis vtilitatis puta si vnus solus haberet fundum lapidicinariū in territorio alicuius municipĳ ille solus potest grauari vt ī eo tendantur lapides certo precio vt.s.cōmu.pred.l.vēditor.§.si constat.vel q2 vnus plus sit prudentior in legatiōe vt.C.de decurio.l.curiales.vltimo vel propter breuitatis tēporis periculum ꝙ non patitur plenius deliberandi consilium: vt.s.de exercito.l.j.ex his causis et similib⁹ posset vnus grauari plus altero. ¶ Item requiritur ꝙ patrimoniū cui indicitur munus sit in iurisditione seu territorio indicentis munus q2 extra territorium ⁊c. vt.s.de iurisdi.om.iudic.l.fi.quilibet eī magistratus potest rebus in suo territorio existentibus imponere ar.s.de pact.dot.l.ob res.§.j.⁊.l.ī quorum finibus.s.de pigno. Ibi legem enim rei sue dicit non est tamen de necessitate ꝙ persona eius cui indicitur munus patrimoniale sit iurisditionē imponentis sed res tantum pro qua imponitur vt j.e.l.fi.§.preterea. ¶ Est ⁊ aliud patrimoniale munus qd̄ imponitur persone pro rebus et est ordinarium quod indicitur lege statuente: extraordinarium vero qd̄ indicitur necessitate temporū statuente lege vt in collecta que fiebat per lustra vt primo lustro aurum: secundo argentū: tertio es prestaretur vt in aut.de collato.per totum.licet obscure sed clare not.C.de anno.⁊ tribu.super rubrica.nec istud s̄m Odof.habebat certam formam in prestādo vt dicto titu.de anno.⁊ tribu.l.ĳ.⁊ tale munus sunt collecte nostri temporis que in italia ⁊ alibi cōmuniter ponunt̄. Sed quibus indicitur istud scdm munus patrimoniale de incolis ⁊ ciuibus non est dubium quin eis indicatur per prealleg.l.incola ex his.s.ad municip. Sed in possessoribus qui non sunt municipes de hoc est dubium vtrum eis imponi possit pro possessionibus vel patrimonio ꝙ habent in locis vbi non sunt ciues ⁊ incole.⁊ glos.videtur tenere ꝙ sic.C.de mune.patrimo.l.ĳ.⁊ ita ibi sentit Odof.ponendo casum. Sed contrariū videtur nam quando imponitur personis pro rebus solis ciuibus ⁊ incolis indicuntur vt dicto.§.sciendū.j.e.l.rescripto.⁊ notat glo.ꝙ quando personis ꝓ rebus imponitur possessores non prestant: vt.d.l.indictiones.C.de anno.⁊ tribu.⁊ de indict.in glos.rubrica.⁊ hanc partem videtur tenere Dy.d.l.ĳ.C.de mune.patrimo.qui videtur eam intelligere qñ patrimonĳs indicuntur non persone pro rebus. Sed ꝙ etiam possessores teneantur talia munera subire in locis vbi habent possessiones licet non sint ibi ciues vel incole videtur expressum.C.de indictio.l.j.⁊.ĳ. Ibi a possessoribus ⁊c.sed doctores cōmuniter videntur sentire ꝙ in istis muneribus que imponuntur persone pro rebus possessores non teneātur si non sint ciues vel incole per iura ad hoc.s.allegata. Non ob.d.l.ĳ.C.de mune.patrimo.q2 intelligi debet de his que ipsis rebus erant indicta vel quod ibi dicit ab omnibus subaudi ciuibus vel incolis ita ꝙ nullus excusetur non aūt implicat possessores qui ad talia non tenentur vt dicto.§.fi.j.e.l.rescripto.cum si.similis expositio fit.C.de inces.vel reliq.l.omnes.⁊ per eundem modo possunt tolli d.l.j.⁊.ĳ.C.de indictio.⁊ quod not.C.de mulieri.⁊ ī quo loco.l.j. Considerari tamen circa hoc debet modus forma ⁊ verba indictionis. Nam si imperator vel rex ordinet ⁊ mutat ꝙ talis prouincia mandet sibi mille marchas argenti quasi honorans locum ⁊ totam ꝓuinciam ⁊ res que sunt in ipsa prouincia tunc omnes res ⁊ possessiones illius prouincie hoc onus concomitatur ⁊ ideo tunc oēs possessores dicte prouincie tenentur ꝯtribuere licet non sint ciues vel incole q2 istud onus videtur magis impositum rebus q̄ personis ⁊ hoc casu possent intelligi iura.s.ad hoc allegata ⁊ ar.ad hoc.j.de censi.l.forma.§.si vero agrum iunctum.⁊.j.de reg.iur.l.s̄m naturā. Si autem imperator vel rex ordinet vel mandet ꝙ lombardi vel narbonenses mittant sibi mille marchas ⁊ sic personis ꝓ rebus quas vbiq3 habent videtur facta indictio tunc soli ciues ⁊ incole illius prouincie et̄ non alĳ possessores qui non sunt de dicta prouincia tale onus subire tenentur ⁊ sic intelligantur iura ⁊ glo.ad hoc allega.de hoc tamen adhuc.j.latius dicetur. ¶ Sequitur in descriptione vel necessitatis tēpore ⁊ est de hoc exemplū ī superindicto vt.C.de superindic.l.vnica.hoc enim superindicitur vel necessitate principi imminente vel alia iusta causa vt propter tp̄s guerre: de hoc habetur.C.vt nemi.liceat in empt.specie.se excusa.l.vnica.et a quibus muneribus vel presta.nemi.se liceat excu.l.j.⁊ etiā ex causa nō multum necessaria potest tale munus imponi vt quia nascatur filius principi.vt.C.de sacrosan.eccl.l.placet.⁊ ibi in glo.vel etiam nulla necessitate imminente sed vtilitate superueniente vt not.dicta.l.vnica.de superindict.⁊ nota etiam dicta.l.placet.licet quidam habeant ibi in glo.tempore sterilitatis ⁊ male s3 debet dicere fertilitatis. ¶ Item col-
8 lecta † fit quandoq3 pro reparatione itineris vel aggeris seu

murorum

muroꝝ vt.C.de immuni.nemi.cōcedē.l.per viciniam. ⁊ de operi.publi.l.omnes ꝓuinciarum. Quibus autem hec munera indicantur dic ꝙ indubitanter ciuibus ⁊ incolis pro solido ⁊ libra vt dicta.l.omnes.ibi curat ⁊c.⁊.l.ad portus.⁊.C.de aduoca.diuer.iudi.l.sancimus.j.⁊ ibi in glo.super verbo per equatio.⁊.d.l.j.a quib.mune.vel presta.nemi.se liceat excusa.

¶ Sed nunquid possessoribus tantū qui non sunt ciues vel incole tale munus seu collecta imponatur glo.videtur innuere ꝙ sic:dicta.l.j.de mulieri.⁊ in quo loco.lib.x.⁊ videtur casus vt dicta.l.per viciniam.cum glo.ibi posita. In contrariū videtur prealleg.l.omnes prouinciarum ibi incolas vrbium singularum ⁊ ibi territoria ciuium ⁊ hanc opi.multi ⁊ magni tenēt ⁊ pro hac opi.facit textus ⁊ glo.j.e.l.rescripto.§.fina. in fi.et hoc nisi ille possessor esset originarius illius loci in quo possidet licet alibi domiciliū habeat ⁊ sic intelligunt glo.d.l.C.de mulie.⁊ in quo loco.l.j.libr.x.Sed ad hoc multum obst. prealleg.l.per viciniam.cū glos.quare alij dicunt ꝙ quando fit superindictum ratione negociorum principis tunc possessores non contribuant vt dicto.§.vlti.j.eo.l.rescripto.⁊ est ratio quia pro eis contribuunt in loco domicilij vt.j.patebit. An vero sit superindictum ꝙ imponitur ratione negociorū ciuitatis tunc aut tale negocium tangit ciues vel incolas tantum vt pro libertatibus vel honoribus ipsorum tuendis vel pro debitis vel indictis releuandis vel similibus ⁊ tunc tale onus imponi debet solum ciuibus vel incolis non autem extraneis possessoribus ⁊ ita intelligatur.d.§.fi.j.e.l.rescripto. cum alijs ad hoc allegatis. Aut negocium de quo agitur tāgit commodū omnium possessorum vt pro muris vallis vel portis vel pontibus vel vijs faciēdis vel reparandis q̄ sunt vtilia omnibus possessoribus vtputa quia nisi fierent muri vel porte necesse esset propter guerrā ꝙ terra desereretur et inhabitabilis fieret ⁊ ita predia omniū remanerent inculta ⁊ hoc casu teneantur tali oneri contribuere omnes possessores ⁊ extranei ⁊ qui non sunt ciues vel incole: ⁊ ita intelligatur d.l.per viciniam.cum glo.iuncta dicta.l.vnica.C.de mulieri. ⁊ in quo loco.cum glo.ibi posita. ⁊ dicta.l.omnes ꝓuinciarū. C.de ope.publi.ibi oportet namq̄ per singula ⁊c.⁊ ibi vt par. cunctis ⁊c.⁊.e.ti.l.ad portus. ¶ Et sic.l.illa omnes ꝓuinciarum dicit tria. Primo de territorijs incolarum. Secundo de territorijs ciuium. Tertio de territorijs omniū aliorum possessorum et est ratio quia ex quo ista opera fiunt pro defensione vel vtilitate omnium possessionum ⁊ territoriorū vt securius laborentur ⁊ colantur ex hoc sentiunt commodum possessores ergo ⁊ onus sentire debent vt dicta.l.ſm naturam.j. de reg.iur.⁊.de aqua plu.arcen.l.j.§.deniq̄.⁊ quod intelligi debet de possessionibus rerum immobilium non autem mobilium vnde fenus exercentes in talibus locis ad talia onera non tenentur nisi sint ciues vel incole vt.s.ad municip.l.filij libertorum.§.qui fenus exerceret.vbi de hoc dixi. nam in eis cessat ratio predicta quia res eorum non gaudent tali procōmodo nisi momento quia statim possunt recedere ⁊ ire ad locum domicilij sui:⁊ hoc satis innuit vt dicta.l.omnes prouinciarum in prin.C.de oper.publi.nam anteq̄ ad territoria describenda decurrat.dic primo incolas debere muros facere vt currat descriptio pro viribus singulorum ergo ⁊ incolas vel ciues solū hec descriptio se referat postea subijcit de territorijs describendis ꝙ etiam de extraneis possessoribus qui non sunt ciues vel incole potest ⁊ debet intelligi. Sed contra hoc facere videtur quod dixi.s.in tractatu munerum mixtorum.§.mixta autem dicuntur.ver.hec autem munera mixta. quia cum ista munera de quibus predictum est seu iste collecte imponantur personis pro rebus ⁊ persone non sunt subdite illo loco cum ibi non habeant originem nec sint ibi ciues vel incole ergo eis tanq̄ non subditis imponi nō potest cum principale deficiat si persona cui debet tale onus imponi que non est subdita imponit̄ ergo ⁊c.vt.s.de iurisd.om.iudic.l.extra territorium. Sed dici posset ꝙ hoc contingit propter rationem.s.assignatam quia possessor talis licet non subsit iurisditioni imponentis tamen sentit cōmodū ex opere quod fit ⁊ propter quod onus imponitur non est ergo incōueniens ꝙ pro ea possessione pro qua sentit commodū subeat et onus vt dictum est.s.hanc questionem tenui de facto in terris comitatus mediolani que sunt adinuicem vicine quarum vna appellatur brumanum alia teruilliū:illi enim de brumano metu guerre ordinauerunt murare ⁊ fortificare ipsam terram ⁊ imposuerunt collectam omnibus possessionibus dicunt.xij. super qualibet partita terre multi de teruillio habentes terras ⁊ possessiones ibidem se excusabāt a solutione dicte collecte ⁊ vt latius pateat veritas predictorum queramus generaliter. Si bononia habet terras et possessiones in districtu mutineñ.⁊ non sit ibi ciuis nec incola ⁊ ciuitas mutine ꝓpter guerras vel aliam iustam causam imponat collectam personis ratione rerum an iste Bononñ.teneatur soluere collectaʒ sibi impositam pro possessionibus quas habet ibidem in hoc enim vt ex predictis patet ⁊.j.patebit multum videntur variare doctores ⁊ glo.dominus Dy.ꝙ non in prealleg.l.libertus.§.sola ratio.⁊.§.sola domus.clare tenet ⁊ dicit esse casuʒ vt sepe allegato.§.vlti.i.l.rescripto.j.eo.in fi.ipsius.§.vbi expresse dicitur ꝙ talia onera ⁊ collecte imponuntur solum municipibus ⁊ incolis non alijs possessoribus et ita intelligunt ipsum.§.glo.tamen in dicto.§.sola ratio in.l.libertus. ad municip.videtur innuere contrarium: sed Dy.glo.illam intelligit in muneribus patrimonialibus que imponuntur rebus ⁊ non personis vt et.s.dixi. Istam opi.Dy.sequebatur dominus Oldr.⁊ allegabat etiam.l.munerum.§.patrimoniorum. versicu.preterea.j.eo.vbi ponit casum ꝙ sunt quedam ciuitates que habent priuilegium ꝙ possidentes agros in eorū territoriū certum qd frumenti pro mensura ipsorum agrorum soluere teneātur:si ergo ille ciuitates hoc habent ex priuilegio sequitur ꝙ in alijs sit commune:in contrariū vt.s.ad municip.l.j.in fi.scilicet ꝙ aliqua ciuitas non possit sine speciali priuilegio extraneis possessoribus agrorum pro ipsis agris aliquod onus imponere. Et ex predictis etiam duabus.ll.simul iunctis.s.§.patrimoniorum.ver.preterea. ⁊.l.j.in fi.s.ad municipa.tenebat ipse dominus Oldr.ꝙ si ciuitas faciat statutum ꝙ bladum nō debeat exportari extra eius districtum quod mon obstat ipso statuto forensis qui ibi habet agrū possit libere exportare bladum qd̄ fiet in ipso suo agro cuius contrarium videtur tenere Inno.ex.de foro competenti.c.postulasti.vbi est pulchra glo.ipsius circa istam materiam ⁊ ad.§. patrimoniorum.versi.preterea.posset responderi ꝙ ille.§.nō prohibet ꝙ ciuitas non posset legem facere rebus que sunt ī eius districtu non exportandis sed prohibet possessoribus ꝓ eorum agris onus imponi ⁊ pro opi.Innocen.facit.s.de vsufruc.l.si pendentes.§.si cloacarij.cui.§.respondebat domin9 Oldra.ꝙ ibi non loquitur de forensi sed ciue vel incola ⁊ ita intelligebat dictum.§.de hoc dixi.C.de summa trini.l.j.versi.⁊ ex predictis colligunt.quidam redeundo ad principalem questionem propter dicta opi.domini Dy.videtur concordare Specu.de censi.§.nunc dicendum restat. versi.pone reginus. habet predium quod traxit a Galeotto in margarita de muneri.⁊ bono.versic.pone reginus.licet non multum clare ibi hoc aperiatur hec etiam opinio videtur innuere in sūma trium librorum.C.de muneri.patrimo.vltra medium. versic. accipitur pro ista etiam Dy.opi.facit.C.de incol.l.cum neq̄. et.l.est verum.⁊ quia vt supra dixi persona que est principalis in munere imponendo non subest imponenti ⁊ sic ei parere non tenetur vt.s.de iurisditio.omnium iudi.l.extra territorium. Istam opi.videtur sequi glo.de muner.patrimo.super rubrica.⁊.j.eo.ti.vbi de hoc satis tangitur.ad hoc etiam bene facit glo.posita in prealleg.l.forma.§.si vero agrum.j.de cēsibus.in fi.glo.que incipit id est alienare ibi item hāc ītellige ſm.R.⁊c.Contra opi.Dy.videtur predicta opi.Innocen.in dicto.c.postulasti.de foro compe.j.eo.l.fi.§. patrimoniorum. vbi dicitur ꝙ muuera patrimoniorum de quibus ibi loquitur prestat quis loco vbi est possessio licet neq̄ sit ibi ciuis neq̄ incola.⁊ pro hoc dicta.l.rescripto.§.fi.versic.sed enim hec munera.⁊ videtur expressum in textu ⁊ glo.C.de mulieri.⁊ in quo loco munera sexui congruentia.l.vnica.lib.x.vbi de hoc satis not.pro hoc etiam quia sola possessio operatur vt quis conueniatur reali vbi habet possessiones.vt.C.vbi in rē act. l.fi.sic ergo faciat possessio quem teneri ad onera ratione possessionis quid ergo in tanta diuersitate iurium ⁊ opinionum seruabimus dominus Guid.de suza.tenet in dicto.§.vlti.in l.rescripto.j.eo.ꝙ si munus sit tale quod imponatur personis pro rebus ꝙ tunc soli ciues vel incole teneantur tale munus subire ⁊ ita intelligatur opinio Dy.⁊ sequacium et iura per eos adducta. Si vero onus imponatur principaliter rebus licet persona hoc soluere vel exequi teneatur vtputa ordinatum est ꝙ quelibet domus soluat quinq̄ pro aliquo laborerio fiendo in vtilitatem omnium domorum vel quod glibet reficiat viam ante domum suam tunc tale onus teneatur soluere possessores domorum licet non sint ciues vel incole ⁊ ita intelligantur in contrarium allegata ⁊ pro hoc facit.j.dictus.§.fi.eloacarij.in.l.si pendentes.s.de vsufru. Alij dicūt ſm Ia.de are.sed ego nō inueni ī scriptis suis. Aut tractatur

de ciuilibus muneribus personalibus ꝛ in stricta.l.significa ne ponũtur ciuilia ꝛ tunc in terra vbi est quis ciuis vel incola tenetur quis ad ea prestanda et sic habeant locum prima ar. aut tractatur de munere patrimoniali ꝙ imponitur persone pro rebus ꝛ ſm res eorum vt sunt collecte que in italia ꝛ ista prestantur tantum a municipibus vel incolis illius territorĳ imponuntur et sic loquitur dictus.§. vlti. in.l.rescripto. §.fi.ĵ.eo. ¶ Aut tractamus de tributionib⁹ que ipsis rebus imponuntur vt in aptandis vĳs seu reficiendis vt si dicatur in statuto quilibet reficiat viam ante domum suam ꝛ tũc pre stantur etiam a non municipe vt.ĵ.eo.l.fi.§. patrimoniorum. Aut tractatur coram quo iudice quis conueniatur in causis que sibi mouentur ꝛ tunc subdistinguitur:aut reali aut perso nali quis conueniatur. si reali siue petitorio siue possessorio ꝛ tunc in loco vbi est res ꝛ in loco vbi habet domicilium po test cõueniri ꝛ sic loquitur.C.vbi in rem actio.l.j.ꝛ.l.fi. Si au tem personali tunc in foro siue domicilio rei. vt.C. de iurisdi. om.iudi.l.iuris ordinem.ꝛ.l.in criminali.et sic fuit soluta hec questio per dominum Francisc.accur. ¶ Alĳ breuius dicunt quia munera que imponũtur personis pro rebus de quibus habetur.ĵ.eo.l.munerum.§.patrimoniorum.imponuntur tã tum municipibus ꝛ incolis vt dicta.l.rescripto.§.fi. alia tria munera de quibus habetur dicto.§.patrimoniorum. vt equi agriminales ꝛc.illa imponuntur etiam his qui non sunt mu nicipes vel incole vt dicto.§.patrimoniorum.ꝛ dicto.§.fina. in.l.rescripto.versi.sed enim.alia indicuntur ex priuilegio vt ĵ.eo.l.munerum.§.preterea. Dominus autem Odof.latius distinguit ꝛ dicit ꝙ duplicia sunt munera realia siue patri monialia sunt enim que indicuntur ipsis possessionibus tan tum ꝛ ista prestãtur ab omnibus possessoribus siue sint ciues vel incole siue non ꝛ ista prestatio dicitur canonica prestatur enim quinquagesima frumẽti quadragesima ordei vini ꝛ lar di vigesima in partibus remotis vt probatur.C.de anno.ꝛ tri bu.l.indictiones.de suscep.ꝛ archa.l.modios.ꝛ de mune.pa trimo.l.munera.vt not.C.de decur.l.si vltra.ꝛ not.s.in.l.indi ctiones.C.de anno.ꝛ tribut3.ꝛ hoc etiam qui fenus exerceret quando ipsis rebus imponuntur prestant vnde statuto ꝙ q3 libet pro singulis libris argenti prestet vnum aureum fenera tores prestabunt istam ordinariam prestationem de argento faciendam in illo loco vbi fenus exercent vt.s.ad municipa. l.filĳ libertorum.§.qui fenus.etiam si non habeant ibi domi cilium vel possessiones ista enim tributa dantur principi ꝛ co guntur subditi soluere per exactores tributorum vt.C.de ex acto.tributo.l.j.ꝛ.ĳ.lib.x.ꝛ res capiuntur pignori ꝛ distrahũ tur data fraternitate comparantibus perpetuo possidendi vt.C.de capien.ꝛ distra.pig.tribu.l.ĳ.lib.x.Sunt alia mune ra patrimonialia que imponũtur personis pro rebus seu ra tione sui patrimonĳ ꝛ ista prestatio est hodie canonica ꝛ ordi naria illatio.vt.C.de indictio.lib.x.ꝛ indicebãtur prouincĳs per singula lustra:auri primo:argenti secundo:eris vltimo lustro vt in aut.de collato.in princ.ꝛ.C.de illustr.aur.illatio. in rubrica.ꝛ talia munera non prestant nisi ciues ꝛ incole: ꝛ ĩ dicta.l.rescripto.§.fi.ĵ.eo.ꝛ ista indicuntur pro modo fortui tu vt.C.de muneri.patrimo.l.j.ꝛ quemadmodum ciui.mune. indican.l.j.lib.x.ꝛ sit descriptio facultatum cuiuslibet ꝛ quili bet ſm modum sui patrimonĳ soluit vt nihil ad releuationẽ diuitum ꝛ perniciem pauperum pertẽptetur.vt.C.de apoch. public.l.j.lib.x.vnde in tali prestatione que fit ꝛ indicitur per sonis ratione patrimonĳ exercentes vsuras in aliqua ciuita te vel loco nihil soluent non enim sunt ibi ciues nec incole vt dicta.l.rescripto.§.fi.probatur ꝛ not.dicto.§.qui fenus.l.filĳ libertorum.s.ad municipales.est ꝛ tertium munus quod ex traordinarium quod superindictum appellatur:quod super indicitur propter fertilitatem magnam vel ob publicam ne cessitatem quando nõ sufficiunt ordinarie ꝛ canonice illatio nes ꝛ illud est arbitrarium ſm ꝙ placet principi quod quili bet soluat ꝛ vtrum indicatur possessionibus an ratione pos sessionũ dicitur.C.de superindic.l.j. ¶ Sed cum vacet impe rium ꝛ non sit princeps qui talem modum statuat hoc in ita lia sunt tributa ordinaria sed quelibet ciuitas facit fieri de scriptiones vel estimationes facultatum singulorum vt quo tiens pecunia indiget super hoc imponitur nunquid qui ibi fenus exercent debebunt ibi estimari ꝛ soluere dic ꝙ nõ quia cum talia indicantur personis ratione patrimonĳ non nisi incolis ꝛ ciuibus debent indici: vt dicto.§.finali.in.l.rescri pto.ĵ.eodem.est ꝛ superindictum id est extraordinaria presta tio talis collecta quia solum indicitur cum necessitas immi net nec soluunt illi qui solam domum habẽt vel agrum vt.s.

ad municipales.l.libertus.§.sola ratio.ꝛ.§.sola domus. nisi illa sola tributa que canonice ratione possessionis ipsius pre stantur vt.s.dixi.ꝛ.C.de mulieribus ꝛ in quo loco.l.j.in fi.li. x.cum enim patrimoniale munus qḋ personis pro rebus im ponitur prestetur tantum a ciuibus ꝛ incolis licet quis vsu ras exerceat vel fundum vel domum habeat si ciuis vel inco le non sunt non habent iurisditionem in personis eorũ ꝛ ideo talia eis non possunt indicere. Unde hodie per singulas ciui tates italie solent eligi perequatores' siue discussores qui ali cubi talliatores appellantur qui discurrunt bona singulo rum ꝛ describunt eorum estimationem ꝛ perequationem eos ſm suas facultates ꝛ si dicatur eos defectos facultatib⁹ om ni anno iterum fiet discussio siue descriptio.vt.C.de censib⁹. l.omne territorium.et si sarcina per collusionum potentium ad inferiores transmittantur poterunt conqueri se grauatos et suam veram estimationem preponere: vt eodem titu.l.j.et si aliquis dicat se grauatum debeat probare grauamen vt.C. de censibus.l.j.ꝛ.l.qui se grauatos.ꝛ de hoc bene per Rofre. in libello de officio iudic.quo subuenitur his quibus imposi ta est collecta ꝛ si inique dicat facere esse a defensore non sol uit id quod superimposuit: vt.C.de discussori.l.j. et punitur discussor.vt dicta.l.qui se grauatos. sed si per fraudem alicu ius facit ꝙ minus quam possit potens estimetur et inferiori imponeretur si pecuniam inde recepit in quadruplum resti tuet:vt eodem titu.l.penulti. ꝛ tales estimatores debent sin gulis annis mutari.vt.C.de suscept.ꝛ archad.l.vt neminem. lib.x.Odofre. de istis ꝛ alĳs officialibus circa munera ple nius dicam.ĵ.circa fi.versicu.vltimo.quia parum esset. Do minus autem Jacobus de belui.in quadam questione quam disputauit que incipit rex concessit priuileg.ꝛ que questio cõ tinet quattuor questiones in quarta questione que est an ciui tas tudertina possit ciui perusino collectas imponere ꝓ pos sessionibus quas habet in tuderto de consuetudine vel pre scriptione. Primo allegat ꝙ possit ꝛ dicit quod videtur es se casus preallega.l.ĳ.C.de annonis ꝛ tributis.ꝛ de mulieri bus ꝛ in quo loco.l.prima.vbi de hoc in glos.ꝛ.l.rescripto.§. finali.ĵ.eodem.ꝛ.l.fina.§.patrimoniorum. ꝛ de censibus.l.for ma.§.si vero agrum. ¶ Item quia possessiones sunt subie cte iurisditioni ciuitatis in cuius territorio sunt.vt.s.de iu risditione omnium iudicum.l.fina.de iudicĳs.quod legatur. ꝛ vbi in rem actio.l.prima.ꝛ secunda.ergo omnia publica mu nera indicere poterit ꝛ omnibus fungi debebit vt.s.ad muni cipales.l.incola.in fine. Item ꝙ ciuitates communiter tales collectas imponunt possessoribus ergo videtur ꝙ imponere possunt.extra de decimis.c.cum sint homines.ꝛ.c.ad aposto lice.ꝛ.C.de exactoribus tribu.l.peuultima. ꝛ de cano.larg.ti. l.penultima.et finali. ꝛ argumen.s.communia prediorum.l. venditor.§.si constat. ¶ Item qui publici muneris vacan tium non habent collectas que per magistratus ex improui so indicuntur non recte recusant vt.ĵ.de vacatione munerũ. l.hi qui.ꝛ.l.in honoribus.§.qui muneris.a contrario sensu.ꝛ dicta.l.incola. Item quia lex ciuitatis immunitatem tribue re potest.ĵ.de iure immunitatis.l.semper.§.legẽ quoq3. ergo poterit collectam indicere quia qui potest tollere potest ꝛ re formare.vt.s.de vectigal.ꝛ commis.l.vectigalia.in princip.ꝛ de pactis.l.iurisgentium.§.adeo.de in litem iurand.l.videa
9 mus.§.iurare.ꝛ.§.sequenti. ¶ Item ciuitas † potest prescri bere ius imponendi collectas ꝛ post prescriptionem impone re quia regulariter omne ius prescribitur et acquiritur spa cio.xxx.vel.xl.annorum.vt.C.de prescriptionibus.xxx.anno rum.l.sicut.ꝛ.l.omnes.ꝛ.l.prescriptio. ¶ Item quis potest se pacto obligare ad collectarum prestationem ꝛ alium libe rare vt.s.de pact.l.inter debitorem.ꝛ.l.epistola.§.pactum.et C.de decurionibus.l.vacuatis.si licet pacto debet et tempo re licere vt.s.de seruitu.vrbanorum predio.l.si edes.ergo ꝛc. ¶ Item ius vectigalis consuetudine ꝛ prescriptione acqui ri potest.vt.ĵ.de pollicitatio.l.imperatores.in fine.s.de publi canis.l.si publicanus.§.finali.C.noua vectigal.l.finali. ꝛ ex. de verborum significatio.c.quibusdam.ergo ꝛ ius imponen di collectas. ¶ Item princeps italicis immunitatem cõces sit.vt.C.de episcop.ꝛ cleri.l.de his.ĵ.de censibus.l.j. italicorũ ergo predia libera esse ceperunt adeo ꝙ principi immunita tem reuocare non licet vt in aut.constitutio.que de dignitati bus.§.illud.ꝛ.C.de collatione prediorum.l.fina.lib.xj. igitur italici collectarum seruitutez suis predĳs imponere possunt et prescriptionem concedere:argumen.ĵ.de verborum signifi ca.l.alienationis. In ꝯrium ꝙ ciuitas nõ possit indicere nec consuetudinẽ vel pscriptionẽ acquirere. Primo qꝛ imunitas data est

data est italicis a principe z a lege vt.d.l.de his.C.de episco.
z cle.z de censibus.l.j.et fi.et est immunitas capitis z agrorũ
vt not.C.de anno.et tribu.super rubrica ergo zc. ¶ Itez ciui
tatibus quibusdã ex priuilegio est cõcessum collectas posses
soribus ĩponere vt.j.de mune.z ho.l.fi.§.pr̃imonior.v.p̃terea
et aliter non lz vt no.d.l.forma.§.si vero agrum in contrariũ
ergo remanet ius cõmune vt.s̃.ad municipa.l.j.in fi. ¶ Itez
qr talia munera patrimonialia que indicuntur personis pro
rebus princeps vel prefectus ex confirmatione principis in-
dicit z non alius.C.de superindi.l.j.de anno.z tribu.l.ij.z.iij.
et not.C.de indictionibus super rubrica.z de mune.patrimo.
super rubrica ergo zc. ¶ Item qr talia munera que imponũ
tur p̃sonis pro rebus soli municipes z incole prestare tenẽtur
vt.d.l.rescripto.§.fi.j.e.C.de anno.et tribu.l.ij.z de mulierib⁹
et in quo loco.l.j.z ibi de hoc et no.super dicta rubrica de mu
10 neribus patrimonior. ¶ Item noua vectigalia ciuitas † in
stituere non põt etiã si extraordinario indigeat auxilio: vt.C.
noua vectiga.instituì non posse.l.j.ij.z.iij.et.s̃.de vectiga.z cõ
missis.l.vectigalia. ¶ Item munera a magistratib⁹ extra or
dinem z ex in promisso indicuntur solũ modo pro reipublice
vtilitate non pro vtilitate ciuitatis alicuius incõsulto prin-
cipe vt.j.de vaca.mune.l.hi qui vbi de hoc z.C.de anno. z tri
bu.l.fi.et ibi no. ¶ Item qr ad portus z aque ductus et mu-
rorum instaurationem presides possunt collectas indicere et
non ciuitates vel ciues vt.C.de operi.publi.l.ad portus.et.l.
omnes p̃uinciarum.z istud est ar.a maiori si id de quo magis
videtur inesse z non inest ergo nec id de quo minus: vñ si non
licet ciuitati collectas imponere pro his que respiciunt neces
sitatem vel pietatẽ ergo minus debet licere pro aliis. ¶ Itez
quia collecte sunt onera functionum.s̃.de vsufr.le.l.quero.z
de vsufru.l.hactenus.et.l.si pendentes.§.si quid cloacharij.
et.C.de anno.et tribu.l.j.sed fructibus non licet ciuitati colle
ctas imponere nisi ex priuilegio. vt.d.l.fi.§.patrimonior. v.
preterea igitur zc. ¶ Itẽ videtur casus expressus qr iudices
prouincialibus nihil indicere possunt etiaz si vrgere p̃uincia
cepit nisi forma seruata z cõsulto superiore vt.C.de excu.mu
nerum.l.placet.de anno.z tri.l.iij.et de superindi.l.j.ergo zc.
Si ergo non licet p̃sidi multo minus licere dz ciuitati vel de-
fensori. ¶ Item qr ad ciuitatis onera pecunia deputãda est
consulto superiore in aut.de collato.§.iubemus nullam.z.C.
de diuer.pre.vrba.l.iij.lib.xj.et noua vectiga.institui nõ posse
l.j.z.ij.cum similibus. Itẽ immunitate gaudentes ad ea que
ex improuiso a magistratibus imponũtur teneri non debent
vt.d.l.hi qui.j.de vaca.mune.et.l.in honoribus.§.q muneris
sed italici sunt huiusmodi ergo zc. Item quotiens.l.promul
gatur negatiue semper intelligitur prohibitum si non inue-
niatur cõcessuz vt.s̃.de colleg.illici.l.iij.§.in summa extra de
translatione.c.inter corporalia. sed cum leges oẽs regulari-
ter negent et semper p̃hibeant ciuitatibus z magistratibus
collectas indicere ergo semp intelligitur esse p̃hibitum. Itẽ
qr nulla p̃scriptio currit aduersus functiones publicas vel
alias publicas collationes vt.C.de p̃script.xxx.anno.l.com-
perit in fi.xvj.q.iij.§.pactũ.et.§.q̃ si priuatus.et no.ex̃ de pre
scrip.cum non liceat ergo ciuitas huiusmodi ius p̃scriptione
acquirere non potest. ¶ Item videtur q̃ nulla consuetudo
possit in talibus valere vt in aut.vt nulli iudi.§.j.C.de vsur.
l.eos ad fi.viij.di.c.mala cõsuetudo.et ex̃ de cõsuetu.c.penul.
z fi. Item princeps italicis immunitatem cõcedendo z tribu
torum p̃stationem remittendo quodã modo videtur ab itali-
cis recipisse tributum arg.institu.quib.mod.tollit oblig.§.est
enim de dona.l.si in stipulatu.z de cõdi.ob causaz.l.si mulier
igitur absurdum videt q̃ aduersus immunitatem consuetu-
do vel prescriptio locum possit habere. Item qr consuetudo
patrimonia singulor detrahere nõ potest vt.d.l.venditor.§.
si constat.et no.C.que sit lon.consue.l.consuetudinis. ¶ Itẽ
11 quia que sine priuilegio † possideri nõ possunt: non possunt p̃
scribi vt.ff.de mortuo inferen.l.longa.vbi de hoc.z.C.de di-
uer.contra morem.xiij.distin.illud.et not.extra de prescrip.
c.si diligenti.sed honorum et iura tributorum non cadunt in
alium q̃ in summum pontificem vel principem z in aliis om
nibus denegantur vt.d.l.comperit.C.de prescrip.xxx.annor
cum concor.s̃.allegatis.ergo ciuitas in nullo casu poterit ta
le ius sibi acquirere prescriptione vel consuetudine. ¶ Itez
ius de quo agitur ex parte illius a quo petitur cõsistit in ne-
gando et prohibendo et ideo quot sunt impositiões tot sunt
prohibitiones et negatorie et per consequens vt per prescri-
ptiones argu.s̃.de verbo.obliga.l.sic nec vna impositio con-
tinua est alteri elapsis ergo.xxx.annis intentari poterit nega
toria pro presenti impositione collectarum sicut dicitur in le

gatis.C.de prescrip.xxx.an.l.cum vetustissimi.§.penul.z no.
C.de annali ex.l.j.§.ad hoc.z de seruitu.l.ij. ¶ Itez nulla cõ
suetudo vel prescriptio prodesse potest aduersus ea que prin
cipaliter pertinent ad honorem principis z que in signuz sub
iectionis sunt inducta vt dicta.l.comperit.z de via pu.l.viaz
de operibus public.l.prescriptio.z ex̃ de prescrip.cum non li
ceat.z.C.se.z extra de consuetu.c.cum inter vbi de hoc. Sol-
uendo dicit aut collecte impositio facta est persone pro reb⁹
et tunc ciuitas tudertina imponere non potest ciui perusino
qr tantum ciuibus z incolis licet imponere z non aliis: vt.d.
l.rescripto.§.fi.j.e.et.l.vlti.§.patrimonior.z no.d.l.ij.C.d an
nona.z tribu.z in rubrica de muneribus patrimo.aut impos
tio collecte facta est possessionibus vel fructibus: z tunc aut
propter ciuitatis necessitatem vel pietatem aut propter vtili
tatem. ¶ Primo casu si superioris copia habetur non licz eo in
consulto indicere vt.d.l.placet.C.de excus.mune.cum cõcor.
alias licet vt.s̃.de legibus.l.et ideo.z.l.viam vt ait z de fidei-
cõmis.liber.l.itaq cum similibus. Secundo casu non lz regu
lariter collectas imponere qr ius semper generaliter p̃hibet
et nõ permittit nisi ex priuilegio vt patet in iuribus.s̃.p hac
parte allegatis nisi p̃scriptio tẽporis cucurrisset que pro p̃te
ritis collectis in italia valere deberet.sed non in principis p̃
iudicium vt.d.l.comperit cum concor. z.d.c.cum inter.extra
de consuetudine z arg.C.de exacto.tribu.l.penul.de canone
largi.titulorum.l.penul.in fi.de auro coronario.l.j.de fundis
limitosis.l.ij.de pascuis publi.l.j.in fi.in aut.de collato.§.ad
hoc.z extra de decimis cum sint homines.z.c.ad apostolice
ad contraria patet responsio ex distinctione predicta si singu
la membra casibus suis subtiliter adaptentur vel posset re-
spondere ad omnia generaliter q̃ intelligi debent qd ciuita-
tes z magistratus collectas possunt inducere ciuibus z pos-
sessoribus quo ad hoc tantum vt simul cum eis principi pos-
sit fieri solutio sed non pro vtilitate ciuitatis. ¶ Item nõ ob
12 stat illud qd dixi q̃ ius tributor † possideri non potest quia
illud concedo quo ad preiudicium principis tantum nõ alio
rum. Jac.de bel.predicta tacta circa qõnem p̃dictam potuis-
sem succinctius tradere z nõ repetere allegata sed ex certa
scientia feci vt apparerent dicta z motus omnium predicto-
rum doctor z socij tres valẽtes aduocati de mediolano z ego
in qõne p̃dicta secuti opinionẽ p̃dictorum doctor in qõne p̃-
dicta cõsuluimus q̃ illi de teruisio nõ possent compelli solue
re collectam p̃dictam impositã p cõe de brumano p possessio
nibus quas habebãt in dicto territorio p cõstructione muro
rum: sed forte p̃dicta distinctio dñi Guid.de suz.non est ma-
la nec illa p̃dictor qui debent attendi debere formã z verba
impositionis collecte vtruz dicat p̃uincia lõbardie soluat tã
tum vt tunc videatur rebus principalr imposita: an vero di
catur lõbardia soluat tm̃ vt tunc videat imposita p̃sonis p
rebus. Ex p̃dictis põt colligi via ad solutionẽ alterius dubi-
tabilis qõnis videlz si in loco originis vel domicilij ĩponat
mihi collecta q̃ imponit p̃sonis p rebus vtrũ bona q̃ habeo
in alieno districtu sint estimanda z p eis soluere tenear z vi-
detur q̃ sic qr vnius hois non sunt duo patrimonia: vt.s̃.de
excusa.tuto.l.iurisperitos.§.cũ oriundus.ergo patrimoniuz
qd hz alibi cõiunget cũ illo qd hz in loco originis vel domici-
lij cũ talis collecta magis p̃sonam q̃ res respiciat vt.s̃.d pu
blica.l.licitatio.§.fiscus.z.§.mercatores.z.C.de impo.lu.de-
scrip.l.j.z videt expssum.d.l.oẽs p̃uinciar.C.de opi.public.
ibi pro viribus singulor in cõtrium videt qd no.d.l.j.C.de mu
lie.z in quo loco p qua opi.facit in aut.de colla.§.ad hoc san
cimus dñs Ugo roge.vltramontanus doctor intelligit qñ in
loco illo in quo possidebã eraz originarius cuius rõne cõtraxi
domicilium cui renũciare nõ possum vt.s̃.ad munici.l.assum
ptio.§.j.z hoc rõne p̃sone q̃ est subiecta rõne originis cũ rõne
rerum q̃ ibi reperiunt subire teneat saltẽ p illis reb⁹ q̃ ibi re-
periunt querit hic nõ sunt ĩ alio loco estimãda ne duplici one
re efficiat z qd ĩtelligi sic debeat dicit patere p.l.s̃.assignatã
per cõtria nã mulier vnius loci originaria ĩ alio loco domiciliũ
cõtxerat z in loco originis p̃diũ reliqrat.sed Dyn.alr repellit
glo.illã intelligendo q̃ loquatur in onere mere reali nõ autẽ
in eo qd imponit p̃sone pro rebus.nam p onere reali eiusdem
rei non dz cõtribuere in duobus locis verũ dicit attẽta deci-
sione illi⁹ gl.nõ attẽta eiusdẽ glo.qõe seu termin⁹ qõis. Alij
dicũt aut indicit mihi collecta in loco domicilij cũ sim alibi
originarius z tũc p̃cedit glo.z eius rõ sm opi.p̃dicti do.Ugo
nis roge.qm̃ ibi imponi p illis rebus posset cũ sim illius loci
ciuis arg.d.§.vlti.l.rescripto.j.e.z.d.l.omnes p̃uinciarũ ibi
deinde ascribatur zc. aut non sum ibi incola nec ciuis: z tunc
autem indicit mihi collecta ex tali causa in loco domicilij ex

quasi indiceretur in loco vbi sunt possessiones pro illis pos-
sessionibus haberet necesse prestare vt ad refectionem muro
rum ⁊ viarum ⁊ tunc procedat glo. ⁊ eius ratio vt in loco pos
sessionis soluere teneatur nec ob. l. om̄s prouinciaruꝫ de ope
ribus public. vbi dicitur pro virib⁹ singuloruꝫ qꝛ intelligo de
immobilibus qd̓ apparet qꝛ postea de immobilibus dicit ⁊ de
mobilibus bene est verum qd̓ vbicunqꝫ ea habeat estimat̄ in
loco domicilij ⁊ ita intelligunt dictū. §. vlti. l. rescripto. ⁊ hoc
nisi haberet ea in loco originis qꝛ tunc cuꝫ pro illis in loco ori
ginis soluat in loco domicilij soluere non debet per preal. gl.
⁊ prealle. iura. aut indicitur ex tali causa ex qua soluere nō te
neretur in loco possessionis ⁊ tūc estimantur in loco originis
vel domicilij qꝛ currit descriptio pro viribus singulorum: vt
dicta. l. omnes prouinciarum ⁊ qꝛ cessat absurditas sup̱ qua
se fundat glo. dn̄s Dy. q̄rit si aliquis est oriundus de bonoñ.
et incola in mutina an teneatur istas collectas que imponun
tur personis pro rebus s̄m estimationem loci originis ⁊ in lo
co originis. Et primo videtur ꝙ sic nam certum est qd̓ mun⁹
ciuile simpliciter acceptum genus est vt patet. d. l. fi. j̄. e. §. hec
omnia. ⁊. l. cauetur. qd̓ ratione originis quis compellitur mu
nera ciuilia subire vt. C. de munici. ⁊ origi. l. j. ⁊. l. filius. ⁊. l. fi.
et. s̄. ad municip. l. incola. i. ergo patet qd̓ astringitur ad gen⁹
sic ergo debet astringi ad quālibet partem sub genere conten
tam vt dicitur in legato. s̄. de leg. iij. l. si chorus in princi. ⁊ ad
trebel. l. balista preterea dicta. l. incola loquitur generaliter
dicit em̄ omnibus publicis muneribus fungi debet in cōtra-
rium videtur qꝛ vbi tractatur de fauore muneris appellatio
restringitur ad personale tantum vt. C. de mune. patrimo. l. q
immunitatē. lib. x. ergo multo fortius debet restringi vbi tra-
ctatur de odio non est hic. ¶ Preterea pro hoc facit qꝛ iudex
illius loci: vnde quis originem traxit habet iurisditionē cir-
ca personas non tēpore circa res que alibi habent vt pōt col
ligi. s̄. de interdi. ⁊ relega. l. relegatorum. §. interdicere. aut er
go ⁊c. In hac q̄one dicit qd̓ oriundus de bononia habꝫ neces
se subire collectas s̄m estimationem loci originis etiaꝫ de il-
lis tribus quas mutine possidet. ⁊ vbi libet ⁊ ita intellige di-
ctum. §. vlti. j̄. e. l. rescripto. Sed quero quid si quis in duob⁹
locis habeat domicilium ⁊ possessiones ꝙ potest esse vt. s̄. ad
municipa. l. si quis instructus in quo loco tenetur soluere col
lectas ⁊ puto ꝙ in ambobus pro rebus quas possidet in quo-
libet loco sicut fit cum possidet in loco originis ⁊ in loco domi
¶ Qō notabilis q̄ in factum cōtingit. ¶ cilij vt ex supradictis patet. ¶ Item quero q̄onem pulchraꝫ
que fuit de facto in prouincia ꝓuincie existēte dn̄o ibidē dn̄o
Rege titulo sindicus cuiusdam vniuersitatis egit ꝯtra quos
dam nobiles eiusdem loci qui se excusabant a contributione
munerum ⁊ tandē sentētia lata fuit p̱ hec verba ꝙ si cōtingē
ret aliquā talliā indici p̱ dn̄m Regē vel eius officiales que fie
ret gratia publice ⁊ cōis vtilitatis ⁊ necessitatis comitatū ꝓ-
uincie ⁊ comitatus folchacherij hominibus de nauicio ꝙ no
biles predicti soluere tenerent̄ cū ipsa vniuersitate pro modo
facultatum quas in dicto castro possidebunt vel eius territo
rio tp̱e tallie faciendū. Querit̄ modo vtrum oēs tallie que in
dicuntur p̱ Regē vel eius officiales reputent̄ fieri gratia pu
blice vtilitatis vel necessitatis. Circa qd̓ sciendū quod ipse
dn̄s rex in dicta prouincia in comitatu habebat oīa iura im-
perialia ⁊ ad priuilegiū spectantia ex priuilegio principis si-
bi concesso. ¶ Et qd̓ ipse rex annuatim indicebat in dicto ca
stro duo munera vnū qd̓ vocat̄ alberga seu albergaria aliud
caualcata alberga p̄stabatur ista rōne qꝛ solebat comes pro-
uincie ire ad castra ⁊ loca ipsius ꝓuincie ⁊ audire q̄relas sub
ditorū cōtra officiales suos ⁊ ipsi subditi ipsi comiti faciebāt
expensas ⁊ illud vocabat̄ alberga seu albergaria ⁊ istud sol-
uebatur ipsi dn̄o regi in pecunia annuatim qꝛ ipse p̱sonaliter
non accedebat ad loca sed habebat officiales in dicta prouin
cia q audiebant dictas querelas sicut dn̄m senescalchuꝫ ⁊ iu
dicem maiorē sup̱ appellationib⁹. Caualcata aūt erat minus
qd̓ indicebatur ꝓ exercitu regis ⁊ dato qd̓ exercitū non face-
ret soluebat̄ annuatim in pecunia qd̓ ergo oriebatur ex v̂bis
sn̄ie an isti nobiles tenerent̄ ad illa duo munera cū nec rex p̱-
sonaliter circuiret ꝓuinciam audiens querelas subditorū si-
cut faciebat comes lꝫ haberet officiales qui hoc facerent vice
sua ⁊ qui salariū de publico recipiebant a rege: et qd̓ talis ex
pensa de qua loquitur lex in aut. de iudic. §. ne aūt circa loca
alberge successerit ac per hoc eius natura habeat vt. s̄. de cō-
di. ⁊ demon. l. filie institu. de act. §. fuerat. ⁊. s̄. de dona. inter vi
rum ⁊ vxo. l. si donate. §. sponsus. cum exhibitio talis iusticie
habeat in se publicā vtilitatē ⁊ necessitatē vt. C. vt lit. pen. l. j.
§. vlti. ⁊ in aut. vt oēs obediant iudici ꝓuinciaꝝ in princip. vi
detur qd̓ p̄dicti nobiles cōtribuere teneant̄ qꝛ fit ꝓpter vtili-

tatem ⁊ necessitatem prouincie argu. s̄. de orig. iur. l. ij. §. post
originem. de iustic. ⁊ iure. l. j. §. publicum. ⁊ pro hoc bene facit
s̄. ne quid in loco publico. l. ij. §. viarum. ibi refectio em̄ idcir-
co de causa fit ⁊c. ⁊ in hoc videtur qd̓ a summis sarcina ad infi
mos vsqꝫ perueniat vt. C. a quib. mune. vel presta. nemini se li
ceat excusare. l. j. lib. x. ¶ Et idem videtur de scd̓o munere ca
ualcate dicendum licet enim non semp̱ fiat exercitus expedit
tamen vti prouisione vt cum opus fuerit fit pecunia in erario
siue in cōmuni reposita ex quo militibus satisfiat ⁊ illud vigē
te romano imperio quo tp̱e incalescebat circa reipub. stipen-
dium vocabatur qꝛ per stipes. i. modica colligebat̄ vt. j̄. de ver
bo. sig. l. ager. §. stipendium sicut em̄ in re familiari expedit pe
culium subsidij seu presidij causa repositum vt. s̄. de leg. iij. l.
si chorus. §. j. multo forti⁹ in regali: vt. C. de nume. et actua. et
adiutor. l. in prouincijs. et ibi no. li. xij. si igitur vnūquodqꝫ ⁊
tale quale est eius finis vt. s̄. de auro ⁊ arg. leg. l. in argento. ⁊
arg. s̄. sol. ma. l. j. finis aūt exercitus est ad bonum publicū vt
C. de re mili. l. milites ⁊ locati ⁊ cōducti. l. milites. ⁊ de exacto.
tributo. l. nemo ⁊ p̱ tanto a tali contributione nullus a prero
gatiua aliqua excusatur vt. C. de cursu publico. l. nullos. et a
quibus mune. ⁊ presta. l. ij. ⁊ de sacrosan. eccl. l. neminē anga.
et propter hoc principaliter tributa debentur: vnde augusti-
nus christus tributa cesari monet reddi qꝛ per bella militi ne
cessario stipendia prebentur. xxiij. q. j. quid culpatur ⁊ ab hu-
iusmodi contributione nullus excipitur: si enim cēsum filius
dei soluit quis tantus est qui se excusare velit. xj. q. j. magnuꝫ
sed his omnibus obstant verba sententia qꝛ dicit̄ in ea si con
tingat aliquam indici per regem que fieret gratia publice et
cōmunis vtilitatis ⁊ necessitatis ⁊c. ex quo videtur qd̓ de fu-
turis ⁊ extraordinarijs indictionibus intelligi debeat nō de
preteritis ⁊ antiquis. sed huic posset responderi qd̓ ꝓprietas
verborum non obstat vt. s̄. arborum furtim cesarum. l. cedere
§. subsecare nec etiam nimis licet oīum causa indicendi talia
et regula fuerit antiqua actus tn̄ indictiōis omni anno est no
uus ⁊ hoc respectu ordinarie p̄stationes ⁊ indictiones appel
lantur: extraordinarie vero superindicta vt. C. de indictioni-
bus super rubri. ⁊ de superindicto super rubri. ⁊ ita fuit ter-
minatum qd̓ ad predicta nobiles tenerentur de consilio dn̄i
Old. de lau. ¶ Et licet. s̄. scd̓a columna. §. nunc dicamus. ali
qua diximus de personis que predicta munera possunt im
ponere adhuc tantū latius deseramus. Et videtur qd̓ solus
princeps possit indicere ⁊ nullus alius siue sit rex siue īferior
vt consules decuriones vel ciuitates. nam solo principi iura
regalia cōpetunt vt in vsib. feu. que sint regalie. c. vnico exce-
ptis quibusdam ciuitatib⁹ lōbardie que fuerunt in pace cō-
stantie quibus imperator cōcessit regalia ipsaꝝ ciuitatum in
ipsa pace. §. volumus vt regalia ergo ab alio vsurpari nō de
bent vt. C. nulli licere le. in frenis. l. vnica. ⁊ quia quibusdā ci
uitatibus cōcessum est a principe per priuilegium: vt. j̄. e. l. fi.
§. patrimoniorum. v̂. preterea. ergo ceteris est denegatum iu-
re cum vt. s̄. ad municip. l. j. in fi. § de legibus. l. ius singulare
et videtur exp̄ssum ꝙ nullus alius q̄ꝫ princeps possit indice-
re. C. de sup̱indi. l. j. ⁊ no. C. de sacrosan. ecc. l. placet. et qd̓ nul-
lus iudex possit est casus. C. de excu. mune. l. placet. ⁊ qd̓ ciui-
tas nō possit no. in glo. j̄. de censi. l. forma. §. si v̂o agrū. ⁊ p̱ hoc
C. noua vectig. p̱ totū in ꝯrium videt̄ qd̓ magistratus possint
indicere collectas. j̄. de vaca. mune. l. in honoribus. §. q mune
ris. ⁊. C. de vaca. mune. pa. l. vnica. Et videt̄ exp̄ssum qꝛ dene-
gatū est a iure eccl'iasticis p̱sonis tales collectas imponere vt
C. de epi. ⁊ cle. aut. itē. Itē nulla cōitas q̄ ē noua ꝯstitutio fre
derici tracta de ꝯstitutionib⁹ eiusdē de statutis factis ꝯ liber
tatem eccl'ie ergo in ceteris vr̄ p̱missum. s̄. de iudi. l. cū pretor.
Circa qd̓ dic aut q̄rit̄ de collecta in vniuersali in toto impio ⁊
nullus pōt talē collectā īponere nisi sol⁹ princeps ⁊ ītelligat̄
d. l. vnica de sup̱indicto cū alijs iurib⁹. s̄. allega. aut querit̄ de
collecta p̱ticulari alicuius ꝓuīcie ciuitatis vel loci: ⁊ tūc aut
q̄rit̄ de officiali loci: aut de ꝯsulib⁹ loci: aut volūt facē ad pu
blicā vtilitatē puta fisci ⁊ tūc nō p̄nt etiā p̄fecti p̄torio q sunt
maiores ar. d. l. de sup̱indicto. aut volūt facere nō ꝓpter fiscū
sed ꝓpter emergētē necessitatē de nouo ⁊ tūc si sit negociū tā
gens totā ꝓuinciā p̄ses ꝓuīcie pōt ordinarie ⁊ p̄ncipi referre
⁊ sic ītelligat̄. l. plꝫ. s̄. d̓ excu. mune. aut est negociū tāgēs solū
iurisdit̄. magr̄atus ⁊ tūc pōt ad eius iurisdit̄. ꝯseruādā: ⁊ ita
intelligat̄. d. l. in honor̄. §. q muneris. ⁊. l. vnica. C. d̓ his q a p̄n-
ci. vaca. acce. ⁊ de hoc est casus. d. l. oēs ꝓuinciaꝝ. C. de opib⁹
publicis huius rō est qꝛ lꝫ sit regale tn̄ ex quo cōcessum est ei
officium ad eum tuendi talia regalia videntur concessa arg.
s̄. de iurisdi. om. iudi. l. ij. ⁊ ad cōfirmationē p̄dicte rōnis facit
qꝛ armorum vsus est ius regale vt. C. vt armoꝝ vsus. l. vnica
tamen

tamen pro tuitione officij magistratibus cōmittatur in auct. de manda. princi. §. fi. et C. de rap. virg. l. vnica. et sic intelligatur dicta auct. item nulla cōmunitas. C. de episc. et cler. aut querit de consulibus seu defensoribus et hic subdistingue. aut imponunt omnibus concordantibus q̄ imponatur et tunc possunt quia archam cōmunem possunt facere et in ea aliquid reponere vt. s. qd cuiusqz vniuersi. l. j. §. quibus. et de colleg. illici. l. collegia. sed obstat eo. tit. l. j. sed illa loquitur in collegio nos autem loquimur de vniuersitate: aut volunt imponere volentibus omnibus et tunc aut volunt imponere possessoribus aut tantum ciuibus vel incolis. §. primo casu. aut habent priuilegium et possunt vt dicta. l. fi. §. patrimoniorum. vsi. preterea j. e. aut non habent priuilegium et non possunt vt dicta. l. j. de censibus. l. forma. §. si vero agrum cum glo. ibi posita: aut volunt indicere ciuibus et incolis et tunc aut ad cōmodum fisci et fisco applicādum et nō possunt quia prefectus et preses q sunt maiores ipsis hoc non possunt vt predictum est per preal. l. j. C. de superindi. ergo defensor qui minor est non potest in auct. de defen. ciuita. §. interim. nam ille priuat qui dat vt dicto. §. interim. sed decuriones non priuant collectam. i. nō remittūt ergo nec indicere possunt vt. C. de decu. l. vacuatis. aut volūt indicere collectam ad fisci vtilitatē et tunc aut volūtarie et nō possunt arg. j. de pollici. l. totiens. §. fi. et eius qd not. C. que sit longa consuetu. l. ij. et de stat. et imag. l. penul. aut in actu necessitatis et tunc possunt arg. dicte. l. j. §. quibus. s. qd cuiusqz vniuersita. et glo. ibi posita. et dicte. l. in honor. §. qui muneris. j. e. sed quomodo castra vel ville imponunt collectas vicinis suis cum subiaceant ciuitatibus: vt. s. ad municipa. l. qui ex vico. dic circa hoc vt not. per Rof. dicto titu. de offi. iudi. quo subuenitur illis quibus imponuntur collecte vltra vires. §.

13 fi. Sed nunquid potestas † ciuitatis potest indicere collectā ciuibus suis pro militia sua vel filia maritanda sicut aliquādo factum est et videtur q̄ sic quia imperium fisci est in partes vt no. C. de studijs liberali. vrb. rome super rubri. si vero ipsi imperatori antiquitus competebat ius collectandi vt preal. l. ita hodie videtur competere cuilibet dn̄o vel rectori in loco et iurisditione sua arg. s. pro derelicto. l. an pars. et pro hoc in vsibus feud. de capitulis corradi. §. similiter. et de probibita feud. aliena. per Frede. §. firmiter. Sed dic contra quia regale est et non pertinens ad autoritatē officij ergo vt in vsib. feu. que sunt regalia. c. vnico iuncta. l. C. vt armo. vsus seruet. lib. xj. item hoc denegatur maioribus. vt dicta. l. vnica. C. de sup indicto. ergo et minoribus vt. s. de senato. l. qui indignus. Itē iudex hoc non potest vt dicta. l. placet. C. de excu. mune. ergo nec comes aut equiparentur in vsibus feu. de clericis violantibus pacem. §. si ministralis. et pro hoc. C. in quib. causis coloni vel censiti. l. ij. ad fin. lib. xj. et quia aliorum honorū etc. vt. C. de sta. et imag. l. remittunt. et hoc nisi cōsuetudo in contrarium se haberet vt. C. de agrico. et censi. l. dn̄i pro vtroqz membro facit eo. titu. l. cum satis. §. caueat. et videtur casus pro hoc. C. de auro coronario. l. vnica. lib. x. Sed nunquid operas bouarias et asinarias indicere possint dic qd non vt. C. ne opere a collato. exigantur. l. j. lib. x. nisi consuetudo esset in contrarium vt predixi nec ob. preallega. l. an pars. quia illud non concernit partes singulas sed ipsum totum. et ideo non ambulat cum partē qd apparet ex prealle. l. de superindicto. et arg. s. de leg. j. l. etiam si partis nec ob. prealle. c. quia ibi hoc fit ratiōe seruitij ex te debiti. sed proh dolor ꝓpter longam vacationem imperij nulla lege attenta nullo ordine nulla equalitate seruata reges comites barones et alij dominantes et crudeles tirāni ad libitum imponunt collectas nulla etiam necessitate vel vtilitate exigente et nedum laicis sed etiam ecclesiasticis personis et rebus et maxime in misera italia que nulla lege vel ordine gubernatur. Queri consueuit nunquid pedagium cōcedi debeat per regem consulis locorum hoc petentibus pro reparatione itineris dic q̄ non quia possessiones tenentur ad hoc vt. j. eo. l. honor. §. viarum. s. de via publica. l. ediles. et quéad. serui. amit. l. si locus et hoc nisi vna ciuitas vicina petat hoc quia vna ciuitas aliam iuuare debet argu. s. de tuto. et cura. da. ab his. l. diuus. C. de offic. prefec. preto. affrice. l. postq̄. et optime s. de penis. l. aut damnum. §. est pena et est casus. C. noua vectiga. l. j. in partibus vltramontanis in multis partibus exiguntur pedagia a transeuntibus pro refectione viarum: sed hoc credo magis eē de facto q̄ de iure. Sed pone quia aliqs habeat homines censuales quibus ex cōsuetudine collectaz indicere potest que seruanda est vt predixi per. xl. annos collectam non indixit. Queritur an possit allegare prescriptionem videtur q̄ non quia illud quod nō est prescribi non potest vt. C. de prescrip. xxx. annorum. l. cum notissimi. §. illud. sz collecta non est nisi indicatur ergo aut nō prescribitur. s. de operis liber. l. si quis hac lege. §. iudicium. et ad hoc allegant quidam pro casu. C. de decur. l. in filijs. et quia vsucapio siue ꝑ possessione non procedit. s. de vsuca. l. siue. et extra de regu. iur. c. sine possessione. lib. vj. sed qui iure familiaritatis vtitur non possidet vt. s. de acquir. pos. l. qui iure ergo etc. ¶ Item id qd est inconcedibile est imprescribile ar. s. de aqua quoti. et esti. l. hoc iure. §. ductus aque. sed talis tallie immunitas dari nō potest et sic est inconcedibile vt. C. de immunita. nemini concedenda ergo etc. Contrarium videtur quia sicut seruitus pscribitur in homine etiam libero sic et libertas in homine etiā seruo sed primum prescribitur ergo et secūdum. C. de fundis rei priua. l. eum qui. libro. xj. iuncta. l. vnica. C. de prescrip. potest que pro liberta. et contra libertatem: moderni doctores circa hoc distinguunt: aut facta contradictione dn̄o isti steterūt in libertate per longum tempus sufficiens ad prescriptionem et tunc bene prescribunt vt. s. de acquiren. pos. l. iij. §. si seruus aut steterunt sine contradictione: et tunc aut isti allegant titulum forte remissionis ad cuius probationē inducunt tēporis prolixitatem et tunc Vincen. hoc no. in glo. que mille animas in fornacē. s. de vsuris. l. cum in rem verso de seruitu. l. seruitutes. C. de fun. patrimo. l. fi. lib. xj. de fundis reipublice. l. nemo. et dixi. C. de pactis. l. si certis annis. aut non allegatur titulus sed tantum tempus prolixum. et hoc non sufficit quia tēpus non est modus tollende obligationis. s. de act. et oblig. l. obligationum. §. placet. et hoc circa munerum diuisionē sufficiant. ¶ Nunc transeamus ad mēbrū excusationis munerū de quo vide in summa trium librorū. C. eo. titu. et de excusa. tuto. per totū. Circa qd videndum primo quid sit excusatio. secundo quis possit eam concedere. tertio quibus personis et ex

14 quibus causis. quarto de effectu excusationis. excusatio † est alicuius iuste cause astatio per quā quis cogi non dz ad munera subeunda vt colligi potest. j. de vaca. mune. l. j. potest autem excusationem siue immunitatē cōcedere princeps de plenitudine potestatis quia solutus est legibus vt. s. de legibus. l. princeps dum tamen tria intercedant: primo qd subsit iusta causa immunitatis concedende si enī indistincte concederentur iam non esset qui munera sustineret. et ideo dicitur qd quelibet excusatio sua vicitur equitate vt dicta. l. j. j. de vacatio. mune. iusta autē causa esset puta si aliquis se strenue habuisset in bello contra hostes et ob eius meritum sibi princeps immunitatem concederet vt. s. de consti. princi. l. j. ibi ob meritū indulsit vt per mendacium impetraretur quia tunc non valeret vt. C. si contra ius vel vtilita. pu. l. prescriptione. ¶ Itē princeps intuitu pietatis alicui immunitatē concedat: vt in auct. de non alie. §. si minus. ¶ Item est necessarium secundū. s. qd immunitas fiat ad tempus et non in perpetuum: vt. C. de his qui a prin. vaca. accepe. l. j. nisi causa propter quā immunitas concederetur foret perpetua vt quia causa pietatis et pro remedio anime sue tunc enim perpetuo potest concedi vt. j. de vaca. mune. l. pretor in princi. Tertium est necessarium qd scēa emanet iussio vt in auct. de manda. princi. §. deinde. et vt nulli iudicum. §. et hoc vero iubemus. et no. C. si contra ius vel vtilitatem publicam. l. fi. et de consti. princi. l. j. Et est ratio secūde iussionis quia princeps sepe per importunitatem potentiū etiā non concedenda concedit vt. C. de peti. bono. subla. l. ij. §. quoniam alia etiam multa solēnia requiruntur in priuilegijs immunitatum de quibus not. in summa Az. de diuersis rescri. et per Gof. et Host. de rescriptis. Item lex scripta cōcedit immunitatem de quibus tradit. C. et ff. de excusa. mune. et de iur. immunita. et maxi. l. semper. §. legem. et. l. negocitatores. d. tit. C. de excu. mune. Item ordo decurionū in tribus et triplici genere personarum immunitatē concedit. s. magistris liberalium artium et medicis. C. de decre. decu. l. j. item doctoribus legum multo magis vt. C. de pfes. et medi. l. medicos. j. e. l. fi. §. fi. et no. d. l. j. de decretis decurionū quā īmunitatē pōt ordo decurionum cōcedere tā in psonalibus q̄ pr̄imonialibus vt no. d. l. j. C. de decre. decu. et de muneri. patrimo. l. iij. alias regulr̄ priuilegium indultū ꝯ predictā formā non valet tanq̄ concessum contra vtilitatē publicā reuocat vt. C. de decu. l. vacuatis. de anno. et tribu. l. in fraudē. de sacrosan. ecc. l. iubemus nullā et de pci. impe. offe. l. rescripta. et l. nec dānosa. et iō ꝑuilegia dicūtur priuata iura quasi a iure cōi excepta. iij. dist. ꝑuilegia. s. ad munici. l. j. et C. de thesau. l. j. si tū pnceps ex certa sciētia et de plenitudine ptātis nō seruatis pdictis īmunita. ꝯcedat. et in rescripto dicat nō obstātib⁹. d. l. vl' gn̄aliter nō obstāte aliqua lege valet rescriptū ar. s. de le. iij. l. si quis in prin. testa. C. de testa. auct. hoc inter liberos. et ibi not. et dixi. et de natura. liberis. l. j. Itē si priuilegiatur vsus est ꝑuilegio etiā inualido et

inutili spatio.xl.annorum priuilegium corroboratur prescriptione temporis.C.de fun.patri.l.fi.z.s.prohibitionis immunitatis qz immunitas vni concessa facit ꝙ alij magis grauaretur qđ esse non debet vt.C.de censibus.l.j.z de apo.public.l.j.ceteri vero omnes prohibentur cōcedere immunitatem et si concesserint non valet.C.de legibus.l.non dubium. z etiaz concedētes grauiter puniūtur vt dicta.l.j.C.de immunita.nemini conceden.nunc videndum est a quibus muneribus pōt immunitas concedi.§.circa qđ dic aut immunitas est simpliciter concessa non specificato munere z tunc extenditur solū ad personalia.C.de excu.mune.l.j.z per totū fallit in munere personali honoris seu muneris in quo est delatio magistratꝰ qui pretextu priuilegij immunitatis simpliciter concessi non excusatur fauore reipublice qz cum immunitas conceditꝰ nō remittitur ea ne magistratus fiat qz ad honorē magis ꝙ ad munera pertinet vt.j.eo.l.aut muneris.z de vaca.mune.l.sextūdecimum.§.munerꝰ.item fallit in personali munere tutele fauore pupillorum vt.s.de excu.tuto.l.spadonem.§.qui accepit ad patrimonialia munera non extenditur priuilegiū immunitatis concessum simplex vt.C.de mune.patrimo.l.ij.z.l.per immunitatem.z.j.de vaca.mune.l.in honoribus.§.q muneris nisi essent patrimonialia extraordinaria vt dicto.§.qui muneris.si vero immunitas concedatur specificato munere tunc valet rescriptum in munere specificato siue sit personale vt.C.de his qui a princi.vaca.acceperunt.l.j.siue patrimoniale vt dicta.l.medicos.C.de professo.z medi.z not.C.de excusa.mune.l.j.cum aūt a lege est cōcessa immunitas pro lege seruatur sed videndum est de diuisione immunitatum qz quedam indulgentur ad tempus vt.C.de his qui a princi.vacat.accepe.l.j.quedam perpetuo.vt.j.de vacatio.mune.l.pretor.item immunitatum quedam est plena vt illa que excusat a personalibus tantum z non ab honoribus.alia est plenior que ꝑbet excusationem personalium z honorum:vt.j.de excu.munerum.l.ij.§.que patrimoniorum.z.l.penul.duo.alia plenissima que prebet excusare ab omni munere personali honoribus z patrimonialibus vt.j.de vaca.mune.l.bis honoribus §.auguria.z.l.penul.z fi.cum per rescriptum principis z legibus immunitas patrimonialis indulgeri possit:vt.j.de iure immunita.l.semper.§.licet.z.C.de priuile.eorum qui in sacro palatio militant.l.ij.z de professori.z medic.l.medico.Tertia diuisio est qz immunitatum quedam conceduntur singularibus personis quedam vniuersitati immunitas concessa singulari persone cum persona extinguitur nec ad heredes transit.j.de iur.immuni.l.j.§.j.de vaca.mune.l.in honoribus §.vacationum nisi specialiter contineatur in rescripto vt ad posteros transit nunc enim ad heredes masculos extenditur immunitas non autem ad heredes natos ex femininis vt.j.de iur.immunita.l.j.§.fi.immunitas vero concessa vniuersitati non transit ad singulos de vniuersitate vt.j.de iur.immuni.l.semper.§.immunitati nisi scōm qđ dicitur.j.de censibꝰ.l.forma.§.quāꝙ.z de iudic.l.proponebatur dum tamen sit eadez vniuersitas vt.j.de iur.immuni.l.semper.§.quibusdam.est z alia diuisio qz immunitatum quedam sunt pure quedaz sub conditione que seruanda est vt.j.de iur.immuni.l.ij.de vaca.munerum.l.penul.§.fi.z de veteranis.l.ij.de hoc articulo immunitatis concesse per priuilegium plene no.C.de vaca.munerum publico.l.j.sed circa hoc plenius distinguit:aut immunitas conceditur ab alio ꝙ a principe z non valet in preiudicium fisci sed in preiudicium concedentis sic vt dicta.l.j.C.de immunitate nemini concedenda.z de decur.l.vacuatis.z ibi in glo.aut a principe:z tunc aut cuz malitia:aut sine malitia si cum malitia aut queritur vtrum excusetur a patrimonialibus mere z dic ꝙ non.j.e.l.fi.z.§.fi.z.§.patrimoniorum.v.ab huiusmodi.z hoc nisi expresse in beneficio principali exprimeretur arg.j.de vacatione mune.l.sunt numera in fi.iuncto qđ not.dicta.l.vacuatis.aut queritur nunquid amixtis z puto ꝙ sit nam honorem z si sumptum habeant honores dicuntur j.e.l.honor.sed ille qui habet muneris vacationē sine militia excusatur ab onere vt.j.e.l.cui muneris cum habens excusa.muneris publici cum militia excedit alium habentez sine militia vt.j.de vacatione munerum.l.penulti.§.duo.ergo cum nullus eorum a patrimonialibus excusetur vt.s.probatū est necessario concludetur quod in mixto habens militiam excedat militiam non habentem:aut queritur nunquid a personalibus excusetur et dic quod sic vt dicta.l.cui muneris:aut datur vacatio muneris sine militia z cuz a patrimonialibus non excusatur vt dicto.§.patrimoniorum.versi.ab huiusmodi.j.eodem.l.fin.nec amixtis puta ab honoribus z similibus sed tantum a personalibus vt dicta.l.cui muneris.z de vacatione munerum.l.in honoribus.§.qui muneris qđ autem habens immunitatem cum militia excusetur a mixtis est textus j.eodem.l.z qui originem.§.decapretos.z.j.eodē.l.fina.§.mixta.et hec differentia colligitur ex dicta.l.penulti.ij.duo.j.de vacatione munerum.sed an dictus.§.duo.intelligatur de militia armata tantum z puto ꝙ non immo de militia.i.officio seu negociatione in quo quilibet dicitur militare vt.s.de bonorum possess.ex testamento milita.l.j.z ibi in glo.vnde dic ꝙ tunc dicitur habere immunitatē sine militia quando habet non ratione officij z tunc tantum a personalibus z collectis extraordinarijs vt dicta.l.cui muneris.j.eodem.z.l.in honoribus.§.qui muneris.j.de vacatione mune.z.l.hi qui muneris per quas ponitur casus in dicto.§.duo.sed quando cum militia.i.quando cum officio tunc habet plenam vt est exemplum dicta.l.hi qui iuncta.l.eos.§.paulus in eodem titu.de vacatione mune.nam etiam talis a mixtis excusatur:vt.j.de iur.immunitatis.l.semper.§.negociatores.et ita intelligo dictum.§.licet glo.det alium intellectum de quo.j.subijciā nūc videndum de immunitate indulta a lege a quibus personis et ex quibus causis.et interdum conceditur paupertatis pretextu.Circa quod dic aut loquimur de munere patrimoniali et tunc ipsa non habendi necessitatē excusatur:vt.j.de muneribus z honori.l.cura.§.inopes.j.respon.z.C.qui numero liberorum vel paupertate se excus.l.cum facultates libro.x.nisi postea facultates augeantur.vt.j.de vacatione mune.l.his honoribus.§.auctis vel nisi in fraudem paupertatis simularent vt.j.de excusa.munerum.l.j.§.qui in fraudem aut loquimur de mixto z tunc idem quatenus remanet pauper z non in futurum nisi z tunc pauper reperiatur vt ead.l.cura.§.deficientium.z.j.eodem.l.honor.§.de honorē.aut loquimur de ꝑsonali z Dyn.distinguit aut loquimur de eo qui laborat paupertate tolerabili tantum:z tunc non excusatur a personalibus.vt dicta.l.cura.§.inopes.j.e.alias si tanta sit paupertas qđ ex operibus suis oporteat victum querere z ex illo munere personali oporteat cum aduocari a questu operaruz excusatur quia non potest homo viuere ventoꝰ:vt.C.de alimentis pupil.prestan.l.fina.et quia in animis est actio quaz excludit inopia debitoris vt.s.de dolo.l.nam is.z pro hoc.C.de decurio.l.ad subeunda.qui numero liberorum.l.fin.z institu.de excusa.tuto.§.item propter paupertatem.sed predicta.l.fina.z.l.ad subeunda loquuntur in munere sumptū habente vt ibi patet preallega.aut.§.item propter paupertatē videtur bene facere pro opi.Dy.sed secundum alios non ob.nam eo casu quo taxaretur tutori salarium quod expediret forte propter noticiam patrimonij pupilli tunc dicunt eum non excusari quia cessat ratio dicti.§.et predictarum legū ad qđ facit.s.de excusatio.tutore.l.a tutoribus ad finē.de tute.et rationibus distrahendis.l.j.§.si pupillus.ij.respon.nec ob.quod ibi loquatur in patrono z liberto que alias erat alimētaturus:vt ibi nota.nam hoc est verum si operari non posset sed ibi operari poterat qz tutor erat z administrabat argu.s.de liberis agnoscendis.l.si quis a liberis.versicu.sed si filius vnde ex predictis concludunt contra.d.Dy.cuz munera personalia semper sumpto publico expediantur vt.j.eod.l.fina.§.legati quoqz.ideo semper ad personalia remanent obligati paupertate non obstante interdū conceditur immunitas seu excusatur aliquis propter negociationem quā gerit:et tunc aut priuatam z ad priuatum commodum:aut publicaz et ad publicum commodum:aut priuatam:sed ad publicum commodum:aut publicam sed ad priuatū cōmodum.Primo casu non excusatur.s.ad municipa.l.filij.§.fina.z.j.eodē.l.fina.§.patrimoniorum.versicu.ab huiusmodi.Secundo casu excusatur a personalibus z a mixtis cōcurrentibus quādiu gerit negocium.vt.j.de iur.immu.semper.§.negociatores.z ibi in glo.Sed an a patrimonialibus excusentur glo.mouet.C.de nauicu.l.cum nauicularijs negociatores non tamen per hoc a patrimonialibus excusantur vt in milite dicitur.j.de vacatione munerum.l.sunt numera iuncta.l.penulti.ex quibus causis maiores ad quod facit quod not.j.eodem.l.z qui originem.§.j.sed contrarium no.d.§.negociatores.z istud videtur verius vt eodē titu.l.semper.§.licz in greco ibi posito in fi.expositionis ipsius sumendo a contrario sensu z potest esse ratio alias vt ne gaudeāt in bonis qz de bonis seruiant z ita nō ob.ꝙ de milite est argutum qz tantū de persona ar.s.de mili.l.milites agrum.Tertio casu hz idem priuilegiū ꝑ eadē iura sz vsuz ad quinquenīū tm̄ vt.d.l.nauicularij iūcto.§.negociatores.s.alleg.z dic vt ibi qn̄ rōne pfessiōis z tūc subdistingue:aut vult se excusare ptextu pfessiōis lr̄az aut ptextu pfessiōis artis mechanice.Prīo casu subdistiguit qz aut qrit ŏ docētibus primas

bus primas litteras ⁊ non excusantur: vt.ĩ.e.l.vt gradatim.
§.fi.et de vaca.mune.l.ij.§.fi.et est ratio qꝛ liberalem artẽ do
cere non dicuntur:aut queritur de docentibus liberalem ar
tem:⁊ tunc subdistingue.qꝛ aut sunt philosophi aut nõ.Pri
mo casu a personalibus excusantur sed a patrimonialibꝰ vel
amixtis non qꝛ aut non habent patrimonium ⁊ non indicun
tur eis vt.d.l.cura.§.deficientiuꝫ.⁊.ĩ.e.l.rescripto circa prin.
et ideo excusatione non indigent aut habent patrimonium:⁊
tunc nõ excusantur vt.ĩ.de vaca.mune.l.in honoribus.§.phi
losophis.nam cum sit de essentia philosophi non habere pa-
trimonium si habeat apparet eum non esse vere philosophũ
et priuilegio philosophorum non gaudere ⁊ pro hoc.C.de mu
neri.patri.l.neqꝫ.⁊.l.professio.⁊ ibi no.Et maxime in medicis
et philosophis nostri temporis in quibus cessat causa priuile
gij qꝛ non seruiunt reipub.vt olim sicut dicimus in militibus
nostri temporis qꝯ hodie non gaudent priuilegijs militum vt
dixi.s̃.ex quib.cau.maio.l.penul.⁊.C.de procu.l.militem.⁊ qꝛ
non est verisimile qđ in.d.l.fi.de professo.⁊ medic. ita cito no-
luerit corrigere dictam.l.professio.cum concor.quarum ratio
adhuc durat ⁊ qꝛ illa.l.vult.videtur loqui solum de illis qui
in sacro palatio militant vt ibi patet in littera.⁊ vide in sum-
ma trium librorꝫ.C.de mune.patri.circa fi.lib.x. ⁊ de professo.
et medic.Sed hodie correctum est ſm opi.glos.positam.C.de
professo.⁊ medi.l.fi.⁊.d.§.philosophis.l.in honoribus.de va
ca.mune.⁊.l.sunt munera in fi.qđ verum non puto qꝛ dicta.l.
fi.non loquitur de philosophantibus sed de philosophiã do
centibus vt ibi patet in prin.cum dicit philosophie precepto
res:aut loquimur de nõ philosophis ⁊ tunc siue doctores sint
siue medici siue alias philosophie magistri ab omni munere
excusantur vt.d.l.fi.de professoribus ⁊ medicis.l.medicos.eo.
titu.⁊ ibi no.⁊ hoc verum siue doceant rome siue in sua patria
vt.ĩ.de vaca.mune.l.eos.j.rñ.preter legum doctores qui tan
tum rome docentes excusantur vt.s̃.de excu.tu.l. sed ⁊ repro
bari.§.fi.no.C.de professo.⁊ medic.in rubrica. item scholares
iuris ⁊ liberalium artiuꝫ in studio cõmorantes minores.xxv.
annis excusantur a personalibus ⁊ mixtis: vt.C.qui etat.l.ij.
¶ Item doctores ⁊ aduocati a personalibus excusantur nisi
in consilio iuris pro re publica dando ad qđ tenenẽ.C.de ad-
uoca.diuer.iudic.l.sancimus.⁊ de proxi.sacro scrinio.l.ij.⁊.ĩ.
eo.l.fi.§.iudicandi.⁊ de vaca.mune.l.penul.§.penul. ⁊ fi. de-
fenditur eñ res publica nõ solum pugnando in bello sꝫ etiã
in consulendo in pace vt.C.de aduoca.diuer.iudi.l.aduocati
aut vult quis se excusare rõne artis mechanice ⁊ subdistĩgue
qꝛ aut sunt docentes ⁊ excusantur a ꝑsonalibus si sint de illis
artificijs que numerantur.C.de excu.artifi.l.j.⁊.ij.naꝫ docen
tibus tantum datur immunitas illius ti.vt probatur eo.titu.
in rubrica ⁊.l.ij.aut sunt non docentes ⁊ tunc aut sunt de cor
pore approbato ⁊ ad seruitium reipub. deputato et habẽt im
munitatẽ alias non ⁊ sic intelligaẽ.ĩ.de iur.immuni. l. penul.
§.fin.⁊.l.seq.interdum excusatur quis ratione officij qđ gerit
et tunc subdistingue.qꝛ aut ratione officij qđ geritur ab alio
aut qđ geratur a seipso. Primo casu cum sunt eiusdem do-
mus ⁊ in eadem potestate ⁊ durat officium tunc excusaẽ vnꝰ
propter alium in his que habent sumptum al's secus qđ dic
vt.C.de mune.⁊ hono.l.j.cum glo. Secundo casu aut vult se
excusare ratione officij qꝯ gessit aut eius qđ gerit.Primo ca-
su datur ad eadem officia vel honores quinquennij immuni-
tas ad alia tertij ⁊ hoc nisi legatione fuit functus qꝛ tunc biẽ
nium tantum nisi in subsidiũ que oĩa vt.C.de mune. ⁊ ho.non
continuãdis.s̃.l.ij. cum glos. si tñ nominaẽ repeteret honorẽ
acceptare velit bene potest: vt.C.de consu.l.j.aut rõne officij
qđ gerit ⁊ tunc aut est publicum autoritate ⁊ vtilitate ⁊ tũc a
secundo hꝫ immunitatem nisi prius officium in municipio ge
rat.s̃.de excu. tuto.l. athletas.§.remittuntur iuncta.l.ꝑpter
magistratum eo.ti.aut illud qđ nunc defertur est publicũ au
toritate ⁊ vtilitate:⁊ tunc aut vtrumqꝫ est sine administratio
ne ⁊ concurrunt vt.C.de dignita.l.maior dignitas.aut vnum
cum administratione aliud sine administratione: ⁊ tunc ideꝫ
C.de nouo codi.componendo.§.j.aut vtrũqꝫ cum administra
tione: ⁊ tunc aut vnum puta primum erat cum honore ⁊ excu
satur a secundo vt.ĩ.eo.l.honorem.⁊.C.de excu.mune.l.maxi-
marum aut secundum est etiam cum honore ⁊ tunc aut sunt
coniuncta ⁊ non potest excusari vt in auẽ.vt iudi.sine quoquo
suffragio.§.illud.aut non sunt coniuncta ⁊ tunc diuersis tem
poribus potest vt.C.de decu.l.si qs decurio eodem auteꝫ tpe
diuersis locis compelli nõ potest sed excusatur.s̃. ad munici.
libertus.§.prescriptio.eodem aũt loco si vnũ est via ad aliud
non excusatur vel sic vt.ĩ.de vaca.mune.l.decurionatus cum
glo.Item munus personale vel mixtum impositum patri ex

cusatur filiussa.⁊ cõtra in cõtinuatione muneris personalis
vel mixti vt.C.de mune.non continuandis inter patrem ⁊ fi-
lium.l.j.ĩ.de lega.l.filio.C.de filijssa. ⁊ queãd.parẽtes pro eis
teneãtur.l.iij.ĩ.e.l.iij.§.si duo a patrimonialibus no.nõ excu-
sat vt.C.de filijssa.l.iij . cum igitur prohibeatur continuatio
muneris inter patreꝫ ⁊ filium multo magis duplicatio inter
eos qꝛ si id de quo magis videtur inesse ⁊ non inest nec id de
quo minus.item munus fratris excusat fratrem in eadem po
testate cõstitutum vt.d.l.iij.§.si duo.ĩ.e. secus. Si ambo eẽnt
emancipati vel alter tantum vt.C.de mune.non continuãdis
l.fi.item legatus tẽpore legationis excusatur a personalibus
15 C.de legationibus.l.vniuersi in fi. ¶ Item rector ꝓuincie †
et eius comites durante officio excusantur a ꝑsonalibus.C.đ
excu.mune.l.eos.⁊.ĩ.de vaca.mune.l.legato finito aut officio
non vt.d.l.vniuersi.C.de legatio. item delatio honoris excu-
sat a personalibus ⁊ ab his que imponuntur persone pro re-
bus vt.ĩ.e.l.honorem a patrimonialibus non vt eo.ti.l. mune
rum.§.j.econtra muneris delatio non excusat ab honoribus
vt.d.l.honorem.item dignitas excusat a sordidis vt.d.l.maxi
16 marum.C.de excu.mune. ¶ Item honor decurionatus † ex-
cusat ab extraordinarijs vt.C.de suscepto.⁊ archa.l.humilio
ribus ⁊ de silentia.l.ij. ab ordinarijs no.vt.C.de exacto.trib.
l.actores.Item qui est in seruitium reipub.excusatur a perso
nalibus.qꝛ oneri publico sarcina priuata imponi nõ debꝫ. C.
ne quid oneri publico imponatur.l.vnica.lib.xj. interduꝫ qs
excusatur qꝛ est conductor fisci vel colonis eiusdem. Et prĩo
casu aut est debitor fisci ⁊ non solum excusatur improprie ta-
men.i.non admittitur etiam volens.ĩ.de iu.immuni.l.penul.
§.conductores. aut soluit ⁊ tunc si per se exerceat ⁊ noĩe suo
eo volente ei tribuitur excusatio in fauore fisci vt fiscus repe-
riat qui liberius vectigalia sua conducat: vt.ĩ.de vaca. mu-
ne.l.in honoribus.§.non alias.Secundo casu qñ loquimur đ
colonis variant glo. dicunt enim qđ patrimoniales cesaris
habent excusationem sed fiscales non ⁊ ita no.glo.C.de excu.
tuto.l.coloni.sed illa gl.reprobatur per prealle.l.penul. §. cõ
ductores.v̂.coloni vbi est expressum de colonis fiscalibꝰ cum
et priuilegium fisci ⁊ cesaris sit idem vt.s̃.de iur.fisci. l. vnica
in fi.⁊ ideo distingue aut loquimur in colono perpetuo fiscali
seu cesaris ⁊ ille habet immunitatẽ fauore fisci vt.C. qui dari
tuto.pos.l.fi.et ibi not.aut de colono tẽporali ⁊ ille non habet
vt ibidem no.sed tu distingue qꝛ aut est ꝑtiarius ⁊ hꝫ immu-
nitatem vt idoneiores predijs fiscalibus inueniantur vt pal'.
§.conductores.aut munus tollit ⁊ tunc aut est debitor ⁊ habꝫ
immunitatem non qꝛ colonus sed qꝛ debitor: vt.d.l. si coloni
C.de excu.tuto.iuncta.l.rescripto.§. debitores.ĩ.e. ⁊ hoc non
fauore ipsius sed fisci vt.d.§.conductores.aut non est debitor
et non hꝫ excusationẽ vt.d.l.si coloni sed tunc que erit rõ spe-
cialitatis in cõductores vectigalis qui etiã si non sit debitor
excusatur vt dixi.rñdeo.qꝛ officium vectigalis propter trans
euntium cum estimationem continuam habet curam ideo vt
conductores vectigalium facilius inueniantur excusanẽ que
ratio in colono cessat quia eidem tanta nec sit ꝯtinua cura im
minet. interdum excusatur quis propter rusticitatem dũ in-
sistit cultere excusatur a personalibus ⁊ patrimonialibus.C.
ne rusticani ad vllum officiuꝫ deuocentur.l.j. in auẽ.de man-
da.princ.§.illud de collato.§.ad hoc.⁊.C.ne ope.a collato.exi
gantur.l.j. Eo autem tẽpore quo nõ insistunt cultere nullam
habent excusationem.C.de agric.⁊ censi.l.j.⁊.l. colones. alio
autem tempore non excusantur a personalibus in patrimo-
nialibus aũt distinguũtur quia aut rusticus est ascriptus gle
be vel censitus ⁊ tunc excusatur regulariter a patrimoniali-
bus saluo insuper exactionibus tenetur ad patrimonialia q̃
patrimonio indicuntur vt.C.de collatione fundorum patri-
monialium.l.omnes.fallit in tribus casibus in quibus rusti-
cus habet immunitatem patrimonij.Primo quia non tene-
tur dare vel commodare boues suos ad agriculturam depu
tatos: vt dicta. l. prima.C. ne rusticani ad vllum obsequium
deuocentur. Secundo quia non tenetur prebere hospitium
C.de metatis.l.deuotum. Tertio non tenetur nisi in refectio
ne viarum portuum ⁊ pontium.C.de immunitate nemini cõ-
ceden.l.finali.et nisi in aduentum principis vt.C. de sacrosan
ctis ecclesijs.l.neminem augeat.et ibi not.hoc tamen commu
niter male seruatur ipsis rusticis et maxime in italia inter-
dum quis excusatur quia est debitor publicus: ⁊ tunc si non
est preiudicium fisci quod gerat officium nõ excusatur alias
sic et tunc improprie qꝛ etiam volens non admittiẽ vt dicta.l.
penul.§.conductores.ĩ.e.⁊.ĩ.de legationibus.l.sciendum. §.
debitores.⁊ ibi no.aut est debitor nõ publicus: ⁊ tũc ex polli-
citatione vel ex mala admĩstratiõe ⁊ nisi soluat repelliẽ ab ho

noribus vt dicta .l. sciendum .j. rñ. de lega. .ij. §. .l. rescripto. §. debitores aut sunt debitores ex alia causa et tunc secus vt .d. §. debitores. et est ratio qñ ex mala administratione qr adhuc contra eum presumitur cum semel malus fuerit vt .s. de re militari .l. non omnes. §. a barbaris. idē in pollicitatione quia ex quo se possuit in necessitate nō subuenitur ei ar. .s. si qs caut. .l. .ij. interdum quis excusatur sed improprie qr reus postulat et tunc aut est sententia lata aut pendet iudicium. ¶Primo casu si sententia est absolutoria remanet habilis: si condemnatoria quo infamet repellitur etiā si vellet admitti vt .C. de infami. .l. .j. lib. .x. Si pendente iudicio tunc aut loqueris an emuneribus excusetur et dic qđ non vt .C. de reis postula. .l. .j. lib. .x. cum glo. aut loqueris de honoribus: et tunc aut de nouis aut de antiquis. so. de antiquis aut sunt sine administratiōe et nō excusatur immo retinet. .s. ad munici. .l. libertus. §. questionibus: aut cū administratiōe et tunc aut accusatur de crīe circa administrationem cōmisso et in totum excusatur ab administratione suspenditur vt institu. de suspe. tuto. §. si quis. et ibi no. et .C. de suspe. tuto. .l. eum qui. aut excusatur de alio crimine non cōmisso circa admīstrationē: et tunc nō excusatur qr non suspenditur vt .s. de sol. .l. reo. et .l. quāuis al's incipit calipodius et arg. .d. §. in qōnibus. aut loquimur de nouis: et tūc aut pendet iudicium minori tempore quā sit annus et excusat interim vt .d. §. in questionibus. aut transactus est annus et nō excusatur nisi per eum stetisset quominus impleta fuisset: vt .j. .e. .l. reus delatus: al's incipit delatus reus vbi de hoc. item exul durante exilio tanq̄ indignus repellit ab honore et post per tantum tempus quātum durauit exilium vt .C. qui exilio .l. fi. interdum excusatur quis rōne militie: et tunc aut loqmur de milite militante: aut non militante. ¶Primo casu aut d mere realibus et non excusatur vt .j. de vaca. mune. .l. sunt munera. et .j. .e. .l. fi. §. patrimoniorum. .v. ab huiusmodi. et §. fi. aut de mixto. .j. .e. .l. et qui originem. §. decaptos. aut queritur de personalibus et excusatur vt .s. .e. .l. et qui originem in prin. aut queritur de non militante: et tunc aut est cōmissus ignominiose et a nullo munere excusatur sed ab honoribus in eius odium. .C. de his qui nō impletis stipen. .l. .j. aut est remissus ex causa causaria puta etatis vel infirmitatis: et tūc a muneribus personalibus et honoribus tantum habet excusationem non perpetuo sed iuxta temporis quātitatem quo militauit qđ dic vt .C. de his qui non imple. stipen. .l. .ij. locati. .l. milites. et .s. de excu. tuto. .l. sed et milites. aut ex causa iusta puto qr sunt impleta stipendia et tunc si in cohorte militauit et nō gaudet immunitate .C. de his qui non imple. stipē. .l. fi. aut in legione seu vexillatione et gaudet cum distinctione qr circa personalia gaudet indistincte vt .s. de vetera. .l. fi. .C. de vetera. .l. .j. lib. .xij. et de his qui non impletis stipē. .l. fi. in prin. in patrimonialibus ordinarijs non excusatur. .C. de veteranis. .l. .j. De mixtis est dubiū et videtur q non qr militantibus huius muneris datur immunitas vt dicta .l. et qui originem. §. decapretos. .j. .e. in contrarium videtur nam honor dicitsiue sit cū sumptu siue sine sumptu vt .j. .e. .l. honor. in prin. s3 indiffinite excusatio ab honoribus illis igitur extendi debet etiam ad honorē sumptum habentem et ita de mixto et sic intelligatur. .l. .ij. .C. de his qui non imple. stipen. item veterani excusantur ab omni munere q non indicitur patrimonio s3 si personis indicantur excusatur et habeat partem vt clementiorē teneo. et ad. §. decapretos. rñ. sicut possum cum dicit non militantes tantum et intelligo actu vel pro militantibus habentibus vt veterani qui pro laboribus preteritis exanimati fictione iuris militare dicunt sicut in simili dicitur institu. de excu. tuto. §. sed si in libello. ¶Sed quero
17 nunquid nobiles † excusentur a muneribus. Et primo de patrimonialibus qđ videtur nam quibus conceditur qđ plus est conceditur qđ est minus vt .s. de adulte. .l. nec in ea. sed nobilibus cōceditur immunitas circa penas personales qđ est plus ergo et circa reales qđ est minus. .C. ad .l. iul. maie. .l. nullus et qđ persona sit potior rebus probatur. .C. de sacrosan. eccle. .l. scimus. et .s. de edi. edi. .l. iustissime. Item qr nobilitati scientie hoc priuilegiū datur. .C. de pcesso. .l. magistros. ergo et nobilitati generis detur vt .C. de proxi. sacro. scriniorum. .l. proximos. Contrarium puto verum vt .j. .e. .l. et qui originem. §. .j. versi. ceteri. et arg. .C. de priuilegio domus auguste. .l. .ij. et .j. .e. .l. rescripto. §. fi. hoc ide3 puto in personalibus et videtur casus in aut. de defen. ciui. §. penul. Si ergo in personalibus et sic in minoribus non habuit excusationē multo minus in primonialibus argumen. .s. de senato. .l. qui indignus non obst. .l. nullus quia ibi loquitur de actu odioso et vili hic de honesto et fauorabili non ob. .l. magistros. na3 priuilegia in suis finibus sunt tenenda. .s. de legi. .l. ius singulare et quod nobiles teneant pro

An nobiles excusentur a muneribus.

batur nam circa commoda participant puta honores: nā pares sunt nobiles et ignobiles. .s. de origi. iur. .l. .ij. §. deinde cum post aliquot. Si ergo circa commoda participant ergo et circa incommoda: vt .j. de regu. iuris. .l. secundum naturam. interdum quis excusatur ratione ecclesiastice sanctitatis seu libertatis et tunc aut loquimur de personalibus aut patrimonialibus aut mixtis. ¶Primo casu cum queritur ancilla excusetur et questio non procedit nam in personalibus persone labor versatur. vt .j. .e. .l. fi. circa princip. cum ecclesia in se non habeat personam et si queratur de personis ecclesiasticis tunc dic. §. aut loquimur de personalibus publicis autoritate et vtilitate et tunc nedum excusantur. sed nec volentes admittuntur vt .C. de episco. et cleri. .l. placet. et .l. rapta. aut sunt publica autoritate et vtilitate priuata vt tutela vt institu. de excu. tuto. in princip. et tunc suscipere possunt si volunt legitimas sed non coguntur vt .C. de episco. et cle. aut. presbyteros et ibi no. et dixi in patrimonialibus dic quod excusantur ab omnibus tribulationibus et capitationibus excepto subsidio in aduentu repentino principis vt .C. de sacrosan. ec. .l. placet et .l. neminem augeat. et ibi no. quod tamen est hodie correctū per auten. item nulla communitas que est signata eodem titulo. alij habent eam signatam in titu. de episcopis et clericis in mixtis dic quod excusantur nam personis pro rebus talia indicuntur argumen. eorum que nota. .C. de immunita. nemi. concedenda. .l. vnica. et ideo cum persona non sit subdita non poterit indici argumen. dicte. .l. placet vt sic bona regulentur secundum conditionem persone vt .s. de publicanis. .l. licitatio. §. mercatores iuncto. §. fiscus. et .C. de impo. lucra descriptione. .l. .j. lib. .x. alij circa munera patrimonialia dicunt: aut queritur de ordinar. vt de extraordina. ¶Primo casu subdistingue nam quedam sunt ordinaria que habent certam et ordinariam prestationem et certum modum prestandi vt tributa et hoc casu nec ecclesia nec persone ecclesiastice excusantur q sic probatur munus capitationis est minus ordinarium vt nota. .C. de annona. et tribu. .l. fina. libro .x. Item illud est speciale cuius contrarium est ius commune. .s. de legibus. .l. ius singulare et ad municipales. .l. .j. in fi. sed imperator dicit esse speciale in ecclesia cesalonicensi vt nomen teneatur ad munus capitationis vt .C. de sacrosan. ecclesijs. .l. sacrosancta ergo in alijs esset contrarium ius commune. item pro hoc tributorū item imperator et ecclesia equiparantur in aut. de non alie. §. summus et quomodo opor. episcopos in princip. sed imperator a talibus non excusat ergo nec ecclesia argumen. .C. de priuilegio domus auguste. .l. .ij. et pro hoc. .j. codem. .l. finali. §. patrimoniorum. et ibi not. et dixi et qđ ecclesia soluat tributa probatur. .xj. .q. .j. si tributum. et ibi per Archidia. et .xxiij. .q. .viij. .c. tributum. et .c. secundum. et ibi plene in glo. et per Archidia. et an persone ecclesiastice sint tunc subiecte foro seculari vide quod dixi. .C. de episco. et cleri. aut. statuimus in questione regis portugalie. aut loquimur de ordinarijs que nō habent certam formam nec modum prestandi et ab istis excusantur per ea que. .s. dixi de mixtis. aut loquimur de extraordina. et tunc aut sunt sordida et non tenentur vt dicta. .l. placet. de sacrosan. eccle. et in aut. de collato. §. ad hoc aut non sunt sordida et tunc aut tendunt ad pietatem et non excusantur: vt .C. de sacrosanct. eccle. .l. ad instruct. vbi de hoc dixi: aut ad necessitatem et non excusantur vt eodem titu. .l. iubemus nulla3 et .l. neminem augeat. et .C. quibus mune. vel prestat. nemi. l3 excusare. .l. .j. et .l. .ij. aut tendit ad vtilitatē et excusantur vt .d. .l. placet et aut. item nulla cōmunitas. ¶Item tenent ad custodiendam ciuitatē et extructionem murorū eiusdē ex de immunitate ecclesia. .c. peruenit. et de ista immunitate ecclīastica. vide per totū dictū ti. et p Gof. et Host. in summa eo. ti. et p Spe. lib. .vj. .e. titu. per totū et in clementi. an si ecclesia vel persona ecclesiastica succedat laico teneatur soluere collectas dixi. .s. ad munici. .l. incola iam public. muner. et no. in margarita de mune. versi. sed pone qōnem de facto nūquid clerici interdū excusatur quis numero liberorū. Circa qđ dic aut h3 quinq3 tantum et tunc in meris personalibus excusatur. .C. qui nume. libero. .l. fi. in mixtis non vt .j. de vaca. muner. .l. in honoribus. in princip. a patrimonialibus etiam non excusantur: vt .C. de muneribus patrimoniali. .l. neq3 nisi habeant sexdecim vel saltem tredecim: vt .C. qui numero liberorum. .l. fin. et .j. de iur. immunita. .l. semper. §. demonstratur. et ibi nota. sed quidam intelligunt predicta patrimoniali extraordinario vt insup in dicto non in ordinarijs vt .d. .l. neq3 et sic intelligunt. .j. eo. .l. rescripto. §. sciendum. et h c videtur glo. .j. de vaca. munex. .l. .ij. §. numerus. Item decu io pater. .xij. librorū excusatur. .C. de decu. .l. si quis decurio pater sit. et vide pulchram questionē. .j. de regu. iur.

de regu.iur.c.decet cōcessum quā dicto.c. ponit Jo.an. in nouella ꝛ vide in summa.C. qui nume.libe. lib.x.et qđ ibi dixi.ĭ. de vaca.mune.l.ij.§.numerus.et qđ ibi no.ꝛ dic qđ filij viui prestant immunitatē non mortui nisi in acie deciderint instit. de excu.tuto.§.j.ꝛ liberi concepti ꝛ nati tpe muneris indictialis secus vt.ĭ.de vaca.mune.l.ij.§.iij.et.s̄.de excu.tu.l.ij.ꝛ emancipati ꝛ nepotes in numero cōputātur plures pro vno: vt.s̄. de excu.tuto.l.quocunqȝ.vt.d.l.ij.§.j.ꝛ.§. incolumes adoptiui aūt non computantur vt.ĭ. de vaca.mune.§.qui ad munera.interdum quis excusatur ꝑpter etatem circa qđ distingue aut vult se excusare a ꝑsonalibus aut a mixtis:si a mixtis nō potest ar.ĭ.de vaca.mune.l.in honoribus in prin.ꝛ.l.sextādecimam.§.j.ꝛ.ĭ.e.l.iij.§.decaptos.ꝛ.§.cura.ꝛ.§.quāuis.ꝛ.l.rescripto.§.fi.ꝛ.ĭ.de vaca.l.bis.ꝛ.l.sunt mune.ꝛ.C.de mune.patrimo.l. neqȝ.aut a ꝑsonolibus ꝛ potest aut propter etatē maiorem aut minorem:si ꝑpter minorem aut est pubes aut impubes:si est impubes excusatur ꝛ improprie qꝛ nec volēs admittitur vt.ĭ.de iur.immuni.l.ij.§.impuberes iuncto.§.minorem institu.de excu.tuto.aut est pubes.sed infra.xxv.annum ꝛ excusatur sed improprie qꝛ nec volens admittitur nisi in subsidium vt.s̄.de decur.l.spurij.§.minores.ꝛ.l.non tm̄.§.j.§. aut vult se excusare ꝑpter etatem maiorem ꝛ tunc aut vult se excusare a munere publico autoritatis ꝛ vtilitatis:aut publico autoritate sed vtilitate priuato.Primo casu pōt se excusare si excesserit quinquagesimūquintū annū.vt.d.l.non tantū.ĭ. de decur.ꝛ.l.ij.§.fi.e.ti.Secundo casu si habeat septuaginta vt C.qui eta.l. vnica.lib.x.et eo.ti.l.fi.lib.x.ꝛ.ĭ.de vaca.mune. l. ij.§.numerus.ꝛ ratio diuersitatis est minor ꝛ maior occupatio in vno ꝙ in altero ꝛ in ꝑdictis annus inceptus habet pro completo quo ad honores ꝛ vbi agitur de cōmo.eius de cuius etate agitur vt.ĭ.e.l.ad rem publicā.fallit in tribus casibus. Primo si minor fiat maior pendente impositione muneris vt ĭ.de iur.immuni.l.semper.§.j.Secundo si est consuetudo: vt dicta.l.non tantum.ĭ.de decur.Tertio ꝑpter inopiā personarum vt.ĭ.e.l.honor.§.fi.ꝛ.C.de decu.l.si vltra. interdum excusatur quis propter morbum ꝛ tunc aut agitur de patrimonialibus ꝛ non excusatur.ĭ.de vaca.mune.l. sunt munera: aut a mixto ꝛ non excusatur eo.titu.l.ij.§.corporis debilitas:aut a personali ꝛ tunc aut consistit in consilij datione ꝛ non excusatur vt dicto.§.corporis debilitas aut in persone administratione ꝛ tunc aut non est morbus multum fortis et non prebet excusationem vt ea.l.ij.§.minus audiens de vaca.mune. aut multum fortis ꝛ prebet vt.d.l.vnica.C.qui morbo.lib.x.ꝛ hoc durante morbo sed non post vt de vaca.mune.l.penul.ꝛ de excu.tuto.l.nō solum.§.fi.et hoc si sine culpa morbus cōtingat vt.s̄.de statulibe.l.cum heres.§.stichus.si vero culpa precedat morbum vel morbus habeat interualla vel interpellationem tpe conualescentie non excusat vt.s̄.de statulib.l. stichū §.dama.ꝛ.l.seruus qui testā.§.fi.si vero est talis morbus qui non impedit rebus proprijs superest non excusat vt quartaria vt.s̄.de re iudi.l.quesitum vel qꝛ oculo vno sit secus vt.C. de excu.tuto.l.frater vel qꝛ sit surdus vel mutus vł podagra vel articulari morbo laborans vt.C.qui morbo.l.ij.ꝛ.iij. si autem post impositionem muneris vitium superuenit nihilominus tenet muneris impositio.vt.s̄.de iudi.l.secus.ꝛ.C.de decur.l.infamia quo casu forte infirmius serui ꝛ ꝑ substitutū vt s̄.de iudi.l.iudex.iudicandū enim munus publicum est vt.ĭ. eo.l.munerum.§.iudicādi. Fallit hoc ī munere tutele in quo morbus superueniens excusat vt.s̄.de excu. tut.l. susceptam et hoc quando morbus est in persona se excusantis morbus em̄ tertie persone regulariter alium non excusat nisi filium q excusatur propter morbū patris vt.s̄.de legiti.tuto.l.post susceptam.ꝛ.l.si filio secus vbi morbus exigit sumptū vt.C.q morbo.l.fi. ¶ Item femine a ꝑsonalibus excusantur vt.ĭ.eo.l.ꝛ q originem.§.corporalia.ꝛ de reg.iur.l.ij.vbi de hoc not. ꝛ dixi nisi tale munus ꝑsonale cōueniret sexui feminino vt si eēt obstetrix ꝛ iudiceretur sibi in fauorem reipu.qꝛ inspiceret ventrez alterius mulieris que se pregnātem diceret vel qđ custodiret ipsum ventrem nec partus subijceretur vt.s̄.de ven.inspi.l.j.

18 Sed vidi pergami dubitari an mulieres † excusentur a custodia ciuitatis ꝛ determinatum fuit ꝙ qn̄ custodia ciuitatis fiebat ꝛ imponebatur cuilibet ciui pro sua nocte vel dic ꝙ mulieres tunc non tenerentur quia tunc est personale munus.vt.ĭ. eadem.l.fi.§.hi quoqȝ.si autem sint postea factum fuit pergami eligerentur certi homines ad faciendam ipsam custodiaȝ nocturnam ꝛ diurnam quibus dabitur certum salariuȝ pro communi tunc dictum fuit ꝙ femine non excusarentur quasi esset munus patrimoniale vt.ĭ.de vacat. mune.l.his honoribus.ꝛ.l. sunt munera multis etiam alijs ex causis aliqui excusantur nam captiuitas filij excusat patreȝ a personalibus vt.C.de excu.mune.l.ij. ¶ Item potioritas eius qui non sit nominatus excusat nominatum minus idoneum ad munus ad qđ alius est potior vt.C.de poti.ad munera nominādis. l. j. vbi autem primo nominatus non repetit alium potiorem tunc habet acquiescere licet precedat alios sibi equales cum ab vno sit incipiendum: vt.s̄. de nego.gest.l. nescius ꝛ locati.l.in naue saufelli ꝛ ordo seruandus est in muneribus imponendis vt.ĭ.de lega.l.sciendum.§.ordine.ꝛ.ĭ.e.l. et gradatim ¶ Iteȝ heredes vocati ad munera excusantur in munere imposito defuncto si defunctus appellauit vt.C.si post orationē quis decesserit.l.vnica secus si defunctus non appellasset qꝛ tunc teneretur heres munus implere vt.C.si pen.ap.l.j.ꝛ fin. ¶ Item munus iniunctū propter inimicitias remittitur.C.si per inimiticias crea.facta sit.l.j.iteȝ excusantur deputati soluendis tributis scribendis.C.de cano.sacra.largitio.l.precepit.item illustres ꝛ comites consistoriani ꝛ alij de quibus habetur.C.de excu. mune.l. maximarum.item illi qui fungūtur vice pretorum eod.ti.l.ij.item negociatores primicerie imperialis eo.ti.l.negociantes.Item propositi officij imperialibus et libellis faciendis eo.ti.l.eos.Item magistri scrineorum et eorum proxi. vt.C.de magi. scrinio.l. vnica.item silentiarij et decuriones sacri palatij.C.de silen.l.ij.ꝛ.iij.lib.xij.item senator.C. de dignita.l.iiij.ꝛ de silen.l. iij.qđ intelligit Odof. a ꝑsonalibus tantum ar.l.ij.C.de proxi.sacro.scrinio.l.ij. Item palatini ꝛ proximi sacrorum scriniorum.C.de priuile.qui in sac. palatio mili.l.j.et hoc no.per ipm̄ Odof.C.de mune.patrimo. l.j.lib.x.addit etiam alios casus qui tamen per ꝑcedentia clarius habentur alij etiam forte officiales excusantur vltra ꝑdictos quos studiosus lector poterit reperire ꝛ maxime in tribus libris codicis est etiam notandum ꝑm ipsum Odoffr. qđ circa munera indicenda quedam considerantur vt origo propria vel paterna de quibus satis dictum est.s̄.de domicilio ꝛ incolatu.Item ordo vt ceteri paribus primo pater ꝙ filius.ꝛ primogenitus ꝙ secundo genitus arg.C.de decu.l.etiam successione.ꝛ.l.neminem.et de muneri.patri.l.j. sed iudicio meo hoc clare non probant. ¶ Item seruatur ordo vt de minoribus ad maiora nō econtra vt.ĭ.e.l.ꝛ gradatiȝ.ꝛ.C.quēad.ciui. munera vēdicantur.l.moribus.Item consideratur origo natalium sit ingenuus qui vocatur ad honorem non seruus vel libertus vt.C.vt libertus aut seruus ad dignitatē aspira. nō possit.l.j.ꝛ.ij.secus quo ad onera vt.C.ad.l.iul.viscellam tollendam.l.vnica consideratur in facultates sit diues vel pauper ꝛ multa alia que.s̄.dixi. ¶ Est etiam notandum ꝙ predicta munera appellantur ciuilia.ĭ.e.l.munerum.§.penul.ꝛ.C. de ap.l.hi qui ad ciuilia ꝛ appellantur ciues ꝛ ideo ab eis appellandum est vt.d.l.hi qui.Circa qđ sciendum est qđ dū nominatio non tenet ipso iure propter solennitatem omissam et tunc non est opus appellari ꝑm quosdam vt.C.de ap.l.nominationes contrarium tamen dicendū est ne nominationi consentire videatur tacendo postꝙ sunt ar.s̄.de aqua plu. arc. l. labeo.et de decu.l.imperatores.§.fi.et ibi de hoc dixi: aut em̄ probationem cause contradicendum est non autem causa ꝑbata vt.s̄.de manumis.vindi.l.iusta.idem ergo si valet nominatio ꝛ sentiat se grauatum.ĭ.de vaca.mune.l.j.et dicta.l. hi qui ad ciuilia. Quibusdam tamen remittitur necessitas appellandi vt minoribus.xxv.annis ꝛ veteranis: vt.C.quando prouo.non est necesse.l.si pater.ꝛ.l.veteranis habent tamē necesse excusare vt.C.de excusa.vetera.l.ij.ꝛ hic causa ap.terminari debet infra duos menses vt.C.de tempori. appel.l.j. sciēdum est speciale in hac ap.ꝙ si appellans ab impositione muneris non probat iustam causam obtinendi ꝛ ex hoc redditur respublica tenetur reipublice resarcire vt.C.si tutor vel curator vel magistratus appel.l.j.§.item appel.pen. debet nominatus interim abstinere ab administratione vt.ĭ.eod.l.reus delatus alias incipit delatus reus.§.fi. Nunc videndum quanto tempore durent priuilegia immunitatum ad quod dicendum est qđ regulariter omnia priuilegia durant perpetuo qꝛ principis beneficium debet esse mansuruȝ in aut. constitutio que de dignitate circa princip.et quia beneficium a lege datum non est per hominem auferendum in aut.de nupt. §. sed hoc ꝛ extra de regu.iuris.c.indultum.ea enim que ad ius referentur prohemia esse debent vt de diuer.rescriptis.l.ij.itē in in aut.quomō opor.epos.§.licentia ergo ꝛ concessa ab eo qꝛ tantum trahit naturam a suo causante: vt.s̄. de edil. edic.l. quod si nollit.§.in mancipia. ¶ Fallit predicta regula si priuilegiatus sponte subeat munus sibi iniunctuȝ.C.de his qui sponte munera suscepe.l.j.ij.et tertia.et.ĭ.de vacatione mu

nerum.l.pretoꝛ.§.si post peractam qꝛ priuilegium vnico actu
cōtrario tollitur vt.C.de iurisdit.om.iudic.l.ij. vbi de hoc de
pact.inter empto.⁊ ven.l.cōmissorie ex̄ de ꝓben.pro illoꝝ.⁊
not.extra de consti.vt accessissent.⁊ de hoc plene dixi.C.de ex
cu.tuto.l.volūtarie.item tollit priuilegium ꝑ sniam qꝛ si aga
tur contra eum cui est facta impositio muneris ⁊ non excipiat
de priuilegio ⁊ cōdēnetur vel executio muneris fiat sit sibi ꝑ̄
iudicium in illo munere tm̄ vt.d.l.voluntarie.⁊.C.de episc.et
cleri.aut.p̄sbyteros.⁊ de his qui sponte munera subeunt.l.ij.
nisi tanto tpe veniat cōtra priuilegiū ꝙ verisimile sit priuile-
gio renunciare ex toto puta spatio.xxx.vel.xl.annoꝝ vt ex̄ de
priuilegijs accedētibus.⁊.c.si decreta.Si vero agatur cōtra
priuilegium de toto iure suꝑ quo est cōcessum si quidem exce
ptio exemptionis ꝑ priuilegiū fuerit opposita ⁊ ipm̄ priuile-
gium in cā productum ⁊ snia lata ꝯ priuilegium ipm̄ tollit et
reprobat ⁊ dato qȯ ante sniam non fuerit exhibitū vel produ
ctum pretextu exhibitionis vel ꝓductionis postea facte snia
non retractatur vt ex̄ de re iudi.c.suborta.⁊ hoc casu priuile-
gium ex toto sublatum est snia transeunte in vigoreꝫ rei iudi
cate vt.d.c.suborta.⁊ ꝓ hoc.s̄.de neg.gest.l.si aūt.§. si quocū-
qꝫ modo.⁊ de cōpensa.l.qȯ in diē.§.si rōnem.⁊.C.de fi. instru.
l.si.item tollit ꝑ superioris reuocationē ex̄ de decimis.c. sug-
gestum.⁊ de priui.dilec.an aūt successoꝛ possit reuocare ꝯces
sum per p̄decessorem dixi.C.de legi.l.digna vox. Sed nunqd
diuersitas potest reuocare priuilegiū rustico cōcessuꝫ de col
lecta non soluēda:⁊ an valeat tale priuilegiū vide qȯ not. in
margarita de mune.⁊ hono.v̄si.sed pone qȯ vniuersitas fecit
pactum no.etiā in Spec.de censi.v̄.sed quid si vniuersitas fe
cit pactum ⁊ dixi etiā.C.de preci.impe.offe.l.quotiēs circa fi.
et.j.de iur.immu.l.ij.et in meis qōnibus statutoꝝ prima ꝑte
cxix.q.¶ Item tollit per exp̄ssam renunciationem priuilegij
sponte factam per priuilegiatū.C.de pact.l.si cui in cōscriben
do.et.s̄.de mino.l.si iudex.item propter abusuꝫ priuilegij per
quē priuilegiatus meretur amittere.C. de iud.l. iudeos. s̄. de
pecu.l.libera.in aut.de tabellio.§.nos aūt.xij.q.ij.priuilegia
in aut.vt iudic.sine quoquo suffrogio.§.oportet.et ex̄ de pri-
uile.c.tuaꝝ.⁊ dicitur priuilegiatus abuti priuilegio si pacta
⁊ conditiones in eo insertas non obseruet vt.d.l.iudeos qꝛ cō
ditio immunitatis seruāda est.j.de iur.īmuni.l.ij.in prin. vlti
mo qꝛ parum esset indicere munera nisi fieret eoꝝ exactio ar.
s̄.de origi.iur.l.ij.§.post originem ideo de officio exactoruꝫ et
aliorum officialium circa munera videamus circa qȯ sciēdū
ꝙ quilibet exactoꝛ debet habere mandatū spāle a supiori suo
de munere exigendo vt.C. de supindicto.l.j.alias potest sibi
resisti impune vt.C.de iu.fisci.l.ꝓhibitum.⁊.l.facultas defen
sionis.item dꝫ exigere ab oībus qui tenent ad munera ⁊ quā
tum quilibet soluit in actis describi facere vt.C.de exacto.tri
butorum.l.j.¶ Item dꝫ mouere debitores ꝑmo secundo ter
tio ꝑ emptorē ꝙ soluat vt.s̄.de iudi.l.ad ꝑemptoriū.⁊.C. quō
⁊ qñ iud.l.tres denunciationes. Et primo admonitio dꝫ esse
vrbana ⁊ curialis ar.C.de pigno.l.debitores.⁊.s̄. de serui. vr.
predio.l.quidam iberus ⁊ si compareat petat ꝙ soluat cū ali
quo spacio tpis.C.de ꝓhibi.sequest.pec.l.j.⁊.s̄. de sol.l. ratuꝫ
et.l.qȯ dicimus si non soluat tunc iudex ei precipiat ꝙ soluat
cum indictio muneris sit sententia vt predictum est ⁊ ideo eā
exequetur ⁊ si ꝑseuerarent in contumacia non soluēdi potest
capi detineri in custodia militari donec soluat vt.C.de diuer.
pred.vrb.l.si quis ex titulo non tñ est in carcerem detruden-
dus vt.C.de exacto.tribu.l.ij.et dixi.s̄.de custod.reo.l.diuus.
¶ Item bona eius possunt capi ꝑ ordinem.l.a diuo pio.s̄.de
re iudica.et de execu.rei iudica.per totum ⁊ dicta.l.ij.C.de ex
acto.tribu.⁊ vendi.ꝭm formam.l.j.C.de capien.⁊ distrah.pig.
debitorum seruata solennitate que habetur.C. de fide instru.
et iur.haste.fi.l.j.⁊ de venditione rerum ciuita.l.fi. saluo ꝙ si
debitoꝛ vellet ꝓponere aliquā defensionem audiendus est vt
dicta.l.defensionis facultas.C.de iniur.⁊ de bonis vacā.l.fi.
ibi data reclamandi copia.vbi aūt non facit defensionem vel
minus legitimam non differtur exactio. Item debet exactoꝛ
facere fidem de eo qȯ exigit vt.C.de exacto.tribu.l.apparito-
res probando per scripturaꝫ actoꝝ ⁊ apothecaꝝ de recepto.
in quibus debꝫ contineri mercis summa ⁊ cā solutionis.C.de
apo.publi.l.fi.per debitorem tamē dꝫ probari pecuniam ver
sam in vtilitatem reipub.vel ciuita.C.de sol.⁊ libera. debito.
l.j.item non debet exactoꝛ aliquā obligationeꝫ loco pignoris
accipere ne obligatio ex obligatione nascatur ar.s̄.de re iudi.
l. si se non obtulit.§.ait pretoꝛ.Item debet exigere infra ānū
a tempore mandati sui officij alias de suo soluere tenetur hꝫ
tamē regressum contra debitores vt.C. de exacto.trib.l.missi
oꝑinatores ex qua.l. inualuit ꝯsuetudo in districtu ꝑgami ꝙ
consules villarum tenerent soluere de suo illud qȯ nō exege-
runt tempore officij eoꝝ ⁊ pro hoc.j.e.l.fi.§. mixta vltra prin.
¶ Itē si exigat plus debito tenetur in duplū debitori si vio-
lentia non intercessit:si aūt intercessit in quadruplū.C. de ex-
cu.mune.l.placet.⁊ de censibus.l. ꝑequato. si vero continua-
re reperiatur ⁊ maliciose ꝑseuerat in exigendo plus debito re
mouetur ab officio ⁊ capite punitur.C.de supindi. si autem se
mel cōmisit tm̄ extra ordinem punitur ar.s̄.de publica.l. lici-
tatio.§.qȯ illicite ⁊ talis exactoꝛ poterit vbiqꝫ ⁊ corā quocū-
qꝫ iudice repertus fuerit cōueniri.C.vbi de curia.⁊ coarta.cō
ditione.l.fi.¶ Itē si aliquis vi eximat debitorem publici mu
neris captum ꝑ exactorem cogitur soluere totuꝫ ꝙ ille debe
bat maxime si a principali debitore exigi nō possit.C. d̄ exact.
tributo.l.quotiens.¶ Item si requisitus ab exactore nomiet
alium quē dicat teneri exactoꝛ statuet sibi terminum proban
di ⁊ si nō probet soluere cogetur ⁊ de fraude puniet in aut.de
collato.§.finaūt.Si vero minus exigat q̄ debeat ꝑ sordes vl
gratiam punitur priuatione officij.⁊.x.lib.auri in aut.de col-
lato.§.in vtroqꝫ nisi forte ex certa sciētia remisisset ꝓpter pau
pertatem in aut.vt iudic.siue quoquo suffragio.§.eos.⁊ arg.
s̄.de offi.presi.illicitas.§.fi.¶ Item pōt exactoꝛ ex cā īminē-
te exigere totum ab vno ex consortibus cogitur tñ cedere iu-
ra soluenti contra nō soluentē immo ⁊ sine cessione cōsoꝛs sol
uere agere contra nō soluentē vt.s̄.de censib.l.cum possessoꝛ
alias aūt regulariter non dꝫ exactoꝛ cogere soluere vnuꝫ pro
altero vt.C.de om̄i agro deserto.l.hac functione.⁊ vt nullus
ex vicarijs pro alijs vicarijs teneat.l.j.⁊ in aut. vt non fiant
pigno.§.j.dꝫ aūt abstinere exactoꝛ ab acceptatione muneris
publici qꝛ sunt alij officiales ad hoc deputati vt sunt susce-
ptores ⁊ archarij de quibus habet.C.d̄ suscepto.⁊ archa. per
totum ⁊ hoc quātum ad munera fiscalia:quātum vero ad mu
nera ciuitatum administrationē ciuitatuꝫ suscipientes depu
tātur hec munera sibi ꝑ exactorem assignata vt no.in aut. de
collato.§.iubemus.¶ Et qꝛ predicta munera qñqꝫ inordina
te imponūtur ⁊ vnus grauatur plus altero suꝑ hoc sunt offi-
ciales qui appellantur censitores ⁊ ꝑequatores de quoꝝ offi
cio aliquid tetigi.s̄.v̄.vnde hodie ꝑ singulas ciuitates ⁊ hoꝝ
officium erat ꝑ edicta requirere oēs possessores sue iurisditio
nis qȯ oēs possessiones quas possident infra certū terminum
dent in scriptis siue suo noīe siue etiam tanq̄ coloni eas te-
neant qꝛ ipsi colloni censum soluere tenentur ⁊ nō dñi nisi sit
consuetudo ꝙ dñi soluant vt no.C.de annona ⁊ tribu.l.j.⁊ de
agrico.⁊ censi.litibus.§.nunc de redditibus.⁊.s̄.de admi.tu.
l.sine herede.§.lucius.⁊ si dictus censitoꝛ inuenerit aliqua ꝑ̄
dia deserta ⁊ dños eoꝝ inuenire non poterit pōt cōpellere de
curiones vt ipa predia deserta suscipiant data eis immunita
te per tertiū ⁊ si oēs de ordine decurionum fuerunt idonei de
bent inter eos diuidi vt.C.de oī agro deser.l.j.Si v̄o dños ꝓ-
prios inueniat dꝫ eos cogere vt recipiant sua predia deserta
infra sex mēses vt eo.ti.l.locoꝝ ad hoc vt res publica ꝯsequa
tur debita munera patrimonialia ⁊ qꝛ expedit reipublice ne
quis re sua male vtatur institu.de his qui sunt sui vel alieni
iuris.§.dñorum.¶ Item dicti officiales debent habere ta-
belliones qui dictos libellos ꝓfessionis scribant in vno libro
scribendo nomina ⁊ pronoīa omnium possessoꝝ ⁊ eorū etates
et omnes possessiones immobiles sitas in eoꝝ territorio vt to
tum territorium cēseatur vt.C.de apo.publi.l.j.⁊ in aut.d̄ col
lato.in princ. ⁊.j.de censib.l.forma.¶ Itē describēdo estima
tionem cuiuslibet patrimonij nomen cuiuslibet fundi quo lo
co iacet duos saltē cōfines quot iugerū sit ⁊ qualitatem fun-
di vtrum sit aratorius vel pratiuus vel edificatiu9 ⁊ si de pa
lude translatus sit ad fructuum ꝑceptionem non debeāt au-
geri census ne doleant diligentes operam dedisse culture vt
C.de aluuio ⁊ palu.l.fi.⁊ p̄dicta seruari debent in immobilib9
vt.d.l.forma.j.de censi.in rebus vero mobilibus que in secre
to habentur sicut aurum argentū ornamenta ⁊ supellectilia
non debent cogi professores singulariter profiteri sed sufficit
si profiteatur numerum vel mēsuram seu pondus vel estima
tionem eoꝝ suo sacramento qȯ enim tam durum est tamqꝫ in
humanum quā publicatione pōpaqꝫ facultatum pauperta-
tē detegi militant ⁊ inuidie patere diuitias vt.C.qñ ⁊ quibus
quarta pars.l.iij.§.sed vbi.¶ Item debent ipa patrimonia
iuste ⁊ cōmuni estimatione estimari quantum vidi possent.s̄.
ad.l.falci.l.precia ⁊ de iure fisci.l.nō intelligitur.§. duo ⁊ esti
mari debent res steriles cum fertilibus : vt.C. de perequato.
l.omne territorium.¶ Item debent dicti officiales dictū li-
brum seu codicē descriptionum in publicum proferre ⁊ pu-
blicare post q̄ publicationem quilibet sentiens se grauatum
habet spatium anni infra quē potest petere se ad equalitatē
reduci

reduci: vltra ānū aūt nullus auditur nisi sit minor vel absens reipublice causa vt. C. de perequato. l. qui se grauatos. ¶ Si vero quis dicat se grauatum ex eo qd̄ possessio ad se pertinēs vel sibi obligata est estimata alteri tūc hz spacium sex mensiū ad petendū sibi describi⁊ ea sibi descripta ille cui primo descripta erat intantum releuabitur a sua ꝓfessione vltra qd̄ spacium nullus auditur vt. C. de perequato. l. fi. ¶ Itē ad officiū perequatoris pertinet releuare possessorem de sua ꝓfessione ꝓ ea parte pro qua non potest fructus percipere vt q2 casmate perijt vel sic facta sterilis vel vites vel arbores sunt demortue sine culpa possessoris iniquum eñ esset ꝓ talibus munus soluere vt dicta. l. forma. §. illam equitatem. j. de censibus ⁊. C. e. l. oē territorium. ¶ Itē spectat ad eius officiū armare fraudibus eoꝝ ꝙ composita munera fuga destruūt ⁊ ineūdos furtim estimant esse contractus vendēdo bona vel predia simulate: tales eñ contractus non valent. C. de rescin. ven. l. hi qui ⁊ qui bonis cedere possunt. l. ꝓpter ad municipales. l. incola. C. de municipibus ⁊ originar. l. si quis. de decurio. l. si ad magistratus ⁊ de aduoca. diuersorum iudicum. l. ij. quod fraus inspectis insidijs ꝓbari pōt vt ð dolo. l. dolū. ¶ Itē ad eius officium pertinet addere ꝓfessiōibus singulorum quicqd postea inuenitur acquisitum per eos vt dicta. l. forma. §. penulti. j. de cēsibus. hec alibi sparsa ꝓ cōi vtilitate hic simul vnire ⁊ tractare decreui cū correctione cuiuslibet melius sentientis.

MUnerum. Ibi ab istis eñ periculo ipsorum not. ꝙ si rusticus cogat deferre frumentum vel vinum ad exercitum super curru suo vel nauta super naui⁊ nauis vel currus destruatur ꝙ non possunt petere emendam a cōmuni: sed est eorum periculo vt hic dicitur.

Personalia. Ibi aq̄ductus. s. cura. Dy. Ibi publice vie munitiōes. i. ꝓesse ad vias publicas muniēdas: nā ipsa refectio spectat cuilibet ante domum vel p̄dium suū vt. s. de via publica reficienda. l. ediles. Ibi similes in quibus versatur persone labor sine patrimonij sumptu in glo. omnia accipe in fi. immo publico sumptu: q2 si priuato tūc esset mixtum vt. j. e. l. fi. §. mixta. In glo. exercitui in fi. immo ⁊ hic de publico q2 al's eēt mixtum vt dixi ⁊ lex que hic allegatur ꝯtra per oīa ꝯcordat. q2 ⁊ ibi dicitur ꝙ est ꝑsonale sic ⁊ hic Dy. In glo. j. cuiusdam in fi. sed q2 omnibus imponitur magis patrimoniale censetur. Ja.

Illud tenendum. Ibi eque personale hic loquitur ð muneribus publice autoritatis: sed vtilitate priuatis vsq3 ad fin. l. Dy. ibi et similia. s. vt personali munere fungatur. Dy. Ibi ꝓuidetur personale munus est vel accipe curator qd̄ est. j. ⁊ dic sed ⁊ curator bonis datus cuius ⁊c. personali fungitur munere vt. j. sequitur Jac. Ibi curator datur super personali fungitur munere quod est. j. Dy.

QUod ad honores. Ibi in potestate. nam regularitatis q̄ est in potestate alicuius aliū in ꝑtāte habere non pōt vt. s. de adult. l. sic eueniet. Dy.

ET qui origine. Ibi munera eius. s. ciuitatis in qua domiciliū cōstituerunt. Dy. ¶ His qui in castris. i. in exercitu. Dy. Ibi mili. cognati sint ⁊ sic facit ꝙ nobilibus non concedatur immunitas de quo dixi. sup rubrica v. sed quero nūquid nobiles ibi ꝓuincie no. ꝓ ꝯstitutionibus archiepoꝝ seu metropolitanoꝝ quas faciunt in ꝓuincia ꝙ valeant ⁊ ꝓuinciales clerici seruare teneātur Ol. de hoc vide in decretis. xvij. ⁊. xviij. di. per cōe. ¶ Si in metallū ibi nec opponet. i. nō poterit opponere. Dy. ⁊ no. litterā q̄ sequitur. Corporalia munera. s. personalia ⁊ vide qd̄ dixi super rubrica v. item forte. Ibi quo minus: ibi quo ꝓut min9. l. nō ⁊ pōt legi cū precedentibus ⁊ sequētibus ⁊ tūc est. §. ibi quominus.

Filius. Ibi intercedere. i. rogare. Old. Ibi nō cōsensit. i. ꝯtradixit vel ignorauit. Dy. Ibi ne illius s. patris. Ol. In gl. quomin9 in fi. vt. j. e. l. honor. §. plebei. Ol. Quāuis ibi suo nomine. i. ꝓprio filioꝝ. Dy. Ibi ideo eñ ratio Dy. Exactio tributoꝝ. i. cōpelli passiue. i. cōpelli ad tributa. Cura frumēti. i. munus ad cōparādū frumētum. Dy. ¶ Eos milites ibi contingit q2 non habēt aliquando priuilegium quo excusentur. Dy. Preses ꝓuīcie ibi his oppressis. i. aliquibus oppressis ⁊ aliquibus nō. Dy. Et no. qd̄ ꝓpter inequalitatez onerum ciuitas simul viris ⁊ viribus destruitur: ⁊ ideo scd̄m vires ⁊ facultates debent imponi collecte ⁊ etiam personalia munera ⁊ ideo si aliquis est impar oneri iniūcto excusatur per hoc. C. qui numero liberorū. l. cum facultates. ⁊. l. vlti. in fi. s. e. l. §. liberti. j. de vaca. munerum. l. his honoribus. §. auctis et j. e. l. cura. §. inopes.

Si is qui duos filios. Ar. est hic euidens ꝙ si pater facit expēsas filio in studio qd̄ post mortē patris fratres ei cōputare nō possunt ar. legū allegatarū hic in glo. s. fa. herci. l. que patet. C. fa. hercisc. l. filie ⁊ plenissime dixi. C. de collationibus. l. si donatione. ¶ Sed qd si mortuo patre alius filius velit ire ad studium ⁊ petat expēsas sibi debere fieri nūquid audietur hic est ar. inexpugnabile ꝙ non audiatur ⁊ per hoc s. ad municipales lutius. §. idē rñ. heredes vbi de hoc per Dy. et idem potest dici de militia.

CUra. Ibi extruendi. i. preponi ad extruendū hoc est extrui faciendū opus publicuz. Dy. ⁊ reficiendi expone eodē modo. i. preponi ad reficiendum. Ibi nec si per vim. i. si coactus fuit tale munus subire qui excusationem habebat. Dy.

Deficientium. Ibi suo tp̄e. i. tp̄e quo fuit de nouo electus. Ol. ad munus. Ol. ¶ Inopes. i. inopia tolerabili aliter si intolerabili etiā ab omnib9 ⁊ personalibus excusarētur vt. C. q numero liberoꝝ. l. fi. in sti. de excusa. tuto. §. item ꝓpter paupertatē ⁊. C. de decur. l. ad subeūda. lib. x. Dy. hanc Dy. opinionē qdam reprobant vt dixi super rubrica. §. nūc videndū de immunitate indulta a lege. Ibi obsequia. i. munera ꝑsonalia. Dy. Ibi soluūt. i. subire necesse habēt. Dy. ¶ Qui obnoxius. i. obligatus ⁊ est multum contra eos qui efficiunt clerici in fraudē vt euitent onera cum concor. in glo. notatis.

REscripto. Ibi prout. i. postq̄. Ol. Immo dic ꝓut qsq3. i. quo ordine qsq3. Ol. Ibi mādare magistratū no. nō est vtile neq3 honestum pauperibus committi regimina ciuitatū per hoc aut. ð defen. ciuita. §. nā periclitatur substātia manibus pauꝑtatis cōmissa. C. de excu. tuto. l. pietatis. Old. ⁊ Ja. Ibi cū sint. s. aliqui ⁊c. ibi capiant. i. capaces sint ad dignitatē administrandam. Old. In glo. al's electus in fi. immo dic de tēpore priori ⁊ posteriori vt tunc expectetur qui sint idonei nam si omnes idonei sunt ille prior eligenti in magistratu qui prior fuit in ordine decurionum. Dy.

Debitores. Pro declaratione huius. §. vide qd̄ notaui super rubrica. v. interduz qs excusatur q2 est debitor publicus ibi attenuat. i. honores adipisci impediat. Old. Ibi recusari nō pōt sine cā: q2 iā incboauerat soluere vt. j. de pollicitat. l. j. in p̄n. ⁊. §. si v̄o sine cā. Dy. In glo. sit ergo in fi. sol. illud quo ad liberationē debiti vel pignoris vt placeat debitori hic ad idoneitatē honoꝝ. Dy. Et ē rō q2 eo mō reipublice satꝫ ꝯsulitur. Ja. de bel. ¶ Itē ꝯ. s. ad macedoñ. sz ⁊ si pater in p̄n. ⁊ ꝙ ibi no. puto dicendū ꝙ regulariter pign. vel fideiusso. datio nō succedat loco solutiōis nisi hoc sit de volūtate auditoris vt dixi qd̄ ex hoc reputet sibi satisfactū ⁊ ꝑ hoc. s. de pig. l. si is q ꝓmisit sz sufficiat quo ad idoneitatē honoꝝ vt hic ad hoc etiā facit qd̄ no. ꝑ Rofre. ad macedoñ. circa mediū ⁊ ad hoc. s. de ꝯsti. pec. l. ꝓuisor. §. vlti. Itē no. qd̄ nō vr̄ soluere nec cōditionē implere si. x. heredi dederit dato qd̄ liberet hered. a totiđ. vt. s. de ꝯdi. ⁊ demō. l. iul. al's incipit si heredi ꝙ est mirabile ⁊ notādū. Itē qui tenet satisdare nō cogit dare pignus: sz si vult dare nō cogit dare fideiusso. vt. s. de col. bon. l. j. §. iubet aūt. q2 fortius est citius pignori incūbere q̄ in ꝑsonā agere vt. s. de superfi. l. j. Quid dices aliqs fuit excōicatus nisi titio solueret. x. ad certū terminum iste nō soluit: sz creditor ꝯfessus est sibi satisfactū nūqd erit excōicat9 dic ꝙ nō vt no. in speculo de solutionib9. §. nūc aliqua v. qd si ꝯ te est lata sn̄ia. Itē ꝯcor. ad hūc. §. C. de debito. ciuita. l. j. ⁊. j. de lega. l. sciendū. ⁊ hic. §. locū hz solū in administratoribus et debitorib9 in administratiōe vt hic ptz ⁊ no. ꝑ Host. in summa de obliga. ad romana. §. quis eligat v. ij. Itē faciūt p̄dicta ad id qd̄ habuit de facto aliqs debitor cōis erat pignorat9 anteq̄ solueret suꝑuenit remissio ḡnalis oīm debitoꝝ cōi nunqd iste debeat gaudere cōmodo remissionis ⁊ sibi restitui pignora: et est hic ar. ꝙ non sed ꝯ credo per iura predicta.

Si quis accusatorem. Nemo sine accusatore punitur. h. d. Dy. ⁊ ad hoc ꝯtinue allegatur ⁊ hoc est etiā in ꝓuatis criminibus vt. s. de in ius vocā. l. fi. ⁊ ibi dixi. ⁊ ꝯcor. ex vt ecclesiastica beneficia. c. j. vbi etiam notātur casus in quibus quis fuit sine accusatore punitur de quibus etiam plures no. s. de adulte. l. ij. §. si publico in glos. ⁊ ibi de hoc dixi ⁊ de hoc etiam satis no. in opere Alberti de gādino titulo primo ad hoc etiā facit quia si nō est legitimus accusator accusatus fatigari nō

debet ex̄ de accusa.c.j.ꝛ hoc verū nisi euidētia facti ꝓbaret de lictū vt.e.ti.c.euidētia ꝛ de cohabitatione clericoꝝ et mulierū. c.tua. Quis etiā nō tenetur accusare seipm vt.s̄.de iur.fi.l.nō intelligitur.§.fi.vbi de hoc dixi ꝛ vide qđ plene no.per Inno. ex̄ de offi.iudic.c.j.ibi queadmo.nō debet.s.ꝓhiberi ad honores aspirare. Old. Ibi destiterit vt.l.primam. Et not.qđ paria sunt non habere accusatorē vel habere ꝛ desistere. Dy.

Sciendum. ¶ Diuide in tres partes: ī prima ponitur munerū diuisio: in secūda vnius mēbri diuisiōis excusatiōis denegatio subijcit̄: in tertia eiusdē mēbri declaratiua diuisio ānectit̄. Scđa ibi q̄ munera. Tertia in ṽ.sed oī hoc munere. Ibi aut patrimonioꝝ subaudi sumptus ꝓprij patrimonij hn̄tes ꝛ sic est mixtū vt.j.eo.l.fi. §.mixta ꝛ de hoc munere nihil in hoc.§.tractatur.

Sciendum. Ibi vide.i.tertio loco. Dy. Ibi talia sunt cum dicit retributiōes dic munera vel retributiōeȝ cū dicit in retributiōe dic.i.in retributionem.s.patrimonij vt tributa ꝛ decime ꝛ siĺia. Dy. Ibi neq̄ etas regulariter fallit.j.de cēsibus.l.etate. Dy. Ibi vnus liberorū.s.minor.xvj.vt.j.de iure immunitatis.l.semp.§.demonstrat̄. Dy. Ibi ꝓrogatiua.i.simplex immunitas cōcessa. Dy. in ṽ.que munera.s.ordinaria ibi possessorib⁹ iniūgunt̄ ꝑ ꝯsequētiam cū ꝑ̄ncipaliter rebus suis sine possessionibus iniūgatur. Ja.ꝛ dic possessorib⁹ etiā nō ciuibus vel incolis. Dy.ꝛ de istis habet̄.j.e.l.fi.§.patrimonioꝝ. Ibi nō nisi municipibus subaudi indicūtur ꝛ ista imponuntur ꝑsonis ꝑ rebus vt collecte. Et sic no. qđ collecta que imponit̄ ī aliqua ciuitate nō pōt nec dȝ imponi de iure alicui de aliqua alia ciuitate nisi quantitas ibi habeat res certas vel possessiōes: nā licet hoc onus sit patrimoniale cā imponit̄ personis rōne rerum ꝛ possessionū suarū secus tn̄ esse si onus illud imponeret̄ solūmō rebus in qua dictum ꝛ ordinatum esset ꝙ quelibet domus imposita in tali loco debet soluere tm̄ puta.x.vel quinq̄.nam tunc alius de alia ciuitate habēs ibi possessiones aliquas tenetur soluere collectā ꝑ illis suis possessionibus quas ibi possidet. Gui.de suza. de hoc dic vt plenius dixi super rubrica.ṽ.est ꝛ aliud patrimoniale minus ꝙ̄ imponitur ꝑsone ꝑ rebus ꝛ ṽ.sequētibus vbi de hoc latissime dixi ꝛ vide etiā qđ notaui.C.de iudeis.l.j. Ibi in retributiōe si ꝯsistūt ꝛ hec sunt mere patrimonialia quia ab ipsis rebus tribuūtur ꝛ ideo in retributiōe dicuntur.ꝛ sic ex h̄ ṽ.patȝ ꝙ si sum de vna capella vel parrochia ꝛ in alia habeo possessiōes qđ decimas soluere nō teneor rōne illaꝝ possessionum de cuius parrochia seu capella sum. Sed in ea vbi sunt possessiones site. Dy.ꝛ est expressum ex̄ de decimis.c.ad apostolice ꝛ de parrochijs ꝛ alienis parrochianis.c.vlti.in ṽ.munera vō ibi que patrimonioꝝ habētur subaudi nō mere ẜ cōsecutiue q̄z imponit̄ persone ꝑ rebus vt collecta de quo dic vt plene dixi super rubrica.dicto ṽ.est ꝛ aliud patrimoniale ꝛ dicit Dy.qđ est casus huius.§.ꝙ si bonon̄.habeat possessiones mutine ꝛ moretur bononie ꝙ si marchio qui erat dn̄s mutine imponat collectas mutine ꝓpter guerras vel ꝓpter aliā iustā cām qđ ille bonon̄.nō teneat̄ eas soluere ꝑ illis possessionibus quas ibi hȝ cū tales collecte imponātur tm̄ ciuibus vel incolis ꝛ nō possessoribus qui non incolunt vt hic ptȝ de hoc tn̄ latius dic vt dixi sup rubrica dicto ṽ.est ꝛ aliud patrimoniale et ṽ.sequētib⁹ ꝑ tres colūnas vel circa ꝛ sic potes colligere ꝛ dicere ꝙ munerū patrimonialiū quedā imponūtur ꝑ̄ncipaliter rebus ꝛ ꝑ ꝯsequēs possessoribus lȝ nō sint ciues vel incole vt dicto.§.patrimonioꝝ vsq̄ ad ṽ.preterea alia aūt munera que imponūtur ꝑ̄ncipaliter rebus ex priuilegio ꝛ de his loqtur dictus.§.ꝑterea.ꝛ sic hūc.§.itelligas cū determīatōe dicti.§.patrimonioꝝ. Est ēt notādū ꝙ hmōi collecte ꝓprie pn̄t dici sup indictaꝝ sunt ordinarie q̄ ad excusa.vt excusari nō possint nisi q̄ excusant̄ ab ordina.ẜ ex̄ordinarie sūt q̄ ad īpositionē vt no. C.de indictiōib⁹ in rubrica.ꝛ.l.j.sed ꝙ sint extraordinarie quo ad oīa facit ar.C.de silētia.l.ij.iūcta cum.l.iij.e.ti. Ray.

Delatus reus. Pro declaratiōe huius.l. vide qđ notaui. C.de ꝓcur.l.reū. Itē non pōt talis reus delatus ad ordines ꝓmoueri vt ex̄ de accusa.c.oīpotens deus vbi de hoc ꝛ vide etiā.lxxxj.di.c.tātis daniel.in glo.ꝛ ꝑ Archi. et in q̄onibus Barto.hīr.cxx.q. que incipit aliquis cōueniebatur ꝛ allegatur multum sepe.l.ista in practica ꝑ officialib⁹ electis ad officia quibus mouetur cōtrouersia qđ pēdente cōtrouersia nō debeant gerere officium sed ꝯ̃rium videtur.s̄.nil no.ap.pen.l.j.§.ꝛ si quis. ¶ Sed dic aut erat in possessiōe officij vel honoris: ꝛ tunc pēdente causa ꝑ̄ncipali vel appellationis in administratione ipsius officij ꝛ ita vtroq̄ casu pendēte appellatione nihil innouatur.ꝛ sic solutio colligi potest ex hac l.ꝛ dicto.§.ꝛ si quis deportatus.s̄.nil no.ap.pen.ꝛ glo.ibi posita que notabilis est ad hanc materiam ꝛ ꝑ hac sol. bene facit C.de liberali causa.l.lites de liberali causa.l.ordinata ad municip.l.libertus.§.in questiōib⁹ de ap.l.imperatores.§.si magistratus de aqua quoti.ꝛ esti.l.penult.ꝛ ex̄.vt lite pend.c.ij.ꝛ subtiliter no.per cōpost.ex̄ de cōsti.cū.M.ferrarien̄.circa fi.ꝛ bene ꝛ plene in speculo de cēsibus.§.j.ṽ.vltimo qui incipit pone qđ titius fuit elect⁹ ꝙ traxit a galeoto in margarita de muneri.ꝛ hono.ṽ.sed pone q̄onem de facto q̄dam miles in tutore et prelato videtur secus vt.C.de suspec.tuto.l.eū quē vbi de h̄ dixi ꝛ.s̄.de suspe.tuto.l.si tutor aliquo vinculo ibi honores nouos secus si veteres vellet retinere vt.s̄.de decur.l.penult.§. fi. Dy. Ibi post annū ab accusationis tēpore numerādū ꝛ no. casum qui alibi nō reperitur fm̄ Dy. ¶ Eum ꝯ̃ quē ibi propter honores de nouo delatos. Dy.ꝛ qui dicūtur nō debuisse decreui ergo. Ibi ergo si vacillatio status alicuius per pendētiam appellationis impedit vsum honoris delati multo forti⁹ adoptionem non. Dy.

Ad rem publicam. Ibi in honoribus sine administratione ꝛ dic secularibus de ecclesiasticis eniȝ statim dicā. Scđo quero nunquid minor.xxv.annis possit esset ꝑtās seu rector ciuita.l.ista facit ꝙ non ꝛ.s̄. de decur.l.spurij.§.minores ꝛ ꝑ hoc in auť. de iudicibus in ꝑ̄n.col. v.q̄z an̄.xxv.annū nō dr̄ h̄re vtilē vigorē.s̄.de in iteg.resti.l.j.ꝛ de mino.l.j.nec ē ꝯmittēdū regimē alioꝝ ei q̄ nescit se regere vt C.de legitimis tut.l.fi.ꝛ ad hoc.C.de fil.fa.l.j.li.x. Ecōtra vr̄ q̄z repit̄ in.xviij.āno quē factū officio iudicādi.s̄.de postu.l.j.§.j. et qui est etatis.xx.annoꝝ pōt esse arbiter.de arbit.l.cum lege ꝛ iudex.s̄.de iud.l.cum ꝑtor.ꝛ de re iudica.l.q̄dam consulebat. Itē etiaȝ pupillus pōt obtinere dignitatem laudamus.C. de testō mili.l.fi.ꝑmū credo verius: an aūt filius comitis vel baronis minor possit comitatum administrare dixi dicta.l. cum pretor.s̄.de iudi. ¶ Sȝ nūquid est idem in dignitatibus ecclesiasticis dic vt plene no.per Archi.ex̄ de eta.ꝛ qualita.c.ꝑpēdim⁹ li.vj.ꝛ.lxxvij.di.subdiacon⁹. Itē ex̄ de elec.cū in cūctis.ꝛ per cōpost.e.ti.c.dudū.j.circa fi. Itē no.qđ ann⁹ incept⁹ quo ad honores habet̄ ꝑ cōpleto.ꝑ hoc ex̄ de regularib⁹ ꝛ trāseūtibus ad religionē.c.significatū ꝛ.c.ad nostrā cū ibi notatis: sed in ꝯ̃rium est.j.de ver.sig.l.anniculus.ꝛ ibi in glo.de mino.l.iij. §.minorē ibi de hoc in glo.ꝛ dixi.s̄.de manumissio.l.j.ꝛ de auro ꝛ argē.l.leg.ꝛ si nō sint.§.infecti.ꝛ vide q̄oneȝ quā notaui.j. de reg.iur.l.fauorabiliores. Itē in opposito nō sufficit inchoasse eta.xxx.annoꝝ sed dȝ eam cōpleuisse vt dicto.c.cū in cūctis de elec.adeo ꝙ si vna dies deficeret non posset eligi in ep̄m vt no.etiā ꝑ Hosti.in summa ipsius tituli.§. anni.xxx.ꝛ no.etiā ꝑ Gof.in summa de eta.ꝛ qualita.in ꝑ̄n.ꝛ.§.j. qđ est in abatissa que sit̄r dȝ esse.xxx. annorū ex̄ de elect.c.idētitatibus lib.vj.et in delegato q dȝ esse.xx.annoꝝ ex̄ de offi.delegati.c.cū vigesimū. Itē inquisitor heretice prauitatis dȝ esse.xl. annoꝝ ex̄ in clemētinis de hereti.c.volētes. ¶ Idē ꝙ dictū est de honoribus vr̄ etiā de muneribus ꝛ honoribus ꝑsonalibus.C.a q̄bus muneribus vel ꝑstationib⁹ nemini se liceat excusare.l.cū filios lib.x.nisi in defectū vt ibi dicitur ꝛ de hoc etiā dixi supra super rubrica ṽ.interdū excusatur quis ꝓpter eta. Sed q̄d si aliq̄s sit etatis.xx.annoꝝ ꝛ habeat quinq̄ filios nūq̄d quo ad honores reputabit̄.xxv.annoꝝ ꝓpter filios dic vt.s̄. de minorib⁹.l.nec liberos ꝛ ibi no. Sed nūquid minor.xxv.annis pōt renūciare ecclesiastico beneficio ꝛ si renūciat nūquid ei datur restitutio dic vt.s̄.de maio.l.ait pretor.§.j. Sed an hoc habeat locum in legatis ānuis ꝙ annus inceptus habeatur ꝑ cōpleto: dic ꝙ non.immo exigitur ꝙ sit cōpletus.s̄. de conditio.ꝛ demō.l.nō putabā.ꝛ.l.si cui de leg.j.in libertate aūt inceptus habetur ꝑ cōpleto.s̄.de ma.testō.l.si ita fuerit libertas ꝛ bene de hoc per Azo.in summa.e.ti.§.item relinquitur libertas post tp̄s in fi. posito qđ dānum redūdaret ad minorem. Oldra.

1 ¶ Iudex ordinarius an compellatur pronunciare super causa de qua cognouit.

2 Aduocati an possint cogi ad dandum consilium.

Si quis magistratus. Hec l.vtilis est in ista materia ꝛ in effectu intendit qđ officio iudic.quis compellitur fungi munere iniuncto remedijs quibus et tutores cogantur et facit.C.de decur.l.si ad magistra.cum ibi notatis.ꝛ.j.e.l.vlti.§.iudicandi vbi etiam de hoc dicetur.C.de aduo.diuer.iudi.l.sancimus. vbi de hoc teti gi in auť.vt iudices non expetent sacras iussiones ꝛ.j.eo.l.penulti.§.

nulti.§.duos.Sed contra videtur.ff.de arbi.l.iij.§.si neminē. al's incipit ea & si nemo:sed si vt ibi queri ꝯsueuit nūquid aduocati possint cogi per iudices ordinarios ad dādum ꝯsilium super aliqua qōne cōiter tenetur ꝙ sic per hāc.l. cum ꝯcor.ff. allegatis: & ita no.in glo.C.de primis sacror scriniorum.l.ij.li.xij. & ex de offi.& po.iudi.delegati.c.pastoralis in p̄n.in glo.que incipit sic patet & no.etiā.ff.de iudi.l.cum furiosus in glo.& .j.de reg.iur.l.qui pōt inuitus & .C. qui p sua iurisdict.l.j.in fi. Sed nunquid hoc locū habeat in hono.ecclesiasticis vel dignitatibus ꝙ quis cōpellatur si electus est eas suscipere dic ꝙ nō vt reprobatur ex de elect.ꝙ sit immo eoipso ꝙ nō ꝯsentit electioni p̄uatur iure ꝙ sibi erat q̄situm & potest ad aliam electionē p̄cedi ex de elec.c.cū inter canonicos & .c. cum terra & not.per Inno.extra de elect.cū in cūctis super verbo decurso tpe & p̄batur etiam in aut.quō opor.epos.§. sed etiam coll.j.& .lxxiij. di.c.j.& extra de elect.c.si electio.lib.vj.tamē ille q eligitur ad aliquā dignitatem ecclesiasticā petat si eā non recipiat si credat se fore dignū vt eodē.c.no.per Archi. In ꝯtrium videtur ꝙ etiam inuitus recipere cogatur.vij.q.j.epus de loco & ibi in glo.& per hoc.C.de epis & cleri.l.si quēꝙ. Sed primū verius ē tamē si consensit & institutus est in beneficio sine superioris licētia renūciare nō potest:sed cogitur in eo persistere vt extra de renūci.c.admonet cū ibi notatis per.U.Inn.& alios. Sed nūquid clericus pōt cogi suscipere aliqđ officium p capitulo suo dic ꝙ sic vt not.per Inno.extra de his que fiunt a maiori parte capi.c.j.per Inno. et ibi plene de hoc.Sed nūquid curator datus bonis cōpellit officiū suscipere dic ꝙ nō vt.ff. de cur.bonis dando.l.ij.§.queritur. ¶Sed nūquid iudex ordi-
1 narius † compellitur p̄nūciare super cā de qua cognouit:dic ꝙ sic a suo superiore vt.j.e.l.vlti.§.iudicādi vt de hoc.C.de sententijs ex periculo recitādis.l.vlt.de pedan.iudi.l.ij.&.ff.de arbi.l.iij.§.fi.& de iudi.l.de qua re & ibi in glo.Sed qđ si aliqs est elect⁹ ad duo officia publica ad qđ cogetur videtur ꝙ possit eligere ꝙ velit ar.ff.de col.bo.l.j.de leg.j.l.qui duos & ar.de iure do.l.plerūq; in fi.sicut & si detur tutor duobus pupillis potest se excusare a qua vult.ff.de testa.tute.l.duobus & idē si est electus ad duas dignitates.C.qui militare nō possunt.l.eius. lib.xij.& clericus elect⁹ ad duas ecclesias pōt eligere quā vult extra de p̄ben.c.referēte & de eta.& qualita.c. ante & si aliquis est script⁹ in duob⁹ collegijs eligit qđ vult.ff.de colleg.illicitis l.j.vbi de hoc tetigi. ¶Ecōtra vr̄ ꝙ cogi debeat ad p̄mū officium ad qđ p̄mo electus suscipiēdū.nā ex quo electus fuit ad primū statim cogi potuit illud suscipere ar.huius.l.&.C.de pigno.l.nōiatori & p hoc etiā.j.l.pri.& ideo vr̄ scđa electio fuisse nulla.C.q dari tuto.possint.l.si sororis & p hoc.ff.de excu.tuto. l.si duas & ad hoc bn̄ facit extra de electiōe vt qs duas lib.vj. cū ibi notatis & qđ no.per Dy.de leg.j.l.q duos de hoc etiam no.in margarita de muneribus & hono.v.sed pone ꝙ quis est electus & p Inno.d.c.j.de his q̄ fiunt a maiori parte capituli: & de hoc etiā dixi.C.de tpe ap.l.j.Itē dicere testimoniū est officiū publicū ad qđ qs cogit vt dixi.C.de testi.l.si qñ & p̄bat extra de testib⁹ cogere p to.& p Gof.& Hosti.in summa.e.ti.& spe-
2 culatorē.Et q2 supra dixi ꝙ aduocati † cogi possunt ad dādū ꝯsiliū sibi datū et an illud sequi teneat plene.C.de legib⁹.l.humanū.Sed qđ si aliqs eps est postulatus ꝯcorditer ad aliquā ecclesiā nunquid possit cogi transire ad dictā ecclesiā ad quā postulatus est dic vt plene no.per Hosti.in summa de translatione.§.que sit causa transferendi ver.j.& per Goff.in summa e.titu.ver.sed quid si prelatus.

Honorem. In gl.ibi in alijs regulariter nā p publica vtilitate idē est in p̄sonali vt pt3.C.de decu.l.curiales.& no.C.de excu.tuto.l.exactores tributor.Dy.& Ol.Ibi soluere collectā p hoc.j.ti.pri.l.his honorib⁹.§.fi.Sed tamen falsum est vt.C.de exacto.tributo.l.actores.lib.x.& ibi no.& de decur.l.curiales.et dic vt ibi.Dy.

1 ☞Gradatim ad honores ascendi debet.

[a] Ut gradati. Concordat huic.l. ter.in.c.legim⁹.xciij.dis. et in.c.si officia.lix.distin. in glo.

1 Ut gradatim. [a] Sepe allegat ꝙ gradatim ad honores † d3 ascendi ad hoc.lix.di.p to.vbi habes qđ iuris sit si p̄termisso minori ordine ascēdat ad maiorē & vtrūq qs sine minorib⁹ ordinibus possit fieri p̄sbyter vel eps habet xl.di.sicut virū p Archi.& vide extra de clerico p saltū p̄moto p totū & p Gof.& Hosti.in summa & p speculatorē.c.ti.& de hoc p Card.in p̄hemio lib.vj.& dixi.C.ad le.iul.ambit⁹ sup rubrica ꝙ videas & bn̄ in glo.ff.de neg.gest.l.q vtiliter in p̄n.& cōcor.ad p̄n.hui⁹.l.xciij.di.legim⁹.p̄us enī d3 eē discipulus ꝙ magister extra de electiōe cū in magistrū.In glo.j.ibi qđ est.j. vel dic dicto.i.decreto electōis.Ol.in fi.vel hic loqtur de gradib⁹ honorū ibi no.de p̄sonis honorādor.Et ad hoc bn̄ facit qđ dr̄ qui enī repēte & nō gradatim velit ad maiora puenire omissis gradibus & ordinib⁹ debitis cito cadet & diruet.xlviij.dist.c. sicut neophitus. Itē ille q est in maiori dignitate nō d3 eligi ad maiorē:sed ecōtra.C.de dignitatib⁹.l.dignitas.lib.x.qđ facit ꝯtra illos q habuerūt regimina magna & et nobiliū ciuitatū postea acceptāt inferiora & minora regimina & p hoc.j.e.l.honor.§.gerendor.&.C.de ꝯsul.l.neminē.li.xij. & de suscep.& archar.l.vlt. Itē nullus pōt fieri patrici⁹ p̄ncipis nisi prius habuerit aliū honorē.C.de decur.l.fi.li.x.Itē si aliqs p̄sbyter impetrauit in aliqua ecclesia vbi sunt p̄bēde sacerdotales & nō sacerdotales nō pōt obtinere nisi sacerdotalē p̄bēdā ne descēdere videatur de quo dic optime vt no.p Card.extra de rescriptis.c.cū aliq̄bus li.vj.& p Archi.de p̄bēdis.c.si p clericis pauperib⁹ eodē lib.S3 qđ si aliqs eps de licētia pape renūciauit ep̄atui & intrauit monasteriū nūquid poterit eē abbas ipius monasterij videtur ꝙ nō p iura p̄dicta.¶Sed dic ꝯ q2 et plebanus pōt fieri postꝙ renūciauit extra de renūciatiōe.c. ad supplicationē xvj.q.j.si quotiēs & .c.in parrochia & no.expsse.vij.q.j.hoc neq̄ ꝙ.Itē no.qđ eligendū est ad hono. qui approbatus ex fide et dignus ex sua industria vt.C.de p̄ncipibus agentib⁹ in rebus l.ex agentibus.lib.xij.et ibi de hoc per Odo.

1 ☞Statuta interpretationem recipere debent.
2 Statuta quis interpretabitur.

Et si lege. Iste.§.allegatur p expresso casu qđ sta-
1 tuta † recipiāt interpretationē l3 aliq antiqui doctores contrarium dixerunt allegātes p se qđ statuta sunt stricti iuris quod pt3 q2 ex eis oritur conditio ex lege vt.ff. de condi.ex leg.l.j.que est stricti iuris cum nō sit numerata inter bone fidei que numerantur insti.de act.§.actionum & quia a verbis nō vr̄ recedēdum.ff.de leg.iij.ille aut ille.§.j.&.l.nō aliter & de exercito.l.j.§.si is q nauē.v.igitur in re dubia & p hoc ff.de v.ob.l.qcqd astringēde & .l.si qs arbitratu.& .ff.quir a qb⁹ l.p̄sperit.¶S3 ꝯtrium est verū vt dixi p istū.§.& in ꝯcor.hic in glo.allegatis & hoc tenet hic Ja.de are.& Dy.& l3 ꝯtriū videatur innuere.j.de v.sig.l.j.& recipiūt interp̄tationē rōnabilē & scđm formā iuris cōis vt.ff.e.l.in rescripto in p̄n.& ita tenet Inno.extra de rescriptis.c.cām & vr̄ exp̄ssum extra de ꝯsuetudine.c.cū dilectus & ibi in gl.q incipit similē interp̄tationē:& qđ recipiāt interp̄tationē vr̄ etiā expressum.C.de noxa.l.ij.et ibi de h no.& dixi al's multe absurditates sequerētur si vt a statuto caueretur qđ occidēs moriatur sicut cōiter est in ciuitatibus iā sequeretur ꝙ hoc statuto puniret infans furiosus et casu occidens vel ad sui defensionē ꝙ est absurdissimū et ꝯ iura.§.nec ob.ꝙ statuta sint stricti iuris q2 multa q̄ stricti iuris sunt interpretationē recipiūt vt pt3 in mutuo vt.ff.si cer.petat.l.cū qđ & in stipulatiōe.j.de reg.iur.l.semp in stipulationib⁹ et in sn̄ia iudic. vbi interp̄tatur pena fore inserta l3 nō sit.ff.ad turpil.l.j.§.sin autē.&.C.de his qui no.infa.l.si te & v̄ba edicti pretoris.ff.de nego.gest.l.iij.§.hec v̄ba cū multis si. & ad ꝯfirmationē predictorū faciūt.ff.de albo scribē.l.j.in fi.de publicanis.l.totā.§.fi.de electiōe cām q̄ et de v.sig.c.abbate in fi.Ja.de are.in suis qōnibus statutor dicit ꝙ statuta recipiūt interp̄tationē et determinationē si fiat p aliud statutū sicut vna lex determinat per aliā.ff.de dolo.l.arbitrio de rei vē.d.l.q restituere et de testi.l. quesitū nō aūt marsupialiter d3 fieri interpretatio vt.d.l.ij.C. de noxa.ibi enī p.l.municipalē saltui data erat.l. vt si q arbores cederēt tātū solueret scđ3 eos q dicebāt ꝙ statutū nō reciperet interpretationē ad hāc penā teneret seruus sicut & liber sed hoc nō est verū p aliā.l.q̄ dicit ꝙ seruus nō pōt dn̄m dānificare nec obligare ꝙ vt dicit eū p noxa.ff.de eo p quē factum erit.l.ij.vnde interpretat legē municipalē saltui datā vt in liberis locū habeat indistincte in seruis nō precise: s3 ita demū si dn̄s non sit paratus dare p noxa & sic apparet indubitāter statutū interp̄tationē recipere nec ob.qđ statuta sint iurata p p̄tātes q2 et ip̄m iuramētū recipit interp̄tationē.ff.de operis liberto.l.si libert⁹ & q satis.co.l.fi.&.C.d nō numera pec.l.fi.in q̄ libet enī sacramēto &c.vt.ff.de le.j.l.si qs inquilinos.§.fi.Preterea nō fit ꝯ sacramentū esto ꝙ nō seruent v̄ba dūmō seruet mēs q̄ seruat p interp̄tationē benignā vt.j.de reg.iur.l. benignius & de iurepatro.l.adigere.§.quāuis nā etiā magistratus iurabāt se iudicaturos scđm iura vt in auf.iusiurā.qđ prestat ab his q administrāt susci.& tn̄ determinabāt & interp̄tabant vnā.l.p aliā vt.l.q̄ sitū.ff.de testi.& seruare debebāt potius mētem ꝙ verba vt.C.de legibus.l. non dubium et hec vera sunt

vbi mens statuti esset obscura et pōt colligi ex alio statuto vel
lege. ¶ Si vero est clara ⁊ aperta mens statuti tunc illa seruā
da est nec est admittēda interpretatio.C. de liberis preteritis.
l.ij.⁊.s̄.de leg.iij.l.ille aut ille.§.cū in verbis cum si. Si autem
mēs est obscura nec pōt haberi p aliud statutū vel legē tūc sta
bitur verbis statuti vt.d.l.j.s̄.de exercito.v̄.igitur in re dubia
Sed nūquid poterit tūc interpretari rn̄.sic ar.C. de legibus.l.
j.l.cum de nouo.O dof.etiā tenet id qd̄ recipiūt interpretatio-
nem Gui.de suz.idē tenet in suis qōnibus statutoꝝ pma car-
ta v̄.sed nūquid statuta certaꝝ ⁊ v̄.se. ¶ Quis aūt interpreta
2 bitur ipsa statuta † qdā q statutarij ar.s̄.de testamētis.l. he-
redes de p̄to.stip.l.in pretoris.de reg.iur.l. in ambiguis. Sed
melius est q ꝯsiliū ar.C.de legibus.l.humanū in aut.de rap.
mulierum in p̄nc. de defen.ciuita.§.interim.j.de v̄b.sig.l.lege
de reg.iur.neratius ⁊ ex̄ de snīa excō.c.inter cetera de hoc etiā
no.p Gui.de suz.vbi.s̄.⁊ de vtraqꝫ qōne.s.vtrū recipiāt inter
pretationē ⁊ p quos debeāt īterpretari vide plene p Gādinū
titulo de obseruātijs statutoꝝ v̄.est etiā querere v̄.sequētibus
et de hoc etiā dixi.C.de seruis fugi.l.qcūqꝫ v̄.item q̄runt Odo.
cy.⁊ alij ⁊ plenissime.j.de reg.iur.l.qui dolo desijt possidere et
s̄.de publicanis.l.cessat. ¶ Et in meis qōnibus statutoꝝ pri-
ma parte qōne.ix.⁊ sequētibus. Ibi si idonei sint.concor.s̄.de
iureiur.l.tutor.§.prodigus. ¶ In glo.puta seniores in fin.so.
non est contra immo.concor.qr hic ⁊ ibi vtilitas reipublice spe
ctatur diuerso respectu.

Quotiens. Ibi immunitas.i.puilegiū p qd̄ imu-
nitas ꝯcedit. ¶ Reprobari in gl.si cā
reprobādi in fi.⁊ de hoc in speculo de arbitris.§. sequit in p̄n.

Cui muneris. Ibi vacatio.i.cui remit
titur necessitas subeū-
di munera publica p puilegiū.Dy. Ibi qr id.s.fieri
magistratū.Dy. Ibi cetera oīa.s.patrimonialia vel
personalia munera.Dy. Ibi ad tēpus nam ab ordinarijs tē-
poralib⁹ non excusatur propterea.Dy. Ibi ab huiusmodi p-
sona. Cui remissa sunt onera publica.Dy.

Vacatio. Ibi item p.i.Dy.in fi.i.ad eos q
ex linea masculina descendūt nō
si ex feminina vt.j.de iur.immunitatis.l.j.§.vlti.ibi
sed generi ⁊c.Dy.

Honor. In v̄.viarū munitōes.i.collecte q̄ p
viarū munitionibus imponūt.Dy.
¶ De hominibus ibi psona.i.inhabilitas persone
Dy. Ibi iniūcto muneri concor.insti.de excusa.tu-
to.§.fi.propter paupertatem.Dy.

1 ☞ Filius magis tenetur obedire patrie q̄ patri.

Plebei. Ibi cogi nō debeat aliud in his qui patre no
lente decuriones creant vt.s̄. ad municipa-
1 lis.l.ij. ¶ Et no.ex fi.hui⁹.§.expressum q filius † magis tene
tur obedire patrie q̄ patri.Dy.

Gerendorum. In glo.in fi.so.vt ibi vel vt no.
s̄.e.l.vt gradatim in princ.ad
qd̄ facit.s̄.e.l.rescripto in prin.Oldra.

Si alij. In glo.vltima in fi.sed so.vt ibi.Oldra.

Et si filium. Ibi voluit nō tn̄ pfessus ē
sit in vltima volūtate vel ī
ter viuos se velle alioꝝ honoꝝ onera substinere tūc
eñ illud eēt vt.s̄.fa.hercis.l.si filia.§.idē scribit⁊.§.
neratius ⁊ no.in.l.vnica.C.de piculo successoꝝ parētū.li.x.ol.
Ibi filijs alteri⁹.Ol. In gl.marie vel expone cū p quāuis ⁊ sic
videbat rō in ꝯriū.s.q fili⁹ astringat cū habeat bona patris.

Extimationem. Pone casuz.j.
de pollicita.l. i-
peratores in p̄n.⁊ de leg.iij.l.fideicōmis.§.fi.Oldr.
¶ Qui p honore sibi decernēdo.Dy. In glo.im-
mo ⁊ si non cepit ibi so.subaudi onera.Oldra. ¶ Defensionē
vt esse magistratus vel sindicus vt patet.j.l.fi.§. defensores.
Dy.⁊ facit.s̄.e.l.honor.§.fi.

Sponte. §.j.est ar.q si pater ꝯcessit vel ius
sit filio vt audiat iura vel fiat mi-
les q pr̄ teneat ministrare expēsas ad idē.s̄.e.l.iij.ī
fi.vbi de hoc tetigi sz forte nō est idē in publico mu-
nere vel honore q respicit publicā vtilitatē ⁊ id̄ fauore publi-
ce vtilitati pater consentiens tenetur secus ergo in
militia priuata vel audiens leges.

Munerum. Pro declaratione toti⁹ hu-
ius.l.vide qd̄ notaui sup ru-
brica ibi q̄situ pbat g p hāc litterā q pōt aliqs cogi esse colle
ctor pecunie ciuitatꝫ lz de h̄ fuerit dubitatū ⁊ p h̄.j.e.l.§.āno-
na.Dy. Myrenarce. Ibi reficiēdas vias.i.refici faciēdas.Ol.
Itē epi notabilis ē iste.§.in gl.h̄ posita p q̄s determinat illud
de q̊ sepe vidi dubitari.s.nūqd potestates possint cogere ven-
dentes bladū vel alia victualia dare certo precio hic eñ exp̄s-
sum est q sic ⁊ est etiā expressum in vsibus feudoꝝ de pace te-
nēda.§.post natale sancte marie ⁊ facit.s̄.ad municip.l.si qs a
plurib⁹.§.j.cū ꝯcor.ibi in glo.notatis al's ē.l.⁊ incipit nō debē
⁊ de hoc dixi.C.de epali audi.l.j.⁊.j.de nundinis.l.ij.

Defensores. Iste.§.vr̄ expresse ꝯdicere glo.q̄ ē
s̄.qd̄ cuiusqꝫ vniuersi.l.j.§.j.⁊.l.itē
eoꝝ.§.sed hodie.Sed nō est ꝯ qr hic loquitur de actore vt ptz
ex copulatiua ⁊ qui ⁊c.⁊ dicitur hic in glo.Dy.

a **Iudicandi.** [a] Iste.§. bene pbat qd̄ qs cogit iu- a ¶ Iudican
dicare d̄ quo dixi plene.s̄.e.l.si quis di. Adde ad
mgr̄atus⁊.C.de aduoca.diuer.iudi.l.sancim⁹.⁊.s̄.de iudi.l.vē húc tex. bar.
ditor.§.iudices ⁊ p ꝯn̄s ꝯsiliū dare vt dixi.d.l. si qs mgr̄atus. in.l.emptor.
Sed an datū teneat seq vr̄ q sic.lxxiiij.di.c.j.⁊ ibi in glo.⁊ de §.j.j.de va-
hoc vide qd̄ plene notaui.C. de legib⁹.l.humanū ⁊ de hac ma ca.mune.
teria satis no.in speculo de reqsitione ꝯsilij. Sz nūquid ptās
possit hr̄e ꝯsiliū collegij ciuitatꝫ inuitis partibus nec possint
allegare suspitiōez dixi.s̄.de custo.reoꝝ.l.custodias. In gl.sic
C.in fi.Sed ibi loqtur in arbitrio hic in iudice delegato vel or-
dinario vt ibi no.vt.d.l.sancim⁹.Ol.vel s̄m Ia.de bel. Ibi re
gulare hic causale.vel ibi puatū h̄ publicū est officiū ⁊ ē spāle
fauore reipublice.sic.s̄.e.l.si quis magistratus. Iaco.

Sternere. Etiam subaudi ⁊ hr̄e salariū de pu-
blico vt.s̄.e.l.j.§.j.Dy. In glo.qui pre
bent vasa hec glo.est cōmuniter hic assignata super verbo su
scipiendis ⁊ male sz debet esse signata.j.§.susceptores al's cre
do quod falsa esset.

Patrimoniorum. In v̄. susceptores hic
dz esse signata glo.q̄ ē
signata.s̄.§.pxi.sup v̄bo susceptoris ⁊ incipit qui p̄bent vasa
vt ibi dixi ibi possessoribus p ꝯsequētiā. Ia. Ibi patrimonijs
pncipaliter. Ia. Ibi equi horum prestatio necessaria est p cur
su publico siue imperiali exercitu. Iac. Ibi hic igit al's hmōi
igitur obsequia.s.haberi eorū īposita p his q̄ ibi hn̄t Ia. Ibi
eiusmodi agnoscere p eo q ibi hn̄t in pecunia vel noībus lz p
prie quo ad noīa nō indicant possessionibus. Ia. In glo.ergo
nec clericus. No.glo.istā ⁊ dic vt plenius notaui.s̄.e.sup rubri
ca.ver.interdum quis excusatur ratione ecclesiastice sanctita
tis. Ibi a lege humana est vt.viij.di.c.quo iure.

Preterea. Ibi possessionis. Secūdario tn̄ si ponā
tur psone pter res. Iaco.qd si ciuitas
nō hz puilegiū de quo loquit iste.§.sed facit statutū vel impo
sitionē qd̄ quilibet soluat tātū p possessionibus suis in ei⁹ di-
strictu querit nūquid valeat vr̄ q nō a ꝯrio sensu huius.§.et
p hoc.C.de supindicto.l.j.de excu.munerū.l. placet ⁊ not.j.de
censi.l.forma.§.si v̄o quis agrū in fi.glo.Oldra.nam tales col
lectas imponere est ius regale vt in vsibus feudorum que sint
regalia de hoc plenissime dixi.s̄. super rubrica ver.est ⁊ aliud
patrimoniale munus ⁊ ver.sequentibus.

1 ☞ Ratio per disputatiōis pugnā vinci dicitur.
2 Questio scrupulosa indiget repetitione.

Mixta. Ibi notādo ⁊ disputādo. Sepe allegat text⁹
iste q notabilis est ad ꝯcor.augustinus dicēs
1 rō † viuit per disputatiōis pugnā.xxij.di.vides ⁊ qd̄ dr̄ q ve
ritas sepius examinata splēdescit in lucē.xxxv.q.ix.c.graue et
hoc idē facit repetita lectio vt in p̄ma ꝯstitutione.C.⁊ pleniore
tractatu habito melior exitus inuentus est.C. de iur.delibe.l.
fi.§.vlti.⁊ id̄ in causis fiūt oppositiōes ⁊ disputatiōes vt veri-
tas inueniat.s̄.de leg.iij.l.offidius.v̄bosa tn̄ disputatio repro-
bat insti.qd̄ cū eo circa p̄n.⁊ q diligēter factū examināt nō fa-
cile ad culpā veniūt in aut.vt defuncti seu funera in p̄n.col.vj
et difficilis qd̄ lōgiorē exigit disputationē.j.q.⁊.c. vētū est nec
eñ ad veritatē pōt pueniri nisi diligēter examinet factū ⁊ cir-
cūstātie facti.xxxv.q.vlti.c.occidit. ¶ Itē scrupulosa ⁊ dubia
2 questio † repetitiōe indiget.s̄.de vulg.⁊ pupil. substi.l.fi.§.ti-
tius heres ⁊ ꝯcor.ad p̄dicta.s̄.de iurepatro.l.diu⁹.⁊.C. de trās
act.l.si pfundo. Itē quāto hō sup factis suis plus cogitat tā-
to cautior efficit in aut.vt immobilia aut nuptialis donatiōis
§.cū aūt in plurimo tpe ⁊ alibi legit q nō pōt qs decipi in iur̄
qd̄ frequēter legit in aut.quō opor.epos.§.deinde si nulla.ibi
fiscalia detrimēta resarciūt no.p ꝯsuetudine pgamēsi q cōsu
les villarū ⁊ locoꝝ q nō exegerūt tpe officij sui tallias ⁊ colle-
ctas

etas impositas tenētur resarcire de suo būt tñ regressuz ꝯ debitores vt. C. de exacto. tributo. l. missi opinatores ꝛ dixi. s̄. e. super rubrica. v̄. vlt. qꝛ parū eēt ibi defunctiōe. i. appellatiōe. ol.

Hec omnia munera. Ibi neqꝫ an credo. i. a necessitate vehēdi ꝛ forte littera dꝫ dicere a vehēdo vel forte est spēs cuiusdā muneris. Ibi excusare pn̄t. s. pfate ꝯcessiōes ꝛ hoc pbatur in sequētibus qꝛ nō sufficiebat vacatio gn̄alis ꝯcessa data est qbusdā spālis indulgētia. Ja. ¶ In glo. lꝫ ꝗ capitatio ibi ab alijs psonalibus. Si dicas ꝙ prester ꝓ capite aliqd in pecunia vel re tūc glo. vr̄ male dicere: nā tunc vr̄ esse onus reale sicut alia q̄ hic ponūtur in textu ꝛ hoc patꝫ ꝙ si aliqs soluit ꝓ capite in aliquo loco certaꝫ pecuniā si exeat locū nō tenet soluere. iiij. q. c. si qs obligatus p qd. c. determināt Inn. ꝛ Hosti. qd anglici q soluunt dn̄r. ix. ꝓ quolibet capite ecclesie romane nō sunt munere psonali sed reali astricti vt no. p eos ex̄ de postula. plator. c. vlti. ¶ Qꝛ facit ad qōnē qd gabella q̄ soluit in ciuitate ꝓ qualibet bucha sit pstatio realis ꝛ nō personalis et p hoc qꝛ iure isto clerici nō tenētur ad psonalia: sed ad patrimonialia tātum vt. s̄. e. l. §. patrimonior. C. de epis ꝛ cleri. l. de his ꝛ de sacrosan. eccl. l. placet v̄. postremō clerici aūt tenētur ad onus capitatiōis ꝗ ꝛc. vt. C. de epis ꝛ cleri. l. in ecclesijs ꝛ de sacro. ec. l. sacrosanc. Oldra.

¶ De vacatione ꝛ excusatiōe munerū. Rubrica.

Super rubrica. ¶ Uide ꝓ declaratione totius tituli qd notaui. s̄. ti. pri. sup rubrica. ver. nūc trāseamus ad mēbrū excusatiōis muner. Et dic ꝙ titulus iste tractat de causis excusa tionū sequēs vō de psonis q̄ excusationē ꝓponūt lꝫ glo. ibi alias differētias notet sup rubrica ꝛ male. Dy.

Omnis excusatio. Ibi equitate infringēte rigorē iurꝫ cōis oīs hoīes astringentis ad munera subeūda. Ol. ꝛ iō fauorabilior est excusatio tāꝙ eq̄ vt. C. de iudi. l. placuit. Ibi precedētibus aliqd. i. aliquā excusationis cām. Dy. Ibi ordinē ad officiū aliquē vocātē ꝫ legē ꝫ qn̄ ap. sit. l. j. §. solet ꝛ tps prefiniētē ꝫm. l. C. de ap. l. preses. ꝛ ibi no. Old. ꝛ vidi qd no. ꝛ dixi. C. de tpe ap. l. j. ꝛ ꝙ dixi. s̄. ti. pr. sup rubrica. v̄. est etiā notādū qd. predicta munera. ¶ Qui excusatiōe ibi appellare ꝛ cām excusationis ꝓbare in scda app. nec sufficit in p̄ma pbasse. Dy. ¶ Sꝫ ꝛ corā iudice est ꝓponēda talis excusatio vt. s̄. de excu. tuto. l. scire. §. multa ꝛ. §. scire. §. iste vr̄ ꝯrius multis legibꝰ ꝛ glo. hic eē dr̄ ꝙ acta p̄me cause etiā inter easdē psonas nō ꝓsunt in alia qd ptꝫ qꝛ hic p̄mo vocatus ad munus aliqd appellauit ꝛ cām ap. pbauit cum re publica deinde iterato eligit ad aliud munus ꝛ appellat ꝛ dr̄ ꝙ nō pōt ꝓbare excusa. ꝓ acta p̄me cause. ¶ Cōtra qd videt qd no. C. de edēdo. l. j. s̄. ap. quē vbi de hoc plenissime dixi ꝛ cōtradicit etiā huic. §. ꝓ eūdē modū. C. de arbi. l. penul. §. fi. de te stibus. l. fi. ꝛ de liberali cā. l. vlti. ¶ Circa hoc dic ꝙ sunt qdaꝫ que ipso cursu tpis mutātur ꝛ in his locū hꝫ iste. §. nā si iō me excusaui qꝛ pbaui me hr̄e tres tutelas vel numerū liberorum vel morbū ꝛ mō vocor ad aliā tutelā vel ad aliō munus ꝛ propono easdē excusatiōes ꝛ volo pbare ꝓ acta p̄me cause nō possum inter easdē psonas: ꝛ ita loquit hic qꝛ possibile est ꝙ hodie nō habeo ipsas tres tutelas: qꝛ finite sunt vel non habeo nūerū liberor vel liberatꝰ suꝫ a morbo ita qd illud qd ꝓbatū fuit ꝛ vbū erat in p̄ma cā necessario nō sequit eē verū in ista ꝛ ꝓ hoc. s̄. de excusa. tuto. l. spadonē. §. q absolutus ac si pbasse in p̄ma cā talia q̄ nō mutaret cursu tpis: ꝫ hērēt necessario ē vera in p̄ntivt qꝛ pbaui excusationē ꝓpter etatē maiorē: nam non potest quis maior etate effici minor tunc habēt locum cōtraria vnde primo casu non ꝓsunt scdo sic. Dy.

Qui in fraudem. Ibi ad colonos predior. s. fiscaliū q excusant vt in glo. no. ꝛ plene dixi. s̄. ti. pri. sup rubrica. v̄. interdū qs excusat qꝛ est ꝯductor. ¶ Quāuis facit ad qōnē vtrū due excusationes seu pbationes imperfecte puta per vnū testem ꝛ famam vel priuatā scripturā faciant vnā plenam. ¶ Et est hic ar. ꝙ nō ꝓ hoc. s̄. de excu. tuto. l. spadonē. §. qui vectigalia ꝛ pro hoc etiam est hic in glo. in solutione ꝯrij significati de leg. excusantur. §. amplius. s̄. de excusa. tuto. glo. tamen alibi tenet qd faciant plenam probationem cum aliquibus adminiculis inter uenientibus vt no. in glo. s̄. de excusa. tuto. l. ij. §. j. Dy. de hoc etiam not. xxiij. distin. quorundam et not. et plene dixi. C. qui numero tute. l. j.

Sextumdecimum. Ibi ꝛ si nihil subaudi hoc verū est ꝛ si nihil c. Dy. ¶ De minoribus ibi iusta etas no. qd iusta etas dr̄. xxv. annor de h̄ vide in alphabeto dictiōe etas ꝛ vide qd dixi. s̄. ti. pr. sup rub. v̄. interdū qs excusatur ꝓpter etatē. ¶ Numerus liberor no. qd dixi. s̄. ti. pri. sup rub. v̄. interdū excusat quis numero liberorū. ꝛ in summa triuꝫ libror codicis q numero liberor. lib. x. ꝛ q̄ iura loquētia de excusatiōe numero liberor. ꝛ glo. ꝛ docto. videntur manifeste discordare ad eor ꝯcordātiā laborabo cuꝫ correctione cuiusqꝫ. ¶ Et dico ꝙ numerus quinqꝫ liberoruꝫ excusat a psonalibus scdm omnes. C. qui numero liberorum. l. penul. ꝛ fi. lib. x. ꝛ no. e. ti. l. nepotes distinguēdo tñ tutelam ab alijs psonalibus: nā a tutele excusatione sufficiunt tres rome quattuor in italia qnqꝫ in ꝓuincia. C. qui nūero liberor. l. j. lib. quinto. ꝛ insti. de excu. tuto. in p̄n. ꝛ rō est qꝛ munus tutele licꝫ sit publicū autorita. est tñ vtilita. ꝓua. ꝛ ideo numerus minor excusa. ꝙ in alijs psonalibus publicis autoritate et vtilitate. Iste aūt numerus qnqꝫ libror nō excusat a patrimonialibꝰ vel mixtis scdm oēs vt no. d. l. neqꝫ. C. de muneri. patri. ꝛ no. ēt dicta. l. j. C. q numero liberor lib. x. ꝛ lib. qntor ꝓ hoc. s̄. de muneri. ꝛ ho. l. ꝛ qui originē. §. quāuis. Itē iste numerus qnqꝫ liberor non excusat ab honoribꝰ seu officijs publicis nec muneribus seu sumptibꝰ coherētibus ipsis honoribꝰ ꝛ ita loquit l. ij. §. numerꝰ de vaca. mu. ꝛ glo. j. ibi posita ꝛ. d. l. qui numero liberor lib. x. ꝫm vnā lecturā glo. ꝛ ꝓ hoc. l. in honoribꝰ ꝛ ibi in glo. j. e. ti. Item non excusat a muneribus que rei ꝓprie coherent de quibus loquitur. l. sunt numera cum glo. sua. j. eo. numerus vō duodecim libror si pater sit decurio excusat etiaꝫ a patrimonialibus vt. C. de decur. l. si quis decurio pater lib. x. ꝛ li. quinto. Si vō pater non sit decurio exigitur numerꝰ sedecim libror ꝫm cōmunē litterā in. l. semp. §. demonstratur. j. de iure immunitatis. i. interpretatiōe greci cum glo. sua licet alij habeāt in littera duodecim alij tredecim: ꝛ si habeat sedecim dici pōt qd hoc notat cōtingētia facti nō ministeriū iuris qꝛ sic erat de facto ꝙ ille sasinus cādidus de quo ibi loquitur habebat. xvj. liberos idē tñ si habuisset solū duodecim p dictā l. si quis decurio vel si denotet ministeriū iuris ibi loquitur in patre nō decurione vt predixi ꝛ. l. si quis decurio in patre decuriōe vbi sufficit minor numerus ꝓpter officiū hono. ꝛ labo. decurionatus ꝛ hoc credo verius alij voluerūt ꝙ a patrimonialibus nullus numerus excuset nisi esse supindictū p predictam. l. neqꝫ de muner. patrimo. lib. x. que loquitur indistincte ꝫ ab alijs muneribus bene excuset ꝛ hoc vr̄ innuere glo. q̄ est hic ꝛ. j. §. que patrimonior ꝛ. s̄. ti. pri. l. rescripto. §. fi. q incipit sciendū vidi tñ de facto seruari in pluribus ciuitatibꝰ qd numerus duodecim libror in decuriōe ꝛ sedecim in nō decurione excuset etiā a patrimonialibus ꝛ sic iura predicta ad ꝯcordiam reducūt q̄ videtur mirabiliter discordare. Ibi septuagita annor. s. numerus. Ibi sed a muneribus tantū. s. psonalibꝰ ad qd vide. C. de muneri. patrimo. super rubri. ꝛ. l. j. ꝛ. C. de decur. l. si quis decurio pater septuagenarius eē semp paratus est ad mortē. lxxxvj. di. c. multa nequitia ꝛ. xiij. q. ij. illud.

Adoptiui filij. In glo. ibi. l. cū quidā. sed hic licꝫ sit odiū ex vna parte est tñ fauor ex altera. s. reipublice vt. s̄. e. l. j. §. j. Ol. ¶ Uel dicvt no. per Dy. ꝛ alios ex̄ de reg. iur. c. odia. lib. vj. ꝛ no. p Jac. de bel. plene. s̄. de his qui no. infa. l. ij. §. exercitū in solutiōibus ꝯrior nō solutor ꝛ facit qd notaui. C. de interdicto matrimonio inter tuto. ꝛ pupillū. l. vlti. ¶ Qui ad munera. cōcor. in aut. vt hi q oblig. se habere ꝓhibēt res minor. §. vt aūt non demus ꝛ qd subijcit postea dic. i. ap. pendēte nulla post electionem.

Quesita. Sanctio ibi ꝛ alij constituat hic est euidēs ar. ꝙ si aliquis elegit ex sorte quam habuit aliquē officialem qui non potest vel non vult officium exercere ꝙ non possit iterato alium eligere: sed superior seu iudex eligere debeat vt ꝛ. s̄. quando ap. sit. l. j. §. solent: et quia functus est elector officio suo siue bene siue male vt. s̄. de re indic. l. iudex et de appellatiōe legata. l. apud aufidiū ꝛ de lega. ij. statu liberū. §. fi. ꝛ ꝙ seruatur in sentētijs seruatur in electionibus vt. s̄. quando ap. sit. l. j. §. ꝙ in sententijs. Sed in sentētijs nō posset vt. d. l. iudex ergo nec in electionibus. ¶ Quidā tamen distinguūt ꝛ forte non male aut electio tenuit sed electus officiū repudiauit aut a p̄nci. ipso iure non tenuit primo casu non possit iterum eligere et sic intelligantur iura ad hoc allegata. Scdo ponit arg. C. de excusa. l. accusatoribus quō et qn̄ iudex l. si vt ꝓponis ꝛ. s̄. de empt. lega. l. ij. Dy.

Corpus. Ibi consilio prudentis hic no. illud catonis cōsilio pollet cui vim natura negauit.

Ad qd facit qd nō ex̄ de voto ⁊ voti redēptione.c.ex multa circa mediū ⁊ no.C.qui morbo.l.j.lib.x.Oldr.Ibi q̄ tm̄ corpore.i.corporali onere.Dy.⁊ sic no.qd debilitas corporis nō excusat quē a 𝔠sulēdo ciuitati sue qd est notādū⁊ memorie cōmēdandū ⁊ est exp̄ssum qd iudices seu aduocati ciuitatū cogi possint exhiberi 𝔠siliū in causis ciuitatis sue de quo dixi.s.tit.pri.l.fi.§.iudicādi.⁊.l.si qs magistratus etiā si imbecillitatē corporis patiantur ⁊ pōt esse rō:q2 istud p̄ncipalius 𝔠sistit in aīe labore q̄ corporis vt.s.ti.pri.l.j.§.j.⁊.l.fi.circa p̄n.nā plerūq3 leuiter ⁊ sine magno labore corporis pōt dari magnū ⁊ vtile 𝔠siliū vt.s.de captiuis ⁊ postli.reuersis.l.postliminiū.§.j.⁊ ita est fortiter 𝔠 illos qui p̄pter leuē imbecillitatē corporis se excusant a 𝔠silijs reipu.p eoꝝ tm̄ excusatione posset adduci.s.ti.prox.l.fi.§.camellasia al's camellarij s3 ibi loquitur de munere qd magis consistit in corporis labore q̄ animi ⁊ qd propter imbecillitatem corporis exarcere non poterat.

Qui pueros. Ibi sed ne cui eoꝝ.s.docentiū primas litteras qd verū est nisi essent p̄fessi:q2 tūc gaudent de qua habet.C.de p̄fesso.⁊ magistris.l.medicos ⁊ collige ex hoc.§.qd grauatis i collectis vltra vires ad hoc.s.ti.pri.l.⁊ qui originē.§.preses.C.de cēsibus.l.qui se grauatos et de officio prefecti p̄torio orientis.l.si quos vbi de hoc dixi.s.ti.pri.super rubrica v̄.vn̄ p singulas ciuitates:sed v̄r qd p viā ap.debeat subueniri vt.j.e.l.his honorē.§.auctis ⁊.C.de vaca.mune.publici.l.j.lib.x.⁊ dixi sup ti.pri.sup rubri.v̄.est etiā notādū qd predicta munera et pro hoc.s.e.l.j.§.j.sed forte illa iura possent intelligi qn̄ a toto munere p̄cedunt excusa.vt tūc opus sit appellare.Si aūt p̄tendūt solū se grauatos vltra vires tūc etiā sine ap.iudic.officio eis subueniri possit p iura predicta.Itē facit iste.§.qd rustici seu in ruribus habitātes nō cōpellātur ad aliqua onera aliter q̄ ciues:sed 𝔠 videt̄ C.vt rusticani ad nullū obsequiū deuocētur.l.j.⁊ de capitatione ciuiū eximēda.l.j.s3 pre alijs.l.vt rusticani ⁊c.videt̄ etiā posse adduci in fauorē rusticoꝝ:nā l3 ibi teneāt̄ ad capitationem soluēdā ad quā ciues nō tenētur ad alia onera vt ibi d̄r.Ite3 v̄r qd rusticus vel vrbanus non discernat̄ loco s3 gēte vt.j.de ver.sig.l.vrbana familia ⁊.s.de leg.iij.l.seruis vrbanis.

Si quinques. Ibi muneris publici.s.personalis ⁊ etiā honoris vt.j.e.l.eos.§.j.Ja.Ibi qd.i.quia Oldra.

Tempus vacationis. ¶ Ibi numerādum in preiudicium eius qui abfuit.Dy.Ibi ei cedere.i.ad eius preiudicium.Dy.

Decurionatus. Ibi tribuēdā pretextu cause q̄ suberat eo tēpore quo fuit creatus decurio.Dy.

b **Si qui.** Ibi ad ea.s.munera patrimōialia vel personalia.

d **Decurionatus.** Ibi tribuendā pretextu cause que sub erat eo tempre quo fuit creatus non est.

In honoribus delatis. ¶ Quibus patrimonij onus est admixtum vt no.s.e.l.ij.§.numerus.Dy.fm vnū intellectū.Ja.ibi sacerdotiu3 l3 sit patrimoniale.Dy.⁊ Ja.¶ No.alios ibi exercent per semetipsos vt.s.de excu.tuto.l.vlti.Oldra.

1 ¶ Pecunia an debuit per philosophos contēni.
2 Imperator marcus fuit philosophus.
3 Studentes in legibus dicuntur veri philosophi.

Philosophis. Pro declaratiōe huius.§.vid qd plene dixi.s.ti.pri.sup rub.v̄.interdū excusat̄ qs rōne p̄fessionis ⁊ qd subijcit 𝔠tēdētib⁹.i.disputātib⁹.Dy.⁊ qd dicit fictā dic qd fingit ⁊ non est pubes q auarus est ⁊ hāc fictionē auaricia detegit vt.C.de mune.patrimo.l.p̄fessio.Ja.vere g̃ philosophātes 𝔠tēnūt pecuniā vt hic dī sic ⁊ rustici pecuniā optare nō audēt vt.C.de agricol.⁊ cēsiti.l.dn̄i p̄dioꝝ.⁊ ad hūc.§.etiā 𝔠cor.C.de p̄fesso.⁊ medi.l.medicos.lib.x.in aut.de 𝔠sul.§.spargere.xij.q.ij.glia epi.Sed v̄r
1 qd etiā per phos pecunia † nō sit 𝔠tēnenda q2 deus nō cōtēpsit pecuniā.xij.q.j.c.exemplū ⁊ no.xxx.dist.c.hic scripsimus.
2 Itē not.qd imperator † marcus fuit philosophus in aut.de
3 nup.§.est quoq3.Itē studētes † in legib⁹ dicūtur verā philosophiā āplecti vt.s.de iusti.⁊ iur.l.j.vltra.p̄n.⁊ vide gl.ibi positā que de hac philosophia loquitur alibi tm̄ videtur dicere rn̄.qd quis non efficitur sagacior nec sapientior ex eo qd sit libe

ralibus studijs eruditus vt.s.de edil.edic.l.fi.in fi.

His honoribus. Ibi nulla p̄uilegia.Quib⁹ simpliciter 𝔠cedat̄ vacatio:nā p speciale p̄uilegiū concedi pōt vacatio etiā de his vt p̄t3 in.l.medicos.C.de professoribus ⁊ medicis ⁊ no.s.e.l.in honoribus.§.philosophis in glo.de qua plene dixi.s.ti.pr.super rubrica.ver.nunc transeamus ad membrum excusationis.

Corpus. Id est collegiū aliquorum p̄positorum ad mensurandū frumentum.Dy.

Auctis post appellationem. Quia paupes erāt tp̄e appellatiōis.Dy.In glo aliq in fi.so.fauor reipublice tollit 𝔠riū vt ar.s.de excu.tuto.l.excusant̄.§.oportet.Dy.Vel dic qd hic in casu 𝔠uerso loq̄r qd intellige fm qd habes.j.e.l.penl.§.si post.Ol.vel fz Ja.de bel.futurū tp̄s spectat̄ p vtilitate reipu.s3 nō ex̄ qd in idē recidit cū p̄ma Ja.

Sunt munera. Ibi rei p̄pe si ita habeas in l'ra est 𝔠 gl.q̄ est.C.de sacrosan.ec.l.neminē angāt.q̄ exponit angaria 𝔠sistere in opera p̄sonali.¶ Sed alij hic h̄nt in l'ra reipublice:⁊ tūc nihil facit 𝔠 dictā glo.Dy.Ibi priuilegiū nō sp̄aliter de hoc 𝔠cessum:s3 solū immunitatē gn̄al'r tribuens.Dy.Ibi nā nec huius.s.recipiendi hospitis.Dy.Ibi 𝔠cessum est.i.excusationē h̄nt durāte officio in fi.s.rei sine patrimo.coherētia.Dy.⁊ facit ista l'ra qd si q h̄nt licētiā portādi arma et potestas faciat p̄clamari qd nullus portet arma qd ipsi h̄ntes licētiā impune possint nō obstāte tali p̄clamatione gn̄ali.q2 gn̄i p speciē derogat̄ vt.j.de reg.iur.l.in toto ⁊ ex̄.e.c.generi cum ibi notatis per Dy.⁊ alios.opus est ergo qd si potestas velit qd ipsi non portent qd in p̄clamatione dicat non obstante aliqua licentia alicui concessa.

Legato. §.j.in fi.i.excusationē h̄nt durante tm̄ officio al's erit 𝔠.C.de legationibus.l.vniuersi lib.x.Dy.Rector ibi nō posset ad iudicādū.s.de cā cognoscere ⁊ p 𝔠ns nec iudicare.Dy.Ibi se excusaturā etiā p̄petuo ⁊ ex cā superueniēte si superueniens cā erat p̄petua.Dy.Ibi sacerdotiū hic est ar.p qōne si laicus factus est sacerdos vel clericus corā quo iudice debeat cōueniri:nā hic v̄r qd corā ecclesiastico posset etiā dici qd facit 𝔠tra.s.qd corā seculari:q2 hic d̄r qd excusat̄ ergo de excusatiōe v̄r debere cognoscere iudex secularis de hoc dixi.s.de bonis dāna.l.fi.§.ex bonis.Duo genera hoc vult dicere aut erat aliquis miles ⁊ tūc h3 p̄uilegiū ⁊ plenū nec possit euitare munera ⁊ honores aut impetrat qs vacationem publici muneris:⁊ tūc euitat tātū p̄sonalia nō honores.Aut nullū p̄uilegiū pretēdit ⁊ tūc inuitus ad oīa cogit̄.Dy.de quo vide qd dixi.s.ti.pri.sup rubri.v̄.s3 circa hoc plenius distinguit.Ibi militie datur certe ⁊ specificate quo casu a munerib⁹ p̄sonalibus⁊ honoribus excusat̄.Ja.Ibi vacatiōe accepint q̄ casu a muneribus tm̄ nō ab honorib⁹ excusant̄.Dy.Ibi nō h3 excusationē:q2 nec est miles nec h3 p̄uilegiū imunitat3.Dy.ibi iudicario cogit̄.q.d.nedū alia publica munera subire.Dy.Si post cā3 actā.i.ceptā qd sit lite 𝔠t.Dy.et iste.§.sepe allegat̄ p̄mo p deteriatiōe qōnis quā notat gl.j.de var.cognitio.l.j.§.fi.i gl.vlt.⁊.s3 qd si ad aduētat⁹.Itē allegat̄ qd vnico actu 𝔠rio perdit̄ p̄uilegiū de quo hic no.in glo.⁊ ex̄ de 𝔠sti.c.cū accessissent in glo.ord.⁊ p 𝔠post.et Inn.⁊ p eūdē ex̄ de p̄uile.c.accedētib⁹ ⁊ p hoc.C.de iur.dn̄ij impetrādo.l.ij.vbi de hoc ⁊ plene dixi.C.de excu.tuto.l.voluntarie ⁊ de diuersis rescriptis.l.falso.Itē allegat̄ qd si aduocatus sit absens qd debeat expectari si cito reuersur⁹ sit ibi si cu3 captiōe.i.dāno.Dy.Ibi cognouerit.i.cognoscere ceperit.Dy.In glo.no.qd ipso facto in fi.s3 fauor publicus tollit diuersitatē vt.s.de excu.tuto.l.excusant̄.§.oportet.Dy.vel so.vt ibi q2 illa scōm istā vel in susceptis p̄iudicat vt hic s3 nō in alijs vt ibi no.Ja.⁊ facit qd no.j.ti.pri.l.ij.in glo.sed si ille.

¶ De iure immunitatis. Rubrica.

1 ¶ Negociās p̄ncipal'r p cōmō suo non gaudet imunitate.
2 Immunitas 𝔠cessa rōne officij finito officio finitur.
3 Immunitas data scholaribus an p̄sit scriptoribus.

Super rubrica. In glos.ipsius rubrice i fi.vel dic verius vt dixi.s.ti.pri.sup rubri.¶ Qui
1 negociātur † p̄ncipal'r p cōmō suo nō habent immunitatē.j.e.l.j.in p̄uilegijs ⁊ penis datis alicui ⁊ posteris qui 𝔠tineātur ap.posteroꝝ.e.l.§.j

e.l.§.j.an possit quis fieri ciuis cū pacto ꝙ nō teneaṫ ad colle-
ctas ⁊ an teneaṫ ad impositas ꝓpter guerrā.ĩ.e.l.ij. impube-
res ꝓhibenṫ ab honorib⁹.e.l.§.impuberes maiores.lxx.ānis a
tutelis ⁊ alijs munerib⁹ excusanṫ.ĩ.e.l. maiores an immunita
tes trāseant ad heredes.ĩ.ea.l.immunitates de reuerētia ha-
bēda senectuti pulchra.ĩ.e.l.semp.De excusatiōe ꝓpter nume
2 rū liberoꝝ ea.l.§.demonstratio. Qꝫ immunitas † ꝯcessa rōne
officij finito officio finiaṫ ea.l.§.negociatores.An immunitas
data patri ꝓsit vxori filijs ⁊ familiarib⁹ eadē.l.§.immunitate
3 plene ⁊ an data scholaribus † ꝓsit scriptorib⁹ ⁊ famil. et an
data ecclesie ꝓsit colonis ⁊ famulis ecclesiaꝝ.Qꝫ scholares
non habētes libros vel scripti in matriculis artiū nō gaudeāt
priuilegijs artium vel scholariū nisi arte ea.l.§.lꝫ de excus.cō
ductorum vectigalium eadē.l.§.conductores.

Qui ob hoc princi. Istud cū gl. facit ꝙ mercatores q pānos cōducūt de vltra mōtes nō debēt immunitatē hr̄e cū ꝑncipal'r ꝓ suo cōmodo faciāt lꝫ scd̄ario versetur vtilitas publica.Dy.

Personis. In fi.idē est etiā in penarū impositione siue ꝑ sniāz siue a iure imponaṫ alicui ⁊ posteris suis vt eẋ de penis.c.vbicūqꝫ li.vj.cū ibi notatꝫ ꝑ oēs ⁊ de hereti.c.statu scd̄o ea.l.in glo.facit.ĩ.ibi quo ad alia dicēdū ꝙ hic est spāle fauore publice vtilitatis ne in muni.extēdaṫ immunitas.Dy.⁊ ꝓ hoc facit glo.s̃.de leg.ij.l. si ita scriptū in ꝑn.vel dicēdū ꝙ cū daṫ generi ⁊ posteris vt hic vr̄ esse datū familie nā posteritas referṫ ad verbuꝫ familie ⁊ familia ꝯsistit in his q ꝑ masculinū sexū ꝓcedūt nō per femininū vt insti.qui.modis ius pat.ptātis soluiṫ.§.fi.⁊ de pr̄ia ptāte.§.fi.⁊ vide qō notaui.s̃.so.ma.l.maritū ⁊ plenius de ꝯsti.ꝑn.l.fi.

Si qui. Al's hi qui facit.l.ista ad qōnē qdā mutinēsis receptus fuit in ciuē bonoñ.eo pacto ꝙ nō solueret collectas ꝯtingit collectas imponi rōe guerre q̄ tūc nō erat an teneatur soluere videṫ hic ex muneris ⁊.s̃.de mune.⁊ hono.l.cui muneris.ij.rñ. ¶ Sꝫ dic ꝙ teneṫ q̄ꝛ videṫ excusari ab his tm̄ que ex volūtate eẋ ordinē imponūtur ⁊ ita loquūtur ꝯ̃ria sꝫ si ex necessitate nō vr̄ excusari vt.C.vt in cōpatiōe specierū nemini se liceat excusare.l.j.lib.x.ibi dicit certus ꝓpter necessitatē exponit glo.s.guerre vel famis ⁊ ꝓ hoc de vacatiōe muneris publici.l.j.p̄terea remissio vr̄ trahi ad id tm̄ de quo v̇isimile ē actuꝫ esse vt.s̃.de trāsac.l.q cū tutoribus ⁊.l.nō est ferēdus ⁊ de ꝯ̃hē.emp.l.j.rutilia polla ⁊ ꝑ hoc etiā bñ facit.C.de decur.l.vacuatis ⁊ ibi in glo.⁊ de mune.patrimo.l.iij.lib.x.Dy.ꝓ ista opinione.d.Dy.facit q̄ꝛ vr̄ ꝙ tale pactū factū nō teneat ꝙ vt ciuis recipiaṫ ⁊ munera nō subeat:nā hoc operari nō posset p̄scriptio.C.de opib⁹ publicis.l.penul.⁊ de p̄scrip.xxx.an.l.cōperit. Itē nec rescriptū ꝑncipis vt.e.ti.de operib⁹ publicis.l.oēs et de p̄cib⁹ imꝑatori offerē.l.nec dānosa ꝗ multo minus valet ꝑ actū qō minus pōt q̄ꝑ prescriptio vt.s̃.cōi diuidū.l.in hoc iudicio.§.si ꝯueniat ⁊.C.de ānali ex.l.j.⁊ q̄ꝛ pactū ē minus potēs q̄ꝑ rescriptū vt.C.de libertis ⁊ eoꝝ liberis.l.iij.in fi.citadantia em̄ est actus legitim⁹ ꝙ patet q̄ꝛ in ipsa munera ciuilia nūcupanṫ vt.C.de ap.l.hi q ad ciuilia si ciuilia ꝗ legitima cum ius ciuile ꝯsistat in legib⁹ vt.s̃.de iusti.⁊ iur.l.ius aūt ciuile si est ꝗ legitimus actus ꝯditionē nō recipit.s.vt nō seruiat sicut ciuis vt.ĩ.de reg.iur.l.actus legitimi.al's em̄ ista citadātia nōdū nomē haberet sine effectu si munera ciuiū sustinere non deberet qō est ꝯ̃ ius vt.C.de nudo iure qritū tol.l.j. alterū em̄ de duobus seq̄reṫ vel ꝙ citadātia nō valeret si ex pacto detraheret em̄ effect⁹.s.munerū p̄statio ar.ĩ.de reg.iur.l.vbi repugnātia.⁊.s̃.de vsu ⁊ ha.l.ꝑ seruū:aut illud pactū tanq̄ꝑ inutile viciareṫ et citadātia cū suo effectu mune.vt.s̃.de vsu ⁊ ha.l.sꝫ si de vsu fr.⁊ si vsufr.petaṫ.l.ij.⁊ si dicaṫ lꝫ nō soluat collectā sustinebit alia onera ⁊ sic citadātia effectu nō carebit rñ.ꝙ si pactum in collecta seruari deberet eadē rōne ⁊ si fieret in oīb⁹ alijs et sic citadantie effectus tollereṫ arguēdo de parte ad totū vt.s̃.de ꝯ̃hē.emp.l.in lege in fi.ista em̄ ꝯuētio nō est legitima gaudere lucro ⁊ beneficio citadātie ⁊ onera recusare.s̃.ꝓ soc.l.si nō fuerint.§.fi. Itē ager sine cēsu cōparere nō pōt.C.sine cēsu vel reliquis.l.fi.nec peculiū trāsit sine onere de peculio.l.si peculiū.§.j.nec p̄dia sine ascripturis.C.de agricol.⁊ censit. per totū ꝗ nec citadātia acqri sine onere qō sustinent alij ciues q̄ꝛ turpis est pars que suo nō cōgruit vniuerso ar.s̃.de vsuc.l.eū q edes quid em̄ ꝓdesset talis ciuis qui ꝑpetuo inutilis esset arg.s̃.de vsufr.l.iij.§.ne si sicut nec ecclesie que ciuitati equiparaṫ potest p̄diū inutile dari in auṫ.de ali.et ēpi.§.si v̇o sic nec ciuitati ciuis inutilis ⁊ ꝙ ciuitas ⁊ ecclesia equiparētur ꝓbatur.C.de sacrosan.eccle.l.si. ¶ In ꝯ̃rium ꝙ immunitas teneat facit quia a lege talis immunitas multis cōceditur vt medicis professoribus clericis ⁊ alijs multis vt plene dixi.s̃.de mune.⁊ hono.super rubrica. ¶ Si ergo ꝯcediṫ per legē ꝯcedi pōt ꝑ pactum ar.C.de rebus alie. nō alie.l.fi.s̃.de pactis.l.nō impossibile potuit ergo iste citadātiā acquirere cū pacto ⁊ conditione predicta q̄ꝛ ⁊ seruus qñqꝫ nō facit oīa opera seruilia.C.cōia de manumissio.l.j.§. si v̇o gñali nec libertus oīa obseqa.C. de bonis liberto.l.iij.vltra em̄ legē ꝯuētionis nō est aliquid exigendū.s̃.de loco publico fruēdo.l.j.⁊ ꝓ ista opiniōe qō fieri possit ciuis cū pacto predicto bene facit.ĩ. de pollicita.l. septitia.dy. Martinus de fano.hāc qōnem disputauit ⁊ hāc vltimā opinionē tenēt allegat ꝓ ⁊ ꝯ̃ vt.s̃.dixi ⁊ hanc opinionē tenuit potissime ꝑ hāc.l.⁊.C.de his qui spōte munera subeunt.l.j.lib.x. hāc eadē opi.tenuit etiā dñs Pax dñi Rodul.pacis q hanc qōnem publice disputauit boñ.⁊ incipit qō titius origine mutinensis.Galeottus tenet in qōne ꝓposita vbi supponitur ꝙ erat mutinēsis qō pactū sibi debeat seruari per iura predicta Si aūt foret boñ.cui ciuitas bonoñ.faceret tale pactum nō valeret vt no.per eū de mune.⁊ honoꝝ v̇.sed pone qō vniuersitas facit pactū ⁊ de hoc etiā in speculo de censibus.§.j.v̇.sed qd si vniuersitas fecit pactū ⁊ vide qō dixi.C.de operibus puplicis super rubrica. Ibi fides.i.pactū factū tp̄e receptiōis.in glo.sꝫ si ille vide de materia huius glo.s̃.ti.ꝓxi.l.penul.§.si post cāꝫ.

Impuberes. Ibi ad honores. In quibus versatur administratio. Dy. In gl. vr̄ ꝓpter peritiā melius diceṫ ꝓpter penuriā. Dy. In gl.al'r in adultis in fi.⁊ facit.ĩ.de reg.iur.l.ij.in fi.Old.vbi de hoc.

Maiores. ¶ In glo.vltra in fi.de hoc plene dixi dicta.l.ad rem publicam.s̃.de muneri.et hono.

Immunitates. Ibi ad posteros sꝫ nūquid tale priuilegiū ad heredes extraneos impetrātis transibit dic ꝙ nō q̄ꝛ hac appellatiōe soli liberi ꝯtinētur vt s̃.de leg.iij.l.qō his verbis.§.j.⁊.s̃.de mune. ⁊ hono.l.vacatio dū dicit qui eius familie ⁊c.Ol. In glo.ibi.l.antiquitas.sol.vt ibi no.⁊ dixi q̄ꝛ illa sunt spālia vt plene no.ĩ.de reg.iur.l.qui ꝑ successionē ⁊ rōnē spālitatis dic vt no.in p̄alleg.l. in annalib⁹ in fi.immo est.l.qnta ⁊ incipit honoꝛ. ¶ Sed dic ꝙ hic loquiṫ in bñficijs ibi in penis ar.s̃.de libe.⁊ posthu.l.cū qdā ibi exp̄ssum diciṫ ꝙ nō transeat nisi ad liberos p̄mi gradus.

1 ☞ Senectus semper est veneranda.
2 Senes qui dicantur.
3 Maiores natu qui dicuntur.

1 **Semper.** Not.qō senectus † venerāda est vnde Ouidius magna fuit quōdam capitis reuerētia cani. Nāqꝫ suo precio ruga senilis erat. In senib⁹ em̄ maturitas sensus eē solet eẋ de renūcia.c.nisi cū p̄rid.§.alia v̇o causa:⁊ iō si dubiū oriaṫ sup aliquo negocio recurrēdū est ad exēpla antiquoꝝ.xxxvij.di.q de mēsa:⁊ ibi de hoc in glo.⁊ senes p̄sumūtur meliores iuuenibus eẋ de p̄sump.c.cū i iuuētute ⁊ ibi in gl.senioꝝ etiā cōuersatio iuuenū est perfecta educatio in auṫ.de monac.§.cogitandū. Itē in dubijs causis ⁊ vocabulis interpretatio fieri dꝫ ꝯ̃m opinionem senū vt.s̃.de lega.iij.l.si chorus.vnde salamon nō te pretereat narratio senioꝝ:nā ⁊ ipsi didicerūt a parētib⁹ suis nā ab ipsis disces intellectū tp̄e oportuno dabis rñsum. Itē ꝯsiliū senum melius est q̄ꝑ iuuenū eẋ de voto ⁊ voti redē.c.ex multa ⁊ nō est ꝯmittēda a retoribus administratio alicui⁹ ecclesie vt no.lix.di.si officia ⁊ ꝑ Gof.in summa de tp̄e ordi.§.sequiṫ domui nec custodia carceris vt.s̃.de custo.reoꝝ.l.nō facile iura em̄ nō bñ p̄sumūt de iuuenibus.xxxiij.q.j.c.j.⁊ valde absurdū est ꝙ noui ⁊ rudes magr̄i antiqs preferātur.lxj.di.c.statuimus nisi forte a deo esset aliqd reuelatū nouo magistro.lxxxv.di.c.estoꝛ ideo scholares potius debēt audire antiquos magistros q̄ꝑ nouos.xvj.q.j.c.sic viuit ⁊ ibi in glo. sic ⁊ antiqui aduocati melius scire p̄sumūtur q̄ꝑ noui.C.de postulā.l.prouidendū. Itē preualet testimoniū senū maxi.in causa matrimoniali eẋ de testi.c.quotiēs ⁊ seniores ꝓponūtur in electionib⁹ ⁊ alijs.lxj.dist.dicto.c.statuimus ⁊ ibi in glo.⁊ per Archi.⁊ per hoc in auṫ.de monac.§.ordinationem ⁊ no.per compost.eẋ de elect.c.dudum.j. Item a vetustiori incipiendum est insti.de rerum diui.§.singulorum.⁊ senectutis autoritas est reuerenda.ij.q.vj.§.illud ⁊ decreta sanctorum patrum iusserunt reuerentiam exhiberi senectuti eẋ de maio.⁊ obe.c.j.lxv.di.c.vlti.⁊ facit.s̃.de albo scribē.l.j.⁊ canicies dicitur gloria senū ⁊ canicies est prudentia hominum.lxxxiij.dist.c.porro ⁊ imperatoꝛ exhi-

bet reuerentiã senibus.C.de veteri iure enucle.l.ij.§.tanta.vñ
phs.vij.politicoꝝ natura qui humano generi dedit hos senio
res hos iuniores quoꝝ quidẽ primos principari scḋos subijci
decet nec indignari debet iunioꝛ subditus futurus honestum
enĩ est iuuenibus ministrare ⁊ obedire senioribus ⁊ leuitici.xix.
corã cano capite ↄsurge ⁊c. In ↄtrium ꝓ iuuẽtute ↄtra senectu
tem: nã ita eligitur abbas iuuenis sicut senex in auẽ. de mona.
§.fi.⁊ ibi no.in glo.ꝓ nouis doctoribus qua senes ⁊ veteres au
tores multotiẽs mentiũtur insti.de ↄhẽ.empt.§.sed sabinus ⁊
ibi in glo.⁊ ex̄ de sacra vnctiõe.c.j.ad fi.⁊ ad hoc.ſ.de leg.⁊ fal.
l.j.§.si vsuf.⁊ maiores ⁊ antiquiores tenẽtur sequi bona exem
pla minoꝝ.xvj.di.c.cõstantinopolitana.⁊ ibi in glo.sepe enim
receditur ab opinionibus veterũ vt.d.l.j.§.si vsuf.ſ.ad le.fal.
lʒ sit.ſ.ↄtra.ſ.ad leg.aquil.l.ita vulneratus.§.j.in fin.⁊ dixi.ſ.
de ap.infecto.l.si edibus ꝓ prima opinione.l.ꝓ senectute facit
in auẽ.de ap.§.illud ex̄ de transact.c.quãto ⁊ de maio.⁊ obe.c.
j.dic ſm Jaco.de bel.qḋ hec.l.cũ cõcoꝛ.loquitur in muneribꝰ ⁊
honoribus personalibꝰ: ⁊ in locutionibus: ⁊ in sessionibus: ⁊ ĩ
similibus honoribus curialitatem continẽtibus ⁊ respicienti-
bus vt ⁊.ſ.de albo scribẽ.l.j.sed non in dignitatibus nec etiam
vbi ordo vel iure dispositio mutaref vt in alijs iuribus in con
trarium allegatis: ꝓ hoc.ſ.de decur.l.honores.vbi de h Ja.
de bel.⁊ de hoc vide quod dixi.ſ.de mune.⁊ bono.super rubri
ca v.interdum excusatur quis ꝓpter etatẽ senectus venerabi
lis est non diuturna neqꝫ annorũ numero cõputata. ¶ Cani
aũt sunt sensus hominis ⁊ etas senectutis vita immaculata:
vnde scribitur in legenda beate agnetis ꝙ erat corpore iuuẽ-
cula: sed animo cana subsequẽter ibidẽ legitur eadẽ regi dixis
se fides enĩ non in annis: sed in sensibus inuenitur: ⁊ deus oĩ-
potens mẽtes magis cõprobat ꝙ̄ etates. Qui aũt dicantur
2 senes † dic vt not.ſ.de leg.iij.l.non aliter ⁊ dicitur quis senex
nõ tm̃ rõne etatis sed sensus.xcij.di.c.quisquis clericus.§.fi.⁊
c.se.⁊ bona ⁊ mala que perueniunt ex senectute no.per Arch.
lxxxvj.di.c.tanta ⁊ per tullium de senectute ⁊ de ista senectute
vide.j.in alphabeto litteras dictione senectus ⁊ qḋ notaui.C.
qui testamẽta facere possunt.l.senũ ⁊ vide etiã in libro fratris
egidij de regimine p̃ncipum.c.de moribus senũ ⁊ iuuenũ dici-
tur etiam ꝙ opprobriũ est seni ex eo ꝙ est senex.xxxviij.c.vlti.
ibi ꝓpter opprobriũ senectutis cõtra senectutẽ etiam est cato
dum dicit: nã quocũqꝫ sene puerilis sensus in illo est ⁊ de pro-
prietatibus puerilibus senũ: ⁊ alijs etiam dicit phs.ij.rethori
corum.c.xxj.de senectute etiaʒ habetur in epistolis senece.c.x.
vbi recitatur illud virgilij optima queqꝫ dies miseris mortali
bus eui ꝓ'ria fugit subeunt morbi tristisqꝫ senectus ⁊ laboꝛ ⁊
dure cupit inclemẽtia mortis. ¶ Et alibi pallẽtes inhabitãt
morbi tristisqꝫ senectus: ꝓ reuerentia senectutis reperitur in
historijs romanoꝝ ⁊ augustinꝰ recitat.xvij. de ciuitate dei qḋ
inter oẽs nationes mundi gens barbara crudelis erat ⁊ irre-
uerens ⁊ tñ cũ romam obsedissent ⁊ romani essent in tantum
arctati qḋ de defensione desperabãt deliberato cõsilio dispo
suerunt ꝙ iuuẽtus florida ⁊ robusta ascẽderet arcem que ap
pellabatur asyllum ⁊ ibi saltem se defenderent ⁊ alij q erant
medie etatis in nocte recederẽt. Senatores ⁊ senes starẽt ⁊ in-
duerant se vestibus quibus vtebãtur in senatu ⁊ dignitatibꝰ
⁊ officijs ꝙ facto ipsi barbari expugnarũt vrbem ⁊ intrantes
vrbẽ inuenerunt senes in tali habitu ⁊ statu quorum maturi-
tate statu⁊ habitu attentis neminem leserũt: sed eisdem reue-
rentiã impenderũt: ⁊ eadem cum reuerentia colloquio cũ eis
habito concordia inita fuit vt certo sensu habito recederent
barbari ex quo bene colligitur ꝙ si causa ferat ⁊ crudelis natio
reuerentiam exhibuit senectuti ꝙ ⁊ alij hoc facere tenẽtur re-
peritur etiam ex eisdẽ causis ꝙ in alia obsidione romanorum
senes recesserunt ⁊ iuerunt ad locum vbi edificata est ciuitas
senarũ in tuscia quã edificauerunt ⁊ dicta est senis ꝙ a dictis
3 senibus edificata. ¶ Qui dicantur maiores † natu no.in glo.
ij.di.lex est ⁊ vide.ij.q.vij.paulus in textu. In glo.j.in fi.immo
ille.§.nihil facit sed.e.ti.§.illud qui concoꝛ. Oldra.

Demonstratur. Ibi.hunc.§.⁊ glo.hic posi-
tam et vide quod plene di
xi.ſ.de muneri.et bono.super rubrica.ver. interdum excusa-
tur quis numero liberorum.

1 Immunitas data patri an prosit filijs.
2 Immunitas data certo collegio transit ad posteros.

Negociatores. Ibi adimant suis mercatio-
nibus. Jac. Ibi seruiũt suis
manibus. Ja. Ibi actu sunt.s.nauicularij. Ja. Et no.qḋ priui
legium seu immunitas ↄcessa rõne officij ꝙ quis gerit finitur
finito officio de hoc hic no.in glo.et plene dixi.C. de epis ⁊ cle-
ricis.l.ij.in fi. Ibi remunerãda pericula. Seua namqꝫ pericu-
la viteqꝫ renũciatio quomodo ad gradum ꝓuehunt dignita-
tis vt.C.de principibus agẽtium in rebus.l. principes.lib.xij.
In glo.hic no.ibi.l.nauicularij ⁊ scḋm hec a vsiculo. Itẽ naui
culari citra ꝓsequitur tãtum de nauicularijs: ⁊ non de nego-
ciatoribus de quibꝰ premiserat ꝓsequitur dico ibi quãdiu ⁊c.
1 Jaco. ¶ Immunitati no.qḋ immunitas † data patri non ꝓ-
dest filijs pro hoc.ſ.e.l.j.§.personis ⁊.C.de excusatione mune.
l.sordidorum.lib.x.vbi de hoc not.in glos. que notabilis est ad
istam materiã ⁊ ꝓ hoc.e.l.maximarum. In ↄtrium videtur.C.
de ꝓfes.⁊ medicis.l.medicos.lib.x.vbi de hoc in glo.⁊.ſ.e.l.im
munitas ⁊.C.de epis et clericis.l.ij.vbi de hoc dixi in fi.vbi di-
citur ꝙ immunitas data clericis transit ad filios et vxores et
2 etiam famulos vt.e.tit.l.j.⁊ plene not.xj.q.j.c.ij. immunitas †
etiam data certo collegio vel generi transit ad posteros.j.de
censibus.l.forma.§.quãꝙ̄ et vide circa hoc qḋ not. in summa
trium libroꝝ.C.de excusa.mune.§.fi.lib.x.immo qḋ plus est vi
detur p̃uilegium datũ vni de genere prodesse oĩbus de ipo ge
nere seu agnatione in auẽ.vt liceat matri ⁊ auie.§.finaũt ⁊ ibi
in glos. ⁊ ꝙ priuilegia mariti transeant ad vxorem patet.C.de
vxo.mili.per totũ: et q: sicut imperatoꝛ solutus est legibus sic
et augusta.ſ.de legibus.l.princeps ad idem.C.de quadri.pre
scriptiõe.l.bene a zonone ⁊ idẽ priuilegium habẽt cubicularij
auguste et imperatoris.C.de cubicula.l.vlti.fallit in legato ca
duco qḋ relictum p̃ncipi valet. Sed auguste non vt.ſ. de leg.
ij.l.qḋ p̃ncipi.et.l.si auguste cõsueuit dici ꝙ si priuilegium est
personale cum persona finiatur al's nõ ad hoc.j.de reg.iur.l.
p̃uilegia.⁊.l.oĩa.et ꝙ ibi no.et plenius.d.l.sordidorum de excu
sa.munerũ.⁊ hec in singulibus personis secus si collegio vel
vniuersitati: q: tunc transit ad posteros vt.j.de cẽsi.l. forma.
§.si vo.C.de iusti.codi.ↄfir.circa fi.⁊.ſ.de ãnu.leg.l.annua.⁊.l.
cum quidam.q: eadem semper videtur vniuersitas et collegiũ
licet renouetur vt.ſ.de iudi.l.ꝓponebaf quid ergo si alicui cõ
cedatur ꝙ possit talliare ligna in aliquo nemore vel fodere la-
pides in mõte nunquid transibit ad heredes dic ꝙ non nisi h
dictum sit in cõcessione q: talis concessio personalis est ꝓ hoc
ſ.qḋ vi aut clã.l.deniqꝫ.§. vnde apḋ seruiũ.⁊ de leg.j.apḋ iul.
§.si quis alicui. In ↄtrarium videtur.ſ.de ꝓbatiõibus.l.pac.
vbi de hoc. ¶ Quid si nõ appareat sit reale vel personale dic
ꝙ recurritur ad intẽtionem concedẽtis p̃uilegiũ ex̄ de prebẽ.
c.cum illis.§.vlti.lib.vj.⁊.c.fi.et ibi per Archi. ꝙ si nõ appa-
reat in dubio presumũtur esse reale de quo dic vt no.in specu
lo de instrumẽtoꝝ editione.§.nunc aũt videndũ v. Itẽ ꝙ fuit
concessum persone ad hãc etiã materiã facit glos.que est.C.de
priuilegio fisci.l.j.et qḋ no.per Dy.⁊ alios.ſ.de p̃uil.credito.l.
p̃uilegia vbi de hoc satis dixi. ¶ Et qḋ priuilegium reale vel
datũ certo loco perpetuo duret ꝓbauit ex̄ de ꝓsumpt.c. man
data ⁊ ibi in glo.de insti.cõuenissent de aucto.⁊ vsu pallij.c.ij.
vij.q.j.hinc est ⁊.xxv.q.ij.c.j.⁊ quasi per totũ. Et predicta fa-
ciunt qḋ priuilegia scholarium extẽdantur ad scriptores ⁊ de
hoc no.ex̄ de locato.c.j.⁊ per Ber.⁊ Inno.⁊ pro hoc.C.de ad
uo.diuer.iudi.l.restituende.et ibi in glo.⁊ ꝓ hoc.C.de dignita.
l.senatorum.et famulos et pro hoc.ſ.ex qui. causis maio.l.in-
ter eos de hoc dixi dicto de vxoribus mili.l.j.et de testamento
militis.l.scriniarios et ꝙ priuilegia data dño prosint familie
facit ex̄ de iudi.c.ad liberandum ⁊ q: priuilegiũ datum eccle-
sie intelligitur esse datum monachis clericis ⁊ etiam cõuersis
eiusdẽ extra de p̃uil.c.per exemptionẽ lib.vj.et vide quẽ ibi no.
per oẽs: q: bene faciunt ad hãc materiã immo etiã tale p̃uile-
giũ extendif ad capellas sibi subiectas vt not.plene.xvj.q.j.c.
frater nr̄ et in qõnibus Berto.hir.l.viij.q. que incipit abbas
quidẽ ⁊ plene dixi.C.que res pig.ob possunt.l.fi.⁊ vide qḋ no.
per Inno.extra de p̃uil.c.volentes ⁊.c.ex ore in fi.⁊ ꝓ Ber.de
ꝓscrip.c.si diligẽti. Itẽ serui liberti ⁊ rustici ecclesiarum sunt
conueniendi coram iudice ecclesiastico et non seculari.lxxxviij
dist.diaconum secus si essent simplices censuales ecclesiarum
quia tunc bene conueniuntur coram iudice seculari: vt extra
de priuileg.c.autoritate.§.j.lib.vj.et an collecte possint impo-
ni vel exigi ab hominibus vel porcionarijs ecclesiarum vide
per Archidia. extra de immunitate ⁊.c. clericis laicos.lib.vj.
prohibita etiam alienatione rerum ecclesiarũ eidẽ subiectarũ
in auẽ.de nõ ali.§.nos igitur ⁊ ꝙ matres vxores ⁊ liberi gau-
deant p̃uilegijs parentũ maritoꝝ ⁊ filioꝝ hñ ꝓbatur.C.de ca
strẽsianis et ministratoribus.l.ij.lib.xij.⁊ de p̃ui.eorum qui in
sacro palatio militant.l.ij.eadẽ.l.diligentibus in rebus.l.vlti.
eadem.l.de p̃ncipibus agentium in rebus.l.vlti.de p̃ui.scho
larium.l.vlti.de silentiarijs.l.vlti. Itẽ p̃uilegiũ datũ clericis
qḋ celebrare possint tp̃e interdicti generalis extenditur etiam
ad familiares

ad familiares suos secus si zcedatur cap'lo vel zuentui vt no. p Inno.ex de priuil.c.q nonnullus.r habetur.e.ti.c.licet nobis.li.vj.r sic in hoc plenius interptatur priuilegiu zcessum singularibus q collegio vel couetui.Ite cocessum eccl'ie ppetuo intelligit ee zcessuz.q2 ecclia nuq morit.xij.q.ij.c.liberti.r ad hac materia etia facit.j.de cesib.l.etate.§.reb.r.§.fi.Sed q priuilegeu datu magistris no prosit repetitoribus no.C.de decretis decur.an aut pactu trasfeat ad heredem no.r dixi.s.de pba.l.si pactum.

Licet in corpe. Ibi naues non habeat ar.expressum ztra scholares r iudices q no hnt libros q no gaudeat priuilegijs scholariu vel iudicu.ad hoc.s.e.l.§.negociatores.ibi q diu in hmoi actu sunt.r.j.e.l.§.quibusda.r ide pot dici de alijs artificib vn licet qs iuueniatur scriptus in vniuersitate scholariu vel patico mercatoru vel locariorum si ipsam arte no exerceat no dz eo gaudere priuilegijs nec eligi ad officia vel honores ad q eligunt alij ipsam arte exercetes r p hoc.s.§.pri.diu.C.de sac.san.eccle.l.z sub ptextu.r.s.de excu.tuto.l.vlti.in cotrariu vr q ex quo est in matricula vel patico descriptus q sufficiat vt.s.de testi.l.penult.r.C.de aduo.diuer.iudi.l.iubem ad pdicta facit q vasa vinaria appellatur in qb ponitur vinu:sed si desinat habere vinu tuc desinut esse vasa vinaria vt.j.de vb.sig.l.vinaria r facit qd not.in aut.de iudi.§.j.r.C.de hereti.l.j.vbi priuilegia data conteplatioe religiois no psunt his q no sunt in religioe r ibi de hoc dixi.r qd subijcit nec oia ei cogruut dic.s.q numerata sunt.s.e.l.§.ite nauicularij in glo.hic not.r sic not.q quoties glo.reqrit copulatiue aliqua si vnu deficit totum vitiat vt r not.s.ad sil.l.excipiunt.de itinere actuqz priuato.l.iij.§.hoc interdictum.r de transac.l.cuz hi.§.si pretor nisi forte esset eius solenitas vt.s.de ventre inspi.l.j.§.fi.Oldr.

Negociatio. Ibi exercebit.i.exerceic hoabit.dy.ibi pseuerauit no addedo pecuia in negociatioe.Dy.Diuus ibi qrit.vtru excusandus sit a muere publico vel no r vide qd dixi.s.e.l.§.licet.Coductores vide qd plene dixi.s.de mune.r ho.sup rubri.v.interdu qs excusauit.q2 est zductor vectigaliu ibi no abstrigunt hoc veru est si sine incomodo fisci fieri possit vt.s.ad municip.l.fi.q incipit impatores.v.item rescripserut.colonos.ibi q prius est.s.q no admittat etia voletes.Ol.ibi nisi paria fisco fecisse dicatur.i.nisi fisco soluerit vel fideiussores vel pignora dederint vt.s.de mune.r ho.l.rescripto.§.debitores.Dy.et Ol.p hoc.s.de sta.li.l.sticho.§.argetari.in gl.i.dubitari in fi.r.s.si cer.pe.l.si r me r titiu.Dy.

Quibusda. Vide qd dixi.s.e.l.§.licz.ibi imunitas a psonalib.Dy.ibi pmiscue.i.indistincte.Dy.ibi admodu.i.valde.Dy.ibi ibecille ad modu etatz no.contra bonon.q impuberes pueros recipiut in societatib seu collegijs r paraticis.Old.

Eos qui. No.expssum arg.q si fabri vel nauicularij seu alij de alijs corporib qb dat imunitas vt.s.e.l.§.negociatores.et.§.sese faciat eligi ad ocurionatu seu zsiliu ciuitatis vel ad qd officiu qd copellutur ad munera vt hic.r p hoc.j.de opibus publi.l.j.§.j.Jo.fazo.

De legationibus. Rubrica.

Super rubrica. Vide i summa triu libror.C.h eo.ti.r in speculo de legato per totu r p Hof.r Host.i suma de offi.le.r pulchra p archi.xcvij.di.c.j.r an qs cogi possit ire in legatu.glo.tenet q sic.C.de decur.l.si qs.li.x.r vide qd dixi.s.ex qui.cau.maio.l.legatis.r in alphabeto dictioe legat.r vide.j.e.l.sciendu.§.accusatio.Qr legat no debeat ipetrare ztra repu plica cui est legat.j.e.l.ij.ex qb cais possit zueniri legat i legatioe.j.e.l.cu qrit q possint ee legati.j.r.l.sciedu.r q qs no cogitur esse legat ad inimicos suos.e.l.§.si accusant et q accusator est inimic accusati r ez an citatus ad locu no tutu ire teneatur r an teneat pbare locu no tutu.Qr ordo debeat seruari i legatis eligedis.e.l.§.ordine.q ciuitates no debeat mitte vltra ternos legatos.e.l.§.fi.Sic q ex pacto debeat emedari si moriatur in seruitio coi r icedio orto in hospitio eq moriat an debeat emadari.j.e.l.legato.an fili possit esse legat p patre r an excusetur p legationem patris.j.eo.l.filio.r.l.fili et an laicus possit esse vicari vel pcur.in spualibus r an q accepta mercede trasfretat vltra mare habeat idulgetia vel illi qui dat eis mercede vtile est habere amicu pretorem.e.l.fili.§.fi.Qr legat debeat sseq oe danu ztinges actioe legatiois.j.e.l.paulus.Qr legat teneat dimitte pcur.j.e.l.eude delegatz hostiu r fide eis huada j.e.r de pena eos offendetis r an hostib licitu sit dolu inferre.

Legatus z repu. Ibi qd.i.aliqd.Utru qs deseruerit r sic puniatur vt.s.l.j.r.§.iste determinat qd iuris sit i dubio r facit.s.de re mili.l.qui comeat.Ol.In gl.sed qualitas in fi.de hoc em habet.s.de tutel.r ra.distr.l.j.§.nunc tractemus.r.C.de pba.l.ex persona.

Cessatio. Ibi vt.i.sicut.Dy.his qui in glo.s.legationis.ibi.l.forma debet dicere.C.de offic.pfecti pretorio orientis.l.forma.Old.

Cu queritur. Ibi vbi.i.quo tpe.s.legatiois vel ante hm glo.q.d.no sufficit tpe legatiois creditu nisi r zuenerit in legatioe solui r sic hec duo dnt zcurrere.Uel dic pprie.i.quo loco.s.rone existes vt tuc zueniatur.vt.s.de iudic.l.ij.§.oes.an alibi r tuc no vt ibi et hm hoc qd dicit in fi.intellige q si actu est solui cu legatus erit possit zueniri ac si tuc ztraxisset:sec si no facta metione legatiois promisisset se soluere tali die q cedit post legatione vel Rome vbi conuenitur postea legatus.Ja.in gl.q.d.vtruq est opus.s.q in legatioe ztraxerit r q actu sit q in legatioe soluatur.Jac.ibi.licz tunc.i.eo tpe cedat siue veniat dies obligatiois cu est in legatione.Jac.ibi.§.iul.ij.rn.Jacob.

Sciendu hoc. Hic dicit no est ppter turpitudine sed vt citi fisco satisfiat.Dy.Debitores in glo.sed forte pncipis.in fi.Ista gl.est ztra gl.q e.s.de iur.fis.l.in fraude.§.neq r alias plures q dicut fiscu r re publicaz esse ide r p ista gl.r ztra illas facit.s.de publicanis.l.licitatio.§.debitores.r ar.s.de bo.pos.l.no est ambigedu lz ibi glo.notet ztrariu r.C.ne fiscus vel respu.pcuratione alicui vel patrociniu in lite prestet sup rubrica vbi de hoc dixi p alijs glo.cotra ista facit.C.de modo multaru.l.curator.s.de publicanis.l.j.§.hic titul iuncta ca.l.cu q vectigalis.j.de ver.sig.et hac multi sequutur dicentes q fiscus nihil aliud est q imperij camera et illa hodie loco rome succedit vt not.C.de iur.fis.sup rubrica ergo sunt ide nec ob.hec lex q2 hic fiscus ponitur iproprie.s.p principe vt hic no.r tn illud est patrimonium principis r aliud fisci vt.C.de quad.prescrip.l.bene a zenone.in prin.r vide qd notaui.C.de his qui.vt indignis.l.j.

Si accusatio. Accusatus odit accusante et ei amicos et accusator odio habet ab amicis accusati qd facit ad repellendu testes et etia iudices tanq suspectos.Ite cu securitas a lege data sit legatis.vt.j.e.l.vlti.r.s.diuus.l.sanctu.tn ad suspectu de inimicitia no cogit qs legatione suscipere:r io legat est mittedus q no sit inimic sed amic ei ad que mittit.na is q displicet ad ipetrandu mittitur is cui mittit aius ad deteriora puocat.vij.q.ij.c.in generibus r ecotra dr cui psona meret gram facile consegtur cause introitu r pot colligi hic qd decretalis dicit.na r si lras hes de coductu no debes te zmitte capitalib inimicis ex vt lit.no.zte.c.accedes.Et adducit Dyn.ad qone qua dic de facto fuisse quida legat se.aplice existes bonon.fecit citari Mantuanos r Ueroneses q erant inimici cois Bonon.isti excusabat se dicentes q loc no erat eis tut r io zparere no tenebatur.Cotra eos allegabat q sufficiebat eis legis r impij fauor i aut.de ma.princ.§.patrocinia.r ar.s.q me.cau.l.no est verisimile dicit determinatu fuisse q no teneretur zparere p huc.§.et.s.ad treb.l.de etate.Dy.p hac opi.facit qd not.s.ex q.cau.maio.l.iij.r qd ibi not.ex de ap.c.ex pte.j.de rescrip.statu.§.ij.li.vj.r optime in clemetinis de re iudi.c.pastoral.cu ibi notatz.c.r.e.ti.c.ad apostolice.§.j.ibi ad alique tutu locu.li.vj.r in loco tuto r no suspecto dz termin ptibus assignari vt extra de testi.c.cu olim.r no soluz ptib sed et ipsi iudici dz esse loc tut:vn si iudex no pot in loco sibi omisso officiu suu tute exercere pot eligere aliu vt ex de offic.deleg.c.statuim.lib.vj.r ibi de hoc p Jo.an.vn etia libert q iurauit prono opas pstari vbi voluerit no tenet pstare in loco sibi piculoso vel q turpitudinem iduceret vt.s.de ope.liberto.l.hec demu r si testator pcipiat fieri monasteriu aliquo loco vbi comodo fieri no pot zmutat loc arbitrio epi ex de testi.nos qd.r ibi p Inno.r si locus no tutus assignat p iudice iusta ca appelladi vt not.p archid.extra de sen.excom.c.venerabilibus.li.vj.iij.col.r de hoc etia no.xxxiij.q.ij.c.siue de coiugio in glo.r p archid.de hoc fuit magna concertatio tpe impatoris habet pro quadam citatione facta de rege roberto de quo plene dixi.C.quo r qn iudex ea que.Sed nuquid allegans locu no tutu tenetur pbare cam qre non sit tutus.Inno.dicit q no lz sufficit allegare vt not.per eu extra de ope.no.nu.c.penul.in fi.

Ordine. Id e p ordine fungit.§.aliqs.ibi lz si.i.q uis Ol.ibi inferiores.s.scietia r etate r dic inferiores alijs primatibus r sic ad legatione inhabiles.Dy.

Legato. Facit bene hec.l.ad qōnē quā habui de facto pro quodā ɋnestabili stipen.equestriuȝ qui habebat pactū cū cōi ꝙ si eq morerentur in seruitio cōi ⁊ orto incēdio in hospitio in quo morabaṫ equi pierūt dubitabaṫ an debet sibi fieri emēda ⁊ optinui ꝙ sic ⁊ allegaui hanc.l.⁊.š.ex q.cau.maio.l.abesse. de elect.cū non deceat de rescript.statu.in fi.lib.vj.⁊.š.de incendio ruina ⁊ naufra.l.j.§.ex incendio.

Filio. Ibi solo ministro siue pr̃imonij sumptu ⁊ qō subijcit obeuntur.i.pagūṫ vel fiunt sic exponitur.š.e.l.j.§.cessatio.Old.

Filius decurio. Ar.ꝙ vicarius debet eē talis ordinis qualis est ille cujus est vicarius.vt et.š.e.l.filio.j.e.l. vicarius.š.e.l.sciendū.§.ordine.⁊.C.de offi.milita.iu dicū.l.nomē.Et sic est ar.ꝙ laicus in spūalibus ꝓcur.esse nō possit ⁊ ar.extra de except.c.pastoralis.⁊ de iudic.c.decernim⁹. ⁊ in speculo de ꝓcur.§.quid est.Ja.ibi funct⁹ vṙ ar.cōtra illos qui accepta mercede vadūt vltra mare.l.ꝙ ꝓpter talē trāsfretatiōnē nō habent indulgētiam ex quo faciūt alieno noīe:ȝ illi solū habēt quoꝝ n oīe vadunt ⁊ qui eis dant mercedē ꝙ indubitanter verū est vt ⁊ ar.j.e.l.vicarius.Sed priuilegiuȝ papale tollit qōnē qꝛ cōcedit veniā et mittētibus ⁊ eūtibus.Dy.in gl. sic ergo biēnio ibi.l.iij.qō est verum si ad loca remota legatione functus est.Secus si ad proxima vt ibi.Jac.

Paulus respō. Al's est.§.in.§.impatores.ibi in prouincia.s.remota secus si ꝓpinqua.vt.C.e.l.iij.li.x.Old.

Paulus respō. Ibi pretore amico suo.no.vtile esse habere pretorē amicum Sic et al's dṙ bonū esse habere iudicē gratiosum extra de offic. delegati.c.cōsuluit de accus.c.nulli.qꝛ iudex interdum pōt amico suo gratiā facere.š.de questionibus.l.j.§.si quis vltro.circa fi.ibi potes decreti gratiam facere.

Paulus respon. In gl.q̊ nō casu ibi coguntur q̄ dicunṫ hac glo.in legato nō sunt vera in casu huius.l.s.ꝙ legatus possit cōueniri eo casu quo aliū cōuenit vt pȝ j.l.pxi.in princ.⁊ ibi in glo.⁊ est expressum.š.de iudi.l.j.§.sed si agant.ibi nō tñ ⁊c.Ol.⁊ no.qō legatus ɋsequiṫ dānū cōtingēs actione legatiōis de quo dixi.š.ex qui.cau.maio.l.si cui.§.j.

Legatus. In glo.an aūt possit peti.s.p heredeȝ legati defuncti si nō essent soluti de hoc dic vt plene dixi in.l.post duos.statim allegata que est.C.de aduo.diuer.iudic.

Si absenti. Ibi ⁊ per aliū qui non sit decurio.Jac.qui legationis ibi officij:scilicet tutelarij.Oldr.

Legatus creatus. Cōcordat.C.de cōtrahē.empt.l.j.

Vicarius. Alieni muneris.i.qui pro alio officiū legationis administrat.Dy.ibi suscipere.s.suo nomine.Dy.

Filii liber. Legatus finita negociatiōe si negocijs ꝓprijs isistat nō vṙ reipu. cā abesse.h.d.Dy.⁊ ideo pṙuilegia absentiū vt hic.

Is qui. Legationis in fi.per se sed per aliuȝ sic vt š.e.l.ij.Jacob.

Eundem. In.§.j.Ibi negociuȝ moueaṫ.i.aliqua q̄stio.Dy.ibi defendi debet.s.per ꝓcur.ne actoris presentis absente indefenso allegatiōibus auditis inique subijciatur sñie quā pati nō pōt qui litem ɋtestatus nō est vt in auṫ.de exhiben.reis §.si vero.⁊.C.de temp.ap.l.fi.Jac.ibi suscepta legatiōe repete si negociū.i.qō moueatur.Jac.ibi nō nisi.l.est necessaria tali cōsideratione defensio.Jac.male ergo faciunt multi iudices qui differunt ꝓcedere in causis inchoatis ex eo ꝙ aliqua partium abest ex cā legatiōis.nā cepte cause ꝓpterea differri vel suspēdi nō debēt cū ⁊ debeāt p ꝓcur.defendi vt hic patet et pro hoc bene facit.š.de adul.l.si maritus.§.j.in fi.Jo.fazolus.

Si quis legatum hostiū. Moralis lex est ista ⁊ ci⁹ rō ē qꝛ legatis fides ⁊ securitas ꝓmittitur et hosti est seruāda fides.xxiij.q.ij. noli.Si aūt fides hosti ꝓmissa nō esset tūc dolus sibi pōt inferri vt eadē cā ⁊.q.c.dñs.⁊ ibi p archid.¶Et qō hic seqtur in v. itaq; vidi de facto huari i psonā cuiusdā bugueti de la cāpana cōnestabilis eqstris cōis mediolani cū eē esset in obsidione castri de casano archieps Mediolañ.ille buguet⁹ de voluntate eoꝝ qui erāt in castro intrauit castrū ꝓ ineunda cōcordia inter eos et extrinsecos et cū exiret castrū vnus extrinsec⁹ sagittauit eū cū vna balista ita ꝙ mortuus est:vñ intrinseci dederūt sagittantē extrinsecis ƀm hāc.l.et ipsi fecerūt suspendi eū ad furcas.

¶De admistratiōe rerū ad ciuitatē pertinentiū. Rubrica.

Super rubrica. Qꝛ reliquitur ciuitati ad spēȝ ad aliū vsum ɋuerti nō dȝ.j.e.l.j.locatio p̄dioꝝ ciuitatis nō limitaṫ ƀm locatiōes pteritas.j.e. l.ij.ꝙ nō pōt qs p se nec p aliū.e.l.§.j.⁊ vide q̄tuor brocardica in glo.circa hoc satis vtilia casus spāl' i q̊ in abñtē nō citatū ferṫ sñia.e.l.§.ꝙ de frumētaria. rō frumētaria nō hȝ morā i soluēdo.e.l.§.frumētarie.et de eadē materia tractaṫ trib⁹.§.se.Si elect⁹ erat idone⁹ tpe electionis lȝ postea efficiaṫ min⁹ idone⁹ nō teneṫ elector.e.l.§.si eo tpe ⁊ ꝙ casus fortuiti nullo humano ɋsilio pñt ꝓuideri mgrat⁹ teneṫ ꝓ collega.e.l.§.ius reipu.⁊ tale ius pacto mutari nō pōt an fideiussor opis ope nō pfecto teneaṫ ad vsuras.e.l.§.ɋductore. ⁊.§.fi.officiales reipu.tenenṫ insolidū p̄us tñ cōueniūṫ q gessit j.e.l.curatores.an official' successor teneaṫ si cōductores reipu. nō erāt soluēdo.e.l.§.p̄diū.⁊.§.se.fili⁹ nō tenetur cauere ꝓ pr̃e electo cnratore reipu.e.l.§.filiū.nec pars sibi data in emācipatione teneṫ:primo cōueniṫ mgratus q̄ fideiussor nec pignora p ipsum fideiussorē data.e.l.§.fi.pecunia legata reipu.ad vnum vsum autoritate supioris pōt in aliū conuerti.j.e.l.legatā ⁊ idē videṫ de pecunia relicta ad fabricaȝ ecclesie et an sīl'e locū habeat in talib⁹ legatis ⁊ iscribi dȝ in ope publico nomen fieri faciētis.magistrat⁹ tenētur nō solū dolū sed diligētiā ꝓstare.j.e. l.ingratus pr̃ tenere ꝓ filio mgratu creato eo volcte.j.e.l.si fili⁹ Error calculi q̄ncūq; retractatur.j.e.l.calculi.ad quas vsuras teneantur curatores reipu.j.e.l.imperator.⁊ de officio ipsorum curatorum per totam ipsam legem.

Quod ad certā spēȝ. Id ē dcorē siue ornatū Dy.an vtiq; ibi certam legem.i.pactum de pensione eorum nomine soluenda.Dy.

Quod qs. In glo.hic not.quattuor in fi.ista brocardica solue vt colligi pōt ex notatis p Dy. ⁊ alios eẋ de re.iur.c.pōt qs.⁊.c.q alicui.li.vj.⁊ vide etiā qō no. de off.or.c.j.e.l.xlvij.di.c.sicut nō suo.in gl.p archi.lxxxviij.di. eps gubernationē i gl.⁊ p eūdē ⁊ qō no.ēt.š.de fur.l.hēditarie ⁊.l.se.⁊ plene dixi.š.de vsuc.l.labeo.⁊.C.de caduc.tollē.l.ista.§. ne aūt.interdū qs tenetur facere p seipsum vt ptȝ.š.ꝙ vi aut clam.l.si opus.⁊ ad municipal.l.titio.et multi alij casus no.per Jo.andr.dicto.c.potest quis.de regu.iur.lib.vj.de beneficio ecclesiastico potest quis per aliū inuestiri vt extra de prebē.c.accedēs.j.vbi de hoc.Item pōt prelatus habens iurisditionem temporalē per aliū exercere cām sanguinis ꝙ nō pōt p se extra ne clerici vel monachi.c.eps.lib.vj.⁊ ibi de hoc not.et.lxiij.di.c. adrian⁹.dic ꝙ regulare est ꝙ pōt qs p se pōt p aliū ꝙ nō pōt p se nec p aliū ⁊ si qui casus inueniūtur ɋtra spāles.sunt vt no. lxxxviij.di.c.eps.gubernationē i gl.⁊ p archi.⁊ p Jo.an.d.c.potest qs.⁊ vide etiā qō no.xlv.di.c.si nō suo.de hoc etiā no.in gl. š.de postulā.l.j.§.pueritia.⁊.§.seruum.in glo.q̄ incipit his casibus ⁊ de hoc etiā tetigi.š.de sol.l.inter artifices.et vide etiā qō dixi.C.de indicta liberta.l.nec mulierem.et de episco.et cleri.l. ad similitudineȝ.plures casus ibi oportet ꝙ quis faciat per se ipsum notaui.š.de verborum obliga.l.si quis arbitratur.Itē quis nō potest expugnare castrum per se et tamen potest per alios no.extra de elect.c.sufraganeis.ꝓ compost.Item vide ad hanc materiā.š.de adopt.l.neq;.⁊.l.post mortem.§.fi.matrimonium bene potest contrahi per aliū de procur.c.vlti.lib.sexto.⁊ paternitas de cognatiōe spirituali.c.dudū.lib.vj.et ibi per archiō.ad hāc etiam materiā vide qō no.in brocardis de se suisq; rebus rubricella cū quis ꝓhibetur suo nomine.Itē ƀm Jo.ex pulsus de fundo habet recuperare p seipsum vt not.š.de vi et vi ar.l.cum fundum.an aūt quis possit facere votum per aliuȝ vel penitentiam accipere dic vt plene not.xxvij.q.j.c.sciendū. ⁊ ibi de hac materia satis in glo.

Qō de frumētaria. Ibi sue cāe.i.rōni frumētarie.Dy.ibi cōtra absentem [a] no.spāle casum in quo eẋordinātē ⁊ in absentē non citatū nō fertur sñia.Jac.ibi datoꝝ.i.in aliū vsum ciuitatis cōuersorū.Dy.Ad frumēti in v.s.siue aūt nō aduersatiue ȝ certe ponitur quia exemplificatiue ponitur et continuatur cum precedentibus.Jac.Si idēptitas ibi.i.ne adhibetur modus ne ⁊c. Jacob.ibi restitui iubeat.Not.ꝙ potestatibus qui interdum nomine

a ¶Contra absentē.adde har.in.l.hac perpetua.C. vbi d crimi. falso.in.c.cū olim.de re iu dic.⁊ nota.in c.j.d cau.pp. et poss.

nomine cõmunis exigunt indebitũ ⁊ in canipa cõmunis poni faciunt vt non restituantur de eorum proprio sed de canipa cõmunis vt hic patet. Jac. ⁊ j. proxi. §.

Graui. Ibi que. s. estimatio grani. Oldr. ibi refertur. i. que conuersa erat in vtilitatẽ publicã. Dy. ibi dño. i. emptori. Dy. iubeat. s. preses prouincie. Ol.

Si eo tempore. Ibi procurator vel curator q cũ eligit cũ eo tpe esse idoneus Et not. ꝙ sequtur de casibus fortuitis de quo plene dixi in. l. q fortuitis hic in glo. allegata. Jus reipu. ibi propterea. i. pro eo ꝙ a collega prestitũ est. Jacob. ibi in collegã male administrãte ⁊ ꝙ subijcit ab heredibus dic. s. pro quo soluit collega agens vel scđo dic pro collegam pauper est ⁊ ab heredibus eius. s. locupletis et ꝙ depensum. i. dãnum reipublice. Jac.

Conductores operis. Id est eo q conduxit opus pficiẽdũ Dy. ibi punito. i. ad mortẽ dãnato ⁊ sic de plano procedit. Dy. ibi vsurarum prestatio sortis siue interesse ⁊ ꝙ agit cuius interesse vsura prestatur. Jac. ope pfecto. i. nõ perfecto. Jac. agnouit locando alij. Dy. ibi cum fideiussorez. Dy. i. substitutũ reliquerit q. d. non eximit a periculo pro locationẽ scđo factã. Ja. Qui fideiusserunt ibi expressum vt in sortẽ tantũ teneantur. Ja.

Curatores. Ibi publico idem de publico. Old. tamen prior ibi qui cessit. s. illud ex quo dãnũ reipu. accessit. Ja. in glo. al's incipit. l. in fi. immo. j. l. vlti. §. antepenul. Old.

Predium publicũ. Ibi cõstitutũ est subaudi sed hodie constituendũ est vt singuli ⁊c. Dy. in glo. s. ciue. ibi cũ precedenti melius diceret cũ sequenti in glo. s. reipu. Ibi pr. no. Sed videtur ꝙ non sit suum periculũ si hoc nomen non probauit vt dicta. l. titio. §. j. ⁊ j. pri. rñso. ¶ Sz dic aut exposuit cautionẽ sup pcedẽte obligatiõe ⁊ tunc aut excedendo officium suũ ⁊ tunc obtinet princi. pr. §. in eum cũ concor. vt. s. de ad. tut. l. cũ post mortem. §. j. qñ ex facto tuto. l. fi. ⁊ j. §. prox. ibi diuersa causa ⁊c. aut nouam obligationẽ ineundo et tunc aut proprio nomine et tenetur vt dicta. l. cum post mortẽ ver. nõ magis aut vt officialis ⁊ tũc aut fuit cõtractus mutui aut vẽditiõis alicuius rei. Primo casu si versum est in vtilitatẽ ciuitatis tenetur ciuitas al's ipse tantũ ⁊ non ciuitas. s. si cer. peta. l. ciuitas. de pig. l. si is. et. C. quando ex facto tutoris. l. si in rem. §. fi. So. casu ciuitas tenetur vt hic ⁊ ar. s. de euict. l. illud. §. j. s. eo. l. ij. §. grani. ⁊ j. l. vlti. §. imperatores. Jac. in glo. i. sue locationis. ibi in ius per hoc quod dicit non ita pridem ⁊c. Ol. In eum pro declaratione vide quod notaui. s. §. proxi. ibi solui cõstituit id quod erat a republica debitum. Jac. ibi locauit qui finito officio non tenetur. Dy. in glos. is qui ibi. C. ꝙ falso tuto. l. j. immo quando ex facto tutoris. l. j. et eodem modo corrigere vbi. j. allegat. C. ꝙ falso tu. auto. l. v. partẽ filio. de quo plene dixi. C. de epali audi. l. si lenones. Filium no. cõtra patres imperitos et laicos qui filios emancipant ⁊ partẽ bonorum eis dant in partem vel donant nec enim ex hoc plus vel minus obligantur rei.

1 ☞ Factũ legis autoritate vr̃ fieri cum principis autoritate.
2 Pecunia legato fabrice ecclesie an possit superioris autoritate in alios vsus conuerti.

1 **Legatam.** Qr fit legis autoritate † videtur fieri etiam autoritate prin-
2 cipis. Et hic est euidens arg. ꝙ pecunia legata † ad fabricam ecclesie vel aliquid simile possit autoritate superioris ex causa in alios vsus conuerti ⁊ pro hoc. j. l. proxi. secundo responso ⁊ in concordan. s. e. l. j. positis ⁊ plene dixi de annuis lega. l. liberto. §. lutius. ibi falcidie legis immu. legati cõuiuentis. Dy. ibi quo eo nomine. i. pro eo opere faciẽdo. Et no. ex fine huius. §. ꝙ inscribi debet nomen in opere publico eius q fieri facit seu eius signum de hoc. j. de operibus publicis. l. qui liberalitate.

Decuriones. Ibi ad opus nouuz: id est nouiter faciendum ⁊ dic legata ciuitati vel municipi et vide quod dixi s. l. proxima.

Si filius. Ibi eius nomine. i. pro mala administratione per filium facta. Dy.

Calcularij. Ibi expuncte. i. cancellate vt in ll. in glo. allegatis: ⁊ vide pro declaratione huius. l. que vtilis est quod nota. ⁊ dixi. C. de errore calculi. l. j. ⁊ de iur. fis. l. ij. libro decimo. et de adopt. pu. l. ij.

Imperator. Ver. item rescripserunt, ibi opum. s. locatorum. Dy. itẽ rescripserunt agros no. curatorẽ ciuitatis agere posse pro ciuitate. Jac. ibi cũ possint. s. bonefidei emptores. Jac. ¶ Item rescripserũt ibi ad annonã. s. destinatã et in eam causam nõ conuersam ⁊ q soluenda est per singulos quibus est imposita. Dy. ibi, distractis rebus. s. eorũ qui ad eius solutionẽ tenẽtur. Dy. Item rescripserũt a curatore ibi allegatur no. ꝙ preses eligat curatorẽ reipublice ciuitatis. Ja.

¶ De decretis ab ordine faciendis. Rubrica.

1 ☞ Adoptio fit aliquando scđm ius cõmune.
2 Princeps potest spurios legitimare.

Super rubrica. Vide qđ no. C. de decretis decurionũ super rubrica ⁊ in sũma. e. ti. no. ꝙ decretuz seu statutũ ciuitatis dr̃ snĩa. vt. s. ꝙ quisquis iur. l. j. §. fi. ⁊ decretũ iudi. ⁊. C. vt lite pen. l. j. differt tñ decretũ ⁊ snĩa in multis vt dixi in alphabeto dictiõe decretũ ⁊ vide qđ ibi de decreto dixi ⁊ qđ not. s. de offic. pcõsul. ⁊ legati. l. nec quicq̃. §. vbi decretũ. ⁊ dr̃. j. e. l. ambitiosa. ⁊ l. fi. aut decretũ vel statutũ facit cõtra ius naturale valeat. C. de preci. impato. offerẽ. l. quotiẽs. an cõtra ius diuinũ not. C. si cõtra ius vel vtilitatẽ publicã. l. fi. ⁊. s. de cõsti. prin. l. j. in fi. an valeat cõtra ius cõe plene dixi. C. de offic. prefec. pretorio orientis. l. formã. an valeat si ordinetur ꝙ quilibet de vniuersitate teneatur insolidũ pro debito vniuersitatis no. C. que sit lon. con. l. ij. in gl. magna circa mediũ ⁊ per Az. in summa. e. tit. §. vlti. ⁊ dixi. e. ti. sup rubrica. an autẽ valeat statutũ vel decretũ ꝙ pater teneatur ex delicto filij dixi. C. ne filius pro patre sup rubrica an valeat statutum vel decretum ꝙ non liceat appellare dixi. C. de ap. l. si appellationẽ. ¶ Item quero pulchrã ⁊ dubitabilem questionem que fuit de facto pgami de magna hereditate nobilium militũ dñi ysuardi coll'. q fecit legitimari quẽdam filiũ suũ spuriũ pro decuriones seu cõsiliũ generale cõis pgami ⁊ mota fuit ipsi filio qđ hereditatis per sorores dicti dñi ysuardi asserentes talẽ legitimationẽ nõ valere. ¶ Et pro parte dñarum allegabatur ꝙ modus legitimandi filios inuẽtus ad similitudinẽ modorũ quibus liberti deducũt ad ingenuitatez vt in aut. qui. mo. natura. effi. sui. §. illud tantũ a nobis. col. vij. ⁊ qui. modis naturales effic. legitimi. §. si quis igitur. col. vj. sed illa deductio in ingenuitatẽ fit tantũ autoritate principis ⁊ nõ a ciuitate seu ordine decurionũ vt. l. j. ⁊ l. queris. ff. de nata. resti. ⁊ videtur expressum. C. de iur. annulorum aur. l. j. ⁊ ij. ⁊ tamen concessio annulorũ aur. videtur minus q̃ legitimare spurium qr per ipsam cõcessionem annulorũ status liberti non mutatur vt ff. de conditio. ⁊ demon. l. falsa. §. sed si cui. sed pro legitimationez sic vt in aut. qui. modis naturales effic. sui. §. pmus. §. filiũ. ⁊. §. sequẽti. ergo legitimatio talis fiet pro solum principẽ. Itẽ arguebatur sic glo. s. ad municip. l. j. equiparat filiũ legitimatum filio adoptiuo ⁊ ad hoc facit. s. de cõdi. ⁊ demonstr. l. fideicõmissum. ⁊ qđ ibi no. pro modernos ⁊ adoptiõis que sunt species. s. arrogatio ⁊ adoptio que retinet nomẽ generis vt. ff. de adop. l. j. ⁊ ij. sed vnumquodqz debet disponi scđm illius regulam cum quo magis participat q̃ quo minus vt not. ff. de dot. preleg. l. ij. de leg. iij. l. legatis. §. si vnus. ⁊ de sta. ho. l. queritur. sz legitimatio filij magis participat cũ arrogatiõe que fit sola principis autoritate q̃ cum adoptione. ergo legitimatio solius principis autoritate fieri põt. ¶ Qr autẽ legitimatio magis participat cũ arrogatione pbatur qr a legitimatione fit transitus in potestatẽ vt. d. §. si quis. ⁊. §. illud. in aut. q. modis naturales effici. sui et effici. legitimi. ꝙ idẽ est in arrogatiõe non aũt in adoptione simpliciter qr pro adoptionẽ hodie non fit transitus in ptãtem nisi cõcurrat vinculũ naturale vt. C. de adopti. l. cum in adoptiuis. in medio ⁊ in fi. itẽ arrogatio locũ habet in his qui sunt sui iuris adoptio in his qui sunt in ptãte vt dicta. l. j. de adopt. sic ⁊ legitimantur illi tantũ qui sui iuris vt dicto. §. illud de fideicõ. liber. l. lucius. de leg. iij. l. vxori. §. pater. et. C. de natura. lib. l. diui. et. l. iubemus. et sic bene concluditur ꝙ legitimatio magis participat cuz arrogatione q̃ cum adoptione ergo sicut arrogatio fit solum autoritate principis et non alterius magistratus. vt probatuz est ita ⁊ legitimatio. ¶ Itẽ ad id decretũ qđ est contra rẽ publicã dicitur ambitiosum. vt. j. e. l. ambitiosa: sed decretuz ciuitatis pro quod legitimatur spurius est expressum contra rem publicam cum per hoc indigni nominari filij assumant nomen filij vt dicta aut. quib. mod. naturales effici. sui. §. j. et. C. de natura. lib. l. lege in fi. ⁊ fauetur coitui damnato qđ est cõtra rẽ publicã vt. s.

de interdi.⁊ relega.l.relegatorum.⁊.l.fi.sol.ma.l.ab hostibus.et
qđ not.insti.ad orfic.§.nouissime.Item non refrenaretur vitiũ
paternũ.vt.C.de naturali.lib.l.fi.nec tolleretur pudicitia vt.l.si
qua.C.ad orfic.⁊ fieret cõtra fauorem matrimoniorum ⁊ filiorum le
gitimorũ quibus frequẽtari ciuitatẽ reipu.interest vt.C.de bo.
lib.l.fi.⁊ sol.ma.l.j.tale ergo decretũ vtpote ãbitiosum effectui
carere debet.Itẽ idẽ ꝓbatur qꝛ sicut ꝑdictũ est legitimatio assi
1 milatur adoptioni.¶ Sed adoptio † interdũ fit ſm ius cõe et
tũc agnatorũ ꝯsensus nõ est necessariꝰ vt.s.de adopt.l.cũ ado/
ptio interdũ fit seu ꝯfirmat̃ ꝯ ius ꝓpter preces ꝑncipi oblatas
⁊ tũc agnatorũ autoritas dꝫ interuenire vt.e.ti.de adop.l.nam
ita diuus ⁊ ibi no.sed legitimatio spurij est ꝯ ius cõe ꝙ expresse
ꝓhibet spurios legitimari vt.d.aut.q.mo.natu.effici.sui.§.fi.⁊
C.de natura.li.l.legẽ.ergo tali legitimationi debuit interuenire
agnatorũ.i.ꝑdictarũ sororũ ꝯsensus dato sine ꝑiudicio ꝙ consi
liũ ciuitatꝫ habuisset ptãtem legitimandi ⁊ ꝓ hoc bene facit qꝛ
ad tales ⁊ similes actus vocãdi sunt quorũ ĩterest.vt.C.siue ab
hered.se absti.aut.si vero oẽs creditores.vbi de hoc dixi ⁊.s.de
mino.l.etiã.§.fi.⁊ in aut.de here.⁊ fal.§.huic vero.nobis saltem
ꝑ vocationẽ gñalẽ vt not.bñ ꝑ Innoc.extra de testibus.c.albe/
ricus.⁊ ꝓ hoc de elect.c.vlt.li.vj.¶ Itẽ alia rõne ꝓbatur sic ꝑ
legitimationẽ legitimatꝰ subijcitur honoribꝰ mũicipalibus qbꝰ
al's nõ subijceret̃ nisi ĩ subsidiũ vt.s.de decur.l.gñaliter.§.spu
rios.⁊.l.spurij.⁊.C.de natu.lib.l.qm̃.¶ Sed ciuitas nõ põt fa
cere ꝙ ille q non tenet̃ subire munera ciuilia de iur.ipa subeat
nisi adsit speciale ꝑuilegiũ principis vt.s.ad municip.l.libertꝰ.
§.sola.j.⁊ de mune.⁊ hono.l.munerũ.§.patrimoniorũ ergo ciui
tatẽ legitimare nõ poteras ne vna via ꝓhibitũ alia ꝑmittat̃ vt
s.de tu.⁊ cura.da.ab his.l.scire oportet.cũ si.¶ Itẽ ad idẽ fa/
cit qꝛ noĩa etatis que legitimat minorẽ q̃ administrãt substãtie
paterne nõ põt fieri nisi ꝑncipis autoritate.vt.C.de his qui ve.
eta.impetr.l.ij.ergo legitimatio persone q̃ est circa ipsam sub/
stantiam capescẽdã qđ est maius fieri non poterat nisi autori/
tate ꝑncipis ar.C.de cur.fur.l.cũ alijs.Itẽ lex ꝓhibet legitima/
tionem spuriorum vt.d.aut.q.mo.naturales effic.sui.§.fi.⁊ qui.
modis naturales effici.legi.§.fi.glo.tñ ꝑmittit ibi ꝑncipi non ex
ordinata potestate que ẽ vt legibꝰ viuat vt.C.de testi.l.ex imper
fecto sed ex absoluta et summa potestate que est vltra ordina/
tam et ex qua est.s.legẽ talia aũt sic principi reseruata non po
test ciuitas vt.C.noua vectiga.insti.nõ posse.l.ij.⁊.iij.sꝫ ita est in
proposito ergo ⁊c.Preterea municipalis rõ non põt facere qđ
ille qui meretur habere nomen filij desinat habere insti.de he/
re.ab intest.§.minus.ergo per locum a contrarijs ꝙ est validũ
vt.s.locati.l.si merces.§.vij.maior non põt facere ꝙ ille qui nõ
meretur habere nomen filij vt dicto.§.fi.qui.modis natura.effi
ci.legi.⁊.C.de natu.li.l.legem assumãt nomen filij ꝙ fieret ꝑ le/
gitimationem ergo legitimare non potest.Preterea legitima
tio est quedam restitutio antique nature vt.d.§.si quis igitur ⁊
§.illud.qui.modis natura.effi.sui ⁊ legitimi.hoc autem videtur
posse fieri per solum principẽ vel senatum vt.ff.de postulan.l.j.
§.penul.et maxime cũ tales spurij sunt infames vt no.per Az.
ex quibus casus infamia irrogatur in summa.j.col.solus autẽ
imperator potest infamiaꝫ remittere vt not per Inno.extra de
senten.⁊ re iudi.cũ te.¶ Itẽ certi sunt modi legitimãdi ꝑ curiã
s.modus offerẽdi filios naturales curie vel scribẽdo eos here/
des in honorẽ curie in aut.q.mo.natu.effici.sui.§.primus.et.§.
si qs aũt.⁊.C.de natu.libe.l.si qs.cũ ergo modus de quo in qđ/
ne ꝓposita non sit de illis videtur ordini decurionũ ⁊ curie de/
negatus ar.s.de act.et obli.l.obligationũ fere.§.placet.maxie
cum prohibeat statum.§.fi.eo.titu.q.modis natura.effici.sui et
legitimi spurios legitimari etiam per ipsum principem de ordi
nata ptãte vt predictum est.Itẽ ꝓ ista parte bñ faciunt notata
ꝑ Inno.extra de fide instru.c.cũ.P.tabellio.Item allegabat̃
ꝓ hac parte ꝙ tales filij spurij q̃ ius naturale nacti sũt ꝑ quaꝫ
ab exordio rõnalis creature ꝓhibitũ fuit adulteriũ vt pꝫ in de/
calogo sunt decem inceptis legis sumẽdo ius naturale ꝓ diui/
no.vt in princip.decretorũ ⁊.ix.di.c.j.⁊ ibi in glo.nã mr̃imoniũ
fuit a deo institutũ ĩ paradiso extra de frigidis ⁊ malefi.c.fi.§.j.
et ante peccatũ ade.xxxij.q.ij.§.his ita respondet̃.nec est hõ q
ꝯtra legẽ mr̃imonij natꝰ ẽ in aut.ꝺ resti.⁊ ea q̃ parit.§.hinc nos
⁊ no.ꝑ Host.de mr̃imonijs.§.vbi fuerit institutũ ergo nõ est mi
rũ si natus ex adulterio qđ est ĩter cetera peccata grauiꝰ.xxxij.
q.v.qd grauiꝰ vnde ꝓhibitũ est a iure naturali is de adult.l.si
adulteriũ.§.j.in tex.⁊ glo.⁊ mitius agit̃ cũ ĩcestuosis q̃ cũ adul
teranis vt ibi dr̃ si cũ talibus nõ possit ꝑ ciuitatẽ dispẽsari ad
hoc etiã facit qđ not.Az.in summa de postb.here.insti.prima
colũna.ver.iur.autem ciuili.tales em̃ nati ex cõiunctiõe sit ne/
faria iuris ꝑsumptiões sunt degeneres instabiles in fide proni
ad delicta ignobiles ⁊ ediles deo.lv.di.c.si gens anglorum vñ de/
testatio criminis ⁊ timor imitatiõis pr̃nivitij eos excludit.not.
per Gof.in summa de filijs presby.circa princi.⁊ ar.C.ad.l.iul.
maie.l.quisquis.nõ mirũ ergo si taliũ dispensatio reseruata sit
ꝑncipi ⁊ ceteris denegata.Preterea talis dispensatio etiã qñ
fit ꝑ ꝑncipẽ nõ fit nisi subsit magna cã ⁊ rõnabilis dispẽsandi
vt bñ ꝓbatur.ff.de ritu nup.l.qui in ꝓuincia.§.j.⁊.q.vij.dispẽ
sationes et meliꝰ in.c.tali.⁊.c.et similia.⁊ maxie in dispensatiõe
a iure ꝓhibita ⁊ vbi reqritur derogatio legũ.j.q.vij.⁊ si illa per
Host.in sũma dispẽsatiõis post tit.de penitẽtijs.et remissioni/
bus.§.quot sunt hoĩes.vsi.ꝓhibita est.⁊ ꝑ eũdem de fil.presby.
in fi.⁊ ꝙ sine cã legitima et ꝓpter maximã reipu.vtilitateꝫ vel
necessitatẽ non possit fieri talis dispẽsatio etiã per principẽ vel
papã facit.j.q.vlt.c.tali ⁊ benefacit qđ not.ꝑ Inn.extra de sta.
mona.c.cũ ad monasteriũ ⁊ ꝑ Ho.de fil.preby.§.fi.itẽ ꝓ hoc fa
cit qꝛ scđm opinionẽ cõem doctorũ ⁊ glosatorũ in legitimatiõe
fiẽda ꝑ principẽ opus est ꝙ dicatur nõ obstãte tali lege sꝫ quõ
ciuitas poterit tollere leges tales non video cum soli principi
hoc videatur opere an subiecte sunt leges in aut.de raptis mu
lieribꝰ.in ꝑn.de consulibꝰ.§.fi.de incest.nup.§.dubitãt.de his
qui ob se habere ꝓhibent res minorũ in ꝑn.et neqꝫ viruꝫ ꝙ ex
dote.§.fi.nã nulli licet iura temerare sine autoritate conditoris
vt bene not.ꝑ Inno.extra de resti.spol.c.olim cãm circa mediũ
⁊ ꝑ hoc.C.de his qui ve.eta.impe.l.ij.cũ solus impator sit legibꝰ
solutus vt.C.de legibus.l.digna vox.ille em̃ solus põt destrue/
re qui condidit vt not.ꝑ Inno.d.c.cũ ad monasteriuꝫ.⁊ ad hoc
etiam faciunt not.per ipsum Inno.d.c.cũ.P.tabellio.⁊ de tẽ/
po.ord.c.dilectus.⁊ de hoc etiã inferius dicet̃.¶ Iteꝫ videtur
dicta legitimatio subreptitia ⁊ inualida qꝛ tacitum fuit ꝙ dñs
vsuardus habebat legitimã vxorẽ cui per talẽ legitimationem
fiebat iniuria vt colligitur per Host.in summa qui fil.sint legi.
scđa colũna et maior est abominatio taliũ filiorũ quando viuit
vxor.l.vj.di.c.ij.talis ergo taciturnitas vitiat ipsam legitimatio
nem per ea que not.extra de rescriptis.c.dilectus.⁊ de offic.or.
ex parte ⁊ pro hoc.C.de fideicom.liber.l.cum vo.§.subuentum
et de rebus eorum.l.magis puto.§.penul.cum si.In contrariũ
per legitimationem allegabatur primo permissum est cuilibet
ciuitati seu ordini ciuitatis ꝙ possint facere legem et etiam con
suetudinẽ inducere contra legẽ principis et eam tollere qꝛ vnũ
ius ciuile tollit aliud insti.de iur.natura.§.penult.de sepul.vio
lato.s.l.iij.§.diuus.cõmunia prediorum.l.venditor.§.si cõstat
ꝙ em̃ potest ꝑnceps in tãto imperio põt ciuitas in suo territo/
rio vt.ff.de iusti.et iur.l.oẽs ppl̃i.⁊ insti.de iur.natura.§.penul.
qꝛ hoc princeps facere dicitur qui ciuitatibus suꝑ hoc tribuit
potestatẽ vt.C.de vete.iur.e.l.j.§.oĩa merito.⁊.s.de ad.tu.l.j.§.
2 sufficit.¶ Sed oẽs cõcedũt ꝙ princeps † spurios legitimare
potest si dicat non obstante tali lege vt not.d.§.fin.in aut.quib.
modis naturales effici.sui.⁊.C.de natu.libe.l.j.ergo et quelibet
ciuitas inter sibi subditos hoc poterit.Scđo allegabatur ꝙ
ciuitas ꝑgami hoc habebat ex ꝯsuetudine:ergo dato ꝙ eẽt ꝑn/
cipi reseruatũ adhuc ꝓpter cõsuetudinẽ valeret.C.de eman.li.
l.j.C.noua vectigal.ꝑ totũ ꝯiungẽdo cũ.c.suꝑ quibusdã de vb.
sig.nã idem opat̃ tꝑis vetustas ꝙ priuilegiũ vt.s.de aqua plu.
arcen.l.in summã.⁊ de aqua quoti.⁊ estiua.l.hoc.§.ductꝰ aque
si ergo ꝑ ꝑuilegiũ ꝑnceps hoc põt vt ꝓbatuꝫ est ergo et ciuitas
ꝓpter tꝑis vetustatẽ.Itẽ cui cõcedit̃ maius cõceditur minꝰ.j.
de reg.iur.l.cui ꝙ plus est.sed merum imperiũ quod cõsistit in
aĩaduertendo in facinorosos hoĩes vt.l.imperiũ.de iur.om.iu
dic.concessum est ciuitati pergami maxie ex pace constantie vt
no.in aut.de defen.ci.§.interim.al's sed interim ergo fortiꝰ eidẽ
videtur concessum spurios legitimare ꝙ est minus cum sit vo/
luntarie iurisditionis vt dicto.§.⁊ generaliter.qui.modis natu
rales effici.sui ⁊ hoc etiã facit gl.C.de prescrip.lon.tem.l.fi.que
dicit ciuitates habere sua regimĩa sicut olim habebãt ꝓuincie
Itẽ ex quo tãto tꝑe ciuitas sic est vsa videtur hoc facere ex cõ/
scientia ⁊ patientia ꝑncipia vt.d.§.ductus aque.⁊.j.de ver.sig.
l.alienatiõis.Item natus ex libero ⁊ seruo vel ecõuerso spuriꝰ
est vt.C.de suis ⁊ legiti.l.ex libera.sed talẽ spuriũ põt pater in
testõ vel instrumento publico seu sua manu ꝯscripto legitima/
re vt no.in aut.vt liceat matri et auie.§.ad hoc.⁊.§.si vero.que
est posita.C.de naturalibus liberis.aut.item si quis.ergo mul
to magis ciuitas que plus potest q̃ quilibet priuatus vt.C.de
iureiuran.l.priuatorum et que habet merum et mixtum impe
rium ⁊ omnem iurisditionẽ ⁊ administrationẽ.vt.s.ꝓbatũ est ⁊
pro hoc bene facit pax constantie vbi dicitur ꝙ ciuitas perga/
mi ⁊ alie ciuitates in ipsa pace nominate habent ⁊ retineãt om
nes consuetudines et iurisditiões quas hactenus habuerunt.
¶ Item illud quod facit ciuitas cum deliberatione et cause
cognitione ad cõem vtilitatem debet validum iudicari.C.de le
gationibus.l.si ꝙ.lib.x.sed ita est in ꝓposito qꝛ legitimatio pre
dicta facta

dicta facta fuit cũ deliberatiõe ꝛ cause cognitiõe cõsilij genera
lis ciuitatis ꝑgami cuius deliberatiõe magna ꝛ ardua ciuitati
ordinantur et disponũtur ergo ꝛc. et etiã cedit ad bonũ cõe ci-
uitatis qꝛ ex hoc ciuitas legitimis hoĩb⁹ frequẽtatur et augeẽ
vt.s.sol.ma.l.j.ꝛ iste legitimatus sustinebit munera ciuitatis q̃
al's non sustinẽt spurij nisi in defectũ vt.d.l.generaliter.§.spu-
rios.s.de decur.¶ Item ꝓ hoc allegabatur ꝙ allegari pote-
rat ciuitatẽ pergami suꝑ hoc habere priuilegiũ ad cuius ꝓba-
tionem sufficit diuturnitas tp̃is vt.C.de vsu.l.cũ de in rẽ verso.
ꝛ ibi not.et de serui.l.seruitutes. Ultimo adducebaẽ autoritas
Inno.ꝛ Host. hoc clare tenẽt ꝙ ciuitas ĩter subditos et suo ter
ritorio possit legitimare ꝛ habilitare quo ad successionẽ vt no.
ꝑ eos extra q fil.sint legi.c.venerabilẽ.¶ Quid ergo in tanta
varietate tenebitur dñs Pe.de cermitis antiq̃s doctor Boñ.
hanc publice q̃õnẽ disputauit ꝛ post aliqua allegata ꝓ ꝛ ꝯtra
nõ tñ sic plene determinãdo tenuit p̃mã partẽ ꝙ ciuitas legiti
mare nõ posset.¶ Post hoc audiui ꝙ ꝯsulti fuerũt suꝑ h̃ ꝓ q̊
dam nepote dñi ep̃i Boñ.dñi Jac.butrig. Jo.an.Cy.de pisto
rio.ꝛ Ray.de forliuio ꝛ diuersi fuerũt.nã Jac.butrig.ꝛ Jo.an.
tenebant ꝙ ciuitas posset legitimare ea forma de qua in q̃õne
ꝓponitur: alij duo sentiebãt oppositum in questiõe proposita
fuerunt consulti idem Jaco.butriga.qui ꝑseuerauit in opiniõe
predicta et cũ eo dñs paulus de liazaris p̃fatus Ray.voluit p̃
cise cõsulere sed aliquas allegatiões ꝓ parte legitimatiõis,ꝙ
tenere fecit et audio qḋ dixit ꝙ p̃supposita cõsuetudine ipsam
opinionẽ seruaret in Mediolano vbi cã agitabatur multi fue-
runt cõsulti ꝛ medij ꝛ maior pars eoꝛuꝫ stabant cõtra legitima
tionẽ ꝛ ego etiã fui ꝓ parte illa ꝓ sororib⁹. Et vltra p̃dicta alle
gabaẽ ꝑ ipsum dñm Jac.but.tria fuisse tp̃a p̃mũ in exordio na
ture quo erat indiscreta maris ꝛ femine ꝯiugatio ꝛ cõe erat oĩ-
b⁹ aĩalib⁹.vt.s.de insti.l.j.§.ius naturale ꝛ tali iuri nõ erat in-
ter liberos differẽtia post suꝑuenit nuptiaꝝ inuẽtio ꝛ ius legi-
timũ patrie ptãtis.vt.s.de his q sunt sui vel alie.iur.l.nã ciuiũ.
ꝛ insti.de pa.po.in princ.et in auẽ.qui.mo.natu.effici.legiti. Sꝫ
ipse ꝛ eius successores sic vt patet.C.de natu.lib.homines se cõ
uertere ad cõcubinas et illicitas cõiunctiões ex quibus oriebã
tur naturales ꝛ spurij ꝛ tales filios iura ciuilia respexerũt vsq̧
ad tempora constantini.Sed ipse ꝛ eius successores sic vt patet
C.de natur.lib.l.diui.ꝛ l.legẽ.ꝛ in auẽ.qui.modis naturales effi
ci.sui in prin. Circa qḋ est aduertendũ ꝙ princeps spuriũ vel
naturalẽ nõ põt legitimũ facere sed solũ exequare legitimo qꝛ
nõ põt facere natũ sine nuptijs de nuptijs natũ esse sed ei⁹ lo-
co põt haberi sicut diciẽ de filijs sororis q reducũtur in nũero
agnatorũ nõ tñ sunt agnati.vt.C.de legi.here.l.lege.xij.tab.fit
ergo legitimatio istis modis. Primo vt dicatur restituo spu-
riũ vel naturalẽ iuri nature tollẽdo impedimẽta inter q̃ cũ re-
pellebãt a successiõe iste modus colligitur a ꝑte in textu q.mo.
natura.effici.legitimi.§.si quis ergo.et.§.sequen.et qui.modis
naturales effici.sui.§.illud.Sc̈o.mõ fit legitimatio vt habiliteẽ
spurius vel naturalis quo ad honores et munera ꝛ hoc põt fa-
cere princeps et etiã ciuitas inter subditos suos.q̃dã em̃ prin-
ceps cõicauit inferiorib⁹ quedã suꝑioribus tantũ: ꝛ quedã sibi
soli reseruauit vt colligi põt.s.de offic.ei⁹ cui mã.est iur.l.j.§.q̃
vero.ꝛ de offic.p̃consul.l.fi.in aliquã.§.cuꝫ plenissimã. Primũ
ergo modum legitimandi nõ potest facere ciuitas.s.restituere
ad plenũ iuri nature sed hoc videtur solũ principi reseruatũ de
plenitudine ptãtis ad instar restitutiõis nataliũ vt dictũ est.s.
qꝛ tali legitimato derogatũ est specialiter ꝑ.d.§.vlti.q.mo.na-
turales effi.legitimi.ꝛ iõ ciuitas hoc nõ põt vt.C.de fur.auẽ.na
uigia.de sacrosan.ecc.auẽ.cassa.ꝛ cõia de successi.auẽ.oẽs pere
grini.nã hoc etiã p̃ncipi nõ cõpetit ex ordinata ptãte sed soluꝫ
de plenitudine potestatis et prefatis legibus contrarijs dero-
gando ꝙ non põt ciuitas vt.s.dictum est.¶ Si sc̈dm moduꝫ
legitimandi.s.habilitandi ad successioneꝫ paternã videẽ posse
facere ciuitas interẽ sibi subditos cũ ius successionis fit de iure
ciuili vt patet ex diuisione que fit insti.de rerum di.§.singuloꝛũ
vbi ponit p̃rio acquisitiões iurisgẽtiũ vsq̧ ad ti.de vsuca.vbi in
cipiunt acquisitiones iuris ciuilis inter quas ꝓsequitur succes
sio ex testamẽto ꝛ ab intestato cum ergo ius ciuile possit tolli ꝑ
aliud ciuile ciuitatis ꝙ nõ sit derogatoriuꝫ sicut esset simplici-
ter restituere vel legitimare quo ad omnia poterit ciuitas quo
ad succe.patris non vt sint legitimi sed loco legitimoꝛũ habeãẽ
quo ad hoc vt.d.l.lege.xij.C.de legitimis here.hoc em̃ nõ vide
tur denegatum ciuitatibus sed cõcessum per prealle.l.omnes
ppl̃i.q.d.cõcludendo ꝙ legitimationẽ simplicẽ ꝛ plenariã po-
test facere solus p̃nceps de plenitudine potestatis sed quo ad
hunc actũ succẽdẽdi ꝛ subeundi munera ciuitatis hoc põt ciui
tas inter suos ꝛ ꝑ hoc posset rñderi quasi ad omnia allegata in
oppositũ q̃ concludunt legitimationẽ spurioꝝ reseruatã princi
pi: qꝛ verũ est in legitimatione simplici ꝛ generali quo ad omnia
ꝛ per totum imperium nõ autem quo ad actum tantũ succedẽ
di ꝛ hoc videtur tractatum ab Inno.ꝛ Host.dicto.c.per vene-
rabilem. Sed reseruato honore ꝛ autoritate tantorum viroꝛuꝫ
hoc videtur colligi in dicto.§.penul.qui.modis naturales effi-
ci.sui ꝛ qui.modis naturales effici.legiti.vbi in penã nedũ taliũ
spurioꝛum sed etiã parentũ est specialiter expresse ꝓhibitũ dũ
dicit ꝙ nulla est eis participãda clementia neq̧ q̃cq̃ peccatri-
cis cõcupiscẽtie eoꝛũ habebant filij ex quo videtur expresse ꝓ-
hiberi legitimatio quo ad successionẽ ꝛ quo ad omnẽ eius mo-
dum ꝛ spẽm suã: a quo remouent genus ꝛ quelibet eius species
ꝛ sic adhuc viderẽtur remanere iura in cõtrariũ allegata: nec
tolli ꝑ distictionẽ predictã prefatus.d.Ray.adduxit aliã rõnẽ
q̃ non est tacta.s.arguit em̃ sic legitima debetur filio iure natu
re ꝛ de necessitate in auẽ.ꝛ fal.§.primũ.itaq̧.s.vnde libe.l.scri-
pto.ꝛ ḋ bo.dã.l.cũ rõ.tñ tolli põt ꝛ minui.per.l.municipalis.vt
plene not.per Dy.extra de reg.iur.c.indultũ.li.vj.ꝛ ego pleni⁹
notaui.C.de inoff.testa.auẽ.nouissima ꝛ facit etiã extra de testa.
c.raynucius.ibi s̃m cõsuetudinẽ ciuitatis fieri cõsueuit et ibi de
hoc not.per omnes ergo fortius poterit ciuitas per decretum
suum filium legitimare ad successionem paternam qui repul-
sus est ab ea solum per ius ciuile adducebat etiã quia iste act⁹
legitimandi videtur esse iurisditionis voluntarie: quia equipa-
ratur manumissioni et ductioni ad ingenuitatem vt ꝓbatũ est
s.ꝛ pro hoc.s.de offi.proconsul.ꝛ.leg.l.ij.ꝛ no.per.B.extra qui
filij sunt legitimi.c.per tuas. sed interdictio etiam contentio-
sa põt prescribi vt.C.de diuer.offic.ꝛ apparito.l.viros.lib.xij.ꝛ
plene dixi.s.de aqua plu.arcen.l.fi.nam consuetudo dat iuris-
ditionem vt.s.de iur.om.iudi.l.ꝛ quia.ꝛ.s.de emanci.lib.l.j.er-
go ꝛc. Et ad.l.de iur.auẽ.anulloꝛum respondebat ꝙ erat casus
specialis ꝛ sc̈dꝫ iura.C.secus iure auẽ.vt in auẽ.ibi signata que
sumitur in auẽ.vt liberti de cetero.§.j. Ultimo tñ ideꝫ.d.Ray.
consuluit ꝙ ipse.d.Ysuardi adiret cum testamento aliquem co
mitem habentem ab imꝑio potestatẽ legitimandi ꝛ peteret con
firmationem testi ꝛ legitimationem nouam nõ recedendo a le-
gitimatiõe ꝯsilij ciuitatis ꝑgami ꝛ ꝓ isto cõsilio ĩducebat ĩ auẽ.
qui.modis natura.effi.sui.§.illud.v̇.sivo his ꝛ ibi in gl.¶ Sed
certe ille vers.loquitur in naturalibus non in spurijs nec istud
consilium est forte bene tutum non in petitiõe sc̈di rescripti ha-
beret necesse asserere se spurium al's legitimatione non indige-
ret sed hoc asserendo vr̃ recedere a primo nam ingressus sc̈de
legitimationis operaretur prime egressum nec se cõpatiuntur.
nam si legitimatus est ex sc̈do sequiẽ ꝙ nõ ex primo et ecõuerso
nec s̃m aliquid oꝑatur si p̃mũ est validũ nec econuerso.C.de in
dicta liber.tol.l.ij.vnde per petitioneꝫ si sequitur necessario ꝙ
recedat a primo ꝛ videatur confiteri primum non tenere vt hic
expresse notatur et colligitur in glo.ꝛ per Innoc.extra de pre-
script.c.vemens.si diligenter aduertatur dominus paulus de
liazaris multa ex predictis allegauit et vltra allegauit qḋ ep̃s
licet non legitimet simpliciter nec plenarie quõ ad quedam ta-
men sic vt extra de filijs presby.c.j.lib.vj.ꝛ quia legitimatio fa-
uorabilis punitur ex vitio paterno ergo debet amplecti vt ex-
tra de reg.iur.c.odia.lib.vj.cum ibi notatis questio predicta nõ
fuit diffinita de iure: sed domini mediolani rõnabiliter compo
suerũt interpretes: mihi aũt licet iudiciũ meũ sit paruuꝫ et au-
dax inter tantos remoto aducationis effectu ꝑ iura adducta
ꝛ rõnes cõtra legitimationẽ ꝙ nõ valeat sicut fortiora ꝛ potissi
me ille rõnes ꝙ sorores debuerint regri tanq̃ quaꝝ intererat
ꝛ ꝙ legitima cã legitimandi debuit subesse ꝛ ꝙ iura prohibent
ꝛ denegant expresse istam legitimationem fieri etiam per prin-
cipem de ordinata potestate licet hoc possit de plenitudine po
testatis dicẽdo nõ obstante tali lege ꝛ rõnes ꝓ alia parte addu
cere non videtur salua pace bñ fundate omnes enim fundãtur
super.l.omnes populi.et super cõsuetudine inueterata.¶ Sꝫ
si intelligamus.l.omnes populi.sc̈dm intellectum domini Ja.
de are.ꝛ Ric.de malumbris expresse faciet ꝯtra.ipsi enim illam
l.intelligebant ꝙ ciuitas posset condere statuta preter legem
vel in his de quibus non esset lex expressa non auteꝫ intelligũt
eam quod ciuitas posset statutum facere directo contra legem
nec est verisimile quod princeps voluisset ciuitatibus concede
re quia pro hoc posset se subducere a iurisditione imperij fa-
ciendo super hoc.l.et possent se subtrahere a solutionibus ve-
ctigalium ꝛ alioꝛum que prestare tenentur imperio.¶ Item si
possent spurios legitimare et habilitare per consequens etiaꝫ
in alijs indignis de quibus habetur.C.et.ff.de his qui.vt in-
dignis. et sic possent preiudicare fisco in his que talibus in-
dignis auferuntur et fisco applicantur quod non est verisi-
mile principem concessurum etiam si intelligeremus dictam
l.omnes populi sicut comuniter seruat tot⁹ mũdus ꝙ ciuitas

posset facere statutũ directo cõtra legem ꝙ tñ non est verũ ſm predictos dños Ja.⁊ Ric.vt not.per eos.d.l.⁊ per ipsum Ja. in suis q̃ōnibus statutorum ⁊ plene dixi.C.de offi.prefec.preto. l.forma retenta ⁊ predicta cõi opiniõe ꝙ statutum possit fieri ꝯ legẽ oẽs tñ cõsentiũt ꝙ nõ ꝯ legẽ derogatoriaꝫ vt ꝑdictis auẽ. nauigia.C.de furt.⁊ auẽ.cassa de sac.san.eccl.⁊ autẽ.oẽs peregrini cõia de successio.sed ita est in ꝓposito ꝙ lex expresse derogat legitimationi spurioꝝ vt.d.§.fi.quib.mo.naturales effi.sui ⁊ legitimi ergo ⁊c.¶Preterea.l.oẽs populi et eius cõcessio facta ciuitatibus circa leges cõcedendas generalis est in gñali autẽ in concessione nõ est verisimile venire illud qd̃ cõcedens nõ potest facere nisi de plenitudĩe ptãtis sicut est legitimatio spuriorum vt sicut dictum est.s.pro hoc bene facit q̃ sicut dictũ etiaꝫ princeps hoc non põt nisi dicatur non obstãte tali lege hac autem.s.legi derogari videtur posse solus princeps qui condidit. vt not.per Inno.d.c.cum ad monasterium.de statu regu.circa medium ⁊ dicto.c.cum.¶P.tabellio.de fide instru.et de prin.or. c.dilectus.ꝑ eundem Inn.sicut ⁊ solus interpretatur ꝙ minus est vt.C.de legibus.l.fi.nec hoc videtur concessum ciuitatibus per dictã.l.omnes.derogatur etiã legi si in aliquo pticulari legi detrahaẽ vt.j.de verb.sig.derogatur.hoc aũt põt solus ille qui condidit vt not.in glo.iiij.di.in istis ⁊ no.ẽt ꝑ Host.in summa qui fil.sunt legi.et ꝙ talis potestas legitimandi spurios ꝓhibita ⁊ ꝯtra iura non veniat in generali concessiõe principis facta ciuitatibꝰ per.l.oẽs ppl'i.sed sit soli sibi reseruata facit extra de offi.legati.c.ꝙ trãslationẽ.⁊ ibi in gl.iij.di.c.porro ⁊ ibi in gl. ⁊ plene not.⁊ colligitur in speculo de legato.§.nũc ostendendũ. que sint interdicta legato.ver.ꝑmissa aũt oĩa ⁊ per Hosti.et in summa.e.ti.§.quid ptinet.⁊.§.illud qd̃ notandũ.⁊ de eta.⁊ qualita.§.etas v̇.cõsentio.tñ ar.bonũ ad h̃ si.de officio eius cui mã. est iurisdi.l.j.in prin.⁊ extra de reg.iur.c.in generali ꝯcessiõe.li. vj.cum ibi notatis ꝑ oẽs immo ꝙ plus est ⁊ dato ꝙ imperator specialiter cõcessisset ciuitatibus ptãtẽ legitimãdi spurios aliqua.l.non obstante restringenda esset talis potestas ad eos q̊s verisimile esset ꝑncipem legitimaturũ ⁊ cũ iusta cã ⁊ citatis q̊ꝝ interest vt.d.c.tali.j.q.vlti.q̃ sicut est verisimile principẽ facturum ⁊ nõ al's ar.C.de emã.libe.l.nec auus.⁊.s.ne quid in lo.pu. l.ij.§.merito.tales eñ filij ab hereditate repelluntur ꝑ oĩa iura xxxv.q.j.c.cõiunctiões.⁊.c.quedã lex.⁊.c.ad sedẽ.non enim lege dei reputãtur filij nec parẽtibus succedũt eadẽ cã.q.vij.c.j.nec successionis nec sanguinis participes sunt.xxxij.q.iiij.c.dicat.⁊ ad hoc vide Host.in summa de testis.§.quis sit effectus.ver.sꝫ nec nati ex dãnato coitu non ob.ꝙ de cõsuetudine dicitur ⁊ q̃si possessione vetusti tpis in qua dicitur ciuitatẽ ꝑgami fuisse super tali legitimatione.¶Primo q̃ sicut dictum est talis cõsuetudo nõ põt induci cõtra legẽ denegatoriã vt dicta autẽ.nauigia cuꝫ ꝯcor.⁊ potius põt dici corruptela de ꝯsuetudine.cũ inter.in fi.¶Item dato ꝙ ciuitas aliqua cõtinue faceret contra leges abrogaret absurdũ esset dicẽs ꝙ ex hoc cõsuetudinẽ induceret vel ꝙ ex hoc esset in quasi possessione abrogandi leges nã talia faciendo meo possidet nisi labia sua ex quibꝰ ꝓcedunt talia decreta vt not.per Inno.extra de resti.spo.cũ olim.Scd̃o ⁊ ꝑ eũdem de religẽdo.c.cũ dilectus vnde legitimãdo vel aliud cõtra leges agendo nihil possidet nisi q̃ verba ꝓferet: q̃ verba ꝓ nõ dictis habẽtur cũ dicens sup hoc non habeat ptãtem vt.C.si a nõ ꝯpe.iudic.per totũ.nã in his q̃ spectãt ad sanctorum patrũ ⁊ principũ curã consuetudo aliqua nõ dat ius vt exꝑsse habeẽ de offi.archid̃.cũ satis.Itẽ ex hoc sequeretur absurdissimũ ꝙ quilibet ꝑuatus asserens se habere ptãtem legitimandi legitimando quereret sibi ptãtem ꝙ actũ non est:lex eñ barbariꝰ eo casu quo electus esset ab eo qui super hoc haberet ptãtem licet persona electa foret inhabilis vt ibi ꝑ doctorẽ not.Itẽ talis consuetudo induceret ad delinquẽdũ sit indulgẽdo adulteris ⁊ ideo nõ seruanda in auẽ.vt nulli iudi.§.j.nõ ob.de alleg.ꝑuil. ⁊ trãscursu in ꝑmis q̃ nõ est vera illa gl.j.cũ de in reuerso sit indistincte intellecta sed intelligenda est vt no.per Cy.C.de seruitu.⁊ aqua.l.ij.⁊.dixi.s.de aqua plu.arcẽ.l.j.§.fi.⁊.C.de pactis.l. si ceteris annis.nõ ob.auẽ.itẽ si quis.C.de naturalibus liberis q̃ ibi pñceps hoc expresse ꝑmittit nati ex libera ⁊ seruo vel ecõtra.¶Preterea nõ est ita odiosus iuribꝰ natꝰ ⁊ ex libera et seruo sicut natus ex adulterio vel alia ꝓhibita coniunctione vt colligitur ex notatis ꝑ Az.d.ti.de posth.here.inst.prima col.d.ver. iure eñ naturali ad alia.ar.ex predictis potest colligi rñsio et omitto causa breuitatis pro ista ẽt determinatiõe bñ facit.s.de preuil.credi.l.innocentiũ vbi ciuitas non potest preferre posteriorem prioꝝ ꝙ fieret legitimationem immo prefertur nullum ius habens agnatis plenũ ius habentibꝰ.Ex predictis oritur alia pulchra questio in predicta materia disputata per Dyn.

¶ Questio notabilis.

¶ ¶Quidam habebat duos filios spurios ⁊ vnum de legitimo thoro natũ decessit ab intestato istis filijs relictis et dictus filiꝰ legitimus postea decessit infantili etate ⁊ patrui sui fratres patris adierunt hereditateꝫ ꝙ potuerunt q̃ ꝑinde est ac si ad dictũ infantẽ nõ foret hẽditas deuoluta vt.C.de iu.delib.l.si ĩfanti.§.si vero.postea post longũ tp̃s filij spurij per quẽdã comitẽ sup hoc habẽtem ꝑuilegiũ nõ citatis dictis patruis petunt hereditatẽ ab eis nisi tũc legitimatiõis ꝑdicte q̃ritur an possit:et primo videtur ꝙ nõ q̃ legitimatio vr̃ equipollere restitutioni in integrũ ⁊ id̃ nõ põt operari ꝙ ille desinat esse heres q̃ ius ⁊ non hereditatẽ adeptus est ante legitimationẽ ar.s.de mino.l. ⁊ si sine.§.sed ꝙ pap.de here.insti.l.ei qui soluẽdo et expresse de cõtra tabul.l.j.§.fi.⁊ solet notari de libe.⁊ posthu.l.gallus.§.et quid si tm̃ videtur q̃ potestas legitimatiõis equipollere videtur ptãti iuris postliminij:q̃ sicut postliminiuꝫ amouet seruitutem ꝑ captiuitatem inductã ⁊ facit eum qui captus fuit ac si nunq̃ captus fuisset vt.s.de capti.l.si quis filio.§.penult.ita ⁊ legitimatio seu iur.natalium restitutio tollit effectum nataliuꝫ non legitimoꝝ ⁊ ꝑinde facit heredes ac si ab initio fuissent legitime nati in auẽ.qui.modis natu.effici leg.§.reliqui.⁊.§.adoptionis ⁊ ibi videtur esse casus q̃ōnis:nã si ab ĩitio fuissent legitime nati ꝯstat ꝙ exclusissent patruos suos fratres defuncti in auẽ. de here.ab intesta.§.j.⁊.C.de legi.here.auẽ.in successione.ergo ex postfacto natalibus restituti per legitimationẽ debẽt excludere fratres defuncti cessat eñ ꝙ filiꝰ ex post facto reuersus excludit oẽs alios remotiores a successiõe.s.de iniusto test.l.sed si exheredato.§.si pater.de bo.libert.l.si necesse.§.si deportatus. in fi.§.⁊ de cõtra tab.l.j.§.sed si ab hostibꝰ ergo ex post facto natalibus restitutus oẽs remotiores a successiõe debet excludere ¶Preterea cã q̃ ab intio impediret ex postfacto supueniens debet tollere effectũ tm̃ ꝙ videbatur de iure ꝑcessisse.ar.ff.vt in pos.leg.l.si pecũie.§.fi.de lib.agno.l.iij.§.q ad plaucianũ.de su spec.tuto.l.post finitã.so.ma.l.si cõstante.§.fi.⁊ rerũ amo.l.fi.sꝫ predicti filij legitimati ab initio tpe mortis patris si fuissent legitimi exclusissẽt ꝑdictos fratres defuncti vt ꝓbatũ est:ergo ex postfacto legitimati eos excludere debẽt.Itẽ multũ refert vtrũ quis per actũ supuenientẽ de nouo deducantur in nouũ statũ vel reponãtur in eũ qui ab origine nature ingessisse videtur vt patet quia si extraneũ exheredo ⁊ eum postea adoptẽ in filium exheredatio nulla est sed si exheredo filiũ emãcipatũ ⁊ eundem postea in ptãtẽ reduco.exheredatio de iure ꝓcedit vt ꝓbaẽ.s. de cõtra tabu.l.non putauit.§.si quis emãcipatũ de libe.⁊ posthumis.l.filio circa princ.cũ ergo per legitimationeꝫ ꝑdicti de quibꝰ agitur restituanẽ natalibꝰ.i.per restitutioneꝫ reponãtur in statum qui ab origine nature inerat sequitur ꝙ ꝑinde haberi debẽt ac si ab initio in eodẽ statu fuissent ⁊ id̃ ꝑdicti fratres defuncti debet successionẽ priuari ⁊ istis restitui.Dy.

Medicorum. Ibi eligant ipi.s.aliquos ⁊ sic not.ꝙ potestas et rectores ciuitatũ ⁊ locoꝝ non possunt eligere medicos q̊ ibi debeãt medicare q̃ incerti esse possunt de eoꝝ peritia ar.s.ad velleia.l.q̃ q̃.⁊.C.de rescin.vẽ.l.q̊squis.sed ordini ⁊ ꝯsilio ꝑdicta cõmittũtur q possunt eoꝝ pitiã magis cognoscere per hoc.C.de predijs cur.l.ij.lib.xij.¶Et sic est ar.ꝙ electores debent cognoscere cõditionẽ eorum sicut et testes debẽt cognoscere ꝯtrahẽtes vt no.s.de testi.l.iij.⁊.ij.hoc.C.de iur.deliberan.l.fi.§.sin autẽ dubius facit etiã ꝙ illi sint vocãdi ad cõsilia qui sciũt ea de quibus agitur pro hoc.C.de re mili.l.semel. lib.xij.⁊ in consti.ff.in princip.Jo.faz.

Illa decreta. Al's est lex ibi coacto ⁊ in loco cõsueto vt.C.de decu.l.noĩationi forma.⁊.l.ij.ibi decurionibus in curia ꝯgregatis.Oldr.vr̃ ergo ꝙ decuriones possint ꝯstituẽ sindicũ ⁊ decreta facere sine rectore q̃ hic nihil de rectore dr̃ sed solũ de nũero legitimo decurionũ ⁊ ꝑ hoc.s.ad munici.l.ꝙ maior.¶Sed dic ꝯ q̃ necessaria est ꝑsentia rectoris ar.s.de tut.⁊ cura.da.ab his.l.ij.qñ ap.sit.l.j.§. solent.vbi de hoc.C.de his q ad hoc confug.l.presenti.§.si qd.⁊ est expressuꝫ.C.de seruis reipu.manumittẽdis.l.j.⁊.ij.⁊ ꝓbatur institu.de iur.natu.§.lex est.⁊ plene not.extra de cõsti.c.cũ oẽs. per Inno.⁊ Compo.⁊.c.cũ accessissent.⁊ pleniꝰ ꝑ eundẽ Inno. extra de consue.cuꝫ dilectꝰ.⁊ hoc verũ qñ habẽt rectores vel ꝑlatũ si eñ mortuus esset vel abesset bñ pñt cõstituere sindicũ ⁊ statuta facere vt ex̃ d̃ in iter.resti.c.ij.⁊ ibi ĩ gl.q̃ ĩcipit ⁊ sic ⁊ vide in spec.de sindico:idẽ si hẽrẽt cãm cũ rectore vel ꝑlato ad istar filij q constituit ꝓcuratorẽ ꝯ ꝑrem.s.de ꝓcu.l.filiꝰ.in ꝑn.⁊ dixi C.de col.auẽ.qd̃ locũ.⁊ vide.s.ꝙ cuiusq; vniuersitatis sup rub.

Lege aũt. Aũt municipali.i.que de decretis muncipioꝝ tractat.Dy.ibi habeatur.i.nõ aliter videatur ab ordine factũ.Dy. fallit qñ capl'm constituit sindicum vel procuratorẽ tunc

q² tunc videtur sufficere ꝙ maior pars sit presens vt not. extra
de elect. cum inter canonicos et idem videtur in iure cõstituen-
do vt. ff. de iusti. ⁊ iur. l. penult. ibi ab omnib⁹ ciuibus vel a plu-
ribus sed forte illa intelligitur scd̃m istam.

1 ☞ Sententia ambitiosa que dicatur.

Ambitiosa. Concor. C. de decretis de-
cur. l. ij. ⁊ q̃ dicãtur decreta
ambitiosa ibi in glo. nõ dr̃ etiã decretũ ambitiosuꝫ
ꝙ est. cõtra ius cõe vt no. in glo. ff. de mino. l. deniqꝫ
1 in prin. Snĩa † ẽt dr̃ ambitiosa q̃ lata est ꝑ grãm. vt. ff. ad tre-
bel. l. seruo inuito. §. cũ pretor ⁊ ibi in gl. Sed an bñ merito pos-
sint decuriões ꝓ remuneratiõe dõare de pecũia publica puto
ꝙ sic ar. ff. si qd in fraudẽ patroni. l. vnius libert⁹ ⁊ ad instar tu
toris vt. ff. de ad. tuto. l. cũ plures. §. tutor. ⁊ ecclesie vt. xij. q. ij. c.
q̊ cũqꝫ suffragio cũ ibi notatis vbi etiã no. ꝙ eccl̃ia tenet̃ ex nu
do pacto si ꝓmisit benemerẽtẽ remunerare ad hoc facit qd̃ no.
in glo. ⁊ dixi. C. de sac. eccle. l. iubemus nulli. §. sane in glo. an er
go bene merentẽ ⁊ hoc etiã no. in sũma triũ librox. C. quã cõpo
suit. d. Roger. post placẽtinũ sup tit. de decur. scd̃o folio. v̊ s. nũ-
qd bene merẽti. Et oĩa p̃dicta faciunt ꝓ determinatione q̃õnis
disputate per Dy. Guber. iusti in studio paduano q̃ est ꝙ vni-
uersitas plebatus sachi districtus padue cuidã ꝓcuratori seu
sindico eorum qui ipsi cõitati multum seruiuerat statuit libr. x.
annuatim toto tp̃e vite sue iste petebat salariũ vni⁹ anni et cõi-
tati cõdẽnari ad sibi p̃stãdũ in futurũ ꝯ eũ allegabatur ꝙ pa-
ctũ erat nudũ ⁊ nõ suberat aliqua cã obligãdi ⁊ q² absens erat
⁊ qd̃ decretũ erat ambitiosum determinatũ fuit ꝙ vniuersitas
teneretur predictis nõ obstantib⁹ ⁊ ꝑ hoc. ff. de dona. l. si pater.
cũ his que ibi notaui. In glo. ergo tenetur in fi. immo dic ꝙ de
cretum ambitiosum ipso iure est nullum vt patet expresse. j. dũ
dicit nihil valebat hmõi decretũ ⁊ ꝑ hoc. C. de decretis decur.
l. ij. nec ob. q̃ñ hic in prin. dicit rescindi debẽt q² expone. i. resci-
sa declarari quatenus de facto ꝓcesserunt sic exponitur. C. si ꝓ
pter publicas pensitationes. l. ij. ⁊ de iur. fi. l. ne ꝓcuratores. lex
aũt tertia de annona ⁊ tributis de cõueniendis fisci debitorib⁹
l. ij. ⁊. ff. ti. prox. l. calculi nõ loquũtur hoc casu. Sed loquũtur in
exactore deputato ab ordine qui fecit grãꝫ ꝙ nõ spectat ad or
dinem facere ⁊ si faciat ambitiosuꝫ est decretũ ⁊ nullũ vt patet
ex predictis. Jac. ⁊ Ol. ⁊ licet hic dicatur ꝙ ordo decurionum
possit statuere salarium hoc tñ vr̃ fieri nõ posse sine cõscientia
p̃ncipis vt. C. de p̃bẽ. salario. l. vnica. li. x. sꝫ õ ꝯsuetudĩc nõ ꝑuat̃.

Quod semel. In glo. exemplũ est ibi. l. is
cui. q² verum est vbi nõ le-
ditur res publica ex scd̃o al's secus ⁊ sic dicitur vtile
hoc ipso qd̃ nõ est dãnosum. sed a lege vlti. ff. de cõ-
sti. p̃cip. vr̃ sentire cum ista vt debeat esse euidẽs vtilitas. Ja.
ibi nullius interest reuocari actorem hec est bona pars glo. ⁊ ꝑ
eam fuit determinata q̃stio in ciuitate forliuij vbi est consuetu
do ꝙ ciues nõ soluãt pedagia sed solũ extranei receperũt quẽ-
dam bonoñ. in ciuẽ suuꝫ cũ pacto qd̃ gauderet immunitate ci-
uium elapsis forte qnqꝫ annis fecerũt statutum ꝙ oẽs qui ve-
nerant ibi de habitando a. x. annis citra tenerẽtur ad pedagia
⁊ fuit qd̃ an iste soluere teneret̃ multa ꝓ et contra dicta fuerũt
tñ ꝑ hanc glo. determinatũ fuit ꝙ nõ ⁊ ꝙ non possit tolli p̃muꝫ
statutũ in p̃iudiciũ istius curatoris intererat Dy. ⁊ vr̃ exp̃ssuꝫ
ff. de iur. immunita. l. ij. vbi de hoc dixi ⁊ de ꝯ ta. l. si post mortẽ.
§. fi. ⁊ ibi ꝑ Jac. de are. ꝓ hoc etiã semel approbatũ nõ possit re
probari nisi ex noua cã facit extra de sen. excõ. in presentia. ff. de
adulte. l. si vxor. §. fi. de testi. cogen. c. p̃terea de purgatiõe cano-
nica. c. vlti. §. fi. ⁊. ff. de neg. ge. l. põp. ⁊ ibi in glo. ⁊ not. ꝑ Hostiẽ.
in sũma de elec. §. qualiter sit faciẽda v̊. sed si in modũ petitiõis
⁊ de hoc etiam in gl. ⁊ in aut̃. de exhibẽ. ⁊ intro. reis. §. scim⁹. col.
v. ibi interlocutorijs secus. s. ꝙ possint reuocari sine causa. Sꝫ
cõtra. C. de dila. l. siue pars. sed dic ꝙ aliq̃ñ reuocãtur cum cau
sa ⁊ aliq̃ñ sine causa. Sed an inuitis partib⁹ dic vt dixi. ff. de re
iudica. l. ꝙ iussit. ibi plene de istis interlocutorijs dixi.

1 ☞ Statuta penalia non ligant ignorantes.
2 Leges ⁊ constitutiones quo tempore ligent.
3 Ignorans delinquere non videtur.

1 Municip. Statuta † penalia nõ ligãt igno-
rantes. h. d. ⁊ ad hoc sepe allega-
tur bñ cõcor. extra de ꝯsti. c. ij. lib. vj. cũ ibi notatis ꝑ
oẽs ⁊ extra de sen. excõ. c. a nobis ⁊ ibi not. Fallit in
decreto pape ꝙ ligat etiã ignorãtes extra de prebẽ. c. dudũ. et
de cõcessione. c. q² cũctis ⁊ ibi no. ꝑ Host. ⁊ alios ⁊ vide ibi card.
vbi etiã habetur ꝙ snĩa statim artat etiã ignorantẽ si cõtumax
fuit vt. e. c. addiciebatur. de hoc vide qd̃ dixi. ff. de acqui. pos. l.
q abñti ⁊ ad h̃ ẽt facit de ap. romana. in fi. li. vj. ⁊ extra de cleri-
co excõicato. ministrante. c. apl̃ice. an aũt legati decretum liget
ignorantes vide qd̃ no. ꝑ compost. extra de rescrip. c. capl̃m. cir
ca fi. ⁊ plene per archid̃. de p̃bẽ. c. si apl̃ico. li. vj. ⁊ dixi in alpha-
beto dictione decretũ. ¶ Quis aũt habeat ꝓbare scientiaꝫ vel
2 ignorantiã. no. lxxxij. di. c. ꝓposuisti. a quo aũt tp̃e ligẽt leges †
⁊ cõstitutiões vide in aut̃. vt facte noue cõsti. circa prin. col. v. ⁊
plene ꝑ Jo. an. in fi. li. vj. sup data ⁊ de ista ignorãtia ⁊ an liceat
ignorare q̃ publice sunt ꝓposita. vide qd̃ notaui. C. quomodo ⁊
q̃ñ iudex. aut̃. q semel. v̊. ⁊ no. ꝙ illis dicit̃ ĩnotescere ⁊ bñ Rof.
in libello si quis ius dicenti nõ obtẽperauerit v̊. itẽ illud q̃ritur.
Que oĩa faciunt ad q̃õnem sepe occurrentẽ si forẽsis reperiat̃
portare arma vel cõducere victualia contra formã statutorũm
vtrũ excusare se possit a pena quia alleget se ignorasse ipsa sta-
tuta et ꝙ sit excusatus a pena vltra predicta cõsueuit allegari:
q² statuta nõ ligant nõ subditos. C. de summa trini. l. j. de colo-
nis palesti. l. vnica. circa princi. li. xj. ⁊ ad trebel. ĩ oĩbus. cum si.
3 ¶ Itẽ q² ignorãs † delinquere nõ vr̃. ff. de act. ⁊ obl. l. ex male-
ficijs. C. de sicca. l. j. ⁊ de cõsti. c. cognoscẽtes. ⁊ ibi not. ⁊ ꝓ hoc est
bon⁹ text. ff. ad. l. iul. de adul. l. mariti. ij. rñ. ⁊. ff. ad sil. l. si quis in
graui. §. si quis ignorans vbi de hoc dixi per Dy. ⁊ per eundeꝫ
extra de reg. iu. c. ignorãtia. li. vj. ⁊ ignorãtia presumit̃ nisi ꝓbet̃
sciẽtia. ff. de ꝓba. l. verius. ⁊ de reg. iur. c. presumit̃ ignorantia.
lib. vj. in cõtrariũ ꝙ nõ excusatur facit quia talia statuta ꝯsue-
uerunt publicari ⁊ publice ꝓponi ꝓ hoc in scd̃a cõstitu. C. §. il-
lustris ĩ edictis ex more ꝓpositis. Itẽ q² isto debuit de statutis
ciuitatis inquirere ar. j. de regu. iur. l. qui cũ alio. ⁊ ꝙ peregrini
⁊ transeũtes teneãtur ad obseruantiã statutorum facit vnius
dicti q̃ ꝯ mores ⁊ ibi in gl. ⁊ ꝑ archid̃. ⁊. xij. di. illa. et. c. illud ⁊ ple
ne per Inno. extra de cõsue super rubricaꝫ ꝑ cõpost. e. tit. c. j. et
ad hoc. ff. de iudic. l. hẽs absens. §. j. ⁊ maxime ꝯducẽtes res pro
hibitas non possunt ipsam ignorantiam allegare. ff. de publica
nis et vectigal. l. interdum. §. j. ⁊. §. licet. ⁊. §. duo fratres. ⁊ q² ci-
uitas statutũ potuit rebus suis imponere. C. de cõtrahẽ. emp.
l. dudũ man. l. in re mãdata. de edific. priua. an in totũ. ff. de pu
blicanis. l. cessat. ⁊. C. que res expor. non debeãt per totũ. Item
ibi deliquit ergo ꝑm leges illius loci puniri debet vt aut̃. qua ĩ
ꝓuincia. ⁊. ff. de offi. presidis. l. iij. ad solutionẽ p̃dicte q̃õnis di-
cunt quidã ꝙ si statutũ foret notificatum ciuitati cui⁹ est ille fo
rensis ꝙ tunc nullã haberet excusationẽ ar. optimũ. C. de cap.
⁊ postli. reuersis. l. vlt. circa fi. dñs aũt Gui. de su. qui hanc q̃õ
nem Padue disputauit ⁊ eam ponit in suis q̃õnibus statuto-
rum scd̃a carta. ver. questio talis est de facto tenet ꝙ siue noti-
ficatum siue non ꝙ ipse forensis teneatur ex eo maxime: q² ta-
lia statuta sunt cõmuniter in omnib⁹ ciuitatibus ita ꝙ iste pre-
tendit ignorantiã supinam que sibi nõ ꝓdest vt. ff. de iur. ⁊ fact.
ignorã. l. nec supina. et maxime in delictis vt. ff. de sicca. l. lex cor
nelia. dicit tñ in forensi penã mitigante arbitrio iudicãtis et in
hac opi. est etiam speculator de cõsti. vij. folio. ⁊. §. j. v̊. not. ꝙ cõ
stitutio ligat. ⁊ ver. penul. in cõtraria op. vr̃ post multa Inno.
dicẽs ꝙ hanc ꝓbabilẽ ignorantiã ⁊ ita videtur finaliter senti-
re in dicta rubrica extra de cõsuetudine et compost. eum sequit̃
dicto. c. j. e. ti. quã ergo opinioneꝫ seruabimus cõiter vidi serua
ri opinionẽ dñox Gui. ⁊ Specu. et maxime in statutis ꝓhibẽ-
tibus exportationes victualiũ que statuta sunt cõiter in oĩbus
ciuitatibus ⁊ ꝓ hoc facit. ff. de publicanis ⁊ vectigal. l. vlti. ⁊. C.
que res exportari nõ possint ꝑ totũ q² tunc ignorantia est supi
na vt predixi ⁊ hanc opi. sequitur Jaco. de ar. in suis q̃õnib⁹ sta
tutorum. In alijs aũt statutis que nõ sunt sic cõiter not. nec in
alijs ciuitatibus. forte esset vera opinio Inn. et cõpost. per hoc
etiam facit q² snĩa gñalis ep̃i non ligat nisi subditos suos vt di
cto. c. a nobis. extra de sentẽ. excõ. sed hoc verũ in snĩa hoĩs. Se
cus videtur in snĩa legis canonis vel statuti snĩa em̃ ẽ hoĩs ge-
neralis puta q² ep̃s excõicat gñaliter oẽs qui fecerunt tale fur
tum vel delictũ hoc casu subdici tunc tali snĩa ligantur vt. d. c.
cũ a nobis tñ sentẽtia hodie nõ teneret nisi ex iusta causa inser-
ta in ea vt extra de senten. excõ. c. romana. §. caueãt. lib. vj. ⁊ no.
xvj. q. iiij. c. oẽs. ⁊ ibi in glo. ⁊ per archid̃. Si aũt esset statutũ su-
per hoc factũ vt quicũqꝫ fecerit tale delictum sit excõicat⁹ tũc
snĩa illius statuti ligat etiã nõ subditos delinquẽtes in diocesi
vel territorio vbi viget statutũ vt. d. c. romana. li. vj. vbi de hoc
per ipsum archidia. ⁊. d. c. ij. de constitu. lib. vj. per eum et hanc
etiam videtur sequi Innocen. dicto. c. a nobis. de senten. excõ-
mu. ne ergo videatur. d. Inno. sibi ꝯtradicere in p̃dictis posset
dici vt predixi ꝙ supine ignorantiã precedẽtes ligentur alij nõ
et sic predicta omnia concordarent et predicta iudicio meo no-
tanda sunt nec inueni per alios ita plene notata et de hoc vide

in meis q̄stionibus statutorū prima parte.xv.⁊.xxx.q̄one.Et p̄dicta vera credo nisi ꝯducēs de alia ciuitate trāsitū faceret p ciuitatē vbi esset tale statutū prohibēs exportari tūc eñ impune exportare et trahere posset vt.C.de edif.priua.l.si quis post hac.⁊ ibi not.⁊ dixi licet ⁊ in hoc aliqui dicāt ꝯtra ar.xxij.q.ij.c.notandū.⁊.l.di.c.ij.Primā tñ opi.vidi cōiter obseruari et eam tenet.d.Gui.in suis q̄stionibus statutorū scd̄a carta.v̄.ſꝫ pone q̄onē de facto.qdā reginus.et ita vidi obtineri cōiter apd̄ pitos ⁊.c.notandum.magis facit pro q̄ contra si recte intueatur lr̄a ⁊ glo.ibi posita:est etiam bene notandū ꝙ excusans se ex ignorantia tenetur tñ soluere vectigal duplicatum.vt.d.l.fi.§.diui quoqꝫ.s̄.de publicanis ⁊ vectigali. ¶Querit etiā Dy.aliam pulchram q̄onem:ecce qd̄ statutū est ꝙ si dānum datuꝫ fuerit alicui in rebus suis ⁊ ignoretur dans damnum qd̄ cōmune teneatur ad emēdā:cuidam datum fuit damnum in vineis suis petit emēdā a cōmuni:ꝯmune ad eius excusationem allegat ꝙ denūciatum fuit sibi ꝙ vineas suas custodiret a talibus ne sibi damnum darent:queritur nunquid ex tali denunciamento sit excusatum cōmune:⁊ primo videtur ꝙ sic q2 denunciatio excusat.s̄.ad.l.aquil.l.si putator locati.Iteꝫ queritur.§.exercitu.man.si fideiussor.et clamet et excusat.s̄.ad sil.l.j.§.fin.vnde debuit custodire ⁊ si non fecit culpa precessit eam.et ideo cōmune non tenetur.s̄.cōmo.l.fuit certo.§.item si cui.Item q2 statutuꝫ dicit ⁊ ignoretur damnum dans ⁊c.sed ignorari nō videtur immo certificatus per denūciationeꝫ ar.s̄.de actio.empti.l.j.in fi.ergo sibi imputet in contrarium videtur ꝙ non prosit denūciatio q2 in multis non ꝓdest nec sufficit vt.d.l.si fideiussor mādati.⁊.s̄.p empto.l.penul.⁊ q2 ista denunciatio fuit pfunctoria et obscura que non sufficit vt.s̄.ꝙ vi aut clam.l.aut qui aliter.§.j.item quia statutum dicit et ignoretur non dicit denunciatum fuerit q2 non ꝑpter hoc scitur per quem damnū datum sit ar.s̄.de interroga.act.l.de etate.§.nihil.nō ob.ll.cōtrarie de denūciatione loquētes q2 in eis redditur quis certus de denūciamēto sed hic nō vñ cum non appareat quis dānum dederit statutum seruabitur sicut iacet vt.s̄.q ⁊ a q.l.psperit.⁊ de albo scriben.l.j.Ultimo ex interpretatione greci que hic habetur nota.ꝙ si aliquis eximitur de ꝓtectione cr̄is ꝙ non admittatur ad agendū negociandū vel cōtractum exercēdum in ipsa ciuitate vel municipio qd̄ est multum cōtra bānitos ⁊ de ista pena exēptionis a ꝓtectiōe cōis habetur.C.de naturali.libe.l.j.in p̄nc.⁊ ibi dixi.et ad hoc.C.de summa trini.l.liquet.vltra medium ibi equuꝫ quippe est vt quintus minor obedientiam accommodat statutis ⁊c.In glo aduersus ignorantes ibi alioqn.i.si ei imputari possit cur ignorauit.vt.j.de ver.sig.l.cedere.§.fi.Jac.

¶De operibus publicis. Rubrica.

Super rubrica. An curator opis publici post mortē dimittat obligatos heredes.j.e.l.j.excusatiōi renūciare vr̄ q se implicat officio ad quod est electus.e.l.§.j.et de vitio p̄posteratoris qui liberalitateꝫ facit opus publicū pōt in eo inscribere nomē suū nō autē officialis cui⁹ tpe fit.j.eo.l.qui liberalitate.an ꝓcurator reipu.actio queratur e.l.j.§.j.an priuatus possit facere nouū opus publicum sine licentia p̄ncipis.j.e.l.opus.⁊ an quis possit edificare castruꝫ sine licētia p̄ncipis an et qñ de legato relicto ad op⁹ publicū.j.e.l.si legatū loca publica non debēt a p̄uatis occupari.ea.l.§.j.muri vel porte ciuitatis non debēt extrui sine licētia principis.j.eo.l.de opibus.pecunia legata de opa publica prius debet expendi in recuperatione veterū q̄ incboatione nouorꝫ.j.e.l.fi.si qs exornat opera vetera potest inscribere nomē suū.e.l.§.j.

Curator. Uide.C.e.p totū ⁊ in sūma.e.ti.⁊.j.de pollici.l.j.§.fi.Curā opis qui hꝫ excusationē a munere pdit eā si offō ad qd̄ est electus se implicet ad qd̄.s̄.de vaca.mune.l.penult.§.fi.⁊ plene dixi.C.de excu.tuto.l.volūtarie.Itē no.cōtra vitiū p̄posterationis.nā qui prepostere agit repellitur et ad hoc.C.de heredi.act.l.vt debitū.⁊.s̄.de excu.tuto.l.diximus.Jac.de hoc dixi.C.de testi.l.preposteri.ibi ante.i.anteq̄ scd̄m munus susciperet.Ol.

Qui liberalitate. Ibi de inscriptione nois.s.faciēda opibus siqua fecit.rectores aūt vel iudices quorum tpib⁹ fuerit opa publica nomē suū vel arma sua eis nō debent imponere vt.C.e.l.si qui iudices.⁊.j.l.prox.⁊.s̄.de ad.rerū ad ciuitatē ptinen.l.legatā.licet continue ꝯrium seruetur.

Curatores. Ibi pristinum repeto negocium hoc Et no.hic in.vi.ꝙ per curatorem rei publice actio non queratur.Jac.⁊.qd̄.s̄.dixi.redemptorib⁹ expone ⁊ singularibus conductoribus.

Opus. Ibi ad emulationē.i.īuidiā.Ol.in gl.refertur ibi.d.l.p ꝓuinciā.an aūt licet alicui facē castrū ī suo dic vt ibi dixi.Et vr̄ ꝙ illis liceat hēre castrū qb⁹ antiquitas designauit.vt.C.de fun.limitosis.l.ij.li.xij.Itē eccl'ia noua nō dꝫ edificari in p̄iudiciū antique ex̄ de ope.no.nun.c.j.xvj.q.j.eccl'ia.⁊.c.quicūqꝫ.ar.cōtra.s̄.de iure patro.l.quero.⁊.l.se.sed illud intelligitur s̄m.l.s̄.de ope.liber.l.libertus negociatoris.Sed si emulet̄ hoc edificium alteri⁹ p̄uato edificio qd forte erit idē si ad solam emulationē fiat al's cōtra vt ar.s̄.de aqua plu.arcen.l.j.§.deniqꝫ.Ja.in glo.puta aliqua in fi.Itē muros ciuitatis sine licentia principis vel presidis nō licet priuato facere vel reficere vt.s̄.de rerum diui.l.sacra.§.muros aūt.In glos.forsan in fi.vel vt iacet ꝙ non licet reipu.ciuitatis opera facere sine licētia p̄ncipis vt j.e.l.de operis.⁊ scd̄m de hoc intellige.C.e.l.oēs.⁊ facit e.ti.l.intra.Uel dic tertio magistratu licere opus facere de suo sed de publica pecunia non cessante ꝯsensu ciuium nisi autoritas fuerit habita p̄ncipis vnde qd̄ dicit publico sumptu opus sine autoritate principis fieri nō licere.dic scd̄m magistratū.Jac.

Si legatū. Ad opus in publico faciēduꝫ.Dy.ibi si minus.i.si nec intra illos sex menses soluant.Dy.ibi intra diem a testatore determinatū.Dy.in glo.cū deposuerūt in fi.Et sic pōt log ꝙ nō fuit facta oblatio nec depositio.Dy.

¶De nundinis. Rubrica.

Super rubrica. Quāto tempore perdatur p̄uilegium nundinaruꝫ non vtendo.j.e.l.prima.Qr piscatores et cultores terrarū cogi possint conducere victualia ad ciuitatem.j.eadem.l.ij.vacuis.vide Az.in summa.ea.ibi ipsi cultores vel piscatores.Dy.ibi vbi.i.postq̄.Dy.ibi plato.

1 ☞ Priuilegium perditur decēnio.
2 Priuilegium quot modis perdatur.

Nundinis. Ibi decennij tpe nota.ꝙ de
1 cennio pditur p̄uilegiū † de quo dic vt dixi.C.de diuersis rescript.l.falso.⁊ quot
2 modis † pdatur p̄uilegiū vide in speculo de instrumentoruin editione.§.nunc autem videndum restat de impugnatione priuilegij ⁊ duobus.§.sequentibus.

Si quis. Uide Azo.in sūma.e.ibi ipsi.s.cultores vl' piscatores.dy.ibi.i.postq̄ Dy.ibi plato.no.ꝙ plato fuit sūme prudētie ⁊ autoritatis apd̄ grecos ⁊ vide ī alphabeto dictiōe plato ⁊ ꝙ mercatores necessarij sunt in bonis ciuitatib⁹ ibi cōstitutione al's extructiōe dic.i.votum suū ꝙ de vēdendo p seipsum ꝯceperat nō implebit.Ol.⁊ qd̄.s̄.dixit ciuilis cōuersationis ⁊c. ¶Cōtinuatur cū lr̄a necessarios dixit ⁊ regit̄ ab ea ⁊ qd̄ sequitur indiget ⁊c.ꝓut dicit platonis autoritas ⁊ qd̄ est ī fi.ꝯuersat dic.i.de ꝯuersatiōe vtili hoib⁹ ait qd̄ seqtur ibi vel alijs.al's aliquid ꝓut dixit aliquis eorū dic agricola supponat īdiffinite p rusticaria gēte vt.j.de ver.sig.l.in vsu ꝓut dicit aliqd ꝙ ad ei⁹ dilationem spectet.Dy.Ja.⁊ not.ꝙ ista lex est vtilis ⁊ pulchra ⁊ seruatur multuꝫ in italia q2 rustici ⁊ piscatores cogunt̄ trahere victualia ad ciuitatē ⁊ vēdere cōpelluntur licet glo.pua que incipit ad quod compellendi non sunt innuat cōtrariū de quo dic vt dixi.s̄.de mune.⁊ hono.l.vlti.§.item episcopi.⁊ ꝙ cōpelli possint ville ⁊ loca ad munera ciuitatis cui subsunt facit.s̄.ad municipal.l.qui ex vico.⁊ not.in aut̄.qui.modis naturales effi.sui.§.si vero.⁊ pro hoc vt rusticani ad nullum absequium deuocentur.l.prima.libro decimo.

¶De pollicitationibus. Rubrica.

Super rubrica. An ꝓmittens se facturuꝫ op⁹ reipu.teneatur ad vsuras.j.e.l.j.et an semp qs obligetur ex pollicitatione opis publici eadeꝫ.l.§.j.et qñ quis intelligatur opus cepisse.e.l.§.cepisse an cōducentes opa publica post opus laudatū teneantur si ruat.e.l.§.si quis opus ex pollicitatione obligatur quis personaliter non res quā nouit.j.e.l.si quis ratio.an filiusfa.sine cōsensu p̄ris obliget̄ ex voto.e.l.§.voto.⁊ an mulier

mulier sine cõsensu mariti possit votũ remittere vel omissum ante matrimoniũ seruare: an clerici et eccl'iastice persone: vel etiam seculares habẽtes ius exigendi decimã possint eã colligere anteq̃ sit separata a solo ea.l.§.si decimã.et an heres teneatur implere votũ defuncti. ⁊ an vxor sit domina quarte de morganica ante diuisionẽ factã cũ heredib⁹ mariti. ¶ Quid differat pactũ ⁊ pollicitatio.j.e.l.pactum. ⁊ qḋ ex pacto nudo fauore rei publice ꝑpter incendiũ vel aliũ casum fortuitũ cõtingentẽ rei pu.tenetur.j.eo.l.ꝑpter. an ex ep'la obliget̃ quis reipu.j.e.l.gaudemus.pollicitatio facta p defunctũ ob honorem ꝓpriũ non diminuitur in ꝑsona heredis.j.eo.l.totiens. femine siue ẽt masculi ex pollicitatione reipu.obligant̃.e.l.§. nõ tantũ.quis nõ cogitur conferre ad statuam principis nisi ꝓmiserit ea.l.§.fi. ⁊ licitũ est sibi nõ parere reipu.si ad hoc cogeret̃. Quis cogit̃ officio iudicis ĩplere opus reipu. ꝓuisum ⁊ inchoatũ nec excusat̃ ex eo ꝙ sit triennio relegat⁹ q: põt per annũ perficere.j.e.l.de pollicitationib⁹. ⁊ not.ꝙ nisi faciat ei⁹ fundus p ipsum alienari ꝓhibet̃. ⁊ ita res inmobilis quodã mõ sequestrat̃ ꝙ est notabile.an ꝑpter paupertatẽ diminuat̃ pollicitatio reipu.facta.j.e.l.ex pollicitatiõe. ⁊ an de iu.cano. licitũ sit ob honorẽ vel dignitatẽ aliqd ꝓmittere. Forma data pollicitationi facte ob certamẽ publicũ licitũ seruãda est.j.e. l.septitia. Si qs ꝓmisit ob honorẽ ꝓpriũ ⁊ moriat̃ anteq̃ honorẽ suscipiat heres nõ tenet̃.j.eod.l.si qs ob honorẽ.in opib⁹ publicis factis expensis alicuius priuati nõ licet alij statuas imponere eo inuito.j.e.l.in priuatis.ꝓmittis ne honorẽ subeat tenet̃ solũ ⁊ honorẽ subire.ea.l.§.j.cõditiões apposite donatiõis rei pu.factis nõ seruat̃ si sunt contra vtilitatẽ pu.j.eo.l. imperatores. ⁊ vetus cõsuetudo seruat̃. Qui ꝓmisit opus facere ob honorẽ ꝓpriũ vel alienũ an cogatur ꝑficere.j.eo.l.si quis.inter liberos cõputatur nepos ex filia.j.eo.l.fi.

SI pollicitus. §. cepisse ibi ea rõne i.cõtẽplatione ꝓmissionis a te facte. Dy. In gl.not.mirabiles modos in fin. Sed illud quo ad cõmissionẽ illius stipulatiõis. vt ibi not. vel so. vt ibi loquit̃ p Dy. ¶ Si qs opus not. bonum. §. p cõducentib⁹ opa publica ꝙ ex quo assignauerũt seu laudari vel approbari fecerũt ꝙ amplius nõ teneant̃ al's teneret̃ vsq; ad.xv.ãnos.vt.C.ḋ op.pu.oẽs qb⁹.vbi ḋ h̃ tetigi.

SI quis rem. In glo.ipso noto ibi alterutrius.i.alteri⁹ tm̃.s. pollicẽtis. Dy. ¶ Voto sʒ in gl. spãle in fi. Vel dic ꝙ deo obligat̃.vt.s̄.pri.gl. ⁊.l.ibi allegata de episc. ⁊ cle.l.fi. Et hic de voto facto reipu.loquit̃ nõ de facto deo et voto facto deo.vide plene ex̄ de vo. ⁊ vo.redẽ.p totũ. ⁊ in summa Gof. ⁊ Host.eo.ti. ⁊ in speculo eo.ti. ⁊ de voto filijfa.facto deo vero.vide qḋ no.xxxij.q.ij.c.vlt. ⁊.xx.q.j.in summa. ¶ An aũt mulier possit votũ facere ⁊ obliget̃ sine cõsensu mariti. ⁊ si fecit ante matrimoniũ an marit⁹ possit reuocare.vide.xxxiij.q. vlt.c.vlt. ⁊ de voto vxoris ⁊ mariti.vide.xxiiij.q.j.c.sunt qdã. Et vtrũ mulier p votũ peregrinatiõis emissum ante m̃rimonium impedire possit.dic ꝙ sic vt in q̃nib⁹ Bartho. bri.xxx. q.q̃ incipit quidã fecit votũ.vtrũ sacerdos q p̃sente epo ⁊ non ɔtradicẽte votũ peregrinatiõis emisit. ⁊ postea cõtradicente epo peregrinatus est ⁊ eps prebendam suã alij cõtulit possit eã recuperare.dic ꝙ sic vt in eiusdẽ q̃nibus.xxxj.q.que incipit presbyter quidam.

Si decimam. In glo.qḋ in dãdo cõsistit. Ibi ad sanctũ Jacobũ.et sic cõsistit illud votũ in faciẽdo. Sed de hoc vide ex̄ de vo. ⁊ vo.redẽp.c. licet.cũ ibi not.p Bartho. Inno. ⁊ Hosti.in fi.ꝙ intellige nisi esset tale factũ quo ad impletũ p aliuz idẽ factũ repñtaret vt edificare altare vel eccl'iam.tũc em̃ bene trãsiret ad heredes. vt.C.ḋ ɔtrahẽ. ⁊ cõ.stipu.l.scrupulosam. ⁊.l.veteris. ⁊ dixi di. §.in aut.de cadu.toll'. ⁊.s̄.ḋ so.l.iter artifices. Dy. ⁊ facit multum principiũ hui⁹.§.ꝙ decima sp̃ualis que debet̃ eccl'ijs nõ debeat̃: nec eccl'ia tollere possit nisi demũ fructib⁹ separatis a solo. ⁊ ad h̃ ex̄ de deci.c.cũ hoĩes.Sꝫũ tñ tenet Gof.ex̄ ḋ deci. §.dande sunt decime ꝑdiales. ⁊ vide qḋ dixi.C.de iud.l.null⁹. circa fi.v̄.faciũt ẽt ꝑdicta. Jtẽ facit ꝙ vxor cui ɔstituta ẽ q̃rta de morganica nõ possit agere rei vẽ.p ipsa quarta ante separationẽ factã cũ heredib⁹ viri.ḋ hoc vide in lombarda de his que a viro in vxorẽ ꝑuent̃ vel relinquuntur.l.j.et qḋ dixi.s̄.de acquir.rerũ do.l.rem in bonis.

1 ¶ Elemosyna ordinata per ciuitatem fratribus predicatoribus an possit reuocari.

PActum. Aliter diffinit̃ pactũ ex̄ de v̄.sig.ca. pactum ⁊ nota ꝙ hic ex nudo pacto oritur actio ꝙ est ɔtra regulã.s̄. de pact.l.iuregẽtiũ.§.sed cũ nulla. ⁊.C.de pact.l.lege. ⁊ ratio sp̃alitatis est fauor rei publi. Alij aũt dicũt qḋ hic nõ est exceptio a dicta regula: q: hic nõ loquit̃ de pacto sʒ de pollicitatione q̃ non est pactũ vt in prin. huius.l. ⁊ exceptio debet esse de regula. ⁊ ita nota.in dicto.§. sed cũ nulla. ¶ Sed defendi potest qḋ dictũ est hoc modo arguendo si pollicitatio que est vnius tẽte per te ꝓmissio parit act.vt hic multo fortius videret̃ in pacto ꝙ duor̃ ɔsensu alatur.vt in prin.l. Dy. ¶ Jtẽ no.ꝙ pollicitatio facta reipu. pe
1 nitenti non reuocat̃. ⁊ facit ꝙ elemosina † ordinata p ciuitatẽ fratrib⁹ predicatorib⁹ vel minorib⁹ reuocari nõ possit de quo dixi.s̄.de dona.l.si pater. Ibi fuerit facta idẽ si ob aliã iustam causam. Dy. ibi: possidere.s.rem ex causa pollicitationis eis traditam. Dy.

GAudemus. Ibi: edendi.i.subeundi. Dy. In glos.s.habeas.l.j.§.absens.ad.l.ij.dic ꝙ ibi in pacto hic in pollicitatione.ad.l.si aliqd.dic ꝙ ibi interuenit traditio ad.l. ⁊ in ep'la.dic ꝙ ibi est fauor vltime volũtatis vel libertatis.ad.l.ex pollicitatione. ⁊.l.peñ.dic: ꝙ ibi inter p̃ntes.ad.§. absens r̃ñ.ꝙ ibi est fauor libertatis. Jtem ibi: interuenit procurator. Ja.de bel.ibi:ar.Sꝫa sed s̄m primũ hic valebit etiam ad scḋm dic ꝙ hic loquitur de obligatiõe q̃ ɔtrahit̃ verbis cõtraria in ea q̃ consensu vel vltima volũtate q̃ est fauorabilis: vel de libertatis fauore.vt.§.absens.hic allega.in gl.ar. di.§. itẽ verbor̃. ⁊.s̄.de act. ⁊ obliga.l.ɔsensu. Ol. sed qḋ tales ep'le indistincte obligent.videt̃.s̄.depo.si.l.publia.§.fi.de quo dic: vt plene dixi.C.de prebẽ.l.rõnes. ⁊.l.non ep'lis.

TOtiens. Ibi: si ob honorẽ quẽ defunctus innuit.vt.j.eod.l.si qs ob honorẽ. Ol.ibi:nõ minuit̃ nec etiã in ꝑsona ipsius pollicitatoris.vt.j.eo.l.ex pollicitatione. Ol. ¶ Et dic aut facta est pollicitatio ob honorẽ ꝓpriũ aut ob alienũ. ¶ Primo casu: aut loquimur de ipso pollicẽte.et dic eũ teneri insolidũ. vt.s̄.l.j.§.j. ⁊ hic. ⁊.j.§.nõ tantũ.et.l.ex pollicitatiõe.aut de herede eius ⁊ tũc aut decessit postq̃ honorẽ innuit: ⁊ tunc etiam heres tenet̃ insolidum.vt hac.l.totiens.in princi. Aut anteq̃ iniret honorẽ: ⁊ tũc demũ heres tenet̃ si inchoauit soluere vel facere opus ꝓmissum ipse vel res publica.vt.j.e.l.si qs ob honorẽ. ⁊ modificat̃ cõdemnatus.vt.j.e.l.pe. ⁊.l.ex pollicitatiõe. §.ob id. Si ob honorẽ alienũ facta sit pollicitatio dicũt qdam demũ teneri si cepit facere ⁊ soluere.vt hac.l.totiens.§.j.et.s̄. de mune. ⁊ hono.l.estimatione.§.j. ¶ Sed ɔtra hoc est.j.eo.l. penul.que parificat suũ ⁊ alienũ honorẽ: sʒ dicũt qḋ ibi in ope publico: sʒ secus in pecunia. vel dic idẽ vtrobiq; ⁊ qḋ dicitur ceperit soluere, subaudi maxime. vel dic ꝙ parificant̃ post incohationẽ sʒ ante differũt. ⁊.d.l.pe.loq̄t̃ post inchoationẽ. Ja.

Si cui respu. In fi.no.nõ semper obediendum reipu.sed posse ei resisti.vt in gl.

1 ¶ Casus in quo sequestrãtur immobilia.

DE pollicitationibus. In fi. nota. mirabilẽ ⁊ notabilẽ tex.ad materiã sequestratiõis ꝙ immobilia † quodãmodo sequestrant̃ ꝓhibẽdo
1 ea distrahi licet sui natura abscõdi vel baratari nõ possint. vt C.q̃ñ et quib⁹ quarta pars.l.ij.fit ergo sequestratio eo mõ quo põt.s.ꝓhibendo distrahi vel etiã separãdo vsum possessionis a possessore.vt.s̄.de vsuf.l.cuiuscũq;.in fi. ⁊ ibi not. Sic ⁊ al's fundus q non potest diuidi quo ad ꝓprietatẽ diuidit̃ quo ad agriculturã ⁊ fructuũ perceptionem. vt.s̄.de leg.ij.l.gaius. ⁊ dixi.C.de sacrosanc.ec.l.iubemus nulli.p hoc etiam qḋ iudex ex officio possit prohibere rem alienari que est in cõtrouersia facit.s̄.de iure fisci.l.res que in controuersia. et.s̄.de admini. tuto.l.cirographis.§.j. ¶ Jtem videtur per istaz litteram ꝙ licet sequestratio regulariter sit ꝓhibita tamen si cõstat clare de debito p s̄niam vel alio legitimo modo vnde posset fieri et maxime si debitor sit adfuturus sicut ⁊ al's conuictus ⁊ confessus nõ appellat.C.quor̃ ap.non reci.l.obseruare. ⁊ q: condẽnatus in carcerẽ detruditur ꝙ fortius est.vt.C.q bon.cede. possunt.l.j.et ideo damnatus cogitur cauere. vt.s̄.de iudic.l. si debitori. ⁊.l.in oĩbus. ⁊ instituit̃.de offi.iudi.in prin.in cuius cautionis defectũ detinetur si ꝑsona suspecta sit. vt ibi not.et s̄.qui sat.co.l.si fideiussor.in fi. ⁊.l.sciend.in princ. Quidam tñ dicunt qḋ hac.l.dicitur esse speciale fauore reipu. nõ appellat.vt dixi.p quo facit.s̄.de lege cor.l.fi. ⁊ quia hic erat relegatus ⁊ cõtra fugitiuũ fit captio ⁊ sequestratio.vt.s̄.que in fraucre.l.ait pretor.§.si debitorem. Joã.faz.

Ex pollicitatione. Qđ hac. l. đr. in pluribꝰ. ll. huiꝰ titu. ꝙ liceat polliceri ꝓpter honorē decernēdū nō tenet de iure canonico. Immo eēt symoniacum: vt extra de symonia ꝑ totū. sed illud in eccl'iasticis dignitatibꝰ. Sed certe: immo idē vř in secularibꝰ. vt. C. ad le. iul. ambitus. l. nullus. sed dic vt ibi plene dixi. Ibi: insolidum teneri si defunctus honorē accepit in vita al's secus. vt. j. eo. l. si quis ob honorē. ꝛ plene dixi. s. eo. l. totiens.

Si quis ob honorē. Vel sacerdotiū puto ꝙ loquaṫ đ sacerdotio qđ erat dignitas secularis de qua habeṫ. C. de pact. l. si quis in cōscribendo. Si eñ de sacerdotio eccl'iastico esset symonia. vt dixi. s. e. l. ex pollicitatione. ꝛ pt3 in. l. si qua ꝗ. C. de epis. ꝛ cle. hic in gl. alleg. ꝛ ꝙ subijcit de heredibꝰ. dic vt dixi. s. e. l. totiens.

In priuatis opibꝰ. Id est pecunia priuatorū factis publicis. tñ Dy. Cū quidam ibi: opus ꝓmisisset. s. se facturū publicā tamen.

i **Imperatores.** Ibi: tollerabilia. s. vectigalia. Dy.

Si quis. Ibi: promiserit ꝛ honorē habuerit. Dy. ibi obligatus insolidum. Dy. ibi: ob honorē decernēdū q tñ delatus nō fuit. Dy.

Inter liberos. So. ibi: de alio priuilegio loquiṫ Jac. de bel. Vel ibi odiū esset eos cōtineri ap. liberoꝝ hic fauor. vt not. eo. titu. l. maiores. Old.

¶ De varijs ꝛ extraordinarijs cognitionibꝰ. Rubri.

Super rubrica. Extraordinaria que appellanṫ que ꝑ officiū iudicis procedūt. vt. j. l. j. s. si cer. pet. l. cū filius. de cōdi. ꝛ demō. l. si cuiꝰ. vel qñ nō seruatis solēnitatibꝰ institu. de interdictis. §. vlt: ꝛ not. etiā. C. de sen. q̄ sine cer. quātitate ꝑfe. l. vlti. Dicitur etiā aliqs extra ordinē coerceri. vt. s. de libe. agnoscē. l. j. §. mariti. ꝛ ibi in gl. ꝛ. s. de pe. l. hodie. et de admi. tuto. l. j. ¶ Itē đr extra ordinē peti: ꝙ petiṫ officio iudicis. vt. s. man. l. salariū. ꝛ ibi in glo. Et vbicūq̄ hic titu. loquiṫ de officio nō intelligiṫ de officio ꝙ actiōi coheret: sed de quo in locū deficiētis actiōis datur seu intentaṫ. Qr iudex ex officio cognoscat de mercedibꝰ doctoꝝ ꝛ alioꝝ. j. eo. l. j. Quis dicaṫ medicus ea. l. §. medicos. ꝛ q sunt incantatores ꝛ ꝙ vtimur vulgari verbo. an philosophi sint in numero ꝓfessoꝝ ea. l. §. an philosophi. ꝛ ꝙ debēt cōtēnere pecuniā et ꝙ sciētia est iestimabilis. ꝛ an doctor licite possit facere collectā ꝛ an aduocatꝰ recipe salariū: ꝛ an medicꝰ: ꝛ an teneaṫ medicare paupe gratis. ꝛ ꝙ sciētia legalis appellaṫ thesaurꝰ ꝛ q̄dā honeste accipiūt: q: nō honeste petunṫ de pl'ibꝰ qbꝰ debeṫ ꝛ nō debeṫ salariū ex officio ea. l. §. ludi quoq̄. de salario aduocatoꝝ ꝛ q̄tū recipere possint ea. l. §. in honorāt. ꝛ duobꝰ. §. seq. et ꝙ maius salarium debeṫ ex causa criminali q̄ ciuili. ꝛ an liceat pacisci de quota litis. De salario nutricum ex officio cognosciṫ ea. l. §. plures. ꝛ casus spāles ꝛ notabiles in quibꝰ h3 locū officiū iudicis etiā cū actiōe ordinaria. j. eo. l. de vsu aque. An medicus cū egro possit pacisci durāte infirmitate. j. ca. l. medicus ꝛ ꝙ medicina est ɔtraria legi diuine. Cause q̄ expediunṫ ex officio diuidunṫ in quattuor genera. j. eo. l. cognitionū. ꝛ quid sit fama ꝛ ꝙ q̄nq̄ minuiṫ q̄nq̄ in totū cōsumiṫ ꝛ pulchra de materia fame. an iudex faciat litē suā quādo ꝑ imperitiā male iudicat. j. eo. l. si iudex. Et an sit excusatus si de consilio cōmissarij pronūciet sententiā.

Preses prouincie. Ibi: de mercedibus etiā nō cōuētis. Dy. Et vide in speculo de salarijs. Medicos ibi incantauit de istis incantatoribus habeṫ xxvj. causa ꝑ totū. ꝛ maxime. q. vlt. c. licet. ꝛ. c. sequē. ꝛ melius xxviij. q. j. c. nullus eoꝝ. ꝛ ibi ꝑ Archi. ꝛ habeṫ ēt. C. de malefi. et mathema. per totū ibi vt vulgari sermone no. hic ꝙ vulgari verbo vtimur vtimur. vt. s. de le. iij. l. nō aliter. ꝛ. l. iij.

1 ☞ Philosophus quis sit ꝛ vnde dicatur.
2 Scientia legum est inestimabilis.
3 Aduocatus an possit recipere salarium pro sua aduocatione.
4 Medicus an possit petere salariū pro sua medicina.

1 **An philosophi.** Quis sit philosophus. † et vnde dicatur vide. viij. di. in prin. ꝑ Archi. Et vide qđ dixi. s. de vaca. munc. l. in honoribꝰ.
2 §. philosophis. ¶ Itē no. ꝙ legū sciētia † est inestimabilis ꝛ precio pecuniario eñ estimari nō pōt. vnde gratis dari ꝛ doceri deb3 doctores eñ gratis acceperūt: ꝛ gratis dare tenenṫ. j. q. j. c. grā. ꝛ ꝙ sciētia sit inestimabilis ꝛ preciosior oībus rebꝰ pt3 q: solūmodo cā elegit pro maiori grā a deo. xxxv. di. qui et eccl'iasticis ꝛ in libro sapientie ꝛ eccl'iasti eā cōmēdat ꝛ preponit ceteris rebꝰ. Sed nūquid doctor possit licite facere collectā a scholaribꝰ. dic vt no. ex̄ de magi. c. q: nōnullis. ꝛ ꝑ Gof.
3 eo. ti. §. vlt. ꝛ xxvij. di. c. de quibusdā. ¶ Sed an aduocatus † possit recipere salariū ꝓ aduocatiōe sua. dic vt no. xj. q. iij. ca. nō licet. ꝛ videṫ ꝙ sic. C. de aduo. diuer. iud. l. si qs derogatus circa fi. ꝛ de hoc etiā not. xv. q. ij. c. j. et est expressum. j. ea. l. §. si
4 cui. ꝛ vide in speculo de salario. ¶ Et an medicus † possit habere salariū: vel petere pro medicina sua not. j. q. j. qui studet. Et an teneatur medicare pauperē gratis ꝛ sine mercede not. lxxxiij. di. c. j. No. etiā qđ sciētia legalis appellatur thesaurus in cōstitutione. ff. §. nos vo. ꝛ nō permitit sciente in paupertate viuere nec in anxietate mori. et aut. de here. ꝛ falc. §. fi. Itē not. ex fi. huius. §. ꝙ quedā honeste accipiunṫ que nō honeste petuntur ad qđ concor. s. de orig. iur. l. ij. §. primus. xviij. dist. de collegijs. ꝛ ibi in gl. ꝛ extra de symo. c. dilectus. in fi. In gl. i. mercede. in fi. Immo. l. poete. Ol. In glo. pōt ergo sciētia. in fi. Sed illud respectu ꝑsone hic rei. vt et. C. de fundis p̄ĭmo. l. j. lib. xj. Vel ibi in re estimabili hic inestimabili vel ibi regulare hic fallit illa regula. ¶ In honorarijs. i. salarijs non cōuentis. Ol. ibi: modū legitimū. s. centū aureoꝝ. vt. j. §. si cui. in fi. Et vide in speculo de salarijs aduocatoꝝ ꝑ totū. ꝛ dic ꝙ in causis criminalibꝰ debetur maius salariū q̄ in ciuilibꝰ ꝙ est multū eximij laboris. vt. s. de donat. l. si pater. ꝛ ibi nota. ꝛ in ver. aduocatos. vide quod not. s. de postulan. l. j. §. postulare. ¶ Si cui ibi futuri emolumēti. i. eius ꝙ per sñiam obtinebit Ol. ibi: cautio ꝑ clientulum interposita. Old. ibi: post causam actam. i. terminatā ꝛ finitam. Dy. In glos. etiā de quota. in fi. Immo videṫ ꝙ lex ꝓhibeat. C. de postulan. l. si qui. cū ibi not. Sed verū est lite pendente. hic autē loquiṫ lite finita tunc eñ cessant ratiōes ꝓhibentes pactū de quota.

Et si nomine palmarij. Id est si pactꝰ sit plus si obtineat in causa q̄ si succumbat. Oldr. ibi: vsq̄ ad. c. aur. de consuetudine non seruatur. vt nota. C. de postulan. l. si sub specie. ꝛ vide qđ ibi not.

Diuus seuerus. Ibi: q: ꝑ ipsū. s. aduocatū. Dy. In glo. dic si cōstat ibi de cōditione ob cām. l. si pecuniā. vbi not. veritas ꝛ cū ipsa gl. cōcor. alia glo. posita. C. de aduo. diuer. iudi. l. post duos. ꝛ ibi de hoc dixi. et ꝑ hoc. C. de cōdi. ob cau. l. pe. licet ɔ̄rium no. d. l. si vno. §. itē cū quidam. s. locati. ꝛ vide etiā qđ no. eo. ti. l. si qs domum. §. imperator. Richar. ¶ Ad nutricia. i. alimētaque prestanṫ infantibus per nutrices ista eñ solo iudicis officio ꝛ sine libello petunṫ illa autē que prestanṫ maioribꝰ infantibꝰ puta per hospites vel alios non petunṫ sine libello vt statim sequiṫ in v. ceterū. ꝛ ꝙ dicit in fi. admitti dic. §. vt possit cognosci in modum recōuentionis. Dyn. ꝛ sic patet qđ etiā iur. isto locum habebat recōuentio. Ol.

De vsu aque. Ad hanc. l. bene cōcor. cū ne qs inuitus actū reipublice gerere cogaṫ. l. ij. li. xj. ¶ Et ꝙ subijcit a sciēte possessis dic. i. que ɔtenṫ se aquā alienā sciēter possedisse al's si deficeret libellus esse necessarius. Old. Et. l. ista singularis ꝛ notabilis est: ꝛ maxime in practica ꝛ de ea fecit vnū titulū specialē. Roffr. in libello de officio iudic. q dat in specialibus casibus quē omnino videas.

1 ☞ Medicina legi diuine est contraria.

1 **Medicus.** Medicina † cōtraria est legi diuine de cōsecratiōe di. v. ɔ̄ria. ¶ Et colligunt quidam ex hac. l. ꝙ medicus cū infirmo durante infirmitate nō possit cōtrahere. vt. C. de ꝓfes. ꝛ medi. l. archatrij. ꝛ ibi no. ꝛ ꝑ hoc. C. de cōtracti. iudi. l. j.

Cognitionum. Id est causarum de quibꝰ iniudicio cognosciṫ in genere. i. species sic. s. de v. ob. l. stipulationū. §. cōditionales. Jaco. Et vt scias que sit fama hic describaṫ dic ꝙ duplex est. Et eñ fama hoīs. i. status sine cōditio ꝛ illa hic describi est eñ illese dignitatis ꝛc. Est ꝛ fama non

ma non hoīs: sed inter hoīes de alio hoīe vel negocio de qua continue fiunt aduocatis capitula in causis dicendo. ¶ Itē qđ de precedictis est publica vox et fama et ista fama hic non describitur: sed hic describitur. fama est cōis proclamatio ex sola suspitione: q2 si vere sciretur tunc non esset fama sed veritas. ¶ Itē ab incerto autore. ideo dicit q2 si auctor sic diceret iam nō eēt fama s3 ꝓbatio plena si essent duo vel semiplena si vnus. ⁊ de ista fama plene dixi. C. de accusa. l. ea quidē. Fama autē de se ꝓbationē nō facit ꝑ se nisi cū aliis. vt. s. de testi. l. ij. §. que argumenta. vel ibi al's fama cōsentiēs. Fama autē prima. s. hoīs: hic diffinita interdum cōsumitur: interdū ꝑ parte minuitur: minuitur eñ qñ ex causa infamante quis dānatur vel relegatur vel ab ordine remouetur: tunc eñ perdit illa q̄ eñ sunt preeminēde dignitatis ⁊ que ad dignitatē pertinent puta esse decurio ptās de cōsilio vel in alio officio ⁊ dignitate ex quo fit preementior vicinis suis. vt. C. de dignit. l. ij. li. xij. extra de reg. iur. c. infamib⁹. li. vj. cū ibi not. bene tamē retinet ea que sunt iuris ciuilis vel gentiū vt cōtrahere testari ⁊ alia que cōmuniter vicinis suis cōpetunt. et hoc patet hic: q2 in v. minuitur solum innuit ꝙ ipse dignitatis preeminētiā habere nō possit. Sed ista fama in totū cōsumitur qñ deportatur vel dānatur in metallum vel aliam silēm penā per quā fama que est de iure ciuili tollitur ⁊ cōsumitur ⁊ ꝑ hmōi fame consumptionē perduntur actus qui sunt a iure ciuili vt testamēti factio ⁊ cōtractus qui sunt de iure ciuili. vt. s. de iusticia ⁊ iur. l. ex hoc iure ⁊ ꝙ ista talia perdant̄ patet. s. de penis. l. quidam. et ex his patet intentio effectualis hui⁹. l. vsq3 ad fi. Ol. ⁊ vide in summa. §. ex qb⁹ causis infamia. ⁊ qđ not. eo. ti. l. nullam.

Estimatio. Ibi: status. i. pseuerētia. Ol. ibi dant̄ ad tps. Dy. ibi: que interdictio aque ⁊ ignis. Dyn. In glo. innuit ibi per exempla hic posita q2 repellit ab his que sunt preeminentie ⁊ dignitatis. Ol. ibi: actū ciuilem dato ꝙ nulla dignitas vertatur vt in confectione testamenti apparet. Ol.

Si iudex. [a] Litem suā fecerit per imperitiā male iudicando. S3 videt̄ ꝙ de imperitia nō teneat̄. vt. s. qđ quisq3 iur. l. ij. §. 3 so. vt ibi not. Ol. Sed nūquid potest euitare periculū hui⁹. l. habendo cōsilium cum peritiorib⁹ ⁊ illud sequēdo. Et videtur ꝙ sic: q2 ⁊ ꝑnceps qui oīa iura in scrinio pectoris h3. vt. C. de testa. l. oīum. sequitur cōsiliū peritorū. s. si a paren. qs fuerit ma. l. vlti. de iur. patro. l. diui fratres. ⁊ de excusat. tuto. l. iuris peritos. ⁊ ꝑ hoc bene facit. s. ꝺ iudi. l. cū quē temere. §. iudicibus. ⁊ C. de repudiis. l. non dubiū. ⁊ ꝑ hoc facit qđ not. extra de app. c. vt debitus. in gl. colligitur hic ar. ⁊ de hoc dic: vt dixi. C. de legi. l. humanū. Et pro declaratiōe huius. l. vide qđ not. ⁊ dixi. s. de iudi. l. si filius.

[a] ¶ Si iudex. Adde ad hāc. l. qđ no. Bal. in. j. §. iudices. de pace iur. fir. vbi bene loquit ad materiā hui⁹. l.

¶ De proxenetis. Rubrica.

Super rubrica. Qđ proxeneta licite petat salariū. j. eo. l. j. Et an ꝓxeneta possit testificari i causa in qua fuit proxeneta ⁊ quis dicatur bibliopola. An ꝓxeneta teneatur de nomine in quo est ꝓxeneta. j. eo. l. ij. Et an qui emit mediante ꝓxeneta possit agere redhibitoria. et si doctor emit librū vel menescalc⁹ equū. an possint agere redhibitoria vel quāto minoris. ⁊ an ex dolo ꝓxenete teneatur emptor venditori. De salario ꝓxenete ex officio iudex cognoscat. j. eo. l. fi.

1 ☞ Proxeneta an admittatur ad testificandum in negocio in quo fuerit proxeneta.

Proxenetica. In glo. vlti. ibi bibliopole. i. vēditores librorum. vt not. ꝑ Az. in summa de monopo. ⁊ ibi dixi.
1 An ꝓxeneta † admittatur ad testificandū in negocio in quo fuerit ꝓxeneta. vide in aut. de testa. §. quādo vero. ⁊ plene extra de testi. c. j. lib. vj. not.

1 ☞ Emptor an teneat̄ vēditori ꝑ dolo cōmisso a proxeneta.

Si proxeneta. Cōsueuit queri nūqd qui agit mediāte ꝓxeneta possit agere redhibitoria. ¶ Et dicūt quidā ꝙ nō quasi presumat̄ scire iura et si scit nō agit. vt s. de edil. edi. l. j. §. si intelligatur. Tamen dic ɔtra nā emptor agit si deceptus est etiam si mensor interueniat vt. s. si mensor falsum mo. dixe. l. si duobus. §. pomp. Consueuit etiā queri si doctor emit aliquē librū vel menescalcus equū nunquid agere possint redhibitoria vel quāto minoris. ⁊ dicas ꝙ nō quia presumunt̄ scire: vel scire debēt ɔditionē libri ⁊ equi: q2 turpe est patricio ⁊c. vt. s. de origi. iur. l. ij. §. deinde. Dy. ¶ Itē con
1 sueuit queri vtrum emptor † teneatur venditori pro dolo cōmisso a ꝓxeneta seu mediatore. de hoc dic plene vt in questionibus Py. xxxviij. qōne que incipit. queritur vtrū teneatur emptor dolus tamē mediatoris seu proxenete videt̄ facere cōtractum nullum ipso iure vt no. j. de reg. iur. l. alterius. ⁊ vide qđ ibi no. ibi filotrophi. i. salarij. vt not. s. ea. l.

De proxenetico. Id est de salario ꝓxenete. Oldr. ibi: est eñ proxenetarū modus. i. officiū ibi ꝙ. s. ꝓxeneticū et hic debet esse est et expone. i. interuenit. Dy. ibi: non adeo subaudi cū: ⁊ erit sensus quia interuenit in contractu illicito. Jac. ⁊ glo. habuit. s. in emptionib⁹. ⁊. j. habuit vtiles dñs antē Jaco. s. qui est. ⁊. j. vtilis. Ol.

¶ De censibus. Rubrica.

Super rubrica. Vide in summa trium librorum. C. de censibus ⁊ censitorib⁹. ⁊ extra de cēsibus. ⁊ per Goffre. ⁊ Host. in summa eo. titu. ⁊ speculatorē. Colorē quē habet ius italicum j. eod. l. j. Et vnde ortus fuit Ulp. ⁊ multū cōmendat patriā suā maxime in eo qđ tenacissime seruauit ⁊ fidē ⁊ pacta romanis ⁊ pulchra de pr̄ia ⁊ amore patrie ⁊ ꝙ pistoriū est de paruis ⁊ florentia de magnis ciuitatib⁹ tuscie si possessio cēsualis ꝑueniat ad aliū per alluuionem liberatur primus possessor. j. eo. l. vicia. ꝙ per etatē qñq3 quis excusatur accensu. j. eo. l. etatē. Et ꝙ quis debet esse etatis legitime tpe electiōis. Et an excusatio que habetur nūero liberorum perdatur si aliquis ex liberis moriatur. De immunitate cōcessa rebus ⁊ de cōcessa ꝑsonis quō finiat̄. ea. l. §. reb⁹. forma deferendi incēsum. j. eo. l. forma. ⁊ ꝙ duo cōfines agrorum debeant opponi ⁊ ꝙ error ɔfiniū non nocet si de corpore cōstet. De officio censitorum ea. l. §. illam equitatem. ⁊ ꝙ in inuētariis seu estimis fiunt in comitatibus debet addi se estimatus lucret̄ ⁊ diminui si pdat ꝙ est notabile an possidens agrū in ciuitate aliena cuius nō est ciuis nec incola ꝑ ipso agro teneatur ibi subire onera ea. l. §. si quis agrū. an data immunitate vniuersitati vel collegio transeat ad succedentes ea. l. §. ꝙꝙ. si aliquis profiteat̄ incensum rei que sua nō erat an preiudicet dño ea. l. §. si cū eo. de forma ꝓferendi seruos incēsum ea. l. §. in seruis. si saline ⁊ eque sunt in prediis proferēde sunt incēsum eadē. l. §. saline. Et sic facit qđ fontes sunt illorum in quorum prediis nascunt̄. ¶ Quesita vel nata ante censum cōpletū debeant addi censui ea. l. §. que post censum. Forma cēsus potest emēdari si erratū est in ea venia impetrata. e. l. §. fi. si possessor cōueniatur noīe aliorum qui tenebant̄ ad censum h3 regressum cōtra eos vt contribuant. j. eo. l. cū possessor. ⁊ facit ꝙ agens hipotecaria si possidet de bonis debitoris teneatur cōtribuere propter cautionē oblatā non differt̄ distractio pignoris ea. l. §. quominus. multe ciuitates et loca que habent priuilegium iuris italici quo ad tributa nō soluenda numerantur. j. eo. l. fi.

Sciendū. Ibi: vnde mihi origo est nobilis ⁊c. Not. ꝙ Ulp. iuriscōsult⁹ cōmendat patriā suā seu ciuitatē de multis ⁊ inter alia ꝙ tenacissime seruauit pactū factu3 cū romanis graue est fidē frangere homini graui vt. s. de consti. pecu. l. j. circa prin. sic ⁊ al's dicit iuriscōsultus ꝙ patria sua sibi est dulcissima. s. de lega. iij. l. qui habebat. vbi de hoc dixi dulcis est eñ amor patrie. C. de coarta. l. quicūq3. li. xij. Nā gloria est habitare in bona ⁊ pacifica ciuitate. C. de naturalibus libe. l. iij. circa mediū. Sāctus etiā paulus laudat ciuitatē romanā cuius dicit se fuisse ciuē. x. di. si etiā adintoriū. Ciuitas pistorij est de paruis ⁊ florentia de maioribus ciuitatib⁹ tuscie no. in glos. in aut. de defen. ciuita. §. q2 not. ⁊ de florentia fuerunt oriundi dñi accursi⁹ ⁊ ciprian⁹ doctores nr̄i. vt not. in aut. de incest. nupt. §. sancimus. Tullius etiā fuit ciuis roman⁹ ceteris eloquētior no. C. ⁊ de studiis libera. vrb. rome. l. vnica. lib. xj. ¶ Itē theophilus iuriscōsultus cōmēdatur ex eo ꝙ nat⁹ fuit de ciuitate splendidissima. C. de vete. iur. enu. l. ij. §. q̄ oīa. Ibi insignē repete ob. Ol. In gl. i. terra vel comitat⁹. s3 vr̄ ꝙ colonia sit aliquid maius cū quibusdā ciuitatib⁹ ius colonie dicat̄ ab imperatore cōcessum. vt. j. ea. l. §. diuus quoq3. ⁊. l. fi.

§.diuus vespasianus.⁊ erat forte colonia iudicatus ꝑ se non subiacens presidi vel ꝓconsuli in cuius ꝓuincia erat:ſ3 habebat ꝓpꝛiũ iudicẽ vt correctorẽ vel comitẽ de quibꝰ fit mẽtio.ſ. de offi.presi.l.ex oĩbus.⁊ in auť.vt iudi.sine quoquo suffra.§. scriptũ est.Jac. ¶ Est et palamirena in glo.i.ius italicũ hoc impugnari videť superiori rñ.⁊.j.l.fin.§.diuus vespasianus. Jaco. Et not.nomen esse sine effectu.ad hoc.ſ.de iur.pa.l.iĳ.

Jtia. Jbi: nouis professionibꝰ.ſ.factis ab eo ad quẽ deuenit possessio alluuionis iuris.Dy.et Ol.

Etatem. Jbi: quibusdam bene dicit quibusdam q₃ regulariter contra est ot patet.ſ.de mune.⁊ bono.l.rescripto.§.fin.et hic etiã no.et dic etas.ſ.minoꝛ vel maioꝛ. Dy.⁊ de hoc dic vt plene dixi.ſ.de mune.⁊ bono.ſup rubrica ỽ.interdũ qs excusať ꝓpť etatẽ ibi censendi tꝑe idẽ in electio ad aliquẽ dignitatẽ q₃ tꝑe electionis debet esse habilis extra de elec.cũ in cunctis ⁊ de rescript.l.si eo tꝑe.lib.vj.Et facit ad q̃onem eius qui habebat excusationẽ numero liberoꝝ ⁊ aliquis ex liberis moꝛiatur nũquid duret immunitas de hoc videať in questiõe disputata per do.Uiauisiũ paspauperẽ doctorẽ bonoñ.que incipit decisio pater.xĳ.liberoꝝ.

Rebus. Jbi: interdici cuiq₃ succedenti in eam.Dy. ibi:rebus.ſ.data immunitas.Dyn. Et vide pro declaratione huiꝰ.§.q̃ð no.ſ.de iur.immunitatis.l.semp. §.immunitati.

Forma censualis. Jd est lege loquente de forma ⁊ modo deferẽdi incensum. Dy.ibi:fit.i.eo mõ ꝗ sequiť.Dyn.ibi:in quo pago.i.in qua villa loco vel cõtrata.Ol.ibi: duos vicinos no.hũc tex.⁊ glo.hic positã q₃ cõtinuo allegaň in practica ad q̃ð cõcoꝛ.ſ.de act.emp.l.titius.ĳ.ſ.finiũ regũ.l.in finalibꝰ.⁊.C.eo.ti.fi.reg.l.ĳ.in speculo de libelloꝝ cõceptiõe.§.iuxta.ỽ.itẽ nõ valet in actiõe reali.de causa possessionis ⁊ ꝓprietatis.§.nũc dicendu₃ restat de publiciana.⁊ vide q̃ð no.C.de insti.⁊ subsťi.l.si testm̃.⁊ ð le.ĳ.l.cũ pater.§.fi.Erroꝛ finiũ vel regionis seu cõtrate nõ nocet dum causam de coꝛpoꝛe cõstet.ff.de le.iĳ.l.patronus.§.sempronio ⁊.§.libertis.q̃ð est notã.Jbi: ⁊ auiũ.i.agrũ.Dy.⁊ cõcoꝛ.ad id q̃ð sequitur.C.de bonis prescrip.l.si quis intra. ¶ Jllã equitatem debet admittere censitoꝛ de istis censitoribꝰ. vide.C.de censibꝰ ⁊ censito.ꝑ totũ.⁊ plene dixi.ſ.de mune.⁊ bono.super rubrica ỽ.vlti.q₃ parũ esset ⁊ ibi satis de officio eoꝝ ⁊ est notabilis iste.§.ad inuentaria seu estimatiões que fiunt in ciuitatibus castris ⁊ villis.vt si post estimationẽ perdãt aliquid de bonis suis debeat detrahi de coꝝ estimatiõe.⁊ ꝑ.ſ.vbi pupil. educari debet.l.iĳ.§.vlt.⁊ eodẽ modo si acquirit ꝙ sibi debeant augeri.⁊ ꝑ hoc.C.de cur.furio.l.vlt.§.sinautẽ.⁊.ſ.de vacatio.l.his honoribꝰ.§.auctis.Jn cõtrariũ facit.C.de aluuio. l.ĳ.⁊ de iur.emphi.l.j.vbi de hoc tetigi.⁊ iõ in estimis ⁊ inuẽtarĳs oꝛdinať ꝙ debeant remanere firma vsq₃ ad tẽpus ad q̃ð oꝛdinatur nec possit eis addi vel detrahi.

Si vero agrum. Jn gl.vt potius in fi.vt.ſ. de publica.l.imperatores Jn glo.i.alienare in fi.ista gl.manifeste facit ꝑ determinatiõe dubie questionis vtrũ possidens agrũ in ciuitate cuius nõ est ciuis vel incola teneať subire ibi onera ꝑ agro illo.hic eñ tenet glo.ꝙ non nisi hoc sibi cõpetat ex priuilegio.de hoc plene dixi.ſ.de mũe.⁊ bono.l.rescripto.§.fi.et.l.munerũ.§.patrimonioꝝ.ỽ.preterea.⁊ plenissime dicto ti.de mune.et bono. super rubrica.ỽ.est ⁊ aliud patrimoniale.cũ ỽ.sequẽtibꝰ.

Quanq̃. Jbi: videť.i.in dubio presumiť ex quo simpliciter cõceditur. ¶ Et ꝙ subĳcit ad posteros transmittatur.Est ar.ꝙ si priuilegium ꝯcedať alicui ⁊ alĳs subrogatur:prioribꝰ decedentibꝰ vel discedentibꝰ quo ad hunc sit ratũ.Et pro declaratione huiꝰ.§.et eius materie vide q̃ð not.ꝑ Dy.Joan.an. ⁊ Cardi.extra de regu.iur.c.priuilegiũ ꝑsonale.lib.vj. Et ad hoc.ſ.eo.l.etatẽ.§.fi.⁊ plene dixi.ſ. de iur.immuni.l.semp.§.immunitati. Et faciunt predicta ad q̃onem hospitalis destructi ⁊ postea refecti an gaudeat priuilegĳs prioris.de quo not.xvj.q.vĳ.⁊ hic diximus ⁊ plene per Jnno.de ope.no.nun.c.cũ ex iniuncto.Ol.⁊ vide etiã q̃ð not. ſ.ex quibꝰ cau.maio.l.inter cos.⁊ de ỽ.obli.l.inter sti.§.sacra.

Si cum ego. Uide q̃ð not.⁊ dixi.C.de rei ven.l. fi solẽnibus.Jn seruis deferẽdis.i.in formã cẽsualẽ deducẽdis.Ol.ibi:officia ⁊ artificia in quo differat officia ⁊ artificia.dic vt.ſ.de le.iĳ.l.suis legatis.Dy.

Saline. Not.hic salinas esse illoꝛũ in quoꝝ predĳs nascaň.Et a pari idẽ dici põt de fontibus de quibꝰ sepe vidi oꝛiri q̃onem inter habẽtes predia et cũ vicina volentes vti cõmodo feni in alieno nascentis pro eorum predĳs irrigandis.

Que post censum. Jbi ꝯsumatim.i.anteq̃ scriptura censualis cõpleatur. Et not.hũc.§.⁊ sequẽtẽ ad ĩuentaria seu libellos q̃ fiunt in multis locis pro oneribꝰ sustinendis.

Si quis veniam. Jn gl.in fi.sed dic ꝙ dí. ll.nõ sunt ꝯtra.immo cõcoꝛdan.q₃ ⁊ hic ⁊ ibi erroꝛ excusat vel saltẽ nõ nocet et cognitio supueniẽs nõ viceat nec coꝛrũpit ꝓcedẽtẽ erroꝛẽ.Ja.ð bel.

Cum possessoꝛ. Jbi: ꝙ cõuentus est et solus partẽ suã et socioꝝ.Dy.ibi:pro modo predioꝝ iste tex.multum allegatur ꝑ aduocatos ꝙ si creditoꝛ agat hipotecaria ꝯtra possessorẽ rei sibi obligate ⁊ ipse creditoꝛ possideat aliã rẽ eiusdẽ debitoris et sibi obligatã ꝙ obstet sibi exceptio ꝓ rata estimationis rei quã possidet vt in cõtributione venire debeat arg.huiꝰ littere ⁊ ꝑ hoc bene.ſ.ad le.rho.de iactu.l.ĳ. §.cũ in eadẽ.⁊.§.poꝛtio.⁊ de tribu.l.j.⁊.l.ꝓcuratoris.§.in tributũ.⁊.§.tributũ.⁊ ita tenet Bal.in margarita de procura.in rem suã ỽ.pone q̃onem de facto habeo debitorẽ.de hoc dic vt plene dixi.ſ.de solu.l.stichũ.§.si creditoꝛ. ¶ Qui non habita rõne tributoꝝ.ſ.preteritoꝝ.Dy.Jn gl.ibi ſm Az. hec verioꝛ. Ol.Quominꝰ ibi distrahať.ſ.a fisco.Dy.in fi.repette soluendo sit quasi viderentur primo cõueniendi hẽdes vel q prepositus erat tributis exigendis ipso legatario.Dyn.⁊ not.ꝙ exactoꝛ cõis non debet cessare a venditione pignoꝛum propter moꝛatoꝛiam cautionem oblatam.

Jn lusitania. Hec.l.est de materia.l.j. ſ.e.⁊ numerat in diuersis prouincĳs ciuitates prouincias ⁊ loca que habẽt ꝓuilegiũ iuris italici circa tributa nõ soluẽda.

¶ De verboꝛum significatione. Rubrica.

Super rubrica. Uide.C.eo.super rubrica et ꝑ totũ in summa Az.Gof.⁊ Hosti.⁊ in speculo eo.titu.⁊ de disputa. et allega.aduocati.§. post hec.⁊.j.i ꝓn.alphabeti ⁊ ꝑ totũ.⁊ vide.ſ. in folio nono huius quaterni.

Uerbum hoc quis. Hic tractat Dy.de materia vtrũ masculinũ ꝯcipiat femininũ ð quo plene dixi.C.de seruis fugi.l.quicũq₃.ver.itẽ querũť. Odo.Cy.⁊ alĳ ⁊ iõ hic nõ repeto:ſ3 ibi recurras ⁊ ad not.per Jo.an.exť de elect.c.ꝯnali.li.vj.⁊ ꝑ Cardi.eo.ti.c.vt circa.⁊.c. statuimus.⁊ plenissime ꝑ Archid.in rosario.xvĳ.q.iĳ.c.si qs suadente.tangit etiã aliquid Dy.vtrũ statuta recipiãt interpretationẽ.de quo plene dixi.ſ.de mune.⁊ bono.l.vt gradati. §.⁊ lege.⁊.j.de reg.iur.l.qui dolo desĳt possidere. Jtẽ querit Dy.si aliquis ꝓmisit ꝑ se et filios suos oĩ anno dare duos capones decessit relictis solũ filiabꝰ nũqd filie teneanť hec.l. facit ꝙ sic q₃ masculinũ cõcepit femininũ ipse tñ determinat cõtrariũ hoc casu q₃ ex tali ꝓmissione etiã filĳ nedũ filie nõ tenerenť nisi essent heredes.nã sic dicẽdo voluit heredes obligare nõ autẽ filios si heredes nõ essent.vt.ſ.de ỽ.obl.l.eũ qui ita.§.j.Unde si filie essent heredes tenerenť non ex interpretatione ꝙ masculinũ cõcipiat femininũ: sed ex eo q₃ heredes:q₃ et quilibet extraneus heres teneret ꝑ dictã.l.eũ qui ita.§.j.et ibi not.Ja.de are.hic circa materiã huiꝰ.l.an masculinũ cõcipiat femininũ sic dicit.aut masculinum proferť a lege:aut ab hoĩe.Primo casu siue tractet de odio siue de fauoꝛe masculinum cõcipit femininũ.vt.ſ.de iur.fisci.l.ait diuꝰ.de cõsti.pec. l.j.⁊ de neg.ge.l.iĳ.§.j.⁊.C.vnde vi.l.si qs in tantã.vbi de hoc. Si autẽ proferať ab hoĩe locũ h₃ distinctio glo.aut tractat de odio:aut de fauoꝛe.vt.ſ.de vẽ.in pos.mitten.l.j.§.quare.Jac. hoc tamẽ fallit vbicũq₃ negociũ de quo agiť nõ cõuenit seruifeminino vt est officiũ ꝓcu.vt.C.de ꝓcu.l.alienã ⁊ tutele.vt.j. de reg.iu.l.ĳ.C.qñ mulier tute.offi.fun.põt.l.ĳ.Unde licet patronꝰ voceť ad successiõnẽ liberti.⁊ ꝑ ꝯñs ad tutelã.vt instit. de legi.patro.tute.in fi.⁊ de legitimis tuto.l.ĳ.§.interdũ.et.j. de re.iu.l.quo tutela.nõ tñ est idẽ in patrona ⁊ idẽ in postulãdo.vt.ſ.ð postulã.l.j.§.serũ. ¶ Jtẽ in alio q₃ si liberta nubat voluntate patroni nõ teneť sibi ad opas ꝓpter sinistrã suspitionẽ vitãdam.vt.ſ.de ope.liber.l.sicut patronꝰ.Jtẽ immunitate cõcessa patri ⁊ filĳs ad masculos tantũ extendiť.ſ.de iur.immu.l.j.in fi. Et ita possent etiã alĳ casus siles reperiri ratio autẽ

ratio autē diuersitatis qñ profert̄ ab hoīe ⁊ qñ a lege est quia largior debet esse interpretatio legis q̄ hoīs. vnde dicim⁹ ius publicū pactis priuatoꝝ tolli nō posse. vt. s̄. de pac. l. ius publicū. femininū tñ nunq̄ cōcipit masculinū. vt. s̄. de leg. ij. l. si ita scriptū. ꝑ feminino tñ qñq̄ ponitur prorsus masculinū. vt s̄. de vsuris equis ⁊ de vsuc. si res. §. fi. ⁊ de va. cogni. l. de vsu aque. In glo. ibi non quātū ad verba. j̄. eo. l. quisquis. Faciūt etiā predicta ad q̄ōnem si statutū est in ciuitate q̄ mater non succedat filijs extātib⁹ patruis nunqd statutū locū habeat in filiab⁹. ¶ Et videt̄ q̄ sic qꝛ ap. filioꝝ cōtinentur filie. s̄. de le. ij. l. qui duos mulos. l. lucius. §. quesitū. l. seruis legatis. §. sꝫ pueris. ⁊ ꝑ hoc facit hec. l. cū cōcor. In ꝯ̄rium q̄ mater succedat filiab⁹ nō obstante statuto exclusis patruis qꝛ tale statutū est ꝯtra ius cōe ergo restringendū et nō porrigendū ad filias. vt. s̄. de legi. l. qd̄ cōtra rōnē. ⁊ qꝛ odiosum. vt. s̄. de libe. ⁊ post. l. cū quidam. et. c. odia. ex̄ de reg. iur. li. vj. Et qꝛ qd̄ masculinū cōcipiat femininū nō est de propria significatiōe vocabuli: sꝫ ex mente ⁊ interpretatione. vt. d. l. quisquis. j̄. eo. ¶ Itē qꝛ tacita pupillaris nō excludit matrē. vt. C. de impu. et al'. substit. l. precib⁹. ⁊. l. vlti. et de hoc not. di. l. qui duos mulos. de le. ij. per Dy. Pro prima parte facit qꝛ app. serui cōtinet̄ ancilla. vt. j̄. eo. l. detestatione. §. serui. ⁊ app. patroni ꝯtineat̄ pr̄ona. vt. j̄. eo. l. patroni. in feudis masculinū nunq̄ ꝯcipit femininū in vsibus feu. de consuetu. feu. c. j. §. ⁊ si clientulus. ⁊ hic incipiunt ꝯstitutiōes regni. c. lex corradi. §. ꝑfecto. ⁊ not. in summa de successi. feu. §. ⁊ qd̄ dico in filijs. ⁊. §. itē queritur.

1 ¶ Ciuitate interdicta an videntur suburbia interdicta.
2 Territorium an cōtineatur appellatione ciuitatis.

a ¶ Urbis. Add̄ Bar. l. j. s̄. de iurisdi. om. iu. Et aduerte ad vnū not. qd̄ appella. vrbis sacre venit dici l'z glo. ⁊ Bal. i l. ij. de naut. feno.

a **Urbis**[a] **appellatio.** Quid sit vrbs quid ciuitas. et vnde dicat̄ vide bene ꝑ Archi. lxxx. di. c. vrbes. ⁊. c. in illis. ⁊ vide etiā qd̄ no. ꝑ Cardi. ⁊ alios. ex̄ de sen. exco. c. si ciuitas. li. vj. Que bene facit ad materiā hui⁹. l. ⁊ vide etiā qd̄ nota. C. de offi. prefecti. preto. aphrice. l. in noīe. §. interea. Et faciūt predicta ad q̄ōnem nunquid interdicta ciuitate † videant̄ interdicta suburbia vel interdicto studio in ciuitate Bonoñ. possint doctores legere in suburbijs. de quo vide in preal'. c. si ciuitas. cū ibi nota. ꝑ oēs. ¶ Item nūquid appellatione ciuitatis. † cōtineatur territoriū vel dyocesis. vide qd̄ not. lxiij. di. c. ego lodoycus. ⁊. xxiij. q. vlti. c. q̄uis. ⁊ ex̄ de rescriptis. c. rodulfus. Et vide etiā ad istā materiā qd̄ not. per Archi. extra de rescriptis. c. statutū. lib. vj. ¶ Quomodo intelligatur ciuitas romana: vide. s̄. de excusa. tuto. l. pe. §. rome. ⁊ de le. iij. l. cuiq̄ rome. ⁊ de offi. prefecti vrb. l. j. in princi. ⁊ §. j. In glo. pone exemplū ibi. l. si cōis seruus. Ista lex nō obstat qꝛ ibi nō d̄r inspiciendū q̄ precedat. sed potius debet quo ad effectū inspici quid cuius demōstrandi gr̄a ponat̄. ar. s̄. de au. ⁊ argē. lega. l. ⁊ si non sint. §. pueniemus. refert ergo vtrū gr̄a demōstrandi sequēs nomen apponat̄. ⁊ tunc obtinet. d. l. si cōis seruus. aut gr̄a ampliandi ⁊ tunc etiā sequens nomen addit ⁊ q̄ hic in q̄ōne glos. nō ponat̄ gr̄a demōstrandi: sꝫ potius ad ampliandū legatū ptꝫ qꝛ cū premisit in vrbe non erat necesse sequi romana qꝛ satis de romana intelligebat̄ q̄ vrbis appellatiōe cōtinetur. vt insti. de iu. naturali. §. si quotiēs nō addim⁹ nomē. ergo gr̄a demōstrandi non fuit appositū. vt. s̄. de dote preleg. l. j. ad fi. Sed potius gr̄a ampliandi. Jaco. Et vide de penu le. l. nam qd̄. §. si ita leget̄. ¶ Sed qd erit in alia ciuitate q̄ romana puta qꝛ dixit testator lego titio totū frumētum qd̄ habeo in ciuitate padue nūquid debebitur solū illud qd̄ habet intra muros ciuitatis. an etiā si qd̄ habet in suburbijs si idē eēt ciuitas qd̄ vrbs videret̄ etiā ꝯtineri illud qd̄ est in suburbijs ꝑ preal'. §. si ita. ¶ Quid ergo dicem⁹ quibusdā videt̄ q̄ solū illud frumētū qd̄ est intra muros ciuitatis legato cōtineat̄ cū oīa q̄ sunt extra muros lex appellet rustica. vt C. vt rustica. ad nullū obsequiū deuocent̄. l. j. li. xj. Dum dicit tex. extra muros ⁊c. In ꝯ̄rium vr̄ q̄ etiā illud qd̄ est in suburbijs ꝯtineat̄ qꝛ lege cauet̄ q̄ si quis legat qd̄ hꝫ in tali pr̄ia cōtinet̄ etiā id qd̄ est etiā in suburbijs ipsi⁹ patrie. vt. s̄. de le. iij. l. vxorē. §. legauerat. Nec ob. q̄ ibi nō dicatur de ciuitate: sed de patria qꝛ patria ⁊ ciuitas idē videnr̄. vt. C. si curia. relic. ciuitas ha. l. vnica. li. x. Nā in prin. loquit̄ de ciuitate ⁊ in fi. de patria. ⁊ hoc credo verius. Ol. ꝑ hac opi. bñ facit dictū. c. si ciuitas. ⁊ d̄ penu le. l. nā q̄. §. si ita leget̄. Et qd̄ ibi dixi licet sit ar. cōtra de interdictis ⁊ relegatis. l. relegatoꝝ. §. fin. Ibi: prima placet: qꝛ distinctio Az. tollit̄ i pal'. nā qd̄. §. si ita. de pe. le. dy.

Cuiusq̄ diei. In glos. est ergo maior diei pars prima cōputatiōe seq̄ntis vt si accipias quinq̄ horas primas ⁊ dimidiā. hec pars maior est sex sequētib⁹ horis et dimidia. Cū eīn quinq̄ prime equiualeant septē sequentib⁹ merito quinq̄ cū dimidia sequētes separabūt. Jac. ibi: post meridiē. ¶ Sꝫ hec ratio innuit q̄ hore ꝑme sint ꝑliriores in tpe. q. s̄. hac eadē. l. negauit. Dy. ⁊ Ja. ibi: sꝫ nunqd ꝑm hoc. s. q̄ innuit in text. hui⁹. §. nam in hoc. §. innuit q̄ dies artificialis habeat. xiij. horas. cū dicit septē primarū videtur q̄ septem sint sequentes. Dy.

In itinere faciendo. Qd̄ not. qd̄ dicta ista ꝑ qua dant̄. xx. miliaria ꝑ quolibet die appel. dicta legalis de qua etiā loquit̄. s̄. si qs cau. l. j. vbi plene no. ⁊ dixi ex̄ de prebē. c. p̄senti. §. locauero. ¶ Est ⁊ alia dicta vulgaris quā cōiter hoīes facere p̄nt ⁊ cōsueuerunt vt de pgamo mediolanū. ¶ Est ⁊ alia singularis dieta vt qñ qs vtit̄ felici duplomate eundo vna die quātū cōiter cōsueuit iri in duob⁹ de hac loq̄t̄. s̄. d̄ v̄. ob. l. cōtinuis. §. ij. ⁊ q̄ istarū dietarū debeat attendi ⁊ seruari. vide ex̄ de rescrip. c. nōnulli. ꝑ Ber. Inno. Cōpost. ⁊ Host. ⁊ vide de Ber. ꝑ Cardi. de elect. cupiētes. li. vj. Et q̄ hic dicit. xx. milia sup̄sunt colligit. Jac. de are. q̄ si in ꝑsequēda app. iuxta finē primi anni fuit ipedit⁹ scd̄s annus nisi integer dari debeat. ⁊ pro hoc in auf. de his q ingre. ad ap. §. j. s̄. ad turpil'. l. in senatus. in fi. ⁊ de v̄. ob. l. ⁊ iō. Sed si in scd̄o anno fuit aliquo tpe impedit⁹ nō dico dari tertiū fatalē integrū qꝛ hoc mō nō repio nisi de scd̄o vt. C. de tēp. ap. l. fi. Sed illud tp̄s scd̄i anni quo fuit impeditus vel ipso iure mihi dicā ꝯseruari qd̄ est in casu qñ cōpromisi. vt in auf. de app. coll'. viij. quasi medio tpe dormiat tp̄s appellatiōis vt et al's d̄r de tpe p̄scrip. vt. C. de prescrip. xxx. an. l. sicut. ⁊ in qbus causis cessat lōgi tē. prescripto. l. fin. Aut dicā bñficio restitutionis mihi restitui q̄ est qñ al's fuit impeditus. vt. s̄. ex qbus cau. maio. l. nec nō. §. quotiēs. ⁊. l. j. §. fi. Jaco.

Rei appellatio. Ibi: q̄ extra. j. q. non est possibile eē in patrimonio nostro. Dy. q in patrimonio sunt ibi: esse possunt. Dy. In gl. s. appellatio rei ibi nec extra sꝫ hoc bene ꝯtinet̄ app. pecunie. vt. j̄. eo. l. pecunie noīe. Dy. In glo. vel esse possunt in fi. i. q̄ ibi dicit text. app. rei nō genus sꝫ sp̄ēm significat debet intelligi in illo tractatu qꝛ rei nō ita demum cōpetit si res que petitur ex aliqua specie debeat̄ ⁊ quā constat esse debere vēdicātis. vt eo. ti. l. in rē actio. ⁊. s̄. de au. ⁊ ar. le. l. si quintus. §. argento. sed si res debeat̄ in genere puto homo nunq̄ petetur rei vē. hinc est q̄ licet ꝑ relegata i specie cōpetant tres actiones. s. p̄sonalis hipotecaria et rei vē. vt. C. cōia de le. l. j. ⁊ de sacro. ecc. l. fi. ꝑ legato tñ in genere nō cōpetit rei vē. Dy. ⁊ Ol. ¶ Ope legato. i. dānato heredis ex cā legati vt opus faciat. Dy. ibi: significari quātū ad hoc vt liberetur heres dānatus opus facere vel cōductor q opus faciēdum cōduxit. Dy. in fi. q̄ tūc ꝑfectū esse d̄r cum fuerit ei certa forma attributa q̄ ex cōsummatione cōtingit. vt. s̄. ad le. fal. l. is q quadringēta. §. j. Ol. In gl. si testator ibi hic sil'r est fauor immo hic nō est fauor vltime volūtatis qd̄ pꝫ qꝛ hic dicit tex. cōducto ⁊c. Et iō dic q̄ hic ponit propriā vocabuli significationē scd̄m quā nō pōt dici opus nisi sit ꝑfectuꝫ ibi autē vltime voluntatis fauore. Old. in eadē glo. in fi. Et tunc est vnus casus tantū: sed prout habes legato sunt duo casus. vnus in opere. legato alius in cōducto seu locato. Dy.

Nominis Obligatio. noīa qd significēt hic dicit aut obligo res meas quid etiā significet̄ hic dicit. vel pone vt. C. de ꝓba. l. cū res. ⁊. s̄. de dā. infect. l. j. satis. Et dic noīs ⁊ rei appella. s. cōiūctim posita. nam al's si dico lego tibi res meas certū ē q̄ hoc casu nō trahit̄ legatū ad res mihi obligatas vl' ex ꝯ̄ctu debitas. vt. s̄. d̄ au. ⁊ ar. le. l. scripsit qnt⁹. §. argēto. vbi de h̄ dixi ⁊ de statu ho. l. j. ⁊ eo. ti. de au. ⁊ arg. le. ⁊. l. scripsit qntus. in p̄n. Sed vt salues intellectū gl. hic posite dic q̄ habito respectu ad tp̄s qd̄ est post acquisitionem bene dicit gl. qꝛ ex quocūq̄ ꝯ̄ctu vel obligatiōe fuerit acquisita ꝯtinebit̄ ap. rei. Dy. In gl. ibi noīa ⁊ res: sꝫ non vr̄ his casib⁹ res q̄ in noīe sūt i. obligatiōe debent̄ cedere in legatū vt preal'. l. qntus. §. argēto. ⁊. l. scribit. s̄. de auro ⁊ argē. le. sꝫ illud opatur ꝓnomē meū q̄ adiectū vniuersitati rerū legatū restringit ad ea sola q̄ sunt in dñio legātis. vt ptꝫ. adiectū v̄o rei singulari si qdē v̄bo p̄ntis tp̄is hꝫ solā demōstrationē. ⁊ iō legatū nō ipedit: sꝫ distinguit̄ sciētia ab ignorātia sicut si simpl'r legaret nō adijciendo meū: sꝫ si cōiungit̄ v̄bo futuri tp̄is hꝫ cōditionē. vt hic ꝓbant̄ s̄. de le. iij. l. nuper. ⁊ de le. j. l. stichū q meus. vel dixit noīa. et ꝑ hoc obligatio ex qua res debet̄ cedit in legatum ⁊ cōsequēter res debita. vt. s̄. de le. iij. l. nomē. ⁊ ar. s̄. de leg. j. l. seruū filij. §.

cũ.et.C.de dona.l.j.vel dixit res ꝫ nõ adiecit meas ꝫ tũc vr̃ et illã legare ꝓ qua cõsequẽda ius dicem⁹ ꝫ rem cedere in legatis.ar.s̃.de leg.j.l.apud iul.§.si titius.et.l.si domus.§.fi.ꝫ.l.si tibi homo.§.fi. Uel cõiũctim dixit res ꝫ noĩa ꝫ tũc qcqd assumas habes necesse dicere rem debitã ex ꝯtu cedere in legatũ vtex ꝑdictis pꝫ Dy. vl' dic ẜm alios ꝙ iste dictiões noĩs ꝫ rei ꝓ eodẽ ponũt.s.ꝓ debito ꝫ debitore vt dicas re⁹ rei nõ res rei.

Uerbum ex legibus. Ibi snĩa.s.sola sine verbis.Ol.i fi. vnã cũ snĩa.Ol.Unde ergo possum dicere lex.hoc dicit cũ ex snĩa colligit̃.Ja.et glo.q̃ est hic q̃ incipit appel. legis vacat in libro do.Dy.Et hoc dicere intẽdit ꝙ paria sunt fieri ẜm vba ꝫ snĩam vel ẜm snĩam tantũ.ꝫ idẽ esse ecõtra qꝛ paria sũt fieri ꝯtra verba ꝫ snĩam vel ꝯtra snĩam tantũ.vt.l.nõ dubiũ.C.de legi.ꝫ ibi de h̃ plene dixi ꝫ ꝓ hoc.s̃.de excu.tuto.l.scire opꝫ.§.aliud.ibi:sꝫ ꝫ si verba.Dy.ꝫ ad hoc.s̃.de legi.l.scire leges.

Sponsio. In fi.inter quascũqꝫ ꝑsonas ꝯcta.Dy.in gl.i.illi⁹ hoĩs ibi sine vlla interrogatiõe ꝫ ẜm primã dic ꝙ parificat ꝑsonas ꝯhentes reducẽdo ad idẽtitatẽ nomẽ obligatiõis q̃ ex quarũcũqꝫ ꝑsonarũ cõtrahẽtiũ ꝯuentione descẽdit al's ẜm modos ꝯtrahẽdi ꝓcedit.Secũda tñ verisili⁹ vr̃ ꝓcedere qꝛ hic subijcit de stipulatiõe quã cõstat non ꝓcedere nisi precedat interrogatio.vt.s̃.de v̓.obli.l.j.in princi. Dy.

Uerbum oportebit. Ibi:significat sꝫ in legatis differt presens tp̃s a futuro cũ presens inducat demõstrationẽ futurũ v̓o cõditionẽ. vt pꝫ i ter. s̃.de le.j.l.stichus q me⁹ erit.ꝫ ibi in gl.Dy.In gl. Uerbi gr̃a ibi.l.talis.in prin.ꝫ in fi.ꝙ futurũ cõtineat preteritũ hoc falsum vr̃ qꝛ ꝑ hoc oẽs.ll.futuris verbis cõposite coartarẽt preteritos actus ꝙ nõ est verũ.vt.C.de legi.ꝫ ꝯsti.l.leges ꝫ ꝯstitutiões.in aut̃.vt cũ de ap.cognoscit̃.in ꝑn.col'.vij.ꝫ de fil'.ante dota instr.natis.§.j.col'.iij.Dicit ergo si factũ est preteritũ sed nõ finitũ nõ est verũ ꝙ hic dicit qꝛ de futuro tantũ nõ de preterito finito vr̃ caueri ꝑ verba futuri tp̃is. vt.s̃.iudi.sol.l.nouissima.sed si factũ est preteritũ sꝫ nõ finitũ vt obligatio contracta ꝫ nõ dissoluta:tunc est ꝙ hic dr̃.vt.s̃.de v̓.ob.l.si stipulatus.§.cũ stipulamur.Sed vbi factũ est preteritũ ꝫ eius executio partim cessat in preteritũ partim extenditur in futurũ tunc quatenus in preteritum cessat futurũ nõ continet preteritũ:sed quatenus extendit̃ in futurũ cõtinet preteritũ. vt.C. de vsur.l.pe.ꝫ.j̃.eo.l.verbũ erit.ꝫ.s̃.de iur.codicil.l.plociana. vbi de hoc dixi ꝫ ꝓpterea lex notabiliter dicit.j̃.e.l.verbũ erit interdũ.j.ꝫ.ij.rñ.q.d.casu aliter futurũ ꝯtinet preteritũ:sꝫ nõ semp.nam ꝓ hoc innuit̃ qd̓ regula sit in ꝯriũ videt̃ ergo scd̓m hoc distinguẽda triplex sp̃ẽs facti preteriti.s.preteritũ ꝫ finitũ:preteritũ ꝫ nõ finitũ.¶ Itẽ preteritũ ꝓ parte finitũ ꝫ particulariter infinitũ ꝫ in futurũ extensum.¶ In primo nec text. nec glo.vẽdicat sibi locũ.¶ In scd̓o simpl'r tex.ꝫ glo.ꝓcedit. ¶ In tertio quatenus finitũ est:nõ ꝓcedit quaten⁹ v̓o extensum est,ꝓcedit simpl'r.¶ Sed vr̃ simpl'r in quolibet preterito ꝓcedere si em̃ semel fuit ergo impossibile est nõ esse. vt.j̃.eo.l. verbũ erit.ꝫ de cap.l.in bello.§.facte. ¶ Respõ.dicẽdum est impossibile est nõ fuisse tamẽ possibile est nõ esse in pñti quia sublatũ ꝫ ꝑ ꝯñs nõ futurũ.ar.s̃.de do.excep.l.ij.§.circa.cũ fi. ergo preteritũ nõ comprehẽdit̃ de necessitate sub futuro:sꝫ ex accidenti rõne cõditionis al's cõiunctiõis vel extensionis vel iteratiõis.¶ Itẽ dicit glo.ꝙ presens preteritũ cõtinet.ꝫ hoc verũ est cũ effectus facti preteriti durat ꝫ extendit̃ in preteritum al's in pñti.vt pꝫ in exẽplis.j̃.eo.l.verbũ erit.§.j.al's vbi nõ extẽdit̃:qꝛ factũ preteritũ est finitũ presens nõ cõtinet preteritũ.vt.s̃.de leg.ij.l.licet.de le.iij.l.predijs.ꝫ.l.offidius.ꝫ de liberatiõe le.l.fi. Preteritũ autẽ nõ cõtinet futurũ.vt.s̃.de leg. iij.l.vxori.§.j.ꝫ.l.iul'.§.fi.nisi natura rei ꝫ effectus cui⁹ ꝓlatio verbalis ad preteritũ refert̃ in futurũ ꝓtelet̃. vt.s̃.de le.j.l.talis scriptura.in ꝑn. ꝫ in fi.eiusdẽ.l.ꝫ.l.seq.ꝫ.l.qd̓ in rerũ.eo.ti. ꝫ de le.iij.l.etiã ca.ꝫ in his casib⁹ loquit̃ hec gl.dũ dicit ꝫ preteritũ ꝫ futurũ:presens nõ futurũ nõ cõtinet. vt.s̃.de le.ij.l.si ita scripsisset.de le.ij.l.his verbis.de auro ꝫ argẽ.le.l.si ita.ꝫ l.fi.in prin.ꝫ de libe.le.l.aurelius.§.testõ.ꝫ.§.titius.Dy.de h̃ etiã not.s̃.de v̓.obli.l.si a colono.in gl.ꝫ ꝑ Dy.ꝫ de hoc etiam vide qd̓ no.lxiij.di.c.nosce.in prin.ꝑ Arch.¶ Itẽ v̓bũ pñtis tp̃is qñqꝫ ponitur pro futuro ꝫ quãdoqꝫ futuri tp̃is ꝓ preterito.xxxij.q.v.si paulus.Iste dictiones olim iamdudũ quõdã circa tp̃a presens preteritũ ꝫ futurũ. vt.s̃.de ꝯtrahẽ.empti.l. nec empto.In glo.ibi:vel ibi habeat.Dy.

Actionis verbo cauetur. In.l.qd̓ q actio nẽ proponit dꝫ ꝑsistere qd autẽ cõtineatur sub verbo actiõis determinat̃ hic ꝫ ita ponit exẽplũ. Dy.¶ Et h̃ ex.§.exponit̃ diffinitio hui⁹ noĩs actio q̃ est.s̃.de act.ꝫ ob.l.nihil aliud est.ꝫ institu.de act.in prin.Nã exceptio nõ est ius quo ꝑsequimur. et ꝓ hoc ex̃ de ordine cognitio.c.ij.Ja. In gl.i.in fi.istud est in emptũ exẽplũ aut em̃ actio ꝫ exceptio orit̃ ex eodẽ facto ꝫ tũc ꝯcessa actiõe vr̃ cõcessa ꝫ exceptio qꝛ cui damus actionẽ multo fortius except.vt.j̃.e.l.inuitus.§.cui damus.vt ex diuersis factis.ꝫ tũc qd iuris cũ ad cõcessionẽ vni⁹ rei nõ sequat̃ concessio alteri⁹.¶ Et iõ aptius pone exẽplũ actor tenet̃ eligere actionẽ.vt.s̃.de act.l.qd̓ in heredẽ.§.eligere.hoc nõ hꝫ locũ in exceptionib⁹ qꝛ plures exceptões etiã ꝯrias ꝓponere pt.vt.j̃. de reg.iur.l.nemo ꝓhibet̃.et ex̃ de reg.iu.c.nullus ꝑlib⁹.li.vj. ¶ Item pōt poni exemplũ in aut̃.q semel.C.quõ ꝫ qñ iu. vbi tenet̃ qs in ꝓposita actiõe ꝑsistere nõ autẽ in exceptione.Dy. In gl.ij.ibi de excep.l.j.q̃ est ꝯtra.ꝯtra hoc est ẽt.j̃.ti.pri.l.inuitus.§.cui damus verũ est vt predixi cũ actio ꝫ exceptio eadem iuris radice ꝓcedunt. Preterea nõ sequit̃ si mihi dat̃ actio ꝫ ꝓpter hoc exceptio:ergo exceptio est actio.nã nõ seq̃t̃ si ad cõcessionẽ primi scd̓m sequit̃:ergo scd̓m est primũ. sicut nõ ꝯceditur si cõcedo vsuf. video:cõcedere facultatẽ vtẽdi:ergo facultas vtẽdi est vsuf.vt ꝑcipi pōt.s̃.so.ma.l.vsuf.ꝫ de iur.dot.l.si vsuf.de vsuf.l.arborib⁹.§.vsufru. Est ergo aliud actio ꝫ aliud exceptio.actio est actori:exceptio reo dat̃.¶ Itẽ actiõe ꝑseqmur exceptione excludimur.ꝫ sic inspectis ꝑsonis quib⁹ dant̃ et inspecto effectu differũt. Sed in onere ꝓbandi cõuenit si is q excip.excipiendo ponit secus si negat.vt.s̃.de excep.l.j.ꝫ ibi not.ꝫ.C.de except.l.si quidẽ. Dy.

Marcellus. Per.l.istã fuit determinata qd̓ talis statutũ est in ciuitate ꝙ quicũqꝫ rapuerit rẽ aliquã de domo alicuius puniat̃ in centũ quidã fregit ostiũ vel domũ alterius:an teneatur pena statuti. dictũ fuit ꝙ sic per.l.istã. Dy. In glo.in fi.prima planior.Dy.

Creditores accipiendos. Ut possint dicere in fraudẽ eorꝫ datã libertatẽ.s̃.q ꝫ a qb⁹ in frau.vel vt possint ĩpetrare separationẽ a creditoribus heredis.vt.s̃.de separa.ꝑ totũ.ꝫ hec ꝫ filia voluit exponere hec lex.Ja.ibi:debet̃ cũ effectu ita ꝙ nõ possint ꝑpetua exceptiõe repelli.Dy.ibi ꝑsecutione.i.iudicis officio. Dy.ibi:sub cõditione certa vel incerta.de hoc an is cui debet̃ dicat̃ creditor aut cõditionẽ existẽtẽ illud qd̓ plene no.ꝑ Rof. de officio iudicis quo petit creditor bona debitoris possidere. §.j.ꝫ.ij.s̃.de act.ꝫ obli.l.is cui.instit̃.de v̓.ob.§.ex cõditionali. in speculo de accusa.v̓.itẽ excipit̃.ꝫ v̓.se.dic ꝙ credẽdi verbũ sumit̃ trib⁹ modis qñqꝫ stricte,ꝓ feneratiõe.vt.C.si aduer.cre. l.j.ꝫ ibi de hoc ꝫ in aut̃.vt nullũ credẽtẽ agricole. Qñqꝫ large ꝓ eo cui debet̃ ex ꝯtu vel quasi sic ponit̃.s̃.si cer.pe.l.ij.ꝫ.l.appellata. Qñqꝫ largissime vt ẽt obligatũ ex maleficio cõprehẽdat vt hic.ꝫ.l.si cui.j̃.eo.ꝫ in aut̃.de fideiusso.§.absolute.Ibi: debeat̃ natura ita ꝙ nõ cõpetit actio.Dy.In gl.j.ibi ꝫ q possidet debitor. Qd̓ tenet ꝙ nõ sit debitor nec creditor large nec stricte ꝓprie nec improprie.vt no.ꝑ eũ.C.de al'.iu.mu.cã fa.l.j. In gl.s.certa.in fi. Preterea cõditione pẽdente nullo mõ nisi quãtũ ad spẽm.vt.j̃.e.l.cedere diẽ.ꝫ.s̃.de cõdi.ꝫ demõ.l.legata.tñ ꝓpter dubiũ istius spẽi iste est creditor quo ad quedã.vt di.l.is cui.s̃.de act.ꝫ ob.ꝫ ibi no.ꝫ eodẽ mõ pꝫ qd̓ q sub cõditione est obligatus debitor est licet improprie. Dy.ibi:sub incerta que se habeat ad esse ꝫ nõ esse.Dy.In glo.vt in eo.in fi.ꝫ hoc intellige ibi esse naturalis q̃ pareret actionẽ sine except. obstaculo tunc em̃ vere creditor esset sicut ꝫ is cui debet̃ ciuil'r ꝫ natural'r.vt.s̃.d act.ꝫ ob.l.naturales.ꝫ.d.§.fideiussor.Dy.

Creditorũ appellatione. In fi.cõcor.in nouellis de sol'onib⁹ ꝫ v̓borꝫ significatiõe in fi.titu.ꝫ est quasi in princ.libri.

Si cui ex empto. Uide.s̃.e.l.creditores.ꝫ qd̓ ibi dixi.min⁹ soluit.i.soluere vult.Ja.ibi: nã ꝫ tpe.i.sine accessione tarditatis tp̃is.Jac.ibi:min⁹ soluit̃ iõ si nõ recipio oblatã pecuniã sine exceptiõib⁹ licet deperea pecunia nõ liberatur debitor. vt.C.de vsur.acceptã.et de solu.l. aliud.Secus si accipiam nã amplius successiones non peterem que debet̃ ex tali mora.Jaco.

¶ Mulier ꝫ virgo qualiter differant.

Mulieris. Dr̃ia† inter mulierẽ ꝫ virginẽ.no.s̃.de ꝯhẽ.ẽpt.l.aliogn.qñqꝫ tñ continetur

tinet app. mulieris virgo ꝛ corrupta. ſ. de act. emp. l. ex ẽpto. §. ſi qs virginẽ. ꝛ de edi. edic. l. querit. §. mulier. in. §. res abeſſe vr. ꝛ p hoc actio q̃ cõpetebat nõ vr̃ eſſe ſublata. Et circa hũc §. dic aut reddit res debita ꝑpt forme mutationẽ ꝛ ꝑpterea liberatio nõ ꝯtingit. vt. ſ. ad exhibẽ. l. iul. §. lꝫ. ꝛ. §. ſꝫ ꝛ ſi qs. ꝛ i iſto. §. Si i eadẽ forma regulariter re in totũ ſoluta ꝯtingit liberatio q: ſolõne ei⁹ ꝙ debet oĩs tollit obligatio. vt inſtit. qb⁹ mo. tol. obli. in pn. ꝑ parte võ ſoluta ꝑ parte ꝯtingit liberatio vt ibidẽ. ꝛ. ſ. de ſo. l. ſi ſtipulatus. §. q decẽ. Fallit in quattuor caſib⁹ prim⁹ eſt ſi res ſoluta ꝑt auferri vt q: pignorata vl̃ ſub cõditione legata. vt. ſ. de ſolu. l. ſi rẽ. ꝛ. l. q res. ꝛ. l. ſi hoĩem. ꝛ. l. cũ qs. §. q hoĩem. ꝛ de le. j. l. nõ quocũqꝫ. Scðs ſi deeſt ius cautionis de euictiõe preſtãda vel aliđ ius ex quo pẽdet effectus totius rei ſolute. vt. ſ. de le. j. l. ſi dom⁹. §. j. de v. obl. l. iul. §. qui fundũ. ꝛ de ſol. l. etiã citra. Tertius ſi preciũ rei abeſt. vt iſtic. de leg. §. ſi res. ꝛ ibi no. ꝛ. ſ. de le. j. l. plane. §. qð ſi rẽ. ꝛ. j. l. pri. §. j. His eñ trib⁹ caſib⁹ peto rẽ ac ſi ſoluta nõ eſſet: ꝛ tñ nõ cõſequor rẽ q: eã habeo: ſꝫ cõſequor qð deeſt: vt in preal. l. patꝫ. Quartus ſi tradit in eadem forma: ſꝫ deterior facta quo caſu ſubdiſtinguit. nã aut debet actiõe bonefidei ꝛ agit ꝑma actione. vt. j. l. pr. ſ. depo. l. j. §. ſi res. ꝛ cõmo. l. ij. §. ſi reddita. Aut actiõe ſtricti iuris: ꝛ tũc aut ſapit naturã bonefidei: ꝛ tũc idẽ qð in actõe bonefidei. vt. ſ. de le. j. l. meuius. §. in fundo. ꝛ de le. j. l. hmõi. §. ſi edes. Si võ nõ ſapit naturã bonefidei agitur de dolo. vt. ſ. ð dolo. l. ꝛ elegãter. §. nõ ſolũ. C. ad exhibẽ. l. exhibitiõis. ꝛ. ſ. de ſol. l. q ſibi. §. ſi. ꝛ dic vt ibi. Dy. Ibi: i maius ꝑcio i. in eſtimatiõe ope q̃ verſatur circa ſpecificationẽ rerũ. Dy. ꝛ Old. ibi: ꝙ in re. i. in ipſa materia, q̃ ꝑ ſpecificationẽ ad materiatũ deducit. Ol. In gl. pone exẽplũ ibi ſi rei forma eſt mutata. Sed ſi rei forma nõ eſt mutata: ſꝫ deterior facta tunc nõ tenetur exhibẽs actione ad exhibẽdũ: ſꝫ de dolo agit ꝯtra eũ. vt C. ad exhibẽ. l. exhibitiõis. Et idẽ ſi alia actiõe ſtricti iuris ꝛ iõ hoc exẽplũ nõ ẽ gñale. nec ẽt tertiũ. hic poſitũ nã lex iſta loqt gñal'r ꝛ ſi deterior res reddat. vt ptꝫ in lr̃a ibi. ꝛ iõ ꝛc. Dy.

Deſinere etiã abeſſe.

Ibi: ſubtracta eſt vt ꝑ hoc vitiũ furti ſit purgatũ ꝛ ꝑ hoc tollatur etiã cõdictio furtiua. Dyñ. ibi: ne amittere ei⁹ poſſeſſionẽ poſſimus. poſſum autẽ amittere ſi precario rogaui poſſeſſiõem. nã ꝑcarij rogatio poſſeſſiõis rei mee ꝯſiſtit licet nõ ipſius rei. vt. ſ. de acq. poſ. l. ſi aliquã. ꝛ. l. ſꝫ ſi eã. Ja. ¶ Abeſt ꝛ ea res ꝑ iſtã. §. determinat olim ꝑ doctores iu. canonici qð talis aliqs iudex cõmiſit alicui vices ſuas quotiens eũ abeſſe ꝯtingeret mortuus eſt committens: dubitabatur nunquid eſſet reuocata commiſſio quaſi abeſſe videatur etiã qñ mortuus eſt ꝛ tenebant ꝙ duraret commiſſio ꝛ ad hoc dubiũ tollendum facta fuit decretalis extra de offi. deleg. c. ſi delegatus. li. vj. que eſt caſus qõnis predicte.

Labeo ꝛ ſabinus.

Ibi: videre rẽ abeſſe. Et ideo adhuc ſupeſt actio cõmodati ꝛ depoſiti. Dy. et vide qð dixi. ſ. l. pri. §. j. ¶ Itẽ ſi dñs ibi res abeſſe ꝛ iõ adhuc ſupeſt cõdictio furtiua ꝛ nõ eſt purgatũ initiũ furti. Dy. ibi: ſcierit ita eſſe. i. rẽ ſuã eſſe ꝛ ſibi furatã eẽ. Dy. In gl. no. ergo ibi. l. res in dotẽ. ꝛ. l. res q̃ ex dotali. Dy. ibi: gñaliter tñ obtinet ꝯ not. ergo ꝙ regulariter nõ ſuccedit ꝑciũ loco rei. Fallit in caſib⁹ hic ꝛ alibi not. Dy. de hoc no. ſ. de peti. here. l. ſi rẽ ꝛ preciũ. ¶ Rem amiſiſſe vr̃. ſ. vere. ꝛ in propria ſignificatione. Dy. Et dic ſi nõ habeo in ꝑtãte vt tollat oppoſitio de re quã habeo ꝛ teneo vt puta annulus cecidit mihi in mari. et facit hec. l. ad id qð not. ſ. de acq. poſ. l. interdũ. §. j. Ja.

1 ☞ Ciuitates an hodie ſuccedant loco fiſci.

Eum qui vectigal.

In fine. ſepe allegat iſte ꝯnis. ꝛ vide qð not. in aut. de here. ꝛ falci. in princi. ꝛ plene dixi. C. ex qb⁹ cau. maio. l. res publica. ꝛ an
1 hodie ciuitates † ſuccedãt loco fiſci. plene dixi. C. de his q. vt indignis. l. j. ꝛ in qõnib⁹ ſtatutoꝝ tertia parte. xix. q. ¶ In gl. qñqꝫ eñ. ibi. j. l. pri. ꝛ. ſ. de fur. l. ſed ſi imaginẽ. §. q tabulas. ꝛ C. de offi. ei⁹ q vicẽ alte. iud. obti. l. j. vbi de hoc tetigi. ꝛ de hoc not. C. de iur. reipu. ſup rubrica. ꝛ. l. rẽpublicã. Dyñ. In gloſ. vlt. ibi. l. ſꝫ ꝛ ſi ꝑ pretorẽ. §. ſi. ibi dicit ꝯriũ. Jaco.

Inter publica.

De quib⁹ dicit. C. de preſcrip. xxx. annoꝝ. l. oẽs. Ja. Et dic ꝙ publici app. in vera ꝛ ꝑpria ſignificatiõe cõprehẽdit res ciuitatis romane. vt. ſ. l. pri. ꝛ ibi no. ꝛ dixi. In impropria ꝛ larga ſignificatiõe res ciuitatũ q̃ ſunt in vſu publico. vt. ſ. de ꝯhẽ. empt. l. ſꝫ celſus. cũ

fiſci. In ſtricta ꝛ impropria res vniuerſitatis q̃ nõ ſunt in vſu publico. vt hac. l. ꝛ hoc intẽdũt gloſ. licet aliquãtulũ confuſe. Dy. ibi: ciuitatũ. i. in patrimonio ipſarũ ciuitatũ. Ol. ibi: portus caſus genitiui. Dyñ. In gloſ. hec lex ſtricte ꝛ improprie. Dy. In glo. i. cõmunia: in ſi. q: reſtituit ſi leſa eſt ſm quoſdã. de hoc dic vt plene dixi. C. ex q. cau. ma. l. res publica.

Munus.

Ibi: muneris. ſ. ꝑſonalis ꝛ extraordinarij nõ patrimonialis. vt. ſ. de mune. ꝛ hono. l. cui muneris. ꝛ de vacatione ꝛ excuſatione mune. l. eis qui. Dy.

1 ☞ Contractus appellatione an veniat donatio.
2 Contractus appellatione an veniat teſtamẽtum.
3 Contractus multis modis ſumitur.
4 Actio cõtractus ꝛ obligatio qualiter differunt.
5 Contractus pactum ꝛ conuentio qualiter differant.

Labeo.

De ſignificato iſtoꝝ verboꝝ acta ꝛ geſta. vide qð no. et dixi. ſ. de offi. ꝑcur. ceſaris. l. j. in prin. ibi vt in ſtipulatõe ſic ergo ex hoc tex. no. ſtipulationẽ nõ eſſe ꝯtra. ꝛ ita tenet Az. de iure emphiteotico. §. itẽ queri ſolet. ꝑ hãc. l. Sed qð ſit ꝯctus vr̃. C. ꝙ me. cau. l. ſi donatiõis. vbi de hoc dixi opi. Az. ꝙ ſtipulatio nõ ſit ꝯctus tenet glo. inſtit. de diuiſiõe ſtip. §. pe. Sed nunqd app.
1 cõtractus † ꝯtineat donatio vr̃ ꝙ nõ ꝑ hãc. l. in ꝯriũ eſt di. l. ſi donatiõis. C. ꝙ metus cau. vbi de hoc dixi ꝛ de litig. l. ij. Et vide qð nota. C. ſi aduer. vendi. aut. ſacramẽta ſup verbo ſup
2 cõtractib⁹. ¶ Sed nũquid ap. ꝯctus † ꝯtineat teſtamentũ vr̃ ꝙ nõ ꝑ hanc. l. q: ex eo nõ oritur obligatio vltro citroqꝫ. ꝛ ꝑ h̃ j. l. pri. in cõtrariũ facit. ſ. de duob⁹ reis. l. eandẽ. vltra ꝑnci. ꝛ ex̃ de teſti. c. cũ a nobis. ꝛ de hoc etiã dixi di. aut. ſacramẽta. ſꝫ ꝯtra predicta vr̃ ꝙ oĩs obligatio ſit ꝯctus. vt. ſ. de iud. l. oẽm obligationẽ. dñs ẽt Rofre. dicit qð iſtud nomẽ ꝯctus largiſſime ſumitur ꝑ omi obligatione ſiue deſcẽdat ex ꝯctu vel quaſi ſiue ex maleficio vel quaſi vt not. ꝑ eũ di. aut. ſacramẽta. §. itẽ
3 quid. ¶ Sꝫ dic ꝙ ꝯctus † qñqꝫ accipitur ſtricte ꝑ obligatiõe que oritur hincinde vt hac. l. ¶ Qñqꝫ large pro ea q̃ orit etiã ex vna parte tantũ. inſtitu. de obliga. §. ſi. Qñqꝫ largiſſime. vt dicta. l. oẽm. ſ. de iudi. Qñqꝫ etiã ꝑ iudicio. vnde dicit iudicio quaſi ꝯtrahit. vt. ſ. de pecu. l. iij. §. idẽ ſcribit. Qñqꝫ ponit pro diſtrictu vt inſtitu. qb⁹ mo. re ꝯtrahit obligatio. §. j. ¶ Itẽ ꝙ ꝯtractus ſit etiã qñ obligatio oritur ex vna parte tantũ. ꝑbat in decretis. xij. q. ij. ſi qua de pactis. l. cõtra iur. ciuilis. in prin. xxxij. q. vij. c. ꝙ ꝑpoſuiſti. ꝛ ex̃ de rebus eccl'ie nõ alie. ca. nulli. ¶ Itẽ donatio cauſa mortis in larga ſignificatiõe ðr cõtractus. vt no. ꝑ Az. in ſumma de dona. inter virũ ꝛ vxo. iij. col.
4 §. in predictis aũt cõtractib⁹. ¶ Itẽ no. drĩam † inter ꝯctum actionẽ ꝛ obligationẽ. de quo dic: vt no. inſtit. de obligatio. §. j. ꝛ collig. ſ. de ꝑcu. l. licet. §. ea obligatio. ¶ Et not. ẽt drĩam
5 inter ꝯtractũ pactũ ꝛ cõuentiõnẽ. nam ꝯctus † eſt nomẽ ſpãle in quo alter alteri obligatur. vt hic inſtit. de obli. §. ſi. q. mo. re cõtrahit obli. §. j. ꝛ de obliga. que ex quaſi ꝯctu naſcit in ꝑnc. Pactũ võ eſt nomen generale ſiue fiat ad obligãdũ ſiue ad liberandũ ſiue aliquid aliud. ſ. de pact. l. j. §. eſt autẽ pactũ. ꝛ. l. ſi vnus. §. pact⁹. ¶ Conuentio autẽ eſt nomẽ generaliſſimũ ſiue fiat ad obligandũ ſiue ad liberandũ ſiue etiã hoĩes ex diuerſis locis cõueniant vel cõgregẽtur in vnũ. ſ. de pact. l. j. §. quotiẽs. ꝛ. l. reſcriptũ in prin. ꝛ. §. ij. vide qð not. ſ. l. pri. et qð dixi. C. vt nemo priua. l. ij. v. ſm qð eſt notandũ.

a Verba contraxerunt.

[a] Põt poni exẽplũ p. l. ſ. de mi. l. ait pretor. nã ſi teſtat nõ reſtituit cũ poſſit mutare ad ſuã voluntatẽ. Itẽ. ſ. q̃ in frau. cred. l. j. Nã legatũ nõ reuocatur ſi debitor meus legauit in teſtõ cũ ipſo iure non valeat niſi deducto erealieno. C. de lega. l. ſi vniuerſe. Ja. ¶ Itẽ eſt hic ar. ꝙ ille quaſi cõtractus qui videt induci ꝑ aditionẽ hereditatis nõ vr̃ celebrari inter teſtatorẽ ꝛ heredẽ ſꝫ inter legatarios ꝛ hẽdes. nã ſi is q teſtat nõ videt cõtrahere ergo nec quaſi cũ habitu mẽtione ꝯtract⁹ ꝑ legẽ negantẽ intelligi videat ꝛ quaſi cõtractus. vt inſtit. de act. §. j. ꝛ not. ſ. de act. ꝛ obli. l. ex maleficijs. §. j. Preterea ille quaſi ꝯctus dicit celebrari ꝑ aditionẽ. vt. l. apud iul. §. ſi. et. l. ſeq. ſ. ex q. cau. in poſ. eat. et inſtit. de obli. ex quaſi ꝯctu. §. heres. ergo poſt mortẽ teſtatoris q: aut mortẽ nõ poſſet adiri. vt ſ. de acqr. here. l. neminẽ. ꝛ. l. q hereditatẽ. ꝛ. l. q ſuperſtitis. ergo ꝛc. ¶ Itẽ ꝑ hoc. ſ. de act. ꝛ obl. l. hereditariarũ. ¶ Itẽ aliud abſurdũ ſequeret. ſ. ꝙ non adita hereditate legata debent qð eſt abſurdum. vt. C. de fideicõ. l. eã quã. ¶ Item eſt ar. ꝙ ſi minor faciat teſtamẽtũ ꝛ iurat nõ venire cõtra nihilomin⁹ poſſit

a ¶ Verba cõtraxerũt. addõ ad hãc l. Bar. i. l. j. §. fuit qſitũ. ſ. ad trebel.

reuocare cū aut.sacramēta.C.si aduer.ven. de cōtractib⁹ loquatur ⁊ si testari nō est contrahere.vt hic de hoc dixi di.aut. sacramēta.Et per hāc ēt.l.determinat questio q̄ est.C.de sen. passis.l.fi.vtrū patre restituto a pena deportationis ⁊ reuerso testamētū filij sit ratū ⁊ determinatur ꝙ nō per.l.istā ꝙ tñ non credo indistincte verū sed si viuo filio pater reuertat rūpitur testamentum q: decedit filius non sui iuris secus si filio mortuo pater reuertatur: q: tunc testamentū nō rumpitur cū filius sui iuris decesserit.Sed nunquid in reuerso postliminij ab hostibus locū habet.l.ista.dico ꝙ non sed indistincte rumpitur testamentū q: fingitur semp in ciuitate fuisse ⁊ sic filius nullo tpe inuenitur sui iuris fuisse ⁊ nunq̄ deportatus. vnde aliud videt in reuerso iure postliminij q̄ in restituto a pena deportationis.⁊ p hoc.s̄.de liberis ⁊ posthu.l.gallus.§.quid si tamē.⁊.§.quid si apud hostes.⁊ de iniusto rup.⁊ irrito testō l.si quis exheredato.§.si pater.⁊.l.si oīs patronus.Dy.

Princeps. In fi.s.actiue ⁊ passiue.Dyñ. In gl.deportatum ibi de iure dotiū.l.mulier.vbi verbū bona appoit in ꝯtractu Dy.ibi.l.cogi.in princ.arg.ꝯtra de le.ij.l.cū autē.⁊ qd̄ no.de leg.j.l.non amplius.§.cū bonoꝝ.⁊ qd̄ not.ad trebel. l.mulier.§.fin. ¶ Sed videtur referre lex vniuersitati vel per fideicōmissum relinquat.nam si per fideicōmis.illū cui relinquit onera cōmittentur siue sub nomie vniuersitatis siue sub noie bonoꝝ relinquat.vt di.l.nam qd̄ etiā.l.cogi. Sed si allegat si quidē sub noie hereditatis onera sequūtur vt.s̄.de leg. ij.l.si quis seruū.§.fi.et.l.cū filius.§.lucio decē. ¶ Sed si sub noie partis bonoꝝ oneri deducuntur. vt.d.l.cū autē. ⁊ ita dz intelligi quod not.dicta.l.non amplius.§.cū bonorum. Dy. ¶ Item per.l.istam questionē sepe occurrentē in lombardia ecce qd̄ vna pars expellitur p aliā sicut sepe contingit rector partis intrinsece bāniuit aliquos extrinsecos de rebellione ⁊ qd̄ dictione ⁊ bona publicaui medio tpe iponunt onera ⁊ tallie ⁊ collecte ⁊ imponūt etiam extrinsecis postea peruenit ad pacē ⁊ extrinseci banniti liberant a bannis ⁊ bona sua eis restituunt queritur vtrū teneant ad onera imposita tpe medio quo erant bāniti ⁊ extrinseci et videretur ꝙ non q: eorū bona erant tunc publicata.Unde cōmune erat loco heredis. vt.C. ad le.iul.de vi.l.tutoris cum si.ergo ad ipsa onera tenebatur vel cōfusione erant extincta. Lex ista videtur manifeste ꝯtra q: ex quo restituūtur ad bona restituunt etiā ad onera. vt hic patet ⁊ ita vidi terminari sed forte hoc verū esset quando forēt iuste bāniti ⁊ eorum bona publicata al's forte non.de quo vide qd̄ nota.s̄.de capti.⁊ postli.reuersis.l.si quis ingenuā.§. in ciuilibus.In eadem glo.in fi. Sic ergo aut in ꝓlatione huius verbi bonoꝝ vertitur ius cōmune vt quando mulier dat dotē vel bona cōferuntur ⁊ tunc secus.vt.s̄.de colla.dot.l.cū emancipati.§.illud.⁊.C.de colla.l.ea demū.Jaco.

Plus est in restitutione. De hac l.dr verum est si verbum restituere proferatur a lege secus si ab homine: q: tunc fructus non venerit. vt ar.j.ti.pri.l.in cōdemnatione.§.j.Oldr. Secūdo ibi argu. a cōtrario sensu.

Rei appellatione. An talis libellus admittatur peto oēs res quas in tali villa in petitione hereditatis nō dubium est cum sit vniuersale iudicium ⁊ in eo oportet vero vniuersaliter designari. vt plene not.s̄.de eden.l.j.in glo.magna.⁊ Rofre.de act.vniuersalis. ¶ Sed in rei ven.q̄ est singulare iudiciū procedit dubiū hui⁹ glo.Sētit ꝙ admittat:sed.s̄.de rei ven.si in rem videtur cōtra.vbi dicit ꝙ debet designari res que petitur et quota pars ꝙ in tali libello nō fit:ergo ⁊c. ¶ Sed p glos.ꝙ talis libellus ꝓcedat q: satis cōtinet certū licet eīn incertū sit quo ad nos qd̄ petitur tamē certū est in se.vt.s̄.de v̄.ob.l.vbi autē nō apparet.§.qui vinū. ¶ Itē alia rōne q: legatū incertū nō valet. vt.s̄.de iur. dot.l.cū post.§.gener.⁊ tñ legatū p illū modū relictum valet. vt.s̄.de le.iij.l.vxorē.§.legauerat.ergo apparet ꝙ et libellus admittat.Dy.in scholis.de hoc vide ex̄ de restit.spol.c.cū ad sedē ⁊.j.statim. ¶ In gl.puta sic general'r excepto libello hoc posset eē verū in libello supplicatorio porrecto p̄ncipi in quo peto iudicē delegari inter me ⁊ te sup oīb⁹ reb⁹ a te possessis ⁊ ad me pertinentib⁹ aut.cōuentionali ꝓcedere nō pōt q: fatu⁹ esset q talē libellū reciperet q: libellus certū ꝯtinere dz. vt.d. l.si in rē.s̄.de rei vend.⁊ de acq.pos.l.iij.§.inter cām.nisi reus de iure suo confisus talem libellū admitteret sponte. vt.C.de annali except.l.fi.⁊ ibi no.⁊ dixi ⁊ qd̄ libellus specifice debeat cōtinere res que petunt facit.s̄.titu.ꝓri.l.forma.circa princ.⁊ hoc in iudicio singulari in vniuersali autem secus. vt.s̄.dixi. Sed si peteret castrū vel hospitale cū pertinētijs tūc talis libellus admitteret.vt dicto.c.cū ad sedē de resti.spol.et ibi de hoc not.p Inno. ⁊ p eundē de dolo ⁊ cōtumacia cum dilecti. Ol.Idem sentit Jaco.de are.hic dicendo quis fatuus admitteret talē libellum dicit ergo ꝙ hec.l.dicit ꝙ appellatiōe rei cōtinetur causa.vt.C.de ꝓcu.l.cū rē.vt.s̄.an p aliū cā app.l.j. in prin. ¶ Itē iura significant ap.rei.vt instit.de reb⁹ corpa. ⁊ icorporalib⁹. vel dic appellatiōe rei cōtinet causa.s.dñium vt si lego rē meam videor legare eius dñium. ¶ Itē iura vt si non dñs ius qd̄ in ea habeo.vt.s̄.de leg.j.l.si domus.§.fi.⁊ de ꝯtrahē.emp.l.alienatio.vel iura que re tradita sequunt seruitutes.vt.s̄.de ꝯtrahē.emp.l.si aque ductus.Ja.ibi: de excep. l.fundum.Contra puto q: sñia est actus ciuilis ⁊ prescriptio actus ciuilis ⁊ tamē si prescribo rē cū seruitutib⁹ ipsam prescribo.vt.s̄.de vsuca.l.si aliena.§.hoc iure.⁊ vendita re vēdita videtur seruitus.vt dicta.l.si aque duct⁹.de ꝯtrahē.empt. et.l.in vēdendo.eo.ti. Preterea statutū in principali p sñiam extenditur ad accessoriū.s̄.de rei vē.l.ex diuerso.§.j.Unde petito fundo videt seruitus petita ad.l.fundum. rñdeo q: ꝙ ibi dr primo de fundo pena de seruitute agendum esse quasi non sufficiat de fundo agi quo ad seruitutē.iō ibi est q: dubiū erat debeat seruitus an ne.hic v̄o certū erat seruitutē deberi. ⁊ iō videor oīa petere ar.preal'.legū.vñ vt salues hāc gl.intellige qñ dubiū eēt debeat seruit⁹ an ne al's si cōstaret seruitutē deberi re petita ⁊ ipsa seruit⁹ petita vr̄ ar.preal'.l.ex diuerso.§.j. s̄.de rei ven.⁊ aliarū legū.s̄.de hoc allegatarū.Dy.⁊ pro hoc C.de seruit.⁊ aqua.l.⁊ in prouinciali.⁊.s̄.de seruitu.rusti.pre. l.via.§.si fundus.Oldr. Alij dicūt aut seruitus debetur a re ipsius victi ⁊ tunc hz locū oppositū aut a re extranei ⁊ habet locum glo.ista. ¶ Sed prima distinctio aut constat seruitutē deberi ⁊c.verior ē s̄m Dy. ⁊ eā optinui de facto cū petijssem fundum. ¶ Cui debebatur seruitus aque ducende ⁊ nō esset expressum in libello de aqua q: optinui etiam seruitutē aque. In eadē glo.ibi de annali excep.l.fi. ⁊ sic no.ꝙ facta interruptione in rei ven.videt facta ⁊ in cōfessoria.Ol.

Nihil aliud est. Sepe fit mētio in iure d hereditate.vt.s̄. de petitio.heredi.⁊ de here.vel act.vē.qd igitur sit hereditas.h.di.Jaco.et qd̄ dicit in vniuersum ius dicit ꝙ nō cohereat psone ⁊ ad heredē transire possit.vt.s̄.ad trebel.l.q: perinde.Dy.In glo.habet hereditatē ergo est heres.nam ⁊ emptor hereditatis habet hereditatē: et tamen nō est heres.vt.C.de here.vel act.vē.l.ij. Dy.

Recte. Dicimus vsufru. species est seruitutis vt via ⁊ iter non autē est dñij pars.h.d. Dy.⁊ dicit placentinus.⁊ vere ꝙ vsuf.est pars dñij integralis siue legalis nō autē est pars dñij p̄dicatiua siue subiectiua vt intelligas quid voluerit dicere.Placē. dicit ꝙ illa pars est p̄dicatiua siue subiectiua qua posita ponitur ⁊ eius totū.vt hic est homo ergo aīal ⁊ isto modo non dr pars dñij vsufr. vt si dicat vsuf.cauallceñ.fundi ptinet ad titiū:ergo titius dñs est eiusdē fundi.immo sequit potius ꝯtrariū q: dñs in re sua nō pōt habere vsūf.seu aliā seruitutē:sz pars integralis seu legalis est illa que p se separatim posita nō cōprehēdit eius totū.vt hic est paries nō sequit ergo domus: sz paries cū alijs suis ptinētib⁹ iūctis cōstituit dñium integrale.s.dom⁹ sic vsuf.iūctus cū ꝓprietate faciūt vnū integrale.s. dñium plenū ⁊ isto modo vsufr.est pars dñij integralis.Jac. ibi:sed seruitutis subaudi est partis species.Dyn.ibi:alteri⁹ esse a cōtrario si pars alterius esse dici potest non totū meum licet meum dici posset.vt.j.eo.l.pupillus.in fi.Sed in hoc scz ꝙ nō possz dici meū totū si pars aliena sit verificatur si pars sit aliena pro diuiso pro indiuiso variat quintus a seruio.Ja. In gl.s.pars ibi delegatum.§.si cui.et.s̄.de lega.ij.l.meuius. §.fundo. Dyñ. ibi : hic de vsufructu seruitutis.i.de vsufruc. formali qui est seruitus.Ol.ibi:vtendi fruendi.i.de vsuf.causali qui non est seruitus. Ol.sed solū cōmoditas vtendi ⁊ fruendi ⁊ qui ꝓprietati coheret qui causalis dicit.Dy. ¶ Item hoc nō valet q: seruitus seruitutis ⁊c.vt.s̄.de vsufru.lega.l.j. Jaco.ibi:hic de causali ibi de formali.hoc est falsum nam nec formalis qui est species seruitutis est pars dñij.vt patet.s̄.de acceptila.l.⁊ per iusiurandum.§.illud.⁊.s̄.de ver.obli.l.si ita stipulatus.§.j. Preterea hic exp̄sse loquitur de formali qui proprietati non coheret:sed est distincta species seruitutis.vt hic ex littera patet cū dicit vsufr.esse speciem seruitutis sicut via ⁊ iter.⁊ ideo teneas opi.Placen.que hz apparentē veritatem.Dy.ibi:vel dic tertio ⁊ pessime.Dy.In glo.sz si pars ibi dicere possum.s.simpliciter:sed nō totum.⁊ hoc voluit dicere

lex.s̄.de

lex.ff.de stip.seruo.et l.seruorum.l.seru⁹ cōis meum.et p hoc qd di citur.ff.de leg.ij.l.meuius.§.duorum.Dy.¶ In glo.fic.i.e.in fi. So.vt ibi.q: ibi subaudi tm.Dy.In gl.hoc sic intelligo.in fi. et tunc pcederet qd mutuis dixit.Dy.Et vide qd not.ff.si qs cau.l.si seruus.§.si plurium.et.ff.de vbo.obli.l.eadem.§.cato.

Partum. Vide quod nota.C.de furtis.l.ancille.et.ff.de publiciana.l.si ego.§.partus.

Per. §.stipendium.vide qd nota.C.de postul.l.quisquis.sup tali verbo.et vide.j.in alphabeto dictione stipendium.

1 ¶ Usucapi patiens videtur in fraudem alienare.

a ¶ Alienationis. Adde de materia hui⁹.l.p baldum in.c.j.§.aut si libellario.q.modis feud.amit.et qui.mo.dicitur alienatio.vide eundē in.c.j.qb.mo.feu.alie.

a **Alienationis.** a Ibi:fuitutes reales vel personales.Dy.et potes ponere exeplū in pn.l.p.l.ff.que in fraudi.l.j.vt q patit vsucapi in fraudem alienare † videat:et sic reuocari possit.Jaco.In glo.j.in fi.Ubi ergo phibitio fit in re pcedit pdictū arg.sz vbi fit in psonā nō pcedit: et sic pōt respōderi ad id qd opponit.C.in qui.cau.in integ.resti.nō est neces.l.fi.et ibi de hoc dixi.Uel pōt dici sm Jaco.de are.q p ista iura nō phibebat res litigiosa alienari:sz p iura q qui pscripsit aduersus creditorē ꝯ solutionē quā facere tenebat:si soluat repetat quasi alienauerit ius suū:quo prescri pserat.In ꝯriū est:q: in snia sec⁹:qui est actus ciuilis.vt.ff.de cōdi.indebi.l.iul.et l.vl.in fi.Sed snia nō tollit vinculū naturale:sicut prescriptio q dat vtile dominium:vt colligit in glo.ff.rem ra.ha.l.fi.et no.C.de bonis ma.auf.nisi tricēnalis.Dy.De hoc dixi.ff.de fideiuſ.l.si quis post q.Et qd ꝯtineatur appellatiōe alienatiōis plene no.et dixi.C.de rebus alie.nō alie.l.fi.et de fundo dot.l.j.¶ Sed qd si aliqs amisit possef.alicuius rei imobilis an videat ipsa res alienata.Dic vt no.p Inno.ex de reb.ec.nō ali.c.j.vbi tradit de illa forma de his que alienata vel distracta sunt.Appellatiōe etiā venditiōis oīs alienatio continet.vt.ff.quibus mo.pig.vel hipo.solui.l.sicut ex re corporali.§.venditionis.

Qui occasione. In gl.pone exeplū.in fi.Sol.vt no.p dy.ff.de ta.exhi.l.j.§.j.

Oratio. Ibi:ex mente pnunciantis.Si vo nō appareat de mēte pnunciantis:tūc aut talis oio pfert vel a lege vel a testatore:et accipit p disiuncta.vt.j.titu.pri.l.in eo.§.vbi verba.Si aūt a ꝯhente:tūc interpretatio fit ꝯ pferentē.vt.ff.de pac.l.veterib⁹.Jac.in glo.ibi.§.videam⁹.¶ Contrariū hui⁹ no.d.l.in eo.§.vbi verba.j.ti.pri.sz qd h et dicto.§.videamus.nō credo verius.Dy.

Coniunctionē. In glo.vl.ibi dari:vel fieri:qd nō esset si acciperet p copulatiua siue ꝯiūcta:nā tūc oporteret vtrūq impleri ad veritatē copulatiue.vt.ff.de vbo.ob.l.si qs ita stipulat⁹ fuerit.x.auf.Dy.Et dic q regula est q ꝯiunctio vtrūq requirat disiunctio alterū tm.Casus aūt in qb⁹ alit repit dispositū spāles sunt.vt no.ff.de ꝯd.insti.l.si heredi.et de h vide ex de re.iur.c.i alternatiuis.li.vj.

Silua cedua. In.§.nouale.alit accipit nouale d iure canonico q h:vt ptz ex eo.c.qd p nouale.cū ibi nota.per omnes.

Uiratum. Nota ethimologiā vocabuli pratū ad fructū patū.idē videt posse dici de horto.j.q.j.c.si fuerit.et.ff.de peti.hē.l.ei qui partes.§.cū pdia.Si videt q vinee sint maioris fruct⁹ q pratum.vt.ff.loc.l.pe.et de act.emp.l.si in q̄litate.

Minus. Uide Rofre.in libello de actiōe q̄timi noris ciuili.vltra principium.

Malam. In glo.repete fieri.imo glo.dicere dz subaudi fieri.et sic nō pōt repeti. In glo.in fi.Sz hoc nō clare pbat.d.l.coram.et vide in alphabeto.

Actionis. Uerbo gn̄alissime sumpto.et est pprie exeplū q qsq actiōe agere vult.vt.ff.de edē.l.j.in pn.nā idē si psecutione.i.iudicis officio:q: actiōis verbo ꝯtinet psecutio.i.iudicis officiū.Et sic q: verbo actiōis officiū et qua qsq actiōe.tc.vt.d.l.j.de edē.videt q etiā vbi iudicis officio petit hoc fieri debeat p libellum.de quo no.ff.de interro.actio.sup rubrica.et tangit p Dy.ff.de annuis lega.l.quintus.Ol.sunt tamē diuersa actio et officiū:q: se habēt sicut ꝯtinēs et cōtētū.

Restituere. In fi.i.vtilitatē quā habuit ex vsucapione hoc est dn̄ium.q.d.debet dn̄ium.qd habuit p vsuca.trāsferre.Jaco.et facit ista.l.et.ff.eo.l.plus est in restitutiōe cū simılib⁹ si vsurarius recepit vsuras:et is a quo recepit sibi remittat:nō tamē sibi restituat vtrū sit absolut⁹.Et videt q nō p.ll.istas.et p h optime ex de rescrip.c.statutū.§.si qd aūt.lib.vj.et qd ibi no.p Joā.an.et hn̄ peundē.et lati⁹ p Dy.ex de reg.iur.c.pctm̄ nō remittit.li.vj.

Litis nomen. In fi.i.omnē ꝯtrouersiā motā:siue sit realis siue psonalis.Dy.In glo.intentatā vel intentādā Sed certe de intentāda nō videt loq lr̄a ista:immo solum de intentata:q: nō potest dici lis nisi intentata sit.De hoc dixi.C.de transac.l.causas.

Uerbum oportere. Ibi:plurz q debeat.Dy. In glo.pone exeplū.istud pmū exemplū ponebat Dy.in glo.magna circa fi.ibi:si a nō cōpetēti iudice.l.j.hec lex parū cōcludit de intētione glosatoris:nec etiā p l.nō pōt.videt bene pbari ei⁹ opinio.nā.tc.vt.ff.mā.l.si man dauero tibi vt a titio.Dy.in eadē glo.in fi.Sz melior esset rō: q: sentētia dz esse petitiōi ꝯformis.vt.ff.cōi diui.l.vt fundus.et.C.de fideicō.libert.l.fi.Et ad ꝯria rn̄.q: loquunt in iudicio vniuersali vbi oīa veniūt:at h tractatur de iudicio singulari vbi nō veniūt nisi petita.sz hec nō videt bona solu.q:.§.si minus.et.d.l.si mādauero.nō loquunt de iudicio vniuersali.et iō dicendū vi aliter.vt no.d.l.nō pōt.et dixi.C.de iudi.l.j.et not.p Dy.insti.de act.§.j.et dixi.ff.de excep.rei iudi.l.si mr̄.§.eadē. ¶ Sz adhuc videt q in totū:qd reuera deberi oporteat possit ꝯdēnari.vt.ff.de doli excep.l.apud celsum.§.itē q̄rit si cuz eo.Sz ibi illud ex rigore cōpromissi vniuersalis hoc ꝯtingit. Preterea nec ibi expsse dicitur q petitio precesserit in q̄titate minori quā secuta fuerit sententia.Dy.

Ostentum. Uide qd no.et dixi.C.de postbu.here.instit.l.qd certatū.In glo.vlti.in fi.sed ibi quo ad hoc vt matri pficiat nō sibi:vt hic.Ol.et Dy.

Subsignatum. In.§.bona.intelligunt si pferatur verbū bona in ꝯctu.et ꝯcor.ff.de iure do.l.mulier ex de offi.or.c.vlti.lib.vj.et.ff.ad le.fal.l.q̄titas.vbi de h dixi:et pprie nō possunt dici bona q plus habēt incōmodi q cōmodi.vt.j.eo.l.sz hereditas.sic vt.j.eo.l.hereditatis appel. ¶ Oūq tn̄ appellatiōe bonorum cōplectit etiā es alienū.vt.ff.ad treb.l.nā qd.§.fi.et vide qd ibi dixi.et.ff.eo.l.princeps.quid aūt dicat es alienū:dic quicqd alij debetur:etiā si fit in auro. vt.j.eo.l.etiam aureos.et non intelligit puenisse ad aliquem: nisi deducto ere alieno.vt.j.eo.l.venisse ad heredem.¶ In certus in fi.sc3 nos ipsum possidere.Dy.

Detestatio. In.§.familie.ibi:liberti q3.in ministerio alicuius existētes.Dy.et cōcor.C.eo.l.vlti.cū ibi notatis.et in summa de relig.§.distinguit.et.l.familiaria.eo.titulo. ¶ Uineas.in glo.sicut nec turbam.ibi:superiori.§.sed tu dic contra:nam pro illo bene tenetur publican⁹.Pone ergo exēplum per titulū.ff.si fami.fur.fecis.dica.nā p vnico seruo faciente furtum nō habet locum ille titu.¶ Item ad hoc.ff.de iurif.om.iudi.l.si familia.

1 ¶ Armorum appellatione non solum continentur offensibilia:sed defensibilia.

1 **Armorū ap.** No.q appel.armorū † cōtinent nō solum arma offensibilia:sz etiam defensibilia:vt hic patet de scuto qd facit ad statutum phibens arma portari:vt etiam ad defensibilia ostendatur.Ol.et vide.j.in alphabeto: dictione armorum.

Probrum. Ibi:natura.id est naturaliter Dynus.ibi:damnari:et p hoc infamari.Dy.

Uictus. Pro declaratiōe huius.l.vide qd no.p archid.x.q.ij.c.eps.et.xxxj.di.c.oīno.in glo.et p eundē archid.et ibi no.an nomie cibi cōtineat potus.et de cōsecra.di.ij.c.in quib⁹.et facit.ff.de auro et arg.leg.l.et si non fint.§.si cui.et qd not.ff.de alimē.lega.l.legatis.j.¶ In cōtrariū facit quia ista ponūtur vt plurimum vt diuersa.vt eo.titu.de auro et argē.leg.l.pe.et l.pediculis.§.argento.et.§.sequenti.vnde saluator in euāgelio:caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est pot⁹.habetur in preallega.c.in quibus.

Cetera. Ibi: curādive corporis. Ex hac littera collige q maritus tenet solvere medicis vxoris infirme: cū eā alere teneat. Dy. C. de neg. gest. l. alimēta. §. solu. ma. l. si cū dotem. §. finaut̄e de hoc dixi. ₇ de vsufruc. l. sicut impendia.

Instratum. Ibi: vestem ad induendum necessariam. Ol. ibi stragulam. i. nobilem vestem sine qua viuere possumus. Ol. expositio glo. magne placet.

Liberationis. Ibi: eandē vim naʒ sicut solutiōe accessoria etiā tollit. vt insti. qui. mo. tol. ob. in princi. ita ₇ alio modo liberato reo liberant fideiussor. vt. s. de rescin. vendi. l. ₇ emptio. ₇ de dolo. l. si fideiussor. Jac.

Vi neq₃ sequātur. Al's incipit ad edem pretoris vrbani titulo q neq₃ sequat. ₇ expone sc₃ iurisditioneʒ vocātis. ₇ qd subijcit neq₃ ducant. i. inuiti corā eo venire nō cōpellit. Dy. Et collige ex. §. q nō videtur absolutus nec alienatus a vinculis: nisi in totū relaxetur: vt hac. l. in fi. Et ideo si statuto cauetur q carceratus nō possit cōtractū celebrare: ₇ aliquis carceratus de cōpedib⁹ seu vinculis extrahat ₇ extra carcerē pducatur: nō tñ libere relaxet q talis ₃tractus nō valeat ac si in carcere esset. S₃ supposito q nulluʒ statutū sit sup hoc de iure teneat ₃ctus fact⁹ per carceratum. verbi grā. Habeo debitorem meū: p debito feci eū detrudi in carcerē: qd fieri pōt. vt. C. qui bo. cede. pos. l. j. cū ibi nota. vult dare de bonis suis mihi in solutū vel aliud instrumentū facere: nunquid valeat. Vidi aliquos inherentes cortici littere dicere q non. p. l. qui in carcere. qd met. cau. ₇ h videt prima facie hic innuere glo. Jac. de are. hic ₇ cōiter doctores tenēt ₃riū. nec ob. l. qui in carcerē: q₃ sm eos intelligi debet de carcere priuato ₇ violento. nō aut̄e de carcere publico ₇ in quo quis detrudit licite ₇ auctoritate iudicis. Talis eñ bene pōt oēs cōtractus etiā in carcere existens celebrare: q₃ al's p carcerē sibi auferret administratio bonorū suor: qd nulla. l. cauet. Carcer eñ nō est de modis priuādi aliquē administratione bonor suor. Jteʒ sequeret absurdum: q₃ si diceremus eū insolutū dare nō posse vel alium ₃tractū facere: p cōseques nec soluere posset: ₇ ita p peremptō in carcere permaneret. Jaco. de are. ₇ p hoc intellectu facit glo. que est s. de testa. l. q a latronibus. in glo. q̄ incipit s₃ nō cū aliquo ₃here. Et hāc etiā opi. sequebat do. Richar. d. l. q in carcereʒ: vbi de h. Et ad materiā huius. l. facit. j. eo. l. verū est. ₇ qd nota. ex̄ de senté. excō. c. nuper a nobis. per Jnnoc. ₇. s. ad sil. l. si quis in graui. §. clausos.

1 Bona faciunt homines beatos.
2 Feudum dicitur beneficium.
3 Rem mihi debitā aliqua actiōe an possim pignori obligare.

1 Bonorū ap. No. q bona † faciūt hoīes beatos. Et ad h ₃cor. q feu-
2 dū † dr beneficiū: q₃ tribuit beneficiū vasallo. vt in vsibus feudo. qui. mo. feu. amit. c. vno. ₇ ad hoc vide qd no. ex̄ de re. ec. nō alie. c. epi. in glo. dñi Jnno. Appel. bonor ₃tinet feudū. p h. s. de sepul. viola. l. quesitum. vbi de hoc. ₇ ad h. s. de adul. l. si postulauerit. §. iubet. ₇ vt in pos. lega. l. is cui. §. bonor. in bonis ibi: cōputari. Sciēdū est etiā inspecta naturali significatiōe bonor. Dy. ibi: dominij nr̄i. s. directi. ita q p eis cōpetat directa rei vēdi. Dy. ibi: possideātur. ₇ sic habem⁹ q̄si dñiū p quo dat publiciana. vt institu. de act. §. alie. Dy. ibi: vel suspiciaria in quib⁹ habemus vtile dominiū: ₇ sic vtilē in rē. vt. s. de rei vē. l. ₇ suspiciario. ₇. l. se. ₇ de oper. no. nū. l. in puinciali. §. pe. ₇. l. ptor. Dy. ibi: eque bonis.
3 Ex h v̄. no. q rem mihi debitā † aliqua actiōe possum pignori obligare: l₃ determinatū fuerit oppositū p quēdā doctoreʒ qui eā boñ. disputauit. Dy. de h statim dicā. j. sup v̄bo i actionibus. ibi: annumerabunt. s. ciuili appellatione nō naturali. Dy. ibi: in actionib⁹. s. realib⁹. Dy. ₇ dic id qd ē in ipsis actionib⁹. nō aūt id qd debet p ipsas actiōes. q. d. si aliqs obligat vel legat oīa bona sua ₇ debet sibi stich⁹: iste stich⁹ nō ₃tinet in ipsa obligatiōe vel legato. vt. s. de lega. iij. l. suos seruos. ₇ de aur. ₇ arg. le. l. qntus. §. argento. s₃ bñ ₃tinet in obligatiōe vel legato: ipsa actio p quā stich⁹ debet. ₇ h vult dicere. l. nomen. C. que res pig. obli. pos. Et ideo si obligo oīa bona mea: ₇ habeo titiū debitorē: ₇ q̄rat an qd mihi titi⁹ d₃ sit obligatū. Dic q nō vt dictis. ll. suos. ₇. l. qnt⁹. al's. l. scribit. s₃ ipsa actio que cōpetit ₃ titiū vī obligata. ar. pal. l. nomē. q₃ illud qd est in actiōe dr̄ esse in bonis. vt in fi. huius. l. nō aūt q per ipsam actiōe debeat. vt. d. l. scribit. Ol. ibi: petitionib⁹. s. psonalib⁹ Dy. ibi: psecutionibus. s. extraordinarijs: quib⁹ app. petitur iudi. offi. Ol. Et cōsueuit q̄ri: nunqd ille q h₃ publicianā habeat vtile dñium: ₇ l₃ errauerit dicēdo q publiciana ₇ vtilis in rē sint idē. tñ falsum est: q₃ q intentat publicianā h₃ necesse pbare q vsucapiebat: vt. s. de publi. l. j. ₇. l. eū qui. §. fi. ₇ ibi no. ₇. l. si spōsus. §. si res. S₃ q vsuca. nō h₃ aliquod dñiū directū vel vtile: q₃ si haberet nō vsucaperet. vt. s. de vsuca. l. sequtur. §. lana. ₇ de capti. l. in bello. §. si quis seruū. ₇ no. insti. de act. §. alie. Jtē ₃sueuit q̄ri si obligo oīa bona mea: an videar obligare noīa debitor: ₇ dicūt quidā q nō. arg. d. l. qntus. §. argēto. Rn̄. q₃ ibi legauit argētuʒ qd significat corporale ius s₃ ap. bonor ₃tinent etiā incorpalia: vt. s. e. l. pnceps. ₇ ad trebel. l. cogi. ₇. l. nā quod. §. fi. ₇ qs sit effect⁹ hui⁹ obligatiōis nominū dic vt. s. de pig. ac. l. si ₃uenerit. Dy. ₇. d. l. nomē. C. que res pig. ob. pos. Jtē per hūc. §. dicūt qdā q q agit hipothecaria aduersus extraneū possessorē sufficit si pbet debitorem possibile tpe obligatiōis: q₃ p h videt res fuisse in bonis eius qd sufficit ad hypothecariā. vt. s. de pig. l. ₇ q̄ nondū sunt. §. qd dicitur. Tu dic ₃ q₃ ex superueniēti dñio dat vtilis hipothecaria ergo nō datur eoipso q debitor possidet tpe obligationis: vñ videt q habeat necesse pbare debitorē dñm fuisse tpe obligatiōis vel post. de h no. ₇ dixi. C. de pba. l. cū res. vel saltē d₃ pbare debitorē publicianā habuisse. vt. s. de pig. l. si ab eo. ₇ est rō: q₃ de reb⁹ alienis qs nō pōt disponere. C. de pactis. l. fi. Jac. ₇ si aliena res pignori data sit p totū. de h plene dixi. s. de acq. re. do. l. rē in bonis. Jtē facit iste. §. ad q̄stionē si statuto caueat q ex certis maleficijs bona debeāt publicari vel deuastari que sint deuastanda vel publicāda. De quo vide qd notaui. C. de pigno. act. l. pignus.

1 Matris appellatiōe oēs ascendentes cōtinentur.
2 Filie appellatione oēs descēdentes cōtinentur.

Appel. parētis. No. q cōtineant appel. parentis ad qd cōcor. ex̄ de v̄. sig. c. ij. cū ibi nota. pprie tñ parētes dicunt vsq₃ ad tritauū: vlteriores appellant maiores. vt. s. de gradi. iuriscōsult⁹. §. parētes. in gl. ₇. j. in alphabeto. dictione maiores. ₇ ad h ex̄ de sepul. c. j. ₇. c. is qui habēs ₇. c. licet. ₇. c. cū quis. lib. vj. ap. aūt ppinquor cōtinet pr: mr: frater: soror: ₇ etiā alij ₃sanguinei vt pbat. xxxv. q. vj. c. j. ₇ ap-
1 pellatiōe mr̄is † oēs ascēdētes. ₇ ap. filie † oēs descēdētes cō-
2 tinent. no. p Jnno. ex̄ de sen. excō. c. si v̄o. in fi. An aūt ap. filiorū ₃tineant nepotes. dixi. C. ad le. iul. maiest. l. quisqs. appel. etiā pr̄is ₃tinet auus. vt. j. eo. l. iusta. S₃ iure lōbar. ap. parentis ₃tinent etiā ₃sanguinei. vt in lōbar. q̄li. qs se defen. deb. l. j. S₃ nunqd ap. parētū vel filior ₃tinent naturales tm̄. vi q sic. vt. d. l. quicq₃. §. j. ₇. l. parētes. eo. ti. ₇ ibi in glo. Jteʒ ap. pr̄is cōtinet mater. Sicut ap. psoni psona: vt. l. pri. ₇ no. p Gof. in summa. de testi. §. itē generaliter. S₃ in ₃riū vi q appel. parētis solum masculi cōtineantur. C. de emācipa. l. iubemus. circa prin. Ultimo dic q pater dicitur multis modis. vt no. per archi. xxij. q. ij. c. j. in fi. Jn glo. pma. in fi. Sol. vt ibi. Dy.

1 Natura cōiunctiue ₇ copulatiue dictionis que sit.
2 Patron⁹ si cogat libertū ad opas perdit ius succedendi.

Sepe. Pro declaratione materie hui⁹. l. vide qd plene no. ₇ dixi. C. e. l. cū qdā. ₇ vide etiam ex̄ de rescrip. c. ex parte. j. ₇. c. inter ceteras. ₇ xvij. dist. ₇. xcvij. di. ₇. lxij. di. ego lodoicus. p archi d. ₇ bñ per Hosti. in summa de rescrip. §. qd cui piudicet. v̄. si v̄o disiunctiue. ₇ v̄si. sequētib⁹. ₇ plene in alpabeto dictiōe et: dictiōe aut: ₇ pleni⁹ dictione vel. ₇ q disiuncta accipiat p cōiuncta pbat. C. de insti. ₇ substi. l. generaliter. ₇ ex̄. de regu. iur. in alternatiuis. in fi. per Dy. ₇ vide etiā qd no. p Jo. and. in clemē. de elec. c. in plerisq₃. ₇ de of. deleg. cū plures. lib. vj. ₇ per cōpost. de elec. c. q₃ ppter. iij. colū. vbi dicit cū dicitur maior ₇ sanior pars capli sufficit alteri. Et p euidētia ₇ declaratiōe dic sm Dy. tres eē spēs orationū: nā qdā sunt ₃iuncte q̄ habēt aliquā copulatiuā ₃iūctionē. qdā disiūcte q̄ habēt aliquā disiūctiuā. qdā solute q̄ nō habēt copulatiuā nec disiūctiuā natura copulatiue seu ₃iūcte: h est q₃ reqrit oīa simul esse vera: natura disiuncte reqrit alterū tm̄. vt. s. de v̄b. ob. l. si ita quis. ₇. l. si qs de me. l. pupill⁹. §. disiuncto. Soluta v̄o ex mente pnūciātis aliquādo eqpollet ₃iūctiue aliq̄n disiūctiue. vt s. eo. l. alienatiōis. §. vlti. si de mēte nō appareat accipit pro copulatiua

copulatiua.vt.j.e.l.triplici.§.videam⁹.⁊ no.⁊ dixi.d.l.alienationis.verius credo.Est ergo oratio soluta.species orationis per se distincta ⁊ ꝯiuncta ⁊ distincta.Itē aliter significat: q᷑ cōiuncta ꝯiuncte:disiuncta disiuncte:soluta solute.Sꝫ effectus significandi nō est alius disiunct⁹ a significato copulatiue que reqrit vtrūq̧:vel disiuncte que reqrit alterū tm̄:quia semper effectus significationis solute:aut representat vtrūq̧ aut copulatiuā aut alterū tm̄ vt disiuncta.Habet ergo soluta distunctiuā ⁊ ꝓpriā spēm ⁊ modū significādi:ſꝫ nō effectū significati extra seipsam.¶Scđo dic ꝙ ad successionē ab intestato olim p̄mo vocabant̄ agnati ꝙ̄ cognati:ergo nō simul: sed demum deficientibus agnatis vocabant̄ cognati.vt.s.si tabule testa.nulle exta.l.j.⁊ quis ordo in bono.poss.ser.l.j.qđ tangit̄ cū dicitur apud veteres ⁊c.¶Tertio dic ꝙ tutor nō potest dari nisi ab eo q de substātia sua testat̄:qđ patet:q᷑ nō datur nisi in testō vel codicillis testamēto ꝯfirmatis.vt.s.de testa.tute.l.ij.⁊ hoc tangitur:ibi cū dicit̄.aut cū dicit̄ super pecunia ⁊c.¶Quarto pone casum sicut littera patet.Primo em̄ tria dicta ponit vsq̧ ibi:nam cū dicit̄.Scđo vsq̧ in fi. septem casus.In primo quoꝝ ꝯiuncta ponit̄ ꝓ disiuncta.in scđo ꝓprie.in tertio disiuncta ponit̄ ꝓ cōiuncta.in quarto soluta ꝓ separata.in qnto soluta ꝓ cōiuncta:ſꝫ nō simpliciter: immo facta relatione ad rem.i.ad veritatē ꝓpositionis.in sexto soluta ꝓ separata.in septimo soluta ꝓ coniuncta.Prim⁹ ibi:nam cū dicit̄.scđs ibi:aut cū dicit̄.tertius ibi:⁊ cū dicim⁹. quartus ibi:cū vo dicimus.quint⁹ ibi:cuꝫ vo dicit p̄tor.sext⁹ ibi:item dubitatum.septim⁹ ibi:⁊ sane post vetereꝫ.vsq̧ in fi. Litterā vo expone supplendo vt suppleт in glo.postea oppone:q᷑ sn̄ia veterū videt̄ ꝯtra dictū labeonis.glo.soluit dicendo ꝙ labeo considerauit significationem verboꝝ tm̄.veteres vo effectū agendi.qđ falsum est:q᷑ labeo ꝯsiderauit effectum agendi:qđ patet cū dicit:sic em̄ alij cū dici pōt ⁊c.preterea si labeo solū intenderet separare ⁊ dissoluere significationē verboꝝ.vt glo.dicit iam alia glo.magna que dicit euꝫ soluere significationē qui opem prebuit cōueniri posse furti:male diceret:cū ex sola ope sine ꝯsilio p̄ncipali vel secūdario nemo furti teneat̄.vt.s.de furtis.l.in furti.§.recte.¶Itē tex.cōtradiceret isti glo.⁊ alij que est insti.de oblig.ex delic.§.ope.in quibus dr̄ ꝙ ex solo cōsilio quis tenetur furti:si fur al's facturus nō erat.¶Dic ergo ꝙ labeo ⁊ veteres ꝯsiderarūt significationē verboꝝ:⁊ etiā modū agendi siue effectū:⁊ tamē nō sunt cōtrarij:q᷑ labeo loquit̄ qn̄ prebeo alicui ꝯsilium sine ope rei cui al's facturus erat quo casu nō teneor furti.vt pall'.§.ope. ¶Itē qn̄ p̄bui opem p̄ncipaliter:cōsilium secūdario:quo casu teneor furti.vt.s.de fur.l.si pignore.§.qui ferramēta.veteres vo intellexerūt cū p̄bui opem sine ꝯsilio p̄ncipali vel secūdario quo casu nullo modo teneor.vt dicto.§.ope.et dicto.§. recte.¶Itē cum prebui cōsilium tm̄ sine ope:ei cui al's erat facturus:⁊ s̄m hoc exponas nisi factū secutum ⁊c.i.opa.Sed ꝓut exponeres factū.i.furtū.nō videtur terminare circa dubiū premissuꝫ:q᷑ dubiū est an sit opus prebere opem ⁊ ꝯsiliū vt fiat furtū.Sed eo casu quo ꝯsilium est mixtū cū ope tenet̄ indistincte erat al's facturus vel nō.Et ideo circa h̄ plene distingue vt hic colligit̄ ex glo.magna.¶Item opponit̄ ꝙ conditio furtiua nō detur ꝯ euꝫ q tulit opem.vt.s.de cōdic.furti. l.pinde.⁊ dic vt in glo.q᷑ hic nō agimus de cōdi.furti.sed de actione furti.que actio furti q᷑ personalis est cōdictio appellat̄.vt insti.de actio.§.appellam⁹.⁊.§.sic itaq̧.Dy.⁊ vide ad istam materiā de cōsilio ⁊ ope:qđ notaui.s.de fur.l.is q opeꝫ. Et lꝫ ex predictis subtiliter intuendo satis colligi possit veritas ⁊ effect⁹ huius.l.q᷑ tn̄ famosissima est ⁊ vtilis:⁊ ei⁹ materia cōtinue occurrit:⁊ littera est satis obscura ⁊ confusa:ideo eā adhuc clari⁹ declaremus hoc ordine.Primo eā diuidēdo ⁊ subdiuidēdo.Secundo aliqua ad euidētiā ꝓ declaratione legis ⁊ materie p̄mittendo.Tertio circa expositionem littere insistendo.Quarto opponēdo de duob⁹ de quib⁹ p glo.opponitur.Quinto materiā hui⁹.l.q̄ dispersa est hic ⁊ alibi colligendo:⁊ ceteris finibus cōcludendo.Respōdendo ad primū dic ꝙ s̄m qđ gl.innuit hec.l.diuidi pōt principaliter in duas partes.In prima ponit diuisionē orationuꝫ que sunt tres vt predixi.s.cōiuncta:disiuncta:⁊ soluta.vsq̧ ibi:nā cū dr̄.In secunda vsq̧ ad fi.ꝓsequitur ipsam diuisionē per septem exempla.¶Prima ergo pars est diuisiua.scđa exemplificatiua. Uel dic ꝙ secūda pars hꝫ tres partes:sicut premissa diuisio est trimēbris:vt in prima ꝓsequant̄ exēpla duo primi mēbri. In scđa vnū mēbrū secundi.In tertia quattuor tertij.Et prima pars huius scđe partis durat vsq̧ ibi:⁊ cū dicim⁹.in qua ꝓsequitur iuriscōsultus duo exempla copulatiue oratiōis:in quoꝝ primo accipitur improprie:in scđo ꝓprie.¶Secunda pars scđe partis incipit ibi:⁊ cuꝫ dicimus ⁊c.in qua ꝓsequit̄ vnum exēplū disiunctiue oratiōis:in quo sumitur ꝓprie vsq̧ ibi:cū vo dicimus.¶Ibi est tertia ⁊ vltima pars scđe partis in qua vsq̧ ad finē ꝓsequunt̄ quattuor exēpla dissoluta.In prima qđ est ibi:cū vo dicimus ⁊c.ponit̄ ꝓ separata.in quarta ⁊ vltima ponitur ꝓ cōiuncta.⁊ illa est ibi:⁊ sane ⁊c.vsq̧ ad finē.⁊ in effectu hec diuisio nihil aliud est ꝙ̄ p̄ma ⁊ ꝙ̄ diuisio dn̄i Dy.Circa scđm.s.circa ea que sunt ad euidentiā p̄mitten
1 da cōsideranda sunt quinq̧.Primū q̄ sit natura † copulatiue ⁊ disiunctiue oratiōis.⁊ dicendū ꝙ natura copulatiue reqrit concurrentiā omniuꝫ copulatiuoꝝ qn̄ est affirmatiua vel defectum omniū qn̄ est negatiua.disiuncta vo vno de alternatiuis est cōtenta:vt ꝓbatur in.ll.s.ad h̄ allegatis.in nota.dn̄i Dy.Soluta natura oratio.i.que nec est cōiuncta nec est disiuncta:modo vni modo alteri cōuenit:vt dixi.s.ꝑ Dy.⁊ ꝓbatur.s.eo.l.alienationis.§.si.Scđm est ꝙ in successionibus ab intestato agnato ꝓferunt̄ gentilibus.i.cognatis.vt ⁊.s.ꝓbatū est per Dy.De patrimonio aūt suo quis disponere pōt sine tutela:vt plene no.hic in glo.que incipit supple ⁊c.Quar
2 tum est ꝙ si patronus † cogat libertū ad operas ꝑditius succedēdi.vt.C.de oper.lib.l.j.Quintū est ꝙ ille tenet̄ furti:cui⁹ ope ⁊ cōsilio furtū factum est.vt insti.de obliga.ex delic.§.interdum.Circa qđ dicendū ꝙ si vtrūq̧ simul cōcurrat:planū est actionē dari.Si alterius tantū dic ꝙ ꝯsilium solum qn̄q̧ est obligatoriū:vt qn̄ aliter nō erat facturus ille cui dat̄ cōsilium vt in preallег.§.in insti.no.⁊ hic in glo.Ex ope tm̄ tenet̄ si saltem secundario prebuit auxiliū.vt.s.de fur.si pignor̄.§. penul.⁊ de hoc dixi.s.ꝑ Dy.Casum ponas sicut littera iacet expositionē littere ꝓsequere hoc modo:ibi vt ꝯiuncta que fit per q̧:⁊ similes copulatiuas ꝯiunctiones.Dy.ibi:⁊ disiuncta q̄ hꝫ fieri ꝑ vel:aut:⁊ similes cōiunctiones disiunctiuas. Dy.ibi:ꝑ separatis.i.disiunctis.Dy.ibi:nā cum dicitur.exēplificat de primo dicto.Dy.ibi:gentiliūq̧.materialiter ponitur:⁊ dic.i.cognatoꝝ.⁊ subaudi sit hereditas ab intestato defuncti.Dy.ibi:aut cū dicit̄.s.in lege.xij.tabularū.Dy.ibi:tutelam suā.subau.hec dictio ne ꝓprie accipit̄.quia ⁊ tutor ⁊c. Dy.ibi:sine pecunia.i.sine dispositiōe patrimonij siue substātie que fit ex testō.Dy.ibi:⁊ cum dicim⁹.hoc est exemplū scđi dicti.Dy.ibi:donaui.s.confirmo vel ratifico.Dy.ibi:oportet subaudi fideiubendo p̄mittis.Dy.ibi:sufficit.ad h̄ vt fideiussoris ꝓmissio habeat effectū.Dy.ibi:cum vo dicit h̄ est quintus casus.Dy.ibi:redemit.subaudi.libertus a patrono repellat̄ libertus possessiōe s̄m tabulas.Dy.cauebatur em̄ in quodā edicto antiquo pretoris:si libertus redemerit donari minus operas a patrono:repellat̄ patron⁹ a bonoꝝ possessione ꝯ tabulas.de quo habet̄.C.de oper.liber.l.j.ibi:ex re ergo id est relatione facta ad veritatē.Dy.vel ex re.i.ex impositione facta ꝑ patronū.Dy.ibi:imposita sunt.s.liberto ꝑ patronū.Dy.ibi:non desiderabuntur.s.vt redimant̄ ad hoc vt patronus repellat̄.Dy.ibi:item dubitatū.Hic tractat̄ de tertia specie.s.de solutis.Dy.ibi:coniungentiū.⁊ sic cōiungēdi ibi: separantiū:⁊ sic separanda.Dy.ibi:sed verius est.Hic rn̄det s̄m Dy.Alij ꝙ nō hic.ſꝫ ibi sane ⁊c.ibi:sic em̄.alij qui p̄buit opem cū cōsilio principaliter vel secūdario.Dy.ibi:aliud ei⁹ qui al's facturus cōsilio furtū fecit.Dy.ibi: condici.i.penali actiōe furti peti.Dy.ibi:alij nō pōt.s.illi q p̄buit ꝯsiliū tm̄ sine ope ei q al's furtū erat factur⁹.Dy.ibi:nisi ꝯsiliū malignū p̄ncipale vel scđariū.Dy.ibi:nocēdi.s.videat̄ qn̄ ꝯsiliū p̄bet ei q al's furtū erat factur⁹.Dy.ibi : nisi ⁊ factū.i.opis prebitio.i.nisi p̄buerit opē cū ꝯsilio.Dy.Ad oppositiōes q̄ sunt in glo.ꝯria litterarū veniēdo dic ꝙ p̄mo opponit̄:q᷑ h̄ in lr̄a dr̄: sic em̄ alij ꝯdici pōt.qđ exponit̄.s.ei q tulit opē:ſꝫ ei q ꝯsilium nō.Sꝫ videt̄ etiā ꝙ ferēs opē nō teneat̄ furti.vt.s.de ꝯdi.furti.l.pinde.Glo.soluit trib⁹ modis:⁊ nō eligit q̄ so.sit melior: ſꝫ Dy.approbat scđam etiā ⁊ etiā in.l.ꝯria.Tertia est diuinatio quo ad hāc.l.lꝫ in se vera posset ēē:⁊ eā approbat Gui.de suza.⁊ distinguit circa hāc materiā:vt glo.⁊ in vno solo membro distinctionis vr̄ insistendū.s.qs p̄buit consiliū sine ope an teneat̄.⁊ glo.vr̄ h̄ dicere ꝙ sic in casu sp̄āli.s.i cōsilio dato seruo:per qđ vr̄ innuere ꝙ regula sit in ꝯriū ⁊ cōsonare vr̄.j.ti.ꝑxi.l.cōsilij.⁊ ibi in glo.⁊ insti.de obli.q̄ ex delic.nascū.§.ope.et tetigi.s.de fur.l.is q opē.Sꝫ alie glo.distinguere videret̄ generaliter in q̄libet specie delicti in q̄ est datū ꝯsiliū vtrū erat al's factur⁹ ille cui datū est:⁊ tūc nō teneat̄ cōsulēs.al's sic.vt s.de iniur.l.nō solū.§.pcul⁹.⁊ de fur.l.si qs vxori.§.neq̧ verbo.⁊ h̄ approbat Dy.vt ex supiorib⁹ p̄tꝫ:q᷑ nō opꝫ laudādo augeri maliciā.vt.s.de ser.corru.l.j.§.pe.Potes ergo ita ordinate colligere.Aut datur ꝯsiliū cōtrahēdi aut delinqn̄di. si ꝯhēdi aut erat al's factur⁹.⁊ tūc aut fuit cōsiliū fraudulētū

et tenet̃.vt.j.tit.pri.l.ↄſilij.⁊.s̃.de dolo ꝙ ſi cũ ſcires. Aut nõ fuit fraudulentũ ⁊ nõ tenet̃:vt.d.l.ↄſilij. Si nõ erat al's factu rus tenet̃.vt.s̃.mãda.l.ſi remunerãdi.§.ſi tibi. Si delinquẽdi tunc aut dat opem ⁊ cõſilium:⁊ tunc ſine dubio tenet̃:vt h̃ in fine:⁊ in multis locis. Si ↄſiliũ tm̃:tunc dic vt.s̃.ꝙ gl.variãt ſʒ Dy.approbat illã diſtinctionẽ.erat al's facturus vel non: qñ opem tm̃:tunc ſi ↄſiliũ interuenit ſaltẽ ſecũdario tenet̃.vt dicta.l.ſi pignore.de fur.§.penul.al's nõ:vt hic. ¶ Scdo op. q: videt̃ ꝙ veteres cõtradicant labeoni.in fi.l. Glo.ad ſolutionẽ huius ↄtrarij multa dicit:finaliter tenet ꝙ labeo inſpexit ſignificationẽ verboꝝ veteres effectũ agẽdi:qd̕ patet ex littera:ſi ei alij ↄdici ⁊c. Dy.dicit al's q: labeo habuit reſpectũ ad illos caſus in quibꝰ dixi ex altero tm̃.ſ.opem tm̃ vel ↄſilio tm̃ agi poſſe:qd̕ eſt qñ opẽ tm̃:ſʒ ↄſilium ſecũdario interuenit vel ſi cõſilio ſolo ille al's nõ erat facturus.vt.s̃.dixi in diſtinctione.veteres v̕o ad alios in quibꝰ ex altero tm̃ iſtoꝝ nõ naſcitur actio:qd̕ eſt ſemꝑ ex̃ p̃miſſos caſus. Illud nequaq̃ dici põt ꝙ finis corrigat labeonẽ:cũ.s̃.approbata ſit labeonis ſnĩa:q: dicit̃ verius eſt qd̕ labeo ⁊c. Poſſet etiaʒ forte dici ꝙ verbũ factũ nõ ſumat̃ ꝓ ope:ſʒ ꝓ furto:vt in p̃ncipio alterꝰ glo.⁊ ita veteres nõ reprehendũt labeonẽ:nec referant ſe ad id qd̕ labeo dixit ꝙ ex ope tm̃ vel cõſilio tm̃ detur actio:ſʒ dicant ſupplẽdo ſeu determinãdo illo caſu qd̕ in ↄſilio neceſſariũ eſt furtũ factum ⁊ cũ furto cõſiliũ al's agi nõ poſſit. ¶ Expeditis tactis glo.veniamus ad materiã p̃ncipaleʒ.l.noſtre. Et oppono ⁊ q̃ro ſic.nunqd qd̕ h̃ d̕r ꝙ ↄiuncta ponit̃ ꝓ diſiũcta ⁊ ecõtra. Eſt verũ ad libitũ vt vti poſſimꝰ vna ꝓ alia ſine reprehenſione:⁊ videt̃ ꝙ ſic.vt hac.l.⁊.s̃.eo.l.ↄiunctionẽ.⁊.C.eo.l.cũ quidã.vbi de h̃ pleniſſime dixi in oibꝰ caſibus allegatis in glo.h̃ ⁊ ibi. Sʒ ↄ̃ hoc videt̃.s̃.de leg.ij.l.nõ aliter.in p̃nci.⁊.j.eo.l.nepos.⁊.s̃.de ſuppel.leg.l.labeo. ¶ Sed dic ꝙ regula eſt ꝙ ↄiuncta accipiatur copulatiue:⁊ diſiuncta diſiunctiue:ita ꝙ verba accipiant̃ ꝓprie:vt in.l.pri.allega.⁊ qd̕ hic ⁊ alibi legit̃ ꝙ vna accipiat̃ ꝓ altera ſit caſuale ⁊ ex certis rationibꝰ:⁊ h̃ innuit h̃ lex dũ dicit ſepe:⁊ poſtea interdũ.⁊.s̃.e.ti.l.ↄiunctionẽ.dicit nõnunq̃.i.aliqñ:quaſi regulariter ſit ↄ̃ al's ſic dixiſſet ſemꝑ. Et ꝓ hoc facit glo.s̃.de ↄdi.inſti.l.ſi heredi plures.in ſolutiõe ↄ̃rij. ¶ Uideamus ergo ſingulariter caſus in quibꝰ improprie ponit̃ ↄiuncta ꝓ diſiũcta:⁊ illos in quibꝰ ecõtra:⁊ primo in caſu.l.s̃.eo.l.coniunctionẽ.dico ideo ſiue ꝓ diſiuncta:q: ſm̃ naturam nõ poſſunt illa duo ſimul copulata currere.nã certũ eſt ꝙ quis cũ herede ſuo eodẽ tp̃e eẽ nõ põt:q: viuens nõ habet heredẽ.vt.s̃.de here.vẽ.l.itẽ in caſibus.illa ſtipulationũ habere licere ⁊ per te ⁊ heredẽ tuũ nõ fieri:⁊ qd̕ ibi no.in glo.ideo eſt q: ſic voluerunt ↄtrahẽtes:vt glo.notat in.d.l.ↄiũctionẽ.vl' illud ĩ ſtip̃.que reflectit̃:et ſepe ⁊ cõiter.vt.s̃.rem ra.habe.l.ſi ꝓcuratorẽ. ¶ Itẽ in caſu huiꝰ l.in v̕.nam cũ d̕r ⁊c.eſt ratio ꝓpter iuris diſpoſitionẽ ⁊ cõmunem formã ſuccedẽdi inductã ex lege vel edicto pretoris vna lex aliã determinat ⁊ diſtinguit.vt.s̃.de legibus.l.non eſt nouum:ius ergo ſuggerit ↄiunctã accipi ꝓ diſiuncta:⁊ ideo nõ mirũ ſi ſic accipiatur.ſic etiã inſti.de inuti.ſtip̃.§.ſi quis ſibi ⁊ alij.⁊.s̃.de verb.obli.l.ſi mihi ⁊ titio.de ſol'.in his.in fi.⁊.l.nec em̃. ¶ Nunc videamus ecõtra de diſiuncta qñ accipit̃ improprie ꝓ cõiuncta ⁊ ponitur ↄtra ſui ꝓprietatem.C.eo.l.cũ quidam. Sed põt dici ꝙ fauor precipuus q verſatur in quolibet caſuũ ibi poſitoꝝ:hoc facit vel illud ne ſit incertitudo circa illos. Et vide qd̕ ibi de hoc dixi.⁊ ſi cõtra h̃ opponat̃ de.l.ſi titio.de le.ij.⁊.l.cũ pater.§.penul.dic vt in qualibet earũ nota. nam vbi de odio tractat̃ eſt ſecus:q: diſiuncta nõ accipit̃ pro cõiuncta.vt.C.de conſti.pecu.aut̃.ſi quando.⁊.s̃.de lega.j.l.ſi ex toto.§.j. ¶ Item ſi opponat̃.s̃.de noua.l.ſi is.⁊.l.a te. Dic ꝙ illud eſt ꝓpter voluntatẽ ↄtrahentium:vt ibi nota. ¶ Itẽ põt opponi.s̃.de auro ⁊ argen.lega.l.quintus.in fi.⁊.l.ſi quis ita.⁊ eodẽ modo ob.hec.l.v̕ſi.⁊ cũ dicimus. Sed poteſt reſpõderi ad oĩa iſta ꝙ hic precedit ſignũ vniuerſale ⁊ particulare ſub eo ↄtentum:⁊ ideo ponit̃ diſiuncta ꝓ ↄiuncta:nã dedi eſt genus:donaui eſt ſpecies.vñ ſi donat:ergo dat.⁊ ſic eſt etiam in.p̃alleg.l.ſi qs ita. Secus ſi diceret donaui aut vẽdidi: q: tunc eſſent due ſpecies ⁊ diſiunctim ponerent̃. Sed videt̃ ꝙ ꝓpter ↄtrarietatẽ dictio vel nõ debeat poni ꝓ et:ſʒ potiꝰ debeat vitiari negociũ de quo agit̃. Unde videt̃ ob.dicta aut̃.ſi qñ.poſita.C.de cõſti.pecu.ſed ibi de obligatione q̃ eſt odioſa.vt.s̃.dixi. ¶ Item ſi opponat̃ de.l.C.de inſti.⁊ ſubſti.l.generaliter.⁊.s̃.de here.inſti.l.lucius.põt dici illud eſſe ꝓpter cõiecturam voluntatis defuncti quẽ veriſimile eſt ſic ſenſiſſe:vel q: equitas hoc ſuggerit:q: vnũ de alternatiuis nõ ꝑficit totã intentionẽ teſtatoris.vel dicit glo.ibi:ne ſit dubiũ ꝓpt̃ quem caſum admittat̃ ſubſtitutꝰ.vt.s̃.qñ dies leg.ce.l.hm̃õi. Reſumendo ergo cõcludere poſſumꝰ ꝙ copulatiua ſemper ꝓprie accipit̃:niſi natura vel iuris ſeries:vel loquentis voluntas aliud ſuadeat:vt in exceptiõibꝰ ſupra factis ꝓbatur. ¶ Itẽ diſiuncta eodẽ modo ſemꝑ ꝓprie accipit̃:niſi fauor maximus vel incertitudinis vitiũ vrgens vel loquentiũ voluntas: vel ordo locutionis ſuadeat ↄ̃rium vt in premiſſis exceptionibꝰ patet in glo.ſolute orationes.in fi.⁊ vide.j.eo.l. triplici.§.videamus.in glo. ¶ In glo.exẽplũ primi.ſ.dicti huius.l.ꝙ cõiuncta ꝓ diſiuncta accipiat̃. Dy. In glo.iſta verba materialiter ponunt̃:⁊ ſubaudi ſit defuncti ab ĩteſtato h̃ẽditas. Dy. In glo.hoc exemplũ ſecũdi.ſ.dicti huius.l.in quo diſiuncta accipit̃ ꝓ ↄiuncta. Dy. In glo.exemplũ tertij.ſcʒ dicti huius l. Dy. In glo.puta ei q tulit opem.ibi:vel dic dari.hanc ſeqtur Dy.ibi:qui tulit opem:⁊ ſm̃ hoc ↄdictione furtiua tenet̃ qui opem tulit.vt.s̃.de pecu.l.peculiũ.§.qui opem. Nõ auteʒ dico conſilij tm̃:ſed furti tenebitur ſi furtũ ſecutum ſit: ⁊ fur furti actione teneatur.al's ſecus:q̃uis furti teneant̃ filio ſeruo ⁊ ſimilibus furtũ facientibꝰ.vt.s̃.de fur.l.q ſeruo. Uel dic in ſubſidium condictione furtiua teneri furentem opem vt in contrario.vt.s̃.de eo per quem factum erit.l.fina. Jacob.ibi:§.perſuadere.⁊ q̃ ſit ratio:vt no.inſti.eo.§.ope. Dy. In gl.vlti.ibi:veteres v̕o effectũ agendi.ſʒ certe immo:⁊ labeo cõſiderauit effectuʒ agendi:vt ptʒ hic in tex.ibi:ſic em̃ alij ↄdici ⁊c. Et ideo dictũ labeonis ⁊ veterũ ſnĩam ad ↄcordiã reducas:vt dixi.s̃.in additiõe magna dñi Dy.q: aut quis dat conſiliũ furi aut opem:aut vtrũq;. Primo caſu ſi dedit al's nõ facturo tenetur:⁊ ita intellexit labeo dum dixit alij cõdici põt. Si aũt al's facturo non tenet̃:⁊ ita intellexit dũ dixit:alij nõ põt. ¶ Secundo caſu ſi qd ꝓpoſito habito dedit opem ⁊ furtum factum fuit tenet̃.⁊ ita intellexerunt veteres ⁊ ipſe labeo duʒ dicit cõdici alij poteſt. ¶ Si autem opem dedit ſine cõſilio.i.ꝓpoſito nõ tenet̃ vt ibi:alij nõ p̃t. Tertio aũt caſu.ſ.qñ vtrũq; id eſt opẽ ⁊ ↄſiliũ dedit tenet̃.⁊ h̃ dixerũt veteres. Dy.

Conditionales. Quicqd dicat gl.dic ꝙ p̃ncipiũ loquit̃ de ↄditiõe quã certũ eſt extiturã:⁊ ſic ſe hʒ ad eſſe tm̃:quo caſu infallibilis eſt ſpes ⁊c.cũ eſt debitũ iri:⁊ ſic actionẽ cõpetiturã:vt.s̃.de ↄdic.⁊ de.l.heres meꝰ.⁊ de nouat̃.l.ſi pupillꝰ.§.q ſub ↄdictiõe. ¶ Scda v̕o pars loquit̃ de vera ↄditiõe q̃ ſe hʒ ad eſſe ⁊ nõ eſſe:⁊ ideo ſpes eſt dubia.vt.j.eo.l.cedere diẽ.⁊ ſm̃ h̃ nõ eſt ſupfluꝰ tex.⁊ vtroq; caſu nõ cõpetit actio:ſʒ eſt cõpetitura:⁊ ſic facit ꝓ nobis ꝙ creditori in diẽ nõ ſit ꝑdita actio ante diem. Dy.⁊ Ol.

Credito. In fine. Quãtũ ad dilationẽ petitionis nõ q̃tũ ad natiuitatẽ obligatiõis. Dy. In glo.vlti.in fi. Et firma ſpes eſt debitũ iri:quo caſu nata eſt obligatio de preſenti ſicut ⁊ qñ in diẽ debetur.vt no.j.eo.l.in diẽ cedere diẽ. Sed vbi dubia ſpes lʒ certũ ſit cõditionẽ extiturã:nõ eſt ↄ̃cta obligatio ante cõditionis euentũ.vt no.j.tit.pri.l.in oibꝰ.⁊ ideo tunc nõ eſt ſimilis. Dy.ibidem:ſed ille nõ dicitur conditionalis creditor nec patitur excep.vt.s̃.de noua.l.ſi pupillus. Jaco.

Cognoſcere. Ibi:accepta ⁊ data.i.cõputare ⁊ redigere in ſcripturã:⁊ veterẽ ſcripturã cancellare. Dy.in glo.⁊ poſt collationẽ:ibi de re militari:⁊ in his duobus ponit̃ ꝓ cãcellare:quaſi nihil poſtea debeatur. Jaco.

Liberorũ. Uide qd̕ d̕r.j.eo.l.liberoꝝ.in glo.etiam naturales.in fi. Sʒ ibi ſpeciale propter publicũ fauorẽ ne nimiũ extẽdat̃ imunitatiſ ↄceſſio. Dy.vt in glo.s̃.de leg.ij.l.ſi ita ſit ſcriptũ.i p̃n.vl' dic rõnẽ ſm̃ pe.q: nomen poſteritatis refert̃ ad familiã:familia aũt ↄſeruat̃ tm̃ in maſculis.vt.j.e.l.femine.g̃ ⁊c. Uñ ſolui dʒ ↄ̃riuʒ qd̕ h̃ loquit̃ de liberis:ibi de poſteritate. Ol. Uel ſm̃ Jaco.de bel.ibi non denegat̃ illud p̃uilegiũ:q: nõ ↄtineat̃ ap.liberoꝝ:⁊ ſic nõ eſt ↄ̃.q: hic loquit̃ de ap.liberoꝝ:ibi generis:qd̕ in idẽ tẽdit. Itẽ ſoluit̃ h̃ q̃ſtio ſi roget̃ al's reſtituere hereditatẽ ſi decedat ſine liberis ⁊ moriat̃ relicta filia vel nepotibꝰ ex ea:ꝙ h̃ẽditas nõ dʒ reſtitui:⁊ eſt exp̃ſſum.C.de ↄdi.inſer.l.j.q̃ h̃ allegat̃ in glo.

Quibus. Precipue in.§.ꝓſeqt̃.mõ põt oponi vt ſit ſenſus ꝙ ſicut acceptio ſic ꝓſecutio.vt.j.e.l.pecunie.§.actio. Jac. In glo.ꝙ ſuũ eſt vel ſibi debitũ:⁊ ſm̃ h̃ ponit̃ ꝓ p̃terito.i.cõſecutꝰ ſum Jac.in fi.vl.glo. Et ſm̃ h̃ dic ꝓſequi.i.ꝓſecutus videt̃.vel dic ꝓprie:dic tunc ſatis accepit.i.q petit:ſatiſdari videt̃ ꝓſequi lʒ petat officio.vt.s̃.de iudi.l.in oĩbus.nam proſequi eſt generale.vt.s̃.de actio.⁊ obli.l.actio in rem.

Licet. Ibi:intereſt ſtricto modo ſumendo factũ Dynus.

Locus

LOcus. Hec dictio plura habet significata vno modo ponit̃ ꝑ qualitate tēporis: vt cū dicim⁹: hoc nō habet ad p̄sens locuꝫ. xiiij. q. ij. c. vbicū̃qꝫ. Quādoqꝫ ꝑ parte fundi: vt hic: qñcunqꝫ ꝑ quocū̃qꝫ loco: vt cū dicimus locus ꝛ tēpus nō patit̃ plenius deliberandi cōsiliū. s. de exercit. l. j. vbi de hoc tetigi. ¶ Qñqꝫ ꝑ cōgregatione hominū: vt cū dicim⁹ talis loc⁹ vel villa. ꝛ sic ponit̃ ex̄ de cleri. excō. ministrā. c. postulastis. ꝛ eo. titu. c. alma mater. lib. vj. ꝛ. s. de tuto. ꝛ cur. da. ab his. l. pretor. ꝛ. C. de aqueductu. l. decernimus. lib. xj. Alio modo ponit̃ cū dr̄ locus est gratie. s. de relig. l. fi. ¶ Qñqꝫ loc⁹ ponit̃ ꝑ ꝓuincia. vt. C. de p̄scrip. long. tēpo. l. vlti. vbi de hoc dixi ibi: nostra affectio. ꝛ sic no. ꝙ sola destinatio patrisfa. pōt de vno fundo facere duos ꝛ plures si affectat ꝛ desiderat seu disponit ī aīo suo. Secus in domo vbi est opus facto. i. interiectione medij parietis. vt. s. cōia p̄dio. l. si quis. §. si quis partē. ratio differētie colligit̃ ab effectu rei a quo dꝫ vnūquodqꝫ denoīari: sed in fundo talis reperitur effectus ꝙ qs pōt vtilitatē fructuū percipere ꝑ parte etiā diuisione nō facta expresse: secus in domo vbi vsus ꝑ parte cōmode haberi nō potest: nisi mediatiōe facta ſm quosdā. ibi: ꝛ si eū. dicit glo. locū: sed tu dic fundum.

Loci appellatione. Ibi: quatenus. id est vsqꝫ. Dy.

SAtisdatiōis appellatiōe. Potest poni exēplū. s. quoꝝ lega. l. j. ꝛ. l. diuersum. §. si legatarius. Jaco. ibi: qua. s. repromissione verbali sine fideiussore: ꝛ vide qō plene dixi. C. eo. l. sancimus.

DEnes te. Pone exempluꝫ per. l. titia. §. gaius. s. de leg. ij. Jaco. ꝛ quod subijcit amplius. dic. i. plus iuris tribuit. nā h̄ lex facit differentiā inter verbū penes ꝛ verbū apud. ꝛ qō dixi. s. de acq. re. domi. l. rē in bonis. ꝛ de v̄bo. obli. l. stipulatio ista. §. habere.

HEredis ap. Vide qō no. ꝛ dixi. C. de here. insti. l. fi. Aliquādo contineī prim⁹ heres tm̄. vt. C. de vsur. l. antiqtas. vbi de hoc. ꝛ dicta. l. in annalib⁹. C. de leg. ꝛ. s. de iur. īmuni. l. iiij. ꝛ vide qō dixi. s. de leg. j. l. apud iulianuꝫ. §. si quis alicui. ¶ Qñqꝫ appellatiōe heredis ꝯtinet̃ legatarius. j. e. l. in cōuentionib⁹. ꝛ. s. de diuer. ꝛ tēpo. p̄scrip. l. de accessionib⁹ §. fi. Successor aūt appellat̃ etiaꝫ q in vna sola re succedit: vt. s. de excep. rei iudic. l. fi. ꝛ quo. lega. l. j. §. ꝙ ait p̄tor. ¶ Qñqꝫ appel. heredis ꝯtinet solū filios heredis. vt. s. ad trebel. ex facto. §. fi. ꝛ in aut̃. de nō alie. §. in emphiteosim aūt. ꝛ intelligit̃ legitimis nō naturalib⁹. vt ex̄ de testa. c. raynaldus. in princi. ꝛ facit ad hāc materiā. s. de iureiurā. l. etiā si in rem succedāt. que etiā ꝓbat ꝙ si successor dicat̃ etiā singularis vni⁹ rei. ꝑ h̄. C. de his qui in prioꝝ credi. loco succe. per totū. Dic ꝙ ꝓprie successio intelligit̃ vniuersalis: īproprie etiā de singulari intelligit̃. vt no. j. eo. l. sciendū. ꝛ vide Dy. ꝛ alios ex̄ de reg. iur. l. qui in alterius. ꝛ vide etiā qō nota. de leg. iij. lucius.

MErcis. Potes ponere exemplum. s. eodem. l. portus.

ALienatum. Duo ꝓmiserāt nō alienare partē suā altero irreqsito sub certa pena: si alter vēdat ꝛ nō tradet nō videtur alienare: nec incidit in penā. vt. s. de alie. iudi. mutā. cā fac. l. ex hoc edicto. §. alienare. vel pone exēplū vt ponit̃ h̄ in glo. ꝑ. l. j. C. de iure emphi. Jaco. Donatiōis verbū queri pōt qualiter accipiat̃ qō dicit̃. s. de edil. edi. l. ad res donatas. ꝛ ꝑ illā pōt h̄ poni exēplū. Jac. ¶ In glo. donatio. ibi vel dic oīs donatio. Contra hanc solu. est iste tex. qꝛ specialiter facit mentionem de dona. causa mortis ꝙ cōprehendat̃ in generali dicto donatiōis: quare nō est bona solutio. Ol.

ILla verba. Arbitratu in fi. Nam ea q̄ iuris ciuilis sunt in seruuꝫ nō cadunt. vt. s. de verbo. oblig. l. stipulatio ista. §. hi qui. ꝛ. §. hoc quoqꝫ. ꝛ argu. j. ti. j. l. qō attinet. ꝛ in bānitū ꝑ ꝯsequēs arg. s. ad. l. iul. peculatus. l. iij. ꝛ ibi no. per Dy. vltima ibi: ad silitudinē iudicis ꝓcedit. sꝫ p̄ma ꝓbat̃. j. titu. j. qō attinet. Sꝫ nūqd cadūt in excōicatū vt saltē esse possit arbitrator. q̄stio fuit de facto ꝛ eodē mō videt̃ dicendū ꝙ nō. qō exaudiuit Jaco. de are. inter scientes eū excōicatū: sꝫ si alter sciat alter ignoret: valet quo ad ignorantem: sꝫ nō quo ad scientem. arg. C. de incest. nup. l. qui ꝯtra. de hoc plene notaui j. ti. ꝓxi. l. in ꝯdēnatione. §. dolo. ꝛ de arb. l. penitus.

HEc verba. Ibi omnem dolū a quocunqꝫ extraneo cōmissum. Ol. ibi: stipulatio cum pene adiectione. Ol.

SCiendum. ibi: ꝓxime. s. tantū. Dy. ibi: heredis heres. nec etiā heres nisi scriptus. vt. j. eo. l. ex ea parte edicti. in fine ibi: primus patris: eiusqꝫ patroni. qui per se directo succedit. Dy. ibi: operaꝝ. s. certarū. ꝛ ita soluit̃ ꝯriū. Dy. ibi: heres directo succedens pater per se. Dy. ibi: nō ex successione: vt qꝛ successit ei cui pater eius successit: cū ipse fili⁹ eēt a patre exheredatus ꝛ alius institutus cui fili⁹ successit. Jac. In materia feudoꝝ ap. heredis ꝯtinent̃ solū filij ꝛ alij descēdentes: vt in vsibus feudo. de alie. feu. §. penul. ꝛ ibi in glo. et per Jac. de bel. ¶ Qñqꝫ accipit̃ pro herede ex testō tm̄: vt. s. de vulga. ꝛ pupil. substi. l. qui liberis. §. hec verba.

ALiud. Pone exēplū per. l. s. de lega. ij. l. ei q partē. al's incipit q partē. Jac. Item vide ad hāc. l. s. de calū. l. ꝛ generaliter. ꝛ. l. precedēti. ¶ Item verbū abstulisse qñqꝫ accipit̃ in bonaꝫ partē. i. auctoritate iudicis. vt. s. de actio. vēdi. l. venditor hereditatis. §. sꝫ si ei. Hec verba his subau. ꝑ Dy. ibi: ex ea. i. ei⁹ rei occasione. Dy.

REstituere. In vlti. glo. in fi. al's est in littera vēdidisse: tūc potes exēplum introducere qui habet ius vendendi videat̃ vendere si ꝑmutauit. vt. s. qui. mo. pig. vel hipo. solui. l. sicut. §. si debitor. qō autē sequitur cōpensauit. dic. i. in solutum dedit. vt. s. de euic. l. si in solutum. Jaco.

FRugem. Pro redditu redditus generalissimū genus fructus inferius genus subalternū fruges ꝛ poma: adhuc inferius sub frugib⁹ etiā frumētū. Ja. Et qd si pomū. vide j. eo. l. q fundū vēdidit. ibi: iul'. scribit corrigendo paulū. Dy.

Frumentū. Ibi: diffinisse. s. dicit iul'. qō verū est in stricta ꝓpria ꝛ ꝯsueta significatione. in larga autem significatione continentur fabe et lupini. vt in fi. l. Sed nunquid fenum hac appellatione contineatur vide qō dixi. s. de aqua plu. arcen. l. j. §. labeo. etiaꝫ scribit in glo. vl. in fi. ꝛ sic antonomasice: tūc accipit̃. hoc est ꝑ nobiliori Pone ḡ ꝙ aliqs mihi ꝓmisit. x. corbes frumēti: nūqd liberatur dādo fabā: speltā vel silia. Et vr̄ ꝙ sic: qꝛ in stip̄. qō minimū est ꝓmissum vr̄. s. de v̄b. ob. l. si ita stip̄. fuero. x. aut. xv. ꝛ. l. inter stipulātē. §. j. ꝛ. j. ti. ꝓxi. l. semꝑ in stip̄. ¶ Sꝫ dic ꝯ: qꝛ solū debebit̃ ꝓpter cōem vsum loquēdi recedit̃ a ꝓpria significatione v̄boꝝ. s. de suppel. leg. l. labeo. ꝛ. j. eo. l. vt alphenus: ibi: ex ꝯsuetudīe ꝯtinua ꝛc. ꝛ ita vr̄ innui ī fi'. q. dicta. l. semꝑ. j. ti. ꝓxi. Sꝫ si aliqs ꝓmisit vxori alicui⁹ induere eaꝫ de viridi de nobiliori nō de q̊libet viridi vt ītellexit cōis vsus loq̄ndi. Ja. Sꝫ certe īmo vr̄ ꝙ de mediocri. vt. C. d̄ do. l. si qs argētū.

INterdum. Id est casualiter. q. d. h̄ nō ē regulare. Dy. ꝛ vide qō dixi C. de fideiuss. mi. l. fi. C. de ꝓba. l. ij. ꝛ ꝑ archi. xvj. q. j. c. in parrochia.

IMpense. Vide qō no. in gl. ꝛ Dy. s. de īpē. in res do. fac. l. ꝛ in totū. ibi: plerūqꝫ. qꝛ qñqꝫ ꝯtinet̃ etiā in necessarijs. Ja. in gl. j. plātatiōe. ibi: ne terra ruat. Sicut videmus fieri in aggerib⁹ agroꝝ iuxta foueas vel flumina. Ol. In gl. inutilib⁹. in fi. necessaria impēsa ē qñ ex necessitate rei facta ē puta qꝛ nō īueniebat̃ q vellet ī domo hitare sine his vtilis: qñ hitari poterat ꝛ īueniebat̃ hitator: tñ res ē fctā melior ꝛ carior. ol.

CUm pretor. In glo. ibi: arbitrio boni viri. bonus vir intelligit̃ iudex. s. de v̄bo. obliga. l. cōtinuus. §. cum ita.

FIlij appel. Ibi: liberos. siue sint masculi siue sint femine: tñ appel. filioꝝ limitat̃ in filijs p̄mi gradus. vt insti. q dari tut. pos. §. fi. vbi de h̄ no. ī gl. sꝫ ap. liberoꝝ extēdit̃ ēt vltra filios p̄mi gradus. vt. d. §. ꝛ insti. d̄ exhē. lib. circa p̄n. Ol. An filij ap. cōtineat̃ natural'. dixi. C. d̄ nup. l. si vicin⁹. d̄ le. ij. cū p̄i. §. volo.

☞ Tres dicuntur facere collegium.

NEratius priscus. Tres † faciūt collegiū. vt h̄: ꝛ ex̄ de elec. c. j. vbi de h̄ no. ꝑ oēs: qō facit an eccl'ia dicat̃ collegiata: qñ sunt ibi saltem tres. de quo vide etiam qō no. ex̄ de exces. prela. per Jo. an. de elec. statutum. lib. vj. ꝛ per h̄. ꝛ Inno. ex̄ de iurepa. c. postulasti. vbi etiā no. ꝑ dictū Inno. an sit de necessitate ad h̄ vt dicatur collegium ꝙ subsint vni: puta rectori tanq̄ capiti. ꝛ de hoc etiā no. eo. ti. c. j. Duo faciunt cōgregationē: decē faciūt ppl'm. x. q. iij. c. viuo

et ibi de hoc in glo. et p Archi. plures q̄ .x. aut .xx. faciūt turbam. vt. s. vi bo. rap. l. pretor. §. j. quattuor vel quinq porci vl' x. oues faciunt gregē. vt. s. de abigeis. l. ij. In glo. j. ibi: retinetur. s. ius vniuersitatis: nō aūt ipsum collegiū: q2 est extinctū arg. s. de leg. j. l. si grege. et no. ex' de postul'. c. gratū. In glo. hic patet in fi. ipsius glo. et qd sit collegium et quid corpus vide in summa de collegiatis. lib. xj.

Quid aliud. Exponit. l. primā. s. de ser. vrba. pdio. Jaco. Vel pone casum. Vendidi tibi fundū talē qualez est in noīs fundū seruitutis debere ius agere cōtra me venditorē: querit nunqd possis. et videt q sic. nam dictio qualē videtur referri ad qualitatē prediox. s. ad magnitudinē: amplitudinē et bonitatē. Sed hic dicit q non potes: q2 nihil aliud sunt iura pdiox q̄ qualitas eox: et per ista verba apparet qd volui ad qualitatē teneri. et hoc vult dicere hec lex. Dy. et vide. j. eo. l. qui vti. et qd ibi dixi.

Ut alphenus. Ibi ex consuetudine quotidiana. Sic ergo no. q ex cōsuetudine quotidiana argumentamur p hoc. s. de lega. j. l. qui quartam. de spō. l. iiij. de arbit. l. item si vnus. §. fi. de instito. l. si quis mācipijs. §. si impubes. et si cer. peta. l. certi cōdictio. §. si nūmos. Richar. Et de h dixi. s. eo. l. frugem. et l. frumentū. et. j. eo. l. mometum. circa fi. et. j. eo. l. anniculus. j.

Prope. Pone casum. ex cōiunctione duarū legum. C. de lega. l. cū alienam. et. s. de lega. ij. l. si pecuniam. Ol. et dic q pecunia estimat merces: nō autē merces pecuniam. et hoc intendit. Ol.

Oues. In. §. h sermone. potes ponere exēplū per. l. que dicit q cū mulier nupta est dotē petere nō potest. vt. C. de colla. l. dotē. nam si diuertat et alij nubat bene petere potest. vt s. solu. ma. l. nupta. Jaco. et facit iste. §. ad duas questiones q̄ no. in glo. s. p socio. l. in pposita. Et ad vltimā questionē quā notaui. C. de spōsal'. l. fi. et vide quod ibi notaui. Facit etiaz ad questionē scholaris q pmisit et iurauit nō recedere de padua sine licentia mercatoris cui tenebat ad certā q̄titatē: et mercator sibi cōcessit licentiā et postea rediijt: vtruz amodo possit recedere sine mercatoris licentia. Quā questionez notaui. C. de remissio. pig. l. fi. et vide qd ibi notaui: et qd etiaz nota. C. de natura. libe. l. cū quis. in questione ibi posita. Jo. an. v̄si. circa scdm articulū: et aliam positam p eū in nouella. de regu. iur. c. in malis pmissis. lib. vj. et quā posui. j. ti. pxi. dicto. c. in malis In glo. dedi essent pbata. in fi. ibi. l. hec dictio. Sz ibi non tenet cōtus ipso iure. in fi. So. vt ibi no. per Dy. vel illud pcedit ex dispensatione legis. hic aūt ex ppria significatione. vel hanc vltimā sic solue: q ibi erāt verba certa et indubitata ad omne opus: hic aūt dubia. Ol. Vel ṡm Jaco. de bel. verba illa sunt extensiua et alterius nature q̄ hic. Jaco.

Qui vti. In glo. j. in fi. hoc verū q̄n ignoraui sz q̄n sciui et tacui teneor ad om̄e interesse. vt. s. de euic. l. penul. et no. in. l. pallega. l. quotiens. et dic vt ibi. Itē si dixi vendo talem qualis est disting. aut ignoraui et non teneor: aut sciui et teneor. vt. l. qro. vt. s. de ac. emp. vbi v̄r casus. et vide qd dixi. s. e. l. qd aliud.

Obligans oīa bona sua an videat obligare actionem.

Meorum. Quidā cōsuluerūt q q obligāt oīa bona sua nō videant obligare actionē p. l. s. de aur. et arg. leg. l. quintus. §. argēto. Sed Dy. cōtra p hanc. l. et illa nihil facit: nam adest actio: et aliud qd debet ex actiōe. de h dixi. s. e. l. bonox. §. in bonis.

Proximis. Facit q pmogenit⁹ intelligat etiā vnic⁹ filius postq̄ null⁹ est nat⁹. et est casus ex' eo. c. Joseph. et p h. j. e. l. in vulgari. in pn. et in phe. ff. §. discipuli. et primo gradu d̄r institut⁹ q nullū habet substitutū. s. de verb. sig. l. ij. §. primo aūt gradu. et de vulg. et pupil. subsi. l. j. et pulchre habetur in quodā sermone Bede vigilie natiuitatis. circa finē.

Mouentium. Ibi: vocasse. suban. ap. mouētiū nō mobiliū aīalia cōtinebunt. Ol. In glo. j. ibi. l. si chor⁹. §. j. et sic si legauit mobilia alij imobilia: ei cui legauit imobilia noīa debent. Tu dic neutri debere nomia: q2 sunt spēs distincte a mobilib⁹ et immobilib⁹. vt. s. de pecul'. l. quātuberonis. §. penul. et de re iudi. l. a diuo pio. in ca. glo. ibi. l. ij. et videtur q sint mobilia. arg. C. de rei vxo. ac. l. j. §. exactio. et ar. l. cui respōderi nō pōt. nā. l. cauet q bona immobilia sine decreto possint alienari. vt. s. de rebus eorum. l. j. et tamen alia. l. cauetur q noīa sine decreto possunt alienari. vt. s. de aucto. tuto. l. pōt pupillus. et al's potuit pupillus. et ibi in glo. Per gl. tn̄ facit. s. de re. diui. l. j. §. j. C. de pscrip. lōg. tēp. l. fi. et qd no. in. d. §. exactio. et cū ista glo. cōcor. etiā glo. pe. C. in qui. cau. in integ. resti. nō est neces. Sed cō istas glo. videtur qd no. in auē. de nō alie. §. alienatiōis. vbi distinguit vtrū actiōes cōpetant p re mobili vel immobili: et incipit glo. lz nō sint immobilia. Sz r̄nderi posset q illa glo nō cōdicit: q2 non dicit vtrū noīa sint mobilia vel īmobilia: sz vtrū possunt alienari eo casu de quo ibi loquit. Sed multū ob. huic glo. l. pdicta de aucto. tu. Dy. et etiā ex' de reb⁹ ec. nō alie. c. hec cōsultissima. lib. vj. vbi expresse ponit in textu iura: ex quo nō videt cōprehēdi sub mobilibus vel immobilib⁹. et de h etiā ibi no. Ad hoc etiaz facit qd plene no. p do. Gui. de suza. in questiōe qua querit: vtruz cui bona publicari debēt ex forma statuti an noīa veniāt publicanda: in questionib⁹ suis statutox. v̄. sz pone q statutum est in ciuitate pergami q q fecerit homicidiū. Et de h plene dixi. C. de sacrosanc. ec. auē. h ius porrectū. circa fi. v̄. ad h quero nunqd pdicta solēnitas. ad. l. sup qua se fundare videt gl. q cōtineat ap. mobilium. C. q̄n et qui. quarta pars. l. ij. R̄ndet Jac. de are. q illa nō ob. nā ibi dicit q instra. i. coriū seu charta seu mēbrana vbi scriptū est aliquod debituz sunt mobilia: lz eīm ipsa charta materialis sit mobilis: q2 est quedā res corporalis que moueri potest: cum nomen seu ius debiti in ipsa charta cōprehensum est ius immobile et incorporale. Dominus autem Ol. circa istam materiā format talem questionem que de facto fuit. Rex Francie dimisit oīa bona sua in ceteros vsus eroganda: quidā incurrerāt in magnas penas: ipsi regi executores testamēti dicebāt has penas certe in legatuz predictū. Rex v̄o qui succedebat in regno dicebat ad se spectare: sicut ad heredē vniuersalē: et p herede etiā adducebat q iste pene maxime quantitatis erāt: debebāt poti⁹ cōputari inter immobilia q̄ inter mobilia: ex cōiectura volūtate testatoris. Circa hoc idē domin⁹ Ol. cōsult⁹ pter varietatē glo. et opinionū sic dixit q mobiliū et immobiliū appellatio cadit in his: dūtaxat que loco circūscribunt: idcirco eīm aliquid dicit immobile: q2 a loco nō mouet vel si moueat fictitie: semper tn̄ pars rei īmobilis censet aliquid. dicit v̄o q2 aptum est sui natura de loco ad locū moueri. Sic ergo pma ppositio vera est: q mobile et immobile in illis dūtaxat sunt q̄ loco cōscribunt vt colligi pōt. s. de fur. l. si certe. de diuer. et tēpo. pscrip. et longe de acq. re. do. l. lucius. et hac. l. mouētiū. sz nomina nō sunt hmōi: quia non circūscribunt loco vtpote incorporalia. vt dicta. l. vlti. C. de prescrip. longi tēpo. et argu. s. de iudi. l. fideicō. ad trebel. l. j. §. si heres. qui ergo dicūt inter immobilia cōputari verius dicunt: inq̄tuz prepositio in priuat: vt quicqd est mobile nō dicat immobile: sed inq̄tum immobilia appellantur que certū locū habēt ex quo moueri nō possunt: eo modo ista noīa immobilia dici possunt: quia certū locum nō habēt et hoc respectu est dare tertiū genus seu tertiā speciē q̄ neutri extremorum cedit. Et ideo si quis leges de hac materia loq̄ntes recte attendat actiones et nomina cuidā tertio generi annumerantur: vt dicta. l. ad inopiā. §. j. s. de re iudica. et C. quādo et quibus quarta pars. l. ij. §. mobiles autem res. et vide in Specu. de fructibus et interesse. v̄si. sed pone prelat⁹. et v̄si. sequentibus. Sed quicquid de ista subtilitate sit ipse consuluit in legato mobiliū nomina nō includi: quia in sermonib⁹ audiendis nō tam pprietas verborum est attendēda q̄ vsus et norma loquendi: nōnunq̄ ei homines abusiue loquunt. vt s. de lega. iij. l. nō aliter. de lega. iij. l. liberorum. §. qd tamē cas sius. et ibi no. in glo. roget. j. eo. l. anniculus. s. de testa. ma. l. si ita. de fundo instruc. l. cum de lanionis. §. a snīa. et ex' de spōsa. ca. ex litteris. et dixi. s. e. l. vt alphenus. Cuz igit in cōmuni vsu loquendi hoīes mobilia sua appellent suppellectilē suā alteri generi non ascriptā. vt. s. de suppel. leg. l. suppellectili. nō vident nomina. de quibus etiaz apud legistas dubium vt ex predictis patet intelligi in legato mobiliū includi: quia talia ad factū magis q̄ ad ius sunt referenda. vt. s. de cōdi. et demonstratio. l. quibus diebus. Ol. Sed quid de annuis prestationibus: dic q cōputātur inter immobilia. vt. C. de sacrosanc. ecc. l. iubemus nulli. in vsibus feudo. de feu. cogni. c. ij. et C. de iure do. l. vlti. §. preterea. Sed quid de vsufruc. dic vt no. C. de vsufruc. l. corruptionem. in glo. annui redditus inter ta. C. de vsufruc. l. corruptionem. in glo. annui redditus inter immobilia computantur. in clemē. de verbo. signi. c. exiui de paradiso. v̄si. cunq annui redditus.

Restituere verbum aliquando ponitur p dare.

Verbum

Verbum. Reddendi: verbū etiā restitue/re ponit̄ p dare.s.de leg.ij.l.cū quidā.qd facit ad formationez libellorꝝ in quibus quotidie ponit̄: peto q.x.que mihi debes reddas ꝛ restituas. Et p hoc de leg.iij.l.heres meꝰ.ꝛ ad hoc vide qd no.in libello Rofre.sup cōtestatione si qui desideria.§.sz mi/rū est. ¶ Sed q aliud est reddere aliud de suo dare.vt.s.de/positi.l.j.§.eleganter.

Potest. Reliquorꝝ pone exemplū per.l.s.de adop.l.j.§.cū optio. Itē ibi: quousqz id est vsqz ad eū locū ad quem.in glo.ꝛ in fi.ista gl. cōmuniter habetur corrupta ꝛ debet dicere.in fi.li bri per gratias Aristotelis.

Cum bissextus. Pro declaratione huius.l.vide qd no ta.ex de verb.sig.c.qsiuit.ꝛ p Joā.and.in fi.lib.vj. super data.ꝛ p Hosti.in summa de in integ.resti.§. qñ minor.q.j.ꝛ.l.v.di.c.nullus penitentē.in glo.ꝛ p Archid.ꝛ in cronicis repperi Juliū cesarē hāc rationē vsqz ad eiꝰ tēpo ra ignotā reperisse.ibi: kalēdis.in vltima parte mēsis q̄ a ca/lendis sequētis mēsis denoiat̄. Dy.s.marti.ibi: intercallat̄. id est pdie nō cōputat̄. Dy.ibi: ideo quo anno.hec est secūda pars: ꝛ superiori rñso natus est in anno bissextili: hic in anno nō bissextili. Dy.ibi: itercallatū est.i.quo anno nō est bissextꝰ. Ol.ibi: cato. Hic incipit tertia pars ꝛ ponit quādā opinionē catonis quā glo.dicit fatuā: sed nescio quare. Dy.ibi: inter/callarē.i.bissextilē. Dy.ibi: p mométo.i.ex momētis. Ol. ibi: obseruat.i.colligit vel congregat. Ol.ibi: attribuit diē inter/callarē. Ol.ibi: extremo. Hic icipit quarta pars. Dy.ibi: at/tribui.s.diem bissextilem: ꝛ male. Dy.ibi: mensis aūt. Hic est quinta ꝛ vltima pars. Dy. ¶ Et no.q mensis intercallaris. id est cui attribuitur dies bissextilis.i.februariꝰ hz.xxix.dies als vbi nō est mēsis intercallaris: qꝛ nō occurrit bissextꝰ: ha/beret mensis.xxviij.dies. Et ex hoc dicūt quidā q mensis re/gulariter debet accipi p.xxviij.diebꝰ.pcipue cū ex consuetu/dine loquēdi quattuor septimane faciāt vnū mēsem.nam ex cōsuetudine loquēdi hoīm iura statuunt̄.vt dixi.s.e.l.vt alfe nus. ¶ Sed ꝯ videt̄: qꝛ lex duorꝝ mēsium facit mētionē: ꝛ qui lxj.die venerit: audiendus est.vt.j.titu.pri.lex.vbi lex p mē/se accipit.xxxj.diem.vt.C.de tēpo.ap.l.ij.§.qd si primo.vbi de hoc dixi.ꝛ.l.fi.§.finautem ex alijs. Alibi videt̄ q lex accipiat xxx.dies p mēse.s.de edil.edic.l.venditor.coniuncta.l.ediles aiunt.in pn.ꝛ.l.qd si nolit.§.si quis ita.eo.ti.ꝛ ad hoc.C.de iu re delib.l.sciens.§.si aūt.ꝛ.s.de adul.l.si maritꝰ.in pn.ꝛ.l.mi/les.§.lex. Quō ergo accipiemꝰ diē: quidā dicūt recurrendū esse ad kalendarium. Alij dicūt mēsem computari debere ex duodecima parte anni.vt ex de pba.c.licet.§.j.sz istud est pe riculosum.qꝛ annus ꝯstat ex trecentis.lx.diebꝰ ꝛ sex horis.vt s.ad le.aql.ita vulneratꝰ.ꝛ sic oporteret nos puenire ad diui sionē nō solū horarū: sz etiā mométorꝝ. ¶ Alij dicūt mensem accipi ex.xxx.diebꝰ.qꝛ in hoc plura iura cōcurrūt: sic als vbi plura iura cōcurrunt illud accipit̄.s.de arbi.l.diez proferre. §.si plures. Host.dicit q vbi in iure expressuz reperit̄ q dies accipiant̄ p mēse stādū est dispositioni iuris.als cōmittit̄ iu/dicis arbitrio.vt no.p eū ex de sup.neg.pla.c.licet. ¶ Credo verū qd dicit Hostiē.vbi lex cōputat̄ at vbi nō cōputat̄ a le/ge vel hoīe accipe mensem fm qd occurrunt.vt not.p Jo.an. ꝛ bene ex de elec.c.qq.lib.vj. Ad qd facit qd no.s.de diuer. ꝛ tē.pscrip.l.ij. De hoc dixi in alphabeto dictione mēsis. In glo.j.ibi: habet mēsis prima die nō cōputata. In glo.s.die.ibi q toto.i.oī anno quo erit bissextus. Ja.ibi: natus sexto kalē dis: lz in veritate fit natꝰ septimo. Jac.in fi. Et h̄ placet Jac. ꝛ Dy. Uel dic q in sequentibꝰ annis dicet̄ cōpleuisse annuz vel annos in eodez modo se.vj.kalē. Ol. In glo.i.nō cōputat̄ p die.ꝛ hoc verius.vt.j.sequit̄.ibi: nō quo ꝛc. Jac.ibi.l.j.in fi. vel dic vt ibi no.ꝛ dicto.§.minorem.

Notionem. Ibi: ꝛ cognitionē vt arbit. Ol.ibi: iurisditionē ordina riā vel delegatā. Ol. In glo.j.ibi: nō hz ordinariā. p hoc.C.cōia de leg.l.fi.ad fi. Jac.in eadē glo.in fi. vel dic melius vt no.C.de iudeis.l.iudei.ꝛ.s.de re iudic.l.ad inopiā.in pn.in pma opi.illius gl.que incipit qñ sine ꝛc. Dy. ꝛ Jac.ꝛ Ol. Continētes italie. Dy.ꝛ vide.s.de iudi.l. insule italie. In glo.ibi: ad locum.remotus ergo dicitur qui distat per duas dietas.extra de rescrip.c.nōnulli. Jaco.

Instrumētorꝝ. Ibi: cōprehendant̄.i.an te/stes. Dy.ibi: difficile ita q i/possibile. Dy.ibi: separare ab eo iure qd ꝯstitui sup instris ꝛ circa dilationē dandā. Ol.ibi: si in psentiā.i.ppter presentiā. Ol.ibi: actū gessit.i.rē dñi administrauit. Ol.in fi.subaudi.ꝛ ideo dilatio danda est. Dy.ꝛ facit iste tex.ꝛ gl.q si statuto ca uet q qs debeat ptestari pcise: vtrū velit vti instris p eū pro ductis: an ipsum statutū locū habeat in attestationibꝰ seu di ctis testiū. ¶ Itē no.q seruus pōt testificari de eo qd vidit in seruitute: ꝛ pubes factus de eo qd vidit in pupillari etate.de quo no.s.de testi.l.iij.§.lege iul.ꝛ.xxxvij.dist.c.relatū. In gl. vlti.vbi exigit̄ idoneꝰ.vt.s.de testamē.l.ad testiū.§.conditio/nem.ꝛ ibi nota. Dy.

Inter stuprum. In glo.vel virginē ibi: multimode di/stinguit̄ hodie patet pena.C.de incest.nupt.l.si qs incesti. Jac.ꝛ adde distinc.quā notaui.s.de adul.l. si adulteriū cum incestu. In glo.bis verbis.i.hoc verbo adul teri: tam p eo qd inupta q̄ p eo qd in vidua cōmittitur. Jac.

Derogatur. Lex progat̄ cū pfert̄: sub/rogat̄ cuz parte subtracta pars adijcit̄.derogat̄ cū in parte ei detrahit̄ vt hic. abrogatur cū oīno tollit̄.abrogat̄ cū adijcitur ꝛ ni/hil subtrahit̄.in decre.iij.dist.§.leges.ꝛ vide qd notaui.C.q̄ sit lon.cōsue.super rubrica.

Licet. Ibi: latine.i.largo modo. Ol.ibi: esti/mationis.i.que estimationē.i.famā le/dit. Dy.ibi: capitalis. Si recte et proprie. Dy.ibi: mortis vere vel ficte.ꝛ vide qd no.C.de transacti.l. transigere.solet queri an crimen ex quo imponit̄ pena mēbri abscisionis sit capitale: quidā q sic. P.§.phibemus.in aut. de collato.ꝛ p glo.or.que est.C.de offi.eius q vi.alte.iudi.obti net.l.ij.ꝛ idem no.s.de iuris.om.iudi.l.imperiū.in glo.q̄ inci/pit.i.inaiatū corpus tm̄ vel eius partē ꝛc. Sed hec lex videt̄ ꝯ que videt̄ exigere mortē naturalē vel ciuilem.p hoc.s.de pu/bli.iudi.l.ij.in fi. Sz pōt dici q ista iura nō cognouerūt mēbri abscisionē: ꝛ ideo nil de ipsa dixerunt.sed iura.C.ꝛ iura aut. introduxerunt.C.de ser.fugit.l.ij.ꝛ aut.ibi posita fm que iu/ra est capitale crimē: vt in eis no.ꝛ per Cy.ꝛ.l.trāsigere.C.de transac.ꝛ facit ad materiā.s.de ferijs.l.vlti.

Modestinus. In glo.ibi: naz ꝛ socij. Qd intellige vt in vsibꝰ feudo rum in ꝯstitutiōe frederici imperialē.§.illud quoqz ꝛ facit qd no.s.de diuer.ꝛ tēpo.prescrip.l.de accessionibus.

Assignare. Aliqua bona mariti fuerūt assignata mulieri pro dote: nunquid per hoc dominiū sit trāslatum in eā. Qui dam q nō per.l.cū pater.§.pater.s.de lega.ij.ꝛ de ventre in pos.mit.l.j.§.exigitur.ibi: sz tñ permanere ꝛ mulieri assignare ꝛc.arg.C.ne vxor pro marito.l.ij.ꝛ facit.s.de bo.li berto.l.etiā si. Alij vt Pe.de bella pertica tenēt q sic.p hāc l.ꝛ.s.de euic.l.lucius.ꝛ de rei vendi.l.item si verberatū.§.j.ꝛ quia in dubio pro dotibus ꝛc.

Soluendo. In glo.j.ibi.s.de ritu nup.l. id ibi pluritas.hoc facit.hic no.iuris impotentia. Dy.vel fm Jaco.de bel.dic vt no.s.de condi.insti.l.ij.in prin.

Questio. In.§.ager.ibi: possessionem appel lamus nudam a pprietate oīno di/stinctā ꝛ separatā ibi: possessio: ergo vsus.j.dr in his rebus que possideri possunt gr̄a vsus tm̄ nō pprie/tatis vt liber hō: ꝛ sic stricte vt a pprietate psus separ̄. Dy.

Quisquis. Ista lex declarat qua ꝯsidera/tione masculinū ꝯcipiat femini nū. De quo plene dixi.s.eo.l.j.

Verbis. Legis.xij.tabu.ibi: vti legasset.id est disposuisset.ꝛ dic q talia erant verba legis: xij.tabu.vti ita legasset ꝛc.que hic ex/ponuntur ꝛ materialiter ponunt̄.ibi: sue rei.i.cir/ca suam rem. Ol.ibi: ius esto.i.ita p iure seruetur.q.d.volun/tas testatoris pro iure seruetur circa oīa. Et ad hoc in aut.de nup.§.disponat.ibi: heredis instituendi.s.quocūqz modo vel/let testator solēniter vel non. Dy.

¶ Usure que veniunt ex peculio profecticio an dicant̄ esse in ipso peculio.

Usura pecunie. Pro hac.l.deter/minat̄ questio que ponit̄.C.de bonis q̄ libe.l.cuz oportet.s.vtrum vsu re † que veniunt ex peculio pfecticio: dicant̄ esse in ipso peculio.ꝛ dic q non: quia extrinsecus veniūt. Ol. In contrarium facit.s.de adimē.leg.l.alūne.

Seruus. In fi. scȝ qꝫ pspicere voluerit non solum masculis: sed etiã feminis: de hoc dixi dicta. l. si quis ita. de testa. tute.

Uerbum. Erit interdũ. q. d. casualitatis: sed nõ semp: immo regula est in contrariũ. ibi: demõstrat. i. codicillos qui in futurũ fient. Dy. ibi: qꝫ si. vt tpis preteriti fiat demonstratio. Dy. ibi: interpretandũ est. s. qꝫ codicilli pteriti videantur confirmati p predicta verba testamẽti. Dy. ibi: preteritũ tempus significat qñ effectus facti pteriti durat in presenti vt patet in exemplis que subijciũtur. Dy. in fi. cuius effect⁹ durat in presenti. Dy. ꝛ vide. s. eo. l. vtrum oportebit.

Hec verba. Hec lex diuiditur in tres partes. In pma tractat̃ qualiter hec dictio aut ponat̃: ꝛ pmo ponit quõ ponit̃ disiũctiue. Scdõ quõ ponit̃ subdisiunctiue vt hic. secunda subdiuidit̃: nã subdisiunctiue duo genera sunt. Dy. ibi: finibus. i. terminis q disiungunt̃ p dictionẽ aut. Dy. ibi: vt. i. sicut. Dy. In glo. quasi diceret. ibi: esse vtrũqꝫ simul esse nõ põt: qꝛ nõ potest quis simul ambulare ꝛ sedere: sȝ bene põt simul neutrũ facere. i. nec sedere nec stare: sȝ iacere. In glo. q. d. nõ est ita verũ. ibi: neutrũ. nã nullũ aĩal potest facere quin aut agat aut patiatur: ꝛ sic nõ põt esse neutrũ: sȝ bene potest esse vtrũqꝫ simul: scȝ agere ꝛ pati.

Nepos proculo. Hec lex hȝ quattuor partes. Primo ponit duas q̃stiones. Scdõ soluit scdãm. Tertio soluit primã. Prima pars durat vsqꝫ ibi: quid si ita. Ibi scda ꝛ durat vsqꝫ ibi: pculus putat. Ibi tertia ꝛ durat vsqꝫ ibi: que interpretatio. Ibi quarta ꝛ durat vsqꝫ in fi. ꝛ breuiter hoc intendit: ꝛ ad hoc allegat̃ ea dicim⁹ posse que salua honestate possum⁹. Ibi: extincto. i. nõ deducto. Ol. ibi: significantur. i. possibilia sunt significari p verba in pmissiõe plata. ibi sensit. i. verisimile eũ sensisse. ibi: potest etiã. i. debet. Dy. in fi. ¶ Circa hoc vide qõ no. ex̃ de rescrip. c. si scotat⁹. in prima gl. ꝛ p Inno. ꝛ ꝯcor. ad hãc. l. ex̃ de dilat̃. c. vl. §. fi. ꝛ qõ no. p Host. in summa de rescrip. penul. colũ. ex̃ de electi. c. cupientes. §. ceterũ. lib. vj. ex̃ de ꝯces. prebẽ. c. accedẽs. ꝛ ibi per Inno. xxxij. q. ij. faciat. ꝛ ibi in glo. de peni. di. ij. charitas. ꝛ. s. de cõdi. insti. l. fili⁹. vbi de hoc plene dixi. Et facit ex qui. cau. maio. l. in eadẽ cã. in fi. ꝛ ista verba posse fieri intelligũtur de facto. scire aũt refert ad ius. s. de iur. ꝛ fac. igno. l. vl. ¶ Item qñqꝫ dr̃ fieri qõ vix. i. cũ magna difficultate fit. vt. s. de iudic. l. vix. ꝛ intellige hãc. l. de intolerabili incõmodo. vt no. s. de annuis lega. l. iij.

Si cum fundum. Uerba sequentia determinãt precedentia. h. d. ꝛ vide. C. fami. her. l. quotiens. cũ ibi nota. ꝛ ibi de hoc dixi. ibi: prestabit. s. qꝫ ꝯuenit. Ol. ibi: amplius. s. qꝫ cõuenit. Ol. ibi: p dñm tradentem. Dy. In glo. hoc qõ pmissum. in fi. Immo prestabit̃ qõ. s. dictũ est. nam h̃ sunt verba pmissionis vsqꝫ ibi: etiã si ꝛc. Jac. In glo. pter adiectionẽ. in fi. ꝛ fm hoc incipit h̃ determinatio q̃stionis. Ol. In glo. i. pter inferiorẽ. in fi. Sed ibi fm Pe. accipitur cũ determinatiõe prioris: ꝛ sic potius est ecõtra qꝫ contra Dy. Uel dic vt no. d. l. quotiẽs. C. fami. her. Jac. de bel.

1 ☞ Confirmans dicitur dare.

Lege obuenire. Qui cõfirmat dat hoc dicit. ꝛ ad hoc sepe alleg. ꝯcor. sunt in glo. Itẽ ꝯcor. ex̃ de ꝯstitu. c. cũ accessissent. ꝛ ibi de hoc in glo. Sȝ nunqd canonici de ap. c. nouit. s. de testa. mili. l. titi⁹. lxiij. dist. in synodo. ꝛ ibi in glo. xx. di. pceptis. ꝛ ibi no. de adop. l. adoptio. s. de lega. j. si qñ. ꝛ. C. de dona. inter virũ ꝛ vxo. l. donatiões. qui. mo. vsufruc. amit. l. j. ¶ In ꝯtrariũ videt̃ qꝫ cõfirmatio nihil operet̃ ex̃ de puil. c. ex parte. s. de testa. l. heredes palã. §. j. si ser. vẽd. l. sicuti. §. ij. de rei ven. l. ex diuerso. ex̃ de fi. instru. c. inter dilectos. §. ceterũ. ¶ De ista materia notaui. C. de edẽ. aut. si qs in aliquo documento. ꝛ no. p do. Ubertus de bobio in patria potestate de pductione priuilegiorũ: ꝛ plene in Specu. de instrumẽtorũ editione. §. nũc aũt videndũ. v. j. ꝛ. ij. p Hostieñ. in summa de ꝯfir. vti. vel inuti. §. vl. v. qd ergo operet̃. ꝛ. §. j. v. j. ꝛ sequẽtib⁹. ꝛ p Gof. in summa. co. ti. ꝛ plene in summa Jac. ardizonis de feudis. rubrica nouũ feudũ nõ paternũ. et facit ad hanc materiã ꝯfirmationis. ex̃ de elec. nosti. per h. Inno. Cõpost. ꝛ Ol. sicut cõiter docto. sic tenent. Aut ipsum confirmatũ erat de se validũ: ꝛ tũc ꝯfirmatio nihil addit: ꝛ sic loquitur qõ no. p Dy. ex̃ de re. iur. c. ratihabitionẽ. lib. vj. ꝛ iura. s. ad hoc alleg. ꝛ p hoc. j. ti. pri. l. qõ ab initio. ꝛ de ac. ꝛ oblig. l. obligationes que iurib⁹. Aut nõ erat p se validũ: ꝛ tunc aut confirmãs disponit in effectu inualido: aut in pcedẽti cã inualida. Primo casu si ꝯfirmãs poterat p seipsum effectũ inducere: ipsum solũ attendit̃ maxime si existẽtia scdi facit primã causam. Et sic loquit̃. s. ad trebel. l. si qs priore. vbi de hoc satis dixi. ꝛ. l. si qs argentũ. C. de dona. sȝ si per se nõ poterat attendit̃ vtrũqꝫ. s. ꝯfirmans ꝛ prima pma cã. Sic loquitur in aut. de defen. ciui. §. interim. insti. de re. diui. §. p traditionem. ꝛ bene accedit id qõ no. s. de verb. ob. l. filius. ꝛ. s. mãd. l. si vo nõ remunerãdi. §. si filio. ¶ Scdõ casu qñ disponit in proxima causa vt fiat valida ipsa sola attenditur: ꝛ sic loquit̃. C. de re. pmu. l. ex placito. s. de pac. l. legitima. ꝛ de dona. l. si ita stipulatus fuero. §. fi. cũ. l. seq. Alij breuius distinguũt qñ illud qõ ꝯfirmat̃ nõ valuit ab initio: aut ꝯfirmatio fit in forma cõmuni ꝛ parũ vel nihil addit: aut ex certa sciẽtia cõfirmãtis: ꝛ tunc valet nõ vt ex primo: sȝ ex ꝯfirmato: vt plene no. ex̃ de cõfirma. vti. vel inuti. c. j. ꝛ hoc verũ si ꝯfirmãs dare poterat al's ei qui dare nõ põt nec ꝯfirmare. vt dixi. C. de necess. ser. here. insti. l. pe. in additione q̃ incipit hec ratio approbat̃. Sed videtur qꝫ sola lex confirmet sine hoĩs ministerio: vt h̃. ꝛ. s. de iur. om. iudi. l. ꝛ qꝛ. ꝛ de testa. tute. l. tutor. Dic fm Jac. de bel. qui hoc notat dicta. l. ꝛ quia aut lex ꝯfirmat aut homo. Primo casu aut lex qõ fieri pmittit cõfirmat simpliciter: ꝛ tũc nõ dat vt dicta. l. ꝛ quia. cũ cõcor. Uel dic qꝫ dat: sȝ tñ homo magis qui disponit vel delegat dare videt̃ qꝫ lex vt hic. ꝛ ibi. Aut cõfirmat adeundo: ꝛ tunc vere dat. vt. s. de iustit. ꝛ iure. l. ius em. v̄si. itaqꝫ. Aut nec pmittit nec phibet: ꝛ tũc nõ dat. vt. s. de interdic. ꝛ releg. l. relegatorũ. §. ad tẽpus. ꝛ qñ ap. fit. l. j. §. biduũ Aut lex q̃ iubet vel pmittit: pcipit ab hoĩe ꝯfirmari: ꝛ tunc q confirmat dat. vt dicto. §. interim. in aut. de defen. ciui. ¶ Secũdo casu qñ homo ꝯfirmat: aut qõ factũ est vtiliter ꝛ nõ dat vt. C. de dona. inter virũ ꝛ vxo. l. ex verbis. s. de iure codicil. l. cõficiunt̃. §. si miles. aut qõ nõ est factũ vtiliter ꝛ tũc: aut sciẽs ꝛ dat: aut ignorans: ꝛ nõ dat. qꝛ videt̃ cõfirmare si de iure valet. ar. s. de excu. tu. l. idẽ vlpianus. §. j. C. qui admi. ad bo. pos. l. bonorũ. ꝛ. s. d̃ adop. l. adoptio. ꝛ. l. se. de ꝯfir. tu. l. j. de le. j. legata inutiliter. j. rñ. ꝛ v̄si. idẽ de dona. inter vi. ꝛ vx. l. vir vsuras. ꝛ ad trebel. l. si quis priore. Aut ꝯfirmat quis qõ nondũ est factũ: ꝛ tũc si id qõ postea factũ est põt fieri inutile p ꝯfirmationẽ preteritã qui ꝯfirmat nõ dat. C. de testa. ma. l. j. Idem est ꝛ qõ postea factũ est nõ potest fieri ab eo qui cõfirmauit: qꝛ conditionẽ mutauit: tunc qui ꝯfirmat nõ dat. s. de iure codicil. l. quedã nõ referunt̃. vbi de h̃. Uel dic qꝫ in dubio qui ꝯfirmat nõ dat sed datũ approbat. vt. d. c. inter dilectos. §. ceterũ. ex̃ de fide instru. ꝛ dicto. c. j. cum ibi notatis. de confirma. vti. vel inuti. ꝛ qõ no. xj. dist. c. fi. ꝛ. xij. cũ eps. In glo. arg. qꝫ Jac. Itẽ scȝ papa cõfirmat vel innouat cõstitutiones de legitimis intelligitur esse ꝛ cum concedit alicui retinere beneficia sua intelligitur de his que legitime adeptus est. ad hoc ex̃ de electi. dudũ. ij. §. iteȝ suggessit. ꝛ de rescript. c. si gratiose. §. fi. lib. vj. ¶ Item vide ad hanc materiam. cxxxij. questione Bartholbirieñ. que incipit sepe ꝯtingit. ꝛ. cxlj. que incipit querit̃ vtrũ aliquid noui. ꝛ. C. de le. q̃ incipit esto qꝫ do. papa ꝯfirmet. ꝛ de hoc etiam notaui. C. de epis. ꝛ cle. l. j. ¶ In gl. j. ibi: legitimas hereditates. vt. s. de penis. l. legitimã. Jaco. in fi. sȝ ibi ab homine prefertur: secus si a lege. Jac. In glo. qñqꝫ: ergo ibi pro confirmationibus priuilegiorũ hinc est qꝫ que tacita vel expressa vitiant concessionem priuilegiorum de nouo: eadem vitiant confirmationem antiquorũ. vt no. ex̃ de elec. c. dudũ ecclesia. in glo. sic. s. de rescrip. Jaco. ibi. §. qõ no. sed hic in confirmante. ibi in declarante. vel ibi ab homine: hic a lege. Dy.

Aliud. Uide. j. e. l. si qua. ꝛ. s. ad turpil. l. j. §. queri potest. ꝛ. C. de modo mulcta. p totum. ibi: fraus. i. delictum. Dy. ibi: sine fraude. i. delicto. Dy. ibi: esse nõ potest. inspecta iuris permissione: quia non permittit non delinquenti penam imponi De quo vide per Dynum ꝛ alios ex̃ de regu. iur. ca. sine culpa. libro. vj. ibi: noxie. id est delicti. Dy. ibi: animaduersio. id est pena. Dy. ibi: qua. id est aliqua. Dy. ibi: iuris. id est alia iuris parte. Dy. Imposita ꝛ pecuniaria est imponẽda. Dy. adiudicatio. id est ordinaria iurisditio. Dy. delicti cuius occasione pena est imponenda. Dy. in glo. scȝ est coertio: sed non oĩs delicti. s. iuris consideratione inspecta. Dy. in glo. ordinaria in fi. Contrariũ hic videt̃ innuere. l. defensores. C. de defen. ci. Ol. In glo. vl. ibi: nõ appellat̃. cõquerendo de iniqtate leg̃. Dy. ibi: pena actori plerũqꝫ. vt. s. de litig. l. fi. Dy. in eadẽ gl. in fi. Sȝ circa h̃ vide qõ no. in Spe. de sñia. §. ij. v. qd de istis.

Anniculus

Anniculus. Ibi cōsuetudo loquēdi no. qđ ɔsuetudo loquēdi declarat magistrū de quo agit̃ ad hoc.s.e.l.vt alfenus et ibi de hoc dixi ꝛ valet hic ad multa ꝛ concor. extra de transla.episcopi.c.ij.§.iij.de baptismo.c.maiores et de verb. sig.c.Quis ꝛ ad hoc etiā facit qđ quilibet prouincia habet suā loquelam de consuetudine loquendi: ꝛ ideo sacre scripture scđm linguam cuiusq; prouincie exponende sunt.xxxviij.di.c.locutio et sunt.lxxij.genera linguarum ꝛ totidē fuerūt discipuli christi xvj.di.septuaginta ꝛ vide pulchra de lingua.j.in alphabeto dictione lingua. Ante dicit perfectū. Dy. Ibi post diez.s.inchoatum ꝛ qđ dicit autē.xij.intellige finitū ꝛ ita neutro casu in vndecimo sed in decimo vel duodecimo. Et no.hic quod intelligi debet de diebus precedentibus kal. vt no.s.c.cum bissextus. Jac. ad clarificationem glosarū ꝛ predicte suppletiōis.d.Jaco.puto ꝙ ista littera hoc voluerit dicere si pmitto aut dicit decimo kal. Januarij siue post decimā diem semper teneor vndecima die si enim promitto ante diē decimā kal. teneor.xj.die intrāte Januarij ita apparet in data litterarū curie romane in quib⁹ si dicatur datū.x.kal. Januarij intelligit̃.xj.Decembris ꝛ si dicatur.x.post kal. Januarij intelligit̃ die.xj.ipsius mensis Januarij ad quod facit qđ no.s.e.cū ibi bissextus ꝛ per Joā.an.in fi.libri sexti super data.

Anniculus. Non statim ibi ciuiliter.i.secundū iuris ciuilis disposi tionem. Dy. Ibi nō admonita hoc verū in anno naturali qui accipitur ex pfectione cursus solis per signa hic annus ciuiliter cōputatus nō habet vltra.ccclxv.dies vt hic ꝛ.s.ad legē aquil.ita vulneratus: nam sex hore superhabūdantes attribuuntur anno sequenti cū suis sex supabundantibus ꝛ sic de ceteris vsq; ad q̄rtū annū vbi vnus dies supabūdans colligitur qui attribuitur februario ꝛ fit bissextus. Jaco. no.in glo.naꝫ tot dies ibi non curantur nā ciuilis annus incipit in sex horas que superabūdant ꝛ sequens annus incipit in duodecim horis que iaꝫ ambobus supersunt ꝛ sic in duobus sequētib⁹ annis al's nisi sic intelligeres quomodo sex hore vel.xij.vel xviij.que iam transierunt cōiungerent̃ ānō quarto ꝛ constituerunt vnam diem. Et sic ann⁹ ciuilis non habet nisi.ccclxv.dies ꝛ non habet illas sex horas. Jaco.in glo.no.sufficit de materia huius glo.vide plene de muneri.ꝛ hono.l.ad rempu.in glo.et per me.

Q. Ueret aliquis. in fi.s.culpa matris non interueniente. Dy.

8 **Eneri.** Ibi ceterarumq; scilicet descendentiū Dynus.

Dificia. In.§.profecisse ibi in vsu a cōtrahentibus intellecto nō quocūq; Old.in glo.ibi pars so. non est cōtra.quia licet princip.sit potentissima pars rei quo ad rē inesse pducenda vt ibi non tñ dicitur res esse perfecta nisi sit ad vsum destinatum cōsummata vt hic. Dy.in fi.sed so.vt no.s.eadē.l.v.§. ope. Dy.vel so.vtrumq; vt in qualibet earum nota.secundum Jacobum de bel.

Episse. In glo.ibi alij acquiratur ipso iure disponente. Dy.ibi alij restituatur facto hominis non autem ipso iure seu iuris dispositione. Et pone exemplum in hac.l.per.l.s.de vul.et pupil.substi.l.qui liberis.§.hec verba ꝛ.l.cum filio de acquirē. here.si solus.§.j.ꝛ de sol.qui hominē.§.quidā filiū. Jaco.

Etiam. Mulier filium habere videtur cui⁹ venter exciditur ꝛ etiam si post mortem redijt ab hostibus hoc dicit Dy.ꝛ an talis mulier sit sepelienda in cimiterio habetur de consecra. distinct.j.c.ecclesia in qua paganus per Archid.

Triplici. Quia inter coniunctos ius accrescendi locū habet: ideo quot modis dicantur coniuncti declarat.l.ista. Et primo ponit tres modos cōiūctionis vsq; ad.§.videamus ibi ponit absolutam. ¶ Sciendum est ergo quod quidā heredes dicuntur esse coniuncti re ꝛ verbis: quidam re tantum: quidaꝫ verbis tantum re ꝛ verbis dicuntur coniuncti quorum nomina in eadem oratione verborum exponuntur per copulatiuam coniunctionem ꝛ de hoc ponuntur tria exēpla in textu de alijs non ponuntur. ¶ Re ita quod non verbis dicuntur coniuncti quibus legatur eadem res in diuersis orationibus verborum. ¶ Uerbis tñ qñ in eadē oratione verborū coniungunt̃ nō tamen in eadem re vt probatur.s.de lega.iij.l.re coniuncti.ꝛ.l. cō iuncti ꝛ.C.de cad.tollē.l.vnica.§.his ita diffinitis quandoq; nō fit aliqua coniunctio sed soluta oratio ponitur de qua dictum fuit.s.e.l.sepe.ibi per se de hoc non ponit exemplū in textu.dy. ibi nec dubium ponit exemplum de coniunctis re ꝛ verbis ibi complexus coniungit id est qui in eadem verborum conceptione coniunguntur ꝛ in eadem re vel parte rei concurrunt. Ol.ibi ex parte dimidia scꝫ eadē.old.vt pro eadē dimidia ābo sint ɔiūcti re ꝛ verbis.old.ibi ex pte dimidia.s.earū. Old.ibi videamus primū exēplū de duobus cōiunctis re ꝛ verbis ꝛ altero nullo mō. Scđm exēplū de duob⁹ cōiūctis re ꝛ v̄bis.ꝛ altero re tātū ¶ Tertium de duobus re tantum coniunctis ꝛ altero modo. Oldra. Ibi veluti primum exemplum in quo detrahitur coniūctio et soluta accipitur pro coniuncta re ꝛ verbis. Dy. Ibi vel ita secundum exemplū vbi coniunctio detrahitur ꝛ primi duo habentur pro coniunctis re ꝛ verbis. ¶ Tertius nullo modo Dy.immo re tantum vt.s.de lega.ij.l.meuio. Old. Ibi sempronius ex parte dimidia scilicet alia ꝛ sic est coniunctio re non verbis. Dy. Ibi heres esto cuius institutionis hic est effectus qui sequitur vt titius ꝛc. Ibi titius ꝛ meuius scđo. Primo loco nominati ꝛ re ꝛ verbis coniuncti. Dy. Ibi coniuncti videntur et sempronius veniet in aliam dimidiā disiunctis re ꝛ verbis sm glo.ꝛ bene. Oldra. Ibi ex parte eadem ꝛ sic est coniunctio re nō verbis. Dy. Ibi tres semisses. Oldra. Ibi duos coniunctos.s. titium ꝛ seiū. Oldra.in fi.in alio semisse videtur scriptum sempronium. Oldra.in glo.ita in fi.vt per eius exempla der̃ intelligere exempla aliorꝫ casuum quia sub mixto casu intelligit simplices fore exemplificatos sic ꝛ al's ecōtra.sub simplicibus colligit mixtum legislator.s.de verbo.ob.l.ij.in princip. Oldra.in glo.sempronius no.in fi.ꝛ solus veniet in aliam dimidiam vt.s. de lega.j.l.plane scđo rñ. Dy. In glo.tertiū respōsum in fi. Et sunt coniuncti primi duo tantum: tertius vero nullo modo.dy. in glo.vlti.ibi alij tantū re ꝛ isti similiter faciunt sibi partē concursu: nam re coniunctus est qui rem totam habet insolidꝫ.vt s.de condi.ꝛ demon.l.si separatim. Oldra. Ibi alij tantum verbis ꝛ isti non faciunt sibi partē concursu: immo quilibet ab ipo principio vocatur ad partem sed iure accrescendi potest totꝫ habere de legi.ij.l.re coniuncti. Old.

¶ Amicus dicitur qui honestis familiaritatib⁹ cōiungitur.

Assurius. Ibi ꝙ nunc licet ista sit cōmunis littera tamē melius staret ꝙ non: concubina enim non amica sed potius inimica dici potest quia amicus † dicitur qui honestis familiaritatibus coniungitur vt.j.eadem.l.late.§.amicos. Oldra.ꝛ probat tullius de amicitia.ꝛ seneca. Oldra.

v **Irilis.** Pone exemplum per.l.s.de leg.iij.l.pater.§.filium. Jac.

On est sine liberis. Pro declaratiōe materie huius.l.vide qđ nota.ꝛ dixi.C.de condi.insertis.l.prima ꝛ vide quando dies lega.cedat.l.is cui ꝛ quod no.per Archidia.extra de prebē.c.Quis libro sexto prima colū.ꝛ vtrum plurale resoluatur in singulare vide.j.distin. c.ij.ꝛ.iij.cum ibi notatis ꝛ in alphabeto dictione plurale et dictione sine liberis.

Intelligendus. Ex hac lege determinatur questio ꝙ fuit de facto florētie auus reliquerat centū cuilibet nepoti suo qui viueret tempore mortis sue vn⁹ erat in vtero dictum fuit quod deberet centum habere per hanc legem. Dynus.

¶ Passus est mensura quinq; pedum.

Ille passus. Secundum Isidorū passus † est mēsura.v.pedū pes aūt ē mēsura.xv.digitoꝝ vt no.xvij.q.iiij.c.sicut ātiquit⁹ vñ dicit̃ qnq; pedes passi faciūt passus qꝫ centum vigintiquinq; stadium. Similia des octo dabit stadio triplicatum dat tibi leucham ꝛ vide in alphabeto qualibet dictarum dictionum. Et quod hic dicitur sed continentibus edificijs facit questionem si statuto ciuitatis caueatur quod null⁹ teneat capras prope ciuitatem ad duo miliaria quod miliaria debeant computari a suburbijs ciuitatis non a muro. Old.sed forte hoc in ciuitate romana in alijs secus.vt.s.e.l.ij.ꝛ vide qđ ibi no.ꝛ dixi.

In vsu. In glo.ibi hec.l.hoc ideo quia verbū est indefinituꝫ quod plura sui natura significat etiam simpliciter prolatum. Jaco.in.§. primo ibi heredē exprimendo nomen heredis singu

gularis. Dy. Ibi rursus.i.econtra quia extra de hered.ex pte stipulatoris hic ex parte promissoris. Dyñ. Ibi si plures heredes stipulatoris in casu primo vel promissoris in secũdo ⁊ in fi. potes ponere exemplum per.l.s.de lega.tertio.l.si plures gradus. Oldradus.

CEterorum. Ibi si nõ optet iscui legata est optio ⁊ vide qđ no. ⁊ dixi.C.de here.insti.l.j.⁊ in glo.⁊ p archi.li.vj.d.ca.apostolica.

ILla. In.§.pueri.in glõ.sꝫ que ibi recenter peperit q̃si improprie qꝛ puerpera dicitur a puero quem peperit sed que peperit puellam deberet dici puerpera. Oldra.

NOn est pupillus. In glo.ibi.l.iij.§.si cũ tutor.sed non est ꝯtra.qꝛ licet habeatur pro nato quo ad commodũ suũ vt ibi non tñ est pupillus vt hic nam nec omnis natus est pupillus vt.j.e.l.pupillus.dy.⁊ vide in alphabeto dictione pupillus.

IN vulgari. In glo.prima circa finem ibi nasciturum extraneum substituit ei qui supremo moreretur. Oldra.

NOmen filiarum. Ibi posthume scꝫ nomẽ. Old. Portionis vbuꝫ portiõis nulla pte determinata ad dimidiã refertur hoc dicit ⁊ per hoc.s.de lega.scdo qui cõcubinã.§.ij.⁊.l.fi.§.luci⁹. ¶ Q̃ñqꝫ tñ ap.partis etiã minima continetur vt in delictis.s.de re mili.l.antepenulti.§.fi. Old.appellatiõe aũt particulare quarta datur intelligi qđ est notandũ vt.C.qñ ⁊ quib⁹ q̃rta pars de.l.ij.libro.x.⁊ ibi in gl.appellatione maioris ptis continetur maior duarũ partiũ ⁊ sic intelligitur.C.de decur.l.nominationũ ⁊ qđ no.s.qđ cuiusqꝫ vniuersitatis.l.plane.⁊ ad municip.l.qđ maior adiectio vero pluris ad modicã quãtitatem refert vt.j.e.l.hic aditio pluris. Itẽ partẽ minimã intelligemus legitimã q̃ excludit a querela vt.C. qñ ⁊ quibus q̃rta pars de.l.fi.primo respõ. Dy.q̃ etiã minuscula dicit vt.C.đ inoffi.testa.l.si quis in suo.vbi de hoc dixi ⁊ vide in alphabeto dictione pars ⁊.s.de vsuf.l.etiã in glo.j.ibi iubere diuidi pro hoc.C.familie herciscun.l.filium ⁊ ibi in glo.habes exẽplũ in fi.hoc vltimum exemplũ bonũ est sed precedẽs exemplum non qꝛ nedum dimidia pars sed etiã si due partes pirẽt nõ liberaretur emphiteota nisi res tota periret vt dictis.ll.patet Oldradus.

VEnisse ad heredem. Põe exẽplũ p.l.s.ad legẽ falci.l.in rõne.§.qđ vulgo ⁊ si cui plus q̃ p.l.falc.l.iij.§.penulti.

VRbana. Ibi dispensator.s.vrbanorum.dy.pernoctare no.qđ dictio per rẽ perfectã significat sic.s.de bonis eorũ qui mortẽ sibi ꝯsci.l.fi.§.sicut ⁊ facit ad q̃stionẽ si statuto caueat qđ potestas habeat arbitriũ in malefi.suo tempore perpetratis et aliquis fuit vulneratus tempore vnius potestatis ⁊ mortuus tẽpore successoris qđ in tali maleficio nullus habeat arbitrium ⁊ ad hoc optime dict⁹.§.sicut ⁊ vide.j.in alphabeto dictione p.

☞ Materiatum an continet sub appellatione materie.

CArbonum. Sub appellatione materie † non continetur materiatũ nec ecõtra hoc dicit tex.⁊ glo.nisi materiatum sit reducibile ad materiã vt.s.de lega.iij.l.quesituꝫ §.illud ⁊ vide ad nouã q̃stionẽ py.⁊ incipit in alia q̃stione qua q̃ratur vtrum colonus que est vtrum ap.lapidicinarum contineatur calx facta sub lapidibus.

PEruenisse. Hic dicitur recte ad alium peruenisse qđ debet alij restituere. Sed cõtra.s.e.l.aliud est capere.ver.sicut peruenisse so.aut ad me puẽtũ restituo alij mea manu ⁊ tunc non videtur peruenisse vt in cõtrario aut alij restituo iuris dispositiõe nõ aũt mea manu ⁊ tũc dicitur ad me puenisse licet restituã vt hic ⁊ ita videt innuere gl.s.e.l.cepisse. Oldra.

COllegarum. Vide qđ dicitur.C.de proba.l.ex persona. Jaco.

ALiud est promittere. Ibi de hois p posito loquitur allegatur hec lex qđ si aliquis ẽ electus ⁊ opponitur sibi quod est excommunicat⁹ iste ad sui excusationẽ producit instrumẽtũ absolutionis a quadaꝫ excommunicatione certe hoc non sufficit quia posset esse excõmunicatus ex alia cã puta per manuũ iniectionẽ vel al's ipo iure. Old. Sed hoc nõ videt pcedere quia obijciens excõmunicationem non potest eam obijcere nisi dicat speciẽ excõmunicationis ⁊c.vt extra de excep.c.pia.li.vj.

FAciendi verbo. In glo.prima ibi vel extat. Sed certe ibi nõ hꝫ locũ q̃ metus causa que psequitur dãnũ vt.e.ti.l.sed ⁊ partus.§.fi.⁊.l.se.⁊ ideo introductũ fuit edictum diui marci potest ergo poni exemplũ p.l.s.que in frau.cre.l.ait pretor.§.si cõditionalis ⁊.l.oẽs.§.fi.licet ibi dicat de gesto hic de facto sed hic non differunt vt.s.e.l.licet inter gesta.

SOlutionis. Ibi omnẽ a creditore acceptatã vt.s.quib⁹ modis pig.vl' hipo.soluit.l.itẽ liberat.§.j.de cẽsi.l.cũ possessor.§.fi.⁊ de ꝯsti.pec.l.pmissor.§.ꝯstituto. Old.

NAtura cauillatiõis. De qua dicit.s.de regula cato.l.j.⁊ de lega.ij.l.debitor.§.penulti.ibi calũniosa enim ⁊c. Jac.⁊.j.e.l.si calũnietur.⁊ ibi in gl.⁊.j.ti.j.l.ea est natura ⁊ multuꝫ sepe allegatur hec.l.qđ modica mutatione facti totũ ius mutatur p hoc.s.de excu.tu.l.qui testamẽto de aqua quotidia.⁊ esti.l.j.§.illud.sic ex mutatione prouincie veritas obscuratur.lxxxviij.di.ca.j.⁊ est rõ qꝛ ex facto ius oritur.s.ad legẽ aquil.l.si ex plagis.§.in oliuo ⁊ ideo testis nihil addere debet veritati.iij.q.ix.c.cura.⁊ de ista materia mutationis facti dic vt.s.de sol.l.cum quis.

PEcunie. In.§.actiõis ibi sed plerũqꝫ id est stricte sumẽdo. Old.hoc verbũ debuit vt si pmisisti mihi qđ talis viuens mihi debuit. Jaco.ibi psecutio vt qđ debet officio iudicis puta salariũ aduocatoruꝫ ⁊ ita loquitur in officio quod obtinet vicem actionis idem in officio mercẽnario si in omnem causam fideiussit vt.s.loc.l.q̃ro.⁊ de hoc dic vt.s.de ver.ob.l.ẽptor ⁊ de liber.leg.l.aurelio.§.sticho. Jaco.

TIgnum. In glo.in fi.so.arg.a nomine est pbabile vt hic nõ necessariũ vt ibi ⁊.C.de cõstit.pec.l.iij.⁊ de hoc dixi.C.de defen.ciuita.l.defensores ⁊ de episco.⁊ cleri.l.decernim⁹ vel dic fm Jac.de bel.qui hoc notat instit.de dona.§.est ⁊ aliud qđ si mens cũ verbis cõcor.tũc est probabile ⁊ necessariũ vt hic cũ concor. Si vero discordat si quidẽ mẽs est certa tũc nõ est necessariũ nec probabile vt.d.l.taberne qꝛ sensum ⁊ mentem seruare debemus vt.s.de adimẽ.leg.l.iij.§.conditio. Si vero mens est dubia ⁊ in dubio est probabile ⁊ necessariũ vt hic cum concor. Jac.de bel.

VErbum illud pertinere. Ibi dñi nostri.i.q̃ pertinẽt ad nos iure directi dñij vel vtilis.dy.⁊ de significato hui⁹ verbi ptinere vide qđ no.p Inno.extra de relig.do.c.cõstitutus ⁊ de fide instrumentorũ.c.inter dilectos p eundẽ. Et dic qđ directũ dominiuꝫ hꝫ ille de quo dicit.s.de rei ven.l.in rem in princi.vtile dicit habere qui hꝫ ex volũtate dñi v̄a vel presumpta: vera vt in superficiario emphiteota ⁊ similibus vt.s.de ope.no.nun.l.in prouinciali.§.si ego.⁊ de supficie.l.j.§.superficie presumpta vt ille qui prescripsit spacio.x.vel.xx.annorũ.vt.C.de prescript.xxx.ãnoꝝ l.si quis emptionis quasi dñium dicitur hr̃e ille qui emit a non dño bona fide nã aut vsuc.dicitur hr̃e quasi dominiũ vt instit.de act.§.alie. Dy. Et voluerũt quidã dicere p hãc.l.ij.respon.⁊.s.de pba.l.ãte oĩa q̃ sufficit creditori probare debitorẽ posse disse tẽpore obligationis sed hec lex non facit pro eis nam put est in littera possideamus.aliter intelligit vt statim subijciaꝫ in textus expositione etsi habeas possidemus adhuc non facit p eis cũ aliud addat.s.iure aliquo. Si enim non habet ius nec tenet obligatio vt.s.de pig.l.j.⁊ ita non sufficit probare simpliceꝫ possessionẽ. ¶ Itẽ non facit pro eis.s.titu.primo.l.bonorũ.§.j.qꝛ illud intelligitur quo ad fructuũ perceptioneꝫ nisi intelligatur ius quod habuit ex tali possessione obligatũ sicut aliter nomen obligatur vt.C.que res pignori obligari possunt.l.nomen Jaco.de hoc vide quod plene dixi.s.de acquiren.rerum dominio.l.bonorum.§.in bonis.ibi ⁊ eis repetere aptum est. Jaco bus ibi quas scilicet petimus subaudi vt iur.⁊c.al's possidem⁹ ⁊ tunc plane vt iacet. Jaco.

IInstructioni. Ibi negociationẽ quãcũqꝫ vt.s.de fundo instructo.l.cum querit. Oldra.

☞ Exigere hꝫ sex significationes.

Verbum

Verbum exacte. Ibi ad solutionez spontaneam vt ibi probibita est exactio ibi ꝛ spontanea solutio ꝛ talis debitoris delegatioꝛ ita pōt poni exemplū.ſ.ſo.ma.
i l.non solū.§.ij.ver.exigitur.Jac.Et dicit qd verbum exigere† ſex hꝫ significationes vt no.per Archi.x.q.iij.qꝛ cognouimus ꝛ ita est hic expressum ꝙ procuratoꝛ cōstitutꝰ ad exigendū pōt recipere solutionem a sponte soluēte pro hoc.C.de furt.l.falsus procuratoꝛ.ꝛ.ſ.de pig.act.l.solutum.§.solutam.

Commēdare. Scꝫ relatū ad rē secus si ad pſonā.vt.ſ.mā.l.si vero non remu.§.cum quidam.Oldra.

Habere. In ver.tantum ibi sine rebꝰ al's sine verbisꝛ tunc pone exemplū p.l.scimꝰ.C.e.ꝛ dic vt ibi plene notaui si enim testatoꝛ dixit caueri alicui quocunqꝫ istoꝝ modoꝝ caueat satisfit voluntati defuncti.Jaco.in glo.i.pignoꝛibus ibi idem lex precipiat hoc non placet vt notat.Cy.dicta.l.scimus.C.e.ꝛ d̄ here.vel act.ven.l.ij.

Facere. In glo.j.ibi al's facere ꝛ tunc premitte non verbo facere et pone exemplū vt.ſ.locum.l.si fundus.ꝛ de verbo.oblig.l.inter stipu antem.§.ij.Jaco.

Prouinciales. Intellige.l.istam simpliciter ꝛ non violando litteram sicut dicit gl.ista.l.dicit ꝙ prouinciales dicuntur illi qui habent domiciliuꝫ in prouincia nō autem dicuntur prouinciales illi qui inde sunt oꝛiundi nisi habeant ibi domicilium.Et per eam soluitur talis questio in ciuitate Placentie concesse fuerunt represalie cuidā ciui placentino contra omnes mediolanēses quidā oꝛiundus de mediolano longo tēpoꝛe stetit Placentie ꝛ ibi domiciliū cōstituerat qrebatur nūquid posset vigoꝛe dictarū represaliū molestari ꝛ fuit determinatū per collegiū permense qd nō.per.l.istā qꝛ dꝫ intelligi de illis mediolañ.qui habent domiciliū Mediolani et ibi habitant non de illis qui alibi domicilium constituerunt arg.huius legis.Sed contra videtur.ſ.ad munici.l.assumptio in princip.ꝛ.C.de incol.l.ciues.li.vj.Sed qd ibi inspicitur veritas ꝼm quā oꝛiginale domiciliū mutari non pōt.l.aūt ista loquitur ꝼm communē vsum loquendi qui preualet interdū veritati vt not. in simili insti.q dari tuto.pos.§.fi.ꝛ patet.ſ.e.l.vt alfenus ꝛ.l.anniculus ꝛ vtrobiqꝫ dixi.Idē determinauit.d.lambertinꝰ in simili nō concesse essent per mensem represalie ꝯtra oēs floretinos ꝛ quidā floretinus habēs domiciliuꝫ Bonoñ.fuisset captus ꝑ me vnde trāsitū faciebat licet enim represalie cōcesse essent cōtra oēs floꝛentinos intelligi dꝫ.Dy.Ibi moꝛantibꝰ nō de alibi moꝛantibus sicut alibi bestias intelligūꝰ potiꝰ ex ferocitate ꝙ ex genere arg.ſ.de postbu.l.j.§.bestias.Jac.Old.Ibi domiciliū habēt ꝛ sic incole videnꝫ gaudere priuilegio oꝛiginarioꝛum in auten.de defen.ciui.§.interim ꝛ de priuilegio coꝛpoꝛatoꝛum vrb.romane lege vnica.lib.xj.vel dic qd non refert inter ꝓuinciā ꝛ ciuitatē nā licet sit ciuis ciuitatis vt in illis.ll.dicit puta ciuis Padue nō tñ in vulgari paduanus dicetur.Old.cū ibi nō habeat domicilium ꝛ per hoc.ſ.de statu ho.in vrbe romana.

i **Inter diuoꝛtium.** In fi.i.matrimonū dissolutū.dy.

Hec adiectio. Pluris licet ꝼm glo.hec adiectio estimatur arbitrio iudicātis hoc intelligit Jac.de are.cum ꝑferꝫ a lege sed si ab homine tūc dicit nil operari immo ꝑ inde debet haberi ac si nō esset dicit.ſ.de his q ꝑ non scrip.ha. l.j.ꝛ videꝫ expressum.ſ.de in litez iur.l.cū furti.Jac.Item hec adiectio.ſ.tale tēpus ad modicū tēpus refertur.j.q.iij.c.cōstituꝫ ꝛ ibi in glo.itē illa clausula ꝛ qdā alij ad paucos referꝫ extra d̄ rescript.c.cū in multis.Innoc.iiij.idē in verbo postea ne qꝛ ad modicū tēpus refertur.ſ.ex quibus causis maio.l.ab hostibus §.sed qd simpliciter vbi de hoc idem in verbo circiter extra de verb.signi.cuꝫ inter nos.ꝛ.ſ.de despon.impube.c.fi.in gl.sic.ſ. Itē in dictione vltra extra de dila.c.littere.in glo.si quis nō solum.Idē in dictione iuxta vt cū dico iuxta ciuitatem vt plene no.xvj.q.vj.qcūqꝫ ꝑ archidia.Itē facit ad hāc.l.ſ.si quis caut. l.ꝛ si post tres vbi de hoc.Sꝫ hec dictio pene ad magnā quātitatē referꝫ vt no.iij.q.vij.qui siue.ꝛ de sentētia ꝛ re iudica.ca.ad apostolice.libꝛo sexto.per Archi.scda col.ꝛ de hoc vide qd not. C.de veteri iure enu.l.ij.in princip.ꝛ faciunt ꝑdicta ad testes q dicūt qd viderūt aliquē possidere ꝑ tantū tempus ꝛ plus qd referaꝫ plus ad modicā quantitatē vt no.d.§.sed qd simpliciter in glo.vel si vēdaꝫ fundus et dicat venditoꝛ volo teneri si quid sacri vel religiosi in eo est ad modicā quātitateꝫ referꝫ.ſ.de cō traben.emp.l.hac lege.Qualiter aūt intelligātur si dicaꝫ infra tale tempus vel citra tale tēpus vide extra de restitu.spo.c.frequēs libꝛo sexto hec dictio diutius ad biēniū extenditur extra de coniugio lepꝛosoꝝ.c.j.ſ.de pact.l.qd dicitur ꝛ dictio maxime poniꝫ pꝛo tātū extra de filijs presbyteroꝝ ad abolēdā ꝛ de istis omnibus dictionibus vide.j.in alphabeto ꝛ.ſ.si quis cau. l.ꝛ si post tres ꝛ qd dixi qd dictio plus ꝛ alie ꝑdicte dictiōes ad modicā ꝙtitatē referanꝫ intelligit Jac.de ra.d.§.sed quod simplex nisi ex tali relatione sequeretur absurditas qꝛ tunc etiam ad maximā ꝙtitatē referri possint dictiōes predicte ꝛ ponit tale exemplū statuto cauetur qd qui hꝫ in bonis centū vel plus teneatur habere equū ꝛ arma in seruitio cōmunis aliquis habet in bonis quattuoꝛmille libꝛas.nūquid tenetur habere equuꝫ ꝛ arma si diceremus qd dictio plus ad modicā quātitatem debe ret referri excusatus esset sed qꝛ hoc esset absurdū ꝛ ꝯtra mētē statuti ideo dictio plus ad oēm quātitatē excedentē libꝛas cētū referri debet siue modica siue magna in glo.j.duos aūt ibi minusculā alij vsqꝫ ad tertiā ꝑtē totius vt.C.de decur.l.nominationū.libꝛo.x.ibi.§.ait ꝑtoꝛ cui arbitrabitur modicū illud habito respectu ad quātitateꝫ nominatam vt no.extra de loca.c.vl.

b **Ex verba.** Ibi interest.s.singulariter.dy.Ibi estimationē.s.cōmunem.Dy.

Pronunciatio. Ibi poꝛrigitur.s.qñ est eadē rō in vtroqꝫ ꝛ pariter potest vtriqꝫ sexui conuenire nec odiū irrationabile inducitur per inclusionem vnius in altero vt dixi.ſ.e.l.j.Oldra.

i ¶ Uxoꝛ an sit de familia viri.

Familie. Ibi deducitur.s.familie a pſono.Ibi ad personas singulares.Dynꝰ.Ibi ex ea familia scꝫ liberti.Dy.in cā.s.patroni.dy.ibi de singularibus personis de certis ꝛ determinatis de vna familia vsqꝫ ad quintū gradū vt.j.e.l.liberoꝝ ibi totiēs ꝛc.Jac.ibi qd aūt iure pꝛopꝛio dic qd scꝫ coꝛpꝰ cōtineꝫ:aut iure pꝛopꝛio ipsarum personarum coꝛpoꝛis:aut communi iure quasi dicat familia significat quoddam coꝛpꝰ in quo singule pſone ius pꝛopꝛiū ꝛ appellationē pꝛopꝛiaꝫ cōsequūtur vt paterfa.filius nepos fa.ꝛ sic de ceteris.Inter duꝫ significat quoddā coꝛpꝰ in quo persone posite communi nomine nuncupantur ꝛ per hoc ius equale communiter soꝛtiuntur. Jaco.ꝛ qd dicit iure pꝛopꝛio dic.i.appꝛopꝛiato singulis de illo coꝛpoꝛe nā diuersimode pꝛout diuerse sunt pſone vt hac adiectione familie,nominanꝫ ꝛ diuersos soꝛtiūtur effectus nam paterfa.hꝫ administraionē re ipsa:ceteri vero sed expectāt vt.ſ.d̄ libe.ꝛ postbu.l.in suis.Jaco.ibi deinceps ꝑ masculinū genꝰ descendentes.Jaco.ibi dñiuꝫ.i.existentiā ꝼm iur.ꝛ dñium domus dy.vel.i.potestatē ꝛ basiliā seu administrationē de qua nulli ratione reddit non autē de vero dño loquiꝫ.illud enim non hꝫ in filijs.Jaco.ibi personā eius ap.patrissa.non demōstramꝰ personā eius in filios habentis sed ius.i.basiliā quā in domo hꝫ et hoc pꝛobat.j.v.ideoqꝫ idemqꝫ ꝛc.Jac.ibi subiecta fuerint iure patrie potestatis immediate vt nō cōpꝛehēdat nepotes ex filio qui recidūt in potestate sui patris.Jac.vt.ſ.de his qui sunt sui vel alieni iuris.l.nepotes ibi hr̄e singuli si non recidāt in potestatē alterius.dy.¶ Et no.qd in toto isto.§.nec alibi inuenies
i vxoꝛē † esse de familia viri licet sit socia diuino ꝛ humano iure ꝛ id̄ si statuto caueaꝫ ꝙ bānitꝰ cū familia expellatur non expelletur vxoꝛ.Old.in v.cōi iure qñ pater nō est moꝛtuus.Old.ibi recte eiusdē.q.d.si qs noiatur de agnatiōe de vīsinis ꝛ hꝫ plures filios oēs illi filij nihilominꝰ noiabunꝫ de vīsinis sed nominabuntur modo alio qꝛ amodo quilibet eoꝝ vocabitur paterfa.qꝛ per moꝛtē patris quilibet est factus paterfa.Ol.ibi eadeꝫ domo.i.agnatiōe.simile.ſ.de ali.lega.l.cū vnꝰ.ꝛ de testibus.l. testes eos.Jac.ibi sub titulo no.qd sufficit allegare titulū.Ol. ibi familie eius.i.aliquoꝝ iure familie seruiētium.Oldr.ibi ab eiusdē vlti.i.a quo oēs tanqꝫ ab vltimo nomē assumpserunt vel dic vlt.retro cedēdo ꝑ incipiendo esset pꝛimus.Dy.ꝛ Jac.ibi ꝑficiscunꝫ licet inter eos hodie non reperiaꝫ gradus vt differꝫ a ver.supioꝛi cōi iure ꝛc.potest in v.mulier aūt ibi familie.i.agnationis quia bene est agnata ꝛ sic cap.sed finis quia qui ab ea descendunt non sunt cognati agnatis mulieris sed cognati.Jac.

Familia. A patrono i.§.feminarū ibi familia.i.potestate vel agnatione.dy. in gl.pꝛima legis in fi.ꝛ.C.de dignitatibꝰ.l.ius fenerato ꝝ.li.xij.dy.in glo.ij.ibi quo ad oꝛiginē quod est falsum cum inde filij ducant oꝛiginem vnde ꝛ pater.ſ.ad munici. l.pꝛima.vnde dic aut legitime nuptie interuenerunt ꝛ tunc filij sequuntur oꝛiginem patris vt dicta.l.j.ꝛ.ſ.de sta.ho.l.cum le

gitime nisi matris origo super hoc habeat priuilegium qδ filij matris originē sequantur vt.d.l.j.Si vero sint vulgo q̄siti indi stincte sequūtur originē matris vt.d.l.j.⁊.d.l.cū legitime.Dy. in fi.qδ intellige vt in qualibet earum no.Oldr.

INdixisse. Ista lex terminat questionem quā notaui.C.ex qui.causis fui pro premio accipiūt libertatē.l.j.licet in 𝔷trariuz faciat.s̄.de custo.reoꝝ.l.diu⁹ adria.sed dic vt ibi dixi.

VRbana. Dic vt.s̄.cōmunia predi.l.j.⁊ qδ subijcit cōstituti dic.s.alicui⁹ delectatiōis cā non redditus.dy.in fi.sed rustica.Dy. in gl.hic est contra.ibi hic sit ⁊ hoc approbat̄ in.l.cō traria.Oldra.

ABsentem. Uide.C.de accusa.l.absentē ⁊ in alphabeto dictione absens.Ibi petitur.i.eius presentia requirit̄ vel deside ratur.Old.ibi trās mare absentē.s.tantū.Ol.ibi de sideramus vt eum absentē iudicemus.Oldr.ibi ab hostibus.i. nō h3 facultatē eorū q̄ habēt absentes nā nō pōt facere ꝓcur. vt pōt absens vt.s̄.ex quibus causis maio.l.ab hostibus.Old. captus aūt a latronibus pōt q: nō est seruus sicut captus ab hostibus.Oldradus.

1 ☞ Pater si prohibeat filijs alienare eis mortuis extēdit̄ ad nepotes.

IUxta interpretationē.

Quasi dicat h̄ nō ꝓcedit de mera ⁊ absoluta significatione vocabuli sed de iuriscōsulti interpretatiōe.dy.

1 ¶ Et est arg.qδ si pater † prohibeat filijs alienare extenditur eis mortuis ad nepotes sed dic cōtra.vt in auten.de restit.fidei cō.§.nos vero.Dy.in glo.ij.ibi in datione tutoris ⁊ est rō specialitatis ꝑm Franc.onus ⁊ grauamē ipsius tutele vel dic aliter q: valde periculosum esset nepotibus datū tuto.sub appellatione filij quib⁹ testator dare voluit:nā pōt tutor ille esse bonus filio q: eū diligit ⁊ nō nepoti,quem forte odit vel ex similibus causis ad qδ facit qδ no.in gl.s̄.de lega.j.l.si quis a filio in glo.vel dic qδ cōtraria loquunt̄ sed pro prima verbi significatione vt hic patet dū dicit interpretatione ⁊c.Ite3 patet ꝑ alio modo per id qδ dicit sicut filiafami.⁊c.vñ hos casus parificat sed qδ appellatiōe filij cōtineat̄ filia vt femina sub masculo est ex interpretatiōe nō ex significatione vt.s̄.ea.l.quisquis ⁊ glo.j. no.⁊ sic patet qδ glo.que est in prealle.§.fi.male dicit ⁊ dy.cā3 reprobat hinc videt̄ obstare.j.e.liberoꝝ.§.sed et papirius: sed dic illud potius ex mēte ⁊ rōne ꝓcedere.s.ꝓpter cōiūctione3 q̄ pariter ad oēs habetur nam poti⁹ est ratio ⁊ mēs q̄ȝ significatio verbi vel aliter ꝙ non semper proprie sed interdu3 abusiue vt.s̄.de lega.iij.l.nō aliter.§.j.Itē vbicūq3 dicit̄ 𝔷tineri nepos ap.filij inuenies illud ꝓcedere ab idētitate ratiōis que est eadē in vtroq3 ⁊ ex mēte ⁊ sic soluit̄.s̄.de ritu nup.l.senat⁹.⁊.l.se.§.fi. ⁊.l.liberoꝝ.⁊ ad macedo.l.filiū.⁊in autē.vt exact.instā.dot.§.j. Old.de hoc satis dixi.C.ad.l.iul.maiestatis.l.quisquis.in eadē glo.in fi.nā de mera ⁊ propria significatiōe vocabuli nō cōtinetur vt ibi ⁊.l.qδ si nepotes de testa.tute.sed de interpretatione sic vt hic.Dy.⁊ ita d3 intelligi.s̄.e.filij.sic ex interpretatione est vt ap.filij cōtineat̄ filia vt hic ⁊.s̄.e.l.quisquis ⁊.l.inter stupru3 §.fi.δ leg.iij.seruis legatis.⁊.j.e.l.pueri liberoru3:aut appella. filij continetur nepos vt.j.eodem liberorum.s̄.so.ma.l.si dotali ⁊ de excu.tuto.l.ij.§.nō solū.Dy.in glo.vlti.in fi.clari⁹ dic qδ ex interpretatione ꝓcedit qδ ap.patris cōtineat̄ auus vt h̄ patet nō aūt inspecta significatione verborū ne obstet qδ not. s̄.e.l.appellatiōe parētis ⁊ ideo interpretationē sequēdo nunquid fit mētio de patre idē dicas seruandū in auo vt in casu et ita intelligas istā glo.

CUm in testamēto. Ibi ob eam rem.s.quod amplius impendant.Dy.Sed quid si minus expēderint ⁊ sic benefecerint p.x.sicut fecissent pro.xij.a testatore relictis an sufficiat ⁊ illa duo q̄ supersunt cuius cōmodo cedēt vtrū heredis an dabuntur pro aīa defuncti dic vt notari cōsueuit extra ordinē.s̄.de relig.l.at si quis.§.quid ergo.⁊ de lega.ij.l.lucius.§.a te.⁊ no.in.l.aliena.§.libertos hic in gl.allegata.Dy.in glo.fi.in fi.vel so.clarius istud cōtrariū aut verba taxationē inducētia sunt detecta ad grauatum ⁊ tūc iste potest vltra expendere sed nō minus vt hac.l.vtputa volo quod heres meus faciat monumentū ⁊ expendat.x.aut illa sunt directa ad alium q̄ȝ grauatū puta quia dixit instituo titiū mihi herede ⁊ volo post mortē meā fieri monumētū in quo expēdātur cētū dūtaxat ⁊ ad istud op⁹ faciēdū eligo tales isti nō possunt expēdere plus vel min⁹ ⁊ ita loquūtur 𝔷traria hic signata ratio differētie est q: in primo casu videt̄ facta taxatio in ipsi⁹ grauati fauorē ideoq3 illi fauori renunciari potest in secundo casu gratia taxationis quā nec transire:nec minuere potest argu.dicte.l.diligenter.s̄.man.Oldra.

IN lege censoria. Ibi sedes ⁊ tabulas no.vbi videat̄ quis hr̄e domiciliū q: vbi sedes ⁊ tabulas sibi constituit vt hic ⁊ ad hoc vide.s̄.ad municip.l.ei⁹ q.⁊.C.de incolis.l.ciues.Dy.ibi victus sui cā s3 nūquid familie sue videt̄ qδ sic vt no.C.de vectiga.⁊ cōmissis.l.vniuersi contrarium puto per hanc.l.Jac.de hoc etiā not.s̄.de publicanis.l.si publicanus.§.j.in glo.magna.in glo.no.ergo in fi.Secus tñ in alijs rebus gratia colendi ruris emptis nam de his non prestatur vectigal.C.de vect.⁊ cōmis.l.vniuersi.Jaco.

1 ☞ Puer quis dicatur.

1 PUeri appellatio. Not.ꝙ puer † dicit̄ minor vigintiquattuor annorū masculus ad hoc extra de p̄ben.c.super inordinata ⁊ de etate ⁊ qualitate.c.indecorū.et vide in alphabeto dictione puer.

QUi fundum. Sub appellatiōe pomi cōtinetur oīs fruct⁹ ad esum paratus nō ad potū hoc intendit.Dy.in gl.vlti.ibi dentes filiorū obstupuerunt ⁊ 𝔷cor.in autē.vt oēs obe.iudici ꝓuincie in prin.q est notabilis ad hāc materia3.

VInaria. Ibi in ea cā.i.cōtineri ap.vasorū vinariorum.Dynus.Ibi in eo id est appella.vasorum vinariorum.Old.⁊ intellige hāc legē qñ dubitatur q: testator ꝓmiscue vtit̄ aliter statur vsui testatoris vt.s̄.de vino tritico ⁊ oleo legato.l. ex vsu.Jacobus ibi dolia autem q: promiscuo vsui tam vini q̄ȝ aliorū sunt inuenta vt sunt mascelli siue sollia. Old.ibi cum vinū habeāt q: ad aliū vsum sunt parata qδ non est in torculari Old.in glo.⁊ solēt ibi.l.ꝓhibere vbi facta vis semel perseuerat ⁊ sic videtur qδ vsus semel pseueret sed ibi perseuerat cū effectu hic desijt effectus per aliū vsum qui habet suu3 ꝓpriū effectū vt colligitur in solutione contrarij de itinere actuq3 priuato.l.iij.in princip.qδ ibi signatur.Old.in fi.so.in.l.illis fuit vsus precedēs et destinatio patrisfa.ad illum eunde3 vsum iā ceptū hic ad diuersos v̄sus.Old.vel so.vt ibi vel hic in alijs q̄ habēt promiscuum vsum diuersis officijs congruentem ꝑm dispositionem patrisfami.dy.Ibi tanta gratia edificij fuerūt parata.

MErcis appellatione. In glo. ibi quā esse mercē qδ hic vetat.no.hanc so.sic aliud est confessum esse:aliud haberi pro cōfesso ⁊ aliud est ciuē esse aliud haberi pro ciue sicut aliud est dñm esse qui constituit ꝓcur.vt.s̄.de ꝓcur.l.j.⁊ debitā gratis remittit vt.s̄.de pact.per totū id haberi ꝑ dño qui non facit procur.nec debitū gratis remittit vt tutor qui est loco domini vt.s̄.de furt.l.interdū.§.q tutelam non est dñs:⁊ ideo predicta nō fecit vt.C.de ꝓcur.l.neq3 ⁊ de pact.l.pactum curatoris.Jac.⁊ aliud est esse dolum aliud dolo equiparari vt.s̄.depositi.l.quod nerua.que omnia faciunt quod si ordinatu3 est qδ ciues teneant̄ aliquid facere qδ ad hoc non teneantur illi cui habentur loco ciuium ex priuilegio vel lege municipali ad idem facit quia licet pignoris obligatio ap.alienationis contineatur vt.C.de rebus alie.non alle.l.fi. tamen non est alienatio vt no.in vsibus feu.de alienatione feu. ca.j.ver.idē potest presumi in prima glo.

1 ☞ Factū corā testibus non intelligitur secretū.

COram. Ibi velle id debet et sic nota.quod possu3 facere aliquo inuito nō possum eo absente et sic fallit regula per hoc.s̄.de ritu nuptiarum.l.in eo iure.§.deinde ⁊.s̄.de arbitris l.si in tres ⁊ ibi in glo.quod tamen fit publice in presentia alicuius presumitur scire extra de concessi.preben.c.quia cunctis.vltra princip.libro sexto ⁊ ad hanc legem concor.xx.q.ij.c.primo. ¶ Item qui caret mente et intellectu pro absente habetur vt j.titu.prox.l.vbi non voce.s̄.de captiuis.l.nihil interest ⁊ de auto.tuto.l.non multum. ¶ Item nota quod illud quod fit corā
1 testibus † non intelligitur secretū.s̄.quod iussu.l.prima.§.iussum.idem si fiat coram iudice.s̄.de fugiti.l.in publicum ⁊ nota. in summa Azo.ad exhiben.j.col.alibi dicitur secretum ꝙ qnq3 sciunt

sciunt de peñ.distin.j.econtra.§.ea q̃ ver.filiã ⁊ vide in alpha.

Fundi appellatione. Fundꝰ dicit̃ quasi opes fundat.Jaco.

Decedere dicit. Vide qꝺ notaui.s̃.ꝺ verbo.oblig.l.stipu. non diuiduntur v̇.ij.q̃ro.⁊ v̇.x.q̃ro.duo dicit hec lex ¶ Primo ponit differentiã inter cedere dieꝫ ⁊ venire.¶ Scꝺo ponit vbi cedit ⁊ venit dies ⁊ vbi cedit ⁊ non venit ⁊ vbi nec cedit nec venit ⁊ hoc vsqꝫ ad.§.es alienũ.¶ Primo op.de.l.interdũ.⁊ so.vt hic.¶ Secũdo op.de lege liber homo.§.x.⁊ dic vt no.insti.de ver.ob.§.oẽs.¶ Tertio op.de lege promissoꝛ hoĩs.§.j.so.ibi speciale rõ qꝛ ex nudo pacto ⁊c.arg.l.cũ qui.s̃.de iureiur.¶ Quarto op.de lege qꝺ dicimus cũ similibus ⁊ caue qꝛ circa hoc variãt gl.sed dic ꝭm dy.qꝺ nulla lege caueatur qꝺ dilationẽ habeat qui pure promittit immo statim põt peti vt hic ⁊ hoc est verũ simpliciter qꝺ nullã dilationeꝫ hꝫ a lege.Sed an a iudice debeat hr̃e glo.distinguũt inter eũ qui promittit speciẽ:⁊ eũ qui promittit quãtitatẽ habeat.x.dierum a iudice vt no.ꝺ.§.oĩs.instit.de ver.ob.⁊ ita possunt glo.procedere.¶ Quinto op.ꝭm glo.de lege eum qui kalen.§.quotiẽs Sed illa non est cõtra.immo concoꝛ.sed dꝫ opponi de.l.centesimis in princi.e.ti.⁊ tunc ꝓcedit solu.que traditur hic ⁊ in dicto §.quotiẽs.vel ꝭm Pe.quẽ ego in hoc sequoꝛ non venit dies vt sit actio sed bene cessit vt sit obligatio nã aut diei tantũ non est actio vt patet non violãdo litterã.s̃.si cer.peta.l.certi ꝯdictio in princi.⁊.s̃.e.l.cõditionales de quo plene no.per Cy.⁊ dixi.C.vt act.ab here.⁊ ꝯtra heredes.l.vnica.¶ Sexto op.de lege si pupillus.§.sub conditione ⁊ so.vt hic no. Old.ibi stipulatꝰ fuerit aliquid qꝺ de presenti prestari põt ꝭm rex naturã licet difficultas sit promissoris.Dy.ibi vbi in diẽ cessit quia tunc obligatur Dy.ibi nondũ venit ad hoc vt tunc peti possit.Old.ibi sub cõditione vera que est de futuro ⁊ se habet ad esse ⁊ non esse.Dy.ibi possit exigi obligatio tñ nata est.Dy.in fi.⁊ ibi no.⁊ hec glo.cõmuniter habetur coꝛrupta:⁊ ideo feci dictas suppletiones ⁊ fuit vitiũ scriptoꝛũ.Dy.in glo.que ꝯditio in fi.immo in hoc dic vt.j.ti.pxi.l.in oĩbus obligationibus.Et circa hoc variant glo.hec enim glo.dicit vnũ cũ qua cõcoꝛ.alia que est.s̃.de noua.l.si pupillus.§.qui sub conditione.sed glo.que est.j.titu.proxi.l.in omnibus videtur cõtradicere alia que est.s̃.de cõditione indebiti.l.sub cõditiõe.videt̃ distinguere inter legatũ ⁊ stipu.⁊ ideo ad concoꝛdiã earũ dic aut stipuloꝛ sub conditione que se habet ad esse ⁊ non esse:⁊ tunc est planũ quia nec cedit:nec venit dies ante euentũ cõditionis vt hic v̇.vbi sub conditiõe.⁊.s̃.de conditio.⁊ demon.l.legata.⁊.l.q heredi.si sub cõditiõe q̃ se habet ad esse tãtũ siquidẽ ad esse necessariũ ⁊ de p̃senti tunc cessit ⁊ venit dies sicut in pura ⁊ ita debet intelligi.l.si pupillus.§.j.s̃.de noua.⁊ de ver.ob.l.in illa stipu.⁊.l.impossibilis.⁊ ita dꝫ etiã intelligi hec glo.si habet se ad esse futurũ siquidẽ est firma spes debitum iri idẽ iuris est qꝺ in obligatione in diẽ vt.s̃.de condi.⁊ demon.l.heres meus.primo respon.⁊ ita loquit̃ ver.vbi in diẽ et eo casu vera est glo.sed si spes est dubia debitũ iri licet sit certũ diẽ incertã seu cõditionẽ extiturã ideꝫ qꝺ in vera cõditionali.s.vt nõ cedat nec veniat dies ante eius euentũ vt.ꝺ.l.heres meꝰ.secũdo respon.⁊.l.si cũ heres qñ dies lega.cedat ⁊ de condi.et demõ.l.dies incertus ⁊.l.j.§.dies ⁊ de lega.j.talis scriptura.§.si sub cõditione ⁊ hoc casu procedit glo.que est.j.titu.j.l.in omnibus ⁊ hoc voluit dicere dicta glo.que est in.l.sub conditiõe de conditione indebiti que dicit differentiã esse inter contractus ⁊ vltimas volũtates nã in cõtractibus semper est firma spes debitum iri vt insti de ver.obli.§.sub conditione sed in vltima volũtate nõ.vt.ꝺ.l.heres.⁊.l.si cum heres.Dynus.

Munus. Proprie munꝰ ad necessitatẽ subijcitur ⁊ hoc est ꝓprie munus aut cessante necessitate ⁊ hoc aut cũ causa vt natalicium ⁊ hoc etiam licet minus proprie qñqꝫ dicitur.munus autem sine causa ⁊ hoc improprie munus dicitur vt.s̃.e.l.munus in princip.⁊.l.inter domum dic ergo omne donum cum cã est munus sed non omne munus donum vt in princip.l.Jaco.ibi plerũqꝫ.i.quotiens honeste donatur.Dy.

Potestatis. Circa hoc vide qꝺ no.xj.q.j.si tributũ per Archi.al̕s incipit magnum documẽtũ ibi venisse videri ⁊ sic vitium furti purgatũ ⁊ rem redditam vsucapibilẽ.ibi vendicandum.i.apprehendendũ.Dy.

Verbum est. Potest poni exemplum vt hec lex concoꝛdet ꝑ duas.ll.que videnť ꝯtrarie.s̃.de custo.reoꝛũ.l.j.⁊.C.de custo.reo.l.nullus.Jaco.

Inter illam. Ibi actionẽ quãtũ ad cõmodũ debitoꝛis qꝛ breuiorem hꝫ dilationẽ ibi significari per illa verba cũ fari possit.Old.Ibi fari possit.i.possibile sit ꝭm naturã ⁊ cõmunẽ nature cursum vt sic dictio cũ denotet potentiam naturalẽ vt si lego tibi decẽ cum fari poteris intelligatur cum ꝭm naturam fari deberes qꝺ est post septẽ annos licet non loqueris vt.C.de iure delibe.l.si infanti.Sed dictio postq̃ designat rem in actu existentẽ.vnde si lego tibi decẽ postq̃ fari poteris etiam si habes.xxx.annos nisi actualiter loqueris nõ habebis legatum ⁊ hoc vult dicere hec lex ponẽs differentiã inter dictionẽ cũ ⁊ dictionẽ postq̃ quia dictio cũ designat rem in potentia naturali:dictio postq̃ rem in actu existentẽ.Old.in glo.vlti.in fi.hec etiã differẽtia colligi potest.s̃.de iurisdi.omniũ iudi.l.si quis id quod in princip.⁊.§.qꝺ si dũ proponitur licet per interpretationẽ iurisconsulti idem sit vtrobiqꝫ vt ibi dicit ⁊ ita dictio cũ poterit cõmittitur in ip̃o actu potẽtie alia cõmittitur post actũ potẽtie inter que est differẽtia vt.s̃.de cõditio.insti.l.fi.⁊ de here.insti.l.suus.§.fi.⁊ de lega.ij.si peculiũ.§.fi.Jac.Itẽ datã ibi adiectum.i.licet dierum numerus non fuisset determinatus.Dynus.

Verbum facere. Ibi donãdi actꝰ ẽ liberalitatis.Dy.soluendi actus necessitatis.Dy.iudicandi actus ex voluntate circũscripta eius qui iudicat ibi numerãdi simpliciter ministeriũ ambulãdi actus non transiẽs in alterum.Dy.Et pone exemplum.j.titu.proxi.l.factũ a iudice.Ja.

In conuentionibus. Sed videt̃ obstare.s̃.ad trebel.ex facto.§.fi.vbi ap.heredis soli filij continenť non autẽ heredes extranei.Sed respõdeo vbi instituo aliquem ⁊ rogo restituere hereditatem si sine herede decesserit videtur hoc dictũ potius affectione filioꝛum q̃ extraneoꝛum sed vbi contrahitur et agitur de hered.magis debent illa verba foꝛe extensiua vt sic de here.extraneis intelligatur hoc probatur quia legatum conditionale non transmittitur ad heredẽ legatario moꝛiente conditione pendente vt.s̃.quando dies lega.ce.l.si post diem ⁊.C.de cadu.tollen.§.si autẽ secus in stipulatione conditionali vt insti.de ver.ob.§.ex conditionali ad glo.vlti.q̃ est in dicto.§.vlti.in.l.ex facto potest respõderi quod ibi loquitur de contractu feudatarij qui sui natura non transit ad heredem extraneum sed solum ad filios masculos nõ ad feminas vel heredes extraneos etiã si de herede fiat mẽtio vt in vsibus feu.de ali.fundi.c.j.§.fi.Preterea cũ alicui fit concessio videtur sibi suo iure concedi vt.s̃.de iniusto testamento.l.si quis exheredato.§.sed si quis.⁊ de lega.iij.si quis in princi.§.j.Dy.in fi.vlti.glo.⁊ sic emphiteota ius suũ põt legare vt.C.de fundis patri.l.j.⁊ de lega.j.l.si domus.§.penult.nec locũ habet quod dicitur de denunciatione domino faciẽda.C.de iure emphi.l.ij.Jac.vbi de hoc dixi ⁊ in speculo de locato.§.nunc aliqua de iure emphiteo.ver.c.xij.

Liberoꝛuꝫ appellatione. Appellent quia ex libera melioꝛe orti.xxxij.q.iiij.c.fi.glo.opponit de lege quod si nepotes.de statu.⁊ instit.qui dari tutoꝛes possunt.§.fi.vbi dꝛ qꝺ ap.filioꝛũ nõ ꝯtineanť nepotes de hoc dixi.s̃.e.l.iusta interpretatiõe.Et dic aut lex vtit̃ vocabulo liberoꝛũ aut filioꝛũ vel nepotũ.Primo casu oĩbꝰ descendentibꝰ ad aptaturũ in princip.huiꝰ.l.cõcoꝛ.nisi specialiter loquatur de liberis primi gradꝰ vt.s̃.de penis.l.moꝛis.§.iste fere ⁊.C.de questionibꝰ.l.diuo marco per quã legẽ dictꝰ.§.restringitur siue declarat̃ ⁊ ad hoc.C.de penis.l.honoꝛ.Si aũt vtit̃ vocabulo filioꝛũ vel nepotũ aut discretiue.i.diffiniẽdo hos ab inferioꝛibꝰ ⁊ tũc inferioꝛes nõ cõtinenť vt hac.l.§.multotiẽs al̕s incipit totiẽs ⁊.C.de incestis nup.l.si quis incesti.de ritu nup.l.iul̕.⁊ de adul.l.patri.aut enũciatione siue indefinite ⁊ tunc inferioꝛes ꝯtinet vt in v̇.sed qꝺ papirius vsqꝫ in fi.⁊.s̃.e.l.filij.⁊.l.iusta.⁊ de ritu nup.l.senatusconsulto.Sed qd si dubitet̃ discretiue lex loquit̃ an indefinite rñ.aut lex specialiter statuit ad alios non extẽdi ⁊ tũc verũ est qꝺ loquitur discretiue vt.C.ad trebel̕.l.iubemꝰ.aut hoc nõ exprimit ⁊ tũc si ĩdulgeat contra ius commune in filijs non extenditur appellatio vltra vt.s̃.de excu.tuto.l.sed ⁊ milites.§.non solum.C.de questionibus.l.milites et de legitimis heredibꝰ.l.fi.§.cũ autem.idẽ si rõ ꝯstituti que põt reddi in filio:cessat in nepote.vt.C.de naturali.libe.l.fi.⁊ arg.s̃.de leg.j.l.licet.Ja.vel dic ꝭm dy.vt dixi.ꝺ.l.iusta.s̃.e.¶ Alij distinguũt aut ꝓfert̃ ab hoĩe extraneo ⁊ tũc regulariter nõ cõprehẽdit̃ vt hic no.aut ab hoĩe ꝯiũcto ꝑ lineã ascendẽtẽ ⁊ tunc regulariter cõprehẽdit̃ vt hic in fi.fallit in.ꝺ.§.fi.insti.q dari tu-

rō.possunt aut pferr a lege 7 tūc aut in casu fauorabili 7 cōprehenditur vt.d.l.senatuscōsulto.§.de ritu nup.aut in casu odioso 7 non cōprehendit nisi ex interpretatione vt.§.ad macedo.l.filiū cū glo.ibi posita.Sed ꝯ hanc distinctio.est.d.l.ſꝫ 7 milites §.non solū.§.de excu.tuto.¶ Itē de iure lombardo ap.filij nō ꝯtinet filia vt in lōbarda de eo qd pr̄ hꝫ necesse filijs relinquere l.a nostros.Itē si pater de tutore filio filijsq; suis nō videt dedisse filiabus ꝓpter repetitionē vt.§.e.l.seruus qd est mirabile 7 notabile.Itē facit ad hāc materiā qd not.in summa Gof.de filijs presbyterorū.§.de hac scda prohibitione 7 de hoc plene dixi etiā.C.cōmunia.de successio.aut.itaq; circa fi.ibi cogitationē cognatorū ibi vti.i.ad singulorū enūeratione descēdere.dy.ibi orti.i.nati.Old.ibi cōprehendunt.s.oēs descēdētes ex eodē gñe i infinitū.dy.ibi sepe.q.d.nō reglariter.dy.ibi hec oīa.s.argumēta supius dicta.dy.ibi docet.q.d.nō solū ꝯstitutio legalis sed etiā naturalis.Ja.in glo.al's necessariū in fi.¶ Itē da exēplū.§.e.l.familie circa princip.ibi ad psonas 7c.Jac.in glo.hic ideo in fi.idem no.§.de leg.iij.l.vxor.§.cōcubine.7 hoc videt ꝓbari subsequenter statim ibi 7 nepotes 7c.q.d.causaliter 7 sic regulariter appellatio filij nō cōprehendit nepotes sed ꝯtra.ſ.e.l.ver.preter hec oīa 7.§.de ritu nup.l.senatuscōsulto sed de hoc dic vt plene dixi in glo.vlti.ibi plus eū diligit.Et est alia ratio qꝛ pater hꝫ partē suijpsius in filium.s.generatione.sed non dicitur filius in patre.est 7 alia qꝛ amor crescit 7 decrescit ex conuersatione ſꝫ philosophum 7 ſm.l.§.de castrensi peculio.l.hereditatē 7 ibi no.sed pater dr̄ magis ꝯuersari cū filio q̄ econtra qꝛ pater magis cognoscit filiū q̄ filius patrē.Itē qꝛ pater plus laborat in filio q̄ econtra 7 in quo quis plus laborat plus illuꝫ diligit.Oldra.

Paulus respon. Ibi habēti.s.tutorē.Dy.ibi siue non id est siue nullo modo datus sit 7 sic oīs tutor legitimus est falsus quod est notandū.Old.sed datus a lege vt.§.de legitimis tuto.l.legitimos.

Pecunie. Ibi corpora id ē res corporales.dy.Ibi iura id est res incorporales.Ol.

Late culpe. Quid sit dolus et lata culpa euidētius ponitur.§.mādā.l.si procurator.§.dolo quā alibi in corpore iuris Richar.

1 ¶ Amicitie vere consueuerunt veritatē mutare.
2 Amicus non omnis dicitur qui parcit.
3 Inimicus non omnis dicitur qui percutit.

1 **Amicos.** Contra hoc quia leues amicitie † consueuerunt veritatē mutare.iij.q.v.qꝛ suspecti 7.c.accusationes.xj.q.iij.c.quattuor modis peruertitur iu-
2 diciū.¶ Itē non oīs qui parcit est amicus † nec omnis qui ver-
3 berat † est inimicus.v.q.v.non oīs.xxiij.q.iiij.munere et Augustinus dicit qd illos quos non videmus ex bona fama quā de eis audimꝰ diligere possumus.Sed penitꝰ ignotos nō.xxix.q.j.c.j.7 ibi in glo.7 hoc etiā est qd dicit philosophus 7 Tullius de amicitia qd inter ignotos pōt esse dilectio.Sed amicitie proprie non sed contra hanc.l.videtur qd ille fuit amicus q non offendit de lega.ij.l.cū quidā.7.l.cū pater.§.rogo de ma.testamēto.l.seruos.C.de fideicō.liber.l.cū proponas quilibet enim videtur seruire q non offendit de lega.iij.l.fideicō.§.quā q̄.7 de fideicō.liber.l.fideicō.§.libertas.Itē inimicus videtur eoipso q dicit quod non diligit extra de accusationibus.c.inquisitionis 7 de amicitia vide in alphabeto dictione amicitia 7 sequentibus de inimicitia vide quod notaui.C.de testi.auten.si vero dicatur.

Fugitiuus est. Qui conceptā fugaꝫ in actuꝫ deduxit hoc dicit ibi deduxit.i.ad aliquem actum fuge deuenerit ibi occasione data id est commoditate captata.Old.ibi assumpto actu.s.pfecto vel non perfecto si tamen per eum non constat quominus perficeret.Old.7 sic nota.qd maleficium sumitur ex ipso actu maleficij non ex animo vt.§.e.l.sepe quia cognationis 7c.7.§.de penis.l.cogitationis vbi de hoc dixi 7 quod in maleficijs requiratur factum probatur.xv.q.prima si quis non iratus opus est enim facto vt extra de restitut.spo.c.pisanis maleficium enim nascit ex re ipsa.i.ex facto insti.de obliga.que ex delicto nascuntur in princip.7 actio iniuriarū non nascitur ex pacto sed ex contumelia sed de pact.l.si vnus.§.sed si pactum 7 concor.bene ad legem istam.§.de edili.edicto l.bouem.§.qui ad nutum.in glo.s.aliquis in fi.vt.xxxij.q.v.qui viderit.

Magna negligentia. Vide.§.e.l.late.7 qd ibi dixi ſꝫ qd lata culpa nō sit dolꝰ nec sicut dolꝰ puniat vr̄.§.ad.l.cor.de sicca.de.l.j.l.in lege 7 dic vt ibi dixi 7 nepotes exēplificare legē istā p.l.§.mā.l.si pcur.§.dolo in gl.i.cōparat hoc est facere violētiā littere vñ dicūt.qdā moderni q hic loquitur de magna culpa que est dolus que appellatur culpa latior 7 venit ex aīo saltē presumpto 7 iō nō est hic exēplū qd gl.ponit superiꝰ ſꝫ est exēplū in.l.qd nerua.§.deposi.7 sic ſm istos q̄ttuor sunt species culpe nā alia est latior seu latissima siue magna alia est lata:alia leuis:alia leuissima.Ol.qd est notādū nec hoc cōmuniter tangūt gl.nec doctors sed solum tres species lata leuis 7 leuissima ibi 7 ciuili etiam actione contra.§.si quis testamēto liber esse iussus fuerit.l.j.§.nō aūt vbi ī act.que ex delicto venit lata culpa dolo equipollet vnde dicebat.Dy.qd quātū ad actionē inducendā equiparatur nō quātū ad effectū qd est contra glo.istam.Oldra.

Ex illa parte edicti. Ibi tūc cessantibꝰ siue non adeuntibus testamētarijs.Old.ibi heredē esse scꝫ intestatꝰ mortuꝰ esset subaudi bonorū posses.dabo.dy.ibi substitutiōe facta.dy.ibi heres erit sic heres filio meo dy.ibi primꝰ tm̄.i.simpliciter ꝓrimꝰ heres mihi quē aliꝰ testamēto nō successit.q.d.nō heres heredis.dy.ibi nō tm̄.i.nō simpliciter 7 iste vltimꝰ casus alibi nō reperitur.Dyñ.Ibi scriptꝰ scilicet solus.Dy.

Transacta. In glo.pone ibi.xxx.annis.Cōtrariū no.d.§.fi.ſꝫ hic q ibi loquit de iure adeūdi hereditatē hic de iure petēdi ꝯtra aliquē possessorē per rei ven.7 ita glo.iste pcedūt 7 sibi nō ꝯtradicūt ſꝫ dy.ibi ſꝫ in lege ꝯiūctim 7 ad hoc vt intelligas qd velit dicere glo.dū dicit lege ꝯiūctim trāsacta finita debes scire qd qñ pcedit enumeratio speciei 7 sequitur enumeratio generis genꝰ recipit enumeratione specierū pcedētiū vt.§.de vino tritico 7 oleo lega.l.vlt.§.fi.de penu leg.l.nam qd.§.fi.de auro 7 argē.lega.l.pediculꝰ.§.idē.Scdm debes scire qd trāsacta que hic pcedit est nomē speciei.i.determinatio rei incerte 7 dubie vt.§.de transact.l.j.ſꝫ nūquid trāsactio adaptatur his que nō sunt in ꝯtrouersia no.vt.d.l.j.de trāsact.qd est ergo q hic innuit dic vt dixi q verbū trāsacta est nomē speciei finita nomē gñis qꝛ sub v̄bo finita ꝯtinet res non solū trāsactione ſꝫ sn̄ia iureiurādo 7 alijs modis legitimis vt ergo in.l.reperiuntur hec duo v̄ba trāsacta finita ve ꝯiūctiue credidisset aliquis qd illud v̄bū gñale finita restringeretur ad trāsact.soluꝫ vt 7 alibi.§.de fundo instru.l.cū delaniōis.§.cui fundꝰ 7.§.qdā Sed iuriscōsultꝰ hic illā dubitationē amouet dicēdo v̄bū gñale non restrinxisset addere hoc non qꝛ post v̄bū speciale ponit gñale 7 sic qd nō erat p speciē denotatū nūc denotet p genꝰ vt §.ad legē aquil'.l.si seruus seruū.§.inquit lex.7.§.e.l.v̄bo victꝰ 7.l.se.secꝰ si gñale pcederet qꝛ tunc restringit ad speciem vt.d.l.cū delaniōis.§.cui fundꝰ.§.de fundo instru.cū similibꝰ.Jaco.sed hoc est multū ꝯtra notata p Dy.ex̄ de reg.iur.c.generi per speciē libro sexto vbi videt tenere qd siue pcedat genꝰ siue species sepe generi p speciem derogetur.

Ut sunt. Ibi transactione composita gratuita vel non.dy.ibi longioris tēporis.i.longissimi.xxx.annorum.

Si calūnietur. Id est si calūniari psumat 7 al's est si cauillet ibi moret.i.differat accusator pcedere in accusatiōe ꝓsequēda infra tēpus a iudice determinatū Jac.ibi frustret.i.in accusatione pcedat frustrādo tñ.Oldr.in glo.se.ieiuniorū in fi.immo videt iurari de ipso ingressu vt.§.de cōditio.7 demon.l.lutius.7 ideo prima placet Jaco.

Telum. Vide in alpha.dictione teluꝫ.

Uos nos hostes. In.§.vltimo Ibi ad cibuꝫ scilicet tātū et vide quod dixi.§.eadem.l.verbo victus.Oldradus.

Ferri. No.p intellectu statuti q est cōmuniter in ciuitatibꝰ q qs nō portet victualia ex̄ territoriū vel ciuitatem.

Uobus negatiuis. Pro declaratiōe vide q dixi in alphabeto dictiōe nec 7 dictiōe negādo 7 q no.p card.ex̄ de ꝯsti.c.vt aīam.li.vj.ibi ī princip.nō paret 7.C.de sacro.ec.l.vt inter diuinū vltra prin.vbi exponit necnō.i.sic ſꝫ qd si dicat bis nō nūqd fit affirmatiua dic quod non

qd nō vt ex̄ de iureiur.c.⁊ si xp̄s.trib⁹ aūt negatiuis positis non resultat negatio ſʒ affirmatio vt.ſ.de here.insti.l.j.§.finaūte ⁊ qd hic dr̄ verū est de proprio significato ipsarū negatiuarū. Si aūt ex tali affirmatiōe sequeret̄ itellect⁹ iuris ɔtra ius tūc dici/mus vnā negationē abundare vt in.l.in ɔtrarijs in glo.allega tis.C.de seruis fugitiuis.l.j.de dāno infec.falsuʒ de v̄.ob.l.j.§. si quis stipulāti ⁊ vide de ista materia qd no.p Archi.xxviij.q. j.sic em̄.negatio vō postposita valet sn̄ia ɔtraria.ſ.si quis caut. l.si seruus.§.si plurīū ⁊ ibi in glo.⁊.C.de agrico.⁊ cēsi.l.quēad/modū.li.xj.ſ.de auto.tuto.l.tutor obligari.negatio p̄posita va let sentētia ɔtraditoria p̄bat̄.C.de mācip.li.⁊ colonis patrimo/nialib⁹.l.iij.li.xj.ſ.de adop.l.nōn unq̄ de iudi.l.nōnūq̄ de sub alternis ⁊ subcōtrarijs.ſ.p̄bat̄.⁊ de legitimis tut.l.legitimos §.in legitimis aut ergo negationes nō referunt̄ ad idem ⁊ tūc si resultat intellectus iuris cōtrarius vna dr̄ abūdare vt patet ex p̄dictis ⁊ faciūt p̄dicta ad intellectū statutorū testamētorū re/scriptorū ⁊ similiū vbi sepe tales negatiōes ponunt̄ ⁊ vide etiā qd no.in autē.quib⁹ modis naturales effi.legitimi.§.ꝙ quis et plene dixi.ſ.de v̄.ob.l.j.§.si qs ita.v̄.⁊ si vis scire.

Upillus. In.§.icola.ibi agrū ɔtra.C.de incol.l.e.verū so.vt no.ſ.ad mu nicip.l.scire.⁊.l.q ex vico.dy.decuriōes horuʒ locor hodie siue cōsiliarij ciuitatū vt no.in glo.ſ.de dolo. l.si ex dolo.§.sed an municipes p Dof.C.de incestis nup.l.cuʒ ancillis ⁊ vide in alphabeto dictione decurio ⁊ dictiōe ɔsiliū et no.p Azo.in summa de seruis reipu. manumittendis ⁊ vide in summa de decurionib⁹.li.x.eo.ti.l.ij.in glo.

Urbs. Ibi ab vrbe condēda q̄ qualiter possit construi nota.p Innocen.extra de offi.ordi.c.cum ab ec/clesiarum.

Oppidum. Proprie castrū dr̄ p hoc in p̄hemio ff.§.illud vō sed certe:immo ille.§.vr̄ arguere qd accipiat̄ p ciuitate.q̄r in eodē p̄hemio.ſ.dixit eam pulcherrimā ciuitateʒ sed ꝙ sit spēs distincta a ciuitate videt̄ C.de offi.p̄fec.preto.affrice.l.in noīe dn̄i.circa medium.⁊ dic vt ſ.dixit de vrbe hic dicat de oppido dici pōt ꝙ in larga signifi/catione cōprehendit ciuitatē vt colligi videt̄.ſ.de oper.no.nū. l.j.§.finaūt intra oppida.⁊ vide qd ibi no.⁊.C.de sum.tri.l.ij.cir ca fi.hoc aūt verbū oppido put est aduerbiū sumit̄ p valde vt extra de immu.ec.c.clericis laicos.li.vj.⁊ ibi per Jo.an.⁊ alios. ⁊ de preben.c.si tibi absenti.per Archi.super verbo ordinarie. hic aūt satis colligit̄ ꝙ oppidū non sit ciuitas vt predixi. habe tur etiā hec dictio oppidū in vsibus feu.de pace iura.fir.c.j.§. j.C.de edifi.priua.l.iij.in totum.

Territorium. Cōcor.extra de foro cōpe. cū cō tigat.vbi de territorio plene no. p Inno.territoriū tn̄ cōprehendit̄ sub ciuitate.ſ.ad munici.l.q ex meo.vbi de hoc dixi sicut ⁊ dictione sub ep̄o extra de p̄scrip. c.j.li.vj.⁊ vide qd ibi no.per Car.⁊ extra territorium ius dicēti non paret̄ impune.ſ.de iur.om.iu.l.fi.an recognoscēs castrum in feudū videat̄ recognoscere eius territoriū dixi.C.de iur.om. iu.l.fi.ver.itē quero vtrū recognoscēs.Itē vide ad istam mate riam Jo.an.in cle.de elec.c.ij.§.pe.⁊ de ɔsti.c.ij.li.vj.Sed vidi dubitari quid de districtu.⁊ qd ap.districtus ɔtineat̄ siue ver/bum districtus ɔtineat̄ in rescripto siue i statuto puto ꝙ distri ctus ap.nō ɔtineatur dn̄ium sed possessio quatenus distringi tur ipso facto.⁊ hoc sonat allusio vocabuli ⁊ hn̄ p̄bat̄ extra de elec.c.vt periculū.§.porro.li.vj.⁊ p no.ibi per Archi.Jo.an.⁊ clemen.e.ti.c.nō nostra.§.sane.li.vj.⁊ vide ibi Jo.and.⁊ est tex. expressus in cle.de re iudi.c.pastoralis.§.j.vbi colligitur ꝙ licʒ rex Rober.esset sub imperio ⁊ locus in quo citatus fuit tn̄ non distringebat̄ per imperiū sed per ecclesiā romanā.ad hoc etiā extra de p̄ba.c.licet cām.in prin.⁊ in fi.an sub ap.territorij ɔti/neant̄ res p̄prietarie vtputa si rex vel comes ɔcessit alicui ter/ritorium alicuius castri videat̄ ɔcessisse palatia ⁊ p̄prietates q̄ ibi habebat.Old.tenet ꝙ nō libro suo.c.ccxlvij.q̄r verbū terri/torij sonat solā superioritatē coertionis vel iurisditionis vt hic ⁊ extra de p̄ba.c.licet cām.p̄prietatis vō appellatio dicit̄ dn̄ij nudū a formali vsuf.separatū vel cū ipso ɔiunctū.C.de p̄ba.l. p̄prietatis.ff.de vsuf.l.iij.§.ne tn̄.⁊ de vsuf.accre.l.j.§.interdū vnde cū ista nulla societate iungatur vnum ad aliud nō sequit̄ positiue vel priuatiue.ar.ff.de acqui.pos.l.naturaliter.§.nihil. ⁊.l.permisceri.cū si.⁊ p hoc.xvi.q.ij.c.possessio territorij.in glo. vlti.ibi.l.ij.so.vt ibi.⁊.j.ti.j.l.qd nostrū.⁊ adde qd no.ſ.de pcu ra.l.papinianus.§.sed ⁊ is.⁊ so.istud brocardū vt solui ſm dy. ſ.de aqua plu.arcē.l.finaūt.vel dic qd cōe est nō est meū in to/tum sed p parte sic.⁊ vide qd no.extra de ver.sig.c.sicut nobis. li.vj.per Car.de ɔdi.insti.l.ij.in glo.⁊ per me plene.q̄nq̄ impro prie dr̄ meū in quo nullū habeo dn̄iuʒ sicut dicūt rustici posses

siones quas laborant suas vt.ſ.de orig.iur.l.ij.§.j.⁊ ibi in glo. ⁊ vide in alphabeto dictione cōmune.

Ualum. §.j.vide.ſ.de ser.vrba.pred.l.serui tutes que in supficie.in fi.§.viduā. que dicat̄ vidua.⁊ vn̄ dicatur vide.xxiiij.di.c.si qs viduā.⁊.c.se.⁊ vide quod no.C.quando imperator inter pupillos ⁊ viduas.

Siqua pena. Ibi puocatio ɔqueren/do de legis iniqtate.dy. ibi singulor peccator quas iudex non pōt augere nec minuere nisi causa cognita.multa aūt pōt mi/nuere sed nō augere.⁊ sic nō ob.C.de mō mulcta.l.fi.Dy. in gl. immo ɔtra ibi fatuū videt̄ dicere.nam ɔstat ꝙ vita adēpta ap pellatio nihil operatur.Ray.ibi iudicantis conquereret̄.q.d. in multa semper admittitur appellatio.q̄r in ea semper qs cō/queritur de iniquitate iudicis.nō aūt in ea potest queri de ini/quitate legis aut in pena potest conqueri de iniquitate.⁊ tunc nō admittit̄ appellatio vt hic de iniqtate iudicis.⁊ tunc admit titur vt in cōtrarijs.Ray.⁊ sic dico per hanc.l.⁊.C.de non nu. pe.l.generaliter.ꝙ nullus confitens quem lex ex sua ɔfessione vrget auditur appellans nisi errorem allegaret.⁊ ita intelligo qd no.ſ.de ap.l.creditor.§.iussus.In ea.gl.in fi.⁊ sic a pena ap pellatur a toto sed non a tanto in mulcta a tanto ⁊ a toto.ſ.de ap.l.ab executione.⁊ sic dico ꝙ lʒ dicatur vsurariuʒ manifestū nō audiri appellantē.vt extra de vsur.c.ꝙ sit verum est a toto quasi nō debeat cōpelli restituere.sed a tanto puta si ɔdemna retur i plus q̄ dʒ bene credo ꝙ posset appellare.Ja.mulctās ergo plus q̄ debeat pōt appellare.in pena ordinaria hoc non posset q̄r a lege statuta est.si aūt vellet appellare q̄r dicat se nō cōmisisse delictū.vel q̄r maior pena sit imposita q̄ in pena de/buerit bene potest.Ja.

Statue. In glo.vasides i fi.so.hic de signi ficatione vocabuli ibi de vltima vo luntate.Ja.de bel.vel illud ɔtingit propter identi tatem materie.

Apud labeonem. Dictū fuit per labeonē vel per alium apud ipsum quod ille exhibet hominem qui prestat eius presentiaʒ quod hic reprehenditur du plici ex causa.prima quia cōstat quod aliud est exhibere aliud sistere et ille sistit eum de quo agitur presentem faciendo.ergo non exhibet qui eum quo agitur presentat.secundo quia inter dum quis exhibet furiosum aut infantem.⁊ tamen non prestat presentiam.ergo exhibere non est prestare hominis de quo agi tur presentiam.Ja.

¶ Juris vtriusq̄ monarche ⁊ summi practici domini Albe/rici de rosate super iuris ciuilis ⁊ canonici titu.de regulis iuris lectura vtilissima.

¶ De regulis iuris. Rubrica.

1 ¶ Regula quot modis sumitur.
2 Indefinita hominis non equipollet vniuersali in materia non necessaria.
3 Dolus lata culpa leuis ⁊ leuissima in quibus contractibus ve niant.
4 Testis non iuratus si dicat falsum testimonium an puniatur.
5 Judex an teneatur sequi consilium.

Ulia titulus. Iste quasi q̄dam summula iuris no stri sub breuilogo multa peculiaria ⁊ vtilia ɔti net.¶ Circa ipsius declaratiōnē satis institē/rūt patres ⁊ doctores nr̄i Az.in summa pāde ctarū breuiter ⁊ pulchre hoc.e.ti.⁊ p Ber. In no.⁊ Host.in eor apparatibus ⁊ in brocardis de diuersis reg. iur.circa fi.ipsor brocardor.¶ Et post eū Gof.⁊ Hostien.in summa.e.ti.plenius post p̄dictos.Et multa ad hunc titulū hn̄ pueniētia tetigit specula.in fi.sui repertorij post quos moder/niores nr̄i do.Py.primo.Deinde do.Jo.mo.Car.⁊ Jo.an.su per hoc ti.li.vj.plenissime tractauerunt ⁊ vltimate.Idem Jo. an.in nouella sua hoc ti.tractauit modo nouissimo p geminum alphabetum quor effectum cōpendiose transcribā q̄r eius no uella p paucos h̄r ⁊ quo ad hn̄tes sufficiat remissio ad ipsam. Ex quor scripturis ⁊ siq̄ adijcere dn̄s ministrabit hūc titulū sub cōpēdio clarificare decreui.primo isistēdo circa regulas iu ris ciuilis eo ordie quo sequunt̄ eisdē adijciēdo iuris canonici

regulas que cũ ipsis sunt similes in effectu licet aliqñ discre⸗
pent in sermone vltimo regulas iuris canonici que non sunt in
hoc titulo declarando.aggrediẽdo itaqꝫ pollicita si queratur
quid sit regula videat.ĩ.e.l.j.cũ ibi no.⁊.iij.di.regula.⁊ plenius
per Dy.in prohemio hoc ti.li.vj.vbi etiã querit ⁊ determinat
qualiter regula ꝯstituatur.⁊ qualis sit regule ptãs qd̃ sit offi⸗
cium regule ⁊ an exceptiones intelligantur esse de regula.⁊ qd̃
exceptiones falsificent regulam no.in aut.de resti.⁊ ea que pa⸗
1 rit.in prin.Quot modis sumať regula † habeť in decre.iij.di.
regula.in textu glo.⁊ per Archi.ad predicta etiam vide qd̃ bñ
⁊ subtiliter tangitur per Jo.an.hoc.e.ti.li.vj.super rubrica.⁊ p
eundeꝫ in nouella in prohemio huius ti.vbi declarauit no.per
eum.li.vj.Et qꝛ prefatus dñs Dy.in dicto prohemio tangit ⁊
glo.ĩ.e.l.j.qd̃ regula põt tradi per verba indefinita que ꝓm iu⸗
ristas simpliciter equipollẽt vniuersali.⁊ de hoc ibi tradit an
sit verum ad eius dicta.adde qd̃ no.per Jo.an.ibidẽ sup rubri
ca.⁊ extra de elec.c.vt circa.li.vj.in glo.oĩm vniuersaliter.⁊ per
Car.ibidẽ in glo.ergo cũ indefinite.⁊ per Arc.xix.di.c.si roma
a noꝝ.¶Circa qd̃ est aduertendũ ꝙ indefinita[a] hoĩs † non eq
2 pollet vniuersali in materia non necessaria cũ possibile sit inde
finitũ sermonẽ trahi ad plura eidẽ rõni nõ subiacentia vt colli
gi põt de le.iij.l.iul.in prin.⁊.e.ti.l.heres meus.§.cui corinthia.
⁊.l.quesitum.§.illud fortasse. ¶His premissis venio ad glo.
rubrice sed nonne oĩs res regula dicitur.vt.s̃.de leg.⁊ sena.cõ.
l.ij.Rñdeo equiuocum nomẽ est.nam dicitur regula que regit
vel recte viuendi modũ prebet dũ regulat.Et ita ibi secũdo di
citur regula iuris existẽtis in lege per verba generalia trãsla⸗
tio siue traditio.vt.ĩ.e.an testis falsus in vno capitulo sit falsus
in alijs capitulis.vide.ĩ.e.l.j.Casus ĩ quibus mulieres sunt de
terioris conditionis ꝙ̃ masculi.ĩ.e.l.ij.an mulier possit esse fi⸗
deicõmissaria vltime voluntatis ⁊ an excusetur ab honoribus
mixtis ⁊ an a custodijs nocturnis an impubes admittãtur ad
electiones ⁊ officia vel actus publicos.e.l.§.fi.Qñ quis possit
velle ⁊ nolle.ĩ.e.l.eius est velle.qd̃ non videatur velle is qui ob
sequitur imperio patris vel dñi vide.ĩ.e.l.velle.de contractibꝰ
⁊ negocijs pupilloꝝ ⁊ furiosoꝝ an valeant.ĩ.e.l.in negocijs.de
restituenda hereditate ad quid remaneat heres.⁊ ad que bo⸗
na teneatur.ĩ.eo.l.non vult heres esse.an quis possit decedere
testatus ⁊ intestatus.ĩ.e.l.ius nostrum.an debitũ iuris nature
possit tolli vel minui per.l.municipalẽ.ĩ.e.l.iura sanguinis.qd
sit seruandum in obscuris vide.ĩ.e.l.semper in obscuris.⁊ vide
ibi pulchras questiones.Si exẽptus in loco exẽpto existens ꝓ
iecit lapidem in titium existentẽ in loco non exẽpto.quis sit iu⸗
dex vtrũ prelatus exẽpti an ordinarius etiam existens in vno
districtu vulnerans cũ lancea vel balista existente in alieno ter
ritorio debeat puniri per iudicẽ loci in quo erat:vel per iudicẽ
loci in quo erat vulneratus.⁊ an persequens bannitum inuen
tum in vno districtu ⁊ capiens in alieno districtu consequi de⸗
beat premium debitum presentanti bannitum an penam alte
rius statuti ꝓhibentis aliqueꝫ capi in alieno districtu.⁊ si duo
contra hãc simul vno existente in vno districtu ⁊ alio in alio qs
sit iudex talis ꝯtractus qui habet commoda ⁊ incommoda.ĩ.
e.l.secundum naturã.⁊ an ꝯtrarioꝝ eadẽ sit disciplina ⁊ an pri
uilegium ꝯcessum monasterio ꝙ familiares eius tp̃e interdicti
admittantur ad diuina extendãtur ad futuros familiares qd̃
non perdat quis suum sine facto suo.ĩ.e.l.qd̃ nostrum.⁊ ꝙ ex⸗
ceptiones a regula de interpretatione pleniori fiẽda in vltimis
voluntatibus ꝙ̃ in ꝯtractibus.⁊ de plenissima in rescriptis.ĩ.
e.l.in testamẽtis cepisse quis videatur.ĩ.e.l.quis videatur ce⸗
pisse.⁊.l.non videť quisqꝫ qñ teneatur qui pure promittit vide
plene.ĩ.e.l.in oĩbus obligationibus.cuius fauore videatur tẽ⸗
pus adiectum vtrum creditoris vel debitoris.ĩ.e.l.cuꝫ tẽpus.
⁊ an debitor possit ante terminum soluere creditori inuito quõ
queratur legata ⁊ stipulationes.⁊ que est ratio diuersitatis in
ter ipsa.ĩ.e.l.que legata.ꝙ iustior sit cã ignorãtie heredis ꝙ̃ cõ
trahentis.ĩ.e.l.qui cũ alio.⁊ ꝙ contrahens cũ alio non debeat
eius conditionẽ ignorare ⁊ electores ꝯditionem electi.⁊ ꝙ par
culpa est scire ⁊ scire debere cui licet plus licet minus.ĩ.e.l.non
debet cui qd̃ plus est.⁊ vide ibi ꝙ preses ꝓuincie non possit de
portare.⁊ rationem quare.⁊ pulchram ⁊ argumentabilẽ que⸗
stionem si ep̃s fecit statutum ꝙ ludens ad azarum sit excõica⸗
tus an si ipse ⁊ archiep̃s ludat cum titio oẽs ligentur pena sta⸗
tuti vel nullus.an ⁊ qualiter seruus obligetur ex contractu vel
quasi ex delicto vel quasi.ĩ.e.l.in personã.in prin.an ⁊ qñ con⸗
tractus possit conferri in arbitrium alicuius contrahentiũ vel
alterius bene habetur.ĩ.e.l.§.generaliter.¶In quibus cõtra
3 ctibus veniat dolus † lata culpa leuis ⁊ leuissima.vide hñ.ĩ.e.
l.contractus.⁊ ꝙ contractus ex conuentione legem accipiũt.⁊
ꝙ pactum ne dolus prestetur non valet.⁊ ꝙ casus fortuiti nõ

a ¶Indefinita.de ista indefinita ⁊ an equipolleat vniuersali se pissime tractaui in multis locis ⁊ de ea vid̃ aliqd p Ja.de bel.ĩ.l.si necessaria.§.si annua.de pig.act.

veniunt in cõtractibus bonefidei ⁊ numerantur plures casus
fortuiti.⁊ questiones si aduocatus pro salario annuo promisit
iuuare vnum hominem in oĩbus suis causis.Et ideꝫ promisit
secundo si ambo habeant controuersiã simul ꝙ iuuare tenea
tur.⁊ an aduocatus teneatur pro eodem salario iuuare in cau⸗
sa ap.Et an medicus curare infirmum recidiuantem ⁊ an ad⸗
uocatus totum salarium percipiat si clientulus transegit.⁊ an
idem si heres promisit certum salarium aduocato pro causa in
qua intentabat act.quam ignorabat elidi posse ex persona de⸗
functi de materia interesse.ĩ.e.l.quatenus.ꝙ maior sit securi⸗
tas realis ꝙ̃ personalis.ĩ.e.l.plus cautionis.¶Circa malefi⸗
cia.ĩ.e.l.nec ex pretorio.⁊ an valeat statutum ꝙ quis nõ punia
tur ex furto.Solutionẽ brocardi qd̃ in initio nõ valet tractu tẽ
poris non conualescit.vide.ĩ.e.l.qd̃ in initio.⁊ ibi pulchrã que⸗
stionem in materia electionis ⁊ renunciationis vtrum electio
vel renunciatio q̃ non tenuit ab initio confirmari possit an ma
trimonium possit contrahi in diem vel sub conditione.⁊ an in⸗
tra absentes.ĩ.e.l.nuptias.in re tradita duobus qs sit potior.
ĩ.e.l.in eo.si vendo tibi vsqꝫ ad talem domum an domus inclu
datur.ĩ.e.l.semper in stipulatione ꝙ res dissoluatur eo genere
vinculi quo ligatur.ĩ.e.l.nihil tam naturale.qd̃ culpa sit immi
scere se rei ad se non pertinenti.ĩ.e.l.culpa est.⁊ facit ad questio
nem de clerico qui patrocinatur in causa sanguinis qd̃ sit irre
4 gularis.¶Et an testis qui deponit non iuratus falsum testi⸗
monium puniatur.⁊ an teneatur aliuꝫ prohibere ab iniuria al
terius an qui non potest condemnare possit absoluere.ĩ.e.l.ne⸗
mo qui condemnare.an heredes teneantur ciuiliter ex delicto
defuncti.ĩ.e.l.sicuti.qd̃ videat impleuisse qñ stat per aliũ quo
minus fiat ⁊ non per me.ĩ.e.l.in oĩbus causis. Et an prelatus
petita licentia a papa ⁊ non obtenta possit profiteri religionẽ.
⁊ an ille qui dꝫ ꝓmoueri ad sacerdotiũ infra annum si stetit in
vltimis quatuor tp̃ibus.⁊ tunc impeditus non potuit promo⸗
ueri sit priuatus.⁊ an salarium debeatur aduocato vel rectori
si per eum non remauet de furioso ⁊ prodigo an possint consen
tire.ĩ.e.l.furiosi.qd̃ non licet actori quod licet reo.ĩ.eo.l.non de
bet.⁊ an per litteras papales in quibus nominatur quis cleri⸗
cus fidem faciant de clericatu.an heres actoris vel rei habeat
iustam causam ignorantie ⁊ qñ.ĩ.e.l.qui in alterius.qd̃ facit ad
condemnationem expensarum.⁊ an heres emphiteote ex igno
rantia excusetur si non soluit pẽsionem.Et an si heres habuit
bonam fidem ⁊ defunctus malam.vel econtra procedat vsuca
pio vel prescriptio.⁊ an cognoscens coniugatã quã non crede
bat vel econtra non coniugatam quã credebat committat ad⸗
ulterium vel stupruꝫ.an reus possit proponere exceptiones cõ
trarias.ĩ.e.l.nemo ex his.⁊ an qui negauit se homicidium per⸗
petrasse probato homicidio admittatur ad probandum quod
ad sui defensionem fecerit.⁊ an cui competũt plures actiones
teneatur vnam eligere.e.l.§.quotiens.qd̃ pignus precarium ⁊
similia non constent in re propria.ĩ.e.l.neqꝫ pignus.Et ꝙ sta⸗
tutum vniuersitatis contra ius publicum teneat.e.l.§.j.qd̃ pe⸗
na exacta nõ repetatur.e.ti.l.a quocũqꝫ.an quis ex consilio ob⸗
5 ligetur.ĩ.e.l.consilij.Et an iudex † teneať sequi ꝯsilium ⁊ si ꝓ⸗
nunciauit secundum consilium ꝯtrarioꝝ consultoꝝ quoꝝ aliq
consulunt absoluendum alij condemnandum an valeat s̃nia ⁊
de significato verboꝝ de consilio ⁊ cũ ꝯsilio ⁊ ipsarum proposi
tionuꝫ cum ⁊ de ira.ĩ.e.l.quicquid calore.an dolus mediatoris
reddat contractum nullum.ĩ.e.l.alterius.an quis teneatur ꝓ⸗
hibere delinquentem.ĩ.e.l.culpa caret.an repetatur in debitũ
scienter solutum.ĩ.e.l.cuius per errorem qd̃ qs non possit plus
iuris trãsferre ꝙ̃ in se habeat.ĩ.e.nemo plus iuris.⁊ an valeat
consuetudo ꝙ clericus possit testari de fructibus vnius anni
prouenientibus post eius mortem.ꝙ vtens suo iure non videa
tur dolo facere.ĩ.e.l.nullus videtur.⁊ ibi an dolus presumatur
in.l.seq.que incipit semper in dubijs.qd̃ idem bis non exigatur
ĩ.e.l.bonafides.⁊ an possit simul peti res ⁊ pena inquantum te
neatur pater ex delicto filij.ĩ.e.l.ex penalibus.qua actiõe agat
fideiubens pro parte.ĩ.e.l.semper qui nõ prohibet.qd̃ cuilibet
liceat reficere domum suam inuito vicino.ĩ.e.l.domum.⁊ an co
gatur quis reficere inuito quid sit hereditas.ĩ.e.l.hereditas.ꝙ
de raro cõtingentibus non fiant.ĩ.e.l.ea que raro.⁊ ibi questio
hereditatis lazari resurgẽtis quid sit cauillatio ⁊ eius natura
⁊ disputatio.ĩ.eo.l.ea est natura.ꝙ non sit debitor qui est tutor
except.ĩ.e.l.marcellus.alias incipit desinit ꝙ vbi sermo potest
duas significationes habere sumatur que rei aptior est vt res
valeat.ĩ.e.l.quotiens.idem sermo an ⁊ qñ priuilegium trãseat
ad successores.ĩ.e.l.in omnibus.⁊ an priuilegiũ personale pos⸗
sit alteri cedi.⁊ an extinctum per mortem resurgat per resurre
ctionem.⁊ an gratia facta sed nõ bullata expiret per mortẽ pa
pe concedentis.⁊ an priuilegium papale exprimens nomen p̃⸗
lati cuiꝰ

lati. cuius tñ tenor respicit ecclesiam vel econtra intelligatur ꝑsonale vel transeat ad successores. Et an per hec verba rescripti vices nostras in tali loco duximus cõmittendas sit cõmissio realis vel ꝑsonalis an inuito beneficio ꝯferatur. ĩ. e. l. inuito ꝙ cause sanguinis non possint delegari. ĩ. e. l. nemo põt gladij potestatẽ. an interlocutoria possit ferri absente ⁊ incitata parte. ĩ. e. l. oĩa quecũqꝫ ꝙ cõmoditas est posse rem pignori obligare infra fructus ꝙ ad eum spectat tutela cui ⁊ cõmodum hereditatis. ĩ. e. l. quo tutela. Et an tutor datiuus in successione preferatur agnato ꝙ tutor non possit dari constitutis in potestate. e. l. §. nemo potest. quid dicatur vi vel clam factum. e. l. §. vi factum. scriptura que non potest intelligi pro non scripta habetur. e. l. §. que in testamento. ꝙ quis non possit alteri pacisci vel acquirere. e. l. §. si. ꝙ alteri per alterũ non debet iniqua cõditio afferri. ĩ. e. l. debet alteri. ꝙ quis non possit mutare consilium in alterius preiudicium. ĩ. e. l. nemo potest. Et si papa delegauit causam duobus ⁊ vnus renunciauit an si peniteat sit admittendum per collegam ꝙ ignorans non delinquat regulariter. ĩ. e. l. in totuꝫ. omnia qui sunt actus legitimi qui diẽ vel conditionem non recipiunt. ĩ. eo. l. actus legitimi. ⁊ qñ expressa noceant vel non. Et an ꝯditio possit apponi in collatione prebende. ⁊ an papa possit dispensare super matrimonio cum cõditione qꝺ duret vsqꝫ ad certum tempus tantum de significato ⁊ interꝑtatione fraudis. ĩ. e. l. fraudis. ꝙ generi per speciẽ derogetur. ĩ. eo. l. in toto. ⁊ facit ad questiones si eps̃ indulsit titio indulgentiam specialẽ super vno deinde super eodem omnib⁹ generalẽ ⁊ citius vsus est generali cũ protestatione an sit sublata specialis ⁊ an canonicus. in cuius gratia derogatur statutis ⁊ consuetudinibus ecclesie iurans in receptione sua de seruando statuta ⁊ consuetudines videatur gratie derogare qꝺ ea que dubitationis tollendum causa inseruntur non vitietur ius commune. ĩ. e. l. que dubitationis. Et an prouidens sibi in vno casu videat̃ sibi ꝓuidere in alio qñ dicatur ꝓprie aliquid donari. ĩ. e. l. donari. si soluatur pro parte indebitum. qꝺ tñ est indiuisibile vel pro parte repeti non põt. totuꝫ repetitur. ĩ. e. l. cum amplius. qꝺ in dubijs pro dotibus fiat interpretatio. ĩ. e. l. in ambiguis factum legitime non vitiatur licet deueniant ad casum a quo incipere non posset. plenissime. e. l. §. nõ est nouũ. ⁊ an elector expresso voto in scrutinio vel testis prestito iuramẽto si postea excõicetur vitiet̃ electio vel dictũ testis postea subsecuta vel econuerso prius excõicatus postea absoluatur. ⁊ an idem in bannito qꝺ interdum obligatio pura differatur ꝓpter dubium. e. l. §. quotiens. qꝺ per lit. contesta. non efficiatur deterior conditio contestantis. ĩ. e. l. non solet. ⁊ l. se. nulla mora intelligitur vbi nulla est petitio. ĩ. e. l. nulla. ⁊ facit ad questionem decime imposite per papam si eps̃ transferatur ad aliaꝫ ecclesiã ante terminum solutionis. perceptis tñ fructibus an ipse decimam soluere teneatur vel successor. Successio intestati cessat cum locus est successioni ex testamẽto. ĩ. e. l. ꝙdiu. qꝺ equitas ꝑferatur rigori. ĩ. e. l. in oibus. si defertur hereditas duplici iure vno repudiato remanet aliud. ĩ. e. l. quotiẽs duplici. error librarij in transcribendis instrumentis non nocet. ĩ. e. l. si librarius. ꝙ filiusfamilias non possit acquirere nec retinere sibi pos. ĩ. e. l. filiusfamilias. abundans cautela non vitiat. ĩ. e. l. non solent. nõ soluendo est qui nõ defenditur. ĩ. e. l. nemo dubitat. In dubijs recurritur admittendũ. ĩ. e. l. in ambiguis. deportatio aufert ea sola bona que habebat deportatus tp̃e deportationis. ĩ. eo. ea sola in lucris prefert̃ prior tp̃e. ĩ. e. l. quotiẽs. vtriusqꝫ excusatur qui ignorat quantum soluere debeat. ĩ. e. l. non potest videri. et ideo etiam excusatur ab obligatione cõsignatione ⁊ depositione quot dies habeat mensis. ĩ. e. l. vbi lex. qꝺ nemo de domo extrahi debeat. ĩ. e. l. nemo ex domo. In dubio prefertur fama. ĩ. e. l. in duobus. ꝙ libertas sit inestimabilis ⁊ pulchre de libertate. ĩ. e. l. libertas. In quibus casibus succurrat̃ minoribus. ĩ. e. fere. non est in culpa qui non potest prohibere. ĩ. e. nullum crimen. ꝙ plus contineat in se minus. ĩ. e. l. in eo. in princi. qꝺ facit ad questionẽ monasterij cui debebantur. xx. annua si per. xl. annos recepit sola. x. an possit petere integra. xx. ⁊ an emphiteota soluens partem cedat a toto vel a parte vel a nihilo. ⁊ an ꝑscriptio incohoet a primo anno prestationis vel quolibet anno pro qualibet prestatione. ⁊ an prescribens decimas antiquas prescribat ⁊ noualia. ⁊ an vtens iurisditione in certis articulis retineat in alijs ꝙ quis non admittatur ad defendendum litis aliene sine satisdatione. e. l. §. nemo. ꝙ pupillus pati non possit. e. l. pupillus. in disiunctis sufficit alterum esse factum. e. l. §. vbi verba. In quibus casibus succurratur mulieribus. e. l. §. si. qñ dicatur pupillus proximus pubertati. ĩ. e. l. pupillum. ꝙ ex delictis non teneant̃ heredes. e. l. §. in heredes. ꝙ paria sint

que ipso iure non teneri vel iuuari excep. ĩ. e. l. nihil interest. qꝺ in toto pars contineatur. ĩ. e. l. in toto. ⁊ facit ad questionẽ vtrũ electores possint eligere vnũ ex seipsis. ⁊ ibi de hoc plenissime quid seruetur in obscuris. ĩ. e. l. in obscuris. an in liberatiõe debitoris donationis causa facta vltra summam legitimam exigatur insinuatio. ĩ. eo. l. si quis obligatione. ꝙ metus ⁊ vis sint contraria contractibus bonefidei. ĩ. e. l. nihil consensu non decipitur qui ius publicum sequitur. e. l. §. j. ꝙ bonoruꝫ possessor habeatur loco heredis. ĩ. e. l. pretor. ꝙ creditor permittendo pignus vendi remittat ius suum. ĩ. eodem. l. creditor. ꝙ ex pluribus causis potest res nobis deberi sed non nostra esse. ĩ. eodẽ. l. non vt ex pluribus. aliud est vendere aliud vendenti consentire. ĩ. e. l. aliud de actis ⁊ gestis ⁊ delictis vniuersitatis. e. l. §. refertur. Et ibi est questio an valeat statutum factum ꝙ canonici absentes nihil recipiant cum esset consuetudo in ecclesia qꝺ tantum reciperent absentes sicut presentes. conditio habetur pro impleta si remanet per eum in cuius persona deberet impleri. ĩ. e. l. iure ciuili. Que cõtra iuris rationẽ introducta sunt non producuntur ad consequentiam. ĩ. e. l. quapropter. qꝺ facit an in statutis consuetudinibus que sunt cõtra ius possit argui de similibus ad similia. ⁊ an idem in maleficijs ⁊ in ꝯstitutionibus pape. Et an sacerdos dirigat sponsalia de presenti. Et an episcopus dispensare possit cuꝫ monacho translato ad ecclesiam parochialem vt cum illa possit obtinere beneficium non curatum. ⁊ an per parochianos possit prescribi ius presentandi rectorem in eorum parochia. Item an aduocatus monachus factus monasterij multis debitis onerati possit de mandato vel licentia abbatis postulare in vtroqꝫ foro vt ex eius lucro monasterij debita persoluantur. qui potest donare ⁊ vendere. ĩ. e. cui ius est an ex delictis detur actio in heredem. ĩ. eo. l. penalia. qui non põt alienare nec alienanti consentire. ĩ. e. l. cuꝫ quis. non potest esse idoneus defensor aliene litis sine satisdatione. ĩ. e. l. qui rem non videtur datum ꝙ accipiens non sit. ĩ. e. l. non videntur data quando in diem iussus excuset. ea. l. §. qui iussu. ⁊ ꝙ iuramentum subditoꝝ delictis intelligitur. ⁊ an debitores soluentes in diem mandato ciuitati id qꝺ debebãt bannitis sint liberati. ⁊ an occidens permissione iudicis vel statuti clericum bãnitum qui laicus putabatur sit excusatus a pena. qꝺ bannitus sit recipiendus. ĩ. e. l. a pena capienda. qꝺ factuꝫ obscurum ex affectione facientis interpretationẽ recipiat. ea. l. §. qꝺ factum est. damnum dat qui dare iubet dans aũt excusatur si habeat necesse parere. ĩ. e. l. is damnum factum a iudice quod ad eius officium non spectat ratum non est. ĩ. e. l. factum a iudice. Et vide ibi delectabilem questionẽ de statuto ep̃i qui excõicauit mulieres laicas deferentes gẽmas vel aurũ an valeat ⁊ liget ⁊ alias duas questiões de iudice cuius iurisditio extendebatur vsqꝫ ad. x. lib. si pronunciauit sup. xx. an valeat saltem in. x. ⁊ de eo qui habebat iurisditionẽ in. xx. ⁊ cũ peterentur sola. x. pronunciauit in. xx. an valeat saltẽ in. x. qꝺ quis non obligetur q2 ab alio sit recepturus qꝺ prestaret. ĩ. e. l. nemo. Ideo obligatur ambiguum pactum ꝯtra quẽ interpretetur. ĩ. eo. l. in ꝯtrahenda. ⁊ an idem in vltimis voluntatibus. Et an ep̃us ad quem deuolutum erat ius eligendi abbatẽ in monasterio sancti stephani teneatur eligere de gremio sancti proculi cũ ad id monachi sancti stephani tenerentur. ⁊ an ideꝫ in patrono. quõ intelligatur condemnatio inquantũ facere põt. ĩ. e. l. in ꝯdẽnatione an qui tenent̃ restituere teneatur ad fructus. ea. l. §. j. vtilia. de materia more. e. l. §. vnicuiqꝫ. ⁊ an existentia conditionis constituat quẽ in mora. ⁊ faciat cõmitti penaꝫ cõpromissi ⁊ pulchras questiões. Primã de statuto ep̃i qꝺ priuat beneficiatos qui infra mensem titulum sue institutionis non fecerũt poni in memoriali ep̃i. an excludat canonicos ab electione qui hoc facere omiserunt. qui tñ tempore electionis eorum prebẽdas pacifice possidebant. Scd̃a est an post peremptoriũ audiat̃ quis opponẽs ꝯtra canonicũ cui ꝓuisio facta est per executoreꝫ qꝺ dolo facit q petit q restituturus est. e. l. §. dolo. ⁊ vide ibi de materia petitorij ⁊ possessorij. Et an compromissum factum in publice excõicatũ tanꝙ arbitratorẽ valeat q põt facere vt possit posse facere vr̃. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯditionẽ iplere. ĩ. e. l. q põt qs non põt repudiare qꝺ hr̃e nõ põt. e. l. §. ꝙ qs. Qꝺ qs nõ debeat ee͂ melioris ꝯditionis ꝙ autor suus. ĩ. e. l. in his. §. nõ dꝫ. an possit cõcedi ꝑ magistratũ ꝙ qs ꝓpria autoritate capiat debitorem vel ingrediatur pos. ĩ. e. l. non est singulis. ꝙ infinita sit estimatio libertatis eadem. l. §. infinita. qui in ius succedat alterius eo iure vti debet. ĩ. eodem. l. qui in ius. ⁊ an successor succedat in eadem sede an obstet exceptio excõmunicationis singuli successoris. ⁊ quid de exceptione compensationis. ⁊ an successor actoris vel rei possit conueniri per rescriptuꝫ delegationis re inte-

gra q̄ petēs nō videat̄ in dolo si ignorat cām cur nō debeat
petere.e.l.§.nemo vr̄.cū principale nō tenet nec accessoriuꝫ.
ī.e.l.cū principalis.qđ facit ad qōnē talē statutum arctat do
ctores legentes q̄ disputēt ꝛ qōnes in scriptis ponāt ad sta
tiones doctoꝝ priuilegiatus qđ nō teneret̄ disputare.dispu-
tauit sed qōnē ad stationē nō posuit an incidat in penā statu
ti.ꝛ facit an p ꝯtrariū actū vnicū perdat̄ priuilegiū.in obscu
ris fauet̄ libertati.ī.e.l.in obscura.qđ iussu alterius soluit̄ p
eo est quasi ipsi solutum esset vel quasi ipse soluisset.ī.e.l.qđ
iussu.si nō adeat̄ hereditas testm̄ soluit̄.ī.e.l.si nemo.qđ nul-
lus esse pōt nō pōt in obligationē deduci.ī.e.l.qđ nullius ex
solēnibus nihil est facile mutādū nisi euidēs sit eqtas.ī.e.l.ꝛ
si nihil.impossibiliū nulla est obligatio.ī.e.l.impossibiliū.an
citatus die feriata teneat̄ cōparere die sequēti iuridica.ꝛ an
annus ap.ꝓsequēde currat añ interpositionē appellatiōis.
ꝛ an cecus q commisit maleficiuꝫ ex quo debebat oculus erui
alio mēbro puniat̄.ꝛ an lex vel ꝯstitutio nō scripta liget ꝯtra
faciētes si penā excōicatiōis ꝯtineat hoc est an scriptura sit đ
substātia legis q̄ vani timoris nō sit estimatio.ī.e.l.vani timo-
ris.peti nō pōt añ tp̄s qđ inest exp̄sse vel tacite.ī.e.l.nihil pe-
ti nō decedit sine liberis q vxorē pregnātē reliqt.ī.e.l.si qs p̄-
gnātē.vbi est repugnātia in testamētis neutrū valet.ī.e.l.vbi
repugnātia.qđ facit ad qōnē duoꝝ testōꝝ si nescit̄ qđ prius q̄
rerū natura ꝓhibent̄ nulla lege ꝯfirmant̄.e.l.§.j.pupillus nō
hꝫ velle nec nolle sine tutoris autoritate.ī.eod.l.pupillus.nec
velle qđ euincit̄ est ī bonis nō est.ī.e.l.qđ euincit̄.an rescriptū
ꝯcessum defuncto iā valeat.ī.e.l.neratius.in indiuisibilibus
qlibet heredū tenet̄ in solidū.ī.e.l.q̄ in partes.iura q̄ trāseunt
ad heredes referunt̄ ad tp̄s mortis.ī.e.l.oīa ferre ita sunt he-
redes q succedūt lōgissimo tp̄e sicut q immediate.ī.eo.l.q per
successionem expressa noceret.non expressa nō.ī.eodem.l.ex-
pressa.de priui.p̄sonalibus ꝛ realibus.ī.eod.l.priuilegia.in cō
tractibus attēdit̄ honestas.ī.e.semp in ꝯtractibus facit nun-
quid teneat ꝯditio qua pater instituit filiū sub ꝯditione si reli-
gionē quā intrauit nō ꝓfiteat̄ alias instituit euꝫ in.xxv.tm̄.qđ
dolus tutoris pupillo nō noceat.ī.e.l.neq̄ interdicto non pōt
dolo carere qui p̄cepto iudicis non obtēperat.ī.e.l.nō pōt.et
ibi est modus citādi vniuersitatē ꝛ capitulū vel collegium.et
an minor aduersus delictū restituatur seruus vsucapere non
pōt qr nec possidere.ī.e.l.q in seruitutē.non alienat qui solam
possessionē omittit.ī.e.l.nō alienat.an vno actu interrūpatur
ꝯsuetudo.ī.e.l.nemo alieno.§.j.heres nō hꝫ plus q̄ defunct᷒.
ī.e.l.nemo plus.q nō facit qđ facere dꝫ videt̄ facere aduersus
ea.ī.e.l.q nō facit mutus habēs intellectū vr̄ r̄ndere si habeat
intellectū.ī.e.l.vbi nō voce.idē in surdo.secus in furioso.fauo-
rabiliores sunt rei q̄ actores.ī.e.l.fauorabiliores.facit ad qō-
nem de excōicato qui appellauit eadē die.ꝛ dubitat̄ vtrū pre-
cesserit excōicatio vel appellatio.ꝛ adijcit̄ de excōicato sub
ꝯditione q desijt esse eo tp̄e existētis ꝯditionis de foro excōi-
cantis an sit ligatus.nemo est p̄do qui p̄cium numerauit.ī.e.
l.nemo predo.qualiter dicat̄ ad heredē ꝑuenisse.ī.e.l.cū pre-
tor.creditor qui suū recipit dolo non facit.ī.e.l.nihil dolo.qđ
in pari causa dicatur ad heredē peruenisse.ī.e.l.cū pretor.ꝛ in
delicto melior sit causa possidentis.ī.e.l.in pari.qđ qualiter in
telligatur ibi vide ꝛ an perditū in ludo repetatur.ꝛ an dolus
dolo cōpensetur.ꝛ si res indiuidua sit data partim ex honesta
cā que nō est impleta partim ex turpi repetatur tota vel pars
vel nihil.ꝛ est argumētabilis qō.ꝛ allegata in ea.plures actio-
nes penales ex eadē re vna non ꝯsumit aliā.ī.e.nunq̄ actiōes
p᷑possessore habet̄ qui dolo desijt possidere.ī.e.l.qui dolo.ꝛ an
teneat̄ directa vel vtili.ꝛ an vendens post denunciationē sibi
factā qđ non vendat includatur in hac regula.ꝛ q̄ remedium
detur ꝯtra tale denunciamētum vendere volēti.an statutum
loquēs de possessore locū habeat in eo qui desijt possidere.et
plene an statuta recipiant interpretationē q̄ imperitia culpe
annumeret̄.ī.e.imperitia per seruos fit melior nostri ꝯditio nō
deterior.ī.e.l.melior.impossibilia dari nō possunt.ī.e.l.ea dari.
bona fides p̄stat tantū quantū veritas.ī.e.l.bona fides.q au-
tore iudice cōparuit bonefidei possessor est.ī.e.l.qui autore.he
reditas refert̄ ad tp̄s mortis lꝫ postea adeatur.ī.e.cū heredi-
tas.preteriti delicti estimatio non crescit.e.l.§.j.per lit.ꝯtesta.
perpetuantur actiones.ī.e.l.oēs actiōes.nō vident̄ esse ꝑfecte
alicuius qđ ei auferri pōt.e.l.§.j.absentia reipublice cā nulli
nocet.ī.e.absentia.contra rationē ꝯcessum nō ꝓducitur ad se-
quentiā.ī.e.l.qđ ꝯtra vnū pro solido duo heredes esse nō pos-
sunt.e.l.§.vni.qui tacet nō fatet̄ nec negat.ī.eo.l.qui tacet.qđ
qualiter intelligi debeat ibi plene.ꝛ vide qnq̄ qōnes ad mate
riam pertinētes. Prima si aliquis fuit electus ad dignitatē.ꝛ
ep̄s eo p̄nte ꝛ tacente ꝯtulit prebendā suāꝫ postea cassat̄ eiꝰ
electio.an eam prebēdā possit repetere. Scđa si p̄sbyter p̄nte
ꝛ nō ꝯtradicēte quare votuꝫ peregrinationis fecit q̄ dū exeq
vellet ep̄s ꝯtradixit.ipse tñ nihilominus iter arripuit ꝛ ep̄s eo
absente prebēdam suā alij ꝯtulit an reuersus possit illā repe-
tere. Tertia est de ep̄o qui fecit alienationē tacēte ꝛ nō ꝯtra-
dicēte capitulo an successor possit eā reuocare. Quarta an re
ligiosus tacente ꝛ nō ꝯtradicente superiore suo possit esse exe
cutor vltime volūtatis maxime ad pias causas. Quinta est đ
ep̄o qui statuit nullā alienationē rerū immobiliū ecclesiarū fie
ri posse si ipse emat a canonicis ecclesie cathedralis sit locus
statuto ꝛ ex ea colligit̄ in fi.an ep̄s possit ꝯtrahere cuꝫ ecclesia
cathedrali ꝛ in ꝯtractu ipso sibiipsi autoritatē prestare quod
obstat principalibus ꝛ successoribus.ī.e.l.qđ ipsis.ꝛ ibi de vi
tijs realibus ꝛ quasi realibus ꝛ p̄sonalibus q̄ tp̄s spectet̄ in
stipulatione ꝛ legatis vt valeāt ꝛ sciat̄ cui acquirant̄.ī.e.l.nō
oē qđ licet.§.j.nemo videt̄ fraudare eos qui sciunt ꝛ ꝯsentiūt
ī.e.l.nemo videt̄ fraudare.facit ad qōnē vtrū si cōpromissum
est in arbitratore sub pena ꝛ pacto q̄ nō possit peti reduci ad
arbitriū boni viri.si arbitrat̄ iniqua possit nō obstante pacto
peti reduci ꝛ qñ dolus p̄sumat̄.ꝛ an exēptus ꝯtrahēs in loco
exēpto qui ꝓmisit creditori nō declinare iurisditionē diocesa
ni si nō solueret in termino. Et de hoc precepto suscepit a dio
cesano si citatus non cōpareat possit p dioc.excōicari.ꝛ plene
de materia an qs teneat̄ venire allegaturus priuilegium suū
factū in seruitute nō ꝓdest liberto facto.ī.e.l.q̄ quis semper
sp̄alia generalibus inducit.ī.e.l.semp sp̄alia.q̄ qñ verum sit
ibi vide ar.ab effectu.ī.e.l.cuius effectus. Ex qua p̄sona quis
lucrum sentit eius factū prestare dꝫ.ī.e.l.ex qua persona. Et vi
de ibi qōnem de causa prima delegata duobus.scđa duobus
vtrisq̄ simpl'r ꝛ sub noībus dignitatū mortuo vno. Ex primis
qui prelatus erat duarū ecclesiarū dissoluitur vno ꝛ duo sub-
rogantur. Itē mortuo vno ex secūdis dignitas p papā dispen
satiue super vtraq̄ tenenda collige ꝯfertur. Queritur de his
causis qui sint iudices par cā est possidētis ꝛ eius qui dolo de-
sijt possidere.ī.e.l.parem.ꝛ.l.nemo damnuꝫ facit.nisi qui fecit
qđ facere ius nō hꝫ.ī.eo.l.nemo.oīs violētia cadit sub.l.iul.de
vi publi.vel priua.ī.e.l.hoc iure.fallit in inquietatiua vt ibi di-
xi.deijcit qui mādauit iussit vel ratum habuit.e.l.§.deijcit. Et
vide ibi questionē an defensio homicide ꝓsit mādatori ratiha
bitio retro trahitur ꝛ mādato cōparatur.e.§.de qua regula vi
de ibi plene heredes ex dolo in ꝯtractu cōmisso tenentur inso-
lidū.e.l.§.in ꝯtractibus.ꝛ vide ibi plene inferre qbuscūq̄ mo-
dis obligamur hisdē in ꝯtrarium actis liberamur quibuscūq̄
modis acquirimus. In ꝯtrariū actis amittimus.ꝛ ideo aīo et
corpore acquiritur ꝛ amittit̄ possessio.ī.e.l.fere.in pari delicto
potior est cā possessoris ꝛ ꝯtra doli exceptionē non dat̄ doli re
plicatio.ī.e.l.cum par.ꝛ facit q̄ si ꝯtra aliquē actorē opponat̄
exceptio bāni excōicationis vel q̄ non sit estimatus q̄ nō pos-
sit de talibus replicare ꝯtra reum.penā petere pōt qui in illā
non incidit.e.l.§.illi.ꝛ facit ad penas cōpromissi ꝛ pacis nō ser
uate.q̄ qui primo incidit in penā nō possit ab alio postea pete-
re factū suum cuiq̄ non aduersario nocet.ī.e.l.factum.non vi-
detur vim facere qui suo iure vtit̄ ꝛ ordinaria actio experitur.
e.l.§.non videtur.in penis benignior fit interpretatio.ea.l.§.in
penalibus.ꝛ ibi notabilis gl.ꝛ an in penalibus sit licitū argue-
re de similibus ad similia.ꝛ an suspensus ad tertium si nouam
penam suspensionis incurrat habeat tēpoꝝ concursum vel no
uum tp̄s.ꝛ q̄ dānatus ad amputationē manus si habet vnaꝫ
aridam illa debeat amputari.ꝛ an penis que ipso iure infligū
tur a iure teneatur qui cogitauit ꝛ egit sed non perfecit.inimi-
cus nemo cogitur rem defendere.ī.eodē.l.inuitus.cui damus
actionem fortius excepit eadem.l.§.cui damus.et vide ibi ple-
ne.ꝛ vide questionem an ecclesia prescribat rem laici spacio.x.
annorum qui succedit in locum alterius sibi non nocet quod il
li non nocuisset ꝛ plerūq̄ eadem est causa emptoris ꝛ autoris.
ī.eadem.l.§.cum quis.quod cuiq̄ pro eo prestat inuito non tri
buitur eadem.l.§.quod cuiusq̄.in non atrocioribus seruis do
mino ꝛ tutori parere potest impune.ī.eodem.l.ad ea.ꝛ ibi ple-
ne que crimina dicantur atrociora ꝛ que nō qui dolo desijt ha
bere perinde est acsi haberet.e.l.§.semper.successor tenetur ex
dolo in ꝯtractu commisso.e.l.§.in contractibus.quotiēs nihil
sine captione inuestigari potest eligitur quod minus habet ini
quitatis.ī.e.l.quotiens.nihil in testamentis spectatur initium
ī.e.l.oīa que ex testamento.omnis diffinitio in iure periculosa.
ī.eo.l.omnis diffinitio. Et ibi
ꝛ parum est q̄ subuti non posset.
no.q̄ insistendū est regule sicut correctio.ꝛ ibi sunt alique regu
le que non fallunt.ꝛ an pater inuitans cogatur filiuꝫ emanci-
pare

pare vel econtra damnum quod quis sua culpa sentit sibi imputet.ĵ.eodem.l.quod quis.quod facit quod victus victori nō teneatur ad expensas contumacie.ꝛ vide questionem an fideiussor repetat vsuras solutas a debitore.minus est habere act. ꝙ rem.ĵ.eodem.l.minus est obligatus fisco vendicare alienare ꝛ seruitutem imponere potest.ĵ.eodem.l.plerūq.ꝛ ibi an rei q̄ subiacet restitutioni possit fieri alienatio locupletari nō debet quis cum aliena iactura.ĵ.eodem.l.iure naturali.ꝛ vide ibi plene de hoc.ꝛ quid sit iactura ꝛ plenissime de materia sequestrationis res iudicata pro veritate habetur.ĵ.eodem.l.res iudicata.non potest videri desijsse habere qui nunq̄ habuit.ĵ.eodē l.non potest.seruitus morti equiparatur.ĵ.eodem.l.seruitus. institutio ab initio inutilis non conualescit tractu temporis.ĵ. eodem.l.que ab initio.seruus reipublice causa abesse non potest.ĵ.e.l.vlti.

1 ¶ Clericus an teneatur ostendere titulum sue possessionis.
2 Monachus deferens habitum coopertum an sit apostata.

a ¶ Bñficiū. adō ad hūc ter.nota.per Jo.an.ꝛ pe. de anc.hic.ꝛ vide addita dñi mei boherij ad dy. hic vbi pulchre loquit̄.

a Enefícium. a Bñficiū ecclesiasticū nō pōt sine canonica institutione obtineri.vide plene.ĵ.eo.l.beneficiū.ꝛ ibi de inuestitura ꝛ de qōnibus hoc.e.c.no.per Dy.et
1 an clericus † teneat̄ ostēdere titulū sue institutiōis.ꝛ an executor datus p papam ad ꝓuidendū possit ꝓuidere de bñficio ad papā deuoluto p ꝯcilium lateranē. an legē cōmittit q verba amplectitur.ꝛ ꝯtra legis nitit̄ volūtatē.ĵ.e.certū est.ꝛ vide ibi ple
2 ne ꝛ qōnem monachi † deferentis habitū coopertū an sit apostata cū quid prohibet̄ ꝛ oīa que sequūtur ex illo.ꝛ vide ibi plene ꝛ de regula ecōuerso vno cōcesso oīa concedi p que ad illud peruenit̄.ꝛ vide ibi qōnem an ꝯcesso per priuilegium alicui de alijs ꝓhibitis qō possit audire ius ciuile.ꝛ in eo libere studere liceat ei doctorari vel docere ꝛ de significato huius doctoris legere an referat̄ ad doctorē vel discipulos.ꝛ de significato verbi studere ꝛ verbi libere quid importet cū quid vna via ꝓhibetur ad id alia non dꝫ admitti.ĵ.e.cū quid vna.ꝛ vide ibi qōnem an instr̄m ꝯfectum per ꝓcuratorē in fauorē dñi ꝓductum in iudicio fidem faciat.ꝛ ibi de ꝓbatione viue vocis ꝛ mortue qō nō est a qōnibus inchoādū.ĵ.e.cū in ꝯtēplatione.ꝛ ibi de materia qōnum beneficiū principis decet esse mansurū.ĵ.eo.decet.vbi tractatur de causa cessantis an cesset effectus.ꝛ ibi est qō an cōsecutus immunitatē ex numero.xij.liberoꝝ vno mortuo illam perdat delictum persone non dꝫ in dānum ecclesie redūdare. ĵ.e.delictū persone.ꝛ vide ibi qōnem de clerico excōicato an eū percutiens sit excōicatus ꝛ an percutiens monachum bigamū ꝛ an vno ꝯtextu inferens clerico plures ictus vel plures clericos percutiens incurrat pluries sniam excōicationis vel semel tm̄ de idibus nonis ꝛ similibus.vide.ĵ.e.datis rome.ꝛ de roma ꝛ cā priuilegijs ꝛ de modo scribēdi per papā coronatus ꝛ non coronatū.ꝛ an coronatio sit de necessitate in imperatore.de tpe compilationis libri sexti ꝛ decreti.ꝛ de tpe plurīū ꝯcilioꝝ ꝛ apparatus Ac.ꝛ qñ icipiāt ligare ꝯstitutiones papales.ꝛ de mō scribendi ꝛ stilo rescriptoꝝ papalium ꝛ imperialium ꝛ de indictione an sit de substantia instr̄oꝝ vel rescriptoꝝ.ꝛ si non ꝯcordet cū annis dñi an vitiet an offendēs in vno sit oīm reus.ĵ.e. l.defleat.qō facit an testis falsus in vno sit falsus in oībus certus non dꝫ certiorari.ĵ.e.l.eum qui certus.qō facit an denūciari debeat vēditori sciēti vel similibus.ꝛ ibi est qō si vnus ex duobus delegatis procedat altero non excusato vere tñ impedito an teneat ꝓcessus an obijciens except̄.videat̄ ꝯfiteri de intentione actoris.ĵ.e.l.excep.obijciēs.ꝛ vide ibi qōnem an qui obijcit ꝯtra rescriptū ꝛ contra intentionem actoris dicat̄ ꝓponere dilatoriam vel peremptoriam.ꝛ an rñdens libello cū protestatione qō non intendit litē ꝯtestari faciat lit.ꝯtest.ex eo non debet quis fructum consequi qō ausus est impugnare.ĵ.e.ex eo.ꝛ ibi est questio an iudeus paganus vel hereticus leuans aliquē in baptismo ꝯtrahat cognationē spūalem dubia interpretatione in benigniorem partē. In maleficijs manifestis q̄ bono aīo fieri non possunt.secus.ĵ.e.estote misericordes.frustra quis postulat sibi fidem seruari ab eo cui non seruat.ĵ.e.frustra.ꝛ est q̄stio ibi si duo sibi tenentur vicissim quis primo debeat offerre. Item an veniens contra pacem possit petere penaꝫ ab aduersario postea ꝯtrafaciente ꝛ an qui promisit pacem seruare vel aliquem non offendere realiter vel personaliter sub pena incidat in eam si vulneret fratrem vel adulteret vxorem.ꝛ an si autoritate statuti offendat tamen postea bannituꝫ de ignorantia facti ꝛ iuris an ꝛ quando excuset.ĵ.e.l.ignorantia. Et ibi habes an impetrans beneficium teneatur facere mentionem de vacatura quaꝫ expectat ꝙ in alternatiuis sit debitoris electio ꝛ sufficiat alterum impleri.ĵ.e.in alternatiuis.ꝛ ibi an valeat appellatio alternatiua ad archiepiscopum vel papam.an tempus a lege datum possit prorogari vel minui.ĵ.e.indultum.ꝛ an possit prefigi terminus ad omnes exceptiones proponendas.ꝛ an legitima iure nature possit tolli vel minui p statutum.ꝛ an monacho recepto ad mandatum legati autoritate apostolica deb̄ monasterio tempus probationis de infamia.ĵ.e.infamibus.et ibi de significato huius dictionis porta.ꝛ an infamis vel excōmunicatus possit doctorari.ꝛ an bannitus ad dignitatem eligi maxime in alia ciuitate.ꝛ si opponatur electo vitium illegitimitatis vel etatis quis probet ibi plenissime qō in generali cōcessione non veniat que quis non esset in specie concessurus.ĵ. e.c.in generali.ꝛ casus multi sunt vbi fallit regula.ꝛ de materia protestationum ꝙ in iudicio non sit accepta acceptio personarum.ĵ.e.c.in iudicio plene ꝛ ibi multas significationes de verbo iudicij. Item vide ibi de actore ꝛ reo priuilegiatis de certo iudice. Item si concessum sit priuilegium ecclesie collegiate super prescriptione vtrum prelatus possit vti priuilegio cōtra capl̄m.vel econtra.ꝛ an priuilegiat⁹ possit vti priuilegio cōtra priuilegiatum.ꝛ an priuilegium concessum vniuersitati vel collegio transeat ad singulares successores vniuersitatis vel collegij in malis promissis fidem non expedit obseruari.ĵ.eo.c.in malis.ꝛ ibi de significato verbi fides ꝛ de eo qō expedit licet vl̄ decet.ꝛ an scholaris qui iurauit non recedere sine licentia creditoris sit periurus si recedat reuocatus per patrem vel epm quando est clericus.ꝛ si semel habuit licentiam an reuersus iterato petere debeat qō iure cōi melior sit conditio prohibentis. ĵ.eodem.c.iure communi.ꝛ ibi de presentato a laico ꝛ clerico patronis.quis preferatur ꝙ in obscuris inspiciatur verisimilius ꝛ quod plerūq fieri consueuit.ĵ.eo.inspicimus in obscuris.qō indignum sit ꝛ a romane ecclesie consuetudine alienum pro spiritualibus homagium facere.ĵ.eo.l.indignum.quod quis non debeat alterius odio pregrauari.ĵ.eodem.c.non debet.ꝛ ibi an valeat statutum ꝙ pater teneatur pro filio vel quod teneatur partem filio delinquēti assignare publicandam vel deguastādam.ꝛ an propter delictum patris priuetur filius feudo.ꝛ qō vnius delictum quando erat defectum in alio.ꝛ an lata sententia interdicti in consiliarios vel vniuersitatem absentes vel cōtradicentes sint ligati.ꝛ si bononiensis spoliatus est in diocesi florentina.ꝛ habuit represalias a communi boñ.contra florentinos.ꝛ cepit vnum florentinum a quo exegit estimationē prede sue an saltem in foro conscientie restituere teneatur.ꝛ plene ibi de materia represaliarum qō iuramentū contra bonos mores non obliget.ĵ.e.c.non est obligatorium.ꝛ an abbas qui cōuentum fecit statuit ꝙ quilibet monachus haberet annuatim x.pro vestibus vel alia causa illud statutum solus possit reuocare ꝛ non dare pecuniaꝫ monachis qō non prestet impedimētum qō de iure non sortitur effectum.ĵ.e.c.non prestat.ibi plene.ꝛ an matrimoniū solutum per consanguinitatē vel qꝛ mulier non cognita religionem profitetur rumpat sponsalia de futuro prius a viro contracta.ꝛ an sufficiat quid fieri de facto.lꝫ de iure non teneat ꝙ odia debeant restringi ꝛ fauores ampliari.ĵ.e.c.odia.ꝛ an canonici qui eligunt scienter episcopum mutilatum vel bigamum vel excommunicatū incurrant penas priuatiōis ꝛ suspensionis ßm formam ꝯcilij lateraū.quod omnis res per quascūq causas contrahitur per eadeꝫ dissoluitur.ĵ. e.c.omnis res.quod possessor malefidei vllo tempore non prescribat.ĵ.eodem.c.possessor.ꝛ vtrū errans in iure ꝛ facto simul dicatur bonefidei.ꝛ an sufficiat ab initio bonafides.ꝛ an in seruitutibus sit necesse titulum allegare.ꝛ an in prescrip.vsuf.vel libertatis alicuius seruitutis.ꝛ an in rebus mobilibus ecclesie procedat vsucapio.ꝛ vtrum titius prescribens rem sempronij malafide spacio.xl.annorum possit dictam rem defendere contra ipsum sempronium sine peccato.si ipse sempronius eam repetat.ꝛ quid sit prescriptio ꝛ vtrū sit contra ius naturale vtrū prescriptio iuris canonici debeat esse alia ꝛ distincta a prescriptione iuris ciuilis.et vtrum prescriptio acquirat dominium. ꝛ vtrum prescribens malafide sit censendus simul raptor vel in qua specie peccati locetur.ꝛ vtrum teneatur ad restitutionē sicut raptor.ꝛ vtrum malafides superueniēs prescriptione cōpleta obliget ad restitutionem in foro conscientie quod peccatum non remittitur nisi restituatur ablatum.ĵ.e.c.peccatū. Et ibi de significato dictionis nisi qō facit ad qōnem si aliquis ꝓmisit non vendere nisi mihi an mihi compellat̄ vendere ꝛ ad similes qōnes.ꝛ an quesita per excōicatos tpe excōicationis teneantur restituere.ꝛ an qui dedit executionē ad emēdāda sua foris facta possit talis executor soluere creditorib⁹ quoꝝ termini solutionū lapsi erant ꝛ de significato huius verbi foris facta ꝛ an sufficiat restō male ablatoꝝ sine correctiōe vel contritiōe.

⁊ an qui tenetur restituere teneatur eatenus tantum ne egeat an insolidum. Et quid si propter paupertatem nihil potest restituere ⁊ an ⁊ qualiter sufficiat remissio eius cui est restitutio facienda. Et an contractus vsurarius sit permissibilis aliquo modo vel ꝓpter malum vitandum vel propter bonum qđ inde sequatur quid sit vsura in quibus rebus committatur vtrū ꝯtractus vsurarius sit vitiosus ⁊ malitiosus ex natura rei vtrū concedi possit vsura aliquo casu. ⁊ vtrum ius ciuile discordet ī vsuris a iure canonico an ꝯcordent ꝙ peccati venia nō detur nisi correcto. ī. e. c. peccati venia. Et de significato huius dictionis venia. ⁊ an per rei restitutionē tollatur peccatum de iure ciuili. qđ pluralis locutio duobus sit contenta. ī. e. c. pluralis. et qđ resoluitur in singularitates. ⁊ qđ sic fiat vinculo plurimorū requirantur saltem tres ⁊ an per duos testes reprobari possit instrumentū. Et si iudex super duobus libellis vno contextu condemnauit reum ⁊ reus vnicam appellationem interposuit an videaꝛ appellasse ab ambabus sentētijs an ab vna tantū. Et si ab vna a qua ꝙ quis pōt per alium qđ pōt per seipsum. ī. e. c. pōt quis. ⁊ vide multos casus in quibus licet alieno noīe qđ non licet proprio. ⁊ an compaternitas contrahatur per procuratorem ꝙ ignorantia presumatur nisi probeꝛ scia. ī. e. presumitur ignorantia. ⁊ an preualeat receptio testiū facta per citationē ad domum. ⁊ plene de ipsa citatione ad domū. qđ ea que ꝯtra ius fuerint irrita sint. Et quid in malefic. vide qōnem de sponso qui sponsam de pñti in monasteriū ingressam ⁊ ꝓfiteri nolentē violēter rapuit ⁊ corrupit. si postea ꝓfiteatur an possit eam repetere. qđ qui mercantur contra iura presumatur bonā fidem non habere. ī. e. qui contra iura. ⁊ questionē de recto. parochialis ecclesie qui detinuerunt aliam parochialē tanꝙ vnicam ⁊ annexam nemine ibi instituto rectore ꝑ tantum tp̄s cuiꝰ memoria non existit an possint licite retinere. qui facit per aliū perinde est acsi faceret per seipsum. qđ verū est iuris fictione. ī. e. qui facit per aliū. ⁊ an delegatus ab alio ꝙ a principe cū speciali mandato subdelegandi possit subdelegare. an doctor qui promisit docere. rector ciuitatis qui promisit regere. scriptor q promisit scribere possint per substituꝛ. eque bonū seruire. ⁊ an idem in vasallo qui prior est tp̄e potior est iure. ī. e. qui prior. Et hic tangit Jo. an. in nouella pulchram qōnem porroꝝ cui parochie debeatur decima porroꝝ natoꝝ ⁊ seminatoꝝ in vna parochia ⁊ postea plantatoꝝ in alia. qđ non licet alicui suo nomine alieno non licet. ī. e. qđ alicui. Et vide pulchram questionem vtrum non habens vocem in capitulo ex defectu ordinis vel qꝛ sit excommunicatus vel ex alia causa possit esse procurator habentis vocem in capitulo ad elec. vel alios tractatus capituli. qđ ob gratiā alicui conceditur non est trahēdum in eius dispēdium. ī. e. qđ ob gratiam. ⁊ vide qōnem de ep̄o translato vtrū vacet prior dignitas eo ignorante. ⁊ anteꝙ consentiat qđ semel placuit amplius displicere non potest. ī. eo. qđ semel. ⁊ ibi vide an testamentum habens verba derogatoria possit reuocari generali reuocatione an sit necessaria reuocatio specialis. ⁊ quid si testator iurauit non mutare in sequenti regula vide de scandalo in alia qđ necessitas non hꝫ legē. ⁊ quid sit similago in sequenti ꝙ latenter metu vel vi facta non teneret in sequenti qđ sit sacrilegium in sequenti de timore filiali ⁊ seruili. ⁊ an timore bonum faciens meritum perdat in sequenti ꝙ non excusatur pastor si lupus comedit oues eo inscio ꝙ quis non potest habere ratum non suo nomine gestum. ī. e. ratum quis. ⁊ vide ibi q̄tuor pulchras questiones ad materiā ꝙ semel deo dedicatur non sit transferendum ad vsus humanos. Item qđ impossibile reputatur quod non potest expediri nisi per vnum qđ est notabile. ⁊ vtrum papa possit dispensare cum monacho ex causa ꝙ contrahat matrimonium qđ semel malus semper presumiꝛ malus. ī. e. semel malus. ⁊ facit ad questionem tabellionis conficientis vnum instrumentum falsum. an per hoc alia reputentur falsa. ⁊ an crimen seu delictum possit probari per instrumētum. qđ sine culpa nisi subsit causa nullus puniaꝛ. ī. e. sine culpa. ⁊ vide questionem vtrum legitimatio superueniens natiuitati legitimi eidē preiudicet in iure primogeniture qđ sine possessione prescriptio non procedat. ī. eo. sine possessione. ⁊ an ad prescriptionem sit necessaria ciuilis ⁊ naturalis possessio an altera sufficiat ⁊ an ecclesia obijciens prescript. episcopo quarte non solute probet negatiuam. ⁊ plene de probatione ipsius negatiue quod vtile non vitietur per inutile. ī. eodem. c. vtile. ⁊ an rescriptum simul impetratum per excommunicatum ⁊ non excommunicatum in nullo valeat an in totum an pro parte non excommunicati tantum.

¶ Testis si deposuerit super pluribus articulis ⁊ in vno falsum dicat an sit falsus.

Regula. Est pro declaratione huius. l. ⁊ gl. vide quod no. per Dyn. ⁊ Jo. mo. Car. extra eodem titulo in prohe. lib. vj. ⁊ per Joā. an. super rubrica. ⁊ quod dixi. š. proxi. ⁊ diuisionem collige vt in glo. ⁊ dic regula est. s. verborum conceptio q̄ rē ⁊c. Et expone que rē. i. dispositionem iuris dispersā in diuersis casibus per modum singularitatis positis in quibus est eadē ratio breuiter enarrant. i. per modum generalitatis compendiose tradit. Jaco. vel dic que rem. i. ius constitutum. In singularibus casibus breuiter enarrat. i. per modum generalitatis cōpendiose ducit ad regulam. Oldr. ibi que est. s. alibi per particulares leges seu casus diffusa. Dyn. quasi dicat rerum variarum alibi comprehensarum. Jaco. ibi enarrat dic enarrat non vt ex regula ⁊c. Dyn. Ibi ius sumatur. i. incipiat siue primordietur. Jaco. Quare dicat ex tali regula non constituit ius de nouo etiam in his casibus in quibus regula locū habet. Dy. Ibi sed ex iure qđ est. s. in alijs casibus singularibus constitutum. Dy. seu alijs legibus diffusum. Jaco. Ibi breuis rerū. i. iurium alias singulariter statutorum. Dy. vel. i. veritatum alibi comprehensarum. Jac. Ibi traditur. quasi dicat non ius ex ea generatur. Dy. ⁊ Jaco. ibi quasi cause. Exponit glo. ⁊ rationes. nam rationem in vno redditam pluribus alijs in quibus eadem equitas versatur attribuit. Sed hoc est contra tex. quia tunc regula esset extensio. ⁊ textus non ponit ꝙ sit extensio sed iunctio siue ꝯiūctio. Et iđ expone cause ꝯiūctio. i. rōnes pluriū casuū diuersorum ad vnum finalem effectum tendentium ad generalem regule dispositionē reducit. Dy. ibi simul. i. statim postꝙ. Oldr. ibi vitiata est. i. casu aliquo fallit. Dy. scilicet per exceptionem. ibi perdit officiū. s. quo ad illos casus in quibus perdit ⁊ fallit officium coniungendi. non enim coniungit illos casus in quibus fallit cum alijs casibus in quibus eadem ratio videtur. Dyn. vel dic perdit officium in exceptis tantū nō in alijs. nam officium suum est diuersos casus in quibus sit eadem ratio simul coniungere vt vniforme ius sumatur in eisdē. Sed cum exceptio habeat contrariam rationem a iure regulari non potest regula coniungere sibi vt idem ius cum regulari stetur. In ipsa exceptione sed potius ius contrarium. Jaco. ꝙ in idem recidit cum Dy. aliter etiam diffinitur regula secundū Jaco. regula est plurium rerum compendiosa narratione facta traditio. ⁊ no. in glo. š. de legibus. l. nam ⁊ demosthenes. sed secundum grammaticos regula est multorum similium coniūctio. hic autem accipitur regula iuris perexistentis generalis traditio. vel secundum Car. in prohemio huius titu. regula iuris est distortum prauumqꝫ corrigens bonum et equum breuiter comprehendens. Et allegatur hec. l. in fi. ꝙ si testis † deposuit super pluribus articulis. ⁊ in vno falsum dicat vtrū sit falsus in omnibus ⁊ posset adduci pro ⁊ contra. si enim dicamus regulam falsificari per exceptꝰ. facit quod reddatur falsus. In omnibus si dicamus regulam corroborari per exceptionem nisi in exceptatis faceret pro alia opinione. de hoc no. ix. dist. c. ad sacras. ⁊ extra de testi. c. in p̄sentia. alias incipit in nostra. ⁊ plene dixi. C. de transac. l. si ex falsis. In glo. prima. ibi nihil tam. ⁊ š. de priuatis delictis. l. nunꝙ. ⁊ de acquiren. re. do. l. nunꝙ nuda. Exemplum autem glo. non valet quia nihil non est aduerbium sed nomen. Dynus. ibi eius est velle ⁊ sic patet indefinitam equpollere vniuersali quod an sit verū indistincte. dic vt nota. per Dynum in prohemio huius titu. li. vj. ⁊ dixi. š. super rubrica. ibi pluribus naturaliter hoc dicit ad differentiam adiectiui quod pluribus accidentaliter conuenit secundum candem significationem. vt albus ibi secundum eandem significationem hoc ad differentiam proprij nominis. Oldra. vt subijcit ibi. ī. eodem in toto. ⁊ š. de penis. l. sanctio legum. Dynꝰ. ibi statutis iam in. l. scilicet condita ante regule traditionem. Dy. ibi eadem equitas attribuit scilicet per extensionem extendendo ius statutum ad alium casum vbi esset eadem ratio. sed hec opinio Jo. non est bona cum iam de nouo statueret in casu extenso quod esset contra hanc. l. Oldra. vt ⁊ dixi in expositione textus super verbo quasi cause. ibi occupanti concedātur. hoc non procedit. quia hoc non esset coniungere. sed dictum in vno ad aliud simile extendere quod per regulam nō sit cum ius nō statuat sed statutum recitet. Dy. ibi sed Placen. hanc approbat. Dynus. ibi plures cause. idest plures casus in quibus est eadem causa siue ratio. Jaco. ibi in re sacra vel religiosa. Et ratio patet vt nota. š. de acqui. re. do. l. iij. Dy. ibi Jo. dixit tu dic vtrūqꝫ bene dixisse diuersis respectibus. nam Jo. habuit hūc respectum exceptiones non sunt de regula idest in exceptꝰ. non statuitur idem ius qđ in regula. Placen. autem intellexit quātum ad similitudinem quia casus exceptiꝰ sunt similes casibus qui cōprehēdunꝛ sub regula. qꝛ si nō essent similes nō diceret false

false in eis regula. Et ita patet q quilibet secundum suum respectum bene dixit. Dy. de hoc vide plenius per eundez Dy. in prohemio huius ti. li. vj. ver. circa quintum. dñs autem Az. in apparatu suo vituperat opi. placē. dicens qs esset ita inops mentis vt q regula expressum exciperet in regula diceret positum. sed persecutor fuit placē. Et eius opinio saluari potest vt dixi. est etiam bene notandum q licet exceptio confirmet regulam in non exceptuatis non tamen eam ampliat vel extēdit vt sub ea comprehendantur alij casus qui sui natura non cadūt sub regula vt colligitur plene dixi. s. de vsuf. leg. l. generali. §. vxori vsuf. z de fundo instructo. l. quesitum. §. idē responde do mo instructa.

Femine. Ex lege ista colligitur q deterior est conditio feminarum q̄ masculorum. Et notantur plures alij casus. s. de sta. ho. l. in multis. z multi alij in Specu. de procura. §. j. qui tracti fuerūt ex libello de fugitiuis rubrica contra procurato. ver. preterea scire debes. Et ibi etiaz notantur aliqui casus in quibus melior est conditio feminarum. z de hoc etiam not. per Azo. in summa insti. de libertinis. §. finali. z. j. eodem. l. in eo qd plus. §. fina. in glo. nec iudices ordinarij vel delegati. z quod dicit procuratores dic in iudicio. nā ad negocia potest esse. vt hic in glo. no. z est expressum. s. ad trebel. l. mulier. secundo licet gl. non allegetur an possit esse arbitrix. vide. C. de arbi. l. fi. z extra c. dilecti. cum ibi notatis. ¶ In gl. ibi ad hoc vltimum idest ad id qd de procuratore hic dicitur in textu. Dy. ibi censeri priuatum z vere priuatum est. vt. j. dicetur. Dy. in fi. Sed nunquid mulier possit esse commissaria seu executrix vltime voluntatis dic q sic quo ad distributionem reruz defuncti in pias causas vt. s. de adimendis lega. l. filio. §. mater. z de admi. tuto. l. titiuz z meuium. sed quo ad agendum contra debitorem defuncti nō puto ad instar eius qd hic de procur. dicitur. z de hoc dixi. C. d episcopis z clericis. l. nulli in materia executoruz. sed nunquid mulier excusetur a muneribus mixtis videtur q non. quia sapere videntur naturam personalium z realium. z quotiens alique cause simul concurrunt ea potius inspicitur que vocet. vt s. ex quibus causis in pos. eatur. l. fulcinius. §. quid ergo inspiciemus. ergo realia a quibus mulier nō excusatur. vt. s. de mune. z bono. l. vltima. §. ab huiusmodi. z videtur casus eodem ti. l. rescripto. §. sciendum. ibi nec alia prerogatiua zc. In contrarium q excusetur. s. de his quib. vt indig. l. eum qui. §. pro parte. Sed tu dic q mulier excusatur a mixtis in eo q sapiunt naturam personalium sed in eo q sapiunt naturam realium non arg. s. de interdi. z releg. l. relegato. §. fi. z. l. sequenti. nec argumenta superius adducta aliquid faciunt quia in eis due cause sunt quaruz vna non potest ab alia separari. In questione autem nostra vnum munus. s. personale bene potest a reali separari. vnde non debet propter reale fieri deterioris conditionis quin a mixto excusetur inquantum sapit naturam personalis Dy. an aūt mulier excusetur a custodijs nocturnis. vide qd dixi. s. de mune. z bono. super rub. antepenul. col. itē femine a p sonalibus. vbi de hoc dixi.

Item impubes. In glo. ibi non tantum de hoc vide qd plene dixi. s. de mune. z bono. l. ad rempublicam. ¶ In eadem glo. in fin. solu. ibi speciale in tribunatu numeri. vt nota. dicta. l. ij. §. impuberes. s. de iur. immuni. z vide quod notaui in dicta. l. finali. de testamento militari.

Ejus est nolle. In glos. ibi re integra. vt. s. quod iussu. l. j. §. sz ego quero. Dy.

Velle non creditur. Etiam sine metu iponente necessitate. Et dic q volūtas est animi motus ad aliquid non imitandum vel non adipiscendum secundum Augustinum. xv. q. j. §. j. Oldra. Et potes bene ponere exemplum in. l. ista per. l. s. de his quibus vt indignis. l. in fraudem. §. finali. z vide extra eodem. c. qui ex timore. cum ibi notatis.

In negocijs. Pro declaratione huius l. vide quod no. z dixi. s. de acqui. pos. l. j. §. furiosus. j. cod. vbi non voce. §. furiosus. z no. z dixi. C. de acqui. possess. l. donatarum. z dixi etiam. s. de verbo. obliga. in princi. Et dic in negocijs z contractibus celebrandis. z quod subijcit contrahere potest dic. s. obligādo se alij vel alium sibi ad primam partem legis z glo. Que de furioso loquitur oppono de. l. iij. §. curatori. de nego. gest. z de act. z obligatio. l. furiosus. z dic vt in glo. ad secundam partem que loquitur de pupillo. op. de. l. mulieri. j. de verbo. obliga. z dic vt in glo. nota. in glo. prima ibi per. l. illam. qui ad certum. immo vtraq vera. quia si esset sane mentis contradicere non posset. vt dicto. §. fina. qui incipit voluntatem. in. l. ij. solu. matri. eodē titulo. l. dotem. secus si posset contradicere si esset sane mentis vt. d. l. qui ad certum. z sic patet q nō est aliquid speciale in. d. §. voluntatis. vt ibi plene no. Dy. ibi si perfecit intelligat vt qz est proximus pubertati. Dy. ibi semiplenum. vt quia est proximus infantie. Ol.

Non vult. In effectu. Dy. in fi. in solidu. Dy. Et vltra exempla glo. potes ponere exemplum per. l. s. de acqui. here. l. fuit gōnis. z si quis omissa causa testamenti. l. iul. in pn. Ja. In glo. ibi hic non durat. vt. d. §. restituta. Dy. ibi in bonore eris alieni non legatorū. vt. s. ad trebel. l. j. §. fi. z no. C. ad trebel. l. ij. Oldr.

Ius nostrum. In glo. ij. in fi. Et idez qd hic notatur in. d. l. j. de secun. nup. In glo. ibi eundem. s. paganum. dy. Ibi decessisse. s. a principio. Dy. ibi pugna. i. quedā detecta contrarietas. Dy. z potest exemplificari hec. l. hoc modo testator dixit instituo titium mihi heredem pro dimidia pro alia dimidia volo decedere intestatus totum habebit ille q est ex dimidia institutus qd sic probatur. illud dicitur speciale cuius contrarium est ius commune. s. ad municip. l. j. Sed si miles decedens de certis rebus testetur dicēs de alijs se velle intestatus decedere priuilegiū militis est quod decedat pro parte testatus z pro parte intestatus. vt. s. de castrēsi peculio. l. hereditatis. Ergo in alijs obtinet contrariuz ius commune vt in solidum videatur institutus ille qui est institutus p parte. dy. pro hoc. C. de here. instit. quotiens. cum ibi notatis. z dic q ista regula vera est ab initio sed ex postfacto potest quis decedere pro parte testatus z pro parte intestatus. vt. s. de bonoruz pos. l. sed cum patrono. z de inoffi. testa. l. circa. Sed contra hoc videtur quod nota. de legatis. iij. l. peto. in princip. vbi etiam no. quod ex postfacto hic esse non possit. que glo. est valde notabilis. Solutio. aut procedit ex voluntate defuncti quod ex postfacto ab intestato pro parte decedat. z tunc non potest vt dicta glo. aut hic contingit contra ipsius voluntatem. z tunc potest fieri vt dicta. l. circa. et dixi in dicta. l. sed cum patrono. et ita tenet Dynus in dicta. l. peto. in principio. et istud est bene notandum.

Iura sanguinis. Id est ipsi cognationi siue cōsanguineitatis. Et vide qd plene no. institu. de legi. agna. tutela. §. fina. z. s. de pactis. l. ius agnationis. z allegatur. l. ista q iure municipali nō possit tolli vel minui legitima filio debita iure nature. de qua questione no. per Dyn. extra. e. c. indultum. li. vj. z plenius no. C. de inoffi. testa. l. qui in prioribus.

Semper in obscuris. Pro declaratione huius regule vide quod plene dixi. s. de v. obli. l. quicquid astringēde. z quod nota. per Dyn. Jo. an. z Car. extra codem. c. in obscuris. z. c. inspicimus. li. vj. z per eundem Dy. eodem titu. c. contra eum. z Jo. and. bene z subtiliter. z quod notaui. C. de verbo. significa. l. cum quidam. in fine. Et quod no. xxxiiij. di. c. habuisse. z. c. precedenti. in glo. z per Archidi. z. s. de legibus. l. in ambigua. z. j. eodem. l. in ambiguis. Et habet locum hec regula in contractibus vltimis voluntatibus z sentētijs. vt not. in dicto. c. in obscuris. In dotibus habet locum dicta. l. in ambiguis. in rescriptis z certis alijs habet locuz. d. l. in ambiguis orationibus. vt ibi no. ¶ Item hec regula vera nisi alias verisimile appareat. vt nota. in dicto. c. in obscuris. z dicto. c. inspicimus. Et vide etiam eodem titul. c. cum sint partium iura obscura cum ibi notatis oppon. de. l. titia. §. seia. de auro z argento lega. z dic vt ibi. deinde oppon. vt nota. per Dyn. in dicto. c. in obscuris. z per Joan. and. Istam l. inducit dominus Jo. andr. in nouella in dicto. c. in obscuris. ad duas questiones padue disputatas per dominuz Egidiuz doctorem decretorum. z Carlinum iuris ciuilis doctorem eius fratrem de mandalbertis de cremona. z qui dñs Carli. postea fuit strenuus aduocatus in romana curia. Questiones autem sunt tales in quibus obscurum est z dubitari potest. quis sit iudex delicti vel ꝯtractus in diuersis enim terminis proponunt. Prima est si exemptus in loco exempto manens proiecit lapidem per quē percussit stantē in loco nō exēpto. an ordinarius loci vel p̄latus ipsius exēpti huius delicti sit iudex. et hec fuit prima qd dñi Egidij. postea eam idem dñs Carlinus ampliauit ad iudicē ꝯtractus sic dicens. titius existēs in paduano di

strictu. iuxta fines ipsius districtus aliqđ negocium seu contra
ctum innuit cum sempronio existente in territorio triuisiano ꝓ
pter qđ factus est reus seu debitor: queritur an ratione illius
actus sortitus sit forum. Pro declaratione prime q̄onis vidē
dum est. c. volentes. cum ibi no. per Inno. ⁊ alios extra de pri
uil. li. vj. Pro declaratione vtriusq; sciendū est ꝙ reus dicitur
a re que petitur ⁊ a reatu. i. delicto pro quo impetitur. vt extra
de ver. sig. l. forus. §. reus. ⁊ ꝙ reus sortitur forum diuersis mo
dis inter quos sunt hi duo cum contrahit ⁊ cuȝ delinquit in lo
co. vt extra de foro compe. c. fi. cum ibi no. Et no. etiam. s̄. de iu
di. l. heres absens. §. j. In questionibus ergo ponuntur termi
ni in quibus dubitatur cuius iudicium quis sortiatur foruȝ ra
tione delicti vel contractus post multa allegata pro ⁊ contra ꝑ
ipsos ⁊ que succincte recitantur per ipsum. d. Ioā. in. d. c. ⁊ que
allegationes potissime tendunt an sit considerandum initium
vel finis. de quo no. per Azo. in princ. brocardoꝝ. ⁊ de elec. du
dum. primo in glo. ista tria. ⁊ de censi. c. iij. ⁊ potissime in malefi.
videtur spectari volūtas non exitus. vt. s̄. de sicca. l. diuus. sol
uendo questionem de delicto ambo concordauerunt vtroq; lo
ci iudicem posse taliter delinquentem punire. s. prelatum exem
pti considerato initio ⁊ epm̄ paduanum considerato ꝙ in eius
diocesi ⁊ iurisditione perfecit delictum. sicut enim vnū delictū
plures personas tangens vnicuiq; insolidum attribuitur. vt
s̄. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. §. ⁊ de furto. l. vulgare. §. si duo.
1 sit vnum delictum plura territoria tangens cuiq; territorio at
tribuat insoliduȝ. Et pro hoc adducitur. C. vbi de cri. agi opor
teat. l. j. cum ibi no. Et hanc questionem notaui ibidem in aut.
qua in prouincia. ver. ad hoc etiam facit ꝙ iudex ecclesiasticus
⁊ secularis sunt iudices miserabilium personarum. vt. xij. q. j.
c. j. sic ⁊ due potestates sunt in eodem officio. C. de offi. prefe. vr.
l. j. ⁊ facit de offi. dele. c. j. ⁊ de presump. litteras. cum ibi not. Et
vestibulum tangens duo edificia vtriusq; censetur insolidum
s̄. cōi diui. l. arbor. §. de vestibulo. non tamen intelligunt ꝙ bis
puniatur talis delinquens. sed semel punito per vnum iudicē
precluditur via alteri. vt. s̄. nau. cau. sta. l. licet. cuȝ fi. ipse tamē
Egidius dicebat ꝙ si comparationem fieri oporteat ꝙ prefe
rent iudicem initi cuȝ negari non possit quin ex ipso exordij ꝓn
cipio affectus delinquendi puniendus sit. Nam percussio secu
ta non est per se delictuȝ. alias essent duo delicta sed est effect⁹
incohoati delicti deriuans a precedenti causa. ar. s̄. arborū fur.
cesarum. l. si plures. §. fi. ¶ In secunda questione contractus
⁊ eius foro dicebat idem dn̄s Carlinus ponderādam consum
mationem contractus. vt vbi est perfectus ibi forum sortiatur
exit vterq;. non enim sicut in delictis res incohoata per seipsum
subsistit cum nullius esset effectus interrogatio sine responsio
ne secuta. vt. s̄. de ver. ob. l. j. §. qui cum presens. Attenditur er
go locus vbi perfectionem ⁊ esse recepit. pro hoc de auto. tuto.
l. obligari. §. tutor. ⁊ ibi in glo. quid si presente. ⁊. §. fi. ⁊ quod no
taui in similibus questionibus. j. e. l. in ambiguis. §. non est no
uum. Et predicta dicit esse vera nisi essent persone que ratione
contractus non sortirentur forum. vt. d. l. heres absens. §. j. s̄.
de iudi. vel nisi fuisset actum de solutione facienda altero pre
dictorum locoꝝ vel alio loco. vt. s̄. de act. ⁊ obliga. l. contraxisse.
nam tunc illo loco videtur contraxisse vt ibi. simpliciter aūt cō
trahendo licet illo loco soluere non permittat sortitur ibi foruȝ
vbi ꝑfectus est ꝯtractus. lȝ quidam ꝯtra qđ ipse improbat. qr
ꝯm hoc viator in quo est speciale ꝙ non sortit̄ foꝝ ꝯtrahendo.
vt. d. l. heres. §. j. Si ꝓmitteret ibi soluere non posset qđ est ab
surdum. dicit etiā ꝙ Fran. vercelleñ. in. d. c. vlti. de fo. compe.
cū de delicto queritur tenuit ꝙ vtriusq; loci iudex debeat con
uenire. Et allegabat de rescrip. pastoralis. de sen. excom. cum
illoꝝ. ⁊ no. per Io. an. in. d. c. volentes. de priui. li. vj. post princ.
Et ad predicta bene faciūt que dixi. C. de epi. ⁊ cle. aut. presby
teros. de tutore laico dando clerico. ⁊ de contrahen. emp. l. j. de
decreto interponendo super alienatione rei minoris sita in alie
no territorio. Ad declarationem etiam predictarum questio
num bene faciunt subtiliter disputata per. d. Old. in alia que
stione quam padue disputauit. que talis est. Duo sunt statuta
in ciuitate padue. vnum quorum cauetur ꝙ qui presentauerit
bannitum ad mortem habeat a communi libras centuȝ. altero
cauetur ꝙ nullus vadat in alterius territorium ad capiendū
aliquem sub certa pena. Accidit ꝙ quidam bannitus padue
habitabat in confinibus epatus padue. sempronius iuit vt eū
caperet. qui titius viso sempronio fugaȝ arripuit ⁊ fugit in ter
ritoriū veronensi ⁊ presentauit potestati padue ⁊ dubitatur an
ex primo statuto premium consequatur an ex secundo penam
incurrerit. que questio etiam dependet ab initio ⁊ fine sentētie
predicte. Et in ipsa q̄one subtiliter allegatur per ipsum dn̄m
Ol. ⁊ finaliter determinat ipsum capientē incurrisse penam ex
scđo statuto. ⁊ ipsius q̄onis effectū tetigi. C. de accu. l. qui de cri
mine. ver. ⁊ pro predictoꝝ declaratione.

1 ☞ Beneficia principum latissime sunt interpretanda.

Secundum naturam.

Pro declaratione huius regule vide no. per Dy.
Io. an. extra. e. c. qui sentit onus. vbi not. per Dy.
an contrariorum eadem sit disciplina. ⁊ per ipsuȝ Io. an. in no
uella in. d. c. de quo hic tāgit̄ in glo. ⁊. xvij. q. j. c. q bona. ⁊. xxvij.
q. j. c. nuptiaruȝ. ⁊ vide. j. e. l. ex qua persona. Itē vide ad decla
rationē huius regule no. per eos. e. ti. c. rationi non congruit. ⁊
qđ no. C. de fur. l. manifestissimus. §. sed cū in secundā dubita
tionē. ibi in glo. ibi. sed illud ꝓpter sexuȝ vt probatur. j. e. l. quo
tutela. in prin. Et inducit Io. and. in. d. c. qui sentit. in nouella
hanc regulam ad talem questionem. monasterium quoddam
erat priuilegiatum ꝙ tempore interdicti possent admittere fa
miliares monasterij ad diuina nūquid familiares recepti post
priuilegium possent admittere. videtur ꝙ sic vt famuli qui sen
tiunt onus seruiendi sentiant ⁊ commodum priuilegij. ⁊ fuit q̄
stio domini Egidij cremonensis decretorum doct. de quo dixi
s̄. proxime qui primo allegauit ꝙ priuilegium extendatur ad
eos. quia priuilegium loquitur indistincte ⁊ indeterminate. Et
1 quia beneficia † principum latissime sunt interpretanda. vt. s̄.
de constitu. princi. l. beneficia. ⁊ latius q̄ꝫ contractus. ⁊ cum in
contractibus latius indeficiunt respicit futura. s̄. de pig. l. gre
ce. C. que res pig. ob. pos. l. fi. ⁊ pro hoc. s̄. de serui. rusti. predio.
l. si seruitus. ⁊ in edicto ꝙ quisq; iur. quod est penale. s̄. ꝙ q̄sq;
iur. l. iij. §. illud. Et quia istud priuilegium videtur reale ⁊ non
personale. quia concessum personis propter monasterium. s̄.
de rebus dubijs. l. ciuibus. ⁊ not. extra de testa. requisisti. ⁊. xij.
q. iij. pontifices. vnde familiares qui nunc sunt videntur esse q̄
olim erant de iudi. l. proponebatur. ⁊ bene facit. s̄. de censibus.
l. forma. §. q̄ꝫ q̄ꝫ. Et pro ista parte videtur expressum extra de
priuileg. quia circa. ⁊ not. eodem titul. cum capella. ⁊. xvj. q. j. c.
frater noster. ⁊ bene facit de libe. leg. l. vltima. §. gaio. de fundo
instructo. l. si mancipia. ⁊ pro hac etiam parte facit absurditas
insurgens si contrarium teneremus: quia mortuis primis fa
miliaribus existentibus tempore priuilegij extinctum esset pri
uilegium. esset contra. c. decet. cum ibi notatis extra eodem tit.
In contrarium facit euitatio infirmitatis. ⁊ pro hac parte be
ne facit. s̄. de contrahen. emp. l. in lege. cum ibi notatis de auro
⁊ argento lega. l. si ita. ⁊. l. medico. de legatis. iij. l. vxor. ⁊. l. cum
quis. in fine. ⁊ de verbo. obligatio. l. cum stipulatus. ⁊. l. si a colo
no. vbi de hoc dixi. ⁊ de damno infecto. l. damni. §. si is. ⁊ quia
sequeretur absurditas ex contrario: quia priuilegium daretur
his qui in rerum natura non sunt contra. c. ad audientiam. cuȝ
ibi notatis extra de ecclesi. edific. Et quia ex hoc posset senten
tia interdicti vilescere si omnes familiares admitterentur con
tra. c. si ciuitas. de sententia excommunicationis. libro. vj. ⁊ ad
hoc extra de priuileg. c. priuilegia. soluendo tenuit ꝙ aut noui
familiares sunt assumpti in locum primorum recedentium vel
decedentium aut adiuncti primis adhuc manentibus. Pri
mo casu gaudeant priuilegio cum priuilegium non sit simplici
ter personale vt predictum est. ⁊ pro hoc de minoribus. l. minor
autem. §. non solum. ⁊. l. seq. vbi priuilegium persone concessuȝ
propter rem tamen transit ad successoreȝ. ⁊ res que succedit in
locum alterius vtitur eodem priuilegio. vt lite pendente. c. ec
clesia. cum concor. secunde glo. Secundo casu subdistinxit aut
adiunctio facta est ex iusta causa. vt quia facultates monaste
rij excreuerunt. Et ideo opus est augere familiares. ⁊ tunc ta
les gaudeant priuilegio. argu. extra de constitu. c. cum. M. fer
rarieñ. aut adiuncti fuerunt ex mera voluntate: ⁊ tunc nō gau
deant priuilegio per iura ad hoc adducta. ⁊ pro hoc extra de
verborum significatio. c. vltimo. li. vj. de priuile. c. tuarum. ⁊. c.
cum ⁊ plantare. §. de confratribus. ⁊ de decimis. c. suggestum.
cum glo. prima in fi. ad iura que videntur contraria. responde
tur ꝙ procedunt in testamentis a contractibus in quibus pri⁹
tempus regulariter inspicitur. ⁊ maxime cum apponitur pro
nomen meum tuum suum ⁊ alia ꝯtraria soluenda. vide not. in
d. l. si ita. de auro ⁊ ar. leg. ⁊. d. l. fi. C. que res pig. obli. pos. vbi de
ista materia plene no. ⁊ similes questiones tetigi. In dicto aūt
priuilegio pronomen suos non impedit includi familiares fu
turos. quia priuilegium reale est vt predixi. tamen etiam pro
pter verisimilem mentem concedentis per quam debet esse ꝑ
petuum. vnde oportet pronomen suos contra propriam signi
ficationē quā hȝ ad pn̄s trahi ad futuruȝ. ar. ff. locati. l. si vno.
§. sed si verbo donationis.

Ad quod

ID quod nostrum est. In totū vel pro parte. Dy. siue facto vero vel ficto. Dy. nostro idest dñi vel quasi dñi vt tutoris vel curatoris. dy. In glo. ibi. l. qui non facit. vel dic ꝙ creditor vr̄ vendere tanꝗ ꝓcurator debitoris. vt. ś. fa. herc. l. si pignori.

IN testamentis. Idest quibuslibet vltimis voluntatibus. Et quod dicit plenius dic ꝙ in cōtractibus. ⁊ concor. bene extra de dilatio. c. cum dilecti. in fine. in glo. ibi. l. j. §. licet. hoc videtur improbari. ś. de vino tri. ⁊ oleo leg. l. vinum. §. penul. Jaco. ibi communia de leg. l. j. ⁊. ś. de furtis. l. a titio. Dy. ibi. quem rome habeo subaudi bononie existens vel alio loco a roma multum remoto. ibi. §. loca. vel dic vt no. in dicto. §. j. Oldra. ibi. l. omnes. immo melius dic vt no. in dicto. §. heres. Et patet. ś. de publicanis. l. imperatores. ⁊ de cen. l. cum possessor. Dy. ibi ab hostibus. §. etiam. sed ibi loquitur de re que fuit nostra in qua cōtractus consistit. vt ibi dicitur. Ja. ibi. §. sed sic. hoc intellige vt no. de leg. j. l. senat⁹. §. legatum. ⁊ de leg. ij. l. j. Dy. Et vide quod plene no. ś. de consti. prin. l. fi.

NOn videtur cepisse. In glo. ibi amiserit. et pars alia testamenti firma remansit. Dy.

IN oībus obligationib⁹. Ex contractibus vel testamentis descēdentibus. dy. Et pro declaratione regule vide que notaui. ś. de verbo. obli. l. eum qui kal'. §. quotiens. ⁊. l. qui hoc anno. ⁊. l. interdum. ⁊ de verbo. significa. l. cedere diem. ⁊ quod dicit de presenti die: expone idest ab adita hereditate prout refertur ad legata. vt. ś. de leg. ij. l. omnia. prout ad contractus tunc proprie. Dyn. In glo. ibi de inutili stipula. §. finali. quod intellige vt ibi no. Dy. Ibi idem si exprimatur contrarium tenet glo. ꝙ sit legatū purum quo ad transmissionem licet non statim petatur. ś. de conditio. ⁊ demon. l. heres meus. vbi de hoc dixi. ⁊ cum illa glo. concor. alia que est. C. vt act. ab here. ⁊ contra heredes. l. vnica. ⁊ de noua. l. si pupillus. §. qui sub conditione. ⁊ illas glo. approbāt docto. ⁊ istam reprobant. Cum ista tamen glo. concordat alia ꝗ est insti. de inutili stipulatione. §. post mortem. ⁊ idem dicas in stipulatione. vt insti. de verbo. obliga. §. ex conditionali. Ibi si autem conditio apponatur aut de preterito aut de futuro. vt ś. de conditio. ⁊ ob. l. conditio in preteritum. ⁊ de iniusto rupto ⁊ irrito testamento. l. cum in secundo. Dynus. Ibi eam exituram. s. de presenti. Dyn. Ibi non tetigeris. quia tunc habetur pro pura. Dy.

QUi actionem habet. Sufficit glo. ⁊ vide qđ no. ś. de fideicom. lib. l. cum vero. circa pn. in addi. no. verbum.

IMaginaria. Sufficit glo.

QUam tempus. Ibi credendum idest in dubio presumendū. Dy. Ibi adijcitur idest adiectum in dubio esse presumitur. ⁊ vide quod plene notaui. C. de fideicom. l. post mortem. Et facit ad questionem emphiteote volentis soluere canonem per multos annos futuros ne res per cessationem possit aperiri. vtrū possit inuito dño. hec enim lex est ar. ꝙ sic. sed de hoc dic vt no. C. de iure emphi. l. ij. ver. quid si emphiteota dubitans. ⁊ vide etiam qđ no. ⁊ dixi. ś. de ver. ob. l. stipulatio ista. §. inter certam.

QUe legata. Idest horum legatorum tātum. Dy. ibi transeūt vt relicta pure ⁊ in diem ⁊ relicta sub conditione si extitit conditio viuente legatario non aliter. Dynus. Ibi eorum scilicet legatorum. Dynus. Ibi eo casu scilicet tantum. Dy. Ibi omnimodo eis. l. in quorum potestate sumus tempore stipulationis interposite. Dy. In glo. ibi de stipulatione seruorum. l. fi. Et ratio diuersitatis inter stipulationē ⁊ legata no. in. d. l. si vxor. de conditio. insertis. Dyn. Uel dic ꝙ ratio diuersitatis colligitur. ś. de stipula. seruorum. l. vsufructus. Oldra. In glo. vlti. ibi quam quidam hic habent. sed cōiter non habetur. ⁊ vide qđ ibi no. ⁊ dixi.

QUi cum alio. Ibi cōditionis eius nisi necessitas vel cōmunis error excuset. Dy. ibi heredi autem hereditatē adeunti. Ibi cum hereditarijs contrahit. l. quasi cōtrahit. vt insti. de ob. ex quasi delicto. §. heres. Dy. Et dic ꝙ interdum plus succurratur heredibus ꝙ legatarijs cum quib⁹ quasi contrahit ꝙ contrahenti alias contra eos cum quibus contrahit. Cuius rationem hic ponit cuius est exemplū in stipulatione conditionali que transmittitur ad heredē. vt insti. de verbo. obliga. §. ex quasi delicto conditionali. secus in stipulatione legatorum. vt. ś. vt le. no. ca. l. j. §. si quis sub conditione ⁊ ſm hoc quod dicit conditionis eius expone. s. cōtractus. vel dic bona heredis non cadunt in obligatione legatorū vbicūꝗ ⁊ ex quacūꝗ causa legetur etiā ad domus reparationem sed bona contrahentium obligantur interdum priuilegio persone interdum ratione cause contractus. vt. C. communia de leg. l. ij. ⁊ in quibus causis pignus tacite contrahitur per totum. Cuius ratio hic ponitur. Ja. ⁊ faciunt predicta ad illos qui eligūt aliquos ꝙ non excusentur si velint allegare ignorantiā. qr debet de eorū conditionibus inquirere. ⁊ ideo priuentur potestate eligendi si eligunt indignos. de hoc dixi. ś. de ver. ob. l. eum qui certarum. §. cum pure. de hoc extra de elec. c. cum in cunctis. ⁊ eo. ti. c. nulli. li. vj. In glo. pone casum ibi causa implende conditionis soluit pupillo. secus si solueret legatum directus relictum pupillo. qr tunc liberatur. vt. ś. dixi. sed ille qui soluit legatum directo relictum intendit se liberare ab illo quasi contractu descendentis ꝙ cum legatarijs iuit per aditionē hereditatis non sibi aliquem obligare. sed ille qui soluit cā conditionis implēde nō vult se liberare. qr nulli est obligatus. sed vult sibi alium obligare. s. heredem damnatum sibi aliquid dare si conditionē impleuerit. ⁊ ideo facilius inducitur liberatio ꝙ obligatio vbi erratur in conditione persone. Dy. Ibi ad. l. fal. l. fi. sed hoc non videtur bonū exemplum. qr hoc casu non agitur de errore conditionis persone qđ requirit hec regula. preterea videtur contra id qđ no. ś. de doli except. l. ij. §. circa. sed tunc dici posset ꝙ glo. illa loquitur quando creditor ⁊ debitor sciebant causam non subesse. hic autem promissor tm̄ sciebat. Dy. ibi de serui. l. papinianus. ⁊ de leg. ij. l. cum filius. §. dñs. sed hic non agitur de errore conditionis persone. ⁊ ideo non est bonū exemplum. Dy. ibi habeat priuilegium sed hoc est exemplū ad primum casum tantum. ⁊ ideo non est sufficiens. Dy. In fi. vide in alphabeto dictione si rei non solet. In glo. circa fi. sed nōne vbicūꝗ legatum sub conditione admittitur ⁊c. vt. ś. de adimen. lega. l. si legatum. Dy.

QUotiens. Dubia sufficit glo.

1 ¶ Appellatio socij prodest socio.
2 Factum vnius socij nocet alteri.

NOn debet cui quod plus est. Hic eadē regula posita est extra. e. c. cui lz. li. vj. ⁊ vide ibi no. p Dy. Jo. an. ⁊ Car. ⁊. e. ti. c. plus semper. per eosdem. ⁊. xxxiij. q. vlti. c. latorē. ⁊. j. e. l. in eo qđ plus est. ⁊ lz glo. habetur. ⁊. ś. de offi. presi. l. illicitas. d. §. qui vniuersas. videatur tenere ꝙ ideo preses prouincie non deportat qr non hz insulas. ⁊ Dy. ⁊ Jo. an. in. d. c. cui licet. tñ salua eorum pace hoc non videtur verum. vt dixi. l. relegatorum. in glo. allegata. ⁊ plenius de penis. l. ij. §. j. ibi videas. Itē Jo. an. in nouella in. d. c. cui licet. adducit hanc regulam ad questionem talem. statutum bononie episcopus excommunicat ludentes ad azarrum. ipse eps vel eius metropolitanus in ciuitate bonoñ. ludit cum titio. queritur an oēs sint excommunicati. pro epo facit hec regula. qr cū posset statum suum in totū tollere. fortius licet ⁊ facere contra sine pena. ⁊ qr ipse dñs Jo. sicut ⁊ ipse fatet̄ nimis diffuse se extendit. Circa ipsam questionem aliqua tangam vtiliora ex dictis per eum ⁊ de residuo recurratur ad eum pro episcopo ⁊ archiepo faciunt qr nullus sibi pōt imperare. ś. de arbi. l. pe. Itē par non ligat parem nec maior de minore. l. minor autem magistratus. de arbi. l. nam magistratus. ad trebel. l. ille a quo. §. tempestiuum. xj. di. inferior. Et in cle. de elec. c. ne romani. Item statuta non ligant nisi subditos. C. de sum. trini. l. j. cum si. ergo par vel maior non ligatur. Item fauorabilior est absolutio ⁊ liberatio ꝙ condemnatio vel obligatio. de actio. et obligatio. l. arrianus. ⁊ de re iudicata. l. inter pares. sed episcopus se vel superiorem non posset absoluere. extra de peni. c. qđ autem. ⁊. c. ex eo. ergo ⁊c. ¶ Item si episcopus statueret expresse de seipso vel archiepiscopo statutum non valeret per. ś. allegata. ergo tacite hoc non potest. de prebē. c. dilecto. pro episcopo etiam facit. quia non intelligitur persona loquens. C. de sol. inquisitio. ⁊ de iureiuran. c. petitio. Et hanc partem tenuit Jaco. in archiepiscopo ꝙ non ligetur quia est ordinarius prouincie. xj. q. iij. c. ij. Et hec etiā ratio cōcludit pro episcopo. Ber. ꝑ

uincialis.similiter tenet in archiepō per decre.graue.de p̄ben.
de sen.excō.c.a nobis.⁊ in auē.de defen.ciui.§.nō habēte.host.
etiā in summa de sen.excō.§.quis valeat excōicari.post princi.
dicit certo certius hoc tenendū.quoꝝ opi.idem Io.approbat
per iura predicta.sed hic tenuit ꝯtrariū in epō.iij.q.vij.c.j.alle-
gās ꝙ incidit,i factū damnaē.xxiiij.q.j.c.ij.⁊.iij.sed rñderi pōt
ꝙ loquunē de facto dānato a iure cōi.s.de heresi.⁊ sic non pro-
bant non subditum ligari facto dānato per statutū.illud tenet
ibidem Bartho.brix.per.l.iij.de offi.presi.que non distinguit.
vnde sicut delinquētes sed lex illa lꝫ excludat distincē.loci non
excludit distincē.identitatis vl' presidentie.de q̄bus loquimur
pro opi.predictoꝝ.facit etiā qd̄ no.idem Hug.de succes.lxiij.di.
adrianus.cū se.in volu.in factum damnatur.sed rñsum est.s̄.
Arch.etiam de consti.c.ij.li.vj.tenet idē de vtroqꝫ rōnem ad-
ducens.q̄ statutum sit autoritate pape vel canonis.ergo auto
ritate pape ligatur dicens ꝙ efficaciter facit.xj.q.iij.nemo con
demnaē.sed hoc simpl'r intellectū adducet absurditates.¶Pri
mum ꝙ si epūs autoritate pape vel canonis ferret sñiam non ꝑ
modū statuti per illam ligaret.qd̄ tñ ipse ⁊ oēs negant. Scdm̄
q̄ papa ligareē suo canone autoritate xp̄i.qd̄ verū non est.Itē
sequereē oēm p̄latū non subditos ligare posse cū oēs sint sub-
diti xp̄o ⁊ pape.cuius autoritate ligat. ponderent ergo verba
dicti.c.nemo.Nā dicit nemo ꝯdēnat vincula ecclesiastica.⁊ sic
presupponit vincula.qd̄ non pōt quis nisi subditum.vt dictum
est.vnde p̄tātem vinculādi non ampliat.¶Pe.etiā de bellaper
tica tenuit epm̄ ligari.vt recitat Cy.C.de sa.san.ec.auē.quibus
cūqꝫ.q̄ statutū faciēdo gerit ꝑsonā publicā ⁊ ludendo ꝑuatam
ff.de admi.tuto.l.cū hereditas.⁊ de pac.l.cū in eo.in quibus ꝑ
sona loquens includitur sed ad rōnē pꝫ rñ.per.§.tempestiuū.
l.ille a quo.ad trebel.nā ibi consul vel pretor institutus heres
vt restituat gerit personā priuatā.⁊ tñ a seipso vel alio consule
vel pretore non cogitur qui tñ in cogendo gerunt personā pu-
blicam.Itē tollitur hec ratio.q̄ ꝯcluderet principē ligari legi-
bus eius quam facit vt persona publica ⁊ delinquit vt priuata
contra.l.digna.vt.C.de legi.vbi de hoc dixi.nō ergo in casu no
stro epūs gerit vicem duoꝝ.q̄ impossibile est statutū fieri posse
per dignitatē separatā a persona.Item ipse ¶Pet.in.l.cū ipse.
de contrahen.emp.non audet asserere ꝙ quis possit se absol-
uere.⁊ tñ illa ratio viget in absoluendo sicut in ꝯdemnando.te
neamus ergo primam opi.ꝙ nec ipse epūs nec eius superior li-
getur statuto predicto.In ꝯtrariū tñ adducit.s̄.ꝙ cuiusqꝫ in.
l.j.in prin.⁊ in fi.sed respondet ꝙ ibi non dicitur ꝙ ipso iure li-
getur.sed loquitur de pena per iudicē imponēda.vnde archi-
episcopus bene poterit epm̄ pena statuti eum priuando cōione
hoīm ⁊ sacramētorum qd̄ facit excōicato.Et eodem modo po-
test responderi ad.ll.per ¶Pe.alle.q̄ pactum tutoris cum cre-
ditoribus non facit ipso iure diminui redditus ipsius tutoris.
sed hoc fiet ministerio iudicis.vt.d.ll.pꝫ.sed in q̄ōne loquimur
de vinculo iuris siue ministerio hoīs.Itē ꝯtra epm̄ pōt addu-
ci.q̄ aut dices principem ligari suis legibus.vt.l.ex imꝑfecto.
de leg.iij.⁊ sic habeo propositum.aut dices non ligari per.l.di-
gna vox.⁊ tūc speciale est in principe.ergo in alijs remanet ius
cōe.In contrarium ꝙ ligentur lege quā dant alijs de p̄ben.ꝓ
illoꝝ.⁊ q̄ qñqꝫ persona loquēs includiē.s̄.de pigno.l.paulus.
in fi.sed dic principē non ligari.⁊ spāle est in eo qui sibiipsi non
subest.sed alij sibi subsunt sed cōe est oībus ꝙ non ligantur le-
ge sua sed lege superioꝝ.Octauianus qui disputauit hanc q̄-
stionem dicebat Ray.⁊ Gof.in summa de sen.exc.fuisse discor
des.q̄ Ray.dixit ꝙ non sua sed iuris sñia ligabatur.Gof.ꝙ
sua.⁊ moderni tenebāt cū Ray.s.Ber.in decre.statuimus.In
no.de sen.excō.qd̄ in dubijs.⁊ Arch.e.ti.c.iij.Ipse aūt deter-
minauit ꝙ si archiepūs ludat ligatur duplici sñia.s.epi ⁊ iuris.
epūs aūt non sua sed iuris vel pape ligatur occasione sue ꝯstitu
tionis inducens no.per Host.in summa de sen.excō.§.si.versi.
quid si epūs aliq̄d.⁊ ver.se.sed male induxit opi.predictas.nam
Ray.in dicto ti.de sen.excō.ad fin.ver.quid si epūs.tenet ꝙ epūs
bene ligatur participans excōicato per ipsum.q̄ non sua sed
iuris est sñia.Idem si in crimine per.c.nuper.e.ti.idem dixit sꝫ
in hoc male si excōicauit cū fautoribus.⁊ ipse postea faueat.se-
cus dicit ⁊ bene si fauisset prius.q̄ tunc sua est sententia.Gof.
aūt in summa ipsius tituli vltima carta.ver.quid si epūs.⁊ ver.
seq.tenet ꝙ incurrat minorem maiorem non si cōicat in crimi-
ne cum illa sit hominis vel si communicat excommunicato per
ipsum cum participibus.q̄ ⁊ illa etiam sua.Ber.in dicta de-
cretali statuimus.de sen.excom.tenet ꝙ non ligatur maiori cō-
municans in crimine cum illa sit sua sententia.Inno.in decre.
quid in dubijs.e.ti.dicit ꝙ excommunicato participans ligaē
a canone sed sua non.vnde si excommunicauit aliquem cū fau
toribus licet ipse fuerit de illis non ligatur.Host.in preallega.
§.dicit ꝙ si communicat ex crimine ligatur vt alius idem si in
crimine cum sit canonis.sed si excōmunicat cum participibus
⁊ participat in crimine.ipse vna alij duabus ligantur.⁊ sic pꝫ
predictas opiniones male fuisse inductas per ipsum Octauia
num circa tertium articulum questionis.s.an titius statuto li-
getur.Circa hoc sunt duo dubia.¶Primum est an ex quo excu-
satur archiepūs ⁊ epūs excusetur ⁊ ipse.⁊ an ipso ligato.predi-
cti etiam ligentur ex participio criminis pro titio facit ꝙ non
ligetur extra de priui.c.lꝫ.li.vj.cum cōcor.ibi no.vbi priuilegiū
datum persone extenditur ad familiā.⁊ pro hoc.C.de epi.⁊ cle.
l.j.cum ibi no.ergo datum archiepiscopo ⁊ episcopo contra lu
dum respicit collusorem.Ad hoc etiam facit extra de peni.c.ꝙ
in te.vbi tempore interdicti licet dicere horas cum socio.Et ad
hoc extra de tempo.or.c.nullus.in fi.li.vj.Item pro hoc q̄ ap
1 pellatio † socij prodest socio.C.si vnus ex pluribus ap.l.j.⁊.ij.
ergo victoria episcopi ⁊ archiepiscopi contra statutum prodest
titio collusori in vnico ludo.Ad hoc etiam inducitur.s̄.quēad
modum ser.amit.l.si commune.C.de temp.in integ.resti.l.petē
de.vbi in re indiuidua qualis videtur ludus priuilegium pu-
pilli transit ad socium.⁊ dilatio vni data prodest alteri.⁊ sic hꝫ
ex alterius persona qd̄ ex sua non potest.Ad hoc etiam facit
extra de sta.regu.c.vnico.li.vj.vbi abbatissa ex necessitate po-
test exire.⁊ per consequens socie ⁊ visitator intrare.⁊ per conse
quens socij.in cle.eo.tit.c.attendentes.ad fi.Item ex societate
quis penam incurrit.extra de penis.c.felicis.post prin.⁊ in cle.
e.ti.si quis suadente.sicut ergo penam incurrit.sic commodum
sentiat.s̄.e.l.ſm naturam.Et pro hoc de voto.c.magne.ibi pro
re cuiusqꝫ famuli.⁊ eum excusare debet.q̄ maiorem sequebatur
errantem.extra de transla.c.ij.Item priuilegium principis ad
augustam extenditur.s̄.de leg.l.princeps.sicut ergo ibi hic fa
cit societas coniugij.sic hic societas ludi.Item ⁊ alias propter
capacem capitur non capax.s̄.de libe.leg.l.si quis duos.⁊ socij
absentis causa reipublice per eum gaudent priuilegio.s̄.ex q.
cau.ma.l.abesse.in fi.Et propter ignorantem qui non deliquit
capitur sciens qui nō deliq̄t.s̄.de libe.cā.l.liberis.§.si duo.ſm
vnam lecturam.⁊.e.ti.l.duobus.cum concor.⁊ de clāde.despō.
cum in initio.in fi.⁊ qui fil.sint legi.ex tenore.Item propter in-
separabilitatem habetur prohibitum pro permisso.de dona.
inter vi.⁊ vxo.l.si sponsus.§.generaliter.Et ad hoc.s̄.de pen.
l.pregnantis.⁊ de sta.ho.l.imperator.Et possent etiam addu-
ci multa ex allegatis in questione duorum sociorum habentes
turrim communem.quorum vnus deliquit an debeat tota de-
strui.de qua dixi.s̄.de ope.no.nun.l.j.Item identitas vteri fa
cit legitimationem vnius fratris extendi ad alios.in auē.vt li-
ceat matri ⁊ auie.§.ad hoc.ergo idētitas ludi faciet priuilegiū
aliorum ad istum extendi.Item inquātum lusit cum episcopo
specialiter facit.ff.ad.l.iul.de ambitu.l.j.vbi si datur conditori
legis cessat pena.in contrarium allegatur ꝙ ratione impossi-
bilis separationis inutile vitiet vtile.extra.e.c.vtile.⁊ dixi.s̄.de
2 aqua quoti.⁊ esti.§.item queritur.¶Item factū vnius † socij
nocet alteri.s̄.si quis cau.l.si duo.⁊ de arbi.l.si duo.Et in con-
iūctis inspicimus qd̄ nocet.s̄.ex qui.cau.in pos.ea.l.fulcinius.
§.quid sit.vbi de hoc dixi.Item non impedit titiū ligari q̄uis
episcopus ⁊ archiepiscopus non ligentur.nam opem ferens fi
lio vel vxori furtum facientibus tenetur furti q̄uis illi non te-
neātur.s̄.de furtis.l.si quis vxori.⁊.l.qui seruo.§.item placuit.
Et promittens pupillo sine tutoris autoritate obligatur.licet
pupillus nō.s̄.de duobus reis.l.si ex duobus.§.j.Et in penis
vnus non liberat alium.vt.s̄.ne quis eum qui in ius vo.l.pe.⁊
fi.⁊.l.fi.soluendo tenet titium ligari per vltimo allegata.Et q̄
si in vno actu etiam post factum inseparabili vnꝰ peccat alter
non.vnus punitur alter non.xxxij.q.v.proposito.alias incipit
lucratiua.⁊.xxxiiij.q.iiij.in lectum.Et patet in pluribus eligen
tibus in dignum.quorum aliqui sciunt aliqui ignorant.de ele.
c.cum in cunctis.§.clerici.⁊ eodem titulo.c.scriptum.§.finali.
⁊ si plures communicant actum ex quo debetur suspensio iu-
ris.sed alter est episcopus extra de elect.c.si compromissarius.
§.huiusmodi.lib.vj.⁊ de sen.excommu.quia periculosum.Ad
contraria respondet.primo ad decre.licet ꝙ ibi priuilegium fa
cit celebrationem licitam hic exemptio episcopi vel archiepisco
pi a statuto non facit ludum licitum ⁊ immunitas agenti actum
licitum non debetur idem ad decreta.ꝙ in te.q̄ societas dicē
di horas licita erat ⁊ sic etiam respōderi potest ad.c.nullus.ad
tertium dicit illud procedere quia omnium est eadem causa de
fensionis quod non est hic.q̄ episcopus ⁊ archiepiscopus ꝓ-
pter identitatem ⁊ superioritatem se tuentur que cessat in titio
ad.c.ij.De translatione dicit ꝙ facit pro.nam probat ꝙ socius
in delicto demeretur.procederet autem ar.si concluderet ꝙ so
cius in demerito mereretur ad illud quod dicit de principe et
augusta

angusta: ibi nullum erat delictum ad. l. qui duos. ptz rñsio in fi. qr idem si soli socio capaci fuisset relictuz ad. §. si duo. dicit q diuerse sunt lecture. ibi et tamen fm inductum ideo procedit qr quis non potest esse pro pte liber et pro parte seruus ad aliud de inseparabilitate dicit q hic pena sepabilis est vt est probatum ad illud de fratribus vterinis nullum delictū immo fauor legitimationis ad legem primam de ambitu qd lex punit ambitum. i. cupiditatē quaerētis administrationem perpetuam qd non potest habere locū in vrbe vbi princeps erat magistratus. Item dicit q placet sibi opi. Inno. et Host. in pdicta decretali nuper de snia excō. qd p participium in crimine habitum etiam cū excōicato ab homine ligatur quis sententia iuris vnde lz eps et archieps non sint ligati snia statuti ex participio tñ q titio fecerunt in crimine dānato dicit illos ligatos sentētia iuris nec obst. q snia ista causetur a suo statuto qd placet etiā in excōicatione minori. Et hoc etiaz nullus negat dicit etiā q in dubium reducere solet an participās excōicato in illo primo actu per quē excōicationem incurrit ex eo ligetur maiori excōicatione de quo notat de sen. excō. ɔtingit. j. et Host. videtur tenuisse vt no. per eundē Jo. de locato. c. j. super tertia glo. dicit tñ securius procedere pdicta si dicatur ludus iteratus. ita q cum iam excōicato luserit per pal. decre. nuper. et eo. ti. si concubine. ibi post latā sententiā hic qr mihi vtilia visa sunt et posse trahi ad illas qōnes. Ex scriptis dicti dñi Jo. an. in. d. c. cuilibet hic transcripsi qr eius nouella hic adhuc per paucos habet.

In personam. Seruilem nulla cōtrahitur obligatio. s. ciuilis descendens ex contractu vel quasi. Dy. Ibi glo. ibi etiam ex falso testō immo non ex falso testō: sed q alio laborat vitio: vt ibi patet. Dy.

Generaliter. Ibi conditio. i. approbatio rei in cōtractum deducte. Dy. in glos. ibi vel qr in arbitrium hāc. Dy. Ibi fm Jo. de imo. in. §. ēptio fuit emptio cōditionalis. vt ibi no. et ex littera pz. Dy. Ibi siue arbitretur siue non. sed certe etiā in accidentalibus nō receditur a psona si non arbitretur etiam in bonefidei iudicijs: vt. d. l. si ex quota si pro socio. et no. eo. ti. l. in pposita igit. Dy. Et vide de hac materia qd notaui. s. de ver. ob. l. si quis arbitratu. et plene. C. de contrahen. emp. l. in ementis. et de ver. ob. l. centesimis. §. fina.

1 ¶ Medicus pro eodem salario an teneatur curare infirmum recidiuantem.
2 Aduocato si promisi dare centum et transegi an debeat habere totum salarium.

Contractus. Ista lex vtilis est et continet plures regulas. vt. j. patebit. Et pro eius declaratione vide notata per Dy. et alios extra. e. c. contractus. lib. vj. et C. man. l. a procuratore. et quod plenissime dixi. s. depositi. l. qd nerua in duabus vltimis columnis. Prima regula declarat in quibus contractibus ex eorum natura veniat dolus tantum in quibus dolus et culpa lata et leuis vel leuissima. et hec regula locum habet solum in contractibus vbi de natura contractus hic agitur vt eadem res reddatur nō aliud in eodem genere et dominium transfertur vt in mutuo. vbi lex ista locum non habz immo ibi debitor tenetur de casu non propter naturam contractus: qr celebratur gratia vtriusq sed propter naturā debiti qd est in genere qd perire non potest vt. C. si cer. pe. l. incēdium. vbi de hoc et. s. ad. l. falci. l. in ratione. §. incerte. et ita no. per Dy. in. d. c. contractus lib. vj. Secunda regula est q hic prima regula potest mutari ex conuentione contrahentium: quia contractus ex conuentione legem accipiunt. vt. d. c. contractus. Tertia regula est q conuentio ne dolus prestet non valet qd verum est expresse tacite valet. vt. s. de pact. l. si vnus. §. illud. et. l. iurisgentium. §. sed si quis. et not. per Dy. in. d. c. contractus in fine. Ultima regula est qd casus fortuiti in contractibus regulariter non prestantur. et numerant plures casus fortuitos alios vide quos notaui. C. de pig. act. l. q fortuitis. Redeo ad primam ibi quidam dolum et lataz culpā. Dy. Ibi culpam. s. leuem. Dy. Ibi dotis datio in rebus inestimatis. Dy. Ibi negocia gesta sine mandato. Dy. Ibi et in his. s. octo. s. proxi. numeratis et duobus ibi societas. s. cōmuni consensu accidens. Dy. Ibi rerum cōmunio. s. incidens sine proposito. Dy. Ibi culpam. s. leuem. Dy. in v. in bonefidei. ibi sine culpa etiam leuissima. Dy. Ibi a nullo prestantur ex natura contractus. Old. In glo. ibi non licet qñcunq reuocare: vt. s. cōmo. l. in cōmodato. §. sicut. Old. ibi depositi. l. j. §. sepe. et dic plene vt ibi no. Oldr. Ibi sine distinctione dicimus s. q non teneatur de casu cum iustam cām non habuit litigādi. Old. De secunda regula dic vt no. per omnes in. d. c. contractus. De tertia regula vide qd no. in. d. §. illud in. l. si vnus de penis. et qd notaui. C. de transac. l. actione in fi. De quarta regula vide qd no. ff. si quis cau. l. sed et si quis. §. quesitum. et per Dy. in. d. c. contractus. et p ipsius quarte regule et totius huius. l. declaratione. vide qd plene notaui. C. de cōmoda. l. j. et per Jo. an. e. tit. c. j. et de pcu. quid ad agendum lib. vj. dñs Jo. an. in nouella in. d. c. contractus adducit plures qōnes.

¶ Prima est de aduocato qui promisit monasterio certo salario patrocinari in omni sua cā. et idem facit secundo monasterio que monasteria postea adinuicem litigant. Querit cui debeat patrocinari. fuit questio Bart. brix. lxix. et incipit aduocatus quidam et per Arch. vij. q. j. c. episcopum. de diocesi eius allegationes pro primo et pro secundo monasterio et pro vtroq soluendo tenet q iuuet monasterium qd fouet iustam causam si hoc constat in dubio aūt iuuet primuz et secūdo det substit. Et dicit Hug. idem dixisse in vasallo duoꝝ dominoꝝ et dixisse eum et cā q aduocatus ecclesie factus eps alterius seruiet per substit. C. de epi. et cle. l. ad similitudinez. vbi d hoc dixi qd etiā ponit. S. in Spec. de aduocato. §. j. v. si is. Bert. in. c. vlti. de postulando vlti. glo. et S. in Specu. de aduocato §. j. v. quid si habet beneficium. et vide. e. §. v. quid si aduocatus Ad primum q iuuet iustam causam habentem faciunt notata de iureiur. c. breui. §. ij. Et vide q de vasallo notauit Gui. de feudis. §. ij. ver. xij. et v. se. Gof. Inno. et Host. dicunt q siue pena iuuat primum contra scdm. de iureiurā. c. tuam. c. vemens. c. intellecto. et. c. eam te. Dicit tñ ibi Host. de benefitiato duarum ecclesiarum q sibi consulit q nō assumat partes aduocati sed mediatoris. ¶ Secunda questio an p eodem salario teneatur aduocatus iuuare clientulum. cuius causam defendendam suscepit etiam in causa ap. que similiter qstio fuit eiusdem Bar. xxxix. q. que incipit. queritur vtrum aduocatus. et in multis glo. no. et dixi. C. de procura. l. ita demum. et cōmuniter tenetur q aduocatus non teneatur. Idem not. s. de testi. c. romona. lib. vj. et in Spec. de salar. §. sequitur. v. sed nunquid aduocatus. qd verum dicunt in diffinitiua. secus si appelletur ab interlocutoria vt dixi. d. l. ita demum. ¶ Ter-
1 tia questio est similis precedenti vtrum medicus † infirmum recidiuantem teneatur curare pro eodem salario. et fuit qstio eiusdem Bar. lxxij. et incipit. medicus quidā. Et hec qd not. ff. locati. l. marcus. et de peni. disti. ij. adhuc instāt. fuit etiam xij. qd Py. in podagrico. et tangitur etiā de conse. di. v. c. legimus. et. c. pcedenti. et in Specu. de sala. §. restat in prin. soluit diuersimode. Nam Bar. dicit q si recidiuauit infirmitas ex culpa infirmi medicus non tenetur: vt extra eo. c. dānum als tenetur. Py. distinguebat an ex primis an nouis humoribus recidiuasset plus sibi placet an statim an longe post recidiuauit vt primo casu teneatur: secundo no. et ar. s. de in integ. resti. l. diuus. et de vb. ob. l. si ita quis. §. scia. et facit qd not. extra de elec. cōmissa in prima glo. Jo. an. lib. vj. dñs Rich. distinguebat aut nulle reliquie infirmitatis remāserunt et nō teneatur medicus als sic per. l. s. de edi. edi. l. qd ita senatum. et. l. qr tertiana. In dubio dicit locum esse distinctioni vtruz statim vel longe post ar. s. de ritu nup. l. plerūq. ¶ Alia qd est. si cō-
2 ueni aduocato † dare centum si obtinerem in cā et trāsegi: an debeat totum habere salarium. Et fuit eiusdem Bar. lxxij. q. que incipit. quedam cum alterius patrocinio indigent. Bar. dicit soluendo Hug. sibi rñdisse q aduocatus totum petere potest. Et idem Py. allegans de euictione. l. si dictum. §. j. in auc. vt cum de ap. cog. §. si heres. Dama. idem tenet et Az. C. de suffra. l. v. vbi de hoc satis dixi et de predictis alijs questionibus. et idem tenet Accur. ff. mand. l. vlti. quasi. l. illa velit q transigere sit vincere. sed fm modernos hoc non concludit. l. illa. ibi enim dicitur q si conueni tecum q mihi cōicares qd haberes ex euentu litis cōicare teneris qd per transact. habuisti. Sed hoc non concludit q transigere sit vincere. sed cōcludit q transigere est finis vel euentus litis puto q Accur. ponderauit mentem victorie que talis erat: ibi vel hic illud enim ibi cōmunicare intendebat q vicerat dicendo cōmune futurum quicquid ad eam ex euentu litis hereditarie peruenisset. Sepius autem videtur per sententiam q per trāsact. finiuntur lites. illud ergo qd plerūq fieri consueuit cogitasse videtur. extra eo. c. inspicimus. et tamen q per traditionem consuetus est cōmunicat. S. in Specu. de salar. §. sequitur versi. quid ergo si litigator. et ver. seq. dicit q predicte solutioni concor. Odof. et Jaco. bal. et dicit et alios id fateri de iure

sed de equitate fiet solutio pro rata. ff. de leg. ij. ⁊ l. qui solidū. §. j. finaliter tenet ꝙ si pars trāsegit in fraudem aduocati ha bebit totum si bona fide propter dubium litis pro rata. Jac. are. ⁊ Cy. dicunt aut transactio fit cōsentiente aduocato aut eo contradicente aut eo sciente ⁊ tacente. Primo casu nō ha bebit qꝛ non vicit. Secundo casu si aduocatus potest docere ꝙ causa erat iusta habebit totum. qꝛ licꝫ litis euentus sit du bius: tñ presumptio est ꝙ iudex iusticiam fecisset. ff. de pecu. l. eo tpe. si non probat non habebit. ff. de condi. ⁊ demon. l. qbus diebus. §. fi. Tertio casu cum tacuit habetur pro consentien te qꝛ suum officium non est tacere arg. C. ad velle. l. si siue. de buit ergo resistere transigenti. C. de ap. l. quoniam. nec ob. qđ non stetit. vt. j. e. l. iure ciuili. qꝛ illud locum habet in cōditio nibus potestatiuis secus in casualibus qualis est ista ꝓpter dubium litis euentuꝫ. s. de peculio qđ debetur. lꝫ ostensa cau se iusticia pro victoria presumatur vt predixi. Sed hec distin ctio que vult consensum vel taciturnitatem nocere in actu q per tacentem impediri non poterat ⁊ eius consensus necessa rius non erat non videtur procedere per. l. gallus. cum ibi nō tatis de pigno. act. j. e. qui tacet. ⁊ qđ dicitur ꝙ aduocati offi cium non tacere verum est in iudicio de iure partis. sed si ex tra iudicium vt in transact. nihil ad eum. l. si sine ad velle. nō ob. qꝛ ex taciturnitate aduocati non paratur fraus transigen ti sed ibi sic contrahenti cum marito mulieris tacentis. Iteꝫ posset negari conditionem esse casualem que cum labore ⁊ in dustria aduocati habet impleri lꝫ dubius sit euentus. qꝛ ⁊ in potestatiuis de facto inest dubium. xlvij. di. §. necesse in fine. Quare ꝙ prius dictum est videtur tenendum ꝙ facilius cō cedetur si ponatur in clientulo volentis in liteꝫ procedere di cebat Jo. de deo cuius dictum ponit Guil. in specu. preal. §. versi. ⁊ no. generaliter tenet ꝙ aduocatus salarium ꝓmissum habeat ex quo non stat per euꝫ. s. locati. l. qui operas. Ex pre dictis etiam decidi potest similis questio. s. an aduocatus de beat habere totum salarium conuentum ab herede titij intē tantis act. quā ignorauit elidi posse ex persona ipsius titij. et fuit questio Dama. et soluit ꝙ ad totum salarium teneat̃ ha bere. s. locati. l. sed addes. §. vlti.

Quatenus. Cuiuscunqꝫ intersit. Expo ne quatenus. i. inquantū. ibi in facto. i. in accidentia seu inquisitione facti. ⁊ qđ subijcit non iure dic. i. non iuris taxatione. Ja. Et dic ꝙ ex hac. l. colligitur ꝙ interesse constituit̃ in suo esse p re lationem ad personam: persona autem sumitur singulariter et cōmuniter. ⁊ scđm hoc constituuntur plures species inter esse relatum si ad personam singulariter constituit interesse singulariter relatum ad personas cōmuniter constituitur in teresse cōmune. pro hoc soluto matrimonio. l. j. ⁊ vi bonoꝝ ra ptorum. l. pretoꝛ. §. hec actio. Dy. Et regula ista tractat de il la profunda ⁊ subtili materia de interesse. ⁊ maxime qualiter probetur de qua materia interesse satis plene no. per Dy. ex eo. c. mora. lib. vj. ⁊ ibi per Jo. and. ⁊ in nouella. ⁊ ipsam mate riam plenissime tractaui. C. de sen. que pro eo quod interest ꝓ feruntur. l. vnica. et satis bene de verb. ob. l. stipu. non diuidū tur. §. celsus. ⁊ ideo hic contētus sum aliquibus remissioni bus ad dictam materiam que etiaꝫ posui in. d. l. vnica. de hac etiam traditur per Inno. de sentē. excō. c. sacro. ij. colum. Alꝫ. in summa in. c. de sententijs que pro eo qđ interest profe. ple ne in Specu. de fructibus ⁊ interesse per Arch. de sent. excō. cum medicinalis. lib. vj. per Host. in summa de re iudic. §. qs sit effectus. ⁊ maxime versi. aliud singulare per Rof. in libel lo de act. ex emp. §. j. ij. ⁊ vlti. per Ber. extra de foro compe. c. dilecti. vbi de hoc ponit notabilem glo. que incipit expēse iste s. de vi ⁊ vi ar. l. in interdicto qđ vi aut clam. l. semper. §. in h̄ interdicto. ⁊ extra qđ metus cau. c. vlti. ⁊ an interesse sit incer tum. vide qđ plene dixi. s. de vbo. obli. l. vbi aūt non apparet §. illud dubitationem. ⁊ ex istis remissionibus plene collige tur ista materia. In glo. ibi restringitur. ⁊ potest eē ratio spe cialitatis modus delinquendi. Dy. arg. de re mili. l. omne de lictum. §. penul.

Plus cautionis. Idest maior securi tas. Dy.

Qui potest. In fi. pro hoc. s. de tuto. et cu rato. datis ab his. l. v. ⁊ l. e. ⁊ fa cit ad id quod not. C. qui admit. ad bono. posses. pos. l. j. Jaco.

Lex ex pretorio. Ibi ex solenni. i. ciui li. Dy. Ibi inter ali quid disponente circa actiones ex maleficijs ⁊ quasi descēdentes. Old. Ibi cōuentione. s. precedēte com missione delicti. Dy. Ibi obligationum. s. iam contractarum prout refertur ad delicta. Dyn. incohatur. i. incohatum est. i. postꝙ cōmissum est iam delictum. Dy. in fi. i. pacto inter eos conuenerunt qđ ex delicto ꝓcedens tolleretur. Dy. in glo. in prin. ibi datur actio furti. s. manifesti. Old. Ibi. §. priuatoꝛuꝫ Et idem qđ hic sequit̃ de statuto no. ibidē. Oldr. Ibi nullam vel ciuilit̃. valet de hoc vide qđ no. p Ber. Cōpo. extra de cō stitu. c. cum oēs. Old. Ibi pōt ⁊ aliter poni casus. hec positio licet sit vera in se non tñ quātum ad ꝓpositum seu quantum ad hanc. l. Dy. cōsueuit queri si sit statutū in aliqua ciuitate ꝙ aliquis cōmittens furtum non teneat̃: an tale statutum va leat. Et glo. hic posita ⁊. j. e. l. neqꝫ pignus. §. priuatoꝝ videt̃ innuere ꝙ quātum ad ciuitatem illā bene valeat: qꝛ ius pu blicum p statutum vniuersitatis tolli pōt vt innuit hic glo. ⁊ alia predicta sed ꝙ tale statutū non valeat sic pōt probari: qꝛ statutum est ius ciuile: vt insti. de iure natu. §. ius ciuile. lꝫ ꝙ aliquis non cōmittat furtum est ius naturale vt ꝓbatur. s. de fur. l. j. §. fi. ergo per ius ciuile. i. p statutum tolli non pōt vt in stitu. de legi. agna. tute. §. fi. ꝓterea hoc videt̃ sentire gl. posita C. de decre. decurio. sup rubrica lib. x. vbi no. ꝙ statutum pōt fieri contra ius cui pōt renūciari vel derogari p pactum. sed qđ aliquis furti non teneat̃ non pōt remitti p pactum vt hac l. ergo nec p statutum. Preterea plus solet operari tacit⁹ cō sensus qui inducit consuetudinē: vt. s. de legi. l. de qbus quā expressus. ⁊ tñ lege cauetur ꝙ mala cōsuetudo ⁊ ꝯ bonos mo res inducta nullo tpis tractu firmatur in aut̃. vt nulli iudi. §. j. Item statutum istud est ꝯ preceptum ⁊ legē dei vnum enim ex decem ꝓceptis est nō furtum facies. Et imperatoꝛ vel ciui tas non pōt tollere legē dei vt no. s. de cōsti. l. j. ⁊ C. si ꝯ ius vel vti. pub. l. fi. Et ideo vt hic glo. ⁊ alie soluent̃ distingue: qꝛ aut statutum factum ab vniuersitate est ꝯ ius diuinum vel natu rale ⁊ nō valet: vt pꝫ ex. s. allegatis. Aut factū est ꝯ ius ciui le ⁊ positiuū: ⁊ tūc bene vꝫ qꝛ v̄r ip̄m statutum ab imperatore factum cū ciuitatibus faciendi ꝓtātem cōcesserit in. l. oēs po puli. s. de iusti. ⁊ iur. ⁊ pro hoc. s. qđ cuiusqꝫ vniuer. l. eoꝝ. §. j. ⁊. C. de legi. l. fi. in fi. Dy. sed ꝙ statutū cōtra ius cōe nō valeat tenebant dñs Jac. de are. ⁊ Rich. vt dixi. s. de decre. ab or. fa. super rubrica in qōne ibi notata: an decuriones possint spu rios legitimare. ⁊ dixi. C. de offi. ꝓfe. preto. l. formā. alś normā. Et ad predictam qōnem an valeat statutum ꝙ pro furto qs penam non patiatur quasi sit contra ius naturale ⁊ diuinum vide que notaui. C. de preci. impe. offe. l. quotiens. ⁊ que sit lō ga consuetudo super rubrica vsi.

Prius. Sufficit glo.

Quod in initio. Cum hac regula per oīa concoꝛ. extra eo. c. non firmatur lib. vj. ⁊ vide ibi notata p Dy. Joā. an. ⁊ Card. et vide etiā notata. ff. de serui. rusti. ꝓdio. l. per fundum. s. de vsuca. l. cum vir. lxiij. dist. salonitane. In glo. ⁊ p Arch. ⁊ per eundem extra de rescrip. c. si eo tpe lib. vj. In glo. que incipit ar. ff. xcij. dist. si quis eps. in glo. ⁊ p eundē ⁊ qđ notaui. j. e. l. in ambiguis. §. non est nouū. ⁊ p Jac. de bel. in opere qđ fecit sup vsibus feu. de probi. alie. feu. p Fede. in prin. sic notat ꝙ ab initio de iure non valet tractu tpis nō cō ualescit: vt hac. l. ⁊. j. e. l. oīa que ex testō. ⁊. l. que ab initio. ar. contra. C. de postulan. l. iij. de ꝯtibus iudi. l. j. si maioꝛ factus l. j. ⁊. ij. de verbo. ob. l. inter stipulantem. §. sacram. vbi de hoc de iudi. l. licet de offi. procōsul. l. obseruare. §. fi. de regula ca to. l. j. ⁊. d. l. per fundum. ⁊ solui pōt multis modis ꝓm vnum vno sic qđ hoc sit regula que hic ponitur ⁊ in concoꝛ. cōtraria sunt casualia ⁊ spālia vel sic solus tractus tpis sine alio ad miniculo non facit valere qđ ab initio non valuit sed alio ad miniculo supueniente potest cōfirmari. vt no. d. l. per fundum sed hec solutio lꝫ sit cōis reprobat̃ per Dy. in. d. c. non firmat̃ vel dic aut ꝓhibitio est ꝑpetua. ⁊ tunc non firmat̃ qđ ab initio nō vꝫ: aut nō est ꝑpetua ⁊ tūc aut est inutile ab initio ipso iure et non cōfirmatur ex postfacto aut pendet ex die vel ꝯditiōe et potest confirmari vt extra de eo qui duxit in matrimoniuꝫ quā pol. per adulteriū. c. ij. vbi de hoc vel aliter sol. vt soluit̃ per Dy. in. d. c. non firmatur. ⁊ de hoc no. si de feudo contro sia fuerit. c. si naturales filij. Jaco. de bel. in glo. ibi. l. j. §. sed si filius. sed ibi ex voluntate noua debetur legatum: vt ibi not. Dy. et econtra regula est extra eo. c. actum legitime. li. vj. iteꝫ vide ad hanc materiam notata per Jo. an. extra eo. c. ratum circa medium lib. vj. ⁊ per eundem in nouella in. d. c. non fir matur. vbi adducit qōnem que disputata fuit per dñm Joā. de montemerlo archipresbyterum non valens habere copiā episcopi renunciauit in mortis articulo in manibus ꝓsbyteri recipientis

recipientis nomine epi ꝛ statim canonici elegerunt titiū post duos dies mortuo archipſbytero eps veritate cognita elect. confirmauit. Querit an valeat electio ꝛ ꝯfirmatio. hec regula facit ꝙ non pro cuius declaratione sciendū est ꝙ renunciare ecclesie quis non pōt sine supioris licentia eꝫ de renū. c. admonet. ꝛ vide ibi notata p Inno. ex quo sequitur ꝙ ecclesia non vacauit ꝛ sic alter eligi non potuit in locū viuentis de cōcess. preben. c. j. ꝛ. ij. et sic nō valuit electio. vij. q. j. factꝰ est ꝛc. Ge. et videtur casus de renū. in fi. ꝛ per ꝯsequens nec cōfirmatio que est accessoria: vt extra eo. c. accessorium. ꝛ ad hoc bñ facit de causa pos. cum olim in prima glo. de elec. quā fit li. vj. in fi. vlti. glo. ꝛ. c. si cui in fi. ꝛ bene facit de vulga. ꝛ pu. sub. l. ex pupillari. item confessio corā non suo iudice facta non tenet extra de iudi. c. at si clerici. ergo nec renūciatio pdicta fctā in manu presbyteri nec ipsius renunciationis acceptatio ad instar snīe extra de consue. ad nostrā. ꝛ facit de renun. qō in dubijs et in cle. de penis. c. pro multoꝝ ad fi. vt ibi ptꝫ ꝙ ratihabitio epi non cōfirmat renunciationē que nulla est. spāle est enīꝫ in papa qui cōfirmat ꝙ nullum est. xij. q. j. in primis. iij. q. vj. hoc quippe. ꝛ de accusa. ad peti. vbi de hoc in glo. ij. item spāle est in electione vt nulla non conualescat. de elec. c. auditis. dato ergo ꝙ eps ratificare potuisset talē renunciationem: vt extra eo. c. ratum. illa tñ ratificatio pcedere debebat electioneꝫ erat ergo tpe electionis in pendenti an per illam renunciationem vacatura esset ecclesia. ꝛ p consequens pendebat electio. qō esse non pōt extra de elec. c. ij. lib. vj. in cōtrariū qꝛ per renunciationem pdidit omē ius qō habebat in ecclesia. vij. q. j. quā periculosum de renū. in presentia. ergo vacauit ecclesia ꝛ fieri potuit electio ꝛ confirmatio cum careat vitio psone vel forme. ꝛ sic confirmari dꝫ de elec. c. postq̄. lꝫ em̄ renunciatio non teneat nisi in manibus superioris verum est quo ad superiorē qꝛ reuocare potest. ꝛ sic loquit. c. admonet. quo ad renūciāteꝫ tenet vt eo. ti. qō in dubijs. vj. q. iij. deniqꝫ. ꝛ facit de ap. c. cum appellatio. lib. vj. item p hoc facit qꝛ in mortis articulo quasi sine peccato id fecerit. ꝛ qō epi copiā non habebat qꝛ non psumitur immemor salutis eterne. j. q. vij. scimus. ꝛ necessitas facit licitum de obserua. ieiu. c. ij. ꝛ ad hoc de renun. c. nisi. s. propter cōscientiā. item in istis legaliter infirmis pōt pſbyter qō spectat ad epm vt recōciliare solent penitentē. ꝛ Ge. vj. q. vj. c. si. ergo ꝛ hoc potuit. pro hoc etiā facit ꝙ eps ex certa sciētia elect. confirmauit vbi sufficit tacita approbatio vel patiētia: vt no. Inno. in. d. c. admonet. ꝛ de pben. de multa. videt ergo ratihabitio retrotrahi ad horā renūciationis ꝛ sic ecclesia vacauit. ꝛ potuit fieri electio ꝛ p consequens ꝯfirmatio. Ad hoc etiam facit ꝙ ista cōfirmatio videt haberi p diffinitiua vt no. per Jo. an. extra de elec. c. si. lib. vj. Nec pōt dici ꝙ culpa eligētium electio in pendenti immo pure ꝛ simpliciter facta fuit licet penderet ex approbatione supioris approbantis vel reprobantis: vt probatur de elec. qō sicut clarius eo. tit. q̄ sit li. vj. Soluendo tenuit idē dn̄s Joā. de mōtemerlo ꝙ renunciatio electio ꝛ confirmatio valuerit p vltimo allegata. Nec ob. de renun. c. vlti. ppterea qꝛ ibi non fuit aliquis noīe superioris renūciationē recipiens. Itē non fuit postmodū approbata nec imminebat ibi necessitas ꝛ poterat adiri superioreꝫ hic autem sic alijs allegatis rn̄det ꝙ loquunt in nullis a prin. ꝫ hic tenuit electio a prin. vt pbatum est hec determinatio non placet Jo. an. nec fuit vt dicit cōiter approbata: qꝛ diuersitates quas ponit ad dictam decretalē vltimā. de renun. vbi est casus parum valent. Primo qꝛ littera non dicit quo nomine receperint an pape vel pprio. sed ꝛ si recepissent noīe proprio adhuc papa q est supra legē ratū habere posset vt. s. dixi. Secunda rō diuersitatis nō valet qꝛ non fuit approbata quia nō erat approbanda. Tertia minus valet: quia nulla necessitas erat in morituro biduo ꝙ p renunciationem vacaret ecclesia sed in dicta decre. vlti. erat necessitas vt. s. eccl'ia forte ad multos dies non vacatura vacaret p renūciationem insufficientis prelati tunc ad renunciationem dispositi ꝛ forte cito penitentis eo. ti. c. pe. Et bene facit ad hoc de renun. c. j. li. vj. Item illa diuersitas tollitur p. c. gōsaldus. vbi etiaꝫ timore mortis fuit beneficium renunciatum ꝛ nō valuit. Dicit ergo electionem fuisse nullā ꝛ per ꝯn̄s ꝯfirmationē non valuisse cū in electionibus specter initium. vt. d. c. auditis de elec. ꝛ. c. dudū. j. ꝛ. ij. Et fallit in eis regula ratihabitionē vt ibi not. nā in illis non pōt ratihabitio retrotrahi licꝫ possit approbare gesta ex nunc nō vt ex tūc vt ibi no. Et ꝙ dictū est spectari initiū verū est qñ electio est nulla: secus si annullāda vt eo. ti. c. qō sicut. vbi de hoc. ista aūt fuit nulla: qꝛ de ecclesia nō vacāte. ꝛ sic in locum viuentis vt pdixi. Nec vr̄ vera gl. in decre. ꝙ in dubijs cum sit aperte ꝯ tex. ibi dicentē ꝙ nullā obtinet firmitatē. Et glo. dicit ꝙ obtinet aliquā contra illud vniuersale negatiuū nullam. Et de hoc ibi scripsi sup glo. sed dato qō glo. vera eēt sicut cōfirmatoris fuit firmare coniugium: ita eius dissoluere vt. j. e. ti. l. nihil taꝫ naturale semp ergo durat donec superior renunciationem acceptando dissoluat ad illud qō dicebatur ꝙ in articulo mortis pōt sacerdos ꝛc. verum est ppter anime salutem: quo casu posset etiam qō ad papā pertinet. de sepul. c. si. vel ad eius delegatum de offi. or. c. pastoralis. ad id qō dicitur ꝙ tacita approbatione concedatur. sed p hoc non tollitur nullitas electionis in decre. q̄ sic non pendet electio simpliciter ꝛ pure facta de religioso. sed ꝯsensus electi bñ cōsistit in voluntate supioris sine cuius licentia pberi non pōt eo. ti. c. si religiosus in decreta. q̄ sit electio est pura ꝛ valet tñ concept. suam iniuriam psequendo petere potest cessari illā quod alius non posset de prebend. q̄ in ecclesijs libro. vj. Et vtrum qō est nullum ratificari possit. vide p Archi. xij. q. ij. si qua de rebus. an vitietur aliquid si pueniat ad statum a quo incipere non pōt: vide. s. de ver. ob. l. pluribus. §. ꝛ si placeat et extra eo. c. actum legitime. l. v. distin. precepta per Arch. et facit ad hanc materiam. s. de iudi. lꝫ. C. qui pro sua iurisdi. l. j. et cōia vtriusqꝫ iudi. l. ij.

Nuptias. Pro declaratione huius regule: vide. xxvij. q. ij. c. matrimoniū. ꝛ. c. se. ꝛ ibi p Archi. ꝛ. c. sufficiat. extra de spō. c. cū locuꝫ et de spōsa. duoꝝ. c. vlti. ꝛ in aut. de nup. §. nuptias. Et an verba sint necessaria vide extra de sponsa. c. tue fraternitatis. sed videt ꝙ copula carnalis sit necessaria. Sed illud quo ad bigamiā ꝯhendā nō quo ad pfectionē matrimonij vt ibi colligitur ad id qō dicit glo. ꝙ matrimoniū potest cōtrahi inter absētes p nunciū vel epistolā bene facit. s. de spōsa. l. ij. et de conner. coniu. c. ex pte. ij. ꝛ de pcu. c. vlti. lib. vj. cū ibi notatis. lꝫ videat multū contra. l. neqꝫ absens. s. de adop. q̄ allegatur in glo. sed ibi quo ad actum adoptionis ad id qō querit glo. an matrimoniū possit sub ꝯditione ꝯtrahi. vide extra de ꝯdi. apposita. c. vlti. cū ibi notatis. ꝛ in summa eo. tit. ꝛ per Gof. ꝛ Host. ꝛ p Specu. in glo. ibi. j. e. l. actus. vbi vr̄ approbari prima opi. sed dic vt. s. remisi.

Verum est. Ibi impossibile est. s. factum esse infectum vel esse qō non est. Dy. Ibi comprehendi vt per eam tollatur qō est vel sit qō non est. Dy.

Quod attinet. Sufficiūt gl. cū his q̄ dixi. s. d iusti. ꝛ iu. l. ex hoc iure. vbi. itē op. ꝙ nulla sit obligatio naturalis.

In eo quod velis. Potest poni exēplū p. l. s. d leg. ij. l. codicillis in pn̄. Ja. Et reprehēsio quā facit Jo. ꝯ Bul. in glo. nō pcedit qꝛ Bul. intellexit vbi eadē res tradit diuersis ꝛ a diuersis nō dn̄ijs. Itē si ꝯtētio ē interest melior est ꝯditio possidētis vt. l. vt si qdē. s. d publiciana al's ē. §. v. qō si aduersis. ꝛ sic itelligēdo posită Bul. optima est si aūt contēdūt ꝯ extraneum tūc potior est cōditio eius cui primo tradita est: vt. l. si ea res. §. fi. de act. empt. Dy.

Semp in stipulationibus. Pro declaratione huius regule vide qō plene notaui. s. e. l. semp in obscuris. ꝛ qō dicit actū dic. s. tacite vel expsse. In glo. ibi. l. si donationis. vbi de hoc dixi. ꝛ. l. labeo statim allegata. Ibi bono doctori arg. s. de iudi. l. sed ꝛ si susceperit. §. sed ꝛ si pponas. Old. Ibi itē ꝯ. j. e. istud ꝯriū pprie ad. l. s. proxi. non ad istā. ꝛ facit hec lex p decisione talis qōnis ꝛ si milium vēdo tibi talē possessionē vsqꝫ ad talē domū. Querit an istud vsqꝫ ponat inclusiue vel exclusiue vt per hoc sciatur an domus veniat in vēditione vel non. nā multe. ll. dicunt ꝙ ponitur exclusiue ꝛ multe inclusiue vt dixi. C. de pcu. aut. qō ius. vbi de hoc dixi. Et hanc qōnē notaui dicēdū est remotis alijs opinionibus ꝙ pmo sequi debemus id qō actū est sed si non apparet qd actū sit tunc ꝯsiderandū est an preciū ꝯstitutum equiualeat possessioni ꝛ domo ꝛ tūc recipiat inclūsiue ꝛ domus veniat in vēditione al's nō. Et hanc etiā opi. tꝫ Jac. de are. s. de leg. j. l. serui electione. §. fi. p hoc. s. de rebus dub. l. j. ꝛ. l. vtrū. ꝛ ad treb. l. quotiens. ꝛ. l. non nunquā similē coniecturam facit glo. j. e. l. in obscuris. Dy. facit etiam ad alias similes qōnes quas notaui in dicta aut. quod ius.

Nihil tam naturale. Cū hac regula ꝯcor. xxvij. q. ij. c. oīs res. ꝛ eꝫ eo. ti. c. oīs res in ātiqua cōpilatione. ꝛ fallit hec regula in multis casibus ibi notatis p Ber. Inn. et facit. j. e. l. fere quibuscūqꝫ modis glo.

ibi fieri posse vel dic q littera ista tractat de obligatiõe tollẽda. Circa impedimentum ibi tollitur implemento promissi. ⁊ ita solutione sequenti. Jac. Ibi ẽm Jo. in illis rebus in casibus in qbus requirit voluntas tacita vel expressa. Dy. in fi. solutio pt3 ex textu. l. 2rie. Dy. vel dic q res de facili redit ad naturam suam: vt. s. de pact. l. si vnus. §. qd in specie. ⁊ id adẽptio peculij facilius fit q̃ concessio: quia serui nihil habere debent vsure vel dic ẽm Jac. de bel. q in contrario fallit dicta regula. ⁊ est ratio q2 cõstitutio peculij desiderat naturalẽ dationem: sed ablatio verba ⁊ merita q2 seruus non dicit sibi acquisiuisse vel possidere peculiũ. ar. j. de acqr. re. do. l. homo liber. §. quicqd. ⁊. j. eo. l. qui in seruitutẽ. ⁊. s. e. l. velle non creditur. vel dic aut datio ⁊ ablatio 2sistit in voluntate vni9 tũc re non integra facilius fit ablatio q̃ datio: vt in contrarijs. ⁊ ar. s. de acqui. pos. l. ij. §. in amittenda. ⁊. l. queadmodũ. et ẽx de translatione. c. inter corporalia in prin. sed re integra fit eodem modo: vt insti. de here. quali. ⁊ differẽtia. §. penul. aut in voluntate duo⁊ vel pluriũ ⁊ tunc obtinet hic regula cũ concor. s. de pac. l. ab emptione in prin. ⁊. §. j. Jac. de bel. vbi dicit q rõ quare aliud est in peculio est q2 vt seruus habeat peculium necessaria est dñi 2cessio sed vt dñs rẽ habeat nõ est necessaria rei traditio q2 quicqd seru9 h3 dñs h3 nõ ecõtra. Dy.

Culpa est. Concor. extra eo. c. non est sine culpa lib. vj. et vide ibi notata per Dy. Jo. and. ⁊ Car. et de ista culpa vide in hostiensis cardis Az. qualiter culpa intelligatur nec d3 qs assumere officium alienum de homicidio tua nos. xvj. disti. si imperator. ⁊. C. de testa. l. consulta. ¶ Et Dy. hic tractat an teneatur qui impedire potuit in materiam fictiõis. ⁊ vide ibi notata p eum. ⁊ de hoc plene dixi. C. de epis. ⁊ cle. l. si quis nõ dicam circa fi. v. nunc redeamus ad scdm mẽbrum principale et de cõmer. ⁊ merca. l. ij. ⁊ ad hoc extra de sen. excõ. dilecto li. vj. ⁊ eo. ti. c. quãto in cõpilatione Gregorij. ⁊ tangit p Jo. an. in nouella in. d. c. non est sine culpa. vbi etiã adducit ipsam regulam ad duas qõnes. Prima est de clerico qui patrocinat in causa sanguinis corã iudice singulari q fit irregulare morte secuta de quo no. p Host. de postulan. c. j. in prima glo. Secunda questio est de teste qui nõ iuratus deposuit testimoniũ falsum de qua qõne plene dixi. C. de testi. l. iurisiurandi v. ite3 quero si testis in cã ciuili vel criminali ⁊ tetigi. s. de falsis. l. si quis legatum. ⁊ idem Jo. an. eam disputauit in qõnibus suis et incipit aquilius regulus post multa allegata pro ⁊ contra tenet q puniatur de falso. ⁊ recitat etiã distinctionem ⁊ determinationem dñs Rich. malũbre qui ipsam qõne3 disputauit vt dixi in. d. l. iurisiurandi.

Nemo qui condemnare. Ad hãc regulam facit. xxj. di. inferior cũ ibi notatis per Arch. Et quattuor exceptiones 3 hac regulã vide de peni. dist. j. c. verbum dei in glo. ibi. §. si vero crimẽ que est. C. de epi. ⁊ cle. aut. clericus quoq3. Et pro hoc. s. de offi. proconsul. ⁊ lega. l. solent. ⁊ vide in alphabeto secundo dictione absolutio vltra princi.

Sicuti. Ibi ex delicto vel quasi: vt. s. quod metus cã. l. qd diximus. ⁊. l. se. Ol. Ibi teneri. s. ciuiliter. Dy. ibi non d3 nisi lis cũ defuncto fuerit contestata. vt. C. ne ex delicto defunctorum. l. vnica. vbi de hoc plene no. ⁊ dixi. ⁊ not. etiam. j. eo. l. pupillum. §. in heredes.

In omnibus causis. In glos. ibi nõ cõputentur: immo phibente herede p impleta habetur vt hic. ⁊. j. e. l. iure ciuili. ⁊ de condi. ⁊ demon. l. iure ciuili. vnde. l. illa loquit in extraneo phibente non in herede vt ibi no. ⁊ sic quãtum ad hoc non fallit hec regula. Dy. in fi. illud verũ qñ impeditus fuit casu fortuito. sed qñ per heredem vel alium cui dare debeat 2ditio p impleta habet: nec tenebitur dare vt ibi no. ẽm Jo. ⁊ sic etiã hoc casu nõ fallit regula. ⁊ qd ibi dicit verũ est si impediat casu fortuito. Dy. Et vide p declaratione pñtis regule. qd plene notat extra eo. c. imputari. ⁊. c. cũ constat. lib. vj. p Dy. Card. ⁊ Jo. and. et qd no. ⁊ plene dixi. C. de insti. ⁊ substi. l. j. ⁊ p Jo. an. in nouella dictis duobus capitulis. Et adducit hanc regulã in. d. c. qd cõstat ad qõnem p eum disputatã an prelatus regularis vel secularis non eps tñ exemptus petita sed non obtẽta licẽtia pape vel legati de latere possit 3elo sanctioris vite profiteri religionem vel cũ religiosus est pfiteri strictiorem multis p ⁊ cõtra allegatis soluendo ad euidentiã pmittit q dubitat an p fessio religionis possit fieri in manibus cuiuscunq3 vel solum illius qui possit ordinem incorporare de hoc. xx. q. j. c. si. xxvij. q. j. c. j. qui cle. vel vo. consuluit. ⁊. c. insinuante in Spec. de statu mona. v. xxix. Est etiã sciendum qd Ber. notat de voca. c. p tuas. de statu mo. c. qd dei timore q epatus ecclesie secularis impedit ne quis illo retento possit fieri monachus credit tñ ⁊ soluendo dicit prelatum de quo queritur obligatum per professionem religionis quo ad se. ⁊ p illam eum saltem ex simplici voto teneri p decre. cum dilecti qd metus cã de dona. inter dilectos. ⁊ qd vtrobiq3 no. ad idem de conuer. 2iug. c. quida3 ⁊. c. placet nec decretalis. l3 tale vinculum impedit etiã in episcopo. sed hoc solum phibet ne presulatum dimittat. ¶ Circa solennizationem vero voti ⁊ incorporationem ⁊ transitum ad religionis obedientiã dicit q si platus de quo queritur petijt licentiam sed fuit pper papã denegata transire non possit nec platuram dimittere. Si aũt non fuit denegata: tunc dimittere possit ⁊ ad religionem transire p allegata. pro hac pte remanet cũ pape salua potestas reuocandi illum de claustro ⁊ in priori prelatura retinendi. de sta. mona. c. qd dei timore. qd posset papa non solum reuocare pficiendo sed etiã ipm inuitum. Et inuito abbate alicui principi sociando ẽm notata in Spec. de legato. §. nunc ostendendum. v. xix. de legato d latere dicit q si denegauit licentiã: prelatus iste poterit pfiteri ⁊ trãsire q2 nec summam obtinet ptãtem nec religiones approbare potest vel tollere in. c. imputari. Inducit aliã qõne3 et dicit ipsum capl'm facere pro ⁊ 3 que questio talis est. Diaconus pmotus ad ecclesiã parochiale3 vltimo septemb. quo est festum beati Hiero. habuit pacificam possessionẽ ecclesie neglexit vsq3 ad quattuor tpa septemb. pmoueri ad sacerdotium in sabbato quatuor tempo⁊ ipsius mensis nullo mõ potuit promoueri: querit an finito illo mense ⁊ p cõsequens anno sit priuatus p constitut. licet canon de elec. Et eadem questio pôt formari in dispensato ad septimũ qui infra annu3 debebat fieri subdiaconus per decre. cum ex eo. e. tit. nisi de hoc pro eo facit regula: q2 non videtur stetisse p eum. In vltimo sabbato quo sibi licebat contra eu3 facit: q2 per eũ stetit alijs temporibus anni qbus potuit ordinari. Soluendo dicit istũ diaconum non priuatũ cum in dictis alijs tẽporibus non fuerit in mora ad ipsam qõnem qui plenius noluerit recurratur item facit hec regula ad aliam qõnem aduocati an debeat habere salarium si clientulus transegit de qua dixi. s. e. l. cõtractus. ⁊ idem pôt dici de assessore vel rectore defuncto doctore an heredes debeant habere salarium cõe de quo dixi. s. de stipulatione seruo. l. si seruus cõis meuj. §. fi. in fi. ⁊ latius. C. de aduo. diuer. iudi. l. post duos.

Furiosi. In glo. ibi. l. ij. §. fin. de quo dic vt no. per Dy. s. so. ma. l. ij. §. j. ibi soluere possunt scientes vel scire valentes: alias crederem eos liberatos ar. s. de transact. l. fi. Ja. Ibi de donatione post contractum verum est si alienat sine suspitione future pene que suspitio presumitur ex accusatione precedente ⁊ deprehensione vt. s. de dona. cau. mortis. l. si aliquis et ibi no. Dy. Ibi videtur consentire immo dic vt ibi not. ⁊. s. eo. l. in negocijs. Dy.

Non debet actori. Concor. extra. e. c. non licet. li. vj. et vide ibi notata per omẽs ⁊ aliud sonat littera q̃ glo. dicit. vnde potest poni reus non dat procur. militem ergo nec actor. C. de procu. l. militem. ⁊. s. de publi. iudi. l. penul. §. ad crimen. Jac. in glo. in fi. qd intellige actorẽ non offerente probant vt ibi no. arg. C. de fal. l. fi. licet ar. contra. C. de inoffi. testa. l. liberi. Dy. questio Jo. an. in nouella. d. c. que ¶ rit questionem disputatam per Guil. de petralata que talis ¶ Qd notabilis. est accusatus de homicidio coram iudice seculari allegat se clericum ad qd probandum ⁊ quid de doctoratu ecclesiastico coram iudice producit litteram papalem in qua nominatur clericus ⁊ canonic9 parisieñ. queritur an sufficiat hec probatio post multa allegata. dicit q si ipse Guil. vidisset. c. si iudex laicus. de sentent. excõ. lib. vj. de ipso mentionem fecisset nam vt ibi post prin. dicitur sola fama de clericatu facit fieri remissionem. vnde non minus videretur valere dictas litteras q̃ famam hoc casu. et idem dicitur in illo qui communiter habebatur pro clerico. ⁊ in deprehenso in habitu clericali qui prius non habebatur pro laico: vt ibi patet nam predicti sine tali littera remittitur. Remanet ergo qstio dubia in vltimo casu quando habebatur primo pro laico quo casu tenetur facere fidem de titulo clericali vt dicta decretali. §. fin. hoc casu non videtur sufficere talis littera ⁊ hoc inducit presumptio insurgens ex precedenti delatione habitus laicalis et q non sufficiat littera etiã beneficialis in qua clericus nominatur

minatur bene probat decretalis ex litteris de transact. nã beneficiales littere sunt surreptitie eo non existente clerico. ptz ergo q clericatus p talem litteram non probatur qr posset talis littera de facto pro non clerico impetrari.

In re obscura. In glo. ibi damnum euincat arg. ş. que in frau. credi. l. penul. in prin. Old.

1 ¶ Heres empbiteote qui ignorans rem empbiteoticã non soluit an incidat in penam.
2 Clericus cognoscens mulierem solutam que putabatur maritata an sit puniendus tanq adulter.

Cui in alterius. Concor. extra eo. c. si quis in ius: al's cũ quis in ius. τ sic habuit Joã. an. τ vide ibi notata p omnes. τ qđ notaui. ş. de ver. ob. l. si seruuz. §. de illo et tres casus notat qr aut constat heredes reoȝ vel actoȝ scire: aut constat eos ignorare: aut est dubium. Primo casu non iuuatur. Scđo sic remedio restitutionis ex cl'a gñalitã heres actoris: vt hic no. q heres rei vt not. C. de iure ẽphi. l. ij. Tertio casu qñ est dubiũ in hoc differũt qr in hẽdib9 reoȝ p̃sumit ignorãtia: i hẽdib9 actoȝ p̃sumit sñia alias ɔsiderato effectu nõ esset aliqua differẽtia iter eos qđ hec lex vult. Dy. Itez hz locum hec regula in his que in terminos aguntur: sec9 in his que in vltima voluntate: qr in illis p̃sumitur heres sciens: vt. ş. ad trebel. l. quidam de lib. lega. l. cũ heres. τ ibi in glo. et de leg. j. l. si siue sint. vbi de hoc qr p̃sumitur eadem p̃sona cuz defuncto: vt in aut. de iureiur. a morië. p̃stito. τ potes p̃babiliter in prin. medio τ fine ponere. Exemplũ in expensis a quibus quis propter probabilem ignorantiam excusatur: vt. ş. d leg. ij. l. qui solidum. §. etiã hoc eñ locuz non hz in heredibus actoris vt in fi. l. Jaco. Et qđ dicit certus esse dz dic. s. de iure agendi an sibi competat. Dy. ¶ Querit Dyn. in. d. c. si quis
1 in ius vtrum heres † empbiteote qui ignorãs rem empbiteoticam nõ soluit incidat in penam. τ videtur sentire q incidat de rigore sed restituatur de hoc etiam no. ff. de verbo. ob. l. ad diem. τ. l. cum filius. §. in hac. τ. C. de iure emphi. l. ij. in glo. τ p me. τ in Spec. de locato. §. nunc aliqua. v. xviij. q. facit etiaz si defunctus habuit malã fidem τ heres bonam vel econtra an procedat vsucapio vel p̃scriptio de quo not. per Dy. eo. tit. c. possessore malefidei in penul. q. τ per Joã. an. in. d. c. si quis in ius alias cum quis lib. vj. τ in nouella eo. c. ¶ Item ibidẽ adducit. c. ad q̃onem talẽ. Titius captus amore cuiusdã virginis vel solute a quadam lena que maritum habebat deceptus fuit qr seipsam submisit illius loco: ille p maritũ illius lene accusatur de adulterio: queritur an sit de adulterio puniendus. Et iste casus accidit Ouidio sicut ipse narrat in libro de vetula. τ fuit questio Py. xxiij. q. que incipit: Titius amore cuiusdam virginis. Et Py. tenet eum de adulterio absoluendum per. l. penul. ş. de adulte. vbi de hoc tetigi. dicit tamen eum puniendum pena stupri. Et faciunt ad hoc notata C. de repud. l. vxoȝ. Et facit ad similem questionem disputa-
2 tam per fratrem Ubertum an clericus † cognoscens mulierem solutam que ab ipso τ alijs cõmuniter habeatur pro maritata vel econuerso sit puniendus vt adulter. post multa allegata pro τ contra soluendo dicit quantum ad deum. Primo casu iudicatur adulter quia adulterium intẽdebat de peniten. distin. j. nunquid. τ. c. si propterea. vbi de hoc. ix. q. ij. si quid inuenisti. Et qr voluntas τ intentio delinquentis attenditur τ punitur. Secundo casu si cum ignorantia concurrebat intentio abstinendi si scisset coniugatam: tunc fornicator censetur. τ sic si non concurrebat intentio contraria: tunc iudicatur adulter facit. xxxij. q. v. origo. Si queratur d pena iudiciali sumendo stricte adulterium pro violatione coniugalis thori videtur aliquibus istum neutro casu adulterum cuz sibi primo casu suffragetur veritas. secunda opinio quorum alterum excusat vel attenuat in delictis altero reiecto. quod delictum aggrauat quasi requirantur ad penam illa duo cõ iunctim. vt. ş. de furt. l. vulgare. §. si quis es. Et facit qđ not. xj. q. ij. si quid. et hec opinio est benigna: sed ipsi fratri Uberto placuit cum canones acriter persequantur hoc crimen qđ primo casu puniendus sit pena iuris cõmunis vt adulter cũ ibi fuerit culpa in opere τ dolus in intentione τ cõmunis opinio in qualitate que tria p̃ferũtur veritati: postmodũ adest decre. vt extra de bigamis. c. nuper. Si autem pena statuti cũ causa adulterationis grauior esset nõ punietur illa pena siue ritas appareat ante sententiam cum statutum loquatur stricte de vxore cuius nomĩe non intelligitur putatiua. sz si post

† Questio iucunda.

rem iudicatam veritas apparet: non reuocaretur sentẽtia extra de re iudica. inter monasterium. Et patet ex not. de dona. inter virum τ vxo. plerũq. τ si quis amplius de ipsa questiõe voluerit recurrat ad notata per ipsum do. Joan. in. d. c. cum quis in ius.

Nemo ex his. Ibi defensionem que in tentionem actoris nõ autem Dy. Ex hac regula sumpta fuit regula iur. canonici extra eod. c. nullus pluribus lib. vj. Et vide ibi notata plenissime per Dy. τ alios τ ibi etiam tractat Dy. materiam comulationis de qua dixi τ tradi consueuit. C. de eden. l. edita. Et vide ad declarationem huius regule que notaui τ dixi. C. de except. l. si quidem. τ ex. eo. c. except. lib. vj. τ p Jo. an. in nouella in. d. c. nullus pluribus. vbi querit illam q̃stionem antiquã p eum disputatam an accusatus de homicidio qui negauit se homicidium cõmisisse p̃bato homicidio ɔ eum possum probare q ad sui defectum fecit. allegat primo q sit admittendus qr fauorabiliores sunt rei q actores. j. e. l. fauorabiliores. τ pene molliende. ff. de penis. l. si preses. τ facultas p̃bationum non est angustanda. C. de here. l. quin. qđ fieret si innocentia probari non posset. Item videtur esse casus. ş. de noxa. l. electio. §. neq; heredi. vbi negans potest penitere τ confiteri lite non contestata. Et qr reo lz vti in ɔtrarijs except. vt hic. item hic confessionez erroneam reuocare negocio nondum finito. C. de iur. τ fact. igno. l. error. τ. ff. de iterro. act. l. de etate. §. celsus. ergo hic reuocare vel ɔtrium dicere lz Item pro hoc extra de hereti. c. accusatus. c. licet. τ de eo qui cogno. consang. c. veniens. ij. Item hoc non inuenit. expresse a iure p̃hibitum: ergo concessum. C. de col. illam. ş. de proba. l. ab ea parte. τ hec pars est humanior: ergo eligenda de trãsact. c. fi. C. qui ho. ce. pos. l. fi. Item pro hoc bene facit ex de solu. c. fi. ş. de solu. l. cum de indebito in prin. In contrariũ possunt adduci oẽs exceptiones hic notate in glo. τ p Joã. an. in d. c. nullus. τ oĩa iura que repellunt p̃ponentem cõtraria. C. de fur. l. j. cũ si. Et qđ quisq; sua voce τc. C. de rebus cre. l. generaliter. τ qr publica vtilitas suadet maleficia puniri. ş. de fideius. l. si a reo. τ statim punienda sunt cum res negantibus claruerint de peni. distin. j. adam. pro hoc bene facit extra de accusa. cum dilecti. vbi excusationes inquisiti que eius confessionem perimant non admittunt eadem rõne nec que perimant negationem. Item r̃siones que fiunt ad excusandum delictum nedum non recipiunt sed ea faciẽtes punitur extra de tempo. or. cum dilectus de penis. c. super his. Item in teste non recipit cõtrarietas nisi incontinenti se corrigat extra de testi. eo. c. preterea. sed iste non correxit incõtinenti sed probationes aduersarij expectauit: ex quo non modicuz interest aduersarij τ iudicis extra de dolo. c. finem. τ de p̃cur. c. auditis soluendo. dicit docto. pro τ cõtra tenuisse τ p vtriq; facit equitas vt p̃batum est. Ipe aũt tenet q si accusatio vel inq̃stio fuit formata ex eo q aggressus fuit τ occidit τ ipse negauit qđ potuit: vt. ix. dist. si ad sacras. ş. de reb. du. l. si is qui ducenta. §. vtrum tunc admittatur ad p̃bandum q ad sui defectum qr non est sibi ɔtrarius sed caueat q ante publicationẽ testium hoc faciat. si eniz articuli sint dati de homicidio fctõ per insultum seu aggressuram post publicationem super directo ɔtrarijs non audiretur expressum est hodie in clementinis de testi. c. j. Si autem capitula ignorasset sine culpa sua tunc secus: vt notaui post Innoc. de testi. c. ex tenore. vbi non simpliciter negauit homicidium aut respondende inquisitioni vel accusationi. τ sic litem contestando aut excipiendo. primo casu non audiatur per iura. ş. ad hoc allegata. τ extra de iureiuran. c. vlti. li. vj. non ob. §. iste neq; heredi. sed facit pro quia loquitur de negante ante lit. contesta. postea confirmante qui euadit penam: qr alias teneret insolidum: vt eo. titu. l. quotiens. §. pretor in decretali is qui. τ. l. cum de indebito punitur negans τ prouidetur actori ex falsa negatione seruato in decre. vlt. de confes. tractatur de confessione reuocanda p pter errorem facti probabilem hic de reuocanda negatione in qua non cadit error probabilis extra de rescrip. c. ab excõmunicato. qđ dicitur negantem confiteri posse concedat nec ex eo capite repellitur. sed propter contrarietatem alioȝ cõtrariorum solutio pz per preallegata. Secundo vero casu. s. cum negauit excipiendo puta forum declamando negando se in ipsius iudicis territorio occidisse qđ fieri potest vt scripsi post Inno. de rescrip. super litteris. In vltima glos. querit Inno. τ de fo. compet. romana. §. contrahentes. lib. vj. In glo. si igitur. τ in Specu. de competen. iudi. aditione. §. j. v. sic. sed pone aliquis. tunc dicit q licet ad fundandam intentionem sic probatum cum occidisse audietur in principali p̃ba-

re nolens ꝙ ad sui defensionem occidit per hanc regulā ⁊ di
ctam regulam except.obijciens cum vtrobiqꝫ notatis de hac
q̄one dixi in.d.l.si quid.C.de excep.⁊ de non nu.pecu.aut.cō/
tra qui ꝓpriam.In glo.ibi except.iure opposuisti sed facti.se
cundum hanc ponit hic Dy.casum ⁊ dicit q̄d hec.l.est casus
huius q̄onis Dy.in fi.et in oībus istis casibus ideo nō possuꝫ
aliam except.opponere:q̄r vera adeo est ꝓprie cōtraria vt se
non cōpatiantur sed vbi secūda se compatitur cum prima tūc
non ꝓhibetur prima opposita vti alia sc̄da:vt q̄r prio dixi me
non debitorē postea dico me soluisse nam possibile est me non
debere ⁊ absoluisse de hoc latius per ipsum Dy.⁊.d.c.nullꝰ
pluribus.Dy.vel dic ſm Old.aut agitur de repellendo quē
a beneficio obtinendo aut ab excipiendo.primo casu obtinet
s̄.de noxa.l.quotiens.§.pretor.⁊.l.si seruus depositus.§.fi.et
de re iudi.l.sed hoc ita.§.vlti.Secūdo casu aut opponit eas
reus diuersis tēporibus aut eodem.Primo casu aut ꝑ obie/
ctum prime nō subijciens aduersarium oneri ꝓbandi.⁊ pōt
s̄.de excep.l.is qui reus.aut eum subiecit ⁊ nō audietur:vt in
aut.contra qui propriam.⁊ aut.item possessor.⁊ de ꝓba.l.cū
de indebito.Si vero eodem tempore proponat plures cōtra/
rias non auditur nisi eas sub conditione proponat.vt.d.l.si
quidem.C.de excep.cum ibi notatis.

Quotiens. Ibi eiusdem rei nomine.Et ex eadeꝫ
causa.Dy.Ibi vna.s.tm̄ in glo.ibi in
certus est propter factū aduersarij.Dyn.Ibi poterit plures
proponere:immo dicas ꝙ exemplum huius gl.non est bonū
quo ad casum huius.l.que loquit̄ q̄n plures ꝯcurrerēt actio
nes q̄d non est in exemplo glo.q̄r in exemplo glos.si vna actio
competit non cōpetit alia.Et ideo exemplum require ſm te/
xtum de quo requirere poteris infinita exempla.Dy.Et pōt
esse exemplum.C.de furtis.l.ancille.vbi de hoc no.⁊ satis di/
xi.⁊.s̄.de act.⁊ oblig.l.si is qui stichum.⁊.l.quotiens.§.j.cum
si.Ibi seu fine.i.in ꝓcessu seu affectu consecutionis.Old.Ibi
licet olim.⁊ etiā hodie non obstante aut.qui semel:vt not.d.l.
edita.Old.Ibi si quid plus est in altera.s.si obtinuerit in pri
ma:alias non.Old.Ibi electione tollantur subaudi.q̄r tunc
etiam non agitur in id q̄d plus est.Ol.Ibi ⁊ alie.s.varie agē/
di formule ex eadem obligatione nate.Dy.ibi inter stipulan
tem.§.si rem quam.⁊ est casus.s̄.de excep.l.modestinus.et de
excep.rei iudica.l.si is qui.§.vltimo.Dy.

Nec pignus. In glo.ibi de excep.rei
iudica.l.sed inter.imo
est.l.penul.in fi.Dyn.ibi.l.bona fides.⁊.l.qui rem
suam.Old.Ibi in casibus ibi notatis.⁊.d.l.rei sue
al's sue rei de contrahen.emp.Old.Ibi qui rem propriā.vbi
de hoc dixi.⁊.s̄.de acquir.pos.l.si aliquam rem.al's si rem ali
quam.Ibi nemo rem suam.⁊.l.si rem meam.⁊.l.nemo.⁊ in eis
not.et dixi.

Priuatorum. In glos.ibi in casibus ibi nota/
tis.⁊ ibi plene dixi:⁊ no.bene in
aut.vt matres debitrices ⁊ creditrices.§.q̄r vero.Dyn.⁊ q̄d
sequitur in glo.ꝙ vniuersitas potest statuere contra ius pu/
blicum.Idem tenet glo.s̄.eodeꝫ.l.nec ex pretorio.⁊ dic vt ibi
plene dixi.

Consilij. Ex hac regula tracta fuit regula
extra.e.c.nullius ex consilio li.vj.
Et vide ibi plene notata ꝑ Dy.Jo.and.⁊ Car.Et
vide etiam q̄d no.ꝑ Inno.extra de elec.c.querelaꝫ.
et q̄d plene notaui.C.de furtis.l.si quis seruo.⁊.s̄.de furt.l.in
furti act.§.ope.⁊ de verb.sig.l.⁊ bene dixi.s̄.man.l.ij.Jo.an.
in.d.c.cuius ex cōsilio in nouella adducit hanc regulaꝫ ad id
q̄d continue occurrerit de consilijs qui assumuntur per iudi
ces ecclesiasticos ⁊ seculares super interlocutorijs ⁊ diffiniti
uis ꝙ non teneantur illud sequi de quo notaui.C.de legibus
l.humanum.⁊ in Specu.de requisitione consilij per totum.
C Item adducit ad aliā q̄onem disputatam padue per dn̄m
Nicolaum de matarellis.Si iudex assumpsit tres consulto/
res super diffinitiua:quorum duo consuluere reum condēnā
dum tertius absoluendum ⁊ sic iudex absoluit an valeat sen
tentia cū statuto caueatur non valere sententias nisi late sint
de consilio sapientum.Et huic q̄oni premittit aliam questio/
nem dn̄s Mar.si.Si ordinarius tribus consultoribus assum
ptis ita pronunciauit de consilio talis condemno ⁊ de cōsilio
talium absoluo:an talis condemnatio debeat mandari execu
tioni.Et dicebat multis videri ꝙ sic:q̄r cum dixit condemno
functus fuit officio suo de re iudica.l.iudex cum si.nec potuit
sententiam erigere.s̄.de arbi.l.si arbiter.quia statim fuit ius
actori quesitum q̄d non potuit sibi anferri.s̄.de elect.c.ab eo
lib.vj.⁊ in clemen.eo.ti.c.constitutionem.§.vlti.in fi.de stipu.
ser.l.si seruus cōmunis.nec potuit mutare formam sententie.
s̄.de re iudica.l.actorum.Multis alijs videtur contrariū q̄r
iudex se correxisse videtur dicendo statim post absoluo.s̄.mā.
testō.l.stichus.⁊ q̄r de consilio duorum absoluit qui erāt ma/
ior pars.s̄.de arbi.l.item si vnus.§.principaliter de re iudi.l.
j.ff.de arbi.l.dicere.q̄r continere dꝫ absolutionem tantuꝫ vel
condemnationem tantum:vt.d.l.j.super hoc tamen vide q̄d
scripsit de re iudi.cum inter in vltima glo.Item q̄r debuit eē
certa insti.de act.§.curare.⁊ q̄r continet contrarietateꝫ.j̄.e.l.
vbi repugnantia.C.de fide instru.l.scripture.⁊ circa hoc vide
q̄d no.xj.q.iij.§.cum ergo subditi.Ad q̄onem propositam re/
deundo adducit plura pro ⁊ contra.⁊ soluendo dicit ip̄e Ni/
colaus ꝙ ex forma statuti tenebatur habere consilium ⁊ si nō
haberet non valeret sententia.sed ex quo habuit satisfit statu
to ⁊ si fuerit iniqꝫ pronunciatum locum habeant cōmunia re
media.s.a populo.⁊ q̄d iudex qui fecit litem suam teneatur ⁊
similia remedia.ff.de iudi.l.eum qui temere.§.j.in aut.de iu/
di.§.fi.⁊ vt in medio litis.§.j.ibi si vero aliqua dubio coniun/
cta.l.nemo.C.de sen.⁊ interlo.om.iudi.⁊ est aduertendum ꝙ
quandoqꝫ statutum habent q̄d iudex teneatur sequi consiliū
⁊ tunc non procederet solutio Nicolai sed locum haberēt al/
legata pro prima parte:remanet adhuc antiquum dubiū an
sit differentia in hac materia vel simili an dicatur de consilio
vel cum consilio.Exempli gratia cuꝫ consilio habetur extra
de elec.ne pro defectu.de secundo.s.de consilio est exemplum
s̄.de hereti.c.vt cōmissi.§.priuandi.Vincen.dicit in decreta
li penul.de consti.cuius dictum ibi recitat Compost.⁊ Arch.
qui de hoc satis notant.s̄.ne sede vacan.c.vno li.vj.q̄d est dif
ferentia vt primo casu sufficiat requirere nec sit necesse sequi
de quo etiam no.in.d.c.ne pro defectu.Secundo sit necesse se
qui ad primum extra de arbi.cum olim de regu.licet.s̄.man.
l.idemqꝫ.§.si quis ea.vbi de hoc sic ⁊ iudex requirit consiliuꝫ
peritorum q̄d tn̄ sequi non tenetur q̄r suo non consiliarij peri
culo iudicat.C.de pena iudi.qui male iudicauit.l.ij.ad secun
dam inducit ꝙ plus videtur arctatus per verba de consilio
quasi consultoris industria sit electa.s̄.de sol.inter artifices
⁊ extra de offic.deleg.c.vltimo.quod de tali virtute proposi/
tionis non probat.⁊ ad hoc adducit q̄r aliud est esse in bonis
q̄p ex bonis insti.vi bo.rap.§.sane.⁊ de peni.distin.iij.si ex bo
no.dicebat se putare consilium sequendum cum proponere/
tur negatiua puta non faciat sine consilio episcopi.s̄.de offi.
delega.c.venerabili.sic etiam posset intelligi.s̄.de suspec.tu/
to.l.impuberibus.vbi permittitur accusare de suspecto accu
sare curatorem dūmodo ex consilio necessariorum quasi non
permittatur nisi illud consilium accedat ⁊ prepositio ex ibi
posita idem videtur operari q̄d prepositio de.ad hoc extra d
elec.c.cum in iure ibi ex se vel alijs de gremio nam ibi ideꝫ di
cere poterat de se vel alijs posset tamen dici ꝙ in.d.l.impube
ribus.hoc procedit ex dictione dūmodo cui concor.extra de
auto.⁊ vsu pal.ex tuarum in fi.cum concor.sed tn̄ prealle.nō
bene probatur de prepositione de.Sed melius videtur pro/
bari extra de eta.⁊ quali.ad aures in fi.vbi consilium cum ꝓ/
positione de arctat.sed dic ꝙ etiaꝫ sine illis verbis ille in edi
ctis erat arctatus ita ꝙ illa verba non arctant sed arctatum
declarant.Quidam etiam legiste tenent predictam opi.cum
apponitur prepositio de per prealle.l.idemqꝫ.§.si quis ea.s̄.
man.sed ibi non ponitur verbum consilij sed verbum inter/
uentu apparet verba ibi conditionaliter fore prolata.idē po/
test dici de leg.j.§.si plures.s̄.de exercito.que tamen parū fa
cit q̄r nec de prepositionibus predictis nec de verbo consilio
ibi fit mentio:sed ibi dicit ꝙ vbi duo erant prepositi ne vnus
sine altero gereret qui cum vno contraxit sibi imputabit cui
concor.extra de testa.c.ij.in fi.lib.vj.sed melius facit.s̄.de ad/
mi.tuto.l.titium ⁊ meuium in prin.vbi ponitur verbum cum
consilio ⁊ sine aliqua prepositione ponitur idem verbum cō
filio matris eo.ti.quidam decedens.§.j.sed ipse Jo.an.vide/
tur mirum ꝙ iste prepositiones de ⁊ cum tantum ruminētur
quando adijciuntur verbo consilio ⁊ non si adijciantur con/
sensui autoritati voluntati vel alteri actui.non eniꝫ curatur
an dicatur cum consensu vel de consensu.primam habes de
offi.custo.c.ij.de iudi.causam de his que fiunt a prelato cum
apostolica.⁊.c.se.de iure patro.nobis de eccle.edifi.ad audi/
entiam.secundam scilicet de consensu habes de elec.in cau/
sis versicu.q̄r vero.⁊.c.per inquisitionem.⁊.c.sacrosancta.de
offi.deleg.c.super questionum post prin.de iureiur.c.sint ter
tio de institu.cum venissent.⁊ de his que fiunt a prelato.c.ea
noscitur.alibi dicitur de voluntate de electiōe q̄d sicut in fi.
⁊ q̄d scripsit ipse Jo.an.de preben.pro illorum super v̄b.ma
gistrum.⁊ facit q̄d no.in Specu.de arbi.§.si.v̄sicu.sed quid si
dicatur

dicatur. ꝛ de offi. deleg. si pro debilitate. in glo. putat Innoc. ver. redeundo. ꝛ ibi per ipsum Io. Item aduertendum ꝙ papa quandoq; dicit habita deliberatione cum fratribus. s. de immu. eccle. c. j. lib. vj. Sed cum requirit fratrem consiliũ cõiter dicit de fratrum nostrorum consilio ptz de elec. c. vitanda ꝛ. c. dudum. ij. ꝛ. c. in genesi. de offi. lega. licet. de dila. exposuit de fide instru. cum Ioã. de elec. fundamenta lib. vj. §. vt ergo de regu. non solum. de hereti. super eo. cum scõm de scisma. c. j. v. videlicet. ꝛ prope fi. de priui. ne aliqui. ꝛ. c. vt apostolice. de penis. c. vlti. in prin. in clemen. de elec. c. ne romani. de iureiu. romani. §. q͛ igitur. de re iudi. pastoralis in fi. de sepul. dudũ. ver. nos autem. de immu. ec. §. j. de sentẽ. excõ. c. j. cum ergo in decreta. ꝛ de renun. dicat fratrum nostrorum consilio ꝛ ascẽsu. ꝛ idem in decre. si religiosus. in fi. de reli. ꝛ vene. san. patet ꝙ dicto consilio non denotat consensum alias superflue additum foret. ad qd̃ bene concor. de pactis. c. vlt. lib. vj. de cleri. egro. c. vno. §. j. de censibus romana. §. sz ꝙ si clerici. Ad idem predicta decretalis ne sede va. c. vno. s. j. vbi dicit consilio vel ascensu interdum dicit papa solum de consilio extra de consue. c. cum inter. per qd̃ patet ista diuersa. C. de codicil. l. si idẽ. de deci. ad audientiam. Contra predicta facit de sta. mona. c. ij. in fi. giuncta decretali si religiosus. de elec. ij. rñ. li. vj. ꝓ qua patet ꝙ illud de consilio non arctat nisi requisitionem. Et de hoc vide qd̃ notaui in alphabeto dictione cum consilio. Itez de prepositione de sciendum est ꝙ quandoq; auget. s. depo. l. j. in prin. interdum ponitur pro a. de furtis. l. si is qui so. in fi. ibi de re. i. a re. ꝛ eo. tit. l. fullo. ij. ibi de dño. i. a dño qñq; ponit͛ pro pro. in aut. vt nulli iu. §. necessarium. ibi de qualibet rẽ. i. pro qualibet. dicunt enim grãmatici ꝙ hec prepositio de: designat materiam vt hec vestis est de lana linoq; contexta. de elec. cum causam. quandoq; originez vt iste de iudeis originẽ duxit. de rescrip. eã te. ꝛ de spõ. c. j. qñq; origine ꝓmotiõis vñ diaconi de se eligunt. Arch. xciij. di. legimus quandoq; locũ de consecra. dist. ij. c. reuera circa fi. ꝛ per totũ. c. de ꝓpositiõe cum sciendum ꝙ quandoq; ponitur pro quando ꝛ pro quia de cõmo. c. vno. Quandoq; pro pro. s. de dona. rem quãdam. Quandoq; pro quãuis. C. de epi. ꝛ cle. l. cum clericis. Quandoq; pro in de conditione indebiti. l. indebiti in fi. ꝛ de mor. in fe. l. negat. ibi cum grauida. l. in grauida. Quandoq; ponitur pro etsi extra de cele. mis. c. cum marthe. v. ibi no. alij est dictũ Io. de ra. qui dixit ꝙ cum sapit vim copulatiue vt ponat͛ pro ꝛ quotiens ponitur inter res, quarum vna non est accessio alterius: vt insti. de lega. §. si quis ancillas. ibi prepositio: cum denotat vnitatem rerum ꝛ coniunctionem personarum. sz copula ꝛ: licet copulet ostendit tamen diuersitatem rerum ꝛ ꝑsonarum ꝛ singula vt principalia comprehendit. vt. s. de vsufruc. le. l. si titio. Et exempla patent extra de elec. c. q͛ diligentia. ꝛ. c. cum in cunctis in prin. ꝛ post prin. §. inferiora. Et per talẽ varietatẽ hz qñq; viz disiunctiue. de h̃ de rescrip. c. ij. ꝛ de istis duab' ꝓpositionib': cũ ꝛ de vide in alphab. sub lr̃is suis.

Quicquid calore. Ibi perseuerantia. i. ꝓ perseuerãtiam. Old. Et de ista iracũdia seu ira vide in alphabeto dictione: ira. ꝛ. facit ad impetrãdam abolitionem accusat͛. calore iracundie datum: vt. C. de aboli. l. ij. ꝛ ad similes actus calore iracundie factos. Et vide. ij. q. iij. si quis iratus. ꝛ. xxxij. q. iij. §. notandum. Et qd̃ plene dixi. C. de iiur. l. si non conuicij circa prin.

Alterius circumuentio. In fi. cũ effectu. Dy. in glo. j. in fi. opi. Io. est vera ꝙ nõ reddat contractum nullum sed agat deceptus contra prosenetam seu mediatorem act. de dolo: vt. s. de prosonetis l. ij. vbi est casus ꝛ ibi dixi. ꝛ in. l. elegãter dolus ipsius emptoris interuenit vt ibi no. Dy.

Culpa. Et per consequens pena: vt. C. de penis. l. sancimus. ꝛ extra eo. c. sine culpa lib. vj. cum ibi notatis. Et de questione que fit in glo. dic vt dixi. s. e. l. culpa est immiscere. In gl. ibi vt in. c. negligere. ij. q. vij. ibi seruis ꝛ filijs. pro hoc. s. ad sil. l. j. §. seruus. ꝛ ibi ꝛ magis est ꝛc. Old.

Non videtur quisq; id capere. Uide qd̃ dixi. s. e. l. non videtur cepisse.

Non defẽdere videtur. Sufficiũt gl.

Cuius per errorem. Ibi ꝯsulto i. certa sciẽtia. Et pro declaratione huius regule vide que notaui. s. de fideiusso. l. si testõ. §. j. ꝛ de dona. l. j. ꝛ. C. de iur. ꝛ facti igno. l. cum quis. In glo. ibi de condi. indebi. l. j. vbi de hoc ibi solutum ante per errorem iuris vel facti. Dy. Ibi. l. in diẽ ꝛ. no. d. l. cum quis. Old. ibi nisi forte per ignorantiam facti ꝓbabilem ꝗm Io. totum istud vacare debet ꝗm Dy. Quia falsum est hoc casu nunq; repetitur quocunq; errore soluat͛: vt d. l. cum quis. C. de iur. ꝛ fac. igno. vbi veritas nõ ꝗm opi. Az. vnde quãtum ad creditorem qui recipit nunq; repetit. sed distinctio ista locum hz si queratur an fideiussor soluens statim agere possit contra debitorem pro quo soluit vt. s. man. l. si fideiussor quãuis. Dy. in fi. s. oliuam. Oldr.

Nemo plus iuris. Concor. s. de acqui. re. do. l. traditio. ꝛ dic transferre etiam tradẽdo ex causa apta ad dñm transferendum. Old. et ex hac regula tracta fuit regula extra eo. c. nemo plus iuris. ꝛ vide ibi notata per Dy. Car. Io. an. qui in nouella in. d. c. adducit talem questionem per eum disputatã post Arch. consuetudo mutineñ. ecclesie permittit canonicis testari de fructibus prebendarũ suarum post mortem vsq; ad annum. Queritur an valeat et qd̃ valeat tenebant Hug. ꝛ La. xij. q. ij. alienationes. ꝛ no. eadem causa. q. v. in summa. hoc etiam tenent Inno. ꝛ Hosti. de testa. c. cum in officijs in prin. magne glo. ꝛ ad hoc facit. s. de vsufru. l. defuncta cum ibi notatis. idem tenebat Ala. de testa. c. j. ad instar aduocati fisci qui residuum salarij transmittit ad heredes. C. de aduo. diuerso. iudi. l. post duos. ꝛ pro hoc bene. C. de deme. ꝛ protho. l. vlti. lib. xij. ad hoc etiam inducit iura loquentia de potestate autoritate ꝛ virtute consuetudinis. In contrarium inducit ꝙ talis consuetudo est cõtra ius ꝛ per consequens reprobanda adducens ad hoc multa iura. Et hanc partem tenuit ipse Arch. soluendo ipsam questiõez ꝛ adducit extra de his que fiunt a prelato. c. pastoralis in ꝓn. vbi dicitur prouentus ecclesiarum conuerti debere in stipendia ministrorum: sed ministri non sunt qui defuncti sunt ꝛ ministrare non possunt de filijs presbyterorum proposuit. j. q. ij. c. si. xij. q. ij. concesso. xv. q. j. generaliter. si ergo ipsi viuẽtes nõ seruientes non possent percipere multo minus ad alios trãsmittere vt hac regula ad contraria respondet ꝙ loquũtur de consuetudine non improbata ꝛ leges que allegantur loquuntur in laicis quorum est proprietas qd̃ nõ est in clericis. xij. q. j. res ecclesie. ipse autem Io. an. contrarium tenet ꝛ concord. cum predictis docto. qui tenuerunt consuetudinem talem valere per decretalem si propter. s. de rescript. cum ibi notatis lib. vj. ꝛ q͛ hec consuetudo non preiudicat ecclesie sed successori qui sibi imputet ꝙ talem canoniam assumpsit. Et ꝓ hoc patet responsio ad contraria ad id qd̃ dicitur ꝙ non seruiens non perciperet loquitur in quotidianis distributionibus. hic autem loquitur de fructibus. ꝛ dicit decretalẽ presenti. §. porro de offi. ordi. non habere locum in prebendis: vt ibi not. per eum dicit tamen predicta fore vera in consuetudine ꝓscripta Et hanc solutionem dicit approbatam ꝑ extrauagantẽ Ioã. xxij. que incipit suscepti ad hanc regulam. rñdet ꝙ canonic' transfert virtute consuetudinis qua cessante regula locũ haberet aliqua omisi causa breuitatis. In glo. ibi de rerum di. §. nihil. vbi nihil interest an dñs tradat an alius eius voluntate. ꝛ alias est v. sub. §. vendite. ibi de offi. iudi. §. fin. vbi iudex qui non est dñs qui per suam sententiam transfert dominium de quo dic vt dixi. s. de excep. rei iudic. l. exceptio. ibi in vsuf. formali. qñq; dñs non hz ꝛ tñ transfert sed ibi non plus transfert: sed per constitutionem variatur species seruitutis Dy. ibi. §. ꝙ aũt hoc ꝗm vetera iura. sed iure autẽ. correctum est in aut. vt spon. largitas. §. rursus que posita est. C. de prescrip. lon. temp. aut. malefidei possessore. ibi in cẽsitoribus isti assignabãtur predia militibus vt. C. de censi. ꝛ censito. lib. xj. et ita datur dñium ꝛ no. hunc.

Nullus videtur dolo facere. Hoc verum est in dubio sed si certum sit de mente proponentis: secus ar. s. de aqua plu. ar. l. j. §. deniq; ꝛ. l. ij. §. pe. Iac. ꝛ vide. j. e. l. proxi. Old.

Semper in dubijs. Uide qd̃ no. ꝛ dixi. s. eo. l. semper in obscuris. In glo. ibi dolum presumi. de hoc plene dixi. C. de dolo. l. dolum. vel dic ꝙ tũc ꝓsumitur dolus quotiens aliquis scit vel scire dz facere non debere ꝛ facit vel omittit qd̃ scit vel scire dz se omittere nõ debere. in alijs autem vbi ista non sunt non presumitur dolus sed locum habet presens regula ꝛ sic soluuntur omnia contraria Dy. ꝛ melius starent predicta. s. l. proxi. quam hic.

Bona fides. Ex hac sumpta fuit regula extra eo.c.bonafides q̄ idem dicit.⁊ vide ibi notata per Dy.Car.Jo.an. ⁊ per eundē in nouella.⁊ inducit ibi hanc regulā ad q̄ōnem an res ⁊ pena possit simul peti de quo vide ibi notata per eum.⁊ q̄ō nota.xij.q.ij.c.eṕs qui mancipiū.⁊ q̄r ista materia plenius tractatur in iure ciuili ꝙ̄ canonico videas que notaui.C.de pac.l.si pacto quo penam.⁊ plenius de contraben.⁊ cōmit.stipu.l.nuda.⁊ dixi.s̄.de act.⁊ obliga.l.obligationum fere.§.fi.de verbo.obli.l.ita stipulatus.de act.empti.l.predia.pro socio.l.si quis a socio.⁊ de pact.l.rescrip.§.si pacto.

Ex penalibus causis. Originē habētib⁹ ex delictis.Old.ibi de peculio nisi quatenus locupletatum est peculium.Ol.in glo.ibi de iudi.tam ex cōtractibus.sed ibi ex s̄nia lata super noxali bene tenetur pater de peculio act.in factum:vt.s̄.de noxa.l.⁊ si cōdemnatus.Dy.in fi.s.vt non teneatur monasteriū nisi quatenus est locupletatum.Et ad hoc facit q̄ō not.C.vnde vi.l.si quis in tātā.⁊ dixi in auť.ingressi.q̄ñ quesiui an monasterium teneatur ex contractibus vel delictis ingressi.

Herede. In fi.vt.s̄.de vsuc.l.heres eius ꝑ empto.l.ij.§.penul.Ja.⁊ concord.extra eo.c.si quis in ius succedit.al's incipit:cū q̄s succedit in ius lib.vj.Et vide ibi notata ꝑ omnes In glo.ibi de metatis.l.fi.immo penul.lib.xij.

Semper qui nō ꝓhibet. Pro declaratione huius regule vide notata per Dy.extra eo.c.ratihabitionem.⁊ q̄ō notaui.C.de nego.gest.l.si pecuniam.ibi interuenire aliquē presentē.Dy. Ibi gestum est eo presente.Dy.

Domum. Dic q̄ō.l.ista ſm verum intellectum loquitur in domo q̄ debet seruitutem.Et vide q̄ō not.⁊ dixi.C.de serui.l.altius.⁊ ad id q̄ō dicit glo.ꝙ quis inuitus cogatur reficere vide.C.de edifi.priua.l.si quis post hac.⁊ q̄ō ibi dixi ⁊.s̄.de dam.infec.l.ad curatoris.

b **Hereditas.** Sufficit glo.

Uel sine dolo. Facit ad materiam expēsarū vt dixi.s̄.e.l.qui in alterius.

Ea que raro. Pro declaratione hui⁹ regule ⁊ eoꝝ que de lazaro notant̄ in glo.vide q̄ō no.⁊ dixi.s̄.de legi.l.nā ad ea.⁊ plene dixi.s̄.de v̄b.ob.l.inter stipulantem §.sacram.Et q̄ō dicit temere dic si cōputant̄ q̄ō est infra:quasi dicat temerarium esset si computarentur.⁊ q̄ō dicit negocijs.i.legibus condendis que de negocijs tractant.

Ea est natura. Quid sit disputare et quid cauillare.vide ꝑ Arch.xxij.q.vj.vides.⁊ vide.s̄.titu.proxi.l.natura cauillationis.⁊ in alphabeto dictione cauillar̄.

Marcellus. Definit:al's definit.⁊ sic ꝑcedit glo.istā si habes in littera definit:tunc est plana littera ⁊ verbum debitor proprie ponitur cū ab eo except̄.nacto nō possit inuito peculium extorqueri vnde definit esse debitor vt.s̄.titu.proxi.l.debitor.⁊ subaudi marcellus.s.ait ⁊c.al's incipit:lex definit.Dy.Et vide q̄ō no.per Dy.⁊ alios extra eo.titu.non est in mora lib.vj.⁊.j.eodem.l.nihil interest.⁊.l.nulla intelligitur mora.

Quotiens. Idem sermo duas sententias.i.duarum rerum significationem h̄z.i.quotiens sermo est equiuocus.Dyñ.Ibi ꝑptior est vt res de qua agitur non pereat.Dy.et vide.s̄.e.l.semper in obscuris.

In omnibus causis. Ex hac.l.sumptū fuit.c.extra eo.c.priuilegium personale.Et vide q̄ō ibi plene no.per Dy.Car.⁊ Jo.an.⁊ notaui.C.ad velle.l.heredes.⁊ bene sol.ma.l.maritum.⁊ ꝙ subijcit genus actionis dic.i.cā ꝑpter quā datur actio.Ol.Et ad quos transeant priuilegia.⁊ quos dic vt no.C.de excu.mu.l.sordidorum lib.vj.⁊ an priuilegium ꝑsonale possit alteri cedi.vide per Arch.xvj.q.j.c.hinc est.Jo.an.in.d.c.priuilegium in nouella adducit hanc regulam ad q̄ōnem an priuilegiū ꝑsonale extinctum per mortem resurgat per resurrectionē eius cui concessum erat ad hoc faciunt notata ⁊ que dixi.s̄.eo.l.q̄ raro.⁊ fuit questio Bart.brix.l.v.⁊ incip.esto ꝙ resuscitatus item adaptat ad aliam q̄ōnem qua queritur an priuilegium papale exprimens nomen prelati cuius tñ tenor respicit personam intelligatur ꝑsonale vel reale.⁊ dubium istarum questionum fundatur super decretali q̄ñ abbas de offi.deleg.cū ibi notatis.⁊ q̄ō no.⁊ dixi.s̄.de pact.l.tale pactum.§.fin.⁊ remittit ad glo.per eum positam de vsu pal.c.ex tuarum.Dein de subijcit aliam q̄ōnem Bart.q.xij.⁊ Dama.de offi.vica.q.j.an per hec verba rescripti apostolici vices nostras in tali ꝓuincia duximus cōmittendas fiat cōmissio realis vel ꝑsonalis ⁊ ꝙ sit personalis allegatur q̄r scribendo eṕo expresso nomine eṕi iniungit ei necessitatem iudicandi.s̄.de mu.⁊ hono.l.munerum.§.iudicandi.ergo legatio erit personalis nisi cōtrarium ꝑ papam sit expressum.⁊ pro hoc.s̄.qui.mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut re corporali.§.si debitor.In ꝯ̄rium adducit extra de presump.c.mandata.vbi papa ꝓtestatur ꝙ nō loco sed persone legationem cōmittit que protestatio nō fuisset necessaria nisi cōmissio facta simpliciter talis intelligeret̄ ⁊ notandum q̄ō ibi erat ꝓprium nomen expressum.Item videtur expressum de institutionibus cum venissent.ꝙ cōcessio talis non intelligitur personalis nisi probetur.Et per hāc decre.soluit Dama.concessionem realem.idem Bart.hoc etiam sequitur Spec.de instru.edi.§.nunc aūt.v̄.quid si papa.et hoc placet ipsi Jo.nisi ex verbis rescripti aliud sumatur vt in ꝑrima q̄ōe.⁊ in.d.c.mādata fuit iuris declaratio ⁊ ad cautelā decre.cum venissent ponit verbum donationis ⁊ consensum capituli per que duo ne.realitas.ad q̄ō etiam facit q̄ō ibi scripsi super v̄.donationis aliud contrarium est solutum.Item sciendum ꝙ Host.in summa de priui.§.quot sunt species dicit ꝙ priuilegioꝝ generaliū ⁊ specialium aliud est reale aliud singulare.ꝑsonale aliud cōiter personale aliud singulariē et cōiter corporale:aliud tantum cōmuniter corporale.⁊ notat cōiter ⁊ singulariter corporale concessum corpori cui singuli participant:vt de sentē.excō.contingit.⁊ de foro compe.si diligenti.cōiter vero tantum corporale quo solum corpus non singulariter de corpore adiuuatur.xij.q.ij.qui manumittitur quorum etiā ꝑsecutionem ibi videas.⁊ facit q̄ō not.per eum in dicta nouella hoc eo.ti.c.in iudi.in fine ad q̄ōnem principalem veniendo dicit ꝙ expressio nominis non facit priuilegiū personale ꝑ hoc de annu.leg.l.annua.§.j.vbi legatum sacerdoti etiam eius noīe expresso debetur successioni.⁊ de hoc satis dixi.C.de sacrosan.ecc.l.j.circa mediū.ad hoc facit quia priuilegium dicitur lex priuata.iij.dist.priuilegia.ergo aliqd debet conferre vltra ius cōe interꝑtabitur ergo large vt sit perpetuum:⁊ maxime procedit hoc q̄ñ priuilegium esset de materia fauorabili:vt extra eo.c.odia.item in pactis exꝑssio nominis vel ꝑsone nō facit pactum ꝑsonale:licet ostēdat cū qua persona factū sit.s̄.de pac.l.iurisgen.§.pactoꝝ.⁊.l.tale pactum.item expressio noīs concedentis non facit personale nisi aliud exprimatur ergo eadem rōne.idem dicēdum de expressione noīs eius cui conceditur cum de cōnexis sit idem iudicium ex̄ de ꝯsti.translato.de accu.ad petitionē cū cōcor.ibi in glo.pe.itē pro hoc faciunt iura q̄ dicūt priuilegia eē ꝑpetua.xv.q.ij.c.j.⁊.ij.C.de diuer.rescrip.l.falso.in ꝯ̄riū facit dicta decre.q̄ñ abbas de offi.deleg.⁊ de decimis ad audientiam cū ꝯcor.si em̄ ꝯcedēs voluisset eē reale suppssisset nomē ꝓpriū q̄ō exꝑssit.Itē in ꝑuilegijs v̄ba debēt aliq̄d opari.ex̄ de priuile.si papa.li.vj.sed si esset reale nihil oparet̄ expressio noīs tertio.Itē nō loqmur simpl'r de bn̄ficio principis ī quo fit largissima interꝑtatio.s̄.de ꝯsti.prin.l.bn̄ficia.s̄ loquit̄ de priuilegio q̄ō est ꝑprie lex priuata ꝯ̄ ius cōe vt ꝑdixi.Q̄ō recipit strictā interꝑtationē d̄ū respicit alterius ꝑiudiciū.de priuile.pastoralis.c.in his.⁊ no.ꝑ eū de v̄.sig.c.olim.S̄z interꝑtando ꝑuilegiū ꝑsonale min⁹ ledit ⁊ aliq̄d ꝯfert̄:ergo ista interꝑtatio est eligēda.Et hoc argu.idē ꝯcludit etiā si nomē nō sit exꝑssum.Soluēdo dicit nō semp curādū de noīe sit exꝑssū vel nō:sed attēdendū sit tenor ⁊ v̄ba priuilegij.Satis ꝓbat̄ d̄ priuile.c.porro.⁊.c.rescriptū.e.ti.cū olim.⁊.c.ex ore.e.ti.cū ⁊ plantare in fi.⁊.c.cū dilecti.de fide instru.accepim⁹.⁊.c.ꝯtingit.⁊.c.q̄ō sup his de ꝑscrip.veniens.de ꝯfir.vti.cū dilecta.et de verb.sig.c.abbate.⁊ eo.ti.c.abbates.li.vj.c.cū aplice in fi.et.c.cum ꝑsone.c.si papa.de offi.or.c.iij.j.rñ.§.ij.⁊.§.in confe rendis.Bene ergo dicit lex ꝙ de his ꝯtrouersijs que ex testō proficiscuntur veritas exquiri non pōt nisi inspectis verbis testamenti.s̄.de trāsact.l.de his.⁊.C.e.l.vt responsum.Et docet experientia ꝙ quasi oīa antiqua priuilegia papalia ⁊ imperialia exprimebant nomen prelati tunc regentis ecclesiam cui dabat̄

cui dabatur priuilegiũ verum ꝙ si papalia dabanť loco religioso sibi dabatur eiusq; fratribus regularẽ vitã ⁊c. Si erant ecclesie seculares non ponebatur ibi regularẽ vitam: ⁊ vbi hodie diciť salutẽ ⁊ apostolicã benedictionẽ: tunc dicebatur im perpetuum. Quis ergo dubitat expressionem nominis non impedire realitatem ⁊ perpetuitatem talis priuilegij. Idem si in priuilegio de successoribus exprimatur: vt lite pend. c. j. Itẽ quid si dans priuilegiũ exemptionis dicat prelato nomino te ⁊ ecclesiam eximimus quis dubitat successorem exemptum. de priuile. c. per exemptionẽ. qđ si nõ exprimatur nomẽ proprium nec aliud singulariter habẽs vim proprij nominis causam exprimat gratiã quã facit fore personalẽ erit ꝑsonalis: vt. d. c. mandata. de ꝑsump. facit de ꝯces. prebend. c. constitutus. Idẽ si apparet ꝙ propter labores quos pro romana ecclesia sustinuit vel ꝓpter ipsius scientiam vel sanguinis nobilitatẽ priuilegiũ ꝯcedatur. vel al's est gratia talis in se que personam respicit: puta ꝙ possint abesse ab ecclesia propter aerem sibi non congruũ vel ꝓpter inimicitias capitales. Et super hoc vide qđ per eũ not. e. ti. c. si qs in ius. al's cũ quis in ius. In ea parte vbi tractatur qñ rescriptũ non respicit successorem his ⁊ similibus dici nõ põt ꝙ suppressio proprij nominis faciat priuilegium reale: vbi tamẽ ex tenore priuilegij non põt colligi intẽtio cõcedentis circa realitatẽ vel ꝑsonalitatem ⁊ conuenire potest successori: satis dico standũ decretali: qm̃ abbas. de offi. deleg. Hoc saluo ꝙ si ex aliquibus verbis priuilegij dubitaretur an concedens noluerit esse ꝑsonale vel reale ad ipsum recurriť vt declareť de offi. ordi. c. ij. §. si vero. li. vj. ⁊ j. eo. l. neratius. Guil. in specu. de instru. editio. §. nunc aũt. ver. item qđ fuit concessum. dicit ꝙ si superior habere non põt intelligiť reale nisi ꝯ ꝓbetur: q̃ bñficia sunt large sumẽda ⁊ per ꝑdicta sic declarata: dicit cessare ꝯria. Et pro rñsione ad. l. annuã. §. j. ⁊ similes. ll. vide qđ scripsit in decre. qm̃ abbas. super tertia glo. de ꝑuilegijs ꝯcessis vniuersitati vel collegio an porrigať ad singulares vide. j. e. i iudicio non est acceptio personarum in fi.

Inuito beneficium.

Pro declaratiõe huius regule vide qđ not. s. de neg. gest. l. soluẽdo. ⁊ de vbo. obl. l. si seruus vetante. ⁊ qđ not. p Arch. xiij. q. vj. vides. ⁊ xlv. dist. q em̃ dať. ⁊ p Host. i sum. de trãsla. §. si. in princ. Et põt intelligi in bñficio iuris qđ nõ confertur inuito ꝑseuerauerunt q̃ ei põt renũciare: vt. s. ad velleia. l. si. §. penult. ⁊ C. qñ mulier tute. offi. fun. po. l. ij. ⁊ auť. ibi posita. Item põt intelligi in beneficio hominis: vt. s. de dona. l. hoc iure. §. non põt. vbi de hoc. sed vt hic per obliquum datur vt hic not. Iaco.

Nemo põt gladij ptãtem.

Ibi coertionis q̃ adimat ciuitatez vel libertatẽ. In glo. ibi. §. si qs forte. §. fin. ⁊ l. seq. Dy. ⁊ vide qđ plene not. C. de peda. iudi. l. placet.

☞ Interlocutoria lata parte absente ⁊ incitata an valeat.

Omnia quecunq;.

Scz officio iudicis expediẽda. Ol. Ibi cognitionẽ. s. plenã. Dy. Ibi p libellũ id est p iudicẽ delegatũ. Dy. Ibi põt ferri qñq;. s. qñ non requirit plenã cause cognitionem. Dy. al's contra. C. de dilatio. l. a ꝓcedente. Dy. Ibi diem proferre in princip. et eo. ti. l. sz interpellatur. ⁊ ibi not. ⁊ ad trebel. l. recusare. ⁊ l. ille a quo. in princ. ⁊ est alibi valde notabilis hec glo. ⁊ sepe reuoluiť hec glo. per aduocatos. Nunqd interlocutoria † lata absente parte ⁊ incitata valeat: ⁊ glo. ista videť sentire ꝙ sic. ⁊ melius glo. s. de offi. ꝓcõsu. ⁊ leg. l. nec quicq̃. §. vbi decretum. de hoc plene dixi. s. de re iudi. l. qđ iussit. Ibi pri⁹ not. sic vel expone. l. excusare. vt ibi not. ⁊ eodẽ modo potes hanc intelligere. ibi tertij dicunt hanc. Dy.

Fructus.

Id est vtilitas extrinseca veniens occasione rei non ex re quod dic vt not. s. eodem. l. ea est natura cauillationis. in medio glos. et quod dicit vel expone pro saltem.

Vo tutela.

Id est ad quem. Oldr. Ibi adeo. i. ad eum. Old. Ibi intercedunt: quia tunc defertur hereditas sed non tutela. Dy. ¶ In glo. j. ibi ad quem locum: immo ad quam personam. Iaco. Ibi certum est. s. ꝙ admittitur ad bona. ⁊ excludit tutorem: vt. d. l. vlti. C. de legitima tutela. In eadem glo. in fi. s. excluso fisco vel forte succedat fiscus et non tutor vt ordo successionum a iure ciuili traditus obseruetur ⁊ nullatenus omittatur. et nota bene hanc questionem q̃ hic est in glo. quam alibi non inueni. Old. Vel dic ſm Ja. de are. ꝙ iste tutor nullo iure admittetur. nam per hanc regulã non cum ex ea non fiat ius: vt. s. eo. l. j. §. preterea. hic loquitur de legitima tutela non de datiua vnde non video quo iure admitti debeat. Ja.

Nemo potest.

Ibi in suis. i. in numero suorum in dantis potestatem existentium: ita ꝙ a nemine precedatur. Oldrad. Ibi iussisset vt posthumo qui proprie inter suos non est vt. s. de collatione bono. l. fina. Old.

Vi factum.

Ibi ꝯtrouersiam haberet de solo puta q̃ ab eo vendicaretur ⁊ actore cellato edificat possessor: vel intellige vt not. s. qđ vi aut clam. l. iij. in prin. Old. Ibi se putaret. i. putare deberet. Old. Ibi fecit ante remissionem nunciationis. Old.

Que in testamento.

Aptius ponitur. s. de his que pro non scriptis ha. l. ij. nam in. l. s. de his que in testamen. delen. erat questio posset legi vel non: hic bene poterat legi sed non intelligi. Iaco.

Nec paciscendo.

Nudo pacto. Ibi nec legẽ dicendo ⁊ pactum adijciẽdo iuxta contractum vestitum. Old. Ibi alteri in cuius potestatem non est: vt. s. de verb. obl. l. stipulatio ista. §. alteri. vbi de hoc plene dixi. In glos. ibi. §. semel. et si tabule testamenti nulle exta. l. j. Dy.

Non debet alteri per alterum.

¶ Hic singulare satis vicina est regula q̃ est ex. e. c. nõ dz qs alterius odio ꝑgrauari. ⁊ ibi not. p Dy. ⁊ alios. hic possent adduci ipsam tñ regulam. i. spãliter declarabo. ¶ Op. ad regulã. s. de separa. l. j. in fi. j. rñ. ⁊ Sol. vt dixi. s. ad trebel. l. quidam ita. §. si. in supple. glo. ¶ In gl. ibi habetur ꝓ infecto. ⁊ hoc verum qñ illud factum pro infecto habetur redundat in cõmoduz illius cõtra quẽ a primordio factum erat. Dy.

Nemo potest mutare.

Pone exẽplũ per. l. s. de condi. ob cau. l. si pecuniam. ⁊ C. de act. ⁊ oblig. l. sicut. cum ibi notatis. nam in exemplis glos. preter q̃ in exemplo procura. nihil dicitur de precedente consensu. ⁊ postea mutetur qđ exigit littera ista. Ja. Et ex ista regula sumptum fuit ex. eo. c. mutare. lib. vj. ⁊ vide ibi nota. per Dy. Cardi. Io. an. ⁊ per Archid. xij. q. ij. ⁊. c. certe. ⁊ ad idem facit ex. eo. c. quod semel placuit: cum ibi not. per omnes que regula est eadem in effectu cum isto. ipsam tamen regulam. i. per se specialiter declarabo. Item Io. an. in. d. c. mutare. adducit ipsum. c. ad talem questionem: papa delegauit causam duobus cum clausula quod si ambo alter ipsorum delegationi renunciat: queritur an ipsum de hoc penitentez collegam teneatur admittere. Io. de deo qui primo disputauit hanc q̃stionem post multa allegata tenuit ꝙ renunciando desineret esse iudex et iurisditionem reassumere non possit per decret. cum super. de offic. delega. nam si ibi non potest cognoscere vbi tacite confitetur se non posse multo fortius vbi expresse renunciat. ⁊ ad hoc etiam adducit decre. significantibus. eo. titu. nam si illi qui male pronunciauerunt se non iudices non resumunt fortius qui renunciauit: sed eidem Io. and. hec so. non placet ⁊ dicit ꝙ prima facie videtur equum distinguere aut in rescripto expressa est clausula aut volueritis aut solũ quo ad potestatem collige subintellecta vel inclusa de interpretatione illius. §. adijcimus de offi. delega. prudentiam. vt primo casu quo expressum est volueritis ex sola voluntate ex forma rescripti possit renunciare ⁊ statim collega sit iudex. et hoc precise putat verum vbi hec clausula adijceretur iurisditioni non exercitio iurisditionis tantũ vt si dicať delegamus causam an dr̃ ⁊ si suscipere voluerit delegamus Io. ⁊ tũc faciunt not. in decre. licet. de procu. li. vj. Sed cũ in q̃stione premissa ⁊ stilo solito non iurisditioni sed exercitio adijciať clausula cum dr̃: si ambo volueritis vel non potueritis interesse alter ꝓcedat pz ꝙ ex vi clausule non habent operationẽ deponẽdi delegationẽ sed solum ex vi eius eo volente defertur exercitiũ in collegam ex quo cõcludit ꝙ licet nolit iteresse remanet delegatus. Nec hoc abdicare potest expresse per renũciationem per iura ad hoc allegata maxime per. l. legatus. de offi. presid. de muneri. ⁊ hono. l. fi. §. iudicandi. ⁊ de vacatione

munerū.l.fi.§.qui non hʒ.secus ergo clausula non poteritis
intelligit quādiu nō poteritis: vnde collega qui socio impe-
dito pcessit cessante impedimento eum tenetur admittere: de
hoc de offi.delega.c.corā sit collega.qui socio volente pcessit
ipsum nunc volentē tenet admittere vt eque intelligatur si vo
lueritis.i.bene volueritis.forma autem volueritis non est ex-
pressa sʒ subintellecta per interptationē.§.adijciamus eum
tunc volēs quādiu non vult peccet ⁊ se redargutioni submit
tat vt ibi.Et ptʒ non curandū an res sit integra vel non cum
hic non vertatur bursale interesse iudicis nec partis nec que
ratur de reuocatione ptātis tradite a reuocante vt in decre-
tali:in causis.de elect.Et per id melius seruetur intētio dele
gantis:vt.d.c.prudentiam.Et per hoc respondetur ad id qd
dici pōt posse partis interesse respectu delegatorum in quib⁹
potest esse iudex gratiosus:vt.c.consuluit.de offi.deleg.⁊ re-
spectu expensarum ad quas faciēdas deleg.partes qnqȝ te-
nentur vt ex.de rescript.c.statutū.§.insuper.li.vj.quod enim
non fiat gratia non venit in interesse ⁊ potest id nō esse.⁊ pon
derato statu cōmissionis partium conditio non est deterior si
cut dicitur de cōditione dotis.s.de pact.l.si vnus.§.si pact⁹.
ver.qd si non venerit.⁊ per hoc pʒ solu.ad.c.qd semel placuit
et tandem cōcludit ꝙ ipsum penitentē collega admittere te-
neatur:dicit tñ ꝙ quousqȝ appareat de penitentia vel volun
tate mutata in aliqua parte cause requiri non dʒ:sed non sic
si dixisset se nolle certo actui interesse.ratio ptʒ ex.de dolo et
contu.c.eum qui.lib.vj.cum ibi not.

In totum. In qbuscūqȝ requiritur ani-
mus necesse est scientiā inter
uenire qꝛ ignorās nō dicitur habere animū.⁊.h.d.
hec regula.Dy.In glo.ibi.§.penul.⁊ de iniur.l.si
cum seruo.Dy.Ibi qui quartā.sed ibi pōt pbari de volūta-
te qua probata amouetur error.Dy.

Actus legitimi. Ex hac.l.sumptuʒ
fuit.c.actus legiti
mi.ex.eo.li.vj.⁊ vide ibi no.per Dy.⁊ bene p Car.
Jo.an.⁊ p eūdē i nouella in.e.c.⁊ vide etiā de elec.
c.i electionibus.lib.vj.⁊ quod notaui.s.de here.insti.l.heredi
tas.⁊ Rof.in libello de confesso.iij.folio.ver.ij.quia credunt
seruit.esse de actibus legitimis.⁊ versic.seq.vnde Dy.et alij
traxerunt magnam partem eorum q̄ notauerūt in.d.c.actus
legitimi.⁊ dic actus legitimi subaudi sunt qui ⁊c.nam dictio
qui ⁊c.ponitur discretiue.Ol.Ibi serui optio.i.actus electio
nis serui non autem ipsum legatum optionis. Et ex hoc ꝑm
Ja.de are.fore sumpta fuit dicta decretalis in electionibus
Jnno.iiij.⁊ que est hodie lib.vj.vt predixi. Ibi per tēporis.i.
diei.Ibi adiectionem expressam.Dy.Ibi actus suprascripti
i.de actibus quidam suprascriptis.Old.Ibi recipiunt.s.con
ditionem ⁊ diez.Dy.Ibi aperte per verba expressa.Dy.Ibi
vitium afferunt.i.actum ipso iure nullum reddunt. Dy.Ibi
que.s.conditio. Dy. In fine ⁊ reddit.i.reddit acceptilationē
inutilem.Dy.Sed nunquid isti actus recipiūt conditionem
de presenti videtur ꝙ sic:qꝛ talis conditio non suspēdit id de
quo agitur:sed statim infirmat aut valere facit:vt insti.de ver
borum oblig.§.conditiones.si cert.peta.l.cum ad presens.de
iniust.rup.⁊ irri.testa.l.cū in secundo.Sed cōtra videtur per
l.eum qui duobus.s.de acqui.heredi.Old.§.vl.in glo.ibi.§.
optionis.non intelligas ꝙ legatum optionis non possit sub
conditione relinqui:quia hoc non est verum vt.s.de optione
leg.l.penul.Sed ipsa optio que est legati optionis executio
non pōt sub conditione fieri:qꝛ tantam potestatem testator le
gatario non tribuit.arg.s.ad trebel.l.facta.§.sed si in danda.
Oldr.Ibi.l.si cui.al's incipit questitum.Oldra.Ibi.§.heredi
tas.⁊.s.de heredi.insti.l.hereditas.Dyn.Ibi non recipit diē
vel conditionem.Dyn.Ibi si quis sempronium regula est ꝙ
expressio eorum que tacite insunt nihil operatur:⁊ sicubi con
trarium inueniat spālia sunt vt pʒ.s.de condi.⁊ demonst.l.si
in diem.§.seruo.de lega.ij.l.iij.⁊ quando dies leg.ce.l.si titio.
§.quedam.Dy.⁊ vide.Alʒ.in brocardis de tacitis ⁊ expressis
rubricella expressa notant vt in fi.vt.s.de verbo.oblig.l.eum
qui certarum.Ja.Jo.an.in nouella in.d.c.actus.remittit ad
questionem Bar.brix.cxx.que incipit queritur vtrum condi
tio possit apponi in coll.prebende que satis facit ad declara-
tionem huius regule.⁊ vide etiam quod plene nota.per Ar-
chi.in lectura.viij.q.iij.in summa.in prin.⁊ quod etiam not.j.
q.j.ꝙ pio.vij.q.j.quāuis eadē causa ⁊.q.c.pastoralis. vbi de
hoc satis not.Jtem adducit ad alium articulum questiōis cu
ius pars ponitur per eum.eo.tit.c.semel deo.⁊ est an papa ex
causa possit dispensationem concedere ꝙ matrimoniū ꝯ hab
duratur solū vsqȝ quo fili⁹ masculus nascetur. ⁊ dicit ꝙ rex
antiquus habens vnicū filium monachū petebat a papa vt
cum illo dispensaret simpliciter vel ad tempus ꝙ matrimo-
nium contrahere posset ⁊ qd non posset facit hec regula sol-
uendo post aliqua allegata pro et contra:⁊ dicit ꝙ ne lingua
transiens super terram os ponat in celis contra id.xxij.dist.
in tantum.qd papa de cuius ptāte queritur solutionem relin
quit:sʒ si dispēsat multis videt ꝙ dispēsatio teneat ꝑm quos
cxxv.q.j.sunt quidam.non vetat ipsam contra euangelium ex
causa dispensare:vt ibi not.l.j.⁊ de ipsius ptāte vide in Spe.
de legato.§.nunc ostendendum.versi.gaius contra ipsam.vi
de in.§.nunc breuiter.

Generaliter. Pone casum per.l.s.de
furtis.l.eum q erit.§.pap.
tractat.⁊.l.qui tabulas.§.idem querit.⁊ dicit cum
de fraude.i.rebus in fraudē alienatis. In glo.ibi
l.j.§.per hac.vel dic videbatur ꝙ creditor non posset agere
cū habeat a debitore debitū qꝛ hʒ act.vt.s.e.l.qui act. sʒ certe
nunc reuocans sʒ ꝙ non potuit habere.i.cū effectu obtinere
vt accipitur.s.ti.j.l.nomen.§.habere.⁊ qd subijcit hic per ad
uersarium:expone.i.facto aduersarij huius emptoris fraudē
participantis in emendo:vel ꝑm casum glo.dic actor.s.frau-
dis.i.reus qui conuenitur.Ja.In eadem glo.i fi. sed qui erit
in fraudem creditorū:lʒ habeat titulū tenetur de participan
dis:vt.d.§.per hanc.⁊ not.in preall'.l.si fundum.et ibi de hoc
satis dixi.⁊ de hoc etiam not.s.ꝙ metus cau.l.sed et partus.
in prin.Dy.

Fraudis interpretatio.
Id est expositio siue intellectus ⁊ dic ꝙ dolus est
genus ⁊ qd sit dolus: vide.s.de dolo.l.j.fraus est
spēs ⁊ dr̄ subtractio iuris alieni dolosa:⁊ ideo dr̄ q̄ in fraudē
creditorū non q̄ in dolū.Ja.⁊ vide.s.tit.pri.l.aliud est fraus.
fraus etiam accipiebatur antiquitus pro pena vt.s.de edili.
edict.l.cum autem.§.excipitur.⁊ vide in alphabeto dictione
fraus.Jtem no.de significato huius verbi interpretatio de q̄
hic not.in glo.⁊ dic vt in alphabeto dictione interptatio. Ibi
in iure ciuili non excludit pretorium subdicit ad differentiaʒ
iuris naturalis nisi sufficit solus euentus cum dolo vt.d.l.cū
autem.§.excipitur.ver.capitalē.de edil.edic.Ibi sʒ ex cōsilio
cū sit alienatio titulo nō lucratiuo.al's sufficit solus euentus
vt.s.que in frau.credi.l.qui aūt.§.sciendum.⁊.§.simili modo
⁊ dic consilio.i.auro doloso.Dy.

In toto. Ibi denegatur siue pmo ponatur
genus ⁊ postea spēs siue econtra:
vt.ff.de manu.testa.l.si peculiū. ⁊ no. per Dy.ex.e.
c.generi.lib.vj.⁊ not.ex.de rescrip.c.j.in glo.magna
Jaco.⁊ per Compostel.vbi plene de hoc quo ad rescripta.sʒ
contra videtur.s.qui potiores in pigno.hab.l.iij.in prin.Ol.
Sed ibi ideo quia ius acquisitum primo ab eo inuito auelli
non potest.⁊ ita soluit Cardi.ex.c.generi.vbi opponit de.l.si
generaliter.C.qui potio.in pigno.habean.⁊ ex hac.l.sumptū
fuit.c.ex.eodem.c.generi.⁊ vide ibi notata per Dyn.Cardi.⁊
Jo.and.vbi subtiliter ⁊ plene not.ista materia vtilis per om
nes.⁊ faciunt etiam notata eo.titu.c.in generali. ⁊ ipse Joh.
and.in nouella:vbi de hoc inducit hanc regulam ad questio-
nem fratris Uberti si episcopus indulsit Titio licentiam spe
cialem ꝙ non obstante statuto prohibentis posset semel igre-
di clausuram certarum monialium ante cuius licentie vsum
idem episcopus generaliter concessit quemlibet semel certo
die ingredi posse. et Titius ea die virtute illi⁹ generalis hoc
protestans ingressus est an ex sua speciali ingredi possit. hec
regula facit ꝙ sic post multa allegata pro et contra. quorum
multa colligi possunt ex notatis per Dy.⁊ alios eo.c.generi.
Soluendo distinguit aut in vtraqȝ predictaꝝ licentiarum ex
primitur causa ingressus aut in nulla aut in altera tm̄ maxi-
me in spāli.Primo casu aut vtrobiqȝ cā est eadē aut oīno di-
uersa.Si est eadē puto ad visitandum reliquias sancti vel si-
mile sufficit vnus ingressus.vel si dum consanguinea mea ve
lari debebat obtinui hanc licentiam:postea p eodem actu om
nibus data est dixit etiam ꝙ forsan.Idem si cause sint diuer-
se tales tamen ꝙ vno ingressu poterant cōmode expediri vt
si generalis permittit visitationē sancti spālis permittit visi
tationē sororis.Si vero cause exprimuntur oīno diuerse que
simul ex facto vel ex tēpore expediri nō possunt qd facile acci
dit pp̄ter tumultum generalis ingressus:iterum ingredi po
terit ad expediēdum cām expressam. Idē si dies licentiarum
essent oīno diuersi:qꝛ qd facit diuersitas cause:facit diuersi
tas dierum vt non possint censeri vnus ingressus in alio:ex.
de consti.c.j.li.vj.In tertio mēbro principali quādo in altera
tantum

tm̄ & maxime in speciali exprimit causa tenet distinguendū an simul poterunt expediri vel nō. In scđo vero principali mēbro qñ in neutra exprimit causa vel tēpus sed simpliciter est data licētia: tunc in hac materia restringibili & odiosa stricta presumatur intētio ꝯcedētis ad vnā vicē tm̄ qualitercūq; ingrediatur: qr presumitur episcopū honestatis & publicā vtilitatem velle tueri nisi de eius intentione aliter appareat cui tūc stabitur. & per hanc distin. honestati & equitati consonā. j. dist. cōsuetudo. dixit solui ꝯtraria huius regule. ¶ Pōt etiā hic cōmode adaptari alia q̄stio ipsius Io. quā notat i. c. inspicimus in obscuris. e. ti. & quā fatetur ibi nō cōmode adaptari. Et est talis per statutū ecclesie: quilibet canonicus post habitā prebendā infra annū promoueri tenetur ad sacerdotiū. sunt etiā ibi prebende maiores & minores de ꝯsuetudine maiores dantur antiquioribus. A. impetrauit ibi canonicatū & sibi prouideri de vna ex prebendis maioribus. & Ber. similiter impetrauit vterq; habet clausulā que tollit cōsuetudinē & statuta sed vterq; receptionis siue tēpore illa seruare iurauit queratur an preiudicatū sit illis per tale iuramentū. Prima pars questionis fuit Io. de mōtemerlo. Scđa fuit Iaco. canonici boñ. multa allegabantur pro & cōtra. Et pro parte ꝙ non sit illis preiudicatus allegatur quasi pro casu. extra de priuile. cum capella. & s̄. de mili. testa. l. si miles. & ibi dicitur non presumi quem elegisse genus testandi ad sua iudicia impugnanda: sic nec presumamus iurasse istos ad suas gratias cōfirmādas: qr hoc non est verisimile nec fieri consueuit. Et ad hoc dictu3. c. inspicimus cū concor. & per Dy. in. c. obscuris. Et hanc partem Ia. dabat pro solutione. sed Io. dicebat ꝙ si tēpore quo iurauerunt lecta fuerunt eis statuta & consuetudines de quibus. s̄. fit mentio: tunc videantur renunciasse gratie. Si vero non fuerunt lecta dicit secus allegabat. s̄. si quis cau. l. sed et si quis. §. quesitū. & no. de commo. c. vno. & depo. c. bona fides. et facit de procur. qui ad agendum. non obstant iura loquentia de renunciatione tacita: quia locum habent vbi quis directe venit contra factū suum vel patet de voluntate mutata. Et Ia. dicebat ꝙ tunc illa iura locum habent cum vtrūq; fit ab vno tanq̄ ab eodem. iste vero gerit vices duorum. sc3 priuilegiati & non priuilegiati: & s̄m eum posteriora nō derogāt prioribus nisi cum sint contraria. nec veniunt contra iuramētum cum in hoc non includeretur. ¶ Et articulus scđs questionis minus dubiū h3 q̄ primus. qr si in ecclesia diuise sunt prebende maiores a minoribus impetranti maiorē vel integram minor vel dimidia etiam si vellet sibi conferri non posset. de preben. c. cui de non sacerdotali. §. j. lib. vj. quia de illa nō scribitur. & sic esset perempta gratia ꝙ neuter intendebat nam recipiebant illum ad prebendam que debebatur per litteras. In primo etiam articulo videtur indistincte dicendū ꝙ ex quo ille qui recipitur ex viri videlicet litterarum habētium clausulam de non recipiendo sacerdotium & tollentem statuta contraria ipsi videntur recep. facere & iuramentū recipere s̄m formā litterarū & ipsi etiā sic iurare. non enim recipitur simpliciter sed vt talis. facit de fide instr. inter dilectos §. ceterū de baptis. maio. ver. simil'r. sic et generalis trāsactio restringitur ad id de quo agitur. s̄. de transac. qui cum tutor §. j. & no. eo. tit. l. j. & C. e. l. si de certa. facit etiā regula ad questionem si testator reliquit cuilibet fratri cōuentui predicatorum. x. & priori cōuentui bibliam. vtrum prior debeat habere x. vel non. de qua tetigi. s̄. de stipu. seruo. l. iiij. & plenius. C. de lega. l. cum questio in fin.

Ne dubitationis. In glos. pone casum. ibi l. si cum dotem in princi. sed in illis pactam nō fuit appositum causa dubitationis tollende sed causa limitandi ius stipulatoris que sine stipulatione ius repetendi dotem habiturus non erat. illud enim dicitur apponere causa dubitationis tollende qđ non appositum inesset tantum. sed ibi pactum appositum non inerat nisi fuisset appositum. cum enim pater dat dotem non inest ꝙ sibi reddatur. sed actio communis est patris & filie. vt. s̄. sol. matrimonio. l. ij. item si extraneus dat dotem non inest ꝙ sibi reddatur nisi hoc actum sit expresse. vt. C. de rei vxo. act. l. vnica. §. accedit. Dyn. Iaco. de bel. hic remittit ad solutiones per eum datas s̄. man. l. qui mutuam in princi. quā posui. s̄. ad munici. l. j. in fin. in. d. l. si cum dotem. sic soluit aut prouisio consistit in mera voluntate disponentis aut in sua & alterius. Primo casu qui prouidet sibi in vno casu videtur in dubio prouidere etia3 in casu omisso ad eundem effectū tendente cum agitur de fauore vt. C. de posthumis here. insti. l. fin. Scđo casu qui prouidet sibi in vno casu in omisso prouidere nō videtur vt hic et est ratio quia lex prouideret alteri etiam qr in casu omisso videtur suo iuri renunciare & dicit esse brocar. qđ sic format sic s̄m Az. intelligitur omissum qđ verbo non est expressum & s̄m ipsum Azo. regulariter prouisio in vno casu concepta in alio nō valet vt. d. l. si cum dotem. cū concor. Fallit vbi casus omissus est expresso simul: vt. C. de institu. & substi. l. si mater. cum si. de legi. & l. seq. cū. l. neq; leges. & de liber. & posthu. l. gallus. §. quid si tamen. Item fallit qñ ex mente vtriusq; cōtrahentium aliud apparet: vt. s̄. de ꝯdi. ob caus. l. si extraneus. vel ex mente eius qui bñficium indulget vt testatore vel donatore. vt. s̄. de re iudica. l. nensenius. & l. ne ex liberalitate. & de lega. iij. l. librorum. §. quod tamen cassius. & videas in brocardis Azo.

Donari. Ibi nullo iure qđ inducat petitionem Py. vel inducat soluti petitionem. Ol. Et dic ꝙ aut ille q donat tenebatur ciuiliter & naturaliter aut poterat ab eo peti: qr non habebat except. & tunc est planū: qr nō est donatio vt hic. aut non poterat peti qr creditori obstabat ꝑpetua exceptio: & tūc si soluat bene videtur donare: nā tale debitū non ipedit donationē qr nec legatū vt. s̄. de leg. j. l. si creditori. ergo est donatio vt. s̄. de leg. ij. l. legatū est q̄dam donatio. si aūt debeat naturaliter tm̄ tūc aut ista naturalis pariebat act. vel ipediebat soluti repetitionem & tūc non est donatio vt hic. & s̄. de dona. l. hoc iure. §. fina. aut non erat efficax ad repetitionem impediēdam vt ea qua quis tenetur ad antidota tūc videtur donatio & de hac fit mētio in hac. l. & s̄. de peti. hered. l. sed si lege co. §. consuluit. si autem d3 ciuiliter tantum lic3 glos. simpl'r dicat tamen est subdistinguendum: aut illa obligatio ciuilis est talis que parit act. aut non. Primo casu vt in actione in factū ex re iudicata non est donatio. Secūdo casu h3 locum qđ hic dicit glo. Dy. de mu.

Non videtur rē amittere. Sufficit glo.

c **Tam amplius.** Sufficit glo.

In ambiguis. Vide. s̄. e. l. semper in obscuris. & exēpla gl. non placēt. Dy. Et dicit ꝙ nullum eorū ꝑprie cōuenit textui: qr in exemplis glo. non est par ratio ex parte vtriusq; s3 rectum exēplum pōt poni qñ duo instr̄a inueniūtur eadē die ꝯdita. vnū de dote aliud de mutuo. & dubitabatur qđ primo factū fuerit ꝑsumendū est ꝓ instrumēto dotis vt prius ꝯfectū fuerit & sic preferatur mulier in ypotheca. & hoc est proprium exemplum. Dy.

1 ☞ Iudex si procedat per inquisitionē ex officio & ante sententiam superueniat legitimus accusator an cessare debeat inquisitio.

2 Excōicatus conuentus potest iudicem recusare.

Non est nouum. Pro declaratiōe hui9. §. cuius materia est subtilis & ampla. vide qđ plene not. ff. de verb. obl. l. inter stipulantē. §. sacrā. in q̄rta oppositione. & e. ti. l. existimo. & l. pluribus. §. & si placeat. Et ex isto. §. sumptū fuit. c. ex. e. factū legitime. al's incipit actū legitime. li. vj. & vide ibi not. per Dy. Car. Io. an. & Dy. hic in additionib9 suis clarius & plenius distinguit q̄ in. d. c. & dicit ꝙ istud brocardicum est valde dubium: & sic d3 solui aut res deuenit ad effectum annullatiōis aut in alium casum tendentē ad eundē effectū finalem. Primo casu quando deducitur in casum annullationis aut ante ꝯsummationē & perfectionē sui vt si stipulor seruitutē ad fundum: ista seruitus non h3 finalē effectum si alieno partē fundi anteq̄ constituatur & tunc vitiatur. secus aūt si post cōstitutā seruitutem alieno partem pro indiuiso: qr tūc non vitiatur stipulatio ad primum mēbrum qñ ante constitutam seruitutē alieno: facit dicta. l. existimo. & l. pluribus. §. & si placeat. & eo. titu. l. si sub vna. §. si quis viam. de seruitu. l. pro parte. et. l. via constitui. §. quēcunq;. & de ritu nupt. §. si qua. Secūdo casu quādo res post suam consummationē deducitur in cām annullatiōis iā expeditum est ꝙ non vitiatur: vt. d. l. si qua. de ritu nup. Tertio casu qñ nō deducitur in cām annullatiōis sed in aliū statum ad eundē finē vel defectum tendentē: verbi gratia: legauit mihi aliquid i diē debitum simpliciter postea extitit dies & sic res deuenit ad eum casum a quo incipere nō poterat: qr si purum debitū fuisset non tenuisset legatū & per euentū dici consequitur illud qđ cōsecutus fuisset per act. ex testō nondum

adueniēte die:ꝛ sic nō deuenit res in casum annullationis sꝫ in alium statum qui tendit ad eundē effectum ad quem actio ex testamēto. Hoc casu vna nō tollitur per aliā ꝛ ita nō vitiatᷣ ꝛ ita dꝫ intelligi insti.de leg.§.ꝙ si in diem.ꝛ.ꝭ.ad leg.falci.l. verbis.ꝛ de leg.ij.l.si debitoꝛ.al's vt debitoꝛ.Dy. Et idem videtur sentire Card.in.d.c.factum legitime. vbi de hoc plene ꝛ subtiliter not.per eū. ¶ Item op.glo.ad hanc regulā.ꝭ.de his que ꝓ nō script.hab.l.si in metallū.§.itē si seruo.sed Sol. ſm Ja.de bel.vt soluit.ꝭ.ad leg.aquil.l.qꝛ in eum.vbi de hoc in glos.ꝛ per eū. Et dicit hic esse regulare in ꝯꝛ̄ijs casuale vel dicit aut res de qua agitur est pfecta aut pficienda. Si est pfecta aut res recipit esse suū respectu certe cause quā semper ꝛ oīno respicit ꝛ intuetᷣ aut simpl'r vel respectu cause quā vltra non intuetᷣ nec respicit. Primo casu si res deueniat ī casu a quo incipere non pōt vitiatᷣ regul'r:qꝛ cessante cā ꝛc.vt.ꝭ.de senato.l.cassius.ꝛ.l.senatoꝛis.ꝛ.C.de epis.ꝛ cleri.l.gnāl'r. vbi plene dixi de causa cessāte fallit si casu deueniat res ī dictum casum.vt.ꝭ.de postulan.l.j.§.casum.de sta.ho.l.qui furem. ꝛ de iudi.l.cecus. Scdō ꝛ tertio casu nō vitiatᷣ regulariter licet res deueniat ī casum a quo incipere non pōt.ꝭ.de senato.l.filiam.ꝛ hoc.§.ꝛ dicta.l.pluribus.§.ij.de serui.l.vt pomum.§.j.fallit regula propter nouum priuilegium.ꝭ.si quis caut.l.q autem.in prin.ꝛ de excusa.tuto.l.spadonem.§.si autem tutoꝛ Si vero res est perficienda aut inde sequitur impossibile de iure saltē ꝛ tunc regulariter vitiatur si deueniat in eū casum vt dicta.l.quia in eum.ad leg.aquil.ꝛ.d.§.sacram.l.inter stipulantē.de verb.obli.ꝛ.l.existimo.ꝛ insti.de inutil.stip.§.j.de his que pro non scriptis hab.l.iij.ꝛ.d.l.pro parte.ꝭ.de serui. Et est ratio quia hoc casu ius resistit ꝛ non assistit. Fallit hoc si nouus actus confirmatoꝛius subsequatur:vt.ꝭ.de secūdis tabulis.l.qui ex liberis.§.ex testamēto. Itē fallit si culpa vel moꝛa aduersarij intercesserit.vt.ꝭ.si quis cau.l.qui autē.§.j. edendo.l.vbi.§.j.ꝛ depositi.l.si in asia.§.fi. Item fallit quando lex vltra procedit confirmādo quod factum est.C.de vsuc. transfoꝛ.l.vnica.§.hoc tantummodo.ꝭ.pro empto.l.ij.§.si defunctus.ꝛ arg.j.quando ap.fit.l.j.§.biduum. aut inde sequitur inutile tantum sed non īpossibile.ꝛ tūc res nō vitiatᷣ lꝫ deueniat in dictū casum vt insti.de lega.§.ex ꝯ̄rio.ꝛ de constitu. pecu.l.item illa.§.j. et est ratio:quia hoc casu res non resistit licet nō assistat:arg.ꝭ.de verbo.obl.l.stipulatio ista.§.alteri. Aut inde sequitur difficile tm̄:ꝛ tūc non vitiatur lꝫ res deueniat in dictū casum.vt.ꝭ.de spon.l.furoꝛ. Et est ratio quia est spes ibi ꝙ reducatur ad sanā mentē vel illud casum ibi ꝯtingit Ja.de bel. Dy.etiam.d.c.factum legitime.inducunt hanc
1 regulam ad q̄stionem sepe occurrentem.s.an si iudex † procedat per inquisitionem ex officio ꝛ ante sn̄iam superueniat legitimus accusatoꝛ cessare debeat īquisitio de quo ibi not. per eum.ꝛ dixi.C.de accu.l.si cui.§.ijsdem.ꝛ no.in Specu.de ingsitio.§.nūc videdū ver.vltimo q̄ritᷣ. Itē ipse Jo.an.in.d.c.factum legitime adducit tales questiones. Florentinus canonicus post votum in scrutinio electionis depositum ꝛ publicatum vel testis post iuramentū prestitum excōicatur ab homine vel a iure vel econuerso.cum prius excōicati essent postea absoluūtur postea electoꝛ elegit vel testis dictum suum deposuit:dubitatur an electio vel dictū testis valeat. Ad pdictas questiones possunt īduci iura de principio inspiciēdo vt hac regula.ꝛ.ꝭ.eo.l.semp in obscuris.ꝛ de fine inspiciendo vt ibidem allegatur:est in q̄stionibus ibi foꝛmatis. Itēꝫ allegatur qꝛ superueniēs diuoꝛtiū non īpedit partum prius cōceptum nec postea natū ad iudicandū illegitimum si sit legitimus.ex̄ qui fil.sint legi.cū interfit.nec superueniens excōicatio viciabit electionem vel iuramentū testis:maxime cum illi actus videantur indiuidui.ꝛ se habere primum ad vltimum sicut cōceptus ad natiuitatem:quare impedimētum post incboationem superueniens nocere non debet facit qd̄ no.vij.q.j.nihil de cele.missa.c.de homine.per Inno.ꝛ Modernos de sentē. excōmu.c.nuper.quod sic foꝛtificatur si quis iter arripuit ad papam ad impetrandum pro excōicato non valet impetratio ꝭ.de rescriptis.c.j.lib.vj.sed si post iter arreptum superioꝛ illum excōicat per talē excōmunicationē non impeditur impetratio.ꝛ hoc facit iter incboatum:ex̄.de appel.dilecti. sic in proposito excōicatio non impediet electionem vel testimoniū iam incboata.nam ꝛ incboata iurisditio oꝛdinaria delegata ꝛ conseruatoꝛia durat his casibus quibus extingueretur si īcboata non fuisset.ꝭ.de iudi.l.si quis postea.ꝛ.l.vbi ceptū. de iurisdi.om.iudic.l.cum quedam.de foꝛo cōpe.c.ꝓposuisti. de offic.delegat.gratum.ꝛ.c.licet.ꝛ de offi.lega.c.vltimo.lib.vj. et socius post moꝛtem socij incboata perficit licet noua non incipiat: pro socio.l.heres socij.ꝛ nego.gesto.post moꝛtem domini.ꝭ.de negoc.gest.c.nam ꝛ seruus.§.si viuo.ꝛ iudex cecus factus.ꝭ.de iudi.l.cecus.ꝛ not.ꝭ.de re iud.c.fi.lib.vj.ꝛ religiosus notarius perficit rogationes incboatas licet nouas non faciat.de hoc not.ex̄.de hereti.vt offici.§.ad conscribendas. lib.vj. Ex quibus concluditur ꝙ licet predicti de quibus q̄ritur predictos actus incboare non possent illos tamen perficere poterūt excōicatione non obstante:ꝛ ad hoc bene facit ꝭ.de publi.iudi.l.is qui reus.in fi.vbi accusationem incboatam perficit quā de nouo instituere non posset.ꝛ si ante interdictum aliquid facere ceperam post interdictum illud perficio.ꝭ.de publicanis.l.cesar.ꝛ de consti.c.ij.sic in proposito de excōicationis interdicto.nam etiam prohibitus facere potest reficere ex̄.de iude.c.iudei.ꝛ.c.consuluit.ꝛ.C.de iudeis.l.fina. multo foꝛtius perficere qd̄ minus est qꝛ necessitas arctat perficere incboata ꝛ certum est ꝙ publicato scrutinio quesitū est ius electo de electione publicato. et facit quod ibi not. per ipsum Jo.x.q.ꝛ testis cogitur deponere maxime post prestitū iuramentum vt pꝫ ex̄.de testib.c.fraternitatis.ꝛ licet ꝓhibeatur excōicatus voluntariā electionē facere non tū necessariā ꝛ idem in teste.ꝛ ꝓ hoc fami.herci.l.alienationes.C.de admi. tuto.l.cū qdā.ꝛ.ꝭ.de ali.iu.mu.cau.fac.l.ex hoc.§.fi.itēꝫ sicut reliqua debita sicut ꝛ istud potest peti ab excōicato:ex̄.de iusti.c.intelleximus.ꝛ de excep.c.cum inter. R. hinc est ꝙ necessariam receptionem canonici faciūt excōicati:ex̄.de rescript. c.quod intellige.vt no.per ipsum Jo.de preben.pro illoꝛum.
2 Item excōicatus † ꝯuentus recusare pōt iudicem:ꝛ tunc eligere poterit arbitros. Itē si appellat in ap.cā impetrat ꝛ elegit delegatos:vt.d.c.j.de rescrip.lib.vj. Sicut ergo illas electiones facit quasi necessarias sic ꝛ istā facere poterat et al's video ꝙ iurisditio q̄ al's moꝛtē periret delegantis re integra durat rōne iuris iam quesiti per gratiam factā.ꝭ.de off.dele. c.si super.li.vj.sic in ꝓposito ptās vel iure peritura ꝑ excōicationē duret rōne iuris iā q̄siti ex scrutinio publicato. Item ꝓ hoc facit fraudis euitatio.nā al's sequeretur ꝙ melioꝛ esset conditio delinquentis.i.excōicati si non cōpelleretᷣ eligere et deponere qd̄ esse nō dꝫ.xvj.q.j.legi.ꝭ.de preben. cū qui.li.vj. ꝛ qd̄ vi aut clā.l.seruus. Et posset talis fraus ꝓcurari per canonicū variare volentē q̄ se ꝓcuraret excōicari vl' cōmitteret actum dānatū:puta pcuteret clericū ꝛ talib⁹ fraudib⁹ claudenda est via.ex̄.de diuoꝛ.c.quāto.in fi. Idē in teste sepe eīm id ꝓcurāt vt euadat onus deponēdi vt ꝛ al's de accu.inquisitionis.vel idē foꝛte ꝓcuraret aduersari⁹.de offi.oꝛd.qꝛ plerīqꝫ.ꝛ in his īterest aduersari⁹ q̄ fecit expēsas in citādo testem ꝛ expensas eidē testi faciēdo ex̄.de rescrip.c.statutū.§.penul. lib.vj.ex qbus ꝯcluditur ꝙ supueniēs excōicatio neutrū impedit. Et ꝓ hoc etiā facit regula ista cū ꝯcoꝛ.ꝙ autē superueniens absolutio nō possit:qꝛ initiū spectādū est.ꝭ.māda.l.si ꝓcura.in ꝓn.cum fi. Itē pro hac parte inducitᷣ.ꝭ.de rescrip.c.si eo tempoꝛe.li.vj.vbi inspicitur inhabilitas que erat tempoꝛe date et non habilitas superueniens tempoꝛe vacationis. Itē tutoꝛ non excusat priuilegiū supueniēs etiā ante decreti datiōnē:vt.ꝭ.de excu.tu.l.tutoꝛ petitus.j.rn̄.ꝛ.co.ti.l.ij.§.qui ad munera.ꝛ de iure imu.l.semper.§.hoc circa.sic in ꝓposito absolutio superueniēs canonicū ꝛ testē nō iuuabit. Itē seru⁹ liber fact⁹ nō repetit q̄ in seruitutē deposuit.ꝭ.de penis.l.j.§. si seruus. Et ex delicto prius facto punitᷣ vt seruus.ꝭ.de penis.l.j.lꝫ sit ꝯtra.ꝭ.si ex noxa.cau.aga.l.penul.sꝫ ibi soluitur. Itē aduertendū ꝙ canonicus in scrutinio ꝛ testis ī iuramento susceperūt officiū eligēdi ꝛ testificandi ꝛ illud tp̄s suscepti offi.est inspiciendū:ex̄.de ꝓbat.c.post cessionē. Istā ꝛ testis dꝫ esse testabilis tempoꝛe quo signatur testamentum non tempore moꝛtis testatoꝛis.ꝭ.de testa.ad testium.§.j.ꝛ ibi not. Et ad questionem facit quod not.ex̄.de prebend.c.dilectus.ij.de iudi.de legato.qui tempoꝛe impetrati rescripti erat excōmunicatus ꝛ tempoꝛe presentationis absolutus. Item quod not. per eum.ꝭ.de rescript.statutum.§.j.in fi.iiij.glos.de delegato qui nunc est habilis:sed tempoꝛe impetrationis erat inhabilis.et quod scripsit de elect.innotuit in.iiij.glo.ꝙ legitimatio vel oꝛdo superueniens non iuuat electum per que concluditur ꝙ superueniēs absolutio non prodest:ex quo tempoꝛe dati depositi vel prestiti iuramenti erant excōmunicati. Et facit pro hac parte ex̄.e.c.non firmatur.lib.vj.cum ibi nota. In cōtrarium ꝙ inspiciatur vicinus status predictoꝛ:qꝛ in electionibus principal'r ponderamus ipsam electionis pronunciationē vt verbū sonat ꝛ in teste ipsum dictū depositum primū probat decre.ꝑpetuo.ꝭ.de elect.li.vj.vbi per votum dei positum in scrutinio non censetur electoꝛ nec penam electoꝛis incurrit nisi sequatur electio ꝛ iura dicunt inspiciendū tp̄s electionis.de elec.dudum.j.ꝛ.ij.secundū probat decre.prima de
excepꝛ.

excep. ibi in ferẽdo testimonio. ꝓbat etiã ex eo q2 iuramẽtũ nõ est de substãtia testimonij qd̕ p3 q2 põt remitti vt ex̃. de testib. tuis. ⁊ plenissime ꝓbaui. s. eo. l. culpa est ĩmiscere. in qõne testis qui nõ iuratus deposuit testimoniũ falsum. Si igitur illo tẽpora sunt inspiciẽda ⁊ illis tẽporib9 erãt inhabiles ꝙ ⁊c. nam ⁊ qñq3 excõicati absoluunt̃ ad cautelã vt eligere ⁊ testificari possint: ex̃. de testi. c. veniẽs. ij. ad fi. de excep. ad apostolicã. sic ergo inspiciet̃ oẽ tp̃s electiõis ⁊ testimonij vt oĩ tẽpore habiles sint. ⁊ ex̃. e. c. possesso. malefidei ꝭm vnũ punctũ. et illius q agit ad exhibẽdum d3 interesse ĩ tp̃e. s. lit. ꝯtest. ⁊ sñie: vt. s. ad exhib. l. tigni. in fi. Itẽ supueniẽs excõicatio repellit actorẽ a ꝓsecutiõe iudicij inchoati. ex̃. de excep. pla. li. vj. ⁊ superueniẽs reuocatoria reuocat ius inchoatũ ⁊ ꝯpetẽs si perfectũ nõ est. s. de ꝯces. preben. c. vlti. li. vj. Supueniẽs suspitio facit iudicẽ recusari. de offi. deleg. ĩsinuãte. de iudi. iulianus. Superueniẽs arrogatio soluit iudiciũ inchoatũ. de iudic. l. si auie. sic dicã in ꝓposito. Itẽ votũ depositũ in scrutinio equipollet spõsalibus de futuro ⁊ electio de sponsalib9 de p̃senti. S3 post spõsalia de futuro supueniẽs ĩpedimẽtũ ãnullat matrimoniũ subsecutũ. ex̃. de eo q cogno. ꝯsan. vxo. sue. c. veniẽs. j. ⁊. ij. ⁊. c. ex lr̃is. cũ si. Ergo idẽ in electione ⁊ teste quasi iuramentũ in teste fit de futuro ⁊ depositio de p̃senti. Itẽ ex parte electi ĩpedimentũ qd̕ sequit̃ electionẽ ⁊ p̃cedit ꝯfirmationem illã viciet de iureiur. c. fi. li. vj. ⁊ de elect. cum circa. Idẽ ergo fortius ĩvicio eligentis qd̕ p̃cedit electionẽ. ⁊ ꝓ hoc. s. ad leg. aquil. d. l. q2 in eũ casum. ⁊ insti. de inuti. stip. §. si eum. ⁊ de teste videtur exp̃ssum de testi. cog. p̃terea. ⁊ facit qd̕ not. de affinitate supueniẽte ante declarationẽ vel additionem quã facit testis ad dictũ suũ in auth. de testi. §. illud. quod autem prosit subsequens absolutio sic probatur sufficit ꝙ tempore ius competat actori: licet tempore lit. contesta. non competeret de rei vend. l. sin autem. §. j. ad exhibẽd. cogni. §. si quis. ⁊ plenissime dixi. s. de excep. rei iudi. l. si mater. §. eandẽ. sic ergo ĩ proposito. Itẽ sufficit partui quocũq3 tẽpore habuisse liberã matrem. s. de statu ho. l. ⁊ seruoꝝ. §. ingenui. ⁊ insti. de ingenuis. Itẽ sufficit quocũq3 tẽpore fuisse de cognatis. s. de reb. dub. l. si cognatis. ⁊ maxime vltimo tẽpore. s. de dona. cã mort. l. in mortis. sic in ꝓposito sufficiat ĩ q̊cũq3 tp̃e p̃dicti de quib9 q̃ritur sint habiles. ⁊ si dicas ĩ p̃dictis hoc ꝯtingere fauore testamentoꝝ rñdetur ꝙ ⁊ hic est fauor vacatiõis vitande ⁊ veritatis p̃ponende: de primo. de elect. ne ꝓ defectu. cũ si. de scd̕o de ꝓba. c. qm̃ ꝯ falsam. ⁊. s. de ꝓba. l. vlt. in fi. Itẽ si iudex cui p̃nceps cãm cõmisit tempore iudicij erat priuatus ⁊ tp̃e sñie sit spectabilis appellat̃ ab illo vt a spectabili. ij. q. vj. anterioꝝ. §. si. ⁊. C. de appel. l. p̃cipimus. §. sane. ⁊ si testator reliquit alimẽta q̃ vnus p̃stabat inspicit̃ q̃ p̃stabat vltimo tẽpore. s. mortis. s. de ali. lega. l. mella. §. s3 si alimẽta. ⁊ ad hoc de iure fis. l. non intelligit̃. §. si qs palam. ⁊ ꝓ hac parte faciũt. s. de leg. iij. l. j. de lega. p̃stan. l. iteruenit. de iure codi. l. ꝯficiunt̃. §. s3 post. Item nil ĩpedit eum q ius non h3 scrutatoris votũ deponere dũmodo nõ eligat: de elect. cumana. et excõicatio non ĩpedit obligationẽ iuramenti qd̕ p3 q2 multa necessaria iuramenta prestat excõicatus ex̃. de sentẽ. excom. cũ desideres. ⁊ not. de iura. calũ. c. penul. ⁊ de iuramẽto testis aperte ꝓbat̃ ex̃. de hereti. in fidei fauore. lib. vj. per q̃ ꝯcludit̃ ꝙ prosit absolutio facta ante electionẽ vel testimonij depositionẽ. ¶ Circa solutionem p̃dictaꝝ q̃stionũ. ¶ Primo soluit illã q̃ de elect. tractat. Secundo illã de teste. ⁊ in duobus articulis vbi de electione tractat̃ dicit ꝙ neutro casu valeat electio: de primp. s. cũ post scrutiniũ publicãt excõicant̃ dicit fuisse opi. Vincen. ⁊ Inn. notata per eos de elect. publicato. ⁊ ipse Io. scripsit ibidẽ in xv. q. In casu vero ecõuerso videt̃ fuisse opi. eiusdem Inn. et latius Cõpost. vt scripsit ĩ eodẽ. c. vij. q. ⁊ facit qd̕ not. de elec. si qñ. lib. vj. in. j. glo. ⁊ cõnexitas ipsoꝝ actuũ hoc ꝓbat̃ q̃ satis p3 ꝓ multis: q2 ꝓpter. eo. ti. ⁊ per ibi notata vt ibi p3 sub alia electiõis inchoari debẽt ⁊ ꝑfici ꝑ illos q possunt ⁊ debẽt interesse s3 excõicatus nõ est talis. In primo tñ casu saluum remanet ius noĩato vt. j. dicet̃ de teste no. p̃ma q̃stio not. ꝑ Guil. in Spec. de teste. §. j. ver. qd si testis erat. ⁊ allegat ꝓ ⁊ ꝯ ⁊ soluit opiniones ⁊ soluit tñ inepte. Credo tñ ꝙ si post iuramentum excõicet̃ ꝙ repellat dictũ deponẽdũ vel depositũ in casu non ecõuerso tñ tẽpore iuramẽti excõicatus ante depositionẽ absoluitur: credo ꝙ ex quo tẽpore depositõis ⁊ iuramẽti nõ fuit exceptũ post depositionẽ opponi nõ poterit illa excõicatio cũ iuramentũ qd̕ est de iure naturali astringat etiã excõicatũ ad veritatẽ dicendã vt dictũ est. Et hãc so. ꝓbat decre. p̃terea de testi. cogẽ. nã infamia supueniẽs iuramẽto repellit testẽ ibi p̃cedẽs nõ vbi ergo tp̃e receptionis ad quã de necessitate vocãdus sum de testi. c. ij. nihil excipio ꝯ testẽ ipsius ꝑsonã approbo. Et l3 in casib9 decretalis presentium post depositionẽ cõtra illud admittatur. ⁊ illud intelligo cũ durat impedimentũ tempore depositionis illo vero sublato: vt in casu ꝓposito nihil est qd̕ ĩpediat fidẽ dicti. In casu vero ꝯuerso si tp̃e productionis erat habilis nihil est qd̕ mihi imputet̃ si non opponit inhabilitatem ante testationem cum nec ad illud vocari debuerim ⁊ fieri potuerit me ignorante repellat ergo fide dicti ꝙ excõicatus deposuit ad ꝯria inquantũ videntur solutioni contradicere sic respõdendũ ꝙ primo dicit̃ de ꝯcepto. nõ obstat q2 ibi post ꝯceptionẽ nõ est reperire culpã. nõ enim fit diuortium ex culpa vel impedimẽto sequenti sed p̃cedenti. Itẽ de necessitate nature ꝯceptus nascitur nec mulier posset etiã volens omittere qd̕ dicitur de indiuiduitate. non est verũ q2 loquitur de indiuiduo solennitatis vt misse: non ob. decretalis dilecti. nã ibi iter inchoatum annullet excõmunicationis sententiã ex vi appellatiõis: vnde nec per illã ꝑficiendũ ĩpedire põt. Itẽ cũ in casibus ꝓpositis excõicatio est nulla quod dicit̃ de iurisditiõe perpetuata: ibi nõ est vitium in inchoãte. Idem dicitur de negocioꝝ gestore socio ⁊ iudice nec sunt illi actus p̃cise prohibiti ad. l. is qui reus. in fi. rubrice vt ibi not. Itẽ dãnatus nõ est ita prohibitus ab accusatione sicut excõicatus a spiritualibus. Itẽ accusans accusat ex ꝓpria iniuria quod excõicatus in ꝓposito non facit: ⁊ maius est periculum q̃ in excusatiõe: ex̃. de symo. c. licet. in. l. cesar. non afficiebat interdictũ personã nec in perficiente est reperiri culpam ad id qd̕ dicit̃ de iure quesito. Ex scrutinio publicato fateor illud verũ ⁊ dico illud ius nõ deperire vt dixi ꝭm Vincen. ⁊ Inno. in p̃dicta decretali publicato. xv. q. et sic obuiatur fraudi de qua dicebatur. s. In teste vero vbi essent indicia fraudis ꝓuideretur per cõpulsionẽ ipsius ad solutionẽ. de resti. spolia. frequens. li. vj. ¶ Posset etiã fieri absolutio ad cautelam vt dixi dicta decre. veniẽs. ex̃. de testi. ad fi. ad hanc regulã cum si. dic ꝙ verbũ ꝯsecuta sunt ⁊ verbũ factũ in. d. c. factũ legitime denotat actũ ꝑfectũ nõ ĩchoatũ tm̃ ⁊ sic nõ ob. ad qd̕ facit qd̕ dixi sup glo. C. q potio. in pig. ha. eo. ti. in q̃stiõe porroꝝ ĩ parte scd̕a post p̃n. reliq̃ ꝯcordat aut facile soluũt̃. Io. an. hec vtilia ⁊ ꝯtinua hic trãscripsi. ⁊ qd̕ dictũ est de teste excõicato: idẽ posset dici de bãnito dãnato de publico crimĩe ⁊ de quocũq3 alio ĩpedimẽto supueniente ex q̃ excludit̃ testis a testimonio. ⁊ de hoc etiã not. C. de testi. l. iurisiurandi. versi. quid si testis erat testabilis.

Quotiens. Ibi desiderij. i. ĩtẽtiõis actoris. Dy. Ibi morat̃. i. differtur. Dy.

Non solet. Cõcor. s. de noua. l. aliam. cum ibi not. ⁊ facit. C. de iudi. l. j. cũ ibi not. Itẽ fallit hec regula quo ad cessionẽ actionis que fieri non potest lit. contesta. cum sit effecta dubitata. vt. C. de litigijs. l. ij. ⁊ ibi no. ⁊ dixi plene. C. ne liceat potesta. l. j.

Nulla mora. Facit. s. e. l. marcellus de finit. ⁊. l. nihil interest. de verbo. oblig. l. si pupillus. cum ibi notatis. ⁊ ex hac sumptum fuit. c. ex̃. eo. non est in mora. libr. vj. cum ibi notatis per Dy. Cardi. ⁊ Io. and. ⁊ expone ibi. i. in ea re. ⁊ vbi. i. in qua. Dy. Et Io. an. in nouella inducit dictum. c. non est in mora. Ad questionem facti disputatam per Dy. Io. de montemerlo imposita fuit per papam kal. Iunij decima soluenda per prelatos ⁊ clericos de annuis ipsorum prouentibus de mense Martij singulis annis datis electoribus vt est moris: ⁊ tunc idem dñs Io. preerat ecclesie paduane: ⁊ illius anni prouentus precepit qui demum translatus fuit ad ecclesiam Bonoñ. kal. Ianuarij. ⁊ dominus. D. tũc fuit prelatus ecclesie paduane ⁊ vterq3 suam ecclesiam statim possedit neuter eorum de mense Martij primi sequentis decimam soluit querebatur quis eorum inciderat in penam processuum ⁊ qs eorũ soluere teneret̃ ꝓ vtroq3. inducebatur hec regula et primo. D. ꝙ ipse dñs. D. non fuisset in mora cum habuisset exceptionem legitimã quia illa decima debebatur ex fructibus ⁊ ꝭm partẽ eorũ q2 in illis partibus non est taxatio decime: sed dñs Io. fuit collector fructuũ ⁊ sciebat quantitatẽ eorum: ergo ad solutionem tenebatur. ex̃. de deci. c. tua nobis. ⁊. c. a nobis. cum ipsi fructus transeant cum onere suo. eo. ti. c. pastoralis. ⁊. c. cum non sit. et ad hoc. s. eodem. l. ꝭm naturam. et de caduc. tol. l. vnica. §. ꝓ scd̕o. in fi. Item si perceptio fructuum est cã solutionis ⁊ supponit thema cessante causa cessare d3 exactio ab ipso dño. D. ⁊ fieri d3 ab illo in quo causa perdurat. ex̃. de appel. cum cessante. cum cõcor. Itẽ prelati equiparantur vsufructuarijs: vt nota. s. de peculio cleri. c. vlti. et de offi. or. c. presenti. lib. vj. sed vsufructuarius tenet̃ ad onera ⁊

tributa:vt.s.de vsufr.l.hactenus.z.l.si pendētes. Ergo dñs Jo.qui de facto z de iure fuerit vsufructuarius soluere tenetur.item ipse maiori parte anni ecclesiā paduanā possedit et administrauit.z sic toto anno administrasse videt ex.de resti. spol.c.frequēs.lib.vj.s.de excu.tu.l.ppter litem.ar.C.vbi sena.vel clarissi.l.senatores.z.s.ad municip.l.assumptio.ergo illius anni decimā soluat. In ɔtrium pro.d.Jo.allegabat q non fuit in mora nec tenebat ad decimā cū de mense Marthij non esset eps paduanus z platis iposita erat solutio:vt pz ex themate qstionis.Igit dñs.D.soluat q erat platus: z qz tpe administrationis ipsius dñi Jo.dies solutionis non venerat z si petitum fuisset tempore administrationis eius plus petitum fuisset tēpore de plus peti.c.j.z.s.de condi.indebi.l.in diem:dñs ergo.D.qui successit soluat ex.de solu.c.j.s.de diuer.z tēpo.prescrip.l.cum heres.z facit ex.de immuni.eccle. c.aduersus.Item ipse dñs Jo.per translationem quo ad paduanam ecclesiam censetur mortuus.vij.q.j.§.ecce debitum. ergo quod soluendum est pro ecclesia soluet successor sicut si mortuo successisset:vt preallega.c.j.de solu.z de foro cōpe.dilecti.Item tales decime reales sunt non personales vñ rem sequuntur z possessorem.s.de publicanis.l.imperatores.et ibi de hoc dixi.z de mune.z hono.l.vlti.Item decima illa imposita fuerat episcopo paduano nō dño Jo.expresso eius nomine z sic dignitati:ergo transit ad successorem ex.de offi.de leg.c.quoniam abbas.soluendo dicit q quibusdam videbatur diuisionem in certos fieri debere pro rata temporis.arg. ex.de locato.c.ppter sceleritatē.de testa.c.relatum.in fi.ij.s. solu.matri.l.de diuisione.z.l.diuortio.ex.de deci.c.nobis.et c.tua nobis.z quod no.e.ti.c.ad apostolice.xvj.q.j.si quis laicus.z bene facit ex.de sepul.c.cum quis.ij.respon.li.vj.Ipse autem precise determinat q dominus.D.soluere tenet et nō soluendo inciderit processus per.c.si quis iam translat⁹.vij. q.ij.z.d.c.j.de solu.z de relig.do.constitutus.quia debitū est reale vt dictum est: z dicit q iura contraria loquuntur i censibus personalibus vel in possessionibus qui faciūt fructus suos.Episcopi aūt non faciunt fructus suos qz non sunt dñi sed pcura.ex.de donā.c.ij.z comparantur vsufructuarijs vel vsurarijs in morte vel cum dimittunt ecclesias: vt not.in.d. decre.presenti.de offi.or.li.vj.fatetur tñ q si ipse dñs Jo.expectasset fructus vel malo modo ɔsumpsisset cōueniri posset per successorē:decimā aūt non hz soluere pro ecclesia paduana.satis enim est q soluere tenetur pro ecclesia Bonoñ.z ad contraria rñdet q pcedūt qñ quis facit fructus suos et suo noīe ex illis tenet ad decimā.z qñ vnus nō succedit in locum alterius nec censet eadē psona primus z secūdus sicut est videre i marito z vxore dño z colono proprietario z vsufructuario z pluribus socijs vbi quilibet tenetur p rata:vt pz in allegatis in prin.solutionis questionis.

QUamdiu. In glo.ibi.l.si seruus.z.s.vnde liberi.l.penul.Old.Ibi itē contra contrarium nōn bene soluitur hic:sed meli⁹ determinatur.Dy.Ibi sed illud habeat.Dy.Ibi vel melius immo deterius.Dy.Ibi.l.qui duos.illa nihil facit quia ibi non sustinuit immo voluerit seruare ius succedēdi iure legitimorum.Dy.Ibi capiat qui potest.immo dic vt ibi not.z eo.ti.l.lucius titius.z in.d.l.q duos.superstes filius vocatur ad partē premortui ab intestato:vt ibi no.z patz.eo. ti.l.j.z.l.vel in singulis.z ad leg.falci.l.pater.immo si subtiliter aduertatur percipi potest ex eadem.l.qui duos.vbi dicitur q legata a primo relicta non valent: z tamen valent si ex testamēto succederet sibi alter sed tñ non valēt: qz nullus ex testamēto succedit sz ab intestato.Item q illa verba si talis non erit heres cuius institutio pmissa non fuit institutionem non faciant pateret euidēter.s.de here.insti.l.ex facto etiam. z ideo prima solu.hic posita nō secūda videtur pcedere et approbatur in.l.cōtraria si quis heres ita.al's si quis ita heres. Dy.In fine so.ibi testamentū erat nullum:qz preteritus erat filius in ptāte cōstitutus.vnde non mirum si ab intestato veniens admittitur.Dy.

IN omnibus. Cum hac regula ɔcor. C.de iudi.placuit.vbi plene de ista materia not.z dixi.In eadē glos.in fi. vel dic.i.in ambigui iuris interpretatione.et pone exemplum quod ponitur in.l.benignius.z.l.in ambigua.s. de legibus.Dy.

QUotiens. Duplici.i.ciuili z ptorio.Dy. Nouo.i.pretorio.Dy.Ibi vetus.i.ciuile.Dy.z vide quod no.z dixi de suc.edic. l.j.§.sed videndum.

LIbrarius. In glo.ibi.l.si al'r.Sz illud ideo erat qz non apparebat quid actum esset al's secus.Et dic vt ibi et vt not. de lega.iij.l.non aliter.Dyn.Et hanc.l.intelligo quando de errore patet vel probatur: vt.l.errore.C.de testa. in glo.allegata vbi de hoc not.z dixi.Et facit hec.l.ad questionem quam not.in secūda constitu.codic.in fi.super verbo septime inditionis de tabelliōe qui cū fecit instrm in q discordabant anni dñi ab inditiōe:an valeat.Et vide qd dixi.s.de statu homi.l.imperator titus.

FIliussa. In glo.j.in fi.z dic vt plene no.s. de acquirē.pos.l.possessio quoqz. §.in aliena.Dy.

NOn solent. Pro declaratione huius regule vide que notaui.C. de testa.l.testamentum.in glo.in fi.solu.vt nota.s. eo.l.actus.z not.s.de arbi.l.parui.z.s.e.l.que dubitationis.Et de solutione brocardi an vtile per inutile vitiatur plene dixi.s.de verbo.oblig.l.j.§.sed si mihi.z dicetur j.eodem.c.vtile.

NEmo dubitat. Hec.l.cū concor.sepe allegatur in practica quo ad statuta obligationes z rescripta que loquuntur de existentibus non soluendo quomodo intelligi debeant.

IN ambiguis. Pro declaratiōe huius regule quātū loqmur de legibus statutis rescriptis pretorijs stipu. sentētijs testamētis z silib⁹:vide qd not.C.de legibus.l.j.in fi.s.de pto.stip.l.in ptorijs.sed in ɔctibus videtur regula ɔuersa debere seruari vt cōtra eū fiat interptatio qui verba ptulit vel pferent haberi dz vt dicetur.j.eo.c.ɔtra eū qd est lib.vj.Et hoc verū si pōt valere fm intellectū vtriusqz al's fit interptatio fm eum fm cuius intellectū pōt valere:vt s.de verb.ob.l.quotiēs.z ibi not.Dy.Itē glo.hic posita cōiter vitio scriptor est corrupta dum allegat.s.de leg.j.l.acta. nam dz dicere.s.de re iudi.l.actorum.Et circa hoc vide.s.de appel.l.ab executore.

EA sola. Bona glo.nō habuit istud verbuz bona:immo dicit debere subaudiri z quod subijcit que ad fiscum expone.i.que habebat deportatus tempore deportationis.Dyn. In glo.ibi.l.deportati.sed ibi loquitur de postea quesitis.et hoc etiam modo potest intelligi.l.ista.Dy.In fi.que est.C.de bonis proscripto.aut.bona damnatorum.z dic de hoc vt ibi nota.z dixi.

QUotiens. Ibi vertitur.i.quotiēs eadem res datur duob⁹ ab eodē dño vel ab eodem non dño.Dy.

NOn potest. Facit bene hec.l.ad materiā oblationis cōsignatiōis z depositiōis q si incertū z nō liquide sit debitū qd creditor non teneat offerre consignare nec deponere.z ad hoc facit qd not.z dixi.C.de vsur.acceptam.de solu.l.obsignatione.z.s.si cer.pet.l.quidam estimauerunt.

OMnia. Vide.s.eo.l.nihil tam naturale.z qd ibi not.z dixi.

VBilex. Pro declaratiōe huius.l.et quot dies habeat mēsis.vide qd dixi.C. de tēpo.ap.l.j.s.de diuer.z tēpo.prescrip.l.ij.z plene in alphabeto dictione mensis.

QUi vetante. Sufficit glo.

Eius est. Ibi denegare absoluēdo debitorem.Dy. Ibi dare ɔdēnādo debitorē.Dy.

NEmo ex domo sua. Ad hāc.l.hec ɔcor.C.de preto.z hono.pfecta.l.j.li.xij.vbi dr maneat vnusqs q domui sue tutus atqz securus.z miror q glo.non allegauit.fallit in crīalibus vt glo.dicit:fallit in decuriōe electo qd ex oī domo pduci z extrahi pōt z cogi ad minus sibi i iunctū subeūdū vt.C.de decu.l.ex oībus.li.x.z vide qd not.s. de in ius vocan.l.plerīqz.

SI in duabus. Ibi estimationis id est que infamiam irrogat:vt in dubio in eam causam videatur esse solutum.Dy.Ibi equiparātur quia nulla erat vsuraria ad vtramqz causam p rata debiti:vt.s.de solu.l.illud. Dy.Item allegatur q hec.l.qd fama preferenda est pecunie vt not.s.

vt not. s. de iureiu. l. iusiurandu͂ qd ex conuentiõe. §. pcurator. in glo. magna. vn͂ Tullius dicit: nihil vtile sine honesto.

Vbicunqȝ. Ibi cãe cognitio plena. Dy. Ibi est .i. desideratur. Dyn. Ibi pretor .i. ordinarius iudex: ꝛ ista regula pleniꝰ exposita fuit. s. eo. l. oĩa quecunqȝ.

Libertus. No. aureã legem ꝛ alibi dicit̃ nil libertate contractus. s. de fideicõmis. lib. l. paulus. quã non nouerũt nisi qui seruitutẽ maxime tyrãnoꝝ malorum experti sunt ꝛ qui etiam libertatẽ sub iustis dñis. vn͂ Seneca in libro tragediarũ de libertate loquẽs ait: ꝙ nulla maior libertas quã sub rege pio. de hac libertate tetigi ĩ alphabeto dictiõe libertas. pro ista libertate inestimabili sua ꝛ patrie non expauit re colende ꝛ venerande memorie Cato mortem subire vt ex cronicis romanoꝝ colligitur ꝛ narrat ille nouus poeta dantes in sua comedia.

c **Cum seruus.** Sufficit glo.

Fere in omnibus. Pro declaratiõe huius regule addendo distinctioni vtili hic posite. vide etiam qd not. s. de mino. l. auxilium. §. in delictis. per Albertũ de gandino de penis. §. sed quid si minor. ꝛ. C. si aduer. delic. super rubrica. ꝛ de falsa mo. l. j. §. j. In glos. ibi ꝙ infans. ꝛ ad leg. cor. de sicca. l. infans. ꝛ ad leg. aquil. l. sed ꝛ si quacunqȝ. §. sȝ si infans. Ibi ꝛ de imprudentia. sed hic casus non conuenit littere. Dy.

Nullum crimen. Id est nullã criminis penã. Dy. ꝛ vide. s. e. l. culpa caret. ꝛ qd ibi no. ꝛ qd dixi. s. e. l. culpa est immiscere.

In eo quod. Ex hoc sumptũ fuit. c. ex. eo. plus semper. lib. vj. ꝛ vide ibi notata per Dy. Cardi. Io. an. ꝛ huic regule cõnexa est regula. s. e. l. non dȝ cui qd plus est. et ex. eo. c. cui licet. cũ ibi nota. cũ omnes. In glo. ibi. §. cum adijcit. immo idẽ ꝛ si nõ dicatur qd placeat: vt. e. l. §. si stipulãti. ad qstionẽ Bar. brix. xxiij. qua q̃ritur vtrũ ecclesia que tenebatur alteri eccl'ie ad. xx. ãnua pstãda ꝛ p. xl. annos pstitit sola. x. an possit postea petere integra. xx. quod petere possit allegat de serui. rusti. pd. l. vna est via. de serui. l. vt pomũ. §. j. ꝛ quemad mo. serui. amit. l. si stillicidiũ. in fi. ꝛ ad hoc bene facit ex. de pre scrip. c. auditis. in glo. penul. ꝛ si serui. vendi. l. eo loco. §. fi. si ergo per partes retinetur seruitus vt ibi ita ꝛ hic per partem debiti solutã ius ĩ toto retinet̃. ꝛ ad hoc facit. s. de serui. l. vulgaris. alia etiã alleganẽ ad hanc partẽ que omitto cã breuitatis ꝛ qꝛ pdicta fortiora sunt. in ꝯtrium est qꝛ ius epale prescribi tur p parte: vt ex. de prescrip. c. auditis. in fi. ꝛ. c. cum olim. sic ergo ꝛ pensio ista p parte pscribi potuit. Et p hac parte bene facit. s. quib. mod. vsufru. amit. l. placet. ꝛ. l. g vsufruct. hȝ. de vsuris. l. qui semisses. C. de vsur. l. aduersus. s. de aqua quoti. ꝛ esti. l. j. §. trebatius. ꝛ qd de separabilibꝰ dr̃ ex. eo. c. vtile. lib. vj. Itẽ eccl'ia videt̃ suo iure renũciasse tãto tẽpore recipiẽdo ex. de priui. si de terra. item si totum prescribi põt ergo ꝛ pars de offi. dele. pastoralis. §. j. ꝛ de dona. inter vir. ꝛ vxo. nuper. ꝛ s. de rei ven. l. que de tota. Item si spãle est in tributis qd minus soluẽs non pscribat. vt. C. de prescrip. xxx. anno. l. comperit. ergo in alijs secus: ꝛ vide expressum de censib. c. olim. idẽ Bar. soluit ꝙ si. x. que soluebãtur ex vna causa debebantur ꝛ illa que non soluebãtur ex alia. In illis. x. videtur pscriptũ si ex eadem tũc soluendo partẽ videatur agnoscere totũ. C. de prescrip. xxx. an. l. cum notissimi. §. penul. actũ ibi simpliciter tenet non pscribi. ꝛ de hoc ibi not. ꝛ dixi: ꝛ allegatur. C. de nõ nume. pecu. l. cum fidem. ꝛ ad idem põt iduci. s. ad macedo. l. sed iul. §. fi. Guil. in specul. de prescrip. versi. quid si cum deberem. remittit ad predictã glo. s. de loca. §. nunc aliqua. ver. xlij. ponit predictã solu. Bartho. Sed Dy. cuius dictũ ponit Cy. ꝛ. G. notauit in dicta. l. cum notissimi. §. in his. distinguit aut est vna prestatio aut sũt plures. Primo casu aut ego qui recipiebam tantum. x. sciebam eum teneri ad. xx. tunc retineo ius in alijs. x. et eo casu accedat hec regula: quia cum minus contineatur in pluri recipiendo scienter partem retineo possessionem totius per prius allegata. Si autem credebam euȝ teneri ad. x. tantum tunc preiudicat mihi sicut distinguit. l. in vsufructuario qui tantum vtitur ꝛ non fruitur: vt dicta. l. qui vsufructus. quib. mod. vsufruct. amit. Et ratio est ſm eum qꝛ non videor habuisse aĩm mihi obligandi vel retinendi seruitutem quam ignoro. s. quemadmo. ser. amit. l. si cõmunem. ꝛ. d. l. vna est via. ff. de ser. rusti. pre. Secundo casu qñ erant plures prestationes: tunc per vnã prestationem alias nõ retineo sed eas perdo. s. de aqua plu. arcend. l. si prius. in prin. vbi si habeo seruitutẽ aque nocturne postea ceditur ius aque diurne ꝛ per ꝯstitut. tps vtor tantum nocturna perdo seruitutẽ diurne: qꝛ plures sunt seruitutes ꝛ diuersarum causaruȝ. Et vide quod not. per dictũ Io. and. in dicto. c. auditis. de prescrip. in dicta glo. penul. Et ex predictis incidunt duo alia dubia: an si ecclesia illa. x. soluebat per emphiteosim soluendo partem tantum post tps iuris perdat totam rẽ vel partẽ vel nihil de quo not. in Spec. de locato. §. nunc aliqua. versi. xxviij. Et de hoc per ipsum Io. an. de relig. do. c. ꝯstitutus. super glos. hoc ideo. ꝛ de hoc dixi. s. de iure emphi. l. ij. versi. secundũ autẽ dubium est tale. debebas annua. xx. an si soluas sola. x. incipiat primo anno prescribere pro omnibus prestationibus an quolibet anno inchoetur cuilibet anni prescriptio: de quo satis not. ꝛ dixi. d. l. de prescrip. xxx. an. l. cum notissimi. §. fi. ꝛ ĩ Specul. de locato. d. §. nunc aliqua. ver. xli. ꝛ vide not. per ipsum Io. in. d. c. auditis super verbo. solutionem. Ad pdictã etiam materiã põt adduci questio de eo q hȝ iurisditionẽ in aliq̃ loco: si in aliqbus vtitur ꝛ aliquibus non an vtendo in aliqbus retineat in oĩbus. de qua qstione dixi. s. de acquir. pos. l. possideri. Itẽ ꝛ alia qstio Bar. brix. xxvj. an qui pscripsit ãtiquas decimas videatur decimas noualiũ prescripsisse. de quo vide quod ibi not. per eum.

Nemo aliene. Concor. s. de procu. l. qui pprio. §. qui aliũ. et. l. minor. §. fi. in gl. ibi. §. publice. quidã habẽt hic in glo. talem additionẽ cũ vltra res non pgrediat̃. s. de aqua plu. arcen. ꝛ. l. qsitum scio. s. de testi. cõiter ĩ libris antiqs deficit hec additio ibi de pto. sti pu. l. ptorie satisdationes. quã expone vt ibi not. Ol. Ibi ĩ custodia pignorum. tu dic ꝙ sufficit dare pignora vt. s. de colla. bono. l. j. §. iubet. aľs. §. an pignoribus. ꝛ. s. titul. j. l. habere. §. cautum. ꝛ nota in aut. de exhiben. reis. l. sancimus. in glo. magna. Dynus.

Pupillus. Ibi intelligitur quantum ad preiudicium suum. Dy.

Vbi. Verba ꝯiuncta non sunt: sed disiuncta. Dyn. In glo. ibi respõ. sufficit alterũ esse factum ꝯtrium huius not. in. d. l. alienationis. §. vlti. In glo. ibi sed quid si mẽs sed dic ꝙ quantũ ad effectũ verboꝝ locũ hȝ glo. predicta quã tum võ ad effectũ significandi locum hȝ hec glo. vel dic ꝙ illa loquit̃ de soluta relata ad personas: hic de soluta relata ad onera personis iposita. Dy. vel dic simpl'r glo. predicte legis alienationis veriorẽ fore. s. ꝙ accipiatur p ꝯiuncta: vt. s. titu. j. l. triplici. ꝛ not. in. l. sepe. co. ti.

Mulieribus. Id est calũnient̃. i. ad deceptiones pueniãt. Et no. ꝙ hic est melior ꝯditio feminarũ ꝙ̃ masculoꝝ ꝛ in casibus hic in glo. not. qñqȝ ecõtra: vt not. ꝛ dixi. s. eo. l. femine.

Pupillum. Hec. l. ꝛ glo. hic posita continue irritatur in practica cuȝ agit̃ de ꝯctibus delictis vel alijs actibus pupilli qñ dicatur primus pubertati. Et glo. hic dicit capiendũ medium vt dicatur pximus pubertati a decimo ãno ꝛ dimidio supra quod est mediũ inter infantiã ꝛ pubertatem sed alibi videtur dicere tex. ꝙ pximus pubertati est cui deficiunt sex mẽses ad pubertatẽ cõplendam. s. de excusa. tuto. l. non tantum. in prin. C. de iudi. l. pperandum. §. ꝛ siquidem. ꝛ not. ex. de despon. impuberum. c. continebatur. Sed cum hac glo. concor. institu. de inuti. stipu. §. pupillus. ꝛ not. vȝ. q. j. illud relatum per Archid. de hoc tetigi. C. de in integrum rest. l. si curatorem. ꝛ no. ꝛ dixi. s. de noua. l. j. in fi. glo. magne. C. de iudi. properandum. §. ꝛ siquidem. institu. de obligatio. que ex delicto nascuntur. §. penulti. et de hoc plene dixi in alphabeto dictione etas. vidi tamen in practica cõiter hanc glos. cum concord. tanꝙ̃ mediam ꝛ equitati consonam obseruari. ꝛ. d. l. non tantũ. que per multos allegatur pro casu parũ facere videtur. nam ibi non dicit̃ ꝙ pupillus quo ad eum vel eiꝰ actus dicatur proximus pubertati ad sex menses: ꝛ hoc est propter modicum tẽpus quo duratura est tutela: vt ibi colligitur ex textu ꝛ glo. Itẽ nõ ob. c. cõtinebatur si recte inspiciatur: quia qd ibi dicit̃ ꝙ maritus eam cognouerat verisimiliter nõ possit contingere in decimo ãno cum dimidio nec. xj. sed verisimilius põt contingere quando mulier est proxima pubertati ad vj. mẽses vn͂ quo ad actũ ꝛ casum de quo loquitur decretalis illa seruetur. sed nõ pter hoc includit̃ ꝙ in alijs actibus in quibus colligi põt doli capacitas nõ sit vex ꝙ hac glo. no. et ideo facit quo ad alia hec glo. nã ꝛ. G. de acu. in. l. g iurasse.

s. de iureiur. et ꝙ dicatur primus pubertati quando intrauit vltimum annum pubertatis. et allegat. d. §. et si quid. et. d. l. non econtra. et. s. de lib. exhiben. l. ij. §. penul.

In heredes. Id est contra heredes delinquentis. Dyn. Ibi ex maleficio. h. d. ad differentiam penalium ex contractu que contra heredes dantur: vt s. de nauti. feno. l. fi. et de ver. obl. l. ad diem. Old. Et facit. s. e. l. sicuti. et. l. totiens. et plene not. et dixi. C. ex delict. defun. l. quantum here. tenean. l. vnica. et. l. ex penalibus. et. j. e. l. penalia. et. l. hoc iure. §. in contractibus. et dic vt ibi: et vide quod not. s. rerum amotarum. l. si mulier. §. fi.

Nihil interest. Vide. s. eo. l. marcellus desinit. et quod dicit ipso iure. dic ꝙ est quando res vsucapitur cursu triennij. et quod dicit per excep. dic vt quando res imobilis prescribitur. xxx. an. vel. x. vel. xx. vel ius personale spacio. xxx. an. vt. C. de prescrip. xxx. an. l. sicut in rem. Dy.

In toto. Item pars connumeratur suo toto vt no. lxiij. dist. c. longe. in glo. et per Archi. et contra. ex. eo. c. in toto. et vide ibi notata per Dy. Car. et Jo. and. et de eadem materia est. s. e. l. in eo quod plus est. et. l. non debet cui quod plus est. et vide. s. de excep. rei iudi. l. si quis cum totum. cum ibi nota. Jo. an. in. d. c. in toto. in nouella adducit talem questionem: duo soli habent eligere prelatum iure proprio vel commissario vnus eligit reliquum qui consensit. queritur an valeat electio quod valeat sic probatur de collegio ecclesie vacantis debet fieri electio prelati. lxj. dist. c. nullus. et. c. studij. et. c. obijciunt. de elect. cum iter causam. et. C. ne pro defectu. C. de episc. et cleri. l. in ecclesijs. sed mortuo prelato potest collegium consistere ex duobus vt ex. de elec. c. j. ergo vnus potest alium eligere alias esset res impossibilis contra id. x. dist. erit. et si dicatur nullus potest se in scrutinio nominare. de elect. cumana. et eligendum debet habere maiorem partem in scrutinio: vt ibi et eo. ti. quia propter. et. c. ecclesia. respondetur ꝙ quando non sunt nisi duo non arctantur ad formas: vt ipse Jo. scripsit. in. d. c. quia propter. super glo. dic vt. j. eo. ti. c. j. sup glos. facit de elect. cum vinto men. et quod ibi not. in. j. et. ij. glo. sufficiunt ergo consensus qui hic adsunt: bene facit quod scripsit post Host. de iure patro. per nostras. in glo. placet. et quod not. in summa ipsius ti. in fi. de epo quod vnicum patronum potest preficere ecclesie vacanti. ad hoc etiam adducit ꝙ vnus ex pluribus tutoribus potest administrare fauore pupillorum. C. si ex pluribus tuto. l. j. cum simi. Et vnus ex pluribus executoribus vltimarum voluntatum eorum fauore ex. de testa. c. ij. §. j. lib. vj. idem in procura. spiritualium causarum. ex. de procura. c. si duo. §. penul. lib. vj. ergo idem fit in ecclesijs earum fauore. xxiij. q. iiij. quid ergo. de resti. in integ. auditis. de sacrosanc. eccle. l. fi. maxime ex quo vnus non habet alterius resistentiam sed consensum. Item fauore persone vel cause tenet sententia vnius ex ordinarijs etiam altero resistente. s. de re iudica. inter pares. et ex. de re iudi. c. fina. fortius ergo fauore expediende prouisionis ecclesie: ex quo non discordant teneat electio vnius sicut fauore anime in causa denunciationis principalis habetur pro teste. de testib. c. in omni. et vbi non vertitur preiudicium creditur vni. de procura. ex insinuatione. fortius ergo vbi vertitur commodum de iure appetibile et meritorium vt predixi ad predicta. bene facit ꝙ vnus tutor alteri palam ementi autorizat. C. de contrahend. empt. cum ipse. cum ibi not. et manda. l. si mandauero §. iul. Item in compromissarijs videtur casus. ex. de elect. cum in iure. nam nominatus a parte minori auget numerum: ergo fortius quando ab equali vt hic. Item si hic auget tamen est discors: fortius vbi est concordia. hoc enim optant iura. s. electionis concordes. Et ab hoc bene facit. s. de ope. no. nun. l. j. §. et post operis. ibi quid enim aliud agit pretor et c. et ita videtur ꝙ valeat electio predicta. Ad hoc etiam inducitur solutio brocardi de vno gerente vices duorum. quas glo. dant. xix. dist. singuli. in prima glo. de proba. ex litteris. in glo. ij. dicentes id licere causa necessitatis vel vtilitatis. sed hic vtrumque concurrunt. s. necessitas expediende promissionis et vtilitas. sed hic vtrumque concurrit. s. necessitas expediende prouisionis et vtilitas contra damna vacationis. et quia forsan extranei sunt ignoti qui non sunt eligendi. de postu. prela. c. bone. ij. et de preben. c. lateran. in fi. et pararetur laqueus si de necessitate haberent extraneum eligere contra id. xxj. q. j. de viduis. et de resti. spol. litteras. In contrarium ꝙ non valeat electio facit quia de necessitate est ꝙ per capitulum vel maiorem partem ipsius fiat electio nec vox electoris computatur in illa parte maiori: vt. d. c. quia propter. de elect. et. c. cumana. et. c. in genesi. et. c. ecclesia. j. et. ij. Et si dicatur vt dictum est ꝙ quando sunt duo tantum non arctantur ad formas: nihilominus tamen in eis locum habet concilium lateran. de his que fiunt a maio. par. ca. quod vult concordare debere maiorem partem cui contra. lxj. dist. si transitus. de temp. or. nec epi. nec potest negari quin concilium lateran. locum habeat etiam in actibus electionum per palleg. decre. c. ecclesia. ij. versi. nos igitur. quam constat secutam esse concilium generale. Item inducunt iura probantia ꝙ quis oriri non potest a seipso. xxviij. q. j. didicimus. debet esse ergo alius eligens ab electo sicut institutus ab instituente presentatus a presentante baptizatus a baptizante. de institu. c. fi. de iure patro. per nostras. et de baptis. debitum alius emptor quam venditor. s. de rerum permu. l. ij. alius dans quam recipiens. manda. l. si mandauero. §. si tibi centum. et ideo pretor vel preses se tutorem vel iudicem dare non potest. de offi. preto. l. fi. de offi. presid. l. v. et de tutor. et cura. dat. ab his. l. pretor. hic autem vnus et idem est eligens et electus: ergo et c. Item si sunt plures iudices vel arbitri vnius sententia non tenet. de re iudi. l. duo ex tribus. et. l. duo iudices. de arbi. l. item si vnus. §. item si plures equiparando. igitur eligentes iure proprio iudicibus et iure compromissario arbitris concluditur ꝙ alter se non potest eligere nec per alterum solum eligi sicut nec ex duobus procura. omnium rerum alter ab altero exigi. s. de procura. l. qui duos. Item efficax videtur obiectio Inno. sic dicentis ad vtrumque casum: aut electus consensit electioni facte: et illa non valuit quia non a maiori parte vt. s. probatum est. Item secundum id cum post tres vel sex menses detur mensis ad consentiendum electo esset dare ꝙ post tempus iuris. i. terminum consentire debentis fieret electio quod esset absurdum sed ad hoc respondi in decre. cum iure. sup verbo. consentiat aut consensit faciende: et sic ambitiosus et repellendus hoc solo. viij. q. j. in scriptis. j. q. vj. sicut. de elec. c. cum post. et de epi. et cleri. l. si quemquam. cuius textum vides ex. de elect. cupientes. j. resp. in glo. subaudi. contra. C. de re mili. l. contra rempublicam. lib. xij. et vide de elec. officij. in fine prime glos. Item si predicta electio teneret sequi posset absurditas et perplexitas quorum quilibet per se et multo fortius ambo vitanda sunt ex. de purga. c. cum inter. in clemen. de re iudi. c. pastoralis. in fi. iniquitas quia datur materia ambitioni et symonie: quia facile socius poterit corrumpere socium quia facilius corrumpitur vnus quam plures vt scripsit de cleri. peregri. c. j. secunda glo. nec aperienda est via talibus. de iureiur. si vero. de diuor. quanto. in fi. in clemen. de elect. c. fi. Absurditas autem sequi posset in hoc: quia eadem ratione ex tribus vnus solus eliget socium et valebit quasi facta a maiori parte quod videtur absurdum et est bonus modus arguendi de elect. in genesi. et. c. cum inter. Et refert Abbas de domino Jac. narbon. sic electo ab vno ex tribus de quorum numero ipse erat et optimum quod satis erat durum. perplexitas autem insurgere posset: quia se inuicem eligere possent et tales perplexitates vitande sunt. de testi. co. c. litteras. in prin. et circa fi. et de appel. interposita. in fi. Concludamus ergo ꝙ iste non possit vices duorum gerere. s. eligentis et electi. de pac. l. si plures. sed ambos oportebit eligere sicut de duobus opponentibus dicitur quando non sunt plures quod ambos oportet ire ad curiam de elect. cupientes. §. si vero. Et facit quod not. in clemen. de app. c. j. in glo. quando sunt. Item inducitur opi. Ber. et sequacium notata in dicta decretali: cum in iure. de elect. in. j. glo. tenentium ꝙ compromissarij nisi habeant speciale mandatum non possunt eligere de seipsis. et quo ad casum eligentium iure proprio vide quod scripsit de insti. c. si. super vlti. glo. Item opi. Guil. de mandegotto in compromisso quem ponit in opere suo. c. cum ergo. soluendo dicit in eligentibus iure proprio electionem valere factam per vnum de reliquo. solet tamen ad omnem dubitationem tollendam fieri compromissum per ambos in tertium qui postea eligit illum: vt scripsit in. d. c. fi. de insti. ad id quod dicit ꝙ electus debet habere maiorem partem respondetur ꝙ habet totum et si dicatur ꝙ vox electi non computetur in parte: probo tamen quod computatur in toto. na. c. quam sit. xviij. q. ij. dicit ꝙ de congregatione fiat concor. abbatis electio: ergo electus computatur in electione concordi. alias esset ibi contradictorium. et eodem modo inducitur. lxiij. dist. quanto. de elect. cum post petitam. de tempo. or. dilectus. de etate et quali. intelleximus. post princ. per que patet electionem factam de collegio eligentium dici vnanimem et concordem. Item probatur in electione compromissariorum scilicet ꝙ compromissum dicitur concors et vnanime licet sit factum in vnum vel plures de collegio eligentium hoc patet de electio. cum dilecti. in prin. eo. ti. in causis. in prin. et versi. quia vero. de renun. post translationem. facit quod post Host. scripsit. de elec. c. licet. Quando autem per compromissum eligunt illi duo maius est dubium propter varietatem opinionum circa decretalem cum in iure. sed ibi recurratur duas tamen non omittam que respiciunt casum nostrum opinio glos. et sequacium habet ꝙ compromissarij dati simpliciter de se non possint eligere. opi. Jo. et sequacium habet contrarium. Et hos sequor si prima opi. esset vera questio de duobus compromissarijs datis simpliciter non esset dubia: sed quia hoc non sequimur alios casus non dubios excludamus plane num est ꝙ si vterque insolidum data esset expresse potestas ꝙ ipsi duo et

duo ⁊ ipsorum quilibet possent eligere et sic questio dubia non esset. Idem si non esset data expresse sed tacite: vt quia dictuz est ꝙ de se possint eligere. Et hic optime procedit opi. Compo. quam scripsi in decretali cum in iure vnde vide in glo. opponitur et super prima glo. Item non est dubia quãdo fuit expresse denegatum ne de se eligerent. s. de testa. c. ij. libr. vj. de relig. do. c. vno. §. personis. de exces. prela. c. j. ⁊ de fideius. c. ꝙ quibusdam. de priuil. ꝙ nullus. Idem scdm Inno. Compost. ⁊ G. de mandegot. idem si dictum est in compromisso quod omnes sint concordes: quia tunc videtur tacite denegatum ne de se eligant quod non placet. ⁊ vide in glo. proxime allegata. vsi. quid ergo. et faciant que dixi in princip. solutionis. sit ergo questio dubia cum simpliciter compromissum est. et hoc etiam tenuit Hostiē. ⁊ hoc placet qd vnus possit alterũ eligere ex personis cõpromittentiũ poterit eo eligere per predicta sit responsum ad iura cõtraria allegata primo ⁊ scdo ⁊c. Ad id quod quarto inducebatur vide quod scripsi in dicta decre. cum in iure. In glo. opponitur ad quintuz inquantũ primo timeretur corruptio. rñde p l. ad eos. s. cõmo. qua enim custodia prouidere possemus ne iniuria fieret: ita dico de corruptione. nam licet vnus facilius ꝙ plures corrumpi possit tamẽ et plures corrumpi possent. Ad scdm respondeo ꝙ illud in discordi electione: sed nos loquimur de concordi. vt dixi in prin. solutionis. Ad tertiũ dico idez euenire posse etiam in forma scrutinij: vt not. de electione eccle sia. ij. in fi. vlt. glo. remedietur ergo vt ibi ad finem vltime glo. respondetur per argumenta de causa quam Jo. an.

IN obscuris. Ibi ꝙ. l. si non appareat ꝙ sit verisimilius. Dy. ⁊ vide extra eod. c. in obscuris. lib. vj. ⁊ potest hic poni exemplum per. l. s. de solu. cuz ex pluribus. ⁊ de verbo. obliga. l. eum qui. in princ.

SI quis obligatione. Ibi cepisse eatenus quatenus liberatus est. Dyn. in glo. ibi sed p tempora. et ideo potest hic dici contrarium tamen videtur accepisse id in quo liberatur: vt. s. de conditio. causa data. l. si mulier. et hoc ibi fit causa donationis: secus si causa transactionis. Jacob.

NIhil sustinet. Ibi. i. quo sole bonefidei iudicia contrahuntur. Dy. In glo. ibi si cum exceptiõe. §. eum. ⁊ cõtractus remanet firmus licet repellatur per except. ꝙ est ratio. sed rñdeo ⁊c. tamen ista rõ non est bona. vnde dic ꝙ in dolo vr cõsentire sub quadã tacita conditione si dolus aduersarij non interuenit ergo deficiente conditione consensisse non videtur sed in metu non inest aliqua conditio. Dy.

Non capitur. Vide plene. C. de in integ. resti. l. non videtur circunspectus.

Non videntur. In glo. in fin. sed dic vt ibi: qr error circa vnum ⁊ voluntas circa aliud. Dy.

PRetor. In glo. prima in fi. quia heres prestat omnibus legata bonoruz possessor. nõ vt ibi patet. Dy.

Reditor. Sufficit glos.

c NOn vt ex pluribus causis. Etiam diuersis temporibus intrantibus. Dyn. Et qd sequitur ita ex pluribus causis expone. s. successoris siue simul non ꝯcurrentibus in idem tps traditiõis. Dy. In glo. ibi pro aliqua re subaudi nõ expressa cã in princ. sed in processu. nã personalis ⁊ realis differtur solum in expressione cause ꝙ fit in pcessu vt not. ⁊ dixi. s. de excep. rei iudi. l. si mater. §. eandem. ⁊. l. ⁊ an eadem. §. actiones.. Dy. Ibi si egi personali expressa causa in pcessu sed nõ in initio. Dy. In fi. vel dic ⁊ melius vt plene not. ⁊ dixi in dicto. §. ex plurimis. al's ex pluribus. Et hic loquitur de causis remotis tantum ⁊ in illis est differre causam propriam assignare. Dy.

ALiud est vendere. Potest poni exempluz per l. s. de lega. ij. cum pater. §. libertis. et de manu. vindic. l. si pater. Jac.

Refertur. Notabilis est iste. §. ad omnes actus vniuersitatis siue contrahendo siue delinquendo siue legem condendo vel similia. Et facit extra de his que fiunt a maio. par. capi. per totum. ⁊ ibi per Gof. et Hostiē. in summa ⁊ spe. Dñs autez Ric. dicebat ꝙ in delictis illud qd maior pars facit non videtur omnes facere per. l. j. circa pricip. s. de ma. ꝯue. Et de ista materia delicti vniuersitatis vide plene per Inno. extra de sen. excom. c. grauem. Sed nunquid vniuersitas ex delicto posset puniri capitaliter. dic ꝙ non vt not. plene extra de simo. c. dilectus. in glo. ⁊ per Inno. ⁊. xij. q. ij. eps qui mancipium. et vide per Gandinum titulo de homici. ver. item pone questionem sepe contingentem commune seu vniuersitas. de hoc notaui. C. de accus. l. ea quidem. ⁊ vnde vi. l. si quis in tantã. ver. itẽ querit quid de collegio ecclesiastico vbi de hoc bene notaui. Ad hoc etiaz faciunt notata. s. qd metus cã. l. metum. §. animaduertẽdũ. ⁊ de dolo. l. sex ex dolo. §. an municipes ⁊ qd cuiusqz vniuersi. l. sicut municipiuz. extra de sen. excõmu. c. romana. §. in vniuersitate. lib. vj. Et ꝙ singuli de vniuersitate puniantur ex delicto vniuersitatis est ar. s. de fur. l. vulgare. §. idem vlpianus. in fin. ⁊. §. si duo. Et qualiter vniuersitas citetur vel constituetur in cõtumacia vide. j. e. l. non potest dolo carere. An autem qñ vniuersitas deliquit teneantur absentes vel qui in consilio cõtradixerunt plene dixi. C. ne filius pro patre super rubrica. in glo. in fi. de hoc dic vt ibi dixi ⁊ plenius eo. tit. l. sin autem plures. qr ibi loquitur de re cõi pluribus vt singulis: et ideo requiruntur omniũ consensus: hic de communi pluribus vt diuersis: ⁊ ideo valet qd fit per maiorem partẽ: et ita soluitur ⁊ not. per Dy. extra. e. c. qd omnes tangit. ⁊ vide ibi notata per alios. ⁊ qd not. extra de consti. c. cuz accessissent. Et vide ad hanc materiam qd not. per Compo. extra de consti. cũ omnes in vltima col. Jo. andr. in dicto. c. quod omnes tangit. in nouella adducit talem questionem Bartho. brix. lxxv. q. Consuetudo erat in quadam ecclesia ꝙ absentes tantum perciperent ꝙtum presentes eps loci cuz canonicis statuit ꝙ nihil haberent. Queritur an preiudicetur alijs etiam in scholis absentibus qd preiudicetur. facit qr constitutio fuit honesta vt nõ seruientes nihil participant. xij. q. ij. charitatem. de ap. peruenit. ij. ⁊ de cle. non residẽ. c. ij. Item valet statutum factum a maiori parte capituli de his que fiunt a maio. parte cap. c. j. ⁊ qui vult emolumentum sentire debet onus. s. e. l. fm naturã ⁊ cõmunis vtilitas preferenda est priuatis. de postu. prela. c. iij. cuz concor. Itẽ sufficit in statuendo duas partes fuisse presentes. s. de decre. ab ord. fa. l. iij. ⁊ qd cuiqz vniuer. l. plane. nec absentes extra puinciam fuere vocandi ad statutum faciendum. de elec. corã. In contrarium qr de alieno statuere non potuerunt de consti. que in ecclesiarũ ⁊ res inter alios acta ⁊c. C. res inter alios acta per totum nec iure suo sine ipsorum facto priuari debuere. lvj. di. satis peruersum. facit de cleri non resi. ad audientiam. et in re cõi melior est conditio prohibentis extra eo. in re cõmuni. li. vj. Item in scholis bñficium habere debẽt extra de magistris c. super specula. et. C. de eroga. mili. annone. l. his scholaris. et extra de priuile. c. ij. lib. vj. Et ad hanc partem facit dictum. c. quod omnes tangit. ⁊ videtur casus extra de consti. cum omnes soluendo dixit idem Bartho. cum aliqua fiũt a capitulo de necessitate vt electiones alienationes ⁊ institutiões tunc valet qd fit a maiori parte. s. de elec. licet. nisi aliquis contẽnatur eo. ti. c. ꝙ sicut. In his autẽ que fiunt non necessitatis requiritur consensus omnium: vt in preall'. c. cum oẽs. et. s. de serui. rusti. pdi. l. per fundũ. vnde hic nõ piudicat absentib⁹ fm caut. Et dicit Bar. Car. plenius no. per Bar. in dicta decre. cum oẽs. que tñ ad casum qõnis reducta non placẽt. Graue eñ vr hoc dictuz ⁊ cõtra vtilitatem ecclesiarũ ⁊ huius solutiõis ꝯtrarium sumit ex his que scripsi post Inno. Host. et Compo. in preall'. decre. cum omnes. super prima glo. fecit de cleri. resi. c. vno. li. vj. pcederet aũt solutio si ꝯstitutio specialis fuisset ꝯtra tũc absentes noĩatos vel non. sed rõ inducta nõ sonat qd sic intellexerint credo igitur ꝙ dũmodo constitutio liget ipsos statuentes si se absentauerũt valeant quasi istud sit de necessario expediẽdis vel saltem vtiliter: vt optime probatur de rescrip. c. vlt. li. vj. ⁊ preiudicabit absentibus vel non priuilegiatis quod pro tanto quia tele posset esse priuilegium quia licet in se valet constitutio. ea tamen non obstante perciperet priuilegiatus prebẽdam quale est modo priuilegium huius studij bononiẽ. ad contraria respondetur ꝙ non ꝯstituunt de alieno qr non respicit preterita nec est hic cõio singularium. Et pro hoc respõdetur ad alia argumenta nec põt allegari iniuria nisi sublata onerosa ꝯsuetudine res redit ad suam naturã. xxxv. dist. ab exordio. ⁊ quod ibi not. ad decre. cum omnes. dic ꝙ ibi constitutio nõ fuit cõmunis nec interuenit consensus epi procederet autem fortius hic sol. quando preter consuetudinem illam ecclesie ministrorum pateretur defectũ. de cle. non resi. c. penulti. ⁊ facit qd ibi scripsi super vers. deseruiri. nam si eo casu eps solus potest subtrahere fructus: multo fortius potest eps cum capitulo. Jo. an.

Absurdum. In gl. fi. etiam ex sua persona: vt. s. e. l. nemo plus iuris. Dy.

In iure ciuili. Uide pro declaratione huius regule qđ not.et
dixi.s.e.l.in oĩbus causis ꝓ facto accipitur.⁊ qđ no.
extra e.c.imputari.⁊.c.cum stat.⁊ quod not.⁊ dixi.C.
de insti.⁊ substi.l.j.⁊ in rubrica de condi.⁊ demonstra.eo.tit.l.in
testõ.⁊ no.etiam de condi.inser.l.vlti.ibi quibus arguit de vlti
mis voluntatibus ad cõtractus quod ar.quando procedat di
xi.C.de latina liber.tol.l.vnica.⁊ de ver.sig.l.cum quidam.in fi.
In gl.ibi de sentẽtijs que pro eo quod interest.l.j.immo dicve-
rius vt ibi not.et dixi.s.de furt.l.si quis vxori.§.penult.⁊.l.fur-
ti actione.in principio.

1 ☞ Statutum an producatur ad consequentias.
2 Parrochiani possint prescribere ius p̃sentãdi in sua ecclesia.

Que propter necessitatez.
Concor.de legibus.l.qđ vero cõtra rõnem. Et põt
poni exemplũ.C.de patribus qui filios distraxerũt
Jaco.Et ex hac sumptũ fuit extra de reg.iur.c.que ex iure cõi
exorbitant.⁊ vide ibi notata per Dy.Car.Jo.an.ad hoc etiam
regule materiam facit extra eo.c.quod alicui gratiose.et quod
ibi not.per Dy.⁊ alios.indultum enim cõtra ius est restringẽ-
dum preter ius est ampliandũ.vt no.per archid.xxviij.q.j.oẽs
deinceps et miracula diuina non sunt trahenda ad consequẽ-
tiam.lxj.di.statuimus.§.his autoritatibus.⁊.iiij.q.iij.c.vltimo
et alibi dicitur ꝙ dispensatiõe introductum est ad consequen-
tiam trahendum non est.lvj.di.apostolica autoritate.§.hic au
tem.⁊.c.sequenti.Est etiam aduertendum ꝙ dominus Ja.de
are.⁊ Ric.in dicta.l.quod non contra rationem de reg.iur.qđ
ea que dicuntur.C.de furt.l.si quis persuaserit in seruo locum
habent in filio cum eadem maior ratio sit in filio.et ideo ipsi di
cunt ꝙ etiam illud quod inductum est propter necessitaez seu
contra rationez ꝓducitur ad cõsequentiã qñ est eadẽ ratio vel
maior in alio casu.vt.s.de epe.no.nun.l.de pupillo.§.si quis ri
uos.ver.p̃terea.s.de fer.l.j.v̋.sane.⁊ hic no.in glo.que notabilis
est et sepe ad hoc allegatur:nec dicitur hoc casu lex extendi cuʒ
sit eadem vel maior ratio:vt not.per Gar.extra de elec.cupiẽ
tes in glo.sed posito signata super verbo causis electi. Et pre-
1 dicta faciunt ad id quod sepe queritur vtrum statutum † pro-
ducatur ad consequentias vbi est eadem ratio vel maior etiaʒ
si statutum sit contra ius publicum.dominus Jaco.⁊ Ric.te-
nebant ꝙ sic per iura predicta ⁊ dicebãt fuisse padue termina
tum in tali questione:statuto ciuitatis cauebatur ꝙ maritꝰ sol.
ma.lucrabatur quartã dotis dubitabatur an maritus legata
sibi relicta per vxorem deberet computare in ipsam quartam.
Et dictum fuit ꝙ sic sicut ⁊ vxor imputat sibi in illa quarta que
sibi debetur per aut.preterea in fin.C.vnde vir vel vxor.vbi de
hoc dixi licet sit inductũ cõtra rationem:q2 eadẽ rõ est in vtroqꝫ
Et pro hoc quod de similibus ad similia sit arguẽdum bene fa
cit.s.de legibus.l.non possunt.xxxvij.di.relatum.et ibi in glos.
et per archid.de similibus enim idem est iudicium.extra de re-
script.inter ceteras in fi.de transla episcopi.c.ij.§.sicut.ergo et
de parrochijs.c.super eo de baptis.et cuius effectu.maiores.§.
verum quidam.sententia enim legis ad similia extenditur.naʒ
verba actionis in factum de pauperie loquũtur solum de qua
drupede et tamen trahuntur ad bipedem:q2 eadẽ est rõ.vt.s.
si quadru.pau.fe.di.l.penulti.arguendum est ergo a simili vbi
est eadẽ ratio vel maior in casu in.l.non expresso.Et de hoc etiã
dixi.C.de interdi.matri.inter tutorem et pupillam.l.fina.sic er-
go et in statutis procedi potest de similibus ad similia licet qui
dam dicant ꝙ non cum statuta sint stricti iuris ⁊ non recipiant
interpretationem:vt.s.de verbo.obli.l.quicquid astringende.
quod tamen non est verũ vt dixi.s.de verb.signi.l.j.dñs Gui.
de suz.distinguebat aut statutum est contra ius ⁊ non est proce
dendum de similibus ad similia per dictam.l.qđ not.contra ra
tionem.aut nõ est directo cõtra ius:⁊ tunc sic vt dicta.l.nõ pñt.
⁊.l.de quibus.⁊ ita tenet ipse dñs Guido in suis questionibus
statutoꝝ tertio folio.ver.sed pone questionez de facto est aliqđ
statutum in quo aliquid ꝯtinetur volo procedere de similibus
ad similia.Dñs aũt Jac.butri.C.de legibus.l.non dubium.in
fi.tenebat ꝙ statutum potest extendi de similibus ad similia q̊
ad declarationem:sed quo ad extensionem non.statutum enim
recipit interpretationeʒ declaratiuam vel extensiuam.vt.s.de
mune.⁊ ho.l.et gradatim.§.et si lege ad municip.l.constitutꝰ.et
C.de noxa.l.ij.Jura autem cõmunia de similibꝰ ad similia por
riguntur a lege vel ab homine autoritate.l.vt dicta.l.non pos-
sunt.Jacob.butrig.de hoc etiam not.C.que sit lon.con.super
rubrica.§.nũc formemus.vers.an autem idem sit in statuto.Et
de hoc in grandino de rebus vetitis.ver.sed quero quare non
est procedendum.sed nunquid in maleficijs est ꝓcedendum.de
similibus dic vt plene notaui.C.de epi.⁊ cle.l.si quis.nõ dicam
rapere in leturura circa finem.an autem constitutio pape pro-
ducatur ad casus vbi est eadem ratio vide per Jo.an de tem-
po.or.c.vlti.li.vj.Joan.andre.in dicto.c.que de iure communi
exorbitatur in nouella lib.vj.inducit ipsum.c.⁊ hanc.l.ad talem
questionem:nunquid sacer ordo dirimat sponsalia de presenti
sicut facit professio:q2 hoc exorbitat a iure cõmuni.De hoc sa-
tis not.per eũ extra de voto.c.vno.lib.vj.et dicit terminatam ꝑ
extrauagantẽ Jo.que incipit:antique cõcertatiõi.⁊ ideo trãsit
ad aliam disputatam per fratrem Jac.an possit eps dispensa-
re cum monacho translato ad ecclesiã parrochialem quod ha
bere possit cum illa beneficium nõ curatum.post multa allega
ta pro et contra tenuit ipse frater Ja.ꝙ non principaliter indu
cens.xvj.q.j.c.de monachis.et.c.de presentium.et not.e.q.mo-
nachus.j.et extra de sta.monacho.quod dei timorem.et.c.cum
ad monasterium.Ad contraria respondet non sequitur hic po
test episcopus:ergo id potest cum monacho.Ad alia etiã in q̃-
stione cõtraria respondet:cã breuitatis omitto:sed recurratur
ad ipsum ad materiã etiã huiꝰ.l.põt adduci.c.ꝙ alicui gratio-
se cõceditur.e.ti.l.vj.cum ibi notatis ꝑ Dy.Card.⁊ Jo.an.per
quod.c.ipse dicit in nouella fundari opi.que habet parrochia-
nos nõ posse p̃scribere presentationẽ rectoris sue parrochialis
ecclesie cum illud sit solis patronis gratiose concessum.et ideo
per nullos alios laicos vsurpandi.¶ Circa quã questionez in
ducit primo id quod scripsit in decre.querelaʒ de elec.sup ver-
bo populus.per hanc litteram tenebat dñs meus Marsilius
2 ꝙ parrochiani † vel populus possidere et prescribere possint
ius presentãdi in sua parrochiali ecclesia.facit.xvj.q.j.sic viue-
⁊.c.si quis monachus.in fi.et quod ibi not.Hug.et quod nota.
lxiij.di.in summa.⁊.c.reatina.⁊ quod notat Inno.de elect.quis
quis super verbo abusum.et per Compost.de rescript.c.capi-
tulũ.vbi dixi post glo.in ver.queri potest.vbi in hoc patronos
⁊ parrochiales equiparat per eundem moder.inducitur q̃stio
Jo.de deo.xxx.que fundatur sup presentatione populi.ad idẽ
eo.tit.de elec.generali.dñs Jo.de montemerlo.disputãdo ter-
minauit hic cõtrarium rñdens ad hanc decretalẽ ꝙ hic popu
lus possidebat patronatũ nõ actum presentandi tãtum ꝓbãs
hoc per ver.salua questione que sequitur.⁊ hoc etiã tenet Ar-
chi.qui de hoc plenissime not.lvj.di.hortamus.et ꝯcor.qđ not.
j.e.sacrosancta.⁊ vide quod dicam.j.de except.cum venerabi-
lis.In glo.not.ꝙ primam sequor.ꝙ hic non prosequor.et quia
vt dicit.D.super hieremiam naturale est vt quis genitale dili
gat solum et nihil habet dulcius patria huius patrie consuetu
dinem.et mei magistri opinionem defendam iurisconsultũ cas-
sauimus imitendo de quo.ff.de arbi.dicere autem.§.j.propter
que duo et tertium quod dicam in fin.excusetur nostra solutio
quam submittam.Est autem presciendũ ꝙ tẽpore Nico.quar-
ti questio fuit in ciuitate q2 presentatus a populo sancte cecilie
de florentia cum diocesanus ipsam presentationẽ voluisset ad-
mittere appellauit ad papaʒ ⁊ fuit sententia lata pro ipso quã
papa confirmauit inserto tenore sñie ⁊ confirmatiõis executo-
res dedit quas litteras penes me habeo insinuatas: quarum
verba respicientia propositum sunt hec Nicolaus ⁊c.dilecto fi
lio.D.presbytero ⁊ rectori ecclesie sancte cecilie florentie salutẽ
ea que iudicio ⁊c.sane petitio tua nobis exhibita cõtinebat qđ
cum ita ad ecclesiam sancte cecilie de florentia tunc vacantem
per mortez ⁊c.parrochiani ipsius ecclesie ad quos de antiqua
et approbata et hactenus pacifice obseruata consuetudine p̃-
sentatio ad eandem ecclesiam cum vacare contingit pertinet
vene.fratri nostro episcopo florentino fuisses canonice presen-
tatus.Idem episcopus te admittere ad dictam ecclesiam con
tra iusticiam recusauit propter qđ tu ad se. ap.appellasti nar-
rat demum quomodo duo auditores successiue dati fuerunt ⁊
qđ scđs pro ipso tulit sñiam quã confirmat ipsius inspecto te-
nore:et fuit hoc apud vrbem pontificatus sui anno tertio et ad
executores facta eadem narratione.cõcludit ꝙ prefatam sñiaʒ
autoritate apostolica exequantur inducentes ⁊c.⁊ licet hoc so-
lum sufficeret ad robur opinionis illius:vt extra de re iudic.in
causis.ipsam tamen adiuuat.Et primo si tollatur responsio q̃
fit ad decretalem querelã ibi est casus.⁊ ꝓpter rationem illam
volui videre antiquam que tamen non annexit intellectum.
dico aũt ꝙ nulla necessitas cogit verba illa illius decretalis so
nare qđ dicunt cũ littera non dicat populum prescripsisse sed
solũ possedisse actũ presentandi ecclesia sancte Agathe que se
dicebat esse patronaʒ si ita erat eximere poterat ex iure patro-
natus actum illũ presentandi a possessore.et tunc esset questio
sup iure patronatꝰ ex quo iure ageref.⁊ qđ forsitan ꝑ populũ
negaref.

negaretur. ¶ Cum ergo populus hic non fuerit in causa ilicet
obtinuerit ꝑpter sue possessionis cõmode presentatus ab illo
ad cautelã vel cõsolationẽ succũbẽtiũ papa protestatus est qḋ
de suo iure patronatus agere possit contra populuz. Et sic ha
bemus de questione tamen item sententiã certã hoc etiam for/
tificat equitas. nã ꝛ si dicaꝛ cõtrariã opinionẽ in laicis nõ par/
rochianis procedere cesset causa in parrochianis. ꝛ hoc tripli
ci respectu: primo qꝛ participãt ex iure parrochiali presentatio
ni rectoris possunt ergo ꝑticipare creatiõi facit de offi. Archi.
ad hoc in fi. in autẽ. de defen. ci. §. nõ habẽte ꝛ per cõuersum re
gula ꝑterea. ff. e. l. nihil ad primã de simo. suam de offi. delega.
venerabili in fi. iij. glo. de reb. ec. nõ alie. si quis in glo. ꝛ in decre
tali vt circa post princip. de elec. li. vj. Scḋo qꝛ ipsis incũbit ab
illo audire diuina ꝛ percipere sacramẽta ꝑpter quod equũ est
qḋ illo proposito ꝯgruat de postu. pla. cap. j. ad fi. ꝛ experientia
docet ꝙ efficacius laborãt ad habendũ idoneũ ꝙ̃ illi patroni q
parrochiani nõ sunt. Tertio qꝛ participãt dotationi. naz sicut
rector alimẽtaꝛ ex datis per patronũ sic etiã obuẽtionibus q̃s
a parrochianis percipit ꝛ in quibus consistãt. vide qḋ dixi de
parrochijs sup rubrica: quarũ cõsideratio habeꝛ ꝛ interduz in
fundatione ꝛ dotatiõe. de ec. edi. ad audientiã. ꝛ dixi de ꝯsecra.
ec. qḋ sicut sup prima gl. ꝛ cõstat certas ecclesias oĩ alia dote ca
rere qd miri. ergo si ad ꝑsentationis actũ possidendũ ꝛ prescri/
bendũ habiles esse dicanꝛ absq̧ eo qḋ vetera iura hoc permit
tebãt eisdẽ etiã in ecclesijs collegiatis. xxx. di. petrus. xcv. di. ꝺ
petro. v. di. stadij. lxiij. di. plebeios distẽsis ꝛ. c. reatina. Itẽ ꝯclu
sionẽ que distinguit ꝑsentationẽ a petitiõe dicẽdo ꝙ simplex
petitio possit cõpetere populo de sta. mona. qḋ dei timorem fa/
teor cũ nõ possedit ꝑsentatiõis actũ secus in possidẽte: alˀs cuz
petitionẽ illã sine vlla possessiõe vna vetula de parrochianis
facere posset absurdum esset non plus dare prescribenti ꝙ̃ illi
ꝛ non plus toti parrochie ꝙ̃ vni parrochiano. ¶ Item aduer/
tendum quod hi q tenent opinio. contrariam cõcedũt qḋ par/
rochiani bñ possunt prescribere patronatũ: ꝛ tũc licebit eis ꝑ/
sentare: ꝛ sic etiã vitiãt regulas q põt toti partẽ. de offi. deleg.
pastoralis. §. j. ꝛ cui licet plus ꝛ minus: vt ex. e. cui licet ꝯcedunt
enim ꝙ honore ꝓcessionis ꝛ ius alimentorũ in casu inopie vna
cũ actu presentationis prescribere possunt: sed actũ solũ nõ cũ
tamen ex his tribus coniunctis potissime ex secundo plus gra/
uetur ecclesia. ex hoc patet qḋ illi rigori multũ resistit equitas
ꝛ si opponaꝛ hoc nũq̧ cõtingere: vt i exẽplis q̃ posui de trãsla.
c. fi. super glo. sz nõne respondeꝛ per id qḋ no. de verb. signi. ꝑ/
pterea in fi. vlti. glo. sicut ergo nõ canonici ꝑscribũt actũ electio
nis ꝑlati sine ꝑscriptione canonicatus. de elec. cumana. de cau.
posses. cũ ecclesia. sic ꝛ parrochiani sine ꝑscriptione patronatꝰ
prescribant ius presentandi quasi ad id habiles per rationes
proxime dictas: sic sine prescriptione episcopatus non episco/
pus prescribit aliqua que de iure ad solos episcopos pertinent
de prescrip. auditis. ꝛ. c. cũ olim restat tollere tria super quibus
Archi. fundat opinionẽ cõtrariam quã tãta operositate visus
est persuadere quãta falsitas indiget vt vera videaꝛ vt in hie/
ro. ad marcellũ. xj. Primũ est qꝛ dicit liberã institutionẽ sacer/
dotũ de iure ad episcopũ pertinere. allegat. x. q. v. c. j. ꝛ. ij. xvj. q.
vij. c. nullus oĩno. de offi. Archi. cũ satis. de capel. mo. c. j. vbi di
cit expressim. de hereti. cũ ex iniuncto in fi. de testa. ex xenodo/
chijs huic resisto ꝛ dico nullũ de ꝑdictis capitulis probare ad
id ad qḋ inducunꝛ. Primum dicit quod patronus non eximit
ecclesiã a lege diocesani ꝛ qḋ non eximit doꝛ. a potestate episco
pi. Secundũ ꝛ tertiũ dicũt ꝙ episcoporũ non inferiorũ est com
mittere curã animarũ cõiuncto sexto quo dicitur ꝙ episcopo/
rum est instituere ꝛ destituere. hec duo confiteor quod curã ani
marũ cõmittũt ꝛ instituũt presentantes a patronis. de insti. c. j.
li. vj. sed nullo illorũ iuriũ probaꝛ qḋ liberã habeant institutio/
nẽ vt libere quẽ volũt instituãt: alˀs sequereꝛ cũ illa. c. nõ distin
guant quod etiã in collegiatis ecclesijs libere institueret episco
pus quem vellet contra decretalem primam de elect. ꝛ eodẽ ti.
c. post ꝙ̃. licet fatear qḋ in primitiua ecclesia episcopi ad regen
da loca transmissi omnia prouidebãt: ꝛ sic intelligiꝛ quod no. ꝺ
elect. quã ꝙ̃ li. vj. ante mediũ magne glo. vt sup ea. scripsi. Itez
si decre. cũ ex iniũcto intelligeretur de libera institutione: ergo
ꝛ libere destitueret qḋ est falsum. xvj. q. vij. inuentũ cum cõcor.
vltimo vero. c. dicit episcopos debere esse sollicitos vt in hospi
talibus seruet hospitalitas. Redeo ad. c. j. de capel. mo. vbi dici
tur expressum: certe non sic asseruisset si ponderasset ibi textuz
per consilium monachorum ꝛ decretalem vnicam. eo. titu. libro
sexto per quã patet intellectus illius super quo fundat op. illã
est ex. c. nouerit. x. q. v. per qḋ dicit Archi. inducens gl. c. pie mẽ
tis. xvj. q. v. patronus ꝭm antiqua tempora nil iuris in ipsis ec
clesijs habuisse: sed ipse ecclesie ad ordinationez episcopi perti
nebant quod fuit postea mutatum ꝛ gratiose concessum quod
habeant presentationem rectorum. xvj. q. v. decernimus. hoc ẽ
patenter falsum quod patet ex eo quod illa duo. c. nouerint et
decernimus simul manarunt in quarto cõcilio tolletano. vt ex
ipsoꝝ subscriptionibus. patet per. q. c. decernimus. Ibi offerãt
episcopo ordinandos ostenditur qualiter intelligitur littera il
la ad ordinationem episcopi quã ponit. c. nouerint. quare. s. or/
dinabit a patrono oblatũ. i. presentatum. fateor ergo quod nec
olim nec hodie habuit patronus dñium ecclesie vel sue dotis:
vt in. c. nouerint. presentationẽ vero ꝛ alia iura tunc habuit si/
cut nunc: vt in. c. decernimus. ꝛ si qua capitula dicant quod nõ
habet nisi processionem patris illa processio pro patronatu: vt
no. in. c. pie mentis. Tertiũ super quo fundaꝛ illa opinio quod
est quod laici patroni de gratia sustinentur in hoc iure. vj. q. v.
c. j. de iure patro. quoniã est etiã annexũ spiritualitati. alius er
go laicus non patronus illius iuris non est capax et exaltat vo
cem in hoc per. c. sane de priuil. ꝛ ad hoc concor. hec regula de
hoc satis miror. sicut enĩ hec prepositio non concludit rem alie
nam vsurpare non possum ergo nec prescribere. ita nec sequi/
tur si quid per priuilegium quod est alicui concessum per aliuz
vsurpari non potest ergo nec prescribi cum certum sit quod cõ
tra priuilegium prescribitur. de priuilegijs accedentibus ꝛ. c. si
de terra et facilius ꝙ̃ contra ius cõmune vt nota. de prescript.
c. j. li. vj. circa finẽ magne glo. ꝛ dixi de offi. ordi. ꝯquerẽte in gl.
per hoc circa mediũ. Itẽ cõstat ꝙ q̃lia certis ꝑ priuilegiũ cõce
dũtur talia ꝑ alios prescribuntur patet exẽplũ in excep. de re/
lig. do. cũ dilectus. de priui. cũ ꝑsone li. vj. in libera recepit ordi
nẽ de prescrip. veniẽs coniuncto cũ. c. olim eo. tit. sicut ꝛ in simi
libus qḋ inseritur de annexione spiritualitatis nõ mouet cum
certũ sit hoc ius vt tẽporale trãsire in heredes ꝛ ꝑ diuersos cõ
tractus trãsit etiã in extraneos: vt no. de iure patro. per Inno
cen. super rubrica. ꝛ certũ est per illos modos laicũ illius iuris
esse capacem: ita ergo erit. ꝛ iste posset etiaz ad id qḋ de gratia
dicitur respõderi per decre. cũ inter vniuersas de ele. in fi. ꝯiũ
cto. c. post ꝙ̃ eo. ti. de postu. prela. bone primo de rescrip. nõnul
li. ꝛ. c. sedes. ꝛ qḋ ibi no. in prima glo. per hoc aũt sit responsum
ad glo. Inno. in decre. cũ venerabilis. de excep. q dixit. nullo iu
re caueri qḋ deficiẽte patrono populus presentet cõcedaꝛ de
populo q nõ possedit nec prescribit ꝑsentatiões actũ gl. decre.
sacrosancta. nõ ꝓbat qḋ asserit ꝛ tex. a cõtrario aperte facit cõ
tra glo. decre. generali in alijs gradibus. Archid. facit pro op.
dicta nã ꝛ si cõcederemꝰ prout ipse vult qḋ de patronatu non
loquatur patet tñ ibi ꝙ antqua cõsuetudo dat laico id qḋ de
iure nõ cadit in laicũ. ꝛ per hoc sit responsum ad multa ex alle/
gatis que concludunt laicis nullã potestatẽ in ecclesijs vel ea
rum iura seu bona cõcessam. Ex predictis cõcludo qḋ aut con
stat ecclesiam habere patronos aut non. Primo casu parro/
chiani presentãt cũ patronis aut sine vtroq̧ casu proprie pre/
scribitur cõtra patronos de capel. mona. c. secũdo. Ex his casi
bus talis patria iungaꝛ ad rõnes dictas super ver. hoc autem
si vero constãt qḋ põt esse dupliciter: aut qꝛ constat alios non
esse patronos aut qꝛ nesciꝛ. ꝛ hoc qḋ nesciꝛ dicitur non esse de
consecra. di. j. solẽnitates. cum certũ sit ecclesiã habuisse funda
tores nisi miraculose constructa fuisset presumemus eã per po
pulum fuisse fundatã potissime: qꝛ hoc verisimiliter fieri con/
sueuit. ff. e. l. in obscuris. ꝛ extra. c. inspicimus. ꝛ ꝭm hoc conclu/
dam quod exercitium vnius actus cõpetẽtis patrono erit pos
sessio patronatus qḋ est regulare vbi plures actus ab aliquo
iure dependent de relig. do. c. j. ꝛ hoc ex quo res qui actus non
apparent possessi per aliuz nec ius commune contra ius illud
fundat intentionẽ alterius vt ibi dixi super glo. penulti. ꝛ sic sol
uitur contrariũ de decre. auditis. de prescrip. vt ibi dixi super
penulti. glo. ꝛ de capel. mo. dilectus. vt ibi dixi super vltima gl.
ꝛ secundum hoc saltem his casibus vltimis cedere oportet te/
nentes opinionem contrariaz cui pro tanto sic restiti curiosior
quod cum dominus meus tempore quo familiaris et consilia/
rius suus eram hãc opinionẽ sic vt videbatur plene ꝓbatam
ꝛ ꝑ ipsiꝰ cãcellariũ approbatã iuridicã estimãs me clamãte vt
seruaret eadẽ multoꝝ ciuiũ. in hoc se ledi putantiũ fuit ab ipso
charitas segregata. Ioã. an. hãc questionẽ tã ꝙ̃ vtilẽ cõtinuãꝛ
subtiliter rumiatã hic trãscribendã vtile fore putauit: qꝛ vt dixi
nouella sua ꝑ paucos hꝛ. Itẽ ad hãc regulã bñ facit ex. eo. c. in
argu. cũ ibi nota. ꝑ Dy. Car. ꝛ Ioã. an. ꝛ ꝙ no. ex. de iura. calũ.
c. j. in gl. ar. idẽ Io. an. inducit. in nouella ipsum. c. ad questionẽ
q̃ q̃riꝛ an honꝰ aduocatꝰ in vtroq̧ iure nũc monachꝰ monaste
rij multis debitis oneraꝛ de mãdato vel licẽtia abbatis possit
postulare in vtroq̧ foro vt de lucro eius moñ. debita persoluã
tur. post allegata pro ꝛ contra soluendo dicit cuz postulare nõ
posse. ¶ Ad hoc etiam facit preallega. c. que a iure cõmuni

Illa enim argumentatio conueniret his que cõſonãt iuri cõivt ibi ſcripſit idẽ Jo.⁊ bene probatur de regula.conſtitutionem.§.rñ.reſtat ergo quod cum prohibitio de qua querit̃ ſit generalis.⁊ hanc cauſam except.ad alios caſus excep.extendenda nõ eſt nec eſt verum ꝙ exceptio includat caſum de quo loquimur quod enim excipitur ꝙ monachus poſſit poſtulare pro vtilitate monaſterij:vt extra de poſtu.c.ij.xvj.q.j.monachis.Secundo intelligitur de vtilitate directa ex cauſa in qua patrocinat̃ puta pro conſeruãda libertate monaſterij vel alijs rebꝰ ipſius in iudicio defendendis vel recuperandis:vt dictũ.c.monachis vel monachi.non ſimpliciter dixit monaſterij poſcat̃ vtilitas:ſed dixit expoſcat quaſi directe põſcat.conſtat autem quod cauſe quibus patrocinatur pro lucro ad clientulos et eorum vtilitatem non monaſterij ſpectat facit de priuilegijs autoritate.libro ſexto.⁊ in clementi.de deci.c.j.in fi.⁊ per hoc eſt reſponſum ad primo allegata.Secundo et vltimo reſpondetur quod opera pietatis nõ fiũt ꝑ tertio lucro ſʒ pro diuina mercede.conſtat autem qđ monachus pro temporali lucro clauſtrum exire non debet.xvj.q.j.placuit.ij.in princip.⁊ monachus de minimis loquens dicendꝰ eſt inſtitor.eadem.q.ſi cupis.de directa ergo neceſſitate intelligendũ eſt qualis non eſt iſta cũ monaſterium nõ tenetur vltra ꝙ facere poſſit.de ſolu.odoardus.non ob.regula qui ſentit quia recipiendo eum ad profeſſionem obligauit ſe ad alimenta ⁊ multa emolumenta licita ſucceſſionum legatorũ ⁊ ſimilium moñ.ſeparare ⁊ conſequi poteſt quod allegabatur. Quinto procedit cum preceptum abbatis nõ eſt de genere ꝓhibitorum ſuper quo vide qđ no.de tẽpo.ord.ad aures.i.ij.gl.

CUi ius eſt. In fi.poteſt poni exemplũ per.l.§.qui.mo.pig.vel hypo.ſol.l.ſicut.§.in cõtrarium.⁊.§.debitor.ver.ſed ſi promiſerit.Jaco.in glo.ibi.§.ſi filiꝰ iſte.non ſunt exceptiones a regula.nam regula non dicit quod qui poteſt vẽdere poſſit donare:immo dicit econtra.Et inſtantie hic ꝑoſite dicunt qđ qui poteſt vẽdere nõ põt donare:vnde a parte patet qđ non ſunt vere exceptiones.Dy.Itẽ ⁊ cõtra hoc eſt vera exceptio a regula.Dy.Item interdum licet dono accipere ſed non precio:vt.§.de va.cogni.l.j.§.proinde.

PEnalia. Ex delicto deſcẽdẽtia.dy.iudicia priuata:quia publica nunꝙ trãſeunt niſi lata ſententia:vt.§.de accu.l.ex iudiciorum. Et quod dicit accepta hic per lit.conteſt.⁊ vide plene.C.ex deli.defun.l.vnica.Et facit.§.e.l.pupillũ.§.in heredes Et cõſueuit induci hec.l.ꝙ inſtantia cepta cũ defuncto per litẽ conteſta.tranſeat in heredem an opus ſit noua inſtantia.Et dic quod tranſit in heredem in eo ſtatu quo erat cum defuncto:vt §.de act.⁊ ob.l.ſciendum.Et pro hoc optime.§.de iudi.l.tam ex contractibus.⁊ quod no.de re iudi.in ſumma.§.j.⁊ optime de fideiuſ.tuto.l.vlti.Dy.Ric.⁊ Old.

CUm quis. Pone exemplũ.§.de dona.inter virum ⁊ vxorem.l.ſeruꝰ cõmunis.Jaco.Et in ver.cui autem pone exemplũ:tutor non poteſt donare:vt.C.de admini.tuto.l.non omni titulo.nec ergo pupillo donanti conſentire:vt.§.de adminiſtra.tuto.l.tutor ad vtilitatem.Dy.Et vide quod notaui.§.de manumiſ.vindicta.l.ſi pater.§.fina.in gl.ibi.l.fi.Iſte non ſunt bone exceptiones a prima regula non dicit quod qui non poteſt alienare non poſſit alienanti conſentire.ſed dicit qui poteſt alienare poteſt alienanti conſentire.nam fallit hec regula in caſibus exceptis in glo.

QUi rem. In fi.quantum ad euitandum onus ſatiſdationis iudicat̃ ſolui.Dy.

NOn videatur data. Pone exẽplum.C.de iure delib.l.j.⁊ de leg.ij.l.qui concubinam.§.ſi heres Jaco.Ibi dantur id eſt tradantur.Dy.Juſſu iudicis aliquid quid non ſit atrox.⁊ vide quod ad hoc not.extra de tempo.or.c.ad aures in glo.⁊ ita patet.Jaco.⁊ in.l.liber homo ad.l.aquil.in glo.allegata.¶ Item not.quod hic no.in glo.de iuramento ſubditorum quod reſtringitur ſolum ad delicta.ꝑ hoc.§.de ope.libe.l.ſi libertus iurauerit.⁊ eſt expreſſum extra de iureiuran.c.j.li.vj.⁊ hinc ſumptum fuit extra eo.c.quod quis mandato libro ſexto ⁊ vide ibi notata per Dy.Car.Jo.an.⁊ dixi ſatis.§.de aqua plu.arcen.l.ꝙ ꝙ.Joã.an.in nouella in.d.ca. quod quis mandato.dicit quod hec regula facit ad queſtionem debitoris qui de mandato iudicis vel ciuis ſoluit ciuitati quod debebat ipſi creditori an ſit liberatus de qua no.in ſpecu.de ſolu.§.nunc aliqua.ver.illud autem queritur.⁊ plene dixi.§.de ſolu.l.creditor in princi.¶ Item querit aliã queſtionem diſputatam per dominos Egidium cremonem et Gualteriũ de grãgareto.⁊ ante eos per dominum Nicolaum de matarellis.in ſtudio paduano de illo qui occidit permiſſione iudicis vel ſtatuti clericum bannitum qui laicus putabatur an excuſetur a dolo et a pena quam queſtionem licet ſit ſubtilis et vtilis abbreuiabo:quia de ea ſatis tractatur per Albertũ de gandino in opere ſuo ſub titulo de bannitis pro maleſi.verſicu.item ſubijcio queſtionem que poteſtati ſenarũ contingit de facto ſuper qua dicit conſultos fore dominos Jac.de are.Dy.prefatum Nicolaum de matarel.et plures alios doctores et finaliter concorditer conſuluiſſe ꝙ clericus impune occidi potuerit ſeudantes eorum cõſilium potiſſime ſuper.l.penult.§.de adult.vbi de hoc dixi.⁊.C.de epi.⁊ cle.aut̃.ſtatuimus.decurtando itaꝗ queſtionem predictam et magis vtilia eligendo non diſputando an ſtatutum valeat quaſi ſit contra legem diuinam non occides exo.xv.de quo notaui.C.ad.l.iuliam de adulte.l.gracchꝰ.et ſupponendo pro nunc ꝙ ſtatutum valeat allegabatur contra occiſores quod cum ſtatutum permittat occidi bannitum quod intelligendum eſt de publice bannito.§.de re iudi.l.iiij.§.condemnatum.vbi de hoc tetigi nec valet iudicis autoritas que non excuſat in delictis.xij.q.ij.quicunꝗ.de tempo.ordi.dilectus precipue et caſu iſto in quo iudex ſecularis iudex non erat contra clericum.iij.q.j.nullus iudicum.et de foro competenti.c.ij.et ſic nec vanum act̃.ſtatutum quo ad clericum tenebat.vt.C.de epiſco.et cleric.aut̃.ſtatuimus immo iudex ſecularis banniens vel condemnans clericum tenetur ad emendationem damni et iniurie extra de iniur.et damno dato.c.olim ſcribentibus.vbi eſt pulchra glo.de hoc.et ad hoc vide in clemen.de penis.c.j.cum ibi notatis.et ſi ibi obijceretur clericum fuiſſe citatum reſpondetur ꝙ citatatio eum non arctauit facta a non ſuo iudice.§.de iuriſdi.omnium iudi.l.fi.⁊ ſi a non competente iudice per totum. Item ſi dicatur occiſorem id ignoraſſe reſpondetur contra nõ iuuare:quia qui cum alio contrahit ⁊c.vt.§.e.l.qui cũ alio.multomagis qui contra alium deliquit:quia ibi maius periculum vertitur.Item ignorantia non excuſat in minoribus delictis inſti.vi bono.rapt.§.ſed nedum.multominus in maioribus.regulariter enim non excuſatur ignorans quod ſcire debuit vel potuit.§.ſi certum peta.l.quod ad te quod vi aut clam.l.ſeruꝰ.cum fi.Sed iſte ſcire debuit vel inquirere.ar.§.de exerci.l.fi.⁊.l.licet poſt princi.nec eius imprudentia verbi debet in alterius preiudicium.§.de offic.preſi.l.illicitas.§.ſicuti.⁊ ad.l.aquil.l.idem iuris.in fi.cum enim iſte voluerit eſſe executor ſtatuti debuit inquirere.argu.C.ſi contra ius vel vtilita.publi.l.et ſi non cognitio. et dato ꝙ ignorantia excuſaret in aliquo nõ tamen a toto ſicut dicitur de iuſto dolore.C.ad.l.iul.de adul.l.gracchꝰ.§.de ſicca.l.j.in fin.et de iuſto metu extra quod metus cauſa.c.ſacris.Itẽ pro hac parte videtur caſus.§.de iniur.l.eum qui.§.ſi iniuria. vbi qui non me ſed alium iniuriari intendebat iniuriarum mihi tenetur.et facit quod nota.extra de ſententia excommunicationis.c.ſi vero.et ad.l.aquil.l.ſcientiam.§.ſi defendendi.in contrarium ꝙ excuſatur occiſor facit iſte.§.cum concordantijs.Et maxime quia hic iudex videtur iuſto errore ductus ad banniẽdum illum vel laicum:item occiſor habuit preſumere per iudicem bene factum cum pro eius proceſſu preſumatur.ij.q.ſexta hoc etiam placuit.de renun.in preſentia.et dixi.§.de iniur.l.iniuriarum.al's ex proceſſu ⁊ facto iudicis pararetur laqueus cõtra.l.j.C.de his qui veniam eta.impe.et quia iſte occiſor fecit qđ publice arbitrabat̃ fieri licere.vt.§.de edil.edict.l.quis ſit fugitiuus.§.apud labeonem.Multum enim operatur communis opinio.vnde ſi mulier communi opinione putatur pregnans:proximus heres non poteſt adire hereditatem.vt.§.de acqui. heredita.l.cum quidam.§.quod putet.Et facit quod not.extra de elec.dudum.ij.in glo.quia cum iam ⁊ ꝙ ignorantia excuſet. Facit.§.de admini.tuto.l.cyrographis.§.ab eo.de ſenten.excommu.c.ſi vero.Item videtur caſus.§.de iniur.l.illud relatũ. Item quia publice citatus ſi non comparet conſentire intelligitur in ſui preiudicium.C.de remiſſio.pigno.l.ſi eo tempore.C. qui accuſare non poſſunt ſi ea.et de inge.ma.l.diffamari.Iſte ergo qui citatus paſſus eſt ſe banniri volũtate ſua in libro bannorum videtur deſcriptus.de decur.l.fina.et videtur pro hoc renunciaſſe priuilegio clericali.de vita et hone.cle.c.fin.de ſenten.excom.contingit.⁊ ſic conſentiendo videtur ſuſcepiſſe ſtatum banniti.ar.C.de lati.liberto.tol.l.vnica.§.ſed qui pileati.q enim patitur ſcribi in preiudicium ſuum in libris pro vero recipitur nec admittitur.ꝓbo in contrarium.C.de dona.cenſualis arbi.tute.l.fi.de here.tuto.l.cũ oſtẽdimꝰ.ibi acta publica paſſi ſunt.ad idẽ de ꝓba.l.cenſus.Itẽ iſte clericus veniri debuit allegaturus priuilegiũ ſuũ.§.de iudi.l.ſi quis ex aliena.⁊ dicetur j.ſuper regula nemo vr̃ fraudare ad fi.qõnis.vel poſtea debebat petere bãnum cãcellari vel corã ſuo iudice vel coram ſeculari.ar.

lari.ar.ꝭ.mā.l.fideiussoꝛ.§.j.⁊.ij.Et ꝑ hoc videt̃ dedisse occisoꝛi iustā causaꝫ ignoꝛātie ⁊ iusta ignoꝛātia excusat in criminibꝰ in furto.insti.vi bo.rap.§.qꝛ tñ de adul.ſi adulteriū.§.fratres.C. de plag.l.plagij criminis.ꝭ.de abigeis.l.j.§.fin.⁊ ꝑsertim cum nō delinquere ſꝫ iure agere intēdebat vt.ꝺ.l.illud de iniur.⁊.l. penul.de adul.§.penul.⁊ clariꝰ.ꝭ.ad.l.aquil.l.q̄ actiōe.§.ſi qs i collucatiōe ibi aut ſi nō incertā ⁊c.soluēdo tenuit Egidiꝰ occisoꝛē nō teneri per preal.iura ad hoc allegata ⁊ ꝑ.l.locati ſi ignorās.Et qꝛ ꝑsumimꝰ aliquē laicū qꝛ nullꝰ nascit̃ clericꝰ:⁊ ſic nō fuit in dolo.ꝯtraria nō loquit̃ vel qñ voluit iniuriare lꝫ erraret in ꝑsonā:vt.§.ſi iniuria.vel qñ al's affuit dolꝰ vel culpa.Idem tenuit Gual.ꝑ pal.c.ſi vo de ſen.excō.⁊ qꝛ i dubio ꝑsumit̃ ignorātia in facto alieno.de ꝓba.l.veriꝰ.Prefatꝰ Nicolaus distinguebat aut occisoꝛ sciebat bānū de iure nō tenere ⁊ punit̃ aut nō.⁊ ignoꝛauit etiā eū clericū ⁊ non punit̃ ꝑ dictā.l.penul.ꝭ.de adul.aut sciuit illū clericū ſꝫ ignoꝛauit bānū nō tenere:⁊ tūc ēt absoluet̃ ſi est talis ꝑsona in q̄ verisimiliter cadat erroꝛ ille.pro hoc de ꝓba.cū de indebito.§.ſin aūt is cui.Aliter dicit illū puniri q̄ſi dolose cōmiserit.ar.ff.de fal.l.diuꝰ de adul.cū incestu.§ j.⁊ se.⁊.C.de ince.nup.l.q ꝯtra.⁊ qō dixit in certis casibꝰ excusari maxime ex eo ꝓcedat:qꝛ causaꝫ erroꝛis vr̃ dedisse pꝛiceps.i. res publica q̄ vice principis cēset̃:cuiꝰ erroꝛ subditoꝝ erroꝛem excusat.ꝭ.de sepul.le.l.iij.§.fi.Et subdebat idē Nicolaꝰ distinctionē talem.cum quis committit homicidiū ſine dolo:aut aggredit̃ factum dolosuꝫ ex quo sequit̃ illud delictū aut nō dolosum.Primo casu de illo tenet̃ q̄ſi dolose commisso q̄uis in illo dolū nō cōmiserit.C.ad.l.iul.de vi publica.l.qm̄ multa.de iniu. in eū fact.§.ſi iniuria.⁊ de seruo coꝛrupto ſi qs seruū.§.fi.⁊.l.se. Scōo casu aut sequit̃ delictum in aliā ꝑsonā q̄ꝫ ꝯtra quē factꝰ est aggressus aut in eadeꝫ.Primo casu tenet̃ de culpa.ꝭ.ad.l. aquil.sciētiam.§.ſi defensiōis.minoꝛ tñ imponit̃ pena q̄ꝫ ſi dolose fecisset.ꝭ.de ſicca.l.j.§.ſi claua.Fallit ſi aduersarius culpa sua cām dedit illi delicto.ꝭ.ad.l.aquil.l.itē ſi obstetrix.§.penulti.⁊.l.itē mella in pꝛin.In scōo casu aut delictū hꝫ rationabileꝫ ⁊ ꝓbabilē excusationē aut nō.Scōo casu punit̃ minoꝛi tñ pena q̄ꝫ ſi dolꝰ interuenisset.ꝭ.de ſicca.l.iij.§.ex senatꝰ.⁊.l.iul.in pꝛinci.Primo casu excusatur in totum ꝑ dictā.l.penul.de adul.⁊ allegata pꝛo secunda parte.

Capienda occasio est. Cōcoꝛ.ꝭ.de legibꝰ l.benignus.⁊ vide.ꝭ.e.l.in obscuris.

Quod factū est. Pone exēplū.ꝭ.de lega.j.l.ſi seruus pluriū.§.fi.Itē pone qñ aliqs aliquē ꝑcussit ⁊ dubitat̃ quo aīo.⁊.C.de ſicca.l.j.⁊ hoc optime facit ad intellectū q ibi no.Iaco.

Is damnum dat. Ibi nulla culpa ⁊ cōsequēter nulla pena.In glo.ibi.l.liber homo.vbi de hoc no.⁊ potes euidenter colligere ſm hāc opi.Io.qō ſi assasinus mādato alterius hoīem interficiat qō vterqꝫ tenet̃ de quo plene dixi.C.de accusa.l.non ideo minus.

Quod pendet. Pone in legato ꝯditiōali quod interim nō trāsmittit̃:vt.C.ō cadu.tollē.l.vnica.§.in nouissimo.Iac.in glo.in fi.immo.§.sed ſi sub ꝯditiōe.ſꝫ ibi speciale.⁊ rō specialitatis apparet ibi in textu ⁊ in.§.precedenti.ſ.ne venter.fame pereat.Ia.de bel.

☞ Citatꝰ ibi in dubio tenet̃ venire allegaturꝰ suū ꝑuilegiū.

Factum a iudice. Ibi nō ꝑtinet.i.certū est nō ꝑtinere.Et pone exēplū.C.de testa.l.testamēta quādo ꝑuo.nō est neces.l.certa foꝛma.ſi a nō cōpetē.iudi.ꝑ totū.⁊.ꝭ.de iuris.om.iud.l.extra territoꝛiū.Iac.⁊ vide.xcvij.di. hñ quidē ⁊ ex hac sumptū fuit.c.ex̃ eo.c.ea.q̄ fiūt a iudice.li.vj.⁊ vide ibi notata ꝑ Dy.Ioā.an.⁊ Car.in dubio tenet̃ citatꝰ † venire allegaturꝰ pꝛiuilegiū suū.ꝭ.de iudi.l.ſi qs ex aliena.de quo no.ex̃ de accu.veniēs in vlti.glo.de offi.deleg.pꝛudētia.iij.q.ij. ſi eṗs ꝑ Inno.plene de dila.c.ij.⁊ de cenſi.c.venerabili.⁊ vide pulchꝛā q̄stionē Io.an.notatā ꝑ eū.ꝺ.c.ea q̄ fiūt.ſ.ſi iudex habebat iurisditionē vſqꝫ ad quātita.x.li.⁊.xx.petita sunt coꝛā eo ⁊ tulit sñīam an teneat salteꝫ in.x.de quo dic vt ibi plene nota. Deinde q̄rit in nouella.e.c.qd ſi bene poterat iudicare de.xx.ſꝫ petebantur sola.x.⁊ ꝯdēnauit in.xx.ad quā q̄stionē possunt adduci allegata ꝑ eū ꝓxi.q̄stiōe.Iac.de are.tꝫ in vtraqꝫ q̄stiōe sententiā nō tenere q̄ ſi supꝛa iurisditionē eius ſit qō petit ⁊ ſic.ꝭ.cōmuni diui.l.vt fundū.de hoc no.in spe.de sen.ꝓba.§.iuxta ver. itē est nulla ratione quātitatis.⁊ in v̇.seq.tractat̃ quid de diuiduo.huic op.ꝯcoꝛ.qō no.Bar.l.viij.q.q̄ incipit agebat actoꝛ vbi tenet qō ſi delegatꝰ misso in possessiōe in reali adiudicat anno finito pos.⁊ ꝓpꝛie.qñ tenet sñīa in pos.licet non teneāt in pꝛoprietate.Vltimo tractat ibi delectabilē ⁊ moꝛalē questionē disputatā per fratrē Vbertū q̄ talis est.eṗs vel alter superioꝛ ꝑcepit vel statuit ꝙ ꝓpter honestatē mulieres talis ꝯditiōis vl' status in loco sue iurisditiōis vtātur oꝛnamentis fucati coloꝛis siue oꝛnamētis auri argēti vel gēmarū vltra certā quātitatem vel vestibus lōgis vſqꝫ ad certā tm̄ mēsurā ⁊ cōtrafaciētes excōmunicauit.Querit̃ vtrū qlibet cōtrafaciēs penā incurrat et ad materiā q̄stiōis videre potes que scripſi ne clerici vel monachi sup rubꝛica.deinde ꝙ quilibet ꝯtrafaciēs penā incurrat ſic pꝛobat episcopoꝛū iusta ꝑcepta quēlibet ad obediendū ligant qō ſi nō fecerint punit̃.sed hoc episcopi ꝑceptū est iustum ergo ⁊c.maioꝛ pꝛobat̃ ex̃ de maio.⁊ obe.c.ſi qs venerit.⁊.c.oīs pꝛinceps de senten.excō.c.a nobis.j.xj.q.j.c.ſi aūt nobis ⁊.c.seq.⁊.c. omnis xp̄ianus.qō aūt ꝑceptū pꝛedictū ſit iustū ſic ꝓbatur.illud em̄ ꝑceptū est iustū ꝙ diuine scripture cōcoꝛdat.sed hoc ꝑceptū cuꝫ doctrina apostoloꝝ ꝯcoꝛdat:immo de ea sumit̃ ergo ⁊c.maioꝛ de se pꝫ.⁊ ꝓbat.lx.di.per totū.x.di.nō licet.xj.di.catholica.⁊.c.vlt.xij.di.ꝑceptis.xxxvij.di.relatū cū similibꝰ minoꝛ hñ pꝛobat̃ pꝛime petri.iij.c.vbi beatus Petrus de mulieribꝰ loquēs ſic ait quarū nō ſic extrinsecꝰ capillatura neqꝫ circūdatio animi:neqꝫ indumēti vestimētoꝝ cultꝰ.⁊.j.ad thimo.ij.c.de mu mulieribꝰ scribitur oꝛnātes se nō in toꝛtis crinibꝰ aut auro:aut margaritis:aut veste ꝑciosa.Scōo idē ꝓbat̃ ſic istud pꝛeceptū est iustū ad honestatē reducens ⁊ in honestatem pꝛohibens ergo seruādū maioꝛ ꝓbatur.iiij.di.erit aūt lex.In moꝛibus enim nostris ⁊ etiā in iure attēdit̃ nō solū iusticia ſꝫ honestas ideo ꝙ multa sunt q̄ licet in lege iusticie non ſint mala pꝛohibentur tamen propter honestatem extra de vita ⁊ hone.cleri.officia.de spon.iuuenis ⁊.c.ad audiētiā.⁊ in ver.attendit̃ honestas extra de vita ⁊ hone.extra de voto.c.magne.ibi qd debeat ſm honestatē maioꝛ satis patet qꝛ oꝛnatus talis mulierū ad inhonestatē ⁊ varietatē tēdit de cōsecra.di.v.fucate coloꝛis.vñ Ber.sup apocalipſiꝫ dicit ex coꝛdis thesauro ſine dubio ꝓcedit qō pꝛioris apparet vicinoꝛū vanū coꝛ vanitatis notā ingerit coꝛpoꝛe ⁊ exterioꝛ supfluitas interioꝛis vanitatis indiciū est ⁊ impudicꝰ oculus impudici coꝛdis est nūciꝰ.pꝛeceptū ergo hoc pꝛohibēs ad honestatē reducit ergo iustū.Tertio idē ꝓbatur ſic illud ꝑceptū iustū est qō pꝛohibet illud quod est peccatū:sed talis oꝛnatus mulieruꝫ est peccatū ⁊ pꝛouocatiuū peccati:ergo ⁊c.maioꝛ patet ⁊ pꝛobatur de cōsti.c.nā cōcupiscentiam.de offi.oꝛ.c. pꝛimo.iij.distin.omnis lex cū similibus.immo iustius pꝛohibetur malum q̄ꝫ pꝛecipiatur bonū:quia nemo inuitus bonū facere cōpellitur sed malefacere pꝛohibet̃.xxiij.q.v.ad fidē.qō autē iuste ꝓhibeat̃ illud qō pꝛouocat ad peccatū pꝛobatur de vita ⁊ hone.cleri.c.vt clericoꝛū.de coha.cleri.c.j.xxxij.di.interdixit. xxiij.q.iiij.est iniustū.C.ſi mā.ita fue.alie.ne pꝛostituat̃.l.vlti.itē ex quo licite pꝛohibet̃ peccatū ⁊ omnia per que peruenitur ad illud.extra eodeꝫ titulo cum quid pꝛohibetur.⁊.ꝭ.de spō.oꝛnatio cū ſi.qō auteꝫ oꝛnatus seu talis cultus mulierū ſit quodā incētiuū ⁊ pꝛouocatiuū libidinis satis docet experiētia.naturaliter enim plus appetittur pulchꝛa q̄ꝫ defoꝛmis ⁊ oꝛnata q̄ꝫ inculta:vt no.xiiij.q.iiij.c.vlti.concoꝛ.vide pꝛouer.vij.c.Ecce mulier occurrit illi oꝛnatu meretriceo ꝑparata ad capiēdas animas.vnde Hiero.ad nepotianum:Quid facit in facie chꝛistiana purpurismus ⁊ succus aquarū alteruꝫ est ruboꝛ genaꝝ ⁊ labioꝛum qui mentitur:alia est rācoꝛ oꝛis ⁊ talia que sunt ambe ignis iuuenum fomenta libidinum ⁊ impudice mentis indicia:fuit ergo pꝛeceptum bonum quod carnalis concupiscentie viam pꝛecludit ne moꝛs ingrediatur per fenestras nostras.xvj q.ij.visis.cum non solum a malo sed ab omni specie mali abstinendum est.extra de vita ⁊ hone.clerico.ab omni quanto oꝛnatus talis non solum est pꝛouocatiuus peccati.sed etiam de se videtur esse peccatum quia est contra doctrinam apostoloꝛum vt ꝭ.Item contra euangelium.Luce.xvj.vbi diues qui induebat̃ purpura et bisso sepultus est in inferno.de quo dicit Grego.ſi cultus pꝛeciosarum vestium non esset in culpa sermo dei nō tā manifeste expꝛimeret quod diues indutus purpura ⁊ bisso descendit ad inferos.⁊ no.xxj.q.iij.in summa ⁊ qō etiam bene ꝓbatur autoꝛitate beati Cypꝛiani qui super pꝛima epistola Petri vbi.ꝭ.de talibus dicit:Serico ⁊ purpura induite:chꝛistum sincere induere possunt non auro ⁊ margaritis adoꝛnare ⁊ monilibus oꝛnamenta mentis et coꝛpoꝛis perdiderunt.hoc autem esse non potest niſi per peccatum moꝛtale.Item dicit idem Cypꝛianus in libꝛo de habitu virginum non virgines tantuꝫ aut viduas sed etiaꝫ nuptas puto ⁊ omnino feminas admonēdas quod opus dei ⁊ facturam eius ⁊ plasma adulterare nullo modo debeāt adhibito flauo coloꝛe vel nigro puluere vel ruboꝛe:

Questio moꝛalis ⁊ delectabilis.

Nota hic q̄liter scripſit in iure canonico qō non reperitur.

Mulieris honestas q̄liter se habere debeat.

aut quolibet lramẽto naturã corrũpẽte meditare. ⁊ postea infra subdit. man⁹ deo inferunt qñ id qḋ ille formauit reformare contendũt. impugnatio ista est diuini operis ꝑuaricatio veritatis deũ videre nõ poteris qñ oculi tibi nõ sunt quos ille fecerit sed quos dyabolus fecit dei inimico te cõputa cum illo pariter arsura. Sed hoc alicui nõ debeṫ nisi pro mortali peccato: ergo talis ornatus est mortale peccatũ. hoc etiã bene asserit Aug. ad possidoneũ. de ꝯsecra. di. v. fucate coloribus. Et bñ facit. iiij regũ. ix. c. vbi detestabil' mulier ollocabel ꝑixit oculos suos studio ⁊ ornauit caput suũ que de turri precipitata est. ⁊. j. e. rñ. ad nepotianum. ornatus iste nõ dñi est velamẽ istud auxilium est ꝗ̃ fiducia erigit ad celũ vultũ quẽ conditor nõ cognoscit. Quinto excõmunicatio ligat vbi adijciṫ actui cui⁹ dispositio pertinet ad potestatẽ seu iurisditionẽ ecclesiasticã. sed hec examinatio est talis. Adijciṫ em̃ ornatui seu habitum mulierũ: ergo ⁊c. maior satis est nota. minor sic ꝓbaṫ. q: talis actus videlicet ornatus vel habit⁹ ꝓpter honestatẽ seruãdã spectet ad ecclesiã satis patet extra de iudeis. c. in nõnullis. xxj. dist. quicunqꝫ. ⁊. c. si qua mulier. qḋ traxisse videṫ originẽ a lege diuina. Legiṫ em̃ in deuteronomio. xxij. c. Nõ induatur mulier veste virili nec vir veste muliebri. Et apostol⁹: mulieris habitum disposuit. prima ad chorinthios. orans aũt ꝓphetas: nõ velato capite deturpat caput suũ mulier ⁊. j. si vir comã nutriat ignominia est illi. mulier vero si comã nutriat: gloria est illi: qm̃ capilli ꝓ velamine ei dati sunt. ad hoc. xxj. q. iiij. epi. nec defendiṫ mulier etiã si maritus cõtrariũ ei ꝓcipiat. ⁊ sic probatur vbicũqꝫ in cõtrarijs preceptis maior ⁊ minor potestas cõcurrit obediẽdũ est maiori potius ꝗ̃ minori. viij. di. que cõtra. xj. q. iij. qui resistit. ⁊ de re iudi. l. cõtra pupillũ. §. is qui ad maius. ꝫ certũ est ꝙ maior est eps ꝗ̃ maritus q: ꝑlatus. xj. q. iij. si aũt nobis. ergo magis obediet mulier epo ⁊ ei⁹ statuto ꝗ̃ marito cõtrariũ mandati. In cõtrarium sic arguitur nõ valeret statutũ vel snĩa alicui⁹ sup eo qḋ ad ei⁹ officiũ non spectat sed ornatus mulierũ vel modus ornãdi nõ spectat ad epm̃ ergo sup eo nõ potuit aliquid statuere vel disponere maior est nota. ⁊ ꝓbaṫ hac regula ⁊. xij. q. iij. in summa. minor pꝫ q: ornat⁹ mulierũ vel modus ornãdi non spectat ad epm̃: ergo sup eo nõ potuit aliquid statuere maior est nota. ⁊ probaṫ hic ⁊. xcvj. di. bene quidẽ ⁊ no. xxiij. q. iij. in summa. minor patet q: ornatus mulieris solius viri arbitrio permissus est eadẽ causa ⁊. q. hec imago. xxxij. q. vj. nõ mechaberis. xxxij. q. vj. nõ ergo mulier ligabiṫ statuto vel snĩa q̃ nõ valet. Scḋo si statuta episcopoꝝ q̃ absorbẽt iura aliorũ non valẽt nisi ipsi quoꝝ ius leditur cõsentiat vel saltẽ ꝑsentes taceãt extra de locato vestra de his q̃ fiũt a plato. c. vlti. sic ⁊ in snĩa de re iudi. super ⁊. c. ꝗ̃uis cũ sua materia. sed istud statutũ absorbet ius maritorum ad quoꝝ arbitriũ ꝑtinet ornatus vxorũ ⁊ ꝓbatũ est ergo mulieres nõ ligat maxime cũ non dicaṫ ꝙ viri ꝯsenserint. Tertio sic lex non dꝫ esse talis q̃ scãdalũ inducat vel alicui laqueũ inijciat de resti. spo. litteras ⁊. v. q. j. de viduis. ⁊. iiij. di. erit autẽ lex imo propter scãdalũ euitãdũ al's licita dimittunṫ ⁊ ꝓhibenṫ. ⁊ qñqꝫ illicita toleranṫ extra de op. no. nũ. cũ ex iniuncto. hoc. e. ti. ⁊. c. q scãdalizauerit. e. ti. de vita ⁊ hone. cle. de his q cũ si. Sed marito scãdalũ inferṫ cũ cõtra voluntatẽ suã mulier deponit ornatũ. d. c. qḋ deo. ⁊ laqueus mulieri inijcitur: q: propter lesa nescit cui magis obediat epo vel marito. xiij. di. verũ ergo tale statutũ est malũ. Quarto huiusmodi statuta quãtũ fieri põt interpretãda sunt ₰m ius cõmune. eṫ de ꝯsue. cũ dilect⁹. sed ius commune est ꝙ vxor poti⁹ obediat viro ꝗ̃ alteri in his q̃ de sui natura nõ sunt mala. xxxiij. q. v. noluit itaqꝫ lex ⁊ qḋ ornet se ad volũtatẽ viri ⁊ prealleg. c. ꝙ dicto al's ꝙ deo. ⁊. c. fucare. ergo iterpretabimur statutũ nisi vir cõtrariũ velit cui⁹ tãqꝫ maioris autoritas intelligeṫ excepta. de iureiurã. veniẽs ⁊ si eps statuẽdo aliter precise intellexisset snĩaꝫ tanꝗ̃ errorẽ cõtinẽs ₰m talẽ intellectũ nõ valeret. de snĩa excõ. ꝑ tuas. ⁊ ar. eorũ q̃ not. ix. q. ij. quisquis in gl. ꝫ pone. Quinto sic votũ est magis obligatoriũ ad sui obseruationẽ ꝗ̃ supioris ꝑceptũ. arg. xvij. q. ij. qui bona. q̃cunqꝫ enim possunt ꝑcipi de sui natura possunt voui sed non oĩa q̃ possunt voui possunt ꝑcipi. xxxij. q. j. integritas ergo fortius ⁊ ampli⁹ est votũ ꝗ̃ preceptũ. ꝫ mulier votum propriũ factũ etiã de viri licẽtia nõ põt iuste cõtra viri voluntatẽ exequi ꝫ magis videṫ ergo nec preceptũ seu ꝓhibitionẽ vbi saltẽ illud qḋ prohibeṫ al's de sui natura non est malũ. hoc a pte ꝓbaṫ iudith. x. c. vbi dicit de ea q̃ induerat se vestimẽtis iucũditatis. sue tulitqꝫ scãdalũ in pedibus assumpsitqꝫ destratiola ⁊ lilia et inaures ãnulos. ⁊ oĩbus ornamẽtis eius ornauit se ⁊ hester. ij. vbi ista hester sancta simul cũ alijs vtebaṫ ad ornamẽtũ oleo mirtino. i. de mirto. ⁊ quibusdã pigmẽtis ⁊ aromatib⁹ ⁊ mundo muliebri qḋ sancte dñe nõ fecissent si peccatũ fuisset. xxxv. dist. qui de mensa. vij. q. j. omnis qui. xj. q. iij. lugdunẽ. faciat ad hoc: q: vsus non est in culpa. sed abusus. xl. di. c. j. ⁊. c. qḋ dicit. ⁊. §. vlti. ⁊ vide in Hieronymo ad exursupãtiũ. v. ⁊ ad salinã. v. Solutio ad euidẽtiã huius q̃stiõis videñdũ est vtrũ talis ornatus sit peccatũ ad qḋ videṫ distinguẽdũ inter ornatũ fucatiõis ⁊ ornatuꝫ vestis ⁊ huiusmodi fucante de qua loquiṫ Cyprianus in prealle. autoritate sua de habitu virginũ. cũ sit species fictionis seu adulterina fictio non põt esse sine peccato: vt hñ patet per Augu. in preal. c. fucate. ḋ cõ. di. v. nõ tñ semper est cũ peccato mortali sed solũ qñ fit per lasciuiã vel in cõtẽptũ quib⁹ casibus loquiṫ Cyprianus. sed tamẽ sciendũ est qḋ aliud est faciei fingere pulchritudinẽ nõ habitã qḋ nõ lꝫ aliud occultare turpitudinẽ ex aliqua causa maxime extrinseca vt ex infirmitate vel huiusmodi prouenientẽ. ⁊ hoc est licitũ. vnde apostol⁹ prime ad corinthios. xij. que putamus ignobilia esse membra his honorem abundantiorem circũdamus. ornatus autem superfluis vt vestiũ ⁊ huiusmodi in non nuptis mulieribus est peccatũ vel mortale si fit ad placendũ viroꝝ aspectui ⁊ ad concupiscendũ cuꝫ illud fit prouocatiuũ peccati. vñ Grisostom⁹ de compũctione: si se mulier decorauerit ⁊ ad se visus hominũ ꝓuocauerit: extraneã vindictã sustinebit etiã si nullã plagã intulerit venenũ em̃ obtulit ⁊ si nullus fuerit q bibat inuẽtus aut si fit ex varietate ꝓpter quãdã iactãtiã vt forte bene induere reputenṫ saltẽ veniale. cõiugate aũt si se ornẽt ex causis predictis: similiter peccant. sed si ornãt se hac intentiõe vt placeãt viro ne ꝑ eius contemptum labaṫ in adulteriũ: põt hoc facere sine peccato: vnde apostolus primo ad corinthios. vij. Mulier q̃ nupta est cogitat q̃ sunt mundi quomõ placeat viro. ⁊ Augu. dicit ad possidoneũ: volo vt de ornamẽtis auri vel vestis ꝓprias in ꝓhibendo snĩam nisi in eos qui neqꝫ cõiugati sunt neqꝫ cõiugari cupiẽtes cogitare debẽt q̃liter placeãt deo. illi autẽ q sunt mundi scꝫ quomõ placeãt vel viri vxorib⁹ vel mulieres maritis. ₰m Thoma. in secũda scḋe. q. clxix. arti. ij. ex quib⁹ sic dico ꝙ statutũ epi ex cã honestatis factũ sui natura bonũ est ⁊ valet: ⁊ ideo q̃cũqꝫ fucis vtiṫ saltẽ ad fugẽdã pulchritudinẽ quã nõ habet incidit in penã. q: cũ fucatio sui natura sit mala merito potuit ꝓhiberi in quo nec vxor dꝫ obedire viro. xj. q. iij. non semp. ⁊ sic loquaṫ c. fucate. Circa alia autẽ ornamẽta dico ꝙ quelibet non nupta precise teneṫ obedire. viij. q. j. sciẽdũ. xi. q. iij. qd ergo ⁊. c. qui resistit. xxij. q. j. quid culpaṫ. q: ⁊ si in talibus possit esse ornatus sine mortali peccato: tñ ꝑcepti trãsgressio facit mortale. xxxiiij. q. j. qḋ precipiṫ. Circa nuptã aũt dico ꝙ aut vir cõsentit expresse vel tacite nõ ꝑcipiẽdo contrarium aut expresse ꝓhibet ne vxor statuto obediat. Primo casu dꝫ mulier seruare statutũ: al's incidit in penã q: tũc nõ subest infrascriptũ impedimẽtũ quo ad statuti obseruãtiã nõ teneaṫ. Scḋo casu vbi. s. vir cõtrariũ precipit quãtũ in affectu ꝓprio dꝫ velle obedire statuto: sed in effectu poti⁹ obedire dꝫ viro: cuius obedientie immediate ⁊ principaliter est astricta: contra cuius viri volũtatẽ tale statutũ i his cã nõ potuit obligare sicut ex preallegatis aperte probatur et maxime. xxxiij. q. v. manifestũ. hec ima. ⁊. c. quod deo patri.

Nemo ideo obligatur. Sufficit glo. coniuncta que est. s. de peculio. l. qḋ debetur.

In contrahenda. Ibi ambiguuꝫ pactũ: cui⁹ iterꝑtatio nec ex vbis nec ex mẽte appet. Et qḋ dicit interpretãdũ est dic si verba sunt ꝑ vẽditorẽ prolata: vel si sit habẽdũ ꝓ proferẽte: q: vba cedẽt ad eius cõmoduꝫ vt j. subijciã. Ibi intẽtio. i. libell⁹. hec pars loquitur in iudicijs: vt s. de. l. si quis intẽtione in fi. ⁊ q̃re aliud in iudicio ibi no. de ver. ob. inter sti. §. j. Old. Et vide qḋ notaui. s. e. l. semper in obscuris. Jac. Et intelligit dñs Ric. hanc regulam vt predixi in venditore proferente verba: vt probatur. s. de contrahen. empt. l. labeo scripsit obscuritateꝫ. vel quando haberi debet pro proferẽte: vt. e. titu. l. cum mãusata. ⁊ q ibi in glo. ⁊ q potio. in pig. ha. l. insulã. ⁊ habeṫ venditor etiã proferẽte etiã si emptor proferat ⁊ econuerso qñ id quod proferṫ cedit in non proferẽtis fauoreꝫ. et dicitur fieri in eius fauore quando fit supra naturam cõtractus: vt no. s. de pactis. l. in emptionibus. Ric. Et ex hac. l. sumptum fuit. c. contra eum extra eo. c. libro sexto. Et vide ibi notata per Dy. Cardi. ⁊ Joã. an. ⁊ Dy. in fi. dicti. c. in vltimis volũtatibus distinguit ad cuius distinctionem addas quod si verba sunt certa sed de mente testatoris dubitat iudex interpretatur: vt. C. de fideicõ. l. voluntates vbi de hoc. Et de hoc etiaꝫ vide Joan. an. in dicto. c. contra eum qui subtiliter ⁊ vtiliter tractat hanc materiam. ⁊ in nouella vbi inducit hanc regulam ad talem questionem videlicet an episcopus ad quem deuoluit eratius eligendi abbatem in monasterio sancti Stephani teneretur eligere de gremio sancti Proculi cũ monachi sancti Stephani ad id

phani ad id tenerent. Et est similis questio notata per eu de iure patro. c. vnico. li. vj. sup verbo semestre. et quod de gremio ecclesie sancti Proculi teneatur eligere facit. s. e. l. heredes. et ex eo. c. si quis in ius succedit cum concor. cum quibus dilatari potest allegatio. Scdo facit extra de elect. c. ne pro defectu. vbi in casu deuolutionis pter negligentiam dicitur qd ipsa eligendi potestas ad supiore deuoluitur qd relatiuum ipsa denotat qd illam potestatem et non aliam recipit superior qua habebat monachi tenebitur ergo ad id ad quod ipsi tenebatur. facit de ele. cum in veteri. Item res de vno ad aliu transit cum onere. xvij. q. j. si quis laicus. s. de cotraben. emp. l. alienatio. Istud autem erat onus rei ergo etc. Quarto qr inspicitur loci consuetudo de q agitur etiam si ad aliu iudicem appelletur vel aliter diffinitio deuoluatur extra de testa. Raynuti ad fi. ergo consuetudine monasterij seruabit eps. Quinto bn facit. C. de ipuberu et alijs substi. l. humanitatis. nisi in exeplari substitutione necesse est substitui psonas quas furiosus vel mentecaptus institueret vel q ad eius successione veniret. Sexto facit. s. de solu. l. j. nisi creditor ad que deuoluit electio coputadi indebitu tenet imputare in ea causam in qua solues imputatur foret sic ergo hic faciat eps qd illi facturi erat. Septimo p hac parte facit qd post Hostie. scripsi in decretali ne p defectu sup vltima glo. et clarius. e. ti. publicato in vlti. q. p. l. de iure fisci no intelligit. §. si posteriori creditori fiscus succedat eo iure vtit quo vsur. erat cui successit dixi post Compost. et Vincen. et Abba. q si publicato scrutinio canonici negligut eligere supiore ad que deuoluitur eligere de quo fuerat scrutinium publicatu. in cotrariu inducitur. C. coia de leg. l. vlti. §. sed et si quis. vbi q succedit eligenti no vtitur eade potestate qua hebat eliges na si testator legauit fun que titius eliget si n eliget legatarius eliget s3 si no poterit meliore eligere sicut ille poterat sed mediocre g et hic episcopus poterit eligere aliud q monachi. Scdo qr res sepe no trasit cum suo onere: vt eptor no tenet stare colono. C. locati. l. eptor. Est etia notandu q non loquimur de epo in que p copromissum monachoru delatu esset ius eligedi. facit de elec. causam q qr certu esset qd tunc teneret eligere de gremio. vn copromittentes tenebantur de elec. cu in veteri: qr tuc nihil h3 proprij sed copromittetiu vn sibi sunt copromittentiu tempora limitata ex de elec. si compromissarius li. vj. primo rn. et tunc pcedit regula is q in ius succedit. idem in electionibus vel prouisionibus deuolutis quo iure comuni deberet fieri de certo collegio p3 exemplum de pben. cu in singula. §. scdo li. vj. et probatur in cle. de sup. neg. prela. c. vno in fi. primi responsi. et ibi nota. de hoc questio aut loquit in epo in que propter negligentiam vel delictum monachoru deuoluunt. est hoc onus de iure coi de elec. ne pro defectu. et eo. tit. q q li. vj. et tunc distingue aut tenebant monachi sic eligere ex cosuetudine prescripta. aut ex priuilegio: aut ex institutione facta tempore fundationis. Primo casu cum prescriptio sit odiosa et restringibilis solis monachis preiudicabit et non episcopo contra que non est prescriptum et qui negligens in suo iure no fuit al's prescriberet contra non negligente contra id. s. de prescrip. c. j. Scdo casu podeida sunt verba priuilegij q si respiciunt solu monachos idem qd. s. proxi. qr episcopus de quo priuilegium no loquitur ad id non tenebit al's teneretur vt si dicat papa in priuilegio in monasterio sancti Stephani non preficiatur abbas nisi de monasterio sancti Proculi de verb. signi. abbate. vt sic priuilegioru verba seruent. de priui. porro. si dubitaretur de verbis iudicamus pro epo vt cu no ledat et aliquid coferat: vt eo. ti. patentibus. et c. pastoralis cu cocor. Tertio casu adhuc verba seruabimus eo saluo q si hoc vltimo casu verba essent obscura et prolata ab episcopo illa interpretabimur contra eum de consue. cu dilectus. Et per hanc regula cum cocor. et propter hoc licet aliquatulum exquisite posita est hec qstio.

In condenatione.

In glo. ibi sic codenetur ista glo. communiter est corrupta et defectiua et d3 sic haberi. quida intelligunt hanc. l. in filijs parentibus et patronis et ceteris quibus alimenta prestare cogimur. secus dicunt in alijs vt milite donatore. na ibi codenatur in quantu eor facultates patiuntur. i. in quantum habent in bonis: vt insti. de act. §. item si de dote. Et ita colligitur ex apparatu Azo. vnde tracta fuit hec glo. sed Jo. etc. Et dic q opinio Jo. vera est pter generalitatem huius. l. et arg. glo. non procedit. nam donatarius licet precise non teneatur alere donatorem cogitur tamen causatiue: al's ab eo reuocatur donatio: vt no. C. de reuo. dona. l. vlti. licet quidam distinguant inter donatores rei singularis vt ali non debeat vt hic et donatorem omniu bonorum vt ali debeat vt in glo. dicte. l. vlti. Old. Item dicit Ray. quod hic est glo. q alibi non reperitur q non tenetur in suis centesimis post quadrimestre sed salua eius pace eadem glo. est. C. q cum eo. l. iij. q incipit: si eius. et contraria glo. est so. ma. l. si filio. ij. et hic communiter approbatur.

Cum verbum restituas.

Utilis est iste. §. et sufficit glo.

Unicuique mora sua.

Uel que sua reputatur. Dy. Et qd dicit reis dic no socijs: quia mora vnius ei nocet nec conreo. et qdam habent glo. corruptam in fi. habent enim vt. s. de reb9 du. l. penul. sed debent habere de duobus reis. l. penul. et facit etiam C. de duobus reis. l. fi. et hinc sumitur. c. extra. e. c. mora sua li. vj. Et vide ibi nota. per Dy. Card. Jo. an. vbi Dy. tractat de materia interesse satis subtiliter. qua materiam tractaui distincte et remissiue. s. de verbo. ob. l. stipulatioes non diuiduntur. §. celsus. et vide remissionem Jo. an. qua notat extra de senten. exco mu. sacro. ver. cuq. sup glo. ij. et al's quas dedi de materia interesse. C. de senten. que pro eo quod interest profe. l. vnica. De materia more satis nota. s. de vsur. mora et tetigi. in quibus cau. in integru. restitu. non est neces. l. in minorum. et de inoffi. testa. l. si quis in suo per Innocen. extra de locato. c. penulti. in vlti. glo. et per Host. ibidem et Innocen. e. tit. posuit et in alphabeto dictione: mora. ¶ Item fit mora in solutione dotis quodamodo singuli: vt colligitur. C. de iure do. l. fin. §. vlti. et ibi in glo. an autem existentia conditionis constituat quod in mora sine interpellatione dixi. s. de ver. ob. l. quotiens in diem. quod facit ad qstionem quam habui de facto: quia quidam arbiter pronunciauerat quod facta solutione lib. centum titio ipse titius teneret facere venditione parti aduerse de quada petia terre. facta fuit solutio ipsi titio et venditio facta non fuit an incidisset in penam compromissi sine interpellatione ex sola impletione conditiois per solutionem factam. Et de mora et eius purgatione plenissime dixi. s. de verb. ob. l. insulam. et in. l. et si post tres. s. si qs cau. et l. magnam. C. de contraben. et com. stip. extra de re iudi. cum bertoldus in quinta glo. et. C. de fideiusso. l. sancimus per Host. in summa de vsur. §. ex quibus causis super. §. ex mora. Joa. an. in nouella in. d. c. mora format duas questiones. primam disputatam per dominum Joa. de montemerlo que talis est. Statutu episcopi priuat beneficiatos qui infra mensem titulum sue institutionis in memoriali episcopi poni non faciunt: quidam canonici hoc facere omiserunt: eis tamen pacifice possidentibus vacauit ecclesia et isti prelatum elegerunt. ¶ Queritur an electio valeat. Secunda questio fuit eiusdem primo tamen disputatam per Egidium fostararium et per Joa. de deo et est talis. Executor datus per papam ad prouidendum alicui si eet idoneus d prelatura vacate assignato canonicis termino ad opponendum contra litteras vel personam nullo contradicente, sibi cotulit prelatura qui tempore longo possedit: nunc coram legato pape Jo. cum canonicis petit eum remoueri quia tacuerat in litteris beneficium quod habebat. et quia tunc patiebat defectus etatis ille autem excipit de lapsu peremptorij queritur an obstet. Joan. de deo querebat de episcopo cui executor tale pereptoriu assignauerat: nil opposuit an remouere possit illum nunc erant maiores licet tunc minor in eade. q. Joan. de montemerlo inserebat an procur. habens in genere mandatum ad omnia que requiruntur speciale posset contra electum opponere crimina vel defectus. et quia iste articulus expeditus e per clemen. de procur. non potest cum ibi notatis: ideo illo pretermisso accedamus ad primam questionem allegando primo lectionem non valere: constat enim episcopum posse facere statuta de officio archipresbyteri. c. vlt. in fi. de maio. et obe. si quis venerit. et de consti. c. secundo libro sexto. et tale est iuri consonu cum ad episcopos spectet scire institutum subditorum cu3 sine institutione canonica retinere non possint extra eo. c. j. lib. sexto vbi de hoc. cum ergo canonici fuerint priuati et per statutum licite non potuerunt eligere. de elect. quia propter in princip. et sic electio non valuit. extra de sup. neg. prela. c. penult. et fi. Secundo sic eligere est de fructibus canonie. de elect. cum vitoni. et nota. de constitu. cum. M. in gl. vnde eis et vide quod ibi dixi super glo. hic potest. sed malefidei possessor non facit fructus suos de preben. dilecto in fi. et vide quod ibi dixi et tenetur ad resti. de hoc satis de restitu. spolia. grauis. ergo fructus electionis non percipient ipsi canonici. et quod possessio tamen malefidei non imminet patet ex notatis de iure patro. consultationibus in glo. prima et penulti. Item patet suspensos eligere non posse de consue. cum dilectus de excep. apostolice. multominus priuati quales isti sunt de constitu. ex litteris. Item sententia a non suo iudice lata non tenet de iudi. at si clerici. multominus electio facta per non canonicos: quia publica vtilitas fortius

versat in sentētijs:vt.j.dicet non valeat igitur datū ab eo qui dare nō potuit de iure patro.qd aūt.Quinto ꝙ ex cōtrario se queret absurditas qui est bon⁹ modus arguēdi.s.de preben. dudū li.vj.s.qd paris ꝯditionis essent priuati ⁊ nō priuati:⁊ ꝙ statutū epi esset delusoriū ⁊ impositū verbis ⁊ non reb⁹.Sexto inducit.c.de ꝯces.pbē.q: cūctis.§.adijciebat.li.vj.et hꝫ regl'a q: mora morosis necesse eē dꝫ qd nō eēt si eorū electio valet ī ꝯriū ꝙ electio valeat inducit q: canonici pacifice possidebāt ⁊cōiter reputabant canonici.cuiq; aūt electo ꝓuiso vl' p̄sentato sufficit ꝓbare posses.eligentis ⁊ p̄sentantis de electiōe querelā de causa pos.cū olim de iure patro.ꝯsultationib⁹ ergo ⁊c.Itē qd facit ille qui vere nō est iudex:vt q: seruus vel excommunicatus oc cultus tolerat⁹ ab ecclesia:ex quo cōmuni opinione iudex habet valet de re iudi.ad ꝓbādū.iij.q.vij.tria.⁊ de offi.ꝓto.l.barbarius.C.de sen.l.si arbiter.vbi de hoc dixi.sed p electionē expediunt ecclesie qd est summe fauorabile ⁊ multa iura q̄ allegantur de elect.si irreligiosus scdo rū.li.vj.in cle.de elect.ne romani.§.ceterū.Itē exceptio q̄ opponit ꝯtra istos canonicos ē mere negatiua ⁊ ꝓbari nō pōt.Circa qd aduertendū ꝙ q̄stio ista non dirigit directe ꝯtra canonicos quo casu possent ꝓcedere q̄ scripsi.post Inno.⁊ Host.de accu.c.super his in glo.magna ver.qd si obijciat cū ver.sequētibus sed dirigit ꝯtra electū cū forte eligētes non sint in cā hoc dico ꝓpter decre.statuim⁹.de confes.li.vj.nā si positio nō pōt fieri de hoc electio cū sit de facto alieno ⁊ in negatiua ꝯsistit ⁊ sibi ꝯstare non possit per consequens non cogit respōdere:vt ibi no.⁊.c.se.soluēdo dicit ꝙ valebat electio per vltimo allegata nō ob.ꝯtraria:q: p̄m eum loquūtur ī intruso qui a principio non habuit titulū.sec⁹ in eo ꝙ titulū habuit.nā lꝫ postea incidat non patenter in penā priuationis valent tamen q̄ agit dū tolerat ⁊ credit ex primo titulo licite possidere nā iuste possidet qui pretore autore possidet.s. de acquiren.posses.l.iuste hinc est qd qui a principio titulū habuit licet per penam priuatus sit:ita qd beneficiū alteri cōferri possit remanet tn̄ possessor sup quo vide qd scripsi de excep. apostolice sup verbo autoris.⁊ possessione priuari non potest nisi cā cognita ⁊ vocatus de preben.licet.ij.li.vj.Si ergo est tātum possessionis commode ⁊ab illa deijci non potest nisi causa cognita:ergo iure eligēdi vti potest non ob.§.adijciat.c.q: cunctis.de conces.preben.q: loquit.q: snīa specialis ⁊ certa fertur contra certā ⁊ noiatā p̄sonam tunc enim per sententiā factū videtur fieri notoriū.secus qn̄ sentētia est generalis ⁊ incerta vt in casu proposito:vbi fert contra non facientes:licet etiā qn̄ contra facientē fertur possit esse incerta vt.s.de ꝯsti.c.ij.§.j.lib.vj. nā si sit excōmunicatiōis snīa que ꝯtra tales fert communicat eis licite donec declarati fuerint.de hoc dixi de clerico excom. proposuit.hec regula nō ob.q: satis nocet eis mora per quā si adhuc agatur priuati declarabuntur faciant etiā pro solutione que scripsi post Innocē.⁊ Hostien.de scisma.c.j.⁊ de elect. nihil est in fi.hec so.satis placet pro qua hn̄ facit de ele.in genesi ver.nec premissi.⁊ hoc dico siue dicas oēs canonicos priuatos siue aliquos tātū ex eis.nā primo casu illi tenē⁊ capitulū ⁊ si dicatur ꝙ ad singulos canonicos nō spectat eligere ratione publici officij non tn̄ negat q ex publico officio spectat ad capitulū.de quo vide qd scripsi de ꝯsue.cū dilect⁹ sup glo.suspensus cū suis remissionibus.⁊ sic ratione fauoris ⁊ publici officij prefertur opinio ⁊ possessio vt valeat electio.si vo dicas aliquos tantū sic priuatos siue non priuati scienter istos admiserim siue ignoranter valet electio.super quo vide qd post Innocen.⁊ alios scripsi de elect.illa in glo.magna ver.⁊ hoc notandū.⁊ ꝙ nota.e.ti.cum vitonien.In glo.no.qd ad secundā questionem allegatur ꝙ Io.an.non debeat audiri inducitur.ex de accu.licet.⁊.c.veniens qui maio.accusare non possunt.cū in tua.⁊ qd ibi nota.de ꝓba.licet vbi de hoc in prima glo.⁊ vide qd super ea dixi.C.qui accu.non pos.l.si ea que vbi de hoc dixi de inge. ma.l.diffamari.Ad idem.s.de adul.l.si maritus.§.si negauerit.de excep.c.pastoralis.Secundo sic.Ille Ioā.tacite videtur renunciare except.eo quod requisitus se non opposuit ⁊ illum pacifice administrare permisit ⁊ sibi vt prelato obediuit.Facit de offi.dele.gratū.⁊.c.insinuante de his que fiunt a ma.par.ca. ex ore.⁊ semel approbatum reprobare non potest.extra codem titu.c.quod semel.Tertio iste tempore institutionis fuit examinatus ⁊ approbatur vt fieri debuit.de elec.innotuit.⁊.ca.nihil est vlterius.ergo accusari non debet.de purga.cano.c.fi.de testi.co.propterea.⁊.viij.q.j.dilectissimi.Quarto allegat Ioan. ⁊ Egidius quod minor institutus expectandus est vsq; ad etatem legitimam.de eta.⁊ qualita.ex ratione.⁊.c.iudeorum.hꝫ iste nunc habet etatem:ergo ⁊c.¶Item idētitas attenditur sciencia non etate ag.di.§.hui⁹ regule.de Hieremia Daniele ⁊alijs in iuuentute promotis satis habetur.Facit etiam hec regula quod per lapsum peremptorij mora debeat nocere moroso.Et ad hoc bene cōcor.de resti.in integ.c.corā vbi post peremptoriū de iure cōi quis nō audit.de hoc etiā dixi.C.de iudi.l.iudices.in cōtrariū qd audiat est q: peremptoriū datū fuit ad excipiendum non ad denunciandum vel accusandum.vnde accusanti non ob.ar.de testi.veniens.ij.⁊.c.causam que.⁊.c.cum in tua.constat qd qn̄q; admittitur ad agendum qui repellitur ab excipiendo.de accusa.accedens.⁊ videtur casus de ap.constitutus.ij.in fi.Itē exceptio que reddit iudiciū nullum potest opponi post diffinitiuam.extra de proba.c.licet de procur.licet cū similibus sed peremptorium non potest esse maioris autoritatis ꝙ diffinitiua.de in integ.resti.coram.ergo ⁊c.¶Item vbi vertitur periculum:tunc sententia non transit in rem iudicatā ⁊ approbatū potest approbari de re iudi.prolataꝫ.⁊ ibi dixi super vlti glo.⁊ super rubrica.Et facit qd nota.xxxv.q.v.in summa.⁊.§.q: ergo.Item lꝫ ille Ioā.potuerit illum approbare et suo iuri renunciare quo ad se non quo ad ecclesiam:immo tenetur malum denunciare prelatum.ij.q.j.si peccauerit.⁊.c.multi. etiam si iurasset eum non denunciare.de iureiuran.c.quemadmodum.⁊.c.sicut nostris.⁊.c.puenit.ꝯsistit enim ius publicum in sacris ⁊ sacerdotibus.l.di.ius publicum.s.de iusti.⁊ iure.l.j. §.j.ergo enim renunciare non potest tacite vel expresse.de foro competen.si diligenti.de pactis.l.ius publicum.⁊.s.e.nec ex ꝓtorio.¶Item constat istum habuisse vitiosum ingressum qui attendi debet in beneficijs.de insti.ex frequentibus.⁊ promotus fuit contra concilium.de elec.cum in cunctis.§.inferiora.⁊ nō possunt bono perfici exitu q̄ sunt malo inchoata principio. j.q.j.principatus.⁊ radix infecta fructum bonuꝫ afferre nō potest.j.q.j.fertur nec beneficium purgat vitium.ix.q.v.neq;.sed necessaria est denūciatio.de symo.matheus.⁊.c.ex insinuatione non obstante diuturnitate temporis.de symo.non satis cuꝫ similibus.Vltimo quo ad id quod dicitur de etate quod in ea dispensari posset quātum.dic hodie vt extra de q̄lita.permittimus.libro sexto.Rn̄.qd hic non agitur de dispēsando nec hoc intendebat papa de quo satis no.de scisma.fraternitas.hortādus est ergo iste quod non prodeat crimen suum.l.di.ex pluribus.⁊ qui etatē:inspicitur tempus promotionis:est casus ex.ꝙ rescrip.si eo tempore li.vj.soluebat ⁊ male.Ioā.de deo quo ad casum etatis illum remoueri non posse quia non fuit vitiū peccati sed etatis cui subuenitur a canone postq̄ eam perfecit:vt dicto.c.ex ratione.⁊.c.iudeorum.vnde a principio poterit impedire.s.tempore institutionis ⁊ sic loquitur de elect.dudum.sed postea non secundum eum.ego volens sustinere Io.dixi quod vbi per electionem eius ad quem pertinet fieri talis promotio ante confirmationē audiretur vt in decre.dudum.sed nō post ea.si tamen casus formetur de promotiōe p litteras surreptitias audietur.de rescrip.ad audientiā.ij.in fi.⁊ ibi no.in fi.vlti. glo.dic hodie col.non valere.⁊ decre.licet canon.de elec.lib.vj. loquit solū in parrochialib⁹ ecclesijs vt ibi pꝫ.Ioā.de montemerlo simpliciter dixit illū Io.canonicum audiendū per vltimo allegata:⁊ sic est tenendū in dicto casu cū littere ⁊ prouisiones ex illis secute sint rite de beneficio suppresso.pꝫ de p̄ben.si motu proprio.ij.rū.li.vj.de etate patet.d.c.si eo tpe.de rescrip. li.vj.allegata in contrariū non obstant sed ꝓcederent.In electione vel prouisione annullāda vel vbi verteretur proprium vel singulare interesse nunc se opponentis sed vt predixi prouisio est ipso iure nulla q̄ de etate dicūt nō ꝓcedūt hodie p decre. cū in cūctis.§.inferiora.de elect.si enim illi canones sic simpliciter intelligerētur innuerent etiā detinentem posse promoueri ad prelaturā qd falsuꝫ est.ad decreta.ex rōne ⁊ indecorū rub. vt ibi no.ad reliquā rubr.per argumēta scde partis.Ioan.an.

1 ¶Culpa excōmunicationis ita viget in arbitratore sicut in arbitrio ⁊ iudice.

2 Excōmunicati equiparant eis quibus est interdictū igni ⁊ aq.

3 Iudei an sint hostes nostri.

Dolo facit. Hec regula vtilis est ad materiā petitorij ⁊ possessorij.⁊ē ca no.de.ff.iudi.l.de vi.illa tn̄ gl.cōmūniter reprobat.⁊ de ea no.⁊ dixi.C.de iudi.ordinatū.s.de acqr.pos.l.naturaliter.§. nihil.C.locati.l.si qs ꝯditiōis.Et ex hac regula sumptū fuit.c. dolo facit extra eo.ti.li.vj.⁊ vide ibi notata p Dy.Car.Io.an. etiā ipse Io.Car.dicit de elect.vt circa.in vlti.gl.circa fi.quod agēs possessorio racuperāde possessiōis.si incōtinēti reus posset probare de petitorio qd deberet admitti p̄m quosdam nec fieret restitutio ad idem vbi iam esset probatum petitorium puta per confessionem aduersarij ais disputās ad presens an deberet admitti ad probandum petitorium indubitanter fieret restitutio:

restitutio: tunc eñ nõ est cognoscẽdũ de petitorio sed cognitũ est quo casu nõ dabit restitutio: ar. ṡ. de rei ven. l. officiũ. nã ꝓbatum petitoriũ in solo verbo. ex̄ de cã ꝓprie. ecclesia. facit qḋ haberet sic ꝓbans sniam ꝯ possessorẽ: ergo multo fortius qui ꝓbauit ⁊ possit excep. habebit: vt. ĩ. e. l. inuitus. §. cui damus. Dyn. tñ indistincte tenet: vt in. c. dolo qḋ regula locũ non habeat in interdicto recuperãde possessiõis: sed ante oĩa restituẽda sit possessio spoliato per. l. si qs ad se fundũ. C. ad. l. iul. de vi ⁊ multas alias. ll. ibidẽ p eum allegatas. Jo. an. in nouella in d. c. dolo. dicit q in possessorio adipiscẽde ⁊ recuperãde cessat regula. fatetur tñ q interdum ꝓpter ꝓbationes paratas contra se impedit agẽs possessorio adipiscẽde vel ad exhibẽdum: qḋ dic vt no. ⁊ dixi de resti. spo. c. j. sicut ⁊ impedit is cui ꝓbat crimẽ cũ infamia. de accu. accedẽs. In possessorio võ retinẽde deficit practica ẽm euz. Itẽ inducit ipm. c. ad qõnem de facto multum disputatã florẽtie cõmiserũt partes in arbitratorem publice excõicatum qui arbitrando iussit aliqd dari cui id petent reus opponit cõpromissum ⁊ arbitramẽtũ nõ tenere ⁊ sic dolo petere qḋ per errorẽ solutũ restiturus esset remanet dubium an cõpromissum factũ in arbitratorẽ publice excõicatũ ⁊ arbitramẽtum p eum latũ valeat. ⁊ simile dubium est apud legistas de arbitratu. vt ꝑ3 ex notatis. ṡ. de ver. sig. l. illa vba ⁊ de arbitris. l. pedium. ⁊ no. qḋ de arbitratore querit nõ de arbitro. de quo vide in spec. de arbitro. §. differtur. v. item ẽm eũ ⁊ facit. eo. ti. §. fi. v. sed qd de simplici monacho. Item ad qõnẽ faciãt que plene no. p eũ de excõicato an possit testari. de sententia excõicationis decernimus. sup prima glos. ⁊ dixi. C. qui testa. fac. pos. sup rubrica. ⁊ plenius de here. insti. l. j. Redeũdo ad qõnem ꝓpositam: primo allegatur ad partẽ negatiuã p̃cal. l. illa verba. vbi dicitur q ius significant ⁊ in seruũ non cadunt eadẽ rõne. Idem ꝯcludemus de excõicato nisi inferatur vis lr̃e. si eñ ad ius pertinet arbitrari excõicat p ecclesie cõionem priuatus est iuris vel legũ participiũ habere non d3 in auc. de priui. dotis. ꝑ totum col. viij. ergo arbitrari nõ poterit. s3 dicta auc. rñderi posset q in heretico loquitur: sed ⁊ excõicatus hereticus dicitur. xj. q. j. q aũt. Secũdo ad hãc partem facit voluntaria cõpromittẽtium submissio: quibus minꝰ fauẽdum est q̃ necessario aliqd agẽtibus iuxta exẽpla notata ex̄ de offi. deleg. c. arbitris. Et ex hoc infertur culpa † excõica-

1 tionis ita viget in arbitratores sicut in arbitro ⁊ iudice de qbus non dubitatur q si publice excõicati forẽt ipsorum sententia non teneret ex̄ de re iudi. ad ꝓbandum. ergo idem in arbitratore. ⁊ fortius qꝛ maior est effectus arbitramenti q̃ arbiter vel snĩe cum primo sit necesse stari si sit equum vel saltẽ equipficatũ p arbitriũ boniviri. In illis vero nõ sic: qꝛ in arbitris satis est penã solui ⁊ a snĩa iudicis pot appellari ⁊ p alia remedia snĩa retractari. de testi. fraternitas. ⁊ de fide instru. cũ Jo. Tertio casu cõstat q illi qui nõ sunt de corpore ecclesie: facile sunt infesti his qui sunt intra ecclesiã. ⁊ ideo sup illas potestates iudicatus vel officia gerere ꝓhibent. liiij. di. nulla. deinde cũ sit ⁊. c. penul. ⁊. C. de iudeis. l. vlti. sed arbitramẽtũ est officiũ vel ptãs iudicãdi quo facile posset alterã vel vtrãq3 partem offendere: g̃ precauẽdũ qḋ euenire posset. ex̄ de ser. non or. c. j. Quarto si põderemus diuersos actus vel officia a qbꝰ excõicati ꝓhibẽtur fortius vigebit eos ab arbitratu ꝓhiberi: ꝯstat eñ q excõicatus nõ impetrat rescriptũ. ex̄ de rescrip. c. j. li. vj. nõ agit nõ recõuenit nõ accusat nõ denũciat. patẽt p ordinẽ. de iudi. intelleximus. de except. cũ inter. R. in fi. iiij. q. j. c. j. ⁊. ij. de accusa. cũ dilectus. nec p se vel aliũ iurisditionẽ exercet. de sup. negli. prela. c. j. ⁊ de offi. vica. c. j. li. vj. Itẽ repellit a ꝓcurãdo ⁊ testificãdo etiã in ciuili. d. c. decernimus. de sen. excõ. li. vj. que satis facit. ⁊. e. ti. l3 in fi. ꝓcurator nõ ꝯstituit nec ꝯstituit õ ꝓcur. c. vlti. de ꝓba. post cessionẽ. nõ petit executionẽ snĩe ꝓ se late. de excep. pia in fi. li. vj. ⁊ no. de re iudi. inter monasterium circa mediũ tertie glo. arbitros iuris non eligit nec al's cõpromittit vt no. in spe. de arbi. §. restat in fi. Et vide qḋ ibi dicã si ista minora nõ põt: multominus poterit arbitrari cũ excõicato repellat a cõibus ⁊ legitimis actibꝰ: vt. d. c. pia in ꝑn. ⁊. c. l3 in fi. siue iste actus sit cõis siue ciuilis vel legitimus in excõicato nõ cadet: ⁊ ex quo inchoauimus multa alia a qbus excõicatus repellit dic vt colligit de ordi. ab epo. c. ij. de sen. excõ. cum illor. de app. l. ꝯstitutis. j. de eta. ⁊ qualita. cũ bone. de dolo et cõtu. veritatis in fi. xj. q. j. c. j. ⁊ vltimo. de clerico excõ. postulastis. ⁊. c. ne sede vacante. c. j. lib. vj. Et aliqua collige ex his que post Inno. ⁊ Hosti. notaui. de exceptio. cũ inter. ⁊. c. significan-

2 te. Quinto legiste equiparãt excõicatum † ei cui interdictum est aque ⁊ igni: vt no. insti. de cap. di. §. minor. de penis. l. ij. §. j. Cuius loco succedit hodie deportatio. ṡ. ad. l. iul. peculatus. l. iij. sed hi perdunt que iuris ciuilis sunt. ṡ. de iniust. testa. l. si qs exheredato. ergo arbitrari non poterant qui est actus ciuilis: maxime qꝛ excõicatio maior pena vr̄ q̃ alia: vt. C. de aposta. l. hi qui sanctã. In ꝯriuz ꝑncipal'r inducitur ex̄ de hereti. excõicamus. §. credẽtes. cuius verba sunt. C. de hereti. auc. credentes. vbi ꝑ3 solum post annũ publica ⁊ ciuilia officia interdici excõicato: ⁊ tũc solum cũ excõicatus fuerit ob causam heresis Scdo sic iudei qui non sunt nec fuerunt de corpore ecclesie: ⁊ cum quibus xp̃iani in seruitio habitare non debẽt ex̄ de iude. ad hoc ⁊. c. ⁊ si iudeos cum possunt arbitrari. C. de iude. l. iudei fortius ergo excommunicati qui fuerunt de corpore ecclesie. ⁊ adhuc sunt ex habitu ⁊ radice. s. sacramẽti baptismi qḋ nũq̃ amittitur. de diuortijs quãto. Tertio ꝯtra superius inducta de ꝓhibitis excõmunicato inducitur q multa sunt ei ꝑmissa q̃ saltem facta valent. nam valeret carnale matrimoniũ ab excõmunicato ꝯtractum. ex̄ de eo qui duxit in matrimoniũ. c. significasti ordinis caracterẽ. confertur ⁊ recipit ⁊ tenet ipsius ꝓfessio h ꝑ3 de ordi. ab epo. c. ij. de snĩa excõ. cum illor ⁊ oẽs actꝰ iudiciales qui defeñ. recipiunt licite exercet de calũnia ⁊ veritate dicenda iurat. ⁊ ad illa licite ꝓcur. ꝯstituit appellat ⁊ appellationẽ ꝓsequitur ⁊ super eis iudicẽ impetrat. h ꝓbant de iudi. intelleximus. de except. cum inter. ⁊ ibi no. ⁊. c. dilecte. ⁊. c. significauerunt. ⁊. c. fi. põt etiã certo casu testificari ⁊ iurisditionem exercere ex̄ de hereti. c. in fidei. ⁊. c. se. lib. vj. canonicos recipit de rescrip. capitulum ⁊ de preben. p illor. Item ꝯtrahit ⁊ ex ꝯtractu obligatur õ snĩa excõ. c. snĩe. ⁊. xj. q. iij. qm̃ multos nõ mirũ. ergo si arbitriũ põt an vero prescribat vel sibi ꝓscribatur. vide qḋ scripsit de offi. deleg. prudẽtiam. §. sexta. in glo. no. hic p Inn. Quarto dicit q habeatur ꝓ repetitis multa q̃ notauit in. d. c. decernimus. de sen. excõ. lib. vj. ad ꝓbandũ excõicatum posse testari. Quinto que post Inno. scripsit. de iureiurã. quitauallis in glo. magna vbi potissime videtur innui q arbitramẽtum quoddã extraiudiciale. So. puto per prima iura arbitramẽtum qḋ fit per modũ laudi vel snĩe non valere si per publice excõicatum factum est: nec etiã valuisse tale cõpromissum. Facit ad hoc vltra predicta qḋ scripsit post Cõpost. de vno ex pluribus cõpromissarijs datis ad eligẽdũ puplice excõicato de elec. in causis super glo. fi. in fi. ⁊ qḋ no. Archi. ij. q. vj. a iudicibus super prima glo. Quãdo vero dicatur publice excõicatus: vide not. in clementi. de sepul. c. j. in. ij. glo. Ad allegata in contrarium rñ. illa vera qñ arbitrator est simplex mediator vel ꝓsoneta: ex cuius ordinamẽto partes ad inuicem componerẽt ita q ꝯtractus firmaretur ex ipsarũ partium cõpositione nõ ex arbitramento vel ꝓnunciatione illius ad. §. credẽtes. ꝯcedo argumẽtum quo ad quedã de ibi exp̄ssis s3 non quo ad omnia: qḋ quisq3 studens bene aduertẽs bene intelliget. decretalis autẽ ad ꝓbãdum non requirit lapsuz anni: vnde quo ad casum nostrũ sufficit illũ ꝓprie excõicatum etiam infra annum. ⁊ est simile qḋ dixi de clerico nõ resi. ex tue

3 super verbo remoueat ad. l. iudei. Rñ. q iudei † non sunt hostes nostri ⁊ in suis superstitutionibus per papam ⁊ imperiũ tolerantur vt ibi. xxiij. q. viij. dispar. ⁊ de iudeis sicut iudei viuentes ergo iure romano inter suos arbitrari possunt vt ibi. ⁊ licet eorum secta sit reprobata ita q ei legari non possit: vt. ṡ. de iudeis. l. j. singularibus tamen posset legari: vt. ṡ. de rebus dub. l. cum senatus ad legata. Tertio ꝑ3 responsio de matrimonio. primo qꝛ illud etiam inter infideles contrahitur. de cõsang. ⁊ affi. de infidelibus de diuor. quanto de ordine facit pro et contra: qꝛ valet quo ad caracterẽ. sed non quo ad executionem q possit se defendere: non mirum vt in. c. intelleximus in fin. capitula de hereticis. lib. vj. allegata. faciunt pro ⁊ contra quia speciale in causa fidei ergo eius contrariuz est regulare. Jo. an. In glos. ibi idem in possessorijs ⁊ adipiscende vel retinende possessionis. secus in possessorio recuperande: vt no. de vi ⁊ vi ar. l. j. in prin. in glo. est enim ⁊c. Oldra. ⁊ de hoc. ṡ. dixi. Item not. q ista regula locum habet vbi statim est restitutio faciẽda. secus si post certum tẽpus quia tũc propter commodum medij temporis cessat ista regula: vt probatur ⁊ dixi: vt ṡ. vt leg. no. ca. l. penulti.

Cui potest facere. Pone exẽpluz per. l. ṡ. de ꝯdi. ⁊ demon. l. quibus diebus. ⁊ qbus ex cau. maio. l. l3 et si per ꝑtorem. §. j. ⁊ ex̄ de elec. c. eis quibus. nã exempla glo. non sunt bona. in eis eñ ꝯditionibus habet ꝓ impleta: s3 hic non habemus querere exẽpla in quibus cõditio habeatur ꝓ impleta: sed in quibus qs intelligitur deductꝰ in statum possendi implere: vt. ṡ. de ꝯhen. emp. l. labeo si mihi. Ja. In glo. ibi. §. qui sub ꝯditione. quãtum ergo ad dãnum eius in cuius potestate erat pro impleta habetur et ꝓ pura: vt hic et. d. §. qui sub conditione. nisi in casu fauore libertatis: vt. d.

l.licinius.fm vnū intellectū:sed quātum ad cōmodum nō habetur pro impleta:vt.d.l.si quis heres.Dy.

Quod quis. In glo.in fi.non auctore iudice posset repudiare:vt.s.de acq.here.l.in pluriū.Dy.z de hoc vide qd no.z dixi.d.l.j.C.de penis.

In his officijs. In.§.nō debeo.Pone exemplum sine aliqua cōtrouersia per.l.s.de excep.rei iudi.l.exceptio.et vide.j.e.qd ipsis.Item in exceptione cōpensationis vtrū possit opponi cōtra emptorē que opponi poterat cōtra venditorem.z videtur hic casus q sic.Dy.Preterea certum est q exceptio cōpensationis coheret rei nō persone quia fideiussori cōpetit:vt.s.de compen.l.si quid.z omnis exceptio rei coherens que potest opponi venditori potest opponi emptori vt.l.ij.z.l.omnes.s.de excep.Quidā tn voluerunt distinguere an ex causa lucratiua an non que distinctio locum habet in exceptione coherente persone non rei.de hoc latius dixi.s.de noua.l.doli.vbi etiā de excep.excōicationis z bāni.z dicetur.j.e.l.qui in ius.

Non est singularis. Pone exēplū an per pactum liceat creditori capere debitorē propria auctoritate.z videt q nō:quia hoc solum a magistratibus cōceditur.ergo priuatis denegatur lz sint pro z contra.multa argumēta tn hec est veritas.Dy.Item potest poni exēplum nūquid iudex possit cōcedere parti q ppria auctoritate ingrediatur pos.alicuius rei sine alio nūcio vel executore.de quo dic vt dixi.s.de acqui.pos.l.iuste.Item potest poni nūquid liceat alicui bānitū captū per familiā potestatis occidere auctoritate.l.municip.dicētis q liceat bānitum impune offendere.de quo dixi.C.de his qui ad eccle.confu.l.si seruus.et ad multa similia valet hec lex.

Infinita. Vide qd no.z dixi.s.e.l.libertas.j.e.l.libertas al's incip.his q i ius.z ita habuit Jo.an.z dicit sic venisse sub bulla.

Qui in ius. Ex hac sumptū fuit.c.si qs in ius succedit.extra eo.ti.li.vj.z vide ibi no.per Dy.Jo.an.z Car.z facit qd dixi.s.e.l.in his.§.nō debeo.In glo.ibi.l.vendicantē.sed ibi ideo;quia ex persona sua de euic.tenebat.z ideo non potest contractū rescindere ex psona alterius cui successit.secus autē vbi nō teneret:vt.s.de excep.l.modestinus respōdit res inter alios acta.z de excep.rei iudi.l.si is qui heres.§.fi.Dy.Idem Jo.an.in nouel.in.d.c.q in ius succedit querit an successor succedat in eadē sede.z remittit ad notata per eū de maio.z obe.c.j.an canonicus succedat canonico in onere vel honore dic qd nō.vt no.in alphabeto dictione canonici de excep.ex cā.an obstet singulari successori no.per Dy.in.d.c.z notaui.s.de noua tio.l.doli.z no.per ipsum Jo.an.de iure patro.c.vno.in glo.penul.z vide ibi no.per eum in nouella super ipsa glo.z dicit non obstat qd tenetur Dy.in.d.c.si quis in ius illū repelli qui habet causam lucratiuā per.l.s.de doli excep.l.apud celsum.§.si cum legitime z tribus.§.sequētibus.qz loquunt in exceptione perpetua.de excep.cōpensationis ɔcor.cū Dy.qd sit rei coherens.z ideo opponi possit in singulari successore per allegata per ipsum Dy.in.d.c.si qs in ius.z plenius dixi in.d.l.doli.de noua.Recitat etiā summatim alia allegata z tacta per Dy.in d.c.que omitto.sed ad ipsum Dy.recurratur.Deinde inducit ad qōnem de cessionario excōicati an sibi obstet exceptio z remittit ad notata in.d.c.vno.de iure patro.li.vj.Itē inducit ad aliā qōnem vtrū heres vel successor actoris vel rei ɔuenire:vł cōuenire possit per rescriptū delegationis re integra.Et pmo ad partē negatiuā inducit extra de offi.deleg.p.z.g.z.c.cū olim ex quibus colligit rescripta esse subiecti iur.z ad personas vel res in eis nō expressas non extendi ergo non ad successores ad idem.de rescrip.ad hoc.z.c.fi.Item quia rescriptū in eo qd respicit iudicē non transit ad successorē.de offi.deleg.qm abbas et sicut finitur morte mādatoris.eo.ti.gratum.sic finitur morte illius per quē impetratū est.facit ad hoc.s.qui satisda.cog.si decesserit.z que sen.sine ap.rescin.l.ij.Cōtra videtur expressum extra de iudi.quia vero.de foro cōpe.dilecti.de alie.iudi.mut.can.fac.de ɔcess.preben.pposuit in fi.de immu.eccle.aduersus Ad idē.C.de diuer.rescrip.l.j.quādo libellus principi datus l.j.z.ij.z de rescrip.edoceri.Pro solutione sciēdum q in questione sunt opiniones diuerse.Lauren.dixit rescriptū non extēdi ad heredē.Bart.dixit non extēdi ad heredē lit.nō contesta.lxxxix.q.que incipit.querit vtrū per rescriptū impetratum dicens tamē hoc dixisse:sed nego tam de lit.cōtest.expressisse.qd patet i glo.quā posuit.de transac.c.ij.in scda cōpilatione Gof.

licet in questione loquutur de herede illius qui poterat conueniri dicens q conueniri non poterat:in apparatu tamē de rescrip.significauit.simpliciter dicit rescriptū ad heredē nō extendi idē ibi Philippus dicens q z si comes fuisset expressus nisi cum ipso fuisset iudicium incheatum non cōueniretur heres idē nunc dicens rescriptum ad heredes nō extendi nisi in casu decretalis.j.de alie.iu.mu.cau.z scda iussione de iudi.qz vero.vel cum immissione hoc exprimit lit.autē cōtest.dicit qd extendit si est casus quo successio possit locum habere.C.de in offi.testa.si pater.vbi etiā tenet q mortuo z re integra eo q nomine ecclesie vel cōitatis impetrasset valeret rescriptū successori vel heredibus.de successore ecclesie idem tenuit tam in prima cōpilatione.de offi.deleg.gratum.huius contrariū tenet Dama.dicens simpliciter illud ad heredes extendi.Et respōdet ad.l.si decesserit.q in stip.loquitur que est stricti iuris z in qua non venit nisi persona expressa.s.de verbo.obli.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.in fi.sed iudiciū bene transit.huic concord.Inno.Cōpost.z Egidius in decre.significauit loquendo in herede vel generali successore rei.de herede vere actore ipe Inno.tenet ɔtrarium.de offi.deleg.gratum.hec opinio quod transeat placet Pet.de bella pertica in preal.l.ij.qn libellus principi datus.Abbas Pe.z.G.in spe.de rescrip.presentatione distinguūt.§.rōne in prin.inter psonales z reales dicētes in realibus rescriptū ad successores extēdi:qz res trāsit cū suo onere.de pigno.ex litteris.Et ex verbis.G.colligitur q intellexit etiā in singulari successore in psonali dicūt q extēditur re nō integra re integra nō per qd colligo q intellexerunt etiā de vniuersali.solō vt qōnis veritas habeat distingui aut rescriptum nō pōt respicere successorem vel heredes aut pōt primo casu q non est dubia.Pone exēplū in actore qui vendicabat ecclesiā intitulatā ex quo titulo iuuari non posset heres vel successor.viij.q.j.aplica de iurepatro.cōsuluit.de pba.c.j.z.ij.Idē in vsurario vel vsufructuario qui impetrauerat vel liceret vti vel frui.s.qui.mo.vsuf.amit.l.sicut in fi.de vsu z ha.l.vsus aque.z de lib.leg.nō solum.§.fi.de reo.Pone exēplum q fuerat contra ipsum impetratum adde pcurationē ordinis vel beneficij vel ad penā criminis de hereti.accusatus.§.siuo in fi.lib.vj.C.si reus vel accu.mor.fuerit.l.j.z.ij.z qd not.de simo.per tuas.in penul.glo.z ad hāc causam posset reduci.l.si decesserit qui satisda.cog.Scdo casu quando rescriptum pōt respicere successorem vel heredem aut fit mentio saltem generalis successoris vel heredis z tūc est planum q extēdit.ij.q.j.in primis.viij.q.j.pñtia.xxx.q.vj.h quippe de ɔces.preben.pposuit.nam tunc cōpromissum qd tamē strictius est transit de c.fi.z.s.eo.l.sed si interpellatur.z.l.diem pferre.§.j.ff.de arbi.aut non fit mentio z tunc aut res non est incepta aut est integra.Primo casu aut nō est integra p cōuētionē tm.z hoc per decre.significauit ibi euocatus z per decret.pposuisti de foro cōpeten.z tūc dico ppetuant rescriptū qd placet Ger.in predicta decretali significauit.z per gl.quas ibi ponit pōt colligi quomodo intellexit rē non integram in decre.qz vo.z facit qd ibi nota.hic z in decretali dilecti.facit qd no.Tan.Vin.z Py.de vsur.tua nos.Gui.in spec.§.restat v.item mortuo.facit de act.z ob.l.cōstitutus.de offi.le.c.fi.de offi.leg.gratum.sz Barbrix.in dicta qōne contradicit.dicens aut lit.conte.rescriptum non transire ad heredē aut nō est integra per cōtes.z qz lis est cōtestata:z tunc omnes concordāt q transit ad heredem.Secundo casu quando res est integra distingue quia aut is de cuius hereditate vel successione quare comprehendit sub clausula generali aut nominatus erat in rescripto.Prima casu tenuit Gof.z cōmuniter omnes q successor conueniri nō potest ergo nec conuenire et sic intelligunt decreta.significauit.ij.saluo q ibi scripsi post Innocen.z compost.q prelatus ecclesie factus post impetrationem potest eo casu conueniri licet predecessor non fuerit citatus cum conueniatur ecclesia.Secundo casu quādo nominatus erat in rescripto aut fuit rescriptum impetratum pro vel contra personam.Primo casu tenet glo.in decre.dilecti.de foro compet.Inn.Hosti.G.is ape.z Abbas q heres vel successor potest conueniri.ipse tn Host.in decre.significauit contrarium tenet etiam si in rescripto nō sit expressum pprium nomen prelati.respondens ad decreta.qm abbas de offi.deleg.q iudex est iustus z equus z litē diffinit:vnde rescriptum respicit iudicis successorem sed quis cōmuniter cauillose rescripto abutit z lites auget.vn rescriptū in ea tanq odiosum restringitur.prima placet z sicut dixi de herede vel successore actoris.in hoc casu.s.q possit conuenire q aperte tenent Innocen.z Vincen.in preall.decre.significauit z dicta decre.gratum.Secundo casu quādo p vel contra personam:aut querimus de singulari successore.z ad istū non extenditur

extendit rescriptū nisi in casu decretal. j. de alie. iu. mutā. causa. vel cū sciēter successit in viciū. de iudi. q2 vero. de resti. spo. sepe. al's non emanat scđa iussio in pal. decre. q2 vo. aut querimus de vniuersali. & in h est opinio & residet principalis q̄stio Tan. Py. Bartho. Gof. in decretali significauit. glo. in decre. q2 vo. ducit rescriptū ad illū nō extēdi. Et facit qđ scripsi. s. cū tractabat de re nō integra p cōuētionem tm. Dama. In no. Cōpost. Egidius & Pet. de bella pertica ꝯ vt dixi in opinione scđa que placet. circa qđ est aduertēdū ꝙ qđ querit expresse de rescripto delegationis per qđ nō dat ius: sed iudex actiōis vel iure prius cōpetētis. De rescripto aūt per qđ dat priuilegiū notat Dy. e. ti. priuilegiū. Cū ergo ex rescripto delegationis ius nō ꝯcedit: sed iudex tm no. vide quale preiudiciū si respiciat heredē cū ius ei9 vel aduersarij in hoc nō peat. facit de pcur. ex insinuatione. Ad hāc partē inducit qñ libellus princi. datus. l. ij. sed si aduertatur vr facere ꝯtra. nā si qđ ibi dr est spāle in ꝓtorijs & annalibus eius ꝯrium remanet ius cōe. Sed scđo hoc dicā ꝙ est bene in illis actionibus spāle ꝙ perpetuatur absq3 lit. ꝯte. s3 ꝙ ibi dr de rescripto impetrato in oībus actionibus est ius cōe. S3 apertius p hoc lex ista de rescripto ap. quā cū appellās ꝓsequi debeat infra annū ad instar annalis actionis dr rescriptū sup ipsa impetratū fore ꝑpetuū. Hāc opi. puto veram maxime in exēptis ꝯ quos cōceduntur ap. rescripta. vel qñ rescriptū delegatiōis cōcessum ē ab immediato ordinario cause. h dico q2 cū cā stricta interpretationis hoꝝ rescriptoꝝ sit q2 per ipa preiudicatur ordinarie ꝑtāti: vbi cessat hec rō possunt largius impetrari nō ob. qđ dicitur rescripta nō extēdi ad alios: q2 illud fateor quo ad alios oīno facit qđ scripsit de trāsac. veniēs in fi. s3 heres vel vniuersalis successor fingit idē cū defuncto in aut. de iueriur. qđ prestat a moriēte in ꝑn. col. v. Si igit cōitas oē rescriptū facit extēdi ad nō expssum: vt. d. l. j. C. de diuer. rescrip. fortius hoc facit idētitas persone iuris fictione. Nec ob. decre. qm abbas. quia iniquū rescriptū respicit iudicē datū iurisditio est ibi principale q̄ merito expirat iudice dato sub noīe ꝓprio mortuo re integra. s3 inquātū respicit partes: obligatio est ibi ꝑncipale. rescriptū aūt vel a iudice datio accessoriū vnde respectu partiū nō est datū: s3 cōtēplatione partis durat accessorium. facit de offi. deleg. c. si sup gratia lib. vj. h qđ dixi rescriptū extendi ad heredē vel successorē vniuersalē: intelligo veru3 esse si tēpore dati rescripti viuebat is ꝯtra quē datū fuit: al's secus. & sic loquitur. l. ij. ff. que sen. sine ap. rescin. Jo. an.

Non videtur dolo. Sufficit glo.

Cum principalis. Pro declaratione huius regule vide qđ no. C. de iudi. l. j. & de luitiōe pig. l. intelligere. & de fideiuss. minoꝝ. l. j. i fi. & bene. s. cōmo. l. iij. §. vsq3 adeo. & nō solū principale includit accessoriū sed etiam cōnexum accessorij vel ipsius accessoriū. ꝓbatur de offi. dele. prudētiā. §. sexta. & §. seq. de ꝓben. c. antepenul. lib. vj. s. de libe. & posthu. l. si ita. §. regula. & de dona. inter virum & vxo. c. ij. Et fallit hec regula qñq3 vt no. de peni. di. j. sicut primi. in glo. & per Archi. in fi. & ex hac sumptū fuit e. e. c. accessoriū. lib. vj. Et vide ibi notata per Dy. Jo. an. & Card. & ꝑm ipm Jo. monachū op. ad hāc regulā. s. de fideiuss. l. general'r. So. ibi ꝑncipalis obligatio & accessoria sunt in diuersis personis vna succedēte alteri ꝑncipalis manet & accessoria extinguit. secus vbi sunt duo rei stipulādi vel debēdi & vnus alteri succedit vt ibidem exprimit & l. seq. Itē hec regula loquit quādo ꝑncipale & accessoriū sunt diuersa nō se extinguētia s3 principale p accessoriū iuuatur ipmq3 accessorium nō determinatū certa determinatione naturā ꝑncipalis induit: vt pat3 in exēplis positis per eū positionē casus tāgētibus Jo. mo. Itē ꝑm Ja. butri. h regula vera est nisi accessoriū nō depēdeat a ꝑncipali: q2 tunc non sequit eius naturā: vt no. s. de lib. & posthu. l. iij. §. fin. & in auf. ex causa. C. de lib. ꝓrete. Item nisi vtrūq3 sit ꝑncipale: q2 tunc vno sublato nō tollit aliud: vt. d. l. generaliter de fideiuss. et de solu. l. si duo. Et ita notat ipse Jaco. in quadā q̄ōne que disputauit. v. idē ꝓbatur sic qñ accessorium & quā q̄ōnē posui C. vt nemo priuatus titulos. l. ij. & ibi videas prefatus Jo. an. l. ij. vt ibi videas prefatus Jo. an. in nouella in. d. c. accessoriū. adducit ad talem q̄ōnem per eum disputatam statutū arctat doctores legētes vt disputent & q̄ōnes disputatas per eos infra tertium diem ponāt & dent in scriptis stationarijs ad stationem. doctor quidā priuilegiatus qđ nō teneretur disputare disputauit. sed q̄ōnem disputatam stationario non tradit. Queritur an inciderit in statutū qđ non inciderit etiā inducūtur tria ꝓcedentia ex decretali cupientes de elec. lib. vj. Primum colligitur ex notatis circa ꝑn. In glo. in hoc casu vbi p3 per Gui. & Gar. ꝙ electus cathedralis vel regularis ecclesie qui non astrictus sed sola volūtate vadit ad curiā non arctat ad tēpora nec ad formā decretalis illius. Scđm pt3 ex decretali. cum non deceat. eo. ti. vt ibi. etiā no. in glo. ij. vbi pt3 ꝙ eligentes qui non arctati sed ex nuda volūtate vadūt ad curiam electionis negocium instructū nō habēt circa percipiēdos beneficioꝝ fructus priuilegium illius decretalis. Tertium pat3 eo. ti. si postꝙ. scđo ex eo qđ ibi no. in glo. ij. vbi regulariter effectus qui voluntate nō necessitate vadit ad curiam si recedat illicētiatus nō incurrit penā. decretalis ipsius cupientes. Et ex his tribus ꝯcluditur ꝙ doctor nō necessitate s3 voluntate disputauit ad illa non teneri ad que teneret necessario disputans. & sic in terminis q̄ōnis statuti penā nō incurrit. Scđo inducitur decretalis cum inter vniuersas de elec. per quā scđm verā lecturam modernoꝝ l3 ibi glo. ꝯtra. pt3 ꝙ si canonici vacantis ecclesie vacāt ad elect. nō vocādum & illo nō aspectato eligāt tenet electio cum cōtra constitu. nō sit facta l3 illi veniēti tenere possint ad expēsas & interesse: vt ibi satis scripsi. Tertio inducitur decretalis cum dilecti. eo. ti. vbi cōpromissarius qui nō ex forma mādati: sed nuda volūtate scrutatus est vota cōpromittētium: illa nō h3 sequi necessario. Quarto inducit l. tutori. C. de neg. gest. per quā pt3 ꝙ in volūtate gerente alterius negocia sufficit ꝙ aliqd fecerit ad amici ꝯmodū nō sic in illo q gerit necessario: vt tutore vel curatore in q̄bus requirit plena gestio super quo vide qđ scripsit de ꝓcur. nō iniuste in fi. dicit ergo doctor satis esse studētibus ꝙ in pancis suo labore cōsuluit & cōtentari debēt de gratia sibi facta: vt ecclesiastica beneficia. c. vno potissime q2 ipsum disputare est quid perfectum & vtile. & licet qñq3 gratiose faciētem penitere. de insti. cū venissent. Quinto inducūtur. l. C. de excu. tuto. l. volūtarie et bene faciūt ad ꝓpositū que ibi notaui de his qui spōte munera subeūt. l. ij. & iij. & de epi. & cle. auf. presbyteros signata super. l. generaliter. itē sublata generali remanet hipothecaria: vt hic no. per que cōcluditur ꝙ l3 doctor disputauerit: remanet tñ priuilegium ad stationem non tradēdi. facit qđ scripsit post Cōpost. de ꝯsti. cū accessissent qui tenet hanc eē regulam ꝙ vnico actu priuilegium nō tollitur ꝯria sunt casualia ꝓpter ꝯsiderationem odij vel fauoris. in ꝯtrarium inducit q2 disputare & tradere. aut dices eē cōnexum aut scđm accessoriū ꝑmi aut duo separata primis duobus casibus ex quo alterum apprehēdendo. s. disputando renūciauit priuilegio tenet ad reliquū. s. ad traditionē siue illud dicas cōnexum siue accessoriu3 primum pt3 ex de ꝯsti. translato. iij. q. vj. hoc quippe cū si. scđ3 pt3 hic cum ꝯcor. & de op. no. nunci. cum ex iniuncto. & qđ not. de rescrip. c. j. in glo. ij. vnico ergo actu sit per dictum priuilegium: vt per dicta decre. cū accessissent. de ꝑben. ꝓ illorum. C. de iure do. impe. l. ij. qui de facili perditur de iure anul. auf. l. j. & ij. & de falsis si quis decurio. & semel agnoscēdo iudiciū q̄s renūciat excusationi. s. de vaca. mune. l. pretor. §. si post. Tertio casu cū dicitur illa duo separata adhuc tenere tradere cū super traditione priuilegiatus nō fuerit & ipsorum causa sit diuersa. nam primum parentibus tantū disponētibus & audiētibus ꝓficit. scđm etiam absentibus et posteris priuilegiatis. ergo super disputationis labore ꝯtra vtilitatem ꝑsentiū non ꝓpter hoc priuilegiatus ꝯtra actus memoriam & vtilitatē posteroꝝ: vt. j. dicetur. Scđo inducitur ꝯtra docto. q2 ex quo posuit ꝑncipiū & finem ponere d3. de cōsecra. di. j. c. nullus eps. & d3 aut totum agere aut nō incipere de ꝯsecra. di. v. cōperim9. & ad hoc. s. de admi. tuto. l. cum queritur. imitetur ergo doctor creditorē suum qui non nouit opus infectum. extra de baptis. maio. ver. sed adhuc. Tertio contra doctorem inducitur. C. de his qui spōte munera subeunt. l. j. lib. x. & qđ ibi in rubrica not. & de priuile. vetera. l. vlti. Quarto ꝯstat ꝙ multa sunt a principio voluntaria que si inchoentur eorum prosecutio est necessaria. vnde heres qui accusauit occisorē defuncti illo absoluto non tenetur appellare. s. ad sil. l. propter vener. in fi. si tamen appellauerit tenetur prosequi. C. eo. ti. l. minoribus. & sic soluitur ipsarum. l. cōtrarium. d. l. ꝓpter. Quinto constat ꝙ quis ad certa nō tenetur: que tamē si aggreditur omnē incertitudinem tollere d3: vnde non tenetur quis agere nec in causa propria appellare. Si tamē agit personali vel appellat ante sententiam: d3 exprimere causam vt tollatur incertitudo de libelli obla. c. si. de ap. vt debitus. & de elec. vt certa lib. vj. Cum ergo statutum detrahēdo ꝯtra incertitudinē solutionis sit factum vt eius certitudo per posteros haberetur tradere tenebitur. Pro solutione vera aduertēdum est ꝙ qđ nō ꝓponit de doctore nō incluso statuto puta nō legēte vel viatore qui cū statuto ligatus nō eēt dici nō pōt ꝙ disputādo renunciet priui-

legio ⁊ re submittat̃ statuto:⁊ in tali ꝓcedũt que ꝑ doctore superius sunt inducta. Itẽ hic non ꝓponitur qd̃ de priuilegiato in duobus.s. vt nõ teneat̃ disputare. ⁊ si disputauerit:non teneatur qõnem tradere:q2 tũc nullũ dubiũ. s3 ꝓponit̃ in illo q tenebatur disputare ⁊ tradere:s3 per ꝓuilegiũ eximebatur ab onere disputãdi:⁊ sic per ꝯ̃ns vel tacite ⁊ ab onere tradẽdi ꝓpter impossibilitatẽ:que impossibilitas cessat eo disputãte.et illud cõsequẽs vel tacitum sicut oritur sic ⁊ tollitur per.l.iij.C. si pen.ap.mors interue.⁊.C.si reus vel accu.mor. fuerit.l.vlti. per quas pt3 ꝙ si dãnatus de crimine qui appellauerat mortuus est ap.pen.si bona non expresse: s3 tacite dãnata erãt ex qualitate criminis.extincta causa criminis per mortẽ extincta erat causa bonoꝝ.sed si non tacite vel in cõsequẽtiã si expresse fuissent bona dãnata l3 extincta eẽt causa criminis remaneret qd̃ super bonis per quas.ll.⁊ ea que no.de cleri.cõiu.ꝙ a te.et per.l.iij.§.qui h3.de serui.rusti.pred.⁊ per hanc regulam dico docto. de quo queritur in statutum incidisse non ob.l.voluntarie vt ibi no.in prima ⁊.ij.glo.sed facit ꝓ.moñ.enim tutele voluntarie susceptu3 l3 non preiudicet quo ad alia munera quo ad illud preiudicat ⁊ ad inuentarium ad.l.ij.⁊.iij.C.de his qui sponte munera subeunt.⁊ aut̃.presbyteros de epis.⁊ cleri.Et ad illud qd̃ dicitur istum fecisse gratiam si renunciauit gratie sibi facte quo ad istum actum:ꝓprie enim faceret gratia3 al's non inclusis de quo.s̃.dixi.Io.an.

IN obscura. Facit.s̃.e.l.litteras.⁊ quod ibi dixi.

QUi iussu alterius. In fin.al's est littera: quasi ipse soluisset.Oldra.

SI nemo subijt. ¶ De iure pretorio vel ciuili.Dy.Et ꝓ declaratõe huius regule vide que no.⁊ dixi.C.de fideius.l.eam quã,s3 an legata ab intestato relicta debẽtur si nemo adeat hereditatẽ dic ꝙ nõ:vt.s̃. de fideicõ.libert.l.ij.⁊ qñ dies leg.ce.l.qd̃ pure.§.vltimo.Old. In glo.ibi qd̃ nõ placet.q2 scd̃m hoc prior esset obligatio q̃ꝫ cõtractus:q2 heres obligat̃ demu3 adita hereditate:vt insti.de ob.ex quasi cõtra.§.heres.qd̃ est absurdum.q2 ꝙ primum est aliud ante se habere nõ põt vt in ꝓhemio.ff.§.discipuli. Dy.

QUod nullius. Sufficit glo.et q̃ dicã.j.e.l.impossibilium.

e **ET si nihil.** Sufficit glo.

l ☞ Iudex citãs aliquẽ die impossibili qñ cõparere debeat.

IMpossibilium ¶ Ex hac regula sumptu3 fuit.c.ex̃.c.nemo põt lib.vj.Et vide ibi no.per Dy.Car.⁊ Ioan.an.in nouella in dicto.c.nemo . dat versus. Antiquoꝝ vltra posse suũ nullũ lex.⁊.s̃. de ver.ob.l. si homo mortuus impossibiliũ ⁊ multũ difficiliũ. Idẽ est iudiciu3.s̃.de sta.lib.l.cũ heres.§.nõ est. Ioã.an.in nouella in dicto.c.nemo. dat versus.Antiquoꝝ vltra posse suũ nullũ lex Iusta coegit nec credit esse reum:qui toto posse peregit.Et allegat Dy.in dicto.c.in prin.decretoꝝ.c.ꝯtra. qd̃ credo fuisse vitiũ scriptoris:q2 dictũ.c.contra.non est in prin.decretoꝝ:sed d3 dicere.c. erit aũt lex. Et ita etiã dicit idem Io. in dicto.c.nemo.recitat etiam Io.an.in apparatu suo lib.vj.in.d.c.nemo in fi. Gof.et Host.tenuisse in decretali cũ dilecti.ex̃ de dolo ⁊ contu.¶ Et
l ꝙ si iudex † citet aliquẽ eo die quo impossibile est cõparere ꝙ nõ est omnino vtilis citatio:sed l3 non teneat̃ cõparere ea die ꝓpter impossibilitatẽ:tenetur tamẽ cõparere post diẽ.⁊ dicit ꝙ põt esse ratio:q2 principale est qd̃ veniat accessoriũ qd̃ veniat tali die.⁊ principale nõ viciatur ꝓpter accessoriũ:sed potius econtra.vt.s̃.e.l.cũ principalis:s3 in nouella in.d.c.nemo dicit Pet.de bella pertica ꝯtrarium sensisse ⁊ remittit ad notata per Cy.C.de ferijs.l.dies festiuos in.q.ij.in fi. ibi de hoc satis notaui.⁊ ipse Io.scripsit in.d.c.cum dilecti.⁊ de ap.cum parati. Item idem Io.an.in.d.nemo.inducit ipsu3.c.ad quasdam qõnes.primo an ad qõnem an annus ap.ꝓsequẽde non currat ante interpositionẽ appellationis ꝓpter quãdam impossibilitatẽ ⁊ remittit ad plene notata per eum in cle.de app. c.sicut.in glo.magna. Item ad qõnem legistarum de ceco qui cõmisit maleficium ꝓpter qd̃ oculus erui debeat ꝙ ꝓpter impossibilitatem pene puniatur in alio membro per.l.ij.C.vt intra certum tempus criminalis qd̃ terminetur. facit qd̃ not.s̃. e.l.de elec.si compromissarius in vltima glos.et iura que allegantur super illa ⁊ per.l.de ꝯ̃hen.emp.l.si in emptione.§.penul.dicũt ꝙ si vnum tm̃ oculum h3 priuabitur illo. Item ad aliam qõnem de qua cõsueuit notari per doc.C.de legi.l.j.⁊ notaui eo.ti.super rubrica in fi.⁊ que fuit Ioã.de deo.lib.j.q.x.et vlti.⁊ plenius disputatã per dñm Guidonẽ epm ꝯcordieñ.q̃ queritur an lex vel ꝯstitutio legati vel epi non scripta ꝓhibẽs aliquẽ ⁊ ꝯ̃ faciẽtem excõicatus valeat ita ꝙ ꝯtrafaciens sit excõicatus.coaptatur aũt qd̃ regule:q2 impossibile videtur s̃m naturalẽ cursum reꝝ vt loquar cũ decre.hone.§.porro.⁊ cum decretali. qm̃ ꝯ̃ falsam.in prin.ꝯstitutiões nõ scriptas mentit teneri vel sciri per eos quos ligare debẽt maxime cũ in se sint perpetue ⁊ liget.xxv.q.j.que ad perpetua.ij.q.ij.c.j.⁊.ij.⁊ de cõsti.c.vlti.⁊ de offi.lega.c.vlt.⁊ ignorãtia eoꝝ nõ excusat vt ibi ⁊ sic esset inijcere laqueum subditis statuentis contra id.xxj.q.j. de viduis.ij.cõstat em̃ ꝙ cursu longi temporis veritas obscuratur.xij.q.ij.longinquitate.⁊ ob hoc perpetuo seruanda rediguntur in scriptis de re iudi.abbate.lib.vj.⁊ superscriptione ⁊ concor.de testi.Alberi.⁊.c.significauit.⁊.s̃.de pig.l.ꝯtrahitur. Scd̃a impossibilitas ostẽditur q2 hi debẽt ꝯstitutioni cõsentire qui habent subscribere vel subscribi.xcvj.distin.c.c.j.versi. ista scriptura consequitur.s̃.de his que fi. a pre.c.j.quãto impossibile aũt est eos scribere vel subscribi si de ꝯstitutiõe nõ sit facta scriptura.facit de spon.impu.ad dissoluendũ. cũ cõcor. Tertia impossibilitas ostẽditur per nominis ethimologiam a qua l3 arguere.xvj.q.j. si cupis.xij.q.j.clericus.de preben. cu3 scd̃m qui fi.sint legi. per venerabilẽ ⁊̃.sane. nã dicit Isidorus v.ethi.qd̃ lex dicitur a legendo legi aũt nõ põt nisi scribatur: ergo nec lex nominari non potest cum nomina debeãt esse cõsequentia rebus insti.de dona.§.est ⁊ aliud quid plura.textus dicit ꝙ lex est constitutio scripta.l.di.lex est. cum ergo diffinitio dicat esse rei ergo ⁊c.multi etiam textus ꝓbant ex̃ de presump.scribam.x.di.erit in fi.ibi ꝓ cõmuni vtilitate ascripta.j. q.ij.due sunt in aut̃.vt facte noue ꝯstitutiões.in prin. ibi si scripta sit.⁊ facit de senten.excõ.c.nouerit.⁊.c.graue.vbi de libris statutorum deleri iubentur.⁊.C.de sacrosan. ec.aut̃.cassa. Ex predictis itaq3 concluditur de substãtia ⁊ cause consti. ⁊ legis requiri causa scripta esse. hoc etiam patet ab origine omnis iur.⁊ primo de veteri ⁊ nouo testamento.nam primus legislator volens populo dare leges illas digito ꝓprio scripsit in lapideis tabulis exo.xxxj. in fi.⁊ tamen in tabulis ligneis deuteronomij.x.in prin.⁊ canõ dicit ꝙ moyses primus gẽtis hebree leges populo sacris litteris explicauit.vij.disti.moyses.⁊ exo. xxiiij.in prin.scripsit moyses omnes sermones domini:si ergo primus legislator cuius actio nostra est instructio.ij.q.j. deus dedit legem scriptam:ergo omnis leges condens idem facere debet.probatur de nouo testamẽto in quo xp̃s digito scripsit in terram Io.viij.habetur.iij.q.vij.postulatus.vt per hoc dedit criminosos ab accusatione ⁊ iudicio repellendos:vt ibi patet.idem originem iuris ciuilis qd̃ fuit scriptum in.xij.tabulis vt habetur.s̃.de orig.iur.l.ij.post prin.quarum qui fuerũt autores:habetur.vij.dist.fuerunt. Item vt non per solã scripturam habeatur iurium certitudo cum subscriptione ⁊ sub bulla mittũtur:vt.C.de iusti.codi.ꝯfir.l.j. ad finem.in aut̃.vt diuine iussiones col.viij.Cõcludit̃ ergo ex origine iuris diuini ⁊ positiui in ꝯstitutionibus scripturã esse necessariã. Tertio idem arguitur ex mãdatis ꝓ̇ncipiũ rescriptis ⁊ priuilegijs. nam vt no.Ac.qd̃ de man.prin.super rubrica mandata principũ sunt cõstitutiones spãles.⁊ in illis requiritur scriptura. eo.ti.l.vnica.⁊.xc.di.nobilissimus nec posset probare per testes de hoc de priuile.cum olim. Idem in rescriptis que etiã habent vim constitutionum inter eos inter quos conceduntur:vt dixi super rubrica de rescript.idem in priuilegijs que sunt leges priuate.iij.dist.priuilegia.⁊ de eis iudicari non potest nisi per inspectionem ipsorum.de priui.porro.eo.titu. cum persone.⁊ de hoc dixit in prohemio lib.vj. super verbo transmittimus. ad hoc etiam facit q2 sententie que ius faciunt inter partes ꝓferri debent in scriptis:extra de re iudica.c.vltimo. lib.vj.ac absurdum videtur ꝙ vnius cause diffinitio requirat scripturam et constitutio per quam cause vniuersales diffiniuntur ⁊ subditi puniuntur scripturam non requirat per eundem modum inducitur.de censi.romana.§.postq̃ꝫ lib.vj.cũ casibus ibi notatis.longe enim maior est equitas hoc casu requiri scripturã q̃ꝫ in illis.Et ibi ponit textus causam scripture.sc3 vt nota sit omnibus illa specialis diffinitio:que rõ fortius viget in constitutione generali maxime penali. Itẽ hoc ꝓbatur:q2 per scripturam distinguitur lex a consuetudine:vt probatur.s̃.de legi.l.diuturna.⁊.l.immo.⁊ insti.de iure na.§.ex non scripto.⁊ sic pt3 scripturam esse de forma ⁊ esse de substantia legis ⁊ constitutionis. Item hoc videtur expressim.C.de legi.⁊ cõsti.l.humanũ.vbi lex primo dictat̃ ⁊ scribit̃:deinde dictata et scripta

recensetur

recenset̄ur: deinde approbat̄ per p̄ncipē vt ibi p3. Si hoc ē in lege p̄ncipis: fortius in alijs. facit de ɔ̄se. di. j. basilicas. de pe. n. ⁊ remis. cū ex eo in fine. de rescrip. c. vlti. lib. vj. ⁊ C. de legib⁹ l. digna vox. ex quibus ɔcludit̄ p̄dictā ɔ̄stitutionē nō scriptā non valuisse ⁊ ɔ̄faciētem excōicatur non esse in ɔ̄rīū q̄ scripta nō sit de substātiali forma legis vel ɔ̄suetudinis. de iureiur. c. j. in fi. j. rn̄si lib. vj. xxv. q. ij. instituit̄. vbi dr̄ decreta. sedis apostolice scripta vel nō scripta fore seruanda: ad hoc qd̄ ibi not. Ad idē. j. q. vij. si quis omnē ecclesiasticā institutionē scriptā vel nō scriptā violauerit. facit in clemen. de sepul. dudū ad fi. ver. nos em̄. ⁊ videtur casus de renū. c. vno. lib. vj. dicimus q̄ si ɔ̄stitutio. Celestini de qua ibi Bonifacius loqtur fuisset scripta: estimādum est q̄ ipsius tenore posuisset ne testis esset in facto p̄prio. Scd̄o sic. multi sunt casus in q̄bus scriptura reqritur expediēte nō tn̄ necessario vn̄ valet actum sine scriptura hoc p3 in licētia clerici q̄ possit alibi celebrare. xxj. q. ij. c. j. sufficit tn̄ si per aliquas p̄bationes constat. ex̄ de elec. perpetue. Idē in lr̄a q̄ clericus possit ab alio ep̄o ordinari. xix. q. ij. due sunt. de offi. ordi. significasti. sufficit tn̄ q̄ alicui de licētia ɔ̄stet nisi in casu de tēp. ord. c. j. lib. vj. Idē in p̄fessio. monialis. xxvij. q. j. oēs femine. q̄ tamē tenet sine scriptura eadē. q. sciēdū. ⁊ de reg. vidua. Idem in sn̄ia excōicationis de qua hic querit̄ q2 l3 ferri debeat in scriptis: vt ex̄ de sen. excō. c. j. lib. vj. aliter tm̄ lata ligat l3 p̄ferens penā incurrat vt ibi no. in glo. Et q2 speciales sunt casus in q̄bus omissio scripture viciat inter quos iste descriptus nō tn̄ vetitus ɔcluditur q̄ l3 vtile ⁊ expediēs sit cō stitutionē scribi nō scripta tamē valet ⁊ ligat subditos. Item inducitur legis ⁊ canonis diffinitio q̄ habetur. ff. de legi. l. j. et insti. de iure naturali. §. lex vbi nihil de scriptura fit mentio. et canon idē est qd̄ regula: s3 regula est que recte ducit nec alios trahit. Cū ergo diffinitio det esse rei: ⁊ in his de scriptura nihil dicat̄: ergo scriptura nō est de suo esse vel substātia: al's insufficiēs esset diffinitio. Itē adducit̄ lex. j. de cōsti. prin. vbi p3 qd̄ principi placuit legis habere vigorē. ⁊ ibi subdit̄ legē esse qd̄ p̄nceps p̄ epistolā statuit vel cognoscēs decreuit vel de plano interlocutus est vel edicto p̄cepit. Et canon dicit q̄ lex est oē qd̄ rōne consistit. l. di. ɔ̄suetudo. satis est ergo q̄ subsit p̄ceptū vel rō l3 desit scriptura. s̄. de legibus. l. de q̄bus. v̄. nā qd̄ ip̄e. So. oēs predicti doctores ⁊ multi alij tenuerūt cōstitutionem vel legē nō scriptā tenere: ⁊ per cōsequēs ɔ̄trafaciēs ad cuius notitiā peruenit excōicatos esse l3 Stephanus pollōi q ipsā qōnem disputauit fateatur saiam iniustā in p̄ferentem incurrisse penā decretal'. de sen. excō. c. j. li. vj. ⁊ vide qd̄ dicam in fi. ⁊ dictū Jo. de deo posuit Spe. de legato. §. finitur. v̄. s3 pone legatus. Idē tenuit Ja. de ra. vt recitat Cy. in dicta. l. j. C. de legibus. s̄m quā non ob. illa diuisio q̄ qnto allegabat̄ q̄ ius aut ex scripto aut ex nō scripto. illa em̄ diuisio est subiecti ad accidēs sicut ibi hominū alius albus alius niger. nec etiam ob. qd̄ ibi sequit̄ de autoritate ɔ̄suetudinis. illud em̄ intēdit lex q̄ cōsuetudo quasi per frequētem vsum ab oībus scita non est necesse q̄ scribat̄ sed legē scribi oportet vt notificet̄ p̄ oēs populos: nō q̄ scriptura sit de esse suo: s3 est necessaria ad scientiā inducēdam: q2 scia nō ignorātia volumus obligari. C. de tabulis. l. generali. li. x. ⁊ sic fit in ɔ̄stitutionibus autēticor̄ in fi. titulor̄. Et p̄pter hanc cām in scriptis reducit̄: vt in. l. humanū. l3 alij ad illā rn̄deant q̄ ibi dicit̄ eā debere dictari ⁊ recenseri. hoc etiā posset esse verū sine scripto. dicebat ergo Ja. p̄dictus qd̄ dato q̄ de ɔ̄sti. vel lege non esset facta scriptura ligaret tn̄ scientes. q2 q̄ certus est ⁊c. ex̄ eo. c. qui certus. cū ɔcor. nō ob. q̄ de diffinitiua sn̄ia allegatū est q̄ illa minoris autoritatī est q̄ lex. Pe. de bella pertica dicit nō eē peccatū dicere q̄ scriptura sit de esse legis per pall'. l. humanū. facit qd̄ no. in. d. l. j. de legibus. ⁊ de postbu. p̄la. c. j. de interp̄tatiōe p̄ncipis q̄ est generalis ⁊ necessaria ⁊ in scriptis redigenda. Multū equitatis h3 vltimū dictum. ⁊ l3 nō resistam solutōi predicte cui nec apte resistunt Guil. vbi. s̄. nec Pet. tn̄ hoc assero q̄ si princeps essem necessitatē scripture imponerē cōstitutioni inferior̄: ita q̄ aliter non valerēt nisi in scriptis p̄mulgarētur inferiorum. ideo dixi q2 successores ligare nō possem. C. de legibus digna vox. cū ɔcor. Et per hoc rn̄detur ad decre. primā de renunc. ⁊ ad alia plura iura. hac etiā rōne ad alia que p̄ parte superiori allegaueram nō respondeo necne etiā viget rn̄sio quedam ad id qd̄ de diffinitiua dicit̄ nisi cū p̄fert̄ a p̄ncipe. Ad declarationē tn̄ eius qd̄ in p̄n. solutionis dixi sciendū est q̄ si verū est ɔ̄stitutionē tenere sciēter ɔ̄faciens excōicatus est ⁊ excōicatio iusta nec in aliquā penā incurrit statuēs. ⁊ in hoc improbo qd̄ dicebat Stephanus. decreta. em̄ cū medicinalis in sententijs locū q̄ ligāt preteritas culpas. ⁊ vide qd̄ ibi dixi super glo. vt q2 ⁊ glo. per hoc nō in ɔ̄stitutionib⁹ quarū p̄prium est ligare culpas futuras. de ɔ̄sti. c. ij. li. vj. scd̄o rn̄so. in scd̄a gl. si vero diceremus constitutionē non tenere tūc nec ille ɔ̄faciens ligatus esset nec statuens penam incurreret tamen ex constitutione que nulla est ligari non posset ⁊ constat accessorium sequi naturam p̄ncipalis: vt. e. ti. c. accessorium.

v **Ani timoris.** Sufficit glo.

Nihil peti potest. Sufficit glo.

Si quis pregnantem. Pone quando dies leg. ce. l. is cui. ad trebel. l. sed ⁊ si ad tempus. Jaco.

Ubi repugnantia. Pro declaratiōe vide que notaui. C. de fide instru. l. scripture. in gl. ibi posterius sit factum. Circa qd̄ dic vt not. s̄. de bono. pos. s̄m tabu. l. j. §. si quis in duobus. Dy. ⁊ plene no. ⁊ dixi. C. de edicto diui adria. tol. l. vlti. ⁊ hec lex facit ad. q. duorū testamentorum quando nescitur q̄ sit presens.

Que in rerum. Sufficit glo. ⁊ vide que notaui. s̄. e. l. impossibilium.

Pupillus nec velle. Quātū ad dānū suū. et q̄ subijcit aīo iudicio expone. i. in quo reqrit̄ intellectus siue animi discretio. Dy. In glo. ibi. l. q̄ pupillus s̄m vnū intellectū. Dy. Ibi. l. si curatorē. vbi de hoc no. et dixi. ⁊. s̄. de verb. ob. puberes. ⁊ de noua. l. j. ⁊ se. l. pupillū. ⁊ plene no. per Dy. s̄. de auto. tut. in eius magna distin.

Quod euincitur. Id est euictū ē. dy.

Meratius. Ibi modum. i. vtrum debeat ad heredem transire vel non. et quod subijcit ipsius dic scilicet imperatoris concedentis. et vide quod not. per Dy. extra eo. c. contra eum. lib. vj. et quod dixi. C. quando libellus principi datur lit. contesta. faciat. l. j.

Ea que in partes. Ibi heredib⁹ debitoris. dy. et quod subijcit debentur dic siue ex cōtractu siue ex vltima voluntate. In glo. nisi in casibus quādo agitur ad restitutionem. Dy.

In re dubia. Uide. s̄. e. l. semper in obscuris.

Omnia fere. Ibi heredē. i. que transeunt ad heredes ⁊ qd̄ subijcit sub tempore mortis. i. immediate post mortem. Dy. In glo. ibi ad vsuca. perficiendam hoc verum si non fuit possessio hereditatis per alium medio tempore apprehensa quo casu non habetur perinde: vt. s̄. de acqui. pos. l. pompo. §. quesitum. Dy.

Qui per successionem. Ibi principaliter. i. immediate. Oldra.

Expressa nocent. Uide. s̄. e. l. actus legitimi. In glos. ibi exprimere ⁊ nō exprimere vt in his que tacite insunt: vt. s̄. de leg. j. l. hec verba. vbi de hoc dixi. et. l. conditiones. de condi. ⁊ demon. Et in isto casu est regula generalis q̄ expressio eor̄ que tacite insunt nihil operatur. Dy. Et vide. s̄. de here. insti. l. si quis sempronium. ⁊ de condi. ⁊ demō. l. si in diem. §. j. Et plene dixi. s̄. de adop. l. si arrogato circa fi. ⁊ si certum petatur. l. cum quid.

Priuilegia. Ex hac sumptū fuit. c. ex̄ e. p̄uilegiū p̄sonale lib. vj Et vide ibi no. per Dy. Card. ⁊ Jo. an. ⁊ qd̄ plene dixi. s̄. e. l. in oībus causis ⁊ dic q̄ priuilegia p̄sonalia sunt stricti iuris: vt. C. de test. mili. l. si rufinus. ⁊. s̄. de aqua quo. ⁊ esti. l. j. §. p̄mittitur de cēsi. l. forma. §. q̄ q̄. C. de excu. ⁊ vaca. mu. l. sordidorū lib. x. vbi de hoc plene no. Ol. et vide etiā qd̄ dixi. s̄. de admi. tuto. l. si minoris.

Semper in cōtractibus. Facit ad qōnē in q̄ p̄ridie cōsului. Quidā intrauit ordinē minor̄ ⁊ nōdū p̄fessus erat: p̄r fecit testm̄ ⁊ hūc filiū instituit sibi heredē insolidū sub cōditiōe si in ordine non p̄fitea: al's instituit eū in. xxv. lib. Querit̄ vtrū talis ɔditio teneat. Et primo vr̄ q̄ sic: quia in libera voluntate filij est egredi vel p̄fiteri: ergo h̄ est potestatiua ɔditio sub qua leges

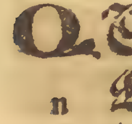
concedunt filium institui vt.s.de here.insti.l. suus heres. ego dixi ɔtra.q2 lз sit licitũ egredi non tamẽ honestũ.⁊ ideo quãdã turpitudinẽ ɔtineret ⁊ per ɔsequẽs impossibilitatẽ: q2 ea videntur impossibilia q̃ salua honestate fieri nõ possunt.arg.s.ti. ꝓxi.l.nepos ꝑculo. Et pro hoc.j.e.l.nõ omne qd̃ licet.⁊ ideo talis cõditio nõ potuit apponi: vt.s.de cõdi.insti.l.filius.⁊.l.quidam.⁊.l.conditiones.Dy.

Neq3 in interdicto. Pone.s.d tabu.exh.l.penulti. sed ɔtra.ne vis fiat ei.l.j.§.hoc interdicto. So.vt ibi.Jac.Et qd̃ subijcit ceteris causis dic vt contractibus vel quasi delictis vel quasi proprio noĩe tutoris cõmissis vel celebratis.Et pro declaratione huius regule vide quod no.s.si quis omissa causa testa.l.si dolo tutoris.al's incipit:si pupillus.in certa glo.que est de admi.tuto.l.fi. Dy.et plene dixi.s.si quis ius dicẽ.non ob.l.j.§.si procur.⁊ qd̃ quisq3 iur.l.iij.§.si procura.

Non potest dolo carere. Al's nemo põt.Et not.glo.hic positã q̃ tradit modũ citãdi vniuersitatẽ ⁊ ɔstituẽdi eã in ɔtumaciaз. Sз quicqd dicat glo.mos iudicioꝝ hз ꝙ sufficiat citatio sindici ⁊ ꝓcur.ad ɔstituẽdũ vniuersitatẽ vel dñiũ in cõtumacia.de quo ex vt lit.ɔte.c.j.⁊ plene dixi.C.de ꝓcur.sup rubrica.⁊.s.de ɔfessis.l.certũ.§.lз an ipsos.⁊ ꝑ hoc.s. qd̃ vi aut clã.l. aut qui aliter.§.idẽ ait.qualiter aũt capitulũ alicuius ecclesie citet et in ɔtumacia ɔstituat no.ex de elec.c.bone memorie magũtiñ. ⁊ bene ꝑ Cõpost.de rescrip.c.capl'm sancte crucis in glo.magna.v.itẽ qd vз coll'o.In glo.ibi secus aũt si nullã dic ꝙ aduersus dolũ exꝓssum nõ restituit: vt.d.l.si ex causa.§.nũc vidẽdum.aduersus aũt dolũ ꝓ̃sumptũ bene restituit: vt.e.l.§. si in cõmissum ⁊ de publicanis.⁊.l.imperatores.§.fin.⁊ bene.s.e.l. fere in oĩbus.⁊ dixi.C. si aduersus delictum.l.j.ibi.l. iubemus nullã nauẽ.⁊ ibi no.in vltima opi.glo.⁊ vide quod dixi ibi.Ibi possunt grauari.Et est ratio q2 semper in mandato generali videtur dolus exceptus: vt.s.man.l.creditor.§.fi.et si except⁹ vniuersitati nocere non debet.Dy.

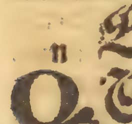
Qui in seruitute. Sufficit glo.

n **Non alienat.** ¶ Pone exemplum.s.de alie.iudi.mu.causa facta.l. item.§.j.Jaco.

Nemo alieno nomine. In §.temporalis: al's tẽporaria.⁊ dic aut consuetudo erat inchoata lз nõ prescripta decẽnio: ⁊ tũc vno solo actu in contrarium interrũpitur.aut erat inchoata ⁊ ꝓ̃scripta: ⁊ tũc vno actu nõ interrũpitur: lз si ɔtraria ɔsuetudo postea solẽniter inducat nõ est dubium ꝙ tollitur primum sicut ⁊ sequẽs.l. tollitur primã.⁊ hoc intẽdit glo.hic posita ⁊ optime ⁊ ſm hanc debẽt intelligi glo.C.que sit lon.ɔsue.l.ij.⁊ qd̃ dixi eo.ti.sup rubri.vno tamẽ actu tollitur consuetudo siue sit prescripta siue nõ.s.si statutum fiat per populum in ɔtrium q2 tũc tollit ɔsuetudo sicut vna lex tollit aliam.Dy.

n **Nemo plus.** Sufficit glo.

Qui non facit. Sufficit glo.

Ubi non voce. Pone casum vt habui de facto quidaз erat mutus fecit ꝓfessionẽ ponẽdo se in manibus ab batis vel gestãdo habitũ ꝓfessoꝝ: vt extra de regula.c.j.§.vero.lib.vj. Querebat an valeret talis ꝓfessio.⁊ dicẽdum ꝙ sic ꝑ hanc.l.Dy.Et ꝙ subijcit pñtia supple ⁊ cõsensu.⁊ ꝙ dicit absentis loco dic quãtum ad ea q̃ ꝑsone pñtiã desiderãt. Ol.Et ad positionẽ casus huius.l.faciũt.s.ad municip.l.ij.so.mat.l.ij.§.volũtatẽ.⁊.s.ti.ꝓxi.l.corã de pig.l.fideiussor.§.patro.⁊.C.ad vell'.l.si sine.Et scd̃m has leges põt poni casus in hac regula.⁊ casus Jo.nõ videtur bonus: q2 tutor non põt esse mutus: vt.s.de tutelis.l.j.§.mutus.⁊ dз loqui qñ autoritatẽ ꝓ̃stat: vt.s.de tutel'.l.j.§.fi.⁊ de aut.tu.l.etiã si nõ interrogatus.⁊ ibi no.potest poni exemplum in filio qui creatur decurio pñte pr̃e vt.s.ad municip.l.ij.§.j. de decu.l.honores. §.fi.nam vt pater pro eo obligetur sola pñtia sufficit etiam si non voce consentiat.et ideo si pater est mutus vel surdus sufficit sola presentia sufficit etiam si nõ voce ɔsentiat.⁊ ideo si pater est mutus vel surdus sufficit sola ꝓ̃sentia: vt.C. de fil'.fa.et quẽadmodum parentes pro eis teneantur.l.j.li.x.⁊ ad muni.l. quotiẽs. Et idem in omnibus alijs casib⁹ in quibus sola presentia sine verbis consensum inducit qd̃ patet.s.de re iudic. qui sepe.et de pig.act.l.gaius. Dy.Et ad hoc faciunt notata extra.c.qui tacet.⁊.c.is qui tacet.⁊ dicetur.j.e.dictis capitulis. De furioso autẽ de quo hic fit mentio dic ꝙ habetur loco absentis quãtum ad ea que desiderant persone presentiam.⁊ circa ipm̃ furiosum vide qd̃ no.⁊ dixi.s.e.l.in negocijs.

1 ☞ Appellatio imperfecta non inuat nec imperfecta pronũciatio ligat.
2 Sentia reddit nulla si feratur spreto denũciamento.
3 Judex nõ potest interdicere alicui suam artem vltra tempus sue iurisditionis.

Fauorabiliores. Ex hoc sumptũ fuit.c.extra.e.cũ sint partium iura li.vj.Et vide ibi notata per Dy. Carð.Jo.an.⁊ ꝑ Inn.⁊ Cõpost.de rescrip.q2 nonnulli.⁊ glo.hic posita in fi.est corrupta.allegat enim.s.e.l.iij.§. ꝙ si ille qui.§.non est in.d.l.iij.nec scio quid gl.voluerit allegare nec est in apparatu Az. vnde tracta fuit glo. Et Jo.an.in d.c.adducit ad q̃stionem de excõicato qui appellauit eadẽ die et dubitatur ꝙ precesserit vtrũ excõicatio vel app. ꝙ iudicandum sit ꝓ reo.⁊ dicit se disputasse in his terminis adiecto tertio articulo licз nõ faciat ad hanc regulã ⁊ est talis.episcopus excõicauit ticiũ appellationẽ legentẽ quã interponebat ab eo. Scd̃o excõicauit luciuз qui appellauit epõ proferente sñiam. Tertio excõicauit seium sub conditione qui ante cõditionem desijt esse de foro suo: postea euenit conditio de his sententijs. Querit an ligetur prima duo mẽbra simul tractabimus. Est igitur sciendũ ꝙ primũ articulũ de excõicato qui iam inchoauerat appellare disputauit padue dñs Perseuallus de mediolano.cuius argumenta ꝓponã ꝙ aũt qui inchoauit appellare alias ꝓnũciare sit potior patet q2 principium cuiusq3 rei potentissima pars est.s. de orig.iur.l.j. quia finis trahitur ad principiũ.s.de le.iij.siqs in prin.xxxv. di.ab exordio.⁊ ideo dicimus initiũ spectari.de hoc sunt multe cõcor.de elec.dudũ.j. Cũ igitur sit dari rem perfectã ex omni sui parte.s.principiuз mediũ ⁊ finẽ: vt.d.l.j.de orig.iur.act⁹ ꝓnunciationis vel appellationis non habet impedire effectũ rei iam inchoate: maxime q2 que incontinẽti fiunt videntur inesse.s. si certum peta.l.lecta. Scd̃o sit inchoate legere appellationẽ cum appellat verbo ⁊ inchoare iter ad papã: cũ appellat facta sunt patria: lз video ꝙ si post iter inchoatũ non perfectũ is cõtra quẽ itinerat excõicet itinerantem non valet excõicatio.de ap.meminimus.⁊ meli⁹.e.ti.dilecti.iij.sic dicam ꝙ post lectionẽ appellatiõis inchoatã lз nõdum perfecta excõicatio in legẽte lata ipm̃ nõ liget ſm ipsum perseuallũ. Et ad hoc bene facit.xxxij.q.ij.proposito. Tertio sic preteritum et pendens equiparantur ad impediendũ constitutionis effectũ.de offi.le.c.penul.li.vj. in clemen.de iudi. dispendiosam. de sequestra. pos. ad compescendas.de proba.litteris.de re iudi.vt calũnijs.de senten.excom. ex frequẽtibus.et no.de hoc de elec.licet canon li.vj. sic dicam ꝙ pendens appellatio sic preterita impediat effectum sententie.et pendens sententia sic ex preterita impediat effectum appellationis. Ad quod bene facit.s.de publi.iudi.l.is qui reus. vbi dicitur ꝙ damnatus inchoatas prius delatiões perficit. Quarto sicut vidimus ꝙ satis est iudicem esse paratũ ad ferendam sententiam licet nõdum inchoauerit puta per cõclusionem vt reuocatio procur. non impediat pronunciationem. de procur.auditis. fortius ergo non impediet renũciationem iam inchoatam. Quinto pro hac parte inducũtur de rescrip. litteris.de offi.dele. iudex.de sen.excõ.religioso.lib.vj. Istam ꝑ primum pз ꝙ si vnus romanus pontifex inchoat ꝓuisionem alter ꝑficit grauamẽ attribuit inchoanti. Per scd̃m pз ꝙ in casu recusatiõis cã inchoata impedit delegat⁹ in eo qd̃ al's poterat. Per tertiũ pз ꝙ q inchoauit religiõis ꝓpositũ ꝑ nouiciatũ ꝓuilegiũ ĩmunitatis hз acsi ꝑfecisset. Sexto ꝙ sufficiat inchoasse.facit de tẽp.or.ex tenore.⁊ qd̃ ibi dicere soleo de tutore q inchoauit inuẽtariũ remittẽs ad speculũ de tutore.§. generalr.v.qd si ceperit.hinc est ꝙ q inchoauit trahere bladuз de ciuitate nõ tenet superueniẽti edicto quo trahi ꝓhibet: vt no.post Hosti.de ɔsti.c.ij.⁊ ꝑ.l.cesar.al's cũ insule.ff.de publi. ⁊ vectiga.⁊ ꝙ generaliter ceptum habeatur ꝓ completo.probatur.s.de aur.⁊ arg.le.l.⁊ si non sicut.§.argento.al's incipit. qd̃ ergo vbi ceptum fabricari habetur facto: ⁊ ceptum celari ⁊ deaurari habetur ꝓ facto cui conuenit. de pollicita.l.j.§. cepisse.de le.iij.legatis.§.ornatricibus.⁊ id qd̃ dicitur annũ inchoatũ haberi ꝓ cõpleto.s.de vsuca.l.in vsuca.⁊.l. sequen.de ver.signi.auũculus in clemen. de statu reg. ne in agro.§.ceterum de

rū̃m.de elect.cum in cunctis vbi soluit.⁊.ſ.de mino.l.iij.§.mi/ norē.⁊ dixi.ſ.de mune.⁊ hono.l.ad rē publicā.nā ⁊ status illiꝰ cuius negocia gerūtur inspicit iuxta tp̄s quo incboātur.ſ. de neg.gest.l.pōponius in nego.⁊ facit de mino.l.intra vtile.j.rñ/ so.ex qbus ꝯcludit incboationē ap.vel ꝓnūciatiōis inspicien dā. Septimo ad hāc partē bene facit.ff.de iuris.om.iu.l. si qs id qd̄ v.ꝙ si dum ꝓponit.vbi ptꝫ ꝙ pena corrūpētis albū ꝓ/ positū locū hꝫ in eo qui corrūpit dū ꝓponeretur.ad idē arbo. fur.ces.l.furti.§.itē si nō incboata.vbi edictum illud locū hꝫ in eo qui incboauit cedere:ex quibus ꝯcluditur incboatā appel lationē impedire vinculū excōicatiōis ac si precessisset ⁊ icboa tā ꝓnūciationem nō suspēdi per ap.medij tp̄is ac si tota pro/ nūciatio precessisset in ꝯ̃trium allegat:sic nō p̄stat impedimen tum qd̄ de iure nō sortit effectum ex.e.c.cū p̄stat cum ꝯcor.⁊ sic cū imperfecta appellatio vel ꝓnunciatio nō habeat effectum nō dꝫ impedimētū prestare ꝓnūciatiōi vel appellatiōi interiꝫ interiecte pōt hoc exēplificari de elec.bone.⁊.c.ꝯgregato.⁊ de ap.ꝯstitutus.Et si dicas sequēs particula perficiens ꝯfirmet incboatā negat hoc per regulā nō format h.eo.ti.lib.vj. vel si ꝯfirmat h facit vt ex tūc nō vt ex nūc:vt ibi no. Scd̄o iura di/ cunt mediū sequēdū de offi.custo.c.j.cū ꝯcor.sed p̄rio casu fuit media ꝓnūciatio.scd̄o a primo ḡ valet.nā ꝙ vno cōtextu fieri dꝫ nō recipit actum ꝯ̃trium mediū h ptꝫ in testamētis stipula/ tionibus ⁊ fideiussoribus.de testa.heres.§.fi.de v.ob.ꝯtinuus de duobus reis.l.duos reos.§.fi.idē in elec de elec.qꝛ ꝓpter ⁊ sacramētis.de ꝯsecra.di.iiij.si nō sanctificatur.vbi de hoc ſm Perseualū.Tertio multa iura ꝓbāt ꝙ ceptū nō habeatur ꝓ expleto de vb.sig.l.qnta.§.opere.⁊.l.edificia.§.ꝑfecisse.de au/ ro ⁊ arg.leg.l.qntꝰ.§.cui aurū.de op.no.nū.l.stipulatio.§.opꝰ ad idē.C.quādo dies leg.ce.l.ex his.sup quo potes videre qd̄ notaui in regula q prior ⁊ qōne porroꝝ in parte scd̄a.Itē nul/ lum est testm̄ incboatū nūdum ꝑfectū.insti.qui.mo.testa.infir. §.penul.in fi.⁊ ꝯ̃tria ibi soluūtur nec iuuat p̄scriptio incboata si fuerit interrupta.ex de p̄scrip.illud.vnde dicit ꝙ frustra ve lociter currit q prius ꝙ̄ ad metas ꝑuenerit deficit. de peni.di. iij.incassum.⁊ de renū.c.j.nihil vr actum cū aliqd superest ad agēdum.C.ad sil.l.penul.in fi. Ex quibꝰ ꝯcluditur ꝙ appella

1 tio † imperfecta nō iuuat nec imꝑfecta ꝓnūciatio ligat interi appellātem. Quarto idē aperta rōne ꝓbatur.pone ꝙ titiꝰ q incboauit appellare excōicatꝰ in terminū appellationē ꝑficit vel ep̄s q incboauit excōicare luciū nō ꝑficit ꝓnūciationē post illius appellationē nullus dubitat quin in primo casu teneat excōicatio ⁊ in scd̄o teneat appellatio.pura em̄ excōicatio non pōt esse in pēdenti.de app.pastoralis.si ergo statim in sui pro nūciationem tenuit subsecuta appellatiōis ꝑfectio illā non vi tiat.Et ideꝫ dico de appellatione in casu scd̄o.sicut ergo talis actus medius al's efficax ad impediēdū impedit ꝓuisionē in/ choatā vt ꝓbatur de rescrip.ꝯstitutus.de cōces.preben.c.fi.li. vj.nam p̄mo casu statutū numeri iuratū post monitorias an/ nullat executorias subsecutas.Et scd̄o casu reuocatio supue/ niens.s.post vacationē ⁊ petitionē ante collationeꝫ executoris collationē annullat:ita in ꝓposito excōicatio media in primo casu ligat.⁊ appellatio media scd̄o casu iuuat et tuetur:vt sic non pōderemus verba p̄ambula appellatiōis vel excōicatio/ nis.sed solū verbū excōico vel appello sicut al's dicit penā eli gētis indignum nō deberi ex ꝯsensu p̄ambulo electionis nisi fiat electiōis ꝓnūciatio.de elec.ꝑpetuo.lib.vj. reqritur ḡ actꝰ perfectus sicut ⁊ al's annus ꝑfectus.eo.ti.cōmissa.j.rñso.Et si dicas ista ꝓcedere in penalibus dico ꝙ ꝓcedunt etiā cum q̄ri tur de effectu electiōis:vt ptꝫ de elec.ecclesia primo. Quinto spāliter ꝯ̃ titiū inducit ꝙ sibi imputet cū potuerit sibi ꝓuide/ re porrigēdo cedulam appellatiōis nec habebat necesse insta re lecture:⁊ sic nō potuisset preueniri:vt ptꝫ de ap.c.appella/ tio.lib.vj.Et in hoc bene sit cautus q timet hūc casuꝫ. Sexto ꝯtra ep̄m ꝓ lucio inducit.xj.q.j.qui eū de iudi.nouit.v.nec illō ex quibus ptꝫ ꝙ ſm legē illā theodosianā impedit ꝓnūciatio nem incboatā is qui appellat.facit de ap.c.super eo.ij.ex qui/ bus ꝯcluditur ticiū ligatum ⁊ luciū non ligatū. Sed circa so/ lutionē qōnis est sciēdum ꝙ Perseualus qui disputauit pri mum mēbrum qōnis tenuit nil specialiter allegās in solutiōe inducere tñ poterat textū canonis.ij.q.vij.arguta.qd̄ appella tio tuetur incboātē ⁊ aperte formabat qōnem cū excōicato p̄/ cessit verbum appellationis.sed ad habēdā qōnis veritatem: primo excludā casus nō dubios ⁊ erit bonus modus soluendi ne prolixa fiat distinctio.planum est ꝙ articuli dubij nō essent nisi poneremus appellationes legitimas. nam friuola etiam precedens non viciat ergo nec concurrens. Itē nō est questio dubia vbi diceremus ꝙ ticius porrexerat appellationem: et postea ex abundanti legebat vel ep̄s primo per alium protu/ lerat sentētiā qd̄ poterat etiā diffinitiuā de re iudic.c.fi.lib.vj. quā postea ex abūdanti repetebat.Iteꝫ nil dubij h qd̄ hꝫ vbi titius qui incboauit appellare in v̄bo appellatiōis ⁊ exp̄ssiōe cause p̄uenit ep̄m excōicantē:vel qñ ep̄s q incboauit excōica/ re preuenit in v̄bo excōicatiōis luciū appellantē.Et de expres sione cause nō repeto:qꝛ lꝫ vtrobiqꝫ sit exprimēda cā cū p̄ter/ missio cause in appellatiōe ante sniam illā viciat in excōicatio ne vero nō:lꝫ ꝑferēs penā incurrāt.de sentē.excō.c.j.li.vj.Re manet ergo qd̄ dubia qñ post incboatā appellationē ante ver bū appellatiōis ⁊ cause expressionis interueniat excōicatio ti/ tij.vel qñ post incboatā ꝓnūciationē ante v̄bū:excōico:inter/ uenit appellatio lucij. vel qñ dubitat ꝙ v̄bū p̄cesserit:lꝫ sciat qs incboauerit vt ponit qd̄:nec q̄rit an appellatio deuoluat: sed an vinculū impediat.In his dubijs audacter dico ꝙ si po testatē haberē ius positiuū ꝓducēdi statuerē deferri equitati qd̄ potior esset qui prius incboauit appellare vel excōicare vt sit locus preuētioni vbi nō fiat dolose ⁊ cōpleat eodē cōtextu incboatū.Et per hoc rñdeo ad id qd̄ dixi ī parte scd̄a vbi hoc idē de dolo dixi.nec ob.de ap.oblate cū si. Pro hoc faciūt iu/ ra que ꝓbāt locū habere p̄uentionē. de ap.vt debitus. de re/ scrip.duobus.⁊ de ver.ob.l.si titius.⁊ faciāt q̄ dixi in p̄ma par te maxime.v.⁊ tūc video.Et q̄ faciūt in ꝯtrariū intelligant de incboatis q̄ non ꝑficiūtur vno contextu.sed qꝛ nō est meū ius de nouo ꝓducere:sed de iā statuto qd̄ sit iustius rñdere:dico ꝙ de rigore ligatus est titius quē incboātē appellare ꝑuenit ep̄s in ꝓnūciatiōe:⁊ lucius ligatus nō est q ep̄m incboantem excōicare p̄uenit in appellatiōe.Ad hoc p̄ncipal'r induco de/ cre.si duo.de ꝓcur.lib.vj.per quā pꝫ ꝙ non pōderatis pream bulis litis vel quis illā incboauerit:ille de ꝓcur. pluribus di cit occupasse vel p̄uenisse qui p̄mo litē cōtestatur qd̄ est substā tiale litis vel instātie:sic in ꝓposito non pōderato p̄ambulo vl' exordio snie vel appellatiōis:sed solū quis in substantialibus illoꝝ actuū p̄uenit:sic vbi snia est substātiale eius de quo q̄rit non pōderamus ea q̄ precedūt:lꝫ solū qs in illa peruenerit vt ꝓbāt.ll.ſ.allegate in p̄ma glo.Facit ad hoc qd̄ not.vij.q.j.ni/ hil.de re iudi.c.vlt.li.vj.scd̄a glo.lꝫ eo casu qñ dubitat quis in his substātialibꝰ p̄uenerit vr aliquibus ꝑ hāc regulā ꝓ reo iu dicandū.lꝫ ego soluēdo dico:qꝛ de iurisditiōe ⁊ excōicatiōe cō stat:de precedēti appellatōe non ꝯstat:iudicabo illos ligatos de sen.excō.venerabilibus ad fi.lib.vj. Et qd̄ ibi not.maxime cū snia sit medicinalis.e.ti.c.j.⁊ qꝛ spūalis pena sit habilior ꝙ̄ actus humanus iuxta id qd̄ notat Inno. de ap.ꝓpterea.ij.et ꝓ solutione facit lꝫ non alleget:qꝛ qui dicit aliqd prius factuꝫ illud ꝓbare dꝫ.C.de ꝓba.l.matrē.⁊ ibi dixi. Et facit etiam ad

a qōnem que mihi occurrit Bergomi[a] vbi snia † redditur nul

2 la si ferat spreto denūciamēto:eadē die reperiat dnūciationē in snia ⁊ dubitabatur ꝙ prius ad ea q̄ principalius videntur solutioni ꝯ̃dicere rñ.ꝙ in appellatiōe facti incboatio itineris nō hꝫ se vt iudiciū appellatiōis:imo ipsa itineris arreptio hꝫ vim ꝑfecte appellatōis:vt in decre.dilectus filij.⁊ de peregri. c.j.qd̄ dr de causis pēdentibus dico ꝙ bene cōprehēduntur noua ꝯstitutione quo ad cause ordinationē:vt no.in.c. lꝫ canō in decre.auditis.reuocatio bene impedit ne ferat snia cū ꝓcu ratore reuocato:sed fert ꝯtra ꝯtumacē qui reuocauit nec aliū substituit.ad decre.lr̄is rñde vt dixi in qōne porroꝝ.In solu/ tione ꝯ̃triorum in decretali iudex ꝓposita exceptiōe habemus actū tunc ꝑfectum in decre.religioso.Sil'r habemus actū No uitiatus ꝑfectum:cetera soluat studēs.Tertiū qōnis mēbruꝫ disputauerūt Dama.in qōnibus suis ⁊ Bartho.brix.in qōni bus suis.cxxvj.⁊ incipit:Esto ꝙ snia excōicationis sit lata et ꝙ snia liget allegatur ꝙ inspicitur in tp̄s ꝯditionis apposite. ij.q.vj.biduū.Item in pignoribꝰ nō inspicitur tēpus quo eue/ nit conditio sed quo fuit apposita.ſ.qui.poti.in pign.ha.l.po/ tior.§.j.⁊ in manumissionibus de ma.testa.l. statuliberis.⁊ de fideicō.liber.l.generaliter ad fi.inducitur etiam.l.si qs postea de iudi.Item lꝫ prelatus moriatur ligat sententia ꝑ eum lata. xvij.q.iiij.si quis suadente.nam ſm Dama.hic sententia trāsi uit in rem iudicatam. ⁊ sic morte iudicis vel peremptione iu/ risditionis non euanescit.C. de re iudica.l.gesta. Et circa hoc vltimum vide qd̄ no.lxiij.di. salonitane. ad hāc partem bene facit.de verbo.oblig.si filius.al's cum filius.vbi dicitur ꝙ si fi liussa.stipuletur sub conditione postea emancipetur demum eueniat conditio ꝙ pater acquirit.⁊ sic nō tēpus ꝯditiōis sed stipulationis inspicit.⁊ ad hoc facit in cle.de re iudic.pastora/ lis.vt illud vbi ꝯsideratur ꝙ tēpore citationis non erat de iu risditione citantis. Et pro hac parte facit lꝫ non allegetur.ſ. de iurisdi.om.iudi.l.cum quedam puella. In ꝯtrariū allegat ꝙ excōicatio non ligat nisi subditos.de sentē.excom.a nobis. ergo qui non erat subditus tempore exigētis conditionis nō

a ¶ Bergomi. Alias pgami.

ligatur cum ante ꝯditionẽ sñia non liget: vt dicta decreta.ꝓ-
pterea.⁊ de re iudi.ꝙ ad ꝯsultationẽ.de dona.inter virũ ⁊ vx.
si sponsus.⁊.l.cũ hic status.§.si sponsus. Item ex cõditionali
obligatione est sola spes debitũ iri.insti.de v̓.ob.§.ex ꝯditiona
li.⁊.ſ.de v̓.sig.l.cedere diem.⁊ bene facit de spõsa.c.vno.li.vj.
3 Item iudex † nõ põt interdicere alicui artem suã vltra tẽpus
sue iurisditiõis.ſ.de penis.l.si.⁊ ex ꝯrio ꝯtingeret hunc ligari
per nõ suũ iudicẽ cũ tẽpore ꝯditionis nõ sit iudex contra.c.ad
nostrã.de cõsue.⁊ de iudi.at si clerici.⁊.C.si a nõ cõpe.iudi.per
totũ. Et ad hãc partẽ allegat Archi.de sen.excõ.romana.§.
j.lib.vj.⁊ de ꝯsti.c.ij.scdo rñso.e.li.nam si ibi sñia nõ ligat sub-
ditum extra locum multominus litigabit eũ qui desijt eẽ sub-
ditus.ꝓ hac parte facit de rescrip.si ꝓ te.li.vj.⁊ sepius allega
ta decretalis ꝓpterea.ij.de app.nã si appellatio preueniẽs cõ
ditionem impedit ne liget excõicatio vt ibi hoc nõ est nisi quia
suspẽsa fuit excõicantis iurisditio per appel.fortius ergo im-
pedire dʒ negliget si in totũ fuit extincta vt in casu nostro ex q
bus ꝯcludit sñiam nõ ligare. Scdo Bar. dixit illum ligari cũ
sentẽtia lata sub cõditione teneat ⁊ iudex possit statuere in fu
turũ.de sen.excõ.a nobis.huic solutioni que plʒ concor. Lau.
Uincen. Tan. Gof. Phi.glo. Inno. Hosti.in dicta decre.ꝓ-
pterea de ap.sʒ Arch.ꝯdicẽs Dama.h̓ tenere: vt ipe no.in.d.
c.ij.de ꝯsti.lib.vj.qd de Dama.dicã nescio: nã in qõne sua pri
mo allegat ꝓ illa parte qõ sñia liget.scdo ꝓ parte ꝯria ⁊ ꝓ so-
lutione dicit tenẽdũ ꝙ vltimo dixit.⁊ sic videtur tenere ꝙ nõ
liget.⁊ sic recepit Archi.sed si videatur qõ predicta pʒ ꝙ alle
gato ꝓ scda parte ꝙ nõ liget submittit vltimo argumẽta faciẽ
tia ad primam partẽ ꝙ liget.⁊ sic dici posset eũ tenere ꝙ liget
dum dicit tenẽdum quod vltimo dixit. Posset aũt ista opinio
Archi.esse vera qñ seius desijt esse de foro excõicantis ⁊ cessa
uit cã excõicationis puta excõicatus erat si infra mẽsem nõ fa
ceret residẽtiam in beneficio vel illius rõne nõ reciperet ordi-
nes infra tẽpus ꝯxit matrimoniũ vel trãslatus est ad aliud be
neficiuʒ primo dimisso. Et talis ꝯditio posset dici potestatiua
in qua aliud ꝙ̃ in casuali vel ea que nõ est in potestate: vt solui
tur cõtrariũ de.l.potior primo rñso.ſ.qui po.in pig. ha.⁊ facit
qõ no.in prealle.decre.si ꝓ te.de rescrip.lib.vj. in quarta glo.
vnde ⁊ in decre.aduersus de immu.ec.et successor infra men-
sem nõ satisfaciens excõicatus est qõ intelligit̃ nisi infra tẽpꝰ
illud dimittat officiũ: vt ibi notaui post Hosti.in fi.al̓s v̓o vbi
ꝯditio nullo modo pẽdet ex ptãte excõicati sit verior priorum
opinio vt ꝯditio trahat̃ ad sñiam nõ econtra.ad ꝯria rñdetur
ꝙ tpe sñie subditus erat ⁊ ꝓferens eius iudex.⁊ si preueniens
ꝯtra ipsum qui postea desijt potuisset ferre sñiam de foro cõ-
pe.c.penul.cum suis ꝯcor.fortius ligabit sñia lata prius ꝙ̃ de
fierit.⁊ sic soluit̃ decre.romana.§.j.ad.l.vlti.de penis rñde vt
dixi de offi.leg.c.fi.ad decre.ij.de ꝯsti.lib.vj.rñdetur ꝙ de ge-
nerali sñia loquitur lata per statutũ ⁊ statutoꝝ ꝓpriũ est liga
re futura: vt in dioce.cõmissa: vt ibi. sed si spãliter excõicatio
fertur in seium quocũqꝫ modo declinet ligatus est ⁊ ex̃ dioce.
ligãtis existens ligari posset.de appel.c.j.ad decre.ꝓpterea di
co ꝙ appel.legitima trãsfundit iurisditionẽ male excõicantis
in eum ad quẽ est appellatũ qõ non est in casu nostro.nam iu-
risditio primi nõ transfunditur in scdm nec eius est corrigere
qõ fecit primus nil etiã miri si appellatio fundata super cul-
pa proferentis vel iniquitatis sentẽtia operatur qõ non ope-
ratur ipsum desinere esse de sua iurisditione vbi non vocatur
ipsius culpa vel sententie iniquitas. Jo.an.

NEmo predo est. In.§.cum de lu-
cro duorum a di-
uersis non dñis causam habẽtium: vt.ſ. de publi-
ciana.l.sinautem.§.sed si duobus. Dy.

CUm pretor. Ibi peruenit quod est re-
gulariter ex quolibet deli-
cto a defuncto cõmisso. Dy.

NIhil dolo. Hec regl̓a videt̃ superflua
per.l.ſ.e.cũ p̓ncipalis.sʒ ibi
est v̓bũ plerũqꝫ.⁊ iõ dic vt ibi.⁊ potes ponere exem
plũ ꝑ.l.cũ vnus.ſ.de bonis aucto.iudi.possi.

IN pari causa. Sufficiunt glo.⁊ no
tata.j.eo.l.cũ par.ex̃
e.c.in pari causa lib.vj.per Dy. Cardi.⁊ Jo.an.et
ibidẽ in nouella dicit ꝙ Jo.monachus in.c.j.de te
sti.lib.vj.dicit regulã locũ habere in his que in se sunt turpia
vt occidere ⁊ furari: vbi vero factum nõ est turpe: sʒ qualitas
rei adiecte vel personarum facit illud turpe: tũc nõ est melior
conditio possidẽtis qõ dicit ꝓbari de simo.veniẽs.⁊ rõ reddit̃
de cõdi.sine causa.l.auũculo.j.⁊.ij.rñ.⁊ hic dicit ibi ꝙ allega-
tio ibi posita facit ꝓ regula lʒ decisio videatur facere cõtra.q̃
plus respexit factũ ꝙ̃ qualitatẽ ne agens esset in dãno.loquit̃
eñ.l.de dote data per neptẽ auũculo q̃ permittit̃ repeti quasi
ex nulla cã data dare: ergo nõ est ꝓhibitũ etiã in spũalibꝰ: sed
adiectio facit illud turpe qñ.s.datur ex pacto vel trãsactiõe: q̓
hoc videt̃ pacisci ⁊ ideo patit̃.facit ex̃ de magistris.c.ij. Et vi-
de qõ no.de simo.de hoc ⁊.c.q̃relã.in pecunia etiã q̃ ludo vin-
citur nõ hʒ locũ h̓ regula imo repetit̃: vt.C.de alee lusu.l.vlti.
et ibi dixi.⁊ Dy.tractat hic materiã an dolus dolo cõpenset̃:
de quo etiã no.per eũ.ſ.so.ma.l.viro.et per Inno.de iureiur.
sicut. Itẽ ipse Jo.in dicto.c.tractat qõnem disputatã per do.
Marsi.glo.ſ.de ꝯdi.ob turpẽ cãm.l.vbi autẽ sic querit: pone
dedi tibi rẽ indiuiduã partim honestã ⁊ partim turpẽ: verbi-
gratia: dedi tibi bouẽ vt romã vadas ⁊ vt hominem occidas:
neutrũ fecisti repeto q̓ romã nõ iuisti: qõ honeste fieri potuit:
tu vis retinere quasi turpiter dederim vt hominẽ occideres q̃
ritur an in totũ repetat̃ an ꝓ parte an nihil. De ista qõne no-
taui.ſ.de dãno infec.l.filiũ.§.idẽ ait.et de manumis.l.iij.in fin.
Et qõ totũ repetat̃ v̓r̃ quasi tpis ꝯditio ꝓ nõ adiecta habeat̃
ſ.de ꝯdi.inde.l.qui sub cõditione.⁊ de cõdi.appo.c.j.⁊ fi. Iteʒ
qñ quis clam ⁊ palã rogat̃ preualet qõ palaʒ de iure fi.nõ in-
telligitur: ita ⁊ hic preualeat honesta adiectio. Scdo v̓r̃ ꝙ ni-
hil repetat̃ quasi h̓ fuerit vna cã.de ꝯdi.⁊ demon.l.h̓ scriptu-
ra.cuius pars est turpis tota dʒ censeri turpis. de leg.j.l.et si
partis.⁊ de rebꝰ dub.l.is qui ducẽta.§.vtrum.vnde repeten-
ti obstare dʒ turpitudo. Tertio v̓r̃ dicẽdum ꝙ pars repetat̃:
nã si tota eẽt honesta totũ repeteret̃: ergo idẽ iurꝫ sit de parte.
Et si dicat̃ res est indiuidua: repetat totũ offerẽdo partẽ esti-
mationis.ſ.de leg.ij.cũ filius in prin. Soluẽdo dic repetitioni
locũ non esse rõnibus premissis: maxime q̓ si vtrunqꝫ fecisset
accipiẽs et sic occidẽdo deliquisset nõ repeteret̃.vnde si absti-
nẽdo ⁊ non delinquẽdo restituere teneretur melioris ꝯditiõis
esset delinquẽs.qõ esse non dʒ in aut̃.de resti.⁊ ea que parit in
fi.dñs Pe.de ceruitis eadẽ.q.disputauit: postea plenius ꝓse
cutus allegauit ꝙ non repetat: q̓ in duobus quoꝝ vnũ nocet
aliud ꝓdest inspicimus ꝙ nocet.ſ.ex qui.cau.in posses.eatur.
l.fulciniꝰ.§.q̓ ad sil.si quis ĩ graui.§.fi.⁊ merito ne sub p̃textu
liciti perueniatur ad illicitũ.ſ.de offici.presi.illicitas.§.illicita
cum fi.ibi vero. Scdo ꝓpter difficilẽ separationẽ liciti ab illici
to ꝓhibetur qs a toto.de aqua quo.⁊ esti.l.j.§. itẽ quare et ibi
de hoc. Tertio ꝓpter cõe delictum socij extẽditur ad sociũ sic
ergo hic delictum partis extẽditur ad aliã partẽ. si quis cau.
si duo.de arbi.si duo. Et ad hoc possent adduci diffuse nota-
ta in qõne turris cõis: quoꝝ vnus deliquit ita ꝙ pars sua de-
strui debebat de qua plene dixi.ſ.d ope.no.nun.l.j.§.j. Quar
to in cõi debito donatio prohibita in personam vxoris extẽdi-
tur ad conreum vt ei non ꝓsit si vxori fiat donatio.ſ.de dona.
inter vir.⁊ vx.l.si spõsus.§.j.⁊ sic repetitio ꝓhibita in vna par
te extẽdatur ad aliam.inducitur hec regula ⁊ extra.e.c.cũ qd.
vna in contrarium est de duobus: quorum vnum nocet aliud
ꝓdest.eligitur qõ prodest vt dicta.l.nõ intelligitur.§. si qs pa
lam de iure fi.cum ꝯcor.ibi no.⁊ ar.ex̃ qui fi.sint legi.ex tenore.
vñ rõne adiuncti in quo nõ versat̃ delictũ subuenitur in eo in
quo versat̃ quãdiu durat inseparatio.ſ.de sta.ho.ĩpetator.de
penis pregnantis.C.de ap.precipimus in fi.ibi eodẽ modo ⁊c.
et etiã per indiuiduitatẽ beneficij petẽdi cõcessum in vna par
te vel in vna persona extenditur ad aliam partem ⁊ aliam ꝑ-
sonam ⁊ victoria prodest si seruitus ven.l.loci.§.si fundus.⁊.l.
si de toto.C.si vnus ex pluribus.l.j.⁊.ij.de ap.si separatiʒ.§.fi.
Et eadem rõne delicta vel negligẽtia in vna parte vel ab vno
socio cõmissa releuat̃ ꝓpter socium q nõ deliquit vel nõ negle
xit.ſ.quẽad.serui.amit.l.si cõem.et.l.precedẽti.et.l. nã sane.§.
et ibi si v̓o ⁊c.et vide qõ no.ex̃ de iure patro.c.vno. in vlti.glo.
lib.vj.et qõ sup eo dixi. Tertio si liberũ hominem qui se ven-
debat ad precium participandum duo emerunt quoruʒ alter
sciebat alter ignorabat ꝓpter delictum patiẽtis se vendi igno
rantia ignorantis excusat scientem. Et q̓ libertas ⁊ seruitus
non põt pro parte cõpetere.ſ. de liberali causa.l.liberis.§. si
duo.⁊ vide qõ ibi notaui ⁊.l.duobus.et vide qõ no.de clande-
stina despon.cũ inhibitio in gl. Itẽ hic rõne partis in qua nõ
delinquens admittatur ad petẽdum partem in qua deliquit
maxime quando fuit turpitudo in possessore sicut in petitore.
Quarto rõne cõmunionis et societatis nõ capax capit ꝓpter
capacẽ.ſ.de libe.leg.l.si is qui duos.fortius ꝓpter indiuidui-
tatem partis ad quã est capax repetit illam ad quã non est ca
pax.nam eadẽ rõne p̃textu ꝑmissi ꝑmittit̃ ꝓhibituʒ. de dona.
inter virum et vxo.si sponsus.§. generaliter.xiij.q.ij. non esti-
memus.nam etiam in diuiduo in petitiõe partis indebite solu
te ad aliam partẽ extẽditur de ꝯdi.indebi.si nõ sortẽ.§.si cẽtũ.
fortius hic vbi est indiuidua q̓ si id de quo magis ⁊c. de elect.
cum in

cũ in cunctis. Quinto si ꝓpter partẽ quã dedit ob cãm turpẽ nõ posset petere reliquã ꝓpter indiuiduũ puniret in quo nõ deliquit: qđ esse nõ đ3. C. de epis. l. sancimꝰ. ¶ Sexto quotiẽs nihil sine captione ⁊c. vt. j. eo. l. quotiẽs nihil. de inoff. testa. l. oĩmodo. ⁊ de doli excep. l. si ꝓcurator. s3 ita est hic. ergo ⁊c. ad predicta faciat de sepul. sacris. ⁊ qđ ibi no. soluebat ꝑ vl. allegata maxime per. l. quotiẽs. s. pri. allegata: qđ repetitio propter indiuiduitatẽ det in toto. Et h̄ si in ea parte versat turpitudo accipientis: nã repetens certat de dãno vitando: ille de lucro captando. nã ⁊ talia dicuntur lucra de calũ. l. in herede. ⁊ in re dubia melius fauet repetitioni ꝙ̃ aduentitio lucro. s. eo. l. nõ debet. §. in re dubia. ⁊ benignior interꝑtatio fieri đ3. s. eo. l. que in partes. §. in re dubia. ⁊ h̄ intelligit cum in vtraqȝ parte fuit turpitudo in recipiẽte: ⁊ in altera tm̃ in dãte. nam tũc merito fauendũ est ei q minus deliquit: nec est ibi par delictũ. ⁊ sic non ob. cõtraria. Et hec regula vbi nota. ex vtraqȝ parte rei data fuisset honestas in recipiẽte nõ dat repetitio causa secuta. s. de cõdi. cau. da. per totũ. vel etiã causa nõ secuta turpitudo fuit in solo dãte. s. de cõdi. ob turpẽ causam. l. iiij. Si vo honestas in vtraqȝ parte nõ fuit: non in recipiente s3 in ea solũ parte in qua fuit turpitudo dantis: tũc est dubium quid iuris. sed ⁊ tunc dici posset cum ibi sit par delictum ⁊ tali recipienti absit in eo qđ causam impleuit. s. de cõdi. cau. da. l. si pecuniam. in prin. C. de transac. l. cum mota. de dolo. cũ ꝓponas. ⁊ no. de prescrip. verb. l. naturalis. §. qđ si faciam. ꝙ tũc sit melior cõditio possidẽtis ꝑ hanc regulã. nã facilius conceditur exceptio ⁊ retentio ꝙ̃ actio. de cõdi. indebi. sed in rea. ⁊ ex eo. qui ad agendũ. si vo nil absit recipiẽti: qr nõ impleuit causam ꝓpter quã datũ est: tũc idẽ qđ in primo mẽbro solutionis rationibꝰ ibi dictis. ⁊ fiet repetitio sine aliqua estimatione prestãda: qr ꝓpter turpitudinẽ impedit retẽtio. de leg. ij. cũ filiꝰ. in pñ. ad leg. fal. l. lege fal. interueniẽte. ⁊ qđ no. de here. ac. l. j. in quibꝰ đr ꝙ estimatio partis offeratur.

Unq̃ actiones.

In fi. quo ad natiuitatẽ ⁊ quo ad vitã: s3 facta exactione per vnã tollit altera quatenus cõcurrũt. Dy. ⁊ vide qđ no. ⁊ dixi. s. de actio. ⁊ oblig. l. nunq̃. ⁊ de priua. delic. l. nunq̃. In glo. ibi. l. ide3. §. fi. sed ibi vna de iure cõmuni alia extraordinaria. vt ibi no. Ol. ibi: si is cui. immo dic vt ibi no. ⁊ melius. Ol. ibi: per alteram tollitur etiam inq̃tum vna excedit aliam. Ol. ibi. l. metum. §. licet. ⁊. l. si cum exceptione. §. eum. Dy.

Ui dolo.

De materia huius regule ⁊. j. e. l. parem. vide ex eo. tit. ꝑ possessione. lib. vj. qđ sumptũ fuit ex hac. l. ⁊ vide ibi Dy. Jo. an. ⁊ Cardi. ⁊ qđ dicit glo. dari vtilem nõ directam: dic esse verum si ante iudiciũ acceptum desinat possidere. secus si post: qr tunc directa tenetur ⁊ ex vigore directa dãnatur. vt. s. de aqua plu. arcen. l. ꝙ̃ ꝙ̃. §. iul. ⁊ dic vt ibi nota. per Dy. an sentẽtia lata contra eũ q dolo desijt possidere mãdet executioni ꝯtra possidentẽ. dixit. s. vt in pos. lega. l. is cui. §. cui in pos. ⁊ per Cy. C. de alie. iudi. mutan. cã. l. j. Et vide in Spec. de cognitionibus que fiunt ante litẽ ꝯtest. §. nũc dicendum. vsi. quid ergo. An ille q vendidit post denũciationẽ sibi factã ne venderet: per hoc intelligat dolo desijsse possidere. ⁊ quale sit eius ꝯsiliũ vt vendere possit vide in Spe. de emp. et vendi. §. nũc dicendũ. ij. vsic. s3 nunqd idem. ⁊ v. sequẽ. ⁊ vide etiã qđ no. C. de rei ven. l. si fundũ. Joã. an. in nouella in. d. c. possessorẽ. dicit ꝙ vidit dubitari an statutũ loquẽs de possessore locũ habeat in illo q dolo desijt possidere. ⁊ ꝓpter h̄ tractat questionẽ notatã an statuta recipiant interpretationem vel extensionẽ: ⁊ ante oĩa p̃mittit qd sit extensio. ⁊ vt al's dixit in prin. clemẽtinarũ super prin. prime glo. Interpretatio quedam cõsistit in varietate linguarũ: vt theos grece: latine dicitur deus. ⁊ deuteromis grece: latine dicitur lex. Secũda qui siij sint legiti. c. ꝑ venerabilem. v. sane. de hac. ff. de vbo. obli. l. j. in fi. Et de hac Hiero. in prologo Deutero. dicit ꝙ in hac eruditione ⁊ verboꝝ copia transfert q̃ intelligit: ⁊ de hac nõ dubitatur quin bene cõpetat. Circa statuta est ⁊ alia que consistit in obscuritate littere vel sensus: de qua dicitur interpretationẽ esse cõdentis. de sentẽ. excõ. inter. cũ concor. C. de legibus. l. vlti. per qua3 videtur solum condentẽ interpretari posse: ⁊ sic se habeat lex specialis ad suũ cõditorem: sicut generalis ad suum: vt. d. l. vlti. C. de legibus. ⁊. l. j. eo. tit. cũ tamen lex dicat ꝙ etiam magistri debent esse subtiles in interpretando. C. de professo. qui in vrbe cõstantinopol. l. vna. lib. xij. De tali interpretatione querimus. ⁊ de ea no. s. de origi. iu. l. j. in p̃nci. ⁊ de iur. ⁊ fac. igno. l. ij. vt enim dicit lex. Cum in verbis nulla est ambiguitas nõ est admittenda questio voluntatis. s. de leg. iij. l. ille aut ille. §. j. Scđo sm qđ dicit cõditorẽ statuti habere determinare vel interpretari: nõ intelligit de officialibꝰ electis ad illa cõdenda post depositũ officiũ: s3 de illis quoꝝ auctoritate sunt cõdita. de verb. signi. ex parte. iij. in vlti. glo. In questione ad partẽ negatiuã inducitur: qr in his que sunt stricti iuris nõ expressum habet ꝓ omisso. de verbo. oblig. gequid astringende. j. rñ. ⁊. l. si ita stipulatꝰ. §. grisogonus. de cõdi. ob turpem cau. l. vlti. ad fi. de iniur. l. itẽ apud. §. ait pretor. ⁊. s. eo. l. expressa. qđ aute3 statuta sint stricti iuris ꝓbatur: qr ex eis datur cõditio ex lege. s. de ꝯdic. ex lege. l. vna. ⁊ cũ talis cõditio nõ sit numerata inter bonefidei actiões. insti. de acti. §. actionũ. ⁊ no. extra de excep. cũ venerabilis. in. iiij. gl. restat qđ est stricti iuris: ⁊ sic sterilis vt p̃dixi. Est autẽ ꝯ naturã ꝙ sterilis pariat. s. de act. emp. l. si sterilis. in prin. ⁊ de edil. edi. querit. §. mulierẽ. recipient ergo iuxta rudem ⁊ grãmaticalẽ ꝓpriam ⁊ absolutã verboꝝ significationẽ: l3 ergo sic edictum seruetur vt est scriptũ. xiij. dist. in memoriã. vj. q. iij. scriptum. qui ⁊ a qui. l. ꝓsperit. que quid dicatur vide ex de fer. c. ij. sup prima glo. de exercito. l. j. §. si is qui nauẽ. ⁊ de mili. testa. l. qđ cõstituit. Item legitur ꝙ verbis edicti standũ est. de leg. iij. nõ aliter. que debent aliquid operari. de priuileg. si papa. lib. vj. facit. s. ad exhibẽ. l. pe. de verb. ob. l. si quis arbitratu. ⁊ de instito. l. sed ⁊ si pupillus. §. ꝓscribere. Deficientibꝰ ergo vbis nec equitas nec mens seruanda est. s. so. ma. l. si vo. §. penulti. mãda. l. si ꝓ te. ¶ Tertio cõstat ꝙ in omni ambiguitate orationis ꝓferenti ⁊ nõ alteri datur declaratio et interꝑtatio. s. eo. ti. l. in ambiguis. ¶ Quarto h̄ maxime ꝓcedit qñ per statuẽtes ordinatũ est ipsa statuta nõ licere interpretari: s3 intelligi debere sm litterã: vt cõiter habẽt statuta cõmunitatũ italie: s3 cõstat ꝙ interpretatio est cũ a verbis recedit. ex de verb. sig. in his. ergo fieri nõ põt. ⁊ si fiat nõ valet. C. de legi. l. nõ dubium. verba eñ simpliciter ⁊ generaliter ꝓlata ad certã speciem arctare nõ licet. de verbo. sig. c. cũ in partibꝰ. de deci. ad audientiã. de offi. p̃si. l. iij. ⁊ de publi. l. de p̃cio. ¶ Item si prorogetur corrigat vel arctet statutum: cũ illud sit emẽdare fieri nõ potest: nisi per eũ qui statuere põt. arg. s. de public. l. vectigalia. in prin. ⁊ de spõsa. l. si puelle. ¶ In cõtrariũ adducitur patens absurditas: pone eñ ꝙ statutũ dicat ꝙ faciẽs homicidiũ decapitet: vel nõ currens ad ignẽ condẽnetur in decem. Primũ si sine interꝑtatione seruet ad litterã: infans: furiosus: vel se defendendo occidens decapitabitur: qđ est ꝯ iura in clemẽ. de homici. si furiosus. s. de iniur. illud. de sicca. qđ infans. de iusti. ⁊ iure. l. vt vim. ⁊ de offi. p̃si. l. diuus. Ex secundo etiã ꝯdẽnaretur infirmus: infans ⁊ his similes. Patet ergo ꝙ primũ statutũ interpretabit in eo qui dolo occidit. secũdum in eo qui dolo p̃termisit. nã volũtas ⁊ ꝓpositum distinguũt maleficia. de sen. excõ. cũ voluntate. ⁊ de fur. l. q in iure. Scđo ꝙ statuta ecclesiarũ ⁊ cõitatũ recipiant interpretationẽ: patet de cleri. nõ resi. cũ dilectus. de of. ordi. presenti. §. porro. lib. vj. de iniur. ⁊ dã. dato. c. in nostra. de vbo. sig. ex parte tertio. de mu. ⁊ ho. vt gradatim. §. ⁊ si lege. vbi de hoc satis dixi. ad idẽ ad. l. aquil. ita vulneratus. §. vlti. quid dicat. vide. s. ne cle. vel mona. §. j. super p̃ma glo. ad ide3 de leg. iij. l. seruis. ⁊. l. seruos aũt. ⁊. l. fideicõmissa. §. huiꝰ vba. Tertio constat ꝙ contractum mutui q est stricti iuris licet interꝑtari. s. ad macedo. l. s3 iul. §. mutui. qđ vide de priuileg. quãto. in glo. vl. ad idem de vbo. oblig. l. stipulatio ista. §. in stipulationibꝰ. ⁊. l. qcquid. ij. rñ. ¶ Item cũ leges p̃ncipum ⁊ ipsoꝝ beneficia recipiant interpretatione3. s. de iure patro. l. adigere. §. ꝙ̃uis. de pac. l. qđ dictũ. de peti. here. l. itẽ veniunt. §. aptãda. de legi. l. benignius. de cõsti. prin. l. vl. de p̃uile. c. in his. ⁊ de vbo. sig. c. olim. multo fortiꝰ ⁊ statuta. in his ergo mens ⁊ ratio preponẽda est: sicut in illis: ⁊ hoc fit per interpretationẽ. primũ patet ex de p̃bẽ. c. fi. de vbo. sig. intelligẽtia. de iuris. om. iu. l. si qs. ⁊ de in ius voc. l. ꝙ̃uis. ⁊. C. de fur. l. si quis seruo. al's nisi fieret interpretatio sepe incideret turpis intellectus. vt dicta. l. vt gradatim. C. de ꝯdi. inser. l. ij. de cõdi. insti. l. conditiones. ⁊. l. filius. Facit ergo tacitus intellectꝰ ꝑ interpretationẽ qđ faceret expressus de legibꝰ. l. de quibus. ad idem si certum peta. l. cum quid. ⁊ de verbo. obli. l. triticum. ⁊ ꝓcedat etiã si sit extensio tñ iusta. s. de cõsti. pecu. l. si duo. §. fi. cũ. l. seq. ⁊ de verb. si. l. iusta. Quarto cũ nõ solũ in ꝯstitutionibus principũ ⁊ ipsorũ beneficij ⁊ mutuo vt ꝓbatũ est. s. s3 etiã in stipu. p̃toris fiat interpretatio. vt. s. de p̃to. stipu. l. in p̃torijs. ⁊ in alijs. s. so. matri. l. gaius. ⁊ in rescriptis de rescrip. causam. et in sententijs ⁊ laudis. ex de verb. sig. c. in his. de arbi. olim. ⁊ de ap. ab executore. §. j. ⁊ in ambiguis intentionibꝰ ⁊ orationibꝰ. s. de iudi. si quis intentione. ⁊ in contractibꝰ ⁊ in vltimis voluntatibus de dona. cũ dilecti. in fi. de pac. l. veteribus. C. de inoffi. testa. l.

iiij.⁊ faciant notata in regula ꝯ eũ ex eo.ti.quare ergo nõ admittat̃ in statutis videret̃ absurdũ.So.fertur Odof.dixisse super.l.vt gradatim.al's.l.precedẽti.ꝗ.de mune.⁊ hono.statutũ posse p iudicẽ interpretari p.ll.allegatas.ꝗ.pri.parte scđa vsi.scđo.in fi.Jaco.de are.dixit ꝙ cõis opi.doctoꝝ habuit statuta interpretari posse ẜm ius cõe.ꝗ.de vẽ.inspi.l.j.§.ꝗuis.⁊ ꝑalle.§.⁊ si lege.in.l.vt gradatim.Et Richar.malũ.hoc ꝓbat per.l.ij.C.de nora.ẜm secũdam lecturã quã ibi ponit glo. vt ⁊ ibi dicit Cy.⁊ idem Dy.ꝗ.de verb.sig.l.j.vbi de hoc dixi: dum tractat ibi an sub masculino cõprehendat̃ femininũ.dicit ꝙ est quedã interpretatio que sumit̃ p apertam expositionẽ.C.de legibus.l.fi.⁊ de re iudi.paulus.⁊ de libe.⁊ posthu.l.gallus.§.nũc de lege.Et hanc bene recipit statutũ.vt.d.l.vt gradatim.§.j.Sumitur etiã interpretatio ꝑ extẽsione vel ꝓrogatione.vt no.ꝗ.de orig.iur.l.j.⁊ no.ad tertul.l.j.§.qui operas.⁊ quid dicat vide de offic.deleg.super questionum.tertia glo.⁊ hãc nõ recipit statutũ ⁊ inducit rationẽ quã dixi in principio ꝑme partis.Guido de suza.in suis questionib' statutorũ expresse nõ eligit.videt̃ tamẽ ad hoc accedere ad id qđ prime dixi.Jaco.de bel.in quadã sua questione que loquitur de percutiente hominẽ manu vel ense:inseruit hunc articulum.Sed in ꝓsecutione ⁊ solutione nõ sic expresse prosequitur de statuto sicut ꝓposuerat.loquit̃ em̃ soluẽdo de lege qđ intelligatur de municipali:dicẽs ꝙ si lex ꝓhibet expresse interpretationẽ aut est ambiguitas in lege ꝓpter multiplicẽ sensum verboꝝ aut ꝓpter legis mẽtẽ.Primo casu licet doctori interpretari p par̃.l.vnicã.C.de pfes.q in vrbe constã.lib.xij.⁊.ꝗ.si cer.pet.l.j.distinguit tñ ante oẽs intellectus sunt honesti:aut quidã inhonesti alij honesti.Primo casu oẽs sequẽdi sunt siue genus siue species cõprehendãt:dũmodo absq̃ vitio verbis ⁊ volũtati cõueniãt.ꝗ.de legi.l.scire.⁊.l.benignius.nisi de cõsuetudine aliud sit seruatũ.vt eo.ti.l.minime.⁊ vide de interꝑtatiõe.ex̃ de ꝯsue.cũ dilect'.Sꝫ si absq̃ vitio sensus ꝯuenire oẽs nõ possunt:accipit̃ magis ꝓprie verbis volũtati legis ⁊ benigniori p ꝑdicta iura.⁊.ꝗ.eo.semp in dubijs.⁊ de sta.lib.l.labeo.Scđo casu vt nullũ intellectũ sequẽdũ.iiij.di.erit autem lex.de iusti.⁊ iu.l.j.circa ꝑn.⁊.C.de vete.iu.enu.l.j.§.j.putat tñ sequẽdũ munus inhonestũ q̃ magis cõgruit:vt.ꝗ.e.l.quotiẽs.cũ cõcoꝛ.Jn tertio casu idẽ cũ recipiat̃ honestius ⁊ benigni' ꝑ eandẽ.l.⁊ per.ll.alle.ꝗ.v.iij.vbi al'.in fi.⁊.C.de epi.⁊ cle.l.cõuenticulã.⁊ de iuris.om.iudi.l.nemo.⁊ de vb.ob.l.si seruum.§.sequitur.Qñ aũt nõ est ambiguitas ꝓpter legẽ mẽtẽ dicit a verbis nõ recedẽdo mẽte seruata nõ corrigendo arctãdo nec extendẽdo ꝑ palle.l.ꝓsperit.in ꝑn.si tñ posita eẽnt obscure:recurrat̃ ad cõdentẽ:vt in ꝑnc.hui' q̃stionis.vbi vo lex interꝑtationẽ exꝑsse nõ ꝓhibet.Aut q̃rit̃ de interpretatione q̃ corrigit:ꝓtegat:vel arctat:aut q̃ verbi significatum tradat.Prio casu correctionẽ facere nõ põt nisi legislatoꝛ.ꝓrogare vo vel extẽdere põt doctoꝛ:vbi est eadẽ ratio ⁊ oĩmoda similitudo:si tñ coaptat̃ id verbis ⁊ mẽti.ꝗ.ad macedo.l.filiũ ⁊ de verb.sig.l.iusta interpretatione.al's secus.ꝗ.solu.mat.l.si vo.§.pe.⁊.d.l.ꝓsperit.arctari etiã põt ad vitandũ prauũ intellectũ:q al's insurgeret ex verbis:vt.d.l.vt gradatim.§.j.de ritu nup.l.pe.§.j.⁊ de verb.oblig.l.seruũ.§.sequit̃.⁊.C.de testa.l.cũ antiq̃tas.al's sec':q2 arctatio tũc esset legis correctio Scđo casu si verba sunt ambigua ꝓpter diuersos intellect':dic vt.ꝗ.si ꝓpter mentẽ nõ licet interpretari corrigendo ꝓrogando vel arctãdo nisi vt superi' dictũ est vel nisi mẽs legis esset scripta.vt no.C.de legi.l.nõ dubiũ.sꝫ aut nõ sicut incerta ⁊ obscura recurritur ad eius latoꝛem.vt.ꝗ.dictũ est.⁊ not.ꝗ.de legibus.l.non possunt.

Imperitia. Sufficit glo.

Melioꝛ. Jn gl.autẽ si seru'.de quo dic vt ibi dixi ⁊ no.in sũma de ser.nõ ordi.p gof.⁊ host.

Non fraudantur creditores. Et ideo nõ agit̃ reuocatoria.Dy.⁊ vide qđ nota.⁊ dixi.ꝗ.q̃ in frau.cre.l.q aũt.q̃ hic in glo.alleg.

Nemo ex suo delicto. Sufficit glo.

Ad dari. Ibi nõ sunt nec esse possunt.Dy.

Bona fides. Potes ponere per.l.C.de fur.l.apud antiquos.§.nos autem.cum ibi notatis.Dy.

Ubi auctore. Facit quod nota.⁊ dixi.ꝗ.de acqui.posses.l.iuste possidet.⁊.ꝗ.eo.l.nõ videtur.§.qui iussu.

Omnis hereditas. Ibi postea.id est post tẽpus mortis.Dy.

Nunq̃ crescit. Circa hoc quere ⁊ solue vt nota.⁊ dixi.ꝗ.de dã.infec.l.dãni.§.sabini.in glo.ibi.§.quisquis aũt.sꝫ ibi nõ pteriti delicti:sed sequentis.s.fuge sic estimando.Ibi de extraoꝛ.co.l.j.§.fi.sꝫ h̃ delictum erat cõsummatũ:ibi nõ.sꝫ eo ꝑfecto punitur vt ibi.

Omnes actiones. Ibi semel inclu se per litem contesta.Dy.

Non videtur. Sufficit glo.

Quod contra. Vide.ꝗ.eodẽ.l.propter necessitatẽ.⁊ extra eo.ca.in arg.lib.vj.

Uni pro solido. Sufficit glo.

Qui tacet. Ibi fatetur.i.ꝯsentit.Dy.in fi.id est ꝯtradicere.dy.Et ex hac regula sumptũ fuit.c.extra eo.is qui tacet.lib.vj.et vide ibi nota.per Dy.Car.⁊ Jo.and.⁊ per eundẽ extra de elec.c.sicut cũ p formã.lib.vj.⁊ p Inno.eo.ti.c.in genesi.⁊ qđ tetigi.ꝗ.de dona.l.si patron'.⁊ solu.mat.l.ij.v.x.opponitur.vbi de hoc satis plene dixi.Et ex hac regula sumpta fuerunt.c.ex̃ eo.qui tacet.⁊.c.is qui tacet.predictas expositiones textuales Dy.dicens no.ꝙ nõ dicit nõ ꝯsentit.⁊ in fi.nõ dicit ꝯdicere:⁊ sic nõ ꝯtradicit regule q tacet.Sup ꝯfessione em̃.⁊ negatione fundat̃ hec regula nõ sup ꝯsensu ⁊ dissensu.ꝓpter attinẽtiã aũt quã habet ꝯfessio ⁊ negatio ad ꝯsensũ ⁊ dissensum glosatores iuris ciuilis ⁊ canonici materiã cõsensus ⁊ dissensus huic regule adaptauerũt q̃ ꝓprie spectãt ad ca.qui tacet.De qua materia vtrũ taciturnitas habeat̃ pro consensu no.xxvij.di.c.j.in glo.⁊ p Archi.xliij.di.sit rectoꝛ.l.dist.de eo.⁊ no.⁊ dixi.ꝗ.l.qui vas.§.vetare.de ꝑcu.l.inuitus.⁊ ibi per Cy.⁊ eo.ti.l.filiussa.§.inuitus.⁊ no.bene in glo.ꝗ.de pig.ac.l.gaius.Jn adulto aũt presente qñ eius curatoꝛ aliqd agit:ꝑsentia habet̃ ꝓ cõsensu:⁊ validũ est qđ agitur.vt.ꝗ.de manu.testa.l.lucius.in fi.⁊ de hoc etiã no.per Card.de elec.vt circa.Jn glo.singulariter.vt ꝑdixi.⁊ in q̃stionibus Bartho.brixi.lxviij.q.q̃ incipit:eps qdã.de qua.i.subijciet̃.⁊ de ea tetigi in aut.h̃ ius porrectũ.vsi.sꝫ adhuc q̃ro pone ꝙ eps.Jo.and.in.d.c.is q tacet.in nouella.dicit ꝙ sequẽdo erroꝛẽ de q̃ ꝗ.dixi.s.ꝙ hic tractat̃ materia ꝯsensus ⁊ dissensus p taciturnitatẽ:ponit quattuoꝛ q̃stiones antiquas ad ipsam materiã faciẽtes.Prima est talis.aliqs electus fuit ad dignitatẽ:eps eo presente ⁊ tacẽte cõtulit prebẽdã illius:demũ cassat̃ electio.Querit̃ an prebẽdã repetere possit.Scđa est talis.ꝑs byter ꝑsente ⁊ nõ ꝯtradicẽte epo:votum peregrinatiõis emisit.qđ dum exequi vellet:eps ꝯdixit:ipse tamẽ nihilominus iter arripuit:eps eo absente ecclesiam alteri contulit.Querit̃ an pb̃r reuersus illã repetere possit.Tertia est de epo q fecit alienationẽ tacẽte ⁊ non ꝯdicẽte caplo an successoꝛ illã reuocare possit.Quarta an religiosus tacẽte vel ꝑsente suo plato possit esse executoꝛ testamẽti saltẽ in relictis ad pias cãs.Ad primã allegat̃ ꝙ prebẽdã repetere possit.tñ inuit' videat̃ qui exꝑsse nõ ꝯsensit.de ꝑcura.filiussa.§.inuit'.Et hoc amplificat per notata p ipsum Jo.in.d.c.is q tacet.circa mediũ glo.vsi.idem in his.Itẽ q2 res acta inter epm̃ ⁊ prouisum:clerico electo nocere nõ debet.C.res inter alios acta.Quarto cessauit cõditio que tacite subintelligebat̃ si fit electus ꝯseq̃retur dignitatẽ illã ad quã fuerat elect':illa ergo cessante:licite repetit prebẽdã.xxij.q.ij.ne qs.de iureiur.c.queadmodũ.Et ad hoc facit h̃ regula is q tacet.in ꝯtrarium facit regula q tacet.cũ cõcoꝛ.xxviij.dist.diaconi.de his q̃ fiũt a plato.c.ij.q.ij.puellam.⁊ in aut.de nup.§.si vo ab initio.vbi sciẽs ancillã suã nubere libero tacẽdo ꝑdit dñiũ:scđo tacẽdo nõ solũ ꝯfirmare vꝫ immo ipso facto renũciare videt̃:qđ plus est ꝙ̃ si fieret vbo.de ap.dilecti.de his q̃ fi.a ma.par.ca.ex oꝛe.illud ergo amplius nõ repetet.de trãsac.ex litteris.tertio cũ nõ ꝓhibuerit qđ poterat:sibi ꝑiudicare videt̃.d.l.sepe.ꝗ.de re iudic.⁊ qñq̃ plus operat̃ tacitũ ꝙ̃ exꝑssum.de ꝑcur.filiussa.§.veterani.C.eo.titu.l.ita demũ.de iura.cal'.c.j.§.j.lib.vj.Bartho.brix.q.criij.q̃ incipit:aliqs fuit elect'.dicit Tan.dixisse ꝙ ipse nõ potuerit prebẽdã repetere:cũ videat̃ eã habuisse ꝓ derelicto:q2 potuit ꝯdicere ⁊ nõ ꝯdixit.h̃ tñ sol.nõ placet eidẽ Jo.cũ in dãnis vel onerosis tacere nõ sit ꝯsentire:vt per eũ no.in glo.vñ in casu sili decretalis dicit ꝙ deberet assensus accedere qđ denotat actũ vel taciturnitatẽ.de regula.c.bñficiũ.lib.vj.Itẽ ꝯstat ꝙ beneficia

Vide dñm meum dñm Boberij in addi.ad dy.⁊ maxime in istis regulis vide eluci data p eum.

beneficia nõ vacãtia cõcedi nõ põt.de cõces.pbē.p totũ.sʒ qui dicit p taciturnitatē vacare bñficiũ det ius exp̃ssum.al's sibi nõ credendũ.xv.q.vj.§.cũ aũt.vñ.nec quisq̃.hinc est q̃ etiam exp̃sse cõsentiēte plato electorib⁹ nõ possent aliũ eligere i aliũ locũ fit:sʒ si exp̃sse cõsentiat collatori nõ cõferat.sup quo vide qd̃ scripsi de his q̃ fi.a maio.par.cap.ex ore.super verbo confirmatus quo ad terminos q̃stionis.facit de iudi.cum venissent.vbi nõ solũ tacere sʒ etiã loqui verba generalissima non nocuit archidiacono q pmouebaṫ ab archiepo.bñ etiaʒ facit de pbē.c.si bñficia.lib.vj.Et p p̃dicta satis pʒ rñsio ad cõria.

¶ Ad scd̃am q̃stionē arguiṫ q̃ pbr̃ eccl'iaʒ repetere possit:qꝛ tacēdo cõsensit eps̃ p regulã q tacet.cũ cõcor.Ad idē.s.ad leg. aquil.l.in lege aq̃lia.§.quotiēs.r.l.sciētiã.xxij.q.ij.puella.ergo eps̃ suũ cõsensum reuocare nõ poterat.de ser.rustic.p̃dio.l.per fundũ.de fil.p̃sby.veniēs.de cleri.cõiug.diuersis.xxvij.q.iiij.sunt q opes.Scd̃o iste sacerdos q lege dei r spiritu ducebaṫ ad votũ p legē cõem vel publicã cui p̃uata p̃ualet impediri nõ debuit.xix.q.ij.due sunt.r de regula.licet.fuit g̃ astrictus vouēdo:ergo totũ tenebaṫ implere.xvij.q.j.§.j.de voto.magne.Debuit ergo sacerdos poti⁹ deo q̃ epo obedire.viij.di.que cõtra mores.xj.q.iij.nõ semp.r.c.iul.xv.q.vj.iuratos.nã lʒ votũ a p̃ncipio sit voluntariũ:eius executio est necessaria.de voto.c.licet.in prin.r.c.p tuas.Fecit ergo sacerdos qd̃ debuit:r sic puniri nõ debuit.de cõstit.c.ij.xxij.q.ij.c.iij.ij.q.v.c.j.Tertio cũ de voto cõplendo r nõ cõplendo inter epm̃ r sacerdotē esset cõtrouersia:eps̃ nõ potuit esse iudex in causa sua C.ne quis in cã sua.l.vnica.Quarto dato q̃ sacerdos ex iusta cã abesset:citãdus eēt.r si nesciṫ vbi sit trine citatiõis edictũ p̃poni dʒ apud ecclesiã:r expectari per sex mēses r aliter priuari nõ dʒ.de cleri.nõ resi.ex tue.ergo multofortꝰ dʒ in h̃ seruari q ex iusta cã aberat:per q̃ cõcludiṫ q̃ beneficiũ suũ reciperet.In cõtrariũ clericus sine epi licētia peregrinari nõ dʒ vt peregrinãs sine ei⁹ l'ris recipi.vij.di.c.vl.de cõsecra.dist.v.nõ oportet.de voto.magne.vltra mediũ.multomin⁹ cõdicēte.de homici.petrus.Et p h̃ fit rñsum ad scd̃m argumētũ:quia nõ duciṫ lege dei q cõ legē huius agit.de renũ.nisi vo.si dices cũ epo cõtradicente recessit:cõtumax fuit.xvi.q.iij.certum.fine noua ergo citatiõe ex quo de cõtumacia cõstabat:manifeste priuari potuit ecclesia.de of.deleg.cõsuluit.r de dolo r cõtu.eum qui.lib.vj.scd̃o lʒ al's obedientia in malũ fieri nõ debeat xj.q.iij.qd̃ ergo.de re mili.l.iij.§.in bello.de tēpo.or.ad aures vbi de hoc maxime qꝛ inobediētia compararṫ heresi.viij.q.iij.sciendũ.nõ potuit ergo dolo carere nõ parēs imperio magistratus.ff.eo.ti.l.nõ põt.r si quis iudi.non obtē.l.vna.nec debuit iste sibi ius dicere in cã sua.vt.s.Tertio cũ in omni voto r iuramento superioris auctoritas dicatur excepta.xxij.q.ij.beat⁹.xxvij.q.ij.§.cũ ergo.de voto.nõ est.de iureiur.veniens.nec diciṫ votũ deserere ex iusta cã nõ adimplēs.s.qui satisd.cog.l.fi.de iureiurã.puenerit.de voto.c.j.Peccauit ergo iste sacerdos nõ parēdo epo de cui⁹ p̃cepto excusabatur a voto.Quarto cõ sacerdotē induciṫ hec regula:cũ eps̃ tacēdo nõ cõsenserit:potissime:qꝛ absentia clericoꝝ ab ecclesijs est iuri inimica r ecclesijs nociua.de cleri.nõ resi.p totũ.r per hoc fit responsum ad allegata in p̃nc.Soluēdo dicit Bartho.xlij.q.q̃ incipit:pbr̃ quidã p̃sente epo cum tanq̃ eps̃ tacēdo sibi fecerit preiudiciũ nec possit vlterius cõdicere nisi noua cã superuenerit.Hec so.nõ est sufficiēs ad q̃stionē quã p̃ncipaliter q̃rebaṫ an sacerdos repetere possit ecclesiam:nisi dicamus q̃ soluēs h̃ intellexit.s.sacerdotē nõ potuisse p̃uari p epm̃:q tacuit emissione voti:qꝛ inhoneste fecit eps̃ q tpe voti tacuit sine noua cã:resistēdo tñ qꝛ inhonesti⁹ facit sacerdos itinerãdo epo contradicēte per superius scd̃o allegata.remanet ergo q̃stio dubia quã soluēdo dico q̃ eps̃ illũ p̃uare nõ potuit:hoc solo q̃ ille peregrinãdo se absentauit:etiã eo cõdicēte simpl'r:sed si monuisset eũ q̃ se nõ absentaret sub pena p̃uatiõis:cui monitioni nõ parēs se absentasset:non puto q̃ taciturnitas epi excuset eũ a pena:qꝛ etiã si exp̃sse consensisset nõ vi q̃ eo inuito votũ perficere possit.xxiij.q.v.manifestũ.r.c.voluit.Posset eñ eps̃ aliq̃d occultũ nouiter sciuisse p̃pter qd̃ nõ expedit votum expleri.de tēpo.ordi.ad aures.forti⁹ in terminis q̃stionis si pbr̃ ante iter sit monitus non potuisset ecclesiã qua priuat⁹ fuisset repetere vbi postea eps̃ cõdixisset principaliter:sʒ si talē monitionē nõ fecisset:dico p̃uationē fieri nõ potuisse p̃pter absentiã vel nõ residentiã etiã ex nõ iusta cã:vt dictũ est in fi. prime partis:quare pbr̃ rediēs illã iuste repetere potuit.Cõrio rũ rñsio simpl'r patuit.

¶ Ad tertiã q̃stionē allegaṫ taciturnitatē vel patiētiã nõ sufficere:cũ in alienatiõe rei ecclesiastice debeãt clerici cõsentire.x.q.iij.hoc ius.xij.q.ij.alienatiões.r nisi interueniat exp̃ssa subscriptio clericoꝝ ipso iure nulla est alienatio:etiã si in casu licito fuerit facta:vt ibi patet:r eadē q̃stione siue excepit.r de his q̃ fi.a p̃la.c.j.ex quo ergo alienatio fuit illicita successor eã reuocabit.xij.q.ij.si quos.de seruis.circa fi.nec ob.pena apposita de p̃ca.c.ij.r qd̃ plus est q̃libet p̃sona ecclesie.r ipse idē q alienauit h̃ possunt.pbaṫ primũ.xij.q.ij.nõ liceat.in fi.de reb⁹ ec.nõ alie.si q̃s p̃sbyteroꝝ.xxxv.q.ix.q̃ q̃s.de elec.nosti.nec iuuabit p̃scriptio possessorē tpe ipsius male alienãtis.xvj.q.iiij.si sacerdotes.C.de p̃scri.long.tēpo.auṫ.malefidei.r facit regula eo.ti.qui cõ iura.cũ cõcor.Scd̃o inducitur hec regula r iura allegata in glo.q̃.pbãt q̃ taciturnitates habenṫ p cõtradictione.Adduciṫ etiã eo.ti.c.delictũ p̃sone ad pbandũ q̃ etiã si canonici cõsensissent non dʒ nocere ecclesie qn superior saltē reuocet.de cleri.cõiug.c.diuersis fallacijs.nã p restitutionē in integrũ reuocaṫ p̃pter lesionē enormē etiã cõtract⁹ qui ipso iure tenet.de in integ.resti.c.j.In cõtrariũ allegaṫ taciturnitatē r patientiã canonicoꝝ haberi p cõsensu p regulam q tacet.cũ cõcor.quas ad hãc partem in p̃mis q̃stionibus allegaui.scd̃o tarde q̃s accusat qd̃ potuit impugnare.lxxxij.dist.error.r grauiter puniēdi sunt clerici q tanto tpe tacuerũt.ij.q.vij.quapropter.Tertio si minor rem vēdat sine decreto inutilis est alienatio:q̃ tñ sola taciturnitate firmaṫ.C.si maior fact⁹.l.ij.item sola taciturnitate matrimoniũ cõfirmaṫ.de desp̃o.impub.c.j.lib.vj.de ritu nup.l.minorē.multofortius vēditio.Quarto p hac parte videtur casus de his q̃ fi.a p̃la.c.ij.Soluunt Dama.r Bar.dictã q̃stionē in.q.lxviij.que incipit:eps̃ quidã.alienationem nõ valuisse.r sic reuocandã:p.c.sine excep.r fm̃ Dama.decreta.ij.de his q̃ fi.a p̃la.loquitur de collectiõe decimarũ noīe bñficij personaliter facta vbi sufficit patiētia.vñ dixit Bar.illã intelligi de cõcessione facta cã pietatis vel de re minima vel facta ad certũ tēpus.r vide qd̃ ibi notaui in p̃ma r scd̃a gl.r qd̃ superius dixi.r eo.ti.cũ nos.sup fi.vlti.glo.p que pʒ q̃ vera est huius q̃stionis solutio:q̃ necessario cõcludiṫ ex precedenti tractatu q̃ necessari⁹ est cõsensus superioris in alienatiõe per petua.de reb⁹ ec.nõ alie.c.dudũ.lib.vj.ex quo bñ sequiṫ taciturnitatē vel patiētiã nõ sufficicere.r sic rñsum fit ad primũ.scd̃m cõcedaṫ in.l.seq.r.l.minorē.decre.vnica allegata in contrariũ cessauit impedimentũ etatis:qꝛ minor lapsu tp̃is fact⁹ est maior durat h̃ cã impediēs:qꝛ lapsus tp̃is nõ mutat statũ eccl'ie.

¶ In quarta q̃stione q̃ nõ possit exequi allegabaṫ q̃ p̃hibeṫ secularibus p̃curationib⁹ vel actib⁹ insistere.lxxxvj.dist.peruenit.nec mirũ q̃ etiã spiritualia exercere p̃hibentur vt baptizare r p̃niam dare.xvj.q.j.c.j.r.ij.Officiũ eñ habet plangētis nõ docētis vel agentis r mortu⁹ reputaṫ mũdo.ea.q.placuit.ij.r p̃hibeṫ claustrũ exire ne cleri.vel mona.nõ immerito ergo p̃hiberi debēt ab executione.In cõtrariũ qꝛ possunt opa misericordie exercere r miserabiliũ p̃sonarũ curã r tutelam recipe.vt.d.c.p̃uenerit.r terras ad laborandum.de deci.dilecti.r p̃pter vrgentes necessitates põt tractare seculares actiões.xvj.q.j.q vere.r abbate imperãte immiscēt sese secularib⁹ actibus.de postula.ca.ij.r p̃ficiunṫ seculari eccl'ie.lj.dist.p̃riscis.ergo r pias volũtates exeq poterũt:cum nihil sit qd̃ tam hoĩbus debeaṫ rc.C.de sacrosan.ec.l.j.facit decre.tua de testa.soluebat do.me⁹ q̃ etiã de taciturnitate volũtate abbatis poterat exercere p̃dicta r cõtradicente nõ.de postu.c.ij.de re mili.l.ij.§.in bello.Scd̃a pars solutiõis vera:sed de illa nõ querebaṫ.sʒ p̃ma falsa:qꝛ taciturnitas vel patiētia hoc casu nõ sufficit.cũ eñ religiosus velle vel nolle habeat:omis talis actus q̃n aggrediṫ añ licentiã est illicit⁹ r p illũ frangiṫ obediētia r abdicatio p̃prie voluntatis.facit clemen.de pcu.si religiosus.r qd̃ ibi not.in glo.repete patiētia igiṫ nõ posset illũ facere licitũ vñ requiriṫ q̃ sup hoc pri⁹ petaṫ r obtineaṫ licentia:vt pʒ de testa.c.ij.in.j.responso li.vj.in clemen.eo.ti.c.j.vbi dixi etiã in gl.reprobatũ.r ibi etiã notaui in licentiam datam possit prelatus reuocare.r in glo.ibi sequenti.vide de fratribus minorib⁹ qui ad executiones hodie non liceanṫ.ad c.p̃uenit.r.c.dilecti.rñde vt in eis no.C.qui vere loquiṫ cũ id fit epo iubēte.ad prestitũ rñdeo q̃ priuilegiatũ est in hoc officiũ p̃dicãdi.de sta.mo.qd̃ dei timore.r ibi ēt in transitu:imo r in cõsensu requiriṫ abbatis licētia.de elec.c.si religiosus.li.vj.in.c.q tacet.Idem Jo.format q̃õnem disputatã per dñm Guidonē mutineñ.quã prolixã detractat que est:si cõstitutio epi bonoñ.precepit nullã alienationē imobiliũ rerũ ecclesiarũ fieri per clericos sine licētia epi an locus sit statutis penis si ip̃e emat a canonicis eccl'ie cathedralis.Primo allegatur hoc casu cõstitutiõeʒ locũ nõ habere rõne triplici.s.ipsius rei vēdite r emētis r vēdentis.Ad primũ si statutũ deuiat a iure cõmuni in dubio interp̃tatione recepit fm̃ ius cõe.de cõstit.ex litteris.etiã si sit iuratũ vt ibi.ad idē de iureiur.ad nos

strã tertio.⁊ de ṽ.sig.sup quibusdã.⁊ plene dixi.s̃.eo.l.q dolo
desijt possidere.ꝫ de iure cõi terrule sine solẽnitate alienãt̃ ⁊
ꝑ capl'm sine ep̃o.xij.q.ij.terrulas.⁊ vide qd̃ no.e.q.abbatibꝰ.
⁊ facit.e.q.bone rei.de dona.ceterũ.de testa.relatũ.§.ꝫ autẽ.
de re igit̃ modica nõ dꝫ intelligi statutũ ꝫ de his q̃ scd̃m solẽ
nitatẽ non lꝫ alienare.xij.q.ij.sine excep.q̃ fiũt a p̃lato.c.j.⁊.c.
tua.Cõcordat opi.q̃ hꝫ casus licitos alienatõis nõ includi in
pacto apposito in traditiõe de re nõ alienãda. ad qd̃ vide qd̃
no.x.q.ij.hoc ius.de cõdi.appo.c.verbũ.in vltima glo.Scd̃o
ꝓbat̃ idẽ ex ꝑsona emẽtis ꝙ in gñali sermone cõprehẽdi non
dꝫ.de iureiur.petitio.⁊ qd̃ ibi not.xxij.q.de forma.ff.locati.q
insulã.§.fin.C.de solu.l.inq̃sitio.maxime q̃ nec talis vr̃ fuisse
statuẽtis intẽtio ad quã recurrẽdũ est.ꝯ ꝓcu.petitio.de deci.
ex multiplici.Deficit etiã rõ cõstitutiõis q̃ est vt ep̃s ꝓuideat
ꝯtra dispẽdia eccl'iaꝝ quaꝝ ⁊ clericoꝝ pater dr̃ ep̃s.lxviij.di.
quoꝝ vices.xcvj.di.in scripturis.imo si diceret̃ de se intelle-
xisse magis esset iprouisio cũ in sua ꝑtãte foret cõsentire ⁊ da
re licentiã:⁊ ꝓ tanto nullus põt sibi imperare.s̃.de arbi.l.pe.
Tertio dicit̃ idẽ ex ꝑsonis vẽdentium.posito eñ non cõpre-
hẽdi ep̃m q est caput:sequeret̃ nõ cõprehẽdi suos canonicos
qui sunt membra.de his q̃ fiunt a prelato nouit. vij.q.j.scire.
ad hoc faciũt.xij.di.c.j.⁊.j.q.iij.ep̃s.⁊ qd̃ no.lxj.di.nullus in-
uitis in glo.magna.⁊ ꝓcedit hoc tamẽ ꝓpter honorem eccl'ie
cathedralis.de prebẽ.ꝙuis lib.vj.tamẽ ꝓpter cõnexitatẽ fa-
cit.s̃.quẽad.ser.amit.si cõem.⁊ qd̃ no.de iur.patro.c.vno lib.
vj.Et vide qd̃ no.de his q̃ fi.a prela.cũ apostolica in glo.⁊ id̃
nõ concludit̃:ergo ex his tribus cõstitutionibꝰ in casu ꝓposi
to locũ nõ habere vt sic ꝓ canonicis fiat ꝑ benigna interpre-
tatio ꝯ ep̃m qui dꝫ apertius dicere hoc eo.ti.c.ꝯtra eũ. ꝓ hoc
facit qd̃ scripsi de resti.spo.cũ venissent.ad si.Pro solutione
ꝯtrarij decre.pastoralis de priuil'.scd̃m principale ꝙ respicit
regula ad defensionẽ canonicoꝝ est ꝙ ep̃s sit emẽdo licentiã
dedisse videt̃.cũ eñ emptio a cõsensu ꝓcedat institu.de ob.ex
ꝯtractu.ep̃s emẽdo verbo ⁊ facto ꝯsensit.de his que fi.a ma.
par.ca.c.j.⁊.c.ex ore.lxiij.dis.adrianus.de prebẽ.dilecto.⁊ de
priuil.cũ olim.nã si subscriptũ testẽ esse sapit ꝯsensum ꝓpter
quẽ etiã quis iuri suo renũciat.de trãsac.ex l'ris.Fortius vbi
q̃s principalis est autor ꝯctus vt hic si consensit licẽtiam de-
disse videt̃ cũ iura ꝑmisceant ista duo.de elec.quorũdã.ij.rñ.
li.vj.facit.e.tit.ꝙ sit.⁊.c.si religiosus.cõiuncta decretali post
translationẽ in p̃n.de renũ.ad idẽ.lxxj.di.c.j.⁊.c.hortamur cõ
iuncto cum.c.si q̃s episcopoꝝ.xvj.q.si quis ep̃s dispensando
sup pluralitate bñficioꝝ dr̃ dedisse licẽtiã nõ resiẽdi in alte
ro.vij.q.j.si q̃s in clero.de prebẽ.q̃ in tantũ.Itẽ facit qd̃ not.
xcv.di.ecce ego.in glo.cũ episcopus.Itẽ verbũ licẽtia in iure
q̃nq̃ sumit̃ pro licẽtia gñali.xvj.q.j.cũctis.nisi addatur ver-
bum sp̃ale.de elec.fundamẽta.de tẽpo.ordi.c.j.Itẽ lꝫ ancilla
ꝯtrahẽte matrimoniũ dño ignorãte vel cõtradicente nõ pre-
iudicet̃ dño.de ꝯiug.ser.ca.j.si cũ dñs vt libera tradat libero
in vxorẽ illã manumisisset. vr̃ in aut.de nup.§.si ṽo ab initio.
fortiꝰ si cũ ea ꝯhat sicut patronus ꝯhẽdo cũ liberta remittit
opas.s̃.de op.liber.liberta.⁊.C.eo.ti.l.liberte.ad hoc facit qd̃
ibi requiritur autoritas iudicis inter partes si altera partiũ
iudex est ipsiꝰ ꝯsensus gerit autoritate iudicis hoc pꝫ in ado
ptionibꝰ ⁊ emãcipatiõibꝰ.s̃.de adop.l.si ꝯsul'.⁊.l.se.ad idẽ ꝙ
de manumissiõe dicit̃ de ma.vindicta.l.j.et.l.apud filium ad
idẽ due.l.cõiuncte.s̃.qui.mo.pig.vel hipo.sol.l.si consensit.⁊
eo.ti.l.si titius.sine cõsensu eñ creditoris non vendo rem sibi
obligatã.ꝫ si obligata erat duobus ⁊ illã eis vẽdo valet ven
ditio.ad idẽ eo.ti.l.lucius titius.vbi vxor cũ viro tradẽs rem
in dotẽ renunciat hipotece quã habebat in illa.¶ Itẽ electꝰ
cõpromissarius cõsentiende electioni auget numerũ. ⁊ videt̃
elegisse de elec.cũ in iur.Idem si electus erat ꝯsiliarius.e.ti.
cũ in veteri.¶ Item sicut se hꝫ ꝯsti.principis ad principẽ sic
cõstitutio ep̃i ad ep̃m ꝫ testm̃ qd̃ ꝯscientia principis tꝫ oĩum
testamẽtoꝝ solẽnitate superat.C.de testa.l.omnium.ergo ⁊c̃.
Cõcludamus ergo interpretandũ vt res valeat.de ṽ.sig.ab-
bate.⁊ large in fauore ꝯctus.de donat.cũ dilectus.Tertium
principale ꝓ canonicis est ꝙ dato ꝙ p̃dicta duo cessarẽt non
possit ep̃s venire ꝯtra ꝯctum nec canonicos punire ꝑ decre.
veniens.de transac.vbi quo ad transigẽtẽ valet ꝯctus lꝫ non
interuenerit sup̃ioris autoritas que requirebat̃. et regulari-
ter nõ licet alicui venire ꝯtra factũ suũ etiã improbatũ a iur.
de fil.p̃sbr.veniẽs.de cleri.ꝯiug.c.diuersis fallatijs nec mu-
tare ꝯsiliũ hoc eo.ti.c.mutare.⁊.c.qd̃ semel.⁊ si dicat̃ hoc fal-
lere cũ agit̃ de reuocatione rerũ alienatarũ ab eccl'ia.xxxv.q.
ix.ꝙ quis.⁊ no.in.c.diuersis.rñdet̃ illud ꝓcedere cũ reuocat
alienãs: ꝫ hic reuocare vult oẽs qui emere nõ prohibẽt̃ sine
ꝯsensu capl'i.sed vendere.vide circa hoc ꝙ dicam.j.parte.ij.

circa fi.¶ Itẽ ꝙ ꝯdemnare nõ possit ꝓbatur.absurdum est
ex eodẽ facto vnũ ex eodẽ facto vnũ reportare cõmodũ ⁊ aliũ
incõmodũ.xxxix.q.vj.nihil iniquꝰ.de adul.c.pe.⁊ fi.⁊ de hoc
de excep.dilecti.ꝫ hoc hic eueniret ep̃o re habente precium ⁊
canonicoꝝ penã imbursando.de offi.or.dilectus.ergo ⁊c̃.nã
istos par factum inq̃nat ⁊c̃.xv.q.iij.sane.nec fieri dꝫ ep̃i cõdi-
tio melior delinquendo.xvj.q.j.legi.de prebẽ.eum qui li.vj.⁊
si deliquerunt canonici admittit ep̃s ad peccandum.ij.q.vij.
votũ excipient.igit̃ canonici qd̃ pari crimẽ infectos iudicare
non debet.iij.q.vij.qui sicut.c.postulatus ⁊.c.iudicet.⁊ quod
no.C.de libera.cau.l.si filium.⁊ si dicatur illum exceptiõe cri
minis repelli non posse saltem eius autoritas illos excusare
debet.vij.q.j.eũ qui.vbi de hoc.lxiij.di.salonitane.et.viij.dis.
diaconi.per q̃ ꝯcluditur illos ꝑ ep̃m puniri non posse.in ꝯriũ
ꝙ ꝯstitutio cõprehẽdat casum rõne rei.istã lex ꝑtinere nõ vr̃
ad casus ꝓuisos.de penis sanctio legũ.In magnis aũt rebꝰ
ꝓuisum est a iure.intelligatur ergo ꝯstitutio de paruis qd̃ et̃
notat vniuersale negatiuũ nullã alienationẽ ⁊c̃.facit.xix.di.
c.j.de deci.ad audientiã cũ cõcor.Et dato ꝙ dicat̃ reduci ad
ius cõe non ob hoc cum etiã terrulas minores prelati sine cõ
sensu ep̃i alienẽt.vij.q.ij.abbatibus.vbi de hoc tenet Arch.⁊
facit.xxij.q.iiij.in vẽditionibus.lꝫ sine ꝯsensu capl'i idẽ possꝫ
ep̃s vt i.c.terrulas.ꝙ cõprehẽdat etiã rõne ꝑsone emẽtis:pꝫ
q̃ in gñali sermone includitur persona loquẽs. ar.xxiij.q.v.
si nõ licet.vbi de hoc.de pig.paulus.et no.in decre.petitio de
iureiur.cõtraria sunt sp̃alia.Datur ergo ꝙ ꝓ hac parte stat
regula ꝙ pꝫ:q̃ etiã hec pars ꝯuenit significationi verboꝝ a
qua recedere nõ debemus nisi ex cã.xxiij.q.j.is aũt.de spõsa.
ex l'ris.Generale autẽ vel indefinitũ verbũ de se oĩa cõprehẽ
dit.de elec.q̃ circa.cũ ꝯcor.quia ep̃s ergo statuẽs in generali
sermone seip̃m includit ne ꝙ aliq̃s ꝓhibet ne sibi liceat: imo
id facere non dꝫ a quo alios ꝓhibet de natis ex libero vẽtre.
c.vno.Itẽ de vẽdẽtibꝰ canonicis pꝫ ꝙ canonici cathedralis
eccl'ie bene intelligunt̃ noĩe clericoꝝ.de ṽb.sig.cum clerici.lꝫ
in materia beneficiali ⁊ odiosa sit secus.de prebẽ.ꝙuis.li.vj.
¶ Scd̃o ꝙ emẽdo non videat̃ dedisse licẽtiam: pꝫ ꝙ alius
est autorizabilis ꝯsensus quem dꝫ prebere prelatus a ꝯsensu
ꝯtrahẽtiũ:q̃ prius dꝫ preberi causa cognita ⁊ approbata.x.
q.v.casellas.ver.ꝙ si necessitas. ꝙ hic nõ fuit simpliciter cõ
trahẽdo ⁊ ꝯstat ꝙ ꝯxit vt quis alius ⁊ veniãt argu.tanq̃ de
elec.cũ inter canonicos.⁊.c.cum inter vniuersas.⁊ si dicat̃ ꝙ
saltẽ tacite ꝯsensisse videat̃ respõdemus req̃ri licẽtiam ⁊ cõ-
sensum:nec de iure sufficit tacitus in ꝑpetuis alienationibꝰ.
de his q̃ fi.a pre.c.ij.ꝫ requirit̃ expressus ⁊ subscriptio.eo.ti.
c.j.xij.q.ij.sine cõ.vj.dist.bene quidẽ.¶ Tertio posito ꝙ di-
cat̃ ep̃m ꝯtrahẽdo ꝯsensisse vel licẽtiam dedisse ita ꝙ cõstitu
tioni locus non sit:iure tamen cõi vitiaret̃ ꝯtractus:q̃ in fa-
cto suo ep̃s autorizare nõ potuit:sufficiat tamẽ hodie clemẽ.
de rebꝰ ec.nõ alie.si vna.⁊ vide qd̃ ibi no.et de rescrip.edoce-
ri.xxv.q.iij.c.vlti.⁊ in iudi.quasi ꝯtrahit̃.de pecu.lꝫ.et.l.si fi-
lius.ꝓpterea frequẽter videmus ꝙ rõne officij ꝓhibet̃ quis
ꝯtrahere vt iudex cũ subdito.C.de ꝯctibus iudi.l.j.s̃.de ꝯhẽ.
empt.l.nõ licet iconomus.cui vel cuius cognatis res ecclesie
vẽdi non põt.C.de sa.san.ec.aut̃.quibuscũq̃.x.q.ij.hec vsus
prestatio nec aduocatus cũ clientulo.iij.q.vij.si quis adeo.C.
de postulã.l.q̃squis.¶ Itẽ in medico quo ad salariũ infirmi
s̃.de va.⁊ extraor.cogni.l.medicus tutor cũ pupillo.C.de in-
terdi.matri.l.si tutor.⁊ facit.vij.q.j.cõstitutũ. ⁊ qd̃ ibi no.sic ⁊
in ꝓposito ꝙ possit punire canonicos videt̃ ꝙ quotiẽs factũ
improbat̃ a iure licitũ est alicui venire cõtra factũ suũ.lv.di.
penitẽtes.de hoc de elec.nosti.⁊ potissime cum agit̃ de rebus
eccl'ie male alienatis reuocãdis.nõ ob.qd̃ dixi ante finẽ p̃me
partis:q̃ hic ep̃s non impugnat ꝯctum vt emptor ꝫ vt ep̃s:
cuius licẽtia nõ fuit habita. qd̃ facere põt inuitis vẽdentibꝰ
xij.q.ij.si q̃s de rebus.⁊.c.precarie.nec venit ꝯtra factũ suuꝫ
q̃ hoc facit vt alius ꝯtraxit eñ vt ep̃s.iij.q.vij.si ꝯtra patrẽ.
⁊ facit qd̃ not. Hosti.de presump.l'ras.Et vide qd̃ ibi scripsi
sup.j.glo.de delegato q reuocat sñiam quã tulit arbiter.Itẽ
ipse ꝯtrahẽdo nõ est trãsgressus ꝯstitutionẽ ꝙ ipsum ligare
nõ poterat:vt.s̃.dixi.nõ autẽ est nouũ ꝙ in eodẽ facto duorũ
vnus peccet alter non.xxxiij.q.v.proposito.⁊ si dicas delin-
quẽs hic nõ repellit a iudicãdo ordinariũ tolerãt.viij.q.iiij.
nõne. nec est verũ ꝙ mulctando canonicos melior sit ꝯditio
ep̃i:q̃ penã illam imbursare nõ dꝫ:vt no.de penis.p̃sbyteri.
⁊ vide qd̃ ibi.Soluendo dixit Guido ep̃m nõ audiendũ ⁊ pe
nis statuti locũ nõ esse.q̃ si dicit ꝯctum nõ tenere ex viribus
cõstitutionis ꝯtrahẽdo ꝯsensisse ⁊ licẽtiam dedisse videt̃ per
preal.iura.nec dicat̃ de autorizatione in facto ꝓprio hoc non
est curandũ vbi de constitut̃.tantũ querit̃ que nõ ledebatur
data licẽtia

data licētia qualitercū verbo vel facto expresse vel tacite in scriptis vel sine faciat ad ista clemē. de cōces. prebē. c. vno. v. qḋ etiā si vero. ex viribus iuris cōis dicat factū nō tenere. hoc non ꝓcedit, qꝛ ſm notata. xij. q. ij. abbatib⁹. inferiores in minutis non habent necesse habere consensum. Et si diceret ꝯria opinio verior: adhuc venditio epi nō potuit impugnari nō ob. qḋ dꝛ in facto suo autorizare non pōt: qꝛ. c. questi. xvij. q. iiij. ⁊ qḋ ibi no. in. §. ibi precedēti loquit̃ quādo prelatus cōtrahit cū alijs ecclesijs nō tamē cū collegiata ⁊ cathedrali. ⁊ sic etiā loquat̃ clemē. de reb. eccl̃. non alie. si vna. ⁊ vide qḋ ibi not. in gl. antepe. ad distinctionē facit de testa. requisisti ad fi. ⁊ est simile qḋ scripsi de ꝓbati. ex litteris sup verbo egressus cū aliud quādo canonicus agit sup predio prebēde ꝯtra canonicū: aliud quādo contra extraneū.

Quod ipsis. Pro declaratione huius regule: vide. s̃. e. l. q in ius. Et no. gl. hic positā q̃ vtilis est in materia de qua hic tractat ⁊ ꝯiunge cū gl. et his q̃ dixi. C. de acqr. pos. l. vitia. In gl. ibi: violētia ablatiua vl' expulsiua. Dy. ibi nō cōpulsiua. ⁊ est rō: qꝛ in cōpulsiua est volūtas illius q tradere cogitur licet coacta: vt. s̃. ꝙ metus cā. l. si mulier. §. pe. ⁊ ꝙ nō est in expulsiua vel ablatiua. Dy. Ibi: ad. l. iul̃. repetū. l. penul. nō credo hoc vitiū s3 sui priuilegio. de p̃script. exemptū. Ja. ⁊ Dy. Ibi. l. bonefidei. ⁊ inter ista duo. s. vitia realia ⁊ quasi nō est dr̃ia vtrū sit singularis successor vel vniuersalis vel vtrum ex causa lucratiua vel non. ⁊ quare dicant̃ ista quasi realia rñdeo qꝛ sint res furtiue ⁊ vi possesse nō possunt vsucapi donec vitiū furti vel violentie duret. ita ⁊ res pupillo⁊ ⁊ similiū nō possunt vsucapi donec durent ꝑsone. quarū gratia dicunt̃ vitia quasi realia. Dy. ibi: pomp. §. cū qs. ꝯtriū ibi no. Dy. ibi. §. inter predones. hoc p3 aptius alio argumēto: qꝛ vitiosa possessio alteri non accedit: vt. s̃. de acqr. pos. l. pomp. §. si. s3 precaria accedit alij: vt not. eo. tit. §. is qui. ergo nō est vitiosa nec clandestina ēt nō est casus qḋ nō sit vitiosa. s̃. de vsuc. l. furtum. §. fundi. Dy. Ibi: qḋ nō est vitiosa rei vitio. Ibi. §. rursus. ⁊ hoc est verū quādo ille ad quē res pertinebat ignorabat rem suā alienari secus si sciat: qꝛ tūc potest prescribi ꝑ successorē in rem si bonefidei sit licet autor fuerit male. Dyñ. ibi. §. de autoritate nō credo habere locū qḋ dicit̃ de accessiōe nisi cū tractatur de prescriptiōe seu vsucapione nō cū querit̃ de dāda doli except̃. Ibi: em̄ illa sola distinctio locum habet sicut causa lucratiua vel nō. Jaco.

Non omne Qḋ licet facit. s̃. e. l. semp in cōuictionib⁹. et dixi in. §. in stipulatiōib⁹. In glos. ibi spectet̃: qñ queritur cui querat̃ ius agēdi. O l. ibi: quātum ad validitatē. i. an valeat legatum vel non. Dy. Quicquid hec glos. dicat ⁊ male. tu dic cū queritur an valeat legatū aut est vitiū in re legata tantū aut in ꝑsona legantis tantū aut in ꝑsona legatarij tantū aut in ꝑsona vtriusq̄ aut in ꝑsona legantis ⁊ eius a quo legat̃. Primo casu inspicitur tēpus quo relinquit̃ legatum si est pure relictū. s3 si sub cōditione tunc tp̄s ꝯditiōis spectat̃. s̃. de regula catho. l. j. ⁊. ij. de leg. j. l. cetera. §. j. Scḋo casu idem nisi legans postea ꝯfirmauit de nouo: vt. s̃. de leg. iij. l. j. §. s3 si filius. ⁊ de test. l. cū fili⁹. Tertio casu inspicit̃ tp̄s mortis: vt. s̃. de leg. iij. l. si deportati seruo. ⁊ de iure fi. l. nō intelligit̃. §. qñ. Quarto casu inspicitur tp̄s testamēti. C. de leg. l. seru⁹. Quinto casu idē vt insti. de le. §. an seruo. Dy. Circa cōtractus dic cū querit̃ cui acquirit̃ inspicit̃ tēpus ꝯtractus cū aut querit̃ de substātia ꝯtractus vtrū valeat vel nō aut ṗt rei eē cōmertiū aut nō. si pōt inspicitur tp̄s cōditionis. si nō potest inspicitur tp̄s ꝯtractus. ⁊ hoc dicit hec gl. licet obscure. Dy.

Nemo videtur fraudare. Ex hac. l. sumptū fuit. c. extra eo. c. sicuti. li. vj. ⁊ vide ibi not. pulchre ꝑ Dy. Car. Jo. an. ⁊ ipsum ca. inducit Dy. ad qōnem si cōpromissum est in arbitratore sub pena ⁊ dictū ꝙ nō possit reduci ad arbitriū boni viri si ꝓnūciet inique an possit peti reduci sine pena. Et post multa allegata ꝓ ⁊ ꝯtra tenet ꝙ sic. idē tenet Galio. ī margarita de arbitris. ⁊ Spec. etiā si sup hoc interuenisset sacramētū: vt no. in specu. de arbi. v. s3 pone. ⁊. §. si. v. item qd si cōpromissum. ⁊ de hoc bene nota. C. de arbi. sup rubri. ⁊. l. pe. v. dn̄s Dy. Jo. and. tractat in. e. c. materia. qñ dolus presumit̃ de quo plene dixi. C. de dolo. l. dolu3. Jo. an. in nouella adducit dictū. c. ad questionē disputatā per Guido. epm mutineñ. nūc autē concordieñ. que talis est exemptus ꝯtrahēs in loco exempto ꝓmisit creditori nō declinare forum diocesani si statuto termino debitū non soluisset. de quo soluendo preceptū diocesani suscepit lapso termino ⁊ debito non soluto diocesanus ignorās illum exemptū: qꝛ nec talis cōiter putabatur citauit illū ⁊ qꝛ non cōparuit vt cōtumacem excōicauit. ¶ Queritur an talis sn̄ia ligetur qḋ videtur per hanc regulā. ⁊ qḋ liget inducunt̃ duo. ¶ Primū qꝛ renūciauit priuilegio fori qḋ potuit. ¶ Scḋm qꝛ dato ꝙ non potuit debuit venire ⁊ priuilegium allegare. Primū sic ostendit̃ iuri ⁊ priuilegio nō odioso. s3 in alicuius fauorem inducto renūciare qs pōt siue sit de rebus spūalibus. de renūciationibus ex trāsmissa. ⁊. c. in p̄ñtia. siue de tꝑalibus. de penis cū pridē. et. C. de fide instru. l. iij. siue sit ius cōcessum collegio ⁊ ordini. de priuile. si de terra. ⁊. c. accedentibus. siue singularib⁹ ꝑsonis. de electi. ꝙ citat. de regulari. ad nostrā. ⁊. c. statutū. nec l3 ad ius renūciātē redire. vij. q. j. q̄ꝑ periculosum. Et ad h̊ vide de elec. eccl̃ia nr̃a. ij. q. vj. in iij. gl. Cū ergo hoc ius exēptionis sit fauorabile nō odiosum ⁊ respicit priuatā vtilitatē exempti potuit illi renunciare cōsentiēdo in clericū. facit qḋ no. de off. dele. c. j. in gl. in fi. nō sic in laicū. de foro cōpe. significasti. Papa autē est diocesanus exēpto⁊. de priuile. autoritate. lib. vj. ⁊ no. xciij. di. nulla. ergo sine pape licētia hec nō potuit. rñdetur ꝙ res de facili redit ad suā naturā. xxxv. dis. ab exordio. quasi facilius tollit̃ actio vl' exēptio ꝯ ius cōe cōpetens q̄ꝑ iuri cōi ꝯsona sup quo vide qḋ no. xvj. q. iij. c. vlt. Jurisditio aūt ordinaria est iuri ꝯsona exēptio scḋo dissona. ¶ Itē nō habet̃ sic ḋ facili copia pape ꝑ exēptos sicut copia ordinarij per non exemptos: ⁊ sic difficultas ꝑmittit: al's ꝓhibitū ſm Dy. cū lōge ad rōnem faciat. de re iudi. c. fi. ¶ Itē si subditus epi sine ipsius licētia posset eius iurisditio effugere ⁊ scḋs ⁊ vlterior euacuaret̃ epo⁊ iurisditio. que ratio cessat in papa. ix. q. iij. cūcta ꝑ mūdum. cōcedat̃ ergo exemptio cui ꝯuenit. c. luminoso. xviij. q. ij. vbi in loco exēpto ep̄s nil iurisditiōis exercet nisi fuerit inuitatus. pōt ergo inuitatus ſm ꝙ renūciare potuerit. ꝓbat decre. dilecti. de foro cōpe. vbi priuilegiū ꝙ anglici citra mare ꝯueniri nō possunt nō ꝓdest illi q citra mare ꝓmisit rñdere vel soluere. ꝑ qḋ pt3 ꝙ iste respōdere tenet̃ exēptionis loco nō obst. facit. C. de pac. l. si qs in cōscribēdo. nec mirū qꝛ pōt sibi eligere iudicē aīe qḋ est maius. xij. q. j. precipim⁹. de penitē. cū infirmitas. fortius ꝗ iudicē corꝑis qḋ est minus. hoc eo. ti. c. cui licet. ¶ Tertio sic. si dicat̃ ꝙ exempt⁹ non possit expresse renūciare foro: pōt tamen tacite ꝯhendo in loco non exēpto. de priuile. c. j. l. vj. Iste autē sponte suscipiēdo mādatū de soluēdo tacite renūciauit foro. de his q̃ fiunt a ma. par. ca. ex ore. ⁊ quedā licēt tacite q̃ non expresse. pt3 de iur. cal. c. j. ij. rñ. li. vj. et no. dicto. c. si diligēti. de foro cōpe. ī gl. pe. ⁊ facit qḋ no. Jo. xj. q. j. inolita. vnde exēptus permittendo p̃scribi ꝯ priuilegiū exemptiōis spacio. xl. anno⁊ illi renūciat ⁊ alijs priuilegijs accedentib⁹. facit de capel. mo. c. ij. non tñ eccl̃ie romane p̃iudicat̃ nisi per spaciū centū anno⁊: vt no. xv. q. ix. volum⁹. ſm qḋ de vasallo dꝛ. de prescrip. ad audientiā. ¶ Quarto dꝛ per eundē modū ꝙ dato renunciat̃ ⁊ nō venissꝫ in p̃iudiciū pape tñ tenet in preiudiciū renūciantis: vt p3 de arbi. cū tꝑe. ⁊ facit de re iudi. suborta. ⁊ submissio tenet quo ad submittentē non quo ad ipsius superiorē. qḋ met. cā. cū dilectus. de dona. īter dilectos. ⁊ sic renūciatio bñficij facta in manib⁹ eius ad quē nō spectabat recipere. de renū. c. qḋ in dubijs not. ⁊. xvij. q. ij. gonsaldus. ⁊ abiuratio iurium dignitatis tenet quo ad abiurantē nō quo ad dignitatē. de cōsti. cū venissent. Scḋm principale qḋ cōtra istū inducebat̃ erat qꝛ nō venit allegare priuilegium suū datur pro regula ꝙ sic qñ cōstat citationē arctare citatus venire tenet̃ ita quādo dubitat̃ an arctet qꝛ punit̃ vt contumax: ita nota. Jo. de bo. de accusa. veniens. in fi. s̃. si qs in ius vo. non ierit. l. ij. et de iudi. si quis ex aliena. In dubio em̄ ꝓpter bonū obedientie semp parendum est. xxiiij. q. j. qd culpat̃. in fi. ij. q. ij. nō estimem⁹. ⁊ qḋ ibi no. xciij. di. qescamus. de penitē. di. vij. c. ij. Et si dicat̃ nō esse dubiū apud citatū qui scit se exemptū hoc nō iuuat qꝛ sciētia iudicis hic est pōderāda nō citati. de v. sig. cū olim. Facit qḋ no. de off. dele. cū causa. in. j. glo. ¶ Itē qḋ plus est not. Jo. xxiij. q. j. queror. ꝙ si iudex laicus citat clericu3 tenetur cōparere ⁊ priuilegiū allegare. De hoc. j. dicam post solutionē qōnis. ⁊ facit quod no. Host. de iudi. q̄ꝑ sit necessaria iuxta fi. ver. ꝙ aūt dixi. Et facit quod no. de rescrip. cum ordinē in fi. vlti. glos. Scḋo sic si iudex ꝓbabil'r errans in facto ⁊ credēs se iudicem cū nō sit ꝓcedit tenet ꝓcessus. de ap. si duob⁹. secus si errat in iure. de off. dele. cū sup. ⁊ de ꝯces. prebē. ex parte. Iste autē diocesan⁹ ꝓbabil'r errabat in facto: qꝛ de sua diocesi erat ⁊ preceptum ab eo receperat: ergo ⁊c. sicut etiā dꝛ de ꝓcuratore q reuocationē suā ignorat: qꝛ valet qḋ facit. de ꝓcu. e. peñ. ⁊ de iudice reuocato. no. lxxiij. di. tibi dño. ⁊ de h̊ ꝑ Inn. cū ꝯtingat. de

a ¶ Barbarius. Adde Bal. hic i.j. ar. vbi istud tractat ⁊ ibi dez aliquid tetigi.

rescrip.⁊ de ꝯces.ꝑben.qꝛ cũctis.li.vj. ¶ Tertio videmꝰ ꝙ in his que sunt iurisditionũ opi.preiudicat veritati.de off.ꝑto. barbarius[a].⁊ occulti excõicati de re iud.ad ꝓbandũ facit.C. de iudi.l.ij.⁊ ibi plene dixi.⁊ facit etiã de elec. q̃relã.C.ad macedo.l.ij.de test.l.j.de sen.excõi.si iudex.li.vj. ¶ Itẽ certũ est ꝙ iudex cognoscit an sua sit iurisditio.de rescript.sup lr̃is ⁊ ordinarius de excep.cognoscit ⁊ in certũ casum cognitiõe pẽdente iurisditionẽ exercet in exemptũ.de priui.cũ ꝑsone.c.di. ꝯtra morẽ. ¶ Quinto ad hãc partẽ inducitur qđ not.Inn.⁊ Host.de v̄.sig.ex parte in fi.magne gl.vbi dicũt processum tenere ꝯtra exemptũ nõ parẽtẽ qñ exemptio nõ est notoria.Sꝫ dubia in ꝯ̃riũ adducit̃ generale pacto priuatoꝝ ⁊c̃.dicto.c.si diligenti.de fo.cõpe.s̃.e.l.neqꝫ pignus.§.priuatoꝝ.sꝫ ius publicũ cõsistit in sacris ⁊ sacerdotibꝰ.s̃.de iusti.⁊ iu.l.j.xxij.di. ius publicũ.⁊ hoc habet locũ si tale ius ꝯcessum est alicui nõ in fauore eius tantũ sed etiã alterius.de sen.excõ.ꝯtingit. de immu.ec.aduersus.de arbi.cũ tpe. Cũ ergo papa habeat iurisditionẽ in exemptũ sine ipsius ꝯsensu nõ potuit in aliũ iudicẽ ꝯsentire.ad hoc facit qꝛ sicut clericus sine licẽtia epi sui nõ renunciat bñficio.de renũ.admonet.sic nec exemptus sine licẽtia pape.e.ti.c.si.de elec. si abbatẽ.li.vj.nec ad eccl̃iam p̃t se transferre etiã si hoc habeat ꝯsuetudo.s̃.de ꝯsue.cũ venerabilis.⁊ si renũciat exemptus sine licẽtia pape quo ad ipsuꝫ renũciatio nõ tenet.vj.q.iij.deniqꝫ.⁊ probat tex.de renun.qđ in dubijs.licet glos.ꝯtra. ¶ Tertio ꝯstat ꝙ sicut clericꝰ sine epi licẽtia ab alio nõ recipit ordines sic nec exẽptus sine licẽtia pape de epali ordine:patet.lxiij.di.salonitane.de tẽpo.or. nullus.li.vj.nõ aliunde.qđ ex priuilegio cõpetat.de rescrip. veniẽs.Si ergo nõ possunt ab alijs ordinari: ergo nec reuocari.ix.q.iij.nullus. ¶ Itẽ qui ꝯsentit in iudicẽ non suũ ante lit.ꝯte.penitere põt.de iuris.om.iud.si ꝯuenerit.⁊ no.de iud. c.j.vnde distinguit inter pactũ de iurisditiõe adeunda ⁊ non declinãda. Primo casu nõ tenet pactuꝫ a clerico sine licẽtia epi.de fo.cõpe.significasti.Scđo tenet etiã sine ꝯsensu.eo.tit. dilecti.Si ergo pactũ nõ valet vl̄ saltẽ penitere licet ante lit. ꝯte.penitebat autẽ nõ veniẽdo:ergo eṗs cõtra eũ ꝓcedere nõ potuit cũ et si venisset nõ fuisset coactus suscipere. iudicium ergo nihil interest iudicis vel partis.s̃.de iud.nõ vr̃.facit qđ no.de dolo ⁊ ꝯtu.c.vlt. ¶ Circa scđm principale ꝓbato ꝙ nõ potuerit exẽptus in eũ ꝯsentire sine pape licẽtia ꝓbatũ est ꝙ citatus ab eo nõ tenebat̃ venire ẽt allegaturus priuilegium suũ.ꝯstat aũt ꝙ sicut nulla est sñia a nõ suo iudice lata. de iudi.atsi clerici cũ cõcor.sic nec citatio arguẽdo de toto ad partem facit de offi.dele.pasto.in prin.⁊ probat̃ de foro cõpe.romana.in fi.li.vj.Si nulla est nõ cõualescit inobediẽtia nõ veniẽtis.e.ti.nõ firmat̃.⁊ bene facit qđ no.de elec.bone.ij.in vlt. glo. ¶ Itẽ constat epm nõ esse iudicẽ exempti.xvj.q.j.frater noster.de sup.negli.prela.sicut.de priui.cũ capella.nisi in casibus de priuile.c.j.l.vj.Quorũ nullus in casu nr̃o occurrit: ergo ⁊c̃.ꝯstat citantem nõ esse iudicẽ.⁊ eo casu nõ tenet̃ citatus ire allegaturus priuilegiũ. ¶ Itẽ nõ releuat dicere non cõstat iudici:licet constat exẽpto.nã sufficit ad noticiã exẽpti priuilegiũ ꝑuenisse:lꝫ ordinarius illud ignoret.de concessio. prebẽ.c.j.§.nec obstaret.li.vj.⁊ facit.e.l.de prebẽ.c.si post.nec etiã releuat ꝙ iste cõi opiniõe habeat̃ nõ exemptus: licet enĩ cõis opi.hoc operet̃ ꝙ ea durãte seruetur sentẽtia manifesta tamẽ oꝑatur hoc ꝙ ea durante veritati cederet opi.viij.dist. veritate.Et sic declarabit̃ nullus processus sicut no. de sñia lata ꝑ falsos testes.de excep.cũ venerabilis.⁊ ĩ sñia lata post legitimã appel.nõ ꝓsecutã.de sen.excõ.licet.li.vj. Et sic põt intelligi ea.l.de priui.cũ persone. ¶ Itẽ ꝯstat ꝙ defectus iurisditionis annullat sñiam.de iudi.atsi clerici.cũ cõcor.ergo exceptio tu nõ es iudex meꝰ reddit iudiciũ nullum.Et sic potest opponi post sñiam sicut exceptio falsi ꝓcuratoris.de ꝓcura.in nr̃a.⁊ vide qđ ibi no.in gl.pe. ¶ Quinto in his cõuenit qđ no.C.vbi đ cri.agi opor.l.j.vbi not.ꝑ Acc.ꝙ quãdo iudex est talis ꝙ citatus sua voluntate eũ nõ põt facere iudicẽ non tenet taciturnitas.facit de prebẽ.dilecto.Et qđ ibi not.Inn. vt dixi sup.iij.glo.facit ꝓ ista parte qđ not.s̃.in Spe.de citatione.§.j.v̄.sꝫ pone ꝙ iudex.⁊.§.penul.in fi.cuiꝰ verba ponit Archi.ad litterã.xv.q.ij.c.ij.in fi.soluit ꝓ hac parte ꝙ exemptus priuilegio fori renũciare nõ possit expresse vl̄ tacite sine pape licẽtia.⁊ si renũciat ꝓcessus vel sñia nõ tenet cũ etiã superioris fauorẽ respiciat tale priuilegiũ ne suus subditus iudicet̃ ab alio.facit ad romanos.xiiij.ij.q.j.nomẽ.⁊.c.multi.de iureiur.moris.de arbi.cũ tpe.nec ob.qđ ibi no. ꝙ valeat quo ad renũciantẽ:qꝛ illud ad oĩa sir̃ia ꝓcedit qñ renũciatio ledit ius renũciantis tantũ ⁊ nõ supioris vel alteriꝰ.bene facit de fo.cõpe.romana.in prin.li.vj.vbi etiã ꝯsentiẽtibus partibus

archieṗs omisso ap.articulo nõ cognoscit de ṗncipali ad id qđ dicit̃ renũciari tacite ꝯtrahẽdo delinquẽdo vel prescribi permittẽdo:illa nõ fiunt̃ sine autoritate pape hoc ꝓuidẽtis. ⁊ eodẽ mõ ad rñdet̃ decre.vl.de peni.dicit tñ ipse Gui.ꝙ exẽptus corã ordinario debuit cõparere ⁊ suũ priuilegiũ allegare.qđ si nõ fecit:excõicari potuit vt cõtumax.cui nõ placet dictũ Spe.de excep.loquẽtis.in v̄.j.in fi.gl.magne. Et hoc illa rõne:qꝛ in dubio cognoscit an sua sit iurisditio.de priui.cum ꝑsone.li.vj.cũ quo ad illũ articulũ sit iudex cõpetens:in dubio cessant oĩa iura q̃ dicũt ꝓcessum a nõ suo iudice factũ nõ valere.ꝑ qđ pꝫ solutionẽ cessare nisi notoria esset exẽptio nõ ob.decre.qꝛ cũctis.vbi ṗuilegiũ ꝙ excõicari nõ possit statim hꝫ suũ effectũ cũ ad priuilegiati notitiã ꝑuenit:qꝛ illud facit intentio ꝯcedẽtis etiã ordinario ptãtem adimẽtis illũ excõicandi saluo qđ habes de priuil̃.ne aliqui.li.vj.De priuilegio exẽptionis nõ sic:vt ptꝫ eo.tit.c.j. ¶ Itẽ in illo casu remanet ordinaria ptãs al̃s puniẽdi: vt ibi ptꝫ.§.in eos.⁊ vide qđ ibi not.gl.ij.scire te volo ꝙ Egidius cremoñ.post Io.de deo disputauit in sua qõne quasi hunc articulũ.s̃.tactũ an si iudex laicus citauit vere clericũ qui cũ cõi opi.laicus habebat̃ vt se defendat ab accusatiõe homicidij.⁊ qꝛ nõ venit eum bãniuit an teneat bãnũ.Ad qđ etiã faciũt nota.s̃.e.l.nõ vident̃ data. §.qui iussu.inducebat̃ ad partẽ ꝙ valeat:qꝛ illum hꝫ ꝑ laico nõ ꝓcedit nisi ex quadã ꝯformitate ad mores ⁊ actus laicoꝝ. censeat̃ ergo laicus cum ꝓpter silitudinẽ qs censeat̃ de illoꝝ numero quoꝝ in veritate nõ est.xxvij.q.j.quicqd.⁊.c.di.c.vl. ⁊ de biga.nuper.⁊ dignũ est vt q similẽ ⁊c̃.de statu mo.recolẽtes.⁊ facit qđ no.de sen.excõi.si iudex.li.vj. ¶ Itẽ qlibet nascit̃ laicus nisi ꝓbet̃ clericus.ij.q.j.legũ.Inducebat et alia q̃ inducunt̃.s̃.parte ṗma.v̄.Scđm principale vsqꝫ ad fi.huius partis.⁊ q̃ inducebat ad partẽ ꝯ̃riã.s̃.in ꝯ̃rijs allegatiõibus sunt inclusa vltra q̃ inducẽbat ꝙ iura detestantur ꝙ laicus aliquo modo in clericũ aĩaduertat vel iudiciũ exerceat.xj.q. j.nullus iudicũ palea est q̃ habet̃.de foro cõpe.c.ij.al̃.eo.ti.si diligẽti.Et dicebat Io.de deo ṗdicta intelligi de clerico q ꝑ admonitionẽ epi priuatus nõ erat priuilegio clericali.de sen. excõ.in audiẽtia.⁊.c.ꝯtingit.soluebat ipse Io.ꝙ cũ deliqsset incedẽdo sine tonsura ⁊ nesciretur clericus ⁊ fuisset ꝯtumax potuit ꝑ iudicẽ laicũ puniri.de ṗui.ex parte.ij.⁊ ne furemur Egidio labores suos est sciendũ ꝙ ipse ad qõnis solutionem plene tractare voluit materiã qñ quis teneat̃ ire allegaturꝰ priuilegiũ suũ:⁊ sic distinguit an citatus nõ innitit̃ alicui iurisdittõi nec al̃s est notoriũ citantẽ esse ordinariũ citati: tunc citatus venire nõ tenet̃ licꝫ in veritate iudex iurisditionẽ habeat ex aliqua causa latẽti.ar.s̃.si qs omissa cã test.l.si seruꝰ.⁊ l.quotiẽs.⁊ sic loquat̃ gl.vl.in decre.bone.ij.de elec.⁊ qđ no. Inno.de off.deleg.prudentiã:vt ibi scripsi sup gl.ij.⁊ de ap. romana.§.ij.li.vj.vt ibi no.in gl.hesitauerũt. ⁊ qđ sup ea scripsi.Si aũt in citãdo nitit̃ iurisditiõi subdistingue qꝛ aut delegata aut ordinaria.Si delegata ⁊ vere delegatus est citatus cõparere tenet̃:al̃s valet h̄ sñia ꝯ̃ eũ lata excõicatiõis missionis vel alia ⁊ oĩs ꝓcessus al̃s legitime factus.Si v̄o nullam delegationẽ hꝫ ⁊ forte falsum tenore rescripti trãsmittit: tũc licet caute agat citatus cõparẽdo tñ si nõ cõpareat nil valet ꝓcessus ex iurisditiõis defectu.allegat nota.ꝑ Inn.de dila. c.ij.vt ibi scripsi in gl.hic habes.imo hoc casu tenet̃ iudex ad interesse citato:vt no.in decre.prudẽtiã ad fi.scđe gl. Si autẽ nitit̃ iurisditiõi ordinarie vt qꝛ dicit citãs citatũ in suo territorio deliquisse vel ꝯtraxisse:vel al̃s est ₰m cõem opi.de numero subditoꝝ tñ aliqua exceptio iurisditiõis eligere p̃t distinguit̃.an citatꝰ reperiat̃ in iurisditiõe citantis tũc si ex ꝑte iudicis vel citati nullũ subest impedimẽtũ iuris quo minus inter eos possit esse iurisditiõis exercitiũ siue sit verũ vel falsum qđ đr sub eo ꝯ̃xisse vel deliquisse ⁊ sit exẽptus vel nõ dꝫ ire allegaturꝰ priuilegiũ al̃s ꝓcedi poterit ꝯ̃ eũ cũ iudicis sit cognoscere an sua sit iurisditio.⁊ sic loquat̃.l.si qs ex aliena. s̃.de iudi.⁊ qđ no.si qs in ius voc.l.ij. vbi đ hoc plene dixi de rescrip.c.sup lr̃is ad fi.sꝫ si querat̃ inquãtũ valeat ꝓcessus h̄ casu factus ꝯ̃ eũ q de iurisditiõe nõ erat de delegato se expedit ꝙ nil valet si falsum erat qđ p̃tẽdebat si verũ valet ꝙ al̃s legitime fecerit.Si aũt ordinarius erat lꝫ falsa sint ea q̃ pretẽdebat valet qđ fecit quo ad punitionẽ ꝯtumacie sꝫ de principali cognoscere nõ poterit etiã si sit talis cã ĩ qua possit lit. nõ ꝯte.ꝓcedi. Et tunc hꝫ locũ ꝙ sñia a nõ suo iudice lata nõ tꝫ.C.si a nõ cõpe.iudi.l.fi.nec enĩ põt dici citatũ nõ cõpetentẽ iurisditionẽ ꝓrogasse: qꝛ absens ꝯ̃dicere vr̃.de arbi.sicuti. de ritu nup.in eo.§.de iure.Si aũt subesset tale impedimẽtũ ꝙ citãs nullo modo posset esse iudex:vt qꝛ citãs priuatus est vel citatus a laico clericus est:tũc dixit qõnem soluendo: qđ

eo casu

eo casu nō teneꝛ de necessitate venire nec valet tūc ꝓcessus si fiat: al's principaliter p̄reall'. gl. l. j. C. vbi de cri. agi opoꝛ. ⁊ dictum Specu. qđ dixi in fi. scđe partis. Jo an.

Uod quis dum seruus est. Pone exemplum de stipulatione seruoꝝ l. fi. ⁊. s̄. eo. l. que legata. Jaco.

Semper specialia. Uide, nota. s̄. e. in toto. Et dic ꝙ hec regula vera est negādo vt a quocūqꝫ remoueaꝛ genus ⁊ quelibet eius spēs: vt ecce acceptilatio est pars transac. s̄. de trāsac. l. trāsactio. sꝫ post rē iudicatā nō pōt trāsigi simpl'r ergo nec ꝑ acceptilationē. s̄. de trās. l. post rē iudicatā. sꝫ nō est ita affirmādo. nō em̄ qđ p̄dicaꝛ de genere: de singulis speciebꝰ p̄dicari vꝛ. Jac. hoc idem Ol. Jn hec verba. i. sunt de numero eoꝝ q̄ sunt sub genere. i. sub regula: vel dic insunt. s. negatiue. oīs. n. negatiuus sermo probatꝰ de genere excludit etiā speciē: vt nō est animal ergo non est homo sꝫ affirmatiue nō. Ol. Et dic insunt quo ad cōprehēsionē nō quo ad iuris dispositionē. Dy.

Cuius effectus. No. ar. ab affectu: vt not. ⁊ dixi. C. de sum. tri. l. iij. ⁊ in alphabeto dictiōe argumētū sūma ab effectu. Jn gl. circa fi. ibi spectare videtur. Et scđm hoc prodest. i. oībus prodesse pōt: vt. s̄. tit. j. l. pupillus. Et dic ꝙ ista glos. non ꝓprie ponit exempla. nam loquiꝛ de eo qđ est cōmune pluribus vt vniuersis nō vt singulis. et iđ pōt poni casus per. l. s̄. de rerum di. in tantū. Dy.

Ex qua persona. Uide not. extra. e. q sentit. ⁊. c. rōi nō cōgruit. ⁊ no. s̄. eo. scđm naturā. Jo. an. in nouella in. d. c. nō ꝯgruit rōni. dicit ⁊ verum est ꝙ Jo. car. ponit exemplū extra de solu. c. j. ⁊. C. de fideius. l. j. Et inducit qōnem disputatā ꝑ eū post dn̄m Palmeriū q̄ talis est. Prima causa delegaꝛ duobꝰ. Scđa duobꝰ vtriusqꝫ simpl'r. ⁊ sub nominibꝰ dignitatum mortuo vno ex primis q prelatus erat duarū eccl'iarū dissoluiꝛ vnio ⁊ duo surrogantꝛ. ¶ Itē mortuo vno ex scđis dignitas ꝓpter papā dispēsantē sup vtraqꝫ tenenda college ꝯfert. ¶ Queriꝛ de his causis q̄ sint eoꝝ iudices. Primū articulū huius qōnis disputauit prefatus. d. Palmeriꝰ. Scđm disputauit. d. Mar. ¶ Ad primū arguiꝛ ꝙ ambo surrogati sint iudices: qꝛ res peruenit ad casum a quo incipere potuit: qꝛ papa libentius delegasset tribus q̄ꝫ duobꝰ. de offi. dele. prudētiā ⁊ vera rescripta ꝯformāda sunt equitati. de rescrip. cām de in ius vo. q̄uis. certū est em̄ istos duos succedere in locū ⁊ dignitatē defuncti ergo ⁊c̄. e. ti. qm̄ abbas nec vni plures ī iurisditōe succederēt: vt pꝫ in canonicis q succedunt ep̄o. lxv. di. c. fi. de maio. ⁊ obe. his q̄ ⁊ plures filij patri in iure patronatus. xvj. q. vij. si plures accedāt verba illa sic misit me pater ⁊c̄. xxiiij. q. j. loquiꝛ. ¶ Itē isti surrogati succedēt in bonis acq̄sitis. de testa. relatū. ij. in fi. sic ⁊ iurisditio delegata. ar. dicte decre. qm̄ abbas pall'. ad hāc partem facit. C. de aduo. diuer. iudi. l. binos. vbi duo aduocati q surrogantꝛ in locū vnius aduocati fisci eiusdē vtunꝛ iuribꝰ ⁊ īmunitatibꝰ qbꝰ vnus solus q prius erat. ad idē. C. de metro. l. vna. li. xj. ¶ Itē dicit lex ꝙ oīs numerus illoꝝ q substituūtur in locū vniꝰ ꝓ singulari ꝑsona hēdis est. de cōdi. ⁊ demō. cui fundū in fi. nec em̄ ex diuersitate successoꝝ mutari debet obligatiōis natura: vt. s̄. de v̄. obli. l. ij. §. ex his. ⁊ lꝫ hodie sit maioꝛ numerus personaꝝ: tamē idē ppl's. xij. q. j. deniqꝫ. s̄. de iudi. proponebaꝛ. facit de censi. quāto. Facit ꝓ hac parte qđ scripsi post Jnn. e. ti. cū te ꝯsulenter de vno ex pluribꝰ delegatis ꝙ subdelegare pōt pluribus. ꝙ ergo posset delegatio: possit surrogatio de qua queriꝛ: ex quibꝰ ꝯcludiꝛ duos successores dicti college iudices esse. ⁊ adde quod dicā in arti. ij. ¶ Jn ꝯⁱūū alleg. intentio scribētis dꝫ attēdi q voluit duobꝰ ⁊ nō pluribꝰ delegare ⁊ rescripta sunt stricti iuris nec extenduntꝛ ad ꝑsonas nō exp̄ssas. de offic. dele. p. ⁊. g. ¶ Itē forma petitionis attendi debꝫ in sn̄ia: ergo ⁊ in ꝓcessu. ⁊ si hic impetrauit duos nō habebit tres. nō ob. c. qm̄ abbas. qꝛ ibi vnus succedit vni. nec qđ de canonicis đꝛ qꝛ succedit capl'm. nec qđ de filijs patroni đꝛ: qꝛ illud iure sanguinis nō iure electiōis. Pro hac parte facit vitatio absurditatis ad petitionē partis vnius datus fuit ille prelatus s̄m hoc ille habebit duos iudices ⁊ collega vnū solū. ¶ Itē si dicas istū tertiū datū ex officio vitiabiꝛ intētio delegātis q voluit ꝓpter numerū imparē ꝓuideri cause in casibꝰ discordie sic hic erit dare numerum parē. e. ti. c. fi. ⁊ de arbi. c. j. ex quibꝰ cōcludiꝛ ꝙ aut alter solus aut neuter dꝫ esse iudex sꝫ ꝙ potius neuter vꝛ ꝑ decre. pe. de ele. li. vj. vbi plures dati ab vno nō insolidū eccl'iaꝝ nō admittunꝛ ꝓpꝛ ꝯⁱrietatē q̄ inter eos ꝯtigere posset. Itē verū est neutrū istoꝝ surrogatoꝝ esse p̄latū illarū duarū eccl'iarū. facit de prebē. c. fi. li. vj. sicut ⁊ nauis dissoluta ea mēte vt fiāt due vel vt in aliā nauim assides cōuertanꝛ desinit esse nauis. s̄. de v̄. ob. l. inter stipulantē. §. sacrā. Facit qđ no. de collegio destructo supioris autoritate. xvj. q. vij. ⁊ h̄ diximꝰ ꝑ Jnno. de ope. no. nū. c. ij. ⁊ ex̄. e. ti. priuilegiū. dicimꝰ ergo ꝙ sicut cuꝫ tutoꝛ est incertus neuter est tutoꝛ. de testa. tute. duo sunt titij. ⁊ idē in ꝓcuꝛ. ⁊ arbitro. s̄. de ꝓcur. l. ij. extra de arbi. īnotuit. sic ⁊ ꝓpter īcertitudinē neuter istoꝝ sit delegatꝰ. Facit de rescrip. ad hec. ⁊ incerta spōsalia nō inducūt honestatē. de spō. c. vno. li. vj. Palmerius q vt dixi querebat đ illo q ad alterā eccl'iaꝝ citauerat dicebat ꝙ is q succedit in illa dꝫ esse iudex quasi videaꝛ illā elegisse: ⁊ vtilius p̄latus velle ꝓcedere ⁊ altera prelatura preuēta dicebat tn̄ ꝙ aliq dicebāt vtrūqꝫ admittēdum. alij ꝙ ambo debebāt vnū subdelegatū dare. ar. s̄. fa. her. si familie. ¶ Ad hoc vltimū vide qđ no. ex̄ de ꝓcu. nō iniuste in gl. antepe. ¶ Itē ista solutio nec rōnē hꝫ nec tāgit dubiū qōnis. ¶ Itē pone ꝙ neutrū citauit quare alij dicūt inspicienda dignitate p̄ncipaliori in illa vnione ꝑ ea q̄ no. ne se. va. c. tali primo noīatim in rescripto. de elec. c. peñ. cū suis ꝯcoꝛ. li. vj. Alij ꝙ is quē elegerit impetrās alij delegātē ꝯsulēdū iuxta ea q̄ no. in. d. c. qm̄ abbas. tu dicas ꝙ aut iure scripto expꝛimiꝛ altera sola dignitas vel ecclesia aut vtraqꝫ. Et scđo casu aut altera sola rōne sui ⁊ loci ē capax delegationis aut vtraqꝫ p̄mo ⁊ scđo casu. s. qn̄ altera sola exp̄miꝛ vl' vtraqꝫ: sꝫ sola capax est delegatiōis: dico illū solū q succedit in dignitate exp̄ssa vel capace in delegatiōe succedere. Et est rō quia certū est rōne dignitatis nō exp̄sse vel nō capacis illū iudicē nō esse: g̊ nec in iurisditiōe succedit q surrogaꝛ in illa. ¶ De primo pone exēplū in abbate scti stephani cui nō exp̄sso monasterio sancti bartholomei quotidie cause delegantꝛ. ¶ De scđo pone ꝙ simplex parrochialis eccl'ia vnita est dignitati: soluta vniōe rectoꝛ parrochie nō succedit in iurisditiōe rōne loci finge ꝙ monasteriū scti ꝓculi de bonoñ. sit vnitū cū monasterio sancti petri de mutina. de relig. do. c. ij. actoꝛ ⁊ reus sunt bonoñ. vel actoꝛ mutiñ. reus bonoñ. planū est ꝙ iste rōe loci respectu monasterij mutineñ. nō posset esse iudex huius cause: ergo is q in ipsa abbatia soluta vnione succedit nō erit iudex đ rescrip. statutū. li. vj. Facit ad hoc bn̄ de stipu. ser. l. j. §. cōis seruꝰ. ⁊. l. ꝑinde. ⁊. l. se. ⁊ de auto. tu. ⁊. l. si cōis. ꝑ q̄ iura pꝫ ꝙ si cōis seruꝰ simpl'r vel exp̄sse dn̄is stipulaꝛ id cuiꝰ alter dn̄oꝝ nō est capax totū intelligitur alteri stipulatus. facit qđ scripsi post Jnn. de rescrip. cū ex officij. ¶ Jn tertio no. casū qn̄ vtraqꝫ expꝛimiꝛ ⁊ vtraqꝫ capax est delegatiōis pone exemplū. de maio. ⁊ obe. cū in eccl'ijs. in prin. de arb. exposita. dico ꝙ cū actus iste delegatiōis sit talis q pluralitatē nō respuit immo illā amplectitur: vt in decre. prudētiā vterqꝫ ī delegatiōe succedet ⁊ recipiet rescriptū dicēs prioꝛ taliū eccl'iaꝝ ac si diceret prioꝛ talis eccl'ie. ¶ Item prioꝛ talis ad qđ facit de cōditio. ⁊ demō. l. falsa in fi. distinctio soluat ꝯⁱria ad equitatē allegatā. rn̄deꝛ in ꝓrimo arti. sꝫ modo inducunt duo fortia. s. isti duo finganꝛ vice duoꝝ ꝓ quo clemē. de iur. pa. c. ij. Scđm qd in actu q respicit pluralitatē ꝑsonaꝝ vt in ordinatiōe actiue vel in prouisione passiue ⁊ si deberet talis ordinare vel de illo deberet ꝓuideri vel his sil'e. ⁊ hoc ibi ꝑ circūstātias non apparet alterū preferendū satis est locus veritatis opinioni p̄missoꝝ. Circa scđm qōnis articulū allegaꝛ ꝙ iste solus non sit iudex: qꝛ ꝓuisio curie hꝫ potiꝰ delegare cām duobꝰ q̄ꝫ vni: qꝛ integrū ⁊c̄. d. c. prudentiā. lxiiij. dis. extra ꝯsciam. nā ꝑ ampliores hoīes ꝑfectissima vitas reuelaꝛ. C. de fideicō. l. fi. ⁊ qđ a pluribꝰ queriꝛ ⁊c̄. xx. di. de qbꝰ pōderata igiꝛ intētiōe delegātis ⁊ forma mādati q̄ attēdenda sunt. de p̄ben. c. fi. ⁊ de rescrip. cū dilecta. apparet hūc solū iudicē nō esse cū nō debeat qs fungi vice pluriū ꝑsonaꝝ. lxxxix. di. singula. ⁊ de insti. c. fi. Mar. fil'. ad hoc facit qꝛ nō sufficit in effectu adimpleri mandatū nisi adimpleaꝛ ꝑ modū describ. de resti. spo. pisanis. ⁊ đ rescrip. susceptū. li. vj. ⁊ bene facit qđ no. eo. ti. si ꝓ te. Ex qbꝰ ꝯcludiꝛ ꝙ lꝫ hic sit prelatꝰ vtriusqꝫ: qꝛ tn̄ nō ꝑ modū in rescripto exp̄ssum nō erit iudex huiꝰ cause ad hoc facit eq̄tas dicta in ꝓrimo mēbro. pone em̄ ꝙ iste sup̄stes datus ad petitionē vniꝰ partis ⁊ defunctus ad petitionē alterius absurdū esset ꝙ iste solus esset iudex: in ꝯⁱriuꝫ iste hꝫ illas duas dignitates illoꝝ duoꝝ vice fungiꝛ ergo est iudex huiꝰ cause. hoc em̄ esse pōt de elec. cām inter. j. ⁊. ij. ⁊ de adop. si ꝯsul. ¶ Itē si defunctus omisisset ⁊ ipse vti cepisset eo viuēte planū est ꝙ esset cōpetens iudex. de offi. dele. lꝫ. ergo hoc facit delegatio ⁊ surrogatio. Cū. n. hoc ad vtrāqꝫ dignitatē ꝑtineat ⁊ iste vtrāqꝫ administrat ergo iudex cōpetens: qꝛ qđ nō oīs ⁊c̄. eo. tit. qđ oēs.

¶ Itē si is a quo appellat efficit̄ de iurisditiōe illius ad quē est appellatū cognoscit de causa de iudi. si is q. τ de h̄ de elec. querelā. in prin. s̄m Mar. fil. hoc vltimū fortifico. certū est q͂ minus se patiunt̄ in vno subiecto. iudex a quo appellat̄ τ iudex ad quē q̄ iudex τ collega. primū p̄bat̄ de ꝯsue. c. ij. li. vj. ¶ Si ergo primo casu vnus surrogatus gerit vicē vtriusq̧ fortius in scd̄o. bene facit ad hanc partem. l. dicēs q͂ id qd̄ in duab⁹ p̄sonis recipitur in eadē p̄sona recipiendū est. s̄. si cer. pe. l. singularia. facit de peni. dis. ij. adhuc in statū. viij. q. j. in scripturis sicut ecōuerso. x. di. q̄m idē. xcvj. di. cū ad verū. hic est q͂ nō ꝯsideramus pluralitatē p̄sonarū in rescripto. vnde tantū iurisditiōis datur vni p̄ vnū rescriptū quātū trib⁹ dat̄ p̄ aliud. ō rescript. pastoralis. ¶ Itē ius multoꝝ bn̄ residet i vno q͂ cuiusq̧ vniuer. l. sicut municipiū. τ no. ō postu. gratū. ¶ Itē canonicus gerit vices p̄prias et canonicū impedit q̧ dat ipsum procuratorē ad actū electōis. de elec. q̧ p̄pter. τ. e. ti. c. pe. li. vj. Et vnus diuerso respectu recipit dispēdia plurium. de re iudi. cū olim. τ in aut. vt iudi. sine quoquo suffragio. §. illud. facit ad hāc partē qd̄ not. vij. q. j. si qs in clero. de cleri. nō resi. §. si in tātū. de testa. officij. vbi in eodē testamēto ep̄s gerit vices legatarij τ ep̄i. eo. ti. raynuti⁹. τ. c. raynaldus. vbi filius detrahit duas quartas: vt filius τ vt heres. τ bene facit de his q̄bus vt indig. l. tutorē. discreta quidē sunt iura: lȝ in eadē p̄sona ꝯcurrant vnū q̄dem tutoris τc̄. sic τ hic licet diuerse sint dignitates ex quo ꝯcurrunt in p̄sonam eiusdē cōpetēs iudex erit. Solu. iste solus p̄cedere potuit cū sit administrator legitimus vtriusq̧ dignitatis. Et h̄ precipue p̄bat dicta decre. licet. de offi. dele. s̄m Mar. fil. hec so. d. mei placȝ per eandē decre. admittit̄ em̄ iure q͂ ex duob⁹ delegatis vn⁹ gerat vices suas τ alterius: vt ibi. τ eo. ti. q̄uis. τ. c. sup q̄ōnū §. si vero. si h̄ pōt p̄ delegationē ergo p̄ surrogationē: vt dixi. Et p̄ hoc r̄ndetur ad primo allegata ad equitatē allegatam. r̄ndet̄ q͂ i͂putet sibi q̧ impetrauit dignitati cōmitti nō posse. hunc em̄ τ sil'es casus euenire posse debuit p̄uidere p̄pterea licet expediat h̄re iudicē gratiosum circa p̄ncipalē tamen nil deperit parti: q̧ iudice grauāte nō deest sibi appellatōis remediū: sȝ si aliq̄d parti deperiret bn̄ inspiceret̄ prim⁹ status. facit extrauagās Jo. q̧ incipit: sedes apostolica. sȝ aduertendū q̧ pōt qd̄ ampliari in dignitatē defuncti vnica dignitati sup̄stitis. et oī casu dico siue p̄ vnionē siue p̄ dispēsationē si cōpetēs iudex. ad p̄mū. xvj. q. j. c. τ tp̄is. τ. c. postq̄. ō relig. do. c. ij. ibi cū oīb⁹ iurib⁹ τc̄. τ facit qd̄ scripsi. ō si. presby. ad trāsmissa. ad scd̄m iura primo allegata. τ. xxj. q. j. relatio. sed nūc incidit dubiū: vt in p̄rimo articulo. dixi pone q͂ iste habebat tertium collegam nūq̄d funget̄ vice duorū: vt primo casu nō posset scd̄o posset. ¶ Item nūquid iure alterius dignitatis tātum poterit subdelegare: vel nūquid iure vnius delegare vnum τ iure alterius alterū. In hoc forte distingueret̄ congrue inter dispensationē τ vnionem. Jo. an.

Patrem. Vide qd̄ not. τ dixi. s̄. e. l. qui dolo. et qd̄ notaui. s̄. ō solu. stichum aut pamphilum. §. dolo.

Nemo damnum facit. Id est dānuȝ faciendo obligatur. Dy.

Hoc iure. Credo hāc. l. intelligēdam in vi expulsiua nō inquietatiua. non em̄ credo me habere ius in edificādo cū edificio ꝯ denūciationē τ licȝ videar facere vim nō credo me teneri. l. iul. de vi publ. vel pri. nō em̄ credo cadere illā vim in crimen: qd̄ crimen. hec. l. exigit. Et p̄ hoc. s̄. de act. τ obl. l. fu⁹ nō in oībus. al's seruus dicto. Ja. qd̄ est notādum.

Deiecit. Id est deiecisse videt̄ quadā iuris īterp̄tatiōe. τ sic exponit glos. s̄. de vi τ vi ar. l. j. §. deiecisse. τ vide qd̄ ibi plene no. τ. §. se. τ. s̄. de admi. tuto. l. ita aūt. §. gessisse. qd̄ videt̄ in. d. gl. reprobare. τ qd̄ etiā plene no. C. de accus. l. nō iō minus. Circa cuius materie declarationē Jo. an. in. c. ratihabitionē. e. ti. li. vj. in nouella format q̄ōnem disputatā p. d. Ric. malūb. q̄ talis est. ꝯ duos simul ingrebat̄ ꝯtra andreā q͂ occiderat ꝯ ioannē q͂ mādauerat τ ꝯ vtrūq̧ fuerat p̄batū: sȝ ille and. p̄bauit se die maleficij in loco remoto fuisse vel q͂ illud fecit ad sui defensionē. Joan. nil p̄bauit querebat̄ an ex actis absoluēdus esset ille Jo. ad qd̄ vide no. p̄ Dy. in di. c. ratihabitionē. p̄ Jo. q͂ si absoluēdus inducit̄ regula i͂possibiliū. s̄. e. nā p̄bata ē impossibilitas illi⁹ andree q̧ dicebat̄ occisor p̄pter loci distātiā in quo tūc erat. C. de ꝯh. τ cōmit. stip. l. optimā. ad fi. et̄ de testi. ad tenorē. s̄. q τ a q̄b⁹. l. p̄sperit ad fil. l. j. §. si qs nullā. τ. §. cū dn̄s. τ. C. ad sill. l. si detecto ergo facto occisoris fore impossibile τ mādatoꝝ attento themate ex eo solo teneri possit: q̧ ille fuit in loco τ occidit. p̄ȝ ex impossibilitate primi i͂possibilitas scd̄i: ergo venit absoluēdus cū mandatū vel iudicis sn̄ia sup impossibili fundari nō possit. s̄. q satis. co. l. si decesserit. de penis moris. que sen. sine ap. rescin. l. pe. τ vide qd̄ scripsi de sen. excō. c. romana. ad fin. li. vj. ¶ Scd̄o sic. ꝯfessio fundata sup i͂possibili q̄ est facti nō impedit quominus fiat absolutio: vt p̄ȝ in cōfesso q͂ occidit viuentē. s̄. ad le. aql. l. inde neratius. §. si. cū. l. se. sic τ hic dato q͂ de mādato probatū esset ꝯtra Jo. q͂ illa p̄batio sup i͂possibili fundata nō plus nocebit q̄ ꝯfessio. facit qd̄ not. s̄. de iureiur. l. sȝ τ si. §. si. fiet igit̄ illius absolutio. ¶ Tertio p̄ eundē modū inducit̄ rō ꝯnexitatis quā ponit thema. ꝯstat em̄ q͂ in cōnexis de vno dictū de alio itelligit̄. de ꝯsti. trāslato quead. ser. amit. l. si cōem. τ de pac. do. l. inter socex. §. cū iter. cū ergo p̄pter legitimas defensiōes absoluendus sit andreas: ergo τ Jo. cū absurdū sit origine rei sublata imaginē relinqui. C. de latina liber. tol. l. vnica circa princ. p̄pter qd̄ v̄r sn̄iam latā p̄ primo q̄ p̄ veritate accipit̄ sufficere. ij. ar. C. de diuer. rescrip. l. j. nā quotiens vitiū ex vna radice τc̄. C. de nup. l. si liberta. τ de duob⁹ reis. l. si. vel qd̄ tutius est vt satisfiat ei qd̄ dr̄ de qua re τc̄. s̄. de iudi. de qua re ipse Jo. dȝ absolui. ¶ Quarto. certum est q͂ absolutio debitoris p̄dest fideiussori. de iureiu. l. si. ad fi. τ de pac. l. τ hēdi. §. si. sic in p̄posito licȝ dici posset aliud in ꝯctib⁹ vbi discernit̄ principale ab accessorio τ vbi vno soluēte liberat̄ alter de eo per quē factū erit. l. j. §. si plures. τ de cōdi. fur. l. si p̄ fure. §. furti. Aliud i͂ mere penalib⁹ vbi vterq̧ principalis delinquēs τ vbi vno soluente nō liberat̄ alter. s̄. ad le. aql. l. itē mella. §. si plures. ¶ Quinto sic ꝯfessio primi valeret ꝯtra eū qui faceret mandatū quo ad p̄sumptionē τ iudiciū. extra de cōfes. c. ij. de accusa. l. si fortius dȝ illi p̄desse defensio illius p̄ quā p̄ȝ vterq̧ innocēs: q̧ pene molliende τ q̧ sanctius τc̄. τ q̧ fauores āpliant̄ iura sunt nota. ¶ Sexto multū videt̄ facere. s̄. de q̄ōnibus. l. j. §. si. vbi si p̄ inquisitionē cōtra eos quos crimen ꝯfessi dixerat ꝯscios apparet illū cōfessum innocentē. id sibi prodest. ¶ Itē faciūt. s̄. de fur. l. si is qui. §. si tu titium. τ. l. si quis p̄ferendū. τ de iniur. l. itē apud. §. si curauerit. ¶ In ꝯtrarium certū est q͂ diuersitas causarū et p̄sonarū faciūt rē esse aduersam. s̄. de excep. rei iud. l. cū queritur. τ. l. cū hoc. τ est text. eo. ti. si cū vno. sȝ hic est vtrūq̧ ergo vnius defensio alterū nō releuat. hinc est q͂ faciens furtū ad mandatū alterius si deprehendit̄ tenet̄ furti manifesti: mādans vero nō. s̄. de fur. l. is qui opē. τ ecōtra delinquit interdum mandans τ nō mādatarius. s̄. de eo p̄ quē factum erit. l. j. in prin. τ. C. de furt. l. si quis seruo. hoc aūt ideo est q̧ cause sunt diuerse ex q̄bus mādans τ mādatarius obligat̄: ergo cōcludit̄: vt. s̄. C. que res inter alios acta p̄ totum. nā separatoꝝ nō est eadē rō. C. de dona. inter virū τ vxo. si maritus. etiam si dicat̄ delictū sil'e scd̄o cōstat homicidiū factū τ p̄batū est Jo. mandasse si Jo. ꝯfessus fuisset id mandasse and. qd̄ occideret absolute tenetur. licet nō mādasset ad. l. aquil. inde neratius. ad fi. τ de interro. act. l. ꝯfessionib⁹. Cū aūt in criminalib⁹ cōfessionib⁹ p̄batiōes operent̄. C. quoꝝ ap. nō reci. l. ij. τ de penis. l. qui sn̄iam. Concludit̄ q͂ q̧cquid sit de andrea p̄batiōibus factis cōtra Jo. stādū esse. ¶ Tertio sic q̄tū facit absolutio tantū cū absolutione condēnatio. de excep. rei iudi. l. si qs cum totū. §. plane. τ. no. C. ad le. iul. de plagijs. l. j. sȝ si ille andreas ꝯdēnatus luisset penam hoc iuuaret Jo. vt. s̄. dixi. Si ergo absolutio andree non liberat Jo. multo minus inducta p̄batio ad defendendū andreā p̄ preall'. §. plane. ¶ Quarto cū testes p̄ducerent τ iurauerūt sup defensionē andree nec intēderit deponere sup defensionē Jo. Ergo dictū eoꝝ Jo. nō iuuat: q̧ nemo cēsendū est dicere q͂ mēte nō agitauit. s̄. de suppel. le. l. labeo. ¶ Itē si dicere intēderent cū sup eo deponerēt nō iurati. C. de testi. l. iureiurādi. extra de testi. C. de test. τ qd̄ ibi no. in. j. glo. ¶ Quinto licet in absoluēdo sit fauor tn̄ nō minor in puniēdis criminib⁹ q͂ publicā vtilitatē respicit. de sen. excō. vt fame. cū ꝯcor. ¶ Sexto adducit̄ ad hāc partē casus. l. denūciasse. §. querit̄. de adul. vbi absolutio adultere nō tollit crimē adulterij. τ cū erat crimen vtriusq̧. ad idē de liberali cā. qui vsuf. §. si. vbi si dico matrē ancillā τ filiū seruū natū ex ea: licȝ p̄nūcietur mater libera nō per hoc p̄nūciat̄ filius liber. facit. C. de liberali cā. l. q pater. in fi. τ. l. si. allegat etiā qd̄ no. C. de falsis. l. j. vbi dicit glo. q͂ sn̄ia lata p̄ muliere accusata de partu: supposito nō p̄dest partui quominus ad hoc de illo querat̄ an suppositus fuerit. τ tn̄ vtriusq̧ q̄ōnis idē germine idē p̄bat. C. q̄bus res iudi. nō nocet. l. ij. de app. a idē germine idē p̄bat. C. ... cū filius. in pn̄. de inoffi. testa. l. circa co. ti. l. cum sn̄ia de leg. ij. cū filius. in pn̄. de inoffi. testa. l. circa co. ti. l. cum duob⁹. C. de fide instru. l. ij. de p̄ben. dilecto. in fi. τ qd̄ ibi not. soluēdo ipse Ric. tenet q͂ p̄batio facta ad defensionē ādree nō releuet

nō releuet Jo. nam bona fides facientis nō excusat maliciam mādatoris. et hoc p. l. §. de iuris. om. iudi. l. si quis id qd. §. sed si alius. vbi de hoc no. et de eo p quē factū est. l. j. ij. rn. nā voluntas et pponit etc. de sen. excō. cū volūtatis cū concor. Cū vo pbauit andr. se fuisse absentē. si iudex testes illos p veritate vtriusqz inquisitiōis cōiter ptra vtrumqz formate recipit qd potuit qz latissimū est eius officiū. §. de iuris. om. iudi. l. j. C. de eden. l. is apud quē. per quas pbatiōes And. absoluet et Jo. d. l. j. §. fi. §. de qōnibus. facit de offi. presidis illicitas. §. veritas. ibi ex fideicō. etc. Si autē ad spālē defensionē And. tātū sunt testes recepti Jo. nō pderūt per iura huius partis. hoc saluo qz lucidiores pbationes cōtra ipsum requirerent de mādato ppter psumptionē puenientē ex absolutiōe andree. facit extra de psump. qz verisile. de hereti. c. filij. li. vj. et qd no. C. de fal. l. j. et de fide instru. l. ij. ¶ Ex titulo autē sup defensiōe formato sciri poterit an defensio ptingat illū Jo. qz si gnālis fuit titulus: erūt et gnālia q sequunt de iur. et fac. igno. l. pe. §. fi. idē si al's hoc exactis precedētib9 et sequētib9 pstare pōt. §. de testa. l. heredes. §. si questio. d le. j. si seru9 pluriū. §. fi. C. de test. l. nō codicillū. et qd not. C. de epali au. l. epalem. dic etiā qz si p modū accusatiōis negociū pcessisset nō haberet locū pdicta distinctio vtrū cōiter etc. cū acta habita inter accusatores et accusatū quātuncūqz gnālia nō trāscēdant psonas eor. §. de publi. iud. l. iter accusatore. et de arbi. l. si cū dies. §. plenū. ¶ Ad scdm rnsum hui9. §. vbi tradit regula qz ratihabitio mādato cōparat. vide qd no. C. ad maced. l. fi. et ex. e. c. ratihabitionē. li. vj. cū ibi no. p Dy. Car. et ipm Jo. an. q signāter notat qz hic nō sunt illa verba retrotrahi q ponunt in. d. c. ratihabitionē. et remittit ad nota. p eū extra de sen. excōi. c. cū qs. li. vj. in gl. penul. q incipit: ex ratihabitiōe. ¶ Itē nō hz locū hec regula in delictis psone coherētib9 vt in adulterio et filijbus: vt hic no. in gl. et per Dy. in. d. c. ratihabitionem.

In contractibus. Vide. §. eo. l. penalia. et. l. pupillū. §. in herede. et. j. eo. l. ad ea. §. fi. et intellige hūc. §. licet ex pctu vel dolo. In ptractu cōmisso nihil ad heredē puenerit fm Dy. Et qz circa hoc variat gl. dic aut cōueniunt heredes de dolo et lata culpa defuncti cōmisso in quasi pctu vt in administratione tutele: et tūc in tātū tenet heres quātū defunct9: vt. C. d here. tuto. l. j. et. §. eo. ti. l. cū ostendimus. aut ex dolo cōmisso in vero cōtractu. et tunc aut dedit cām ptractui aut incidit in pctum. Primo casu tenet inquātum ad eū puenit. instit. de perpe. et tēp. act. §. nō autē. Scdo casu aut erat talis pctus ex quo solet ius in heredē trāsire. et hz locū iste. §. et. j. eo. l. ad ea. §. in cōtractib9. §. depo. l. si hoīem. §. datur. et de act. et ob. l. ex pctib9. et. l. ex depositi. et tūc insolidū tenent. aut pueniē ex culpa defuncti: et tunc aut fuit cōmissa in ptractu. et planū est qz heres nō tenetur insolidū aut in quasi pctu: et tunc nō tenet heres nisi lite cōte. ptra defunctū: vt dicta. l. j. de herc. tuto. et ita pz ista materia. Dy. In gl. ibi quesitū. §. fi. de quo dic: vt ibi no. Dy. ibi: lata culpa defuncti de leui nō. Dy.

Ere. Ibi nulla ciuilis sola vl' naturalis sola vel vtraqz simul. Dy. Et vide qd no. et dixi. §. eod. l. nihil tā naturale. et. l. q allegat hic in fi. glo. p cōcor. j. eo. l. ad ea. §. fi. nihil facit ad hanc l. sed ad. l. §. pri. §. fi. bene concor.

Cum par. Ibi: possessoris cā quātū ad onus pbationis et priuilegiū obtinēde absolutiōis. Old. ibi: an si subaudi recte: nō excipis si p quia. Dy. Al's est in lra hāc: et tūc expone p non: et dic si nō rei quoqz etc. et dictio: hāc: tūc debet esse scripta cū aspiratiōe. et vide. §. eo. l. in pari. Et facit bene hec. l. ad qōnem sepe occurrentē de duobus bānitis vel excōmunicatis quibus rō reddi nō debet a forma. l. municipalis. qd si ptra actorē excipiat de banno vel excōicatiōe qz nō admittatur replicatio bāni vel excōicationis rei sz potior sit cōditio rei. alijs autē videt qz exceptio neutri noceat cū nil iudeus iudeo. C. de inoffi. testa. l. in arenā. vbi de hoc dixi. Idē dici posset in duobus nō estimatis existēte statuto qz nō estimatis reddat ratio. In glo. ibi: dolus cū culpa circa idē cōmissa. Old. ibi. l. si putator. hoc si circa idem. secus si circa diuersa: vt no. d. l. si ambo de compensa.

Illi debet. Glos. ponit exēplum in penali. quod exemplum non bene adaptat ad textum. et ideo pone exemplum melius de leg. ij. cum pater. §. libertis. Dyn. et. C. de fideicō. l. quotiens. Et facit ad qōnem. si compromisimus in arbitrū et incidisti primo in penam faciēdo cōtra arbitramentū et ego postea etiā feci ptra an possis a me petere penā et si duo sub pena cōuenerunt seruare pacem et vnus postea fregit an possit petere penā a scdo frangēte ex interuallo. de quo vide qd no. et dixi. C. de pact. l. cū pponas. ij. de trāsac. l. si quis maior. et plene. §. de doli excepē. l. apud celsum. §. labeo. ij. et extra eo. c. frustra. li. vj. cū ibi notatis. et q j. notabo in cōmento dicti. c. et pro hoc in vsibus feu. de pace iura. fir. l. hac edictali. §. qui parem. et qd dixi. §. de arbitr. l. si duo. §. fi. in glo. ibi vellet agere ad penā. est et alia ratio: vt ibi not. et de fur. l. itaqz. Dyn. vel ideo qz ibi nullus est cui possit dari cū solum deiecto detur at dns nō est per seruū deiectus et furti actio datur ei cuius interest sz dni interest semper rem suā saluā esse et a nemine surripi. Jaco.

Factum cuiqz. Ad hanc regulam possent adduci notata per Dyn. et alios extra ca. non debet aliquis alterius odio pregrauari. de quo etiam not. et dixi C. de inoffic. testamē. l. si quis in suo. in fi. qd. c. cōmentabitur in regu. iur. canonici. et facit qd notaui. C. ne filius pro patre super rubrica.

Non videtur. Exempla glos. bona sunt. Jac. etiā de are. ponit aliud exemplum. Judex excōicauit oēs qui molestauerūt titium in tali re. Ego dico rem meā et ago rei ven. contra illū. certe nō sum excōicatus arg. huius. l. qz intelligit de iniuste molestāte. facit etiā ad clausulam q sepe apponit in pcessibus eccl'iasticis in quibus excōicant ptradictores et rebelles vt intelligatur iniuste ptradicentib9 et rebellantib9 de qua clausula notaui in alphabeto dictiōe ptradictiones: et cū hoc. §. pcor. §. de iniur. l. iniuriarū. in prin. cum ibi not.

In penalibus. Notabilis est glo. hic posita et concor. §. de penis. l. si preses. et extra eo. c. in penis. li. vj. Fuit hinc sumptū cum ibi not. per Dy. Joan. an. et Cardi. et vide etiam not. per Dy. et alios extra eo. c. odia. et ca. in obscuris. in fi. ¶ Item Jo. an. in glo. dicti. c. in penis. videtur innuere qz in penis nō arguatur de similibus ad similia. sed in nouella. e. c. de elect. qz verū est in his que non sunt de mente nec habēt eundum effectum. et remittit ad notata per eū de elect. si postqz. §. j. super glo. in his eni que tendunt ad eundem effectū. Cōcludit arg. bene et necessario pcedere. C. de epi. et cleri. l. si quis non dicam. in alijs dicit posse esse probabile: non necessarium. §. de re mili. l. non oēs. §. a barbaris ad trebell'. qui filiū. §. sabinus. et bene facit de elect. statu. lib. vj. Et de hoc dixi. §. eo. l. que ppter necessitatem et adducit dictū. c. ad questionē suspensi per triennium a beneficijs qz fiat cōcursus tēpor si al's infra trienniū nouā penā incurrit quā plene scripsit de electione cū in cūctis sup verbo triennio. ¶ Item inducit ad aliam qōnem de dānato ad manū qui hz alterā aridam qz illa debeat amputari p ratione huius regule: et qz eqtas preeligēda. C. de iudi. placuit. et misericordia et compassio adhibenda. xl. di. ponderet in fin. xxxv. di. oīs qui. et. c. vera iusticia habet cōpassiōnē: et satis punitur. qz et manus arida verum membrū est et valet ad decorem. j. q. j. sicut frigori. adducit etiā ad qōnem disputatā per eum an pena que ipso iure delinquenti infligitur pro delicto incurrat is qui cogitauit et aliqd egit sed nō pfecit etiā si per ipsum nō stetit de qua dixi in. d. l. si quis nō dicā de epi. et cle. de primo sic qz iura quibus ad questionē arguitur satis sunt per vtriusqz iuris doctores collata per Odofre. s. et eos qui post eum scripserunt super dicta. l. si quis non dicā. per Hostien. in summa de penis. §. quibus. et plene per dnm Jacob. de baysio qui fuit frater Archidia. posuit. xvij. q. j. §. si ergo. non reputo multum vtile nec subtile predicta sic plene scripta repetere. ¶ Ad primā ergo partem. s. qz penā incurrāt faciunt oēs. ll. canonizatas. de peni. distin. viij. in princ. al's si quis non dicā rapere vsqz ad. §. ptra ar. qz in prin. ipsius distinctiōis legit et no. de volūtate ad bonum p parte pria. l. ibi posite a. §. cōtra. vsqz ad. §. cogitatio. et ex ibi notatis vsqz ad c. si cui. et. xvj. q. si quis eum. et. xxxviij. q. ij. si quis. et de eo qui mittitur in posses. ca. j. potest etiam studiosus sibi multa iura querere pro et contra. Ad hanc partem bene facit. §. de falsis. l. qui falsam cū concor. ibi in prima gl. ¶ Est autem aduertendum qz questio format de pena et penali cōstitutione non de premio vel fauore. Est etiā certū penales cōstitutiones restringēdas vt hic. et de elec. statutū. lib. vj. ¶ Item formatur questio nō de pena q a iure iubetur infligi per iudicem: sz de pena q infligit ipo iure sine iudicis ministerio. ¶ Itē querit de pena delinquētis nō de illa qua ius punit vnū pro altero vt patet in filijs hereticorum et crimine lese maiestatis. vj. q. j. si quis cū et hereticis. c. ij. et. ca. statutum. lib. vj. et de scisma. c. vno. ad idem de censi. in quibusdam. et. c. ad aures. et hoc eo.

¶ Questio vulgaris.

ti.c.felicis.li.vj.¶ Itē nec formatur qđ de illo qui nō perfe-
cit per se delictū: tamē perfectū fuit per sociū vel mādatariū
cui assidebat vel de illo qui ꝑfecit quo ad mentē licet nō quo
ad verba. hi eñ bene incurrunt penā. de homocidio sicut. de
penis.c.fi.li.vj. de elec.si postꝙ.e.l.qbus premissis. in ꝑdicta
qōne puto ꝙ is de quo querit̃ penā. de qua querit̃ nō incur-
rat. nec distinguo in hoc casu īter leuia atrocia ⁊ atrocissima.
hoc dico ꝑ decre.ꝑpetuo. de elec.li.vj. vbi pena de iure statu
ta contra eligētes sciēter indignos epos nō incurrerit is qui
cogitauit ⁊ egit ex quo nō perfecit. ad idem de homi. sicut di-
gnum.§.illi autē. ibi si ex illa captione ⁊c. ad idē de cleri.pu-
gnā. in duello.c.j. si intelligatur ꝙ ille pugil ingressus fuerit
bellum animo occidēdi. ptꝫ eñ ꝙ homicida irregularitatē
que est pena iuris nō incurrerit licꝫ ad actū ꝓcesserit ex quo
mors vel membri truncatio secuta non est. Ad idē facit vera
opi. Laurē.ꝯtra Jo. de peni.di.j.periculose.⁊ qđ not.⁊ soleo
recitare de homicidio. si aliqs. Ad solutionē etiā facit qđ di
cimus de eo qui voluit ꝑcutere clericū ⁊ vibrauit baculum
ſꝫ nō percussit: excōicatus nō est: vt no. Hug.xvij.q.iiij.si qs
suadente.⁊ Jo. de peni.dist.j.si qs pulsatus. Et facit qđ not.
Bar. de sen.excō.si vero.⁊ notaui in nouella post Gof.⁊ mo
dernos.eo.ti.c.j. Ad solutionē etiā facit qđ not. de his que vi
metusve causa.c.vno.li.vj. in glo. autē penulti. fortiter ꝓ hac
solutiōe. de elec.cōmissa.li.vj. vbi ad penā iuris incurrēdam
que infligit̃ nō faciēti aliquid infra tēpus reqrat̃ tēpus ꝑfe-
ctum. ¶ Itē a snīa ecclesie non dicit̃ absolutus is cui noluit
absolui ⁊ ꝓcessit ad actū.⁊ si iurauit stare mādatis eccl'ie vel
cōtritionis signa pretendit nisi dicat̃ nec sequatur ligatus q
voluit ⁊ aliquid egit nisi id ꝑfecerit qđ canon ligat. de sentē.
excō.cum desideres.⁊.c.a nobis. cū par sit ius ligādi ⁊ absol
uēdi. de peni.di.j.verbum. facit ad solutionē de symo.c.fi. de
penis.c.suā. Hāc etiā solutionē probat optime.l.j.s̃.qđ qſqꝫ
iuris.⁊ canon de peni.di.j.hoc autē.quā.l.licet legiste soluen
do dicāt loqui in minoribus delictis: verius est ꝙ loquat̃ in
pena que ipso iure infligitur a iudice ⁊ per viā accusatiōis:
immo est pena iuris ⁊ ꝑ viā cōpēsationis fit ipsius executio.
ad id de elec.lꝫ canon.li.vj. Sic ergo illa rō quare attentant
sine effectu nō punitur. Bene etiā facit de his qui no.infa.l.
solet. nam scđm.l. mulier īcurrerit infamiā iuris si nubit ītra
tp̄s luctus quātū nō incurrerit mulier que cogitauit nube-
re etiā si attētauit ꝯhēdo spōsalia: vt ibi faciūt ad solutionē.
multa nāqꝫ ipso iure penā infligēdo vtant̃ hoc verbo facto.
de ele. vbi periculū.§.nulli.eo.ti.li.vj.c.sciant. de iudi.c.ij. de
censi.ꝙꝙ. de penis felicis.§.presenti. de homi.ꝓ humani cū
multis si. ipsum autē verbū designat actū perfectū.⁊ faciant
circa hec que scripsi in questione porrorū in scđa parte. Fa-
teor tamen ꝙ is de quo querit̃ peccat ad arbitraria eadē pe-
na puniri dꝫ maiori vel minori habita cōsideratione an ꝑ eū
steterit vel non vt dicta decre.ꝑpetuo in fin.⁊ de extraor.cri.
l.j.in fi.⁊ de peni.di.j.sollicitatiōis. Ad ꝯria facilis est rñsio:
qꝛ loquunt̃ in pena que infligitur a iudice non aūt ipso iure.
fit aūt diuersitas ratio ꝑ simile eius qđ dicit̃ aliud esse dila-
tionē dari a iure ſm iudicis ministeriū: qꝛ illam iudex nō pōt
ꝓrogare nisi codē vel alio iure ꝑmittat̃: ⁊ aliud qñ ius ꝑcipit
dari ꝑ iudicē ꝙ iudex amittat ⁊ prorogat de hoc eo.tit.c.in-
dultuꝫ.⁊.s̃. de re iudi.qui ꝓ tribunali. ¶ Item nō est mirū si
desiderat̃ actus ꝑfectus ī pena iuris plus ꝙ in pena iudicis
cū desījt ꝯsideratio ⁊ arbitratus legis mortue qđ nō deest in
iudice. ad hoc. C. de his q ad ec.ꝯfug.l.fi.in princ. extra de pe.
c.felicis.in fi. decertū ergo liget qd certū ⁊ perfectū. de cōces.
prebē.c.j.§.subiunctū.li.vj.⁊ in clemen.eo.ti.c.j. ad iura non
cōtraria que ꝓ delicto nō ꝑfecto etiā penā ipso iure infligūt
sicut infamie ⁊ similes de quibus cōiter dicūt doct. ꝙ loquū
tur in atrocissimis vt in heresi et lesa maiestate. rñdeo aliter
heresis ꝯtrahitur ⁊ perficitur hoc ipso ꝙ quis cogitat ⁊ cre-
didit errorē. de hereticis ad abolēdā ⁊.c.excōicam⁹.j.⁊.ij.cri-
men vero lese maiestatis ꝯtrahitur ex attentatione: cū igitur
attentatio interuenit perfectum est delictum ꝙ lex puniebat
simile in illo q locauit opas suas vt pugnaret cū bestia fera.
nam ipsum locare est delicti cōsūmatio. de postulan.do.l.j.§.
bestias.iij.q.vij.§.verū. ptꝫ idē in decre.ꝓ humani de hereti.
li.vj. qui occidit aliū per assassinos: incurrit penas ibi posi-
tas. sed nunquid incurrit illas ex mādato sic nō ex illa parte
qua punit̃ occidens: sed ex qua punit̃ mandans ipsum enim
mādare est ipsum delictū ꝑfectū ꝙ ipsa cōstitutio punit̃ ipso
iure. si ergo cogitauit mādare ſꝫ nō mādauit nō ē ꝑfectū de-
lictū ex eo capite: ⁊ sic nō erit locus pene. ad idē de elec.c.j.li.
vj.⁊ sic ꝯriorꝫ ptꝫ so. ꝙ nō loquuntur de pena q̄ ipso iure cō-
trahitur: ſꝫ q̄ iudicis ministerio infligit̃. ad illa v̄o q̄ loquunt̃
de pena que ipso iure cōtrahitur: rñdetur ꝙ ibi attētatio vel
conatus productus in actū est ipsum delictum ꝑfectū ꝙ ius
punit vel vt aliꝭs verbis vtar conatus vel attentatio penam
delicti ipso iure inflictā incurrat solum in casibus expressis
a iure.⁊ si istud vltimū sufficere dicat̃ ad solutionē oīum con
trariorꝫ que loquunt̃ in penis que nō ipso iure ſꝫ iudicis mi-
nisterio infligunt̃: forte non esset pctm̄ qꝛ sic desineret quo ad
hoc cōfusa doctorꝫ distinctio: de qua dixi in princi. qđ teneri
posset ꝑ istā regulā cū ꝯcor. vnū scias ꝙ sunt casus in quib⁹
delictis etiā ꝯsūmatis penitēdo qs euadit penā quos scripsi
de iure patro.cū laici sup.j.glo. Jo.an.

Inuitus. Pone.s̃. de rei ven.l.vlt. Jac.
⁊ dic defendere.s.precise.⁊ vi-
de quod plene nota.s̃. de ꝓcura.l.sed ⁊ he.§.de-
fendere. In glo. ibi: ꝓpter defensionē.s.ex stipula
tione iudicatum solui. Dy.

Cui damus. Op. de.l.si qs ad se fundū. C. ad le.
iul'. de vi publica. et de.l.si coloni.
C. de agrico.⁊ censi.lib.xj.⁊ si per vim vel alio modo.l.j. ſꝫ ibi
in iudicijs recuꝑande possessiōis. secus in iudicijs adipiscē-
de vel retinēde: vt.s̃. ad exhibē.l.iij.§.ibidē. et.§.summatim.
cū si. ¶ Item op. de.l.si quis ꝯductionis. C. locati. sed dic ꝙ
esset quedā spēs spoliatiōis si possessiōis restitutio denega-
ret̃: vt.s̃. de ꝑcario.l.fi.§.fi. Dy. ¶ Itē ꝯcor. ad hāc regulam
s̃. de superfi.l.j.§.qđ ait.⁊ extra eo.c.dolo facit.⁊.c.q ad agē-
dū.li.vj. cū ibi not.ꝑ Dy. Car.⁊ Jo.an.⁊ ꝑ eū.c. in nouella.li.
vj. vbi dicit Joan.mo. dixisse ꝙ hec regula qñqꝫ fallit ꝓpter
malitiā vel mēdacium partis: vt.d.l.fi.s̃. de rei ven.⁊ in aut̃.
de trien.⁊ se.§.illud quoqꝫ. ¶ Itē ex priuilegijs cause de re-
stitu.spol'. ex lr̄is.⁊.c.se. ¶ Item ꝓpter sexus fragilitateꝫ de
elec.c.indēnitatib⁹.§.verum.lib.vj.⁊ ne nota executio impe-
diatur de accusā. accedens. de appel. constitutus. de off.ord.
irrefragabili.⁊ ad hoc bene facit de in integrum restitut̃.ca.
sciscitata. C. ō falsis. satis aperte de precib⁹ impe.offerēdis.
aut̃. que supplicatio.⁊ remittit etiā ad notata ꝑ eū de excessi.
prela. inter dilectos. In glo. not. nō solum. vbi Inn.⁊ Host.
dixerūt regulam locū habere qñ de eodē. Et ad idem agitur
⁊ excipit̃ ⁊ huic regule adaptat qōnem an ecclesia prescribat
rem laici spacio.x.annorꝫ ita ꝙ ex tali prescriptione agere et
excipere possit. posito eñ primo ponit̃ scđm per hāc regulā.
¶ Et primo videt̃ ꝙ nō prescribat: nā ꝙ sibi nō vult fieri.s.
prescribi decēnio nō dꝫ aliꝭs facere matthei.vij. in ꝑn. decre.
⁊.xxxij.q.vj.si docuisti. de maio.⁊ obe. dilecti. primū pꝫ.xxj.q.
iij.§.pōt. ad fi.⁊ de prescrip. illud. ad idem facit.s̃.ꝙ qſqꝫ iur.
in rubro ⁊ nigro.⁊ qđ in sui persona qs refutat in aliꝭs velle
nō dꝫ. de homi.c.cū iuramēto. mā.si negocia. nec ꝓ me indu
cere possum qđ reprobo vel ecōuerso.xix.di.j. ¶ Scđo vide-
mus ꝙ sicut seruus in dñium nō torquet̃ sic nec ecōuerso. C.
de questio. pridē. iudeus nō cōuenit̃ in sabbato ita nec cōue-
nit. C. de iudeis.l.die sabbato. ¶ Item fauor quādoqꝫ ledit:
vnde si emi vina exceptis acidis ⁊ mucidis etiā si expediat
⁊ velim habere acida ⁊ mucida non possum ex illo ꝯtractu
scꝫ de periculo ⁊ cōmo. rei vendi.l.si vina. de prebē. cui de nō
sacerdotali.li.vj.⁊ vide qđ ibi not.⁊ hoc eo.ti.c.qđ ob gratiā.
vbi ascēdere poteris ꝑ decre. prudentiam. de mutuis petit.⁊
per alia iura. ¶ Quarto facit ad hoc.xvj.q.iij. placuit. et qđ
ibi no.⁊ hoc eo.ti.c. ex eo. per cuius regule ꝯcordātias potes
excedere hanc partē ex quibus ꝯcludit̃ ꝯtra ecclesiam ꝙ nō
prescribat decēnio ꝙ tale ius tp̄is nō recipiat ꝯtra se. ¶ In
cōtrariū inducit̃ hec regula ꝙ ob gratiā cū ergo vtrobiqꝫ iu
ris in fauorē ecclesie quadrigenaria prescriptio sit inducta
de iure canonico dixi.s̃. de ciuili: pꝫ. C. de sa.san.ec.l.fi.⁊ aut̃.
quas actiones. hoc ſn eius lesionem retorqueri non debet vt
minori tp̄e laici non preferat̃ nec in illa prescribēda sit dete-
rioris cōditionis ꝙ laicus. facit. C. de ꝓcura.l.non eo minus
scđo. sepe ecclesia inducit ꝓ se quod nō recipit ꝯtra se.x.dist.
ca.j.xxxiiij.di.qui si quiuerunt. ¶ Itē aliter iudicamus res
eccl'ie ꝙ res priuatorum sicut ptꝫ in emphiteota ecclesie qui
biennio cessans in solutōe cadit a iure suo. in emphiteota v̄o
priuati trienniū. C. de iure emphi.l.ij.⁊ extra de locato.c.po-
tuit. ¶ Item multa priuilegia habēt res ecclesie q̄ nō habēt
res priuatorꝫ: vt patet ex legibus canonizatis.xvj.q.j.sub.§.
nouarū. que habent̃. C. de sa.san.ec.l.placet.⁊. C. de epi.⁊ cle.
l.prima de censitis.ꝙꝙ.⁊ de immunita.eccle.c.j. ¶ Quarto
attenta ratione ꝯtraria sequeret̃ ꝙ eccl'ia romana aduersus
inferiores ecclesias nō prescriberet minori spacio ꝙ centum
annorum quam ꝯtra ipsum minori spacio non prescribat̃ qđ
esset absurdum. ad hoc de prescrip.c.ad audientiā.⁊ de cleri.
nō resi.ca.dilectus. quibusdam tamē videt̃ ꝙ cū oēs ecclesie
sint ecclesie

sint ecclesie romane: ipsa romana ecclesia ipsas inferiores nõ prescribat. de quo vide. xvj. q. iiij. volum⁹. ꝛ in Spe. de p̄scri. §. illud etiã querit. imo qđ plus est video ꝙ pupillus p̄scribit ꝯ aliũ ſʒ nõ alius ꝯ ipm. C. de annali except. l. vt pfectius. ergo sequit nõ idem ius esse in prescribẽtẽ ꝛ ꝯ quẽ prescribit ex quib⁹ concludit͛ laici p̄scribi decennio ꝑ eccl'iam sicut ꝑ laicũ. Solo sciendũ ꝙ Jo. xiij. q. ij. c. j. ꝛ Bar. de p̄scrip. illud in. iij. glo. dicũt eccl'iam prescribere rem laici spacio. xxx. annoꝝ. ꝛ ꝑpter illas glo. disputauit hãc q̄onẽ. ꝛ Hug. xiij. q. ij. in pri. exprimebat ꝙ nõ minoꝝ q̄ decẽnalis vel vicẽnalis in eccl'ia locũ nõ habeat. ❡ Jtẽ sciẽdum qđ gl. in preal. c. illud. ad l'ram fuit Lauren. quã etiã posuerũt Vin. ꝛ Gof. ſʒ ratio quã inducit illa gl. de. l. qđ fauore. nõ cõcludit illud dictũ sed potius ꝯrium. Et idẽ dico de eo qđ not. Jo. mo. de p̄scrip. c. j. vtens eadẽ rõe. Soluẽdo teneo cũ Dama. q hoc notat in tit. de prescrip. ante fi. ꝛ Acc. qui notat. C. de sa. san. ec. aut. quas actiões. ꝛ de eccl'ia. ti. §. ꝑ tpalibus. ꝙ eccl'ia rẽ priuati p̄scribit vt priuatus spacio. x. vel. xx. annoꝝ. per rationẽ. l. qđ fauore. quã allegat Laurẽ. ꝛ sequaces. Jstud em̃ tenet Hosti. in summa de prescrip. §. que requirunt͛. v. nũquid ergo. tenẽs cuʒ Acc. dico ꝙ titulus qđ quisq̄ iur. nõ facit ꝯtra: q2 princeps ꝓprio motu nõ ꝑ impetrationẽ illud tps. xl. annoꝝ ecclesijs ꝯcessit. s. qđ quisq̄ iur. l. iij. Hi vero qui tenebãt aliã opi. mouebant͛ vt saluarent. c. sctõꝝ. de p̄scrip. ꝛ alia iura q̄ de p̄scriptõe. xxx. annoꝝ loquũtur. sicut scriptũ. d. c. illud. ꝛ de ꝑuile. accedentib⁹. lʒ conari debeamus ad correctionẽ iuriũ euitandam. de elec. cũ expediat. li. vj. vbi tñ de correctõe ꝯstat p̄scriptio legalis. xxx. ãnoꝝ nõ ꝑcedit in eccl'ia vel eccl'iastico foro. illa em̃ currit cũ mala fide ꝙ canones abhorrẽt de prescript. vigilantẽ. ꝛ. c. vlt. ꝛ hoc eodẽ. c. possessoꝛ. Ex predictis autem sequit͛ ꝙ hec eccl'ia hʒ actionẽ ad rẽ petendã si cadat a possessione: ꝛ forti⁹ except. ad illã defendendã: vt pʒ. xvj. q. iij. §. ꝑt. C. de p̄script. xxx. annoꝝ. l. si qs emptiõis. ad id qđ dicitur ꝙ tibi nõ vis fieri ꝛc. exponit͛ nec velle debes: ſʒ eccl'ia bñ dʒ vti velle suo defendendo priuilegijs suis ꝑ ius vtrũq̄ ꝯcessis et cõtra. e. nõ sic priuilegiatos: vt ipsa est vti iure cõi alioꝝ etiã r̃nsionẽ collige per notata in predictis regulis qđ ob grãm. ꝛ e. ex eo. Non ob. qđ dixi post Dy. extra. e. in iudicijs sup. j. gl. nõ em̃ hic vtitur ecclesia ꝑuilegio circa litem ſʒ iure cõi quo ꝛ laicus vteret͛ agendo ꝛ excipiendo vt dixi.

Cum quis. Jn alterius locum succedit singul'r vel vniuersali iure. Dy. ꝛ vide. s. eo. l. qui in ius. ꝛ. l. qđ ipsis. ꝛ extra. eo. si quis in ius. cũ ibi not. ꝑ oẽs ibi plerũq̄. i. quotiẽs exceptio est in rẽ nõ in p̄sonã. Ol.

Quod cuiq̄. Sufficit glo.

In ea que atrocitatem. Pone exemplũ per. l. si quis qui in puteũ. §. si tutoris. s. qđ vi aut clã. ꝛ qđ subijcit ignoscit͛ dic. s. in totũ. ꝛ de ista materia q̄ vtilis est et sepe versat͛ in practica q̄ crimina dicant͛ atrocia ꝛ que nõ. vide hic in glo. ꝛ no. lxxxvj. di. an putatis ꝛ tetigi. C. de epis. ꝛ cle. l. si quis nõ dicam. ꝛ qđ dicit͛ datio ꝛ iniuria. s. de iniur. l. sed ꝛ est q̄onis. ꝛ insti. de iniur. §. atrox. ꝛ quod no. de minorib⁹ auxiliũ. §. in delictis. ꝛ in quibus teneant͛ obedire filij parẽtib⁹. vide qđ dixi. s. de iusti. ꝛ iu. l. veluti. v. item quero. vtrũ debeã obedire. et an excuset͛ discipulus obediẽs ꝑcepto magistri in delictis: vide in aut. de tabulis. §. scientib⁹. coll. iiij. ꝛ gl. hic v͛r sentire ꝙ nõ atrociora dicant͛ modice rei furtũ vel modicũ dãnum ꝑ hoc. s. de fur. l. si libertus. de penis. l. respiciendũ. §. furta domestica. et ꝙ nõ sit furtũ de atrocioribus bene facit. s. rerũ amotarũ. l. si mulier. §. si seruus. vbi de hoc. ❡ Alij dicũt ꝛ fuit Azo. opi. hic in apparatu suo ꝙ in his que sine dolo sunt seruus tenet͛ parere dño. nõ autẽ in his in quib⁹ dolus versat͛ ꝑ. l. ij. §. j. s. de noxa. ꝛ de hoc not. s. ad le. aquil. l. liber homo. Jac. de are. v͛r predictam opi. sequi hic in hec verba credo dici atrocius. vbicũq̄ vertitur dolus etiã si sit leue delictum non atrocius vbi nõ dolus: sed culpa vertitur. ar. s. de act. ꝛ obli. l. seruus dicto. al's suus nõ in omibus. Jaco. Dy. autẽ videtur tenere atrociora vel nõ atrociora cõsiderari ex pene impositiõe: vt no. per eũ. s. de accu. l. leuia. ꝛ ꝑ hoc. s. de penis. l. qđ ad statũ. ꝛ ita videt͛ etiã sensisse in quadã q̄one de facto cõsultus que incipit ꝙ secorsus laudi nõ sit infamis vbi tñ nihil amplius allegat ꝙ in. d. l. leuia. semper sufficit.

Semper. Sufficit gl. ꝛ not. in. l. ad quã remittit.

In contractibus. Concoꝛ. s. e. l. hoc iure. §. in cõtractib⁹. cũ ibi no. ꝛ glo. hic variat aliquos casus in quib⁹ fallit hec regula. sed melius ꝛ plenius numerant͛. C. de here. act. l. ij. Dy. in gl. ibi hic fuit incidens. ꝛ hec vera in ꝯtibus in quib⁹ ius trãsit ad heredes: in contractibus autem ex quibus ius nõ transit ad heredes nõ tenent͛ heredes ex dolo defuncti nisi quaten⁹ ad eos peruenit: vt. s. de preca. l. quesitum. in fin. quod dixit Dyñ. alibi non reperiri nisi ibi et eodem titu. l. cum precario. §. fina. Dyñ. de ista materia plene no. ꝛ dixi. C. ex delictis defunctoꝝ. l. vnica.

Quotiens nihil sine captiõe. Facit. s. de fideicom. libe. l. si debitoꝛ. §. j. extra de sepul. c. sacris. cũ ibi nota. ꝛ facit ad q̄onẽ quã notaui. s. eo. l. in pari causa. ꝛ ad materiã ꝛ distinctionẽ notatã. s. eođ. l. semp in obscuris. ꝛ de ista captione dic vt. s. de aur. ꝛ arg. le. l. si vxori.

Omnia que ex testamẽto. Exemplũ pone in filiofa. qui fecit testamentũ: vt. s. de lega. iij. l. j. §. j. ꝛ concoꝛ. j. eo. que ab initio. ꝛ qđ plene not. s. eo. l. qđ ab initio. ꝛ quo ad materiã testamẽti clari⁹ ꝛ pleni⁹ no. de leg. j. l. cetera. §. j. ꝛ de reg. catoniana. l. j. §. fi. Ol. ꝛ no. ꝛ dixi. s. eo. l. nõ omne. §. in stipulationibus.

Omnis diffinitio. Jd est regule traditio. Et ꝙ subijcit piculosa dic q2 forte oẽs exceptiões patiunt͛ siue fallũt ꝛ hoc subire parũ est em̃. multe tñ regule sunt que nõ patiunt͛ except. q̄ hic notant͛ in glo. Vnã aliã dicebat dñs Mar. sil'. nunq̄ fallere ꝛ ꝙ potius caderẽt sydera de celo q̄ falleret͛. s. ꝙ bonefidei possessoꝛ nunq̄ tenet͛ nisi quatenus est locupletioꝛ que ponit͛. C. de rei ven. l. certũ. ij. r̃ñ. ❡ Jtẽ nullus casus impedit repetit͛. expeñ. factarum circa fructus. s. famil. herc. l. fundus qui. Est ꝛ alia regula q̄ non fallit ſm Dy. s. de col. bo. l. j. §. pater filiũ. v. totiens igit͛. Alias etiã regulas que nõ patiunt͛ except. studiosus lectoꝛ posset perquirere an autẽ regula ꝙ filius nõ cõpellat͛ emancipari a patre patiatur excep. dicas ꝙ nõ: vt in coꝛ. aut. qui. mo. na. effi. sui. §. generaliter. maxime q2 est beneficiũ: vt. C. de sen. passis. l. vlt. ꝙ nõ cõfertur in inuitũ: vt. s. e. l. inuito. regula autẽ cõtraria ꝙ pater nõ cogatur emãcipare bene facit in aliquib⁹ casibus quos notaui. C. de epali audi. l. si lenones. ꝛ no. vtilẽ modũ practicãdi regulã ꝛ eidẽ insistendi sicut docet gl. q2 vtilis est aduocatis vt ponãt se in regulis si pñt. in glo. ibi ad trebel. l. j. §. fi. ꝛ de le. ij. l. impatoꝛ. §. si centũ. Dy.

1 ❡ Fideiussoꝛ an repetat vsuras a debitoꝛe quas soluit creditori.
2 Juramẽtum obligat ad vsuras soluẽdas.
3 Fideiussoꝛ potest emittere exceptionẽ inhonestã ex persona sua.

Quod quis. Concord. extra eo. c. dãnum qđ quis. li. vj. cũ ibi not. per Dy. ꝛ Cardi. ꝛ Jo. an. q in nouella eo. c. inducit ꝙ victus nõ teneat͛ victori ad expẽsas in quib⁹ cõdẽnatus fuit ꝑpter suã cõtumaciã de quo in Spe. de expẽsis. §. nũc de expẽsis. v. si. ceterũ. Et ipse Jo. dixit de dolo ꝛ ꝯtu. finẽ litibus sup magna glo. ❡ Jtẽ inducit regulã ad q̄onem an fideius-
1 soꝛ † repetat a debitoꝛe vsuras quas creditori soluit. de qua q. satis dixi. C. de summa tri. l. j. circa fi. v. ſʒ circa. ad hãc materiã adhuc quero ꝙ recupare possit. allegat de fideiusso. ca. ij. ꝛ. iij. in quibus fideiussoꝛ vsuras soluẽs repetit: ꝛ tamẽ ibi nõ aperit qđ iurauerit. ꝛ bene facit. s. mã. l. si mandato. §. fideiussoꝛ vbi v͛r casus. ꝛ facit qđ ibi no. Scđo cõstat ꝙ officiũ nulli dʒ esse dãnosum nec quis dʒ pati dãnum vnde meretur premiũ de elec. cũ nõ dicat. lib. vj. ꝛ. d. c. ij. de fideius. ſm Bar. ꝛ Dama. Tertio fideiussoꝛ nec ex pacto naturali ꝙ patʒ nec ex mẽtali vsura culpari põt cũ nõ de lucro: ſʒ de dãno vitãdo contẽdat: quorum nõ est par ratio. C. de codicil. l. fi. quare igit͛ nõ repetet. bene facit mã. l. qntus. vbi fideiussoꝛ bene facit parcẽdo pudori suo soluendo vsuras quas ꝑmisit licet in stipu. non venerint ꝛ illas repetet. nã apud vulgares vocari posset de fide rupta. ad hoc e͛t de iureiur. tua. qđ sibi nõ expedit vt al's cũ indiguerit īueniat creditores. facit de cler. c. j. li.
2 vj. ❡ Quarto sicut ad vsuras soluẽdas † obligat iuramẽtũ de iureiur. debitores. sic fideiussoris adiectio cũ isti equiparẽtur. extra de censi. grauis. immo fortioꝛ est obligatio per fideiussorem in aut. vt nulli iudi. liceat habere loci scđm. §. si vo. et per nota. extra de donationib⁹ inter virum ꝛ vxorem. per vostras, de pignoribus. cap. finali. ❡ Quinto non sequitur

si vsure sunt indebite creditori: ergo ⁊ fideiussori. vide instan
tiā in pacto legis cōmissorie qđ licet non valeat cū creditore:
valet cū fideiussore. s. de ꝯhē. emp. l. fin. j. rñso. ⁊ dixi extra de
pig. significāte. ¶ Itē repetit fideiussor vsuras pecunie quā
mutuo recipit pro executiōe mādati. ¶ Itē etiā ꝓprie pecu-
nie post morā. C. mā. l. j. ⁊ l. post solutionē. ⁊ s. mā. l. si mādato
§. si fideiussor. ¶ Sexto mādatarius ⁊ ꝑ ꝯñs iniustā cām mā
datoris lꝫ succūbat expēsas repetit. C. man. l. etiā. de ꝓcu. cū
pro causa: vbi de hoc. volēti em̄ ⁊ sciēti ⁊c. hoc eo. ti. c. scienti.
¶ Ultimo bene facit qđ notant Inno. ⁊ Hosti. de iureiur. c.
sicut. in fi. gl. magne. s. ꝙ mādatarius dāna que sustinuit etiā
per casum fortuitū recuꝑat dūmodo casus al's verisil'r nō cō
tingisset ex quib⁹ cōcludit fideiussorē repetere. ¶ In ꝯ̄riū
videt qꝛ vsure sunt indebite iure diuino ⁊ canonico. de vsur.
qꝛ in omnibus. c. suꝑ eo. ⁊ c. consuluit. ergo possunt denegari
petenti cum solute possint repeti. de iureiur. debitores. ⁊ cui
damus actionē ⁊c. vt. s. eo. l. inuitus. §. cui damus. soluēs er
go indebitū nō repetit. de quo nō videtur fuisse mandatum
s. de ꝯdi. inde. l. ꝓcur. ¶ Scđo certū est ꝙ fideiussor scienter
omittēs ꝑemptoriā. s. mā. l. si fideiussor. j. ij. ⁊ iij. rñ. ꝯ fideius.
l. except. ¶ Tertio etiā si per iniuriā iudicis dānatus sit nō
hꝫ act. mādati. de act. ⁊ vendi. c. fi. ¶ Quarto cum sciēter sol
uerit indebitū nō datur repetitio cū videat donasse. de cōdi.
inde. l. j. s. eo. l. cuius ꝑ errorē ꝭm Bartho. ⁊ Dama. coadiu-
uant allegata. ¶ Primo qꝛ etiā iure ciuili vident hodie vsu
re ꝓhibite ꝭm nota. de vsur. c. iij. in aut. de eccle. ti. in princ. ⁊
C. de vsur. aut. ad hoc. ¶ Itē ex. l. si fideiussor. suꝑius allega
ta datur hec doctrina ꝙ quotiēs fideiussor omittit exceptio.
peremptorie sibi ⁊ debitori pariter cōpetētē eramus in iure:
alias secus nō repetit sꝫ talis est ista ergo ⁊c. ⁊ no. ibi hec ma
teria in. §. quedā. C. man. l. si propterea. ꝑ Hosti. in summa de
fideius. §. ad qđ. non ob. si dicat iurasse. potuit em̄ absolutio-
nē petere de iureiur. c. j. ⁊ qui pōt facere vt possit ⁊c. vt. s. l. q
pōt ad hoc de elec. c. fi. vel repetat a creditore que via est ordi
naria cū ille tractat de dāno vitādo. ad idē de minore in cau-
sa. nam ⁊ gestor negocioꝝ indebitū soluit. qđ non repetit. s. de
neg. ge. l. si qs negocia. ¶ Quinto facit hec regula vt sic non
debitori: sꝫ sibi imputet dānū qđ sua culpa sentit qđ nō īpu-
taret etiā socio vt hic cū suis exēplis. ¶ Sexto esset absurdū
ꝙ sub noīe dāni ipsius mandatarij vrgeret debitor ad vsu-
ras. ad hoc de foro cōpe. dilecti. nā sicut aperta esse via frau-
di ꝯtra legē de diuor. ꝙ̄to in fi. qꝛ ꝑ adiectionē fideiussoꝝ co-
gerentur debitores ad vsuras ꝑ obliquū vel creditores veri
submisso alio creditore. si se fideiussores ꝯstituerūt vt iā fieri
vidi: vt sic a debitore ꝯsequātur vsuras. ¶ Ex quib⁹ cōclu-
dit ꝯtra fideiussorē solutio dicit cauere ꝙ peti nō possunt de
iure ciuili. qꝛ sciēter soluit indebitū. Bartho. brix. ⁊ Dama.
sicut dicit soluat q poterit ⁊c. pōt tñ dici ꝙ si fideiussor oppo
suerit except. sꝫ nō fuit audit⁹ iniuriam quā passus est nō dꝫ
cōtingere debitorē de euic. si ꝑ imprudentiā. sꝫ illud intelligē
dum est vbi culpa fideiussor pstitit cām dānatiōi: al's si cul-
pa sua nō fuit: vt. l. exceptio. de fideius. Dama. satis pꝫ ꝙ so-
lutio Barth. nihil facit ad ꝓpositū ꝭm quā nō repetet ēt de-
bitor soluēs qđ reprobat: vt no. c. debitores. ⁊ opinionē ipsi⁹
tenere ad casum nostrū nō debuit pretermittere q tenuit sim
pliciter debitorē teneri ad vsuras: ⁊ oēs vsuras quas subijt
fideiussor qꝛ venit vt interesse. hic no. de fideius. c. ij. cuꝫ ꝯcor.
ibi Uin. ⁊ summiste. xiiij. q. iij. Ray. ⁊ Gof. in summa de vsu.
Inno. ⁊ Hosti. eo. ti. c. j. aliter autē dixit Ala. ⁊ al'r Bar. vt. j.
dicā v. quarto casu. Ad euidētiā vo veritatis hoc casu sic di
stinguit: aut debitor ignorat oblig. fideiusso. aut nō. Primo
casu solu. nō repetit ꝑ. l. si qs negocia. de neg. gest. Scđo casu
subdistingue aut debitor scit ⁊ ꝯ̄dicit: aut scit et patitur: aut
scit ⁊ mādat. Primo casu nō repetit fideiussor nedū vsuras
quas soluit: sꝫ nec sortē vl' aliud qđ vtiliter īpendisset. s. mā.
l. si forte. ⁊ l. si remunerādi. §. si passus. ⁊ C. de neg. gest. l. vlti.
plus est em̄ ꝯ̄dicere ꝙ̄ nō ꝯsentire. de symo. sicut tuis. de ho-
micidio petrus. ⁊ facit de ꝓcu. l. pōp. in fi. ⁊ eo. ti. l. q̄ oīa. fatu⁹
em̄ fuit ⁊ suspect⁹ ingerēdo oꝑas in inuitū vt ibi. Scđo casu
cū scit ⁊ patiat: lꝫ sortē ⁊ debitū qđ soluit repetat. C. man. l. si
fideiussor. ⁊. d. §. si passus in debitū tñ vel vsuras quas soluit
nō repetet ⁊ sibi imputet in hoc ꝙ se obtulit. ar. s. depo. l. bo-
na fides depo. l. j. §. sepe. vt sicut ibi offerēs grauat deposita
riū: sic ⁊ hic fideiussor. Tertio casu qñ mādat aut mandat illi
obligari ꝓ sorte tantū aut pro vsuris inclusis tantū sub noīe
sortis vt est mortis aut in oēm casum vel simpl'r: aut noīatim
ꝓ vsuris. Primo casu soluēs vsuras a debitore non repetit:
tum qꝛ excessit fines mādati. s. mā. l. diligēter. de ꝓben. cui de
nō sacerdotali. tum qꝛ ad illas obligat⁹ nō erat. C. ꝯ fideius. l.

fideiussor. ⁊. s. eo. titu. l. fideius. magistratuū. nō ob. l. ꝑ prima
ꝑte allega. s. mā. l. si mādato. §. si fideiussor. vbi iusta rōne ⁊c.
qđ ibi loquit de obligato etiā ad vsuras ꝭm iura. ff. ꝑmitten
tia vsuras. Scđo casu qñ fideiussit ꝓ vsuris īclusis sub noīe
sortis repetit. iuste em̄ credi potuerit illā sortē ⁊ totū debitū.
ad idē. d. l. si fideiussor. s. man. j. ij. ⁊ iij. rñso de preben. s. bñfi-
cia. li. vj. nec presumere debuit illud membrū sub sortis noīe
ꝓmittere. ex de presump. qꝛ verisil'e. ⁊ de ꝓba. l. cum de inde-
bito. ⁊ sic legere soleo decretalē. ij. eo. tit. Tertio casu qñ fide-
iussit in oēm casum vel simpl'r nō repetit qꝛ in generali man
dato non includit in debitū de quo ⁊ in specie verisil'r nō mā
dasset. s. de condi. inde. l. si ꝓcur. de offi. vica. c. fi. li. vj. ⁊ extra
eo. in gñali nō obst. notata. s. locati. l. quero. qꝛ vt dixi iura. ff.
ꝑmittunt vsuras. Quarto casu qñ noīatim mādat fideiube-
ri ꝓ vsuris subdistigue aut iurauit fideiussor creditori ꝙ sol-
ueret aut nō. Primo casu hꝫ cōis opi. ꝙ repetat cū nō possit
excipere debitorē per decre. que placet Ala. de fideiusso. c. ij.
et Bartho. vt pꝫ in ꝓpositiōe hui⁹ qōnis in prin. Scđa opi.
hꝫ ꝙ hoc casu repetit si non potuit petere absolutionē iura-
menti: al's nō de iureiur. c. j. Et hoc videt placuisse Hosti. in
summa de fideiusso. §. ad quid fideiussor. vbi hanc qōnē satis
ꝓsequit. ⁊ vide aliquid in Spe. de fideiusso. §. j. v. sꝫ quid si fi-
deiussor. Tertia opinio glo. hꝫ ꝙ tūc nō repetat a debitore sꝫ
a creditore. Mihi placet prima opi. ⁊ dico cum Gof. rñden-
do ad scđam ꝙ licet fideiussor teneat excipere vt est probatū
3 nō est iure expressum ꝙ tenet agere. ¶ Item fideiussor † pōt
omittere exceptionē inhonestā ex ꝑsona sua mā. l. idēꝗ. §. ge
neraliter. multo fortius act. sꝫ ista pregrauaret opinionē suā
vt in prima parte ꝓbaui: ergo ⁊c. habeat ergo fideiussor exce
ptionē soluendi vel absolutionē petēdi sicut haberet debitor
vt probāt illa iura. ¶ Itē respōdeo ad tertiā opi. cū em̄ hāc
optionē ex quo soluere potuit licite repetēdi a debitore. pone
em̄ ꝙ exerceat litē cū creditore qđ est cōmēdabile. de ver. si. c.
ij. li. vj. s. de alie. iu. mu. cā. l. item si et sic. bene ꝯcor. l. quintus
mutius. s. man. ¶ Itē ꝭm illam opinionē nihil precipuū ha
beret fideiussor qui sine culpa soluit ad eum q fuerit in culpa
vt dicā in fi. Scđo casu qñ nō iurauit fideiussor subdistingue
qꝛ aut iurauit debitor indēnitatē fideiussori aut nō. Primo
casu repetit fideiussor vsuras quas soluit ⁊ poterit hoc casu
laicū debitorē ꝯuenire corā iudice ecclesiastico. de foro cōpe.
c. fi. li. vj. facit de iureiur. cū cōtingat. ⁊ c. licꝫ. de pactis ꝙ̄uis
li. vj. ⁊ C. si aduer. ven. aut. sacramēta. Et est aduertendū ꝙ
lꝫ recipe ad vsurā sit īterdū peccatū. de quo satis scripsi post
Inno. ⁊ Hosti. de vsuris super eo. ipsum tamē soluere nō est
peccatū: ergo nec iuramentū illicitū de indēnitate fideiusso-
ris soluētis. Scđo casu quādo iurauit debitor: subdistingue
aut ꝓpter pignora data vel aliā causam expediebat debitori
vsuras soluere aut nō. Primo casu repetit fideiussor. s. mā.
si qs ꝓ eo. ⁊ sic legit Host. de cre. peruenit vt ibi scripsi. Scđo
casu quādo nō expediebat id debitori: subdistingue aut fide-
iussor spōte soluit aut coactus. Primo casu non repetit iure
fori. ⁊ locū hꝫ regula ista cū ꝯcor. nō ob. l. quintus mutius. qꝛ
vt dictū est ibi soluit debitū ꝭm leges recepi. tum ꝙ theologi
iure poli vel foro ꝯscientie vrgerēt debitorē ad restituēdū qđ
multam habent honestatē. ⁊ facit regula scienti extra. e. titu.
Secūdo casu quādo coactus solum aut fuit in culpa aut nō.
Primo casu cum fuit in culpa vt quia non exceperat nō re-
petit: vt. s. man. l. fideiussor. §. non male de fideiusso. l. except.
in fi. ⁊ in ista regula. Scđo casu cum nō fuit in culpa licet gl.
ꝭm opi. Io. in. l. except. videatur velle ꝙ nō repetat tex. cum
videat velle ꝯ̄riū qđ placet Dama. vt. s. scripsi ⁊ mihi pla-
cet. ad qđ facit de here. vel act. ven. l. ij. §. solet queri in fi. qui
fi. sint legi. ꝑ venerabilem. §. verū. ⁊ hoc casu loquat opi. Io.
Tan. Gof. Ray. Inno. ⁊ Hosti. que precedunt distinctionē.
sꝫ omni casu quo. s. dixi fideiussorē a debitore repetere intel-
lige. Si vo interueniat fraus ꝑsone ad ꝑsonam. s. creditoris
constituentis ob hoc se fideiussorē vt in fi. allegationum dixi:
quo casu cū iuuabit fraus ꝭm ea que no. de priuile. quāto. s.
de legi. l. cōtra legē. ⁊ dixi de pigno. significāte. ¶ Item omi
casu quo dixi fideiussorē a debitore nō petere dico ipsuꝫ a cre
ditore repetere posse cui soluit. s. man. l. si fideiussor. §. in oi-
bus. per hoc sic distincta sunt soluta omnia cōtraria. Et fa-
cta ꝯcordia inter illa sit mihi ꝯcordia legistarū ad quorū re-
frigeriū moleste gerētium ꝙ alias disputaui qōnem prelati
exempti siue. l. ista caret canone. Io. an.

Minus est. Uide. s. eo. qui actionem ha-
bet in glos. Et potes ponere
exēplum in hac regula per. l. hic in glo. allegatam
s. de peculio quod debetur. ⁊ facit ista regula pro
herede

herede qui tenet̃ inuentariũ facere: vt. C. de iure delib. l. vlti. ⁊ vt in cõputatiõe patrimonij nõ cõputent̃ noĩa hereditaria tm̃ quãtũ relegũt ⁊ sonãt. Jtẽ facit an ĩpetrãs teneat̃ facere mẽtionẽ de vacatura quã expectat. de q̃ dicã. j. e. c. ignorãtia.

D Lerumq̃. Jbi interdum. i. ante alienationẽ a fisco factã. Dyn. ⁊ ꝙ subijcit alienare cũ sua cã tñ Dy. in glos. in fi. sed illud quãtũ ad hoc quin possit postea reuocari et ita interim nõ poterit vsucapi sed bene tenet interim alienatio. Jac. hoc indubitãter verũ est ẽm iura. C. q̃ alienari poterat dñium trãsibit non tñ in preiudiciũ legatarij. vt. d. l. fi. §. finautẽ. C. cõmu. de leg. vt. s. de cõdi. ⁊ demon. l. si fundum. ꝫ iure aut̃. vtrũ dñium trãseat est opi. nã ꝙ non transeat tenet glo. hic posita. ⁊. s. de leg. ij. l. seruo. ⁊. d. l. fi. §. vlt. C. cõ. de leg. Alibi tenet ꝙ transferat̃ conditiõe pẽdente. ꝫ adueniẽte ꝯditione habeat̃ ꝓ nõ alienata. vt not. in cor. aut̃. de restitu. ⁊ ea que parit. §. j. vñ sumit̃ aut̃. res q̃ subiacẽt restitutiõi. signata sup. d. l. vlt. cõia dele. Et idẽ tenet glo. j. q̃ est. s. de le. ij. l. cũ pater. §. libertis. ⁊ ẽm hanc vltimam opinionẽ iura antiqua nõ essent correcta ꝑ iura autenticorũ. Dy.

1 ☞ Prescriptio an sit cõtra ius naturale.
2 Sequestratio qualiter diffiniatur.

J Ure naturali. Pro declaratione hui⁹ regule vide. s. de ꝯdi. inde. l. nam natura. ⁊. s. de vsuca. sup rubr. dixi. ⁊. j. eo. c. possessore malefidei. Jn scd̃a q̃õne q̃
1 est an ꝑscriptio † sit ꝯ̃ ius naturale ⁊ extra eo. c. locupletari ꝙ sumptũ fuit ex ista. l. ⁊ vide ibi no. ꝑ Dy. Card. Jo. an. ⁊ gl. in. d. l. nã natura. expõit. i. iure naturali siue gẽtiũ qd̃ naturale dr̃. vt instit. de rerũ diui. §. singulorꝫ. quã expositionẽ reprobat Hosti. in ꝓhe. sũme sue. v. multiplicato. ⁊ ista v̀ba tenet ꝓprie sicut ꝓprie iacẽt. nã iurisgẽtiũ introducte fuerũt distinctiões dñiorꝫ ⁊ ꝑ ꝯ̃ns vsucapiões. vt ꝓbat̃. s. de iusti. et iur. l. ex hoc iure. ⁊ insti. de iur. naturali. §. ius autẽ gẽtiũ. Jo. an. in dicto. c. locupletari. in nouella dicit exponẽdo verbum iactura ꝙ sumitur ꝑ oĩ dãno. ⁊ ista regula melius dixit dãno ⁊ in. d. l. rerũ natura dr̃ detrimẽto. ⁊ dicit ꝙ iactura dr̃ ꝓprie a iacio iacis ⁊ ꝯtinet dãnũ qd̃ quis ꝯsequit̃ ꝑ iactum qui fit ad nauẽ exonerandã de quo habet̃. s. ad. l. rho. de iactu iaciẽtes em̃ nõ habẽt res quas iaciũt ꝓ derelicto. ⁊ id̃ hi ad quos peruenerũt illas restituere tenent̃ vt nõ locupletẽtur cũ aliena iactura. Jtẽ dicit idẽ Jo. an. ꝙ Jo. mo. Card. di. c. locupletari. dicit ad euitãdas iacturas q̃nq̃ inuẽtas sequestrationes: vt pꝫ ex nota. de sequestra. possessionũ. c. pe. quare ibi ipse Car. tradit ipsam materiã sequestrationũ plene v̀ba cui⁹ dicit ipe Joã. an. Archi. furtiue autore suppresso posuit. xj. q. j. q̃ res. ꝫ iudicio meo Archi. in hoc fur non fuit immo Card. vr̃ habuisse ab eo cũ satis post rosariũ conditũ ꝑ Arch. ipse Card. fecerit apparatũ sup. vj. li. ⁊. d. c. locupletari. Et de illa materia sequestrationũ satis nota. C. de ꝓhibita sequestra. pecu. l. vnica. ⁊ ipse Jo. an. verba dictorꝫ Cardi. ⁊ Archi. ad lr̃am recitat. e. c. locupletari. ⁊ q̃ ex scriptis ꝑdictorꝫ: nõ ita cõmode hr̃i põt copia. ⁊ q̃ etiã ipe Jo. an. aliqd addit id̃ hic subijcio. Dic ergo sequestratio alia fit partiũ cõcertatiõe alia iu-
2 dicis peccãte. ☞ Primo mõ sic diffinit̃ sequestratio † est rei q̃ in ꝯtrouersiã deducit̃ ꝯsensu ꝯcertantiũ apud tertiũ deposito. s. depo. l. licet. ⁊. l. ei apud. in prin. ⁊. §. fi. ⁊ iste tertius sequester vocat̃ a sequẽdo q̃ vtraq̃ pars fidẽ ipsius sequit̃ vt dictis iurib⁹. ⁊. s. de v̀. si. l. sequester. ⁊ de acqr. pos. l. interesse puto est em̃ oĩs sequester depositarius nõ ecõtra. nam lꝫ plures ⁊ vnus possit deponere apud tñ sequestrũ nõ nisi plures deponere possunt: ⁊ tũc quilibet depont insolidũ. vt. d. l. lꝫ. ⁊ l. ei apud. ⁊ iste depositarius sequester tm̃ hꝫ ꝓtãtis quãtũ cõuẽtio deponentiũ sequestro tribuit. vt. d. l. ei. §. vlti. nec mirũ cũ hic sit cõtractus depositi q̃ sicut ceteri ꝯ̃tus ex ꝯuẽtione legẽ recipit. s. depo. l. j. §. si cõuenerit. est tñ dr̃ia hui⁹ depositi ad alia: q̃ depositari⁹ in alijs nõ possidet hic sic si hoc actũ sit: ⁊ tũc neutra partiũ põt se iuuare possessione ꝯ̃ alios quo ad actũ vsucapionis: cũ iã sit interrupta. ꝫ si nihil sit actum expresse possessio ꝓderit victori ꝯ̃ alios: sed vn⁹ cõtra aliũ de illa possessiõe nõ poterit se iuuare. ⁊ hoc casu possessio dr̃ esse penes sequestrũ cũ deponẽtib⁹ sit inutilis inter se: ꝫ quo ad alios ꝓficit victori. Et est rõ q̃ certãtes de re deponẽtes eãdem penes sequestrũ fidẽ ei⁹ sequunt̃. vnde hoc pẽdente vn⁹ ꝯtra aliũ iuuari de possessiõe nequit. sed ecõtrario sic cũ quo ad alios victor liberãs edes hẽat. vt. s. si ser. ven. l. loci corp⁹. §. cõpetat. ⁊ sic intelligo dictã. l. s. d̃ acq. pos. l. interesse puto. ⁊ dictã. l. licet. Et isto casu sequestratio nõ est iure ꝓhibita ꝫ approbata sicut ꝯ̃ctus legitimus: ⁊ est volũtaria a principio sicut ceteri approbati ꝯ̃ctus. C. de acti. ⁊ obli. l. sicut. ꝫ ex quo ꝯuentũ est nõ licꝫ recedere nec quo ad partes nec quo ad sequestrũ recipiẽtẽ nisi ex cã. vt. d. l. ei. §. ꝫ si velit. ⁊ qua actiõe agat̃ h̃ casu no. d. l. licet. Alia aũt seq̃stratio fit iudicis ꝓtãte ⁊ euenit dupl'r. aut fit de re ꝯtentiosa aut nõ ꝯtẽtiosa. Si nõ contẽtiosa ⁊ hoc cõtingit dupl'r. aut ad iuris sui cõseruationẽ aut oneris euitatiõnẽ. Exemplũ de primo vt puta plures sunt heredes quorꝫ q̃libet alterũ recognoscit heredẽ vult tñ quilibet ius suũ ĩ posterũ ꝯseruare sicut in tabulis testamẽti ⁊ cautionib⁹ seu alijs ipsis heredib⁹ cõibus: tũc si ꝑdicti cõuenire nõ possunt: ius eos ꝯcordat ⁊ fit sequestratio. vt. s. fa. mil. herc. l. cetere. §. ij. ⁊. l. se. ⁊ de fide instru. l. vl. Exemplũ de scd̃o. C. de vsur. l. acceptã. ⁊. s. e. l. titij debitor. al's debitor titij. Et istis casibus sequestratio est rei liq̃de iuris sui tuendi seu oneris euitãdi gratia depositio. Si v̀o sit de re ꝯtentiosa: tũc sequestratio est rei possesse seu detente vel fructuũ eius q̃ in ꝯtrouersiã vertit̃ a possessore seu detinente iudicis officio ex cã separatio ⁊ penes alium depositio. ⁊ hoc casu sequestratio dicit̃ a sequestrãdo qd̃ est. idẽ in vna significatiõe ꝙ separare presertim certãtes. in alia idẽ est qd̃ pacificare. nã ex sequestratiõe sequit̃ pacificatio. ⁊ si nõ simpl'r: saltẽ ad tp̃s seu quo ad aliqd. Et dictis omnib⁹ modis sequester est q̃ certãtibus medius interuenit ẽm Jsidorũ. Primo casu ex partiũ cõuentiõe. Scd̃o ex iudicis autoritate. ☞ Et primum magis approbo cũ nõ sit necessaria regularit̃ iudicis autoritas vbi partes cõcor. argu. s. de ope. no. nun. l. j. §. ⁊ post opis. Et hec sequestratio fit iudicis officio quadrupl'r. aut mero officio iudicis: aut mercẽnario: aut petitiõe seq̃stri: aut alteri⁹ partis. Verbi gr̃a. Primo casu si preses videret aliquos ad arma ⁊ rixas venire quos põt sua iurisditiõe cõpescere. vt. s. d̃ vsuf. l. equissimũ. dicere dꝫ supior vt in aliqb⁹ locis fit recipio hãc cõtentionẽ in manu mea ⁊ rẽ custodire faciãt̃ corã me veniatis ius vestrũ ꝓsecuturi. ⁊ hoc fit in normãdia in iudicio restitutorio in quo iudex fundũ de cuius restitutiõe agit̃ mãdato suo facit coli ⁊ restitui fructus obtinẽdi ne isti cõtẽdentes ad arma ꝓsiliant qd̃ sepe ꝯtingit in istis spoliationib⁹. Et sic sequestratio mero iudicis officio incũbit cũ iudex videt subditos ad arma paratos neutra partiũ curãtis cõponere seu iudicẽ adhibere. Scd̃o vero fit sequestratio ꝑ officiũ mercenariũ qd̃ deseruit cause: ⁊ tũc si illud seruitiũ est debitũ ꝓpter illud põt fieri sequestratio. Verbi gr̃a. aliquis bñficiatus nõ vult seruire bñficio ꝓsidẽs sic hꝫ curare ꝙ officiũ bñficio debitũ nõ negligat̃ ⁊ q̃tuncũq̃ appellaret bñficiatus poterũt fructus sequestrari saltẽ quo ad hoc vt bñficiũ officiet̃. ex̃ de ap. puenit el scd̃o. Exeplũ et poni põt. C. quib⁹ ad liberta. ꝓclama. nõ lꝫ. l. iij. ⁊ d̃ asser. tol. l. j. §. si ꝑ peculiũ. Ex qb⁹ iurib⁹ vr̃ ꝙ si duo contẽdunt de bñficio quorꝫ nullus fuit possessor pacifice fructus ei⁹ poterũt sequestrari: cũ dictũ bñficiũ non duos ministros: ꝫ vnũ debeat obtinere saltẽ quousq̃ ꝯtrouersiam sopiat̃ ar. extra de rescrip. cũ ꝯtingat ⁊ deposi. l. j. §. apd̃ iul. marie vbi possessore vitiosa intrauit. s. ꝯ̃ inhibitionẽ supioris vel al's illicite ꝯ cõmodũ possessiõis gaudere nõ dꝫ. s. de ꝓba. l. si qs liberũ. ⁊. C. e. ti. l. vis ei⁹. nec est mirũ nã iudex iude⁹ ꝙ duo dicat se hr̃e dignitatẽ de qua agit̃ insolidũ in q̃ ius creari nõ ꝑt ex possessione ꝫ ex canonica institutiõe. s. de decur. l. herẽnius. ⁊ ex̃. e. c. j. li. vj. nec ista dignitas duos spõsos hr̃e debeat nec interim dꝫ inofficiata manere fruct⁹ tã ad officiũ faciẽdum q̃ ad ꝯseruãdũ ipsos fructus ei q̃ obtinebit poterũt iudicis officio seq̃strari. ar. iuriũ ꝑdictorꝫ. ⁊. s. d̃ tabu. exhi. l. fi. ⁊. ff. vt le. no. ca. l. postq̃. §. j. ex̃ de spõ. cũ locũ. ex̃ d̃ resti. spol. l. fras. ⁊. s. de offi. ꝓsidis. l. senatus. ⁊ est rõ ad ꝑmissa q̃ q̃ncũq̃ iudex aspic. iminere on⁹ alicui: ⁊ illd̃ nõ faciat ille cui incũbit sup h̃ monit⁹ dꝫ fieri seq̃stratio. s. sol. ma. l. si cũ dotẽ. §. finautẽ. ⁊ de dote post diuor. resti. c. ꝑiurãs. ⁊ hec est rõ ꝑdicte decre. puenit. ⁊ h̃ dico indubitãter in cã bñficiali vbi ante possessiõnẽ pacificã alteri⁹ apparet ꝯtrouersia in limine ꝓuisionis faciẽde vel facte. ex̃ de iu. pa. c. j. ij. ⁊. iij. ⁊ sic ẽt dicerẽ in ꝯ̃ctu ⁊ sic itelligo dictũ. c. xj. q. j. q̃ res. ibi em̃ hꝫ ꝓuidere ꝓtor rõne vel eccl'ie gubernare. Ex quib⁹ colligo ꝙ iudicis officiũ mercẽnariũ deseruit sequestratõi faciẽde aut ꝓpter onus rei incũbens ꝙ nõ explet̃ vt dictũ est seu rei ꝯcesse abusum. ⁊ sic loquit̃ decre. puenit ⁊. l. si cũ dotẽ. §. finaut̃. so. ma. ⁊ ex̃ de seq. c. ij. aut ꝓpter qualitatẽ ꝑsonarꝫ ꝯcertantiũ. ⁊ tũc si ꝑsonarũ qualitas talis est ꝙ natura facti inducit: ⁊ tũc iudex dꝫ ꝓuidere partib⁹ ꝑ cautionẽ ⁊ cautelã sequestratiõis: vt dicit gl. d. c. q̃ res. verbi gr̃a. ꝑ. est liber ẽtñ ĩ possessiõe s̃uitutis ꝓcla

mat in libertatẽ ⁊ multe res sunt apud eũ quaꝝ aliquas confitetur ꝑ euȝ acquisitas ex oꝑa ipsius vel ex re possessoris iste statim debẽt restitui possessori alie que ex donatiõe vel legato ꝑuenerũt ipsi ꝑmanere debẽt penes eũ de certa libertate. sȝ interim cũ dubitat̃ de rebus quõ sint acquisite cautela sequestratiõis est adhibẽda sicut loquunt̃ dicte.ll.C.quib⁹ ad lib.ꝓcla.non lȝ.l.iij.de asser.tol.l.vnica.§.sup peculio.nã in dictis iurib⁹ incõpassibilitas facti ad ꝑsonas relata sequestratiõe necessario inducit ⁊ dictis casib⁹ sequestratio est necessaria.et hoc intelligo vbi possessor tenere nõ poterat.C.de ordi.cogni.l.fi.sed cũ qualitas vnius ꝑsone hoc induceret: ⁊ tũc peteret̃ fieri per iudicẽ ab alia parte sic esset casualis seu spãlis ↄ regulã vt iam dicã: ⁊ credo ꝙ qñ cõtendit̃ sup iudicio vniuersali vel quasi sicut est vbi ↄtendit̃ de bñficio.vt no.s̃.de libelli obla.c.j.citius inducit̃ sequestratio q̃ in iudicio singulari quo peto meũ vel mihi debitũ sicut assero agẽdo vñ iura inducẽtia sequestrationẽ faciendã loquunt̃ multũ in iudicio vniuersali.s̃.de tabu.exhi.l.vl.de col.bo.l.j.§.si frater. C.de ord.cogni.l.vl.de asser.tol.l.vnica.§.sup peculio.⁊ qb⁹ ad liberta.ꝓcla.nõ lȝ.l.iij.⁊ est rõ vbi ago ↄtra.p.ad certã rẽ ibi ↄtendit̃ de eo ꝙ alter tenet vel de quo est presumptio ipm ad hoc nõ teneri nisi ꝓbetur.sed vbi ↄtendit̃ de vniuersitate vel quasi ibi nõ est presumptio ꝓ detinẽte tã efficax sicut est ĩ predicto casu cũ possidens vniuersa ⁊ singula nõ possideat: vt.s̃.de acq.pos.l.q vniuersas. ¶ Itẽ ex equitate dictoꝝ iuriũ dicẽdũ est ꝙ si duo ↄtẽdunt de vno bñficio ⁊ potiora iura appareãt ꝓ vno q̃ ꝓ alio: ille qui affert potiora iura esset in possessione tuendus vel mittẽdus.ar.C.de edic.diui adri.tol. l.fi.quo casu si iste peteret sequestrationẽ fieri deberet a iudice cũ eñ sit admittendũ.s.ad possessionẽ magis ad sequestrationẽ.si autẽ fiat sequestratio tm̃ ad petitionẽ sequestri dic vt ꝺ.l.deposi.l.ei apud.§.sȝ si velit. ¶ Si aũt fiat quarto mõ ad petitionẽ partis ꝑ iudicẽ hic pẽdẽt.ll.⁊ ꝓp h̃e.⁊ hic subdistinguit aut petit̃ sequestratio pẽdẽte ꝑ̃ncipali negocio: aut pendẽte negocio appellatiõis a s̃nia seu ab executore interiecte. ¶ Primo casu dupl'r: aut ꝓcedit̃ a parte ↄ partẽ presentẽ aut in partis cõtumaciã. ¶ Primo casu cõtendit̃ sup re de qua est magis ꝑ̃sumptio ꝓ reo: verbi gr̃a peto rẽ ex aliquo ↄctu: ius presumit reũ nõ obligatũ nisi probet̃ obligatus: quo casu sequestratiõis necessitas cõgescat: ⁊ isto casu est inhibita. Nã primo dȝ debitor conuinci: ⁊ tũc demũ ad solutionẽ cõstringi.C.de ꝓhibita sequestra.l.vnica.de act.⁊ obli.l.negãtes.et de iur.fi.l.fi.li.x. ¶ Item dico si res est talis cui⁹ possessio indifferẽter cadat inter eos q cõtendũt: verbi gr̃a habere fundum ita cadit in me sicut in petro: ago ↄtra petrũ ad fundũ: q: ipse Pe.possessor plus hȝ q̃ ego.insti.de interdictis.§.cõmodũ.C.de rei vẽ.l.res alienas.nunq̃ pẽdente principali negocio dȝ fieri sequestratio.sic loquit̃ ex̃ de distrac.ca.j.⁊.s̃.de rei ven.l.vtiq̃.nisi dicta ꝑ̃sumptio vinceret̃ aliqua equitate extra de spõsa.cũ locũ.de resti.spo.lr̃as.⁊.s̃.de offi.presi.l.senatus.tũc iudicis officio eẽt sequestratio si equitate suadẽte iudici vr̃ vt dictis iurib⁹.et.s̃.q satis.co.l.si fideiussor.§.fi.ibi eñ suspitio q̃ habet̃ ↄ reum vt ꝓuideat̃ parti argẽti inducit sequestrationẽ.vnde cũ ĩtersit iudic.ne iudiciũ sit elusoriũ.s̃. ne qd in loco pu.l.vlt. ¶ Itẽ iudex ꝓuidere dȝ nõ tam in ꝑ̃ncipali q̃ in fructib⁹ cautela cõueniẽs prestet̃ in re mobili. vt ꝺ.l.si fideiussor.⁊ pari equitate idẽ est in fructib⁹ rei ĩmobilis vnde si reus non possit cauere vt iudici equũ videbit̃ fiet sequestratio.nã cũ aliqd incũbit in iudice ⁊ iudex nõ p̃t facere vt ius precepit dȝ ꝓuidere: vt põt.C.de asser.tol.l.j.§.si vero re vera.⁊.s̃.de coll'.bo.l.j.§.si frater.⁊ hoc casu sequestratio ẽ subsidiaria.⁊ sic loquit̃.C.õ agri.⁊ cen.l.litib⁹.li.xj. Est ergo regulare ꝙ qñ aliqd incũbit alicui ⁊ ille onus annexũ nõ implet vel re abutit̃: iudex ex officio hȝ ꝓuidere: v̓bi gr̃a.missus in possessiõe cã rei seruãde nõ facit fruct⁹ suos. vnde si illos cõsumat ⁊ ita re abutit̃: iudex hȝ ꝓuidere sup hoc vt sequestret̃.ex̃ de sequestra.c.ij.⁊ dicta decret.ꝑ vr̃as.de dot.post diuortiũ resti.⁊ so.ma.l.si cũ dotẽ.§.sin autẽ.⁊ hoc fieri dȝ.nõ tñ nedũ possessor: sȝ etiã in possessiõe existẽs nõ sit a possessiõe seu detẽtatione amouẽdus vt extra de symo.c.querelã.⁊.C.si ꝑ vim vel alio mõ.l.vlt. ¶ In ꝑ̃dictis versat̃ cause cognitio. ⁊ est exp̃ssum dicta decre.ij.de sequestra. Si aũt ꝓcedat̃ ↄtra cõtumacẽ hoc est dupl'r.aut in cã in qua p̃t ꝓcedi ad missionẽ in possessionẽ aut nõ. Si nõ vt q: agit̃ de bñficio quo casu nõ hȝ locũ missio in posses.vt extra de eo q mit.in pos.c.cũ actor. li.vj.⁊ hoc casu fieri p̃t sequestratio.⁊ sic loquit̃ decre.exp̃ssa de rescript.c.olim.ĩ Nã cũ missio cesset hoc casu: aliud qꝺ erat illi⁹ filꝰe vel vicini⁹ debuit fieri.vñ ꝙ gl.ibi dicit.s.ꝙ male facta fuit seq̃stratio.male dicit cũ eadẽ decre.ꝓsequat̃ factum sequestratiõis.ꝙ nõ faceret si indebite facta fuisset vt apparet ex tex.dicte decre.mihi. Jo.an.h̃ nõ apparet. Si v̓o est cã in qua ꝓcedi possit ad missionẽ in possessionẽ tũc cũ sit via ordinaria de mittẽdo in posses.illa regul'r est seruãda.C.vbi in rẽ act.preiudi.l.iij.in fi.intuitu tñ religionis vel alia iusta ex cã dicunt aliqui ꝙ iudex põt ad sequestrationẽ ꝓcedere.⁊ sic intelligũt extra de dolo ⁊ cõtu.c.ij. Sed in hoc casu dicerẽ cũ reus esset cõtumax sua cõtumacia de iure est puniẽda aut in rem de qua cõtendit̃ aut in ꝑsonã. Ubi in rem nõ põt puniri: vt extra vt lite nõ cõte.c.tue iure duplex vt est ꝑmissum.nam ibi missio ĩ posses.nõ est possibilis: tũc excõicatio aut seq̃stratio est necessaria: nec aliqua punitio contumacie est vicinior missioni in posses.q̃ sequestratio q̃ se hȝ ad missionẽ ĩ posses. vt excedens ⁊ excessum.nã ↄtumaci est magis luctuosum ꝙ aduersari⁹ sit in posses.⁊ ipm cõtumacẽ tedio afficiat si apud bonũ virũ res eẽt ad custodienduȝ deposita ꝑ iudicẽ.ar.C.de bonis q̃ lib.l.cũ opȝ.plus tñ recedit̃ a re ꝑ sequestrationẽ factã in ↄtumaciã q̃ per omissionẽ in possessiõe. Et ꝑ̃m hos respectus vel alios dici põt ꝙ qñq̃ plus qñq̃ minus ĩportat missio in posses.q̃ sequestratio.vide qꝺ ibi dixi sup verbo religionis.⁊ sup.iij.gl.Jo.an.⁊ ꝓpter aliquẽ respectũ dictũ est dicto.c.ij.de dolo ⁊ cõtu.factã sequestrationẽ intuitu religionis.nã magis cõpetit religioso litigãti ꝙ fiat sequestratio q̃ in posses.missio que est ad efficiendũ tedio cõtumacẽ qꝺ non dȝ cadere in religiosum.⁊ isto casu ẽt vbi posset fieri missio in posses.posset fieri sequestratio.regularius tñ est ꝙ fiat ꝑ viã missiõis cũ hoc sit ordinariũ: vt extra vt lite nõ cõte.qm̃ frequẽter.§.in aliijs.iudex tamẽ cuius officiuȝ est latissimũ.s̃.de iur.om.iu.l.j.dȝ attẽdere qua via reus ↄtumax magis possit astringi vt suã contumaciã agnoscat ⁊ illã purget: ⁊ tũc illã viã exequat̃ siue excõicando siue mittendo in posses.siue sequestrãdo.cũ eñ cõtumacia qñq̃ litis dãno coerceat̃.s̃.de re iud.cõtumacia.s̃.de inge.ma.l.diffamari.⁊ extra de ꝓba.c.licet.multo magis poterit puniri ↄtumax ꝑ sequestrationẽ.iudex eñ põt penali iudicio suã iurisditionẽ defendere.s̃.si qs ius di.nõ obtẽ.l.j.inter q̃ penalia iudicia ↄtinet̃ pena seq̃strationis.⁊ dato ꝙ sequestratio sit pena mitior pena missionis in posses.vt dicta decre.de dolo ⁊ cõtu.nã ex missiõe põt fieri verus possessor saltẽ post annũ nõ sic ex sequestratiõe qꝺ tñ credebãt dicti religiosi: ⁊ sic eã legit Inn. sȝ cõtra illã decretalẽ vt dicit text.expresse poterat fieri missio in posses. Si ergo fauore religiõis est facta seq̃stratio q̃ minus q̃ in posses.missio non videt̃ fauor sed potius grauamen: ergo tam missio q̃ sequestratio sit vt reus tedio affectus cogat̃ stare iuri: vt dicta decre.hec tamẽ pena ꝓprius cadit in missionẽ q̃ in sequestrationem: vnde cũ religiosi nõ habeant tediũ querere vel penã aduersarij.ar.extra de penis suã.licȝ suũ querere possint.ex̃ de ope.no.nun.c.ij.mitius est intuendo religionẽ sequestrare q̃ mittere in posses. Et ideo signãter dicit tex. intuitu religionis nõ fauore. nã in missione in posses.fit tediũ ꝑ actorẽ et iudicem auctorantẽ: sȝ in sequestratiõe per iudicẽ tãtũ licet ad partis instantiã. Si autẽ ꝓcedat in negocio app. interposite a s̃nia diffinitiua sup principali hoc est dupliciter. Aut appellatio ĩterponit̃ a diffinitiua aut ante diffinitiuã. Si a diffinitiua q̃ est super principali ⁊ sequestratio petit̃ aut a petitore appellãte aut a possessore. Primo casu est impossibilis tñ nihil posset sequestrari hoc est separari ab eo q nihil habet: ⁊ sic loquitur.ij.q.vj.quotiens. Si autẽ cõtra possessorẽ appellatur petitur fieri sequestratio regulariter non debet fieri cũ appellãtis status sit integer pẽdente appellatione.s̃.nil no. appel.pen.l.j.cũ attẽtatum hoc casu reuocari deberet etiam illud qꝺ esset attentatũ factũ ante decẽdiũ.extra de appel.c. non solũ.lib.vj. Sed hoc fallit quãdo dictus possessor fruct⁹ dilapidat vel al's est suspectus: vt dicto.ca.quotiens.in fin.⁊ extra de sequestra.c.fi.⁊.s̃.de appel.l.imperatores. ĩ fi.⁊ vbicunq̃ in principali posset procedi ad sequestrationẽ: multomagis in causa appellationis vbi possessor victus appellat cũ iam sententia sit cõtra eũ facilius est ↄtra eũ ad sequestrationẽ procedere q̃ in principali. Si autẽ appellatio interponat̃ aut diffinitiua cũ appellãs de iniquitate iudicis principaliter conquerat̃.extra de appel.c.interposita.§.fi.hoc appellatiõis articulo pẽdente iudicis officium circa sequestrationẽ rei aut fructuũ super quib⁹ nõ agitur prorsus cõgescat cum nec in principali iudex ap.talis hanc cognitionẽ nisi in euentu quo apparebit appel.ante diffinitiuam emissam fore legitimã: vt in decre.vt debitus honor extra de appella. Si autẽ procedatur in negocio appellatiõis ab executiõe interiecte aut res est mobilis: ⁊ tunc ipsa res sequestrat̃. aut ĩmobilis: ⁊ tunc fructus sequestratur restituendi illi q obtinuerit nõ

rit nō distincto vtrū possessor sit suspectus necne: vt. C. quor app. nō reci. l. ab executore. nec ē mirū ex quo em̄ a sn̄ia nō est appellatus sed ab executiōe magna est presumptio ꝯ appellantē ꝓpterea iura statuere rē a possessore separādā ꝛ apud aliū deponēdā quousq; querela sapiat. ¶ Ex quib⁹ colligit ꝙ quādoq; sequestratio nō est possibilis: qn̄q; est probibita et quādoq; permissa ꝛ quādoq; precepta.

Res iudicata. In glo. ibi: pap. §. fin. sunt ꝛ aliȷ̄. s̄. de mino. l. de etate. de accusa. l. si cui. §. ħsdē. de pcu. l. si eū. §. in pplarib⁹. de ppl'a. act. l. ꝫ si ex eadē. ꝛ ō decu. quotiēs qs. li. x. ꝛ vide qō plene no. s̄. de lib. agno. l. in oībus.

Seruitutem. In gl. ibi. l. hodie intercidit in fi. per quā. l. pōt hic poni casus. Jaco. Et not. ꝙ seruitus est pessimum qd: ꝛ ecōtra libertas est res preciosa ꝛ inestimabilis. vt. s̄. eo. l. libertas. vbi de hoc dixi.

Ulle ab initio. Cōcor. s̄. eo. l. oīa q̄ ex testō. ꝛ ꝙ dicit cōualescere nō pōt subaudi licet amoueat ea q̄ reddebat institutionē inutilē. ꝛ vide plene. s̄. e. l. qō in initio.

Seruus reipublice. Sufficit glo.

¶ Explicitis regulis iuris ciuilis dei gratia nō omittat iste titulus imperfectus declaremus etiā alias regulas iuris canonici ſm ordinē alphabeti. sup quo post oēs scripsit Ray. de forli. addendo opi. Dy. cū reuerētia loquēdo pauca vtilia que. j. subȷ̄ciam singulis cap'lis. ꝛ sup cōmēto ꝓhemȷ̄ addit infrascripta. ꝛ sub littera. a. sunt due regule. s. c. accessorium. que declarata fuit. s̄. e. l. cum principalis. ꝛ. c. actus legitimi. et qō declaratū est. s̄. eo. l. actus legitimi. Sequitur ergo lr̄a b. sub qua est prima regula. lib. vȷ. que talis est.

Beneficium. Eccl'iasticū nō pōt licite sine canonica institutione obtineri. Pro cuius declaratiōe videantur subtiliter not. p Dy. Cardi. ꝛ Jo. an. e. c. ꝛ qō not. quo ad materiā inuestiture. C. locati sup rubrica. ꝛ ad hāc materiā bene facit qō dixi. s̄. de decur. l. herēnius. ꝛ not. p Host. et Gof. in summa de institu. Dy. em̄ multa ex scriptis p eum inde traxit ab Hosti. idem Jo. an. summarie hic tangit not. p Dy. ꝛ in. vȷ̄. q. Dy. que est quib⁹ tpibus debeat esse capax is qui in bn̄ficio instituit remittit ad nota. p ipm Jo. de clerico egro. c. j. in prin. in. viȷ̄. q. que est: si credebat instituentē instituendi ius habere cū non haberet. quid iuris dicit ꝙ solutio Dy. videt cōtra casum decretalē cōsultationib⁹ de iur. pro. vbi credulitas sine possessiōe nō iuuat. ꝫ dicit ꝙ Dy. forsan intellexit de eo qui credebat esse prelatus ad quē spectabat collatio ad. x. qōnem que est: si canonicus p̄bendā recepit de manu prelati nō legitime instituti an petere possit ipsum platum amoueri tanq̄ nō legitime instituti. dicit ꝙ p solutione Dy. facit extra de his q̄ fi. a ma. parte ca. ex ore. ꝛ qō ibi no. in glo. ꝛ de transac. c. ex litteris. ꝛ qō ibi no. de vltima. q. Dy. remittit ad notata de off. leg. c. p̄nti. li. vȷ. sup verbo vacuari ad suā vltimā gl. positā. hoc. e. ti. ꝛ. c. li. vȷ. Addit infrascripta. j. c. de cā possessiōis cū ecclia. addit dicebat Jo. mo. ꝙ ꝯria loquunt in ptāte actiua. hic loquit in passiua ꝛ ista differūt. facit de clerico excō. ministrāte. ca. si celebrat. de elec. nullus in prin. li. vȷ. ꝛ. c. ex eo qō in fi. ibi. c. iȷ̄. addit. vnde ſm Dy. vicarius epi vel cap'lm sede vacante id non posset qō dic: vt. s̄. de offi. vicar. c. fi. e. l. de insti. c. j. ꝛ ne sede vacāte. c. j. ibi de elec. c. vlt. addit ꝙ dic: vt ibi not. in vlt. gl. in cōfirmationib⁹ ēt locū hꝫ sed nō in collationib⁹ vt ibi. ¶ Itē da exēplū p decretalē ħ. eo. ti. de elec. ꝛ p regulā actus legitimi. hoc eo. ti. ibi. c. ordinarȷ̄. addit ꝛ ibi de hoc p Archiō. ꝛ licet plura ibi recitet oīa habent p remissionē hui⁹ gl. tenet autē ꝙ lequit in gl. cū moderamine ꝙ statim subdam ibi dilecto addit ar. in preal. decretali ordinarȷ̄ ꝙ si ordinarius visus est in possessorē consensisse tacite vel expresse: ꝙ tūc nō coget eū ad titulū ostendendū de his q̄ fi. a ma. parte ca. parte ca. ex ore. poterit tamē ipse licet sit collator docere collationē ꝯtra ius factā p decretalem dilecto ꝛ in fi. cuius v̄ba posuit Archi. in decre. ordinarȷ̄. Jo. an. vltimo querit qōnem disputatā per do. Ja. canonicū bonon̄. datus est executor p papā ad ꝓuidendū mihi de bn̄ficio in certa ecclia querebat an ꝓuidendo de bn̄ficio p lateran̄. conciliū ad papā deuoluto canonica esset institutio in hac dicit nō instandum cū hodie sit expeditū in clemen. de preben. c. si de bn̄ficio. allegat p ꝛ cōtra ꝛ solutionē disputātis ponit que reprobata est iure nouissimo.

Certum est. Quis committit in legem q̄ verba legis amplectens cōtra legis nititur voluntatē. Concor. C. de legi. l. nō dubiū. cū his q̄ ibi notant ꝛ dixi. ꝛ vide q̄ in hoc c. no. p Dy. Cardi. Jo an. ꝛ p eundē in nouella. vbi adducit talē qōnē disputatā per do. Guil. de petralata de monacho qui defert habitū monachalē coopertū habitu clericali an sit apostata qō v̄r hodie approbatū in clement. de vita ꝛ honestate clericor. c. qm̄ in prin. ꝛ v̄. at religiosi. vbi de hoc allegabat ꝙ non qr iura de hoc tractātia loquunt de his q reiecto habitu ad scl'm redeunt de aposta. c. j. ꝛ. c. tue. l. di. c. vlt. ꝫ iste nō dimisit habitū ergo ꝛc. ad hoc r̄ndetur in fi. ¶ Itē qr monitio nō precessit de sn̄ia excō. c. in audiētia. ꝛ. c. ꝯtingit. ꝫ iste nō est casus in quo requirat monitio: vt pꝫ vt clerici vel mo. c. ȷ̄. ꝛ v̄r sufficere veritas habitus in effectu de cōsue. q̄to in fi. ꝛ opinionē cedere veritati de re iu. cū inter vos. ¶ Itē vestis clericalis tanq̄ supflua nō dꝫ vitiare de v̄. ob. l. q̄ extrinsecus. ꝛ de regu. iu. l. nō solet. ꝛ hoc ti. c. vtile. ad predicta pōt r̄nderi ꝙ veritas monachatus nō tollit p opinionē putātiū eē eū clericū nec per vestē supfluam nec inutilē. ꝫ stante monachatu ex culpa ligatur. ¶ Itē iste clericalis habitus religioso adheret ergo fit religiosus. s̄. de rei ven. l. q religiosis. vt sic magis dignū trahat ad se minus dignū de ꝯsecra. eccl'. vel alta. c. qō in dubȷ̄s. Predicta ꝓcedūt in ꝯnexibilib⁹ ꝛ de his q̄ inseparabiliter adherent ꝛ sine vitio hic secus p oīa. et facit de vita ꝛ ho. cle. cū decorē. meli⁹ facit. c. precedens deus qui: ꝫ illō de licētia pape. ¶ Itē iste nō mutauit aīum ergo nec habitū. ar. ȷ̄. q. iȷ̄. preuaricator. ¶ Itē deus carnē nostrā indutus quoddā velamen induit. xxȷ̄. q. ȷ̄. vtilē. ꝛ nihilominus vera deitas in suo statu pmāsit adde ꝛ vera humanitas extra de hereti. cū xp̄s. In casu q sequit cedit natura miraculo de celebra. missarū cū marthe. c. quesiuisti sicut in sacr̄o altaris est verū corp⁹ licet sub specie panis ꝛ vini de ꝯsecra. di. ȷ̄. vtrū al's verū ꝛ in dubio p̄sumit in meliorē partē ex eo. ca. estote. ꝫ hic in facto nihil dubiū. ¶ Itē iste in habitu suo religionē nō ostēdit vnde p̄sumit habitū dimisisse de sn̄ia excō. Cōtingit scdo ꝛ p exteriorē habitū presumit ei⁹ mentē mutatam de presumpt. c. ex studȷ̄s. ¶ Itē si iste habitus est extremus clericalis. presumim⁹ em̄ interius clericalē. xxȷ̄. q. v. humane aures. ¶ Itē iste deferēs vestes clericales dꝫ clericus iudicari. de sen. excō. si iudex. li. vȷ. ꝛ sic religiosus. xxvȷ̄. di. ꝙ interrogasti. ¶ Itē recipiēdo habitū quē nō pōt habere primo videret renūciare ipso facto. ar. de prebē. de multa. Itē modicū fermēti totā massam corrūpit. x. di. si ad sacras. Sol. cū iste religiosus iustā cām transformatiōis sui habitus non alleget indubitanter est apostata. ꝛ qr tali habitu nō vteret i claustro: vt in extrauagāti ne clerici vel mo. c. ȷ̄. lib. vȷ. Et qr deferri dꝫ desup ꝛ publice: vt dicta clemētina qm̄. ꝛ qr dr̄ nō portare nō portādo vt dꝫ extra de reg. iu. c. q ex timore.

Cum quid prohibetur. Et oīa q̄ sequūt ex illo. vide no. i gl. ꝛ p Arch. xxxȷ. di. c. si laicus. ꝛ p Dy. ꝛ Car. ꝛ Jo. an. q i nouella sic no. Et regula huic sil'is aliquo ꝓhibito oē id ꝓhibet ꝓpt quod pueniť ad illud. Et hic loquit de ꝯsequētia ꝓhibitiōis extremor q̄ ꝓcedunt. Ex prima ꝓhibitiōe ꝛ in hoc pone exēplū p l. oratio. s̄. de spōsa. vbi ꝓhibito matrimonio ꝓhibita sunt et spōsalia p que peuniť ad illud. ꝛ ibi ō hoc nō ob. de ritu nup. l. si qs officium. qr loqt in ꝓhibitiōe tpali illa vero in ppetua ſm Dy. Et hec regula p ꝯriū oñdit ꝙ vno ꝯcesso ꝯcessa itelligunt q̄ sequunt ex illo. Et sic facit ad qōnē p ipsum Jo. disputatā q̄ talis est querit an ex priuilegio hui⁹ studȷ̄ p qō cōcessit papa qbusdā al'. ꝓhibitis qō posset hic audire ius ciuile ꝛ i eo libere studere ꝛ liceat eis hic i eo iur. docere vl' doctorari ꝛ nouū modū disputādi hic tꝫ. Ex textu em̄ thematis sex v̄ba assumit quasi p glo. formā sup ipsis arguā p ꝛ ꝯ. Et erit primū sup verbo priuilegio. Scōm sup v̄bo priuilegio: ꝫ sup verbo p̄uilegio ipsius studȷ̄. Tertiū sup verbo ꝓhibitionis. Quartū sup verbo studere post q̄ determinabit dubiū dabit ꝯsiliū ꝛ solutio ꝛ ꝯrȷ̄s satisfiet. ꝛ vt vnā experiar an expediat nouellaꝫ meā quo ad decretor allegatiōes sic scribi vtar hic allegorisimo. Ad primū certū est ꝛ vulgare ꝙ priuilegia maxime principū sunt large interpretāda. s̄. de cōstitu. prin. l. fi. maxime vt vitet pena astute iterpretātiū. C. ō legi. l. ȷ̄. Cōtra qr lꝫ p̄dicta sint vera tñ nō habēt locū in p̄uilegȷ̄s sup reambitiosa de p̄bē. ꝙuis. li. vȷ. ꝛ lꝫ p̄uilegia sint fauorabilia nō tñ recedit a v̄bis ipsor ō p̄ui. porro. ꝛ. c. recipim⁹. ꝛ de p̄bē. cui si de nō sacerdotali. li. vȷ. immo talia v̄ba sepe restringūt qō pꝫ

de priui.poſitis.de priui.c.abbates.et.c.vt apoſtolice.lib.vj.
Quare cum probibitio ſit fauorabilis priuilegium eſt ambi/
tioſum nõ dilatandũ ſed reſtringendum vel ſaltem in ꝓpria
ſignificatiõe retinendũ.maxime qꝛ facilius concedit̃ ſubeſſe
ꝙ̃ preeſſe de fil.preſby.ca.j.cũ ſi. Et quo ad predicta vide qḋ
ſcripſi de ver.ſig.olim ſuper tertia gl.pꝫ per hoc verbũ the/
matis priuilegiũ nõ ꝑſone vtenti.ſꝫ boñ.ſtudio foro cõceſſuꝫ
cauſe igitur conceſſionis fuit ampliatio ſtudij: pꝫ autem ꝙ
in tantum poteſt ampliari ſtudiũ per ſummi legiſte doctrinã
ſicut per ſcholaſticã diſciplinã. adde quod de totilinio dicit
Hieronymus in probemio biblie.ad eũ romam veniſſe mul/
tos nobiles de finibus hiſpanie ⁊ galie: ⁊ quos ad ſui cõtem
plationẽ roma nõ traxit.ſed illius hoĩs fama ꝑduxit vt ergo
ſaluet̃ cauſa ꝯceſſionis etiã de docẽte priuilegiũ.debet intel
ligi ad qḋ facit ꝙ priuilegia vniuerſitatibus cõceſſa fauora/
biliora: ꝙ̃ cõceſſa ꝑſonis ex̃ de priuile.ne aliqui.li.vj. ¶ Ex
alterius ergo ꝑſona cõſequit̃ ſtudens doctorãdi ⁊ docẽdi po
tentiã ꝙ ex ſua nõ poſſet nec hoc nouũ de cõceſ.prebẽ.c.au/
toritatis.s̃.ad tertul.l.ij.§.obijcit̃.ver.ſi ſic.⁊.C.de natu.libe.
aut̃. licet.ꝙ licet ſic ampliari poſſet qḋ hec verba nõ ſonant
vt.s̃.dictũ eſt. Et ad id qḋ de alterius ꝑſona dicit̃ rñdetur ꝑ
decre.is cui de preben.lib.vj.al's ꝓhibitis aduertendũ eſt ꝙ
iſti ꝓhibiti ſunt cõſtitutiõe canonica: ⁊ ſic ꝯcedentis.ſ.pape.
Fiet ergo cõtra ipſum papam lata interpretatio qḋ optime
ꝓbat decre.cũ dilectus de cõſuetudine ⁊ regula ꝯtra eũ hoc
eo.titu.excipere eñ potuit pape.⁊ in.l.excipit.ad hoc de iure
patro.ex litteris.⁊.c.cum ſcḋm.oĩa ergo veniũt in cõceſſione
maxime qꝛ ꝓhibitio penalis ⁊ ſic ſtricte ſumenda de pe.di.j.
pene.s̃.de pe.l.interpretatiõe: quã licet ꝓhibitio ꝓpter penã
ſit odioſam tamẽ ꝓpter ſuã cãm eſt fauorabilis vt.ſ.amplieẗ
theologie ſtudiũ extra ne cleri.vel mo.ſup ſpecula.⁊ vt meliꝰ
vacent ſacris.xxxj.di.§.cãm etiã in quinqꝫ.⁊.c.ſe.de offic.ar/
chipreſbyterorꝫ.c.ij.de arbi.nõ diſtiguemꝰ.§.ſacerdotio.hoc
igit̃ odioſum ⁊ fauorabile nec late nec ſtricte interpretemur.
§.ſacerdotio.ſed ſtandũ verbis ad hoc qḋ not.de elec.cum in
cũctis.in quinta gl.⁊ eo.ti.c.penul.li.vj. ¶ Intelligit̃ igitur
omiſſum qḋ nõ ſit expreſſum.xcvj.di.vbi cũ ſuis concor.glo.
immo ex aliquarũ actuũ expreſſione reliqua videnẗ excepta
⁊ ꝓhibita ⁊ ſi de fundo inſtructo.l.queſitũ.§.inde rñſum.⁊.l.
cũ delanionis.§.cui fundus.maxime qꝛ cũ cõcedit̃ probibito
leges audire cauſa cõceſſionis videt̃ vt melius intelligat ca
nones: vt no.xxxvij.di.c.i.audire. Aduertẽdũ eſt negari non
poſſe qm̃ ſub verbo auditus includatur doctrinã. Ineſt eñ
ex vi correlatiui ꝙ ſi poſſum audire ergo alios docere.ſi ergo
per priuilegiũ cõcedit̃ ex vi correlatiui ⁊ cõnexi alteri vt do/
ceat: ergo ⁊ iſtũ doceat ad hoc.v.di.ad eius vr̃ eñ ꝙ nõ ſolũ
principale includit acceſſoriũ ſed etiã cõnexum acceſſorij vel
ipſius acceſſoriũ qḋ ꝓbatur de offi.deleg.prudentiã.§.ſexta
⁊.§.ſe.⁊ ꝓbatur de preben.c.antepe.li.vj.de lib.⁊ poſthu.l.ſi
ita.§.regula.⁊ extra de dona.inter virũ et vxo.c.ij.plus ꝓbo
doctrina expreſſe ꝑ verbo docendi nõ eſt in talibꝰ probibita.
nã in hac materia habemꝰ tria verba ꝓlata.ſ.lectio auditio
⁊ ſtudiũ.ſꝫ preter hoc q̃ dixi.s̃.verba penalia ſunt ſtricte ſu/
menda qḋ illud verbũ lectionis ponat̃ ꝑ lectiõe diſcipuli nõ
magiſtri ꝓbatur tripliciter. ¶ Primo ſic cõciliũ Turoñ.ne
clerici vel monachi nõ magno dicit ꝙ illi monachi exibãt ad
leges legẽdas vt poſſent melius tractare negocia monaſte/
rij ⁊ ad legẽdã phiſicã vt poſſent curare monachos ĩfirmos
ꝓpter qḋ pꝫ ꝙ loquũtur nõ de lectura doctoris ſꝫ diſcipuli.
¶ Scḋo ſic cõciliũ ꝓhibendo fuit vſum verbo legẽdi hono/
rius dicit interpretando cõciliũ ꝙ cõciliũ ꝓhibuit auditũ.e.
ti.c.ſup ſpeculatorẽ. Idẽ bonifacius eo.ti.c.j.li.vj. ¶ Tertio
ſic qꝛ multis iuribus ꝓbatur verbũ lectionis intelligi de le/
ctõe diſcipuli de magiſtris.c.j.de elec.cũ ex eo.li.vj.vtrobiqꝫ
legẽdi ⁊ ꝓficiendi.xxxvj.diſt.c.ſi.ibi diſtat legẽdo ſcripturas
vt ppl'm doceat.⁊ de eta.⁊ qualita.c.fin.ibi exercitiũ lectiõis
legiſte donatũ.⁊ de renũ.poſt trãſlationem. Ergo tñ ex mẽte
cõcilij tñ ex interpretatiõe romanorꝫ pontificũ.tñ ex ꝓpria ſi
gnificatiõe verbi: pꝫ ꝑ verbũ legẽdi doctrinã nõ probibitã.
reſtat autẽ ꝙ doctrina nõ eſt ꝓhibita et ſic eſt qḋ plana cũ ea
de quibꝰ querit̃ etiã ſine priuilegio poſſet aut eſt probibita ꝑ
verbũ auditus ⁊ ſtudij.⁊ tũc quo iure illa verba in ꝓhibito/
ria ⁊ penali lege includũt magiſterium eo iure et fortiori illa
verba relaxatorij ⁊ gratioſij priuilegij includunt cũ ſublato
expreſſo ſublatũ ſit tacitum.C.ſi reus vl' accuſa.mor.fuerit.l.
ſi.⁊ facit qḋ not.de reſcrip.c.j.li.vj.ij.glo.de cleri.cõiuga.ꝙ a
te.maxime cum ſimul probibitio manauerit.⁊ hic ſint ſilia et
cõnexa.C.de maleñ.⁊ mathe.l.culpa.vno ſublato virtute cõ
nexionis ⁊ reliquũ tollit̃ de cõſti.c.trãſlato.cõtra planum eſt
ꝙ audire ⁊ docere ſunt diuerſa ꝙ tripliciter ꝓbat̃. ¶ Pri/
mo ex diuerſitate noĩs.C.de codicil.l.idem de decimis ad au
dientiã. ¶ Scḋo qꝛ diuerſis mẽbris actus illi ꝯueniũt qḋ ꝑ
ſe pꝫ ad hoc.j.ad corinthios.xij.⁊.ij.di.ſingula. ¶ Tertio qꝛ
iura ponũt hic ꝑ diuerſis vt pꝫ in ꝓhemio decretaliũ ⁊ li.vj.
de locato.c.j.de priuile.ſup ſpecu. vt clerici vel mo.c.ij.ij.rñ.
lib.vj. Et lex predicta culpa ſimilis ponit̃ illa ꝑ ſi'libus ergo
nõ ſunt idem. ¶ Primũ vͦo ar.ſupius tollit̃ qꝛ ꝑ id ſequeret̃
ꝙ cui cõcederet̃ audire diuina cũ per ꝯñs concedat̃ alteri ꝙ
ſibi celebret.ergo ⁊ ipſe celebrare poſſet.ſed planũ eſt hic di/
uerſa de priuile.c.j.⁊ vlti.li.vj.de ſnĩa excõi.c.ſi. Libere vero
dixit nõ ſimpl'r ſtudere ꝙ verbũ libere debet aliqd opari de
diuor.gaudemꝰ de leg.iij.nõ aliter ⁊ ꝓlata ſignificatiõe huiꝰ
verbi facit de prebẽ.de mulcta.⁊ eo.tit.c.licet eꝑs.li.vj.de ꝓ/
cura.qui ad agẽdũ.in ſi.⁊.s̃.de ꝓcu.l.ꝓcurator cui libera.ar.
parte debiti ſoluta nõ eſt liberatũ pignus: ſed cũ totũ ſolutũ
fuerit.C.de diſtra.pig.l.ꝙ̃diu. nec ꝑ parte faciẽs qḋ tenet̃ de
ver.ob.in execut.§.pe.ſic nec poſt ceſſionẽ partis ſtudij dice/
ret̃ liberum ſtudiũ cõceſſum de reſti.ſpol'.piſanis nec dꝛ liber
ad ordines in quo ſeruitiũ aliqḋ retinet̃.liij.diſ.quicũqꝫ ꝯriũ
tollit̃ hec argumẽtatio per caſum.⁊.j.q.j.relatio de reb.eccl.
nõ alie.ne ſup in ſi.de ſecũ.nup.c.j.de offi.vica.cũ in gñali.li.
vj.s̃.de dona.filius.⁊.C.de inoffi.teſt.ſi qñ per que pꝫ verbũ
libere nil vel parum operari ſtudere. ſtudiũ ex tribꝰ partibꝰ
ꝑficit̃ prima ad thimothe.iiij. Attẽde lectiõi exhortatiõi ⁊ do
ctrine.xxxvj.di.c.j.ſꝫ ſicut verbũ ſtatuo dꝫ ſignificare rẽ ꝑfe/
ctã ⁊ cõſũmatã.s̃.ꝙ quiſqꝫ iu.l.j. Ita verbũ ſtudij ſtudiu ꝑfe
ctũ qḋ ꝑficitur in vltimo actu doctrine non inchoatũ vel me/
diatũ tm̃ plus tex.canonis ꝓbare videt̃ ꝙ appellatione ſtu/
dij cõprehẽdat̃ doctrina.et.vj.q.iij.aliquãti: vt ibi pꝫ ex ꝑn.
⁊ ſi.ad idem de excu.artiſi.l.vna.lib.x.ibi ſtudiũ docendi atqꝫ
diſcendi ⁊ de priuile.c.ij.li.vj.maxime cũ docens ſtudeat ⁊ di
ſcat docendo vt in preal.l.vbi de hoc. ¶ Itẽ papa qui eſt vi/
carius eius qui nõ nouit opus imperfectũ nõ debꝫ intelligi
fuiſſe locutus de ſtudio imꝑfecto ḋ baptiſ.c.maiores. ⁊ circa
hoc adde ꝙ dixi ſup regula q prior in qõe porrorꝫ in.ij.parte.
¶ Itẽ nec valet ꝑ parte aliqd facere de cõſecra.diſ.ij.cõpi/
mus.⁊ dato ẽt qḋ appellatiõe ſtudij altera pars tm̃ intellige
ret̃ per partẽ tm̃ dicemus totũ eſſe cõceſſum.xiiij.q.v.penale
xxxij.q.iiij.meretrices de pe.di.j.vulgaris.baptizat̃ enim qs
parte corꝑis tacta ḋ ꝯſecra.di. ꝙ nequaꝙ̃.⁊.c.ꝓpric.vbi de
hoc ſicut ꝑ partẽ totũ poſſideo de acqui.poſ.l.poſſideri.§.j.⁊
vno mãdato mãdat̃ cõnexũ.s̃.de ꝓcur.l.ad rẽ.⁊.l.ad legatũ.
⁊ q poſuit principiũ ponat finẽ de cõſecra.di.ij.nullus eꝑus
⁊ de renũ.c.j.cũ cõcor.ſicut iudex.de qua re cognouit ꝓnun/
ciat.s̃.de iudi.l.de qua re. Nam ſicut excõicatus appellat et
ꝓſequit̃ de excep.cũ inter. R.priorẽ.et ſic matrimoniũ habili
tat naturalẽ ad prelaturã q ſi.ſint legi.per venerabilẽ.vbi de
hoc ſic priuilegiũ habilitet iſtum etiã quo ad doctoratũ ſicut
iuramẽtũ habilitat minorẽ ꝑ aut.ſacramẽta.C.ſi aduer.vẽd.
ꝯtrariũ ſtudere reſpicit auditum qḋ ꝓbatur a vi lr̃e decreta.
ſup ſpecu.ne clerici vel mo.vbi ꝑmittit.de audientibꝰ poſtea
ſubmittit ꝙ eꝑi in quorꝫ dioceſi ſtudent. ꝓbatur idẽ de magi
ſtris ſup ſpecula.vbi ſtudẽtes ⁊ docẽtes ponit text.vt.diuer/
ſa.ad idẽ de preſump.ex ſtudijs coniũcto vͦbo ꝙ ſequit̃ audi
tiõis ſapientiũ.⁊ de tali ſtudio ſcholaſtico loquat̃ de elec.ca.
bone.ij.c.innotuit.de ꝓcu.dilectꝰ.de cleri.nõ reſi.tue.de offi.
dele.tue cõſultationibꝰ.de reſcript.c.ſi.li.vj.⁊.s̃.fami.herc.l.
ea que.⁊ ſi dicas ꝙ nihil oparet̃ cũ iam dictũ eſſet de auditu
in priuilegio. Rñdet̃ ꝙ ex huius verbi virtute priuilegiatus
etiã principale ſtudiũ iuris ciuilis facere poterat nõ audien/
do. Et hoc addit hoc verbũ ſtudere fateor tamẽ ꝙ ſtudiũ in/
terdum denotare hꝫ alios actus preter mendicationẽ lr̃alis
ſcientie iudicũ vltimo ingenti ſtudio. Cauendũ eſt ne aliqua
domus iſrael pereat eccleſiaſtici.xx.pulchritudini ſtudiũ ha
bentes.lxviij.di.fratrẽ ſtudeat de manu fructificare.de pact.
c.iij.ſtudioſe agendũ eſt ⁊c.de preſcrip.vigilanti ſtudio cauẽ
dum eſt.⁊.s̃.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.ij.vbi ſtudiũ filios edu/
candi. Proterea video ꝙ aliqñ lꝫ alicui ſtudere ⁊ diſcere. ſꝫ
nõ ſtudere vt femine.j.ad corinthios.ij.xxiij.di.mulier de cõ/
ſecra.di.iiij.mulier.quãuis eñ predicta decretalis de ꝑſum.
ponat ſtudiũ ⁊ diſciplinã ꝑ vͦba docta. nõ tñ necat doctrinã
nec mirũ cũ plus habeat doctor honoris ⁊ prerogatiue hꝫ.n.
ordinariã iuriſditionem ꝑ aut̃.habita.C.ne filius ꝓ patre hꝫ
immu.mu.C.de ꝓfeſſor.⁊ medi.l.medicos.al's magiſtros.li.x.
¶ Itẽ mercedẽ laboris vt ibi qḋ dic vt no.xxxvij.di.de qui/
buſdã ⁊ de magiſtris.c.pe.ꝯſequit̃ ex tꝑe cõmcatũ.C.de ꝓfeſ.
que in vrbe cõſtantino.l.vnica.li.xij.eſt de doctorꝫ collegio ⁊
admittit̃ ad magiſtralia de conſti.ex litteris adhibet̃ ei fides
prima ad

prima ad thimo.scdo.veritatē dico ꝙ non mentior doctor gen/
tium reuerentia.vt.xvj.q.ij.sicut nunc.⁊.c.se.xcvj.di. quis du/
bitat.vj.q.j.sacerdotes.⁊.c.oues.vij.q.j.hoc nequaꝙ honora/
bilius sedet.ij.q.vij.§.de his.C.de decurio.l.j.li.xij. ipsoꝝ ordo
in ecclesia est precipuus.de here.cuȝ ex iniuncto hȝ immunita
tem canonis qd dic vt de sen.exco.c.j.⁊.c.cum volūtate.Ex q/
bus pȝ doctoratus maius esse illud ergo non veniat ꝯcesso mi
nori.s.auditu ⁊ studio.facit qd no.in regula cui lȝ. al's sequeret
ꝙ ex quo concessum esset studere in iure ciuili permissum esset
etiam in eo iure ⁊ foro patrocinari.qd est falsum de postulan.c.
j.⁊ fi.In hmōi ergo obscura ⁊ ambigua prolatione sumamus
qd est minimum vt in regula in obscuris.⁊ ad hanc partem fa
ciat.C.de studijs liberalibus vrbis rome.l.j.li.xj. ⁊ vides qnqꝫ
sacerdotē habilē ad alia non ad altaris ministeriū de corpore
vitiatis significauit per hoc superius.Et pro prima parte cō/
cluditur hunc doctorari ⁊ docere posse bonoñ.per allegata. se
cundo concluditur contrarium.Circa solutionē qōnis est ad/
uertendū ꝙ de scholastica lectura quā facit scholaris ad stu/
dium suum tñ nō puto dubium quin possit illa vti is de quo
queritur considerata sui causa ⁊ videmus non licentiatos sic
legere ⁊ potius docentur ꝙ doceāt.⁊ est quedaȝ assuefaciens
ad hoc.j.q.j.dedit per baptismum.xxxvij.q.g de mensa.⁊ ad.l.
aquil.qua actione.§.si quis in colluctatione.Circa doctoratus
vō officium honorē cathedre ⁊ doctoralē doctrinā consulo asi
factum qd abstineat per iura ⁊ rōnes pro hac parte adductas
⁊ qr multis videreꝫ ꝙ mēs concedentis priuilegium ad illa se
non extenderet.Et qr ẜm interpretationē Host.not.ne cle. vel
mo.super specula.per lectionis verbū doctrinā prohibeꝫ quā
glo.videre poteris in nouella super verbo ampliari.ad fi. vn/
de quidam pro solutione dicte possunt ꝙ hic cū de viribus pa
palis priuilegij dubitatur recurrendū sit ad papā.de iudi.cuȝ
venisset.vt ipse interpreteꝫ qui dedit cū ibi vtilis.⁊ forte neces/
saria hoc casu foret declaratio.post factum vō si cōtigisset illū
iam doctorasse ⁊ docuisse nec infra duoꝝ mēsium spatium de/
stitisse vt procedat dubium puto euȝ non incidisse in penas cō
cilij ⁊ ꝯstitutionis honorij principaliter propter id qd dixi.s. su
per verbo audire.ver.plus probo.Et per hanc regulam vt p/
missos auditu ⁊ studio per que acquiritur scīa permissa dican
tur que ex his sequuntur.s.doctoratus officium ⁊ doctrinam.
qr lȝ concilium qd de monachis loquitur vtatur verbo lectio/
nis decretalis tñ super spe.que loquitur de istis secularibus il
lud verbum non ponit nec esset absurdū inter ea aliquid esse
diuersum sicut ⁊ in alio qd ibi scripsi super verbo destiterint.
Ad hanc solutionem satis facit ipsa forma priuilegij.in cuius
exordio fit mētio de magistris ⁊ scholaribus ⁊ ipsoꝝ vniuersi/
tatem postea in narratis subnittit ꝙ vult ipsam vniuersitatē
preminere dono beniuolentie specialis ⁊c.huic modo soluendi
quo distinguitur aut factum.⁊ post factuȝ conuenit de iureiu.
verum qd scripsi de iudeis significauit super prima glo.⁊ de re
iudica.super fi.glo.quicūqꝫ.contraria no.per predictam solu/
tionem puto solutam.nam locum haberent quādo expresso p
hibita esset doctrina.vt tunc ad illud ambitiosum priuilegium
non trahatur sed verbis stetur.vt pro hac parte allegatuȝ est.
Primo nō ob.ꝙ per alium cōpetat vt allegatum est.Scdo et
tunc non expressim censentur omissum vel vno expresso alterū
vt allegatum est.Tertio cum actus essent diuersi ⁊ per se prin
cipales vt allegatum est.Quarto non ob.verbum libere vt al/
legatum est.Quinto ꝙ aut pro hac parte allegatuȝ est.Sexto
scȝ ꝙ studij verbum designat auditum alteri membro solutio
nis concordat.vt.s.per id ⁊ tacite doctrinā non esse prohibitaȝ
⁊ sic de iure cōi etiam sine priuilegio possit doctorari ⁊ docere
vt predixi.⁊ sic etiā soluitur qd est dictum de patrocinando in
foro ciuili.s.qr illud expresse prohibitum per iura ibi allegata.
qd prohibitum remanet cū non sit permissum ad decre.signifi
cauit dico ꝙ nisi expressim vetareꝫ restitutus ad sacerdotis of
ficium exerceret etiam alterius ministeriū sic nec hic doceret si
expresse fuisset vetitum.ad id qd dicitur doctoratus estimatus
non nego.tñ dico ex quo venit ex vi taciti vel connexi de ipsius
maioritate nō est curandū ad instar eius qd de curata ecclesia
dicitur ꝙ est connexa prebende.s.de pbē.sup eo.li.vj.De mu
liere vō dico ꝙ est expresse phibita.⁊ sic ꝯcor.ad regulā in ob/
scuris.dico ꝙ hic nulla est obscuritas.

Um quid. Una via prohibetur alicui ad id alia non dȝ admitti.vi
de no.per Dy.Car.⁊ Jo.an.quam inducit ad que
stionem talem per eum paduc disputatam que ta/
lis est notarius procurator meus ad probandū de iure meo in
iudicium produxit instrumentum sua manu scriptum.Quereꝫ
an fidem faciat.⁊ primo videꝫ ꝙ non.qr procurator non potest
esse testis in causa quā procurat extra de testi.c.insuper.immo
nec in cā appellationis pōt esse testis qui fuit pcurator in prin
cipali.de testi.romana.li.vj.cum ergo in exercendis litibus ⁊c.
C.de fide instru.l.in exercendis.quo iure repellit a testimonio
eodem iure suspitionis predictū instrumētum fideȝ non faciat
cum etiam lex vult.s.de testi.aperte prohibeat patronos cau/
sarum in causis ipsis testimonium dicere.postulare aūt est ⁊c.
de postu.l.j.in prin.ergo pȝ ꝙ tales procuratores postulant et
causis patrocinantur.ergo a testimonio repelluntꝫ dato etiam
ꝙ vis ⁊ mens ipsius.l.que de executoribus loquiꝫ ad procura
torem nō extēdatur vt ibi videꝫ tenere.So.alibi tñ dicit ꝯtra/
rium.s.de iure fisci.l.deferre.§.item decreuerunt.que glo.vide
tur verior.⁊ ibi de hoc dixi vel dicatur ꝙ glo.dicte.l.vlti.de te
sti.loquitur in procuratorē qui testificari vult in causa quā nō
procurat vt solēt dicere dñi legum.⁊ probatur per ea que no/
tant Inn.⁊ moderni in prealle.decre.insuper de testi.cū igitur
validior sit viua vox ꝙ mortua in aut.de instrumētoꝝ cau.⁊ fi
de.§.si vero.⁊ vox viua repellatur vt dictum est multomagis
mortua cuȝ scriptura recipi non debeat cuius autor repellitur
de hereti.fraternitatis.iij.q.iiij.nullus.xvj.q.j.c.j. ne vna via
concedatur ꝙ alia prohibetur.contra hanc regulam maxime
cum per hanc plus fidei consequantur.nā vox sua non faceret
nisi semiplenā probationē.instrumētum aūt plenam.⁊ absur/
dum esset eum facere plenam probationē qui nō faceret semi/
plenam.Preterea videmus ꝙ si is qui fuit aduocatus fiat iu
dex illius cause recusari pōt.vt no.Hin.de clerico excōicato.c.
si celebrat.nā grauamen iudicis inique iudicantis releuari po
test appellationis remedio qd remedium ꝯtra probationes nō
est proditum.cū ergo hic sit maius periculum est plenius ꝯsu/
lendum.de elec.vbi periculū.li.vj.Itē cuȝ reliqua probationū
genera denegantur ista spēs pbationis per istud instrumētuȝ
non dȝ concedi.xxv.di.illud superfluum.⁊ si procurator nō po
test probare per suum testimonium vt probatum est nec p suā
ꝯfessionē nec per iusiurandū nisi forte fuisset debito modo de/
latum.ergo ⁊c.nec habeat spēm probationis inducere poterit.
maxime qr istud officiū videꝫ facere causam propriā.ad hoc.s.
de iure fisci.l.fiscus scdo in fi.⁊ habent hic locū maxime in pcu
ratore qui ꝯtestatus est litē vel saltē instantie factus est dñs de
procu.c.j.scdo rñ.⁊.c.ij.li.vj.⁊ in pcuratore qui satisdedit iudi/
catum solui.ad hoc qd no.de procu.l.nō solum.in prin.Et mul
tomagis in pcuratore qui participet vtilitatē ex victoria cause
puta qr sibi certum quid p palmario debeꝫ ad similitudinem
eius qd de aduocato dicitur.s.de va.cogni.l.j.§.⁊ si noie.⁊.§.
se.Essent enim tunc valde suspecta ista duo officia.iiij.q.iiij. c.
j.cū si.Et bene facit p hac parte qd no.Host.de proba.qm cō
tra falsam.ad fi.j.col.vbi notat ꝙ si notario actore iudex cōmit
tit receptum testium ꝙ de hac cōmissione nō per ipsuȝ sed per
alium notum dȝ confici instrumētum.Ex quibus ꝯcluditur in
strumentum de quo queritur fidē nō facere.in contrarium sic
probatur.primo ad dictam glo.l.vlti.de testi.que dicit procura
torē testificari posse pro qua glo.facit tex.dicte.l.deferre.§. iteȝ
decreuerunt.que glo.etiam talibus rationibus corroboratur.
aperte certum est ꝙ prelatus dicitur pcurator ecclesie.de do/
na.c.ij.de elec.cū nobis olim.in fi.Et tñ in cā ecclesie alio cām
agente testificari pōt ne clare probatur ex dicta decre.insuper
de testi.⁊ ex ipsius superscriptis et etiam ibi notant moderni.
patet ergo pcuratorē in causa dñi testificari posse.Itē illa dici
tur alicuius propria causa cuius damnū vel emolumentuȝ ad
eum suo noie pertinet.s.qñ ap.sit.l.j.§. in propria. istius ergo
cause damnū ⁊ emolumētum ad procuratorē suo noie non pti
net.ergo in testimonio suspectus esse non dȝ.pȝ hoc ex descri/
ptione pcuratoris que habeꝫ.s.de procu.l.j.qui est qui māda/
to dñi aliena negocia administrat si aliena ergo non sua: et sic
nulla in eo videꝫ suspitio.hinc est ꝙ libertus nō pōt pprio no/
mine vocare patronū in ius sed alieno noie sic.s.de in ius voc.
l.quesitum.Itē canonicus plus participat de vtilitate cause
ecclesie ꝙ pcurator ad vtilitatē cause quā procurat.sed cano/
nicus nō repellitur a testimonio.ergo nec iste probatur in. d.c.
insuper de testi.⁊.c.cum nuncius.⁊ vide qd dixi sup prima glo.
de iureiur.c.⁊ si xps.⁊.xiiij.q.ij.sup prudentia.qd dictuȝ est de
canonico delegatario repetiꝫ insti.de testa.§.legatarius.per q
videꝫ glo.illa defendi.vt etiā pcurator pro dño testificari pos
sit.⁊ sic ⁊ instrm per eū ꝯfectum fidē facere rōne publici officij
pro hoc bene facit qd no.Inno.⁊ Hosti.de transac.ex litteris.
speculator de teste.§.j.ver.quid si aduocatus.vbi notāt instru
mentuȝ in iudicio fidē facere lȝ sit scriptus aduocatus in testē
qui al's verbale testimoniuȝ ferre non posset.vt.§.probatū est.
Scdo pōt dici ꝙ non credatur voci viue ipsius pcuratoris.tñ
mortue scripte in instrumēto credi debeat ad instar eius qd de

epō dicimus cuius viue voci non credit.vj.q.ij.si tñ.⁊.c.si epūs
⁊ tñ eius litteris ⁊ sigillo creditur vnde si corā suo epō oppo-
neretur excōicatio ꝯtra actorem que ꝓbaret p litteraꝝ ipsius
epi.ipse idem esset iudicans ⁊ probans ſm ea que plene tracta
ui de ꝓba.post cessionē.xj.q.iij.cure ad idē de fide instru.c.ij.d
sen.excō.cū medicinalis.⁊ de offi.or.si canonici.nā ⁊ ꝓnunciat
iudex ꝙ sua sit iurisditio ⁊ de veritate precum.s.de iudi.l.si qs
ex aliena.⁊ de rescript.super litteris in fi.Tertio ꝓ hac parte
ad qōnem faciunt ar.de tanꝙ ꝓpter qđ admittitur aliqd al's
suspectum de appel.c.pe.li.vj.vbi idē est ad quem ⁊ a quo ap-
pellatur ad idē.xxiij.q.iiij.si ecclesia.in fi.de inoffi.test.si filius.
de postu.l.fi.⁊.C.de admi.tuto.cum quedā.sic ergo cū instru-
mentum fecerit tanꝙ seruus publicus poterit illud produce-
re tanꝙ ꝓcurator acsi per quēlibet alium ꝯfectū foret. Quar
to facit ne probationes angustentur contra.l.pe.C.de hereti.⁊
etiam forte aliter de veritate ꝯtractus fides fieri non posset ꝓ
pter qđ videmus al's ad ꝓbationē recipi illum ꝯtra quē lon-
ge est maior suspitio ꝙ ꝯtra ꝓcura.in casu decretalis.cū olim
dilecti.de elect.ea enim hi qui in scrutinio posuerunt votū suū
in publicatione.scrutinij dicāt se nō deposuisse de illo de quo
differunt scrutatores insurgit suspitio de falsitate.⁊ cū dicto
eoꝝ super hoc statur propter secretuꝫ scrutinij al's fides non
posset haberi vt ibi ad idē de accu.cuꝫ dilecti.⁊ est sicut dicūt
docto.de testibus qui dicūt se aliter deposuisse ꝙ scripserit no
tarius.dicunt em̄ Inno.⁊ Host.de fide instru.cum Jo.⁊ Spe
cu.de instrumētoꝝ edi.§.restat.ver.sed quid si dū.ꝙ creditur
scripture tabellionis dicunt tñ iudicē debere ꝯsiderare ipsius
tabellionis ꝯditionē.⁊ hoc bene facit ad qōnem.sic ergo dice-
mus rōne publici officij ꝙ iste ꝓcurator gerebat presumi pro
eo ꝙ oīa vere ꝯscripserit de prescrip.ad audientiā.non em̄ se-
quitur si ꝓcurator ergo suspectus qꝛ videmus sepe legalissio-
nis reperiri.⁊ dato ꝙ ex quo procurator fuit dicatur eū in pre
dicta cā instrumētum non posse conficere prius tñ ꝯfectum ꝓ
pter hoc non dꝫ minus inualide reputari.ad hoc in aut.de ta
bulis.ver.ipsius tñ documētis.vbi de hoc.⁊ facit regula factū
legitime cū vis exēplis.Quinto bene facit ad qōnem qđ dicit
tabellionē in numero septē testium cōputari.s.de testa.domi-
cius.⁊.C.qui testa.fa.pos.hac ꝯsultissima.Sexto pro hac par-
te bene facit.s.de falsis.l.de eo.in fi.nemo enim sibi ascribere
pōt vel ei in cuius est ptāte vel ei cum est in eiusdem potestate
vel ei quem habet in potestate.e.titu.l.si quis legatum.⁊.l.im-
puberi.⁊ quasi per totum titu.C.de his qui sibi ascribūt in te-
stament.tamen si qs ascribat legatū extraneo ꝙ postea etiam
viuēte testatore per adoptionē vel alio modo habuit in ptāte
tenet legatum ⁊ cessat pena in prealle.l.de eo.in fi.ad idem de
re mili.l.milites.per que dixerunt dñi legum ꝙ si scripsi instru
mentum ei postea cuius sum heres ꝙ ex illo instrumēto agere
potero.multomagis est in ꝓcuratore qui sic nō participat vti
litatem vt dictum est.ad idē video ꝙ filius pōt ascribere ma-
tri ⁊ patri in cuius ptāte non est.⁊ fratri si nō sunt in eiusdē po
testate de matre dixi qꝛ non hꝫ filios in ptāte insti.de adop.§.
femine probantur ꝑdicta.s.de falsis.l.si pater.⁊ maritus vxo-
ri.e.ti.l.vxori.in prin.⁊ tñ pꝫ cuibet ꝙ longe magis participāt
vtilitatē filius frater vel maritus ꝙ procurator:igitur instru
mentum valebit cuꝫ in predictis personis sit maior affectio et
vtilitatis participatio.vt predixi per que tollitur illa argumē
tatio qua dicebatur eū suspectū rōne officij:qꝛ non per hoc se
quitur instr̄m nō valere.ad idē bene facit.d.l.vxori.ij.rñso.vbi
scribēs testm̄ pōt se tutorē ascribere.lꝫ videat̄ suspectus ex af
fectione officij.¶ Ex quibus oībus restat ꝯclusio.⁊ sic qōnis
solutio ꝙ tali instrumēto nisi al's redarguatur de falso fides
debeat adhiberi si ex sui forma ante litē motā ⁊ susceptū ꝓcu-
rationis officium apparet esse ꝯfectū.⁊ idem puto si post quā-
do ipse procurator illud instrumētum ex necessitate officij ꝯfe
cisset vel cū dñs non noīatim sed quasi quilibet alius vtilitatē
ex instrumēto ꝯsequitur.¶ Exēplum de necessitate officij. vt
qꝛ ꝓcurator meus notarius erat epi vel cōis ad vectigal.⁊ scri
psit me soluisse vel aliud simile.Exēplum de scđo si instrumen
tum contineat pactum inter duas vniuersitates ꝙ quicūqꝫ et
tulit vinū pro corbe habeat tm̄ vel his similia facit.iij.q.vij.§.
tria.ver.si contra patrem.de postu.l.fi.C.de admi.tuto.l.cum
quedam.cum concor.s.de inoffi.testa.l.aduersus.§.j.ad idē in
sti.de fideicō.lib.§.sed qꝛ.de prescrip.ad audientiā.Dico tñ ꝙ
iudex quē oportet cūcta rimari si videat istum procuratorē su
spectum vel nō bone fame sua subtilitate veritatē requiret no
tando ad se testes inscriptos vel alterū ex ipsis.⁊ si expediat fa
ciet exhiberi ⁊ imbreuiaturas vt videat an instrumētuꝫ sit scri
ptum debito loco.ad hoc.xxx.q.iij.c.iudicantē.de renun.in pre
sentia.s.de testi.l.iij.ad ꝯtraria que principaliter fundātur ꝙ

non pōt esse testis nec iudex qđ est suspectus rōne officij.rñde
tur ꝙ ꝓcurator ꝓducens instrumētum qđ prius ꝯfecerat non
testificat̄ vt nunc sed vt tunc ⁊ sic ante susceptum officiū ꝓcu-
ratoris sicut ergo ꝓducendo prioris iudicij acta posset ꝓduce
re suam propriam attestationē cū non sit ꝓhibitū sic ⁊ poterit
ꝓducere instrumētum prius ꝯfectum.Nec ob.qđ dictuꝫ est re
medio recusationis remoueri a iudicando.qꝛ lꝫ maius preiudi
cium sit in teste.exēplum de offi.dele.cū.R.⁊ de ap.postremo.
vnde propter testimonium remouet̄ iudex non ecōuerso de te
sti.dilecto.ad id qđ de suspitione dicitur iam est responsum.qꝛ
suspitio est talis que impediat eū al's non valet instrumētum
a notario multū amico factum ⁊ ei ꝯtra quē producitur est re-
medium arguendi de falso de testi.ex tenore.C.de ꝯtrahē.⁊ cō
mit.stipu.l.optimam.Et si dicas forte talis est casus ꝙ nec di-
recte vel indirecte pōt de falsitate docere.tolle instantiam qd
faceret si esset ab alio confectum.officiū igitur publicū ⁊ ꝑsum
ptiones que sunt pro eo ratione officij instrumento qđ non re-
probatur fidem faciat adhiberi.Et dicit idem Jo.ꝙ hanc qō
nem per aliquos tactam non inuenit.Jo.an.

Cum in cōtemplatione.

⁊.j.in ipso cause initio non est a qōnibus inchoādū
hec regula est extra eo.quā hic posui vt seruarē or-
dinem alphabeti.⁊ tractat de materia qōnū hoc est tormētoꝝ
de qua modicū habēt canoniste.de ea tñ hic no.per Ber.In-
no.⁊ Host.⁊ plene videas.s.de qōnibus sup rub.⁊ per totum
ti.⁊.xv.q.in summa in glo.vlti.in ti.vbi not.an clerici pro testi-
monio torqueantur

1 ☞ Paupertas prebet vacationē munerum.
2 Beneficium per dignitatem quesitum an duret deficiente di-
gnitate.

Decet concessum a princi

pe beneficium esse mansurū.vide hic no.per Dyn.
qui hic tractat materiam cause impulsiue ⁊ finalis
an ea cessante cesset effectus.de quo plene no.s.de ver.obli.l.
inter stipulantem.§.sacram.in.x.oppositione.⁊ vide qđ hic no
ta.per Car.Jo.an.qui in nouella dicit beneficium hic large su
mitur.⁊ vide qđ dixi de ver.sig.olim.super glo.vlti.ad supple
tionem glosarum suarum addit ad primam glo.ibi suggestum
remittit ad speculum de instrumentorum editione.§.nunc au
tem.in fi.vbi plures tales casus notantur in glo.ij.in fi.addit
dic vt no.⁊ dixi de relig.do.constitutus.in glo.hic videtur.In
glo.vlti.in fi.addit clementinas que idem probant.vide de se-
pulturis dudum.in prin.In glo.multotiens deinde adducit
ad qōnem legistaruꝫ que consueuit tangi de decur.l.si quis de
curio.li.x.⁊ de iure immu.semper.§.monstratur.⁊ vide qđ ibi
no.Et questio talis est decurio.habēs.xij.filios obtinuit ꝑ sen
tentiam immunitatis sibi deberi a muneribus aliqui ex predi-
ctis filijs decesserunt.nō in bello nec relictis nepotibus an du
ret immunitas numero filioꝝ sic diminuto qđ non duret vide
tur per dictum brocardum cessante causa cesset effectus.de re
nun.post translationem.vbi concor.videas.cum ergo immuni
tas sit concessa intuitu certe cause que cessat cessabit immuni
tas.C.de testa.mili.l.ne quidam.⁊.l.milites.de hereti.l.j.de iu-
re immunitatis.l.semper.§.negociatores.ibi ꝙdiu huiusmodi
actu ⁊c.de verbo.sig.abbate.in fi.⁊ de epi.⁊ cle.generaliter.de
vita ⁊ ho.cle.c.vlti.in fi.⁊ in cle.e.ti.diocesanus.vltra medium.
1 Secūdo certum est ꝙ paupertas † prebet vacationem mune
rum.que tñ cessat auctis facultatibus de vaca.mune.l.in his
honore.§.aucta.de mune.⁊ hono.l.cura.§.j.de preben.c.si pau
per clericus.li.vj.sic ⁊ in proposito cessat immunitas propter
causam cessantem ex numero filioꝝ diminuto.Tertio sic pro-
batur si alicui legatur in singulos annos primi anni est paruꝫ
sequentium conditionale si non vitiatur ⁊ capax fuerit quan-
do dies le.c e.l.in singulos.⁊.l.cum in annos.⁊.l.in singulis.sic
⁊ hic videt̄ ꝯditionalis immunitas cuius eo tpe quo imponit̄
minus ipse non est capax propter numerum diminutum.licet
priori fuerit capax cum numerus extabat.Quarto videtur ca
sus.s.de vaca.mune.l.qui ad munera.vbi qui ad munera vo-
cantur probare debet numerum liberorum viuoꝝ eo tpe quo
excusari petit.⁊.l.fi.e.ti.dicitur ꝙ ad excusationē filius defun
ctus non prodest ad idem.C.qui numero liberoꝝ.l.vlt.li.x.⁊.l.
pe.li.x.⁊ insti.de excu.tuto.§.filij.s.e.ti.l.ij.§.numerum.que ꝓ-
bant filios debere esse supstites tpe excusationis.Quinto be-
ne facit.s.de excu.tuto.l.spadonē.§.qui absolutus.vbi absolu
tus a tutela vel cura ex primis depositionibus vt oīno alteri⁹
remissionē

remissionē habebit.ꝛ est casus quo nō iuuat snīa.ꝛ est rō vt ibi
no.ꝛ videt casus nostre q̄ōnis.ponēs exēplum de illo qui habe
bat numerum liberoꝝ postea diminuit nō releuet ergo istū sen
tentia in hoc casu numero diminuto.nam dicit lex.C.de decur.
li.xj.a muneribus decurionatus snīa presidis in perpetuū nō
excusat.ad idem de iureiur.l.admonēdi.vbi ex nouo actu snīa
retractat.Ad ꝯtrarium inducit hec regula cuꝫ suis ꝯcor.ꝛ re-
gula factū legitime cū ꝯcor.ꝛ illud generale quedam impediūt
facienda que facta non dirimūt.s.de his que sunt sui vel alie.
iur.l.patre furioso.Jtē inducitur de decurione qui nō torquet
licet desinat esse decurio.ff.de decur.l.vlti.ꝛ de illa que desijt
esse vxor ꝯtra quā turpis accusatio nō instituit rerū amo.l.ij.
2 ꝛ.iij.Jtē beneficium † per dignitatē quesitū durat etiā deficiē
te dignitate.C.de digni.l.iij.lib.xij.de silentia.l.decurionibus.
in prin.de excu.tuto.l.eos.ꝛ.l.eā legem.ꝛ ibi nō.ad idē.C.de his
qui spōte munera subeūt.l.ij.Jtē probari videt apertius quo
ad casum qui numero liberoꝝ.l.fi.li.x.Jbi impetrata semel va
catione ꝛc.ad idem.s.de excu.tut.l.ij.§.oportet.ibi neq̄ nocēt
qui postea moriunt.Et si dicas illud loqui quo ad minus dela
tum a quo excusatus fuit:hic loquitur de excusato ab oibus ꝑ
snīam dico ꝙ iuris est in parte quo ad partē idem in toto quo
ad totum.s.de rei ven.l.que de tota.de vsur.qui scit cū ꝯcor.si
cut ergo ius semel quesitum fideiussori per pactum de nō petē
do non perditur lꝫ debitor postea faciat partū de petēdo.Et
idem in similibus vbi ius retinet cessante causa.s.de ꝯtrata.l.
si post mortē.§.fi.ꝛ.l.non putauit.§.sed si.qn̄ dies le.ce.l.iiij.et
facit extra de elec.ab eo.li.vj.in cle.eo.titu.constitutum.§.pe.
in fi.Jtē equū est in solatiū liberoꝝ predictā immunitatē dura
re.s.de iure do.l.iuris succursum.de ope.libe.l.qui libertinuꝫ.
in prin.ꝛ.§.amissi.C.de his qui ante aper.tab.l.vnica.in fi.Jbi
habeāt verū solatium sue tristitie quibus est merito ꝯsulēduꝫ
ꝛ ne afflictio addatur afflicto.de cleri.egro.c.ex parte.Jtē sen-
tentia lata cā cognita dꝫ esse perpetua nisi aliud exprimatur.
C.de penis.l.seruus.e.ti.l.moris.§.j.de postu.l.puto.§.fi.ꝛ hec
snīa sic fuerit lata.ergo ꝛc.Et rescripta sunt perpetua.C.de di
uer.rescrip.l.falso.ꝛ gesta translata in publica monumēta.C.d
re iudi.l.gesta.Jtē ꝙ talis snīa ius faciat no.s.de excu.tuto.l.
tutor.Jtē paria sunt in aliqua conditione originaliter nasci.et
propter diffinitiuam snīam id pronunciari respectu cause.C.d
decu.l.quotiēscūq̄.li.x.Sed ꝯsecutus priuilegia respectu ori
ginis puta patre senatore vel decuriōe illa retinet mortuo pa
tre.s.de sena.l.emancipatum.C.de qō.l.diuo.Sic dicemus qō
lata snīa pretextu filioꝝ mortuis adhuc duret.ꝛ pro hac secun
da parte fuit per dn̄m Vianisium disputatum ꝛ solutum ian-
dudum per solēnes doctores de facto consultum ꝛ nuper sen-
tentiatum per dn̄m Philippum de formaginis legum docto
rē.¶ Ad solutionē faciat de capel.monachoꝝ dilectꝰ.ver.ad
hoc.vbi priuilegium monasterij ꝙ ecclesia dederat:qꝛ erat mo
nasterium monialiuꝫ durat lꝫ cessauerit eo qꝛ desijt esse mona
sterium.ꝛ vide qō ibi dixi post Jnn.Jtē per diminutioneꝫ etiā
notabilē rei emphiteoticarie non redditur ius dn̄i quin solua
tur integra pensio.C.de iure emphi.l.j.vbi de hoc ꝛ de locato
c.potuit.ad fi.glo.magne.Jtē licet collegiū cōsistat in certo nu
mero personarū illo tn̄ diminuto.Jn vno solo ius collegij reti
netur.s.ꝙ cuiusq̄ vniuer.l.sicut.i fi.Jtē equitas facit pro hac
so.ex cuius ꝯtrario sequeret ꝙ immunitas concessa ꝛ reuocata
ꝓpter vnius mortē ex alterius natiuitate esset iterū renouata.
facit de re iudi.abbate.ad fi.li.vj.Et per hoc sit responsum ad
superius allegata decessant cā.qꝛ cā in alijs filijs ꝛ reliquie re-
manere videtur.Non ob.ꝙ de paupertate dicitur qꝛ aptibile
est ꝛ vsurpatum pauperes ditari.Jteꝫ alias pauci tenerentur
ad munera cum quilibet nascatur nudus ꝛ pauper.xlvij.di.si-
cut hi.Sed filium mori ante patrem non est aptibile nec ꝫm cō
munem cursum nature.ꝛ ideo illud non pronosticandū vel at-
tendendum.s.de ꝯdi.ꝛ demon.l.cum tale.ꝛ de inoffi.testa.nam
ꝛ si.ꝛ.s.de ver.ob.l.inter stipulantē.§.sacram.Jtē cōsideratio
paupertatis vel diuitiarum est res extrinseca paternitatis ꝛ fi
liationis est res originalis ꝛ intrinseca.ꝛ ideo nō mirum si eius
ratio est durabilis ꝛ perpetua.facit de tēpo.or.c.j.ꝛ.c.cum nul
lus.li.vj.s.ad municip.l.pe.ꝛ.l.assumptio.in prin.ꝛ.l.libertus.
§.prescrip.in fi.ꝛ.l.qui ex vico.ad id qō dicitur de legato.rn̄de
tur semper in eis ꝛ vltimis voluntatibus inspici diem legati ce
dentis de reg.iur.l.que legata.ꝛ.d.l.cū in annos.sed in iudicijs
snīe effectus cedit lata snīa a qua non est appellatū nec appel
lari pōt qꝛ vim rei iudicate hꝫ.ꝛ sic ei standum est.C.de re iudi.
l.j.Jtem ibi legatum diuisum per tꝑa hic generalis fuit snīa li
berans ab impositis ꝛ imponendis.Ad iura quibus dicebat
esse casus respondetur ꝙ loquuntur de illo qui de nouo se ex-
cusat a munere.sed questio loquit de iaꝫ excusato qui pretextu
snīe se defendit.ergo ibi de immunitate acquirenda hic de quē
sita seruanda qō est facilius de peculio q̄ tuberonis de acqui.
pos.licet.ꝛ.l.vlti.de iureiur.quēadmodum.ver.nā se.ad.§.qui
absolutus.cū sua glo.respondeo ꝙ loquitur de speciali absolu
tione attenta tutela delata.vnde res iudicata non egredit suū
casum qꝛ regulariter res inter alios ꝛc.de re iudi.c.pe.hic not.
generalis sententia generalem immunitatē prebens etiam cir
ca futura ad.l.a muneribus.responde vt ibi no.ꝙ in extraordi
naria snīa loquitur in.l.admonendi fuit sacramentum ꝛ snīa q̄
retractantur in odium deierantis.

1 ☞ Bigamus an possit fieri monachus.
2 Clericorum secularium cetus est dignior q̄ monachoꝝ.

Elictum persone nō de-
bet in damnum ecclesie redundare.vide qō de ista
materia no.ꝛ dixi.C.de sac.san.ec.l.iubemus nullā.
ꝛ vide no.in hoc.c.per Dy.Car.ꝛ Jo.and.qui dicit in nouella
ꝙ ecclesia tenetur de eo qō peruenit ad eam ratione delicti ad
instar pupillus ne vis fiat ei qui in pos.mittitur.l.j.§.hoc edi-
cto.de dolo.l.summa.§.hoc edicto.si dolo.de auto.tuto.l.fi.ꝛ.s.
hoc.e.ti.l.neq̄ interdicto no.sic teneret pater ex delicto filij et
dn̄s ex delicto serui.inquantū ad eos peruenit.s.de vi ꝛ vi ar.
l.j.§.ꝙ igitur.ꝛ.§.si quis tn̄.ꝛ.§.si filius.ꝛ de peculio.l.iij.§.si ex
causa.Sic ꝛ vniuersitas ad quā peruenit ex facto presidentis
ff.de dolo.l.sed ex dolo.§.an municipes.Dy.nam nihil vtilita
ti ecclesie deperit.xl.di.generalis.in fi.Jtem inducit idem Jo.
ad questionem disputatam de clerico excōicato ꝙ retineat pri
uilegiuꝫ immunitatis persone datum qꝛ est fauorabile.ꝛ ob fa
uorē ecclesie cui propter delictum clerici preiudicari nō dꝫ.Et
an percutiens clericū bigamum sit excōicatus.Jtem si gualte
rius anglicus vno ictu percussit tres clericos excōicatos sociꝰ
eius vni monacho bigamo intulit tres ictus an sint excōicati.
Et si vna vel pluribus sententijs est aduertēdū ꝙ huius the-
matis due sunt questiones incidentes an.s.percutiens clericū
excōicatum sicut excōicatus.ꝛ idē queritur de percutiente mo
nachum bigamum ꝛ hoc duo.Primo expedit dicēs ꝙ clericꝰ
excōicatus adhuc retinet priuilegium immunitatis.vt scripsit
in nouella de snīa excō.Cōtingit sequēdo Jo.qui hoc no.xvij.
q.iiij.si quis deinceps.xxiij.q.v.excōicatoꝝ.Jtē hoc in predi-
cta doc.Vin.ꝛ Gof.de immuni.ec.c.pe.Jnno.de sen.excō.siue
re.Gui.in spe.e.ti.ver.sed queritur vtrū verberato.ad hoc ēt
inducit alias rōnes ꝛ aliquas.Jn ꝯtrariuꝫ quibus rn̄det que
causa breuitatis omitto.sed ad eū recurratur.¶ Ad scōm du
bium de monacho bigamo dicit ꝙ percutiens illū excōicatus
1 est qō sic ꝓbat.vt no.ꝑ Jo.xxxij.dist.sauciauit bigamus † pōt
fieri monachus arguendo de regu.c.veniens.nec mirū cū irre
gularitas bigamie proueniat sine peccato vel culpa.xvj.di.de
inde.ij.q.j.aperiatur.ꝛ qō plus est interdū ex merito.ꝛ de spō-
sa.inter opa.irregulariter etiā ex culpa pōt monachari.xxxiij.
q.iij.admonere.de his qui filios occi.c.ij.ergo fortius iste.nam
ꝛ excōicatus monachari pōt de snīa excōicationis.cum filioꝝ.
ꝛ ille q sine culpa est irregularē monachari pōt de filijs p̄sby.
c.j.lvj.di.nisi si monachari pōt:ergo gaudebit priuilegijs mo-
nachoꝝ.de sta.mona.recolentes.Est etiam aduertendū ꝙ.c.si
quis suadente.non dat monachis immunitatē sub largo voca
bulo clericoꝝ.immo noīatim exprimit monachos.ꝛ per hoc pa
teat solutio ꝯtrarioꝝ responsio.vt.j.declarabitur.Jtē est ad
2 uertendum ꝙ cetus † seculariū clericoꝝ dignior est q̄ mona-
choꝝ qō clare ꝓbat.xvj.q.j.legi.eadem.q.alia.sed istud nō se-
quitur prohibitus a maiori prohibitus est etiam minori.sed be
ne conuertitur vt in regula cui licet:per que pꝫ ꝙ licet ꝑ apl'm
ad thimo.j.ꝛ.j.ad corinthios.iij.cum per canonē prohibitus et
bigamus a clericatu non per hoc est prohibitus a monachatu
ꝛ sic concluditur ꝙ nec expresse nec tacite ꝓhibetur.ꝛ per hoc
breuiter sit responsum ad iura que possent adduci in ꝯtrariuꝫ
lxxxvj.di.quisquis.vbi dicitur bigamum nudatum omni priui
legio clericali.ꝛ solum laicalem cōionem habere.Nam ad pri-
mum respondet ꝙ monachus a sua speciali noīatione nō a ge
nerali noīatione clerici gaudet priuilegio vt dictū est.licꝫ ergo
immunitatē non habeat vt clericus habet vt monachus.Se-
pe enim exclusus ab vna parte includitur ex alia de succes.edi
cto.l.j.§.quibus.de elec.cum inter.de proba.licet ad id qō dici
tur de laico cōione dico ꝙ emit laicus professus qō esse potest
de elec.ex eo.li.vj.vel sumitur ibi cōio.vt de elec.osius per hoc
sit etiam responsum ad decretalē altercationis de bigamis.li.
vj.ꝛ.xij.q.j.duo sunt.Nec ob.si dicat ꝙ substantiale regule est
permissio ꝯtinentie sed bigamus qui duas vxores habuit vel

cum vidua contraxit hortator continētie esse non poterit.xxvj.
dist.vna dico ꝙ lꝫ ꝓfitendo promittat ꝯtinentiā nō ꝓpter hoc
predicatoris vel hortatoris officiū recipit immo de iure mona-
chus ab his excludit.xvj.q.j.monachus.⁊.c.sequētibus.⁊ hec
circa hoc membrū sufficiant circa que vidi magnos variare pe-
ritos.¶ Ad duo principalia dubia q̄stionis veniens ⁊ illa cō-
iungens ꝓbabo ex vnitate ictus vel persone patientis nō mi-
nus tot sint pene quot ictus vel persone.ad hoc primo adducit
quia quot sunt summe tot stipulationes.s̄.de verb.obli.l.scire
debemus.vbi de hoc dixi.⁊ pluribus rebus expressis in legato
plura sunt legata.de leg.ij.l.ij.⁊ oīm criminū petenda est aboli-
tio ad turpil.l.j.§.si plura.⁊ ex vno actu plures baptizantur ⁊
plures excōicationes insurgūt.pluribus obligor iniuriaꝝ plu-
ra delicta ⁊ plures pene debētur.Primū probat̄ de ꝯsecrat.
dist.iiij.ꝓpter.⁊ scripsi de baptismo.c.j.Scōm ꝓbatur de sen.
excō.mulieres.⁊ ꝓbatur de diuersis excōicationibus in eadeꝫ
persona.de elec.sciant.lib.vj.de immu.eccle.quō.de penis feli-
cis.⁊ de sen.excō.quicūqꝫ.Tertium probatur:quia ex iniuria
filie facta pluribus obligor iniuriaꝝ.s.sibi patri ⁊ marito.s̄.de
iniur.l.j.⁊.l.eum qui.§.j.ad idem eo.ti.l.pretor.§.si mihi plures
vbi de hoc dixi.⁊ pro hoc extra de falsa.c.j.Iteꝫ ex iniuria illa-
ta seruo pluriū dn̄oꝝ singulis obligor de iniur.l.item apud.§.
fi.ad idem de sepul.vio.l.pretor.§.si plures.ꝙ quisqꝫ iur.l.j.et
l.iij.§.hec pena.Item ꝓbatur ex octo exemplis positis de pri-
uatis delictis.l.nunquā.vbi de hoc dixi ⁊ ex eodē coitu cōmit-
titur adulteriū ⁊ incestus.xxiij.q.ij.relegātes.de eo qui cogno.
consang.vxo.sue.c.transmisse.⁊.s̄.de adul.l.si adulterium.et.l.
vim passam.Itē sub eodē peremptorio tres citationes de testi.
co.c.ij.quorū triplex est cōtumacia ⁊ triplex pena de hoc de ꝓ-
cura.querelā.Qd̄ autē iteratione delicti itere͛t pena probatur
de penis.c.j.de seruis fug.l.quicūqꝫ.de epis.au.l.iij.ad.l.iul.de
vi.l.seruos.⁊ bene facit.s̄.de termino moto.l.fi.⁊ pro hac parte
facit qd̄ not.in speculo de sentētie ꝓla.c.ij.ad fi.ver.penul.vbi
dicit dantē plures alapas pro singulis teneri pena statuti.et
qd̄ no.de cōtumacia.§.nunc dicamus.ver.sed prior iudex.Ex
quibus concludit̄ nō inspiciendā vnitatem ictus ipsos tribus
excōicationibus esse ligatos.¶ In ꝯtrariū allegat̄ qꝛ lꝫ plu-
res veniāt cōtra cōpromissum sub pena semel tm̄ pena cōmit-
tatur nisi actum sit ꝙ sepius cōmittat̄.s̄.de transac.l.qui fidē.
et de arbi.l.si duo.§.fi.secus in interesse qd̄ pluries cōmittitur.
s̄.rem ra.ha.l.si procurator.Iteꝫ mulcta nō potest excedere tri-
plum.C.de mō mulctarū.l.eos.vbi de hoc plene dixi nec ex ite-
rata ꝯtractatione furti plura dicunt furta de fur.l.ei qui.etiaꝫ
si testatus rei furtiue mutatur.eo.ti.l.inficiando.§.infans.licꝫ
em̄ augeatur pena non tamē geminatur nec ex iterata repeti-
tione verbi appellationis intelligitur appellatio repetita.xxxj
q.ij.lotarius.⁊ not.de ap.ab eo.li.vj.nec dicit̄ quis relapsus.lꝫ
in plures hereses labatur de hereti.ad abolendā.⁊.e.ti.accusa-
tur.lib.vj.⁊ pro hoc.s̄.de verb.ob.qui his.Sicut ergo plures
denarij faciunt vnā summā.s̄.de ver.obli.l.scire multa verba
vnā stipu.e.ti.l.tytia.§.fi.multiplex vociferatio vnā iniuriam.
de iniurijs.Item apud labeoneꝫ.§.conuiciū multiplex actus
vnam consuetudinē.de verb.sig.abbate.⁊.d.l.iij.C.de epi.au-
di.sic ⁊ isti tres ictus vno impetu illati vnam faciūt iniuriam ⁊
vnam faciunt sententiā.Nec curamus an in baptismo fiat vna
vel trina immersio.de ꝯsecra.dis.iiij.trina.al's sequeretur ꝙ si
in tribus substātialibus forme in eadē electione peccarem qd̄
triplici pena priuationis puniri deberē qd̄ est falsum.de elect.
quia ꝓpter.c.ecclesia.⁊.c.cumana.Item sequeretur ꝙ si do-
mum pluribus ignibus puta tribus simul intenderem tenerē
de triplici incendio qd̄ est falsum.ar.s̄.arbo.fur.cesaꝝ.l.si plu-
res.⁊.l.si gemina.vel si pluribus horis detinerem clericum vl̄
pluribus verbis cōicarem eidē plures excōicationes incurre-
rem.qd̄ videt̄ falsum.de sen.excō.sacros.Et considerato ꝙ ibi
dicat excōicatis in plurali.⁊ sentētia in singulari satis ibi pro-
bat ꝙ excōicatus simul pluribus excōicatis in crimine vel ex-
tra vnicam incurrit sententiā.Et merito quia que cōtinue fiūt
pro vno facto habētur.s̄.de adul.l.qd̄ ait.§.fi.Item pro hoc.s̄.
fa.hercis.l.heredes.§.de pluribus pro socio.l.cum duobus.§.
si plures.de iniur.l.pretor.§.si plures.Et bene facit ad questio-
nem ꝙ de familia dicit̄.s̄.si ex familia furtū fe.dicatur.l.j.ij.et
iij.et de iur.om.iudi.l.si familia.et bene ad.l.aquil.illud.primo
responso.Ex quibus concluditur ꝙ inspecta pluralitate per-
sonarum lesarum ex vnico ictu per Gualterium nec plurali-
tatem ictuum illatoꝝ per sociuꝫ eidem persone proprie Gual-
terius ⁊ socius sint ligati vna sententia cōmuni ⁊ non pluribꝰ.
Solu.dico primo de socio Gualterij ꝙ licet de rigoroso iure vi-
deatur tot excōmunicationibus ligatus quot ictus intulit vna
sola sententia sit ligatus ex quo simul vno impetu illos intulit

hoc dico.primo per.c.si quis suadente.arguēdo per singulari-
tatem si quis clericum.⁊ per plurale manus ⁊ ꝑ singulare ana-
themati.Ex quibus colliget hic studiosus ꝙ vnus vnum plu-
res percutiens vna sit excōicatione ligatus.ad idē de sen.exc.
cum pro causa.ibi percussit in dormitorio ⁊ traxit verberando
per claustrum.Et tn̄ qꝛ vno impetu vnica sit sn̄ia.ad idem de
re iudi.c.ad apl'ice.li.vj.ver.ac.etiam de oībus ꝓ quibus erat
excōicationis vinculo innodatus.⁊ ver.perpetrauit.Ibi enim
dicitur in singulari sacrilegiū perpetrasse qui vno impetu car-
dinales prelatos ⁊ clericos capi fecerat.⁊.s̄.ad.l.aquil.l.illud.
in fi.vbi ex pluribus vulneribus vno impetu oritur vna actio
de occiso.Itē pro hoc ꝯsuetudo ⁊ stilus curie hec habēs tales
absoluere vt ligatos vna sn̄ia non vt ligatos pluribus.Ad cō-
traria respondeatur illa locum habere cum non vno impetu sꝫ
diuerse percussiones sunt vel habēt locū in pena hoīs que im-
ponitur propter interesse lesi.Certum est eū ex iterata percus-
sione ipsius interesse augeri.⁊ sic loquitur predicta qd̄ specula-
toris.⁊ qd̄ notant moderni legiste in.l.quicūqꝫ.C.de ser.fugi.et
de priua.delic.l.nunq̄.qui per varia exēpla formant similes q̄-
stiones volens etiam in vtroqꝫ membro dilatare materiaꝫ post
qōnes Ia.de bel.quas in solutionibus cōtrarioꝝ posuit.C.vt
intra certū tp̄s.primū in prima qōne.scōm in quarta.idem aūt
de equitate videret̄ dicendū de gualterio propter vnitatē ictꝰ
tn̄ ex quo plures clerici lesi sunt ex illo credo illum Gualteriū
tribus excōicationibus ligatum qꝛ vnitas ictus non impedit
vt probatum est in prima parte per iura noua post prin.Item
singule verbum illius.c.si quis suadente clericū dat intellige-
re ꝙ quocūqꝫ clerico percusso vna excōicatio inducat̄ ⁊ videt̄
hec interpretatio expediens Gualterio vt singulariter cuiqꝫ
faciens singula a quolibet possit absolui in effectu tn̄ non mul-
tum refert an vna vel pluribus cū de singulis ⁊ singulis satis-
facere teneatur.non ob.solutio proxima vt nunc dixi.nam per
tex.c.si quis suadente.per quē concluditur a fonte potius q̄ a
riuulis veritatē sumptam.lxxiij.di.ieiunium.terminatur queli-
bet harum questionū prima per verbū clericū.cum certum sit
excōicatum manere clericū.scda per verbū monachum vt di-
ctum est.tertia per singularia verba si quis clericū anathema-
ti.⁊ per verbū plu.manus.quarta per verbuꝫ singulare cleri-
cum oīa que ꝯtraria vident̄ alteri solutioni conueniunt.

Datum ratiōe apud san-
ctum petrum.v.nonas martij pontificatus nostri
anno.iiij.licet istud sit in fine.tn̄ hoc posui ꝓpter or-
dinem alphabeti.⁊ vide no.super isto data per Io.and.q̄ sunt
vtilia postea in nouella ibidē adiecit infrascripta super verbo
rome addit ꝙ principatum ⁊.c.obtinet nationū.ij.q.vij.beati.
ad fi.ibi petrū ⁊ apl'ica sedes a deo fuit principaliter ordinata
xxj.q̄uis.xxiiij.q.j.rogamus qui fil.sint leg.per venerabilē.ad
fi.de elec.fundamēta.§.ne aūt.⁊ vide qd̄ de roma.clero ⁊ popu-
lo romano descripsi ante.§.illum super glo.res sancta.⁊ vide
in alphabeto dictione roma ibi martij habet̄ eadeꝫ data.s̄.de
peti.here.l.item veniunt.§.pridie idus.⁊ iste mēsis ꝭm cōputa-
tionem latinoꝝ est primus de hoc no.lxxv.dist.c.vl.ꝭm hebrai-
cam vltimus.lxxj.di.§.primum.in glo.ij.ibi vocatio ad nundi-
nas vel a colo.i.veneror.qꝛ venerabantur olim.vt.s̄.de ver.si-
gni.l.cum bissextus.in prima glo.ibi idus aūt de hoc not.xviij.
di.propter ecclesiasticam ibi octo vicenos cui.s.bissextus fue-
rit superadditur vnus.In glo.scire debes ibi scribere possunt
bene facit extra de conces.prebē.c.vlti.in prin.ponderando ibi
textus summi pontificatus.vt ibi no.in glo.iij.⁊ qd̄.j.sequitur
in hac glo.per coniuncta ptꝫ ꝙ Bonifacius tp̄s pontificatus
vetat quo non erat consecratus ibi sine noīe de hoc in spec.de
rescrip.§.vlti.v̄.item ꝙ obtentum est sed opponētes ista cōtra
litteras clemētis ante suaꝫ coronationē sunt excōicati ꝑ ipsius
extrauagantē qꝛ nōnulli ibi cōputanti similis error in cōputa-
tione annoꝝ dn̄i quā qdā incohoatum a natiuitate alij a circū-
cisione alij ab incarnatiōe alij octauo kal'.octobris sicut fiebat
ante aduentum xp̄i.de hoc in spec.de instru.edic.§.ij.j.⁊.ij.col.
in vlti.glo.ibi in.xcviij.de tp̄e cōpilationis decreti no.ij.q.vj.§.
forma.de tp̄e lateranen̄.concilij vien̄.vide no.in cle.de censi.cū
si.In glo.pe.de tēpore ꝯfectionis apparatus.Ac.no.in glo.C.
de accu.l.pe.ibi noue constitutiones predecessorum de quibus
non dubitatur quin prius ligarent:lꝫ nouiter per Bonifaciuꝫ
fuerint hic inserte.⁊ vide qd̄ no.in prohemio clementinarum.
In glo.per hanc videt̄ ibi vt aūt aptius.Io.mo.hoc.e.ti.c.fin
generali sub tertio mēbro allegat hāc aut̄.ꝙ necessaria sit pu-
blicatio in prouincia.ad hoc vt ligentur prouīciales.⁊ dicit id
verum cum vna constitutio additur secus si plures cōi voce ꝑ
habita de extrauagantibus faciendis vel iuribus reformādis
vel ꝭm

vel ſm eum illud in.l.imperiali.qꝛ cum imperatoꝛ habeat diſcurrere debet fieri publicatio.ſed papa nõ hꝫ pedes plumeos ſed plũbeos ſtabiliſqꝫ manens dat cuncta moueri. In ipſius ergo ↄſtitutione non eſt neceſſaria publicatio per prouincias.de poſtu.p̃la.c.j.ſumme eſſet neceſſaria.in hoc declaratio Hoſtien.in decre.qꝛ cũctis.v.nec obſtante.de conceſ.preben.li.vj.dicit ſpeciale in conſtitutione principis ꝙ ligat poſt duos mẽſes a tp̃e publicationis. In alijs ſit tp̃s arbitrium pro ratione diuerſitatis ⁊ materie remittit ad ſummã de ↄſti.§.qñ conſtitutio.in prin. Itẽ preparaui dicit canon.j.q.j.ſpiritus ſanct⁹.in fi.⁊.c.ita ſit.ꝙ etiam per miniſterium reproboꝝ ſpiritus ſanctus probos colligat. Eſt etiam aduertendũ romani põtifices non ponunt indictionem in ſuis litteris immo nec ponunt annum expreſſum natiuitatis vel incarnationis.ſed ponunt hic quatuoꝛ.locum.annum pontificatus.menſem ⁊ diem.¶Principes romani ponunt duplicem ⁊ qñqꝫ triplicem annuꝫ.ſ.annũ dñi.annum regni.⁊ etiam imperij poſt coronationem.⁊ tñ indictionem non ponunt vnde vltime littere de quibus loquiť clementina de iureiur.romani.in fi.habebant datum rome apud ſanctaꝫ ſauinam.Mcccxij.ſcdo meñ.iul.regni noſtri anno.iiij.imperij anno.j. Ille de quibus hic ponunť date fuerunt anno Mcccx.iij.idus octobꝛis ſui regni anno.ij.olim in priuilegijs papalibus ponebatur annus dñi ⁊ indictio.xxiij.di.in nomine dñi.ſed illud qꝛ talia tunc ſcribebãtur per notarios.ſed hodie imbullati notarij non ſubſcribunt.⁊ ſic predicta non faciũt an indictio vitiet inſtrumentum. Et quid ſi indictio diſcoꝛdat ab annis dñi.de hoc vide de fide inſtrumẽtoꝝ.iter dilectos.Gof.in queſtionibus ſuis.q.j.querebat de noĩe pape vel imperatoris anno pontificatus vel imperij an fidem faciat priuilegium reſcriptum vel inſtrumẽtum in quo predicta deficiunt ⁊ tenet ꝙ nõ per iura que ſtatim allegabo.Gar.allegabat.C.de apo.pub.l.j.li.x.in auť.de exhi.reis.§.ſancimus.qd̃ dicit ſi deficiat locus allegat qd̃ no.de re iudi.abbate.in fi.li.vj. De indictione ꝙ inſerenda ſit eſt expreſſum.in auť.vt prepo.no.impera.per totum.qui.mo.natu.effi.legi.§.quantum no.ibi ſub illa vẽditione illo mẽſe ⁊c.d.c.inter.de fide inſtru.ſed ↄtra.xxiij.di.in noĩe dñi.facit qd̃ no.xxv.q.ij.⁊ ſiqua.de relig.do.cum venerabilis.in ſpec.de inſtru.edi.§.ij.prima col.⁊.§.inſtrumẽtum.ver.item ꝙ non eſt.⁊ habetur de indictione.xxiij.di.de liguribus.xvj.q.vij.maioꝛes. Cum ergo per prius allegata appareat indictionem eſſe de ſubſtantialibus inſtrumẽti dicendum eſt ſine illa inſtrumentum non valere qd̃ eſt verum vbi ex ſuperioꝛib⁹ colligi poſſit indictio.ſ̃.de eden.ſi quis ex argentarijs.§.ſi initiũ.vel niſi ↄſuetudo loci habeat ↄtrariũ.ſ.indictione in inſtrumẽtis non apponi.de fide inſtru.cũ dilectus.de legi.l.de quibus.in fi. Et pro hoc facit qꝛ hodie nõ fit illa indictio vel ſolutio tributoꝝ ferri argenti ⁊ auri.de qua no.C.de iuſti.codi.ↄfir.ĩ fi.et in auť.vt prepo.no.impera.in prin. Facilius ceſſare põt ipſius inſcriptio que propter illa fiebat.ſ̃.de voto magne.in fi.⁊ de renun.poſt tranſlationẽ.⁊ ibi concoꝛ.deinde tranſit ad ſecũdum mẽbrum qõnis.qñ indictio ⁊ anni dñi non concoꝛdãt ⁊ recitat. De hoc tractatur per Dy.que no.in dicto ti.de iuſtinia.codi.confir.⁊ ideo non repeto ad dicta.Dy.addit ꝙ moꝛetur inſtrumentum.d.c.inter dilectos.de fide inſtru.cũ ibi no.iura p Dy.allegata ꝙ inſtrumentuꝫ non vitietur omnia quaſi concludũt ſuper erroꝛe tabellionis. Contra que inducit ipſe Jo.extra de confir.vtili.c.bone.ſed ſoluit ꝙ ibi fraus tacentis hic erroꝛ ſcribentis. Item adducit contra in cle.de elec.c.conſtitutionem.§.j.⁊ dicit ſo.vt ibi in vlti.glo.vltra dicit ipſe Jo.ꝙ ſi poſt productionem inſtrumẽti apparet erroꝛ notarij in omiſſione vel falſitate indictionis vel ſimilibus non coꝛriget notarius:licꝫ ſupplebit ſine iudicis autoꝛitate.al's ſibi poſſet impingi falſum.ſ̃.de fal.l.eos qui.in prin. Si v̊o anteq̃ ꝑmitti tradat inſtrumentum videt notarius ſe errare poteſt ſine iudicis autoꝛitate ſuũ erroꝛem coꝛrigere ⁊ ſic ſeruatur.ad hoc facit qd̃ no.in ſpecu.de inſtru.edi.§.poſtq̃.ver.ſed nunquid.⁊ ver.vbi aũt.⁊.§.inſtrumentum.ver.ſed nunquid confecto.ſi non extat notat qui coꝛrigat.⁊ poteſt videri eius pꝛotocollum per quod appareat de erroꝛe.illi ſtabitur.in auť.de tabel.§.illud.⁊ vide quod no.in ſpe.d.§.inſtrumentum.ver.quid ergo.⁊ ver.ſi vero.⁊ iura ibi allegata.facit de fide inſtru.cum.p. Et propter hoc etiam iurãt notarij pꝛotocolla tenere vt ſcripſi ne clerici vel mo.ſicut te.⁊ no.in ſpec.d.ti.§.reſtat.ver.ſed quero ſub qua ſi nec pꝛotocollum videri poteſt nec per teſtes coadiuuentur qui recoꝛdentur de anno nec aliud eſt in inſtrumẽto per qd̃ appareat veritas anni qd̃ eſſe poſſet ſi eſſet expreſſum nomẽ conſulis vel pretoꝛis qui erat annalis. His deficientibus putarem contrarietatem illaꝫ indictionis ⁊ anni inſtrumẽtum vitiare per allegata per Dy.ad partem iſtam. Nec obſtant ſecundo allegata qꝛ concoꝛdãt qñ de erroꝛe conſtaret vel ſaltem veriſimiliter preſumereť vbi no.non eſt de erroꝛe preſumptio vel iudicium conſtat diem incertam eſſe ⁊ perinde habendum acſi non adeſſet ſicut dicitur de incerto voto eligentium.de elec.c.ij.li.vj. Et predicta quãdo tempus propter prioꝛitatem vel poſteritatem multum facit ad cauſam in qua producitur inſtrumentum. Ultimo ipſe Jo.querit queſtionem an compilatoꝛes libroꝛum nomina ſua debeant in illis inſcribere quã diffuſe pertractant per autoꝛitates theologicas ⁊ moꝛales qd̃ cauſa breuitatis omitto.¶Prime concludunt ꝙ nomina non ſint apponenda propter inanẽ gloꝛiam. Secunde concludunt ꝙ hoc ceſſante ⁊ propter bonã edificationem ⁊ exemplum alijs dandum poſſit apponi cõcluſio ſua ⁊ ſolutio eſt enumeratis aliquibus caſibus ſpecialibus in quibus propter inanem gloꝛiam vel ambitionem non liceat inſcribere alias ſic.

E fleat peccatoꝛ qꝛ offendens

in vno factus eſt omnium reus. In cõpilatione Gregoꝛij eſt ſupple quo ad vitam eternã.de pe.di.v.fratres. Non aũt ita punitur acſi oĩa facta committeret.de peni.di.iij.ſi quis aũt.⁊ vide hic no.per Ber.⁊ qd̃ no.in glo.⁊ per Arch.d.c.fratres. Item inducitur hec regula ꝙ ſi teſtis eſt falſus in vno.c.ꝙ ſit falſus in omnib⁹.de quo plene dixi.C.de tranſac.l.ſi ex falſis.in glo.ibi vnde apoſtolus prima ad coꝛinthios.xiij.

Um qui cert⁹ eſt certiorari

vlterius non opoꝛtet.vide no.de act.emp.l.j.in ſpec.de emp.⁊ ven.§.videndum.ver.quid ſi venditoꝛ equi.⁊ ver.ſe.⁊ que notantur in hac regula per Dy.Jo.an.Car.⁊ Jo.mo.⁊ dy.tãgit hic materiã vtrũ vbi exigitur denũciamentum ſufficiat ſcientia.de quo dixi de adul.l.denunciaſſe ⁊ Jo.an.in fi.glo.ſue.li.vj.vbi querit queſtionem an ingreſſus religionem ſi exiuit debeat habere integrum annum profeſſionis que queſtio no.in ſpec.de ſta.mo.ver.xxxviij.⁊ dixi in auť.ingreſſi.ver.ſi quis aũt.finito ipſo vltimo inducit ipſe Joã.ad queſtionem per eum diſputatam.ſi duo ſunt delegati cũ clauſula ꝙ ſi ambo ⁊ alter ex ipſis collega vere impedito.ſed de impedimento fide non facta procedat an teneat ꝓceſſus:allegat multa pro ⁊ contra que decurtabo ꝙ proceſſus teneat facit ꝙ ſatis eſt ꝙ is contra queꝫ de voluntate criminis inquiritur ſit vere infamatus.licet non plus fiat fides de infamia vt tenent Hoſt.Pet.⁊ Abbas.de accu.cum opoꝛteat.Gui.in ſpe.de inquiſtione.§.nunc tractemus.ver.hoc aũt ſcias.⁊ ſi dicať hoc verum in oꝛdinario dic idẽ in delegato ex quo pars nõ reſiſtit.de accu.c.ij.li.vj. Sicut ergo ibi ſufficit exiſtẽtia infamie ita hic ſufficiat exiſtẽtia impedimẽti de qua fides fieri poteſt.hoc etiã videtur probare decre.prudentiã de offi.deleg.ſuper qua tamen videtur fundari opinio contraria.nam aperte innuit hoꝝ alterum ſufficere vel ꝙ conſtet de impedimento vel ꝙ conſtare poſſit ibi dum dicit vel alias de eodem canonice conſtare nõ poterit.ex quo ergo nunc conſtat de impedimento patet collegam procedere potuiſſe. Et hanc partem tenet Inno.in dicta decretali prudentiam.⁊ ex quo partes non reſiſtunt.hoc etiaꝫ tenet Arch.licet in caſu diſſimili tñ eadem ratio de offi.deleg.cum plures.li.vj.vt veritate manifeſta cedat opinio.viij.di.veritatis.qd̃ proceſſus nõ valeat videtur aperte probare decre.ſciſcitatus.de reſcrip.¶Primo inquantum ibi repetitur verbũ conſtiterit. Et qꝛ ibi ponitur determinatio dummodo qua determinatione non ſeruata non videtur proceſſuꝫ tenere cui cõuenit.e.ti.ſuper litteris.ibi delegatus poſtq̃ ſibi ſuper hoc fuerit facta fides. Item delegati videtur caſus de officio ſi contra vnum.li.vj.non enim ſufficit exiſtentia impedimenti vel ſuſpitionis collige niſi prius pronunciatum ſit ſuper illa nec ſufficit exiſtentia ſuſpitionis vt per illam impediatur poteſtas ſubdelegandi.vt.e.ti.c.iudex. Et hanc partẽ tenet Bartho.in dicta decre.prudentiam.glo.ij.in fi.⁊.iij.⁊.iiij.⁊ Hoſt.ibidem qui dicit conſenſum vel taciturnitatem partium nihil operari.cũ ꝓrogatio de qua ibi loquitur Inn.locum habet in iuriſditione oꝛdinaria non delegata ſoluendo dicit aut impedimentum ſine ope excep.iuriſditio impediens vel exercitiũ erat perpetuũ vel tempoꝛale ineuitabile.⁊ tunc ſiue illud fuit notoꝛium ſiue non dũtamẽ nec ipſe iudex nec aliqua partium queſtionem tulerit valet proceſſus.ratio eſt qꝛ verum eſt ex exiſtentia conditionis illum iudicem eſſe nec fit per partes proꝛogatio iuriſditionis ſed ſola remiſſio probationis impedimenti.⁊ ſic ſit vera hoc caſu opi.Inno.⁊ Arch.aut eſt impedimentum tale in quo neceſſaria ſit exceptio vel eſt impedimentum incommoditatis vel voluntatis. Et his caſibus non valet proceſſus.⁊ ſit vera

opi.contraria glo.ꝛ Host.ꝛ ratio est patens q: de primo opor tet constare per exceptionem oppositam ꝛ probatam.ꝛ sic re spondetur ad decre.si contra.q: non hoc ipso ꝙ iudex suspect⁹ est dicitur impotens nisi pars recuset.ergo nō prius existit cō ditio clausule iurisditionis exercitium transferens in collegam incommoditatis vt cum non vult procedere planum est ꝙ nō ex incommoditate sed per executionem existet conditio.ꝛ sic lo quatur decre.sciscitatus.ver.dummodo.ꝛ faciunt notata.e.ti. coram.Tertio casu.s.voluntatis necesse est illud constare vel per contumaciam ipsius requisiti ꝛ non venientis vel ꝑ aper tam resistentiam.ꝛ his casibus non esset taciturnitas partiu; remissio probationis.vt in primo membro sed prorogatio iuris ditionis in exercitio quod in delegata non procedit.vt.s̄.dixi se cundum Host.Et ex hac distinctione concordate sunt opinio nes ꝛ soluta contraria.cuius distinctionis primum membrum indubitanter procedit in iudice sciente impedimentum college sed ꝛ ignorante vel dubitanter videtur.idē ar.s̄.de ma.vin.l. iiij.ꝛ eorum que scripsi post Inno.ꝛ Host.de prescrip.cum ex officij.non ob.s̄.de acqui.here.nōne.ꝛ.l.vj.§.j.ꝛ de condi.ꝛ de mon.l.multum interest.q: responde per notata in.d.§.j.Item hereditatis aditio plus respicit animum.de here.instit.is qui putat.sicut ꝛ contractus matrimonij.de spon.tua.iurisditiōis exercitium plus respicit factum dummodo iuri subsistere pos sit.nec ob.decre.cum super eo.ti.q: hic voluntas ꝛ potestas nō sunt contraria.

Exceptionē obijciens nō videtur de intentione aduersarij cōfiteri ꝯtra hāc regulam videtur q: qui excepit obijcit videt̄ agno uisse voluntatem defuncti.s̄.de fideicō.lib.l.si debitor.ꝛ vide quod no.C.de excep.si quidem.ꝛ qd̄ dixi.s̄.de ver.ob.l.decem. ꝛ in spec.de excep.§.ij.post prin.ꝛ de lit.conte.c.j.in gl.antepe. li.vj.ꝛ qd̄ no.per Dy.super isto.c.ꝛ Car.ꝛ Jo.an.qui in nouel la adaptat hic questionem Gof.talem impetrasti rescriptum papale dicens ꝙ te violenter eijceram de possessione citatus protestor ꝙ non intendo litem contestari.ꝛ dico te falsum exp̄s sisse cum nō violenter eiecerim sed iudicis autoritate possessio nem intrauerim:queritur an exceptio ista veniat vt dilatoria contra rescriptum an vero contra peremptoriā actionem.ꝛ ad hoc congrue incidit questio an protestatio rei dicētis quod nō intendit lit.contestari impediat contestationem cu; alias eius responsio sufficiens sit.ꝛ hanc vltimam plene prosequitur Spe culator de lit conte.§.ij.ver.patet ex premissis.ꝛ disputata fuit per Bartho.brix.cviij.q.que incipit quidam protestatus per Dy.Mar.sil.deinde per do.Azo.canonicum boñ.ꝛ de ea sa tis dixi.C.de lit.conte.l.j.ꝛ ideo hic facilius pertranseo pro pri ma parte ꝙ non fiat contestatio inducuntur multa iura in qui bus protestatio prodest protestanti.in contrariu; inducuntur iura ꝙ protestari ꝛ venire contra protestationem non prodest ꝛ q: quandoq; protestatur lit.qui id non intendit de dolo ꝛ cō tu.prout Bar.tenuit lit.conte.non factam.ꝛ dicit Tan.sic te nuisse.ꝛ Hug.ꝛ Ac.sic sibi respondisse.q: iudex ꝛ aduersarius tacendo videntur consentire.huic tamen rationi non innititur Ac.In glo.ij.d.ll.de lit.conte.Mar.sil.dicit quibusdam vide ri ꝙ si iudex protestationem admisit non sit facta contestatio. non ob.responsione postea subsecuta.q: protestatio videtur in ea repetita q: quasi.j.facit ꝛc.s̄.de ver.ob.l.titia.§.idem rñ.Si aūt iudex reprobauit protestationem tunc contestatio facta vi deatur de neg.gest.sin aūt.§.si quocūq; modo.cum si.Et dicit Spe.fuisse opi.Ja.Bul.sed vere fuit D dof.vt dixi in.d.l.j.de lit.contesta.ipse autem Martinus in distinctione tenuit lit.cō testa.non factam.q: reus debet habere animum cōtestandi in auf.de exhiben.reis.§.illud.cuius contrariu; indicat protesta tio.de pac.l.iurisgentium.§.qd̄ fere.non ob.§.si quocūq;.ꝛ de cōtrario iudicio tu.l.j.§.quid ergo.q: ideo ibi ob excep.rei iud. q: lata fuit sñia super illis super quibus lis fuit contestata.nā reus asserendo se vti bona instātia ꝛ postea obijciēdo exceptio nem compensationis videtur cōe auxilium sibi competens in iudicium deduxisse.vnde non mirum si ob.exceptio rei iudi.in ducit etiam glo.auf.qui semel.C.quō ꝛ qñ iudex.que dicit ꝙ iu dex non potest cogere reum precise ad contestandum:sed si di ceremus ꝙ reprobatur a iudice operaretur contestatam iā se queretur eū posse cōpellere ꝯtestari.Et hec so.placet ipsi Jo. an.coniuncta distinctione Azo.que loquitur de actore.tenent idem Ja.de ra.ꝛ alij ꝙ l; protestet̄ cōtra ꝓtestationē rei cū cō testatio ab aīo rei procedat ꝓtestatio actoris ipsius animū nō tollit.ꝛ sic lis contestata non erit.hoc ponit Cyn.in.d.l.j.de lit. conte.Azo predictus canonicus boñ.idem tenet ꝑ ratione cu; qui verius est ꝛ allegat de elec.dudum.ij.ꝛ de lit.contest.c.vni

co.ꝛ maxime si responsio facta fuit incontinenti post protesta tionem.q: inesse videt̄.s̄.si cer.pe.lecta.Sed si ex interuallo ꝓ testationi renunciasse videt̄ de offi.dele.gratum.hoc dictū pla cet Host.vt p; indistincte quam posui.s̄.de ꝯsti.cum.M.sup glo.hic ergo.quomodo aūt respondeat̄ ꝭm Inn.ad id qd̄ op ponitur protestationē contrariam facto scripsi in predicta de cre.vnica.de lit.conte.super glo.ꝛ in regula in generali.j.eo.in pe.col.ver.sed quero.nunquid redeundo ad predictam princi palem questionem Gof.licet videatur sopita per supradicta. ipse enim ad probādum ꝙ admittatur vt dilatoria inducebat ꝙ protestatio in multis casibus multū operatur ꝛ alle.xxviij. di.diaconi.ꝛ multa iura que ad hoc possunt adduci.vt tactum est.s̄.in contrarium inducebat ꝙ ista tāgit principale negociū ergo admittenda vt peremptoria.ꝛ sic fit lit.conte.C.de p̄scri. lon.tēp.l.emptor.de excep.l.si quidem.ꝛ de interro.act.l.si fili⁹. §.exceptio.habet enim fictam narrationē per narrationem ne gocij principalis.vt.d.l.j.de lit.ꝯte.ꝛ de iudi.rem nō nouā.nec dici potest dilatoria que habet precedere contesta.C.de proba. l.exceptio.nec multum operatur in hoc casu protestatio ꝓpter facti repugnantiam.vt.d.c.cū.M.de consti.ꝛ de iniur.l.eu; g. §.si iniuria.soluendo dicit ꝙ quotiens quis proponit exceptio ne; que ex sui natura sapit peremptoria.l; protestetur se nolle contestari vel iudicium ordinarie.sed rescriptum elidere ꝛ cau sam differre iudex non audiet illum tanꝗ̄ sibi contrarium per c.sollicitudinis.de ap.in fi.ꝛ de fur.l.j.cū si.Et non dicas Gof. resistere his que dixi in proxima qōne.non enim dicit litem cō testari.nō ob.ꝓtestatio.sed ꝙ iudex nō audiet illum.i.coget eū litē contestari.non dico precise sed per iuris remedia.s.missio nem in pos.prout no.in decre.ij.de lit.conte.lib.vj.ipse Gof.te nuit ꝙ per perēptoriā non fuerit ꝯte.litis ꝛ eius solutio pl; ipi Jo.an.sic intellecta cui simile est qd̄ ipse Jo.no.in.d.c.sollicitu dinem de ap.super vl.glo.Jo.an.

Ex eo non debet quis fru ctum cōsequi ꝙ visus est impugnare.Uide hic no. per Dy.Car.Jo.an.qui in nouella inducit questio nem qua querit si iudeus paganus vel hereticus de sacro fon te baptisinatis aliquē leuauit.an ex hoc oriatur spūalis cogna tio quā decurto.q: raro ꝯtingentē ad qōnem facit qd̄ no.de cō secra.di.iiij.nos aūt soluendo dicit de heretico eū esse vere spi ritualē patrem.hoc placet Jo.quo ad hereticū nō solu; bapti zantem sed etiam leuantē.q: per sacramētum baptismi qd̄ ha bet nec illud perdit per heresim de ꝯsecra.di.iiij.ostendatur.ꝛ c.nullus.de diuor.quāto cū quo ad habitū sit de corpore eccle sie.ligatur etiam ipsius constitutionibus.ꝛ sic spūalē cognitio nem ꝯtrahit per eandē ratione ꝯuersam.secus credit in paga no ꝛ iudeo ꝛ alias rationes ibi subiungit quas omitto.

Estote misericordes ꝛc. Luce.vj.ꝛ hec est in cōpilatione Greg.ꝛ colligitur ex eodem.c.ibi qd̄ scriptum est.s.Mat.vij.ꝙ dubia interpretant̄ in benigniorem partē.ꝛ de hoc ibi in glo.ꝛ vide.s̄. e.l.factum.§.in penalibus.ꝛ.l.semper in obscuris.In manife stis aūt maleficijs que non possunt bono animo fieri.secus est vt hic p; ꝛ colligitur.C.de sicca.l.j.cū ibi no.ꝛ de iniurijs.si non conuicij.ꝛ ibi no.ꝛ dixi.

Frustra sibi fidē quis po stulat seruari ab eo cui fidē a se prestita; seruare re cusat.Uide qd̄ no.s̄.e.l.cū par.§.illi.ꝛ qd̄ no.hoc.c. c.per Dy.Car.ꝛ Jo.and.qui in nouella addit de hac dictione frustra.vide qd̄ scripsi de accu.c.j.ꝛ ipse Car.ponit exemplum per.l.quoniam.C.de rerum permu.ꝛ.s̄.de mino.auxilium.in fi. intelligitur etiam regulam circa idem factum non circa diuer sa.ar.s̄.de leg.ij.l.cum pater.§.plane.ꝛ Dy.allegat.§.libertis ꝛ ratio huius regule sumi potest ex regula ex eo non d;.ꝛ.s̄.e.ꝛ habet locum regula qñ contrahentium est eadem conditio ꝭm Dy.ꝛ hoc dicit ad solutionē.ff.de act.emp.l.iul.§.si quis a pu pillo.vbi pupillus non seruat ꝛ sibi seruatur.sed ibi fuit culpa contrahentis cum pupillo sine tutore.Si enim cum autoritate tutoris pupillus restitueretur in integrum subuenientem etiā aduersario.C.de repu.que fiunt in iudi.resti.l.vnica.Idē Jo. huic regule adaptat quatuor questiōes.Prima est si titius iu ret dare.x.seio si dabit sibi stichu;.ꝛ econuerso quis eor tenea tur primo implere promissum allegat illum teneri q primo fuit requisitus extra de iureiur.c.peruenit.scdō q: dicitur ibi pro mittentem nō teneri si constat reliquū conditionem non paruisse hoc aūt constare non potest nisi requisitus non seruauerit.er go ꝛc.soluit illum qui petit teneri prius in plurale qui sub con ditione

ditione promisit non tenetur alteri nisi conditio impleat. insti. de ver. obli. §. ex conditionali. oportet igitur illum prius imple re si petere vult cum alterius nulla sit mora. et per consequens nul la petitio. ff. de ver. ob. si pupillus. et pro hoc bene facit. ff. de ac. emp. l. iul. §. offerri. et quod ibi no. et quod no. per eundem Joan. de elec. cupientes. in quarta parte. In glo. sed an teneatur offerre. et quod di xi. ff. de ver. ob. l. si dari. Similis questio est Jo. de deo quis prius teneatur probare excipiens vel replicans. de quo satis scripsi de excep. a nobis. ver. circa sextum. Item inducit questionem de duobus qui fecerunt pacem promiserunt sub pena invicem ob seruare si vnus primo fregit pacem vulnerando fratrem alte rius an ab alio postea frangente penam petere. Et ampliat que stionem an retentis terminis locus esset pene si vnus ex his al terum tunc bannitum offendat ex permissione statuti. Ad pri mam principalem questionem inducit quia in generali permissione non veniunt que verisimiliter non esset quis in specie promissu rus vt in regula in generali. cum concor. Non autem est verisimi le quod specialiter promisisset non defendere vel vendicare fratrem: precipue cum hoc esset contra bonos mores et ius naturale. et sic non valet. C. de pac. l. pacta. que contra et turpis promissio ser uanda non est. vt. e. l. et in regula in malis promissis. Secundo quia frater iustum dolorem exequitur. C. de adul. l. gracchus. de sen. exco. si vero. §. fi. Caret enim vitio inconsultus calor iracundie ij. q. iij. §. notandum. Item in promissione videtur subintelligendum si se vel suos non offendant. ar. de iureiur. quemadmodum. In con trarium allegatur quia stipulatio fuit honesta de non offendendo et pacem seruando non fuit ergo inualida. de pactis. c. j. et ij. et ff. de pac. l. j. ergo pena committitur de arbi. dilecti. in fi. Item cum non fuerit expressum de fratre. ergo pro omisso debet haberi. ff. de ver. ob. si ita stipulatus. §. grisogonus. vbi de hoc tetigi. Item non li cuit isti propria autoritate vlcisci. C. de iude. l. nullus. ergo iniu riam et offensam intulit et sic locus est pene soluebat dicens Az. et Hug. dixisse illum absoluendum a pena cum fratrem iuuare potuisset non obstante stipulatione penali. Nec so. vera est si de fendendo fratrem hoc fecit seruato moderamine. l. j. C. vnde vi. et de sen. exco. dilecto. Sed questio loquitur de vlciscente nec du bitatur quin iste teneatur pena iuris communis vel municipalis nec de illa queritur sed de conuentionali si stipulatio ita foret con cepta quod vulnerando fratrem incideret in penam planum esset quod ab illo non posset postea pena peti. Ex quo ille primo fregit pacem de iureiur. peruenit. ij. de pac. cum proponas. Secundo vbi de hoc dixi de transac. siue apud. et de arbi. l. sed si duo. in fi. et si actum esset penam totiens committi etc. fieret compensatio de penis constitutus. et ibi in glo. vbi vero stipulatio fuit stricte con cepta quod solum paciscentis offensam includit tunc procedit du bium. Secunda questio fuit Ja. de bayseo fratris Archi. et for mabat eam cum fuit pactum penale si vnus reliquum offende ret personaliter vel realiter et vnus adulterauit vxorem alterius. Et primo sic allegatur per ap. est vinculum charitatis extra de iudi. nouit. Et ad eius obseruantiam quilibet ex precepto tene tur ad romanos. xij. j. ad corin. viij. iij. q. vj. hoc quippe. xj. q. iij. inter verba. de re iudi. ad apostolice. post prin. ff. de re mili. l. vlti. in fi. Contractus ergo initus super illa licitus et seruandus. ff. de pac. l. pena in penam. ergo ipsi licito contractui adiectam incidit contrafaciens. vt in regula accessorium. et no. C. de pac. l. pacta que contra leges. quod autem adulterando videatur offendisse patet in aut. vt cum de ap. cogno. §. causas. et quod no. de iureiur. quin taualis. Item maritus iure mariti agit ad penam capitis. C. de adul. l. quamuis. ergo et ad penam conuentionalem in qua non in spicitur an intersit. ff. de ver. obli. l. stipulatio ista. §. alteri. Item si ex iniuria facta vxori maritus agit iniuriarum. ff. de iniur. l. j. §. fi. Nec ob. quod mulier consenserit. vt. l. raptores. C. de epi. et cleri. de sen. exco. contingit. Item vir et vxor sunt vna caro de cogna. spi rituali. maritus. et vnum corpus. xxvij. q. ij. agatosa cuius corpo ris caput est vir. xxxiij. q. v. cum caput in membris. ergo caput of fenditur de peni. di. j. vulgaris et vsus concessus viro competit vxori. l. ij. de vsu et ha. l. ij. nec debent ad imparia iudicari. de di uor. gaudemus. Non ob. quod stipulatio sit stricti iuris: quia sepe ex id quod agitur oritur obligatio. de despon. impub. c. j. de mino. sed et si quis. §. fi. In contrarium quod penam petere non possit quia adul terium capite punitur. C. de adul. l. quamuis. vnde penis a iure sta tutis debemus esse contenti de offi. dele. de causis. et ff. de v. obli. si stipulatio. vnde stipulatio videtur inutilis maxime cum iudex penam corporalem in pecuniariam commutare non possit. de his qui no. infa. l. quid ergo. §. pena grauior. et pena sit infligen da que magis timetur. vt lite non conte. quoniam frequenter. in fine. Item non est audiendum qui vindicte domus sue commodum pe cuniarium preponere non exhibuit. de adul. miles. §. socer. Item constat istum non esse offensum personaliter in persona sua nec realiter pot dici offensus cum vxor non contineatur ap. rerum. ff. de vsur. in pecude. Item quia stipulationes sunt stricti iuris. de ver. obli. l. quicquid. nec includit personam non expressam. vt. d. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. e. ti. vbi de hoc dixi soluendo te nuit per vltima iura ipsum agere non posse ad iura que viden tur contra quod mulier et vir sit vna caro cum si. respondet iuris fictione hoc esse et exponitur vna caro. i. ad vnam carnem procrean dam. Aliam questionem de bannito occidendo cum incidat in penam non prosequitur sed remittit ad disputationem Jaco. de belui. in opere contrariorum non solutorum. C. vt intra cer tum tempus criminalis questio terminetur et ego eam posui. C. de transac. l. si quis maior.

Gnorantia facti non iu ris excusat. Vide plene no. hic per Dy. Car. et Jo. an. qui in nouella recitat summarie no. per eos. et vi de no. C. de iur. et fac. igno. l. error. et que dixi ibi et ff. de iur. et fac. igno. l. regula. Jo. mo. ponit exemplum in eo qui ignorat vacatio nem benefi. eius cui non incurrit tempus de conces. prebe. quia diuersita tem. secus si ignoret semestre tempus cure collatori. quia sibi imputa tur de sup. negligentia prelato. c. pe. et fi. Item idem Jo. no. diffe rentiam inter ignorantiam errorem et titulationem. de quo dixi. C. de condi. inde. l. vlti. et de ignorante quod scire debet dicitur quod igno rans ignorabitur quia contemptor dicitur. vnde beatus Bernardus quod scire debes et non vis non pro ignorantia sed contemptu iudica bitur et huic regule concor. quod dicitur scientia non ignorantia vo lumus obligari. C. de tabu. l. generali. lib. xj. et ff. de decre. ab or. fac. ignorantia non presumitur. ff. e. l. ignorantia. ff. de proba. l. verius. Et dicit idem Jo. mo. quod scientia et ignorantia quantum ad hanc regulam intelligenda est secundum communem hominum modum vt scia non tendat ad maximam diligentiam nec ignorantia ad supinam ff. de iur. et fac. igno. l. nec supina. et l. plurimum. de edil. edic. l. si quid venditori de igno. et iurisdi. an sit notum et frequentatum et tunc non excuset. C. de iur. et fac. igno. l. constitutiones. alias sic. vt l. gallus. de lib. et posthu. nisi tractaretur de lucro captando: quia tunc sibi imputet cum potuerit peritiores consulere. ff. quis or. in bo. pos. ser. l. ij. in fi. Deinde idem Jo. an. post tacitam distin. Dy. posi tam per eum hoc. c. inducit questionem an beneficium impetrans te neatur de data tanquam expectans vel de reseruatione que pro eo pendet facere mentionem alias eius impetratio non valeat. et p cedit quod in eo qui sciebat alias excusaretur de rescrip. gratiam. lib. vj. et quod non teneatur facit. ff. e. ti. l. munus. C. de here. act. et ha bens tantum actionem non releuatur a satisdatione. qui satisda. cog. l. sciendum. §. diuersa. et de pecul. l. peculium. §. si here. et quia ta lis vacatura et reseruatio ex multis modis pot perire ar. insti. de rerum diui. §. illud. que ibi multa accidere possunt vt causam non capias et statuliber pendente conditione pro seruo habetur ff. de statulib. l. statuliberi a ceteris. In contrarium facit. ff. e. l. qui actionem. et videtur expressum de rescrip. in nostra. plura alia alle gat pro et contra que omitto soluendo. dicit maxime per predi ctam decre. in nostra. et de prebe. quis. li. vj. quod tenetur facere men tionem alias littere non valent. facit quod dixit post Arch. de preb. si tibi absenti. li. vj. in fi. glo. tenet hic. ad contraria respondet p ea que scripsit de rescrip. postulasti. super verbo vicaria. et se dicit curam obseruare. et ideo non insisto.

Appellatio alternatiua interposita ad archiepiscopum an valeat.

N alternatiuis debito ris est electio. Et sufficit alterum adimpleri. vide quod no. C. de transac. l. vbi pactum. et quod no. C. de ver. si gni. cum quidam. ver. vlti. pro declaratione. ff. de verb. obli. l. si sic stipulatus fuero. et plene. e. ti. l. eum qui certarum. §. j. et bene in alphabeto dictione aut. et per Dy. hic et Car. et per eum de re scrip. cum in multis. vltra prin. In glo. ex quo videtur. et p Jo. an. hoc. e. c. et in nouella qui recitat summatim hic notata p Dy. qui hic tangit materiam coniuncte disiuncte et solute. de qua ple ne no. et dixi. ff. de ver. sig. l. sepe. et C. e. ti. l. cum quidam. Deinde tangit questionem an valeat appellatio alternatiua interpo sita ad archiepiscopum vel papam quod non teneat inducit iura reprobantia obscuritatem et alternationem extra de elec. in ele ctionibus. li. vj. de iureiur. pretor edixit cum concor. in alterna tiuis beneficiorum principis est electio eius cui concessum est. vt. C. de castrensiariis et ministrariis. l. ij. et plene dixi. ff. de con sti. prin. l. fi. In contrarium adducit iura admittentia libellum incertum de in integ. resti. constitutus. quorum legatorum. l. j. §. qui autem. et quod taliter appellans teneatur ire ad papam

de ap.si duobus.qd debeat adire nominatim prius est arg. de preben.mandato.de elec.c.penul.ver.vlti.si de hoc no.per eu3 Jo.an.de elec.vt quis duas.li.vj.⁊ ego tetigi.C.de ap.super rubrica soluendo.dicit ꝙ Jo.de deo dicit referre vtru3 appellet post sententiam ⁊ teneat appellatio.q2 si non probat sententiā iniustam rata manet.C.de tempo.ap.auf.ei qui appellat.⁊ ex de appel.sepe.si recepta sit per iudicem tunc non est questio siue ante sententiam siue post cum ante sententiam recipi nō debuisset.de appel.vt debitus.Hec so.nō subintrat dubiū guil. naso.de appel.consuluit.Secundo tenuit talem appellationē iudicialē non tenere.q2 apostoli debent esse certi ⁊ determinati.ij.q.vj.§.forma.In extraiudiciali dicit contrarium cum illa sit prouocatio ad causam.de appel.cum sit.Mihi videtur qd talis appellatio teneat de iure ciuili cum nō relinquam appellatum incertum.q2 ad imperatorem nō appellatur omisso medio.ff.de appel.l.imperator.⁊ ita ad proximum videtur appellasse.ar.ff.de lib.⁊ postbu.l.gallus.§.nunc de lege.versi.nam si ita.de leg.iij.peto.§.fratre.de sol.qui res.§.si seruus.⁊ de fideius.l.fideiussor.in princi.Sed q2 de iure canonico appellari potest ad papā omisso medio dicere non tenere nisi probabili causa ductus sic sit alternatiue appellare.ar.ff.de postu.prela.c.j. li.vj.⁊.d.l.j.§.qui autem.ff.quorum legatorum.Et pone exemplum de offi.delega.si is cui.li.vj.vbi de hoc per eum in glo.nota.q2 ⁊ predicta vera nisi alterum ex illorum eligat infra illud tempus infra quod poterat appellare.vt ibi no.fateor ꝙ speculator fouet contrarium in specu.de appel.§.nunc tractem⁹. ver.sed pone aliquis.⁊ ver.qui si dicat.⁊ de hoc per Archi.ij. q.vj.§.post datam.⁊.§.illo.videlz ad contraria respōdetur ꝙ loquuntur cum nullus terminus est statutus ⁊ nullum discrimen aduersarij videatur.Constat autē ꝙ in extraiudiciali ap. interponenda ⁊ etiam prosequenda statutus est terminus a iure.Primum patet de appel.concertationi.li.vj. Secundu3 in clementinis.e.ti.sicut in vtraq3 igitur nisi infra terminū quo debuit appellari certificet alterum eligendo videtur non appellasse.Ex pdictis patet ꝙ si ab archidiacono appelletur ad episcopum vel archiepiscopum valet appellatio ad episcopū cum ad archiepiscopum non potuerit appellari.⁊ regulariter inutile non vitiet vtile.j.e.vtile.Secus si consuetudo haberet ad eum appellare posse.de appel.romana.secundo responso. li.vj.Idem dico de quatuor principalibus patriarchis si vera esset opinio ꝙ ad ipsos posset omissis medijs appellari super quo vide quod dixi de priui.antiqua.in fi.Jo.an.licet vera credam predicta de stricto iure vsus cum iudiciorum admittit appellationem predictam alternatiuam ad archiepiscopum vel papam.Ultimo no.ꝙ hec regula verificatur in alternatiua legis vbi sufficit alteru3 adimpleri.vt no.ff.de lib.agno.l.iij.que incipit siue vxor.§.fi.

Indultum a iure beneficium.Uide hic no.per Dy.Car.⁊ Jo.an.vtru3 iudex possit artare partem ad proponendum omnes suas exceptiones dilatorias ⁊ peremptorias infra certum tēpus hic tractat.de hoc dixi.C.de inoffi.te.l.contra ⁊ maiores.⁊ de iudi.l.iudices.⁊ an aliud tempus a lege indultum possit artari vel prorogari dixi.ff.de re iudic.l.qui pro tribunali.⁊.C.de dila.l.siue pars.⁊ concor.ad hanc regulā.C.de adul.l.adulter. Deinde querit Dy.an debitum bonorum subsidiu3 possit tolli vel minui per.l.municipalē.⁊ eam diffuse pertractat.sed de ea latius dixi.C.de inoffi.test.l.quoniam in prioribus.⁊ pro solutione Dy.facit extra de testa.raynutius.ad fi.Joā.mo.dicit regulam procedere vbi inter beneficium sistit in indulto necvltra procedit.Ite3 nullo extrinsecus apparente.dicit enim hāc regulā fallere quando duo indulta prouident diuersis.q2 tūc priuilegium qd est potius est tenendum de mino.de iudi.verū per minorem de albo scribē.l.ij.C.de aduo.diuer.iudi.restituēdum.de consecra.eccle.vel altaris qd in dubijs.⁊ de hoc quando priuilegiatus preferat priuilegiato satis dixi.C.de sac.san. ec.auf.quas actiones.⁊ ad decre.super qōnu3.§.si vero respōdet ꝙ ibi est quid imputari possit ei qui recipit subdelegationē ex cuius mixtura ita impeditur procedere ap.remota.Ite3 q2 ibi minus dignum erat adiunctum iuri cōi qd permittit appellare.ideo vincit dignus quod non adiunctum vinceretur a digniori.fallit etiam regula secundum eum incursu diuersarum obligationum in eadem persona vt est principalis ⁊ accessoria q2 accessoria permittitur.ff.de fideiusso.l.generaliter.Item fallit in casibus in quibus priuatur quis iure suo sine culpa.de q bus dicetur.j.eo.l.sine culpa.Itē Jo.an.ad hanc regulam in nouella adaptat talem questionem legatus cui papa specialiter concessit vt autoritate ap̄lica posset in quolibet monasterio sue legationis ponere vnum monachum posuit vnum in certo monasterio queritur vtrū annus probationis monasterio seruetur post allegata pro ⁊ contra.dicit monasterio cōpetere annum probationis nō obstante mandato legati.recipient enim cum beneficio probationis recipientium ⁊ recepti.q2 eius contrarium vt reprehensibile fieri ꝓhibetur de regula ad apostolicam.in prin.⁊ in fi.xxvij.q.j.consaldus.vbi etiam innuitur integra beati Benedicti ⁊ constitutione Gregorij idem esse prohibitum quod multum facit:non tamen reseruatur probatio voluntaria repulsio que reseruaretur si legatus non precepisset ad mandatum ergo legati illum recipient ad quod alias nō teneretur.⁊ in hoc valeret gratia legati.⁊ si probabūt legitimā repulsionis causam tempore probationis ipsum repellere poterunt.⁊ sic gratia satis confert ⁊ ius commune non leditur facit de consuetudine.cum dilectus.⁊ per hunc modum satisfactum est contrarijs.

1 Infames an possint doctorari.
2 Banniti an possint ad dignitates promoueri.
3 Legitimus in dubio quis presumitur.

Infamibus porte nō pateant dignitatum.Uide hic no.per Dy.Car.⁊ Jo. an.qui in nouella exponit porte non pateant.i.non aperiātur nec detur ingressus per illas:sed obseruetur eis de sanguine christi dicitur ꝙ fidelibus aperuit prius obseratam ianuam paradisi de baptismo maiores.ver.tante.⁊ secundum deriuatores porta dicitur a portādo intus ⁊ extra sed olim porte dicebantur proprie ciuitatum quas olim edificare volens in circuitu ducebant aratrum sic sulco designando locum muri. sed vbi debebat esse porta portabant aratrum ne terram tangerent a qua portatione dicta fuit porta.de hoc habetur.ff.de ver.sig.l.pupillus.§.vrbs.sed hodie porta latius accipitur.vt patet.ff.de consecra.eccle.vel altaris.c.vnico.in fi.lib.vj.habemus ianuas.vt.ff.xxiij.q.iij.personas fores.l.dist.in capite hostia.de peni.di.j.in portura valuas.de sponsal.j.consultationi in prin.que omnia proposito conueniunt.⁊ vide in alphabeto dictione portas.De materia regule vide in summa ex qui.cau. infa.irro.⁊ per totum.maxime.⁊ per.l.nullam.vbi de materia
1 infamie plene no.An infames possint † doctorari.docto.tenēt ꝙ verū cum doctoratus sit dignitas cum administratione. vt ff.ne fil.pro patre.auf.habita in prohemio.digestoru3.§.illud. ⁊ idem dicunt de excommunicato quod non possit doctorari. quia excommunicatus ab actibus legitimis excluditur extra de excep.piam.cum ibi nota.⁊ de senten.excommu.decernim⁹. ⁊ quia excommunicati sunt infames saltem infamia facti que repellit a dignitatibus vt hac regula patet.Sed an bāniti nostri temporis repellantur a dignitatibus.maxime in alijs ciuitatibus ⁊ videtur quod sic.ff.de origine iuris.l.ij.circa principium.ibi exulantem in italia.vbi de hoc dixi.⁊ in prohemio digestorum.§.hec autem tria.vbi similiter de hoc tetigi.⁊.C.de epi.audi.l.mathematicos.tales enim banniti vel expulsi ex ciuitatibus non videntur deportati nec deportatis equiparari. In contrarium est quia tales bannitos videtur infamia comitari.C.de requi.reis.l.finali.vbi de hoc dixi.⁊ pro hoc.ff.de postulando.l.ex ea causa.⁊.C.de digni.l.neq3.glo.institu.quibus modis ius pa.po.sol.§.relegati.tenet bannitos predictos aliquando comparari relegatis aliquando deportatis.que glos. tamen communiter reprobatur vt dixi plene.C.de here.insti.l. j.Pro determinatione principalis questionis an banniti possint ad dignitates promoueri forte nō inepte dici posset.quod cum tales bannitos communiter salte3 facti sequatur infamia apud bonos ⁊ graues maxime quando ex publicis ⁊ magnis criminibus banniuntur ⁊ etiam condemnātur de mare totius italie non possint ad dignitates promoueri per hanc regulam ⁊ pro hoc.ff.de publi.iudi.l.infamē.⁊ maxime quando banniūtur vel condemnantur per viam accusationis.nam si per via3 inquisitionis q2 tunc nō videt infamari.vt no.⁊ dixi.C.si tutor vel cura.nō gef.l.j.⁊ vide ad predicta que no.C.de testi.l.iureiurando.Ultimo ipse Jo.an.inducit hāc regulā ad talē questionem.certum est ꝙ electo ad dignitatē potest opponi infamia. sed opponēs debet illam probare.de testi.cu3 litteris.de accu. accedens.electo in prelatum opponitur defectus natalium et etatis.Queritur quis ꝓbet ꝙ opponēs ꝓbare teneatur.Certum est q2 opponēs aliquid in personam clerici si non probat punit per decre.primam.de elec.li.vj.⁊ tenetur iurare se illos defectus posse ꝓbare.eo.ti.c.vt circa.qd superfluum esset si ei onus ꝓbationis nō incūberet.Itē clemētina.e.ti.cōstitutione3.

Secdo et vltimo respondeo non specificante debito modo defectus ab ipsorum probatione repellitur: que autem esset pena si probare non deberet. Ex quibus concluditur quo ad vtrunque defectum quod opponens tenetur probare de primo defectu natalium videtur casus qui fil. sint legiti. lator. et c. causam. primo vt equiparemus peteti hereditatem eum qui petit confirmari. sed si primo opponitur illegitimitas persone vel patientis ex cuius persona vult succedere opponens probat vt ibi ergo et in proposito casu. De secundo etiam defectu etatis videtur casus de electio. dudum. primo vbi opponens defectum etatis preposito sancti Georgij probare debet. et qui dicit professionem non valere ex etatis defectu extra de proba. in presentia. et de regula. ad nostram. Secdo per communia ad vtrunque defectum sic probatur. in exceptio. reus est actor. ff. de exceptio. l. j. et ij. Fortius ergo opponens qui videtur voluntarius de iudi. exhibita. et licet negatiue opponat cum sit negatiua qualitatis illam probare tenetur iuxta notata. vj. q. vlti. actor. de electio. bone. §. s. de probationibus. l. ij. et dixi. C. e. l. actor. Et precipue cum negatiua resoluitur in affirmatiuam. de renun. super hoc. et. C. de codicil. l. nec codicillos cum ibi notatis. Tertio quo ad primum defectum inducitur quod presumitur matrimonium potius quam concubinatus. s. de ritu nuptia. in libere.
3 Et in dubio quis presumitur † legitimus qui filij sint legitimi transmisse. et proli debetur fauor. eo. titu. ex tenore. et. c. preelatum. dummodo seruata fuerit decretalis vlti. de clan. despon. c. vlti. Item sicut filiatio sic et eius qualitas probatur ab allegante. primum probatur de filijs presbyterorum michael. eo. tit. c. ij. Item infamia illegitimitatis non transfert onus probandi licet transferat onus purgandi. de purga. canonica accedens. Nultominus exceptio que est minoris efficacie: vt probatur de accusa. accedens. Ad contrarium sic arguitur petens confirmationem est actor et asserit electionem canonicam ergo probat se talem. xlij. dist. quiescamus. de cleri. peregri. c. j. et ij. et iij. s. de liber. agno. l. fina. qui satisda. cog. si vero. §. j. Cum ergo in assertione canonice electionis includatur legitimitas et etas. de elec. cum in cunctis. et. c. nihil est: qui vult confirmationem illam probat. etas enim illius qui se maiorem dicit causa cognita probanda est de mino. l. de etate. et facit quod ibi not. et eod. titu. l. minor. xxv. annorum: cum ibi homines soluti et minores nascantur non presumitur electus natus ex coniugatis neque maior. nisi hoc probet maxime cum de iure canonico presumatur adulterium et non matrimonium. xxx. q. v. alter. et. c. iurantes. Item hic negatur factum. scilicet legitimitas et etas. ergo aduersarius probatur. C. de non numerata pecu. l. si ex cautione. et. l. asseueratio. simile in defectu ordinis vel professionis quomodo enim probare posset electum non esse diaconum vel non expresse professum et facit quod no. Inno. de accu. super his: nec potest negari quin negatio faciat saltem rem dubiam. C. qui. ad lib. procla. non licet. l. iij. ergo electus certificet alias non confirmabitur de elec. innotuit et. c. mihi est sicut nec datur venia etatis nisi probati probitatem morum et etatis. xxx. annorum. C. de his qui ve. eta. impetra. l. ij. et matrimonium indubitanter probatur in carbo. C. ad carbo. edictum. l. fi. Item inducitur decretalis si forte. de ele. lib. vj. vbi si apponitur euidens defectus contra electum subijcitur examen ergo ipse probat per examen se carere defectu: sic ergo hic probet legitimitatem et etatem. ad primum qui fil. sint legitimi per tuas. ad secundum de in integ. resti. c. constitutus. vt. C. de in integ. resti. l. cum te. vbi de hoc satis dixi quod vterque probet facit s. de proba. l. de eta. de renuncia. super hoc et de probationibus ex litteris. ¶ In glos. sed quero ad euidentiam solutionis est sciendum quod primus articulus fuit disputatus per Lagonem canonicum bonon. et per Octauantum de florentia. Et circa illum notanda est triplex opinio quia Jo. vj. q. vlti. actor. Bernar. in decre. bone. de elec. Guil. in speculo de probationi. §. j. ver. restat tractando de negatiua qualitatis: dicunt quod negans aliquem legitimum habet hoc probare. hoc idem tenet Archi. de elec. si forte lib. vj. quo ad terminos electi: de quo tractamus. et ibi allegat no. per Inno. de dolo et contu. cum olim. c. super his. idem Specu. in decre. vt circa de elec. tenet quod ex quo in iudicio petitur confirmatio. et fama est quod electus non sit legitimus ipse coram confirmatore qui procedit ex officio probabit se legitimum. ad hoc facit quod scripsi de presby. non baptizato. veniens. in fi. et quod not. Guil. in spec. de spon. in fi. et hec opinio fuit Joan. de agusellis de cesena quam notat Spe. in. d. c. vt circa. et Archi. viij. di. presbyter. et Octauantus tenuit in disputatione predicta quod petens confirmationem probat altera parte negante nisi sit in possessione filiationis legitime. C. de probatio. l. neque natales. et. l. non nudis. et facit ad hoc de sententia excom. si iudex. lib. vj. ad idem quod dicitur excipientem probare respondent verum esse in his que asserit non que negat. facit quod no. s. de probatio. l. in exceptio. de excep. non numerata pecu. et non numerate dotis. Tertia opinio fuit Langonis dicentis quod neutro probante confirmator inquiret: et si inueniat illum in pos. filiationis legitime confirmabit alias non. ipse tamen formabat questionem in elect. ad simplex beneficium. Item sciendum quod ad secundum articulum multiplex fuit opinio vna Joan. et La. lxxviij. dist. presbyter. quod agens probet etatem cui concor. Azo. in summa de proba. in fi. et Host. eo. titu. §. fi. ver. viij. cui etiam accedit opi. dicentium. qui petit se admitti: vt talem probet se esse talem. Secda fuit opinio spec. qui consuluit in speculo de actore in prin. quod negatiue proponatur exceptio etatis. scilicet nego vel non credo te maiorem. et est simile quod not. de procu. c. j. hoc dicit nisi per aspectum appareat minor quia tunc secure dicat affirmatiue: tu es minor. Tertia opinio sic distinguit aut vnus proponit affirmatiue alius negatiue. et tunc affirmans probat aut vterque affirmatiue. et tunc probat actor aut vterque negatiue: et tunc etiam actor probet sed glo. in prealle. l. de etate. dicit quod quando vterque negatiue presumitur minor. Joan. de deo simpliciter dicebat quod implicita probatur a negante Bonaguida dicebat obtentum: vt not. Archdya. de rescrip. c. si eo tempore. lib. vj. quod qui dicit quem non idoneum propter minorem etatem illud probet opiniones Jac. de ra. et de bel ui. cum procuratori apponitur defectus etatis not. Cyn. in pre alleg. l. cum te. C. de probationi. et volunt quod eo casu probet excipiens quia dicens probat illa que in petitione vel excep. includuntur sed etas procuratoris non est de his: et Petrus dicebat quod edictum de procura. est prohibitorium: dicens ergo prohibitum probet in permissorijs posset habere locum quod probet dicens se permissum. Circa solutionem est sciendum quod aliud est de elec. confirmare aliud cassare aliud nec confirmare nec cassare prima duo patent. tertium vide de resti. in integ. c. ij. in fin. et est simile quod dixi. e. titu. c. fin. in. q. ij. Item sciendum quod defectus de quibus queritur opponi possunt vt cassetur electio et excipiendo vt confirmetur. Et licet hic sint diuersa in hoc: quia primo casu repellimus excommunicatum: secdo non. et sic loquitur contra de iudi. exhibita ad decre. dilecti. de exceptio. vt ibi scripsi soluendo dico quod vtrobique onus incumbit opponenti sit appellatum vel non. Intantum quod si non probat perdit instantiam non cassatur electio repellitur opponens et penam patitur decretalis prima de electio. lib. vj. quod dico locum habere et cum super obiectis non est appellatum ad papam vt scripsi in clementinis de procura. c. ij. et sic verificetur prima opinio Joan. Ber. et sequacium. ¶ Circa primum articulum Jo. de deo. et quos post ipsum recitaui. Circa secdm nec curo an affirmatiue vel negatiue proponatur. absit enim quod per sofisticationes verborum affirmatiuorum natura mutetur contra id. C. communia. de leg. l. ij. in fi. de elec. commissa. §. porro. lib. vj. et facit quod no. s. ex quibus causis ma. l. in eo. ad id quod dicebat quod circa primum defectum occurret quandoque pure negatiua. respondeo probet opinionem vicinie quomodo habebatur pro legitimo et excusabilis erit de elec. c. j. in fin. lib. vj. Et si nec id probare potest tractat. ij. q. vij. plerique. sed licet repellatur et puniatur opponens vt dictum est non per hoc sequitur electio confirmanda. quod patet de electio. cupientes. et. c. si forte. et. c. indemnitatibus. §. j. et. §. ceterum. facit de rescrip. olim. ad illam igitur opponendam necesse habet se probare legitimationem. et hoc est quod voluit Hostien. de dolo et contu. olim vt ibi scripsi super verbo canonice: probatur hic de elec. congregato ibi posito defuit litterature ad confirmationem obtinendam necesse est constare electionem non pati defectum ad idem. e. tit. cum inter canonicos in fi. et. c. cum nobis olim et eo. tit. nihil nam vt ibi patet etiam nullo opponente de his oportet inquiri fortius ergo aliquo opponente et non probante: vt patet de ap. constitutus. Facit enim oppositio confirmantem malefidei ad instar denunciationis. C. de rei ven. si fundum. et de peti. heredi. l. item veniunt. §. a quo. et sic sit vera opinio Joan. cesen. et sequacium quo ad primum articulum et Joan. et sequacium: quo ad secundum neutro vero probante superior non tenetur confirmare nec cassare nec per id posset alter appellare cum non grauetur. et est simile quod dixi de testi. ex parte super glo. huius excep. Hic tamen locus est tertie opin. lagonis. vt. s. superior inquirat ne diu protelectur vacatio. et si inueniat illegitimum vel minorem cassabit si legitimum confirmabit si de veritate non constet: sed de opinione et fama quod sit legitimus confirmabit et si defecerit cassabit. de purgatione canonica. accedens. de offic. ordina. ex parte. Si vero per inquisitionem etiam de fama pro vel contra etiam constare non possit statuat certum terminum electo infra quod probet quod si non fecerit saltem quo ad possessionem cassabit electionem ne diu manet ecclesia impedita. facit de ap. oblate ad fi. cle. eo. titu. quamdiu. de restitu. spo. frequens lib. vj. et quod not. de proba. licet. in prima glo. ad id quod tertio allegabatur

dico q̄ vtroq; probante locus est.l.cū de etate.§.de proba.⁊ qḋ no.de testi.in nostra.cū suis remissionibus.⁊ sic hoc casu tātus vtroq; vt si altero per testes ꝓbante vult iuuari per articulos directe cōtrarios quos hȝ probare ꝑ testes hoc faciat ante publicationē primoꝝ q̄ postea non audietꝰ etiā in causa ap.de testi.fraternitatis apertus.in cle.e.ti.testibus.Et per hūc soluēdi modum que videbantur contraria sunt soluta.Jo.an.de h tetigi.C.de nup.l.si vicinus.

In generali concessione

non veniunt que quis non esset collegiate in specie concessurus.vide no.hic per Dy.Jo.and.⁊ Car.q sup ista regula diffuse se extendit circa duo.Primo circa multos casus in quibus fallit hec regula.Scḋo circa materiā protestationū quā hic diffuse et vtil'r ꝑtractat ⁊ q̄ oīa ad litterā recitat Jo.an.in nouella que lȝ sint vtilia cā breuitatis omitto.⁊ ad ipsos recurratꝰ.⁊ ad ea que dixi de materia ꝓtestationis.§.de ope.no.nū.l.j.§.j.⁊.C.de rei ven.si fundū.⁊ de ea etiā tractatur per Arch.xxvij.di.c.j.ibi videas.

In iudicijs non est acceptio

personarum habēda.vide hic plene no.p Dy.Car.⁊ Jo.an.qui in nouella remittitꝰ ad Thomā.secunda scḋe.q.lxiij.per totū.⁊ maxime in articulo vlti.⁊ in scḋo alphabeto in dictione acceptio personarū.⁊ vide.j.e.l.nō licet actori.⁊.C.de fruc.⁊ lit.expē.l.vlti.⁊ de ap.cōstitutis.⁊ de significato huius verbi iudicium hic no.Jo.and.⁊ in nouella remittit ad Jo.mona.Car.super rub.de iudi.vbi ponit.xv.significationes per hos versus.Actio:lis:autoritas:forus:arbiter vltima velle.Qḋ:discretio:snīa:instātia:discussio posse.pernities pena ꝓcessus iudicialis.de hoc vide latius in alphabeto littera iudicio ecclesie.⁊ expone versus.Car.actio.§.de ꝓba.ex litteris.de iudi.in tribus.insti.qui.nō est permissum facere testm̄ §.ppterea lis.§.de pecu.qḋ debetꝰ ad treb.l.j.xj.rū.autoritas.extra de iudi.decernimus.lxiij.di.c.j.forus.de iudi.c.quāto arbiter.qui satisda.cog.ab arbitro.de offi.dele.ab arbitris.li.vj.vltima velle.C.de sac.san.ec.l.j.qḋ.C.de ordi.iudi.l.si qḋ.discretio.de iudi.cū pretor.⁊ de prebē.graue.snīa.lxj.di.neofitus.de re iudi.in causis.de ap.si duobus.de rescrip.c.fi.de leg.iij.q cōcubina.§.heres.⁊ ecclesiastici.xviij.ante iudiciū para iustitiaȝ instantia.C.de iudi.ꝓperādū.⁊ de iudi.c.pe.discussio.extra de ver.sig.c.forus.in prin.posse.§.de iudi.iudiciū.soluit.i.ptās iudicandi: pernicies.j.ad corinth.xj.ibi qui mādūcat ⁊ bibit indigne iudiciū sibi sumit.i.perniciē.glo.dicit ꝯdēnationē pena.l.di.⁊ purgabit in prin.in Jo.ibi qui mala egerūt in resurrectione iudicij.i.pene eterne ꝓcessus iudicialis.de iudi.c.j.lib.vj.de excep.pia.Arch.de hoc tractauit de rescrip.statutꝰ.§.insuper.vbi dicitꝰ q̄ qn̄q; ponitꝰ pro tpe.l.v.di.p̄cepta.⁊ ꝑ deliberatione vel examinatione.lix.di.c.j.in fi.iiij.di.de petro.in fi.Et de hoc dixi.C.de iudi.sup rub.Ja.de bel.in opere suo super vsibꝰ feu.de natura feu.colligit hāc regulā per viā brocardi hoc mō rōne personarū quid dicitꝰ licitū.⁊ glo.arguit ꝑ.ff.de ꝓba.cuȝ de indebito.insti.ad.l.aquil.§.ij.⁊.C.de ꝓcu.l.militē.sed nō arguitꝰ contra.sed pote[illegible]uere.§.de ver.ob.l.cū suus.de re mili.l.iij.§.fi.⁊ in autꝰ.de mo[illegible]a.§.huic aūt nobis distinguit.aut loqmur de iure diuino aut humano si de diuino:tūc nulla est acceptio personarū.vt.d.§.huic nobis.in autꝰ.de mona.si de iure humano tunc aut est licitum simpliciter ⁊ nulla est personarū discretio.idem si sit simpl'r illicitus aut est licitum ꝟm quid:⁊ ꝟm qd illicitum.⁊ tūc est personarum discretio.vt dicto tit.de natura feudi.⁊.§.de postu.l.j.in prin.vbi de hoc.⁊ no.d.§.huic nobis.⁊ extra de maio.⁊ obe.c.statuimus.vbi de hoc de ꝯse.di.iiij.cuȝ tantum valeat.⁊ de sta.ho.l.in multis.q̄ aliqn̄ licet maioribus qḋ nō minoribus.⁊ ecōtra.⁊ aliqn̄ magis punitur maior q̄ minor.⁊ ecōtra vt no.⁊ dixi.C.de epi.⁊ cle.l.presbyteri.⁊ ibi remittit ad no.per eū de feu.marchie.c.j.vbi sic no.qḋ licet minori ex officio.licet fortius maiori de offi.p̄to.l.barbarius.C.de postu.l.j.⁊.xcv.di.illud.in prin.qḋ nō licet maiori ex dignitate vel priuilegio nec minori.C.de decur.l.fi.§.e.l.nō dȝ actori.qḋ licet minori ex sue persone vel rei vtilitate nō licet maiori vt dicto.ti.ḋ feudo marchie.⁊ q satisdare possunt.c.fi.C.de arbi.l.j.si de momē.pos.fuerit ap.l.j.lxxxviij.di.epūs gubernare.de ritu nup.l.lege.§.fi.⁊.l.obseruandū.ij.rn̄so.qḋ nō licet minori propter vtilitatē nec maiori.vt.d.l.obseruandū.scḋo regulariter traditur quod est dictum in primis duobus.⁊ tertio ⁊ quarto est casuale vel dic aut que aguntur sunt digna vel nobilia vel p̄eminentia gradu vel dignitatis excellētia.⁊ tunc obtinet primum ⁊ secundum.si vero turpia vel vilia.tunc tertium ⁊ quartū.⁊ vide in libello Py.in tertia carta rubrica qḋ licitum est maiori ⁊ se.

⁊ vtraq; so.est satis bona.Ja.de bel.vltimo tractauit de priui.c.j.§.⁊ idem ipsum.li.vj.sed prosequitur aliam qōnem.papa cōcessit ecclesie collegiate.primo q̄ prescriptio minor centenaria in suis bonis vel iuribus nō currat agit prelatus ꝯtra capl'm vel econtra quoꝝ bona sunt discreta super re al's prescriptibili an alter contra alterum priuilegio possit vti qḋ vtatur.facit q̄ ap.ecclesie prelatus.⁊.c.continetur.de ver.sig.cum clericus de testa.requisisti.In contrarium q̄ priuilegiatus non vtitur priuilegio contra priuilegiatum.no.plene de proba.in presentia.in glo.ingressus.⁊ no.j.e.titu.c.qui prior.de or.cog.cum dilectus.ver.nos aūt.⁊ dixi plene de sac.san.ec.autꝰ.quas actiōes.post plura alia allegata pro ⁊ contra soluendo dicit vnum contra alium eo priuilegio vti non posse ⁊ subijcit q̄ vniuersalium preuilegiorum quedam respiciunt fauore personarum datum certis causis ⁊ incertis articulis.⁊ tale dicit priuilegium minorum ⁊ ecclesiarum.in resti.in integ.§.de mino.l.j.⁊ per totum.mulierum in vell'.⁊ filiussa.in macedoniano que proprie non possunt dici data vniuersitati vel corpori.sed sunt vniuersalia ⁊ his vtitur vnus talis cōtra alium talem.vt.d.autꝰ.quas act.de prescrip.de quarta.xvj.q.x.volumus.⁊ pȝ in restitutione de resti.in integ.auditis.in velle.⁊ macedo.ad vel.codi.l.si sine.et ad mace.i.si filius.aliud datur corpori vel vniuersitati fauore tam vniuersitatis q̄ singulariū personarū.⁊ isto potest vti ad sui defensionem tam vniuersitas q̄ singulares persone ipsius etiam contra alios singulares ipsius corporis vt patet in priuilegio clericorum.de foro compe.si diligenti.e.ti.c.j.⁊.xj.q.j.nolita.Aliud est qḋ datur vniuersitati vel corpori ipsius fauoris non partis vel singularium personarum.⁊ hoc vtitur vniuersitas vel alius pro ea ne ipsius ius pereat aliter ipsius priuilegij non est vsus.⁊ ita intelligatur so.questionis ⁊ allegata ꝑ eū ad hoc.⁊ ad hoc facit qḋ no.super regula priuilegium.in prin.solutionis questionis.

In malis promissis fidē

nō expediat obseruari multas significationes fidei.vide extra de sum.tri.super rub.Expedit ꝟm vtilitatem licet ꝟm equitateȝ nec decet ꝟm honestatē.de his oībus ex de voto magne.post prin.Et vide hic no.per Dyn.Car.⁊ Jo.an.q in nouella inducit talē qōnem an scholaris q iurauit creditori nō exire de districtu bon̄.ante solutionē sibi factā sine eiꝰ licentia qui erat filiussa.⁊ ex iusta causa reuocatur per patrem electus beneficiatus per ep̄m ad residentiā sit periurus si petita ⁊ non obtenta licentia creditoris recessit qḋ non sit periurꝰ allegabat vincula prioritatis q̄ prius obligatus erat obedire patri ⁊ ep̄o.Et iura ad hoc adducit qḋ non de beneficiato duarum ecclesiarum aduocato vel vasallo.de postu.c.fi.in vlti.gl.⁊ qḋ ibi scripsit ⁊ in regula contractus.§.e.in prima questione.⁊ qḋ no.post Inno.de preben.cum iādudum.post prin.magne glo.de clerico habente duo beneficia duorum ep̄orum quod teneatur obedire primo prius q̄ secundo.⁊ qḋ no.Hosti.in summa.de maio.⁊ obe.§.ad quid obediens.ver.quid si duo.Ex qbus concluditur eum non periurum cum prius debuerit obedire patri ⁊ episcopo.Secundo allegabat maioritatem subintellectaȝ.q̄ qui duobus est obligatus precipiētibus contraria obedire debet maiori.viij.di.que contra.de maio.⁊ obe.ꝑ tuas cum si.sed maioritas est in patre ⁊ episcopo quo ad creditorem ergo ⁊c.Tertio allegat q̄ in omni iuramento subintelliguntur ista quatuor facultas rei perseuerantia verisimilitudo ⁊ cogitatum que probat per iura:que quatuor subintellecta vidētur hunc accusare a periurio allegatiōes de curato causa breuitatis.Et bene facit ad questionem quaȝ notat Spec.de citatiōe.§.j.in fin.de illo qui iurauit non exire domum vel locum infra certum tempus.Item allegat qualitatem iurantis adducens quod no.in Spec.de renun.⁊ conclu.§.j.ver.item est beneficiū vbi notat talia penalia in scholaribus non tenere per.l.j.C.de patribus qui filijs distra.⁊ facit de pigno.c.ij.non tenet ergo iuramentum accessorium per regulam accessoriuȝ.Et per hanc regulam cum promissio fuerit contra hominis libertatem.Itē votum peregrinationis electi vel filijfa.sine licentia patris vel ep̄i.primum pȝ de ꝯse.di.j.nō oportet.scḋm.xxij.q.iiij.tribus.⁊ q.v.pueri.Item inducebat reuerentialem possibilitatem.Iste enim fecit quod potuit petendo licentiaȝ creditori.sibi ergo nō imputetur.vt in regula cum constat per eum.Sufficit enim in multis licentiam peti.⁊ si non obtineatur de regula.licet in clementina.de foro competenti.c.primo.§.volumus.cuȝ simi.In contrarium quod sit periurus allegat iuramentum de se licitū quod autem sit licitum probant iura permittentia obsides dari de iurem.ex rescripto.de arbi.exposita.que recte loquuntur de iurantibus stare certo loco donec soluant.vt no.Innocen.⁊

Hostiē.

Host.in.d.c.ex rescripto.cum ergo tale iuramentū fuerit licitum et qđ potuit seruari sine interitu salutis eterne nō seruās et periurus nec excusat epi vel patris auctoritas.xxij.q.v.qui cōpulsus et duobus.c.seq.quia in delictis superior auctoritas nō excusat.xxij.q.ij.quicūqꝫ.cum si.Scđo allegat ꝙ istud iuramētum habuit tres comites quos habere debet.s.veritatē et iudicium et iusticiā.de iureiuran.et si xps ꝙ hanc probat per iura q̄ omitto:ergo seruādum et nō seruans periurus est quia in tali sacramento licito reuocatur in dubiū an papa possit dispensare de quo no.xv.q.vj.aut.de iureiuran.quāto in speculo de legato.§.nunc tractemus.ver.et si delegatus.de epo ergo et patre in dubitatione est ꝙ nō pñt.Item tale iuramentū fuit purum et sine ꝯditiōe:ergo seruari debuit.alia etiā allegat ad hāc partē que omitto.hoc saluo ꝙ scripsit post Host.de testi.significauit sup.ij.gl.qñ iudex pcipit debitori qui iurauit soluere ne soluat creditori dicit iuramentū seruādum.soluendo excludit primo tres casus non dubios.Primus cum scholaris in fraudem creditoris pcurauit reuocationē sui quo casu periur⁹ est.de offi.dele.pasto.in fi.de cōces.pben.postulastis.in fi.in cle.de penis multorꝫ.ver.illā penam.et.s.si quis cau.l.ij.in fi.Scđus si potuit debitū soluere.et sic vtriqꝫ parere.tunc em̄ dicitˀ volūtarie cōtra iuramentū venire:et sic periurus de iureiur.c.querelam.et vide qđ no.in.d.c.pastoralis.§.vlti.in.j.glos.Tertius qñ ipse scholaris prius obligauerat se per iuramentum episcopo vel patri ad redditum vel obedientiam.in duobus eniꝫ iuramentis licitis.primo prestitum prefertur.scđo de iureiur.veniens.et.c.intellecto.faciunt notata eo.titu.c.licet.lib.vj.et sic remanet dubium qñ studens non astrictus patri nec epo p iuramentum non procurans reuocationem suam nec soluere valens repatriauit.et tunc distinguit aut de licentia epi vel patris erat in studio.aut sine licentia.Primo casu si licentia fuit determinata non astringens eum ad redditum nec excludens potentiam faciendi mutuum et pro studij necessitatibus illud contraxit.arctat eum iuramentum cum ex datione licentie oīa videanṫ ꝯcessa sine quibus etc.valeat ergo factū de tali tacita licentia:qđ al's sine licentia factum non valuisset sicut dicitur de pacto future successionis facto de voluntate eius de cuius hereditate fit.C.de pac.l.fi.Scđo casu sicut eum non obligatū eps poterat saltem ad residentiam reuocare de clericis non residen.ex parte cum.c.sequētibus.et pater etiam ex iusta causa vt ponit thema sic et obligatum cū patri vel epo per iuramētū preiudicare non potuerit.quare ad ipsorꝫ mandatū repatriādo periurium nō incurritur per primo allegata ad.c.qui compulsus.cum seq.dic ꝙ loquuntur de his qui ad preceptū duorum iurant falsum.illi enim nō excusantur qđ dicitˀ in delictis nō excusare superiorē autoritatē.verū est cū superior precipit id qđ de se est delictū vel ꝙ ad suum nō spectat officiuꝫ.vt no.in regu.ꝙ quis mandato.Et bene facit qđ no.xxij.q.ij.in fi.in summa.vbi dicitur filium nō peccare obediēdo patri cū canonis autoritate id faciat ad reliqua contraria si sic distinguēdo respōsum predicte qōni posset adijci alia dñi Old.fil'.s.si talis scholaris semel habuit licētiā recedēdi an reuersus si iterato vult recedere habeat repetere iterato licētiam.de qua dixi.s.de ver.sig.l.boues.§.hoc sermone.

In re cōmuni melior est

ꝯditio prohibētis.Vide.C.de edifi.priua.l.si is contra quē.cum ibi no.et extra de consti.cū oēs.p Inn.et Cōpost.et.s.eo.aliud.§.refertur.vide hic no.per Dy.Car.et Jo.an.qui in nouella.inducit qōnē disputatā per dñm Hug.episcopum nouareñ.si clericus et laicus patroni ecclesie vacātis presentat vnum postmodum ipse laicus presentat aliuꝫ.an ambo vel neuter vel alter et quis eorꝫ sic instituendum habeat qōnem tanꝙ parum dubiam decurrat et soluendo dicit si concorditer presentāt preferendū ꝙ dupliciter ius habuit presentatus.scđo verū tn̄ sicut in prin.dictum est questio est parū dubia.lꝫ enim disputans videaṫ sensisse laicum posse variare nō est verum simpliciter recedendo appellando sed accumulādo pōt.vnde epo licet instituere primū.hoc probant de iurepa.cū aūt.et.c.pastoralis.facit cle.e.ti.c.plures.in fi.que premittit simul fieri.qđ permittebatur olim successiue.clarum est ergo siue clericus de quo queritur presentet vt clericus siue vt laic⁹.Primum presentatum certum est non solum habuisse sed adhuc habere duas voces.Scōm vero vnam solam et non liberā vel integram.ergo etc.Ex hoc aūt loquitur ꝙ licet plures sint patroni laici cū clerico locū hꝫ qđ dictum est de vno solo plus dico ꝙ si plures sunt laici tn̄ et ꝯcorditer presentant vnum:lꝫ postea aliqui etiam maior pars varient cumulando dꝫ prim⁹ institui ratione predicta.Jo.an.

Inspicimus in obscuris

qđ verisimilius est vel qđ plerūqꝫ fieri ꝯsueuit.vide hic no.per Dy.Car.et Jo.an.et qđ no.s.e.l.semp in obscuris.et.l.in toto.

Indignum est et a romane

ecclesie consuetudine alienum vt pro spiritualibus facere quis homagiū compellatur.Hec regula est in cōpilatione Grego.et vide ibi no.p Ber.Inno.et host.que sufficiant.

1 Statutum an valeat ꝙ pater teneatur de delicto filij.
2 Ciuitas priuatur epo propter delictum singulorꝫ ciuium.
3 Consensus omnium requiritur in his in quibus detrahitur iuri singulorum.

Non debet aliqs alterius

odio pgrauari.cū hec regula ꝯcor.s.e.l.factū cuiqꝫ suū.et.C.de inoff.test.l.si qs in suo.§.vlti.vbi de hoc dixi.et.C.ne fil.p pa.sup rub.s.de penis.l.crimē.Et pena pñna et vide hic no.p Dy.Car.et Jo.an.et ad hoc.j.e.c.sine culpa.cū ibi no.Et facit hec regula ad qōnē nunqd valeat statutū † ꝙ
1 pater teneaṫ ex delicto filij.de quo no.C.de decre.decur.in gl.rub.per Azo.in summa eiusdē p Gui.de suz.in suis qōnibus statutorꝫ p Inno.extra de sen.excō.c.graue.in fi.et facit.j.q.iij.§.itē si peccato.et ibi in glo.et.xxxiij.q.iiij.in summa.in quibus videṫ ꝯcludi ꝙ si ex statuto imponitur pena pecuniaria patri tunc valeat si corporalis nō.Et ex hoc videṫ valere statutum ꝙ pater teneaṫ assignare filio delinquēti partē deuastandam vel publicandam.de hoc no.C.de epi.audi.l.si lenones.Et de vtraqꝫ.q.super rub.ne filius pro patre.plene facit etiam in ex⁹ qōnibus statutorꝫ prima parte.et facit etiā qđ no.per Jo.an.d here.c.quicūqꝫ.§.ij.in glo.signata super verbo filij.et de qōne feudi.de qua hic no.per Dyn.an propter delictum patris priuetur filius feudo.dic vt plene dixi.s.de interdic.et relega.l.iij.Joā.etiam mona.circa hanc regulam dicit ꝙ vnius delictum qñqꝫ erat defectum in alio.nam esse illegitime natum non est nota delicti sed defectus de purgatione canonica accedens:et ɓm eum intelligitur regula qđ non impingit in toto lꝫ in tanto illegitimi tn̄ alieno vitio laborāt et ideo venia digni sunt.C.de natura.libe.l.legem.Itē in nouella inducit hāc regulam ad qōnem per eū notatā de sen.excō.c.si sñia.li.vj.s.an lato interdicto in ꝯsiliarios vel vniuersitatis contradicentes.Adducit etiam aliam questionē si bonoñ.spoliatus in dioc.florētina negligentibus florentinis facere iustitiā obtinuit a cōi bonoñ.represalias contra ciues florentinos:et demū cepit vnū florentinum a quo exegit estimationē pde sue an saltē in foro ꝯscientie restituere teneaṫ.et ꝙ nō teneaṫ sicut ostēditur.Constat em̄ ꝙ pena tpali et corporali ac etiā spūali preter excōicationē certis casibus punitur vnus p alio etiā de lege diuina.et remittit ad exēpla que habentur.j.q.iiij.§.itē peccato.xxiiij.q.iij.§.j.et vtrobiqꝫ tractatur materia in summis ipsarum questionum.Et vide quod hic in glo.notatur per quod videbis ꝙ hec regula p id non vitiatur qꝛ punitur aliquando qui alienam culpam facit propriaꝫ.nam qñ ciuitas dñs vel populus negligit de subdito iustitiam facere vt in casu nostro delicto ꝯsentire videṫ.ij.q.vij.negligere.de sen.excō.qm̄.et.c.dilecto.lib.vj.per que iura pꝫ qđ etiam no.improbās pbare videṫ.ad idē.s.de fur.a dño manda.l.j.§.vlti.et ideo canon premittit contra tales bellū mouere.qđ isto casu iustum dicitur.xxiij.q.ij.dñs.et facit quod ibi no.de prelio contra nuncios regni anglie cū iustitie necessitas ad id compellit ea.causa.q.j.noli.et quod in iusto bello quis acquirit suum est.xxij.q.v.dicat.et.s.de acqui.re.do.l.naturalem.in fine.Ergo talis restituere non tenetur de materia.vide plene quod scripsi post Inno.et Hostien.de resti.spolia.c.olim.primo super verbo duxeritis.et maxime post Inno.ver.autem.et in fi.ver.et si non sit et que scripsi post eosdem.de appel.dilectis in glo.no.ap.ver.hoc autem dubium.et per has remissiōes plura de questione decidenda.Scđo sic de iure possidetur qđ iuste.ix.q.iiij.quid dicam.de ver.sig.ius dictum.Juste aūt possidet qui pretore autore possidet.s.de acqui.pos.iuste ergo etc.ix.q.iiij.dixit.ꝙ autem commune bonoñ.isto casu sit iudex competens probatur.s.de incendio rui.naufra.l.ne quid.vbi naufragio damnum passus inferentem vel possessionis dominum petit per loci perfectum ad presidem mitti per quam.l.dixit Dy.iustificari statuta et consuetudines italie qualia etiam speculator se fecisse dicit in patrimonio in specu.de rap.post princ.per

que illi de villa vel castro tenentur emendare predam factam
in suo territorio.sic ergo teneatur ⁊ ciuitas ad predam factam
in suo districtu.ad idem.C.de naufra.per totũ.li.xj.tamen.d.l.
ne quid sub dubio.forte dicit ignorantem non teneri.qñ extra-
neus non derobauit.ergo bonoñ.est proprius iudex cum ꝑ ne-
gligentiam Florentinus mereatur iurisditione priuari.de offi.
or.significat.xj.q.iij.ipse ligandi ⁊ auferri debet regimen ⁊ da
ri genti facienti iustitiam ecclesiastici.x.in princ.deuteronomij
xxj.in fi.⁊.xxxiij.q.vij.c.ij.nec mirum.si negligentia rectoruꝫ no
cet subditis.qꝛ etiam negligentia procuratoris nocet dño.de
elec.si compromissarius.li.vj.⁊ imputetur sibi qui talem elege
runt.s̃.de mino.l.cum mandato.Item propter delictuꝫ singu
2 lorum ciuium ciuitas † priuatur epo.xxv.q.ij.ita nos sillanoꝝ.
fortius propter delictum rectoris.de elec.vbi periculum.§.ci-
uitas.li.vj.⁊ de penis felicis.in fi.ergo ⁊c.Item snĩa lata cõtra
ciuitatem vel populum ligat singulares propter iuris impossi
bilitatem.de sen.excõ.si snĩa.li.vj.ergo idem hic propter impo
tentiam facti cuꝫ ita duo equiparentur.de rescrip.sciscitatus.
nec mirum qꝛ ex delicto singularium dicitur vniuersitas delin
quere cum id agunt maiores vel maior pars vniuersitatis.s̃.e.
l.aliud.§.refertur.⁊ qꝺ no.de symo.dilectus.ij.⁊ caput ⁊ mem
bra eodem iure cẽsentur.xij.dist.c.j.j.q.iij.si quis eps.⁊ de pre-
scrip.cuꝫ non liceat.Et predicta maxime vera in corpore quod
habet partes distantes.de hoc de exces.prela.dilecta singula-
ris.ergo florentinus detineri potuit ⁊ ad satisfactioneꝫ cogi ex
culpa regentiuꝫ sicut alias liber inuitus detinetur pro debito
pecuniario.de iureiur.ex rescripto.⁊.xxiij.q.viij.vt prideꝫ.Itẽ
inducitur.s̃.de his que in frau.cre.l.ait pretor.§.si debitorẽ.vbi
debitorem fugientem capere licet si iudicis copia non habetur
fortius ergo per arg.a minori hec captio de qua loquimur fie-
ri potuit iudicis autoritate non pertimescat.ergo crimen q scit
sibi vltionis arbitrium fore concessum.C.de metatis.l.deuotũ.
li.xii.⁊ ibi no.⁊.C.de iude.l.nullus.vbi not.aliqui casus specia-
les vbi quis sibi ius dicen.⁊ plenius colligũtur in spec.de acto
re.§.j.ver.item quod vult.Ex quibus etiam vel eorum aliqui-
bus posset materia dilatari.Item a contrario dicta.l.nullus.
nam sibi vigor iudiciarius ⁊ tutela publici iudicij habetur ces-
sat propria autoritas.ergo ea cessante conceditur cum cessante
ratione ⁊ causa cessat causa prohibitionis vel promittens.xxv.
q.ij.c.vlti.de epi.⁊ cle.generaliter.⁊ de ver.sig.abbate.in fi.cuꝫ
si.In contrarium inducitur regula peccatum.j̃.e.cum concor.
⁊ quod extortionem per represalias fit male ablatum probat
l.diuina.per quam filius non portabit iniqtatẽ patris.Ezech.
xviij.xj.q.iiij.iudei.est etiam contra naturalem equitatem cum
aliena iactura locupletari.j̃.e.locupletari.⁊ contra rationeꝫ.l.
que vult potius nocentem absoluere ⁊c.s̃.de penis.l.absentẽ.
Et contra hanc regulam cum suis exemplis.constat aũt istuꝫ
florentinum ex facto proprio non teneri.qꝛ nec expoliauit nec
expoliari fecit.ergo non tenetur de resti.spo.cum ad sedem.in
denegatione iustitie non peccauit.qꝛ iudex non erat ⁊ si fuit de
eligentibus rectorem vel consules adhuc non tenetur.qꝛ nõ vi
detur mandasse ꝙ iniustitiam faciant de procura.l.qui ꝓprio.
§.item contra nec dici potest ꝙ tacendo consenserit cũ ille flo
rentinus per suam contradictionem iniustitiam remouere nõ
potuerit super quo vide quod no.de presum.c.nonne.⁊ hoc.e.
ti.qui tacet.⁊ si dicatur licet singuli non possent vniuersitas tñ
poterat.respondetur ꝙ vniuersitas que dicitur in culpa fuisse
puniatur cum sit obligata ex quasi maleficio per preal.c.dñs.
xxiij.q.ij.sed obligatio vniuersitatis non afficit singl'is ꝙ cu-
iusꝙ vniuersitatis.l.sicut.de rerum di.intantum.§.vniuersi-
tatem.⁊ de sen.excõ.romana.in fi.⁊ optime facit qꝺ post Inno.
scripsi de sen.excõ.grauem.in glo.ciues.Item in his in quib9
3 detrahitur iuri singulorum requiritur consensus † omnium
iuxta no.de consti.c.cum omnes.⁊ quod represalie sicut contra
omnia iura probãtur.primo qꝛ contra iura que dant securita-
tem peregrinis ⁊ negociatoribus ⁊ viatoribus.⁊.xxiiij.q.iiij.si
quis romipetas.de treuga ⁊ pace.c.ij.nam in via publica ne-
mo recte prohibetur.C.de serui.l.per agruꝫ.ne quid in loco pu
blico.l.ij.§.j.⁊ de his qui deiecerunt vel effu.l.j.§.j.Item sunt
contrarie legibus que prohibent liberum hominem pro debi-
to detineri.de pig.c.ij.C.que res pig.ob.pos.l.qui filios.de act.
⁊ oblig.l.ob es.⁊ aut.immo.Item iuribus que percipiunt iudi
ciarium ordinem obseruari.C.de.sen.prola.cum simul.Itẽ ius
prohibens sequestrare etiam in vero debito.C.de.prohibi.seq̃.
Item ius prohibens quem non ligari sententia incompetẽtis
iudicis.C.si a non competente iudice.⁊ prohibens quem ꝓpria
autoritate rem cepere debitoris.s̃.qꝺ metus causa.l.extat.Et
iudex propriam iniuriam vlcisci non potest.xxiij.q.iiij.inter q̃-
relas.ij.q.v.de occidendis.Multominus priuatus.⁊ si dicat
ꝙ iste non fecit autoritate propria sed communis bonoñ.respõ
detur ꝙ commune bonoñ.non erat iudex competens.vt.j̃.di-
cetur.⁊ imperator etiaꝫ hoc facere non posset ꝙ alter alterius
debitum soluat.de preci.impera.offeren.l.quotiẽs.⁊ ciuilis lex
non potest sine permissione canonis dare immunitatem a cul-
pa.xxv.q.ij.inter hec.Multominus hec poterit lex municipa-
lis.peccauit ergo iste.⁊ sic ad restitutionem tenetur.Itẽ est cõ
tra spoliatum qꝛ debebat spoliatorem conuenire coram iudice
florentino qui si neglexisset facere iustitiam fecisset litem suam
insti.de oblig.ex quasi delicto.in prin.quare iudicem ⁊ vniuer-
sitatem tunc coram competenti iudice poterat cõuenire.quod
autem commune bonoñ.non sit iudex competens: patet quia
contra spoliantem non quia in causa spoliationis non deuol-
uitur iurisditio propter iudicis negligentiam.Ad alium mino
rem vel parem nisi vbi ius exprimit de iudicis qualitate.⁊ de
sup.neg.prela.c.j.li.vj.Non ob.de of.ordi.significauit.quia ibi
speciale propter periculum anime.Item contra iudicem non
quia spectat ad eius superiorem punire illius negligentia non
ad parem.xxiij.q.v.administratores.⁊ de elect.innotuit.Non
ob.l.ne quid de incendio ruina ⁊ naufragia.quia illud speciale
vt ibi no.competẽs ergo iudex illius esset preses vel princeps.
Non ob.si dicatur florentinos tunc non parere principi.quia
saltem per ipsum manu militari consequi debuit rem suaꝫ.xv.
q.j.petimus.vbi de hoc.⁊.s̃.de rei ven.l.qui restituere.⁊ sic de
bet intelligi.c.dominus.xxiij.q.ij.⁊ quod iste sit verus intelle-
ctus colligitur ex notatis per Inno.⁊ Hostien.de iureiuran.si
cut deficiente principe adiri papam.de foro compe.l.ex susce-
pto.⁊ diocesanus etiam ex negligentia.e.titu.ex tenore.Et ad
premissa facit quod not.Hostien.in summa de treuga ⁊ pace.
§.quid sit iustum bellum.Concluditur ergo commune bonoñ.
non habuisse iustum bellum quod ad spolia lucranda oportet
ex edicto superioris geri.xxiij.q.j.quid culpatur legitimo impe
rio iubente.iiij.q.ij.c.fi.Vltimo videtur questio non dubia cuꝫ
expresse ⁊ cuꝫ pene adiectione sint prohibite represalie in aut.
vt non fiant pig.§.j.que est posita ne vxor pro marito.l.finali.
⁊ incipit ⁊ omnimodo ibi.de ista materia represaliarum satis
dixi.⁊ alias pulchras questiones formaui.⁊ de iniur.⁊ damno
dato.c.ij.si pignorationes.libro.vj.Soluendo recitat Guido
qui hanc questionem disputauit ⁊ obtinuit.argu.ad predicta
decretali de iniur.⁊ si pignorationes per quas innocẽs punia
tur pro nocente dari non possunt per argumenta proxime al-
legata.putat tamen ꝙ contra dominum ⁊ ciuitatem negligen
tem dari possint premissa monitione ⁊ ꝓcedente sentẽtia ipsi9
iudicis spoliantis.⁊ sic intelligit.c.dñs.⁊ hoc habuit a Guilel
mo speculatore qui sic notauit.d.c.j.de iniur.Sed ipse Guid.
non putat ꝙ iudex spolianti possit pignorationes concedere
contra illos qui sue iurisditionis non sunt cum non sit iudex
ipsorum immo etiam spoliatoris nec iudicis negligentis vt pre
dixi in secunda parte secunda ⁊ tertia ratione.Et hoc verum
nisi spoliatus nullum omnino superiorem posset reperire corã
quo spoliantem conueniat ꝙ raro poterit euenire cum in tali
defectu secularis iudicis ecclesiasticus possit adiri.vt.s̃.dixi.
vbi nullum omnino inueniret iudicem locus sit opinioni Arc.
c.dominus.qui dixit gentem vel ciuitatem plectendam intel-
ligatur autoritate sui iudicis.vt intellexit Io.fa.⁊ tunc si rebel
les sint suo iudici bellum ⁊ represalias indicere poterit contra
illos.sed fieri hoc non poterit nisi in defectum.vt.s̃.intelligit
notata per Innocen.in.c.dilectus.de appella.Et sciendum ꝙ
Iacobus de belui.disputauit etiam hanc questionem quã po
suit in prealleg.aut.vt non fiãt pigno.⁊ tenuit quod vbi pro iu
stitia potest ad superiorem haberi recursus non est locus rep-
salijs facit in aut.vt differen.iudic.§.j.⁊.ij.⁊.§.si tamen contin
git.⁊ de questore.§.si vero.alias concedi possunt ⁊ reipublice
propter iniuriam vel iniustitiam sibi factam ⁊ per eandem cau
sam etiam priuate persone per sepe alleganteꝫ.c.dominus.nã
si vt ibi dicitur.licet eo casu pugnare insidijs fortius conceden
tur represalie.tamen solum contra delinquẽtes ⁊ magistratus
⁊ officiales ⁊ consiliarios iustitiam denegantes allegat de sen.
excom.romana.in fi.li.vj.s̃.ꝙ quisꝙ iur.l.j.de dolo.sed si ex do
lo.§.j.vbi de hoc.Item contra vniuersitatem iustitiam dene-
gantem.s̃.quod metus causa.l.metum.§.animaduertendum.
⁊.s̃.e.l.aliud.§.refertur.⁊ contra dñm ⁊ eius subditos sibi au-
xilium prebentes ad iniustitiam.e.ti.de sen.excom.c.si snĩa.§.j.
⁊.C.de hereti.aut.si vero dñs tpalis.⁊ contra principalem de
bitorem ⁊ eum qui res detinet.s̃.que in frau.cre.l.ait pretor.§.
si debitorem.cum concor.C.de coartal.l.j.⁊ de decur.l.generali
ter.lib.x.Et his casibus non solum in res.vt in.§.si debitorem.
sed etiam in personas concedi possunt.cum enim iustitiam de
negantes habeantur pro cõdẽnatis.qꝺ pꝫ qꝛ potest eis iudici
bellum

bellicū ⁊ eoꝝ res apprehendi.vt preal.c.dñs.⁊.s̃.de rei ven.
l.qui reſtituere.ne vis fiat ei.l.ſi quis miſſuz.in prin.⁊.C.de epi.
⁊ cle.l.raptores.⁊ ꝯdēnat⁹ capite ⁊ in carcerē deijci poſſit.C.q
bo.ce.poſ.l.j.⁊ idem in debitore qui patrimoniuz diſpergit.vt
creditor ad ſibi debitum ꝑuenire non poſſit.s̃.que in frau.cre.
l.ſi.§.vlti.ergo ⁊ hoc caſu pſone capi poterunt.dixit aūt nullo
caſu ⁊ nullo modo repreſalias poſſe ꝯcedi ꝯtra ſingulares per
ſonas que non deliquerunt.tñ ꝓ delicto vniuerſitatis vel do-
mini non teneantur ſingulares per preal.decre.romana.⁊ que
poſt ipſam decre.ſuperius allegaui.⁊ no.per Inno.in.d.c.gra
uem.de ſen.excō.de reſti.ſpo.olim.de iureiur.ſicut.⁊ de foro cō
pe.poſtulaſti.⁊ de ap.dilectis.ſubdit etiā ꝙ lʒ repreſalie certis
caſibus concedi poſſint priuate perſone vt dictum eſt.non ta-
men illud concedendū eſt qꝛ perſonas vel res poſſit capere et
retinere ꝓpria autoritate ſed ea dʒ iudici preſentare vt perſo-
ne in publico carcere cuſtodiātur ⁊ de rebus ſibi autoritate iu
dicis ſatiſfiat.qꝛ non eſt ſingulis concedendum ⁊c.vt.s̃.e.l.nō
eſt ſingulis.⁊ hoc ꝓpter vitandos tumultus.⁊ ne fiant exactio
nes illicite.de offi.pſi.l.illicitas.in prin.⁊.§.j.⁊.ij.cū ſeq.⁊ hoc ca
ſu poſſunt intelligi gl.C.cōminatio.vel epl̃as.l.iudex.⁊ de acq.
poſ.iuſte.⁊ facit.l.ob es.⁊ auť.immo ibi poſita.C.de act.⁊ obli.
⁊ in auť.vt non fiant pig.in prin.

NOn eſt obligatorium cō

tra bonos mores preſtitum iuramentum.Uide hic
no.per Dy.Car.⁊ Jo.an.⁊ an iuramentum firmet
contractum inualidum.vide extra eo.c.cū ꝯtingat.per Ber.⁊
Inno.⁊.C.de legi.l.non dubium.in fi.⁊ ſi aduer.ven.l.j.⁊ auť.
ſacramēta.de pac.c.ij.⁊ de iureiu.licet.li.vj.⁊ vide hic.e.titu.in
malis.de elec.vbi periculū.§.qꝛ aūt.⁊.c.qꝛ ſepe.de reb.ec.non
alie.c.ij.§.ꝯtractus.⁊ hoc.e.ti.c.nemo pōt ad impoſſibile.nam
que ꝯtra bonos mores ſunt impoſſibilia dicuntur.s̃.de ꝯdi.et
demon.l.filius.l.ꝯditiones.⁊.l.quidā.Et inducit Jo.an.in no-
uella ad hāc regulā de abbate qui cum ꝯuētu cā vitande mu-
tationis ⁊ ſcandali fecerunt ſtatutum iuramēto firmatum vt
ſingulis monachis darentur annuatim decem.⁊ queriť vtruz
abbas propria voluntate poſſit illud tollere ⁊ monachis pecu
niam denegare ⁊ ꝙ ſtatutum fuerit illicitum.videť qꝛ ꝑmittit
monachis habere proprium qō non licet.xij.q.j.nolo.⁊.c.nō di
catis.ſpeciale eſt em̃ ꝙ monachus poſſit peculium habere ꝓ
iniuncta ſibi adminiſtratione.de ſtatu mo.c.ij.non tñ hʒ illud
vt proprium etiam ſi eſſet abbas vel ep̃s.lij.di.abbati.de teſta.
c.ij.⁊ de priui.cum olim.ergo per abbatem concedi non poteſt
non adminiſtratori.de priui.ſane.ergo non licet ſuper hoc face
re legem.de priui.quanto.Itē cum teneantur abbati obedire
de ſta.mo.cum ad monaſterium contrarium abbas ſi ab eo in-
uito extorquerent contra obedientiam facerent.ergo ⁊c.Item
ſi dicatur hic pro veſtibus cōcedi poſſe pari ratione pro victu
⁊ ſimilibus cauſis ⁊ ſic ex vi ſtatuti poſſent habere prebendas
diſtinctas ꝯtra id qō ſcripſi.de preben.dilectus.⁊ cellas priua
tas contra id.xx.q.vlti.monachum.⁊ de ſtatu mona.cū ad mo-
naſterium.facit de iureiur.ſicut ſcōo.vbi non valet ſtatutū etiā
iuratum in preiudicium iuris ſuperioris vel ipſius officij.offi-
ciū aūt abbatis eſt de monachis ſollicitudinē gerere ⁊ ſm qua
litates perſonarum eis prouidere.vt.d.c.cū ad monaſterium.
ex quibus pʒ ꝙ ſtatutum iſtud nō hʒ honeſtatem que ꝯſeruat
hoīs ſtatum ſed hic ꝯfundit.xxxiij.q.v.ſi apud.non hʒ iuſtitiā
qꝛ diſſoluit obedientiā vt dictum eſt non hʒ iuris poſſibilitatē
xxij.q.ij.faciat.non ꝯuenit nature ſocij immo eſt ꝯtra illā.facit
de ꝯdi.appo.c.ſi.⁊.d.c.cū ad monaſteriū.in fi.nec eſt ꝓ cōi vti-
litate ſed pro priuata.⁊ ſic in hoc ſtatuto deficiunt illa que con
currere debēt in.l.condenda.iiij.di.erit aūt lex.⁊.l.di.vbi ꝯſue
tudo dicitur ꝙ debet eſſe talis quod congruat religioni ⁊ diſci
pline ⁊ ſaluti proficiat.predictum ergo ſtatutum non valet nec
iuramentum ſuper eo preſtitum qō frangat profeſſionis fidez.
de iureiu.ſicut.Itē regula monachoꝝ eſt approbata ꝑ papaz
de relig.do.c.fi.ergo illa non licuit abbati ⁊ monachis mutare
de ꝯſir.vti.vel inuti.c.j.⁊.ij.de iudi.cuz veniſſent.de ma.⁊ obe.
cum inferior.in cle.de elec.ne romani.ſed regula dicit veſtimē-
ta ⁊ non pecuniam monachis dari.ergo ex predictis pʒ ſtatu-
tum non valere.⁊ per conſequens ꝑ abbatez reuocari poſſe qꝛ
ſine interitu ſalutis eterne ſeruari non pōt.⁊ ideo iuramentuz
non obligat vt hac regula qō valeat videtur vt recipiat pecu
niam pro veſtibus qui clerici vel vouē.inſinuāte.⁊ qō ibi nota.
xxvij.q.j.de viduis.per que pʒ ꝙ monachus in domo quidam
ſua cū bonis hoīb⁹ cum ſuis remanere pōt ⁊ illa adminiſtra-
re ⁊ in ſuos vſus conuertere de abbatis licētia.fortius ergo au
toritate ſtatuti pōt eſſe adminiſtrator certe pecunie in certum
vſum ꝯuertende per ar.a minori.⁊ de parte ad totum.ad idem

facit qō no.in.d.c.non dicatis.xij.q.j.a contrario ſenſu.dicitur
enim ibi ꝙ nihil poſſidere poſſunt ſine abbatis licentia.ergo
de licentia ſic.⁊ talibus ſpoliatus reſtitutionē petit.de reſcrip.
cum dilecta.de accu.olim.Itē cauſa videť fuiſſe iuſta vitandi
ſcandalum.⁊ contra mutationes que maxime in religioſis vitā
da ſunt ⁊ decet eos eſſe quietos.xvj.q.j.qui vere de ſindico.c.
vnico.⁊ pro bono pacis conceditur al's prohibitis.de preben.
niſi eſſet qō.c.videtur decidere qōnem qꝛ ꝯcedit monacho da-
ri pecuniam annuam.non ergo poterit tale ſtatutum ex cauſa
licitum tolli per abbatē ſolum ad hoc regula.e.ti.mutare.⁊.c.
qō ſemel.ſi licite non poteſt tolli per euz ſi illicite ſimiliter quia
ob.ſibi factum ſuum de clerico ꝯiug.c.diuerſis fallacijs.⁊ ma-
xime propter autoritatē iuramenti qō pōt ſeruari ſine interitu
ſalutis eterne de iureiu.debitores.ſoluendo dicit ꝙ niſi certa
cauſa ſubſit per quā ſtatutum trahatur ad noxaz abbas ex ꝓ
pria tm̃ voluntate non dʒ denegare pecuniā ſed dʒ ſeruare iu
ramentū cū poſſit ſeruare ſine interitu ſalutis eterne ꝑ.c.ſi de
bitores.⁊.c.ſi vero.de iureiur.Uerūtñ ſi proprie denegat mo-
nachi aduerſus eū.ad hoc petitionē vel actionē non habēt im
mo voluntati ſue obedire tenentur hoc dicit per.c.xxxiij.q.v.
manifeſtum.⁊ ſic loquendo ſint ſoluta ꝯtraria.

NOn preſtat impedimen

tum qō de iure non ſortiť effectum.Uide hic not.ꝑ
Dy.⁊ Car.qui multa ponunt exēpla in hac regula
et vide etiam quod not.s̃.ad turpil.l.j.§.accuſationem.in fine.
⁊ vide etiā Jo.an.hic.e.c.⁊ in nouella vbi opponit ad hāc regu
lam ſm dictum Car.ff.pro dona.l.qui pro donato ſoluit ꝙ ibi
intentio manumittentis per quam poſſeſſionem perdit pſtat
impedimentum vſucapioni ne currat.Non aūt nullitas manu
miſſionis preſtat ipſum impedimentum.⁊ ad ea que hic notat
Dy.in fi.vide qō no.s̃.de procu.c.ſi duo.li.vj.ſcōa glo.Et hec
regula locū nō hʒ in maleficijs.vt no.per Jo.an.hic in fi.⁊.C.
de legi.l.non dubium.⁊ in nouella addit ad glo.ſuaz.Ibi ſi da
ri ſtipuler vide de ꝯceſ.preben.cū noſtris.in quarta glo.in fine
addit.vide qō dixi de hoc in.d.c.cū noſtris.in quarta glo.Itez
ipſe Jo.an.adducit hic talē qōnem matrimoniū eſt ſolutū pro
pter ꝯſanguinitatē vel qꝛ mulier non cognita religionē profi-
tetur.queritur an rumpat ſponſalia de futuro prius a viro cō
tracta ſoluendo.dicit ꝙ Jo.no.in tertia cōpilatione de ſpon.ſi
cut ꝙ matrimonium ſolutum propter conſanguinitatem non
rumpit priora ſponſalia de futuro.allegat decre.cum apoſtoli
ca.e.ti.Si vero ſoluitur per ingreſſum religionis.nihilominus
ſoluit priora ſponſalia.ad quod inducit de conuer.coniug.qui
dam.Et qꝛ actio ſemel extincta non reuiuiſcit.de conſe.di.iiij.
queris.hanc glo.Jo.Ber.⁊ eius contemporanei ſimiliter in ſe
cundo apparatu Gof.⁊ Phi.non poſuerunt nec aliq moder
niores eam tractauerunt qō ſim memor ad preſens ꝙ vtroqꝫ
caſu ſit rupta ſpōſalia arguit pluribus rationibus quibus re
ſpondet hoc modo.Ad primam rationē que ꝯcludit ꝙ ſpōſa-
lia prima de futuro ſoluuntur per ſecunda ſponſalia de prin-
ci.de ſpon.ſicut.⁊.c.ſi inter.⁊ de ſpon.duoꝝ.c.j.dicit enim ꝙ ſo-
lutio ſponſalioꝝ de futuro per ſubſequens matrimonium pro
cedit ex vinculo coniugali ſed non ex ſponſalioꝝ conſenſu qui
ad illud impedimentum inducendum ſufficit ſicut etiam affi-
nitas non ex legitimo coitu ſed ex fornicario ſurgit ⁊ ſufficit ibi
coitus de eo q cognouit ꝯſang.vxoris ſue.c.diſcretiōi.ad illud
qō dicitur penā bigamie induci ex matrimonio qō nō tenet de
clā.de ſpon.c.vlti.qui fil.ſint le.cū inter.⁊.c.ex tenore.dicit ꝙ in
hoc ſolum ꝯtrahentis illegitimum verſať odiū.vñ ex facto ſuo
pōt penā incurrere per affectum cū opere ſed nō ſic pōt ſe ab
alterius obligatione liberare per ꝯtractum per quē alteri non
obligatur per quem pōt ſibi preiudicare ſed non ſe ab altero li
berare niſi alteri legeť eodē mō pōt tolli qō arguitur ex decre.
eum qui.de preben.li.vj.vbi ligatus eccleſie parochiali ab illo
vinculo tollitur recipiendo etiam iniuſte ſecundum parochia
lem eccleſiam.illud enim eſt inductum in odium iniuſte recipiē
tis ⁊ non in ipſius fauorem.vnde non poſſet dici ſecunduz opi.
Jo.quam dixi de prebē.ſuper verbo priuatus.⁊ ipſo iure.vij.
q.j.ſi quis.xxj.q.ij.ſi quis iam tranſlatus.ꝙ tunc ſit priuatus
quo ad ſe non quo ad ipſam eccleſiam vel prelatum ſuperiorē.
qui etiam inuituz retinere poſſit in locum ſuum.qō dicitur de
prole qō etiā ex illegitimo matrimonio naſcitur legitima illud
eſt in eius fauorem inductum ꝓpter ignorantiam amboꝝ parē
tum vel alterius qō pʒ.qꝛ quātūcūqꝫ in facie eccleſie ꝯtractuz
ſit matrimoniū ſi ambo parētes ſciuerunt impedimētum pro-
les eſt illegitima vt in dicta decre.vlti.de clādeſtina de ſpō.qō
diciť in decre.ſi poſtqꝫ.de elec.li.vj.ſpāle eſt in cathedralibus ⁊
regularibus eccleſijs.vt ibi pʒ.al's em̃ nō ſufficit ap.eſſe iuſtā

ex forma de ap. vt debitus. c. titu. non soluʒ. li. vj. quod de noui
ope. nun. dicitur ꝙ valet etiam si nō sit iusta. s. de ope. no. nun.
ibi speciale est ꝓpter contēptuʒ pretoris sicut ⁊ dicitur de sen.
excō. ne ptās clauium contēnatur. xj. q. iij. sentētia. adhuc tñ ꝓ
hac parte sic arguit actus ille qui aliquid faciēdū requirit suf-
ficit de facto fieri etiā si de iure non teneat. ꝓbatur. s. de ꝯdi. in
sti. l. mulier. §. j. ⁊ de statulib. l. vlti. de ma. testa. l. seruū testō. ad
idem de condi. ⁊ demon. l. is cuius. ⁊ testamētū ex quo nō adit
hereditas rumpit codicillos qui tenuissent si testm̄ factum nō
fuisset. s. de here. insti. l. pater filio. insti. qui. mo. test. infir. §. po-
steriore. per qͦ etiā no. de ꝓcu. si duo. li. vj. in. ij. gl. ꝙ dās, scdm
ꝓcuratorē reuocat primū etiā si nō suscepit mandatū. ad idem
de iniusto testō. l. iij. §. sed si stante. de prebē. c. pe. li. vj. vbi scda
gratia lʒ postea reuocetur rumpit primā de testa. mil. l. milites
codicillis. §. fi. vbi secūdum testm̄ iure militari factū lʒ non va-
leat rūpit primū qͦ ipse fecerat iure cōi. ad idē de sepul. c. j. lib.
vj. vbi electio sepulture lʒ non teneat impedit aliā sepulturaʒ
eligi ac si teneret ad id qͦ de adimē. le. l. legatū sub ꝯditōe. vbi
si quis donet vxori qͦ legauerat filie intelligitur ademisse. licʒ
donatio facta vxori non teneat. ad hoc rñdet ꝙ in. l. mulier. §.
j. ⁊ l. pe. de statulib. ⁊ l. seruum testamēto. ⁊ l. in cuius preallega-
tis sufficit factum. lʒ non habeat iuris effectū qͦ satisfit volun-
tati testantis qui factum inspexit ac si dixisset si saltauerit vel
lapidem in flumē proiecerit. vnde sufficit factum sine iuris ef-
fectu. ad idē de statulibe. l. stichus. §. decē. ꝓpterea facit ibi qͦ
pōt ⁊ iuxta iuris regulam ad impossibile nō dʒ astringi hoc. e.
ti. l. impossibilium. ⁊ qͦ sufficiat aliquid fieri de facto no. ⁊ ple-
ne dixi. s. de ver. ob. l. qui rome. §. flauius. ⁊ C. si man. ita fuerit
alie. l. ea quidem. ad. l. iij. §. fi. de codicil. cū septē iuribus proxi-
me allegatis nō expedit rñderi qꝛ faciūt pro solutione quo ad
secundū punctum. probant em̄ illa iura ꝙ exquo testamētū a
principio tenet lʒ postea rumpatur tñ ruptum est post. ⁊ idem
in procu. ⁊ gratijs sic exquo matrimoniū tenuit lʒ postea rum-
patur sufficit ad hoc vt rumpat plura spōsalia. ad qͦ facit qͦ
dicitur actionē semel extinctam non reuiuiscere. de ꝯsec. di. iiij.
queris. s. de solu. l. qui res. §. areaʒ. ad decre. de sepul. rñdetur
illud non esse ex virtute electionis que non teneat sed in penaʒ
eligentis ad. l. legatū. respondetur ꝙ qꝛ testamētum pendet ex
vnius ⁊ non pluriū voluntate sufficit ꝙ ibi appareat testato-
ris legantis mutata voluntas. lʒ voluntas legatarij non inter-
cedat que nec requiritur non sic in casu nostro cum sponsalia
pendeant ex voluntate duoꝝ. Facit qͦ no. de ꝯsti. c. j. li. vj. Ad
negatiuā vo. s. ꝙ neutro predictoꝝ casuum rumpantur spon-
salia. allegatur primo quo ad primum ꝙ matrimoniū ꝯtractū
cū ꝯsanguinea cū sit nullum non hʒ rūpere spōsalia. Ad hoc
em̄ vt illa rūpat debet esse tale ꝙ teneat: qꝛ non prestat impe-
dimentū ⁊c. vt hac regula cum concor. ⁊ quia qͦ cōtra ius fue-
rit habētur pro infectis. C. de leg. l. nō dubium. ergo nō rumpū-
tur sponsalia ad instar eius quod dicitur qͦ electio nulla non
prestat impedimentū alteri fiende. extra de electio. auditis. ad
hoc facit qͦ no. dicitur ꝯditioni nuptiaꝝ paruisse qui nuptias
interdictas cōtraxit. s. de cōditio. et demonstr. l. hec cōditio. et
condēnatum intelligimus rite condēnatū. s. de re iudi. l. iiij. §.
condēnatum. ad idem de penis. l. rei capitalis. in fi. ad tertul. l.
j. §. fi. de testa. tute. l. iij. ⁊ falsus tutor nō est tutor. nec falsum te-
stamentum. s. de verb. sig. l. paulus. Idem ergo dicam de ma-
trimonio item qui satisdare promisit dando eū qui nō obligat
satisdare non dicit. s. de fideiu. l. iij. ⁊ veritas debet opponi pre-
ualere. viij. distin. veritate. de re iudic. cum inter. Ex quo ergo
apparet matrimoniū propter consanguinitatem non tenuisse
veritatem opinioni preferendo dicemus non rumpi sponsalia
maxime cum pronuncietur matrimonium non fuisse. in aut. de
nup. §. si vero ab initio sponsalia. igitur predicta que tenuerūt
per matrimonium qͦ non tenuit: solui non debent ad hoc su-
pra de rescin. vendi. l. si id quod. in prin. ⁊. §. j. nam ⁊ si profitea-
tur religionē quis non approbatam ista professio non dissol-
uit matrimonium de voto. c. vno. lib. vj. ⁊ facit qͦ ibi notaui de
ordinato ab eo qui non poterat ordinare. Item lex videtur di-
cere ꝙ matrimonium cum consanguinea cōtracta non dissol-
uit sponsalia prius cum eadem contracta: ergo nec cum altera
supra de dona. inter virū ⁊ vxo. l. cum hic status. §. penulti. qd
vltra videtur hoc expressum. de sponsa. c. vno. lib. vj. qui cū cō-
sanguinea cōtraxit ad contrahendū cum sponsa remanet obli-
gatus. Sequeretur em̄ ex contrario absurditas magna. quia
ille qui cum muliere sponsalia contraxisset contrahendo cum
consanguinea se liberaret ⁊ consequeretur premiū de quo sibi
pena deberetur. de hereti. cum scḋm leges. lib. vj. Cum ergo for-
tius vinculum hoc casu habeat soluere sponsalia. hic vero nul-
lum sit vinculum qͦ patet: quia potest illo durante vel per ec-
clesiam nō soluto contrahere cū alia dico corpora spōsalia nō
esse soluta. de spon. cum in apostolica. ⁊ de eo qui duxit in ma-
trimoniū. c. ij. probat hec. l. dicēs ꝙ scdm testamentū in quo fi-
lius fuit preteritus nō rumpit primū de libe. ⁊ posthu. l. si filiꝰ.
licet rumpatur per posthumū: quia potuit posthumus postea
nasci. ⁊ sic loquitur. l. superius allegata de iniusto testamēto. l.
iij. §. sed si stante. ⁊ sic lʒ testm̄ qͦ a principio nō tenuit. Et ex q̄
a prin. nō tenuit nō rumpit primū: vt in. l. si filius qͦ satisfaciat
ad vtriusqʒ mēbri solutionē ⁊ his nō est respōdendū qꝛ solutio-
ni cōcordant ad que facit de sponsa. veniēs. quo ad scdm sic ar-
guit matrimoniū sic soluit per religionis ꝓfessionē ante culpā
ex quo nō durauit fingit nō fuisse de verb. sig. nā ego cū ꝯcor.
et qͦ matrimoniū sit sacramentū ⁊ ex sacramentaliter habeat
satisfacere dicitur de bigamis. debitū matrimoniū vero nō cō-
summatū per copulā nō hʒ hmōi sacramēti significationē vt
ibi. ⁊. xxiiij. dis. Valentino ergo nō dicemus per illud dissolui
sponsalia. perfici em̄ ⁊ cōfirmari videt matrimoniū ex copula.
de transac. c. vlti. Sed ad istud responde vt ibi not. ⁊. xxij. q. iij.
quā p̄decessor. ꝓpterea vt supradictū est causa ꝓpter quā ma-
trimoniū posterius soluit priora sponsalia fortius vinculū non
deest in matrimonio non cōsummato. al's sequeretur ꝙ qui cō-
traxit cum vna ante copulam cum alia contrahere posset qͦ
est falsum. Item sequeretur ꝙ sponsa de presenti nō cognita
cum alio contrahendo non posset violare sacramentū coniu-
gij si nōdum esset. ⁊ hoc est falsum. Cōmittit em̄ adulterium si-
cut ⁊ vxor de eo qui duxit in matr. c. ij. ⁊ vlti. de eo qui cogno. cō-
sang. c. discretionem. vj. q. j. si peccauerit. licet igitur iure per-
mittente istud vinculum soluatur per religionis ingressum an-
te copulam. ⁊. vij. q. ij. dispositam. ⁊. c. seq. de conuer. coniug. ve-
rum. ⁊. c. ex publico tamen durat vinculū scḋm quosdam. vel iu-
re soluitur vinculū quadam iuris fictione qua ꝓfessum fingi-
mus mūdo mortuum. xvj. q. j. placuit. ⁊ facit qͦ not. de voto. c.
vno. lib. vj. sicut ergo obligatio sponsalioꝝ extincta per sequēs
matrimoniū non reuiuisceret moriture naturaliter scda vxore
sic nec ea profitente religionem. Nec ob. qͦ dicitur obligatio in-
terdum reuiuiscere de senten. excō. eos. li. vj. queād. serui. amit.
si locus. de serui. vrb. pred. l. seruitutes. §. si sublatum. de inof.
testa. si maritus. C. de pactis. l. debitori. in decre. em̄ eos reuiui-
scit ex cōis sentētia nō ex viribus prioris obligationis vel sen-
tentie: sed ex viribus ipsius ꝯstitutionis qͦ ꝓbat lr̄a. s. decerni-
mus nō dixit declaramus vt ibi no. ⁊ statutum illud in odium
ꝯdēnetis ⁊ fauore clauiū ad. l. si locus. ⁊. §. si sublatū. dico ꝙ nō
erat in totū obligatio extincta sed ꝓpter cām impedita. in. l. si
maritus. ꝓuidet iuste ignorantie heredis ⁊ est sīle ad id qͦ ha-
bes de p̄bē. si bn̄ficia. li. vj. in. l. debitori reuiuiscit nō ex vi prio-
ris obligationis sed ex vi pacti subsecuti. vn̄ ⁊ hic posset obliga-
tio reuiuiscere isto de nouo ꝯtrahente spōsalia cū eadē. Et ad
hoc bene facit de ser. vrb. pre. si quis edes. j. rñ. de renū. ex trā-
missa. de symo. ex insinuatione. ⁊ de rescrip. ꝙuis. li. vj. Nec ob.
qͦ dicitur de obligatione nō extincta. sed suspēsa ad instar eiꝰ
qͦ no. Io. de voto simplici. s. ꝙ talis vouēs si ꝯtrahat mortua
vxore ꝯtinere debebit. hoc no. xxvij. q. j. nuptiarū. ⁊. q. ij. agato-
sa. matrimonium enim non dissoluitur votū ꝯtinentie lʒ ipsius
excusatio suspendat per id partem solum reddentis qͦ ptʒ. qꝛ
etiam vxoratus quo ad sui obligationē ꝯtinentiam vouere pos-
set. ⁊ per illud votum sine ꝯiugis p̄iudicio se deo obligare: sed
post matrimonium sponsalia cū alia ꝯtrahere non posset. Cū
igitur per votum fiat obligatio deo. hoc. s. per sponsalia fit ho-
mini. Itē cū votum ⁊ matrimonium scḋm ea que dixi se compa-
tiantur adinuicem matrimonium cum vna ⁊ sponsalia cū alia
non se compatiantur non est mirum si matrimonium in totum
soluit sponsalia votum vero suspendit. fateor tñ ꝙ votum sim-
pliciter ⁊ matrimonium etiam eius vsus se non compatiuntur
Et facit qͦ dixi post Inno. de ꝯuer. ꝯiug. placet in fi. lʒ aūt re-
sponderi ad predictā opi. Io. prime inductā non tñ precise fa-
teor eam verā qͦ tñ hic non tracto. sed tractaui qui clerici vel
vouentes rursus in vlti. glo. Ex predictis allegatis ⁊ ꝯtrarijs
solutis ꝯcludo ꝙ in solutione superius est dictum.

Odia restringi ⁊ fauores

conuenit ampliari. Vide no. hic per Dy. Car. Io.
and. ⁊ vide exempla hic per eos posita. Item ipse
Io. an. in nouella inducit talem questionem. mutinensis cano-
nicus scienter eligit in suum episcopum quendam mutilatum
vel bigamum vel excōicatum querit an ex eo penas cōcilij late-
ranen. s. priuationis ⁊ suspēsionis incurrat ꝙ penas incurrat
sic allegat bigamus prohibetur ab apostolo prima ad thimo.
iij. ⁊ ad Tytum. j. ⁊ a canone. ⁊. vj. dist. per totum. ⁊ de bigamis
per totū. ⁊ a lege in aut. de sanctis. epis. in prin. mutilatus etiaʒ

⁊ corpore

⁊ corpore vitiatus ꝓhibet lege veteris testamẽti.leuitici.xxi.⁊ a canone.xl.di.per totum.⁊ de corpore vitiatis per totũ. sed illegitimus ⁊ minor annis.xxx.probibet lege positiua tm̃.si ergo infringens legem positiuã incurrit illas penas fortius incurrere dz infringẽs legẽ diuinã ⁊ positiuã.Facit qð no.post host. de ꝯsang.⁊ affi.ꝙ sup his.durum est enim oẽm legem infringere.qui fil.sint le.per venerabilẽ.in fi.scðo pena priuationis debetur etiam ex minori delicto.vt pz de elec.c.ij.li.vj.e.ti.ꝙ quis ex negligentia.e.ti.ne pro defectu.sed in maioribus delictis maior debet pena.xxiiij.q.j.non afferamus.Et fortius dz puniri dolus ꝙ̃ negligentia.de elec.nihil.de rescrip.super litteris.⁊ ð crimine falsi ad falsarioꝝ.in fi.ar.aut.a minori in delictis quãdo ad eundẽ finẽ tendunt videtur probabile ⁊ necessarium. vt C.de epi.⁊ cle.l.si quis nð dicã.⁊ si fateri nolles ꝙ in casibus q̃stionis esset maius delictum saltẽ fatearis ꝙ est equale ex identitate rõnis eiusdẽ que subest in casibus qõnis sicut in casibus in concor.expressis dices idz ĩ iure ꝙ in illis maxime cũ ab eodem manet prohibitio bigami criminosi ⁊ illegitimi qð ergo de vno dictum est ⁊c.de ꝯsti.c.translato.š.ad.l.aquil.illud cũ concor.Idem probatur sic interꝑtatio principis est necessaria magistri nð probabilis de hoc satis.xj.q.j.ex his.C.de legi.l.j. Sz licet ꝯcilium cũ in cũctis certas dignitates exprimat iura post ea generaliter de oĩ dignitate loquuntur qð pz de elec.scriptũ ad fi.e.ti.perpetuo.⁊.c.ꝙ̃ꝙ̃.⁊.c.si cõpromissarius.lib.vj. magistralis võ interpretatio maxime pz ex glo.vlti.decre. cumana, de elec.⁊ ex no.per Inno.⁊ Hosti.de postu.prela.c.gratuz.vbi datur regula ꝙ quotiens electio est nulla ex vitio persone sciẽter electe priuati sicut eligentes.Quarto non videtur questio dubia cum etiã patronus ad regimẽ capelle prohibetur ꝑ sacras regulas eligens sit priuatus.fortius ergo canonicus iste contra sacras regulas eligens ep̃m.primũ probatur in aut.de san.epis.§.si quis aratoriũ.de hoc no.de offi.or.cũ nos.Quinto si pene debentur eligenti indignũ.s.patientẽ defectum scientie.ergo ⁊ patientẽ defectũ persone cũ hec duo equiparentur. de elec.si forte.⁊.c.ab eo.li.vj.Nam concilium punit illum qui eligit eum qui non est vita cõmendãdus.sed incommẽdabilis vite dicitur bigamus ⁊ mutilatus qð probat canon.lv.dist.priscis ergo locus est pene.Sexto facit pro hac parte decre.dudũ eo.ti.nam certum est ꝙ de defectu ordinum non facit conciliuz mentionẽ.⁊ tñ eligens priuatus est potestate eligendi.⁊ transit ad paucio res.vt ibi probatur.Idem ergo in alijs defectibꝰ nð expressis maxime cum illud sicut minus ⁊ facilius possit tolli ð constitu.c.ij.⁊ de preben.si pro paupibus.li.vj.Septimo multum facit decre.si postꝙ̃.de elec.li.vj.§.fi.vbi per modum declarationis dicitur consti.penalem.e.ti.cupientes.locũ habere in casibus in constitutione non expressis vbi subest eadem ratio.facit etiam qð no.de cle.excõ.mi.si celebrat.de eo qui sciẽter eligit excõ.minori.⁊ qð no.ibidem de eo qui eligit furiosum.de spõsa.dilectus. vt ibi scripsi post prin.ex quibus cõcludit hũc canonicum penas concilij incurrisse.In contrariuz inducitur ꝙ cum certi casus ⁊ certe persone in concilio exprimantur quatuor.s.persone scienter electe locus est penis illis.in alijs autez nð expressis nð.nec in penis que ipso iure infligunt est arguẽdum ad similia.de peni.di.j.§.pene.š.de penis.l.pe.de elec.statu.⁊ de sen.excõ.is qui in ecclesia.lib.vj.sunt de hoc regule hoc e.ti.in penis.⁊.š.e.l.factum cuiqꝫ.§.fi.Et hoc dictum multum corroborat decre.si compromissarius.de elec.li.vj.§.restringit per quem patet ꝙ non solum in penalibus sit stricta interpretatio vt pene locum non habeant in casibus non expressis sed etiam ne tam late sumantur sicut extẽdi posset significatio verborum.Cum enim concilium dicat delinquentem suspensuz a beneficijs simpliciter.§.ille determinat intelligendum de beneficijs ipsius ecclesie.Itez pro hac parte bñ facit de bigamis super eo.vbi ordinans bigamum priuatur per sententiã ⁊ decre. tam litteris.de testi.vbi qui eligunt bigamum post cassationez electionis iterum eligunt.⁊ de elec.postulastis.vbi conferẽs beneficium excommunicato per sententiam videtur priuatus potestate conferendi.Tertio multum faciunt vetera iura post cõcilium edita que tractant de hac pena que iura loquuntur solum in casibus in concilio expressis.nam.c. cum vintoñ.⁊.c.innotuit loquuntur de illegitimo.⁊.c.congregato.similiter.c. per inquisitionem de criminoso quos omnes casus exprimit concilium.Quarto istud idem satis probatur quo ad prelatos inferiores.de elec.cum inter.R.ad fi.⁊ quod ibi no.de consue. cum dilectus.per que patet ꝙ eligens suspensus non est priuatus potestate eligendi.Quinto benefacit ad idem de elec. cum inter canonicos.vbi eligentes epilenticum.⁊ videtur ꝙ scientes non debent his penis puniri nec parti minori fuit adiudicata potestas eligendi ea vice.Sexto fas est dicere ꝙ isto modo potest intelligi decre.cum terra.de elec.licet alios intellectus ibi ponat glo.vt dicamus si in ꝑsona fuit vel electionis modo peccatum.vt.s.loquamur cuz fuit electa persona indigna in dignitate in concilio nð expressa.ar.si dicam ꝙ si eligeretur indignꝰ tunc sint priuati eligẽtes.s.in dignitate expressa in cõcilio.si autem de non expressis tunc priuabuntur per sententiaz ⁊ eligẽt nisi primo priuentur.facit ad idem decre.vlti. de postu.prela. prout patet ex antiqua.⁊ ibi illi qui postulantes elegerunt iterum eligunt.ex quo casus non erat de expressis in concilio. facit ad idem quod no.Innocẽ.de conces.preben.cum nostris.in prin.⁊ decre.venerabilem.de elec.vbi si eligatur in indignis in imperatore.non tamen deuoluitur ad papam electio.licet papa illum non confirmet.Septimo fortiter facit pro hac parte de regu.consti.li.vj.vbi patet ꝙ constitutio de predicatoribus ⁊ minoribus loquens non habet locum in alijs mẽdicantibus licet subesset eadẽ ratio subrogata.tamen est ad alios propter identitatem rationis sic ⁊ hic:lz in alijs dignitatibus subsit eadem ratio non tamẽ in illis locum habet constitutio nisi ad illas prorogetur per q̃ concluditur hunc canonicum penas non incurrisse.so.ꝑ hec vltimo allegata ⁊ ea que in principio huius scðe partis allegata sunt.š.puto saluo quod.j.dicam de excõmunicato electo ꝙ canonicus iste nð incurrerit penas ipso iure huius concilij lateraũ.Et puto ꝙ si papa de iur.consultus sit declarando.responderet equum tamẽ esset ꝙ illas penas prorogaret ad alias dignitates etiam ibi non expressas ꝓpter rationes idẽtitatũ.⁊ sic soluũtur multa contraria.Hanc partẽ tenet Dama.in qõnibus suis de elec.xiij.q.hoc idẽ tenet Vin. in decre.bone.i.de ele.tradẽs ibi rationẽ qr plus hoĩes in casibus exꝑssis delinq̃re ꝯsueuerũt.Iõ in illis casibꝰ pene statute fuerũt.⁊ in glo.ibi videre poteris super verbo indignos.in nouella in antiqua nð ipsiꝰ decretalis bone erat talis lr̃a ibi post litteram reddiderunt se indignos.vnde cum in lateraũ.concilio de his qui quasdam personas inhibitas eligunt:sicut statutum est eligendi tunc potestate priuatos ⁊ ab ecclesiasticis beneficijs nouerint se suspensos illis pro longe maiori delicto ab electionis potestate cadentibus ⁊c.dicebat Vincen.respõdendo ꝙ erat partis allegatio.Dicere potes qð facit pro inquantum dicit et quasdã ꝑsonas ⁊c.⁊ hãc materiã per ipsos Jo. et Py.tactam glosator.⁊ modernos omittere nð debuissent predicta vero in electiõe multi lati vel bigami. in electiõe vero excommunicati secus si est excommunicatus a iure vel ab homine: quia tunc includit in ꝓhibitione concilij sub verbis iuncta et moribus ⁊c.vbi vero excõicatus esset ab hoĩe iniuste forte ne eligeret vt iam factum vidi ex viribus illius excõicationis non erit locus penis ⁊ sic possunt intelligi decretalis.dilectus. cum inter.R.Ad allegata in cõtrarium respõdetur ad primo dicta ꝙ licet sit eadem ratio non sequitur ꝙ eadẽ pena vbi de pena ipso iure inflicta tractatur in qua non arguimus ad similia.⁊ facit qð dixi.š.eo.ti.in penis ad allegata. Secundo dico ꝙ generalia verba nouorum iurium vel doctorum restringenda sunt ad casus concilij.Ad id quod dicitur de patrono laico dico ꝙ.§.allegatus illud non probat id ad qð inducit quod dixi super decre.cum nos ibi allegata super glo.ij.Ad id quod dicitur equiparari defectum scientie ⁊ persone respõdetur id verum in casu expresso ad capitulum priscis dico quod ibi dicitur de vita respicit solum qð proxime sequit de infecto facinore ad decre.bone dico ꝙ ibi non est locus pene virtute concilij lateraũ.ad decre.dudum.facilis est rñsio sequẽdo opi.Innoc. Host.⁊ Compost.no.e.ti.congregato.s.ꝙ confirmetur electio minoris partis facta de digno.vbi maior pars eodez contextu eligit indignum licet ignoranter.sed tenenti contrarium vt ibi dicere soleo.⁊ in decre.qr propter videtur insolubile nisi dicas ibi quo ad ordines siue disiunctam pro coniuncta.š.de verbo. signi.sepe.vel ꝓ defectu ordinum specialiter incurritur pena. qr de ordinibus sacris dictum fuerat in prin.c.si acsi sit mens ꝯcilij cũ in promouendo ad sacros requiratur aliqua expressa fortius in promouendo ad episcopatuz qui debet etiam esse in sacris.vel quia extorti sunt isti intellectus potest dici ꝙ pena incurritur eo casu non ex viribus concilij sed illius constitutionis vt hoc nouum inducat ad executionẽ canonum.xl.dist.per totum.vel equus licet ambas penas concilij priuationis.s.⁊ suspensionis nð incurrat.Incurrit tñ altera.s.priuationis.⁊ sic possent etiã intelligi iura noua.ad que aliter responsum est.š. ⁊ glo.etiã modernoꝝ ⁊ satis habet hic equitatis vt puniatur ĩ quo deliquit ⁊ in eo tantum ad decre.si postꝙ̃.dico quia pena proprie est circa diminutionem patrimonij ⁊ sic est damnum. ⁊ cum illa priuet ad rem non in re non dicitur proprie penalis vel aliter ꝯfirmatio est de ꝯsecutiuis electiõis ⁊ ꝓuisio includit elec.⁊ in istis vel aliter.§.iste loquitur ꝓrogatiue non declara-

tiue qd sonat verbũ ibi ꝯuenit.⁊ facit qd ibi dixi ĩ fi.pri. partis ad glo.decre.si celebrat.rñdet qd non ꝓbat nec est vera nisi forsan loquatur de cõione que inducit mortale qd qñ procedit dixi ꝙ metus cã.c.sacris.opi.do Vinc.s.allegata facit pro ⁊ contra.Jo.an.

Omnis res per quascũqꝫ causas contrahitur per easdẽ dissoluitur vide hic no.per Ber.Inno.⁊ Host.⁊ concor.s.e.l.nihil tam naturale.cũ ibi no.

1 Prescriptio iuris canonici an sit distincta a prescriptiõe iuris ciuilis.
2 Dñium an acquiratur in prescriptione.
3 Prescribens mala fide an sit censendus raptor.
4 Prescriptio quid sit.
5 Jus canonicum in prescriptione malefidei quare discordet a iure ciuili.
6 Jus gentium soli hoĩ competit.
7 Malafides superueniens prescriptione completa an obliget prescribentẽ ad restitutionem.
8 Prescribens in foro conscientie tenetur restituere rem prescriptam.
9 Rem alienã ꝓpter necessitatẽ famis occupare licet.

Possessor malefidei nullo tpe prescribit.Vide hic plene ⁊ subtiliter no.per Dy.⁊ rõ hec regula ßm Jo.mo.⁊ Car.ẽ qꝛ peccat ⁊ ex eo meret penã nõ premiũ de transac.c.ij.⁊ si errauit simul in iure ⁊ in facto vtrũ dicatur bonefidei hic tangit p Dy.de quo tñ plenius dixi.C.cõia.de vsuc.l.venditionis.⁊.s.pro dona.l.si vir vxori.tractat etiam de equitate ⁊ rigore qd preualet.de quo plenius no.C.de legi.l.j.⁊ de iudi.placuit.Jtẽ vide hic no.per Jo.an.⁊ in nouella vbi remittit ad no.in spe.de prescrip.versi.qñ aliquis tangit etiã an sufficiat ab initio bona fides.⁊ videt ꝙ sic cũ legitime factũ vitiari non dꝫ per superueniens a quo non poterat incboari se factũ legitime soluit vt hic dicit Dyn.ꝙ illa regula locum hꝫ in actibus perfectis.secus in incboatis tñ.⁊ de hoc no.⁊ dixi.s.de ver.ob.l.si sub vna.§.j.⁊.l.pluribus de ser.l.pro parte.de ser.rusti.predi.l.via.§.quecũqꝫ.⁊dixi.s.e.qd ab initio tractat etiã an in seruitutibus sit necesse titulũ allegare.⁊ an in prescrip.vsuf.vel libertatis alterius seruitutis.Et de hoc plene no.⁊ de ope.no.nun.l.si prius.de aqua plu.ar.l.i.§.vlti.C.de pac.l.si certis annis.Jtẽ tractat hic Dy.ꝙ in rebus mobilibus ecclesiarũ ꝓcedat vsucapio per.§.pro tpalibꝰ in auẽ.de eccle.ti.vbi idẽ tenet Ac.⁊ in auẽ.de non alie.§.sumꝰ de hoc dixi.C.de sac.san.ec.contra sanctiones.⁊ p Gof.in summa.§.item queritur.⁊ per Host.in summa de rescrip.rubricella.de vsuc.§.qd no.ver.quidã etiã noluerũt dicere.illud tñ dictum corrigit dicens sibi placere ꝯtrarium de resti.in integ.c.j.vbi scripsi super scda glo.ipse etiã Jo.and.in nouella huius.c.format pulchras qõnes.Et in ista materia quas ascribit fratri Girardo de senis ordinis fratrũ heremitarũ copiose eas ꝑtractans eas tñ decurtãs.Et ego etiã adhuc in aliquibus decurtabo gratia breuitatis.⁊ qꝛ qõnes plus probãtur rõnibus naturalibus ⁊ theologicis ꝙ̃ iuris.proponit aũt primo vnã qõnem ex qua sex elicit que huic regule ꝯgruunt vtrũ titius ꝑscribens rem sempronij mala fide spacio.xxx.vel.xl.an.possit dictam rem defendere sine peccato ꝯtra sempronium qui eam repetit.⁊ arguit ꝙ sic.qꝛ prescriptio est introducta a iure canonico ⁊ ciuili que non possunt prestare fauorẽ alicui peccato.xxiij.q.iiij.qui peccat.in prin.⁊ ꝯstat ꝙ saltẽ ßm ius ciuile non requiritur bonafides in prescrip.xxx.vel.xl.annoꝝ.vt pꝫ per totum ti.C.de prescrip.xxx.an.quapropter poterit titius iure prescri.dictã rẽ tenere ⁊ defendere sine peccato.ad oppositũ vr̃.xxiiij.q.iij.si res.⁊ habetur ĩ regula peccatũ que statim sequitur per que concluditur ꝙ si necesse est restitui non petenti.Multominus defendere illam poterit contra repetentem.Et ad contrarium respondet verum esse ꝙ id qd fit iure prescrip.fit tñ sine peccato.qꝛ inquantum prescriptio respicit odium negligentis inducta fuit a iure ciuili.sed inquantum respicit prescribentẽ fuit permissa nõ inducta.vt dicetur.j.tertio articulo.Premittit aũt huic solutioni ꝙ sex sunt videnda.Primo quid sit ꝑscriptio.Scdo vtrum sit contra ius naturale.Tertio vtrũ ꝑ
1 scriptio † iuris canonici debeatur esse alia ⁊ distincta a pscri
2 ptione iuris ciuilis.Quarto vtrũ in ꝑscriptione acquiratur †
3 dñium.Quinto vtrũ prescribẽs † mala fide sit censendus simul raptor vel in qua alia specie peccati locetur.⁊ vtrũ teneat ad restitutionẽ sicut raptor.⁊ p hoc patebit quid sit dicendum ad illud quod in qõne principalr̃ est quesitũ.Sexto erit vidẽdum vtrũ malafides adueniens prescrip.completa obliget ad
4 restitutionẽ.Est ergo videdũ primo qd sit ꝑscriptio † vno mõ sic describit.ꝑscriptio est exceptio ex tpe substãtiam capiẽs hec descriptio ponit p Jo.xvj.q.iij.in summa.⁊ p Azo.de ꝑscrip.lon.tẽpo.§.j.Jn qua descriptione ponunt duo ex quibus descriptio notificari videt.Primũ est effectus quẽ prescriptio inducit.Scdm est cã que prescrip.inducit ⁊ probat istam descriptionẽ fore sufficientẽ.aliquibus rõnibus dñs Argentinus ꝙ sit insufficiens q̃ qꝛ magis videntur subtilia ꝙ̃ vtilia: maxime iuristis omitto ⁊ transeo ad aliam descriptionẽ prescriptionis quã tradit in qua tangit moder.Scdm quẽ tps ad ꝑscrip.concurrat tangitur cã efficiens que prescriptioni efficaciã tribuit.tangit insuper cãm finalem per quã ꝑscriptio adinuenta fuit sic describẽs prescriptio est ius quoddã ex tpe ꝯgruens legũ autoritate vnius capiens penam negligentibus inferens ⁊ finem litibus imponẽs diffinitionẽ ꝓbat quã omitto.⁊ subdit ꝙ Papias tria significata ꝑscriptionis ponit q̃ ꝑdicte diffinitioni bene ꝯueniunt ⁊ correspondent.s.ꝑdicere ꝯtradicere ⁊ diffinire.ꝑdicit enim cum tps statuit.ꝯtradicit repetenti qd ꝑscriptum est.diffinit ꝓpter id lites.ex quibus apparet ꝑdictaꝫ descriptionẽ ꝯgruam esse.Hostiẽ.aũt in summa de prescrip.§.j.ponit primam descriptionẽ supra positam.⁊ aliam eidẽ similẽ in effectu.deinde subdit tertiam pleniorem que talis est prescriptio est ius quoddam ex tpe cõtinue possessionis rerum immobilium.aliquando dominij vtilis.aliquando actionis vtilis.aliquando legitime excepẽ.causam tribuens.xvj.q.iij.§.penult.de prescri.xxx.annoꝝ.l.si quis emptionis.⁊ extra de.ꝑscri.c.j.⁊ plenius apparet ex notatis per eundem Host.eo.ti.§.fina.Transeo ad secundum vtrum prescriptio sit contra ius nature.qꝛ ꝯ naturalẽ eqtatẽ vt dicunt.⁊ hec opi.maxime no.de vsuca.que prescriptio est.s.de vsuca.l.j.in.j.glo.vbi de hoc dixi.⁊ xvj.q.iij.quicũqꝫ.in glo.j.fundamẽtum autẽ dicte opi.sumitur ex regula locupletari.s.e.⁊.l.iure naturali.circa fi.ti.dixi.ꝯstat autem ꝙ in prescriptione fit prescribens locupletior cum alterius detrimento.ar.p consequens videtur ꝙ ꝑscriptio sit contra ius nature.his tñ non obstantibus contrarium tenet pro euidentia dicens inquirenduꝫ quid intelligatur p ius naturale ⁊ quid p ius legale.sciendum ergo ꝙ omne ius consistit in rectitudine quadam ideo ius dictum est.j.dist.ius generale.iustitia aũt non est aliud ꝙ̃ quedam rectitudo.cuꝫ ergo ius siue naturale siue legale in quadam rectitudine consistat intelligendum ꝙ̃uis ius naturale ⁊ ius legale sint distincta.non tñ eorũ rectitudo ẽ diuersa.imo est eadẽ rectitudo alr̃ ⁊ aliter sumpta.Nã si bene ꝯsideremus non addit supꝰ ius naturale aliam rectitudinem sed specificat illam eãdem ita vt verum sit dicere qd ius legale est quedam specificatio naturalis rectitudinis.ex ꝑsius enim habet ius legale specificare ⁊ amplificare naturalis iuris rectitudinem tripliciter.s.qñqꝫ eam determinando p cõgruos modos qñqꝫ eam applicando ad varios actus qñqꝫ eã determinando per quosdam euentus ⁊ ꝙ ita sit apparet si discurramus per omnes istos tres modos exemplum.De primo ius naturale vult delinquentem de consuetudine puniri sed modos punitionis non determinat qd facit ius legale vtendo rectitudine iuris naturalis ßm qualitatẽ delicti exemplũ.De scdo rectitudo iuris naturalis vult nemini subtrahi qd suum est ius legale distinguit actus ab ista rectitudine deuiantes.s.actum rapiendi:furandi:fenerandi:⁊ similes.vltra id ostẽdit quõ vnus illoꝝ plus deuiat a rectitudine iuris nature ⁊ ßm id maiores ⁊ minores penas statuit ⁊ per metum penarum ꝑseruat in oĩbus rectitudineꝫ iuris naturalis.⁊ sic non addit rectitudinem sed illam specificat sicut in sentẽtijs speculantis que veritatẽ confusam ⁊ indeterminatã in generalibus principijs specificant in specialibus conclusionibus sic prius posita confusa ⁊ indeterminata determinatur rectitudo iuris naturalis Nunc ad propositum videmus tertio ꝙ ius legale qñqꝫ assumit rectitudinem iuris naturalis neminem cum alterius detrimento vel iniuria locupletari.non tñ põt haberi ab ipso iure.vtrum sit possibile aliquis euẽtus vel casus in quo quis possit locupletari cum alterius detrimento.⁊ ideo specificat postea ⁊ declarat intellectum predicte regule.in quibus casibus aliquis potest locupletari cum alterius detrimento ⁊ sine eius iniuria sicut in prescriptionibus ⁊ vsucapionibus eo ꝙ in eis infertur alicui damnum.⁊ tamen non irrogat alicui iniuria.naꝫ videmus manifeste ꝙ ille contra quẽ currit prescriptio ꝙ̃uis patit damnum non tamen patit iniuria.quia propter suaꝫ negligentiam meret pati damnum.⁊ idcirco in tali casu ꝙ̃uis videatur recedi ab intellectu quem regula pretẽdit ßm lr̃am.nõ tamen

tamen receditur ab itellectu quē regula iuris presumit. nam si illa in oī casu ad litterā seruaretur a duobus aliis que sūt de iure nature expresse recederetur ⁊ ꝙ ita sit apparet. nō eī potest dicta regula in omni casu ad litterā seruari nisi prescriptio ⁊ vsucapio tollātur. si aūt prescriptio ⁊ vsucapio tollantur peccatū negligentie qd̄ est contra bonū publicū punitur ⁊ per ꝯñs recedit ab illa regula iuris nature q̄ dicit ꝙ rectū est peccatum puniri ⁊ maxime peccatū cōtra bonū publicū qd̄ dat materiā litium ⁊ rixarum. Alterius etiā si pscriptio ⁊ vsucapio tollant receditur ab illa regula iurꝫ natura q̄ dicit ꝙ bonum publicū rōne est preferendū cuiq; bono spāli ⁊ proprio. In remotione aūt prescriptionis ⁊ vsucap. fit totū ꝯtrarium q: preeligit bonum ꝓpriū illius qui negligit repetere rē suam ⁊ dat materiā litium ⁊ rixarū ⁊ per ꝯñs postponit bonum cōmune qd̄ ꝯsistit in pacifico cōmunitatis ꝯuictu. nā data materia litiū ⁊ rixarum per remotionem pscriptiōis ⁊ vsucapionis cōuictus pacificus perturbat. Et ideo per oīa hoc notabiliter attendendū ꝙ ius naturale hꝫ diuersas regulas que ita sunt intelligēde ꝙ vna alteri non ꝯtrarietur: ita etiaꝫ sunt seruande ꝙ cū vna seruatur ꝯ aliam non dat. Et licꝫ illud satis appareat per ea q̄ dicta sunt: tñ ⁊ alia possunt induci exēpla. videmus eīm ꝙ de iure rectū est ꝙ depositū reddatur vt pꝫ. j. dist. ius naturale. ⁊ tñ gladius depositus furioso non reddetur q: per id vitiarent regule de nō occidēdo ⁊ de pace inter hoīes seruāda quorū vterq; ex restitutione posset violari in seipso vel in alio. xxij. q. ij. ne quis arbitret. ⁊ sic ꝓpter rectitudinē iuris nature recederet a littera iuris naturalis quā sequēdo incideret in culpā. ⁊ hoc facit circūstantia vehemēs ex quibus oībus apparet ꝙ ius legale nō addit. s. ius naturale quandā spālem ⁊ nouā rectitudinē sed specificat illā eādē per quosdā casus in quibus ⁊ si nō seruet rectitudo iuris naturalis ꝭm regulā vnā seruat tamen ꝭm aliam vt. s. ostensum est. vel possumus dicere ꝙ in talibus casibus lꝫ nō seruetur sensus quē pretendit ꝭm litterā seruatur tñ qd̄ eadem regula intēdit ꝭm verā intelligentiā ꝓpter q̄ oīa videtur bene dictū illud qd̄. s. dicebat. s. ꝙ rectitudo iuris naturalis vel legalis non est alia sed est vna et eadem aliter et aliter sumpta. Potest aūt hoc totū quod dictū est ꝯfirmari ꝑ viā. l. que habetur. s. de iusti. ⁊ iu. l. ius ciuile. vbi dicitur ꝙ ius ciuile est qd̄ nec in totum a iure naturali vel gentiū recedit nec per oīa ei seruit itaq; cum addimus vel detrahimus iuri cōmuni ius ꝓprium. i. ciuile efficimus. Ex verbis autē istis apparet ꝙ rectitudo iuris naturalis ⁊ legalis non est alia. sꝫ eadem aliter ⁊ aliter sumpta: nā si esset alia ⁊ alia tunc ius legale esset rectum ex sua ꝓpria rectitudine ⁊ nō ex rectitudine iuris naturalis al's per ꝯsequens in totū recederet a iure naturali. cuius ꝯtrium dicit. l. prefata ⁊ ideo ius legale in totū non dicitur recedere a iure naturali: q: ab eo sumit suā rectitudinem ⁊ dicitur per oīa ei non seruire: q: illam rectitudinem videtur mutare qñq; per adiectionē qñq; per detractionē. per adiectionē quidem addit varios actus ad quos hꝫ applicari vel congruos modos per quos determinari. per detractionē vero qñq; aliquo casu videtur ei subtrahere rectitudinē ꝭm vnam regulā qñ tamen sibi ꝯseruat ꝭm aliam nec per hoc qd̄ dicitur ꝙ est eadē rectitudo vtriusq; ius sequitur ꝙ vtrūq; ius sit idem vel secūdo ꝙ ius naturale sit suꝑpsius mensura q: quo ad primū quāuis rectitudo sit eadem: sunt tñ iura diuersa ꝓpter duas causas. Primo q: illa vnica rectitudo hꝫ duplicem vim dirigendi in humanis: vna est indeterminata quantū pertinet ad ius naturale: alia distincta ⁊ determinata quantū pertinet ad ius legale: vt. s. dixi de puniēdo delinquentē ⁊ sic q: aliter ⁊ aliter sumpta hꝫ aliam ⁊ aliā vim directiuam: ergo causare pōt iura distincta q: ius non dicit rectitudinē absolutus: sed ꝓut hꝫ vim directiuā in humanis sꝫ eā quia rectitudo iuris naturalis est oībus nota. sꝫ iurꝫ legalis paucis peritis. ⁊ sic respectu noticie sunt vnius rectitudinis iura distincta. De secūdo etiā dicit non incōueniēs ꝙ vnū et idem diuersimode sumpta sic sui maiora non habens maiorē rectitudinē vno modo quā alio est seipso notius ⁊ certius et sic suꝑpsius est mensura. Cū ergo vt nunc dixi de vno modo sit notius quā alio est seipso notius et certius ⁊ sic suꝑpsius est mensura. Itē vno modo distinctius quam alio nullum inconueniens qd̄ diuerso respectu hanc rōnem regule ⁊ mensure ⁊ regulanti ⁊ mensuranti. declaratis ergo his oībus quia prescriptio concordet iuri nature ꝓbat quattuor rationibus. Prima talis est illa iura q̄ habēt eādē rectitudinem vnū eorum nō pōt alteri ꝯtrariari sed ius naturale ⁊ ius legale de prescrip. habēt eādē rectitudinē ergo ⁊c. maior patet ex se minor pꝫ ex dictis. Scd̄a ratio ad idē pōt esse talis illud ius qd̄ hꝫ congruam ⁊ rationabilē causam ꝯcordat iuri naturali sꝫ ius de pscrip. est huiusmodi ergo ⁊c. maior videt satis no. q: quicquid est congruum ⁊ rationabile ꝯcordat naturali rationi ⁊ per ꝯñs iuri naturali. minorem vero ꝓbo per id qd̄ declaratum est superius in primo articulo vbi ostendebat ꝙ longitudo determinati tēporis ꝓbet congruam ⁊ rōnabilem causam prescribendi. Tertia ratio ad idē est talis illud ius qd̄ punit peccatū negligentie qd̄ est ꝯ bonum publicū ꝯcordat iuri naturali ius de pscrip. est huiusmodi ergo ⁊c. maior videtur no. q: regula iuris nature est ꝙ peccans puniat: ⁊ maxime peccans ꝯ bonum publicū. Minor etiam apparet q: ille q negligit repetere rem suā tam longo tēpore maxime peccat contra bonum publicū q: prebet materiā litium ⁊ rixarum que non possunt facile terminari ⁊ per ꝯñs de iure nature equum est ꝙ puniatur. Ius aūt pscriptionis punit sic negligētes vt pꝫ ex prescrip. superius data secundo. Quarta rō ad id est talis ꝙ illud ius legale qd̄ imponit finē litibus que non videntur possibiles terminari maxime ꝯcordet iuri naturali ius legale de pscrip. est huiusmodi ergo ⁊c. Maior vꝫ no. q: bonū publicū maxime impedit per lites q̄ non facile determinant: et ideo illud ius legale qd̄ imponit finē litibus talibus maxime congruit bono publico ac ꝑ ꝯñs maxime ꝯcordat iuri naturali minor apparet tam de pscriptione superius data q̄ de pscriptiōe q̄ dicit ꝙ est ius finē litibus imponēs q̄ ex. l. j. s. de vsucap. q̄ dicit ꝙ vsucapio est introducta ꝓpter bonū publicū ⁊ pari rōne etiam pscriptio. Ex istis aūt vltimis rōnibus apparet ꝙ quāuis pscriptio deuiare videat a iure nature ꝭm illaꝫ regulam ꝙ non dꝫ quis locupletari cū alterius detrimento reuocatur: tñ ad ius nature ꝭm alias duas regulas quarum vna dicit ꝙ qui peccat dꝫ puniri. alia dicit ꝙ dꝫ finis litibus imponi ꝓpter qd̄ etiā pꝫ quō tollitur fundamentum ꝯrie opinio. quā glo. tꝫ: nam licꝫ sit equū simpl'r neminē cum alterius detrimento ditari in tali casu quo currit prescriptio non est equū q: iretur et fieret ꝯ duas regulas alias iuris naturalis nec valet illud qd̄ inducitur in ꝯrium de hac. l. C. de pact. conuen. que dicere videtur ꝙ aliud est bonū aliud equum q: nō est intentio dicte. l. ꝙ aliqd sit bonum ⁊ non sit illud equū. nā quanto aliquid recedit ab equitate tanto etiā recedit a bonitate quare. d. l. est intelligēda hoc modo. s. ꝙ aliquid est ꝙ apparet bonū ꝭm vnam regulā qd̄ tamen nō apparet equū ꝭm aliam. vel pōt dici alio modo ꝙ aliquid est qd̄ apparet bonū ꝭm aliquam regulam iuxta veram intelligētiam qd̄ tamē nō apparet equum ꝭm regulam eandem intellectam ⁊ apparēs ad litteram. Intelligendum est tñ ꝙ circa totum qd̄ dictū est supra: sic distinguere possumus q: prescriptionē concordare iuri naturali potest intelligi dupliciter. vno modo ꝙ ita concordat iuri nature ꝙ sit directe ab eo exorta. ⁊ iste intellectus est falsus: q: tunc nulla regula iuris nature ei obuiaret aliquo modo. Cuius tamen contrarium superius est ostensum quia obuiat ei illa regula iuris que dicit iuris nature equū est neminem cum alterius detrimento locupletari. Ista enim regula obuiat prescriptioni saltem quantū ad secundū hoc est forte qd̄ mouet iuristas ad dicendū ꝙ prescriptio sit contra ius nature qd̄ si intelligant eam esse contra ius nature q: non directe est ab eo exorta potest tolerari eorum opinio quamuis simpliciter loquendo non subsit bene dictū: q: magis est verꝫ ea concordare iuri nature q̄ eam esse contra ius. Concordat enim iuri nature iuxta secundū intellectum qui modo ponet. dico ergo ꝙ secundo modo pōt intelligi prescriptionem concordare iuri nature: q: lꝫ non sit directe ab eo exorta: est tamē ad ipsum indirecte reducta. Et iste itellectus est verus quia ostensum est. s. ꝙ licet prescriptio videatur directe deuiare a iure nature ꝭm vnam regulam reducitur tamen ad ipm indirectum ꝭm duas alias regulas immo ꝙ pl' est ista reductio pōt fieri ꝭm vnam ⁊ eādē regulā vt superius est ostēsum per que oīa simpl'r debemus dicere ꝙ prescriptio non sit contra ius nature immo magis ipsi concordet. Tertio querebatur vtrum pscriptio iuris canonici debuerit esse alia ⁊ distincta a prescriptione iuris ciuilis vbi sciendum ꝙ in isto articulo est aliquid certum ⁊ aliquid dubiū nam certum est ꝙ prescriptio que currit ꝭm ius canonicū que requirit bonam fidem ī prescriptione vt in ista regula cum concor. est alia a scriptiōe que currit ꝭm ius ciuile que non requirit necessario bonam fidem. C. de prescrip. xxx. anno. l. j. l. omnes. ⁊. l. cum notissimi. Aliud autem est dubiū in isto articulo. s. vtrum ista diuersitas prescriptionis inter dicta iura sit rationabilis seu rationabiliter posita. Illud antem qd̄ facit aliquam difficultatem est ꝙ si prescriptio male fidei concor. equitati iuris nature videtur ꝙ ambo dicta iura debuerint cōcordare ī ea statuēdo.

Si vero dicta pscriptio sit iniqua ⁊ ꝯtra equitatē iuris nature videtur ꝙ nullū ius legale debuerit eā statuere ac perꝯñs sicut dicta pscriptio nō currit ſm canones:ita etiā nō currat ſm ius ciuile nec erit aliqua diuersitas inter dicta iura. Sciēdum ergo ꝙ dicta prescriptio ꝯsiderata mente iuris ciuilis eam statuentis est equa:q: ꝯcor. eqtati nature. Et alio modo considerata mente pscribentis est iniqua:q: ab eiuseqtate recedit ⁊ ꝙ ita sit apparet.intēdit enim ius ciuile per pscriptionem male fidei duplicē.s.negligentē punire ⁊ finē litibus imponere ⁊ vtraqꝫ dictorū finiū iuri ꝯcordat vt superius fuit visum: ⁊ ideo ex ista parte merito est dicenda equa ⁊ iusta talis prescriptio ipse vero pscribens ꝙ eandem pscriptionē intendit rem alienā vsurpare ppter qd̄ merito ex ista parte est dicēda iniqua ⁊ iniusta q: discordat ab illa regula iuris nature q̄ dicit ꝙ tibi non vis fieri alteri ne feceris que regula in lege ⁊ euangelio ꝯtinetur vt in prin. decretoꝝ. Et hic apparet que fuit cā ꝙ prescriptio male fidei est a iure ciuili inducta. Et de hoc nunc dictū est partim permissa.s.ꝯsiderata iniquitate pscribentis quo respectu est iniusta vt pdixi nec est ſm id a iure ciuili inducta ſꝫ solum permissa:q: ius ciuile ⁊ qd̄libet aliud ius quāuis non possit aliquod iniquū ⁊ iniustū inducere. Illud tñ qñqꝫ permittit ppter aliqd̄ bonum ⁊ iustū qd̄ inde potest elicere ⁊ ꝙ ad ipm̄ tale ius magis spectat intendere sicut ī pposito. nam permittit ꝙ pscriptio istius ex mala fide ⁊ iniquitate pcedit vt per eā duplicem pfatum finem eliciat. hoc aūt ideo facit q: ius ciuile cū intendat p vltimo fine ꝯseruare ciuilē societatem huic fini maxime deseruit negligentiū punitio ⁊ litiū determinatio idcirco magis deberet intēdere ad hoc vt negligentes puniat ⁊ finem litibus imponat quā vt iniquitatē prescribentis corrigat vel reducat. nā magis ad ipm̄ spectat ipsius duplicis finis equitas pꝯsequenda q̄ ipsius prescribentis iniqtas corrigenda. Ex quibus oībus apparet

5 quare in pscriptione male fidei ius canonicū ꝯtra ciuili discordet ⁊ assignant de hoc qttuor rationes. Primo q: ista duo iura sibi mutuo subueniūt cum sint fundata super eodē iure naturali: nam si vnū eorū alteri non subueniret seqretur ꝙ vnū eorum in oībus sufficeret ⁊ per ꝯñs alterū superflueret. ꝯtingit eñ sepe ad vnum ⁊ eundē effectum vnū sine altero nō sufficere: verbi gratia: imprimendo clericū tradendo ad mortem non sufficit ius ciuile sine canonico q: non pōt ipm̄ degradare nec canonicū sine ciuili q: iudex canonicus non pōt occidere. ⁊ ideo dicta iura sibi mutuo subueniūt in casu predicto q: quodlibet eoꝝ exequit̄ illud qd̄ ad ipsuꝫ pertinet. ita ergo suo modo est imaginandū in pscriptione male fidei q: in ea est aliquod iustū ⁊ pꝯsequendū: ⁊ aliqd̄ iniustū ⁊ phibendū que duo satis patēt per superiora que duo nō possunt fieri per idē ius ⁊ ideo opꝫ ꝙ vnum ius dicam pscriptionem ppter illum duplicem finē instituat ⁊ aliud ius qd̄ eandē prescriptionē propter malā fidem possidentis phibeat. ⁊ isto modo iura pdicta sibi mutuo subueniunt nec erit ꝯdictio inter ea. nā ꝙ mala fides prescribētis debeat pscriptionē infringere hoc a iure canonico assumitur q: ad ipsum spectat eā ppter dictā causam infringere ⁊ ideo non est ꝯdictio cum ius ciuile dictat talē pscriptionē equam ⁊ iustā esse ac per ꝯñs instituendā ius non canonicū eādem pscriptionē esse iniquā ⁊ iniustam ac p ꝯñs prohibendā q: in sic dicendo non tendit ad eandē cām nec ad eundā finem. vbi aūt est ꝯdictio opꝫ ꝙ accipiatur ſm ideꝫ ex respectu eiusdē ex oībus possumus ad ppositū formare vnā rationē talem illud qd̄ est phibendū ⁊ a iure ciuili omittit̄ dꝫ a iure canonico assumi q:.s. dictum est dicta iura sibi mutuo subuenire ac pscriptio male fidei est phibenda q: iniq̄ et iniusta ex parte pscribētis. ⁊ sic eius phibitio dꝫ assumi a iure canonico ac per ꝯñs in dicto casu vnū ius discordat ab altero: nec tñ ppter hoc talis discordia erit ꝯdictio: vt.s. ostensū est. Secūda ratio ad idē est talis illud qd̄ sequitur legem euāgelicam dꝫ discordare ab omni eo a quo discordet lex euāgelica sed ius cononicū seqtur legem euangelicā ⁊ ei subalternatur q̄ lex euangelica a iure ciuili discordat in rectificando actum interiorem sicut pꝫ Mathei.v. vbi dr̄: omnis q viderit mulierem ad cōcupiscendā eam iā mechatus est in corde suo. Ius autem ciuile nititur solū ad rectificandum actū exterio:ē per quē possit ciuilis societas īpediri ergo ⁊ ius canonicū debet in hoc discordare sed potius superabūdabat a iure ciuili debetqꝫ niti ad rectificandum etiam actum exteriorē per quem posset ab eo deuiare ac per consequēs dꝫ prescriptionem male fidei penitus phibere per quem actus interior obligat̄ ex quo etiam relinqtur ꝙ in dicto casu a iure ciuili discordabit. Tertia ratio ad idem est talis iura debent in pscriptione male fidei necessario discordare quoꝝ vnum intendit conseruare iusticiam ppter litigia terminanda. alterum vero econuerso terminare intendit litigia ppter iusticiam ꝯseruandam ſꝫ ius ciuile ⁊ canonicū ita se habent ꝙ ciuile intendit conseruare iusticiam ppter litigia terminanda. nā eius finis sicut principalis est ꝯseruare ciuilem societatem q̄ seruari non pōt nisi litigia terminent̄. ius autē canonicū econuerso intēdit terminare litigia propter conseruare iusticiam q: suus finis principalis est ordinare in deū ⁊ in legem euangelicam non vt gloriam assequantur quem qdem ordinem in deum non haberet nisi iusticia conseruetur vt per eam actus interior quo ordinantur in deum reguletur. hinc est ꝙ vna regula iuris canonici dicit ꝙ vtilius scandalum nasci permittitur q̄ veritas relinquatur. eo. titu. qui scandalizauerit. q̄re relinqtur ꝙ dicta duo iura debuerint in prescriptione male fidei discordare ponderato fine cuiusqꝫ vt ex superioribus pꝫ. Quarta ratio ad idem est talis illa iura que ita se habent quorum vnum ita intendit de foro litigij qd̄ tamen finaliter remittit ad forꝫ conscientie. alterum non insistit solum in foro litigij non possunt in pscriptione male fidei ꝯcordare q: dicta pscriptio male fidei ſm forum ꝯscientie est prohibenda ſm vero forum litigij inducenda ſꝫ ius canonicuꝫ ⁊ ciuile ita se habent ꝙ ius ciuile solū sistit in foro litigij. ius autē canonicum ita intēdit de foro litigij ꝙ finaliter remittit ad forum conscientie vt pꝫ ex̄. de peniten. ⁊ remissio. omnis. ergo necessario debuerunt ī prescriptione male fidei discordare quamuis talis discordia non sit contradictio vt superius est ostensum: q: non est respectu eiusdē cause vel eiusdem finis: ⁊ sic pꝫ ꝙ sic dicendū quā tum ad istum articulū q: prescriptio iuris canonici est alia et debuit esse alia a pscriptione iuris ciuilis. Quarto proponebatur vtrum in pscriptione acquiratur dñium: ad cuius euidentiam est sciendum ꝙ quātum ad pscriptionem male fidei non videtur aliq̄ discordia inter doctorem iur̄. sed omnes cōcordant ꝙ in ea acquiritur dñium ſꝫ sola est exceptio. quia si acquireretur dñium non solum inducta fuisset in odium negligentiū sed in fauorē male fidei possidentium cuius contrarium apparet. xvj. q. iij. quā pōt. De pscriptione bone fidei discordatur nam qdam antiq docto. dixerunt ꝙ in prescriptione bone fidei qs habeat dñium vtile et non directum ꝙ per hanc. l. C. de prescrip. xxx. anno. si qs emptionis. in princ. ⁊. ij. respon. ⁊ de iureiur. l. si duo. §. iulia. ibi enim dicitur ꝙ pscribens hꝫ vtilem acl̄. in rem. ⁊ habet exceptionem contra dominium. sed si pscribens hꝫ except. contra dñium seqtur ꝙ dñs habeat actionem: q: exceptio est actiōis exclusio.s. de except. l. j. ⁊ si dñs ꝯ quem prescriptū est hꝫ acl̄. non potest habere nisi directā: q: prescribēs hꝫ vtilem rōne vtilis dñij. ⁊ duo non possunt insolidū esse dñi vno respectu.s. cōmod. l. si vt certo. §. si duobus. ergo actio directa ⁊ per ꝯñs dñium directum remansit apud illum contra quē est prescriptū ⁊ prescribēs solam actionem vtilē ⁊ per ꝯñs vtilem dñij. ⁊ hanc opi. ꝙ plures modernī docto. sequunt̄ de hoc aliqd not. xvj. q. iij. in fi. summe. ⁊ c. qcunqꝫ. in. j. gl. ⁊. §. potest. per Host. in summa de prescrip. rerū immobiliū. in vlt. col. ſꝫ hec opi. videtur dubia ⁊ non rōnabilis ppter tria. Primo q: homo nō est dñs rerū exteriorum nisi q: eis vti pōt ad suum arbitriū ⁊ vtilitatē vt patet in corporibus celestibus in qbus non cadit dñium et in rebus q̄ in nullius bonis sunt q̄ non sunt in dñio alicuius ante occupationē.s. de acqren. re. do. l. j. ⁊. l. qd̄ enim. Hoc auteꝫ ideo contingit ꝙ dñium quod peruenit homini intelliget exterioribus puenit ex earū vsu ⁊ vtilitate. cōstat autem ꝙ ille contra quem pcessit prescriptio bone fidei nullo modo potest assumere rem pscriptam in suum vsum ⁊ vtilitatem: ergo nullo modo est dñs ⁊ per ꝯs penes eum non remansit directum dñium vt dicebat opi. predicta. Secundo p hoc idē q: videmus ꝙ pscribens aliquam rem bona fide pōt transferre directum dñium ipsius ad alium vtpote si vendat rem illam alicui dño ⁊ postea recipiat eam in feudum ab eo dicitur trāstulisse dictam rem in illum quantū ad directum dñium: ⁊ tamen sibi reassumpsisse quantū ad vtilem. Constat aūt ꝙ vnusquisqꝫ in alium transfert ius q̄le in se habet.s. de acqren. rer. do. l. traditio. si ergo prescribens tale dñium trāsferre potuit videtur ꝙ apud se habuit: ⁊ q: prescriptio q̄siuerit. Tertio hoc idem pꝫ q: ille q habet solum dñium vtile non habet dominium totale: ſꝫ semper aliqd exhibet directo dño vt partē vtilitatis vel homagium vel aliqd aliud per qd̄ datur intelligi ꝙ non est dñs directus. sed ille cui fit talis exhibitio vel recognitio ⁊ per cōsequens recognoscit alium dñm. si ergo prescribens acqsiuisset solū dñium vtile non haberet totale dominium sed necessario recognosceret eum contra quē prescripsit dñium qd̄ falsum est. Ad rationem vero istius opinionis potest

potest rñderi ꝙ exceptio est facti seu intẽtionis q̃ excludit intentionẽ agentis: facit de lit. ꝯtesta. c. j. lib. vj. ⁊ ibi in glo. ⁊ est opinio alioꝝ doctorum ꝙ in prescriptione acqratur non solũ dñium vtile sed directũ qđ probant per textũ pluriũ legum q̃ dicunt ꝙ pscribẽs bona fides spacio. xxx. anno. efficitur dñs nec distinguũt de vtili vel directo dñio. vnde si dicerem⁹ prescribentem effici dñium solum vtili dñio non efficeretur simpliciter dñs: sed cum quadã determinatiõe ⁊ diminutiõe adiuncta. Confirmatur hoc idẽ per tres ratiões. ¶Prima est q: fortior est possessio in rebus imobilibus q̃ acquirunt p vsuca. sed per vsucap. acqritur plenum ⁊ vtrũq; dñium ergo multo magis per pscriptionem. Secũda ratio ad idẽ q: si prescriptione non acqreretur directum dñium iam videretur ꝙ dominiũ directũ esset imprescriptibile qđ falsum est. nam ⁊ ipsa iura personalia de qbus minus videtur cũ sint ossibus nr̃is infixa: vt. §. p socio. l. iij. de peculio. si quis. ergo prescribatur spacio. xxx. annorũ: vt. C. de prescrip. xxx. an. l. sicut. Tertia ratio est q: ille q tacuit tanto tẽpore psumitur ꝯsentire de verb. sig. l. alienationis. Constat aũt ꝙ per ꝯsensum trãsfertur directum ⁊ vtile dñium: instit. de rerũ di. §. per traditionem. ⁊ per ꝯñs videtur ꝙ per tps. prescriptiõis acquirat̃ vtrũq; dominiũ. Hec aũt opi. nõ videtur rõnabilis pp̄ter duo. ¶Primo q: videtur ponere ꝙ in pscriptione acqratur dñium directũ sicut in vsucap. cuius ꝯrium euidenter apparet. nã videmus ꝙ posset aliqs prescribere cõtra feudatariũ non pscribendo contra dñm feudi quo casu acqreretur per pscriptionem solum dñij vtile nõ directum ecõuerso. Secũdo non videtur rationabilis q: non ꝯuenienter distinguit inter dñium directũ ⁊ vtile. Accipit em̃ directum ⁊ vtile quasi duo dñia distincta. cuius oppositum statim ostenditur. Et quantũ ad istã partẽ prima opinio videtur defecisse sicut ⁊ ista. Ex quo videtur taliter p̄cedendum ⁊ dicendũ quod dñium directũ ⁊ vtile quãdoq; distinguuntur sicut duo dñia qñq; sicut duo modi habendi idem dñium. Debemus enim imaginari ꝙ vtile ⁊ directum qñq; capiunt distinctionẽ penes alium ⁊ aliũ modũ vtẽdi. ¶Primum pt3 q: videmus ꝙ alio modo vtitur re feudali feudatarius qui ipsius fructus recipit q̃ dñs qui recipit seruitium sine labore. ⁊ ita suo modo dicendũ est de emphiteota ⁊ dño principali. ¶In tali ergo casu dñium directum ⁊ vtile distinguitur penes alium et alium modum vtendi: quãdoq; distinguitur penes alium ⁊ aliũ modum acquirendi. idẽ dñij debemus nãq; supponere ꝙ acqsitio dñij est a iuregentium:
6 vt. §. de iusti. ⁊ iur. l. ex hoc iure. Jus aũt gentium † soli homini cõpetit ⁊ est q̃dam ratio naturalis q̃ est sic homini propria quod tamen oĩbus hoĩbus est collata. Que qdem ratio naturalis est quasi q̃dam lex tacita vt patet. §. de bo. damna. l. cu3 ratio. ⁊ est tanq̃ lex tacita quia in corde hoĩs diuinitus et naturaliter scripta ⁊ non mandato ipsius pretoris exterius p̄mulgata huius ergo legis ⁊ huius iure naturali eqtati oportet ꝙ omnis dñij acqsitio innitatur quandoq; directum qñq; indirectum: verbi gratia de vtroq;. Si enim occupemus aliquam rem penitus derelictam vel que nũq̃ fuit alicuius acquisitio dñij in illa directe concordat ⁊ munitur iure naturali vt patet per. l. superius allegatã. de acqren. re. do. Quod enim nullus vbi dicitur ꝙ res q̃ nullius est naturali ratione occupanti conceditur at per ꝯñs acqsitio dominij in illa re naturali ratione directe innititur q: nulla est regula iuris naturalis q̃ acqsitioni huius dominij ꝯtradicat. Idem per omnia si acqramus dñium in aliq̃ re per liberam traditionem illius cuius est illa res vt p̄batur de acqrend. rer. do. l. q̃ ratione. §. hoc quoq;. vbi dicitur ꝙ ille res q̃ per traditionẽ nostre fiunt iurisgentium nobis acqruntur cuius ratio redditur in sequenti. §. ꝙ nil est tam conueniens naturali eqtati q̃ volũtatem domini volentis rem suam in alium transferre ratam haberi: patet ergo ex istis duobus exemplis quomodo acqsitio dñij in aliq̃ re. quandoq; innuitur eqtati iuris naturalis directe cum aliq̃ regula iuris naturalis non obuiat. sed huic acqsitioni dñij. s. per exactionem pene contradicit illa regula. neminem cum alterius detrimento locupletari quia hoc fit cum detrimento debitoris ⁊ sic deuiat ab eqtate iuris naturalis. Reuocatur enim ad eundem iuris naturalis eqtate per aliã regulam q̃ dicit ꝙ pro q̃libet peccato debet pena exigi vt nullum malũ remaneat ipunitum. Ex qbus oĩbus apparet ꝙ acqsitio dominij isto casu concordat eqtati iuris naturalis. nam qdem totaliter ac per ꝯñs non directe sed indirecte: q: non directe originem ab ea trahendo: immo q̃si indirecte ad eam redeũdo. Secũdo hoc patet q: acqsitio illius dñij q̃ totaliter ⁊ indirecte iuris naturalis h3 suam efficaciã ⁊ vigorem sine omni fauore iuris legalis; vt patet in acqsitione dominij. §. primo modo. nam dato ꝙ nullum esset ius legale adhuc. ¶Primus modus acqrendi dominium h3 locum. Secundus vero modus acqrendi dominium q proxime est dict⁹ non habet efficaciam nec vigore3 nisi supposito fauore iuris legalis s3 per quandam reductionẽ indirectã quã reductionem facit ius legale q: ad ipsum spectat iuris naturalis regulas concordare vt patere põt ex his q̃ dicta sunt in. ij. articulo: ⁊ ideo talis modus acqrendi dominium locum non haberet si ius ciuile non esset: apparet igitur ex omnibus predictis p̄positum. Sciendũ tamen est ꝙ licet sint duo modi acqrendi. tamen ide3 est dñium per quẽcunq; illorum acqsitum eundem effectum enim vsum ⁊ modum vtendi h3 vterq; acqrens: ⁊ sic p3 illud qđ superius dicebatur. s. ꝙ dñium directũ ⁊ vtile quandoq; distinguitur penes alium ⁊ alium modum vtendi. ⁊ tunc faciunt duo particularia ⁊ distincta dominia quandoq; vero penes alium: ⁊ alium modũ habendi ⁊ acquirendi. ⁊ tunc sunt vnum dñium possibile acqri per prefatos duos modos. Sciendũ vlterius ꝙ ex p̄cessu superius habito possumus colligere duplicẽ rationem: qre dominium directum dicatur ossibus nostris infixum ⁊ a nobis inseparabile: vt dicta. l. iij. §. pro socio. ⁊ de peculio. qs ergo. vna qdem ratio est q: tale dominium innititur iuri naturali siue naturali rationi: vt p3 ex dictis. ratio autem naturalis est cordi nr̃o infixa ⁊ a nobis inseparabilis: vt ait August. scđo confessionum dominium ergo directum dr̃ ossibus nostris infixum: q: innititur illi iuri qđ nobis est infixum ⁊ a nobis inseparabile. Secũda ratio est quia ius naturale est fortius ⁊ efficacius q̃ sit ius legale ⁊ naturalis ratio fortior ⁊ efficacior q̃ sit humana voluntas omne ergo illud quod est nobis insitum naturali iure ⁊ naturali ratione non potest a nobis separari iure legali ⁊ humana voluntate: sed dñium directum est nobis insitum naturali iure naturali ratione ergo non potest a nobis separari per ius legale vel humanam voluntatẽ et per ꝯñs dicitur rationabiliter ossibus nostris infixum ⁊ a nobis inseparabiliter. his ergo declaratis facile expeditur. Querebat̃ vtrum pscriptione acqratur dñium dicendum est ꝙ in ea et per eam vno modo acqritur dñium vtile ⁊ directum. et alio modo dñium vtile tantum. Nã si accipiamus dominium vtile ⁊ directum p̄ut distinguitur ex modo vtendi prescribens rem simpliciter habet omnimodo vtendi ergo habet vtrumq; dñium directum ⁊ vtile al's non haberet dñium totale s3 partiale sed recipiendo directã qđ directũ descendit a iure naturali tale directum non habetur per pscriptionem sicut habet̃ in re nullius occupata vel a vero domino tradita. illius em̃ assistit naturalis eqtas ⁊ huic resistit tamen ad illum indirecte reducitur vt est dictum. formabat ad hoc duas rationes. ¶Prima erat per id acqrimus dñium vtile ⁊ directum. p̄mo modo per quod habemus totalem vsum ⁊ vtilitatẽ de re prescripta sed p prescriptionem id euenit: ergo ⁊c. Secunda est illud dñium acqritur directe quod ab equitate iuris nature non directe extẽditur tamẽ ad illam idirectum inducitur sed dominium acquisitum per prescriptionem est tale: ergo ⁊c.
¶Quintum erat vtrum pscribens mala fide debeat censeri cum raptore vel in qua specie peccati sit locandus ad huius ergo quesiti euidentiam est attendendũ que sit differentia inter furtũ rapinã ⁊ vsuram. ¶Prefata enim tria se habent per ordinem: q: furtum in plus se h3 q̃ rapina ⁊ rapina i plus q̃ vsura q: de ratione furti sunt duo. s. ꝙ per ipsum vsurpetur res aliena h'm ꝙ vsurpatio sit occulta. ¶Per primũ aũt istorũ duorum ratio furti extenditur ad rapinam. xxiij. q. x. penale. ¶Per secundũ vero distinguitur ab ea facit ex̃. de furtis. c. iij. De ratione aũt rapine sunt tria. ¶Primũ est per qđ ipm vsurpetur res aliena: ⁊ p hoc collocatur sub furto. Scđ3 ꝙ dicta vsurpatio sit manifesta: ⁊ per hoc etiã distinguitur a furto et extenditur ad vsuram. xiiij. q. iiij. si quis vsuram accepit rapinam facit. Tertium est ꝙ vsurpatio sit violenta. ⁊ per hoc distinguitur ab vsura. De ratione aũt vsure sunt tria. ¶Primũ per qđ ipsam vsurpetur res aliena. Secundũ ꝙ dicta vsurpatio sit manifesta. Tertiũ ꝙ ilia vsurpatio fiat per consensum coactũ ⁊ extortum ratione mutui quo soluens timet carere ac per ꝯñs nec penitus violenta. xv. q. j. merito queritur ⁊ per hoc distinguitur a rapina. His visis potest facile rñderi ad id qđ in isto articulo fuit quartũ nam cum q̃ritur vtru3 prescribens mala fide debeat cẽseri cum fure vel cum raptore vel in qua specie peccati locãdus sit apparet quod nolendo loqui p̄prie non potest censeri cum fure nec cum raptore: q: peccatum furis vel raptoris consistit principaliter in rei aliene vsurpatione ⁊ nõ in rei aliene detentione. nam dato ꝙ fur vel raptor a iudice puniunt̃ non obstante ꝙ in re alie

¶Dubium notabile.

na habuit solum actum indebite vsurpationis ⁊ nullū actum adhuc indebiti vsus vel detentionis ipsa vero rei aliene detentio magis cōcurrit ibi vt circūstantia aggrauās peccatū. et ideo videmus ꝙ quanto maiori tempore res aliena ab eis detinetur tanto plus a legibus puniunt̄ propter qḋ apparet immediate ꝙ prescribens malafide nō proprie nec directe cēseri debet cū fure vel cum raptore q: peccatū ipsius prescribētis totaliter vel saltē principaliter cōsistit in rei aliene detentione dato ꝙ a principio possessionis bonā fidē haberet si tamen postea ante tempus finite prescriptionis malafides adueniat possessori ⁊ prescriptor malefidei est censendus. nec em̄ prescriptio curreret ſm iura canonica: licet currat ſm iura ciuilia. vt patuit. s̄. in tertio articulo: illud ergo ꝙ est solum circunstantia aggrauās peccatū in fure ⁊ raptore. s. rei aliene detentio. ⁊ ipsum peccatū cōstitueus in male fidei prescriptore. Ex quo etiam apparet vlterius ꝙ prescribentibus malafide non debet pena per legem imponi queadmodū furibus ⁊ raptoribus: naz leges furibus ⁊ raptoribus penā infligunt: q: eorum peccatū nō solum inficit cōscientiam sed etiā ledit rē publicam. ad cuius conseruationem toto conatu. l. insistit. si enim fures ⁊ raptores nō punirentur naturalis societas passim totaliter tolleretur q: pauci vel nulli possent rem suā pacifice possidere. peccatū aūt possidentiū ⁊ prescribentiū mala fide ꝗuis cōscientiā inficiat rem tamē publicā nō cōmaculat q: nullius hominis pax ex hoc rationabiliter perturbat̄. naz etiam ille qui propter prescriptionē rem suam perdidit perturbari nō debet cōtra illū qui ꝑscribit quia perditio rei sue magis deberet ascribi suo defectui ex eoꝙ rē suā petere neglexit quā defectui ⁊ peccato prescribentis mala fide ⁊ idcirco ꝓ tali peccato nō debet a lege pena infligi immo debet diuine ꝓuidentie puniende relinqui. Et q: multa sunt alia peccata q̄ lex humana dimittit. ⁊ diuine ꝓuidentie punienda relinquit testante augustino in primo de libero arbitrio: vbi sic ait lex ista que regendis ciuitatibus fertur multa ꝯcedit ⁊ impunita relinquit que per diuinā ꝓuidentiam vindicantur. Intelligēdum tamē vlterius ꝙ ꝗuis mala fide prescribens nō possit ꝓprie ⁊ directe censeri cum fure vel raptore. Interpretatiue tamen ⁊ indirecte potest ⁊ debet censeri cum vtroqꝫ q: ⁊ si rēpublicam non ledit sicut fur ⁊ raptor q̄tum ad actum exteriorez suam tamen cōscientiam non minus coram deo inficit: nam veraciter est fur ⁊ raptor quo ad interiorē affectum: licet non quantum ad exteriorem actum. ⁊ iuxta istum sensum videtur loqui. xiiij. q. v. si quid inuenisti ⁊ nō reddidisti rapuisti. ille em̄ qui inuenit rem alienā ⁊ eam non reddit licet nō sit raptor directe ⁊ proprie quo ad actum exteriorē quia rem alienam non videtur per violentiam vsurpare. Est tamen raptor interpretatiue ⁊ indirecte quantū ad actum interiorē quia rem alienā ad modum raptoris sibi appetit vendicare ⁊ ideo coram deo et ita habet infectā cōscientiā sicut raptor q: deus plus ad affectum respicit q̄ ad actum. ⁊ hoc est qḋ dicitur in eodē decreto ibidem qui alienū inquit negat: si posset etiaz tolleret deus enim cor interrogat et nō manum cōcludendo ergo q̄tum ad illud quod in isto articulo principaliter est questitū ꝙ prescribens malafide ꝗuis directe ⁊ proprie nō possit locari in eadē specie peccati cum fure ⁊ raptore interpretatiue tamen ⁊ indirectum sic ex hoc apparet immediate ꝙ prescribens malafide quantū ad peccatū cōscientie equipollet furi ⁊ raptori ⁊ per cōsequens indiget cōscientiā suā purgare sicut fur et raptor. sed illi nō possunt nisi per restitu. q: nō dimittit̄ peccatum ⁊c. ergo prescribēs malafide tenet̄ ad restitu. ⁊ sic apparet respōsio ad questionē principalē. nam si prescribens malafide tenetur ad resti. sicut fur ⁊ raptor vt ostensum est relinquit̄ necessario ꝙ sicut fur vel raptor nō potest retinere vel defendere furtum vel rapinaz contra illum cui furatus est sine peccato: ita nec prescribens malafide rem prescriptaz contra illum cuius fuit ad ar. ꝯtrarium respondebitur in fine sequentis articuli.

7 ¶ Sexto querebatur vtrū malafides † superueniēs prescriptione cōpleta tollat ipsam prescriptionē ⁊ obliget prescribētem ad restit. queadmodū malafides preueniens. ad hoc autē respōdent iuriste ꝙ nō ꝓpter tria. Primo q: si cōpleatur prescriptio bonafide durante tut⁹ videtur prescribens non soluz ſm ius ciuile. sed etiā canonicū patet extra de ꝑscrip. de quarta. c. ad aures. xvj. q. j. c. j. ⁊ ij. ⁊ iij. ⁊. c. dilecto. Scḋo probatur quia si cōpleatur prescriptio bonafide durante iam factuz est meum qḋ erat alienū vtriusqꝫ iuris autoritate nō obstāte malafide postea superueniēte. ⁊ hoc igitur supposito patet talem ad resti. nō teneri. Tertio ꝓbatur quia nullus tenet̄ restituere illud qḋ possidet iuste ⁊ bn̄: sꝫ ipse ꝑscribens possidet iuste ⁊ bene non obstante malafide superueniēte ergo eam restituere non tenetur. maior est euidens minor probatur q: illud qḋ habetur de iure possidetur iuste ⁊ bene ⁊ per cōsequēs nō est alienum vt patet. xiiij. q. iiij. quid dicā. Ipse aūt prescribens possidet de iure ergo iuste ⁊ bene. ⁊ ita non videtur possidere rez alienam sed suā ⁊ per cōsequēs nō tenet̄ ad resti. ¶ Istis nō

8 obstantibus ſm fratrē Gerardū dicendū est ꝙ prescribēs † in foro cōscientie tenetur restituere rem prescriptā ⁊ ad superiores rationes respōdet ꝙ cōcludunt in foro cōtentioso non in foro cōscientie de quo nūc agit̄. Nec ob. ꝙ dictū fuit in tertio articulo in fi. ꝙ ius canonicū intēdit ad vtrūqꝫ forū. s. litigij ⁊ conscientie ⁊ sic vtroqꝫ potest quē facere tutū: q: id verū est ſm eū in his ab vtroqꝫ forū reduci possunt. sed in his que non possunt reduci ad forū litigij vt in casu nostro relinquit eos deo sententiādos. In foro cōscientie poterat exemplū ponere de occultis. xxij. dist. erubescāt. ꝓbat aūt solutionē suam tribus rationibus. Primo q: ꝯtra intentionē iuris esset si superueniens malafides prescribenti nō noceret q: ſm id malafides esset fauorata a precedēti prescriptore: cuius cōtrariū intendebat statuens. s. ꝙ eius cursus nullū fauorē prestaret malefid ei ergo nec tūc nec post fauorē ꝑstabit inducere poterat. j. q. j. eos in fi. ⁊. q. iij. si quis abiecerit. ⁊. c. fi. Scḋa ratio in hoc consistit bonafides est fundumentū ꝑscriptioni ⁊ illi dat efficaciam. cessante aūt fundamento etiā post prescriptionem completā cesset ꝑscriptio ⁊ ipsius effectus inducere poterat sic esse in domo materiali iam cōpleta. Dicit aūt ꝙ licet prescriptio cōpleuerit cursum suū tamen quoad dominiū qḋ acquisituz eget illo fundamento pro toto tpe dominationis vt sicut acq̄sitio fit ⁊ duratio ꝯueniāt iure naturali ⁊ ciuili. Tertia ratio vult ꝙ cum semper veritas sit erroris correctiua correcta fide heretica per superuenientē fidē verā esse secutuz ex illa heretica fide. Est etiā corrigendū ⁊ sic prescriptū mutabitur in nō prescriptū per qḋ restituere cōpellet̄ ad has tres rationes adduci possunt tres textus. s. c. si virgo. xiiij. q. ij. extra de prescrip. c. vigilanti. ⁊ regula peccatum q̄ statim sequit̄ illa q̄ allegant̄. In ꝯrium vide nota. in. d. c. vigilanti. vbi notātur tres opiniones: quarū prima dr̄ theologorum ꝙ teneat̄ restituere. Secunda iuristarū ꝙ non teneatur. Tertia Alani distinguentis cām lucratiuā a non lucratiua: quā distinctionem dicit Host. tolli per. c. apostolice. de dona. versi. vnde cū graue. ⁊. C. de prescrip. long. tēp. l. penul. vt dixi in prin. questionis articulus iste satis est certus. Jo. vero. ix. q. S. fi. res. in preal. c. vigilanti. ⁊ eo. ti. c. fi. in prin. vlti. glo. oēs summiste Ray. in summa de ꝑscrip. ver. item pone ꝙ cōpleta. Gof. eo. ti. in fi. Host. plene sup rub. de prescrip. rer̄ imobilium. §. que erigantur. §. verum quicqd. ver. sed qd si iam cōpleta. Ray. aūt sic dicebat si prescribēs hꝫ ꝯscientiam remordētem restituat si dicit se peritorū ꝯsilio ꝯsciētiam non habere vl̄ si quā habuit deposuisse peritoꝝ ꝯsilio adhuc cōsuluit ꝙ tutiorem viam eligat ⁊ restituat ꝓpter dubiū et maxime q: non facile omnia q̄ debent in ꝑscriptionem icurrunt si nō acqescit non audet illum ponere inter saluandos per superiores rationes nec inter dānandos per iura ꝯria maxime q: per vsum quo se extendit ptās ecclesie sic seruari videtur. Gof. autem vbi s̄. dicit opi. theologoꝝ esse ꝯsiliū ⁊ necessario non sequēdum. xiiij. q. j. qḋ precipit̄ Host. vbi. s̄. derideret opi. ꝯriam: tꝫ etiam ꝙ si ꝯscientia remordet nec informatur ad cōsilium peritorū sequēda est lꝫ erronea. de sen. excō. inquisitioni. de symo. per tuas. §. dicit tñ illū non theologū sed scrupulosum timentem ꝙ timendū non est. de symo. ⁊ si q̄stiones. cū ꝯcor. ⁊ dicit se de illis non esse ponderato ꝙ ꝑscribens iuris autoritate dñium acquisiuit. inducit etiā Leuitici. xxv. circa medium: vbi ꝑscribatur vendenti domū intra vrbem quā redimere poterat infra annū quo elapso non poterit etiā in anno iubilei quo regulariter vēditio reuertebat̄ ad pristinū dñium ⁊ vt dicit falsum est ꝙ post ꝑscriptionē cōpletā habeat prescribēs ꝯscientiam rei aliene cū sua sit ⁊ sic soluat̄. ¶ Cōtrariū inducit etiā

9 ꝙ ꝓpter necessitatē famis rē alienam occupare lꝫ † de furtis si quis ꝓpter necessitatem ⁊ equum in alieno pascuo possum reficere per ꝯsti. Frederi. de pace tenen. §. vlt. ⁊ rem alienam per donationē principis licite retinere ad leg. rho. de iactu. l. deprecatio. ⁊ de euict. lucius. Hanc opi. iuristarum tꝫ Tho. i suo. xij. quolibeto. artic. vj. vbi cum tractaret prefatam q̄stionem de ꝑscribente mala fide dixit. s̄. eum ad restit. teneri sub dēs sic. s. ꝙ bona fide ꝑscripsit restituere nō tenet̄: lꝫ sciat post prescriptionē illud fuisse alienum hoc ponit ⁊ nil plus. Damasius in q̄stione. ij. de ꝑscript. nihil eligit: sꝫ dicit theologos dicere ꝙ restituere tenet̄ contra iuristas. concludendo ergo ꝙ opi. ꝙ restituere nō teneat̄ tenet Jo. ⁊ Ger. vbi. s̄. Tan. ⁊ Vincen. in decre. vigilanti. decre. vlti. Innocē. Gof. ⁊ Tho. vbi. s̄.

vbi.s. Et hos sequor saluo q post Ray. et Host. dixi de conscientia irremordente. et vltra superiora induco consensum saltem fictum illius cōtra quē prescriptū est per.l.alienatiōis.de ver.signifi. et vide qd dixi.s.e.articulo.ver.tertia ratio. et ad idem facit regula qui tacet sicut dr̃ assentire snie qui non appellat de re iudi.qd ad consultationē. et certe fortiter facit hec ratio saltem qñ dño rei scienter res ipsa prescribitur. Secūdo induco de pscrip.de quarta.et.c.ad aures.et.c.auditis. et apertius decre.j.eo.ti.lib.vj. Per que iura pbatur rem que de iure cōmuni spectat ad eum ctra quem pscribitur: prescribi spacio xl.annorū cum aliquali titulo vel sine titulo per tēpus cuius memoria non existit per qd cōcludo ante opiniones cōtrias aut hec iura fore delenda. Certissimum est em̄ q eo casu cōpleta prescriptione cstat prescribenti ad aliā rem pertinuisse quā prescripsit. Et tamen dicit text. illius rei vel iurꝫ dñium sibi competere per qd pꝫ illud dictum doctorū esse textus diffinitionē non simplr̃ opinionē nec opponas titulū ibi requiri qr constat per illū nō cōpetisse dñm nec dicas spāle in tempore cuius non extat memoria: qr cōrie opiniones ratio locū habꝫ post omne tēpus quantūcunqꝫ longissimum. Tertio fortiter facit regula factum legitime cum ccor. per quas dilatari posset materia ad iura cōria responder qr.c.si virgo.loquitur de illo qui scit alienū possidere et sic nihil ad ppositum. Idem dico de decretali vigilanti. que dicit q non iuuat possessorem alicuius predij aliqua antiqua possessio cū mala fide. hic autem qritur de possessore pdīj propr̃ regula peccatū psupponit peccatū tantū cum de eius diuisiōe loquatur. Dimitti aūt non posset qd non fuit de despon.impub.ad dissoluendū quia pꝫ q ad prescriptionē inchoatam et perfectā cum bona fide non facit regula cū ibi nullum peccatū. Concedo aūt regulam vbi cū peccato inchoasset vel processisset pscriptio ad rationes fratris Gerardi. Rñdeo ad primū q cum finis aut terminus extremus eorū que gerunt ius dans efficaciā prescriptioni bone fidei intentionē suam non porrexit vltra eius fines vel terminū extremum nec est etiā verum q snia superueniens q res fuerit aliena dicatur pprie mala fides sicut i emptore donatario et similibus est videre. Secūdo ipsiꝰ ratio impugnatur ex dictis per eum.s.articu.primo. In descriptione prescriptionis de bona fide nil dixit sed efficaciam eiꝰ constare dixit in legis autoritate. Fundamentū aūt huius autoritatis interponēde motiuū dixit negligentiam non petentis tempore limitato vt ibi illo ergo finito non possunt plus esse ergo nec prescriptio deficere. Preteritum enim non pōt non fuisse.s.de cap.l.in bello.§.factus. et si non velis fateri bonaꝫ fidem fuisse partem fundamēti dico vt.s.q illa q nunqꝫ fuit nunqꝫ desinit fuisse et sic nunqꝫ pscriptio illa fundamento carebit. in rebus incorporalibus nō sic qr facile destruuntur de translatio.c.ij. Eodem modo rñdetur ad tertiā rationem q nunqꝫ veritas superueniēs pōt operari quin prescriptio habuit suam comitantiā sibi necessariam q nunqꝫ quo ad vires prescriptionis corrigi possunt: allegans et dicens q q neglexit possit purgare negligentiā post prescriptionē cōpletam: patet q est falsum. Ad fortificationem etiā predictorum est sciendū q etiam illi qui fateri nolunt q princeps rem vnius possit alteri ccedere: et sic nec eius lex ſm eos. fatentur tamen q modi acqrendi et distrahendi dñia sunt de iure positiuo licet dñia sint de iure naturali vel gentiū. Cū ergo iste sit vnus modus trāsferēdi per pscriptionē et licitus ex quo est tamen bona fide quare non erit q prescripsit tutus sicut ille qui erit et maxime deuoluta in fiscū. si em̄ per ius positiuū ille tutus est quare nō iste pcipue cum negligentia aliquid naturale.i. consensum includat: vt.s.dixi. Jo.an.

1 Excōmunicati tenētur restituere ea que acquisiuerunt tempore excommunicationis.
2 Jura an concedere debeāt contractum vsurarium.
3 Mutuum quare solum consistit in rebus que consistūt pondere numero et mensura.
4 Usura quare solum committitur in rebus que mutuo dari possunt.
5 Usura an debeat concedi propter aliquod bonum quod ciui le orietur.
6 Contractus vsurarius an aliquo casu sit permissus.
7 Jus ciuile an possit iuri canonico obuiare.

Peccatum nō remittitur

nisi restituatur ablatum. Uide hic no. per Dy. Car. et Jo.an. et Cardi. dicit q eqtas huius regule probatur per doctrinā q datur de resolutione cōtus. C.qñ liceat ab empt.discede.l.j.et.ij. Item Dy. hic no. de vbo nisi qñ ponat vel priuet: de hoc no.in glo.s.si quis cau.l.si cum. et notaui.C.de transact.l.actione. et ibi per Cy.s.de manu.test.l.titia.in fi. et vide in alphabeto dictione nisi. et tangit p Arch. ex̄.de cōsti.c.j.lib.vj.vbi dicit q qñqꝫ tenetur iproprie. et allegat.ij.q.j.viij.q.iij.artandus.de accu.accusasti.qñqꝫ ponitur pro sed.xxxviij.dist.sedulo.de peni.dist.j.sicut primi ad idem dist.vj.c.j.qñqꝫ non facit adiectionē.de leg.ij.fideicōmissa.§.sic fidei. Et facit ad qstionem de illo qui pmisit non vendere alij domū nisi mihi: de qua not.d.l.si eum.in fi.si quis cauſ. et dixi in alphabeto dictione nisi et alias similes qstiones. et qd not.in Spec.de spon.in prin. et idē Archi.pulchra no.ad materiam huius regule facienti a.xxxiij.q.vl.c.j. et miror q Jo. an.hic non posuit. Querit enim qd de his qui excōmuni-
1 cati acqsiuerunt tēpore excōicationis negociādo vel ex domo recipiendo: et dicit q tenenẗ restituere si aīas suas saluare desiderant ſm Host.qui hoc plene not.in summa de peni.§.vlti.ver.qd de his qui excōicati.ibi videas et not.ex̄.de excep.c.pia.lib.vj. Itē dicit q si aliquis decedēs reliquat sibi heredē ex testamēto et executorē emēdauit ad ordinañ.sua forefacta sicut habui vnum testm̄ pre manibus cuiusdam nobilis et diuitis comitatus Sabaudie vbi erāt ad litteram dicta verba iste testator tēpore mortis sue quibusdam creditoribus suis tenebaẗ et termini solutionum preterierant executor iste ipsis creditoribus soluere volebat heredes dicebant q ad eū non spectabat cum forefacta intelligerenẗ solum male ablata. Archi.ibidē tenet q ad officiū executoris spectet. et ita dicit obtentū fuisse qr elapsis solutionū terminis defunctus cepit iniuriari creditoribus non soluendo. ex precepto enim domini est solutio debiti facienda ar.hic.xj.q.iij.magnum.xxiij.q.vlt.tributum qñ peccat in termino non soluendo. tamen qr frangit pmissum ex̄.de pact.c.j.et.ij. qr elapso termino inuito dño detinet alienū.de excep.do.l.ij.§.circa. Et hoc tenēt quidam.s.vt noīe forefactorꝫ contineanẗ hoc casu debita quorum terminus solutionis mortis tempore lapsus erat et p illis agi possit: secus aūt de illis quorꝫ terminus nondū aduenerat tēpore mortis. De hoc not.in Spec.qualiter scriptura in iudicio pferatur.§.nunc vero.ver.de hoc autē qritur. et in alphabeto dictione forefacta restituatur: licꝫ requiratur restitutio tamen nec illa sola sufficit sine correctione vt.j.prime regula peccati venie: lꝫ Dy.hic no.cōrium arg.a cōrio huius littere super vno.vide qd not.in clemen.de vsur.c.ex graui.in glo.antepe. Jo.an. et hoc verū si restitui pōt vel eius estimatio. et dic si pōt ſm suas facultates.xxiij.q.vij.pessimam.vel dic potest dūmodo in facultatibus habeāt vnde ablata restitutiōe possint ex̄.de vsur.cum in tua.§.j.ver.dummodo. et eo.ti.lib.vj.c.quāqꝫ.de homici.sicut dignū.vbi de hoc.§.eos.a l's nota paupertatis eos excusabit: vt.d.c.cum in tua.§.illi aūt.sed nunquid debet in hoc casu haberi rō ne egeat: vr̃ q sic.s.e.l.in cōdemnatione.de cessio.bo.l.is qui. et.l.si debitor. et sic etiam no.per Ber.ex̄.de solu.odoardus. et facit qd no.xvj.q.ccunqꝫ.ibi videas. et ita etiā tenet Gof.vt not.in.d.c.cum in tua.lꝫ Vin.ibi notet q secus sit ſm canones.ibi no. Ala.Ber.Host.q i solidum cueniuntur detentores alienorꝫ vt vsurarij non inquātum facere possunt. Et hoc tꝫ Gof.in summa de vsur.§.in iudicio.qdam dicūt q i hoc casu vbi oīno nihil pōt soluere sufficit ctritio et ppositum reddendi qñ cōmode non poterat. vt d.c.si res.et.c.odoardus.qd verū est ſm Host.qñ nota est paupertas.vt.d.c.cū in tua.§.pe.qui Host.scripsit q tales q habent talia restituere paulatim singulis mensibus vel annis emendēt qd poterūt vel cōponant cum lesis seu spoliatis assignando de redditibus suis ita q vita sibi remaneat quousqꝫ plenarie satisfactū fuerit. et hoc ipē Host.not.in summa de peni.d.§.vl.iuxta fi.ver.sed q forma.ver.vbi. et ver.siue autē. et ver.si non pōt.q Host.snialiter ibidē in ver.q si nullā pōt dicit q si tales nō possunt aliquā inuenire miam apud illos qbus restituere tenenẗ q tenenẗ sine dilatiōe satisfacere vel bonis cedere: qr talis peccator semp est in mora.s.de cditio.furti.l.rē furtiuā.ar.ex̄.de symo.cum in ecclie.de testa.filius. Multi tenent dictū pcedens tanqꝫ equū.s.q tenenẗ soluere quantū possunt retēta eis vita sine his sine qbus cōmode viuere nō possēt arg.s.de cōsecra.dist.v.discipulos.cū his q ibi no. et ex̄.de fur.c.si qs.sed arg.cō in his q dicam.j.in vbo reddere ibi videas de hac materia plene no. Ray.i summa de rap.in fi.lib.vj.§.forma restitutionis.ibi oīno videas. et in rubrica de vsur.§.cōpellunẗ.hic Archi.in.d.c.si res. Itē ibi desuper verbo reddere sic not.q dꝫ aliquid restituere nō pōt differre sꝫ tenetur statim si pōt.s.e.c.in princ.sicut enim accipere rem

Nota hanc mirabilē qstionē que a multꝫ ignoratur.

alienam est peccatum contra iusticiam ita ꝛ detinere eam qꝛ per hoc ꝙ aliquis detinet rē alienā inuito dño impedit eum ab vsu rei sue: ꝛ sic facit ei iniuriā manifestā. est aūt ꝙ nec per modicū tps lȝ in peccato mortali sed quilibet teneť peccatum statim deserere Ecclesiastici.xxj. q̄si a facie colubri fuge peccatum: ꝛ ideo quilibet tenetur statim restituere vel petere dilationem ab eo qui possit vsum rei ɔcedere ſm Tho. Jo.an. in nouella addit ad glo. suas primā glo. ibi si peccatū. et dist. iij. ille rex. ad fi. ꝛ de hoc. C. si aduer. delict. super rubri. alˀs. l. j. ibi dimittitur peccatū intantū ꝙ etiā de iure ciuili absolueť etiam ſm Dy. non obstāte ꝙ difficultas nō excusat debitorē de ver. oblig. l. ɔtinuis. §. illud. ꝛ no. de iureiur. breui. in. j. gl. ibi videas. nā illud verū vbi datio est in obligatiōe ɔctus sȝ vbi est in obligatione factū secus vt hic clare not. per Dy. et de hoc dixi in. d. §. illud. in glo. ij. ibi liberaliter remitteť. Hoc ītelligit Dy. cū res est restitutiōi parata q̄si tūc fingať restituta ꝛ postea restituenti donata argu. s. de donatio. inter vir. et vxo. l. iij. in fi. de iur. dot. l. cum ab eo. ꝛ si cer. peta. l. singularia in fi. alˀs non remittitur peccatum ei qui restituere pōt ꝑpter rationem q̄ seqtur in glo. multum puto in his animum pōderandum nec tutū illum q gerit in mente non restituere remissione non facta huic regule coaptat idem Jo. an. aliam q̄stionem dicti fratris Gerardi q̄ q̄ritur an cōtractus vsurarius sit permissibile aliquo iure. ꝛ primo videtur ꝙ sic quia vsurarius contractus procedit voluntario pacto: ergo videtur q̄dam donatio. donatio autem est licitus contractus vt pȝ per totum titul. de dona. Jn ɔ̄rium est qꝛ rapina nullo modo est permissibilis sed vsura est rapina vt. xiiij. q. iiij. si qs vsuram recipit rapinam facit: ꝛ dictum fuit. s. in ꝑma regula. ver. qntum erat ꝛ decurtando dicta ipsius fratris Gerardi que nimis sūt ꝓlixa adhuc videtur permissibilis quia videmus aliq̄ mala permitti ꝛ tolerari ꝑpter aliquod bonū qḋ īde seqtur vel maius malum vitandum de primo exemplo de tolerantia iudeorum ꝛ suoꝝ rituum. xlv. dist. q sine cā ꝙ lȝ in eis sit mortale toleratur ꝑpter bonū qḋ inde oritur quia nostre fidei veritas in libris ipsorum relata ꝛ in ritibus significata nostris oculis lucide demonstratur ꝛ sic fidei nostre testimonium roboratur vt dixit Aug. xviij. de ciuiť. dei. c. xlv. De secūdo est exemplum. iiij. dist. deniq̄. cū ergo ɔctus vsurarius quādoq̄ possit esse vtilis rei publice ꝛ partibus gratus ꝛ vtilis. Jtem per ipsum quandoq̄ vitari possit magnū malū vel periculum videť in illis terminis permissibilis. Jtem qꝛ ius canonicū ꝛ ciuile certis casibus permittunt aliquid recipi vltra sortē ꝛ ī fructibus rei pignorate genero pro dote. s. de doli ex. l. pater. ꝛ extra de vsuř. c. salubriter. ꝛ ad idem eodem titu. c. j. et. ij. ꝛ. c. conquestus. et. C. de actione empti. l. curabit. Jtē si ius ciuile posset obuiare iuri canonico de quo habeť. x. di. c. j. contractus vsurarius esset de iure ciuili permissibilis. Ad veritatē questionis habendā dicit primo declarandū qd sit vsura ꝛ in quibus rebꝰ cōmitti valeat vtrū ɔtractus vsurarius ex natura rei sit vitiosus ꝛ malitia cōuolutus vt per hoc
2 tollatur dubiū qḋ inducebať primo loco. Jtē vtrū iura † concedere debeant cōtractum vsurariū ꝑpter aliquod bonū qḋ ex eo nascatur vel maius malū ꝙ inde vitetur vt per hoc tollatur illa via que ingerebat dubiū. s. Jtem vtrum cōcedatur vel concedi debeat vsura aliquo casu vltimo vtrum ius ciuile possit iuri canonico obuiare an habeant adinuicē tantā concordantiā ꝙ quicquid sit cōtra vnū necessario sit cōtra alterū et per cōsequens vtrū cōtractus vsurarius eoipso ꝙ ꝓhibitus est iure canonico necessario sit prohibitus iure ciuili que omnia qꝛ nimis diffuse ꝓsequitur abbreuiabo. ꝛ respōdebiť etiam argumentis. s. tactis dū questio disputabať. Uidendū ergo quid sit vsura ꝛ in quibus rebus cōmitti possit ꝛ dicendum ꝙ due descriptiones dātur de vsura satis rationabiles Prima est: vsura est lucrū ex mutuo pacto debitū vel exactū si enim sine pacto vel ex actiōe aliqd gratis ꝛ libere offeratur sortis licita receptio est qꝛ videtur pura ꝛ libera liberalitas. licet enim oblatū recipere qḋ nō liceret petere sicut patet. j. q. ij. si episcopū. vbi per ingressuȝ ecclesie nō licet pecuniā exigere. sed sponte oblatū licet recipere. ꝛ ratio ibi per Grego. redditur qꝛ oblatio nullā culpe maculā ingerit que nō ex ambiētis petitione ꝓcessit. de hoc patet simile arg. ibidē in. c. quam pio. xviij. dist. de theologis. ꝛ. iij. q. ij. questa est. Ex quibus apparet ꝙ illicita in vsura est pactio ꝛ exactio. Alia descriptio est: vsura est quicquid sorti accedit. xiiij. q. iij. pleriq̄. ista tamē descriptio videtur defectiua: ꝛ ideo Hoff. in summa addit ex pacto vel intentione precedente: qꝛ sola intentione ꝛ spe lucri videtur committi vsura. extra de vsu. c. ɔsuluit. ꝛ sic suppleta eadeȝ est cū prima: ꝛ dicitur de ea ꝙ est latro legalis predicēs qḋ intēdit. Et de hoc vide plene per Host. in summa de vsur §. quid sit vsura. Ex hoc tamē occurrit dubiū vtrū sola intentio ꝛ spes lucri sine pacto faciat hominē vsurariū. Cōiter tenent docto. ꝙ sic ꝛ tenetur ad resti. in foro penitētie per preal le. c. cōsuluit. ꝛ ꝓbať. xiiij. q. iij. per totū. Adducit ad hoc tres rationes nō ꝓbatas aliquibꝰ iuribus. ꝛ ideo eas omitto. Ad aliud in quibus vsura cōmittitur concorditer omnes dicunt ꝙ in his rebus in quibus mutuū cōsistit. s. in his que numero pondere vel mēsura cōsistūt. Gof. tamē obijciens ɔtra Ray. in summa de vsur. dicit dic ꝙ vsura potest ɔmitti etiā in alijs rebus nam si pro pecunia mutuata capiā equū vel prediū vltra sortē vsura est. xiiij. q. iij. pleriq̄. sed distingue inter vsuraȝ que ab vsurario exigitur ꝛ rē illā ī q̄ vsura cōmittitur. nā illa que ab vsurario exigitur proprie loquēdo est omē lucrū qḋ exigitur vltra sortē. res vero in q̄ vsura cōmittiť est ipm mutuū ex q̄ dictum lucrum gignitur quāuis ergo q̄libet res possit accedere vsurario sicut lucrū dictum tamen lucrū nō oritur nisi ex rebus in qbus mutuum ɔsistit. sed circa hoc occurrūt
3 duo dubia. Primū q̄re mutuum † ɔsistit soluȝ ī illis rebus q̄
4 consistūt pondere numero vel mēsura. Scōm q̄re vsura † cōmittitur solū in illis rebus q̄ mutuo dari possunt. Ad primū respondeť ꝙ mutuo accipiens nō tenetur restituere rem mutuatam sub idētitate substantie qꝛ non ad illum finem ɔceditur vt illa eadē res mutuo data reddatur: ꝛ ideo dicitur mutuum qꝛ de meo tuū fit. s. si cer. pe. l. ij. §. appellata. sȝ tenetur eam restituere eiusdē valoris siue bonitatis certitudo aūt valoris vel bonitatis nō inuenitur ex natura rei nisi ī illis rebꝰ q̄rū valor pēsať ex pōdere numero vel mēsura ꝛ iō mutuū cōsistit solū ī illis rebꝰ q̄ ad hn̄dā certitudinē sui valoris nūerari pōderari vl' mēsurari pn̄t: ꝛ h̄ ꝓbať. d. l. ij. §. mutui datio. s. si cer. pe. ꝛ vide Hostiē. in sum. de vsur. s. ꝑ qbus rebus. ꝛ sic patet primū dubiū. Scōm aūt. s. quare in mutuo tm̄ cōmittiť vsura patebit in seq̄ti articulo. Querebať scōo vtrū ɔtractus vsurarius ex natura rei sit vitiosus ꝛ malitia cōuolutus Scōo qꝛ certū est ꝙ rapina est actus vitiosus ex natura rei et malitia cōuolutus. Qui aūt accepit vsurā facit rapinā vt dictum est. ꝛ ꝓbatur. d. c. siquis ergo. xiiij. q. iiij. Tertio qꝛ illud qḋ est prohibitū lege mosayca ꝛ lege euangelica ex natura rei videtur esse vitiosum ꝛ malitiosum sed contractus vsurarius est huiusmodi ergo ꝛc. maior patet qꝛ videmus ꝙ illa q̄ in lege mosayca fuerunt prohibita tamē ex natura rei nō erant vitiosa postea in lege euangelica fuerunt cōcessa minor etiā patet per textū vtriusq̄ legis. s. mosayce ꝛ euāgelice extra de vsuris super eo vbi diciť ꝙ crimen vsurarium vtriusq̄ testamenti pagina detestatur. vnde super hoc nō videtur dispensationem posse cōcedi. Sed cōcludendū videť ipm ɔctū fore vitiosum ꝛ maliciosum. sȝ de hoc assignare rationē violētā nō videtur fore facile. vna enim ratio que cōiter assignať per iuristas et ponitur in glo. xiiij. q. iiij. c. j. est qꝛ in ɔtractu vsurario recipit creditor lucrum de eo qḋ nō est suū. exigit enim lucrum de mutuo ꝙ transiuit in dominiū debitoris vt dictū est qꝛ mutuū est cū de meo tuū fit vt. d. l. ij. §. appellata. Sed hec ratio nō videtur bene ɔcludere. cū enim dicitur ꝙ fenerator exigit lucrū de re non sua potest dici falsum esse: qꝛ pecunia quaȝ mutuat q̄uis transeat in dominiū debitoris quo ad idēptitatē substā tie: qꝛ debitor non tenetur reddere illam. eadem tamen remanent ei tamen in dominio creditoris quoad equiualentē quaȝ debitor reddere teneť de hoc videtur sufficere qꝛ fenerator nō exigit lucruȝ de pecunia quam mutuo dedit. Jnquantū talis substantia est ſm quem mediū ad eum non pertinet nec potest illam repetere sed exigit lucrū de ipsa. Jnquantū tanti valoris est scōm quē modū ad eū pertinet: qꝛ sic remanet in suo dominio. Tu dic ꝙ non bene aduertit hic disputans qꝛ si debitor haberet vnū scriniū nūmorū nō est dare ꝙ creditor vnius ex illis sit dn̄s sed habeat tantū personalē actionē contra debitorem vel hipothecariā si bona sunt obligata. Confirmatur etiaȝ p̄dicta ratio: qꝛ pecunia mutuata transit in debitorem cum periculo: vt. C. si cer. pe. l. incendiū. ꝛ ideo iniustum videtur ꝙ de ea plus grauetur vltra sortē. sed nec ista cōfirmatio placet disputāti propter duo. primo qꝛ videmus sepe ꝙ non solum res mutuata sed etiā cōmodata manet apud illum cui cōmodať suo periculo sicut patet in equo cōmodato ad ostentationem qui manet periculo eius cui cōmodať. Et tamen hic non obstante cōceditur exegi lucrum de rebus cōmodatis: vt. d. c. conquestus. cū ibi notatis extra de vsu. hic etiam nō bene aduertit disputans qꝛ de cōmodato ꝙ de sui natura oportet esse gratuitum non recipitur merces. tunc enim esset locatio: vt not. in. d. c. conquestus. Jn glos. scōa vltra medium: sed ꝙ eum mouet est ꝙ nō est absurdum ex duabus causis grauare debitorē

debitorẽ ad duo ad periculum ꝓpter consumptionẽ pecunie ad suũ profectũ ⁊ ad lucrũ dandũ propter seruitiũ sibi impẽsum meo videre inseperabilia separata. ⁊ facit qḋ sequit̃. subdit ipse rationẽ aliã theologoꝝ. dicũt eñ ꝙ in dicto ꝯctu vẽditur huius rei cuins vsus est ipsa ꝯsumptio ad hoc arguitur sic cuius vsus est ipsa consumptio non potest res seorsum cõputari vel separari a suo vsu vel econuerso. Et ideo eadẽ cõcessione qua conceditur res ꝯceditur etiã vsus rei ⁊ econuerso. qui enim vellet separatim ꝯcedere vsum rei siue tali cuius est ꝯsumptio ageret̃ vitiose ⁊ ꝯtra naturam rei. facit extrauagans Jo. pape ad ꝯditorem canonuꝫ vbi satis de hoc. sed fenerator vendit vel vendere vult separatim vsum rei quã mutuat ab ipsa re quam postea repetit cuius vsus est cõsumptio ergo agit vitiose. ⁊ ꝯtra naturã maior patet minor probat̃ qꝛ exigit victũ de vsu pecunie quã mutuat nõ obstante ꝙ eã semper saluat in eadẽ quantitate. ista ratio etiã videt̃ sibi dubia. posset enim aliquis dicere ꝙ fenerator vendit vtrumqꝫ quia alienat a se non solum vsum rei sed etiam ipsam rem quantũ ad scḋam. ⁊ idem iudicium videtur de vtroqꝫ qꝛ eodem modo quo transfert rem ⁊ vsum rei ⁊ econuerso quapropter non separat vnum ab altero sicut supponit dictã rem videt̃ ergo ꝙ predicta ratio nõ valeat vel ꝙ eam corrigere oporteat vt dicamus ẜm euꝫ. j. ver. iij. dicebat̃. Thomas scḋa scḋe parte. qõne lxxviij. articulo. j. tenet dicens ꝙ in rebus quarum vsus est ipsaꝝ rerũ ꝯsumptio volens seorsum vẽdere rem. puta vnuꝫ et seorsum vẽdere vni illã bis venderet qḋ nõ est licituꝫ vnde per iusticiã manifeste peccaret simili mõ cõmittit ꝯ iustitiam qui mutuat vinũ vel triticũ petẽs sibi duas recõpensationes vnã restitutiõis equalis rei: aliã preciũ vsus ꝙ vsura dicitur.

Redeo ad verba disputantis qui dicitur ꝙ cõsueuit induci. alia ratio ad ꝓpositũ que videt̃ trahi a philosopho primo phisicorũ cuius fundamentũ stat hoc modo ꝙ ꝯtra naturã videtur ꝙ artificialia habeãt partũ ⁊ generationẽ per quã se multiplicent. ꝯtrariũ aũt est in vsurario qꝛ denarius qui est quid artificiale parit denarium ⁊ sic ipsum multiplicat isto modo ergo ex natura rei talis ꝯtractus est cõtra naturã ⁊ per cõsequens vitiosus. Ista rõ nõ videt̃ valere ꝓpetr duo. Prĩo qꝛ vsura ꝯmittit̃ nõ solũ in artificialibus: sed etiã in naturalibꝰ. puta vino oleo ⁊ similibꝰ ⁊ sic ratio nõ porrigit̃ ad illa. Scḋo qꝛ videmus ꝙ domꝰ est quid artificiale: ⁊ tamẽ vsqꝫ ad certũ tempus posset quis per pensionẽ vnius domus lucrari aliaꝫ equiualentẽ. ⁊ sic domus pararet domũ consueuerũt ad propositum adduci due alie rationes que omnino vident̃ friuole ꝙ ideo licet accipere pensionẽ ⁊ fructũ ex vsu alicuius rei: qꝛ res deteriorat̃ per vsum sed pecunia nõ deteriorat̃ per vsum ergo pro eius vsu nõ licet aliquid recipere. sed ista ratio nõ valet qꝛ sepe videmus ꝙ res per vsum meliorant̃ vt per inhabitationẽ. Alia ratio qꝛ in ꝯtractu vsurario vendit̃ tp̃s ꝙ omĩbus est cõmune sed ⁊ ista est friuola qꝛ multi sunt ꝯtractus liciti in quibꝰ apponit̃ tp̃is dilatio nec ꝓpter hoc dicit̃ ꝙ in eis vendat̃ tp̃s ergo nec in isto ꝯtractu ꝓpter quẽ aliĳs rationibꝰ ꝓbat ꝙ cõtractus vsurarius ex natura rei sit vitiosus ⁊ maliciosus. Primo qꝛ facit rẽ naturalẽ superualere sue nature et rem artificialẽ sue arti cõtra naturã. Scḋo qꝛ facit ꝙ res que nõ parit fructũ generat lucrũ ꝙ est cõtra naturã vt. j. patebit Tertio qꝛ facit ꝙ illa que habẽt omnino eundẽ valorẽ vnum eorũ excrescat in valore per alterũ ꝙ est cõtra naturã. Quarto qꝛ facit ꝙ res mutuata per abusum trahat̃ ad aliquid. ad qḋ non est ordinata principaliter nec consequenter ꝙ etiã est contra naturã. ista quattuor valde prolixe ꝓsequit̃ Jo. circa prin. intendit̃ qꝛ valorẽ artificialiũ vel naturaliũ que sunt põdere numero vel mensura. contractus vsurarius facit superualere sue nature vel arti pro eo ꝙ cum deus dederit naturã numerabilem ponderabilem vel mensurabilẽ ⁊ sic ipsam valorem naturaliter extimabilem ꝙ rebus aliĳs nõ cõcessit quia illarũ extimatio nõ ꝓcedit ab aliquo intrinseco sed ẜm diuersas circũstantias extrinsecas cõtingentes ex loco tp̃e cõditionibus ⁊ similibus res crescunt ⁊ decrescunt sed põderabiles mensurabiles ⁊ numerabiles q̃diu cõsistunt in suo pondere numero vel mensura non augentur vel minuuntur in valore. et si vident̃ augeri vel minui nõ est propter mutationẽ ipsarũ sed illarũ rerũ in quas cõmittant̃ cõcludit̃ ergo ꝙ vsurarius cum exigat vltra valorẽ a natura predictis rebus taxatã certam ⁊ determinatã vitiosam rẽ facit ⁊ cõtra rei naturaꝫ. Ego de plano concedereꝫ ꝙ facilior est eorum extimatio ⁊ maxime tẽpore quo cõtrahitur restringẽdo. ad illud sꝫ qḋ a natura habeat certũ ⁊ determinatũ valorẽ durãte pondere numero vel mensura nõ alternãdo in plus vel minus nõ capio. Scḋo dicebatur ꝙ vsura faciebat contra naturaꝫ germinare rem que naturaliter nõ germinat. nulla enim res germinat lucrum nisi inquãtum fructus diceret̃ lucrum. Constat aũt ꝙ res fructum generans crescit in valore cum fructu. sed hec excrescẽtia non põt in rebus mutuabilibꝰ ꝯtingere que certũ habent valorem vt dictũ est quas nõ fructificantes vsura facit fructificantes. vñ dicit canon ꝙ vsure arte neqͥssima aurũ ex auro nascitur. xlvij. dist. sicut hi: ergo sic agens facit ꝯtra rei naturam qḋ vitiosum ⁊ maliciosum est. Tertio dicebat̃ ꝙ vsura faciebat ꝙ duoꝝ. i. rei ⁊ vsus eius que habent oĩno eundẽ valorẽ vnum excrescat in valorẽ ꝑ alterum: pꝫ aũt discurrendo per singulas res mutabiles ꝙ ip̃e ⁊ vsus eaꝝ vna cũ sumptione cõsumitur nec vnum sine altero consumi põt. Quod in aliĳs locis locabilibus dici non potest in qͣbus rei vsus hꝫ distinctum valorem a re. Et potest alienari solus vsus vt in domo vel equo ⁊ sola ꝓprietas retento ad tp̃s vsu. Cuꝫ ergo contractus vsurarius facit rẽ mutuatam excrescere in valorem ꝓpter suum vsum cum ipsoꝝ ꝯiunctoꝝ idem sit valor pꝫ id fieri ꝯ naturã ⁊ sic vitiosum. Et in hoc differt hoc dictum ab eo qḋ. s̃. dixi. Ubi subdit ꝙ non dicitur hic ꝙ vẽdãt vsum separatum a re. sed qḋ vsurarius facit vsum addere ad valorem rei mutuate: cum tñ habeat valorem distinctũ. Quarto dicebatur ꝙ vsurarius abutitur re mutuata nõ vtendo illa suo vsu principali vel secundario ad quẽ sit destinata. declaratur hoc sic oĩs res possessa hꝫ duplicem vsum principalem ⁊ secundarium principales. s. gaudendi secundariũ vendẽdi vel cõmutandi: si expedit possidenti: si autẽ ip̃e vteret̃ ad alterius lesionẽ tunc abutit̃ ⁊ sic immutabilibus pone in vino p̃ncipalis vsus eñ est dñi ad potum scḋarius ad cõmutandum in pecuniã vel aliud qḋ expediat dño. Si aũt ꝓpter rapacitatem trahatur ad alium vsum vt facit vsurarius recipiẽdo aliquid vltra sortẽ abutitur. ⁊ sic vitiose agit in pecunia. ideꝫ cuius principalis vsus est in emptione rei expedientis secũdarius in cõmutatione pecunie que magis expedit sed vbi ꝓpter rapacitatem vsurarius illa dat vt plus recipiat abutit̃ cum nec a natura nec ab arte competat talis vsus vel talis partus vt dicit Aristo. primo phisicoꝝ.

¶ Tertio querebat̃
5 vtrum vsura † debeat concedi ꝓpter aliqḋ bonũ ꝙ inde oriatur vel propter malũ ꝙ inde vitetur ad huiꝰ articuli euidentiam sciendum est ꝙ concessio põt accipi tribus modis. vno modo prout est simplex ꝑmissio dimittens vel indulgens penam ẜm quẽ modum procedit qḋ dictum est. s̃. iiij. di. deniqꝫ. Talis aũt ꝑmissio fuit simplex qꝛ ꝑ solam indulgentiã pene vnde qḋ ibi dicit̃ cum venia culpe vel pene. Scḋo modo põt accipi cõcessio prout est idem ꝙ ꝑmissio tollens impedimẽtũ ẜm quẽ modum iudei inter nos habitare ꝑmittũtur ab ecclesia in obseruantia sui ritus vt etiã dictum fuit. s̃. ꝑ. c. xlv. di. qͥ sincera. Hec aũt ꝑmissio quãuis glo. dicat ꝙ sit similis. p̃ine tñ dissimilis est. ibi eñ solum ꝑmissio pene. sed ista scḋa plus facit ⁊ non solum dictum malum ꝑmittitur. s. obseruantiã ritus iudeoꝝ sed etiã penã tollit sicut ⁊ prima. ⁊ etiã remouendo impedimẽta christianoꝝ qui vellent impedire ipsos ritus iudaicos. Tertio mõ põt accipi cõcessio prout est idem ꝙ ꝑmissio p̃stans iuuamen ẜm quẽ modum ecclesia qñqꝫ permittit clericum occidit ꝑ iudicem seculareꝫ hec ꝑmissio se hꝫ ad secundã sicut scḋa ad primã. naꝫ in ista permissione non solũ subtrahitur pena sicut fiebat in prima sed etiã tollit impedimentum ꝑ qḋ occisio clerici posset impediri sicut fiebat in secunda ꝑmissione ⁊ vltra. sed hec duo p̃stant iuuamen qḋ nõ fiebat in aliqua p̃dictoꝝ. Prestat enim ecclesia iuuamẽ in occisione clerici. qꝛ ip̃m degradat ⁊ tradit iudici seculari occidẽdum. iuxta illud prime ad corinthios. v. tradens hmõi hominem sathane interitu carnis vt spiritꝰ eius saluus fiat. ⁊ ꝓbatur de ver. sig. c. nouimus. ⁊ de penis degradatio lib. vj. Sciẽdum est ꝙ sicut tactum fuit. s̃. in princi. qõnis ꝙ malum põt permitti duabus de causis vel ꝓpter bonum ꝙ inde oriatur vel propter maius malum vitandum. Maius aũt malũ vitatur ⁊ ꝑmittitur tribus modis. Primo qñ vitatur malũ spũale in aĩa qḋ est maius malum corpore. Scḋo qñ vitatur vnuꝫ maius malum spũale sicut sepe permittit̃ minus peccatũ vt vitetur maius. Tertio qñ vitatur vnum malũ corporale maius ꝑ aliud corporale ꝙ est minus. de his no. vt clerici vl' mo. c. iij. in prima glo. Ad propositum ergo cum querit̃. vtrũ vsura ꝯcedi debeat ꝓpter bonum qḋ inde oriatur vel malum qḋ inde euitetur si ista qḋ fiat ꝑ ius naturale dicẽdũ ꝙ nullo mõ qꝛ illud qḋ est simpl'r ꝯ aliqḋ ius non dꝫ concedi ab eodẽ alioquin simul esset contra ip̃m ⁊ non contra ipsum. contractus autẽ vsurarius est simpliciter contra ius naturale cum sit vitiosus ex natura rei vt patuit. s̃. pri. articulo ergo ⁊c. simpl'r etiã est ꝯtra ius diuinum qꝛ ius naturale est a iure diuino. de

riuatum ergo quicquid est cōtra vnum ⁊ cōtra aliud. Si aūt
fiat dicta questio per ius ciuile dicendū ꝙ dictū ius pōt cōce-
dere ⁊ cōcedit cōcessione accepta primo mō ꝓut est idē ꝙ sim-
plex permissio per indulgentiaʒ pene ꝙ sic ꝓbat illud ius qd
non infligit aliquā penā pro cōtractu vsurario ipsum videtur
cōcedere ⁊ permittere predicta permissione sed ius ciuile nul-
lam penā imponit ergo ⁊c. Subdit aūt ꝙ scdo vel tertio gene-
re permissionis ius ciuile nō permittit vsuras q̄ nō prohibet
impedimenta nec dat iuuamenta volentibus fenerare hoc di-
ctum nō video posse defendi nisi dicant̄. ll. veteres. per aut. ēe
correctas vt dicet̄ in. v. articulo. nam leges statuūt modū vsu-
rarum. C. de vsur. l. eos permittūt illas peti in iudicio ⁊ pigno-
ra ꝑ eis retineri ⁊ illas ex mora deberi ⁊ his similia. sed si que-
ratur vtrū debeāt concedi iure canonico dicendū est simplici-
ter ꝙ nō. q̄ videmus ꝙ nullo predictorū modoꝝ permittit q̄
penas vsurariis imponit extra de vsu. q̄ in omnibus. c. quāq̄
li. vj. nec permittere posset cōtra vetus ⁊ nouū testamētū. e. ti.
super eo vbi habetur ꝙ sicut nō lʒ ꝓ alterius vita martyriza-
ri. xxij. q. ij. c. ne quis. multomagis pro redimenda vita captiui
vsurarū crimini quis nō debet inuolui. cū tamen illud videat̄
potissimū bonū qd posset ex vsuris prouenire nec in ipso con-
tractu. cadit dispensatio vt videt̄ maius malū spirituale q̄ sit
illud qd incurrit ex dicto cōtractu. Videt̄ enim ꝙ illud malū
qd incurrit vsurarius sit maximū ꝓpter q̄ttuor q̄ cōtēnit deū
audacius: naturā expressius: scripturā deterius: iura diuti⁹
deum audacius: q̄ cum in ceteris criminibus homo verecun-
detur ⁊ erubescat in isto peccato vsure nō verecūdatur cōiter
sed gloriatur de vsuris. c. q̄ in omnibus. contēnit naturā ex-
pressius q̄ nō solū in vno genere: sed in pluribus. s. in tribus.
vult enim cōtra naturā: q̄ numerabilia si denarius superua-
leat suo numero. pōderabilia suo pōderi. ⁊ mensurabilia sue
mensure. cōtemnit scriptura deterius ꝓpter infidelitateʒ que
est opposita fidei quā in baptismo professus est nā si perfecte
crederet nō sic cōtra deū ⁊ scripturā aperte ⁊ inuerecūde pro-
cederet ⁊ cōtra vtriusq̄ testamenti scripturas solent tales as-
serere ꝙ vsura nō sit peccatū cōtra quos emanauit ī clem. de
vsur. ex graui. contēnit iura diutius q̄ nō obstante ꝓhibitiōe
cuiusq̄ iuris in dicto peccato ꝑseuerat. et sepe sibi accidit qd
dicit Augu. in sermone de innocētibus. hac animaduersione
percutit̄ peccator vt moriens obliuiscat̄ sui qui deum viuens
oblitus est. ⁊ sepe videmus ⁊ propter hoc contra eos emana-
uit decretalis q̄q̄ de vsur. lib. vj. ⁊. lxxxviij. dist. citius palea
est ꝓpter que ꝯcluditur ꝙ ius canonicū nullo modo vsurariū
contractū debet permittere. Vna tm̄ dubitatio hic occurrit q̄
tangitur in. v. articulo. Nō ob. ꝙ dicebatur de obseruantia ri-
tus iudeoꝝ. q̄ hoc est ꝓpter magnū bonuʒ spirituale qd inde
nascitur. s. declaratio fidei nostre vt ibi dicebat̄. Nec ob. qd di-
cebatur de vsurario in. c. deniq̄. iiij. dist. q̄ hoc relinquebatur
eoꝝ arbitrio ne deteriores fierēt nihil aūt tale apparet in vsu-
ra ꝓpter qd cōcedi debeat. ¶ Quarto querebat vtrū contra-
6 ctus † vsurarius aliquo casu sit permissus. Ad hoc dicenduʒ
simpliciter ꝙ non nisi forte loquamur de permissione. primo
loco dicta que est ꝫm ius ciuile ꝫm quē modū in om̄i casu per-
mittitur q̄ nullo casu ius ciuile: vt dictū est imponit penā ꝓ
vsura. vnde dicit ius ciuile se habet vniformiter ad omnes ca-
sus affirmatiue: ita ius canonicū ⁊ diuinū se habent ad oēs
casus negatiue q̄ nullo modo eā permittūt nisi ratiōe quo ꝓ-
hibent in vno eam in oībus q̄ habet malitiā inuolutā: ⁊ qua
ratione ꝯcederet̄ in vno ⁊ in quolibet qd est falsum. Ad illud
qd dicit̄ de genero ꝙ lucratur fructus pro dote per. c. salubri-
ter dicenduʒ qd ibi esset vsura proprie si fructus possessionis
perciperentur a genero in recōpensatione damni qd inde se-
quitur ꝓpter pecuniā dotalē que sibi soluenda differt̄ incau-
te dictū est hoc. Ex quibus illud statim apparet qd valde im-
proprie dictū est quādo dicit̄ ꝙ vsura ꝑmittit̄ in isto casu vel
aliquo q̄ nullo casu permissa est: ⁊ ideo quando aliqui casus
a iuristis excipiunt̄ non est intelligendū ꝙ dictis casibus vsu-
ra permittat̄. sed q̄ in eis prima facie est aliquid simile vsure
7 vsura videtur. ¶ Quinto querebat̄ vtruʒ ius ciuile † possit
iuri canonico obuiare vel habeāt tantā ꝯcordiā simul ꝙ qc-
quid est ꝯ vnū sit ꝯ alteꝝ ⁊ ꝑ ꝯn̄s eoipso ꝙ vsura ꝓhibita est
iure canonico necessario sit ꝓhibita iure ciuili. ⁊ tria faciunt
dubitationē in isto articulo. Primū est ꝙ ius ciuile ⁊ canoni-
cum p̄supponit ius naturale tanq̄ fundamentū a q̄ sumunt
originē. vn̄ quicqd est ꝯ ius naturale necessario est ꝯ ipa iura
sed ꝯctus vsurarius est ꝯ ius naturale. vt. s. patuit ergo non
est ꝑmissibile etiā iure ciuili cuius ꝯriū supius dictū est. Se-
cundū dubiū est q̄ ius canonicū ⁊ ciuile subalternātur iuri
diuino ⁊ nō possunt ei in aliquo obuiare. sed si ꝯctus vsura-
rius esset aliquo modo ꝑmissibilis iure ciuili cum nullo mo-
do sit ꝑmissibilis iuri diuino. sequeret̄ ꝙ ius ciuile se oppo-
neret iuri diuino. sed imperator non pōt tollere legem dei ar.
de arbi. nam magistratus. Tertiū dubiū est q̄ imperator mā-
dauit statuta in ꝯcilio vicen̄. sed vicenum ꝯciliū ꝓhibet vsu-
ras. xlvij. di. qm̄ ergo ⁊ ius ciuile ꝓhibet eas. cuius ꝯriū su-
perius est ostensum ꝓpter ista ⁊ q̄ dicta fuerunt in. iij. articu-
lo insurgit dubitatio in isto articulo. Ad euidentiā ergo q̄siti
intelligendū est ꝙ lʒ ius positiuū fundatū sit suꝑ iure natura-
li. alia tn̄ est ꝓhibitio iuris naturalis. ⁊ alia positiui. nā ꝓhi-
bitio iuris naturalis fit ꝑ solā vicij cognitionem ⁊ eius dete-
statione q̄ docet vbi sit vitiū cognoscendū. ⁊ inclinat ad ipm
detestandū. Prohibitio vo iuris positiui fit ꝑ pene cōmina-
tionem. nā sicut ius positiuū se hʒ ꝑ aditionē ad ius natura-
le. ita opʒ ꝙ ꝓhibitio eius se habeat ꝑ additionē illius. Iteʒ
sciendum ꝙ ista duo iura positiua. s. ciuile ⁊ canonicū lʒ ꝯue-
niant q̄ fundant̄ suꝑ iure naturali. ⁊ ab ipo oriunt̄ quāuis ēt
conueniunt q̄ intēdūt hoīes inducere ad bonū cōe. Differūt
tn̄ in mō inducēdi. nā ius ciuile intēdit bonū cōe. sʒ qd ꝯgruit
humane societati ciuil'r viuēti ꝫm quē modū bonū cōe hʒ cō-
seruari ⁊ ꝓmoueri ꝑ legalē iusticiā ⁊ ꝑ ciuilē amicitiaʒ. Ius
vero canonicū intēdit in bonū cōe. scdm ꝙ ꝯgruit hūane so-
cietati nō solū ciuil'r viuēti. sed ēt regl'r ꝫm fidē in deū tendē-
do vn̄ cū ius canonicum sit q̄dā explicatio iur̄ diuini opʒ ꝙ
idem finis intendat̄ ab vtroq̄. Bonū aūt cōe isto mō acceptū
non pōt nutriri ꝯseruari vel ꝓmoueri ꝑ solā legalē iusticiam
vel ciuilē amicitiā. Sed ad hoc requirit̄ q̄dā celestis amicitia
sine qua est impossibile aliquē hoīem in deū tēdere quapro-
pter sicut potissima virt⁹ ad quā conat̄ inducere ius ciuile est
ipsa legalis iusticia siue ciuilis amicitia ita potissima virtus
ad quā conat̄ ius canonicū est celestis amicitia quā charita-
tem vocamus. Ad ꝓpositum igit̄ applicando primū dictum
s. de ꝓhibitione iuris naturalis ⁊ positiui dico ꝙ non est incō-
ueniens ꝙ aliqd sit ꝓhibitum iure naturali qd non est ꝓhibi-
tum iure ciuili: q̄ ꝓhibitio iuris ciuilis se hʒ ꝑ additioneʒ ad
ꝓhibitionē iuris naturalis nec tn̄ ꝑ hoc dʒ cēseri inter p̄dicta
iura ꝯrietas sed alteri⁹ modi ꝓhibendi diuersitas. Ex secun-
do dicto colligi pōt ꝙ nō est incōueniens ꝙ aliqd peccatum
sit ꝓhibitū iure canonico qd tn̄ nō est ꝓhibituʒ iure ciuili illa
prohibitione q̄ fit ꝑ impositionē pene quāuis nullū peccatuʒ
sit ꝓhibitū iure ciuili qd nō sit ꝓhibitū iure canonico. Ratio
huius diuersitatis pōt accipi ex dictis: nā q̄ ius ciuile inten-
dit ꝯseruare ius cōe multitudinis ꝓpter iusticiā legalē q̄ tn̄
possibile est attingi a tota multitudine vel maiori ꝑte idcirco
sufficit dicto iuri ꝙ possit ꝓmouere ⁊ ꝯseruare bonū cōe per
viā ciuilis amicitie. nā ꝫʒ Aristotelē. viij. ethicoꝝ amicitia vr̄
ciuitates ꝯtinere. imo ꝫm qd dicit ibidem legis positores ma-
gis circa ipam studēt q̄ circa iusticiam qd pōt ꝯtingē dupli-
ci de cā: vna q̄ facilius hoīes ducuntur ad amicitiā q̄ ad le-
galē iusticiā eo ꝙ iure ciuili maxime amicitia sit necessaria. ⁊
iō maxime a iure ciuili inducēda. ⁊ iō ius ciuile p̄ncipal'r de-
bet prohibere ꝑ cōminationē pene vitia q̄ possunt dictā ami-
citiam īpedire. Scdario tn̄ ⁊ ex ꝯsequēti pōt ꝓhibere q̄cunq̄
alia vitia altero duoꝝ modoꝝ vel q̄ ꝓpter prohibitionē iuri
diuino ⁊ canonico obsequat̄ vel q̄ ꝑ ipsoꝝ prohibitionē ami-
citia non ledat̄ ⁊ bonū iusticie ⁊ virtutis fauorat̄. Vbi autē ꝑ
prohibitionē aliquoꝝ vitioꝝ ciuilis societas ⁊ amicitia ledat̄
a tali ꝓhibitione se p̄seruat ⁊ eā relinquit diuino iudicio pu-
niendā testante Augustino primo de libero arbitrio: vbi ait
lex ista q̄ regendis ciuitatibus fertur multa ꝯcedit ac impuni-
ta relinquit q̄ ꝑ diuinā ꝓuidentiā vindicant̄. Applicando er-
go ad propositum apparet ꝙ ꝯctus vsurarius non est neces-
sario ꝓhibitus a iure ciuili: q̄ non hʒ ciuilē societatē ⁊ amici-
tiam impedire. Et tn̄ est necessario prohibitus iure canonico
q̄ ius canonicum ex fine quā intēdit hʒ necessario oīa vitia ꝓ-
hibere intendit em̄ multitudinē fidelium ⁊ in deū qd non pōt
esse nisi ꝑ charitatē ⁊ oīa pctā mortalia sunt opposita charita-
ti ⁊ habēt eā tollere. ⁊ iō ꝑ ius canonicū debēt oīa ꝓhiberi vn̄
si ꝯtingeret ius ciuile aliquo tꝑe futuro. Contractū vsurariū
prohibere ꝑ impositionem pene hoc faceret in obsequium iu-
ris canonici. vel q̄ pena imposita ꝑ ius canonicum nō suffi-
ceret: vel q̄ non posset ꝑ iudicem ecclesiasticuʒ executiōi mā-
dari. Ex quibus apparet ꝙ ꝯtrouersia que est inter iuristas
de ꝑmissione ꝯctus vsurarij non videt̄ esse rōnabilis: q̄ vtra-
q̄ pars pōt dicere verū. nā qui dicunt talem contractuʒ per-
missum iure ciuili ⁊ intelligunt de scdo vel tertio modo ꝑmis-
sionis veꝝ dicūt. Si vero intelligunt de primo falsum dicūt.
Ex hoc etiā apparet qd sit dicendū ad alia dubia supius in-
troducta. Ad primum nāq̄ dicendum est ꝙ non obstante ꝙ
ius ciuile

ius ciuile sit fundatum super iure naturali.pōt tamē aliqd eē
p̄hibitū iure naturali ⁊ non iure ciuili:q2 p̄hibito iure ci/
uili addit.s̄.p̄hibitionē iur.naturalis vt.s̄.patuit. Ad secū
dum dicēdum ꝙ non seqnī propter hoc ꝙ ius ciuile se oppo
natur iuri diuino q2 talis permissio nō est per oppositionem
sed per permissionē quasi negatiue nō cōminādo penā eo ꝙ
omittit ⁊ relinquit cōtractū ꝓhibendū ⁊ puniendū iuri cano
nico ⁊ diuino:quibus magis videt̄ congruere. Ad tertiū di/
cendum ꝙ imperator mandat seruari statuta in niceno cōci/
lio qua non vult statuta in eo ⁊ ꝓhibita a iure ciuili esse per/
missa p amotionem alicuius impedimenti: vel p ꝯcessionem
alicuius auxilij.non tñ p hoc intendit ꝙ qñcunq ibi ꝓhibi/
ta prohibeantur a iure ciuili p pene cōminationē vel pōt di/
ci qō imperator mādauit illa seruari ꝙ approbatis.⁊ ea ap/
probat tanꝙ rite facta.non aūt mandat seruari quecūq ibi
statuta p pene cōminationē. Apparet insup.ex oībus istis qd
dicendum sit quātum ad istū articulum.nā cum dr̄ vtrū ius
canonicum ⁊ ciuile p oīa concordent: vel in aliquibus sibi
obuient dicendū ꝙ duobus modis pōt intelligi ista obuiatio
vno modo p ꝯdictionē.⁊ tunc dico ꝙ non q2 vbi lex ciuilis ꝯ/
dicit iuri canonico.nullius est momenti vt pz.x.di.ꝯstitutio
nes.alio mō p missionem siue derelictionē q2 omittit ꝓhibere
vel punire.⁊ illud relinquit iuri canonico ⁊ diuino quib⁹ ma
gis congruit. Et isto modo videtur dicendum ꝙ sic: ⁊ sic pz
quō vsurarius contractus sit pmissibilis iure ciuili.s.pmissio
ne indulgentie pene.non autem permissione tollente impedi
mentum vel prestante iuuamen.

1 ☞ Mala duo vbi concurrunt minus est eligendum.

Restat respondere allega
tionibus que in actu disputationis.s̄.allegatis
videnť in oppositū. Ad primū ergo principale di/
cendum ꝙ minor ꝓpositio falsa est.q2 in ꝯctu vsurario lucrū
non donat̄ simplr̄ nec voluntarie sed pacto explicito vel sal/
tem implicito vt patere pōt ex dictis in primo articulo in dif
finitione vsure.⁊ in qbus rebus ꝯsistit. Ad aliud ꝙ dicebat̄
ꝙ vsura nō erat ꝯ charitatem q2 vergebat in vtilitatē vtriuſ/
q ptis dicendū ꝙ lz qñq nō sit contra charitatē tanꝙ aliqd
inutile est tñ ꝯ tāꝙ inhonestū ⁊ vitiosum.nā ostensum ē.s̄.in
scđo articulo ꝙ ꝯctus vsurarius ex natura rei est vitiosus et
malitiosus ergo cōtra charitatē. Ad tertiū cū dicebat̄ ꝙ licz
accipere lucrū de re sua res aūt mutuata ē mutuātis.nā quā
uis transferat eā quātum ab substantiā retinet eā quātuz ad
valorem.dicendū ꝙ vnusquisq pōt recipere lucrū de re sua
dūmodo res illa sit apta sui natura lucrificare.sz res mutua/
ta nō est talis immo ꝙ lucrificet est oīno contra naturā: vt pz
s̄.in scđo articulo. Ad quartum cū dicebat̄ qō domus est ar/
tificiale quid nec est apta parere domum: ⁊ tñ videamus qō
vna domus p longū affictum posset parere aliā ⁊ p aliud tē/
pus aliā ⁊ p ꝯñs isto mō vna domus pareat plures: ergo idē
videtur dicēdum in pecunia q̄ est quid artificiale ꝙ possit pa
rere pecuniam ⁊ sic ꝯctus vsurarius sit licitus.dicendum qō
causa quare pecunia nō pariat pecuniā nō est q2 sit artificia/
le quid sed q2 hz determinare valorē ab ipsa re vt patuit.s̄.in
scđo arti.⁊ iō non pōt excrescere in suo valore.ita ꝙ per ea re
cipiatur vltra sortē p rapacitatem mutuātis.hoc aūt nō pōt
dici de domo q2 quāuis sit qd artificiale.non tñ hz determīa
tum valorem ab arte: ⁊ ideo pōt excrescere in suo valore: ita
vt recipiatur ꝓ ea aliqō lucrū sine vitio. Ad quintū cum di/
cebatur ꝙ ꝯctus vsurarius deberet pmitti ꝓpter multa ma/
la que vitabant̄ vt damnū in rebus periculū in psonis ⁊ mul
ta bona q̄ sequebant̄ vt paupeum sustentatio ⁊ mercantium
saluatio dicendum ꝙ ista mala q̄ possunt vitari p ꝯctuz vsu
rarium plerūq sunt corporalia sed malum spūale nunꝙ dz
pmitti ꝓpter aliqō corporale vitandum:nec etiā ꝓpter qōcū
q bonum corporale ꝯsequēdum: vt.s̄.patuit.in tertio articu
lo.⁊ dato etiā qō p ꝯctum vsurarium aliqō malum spūale vi
taretur in aliquo casu.illud tñ reglr̄ loquendo nō videret̄ eē
posse maius quā illud peccatum qō in dicto ꝯctu cōmittitur
vt patuit.s̄.in eodē articulo.maius aūt malum nunꝙ dz per
mittit ꝓpter minus vitandum. Ad sextum cū dicebat̄ ꝙ iu/
riste accipiunt aliquos casus dicenduz est ꝙ cum iuriste hoc
dicunt talis modus dicendi nullo mō est verus vel qō est oī/
no improprius.nā dicti ti.⁊ nō excipiunt quasi in eis sit vsu/
ra.sed q2 vr̄ in eis aliqd simile vsure: vt patuit.s̄.in quarto ar
ticulo. Ad septimū cū dicebat̄ ꝙ si vsura nō esset pmissibilis
saltem iure ciuili nō videret̄ ius ciuile in aliquo obuiare iuri
canonico.cuius contrarium videt̄ in decretis.x.dist.ego impe
rator. Ad istam rōnem patz sol.p id qō dictum est immediate
in hoc articulo ꝙ ius ciuile non obuiat iuri canonico vel di/
uino p ꝯdictionem.q2 tunc nullius esset momēti vt.s̄.dicebat̄
potest tñ ei obuiare p simplicē pmissionem indulgentē penā
vt supra ostensum est ⁊ talis obuiatio non est ꝯrietas sz soluz
quedam omissio.si eñ obuiaret ei p ꝯdictionē sequeret̄ ꝙ ius
ciuile esset ꝯ ius diuinū. Ad octauū ex quo arguebat̄ p illud
qō habet̄ in aut.de ecclasticis ti.§.j.vbi imperator mādat ser
uari quattuor ꝯcilia pōt rñderi vt.s̄.pxi.dictum est de statu/
tis in concilio niceno. Ad nonū quo arguebat̄ ꝙ duob⁹ ma/
lis ꝯcurrentibus minus est eligēdū qō ꝓbatur p ius diuinuz
primo geñ.xviij.qō loth.tradidit filias suas fornicatorib⁹ vt
vitaretur maius malum.s.sodomoticum: ⁊ de iure ciuili mi/
nor reglr̄ restituit ex ꝯctu quez ipe facit. Et tñ ius ciuile vult
ꝙ non ex oī ꝯctu q2 tunc nullus secum ꝯheret ⁊ sic min⁹ ma/
lum eligitur de mino.⁊ si fine.§.j.ergo eodem mō vsurā sicut
minus malum quā ipsam nō fieri videt̄: qō de iure eligenduz
sit ⁊ pmittendum ipsam fieri:qō autē ipm fieri sit minus ma/
lum ꝙ ipsum non fieri ꝓbatur q2 si nullus mutuaret ad vsu
ras pauperes sepe fame morirent̄. Dicendum est ergo ꝙ vbi
1 duo mala † cōcurrunt semp minus est eligendū ab illo q ne/
cesse hz incidere in alterū de duobus.⁊ iō pauper dz potius
eligere sumere mutuo ad vsurā ꝙ mori fame. ipe aūt vsura/
rius non incidit necessario in alter ipsor duorum q2 pōt mu
tuare sine vsura.⁊ sic euitabit mortē pauperis.⁊ sic non inci/
dit in aliqō ipsor malor.⁊ sic apparet ꝙ vnus ⁊ idem actus
potest esse vitiosus respectu vnius qui tñ non est vitiosus re/
spectu alterius.vñ lz ꝯctus sit vitiosus respectu vsurarij nō
tñ respectu mutuū recipientis sicut pōt poni exemplū in pas
sione christi q̄ fuit vitiosa respectu iudeor non aūt ex pte xp̄i
qui eam recepit immo virtuosa ⁊ fructuosa. Vel possumus ex
pedite dicere ꝙ de duobus malis minus est eligendū illi qui
eēt cā vtriusq mali qō nō pōt dici in ꝓposito: q2 dato ꝙ pau
per moriretur fame ex eo qō nō inuenit pecuniaz ad vsuram
ille tñ qui potuit eā ꝓstare non fuit cā sue mortis: fuisset tñ cā
illius peccati qō cōmittit̄ in vsura si suā pecuniā ad vsuram
prestaret.⁊ iō potius debuit vitare illud peccatū.cuius cau/
sa ipse fuisset ꝙ aliud in quo nullā culpam habuisset. de hoc
xiij.dist.in summa.⁊.ix.dist.c.j. Ad decimū cū dicebat̄ ꝙ ea q̄
parificant̄ in effectu deberet parificari.q2 vbi eadē rō idem
ius: vt.s̄.ad.l.aquil.l.illud.sed pecunia ⁊ opera parificant̄: vt
s̄.pro soci.l.societatem.§.j.sicut ergo in casu vbi ex opera mea
participo tantū de lucro ꝙtū tu qui pecuniaz ponis sic ⁊ vbi
pecuniā mutuo do.⁊ sine opera tua potero de eo licite lucruz
recipere. Ad hoc dicendū ꝙ nō est simile q2 opera sine pecu/
nia pōt fructificare nec habet determinatū valorem a natura
vel ab arte.⁊ ideo de ea possumus licite lucrū recipere. Pe/
cunia aūt sine opera nō est apta ad fructificandū ⁊ habet de/
terminatū valorē ab arte quapropter nullus pōt de ea sola li
cite lucrū exigere. Ad vndecimū cū dicebat̄ ꝙ illud qō est lici
tum in vno casu presumit̄ semper licitū.vsura aūt videt̄ licita
quodā casu: vt verbi gratia ego qui habui molendinū do pe/
cuniam titio vt magis veniat ad meū molendinū ꝙ vicinorū.
Et tamē si alibi iuisset tñ de labore habuisset ⁊ tantū de pēsio
ne soluisset.⁊ tamen hoc nō obstante tenet̄ cōiter: sed receptio
talis pecunie sit licita.cū tamē videat̄ vsuraria q2 recipit vl/
tra sortem ⁊ laborē.dicendum est ad hoc ꝙ sicut patuit supra
in quarto articulo vsura in nullo casu permissibilis est nisi eo
modo quo declaratū fuit supra in tertio articulo. In casu er/
go nunc habito si esset vsura nullo modo esset receptio licita
dictione pecunie que propter dicendū est ꝙ nulla est ibi vsu/
ra.nam cum vsura generetur materialiter de ipso mutuo: vt
patuit.s̄.in primo articulo.⁊ in dicto casu cum nullum sit mu
tuum relinquitur simpliciter ꝙ in eo nulla sit vsura. Ad.xij.
cuz dicebatur ꝙ si homo pecuniā non permutaret esset deper
dita ⁊ nō multiplicaret̄.videtur licitū ⁊ permissibile. Ad hoc
dicēdum ꝙ illud ex quo bonū vtile multiplicatur saluato bo/
no honesto est licitū ⁊ permissibile: sed in proposito nō est ita.
nam ꝙuis per cōtractū vsurariū multiplicaret̄ sepius bonū
vtile nō tamē saluat̄ per bonū honestū ⁊ virtuosuz cū habeat
maliciā cōuolutā: vt patet.s̄.in scđo articulo. Ad.xiij.cum di
cebatur ꝙ vsure essent permissibiles omni iure q2 sancte ꝙ ꝓ
batur per hoc:q2 illius nature est causatuz cuius est causans
sed vsure sunt permisse a legibus ciuilibus que sunt sancte er
go ⁊c.dicendum ꝙ si leges ciuiles ita permitterent vsuras ꝙ
essent causa earum: tunc argu.concluderet sed ita permittūt
ꝙ non sunt earum causa: quia non permittunt eas precipien
do vel eis auxiliuz prestando.sed solum penā nō infligēdo: vt

sepius dictum est. Ad decimūquartum cuꝫ dicebatur ꝙ vsu-
ra esset cā mutui qḋ est bonum ergo est bona ⁊ licita. dicendū
est ꝙ ad istam rōnem qḋ vbi vsura est finis mutui. ibi tale mu-
tuum non est bonum. ⁊ ideo melius est a tali mutuo abstinere
Ad.xv. cum dicebatur ꝙ si vsura non esset licita tunc aliena-
tio rei acquisite ꝑ vsuram non esset licita qḋ videtur esse fal-
sum dicendum ꝙ alienatio talis rei ideo est licita qꝛ si aliqḋ
licitum ex ea oritur illud nō ꝓuenit ex sola pecunia vsuraria
sed ex opera illius alienātis simul cū pecunia. Ad.xvj. cū di-
cebatur de illo qui hꝫ molendinum ꝙ pōt prestare pecuniaꝫ
vt vicinus vadat ad molendum ad suum molendinū magis
ꝙ̄ vicinoruꝫ ⁊ ꝙ dicto casu nō est vsura lꝫ recipiat lucruꝫ qḋ
non recepisset nisi mutuum dedisset: ⁊ ita vꝛ̄ ſm istam viaꝫ ꝙ
iste casus sit oīno alius ab alio qui fuit positus in.xvj. argu.
Ad hoc ergo dicendum ꝙ habens molendinum vbi p̄stat pe-
cuniam titio ista intētione ꝙ vadat ad suū molendinum ex h̄
ipse dꝫ iudicari vsurarius in mente qꝛ vbicūqꝫ aliqs intuitu
mutui intendit recipere aliqḋ cōmodum vltra sortē est cēsen-
dus vsurarius. Si tñ querat̄ vlterius vtrū teneat̄ ad restitu-
tionem dico ꝙ si sua intētio sit not. titio eunti ad molendinuꝫ
tenetur ad restitutionem ꝓpter cām superius assignatam. in
primo articulo qñ agebatur de vsura mētali. Si aūt querat̄
vlterius vtrum teneat̄ restituere totū qḋ a titio recepit ꝓ pē-
sione sui molendini dico ꝙ non sed tenet̄ restituere tm̄ ꝙ̄tum
reputat sibi valuisse illud cōmodum qḋ recipit ꝓpter hoc ꝙ
titius iuit ad molendinum ad qḋ non iuisset si pecuniā nō p̄-
stitisset intelligo aūt ꝑ illud cōmodum concursum gentiū vel
noticiam quā ꝯsequitur suum molēdinū ex hoc qḋ titius iuit
ad ipm. ⁊ iḋ tm̄ dꝫ restituere quātum imputat sibi valere illḋ
tale cōmodum qḋ ꝯsecutus est ꝑ titium dato ꝙ illud debe-
ret emere. si q̄ratur vlterius cui fieri debeat ista restitutio di-
co ꝙ non dꝫ fieri titio qꝛ ad istud lucrum ꝙ ꝯtulit illi cuiꝰ est
molendinum obligabat̄ ex solo seruitio ꝙ habuit ex molēdi-
no circūscripto oī seruitio mutui ⁊ ista duo bene stāt simul. s.
ꝙ ille cuius est molendinū recipit beneficiū vel lucrū ꝙ ante
recepisset ille q iuit ad molendinū. nam contulit aliqḋ lucruꝫ
intuitu mutui ꝙ antea non obtulisset. ⁊ iḋ nullo modo pōt re-
putare se grauatū: ergo nulla dꝫ fieri restitutio. ex qbus pōt
rōnabiliter ꝯcludi ꝙ restitutio p̄fata fieri dꝫ eo mō quo resti-
tutio fit vsure incerte. Sciendū est tñ ꝙ si ille qui iuit ad mo-
lendinum fuisset ex hoc ꝯsecutus aliqḋ dānum qḋ nō fuisset
consecutus eundo ad molendinum alterius dꝫ ei dicta resti-
tutio fieri vsqꝫ ad quātitatem illius damni.

Peccati venia non datur

nisi correcto. Uide hic no. ꝑ Dy. Car. ⁊ Jo. an. qui
in nouella dicit ꝙ ipe Car. dicit ꝙ venia sumitur
qñqꝫ ꝓ licentia ecclesiastici.xv.q. non des mulieri neqꝫ veniā
prodeundi. i. licentiā vel libertatem. ⁊ facit. C. de in ius vocā.
l. venia. qñqꝫ pro indulgentia vel remissione vt hoc. c. ⁊. C. de
hereti. l. manicheos. ⁊ dicit̄ a veniendo qꝛ venit ab annuente
vel concedēte seu indulgente. Item dicit ꝙ oē peccatum cō-
mittitur in deum vt in psalmo tibi soli peccaui. ꝓpter ꝙ ne-
cessaria est ipsius remissio ⁊ peccantis dispositio cum actus
actiuoꝝ sint in patiente dispositio ſm phm. deus ergo in ve-
nia peccati principaliter est agens instrumentale. in hoc ē hō
patiens qꝛ gratia diuina p̄ueniente ad intus ſm aplūm. pri-
ma ad corinthios. iij. ⁊ inducit illud Augustini q fecit te sine
te nō saluabit te sine te. ⁊ facit soli ꝯtrito datur venia. In gl.
ibi quis sit fugitiuus. ⁊ sic soluitur ꝯrium ꝙ signatur ad hāc
regulam. ⁊. s̄. ꝓxime de. l. q ea mente. s̄. de fur. ⁊ vi bo. rapto. l.
pe. ꝑ quē ꝓbatur ꝙ ablata rei restitutione nō remittitur nec
datur peccati venia. aliud em̄ est remittere culpam ꝙ̄ penam
vt seqtur tñ Dyn. s̄. c. pri. dixit illud de iure ciuili. hoc de be-
nignitate canonica. hic vero dicit qꝛ facilius ligatur de iure
diuino. s. ꝑ cogitationem ꝓ firmo ꝓposito ꝙ̄ de iure ciuili vbi
requiritur actus ita facilius soluitur. ⁊ sic soluitur q̄stio hu-
ius regule posite. s̄. regula proxima.

Pluralis elocutio duorū

numero cōtenta est. Uide hic nota. ꝑ Dy. Card. ⁊
Jo. an. ⁊ vide etiā qḋ dixi. ff. de testi. l. vbi numerus
op. ſm eum in nouella ꝙ sit cōtenta vno. s̄. de cōdi. ⁊ demon.
l. falsa. §. si. dicit Dy. ꝙ ibi non dicit̄ ꝙ pluralis elocutio sit
vno cōtenta sed ꝙ geminat significationem singularis opan-
do ꝙ in duas singularitates resoluat̄ vt ⁊. s̄. de leg. iij. l. q cō-
cubinam. §. stichus. ⁊. C. de impu. ⁊ alijs subst. l. ꝙ̄uis. vbi aūt
sit mentio plurimoꝝ tunc vident̄ saltē tres reqri vt no. in gl.
in aut. de trien. ⁊ semi. §. ⁊ qḋ sepe. Et vide ad hanc regulam

xxxiiij. dist. §. hoc christiano. ⁊. c. vidua. ꝑ Arch. ⁊ in Spec. de
teste. §. restat de numero: ⁊ ꝑ Host. in summa. §. quotiēs. ⁊ qḋ
notaui. C. de testi. l. iurisiur. Et adducit ipe hoc. c. pro opi. In
no. qḋ no. de fide instru. in glo. mag. ⁊ Jo. an. eā seqtur. s. ꝙ ꝓ-
pter duos testes reprobet̄ instrm̄ cum em̄. l. optimā. C. de con-
trahen. ⁊ cō. stipu. in si. dicat reprobari ꝑ testes intelligetur ḋ
duobus ꝑ hāc regulā ⁊ decretalis. ij. de ꝓba. dicit ꝑ fratres
domus reprobatum intelligā de duobus de hoc dixi. C. de ꝓ-
ba. l. cum p̄cibus. Item inducit talē qōnem q̄ fuit Gof. aliqs
ab eodem ⁊ corā eodem iudice ꝯuenitur diuersis tñ libellis ⁊
super diuersis rebus iudex in vna actione ꝯdēnat ⁊ demum
eodem cōtextu in altera ꝯdēnatus appellat ⁊ impetrat suꝑ
hoc ap. rescriptum huius forme conquestus est talis ꝙ talis
iudex iniquā tulit sniam contra ipm a cuius snia ad sedē ap.
appellauit ⁊ seqtur generalis ꝯclusio. petit impetrans ꝑ hoc
rescriptum vtrāqꝫ sniam reuocari ex aduerso excipitur ꝙ nō
fuit appellatum ab vtraqꝫ sed ab vltima tm̄ q̄rebatur an ex-
ceptio ꝓcedat si exceptio ꝓcedat facit. s̄. de ap. cū in vna. iteꝫ
qui non appellat acqescere videt̄ snie qñ ap. sit. l. j. C. si sepius
in inte. re. po. l. j. Cū igitur a prima snia nō appellauerit non
est eius executio differenda. ij. q. vj. si quis ex pluribus. tot em̄
sunt snie quot sunt res diuersis libellis cōprehense licet vno
verboꝝ cōtextu oēs sententie ꝓferantur sicut. ⁊ in stipu. dicit̄
s̄. de verb. ob. l. scire. ⁊. l. qḋ dicit̄. ⁊ vide qōnem in tertio mem-
bro suꝑ regula delictū. ꝑsone ergo plures sunt necessarie ap-
pellationes sicut ⁊ plures denūciationes vbi plura sunt ope-
ra. s̄. de ope. no. nun. l. de pupillo. §. si in pluribus. simile dici-
tur de abolitione. ij. q. iiij. §. notandum. v. si plura. s̄. ad turp.
l. j. §. si plura. sic ⁊ excōicatus pluribus excōicationibꝰ ex plu-
ribus causis oēs dꝫ exprimere in absolutione. de sen. excō. cū
pro cā. ⁊ de offi. or. ex pte. Item facit ad qōnem de app. super
eo primo. vbi ꝑ ap. suꝑ excep. non dicitur appellatum in prin-
cipali. qꝛ sine illa terminari pōt. Quarto tñ facit de p̄ben. is
cui primo rñso in si. glo. lib. vj. vbi ptꝫ ꝙ singulare nomē bñfi-
cij vnum solum cōprehendit ⁊ non duo. Facit etiā de re iudi.
c. penul. lib. vj. vbi si ponat̄ singulare vbi reqritur plurale vi-
tiatur qḋ agitur. Item ꝯstat ꝙ si duo diuersi iudices illas cō-
dēnationes fecissent non satis fuisset ab vna appellare. ergo
nec qñ ꝑ vnum. s̄. si cer. pe. singularia. ⁊ facit de peni. distin. j.
Adhuc instat in ꝯrium appellatio respicit oīa p̄terita de ap.
scḋo requiris. ⁊. c. cū inquisitiōi. Et vna petitio multas actio-
nes includit de annali excep. l. si. vna ap. plures releuat. ij. q.
vj. v. qm̄. ⁊. c. si vnus ex pluribus app. l. ij. ⁊. iij. Item cū cōdē-
nationes sint facte vno cōtextu. sufficit vna appellatio. ḋ ap.
si qui separatim. j. rñso. Et si arbiter ꝓnunciat de pluribꝰ dr̄
vna snia. s̄. de arbi. quid tñ facit. s̄. de capel. mo. dilectus. de
prescrip. auditis. ⁊. c. veniens. Tertio vna verboꝝ conceptio
facit vnam stipu. suꝑ annuis p̄stationibus. s̄. de dona. cā mor-
tis. l. senatus. §. si. Et vna donatio censetur plurium reruꝫ. ⁊
si omni summa excedat quātitatem quingentoꝝ aureoꝝ vna
sufficit insinuatio. C. de dona. l. sciendum in si. lꝫ sit ar. contra
de iurisdi. om. iudi. l. si idem primo rñso. Item plures summe
coaceruate in vnū cōsistūt creditori de pac. l. maior. ⁊. l. si plu-
res. ⁊. C. q bo. ce. pos. l. si. ex quo ergo vno ꝯtextu ambe sentētie
fuerunt late sufficere dꝫ vna appellatio soluit ꝙ ex quo in re-
scripto dicitur de vna sententia singulari ⁊ negari nō potest
plures fuisse sententias lꝫ vno contextu ꝓlatas nō audietur
nisi contra vnā. s. vltimā vel duriorem. ar. s̄. de sol. l. j. ⁊ quat-
tuor sequētibus. nec dici pōt nisi ab vna appellatum ꝑ p̄alle.
l. cum in vna. ad ꝯria dic ꝙ due decreta. prius allegate nō lo-
quuntur de ap. interposita sed de clausula que illaꝫ remouet
circa quā ponderatur intentio scribentis. Item vbi de vnico
rescripto cuius contrarium esset in duobus. Hic aūt de duo-
bus libellis ⁊ duabus sententijs. Ad secūdum fateor ꝙ plu-
res actiones in eodem libello potuissent intentari. sed ex quo
duo fuerunt libelli duplex dicitur instantia. Ad tertium fa-
teor ꝙ appellatio vnius ex condemnatis socios releuat in ca-
su illorum iurium cum distinctione decre. pen. de ap. sed hoc
non contingit casum nostrum lex si qui separatim. facit ꝙ cū
hic fuerit separatim actum ⁊ sic sit responsum. ad aliqua fue-
runt ergo due sententie. ⁊ ab vtraqꝫ fuit appellandum sicut
diuisio pietis facit duo cimiteria que poterant esse vnum de
consec. ec. vel altaris. c. vno. lib. vj. ⁊ duas domos. s̄. cōia p̄di.
l. si quis duas. §. j. de leg. j. l. planc. in si. de vna prebēda duas
de preben. c. tunc. ⁊. c. vacante. de vna prouincia duas. s̄. de as-
sesso. l. si eadem. sicut in proposito diuisio per duos libellos
facit duas instantias ⁊ sententias.

☞ Compaternitas an contrahatur per procuratorem.

Potest

Potest quis. Per aliū qd pōt facere p se ipsum. Vide no. hic per Dy. Car. z Jo. an. z qd no. z dixi. s. de admi. rerum ad ciui. perti. l. ij. §. j. Idē Jo. an. in nouella supplē do glo. que posuit li. vj. sic addit in. §. ne aūt. vide de offi. dele. c. vlt. in tertia glo. ibi inter artifices. vide de rescrip. cū dilecta ij. glo. z multa exēpla quib⁹ licet alieno noīe qd nō lz ꝑprio. j. e. qd alicui suo. ¶ In scda parte qōnis idē Jo. an. hic inducit questionē an cōpaternitas † ꝯtrahat p ꝓcur. post multa alle gata p z cōtra. d. Marsi lius soluēdo tz q sic Archi. notat cō trariū de cognatione spūali. c. j. lib. vj. per iura que vtunt ver bo susceptionis. z per. c. oēs. xxx. q. j. ibi nobis suscipiētib⁹ vel immergentibus z per. l. de adop. l. neqz. z. l. post mortē. §. neqz. Et bene facit licet nō alleget. C. de manumis. vin. l. nec mulie rem reprobata solutione. d. Marsilij Jo. an. tenet opi. Arch. per. c. de his. xxx. q. j. vbi exponit text. quid sit tenere puerū in sacramento dicens q tenere est in se sustinere. ad idē. c. ad lu mina. q ibi sequit dū dicit proprijs manibus retinendū susce pit. sed qꝛ ibi videt factū narrasse melius facit primū capitulū Idem dico per ea que dixi de cognatione legal. ideo nō fiat p alium: qꝛ naturā imitat eadem ratione nec spiritualis p que dico procur. ipsum z nō constituentē patrē esse nō obstante q forsan hoc nō intendebat qd tollit per. c. j. xxx. q. j. z per decre. ij. e. tit. Ex quibus patet q si intēdens fieri cōpater meus cre dens filiū meū leuare. leuat filiū tuū non meus sen tuus cōpa ter est sepe enim extra id qd agit zc. de despon. impuberum. c. vno. li. vj. z sic soluta sit questio ſm aliū intellectum qui est an procurator leuans nomine alieno sit cōpater. Ad cōtraria re spondetur ad primū q licet edictū de procur. sit prohibitoriū rerum est quo ad personas cōstituentes z cōstituēdas: nō quo ad casus in quibus constituant vt probant iura allegata. vel aliter ad id z quattuor que sequunt: z ad id q dictū est de iu ramento. dic q illa regula fallit in hoc casu per imaginatio nem quā habet spiritualis cognatio ad carnalē vt dictuz est. ad id q de matrimonio dicit respondet q licet sit sacramen tum tamē est cōtractus qui per cōsensuz perficit qua ratione per procur. perficit. Itē magis est in eo oportunū procur. offi cium quā hic vt posuit exemplū de rege frācie qui nuper per procur. cōtraxit cū dña clementia pone in studēte qui vult in partibus cōtrahere nec vult studiū exire z in similibus: sz hic nō est necessariū procur. officiū qꝛ alius esse poterit paternus nec est etiā de substantia sacramenti aliquē esse patrinū in le uando. Itez nego perfectionē sacramenti materialis fieri per aliū qꝛ nō est perfectū sacramentū vel ipsius significatū ante cōsūmationē: vt satis ptz in bigamis debitū. que cōsūmatio p procur. nō fieret qd nō immiscerent corpora coniugū qd requi ritur: vt patet ad id qd dicit de cōsecratione episcoporū z or dinatione clericorū. dic q episcopus cōsecrans vel ordinans nō recipit horū potestatē a mandante: qꝛ illā prius habebat ex ordine vt extra de off. or. q sedē de cōsecra. ec. vel al. c. aqua de trāsla. c. j. Ad id qd de cōpaternitate acquiri inducitur impos sibilitas propter carnis vnionē. sicut enim illa cognatio nō cō sistit in sola manu quā tetigit vel leuauit sic nec in solo corpo re viri qui cōiugȳ est vna de cōuersio. coniug. ad apostolicaz. predicta etiā faciunt an pater possit filiū emancipare per pro cur. de quo dixi in. d. l. nec mulierem.

Presumitur ignorantia vbi scientia nō probatur. vide hic notata per Dyn. Car. Jo. an. z plene per Arch. lxxxij. dist. ꝓposuisti. Jo. an. in nouella. hic format talē q̄stionē iudex recepit testes cōtra absentē ad domū citatū sed nō inuentum. Querit an re ceptio valeat. De hac questiōe z ista citatione ad domū satis dixi. s. de dā. infec. l. iij. §. pretor ait. al's incipit. §. totiēs. z qd teneat receptio inter alia que allegat est qꝛ post litē motaz vi detur absentia maliciosa. de offi. dele. c. consultationibus. Et qꝛ multa iura ꝓbāt citationē ad domū. de cleri. nō resi. ex tue. de dolo. z contu. cām. z. c. cū olim. z. c. si. de eo qui mittit in pos. cā rei seruāde. c. vlt. vbi de hoc plene p Inno. de lib. agno. l. j. in prin. qd vi aut clā aut q aliter. §. j. C. de annali excep. vt per fectius. de iudi. ꝓperandū. §. sinaūt ex gestis de op. no. nūc. l. de pupillo. §. nūciationē. z qd no. qū ap. fit. l. j. in fin. q̄ sn̄e sine ap. rescin. l. j. §. itē cū ex edicto. de integ. resti. l. fi. in fi. gl. magne iij. q. ix. caueāt. de exces. pla. ex lr̄is. In glo. no. q z aperte facit s. de excu. tu. l. scire. §. j. ibi in facie vel ad domū. p qd fert Dy. hoc tenuisse ex vi illius alternatiue ex qua videt alterū suffi cere ad idē qd no. in spec. de ap. §. sequit ver. caute etiā fit. z de citatione. §. sequit. ver. sed nunquid sufficiat. Alias sequeret q latitans in domo nō posset citari cum citās non debeat do muz ingredi. s. de in ius voc. l. plerīqz. z. l. se. nec inuitus de do mo extrahi. s. e. l. nemo. de domo. Et facit ad hanc partē extra vt lit. nō ꝯte. qm̄ in pri. ibi siue fit abſꝫ absqꝫ malicia. hoc etiā fortificat in auf. de testi. §. penul. vbi notat lex voluntatē pro teruam citationē recusantis z audaciā citati nō veniētis que nō possunt adaptari ad citationē ad domū: vt. s. e. l. nō potest videri improbus qui ignorat. ad idem eod. titu. qui in ius. §. j. extra de foro compe. romana. §. contrahentes. ibi contennat. ibi quo minus perueniat ad eosdem. satis etiā facit vt lit. non conte. quoniam. §. finautem. vbi etiam in causa matrimonia li nō procedit contra absentē qui cōtumax nō est z quem non apprehendit citatio. Ad idem inducitur glo. in pꝛealle. §. pe nulti. in corpore que incipit. i. dicere que videtur velle q re ceptioni facte cōtra vocatū z non erat in ciuitate opponit ab sentia plus videt glos. velle antepenul. pꝛealle. decre. ij. de te stibus. q dato q fuerit vocatus sed iuste impeditus nō valet receptio quid plura decretal. z quattuor. l. prime. s. In cōtra rium allegate faciunt pro hac parte: qꝛ concludūt citationem ad domū fieri in defectū. qd etiā tenet Host. in pall. decre. cāz. In contrariū de testi. c. ij. z qꝛ non videt cōtumax qui vocem preconis nō audit de integ. resti. l. penul. C. quomodo z quādo iudex auf. qui semel. Jac. canonicus bonoñ. hanc questionem disputauit z soluendo dixit q ex quo fuit legitime citatus re ceptio tenuit. dicit ipse Jo. an. nescio quid intendat Jaco. an q precedente legitima citatione valet citatio ad domū qd de plano concedo q ipsa citatio ad domum sit legitima et suffi ciat. Et hoc est qd querimus. z sciendū q Inno. satis confu se tractauit de citatione ad domuz in. d. c. fi. de eo qui mittitur in pos. causa rei seruāde. Ex cuius verbis colligi pōt qd cita tio ad domū sufficit quo ad missionē tedialē. Itē post lit. cōte. etiā quo ad diffinitiuā ferendā. z idē qū maliciosa est absentia vt post satisdationē iudicio sisti vel post cōparitionē vel cita tionem vel ante citationem tamen dolose vel est talis qui de bet adesse: vt clericus in ecclesia quibus casibus valet citatio ad domum. solum tamen ad illum finem ad quem valet perso nalis ille igitur processus qui fieri nō posset propter cōtuma ciam ad domū citati al's nō sufficiat ſm eum citatio ad domū idē in decretali ad petitionē de accusa. nō qd cōtra ficte z in terpretatiue cōtumacē potest fieri testiū receptio sed in decre. significauit de testi. no. qd si is cōtra quez fit ibi ꝓductio testiū erat absens sed fieri pōt sine periculo expectabit donec perso naliter citet allegat. d. §. item cum ex edicto dicens ibi q iura que dicunt sufficere citationē ad domū ponunt casus specia les. sed hoc dictū vltimū Inno. intelligo in casu ipsius decre ta. s. in productione testiū que fit ante lit. cōtest. in casu publi cationis quo casu requiritur vera cōtumacia z sic loquitur. §. pe. in auf. de testi. z auf. sed si quis e. tit. nisi immineret mortis periculū testiū z sic loquitur decre. qm̄ frequenter post princi. al's in casu questionis z similib⁹ vbi post litē motā fit ꝓductio sufficit ficta z patens est ratio diuersitatis qꝛ fortius presumit contumacia lit. cepta q non cepta vt in auf. de exhi. reis. §. si etiam quidaz iurent z. d. §. finaūt ex gestis in. l. properandū et hanc tenet Dy. d. l. iij. §. totiens de dā. infec. cū in parte male: vt. s. dicā. z Cy. in predicta auf. sed si quis. sz hec distincto pōt sic infringi certū est q cōtra stephanū epm de quo loquit. c. ij. de testi. nō recipiebant testes in casu publicationis sed super accusatione probanda vt patet ex casu cuius pars est decre talis. ij. q. j. in primis ver. qꝛ ergo. circa fin. z tñ illa auf. diffi niunt papa casum stephani ecce admouēdus zc. z sic aut dice tur auf. nō loqui in casu publicationis q etiā quidā tenēt ex ponētes ibi verbū publicationis vt no. de testi. significare: aut dices idē in vtroqꝫ quoad requisitionē absentis tamen ex non facta requisitiōe quā iubeat auf. fieri papa ibi diciet ꝓductio nē sed respōderi pōt q aūt dicit duo. s. aduersariū citandū et sub certa forma facit de resti. spo. c. si. papa vō infert ex primo tm̄ q patet ibi in ver. ecce. vbi facit generalē conclusionem de aduersario citādo ex qua generali postea infert ad casum. Sz ad predictorū declarationem sciendū est de cōtumacia q cōi ter diuidit in duas spēs. s. in verā z fictā de quo satis in spec. de cōtu. §. j. alij in tres in notissimā verā z fictā dicentes verū impersonaliter inuento qui nō venit verissimā in illo qui se nō venturū respondit vel posset distingui inter verā manifestam et verā nō manifestā per decre. venerabilē de sententia excōi. lib. vj. z de his principaliter querit vt sciat quo casu possit cō tumax appellare de quo vide plene nota. in cle. de dolo. z cō tu. si ante in vlt. glo. z dixi in. d. l. ꝓperādum. §. finautē fictam autem dicimus factā ad domū que non peruenit ad notitiam citati q verum intelligo de his casibus quibus in prin. deter minationis dixi citationē ad domū sufficere. vnde non fateor:

q̄ glo. dicit in primā parte preal le. aut. eo casu quo sufficeret constituere fictum contumacē etiā si non puenit in citati noticiam nec vz opi. Dy. alleg. in fi. prime partis que fundat̄ sup alternatiua. qꝛ dico illam alternatiuā esse ordinis sicut ꝛ illā de preben. mandato. lib. vj. ꝛ de leg. ij. cum pater. §. vlti. vt sic illa terminetur p alternatiuā prealle. vt dixi in fi. secūde partis. In solutione ergo q̄onis ꝓposite de sic sparsis concludēdo, aliquid certum dico q̄ testiuz receptio fit q̄nq3 ante lit. cōtesta. q̄nq3 post. primo casu siue fiat in casu publicationis siue de testibus piturus dixit Dy. in prealle. §. totiens requiri veram contumaciā hoc fateor in primo casu. s. publicationis per prealle. aut. q̄ productio fit regulariter ex pte rei ꝫ quem agi posset imposterum lz etiā interdum fiat ex parte actoris vt satis scripsi vt lit. non conte. c. q̄m. Secūdo casu quo timetur pemptio testium mortis recessu vel aliter quo casu ꝓducit etiā actor nego requiri veram contumaciā q̄ est expressuz dicta decre. q̄m post prin. ꝛ si ius scriptum non esset rō naturalis satis ostendit q̄ male ꝓuideretur piculo sine receptiōe talium testium si necessaria esset vera cōtumacia facit. v. dist. baptizari nec in hoc aliquid depijt aduersario cū isti sui naturam consignent ꝛ sit salua exceptio in psonas testiū ꝛ dicta vt ibi sequitur fit etiam ꝓductio testium ante lit. cōte. ꝫ actorem qui act. mouerat q̄nq3 sup principali q̄nq3 super dilatoria q̄nq3 reus ꝓposuit ꝛ his casibus puto sufficere fictā cōtumaciam per citationem ad domū. l. consentaneū. ꝛ aut. qui semel. C. quō ꝛ q̄n iud. ꝛ eadem rōne idem puto de testi. quos ꝓduceret actor cōtra reū sup replicatione quā proponit. Circa ipsius dilatoriā si vero actor producit testes sup principali lite non ꝯtest. dico illam ꝯtumaciam verā requiri in ꝓductiōe que requiritur in tali ꝓcessu. s. per citationem psonalem vel occultationem vel impedimentum dolosum ne psonaliter citetur vt in p̄dicta decretali q̄m. §. porro. hic circa primum casum cū producitur ante lit. ꝯtest. Secundo casu. s. cum producuntur post lit. ꝯtest. rōne sepius dicta siue producat actor super principali siue reus sup except. dico sufficere fictam ꝯtumaciam. ꝛ ita seruatur dico tū q̄ sicut fictus ꝯtumax ſm veram opi. audit appellans. C. quō ꝛ q̄n iud. l. ab eo. ita ꝛ hic audiretur. Ad id q̄ ꝓductionis tpe fuisset auditus. s. circa psonas testium ꝛ audiret̄ is cui psonaliter citatus venire nō potuit ꝛ sic incorrecta sit vera p̄dicta glo. decreta. ij. de testibus q̄ receptio non sit nulla. sed ꝫ illam restituatur ad id quod a prin. fuisset admissus etiā preter casus decre. p̄sentium eo. ti. predicta regulariter vera non contingunt illā formā citandi de qua loquit̄ extrauagans bonifacij. rem non nouā. ꝛ clemētina dudum. bonifacius de iudi. Jo. an.

Que cōtra ius fuerint debent vtiq3 pro infectis haberi. Vide q̄ no. ꝛ dixi. C. de legi. l. non dubium. ꝛ in Spec. de disputat. ꝛ all'. §. post hoc. v. vel illud ius hz cāni. ꝛ q̄ hic no. per Dy. Card. Jo. an. qui in nouella. circa maleficia dat vnā absolutionem abbatis quā attribuit Ødof. aut expedit faciēti id haberi pro infecto: ꝛ tunc habet̄ pro facto vt in maleficijs qꝛ delictū non prebet immunitatē. s. de interdic. ꝛ rele. l. relegator. in fi. aut illi expedit haberi pro facto ꝛ habet̄ pro infecto vel ipso iure pone exemplum de elec. cū in cunctis vel ope excep. e. titu. q̄ sicut ne ex improbitate cōmodum sentiat. s. de fur. l. itaq3 fullo. Item inducit regulā ad talem q̄onem disputatā p fratrez Jac. Guido. postea epm mutineñ. sponsus sponsam de p̄senti ingressam monasteriū ꝛ profiteri volentē violenter rapuit ꝛ corripit que postea profitet̄ sponsus sponsaz repetit quare assumpsit post multa allegata pro ꝛ contra que omitto causa breuitatis soluit recedendo a verbis disputantis ꝛ dicendo q̄ Host. in summa de conuersa. ꝯiug. ad fi. v. q̄ si virgo tenet q̄ reddenda est virgo. primo qꝛ vsus est iure suo. scōo qꝛ negari non pōt qꝛ lz sponsa lz inuita sit cognita facta sit vna caro sacramento p̄cedente eo. ti. ad apostolicā. tertio qꝛ cognita p̄sumitur cōsensisse qui. ma. accusa. non pos. c. insup fatet̄ tū q̄ secus si post ꝓfessionem eā cognouisset: qꝛ tunc nō vteret̄ iure suo soluto vinculo eo. ti. c. ij. ꝛ c. ex publico. imo puniēdus esset. xxvij. q. j. si qs rapuerit. ꝛ. C. de epi. ꝛ cle. si qs non dicam Circa q̄onem. frater Ja. tenuit idē eisdem rōnibus. sed Barbrix. in q̄one sua dn̄icali soluendo tenuit ꝯriū ꝛ est. lxxx. in q̄stionibus suis ꝛ incipit quidā p verba de p̄senti. ꝛ de ista q̄one satis no. p Arch. de peni. di. vij. ꝛ. q. v. in summa. ꝛ. liij. dist. c. vlti. in glo. ꝛ p eum cum Berto. cū concor. Prefatus Guido eps mutineñ. p vltimo allegata ꝛ ad tres rōnes Hosti. rn̄dit primo ad primū q̄ non dz ex delicto suo fieri melior conditio opprimentis. s. e. ti. l. nō fraudant̄. §. nemo. xij. di. nos ꝯsuetudinem ne pro pena quā meruit premium consequat̄ de sentē. excō. c. si vero. q̄ aūt deliquerit ꝛ penam mereat̄ pz q̄ sponsa si non fuisset oppressa, suo iure poterat debitū denegare siue dicamus primum coitum gratuitū siue dicamus exceptionē temporis cōpetere. xxvij. q. ij. coniuges. deliquit ergo sponsus priuando eā priuilegio virginitatis ꝛ p ꝯñs consecrationis ꝛ aureole: vt no. xxxij. q. v. reuera ꝛ tale. Itez deliquit petendo plus cā q̄ tpe de plus peti. here. c. vnico. ꝛ fuit amator ardentior in vxore. xxxij. q. iiij. origo. Item sacrilegus ꝛ excōicatus opprimendo religiosam: lz non ꝓfessam de sentē. excō. religioso lib. vj. Item excōicandus impediendo religionis ꝛ castitatis ꝓpositum. xxij. q. ij. c. si. Item qꝛ sibi dixit ius in re propria contra. l. nullus. ꝛ. C. de iude. ꝛ lz non puniatur vt raptor vel vt incidens in constit. si quis in tantā. vt. xxxvj. q. j. c. ij. punietur. tū vt transgressor legis punientis rapientē sponsam propriā. C. de rap. virg. l. vnica. sicut etiā in matrimonio sp̄uali qꝛ non dz sponsus suam sponsam vel beneficiū rapere violenter de p̄ben. eum qui. lib. vj. si ergo ita multipliciter deliquit repellendum est alias daretur occasio malignandi cōtra id. xvj. q. j. legi. ꝛ de diuor. quāto in fin. Ad scōm rn̄det q̄ sponsa traducta lz inuita prima nocte cognita venisse p̄sumitur vt firmet matrimonium. Sed in q̄one proposita apparet de contraria volūtate. ꝛ q̄ consummationi ꝯdicebat religionem eligēdo. Ad tertiā rn̄det ex decre. insup allegata. In cōtrarium vt dixi. s. in scōa parte. v. item coactio: q̄ coactio ēt conditionalis impedit ꝯsummationē matrimonij. xvj. q. j. sicut. ꝛ. q. vij. prius. ꝛ q̄ metus cā. c. j. fortius impedire dz consummationē carnalis copule in quo cessare dz oīs coactio de spon. cum locum. Et dato q̄ nō impediret ꝯditionalis saltez impediret absoluta q̄ impedit in baptizato ꝛ ordinato impositionem caracteris. xlj. dist. de iudeis. ꝛ de baptizato maior. Ad iura que dicūt non distinguere vbi canon nō distinguit canon rn̄det p. c. xxij. q. ij. quos deus. de conuer. ꝯiug. ex publico in fi. iura vero q̄ dicunt factū attendi soluit q̄ ponunt casus sp̄ales ꝓpter defectū sacramenti vel p̄rogatiuam ordinum de primo. xxij. q. v. ille. de scōo. lv. dist. c. vlti. Sz ille cause hic cessant. qꝛ lz oppressa non possit ꝯsecrari pōt ꝓfiteri de quo loquimur. ꝛ regulariter in penalibus volūtas attēditur potius quā factum. Ad id q̄ dicit̄ p illicita copula induci vnionem carnis non sequit̄ p id matrimoniū cōfirmari. Ad veritatem hm̄oi habendā. excludo casus nō dubios si spōsa in ingressu vel post ante oppressionem fecisset actum aliquez p quē dici posset tacite ꝓfessa q̄ nō est dubia ꝛ sic declarabo verba Host. supraposita. Item non est dubia q̄n sponsus licz oppressisset non tū semen emisisset: sup quo vide q̄ scripsi de spon. c. fi. de eo qui cogno. consan. c. fraternitatis. posset etiaz dici non dubia q̄n post assignationem duor mensium vel tēporis arbitrarij fieret talis oppressio ante omnem ꝓfessionez quasi tunc potuerit licite sponsus copulam exigere ab inuita per superius allegata. sed dices q̄ satis est q̄ trāsierit ad religionem vt ista de qua queritur cuz textus decreta. ex publico dicat ad religionem transire. sed vt ibi no. in tertia gl. in fi. ille terminus datur ad ꝓfitendum non simpliciter ad ingressum alias male ꝓuisum esset sponso si annum ꝓbationis expectare deberet: est ergo sponsa dubia q̄n sponsa etiaz tacite non ꝓfessa infra duos menses vel aliud tempus arbitrariuz oppssa fuit ꝛ cognita nec consensit in copulam. In his autez terminis teneo cuz Bartola. ꝛ Guido. p supius allegata. Et p hanc regulam. ꝛ. s. qui satisda. cog. l. quotiens vitiose. cum enim contra ius ꝛ vitiose ꝛ contra ius oppssa fuit vt ꝓbatum est. s. quo ad facientē hēat p nō facto: vt dixi. s. in princ. regle Item inter beneficium mulieri que non solum verbo sed facto suam voluntatem ostenderet auferri non debuit. s. cod. l. indultum. Et multum mouet consensus qui potissime in matrimonio requiritur matrimonium aūt non est pfectum nisi p copulam. ergo copula requirit consensum saltem inclusam in coactione conditionali vt dictum est. xv. q. j. merito: patiēs autem coactionem absolutaz mihi agit q̄ metus cā. c. sacris ergo nec consentit. Jo. an.

Qui cōtra iura mereatur bonā fidē p̄sumit̄ non habere. Vide hic notata per Dy. Car. Jo. an. q in nouella. supplēdo gl. suas. In prima glo. ibi in p̄dictis iuribus. addit ad idē. s. de reb. cc. nō alie. c. ij. item in fi. ipius glo. addit lz igit̄ p̄sumatur bonafides vbi contrariū non ꝓbatur: vt ex̄ de p̄script. si diligēti illud in ignorātia facti: qꝛ eius obligationi iuris p̄scriptio nō resistit ꝛ Dy. allegat. s. e. ignorātia p empto. l. iij. §. si a pupillo. ꝛ. §. si a furioso. ꝛ de legibus. l. leges sacratissime. Item ad hāc regulam

¶ Qđ pulcherrima.

¶ gulam inducit taleȝ q̄ōnē dñi Guil. de pretalata que talis est. rectores parrochialis ecclesie quandā aliā parrochialē ecclesiam cum suis fructibus tenuerunt vnitam vel annexā nemine ibi instituto rectore per tantū tēpus cuius memoria nō existit. queritur an per hoc possint licite retinere post multa allegata ꝓ ⁊ ꝯtra. Adducit ad solutionē tria. ¶Primū q2 ꝯsuetudo onerosa ⁊ que priuat ecclesiā iure ⁊ honore suo sine culpa. nec iste est casus de numero illoꝝ q̄bus hoc ꝯtingit no. xxij. di. renouātes. ⁊ de cōsti. cognoscentes. de priui. antiqua: ex quo ꝙ onerosa tollenda de cōsue. c. j. de consti. que in ecclesiaruȝ ⁊ de maio. ⁊ obe. dilecti. Scđa rō est periculum animarum. nā si in qualibet parrochia infirmaretur aliquis non posset simul ad vnūquodqȝ suffragari cū sacramentis potissime si parrochie sint magne vel distantes. si alter sine ꝯfessione decederet reus esset anime decedētis. ⁊. vj. q. vj. si p̄sbyter. ⁊. c. nouimus. facit de peniten. ⁊ remissio. c. vl. Tertia q2 ꝑ hoc sine cā detrahitur iuri epoꝝ quoꝝ est ex iusta cā ecclesias diuidere ⁊ vnire de exces. prela. sicut vnire. extirpanda est ergo cum careat rōne. xij. di. oīa. lxviij. di. corepi. Ad ꝯtraria rñdetur. primo ad capitulum super quibusdā de v̄. sig. cum si. ꝙ de tēporalibus loquūtur in quib⁹ diuturnitas tp̄is ius prestat de aqua quot. ⁊ esti. l. hoc iure. §. ductus aque. secus in spūalibus de insti. c. ex frequētibus. nam. vbi maius periculum de electi. vbi periculum lib. vj. nam ⁊ si prescribat̃ cognitio causarū matrimonialiū cū scđm iura ꝓcedere hȝ prescribēs de consang. ⁊ affi. ex litteris. anime aūt p̄ciosiores sunt. xij. q. j. p̄cipimus facilius erit p̄scribere institutionem in aliqua ecclesia q̄ȝ ipsius retētionem. ⁊ de insti. c. fi. de iurepatr. per nostras. Unde decretalis de mulcta de preben. voluit per receptionē scđe vacare primā ꝓ solutiōe sua facit qđ no. Hosti. in summa de supplē. negligētia p̄latoꝝ. §. quot modis. v̄. supplet̃. vbi dicit ꝙ tp̄is diuturnitas nō probat vnionem vel annexionē: lȝ ex cā annexio fieri possit suo tñ modo ⁊ seruata forma decre. extirpande de p̄ben. ⁊. c. se. ⁊. c. ex posuisti. ⁊ de exces. prela. sicut vnire. tñ eodē. §. in fi. querendo an ad ꝓbandā annexionem sufficiat patiētiam tēporis cuius initij non est memoria dat duas remissiones. vnam ad summā de censibus. §. si quis census. ⁊ ibi in ver. quid ergo tenet censum solitum tanto tempore ꝙ de initio non est memoria deberi: lȝ etiā causa nō appareat alia ar. de exces. prela. §. qualiter excedāt. ver. excedūt. etiam detrahendo ⁊ ibi nil ad ꝓpositum ad solutionē scđm ipsum Guil. bene facit qđ scripsit post Hosti. de cleri. non residen. c. q2 nōnulli. In glo. magna. ver. quid si semper. ⁊ de his que fi. a prela. cum apostolica. in fin. vbi videas. mihi videtur sic determinanda dicta solutio ꝙ verū sit vnionem vel annexionem prescribi eo tempore. de cuius initio no est memoria de prescrip. c. j. lib. vj. duȝ tamē possessa fuerit ecclesia sibi annexa ⁊ vnita. ⁊ facit qđ dixi in preall. decre. cum apostolica in fi. nec erit necesse tunc in illa ecclesia rectorem instituı cum rector principalis sit rector vtriusqȝ sed non valebit consuetudo ꝙ illa ecclesia non habeat proprium regētem curam. s. vicarium perpetuum. de preben. extirpande. ⁊. c. exposuisti. de sup. negli. prela. c. ij. vel saltem temporalem in clemē. de exces. prela. c. frequens ⁊c. quidam etiā ecclesias vbi de hoc in scđa glo. ⁊ ꝓbat constitutio Jo. execrabilis ad fi. super quo vide qđ plene scripsi. de preben. de monachis super gl. ij. ⁊ de priui. pasto. H tamē saluo ꝙ si ꝓpter paupertatem ecclesiarū vicinarū facta esset vnio ipsarum inopia ⁊ possibilitas regendi vtrāqȝ excusat a vicario ponēdo. x. q. iiij. vnio. ⁊ de eta. ⁊ quali. eā te. in fi. ¶Per hunc aūt modum satisfactum est ratiōibus quas in solutione sua induxit Guil.

¶ Patronus an possit cōmittere alteri presentationem beneficij non vacantis.

Ui facit. ¶Per aliū perinde est ac si faceret per seipsum qđ dicit perinde est. Intellige de quadā iurꝭ interp̄tatione: cum vere loquēdo factū etiā ab eodē diuersis tēporib⁹ nō representat idētitatē eiusdē facti. s̄. de ꝯdi. inde. l. si nō sortē. §. libertus in aut. de fi. instru. circa p̄n. de duobus reis. l. nemo. ⁊ qđ not. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. deiecisse. ⁊. §. qđ dicitur ⁊ ꝓbat̃ de elec. vt quis duas lib. vj. ⁊ vide hic notata per Dy. ⁊ Car. ⁊ Jo. an. ⁊ qđ notaui. C. de ꝓcur. l. fi. Et inducit idem Jo. in nouella ad talem q̄ōnem. videlicet an delegatus ab alio q̄ȝ a p̄ncipe habēs speciale mādatum subdelegandi possit subdelegare. ⁊ remittit ad notata per eum de officio delegati. c. is qui libro. vj. in vltima glo. ⁊ plene dixi. C. de iudi. l. a iudice. Iteȝ ad aliam de patrono † an possit cōmittere alteri presentationeȝ beneficij non vacantis. ⁊ remittit ad nota. per eum de concessio. preben. in fi. Item ad aliam de magistro cui cōuenit certis scholaribus legere pro certo salario vtrum inuitis scholaribus possit legere per substitutum eque bonū. ita ꝙ sibi scholarium debeatur hic questio fuit Bar. hix. lxx. ⁊ incipit magister quidam post multa allega. pro ⁊ ꝯtra soluit. ij. q. Solutio placet eidem Joan. an. in terminis questionis nō crederem ꝙ possit salarium petere nolendo per aliū docere per. l. C. de cadu. tol. l. vnica. §. ne aūt. vbi de hoc plene dixi. C. de epis. ⁊ cleri. l. quisquis censibus allegat etiā. s̄. de lega. iij. l. fideicōmissa. in fi. de offi. deleg. c. fi. ⁊ dicit idem in illo qui ꝓmisit ciuitatem regere. dicit tamē hunc sensisse secus in illo qui ꝓmisit domum facere Guil. in spe. de sala. in fi. dixit D dof. concordasse Barto. refert tñ ¶Py. distinxisse an iustam causam habeat ⁊ tunc substituere possit an non ⁊ tunc non possit induci. s̄. ad le. iul. repetū. l. fi. ⁊ si quis cau. dicit tamen Gui. qđ leges quas allegat loquūtur in necessarijs obligationibus in quibus non mirum si ex iusta causa substituit secus in voluntarijs. vt. C. de act. ⁊ obl. l. sicut. in quibus sola impossibilitas non difficultas obliga. immutat. s̄. de verbo. obli. l. continuis. §. cum ita facit de offi. dele. c. ab arbitris li. vj. ⁊ qđ ibi no. parum placēt dicto Joan. predicta verba Guil. questionem etiā ¶Py. dicit se non inuenire in terminis doctoris. ⁊ verū est sed in vasallo an possit seruire per substitutum: format q̄ōnem. lxxxvij. q. que incipit. queritur vtrū vasallus in qua tenet ꝙ dictum est non tñ allegat. ll. illas quas dicit Guil. sed allegat. C. de decur. l. nullus lib. x. s̄. de sol. l. inter artifices. vbi de hoc dixi. subdebat ꝙ si seruitium vasalli consistebat in solutione pecunie quolibet soluēte liberabatur. s̄. de statuli. l. stichū. §. fi. Cy. in. d. l. vnica. §. ne aūt. C. de cad. tol. recitat opinionem dicentiū ꝙ si ꝯsuetudo est loci ꝙ surrogare possint tūc scholares illo modo secum ꝯtraxisse videtur. Idē si esset sp̄alis consuetudo illius docto. quā scholares sciebāt. s̄. de vsu ⁊ ha. l. plenum. §. equitij: vt in doctoribus medicis ab olim. ⁊ nūc etiam maxime in magistro Alberto sepe ipsoꝝ scholares apud ipsos experiūtur. Si v̄o non erat consuetudo loci vel persone doctoris tūc aūt vult recedere ⁊ substituere ꝓpter pecuniariuȝ lucrum alibi captandum. ⁊ non pōt cum videatur ꝓmisisse legere scđm suā industriā: vt in prealle. l. inter artifices. ⁊ cum sit impossibile vnius industriā esse industriā alterius in aut. de fide instru. §. j. ⁊. s̄. de condi. indeb. l. si nō sortem. §. libertus: aut recedere vult ad officium publicū exercendū vel ad seruitiū ecclesie. ⁊ tunc pōt vt. d. l. quisquis censibus. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊. l. ad similitudinē. leges tñ ille meo videre parū faciūt q2 loquūtur in illo q mutat statum ꝑsone. ⁊ refert ibi ¶Pe. dixisse. §. ne aūt de cad. toll. ver. si v̄o nō facere ad casum: q2 loquūtur de discēte nō de docente dum dicit textus liberalibus studijs imbui qđ certum est ꝑ alium fieri non posse vt post Gof. dixi de summa tri. c. firmiter. §. huius sancta. super verbo per moysem. doctrina v̄o ꝑ alium fundi ⁊ doceri pōt cum eodē ꝓfectu studentium vñ dicebat eū recedere posse surrogādo meliorem vel eque idoneū vt verum est ꝙ casus istoꝝ doctorum ꝓponitur nō in doctore qui ꝓmisit certis pro certo salario: vt ꝓponit thema. sȝ in illo qui obligatus videtur incohoando ⁊ faciendo collectam in studio bonoñ. ꝓpter statuta studij iuristarum que doctores seruare iurant questio non esset dubia.

¶ Decime quo iure petantur.

Ui prior est tempore potior est iure. vide hic notata per Dy. plene ⁊ per Cardi. ⁊ Jo. an. qui in nouella supplendo gl. suas. addit ad primam glo. ibi prius ordinatus. et. s̄. de maio. ⁊ obe. c. j. vbi de hoc ⁊ Dyn. allegat de albo scriben. l. j. ij. et. iij. ⁊. C. de consul. l. j. lib. xij. ibi importauerit in pari forma. de hoc plene de concessi. prebend. c. si soli. libro sexto in vltima glo. ibi non est nouum. et de constitu. c. j. libro sexto vbi de hoc ibi vltima voluntas. ⁊ extra de celebra. missaruȝ cum marthe. in fi. sed longe plenius hic per Dy. qui distinguit inter priuilegium reale ⁊ personale vt ibi plenius patet. Et inducit ipse Jo. q̄ōnem porrorum per eum disputatā quā sic ꝓponit quidam seminauit porros in parrochia sancti Andree quos ibi natos plantauit in parrochia sancti Jo. queritur cui ecclesie de ipsis decima debeatur. primo ꝓbat̃ ꝙ ecclesie sancti Andree. scđo ꝙ ecclesie sancti Jo. tertio ꝙ vtriqȝ aut cuiqȝ īntegra aut diuidenda. quarto ꝙ neuter ꝓbans quālibet partem per ius diuinum canonicum ⁊ ciuile deinde ꝑ equitatē. Item per opi. ⁊ glo. deinde inducit vnam regulā. deinde dat solutioneȝ ⁊ contrarijs rñdet ꝙ ecclesie sancti And. vbi seminati sunt. et nati debeatur decima ⁊ facit deuteroñ. xiiij. ibi decimā parteȝ

separatā de oībus que nascunt instrumēta ⁊ paralipo. xxxj.
omniū que gignit hum⁹ decimas obtulerūt. pꝫ itaqꝫ ex predi
ctis verbis. s. nascunt in terra ⁊ gignit humus generatiōis vel
natiuitatis locū inspiciēdū: et ibi decimā soluendā. Secundo
sic ꝓbatur aut illi porri includunt sub appellatione fructuum
aut frugū vel prouentuū vel pascuorꝫ vel lucri vel acquisiti sed
his omnibus verbis vtunt iura precipiētia decimā solui. xvj.
q. j. reuertimini. c. decime. ⁊ q. vij. c. iij. ⁊. iiij. ⁊. v. ⁊. §. j. de decimis
c. j. ⁊. c. cū homines. c. peruenit. c. pastoralis. ⁊ alia plura capitu
la plus videntur esse in tractatu hortorum: de quorum fructi-
bus expresse loquitur canon. xvj. q. vij. quicūqꝫ de decimis nō
est vltra hoc ꝙ iure seminis ipsa decima debeat expresse pro-
bat. c. ex parte. iij. eo. ti. vbi patet qd̄ si diuersa semina ponātur
in eodē agro de cuiusqꝫ seminis fructu debetur decima. hꝫ eniꝫ
se ꝑdiū sancti And. ad porros vt originariū ꝑdiū sancti Joā.
vt educatiuū. ¶ Prima ergo cā naturalis ⁊ sic ꝑpetua. v. di. §. j.
insti. de iure naturali. §. sed ⁊ naturalia. preponēda est ergo edu
catiue que tꝑalis est ⁊ mutabilis qd̄ vero ipsum ius originis sit
ꝑpetuū: patet de tꝑib⁹ ord. cū null⁹. li. vj. ad idē ꝺ sena. l. penul.
Querit ergo de origine. xxiiij. di. qn̄. xv. di. atros. de edi. edict. l.
quod si nolit. §. qui mancipia. ⁊ legiste habēt tex. expressos pre
ponentes originariam causam ⁊ ad municipa. l. assumptio. ⁊. l.
si libertus. §. ꝓscriptio. in fi. ibi potior est originis causa. ⁊. l. qui
ex vitio. de decur. l. j. de mu. ⁊ ho. l. ⁊ qui originem. de temp. or. c.
primo vbi solū vltramontani originem inspicimus probat hoc
idem. l. dicens natum ex seruis vrbanis si mittatur ad villam
nutriendus. vrbanum nō rusticum censeri de leg. iij. l. si seruus
vrbanus. §. eum qui de verbo. signi. l. vrbana familia. ⁊. l. is qui
natus. si ergo vrbana mācipia cognoscuntur a rusticis genere
non loco educationis sic in proposito prediū generans nō edu
cans videmus in decime solutione ponderari debere. Ad hoc
etiam faciunt iura que dicunt principiū spectandum cuiusqꝫ
rei ⁊ contractus initium spectandum materia si procurator in
princi. de hoc not. de elect. dudum de censi. c. iij. ⁊. j. q. j. principa
tus. ⁊ optime videt facere de rescrip. litteris. vbi factū ꝑ prede
cessorem inchoatum per successorem completurū predecessori
attribuitur non successori sic ⁊ in proposito. Item is dꝫ esse po
tior in re qui plus iuris in ea hꝫ. C. qui. ho. ce. pos. l. fi. de dona. sci
mus. §. ne autē. ⁊ illis quis plus tenet a quo recipit plus de te-
sta. cum in officijs. ⁊ qd̄ notaui de iure pa. c. j. super prima glo.
sed plus est aliquid de nouo facere ꝙ̄ creatum promouere de
consecra. di. ij. reuera pro ⁊ contra. extra de iude. c. iudei primo
⁊. c. consuluit. ⁊ pro eo de rei vxo. act. l. vnica. circa princip. pꝫ er
go porros decimandos ecclesie sancti Andree. cuius predium
plus contulit. Item porri auulsi de primo predio trāsierunt cū
suo onere. xv. q. j. si quis laicus de pig. ex litteris. ⁊ de contrahē.
empt. alienatio. plus tex. expresse dicit fructus decimādos alie
nari non posse nisi cum autoritate decimantium. de decimis. c.
pastoralis. ⁊. c. cum non sit et si dicatur meliorate sunt hoc pla-
cet ecclesie. ⁊ facit quod nota. de consecra. distin. ij. solent. de an
nuis leg. l. eum qui. per quos textus rationes ⁊ argumenta cō
cluditur ecclesie sancti An. de his porris decimam persoluen-
dam. Tertio equitas hoc suadet quia ex contrario sequeretur
ꝙ dominus predij posset ecclesiaꝫ parrochialem decima ipsi⁹
predij fraudare seminando semper ibi olera ⁊ alibi plātando.
Quarto glo. Inno. posita eo. ti. commissum. fouet hanc partē
cum ibi dicat ꝙ herba pratiua auulsa a terra tantum transeat
cum suo onere in bestiam auellētē vel dn̄m ipsius bestie ⁊ ibi vi
deas. Item hec regula prioris temporis fouet hanc partem et
s̄. e. ti. l. quotiēs vtriusqꝫ. Et hoc videre potes in glo. ar. per cō
cor. ⁊ exempla. Quod debeatur ecclesie sancti Joā. inducitur
autoritas apostoli. j. ad corinthios. iiij. ego plantaui ⁊ deus in-
crementū dedit. xix. di. ꝯm ⁊ eadem epistola. ix. c. quis plantat
vineā ⁊ de fructu eius non edit ⁊ habet. xiij. q. j. §. ij. xxviij. q. j.
iam nunc. ¶ Ponderāda est ergo plātatio plusꝙ̄ primeua origo
certum est enim quid plantari non posse nisi prius sit ortū. xvj.
q. j. ne pro cuiuslibet. viij. q. j. c. vno. de consti. translato. xiij. q. ij.
§. quia ergo. s̄. ad municip. l. fi. §. iij. Secundo sic se habet par-
rochia sancti Joā. ad porros vt parrochia domicilij ad larem
constituentem ⁊ morantem. Ex quo ergo ad istam fuit transla
tus locum habet cum prima. xxj. q. ij. si quis iam trāslatus. xvj.
q. j. ne pro cuiuslibet. xviij. q. j. c. j. de translato. xiij. q. ij. §. quia ꝯ
ad municip. l. fi. §. iij. C. de incol. l. fi. de epi. ⁊ cleri. l. si quis ibi la
rem fouere ac degere ⁊c. de vsu. ꝙ̄ ꝙ̄. ibi testator habitat per q̄
patet ad istos porros sic translatos primam parrochiam nul-
lum ius habere hoc idem probet in perseuerātia. cui⁹ cōtrariū
cōmēdatur. vij. q. j. suggestū. de peni. dist. iij. incassum. Si enim
fuisset ex prima parrochia ibi mansissent sed quia non manse-
runt: dicuntur ex illa non fuisse de peni. disti. iiij. si ex bono: qr

nec dicitur venisse qui nō stetit nec natus qui statim desijt: nec
versum quod non durat versum: nec diuertisse qui statim re-
dijt ⁊ his similia de iudi. c. j. de in rem verso si pro patre. §. ver
sum. ff. de diuor. l. diuortium. la. ij. in fi. de peni. dist. j. diuersum.
¶ Probatur ⁊ aliter deus non nouit opus imperfectū de bapt.
maiores ver. sed adhuc. Licet autem principium sit potentissi-
ma pars cuiusqꝫ rei. s̄. de ori. iur. l. j. ¶ Perfectum tamē consistit
ex omnibus suis partibus vt ibi tempus ergo perfectionis spe
ctando quod fuit in parrochia sancti Joan. dicam illam deci-
mam deberi. verbum enim fructuū frugum vel his similia ha
bet denotare rem perfectam. Ad quod optime facit de peni. di
stin. ij. dum sanctam ibi plenuꝫ frumentum sicut et verbum sta
tuto. de peni. di. §. hoc autem quod quisqꝫ iur. l. j. ⁊ faciat. xxxij.
q. ij. quod non formatum. de homici. si quis. ⁊ quo ibi not. sicut
libro legato. intelligitur liber perfectus scriptura. de lega. iij. li
brorum. §. quod ergo. ⁊ verbo operis opus perfectum de ver.
signi. l. v. §. j. Et soluendo dicitur qui potest soluere solidum. e.
titu. soluendo. Et edificium perfectum quod potest esse vsui e.
titu. edificia. §. perfecisse. nam ⁊ in iudicijs tempus perfectiōis
inspicimus. ⁊ sententie de re iudi. abbate. libro. vj. de rei vendi.
si nautē depo. l. j. §. non tm̄. Itē nō ꝗ pri⁹ egit vel cōtestat⁹ est li
tē: sꝫ qui prius ad sentētiā peruenit attēditur de noxa. si quis a
multis. ⁊ de peculio. Si vero adhuc per quē concluditur pro
parte sancti Jo. inspici debere statutum perfectionis porrorū
origine non attēta sicut nec inspicitur qui filij sint legitimi. tā-
ta insti. de nup. §. finali cum lex. ¶ Item quo iure petantur de
cime † dubitatur ⁊ no. xvj. q. j. moderamine. de deci. c. tua. Sed
colamus duriorem ⁊ fingam⁹ decimas vendicari posse: etiā an
te separationem ⁊ ecclesiam esse dominam nihilominus tamē
ex quo porri isti trāslati sunt ⁊ radicati ī parrochia sancti Jo.
illi parrochie decima debetur ꝙ sic probo. Fingamus qd̄ isti
porri euulsi sint de predio sancti And. Ex quo tamen radicati
essent in alio meo predio: vel conualuissent perdidisset ipsa ec
clesia dominiū ⁊ applicatum esset domino posterioris predij.
insti. de rerum di. §. si titi⁹. de rei vē. l. v. §. arbore. vbi de hoc. de
acqui. re. do. l. a deo. §. fi. ⁊. l. si ex meis. §. arbor. vbi de hoc tetigi
nec ob. qd̄ no. xij. q. ij. apostolicos: quia glo. illa nō probatur iu-
re. ⁊ dato qd̄ vera esset non hꝫ locū in his que ponuntur in pre
dio euellenda vt in casu nostro sicut ergo dominium esset acqsi
tum predio vel dn̄o predij secundi ita ⁊ ius decime esset acqsi-
tum ecclesie in cuius parrochia situm est prediuꝫ: nec dicas ꝙ
ecclesia sancti And. non vult decimam de porris stantibus: sꝫ
cum fuerint extirpati. nam vt patet in preal. §. arbor. etiā post
eradicationem prior domin⁹ sibi ius non vēdicat. sic ergo ar-
guēdo de diuersis dn̄s duorꝫ prediorū ad eundē dn̄m vtriusqꝫ
qd̄ licet. viij. q. j. in scripturis de peniten. distin. j. adhuc instant
de preben. cū de hn̄ficio. li. vj. s̄. si cer. pe. l. singularia. dicā in ꝑ-
dio respectu scd̄i predij tm̄ ⁊ non primi porrorum dn̄m cōpete-
re qd̄ pꝫ: qr vēdito primo ꝑdio ⁊ tradito desinet esse dn̄s por-
rorū. s̄. de rei vē. fructus pēdētes. ⁊ sic dicā dandam decimam
porrorū scd̄e ecclesie. s. sancti. Jo. ⁊ non prime. Nec mirū cum ⁊
vnio carnis quaꝫ hꝫ vxor ad virū faciat illā cēseri iure viri vlti
mi etiā iā mortui patet extra de sepul. is cui. in fi. cū cōcor. Iteꝫ
non mirum si hec habet vnio ꝑ radicē vel coalutionē. nā video
ꝙ sola v̄balis ānexio ꝑponit scd̄m expectanteꝫ. primo qd̄ ꝓbat
decre. qr sepe de prebē. ex v̄bali etiā ānexione prebēde ad digni
tatē scd̄i canonicat⁹ expectās dignitatē in assecutione preben
de prefertur primo multomagis vel saltem pariter ex radicali
cōnexione scd̄a ecclesia prefertur prime ⁊ facit etiā de prebē. s̄.
e. li. vj. Quod aūt plus sit facto ꝙ̄ verbo autoritate probatur ꝺ
penis degradatio lib. vj. ⁊ qd̄ ibi no. in fi. vel saltē ꝑ arg. de ap.
dilecti. vbi de hoc. s̄. de legi. l. de quibus. ad fi. Ex quibus con
cludit ecclesie sancti Jo. decimā deberi nec curādū an ibi na-
ti sint vel aliter ꝑcepti. ad hoc. s̄. de vsur. l. arboribus. §. j. vbi di
citur quicquid in fundo nascitur vel quicquid inde percipitur
ad fructuarium pertinet. ⁊ pro hoc. C. si cer. pe. l. non vnde ori-
ginem. Tertio equitas que. s̄. ꝓ prima ecclesia inducta fuit cō
uertitur pro secunda pari modo. Item fingamus porros em-
ptos per plantantem in solutione decime non fiet deductio il-
lius sumptus seu precij de decimis. tua. ⁊. c. cum homines. Itē
si iste ecclesie essent in diuersis dio. nonne absurduꝫ esset quod
prima participet in parrochia secunda. eo. tit. cū sint hoīes ad
fi. Item per id sequeret ꝙ de toto vino mūdi vel saltē de viti-
bus illi soli ecclesie deberetur decima in cuius parrochia erat
lābrusca quā plantauit Noe geñ. xiiij. ⁊. xiiij. di. vj. die si sola ꝓ-
ma origo. ⁊ nō plātatio deberet attēdi. Quarto pro hac parte
faciunt glo. Vinc. ⁊ Py. de quib⁹. j. dicam. ⁊ qd̄ not. Inno. de
stagno ⁊ reclusione pisciū vel ferarū. e. ti. c. non est. vbi videtur
velle quod si pisces clauduntur stagno vel in aliqua reclusio-
ne licet

ne licet de alio flumine vel loco hec sumpta fuerint.illi tamen
ecclesie debeatur decima in cuius parrochia viuunt illius par
rochie aque faciat etiã qd nota.de rescrip.stat.§.cũ vero.in gl.
olim dicebamus.Quinto ꝓ hac parte facit regula in pari.s.e.
⁊ ibi ꝯcor.⁊ exẽpla ad hãc ptẽ.Qd vero vtraqꝫ debeat inducit
autoritas vnica ad corinthios.iij.ibi qui plãtat ⁊ q irrigat vnũ
sunt dei enim sunt adiutores vniusqusqꝫ enim propriã mer/
cedẽ accipiet.Conueniũt ergo hic ecclesie.⁊ dicit prima secũde
tu es plãta ⁊ ego ex semine vnũ simus operatiõe videlicet ope
ratione eiusdẽ fructus.⁊ fuimus coadiutores dei:cuius manꝰ
⁊ potẽtia in his est principaliter opata:accipiamꝰ ergo merce/
dẽ nostrã.ad qd facit.e.ti.cum non sit in princi. Quod aũt ha/
beãt simul vnũ decimã diuidendã ꝓbat.xij.q.j.⁊.iiij.c.j.cum cõ
cor.de testa.relatũ ad fi.de sepul.cũ quis.ij.rñ.vt sic ibi diuidit
canonica portio quia vtraqꝫ ecclesia operata est id propter qd
hec ꝑdialis decima debeat cũ prediũ vtriusqꝫ parrochie ope/
ratũ sit ad perfertuꝫ huius fructꝰ.Sicut enim si simul in duo/
bus predijs haberet arbor communiter radices diceretur com
munis:vt in predictis.§.insti.de re.di.§.si titius.⁊ de acqui.re.
do.l.a deo.§.fi.in fi.sic videt tñ diuersis temporibus in vtraqꝫ
parrochia fuerit radicata qd vtriqꝫ debeat decima.ad idẽ in/
sti.e.ti.§.duorum.⁊ faciat pro hac parte censualis equitas ⁊ ꝙ
dixi Ser.Tã.Gof.Py.⁊ Inno.de sepul.de his.s.quod si qs
audit diuina in vna capella et in baptismali ecclesia ꝑcipit sa/
cramenta inter illas duas diuiditur canonica ⁊ quod nota.de
malo.⁊ obe.omnes de decimis personalibus.⁊ illud idem In/
nocen.de deci.nouum ⁊ quod no.Ioan.xiij.q.j.§.j.⁊.ij.⁊ Ber.
de deci.ad apostolice de grege qui pascitur in duabus parro/
chijs.et qd not.Hostien.de stagno pisciũ ⁊ de lignis portatis
ad portum vbi carius vendũtur eo.titu.nõ est vbi tenet deci/
mã esse partim predialẽ ⁊ partim personalẽ.sic ergo ⁊ ista par
tim erit predialis vnius ⁊ partim alterius.Qd autẽ vterqꝫ ec
clesia integra percipiat ꝓbatur si aliquis habet vsuꝫ rei ⁊ aliꝰ
ij.vsufru.primus primo detrahit vsu.scdus qd residuuꝫ est in
fructu rei.s.de vsufr.l.si aliquis.j.rñso.de vsu ⁊ hab.per seruũ
in fi.⁊.l.se.i fi.sic porros ꝑmo decimabit prima ecclesia residuũ
habebit.secunda instar hereditatis de qua filius primo de/
trahit debitam iure nature heres trebellianicã vel falci.C.ad
l.falcid.l.irritum.extra de testa.Ray.⁊.c.Raynu.vbi satis de
hoc.ad idem facit qd habetur eod.titu.officij.c.requisiti.equi/
parando igitur debitum iure nature ad propositũ ratione vi
rilis originis dicemus illam prius detrahendam.aliam vero
de residuo.Item certum est ꝙ fructus nõ debetur ratione se/
minis:sed corporis ex quo percipiũtur.s.de vsur.qui sit.in ꝑn
ci.idem de planta.C.de rei vendi.si quis sciens equiparãdo.er
go sata ⁊ plantata ⁊ merito.vt institu.de re.diui.§.qua ratione
et de decimis non est dicendum ex predijs ⁊ ex fructibus deci/
mas simpliciter ex corpore ⁊ iure deberi.⁊ sic vterqꝫ ecclesie.ad
quod bene facit ad munici.filij.§.ij.⁊.l.ordine in fi.⁊.l.incola.et
infra de iniur.§.ij.C.ad muni.⁊ de origi.l.j.⁊ optime.l.vlti.in fi.
propterea istud quod est patrimoniale minus agnoscatur vbi
cunqꝫ est patrimoniũ.C.de muliere ⁊ in quo loco.l.vnica.pro/
pterea fingamus ista duo predia duos parentes porrorum si/
cut ergo filius vtrũqꝫ parentum integraliter alere cogitur.s.
de lib.agno.l si quis a liberis.circa princi.sic ⁊ de his porris di
cam quo ad ecclesias.Tertio equitas facit ꝓ hac parte quid
enim si porri non fuissent plantati.Item in se sunt fructus et
ad vsum ⁊ ad precium percipiendum.⁊ pro secũda facit qd si
porri fuissent empti ⁊c.vt.s.dixi.Quarta opinio facit pro his
facit de qua dicam infra.Quinto facit regula.s.eo.ꝺm naturã
et.c.qui sentit onus.Contrarium scꝫ qd neutri ecclesie decima
debeatur sic probatur dicitur Deuteronõ.xviij.decimaꝝ obla/
tione contenti nil amplius possidentes ⁊ Malach.iij.vt cibus
sit in domo dñi.⁊.xv.q.j.reuertimini.⁊.q.vij.c.j.sed iure positi/
uo ecclesia non constituitur sine dote:ergo cum clerici non sint
illis contenti nec illis indigeant eis non debentur.quod not.si/
ne dote non sit ecclesia constituenda.patet de consecra.distin.
j.nemo.de consecrat.eccle.vel altaris cum sint vbi de hoc.⁊ in
aut.vt oratores do.§.j.colla.v.Ex quo ergo ponimus ecclesiã
dotatam rector ⁊ clerici viuant de fructibus ipsius dotis ⁊ de
cimas non querant faciat ad hoc illam partium cõsuetudo in
quibus decime non soluuntur que videtur valere de parroc.
c.fi.de deci.cõmissum ibi solebant ⁊c.⁊.c.in aliquibus in fi.po/
test eñ consuetudo qd princeps.l.legem concedere interpreta
ri ⁊ abrogare ⁊ dixi de hoc de consue.c.fi.sed papa certis per/
sonis decimas remittit.vt patet de decimis ex parte primo qd
intellige:vt not.xvj.q.j.§.si ergo.⁊ de deci.a nobis.ergo ⁊ hoc
potest consuetudo nec debemus presumere deum velle tantam
multitudinem non soluentium perire.de bapti.non absit.Iteꝫ

pro maiori parte theologi precipue mendicantes.hoc tenent ⁊
predicant:vt not.de decimis.c.j.lib.vj.Et respondent ad au/
ctoritatem veteris testamenti preceptum de soluendo esse mo/
rale.sed de quota soluenda dicunt esse cerimoniale vel iudicia
le:sed cõmuniter dicunt esse iudiciale cum cerimonia veteris
legis tempore noue non debeant ad litteram seruari.Iudicia
ria vero sic licet non obligent ex precepto ad auctoritates noui
testamẽti.Matth.xxiij.⁊ Luce.xj.⁊.xviij.respondent ꝙ in eis
dicitur ne decimatus ⁊c.hoc oportuit fieri scꝫ in veteri lege.il/
la vero verba de omni quod possides non fuerunt preceptiua
christi vel euangeliste:sed quedam ostentatiua narratio pha/
risei.⁊ potest ante preceptam de decima aliquid signare.cum
enim denarius numerus quodãmodo sit perfectus.de conse/
cra.dist.v.ieiunium.Cum sit primus limes nũeroꝝ.illo eñ fini
to reinchoamus ab illo qd per se ptꝫ.habet idẽ designare quã
dam perfectionem quã illi decima soluendo rehabituri erant
per aduentuꝫ christi.Inno.vero per multas auctoritates pro
bat super rubrica de decimis.al's est glos.de parroch.c.vlti.et
reprehendit hos nouos doctores attemptantes dicere contra
rium doctrine.quattuor principaliũ doctoꝝ ecclesie.Ad decre
tales vero allegatas in ꝯtrariũ respõdet vt in eis notaui.nos
ṽo iuriste tenemus decimas ⁊ integras deberi:sed saltem pro/
pter cõtrariũ.dicemus neutri deberi vt sic inuicẽ se impediãt
de vsufru.quotiens.de leg.j.hmõi.§.fi.⁊ plura exempla habẽ
tur de hoc.s.de reb.dub.si fuerit.j.respõso.⁊ faciat quod not.
de elec.c.penul.lib.vj.Et pro hac parte facit regula que in ob/
scuris reum absoluit.s.eo.ti.cum sint partium.⁊.l.fauorabilio/
res.posset etiã allegari ꝙ locus esset gratificationi de leg.ij.si
quis seruũ.§.si inter duos.de condi.inde.l.plane.de rescrip.c.
penul.cum si.Solutio huius q̃stionis colligi potest ex not.per
Vincẽ.Py.⁊ Iaco.ver.de decimis.cũ nõ sit vbi Vinc.ex ver
bo incrementũ.in prin.c.arguit.scde ecclesie decimã deberi:⁊ il
lud tenẽt assertiue ibi ipse Vinc.⁊ Py.Ja.ṽo tenet vtriqꝫ de/
beri ⁊ ex verbis suis videtur sentire vtriqꝫ deberi integram ⁊
ipsoꝝ glo.ibi posui ⁊ per predicta ptꝫ Vincẽ.arguẽdo ⁊ alios
asserendo cõcordes qd scde ecclesie debeatur qd puto verũ.sꝫ
est sciẽdum ꝙ ex porris plantatis duplex fructus habetur al/
ter est in semine producto per porrũ.Et de hoc non ꝓponitur
questio quasi nõ dubia cum illud semẽ nascatur ex humo huiꝰ
predij vbi fuerunt scdo plantati sicut fructus omnino altera/
tus.⁊ sic idem de eo qd de grano vel alio fructu.extra de deci/
mis ex parte.ij.⁊.c.tua.ij.⁊.c.pastoralis.sed ꝓponitur q̃stio de
ipsa substãtia porroꝝ quã sumimus in fructu ad holus qd est
optimũ in augusto cum carnibus porcinis vel ad ipsum crudũ
comedendum qd multis placet.puto autẽ sequendo predictos
de his integram decimã secũde ecclesie deberi vbi fuerũt plã/
tati per ea que dicta sunt supra.ꝓ hac parte maxime in ṽ.item
quo iure.Item si etiã illi porri fuissent furtiui tamẽ parrochia
li ecclesie que in ꝑdialibus ꝓsequitur qd suũ est exigeret deci/
mam.⁊ qd plus est etiã ab inuasore predij:vt no.eo.titu.ex trãs
missa.in fi.prime glo.⁊.xvj.q.j.decimas.Dico autẽ ꝙ prima ec
clesia ab ipso dño porrorum ⁊ prioris fundi exigit decimam ad
estimationem ipsorum porrorum.estimatio autẽ debetur qua
si quo ad primũ predium ⁊ ipsius dñium per radicationẽ scdi
sic consumpti.pro consumptis autẽ bene soluit estimatio.xvj.
q.vij.quicũqꝫ.de transac.veniens.⁊ not.de rerũ permu.c.fi.de
reb.ec.nõ alie.vt sup.Et pro hoc dico decimã ad estimationeꝫ
porrorum deberi prime ecclesie soluta sicut quasi omnia iura
inducta in prima parte.Ad id autẽ quod allegabatur de cau/
sa originaria que ꝑfertur educatiue vel nutritiue ⁊ qd mãcipia
distinguunt origine non loco nutritionis.facile rñdetur.locus
eñ vbi larẽ hꝫ ⁊ mittitur homo liber vel seruus nõ eradicat si/
bi ipsi hominẽ sicut fundus porrũ qui illud sibi incorporat ra/
dices protelat humorẽ infundit ⁊ qualitatem mutat.lvj.disti.
nasci.cibus etiã ⁊ potus nõ irradicat sibi hominẽ:sed irradica
tur ab homine.per qd etiã ipsius cibi ⁊ potus mutatur substã
tia.⁊ sic facit pro ⁊ sic rñdetur ad argumentũ dñe Milãcie cõ
iugis dilectis.arguebat eñ per me super hoc consulta instar
principis in aut.vt iudices sine quoquo suffragio.§.hec oĩa po
tiorẽ esse causam prime ecclesie quia absurdum est si filiũ suum
alia mulier lactat ⁊ nutrit illius nutricis causa potior dicatur
in filiũ ꝙ filius iste nõ irradicat nec coaluit corpori nutricis si/
cut porruꝫ humo.vnde si natura operaret ꝙ filius ille corpus
nutricis reingrediret ibi generatiua restituens presentia dice/
remus eũ filiũ scde ⁊ nõ prime.Ad decretalẽ lr̃is rñdetur ne/
gari nõ posse illũ clericũ receptũ autoritate illiꝰ qui fecit maxi/
me q2 certũ est per primas monitorias nullũ ius acquisitũ qd
sufficeret:sed hoc solũ excludit ne ecclesia illa dicat grauata ꝑ
illum quasi grauamen attribuendum sit inchoanti.ꝓsequens

enim non potuit dici grauasse faciendo id ad qͦ tenebatur ex quo dã debito honestatis. Ad glo. Inno. dico ꝙ cõcor. solutio ni qꝛ illius herbe paste lꝫ transiuerit cum onere deberetur decima in estimatione nõ iure consumpta. Et sic etiã satis fit decre. pastoralis. ⁊ decre. cum nõ sit. Ad iura vͦ inducta ꝙ diuidatur decima facile rñdetur si diuidit̃ prediũ est: qꝛ cõi pecunia emptuꝫ. Itẽ de bonis cõiter acquisitis. idẽ in decima pastus porcoꝝ ⁊ decima personali idem in canonica. In his em̃ ⁊ similibus neutra potior nec apparet ratio quare plus vni ꝙ̃ alteri vel quare vterqꝫ integer deberetur ⁊ eodẽ modo respõdetur ad ea que dicta sunt de concursu. In illis enim certum est duobus non deberi sed vni nec apparet cui ⁊ de hoc de iurepatro. cum autem. de rescrip. c. pe. lib. vj. si dicatur ꝙ ꝓpter predicta deterior sit conditio collationi ꝙ̃ si in primo predio plantasset fateor ⁊ sua voluntate subijt hoc munus ad h̃ pal. l. vlti. in fi. C. de municip. ⁊ orig. lib. vj. ad hoc de offi. deleg. ab arbitris. ⁊ qͦ ibi no. Et forte etiam eradicatis porris aliud ibi seminauit vel plantauit ex quo fructũ percepit vel satis sit ꝙ hoc facere potuit. Itẽ ⁊ al's sufficit ꝙ hereditas poterat esse dãnosa insti. de auto. tu. §. j. hic sic proposita allegata soluta ⁊ rñsa quisqꝫ studiosus precipue doctor supplenda ⁊ corrigẽda suscipiat. inest em̃ autori libentius discere ꝙ̃ docere.

Quod alicui suo non licet

nomine nec alieno licebit clemẽtina de regula. vt pꝛofessores dat nouum exẽplum huic regule. Et vide h̃ no. per Dy. Cardi. ⁊ Jo. an. qui in nouella. hic querit qõnem an habens gratiam cum beneficio acceptandi possit laicũ procuratorem constituere ad acceptandum ⁊ remittit ad notata per eum de preben. c. accedens. Deinde subijcit qõnẽ fratris Uberti per dictionem similem quo ad effectum que talis est. queritur vtrum aliquis ex defectu ordinis vel alia causa vocẽ non hꝫ. ⁊ in. c. noĩe suo. eã habere possit vel debeat noĩe alieno si constituatur procur. ꝑ alium vocẽ habẽtem. ⁊ vr̃ ꝙ non per hãc regulã cũ ꝯcor. nã ponitur in themate qõnis ꝙ ille voceꝫ non habet suo noĩe ergo nec alieno habere poterit. Preterea dicitur in themate vel ex alia causa. Sed pone ꝙ propter excõicationem aliquis excludatur nũquid noĩe alterius admittetur videtur ꝙ non qꝛ propria negocia tractare non potest: maxime spũalia siue in iudicio siue extra de iudi. intelleximus de excep. pia lib. vj. ⁊ de sententia excõ. solet cum si. Sic nec ꝓcura. põt constituere ex̃ de proba. c. post cessionem. Et idẽ forte dici posset quo ad materiã nostram de suspenso ⁊ irregulari maxime in actu electionis qꝛ lꝫ nõ sit in eis periculum. cõis tñ ab actu eligendi penitus excludũtur de ꝯsue. cum dilectus de sen. excõ. qui ergo tales nec per se nec pro alijs admittunt̃. Secundo si ex defectu ordinis excludatur vt in clem̃. c. hi qui. nullo modo admitti potest noĩe alieno ꝙ sic probatur ea que sunt ordinis nõ habenti ordinem cõmitti non possunt ab alio ꝙ̃ a papa vt hic in glos. sed vocem habere videtur esse ordinis: vt. d. c. vt hi qui ergo ⁊c. Et si dicatur ꝙ vocem habere nõ est ordinis: sed est pena non ordinati: vt apparet in. d. cle. aut hi qui. dico ꝙ ex hoc magis concluditur talem non debere admitti aliquo modo. nã si cõmissio sibi ab aliquo facta hoc operaretur. sequeretur ꝙ priuatus quilibet penam ordinariã iuri posset effectualiter remouere. hoc aũt est incõueniens cum etiam iudex nõ videatur hoc posse. C. de aboli. l. j. canonizata. ij. q. iij. §. notandum. vbi de hoc nisi forte per dispẽsationẽ vbi haberet potestatẽ dispẽsandi. ex̃ de iudi. at si clerici de scismaticis fraternitatꝫ. ix. q. j. ab excõmunicato. ⁊. q. ij. lugduñ. Ergo non est dicẽdum ꝙ per talem cõmissionem admittatur ad capitulum a quo in penaꝫ excluditur. Tertio quedam sunt que lꝫ sint iurisditionis adminiculo tamẽ ordinis exercenda: vt de causa criminali epi̾ cognoscere. xxiij. di. illud. iij. q. vj. hic ꝗppe. Item clericum deponere. xv. q. vij. si quis cum duobus. ⁊. c. se. Item clericũ cã discipline verberare. lxxxvj. di. nõ liceat ⁊ no. xlv. di. in summa ⁊ hec ⁊ similia cõmitti non possunt ordinẽ nõ habẽti nisi sicut ⁊ illa que vere sunt ordinis. vt. s̃. dictum est. Ad qͦ bene facit prealle. c. non liceat. ⁊ no. expresse. xcv. di. c. j. circa vltimam glo. sed negari non potest qͦ ius vocandi capitulum ⁊ si non sit ordinis proprie sed iurisditionis ordinis tamen adminiculo saltem quocũqꝫ habenti exercetur: vt. d. c. vt hi qui. Ergo demãdari nõ põt ordinẽ nõ habẽti: ex quo bene ꝯcludit̃ ꝙ si quis noĩe suo propter defectum sacri ordinis saltem nõ habẽti vocem nõ hꝫ eam etiam habere nõ poterit noĩe alieno ꝙ sic probatur in multis actibus quis admittitur ꝓ se ⁊ non pro alio sicut ad pastulañ. iij. q. vij. §. verum. ff. de postulando. l. j. C. de postulã. l. nemo. Item ad accusandum infra ꝓhibetur. iij. questione vltima. omnibus. Bene ergo sequitur

ꝙ vbi quis per se non admittitur nec ꝑ alio. ⁊ maxime cum legislator habuit respectum ad rem ꝓhibitam tm̃ non ad modũ ꝓhibendi. vt no. in regula. s̃. e. l. cum quid. Iste em̃ simpliciter constitutus non tamẽ mandato de certa persona eligẽda liberum hꝫ arbitrium ac si ꝓprio nomine interesset. de elec. c. si qs iusto lib. vj. Item dicta decretalis vt hi qui dicit ꝙ non habeat vocem etiã si ab alijs libere ꝯcedatur. Ex quibus verbis colligitur ꝙ si totum capitulũ hoc sibi nõ põt ꝯcedere multominus vnus ꝑ suã cõmissionẽ ꝙ aũt capitulum plus possit ꝙ̃ vnus solus ꝓbatur de his q̃ fi. a ma. par. ca. c. j. ad hoc. lxiij. di. c. vlti. non ergo vnus sibi poterit concedere ꝙ totũ capitulꝫ non posset. ⁊ hoc voluit dicere dictũ. c. vt hi qui ibi nullo modo in. c. habeãt quasi nullo quesito colore. i. nec per se nec ꝑ alio. Item cum quid ꝓhibetur ⁊ omne ꝑ qͦ peruenitur ad illud ꝺ spon. oro. sed admitti debere: vt ꝓcur. sequitur ad hoc ꝙ ẽ habere vocẽ nomine suo ꝙ sic ꝓbatur dicit decre. ꝙ absens in loco de quo dꝫ vocari impeditus cõmittit vni de collegio voceꝫ suam de elec. c. qꝛ propter. §. illud aũt. ⁊ nisi sit de collegio non põt. quãtum ad actum etiã si al's sit de gremio de ꝯsuetu. cum dilectus de elec. scriptũ est. si ergo vt ꝓcura. admittat̃. necesse est ꝙ sit de collegio. i. ꝙ vocẽ habeat seqtur ꝙ ista admissio ẽ ex eo qꝛ hꝫ vocẽ noĩe ꝓprio. Item certũ ꝙ impubes nõ admittitur cũ alijs ad eligẽdum de elec. ex eo lib. vj. qꝛ discretiõe caret. nunquid ergo admittetur vt ꝓcur. alterius. certe non: propter eãdem rõnem. qꝛ ꝓcuratorium non dat ei discretionem: ⁊ qꝛ talis etatis ꝓcura. esse non põt nec ad negocia nec ad lites de ꝓcur. qui generaliter lib. vj. ⁊. ff. eo. l. minor. ⁊ idem in furioso cum eadem sit rõ. iij. q. iij. §. iij. de spon. cum dilectus. et not. in. d. c. ex eo. Item lex probibens eum admitti indistincte loqtur nec distinguitur pro se vel alio ergo ⁊c. indistincte intelligatur de offi. presi. l. iij. ⁊ de postulando quos ꝓhibet. In cõtrarium ꝙ lꝫ repellatur nomine ꝓprio admittatur vt ꝓcur. facit qꝛ edictum de ꝓcur. est prohibitorium de ꝓcura. l. mutus. §. j. cum ergo iste non repellatur ꝑ alio admittetur. Item habere vocem in. c. nõ est sine natura illicitũ de quibus tm̃ videt̃ loq hec regula ꝙ alicui ⁊. xlvj. di. sicut nõ suo: ⁊ ideo lꝫ quis nõ habeat vocem suo noĩe. nihilominus admittetur noĩe alieno nisi expresse sit ei ꝓhibitum vt dictum est. Nam certum est ꝙ illi q non sunt de collegio nõ habẽt vocẽ suo nomĩe immo ⁊ tacite a contrario sensu videntur prohiberi alieno noĩe de elec. qꝛ propter. §. illud ibi de ipso collegio ergo ⁊c. quasi a ꝯrio nõ alij tñ qꝛ expresse non est prohibitũ si ꝯstituãtur procur. pñt admitti vt ibi no. ⁊ est expressum. e. ti. si quis iusto. §. fi. lib. vj. ꝙ autem hec regula nõ habeat locũ nisi in maleficijs ⁊ illicitis ꝓbatur multis iuribus de procur. nõ iniuste. li. vj. e. ti. qui generaliter §. fi. e. ti. c. j. lib. vj. quibus casibus admittitur quis alieno noĩe ⁊ non suo sic. xxxij. q. ij. honorãtur de procura. c. vlti. lib. vj. vbi qui non posset cõtrahere matrimonium ꝑ se. puta qꝛ haberet vxorẽ: vel esset consanguineus vel affinis ꝯtrahit sicut ꝓcur. alterius ergo a simili prohibitus suo nomine ꝯtrahere matrimoniuꝫ spũale pro se eligẽdo poterit pro alio. Similitudo aũt ista bene procedit de trãsla. inter corporalia. Iteꝫ inferior suo noĩe vel iure inferiori iudicare nõ põt de maio. ⁊ obe. cum inferiori: ⁊ tñ alterius noĩe iudicat ⁊ superiori preponitur. lxxiiij. di. honoratus. xciij. di. c. vlti. Item si habeo seruitutem eundi per fundũ tuũ: lꝫ al's prohibere posses titium ire suo nomine: tamẽ non potes si noĩe meo vadat. s̃. de ver. ob. l. si stipulatus Item eps̃ suo noĩe clericos alienos ordinare non põt: ⁊ tamẽ noĩe ꝓprij epi̾ sicut. xxiij. q. ij. lugduñ. lxxj. dist. per totũ de tẽp. ordi. c. j. lib. vj. ⁊ de preben. si eps̃. Item pro hoc. s̃. ꝺ in ius vo. l. questum. ⁊ qͦ no. ij. q. j. prohibentur in glo. nisi atrocem. Ex quibus patꝫ ꝙ ꝯtrarium huius regule. s. ꝙ possit aliquis pro alio ꝙ non põt per se locum hꝫ in his que non sunt illicita ⁊ videtur esse rõ in oĩbus predictis qꝛ plus cõstat spãlis cõmissio facta ab hoĩe ꝙ̃ generalis ptãs data a lege ꝙ dic vt no. de of. deleg. is cuius. lib. vj. cum ergo habere vocem in. c. non sit illicitum nec de genere prohibitorum ergo lꝫ quis nõ habeat suo nomine habere poterit alieno. Item ista regula ꝙ alicui intelligitur qñ id qͦ faciendum est noĩe alieno tendit ad eundem effectum sicut si fieret noĩe suo vt. d. c. sicut non suo al's si item effectus non sequitur locum hꝫ contraria regula vt hic not. ꝑ Dy. in fi. sed certum est ꝙ nõ hꝫ eundem effectũ esse in. c. noĩe suo ⁊ alieno. maxime vbi hꝫ mãdatum de certa persona eligẽda vt de elec. si quis iusto. §. porro. qꝛ tunc non põt alium eligere qͦ posset si esset noĩe proprio ergo saltem talis procu. habens mãdatum limitatum admitti dꝫ. Item nõ ob. dicta clementina vt hi qui qꝛ lꝫ quis admittatur vt ꝓcur. nõ ꝓpterea sequitur ꝙ vocẽ habeat in capl'o qꝛ habere est proprie eẽ dñiũ rei vel saltẽ possidere. s̃. de ver. sig. l. habere ⁊ not. xxiij. q. vij. c.

ꝙ autem

ꝙ aũt. sed ille qui pro alio interest nec est dñs nec possidet sed is cuius noĩe interest. de resti. spo. cum venisset. ⁊ de prescript. si diligenti: ergo illa decre. non obstat. qđ aũt scđm proprietatem ipsa decre. debeat intelligi ⁊ restringi apparet: qꝛ est penalis ⁊ sit restringẽda. ṡ. e. cum penis. Soluendo dicit ꝙ due ponuntur qõnes vtrũ exclusus aliqua causa nomine suo admitti debeat vel possit noĩe alieno quoꝝ vnum. s. verbum debeat importat necessitatẽ ex parte admittẽtium. ⁊ est sensus an canonici talẽ procur. cõpellãtur admittere. scđm ꝙ est verbum possit denotat habilitatẽ ex parte admittẽdi hoc est an talis ꝓcur. sit idoneus. ita ꝙ canonicis volẽtibus valeat admitti. Ad primã dicit ꝙ canonici nõ cõpellũtur admittere si volunt. Et est rõ qꝛ cum ille qui nõ hꝫ vocẽ in capitulo. quãtum ad actuꝫ incũbentẽ nõ censeat̃ esse de capitulo ⁊ ei al's sit de ecclesia sicut econtra. de collegio censet̃ etiã is qui non est de ecclesia tñ de ꝯsuetudine vocẽ hꝫ. de ꝯsue. cum dilectus. de ele. c. scriptuꝫ est tale: ergo nõ habẽtem vocẽ institutũ procur. canonici inuiti nõ admittũtur. ⁊ maxime in actu electionis vt. d. c. si qs iusto. de elec. lib. vj. Nec etiã in alijs cum non teneãtur pandere secreta sua alij nec extraneo lꝫ canonicoꝝ secreta scrutari. C. đ cõmertijs ⁊ mercato. l. iiij. vij. q. j. ex merito. Ad scđm aũt possibilitatis. s. vtrũ volẽtes possint distingui: qꝛ aut impedimentuꝫ est tale qđ impedit naturaliter illud ꝙ in talibus maxime requiritur. s. discretionem seu animi iudicium vt etas et furor seu ꝯtra naturã eius de quo agitur vt laicalis status qui non est apertus ad tractandũ spũalia vel ecclesiastica aut non est tale. Primo casu etiã a nolentibus admitti non poterit: vt. d. c. ex eo de elec. iij. q. vij. §. tria. ⁊. xcv. di. bene quidem. Si nõ est tale tamen ipsum impedimẽtum nõ solum impeditũ impedit ⁊ afficit: sed etiã alios põt inficere vt excõicatio que cõicantibus inducit leprã peccati nec afficit ipsum solum. Primo casu admitti nõ poterit ⁊ si admittatur viciat qđ factũ est. de ele. illa. ⁊. c. cum inter. R. de proba. post cessionem. iij. q. iiij. nullus ⁊. xj. q. iij. cum excõicato. Si ipsum solum afficit aut ipsum impedimẽtum statutum est in penam ipsius vt qꝛ eligit scienter indignũ. de elec. c. cum in cũctis. ⁊. d. cle. vt hi qui. ⁊ de regula. vt professores: aut non est in penam: sed al's vt qꝛ nullo modo est de collegio. Primo casu subdistiguit: qꝛ aut est talis pena quã canonici possunt remittere aut non: si possunt vt in eligẽte indignum qui ea vice priuatus est voce non solũ in odium sui vt vitetur: sed etiã in fauorem non delinquẽtium. de electi. cum vintoñ. possunt si volũt eam admittere tam suo nomĩe q̃ alieno sicut eis placet nec compellũt facere gratiã nisi sicut volunt. xij. q. ij. precarie. Si aũt talem penã non possunt remittere tunc etiã volentes talem nõ possunt admittere qui omnino in penã eius excludi debet a voce capituli: sicut aperte dicit dicta cle. vt hic qui scđo responso. Ibi nullo modo ⁊c. Unde in hoc vltimo casu forte ꝓbabiliter posset dici hoc locũ habere: qñ libere ⁊ simpl'r ꝯstitutus est ꝓcur. qꝛ tunc quasi idem est affectus ac si nomine proprio admitteretur cum eodẽ modo liberum habeat arbitrium: secus si habeat limitatũ mandatuꝫ de certa persona eligẽda vt deinde est: qꝛ tunc cũ videatur esse quodãmodo instr̃m seu organuꝫ eius cuius est procurator et quasi nil habeat arbitrij. et tunc sic possit admitti. qđ aũt minus sit admittere certum articulum q̃ simplex negocium facit qđ no. de offi. deleg. super qõnum de re iudica. c. cum bertoldus. Tutius tamen credo ꝙ nullo modo admittatur ꝑ expressionem verborum decreta. vt hi qui ar. preal. c. vt professores ibi nec pro se possunt ⁊c. Si tamen contra illa aliquis admittatur non credo viciari qđ ab alijs factum est. sꝫ talis numerum non augebit. de elec. c. ecclesia. ij. Si autem vo in penã sed qꝛ nullo modo est de collegio tunc possunt si volunt: vt in preal. c. si quis iusto: cum possent etiam ei dare vocem noĩe ꝓprio. de post hu. prela. bone. ij. lxiij. di. obeuntibus.

Quod ob gratiam alicui

concediturnõ est in dispẽdiũ retorquẽdũ. dispẽdiũ dic vt. ṡ. de rescrip. dispẽdia lib. vj. ⁊ vide qđ not. et dixi. C. de legi. l. qđ fauore. vnde sumpta fuit ista regula. ⁊ ꝙ h̃ late no. per Dy. ⁊ vide etiam hic per Cardi. Jo. an. qui in nouella dicit dictum Cardi. tenuisse ⁊ soluisse per hanc regulam de elec. q̃ sit al's. c. cupientes lib. vj. talem qõnem pape trãstulit epm absentẽ ⁊ absoluit eum a vinculo primi vt est moris et iuris de transla. c. ij. §. sicut ergo de postulã. bone. ij. in fi. Querebatur qñ vacaret prima cathedralis ecclesia vt sciretur de habente regalia in prima ecclesia cum vacat qñ incipit illa vti ꝙ statim vacet inducit ad solutionem prioris vinculi: vt ponit thema. contrarium tenet qꝛ absolutio non est pura sed cõditionalis si consenserit: vt probat per multa iura vnũ soluẽdo contrarium. ⁊ dicit sit in curia declaratũ: nisi ꝯstet papam aliud voluisse. Ad hoc sic allegat idẽ Jo. matrimoniũ spũale sicut ⁊ carnale initiat̃ firmatur ⁊ ꝯfirmatur de trãsla. lꝫ initiatur ex ꝯsensu eligẽtium de elec. vt ibi in tãtũ ꝙ eius electio acquiritur: nõ tñ iure executiuo regulariter tribuit̃ not. lxiij. dis. quãto. c. nosti. ⁊. c. qualiter. eodẽ mõ dissoluit̃ ex dissensu. C. qñ li. ab empt. disce. l. j. ⁊. ij. nõ soluitur iste a vinculo prime nec ligatur scđe nisi post ꝯsensum scđe nec ꝯtractum dissoluit primum lxxiiij. di. vbi. C. de acti. ⁊ obli. l. sicut de ꝯhen. emp. inuitũ semper em̃ intelligitur cõditio si sibi placuerit ⁊ ꝯsenserit de ꝓbẽ. c. si tibi absenti lib. vj. Item sicut dos non põt esse sine matrimonio. C. de iure do. l. iij. sicut nec acquisitio scđe sponse spiritualis nisi liberatus a prima. ad idem. ṡ. de secũ. nup. c. ij. ⁊. iiij. sed in casu primo quãtuncũqꝫ sit pura ꝓmissio intelligitur cõditio si secute fuerint nuptie. ff. de iure dot. l. stipulatio. §. plerũqꝫ. ⁊. §. si ante. de testa. mili. l. ex eo: sic ⁊ trãslatio quãtũcũqꝫ pura debet intelligi si nuptie cum scđe fuerint secute. ff. de le. j. legatario. ij. rñso. In ꝯtrium est de bon. pos. ex testõ mili. l. j. in fi. sed dicit illam intelligi sub predicta conditione de consensu translati. ⁊ vide qđ no. de priui. c. pe. in. j. glo. ⁊ qđ sup ea dixit. Dat simile ꝙ res donata acqritur donatario reuocabiliter. tamen si respuerit vt dicta decre. si tibi absenti. de preben. lib. vj. sicut legatum speciei mortuo testatore transfertur in legatarium. ṡ. de fur. a titio sub condi. tamẽ si voluerit de lega. j. si ita legatum. §. illi si volet. hinc est ꝙ hac pendẽte: pẽdet etiaꝫ factum heredis in alium transferẽtis predictum legatũ vt legatario respuente firmetur factum heredis ⁊ eo legatũ agnoscẽte infirmetur: vt. ṡ. si certũ pet. l. proinde. per que concludit habẽteꝫ regalia nihil percipere de prima sicut de non vacãte ante ꝯsensum translati. ad scđa maxime ꝙ iste pugnat contra ius cõe ꝙ vult conseruari fructus futuro successori de offi. or. cum vos de elec. qꝛ sepe. lib. vj. stet ergo firmum qđ mutatum non est. C. de ap. precipimus. Fatetur tñ ꝙ papa ex causa posset transferre epm inuitum saltem quo ad hoc vt careat ꝑma sit ratio ꝙ tota ecclesia est vnum corpus misticum vt in canticis vna est columba mea de summa trini. c. firmiter. §. vna. vij. q. j. nouacianus. ⁊. x. q. j. loquitur. sponsus aũt huius columbe. ⁊ caput huius corporis papa videns vnum membrum ipsius corporis inutile ꝓpter persecutionem imminẽtẽ ex ipsius ꝑsona cui possidet vel ꝓpter aliam iustam causam vt corpus sanetur põt ⁊ debet ex officij debito huic morbo antidotũ preparare. vij. q. j. pastoralis. ⁊ qđ not. Inno. de renunc. nisi. §. j. q. ij. ex eo ptꝫ qꝛ prelatura est ad finem vt prosit si finis iste frustratur pastor hꝫ sanare quod est egrum vt. d. c. nisi. §. propter. sed si papa volens epm honorare propter sua merita intẽdit sibi ꝯplacere si displicet remanebit in primo statu ne retorqueret̃ in eius lesionem qđ fit ob gratiam per hanc regulam. Sciendum est qđ Egidius cremoñ. in sua disputatione quã statim subijciam visus est tenere contrarium dicens ꝙ si boñ. eps ad postulationem capituli rauenatis etiam ignorans transferat̃ ad ecclesiam rauenaten. non ex peccato ipsius consensu desinit esse eps bonoñ. Et si hoc intelligatur de illo qui lꝫ ignoret translationem sciuit tñ postulationem cui lꝫ non ꝯsenserit submisit se voluntati populi iuxta no. de elec. c. capientes. §. deniqꝫ. in glo. sed ex quo tũc cessaret contradictio. Sciẽdum est ꝙ Egidius ponebat in qõne predicta ꝓ dubio an electio facta ad ecclesiam bonoñ. per cupitulum bonoñ. post q̃ audiuit nõ tamẽ certitudinaliter ipsam translationem factã: cum tamen adhuc egeret bonoñ. ecclesia ⁊ ꝙ non valeat inducit cõmunẽ opi. ꝙ adhuc habetur eps ꝙ sicut inualidum facit validũ. iij. q. vij. §. vtrũ. de iure pat. consultationibus de bigamis nuper eadem rõne de alijs validum facit inualidũ arguẽdo a simili per ꝯtrarium de peniten. di. ij. §. ex ꝯtrario. Item nõ dicitur trãslatus vbi possessio. non habuerit. xxj. q. ij. si quis iam trãslat9. Item non dꝫ mulier contrahere que audiuit maritũ mortuũ. nisi de hoc certificata de sponsa. in presentia. ⁊ facit. ṡ. de acq. re. do. l. res ex mandato de acqui. here. l. qui hereditatem. et. l. heres. nam ex quo pro certo nesciuerit ecclesiam vacare non debuerit eligere per iura predicta facit qđ no. ij. q. v. quãtum de clerico excõicato ministrante. c. ad apostolice. ⁊. ṡ. de acqui. pos. qui absenti inducit etiam qđ scripsit post Hostiẽ. de elec. quia propter in prin. super ver. celebrandi. In contrariũ inducebat opi. cedere veritati. viij. di. veritatis ⁊ legatum recta via transit ad legatariũ ignorãtẽ. ṡ. quẽ ad. serui. amit. l. si partem. §. fi. de leg. ij. l. legatum. Item iste translatus dicitur quo ad ecclesiam defunctus. vij. q. j. §. ecce mittat ergo ecclesia cui vult vij. q. j. sicut alterius. Item quicquid sit in opinione: sufficit in carnali matrimonio quod contrahi possit. de spon. tua. de eo qui duxit in matrimonio. c. ij. sic a simili. in spirituali inducit

etiam qꝺ no.Gof.in summa.de ꝯces.preben.in princ.Solue-
bat ipse ꝙ lʒ inhoneste fecerit capitulum:tenet tamen electio
cū statim per translationē fuerit rauēnas ⁊ desierit eē bonoñ.
nō expectato eius ꝯsensu.sed si hoc esset verum ergo dignitas
vacaret in curia.⁊ sic electio capituli nō valeret per decretal.
scđam.de preben.lib.vj.nisi dicas illā in epatibus locum non
habere:vt ibi not.in glo.ij. ad allegata.In contrarium rñde-
bat.ad primum ꝙ vbi fieret alicui preiudiciū extra veritatem
prelati cum erat.In ꝯrium cōis opi.tunc procedit argumēta
tio:sed hic in veritate preferēda nulli fit preiudiciū ad decre.
in ꝑsentia.rñdet ꝙ si mulier contrahat tenet de secun.nupt.c.
dñs.ad id qꝺ de hereditate dr.rñdet ꝙ illud speciale.vt not.
in.l.heres in vlti.glos.in.l.qui absenti.apparet de intentione
scribentis.glo.Hosti.fatetur verā tñ si ꝯ fiat tenet.facit de ꝑ-
ben.lʒ.ij.curia per rescriptionē.immo vt dicitur per cōsti.non
sinit etiā minora bñficia vacantia per promotionē in curia per
alios conferri.dato tamē ꝙ hoc so.ꝓcederet locuʒ haberet in
casu in quo predixi.videas etiam quod no.in cle.vt lite pen.c.
j.post prin.Jo.an.⁊ vide in glo.in.d.c.si quis iam translatus.
xxj.q.j.⁊ qꝺ no.per Hosti.in summa de transla.§.vlti.v.mul-
tiplex.ipse tamen non tenet opi.Egidij.

1 ☞ Juramentum seruari debet cū possit sine ꝑiculo anime.
2 Testamentum suū cuiqꝫ rūpere licet.
3 Accusatio futura impeditur per iuramentum.

Quod semel placuit am-
plius displicere nō potest.Jo.mo.Car.dicit ꝙ ad
verificationē huius regule requiruntur quattuor
scʒ ꝙ placitū nō sit improbatū ꝙ sciēter placeat:qꝺ non sola
mente⁊ ꝙ ad alterius intersit:⁊ vide alia hic notata per eum⁊
plenius per Dy.⁊ per Jo.an.qui hic in nouella recitat hic tra
ctata ꝑ Dy.an faciēs scđm testamētū habeat necesse spāliter
reuocare primū in quo erāt verba derogatoria an sufficiat so-
lita generalis reuocatio:ipse Dy.post multa tʒ ꝙ exigat spā
lis reuocatio ꝙ habeat regulā.⁊ per.l.si qs.in prin.testamenti
ibi in fi.spāliter dixerit ⁊c.Si ꝯ specialiter reuocat:certuʒ est
valere scđm nisi primū trāsijsset in naturā ꝯtractus vt hic ipse
Dy.notat.Idē tʒ Odofre.in lectura.C.de sacrosan.eccle.l.j.
vbi de hoc dixi ne aliquid noui allegat Jaco.de bel.hāc que-
stionem disputauit ⁊ tenuit valere:scđm etiā nō faciēs mentio
nem de verbis derogatorijs.Primū de qua questione dixi.C.
de testamen.auten.hoc inter liberos.⁊ ipse Jo.and.notauit in
nouella.de cōsue.c.j.super.vj.glo.Et ad hoc bñ faciūt notata
per Archi.xxv.q.ij.in summa in vltima sua glo.licet loquatur
de rescrip.quid si iurauit non mutare testamentū.Hanc que-
stionem hic tangit late Joan.and.⁊ ꝙ valeat allegat q2 seruā
1 dum est iuramentū † cū seruari possit sine periculo anime de
iureiuran.c.si vo.obligat etiam ex precepto.xxij.q.j.si peccatū.
de iureiur.c.⁊ si cristus.de voto magne.Ex quo mihi est illicitū
in primo quo casu secus vt si paganos vl' hereticos instituisset
de hereti.si quis.tunc enim iuramentum non obligat de iure
iuran.quanto.⁊.s.eo.c.non est obligatoriū.Item verba dero-
gatoria primi testamenti faciunt scđm non valere ꝺm Dy.vt
dictum est.Item in testamento inter liberos facto multo ergo
fortius iuramentum.xxij.q.j.omne quod maxime cum per id
obligetur deo.Item si interdictuʒ pape viciat testamentū.de
vsu.c.ꝙꝙ.in fi.lib.vj.⁊ de penis felicis.multo fortius interdi-
2 ctum dei.Item sicut licet cuiqꝫ rumpere suū testamentū † q2
ambulatoria est voluntas ⁊c.xiij.q.ij.vltima voluntas.de adi-
men.lega.l.iij.⁊ sicut licet minori venire contra alienationē rei
sue.⁊ vxori venire contra alienationē fundi dotalis ⁊ filie con
tra peccatū quo renūciauit successioni patris:vt patet primū
ff.de rebus eorum.l.j.Scđm.C.de rei vxo.act.l.vnica.§.cū lex.
Tertium.C.de pac.l.pactuʒ qꝺ dotali.sed per iuramentū pre
dicta omnia confirmantur.C.si aduersus ven.l.j.⁊ aut.sacra-
menta.de iureiurā.cum cōtingat.⁊ eo.titu.c.ij.lib.vj.⁊ de pac.
c.ꝙuis.Ergo idem in testamento vt per iuramētū tollatur re
uocādi potestas.nā licet arguere de contractibus ad testamen
ta de lega.j.seruū filij.§.cuʒ qui cyrographū.Itē pro hac par
te multū facere videtur de sepul.c.j.li.vj.vbi qui iurauit aliam
non eligere sepulturam non potest aliam eligere.Et dicit ibi
3 Archi.per hoc hanc questionē decidi.Itē per iuramentū im-
pedit futurā † accusatio.de accu.veniēs.⁊ de iureiur.quēad-
modū.ergo ⁊ futura testamēti factio.Itē ꝓfessio impedit primū te
stamentū tolli:vt.C.de sacro.auct.ingressi.⁊ auct.nunc autem.
Quod ergo facit professio faciat iuramētū qꝺ eiusdē sunt vin
culi.de voto.c.magne.⁊.d.c.j.de sepul.Itē si faceret scđʒ testa

mentū contra iuramentū esset periurus:ergo infamis.vj.q.j.
infames.⁊.c.sequen.vbi de hoc.iij.q.v.cōstituimus.de iureiu-
ran.que ergo infamis.vj.q.j.infames.⁊.c.sequē.vbi de hoc.iij
q.v.cōstituimus.de iureiuran.querelā.C.de transac.l.si quis
maior.sed actus legitimi sunt infamibus interdicti.de testi.c.
licet.ij.testari vo est actus legitimus.vt.s.de testa.l.testamen-
ti factio.ergo ⁊c.facit quod nota.s.eo.l.actus.In contrariū ꝙ
valeat ꝺm quia ambulatoria est voluntas vt dictum est et pro
hoc.C.de sacrosan.eccle.l.j.vbi de hoc dixi⁊ libertatem supre-
mi iudicij quis sibi auferre non potest pro socio cum duobus.
§.idē pompo.⁊.§.sequē.in fine.Nec sibi legē imponere a qua
recedere nō liceat dicta.l.si quis in principio.maxime quia te
stamenti factio est publici iuris.vt dicta.l.testamenti factio.
ergo pactis priuatorum non tollitur de pac.l.ius publicum.
Itē equiparamus hic duo iuramentū⁊ confirmationē princi-
pis:vt patet de preben.dilecto.⁊ de rescri.cum aliquibus lib.
vj.⁊ de elec.q2 sepe.Sed testamentū cōfirmatū per principem
licet testatori mutare vt.C.de testa.l.oīm ergo ⁊c.Ad qꝺ facit
ꝙ licet a numero canonicorū iurato vel per papā cōfirmato re
cedere ꝓpter excrescēteʒ facultatē de cōst.cū.M.ferrarieñ.⁊ fa
cit qꝺ no.de preben.dilecto in glo.immo.Itē in his equipara-
mus iuramenta⁊ penarū impositiōes de elec.vbi periculū ad
fi.⁊ de offi.or.q2 plerıqꝫ.Sed pactū future successionis etiā cū
pene obligatiōis nō valet de ver.ob.stipulatio.hoc modo de
do.quidam.§.j.C.de pactis.l.fi.⁊ de inuti.stipu.l.ex eo ergo ⁊c.
Facit ad predicta de conces.prebē.c.ij.lib.vj.⁊.s.eo.accessoriū
cum ergo testamētum iuratū non possit me alij obligare vt est
probatum.Item nec mihiipsi de le.j.cum filio.⁊.l.si mihi et ti-
bi.Et pro hoc de arbi.l.pe.restat ꝙ iuramentū non potest im-
pedire testamenti factionē.Itē testari⁊ contrahere matrimo-
niū lʒ cuiqꝫ non prohibito.prohibiti aūt testari habent instit.
qui.nō est permis.fa.test.m.in spe.de edic.instrumentorū.§.cō-
pendiose.in princi.prohibitos cōtrahere.vide in summula qr
ti libri:sed si iuro nō contrahere cum seya:si cum seya contra-
ho valet matrimoniū.probat primū de voto.c.vno.lib.vj.scđm
⁊ tertiū de spōsal.sicut ⁊.c.si inter.⁊ de spon.duorū.c.j.Periu-
rus tñ punit vt ibi sic dicamꝰ testamētū tenere ⁊ testatorē per
iurum puniri.Idem patet in alijs iuramentis vt in eo qui iura
uit religionē non ingredi si ingrediat tʒ ingressus de regu.qui
post votum.lib.vj.Item si iuraui librū non vendere vel nō vē
dere titio ⁊ vendā trāsfertur dñium de rei ven.quotiēs.Et fa-
cit qꝺ dixi post Inno.de preben.dilecto.super verbo iuramē-
tum.si hoc in contractibus fortius in testamētis que sunt fauo
rabiliora de dona.cū dilecti.de cōcessio.preben.c.j.§.econtra.
lib.vj.So.hec questio no.in.d.c.vlti.voluntas.xiij.q.ij.quid ta
mē sentiat Jo.per glo.illam non apparet⁊ ibi ad suppletionē
dicte glo.satis no.Archi.ibidem Bartho.brix.ibidē no.se di-
xisse plene in questionibus suis.⁊ est verū ꝙ eaʒ disputauit in
questionibus suis.xiij.q.que incipit quidā in mortis articulo.
Joan.tamen an.dicit ꝙ quicquid in ea sentiat nō apparet et
eius sententiā reprobare videtur.Itē dicit de hoc notari in cō
mento libri vsus feudorū de pace iura.firmāda.§.itē sacra.in
glo.Sed hic quero vltra mediū⁊ per Rofre.circa fi.libelli sui
super cōmento dicte auten.sacramenta in vlti.questione.per
Alber.galeoti de testamētis.vsi.pone qꝺ qdā ꝑ Odoffre.Ja
co.de are.Pe.de bella pertica.Dy.⁊ Cy.C.de sacrosan.eccle-
sijs.l.j.vbi de hoc satis dixi plene circa fi.⁊ qui omnes quasi vi
dentur tenere ꝙ scđm testamētū teneat.Et de hoc etiā dixi di-
cta auten.hoc inter liberos.C.de testamentis.Spe.tenet op-
positum de instru.edi.§.compendiose.versicu.quid si quis iu
rauit quam ponit⁊ benefacit ad questioneʒ Ray.in sum.de se
pul.plenius per Hostiē.eo.titu.§.an licitū.versi.quid si quis
eligatur ipse Joā.and.dicit se credere ꝙ testator scđʒ testamē-
tū facere nō debeat.⁊ ꝙ illud faciēdo sine noua causa sit periu
rus.dicit tñ ꝙ iura scđo ⁊ maxie vltīo allegata ꝙ si fecerit scđʒ
valet sciendum ꝙ Boati.in secundo dicto cōcor.sed nō in pri-
mo:quia dicit illū nō periurū hac ratione q2 iuramētū fuit te
merariū ꝙ iuramentū fuit melius nō facere eīn ꝺm cū datum
est homini tam bene facere quin possit etiā facere melius hoc
autem dixi prealleg.decre.cū marthe.de celebra.missa.ꝓcede
ret hoc dictum ad infrascripta.ptʒ aūt ex solutiōe quā predixi
fore respōsum ad quedā argumenta prime partis:scʒ primū ⁊
scđm.ad solutionē facit multū q2 ex contrario aperiet via ing-
tati.s.patrissa.ad testandū⁊ iurandū vt sic auferatur si ei bo-
norū suorū dispositio qꝺ faciendū nō est.ad hoc de diuor.quā
to ad fi.itē cadit in vitiū ꝓhibere aliū testari.C.si quis ali.test.
prohi.l.j.⁊.ij.⁊.ff.eo.l.j.ergo multo fortius seipm cū ordinata chari
tas incipiat a se.xxiij.q.v.nō licet.Ideo autē dixi.s.sine causa
quia si ex iusta causa immutaret pmū testamētū:puta testatꝰ
lapsi vel

fuerat inter liberos vel extraneos q mortui sunt vel i heresim lapsi vel instituetur ordine tēporaliū ꝙ postea dānatus est vel his similia.tūc esset a periurio excusat⁹. Ad hoc de iureiuran. queadmodū ⁊ de sponsal.sicut ⁊ qd̄ not.Host.in prealle.v. qd si quis.facit etiā ad solutionē qd̄ not.de procur.c.fi.li.vi.ad alleg.nisi pro prima pte respōdetur ꝙ sunt qdā q̄ per se sortiunt̄ effectū ante iudicis ministeriū vt in reuocatione alienatiōis rei minoris vel dotalis q̄rela inoffi.testamē.⁊ his similia. Et i his iudex denegat ministeriū suū ne viā periurijs aperiat.de iureiurā.si vero.c.verū.⁊.c.si mulieri.C.si aduer.ven.l.j.de indicta viduitate tol.l.ij.et sic loquūtur ꝯtraria facit ad distinctionē de baptis.maiores.ver.itē querit̄.vn̄ fateor ꝙ argumenta illa cōcludūt.s.qd̄ si iste iudicē adiret ⁊ peteret sibi dare licentiā secundo testādi qd̄ nō audiret̄ sic ⁊ in matrimonio.de spon.ex litteris secūdo. Et si sit responsum ad id qd̄ dr̄ de eo qui iurauit nō accusare ad decre.i.de sepulturis.rn̄deo ꝙ illud est speciale in odiū alienātiū ad sepulturā eligēdā. Itē dico ad decre.ꝙ ꝙ de vsu.qd̄ illa nō cōcludit.ad qd̄ inducit̄ sed potius includit qd̄ neutrū valet ⁊ qd̄ decedat intestat⁹. Circa cimiteriū em̄ suū propterea statuere potuit qd̄ voluit nō circa patrimonialia.facit qd̄ no.s.e.in regula possessor. Itē pōt esse rō q: is quem cōstat decessisse in mortali peccato nō sepelit̄ i cimiteriū ecclesie.xxiij.q.v.placuit.de tornea.c.j.de rap.super. Ad allegata quinto dico qd̄ professus censet̄ mundo mortuus.xvj.q.placuit.ij.qd̄ nō est in simpliciter iurāte.itē caret ꝓprio iste non. Ad vltimo allegata rn̄.periurū nō esse semp infamē qd̄ ꝓbat̄ de testi.testimoniū scōo rn̄so.⁊ qd̄ no.s.de his q no.infa.l.lucius.⁊ not.vj.q.ij.c.ij. Itē decre.licet nō dz intelligi de oib⁹ legitimis actibus sed de quibusdā alijs nec vēdere posset nec matrimonium contrahere qd̄ est falsum.⁊ facit de hereti.excōmunicamus.§.credētes vbi infamib⁹ specialiter infligit̄ hic in penā.⁊ facit qd̄ dixi.e.ti.actus.⁊ satis est tale expresse non prohibitū.vt.s.dixi. Itē tūc solū est piurus cū perfectus est testm̄ q̄si factū videret̄ a non periuro.facit qd̄ scripsi de reg.vidua.de sen.excō.cōtingit.i.tamen hoc dictū sit allegādo per ea q̄ dixi de ꝯiug.seruoꝝ ca.fi.super vlti.glo. Est aūt aduertēdū qd̄ in q̄stione dubitari posset:an illud iuramētū habeat vim verborum derogatorioꝝ ita quod necesse sit in secundo fieri mentionē de primo ⁊ an sufficiat gn̄alis vel specialis requirat̄ de primo puta ꝙ sic si iuramentū interuenit in testamēto.si vō postea ex interuallo nō credo faciat preal.l.si qs in prin.⁊ qd̄ ibi no.de lega.ij.cū pater.§.filius matrē de leg.iij.cū qs.§.codicil.de fideius.lucius in fi.cū similibus.de secundo satis.s.dixi. Sequuntur regule antique compilationis sub hac littera.q.

Qui scādalizauerit. Utili⁹ nasci scādalū permittitur ꝙ veritas relinquatur Math.xviij.in princip.⁊ vide hic in glo.de triplici veritate ⁊ vide alia ibi notata per Ber.Jn.⁊ Host.

Quod nō est licitum in lege necessitas licitū facit na3' ⁊ sabbatū custodiri ꝓceptum est scōo exodi.xx. Mathe.tn̄ sine culpa in sabbato secundo Machabeorū ⁊ vide hic no.p Ber.Jnno.⁊ alios de necessitate ⁊ qd̄ dixi in alphabeto dictione necessitas in glo. Ber.ibi panes ꝓpositionis primi regū.xxj.c.qui panes fiebāt de similagine.i.de flore farine.j.q.j.per Ysaiam.in prin.

Quod latenter. Aut per vim vel al's illicite introductū est nulla dz stabilitatē substituere.vide hic nota.p oēs.

Que multotiens. Et infra quicquid i sacris deo reb⁹ ⁊ eps iniuste agit̄ ꝓ sacrilegio reputat̄ q: sacra sunt et a quoꝙ violari nō debent. Intelligas large sumpto vocabulo sacrilegij.⁊ cōcor.s.titu.proxi.eam trapēsis.⁊ vide in alphabeto dictione sacrilegium.

Qui ex timore facit preceptū aliter ꝙ debeat facit no.hic de timore seruili ⁊ filiali.⁊ vide alia hic.no.per oēs in fi.glo.de hoc.s.de testi.veniēs.ij.in vlti.glo.

Quamuis cause ⁊ infra nō pōt esse pastoris excusatio Si lup⁹ oues comedit:⁊ pastor nescit.vide h̄ nota.p oēs ⁊ marie p Jn.i gl.hi cū honore.⁊.xlix.di.c.vl.i fi.

Ratum quis habere non potest quod suo noie nō est gestū. De materia hui⁹ regule vide.s.de neg.ges.l.si pupilli.§.sed si amicitia.⁊ qd̄ no.C.cū eo.l.fi.⁊ q admittia d bo.pos.pos.l.fi.⁊ h̄ plene notata per Dy.Car.⁊ Jo.an.qui hic in nouella tangit de q̄ttuor modis quib⁹ cōpetit actio negocioꝝ gesto.⁊ de quib⁹ not.d.l.si pupilli.§.quid ergo.⁊ vide libellos in spec.de iudi.c.ij.et quod dixi.s.in regula ratihabitionē. Et adducit hic idem Jo.quattuor q̄stiones. Prima est dn̄icalis.xj. Secūda venerialis. Tertia dn̄i Jac.canonici bonon̄. Quarta dn̄i Stephani poloni. Prima.s.dn̄icalis querebat an si duo ex tribus delegatis datis simpliciter.tertio irrequisito sn̄iam ferant valeat sentētia.si tertius ratū habeat. Uenerialis que fuit etiā Damasi prima in rubrica de ꝯsue.propter decre.ad nostram q̄rebat̄ de sententia excō.lata in clericū bonon̄.per epm mutinen̄.an per epm bonon̄.posset haberi rata.ita ꝙ valeat. Tertia. Ja.querebat an si religiosus electꝰs sine licētia superioris consensit ⁊ postea administrauit demum prelatus suus licentiam sibi dedit vel factum ratum habuit:an possit prelaturam tenere. Et hoc est hodie ex predicta qd̄ talis ꝯsensus nō tz̄ electio ipo iure irrita est:vt extra de elect.c.si religiosus.j.respon.libro sexto Quarta domin⁹ Stephan⁹ querebat de duob⁹ compromissarijs quorum vnus altero absente eligit illū in quē certum erat absentem consensurū si presens fuisset qui etiā postea cōsensit vel ratum habuit an valeat electio forte quomō in cautiōe formatur dicēdo qd̄ certū erat cū ꝺm Boetiū cor hominis sit mobilius homini mobilī ꝺm Tullium nulla celeritas est q̄ possit cum animi celeritate contendere.de hoc scripsi de spō.tua nos super prima glo.potius ergo verbo verisimilitudinis ꝙ certitudinis videbatur vtendo omissis allegationibus vltra notata hic ⁊ in regula ratihabitionē ⁊ regula nō firmatur remittit potissime de prima ⁊ scōa.ix.q.j.c.j.vbi satis de his q̄ fi.a pla.cuz vos.i spe.de citatiōe.§.iā d̄ citatiōe.v̄.hic aūt.⁊ v̄.sc.de sn̄ie ꝓla.§.sequit̄.ver.quid si nulla.de arbitro.§.fi.ver.sed pone.sed principalius ad ea que scripsit post Jnno.⁊ Host.de offi.dele.prudentiam super fi.scōe glo.vbi inuenies plene materiā ⁊ responsum ad oīa ꝯtraria. Et vide etiā eū post Host.⁊ Cōpost.de ꝯsue.cū cōsuetudinis post prin. Et sciēdū ꝙ Bartho.dixit simpliciter in prima sn̄iam nō cōualescere:idē tenuit in secūda inquātum plus instās dicebat tā sibi respondisse quod si lata fuisset sn̄ia noie bonon̄.epi poterat eā habere ratā:al's non vt hac regula sed Dama.dicit ꝙ sibi hoc nō placet. Cū excōmunicatio pure lata:aut statim ligat:aut statim est nulla cum secum trahat execut.de ap.pastoralis.ad.c.in primis.ij.q.j.⁊.iij.q.vj.hoc quippe respondet speciale in papa ad.l.iij.§.falsus rē ra.ha. Respondet qd̄ sentētia cū falso procuratore lata tenet q̄ ad illum de re iudi.l.iiij.sed non quo ad dn̄m nisi ratū habeat quod potest vt ibi. Ad tertiā rn̄debat Ja.qd̄ consensus vel ratihabitio scōi nō iuuabat electū q: quod nullum fuit ratificari nō potuit de elec.c.auditis.⁊ d̄ hoc potissime in electiōibus v̄bi spectatur initiū vt ibi.⁊ eo.ti.dudum. Ad quartā respōdebat Stephanus electionē ab vno factā nō valuisse q: cū potestas duobus traditur vnus alteri cōmittere non pōt ergo nec ratū habere. Ratio quia industrie persone est cōmissum de offi.dele.ga.quoniam.vnde cū ipsius presentia desideret̄ per ratihabitionem explicari non potest insti.de aut.tut.§.tutor. Ad hāc vltimā facit questio quā posui.s.eo.in toto ⁊ de his omnib⁹ potest haberi informatio ex remissionibus.s.datis.

1 ☞ Papa an possit dispensare cum monacho vt matrimoniū contrahat ex causa.

Semel deo dedicatuz nō est ad humanos vsus transferendam. hec regula sumi potest de leuitico.c.vlti.⁊ vide hic no.p Car.⁊ per Dyn̄.⁊ inter alia vide satis notabile.s.quod impossibile reputatur quod dependet solum a voluntate vnius.s.principis vel pape ꝙ ipse Dy.traxit a glo.s.de ver.ob.l.cōtinu⁹.§.pe.⁊ Jo.an.hic dicit ꝙ in nouella qd̄ nō est mirādū.de hoc dicit quia si diceretur contrariū esset impossibile de iure positiuo cū papa ⁊ princeps sit.s.illud.⁊ illud immutat ⁊ contra que illud dispensat.s.de legi.l.princeps.de conces.preben.proposuit cū concor.immo illud sic reuocare potest qd̄ habeat̄ pro nō facto no.in cle.de immuni.eccle.c.ij. ¶ Item ipse Joā.in nouella inducit hic questionem cuius alium articulum posuit.s.e.actus
1 legitimi.vtrum papa † possit dispensare cum monacho ex cā vt matrimoniū ꝯhat hec regula facit qd̄ not.⁊ vr̄ expressum de sta.mo.cū ad monasteriū in fi. Item stat⁹ monachoꝝ vr̄ pēdere ab vniuersali statu ecclesie:ergo ꝯ illud papa dispēsare non pōt.⁊.viij.q.j.memor sum ad hāc etiā ptē inducit q̄dā alia tangētia materiā voti ⁊ dispēsationē.⁊ allegat etiā.xxj.dist.de illo xxv.q.j.sunt q̄dā.⁊ qd̄ ibi no.⁊ qd̄ no.de elect.cum olim de big.

c.j.in glo.magna ad fi.⁊.d.decre.cũ ad monasteriũ in vlti. glo. In ɔtrarium allegat multa q̃ omitto cã breuitatis.allegat tñ qđ no.Joã.xxv.ad ꝑpetuã.⁊.vij.q.j.nuptiarũ.⁊ Bar.bu.xxxj. disti.de illo.⁊ Inno.⁊ Host.c.j.in.d.c.cũ ad monasteriũ. Et dicit solutionẽ apparere ꝑ ea que post eos scripsit.Subsequenter recitat opi.Tho.quã no.in scđa scđe.q.lxxxviij.arti.xj. vbi tenet papã dispensare nõ posse ⁊ eius rõnes fundat potissime sup hoc q: ɔtinẽtia est ãnexa essentialiter ⁊ voto religionis.ipse tamen Jo.an.iclinat.in ɔtrariũ qđ ex iustis causis possit dispẽsare puta si ex hoc ꝓcuraref pax p̃rie lege patria infidelis ad fidem reuerti.

Delictum an probetur per instrumentum.

Semel malus semper p̃sumitur mal⁹. Vide qđ de hoc plenissime dixi fm Jac.de bel.C.de inoffi.tes.l.omnimõ.⁊ sic hec regula vera est ita ⁊ eius opposita qđ semel bon⁹ semp bon⁹ p̃sumitur.C.de of.magistri militũ.l.fi.⁊ ibi de hoc dixi ꝙ q̃libet p̃sumitur idone⁹ ex̃ de scruti.c.vno ⁊ alibi đ: ex trãsacta vita didicim⁹ qd de subseq̃nti ɔuersatiõe p̃sumam⁹ ex̃ de p̃sum.c.mãdata ⁊ c.cũ in iuuẽtute. Et de istis p̃sumptionib⁹ ⁊ fictiõib⁹ satis dixi C.de ꝓba.l.siue possidetis. Itẽ vide hic nota.p Dy.Car.⁊ Jo.an.q hic adducit q̃stionẽ de notorio q ɔfecit vnũ instr̃m falsuz an p hoc vitief alia p ipm ɔfecta quã ponit Spe.de instru.edi.§.restat ver.qd si tabellio.⁊ de qua dixi.C.de asses.l.ɔsiliarios in fi. Itẽ ad aliã q̃stionẽ.s.an p instr̃m ꝓbef delictũ † đ quo no.p Cy.⁊ dixi.C.de ꝓba.l.sciãt cũcti.⁊ no.ẽt de ma.⁊ ob.c.cum in ecclesijs.⁊.xxij.q.ij.sane.In glo.fo s3 qd fi.⁊ in spec.de accu.§.v.quid si accusat⁹ post allegata ꝓ ⁊ ɔtra q̃ omitto soluit ꝙ p instr̃m directe nõ ꝓbef delictũ.nã ⁊ in ɔtractib⁹ notari⁹ nõ posset me nõ mãdãte ɔtra me ɔficere instr̃m in autẽ. de tabel.ad fi.prime col.nisi me volente ⁊ mãdãte ɔficiantur.⁊.iiij.q.⁊ sane lxxxviij.di.ne q: al's nequitia ad.l.cor.de fal.l.si quis legatuz.⁊ l.q duob⁹.⁊.C.de edẽ.loquif de act.non de instrumẽtis:sicut ẽt ꝑdicta decre.lex de fer.loquif iudici q suo nõ alieno arbitrio h3 determinare atrocẽ iniuriã.istđ ob.l.in exercẽdis.C.de fide instru.q: v̄bũ litis nõ criminalẽ s3 ciuilẽ causa3 designat de ver.gni.l.litis.vñ qđ de vno dicif de altero negari v̄r.xxv.di. qual vel posset dici ꝙ p instr̃m bñ ꝓbaf crimẽ indirecte vel coadiuuat criminis ꝓbationẽ.pone accuso te ꝙ incẽdisti domũ mea3 p testes ꝓbo incẽdiũ dñium dom⁹ p instr̃a. Itẽ accuso te de pace fracta induco instr̃m pacis accuso de piurio induco instr̃m quõ inuaso accuso te de adulterio. Induco instr̃m qđ mulier erat vxorata ⁊ te sciẽte ɔtractũ matrimoniũ taliter bñ probaf crimẽ p instr̃m.⁊ faciũt notata p Inno.⁊ Host.de accu.ca.sup his. Et fm hec vltio dicta intelligunf vt no.in autẽ.m̃ri ⁊ auie ad fi.§.his quoq̃ꝫ:ex q̃ sumpta autẽ.si quis ei.C.de adulterijs.

Sine culpa nisi subsit cã non est aliq̃s puniẽdus. Vide hic nota.p dy. Car. Jo.an.q in nouella. Hãc regulã inducit ad q̃stionẽ vtrũ legitimatio supueniẽs natiuitatẽ legitimi ꝑiudicet ipsi legitimo in iure ꝑmogeniture.⁊ v̄r qđ nõ q: nõ est in culpa:quã questionẽ ipse disputauit ⁊ incipit acolit⁹ bñficiat⁹.⁊ l3 ea3 hic seriatim.ponat ego eã omittã cã breuitatis.⁊ l3 q: ei⁹ effectũ pono.C.de na.li.l.cũ qs v̄.dñs Joã.

Sine possessione prescriptio nõ ꝓcedit. Vide hic plene ⁊ subtiliter nota.per Dy.⁊ inter alia vtilẽ q̃stionẽ vtrũ ad p̃scriptionẽ sit necessaria ciuilis ⁊ naturalis possessio an saltẽ ciuili siue naturali ⁊ ꝙ sola ciuilis sufficiat satisfacit.C.de vsuf.l.neq̃ꝫ vsufructuariũ.de h̄ tetigi.s.de acq.pos.l.j.§.p seruũ.⁊ de acq.re.do.l.acquirif.§.vlt.⁊ aliqd tetigi.s.de vsuc.l.sine possessiõe. vnde sumpta fuit ista regula.⁊ vide etiã qđ notaui.C.de prescri.xxx.an.l.j.⁊ hic p Jo.q in nouella inducit ad questionẽ talẽ p eũ disputatã post Jo.de mõtemerlo q̃ talis est Joãni diocesa.epo petẽti q̃rtã decimarũ opponit ecclesia p̃scriptis. querif quis habeat ꝓbare qđ ecclesie excipiẽti incũbat ꝓbatio v̄r.certũ est enim petitionẽ epi circa q̃rtã fundatã esse iure cõmuni decima q̃stione in vino de of.or.ɔq̃uerẽte de p̃escrip.de q̃rta de decimis q̃m.⁊c.dudũ.h3 ergo ꝓbare aduersarius. C.de ꝓba.l. cũ te minorẽ. Itẽ p̃sumptio facit pro epo ꝙ diligẽs fuerit in exigẽdo ⁊ qđ nõ iactauerit pecunias suas de proba.cũ de indebito. Itẽ reus in excep.actor efficif quo ad on⁹ ꝓbatiõis.de ꝓba.l. in excep.ẽt si excipiat negatiue de ꝓba. Tertio de ren .sup h̄ de testi.ex litteris.⁊ de his q̃ fi.a pla.q̃to ⁊ gñaliter allegãs p̃scrip.tenetur illã ꝓbare eo.ti.veniẽs.c.cũ olim.⁊.c.auditis.⁊ đ causa pos.cũ ecclesia sicut ⁊ allegãs ɔsuetudinẽ de ɔsuetu.cu3 dilectus.⁊ si ecclesia ꝓbare nõ põt hoc nocere nõ đ3 epo q probauit.sed đ: ecclesie nõ deficere ius s3 ꝓbationẽ.nã si ius cõe ⁊ p̃sumptio q̃libet transfert ꝓbationẽ in aduersariũ etiã negantẽ fortius vtrũq̃ꝫ ɔiũctũ de resti.spo.audita de purg.canonica inter. Itẽ si ꝑdicta trãsferũt ꝓbationẽ forti⁹ impediũt ne ex vi negatiue trãsferaf ꝓbatio in epm cũ plus sit trãsferre ⁊ minus impedire ad hoc.xv.q.j.§.fi.⁊ de iureiur.queãdmodũ fortificaf per notata post Inno.de accu.super his.vbi tenet ꝙ excipiẽs contra elec.etiã tali negatiua que ꝓbari nõ põt p hoc trãsfert onus probandi.vbi videas ⁊ qđ talis negatiua nõ trãsferat ꝓbationẽ facit.d.l.cũ de indebito.⁊ de sol.c.fi. Certum est qđ repetẽs indebitũ qđ soluit h3 necesse ꝓbare qđ fuerit indebitum sed hoc si nunq̃ fuit debitũ est impossibile probari aliter q̃ p ɔfessionẽ aduersarij quod patet ⁊ dicere soleo sup decre.quoniam vt lit.non ɔte.sup vltima glo.de rescrip.nonnulli.⁊.c.ex parte.iij.tñ per hoc non transfertur probatio in aduersarium ad idẽ de priui.cum post.li.vj.⁊ de consue.c.iij.vbi probat allegans prescriptionẽ ⁊ ɔsuetudinẽ negatiuã.s.qđ non subest epo ⁊ q: non requisiuerit eps ɔcilium satisfacit.ad idẽ.C.de fun.patrimo.l.fi.ad fi.li.xj.vbi allegaf p̃scriptio.xl.an.canone non soluto quã ꝓbat allegãs ibi.xl.annis.primo testaf ad idem.C.de serui.l.fi.vbi allegaf p̃scriptio.xx.anno.ɔtra non vtentẽ seruitute.ex quibus ɔcludif ꝙ excipiens ꝓbet in ɔtrariu3 quod eps dicens ꝓbat de ꝓba.l.ij.C.e.l.actor.⁊ est virtus prime negatiue tranferre ꝓbationẽ in aduersariũ.ex̃ de elect.bone etiã si huic negatiue aduersef iudex: vt patet de ꝓba.q̃m contra falsam. Itẽ probaf p.l.plures apochis.C.de fi.instru.al's illius consiliũ eẽt inutile qđ daf dño de recipiẽdo apochã de soluto a colono vel emphiteota ne cõtra ipsum allegef p̃scriptio ac si dicat illa lex allegãs talẽ p̃scriptionẽ nõ habeat ꝓbare q: negatiua habeat dñs ꝙ possit ꝓbare certũ ne succumbat. Itẽ inutiliter emanasset decre.de prescrip.de q̃rta q̃ dicit hãc quartã p̃scribi si hoc esset ꝙ p̃scribẽs haberet ꝓbare ⁊ probare non posset nec valet si dicaf qđ ꝓbare poterit p positionẽ de ɔfes.c.j.li.vj. q: adhuc illud ius nõ emanauerit. Itẽ ecclesia rea est ⁊ sic fauorabilior ⁊ purgat p libertate de ꝓba.ex litteris de re iudi.c.fi. Primũ fortificaf p ea q̃ no.Ac.C.de nõ nume. pecu.l.ij.s.negatiuã purã ꝓbari hoc ipso qđ nõ ꝓbaf ɔtrarium. Ad secundum optime facit de testi.significauit.vbi consulitur ꝓducenti testes in casu publicatiõis qđ requisitiõe aduersarij ɔfici faciat publicũ instrumentũ quasi si aduersarius negaret se citatum ꝓducẽti incũbat ꝓbatio habeat igif instrumẽtũ.ad id ꝓbãdũ. Ad tertiũ etiã facit ꝙ lex non debet esse inutilis de v̄bo tãtum nec impossibile.iiij.di.erit aũt lex.C.cõia de leg.l.ij.in fi. Ex quibus ɔcludif qđ epo incũbat ꝓbatio so.si non allegaf titu.obtinet eps licet nil ꝓbet.si vero allegati ti.ad p̃scriptionẽ sufficientẽ.puta ɔcessionẽ epi sine ɔsensu capituli vel ɔfirmationẽ pape in forma cõmuni vel aliũ sufficiẽtẽ vel ꝓbat se alijs habeat quartã soluisse spacio.xl.anno.vel habeat q̃rtã al's petita3 ab epo et denegatã vel simile p qđ apparet ecclesiã fuisse in possessione ⁊ sic p̃scripsisse tũc succũbet eps:nisi ꝓbet possessionẽ. et iterrũpit ꝑdictũ.c.auditis.p.l.plures.C.de nõ nu.pe.l.si ex cautiõe.⁊.l.asseueratio.⁊ iura q̃ dicũt ꝙ ꝓbat negãs loquũtur quãdo p̃sumptio est ɔtra epm ⁊ iura q̃ dicũt ꝓbare p̃scriptionẽ illũ qui obijcit loquũtur ɔtra affirmatiuã fm Jo.de montemerlo mihi videtur qđ hui⁹ q̃stionis so.sedeat tremula inter duas fortes ɔtrarias equitates. Si enim dicim⁹ epm debere ꝓbare sequitur qđ succumbat nisi ꝓbet qđ videf iniquissimũ.s.qđ solũ verbali allegatione p̃sbyteri nil ꝓbantis succũbat eps cui⁹ petitionẽ fundat ius cõe ⁊ cui forte est impossibile solutionẽ ꝓbare licet fuerit facta forte familie epatus q̃ mortua est v̄l mutata vel ꝓpter incendiũ palatij vbi extabũt instr̃a solutionũ vel similia ⁊ discutiat q̃sq̃ꝫ q̃ ɔsciẽtia põt iudex hãc ecclesiã absoluere habeat.⁊ sup quo fundef hec absolutio. In ɔtrariũ si dicamus ecclesiã debere ꝓbare.sequif ꝙ succũberet si non probet. Fingam⁹ qđ ecclesia vere p̃scripsit non soluẽdo nec extat aliquis modus hic probãdi q: nec fuit interpellata nec alteri soluit q: ɔsciẽtia ɔdẽnam⁹ ecclesiã q̃ non reperif in aliqua culpa. Cũ istud sit tale negatiuũ.in quo durãte p̃scriptiõe ad nil tenebatur ecclesia.i.nõ occurrit ꝙ ɔtra hoc aliquo mõ sibi debuerit vel potuerit ꝓuidere:q: nec instrumenta nec testes poterat rogare nam ⁊ si singulis diebus prescriptionis rogasset notarios vel testes super solutione non facta ab isdem boris eorũdem dierum potuisset soluisse et fatue fecisset eps interpellãdo propter q̃ dubius sum in casu. Et puto sic soluisse dictũ domini Jo.de mõtemerlo qđ satis obligo ex v̄bis solutiõis. Ad declarationẽ tñ dicendorum est sciendum quod circa negatiua3

principaliter

pꝛincipaliter duo queruntur licet plura incidēter. Primo an
debeat probari. Scdo an possit ad primū vtriusqꝫ iuris docto-
res cōcordāt ꝙ negatiua ꝓbari nō dꝫ nisi in casibus. Primo
qñ presumptio est ꝯtra negātē inducūt Inno. cuꝫ inter de offi.
deleg. ⁊ alij decre. vnicā: vt ecclesiastica bñficia de suc. ab inte.
c. fi. de ꝓba. post cessionē. C. de codicil. l. nec codicillos. vbi de h
de dona. inter virū ⁊ vxo. l. etiā de iniur. l. si nō cōuicij. de sicca.
l. j. scdo scdm legistas in grauibus delictis. C. de aboli. l. fallaci-
ter in fi. sed mixti iuriste. i. q viderūt scripta iuris canonici intel
ligūt illam de infamat. ⁊ hoc placet. vj. c. vlt. ⁊. §. vl. Tertio qñ
probatur negatiua ꝑ sacramentū ex cōmissione iuris vel iudi-
cis exēpla ꝫm. l. patet. C. de his q ad ec. ꝯfugiūt. l. presenti vltra
mediū cū suis ꝯcoꝛ. de testi. presentiū. ⁊. c. pe. de sen. excō. si vo.
de elec. cū ecclesia. ⁊. c. nulli. li. vj. Quarto qñ negaꝛ natura scri-
pture vel ꝓbatio actoris de testi. ex tenoꝛe. ⁊. C. de ꝯtrahen. sti-
pu. optimam. Circa secundū cū queritur an possit probari re-
spondeꝛ ꝙ nō nisi cū resoluitur in affirmatiua vel equipollētē
de renū. sup hoc ad. l. aquil. l. inde nerati⁹. §. fi. vl' cū includit ali
quod affirmatiuū quo probaꝛ negatiua q matri. accu. pos. c. fi.
⁊. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. filiū. ⁊ bñ facit quod nota.
hoc eo. ti. presumiꝛ. Itē qñ hꝫ determinationē vt. d. decre. ex te
noꝛe. ⁊. l. optimā. Itē qñ per determinationem vel coartationē
cadit in intellectum testis vel subijciat inspectioni occulorum.
quo casu ꝓbari pōt etiā directo vt satis scripsi in decre. bone
de elect. sup glo. negatiue. Ex his videꝛ ꝯcludendū iuxta prius
dicta qꝺ cū ius ⁊ ꝑsumptio sit ꝯtra negātē ꝓbare debeat eccle
sia ꝫm iura ad hoc inducta. s. cū loquūtur de negatiua q̄ potest
probari: vt pꝫ ꝑ singula exēpla ipsoꝛū iuriū ⁊ sic sit responsum
ad alia iura superius inducta in pꝛin. ꝓpter qꝺ resoluēdo dico
aut ecclesia allegat ꝯsuetudinē gñaleꝫ in loco aut suā specialē
prescriptionē. Primo casu ꝓbet ecclesia ꝙ alij ecclesie loci nō
soluūt habeat q̄rtā q̊ ꝓbato ꝑ clericos ⁊ rectoꝛes ecclesiarū lo
ci q de suo negatiuo facto ad istius ecclesie commodum depo-
nere possunt. ⁊ ita erit ecclesia hmōi cōsuetudine tuta ⁊ probet
eṗs ꝑ decre. vlt. de offi. archi. ⁊ ea' q̄ ibi scripsi. ⁊ sic intelligo. s.
de publi. c. si publicanus in fi. ⁊. l. licitatio. §. eorum. vt si ꝯsuetu
do esset ꝙ de pannis sericeis vel libꝛis non soluatur vectigaꝛ.
Secūdo casu aut ecclesia allegat ꝑscrip. noīe alieno puta alte
rius eṗi cui soluit q̄rtā: quo casu ꝓbet per affirmatiuam ad h
de prescrip. cū ex officij. ⁊ sic loquiꝛ decre. cū ꝑsone. s. nō sim tibi
subiect⁹ q2 sim alteri. Et tunc aut allegat prescript. xl. annoꝛuꝫ
aut tanti tempoꝛis cuius initij vel ꝯtrarij memoꝛia non existit.
Si. xl. tm̄ ꝓbet titulū q precessit inchoatā ꝑscriptionē quo pro
bato transfertur onus in eṗm: ex hac ꝑsciptione vi negatiue et
foꝛtius si cū titulo probaret denegationē. Scdo casu probet si
nō pōt titulū ad qꝺ nō astringiꝛ saltē ecclesiatū opinionē ⁊ fa-
mā iuxta ea q̄ no. de prescrip. c. j. lib. vj. in vlti. glo. ⁊ in specu. de
ꝓba. §. j. ad fi. quo ꝓbato transfertur in episcopum onus pro-
bandi: vt. s. facit de presump. quia verisimile ⁊ de hereti. filij. li.
vj. ⁊ tunc vtilis esset episcopo solutionis in. l. plures apochis.
⁊ in decre. significauit vel loquiꝛ decreta. de actis iudicialibus
in quibus negatiua transfertur vt in decre. quoniam contra. et
sic intelligo. l. si ex cautione. ⁊. l. asseueratio de non nu. pe. nec. s.
non ex vi negatiue tantum. sed etiam ex presumptione qua de
bitoꝛes egentes consueuerunt se obligare spe future numera-
tionis transferatur probatio in creditoꝛes nec multum in hoc
grauatur episcopus cum satis erit probate semel infra. xl. an-
nos. in pꝛimo casu vel a tempoꝛe cuius nō extat memoꝛia. In
secundo quartam fuisse solutam sic temperet equitas. s. ꝑ em
pto. allegata de presum. illud ⁊. c. auditis. Si vero neutrū isto-
rum in altera dictarum prescriptionum probet ecclesia etiam
si probaret quartam petitam ⁊ denegatam ex quo titulum. in
pꝛima vel communeꝫ opi. in secunda non probat succūbet dio
cesano etiam nil pꝛobante. Si tamen talis esset prescriptio que
nō requireret ti. posset etiam pꝛobare quod nō soluit per posi
tionem negatiuā si ꝯfitetur ipsam eṗs de prescrip. c. j. li. vj. per
quē decretalē satis posset acceptari. sed sola negatiua nō trās-
fert onus pꝛobādi etiā si ꝓbari nō pōt ꝑ negātē. Alias nō vi-
deo q̄re fuisset vtilis vel necessaria pꝛouisio illius decretalis ex
quo aduersari⁹ sic negantis haberet necesse pꝛobare concurrē
tem non presumptione. secus vt dixi posset etiam pꝛobare per
libꝛos rationis si super his extant: ⁊ ita pꝛobantur apud nos
aliqui non soluisse decimas papales ⁊ eo casu intelligo. d. l. vl.
C. de fun. patri. debent et illi collectoꝛes libꝛos habere ꝑ quos
de solutis rationem reddant ⁊ per illos pꝛobari poterunt solu
ta ⁊ non soluta. ⁊ facit quod dixi de pꝛoba. quoniam contra su
per si. vltime glo. Tertio non puto negatiuam casus nostra ꝓ-
bari. nam illa loqui de actu alienationis qui non potest expedi
ri nisi per tractū ⁊ deliberationē collegij. illi ergo q fuerūt ꝺ ne
cessitate in illo tractatu bene possunt pꝛobare. quid fuit ibi tra
ctatum. ⁊ quid firmatum siue fuerit affirmatiuum siue negati-
uum. solutio vero quarte episcopalis est actus qui per solum
pꝛelatum vel dispēsatoꝛē sine sciētia vel tractatu cap. pōt fieri
licite ⁊ sic longe diuersis est ⁊ sic etiam ad decre. q̄to in decre-
tali. iij. de ꝯsue. li. vj. negatiua ꝓbaꝛ ꝑ affinitatē actus quibus
coactā. bene cadit intellectū testiū q ꝑcipere poterūt exercitiū
illoꝛū actuū capl'o nō vocato nec ꝯsulto ꝑ eṗm expediri ꝑ h sic
distincta puto singula contraria partim ꝯcoꝛdata ⁊ ꝑtim foꝛe
soluta Ioan. an. ⁊ vide quod dixi plene. C. de pꝛoba. l. actoꝛ.

Tile nō debet per inuti-
le vitari. De materia hui⁹ regule. Vide qꝺ no. s. de
ver. ob. l. j. §. cū adijcit. de aqua quot. ⁊ esti. l. j. §. iteꝫ
queritur ⁊ in alphabeto dictione arg. v. a connexis. ⁊ quod hic
no. per dy. Cardi. ⁊ Io. an. qui in nouella adducit talē q̄stionē
dñi Superātij de cingulo eṗi ceruieñ. a. ⁊. b. litigāts in curia su
per receptione testium vtriusqꝫ rescriptum impetrauerunt ad
partes coꝛā receptoꝛe opponiꝛ. a. testes. b. recipi non debere al
legans pꝛo eius parte rescriptum nullū: cum esset excōmunica
tus excōmunicatione maioꝛi tpe date. queriꝛ an rescriptū ꝓ to
to an in nullo an ex parte illius tm̄ valeat ꝙ in totū valeat. fa-
cit de arb. ꝯtingit. ⁊. c. ꝑ tuas. vbi cōmixtio habilis facit valere
qꝺ non valebat gestū solū cū inhabili. licet ergo rescriptū a so-
lo excōmunicato impetratū nō valeat de rescrip. c. j. li. vj. vale-
bit tñ ꝑ cōmixtionē. Ad id qꝺ diciꝛ de autoꝛitate presti. ꝑ veruꝫ
⁊ falsum tutoꝛes. s. ꝙ falso tu. auto. l. j. §. j. vnū vnitū de duob⁹
retinet ꝯditiones q̄ sunt melioꝛes in altero. C. cōia de le. l. ij. ꝺ rei
vxo. act. l. vnica. circa pꝛinci. no. xvj. q. j. ⁊ tpis ne se. va. c. j. facit
xxxij. q. j. non est culpādus de sponsaꝛ. inter opera ⁊ ꝓdest ma-
ioꝛi cōio quā hꝫ cū pupillo. s. queād. serui amit. l. si cōmunem ⁊
vide qꝺ notaui de iure pa. c. vlti. in vlti glo. sic ad validandum
rescriptū pꝛosit excōmunicato cōmunio nō excōmunicati: nec
est nouū quē ꝑ aliū cōsequi qꝺ ꝑ se nō posset de ꝯces. ꝑhē. c. pe-
nul. cū cōcoꝛ. Itē certū est rescriptū istud esse de ꝯsecutiuis iu
dicij ⁊ distingui dꝫ ab his q̄ sunt pꝛincipaliter īpetrata ꝺ rescr.
ex parte decani vbi valet pꝛimū eo casu quo nō vꝫ scdm vt pꝫ
in summario intellectu. sed istud est de cōsecutiuis iudicij cum
testiū receptio ⁊ receptiōes cōmissio sit de litis ꝓcessu. patet pꝛi
mū de pꝛoba. qm̄ cōtra scdm de testi. presentiū li. vj. sed act⁹ iu
dicialis cū excōmunicato habit⁹ etiā si sit actoꝛ vꝫ donec oppo
naꝛ exceptio de excep. piā. li. vj. ergo valuit impetratio ex quo
nō fuit exceptio. Tertio in effectu satis est quod valeat ex per-
sona nō excōmunicati: q2 si solus impetrasset rescriptū tali foꝛ
me aduersari⁹ vtereꝛ illo. sunt enim rescripta cōia saltē post ci
tationē de quo satis scripsi de resti. spo. ex cōquestiōe. Facit au
tē de muꝛ. petiꝛ. c. j. ⁊. ij. de rescrip. dispendia. §. reus. lib. vj. ⁊. C.
de tēpo. in integ. rest. l. petēde. sicut qñqꝫ vnius partis pꝛiuile-
giū alteri participaꝛ. C. de fru. ⁊ lit. expē. l. fi. poterit ergo excom
municatus testes suos coꝛā recipiēte ꝓducere. et sic non est di-
sputādū an valeat quoad eū. Quarto si hic dicitur dubiū ergo
debemus illā ꝑtē eligere vt res poti⁹ valeat. de ver. sign. abba-
te. ⁊ q̄ minus sit captiosa. s. e. l. quotiēs. vt in iudicijs equalitas
serueꝛ. s. l. in iudicijs. ⁊. c. nō licet. Esset aūt ineq̄litas vni⁹ tantū
testes ꝓducere ꝙ si fieret opoꝛteret nouā cōmissionē fieri: me-
lius est ergo hic expediri compēdio q̄ꝫ partiū dispēdio causaꝫ
pꝛotelari de re iudi. abbate ad fi. Recipiat ergo. a. contra se qꝺ
pꝛo se recipit. iiij. q. iij. si quis testib⁹. Nec illud solū in parte re-
spuat de ꝯse. di. ij. cōperim⁹. potissime q2 ꝑsonā ipsius. b. cum
quo impetrauit appꝛobādo sibi deinceps opponere nō pōt de
elect. c. nulli. li. vj. cū cōcoꝛ. Ad ꝑtē ꝙ solū pꝛo nō excōmunica-
to valeat facit hec regula nā vbi vtile separabile est ab inutili
sicut hic per ipsum inutile nō vitieꝛ. Ex ꝯtrario eñ sequereꝛ ꝙ
qs alteri⁹ odio grauareꝛ ꝯ regulā nō dꝫ ⁊ puniereꝛ. culpa carēs
contra regulā sine culpa: sꝫ ꝙ possit pꝛo parte valere ⁊ pꝛo ꝑte
nō: pꝫ de rescri. c. si eo tpe. li. vj. Nec mirū cū in sñijs collatiōib⁹
testamētis legatis ⁊ ꝯtractibus. Idē habeaꝛ vt pꝫ. s. de arbi.
cum tempoꝛe de ꝑbē. dilectus. de testa. raynuti⁹. ⁊. c. raynald⁹.
⁊ cōtract⁹ ꝓ ꝑte tꝫ ⁊ ꝓ alia claudicat de despō. impu. de illis. ꝓ
mo ⁊ ibi ꝯcoꝛ. Itē si relinquiꝛ capaci ⁊ nō capaci valet in ꝑte ca
pacis tm̄ de le. ij. si titi⁹. de leg. j. plane. §. si cōiunctim. ⁊. l. si duo
bus sic ⁊ in ꝓposito teneat rescriptum pꝛo parte capacis. Ad
tertiā partē qꝺ in nullo valeat. inducitur q2 si. a. ⁊. b. impetraue
runt negari nō pōt. b. excommunicatū impetrasse: q2 lꝫ ⁊ alter
impetrauerit cū ⁊ ipse. s. de ritu nup. l. illud. sed rescriptum ab
excōmunicato impetratū ipso iure est irritū: vt. d. c. j. de rescri.
li. vj. ergo ⁊c. Facit ad hoc. s. e. l. in toto. ⁊. c. plus semper sepe cō
mixtio vitiosi in totum impꝛobat. viij. distin. si ad sacras ⁊. xvj.
disti. c. j. vñ ex cōmodis in casu redibitionis omnes redibentur

de edil.edic.l.cum eiusdē.Et si in instrumēto vel testimonio sit aliqua falsitas totum viciatur.iij.q.ix.pura.de hereti.fraternitatis.vbi satis scripsi de hoc post Inno.Tertio commixtio semper facta de excōicato in actu electiōis illam viciat vt no.ij.q.j.nos in hominē.⁊ de elec.lib.vj.si qñ.ad idem de arbi.pedius.vbi nō valet cōpromissum factū in liberum ⁊ seruū.Idē ꝓbatur in sentētijs ⁊ iudicialibus ꝓcessibus factis ab habili ⁊ inhabili ꝓbatur de re iudi.ad ꝓbādum.de offi.deleg.cū sup Idem in constitutione sindici de ꝓcur.c.fi.Quarto cōio excōmunicati peccatum est ⁊ qñq; mortale ⁊ satis scripsi qd met⁹ causa sacris in vltima qōne: ergo ꝓpter delictū impetrantis cum excōicato etiā quo ad ipsum nō valeat rescriptum vt puniatur in quo deliquit ad primam ⁊ scōaȝ partem scripsi post Inno.de offi.deleg.prudētiam.§.vj.In glo.no.hic soluendo.primo ꝓponit qōnem non dubiam. In illis casibus in quib⁹ etiam solus excōicatus impetrare pōt excepto preal.c.j.de rescrip.Idem si in predicto iudicio excōicatus erat reus qui potest omnia facere ad sui defeñ.de iudi.intelleximus de except.cum inter.R.remanet ergo dubium qñ ille excōicatus erat actor prime cause vel litis.⁊ tunc dixi in totum valere de consecutiuis iudicij impetratum ex quo non fuit exceptum per allegata post p̄n.prime partis.sed si adhuc est excōicatus lȝ exceptio non obstet rescripto obstabit tamen ꝓductioni quā facit vt actor sicut faceret corā delegante.Extra thema nota ad declarationem materie qñ excōicatus cuȝ nō excōicato impetrat rescriptum non de ꝯsecutiuis iudicij.sicut distinguit:aut simul impetrauerunt vt actores contra tertium: aut vnus ex eis actor alter reus primo casu:aut ius eorum erat diuisibile vel vtriq; insolidum cōpetens etiā quo ad exercitiū aut indiuisibile.vtriq; cōe.¶Primo casu ꝓ non excōicato valeat rescriptum ꝓ excōmunicato erat caducū facit de le.ij.si titio ⁊ mihi.

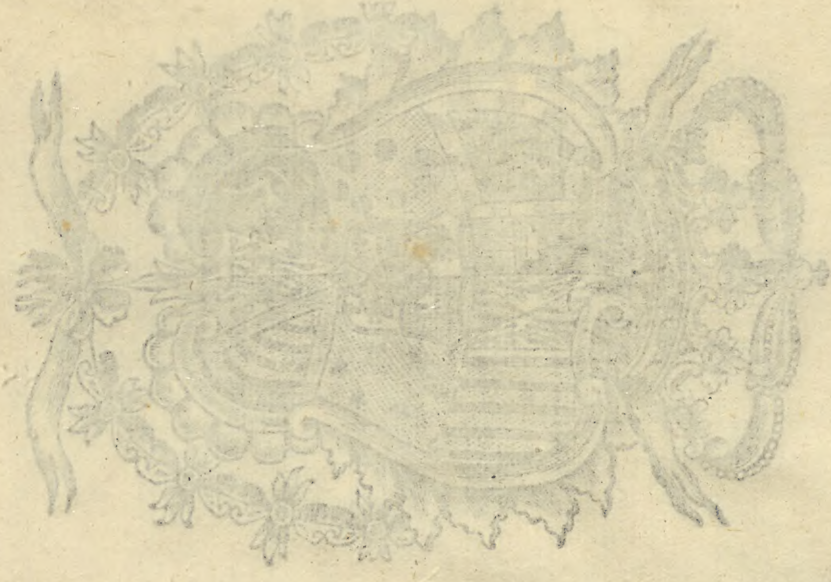
Secundo casu qñ indiuisibiliter est vtriq; cōe inseparabilitas viciat rescriptum per ea que hic plene no.in glo.Quando vō est vnus ex eis actor ⁊ alter reus si excōicatus erat actor non valet rescriptū per.d.c.de rescrip.⁊ ibi notata.Si vō excōicatus erat futurus reus qui cum actor conuenit de iudic.⁊ loco secus est moris tunc tamen nō ab ipso rescriptum originē duxit valebit in totum ad hoc.C.de cadu.tol.l.vnica.§.in primo.Facit qd no.de proba.lȝ in glo.bene tamen.v̄.quid si constat.non tamē per hoc audiretur reus excōicatus agere vel reconuenire volens vel aliquid facere qd ad defeñ.non spectet nisi fuerit prius absolutus de excep.cum inter.R.in fi.⁊ eo.ti.pia.ad id quod dixi de conuenientia iudicū videtur obstare quod dixi post Archi.in prealleg.decreta.prima de rescrip.in fi.s.ꝙ curia non admittit excōmunicatum reum ad cōueniētia iudicis.sed illud ꝓcedit cum de excōicatione excipitur.

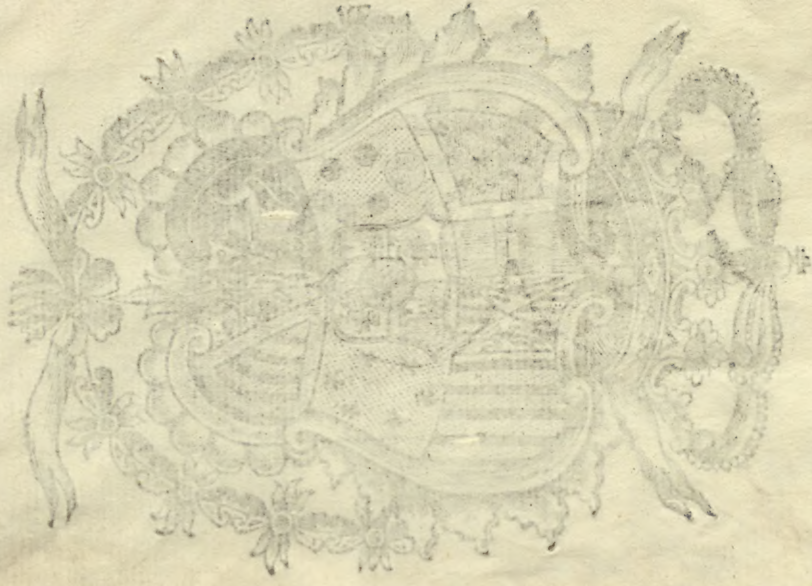
FINIS.

¶Explicit lectura summi practici dñi Alberici de rosate sup scōa parte.ff.noui cum addi.⁊ summarijs recēter affixis:Impressa quidem Lugduni per Jacobum Mareschal.Anno domini.M.cccccxvij.die vero.iij.Februarij.

Registrum.

aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp qq rr ss tt vv xx yy ȝȝ AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO.Omnes sunt quaterni: preter NN ⁊ OO qui sunt terni.

ALBERICI
10°
Rosate
Sup:
2. FF. novi part.

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm